VANHA TESTAMENTTI

ENSIMMÄINEN MOOSEKSEN KIRJA

1 luku

1. Alussa loi Jumala taivaan ja maan.
2. Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä, ja Jumalan Henki liikkui vetten päällä.
3. Ja Jumala sanoi: tulkoon valkeus, ja valkeus tuli.
4. Ja Jumala näki valkeuden hyväksi. Niin Jumala eroitti valkeuden pimeydestä:
5. Ja Jumala kutsui valkeuden päiväksi, ja pimeyden kutsui hän yöksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta ensimäinen päivä.
6. Ja Jumala sanoi: tulkoon vahvuus vetten vaiheelle, eroittamaan vesiä vesistä.
7. Ja Jumala teki vahvuuden, ja eroitti vedet, jotka ovat vahvuuden

1. In the beginning God created the heaven and the earth.
2. And the earth was without form, and void; and darkness was upon the face of the deep. And the Spirit of God moved upon the face of the waters.
3. And God said, Let there be light: and there was light.
4. And God saw the light, that it was good: and God divided the light from the darkness.
5. And God called the light Day, and the darkness he called Night. And the evening and the morning were the first day.
6. And God said, Let there be a firmament in the midst of the waters, and let it divide the waters from the waters.
7. And God made the firmament, and divided the waters which were

alla, niistä vesistä, jotka ovat vahvuuden päällä: ja tapahtui niin.

8. Ja Jumala kutsui vahvuuden taivaaksi. Ja tuli ehtoosta ja aamusta toinen päivä.

9. Ja Jumala sanoi: kokoontukoon vedet taivaan alla erinomaiseen paikkaan, niin että kuiva näkyy. Ja tapahtui niin.

10. Ja Jumala kutsui kuivan maaksi, ja vetten kokoukset hän kutsui mereksi. Ja Jumala näki sen hyväksi.

11. Ja Jumala sanoi: vihoittakoon maa, ja kasvakoon ruohon, jossa siemen on, ja hedelmälliset puut, jotka hedelmän kantavat lajinsa jälkeen, jossa sen siemen on maan päällä. Ja tapahtui niin.

12. Ja maa vihoitti ja kasvoi ruohon, jossa siemen oli lajinsa jälkeen, ja hedelmälliset puut, joiden siemen oli itsessänsä lajinsa jälkeen. Ja Jumala näki sen hyväksi.

13. Ja tuli ehtoosta ja aamusta kolmas päivä.

under the firmament from the waters which were above the firmament: and it was so.

8. And God called the firmament Heaven. And the evening and the morning were the second day.

9. And God said, Let the waters under the heaven be gathered together unto one place, and let the dry land appear: and it was so.

10. And God called the dry land Earth; and the gathering together of the waters called he Seas: and God saw that it was good.

11. And God said, Let the earth bring forth grass, the herb yielding seed, and the fruit tree yielding fruit after his kind, whose seed is in itself, upon the earth: and it was so.

12. And the earth brought forth grass, and herb yielding seed after his kind, and the tree yielding fruit, whose seed was in itself, after his kind: and God saw that it was good.

13. And the evening and the morning were the third day.

14. Ja Jumala sanoi: tulkoon valkeudet taivaan vahvuuteen, eroittamaan päivää ja yötä: ja olkoon merkeiksi, ja ajoiksi, ja päiviksi ja vuosiksi.

14. And God said, Let there be lights in the firmament of the heaven to divide the day from the night; and let them be for signs, and for seasons, and for days, and years:

15. Ja olkoon valkeudeksi taivaan vahvuudessa, paistamaan maan päälle. Ja tapahtui niin.

15. And let them be for lights in the firmament of the heaven to give light upon the earth: and it was so.

16. Ja Jumala teki kaksi suurta valkeutta: suuremman valkeuden päivää hallitsemaan, ja vähemmän valkeuden yötä hallitsemaan, ja tähdet.

16. And God made two great lights; the greater light to rule the day, and the lesser light to rule the night: he made the stars also.

17. Ja Jumala pani ne taivaan vahvuuteen, paistamaan maan päälle.

17. And God set them in the firmament of the heaven to give light upon the earth,

18. Ja hallitsemaan päivää ja yötä, ja eroittamaan valkeutta ja pimeyttä. Ja Jumala näki sen hyväksi.

18. And to rule over the day and over the night, and to divide the light from the darkness: and God saw that it was good.

19. Ja tuli ehtoosta ja aamusta neljäs päivä.

19. And the evening and the morning were the fourth day.

20. Ja Jumala sanoi: kuohuttakoon vedet yltäkyllä liikkuvaisia eläimiä, ja linnut lentäköön maan päällä taivaan avaruudessa.

20. And God said, Let the waters bring forth abundantly the moving creature that hath life, and fowl that may fly above the earth in the open firmament of heaven.

21. Ja Jumala loi suuret valaskalat, ja kaikkinaiset liikkuvaiset eläimet, jotka vedet kuohuttivat yltäkyllä kunkin lajinsa jälkeen, ja kaikkinaiset siivilliset linnut, lajinsa jälkeen. Ja Jumala näki sen hyväksi.

21. And God created great whales, and every living creature that moveth, which the waters brought forth abundantly, after their kind, and every winged fowl after his kind: and God saw that it was good.

22. Ja Jumala siunasi heitä, ja sanoi: olkaat hedelmälliset ja lisääntykäät, ja täyttäkäät meren vedet, ja linnut lisääntyköön veden päällä.

22. And God blessed them, saying, Be fruitful, and multiply, and fill the waters in the seas, and let fowl multiply in the earth.

23. Ja tuli ehtoosta ja aamusta viides päivä.

23. And the evening and the morning were the fifth day.

24. Ja Jumala sanoi: tuottakoon maa eläimet lajinsa jälkeen, karjan, madot ja pedot maalle lajinsa jälkeen. Ja tapahtui niin.

24. And God said, Let the earth bring forth the living creature after his kind, cattle, and creeping thing, and beast of the earth after his kind: and it was so.

25. Ja jumala teki pedot maalle lajinsa jälkeen, ja karjan lajinsa jälkeen, ja kaikkinaiset matelevaiset maalla lajinsa jälkeen. Ja Jumala näki sen hyväksi.

25. And God made the beast of the earth after his kind, and cattle after their kind, and every thing that creepeth upon the earth after his kind: and God saw that it was good.

26. Ja Jumala sanoi: tehkäämme ihminen meidän kuvaksemme, meidän muotomme jälkeen: ja he vallitkaan kalat meressä, ja taivaan

26. And God said, Let us make man in our image, after our likeness: and let them have dominion over the fish of the sea, and over the

linnut, ja karjan ja koko maan, ja kaikki, jotka maalla matelevat.

fowl of the air, and over the cattle, and over all the earth, and over every creeping thing that creepeth upon the earth.

27. Ja Jumala loi ihmisen omaksi kuvaksensa, Jumalan kuvaksi hän sen loi: mieheksi ja vaimoksi loi hän heitä.

27. So God created man in his own image, in the image of God created he him; male and female created he them.

28. Ja Jumala siunasi heitä, ja Jumala sanoi heille: kasvakaat ja lisääntykäät ja täyttäkäät maata, ja tehkäät se teillenne alamaiseksi; ja vallitkaat kalat meressä, ja taivaan linnut, ja kaikki eläimet, jotka maalla liikkuvat.

28. And God blessed them, and God said unto them, Be fruitful, and multiply, and replenish the earth, and subdue it: and have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over every living thing that moveth upon the earth.

29. Ja Jumala sanoi: katso, minä annoin teille kaikkinaiset ruohot, joissa siemen on koko maan päällä, ja kaikkinaiset hedelmälliset puut, ja puut, joissa siemen on, teille ruaksi

29. And God said, Behold, I have given you every herb bearing seed, which is upon the face of all the earth, and every tree, in the which is the fruit of a tree yielding seed; to you it shall be for meat.

30. Ja kaikille eläimille maan päällä, ja kaikille taivaan linnuille, ja kaikille, jotka matelevat maan päällä, joissa elävä henki on, kaikkinaiset viheriäiset ruohot syötäväksi. Ja tapahtui niin.

30. And to every beast of the earth, and to every fowl of the air, and to every thing that creepeth upon the earth, wherein there is life, I have given every green herb for meat: and it was so.

31. Ja Jumala katsoi kaikkia, kuin hän tehnyt oli, ja katso, ne olivat sangen hyvät. Ja tuli ehtoosta ja aamusta se kuudes päivä.

31. And God saw every thing that he had made, and, behold, it was very good. And the evening and the morning were the sixth day.

2 luku

1. Ja niin taivas ja maa päätettiin, ja kaikki heidän joukkonsa.

1. Thus the heavens and the earth were finished, and all the host of them.

2. Ja Jumala oli päättänyt seitsemänteen päivään (asti) työnsä, kuin hän tehnyt oli, ja lepäsi seitsemäntenä päivänä kaikista teoistansa, kuin hän tehnyt oli.

2. And on the seventh day God ended his work which he had made; and he rested on the seventh day from all his work which he had made.

3. Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen; että hän lepäsi hänessä kaikista teoistansa, jotka Jumala loi ja (täydellisesti) teki.

3. And God blessed the seventh day, and sanctified it: because that in it he had rested from all his work which God created and made.

4. Ja näin on taivas ja maa tullut, koska he luotiin, sillä ajalla jolla Herra Jumala teki maan ja taivaan.

4. These are the generations of the heavens and of the earth when they were created, in the day that the LORD God made the earth and the heavens,

5. Ja kaikkinaiset pensaat kedolla, jotka ei ennen olleet maan päällä, ja kaikkinaiset ruohot kedolla, jotka

5. And every plant of the field before it was in the earth, and every herb of the field before it grew: for

ei ennen kasvaneet. Sillä ei Herra Jumala antanut vielä sataa maan päälle, eikä ollut ihmistä, joka maata viljeli;

the LORD God had not caused it to rain upon the earth, and there was not a man to till the ground.

6. Vaan sumu nousi maasta, ja kasti kaiken maan.

6. But there went up a mist from the earth, and watered the whole face of the ground.

7. Ja Herra Jumala teki ihmisen, tomun maasta, ja puhalsi hänen sieraimiinsa elävän hengen: ja tuli ihminen niin eläväksi sieluksi.

7. And the LORD God formed man of the dust of the ground, and breathed into his nostrils the breath of life; and man became a living soul.

8. Ja Herra Jumala istutti Paradisin Edenissä itään päin, ja pani siihen ihmisen, jonka hän tehnyt oli.

8. And the LORD God planted a garden eastward in Eden; and there he put the man whom he had formed.

9. Ja Herra Jumala kasvatti maasta kaikkinaiset puut, ihanaiset nähdä ja hyvät syödä, ja elämän puun keskelle Paradisia, niin myös hyvän ja pahan tiedon puun.

9. And out of the ground made the LORD God to grow every tree that is pleasant to the sight, and good for food; the tree of life also in the midst of the garden, and the tree of knowledge of good and evil.

10. Ja Edenistä kävi virta kastamaan Paradisia, ja jakoi sieltä itsensä neljäksi päävirraksi.

10. And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became into four heads.

11. Ensimäinen kutsutaan Pison: se

11. The name of the first is Pison: that is it which compasseth the

juoksee koko Hevilan maan ympärinsä, ja siellä on kultaa.
12. Ja sen maan kulta on kallis, ja siellä myös löytään Bedellion, ja kallis kivi Oniks.
13. Toinen virta kutsutaan Gihon: se juoksee koko Etiopian ympärinsä.

14. Kolmas virta kutsutaan Hiddekel, ja juoksee Assyrian editse. Ja neljäs virta on Phrat.

15. Ja Herra Jumala otti ihmisen, ja pani Edenissä Paradisiin, viljelemään ja varjelemaan sitä.
16. Ja Herra Jumala käski ihmistä, ja sanoi: syö vapaasti kaikkinaisista puista Paradisissa;
17. Mutta hyvän ja pahan tiedon puusta älä syö: sillä jona päivänä sinä siitä syöt, pitää sinun kuolemalla kuoleman.

18. Ja Herra Jumala sanoi: ei ole hyvä ihmisen yksinänsä olla, minä teen hänelle avun, joka hänen tykönänsä oleman pitää.

whole land of Havilah, where there is gold;
12. And the gold of that land is good: there is bdellium and the onyx stone.
13. And the name of the second river is Gihon: the same is it that compasseth the whole land of Ethiopia.

14. And the name of the third river is Hiddekel: that is it which goeth toward the east of Assyria. And the fourth river is Euphrates.

15. And the LORD God took the man, and put him into the garden of Eden to dress it and to keep it.
16. And the LORD God commanded the man, saying, Of every tree of the garden thou mayest freely eat:
17. But of the tree of the knowledge of good and evil, thou shalt not eat of it: for in the day that thou eatest thereof thou shalt surely die.

18. And the LORD God said, It is not good that the man should be alone; I will make him an help meet for him.

19. Koska Herra Jumala oli tehnyt maasta kaikkinaiset eläimet kedolle, ja kaikkinaiset taivaan linnut, toi hän ne Adamin eteen, että hän näkis, kuinka hän ne nimittäis: sillä niinkuin Adam kaikkinaiset eläimet nimitti, niin ne kutsutaan.

19. And out of the ground the LORD God formed every beast of the field, and every fowl of the air; and brought them unto Adam to see what he would call them: and whatsoever Adam called every living creature, that was the name thereof.

20. Ja Adam antoi kullekin karjalle, ja taivaan linnuille, ja eläimille maan päällä heidän nimensä. Mutta Adamille ei löytty apua, joka hänen tykönänsä olisi.

20. And Adam gave names to all cattle, and to the fowl of the air, and to every beast of the field; but for Adam there was not found an help meet for him.

21. Ja Herra jumala pani raskaan unen Adamiin, ja kuin hän nukkui, otti hän yhden hänen kylkiluistansa, ja täytti sen paikan lihalla.

21. And the LORD God caused a deep sleep to fall upon Adam, and he slept: and he took one of his ribs, and closed up the flesh instead thereof;

22. Ja Herra Jumala rakensi vaimon siitä kylkiluusta, jonka hän Adamista otti, ja toi sen hänen eteensä.

22. And the rib, which the LORD God had taken from man, made he a woman, and brought her unto the man.

23. Niin sanoi Adam: tämä on nyt luu minun luistani, ja liha minun lihastani: se pitää kutsuttaman miehiseksi, sillä hän on otettu miehestä.

23. And Adam said, This is now bone of my bones, and flesh of my flesh: she shall be called Woman, because she was taken out of Man.

24. Sentähden pitää miehen luopuman isästänsä ja äidistänsä, ja vaimoonsa sidottu oleman, ja tulevat yhdeksi lihaksi.
25. Ja he olivat molemmat alasti, Adam ja hänen emäntänsä, ja ei hävenneet.

24. Therefore shall a man leave his father and his mother, and shall cleave unto his wife: and they shall be one flesh.
25. And they were both naked, the man and his wife, and were not ashamed.

3 luku

1. Ja kärme oli kavalin kaikkia eläimiä maan päällä, jotka Herra Jumala tehnyt oli, ja se sanoi vaimolle: sanoiko Jumala, älkäät syökö kaikkinaisista puista Paradisissa?

1. Now the serpent was more subtil than any beast of the field which the LORD God had made. And he said unto the woman, Yea, hath God said, Ye shall not eat of every tree of the garden?

2. Niin vaimo sanoi kärmeelle: me syömme niiden puiden hedelmistä, jotka ovat Paradisissa;
3. Mutta sen puun hedelmästä, joka on keskellä Paradisia, on Jumala sanonut: älkäät syökö siitä, ja älkäät ruvetko siihen, ettette kuolis.
4. Niin kärme sanoi vaimolle: ei suinkaan pidä teidän kuolemalla kuoleman.
5. Vaan Jumala tietää, että jona päivänä te syötte siitä, aukenevat

2. And the woman said unto the serpent, We may eat of the fruit of the trees of the garden:
3. But of the fruit of the tree which is in the midst of the garden, God hath said, Ye shall not eat of it, neither shall ye touch it, lest ye die.
4. And the serpent said unto the woman, Ye shall not surely die:
5. For God doth know that in the day ye eat thereof, then your eyes

teidän silmänne, ja te tulette niinkuin Jumala, tietämään hyvän ja pahan.

shall be opened, and ye shall be as gods, knowing good and evil.

6. Ja vaimo näki siitä puusta olevan hyvän syödä, ja että se oli ihana nähdä ja suloinen puu antamaan ymmärryksen: ja otti sen hedelmästä ja söi, ja antoi miehellensä siitä, ja hän söi.

6. And when the woman saw that the tree was good for food, and that it was pleasant to the eyes, and a tree to be desired to make one wise, she took of the fruit thereof, and did eat, and gave also unto her husband with her; and he did eat.

7. Silloin aukenivat molempain heidän silmänsä, ja äkkäsivät, että he olivat alasti; ja sitoivat yhteen fikunalehtiä, ja tekivät heillensä peitteitä.

7. And the eyes of them both were opened, and they knew that they were naked; and they sewed fig leaves together, and made themselves aprons.

8. Ja he kuulivat Herran Jumalan äänen, joka käyskenteli Paradisissa, kuin päivä viileäksi tuli. Ja Adam lymyi emäntinensä Herran Jumalan kasvoin edestä puiden sekaan Paradisissa.

8. And they heard the voice of the LORD God walking in the garden in the cool of the day: and Adam and his wife hid themselves from the presence of the LORD God amongst the trees of the garden.

9. Ja Herra Jumala kutsui Adamin, ja sanoi hänelle: Kussas olet?

9. And the LORD God called unto Adam, and said unto him, Where art thou?

10. Ja hän sanoi: minä kuulin sinun äänes Paradisissa, ja pelkäsin: sillä minä olen alasti, ja sen tähden

10. And he said, I heard thy voice in the garden, and I was afraid, be-

minä lymyin.

11. Ja hän sanoi: kuka sinulle ilmoitti, että̈s alasti olet? Etkös syönyt siitä puusta, josta minä sinua haastoin syömästä?

12. Niin sanoi Adam: vaimo, jonkas annoit minulle, antoi minulle siitä puusta, ja minä söin.

13. Silloin sanoi Herra Jumala vaimolle: miksis sen teit? Ja vaimo sanoi: kärme petti minut, ja minä söin.

14. Ja Herra Jumala sanoi kärmeelle: että̈s tämän teit, kirottu ole sinä kaikesta karjasta, ja kaikista eläimistä maalla: sinun pitää käymän vatsallas, ja syömän maata kaiken elinaikas.

15. Ja minä panen vainon sinun ja vaimon välille, ja sinun siemenes ja hänen siemenensä välille; sen pitää rikki polkemaan sinun pääs, ja sinä olet pistävä häntä kantapäähän.

16. Ja vaimolle sanoi hän: Minä

cause I was naked; and I hid myself.

11. And he said, Who told thee that thou wast naked? Hast thou eaten of the tree, whereof I commanded thee that thou shouldest not eat?

12. And the man said, The woman whom thou gavest to be with me, she gave me of the tree, and I did eat.

13. And the LORD God said unto the woman, What is this that thou hast done? And the woman said, The serpent beguiled me, and I did eat.

14. And the LORD God said unto the serpent, Because thou hast done this, thou art cursed above all cattle, and above every beast of the field; upon thy belly shalt thou go, and dust shalt thou eat all the days of thy life:

15. And I will put enmity between thee and the woman, and between thy seed and her seed; it shall bruise thy head, and thou shalt bruise his heel.

16. Unto the woman he said, I will

saatan sinulle paljon tuskaa, koskas raskaaksi tulet: sinun pitää synnyttämän lapsia kivulla, ja sinun tahtos pitää miehes alle annettu oleman, ja hänen pitää vallitseman sinua.

greatly multiply thy sorrow and thy conception; in sorrow thou shalt bring forth children; and thy desire shall be to thy husband, and he shall rule over thee.

17. Ja Adamille sanoi hän: ettäs kuulit emäntäs ääntä, ja söit puusta, josta minä kielsin sinua sanoen: ei sinun pidä siitä syömän: kirottu olkoon maa sinun tähtes; surulla pitää sinun elättämän itses hänestä kaiken elinaikas.

17. And unto Adam he said, Because thou hast hearkened unto the voice of thy wife, and hast eaten of the tree, of which I commanded thee, saying, Thou shalt not eat of it: cursed is the ground for thy sake; in sorrow shalt thou eat of it all the days of thy life;

18. Orjantappuroita ja ohdakkeita pitää hänen kasvaman, ja sinun pitää maan ruohoja syömän.

18. Thorns also and thistles shall it bring forth to thee; and thou shalt eat the herb of the field;

19. Sinun otsas hiessä pitää sinun syömän leipää, siihen asti kuin sinä maaksi jällensä tulet, ettäs siitä otettu olet: sillä sinä olet maa, ja maaksi pitää sinun jällensä tuleman.

19. In the sweat of thy face shalt thou eat bread, till thou return unto the ground; for out of it wast thou taken: for dust thou art, and unto dust shalt thou return.

20. Ja Adam kutsui emäntänsä nimen Heva, että hän on kaikkein elävitten äiti.

20. And Adam called his wife's name Eve; because she was the mother of all living.

21. Ja Herra Jumala teki Adamille ja hänen emännällensä nahoista hameet, ja puetti heidän yllensä.

21. Unto Adam also and to his wife did the LORD God make coats of skins, and clothed them.

22. Ja Herra Jumala sanoi: katso, Adam on ollut niin kuin yksi meistä, tietäen hyvän ja pahan; mutta nyt ettei hän ojentaisi kättänsä, ja ottaisi myös elämän puusta, söisi ja eläisi ijankaikkisesti:

22. And the LORD God said, Behold, the man is become as one of us, to know good and evil: and now, lest he put forth his hand, and take also of the tree of life, and eat, and live for ever:

23. Niin Herra Jumala johdatti hänen ulos Edenin Paradisista maata viljelemään, josta hän otettu oli.

23. Therefore the LORD God sent him forth from the garden of Eden, to till the ground from whence he was taken.

24. Ja ajoi Adamin ulos, ja pani idän puolelle Edenin Paradisia Kerubimin paljaalla, lyöväisellä miekalla elämän puun tietä vartioitsemaan.

24. So he drove out the man; and he placed at the east of the garden of Eden Cherubims, and a flaming sword which turned every way, to keep the way of the tree of life.

4 luku

1. Ja Adam tunsi emäntänsä Hevan, ja hän tuli raskaaksi, ja synnytti Kainin, ja sanoi: minulla on mies Herra.

1. And Adam knew Eve his wife; and she conceived, and bare Cain, and said, I have gotten a man from the LORD.

2. Ja taas hän synnytti hänen veljensä Habelin. Ja Habel tuli lampuriksi , mutta Kain peltomieheksi.

2. And she again bare his brother Abel. And Abel was a keeper of sheep, but Cain was a tiller of the ground.

3. Ja tapahtui muutamain päiväin perästä, että Kain uhrasi Herralle

3. And in process of time it came to pass, that Cain brought of the fruit

lahjan maan hedelmistä.

4. Ja Habel myös uhrasi laumansa esikoisista, ja heidän lihavuudestansa. Ja Herra katsoi (leppyisesti) Habelin ja hänen uhrinsa puoleen.
5. Mutta Kainin ja hänen uhrinsa puoleen ei hän (leppyisesti) katsonut: silloin Kain vihastui sangen kovin, ja hänen hahmonsa muuttui.
6. Niin Herra sanoi Kainille: miksis olet vihainen? Ja miksi hahmos muuttuu?
7. Eikö se niin ole? jos hyvin teet niin syntis anteeksi annetaan; ja jolles hyvin tee, niin synti väijyy oven edessä, ja hänen himonsa on sinun tykös, vaan hallitse sinä häntä.
8. Ja Kain puhui veljensä Habelin kanssa. Ja tapahtui heidän kedolla ollessansa, että Kain karkasi veljensä Habelin päälle, ja tappoi hänen.
9. Niin Herra sanoi Kainille: kussa on Habel sinun veljes? hän vastasi: en minä tiedä: olenko minä veljeni vartia?

of the ground an offering unto the LORD.
4. And Abel, he also brought of the firstlings of his flock and of the fat thereof. And the LORD had respect unto Abel and to his offering:
5. But unto Cain and to his offering he had not respect. And Cain was very wroth, and his countenance fell.
6. And the LORD said unto Cain, Why art thou wroth? and why is thy countenance fallen?
7. If thou doest well, shalt thou not be accepted? and if thou doest not well, sin lieth at the door. And unto thee shall be his desire, and thou shalt rule over him.

8. And Cain talked with Abel his brother: and it came to pass, when they were in the field, that Cain rose up against Abel his brother, and slew him.
9. And the LORD said unto Cain, Where is Abel thy brother? And he said, I know not: Am I my brother's keeper?

10. Ja hän sanoi: mitäs tehnyt olet? veljes veren ääni huutaa minun tyköni maasta.

10. And he said, What hast thou done? the voice of thy brother's blood crieth unto me from the ground.

11. Ja nyt kirottu ole sinä: (kirottu) maan päältä, joka avasi suunsa ottamaan veljes verta sinun kädestäs.

11. And now art thou cursed from the earth, which hath opened her mouth to receive thy brother's blood from thy hand;

12. Koskas maata viljelet, niin ei pidä sen tästedes sinulle väkeänsä antaman; kulkian ja pakenevaisen pitää sinun oleman maan päällä.

12. When thou tillest the ground, it shall not henceforth yield unto thee her strength; a fugitive and a vagabond shalt thou be in the earth.

13. Ja Kain sanoi Herralle: minun rangaistukseni on suurempi, kuin että se on kannettava.

13. And Cain said unto the LORD, My punishment is greater than I can bear.

14. Katsos, sinä ajat minun pois tänäpäivänä maalta, ja minun pitää sinun kasvois edestä lymymän ja tulen kulkiaksi ja pakenevaiseksi maan päällä. Ja niin minun käy, kuka ikänänsä minun löytää, se tappaa minun.

14. Behold, thou hast driven me out this day from the face of the earth; and from thy face shall I be hid; and I shall be a fugitive and a vagabond in the earth; and it shall come to pass, that every one that findeth me shall slay me.

15. Mutta Herra sanoi hänelle: Sentähden, kuka ikänänsä Kainin tappaa, se pitää seitsemän kertaisesti kostettaman. Ja Herra pani merkin Kainiin, ettei kenkään häntä tappaisi, joka hänen löytäisi.

15. And the LORD said unto him, Therefore whosoever slayeth Cain, vengeance shall be taken on him sevenfold. And the LORD set a mark upon Cain, lest any finding him should kill him.

16. Ja niin Kain läksi Herran kasvoin edestä, ja asui Nodin maalla, itään päin Edenistä.

16. And Cain went out from the presence of the LORD, and dwelt in the land of Nod, on the east of Eden.

17. Ja Kain tunsi emäntänsä, joka tuli raskaaksi, ja synnytti Hanokin. Ja hän rakensi kaupungin, jonka hän kutsui poikansa nimellä Hanok.

17. And Cain knew his wife; and she conceived, and bare Enoch: and he builded a city, and called the name of the city, after the name of his son, Enoch.

18. Mutta Hanok siitti Iradin. Irad siitti Mahujaelin. Mahujael siitti Metusaelin. Metusael siitti Lamekin.

18. And unto Enoch was born Irad: and Irad begat Mehujael: and Mehujael begat Methusael: and Methusael begat Lamech.

19. Mutta Lamek otti kaksi emäntää, yhden nimi oli Ada, ja toisen nimi Zilla.

19. And Lamech took unto him two wives: the name of the one was Adah, and the name of the other Zillah.

20. Ja Ada synnytti Jabalin, joka oli niiden isä, jotka majoissa asuivat, ja karjaa kasvattivat.

20. And Adah bare Jabal: he was the father of such as dwell in tents, and of such as have cattle.

21. Ja hänen veljensä nimi oli Jubal, josta kantelein ja huiluin soittajat tulivat.

21. And his brother's name was Jubal: he was the father of all such as handle the harp and organ.

22. Zilla myös synnytti TubalKainin, joka oli taitava kaikkinaisissa vaski- ja rautatöissä, ja Tubalkainin sisar oli Naema.

22. And Zillah, she also bare Tubalcain, an instructer of every artificer in brass and iron: and the sister of Tubalcain was Naamah.

23. Ja Lamek sanoi emännillensä,

23. And Lamech said unto his

Adalle ja Zillalle: te Lamekin emännät, kuulkaat minun ääntäni, ja vaari ottakaat siitä kuin minä sanon: minä olen miehen tappanut minulleni haavaksi, ja nuorukaisen minulleni sinimarjaksi:

wives, Adah and Zillah, Hear my voice; ye wives of Lamech, hearken unto my speech: for I have slain a man to my wounding, and a young man to my hurt.

24. Kain kostetaan seitsemän kertaisesti, mutta Lamek seitsemän ja seitsemänkymmenen kertaisesti.

24. If Cain shall be avenged sevenfold, truly Lamech seventy and sevenfold.

25. Ja Adam taas tunsi emäntänsä, ja hän synnytti pojan, ja kutsui hänen nimensä Set, sanoen: Jumala on minulle toisen siemenen antanut Habelin edestä, jonka Kain tappoi.

25. And Adam knew his wife again; and she bare a son, and called his name Seth: For God, said she, hath appointed me another seed instead of Abel, whom Cain slew.

26. Ja Set myös siitti pojan, ja kutsui hänen Enos. Silloin ruvettiin saarnaamaan Herran nimestä.

26. And to Seth, to him also there was born a son; and he called his name Enos: then began men to call upon the name of the LORD.

5 luku

1. Tämä on ihmisen sukukunnan kirja, siihen aikaan, koska Jumala loi ihmisen, ja teki hänen Jumalan muotoiseksi.

1. This is the book of the generations of Adam. In the day that God created man, in the likeness of God made he him;

2. Mieheksi ja vaimoksi loi hän heidät ja siunasi heitä, ja kutsui heidän nimensä ihminen, sinä päivänä jona

2. Male and female created he them; and blessed them, and called their name Adam, in the day when

he luotiin.
3. Ja Adam oli sadan ja kolmenkymmenen ajastajan vanha, ja siitti pojan, joka hänen kuvansa kaltainen oli, ja kutsui hänen nimensä Set.
4. Ja eli sitte kahdeksansataa ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.
5. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja kolmekymmentä ajastaikaa, ja kuoli.
6. Set oli sadan ja viiden ajastajan vanha, ja siitti Enoksen.
7. Ja eli sitte kahdeksansataa ja seitsemän ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.
8. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja kaksitoistakymmentä ajastaikaa, ja kuoli.
9. Enos oli yhdeksänkymmenen ajastajan vanha, ja siitti Kenanin.
10. Ja eli sitte kahdeksansataa ja viisitoistakymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

they were created.
3. And Adam lived an hundred and thirty years, and begat a son in his own likeness, after his image; and called his name Seth:
4. And the days of Adam after he had begotten Seth were eight hundred years: and he begat sons and daughters:
5. And all the days that Adam lived were nine hundred and thirty years: and he died.
6. And Seth lived an hundred and five years, and begat Enos:
7. And Seth lived after he begat Enos eight hundred and seven years, and begat sons and daughters:
8. And all the days of Seth were nine hundred and twelve years: and he died.
9. And Enos lived ninety years, and begat Cainan:
10. And Enos lived after he begat Cainan eight hundred and fifteen years, and begat sons and daughters:

11. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja viisi ajastaikaa, ja kuoli.

11. And all the days of Enos were nine hundred and five years: and he died.

12. Kenan oli seitsemänkymmenen ajastajan vanha, ja siitti Mahalaleelin.

12. And Cainan lived seventy years, and begat Mahalaleel:

13. Ja eli sitte kahdeksansataa ja neljäkymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

13. And Cainan lived after he begat Mahalaleel eight hundred and forty years, and begat sons and daughters:

14. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja kymmenen ajastaikaa, ja kuoli.

14. And all the days of Cainan were nine hundred and ten years: and he died.

15. Mahalaleel oli viiden ajastajan seitsemättäkymmentä vanha, ja siitti Jaredin.

15. And Mahalaleel lived sixty and five years, and begat Jared:

16. Ja eli sitte kahdeksansataa ja kolmekymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

16. And Mahalaleel lived after he begat Jared eight hundred and thirty years, and begat sons and daughters:

17. Ja koko hänen ikänsä oli kahdeksansataa yhdeksänkymmentä ja viisi ajastaikaa, ja kuoli.

17. And all the days of Mahalaleel were eight hundred ninety and five years: and he died.

18. Jared oli sadan ja kahdenseitsemättäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Henokin.

18. And Jared lived an hundred sixty and two years, and he begat Enoch:

19. Ja eli sitte kahdeksansataa ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

19. And Jared lived after he begat

Enoch eight hundred years, and begat sons and daughters:

20. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja kaksiseitsemättäkymmentä ajastaikaa, ja kuoli.

20. And all the days of Jared were nine hundred sixty and two years: and he died.

21. Henok oli viidenseitsemättäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Metusalan.

21. And Enoch lived sixty and five years, and begat Methuselah:

22. Ja sitte kuin hän oli Metusalan siittänyt, pysyi hän jumalisessa elämässä kolmesataa ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

22. And Enoch walked with God after he begat Methuselah three hundred years, and begat sons and daughters:

23. Ja koko hänen ikänsä oli kolmesataa ja viisiseitsemättäkymmentä ajastaikaa.

23. And all the days of Enoch were three hundred sixty and five years:

24. Ja hän eli jumalisesti: ja ei enää ollut; sillä Jumala otti hänen pois.

24. And Enoch walked with God: and he was not; for God took him.

25. Metusala oli sadan ja seitsemän ajastajan yhdeksättäkymmentä vanha, ja siitti Lamekin.

25. And Methuselah lived an hundred eighty and seven years, and begat Lamech:

26. Ja eli sitte seitsemänsataa ja kaksiyhdeksättäkymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

26. And Methuselah lived after he begat Lamech seven hundred eighty and two years, and begat sons and daughters:

27. Ja koko hänen ikänsä oli yhdeksänsataa ja yhdeksänseitsemättäkymmentä ajastaikaa, ja kuoli.

27. And all the days of Methuselah were nine hundred sixty and nine years: and he died.

28. Lamek oli sadan ja kahden

28. And Lamech lived an hundred

ajastajan yhdeksättäkymmentä vanha, ja siitti pojan.
29. Ja kutsui hänen nimensä Noa, sanoen: tämä on lohduttava meitä meidän vaivassamme ja töissämme maan päällä, jonka Herra kironnut on.
30. Sitte eli hän viisisataa yhdeksänkymmentä ja viisi ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

31. Ja koko hänen ikänsä oli seitsemänsataa ja seitsemänkahdeksattakymmentä ajastaikaa, ja kuoli.
32. Noa oli viidensadan ajastajan vanha, ja siitti Semin, Hamin ja Japhetin.
6 luku

1. Ja tapahtui, koska ihmiset rupesivat lisääntymään maan päällä, ja siittivät tyttäriä;

2. Niin Jumalan pojat näkivät ihmisten tyttäret kauniiksi, ja ottivat emänniksensä kaikesta kuin he valitsivat.

eighty and two years, and begat a son:
29. And he called his name Noah, saying, This same shall comfort us concerning our work and toil of our hands, because of the ground which the LORD hath cursed.
30. And Lamech lived after he begat Noah five hundred ninety and five years, and begat sons and daughters:
31. And all the days of Lamech were seven hundred seventy and seven years: and he died.
32. And Noah was five hundred years old: and Noah begat Shem, Ham, and Japheth.

1. And it came to pass, when men began to multiply on the face of the earth, and daughters were born unto them,
2. That the sons of God saw the daughters of men that they were fair; and they took them wives of all which they chose.

3. Silloin sanoi Herra: ei minun henkeni pidä nuhteleman ihmistä (sanan kautta) ijankaikkisesti, sillä hän on liha; sentähden olkoon hänellä aikaa, sata ja kaksikymmentä ajastaikaa.

3. And the LORD said, My spirit shall not always strive with man, for that he also is flesh: yet his days shall be an hundred and twenty years.

4. Siihen aikaan olivat sankarit maan päällä: ja myös sitte, kuin Jumalan pojat makasivat ihmisten tytärten kanssa, ja he olivat siittäneet heille (lapsia): nämä olivat valtiaat, ne muinen kuuluisat miehet.

4. There were giants in the earth in those days; and also after that, when the sons of God came in unto the daughters of men, and they bare children to them, the same became mighty men which were of old, men of renown.

5. Mutta Herra näki ihmisen pahuuden suureksi maan päällä; ja kaikki hänen sydämensä aivoitus ja ajatus oli ainoastansa paha joka aika.

5. And GOD saw that the wickedness of man was great in the earth, and that every imagination of the thoughts of his heart was only evil continually.

6. Ja Herra katui ihmisen tehneensä maan päälle, ja tuli murheelliseksi sydämessänsä.

6. And it repented the LORD that he had made man on the earth, and it grieved him at his heart.

7. Ja Herra sanoi: Minä tahdon ihmisen, jonka minä loin, hukuttaa maan päältä, hamasta ihmisestä niin karjaan asti, matoihin ja ja taivaan lintuihin asti; sillä minä kadun, että minä niitä tehnyt olen.

7. And the LORD said, I will destroy man whom I have created from the face of the earth; both man, and beast, and the creeping thing, and the fowls of the air; for it repenteth me that I have made them.

8. Mutta Noa löysi armon Herran

8. But Noah found grace in the eyes

edessä.
9. Tämä on Noan sukukunta: Noa oli hurskas ja vakaa mies ajallansa, ja eli jumalisesti:

10. Ja siitti kolme poikaa, Semin, Hamin ja Japhetin.
11. Mutta maa oli turmeltu Jumalan kasvoin edessä, ja täynnänsä väkivaltaa.
12. Silloin katsahti Jumala maan päälle, ja katso, se oli turmeltu: sillä kaikki liha oli turmellut tiensä maan päällä.
13. Ja Jumala sanoi Noalle: kaiken lihan loppu on minun eteeni tullut: sillä maa on heistä täynnänsä väkivaltaa, ja katso, minä hukutan heitä ynnä maan kanssa.
14. Tee sinulles arkki hongasta, ja tee sisälle olinsijat, ja tervaa se sisältä ja ulkoa.

15. Ja tee häntä näin: Kolmesataa kyynärää pitää oleman arkin pituuden, viisikymmentä kyynärää hänen leveytensä ja kolmekymmentä kyynärää korkeutensa.

of the LORD.
9. These are the generations of Noah: Noah was a just man and perfect in his generations, and Noah walked with God.
10. And Noah begat three sons, Shem, Ham, and Japheth.
11. The earth also was corrupt before God, and the earth was filled with violence.
12. And God looked upon the earth, and, behold, it was corrupt; for all flesh had corrupted his way upon the earth.
13. And God said unto Noah, The end of all flesh is come before me; for the earth is filled with violence through them; and, behold, I will destroy them with the earth.
14. Make thee an ark of gopher wood; rooms shalt thou make in the ark, and shalt pitch it within and without with pitch.
15. And this is the fashion which thou shalt make it of: The length of the ark shall be three hundred cubits, the breadth of it fifty cubits, and the height of it thirty cubits.

16. Arkin akkunan sinun pitää tekemän, ja kyynärällä päättämän sen ylhäältä: Ja arkin oven pitää sinun paneman sivuun. Ja hänellä pitää oleman kolme pohjaa, yksi alinna, toinen keskellä ja kolmas ylinnä.

16. A window shalt thou make to the ark, and in a cubit shalt thou finish it above; and the door of the ark shalt thou set in the side thereof; with lower, second, and third stories shalt thou make it.

17. Ja minä, katso, minä annan tulla vedenpaisumuksen maan päälle hukuttamaan kaikkea lihaa, jossa elävä henki on taivaan alla, ja kaikki, mitä maan päällä on, pitää hukkuman.

17. And, behold, I, even I, do bring a flood of waters upon the earth, to destroy all flesh, wherein is the breath of life, from under heaven; and every thing that is in the earth shall die.

18. Mutta sinun kanssas minä minun liittoni teen, ja sinun pitää arkkiin sisälle menemän, sinun ja sinun poikas, ja sinun emäntäs, ja poikais emännät sinun kanssas.

18. But with thee will I establish my covenant; and thou shalt come into the ark, thou, and thy sons, and thy wife, and thy sons' wives with thee.

19. Ja sinun pitää saattaman arkkiin kaikkinaiset eläimet kaikesta lihasta kaksittain, koiraksen ja naaraksen, jäämään elämään kanssas.

19. And of every living thing of all flesh, two of every sort shalt thou bring into the ark, to keep them alive with thee; they shall be male and female.

20. Linnuista lajistansa, karjasta lajistansa, kaikkinaisista madoista maan päällä lajistansa. Kaikista näistä pitää kaksittain sinun tykös käymän, jäämän elämään.

20. Of fowls after their kind, and of cattle after their kind, of every creeping thing of the earth after his kind, two of every sort shall come unto thee, to keep them alive.

21. Ja sinun pitää ottaman tykös

21. And take thou unto thee of all

kaikkinaista ruokaa, jota syödään, ja kokooman sinun tykös, sinulle ja heille elatukseksi.
22. Ja Noa teki sen: kaikki mitä Jumala hänen käski, niin hän teki.

food that is eaten, and thou shalt gather it to thee; and it shall be for food for thee, and for them.
22. Thus did Noah; according to all that God commanded him, so did he.

7 luku

1. Ja Herra sanoi Noalle: mene sinä ja koko sinun huonees arkkiin: sillä sinun minä olen nähnyt hurskaaksi minun edessäni tällä ajalla.
2. Kaikista puhtaista eläimistä ota tykös seitsemän ja seitsemän, koiras ja naaras, mutta saastaisista eläimistä kaksin, koiras ja naaras.

1. And the LORD said unto Noah, Come thou and all thy house into the ark; for thee have I seen righteous before me in this generation.
2. Of every clean beast thou shalt take to thee by sevens, the male and his female: and of beasts that are not clean by two, the male and his female.

3. Niin myös taivaan linnuista seitsemän ja seitsemän, koiras ja naaras, että siemen jäis elämään koko maan päällä.
4. Sillä vielä seitsemän päivän perästä annan minä sataa maan päälle neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, ja hukutan maan päältä kaikki elävät luontokappaleet, jotka minä tehnyt olen.

3. Of fowls also of the air by sevens, the male and the female; to keep seed alive upon the face of all the earth.
4. For yet seven days, and I will cause it to rain upon the earth forty days and forty nights; and every living substance that I have made will I destroy from off the face of the earth.

5. Ja Noa teki kaiken sen jälkeen kuin Herra hänelle käski.

5. And Noah did according unto all that the LORD commanded him.

6. Ja Noa oli kuudensadan ajastajan vanha, koska vedenpaisumus tuli maan päälle.

6. And Noah was six hundred years old when the flood of waters was upon the earth.

7. Ja Noa meni arkkiin poikinensa, emäntinensä, ja hänen poikainsa emännät hänen kanssansa, vedenpaisumisen edestä.

7. And Noah went in, and his sons, and his wife, and his sons' wives with him, into the ark, because of the waters of the flood.

8. Puhtaista eläimistä ja saastaisista, ja linnuista ja kaikista, kuin matelevat maan päällä,

8. Of clean beasts, and of beasts that are not clean, and of fowls, and of every thing that creepeth upon the earth,

9. Menivät Noan tykö arkkiin kaksittain, koiras ja naaras, niinkuin Herra Noalle käskenyt oli.

9. There went in two and two unto Noah into the ark, the male and the female, as God had commanded Noah.

10. Ja tapahtui, koska seitsemän päivää kuluneet olivat, tuli vedenpaisumus maan päälle.

10. And it came to pass after seven days, that the waters of the flood were upon the earth.

11. Kuudennella sadalla ajastajalla Noan ijästä, toisella kuukaudella, seitsemäntenätoista kymmenentenä päivänä kuusta, sinä päivänä kuohuivat kaikki syvyyden lähteet, ja taivaan akkunat aukenivat.

11. In the six hundredth year of Noah's life, in the second month, the seventeenth day of the month, the same day were all the fountains of the great deep broken up, and the windows of heaven were opened.

12. Ja maan päälle satoi neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä.

12. And the rain was upon the earth forty days and forty nights.

13. Juuri sinä päivänä meni Noa ja Sem, ja Ham, ja Japhet, Noan pojat, ja Noan emäntä, ja kolme hänen poikainsa emäntää hänen kanssansa arkkiin.

13. In the selfsame day entered Noah, and Shem, and Ham, and Japheth, the sons of Noah, and Noah's wife, and the three wives of his sons with them, into the ark;

14. He ja kaikki pedot lajistansa, ja kaikki matelevaiset, jotka matelevat maan päällä, lajistansa, ja kaikki linnut lajistansa, kaikki lentäväiset, joilla siivet olivat.

14. They, and every beast after his kind, and all the cattle after their kind, and every creeping thing that creepeth upon the earth after his kind, and every fowl after his kind, every bird of every sort.

15. Ja menivät Noan tykö arkkiin kaksittain kaikesta lihasta, jossa elävä henki oli.

15. And they went in unto Noah into the ark, two and two of all flesh, wherein is the breath of life.

16. Je ne olivat koirakset ja naaraket kaikkinaisesta lihasta, ja menivät sisälle niinkuin Jumala hänelle käskenyt oli. Ja Herra sulki hänen jälkeensä.

16. And they that went in, went in male and female of all flesh, as God had commanded him: and the LORD shut him in.

17. Silloin tuli vedenpaisumus neljäkymmentä päivää maan päälle, ja vedet paisuivat, ja nostivat arkin ylös, ja veivät korkialle maasta.

17. And the flood was forty days upon the earth; and the waters increased, and bare up the ark, and it was lift up above the earth.

18. Niin vedet saivat vallan, ja paisuivat sangen suuresti maan päälle,

18. And the waters prevailed, and were increased greatly upon the

niin että arkki oli vesiajolla.

19. Ja vedet saivat sangen suuren vallan, ja enänivät niin suuresti maan päälle, että kaikki korkiat vuoret koko taivaan alla peitettiin.
20. Viisitoistakymmentä kyynärää korkialla olivat vedet vuorten päällä, jotka he peittivät.
21. Silloin hukkui kaikki liha, joka maan päällä matelee, linnut, karja, pedot, ja kaikki, jotka maan päällä liikkuvat, ja kaikki ihmiset.

22. Ja kaikki, joilla elävä henki oli kuivan maan päällä, ne kuolivat.

23. Niin hukutettiin kaikki ne, kuin maan päällä olivat, ihmisestä niin karjaan asti, ja matoihin, ja taivaan lintuihin asti, kaikki hukutettiin maan päältä, ainoastansa Noa jäi, ja ne jotka hänen kanssansa olivat arkissa.

24. Ja vedet seisoivat valtiasna maan päällä sata ja viisikymmentä päivää.

earth; and the ark went upon the face of the waters.
19. And the waters prevailed exceedingly upon the earth; and all the high hills, that were under the whole heaven, were covered.
20. Fifteen cubits upward did the waters prevail; and the mountains were covered.
21. And all flesh died that moved upon the earth, both of fowl, and of cattle, and of beast, and of every creeping thing that creepeth upon the earth, and every man:
22. All in whose nostrils was the breath of life, of all that was in the dry land, died.
23. And every living substance was destroyed which was upon the face of the ground, both man, and cattle, and the creeping things, and the fowl of the heaven; and they were destroyed from the earth: and Noah only remained alive, and they that were with him in the ark.
24. And the waters prevailed upon the earth an hundred and fifty days.

8 luku

1. Silloin Jumala muisti Noaa ja kaikkia eläviä, ja kaikkea karjaa, kuin hänen kanssansa olivat arkissa, ja Jumala nosti tuulen maan päälle, ja vedet seisahtivat.
2. Ja syvyyden lähteet tukittiin, ja taivaan akkunat, ja sateet taivaasta asetettiin.
3. Ja vedet maan päältä enemmin ja enemmin juoksivat pois, ja vähenivät sadan ja viidenkymmenen päivän perästä.
4. Ja seitsemäntenätoistakymmenentenä päivänä, seitsemännessä kuukaudessa jäi arkki Araratin vuorelle.
5. Mutta vedet juoksivat pois, ja vähenivät hamaan kymmenenteen kuukauteen asti. Ensimäisnä päivänä kymmenentenä kuukautena näkyivät vuorten kukkulat.
6. Neljänkymmenen päivän perästä avasi Noa arkin akkunan, jonka hän tehnyt oli.

1. And God remembered Noah, and every living thing, and all the cattle that was with him in the ark: and God made a wind to pass over the earth, and the waters asswaged;
2. The fountains also of the deep and the windows of heaven were stopped, and the rain from heaven was restrained;
3. And the waters returned from off the earth continually: and after the end of the hundred and fifty days the waters were abated.
4. And the ark rested in the seventh month, on the seventeenth day of the month, upon the mountains of Ararat.
5. And the waters decreased continually until the tenth month: in the tenth month, on the first day of the month, were the tops of the mountains seen.
6. And it came to pass at the end of forty days, that Noah opened the window of the ark which he had made:

7. Ja antoi kaarneen lentää ulos, joka lensi kahtiapäin, siihen asti kuin vedet maan päältä kuivuivat.

7. And he sent forth a raven, which went forth to and fro, until the waters were dried up from off the earth.

8. Sitte lähetti hän kyhkyisen tykönsä, koettelemaan, jos vedet olisivat juosseet pois maan päältä.

8. Also he sent forth a dove from him, to see if the waters were abated from off the face of the ground;

9. Koska ei kyhkyinen löytänyt kussa hän sai jalkansa levätä, palasi hän hänen tykönsä arkkiin: sillä vedet olivat vielä koko maan päällä, niin hän ojensi kätensä, otti hänen ja toi arkkiin.

9. But the dove found no rest for the sole of her foot, and she returned unto him into the ark, for the waters were on the face of the whole earth: then he put forth his hand, and took her, and pulled her in unto him into the ark.

10. Ja odotti vielä toiset seitsemän päivää, ja antoi taas kyhkyisen lentää arkista.

10. And he stayed yet other seven days; and again he sent forth the dove out of the ark;

11. Se palasi hänen tykönsä, ehtoopuolella, ja katso, hän toi suussansa öljypuun lehden, jonka hän murtanut oli. Niin Noa ymmärsi vedet maan päältä juosseeksi pois.

11. And the dove came in to him in the evening; and, lo, in her mouth was an olive leaf pluckt off: so Noah knew that the waters were abated from off the earth.

12. Mutta hän odotti vielä seitsemän päivää, ja antoi kyhkyisen lentää ulos, joka ei enää palannut.

12. And he stayed yet other seven days; and sent forth the dove; which returned not again unto him any more.

13. Ja kuudennella sadalla ja ensimäisellä ajastajalla (Noan ijästä) ensimäisnä päivänä ensimäisessä kuukaudessa, kuivuivat vedet maan päältä. Niin avasi Noa arkin katon, ja näki, ja katso, maa oli kuivunut.

13. And it came to pass in the six hundredth and first year, in the first month, the first day of the month, the waters were dried up from off the earth: and Noah removed the covering of the ark, and looked, and, behold, the face of the ground was dry.

14. Niin maa tuli peräti kuivaksi seitsemäntenäkolmattakymmenentenä päivänä toisessa kuukaudessa.

14. And in the second month, on the seven and twentieth day of the month, was the earth dried.

15. Niin Jumala puhui Noalle sanoen:

15. And God spake unto Noah, saying,

16. Lähde arkista, sinä ja sinun emäntäs, ja sinun poikas, ja sinun poikais emännät sinun kanssas.

16. Go forth of the ark, thou, and thy wife, and thy sons, and thy sons' wives with thee.

17. Kaikkinaiset eläimet, jotka sinun tykönäs ovat, kaikkinaisesta lihasta, sekä linnuista että karjasta, ja kaikista matelevaisista maan päällä, johdata ne ulos kanssas: ja kävelköön ne maan päällä, ja olkoon hedelmälliset ja lisääntyköön maan päällä.

17. Bring forth with thee every living thing that is with thee, of all flesh, both of fowl, and of cattle, and of every creeping thing that creepeth upon the earth; that they may breed abundantly in the earth, and be fruitful, and multiply upon the earth.

18. Niin Noa meni ulos poikinensa, ja emäntinensä, ja poikainsa emännät hänen kanssansa.

18. And Noah went forth, and his sons, and his wife, and his sons' wives with him:

19. Kaikkinaiset eläimet, kaikkinaiset matelevaiset, kaikkinaiset linnut, ja kaikki kuin maalla matelevat: läksivät arkista, jokainen kaltaisensa tykö.

19. Every beast, every creeping thing, and every fowl, and whatsoever creepeth upon the earth, after their kinds, went forth out of the ark.

20. Ja Noa rakensi Herralle alttarin: ja otti kaikkinaisesta puhtaasta karjasta, ja kaikkinaisista puhtaista linnuista, ja uhrasi polttouhria alttarilla.

20. And Noah builded an altar unto the LORD; and took of every clean beast, and of every clean fowl, and offered burnt offerings on the altar.

21. Ja Herra haisti lepytyshajun, ja Herra sanoi sydämessänsä: en minä silleen enää maata kiroo ihmisen tähden: vaikka ihmisen sydämen aivoitus on paha hamasta lapsuudesta: ja en minä silleen enää lyö kaikkia kuin elävät, niinkuin minä tehnyt olen.

21. And the LORD smelled a sweet savour; and the LORD said in his heart, I will not again curse the ground any more for man's sake; for the imagination of man's heart is evil from his youth; neither will I again smite any more every thing living, as I have done.

22. Niin kauvan kuin maa seisoo, ei pidä kylväminen ja niittäminen, vilu ja helle, suvi ja talvi, päivä ja yö lakkaaman.

22. While the earth remaineth, seedtime and harvest, and cold and heat, and summer and winter, and day and night shall not cease.

9 luku

1. Ja Jumala siunasi Noan ja hänen poikansa, ja sanoi heille: olkaat he-

1. And God blessed Noah and his sons, and said unto them, Be fruitful, and multiply, and replenish the

delmälliset, lisääntykäät ja täyttäkäät maata.

2. Ja teidän pelkonne ja hämmästyksenne olkoon kaikissa eläimissä maan päällä, ja kaikissa linnuissa taivaan alla; ja kaikissa, jotka maalla matelevat, ja kaikissa kaloissa meressä: ne ovat teidän käsiinne annetut.

3. Kaikki, jotka liikkuvat ja elävät, olkoon teille ruaksi: niinkuin viheriäisen ruohon, olen minä kaikki teille antanut.

4. Ainoastansa älkäät syökö lihaa, jossa vielä on veri itsessänsä:

5. Ja totisesti minä tahdon vaatia teidän ruumiinne veren, kaikilta eläimiltä minä sen tahdon vaatia: ja ihmisen kädestä, ja myös itsekunkin hänen veljensä kädestä tahdon minä vaatia ihmisen hengen.

6. Se kuin ihmisen veren vuodattaa, hänen verensä pitää ihmisen kautta vuodatettaman: sillä Jumala on ihmisen tehnyt kuvaksensa.

7. Olkaat siis hedelmälliset, lisääntykäät ja enentäkäät teitänne

earth.

2. And the fear of you and the dread of you shall be upon every beast of the earth, and upon every fowl of the air, upon all that moveth upon the earth, and upon all the fishes of the sea; into your hand are they delivered.

3. Every moving thing that liveth shall be meat for you; even as the green herb have I given you all things.

4. But flesh with the life thereof, which is the blood thereof, shall ye not eat.

5. And surely your blood of your lives will I require; at the hand of every beast will I require it, and at the hand of man; at the hand of every man's brother will I require the life of man.

6. Whoso sheddeth man's blood, by man shall his blood be shed: for in the image of God made he man.

7. And you, be ye fruitful, and multiply; bring forth abundantly in the

maassa, ja tulkaat siinä moneksi.
8. Ja Jumala puhui Noalle ja hänen pojillensa hänen kanssansa, sanoen:
9. Ja minä, katso, minä teen teidän kanssanne minun liittoni, ja teidän siemenenne kanssa teidän jälkeenne.
10. Ja jokaisen elävän hengen kanssa, jotka teidän tykönänne ovat, sekä linnuissa että karjassa, ja kaikissa eläimissä maan päällä, jotka teidän tykönänne ovat, kaikissa niissä, jotka arkista läksivät, mikä ikänänsä eläin se maassa on.
11. Ja teen minun liittoni teidän kanssanne: ettei tästedes enää pidä kaikkea lihaa hukutettaman vedenpaisumisella: ja ei pidä tästedes enää vedenpaisumus tuleman maata turmelemaan.
12. Ja Jumala sanoi: tämä on sen liiton merkki, jonka minä annan minun ja teidän välillenne, ja joka elävän hengen välille teidän tykönänne, tästedes ijankaikkiseen.
13. Minun kaareni minä olen pannut pilviin: sen pitää oleman liiton

earth, and multiply therein.
8. And God spake unto Noah, and to his sons with him, saying,
9. And I, behold, I establish my covenant with you, and with your seed after you;
10. And with every living creature that is with you, of the fowl, of the cattle, and of every beast of the earth with you; from all that go out of the ark, to every beast of the earth.
11. And I will establish my covenant with you; neither shall all flesh be cut off any more by the waters of a flood; neither shall there any more be a flood to destroy the earth.
12. And God said, This is the token of the covenant which I make between me and you and every living creature that is with you, for perpetual generations:
13. I do set my bow in the cloud,

merkki, minun ja maan välillä.

14. Ja koska niin tapahtuu, että minä tuotan pilven maan ylitse: niin pitää kaari pilvissä nähtämän.
15. Ja niin minä muistan minun liittoni, minun ja teidän välillänne, ja joka elävän hengen kaikkinaisessa lihassa; ettei enää vedenpaisumus pidä tuleman kaikkea lihaa hukuttamaan.
16. Sentäden pitää kaaren pilvissä oleman, että minä katson sitä, ja muistan sen ijankaikkisen liiton Jumalan välillä ja joka elävän hengen, kaikkinaisessa lihassa, kuin maan päällä on.
17. Ja Jumala sanoi Noalle: tämä on sen liiton merkki, jonka minä olen tehnyt minun ja kaiken lihan välille maan päällä.
18. Ja Noan pojat, jotka läksivät arkista, olivat Sem, Ham, ja Japhet. Ja Ham oli Kanaanin Isä.

19. Nämä ovat kolme Noan poikaa, ja heistä ovat ne, jotka hajoitetut ovat kaikkeen maahan.

and it shall be for a token of a covenant between me and the earth.
14. And it shall come to pass, when I bring a cloud over the earth, that the bow shall be seen in the cloud:
15. And I will remember my covenant, which is between me and you and every living creature of all flesh; and the waters shall no more become a flood to destroy all flesh.

16. And the bow shall be in the cloud; and I will look upon it, that I may remember the everlasting covenant between God and every living creature of all flesh that is upon the earth.
17. And God said unto Noah, This is the token of the covenant, which I have established between me and all flesh that is upon the earth.
18. And the sons of Noah, that went forth of the ark, were Shem, and Ham, and Japheth: and Ham is the father of Canaan.
19. These are the three sons of Noah: and of them was the whole earth overspread.

20. Ja Noa rupesi olemaan peltomiesnä, ja istutti viinamäen.

20. And Noah began to be an husbandman, and he planted a vineyard:

21. Ja hän joi viinaa; ja juopui ja makasi peittämättä majassansa.

21. And he drank of the wine, and was drunken; and he was uncovered within his tent.

22. Koska Ham, Kanaanin Isä, näki hänen isänsä hävyn, sanoi hän sen molemmille veljillensä, jotka ulkona olivat.

22. And Ham, the father of Canaan, saw the nakedness of his father, and told his two brethren without.

23. Niin otti Sem ja Japhet vaatteen, ja panivat molempain heidän hartioillensa, ja menivät seljittäin, ja peittivät isänsä hävyn. Ja heidän kasvonsa olivat käännetyt pois, niin etteivät he nähneet isänsä häpyä.

23. And Shem and Japheth took a garment, and laid it upon both their shoulders, and went backward, and covered the nakedness of their father; and their faces were backward, and they saw not their father's nakedness.

24. Koska Noa heräsi viinastansa, ja sai tietää, mitä hänen nuorin poikansa hänelle tehnyt oli:

24. And Noah awoke from his wine, and knew what his younger son had done unto him.

25. Niin sanoi hän: kirottu olkoon Kanaan: olkoon hän orjain orja, hänen veljeinsä seassa.

25. And he said, Cursed be Canaan; a servant of servants shall he be unto his brethren.

26. Ja vielä sanoi: Kiitetty olkoon Herra Semin Jumala, ja Kanaan olkoon hänen orjansa.

26. And he said, Blessed be the LORD God of Shem; and Canaan shall be his servant.

27. Jumala levittäköön Japhetin, ja hän asukoon Semin majoissa, ja

27. God shall enlarge Japheth, and he shall dwell in the tents of Shem;

Kanaan olkoon hänen orjansa.
28. Ja Noa eli, vedenpaisumisen jälkeen kolmesataa ja viisikymmentä ajastaikaa.
29. Ja koko Noan ikä oli yhdeksänsataa ja viisikymmentä ajastaikaa, ja kuoli.

and Canaan shall be his servant.
28. And Noah lived after the flood three hundred and fifty years.
29. And all the days of Noah were nine hundred and fifty years: and he died.

10 luku

1. Tämä on Noan lasten sukukunta: Semin, Hamin ja Japhetin: ja heille syntyi lapsia vedenpaisumisen jälkeen.
2. Japhetin lapset: Gomer, Magog, Madai, Javan ja Tubal: Mesek ja Tiras.
3. Mutta Gomerin lapset: Askenas, Riphad ja Togarma.
4. Javanin lapset: Elisa ja Tarsis: Kittim ja Dodanim.
5. Näistä ovat hajoitetut pakanain luodot, heidän maakunnissansa, itsekukin oman kielensä jälkeen: heidän sukukuntainsa jälkeen, heidän kansoissansa.
6. Hamin lapset: Kus, Misraim, Put ja Kanaan.

1. Now these are the generations of the sons of Noah, Shem, Ham, and Japheth: and unto them were sons born after the flood.
2. The sons of Japheth; Gomer, and Magog, and Madai, and Javan, and Tubal, and Meshech, and Tiras.
3. And the sons of Gomer; Ashkenaz, and Riphath, and Togarmah.
4. And the sons of Javan; Elishah, and Tarshish, Kittim, and Dodanim.
5. By these were the isles of the Gentiles divided in their lands; every one after his tongue, after their families, in their nations.
6. And the sons of Ham; Cush, and Mizraim, and Phut, and Canaan.

7. Kuksen lapset: Seba, Hevila, Sabta, Naema ja Sabteka. Naeman lapset: Skepa ja Dedan.

7. And the sons of Cush; Seba, and Havilah, and Sabtah, and Raamah, and Sabtecha: and the sons of Raamah; Sheba, and Dedan.

8. Mutta Kus siitti Nimrodin: hän rupesi olemaan valtias maalla.

8. And Cush begat Nimrod: he began to be a mighty one in the earth.

9. Ja hän oli jalo metsämies Herran edessä. Siitä on sananlasku: se on jalo metsämies Herran edessä, niinkuin Nimrod.

9. He was a mighty hunter before the LORD: wherefore it is said, Even as Nimrod the mighty hunter before the LORD.

10. Ja hänen valtakuntansa alku oli Babel, Erek, Akad ja Kalne, Sinearin maalla.

10. And the beginning of his kingdom was Babel, and Erech, and Accad, and Calneh, in the land of Shinar.

11. Siitä maakunnasta tuli hän Assyriaan: ja rakensi Niniven, ja Rehobotin kaupungin, ja Kalan.

11. Out of that land went forth Asshur, and builded Nineveh, and the city Rehoboth, and Calah,

12. Ja myös Ressen, Niniven ja Kalan vaiheelle: joka on suuri kaupunki.

12. And Resen between Nineveh and Calah: the same is a great city.

13. Misraim siitti Ludimin, Anamimin, Leabimin, Naphtuhimin.

13. And Mizraim begat Ludim, and Anamim, and Lehabim, and Naphtuhim,

14. Patrusimin ja Kasluhimin; joista tulleet ovat Philistim ja Kaphtorim.

14. And Pathrusim, and Casluhim, (out of whom came Philistim,) and Caphtorim.

15. Mutta Kanaan siitti esikoisensa

15. And Canaan begat Sidon his

Sidonin ja Hetin.
16. Ja Jebusin, Emorin, Girgosin.
17. Hivin, Arkin, Sinin,
18. Ja Arvadin, Semarin ja Hamatin. Sitten ovat hajoitetut Kanaanealaisten suvut.
19. Ja Kanaanealaisten rajat olivat Sidonista Gerarin kautta hamaan Gatsaan: Sodomaan, ja Gomorraan, ja Adamaan, Seboimiin päin, Lasaan asti.
20. Nämät ovat Hamin lapset heidän sukukuntainsa ja kieltensä jälkeen: heidän maakunnissansa ja kansoissansa.
21. Mutta myös itse Semille syntyi lapsia: hän oli kaikkein Eberin lasten isä: Japhetin sen vanhimman veli.
22. (Ja nämät ovat) Semin lapset: Elam ja Assur: Arphaksad, Lud ja Aram.
23. Ja Aramin lapset: Uts, Hul, Geter ja Mas.

firstborn, and Heth,
16. And the Jebusite, and the Amorite, and the Girgasite,
17. And the Hivite, and the Arkite, and the Sinite,
18. And the Arvadite, and the Zemarite, and the Hamathite: and afterward were the families of the Canaanites spread abroad.
19. And the border of the Canaanites was from Sidon, as thou comest to Gerar, unto Gaza; as thou goest, unto Sodom, and Gomorrah, and Admah, and Zeboim, even unto Lasha.
20. These are the sons of Ham, after their families, after their tongues, in their countries, and in their nations.
21. Unto Shem also, the father of all the children of Eber, the brother of Japheth the elder, even to him were children born.
22. The children of Shem; Elam, and Asshur, and Arphaxad, and Lud, and Aram.
23. And the children of Aram; Uz, and Hul, and Gether, and Mash.

24. Mutta Arphaksad siitti Salan: Sala siitti Eberin.

24. And Arphaxad begat Salah; and Salah begat Eber.

25. Eberille syntyi kaksi poikaa: yksi kutsuttiin Peleg, että hänen aikanansa maailma jaettiin: hänen veljensä kutsuttiin Joktan.

25. And unto Eber were born two sons: the name of one was Peleg; for in his days was the earth divided; and his brother's name was Joktan.

26. Joktan siitti Almodadin ja Salephin: Hasarmavetin ja Jaran.

26. And Joktan begat Almodad, and Sheleph, and Hazarmaveth, and Jerah,

27. Hadoramin, Usalin, Dikelan.

27. And Hadoram, and Uzal, and Diklah,

28. Obalin, Abimaelin, Seban.

28. And Obal, and Abimael, and Sheba,

29. Ophirin, Hevilan ja Jobabin. Kaikki nämä ovat Joktanin pojat.

29. And Ophir, and Havilah, and Jobab: all these were the sons of Joktan.

30. Ja heidän asumasiansa oli Mesasta: siihen asti kuin Sephariin tullaan, vuoren tykö, itään päin.

30. And their dwelling was from Mesha, as thou goest unto Sephar a mount of the east.

31. Nämät ovat Semin lapset, sukukuntainsa ja kieltensä jälkeen: heidän maakunnissansa, kansainsa jälkeen.

31. These are the sons of Shem, after their families, after their tongues, in their lands, after their nations.

32. Nämät ovat Noan lasten sukukunnat, heidän heimokuntainsa jälkeen, heidän kansoissansa. Ja näistä ovat kansat jaetut maan

32. These are the families of the sons of Noah, after their generations, in their nations: and by these were the nations divided in the

päälle vedenpaisumisen jälkeen.

earth after the flood.

11 luku

1. Ja koko maailmalla oli yhtäläinen kieli ja yhtäläinen puheenparsi.

1. And the whole earth was of one language, and of one speech.

2. Ja koska he matkustivat idästä, löysivät he kedon Sinearin maalla, ja asuivat siellä.

2. And it came to pass, as they journeyed from the east, that they found a plain in the land of Shinar; and they dwelt there.

3. Ja sanoivat keskenänsä: käykäämme tiilejä tekemään ja polttamaan. Ja heillä olivat tiilit kivein siassa, ja maan pihka siteeksi.

3. And they said one to another, Go to, let us make brick, and burn them throughly. And they had brick for stone, and slime had they for morter.

4. Ja sanoivat: käykäämme, rakentakaamme meillemme kaupunki ja torni, joka taivaaseen ulottuisi, tehdäksemme meillemme nimeä; ettei meitä hajoitettaisi kaikkiin maihin.

4. And they said, Go to, let us build us a city and a tower, whose top may reach unto heaven; and let us make us a name, lest we be scattered abroad upon the face of the whole earth.

5. Silloin Herra astui alas katsomaan kaupunkia ja tornia, jota ihmisten lapset rakensivat.

5. And the LORD came down to see the city and the tower, which the children of men builded.

6. Ja Herra sanoi: katso, se on yhtäläinen kansa, ja yhtäläinen kieli on kaikkein heidän seassansa, ja he ovat ruvenneet tätä tekemään: ja

6. And the LORD said, Behold, the people is one, and they have all one language; and this they begin to

nyt ei heitä taideta estettää mistään, kuin he ovat aikoneet tehdä.

do: and now nothing will be restrained from them, which they have imagined to do.

7. Käykäämme, astukaamme alas ja sekoittakaamme siellä heidän kielensä; niin ettei kenkään ymmärtäisi toisensa kieltä.

7. Go to, let us go down, and there confound their language, that they may not understand one another's speech.

8. Ja niin Herra hajoitti heidät sieltä kaikkiin maihin; ja he lakkasivat sitä kaupunkia rakentamasta.

8. So the LORD scattered them abroad from thence upon the face of all the earth: and they left off to build the city.

9. Ja sentähden kutsuttiin hänen nimensä Babel: sillä siellä Herra sekoitti koko maan kielen: ja Herra hajoitti heidät sieltä kaikkiin maihin.

9. Therefore is the name of it called Babel; because the LORD did there confound the language of all the earth: and from thence did the LORD scatter them abroad upon the face of all the earth.

10. Nämät ovat Semin sukukunnat: Sem oli sadan ajastajan vanha, ja siitti Arphaksadin, kaksi ajastaikaa vedenpaisumisen jälkeen.

10. These are the generations of Shem: Shem was an hundred years old, and begat Arphaxad two years after the flood:

11. Ja eli sitte viisisataa ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

11. And Shem lived after he begat Arphaxad five hundred years, and begat sons and daughters.

12. Arphaksad oli viidenneljättäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Salan.

12. And Arphaxad lived five and thirty years, and begat Salah:

13. Ja eli sitte neljäsataa ja kolme ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

13. And Arphaxad lived after he begat Salah four hundred and three years, and begat sons and daughters.

14. Sala oli kolmenkymmenen ajastajan vanha, ja siitti Eberin.

14. And Salah lived thirty years, and begat Eber:

15. Ja eli sitte neljäsataa ja kolme ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

15. And Salah lived after he begat Eber four hundred and three years, and begat sons and daughters.

16. Eber oli neljänneljättäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Pelegin.

16. And Eber lived four and thirty years, and begat Peleg:

17. Ja eli sitte neljäsataa ja kolmekymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

17. And Eber lived after he begat Peleg four hundred and thirty years, and begat sons and daughters.

18. Peleg oli kolmenkymmenen ajastajan vanha, ja siitti Regun.

18. And Peleg lived thirty years, and begat Reu:

19. Ja eli sitte kaksisataa ja yhdeksän ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

19. And Peleg lived after he begat Reu two hundred and nine years, and begat sons and daughters.

20. Regu oli kahdenneljättäkymmentä ajastajan vanha, ja siitti Serugin.

20. And Reu lived two and thirty years, and begat Serug:

21. Ja eli sitte kaksisataa ja seitsemän ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

21. And Reu lived after he begat Serug two hundred and seven years, and begat sons and daughters.

22. Serug oli kolmenkymmenen ajastajan vanha ja siitti Nahorin.
23. Ja eli sitte kaksisataa ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

24. Nahor oli yhdeksänkolmattakymmentä ajastajan vanha, ja siitti Taran.
25. Ja eli sitte sata ja yhdeksäntoistakymmentä ajastaikaa, ja siitti poikia ja tyttäriä.

26. Tara oli seitsemänkymmenen ajastajan vanha, ja siitti Abramin, Nahorin ja Haranin.
27. Nämät ovat Taran sukukunnat: Tara siitti Abramin, Nahorin ja Haranin. Haran siitti Lotin.

28. Ja Haran kuoli isänsä, Taran edessä, isänsä maalla Kaldean Uurissa.
29. Silloin Abram ja Nahor ottivat heillensä emännät: Abramin emännän nimi oli Sarai, ja Nahorin emännän nimi oli Milka, Haranin tytär, joka oli Milkan ja Jiskan isä.

22. And Serug lived thirty years, and begat Nahor:
23. And Serug lived after he begat Nahor two hundred years, and begat sons and daughters.
24. And Nahor lived nine and twenty years, and begat Terah:
25. And Nahor lived after he begat Terah an hundred and nineteen years, and begat sons and daughters.
26. And Terah lived seventy years, and begat Abram, Nahor, and Haran.
27. Now these are the generations of Terah: Terah begat Abram, Nahor, and Haran; and Haran begat Lot.
28. And Haran died before his father Terah in the land of his nativity, in Ur of the Chaldees.
29. And Abram and Nahor took them wives: the name of Abram's wife was Sarai; and the name of Nahor's wife, Milcah, the daughter of Haran, the father of Milcah, and the father of Iscah.

30. Mutta Sarai oli hedelmätöin, eikä ollut hänellä lasta.

30. But Sarai was barren; she had no child.

31. Ja Tara otti poikansa Abramin ja Lotin Haranin pojan, poikansa pojan, ja miniänsä Sarain, poikansa Abramin emännän, ja he läksivät ulos ynnä Kaldean Uurista menemään Kanaanin maalle, ja tulivat Haraniin, ja asuivat siellä.

31. And Terah took Abram his son, and Lot the son of Haran his son's son, and Sarai his daughter in law, his son Abram's wife; and they went forth with them from Ur of the Chaldees, to go into the land of Canaan; and they came unto Haran, and dwelt there.

32. Ja Tara oli kahdensadan ja viiden ajastajan vanha ja kuoli Haranissa.

32. And the days of Terah were two hundred and five years: and Terah died in Haran.

12 luku

1. Ja Herra oli sanonut Abramille: Lähde maaltas, ja suvustas, ja isäs huoneesta: sille maalle, jonka minä sinulle osoitan.

1. Now the LORD had said unto Abram, Get thee out of thy country, and from thy kindred, and from thy father's house, unto a land that I will shew thee:

2. Ja minä teen sinun suureksi kansaksi, ja siunaan sinun, ja teen sinulle suuren nimen, ja sinä olet siunaus.

2. And I will make of thee a great nation, and I will bless thee, and make thy name great; and thou shalt be a blessing:

3. Minä siunaan niitä, jotka sinua siunaavat, ja kiroon niitä, jotka sinua kiroovat. Ja sinussa pitää kaikki

3. And I will bless them that bless thee, and curse him that curseth thee: and in thee shall all families of

sukukunnat maan päällä siunatuiksi tuleman.

4. Niin Abram läksi, niinkuin Herra hänelle sanonut oli, ja Lot meni hänen kanssansa: Mutta Abram oli viidenkahdeksattakymmentä ajastajan vanha Haranista lähteissänsä.

5. Niin otti Abram emäntänsä Sarain, ja Lotin, veljensä pojan, tavaroinensa, jotka he olivat panneet kokoon, ja sielut, jotka he olivat saaneet Haranissa, ja läksivät matkustamaan Kanaanin maalle; tulivat myös Kanaanin maalle.

6. Ja Abram vaelsi sen maakunnan lävitse, hamaan Sikemin paikkakuntaan, Moren lakeuteen asti. Ja siihen aikaan asuivat Kanaanealaiset maalla.

7. Silloin näkyi Herra Abramille, ja sanoi: sinun siemenelles annan minä tämän maan. Ja hän rakensi siinä alttarin Herralle, joka hänelle näkynyt oli.

8. Sitte siirsi hän itsensä edemmä vuoren tykö, BetElistä itään päin, ja pani siihen majansa, niin että BetEl

the earth be blessed.

4. So Abram departed, as the LORD had spoken unto him; and Lot went with him: and Abram was seventy and five years old when he departed out of Haran.

5. And Abram took Sarai his wife, and Lot his brother's son, and all their substance that they had gathered, and the souls that they had gotten in Haran; and they went forth to go into the land of Canaan; and into the land of Canaan they came.

6. And Abram passed through the land unto the place of Sichem, unto the plain of Moreh. And the Canaanite was then in the land.

7. And the LORD appeared unto Abram, and said, Unto thy seed will I give this land: and there builded he an altar unto the LORD, who appeared unto him.

8. And he removed from thence unto a mountain on the east of Bethel, and pitched his tent, having

oli lännen puolella ja Ai idän puolella, ja rakensi siinä alttarin Herralle, ja saarnasi Herran nimestä.

Bethel on the west, and Hai on the east: and there he builded an altar unto the LORD, and called upon the name of the LORD.

9. Ja Abram läksi sieltä edemmä, ja vaelsi etelään päin.

9. And Abram journeyed, going on still toward the south.

10. Niin tuli kova aika maalle, ja Abram meni alas Egyptiin, olemaan muukalaisna siellä: sillä sangen kova aika oli maalla.

10. And there was a famine in the land: and Abram went down into Egypt to sojourn there; for the famine was grievous in the land.

11. Ja tapahtui, koska hän lähestyi Egyptiä, puhui hän emännällensä Saraille: katso armaani, minä tiedän sinun ihanaksi vaimoksi nähdä.

11. And it came to pass, when he was come near to enter into Egypt, that he said unto Sarai his wife, Behold now, I know that thou art a fair woman to look upon:

12. Koska Egyptiläiset saavat sinun nähdä, niin he sanovat: tämä on hänen emäntänsä, ja tappavat minun, ja antavat sinun elää.

12. Therefore it shall come to pass, when the Egyptians shall see thee, that they shall say, This is his wife: and they will kill me, but they will save thee alive.

13. Sanos siis itses minun sisarekseni; että minulle hyvin olis sinun tähtes, ja minä eläisin sinun vuokses.

13. Say, I pray thee, thou art my sister: that it may be well with me for thy sake; and my soul shall live because of thee.

14. Koska Abram tuli Egyptiin, näkivät Egyptiläiset vaimon juuri ihanaksi.

14. And it came to pass, that, when Abram was come into Egypt, the Egyptians beheld the woman that she was very fair.

15. Ja Pharaon ruhtinaat näkivät hänen, ja ylistivät häntä Pharaon edessä: silloin vietiin vaimo Pharaon huoneeseen.
16. Ja Abramille tehtiin hyvin hänen tähtensä. Ja hänellä oli lampaita ja karjaa, ja aaseja, ja palvelioita, ja piikoja, ja aasintammoja ja kameleja.
17. Mutta Herra vitsasi Pharaota suurilla vitsauksilla, ja hänen huonettansa, Sarain Abramin emännän tähden.
18. Silloin kutsui Pharao Abramin tykönsä, ja sanoi: miksis tämän minulle teit? miksi et ilmoittanut minulle häntä emännäkses?
19. Miksis sanoit, hän on sisareni? että minä ottaisin hänen emännäkseni? katso tässä on sinun emäntäs, ota häntä ja mene.
20. Ja Pharao antoi käskyn hänestä miehillensä: ja he saattoivat hänen ulos ja hänen emäntänsä, ja kaikki kuin hänellä oli.

15. The princes also of Pharaoh saw her, and commended her before Pharaoh: and the woman was taken into Pharaoh's house.
16. And he entreated Abram well for her sake: and he had sheep, and oxen, and he asses, and men-servants, and maidservants, and she asses, and camels.
17. And the LORD plagued Pharaoh and his house with great plagues because of Sarai Abram's wife.
18. And Pharaoh called Abram, and said, What is this that thou hast done unto me? why didst thou not tell me that she was thy wife?
19. Why saidst thou, She is my sister? so I might have taken her to me to wife: now therefore behold thy wife, take her, and go thy way.
20. And Pharaoh commanded his men concerning him: and they sent him away, and his wife, and all that he had.

13 luku

1. Niin Abram vaelsi ylös Egyptistä emäntänsä ja kaiken kalunsa kanssa, ja Lot hänen kanssansa, etelään päin.

1. And Abram went up out of Egypt, he, and his wife, and all that he had, and Lot with him, into the south.

2. Ja Abramilla oli sangen paljo karjaa, hopiaa ja kultaa.

2. And Abram was very rich in cattle, in silver, and in gold.

3. Ja hän matkusti edespäin etelästä BetEliin asti, hamaan siihen paikkaan, jossa hänen majansa oli ennen ollut, BetElin ja Ain vaiheella:

3. And he went on his journeys from the south even to Bethel, unto the place where his tent had been at the beginning, between Bethel and Hai;

4. Juuri siihen paikkaan, johon hän ennen alttarin oli rakentanut; ja Abram saarnasi siinä Herran nimestä.

4. Unto the place of the altar, which he had made there at the first: and there Abram called on the name of the LORD.

5. Mutta Lotilla, joka Abramia seurasi, oli myös lampaita, ja karjaa, ja majoja.

5. And Lot also, which went with Abram, had flocks, and herds, and tents.

6. Ja ei heitä vetänyt maa yhdessä asumaan; sillä heillä oli paljo tavaraa, eikä taitaneet yhdessä asua.

6. And the land was not able to bear them, that they might dwell together: for their substance was great, so that they could not dwell together.

7. Ja riita oli Abramin paimenien ja Lotin paimenien välillä: Ja siihen aikaan asuivat myös Kanaanealaiset

7. And there was a strife between the herdmen of Abram's cattle and the herdmen of Lot's cattle: and the

ja Pheresiläiset maalla.

8. Niin Abram sanoi Lotille: älkään olko riita minun ja sinun välilläs, ja minun ja sinun paimentes välillä: sillä me olemme miehet veljekset.

9. Eikö koko maa ole edessäs altis? eroita sinus minusta, jos sinä menet vasemmalle puolelle, minä menen oikialle, eli jos sinä menet oikialle, minä menen vasemmalle.

10. Niin Lot nosti silmänsä, ja katseli kaiken Jordanin lakeuden; sillä se oli vedestä viljainen: ennen kuin Herra Sodoman ja Gomorran hukutti, oli se niinkuin Herran yrttitarha, niinkuin Egyptin maa, siihenasti kuin Zoariin tullaan.

11. Ja Lot vallitsi itsellensä koko sen lakeuden Jordanin tykönä, ja matkusti itään päin: ja niin veljekset erkanivat toinen toisestansa:

12. Että Abram asui Kanaanin maalla, ja Lot asui lakeuden kaupungeissa, ja pani majansa Sodoman puoleen.

Canaanite and the Perizzite dwelled then in the land.

8. And Abram said unto Lot, Let there be no strife, I pray thee, between me and thee, and between my herdmen and thy herdmen; for we be brethren.

9. Is not the whole land before thee? separate thyself, I pray thee, from me: if thou wilt take the left hand, then I will go to the right; or if thou depart to the right hand, then I will go to the left.

10. And Lot lifted up his eyes, and beheld all the plain of Jordan, that it was well watered every where, before the LORD destroyed Sodom and Gomorrah, even as the garden of the LORD, like the land of Egypt, as thou comest unto Zoar.

11. Then Lot chose him all the plain of Jordan; and Lot journeyed east: and they separated themselves the one from the other.

12. Abram dwelled in the land of Canaan, and Lot dwelled in the cities of the plain, and pitched his tent toward Sodom.

13. Mutta Sodoman kansa oli paha, ja rikkoi kovin Herraa vastaan.

13. But the men of Sodom were wicked and sinners before the LORD exceedingly.

14. Ja Herra sanoi Abramille, sitte kuin Lot oli eroittanut itsensä Abramista: nosta nyt silmäs ja katso siitä, kussas asut, pohjan puoleen, etelän puoleen, idän puoleen ja lännen puoleen.

14. And the LORD said unto Abram, after that Lot was separated from him, Lift up now thine eyes, and look from the place where thou art northward, and southward, and eastward, and westward:

15. Sillä kaiken sen maan, minkä sinä näet, annan minä sinulle, ja sinun siemenelles ijankaikkiseksi.

15. For all the land which thou seest, to thee will I give it, and to thy seed for ever.

16. Ja teen sinun siemenes niinkuin tomun maan päällä: että jos joku taita lukea tomun maan päällä, niin hän myös taitaa sinun siemenes lukea.

16. And I will make thy seed as the dust of the earth: so that if a man can number the dust of the earth, then shall thy seed also be numbered.

17. Nouse ja vaella maata pitkin ja poikin: sillä sinulle minä sen annan.

17. Arise, walk through the land in the length of it and in the breadth of it; for I will give it unto thee.

18. Niin Abram siirsi majansa, ja tuli, ja asui Mamren lakeudella, joka on Hebronissa: ja rakensi siinä alttarin Herralle.

18. Then Abram removed his tent, and came and dwelt in the plain of Mamre, which is in Hebron, and built there an altar unto the LORD.

14 luku

1. Ja tapahtui Amraphelin Sinearin

1. And it came to pass in the days

kuninkaan, Ariokin Elassarin kuninkaan, Kedorlaomerin Elamin kuninkaan, ja Tidealin pakanoitten kuninkaan aikana:

of Amraphel king of Shinar, Arioch king of Ellasar, Chedorlaomer king of Elam, and Tidal king of nations;

2. Että he sotivat Bereaa Sodoman kuningasta, ja Birsaa Gomorran kuningasta, ja Sineabia Adaman kuningasta, ja Semeberiä Zeboimin kuningasta, ja Belan, se on Zoarin, kuningasta vastaan.

2. That these made war with Bera king of Sodom, and with Birsha king of Gomorrah, Shinab king of Admah, and Shemeber king of Zeboiim, and the king of Bela, which is Zoar.

3. Nämät kaikki tulivat yhteen Siddimin laaksossa; se on suolainen meri:

3. All these were joined together in the vale of Siddim, which is the salt sea.

4. Sillä he olivat olleet kaksitoistakymmentä ajastaikaa kuningas Kedorlaomerin alla; mutta kolmantenatoistakymmenentenä ajastaikana olivat he hänestä luopuneet.

4. Twelve years they served Chedorlaomer, and in the thirteenth year they rebelled.

5. Neljäntenätoistakymmenentenä ajastaikana tuli Kedorlaomer, ja ne kuninkaat, kuin hänen kanssansa olivat, ja löivät ne Kalevan pojat Karnaimin Astarotissa, ja Susimin Hammissa; niin myös Emimin Sjaven Kirjataimissa:

5. And in the fourteenth year came Chedorlaomer, and the kings that were with him, and smote the Rephaims in Ashteroth Karnaim, and the Zuzims in Ham, and the Emims in Shaveh Kiriathaim,

6. Ja Horilaiset Seirin vuorella; siihen lakiaan paikkaan Pharaniin asti, korpea liki.

6. And the Horites in their mount Seir, unto Elparan, which is by the wilderness.

7. Ja he palasivat ja tulivat Mispatin lähteen tykö, se on Kades, ja löivät koko Amalekilaisten maan; niin myös Amorilaiset, jotka asuivat Hasesonin Tamarissa.

7. And they returned, and came to Enmishpat, which is Kadesh, and smote all the country of the Amalekites, and also the Amorites, that dwelt in Hazezontamar.

8. Niin läksivät Sodoman kuningas, ja Gomorran kuningas, ja Adaman kuningas, ja Zeboimin kuningas, ja Belan, se on Zoarin kuningas: ja hankitsivat sotaan heitä vastaan Siddimin laaksossa:

8. And there went out the king of Sodom, and the king of Gomorrah, and the king of Admah, and the king of Zeboiim, and the king of Bela (the same is Zoar;) and they joined battle with them in the vale of Siddim;

9. Kedorlaomeria Elamin kuningasta, ja Tibealia pakanoitten kuningasta, ja Amraphelia Sinearin kuningasta, ja Ariokia Elassarin kuningasta vastaan: neljä kuningasta viittä vastaan.

9. With Chedorlaomer the king of Elam, and with Tidal king of nations, and Amraphel king of Shinar, and Arioch king of Ellasar; four kings with five.

10. Ja Siddimin laaksossa oli monta maanpihkakuoppaa. Mutta Sodoman ja Gomorran kuningas siinä pakoon ja maahan lyötiin, ja jääneet pakenivat vuorille.

10. And the vale of Siddim was full of slimepits; and the kings of Sodom and Gomorrah fled, and fell there; and they that remained fled to the mountain.

11. Ja he ottivat kaiken Sodoman ja Gomorran tavaran, ja kaiken heidän elatuksensa, ja menivät matkaansa.

11. And they took all the goods of Sodom and Gomorrah, and all their victuals, and went their way.

12. Ja ottivat myös Lotin Abramin veljen pojan kanssansa, ja hänen

12. And they took Lot, Abram's brother's son, who dwelt in Sodom,

tavaransa, ja menivät matkaansa,sillä hän asui Sodomassa.

and his goods, and departed.

13. Silloin tuli yksi joka päässyt oli, ja ilmoitti sen Abramille Hebrealaiselle, joka asui Mamren Amorilaisen lakeudella, joka Eskolin ja Anerin veli oli. Nämät olivat liitossa Abramin kanssa.

13. And there came one that had escaped, and told Abram the Hebrew; for he dwelt in the plain of Mamre the Amorite, brother of Eshcol, and brother of Aner: and these were confederate with Abram.

14. Koska Abram kuuli veljensä otetuksi kiini, varusti hän omaa kotona syntynyttä palveliaansa kolmesataa ja kahdeksantoistakymmentä, ja ajoi takaa heitä Daniin asti.

14. And when Abram heard that his brother was taken captive, he armed his trained servants, born in his own house, three hundred and eighteen, and pursued them unto Dan.

15. Jakoi itsensä ja karkasi heidän päällensä yöllä palvelioinensa, ja löi heitä: ja ajoi takaa hamaan Hobaan, joka on vasemmalla puolella Damaskua.

15. And he divided himself against them, he and his servants, by night, and smote them, and pursued them unto Hobah, which is on the left hand of Damascus.

16. Ja toi jällensä kaiken tavaran: ja myös veljensä Lotin ja hänen tavaransa toi hän jällensä, niin myös vaimot ja väen.

16. And he brought back all the goods, and also brought again his brother Lot, and his goods, and the women also, and the people.

17. Silloin meni Sodoman kuningas häntä vastaan, koska hän palasi lyömästä Kedorlaomeria, ja niitä

17. And the king of Sodom went out to meet him after his return from the slaughter of Chedorlaomer, and of the kings that were

kuninkaita hänen kanssansa: Sjaven lakeudella, joka kuninkaan laaksoksi kutsutaan.

with him, at the valley of Shaveh, which is the king's dale.

18. Mutta Melkisedek Salemin kuningas toi leivän ja viinan: ja hän oli ylimmäisen Jumalan pappi.

18. And Melchizedek king of Salem brought forth bread and wine: and he was the priest of the most high God.

19. Ja siunasi häntä, ja sanoi: siunattu ole sinä Abram sille kaikkein korkeimmalle Jumalalle, jonka taivas ja maa oma on.

19. And he blessed him, and said, Blessed be Abram of the most high God, possessor of heaven and earth:

20. Ja kiitetty olkoon kaikkein korkein Jumala, joka sinun vihollises antoi sinun käsiis. Ja (Abram) antoi hänelle kymmenykset kaikista.

20. And blessed be the most high God, which hath delivered thine enemies into thy hand. And he gave him tithes of all.

21. Silloin Sodoman kuningas sanoi Abramille: anna minulle väki, ja pidä itse tavara.

21. And the king of Sodom said unto Abram, Give me the persons, and take the goods to thyself.

22. Ja Abram sanoi Sodoman kuninkaalle: Minä nostan minun käteni Herran kaikkein korkeimman Jumalan tykö, jonka taivas ja maa oma on:

22. And Abram said to the king of Sodom, I have lift up mine hand unto the LORD, the most high God, the possessor of heaven and earth,

23. Etten minä ota kaikesta sinun omastas lankaakaan eli kengän rihmaa, ettes sanoisi: minä olen Abramin äveriääksi tehnyt:

23. That I will not take from a thread even to a shoelatchet, and that I will not take any thing that is thine, lest thou shouldest say, I have made Abram rich:

24. Ei suinkaan, paitsi sitä kuin nämät nuoret miehet syöneet ovat; ja niiden miesten osan, jotka minua seurasivat: Aner, Eskol ja Mamre, he saakoon osansa.

24. Save only that which the young men have eaten, and the portion of the men which went with me, Aner, Eshcol, and Mamre; let them take their portion.

15 luku

1. Kuin nämä olivat niin tapahtuneet, tuli Herran sana Abramin tykö näyssä, sanoen: älä pelkää Abram, minä olen sinun kilpes, ja sangen suuri palkkas.

1. After these things the word of the LORD came unto Abram in a vision, saying, Fear not, Abram: I am thy shield, and thy exceeding great reward.

2. Mutta Abram sanoi: Herra, Herra, mitäs minulle annat? minä lähden lapsetoinna täältä, ja minun huoneeni haltia on tämä Eleasari Damaskusta.

2. And Abram said, Lord GOD, what wilt thou give me, seeing I go childless, and the steward of my house is this Eliezer of Damascus?

3. Ja Abram taas sanoi: mutta minulle et sinä antanut siementä. Ja katsos, minun kotopalkolliseni tulee minun perilliseksi.

3. And Abram said, Behold, to me thou hast given no seed: and, lo, one born in my house is mine heir.

4. Ja katso, Herran sana tuli hänen tykönsä, sanoen: ei tämä sinua peri: vaan joka sinun ruumiistas tulee, se tulee sinun perillisekses.

4. And, behold, the word of the LORD came unto him, saying, This shall not be thine heir; but he that shall come forth out of thine own bowels shall be thine heir.

5. Niin hän vei hänen ulos, ja sanoi:

5. And he brought him forth

katso taivaaseen ja lue tähdet, jos sinä ne taidat lukea. Ja sanoi hänelle: niin sinun siemenes on oleva.

abroad, and said, Look now toward heaven, and tell the stars, if thou be able to number them: and he said unto him, So shall thy seed be.

6. (Abram) uskoi Herran, ja hän luki hänelle sen vanhurskaudeksi.

6. And he believed in the LORD; and he counted it to him for righteousness.

7. Ja sanoi hänelle: minä se Herra olen, joka vein sinun ulos Kaldean Uurista, antaakseni sinulle tämän maan omakses.

7. And he said unto him, I am the LORD that brought thee out of Ur of the Chaldees, to give thee this land to inherit it.

8. Ja hän sanoi: Herra, Herra, mistä minä tietäisin sen omistavani?

8. And he said, Lord GOD, whereby shall I know that I shall inherit it?

9. Ja hän sanoi hänelle: ota minulle kolmivuotinen hehkonen, ja kolmivuotinen vuohi, ja kolmivuotinen oinas: niin myös mettinen, ja nuori kyhkyläinen.

9. And he said unto him, Take me an heifer of three years old, and a she goat of three years old, and a ram of three years old, and a turtledove, and a young pigeon.

10. Ja hän otti hänelle nämät kaikki, ja jakoi keskeltä kahtia, ja pani itsekunkin osan toinen toisensa kohdalle; vaan lintuja ei hän jakanut.

10. And he took unto him all these, and divided them in the midst, and laid each piece one against another: but the birds divided he not.

11. Niin linnut tulivat lihain päälle; ja Abram karkotti ne.

11. And when the fowls came down upon the carcases, Abram drove them away.

12. Ja tapahtui auringon laskeissa, että raskas uni lankesi Abramin

12. And when the sun was going down, a deep sleep fell upon

päälle: ja katso, hämmästys ja synkkä pimeys tuli hänen päällensä.

13. Niin hän sanoi Abramille: sinun pitää totisesti tietämän, että sinun siemenes tulee muukalaiseksi sille maalle, joka ei heidän omansa ole, ja he saattavat heitä orjaksi, ja vaivaavat heitä neljäsataa ajastaikaa.

14. Mutta sille kansalle, jonka orjana he ovat, kostan minä: ja sitte he lähtevät ulos suurella tavaralla.

15. Ja sinä menet isäis tykö rauhassa, ja haudataan hyvässä ijässä.

16. Vaan neljännessä miespolvessa he tänne palajavat: sillä Amorilaisten pahuus ei ole vielä täytetty.

17. Ja koska aurinko oli laskenut, ja pimeys joutunut: katso, pätsi suitsi, ja liekki kävi kappaleitten keskeltä.

18. Sinä päivänä teki Herra liiton Abramin kanssa, sanoen: sinun siemenelles annan minä tämän maan,

Abram; and, lo, an horror of great darkness fell upon him.

13. And he said unto Abram, Know of a surety that thy seed shall be a stranger in a land that is not theirs, and shall serve them; and they shall afflict them four hundred years;

14. And also that nation, whom they shall serve, will I judge: and afterward shall they come out with great substance.

15. And thou shalt go to thy fathers in peace; thou shalt be buried in a good old age.

16. But in the fourth generation they shall come hither again: for the iniquity of the Amorites is not yet full.

17. And it came to pass, that, when the sun went down, and it was dark, behold a smoking furnace, and a burning lamp that passed between those pieces.

18. In the same day the LORD made a covenant with Abram, saying, Unto thy seed have I given this land, from the river of Egypt unto

hamasta Egyptin virrasta, niin suureen virtaan Phratiin asti.
19. Keniläiset, ja Kenitsiläiset, ja Kadmonilaiset,
20. Ja Hetiläiset, ja Pheresiläiset, ja Kalevan pojat,
21. Ja Amorilaiset, ja Kanaanealaiset, ja Gergesiläiset, ja Jebusilaiset.

the great river, the river Euphrates:
19. The Kenites, and the Kenizzites, and the Kadmonites,
20. And the Hittites, and the Perizzites, and the Rephaims,
21. And the Amorites, and the Canaanites, and the Girgashites, and the Jebusites.

16 luku

1. Ja Sarai Abramin emäntä ei synnyttänyt hänelle. Mutta hänellä oli Egyptiläinen piika, jonka nimi oli Hagar.
2. Ja Sarai sanoi Abramille: katso nyt; Herra on minun sulkenut synnyttämästä, menes siis minun piikani sivuun, jos minä sittenkin saisin lapsia hänestä. Ja Abram otti Sarain sanan.
3. Ja Sarai Abramin emäntä otti Egyptiläisen piikansa Hagarin, sitte kun Abram kymmenen ajastaikaa oli asunut Kanaanin maalla: ja antoi sen miehellensä Abramille emännäksi.

1. Now Sarai Abram's wife bare him no children: and she had an handmaid, an Egyptian, whose name was Hagar.
2. And Sarai said unto Abram, Behold now, the LORD hath restrained me from bearing: I pray thee, go in unto my maid; it may be that I may obtain children by her. And Abram hearkened to the voice of Sarai.
3. And Sarai Abram's wife took Hagar her maid the Egyptian, after Abram had dwelt ten years in the land of Canaan, and gave her to her husband Abram to be his wife.

4. Ja hän makasi Hagarin tykönä, joka tuli raskaaksi. Koska hän tunsi itsensä raskaaksi, tuli hänen emäntänsä halvaksi hänen silmissänsä.
5. Niin sanoi Sarai Abramille: minulle tapahtunut vääryys lankee sinun päälles; minä annoin minun piikani sinun sivuus; ja että hän tunsi itsensä raskaaksi, halpenin minä hänen edessänsä: Herra tuomitkoon minun ja sinun välilläs.
6. Mutta Abram sanoi Saraille: katso, sinun piikas on sinun käsissäs, tee hänen kanssansa mitäs tahdot: Niin Sarai kuritti häntä, ja hän pakeni hänen tyköänsä.
7. Mutta Herran enkeli löysi hänen vesilähteen tykönä korvessa: lähteen tykönä Surrin tiellä.

8. Ja sanoi: Hagar, Sarain piika, kustas tulet? ja kuhunkas menet? hän sanoi: minä pakenin emäntääni Saraita.
9. Ja Herran enkeli sanoi hänelle: palaja emäntäs tykö, ja nöyryytä itses hänen kätensä alle.

4. And he went in unto Hagar, and she conceived: and when she saw that she had conceived, her mistress was despised in her eyes.
5. And Sarai said unto Abram, My wrong be upon thee: I have given my maid into thy bosom; and when she saw that she had conceived, I was despised in her eyes: the LORD judge between me and thee.

6. But Abram said unto Sarai, Behold, thy maid is in thy hand; do to her as it pleaseth thee. And when Sarai dealt hardly with her, she fled from her face.
7. And the angel of the LORD found her by a fountain of water in the wilderness, by the fountain in the way to Shur.
8. And he said, Hagar, Sarai's maid, whence camest thou? and whither wilt thou go? And she said, I flee from the face of my mistress Sarai.
9. And the angel of the LORD said unto her, Return to thy mistress, and submit thyself under her hands.

10. Ja Herran enkeli sanoi hänelle: minä lisään suuresti sinun siemenes, niin ettei sitä taideta luettaa paljouden tähden.

10. And the angel of the LORD said unto her, I will multiply thy seed exceedingly, that it shall not be numbered for multitude.

11. Ja Herran enkeli sanoi (vielä) hänelle: katso, sinä olet raskas, ja synnytät pojan: ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä Ismael: sillä Herra on kuullut sinun vaivas.

11. And the angel of the LORD said unto her, Behold, thou art with child, and shalt bear a son, and shalt call his name Ishmael; because the LORD hath heard thy affliction.

12. Hän tulee tylyksi mieheksi, ja hänen kätensä jokaista vastaan, ja jokaisen käsi häntä vastaan, ja hän on asuva kaikkein veljeinsä edessä.

12. And he will be a wild man; his hand will be against every man, and every man's hand against him; and he shall dwell in the presence of all his brethren.

13. Ja hän kutsui Herran nimen, joka häntä puhutteli, sinä Jumala, joka näet minun, sillä hän sanoi: enkö minä ole katsonut hänen peräänsä, joka minun näkee?

13. And she called the name of the LORD that spake unto her, Thou God seest me: for she said, Have I also here looked after him that seeth me?

14. Sentähden nimitti hän sen kaivon, sen elävän kaivoksi, joka minun näkee, joka on Kadeksen ja Baredin välillä.

14. Wherefore the well was called Beerlahairoi; behold, it is between Kadesh and Bered.

15. Ja Hagar synnytti Abramille pojan: ja Abram kutsui poikansa nimen, jonka Hagar synnytti, Ismael.

15. And Hagar bare Abram a son: and Abram called his son's name, which Hagar bare, Ishmael.

16. Ja Abram oli kuudenyhdeksättäkymmentä ajastajan vanha, koska Hagar synnytti Ismaelin Abramille.

16. And Abram was fourscore and six years old, when Hagar bare Ishmael to Abram.

17 luku

1. Koska Abram oli yhdeksänkymmenen ja yhdeksän ajastaikainen, näkyi Herra Abramille ja sanoi hänelle: Minä olen Jumala kaikkivaltias: vaella minun edessäni, ja ole vakaa.

1. And when Abram was ninety years old and nine, the LORD appeared to Abram, and said unto him, I am the Almighty God; walk before me, and be thou perfect.

2. Ja minä teen liittoni minun ja sinun välilles, ja lisään sinun sangen suuresti.

2. And I will make my covenant between me and thee, and will multiply thee exceedingly.

3. Ja Abram lankesi kasvoillensa: Ja Jumala puhui hänen kanssansa, sanoen:

3. And Abram fell on his face: and God talked with him, saying,

4. Katso, Minä olen, ja minun liittoni on sinun kanssas, ja sinä tulet paljon kansan isäksi.

4. As for me, behold, my covenant is with thee, and thou shalt be a father of many nations.

5. Sentähden ei sinua pidä enää kutsuttaman Abram; mutta Abrahamin pitää oleman sinun nimes: sillä minä olen tehnyt sinun paljon kansan isäksi.

5. Neither shall thy name any more be called Abram, but thy name shall be Abraham; for a father of many nations have I made thee.

6. Ja teen sinun sangen suuresti hedelmälliseksi, ja asetan sinun

6. And I will make thee exceeding fruitful, and I will make nations of

kansoiksi: ja kuninkaat tulevat sinusta.

7. Ja minä teen minun liittoni minun vaiheelleni ja sinun, ja sinun siemenes sinun jälkees, heidän suvuissansa ijankaikkiseksi liitoksi: että minä olen sinun Jumalas, ja sinun siemenes sinun jälkees.

8. Ja annan sinulle ja sinun siemenelles sinun jälkees, sen maan, jossa sinä muukalainen olet; koko Kanaanin maan ijäiseksi omaisuudeksi: ja olen heidän Jumalansa.

9. Ja Jumala sanoi Abrahamille: pidä siis minun liittoni, sinä ja sinun siemenes sinun jälkees, heidän suvuissansa.

10. Ja tämä on liitto, jonka teidän pitämän pitää, minun vaiheellani ja teidän, ja sinun siemenes vaiheella sinun jälkees: kaikki miehenpuoli pitää teidän seassanne ympärileikattaman.

11. Ja teidän pitää ympärileikkaaman teidän esinahkanne lihan: sen pitää oleman liiton merkiksi minun ja teidän vaiheellanne.

12. Kahdeksan päiväinen poikalapsi

thee, and kings shall come out of thee.

7. And I will establish my covenant between me and thee and thy seed after thee in their generations for an everlasting covenant, to be a God unto thee, and to thy seed after thee.

8. And I will give unto thee, and to thy seed after thee, the land wherein thou art a stranger, all the land of Canaan, for an everlasting possession; and I will be their God.

9. And God said unto Abraham, Thou shalt keep my covenant therefore, thou, and thy seed after thee in their generations.

10. This is my covenant, which ye shall keep, between me and you and thy seed after thee; Every man child among you shall be circumcised.

11. And ye shall circumcise the flesh of your foreskin; and it shall be a token of the covenant betwixt me and you.

12. And he that is eight days old

pitää ympärileikattaman teidän seassanne, kaikki miehenpuoli teidän suvuissanne: kotona syntynyt, eli kaikkinaiselta muukalaiselta rahalla ostettu, joka ei ole sinun siemenestäs.

shall be circumcised among you, every man child in your generations, he that is born in the house, or bought with money of any stranger, which is not of thy seed.

13. Kaiketi pitää ympärileikattaman sekä kotonas syntynyt, että rahallas ostettu; ja niin minun liittoni on oleva teidän lihassanne ijankaikkiseksi liitoksi.

13. He that is born in thy house, and he that is bought with thy money, must needs be circumcised: and my covenant shall be in your flesh for an everlasting covenant.

14. Ja jonka esinahallisen miehenpuolen esinahan liha ei ympärileikata, se sielu pitää hukutettaman kansastansa: hän on minun liittoni rikkonut.

14. And the uncircumcised man child whose flesh of his foreskin is not circumcised, that soul shall be cut off from his people; he hath broken my covenant.

15. Ja Jumala sanoi Abrahamille: Saraita sinun emäntääs ei pidä sinun enää kutsuman Sarai; vaan Saara pitää oleman hänen nimensä:

15. And God said unto Abraham, As for Sarai thy wife, thou shalt not call her name Sarai, but Sarah shall her name be.

16. Sillä minä siunaan häntä, ja annan myös hänestä sinulle pojan; sillä minä siunaan hänen , ja hän on tuleva kansoiksi, ja kansain kuninkaat tulevat hänestä.

16. And I will bless her, and give thee a son also of her: yea, I will bless her, and she shall be a mother of nations; kings of people shall be of her.

17. Ja Abraham lankesi kasvoillensa ja naurahti, ja sanoi sydämessänsä: syntyneekö sadanajastaikaiselle

17. Then Abraham fell upon his face, and laughed, and said in his heart, Shall a child be born unto

poika? ja Saara yhdeksänkymmenen ajastaikainen synnyttäneekö?

him that is an hundred years old? and shall Sarah, that is ninety years old, bear?

18. Ja Abraham sanoi Jumalalle: josko Ismael sais elää sinun edessäs!

18. And Abraham said unto God, O that Ishmael might live before thee!

19. Niin sanoi Jumala: Tosin Saara sinun emäntäs synnyttää sinulle pojan ja sinun pitää hänen nimensä kutsuman Isaak: ja minä teen minun liittoni hänen kanssansa ijankaikkiseksi liitoksi, hänen siemenellensä hänen jälkeensä.

19. And God said, Sarah thy wife shall bear thee a son indeed; and thou shalt call his name Isaac: and I will establish my covenant with him for an everlasting covenant, and with his seed after him.

20. Ismaelista olen minä myös sinun rukoukses kuullut, katso, minä olen siunannut häntä, ja teen hänen hedelmälliseksi, ja lisään hänen sangen suuresti: kaksitoistakymmentä ruhtinasta pitää hänen siittämän, ja minä teen hänen suureksi kansaksi.

20. And as for Ishmael, I have heard thee: Behold, I have blessed him, and will make him fruitful, and will multiply him exceedingly; twelve princes shall he beget, and I will make him a great nation.

21. Mutta minun liittoni teen minä Isaakin kanssa; jonka Saara on sinulle synnyttävä, tähän aikaan tulevana vuonna.

21. But my covenant will I establish with Isaac, which Sarah shall bear unto thee at this set time in the next year.

22. Ja kuin puhe oli päätetty hänen kanssansa, meni Jumala ylös Abrahamin tyköä.

22. And he left off talking with him, and God went up from Abraham.

23. Ja Abraham otti poikansa Ismaelin, ja kaikki kotona syntyneet, ja kaikki ostetut: kaiken miehenpuolen Abrahamin huoneessa: ja ympärileikkasi heidän esinahkansa lihan, kohta sinä päivänä kuin Jumala oli puhunut hänen kanssansa.

23. And Abraham took Ishmael his son, and all that were born in his house, and all that were bought with his money, every male among the men of Abraham's house; and circumcised the flesh of their foreskin in the selfsame day, as God had said unto him.

24. Ja Abraham oli yhdeksän ja yhdeksänkymmenen ajastaikainen, koska hänen esinahkansa liha ympärileikattiin.

24. And Abraham was ninety years old and nine, when he was circumcised in the flesh of his foreskin.

25. Mutta Ismael hänen poikansa oli kolmentoistakymmenen ajastaikainen, koska hänen esinahkansa liha ympärileikattiin.

25. And Ishmael his son was thirteen years old, when he was circumcised in the flesh of his foreskin.

26. Yhtenä päivänä ympärileikattiin Abraham, ja Ismael hänen poikansa.

26. In the selfsame day was Abraham circumcised, and Ishmael his son.

27. Ja kaikki miehenpuoli hänen huoneessansa, kotona syntyneet ja muukalaisilta ostetut, ympärileikattiin hänen kanssansa.

27. And all the men of his house, born in the house, and bought with money of the stranger, were circumcised with him.

18 luku

1. Ja Herra näkyi hänelle Mamren lakeudella; jossa hän istui majan

1. And the LORD appeared unto him in the plains of Mamre: and he

ovella, koska päivä oli palavimmallansa.

2. Koska hän silmänsä nosti ja näki, katso kolme miestä seisoivat hänen edessänsä: ja kuin hän näki heidät, juoksi hän heitä vastaan majan ovelta, ja kumarsi itsensä maahan.

3. Ja sanoi: Herra, jos minä olen armon löytänyt sinun edessäs, niin älä mene palvelias ohitse.

4. Ja sallikaat tuotaa vähä vettä pestäksenne teidän jalkanne, ja levätkäät teitänne puun alla.

5. Ja minä tuon teidän eteenne kappaleen leipää, virvottaaksenne teidän sydäntänne, ja sitte menkäät: sillä sentähden te poikkesitte teidän palvelianne tykö. Ja he sanoivat: tee niin kuin sinä olet puhunut.

6. Niin Abraham riensi majaan Saaran tykö, ja sanoi: riennä sinuas ja tuo kolme mittaa sämpyläjauhoja, sotke ja leivo kaltiaisia.

7. Ja Abraham juoksi karjan tykö:

sat in the tent door in the heat of the day;

2. And he lift up his eyes and looked, and, lo, three men stood by him: and when he saw them, he ran to meet them from the tent door, and bowed himself toward the ground,

3. And said, My Lord, if now I have found favour in thy sight, pass not away, I pray thee, from thy servant:

4. Let a little water, I pray you, be fetched, and wash your feet, and rest yourselves under the tree:

5. And I will fetch a morsel of bread, and comfort ye your hearts; after that ye shall pass on: for therefore are ye come to your servant. And they said, So do, as thou hast said.

6. And Abraham hastened into the tent unto Sarah, and said, Make ready quickly three measures of fine meal, knead it, and make cakes upon the hearth.

7. And Abraham ran unto the herd,

ja toi nuoren ja kauniin vasikan, ja antoi palveliallensa, joka riensi valmistamaan sitä.

8. Ja hän toi voita ja maitoa, ja vasikasta, jota hän valmistanut oli, ja pani heidän eteensä: ja hän seisoi heidän edessänsä puun alla ja he söivät.

9. Niin sanoivat he hänelle: kussa on Saara sinun emäntäs? hän vastasi: täällä majassa.

10. Ja hän sanoi: tosin minä palajan sinun tykös, liki tällä vuoden ajalla, ja katso, Saaralla emännälläs on poika. Ja Saara kuuli sen majan ovelle, joka oli hänen takanansa.

11. Mutta Abraham ja Saara olivat vanhat ja ijälliseksi joutuneet; niin että Saaralta olivat lakanneet vaimolliset menot.

12. Sentähden nauroi Saara itsellensä, ja sanoi: nyt koska minä vanha olen, antanenko minä itseni hekumaan? ja minun herrani on vanhentunut.

13. Ja Herra sanoi Abrahamille:

and fetcht a calf tender and good, and gave it unto a young man; and he hasted to dress it.

8. And he took butter, and milk, and the calf which he had dressed, and set it before them; and he stood by them under the tree, and they did eat.

9. And they said unto him, Where is Sarah thy wife? And he said, Behold, in the tent.

10. And he said, I will certainly return unto thee according to the time of life; and, lo, Sarah thy wife shall have a son. And Sarah heard it in the tent door, which was behind him.

11. Now Abraham and Sarah were old and well stricken in age; and it ceased to be with Sarah after the manner of women.

12. Therefore Sarah laughed within herself, saying, After I am waxed old shall I have pleasure, my lord being old also?

13. And the LORD said unto Abraham, Wherefore did Sarah laugh,

miksi Saara nauroi, sanoen: pitäneeköstä todellakin minun synnyttämän, joka olen vanhaksi tullut?

saying, Shall I of a surety bear a child, which am old?

14. Onko Herralle jotakin mahdotointa? Määrättyyn aikaan, koska minä palajan sinun tykös, tällä vuoden ajalla, niin Saaralla on poika.

14. Is any thing too hard for the LORD? At the time appointed I will return unto thee, according to the time of life, and Sarah shall have a son.

15. Niin Saara kielsi, sanoen: en minä nauranut: sillä hän hämmästyi. Mutta hän sanoi: ei ole niin, sinä nauroit.

15. Then Sarah denied, saying, I laughed not; for she was afraid. And he said, Nay; but thou didst laugh.

16. Silloin nousivat miehet sieltä, ja käänsivät heitänsä Sodomaan päin: ja Abraham meni heidän kanssansa, saattamaan heitä.

16. And the men rose up from thence, and looked toward Sodom: and Abraham went with them to bring them on the way.

17. Ja Herra sanoi: kuinka minä salaan Abrahamilta, jota minä teen?

17. And the LORD said, Shall I hide from Abraham that thing which I do;

18. Että Abraham tulee suureksi ja väkeväksi kansaksi, ja kaikki kansat maan päällä pitää hänessä siunatuksi tuleman.

18. Seeing that Abraham shall surely become a great and mighty nation, and all the nations of the earth shall be blessed in him?

19. Sillä minä tunnen hänen, että hän käskee lapsiansa ja huonettansa hänen jälkeensä Herran tietä pitämään, ja tekemään hurskautta

19. For I know him, that he will command his children and his household after him, and they shall keep the way of the LORD, to do justice and judgment; that the

ja oikeutta: että Herra saattais Abrahamille kaikki, kuin hän hänelle luvannut on.

LORD may bring upon Abraham that which he hath spoken of him.

20. Ja Herra sanoi: Sodomassa ja Gomorrassa on suuri huuto, ja heidän syntinsä ovat sangen raskaat.

20. And the LORD said, Because the cry of Sodom and Gomorrah is great, and because their sin is very grievous;

21. Minä astun nyt alas ja katson, jos he täydellisesti tehneet ovat huudon jälkeen, joka minun eteeni tullut on; taikka jos ei niin ole, että minä sen tietäisin.

21. I will go down now, and see whether they have done altogether according to the cry of it, which is come unto me; and if not, I will know.

22. Ja miehet käänsivät itsensä sieltä, ja menivät Sodomaan päin. Mutta Abraham jäi seisomaan vielä Herran eteen.

22. And the men turned their faces from thence, and went toward Sodom: but Abraham stood yet before the LORD.

23. Ja Abraham astui hänen tykönsä, ja sanoi: hukutatkos myös vanhurskaan jumalattoman kanssa?

23. And Abraham drew near, and said, Wilt thou also destroy the righteous with the wicked?

24. Jos kaupungissa olisi viisikymmentä vanhurskasta, hukuttaisitkos myös ne, ja et säästäisi sitä siaa viidenkymmenen vanhurskaan tähden, jotka siellä olisivat?

24. Peradventure there be fifty righteous within the city: wilt thou also destroy and not spare the place for the fifty righteous that are therein?

25. Pois se sinusta, että sen tekisit, ja kuolettaisit vanhurskaan jumalattoman kanssa, ja että van-

25. That be far from thee to do after this manner, to slay the righteous with the wicked: and that the righteous should be as the wicked,

hurskaalle kävis niinkuin jumalattomallekin. Pois se sinusta: Eikö kaiken maailman tuomari oikein tuomitsisi?

that be far from thee: Shall not the Judge of all the earth do right?

26. Herra sanoi: jos minä löydän viisikymmentä vanhurskasta Sodoman kaupungissa; niin minä säästän kaiken sen paikan heidän tähtensä.

26. And the LORD said, If I find in Sodom fifty righteous within the city, then I will spare all the place for their sakes.

27. Abraham vastasi ja sanoi: katso, minä olen ruvennut puhumaan minun Herrani kanssa; ehkä minä tomu ja tuhka olen.

27. And Abraham answered and said, Behold now, I have taken upon me to speak unto the Lord, which am but dust and ashes:

28. Mitämaks, jos oli vailla viisi niistä viidestäkymmenestä vanhurskaasta, kadottaisitkos viiden tähden koko kaupungin? ja hän sanoi: en kadota, jos minä löydän siellä viisiviidettäkymmentä.

28. Peradventure there shall lack five of the fifty righteous: wilt thou destroy all the city for lack of five? And he said, If I find there forty and five, I will not destroy it.

29. Ja hän puhui vielä hänelle, ja sanoi: mitämaks, siinä löyttäisiin neljäkymmentä? ja hän sanoi: en tee minä neljänkymmenen tähden.

29. And he spake unto him yet again, and said, Peradventure there shall be forty found there. And he said, I will not do it for forty's sake.

30. Abraham sanoi: älköön minun Herrani vihastuko, että minä vielä puhun: mitämaks, löyttäisiin siellä kolmekymmentä? ja hän sanoi: en

30. And he said unto him, Oh let not the Lord be angry, and I will speak: Peradventure there shall thirty be found there. And he said, I will not do it, if I find thirty there.

minä tee, jos minä löydän siellä kolmekymmentä.

31. Ja hän sanoi taas: katso, minä olen ruvennut puhumaan minun Herrani kanssa: mitämaks, löyttäisiin siellä kaksikymmentä? ja hän sanoi: en kadota heitä kahdenkymmenen tähden.

31. And he said, Behold now, I have taken upon me to speak unto the Lord: Peradventure there shall be twenty found there. And he said, I will not destroy it for twenty's sake.

32. Ja hän vielä sanoi: älköön minun Herrani vihastuko, jos minä ainoastansa tällä erällä puhu: mitämaks, siellä löyttäisiin kymmenen? ja hän sanoi: en kadota heitä kymmenen tähden.

32. And he said, Oh let not the Lord be angry, and I will speak yet but this once: Peradventure ten shall be found there. And he said, I will not destroy it for ten's sake.

33. Ja Herra meni pois sitte kuin hän oli Abrahamin kanssa puhunut: ja Abraham palasi kotiansa.

33. And the LORD went his way, as soon as he had left communing with Abraham: and Abraham returned unto his place.

19 luku

1. Ja kaksi enkeliä tulivat ehtoona Sodomaan, ja Lot istui Sodoman portissa: ja kuin hän näki heidät, nousi hän heitä vastaan, ja kumarsi kasvoillensa maahan.

1. And there came two angels to Sodom at even; and Lot sat in the gate of Sodom: and Lot seeing them rose up to meet them; and he bowed himself with his face toward the ground;

2. Ja sanoi: katso, minun Herrani,

2. And he said, Behold now, my

poiketkaat teidän palvelianne huoneeseen yöksi, ja antakaat pestä jalkanne, ja aamulla varhain noustuanne menette matkaan. Ja he sanoivat: ei suinkaan, vaan kadulla me yötä pidämme.

3. Ja hän kovin vaati heitä, ja he poikkesivat hänen tykönsä, ja tulivat hänen huoneeseensa. Ja hän valmisti heille aterian, ja leipoi happamattomia leipiä, ja he söivät.

4. Ennenkuin he levätä panivat, tulivat kaupungin miehet, Sodomalaiset, nuoret ja vanhat: kaikki kansa joka kulmalta, ja piirittivät huoneen.

5. Ja huusivat Lotin, ja sanoivat hänelle: kussa ovat ne miehet, jotka sinun tykös yöllä tulivat? tuo heitä meidän tykömme tutaksemme heitä.

6. Silloin Lot meni ulos heidän tykönsä oven eteen, ja sulki oven jälkeensä.

7. Ja sanoi: älkäät te, rakkaat veljeni, tehkö niin pahoin.

lords, turn in, I pray you, into your servant's house, and tarry all night, and wash your feet, and ye shall rise up early, and go on your ways. And they said, Nay; but we will abide in the street all night.

3. And he pressed upon them greatly; and they turned in unto him, and entered into his house; and he made them a feast, and did bake unleavened bread, and they did eat.

4. But before they lay down, the men of the city, even the men of Sodom, compassed the house round, both old and young, all the people from every quarter:

5. And they called unto Lot, and said unto him, Where are the men which came in to thee this night? bring them out unto us, that we may know them.

6. And Lot went out at the door unto them, and shut the door after him,

7. And said, I pray you, brethren, do not so wickedly.

8. Katso, minulla on kaksi tytärtä, jotka ei vielä miehestä mitään tiedä: ne minä tuotan teille, tehkäät heille mitä te tahdotte: ainoastansa näille miehille älkäät mitään pahaa tehkö; sillä sentähden ovat he tulleet minun kattoni varjon ala.

8. Behold now, I have two daughters which have not known man; let me, I pray you, bring them out unto you, and do ye to them as is good in your eyes: only unto these men do nothing; for therefore came they under the shadow of my roof.

9. Mutta he sanoivat: tule tänne. Ja sanoivat: tuleeko joku muukalaiseksi, ja kuitenkin tahtoo kokonansa hallita? nyt, me teemme enemmän pahaa sinulle kuin heille: ja he tekivät suurella väkivallalla miehelle Lotille ylläkön, ja juoksivat ovea särkemään.

9. And they said, Stand back. And they said again, This one fellow came in to sojourn, and he will needs be a judge: now will we deal worse with thee, than with them. And they pressed sore upon the man, even Lot, and came near to break the door.

10. Niin miehet ojensivat kätensä ulos, ja tempasivat Lotin tykönsä huoneesen, ja paiskasivat oven kiinni.

10. But the men put forth their hand, and pulled Lot into the house to them, and shut to the door.

11. Ja miehet, kuin huoneen oven edessä olivat, löivät he sokeudella, pienet ja suuret, niin että he väsyivät ovea etseissänsä.

11. And they smote the men that were at the door of the house with blindness, both small and great: so that they wearied themselves to find the door.

12. Ja miehet sanoivat Lotille: onko sinulla vielä tässä jouku? vävyjä, eli poikia taikka tyttäriä, eli kaikkia mitä sinulla on tässä kaupungissa?

12. And the men said unto Lot, Hast thou here any besides? son in law, and thy sons, and thy daughters, and whatsoever thou hast in

vie ne ulos tästä siasta.

13. Sillä me hukutamme tämän paikan: että heidän huutonsa on suuri Herran edessä, niin Herra lähetti meidät heitä hukuttamaan.

14. Niin Lot meni ulos ja puhutteli vävyjänsä, jotka piti saaman hänen tyttärensä, ja sanoi: nouskaat ja lähtekäät tästä siasta: sillä Herra hukuttaa tämän kaupungin: mutta hän oli niinkuin leikkiä tekevä hänen vävyinsä silmäin edessä.

15. Koska aamurusko kävi ylös, kiiruhtivat enkelit Lotin joutumaan, ja sanoivat: nouse, ota emäntäs, ja kaksi tytärtäs, jotka saapuvilla ovat, ettet sinä myös hukkuisi tämän kaupungin pahuudessa.

16. Koska hän viipyi, tarttuivat miehet hänen käteensä, ja hänen emäntänsä, ja hänen kahden tyttärensä käteen, sillä Herra tahtoi säästää heitä: ja taluttivat hänen ulos ja jättivät hänen ulkopuolelle kaupunkia.

17. Ja koska he johdattivat heitä

the city, bring them out of this place:

13. For we will destroy this place, because the cry of them is waxen great before the face of the LORD; and the LORD hath sent us to destroy it.

14. And Lot went out, and spake unto his sons in law, which married his daughters, and said, Up, get you out of this place; for the LORD will destroy this city. But he seemed as one that mocked unto his sons in law.

15. And when the morning arose, then the angels hastened Lot, saying, Arise, take thy wife, and thy two daughters, which are here; lest thou be consumed in the iniquity of the city.

16. And while he lingered, the men laid hold upon his hand, and upon the hand of his wife, and upon the hand of his two daughters; the LORD being merciful unto him: and they brought him forth, and set him without the city.

17. And it came to pass, when they

ulos, sanoivat he: pelasta sinun sielus, ja älä katsahda taakses, ja älä myös seisahda koko tälle lakeudelle; vaan turvaa sinuas vuorelle, ettes hukkuisi.

had brought them forth abroad, that he said, Escape for thy life; look not behind thee, neither stay thou in all the plain; escape to the mountain, lest thou be consumed.

18. Ja Lot sanoi heille: Ei Herra.

18. And Lot said unto them, Oh, not so, my Lord:

19. Katso, sinun palvelias on löytänyt armon sinun edessäs, sinä olet tehnyt sinun laupeutes suureksi, jonkas minulle osotit, pelastaakses minun sieluani: en taida minä pelastaa minuani vuorella, ettei minulle jotakuta pahaa tapahtuisi, ja kuolisin.

19. Behold now, thy servant hath found grace in thy sight, and thou hast magnified thy mercy, which thou hast shewed unto me in saving my life; and I cannot escape to the mountain, lest some evil take me, and I die:

20. Katsos, tuo kaupunki on läsnä, paeta sinne: ja hän on vähä: salli minua siellä pelastettaa: eikö hän ole vähäinen? että minun sieluni siellä elävänä pysyis.

20. Behold now, this city is near to flee unto, and it is a little one: Oh, let me escape thither, (is it not a little one?) and my soul shall live.

21. Niin sanoi hän hänelle: katso, tässä asiassa olen minä myös sinun rukoukses päälle katsonut: etten minä kukista sitä kaupunkia, jostas puhuit.

21. And he said unto him, See, I have accepted thee concerning this thing also, that I will not overthrow this city, for the which thou hast spoken.

22. Riennä, pelasta sinuas siellä: sillä en minä taida tehdä mitään, siihenasti ettäs sinne sisälle tulet.

22. Haste thee, escape thither; for I cannot do any thing till thou be come thither. Therefore the name

Sentähden kutsui hän sen kaupungin Zoar.

of the city was called Zoar.

23. Aurinko oli nousnut maan päälle, ja Lot tuli Zoariin sisälle.

23. The sun was risen upon the earth when Lot entered into Zoar.

24. Ja Herra antoi sataa Sodoman ja Gomorran päälle tulikiveä ja tulta: Herralta taivaasta.

24. Then the LORD rained upon Sodom and upon Gomorrah brimstone and fire from the LORD out of heaven;

25. Ja kukisti ne kaupungit, ja kaiken sen lakeuden: niin myös kaikki niiden kaupunkein asuvaiset, ja maan kasvon.

25. And he overthrew those cities, and all the plain, and all the inhabitants of the cities, and that which grew upon the ground.

26. Ja Lotin emäntä käänsi kasvonsa takaisin hänestä; ja muuttui suolapatsaaksi.

26. But his wife looked back from behind him, and she became a pillar of salt.

27. Mutta Abraham nousi varhain aamulla, ja meni siihen paikkaan, kussa hän oli ennen seisonut Herran edessä.

27. And Abraham gat up early in the morning to the place where he stood before the LORD:

28. Ja katsahti Sodomaa ja Gomorraa päin, ja kaiken sen maan lakeuteen; ja näki että savu nousi maasta niinkuin pätsin savu.

28. And he looked toward Sodom and Gomorrah, and toward all the land of the plain, and beheld, and, lo, the smoke of the country went up as the smoke of a furnace.

29. Ja tapahtui, koska Jumala kukisti sen lakeuden kaupungit, muisti Jumala Abrahamin: ja johdatti Lotin ulos hävityksen keskeltä, koska hän

29. And it came to pass, when God destroyed the cities of the plain, that God remembered Abraham, and sent Lot out of the midst of the

kukisti ne kaupungit, joissa Lot asui.
30. Ja Lot läksi Zoarista, ja asui vuorella, ja kaksi hänen tytärtänsä hänen kanssansa; sillä hän pelkäsi asua Zoarissa: ja oli luolassa ja kaksi hänen tytärtänsä hänen kanssansa.
31. Niin sanoi vanhempi nuoremmalle: meidän isämme on vanha: eikä ole muuta miestä maan päällä, makaamaan meidän kanssamme, koko maan tavan jälkeen.
32. Käykäämme, juottakaamme meidän isämme viinalla, ja maatkaamme hänen kanssansa, herättääksemme isästämme siementä.
33. Niin he juottivat isänsä sinä yönä viinalla. Ja vanhempi tuli ja makasi isänsä kanssa, ja ei hän huomainnut koska hän levätä tuli, ja koska hän nousi.
34. Toisena päivänä sanoi vanhempi nuoremmalle: katso, minä makasin menneenä yönä isäni kanssa: juottakaamme häntä tänäkin yönä viinalla, ja mene sinä ja

overthrow, when he overthrew the cities in the which Lot dwelt.
30. And Lot went up out of Zoar, and dwelt in the mountain, and his two daughters with him; for he feared to dwell in Zoar: and he dwelt in a cave, he and his two daughters.
31. And the firstborn said unto the younger, Our father is old, and there is not a man in the earth to come in unto us after the manner of all the earth:
32. Come, let us make our father drink wine, and we will lie with him, that we may preserve seed of our father.
33. And they made their father drink wine that night: and the firstborn went in, and lay with her father; and he perceived not when she lay down, nor when she arose.
34. And it came to pass on the morrow, that the firstborn said unto the younger, Behold, I lay yesternight with my father: let us make him drink wine this night also; and go thou in, and lie with

makaa hänen kanssansa, herättääksemme isästämme siementä.
35. Niin he juottivat myös sinä yönä isänsä viinalla: ja nuorempi meni ja makasi hänen kanssansa, ja ei hän huomainnut koska hän levätä tuli, ja koska hän nousi.
36. Ja niin molemmat Lotin tyttäret tulivat isästänsä raskaaksi.
37. Ja vanhempi synnytti pojan, ja kutsui hänen nimensä Moab: hänestä ovat Moabilaiset tulleet, hamaan tähän päivään asti.
38. Ja nuorempi myös synnytti pojan, ja kutsui hänen nimensä BenAmmi: hänestä tulivat Ammonin lapset, hamaan tähän päivään asti.

him, that we may preserve seed of our father.
35. And they made their father drink wine that night also: and the younger arose, and lay with him; and he perceived not when she lay down, nor when she arose.
36. Thus were both the daughters of Lot with child by their father.
37. And the firstborn bare a son, and called his name Moab: the same is the father of the Moabites unto this day.
38. And the younger, she also bare a son, and called his name Benammi: the same is the father of the children of Ammon unto this day.

20 luku

1. Niin Abraham vaelsi sieltä etelään päin, ja asui Kadeksen ja Surin vaiheella: ja oli muukalainen Gerarissa.
2. Ja Abraham sanoi emännästänsä Saarasta: hän on minun sisareni.

1. And Abraham journeyed from thence toward the south country, and dwelled between Kadesh and Shur, and sojourned in Gerar.
2. And Abraham said of Sarah his wife, She is my sister: and Abimelech king of Gerar sent, and

Niin Abimelek Gerarin kuningas lähetti ja antoi noutaa Saaran tykönsä.

took Sarah.

3. Mutta Jumala tuli Abimelekin tykö yöllä unessa: ja sanoi hänelle: katso, sinun pitää kuoleman sen vaimon tähden, jonkas ottanut olet; sillä hän on yhden miehen aviovaimo.

3. But God came to Abimelech in a dream by night, and said to him, Behold, thou art but a dead man, for the woman which thou hast taken; for she is a man's wife.

4. Mutta Abimelek ei ollut ryhtynyt häneen, ja sanoi: Herra tahdotkos myös surmata hurskaan kansan?

4. But Abimelech had not come near her: and he said, Lord, wilt thou slay also a righteous nation?

5. Eikö hän sanonut minulle: hän on minun sisareni, ja hän myös itse sanoi: hän on minun veljeni: yksivakaisella sydämellä ja viattomilla käsillä olen minä sen tehnyt.

5. Said he not unto me, She is my sister? and she, even she herself said, He is my brother: in the integrity of my heart and innocency of my hands have I done this.

6. Ja Jumala sanoi hänelle unessa: minä myös tiedän, ettäs sydämes yksivakaisuudessa sen tehnyt olet. Sentähden minä myös estin sinun, ettes rikkoisi minua vastaan; jonka tähden en minä sallinut sinua ryhtymään häneen.

6. And God said unto him in a dream, Yea, I know that thou didst this in the integrity of thy heart; for I also withheld thee from sinning against me: therefore suffered I thee not to touch her.

7. Niin anna nyt miehelle hänen emäntänsä jälleen; sillä hän on propheta: ja hän on rukoileva sinun edestäs, ettäs saat elää. Mutta jos

7. Now therefore restore the man his wife; for he is a prophet, and he shall pray for thee, and thou shalt live: and if thou restore her not,

et sinä anna häntä jälleen, niin tiedä, että totisesti kuolet, ja kaikki mitä sinulla on.

8. Niin Abimelek nousi varhain aamulla, ja kutsui kaikki palveliansa, ja puhui kaikki nämät sanat heidän kuultensa: ja miehet pelkäsivät suuresti.

9. Ja Abimelek kutsui Abrahamin, ja sanoi hänelle: mitäs meille teit? ja mitä minä olen rikkonut sinua vastaan, että saattaisit minulle ja minun valtakunnalleni niin suuren rikoksen? sinä olet tehnyt minua vastaan niitä töitä joita ei sovi tehdä.

10. Ja Abimelek sanoi vielä Abrahamille: mitäs näit, että tämän teit?

11. Abraham sanoi: minä ajattelin: kukaties ei tässä paikassa ole yhtään Jumalan pelkoa: ja he surmaavat minun, emäntäni tähden.

12. Ja hän on tosin minun sisareni: sillä hän on minun isäni tytär, vaan ei äitini tytär: ja minä otin hänen emännäkseni.

13. Koska Jumala laski minun kulkemaan isäni huoneesta, sanoin

know thou that thou shalt surely die, thou, and all that are thine.

8. Therefore Abimelech rose early in the morning, and called all his servants, and told all these things in their ears: and the men were sore afraid.

9. Then Abimelech called Abraham, and said unto him, What hast thou done unto us? and what have I offended thee, that thou hast brought on me and on my kingdom a great sin? thou hast done deeds unto me that ought not to be done.

10. And Abimelech said unto Abraham, What sawest thou, that thou hast done this thing?

11. And Abraham said, Because I thought, Surely the fear of God is not in this place; and they will slay me for my wife's sake.

12. And yet indeed she is my sister; she is the daughter of my father, but not the daughter of my mother; and she became my wife.

13. And it came to pass, when God

minä hänelle: tämä on sinun lempes, jonka sinun minua kohtaan pitää tekemän: kuhunka paikkaan ikänänsä me tulemme, sano minusta: hän on minun veljeni.

caused me to wander from my father's house, that I said unto her, This is thy kindness which thou shalt shew unto me; at every place whither we shall come, say of me, He is my brother.

14. Niin Abimelek otti lampaita, ja karjaa, ja palvelioita, ja piikoja, ja antoi Abrahamille: ja antoi hänelle jälleen Saaran hänen emäntänsä.

14. And Abimelech took sheep, and oxen, and menservants, and womenservants, and gave them unto Abraham, and restored him Sarah his wife.

15. Ja Abimelek sanoi: katso, minun maani on altis sinun edessäs: asu kussa sinulle parhain kelpaa.

15. And Abimelech said, Behold, my land is before thee: dwell where it pleaseth thee.

16. Ja sanoi Saaralle: katso, minä olen antanut veljelles tuhannen hopiapenninkiä, katso, ne pitää oleman sinulle silmäin peitteeksi, kaikkein edessä, jotka sinun kanssas ovat, ja kaikkein muiden edessä. Ja niin vahvistettiin (hänen nuhteetto-muutensa).

16. And unto Sarah he said, Behold, I have given thy brother a thousand pieces of silver: behold, he is to thee a covering of the eyes, unto all that are with thee, and with all other: thus she was reproved.

17. Ja Abraham rukoili Jumalaa: ja Jumala paransi Abimelekin, ja hänen emäntänsä, ja hänen piikansa, ja ne siittivät.

17. So Abraham prayed unto God: and God healed Abimelech, and his wife, and his maidservants; and they bare children.

18. Sillä Herra oli peräti sulkenut

18. For the LORD had fast closed up all the wombs of the house of

kaikki kohdut Abimelekin huoneessa, Saaran Abrahamin emännän tähden.

Abimelech, because of Sarah Abraham's wife.

21 luku

1. Ja Herra etsei Saaraa, niinkuin hän sanonut oli: ja Herra teki Saaralle niinkuin hän puhunut oli.
2. Ja Saara tuli raskaaksi, ja synnytti Abrahamille pojan hänen vanhuudessansa; sillä ajalla kuin Jumala hänelle sanonut oli.
3. Ja Abraham kutsui poikansa nimen, joka hänelle syntynyt oli, ja jonka Saara hänelle synnyttänyt oli, Isaak.
4. Ja Abraham ympärileikkasi poikansa Isaakin kahdeksan päiväisenä: niinkuin Jumala hänen käskenyt oli.
5. Ja Abraham oli sadan ajastaikainen, koska Isaak hänen poikansa hänelle syntyi.
6. Ja Saara sanoi: Jumala on tehnyt minulle nauron: kuka ikänä sen saa kuulla, hän nauraa minua.
7. Ja sanoi vielä: kuka olis taitanut

1. And the LORD visited Sarah as he had said, and the LORD did unto Sarah as he had spoken.
2. For Sarah conceived, and bare Abraham a son in his old age, at the set time of which God had spoken to him.
3. And Abraham called the name of his son that was born unto him, whom Sarah bare to him, Isaac.
4. And Abraham circumcised his son Isaac being eight days old, as God had commanded him.
5. And Abraham was an hundred years old, when his son Isaac was born unto him.
6. And Sarah said, God hath made me to laugh, so that all that hear will laugh with me.
7. And she said, Who would have

sanoa Abrahamille: Saara on lapsia imettävä; sillä minä olen synnyttänyt pojan hänen vanhuudessansa.

8. Ja lapsi kasvoi ja vieroitettiin: ja Abraham teki suuren pidon sinä päivänä, jona Isaak vieroitettiin.

9. Ja Saara näki Egyptiläisen Hagarin pojan, jonka se Abrahamille synnyttänyt oli, pilkkaajaksi.

10. Ja sanoi Abrahamille: aja ulos tämä palkkavaimo poikinensa: sillä palkkavaimon pojan ei pidä perimän minun poikani Isaakin kanssa.

11. Ja tämä sana oli Abrahamin mielestä sangen karvas, hänen poikansa tähden.

12. Mutta Jumala sanoi Abrahamille: älä ota sitä pahakses pojasta ja palkkapiiastas: kaikki mitä Saara sinulle sanoo, niin kuule häntä: sillä Isaakissa pitää sinulle siemen kutsuttaman.

13. Minä teen myös piikas pojan (suureksi) kansaksi; että hän sinun

said unto Abraham, that Sarah should have given children suck? for I have born him a son in his old age.

8. And the child grew, and was weaned: and Abraham made a great feast the same day that Isaac was weaned.

9. And Sarah saw the son of Hagar the Egyptian, which she had born unto Abraham, mocking.

10. Wherefore she said unto Abraham, Cast out this bondwoman and her son: for the son of this bondwoman shall not be heir with my son, even with Isaac.

11. And the thing was very grievous in Abraham's sight because of his son.

12. And God said unto Abraham, Let it not be grievous in thy sight because of the lad, and because of thy bondwoman; in all that Sarah hath said unto thee, hearken unto her voice; for in Isaac shall thy seed be called.

13. And also of the son of the bondwoman will I make a nation,

siemenes on.
14. Niin nousi Abraham aamulla varhain, ja otti leipiä ja vesileilin; ja antoi Hagarille, ja pani hänen selkäänsä, ja (antoi hänelle) pojan, ja laski hänen menemään. Ja hän meni matkaansa, ja eksyi BerSaban korvessa.
15. Koska vesi oli loppunut leilistä, heitti hän pojan puun alle.

16. Ja meni pois, ja istui hänen kohdallensa taamma, liki joutsen kantamalle; sillä hän sanoi: en minä voi nähdä pojan kuolemaa. Ja hän istui hänen kohdallensa, korotti äänensä ja itki.

17. Ja Jumala kuuli pojan äänen, ja Jumalan enkeli huusi Hagaria taivaasta, ja sanoi hänelle: mikä sinun on, Hagar? älä pelkää; sillä Jumala on kuullut pojan äänen, kussa hän makaa.
18. Nouse, ota poika, ja tue häntä kädelläs: sillä minä teen hänen suureksi kansaksi.

because he is thy seed.
14. And Abraham rose up early in the morning, and took bread, and a bottle of water, and gave it unto Hagar, putting it on her shoulder, and the child, and sent her away: and she departed, and wandered in the wilderness of Beersheba.
15. And the water was spent in the bottle, and she cast the child under one of the shrubs.

16. And she went, and sat her down over against him a good way off, as it were a bowshot: for she said, Let me not see the death of the child. And she sat over against him, and lift up her voice, and wept.

17. And God heard the voice of the lad; and the angel of God called to Hagar out of heaven, and said unto her, What aileth thee, Hagar? fear not; for God hath heard the voice of the lad where he is.
18. Arise, lift up the lad, and hold him in thine hand; for I will make him a great nation.

19. Ja Jumala avasi hänen silmänsä, että hän näki vesikaivon; niin hän meni ja täytti leilin vedellä, ja antoi pojan juoda.

19. And God opened her eyes, and she saw a well of water; and she went, and filled the bottle with water, and gave the lad drink.

20. Ja Jumala oli pojan kanssa, ja hän kasvoi; ja asui korvessa, ja tuli tarkaksi joutsimieheksi.

20. And God was with the lad; and he grew, and dwelt in the wilderness, and became an archer.

21. Ja asui Paranin korvessa; ja hänen äitinsä otti hänelle emännän Egyptin maalta.

21. And he dwelt in the wilderness of Paran: and his mother took him a wife out of the land of Egypt.

22. Sillä ajalla puhui Abimelek ja hänen sotapäämiehensä Phikol Abrahamille, sanoen: Jumala on sinun kanssas kaikissa mitä sinä teet.

22. And it came to pass at that time, that Abimelech and Phichol the chief captain of his host spake unto Abraham, saying, God is with thee in all that thou doest:

23. Niin vanno nyt minulle tässä Jumalan kautta, ettes ole minulle, ja minun pojalleni, ja poikanipojalle petollinen; vaan sen laupiuden jälkeen, jonka minä tein sinun kanssas, tee sinä myös minun kanssani, ja sen maan kanssa, jossa sinä olet muukalainen.

23. Now therefore swear unto me here by God that thou wilt not deal falsely with me, nor with my son, nor with my son's son: but according to the kindness that I have done unto thee, thou shalt do unto me, and to the land wherein thou hast sojourned.

24. Niin sanoi Abraham: minä vannon.

24. And Abraham said, I will swear.

25. Ja Abraham nuhteli Abimelekiä, sen vesikaivon tähden, kun Abime-

25. And Abraham reproved Abimelech because of a well of water, which Abimelech's servants had

lekin palveliat olivat väkivallalla ottaneet.

26. Ja Abimelek sanoi: en ole minä tietänyt kuka sen teki; etkä sinä ilmoittanut minulle; enkä minä sitä ole ennen kuullut, kuin tänä päivänä.

27. Niin otti Abraham lampaita ja karjaa, ja antoi Abimelekille; ja he tekivät molemmat liiton keskenänsä.

28. Ja Abraham asetti seitsemän karitsaa laumasta erinänsä.

29. Ja Abimelek sanoi Abrahamille: mihinkä ne seitsemän karitsaa, jotkas olet asettanut erinänsä?

30. Hän vastasi: nämät seitsemän karitsaa pitää sinun ottaman minun kädestäni, todistukseksi minulle, että minä olen tämän kaivon kaivanut.

31. Sentähden kutsui hän sen sian BerSaba: sillä siinä he molemmat vannoivat keskenänsä.

32. Ja niin he tekivät liiton BerSabassa. Ja Abimelek nousi ja Phi-

violently taken away.

26. And Abimelech said, I wot not who hath done this thing: neither didst thou tell me, neither yet heard I of it, but to day.

27. And Abraham took sheep and oxen, and gave them unto Abimelech; and both of them made a covenant.

28. And Abraham set seven ewe lambs of the flock by themselves.

29. And Abimelech said unto Abraham, What mean these seven ewe lambs which thou hast set by themselves?

30. And he said, For these seven ewe lambs shalt thou take of my hand, that they may be a witness unto me, that I have digged this well.

31. Wherefore he called that place Beersheba; because there they sware both of them.

32. Thus they made a covenant at Beersheba: then Abimelech rose up, and Phichol the chief captain of

kol hänen sotapäämiehensä, ja palasivat Philistealaisten maalle.
33. Ja Abraham istutti puita Ber-Sabassa; ja saarnasi siinä Herran ijankaikkisen Jumalan nimestä.

34. Ja oli muukalainen Philistealaisten maalla kauvan aikaa.

his host, and they returned into the land of the Philistines.
33. And Abraham planted a grove in Beersheba, and called there on the name of the LORD, the everlasting God.
34. And Abraham sojourned in the Philistines' land many days.

22 luku

1. Ja koska se oli tapahtunut, koetteli Jumala Abrahamia, ja sanoi hänelle: Abraham. Ja hän vastasi: Katso, tässä minä olen.
2. Ja hän sanoi: ota nyt Isaak sinun ainoa poikas, jotas rakastat, ja mene Morian maalle; ja uhraa häntä siellä polttouhriksi yhdellä niistä vuorista, jonka minä sinulle sanova olen.
3. Niin Abraham nousi varhain aamulla, ja valjasti aasinsa, ja otti kaksi palveliaansa kanssansa, ja poikansa Isaakin; ja halkoili puita polttouhriin, ja valmisti itsensä, ja meni sille paikalle, minkä Jumala oli hänelle sanonut.

1. And it came to pass after these things, that God did tempt Abraham, and said unto him, Abraham: and he said, Behold, here I am.
2. And he said, Take now thy son, thine only son Isaac, whom thou lovest, and get thee into the land of Moriah; and offer him there for a burnt offering upon one of the mountains which I will tell thee of.
3. And Abraham rose up early in the morning, and saddled his ass, and took two of his young men with him, and Isaac his son, and clave the wood for the burnt offering, and rose up, and went unto the place of which God had told him.

4. Kolmantena päivänä nosti Abraham silmänsä, ja näki sen paikan taampana.
5. Silloin Abraham sanoi palvelioillensa: olkaat te tässä itseksenne aasin tykönä; mutta minä ja poika käymme tuonne. Ja koska me olemme rukoilleet, niin me palajamme teidän tykönne.
6. Ja Abraham otti polttouhrin halvot, ja sälytti poikansa Isaakin selkään, vaan itse hän otti tulen ja veitsen käteensä; ja he kävivät molemmat ynnä.
7. Niin sanoi Isaak isällensä Abrahamille: minun isäni. Hän vastasi: katso, tässä minä olen, poikani. Ja hän sanoi: katso, tässä on tuli ja halvot; mutta kussa on lammas polttouhriksi?
8. Abraham vastasi: JUmala on edeskatsova itsellensä lampaan polttouhriksi, poikani. Ja he kävivät molemmat ynnä.
9. Ja kuin he tulivat sille paikalle, josta Jumala oli hänelle sanonut, teki Abraham siihen alttarin, ja pani halvot; ja sitoi poikansa Isaakin, ja

4. Then on the third day Abraham lifted up his eyes, and saw the place afar off.
5. And Abraham said unto his young men, Abide ye here with the ass; and I and the lad will go yonder and worship, and come again to you.
6. And Abraham took the wood of the burnt offering, and laid it upon Isaac his son; and he took the fire in his hand, and a knife; and they went both of them together.
7. And Isaac spake unto Abraham his father, and said, My father: and he said, Here am I, my son. And he said, Behold the fire and the wood: but where is the lamb for a burnt offering?
8. And Abraham said, My son, God will provide himself a lamb for a burnt offering: so they went both of them together.
9. And they came to the place which God had told him of; and Abraham built an altar there, and laid the wood in order, and bound

pani hänen alttarille halkoin päälle.

10. Ja ojensi kätensä, ja sivalsi veitsen, teurastaaksensa poikaansa.

11. Niin Herran enkeli huusi häntä taivaasta, sanoen: Abraham, Abraham. Hän vastasi: tässä minä olen.

12. Hän sanoi: älä satuta kättäs poikaan, älä myös hänelle mitään tee: sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkäät Jumalaa, ja et ole säästänyt ainokaista poikaas minun tähteni.

13. Niin Abraham nosti silmänsä, ja äkkäsi oinaan takanansa, sarvista sekaantuneena tihkiään pensastoon. Niin Abraham meni, ja otti oinaan ja uhrasi polttouhriksi poikansa edestä.

14. Ja Abraham nimitti sen paikan, Herra on edeskatsova: josta vielä tänäpänä sanotaan, Herran vuorella edeskatsotaan.

15. Mutta Herran enkeli huusi Abrahamia toistamiseen taivaasta.

Isaac his son, and laid him on the altar upon the wood.

10. And Abraham stretched forth his hand, and took the knife to slay his son.

11. And the angel of the LORD called unto him out of heaven, and said, Abraham, Abraham: and he said, Here am I.

12. And he said, Lay not thine hand upon the lad, neither do thou any thing unto him: for now I know that thou fearest God, seeing thou hast not withheld thy son, thine only son from me.

13. And Abraham lifted up his eyes, and looked, and behold behind him a ram caught in a thicket by his horns: and Abraham went and took the ram, and offered him up for a burnt offering in the stead of his son.

14. And Abraham called the name of that place Jehovahjireh: as it is said to this day, In the mount of the LORD it shall be seen.

15. And the angel of the LORD called unto Abraham out of heaven

the second time,

16. Ja sanoi: Minä olen vannonut itse kauttani, sanoo Herra: että tämän teit, ja et säästänyt sinun ainoaa poikaas;

16. And said, By myself have I sworn, saith the LORD, for because thou hast done this thing, and hast not withheld thy son, thine only son:

17. Niin minä suuresti siunaan sinun, ja runsaasti lisään sinun siemenes niinkuin taivaan tähdet, ja niinkuin sannan meren reunalla. Ja sinun siemenes on perivä vihollistensa portit.

17. That in blessing I will bless thee, and in multiplying I will multiply thy seed as the stars of the heaven, and as the sand which is upon the sea shore; and thy seed shall possess the gate of his enemies;

18. Ja sinun siemenessäs pitää kaikki kansat maan päällä siunatuksi tuleman, että minun äänelleni kuuliainen olit.

18. And in thy seed shall all the nations of the earth be blessed; because thou hast obeyed my voice.

19. Sitte palasi Abraham palveliainsa tykö, ja he nousivat, ja ynnä matkustivat BerSabaan. Ja Abraham asui BerSabassa.

19. So Abraham returned unto his young men, and they rose up and went together to Beersheba; and Abraham dwelt at Beersheba.

20. Ja koska nämät olivat tapahtuneet, ilmoitettiin Abrahamille sanoen: katso, Milka on myös synnyttänyt poikia sinun veljelles Nahorille.

20. And it came to pass after these things, that it was told Abraham, saying, Behold, Milcah, she hath also born children unto thy brother Nahor;

21. Esikoisensa Utsin, ja Butsin hänen veljensä, ja Kemuelin Aramin

21. Huz his firstborn, and Buz his brother, and Kemuel the father of

isän.
22. Ja Kesedin ja Hasonin, ja Pildaksen ja Jedlaphen, ja Betuelin.
23. Mutta Betuel siitti Rebekan. Nämät kahdeksan synnytti Milka Nahorille Abrahamin veljelle.
24. Mutta hänen jalkavaimonsa, Rehuma nimeltä, synnytti Teban, Gahamin, Tehaksen ja Maakan.

Aram,
22. And Chesed, and Hazo, and Pildash, and Jidlaph, and Bethuel.
23. And Bethuel begat Rebekah: these eight Milcah did bear to Nahor, Abraham's brother.
24. And his concubine, whose name was Reumah, she bare also Tebah, and Gaham, and Thahash, and Maachah.

23 luku

1. Ja Saaran elinaika oli sata ja seitsemänkolmattakymmentä ajastaikaa: ne olivat Saaran ikävuodet.
2. Ja Saara kuoli Arban kaupungissa, joka (on) Hebron Kanaanin maalla. Niin tuli Abraham murehtimaan Saaraa ja itkemään häntä.
3. Sitte nousi hän kuolleensa tyköä; ja puhui Hetin lapsille sanoen:
4. Minä olen muukalainen ja kuitenkin asuvainen teidän tykönänne, antakaat minulle perintöhauta tei-

1. And Sarah was an hundred and seven and twenty years old: these were the years of the life of Sarah.
2. And Sarah died in Kirjatharba; the same is Hebron in the land of Canaan: and Abraham came to mourn for Sarah, and to weep for her.
3. And Abraham stood up from before his dead, and spake unto the sons of Heth, saying,
4. I am a stranger and a sojourner with you: give me a possession of a buryingplace with you, that I may bury my dead out of my sight.

dän tykönänne, haudatakseni minun kuolleeni, joka on minun edessäni.

5. Niin vastasivat Hetin lapset Abrahamia, sanoen hänelle:

6. Kuule meitä, rakas herra: sinä olet Jumalan ruhtinas meidän seassamme, hautaa sinun kuollees meidän parhaisiin hautoihimme: ei yksikään meistä sinua kiellä hautaamasta kuolluttas hänen hautaansa.

7. Niin Abraham nousi ja kumarsi itsensä maan kansan edessä, (nimittäin) Hetin lasten edessä.

8. Ja hän puhui heille, sanoen: jos teidän mielenne on, että minä hautaan minun kuolleeni, joka minun edessäni on; niin kuulkaat minua, ja rukoilkaat minun edestäni Ephronia Zoarin poikaa.

9. Että hän antais minulle Makpelan luolan, joka hänellä on, vainionsa perällä: täyden hinnan edestä antakaan sen minulle teidän keskellänne perintöhaudaksi.

10. Sillä Ephron asui Hetin lasten

5. And the children of Heth answered Abraham, saying unto him,

6. Hear us, my lord: thou art a mighty prince among us: in the choice of our sepulchres bury thy dead; none of us shall withhold from thee his sepulchre, but that thou mayest bury thy dead.

7. And Abraham stood up, and bowed himself to the people of the land, even to the children of Heth.

8. And he communed with them, saying, If it be your mind that I should bury my dead out of my sight; hear me, and intreat for me to Ephron the son of Zohar,

9. That he may give me the cave of Machpelah, which he hath, which is in the end of his field; for as much money as it is worth he shall give it me for a possession of a burying-place amongst you.

10. And Ephron dwelt among the children of Heth: and Ephron the

seassa. Niin vastasi Ephron Hetiläinen Abrahamia, Hetin poikain kuullen, kaikkein sisälle ja ulos käyväisten hänen kaupunkinsa portista, sanoen:

Hittite answered Abraham in the audience of the children of Heth, even of all that went in at the gate of his city, saying,

11. Ei, minun herrani, vaan kuule minua; vainion minä annan sinulle, ja luolan, joka siinä on, annan minä sinulle: minun kansani lasten nähden annan minä sen sinulle; hautaa kuollees.

11. Nay, my lord, hear me: the field give I thee, and the cave that is therein, I give it thee; in the presence of the sons of my people give I it thee: bury thy dead.

12. Abraham kumarsi maan kansan edessä.

12. And Abraham bowed down himself before the people of the land.

13. Ja puhui Ephronille maan kansan kuullen, sanoen: jos sinä minua kuulet: minä annan rahan vainion edestä, ota se minulta, ja minä hautaan minun kuolleeni siihen.

13. And he spake unto Ephron in the audience of the people of the land, saying, But if thou wilt give it, I pray thee, hear me: I will give thee money for the field; take it of me, and I will bury my dead there.

14. Ephron vastasi Abrahamia, sanoen hänelle:

14. And Ephron answered Abraham, saying unto him,

15. Minun herrani, kuule minua: maa maksaa neljäsataa sikliä hopiaa; vaan mitä se on minun ja sinun välilläs? hautaa sinun kuollees.

15. My lord, hearken unto me: the land is worth four hundred shekels of silver; what is that betwixt me and thee? bury therefore thy dead.

16. Abraham kuuli Ephronia, ja punnitsi hänelle rahan, jonka hän

16. And Abraham hearkened unto Ephron; and Abraham weighed to

nimittänyt oli Hetin lasten kuullen: neljäsataa sikliä hopiaa, käypää rahaa.

Ephron the silver, which he had named in the audience of the sons of Heth, four hundred shekels of silver, current money with the merchant.

17. Ja niin vahvistettiin Ephronin vainio, joka Makpelassa on Mamren kohdalla, sekä pelto että luola joka siinä on, ja kaikki puut siinä vainiossa, jotka ympäri kaikissa sen rajoissa ovat.

17. And the field of Ephron, which was in Machpelah, which was before Mamre, the field, and the cave which was therein, and all the trees that were in the field, that were in all the borders round about, were made sure

18. (Kaikki ne tulivat) Abrahamille omaisuudeksi Hetin lasten nähden: kaikkein (nähden), jotka sisällekävivät hänen kaupunkinsa portista.

18. Unto Abraham for a possession in the presence of the children of Heth, before all that went in at the gate of his city.

19. Ja sitte hautasi Abraham emäntänsä Saaran siihen luolaan, joka oli Makpelan vainiossa Mamren kohdalla; se on Hebron Kanaanin maalla:

19. And after this, Abraham buried Sarah his wife in the cave of the field of Machpelah before Mamre: the same is Hebron in the land of Canaan.

20. Niin vahvistettiin siis vainio ja luola, joka siinä oli, Abrahamille perintöhaudaksi, Hetin lapsilta.

20. And the field, and the cave that is therein, were made sure unto Abraham for a possession of a buryingplace by the sons of Heth.

24 luku

1. Ja Abraham oli vanha ja joutunut

1. And Abraham was old, and well

ijälliseksi: ja Herra oli siunannut hänen kaikissa.

2. Niin sanoi Abraham vanhimmalle huoneensa palvelialle, joka kaikki hallitsi, mitä hänellä oli: laske nyt kätes minun kupeeni alle.

3. Ja minä vannotan sinua Herran taivaan ja maan Jumalan kautta; ettes ota emäntää minun pojalleni Kanaanealaisten tyttäristä, joiden seassa minä asun.

4. Vaan mene minun isäni maalle ja minun sukuni tykö; ja ota minun pojalleni Isaakille emäntä.

5. Ja palvelia sanoi: jos niin tapahtuis, ettei vaimo tahtoisi seurata minua tähän maahan: pitääkö minun kumminkin viemän jällensä sinun poikas sille maalle, jostas lähtenyt olet?

6. Abraham sanoi hänelle: kavahda sinuas, ettes vie minun poikaani sinne jällensä.

7. Herra taivaan Jumala, joka minun otti isäni huoneesta ja syntymä-maaltani, ja joka minun kanssani puhui, ja myös vannoi minulle,

stricken in age: and the LORD had blessed Abraham in all things.

2. And Abraham said unto his eldest servant of his house, that ruled over all that he had, Put, I pray thee, thy hand under my thigh:

3. And I will make thee swear by the LORD, the God of heaven, and the God of the earth, that thou shalt not take a wife unto my son of the daughters of the Canaanites, among whom I dwell:

4. But thou shalt go unto my country, and to my kindred, and take a wife unto my son Isaac.

5. And the servant said unto him, Peradventure the woman will not be willing to follow me unto this land: must I needs bring thy son again unto the land from whence thou camest?

6. And Abraham said unto him, Beware thou that thou bring not my son thither again.

7. The LORD God of heaven, which took me from my father's house, and from the land of my kindred, and which spake unto me, and that

sanoen: sinun siemenelles minä annan tämän maan: hän lähettää enkelinsä sinun edelläs, ettäs ottaisit minun pojalleni emännän sieltä.

sware unto me, saying, Unto thy seed will I give this land; he shall send his angel before thee, and thou shalt take a wife unto my son from thence.

8. Jos ei vaimo tahtoisi seurata sinua, niin sinä olet vapaa tästä minun valastani; ainoastansa älä vie minun poikaani sinne jälleen.

8. And if the woman will not be willing to follow thee, then thou shalt be clear from this my oath: only bring not my son thither again.

9. Niin laski palvelia kätensä herransa Abrahamin kupeen alle; ja vannoi hänelle sen.

9. And the servant put his hand under the thigh of Abraham his master, and sware to him concerning that matter.

10. Niin otti palvelia kymmenen kamelia herransa kameleista, ja läksi matkaan, ja otti myötänsä kaikkinaisesta herransa tavarasta: ja vaelsi Mesopotamiaan Nahorin kaupunkiin.

10. And the servant took ten camels of the camels of his master, and departed; for all the goods of his master were in his hand: and he arose, and went to Mesopotamia, unto the city of Nahor.

11. Ja hän antoi kamelein laskea polvillensa ulkona kaupungista vesikaivon tykönä; ehtoopuolella, jolla ajalla vaimoväen tapa oli lähteä vettä ammuntamaan.

11. And he made his camels to kneel down without the city by a well of water at the time of the evening, even the time that women go out to draw water.

12. Ja sanoi: Herra, minun herrani Abrahamin Jumala, anna minun kohdata tänäpänä (herrani morsiamen); ja tee laupius minun herrani

12. And he said, O LORD God of my master Abraham, I pray thee, send me good speed this day, and shew kindness unto my master Abraham.

Abrahamin kanssa.

13. Katso, minä seison tässä vesikaivon tykönä: ja heidän tyttärensä, jotka asuvat tässä kaupungissa, tulevat vettä ammuntamaan.

13. Behold, I stand here by the well of water; and the daughters of the men of the city come out to draw water:

14. Jos joku piika tulee, jolle minä sanon: kallista tänne vesiastias juodakseni, ja hän sanoo: juo, minä juotan myös sinun kamelis: että hän on se, jonkas olet edeskatsonut palvelialles Isaakille, ja siitä ymmärtäisin tehnees laupiuden minun herrani kanssa.

14. And let it come to pass, that the damsel to whom I shall say, Let down thy pitcher, I pray thee, that I may drink; and she shall say, Drink, and I will give thy camels drink also: let the same be she that thou hast appointed for thy servant Isaac; and thereby shall I know that thou hast shewed kindness unto my master.

15. Ja ennenkuin hän lakkasi puhumasta, katso, Rebekka tuli, joka syntynyt oli Betuelille, Milkan, Abrahamin veljen Nahorin emännän pojalle. Ja hänellä vesiastiansa olallansa.

15. And it came to pass, before he had done speaking, that, behold, Rebekah came out, who was born to Bethuel, son of Milcah, the wife of Nahor, Abraham's brother, with her pitcher upon her shoulder.

16. Ja piika oli sangen ihana nähdä, ja vielä neitsy, ja ei yksikään mies ollut häneen ryhtynyt: hän meni alas kaivon tykö, ja täytti astiansa, ja tuli ylös.

16. And the damsel was very fair to look upon, a virgin, neither had any man known her: and she went down to the well, and filled her pitcher, and came up.

17. Niin palvelia juoksi häntä vastaan, ja sanoi: annas minun juoda

17. And the servant ran to meet her, and said, Let me, I pray thee,

vähä vettä astiastas.
18. Hän sanoi: juo minun herrani: ja hän kiiruusti laski alas vesiastiansa kätensä päälle, ja antoi hänen juoda.
19. Ja kuin hän oli antanut hänen juoda, sanoi hän: minä myös ammunnan vettä kameleilles, niinkauvan että he kaikki saavat juoda.
20. Ja hän kaasi kohta veden astiastansa ruuheen, ja juoksi taas kaivolle ammuntamaan: ja ammunsi kaikille hänen kameleillensa.
21. Mutta mies ihmetteli häntä: ja oli ääneti, ja tahtoi tietää, jos Herra oli tehnyt hänen matkansa onnelliseksi, taikka ei.
22. Ja koska kaikki kamelit olivat juoneet, antoi mies hänelle kultaotsalehden, joka painoi puolen sikliä: niin myös kaksi rannerengasta hänen käsiinsä, jotka painoivat kymmenen sikliä kultaa.
23. Ja sanoi: kenenkäs tytär olet? sanos minulle se: onko isäs huoneessa siaa meidän yötä ollaksemme?
24. Hän sanoi hänelle: minä olen

drink a little water of thy pitcher.
18. And she said, Drink, my lord: and she hasted, and let down her pitcher upon her hand, and gave him drink.
19. And when she had done giving him drink, she said, I will draw water for thy camels also, until they have done drinking.
20. And she hasted, and emptied her pitcher into the trough, and ran again unto the well to draw water, and drew for all his camels.
21. And the man wondering at her held his peace, to wit whether the LORD had made his journey prosperous or not.
22. And it came to pass, as the camels had done drinking, that the man took a golden earring of half a shekel weight, and two bracelets for her hands of ten shekels weight of gold;
23. And said, Whose daughter art thou? tell me, I pray thee: is there room in thy father's house for us to lodge in?
24. And she said unto him, I am

Betuelin, Milkan pojan, tytär, jonka hän synnytti Nahorille.

25. Ja hän vielä sanoi hänelle: on myös olkia ja karjan ruokaa kyllä meillä: ja myös siaa yötä olla.

26. Ja mies kumarsi maahan ja rukoili Herraa:

27. Ja sanoi: kiitetty olkoon Herra, minun herrani Abrahamin Jumala, joka ei ottanut pois laupiuttansa ja totuuttansa minun herraltani: minua on Herra johdattanut tällä tiellä, minun herrani veljen huoneesen.

28. Niin piika juoksi ja ilmoitti nämät asiat äitinsä huoneessa.

29. Oli myös Rebekallla veli, jonka nimi oli Laban: ja Laban juoksi miehen tykö lähteelle.

30. Sillä koska hän näki otsalehden ja rannerenkaat sisarensa käsissä, ja kuuli sisarensa Rebekan puheet, sanovan: näin on mies puhunut minulle; tuli hän miehen tykö, ja katso, hän seisoi kamelein tykönä lähteellä.

the daughter of Bethuel the son of Milcah, which she bare unto Nahor.

25. She said moreover unto him, We have both straw and provender enough, and room to lodge in.

26. And the man bowed down his head, and worshipped the LORD.

27. And he said, Blessed be the LORD God of my master Abraham, who hath not left destitute my master of his mercy and his truth: I being in the way, the LORD led me to the house of my master's brethren.

28. And the damsel ran, and told them of her mother's house these things.

29. And Rebekah had a brother, and his name was Laban: and Laban ran out unto the man, unto the well.

30. And it came to pass, when he saw the earring and bracelets upon his sister's hands, and when he heard the words of Rebekah his sister, saying, Thus spake the man unto me; that he came unto the man; and, behold, he stood by the

camels at the well.

31. Ja sanoi: tule sisälle, sinä Herran siunattu, mitäs seisot ulkona? minä olen huoneen valmistanut, ja sian kameleille.

31. And he said, Come in, thou blessed of the LORD; wherefore standest thou without? for I have prepared the house, and room for the camels.

32. Niin meni mies huoneesen, ja riisui kamelit: ja hän antoi olkia ja ruokaa kameleille, ja vettä pestä hänen jalkojansa, ja miesten jalkoja, jotka hänen kanssansa olivat.

32. And the man came into the house: and he ungirded his camels, and gave straw and provender for the camels, and water to wash his feet, and the men's feet that were with him.

33. Sitte pantiin ruokaa hänen eteensä: mutta hän sanoi: en minä syö ennenkuin minä olen puhunut minun asiani. He vastasivat: puhu.

33. And there was set meat before him to eat: but he said, I will not eat, until I have told mine errand. And he said, Speak on.

34. Hän sanoi: minä olen Abrahamin palvelia.

34. And he said, I am Abraham's servant.

35. Ja Herra on runsaasti siunannut minun herrani, ja hän on suureksi tullut, ja on antanut hänelle lampaita ja karjaa, hopiaa ja kultaa, palvelioita ja piikoja, kameleja ja aaseja.

35. And the LORD hath blessed my master greatly; and he is become great: and he hath given him flocks, and herds, and silver, and gold, and menservants, and maidservants, and camels, and asses.

36. Niin myös Saara minun herrani emäntä on synnyttänyt minun herralleni pojan, vanhalla ijällänsä: hä-

36. And Sarah my master's wife bare a son to my master when she was old: and unto him hath he given all that he hath.

nelle on hän antanut kaikki mitä hänellä on.

37. Ja minun herrani vannotti minua, sanoen: ei sinun pidä ottaman minun pojalleni emäntää Kanaanealaisten tyttäristä, joiden maalla minä asun.

37. And my master made me swear, saying, Thou shalt not take a wife to my son of the daughters of the Canaanites, in whose land I dwell:

38. Vaan mene minun isäni huoneesen, ja minun sukuni tykö; ja ota (sieltä) minun pojalleni emäntä.

38. But thou shalt go unto my father's house, and to my kindred, and take a wife unto my son.

39. Mutta minä sanoin minun herralleni: taitais tapahtua, ettei vaimo seuraisi minua?

39. And I said unto my master, Peradventure the woman will not follow me.

40. Niin hän sanoi minulle: Herra, jonka edessä minä vaellan, lähettää enkelinsä sinun kanssas, joka tekee sinun matkas onnelliseksi, ottamaan minun pojalleni emäntä minun suvustani ja minun isäni huoneesta.

40. And he said unto me, The LORD, before whom I walk, will send his angel with thee, and prosper thy way; and thou shalt take a wife for my son of my kindred, and of my father's house:

41. Silloin sinä tulet vapaaksi minun valastani, koskas tulet minun sukuni tykö: ja jos ei he anna sinulle, niin sinä olet vapaa valasatani.

41. Then shalt thou be clear from this my oath, when thou comest to my kindred; and if they give not thee one, thou shalt be clear from my oath.

42. Niin tulin minä tänäpänä lähteelle, ja sanoin: Herra, minun herrani Abrahamin Jumala, jos sinä

42. And I came this day unto the well, and said, O LORD God of my master Abraham, if now thou do

olet tehnyt minun matkani onnelliseksi, jota minä nyt vaellan.

prosper my way which I go:

43. Katso, niin seison minä tässä vesilähteen tykönä: koska yksi piika tulee vettä ammuntamaan, ja minä sanon hänelle: annas minulle vähä vettä juoda astiastas:

43. Behold, I stand by the well of water; and it shall come to pass, that when the virgin cometh forth to draw water, and I say to her, Give me, I pray thee, a little water of thy pitcher to drink;

44. Ja hän sanoo minulle: juo sinä, minä ammunnan myös sinun kameleilles: se on se vaimo, jonka Herra on edeskatsonut minun herrani pojalle.

44. And she say to me, Both drink thou, and I will also draw for thy camels: let the same be the woman whom the LORD hath appointed out for my master's son.

45. En minä vielä päässyt puhumasta sydämessäni, katso, niin Rebekka tuli, ja hänen vesiastiansa hänen olallansa, astui alas lähteelle ja ammunsi: ja minä sanoin hänelle: annas minun juoda.

45. And before I had done speaking in mine heart, behold, Rebekah came forth with her pitcher on her shoulder; and she went down unto the well, and drew water: and I said unto her, Let me drink, I pray thee.

46. Ja hän riensi ja laski vesiastian olaltansa alas, ja sanoi: juo, minä juotan myös kamelis. Niin minä join, ja hän juotti myös kamelit.

46. And she made haste, and let down her pitcher from her shoulder, and said, Drink, and I will give thy camels drink also: so I drank, and she made the camels drink also.

47. Ja minä kysyin häneltä, ja sanoin: kenekä tytär sinä olet? hän

47. And I asked her, and said, Whose daughter art thou? And she

vastasi: minä olen Betuelin tytär, Nahorin pojan, jonka Milka hänelle synnytti. Niin minä panin otsalehden hänen otsaansa, ja rannerenkaat hänen käsiinsä:

48. Ja kumarsin itseni maahan ja rukoilin Herraa: ja kiitin Herraa, minun herrani Abrahamin Jumalaa, joka minun oli johdattanut oikiaa tietä, ottamaan hänen pojallensa minun herrani veljen tytärtä.

49. Ja nyt, jos te olette ne, jotka osotatte minun herralleni laupiuden ja totuuden, niin sanokaat minulle: ja jos ei, niin sanokaat myös minulle, että minä kääntäisin itseni oikialle taikka vasemmalle puolelle.

50. Niin vastasi Laban ja Betuel, ja sanoivat: tämä asia on tullut Herralta; sentähden emme taida sinua vastaan puhua, pahaa taikka hyvää.

51. Siinä on Rebekka edessäs, ota häntä ja mene, ja olkaan sinun herras pojan emäntä, niinkuin Herra on sanonut.

52. Ja koska Abrahamin palvelia kuuli heidän sanansa; kumarsi hän maahan Herran eteen.

said, The daughter of Bethuel, Nahor's son, whom Milcah bare unto him: and I put the earring upon her face, and the bracelets upon her hands.

48. And I bowed down my head, and worshipped the LORD, and blessed the LORD God of my master Abraham, which had led me in the right way to take my master's brother's daughter unto his son.

49. And now if ye will deal kindly and truly with my master, tell me: and if not, tell me; that I may turn to the right hand, or to the left.

50. Then Laban and Bethuel answered and said, The thing proceedeth from the LORD: we cannot speak unto thee bad or good.

51. Behold, Rebekah is before thee, take her, and go, and let her be thy master's son's wife, as the LORD hath spoken.

52. And it came to pass, that, when Abraham's servant heard their words, he worshipped the LORD,

bowing himself to the earth.

53. Ja palvelia toi hopia- ja kultakalut, ja vaatteet, ja antoi Rebekalle: vaan hänen veljellensä ja äidillensä antoi hän (muita) kalleita kaluja.

53. And the servant brought forth jewels of silver, and jewels of gold, and raiment, and gave them to Rebekah: he gave also to her brother and to her mother precious things.

54. Niin he söivät ja joivat, hän ja miehet, jotka hänen kanssansa olivat, ja siellä pitivät yötä: ja he nousivat aamulla varhain: ja hän sanoi: päästäkäät minua herrani tykö.

54. And they did eat and drink, he and the men that were with him, and tarried all night; and they rose up in the morning, and he said, Send me away unto my master.

55. Mutta hänen veljensä ja äitinsä sanoivat: olkaan piika meidän tykönämme edes kymmenenkin päivää: sitte sinä saat mennä.

55. And her brother and her mother said, Let the damsel abide with us a few days, at the least ten; after that she shall go.

56. Niin sanoi hän heille: älkäät viivyttäkö minua: sillä Herra on tehnyt minun matkani onnelliseksi: laskekaat minua menemään minun herrani tykö.

56. And he said unto them, Hinder me not, seeing the LORD hath prospered my way; send me away that I may go to my master.

57. Niin he sanoivat: kutsukaamme piika, ja kysykäämme mitä hän sanoo.

57. And they said, We will call the damsel, and enquire at her mouth.

58. Ja he kutsuivat Rebekan, ja sanoivat hänelle: tahdotkos mennä tämän miehen kanssa? hän vastasi: menen.

58. And they called Rebekah, and said unto her, Wilt thou go with this man? And she said, I will go.

59. Niin he laskivat sisarensa Rebekan menemään, ja hänen imettäjänsä, Abrahamin palvelian kanssa; ja ne jotka hänen seurassansa olivat.

59. And they sent away Rebekah their sister, and her nurse, and Abraham's servant, and his men.

60. Ja he siunasivat Rebekkaa ja sanoivat hänelle: sinä olet meidän sisaremme, lisäänny tuhannen tuhanteen; ja sinun siemenes omistakoon vihamiestensä portit.

60. And they blessed Rebekah, and said unto her, Thou art our sister, be thou the mother of thousands of millions, and let thy seed possess the gate of those which hate them.

61. Niin Rebekka nousi piikoinensa, ja istuivat kamelein päälle, ja seurasivat sitä miestä. Ja palvelia otti Rebekan, ja meni matkaansa.

61. And Rebekah arose, and her damsels, and they rode upon the camels, and followed the man: and the servant took Rebekah, and went his way.

62. Mutta Isaak palasi siltä kaivolta, joka kutsuttiin sen elävän, joka minun näkee: sillä hän asui etelän maalla.

62. And Isaac came from the way of the well Lahairoi; for he dwelt in the south country.

63. Ja oli lähtenyt rukoilemaan kedolle ehtoopuolella: ja nosti silmänsä, ja näki, ja katso, kamelit lähestyivät.

63. And Isaac went out to meditate in the field at the eventide: and he lifted up his eyes, and saw, and, behold, the camels were coming.

64. Ja Rebekka nosti silmänsä ja näki Isaakin: ja pudotti itsensä maahan kamelin päältä:

64. And Rebekah lifted up her eyes, and when she saw Isaac, she lighted off the camel.

65. Ja sanoi palvelialle: mikä mies tämä on, joka kedolla käy meitä

65. For she had said unto the servant, What man is this that walketh

vastaan? palvelia vastasi: se on minun herrani: niin hän otti vaatteen ja peitti itsensä.

in the field to meet us? And the servant had said, It is my master: therefore she took a vail, and covered herself.

66. Ja palvelia jutteli Isaakille kaiken asian, kuin hän oli toimittanut.

66. And the servant told Isaac all things that he had done.

67. Ja Isaak vei hänen äitinsä Saaran majaan: ja otti Rebekan emännäksensä, ja rakasti häntä: ja niin Isaak lohdutettiin äitinsä jälkeen.

67. And Isaac brought her into his mother Sarah's tent, and took Rebekah, and she became his wife; and he loved her: and Isaac was comforted after his mother's death.

25 luku

1. Ja Abraham taas otti emännän nimeltä Ketura.

1. Then again Abraham took a wife, and her name was Keturah.

2. Hän synnytti hänelle Simran ja Joksan, ja Medan ja Midian, ja Jesbakin ja Suan.

2. And she bare him Zimran, and Jokshan, and Medan, and Midian, and Ishbak, and Shuah.

3. Mutta Joksan siitti Seban ja Dedanin. Dedanin lapset olivat: Asserim, Letusin ja Luumim.

3. And Jokshan begat Sheba, and Dedan. And the sons of Dedan were Asshurim, and Letushim, and Leummim.

4. Midianin lapset olivat: Epha, Epher, Hanok, Abida, ja Eldaa: nämät kaikki ovat Keturan pojat.

4. And the sons of Midian; Ephah, and Epher, and Hanoch, and Abida, and Eldaah. All these were the children of Keturah.

5. Ja Abraham antoi kaikki mitä hänellä oli Iisakille.

6. Mutta niille lapsille, jotka jalkavaimoista olivat, antoi hän lahjoja, ja lähetti heidät pois poikansa Isaakin tyköä, vielä eläissänsä, idän puoleen, itäiselle maalle.

7. Ja tämä on Abrahamin elinaika, kuin hän eli: sata ja viisikahdeksattakymmentä ajastaikaa.

8. Ja hän tuli riutuneeksi, ja kuoli levollisassa ijässä, vanhana ja elämästä kyllänsä saanut: ja koottiin kansansa tykö.

9. Ja hänen poikansa Isaak ja Ismael hautasivat hänen Makpelan luolaan: Ephronin Hetiläisen Zoarin pojan vainiossa, Mamren kohdalle:

10. Sille kedolle, jonka Abraham oli ostanut Hetin lapsilta: siihen on Abraham haudattu, ja Saara hänen emäntänsä.

11. Ja Abrahamin kuoleman jälkeen siunasi Jumala hänen poikansa Isaakin: Ja Isaak asui sen elävän,

5. And Abraham gave all that he had unto Isaac.

6. But unto the sons of the concubines, which Abraham had, Abraham gave gifts, and sent them away from Isaac his son, while he yet lived, eastward, unto the east country.

7. And these are the days of the years of Abraham's life which he lived, an hundred threescore and fifteen years.

8. Then Abraham gave up the ghost, and died in a good old age, an old man, and full of years; and was gathered to his people.

9. And his sons Isaac and Ishmael buried him in the cave of Machpelah, in the field of Ephron the son of Zohar the Hittite, which is before Mamre;

10. The field which Abraham purchased of the sons of Heth: there was Abraham buried, and Sarah his wife.

11. And it came to pass after the death of Abraham, that God blessed his son Isaac; and Isaac dwelt by

joka minun näkee, kaivon tykönä.
12. Mutta nämät ovat Ismaelin Abrahamin pojan sukukunnat, jonka Hagar Egyptiläinen Saaran piika synnytti.
13. Ja nämä ovat Ismaelin poikain nimet, heidän nimeinsä ja sukukuntainsa jälkeen: Ismaelin esikoinen oli Nebaot, Kedar, Abdeel, Mibsam,
14. Misma, Duma, Masa,
15. Hadar, Tema, Jetur, Naphis ja Kedma.
16. Nämät ovat Ismaelin lapset, ja nämät heidän nimensä, heidän kylissänsä ja kaupungeissansa: kaksitoistakymmentä ruhtinasta heidän kansoissansa.
17. Ja tämä on Ismaelin ikä: sata ja seitsemänneljättäkymmentä ajastaikaa: ja hän tuli riutuneeksi, ja kuoli, ja koottiin kansansa tykö.
18. Mutta he asuivat Hevilasta hamaan Surriin asti, joka on Egyptin kohdalla Assyriaan mentäissä. Kaik-

the well Lahairoi.
12. Now these are the generations of Ishmael, Abraham's son, whom Hagar the Egyptian, Sarah's handmaid, bare unto Abraham:
13. And these are the names of the sons of Ishmael, by their names, according to their generations: the firstborn of Ishmael, Nebajoth; and Kedar, and Adbeel, and Mibsam,
14. And Mishma, and Dumah, and Massa,
15. Hadar, and Tema, Jetur, Naphish, and Kedemah:
16. These are the sons of Ishmael, and these are their names, by their towns, and by their castles; twelve princes according to their nations.
17. And these are the years of the life of Ishmael, an hundred and thirty and seven years: and he gave up the ghost and died; and was gathered unto his people.
18. And they dwelt from Havilah unto Shur, that is before Egypt, as thou goest toward Assyria: and he

kein hänen veljeinsä kohdalle lankesi (hänen arpansa).
19. Ja nämät ovat Isaakin Abrahamin pojan sukukunnat: Abraham siitti Isaakin.
20. Ja Isaak oli neljänkymmenen ajastaikainen, koska hän otti Rebekan Betuelin Syrialaisen tyttären Mesopotamiasta, Labanin syrialaisen sisaren, itsellensä emännäksi.
21. Ja Isaak rukoili Herraa emäntänsä edestä; sillä hän oli hedelmätöin, ja Herra kuuli häntä: niin Rebekka hänen emäntänsä tuli raskaaksi.
22. Ja lapset sysäsivät toinen toistansa hänen kohdussansa. Niin hän sanoi: jos näin piti käymän, miksi minä olen (raskaaksi tullut?) ja meni kysymään Herralta.
23. Ja Herra sanoi hänelle: kaksi kansaa ovat sinun kohdussas, ja kahtalainen väki erkanee sinun ruumiistas: mutta toinen kansa voittaa toisen, ja suurempi palvelee vähempää.

died in the presence of all his brethren.
19. And these are the generations of Isaac, Abraham's son: Abraham begat Isaac:
20. And Isaac was forty years old when he took Rebekah to wife, the daughter of Bethuel the Syrian of Padanaram, the sister to Laban the Syrian.
21. And Isaac intreated the LORD for his wife, because she was barren: and the LORD was intreated of him, and Rebekah his wife conceived.
22. And the children struggled together within her; and she said, If it be so, why am I thus? And she went to enquire of the LORD.

23. And the LORD said unto her, Two nations are in thy womb, and two manner of people shall be separated from thy bowels; and the one people shall be stronger than the other people; and the elder shall serve the younger.

24. Koska aika tuli synnyttää; katso, kaksoiset olivat hänen kohdussansa.
25. Ensimäinen joka tuli ulos, oli ruskia ja karvainen niinkuin vaate: sentähden kutsuivat he hänen nimensä Esau.
26. Senjälkeen tuli ulos hänen veljensä, joka piti kädellänsä Esaun kantapäästä, ja se kutsuivat hänen nimensä Jakob. Kuudenkymmenen ajastaikainen oli Isaak heidän syntyissänsä.
27. Ja poikaiset kasvoivat, ja Esau tuli jaloksi metsä- ja peltomieheksi. Mutta Jakob oli yksivakainen mies, ja asui majoissa.
28. Ja Isaak rakasti Esauta; sillä hän söi mielellänsä hänen metsäsaalistansa. Mutta Rebekka rakasti Jakobia.
29. Koska Jakob oli keittänyt herkun, tuli Esau metsästä, ja oli väsyksissä.
30. Ja Esau sanoi Jakobille: anna minun syödä tästä ruskiasta herkusta: sillä minä olen väsyksissä.

24. And when her days to be delivered were fulfilled, behold, there were twins in her womb.
25. And the first came out red, all over like an hairy garment; and they called his name Esau.
26. And after that came his brother out, and his hand took hold on Esau's heel; and his name was called Jacob: and Isaac was threescore years old when she bare them.
27. And the boys grew: and Esau was a cunning hunter, a man of the field; and Jacob was a plain man, dwelling in tents.
28. And Isaac loved Esau, because he did eat of his venison: but Rebekah loved Jacob.
29. And Jacob sod pottage: and Esau came from the field, and he was faint:
30. And Esau said to Jacob, Feed me, I pray thee, with that same red pottage; for I am faint: therefore was his name called Edom.

Sentähden kutsutaan hänen nimensä Edom.

31. Mutta Jakob sanoi: myy minulle tänäpänä sinun esikoisuutes.

31. And Jacob said, Sell me this day thy birthright.

32. Esau vastasi: katso, minä kuolen kuitenkin; mitä minun esikoisuudesta on?

32. And Esau said, Behold, I am at the point to die: and what profit shall this birthright do to me?

33. Ja Jakob sanoi: niin vanno minulle tänäpänä: ja hän vannoi hänelle, ja myi Jakobille esikoisuutensa.

33. And Jacob said, Swear to me this day; and he sware unto him: and he sold his birthright unto Jacob.

34. Niin Jakob antoi Esaulle leivän, ja sen ruskian herneherkun, ja hän söi ja joi, ja nousi ja meni pois. Ja niin Esau katsoi esikoisuutensa ylön.

34. Then Jacob gave Esau bread and pottage of lentiles; and he did eat and drink, and rose up, and went his way: thus Esau despised his birthright.

26 luku

1. Niin kallis aika tuli maalle sen entisen jälkeen, joka oli Abrahamin ajalla: ja Isaak meni Abimelekin Philistealaisten kuninkaan tykö Gerariin.

1. And there was a famine in the land, beside the first famine that was in the days of Abraham. And Isaac went unto Abimelech king of the Philistines unto Gerar.

2. Niin Herra ilmestyi hänelle, ja sanoi: älä mene Egyptiin, vaan asu sillä maalla, jonka minä sanon sinulle.

2. And the LORD appeared unto him, and said, Go not down into Egypt; dwell in the land which I shall tell thee of:

3. Ole muukalainen tällä maalla, ja minä olen sinun kanssas, ja siunaan sinua: sillä sinulle ja sinun siemenelles minä annan kaikki nämät maat, ja vahvistan sen valan, jonka minä Abrahamille sinun isälles vannonut olen.

3. Sojourn in this land, and I will be with thee, and will bless thee; for unto thee, and unto thy seed, I will give all these countries, and I will perform the oath which I sware unto Abraham thy father;

4. Ja enennän sinun siemenes niinkuin taivaan tähdet: ja annan sinun siemenelles kaikki nämät maat: Ja sinun siemenes kautta pitää kaikki kansat maan päällä siunatuksi tuleman:

4. And I will make thy seed to multiply as the stars of heaven, and will give unto thy seed all these countries; and in thy seed shall all the nations of the earth be blessed;

5. Sillä Abraham oli kuuliainen minun äänelleni, ja piti minun oikeuteni, käskyni, säätyni ja lakini.

5. Because that Abraham obeyed my voice, and kept my charge, my commandments, my statutes, and my laws.

6. Niin Isaak asui Gerarissa.

6. And Isaac dwelt in Gerar:

7. Ja koska sen maan kansa kysyi hänen emännästänsä, sanoi hän: hän on minun sisareni; sillä hän pelkäsi sanoa: hän on minun emäntäni (ajatellen), ettei he joskus löisi minua kuoliaksi Rebekan tähden: sillä hän oli ihana kasvoilta.

7. And the men of the place asked him of his wife; and he said, She is my sister: for he feared to say, She is my wife; lest, said he, the men of the place should kill me for Rebekah; because she was fair to look upon.

8. Ja tapahtui, koska hän siellä kappaleen aikaa viipyi, katsoi Abimelek Philistealaisten kuningas akkunasta,

8. And it came to pass, when he had been there a long time, that Abimelech king of the Philistines

ja näki Isaakin hyväilevän emäntäänsä.

looked out at a window, and saw, and, behold, Isaac was sporting with Rebekah his wife.

9. Niin kutsui Abimelek Isaakin, ja sanoi: katso, totisesti hän on sinun emäntäs: miksis olet sanonut: hän on minun sisareni? Ja Isaak sanoi hänelle: minä ajattelin, etten minä tapettaisi hänen tähtensä.

9. And Abimelech called Isaac, and said, Behold, of a surety she is thy wife: and how saidst thou, She is my sister? And Isaac said unto him, Because I said, Lest I die for her.

10. Abimelek sanoi: miksis tämän meille teit? olis pikaisesti tapahtunut, että joku kansasta olis maannut sinun emäntäs kanssa, ja niin sinä olisit saattanut meidän päällemme rikoksen.

10. And Abimelech said, What is this thou hast done unto us? one of the people might lightly have lien with thy wife, and thou shouldest have brought guiltiness upon us.

11. Niin Abimelek antoi käskyn kaikelle kansalle, sanoen: joka ryhtyy tähän mieheen, tahi hänen emäntäänsä, hänen pitää totisesti kuoleman.

11. And Abimelech charged all his people, saying, He that toucheth this man or his wife shall surely be put to death.

12. Ja Iisak kylvi siinä maassa ja sai sinä vuonna satakertaisesti, sillä Herra siunasi häntä.

Then Isaac sowed in that land, and received in the same year an hundredfold: and the LORD blessed him.

13. Ja mies tuli voimalliseksi: ja menestyi sangen suuresti siihen asti, että hän juuri suureksi joutui.

13. And the man waxed great, and went forward, and grew until he became very great:

14. Ja hänellä oli paljo tavaraa lampaissa ja karjassa, oli myös paljo perhettä: sentähden Philistealaiset kadehtivat häntä.

15. Ja he tukitsivat kaikki kaivot, jotka hänen isänsä palveliat olivat kaivaneet, hänen isänsä Abrahamin aikana, ja täyttivät ne mullalla.

16. Ja Abimelek sanoi Isaakille: mene pois meidän tyköämme: sillä sinä olet tullut paljo väkevämmäksi meitä.

17. Niin Isaak läksi sieltä: ja teki majansa Gerarin laaksoon, ja asui siinä.

18. Ja Isaak antoi jällensä kaivaa ne vesikaivot, jotka he olivat kaivaneet hänen isänsä Abrahamin aikana, ja jotka Philistealaiset Abrahamin kuoleman jälkeen olivat tukinneet: ja nimitti ne niillä nimillä, joilla hänen isänsä ne kutsunut oli.

19. Niin kaivoivat myös Isaakin palveliat siihen laaksoon: ja löysivät sieltä luontolähteen.

14. For he had possession of flocks, and possession of herds, and great store of servants: and the Philistines envied him.

15. For all the wells which his father's servants had digged in the days of Abraham his father, the Philistines had stopped them, and filled them with earth.

16. And Abimelech said unto Isaac, Go from us; for thou art much mightier than we.

17. And Isaac departed thence, and pitched his tent in the valley of Gerar, and dwelt there.

18. And Isaac digged again the wells of water, which they had digged in the days of Abraham his father; for the Philistines had stopped them after the death of Abraham: and he called their names after the names by which his father had called them.

19. And Isaac's servants digged in the valley, and found there a well of springing water.

20. Mutta Gerarin paimenet riitelivät Isaakin paimenten kanssa, ja sanoivat: tämä on meidän vetemme. Niin hän kutsui sen kaivon Esek, että he riitelivät hänen kanssansa.

20. And the herdmen of Gerar did strive with Isaac's herdmen, saying, The water is ours: and he called the name of the well Esek; because they strove with him.

21. Niin kaivoivat he myös toisen kaivon, ja he riitelivät myös siitä: niin hän nimitti sen Sitna.

21. And they digged another well, and strove for that also: and he called the name of it Sitnah.

22. Niin hän siirsi itsensä sieltä, ja kaivoi toisen kaivon, josta ei he riidelleet. Sen tähden nimitti hän sen Rehobot, ja sanoi: nyt Herra on antanut meille laviamman sian, ja on antanut meidän kasvaa maan päällä.

22. And he removed from thence, and digged another well; and for that they strove not: and he called the name of it Rehoboth; and he said, For now the LORD hath made room for us, and we shall be fruitful in the land.

23. Sitte meni hän BerSabaan.

23. And he went up from thence to Beersheba.

24. Niin Herra ilmestyi hänelle sinä yönä ja sanoi: minä olen sinun isäs Abrahamin Jumala: älä pelkää, sillä minä olen kanssas, ja siunaan sinun, ja annan lisääntyä sinun siemenes, minun palveliani Abrahamin tähden.

24. And the LORD appeared unto him the same night, and said, I am the God of Abraham thy father: fear not, for I am with thee, and will bless thee, and multiply thy seed for my servant Abraham's sake.

25. Ja hän rakensi siinä alttarin, ja saarnasi Herran nimestä, ja teki siihen majansa: ja hänen palveliansa

25. And he builded an altar there, and called upon the name of the LORD, and pitched his tent there:

kaivoivat siihen kaivon.

and there Isaac's servants digged a well.

26. Niin Abimelek meni hänen tykönsä Gerarista: ja Ahusat hänen ystävänsä, ja Phikol hänen sotajoukkonsa päämies.

26. Then Abimelech went to him from Gerar, and Ahuzzath one of his friends, and Phichol the chief captain of his army.

27. Mutta Isaak sanoi heille: miksi te tulitte minun tyköni: ja te vainositte minua, ja ajoitte minun pois teidän tyköänne.

27. And Isaac said unto them, Wherefore come ye to me, seeing ye hate me, and have sent me away from you?

28. He sanoivat: me näimme ilmeissänsä, että Herra on sinun kanssas, sentähden me sanoimme: olkoon nyt vala meidän molempain vaiheellamme, meidän ja sinun välilläs, ja me teemme liiton sinun kanssas.

28. And they said, We saw certainly that the LORD was with thee: and we said, Let there be now an oath betwixt us, even betwixt us and thee, and let us make a covenant with thee;

29. Ettes tekisi meille mitään vahinkoa, niinkuin emme mekään ole sinuun ryhtyneet, ja niinkuin emme myös tehneet sinulle muuta kuin hyvää, ja laskimme sinun rauhassa menemään. Sinä olet nyt Herran siunattu.

29. That thou wilt do us no hurt, as we have not touched thee, and as we have done unto thee nothing but good, and have sent thee away in peace: thou art now the blessed of the LORD.

30. Ja hän valmisti heille pidon, ja he söivät ja joivat.

30. And he made them a feast, and they did eat and drink.

31. Ja nousivat aamulla varhain, ja vannoivat toinen toisellensa, ja

31. And they rose up betimes in the

Isaak laski heidät menemään, ja menivät pois hänen tyköänsä rauhassa.

morning, and sware one to another: and Isaac sent them away, and they departed from him in peace.

32. Sinä samana päivänä tulivat Isaakin palveliat, ja ilmoittivat hänelle kaivosta, jonka he kaivaneet olivat, ja sanoivat hänelle: me löysimme veden.

32. And it came to pass the same day, that Isaac's servants came, and told him concerning the well which they had digged, and said unto him, We have found water.

33. Ja hän kutsui hänen Saba: siltä nimitetään kaupunki BerSaba, hamaan tähän päivään asti.

33. And he called it Shebah: therefore the name of the city is Beersheba unto this day.

34. Koska Esau oli neljänkymmenen ajastaikainen, otti hän Juditin Hetiläisen Berin tyttären emännäksensä: Ja Basmatin Hetiläisen Elonin tyttären:

34. And Esau was forty years old when he took to wife Judith the daughter of Beeri the Hittite, and Bashemath the daughter of Elon the Hittite:

35. Jotka olivat Isaakille ja Rebekalle mielikarvaudeksi.

35. Which were a grief of mind unto Isaac and to Rebekah.

27 luku

1. Ja tapahtui, koska Isaak tuli vanhaksi, ja hänen silmänsä pimiäksi, ettei hän nähnyt, niin kutsui hän Esaun vanhemman poikansa, ja sanoi hänelle: minun poikani: hän vastasi häntä: tässä minä olen.

1. And it came to pass, that when Isaac was old, and his eyes were dim, so that he could not see, he called Esau his eldest son, and said unto him, My son: and he said unto him, Behold, here am I.

2. Ja hän sanoi: katso, minä olen vanhennut: enkä tiedä minun kuolemanpäivääni.

2. And he said, Behold now, I am old, I know not the day of my death:

3. Ota siis nyt sinun kalus, viines ja joutses; ja mene kedolle, ja pyydä minulle metsän-otus.

3. Now therefore take, I pray thee, thy weapons, thy quiver and thy bow, and go out to the field, and take me some venison;

4. Ja tee minulle himoruokaa, senkaltaista jota minä rakastan, ja tuo syödäkseni: että minun sieluni siunais sinua, ennenkuin minä kuolen.

4. And make me savoury meat, such as I love, and bring it to me, that I may eat; that my soul may bless thee before I die.

5. Mutta Rebekka kuuli Isaakin näitä puhuvan poikansa Esaun kanssa. Ja Esau meni metsään, pyytämään metsänotusta, tuodaksensa.

5. And Rebekah heard when Isaac spake to Esau his son. And Esau went to the field to hunt for venison, and to bring it.

6. Niin puhui Rebekka pojallensa Jakobille, sanoen: katso, minä kuulin isäs puhuvan veljes Esaun kanssa, ja sanovan:

6. And Rebekah spake unto Jacob her son, saying, Behold, I heard thy father speak unto Esau thy brother, saying,

7. Tuo minulle metsänotus, ja tee minulle himoruokaa syödäkseni; että siunaisin sinua Herran edessä, ennen kuin minä kuolen.

7. Bring me venison, and make me savoury meat, that I may eat, and bless thee before the LORD before my death.

8. Niin kuule nyt poikani minun ääneni, mitä minä sinulle käsken.

8. Now therefore, my son, obey my voice according to that which I command thee.

9. Mene laumaan, ota sieltä minulle

9. Go now to the flock, and fetch

kaksi hyvää vohlaa; tehdäkseni isälles niistä himoruokaa, niinkuin hän rakastaa.

me from thence two good kids of the goats; and I will make them savoury meat for thy father, such as he loveth:

10. Ja vie se isälles hänen syödäksensä; että hän siunais sinua, ennen kuin hän kuolee.

10. And thou shalt bring it to thy father, that he may eat, and that he may bless thee before his death.

11. Niin Jakob sanoi äidillensä Rebekalle: katso, veljeni Esau on karvainen, mutta minä olen paljas.

11. And Jacob said to Rebekah his mother, Behold, Esau my brother is a hairy man, and I am a smooth man:

12. Mitämaks, isäni sivelee minua, ja luulee minun häntä pettävän: ja minä saatan päälleni kirouksen, ja en siunausta.

12. My father peradventure will feel me, and I shall seem to him as a deceiver; and I shall bring a curse upon me, and not a blessing.

13. Niin hänen äitinsä sanoi hänelle: sinun kiroukses tulkoon minun päälleni, minun poikani: ainoastansa ole minun äänelleni kuuliainen, mene ja tuo se minulle.

13. And his mother said unto him, Upon me be thy curse, my son: only obey my voice, and go fetch me them.

14. Niin hän meni ja otti ja toi äidillensä; ja hänen äitinsä valmisti himoruan, jota hänen isänsä rakasti.

14. And he went, and fetched, and brought them to his mother: and his mother made savoury meat, such as his father loved.

15. Ja Rebekka otti vanhemman poikansa Esaun parhaat vaatteet, jotka huoneessa hänen tykönänsä

15. And Rebekah took goodly raiment of her eldest son Esau, which were with her in the house, and put them upon Jacob her younger son:

olivat: ja puetti nuoremman poikansa Jakobin niihin.

16. Vaan vohlain nahat kääri hän hänen käsiinsä, ja paljaaseen kaulaansa.

16. And she put the skins of the kids of the goats upon his hands, and upon the smooth of his neck:

17. Ja antoi sen himoruan ja leivän, kun hän valmistanut oli, poikansa Jakobin käteen.

17. And she gave the savoury meat and the bread, which she had prepared, into the hand of her son Jacob.

18. Ja hän tuli isänsä tykö, ja sanoi: minun isäni. Hän vastasi: tässä minä olen. Kukas olet, minun poikani.

18. And he came unto his father, and said, My father: and he said, Here am I; who art thou, my son?

19. Jakob sanoi isällensä: minä olen Esau sinun esikoises; minä olen niin tehnyt kuin sinä minulle käskit: nouse siis, istu, ja syö minun saalistani, että sinun sielus siunaisi minua.

19. And Jacob said unto his father, I am Esau thy firstborn; I have done according as thou badest me: arise, I pray thee, sit and eat of my venison, that thy soul may bless me.

20. Mutta Isaak sanoi pojallensa: minun poikani, kuinkas olet niin nopiasti löytänyt? ja hän vastasi: Herra sinun Jumalas antoi minun sen kohdata.

20. And Isaac said unto his son, How is it that thou hast found it so quickly, my son? And he said, Because the LORD thy God brought it to me.

21. Niin sanoi Isaak Jakobille: tules tänne minun poikani sivelläkseni: jos olet minun poikani Esau taikka et.

21. And Isaac said unto Jacob, Come near, I pray thee, that I may feel thee, my son, whether thou be my very son Esau or not.

22. Niin Jakob astui isäntä Isaakin tykö: ja kuin hän siveli häntä, sanoi hän: ääni on Jakobin ääni, mutta kädet ovat Esaun kädet.
22. And Jacob went near unto Isaac his father; and he felt him, and said, The voice is Jacob's voice, but the hands are the hands of Esau.

23. Ja ei tuntenut häntä: sillä hänen kätensä olivat niinkuin Esaun veljensä kädet, karvaiset: ja niin hän siunasi häntä.
23. And he discerned him not, because his hands were hairy, as his brother Esau's hands: so he blessed him.

24. Ja sanoi hänelle: oletkos minun poikani Esau? hän vastasi: olen.
24. And he said, Art thou my very son Esau? And he said, I am.

25. Niin hän sanoi: tuo siis tänne syödäkseni minun poikani saalista, että minun sieluni siunaisi sinua: niin hän toi sen hänelle, ja hän söi, toi myös hänelle viinaa, ja hän joi.
25. And he said, Bring it near to me, and I will eat of my son's venison, that my soul may bless thee. And he brought it near to him, and he did eat: and he brought him wine, and he drank.

26. Ja Isaak hänen isänsä sanoi hänelle: tules nyt liki, minun poikani, ja anna minun suuta.
26. And his father Isaac said unto him, Come near now, and kiss me, my son.

27. Ja hän astui liki, ja suuta antoi hänen. Niin hän tunsi hänen vaatteensa hajun, ja siunasi häntä, ja sanoi: katso, minun poikani haju, on niinkuin kedon haju, jonka Herra siunannut on.
27. And he came near, and kissed him: and he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said, See, the smell of my son is as the smell of a field which the LORD hath blessed:

28. Jumala antakoon sinulle taivaan kasteesta, ja maan lihavuudesta; yltäkyllä jyviä ja viinaa.
28. Therefore God give thee of the dew of heaven, and the fatness of the earth, and plenty of corn and

wine:

29. Kansat palvelkoon sinua, ja sukukunnat kumartakoon sinua. Ole sinun veljeis herra, ja sinun äitis lapset langetkoon sinun jalkais juureen: kirottu olkoon se, joka sinua kiroo, ja siunattu olkoon se, joka sinua siunaa.

29. Let people serve thee, and nations bow down to thee: be lord over thy brethren, and let thy mother's sons bow down to thee: cursed be every one that curseth thee, and blessed be he that blesseth thee.

30. Koska Isaak oli päättänyt siunauksensa Jakobille, ja Jakob siitä siihen oli lähtenyt isänsä Isaakin tyköä; niin Esau hänen veljensä tuli pyydyksiltänsä.

30. And it came to pass, as soon as Isaac had made an end of blessing Jacob, and Jacob was yet scarce gone out from the presence of Isaac his father, that Esau his brother came in from his hunting.

31. Ja hän myös valmisti himoruan, ja vei isällensä, ja sanoi hänelle: nouskaan minun isäni, ja syökään poikansa saalista, että sinun sielus siunaisi minua.

31. And he also had made savoury meat, and brought it unto his father, and said unto his father, Let my father arise, and eat of his son's venison, that thy soul may bless me.

32. Niin vastasi Isaak hänen isänsä häntä: kukas olet? hän sanoi: minä olen sinun poikas, sinun esikoises Esau.

32. And Isaac his father said unto him, Who art thou? And he said, I am thy son, thy firstborn Esau.

33. Niin Isaak vapisi hämmästyksestä sangen kovin, ja sanoi: kuka? kussasta siis se metsämies on, joka

33. And Isaac trembled very exceedingly, and said, Who? where is he that hath taken venison, and brought it me, and I have eaten of

minulle sen toi? ja minä söin kaikista, ennen kuin sinä tulit ja minä siunasin hänen: hänen pitää myös siunatun oleman.

all before thou camest, and have blessed him? yea, and he shall be blessed.

34. Koska Esau kuuli isänsä puheen, huusi hän suurella äänellä, ja hänen mielensä tuli sangen karvaaksi: ja hän sanoi isällensä: siunaa myös minuakin, minun isäni.

34. And when Esau heard the words of his father, he cried with a great and exceeding bitter cry, and said unto his father, Bless me, even me also, O my father.

35. Niin hän sanoi: sinun veljes on tullut kavaluudella, ja vienyt pois siunauksen sinulta.

35. And he said, Thy brother came with subtilty, and hath taken away thy blessing.

36. Niin hän sanoi: eiköstä hän myös oikein kutsuta Jakob? sillä hän jo kahdesti minun on polkenut, minun esikoisuuteni hän sai, ja katso, nyt hän vei pois minun siunaukseni minulta: ja hän sanoi: etkös yhtäkään siunausta minun varakseni pitänyt?

36. And he said, Is not he rightly named Jacob? for he hath supplanted me these two times: he took away my birthright; and, behold, now he hath taken away my blessing. And he said, Hast thou not reserved a blessing for me?

37. Niin vastasi Isaak, ja sanoi Esaulle: Katso, minä olen asettanut hänen sinun herrakses, ja kaikki hänen veljensä olen minä hänelle palveliaksi pannut, jyvillä ja viinalla olen minä hänen varustanut: mitästä minä siis nyt sinulle teen, minun poikani?

37. And Isaac answered and said unto Esau, Behold, I have made him thy lord, and all his brethren have I given to him for servants; and with corn and wine have I sustained him: and what shall I do now unto thee, my son?

38. Ja Esau sanoi isällensä: yksiköstä siunaus sinulla vaivoin onkin, minun isäni? siunaa myös minuakin, minun isäni: ja Esau korotti äänensä ja itki.

39. Niin vastasi Isaak, hänen isänsä, ja sanoi hänelle: Katso, lihava asuinsia pitää sinulla oleman maan päällä, ja kastetta taivaasta ylhäältä.

40. Sinun miekallas pitää sinun elättämän itses, ja palveleman sinun veljeäs. Ja tapahtuu, että sinä myös tulet herraksi, ja särjet hänen ikeensä niskastas.

41. Ja Esau vihastui Jakobin päälle siunauksen tähden, jolla hänen isänsä hänen siunannut oli; ja sanoi sydämessänsä: minun isäni murhepäivät lähestyvät: ja minä tapan veljeni Jakobin.

42. Mutta Rebekalle ilmoitettiin Esaun hänen vanhemman poikansa sanat: joka lähetti ja kutsui Jakobin nuoremman poikansa, ja sanoi hänelle: katso, veljes Esau lohduttaa itsiänsä siitä, että hän sinun tappaa.

38. And Esau said unto his father, Hast thou but one blessing, my father? bless me, even me also, O my father. And Esau lifted up his voice, and wept.

39. And Isaac his father answered and said unto him, Behold, thy dwelling shall be the fatness of the earth, and of the dew of heaven from above;

40. And by thy sword shalt thou live, and shalt serve thy brother; and it shall come to pass when thou shalt have the dominion, that thou shalt break his yoke from off thy neck.

41. And Esau hated Jacob because of the blessing wherewith his father blessed him: and Esau said in his heart, The days of mourning for my father are at hand; then will I slay my brother Jacob.

42. And these words of Esau her elder son were told to Rebekah: and she sent and called Jacob her younger son, and said unto him, Behold, thy brother Esau, as touch-

ing thee, doth comfort himself, purposing to kill thee.

43. Nyt, minun poikani, ole minun äänelleni kuuliainen: valmista sinus ja pakene kohta minun veljeni Labanin tykö Haraniin.

43. Now therefore, my son, obey my voice; and arise, flee thou to Laban my brother to Haran;

44. Ja ole hänen tykönänsä kappale aikaa: siihenasti että veljes kiukku asettuu.

44. And tarry with him a few days, until thy brother's fury turn away;

45. Ja siihenasti että hänen vihansa lakkaa sinusta, ja hän onhottaa mitäs häntä vastaan tehnyt olet. Niin minä lähetän ja tuotan sinun sieltä. Miksi teidän molempain pitäis yhtenä päivänä minulta tuleman pois?

45. Until thy brother's anger turn away from thee, and he forget that which thou hast done to him: then I will send, and fetch thee from thence: why should I be deprived also of you both in one day?

46. Ja Rebekka sanoi Isaakille: minä suutun minun elämääni, Hetin tytärten tähden: jos Jakob ottaa vaimon Hetin tyttäristä, jotka ovat niinkuin tämän maan tyttäret, mitä minun sitte auttaa elämään?

46. And Rebekah said to Isaac, I am weary of my life because of the daughters of Heth: if Jacob take a wife of the daughters of Heth, such as these which are of the daughters of the land, what good shall my life do me?

28 luku

1. Niin Isaak kutsui poikansa Jakobin ja siunasi häntä, käski ja sanoi hänelle: älä ota emäntää Kanaanin

1. And Isaac called Jacob, and blessed him, and charged him, and said unto him, Thou shalt not take

tyttäristä.
2. Vaan valmista ja mene Mesopotamiaan, Betuelin sinun äitis isän huoneesen: ja ota sinulles sieltä emäntä, Labanin sinun enos tyttäristä.
3. Ja Jumala kaikkivaltias siunatkoon sinua, ja tehköön sinun hedelmälliseksi ja enätköön sinun, ettäs tulisit (suureksi) kansain joukoksi.
4. Antakoon myös sinulle Abrahamin siunauksen, sinulle ja sinun siemenelles sinun kanssas: periäkses sitä maata, jossas muukalainen olet, jonka Jumala Abrahamille antanut on.
5. Niin lähetti Isaak Jakobin tykönsä menemään Mesopotamiaan, Labanin, Betuelin Syrialaisen pojan tykö, Rebekan, Jakobin ja Esaun äidin, veljen.
6. Koska Esau näki, että Isaak oli siunannut Jakobin, ja lähettänyt hänen Mesopotamiaan ottamaan sieltä itsellensä emäntää: ja että hän, sittekuin hän hänen siunannut oli, käski häntä ja sanoi: ei sinun pidä

a wife of the daughters of Canaan.
2. Arise, go to Padanaram, to the house of Bethuel thy mother's father; and take thee a wife from thence of the daughters of Laban thy mother's brother.
3. And God Almighty bless thee, and make thee fruitful, and multiply thee, that thou mayest be a multitude of people;
4. And give thee the blessing of Abraham, to thee, and to thy seed with thee; that thou mayest inherit the land wherein thou art a stranger, which God gave unto Abraham.
5. And Isaac sent away Jacob: and he went to Padanaram unto Laban, son of Bethuel the Syrian, the brother of Rebekah, Jacob's and Esau's mother.
6. When Esau saw that Isaac had blessed Jacob, and sent him away to Padanaram, to take him a wife from thence; and that as he blessed him he gave him a charge, saying, Thou shalt not take a wife of the daughters of Canaan;

ottaman emäntää Kanaanin tyttäristä.

7. Ja että Jakob oli isällensä ja äidillensä kuuliainen; ja meni Mesopotamiaan.

7. And that Jacob obeyed his father and his mother, and was gone to Padanaram;

8. Esau näki myös, ettei Isaak hänen isänsä voinut nähdä Kanaanin tyttäriä;

8. And Esau seeing that the daughters of Canaan pleased not Isaac his father;

9. Meni Esau Ismaelin tykö: ja otti Mahalatin Ismaelin Abrahamin pojan tyttären, Nabojotin sisaren, emännäksensä, paitsi entisiä.

9. Then went Esau unto Ishmael, and took unto the wives which he had Mahalath the daughter of Ishmael Abraham's son, the sister of Nebajoth, to be his wife.

10. Niin Jakob läksi BerSabasta: ja meni Haraniin.

10. And Jacob went out from Beersheba, and went toward Haran.

11. Ja joutui yhteen paikkaan, ja oli siinä yötä: sillä aurinko oli laskenut, ja otti kiven siitä paikasta, ja pani päänsä alaiseksi, ja makasi siinä paikassa.

11. And he lighted upon a certain place, and tarried there all night, because the sun was set; and he took of the stones of that place, and put them for his pillows, and lay down in that place to sleep.

12. Ja näki unta, ja katso, tikapuut seisoivat maan päällä, joiden pää ulottui taivaasen: ja katso, Jumalan enkelit kävivät ylös ja alas niitä myöten.

12. And he dreamed, and behold a ladder set up on the earth, and the top of it reached to heaven: and behold the angels of God ascending and descending on it.

13. Ja katso, Herra seisoi niiden päällä, ja sanoi: Minä olen Herra,

13. And, behold, the LORD stood above it, and said, I am the LORD

Abrahamin sinun isäs Jumala, ja Isaakin Jumala: tämän maan, jonka päällä sinä makaat, annan minä sinulle ja sinun siemenelles.

14. Ja sinun siemenes pitää oleman niinkuin maan tomu, ja sinun pitää leviämän länteen ja itään, pohjaan ja etelään päin. Ja sinussa pitää kaikki sukukunnat maan päällä siunatuksi tuleman, ja sinun siemenessäs.

15. Ja katso, minä olen sinun kanssas, ja varjelen sinua, kuhunkas ikänänsä joudut, ja saatan sinun jällensä tälle maalle: sillä en minä hylkää sinua siihenasti, että minä kaikki teen, mitä minä sinulle puhunut olen.

16. Koska Jakob heräsi unestansa, niin hän sanoi: totisesti on Herra tässä paikassa: ja en minä sitä tietänyt.

17. Niin hän pelkäsi, ja sanoi: kuinka peljättävä on tämä paikka! ei tässä muu ole kuin Jumalan huone ja taivaan ovi.

18. Ja Jakob nousi varhain aamulla, ja otti kiven, jonka hän oli pannut

God of Abraham thy father, and the God of Isaac: the land whereon thou liest, to thee will I give it, and to thy seed;

14. And thy seed shall be as the dust of the earth, and thou shalt spread abroad to the west, and to the east, and to the north, and to the south: and in thee and in thy seed shall all the families of the earth be blessed.

15. And, behold, I am with thee, and will keep thee in all places whither thou goest, and will bring thee again into this land; for I will not leave thee, until I have done that which I have spoken to thee of.

16. And Jacob awaked out of his sleep, and he said, Surely the LORD is in this place; and I knew it not.

17. And he was afraid, and said, How dreadful is this place! this is none other but the house of God, and this is the gate of heaven.

18. And Jacob rose up early in the morning, and took the stone that

päänsä alaiseksi, ja pani sen pystyälle muistopatsaaksi: ja vuodatti öljyä sen päälle.

19. Kutsui siis sen paikan BetEl; vaan muinaisiin aikoin se kutsuttiin Luts.

20. Niin Jakob teki lupauksen, sanoen: jos Jumala on minun kanssani, ja varjelee minua tällä tiellä, jota minä vaellan, antaa myös minulle leipää syödäkseni, ja vaatetta verhokseni:

21. Ja tulen takaperin rauhassa kotia isäni tykö: ja Herra on minun Jumalani.

22. Niin tämä kivi, jonka minä panin pystyälle muistopaatsaaksi, pitää oleman Jumalan huone: ja kaikista, jotkas minulle annat, annan minä tosin sinulle kymmenykset.

he had put for his pillows, and set it up for a pillar, and poured oil upon the top of it.

19. And he called the name of that place Bethel: but the name of that city was called Luz at the first.

20. And Jacob vowed a vow, saying, If God will be with me, and will keep me in this way that I go, and will give me bread to eat, and raiment to put on,

21. So that I come again to my father's house in peace; then shall the LORD be my God:

22. And this stone, which I have set for a pillar, shall be God's house: and of all that thou shalt give me I will surely give the tenth unto thee.

29 luku

1. Niin Jakob läksi matkaan: ja tuli itäiselle maalle.

2. Ja katseli ympärillensä, ja katso, kaivo oli kedolla. Ja katso, siellä

1. Then Jacob went on his journey, and came into the land of the people of the east.

2. And he looked, and behold a well in the field, and, lo, there were

makasi myös kolme lammaslaumaa sen tykönä, sillä siitä kaivosta juottivat he laumat: ja suuri kivi oli kaivon suulla.

3. Sillä sinne koottiin kaikki laumat, ja vieritettiin kivi kaivon suulta, ja he juottivat lampaita: ja vierittivät kiven jälleen siallensa kaivon suulle.

4. Ja Jakob sanoi heille: minun veljeni, kusta te olette? he vastasivat: Haranista me olemme.

5. Hän sanoi heille: tunnetteko Labanin, Nahorin pojan? he sanoivat: tunnemme kyllä.

6. Hän sanoi: onko hän rauhassa? he vastasivat: rauhassa hän on. Ja katso, Rakel hänen tyttärensä tulee lammasten kanssa.

7. Niin hän sanoi: katso, vielä on paljo päivää, eikä vielä ole aika karjaa koota: niin juottakaat siis lampaita, menkäät ja kaitkaat heitä.

8. He sanoivat: emme saa siihenasti kuin kaikki laumat kootaan, ja vieritämme kiven kaivon suulta, juottaaksemme lampaat.

three flocks of sheep lying by it; for out of that well they watered the flocks: and a great stone was upon the well's mouth.

3. And thither were all the flocks gathered: and they rolled the stone from the well's mouth, and watered the sheep, and put the stone again upon the well's mouth in his place.

4. And Jacob said unto them, My brethren, whence be ye? And they said, Of Haran are we.

5. And he said unto them, Know ye Laban the son of Nahor? And they said, We know him.

6. And he said unto them, Is he well? And they said, He is well: and, behold, Rachel his daughter cometh with the sheep.

7. And he said, Lo, it is yet high day, neither is it time that the cattle should be gathered together: water ye the sheep, and go and feed them.

8. And they said, We cannot, until all the flocks be gathered together, and till they roll the stone from the well's mouth; then we water the

sheep.

9. Vielä hänen puhuissansa heidän kanssansa, tuli Rakel isänsä lammasten kanssa: sillä hän kaitsi lampaita.

9. And while he yet spake with them, Rachel came with her father's sheep: for she kept them.

10. Ja tapahtui, koska Jakob näki Rakelin enonsa Labanin tyttären, ja enonsa Labanin lampaat: niin meni Jakob hänen tykönsä, ja vieritti kiven kaivon suulta. Ja juotti enonsa Labanin lampaat.

10. And it came to pass, when Jacob saw Rachel the daughter of Laban his mother's brother, and the sheep of Laban his mother's brother, that Jacob went near, and rolled the stone from the well's mouth, and watered the flock of Laban his mother's brother.

11. Ja Jakob suuta antoi Rakelin: ja korotti äänensä ja itki.

11. And Jacob kissed Rachel, and lifted up his voice, and wept.

12. Ja ilmoitti hänelle, että hän oli hänen isänsä veli, Rebekan poika. Niin juoksi hän ja ilmoitti sen isällensä.

12. And Jacob told Rachel that he was her father's brother, and that he was Rebekah's son: and she ran and told her father.

13. Ja koska Laban kuuli sanoman Jakobista sisarensa pojasta, juoksi hän häntä vastaan, ja otti hänen syliinsä, ja suuta antoi hänen, ja vei hänen huoneesensa: ja hän jutteli Labanille kaiken asian.

13. And it came to pass, when Laban heard the tidings of Jacob his sister's son, that he ran to meet him, and embraced him, and kissed him, and brought him to his house. And he told Laban all these things.

14. Niin sanoi Laban hänelle: tosin sinä olet minun luuni ja lihani. Ja

14. And Laban said to him, Surely thou art my bone and my flesh. And he abode with him the space of

hän oli hänen tykönänsä koko kuukauden.

a month.

15. Sitte sanoi Laban Jakobille: vaikkas olet minun veljeni, palveletkos sentähden minua ilman mitäkään? ilmoita minulle, mikä sinun palkkas olis.

15. And Laban said unto Jacob, Because thou art my brother, shouldest thou therefore serve me for nought? tell me, what shall thy wages be?

16. Ja Labanilla oli kaksi tytärtä: vanhemman nimi oli Lea, ja nuoremman nimi oli Rakel.

16. And Laban had two daughters: the name of the elder was Leah, and the name of the younger was Rachel.

17. Mutta Lea oli pehmiä silmistä; vaan Rakel oli kauniin muotoinen, ja ihana kasvoilta.

17. Leah was tender eyed; but Rachel was beautiful and well favoured.

18. Ja Jakob rakasti Rakelia: ja sanoi: minä palvelen sinua seitsemän ajastaikaa Rakelin, sinun nuoremman tyttäres tähden.

18. And Jacob loved Rachel; and said, I will serve thee seven years for Rachel thy younger daughter.

19. Laban vastasi: parempi on, että minä hänen annan sinulle, kuin jollekin toiselle: ole minun tykönäni.

19. And Laban said, It is better that I give her to thee, than that I should give her to another man: abide with me.

20. Niin palveli Jakob Rakelin tähden seitsemän ajastaikaa: ja ne olivat hänen silmissänsä niinkuin muutamat päivät, rakastaissansa häntä.

20. And Jacob served seven years for Rachel; and they seemed unto him but a few days, for the love he had to her.

21. Ja Jakob sanoi Labanille: anna

21. And Jacob said unto Laban,

minun emäntäni minulle: sillä minun aikani on täytetty mennä hänen tykönsä.

Give me my wife, for my days are fulfilled, that I may go in unto her.

22. Niin Laban kutsui kokoon kaiken sen paikkakunnan miehet, ja piti häät.

22. And Laban gathered together all the men of the place, and made a feast.

23. Mutta ehtoona otti hän tyttärensä Lean, ja vei sen hänen tykönsä: ja hän makasi sen tykönä.

23. And it came to pass in the evening, that he took Leah his daughter, and brought her to him; and he went in unto her.

24. Ja Laban antoi tyttärellensä Lealle piikansa Silpan piiaksi.

24. And Laban gave unto his daughter Leah Zilpah his maid for an handmaid.

25. Aamulla, katso, se oli Lea. Ja hän sanoi Labanille: miksis tämän minulle teit? enkö minä Rakelin tähden palvellut sinua? miksis minun petit?

25. And it came to pass, that in the morning, behold, it was Leah: and he said to Laban, What is this thou hast done unto me? did not I serve with thee for Rachel? wherefore then hast thou beguiled me?

26. Vastasi Laban: ei niin ole meidän maan tapa, että nuorempi annetaan ennen vanhempaa.

26. And Laban said, It must not be so done in our country, to give the younger before the firstborn.

27. Täytä tämän viikko; niin se myös sinulle annetaan, siitä palveluksesta kun sinä palvelet minua vielä toiset seitsemän ajastaikaa.

27. Fulfil her week, and we will give thee this also for the service which thou shalt serve with me yet seven other years.

28. Jakob teki niin, ja täytti hänen

28. And Jacob did so, and fulfilled her week: and he gave him Rachel

viikkonsa: ja hän antoi hänelle tyttärensä Rakelin emännäksi.

his daughter to wife also.

29. Ja Laban antoi tyttärellensä Rakelille piikansa Bilhan, piiaksi.

29. And Laban gave to Rachel his daughter Bilhah his handmaid to be her maid.

30. Niin hän makasi myös Rakelin kanssa, ja piti Rakelin rakkaampana kuin Lean; ja palveli häntä vielä toiset seitsemän ajastaikaa.

30. And he went in also unto Rachel, and he loved also Rachel more than Leah, and served with him yet seven other years.

31. Ja koska Herra näki Lean katsottavan ylön, teki hän hänen hedelmälliseksi; mutta Rakel oli hedelmätöin.

31. And when the LORD saw that Leah was hated, he opened her womb: but Rachel was barren.

32. Niin Lea tuli raskaaksi, ja synnytti pojan, ja kutsui hänen nimensä Ruben, ja sanoi: Herra on katsonut minun ahdistukseni puoleen, nyt siis minun mieheni rakastaa minua.

32. And Leah conceived, and bare a son, and she called his name Reuben: for she said, Surely the LORD hath looked upon my affliction; now therefore my husband will love me.

33. Ja hän taas tuli raskaaksi, ja synnytti pojan, ja sanoi: Herra on kuullut minua katsottavan ylön, ja on myös tämän minulle antanut: ja kutsui hänen nimensä Simeon.

33. And she conceived again, and bare a son; and said, Because the LORD hath heard that I was hated, he hath therefore given me this son also: and she called his name Simeon.

34. Ja hän jälleen tuli raskaaksi ja synnytti pojan, ja sanoi: nyt taas

34. And she conceived again, and bare a son; and said, Now this time will my husband be joined unto me,

minun mieheni pysyy minun tykönäni: sillä minä synnytin hänelle kolme poikaa. Sentähden hän kutsui hänen nimensä Levi.

because I have born him three sons: therefore was his name called Levi.

35. Ja hän tuli vielä raskaaksi, ja synnytti pojan, ja sanoi: nyt minä kiitän Herraa; sentähden kutsui hän hänen nimensä Juuda: ja lakkasi synnyttämästä.

35. And she conceived again, and bare a son: and she said, Now will I praise the LORD: therefore she called his name Judah; and left bearing.

30 luku

1. Koska Rakel näki, ettei hän synnyttänyt Jakobille, kadehti hän sisartansa, ja sanoi Jakobille: anna minun lapsia, eli minä kuolen.

1. And when Rachel saw that she bare Jacob no children, Rachel envied her sister; and said unto Jacob, Give me children, or else I die.

2. Jakob vihastui kovin Rakelin päälle, ja sanoi: olenko minä Jumalan siassa, joka on sinulta kieltänyt kohdun hedelmän?

2. And Jacob's anger was kindled against Rachel: and he said, Am I in God's stead, who hath withheld from thee the fruit of the womb?

3. Ja hän sanoi: tässä on minun piikani Bilha, makaa hänen kanssansa; että hän synnyttäis minun helmaani, ja saisin sittenkin hänestä lapsia.

3. And she said, Behold my maid Bilhah, go in unto her; and she shall bear upon my knees, that I may also have children by her.

4. Niin hän antoi hänelle piikansa Bilhan emännäksi: ja Jakob makasi hänen kanssansa.

4. And she gave him Bilhah her handmaid to wife: and Jacob went in unto her.

5. Niin Bilha tuli raskaaksi ja synnytti Jakobille pojan.
5. And Bilhah conceived, and bare Jacob a son.

6. Ja Rakel sanoi: Jumala ratkasi minun asiani, ja kuuli myös minun ääneni, ja antoi minulle pojan; sentähden kutsui hän hänen nimensä Dan.
6. And Rachel said, God hath judged me, and hath also heard my voice, and hath given me a son: therefore called she his name Dan.

7. Ja taas Bilha Rakelin piika tuli raskaaksi, ja synnytti Jakobille toisen pojan.
7. And Bilhah Rachel's maid conceived again, and bare Jacob a second son.

8. Niin sanoi Rakel: minä olen jalosti kilvoitellut minun sisareni kanssa, ja olen myös voittanut: ja hän kutsui hänen nimensä Naphtali.
8. And Rachel said, With great wrestlings have I wrestled with my sister, and I have prevailed: and she called his name Naphtali.

9. Koska Lea näki, että hän lakkasi synnyttämästä; otti hän piikansa Silpan, ja antoi sen Jakobille emännäksi.
9. When Leah saw that she had left bearing, she took Zilpah her maid, and gave her Jacob to wife.

10. Niin synnytti Silpa, Lean piika, Jakobille pojan.
10. And Zilpah Leah's maid bare Jacob a son.

11. Ja Lea sanoi: joukko tulee: ja kutsui hänen nimensä Gad.
11. And Leah said, A troop cometh: and she called his name Gad.

12. Ja Silpa, Lean piika, synnytti Jakobille toisen pojan.
12. And Zilpah Leah's maid bare Jacob a second son.

13. Ja Lea sanoi: autuasta minua, sillä tyttäret sanovat minua autuaaksi: ja hän kutsui hänen nimensä Asser.
13. And Leah said, Happy am I, for the daughters will call me blessed: and she called his name Asher.

14. Ja Ruben meni ulos nisun elonaikana, ja löysi dudaimia vainioilta, ja toi ne Lealle äidillensä. Niin sanoi Rakel Lealle: anna minulle poikas dudaimista.

14. And Reuben went in the days of wheat harvest, and found mandrakes in the field, and brought them unto his mother Leah. Then Rachel said to Leah, Give me, I pray thee, of thy son's mandrakes.

15. Hän vastasi häntä: vähäkö sinun siinä on, että olet minulta miehen vienyt, mutta tahdot myös ottaa poikani dudaimit? Ja Rakel sanoi: sentähden maatkaan hän tänä yönä sinun kanssas poikas dudaimien tähden.

15. And she said unto her, Is it a small matter that thou hast taken my husband? and wouldest thou take away my son's mandrakes also? And Rachel said, Therefore he shall lie with thee to night for thy son's mandrakes.

16. Koska Jakob ehtoona kedolta palasi, meni Lea häntä vastaan, ja sanoi: minun kanssani pitää sinun makaaman: sillä minä olen sinun kallisti ostanut poikani dudaimilla. Ja hän makasi sen yön hänen kanssansa.

16. And Jacob came out of the field in the evening, and Leah went out to meet him, and said, Thou must come in unto me; for surely I have hired thee with my son's mandrakes. And he lay with her that night.

17. Ja Jumala kuuli Lean, ja hän tuli raskaaksi, ja synnytti Jakobille viidennen pojan.

17. And God hearkened unto Leah, and she conceived, and bare Jacob the fifth son.

18. Ja Lea sanoi: Jumala on maksanut sen minulle, että minä annoin piikani miehelleni: ja kutsui hänen nimensä Isaskar.

18. And Leah said, God hath given me my hire, because I have given my maiden to my husband: and she called his name Issachar.

19. Ja Lea taas tuli raskaaksi, ja

19. And Leah conceived again, and

synnytti Jakobille kuudennen pojan.
20. Ja Lea sanoi: Jumala on minun hyvästi lahjoittanut, nyt taas asuu minun mieheni minun tykönäni: sillä minä olen synnyttänyt hänelle kuusi poikaa. Ja kutsui hänen nimensä Sebulon.
21. Sitte synnytti hän tyttären, ja kutsui hänen nimensä Dina.

22. Mutta Jumala muisti myös Rakelin, ja Jumala kuuli hänen, ja saatti hedelmälliseksi.
23. Niin hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan, ja sanoi: Jumala on ottanut pois minun häväistykseni.
24. Ja kutsui hänen nimensä Joseph, sanoen: Herra lisätköön minulle vielä toisen pojan.
25. Ja tapahtui, koska Rakel oli synnyttänyt Josephin; sanoi Jakob Labanille: päästä minua menemään kotiani ja maalleni.

26. Anna minulle minun emäntäni ja lapseni, joiden tähden minä olen sinua palvellut, että minä menisin

bare Jacob the sixth son.
20. And Leah said, God hath endued me with a good dowry; now will my husband dwell with me, because I have born him six sons: and she called his name Zebulun.

21. And afterwards she bare a daughter, and called her name Dinah.

22. And God remembered Rachel, and God hearkened to her, and opened her womb.
23. And she conceived, and bare a son; and said, God hath taken away my reproach:
24. And she called his name Joseph; and said, The LORD shall add to me another son.
25. And it came to pass, when Rachel had born Joseph, that Jacob said unto Laban, Send me away, that I may go unto mine own place, and to my country.

26. Give me my wives and my children, for whom I have served thee, and let me go: for thou knowest my service which I have done thee.

pois: sillä sinä tiedät minun palvelukseni, kuin minä olen sinua palvellut.

27. Ja Laban sanoi hänelle: anna minun löytää armo sinun edessäs, minä ymmärrän, että Herra on siunannut minun sinun tähtes.

28. Ja sanoi (vielä): määrää siis sinun palkkas minulle, ja minä annan.

29. Mutta hän sanoi hänelle: sinä tiedät, kuinka minä olen palvellut sinua: ja kuinka paljo sinun karjaas on minun haltuuni annettu.

30. Sinulla oli vähä ennenkuin minä tulin, mutta nyt se on paljoksi kasvanut, ja Herra on siunannut sinun, minun jalkajuonteni kautta. Koska minä siis oman huoneeni parasta katson?

31. Ja (Laban) sanoi: mitästä minä sinulle annan? Ja Jakob sanoi: ei sinun pidä mitään antaman minulle. Mutta jos sinä tämän minulle teet, niin minä vielä tästälähin kaitsen ja varjelen sinun laumaas:

27. And Laban said unto him, I pray thee, if I have found favour in thine eyes, tarry: for I have learned by experience that the LORD hath blessed me for thy sake.

28. And he said, Appoint me thy wages, and I will give it.

29. And he said unto him, Thou knowest how I have served thee, and how thy cattle was with me.

30. For it was little which thou hadst before I came, and it is now increased unto a multitude; and the LORD hath blessed thee since my coming: and now when shall I provide for mine own house also?

31. And he said, What shall I give thee? And Jacob said, Thou shalt not give me any thing: if thou wilt do this thing for me, I will again feed and keep thy flock:

32. Minä käyn tänäpänä kaiken sinun laumas lävitse, eroittaen sieltä kaikki pilkulliset ja kirjavat lampaat, ja kaikki hallavat karitsain seassa, ja kirjavat ja pilkulliset vuohten seassa, (mitä sitte kirjavaksi ja pilkulliseksi tulee) se olkoon minun palkkani.

32. I will pass through all thy flock to day, removing from thence all the speckled and spotted cattle, and all the brown cattle among the sheep, and the spotted and speckled among the goats: and of such shall be my hire.

33. Niin minun vanhurskauteni on todistava tästedes minusta, koska se siihen tulee, että minun pitää palkkani sinun nähtes saaman: niin että kaikki, jotka ei ole pilkulliset taikka kirjavat vohlista, eikä hallavat karitsoista, se olkoon varkaus minun tykönäni.

33. So shall my righteousness answer for me in time to come, when it shall come for my hire before thy face: every one that is not speckled and spotted among the goats, and brown among the sheep, that shall be counted stolen with me.

34. Niin sanoi Laban: katso, joska se olis sanas jälkeen.

34. And Laban said, Behold, I would it might be according to thy word.

35. Ja sinä päivänä eroitti hän pilkulliset ja kirjavat kauriit ja kaikki pilkulliset ja kirjavat vuohet, kaikki joissa jotakin valkeutta oli, ja kaikki hallavat karitsat: ja antoi ne lastensa haltuun.

35. And he removed that day the he goats that were ringstraked and spotted, and all the she goats that were speckled and spotted, and every one that had some white in it, and all the brown among the sheep, and gave them into the hand of his sons.

36. Ja asetti kolmen päiväkunnan

36. And he set three days' journey

matkan, itsensä ja Jakobin vaiheelle: ja Jakob kaitsi niitä, jotka Labanin laumasta jäivät.

37. Mutta Jakob otti viherjäisiä haapaisia sauvoja, mandelpuisia ja plataneapuisia; ja kuori niihin valkiat juonteet, valkian paikan paljastamisella, joka sauvain päällä oli.

38. Ja pani ne sauvat, jotka hän kuorinut oli, laumain eteen, vesiruuhiin, ja juoma-astioihin, lauman eteen, joihin he tulivat juomaan, että he juomalle tultuansa siittäisivät.

39. Ja niin laumat siittivät niiden sauvain päällä, ja kantoivat pilkullisia, juonteisia ja kirjavia.

40. Niin Jakob eroitti karitsat, ja asetti lauman kasvot, siinä valkiassa laumassa, niitä pilkullisia ja hallavia päin: ja teki itsellensä eri lauman, ja ei laskenut niitä Labanin lauman sekaan.

41. Ja koska se varhain kantava lauma oli sikoillansa, pani Jakob sauvat laumain silmäin eteen ruuhiin: että he siittäisivät sauvain

betwixt himself and Jacob: and Jacob fed the rest of Laban's flocks.

37. And Jacob took him rods of green poplar, and of the hazel and chesnut tree; and pilled white strakes in them, and made the white appear which was in the rods.

38. And he set the rods which he had pilled before the flocks in the gutters in the watering troughs when the flocks came to drink, that they should conceive when they came to drink.

39. And the flocks conceived before the rods, and brought forth cattle ringstraked, speckled, and spotted.

40. And Jacob did separate the lambs, and set the faces of the flocks toward the ringstraked, and all the brown in the flock of Laban; and he put his own flocks by themselves, and put them not unto Laban's cattle.

41. And it came to pass, whensoever the stronger cattle did conceive, that Jacob laid the rods before the eyes of the cattle in the

päällä.

gutters, that they might conceive among the rods.

42. Mutta koska ne hiljain juoksivat, niin ei hän pannut niitä sisälle. Niin tulivat äpöiset Labanille ja varhain kannetut Jakobille.

42. But when the cattle were feeble, he put them not in: so the feebler were Laban's, and the stronger Jacob's.

43. Siitä tuli mies sangen äveriääksi, niin että hänellä oli paljo lampaita ja piikoja ja palvelioita, ja kameleja ja aaseja.

43. And the man increased exceedingly, and had much cattle, and maidservants, and menservants, and camels, and asses.

31 luku

1. Ja hänen eteensä tuli Labanin lasten puhe, että he sanoivat: Jakob on saattanut itsellensä kaiken meidän isämme tavaran: ja siitä meidän isämme hyvyydestä on hän saattanut itsellensä kaiken tämän tavaran.

1. And he heard the words of Laban's sons, saying, Jacob hath taken away all that was our father's; and of that which was our father's hath he gotten all this glory.

2. Ja Jakob näki Labanin kasvon: ja katso, ei ollut se häntä kohtaan, niinkuin eilen ja entispäivänä.

2. And Jacob beheld the countenance of Laban, and, behold, it was not toward him as before.

3. Ja Herra sanoi Jakobille: palaja sinun isäis maalle, ja sukuis tykö: ja minä olen sinun kanssas.

3. And the LORD said unto Jacob, Return unto the land of thy fathers, and to thy kindred; and I will be with thee.

4. Niin lähetti Jakob ja kutsui Rakelin ja Lean kedolle laumansa tykö.
4. And Jacob sent and called Rachel and Leah to the field unto his flock,

5. Ja sanoi heille: minä näen teidän isänne kasvon, ettei hän ole minua kohtaan niinkuin eilen ja entispäivänä, mutta minun isäni Jumala on ollut minun kanssani.
5. And said unto them, I see your father's countenance, that it is not toward me as before; but the God of my father hath been with me.

6. Ja te itse tiedätte, että minä olen kaikella minun väelläni palvellut teidän isäänne.
6. And ye know that with all my power I have served your father.

7. Mutta teidän isänne on vietellyt minua, ja muuttanut minun palkkani jo kymmenen kertaa: ei kuitenkaan sallinut Jumala hänen vahinkoa tehdä minulle.
7. And your father hath deceived me, and changed my wages ten times; but God suffered him not to hurt me.

8. Koska hän sanoi: kirjavat pitää oleman sinun palkkas, niin kaikki lauma kantoi kirjavia. Mutta jos hän sanoi: pilkulliset pitää oleman sinun palkkas, niin kaikki lauma kantoi pilkullisia.
8. If he said thus, The speckled shall be thy wages; then all the cattle bare speckled: and if he said thus, The ringstraked shall be thy hire; then bare all the cattle ringstraked.

9. Niin on Jumala ottanut teidän isänne hyvyyden ja antanut minulle.
9. Thus God hath taken away the cattle of your father, and given them to me.

10. Ja tapahtui lauman siittämisen ajalla, nostin minä silmäni ja näin unessa: ja katso, kauriit, jotka nou-
10. And it came to pass at the time that the cattle conceived, that I lifted up mine eyes, and saw in a dream, and, behold, the rams

sivat laumain päälle, olivat juonteiset, pilkulliset ja kirjavat.

11. Ja Jumalan enkeli sanoi minulle unessa: Jakob; ja minä vastasin: tässä minä olen.

12. Mutta hän sanoi: nosta silmäs, ja katso, kaikki kauriit, jotka nousevat laumain päälle, ovat juonteiset, pilkulliset ja kirjavat: sillä minä olen nähnyt kaikki, mitä Laban sinulle tekee.

13. Minä olen Jumala BetElissä, jossa sinä voitelit kiven, ja jossas teit minulle lupauksen: nouse siis nyt ja lähde tältä maalta, ja palaja syntymä-maalles.

14. Niin vastasivat Rakel ja Lea, ja sanoivat hänelle: onko meillä enää osaa, eli perimistä meidän isämme huoneessa?

15. Eikö hän ole pitänyt meitä muukalaisina? Sillä hän on myynyt meidät, ja peräti syönyt meidän hintamme.

16. Sentähden kaikki hyvyys, jonka Jumala on ottanut meidän isältämme, se tulee oikeudella meille ja

which leaped upon the cattle were ringstraked, speckled, and grisled.

11. And the angel of God spake unto me in a dream, saying, Jacob: And I said, Here am I.

12. And he said, Lift up now thine eyes, and see, all the rams which leap upon the cattle are ringstraked, speckled, and grisled: for I have seen all that Laban doeth unto thee.

13. I am the God of Bethel, where thou anointedst the pillar, and where thou vowedst a vow unto me: now arise, get thee out from this land, and return unto the land of thy kindred.

14. And Rachel and Leah answered and said unto him, Is there yet any portion or inheritance for us in our father's house?

15. Are we not counted of him strangers? for he hath sold us, and hath quite devoured also our money.

16. For all the riches which God hath taken from our father, that is ours, and our children's: now then,

meidän lapsillemme: Nyt siis kaikki, mitä Jumala sinulle on käskenyt, se tee.

whatsoever God hath said unto thee, do.

17. Niin nousi Jakob; ja nosti lapsensa ja emäntänsä kamelein päälle.

17. Then Jacob rose up, and set his sons and his wives upon camels;

18. Ja vei pois kaiken karjansa, ja kaiken tavaransa, minkä hän oli pannut kokoon, sen oman karjansa, kun hän oli saanut Mesopotamiassa: mennäksensä isänsä Isaakin tykö Kanaanin maalle.

18. And he carried away all his cattle, and all his goods which he had gotten, the cattle of his getting, which he had gotten in Padanaram, for to go to Isaac his father in the land of Canaan.

19. Mutta Laban oli mennyt keritsemään laumaansa. Ja Rakel varasti isänsä epäjumalat.

19. And Laban went to shear his sheep: and Rachel had stolen the images that were her father's.

20. Niin varasti Jakob Labanin Syrialaisen sydämen, siinä ettei hän ilmoittanut hänelle, että hän pakeni.

20. And Jacob stole away unawares to Laban the Syrian, in that he told him not that he fled.

21. Niin hän pakeni, ja kaikki, mitä hänellä oli, nousi ja meni virran ylitse; ja meni Gileadin vuorta kohden.

21. So he fled with all that he had; and he rose up, and passed over the river, and set his face toward the mount Gilead.

22. Kolmantena päivänä ilmoitettiin Labanille, että Jakob oli paennut.

22. And it was told Laban on the third day that Jacob was fled.

23. Niin hän otti veljensä kanssansa, ja ajoi häntä takaa seitsemän päiväkunnan matkan: ja saavutti hänen Gileadin vuorella.

23. And he took his brethren with him, and pursued after him seven days' journey; and they overtook him in the mount Gilead.

24. Mutta Jumala oli tullut Labanin Syrialaisen tykö yöllä unessa ja sanonut hänelle: kavahda sinuas, ettes puhu Jakobille hyvää eli pahaa.

24. And God came to Laban the Syrian in a dream by night, and said unto him, Take heed that thou speak not to Jacob either good or bad.

25. Ja Laban lähestyi Jakobia. Mutta Jakob oli majansa tehnyt vuorelle. Ja Laban teki veljinensä myös majansa Gileadin vuorelle.

25. Then Laban overtook Jacob. Now Jacob had pitched his tent in the mount: and Laban with his brethren pitched in the mount of Gilead.

26. Niin sanoi Laban Jakobille: mitäs olet tehnyt, ettäs varastit minun sydämeni ja olet vienyt pois minun tyttäreni niinkuin miekalla otetut?

26. And Laban said to Jacob, What hast thou done, that thou hast stolen away unawares to me, and carried away my daughters, as captives taken with the sword?

27. Ja miksis salaa pakenit ja varastit sinus minulta, ja et ilmoittanut minulle? että minä olisin sinua saattanut ilolla, ja lauluilla, ja trumpuilla, ja kanteleilla.

27. Wherefore didst thou flee away secretly, and steal away from me; and didst not tell me, that I might have sent thee away with mirth, and with songs, with tabret, and with harp?

28. Ja et sallinut minun suuta antaa minun pojilleni ja tyttärilleni: tämän sinä olet tyhmästi tehnyt.

28. And hast not suffered me to kiss my sons and my daughters? thou hast now done foolishly in so doing.

29. Ja minulla olis kyllä voimaa tehdä teille pahaa, mutta teidän isänne Jumala sanoi menneenä

29. It is in the power of my hand to do you hurt: but the God of your father spake unto me yesternight,

yönä minulle: kavahda itses puhumasta Jakobille hyvää eli pahaa.

saying, Take thou heed that thou speak not to Jacob either good or bad.

30. Ja nyt ettäs kumminkin menit pois, ja niin suuresti ikävoitsit isäs huoneeseen: miksis varastit minun jumalani.

30. And now, though thou wouldest needs be gone, because thou sore longedst after thy father's house, yet wherefore hast thou stolen my gods?

31. Ja Jakob vastasi, ja sanoi Labanille: minä pekäsin ja luulin sinun väkivallalla ottavan pois minulta sinun tyttäres.

31. And Jacob answered and said to Laban, Because I was afraid: for I said, Peradventure thou wouldest take by force thy daughters from me.

32. Mutta kenenkä tyköä sinä löydät jumalas, ei sen pidä elämän. Tunnustele meidän veljeimme läsnä ollessa, mitä omaas on minun tykönäni, ja ota pois se. Mutta ei Jakob tietänyt Rakelin niitä varastaneen.

32. With whomsoever thou findest thy gods, let him not live: before our brethren discern thou what is thine with me, and take it to thee. For Jacob knew not that Rachel had stolen them.

33. Niin Laban meni Jakobin majaan, ja Lean majaan, ja heidän molempain piikainsa majaan, ja ei löytänyt. Ja läksi Lean majasta, ja tuli Rakelin majaan.

33. And Laban went into Jacob's tent, and into Leah's tent, and into the two maidservants' tents; but he found them not. Then went he out of Leah's tent, and entered into Rachel's tent.

34. Mutta Rakel oli ottanut epäjumalat ja pannut kamelein satulan

34. Now Rachel had taken the images, and put them in the camel's

ala, ja istui siihen päälle; mutta Laban etsi kaiken majan ja ei löytänyt.

35. Ja hän sanoi isällensä: älköön minun herrani vihastuko, etten minä saa nousta sinun edessäs: sillä minulle tapahtuu vaimoin menon jälkeen: Ja hän etsi, ja ei löytänyt epäjumaliansa.

36. Ja Jakob vihastui ja riiteli Labanin kanssa; vastasi ja sanoi hänelle: mitä minä olen rikkonut, ja mikä minun pahatekoni on, ettäs minua olet niin vihaisesti ajanut takaa?

37. Sinä olet etsiskellyt kaikki minun taloni kalut, mitäs olet löytänyt kaikista sinun talois kaluista? Tuo tähän minun ja sinun veljeis eteen, ratkaista meidän kahden vaiheellamme.

38. Minä olen ollut sinun tykönäs jo kaksikymmentä ajastaikaa, ja sinun lampaas ja vuohes ei ole hedelmättömät olleet: ja en ole minä syönyt oinaita sinun laumastas.

39. Enkä ole tuonut sinulle pedolta haaskattua, mutta minun piti sen

furniture, and sat upon them. And Laban searched all the tent, but found them not.

35. And she said to her father, Let it not displease my lord that I cannot rise up before thee; for the custom of women is upon me. And he searched, but found not the images.

36. And Jacob was wroth, and chode with Laban: and Jacob answered and said to Laban, What is my trespass? what is my sin, that thou hast so hotly pursued after me?

37. Whereas thou hast searched all my stuff, what hast thou found of all thy household stuff? set it here before my brethren and thy brethren, that they may judge betwixt us both.

38. This twenty years have I been with thee; thy ewes and thy she goats have not cast their young, and the rams of thy flock have I not eaten.

39. That which was torn of beasts I brought not unto thee; I bare the

maksaman, sen olet sinä minun kädestäni vaatinut: niin myös mitä ikänänsä sinulta päivällä eli yöllä varastettu oli.

loss of it; of my hand didst thou require it, whether stolen by day, or stolen by night.

40. Päivällä on minun helle väsyttänyt, ja yöllä vilu: ja uni on paennut minun silmistäni.

40. Thus I was; in the day the drought consumed me, and the frost by night; and my sleep departed from mine eyes.

41. Minä olen jo kaksikymmentä ajastaikaa ollut sinun huoneessas, neljätoistakymmentä ajastaikaa palvelin minä sinua kahden tyttäres tähden, ja kuusi ajastaikaa sinun laumas tähden: ja sinä olet muuttanut minun palkkani kymmenen kertaa.

41. Thus have I been twenty years in thy house; I served thee fourteen years for thy two daughters, and six years for thy cattle: and thou hast changed my wages ten times.

42. Jollei minun isäni Jumala, Abrahamin Jumala ja Isaakin pelko olisi ollut minun puolellani; niin sinä peräti tyhjänä olisit minun päästänyt. Mutta Jumala on nähnyt minun vaivani ja kätteni työt, ja nuhteli menneenä yönä sinua.

42. Except the God of my father, the God of Abraham, and the fear of Isaac, had been with me, surely thou hadst sent me away now empty. God hath seen mine affliction and the labour of my hands, and rebuked thee yesternight.

43. Vastasi Laban, ja sanoi Jakobille: tyttäret ovat minun tyttäreni, ja pojat ovat minun poikani, ja laumat ovat minun laumani, ja kaikki mitä sinä näet ovat minun: mitä

43. And Laban answered and said unto Jacob, These daughters are my daughters, and these children are my children, and these cattle are my cattle, and all that thou

minä teen tänäpänä minun tyttärilleni taikka heidän lapsillensa, jotka he ovat synnyttäneet?

seest is mine: and what can I do this day unto these my daughters, or unto their children which they have born?

44. Tule siis nyt ja tehkäämme liitto, minä ja sinä; joka pitää oleman todistus minun ja sinun vaiheellas.

44. Now therefore come thou, let us make a covenant, I and thou; and let it be for a witness between me and thee.

45. Niin otti Jakob kiven, ja pani pystyälle muistopatsaaksi.

45. And Jacob took a stone, and set it up for a pillar.

46. Ja Jakob sanoi veljillensä: kootkaat kiviä. Ja he toivat kiviä, ja tekivät roukkion; ja atrioitsivat siinä sen roukkion päällä.

46. And Jacob said unto his brethren, Gather stones; and they took stones, and made an heap: and they did eat there upon the heap.

47. Ja Laban kutsui hänen Jegar Sahabuta: mutta Jakob kutsui hänen Gilead.

47. And Laban called it Jegarsahadutha: but Jacob called it Galeed.

48. Niin Laban sanoi: tämä roukkio olkoon todistus tänäpänä minun ja sinun vaiheellas; sentähden kutsui hän hänen nimensä Gilead.

48. And Laban said, This heap is a witness between me and thee this day. Therefore was the name of it called Galeed;

49. Ja Mitspa; sillä hän sanoi: Herra olkoon peräänkatsoja sinun ja minun vaiheellani, koska me erkanemme toinen toisestamme:

49. And Mizpah; for he said, The LORD watch between me and thee, when we are absent one from another.

50. Jos sinä vaivaat minun tyttäriäni, taikka otat muita emäntiä,

50. If thou shalt afflict my daughters, or if thou shalt take other wives beside my daughters, no man

paitsi minun tyttäriäni. Ei ole yhtään ihmistä (joka todistais) meidän kanssamme, mutta katso, Jumala on todistaja minun ja sinun vaiheellas.

is with us; see, God is witness betwixt me and thee.

51. Ja Laban sanoi (vielä) Jakobille: katso, tämä on roukkio, ja tämä on muistopatsas, jonka minä panen minun ja sinun vaiheelles.

51. And Laban said to Jacob, Behold this heap, and behold this pillar, which I have cast betwixt me and thee;

52. Tämä roukkio olkoon todistus, ja tämä patsas olkoon myös todistus, etten minä käy ylitse tämän roukkion sinun tykös, etkä sinä käy ylitse tämän roukkion ja tämän patsaan minun tyköni, vahinkoa tekemään.

52. This heap be witness, and this pillar be witness, that I will not pass over this heap to thee, and that thou shalt not pass over this heap and this pillar unto me, for harm.

53. Abrahamin Jumala ja Nahorin Jumala ja heidän isäinsä Jumala, ratkaiskoon meidän välillämme. Ja Jakob vannoi isänsä Isaakin pelvon kautta.

53. The God of Abraham, and the God of Nahor, the God of their father, judge betwixt us. And Jacob sware by the fear of his father Isaac.

54. Ja Jakob uhrasi vuorella, ja kutsui veljensä syömään leipää. Ja kuin he olivat syöneet, olivat he yötä vuorella.

54. Then Jacob offered sacrifice upon the mount, and called his brethren to eat bread: and they did eat bread, and tarried all night in the mount.

55. Mutta aamulla varhain nousi La-

55. And early in the morning Laban rose up, and kissed his sons and his

ban, ja suuta antoi poikainsa ja tytärtensä, ja siunasi heitä, ja meni matkaansa, ja palasi kotiansa.

daughters, and blessed them: and Laban departed, and returned unto his place.

32 luku

1. Mutta Jakob meni tietänsä myöten, ja Jumalan enkelit tulivat häntä vastaan.

1. And Jacob went on his way, and the angels of God met him.

2. Ja koska hän näki heidät, sanoi hän: Nämä ovat Jumalan sotajoukko. Ja hän kutsui sen paikan Mahanaim.

2. And when Jacob saw them, he said, This is God's host: and he called the name of that place Mahanaim.

3. Niin Jakob lähetti sanansaattajat edellänsä veljensä Esaun tykö, Seirin maakuntaan, Edomin maalle.

3. And Jacob sent messengers before him to Esau his brother unto the land of Seir, the country of Edom.

4. Ja käski heitä, sanoen: sanokaat näin minun herralleni Esaulle: näin sanoo sinun palvelias Jakob: minä olen ollut muukalainen Labanin tykönä, ja viipynyt tähän asti.

4. And he commanded them, saying, Thus shall ye speak unto my lord Esau; Thy servant Jacob saith thus, I have sojourned with Laban, and stayed there until now:

5. Ja minulla on karjaa ja aaseja, lampaita, palvelioita ja piikoja: ja lähetin ilmoittamaan minun herralleni, löytääkseni armoa sinun edessäs.

5. And I have oxen, and asses, flocks, and menservants, and womenservants: and I have sent to tell my lord, that I may find grace in thy sight.

6. Sanansaattajat palasivat Jakobin

6. And the messengers returned to

tykö, sanoen: me tulimme Esaun sinun veljes tykö; ja hän tulee sinua vastaan, ja neljäsataa miestä hänen kanssansa.

7. Niin peljästyi Jakob kovin, ja ahdistus tuli hänen päällensä: ja jakoi väen, joka oli hänen kanssansa, ja lampaat, ja karjan ja kamelit kahteen joukkoon.

8. Ja sanoi: jos Esau tulee yhden joukon päälle, ja lyö sen; niin jäänyt joukko pääsee.

9. Ja Jakob sanoi: minun isäni Abrahamin Jumala, ja minun isäni Isaakin Jumala, Herra joka sanoit minulle: palaja maalles ja sukuis tykö, ja minä teen sinulle hyvää.

10. Minä olen mahdotoin kaikkeen siihen armoon, ja kaikkeen siihen totuuteen, jonka sinä teit palvelialles. Sillä koska minä tämän Jordanin ylitse menin, ei minulla muuta ollut kuin minun sauvani; mutta nyt minulla on kaksi joukkoa.

11. Pelasta siis nyt minua minun

Jacob, saying, We came to thy brother Esau, and also he cometh to meet thee, and four hundred men with him.

7. Then Jacob was greatly afraid and distressed: and he divided the people that was with him, and the flocks, and herds, and the camels, into two bands;

8. And said, If Esau come to the one company, and smite it, then the other company which is left shall escape.

9. And Jacob said, O God of my father Abraham, and God of my father Isaac, the LORD which saidst unto me, Return unto thy country, and to thy kindred, and I will deal well with thee:

10. I am not worthy of the least of all the mercies, and of all the truth, which thou hast shewed unto thy servant; for with my staff I passed over this Jordan; and now I am become two bands.

11. Deliver me, I pray thee, from the hand of my brother, from the

veljeni Esaun käsistä: sillä minä pekään hänen tulevan ja lyövän minun, ja äidin lapsinensa.

hand of Esau: for I fear him, lest he will come and smite me, and the mother with the children.

12. Sinä olet kumminkin sanonut: minä teen kaiketi sinulle hyvää; ja lisään sinun siemenes niinkuin sannan meressä, joka paljouden tähden ei luettaa taideta.

12. And thou saidst, I will surely do thee good, and make thy seed as the sand of the sea, which cannot be numbered for multitude.

13. Ja hän yötyi sinne, ja otti niistä, kuin olivat käsillä, lahjoja lähettääksensä veljellensä Esaulle:

13. And he lodged there that same night; and took of that which came to his hand a present for Esau his brother;

14. Kaksisataa vuohta, ja kaksikymmentä kaurista: kaksisataa lammasta ja kaksikymmentä jäärää:

14. Two hundred she goats, and twenty he goats, two hundred ewes, and twenty rams,

15. Imettäviä kameleja varsoinensa kolmekymmentä: neljäkymmentä lehmää ja kymmenen härkää, kaksikymmentä aasia ja kymmenen varsaa.

15. Thirty milch camels with their colts, forty kine, and ten bulls, twenty she asses, and ten foals.

16. Ja antoi ne palvelioittensa käsiin, itsekunkin lauman erinänsä; ja sanoi palvelioillensa: menkäät minun edelläni, ja pitäkäät väli jokaisen lauman vaiheella.

16. And he delivered them into the hand of his servants, every drove by themselves; and said unto his servants, Pass over before me, and put a space betwixt drove and drove.

17. Ja käski ensimäiselle, sanoen:

17. And he commanded the foremost, saying, When Esau my

Koska minun veljeni Esau kohtaa sinun, ja kysyy sinulta, kenenkäs olet, ja kuhunkas menet? ja kenenkä nämät ovat, joitas ajat edelläs?

brother meeteth thee, and asketh thee, saying, Whose art thou? and whither goest thou? and whose are these before thee?

18. Niin sano: nämät ovat sinun palvelias Jakobin lahjat, lähetetyt minun herralleni Esaulle: ja katso, hän tulee myös itse meidän jälissämme.

18. Then thou shalt say, They be thy servant Jacob's; it is a present sent unto my lord Esau: and, behold, also he is behind us.

19. Niin käski hän myös toiselle ja kolmannelle, ja kaikille niille, jotka kävivät lauman jälissä, sanoen: tämän minun sanani jälkeen puhukaat Esaulle, koska te hänen löydätte.

19. And so commanded he the second, and the third, and all that followed the droves, saying, On this manner shall ye speak unto Esau, when ye find him.

20. Ja sanokaat myös: katso, sinun palvelias Jakob on myös meidän jälissämme; sillä hän ajatteli: minä lepytän hänen lahjoilla, jotka minun edelläni menevät; sitte tahdon minä nähdä hänen kasvonsa, mitämaks, hän ottaa vastaan minun ystävällisesti.

20. And say ye moreover, Behold, thy servant Jacob is behind us. For he said, I will appease him with the present that goeth before me, and afterward I will see his face; peradventure he will accept of me.

21. Niin lahjat menivät hänen edellänsä; mutta hän oli itse siinä yötä joukkoinensa.

21. So went the present over before him: and himself lodged that night in the company.

22. Ja nousi yöllä ja otti kaksi

22. And he rose up that night, and

emäntäänsä, ja ne kaksi piikaansa, ja yksitoistakymmentä lastansa: ja meni ylitse Jabbokin luotuspaikkaan.

took his two wives, and his two womenservants, and his eleven sons, and passed over the ford Jabbok.

23. Ja otti ne ja vei heidät virran ylitse: ja vei myös ylitse kaikki, mitä hänellä oli.

23. And he took them, and sent them over the brook, and sent over that he had.

24. Mutta Jakob jäi sille puolelle yksinänsä. Silloin paineli yksi mies hänen kanssansa, siihenasti kuin aamurusko nousi.

24. And Jacob was left alone; and there wrestled a man with him until the breaking of the day.

25. Ja kuin hän näki, ettei hän voittanut häntä, rupesi hän hänen reiteensä, niin että Jakobin reisiluu horjahtui painellessa hänen kanssansa.

25. And when he saw that he prevailed not against him, he touched the hollow of his thigh; and the hollow of Jacob's thigh was out of joint, as he wrestled with him.

26. Ja hän sanoi: päästä minua, sillä aamurusko nousee. Mutta hän vastasi: en minä päästä sinua, jolles siunaa minua.

26. And he said, Let me go, for the day breaketh. And he said, I will not let thee go, except thou bless me.

27. Ja hän sanoi hänelle: mikä sinun nimes on? hän vastasi: Jakob.

27. And he said unto him, What is thy name? And he said, Jacob.

28. Ja hän sanoi: ei sinua sillen pidä kutsuttaman Jakob, vaan IsraEl: sillä sinä olet taistellut Jumalan ja ihmisten kanssa, ja olet voittanut.

28. And he said, Thy name shall be called no more Jacob, but Israel: for as a prince hast thou power with God and with men, and hast prevailed.

29. Ja Jakob kysyi häneltä, ja sanoi:

29. And Jacob asked him, and said,

sanos nyt sinun nimes. Mutta hän sanoi: miksis minun nimeäni kysyt? Ja hän siunasi häntä siinä paikassa.

Tell me, I pray thee, thy name. And he said, Wherefore is it that thou dost ask after my name? And he blessed him there.

30. Ja Jakob kutsui sen paikan Pniel: sillä minä olen nähnyt Jumalan kasvosta kasvoon, ja minun sieluni on vapahdettu.

30. And Jacob called the name of the place Peniel: for I have seen God face to face, and my life is preserved.

31. Ja aurinko nousi, koska hän Pnielin ohitse kävi, ja hän ontui reidestänsä.

31. And as he passed over Penuel the sun rose upon him, and he halted upon his thigh.

32. Sentähden ei syö Israelin lapset reisisuonta tähän päivään asti, että Jakobin reisiluu horjahtui.

32. Therefore the children of Israel eat not of the sinew which shrank, which is upon the hollow of the thigh, unto this day: because he touched the hollow of Jacob's thigh in the sinew that shrank.

33 luku

1. Ja Jakob nosti silmänsä ja näki, ja katso, Esau tuli, ja neljäsataa miestä hänen kanssansa: ja hän jakoi lapset Lealle ja Rakelille, ja molemmille piioille.

1. And Jacob lifted up his eyes, and looked, and, behold, Esau came, and with him four hundred men. And he divided the children unto Leah, and unto Rachel, and unto the two handmaids.

2. Ja asetti piiat lapsinensa ensim-

2. And he put the handmaids and their children foremost, and Leah

mäiseksi; sitälähin Lean hänen lastensa kanssa, ja Rakelin Josephin kanssa jälimmäiseksi.

3. Mutta itse hän kävi heidän edellänsä: ja kumarsi maahan seitsemän kertaa, siihenasti kuin hän veljeänsä lähestyi.

4. Ja Esau juoksi häntä vastaan, ja syliinsä otti hänen, ja halasi häntä kaulasta, ja suuta antoi hänen: ja he itkivät.

5. Ja hän nosti silmänsä, ja näki vaimot ja lapset, ja sanoi: kutka nämät kanssas ovat? Hän vastasi: ne ovat lapset, jotka Jumala on lahjoittanut sinun palvelialles.

6. Niin piiat lähestyivät lapsinensa ja kumarsivat hänen edessänsä.

7. Ja lähestyi myös Lea lapsinensa, ja kumarsivat hänen edessänsä. Sitte tuli Joseph ja Rakel, jotka myös kumarsivat hänen edessänsä.

8. Ja hän sanoi: mitäs tahdot kaiken sen joukon kanssa, kuin minä

and her children after, and Rachel and Joseph hindermost.

3. And he passed over before them, and bowed himself to the ground seven times, until he came near to his brother.

4. And Esau ran to meet him, and embraced him, and fell on his neck, and kissed him: and they wept.

5. And he lifted up his eyes, and saw the women and the children; and said, Who are those with thee? And he said, The children which God hath graciously given thy servant.

6. Then the handmaidens came near, they and their children, and they bowed themselves.

7. And Leah also with her children came near, and bowed themselves: and after came Joseph near and Rachel, and they bowed themselves.

8. And he said, What meanest thou by all this drove which I met? And he said, These are to find grace in

kohdannut olen? Hän vastasi: löytääkseni armoa minun herrani edessä.

the sight of my lord.

9. Ja Esau sanoi: minulla on kyllä, minun veljeni, pidä omas.

9. And Esau said, I have enough, my brother; keep that thou hast unto thyself.

10. Niin Jakob vastasi: ei niin, mutta jos minä olen löytänyt armon sinun edessäs, niin ota minun lahjani minun kädestäni: sillä minä näin sinun kasvos, niinkuin minä olisin nähnyt Jumalan kasvot; että olet minut hyväksi ottanut.

10. And Jacob said, Nay, I pray thee, if now I have found grace in thy sight, then receive my present at my hand: for therefore I have seen thy face, as though I had seen the face of God, and thou wast pleased with me.

11. Ota siis se siunaus, jonka minä olen tuonut sinulle: sillä Jumala on sen minulle antanut, ja minulla on kyllä kaikkinaista. Niin hän vaati häntä ottamaan.

11. Take, I pray thee, my blessing that is brought to thee; because God hath dealt graciously with me, and because I have enough. And he urged him, and he took it.

12. Ja (Esau) sanoi: lähtekäämme jo matkustamaan, minä vaellan sinun kanssas.

12. And he said, Let us take our journey, and let us go, and I will go before thee.

13. Niin hän sanoi hänelle: minun herrani tietää minulla olevan pieniä lapsia, ja imettäväisiä lampaita ja karjaa: jos ne yhtenä päivänä äkisti ajettaisiin, niin kuolis lauma.

13. And he said unto him, My lord knoweth that the children are tender, and the flocks and herds with young are with me: and if men should overdrive them one day, all the flock will die.

14. Niin menkään minun herrani

14. Let my lord, I pray thee, pass

palveliansa edellä: mutta minä seuraan hiljaksensa senjälkeen kuin karja ja lapset käydä voivat, siihenasti kuin minä tulen minun herrani tykö Seiriin.

15. Ja Esau sanoi: minä jätän kuitenkin sinun tykös jotakin siitä väestä, kuin minun kanssani on. Hän vastasi: mihinkä se? Anna minun ainoastansa löytää armo minun herrani edessä.

16. Niin Esau palasi sinä päivänä tietänsä myöten Seiriin.

17. Mutta Jakob matkusti Sukkotiin, ja rakensi itsellensä huoneen, ja teki majat karjallensa. Sentähden kutsui hän sen paikan Sukkot.

18. Sitte tuli Jakob rauhoitettuna siihen kaupunkiin Sikem, joka on Kanaanin maalla, sitte kuin hän oli tullut Mesopotamiasta; ja sioitti itsensä kaupungin kohdalle.

19. Ja osti murun peltoa, johonka hän teki majansa, Hemorin, Sikemin isän lapsilta, sadan penningin edestä.

over before his servant: and I will lead on softly, according as the cattle that goeth before me and the children be able to endure, until I come unto my lord unto Seir.

15. And Esau said, Let me now leave with thee some of the folk that are with me. And he said, What needeth it? let me find grace in the sight of my lord.

16. So Esau returned that day on his way unto Seir.

17. And Jacob journeyed to Succoth, and built him an house, and made booths for his cattle: therefore the name of the place is called Succoth.

18. And Jacob came to Shalem, a city of Shechem, which is in the land of Canaan, when he came from Padanaram; and pitched his tent before the city.

19. And he bought a parcel of a field, where he had spread his tent, at the hand of the children of Hamor, Shechem's father, for an hundred pieces of money.

20. Ja rakensi siinä alttarin: ja rukoili väkevää Israelin Jumalan nimeä.

20. And he erected there an altar, and called it Elelohe-Israel.

34 luku

1. Ja Dina, Lean tytär, jonka hän Jakobille synnyttänyt oli, meni katselemaan sen maakunnan tyttäriä.

1. And Dinah the daughter of Leah, which she bare unto Jacob, went out to see the daughters of the land.

2. Koska Sikem, Hemorin Heviläisen, sen maakunnan ruhtinaan poika näki hänen, otti hän hänen ja makasi hänen, ja häpäisi hänen.

2. And when Shechem the son of Hamor the Hivite, prince of the country, saw her, he took her, and lay with her, and defiled her.

3. Ja hänen sydämensä paloi Dinan Jakobin tyttären perään; ja rakasti piikaa, ja puhutteli häntä suloisilla sanoilla.

3. And his soul clave unto Dinah the daughter of Jacob, and he loved the damsel, and spake kindly unto the damsel.

4. Ja Sikem puhui isällensä Hemorille, sanoen: ota minulle tämä piika emännäksi.

4. And Shechem spake unto his father Hamor, saying, Get me this damsel to wife.

5. Ja Jakob kuuli, että he hänen tyttärensä Dinan olivat häväisseet, ja hänen poikansa olivat lauman kanssa kedolla. Ja Jakob vaikeni siihenasti kuin he tulivat.

5. And Jacob heard that he had defiled Dinah his daughter: now his sons were with his cattle in the field: and Jacob held his peace until they were come.

6. Ja Hemor Sikemin isä meni Jakobin tykö puhuttelemaan häntä.

6. And Hamor the father of She-

chem went out unto Jacob to commune with him.

7. Silloin tulivat Jakobin pojat kedolta: ja koska he sen kuulivat, tulivat miehet surulliseksi, ja vihastuivat sangen kovin; että hän oli tehnyt tyhmyyden Israelissa, maaten Jakobin tyttären: sillä ei ollut se oikein tehty.

7. And the sons of Jacob came out of the field when they heard it: and the men were grieved, and they were very wroth, because he had wrought folly in Israel in lying with Jacob's daughter; which thing ought not to be done.

8. Niin puhui Hemor heidän kanssansa, sanoen: minun poikani Sikemin sydän halajaa teidän tyttärenne jälkeen; antakaat siis se hänelle emännäksi.

8. And Hamor communed with them, saying, The soul of my son Shechem longeth for your daughter: I pray you give her him to wife.

9. Naittakaat teitänne yhteen meidän kanssamme: antakaat teidän tyttärenne meille, ja ottakaat jällensä meidän tyttäremme teille.

9. And make ye marriages with us, and give your daughters unto us, and take our daughters unto you.

10. Ja asukaat meidän kanssamme: maan pitää oleman teillä alttiina, asukaat, myykäät ja ostakaat siinä, ja omistakaat maa.

10. And ye shall dwell with us: and the land shall be before you; dwell and trade ye therein, and get you possessions therein.

11. Ja Sikem sanoi hänen isällensä ja veljillensä: antakaat minun löytää armo teidän edessänne: ja mitä te sanotte minulle, sen minä annan.

11. And Shechem said unto her father and unto her brethren, Let me find grace in your eyes, and what ye shall say unto me I will give.

12. Anokaat minulta rohkiasti huo-

12. Ask me never so much dowry and gift, and I will give according as

menlahja ja antimia, ja minä annan, mitä te anotte: antakaat minulle vaivoin se piika emännäksi.

ye shall say unto me: but give me the damsel to wife.

13. Niin vastasivat Jakobin pojat Sikemille, ja hänen isällensä Hemorille, ja puhuivat petoksella; että hän oli heidän sisarensa Dinan häväissyt.

13. And the sons of Jacob answered Shechem and Hamor his father deceitfully, and said, because he had defiled Dinah their sister:

14. Ja sanoivat heille: emme taida sitä tehdä, että me annamme meidän sisaremme ympärileikkaamattomalle miehelle: sillä se olis meille häpiäksi.

14. And they said unto them, We cannot do this thing, to give our sister to one that is uncircumcised; for that were a reproach unto us:

15. Mutta kuitenkin siinä me suostumme teihin; jos te tulette meidän kaltaiseksemme, että kaikki miehenpuoli teidän seassanne ympärileikattaisiin,

15. But in this will we consent unto you: If ye will be as we be, that every male of you be circumcised;

16. Niin me annamme meidän tyttäremme teille, ja otamme teidän tyttärenne meille, ja asumme teidän kanssanne ja tulemme yhdeksi kansaksi.

16. Then will we give our daughters unto you, and we will take your daughters to us, and we will dwell with you, and we will become one people.

17. Mutta jollette kuule meitä, ja anna teitänne ympärileikata; niin me otamme meidän tyttäremme, ja menemme matkaamme.

17. But if ye will not hearken unto us, to be circumcised; then will we take our daughter, and we will be gone.

18. Ja heidän puheensa kelpasi Hemorille, ja Sikemille Hemorin pojalle.

18. And their words pleased Hamor, and Shechem Hamor's son.

19. Ja se nuori mies ei viivytellyt sitä tehdäksensä: sillä hän rakasti suuresti Jakobin tytärtä, ja hän oli kunniassa pidettävä kaikkein ylitse isänsä huoneessa.

19. And the young man deferred not to do the thing, because he had delight in Jacob's daughter: and he was more honourable than all the house of his father.

20. Niin tuli Hemor ja hänen poikansa Sikem kaupunkinsa porttiin, ja puhuivat kaupunkinsa miehille, sanoen:

20. And Hamor and Shechem his son came unto the gate of their city, and communed with the men of their city, saying,

21. Nämät miehet ovat rauhalliset meidän kanssamme, ja tahtovat asua ja elää tällä maalla, ja katso, maa on kyllä avara heidän edessänsä: ottakaamme heidän tyttärensä meille emännäksi, ja antakaamme meidän tyttäremme heille.

21. These men are peaceable with us; therefore let them dwell in the land, and trade therein; for the land, behold, it is large enough for them; let us take their daughters to us for wives, and let us give them our daughters.

22. Mutta siihen ne miehet antavat meille suosionsa, asuaksensa meidän kanssamme ja tullaksensa yhdeksi kansaksi: jos meistä ympärileikataan kaikki miehenpuoli, niin kuin he myös ympärileikatut ovat.

22. Only herein will the men consent unto us for to dwell with us, to be one people, if every male among us be circumcised, as they are circumcised.

23. Heidän karjansa ja hyvyytensä, ja kaikki heidän eläimensä, eikö ne

23. Shall not their cattle and their substance and every beast of theirs be ours? only let us consent unto

ole meidän omamme? Jos me muutoin olemme heidän tahtonsa jälkeen, niin että he asuvat meidän kanssamme.

them, and they will dwell with us.

24. Ja he olivat Hemorille kuuliaiset, ja Sikemille hänen pojallensa, kaikki jotka hänen kaupunkinsa portista kävivät ulos: ja ympärileikkasivat itsensä, jokainen miehenpuoli, jotka hänen kaupunkinsa portista kävivät ulos.

24. And unto Hamor and unto Shechem his son hearkened all that went out of the gate of his city; and every male was circumcised, all that went out of the gate of his city.

25. Ja tapahtui kolmantena päivänä, koska he kipiämmällänsä olivat, ottivat kaksi Jakobin poikaa Simeon ja Levi, Dinan veljet, kumpikin miekkansa, ja menivät rohkiasti kaupunkiin: ja tappoivat jokaisen miehenpuolen.

25. And it came to pass on the third day, when they were sore, that two of the sons of Jacob, Simeon and Levi, Dinah's brethren, took each man his sword, and came upon the city boldly, and slew all the males.

26. Ja tappoivat myös Hemorin, ja hänen poikansa Sikemin miekan terällä: ja ottivat Dinan Sikemin huoneesta, ja menivät pois.

26. And they slew Hamor and Shechem his son with the edge of the sword, and took Dinah out of Shechem's house, and went out.

27. Niin tulivat Jakobin pojat tapettuiden päälle, ja ryöstivät kaupungin; että he olivat häväisseet heidän sisarensa.

27. The sons of Jacob came upon the slain, and spoiled the city, because they had defiled their sister.

28. Ja veivät pois heidän lampaansa, karjansa, aasinsa, ja mitä

28. They took their sheep, and their oxen, and their asses, and that

sekä kaupungissa että kedolla oli.

29. Ja kaikki heidän hyvyytensä, lapsensa ja heidän vaimonsa he ottivat vangiksi, ja ryöstivät; niin myös kaikki, mitä huoneissa oli.

30. Ja Jakob sanoi Simeonille ja Leville: te olette minulle mielikarvauden tehneet, saattaen minun haisevaiseksi tämän maakunnan asuvaisille, Kanaanealaisille ja Pheresiläisille: ja minä olen vähä joukko, koska he heitänsä kokoovat minun päälleni, niin he tappavat minun, ja minä hukutetaan, ja minun huoneeni.

31. Mutta he vastasivat: pitiköstä heidän tekemän meidän sisaremme kanssa, niinkuin jonkun porton kanssa?

which was in the city, and that which was in the field,

29. And all their wealth, and all their little ones, and their wives took they captive, and spoiled even all that was in the house.

30. And Jacob said to Simeon and Levi, Ye have troubled me to make me to stink among the inhabitants of the land, among the Canaanites and the Perizzites: and I being few in number, they shall gather themselves together against me, and slay me; and I shall be destroyed, I and my house.

31. And they said, Should he deal with our sister as with an harlot?

35 luku

1. Ja Jumala sanoi Jakobille: nouse ja mene ylös BetEliin, ja asu siellä: ja tee siihen alttari Jumalalle, joka sinulle ilmestyi, koska sinä pakenit veljes Esaun edestä.

1. And God said unto Jacob, Arise, go up to Bethel, and dwell there: and make there an altar unto God, that appeared unto thee when thou fleddest from the face of Esau thy

brother.

2. Niin sanoi Jakob perheellensä, ja kaikille, jotka hänen kanssansa olivat: eroittakaat teistänne vieraat Jumalat, jotka teidän seassanne ovat, ja puhdistakaat teitänne, ja muuttakaat teidän vaatteenne.

2. Then Jacob said unto his household, and to all that were with him, Put away the strange gods that are among you, and be clean, and change your garments:

3. Ja nouskaamme ja menkäämme ylös BetEliin; että minä tekisin siihen alttarin Jumalalle, joka minua kuuli minun hätäaikanani, ja on ollut minun kanssani tiellä, jota minä matkustin.

3. And let us arise, and go up to Bethel; and I will make there an altar unto God, who answered me in the day of my distress, and was with me in the way which I went.

4. Niin he antoivat Jakobille kaikki vieraat Jumalat, jotka heidän käsissänsä olivat, ja korvarenkaansa, jotka heidän korvissansa olivat. Ja Jakob kaivoi ne sen tammen alle, joka oli Sikemin tykönä.

4. And they gave unto Jacob all the strange gods which were in their hand, and all their earrings which were in their ears; and Jacob hid them under the oak which was by Shechem.

5. Ja he matkustivat. Ja Jumalan pelko tuli niille kaupungeille, jotka olivat heidän ympärillänsä, ettei he ajaneet Jakobin poikia takaa.

5. And they journeyed: and the terror of God was upon the cities that were round about them, and they did not pursue after the sons of Jacob.

6. Niin tuli Jakob Lutsiin Kanaanin maalle, se on BetEl, kaiken sen väen kanssa kuin hänen kanssansa oli.

6. So Jacob came to Luz, which is in the land of Canaan, that is, Bethel, he and all the people that were with him.

7. Ja rakensi siihen alttarin, ja kutsui sen paikan ElBetEl; sillä Jumala ilmestyi siinä hänelle, paetessansa veljensä edestä.

7. And he built there an altar, and called the place Elbethel: because there God appeared unto him, when he fled from the face of his brother.

8. Niin kuoli Debora Rebekan imettäjä, ja haudattiin alemmaiselle puolelle BetEliä, tamme alle: ja se kutsuttiin itkutammeksi.

8. But Deborah Rebekah's nurse died, and she was buried beneath Bethel under an oak: and the name of it was called Allonbachuth.

9. Ja Jumala ilmestyi taas Jakobille, sitte kuin hän oli tullut Mesopotamiasta ja siunasi häntä.

9. And God appeared unto Jacob again, when he came out of Padanaram, and blessed him.

10. Ja Jumala sanoi hänelle: sinun nimes on Jakob: mutta ei silleen pidä sinun nimes kutsuttaman Jakob, vaan IsraEl pitää sinun nimes oleman. Ja niin kutsuttiin hänen nimensä IsraEl.

10. And God said unto him, Thy name is Jacob: thy name shall not be called any more Jacob, but Israel shall be thy name: and he called his name Israel.

11. Ja Jumala sanoi hänelle: Minä olen kaikkivaltias Jumala, ole hedelmällinen ja enäne, kansa ja kansain joukko pitää sinusta tuleman: ja kuninkaat pitää tuleman sinun kupeistas.

11. And God said unto him, I am God Almighty: be fruitful and multiply; a nation and a company of nations shall be of thee, and kings shall come out of thy loins;

12. Ja sen maan, jonka minä olen antanut Abrahamille ja Isaakille, annan minä sinulle: ja sinun siemenelles sinun jälkees, annan minä

12. And the land which I gave Abraham and Isaac, to thee I will give it, and to thy seed after thee will I give the land.

sen maan.

13. Ja niin meni Jumala ylös hänen tyköänsä, siinä paikassa, kuin hän hänen kanssansa puhunut oli.

13. And God went up from him in the place where he talked with him.

14. Mutta Jakob asetti muistopatsaan siihen paikkaan, jossa hän hänen kanssansa puhunut oli, (nimittäin) kivisen patsaan: ja uhrasi juomauhria, ja kaasi öljyä sen päälle.

14. And Jacob set up a pillar in the place where he talked with him, even a pillar of stone: and he poured a drink offering thereon, and he poured oil thereon.

15. Ja Jakob kutsui sen paikan, jossa Jumala hänen kanssansa puhunut oli, BetEl.

15. And Jacob called the name of the place where God spake with him, Bethel.

16. Ja he matkustivat BetElistä, ja kuin vielä vähä matkaa oli Ephratiin, niin synnytti Rakel, ja synnyttäminen oli hänelle sangen raskas.

16. And they journeyed from Bethel; and there was but a little way to come to Ephrath: and Rachel travailed, and she had hard labour.

17. Ja koska synnyttäminen oli hänelle raskaimmallansa; sanoi lastenämmä hänelle: älä pelkää, sillä tämä poika on sinulla myös oleva.

17. And it came to pass, when she was in hard labour, that the midwife said unto her, Fear not; thou shalt have this son also.

18. Mutta hänen henkensä lähteissä, koska hänen piti kuoleman, kutsui hän hänen nimensä BenOni: mutta hänen isänsä kutsui hänen nimensä BenJamin.

18. And it came to pass, as her soul was in departing, (for she died) that she called his name Benoni: but his father called him Benjamin.

19. Niin kuoli Rakel: ja hän haudattiin Ephratiin tien viereen, se on BetLehem.
19. And Rachel died, and was buried in the way to Ephrath, which is Bethlehem.
20. Ja Jakob pani patsaan hänen hautansa päälle: tämä on Rakelin haudan patsas hamaan tähän päivään asti.
20. And Jacob set a pillar upon her grave: that is the pillar of Rachel's grave unto this day.
21. Ja IsraEl matkusti edespäin, ja teki majansa tuolle puolelle Ederin tornia
21. And Israel journeyed, and spread his tent beyond the tower of Edar.
22. Ja se tapahtui, koska IsraEl asui siinä maakunnassa, meni Ruben ja makasi Bilhan isänsä jalkavaimon kanssa. Ja IsraEl sai sen kuulla. Ja Jakobilla oli kaksitoistakymmentä poikaa.
22. And it came to pass, when Israel dwelt in that land, that Reuben went and lay with Bilhah his father's concubine: and Israel heard it. Now the sons of Jacob were twelve:
23. Lean pojat olivat nämät: Jakobin esikoinen Ruben; niin Simeon, ja Levi, ja Juuda, ja Isaskar ja Zebulon.
23. The sons of Leah; Reuben, Jacob's firstborn, and Simeon, and Levi, and Judah, and Issachar, and Zebulun:
24. Rakelin pojat olivat: Joseph ja BenJamin.
24. The sons of Rachel; Joseph, and Benjamin:
25. Bilhan Rakelin piian pojat olivat: Dan ja Naphtali.
25. And the sons of Bilhah, Rachel's handmaid; Dan, and Naphtali:
26. Silpan Lean piian pojat olivat: Gad ja Asser. Nämät ovat Jakobin pojat, jotka hänelle syntyneet olivat Mesopotamiassa.
26. And the sons of Zilpah, Leah's handmaid; Gad, and Asher: these are the sons of Jacob, which were born to him in Padanaram.

27. Ja Jakob tuli isänsä Isaakin tykö Mamreen, Arban kaupunkiin, joka on Hebron, jossa Abraham ja Isaak olivat muukalaiset olleet.
28. Ja Isaak oli sadan ja kahdeksankymmenen ajastaikainen:
29. Ja tuli riutuneeksi, ja kuoli, ja koottiin kansansa tykö, vanhana ja suuttununna elämästä. Ja hänen poikansa Esau ja Jakob hautasivat hänen.

27. And Jacob came unto Isaac his father unto Mamre, unto the city of Arbah, which is Hebron, where Abraham and Isaac sojourned.
28. And the days of Isaac were an hundred and fourscore years.
29. And Isaac gave up the ghost, and died, and was gathered unto his people, being old and full of days: and his sons Esau and Jacob buried him.

36 luku

1. Tämä on Esaun sukukunta, joka on Edom.
2. Esau otti emännät Kanaanin tyttäristä: Adan, Hetiläisen Elonin tyttären, ja Oholibaman, Anan Heviläisen Zibeonin pojan tyttären.
3. Ja Basmatin, Ismaelin tyttären, Nebajotin sisaren.
4. Ada synnytti Esaulle Eliphan. Ja Basmat synnytti Reguelin.
5. Oholibama synnytti Jeun, Jaelamin ja Koran. Nämät ovat Esaun

1. Now these are the generations of Esau, who is Edom.
2. Esau took his wives of the daughters of Canaan; Adah the daughter of Elon the Hittite, and Aholibamah the daughter of Anah the daughter of Zibeon the Hivite;
3. And Bashemath Ishmael's daughter, sister of Nebajoth.
4. And Adah bare to Esau Eliphaz; and Bashemath bare Reuel;
5. And Aholibamah bare Jeush, and Jaalam, and Korah: these are the sons of Esau, which were born unto

lapset, jotka hänelle syntyivät Kanaanin maalla.

him in the land of Canaan.

6. Ja Esau otti emäntänsä, poikansa ja tyttärensä ja kaiki huoneensa sielut, ja karjansa ja kaikki juhtansa, ja kaiken sen tavaransa, kuin hän oli pannut kokoon Kanaanin maalla: ja meni (toiselle) maalle, veljensä Jakobin tyköä.

6. And Esau took his wives, and his sons, and his daughters, and all the persons of his house, and his cattle, and all his beasts, and all his substance, which he had got in the land of Canaan; and went into the country from the face of his brother Jacob.

7. Sillä heidän tavaransa oli niin suuri, ettei he taitaneet asua ynnä: ja se maa, jossa he muukalaiset olivat, ei vetänyt heitä heidän karjansa (paljouden) tähden.

7. For their riches were more than that they might dwell together; and the land wherein they were strangers could not bear them because of their cattle.

8. Niin asui Esau Seirin vuorella, ja tämä Esau on Edom.

8. Thus dwelt Esau in mount Seir: Esau is Edom.

9. Nämät ovat Esaun sukukunnat Edomilaisten isän Seirin vuorella.

9. And these are the generations of Esau the father of the Edomites in mount Seir:

10. Nämät ovat Esaun poikain nimet: Eliphas, Adan Esaun emännän poika: Reguel Basmatin Esaun emännän poika.

10. These are the names of Esau's sons; Eliphaz the son of Adah the wife of Esau, Reuel the son of Bashemath the wife of Esau.

11. Ja Eliphan pojat olivat: Teman, Omar, Zepho, ja Gaetam ja Kenas.

11. And the sons of Eliphaz were Teman, Omar, Zepho, and Gatam, and Kenaz.

12. Mutta Timna oli Eliphan Esaun

12. And Timna was concubine to

pojan jalkavaimo, joka synnytti hänelle Amalekin. Ne ovat Adan Esaun emännän lapset.
13. Mutta Reguelin lapset ovat nämät: Nahat, ja Zera, Samma, Missa. Ne ovat Basmatin Esaun emännän lapset.
14. Mutta nämät olivat Oholibaman Esaun emännän pojat, Anan tyttären Zibeonin pojan tyttären lapset; jotka hän synnytti Esaulle: Jeus ja Jaelam ja Kora.
15. Nämät ovat ruhtinaat Esaun lapsista: Eliphan Esaun esikoisen lapset ovat nämät: se ruhtinas Teman, se ruhtinas Omar, se ruhtinas Zepho, se ruhtinas Kenas.
16. Se ruhtinas Kora, se ruhtinas Gaetam, se ruhtinas Amalek. Nämät ovat ruhtinaat Eliphasta Edomin maalla, ja ovat Adan lapset.

17. Ja nämät ovat Reguelin Esaun pojan lapset: se ruhtinasa Nahat, se ruhtinas Sera, se ruhtinas Samma, se ruhtinas Missa. Nämät ovat ruhtinaat Reguelista Edomilaisten maalla ja ovat Basmatin Esaun

Eliphaz Esau's son; and she bare to Eliphaz Amalek: these were the sons of Adah Esau's wife.
13. And these are the sons of Reuel; Nahath, and Zerah, Shammah, and Mizzah: these were the sons of Bashemath Esau's wife.
14. And these were the sons of Aholibamah, the daughter of Anah the daughter of Zibeon, Esau's wife: and she bare to Esau Jeush, and Jaalam, and Korah.
15. These were dukes of the sons of Esau: the sons of Eliphaz the firstborn son of Esau; duke Teman, duke Omar, duke Zepho, duke Kenaz,
16. Duke Korah, duke Gatam, and duke Amalek: these are the dukes that came of Eliphaz in the land of Edom; these were the sons of Adah.
17. And these are the sons of Reuel Esau's son; duke Nahath, duke Zerah, duke Shammah, duke Mizzah: these are the dukes that came of Reuel in the land of Edom; these are the sons of Bashemath Esau's

emännän lapset.

18. Mutta nämät ovat Oholibaman Esaun emännän lapset: se ruhtinas Jeus, se ruhtinas Jaelam, se ruhtinas Kora. Nämät ovat ruhtinaat Oholibamasta, Anan tyttärestä, Esaun emännästä.

19. Nämät ovat Esaun lapset, ja heidän ruhtinaansa. Hän on Edom.

20. Mutta nämät ovat Seirin Horilaisen lapset, jotka sillä maalla asuivat: Lotan, Sobal, Sibeon, Ana.

21. Dison, Etser ja Disan. Nämät ovat Horilaisten ruhtinaat, Seirin lapset Edomin maalla.

22. Mutta Lotanin lapset ovat: Hori ja Heman: ja Lotanin sisar Timna.

23. Sobalin lapset olivat nämät: Alvan, Manahat, Ebal, Sepho ja Onam.

24. Nämät olivat Sibeonin lapset: Aja ja Ana. Tämä on se Ana, joka korvessa löi Jeminiläiset, kaitessansa isänsä Sibeonin aaseja.

wife.

18. And these are the sons of Aholibamah Esau's wife; duke Jeush, duke Jaalam, duke Korah: these were the dukes that came of Aholibamah the daughter of Anah, Esau's wife.

19. These are the sons of Esau, who is Edom, and these are their dukes.

20. These are the sons of Seir the Horite, who inhabited the land; Lotan, and Shobal, and Zibeon, and Anah,

21. And Dishon, and Ezer, and Dishan: these are the dukes of the Horites, the children of Seir in the land of Edom.

22. And the children of Lotan were Hori and Hemam; and Lotan's sister was Timna.

23. And the children of Shobal were these; Alvan, and Manahath, and Ebal, Shepho, and Onam.

24. And these are the children of Zibeon; both Ajah, and Anah: this was that Anah that found the mules in the wilderness, as he fed the

asses of Zibeon his father.

25. Mutta Ananin lapset olivat: Dison ja Oholibama Ananin tytär.

25. And the children of Anah were these; Dishon, and Aholibamah the daughter of Anah.

26. Disonin lapset olivat: Hemdan, ja Esban, Jetran ja Karan.

26. And these are the children of Dishon; Hemdan, and Eshban, and Ithran, and Cheran.

27. Etserin lapset olivat: Bilhan, ja Savan ja Akan.

27. The children of Ezer are these; Bilhan, and Zaavan, and Akan.

28. Disanin lapset olivat: Uts ja Aran.

28. The children of Dishan are these; Uz, and Aran.

29. Nämät ovat Horilaisten ruhtinaat: se ruhtinas Lotan, se ruhtinas Sobal, se ruhtinas Zibeon, se ruhtinas Ana.

29. These are the dukes that came of the Horites; duke Lotan, duke Shobal, duke Zibeon, duke Anah,

30. Se ruhtinas Dison, se ruhtinas Etser, se ruhtinas Disan. Nämät ovat Horilaisten ruhtinaat, heidän ruhtinastensa seassa Seirin maalla.

30. Duke Dishon, duke Ezer, duke Dishan: these are the dukes that came of Hori, among their dukes in the land of Seir.

31. Mutta kuninkaat kuin Edomin maalla hallitsivat, ennenkuin joku kuningas hallitsi Israelin lapsia, ovat nämät:

31. And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel.

32. Niin hallitsi Edomissa Bela Beorin poika: ja hänen kaupunkinsa nimi on Dinhaba.

32. And Bela the son of Beor reigned in Edom: and the name of his city was Dinhabah.

33. Ja koska Bela kuoli, tuli Jobab Seran poika Bosrasta kuninkaaksi

33. And Bela died, and Jobab the son of Zerah of Bozrah reigned in

hänen siaansa.
34. Kuin Jobab kuoli, tuli Husam Temanilaisten maalta kuninkaaksi hänen siaansa.
35. Koska Husam kuoli, tuli Hadad Bedadin poika kuninkaaksi hänen siaansa, joka löi Midianilaiset Moabilaisten kedolla, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Avit.
36. Koska Hadad kuoli, hallitsi Samla Masrekasta hänen siassansa.
37. Koska Samla kuoli, tuli Saul kuninkaaksi hänen siaansa, Rehobotin virran tyköä.
38. Koska Saul kuoli, tuli Baalhanan Akborin poika kuninkaaksi hänen siaansa.
39. Koska Baalhanan Akborin poika kuoli, tuli Hadar kuninkaaksi hänen siaansa, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Pagu: ja hänen emäntänsä nimi oli Mehetabeel, Matredin tytär, joka Mesahabin tytär oli.
40. Ja nämät ovat Esaun ruhtinasten nimet heidän suvuissansa, paikoissansa ja nimissänsä: se ruhtinas Timna, se ruhtinas Alva, se ruhtinas Jetet.

his stead.
34. And Jobab died, and Husham of the land of Temani reigned in his stead.
35. And Husham died, and Hadad the son of Bedad, who smote Midian in the field of Moab, reigned in his stead: and the name of his city was Avith.
36. And Hadad died, and Samlah of Masrekah reigned in his stead.
37. And Samlah died, and Saul of Rehoboth by the river reigned in his stead.
38. And Saul died, and Baalhanan the son of Achbor reigned in his stead.
39. And Baalhanan the son of Achbor died, and Hadar reigned in his stead: and the name of his city was Pau; and his wife's name was Mehetabel, the daughter of Matred, the daughter of Mezahab.
40. And these are the names of the dukes that came of Esau, according to their families, after their places, by their names; duke Timnah, duke Alvah, duke Jetheth,

41. Se ruhtinas Oholibama, se ruhtinas Ela, se ruhtinas Pinon.
42. Se ruhtinas Kenas, se ruhtinas Teman, se ruhtinas Mibtsar.
43. Se ruhtinas Magdiel, se ruhtinas Iram. Nämät ovat Edomin ruhtinaat, niin kuin he asuneet ovat perintö-maallansa, ja Esau on Edomilaisten isä.

41. Duke Aholibamah, duke Elah, duke Pinon,
42. Duke Kenaz, duke Teman, duke Mibzar,
43. Duke Magdiel, duke Iram: these be the dukes of Edom, according to their habitations in the land of their possession: he is Esau the father of the Edomites.

37 luku

1. Ja Jakob asui sillä maalla, jossa hänen isänsä muukalainen oli ollut: (nimittäin) Kanaanin maalla.
2. Ja nämät ovat Jakobin sukukunnat: Joseph oli seitsemäntoistakymmenen ajastaikainen, koska hän kaitsi karjaa veljeinsä kanssa, ja hän oli nuorella ijällänsä Bilhan ja Silpan, isänsä emäntäin lasten kanssa: ja Joseph ilmoitti isällensä, mikä paha sanoma heistä kuului.
3. Mutta Israel rakasti Josephia enemmin kuin kaikkia muita lapsiansa, että hän oli syntynyt hänelle vanhalla ijällänsä: ja teki hänelle kirjavan hameen.

1. And Jacob dwelt in the land wherein his father was a stranger, in the land of Canaan.
2. These are the generations of Jacob. Joseph, being seventeen years old, was feeding the flock with his brethren; and the lad was with the sons of Bilhah, and with the sons of Zilpah, his father's wives: and Joseph brought unto his father their evil report.
3. Now Israel loved Joseph more than all his children, because he was the son of his old age: and he made him a coat of many colours.

4. Kuin hänen veljensä näkivät, että hänen isänsä rakasti häntä enemmin kuin kaikkia hänen veljiänsä, vihasivat he häntä; ja ei voineet puhutella häntä ystävällisesti.

4. And when his brethren saw that their father loved him more than all his brethren, they hated him, and could not speak peaceably unto him.

5. Niin Joseph näki unen, ja ilmoitti sen veljillensä, josta he rupesivat häntä enemmin vihaamaan.

5. And Joseph dreamed a dream, and he told it his brethren: and they hated him yet the more.

6. Sillä hän oli sanonut heille, kuulkaas tätä unta, jonka minä näin.

6. And he said unto them, Hear, I pray you, this dream which I have dreamed:

7. Katso, me olimme sitovanamme jalallisia vainiolla ja minun jalalliseni nousi ja seisoi; ja katso, teidän jalallisenne seisoivat ympärillä, ja kumarsivat minun jalallistani.

7. For, behold, we were binding sheaves in the field, and, lo, my sheaf arose, and also stood upright; and, behold, your sheaves stood round about, and made obeisance to my sheaf.

8. Niin sanoivat hänen veljensä hänelle: sinäkö tulet meidän kuninkaaksemme, kokonansa hallitsemaan meitä? Ja vihasivat häntä vielä enemmin, hänen unensa ja puheensa tähden.

8. And his brethren said to him, Shalt thou indeed reign over us? or shalt thou indeed have dominion over us? And they hated him yet the more for his dreams, and for his words.

9. Ja hän taas näki toisen unen, ja jutteli sen veljillensä, ja sanoi: katso, minä näin vielä unta: ja katso, aurinko, kuu ja yksitoista tähteä kumarsivat minua.

9. And he dreamed yet another dream, and told it his brethren, and said, Behold, I have dreamed a dream more; and, behold, the sun and the moon and the eleven stars

made obeisance to me.

10. Ja kuin hän sitä saneli isällensä ja veljillensä, nuhteli hänen isänsä häntä ja sanoi hänelle: mikä uni se on, kuin sinä olet nähnyt? Pitääkö minun ja sinun äitis ja veljes tuleman ja kumartaman meitämme sinun edessäs maahan?

10. And he told it to his father, and to his brethren: and his father rebuked him, and said unto him, What is this dream that thou hast dreamed? Shall I and thy mother and thy brethren indeed come to bow down ourselves to thee to the earth?

11. Ja hänen veljensä kadehtivat häntä; mutta hänen isänsä piti nämät sanat mielessänsä.

11. And his brethren envied him; but his father observed the saying.

12. Koska hänen veljensä menivät kaitsemaan karjaa Sikemiin,

12. And his brethren went to feed their father's flock in Shechem.

13. Sanoi Israel Josephille: eikö veljes kaitse karjaa Sikemissä? Tule, minä lähetän sinun heidän tykönsä; hän vastasi: tässä minä olen.

13. And Israel said unto Joseph, Do not thy brethren feed the flock in Shechem? come, and I will send thee unto them. And he said to him, Here am I.

14. Hän sanoi: mene ja katso, ovatko veljes ja karja rauhassa, ja palaja minulle sitä sanomaan. Ja hän lähetti hänen Hebronin laaksosta; ja hän tuli Sikemiin.

14. And he said to him, Go, I pray thee, see whether it be well with thy brethren, and well with the flocks; and bring me word again. So he sent him out of the vale of Hebron, and he came to Shechem.

15. Niin yksi mies kohtasi hänen eksyksissä kedolla; ja kysyi häneltä sanoen: mitäs etsit?

15. And a certain man found him, and, behold, he was wandering in the field: and the man asked him,

saying, What seekest thou?

16. Hän vastasi: minä etsin veljiäni: sanos minulle, kussa he kaitsevat karjaa.

16. And he said, I seek my brethren: tell me, I pray thee, where they feed their flocks.

17. Ja mies sanoi: he läksivät täältä; sillä minä kuulin heidän sanovan: käykäämme Dotaniin. Niin Joseph meni veljeinsä perään, ja löysi heidät Dotanista.

17. And the man said, They are departed hence; for I heard them say, Let us go to Dothan. And Joseph went after his brethren, and found them in Dothan.

18. Kuin he kaukana näkivät hänen, ja ennenkuin hän heitä lähestyi, pitivät he neuvoa häntä vastaan, tappaaksensa häntä.

18. And when they saw him afar off, even before he came near unto them, they conspired against him to slay him.

19. Ja sanoivat toinen toisellensa: katso, tuo unennäkiä tulee.

19. And they said one to another, Behold, this dreamer cometh.

20. Tulkaat siis, tappakaamme häntä, ja heittäkäämme häntä yhteen kuoppaan, ja sanokaamme: paha peto on hänen syönyt: niin saadaan nähdä, mihinkä hänen unensa joutuvat.

20. Come now therefore, and let us slay him, and cast him into some pit, and we will say, Some evil beast hath devoured him: and we shall see what will become of his dreams.

21. Koska Ruben sen kuuli, tahtoi hän häntä pelastaa heidän käsistänsä, ja sanoi: älkäämme hänen henkeänsä ottako.

21. And Reuben heard it, and he delivered him out of their hands; and said, Let us not kill him.

22. Ja Ruben vielä sanoi heille: älkäät vuodattako verta, vaan heittäkäät häntä tähän kuoppaan, joka on

22. And Reuben said unto them, Shed no blood, but cast him into this pit that is in the wilderness,

korvessa, ja älkäät satuttako kättänne häneen; sillä hän tahtoi pelastaa häntä heidän käsistänsä, saattaaksensa häntä jälleen isänsä tykö.

and lay no hand upon him; that he might rid him out of their hands, to deliver him to his father again.

23. Ja tapahtui, koska Joseph tuli veljeinsä tykö, riisuivat he häneltä hameen, (nimittäin) sen kirjavan hameen, joka hänen yllänsä oli;

23. And it came to pass, when Joseph was come unto his brethren, that they stript Joseph out of his coat, his coat of many colours that was on him;

24. Ja ottivat hänen ja heittivät kuoppaan: ja kuoppa oli tyhjä, ja ei ollut siinä vettä.

24. And they took him, and cast him into a pit: and the pit was empty, there was no water in it.

25. Sitte istuivat he syömään leipää: ja kuin he nostivat silmänsä ja katselivat, niin katso, Ismaelilaisten joukko tuli Gileadista; ja heidän kameleinsa kannatus oli styraks, mastiks ja ladanum, ja vaelsivat viemään niitä alas Egyptiin.

25. And they sat down to eat bread: and they lifted up their eyes and looked, and, behold, a company of Ishmeelites came from Gilead with their camels bearing spicery and balm and myrrh, going to carry it down to Egypt.

26. Niin sanoi Juuda veljillensä: mitä me siitä hyödymme, että me murhaamme meidän veljemme ja salaamme hänen verensä?

26. And Judah said unto his brethren, What profit is it if we slay our brother, and conceal his blood?

27. Tulkaat ja myykäämme häntä Ismaelilaisille, ja älkäämme satuttako käsiämme häneen: sillä hän on meidän veljemme ja lihamme; ja

27. Come, and let us sell him to the Ishmeelites, and let not our hand be upon him; for he is our brother and our flesh. And his brethren

he kuulivat häntä.
28. Koska Midianilaisten kauppamiehet siitä menivät ohitse, vetivät he Josephin ja ottivat ylös kuopasta, ja myivät hänen Ismaelilaisille, kahteenkymmeneen hopiapenninkiin; jotka veivät Josephin pois Egyptiin.
29. Koska Ruben palasi kuopalle, niin katso, ei ollut Joseph kuopassa: ja hän repäisi vaatteensa
30. Ja palasi veljeinsä tykö, ja sanoi: ei ole nuorukainen siellä, voi minua! kuhunka minä menen?
31. Niin he ottivat Josephin hameen ja tappoivat kauriin, ja tahrasivat hameen vereen
32. Ja lähettivät sen kirjavan hameen, ja antoivat kantaa isällensä, ja sanoivat: tämän me löysimme: tunnustele, jos tämä on poikas hame taikka ei?
33. Ja hän tunsi sen, ja sanoi: tämä on minun poikani hame, paha peto on hänen syönyt: raadellen on Joseph revelty.
34. Ja Jakob repäisi vaatteensa, ja kääri säkin kupeisiinsa; ja murehti

were content.
28. Then there passed by Midianites merchantmen; and they drew and lifted up Joseph out of the pit, and sold Joseph to the Ishmeelites for twenty pieces of silver: and they brought Joseph into Egypt.
29. And Reuben returned unto the pit; and, behold, Joseph was not in the pit; and he rent his clothes.
30. And he returned unto his brethren, and said, The child is not; and I, whither shall I go?
31. And they took Joseph's coat, and killed a kid of the goats, and dipped the coat in the blood;
32. And they sent the coat of many colours, and they brought it to their father; and said, This have we found: know now whether it be thy son's coat or no.
33. And he knew it, and said, It is my son's coat; an evil beast hath devoured him; Joseph is without doubt rent in pieces.
34. And Jacob rent his clothes, and put sackcloth upon his loins, and

poikaansa monta päivää.
35. Ja kaikki hänen poikansa ja tyttärensä nousivat häntä lohduttamaan; vaan ei hän tahtonut antaa itsiänsä lohdutettaa, mutta sanoi: minä menen murehtien alas poikani tykö hautaan. Ja hänen isänsä itki häntä.
36. Mutta Midianilaiset myivät hänen Egyptiin Potipharille, Pharaon kamaripalvelialle ja huovinhaltialle.

mourned for his son many days.
35. And all his sons and all his daughters rose up to comfort him; but he refused to be comforted; and he said, For I will go down into the grave unto my son mourning. Thus his father wept for him.
36. And the Midianites sold him into Egypt unto Potiphar, an officer of Pharaoh's, and captain of the guard.

38 luku

1. Se tapahtui siihen aikaan, että Juuda meni alas veljeinsä tyköä, ja poikkesi yhden miehen tykö Odollamiin, jonka nimi oli Hira.
2. Ja Juuda näki siellä Kanaanin miehen tyttären, hänen nimensä oli Sua: ja otti hänen, ja meni hänen tykönsä.
3. Ja hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan; ja kutsui hänen nimensä Ger.
4. Ja hän taas tuli raskaaksi ja syn-

1. And it came to pass at that time, that Judah went down from his brethren, and turned in to a certain Adullamite, whose name was Hirah.
2. And Judah saw there a daughter of a certain Canaanite, whose name was Shuah; and he took her, and went in unto her.
3. And she conceived, and bare a son; and he called his name Er.
4. And she conceived again, and bare a son; and she called his name

nytti pojan; ja kutsui hänen nimensä Onan.

Onan.

5. Ja hän synnytti vielä pojan, ja kutsui hänen nimensä Sela. Ja Juuda oli Kesibissä, koska hän sen synnytti.

5. And she yet again conceived, and bare a son; and called his name Shelah: and he was at Chezib, when she bare him.

6. Ja Juuda otti esikoisellensa Gerille emännän, jonka nimi oli Tamar.

6. And Judah took a wife for Er his firstborn, whose name was Tamar.

7. Mutta Ger, Juudan esikoinen, oli paha Herran edessä: ja Herra kuoletti hänen.

7. And Er, Judah's firstborn, was wicked in the sight of the LORD; and the LORD slew him.

8. Niin sanoi Juuda (pojallensa) Onanille: mene veljes emännän tykö, ja ota häntä aviokses, herättääkses veljelles siementä.

8. And Judah said unto Onan, Go in unto thy brother's wife, and marry her, and raise up seed to thy brother.

9. Mutta Onan tiesi, ettei siemen olisi tullut hänen omaksensa: koska hän siis makasi veljensä emännän kanssa, antoi hän sen pudota maahan, ja turmeli sen, ettei hän olisi antanut veljellensä siementä.

9. And Onan knew that the seed should not be his; and it came to pass, when he went in unto his brother's wife, that he spilled it on the ground, lest that he should give seed to his brother.

10. Ja se paha, kuin hän teki, ei kelvannut Herralle, joka kuoletti myös hänen.

10. And the thing which he did displeased the LORD: wherefore he slew him also.

11. Niin sanoi Juuda miniällensä Tamarille: ole leskenä isäs huoneessa siihenasti kuin minun poikani Sela

11. Then said Judah to Tamar his daughter in law, Remain a widow at thy father's house, till Shelah my

kasvaa. Sillä hän ajatteli: tohtii tapahtua, että hän myös kuolee, niinkuin hänen veljensäkin. Niin Tamar meni pois, ja oli isänsä huoneessa.

12. Koska monta päivää oli kulunut, kuoli Suan tytär, Juudan emäntä. Ja kuin Juuda oli itsensä lohduttanut, meni hän Timnatiin, lammastensa keritsiäin tykö ystävänsä Hiran kanssa Odollamista.

13. Niin ilmoitettiin Tamarille, sanoen: katso, appes menee ylös Timnatiin keritsemään lampaitansa.

14. Niin riisui hän yltänsä leskivaatteensa, ja verhoitti itsensä liinalla ja peitti itsensä, ja istui kahden lähteen veräjälle, joka on tiellä Timnatiin; sillä hän näki, että Sela oli kasvanut, ja ei häntä annettu sille emännäksi.

15. Koska Juuda näki hänen, luuli hän sen portoksi; sillä hän oli peittänyt kasvonsa.

16. Ja hän poikkesi tien oheen hänen tykönsä, ja sanoi: annas minun maata kanssas; sillä ei hän tietänyt

son be grown: for he said, Lest peradventure he die also, as his brethren did. And Tamar went and dwelt in her father's house.

12. And in process of time the daughter of Shuah Judah's wife died; and Judah was comforted, and went up unto his sheepshearers to Timnath, he and his friend Hirah the Adullamite.

13. And it was told Tamar, saying, Behold thy father in law goeth up to Timnath to shear his sheep.

14. And she put her widow's garments off from her, and covered her with a vail, and wrapped herself, and sat in an open place, which is by the way to Timnath; for she saw that Shelah was grown, and she was not given unto him to wife.

15. When Judah saw her, he thought her to be an harlot; because she had covered her face.

16. And he turned unto her by the way, and said, Go to, I pray thee, let me come in unto thee; (for he knew not that she was his daughter

sitä miniäksensä. Hän vastasi: mitäs minun annat, jos sinä makaisit minun kanssani?

17. Hän sanoi: minä lähetän kauriin laumastani. Hän vastasi: anna siis minulle pantti niin kauvaksi kuin sinä sen lähetät.

18. Hän sanoi: mitästä minä sinulle pantiksi annan? Hän vastasi: sinettis, sitees, ja sauvas, joka kädessäs on. Niin hän antoi ne hänelle, ja makasi hänen kanssansa, ja hän tuli raskaaksi hänestä.

19. Ja hän nousi ja meni, ja pani pois peitteen, ja puki jälleen leskivaatteet yllensä.

20. Mutta Juuda lähetti kauriin ystävänsä kanssa Odollamista, että hän vaimolta ottais pantin jälleen: ja ei hän löytänyt häntä.

21. Niin hän kyseli sen paikan miehiltä, sanoen: kussa on se portto, kuin istui näillä kahdella lähteellä tien ohessa? He vastasivat: ei yksikään portto ole tässä ollut.

22. Mutta hän palasi Juudan tykö, ja sanoi: en minä löytänyt häntä;

in law.) And she said, What wilt thou give me, that thou mayest come in unto me?

17. And he said, I will send thee a kid from the flock. And she said, Wilt thou give me a pledge, till thou send it?

18. And he said, What pledge shall I give thee? And she said, Thy signet, and thy bracelets, and thy staff that is in thine hand. And he gave it her, and came in unto her, and she conceived by him.

19. And she arose, and went away, and laid by her vail from her, and put on the garments of her widowhood.

20. And Judah sent the kid by the hand of his friend the Adullamite, to receive his pledge from the woman's hand: but he found her not.

21. Then he asked the men of that place, saying, Where is the harlot, that was openly by the way side? And they said, There was no harlot in this place.

22. And he returned to Judah, and said, I cannot find her; and also the

sanoivat myös sen paikan miehet, ettei tässä ole yhtäkään porttoa ollut.

23. Juuda sanoi: pitäkään ne, ettemme mitämaks häpiään tulisi; katso, minä lähetin kauriin, ja et sinä löytänyt häntä.

24. Liki kolmen kuukauden jälkeen ilmoitettiin Juudalle: sinun miniäs Tamar on salavuoteessa ollut, ja katso, salavuoteesta on hän myös raskaaksi tullut. Juuda sanoi: viekäät häntä poltettaa.

25. Mutta koska hän tuotiin edes, lähetti hän appensa tykö, sanoen: siitä miehestä, jonka nämät ovat, olen minä raskas. Ja sanoi: tunnetkos, kenenkä on tämä sinetti, side ja sauva.

26. Ja Juuda tunsi ne, ja sanoi: hän on minua hurskaampi: etten minä hänelle poikaani Selaa antanut. Kuitenkin ei hän enempää maannut häntä.

27. Ja tapahtui hänen synnyttämisensä ajalla, ja katso, kaksoiset olivat hänen kohdussansa.

men of the place said, that there was no harlot in this place.

23. And Judah said, Let her take it to her, lest we be shamed: behold, I sent this kid, and thou hast not found her.

24. And it came to pass about three months after, that it was told Judah, saying, Tamar thy daughter in law hath played the harlot; and also, behold, she is with child by whoredom. And Judah said, Bring her forth, and let her be burnt.

25. When she was brought forth, she sent to her father in law, saying, By the man, whose these are, am I with child: and she said, Discern, I pray thee, whose are these, the signet, and bracelets, and staff.

26. And Judah acknowledged them, and said, She hath been more righteous than I; because that I gave her not to Shelah my son. And he knew her again no more.

27. And it came to pass in the time of her travail, that, behold, twins were in her womb.

28. Ja tapahtui hänen synnyttäissänsä, pisti toinen ulos kätensä, johonka lastenämmä tarttui, ja sitoi siihen punaisen langan, sanoen: tämä tulee ensisti ulos.

28. And it came to pass, when she travailed, that the one put out his hand: and the midwife took and bound upon his hand a scarlet thread, saying, This came out first.

29. Mutta koska hän kätensä takaperin veti, tuli ulos hänen veljensä, ja hän sanoi: miksis olet reväissyt? Tämä rikkirepäisemys on sinun tähtes: ja hänen nimensä kutsuttiin Perets.

29. And it came to pass, as he drew back his hand, that, behold, his brother came out: and she said, How hast thou broken forth? this breach be upon thee: therefore his name was called Pharez.

30. Sitte tuli ulos hänen veljensä, jonka kädessä oli se punainen lanka; ja hänen nimensä kutsuttiin Sera.

30. And afterward came out his brother, that had the scarlet thread upon his hand: and his name was called Zarah.

39 luku

1. Ja Josef vietiin alas Egyptiin: ja Potiphar Egyptiläinen Pharaon kamaripalvelia ja huovinhaltia osti hänen Ismaelilaisilta, jotka hänen sinne alas vieneet olivat.

1. And Joseph was brought down to Egypt; and Potiphar, an officer of Pharaoh, captain of the guard, an Egyptian, bought him of the hands of the Ishmeelites, which had brought him down thither.

2. Ja Herra oli Josephin kanssa, ja hän oli onnellinen mies, ja oli isäntänsä Egyptiläisen huoneessa.

2. And the LORD was with Joseph, and he was a prosperous man; and he was in the house of his master the Egyptian.

3. Ja hänen isäntänsä näki, että Herra oli hänen kanssansa; sillä kaikki, mitä hän teki, antoi Herra menestyä hänen kädessänsä.

3. And his master saw that the LORD was with him, and that the LORD made all that he did to prosper in his hand.

4. Niin että hän löysi armon hänen edessänsä, ja tuli hänen palveliaksensa: ja hän asetti hänen huoneensa ylitse, ja kaikki mitä hänellä oli, antoi hän hänen käteensä.

4. And Joseph found grace in his sight, and he served him: and he made him overseer over his house, and all that he had he put into his hand.

5. Ja siitä ajasta kuin hän oli hänen pannut huoneensa ja kaiken tavaransa päälle, siunasi Herra sen Egyptiläisen huoneen Josephin tähden, ja Herran siunaus oli kaikissa niissä, jotka hänellä kotona ja kedolla olivat.

5. And it came to pass from the time that he had made him overseer in his house, and over all that he had, that the LORD blessed the Egyptian's house for Joseph's sake; and the blessing of the LORD was upon all that he had in the house, and in the field.

6. Sentähden antoi hän kaikki Josephin haltuun, mitä hänellä oli, ja ei tiedustellut mitään häneltä, paitsi sitä ruokaa, jonka hän söi. Ja Joseph oli kauniin luontoinen, ja ihana kasvoilta.

6. And he left all that he had in Joseph's hand; and he knew not ought he had, save the bread which he did eat. And Joseph was a goodly person, and well favoured.

7. Ja tapahtui tämän jälkeen, että hänen isäntänsä emännän silmät paloivat Josephin päälle, ja sanoi: makaa minun kanssani.

7. And it came to pass after these things, that his master's wife cast her eyes upon Joseph; and she said, Lie with me.

8. Mutta hän kielsi, ja sanoi isäntänsä emännälle: katso, minun isäntäni ei tiedusta minulta, mitä huoneessa on, ja kaikki mitä hänellä on, antoi hän minun käteeni.

8. But he refused, and said unto his master's wife, Behold, my master wotteth not what is with me in the house, and he hath committed all that he hath to my hand;

9. Ei pidä hän itseänsä tässä huoneessa suurempana minua, ei myös ole hän kieltänyt minulta mitään, paitsi sinun, siinä kuin sinä olet hänen emäntänsä: kuinka siis minä niin paljon pahaa tekisin ja rikkoisin Jumalaa vastaan?

9. There is none greater in this house than I; neither hath he kept back any thing from me but thee, because thou art his wife: how then can I do this great wickedness, and sin against God?

10. Mutta hän piti jokapäivä senkaltaiset puheet Josephin kanssa; mutta ei hän totellut maata hänen kanssansa, eli olla hänen kanssansa.

10. And it came to pass, as she spake to Joseph day by day, that he hearkened not unto her, to lie by her, or to be with her.

11. Ja tapahtui yhtenä päivänä, että Joseph meni huoneesen askaroitsemaan; ja ei ollut yksikään perheestä läsnä.

11. And it came to pass about this time, that Joseph went into the house to do his business; and there was none of the men of the house there within.

12. Ja hän tarttui hänen hameesensa, sanoen: makaa minun kanssani. Mutta hän jätti hameensa hänen käteensä, ja pakeni, ja meni ulos.

12. And she caught him by his garment, saying, Lie with me: and he left his garment in her hand, and fled, and got him out.

13. Koska hän näki, että hän jätti

13. And it came to pass, when she

hameensa hänen käteensä, ja pakeni ulos:

14. Huusi hän perhettänsä, ja sanoi heille: katsokaat, hän on tuonut meille yhden Hebrealaisen miehen, saattamaan meitä häpiään: hän tuli minun tyköni makaamaan minun kanssani; mutta minä huusin korkialla äänellä.

15. Ja koska hän kuuli, että minä riahdin ja huusin, jätti hän minulle hameensa, pakeni ja meni ulos.

16. Niin hän piti hänen hameensa tykönänsä, siihenasti kuin hänen isäntänsä kotia tuli,

17. Ja puhui hänelle ne sanat, sanoen: Hebrealainen palvelia, jonkas olet meille tuonut, tuli minun tyköni, saattamaan minua häpiään.

18. Mutta koska minä riahdin ja huusin, jätti hän minulle hameensa ja pakeni ulos.

19. Koska hänen isäntänsä kuuli emäntänsä sanat, kuin hän puhui hänelle, sanoen: niin on sinun palvelias tehnyt minulle, vihastui hän

saw that he had left his garment in her hand, and was fled forth,

14. That she called unto the men of her house, and spake unto them, saying, See, he hath brought in an Hebrew unto us to mock us; he came in unto me to lie with me, and I cried with a loud voice:

15. And it came to pass, when he heard that I lifted up my voice and cried, that he left his garment with me, and fled, and got him out.

16. And she laid up his garment by her, until his lord came home.

17. And she spake unto him according to these words, saying, The Hebrew servant, which thou hast brought unto us, came in unto me to mock me:

18. And it came to pass, as I lifted up my voice and cried, that he left his garment with me, and fled out.

19. And it came to pass, when his master heard the words of his wife, which she spake unto him, saying, After this manner did thy servant to

sangen kovin.
20. Ja hänen isäntänsä otti Josephin, ja pani vankihuoneesen, jossa kuninkaan vangit olivat: ja niin hän oli siellä vankihuoneessa.

21. Mutta Herra oli Josephin kanssa, ja käänsi laupiutensa hänen tykönsä; ja antoi hänen löytää armon vankihuoneen haltian edessä.
22. Niin että hän antoi kaikki vangit vankihuoneessa Josephin käden alle, että kaikki mitä siellä tehtiin, se tehtiin hänen kauttansa.

23. Ja vankihuoneen haltia ei pitänyt mistään murhetta niistä, jotka hänen kädessänsä olivat; sillä Herra oli Josephin kanssa, ja mitä hän teki, antoi Herra menestyä.

me; that his wrath was kindled.
20. And Joseph's master took him, and put him into the prison, a place where the king's prisoners were bound: and he was there in the prison.
21. But the LORD was with Joseph, and shewed him mercy, and gave him favour in the sight of the keeper of the prison.
22. And the keeper of the prison committed to Joseph's hand all the prisoners that were in the prison; and whatsoever they did there, he was the doer of it.
23. The keeper of the prison looked not to any thing that was under his hand; because the LORD was with him, and that which he did, the LORD made it to prosper.

40 luku

1. Ja sitte tapahtui, että Egyptin kuninkaan ylimmäinen juomanlaskia ja leipoja rikkoivat herraansa Egyptin kuninkasta vastaan:
2. Niin Pharao vihastui molempain

1. And it came to pass after these things, that the butler of the king of Egypt and his baker had offended their lord the king of Egypt.
2. And Pharaoh was wroth against

palveliainsa, ylimmäisen juomanlaskian ja ylimmäisen leipojan päälle.

3. Ja heitti heidät vankiuteen huovinhaltian huoneesen, vankihuoneesen siihen paikkaan, jossa Joseph oli vankina.

4. Ja huovinhaltia pani Josephin heidän kanssansa palvelemaan heitä. Ja he olivat vankiudessa kappaleen aikaa.

5. Ja molemmat näkivät unta, kumpikin unensa yhtenä yönä, kukin unensa selityksen jälkeen, Egyptin kuninkaan juomanlaskia ja leipoja, jotka olivat sidottuna vankihuoneessa.

6. Koska Joseph tuli aamulla heidän tykönsä, ja näki heidän murheelliseksi.

7. Kysyi hän niiltä Pharaon palvelioilta, jotka hänen kanssansa herransa vankihuoneessa olivat, ja sanoi: miksi te olette tänäpänä surulliset?

8. He vastasivat häntä: me olemme

two of his officers, against the chief of the butlers, and against the chief of the bakers.

3. And he put them in ward in the house of the captain of the guard, into the prison, the place where Joseph was bound.

4. And the captain of the guard charged Joseph with them, and he served them: and they continued a season in ward.

5. And they dreamed a dream both of them, each man his dream in one night, each man according to the interpretation of his dream, the butler and the baker of the king of Egypt, which were bound in the prison.

6. And Joseph came in unto them in the morning, and looked upon them, and, behold, they were sad.

7. And he asked Pharaoh's officers that were with him in the ward of his lord's house, saying, Wherefore look ye so sadly to day?

8. And they said unto him, We have dreamed a dream, and there is no

nähneet unta, ja ei ole, joka sen selittää. Niin sanoi Joseph heille: Jumalan on selitys, kuitenkin jutelkaat se minulle.

9. Niin ylimmäinen juomanlaskia jutteli unensa Josephille, ja sanoi hänelle: minä näin unta ja katso, viinapuu oli minun edessäni.

10. Ja sillä viinapuulla oli kolme haaraa ja se oli niinkuin viheriöitsemällänsä, sen kukoistus kävi ylös, ja sen rypäleet tuleentuivat viinamarjoiksi.

11. Ja Pharaon juoma-astia oli minun kädessäni: niin minä otin viinamarjat, ja pusersin ne Pharaon juoma-astiaan, ja annoin sen juoma-astian Pharaon käteen.

12. Ja Joseph sanoi hänelle: tämä on sen selitys: Kolme haaraa ovat kolme päivää.

13. Kolmen päivän sisällä korottaa Pharao sinun pääs, ja asettaa sinun jällensä entiseen virkaas: ja sinä annat Pharaon käteen juoma-astian niinkuin ennenkin, koska olit hänen juomansa laskia.

14. Mutta muista minua tykönäs,

interpreter of it. And Joseph said unto them, Do not interpretations belong to God? tell me them, I pray you.

9. And the chief butler told his dream to Joseph, and said to him, In my dream, behold, a vine was before me;

10. And in the vine were three branches: and it was as though it budded, and her blossoms shot forth; and the clusters thereof brought forth ripe grapes:

11. And Pharaoh's cup was in my hand: and I took the grapes, and pressed them into Pharaoh's cup, and I gave the cup into Pharaoh's hand.

12. And Joseph said unto him, This is the interpretation of it: The three branches are three days:

13. Yet within three days shall Pharaoh lift up thine head, and restore thee unto thy place: and thou shalt deliver Pharaoh's cup into his hand, after the former manner when thou wast his butler.

14. But think on me when it shall

koska sinun hyvin käy, ja tee sitte laupius minun kanssani, että ilmoittaisit minun Pharaolle, ja antaisit minun ottaa täältä ulos.
15. Sillä minä olen salaisesti varastettu Hebrealaisten maalta; enkä ole tässä mitään tehnyt, että he minun tähän vankiuteen panivat.

16. Koska ylimmäinen leipoja näki, että selitys oli hyvä; sanoi hän Josephille: minä myös uneksuin, ja katso, kolme palmikoittua koria oli minun pääni päällä.
17. Ja ylimmäisessä korissa oli kaikkinaisia leivotuita ruokia Pharaon tarpeeksi: ja linnut söivät niitä korista minun pääni päältä.

18. Joseph vastasi, ja sanoi: tämä on sen selitys: kolme koria ovat kolme päivää.
19. Ja kolmen päivän sisällä ylentää Pharao sinun pääs, ja ripustaa sinun hirsipuuhun: ja linnut syövät sinun lihas sinun päältäs.

be well with thee, and shew kindness, I pray thee, unto me, and make mention of me unto Pharaoh, and bring me out of this house:
15. For indeed I was stolen away out of the land of the Hebrews: and here also have I done nothing that they should put me into the dungeon.
16. When the chief baker saw that the interpretation was good, he said unto Joseph, I also was in my dream, and, behold, I had three white baskets on my head:
17. And in the uppermost basket there was of all manner of bakemeats for Pharaoh; and the birds did eat them out of the basket upon my head.
18. And Joseph answered and said, This is the interpretation thereof: The three baskets are three days:
19. Yet within three days shall Pharaoh lift up thy head from off thee, and shall hang thee on a tree; and the birds shall eat thy flesh from off thee.

20. Ja tapahtui kolmantena päivänä, koska Pharao piti syntymäpäiväänsä, teki hän pidon kaikille palvelioillensa, ja ylensi ylimmäisen juomanlaskian pään, ja ylimmäisen leipojan pään palvelioittensa seassa.

20. And it came to pass the third day, which was Pharaoh's birthday, that he made a feast unto all his servants: and he lifted up the head of the chief butler and of the chief baker among his servants.

21. Ja asetti ylimmäisen juomanlaskian jälleen (entiseen) virkaansa, antamaan Pharaon käteen juomaastiaa.

21. And he restored the chief butler unto his butlership again; and he gave the cup into Pharaoh's hand:

22. Mutta ylimmäisen leipojan antoi hän hirttää; niinkuin Joseph oli heille selittänyt.

22. But he hanged the chief baker: as Joseph had interpreted to them.

23. Mutta ylimmäinen juomanlaskia ei muistanut Josephia, vaan unhotti hänen.

23. Yet did not the chief butler remember Joseph, but forgat him.

41 luku

1. Ja tapahtui kahden ajastajan perästä, että Pharao näki unen, niinkuin hän olis seisonut virran tykönä.

1. And it came to pass at the end of two full years, that Pharaoh dreamed: and, behold, he stood by the river.

2. Ja katso, virrasta astui ylös seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää,

2. And, behold, there came up out of the river seven well favoured

jotka kävivät laitumella ruohostossa.

3. Sitte näki hän toiset seitsemän lehmää tulevan virrasta ylös, rumaa ja laihaa; ja seisoivat niiden (toisten) lehmäin tykönä virran reunalla.

4. Ja ne rumat ja laihat lehmät söivät ne seitsemän lihavaa ja kaunista lehmää. Niin Pharao heräsi.

5. Ja hän nukkui jällensä, ja näki toisen kerran unta: ja katso, seitsemän täysinäistä ja paksua tähkäpäätä kasvoivat yhdessä oljessa.

6. Ja katso, seitsemän pientä ja itätuulelta surkastunutta tähkäpäätä kasvoivat niiden jälkeen.

7. Ja ne seitsemän laihaa tähkää nielivät ne seitsemän paksua ja täysinäistä tähkäpäätä. Niin Pharao heräsi ja näki, että se oli uni.

8. Ja aamulla oli hänen henkensä murheellinen, lähetti ja antoi kutsua kokoon kaikki Egyptin noidat ja tietäjät, ja Pharao jutteli heille unensa. Mutta ei ollut, joka sen taisi selittää Pharaon edessä.

kine and fatfleshed; and they fed in a meadow.

3. And, behold, seven other kine came up after them out of the river, ill favoured and leanfleshed; and stood by the other kine upon the brink of the river.

4. And the ill favoured and leanfleshed kine did eat up the seven well favoured and fat kine. So Pharaoh awoke.

5. And he slept and dreamed the second time: and, behold, seven ears of corn came up upon one stalk, rank and good.

6. And, behold, seven thin ears and blasted with the east wind sprung up after them.

7. And the seven thin ears devoured the seven rank and full ears. And Pharaoh awoke, and, behold, it was a dream.

8. And it came to pass in the morning that his spirit was troubled; and he sent and called for all the magicians of Egypt, and all the wise men thereof: and Pharaoh told them his dream; but there was none that

could interpret them unto Pharaoh.

9. Niin puhui ylimmäinen juoman-laskia Pharaolle, sanoen: minä muistan tänäpänä minun rikokseni.

9. Then spake the chief butler unto Pharaoh, saying, I do remember my faults this day:

10. Koska Pharao vihastui palve-liainsa päälle, ja pani minun ja ylim-mäisen leipojan vankiuteen, huovin-haltian huoneesen;

10. Pharaoh was wroth with his servants, and put me in ward in the captain of the guard's house, both me and the chief baker:

11. Niin me molemmat näimme yh-tenä yönä unta, kumpikin unensa selityksen jälkeen me uneksuimme.

11. And we dreamed a dream in one night, I and he; we dreamed each man according to the interpre-tation of his dream.

12. Ja siellä oli meidän kanssamme Hebrealainen nuorukainen, huovin-haltian palvelia, ja me juttelimme hänelle, ja hän selitti meille meidän unemme: kummallekin unensa jäl-keen selitti hän sen.

12. And there was there with us a young man, an Hebrew, servant to the captain of the guard; and we told him, and he interpreted to us our dreams; to each man according to his dream he did interpret.

13. Ja niinkuin hän meille selitti, niin se tapahtui: sillä minä asetettiin minun virkaani ja hän hirtettiin.

13. And it came to pass, as he in-terpreted to us, so it was; me he restored unto mine office, and him he hanged.

14. Niin lähetti Pharao, ja antoi kut-sua Josephin, ja he hopusti ottivat hänen vankiudesta ulos. Ja hän an-toi itsensä keritä, ja muutti vaat-tensa ja tuli Pharaon tykö.

14. Then Pharaoh sent and called Joseph, and they brought him hast-ily out of the dungeon: and he shaved himself, and changed his raiment, and came in unto Pharaoh.

15. Niin sanoi Pharao Josephille:

15. And Pharaoh said unto Joseph,

minä olen unta nähnyt, ja ei ole sen selittäjää; mutta minä olen kuullut sinusta sanottavan: koskas unen kuulet, niin sinä taidat sen selittää.

I have dreamed a dream, and there is none that can interpret it: and I have heard say of thee, that thou canst understand a dream to interpret it.

16. Joseph vastasi Pharaota, sanoen: ei se ole minulla; mutta Jumala aavistaa kuitenkin Pharaolle hyvää.

16. And Joseph answered Pharaoh, saying, It is not in me: God shall give Pharaoh an answer of peace.

17. Niin puhui Pharao Josephille: unessa olin minä seisovana virran reunalla.

17. And Pharaoh said unto Joseph, In my dream, behold, I stood upon the bank of the river:

18. Ja katso, virrasta tuli ylös seitsemän lihavaa ja kaunista lehmää, jotka kävivät laitumella ruohostossa.

18. And, behold, there came up out of the river seven kine, fatfleshed and well favoured; and they fed in a meadow:

19. Ja katso, heidän jälkeensä tulivat ylös toiset seitsemän pientä ja juuri rumaa ja laihaa lehmää: en ole minä koko Egyptin maalla nähnyt niin rumia.

19. And, behold, seven other kine came up after them, poor and very ill favoured and leanfleshed, such as I never saw in all the land of Egypt for badness:

20. Ja ne laihat ja rumat lehmät söivät ne ensimäiset seitsemän lihavaa lehmää.

20. And the lean and the ill favoured kine did eat up the first seven fat kine:

21. Ja koska he olivat syöneet, ei heidän päällänsä mitään tuntunut, että he olivat syöneet; vaan olivat niin rumat nähdä kuin ennenkin.

21. And when they had eaten them up, it could not be known that they had eaten them; but they were still ill favoured, as at the beginning. So

Niin minä heräsin.
22. Ja taas näin minä unessani seitsemän tähkäpäätä kasvaneen yhdessä oljessa, täysinäistä ja kaunista.
23. Sitte kävi ylös seitsemän kuivaa, pientä ja itätuulelta surkastunutta tähkäpäätä.
24. Ja ne pienet tähkäpäät nielivät ne seitsemän kaunista tähkäpäätä. Ja minä olen sen sanonut tietäjille, mutta ei ole joka sen minulle ilmoittais.
25. Joseph sanoi Pharaolle: Pharaon uni on yhtäläinen: Jumala ilmoittaa Pharaolle, mitä hän tekevä on.
26. Ne seitsemän kaunista lehmää ovat seitsemän vuotta, ja ne seitsemän täysinäistä tähkäpäätä ovat myös seitsemän vuotta: se on yhtäläinen uni.
27. Mutta ne seitsemän laihaa ja rumaa lehmää, jotka astuivat ylös heidän jälkeensä, ovat seitsemän vuotta, ja ne seitsemän laihaa ja itätuulelta surkastunutta tähkäpäätä ovat seitsemän nälkävuotta.

I awoke.
22. And I saw in my dream, and, behold, seven ears came up in one stalk, full and good:
23. And, behold, seven ears, withered, thin, and blasted with the east wind, sprung up after them:
24. And the thin ears devoured the seven good ears: and I told this unto the magicians; but there was none that could declare it to me.
25. And Joseph said unto Pharaoh, The dream of Pharaoh is one: God hath shewed Pharaoh what he is about to do.
26. The seven good kine are seven years; and the seven good ears are seven years: the dream is one.
27. And the seven thin and ill favoured kine that came up after them are seven years; and the seven empty ears blasted with the east wind shall be seven years of famine.

28. Se on nyt se, kuin minä Pharaolle sanonut olen: että Jumala ilmoitti Pharaolle, mitä hän tekevä on.

29. Katso, seitsemän viljaista vuotta tulevat koko Egyptin maalle.

30. Ja niiden jälkeen tulevat seitsemän nälkävuotta, niin että kaikki senkaltainen viljan kyllyys unhotetaan Egyptin maalla, ja se kallis aika hävittää maakunnan.

31. Ja ei enämpi tiedetä siitä viljan kyllyydestä maakunnassa, sen kalliin ajan tähden, joka tulee; sillä se tulee sangen raskaaksi.

32. Mutta että uni on kerrottu Pharaolle, se (aavistaa) että asia on Jumalalta päätetty, ja Jumala on pian sen tekevä.

33. Nyt siis Pharao etsikään toimellista ja taitavaa miestä, asettaaksensa Egyptin maan päälle.

34. Toimittakaan Pharao ja asettakaan ottomiehiä maakuntaan, ja ottakaan viidennen osan Egyptin

28. This is the thing which I have spoken unto Pharaoh: What God is about to do he sheweth unto Pharaoh.

29. Behold, there come seven years of great plenty throughout all the land of Egypt:

30. And there shall arise after them seven years of famine; and all the plenty shall be forgotten in the land of Egypt; and the famine shall consume the land;

31. And the plenty shall not be known in the land by reason of that famine following; for it shall be very grievous.

32. And for that the dream was doubled unto Pharaoh twice; it is because the thing is established by God, and God will shortly bring it to pass.

33. Now therefore let Pharaoh look out a man discreet and wise, and set him over the land of Egypt.

34. Let Pharaoh do this, and let him appoint officers over the land, and take up the fifth part of the land of Egypt in the seven plenteous years.

maalta niinä seitsemänä viljavuonna.

35. Ja he kootkaan kaikkinaista ravintoa niinä hyvinä vuosina, jotka tulevat, ja antakaan tulla jyviä Pharaon haltuun, varaksi kaupungeissa, ja tallella pitäkään.

35. And let them gather all the food of those good years that come, and lay up corn under the hand of Pharaoh, and let them keep food in the cities.

36. Että ruokaa olis tähteelle pantu maakunnalle, niinä seitsemänä nälkävuonna, jotka tulevat Egyptin maalle, ettei maa hävitettäisi näljän tähden.

36. And that food shall be for store to the land against the seven years of famine, which shall be in the land of Egypt; that the land perish not through the famine.

37. Ja se puhe kelpasi Pharaolle, ja kaikille hänen palvelioillensa.

37. And the thing was good in the eyes of Pharaoh, and in the eyes of all his servants.

38. Ja Pharao sanoi palvelioillensa: taidammeko me löytää tainkaltaisen miehen, jossa Jumalan henki on?

38. And Pharaoh said unto his servants, Can we find such a one as this is, a man in whom the Spirit of God is?

39. Ja Pharao sanoi Josephille: että Jumala on tämän kaiken sinulle ilmoittanut, niin ei ole yhtään niin taitavaa ja ymmärtäväistä kuin sinä olet.

39. And Pharaoh said unto Joseph, Forasmuch as God hath shewed thee all this, there is none so discreet and wise as thou art:

40. Ole sinä minun huoneeni päällä, ja sinun sanalles pitää kaiken minun kansani kuuliaisen oleman; ainoastansa kuninkaallisessa istuimessa

40. Thou shalt be over my house, and according unto thy word shall all my people be ruled: only in the throne will I be greater than thou.

tahdon minä olla korkiampi sinua.

41. Ja Pharao sanoi Josephille: katso, minä olen asettanut sinun koko Egyptin päälle.

42. Ja Pharao otti sormuksen kädestänsä, ja pani sen Josephin käteen: ja puetti hänen kalleisiin liinavaatteisiin, ja ripusti kultakäädyt hänen kaulaansa.

43. Ja antoi hänen ajaa toisessa vaunussansa, ja antoi huutaa hänen edellänsä: Abrek: ja asetti hänen koko Egyptin maan päälle.

44. Ja Pharao sanoi Josephille: minä olen Pharao; ja ilman sinun tahdotas ei pidä yhdenkään ylentämän kättänsä taikka jalkaansa koko Egyptin maalla.

45. Ja Pharao kutsui Josephin nimen Salaisuutten selittäjäksi: ja antoi hänelle Asnatin, Potipheran Onin papin tyttären, emännäksi. Niin Joseph meni ympärinsä Egyptin maan.

46. Ja Joseph oli kolmenkymmenen ajastaikainen, koska hän seisoi Pharaon, Egyptin kuninkaan edessä. Ja

41. And Pharaoh said unto Joseph, See, I have set thee over all the land of Egypt.

42. And Pharaoh took off his ring from his hand, and put it upon Joseph's hand, and arrayed him in vestures of fine linen, and put a gold chain about his neck;

43. And he made him to ride in the second chariot which he had; and they cried before him, Bow the knee: and he made him ruler over all the land of Egypt.

44. And Pharaoh said unto Joseph, I am Pharaoh, and without thee shall no man lift up his hand or foot in all the land of Egypt.

45. And Pharaoh called Joseph's name Zaphnathpaaneah; and he gave him to wife Asenath the daughter of Potipherah priest of On. And Joseph went out over all the land of Egypt.

46. And Joseph was thirty years old when he stood before Pharaoh king of Egypt. And Joseph went out from

Joseph lähksi Pharaon tyköä, ja vaelsi ympärinsä kaiken Egyptin maan.

the presence of Pharaoh, and went throughout all the land of Egypt.

47. Ja maa kasvoi pivottaisin niinä seitsemänä viljavuosina.

47. And in the seven plenteous years the earth brought forth by handfuls.

48. Ja hän kokosi niinä seitsemänä vuonna kaikkinaisen elatuksen, joka oli Egyptin maalla, ja pani sen tähteelle kaupunkeihin: mitä elatusta maa kasvoi ympärinsä kunkin kaupungin, sen hän siihen tähteelle pani.

48. And he gathered up all the food of the seven years, which were in the land of Egypt, and laid up the food in the cities: the food of the field, which was round about every city, laid he up in the same.

49. Ja Joseph kokosi sangen paljon jyviä, niinkuin santaa meressä, siihenasti että hän lakkasi lukemasta, sillä ne olivat epälukuiset.

49. And Joseph gathered corn as the sand of the sea, very much, until he left numbering; for it was without number.

50. Ja Jopsephille syntyi kaksi poikaa, ennenkuin kallis aika tuli, jotka hänelle synnytti Asnat, Potipheran Onin papin tytär.

50. And unto Joseph were born two sons before the years of famine came, which Asenath the daughter of Potipherah priest of On bare unto him.

51. Ja kutsui esikoisensa nimen Manasse; sillä (sanoi hän) Jumala on antanut minun unhottaa kaiken minun vaivani, ja kaiken minun isäni huoneen.

51. And Joseph called the name of the firstborn Manasseh: For God, said he, hath made me forget all my toil, and all my father's house.

52. Mutta toisen nimen hän jutsui

52. And the name of the second

Ephraim; sillä (sanoi hän) Jumala on tehnyt minun hedelmälliseksi minun raadollisuuteni maassa.

called he Ephraim: For God hath caused me to be fruitful in the land of my affliction.

53. Koska ne seitsemän viljavuotta olivat kuluneet Egyptin maalla,

53. And the seven years of plenteousness, that was in the land of Egypt, were ended.

54. Rupesivat ne seitsemän nälkävuotta tulemaan, niinkuin Joseph oli (edellä) sanonut: ja nälkä tuli kaikkiin maakuntiin; mutta koko Egyptin maalla oli leipää.

54. And the seven years of dearth began to come, according as Joseph had said: and the dearth was in all lands; but in all the land of Egypt there was bread.

55. Kuin Egyptin maa myös kärsi nälkää, huusi kansa Pharaon tykö leivän tähden. Mutta Pharao sanoi kaikille Egyptiläisille: menkäät Josephin tykö; mitä hän sanoo teille, se tehkäät.

55. And when all the land of Egypt was famished, the people cried to Pharaoh for bread: and Pharaoh said unto all the Egyptians, Go unto Joseph; what he saith to you, do.

56. Koska nälkä tuli koko maakuntaan, avasi Joseph kaikki jyväaitat jokapaikassa, ja myi Egyptiläisille; sillä nälkä tuli aina raskaammaksi Egyptin maalla.

56. And the famine was over all the face of the earth: And Joseph opened all the storehouses, and sold unto the Egyptians; and the famine waxed sore in the land of Egypt.

57. Ja kaikki maakunnat tulivat Egyptiin ostamaan Josephilta; sillä suuri nälkä oli kaikissa maakunnissa.

57. And all countries came into Egypt to Joseph for to buy corn; because that the famine was so sore in all lands.

42 luku

1. Mutta koska Jakob näki olevan jyviä myydä Egyptissä, sanoi hän pojillensa: mitä te katselette toinen toisenne päälle?
2. Ja sanoi: katso, minä kuulen Egyptissä olevan jyviä; menkäät alas sinne, ja ostakaat meille sieltä, että me eläisimme, ja emme kuolisi.
3. Niin menivät kymmenen Josephin veljeä alas, ostamaan jyviä Egyptistä.
4. Mutta BenJaminia, Josephin veljeä, ei lähettänyt Jakob veljiensä kanssa; sillä hän sanoi: ettei hänelle vahinkoa tapahtuisi.
5. Niin läksivät Israelin lapset matkaan (jyviä) ostamaan muiden seurassa; sillä nälkä oli Kanaanin maalla.
6. Mutta Joseph oli hallitsia maakunnassa, hän antoi myydä jyviä kaikelle maan kansalle. Niin tulivat Josephin veljet, ja kumarsivat maahan kasvoillensa hänen eteensä.

1. Now when Jacob saw that there was corn in Egypt, Jacob said unto his sons, Why do ye look one upon another?
2. And he said, Behold, I have heard that there is corn in Egypt: get you down thither, and buy for us from thence; that we may live, and not die.
3. And Joseph's ten brethren went down to buy corn in Egypt.
4. But Benjamin, Joseph's brother, Jacob sent not with his brethren; for he said, Lest peradventure mischief befall him.
5. And the sons of Israel came to buy corn among those that came: for the famine was in the land of Canaan.
6. And Joseph was the governor over the land, and he it was that sold to all the people of the land: and Joseph's brethren came, and bowed down themselves before him with their faces to the earth.

7. Ja Joseph näki veljensä, ja tunsi heidät, ja teeskeli hänensä oudoksi heitä vastaan, ja puhui kovasti heidän kanssansa, ja sanoi heille: kusta te tulette? He vastasivat: Kanaanin maalta, ostamaan syötävää.

7. And Joseph saw his brethren, and he knew them, but made himself strange unto them, and spake roughly unto them; and he said unto them, Whence come ye? And they said, From the land of Canaan to buy food.

8. Ja Joseph tunsi veljensä, vaan ei he häntä tunteneet.

8. And Joseph knew his brethren, but they knew not him.

9. Niin Joseph muisti unensa, jotka hän oli nähnyt heistä; ja sanoi heille: te olette vakojat, ja olette tulleet katsomaan, kusta maa avojoin olis.

9. And Joseph remembered the dreams which he dreamed of them, and said unto them, Ye are spies; to see the nakedness of the land ye are come.

10. He vastasivat häntä: ei minun herrani: mutta sinun palvelias ovat tulleet ostamaan jyviä.

10. And they said unto him, Nay, my lord, but to buy food are thy servants come.

11. Me olemme kaikki yhden miehen pojat: me olemme vaat, eikä sinun palvelias ole ikänänsä olleet vakojat.

11. We are all one man's sons; we are true men, thy servants are no spies.

12. Hän sanoi heille: ei suinkaan, mutta te olette tulleet katsomaan, kusta maa avojoin olis.

12. And he said unto them, Nay, but to see the nakedness of the land ye are come.

13. He sanoivat: me sinun palvelias olimme kaksitoistakymmentä veljestä, yhden miehen pojat Kanaanin

13. And they said, Thy servants are twelve brethren, the sons of one man in the land of Canaan; and, behold, the youngest is this day

maalla; ja katso, nuorin on nyt meidän isämme tykönä, mutta yksi ei ole sillen eleillä.

with our father, and one is not.

14. Joseph sanoi heille: sepä se on, kuin minä olen teille puhunut, sanoen: vakojat te olette.

14. And Joseph said unto them, That is it that I spake unto you, saying, Ye are spies:

15. Siinä teitä pitää koeteltaman. Niin totta kuin Pharao elää, ei teidän pidä täältä pääsemän, jollei teidän nuorin veljenne tule tänne.

15. Hereby ye shall be proved: By the life of Pharaoh ye shall not go forth hence, except your youngest brother come hither.

16. Lähettäkäät yksi teistänne, joka tuo teidän veljenne tänne: mutta teidän pitää vankina oleman, niin teidän puheenne koetellaan, jos teissä totuus on; mutta jollei, niin totta kuin Pharao elää, te olette vakojat.

16. Send one of you, and let him fetch your brother, and ye shall be kept in prison, that your words may be proved, whether there be any truth in you: or else by the life of Pharaoh surely ye are spies.

17. Niin hän pani heidät kiinni kolmeksi päiväksi.

17. And he put them all together into ward three days.

18. Ja kolmantena päivänä sanoi Joseph heille: jos te tahdotte elää, niin tehkäät näin; sillä minä pelkään Jumalaa.

18. And Joseph said unto them the third day, This do, and live; for I fear God:

19. Jos te olette vaat, niin antakaat yksi teidän veljistänne olla sidottuna teidän vankihuoneessanne; mutta menkäät te ja viekäät kotia, mitä te

19. If ye be true men, let one of your brethren be bound in the house of your prison: go ye, carry corn for the famine of your houses:

ostaneet olette nälkää vastaan kotonanne.

20. Ja tuokaat teidän nuorin veljenne minun tyköni, että teidän sananne todeksi löyttäisiin, ettette kuolisi; ja he tekivät niin.

20. But bring your youngest brother unto me; so shall your words be verified, and ye shall not die. And they did so.

21. Mutta he sanoivat toinen toisellensa: me olemme totisesti vianalaiset meidän veljemme tähden; sillä me näimme hänen sielunsa ahdistuksen, koska hän meiltä armoa rukoili, ja emme kuulleet häntä; sentähden on tämä ahdistus meidän päällemme tullut.

21. And they said one to another, We are verily guilty concerning our brother, in that we saw the anguish of his soul, when he besought us, and we would not hear; therefore is this distress come upon us.

22. Ruben vastasi heitä, sanoen: enkö minä puhunut teille, sanoen: älkäät tehkä vääryyttä nuorukaiselle, ja ette tahtoneet kuulla? Ja nyt hänen verensä meiltä vaaditaan.

22. And Reuben answered them, saying, Spake I not unto you, saying, Do not sin against the child; and ye would not hear? therefore, behold, also his blood is required.

23. Vaan ei he tietäneet Josephin sitä ymmärtävän; sillä hän puhui heille tulkin kautta.

23. And they knew not that Joseph understood them; for he spake unto them by an interpreter.

24. Ja hän käänsi itsensä heistä, ja itki. Koska hän jällensä käänsi heidän puoleensa ja puhutteli heitä, otti hän Simeonin heiltä, ja sitoi hänen heidän nähtensä.

24. And he turned himself about from them, and wept; and returned to them again, and communed with them, and took from them Simeon, and bound him before their eyes.

25. Ja Joseph käski heidän säkkinsä täytettää jyvillä, ja annettaa heidän rahansa jälleen itsekunkin omaan säkkiinsä, ja annettaa heille evästä matkalle; ja heille tehtiin niin.
25. Then Joseph commanded to fill their sacks with corn, and to restore every man's money into his sack, and to give them provision for the way: and thus did he unto them.
26. Ja he panivat kalunsa aaseinsa päälle, ja läksivät sieltä.
26. And they laded their asses with the corn, and departed thence.
27. Koska yksi heistä avasi säkkinsä, antaaksensa ruokaa aasillensa, ja äkkäsi rahansa säkkinsä suussa,
27. And as one of them opened his sack to give his ass provender in the inn, he espied his money; for, behold, it was in his sack's mouth.
28. Ja sanoi veljillensä: minulle on annettu minun rahani jällensä, katso, se on minun säkissäni. Niin heidän sydämensä vavahtui, ja hämmästyivät keskenänsä, sanoen: miksi on Jumala meille näin tehnyt?
28. And he said unto his brethren, My money is restored; and, lo, it is even in my sack: and their heart failed them, and they were afraid, saying one to another, What is this that God hath done unto us?
29. Koska he tulivat isänsä Jakobin tykö Kanaanin maalle, ilmoittivat he hänelle kaikki, mitä heille tapahtunut oli, sanoen:
29. And they came unto Jacob their father unto the land of Canaan, and told him all that befell unto them; saying,
30. Se mies, sen maan herra, puhui kovasti meille, ja piti meitä maan vakojina.
30. The man, who is the lord of the land, spake roughly to us, and took us for spies of the country.
31. Ja me vastasimme häntä: me olemme vaat, emme ole ikänänsä oleet vakojat.
31. And we said unto him, We are true men; we are no spies:

32. Me olimme kaksitoistakymmentä veljestä meidän isämme poikaa: yksi ei ole silleen eleissä, ja nuorin on nyt isämme tytkönä Kanaanin maalla.

32. We be twelve brethren, sons of our father; one is not, and the youngest is this day with our father in the land of Canaan.

33. Sanoi se mies, sen maan herra meille: siitä minä tunnen, jos te olette vaat: yksi teidän veljistänne jättäkäät minun tyköni, ja ottakaat teidän taloinne tarve, ja menkäät pois.

33. And the man, the lord of the country, said unto us, Hereby shall I know that ye are true men; leave one of your brethren here with me, and take food for the famine of your households, and be gone:

34. Ja tuokaat teidän nuorin veljenne minun tyköni, niin minä ymmärrän, ett'ette ole vakojat, vaan vaat; niin annan minä myös teidän veljenne jälleen, ja saatte tehdä kauppaa tässä maakunnassa.

34. And bring your youngest brother unto me: then shall I know that ye are no spies, but that ye are true men: so will I deliver you your brother, and ye shall traffick in the land.

35. Ja tapahtui, koska he tyhjensivät säkkejänsä, katso, oli itsekunkin rahakäärö hänen säkissänsä: ja kuin he näkivät rahakäärönsä, hämmästyivät he isänsä kanssa.

35. And it came to pass as they emptied their sacks, that, behold, every man's bundle of money was in his sack: and when both they and their father saw the bundles of money, they were afraid.

36. Niin sanoi Jakob heidän isänsä heille: te olette saattaneet minun lapsettomaksi: Joseph ei ole elävissä, eikä Simeon, Ja Benjaminin tahdotte te vielä viedä pois; minun

36. And Jacob their father said unto them, Me have ye bereaved of my children: Joseph is not, and Simeon is not, and ye will take Benjamin away: all these things are against

kohtaani nämät kaikki tapahtuvat.

37. Ruben vastasi isällensä, sanoen: tapa molemmat minun poikani, jollen minä häntä jälleen sinulle (kotia) tuo, ainoastansa anna häntä minun haltuuni, minä hänen sinulle jälleen (kotia) tuon.

38. Hän sanoi: ei minun poikani pidä menemän alas teidän kanssanne: sillä hänen veljensä on kuollut, ja hän on jäänyt yksin, ja jos hänelle tapahtuis jotakin pahaa tiellä, jota te vaellatte, niin te saatatte minun harmaat karvani murheella hautaan.

me.

37. And Reuben spake unto his father, saying, Slay my two sons, if I bring him not to thee: deliver him into my hand, and I will bring him to thee again.

38. And he said, My son shall not go down with you; for his brother is dead, and he is left alone: if mischief befall him by the way in the which ye go, then shall ye bring down my gray hairs with sorrow to the grave.

43 luku

1. Mutta kallis aika ahdisti maata.

2. Ja koska he loppivat syödä ne jyvät kuin he Egyptistä tuoneet olivat, sanoi heidän isänsä heille: menkäät jällensä sinne, ja ostakaat meille jotakin elatusta.

3. Niin vastasi häntä Juuda, sanoen: se mies haastoi meitä sangen

1. And the famine was sore in the land.

2. And it came to pass, when they had eaten up the corn which they had brought out of Egypt, their father said unto them, Go again, buy us a little food.

3. And Judah spake unto him, saying, The man did solemnly protest unto us, saying, Ye shall not see my

kovin, ja sanoi: ei pidä teidän näkemän minun kasvojani, jollei teidän veljenne ole teidän kanssanne.

4. Jos siis sinä nyt lähetät meidän veljemme meidän kanssamme, niin me menemme alas ja osatmme sinulle elatusta.

5. Vaan jolles häntä lähetä, niin emme mekään mene; sillä se mies sanoi meille: ei teidän pidä näkemän minun kasvojani, jollei teidän veljenne ole teidän kanssanne.

6. Israel sanoi: miksi te teitte minua vastaan niin pahoin, että te sanoitte sille miehelle teillänne vielä olevan veljen.

7. He vastasivat: se mies kysyi meistä niin visusti, ja meidän suvustamme, sanoen: vieläkö teidän isänne elää? Onko teillä vielä veljeä? Niin me vastasimme häntä kuin hän kysyi. Taitaisimmeko me ratki tietää hänen sanovan: tuokaat veljenne tänne.

8. Niin sanoi Juuda isällensä Israelille: lähetä nuorukainen minun kanssani, niin me valmistamme ja lähdemme matkaan: että me

face, except your brother be with you.

4. If thou wilt send our brother with us, we will go down and buy thee food:

5. But if thou wilt not send him, we will not go down: for the man said unto us, Ye shall not see my face, except your brother be with you.

6. And Israel said, Wherefore dealt ye so ill with me, as to tell the man whether ye had yet a brother?

7. And they said, The man asked us straitly of our state, and of our kindred, saying, Is your father yet alive? have ye another brother? and we told him according to the tenor of these words: could we certainly know that he would say, Bring your brother down?

8. And Judah said unto Israel his father, Send the lad with me, and we will arise and go; that we may live, and not die, both we, and thou, and

eläisimme ja emme kuolisi, sekä me että sinä ja meidän lapsemme.

also our little ones.

9. Minä takaan hänen edestänsä, kaipaa häntä minun käsistäni; jollen minä tuo häntä jälleen sinun tykös, ja pane häntä sinun etees, niin minä olen vikapää sinun edessäs kaikkena minun elinaikanani.

9. I will be surety for him; of my hand shalt thou require him: if I bring him not unto thee, and set him before thee, then let me bear the blame for ever:

10. Sillä jollei meillä olisi ollut viivytystä, totisesti me olisimme jo toisen kerran tulleet jällensä.

10. For except we had lingered, surely now we had returned this second time.

11. Niin sanoi Israel heidän isänsä heille: jos nyt kumminkin niin pitää oleman, tehkäät siis näin: ottakaat maan parhaista hedelmistä teidän astioihinne, ja viekäät sille miehelle lahjoja: jotakin mastiksia ja hunajaa, ja styraksia, ja ladanumia, ja dadelia ja mandelia.

11. And their father Israel said unto them, If it must be so now, do this; take of the best fruits in the land in your vessels, and carry down the man a present, a little balm, and a little honey, spices, and myrrh, nuts, and almonds:

12. Ottakaat myös toinen raha teidän myötänne, ja se raha, jonka te toitte jällensä säkkein suussa, viekäät myötänne; taitaa olla, että se on epähuomiosta tapahtunut.

12. And take double money in your hand; and the money that was brought again in the mouth of your sacks, carry it again in your hand; peradventure it was an oversight:

13. Ottakaat myös teidän veljenne; ja valmistakaat, ja menkäät jälleen sen miehen tykö.

13. Take also your brother, and arise, go again unto the man:

14. Jumala kaikkivaltias antakoon

14. And God Almighty give you

teidän löytää laupiuden sen miehen edessä, että hän päästäis jälleen teille toisen teidän veljenne, ja (tämän) BenJaminin. Mutta minä, niinkuin minä olen lapsettomaksi joutunut, olen lapsetonna.

mercy before the man, that he may send away your other brother, and Benjamin. If I be bereaved of my children, I am bereaved.

15. Niin ottivat miehet nämät lahjat, ja ottivat kaksi sen vertaa rahaa myötänsä, ja BenJaminin: valmistivat itsensä ja menivät Egyptiin, ja seisoivat Josephin edessä.

15. And the men took that present, and they took double money in their hand, and Benjamin; and rose up, and went down to Egypt, and stood before Joseph.

16. Ja kun Joseph näki BenJaminin heidän kanssansa, sanoi hän huoneensa haltialle: vie nämät miehet huoneesen, ja tee ja teurasta ja valmista; sillä heidän pitää minun kanssani päivällistä syömän.

16. And when Joseph saw Benjamin with them, he said to the ruler of his house, Bring these men home, and slay, and make ready; for these men shall dine with me at noon.

17. Ja se mies teki niinkuin Joseph oli hänelle käskenyt, ja vei miehet Josephin huoneesen.

17. And the man did as Joseph bade; and the man brought the men into Joseph's house.

18. Ja he pelkäsivät, että he vietiin Josephin huoneesen, ja sanoivat: me viedään tänne sen rahan tähden jonka me tätä ennen löysimme meidän säkeistämme: että hän soimais meitä, ja saattais meitä oikeuden alle, ja ottais meitä orjiksensa, ja meidän aasimme.

18. And the men were afraid, because they were brought into Joseph's house; and they said, Because of the money that was returned in our sacks at the first time are we brought in; that he may seek occasion against us, and fall upon us, and take us for bondmen,

and our asses.

19. Sentähden he menivät Josephin huoneenhaltian tykö, ja puhuttelivat häntä huoneen oven edessä,

19. And they came near to the steward of Joseph's house, and they communed with him at the door of the house,

20. Ja sanoivat: ah, minun herrani, me olimme ennen tänne tulleet ostamaan jyviä.

20. And said, O sir, we came indeed down at the first time to buy food:

21. Ja koska me tulimme yösialle, ja avasimme meidän säkkimme, katso, niin oli itsekunkin raha säkkinsä suussa täydellä painolla: sentähden olemme me ne jällensä myötämme tuoneet.

21. And it came to pass, when we came to the inn, that we opened our sacks, and, behold, every man's money was in the mouth of his sack, our money in full weight: and we have brought it again in our hand.

22. Olemme myös toisen rahan myötämme tuoneet ostaaksemme jyviä; emme sitä tiedä, kuka on pannut jällensä meidän rahamme meidän säkkiimme.

22. And other money have we brought down in our hands to buy food: we cannot tell who put our money in our sacks.

23. Mutta hän sanoi: olkaat hyvässä turvassa, älkäät peljätkö: teidän Jumalanne ja teidän isänne Jumala on teille tavaran antanut teidän säkkiinne: teidän rahanne olen minä saanut. Ja hän toi Simeonin heidän tykönsä.

23. And he said, Peace be to you, fear not: your God, and the God of your father, hath given you treasure in your sacks: I had your money. And he brought Simeon out unto them.

24. Ja se mies vei heidät Josephin

24. And the man brought the men

huoneesen, antoi heille vettä pestä heidän jalkojansa, ja antoi ruokaa heidän aaseillensa.

25. Mutta he valmistivat lahjojansa, siihen asti kuin Joseph tuli päivälliselle; sillä he olivat kuulleet, että heidän piti siellä syömän.

26. Koska Joseph tuli huoneesen, kantoivat he lahjoja huoneesen hänelle käsissänsä, ja kumarsivat maahan hänen eteensä.

27. Ja hän tervehti heitä rakkaasti, ja sanoi: onko teidän vanha isänne rauhassa, josta te minulle sanoitte? Vieläkö hän elää?

28. He vastasivat: sinun palvelias meidän isämme on rauhassa, ja elää vielä; ja he kumarsivat ja maahan lankesivat hänen edessänsä.

29. Niin hän nosti silmänsä ja näki veljensä BenJaminin, äitinsä pojan, ja sanoi: onko tämä teidän nuorin veljenne, josta te sanoitte minlle? Ja sanoi vielä: Jumala olkoon sinulle armollinen, minun poikani.

30. Ja Joseph kiiruhti itsensä; sillä hänen sydämensä paloi veljeänsä

into Joseph's house, and gave them water, and they washed their feet; and he gave their asses provender.

25. And they made ready the present against Joseph came at noon: for they heard that they should eat bread there.

26. And when Joseph came home, they brought him the present which was in their hand into the house, and bowed themselves to him to the earth.

27. And he asked them of their welfare, and said, Is your father well, the old man of whom ye spake? Is he yet alive?

28. And they answered, Thy servant our father is in good health, he is yet alive. And they bowed down their heads, and made obeisance.

29. And he lifted up his eyes, and saw his brother Benjamin, his mother's son, and said, Is this your younger brother, of whom ye spake unto me? And he said, God be gracious unto thee, my son.

30. And Joseph made haste; for his bowels did yearn upon his brother:

kohtaan, ja etsi siaa itkeäksensä; ja meni kamariinsa, ja itki siellä.

31. Ja kuin hän oli pessyt kasvona, tuli hän ulos; ja pidätti itsensä, ja sanoi: tuokaat leipää.
32. Ja pantiin erinänsä hänelle ja erinänsä heille, niin myös Egyptiläisille, jotka hänen kanssansa atrioitsivat, erinänsä; sillä Egyptiläiset ei saa syödä Hebrealaisten kanssa, sillä se on Egyptiläisille kauhistus.

33. Ja he istutettiin hänen kohdallensa, esikoinen esikoisuutensa jälkeen, ja nuorin nuoruutensa jälkeen: sitä miehet ihmettelivät keskenänsä.
34. Ja heille kannettiin ruokaa hänen pöydältänsä, mutta BenJaminille viisi kertaa enemmän kuin muille. Ja he joivat ja juopuivat hänen kanssansa.

and he sought where to weep; and he entered into his chamber, and wept there.
31. And he washed his face, and went out, and refrained himself, and said, Set on bread.
32. And they set on for him by himself, and for them by themselves, and for the Egyptians, which did eat with him, by themselves: because the Egyptians might not eat bread with the Hebrews; for that is an abomination unto the Egyptians.
33. And they sat before him, the firstborn according to his birthright, and the youngest according to his youth: and the men marvelled one at another.
34. And he took and sent messes unto them from before him: but Benjamin's mess was five times so much as any of theirs. And they drank, and were merry with him.

44 luku

1. Ja Joseph käski huoneensa hal-

1. And he commanded the steward of his house, saying, Fill the men's

tiaa, sanoen: täytä miesten säkit jyvillä, niin paljo kuin he voivat kannattaa, ja pane itsekunkin raha säkkinsä suuhun.

sacks with food, as much as they can carry, and put every man's money in his sack's mouth.

2. Ja minun maljani, se hopiamalja pane nuorimman säkin suuhun, ynnä jyväinsä hinnan kanssa. Ja hän teki niinkuin Joseph hänelle käski.

2. And put my cup, the silver cup, in the sack's mouth of the youngest, and his corn money. And he did according to the word that Joseph had spoken.

3. Mutta aamulla päivän valjetessa, päästettiin miehet menemään aaseinensa.

3. As soon as the morning was light, the men were sent away, they and their asses.

4. Ja koska he olivat lähteneet kaupungista, eikä vielä kauvas joutuneet, sanoi Joseph huoneensa haltialle: nouse ja aja takaa miehiä, ja koska heidän saat takaa, niin sano heille: miksi te olette hyvän pahalla maksaneet?

4. And when they were gone out of the city, and not yet far off, Joseph said unto his steward, Up, follow after the men; and when thou dost overtake them, say unto them, Wherefore have ye rewarded evil for good?

5. Eikö se ole, josta minun herrani juo? Ja josta hän kyllä hyvin taitaa arvata teistä? Te olette pahoin tehneet.

5. Is not this it in which my lord drinketh, and whereby indeed he divineth? ye have done evil in so doing.

6. Ja kuin hän käsitti heidät, puhui hän nämät sanat heille.

6. And he overtook them, and he spake unto them these same words.

7. He vastasivat häntä: miksi minun herrani senkaltaista puhuu? Pois se,

7. And they said unto him, Wherefore saith my lord these words?

että sinun palvelias niin tekisivät.

8. Katso, rahan, jonka me löysimme säkkeimme suusta, olemme me jälleen sinulle tuoneet Kanaanin maalta: kuinkasta siis me varastimme hopiaa eli kultaa sinun herras huoneesta?

9. Jonka tyköä sinun palvelioiltas se löydetään, hän kuolkaan: niin tahdomme me myös olla orjat minun herralleni.

10. Hän sanoi: olkaan nyt teidän sananne jälkeen: jonka tyköä se löydetään, hän olkaan minun orjani; mutta te olette vapaat.

11. Ja he laskivat kiiruusti itsekukin säkkinsä maahan, ja jokainen avasi säkkinsä.

12. Ja hän etsei, ruveten vanhimmasta niin nuorimpaan asti; ja hopiamalja löydettiin BenJaminin säkistä.

13. Niin repäisivät vaatteensa, ja itsekukin pani kuormansa aasin päälle, ja palasivat kaupunkiin.

14. Ja Juuda meni veljinensä Josephin huoneesen (sillä hän oli vielä

God forbid that thy servants should do according to this thing:

8. Behold, the money, which we found in our sacks' mouths, we brought again unto thee out of the land of Canaan: how then should we steal out of thy lord's house silver or gold?

9. With whomsoever of thy servants it be found, both let him die, and we also will be my lord's bondmen.

10. And he said, Now also let it be according unto your words: he with whom it is found shall be my servant; and ye shall be blameless.

11. Then they speedily took down every man his sack to the ground, and opened every man his sack.

12. And he searched, and began at the eldest, and left at the youngest: and the cup was found in Benjamin's sack.

13. Then they rent their clothes, and laded every man his ass, and returned to the city.

14. And Judah and his brethren came to Joseph's house; for he was

silloin siellä); ja he lankesivat maahan hänen eteensä.

15. Joseph sanoi heille: mikä työ se on, kuin te tehneet olette? Ettekö te tietäneet, että senkaltainen mies kuin minä olen taitaa kyllä hyvin arvata.

16. Ja Juuda sanoi: mitä me vastaamme minun herralleni? Taikka mitä me puhumme? Taikka millä me taidamme itsemme puhdistaa? Jumala on löytänyt sinun palveliais vääryyden: katso, me olemme meidän herramme orjat, sekä me, että se, jolta malja löydettiin.

17. Mutta hän sanoi: pois se, että minä niin tekisin; sen miehen, jolta malja on löydetty, pitää oleman minun orjani; mutta menkäät te rauhassa isänne tykö.

18. Niin Juuda astui hänen tykönsä, ja sanoi: ah minun herrani, suo nyt palvelias puhua yksi sana minun herrani korvissa, ja älkään julmistuko sinun vihas sinun palvelias päälle, sillä sinä olet niinkuin Pharao.

yet there: and they fell before him on the ground.

15. And Joseph said unto them, What deed is this that ye have done? wot ye not that such a man as I can certainly divine?

16. And Judah said, What shall we say unto my lord? what shall we speak? or how shall we clear ourselves? God hath found out the iniquity of thy servants: behold, we are my lord's servants, both we, and he also with whom the cup is found.

17. And he said, God forbid that I should do so: but the man in whose hand the cup is found, he shall be my servant; and as for you, get you up in peace unto your father.

18. Then Judah came near unto him, and said, Oh my lord, let thy servant, I pray thee, speak a word in my lord's ears, and let not thine anger burn against thy servant: for thou art even as Pharaoh.

19. Minun herrani kysyi hänen palvelioiltansa, sanoen: onko teillä isää taikka veljeä?

19. My lord asked his servants, saying, Have ye a father, or a brother?

20. Niin me vastasimme meidän herraamme: meillä on vanha isä, ja nuorukainen syntynyt hänen vanhalla ijällänsä, jonka veli on kuollut, ja hän on yksinänsä jäänyt äidistänsä, ja hänen isänsä pitää hänen rakkaana.

20. And we said unto my lord, We have a father, an old man, and a child of his old age, a little one; and his brother is dead, and he alone is left of his mother, and his father loveth him.

21. Niin sinä sanoit palvelioilles: tuokaat häntä tänne minun tyköni, että minä saan nähdä hänen.

21. And thou saidst unto thy servants, Bring him down unto me, that I may set mine eyes upon him.

22. Mutta me vastasimme minun herralleni: ei taida nuorukainen jättää isäänsä; sillä jos hän jättäis isänsä, niin hän kuolis.

22. And we said unto my lord, The lad cannot leave his father: for if he should leave his father, his father would die.

23. Niin sinä sanoit palvelioilles. jollei teidän nuorin veljenne tule teidän kanssanne, niin ei teidän pidä enää minun kasvojani näkemän.

23. And thou saidst unto thy servants, Except your youngest brother come down with you, ye shall see my face no more.

24. Ja koska me menimme sinun palvelias minun isäni tykö, ja ilmoitimme hänelle minun herrani sanat,

24. And it came to pass when we came up unto thy servant my father, we told him the words of my lord.

25. Niin sanoi meidän isämme: menkäät jälleen pois, ja ostakaat meille jotakin elatusta.

25. And our father said, Go again, and buy us a little food.

26. Mutta me sanoimme: emme tohdi sinne mennä; vaan jos meidän nuorin veljemme on meidän kanssamme, niin me menemme; sillä emme saa nähdä sen miehen kasvoja, jollei meidän nuorin veljemme ole meidän kanssamme.

26. And we said, We cannot go down: if our youngest brother be with us, then will we go down: for we may not see the man's face, except our youngest brother be with us.

27. Niin sinun palvelias minun isäni sanoi meille: te tiedätte, että minun emäntäni synnytti minulle kaksi,

27. And thy servant my father said unto us, Ye know that my wife bare me two sons:

28. Ja toinen läksi minun tyköäni, josta sanottiin, että hän on kuoliaaksi revelty, ja en ole minä häntä vielä sitte nähnyt.

28. And the one went out from me, and I said, Surely he is torn in pieces; and I saw him not since:

29. Jos te tämän myös minulta viette pois, ja hänelle tapahtuis jotakin pahaa, niin te saattaisitte minun harmaat karvani murheella hautaan.

29. And if ye take this also from me, and mischief befall him, ye shall bring down my gray hairs with sorrow to the grave.

30. Jos minä nyt tulisin sinun palvelias minun isäni tykö, ja ei olisi nuorukainen meidän kanssamme: sillä hänen henkensä riippuu tämän hengestä.

30. Now therefore when I come to thy servant my father, and the lad be not with us; seeing that his life is bound up in the lad's life;

31. Niin tapahtuis, koska hän näkis, ettei nuorukainen kanssa olisi, että hän kuolis; niin me sinun palvelias

31. It shall come to pass, when he seeth that the lad is not with us, that he will die: and thy servants shall bring down the gray hairs of

saattaisimme sinun palvelias meidän isämme harmaat karvat murheella hautaan.

thy servant our father with sorrow to the grave.

32. Sillä sinun palvelias on taannut nuorukaisen minun isäni edessä, sanoen: jollen minä häntä tuo jällensä sinun tykös, niin minä sen edestä kaiken minun elinaikani olen vikapää kärsimään.

32. For thy servant became surety for the lad unto my father, saying, If I bring him not unto thee, then I shall bear the blame to my father for ever.

33. Ja nyt siis jääkään sinun palvelias nuorukaisen edestä minun herralleni orjaksi: vaan nuorukainen menkään veljeinsä kanssa.

33. Now therefore, I pray thee, let thy servant abide instead of the lad a bondman to my lord; and let the lad go up with his brethren.

34. Sillä kuinka minä taidan mennä minun isäni tykö, jollei nuorukainen olisi minun kanssani? Etten minä näkisi sitä surkeutta, johon minun isäni joutuu.

34. For how shall I go up to my father, and the lad be not with me? lest peradventure I see the evil that shall come on my father.

45 luku

1. Niin ei Joseph voinut itseänsä silleen pidättää kaikkein niiden edessä, jotka hänen tykönänsä seisoivat, ja hän huusi: menkäät ulos kaikki minun tyköäni; ja ei yksikään seisonut hänen tykönänsä, koska Joseph itsensä ilmoitti veljillensä.

1. Then Joseph could not refrain himself before all them that stood by him; and he cried, Cause every man to go out from me. And there stood no man with him, while Joseph made himself known unto his brethren.

2. Ja itki korkealla äänellä, niin että Egyptiläiset ja Pharaon perhe sen kuulivat.

2. And he wept aloud: and the Egyptians and the house of Pharaoh heard.

3. Ja Joseph sanoi veljillensä: minä olen Joseph. Vieläkö minun isäni elää? Mutta ei hänen veljensä taitaneet häntä vastata; sillä he olivat niin hämmästyneet hänen kasvoinsa edessä.

3. And Joseph said unto his brethren, I am Joseph; doth my father yet live? And his brethren could not answer him; for they were troubled at his presence.

4. Niin sanoi Joseph veljillensä: tulkaat siis minun tyköni. Ja he tulivat. Ja hän sanoi: minä olen Joseph teidän veljenne, jonka te myitte Egyptiin.

4. And Joseph said unto his brethren, Come near to me, I pray you. And they came near. And he said, I am Joseph your brother, whom ye sold into Egypt.

5. Ja nyt, älkäät surulliset olko, ja älkäät niin kovin hämmästykö, että te olette minua tänne myyneet; sillä teidän henkenne elatuksen tähden on Jumala minun teidän edellänne tänne lähettänyt.

5. Now therefore be not grieved, nor angry with yourselves, that ye sold me hither: for God did send me before you to preserve life.

6. Kaksi nälkävuotta on jo ollut maassa, ja vielä nyt on viisi vuotta, niin ettei kynnetä eikä niitetä.

6. For these two years hath the famine been in the land: and yet there are five years, in the which there shall neither be earing nor harvest.

7. Mutta Jumala on minun lähettänyt teidän edellänne, tallella pitä-

7. And God sent me before you to preserve you a posterity in the earth, and to save your lives by a

mään teitä maan päällä, ja elättämään teitä suuren pelastuksen kautta.

great deliverance.

8. Ja nyt ette ole minua tänne lähettäneet, vaan Jumala, joka myös minun asetti isäksi Pharaolle, ja herraksi kaiken hänen huoneensa päälle, ja koko Egyptin maan esimieheksi.

8. So now it was not you that sent me hither, but God: and he hath made me a father to Pharaoh, and lord of all his house, and a ruler throughout all the land of Egypt.

9. Rientäkäät ja menkäät minun isäni tykö, ja sanokaat hänelle: näin sanoo sinun poikas Joseph: Jumala on minun asettanut koko Egyptin maan herraksi, tule alas minun tyköni, ja älä viivyttele.

9. Haste ye, and go up to my father, and say unto him, Thus saith thy son Joseph, God hath made me lord of all Egypt: come down unto me, tarry not:

10. Ja sinä olet asuva Gosenin maassa, ja olet oleva juuri läsnä minua, sinä ja sinun lapses ja sinun lastes lapset, sinun karjas, pienet ja suuret, ja kaikki mitä sinulla on.

10. And thou shalt dwell in the land of Goshen, and thou shalt be near unto me, thou, and thy children, and thy children's children, and thy flocks, and thy herds, and all that thou hast:

11. Siellä minä elätän sinua, vielä on viisi nälkävuotta, ettet sinä ja sinun huonees, ja kaikki kuin sinulla on, hukkuisi.

11. And there will I nourish thee; for yet there are five years of famine; lest thou, and thy household, and all that thou hast, come to poverty.

12. Ja katso, teidän silmänne näkevät, ja minun veljeni BenJaminin

12. And, behold, your eyes see, and the eyes of my brother Benjamin,

silmät, että minä puhun teidän kanssanne suusta suuhun.

13. Ja ilmoittakaat minun isälleni kaikki minun kunniani Egyptissä, ja kaikki mitä te nähneet olette. Rientäkäät siis ja tuokaat minun isäni tänne.

14. Ja hän halasi veljeänsä BenJaminia kaulasta ja itki, ja BenJamin myös itki hänen kaulassansa.

15. Ja hän antoi suuta kaikille veljillensä, ja itki heidän ylitsensä; ja sitte puhuivat hänen veljensä hänen kanssansa.

16. Koska se sanoma kuului Pharaon huoneesen, nimittäin, että Josephin veljet tulleet olivat, oli se hyvä Pharaon mielestä, ja kaikkein hänen palveliainsa.

17. Ja Pharao sanoi Josephille: sano veljilles, tehkäät näin: sälyttäkäät teidän juhtainne päälle, ja menkäät matkaanne; ja kuin te tulette Kanaanin maalle,

18. Niin ottakaat teidän isänne, ja teidän perheenne ja tulkaat minun tyköni: minä annan teille Egyptin maan hyvyyden, ja te syötte maan

that it is my mouth that speaketh unto you.

13. And ye shall tell my father of all my glory in Egypt, and of all that ye have seen; and ye shall haste and bring down my father hither.

14. And he fell upon his brother Benjamin's neck, and wept; and Benjamin wept upon his neck.

15. Moreover he kissed all his brethren, and wept upon them: and after that his brethren talked with him.

16. And the fame thereof was heard in Pharaoh's house, saying, Joseph's brethren are come: and it pleased Pharaoh well, and his servants.

17. And Pharaoh said unto Joseph, Say unto thy brethren, This do ye; lade your beasts, and go, get you unto the land of Canaan;

18. And take your father and your households, and come unto me: and I will give you the good of the land of Egypt, and ye shall eat the

ytimen.
19. Ja käske heitä: tehkäät niin, ottakaat teillenne vaunut Egyptin maalta teidän lapsillenne, ja emännillenne, ja tuokaat teidän isänne ja tulkaat.
20. Älkäät myös totelko teidän talonne kappaleita: sillä kaikki Egyptin maan hyvyys pitää teidän oleman.
21. Ja Israelin lapset tekivät niin, ja Joseph antoi heille vaunut Pharaon käskyn jälkeen, ja antoi myös heille evään matkalle.

22. Ja antoi heille kaikille itsekullekin muutinvaatteet, mutta BenJaminille antoi hän kolmesataa hopiapenninkiä, ja viidet muutinvaatteet.
23. Mutta isällensä lähetti hän kymmenen aasia sälyettyä Egyptin hyvyydellä, ja kymmenen aasintammaa, kannattaen jyviä ja leipää ja evästä isällensä matkalle.

24. Niin hän lähetti veljensä matkaan, ja sanoi heille: älkäät riidelkö tiellä.

fat of the land.
19. Now thou art commanded, this do ye; take you wagons out of the land of Egypt for your little ones, and for your wives, and bring your father, and come.
20. Also regard not your stuff; for the good of all the land of Egypt is yours.
21. And the children of Israel did so: and Joseph gave them wagons, according to the commandment of Pharaoh, and gave them provision for the way.
22. To all of them he gave each man changes of raiment; but to Benjamin he gave three hundred pieces of silver, and five changes of raiment.
23. And to his father he sent after this manner; ten asses laden with the good things of Egypt, and ten she asses laden with corn and bread and meat for his father by the way.
24. So he sent his brethren away, and they departed: and he said unto them, See that ye fall not out

by the way.

25. Niin he läksivät Egyptistä, ja tulivat Kanaanin maalle isänsä Jakobin tykö.
25. And they went up out of Egypt, and came into the land of Canaan unto Jacob their father,

26. Ja ilmoittivat hänelle, sanoen: vielä Joseph elää, ja on koko Egyptin maan herra; ja hänen sydämensä hämmästyi, sillä ei hän uskonut heitä.
26. And told him, saying, Joseph is yet alive, and he is governor over all the land of Egypt. And Jacob's heart fainted, for he believed them not.

27. Niin he sanoivat hänelle kaikki Josephin sanat, kuin hän heille puhunut oli. Ja kuin hän näki vaunut, jotka Joseph oli lähettänyt häntä tuomaan, niin Jakobin, heidän isänsä henki virkosi.
27. And they told him all the words of Joseph, which he had said unto them: and when he saw the wagons which Joseph had sent to carry him, the spirit of Jacob their father revived:

28. Ja Israel sanoi: nyt minulla kyllä on, että minun poikani Joseph vielä elää: minä menen häntä katsomaan ennekuin minä kuolen.
28. And Israel said, It is enough; Joseph my son is yet alive: I will go and see him before I die.

46 luku

1. Niin läksi Israel kaiken sen kanssa kuin hänellä oli, ja koska hän tuli BerSabaan, uhrasi hän uhria isänsä Isaakin Jumalalle.
1. And Israel took his journey with all that he had, and came to Beersheba, and offered sacrifices unto the God of his father Isaac.

2. Ja Jumala puhui yöllä näyssä Israelille, sanoen: Jakob, Jakob. Hän
2. And God spake unto Israel in the

vastasi: tässä minä olen.

3. Ja hän sanoi: Minä olen Jumala, sinun isäs Jumala: älä pelkää mennä Egyptiin: sillä minä teen sinun siellä suureksi kansaksi.
4. Minä menen Egyptiin sinun kanssas, ja minä jällensä sinun sieltä johdatan. Ja Joseph laskee kätensä sinun silmäis päälle.
5. Ja Jakob läksi BerSabasta: ja Israelin lapset veivät isänsä Jakobin ynnä lastensa ja emäntäinsä kanssa, vaunuissa, jotka Pharao oli häntä tuomaan lähettänyt.

6. Ja he ottivat karjansa ja tavaransa, jotka he olivat koonneet Kanaanin maalla, ja tulivat Egyptiin, Jakob ja kaikki hänen siemenensä hänen kanssansa.
7. Hänen poikansa ja hänen poikainsa pojat hänen kanssansa, hänen tyttärensä ja hänen lastensa tyttäret, ja kaikki hänen siemenensä, vei hän kanssansa Egyptiin.
8. Ja nämät ovat Israelin lasten nimet, jotka tulivat Egyptiin: Jakob ja

visions of the night, and said, Jacob, Jacob. And he said, Here am I.
3. And he said, I am God, the God of thy father: fear not to go down into Egypt; for I will there make of thee a great nation:
4. I will go down with thee into Egypt; and I will also surely bring thee up again: and Joseph shall put his hand upon thine eyes.
5. And Jacob rose up from Beersheba: and the sons of Israel carried Jacob their father, and their little ones, and their wives, in the wagons which Pharaoh had sent to carry him.
6. And they took their cattle, and their goods, which they had gotten in the land of Canaan, and came into Egypt, Jacob, and all his seed with him:
7. His sons, and his sons' sons with him, his daughters, and his sons' daughters, and all his seed brought he with him into Egypt.

8. And these are the names of the children of Israel, which came into

hänen poikansa. Jakobin esikoinen Ruben.

9. Ja Rubenin lapset: Hanok, Pallu, Hetsron ja Karmi.

10. Simeonin lapset: Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zohar: niin myös Saul, Kananean vaimon poika.

11. Levin lapset: Gerson, Kahat ja Merari.

12. Juudan lapset: Ger, Onan, Sela, Perets ja Sera. Mutta Ger ja Onan kuolivat Kanaanin maalla. Ja Peretsin pojat olivat: Hetsron ja Hamul.

13. Ja Isaskarin lapset: Tola, Phua, Job ja Simron.

14. Ja Sebulonin lapset: Sered, Elon ja Jahleel.

15. Nämät ovat Lean lapset, jotka hän synnytti Jakobille Mesopotamiassa, ja Dinan hänen tyttärensä. Kaikki hänen poikansa ja tyttärensä olivat kolmeneljättäkymmentä henkeä.

16. Gadin lapset: Ziphion, Haggi, Suni, Etsbon, Eri, Arodi ja Areli.

Egypt, Jacob and his sons: Reuben, Jacob's firstborn.

9. And the sons of Reuben; Hanoch, and Phallu, and Hezron, and Carmi.

10. And the sons of Simeon; Jemuel, and Jamin, and Ohad, and Jachin, and Zohar, and Shaul the son of a Canaanitish woman.

11. And the sons of Levi; Gershon, Kohath, and Merari.

12. And the sons of Judah; Er, and Onan, and Shelah, and Pharez, and Zerah: but Er and Onan died in the land of Canaan. And the sons of Pharez were Hezron and Hamul.

13. And the sons of Issachar; Tola, and Phuvah, and Job, and Shimron.

14. And the sons of Zebulun; Sered, and Elon, and Jahleel.

15. These be the sons of Leah, which she bare unto Jacob in Padanaram, with his daughter Dinah: all the souls of his sons and his daughters were thirty and three.

16. And the sons of Gad; Ziphion, and Haggi, Shuni, and Ezbon, Eri,

and Arodi, and Areli.

17. Asserin lapset: Jemna, Jesua, Jesui, Bria ja Sera heidän sisarensa. Mutta Brian lapset: Heber ja Malkiel.

17. And the sons of Asher; Jimnah, and Ishuah, and Isui, and Beriah, and Serah their sister: and the sons of Beriah; Heber, and Malchiel.

18. Nämät ovat Silpan lapset, jonka Laban antoi tyttärellensä Lealle, ja hän synnytti Jakobille nämät kuusitoistakymmentä henkeä.

18. These are the sons of Zilpah, whom Laban gave to Leah his daughter, and these she bare unto Jacob, even sixteen souls.

19. Rakelin Jakobin emännän lapset: Joseph ja BenJamin.

19. The sons of Rachel Jacob's wife; Joseph, and Benjamin.

20. Ja Josephille olivat syntyneet Egyptin maalla, jotka hänelle synnytti Asnat, Potipheran Onin papin tytär: nimittäin Manasse ja Ephraim.

20. And unto Joseph in the land of Egypt were born Manasseh and Ephraim, which Asenath the daughter of Potipherah priest of On bare unto him.

21. BenJaminin lapset: Bela, Beker, Asbel, Gera, Naaman, Ehi ja Ros; Mupim, Hupim, ja Ard.

21. And the sons of Benjamin were Belah, and Becher, and Ashbel, Gera, and Naaman, Ehi, and Rosh, Muppim, and Huppim, and Ard.

22. Nämät ovat Rakelin lapset, jotka ovat Jakobille syntyneet, kaikki yhteen, neljätoistakymmentä henkeä.

22. These are the sons of Rachel, which were born to Jacob: all the souls were fourteen.

23. Danin lapset: Husim.

23. And the sons of Dan; Hushim.

24. Naphtalin lapset: Jahseel, Guni, Jetser ja Sillem.

24. And the sons of Naphtali; Jahzeel, and Guni, and Jezer, and Shillem.

25. Nämät ovat Bilhan lapset, jonka Laban antoi tyttärellensä Rakelille, ja hän synnytti nämät Jakobille, kaikki yhteen, seitsemän henkeä.
25. These are the sons of Bilhah, which Laban gave unto Rachel his daughter, and she bare these unto Jacob: all the souls were seven.
26. Kaiki henget, kuin tulivat Jakobin kanssa Egyptiin, jotka olivat tulleet hänen kupeistansa, paitsi Jakobin poikain emäntiä, ovat kaikki yhteen, kuusiseitsemättäkymmentä henkeä.
26. All the souls that came with Jacob into Egypt, which came out of his loins, besides Jacob's sons' wives, all the souls were threescore and six;
27. Ja Josephin pojat, jotka hänelle olivat syntyneet Egyptissä, olivat kaksi henkeä. Niin että kaikki henget Jakobin huoneesta, jotka tulivat Egyptiin olivat seitsemänkymmentä.
27. And the sons of Joseph, which were born him in Egypt, were two souls: all the souls of the house of Jacob, which came into Egypt, were threescore and ten.
28. Ja hän lähetti edellänsä Juudan Josephin tykö, osoittamaan hänelle tietä Goseniin, ja he tulivat Gosenin maalle.
28. And he sent Judah before him unto Joseph, to direct his face unto Goshen; and they came into the land of Goshen.
29. Niin valmisti Joseph vaununsa ja meni isäänsä Israelia vastaan Goseniin. Ja koska hän sai nähdä hänen, halasi hän häntä kaulasta ja itki hetken aikaa hänen kaulassansa.
29. And Joseph made ready his chariot, and went up to meet Israel his father, to Goshen, and presented himself unto him; and he fell on his neck, and wept on his neck a good while.
30. Niin sanoi Israel Josephille: nyt minä mielelläni kuolen, että minä näin sinun kasvos, ja että vielä
30. And Israel said unto Joseph, Now let me die, since I have seen thy face, because thou art yet alive.

elät.

31. Ja Joseph sanoi veljillensä, ja isänsä huoneelle: minä menen ja ilmoitan Pharaolle, ja sanon hänelle: minun veljeni ja isäni huone, jotka olivat Kanaanin maalla, ovat tulleet minun tyköni.

31. And Joseph said unto his brethren, and unto his father's house, I will go up, and shew Pharaoh, and say unto him, My brethren, and my father's house, which were in the land of Canaan, are come unto me;

32. Ja he ovat paimenet, sillä he ovat tottuneet karjaa kaitsemaan: niin myös suuret ja pienet karjansa, ja kaikki, mitä heillä oli, ovat tuoneet myötänsä.

32. And the men are shepherds, for their trade hath been to feed cattle; and they have brought their flocks, and their herds, and all that they have.

33. Koska siis Pharao kutsuu teitä ja sanoo: mikä teidän virkanne on?

33. And it shall come to pass, when Pharaoh shall call you, and shall say, What is your occupation?

34. Niin sanokaat: sinun palvelias ovat totuuneet karjaa kaitsemaan, hamasta meidän nuoruudestamme niin tähänasti, sekä me että meidän isämme: että te saisitte asua Gosenin maalla, sillä kaikki paimenet ovat kauhistus Egyptiläisille.

34. That ye shall say, Thy servants' trade hath been about cattle from our youth even until now, both we, and also our fathers: that ye may dwell in the land of Goshen; for every shepherd is an abomination unto the Egyptians.

47 luku

1. Niin Joseph tuli ja ilmoitti Pharaolle, ja sanoi: minun isäni ja minun veljeni, heidän karjansa, pienet

1. Then Joseph came and told Pharaoh, and said, My father and my brethren, and their flocks, and their

ja suuret, ja kaikki, mitä heillä on, ovat tulleet Kanaanin maalta; ja katso, he ovat Gosenin maalla.

herds, and all that they have, are come out of the land of Canaan; and, behold, they are in the land of Goshen.

2. Ja hän otti viisi nuorimmista veljistänsä, ja asetti Pharaon eteen.

2. And he took some of his brethren, even five men, and presented them unto Pharaoh.

3. Niin Pharao sanoi hänen veljillensä: mikä teidän virkanne on? He vastasivat: sinun palvelias ovat paimenet, sekä me että meidän isämme.

3. And Pharaoh said unto his brethren, What is your occupation? And they said unto Pharaoh, Thy servants are shepherds, both we, and also our fathers.

4. Ja sanoivat vielä Pharaolle: me olemme tulleet asumaan teidän kanssanne tälle maalle; sillä sinun palvelioillas ei ole laidunta karjallensa, niin kova nälkä on Kanaanin maalla. Niin suo sinun palvelias asua Gosenin maalla.

4. They said moreover unto Pharaoh, For to sojourn in the land are we come; for thy servants have no pasture for their flocks; for the famine is sore in the land of Canaan: now therefore, we pray thee, let thy servants dwell in the land of Goshen.

5. Niin Pharao puhui Josephille, sanoen: sinun isäs ja veljes ovat tulleet sinun tykös.

5. And Pharaoh spake unto Joseph, saying, Thy father and thy brethren are come unto thee:

6. Egyptin maa on altis sinun edessäs; aseta isäs asumaan ja veljes kaikkein parhaasen paikkaan tässä maassa: asukaan Gosenin maalla. Ja jos sinä ymmärrät, että heidän

6. The land of Egypt is before thee; in the best of the land make thy father and brethren to dwell; in the land of Goshen let them dwell: and if thou knowest any men of activity

seassansa on kelvollisia miehiä, niin aseta heitä minun karjani päälle.
7. Ja Joseph toi isänsä, Jakobin, sisälle, ja asetti hänen Pharaon eteen. Ja Jakob siunasi Pharaota.
8. Niin Pharao sanoi Jakobille: kuinka vanha sinä olet?
9. Jakob sanoi Pharaolle: minun kulkemiseni aika on sata ja kolmekymmentä ajastaikaa: vähä ja paha on minun elämäni aika ja ei ulotu minun isäini kulkemisen aikaan.

10. Ja Jakob siunasi Pharaota, ja läksi hänen tyköänsä.
11. Niin Joseph toimitti isänsä ja veljensä asumaan, ja antoi heille omaisuuden Egyptin maalla, parhaassa maan paikassa; nimittäin Rameseksen maalla, niinkuin Pharao oli käskenyt.
12. Ja Joseph elätti isänsä, veljensä ja koko isänsä huoneen, sen jälkeen kuin heillä lapsia oli.

13. Ja ei ollut leipää kaikessa

among them, then make them rulers over my cattle.
7. And Joseph brought in Jacob his father, and set him before Pharaoh: and Jacob blessed Pharaoh.
8. And Pharaoh said unto Jacob, How old art thou?
9. And Jacob said unto Pharaoh, The days of the years of my pilgrimage are an hundred and thirty years: few and evil have the days of the years of my life been, and have not attained unto the days of the years of the life of my fathers in the days of their pilgrimage.
10. And Jacob blessed Pharaoh, and went out from before Pharaoh.
11. And Joseph placed his father and his brethren, and gave them a possession in the land of Egypt, in the best of the land, in the land of Rameses, as Pharaoh had commanded.
12. And Joseph nourished his father, and his brethren, and all his father's household, with bread, according to their families.
13. And there was no bread in all

maassa; sillä sangen raskas nälkä oli, niin että Egyptin ja Kanaanin maa nääntyi näljän tähden.

the land; for the famine was very sore, so that the land of Egypt and all the land of Canaan fainted by reason of the famine.

14. Ja Joseph kokosi kaiken rahan kuin löytiin Egyptin ja Kanaanin maalla, jyväin edestä kuin he ostivat. Ja Joseph vei rahan Pharaon huoneesen.

14. And Joseph gathered up all the money that was found in the land of Egypt, and in the land of Canaan, for the corn which they bought: and Joseph brought the money into Pharaoh's house.

15. Koska raha oli kulunut Egyptin ja Kanaanin maalta, niin tulivat kaikki Egyptiläiset Josephin tykö, sanoen: anna meille leipää, miksi meidän pitää kuoleman edessäs, että raha on puuttunut?

15. And when money failed in the land of Egypt, and in the land of Canaan, all the Egyptians came unto Joseph, and said, Give us bread: for why should we die in thy presence? for the money faileth.

16. Joseph sanoi: tuokaat teidän karjanne, ja minä annan teille karjanne edestä, jos raha on puuttunut?

16. And Joseph said, Give your cattle; and I will give you for your cattle, if money fail.

17. Ja he toivat karjansa Josephille, ja Joseph antoi heille leipää hevosten, ja lammasten, ja karjan ja aasein edestä. Niin hän ruokki heitä leivällä sen vuoden, kaiken heidän karjansa edestä.

17. And they brought their cattle unto Joseph: and Joseph gave them bread in exchange for horses, and for the flocks, and for the cattle of the herds, and for the asses: and he fed them with bread for all their cattle for that year.

18. Koska se vuosi oli kulunut, tulivat he hänen tykönsä toisna vuonna, ja sanoivat hänelle: emme taida salata meidän herraltamme, ettei ainoastansa raha ole kulunut, mutta myös kaikki karja on meidän herrallamme, ja ei ole mitään jäänyt meidän herramme edessä, paitsi meidän ruumistamme ja meidän peltoamme.

18. When that year was ended, they came unto him the second year, and said unto him, We will not hide it from my lord, how that our money is spent; my lord also hath our herds of cattle; there is not ought left in the sight of my lord, but our bodies, and our lands:

19. Miksi meidän pitää kuoleman edessäs ja meidän peltomme tulee kylmille? Osta meitä ja meidän maamme leivän edestä, niin me ja meidän maamme tulemme Pharaon oamksi. Anna siemeniä, että me eläisimme ja emme kuolisi, ja ei maa tulisi kylmille.

19. Wherefore shall we die before thine eyes, both we and our land? buy us and our land for bread, and we and our land will be servants unto Pharaoh: and give us seed, that we may live, and not die, that the land be not desolate.

20. Niin Joseph osti koko Egyptin maan Pharaolle; sillä Egyptiläiset myivät itsekukin peltonsa, että nälkä heitä niin kovin ahdisti: ja maa tuli Pharaon omaksi.

20. And Joseph bought all the land of Egypt for Pharaoh; for the Egyptians sold every man his field, because the famine prevailed over them: so the land became Pharaoh's.

21. Ja hän siirsi kansan kaupunkeihin yhdestä Egyptin äärestä niin toiseen.

21. And as for the people, he removed them to cities from one end of the borders of Egypt even to the other end thereof.

22. Paitsi pappein peltoa, jota ei hän ostanut: sillä se oli säätty Pharaolta, että papit söisivät sen nimitetyn osan, kuin Pharao heille antoi: sentähden ei he myyneet maatansa.

22. Only the land of the priests bought he not; for the priests had a portion assigned them of Pharaoh, and did eat their portion which Pharaoh gave them: wherefore they sold not their lands.

23. Niin Joseph sanoi kansalle: katso, minä olen ostanut tänäpänä teidän ja teidän maanne Pharaolle: katso, tässä on teille siemenet, kylväkäät teidän maanne.

23. Then Joseph said unto the people, Behold, I have bought you this day and your land for Pharaoh: lo, here is seed for you, and ye shall sow the land.

24. Ja teidän pitää antaman tulosta viidennen osan Pharaolle; mutta neljä osaa pitää oleman teille pellon siemeneksi, ja teille ravinnoksi, ja niille, jotka ovat teidän huoneessanne, ja ruaksi teidän lapsillenne.

24. And it shall come to pass in the increase, that ye shall give the fifth part unto Pharaoh, and four parts shall be your own, for seed of the field, and for your food, and for them of your households, and for food for your little ones.

25. Niin he sanoivat: sinä olet meitä elämässä pitänyt: anna ainoastansa meidän löytää armo sinun meidän herramme edessä, ja me tahdomme olla Pharaon orjat.

25. And they said, Thou hast saved our lives: let us find grace in the sight of my lord, and we will be Pharaoh's servants.

26. Ja Joseph teki sen määrän koko Egyptin maalle, hamaan tähän päivään asti, että Pharaolle piti annettaman viides osa; paitsi pappein maata, se ei tullut Pharaon oamksi.

26. And Joseph made it a law over the land of Egypt unto this day, that Pharaoh should have the fifth part; except the land of the priests only, which became not Pharaoh's.

27. Niin Israel asui Egyptissä Gosenin maalla; ja he omistivat sen, ja kasvoivat ja suuresti lisääntyivät.

27. And Israel dwelt in the land of Egypt, in the country of Goshen; and they had possessions therein, and grew, and multiplied exceedingly.

28. Ja Jakob eli Egyptin maalla, seitsemäntoistakymmentä ajastaikaa, ja koko hänen ikänsä oli sata ja seitsemänviidettäkymmentä ajastaikaa.

28. And Jacob lived in the land of Egypt seventeen years: so the whole age of Jacob was an hundred forty and seven years.

29. Ja koska Israelin päivät joutuivat kuolla, kutsui hän poikansa Josephin, ja sanoi hänelle: jos minä olen löytänyt armon sinun edessäs, niin laske nyt kätes minun kupeeni alle, että tekisit laupiuden ja totuuden minun kanssani, ettes hautaisi minua Egyptiin.

29. And the time drew nigh that Israel must die: and he called his son Joseph, and said unto him, If now I have found grace in thy sight, put, I pray thee, thy hand under my thigh, and deal kindly and truly with me; bury me not, I pray thee, in Egypt:

30. Mutta minä tahdon maata minun isäini tykönä, ja sinun pitää viemän minua Egyptistä, ja hautaaman minua heidän hautaansa. Ja hän sanoi: minä teen sinun sanas jälkeen.

30. But I will lie with my fathers, and thou shalt carry me out of Egypt, and bury me in their buryingplace. And he said, I will do as thou hast said.

31. Hän sanoi: vanno minulle. Ja hän vannoi hänelle. Ja Israel kallisti itsensä päänalaiselle.

31. And he said, Swear unto me. And he sware unto him. And Israel bowed himself upon the bed's head.

48 luku

1. Sitte sanottiin Josephille: katso, sinun isäs sairastaa. Ja hän otti molemmat poikansa kanssansa, Manassen ja Ephraimin.

1. And it came to pass after these things, that one told Joseph, Behold, thy father is sick: and he took with him his two sons, Manasseh and Ephraim.

2. Niin Jakobille ilmoitettiin, sanoen: katso, sinun poikas Joseph tulee sinun tykös. Ja Israel vahvisti itsensä ja istui vuoteessa.

2. And one told Jacob, and said, Behold, thy son Joseph cometh unto thee: and Israel strengthened himself, and sat upon the bed.

3. Ja Jakob sanoi Josephille: Jumala kaikkivaltias näkyi minulle Lutsissa Kanaanin maalla; ja siunasi minua.

3. And Jacob said unto Joseph, God Almighty appeared unto me at Luz in the land of Canaan, and blessed me,

4. Ja sanoi minulle: katso, minä annan sinun olla hedelmällisen ja lisääntyä, ja teen sinun paljoksi kansaksi; ja annan myös tämän maan sinun siemenelles sinun jälkees, ijankaikkiseksi perimiseksi.

4. And said unto me, Behold, I will make thee fruitful, and multiply thee, and I will make of thee a multitude of people; and will give this land to thy seed after thee for an everlasting possession.

5. Nyt siis ne kaksi sinun poikaas, jotka sinulle ovat syntyneet Egyptissä, ennenkuin minä tulin tänne sinun tykös, pitää oleman minun; nimittäin Ephraim ja Manasse, niinkuin Ruben ja Simeon ovat minun.

5. And now thy two sons, Ephraim and Manasseh, which were born unto thee in the land of Egypt before I came unto thee into Egypt, are mine; as Reuben and Simeon, they shall be mine.

6. Mutta sinun lapses, jotkas siität niiden jälkeen, pitää oleman sinun, ja pitää nimitettämän veljeinsä nimellä, heidän perimisestänsä.

6. And thy issue, which thou begettest after them, shall be thine, and shall be called after the name of their brethren in their inheritance.

7. Ja koska minä tulin Mesopotamiasta, kuoli minulta Rakel Kanaanin maalla, tiellä, koska vielä kappale matkaa oli Ephrataan; ja minä hautasin hänen siellä Ephratan tiellä, se on Betlehem.

7. And as for me, when I came from Padan, Rachel died by me in the land of Canaan in the way, when yet there was but a little way to come unto Ephrath: and I buried her there in the way of Ephrath; the same is Bethlehem.

8. Ja Israel näki Josephin pojat, ja sanoi: kutka nämät ovat?

8. And Israel beheld Joseph's sons, and said, Who are these?

9. Ja Joseph vastasi isäänsä: ne ovat minun poikani, jotka Jumala on minulle täällä antanut. Ja hän sanoi: tuos heitä minun tyköni siunatakseni heitä.

9. And Joseph said unto his father, They are my sons, whom God hath given me in this place. And he said, Bring them, I pray thee, unto me, and I will bless them.

10. Sillä Israelin silmät olivat pimiät vanhuudesta, eikä taitanut hyvin nähdä. Ja hän vei heidät hänen tykönsä. Ja hän antoi suuta heidän, ja otti heitä syliinsä.

10. Now the eyes of Israel were dim for age, so that he could not see. And he brought them near unto him; and he kissed them, and embraced them.

11. Ja Israel sanoi Josephille: en minä ajatellut nähdä sinun kasvojas, ja katso, Jumala on antanut minun myös nähdä sinun siemenes.

11. And Israel said unto Joseph, I had not thought to see thy face: and, lo, God hath shewed me also thy seed.

12. Ja Joseph otti heidät pois hänen

12. And Joseph brought them out

sylistänsä, ja kumarsi itsiänsä maahan hänen kasvoinsa eteen.

from between his knees, and he bowed himself with his face to the earth.

13. Niin Joseph otti heidät molemmat, Ephraimin oikiaan käteensä, jonka hän asetti Israelin vasemmalle kädelle, ja Manassen vasempaan käteensä, Israelin oikialle kädelle, ja vei heidät hänen tykönsä.

13. And Joseph took them both, Ephraim in his right hand toward Israel's left hand, and Manasseh in his left hand toward Israel's right hand, and brought them near unto him.

14. Niin Israel ojensi oikian kätensä, ja laski Ephraimin pään päälle, joka oli nuorempi, mutta vasemman kätensä Manassen pään päälle, ja muutti tiettävästi kätensä; sillä Manasse oli esikoinen.

14. And Israel stretched out his right hand, and laid it upon Ephraim's head, who was the younger, and his left hand upon Manasseh's head, guiding his hands wittingly; for Manasseh was the firstborn.

15. Ja hän siunasi Josephia, ja sanoi: Jumala, jonka kasvoin edessä minun isäni Abraham ja Isaak vaeltaneet ovat, Jumala, joka minun kainnut on minun elinaikanani tähän päivään asti.

15. And he blessed Joseph, and said, God, before whom my fathers Abraham and Isaac did walk, the God which fed me all my life long unto this day,

16. Enkeli, joka minun pelastanut on kaikesta pahasta, siunatkoon näitä nuorukaisia, että he nimitettäisiin minun ja minun isäini, Abrahamin, ja Isaakin nimellä, ja kasvaisivat aivan paljoksi maan päällä.

16. The Angel which redeemed me from all evil, bless the lads; and let my name be named on them, and the name of my fathers Abraham and Isaac; and let them grow into a multitude in the midst of the earth.

17. Mutta koska Joseph näki isänsä

17. And when Joseph saw that his

laskevan oikian kätensä Ephraimin pään päälle, otti hän sen pahaksi, ja rupesi isänsä käteen, siirtääksensä Ephraimin pään päältä Manassen pään päälle.

father laid his right hand upon the head of Ephraim, it displeased him: and he held up his father's hand, to remove it from Ephraim's head unto Manasseh's head.

18. Ja sanoi Joseph isällensä: ei niin minun isäni; tämä on esikoinen, laske oikia kätes hänen päänsä päälle.

18. And Joseph said unto his father, Not so, my father: for this is the firstborn; put thy right hand upon his head.

19. Mutta hänen isänsä kielsi sen, ja sanoi: minä tiedän kyllä, minun poikani, minä tiedän: tämä myös tulee suureksi kansaksi; mutta kuitenkin hänen nuorempi veljensä tulee suuremmaksi kuin hän, ja hänen siemenensä tulee suureksi kansain paljoudeksi.

19. And his father refused, and said, I know it, my son, I know it: he also shall become a people, and he also shall be great: but truly his younger brother shall be greater than he, and his seed shall become a multitude of nations.

20. Niin hän siunasi heitä sinä päivänä, sanoen: joka tahtoo jonkun siunata Israelissa, niin sanokaan näin: Jumala tehköön sinun niinkuin Ephraimin ja Manassen. Ja niin asetti hän Ephraimin Manassen edelle.

20. And he blessed them that day, saying, In thee shall Israel bless, saying, God make thee as Ephraim and as Manasseh: and he set Ephraim before Manasseh.

21. Ja Israel sanoi Josephille: katsot minä kuolen; ja Jumala on teidän kanssanne, ja vie teitä jällensä teidän isäinne maalle.

21. And Israel said unto Joseph, Behold, I die: but God shall be with you, and bring you again unto the land of your fathers.

22. Minä olen myös antanut sinulle osan maata, päälle sinun veljeis osan, jonka minä miekallani ja joutsellani Amorilaisten käsistä ottanut olen.

22. Moreover I have given to thee one portion above thy brethren, which I took out of the hand of the Amorite with my sword and with my bow.

49 luku

1. Niin kutsui Jakob poikansa, ja sanoi: kootkaat teitänne, ja minä ilmoitan teille, mitä teille tapahtuu tulevaisilla ajoilla.

1. And Jacob called unto his sons, and said, Gather yourselves together, that I may tell you that which shall befall you in the last days.

2. Tulkaat kokoon ja kuulkaat, te Jakobin lapset, kuulkaat teidän isäänne Israelia.

2. Gather yourselves together, and hear, ye sons of Jacob; and hearken unto Israel your father.

3. Ruben, sinä olet minun esikoiseni, minun voimani, ja väkevyyteni alku, ylimmäinen kunniassa, ja ylimmäinen vallassa.

3. Reuben, thou art my firstborn, my might, and the beginning of my strength, the excellency of dignity, and the excellency of power:

4. Hempiä niinkuin vesi, ei sinun pidä ylimmäisen oleman; sillä sinä astuit isäs vuoteesen: silloin sinä saastutit sen. Hän nousi minun vuoteelleni.

4. Unstable as water, thou shalt not excel; because thou wentest up to thy father's bed; then defiledst thou it: he went up to my couch.

5. Simeon ja Levi ovat veljekset, heidän miekkansa ovat murha-aseet.

5. Simeon and Levi are brethren; instruments of cruelty are in their habitations.

6. Ei minun sieluni pidä tuleman heidän neuvoonsa, ja minun kunniani ei pidä yhdistymän heidän seurakuntansa kanssa; sillä kiukussansa ovat he miehen murhanneet, ja ylpeydessänsä turmelleet härjän.

6. O my soul, come not thou into their secret; unto their assembly, mine honour, be not thou united: for in their anger they slew a man, and in their selfwill they digged down a wall.

7. Kirottu olkoon heidän kiukkunsa, että se niin tuima on, ja heidän julmuutensa, että se niin paatunut on. Minä eroitan heitä Jakobissa, ja hajotan heitä Israelissa.

7. Cursed be their anger, for it was fierce; and their wrath, for it was cruel: I will divide them in Jacob, and scatter them in Israel.

8. Juuda, sinä olet; sinua pitää sinun veljes kiittämän, sinun kätes pitää oleman sinun vihollistes niskalle, sinun isäs lapset pitää sinua kumartaman.

8. Judah, thou art he whom thy brethren shall praise: thy hand shall be in the neck of thine enemies; thy father's children shall bow down before thee.

9. Juuda on nuori jalopeura, saaliilta olet sinä astunut, minun poikani: hän on itsensä kumartanut maahan, ja levännyt niinkuin jalopeura, ja niinkuin suuri jalopeura; kuka tohtii hänen herättää?

9. Judah is a lion's whelp: from the prey, my son, thou art gone up: he stooped down, he couched as a lion, and as an old lion; who shall rouse him up?

10. Ei valtikka oteta pois Juudalta, eikä Lain opettaja hänen jalvoistansa, siihenasti kuin Sankari tulee, ja hänessä kansat rippuvat kiinni.

10. The sceptre shall not depart from Judah, nor a lawgiver from between his feet, until Shiloh come; and unto him shall the gathering of the people be.

11. Hän sitoo varsansa viinapuuhun, ja aasintammansa varsan parhaasen viinapuuhun; Hän pesee vaatteensa viinassa, ja hameensa viinamarjan veressä.
12. Hänen silmänsä ovat punaisemmat viinaa ja hampaansa valkeammat rieskaa.
13. Zebulon on asuva meren sataman ja haahtein satamain vieressä, ja on ulottuva hamaan Sidoniin.
14. Isaskar on luja aasi, ja sioittaa itsensä rajain välille.
15. Hän näki levon hyväksi, ja maan ihanaksi; ja kumarsi hartiansa kantamaan, ja on veronalainen palvelia.
16. Dan on tuomitseva kansaansa, niinkuin joku Israelin sukukunnista.
17. Dan on oleva kärmeenä tiellä, ja kyykärmeenä polulla; ja puree hevosta vuokoiseen, niin että sen ajaja seliällensä lankee.
18. Herra, minä odotan sinun autuuttas.
19. Gad hän on; hänelle tekee joukko väkirynnäkön; mutta hän

11. Binding his foal unto the vine, and his ass's colt unto the choice vine; he washed his garments in wine, and his clothes in the blood of grapes:
12. His eyes shall be red with wine, and his teeth white with milk.
13. Zebulun shall dwell at the haven of the sea; and he shall be for an haven of ships; and his border shall be unto Zidon.
14. Issachar is a strong ass couching down between two burdens:
15. And he saw that rest was good, and the land that it was pleasant; and bowed his shoulder to bear, and became a servant unto tribute.
16. Dan shall judge his people, as one of the tribes of Israel.
17. Dan shall be a serpent by the way, an adder in the path, that biteth the horse heels, so that his rider shall fall backward.
18. I have waited for thy salvation, O LORD.
19. Gad, a troop shall overcome him: but he shall overcome at the

itse on tekevä väkirynnäkön vihdoin heille.

last.

20. Asserista tulee hänen lihava leipänsä, ja hän antaa kuninkaalle herkut.

20. Out of Asher his bread shall be fat, and he shall yield royal dainties.

21. Naphtali on nopia peura, ja antaa suloiset puheet.

21. Naphtali is a hind let loose: he giveth goodly words.

22. Joseph on hedelmällisen puun oksa, hedelmällisen puun oksa lähteen tykönä: tyttäret kävelivät muurin päällä.

22. Joseph is a fruitful bough, even a fruitful bough by a well; whose branches run over the wall:

23. Ja vaikka ampujat saattivat hänen mielensä karvaaksi, riitelivät hänen kanssansa ja vihasivat häntä,

23. The archers have sorely grieved him, and shot at him, and hated him:

24. On kuitenkin hänen joutsensa vahvana pysynyt, ja hänen käsivartensa miehustunut, sen väkevän kätten kautta Jakobissa; hänestä on paimen ja kivi Israelissa.

24. But his bow abode in strength, and the arms of his hands were made strong by the hands of the mighty God of Jacob; (from thence is the shepherd, the stone of Israel:)

25. Sinun isäs Jumalalta on hän sinulle avun tuottava, ja ynnä kaikkivaltiaan kanssa on hän sinua siunaava taivaan siunauksella ylhäältä, ja syvyyden siunauksella alhaalta, niin myös nisäin ja kohtuin siunauksella.

25. Even by the God of thy father, who shall help thee; and by the Almighty, who shall bless thee with blessings of heaven above, blessings of the deep that lieth under, blessings of the breasts, and of the womb:

26. Sinun isäs siunaukset minun

26. The blessings of thy father have

isäini siunausten sivussa, ulottuvat voimallisesti niihin kalliimpihin asti maailman kukkuloilla; jotka tulevat Josephin pään päälle, ja Natsirein pään laelle, hänen veljeinsä keskellä.

prevailed above the blessings of my progenitors unto the utmost bound of the everlasting hills: they shall be on the head of Joseph, and on the crown of the head of him that was separate from his brethren.

27. BenJamin on raatelevainen susi, aamulla hän syö saaliin, ja ehtoona saaliin jakaa.

27. Benjamin shall ravin as a wolf: in the morning he shall devour the prey, and at night he shall divide the spoil.

28. Nämät kaikki ovat kaksitoistakymmentä Israelin sukukuntaa. Ja tämä on se kuin heidän isänsä heille puhui siunatessansa heitä: itsekutakin, niinkuin kunkin siunaus oli, siunasi hän heitä.

28. All these are the twelve tribes of Israel: and this is it that their father spake unto them, and blessed them; every one according to his blessing he blessed them.

29. Ja hän käski heitä, ja sanoi heille: minä kootaan minun kansani tykö: haudatkaat minua minun isäni tykö, siihen luolaan, joka on Hetiläisen Ephronin vainiossa.

29. And he charged them, and said unto them, I am to be gathered unto my people: bury me with my fathers in the cave that is in the field of Ephron the Hittite,

30. Siihen luolaan Makpelan vainiossa, joka on Mamren kohdalla Kanaanin maalla, jonka Abraham osti hautaamisen perimiseksi vainion kanssa, siltä Hetiläiseltä Ephronilta.

30. In the cave that is in the field of Machpelah, which is before Mamre, in the land of Canaan, which Abraham bought with the field of Ephron the Hittite for a possession of a buryingplace.

31. Sinne ovat he haudanneet Abrahamin ja hänen emäntänsä Saaran, sinne ovat he myös haudanneet Isaakin ja Rebekan hänen emäntänsä. Sinne olen minä myös haudannut Lean.

31. There they buried Abraham and Sarah his wife; there they buried Isaac and Rebekah his wife; and there I buried Leah.

32. Siihen vainioon ja siihen luolaan, kuin on ostettu Hetin lapsilta.

32. The purchase of the field and of the cave that is therein was from the children of Heth.

33. Ja koska Jakob lopetti käskyn lastensa tykö, pani hän jalkansa kokoon vuoteessa; ja loppui, ja koottiin kansansa tykö.

33. And when Jacob had made an end of commanding his sons, he gathered up his feet into the bed, and yielded up the ghost, and was gathered unto his people.

50 luku

1. Niin Joseph lankesi isänsä kasvoille, itki hänen ylitsensä, ja antoi suuta hänen.

1. And Joseph fell upon his father's face, and wept upon him, and kissed him.

2. Ja Joseph käski palvelioitansa lääkäreitä voidella isäänsä; ja lääkärit voitelivat Israelia.

2. And Joseph commanded his servants the physicians to embalm his father: and the physicians embalmed Israel.

3. Ja he täyttivät hänelle neljäkymmentä päivää; sillä niin monta oli voiteluspäivää. Ja Egyptiläiset itki-

3. And forty days were fulfilled for him; for so are fulfilled the days of those which are embalmed: and the

vät häntä seitsemänkymmentä päivää.
4. Koska hänen murhepäivänsä olivat kuluneet, puhui Joseph Pharaon palvelioille, sanoen: jos minä olen armon löytänyt teidän edessänne, niin puhukaat Pharaolle, ja sanokaat:
5. Minun isäni vannotti minua, sanoen: katso, minä kuolen, hautaa minua minun hautaani, jonka minä olen kaivanut minulle Kanaanin maalla: niin tahtoisin minä nyt siis mennä, ja haudata minun isäni, ja palata tänne jällensä.
6. Pharao sanoi hänelle: mene ja hautaa sinun isäs, niinkuin hän sinua vannottanut on.
7. Niin Joseph meni hautaamaan isäänsä; ja hänen kanssansa menivät kaikki Pharaon palveliat, hänen huoneensa vanhimmat, ja kaikki Egyptin maan vanhimmat.
8. Kaiki myös Josephin väki, ja hänen veljensä, ja hänen isänsä väki. Ainoastaan lapsensa, ja lampaansa, ja karjansa jättivät he Gosenin maalle.

Egyptians mourned for him threescore and ten days.
4. And when the days of his mourning were past, Joseph spake unto the house of Pharaoh, saying, If now I have found grace in your eyes, speak, I pray you, in the ears of Pharaoh, saying,
5. My father made me swear, saying, Lo, I die: in my grave which I have digged for me in the land of Canaan, there shalt thou bury me. Now therefore let me go up, I pray thee, and bury my father, and I will come again.
6. And Pharaoh said, Go up, and bury thy father, according as he made thee swear.
7. And Joseph went up to bury his father: and with him went up all the servants of Pharaoh, the elders of his house, and all the elders of the land of Egypt,
8. And all the house of Joseph, and his brethren, and his father's house: only their little ones, and their flocks, and their herds, they left in the land of Goshen.

9. Menivät myös hänen kanssansa vaunut ja ratsasmiehet. Ja se oli sangen suuri joukko.

9. And there went up with him both chariots and horsemen: and it was a very great company.

10. Ja koska he tulivat Atadin riihen tykö, joka on sillä puolen Jordania, niin he pitivät siinä suuren ja katkeran valituksen; ja hän murehti isäänsä seitsemän päivää.

10. And they came to the threshingfloor of Atad, which is beyond Jordan, and there they mourned with a great and very sore lamentation: and he made a mourning for his father seven days.

11. Ja koska Kanaanin maan asuvaiset näkivät heidän murheensa Atadin riihen tykönä, sanoivat he: Egyptiläiset murehtivat siellä sangen kovin. Siitä se paikka kutsutaan: Egyptiläisten valitus, joka on sillä puolella Jordania.

11. And when the inhabitants of the land, the Canaanites, saw the mourning in the floor of Atad, they said, This is a grievous mourning to the Egyptians: wherefore the name of it was called Abelmizraim, which is beyond Jordan.

12. Niin hänen lapsensa tekivät hänelle niinkuin hän oli käskenyt.

12. And his sons did unto him according as he commanded them:

13. Ja veivät hänen Kanaanin maalle, ja hautasivat hänen Makpelan vainion luolaan, jonka Abraham vainion kanssa ostanut oli perintöhaudaksi, Ephronilta Hetiläiseltä, Mamren kohdalla.

13. For his sons carried him into the land of Canaan, and buried him in the cave of the field of Machpelah, which Abraham bought with the field for a possession of a buryingplace of Ephron the Hittite, before Mamre.

14. Niin palasi Joseph Egyptiin, hän ja hänen veljensä, ja kaikki jotka hänen kanssansa olivat menneet

14. And Joseph returned into Egypt, he, and his brethren, and all that

hautaamaan hänen isäänsä, sitte kuin hän isänsä haudannut oli.

15. Mutta koska Josephin veljet näkivät isänsä kuolleeksi, sanoivat he: mitämaks, Joseph on vihaava meitä, ja kaiketi kostaa meille kaiken sen pahan, kuin me häntä vastaan tehneet olemme.

16. Sentähden käskivät he sanoa Josephille: sinun isäs käski ennenkuin hän kuoli, sanoen:

17. Niin sanokaat Josephille: minä rukoilen, anna nyt veljilles anteeksi heidän rikoksensa ja pahatekonsa, että he niin pahoin ovat tehneet sinua vastaan. Anna nyt anteeksi, sinun isäs Jumalan palveliain pahateko. Mutta Joseph itki heidän näitä puhuissansa.

18. Ja hänen veljensä myös tulivat ja lankesivat maahan hänen eteensä ja sanoivat: katso, me olemme sinun palvelias.

19. Joseph sanoi heille: älkäät peljätkö; sillä minä olen Jumalan käden alla.

20. Te ajattelitte minua vastaan pahaa; mutta Jumala on ajatellut sen

went up with him to bury his father, after he had buried his father.

15. And when Joseph's brethren saw that their father was dead, they said, Joseph will peradventure hate us, and will certainly requite us all the evil which we did unto him.

16. And they sent a messenger unto Joseph, saying, Thy father did command before he died, saying,

17. So shall ye say unto Joseph, Forgive, I pray thee now, the trespass of thy brethren, and their sin; for they did unto thee evil: and now, we pray thee, forgive the trespass of the servants of the God of thy father. And Joseph wept when they spake unto him.

18. And his brethren also went and fell down before his face; and they said, Behold, we be thy servants.

19. And Joseph said unto them, Fear not: for am I in the place of God?

20. But as for you, ye thought evil against me; but God meant it unto

hyväksi, että hän tekis, niinkuin nyt nähtävä on, pelastaaksensa paljo kansaa.

21. Älkäät siis nyt peljätkö, minä ravitsen teitä ja teidän lapsianne; ja hän rohkaisi heitä ja puheli ystävällisesti heidän kanssansa.

22. Ja niin asui Joseph Egyptissä, hän ja hänen isänsä huone; ja Joseph eli sata ja kymmenen ajastaikaa,

23. Ja näki Ephraimin lapset kolmanteen polveen, niin myös Makirin Manassen pojan lapset, kasvatetut Josephin polven juuressa.

24. Joseph sanoi veljillensä: minä kuolen, ja Jumala on totisesti etsivä teitä, ja vie teidän tältä maalta siihen maahan, jonka hän on itse vannonut Abrahamille, Isaakille ja Jakobille.

25. Niin vannotti Joseph Israelin lapsia, sanoen: Jumala on totisesti teitä etsivä, viekäät pois minun luuni täältä.

26. Ja niin Joseph kuoli sadan ja kymmenen ajastaikaisena, ja he

good, to bring to pass, as it is this day, to save much people alive.

21. Now therefore fear ye not: I will nourish you, and your little ones. And he comforted them, and spake kindly unto them.

22. And Joseph dwelt in Egypt, he, and his father's house: and Joseph lived an hundred and ten years.

23. And Joseph saw Ephraim's children of the third generation: the children also of Machir the son of Manasseh were brought up upon Joseph's knees.

24. And Joseph said unto his brethren, I die: and God will surely visit you, and bring you out of this land unto the land which he sware to Abraham, to Isaac, and to Jacob.

25. And Joseph took an oath of the children of Israel, saying, God will surely visit you, and ye shall carry up my bones from hence.

26. So Joseph died, being an hundred and ten years old: and they

voitelivat hänen, ja panivat arkkuun Egyptissä.

embalmed him, and he was put in a coffin in Egypt.

TOINEN MOOSEKSEN KIRJA

1 luku

1. Nämät ovat Israelin lasten nimet, jotka Jakobin kanssa tulivat Egyptiin, itsekukin huoneinensa he sinne tulivat,
2. Ruben, Simeon, Levi ja Juuda.
3. Isaskar, Zebulon ja Benjamin.
4. Dan, Naphtali, Gad ja Asser.
5. Ja kaikki henget, jotka Jakobin kupeista olivat tulleet, olivat seitsemänkymmentä henkeä. Mutta Joseph oli (ennen) Egyptissä.
6. Ja Joseph oli kuollut, ja kaikki hänen veljensä, ja kaikki sen aikaiset.
7. Ja Israelin lapset olivat hedelmälliset ja suuresti enenivät ja lisääntyivät, ja sangen voimallisesti vahvistuivat, niin että maa täytettiin heistä.

1. Now these are the names of the children of Israel, which came into Egypt; every man and his household came with Jacob.
2. Reuben, Simeon, Levi, and Judah,
3. Issachar, Zebulun, and Benjamin,
4. Dan, and Naphtali, Gad, and Asher.
5. And all the souls that came out of the loins of Jacob were seventy souls: for Joseph was in Egypt already.
6. And Joseph died, and all his brethren, and all that generation.
7. And the children of Israel were fruitful, and increased abundantly, and multiplied, and waxed exceeding mighty; and the land was filled with them.

8. Niin uusi kuningas tuli Egyptiin, joka ei Josephista mitään tietänyt.
9. Hän sanoi kansallensa: katso, Israelin lasten joukko on suurempi ja väkevämpi meitä.
10. Tulkaat, käykäämme kavalasti heidän kimppuunsa, ettei heitä tulisi niin paljo. Sillä jos joku sota nousis, tohtisivat he mennä meidän vihamiestemme puolelle, ja sotia meitä vastaan, ja lähteä maalta pois.
11. Niin asetettiin heidän päällensä veron päämiehet, vaivaamaan heitä orjuudella; sillä Pharaolle rakennettiin verokaupungit, Pitom ja Raamses.
12. Mutta jota enemmin he rasittivat kansaa, sitä enemmin se lisääntyi ja kasvoi. Ja he tulivat suutuksiin Israelin lasten tähden.
13. Ja Egyptiläiset vaivasivat Israelin lapsia orjuudella armaitsemata.
14. Ja saattivat heidän elämänsä katkeraksi raskaalla saven ja tiilein työllä, ja kaikkinaisella rasituksella

8. Now there arose up a new king over Egypt, which knew not Joseph.
9. And he said unto his people, Behold, the people of the children of Israel are more and mightier than we:
10. Come on, let us deal wisely with them; lest they multiply, and it come to pass, that, when there falleth out any war, they join also unto our enemies, and fight against us, and so get them up out of the land.
11. Therefore they did set over them taskmasters to afflict them with their burdens. And they built for Pharaoh treasure cities, Pithom and Raamses.
12. But the more they afflicted them, the more they multiplied and grew. And they were grieved because of the children of Israel.
13. And the Egyptians made the children of Israel to serve with rigour:
14. And they made their lives bitter with hard bondage, in morter, and

kedolla, ja kaikkinaisella työllä, kuin he taisivat heidän päällensä panna, armaitsemata.

15. Ja Egyptin kuningas puhui Heprealaisille lastenämmille, joista yhden nimi oli Siphra, ja toisen nimi Pua.

16. Ja hän sanoi: Koska te autatte Hebreailaisia vaimoja heidän synnyttäissänsä, ja näette istuimella, jos on poika, niin surmatkaat häntä; mutta jos se tytär on, niin se eläköön.

17. Mutta lastenämmät pelkäsivät Jumalaa, ja ei tehneet niinkuin Egyptin kuningas oli heille sanonut; mutta antoivat poikaiset elää.

18. Niin Egyptin kuningas kutsui lastenämmät, ja sanoi heille: miksi te tämän teitte, että te annoitte poikaisten elää?

19. Niin lastenämmät vastasivat Pharaota: Heprealaiset vaimot ei ole niinkuin Egyptiläiset; sillä he ovat vahvemmat luonnostansa, ja ennenkuin lastenämmä tulee heidän tykönsä, ovat he synnyttäneet.

in brick, and in all manner of service in the field: all their service, wherein they made them serve, was with rigour.

15. And the king of Egypt spake to the Hebrew midwives, of which the name of the one was Shiphrah, and the name of the other Puah:

16. And he said, When ye do the office of a midwife to the Hebrew women, and see them upon the stools; if it be a son, then ye shall kill him: but if it be a daughter, then she shall live.

17. But the midwives feared God, and did not as the king of Egypt commanded them, but saved the men children alive.

18. And the king of Egypt called for the midwives, and said unto them, Why have ye done this thing, and have saved the men children alive?

19. And the midwives said unto Pharaoh, Because the Hebrew women are not as the Egyptian women; for they are lively, and are delivered ere the midwives come in unto them.

20. Sentähden teki Jumala lastenämmille hyvin, ja kansa lisääntyi ja vahvistui sangen suuresti.

20. Therefore God dealt well with the midwives: and the people multiplied, and waxed very mighty.

21. Ja että lastenämmät pelkäsivät Jumalaa, rakensi hän heille huoneita.

21. And it came to pass, because the midwives feared God, that he made them houses.

22. Niin käski Pharao kaikelle kansallensa, sanoen: kaikki pojat kuin syntyvät pitää teidän heittämän virtaan, mutta kaikki tyttäret antakaat elää.

22. And Pharaoh charged all his people, saying, Every son that is born ye shall cast into the river, and every daughter ye shall save alive.

2 luku

1. Niin mies Leevin huoneesta meni ja nai Levin tyttären.

1. And there went a man of the house of Levi, and took to wife a daughter of Levi.

2. Ja se vaimo tuli raskaaksi, ja synnytti pojan. Ja koska hän näki, että se oli ihana lapsi, salasi hän sen kolme kuukautta.

2. And the woman conceived, and bare a son: and when she saw him that he was a goodly child, she hid him three months.

3. Ja kuin ei hän taitanut häntä enää salata, otti hän kaisilaisen arkun, ja sivui sen savella ja pijellä, ja pani lapsen siihen ja laski sen kaisilistoon, virran partaalle.

3. And when she could not longer hide him, she took for him an ark of bulrushes, and daubed it with slime and with pitch, and put the child therein; and she laid it in the flags by the river's brink.

4. Ja hänen sisarensa seisoi taampana, että hän näkis, mitä hänelle tapahtuis.

4. And his sister stood afar off, to wit what would be done to him.

5. Niin Pharaon tytär meni alas pesemään itseänsä virtaan, ja hänen piikansa käyskentelivät virran partaalla; ja kuin hän näki arkun kaisilistossa, lähetti hän piikansa ja antoi hänen ottaa ylös.

5. And the daughter of Pharaoh came down to wash herself at the river; and her maidens walked along by the river's side; and when she saw the ark among the flags, she sent her maid to fetch it.

6. Ja kuin hän avasi, näki hän lapsen, ja katso, lapsi itki; niin hän armahti sen päälle, ja sanoi: tämä on Heprealaisten lapsia.

6. And when she had opened it, she saw the child: and, behold, the babe wept. And she had compassion on him, and said, This is one of the Hebrews' children.

7. Niin sanoi hänen sisarensa Pharaon tyttärelle: tahdotkos että minä menen kutsumaan sinulle imettäväisen Heprealaisen vaimon, joka sinulle sen lapsen imettäis.

7. Then said his sister to Pharaoh's daughter, Shall I go and call to thee a nurse of the Hebrew women, that she may nurse the child for thee?

8. Pharaon tytär sanoi hänelle: mene. Niin piika meni ja kutsui lapsen äidin.

8. And Pharaoh's daughter said to her, Go. And the maid went and called the child's mother.

9. Ja Pharaon tytär sanoi hänelle: ota tämä lapsi, ja imetä häntä minulle, ja minä annan palkan sinulle. Niin vaimo otti lapsen, ja imetti sen.

9. And Pharaoh's daughter said unto her, Take this child away, and nurse it for me, and I will give thee thy wages. And the woman took the child, and nursed it.

10. Mutta koska lapsi oli kasvanut,

10. And the child grew, and she

toi hän sen Pharaon tyttärelle, ja hän otti sen pojaksensa, ja kutsui hänen Moses; sillä hän sanoi: vedestä olen minä hänen ottanut.

brought him unto Pharaoh's daughter, and he became her son. And she called his name Moses: and she said, Because I drew him out of the water.

11. Siihen aikaan koska Moses oli suureksi tullut, meni hän veljeinsä tykö ja näki heidän orjuutensa, ja äkkäsi Egyptiläisen lyövän Hebrealaista miestä hänen veljistänsä.

11. And it came to pass in those days, when Moses was grown, that he went out unto his brethren, and looked on their burdens: and he spied an Egyptian smiting an Hebrew, one of his brethren.

12. Ja hän katseli ympärillensä sinne ja tänne, ja kuin hän näki, ettei yhtään läsnä ollut, tappoi hän sen Egyptiläisen ja kätki santaan.

12. And he looked this way and that way, and when he saw that there was no man, he slew the Egyptian, and hid him in the sand.

13. Ja hän meni toisna päivänä ulos, ja katso, kaksi Heprealaista miestä tappelivat keskenänsä, ja hän sanoi väärintekiälle: miksis lyöt lähimmäistäs.

13. And when he went out the second day, behold, two men of the Hebrews strove together: and he said to him that did the wrong, Wherefore smitest thou thy fellow?

14. Hän vastasi: kuka sinun on asettanut päämieheksemme ja tuomariksemme? Tahdotkos minunkin tappaa, niinkuin sinä tapoit Egyptiläisen? Niin Moses pelkäsi, ja sanoi: tosin on tämä ilmi tullut.

14. And he said, Who made thee a prince and a judge over us? intendest thou to kill me, as thou killedst the Egyptian? And Moses feared, and said, Surely this thing is known.

15. Ja se tuli Pharaon eteen, ja hän etsi Mosesta tappaaksensa. Mutta

15. Now when Pharaoh heard this thing, he sought to slay Moses. But

Moses pakeni Pharaon edestä, ja seisahtui Midianin maalla, ja istui kaivon tykönä.

16. Mutta Midianin papilla oli seitsemän tytärtä; ne tulivat vettä ammuntamaan ja täyttivät ruuhet, juottaaksensa isänsä lampaita.

17. niin tulivat muutamat paimenet ja ajoivat heidät pois. Mutta Moses nousi ja autti heitä, ja juotti heidän lampaansa.

18. Ja kuin he tulivat isänsä Reguelin tykö, sanoi hän: miksi te tänäpänä niin pian jouduitte?

19. He sanoivat: Egyptin mies autti meitä paimenien käsistä, ja myös viriästi ammunsi meille, ja juotti lampaat.

20. Ja hän sanoi tyttärillensä: kussa hän on? Miksi te niin jätitte miehen? Kutsukaat häntä syömään meidän kanssamme.

21. Ja Moses mielistyi asumaan sen miehen tykönä, ja hän antoi Mosekselle tyttärensä Ziporan emännäksi.

22. Se synnytti pojan ja hän kutsui hänen nimensä Gersom; sillä hän

Moses fled from the face of Pharaoh, and dwelt in the land of Midian: and he sat down by a well.

16. Now the priest of Midian had seven daughters: and they came and drew water, and filled the troughs to water their father's flock.

17. And the shepherds came and drove them away: but Moses stood up and helped them, and watered their flock.

18. And when they came to Reuel their father, he said, How is it that ye are come so soon to day?

19. And they said, An Egyptian delivered us out of the hand of the shepherds, and also drew water enough for us, and watered the flock.

20. And he said unto his daughters, And where is he? why is it that ye have left the man? call him, that he may eat bread.

21. And Moses was content to dwell with the man: and he gave Moses Zipporah his daughter.

22. And she bare him a son, and he called his name Gershom: for he

sanoi: minä olen muukalainen vieraalla maalla.

23. Ja pitkän ajan perästä kuoli Egyptin kuningas. Ja Israelin lapset huokasivat orjuuden tähden ja huusivat, ja heidän huutonsa astui ylös Jumalan tykö heidän orjuutensa tähden.

24. Ja Jumala kuuli heidän huokauksensa: ja muisti liittonsa Abrahamin, Isaakin ja Jakobin kanssa.

25. Ja Jumala katsahti Israelin lasten puoleen, ja Jumala piti heistä murheen.

3 luku

1. Ja Moses kaitsi appensa Jetron Midianin papin lampaita: ja hän ajoi lampaat taamma korpeen, ja tuli Jumalan vuoren Horebin tykö.

2. Ja Herran enkeli näkyi hänelle pensaasta, tulen liekissä: ja hän näki, ja katso, pensas paloi tulesta, ja ei kuitenkaan kulunut.

said, I have been a stranger in a strange land.

23. And it came to pass in process of time, that the king of Egypt died: and the children of Israel sighed by reason of the bondage, and they cried, and their cry came up unto God by reason of the bondage.

24. And God heard their groaning, and God remembered his covenant with Abraham, with Isaac, and with Jacob.

25. And God looked upon the children of Israel, and God had respect unto them.

1. Now Moses kept the flock of Jethro his father in law, the priest of Midian: and he led the flock to the backside of the desert, and came to the mountain of God, even to Horeb.

2. And the angel of the LORD appeared unto him in a flame of fire out of the midst of a bush: and he looked, and, behold, the bush

burned with fire, and the bush was not consumed.

3. Ja Moses sanoi: minä käyn tuonne, ja katson tätä suurta näkyä, miksi ei pensas pala ylös?

3. And Moses said, I will now turn aside, and see this great sight, why the bush is not burnt.

4. Koska Herra näki hänen menevän katsomaan, huusi Jumala häntä pensaasta, ja sanoi: Moses, Moses. Hän vastasi: tässä minä olen.

4. And when the LORD saw that he turned aside to see, God called unto him out of the midst of the bush, and said, Moses, Moses. And he said, Here am I.

5. Hän sanoi: älä lähesty tänne; riisu kenkäs jalvoistas; sillä paikka, jossas seisot, on pyhä maa.

5. And he said, Draw not nigh hither: put off thy shoes from off thy feet, for the place whereon thou standest is holy ground.

6. Ja hän vielä sanoi: Minä olen sinun isäs Jumala, Abrahamin Jumala, Isaakin Jumala, ja Jakobin Jumala. Ja Moses peitti kasvonsa; sillä hän pelkäsi katsoa Jumalan päälle.

6. Moreover he said, I am the God of thy father, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob. And Moses hid his face; for he was afraid to look upon God.

7. Ja Herra sanoi: Minä olen hyvin kyllä nähnyt minun kansani ahdistuksen, joka on Egyptissä, ja minä olen kuullut heidän huutonsa, niiden tähden, jotka heitä ahdistavat; sillä minä tiedän heidän tuskansa.

7. And the LORD said, I have surely seen the affliction of my people which are in Egypt, and have heard their cry by reason of their taskmasters; for I know their sorrows;

8. Ja olen astunut alas heitä vapah-

8. And I am come down to deliver

tamaan Egyptiläisten käsistä, ja viemään heitä tältä maalta hyvään ja laviaan maahan, siihen maahan, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa, sille paikalle, jossa Kanaanealaiset, Hetiläiset, Amorilaiset, Pheresiläiset, Heviläiset ja Jebusilaiset asuvat.

them out of the hand of the Egyptians, and to bring them up out of that land unto a good land and a large, unto a land flowing with milk and honey; unto the place of the Canaanites, and the Hittites, and the Amorites, and the Perizzites, and the Hivites, and the Jebusites.

9. Ja katso, Israelin lasten huuto on tullut minun eteeni, ja minä myös olen nähnyt heidän ahdistuksensa, jolla Egyptiläiset heitä ahdistavat.

9. Now therefore, behold, the cry of the children of Israel is come unto me: and I have also seen the oppression wherewith the Egyptians oppress them.

10. Ja nyt mene, ja minä tahdon lähettää sinun Pharaon tykö, ja sinun pitää johdattaman minun kansaani Israelin lapsia ulos Egyptistä.

10. Come now therefore, and I will send thee unto Pharaoh, that thou mayest bring forth my people the children of Israel out of Egypt.

11. Ja Moses sanoi Jumalalle: mikä minä olen menemään Pharaon tykö, ja viemään Israelin lapset ulos Egyptistä?

11. And Moses said unto God, Who am I, that I should go unto Pharaoh, and that I should bring forth the children of Israel out of Egypt?

12. Hän sanoi: totisesti olen sinun kanssas; ja tämä olkoon sinulle merkiksi, että minä olen sinun lähettänyt. Koska olet johdattanut minun kansani Egyptistä, niin teidän pitää palveleman Jumalaa tällä vuorella.

12. And he said, Certainly I will be with thee; and this shall be a token unto thee, that I have sent thee: When thou hast brought forth the people out of Egypt, ye shall serve God upon this mountain.

13. Moses sanoi Jumalalle: katso, koska minä tulen Israelin lasten tykö, ja sanon heille: teidän isäinne Jumala on minun lähettänyt teidän tykönne, ja he sanovat minulle: mikä hänen nimensä on? Mitä minun pitää heille sanoman?

13. And Moses said unto God, Behold, when I come unto the children of Israel, and shall say unto them, The God of your fathers hath sent me unto you; and they shall say to me, What is his name? what shall I say unto them?

14. Sanoi Jumala Mosekselle: Minä olen se kuin minä olen. Ja sanoi: niin pitää sinun sanoman Israelin lapsille: Minä olen lähetti minun teidän tykönne.

14. And God said unto Moses, I AM THAT I AM: and he said, Thus shalt thou say unto the children of Israel, I AM hath sent me unto you.

15. Ja Jumala sanoi vielä Mosekselle: niin pitää sinun sanoman Israelin lapsille: Herra teidän isäinne Jumala, Abrahamin Jumala, Isaakin Jumala, ja Jakobin Jumala lähetti minun teidän tykönne; tämä on minun nimeni ijankaikkisesti, ja tämä on minun muistoni suvusta niin sukuun.

15. And God said moreover unto Moses, Thus shalt thou say unto the children of Israel, The LORD God of your fathers, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob, hath sent me unto you: this is my name for ever, and this is my memorial unto all generations.

16. Mene ja kokoo Israelin vanhemmat, ja sano heille: Herra teidän isäinne Jumala on näkynyt minulle, Abrahamin, Isaakin, ja Jakobin Jumala, sanoen: minä olen etsein etsinyt teitä, ja nähnyt, mitä teille on tapahtunut Egyptissä.

16. Go, and gather the elders of Israel together, and say unto them, The LORD God of your fathers, the God of Abraham, of Isaac, and of Jacob, appeared unto me, saying, I have surely visited you, and seen that which is done to you in Egypt:

17. Ja olen sanonut: minä tahdon johdattaa teitä ulos Egyptin ahdistuksesta, Kanaanealaisten, Hetiläisten, Amorilaisten, Pheresiläisten ja Jebusilaisten maalle, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa.

17. And I have said, I will bring you up out of the affliction of Egypt unto the land of the Canaanites, and the Hittites, and the Amorites, and the Perizzites, and the Hivites, and the Jebusites, unto a land flowing with milk and honey.

18. Ja heidän pitää kuuleman sinun äänes; ja sinun ja vanhimmat Israelista pitää menemän Egyptin kuninkaan tykö, ja sanoman hänelle: Herra Hebrealaisten Jumala on kohdannut meitä. Anna siis nyt meidän mennä kolmen päivän matka korpeen, uhraamaan Herralle meidän Jumalallemme.

18. And they shall hearken to thy voice: and thou shalt come, thou and the elders of Israel, unto the king of Egypt, and ye shall say unto him, The LORD God of the Hebrews hath met with us: and now let us go, we beseech thee, three days' journey into the wilderness, that we may sacrifice to the LORD our God.

19. Mutta minä tiedän, ettei Egyptin kuningas laske teitä menemään; vaan väkevän käden kautta.

19. And I am sure that the king of Egypt will not let you go, no, not by a mighty hand.

20. Silloin minä ojennan käteni, ja lyön Egyptin kaikkinaisilla minun ihmeilläni, joita minä tekevä olen heidän keskellänsä, ja sitte pitää hänen teidät päästämän.

20. And I will stretch out my hand, and smite Egypt with all my wonders which I will do in the midst thereof: and after that he will let you go.

21. Ja minä annan armon tälle kansalle Egyptiläisten edessä, että koska te lähdette, ei teidän pidä tyhjin käsin lähtemän.

21. And I will give this people favour in the sight of the Egyptians: and it shall come to pass, that, when ye go, ye shall not go empty:

22. Vaan jokaisen vaimon pitää anoman kylänsä vaimolta, ja huonekuntalaiseltansa hopia- ja kulta-astiat ja vaatteet, ja paneman ne teidän poikainne ja tytärtenne päälle, ja paljastaman Egyptiläiset.

22. But every woman shall borrow of her neighbour, and of her that sojourneth in her house, jewels of silver, and jewels of gold, and raiment: and ye shall put them upon your sons, and upon your daughters; and ye shall spoil the Egyptians.

4 luku

1. Moses vastasi, ja sanoi: katso, ei he usko minua, eikä ole kuuliaiset minun äänelleni; vaan sanovat: ei ole Herra näkynyt sinulle.

1. And Moses answered and said, But, behold, they will not believe me, nor hearken unto my voice: for they will say, The LORD hath not appeared unto thee.

2. Herra sanoi hänelle: mikä se on sinun kädessäs? Hän sanoi: sauva.

2. And the LORD said unto him, What is that in thine hand? And he said, A rod.

3. Ja hän sanoi: heitä se maahan, ja hän heitti sen maahan, ja se muuttui kärmeeksi. Ja Moses pakeni häntä.

3. And he said, Cast it on the ground. And he cast it on the ground, and it became a serpent; and Moses fled from before it.

4. Mutta Herra sanoi Mosekselle: ojenna kätes, ja rupee hänen pyrstöönsä. Niin hän ojensi kätensä ja rupesi häneen, ja se muuttui sauvaksi hänen kädessänsä.

4. And the LORD said unto Moses, Put forth thine hand, and take it by the tail. And he put forth his hand, and caught it, and it became a rod in his hand:

5. Sentähden pitää heidän uskoman, että Herra on näkynyt sinulle, heidän isäinsä Jumala, Abrahamin Jumala, Isaakin Jumala ja Jakobin Jumala.

5. That they may believe that the LORD God of their fathers, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob, hath appeared unto thee.

6. Ja Herra sanoi vielä hänelle: pistä nyt kätes povees. Ja hän pisti sen poveensa. Ja koska hän veti sen ulos, katso, hänen kätensä oli spitalinen niinkuin lumi.

6. And the LORD said furthermore unto him, Put now thine hand into thy bosom. And he put his hand into his bosom: and when he took it out, behold, his hand was leprous as snow.

7. Ja hän sanoi: pistä kätes jällensä povees, ja hän pisti kätensä jälleen poveensa, ja veti jällensä sen ulos povestansa, ja katso, se tuli niinkuin hänen ihonsa.

7. And he said, Put thine hand into thy bosom again. And he put his hand into his bosom again; and plucked it out of his bosom, and, behold, it was turned again as his other flesh.

8. Ja on tapahtuva, jollei he sinua usko, eikä ole kuuliaiset sinun äänelles yhden ihmeen tähden, niin he uskovat sinun äänes toisen ihmeen tähden.

8. And it shall come to pass, if they will not believe thee, neither hearken to the voice of the first sign, that they will believe the voice of the latter sign.

9. Jollei he usko niitä kahta ihmettä, eikä ole kuuliaiset sinun äänelles, niin ota vettä virrasta, ja kaada kuivalle maalle, niin se vesi, jonkas olet ottanut virrasta, tulee vereksi kuivalla maalla.

9. And it shall come to pass, if they will not believe also these two signs, neither hearken unto thy voice, that thou shalt take of the water of the river, and pour it upon the dry land: and the water which

thou takest out of the river shall become blood upon the dry land.

10. Niin sanoi Moses Herralle: Ah Herra, en ole minä tähän asti puhelias mies ollut, enkä myös sitte kuin sinä palvelias kanssa puhunut olet; sillä minulla on hidas puhe ja kankia kieli.

10. And Moses said unto the LORD, O my Lord, I am not eloquent, neither heretofore, nor since thou hast spoken unto thy servant: but I am slow of speech, and of a slow tongue.

11. Ja Herra sanoi hänelle: kuka on luonut ihmisen suun? Eli kuka on tehnyt mykän taikka kuuron, eli näkevän taikka sokian? Enkö minä Herra (ole niitä tehnyt)?

11. And the LORD said unto him, Who hath made man's mouth? or who maketh the dumb, or deaf, or the seeing, or the blind? have not I the LORD?

12. Mene siis nyt, minä olen sinun suussas, ja opetan sinua, mitä sinun puhuman pitää.

12. Now therefore go, and I will be with thy mouth, and teach thee what thou shalt say.

13. Moses sanoi: Ah Herra, lähetä, jonkas tahdot lähettää.

13. And he said, O my Lord, send, I pray thee, by the hand of him whom thou wilt send.

14. Niin Herra vihastui suuresti Moseksen päälle, ja sanoi: enkö minä tunne Aaronia sinun veljeäs, Levin suvusta, että hän on puhelias? Ja katso, hän tulee sinua vastaan, ja koska hän näkee sinun, niin hän iloitsee sydämestänsä.

14. And the anger of the LORD was kindled against Moses, and he said, Is not Aaron the Levite thy brother? I know that he can speak well. And also, behold, he cometh forth to meet thee: and when he seeth thee, he will be glad in his heart.

15. Sinun pitää puhuman hänelle, ja paneman sanat hänen suuhunsa;

15. And thou shalt speak unto him, and put words in his mouth: and I

ja minä olen sinun ja hänen suunsa kanssa, ja opetan teitä, mitä teidän pitää tekemän.

16. Ja hänen pitää puhuman sinun puolestas kansalle. Hänen pitää oleman sinun suunas, ja sinun pitää oleman hänelle Jumalana.

17. Ja ota tämä sauva kätees, jolla sinun pitää tekemän ihmeitä.

18. Niin Moses läksi sieltä, ja tuli jällensä appensa Jetron tykö, ja sanoi hänelle: annas minun mennä, että minä palajaisin veljeini tykö, jotka ovat Egyptissä, ja näkisin heitä, jos he vielä elävät. Ja Jetro sanoi Mosekselle: mene rauhassa.

19. Ja Herra sanoi Mosekselle Midianissa: mene ja palaja Egyptiin; sillä ne kaikki ovat kuolleet, jotka sinun henkes perään seisoivat.

20. Ja Moses otti emäntänsä ja poikansa, ja pani ne aasin päälle, ja palasi Egyptiin; ja otti Jumalan sauvan käteensä.

21. Ja Herra sanoi Mosekselle:

will be with thy mouth, and with his mouth, and will teach you what ye shall do.

16. And he shall be thy spokesman unto the people: and he shall be, even he shall be to thee instead of a mouth, and thou shalt be to him instead of God.

17. And thou shalt take this rod in thine hand, wherewith thou shalt do signs.

18. And Moses went and returned to Jethro his father in law, and said unto him, Let me go, I pray thee, and return unto my brethren which are in Egypt, and see whether they be yet alive. And Jethro said to Moses, Go in peace.

19. And the LORD said unto Moses in Midian, Go, return into Egypt: for all the men are dead which sought thy life.

20. And Moses took his wife and his sons, and set them upon an ass, and he returned to the land of Egypt: and Moses took the rod of God in his hand.

21. And the LORD said unto Moses,

katso, koskas tulet Egyptiin jällensä, ettäs teet kaikki ne ihmeet Pharaon edessä, jotka minä olen antanut sinun kätees. Ja minä paadutan hänen sydämensä, ja ei hän päästä kansaa.

When thou goest to return into Egypt, see that thou do all those wonders before Pharaoh, which I have put in thine hand: but I will harden his heart, that he shall not let the people go.

22. Ja sinun pitää sanoman Pharaolle: näin sanoo Herra: Israel on minun poikani, minun esikoiseni.

22. And thou shalt say unto Pharaoh, Thus saith the LORD, Israel is my son, even my firstborn:

23. Ja minä käsken sinulle: päästä minun poikani palvelemaan minua, ja jos et sinä tahdo häntä päästää, katso, minä tapan sinun poikas, sinun esikoises.

23. And I say unto thee, Let my son go, that he may serve me: and if thou refuse to let him go, behold, I will slay thy son, even thy firstborn.

24. Ja koska hän oli tiellä majassa, tuli Herra häntä vastaan, ja tahtoi hänen tappaa.

24. And it came to pass by the way in the inn, that the LORD met him, and sought to kill him.

25. Niin Zippora otti kiven, ja ympärileikkasi poikansa esinahan, ja rupesi hänen jalkoihinsa, ja sanoi: sinä olet minulle veriylkä.

25. Then Zipporah took a sharp stone, and cut off the foreskin of her son, and cast it at his feet, and said, Surely a bloody husband art thou to me.

26. Niin hän luopui hänestä. Mutta sanoi: veriylkä ympärileikkauksen tähden.

26. So he let him go: then she said, A bloody husband thou art, because of the circumcision.

27. Ja Herra sanoi Aaronille: mene Mosesta vastaan korpeen. Ja hän meni, ja tuli häntä vastaan Jumalan

27. And the LORD said to Aaron, Go into the wilderness to meet Moses. And he went, and met him in the

vuorella, ja antoi hänen suuta.
28. Ja Moses ilmoitti Aaronille kaikki Herran sanat, jotka hänen lähetti, ja kaikki ihmeet, jotka hän hänet käskenyt oli.
29. Niin meni Moses ja Aaron, ja kokosivat kaikki Israelin lasten vanhimmat.
30. Ja Aaron puhui kaikki ne sanat, jotka Herra Mosekselle puhunut oli, ja teki ihmeitä kansan edessä.
31. Ja kansa uskoi. Ja kuin he kuulivat, että Herra oli etsinyt Israelin lapsia, nähnyt myös heidän ahdistuksensa, lankesivat he maahan ja rukoilivat.

mount of God, and kissed him.
28. And Moses told Aaron all the words of the LORD who had sent him, and all the signs which he had commanded him.
29. And Moses and Aaron went and gathered together all the elders of the children of Israel:
30. And Aaron spake all the words which the LORD had spoken unto Moses, and did the signs in the sight of the people.
31. And the people believed: and when they heard that the LORD had visited the children of Israel, and that he had looked upon their affliction, then they bowed their heads and worshipped.

5 luku

1. Sitte menivät Moses ja Aaron Pharaon tykö, ja sanoivat: näin sanoo Herra Israelin Jumala: päästä minun kansani pitämään minulle juhlaa korvessa.
2. Pharao vastasi: kuka on Herra, jonka ääntä minun pitäis kuuleman,

1. And afterward Moses and Aaron went in, and told Pharaoh, Thus saith the LORD God of Israel, Let my people go, that they may hold a feast unto me in the wilderness.
2. And Pharaoh said, Who is the LORD, that I should obey his voice

ja päästämän Israelin? En minä siitä Herrasta mitään tiedä, enkä päästä Israelia.

3. Ja he sanoivat: Heprealaisten Jumala on kohdannut meitä; anna siis nyt meidän mennä kolmen päivän matka korpeen uhraamaan Herralle meidän Jumalallemme, ettei hän rutolla miekalla meidän päällemme tulis.

4. Niin Egyptin kuningas sanoi heille: miksi te, Moses ja Aaron, pidätte kansan heidän työstänsä? Menkäät teidän työhönne.

5. Pharao sanoi vielä: katso, ilmankin on kansaa paljo maalla, ja te vielä nyt tahdotte heitä joutilaaksi saattaa heidän töistänsä.

6. Sentähden käski Pharao sinä päivänä kansan teettäjille ja heidän haltioillensa, sanoen:

7. Ei teidän pidä tästälähin olkia antaman kansalle tiilejä tehdä niinkuin ennen; menkään he itse ja kootkaan itsellensä olkia.

8. Kuitenkin se tiililuku, jonka he tekivät tähän asti, laskekaat heidän päällensä, ja älkäät siitä vähentäkö;

to let Israel go? I know not the LORD, neither will I let Israel go.

3. And they said, The God of the Hebrews hath met with us: let us go, we pray thee, three days' journey into the desert, and sacrifice unto the LORD our God; lest he fall upon us with pestilence, or with the sword.

4. And the king of Egypt said unto them, Wherefore do ye, Moses and Aaron, let the people from their works? get you unto your burdens.

5. And Pharaoh said, Behold, the people of the land now are many, and ye make them rest from their burdens.

6. And Pharaoh commanded the same day the taskmasters of the people, and their officers, saying,

7. Ye shall no more give the people straw to make brick, as heretofore: let them go and gather straw for themselves.

8. And the tale of the bricks, which they did make heretofore, ye shall

sillä he ovat joutilaisna, sentähden he huutavat, sanoen: me tahdomme mennä uhraamaan meidän Jumalallemme.

9. Rasitettakoon kansa työllä, että heillä olis kyllä tekemistä, eikä luottaisi valhepuheisiin.

10. Niin kansan teettäjät ja heidän haltiansa menivät ja puhuivat kansalle, sanoen: näin sanoo Pharao: en minä tahdo teille olkia antaa.

11. Menkäät itse kokoomaan teillenne olkia kusta ikänänsä te löydätte; mutta teidän työstänne ei pidä mitään vähennettämän.

12. Niin kansa hajotti itsensä koko Egyptin maan ympärinsä hakemaan heillensä sänkiä, että heillä olkia olisi.

13. Ja teettäjät vaativat heitä, sanoen: täyttäkäät teidän päivätyönne, niinkuin silloinkin, koska teillä olkia oli.

14. Ja Israelin lasten haltiat, jotka Pharaon teettäjät heidän päällensä

lay upon them; ye shall not diminish ought thereof: for they be idle; therefore they cry, saying, Let us go and sacrifice to our God.

9. Let there more work be laid upon the men, that they may labour therein; and let them not regard vain words.

10. And the taskmasters of the people went out, and their officers, and they spake to the people, saying, Thus saith Pharaoh, I will not give you straw.

11. Go ye, get you straw where ye can find it: yet not ought of your work shall be diminished.

12. So the people were scattered abroad throughout all the land of Egypt to gather stubble instead of straw.

13. And the taskmasters hasted them, saying, Fulfil your works, your daily tasks, as when there was straw.

14. And the officers of the children of Israel, which Pharaoh's taskmasters had set over them, were

asettaneet olivat, piestiin ja sanottiin heille: miksi ette eilen eikä tänäpänä täyttäneet teidän määrättyä päivätyötänne tiilein tekemisessä, niinkuin ennenkin.

beaten, and demanded, Wherefore have ye not fulfilled your task in making brick both yesterday and to day, as heretofore?

15. Niin Israelin lasten haltiat menivät ja huusivat Pharaon tykö, sanoen: miksis näin teet palvelioilles?

15. Then the officers of the children of Israel came and cried unto Pharaoh, saying, Wherefore dealest thou thus with thy servants?

16. Ei anneta sinun palvelioilles olkia, ja he sanovat meille: tehkäät tiilit, ja katso, sinun palvelias piestään, ja sinun kansalles nuhde on.

16. There is no straw given unto thy servants, and they say to us, Make brick: and, behold, thy servants are beaten; but the fault is in thine own people.

17. Ja hän sanoi: te olette joutilaat, joutilaat te olette, sentähden te sanotte: menkäämme ja uhratkaamme Herralle.

17. But he said, Ye are idle, ye are idle: therefore ye say, Let us go and do sacrifice to the LORD.

18. Niin menkäät nyt, ja tehkäät työtä. Olkia ei pidä teille annettaman; mutta tiililuvun pitää teidän kuitenkin antaman.

18. Go therefore now, and work; for there shall no straw be given you, yet shall ye deliver the tale of bricks.

19. Niin Israelin lasten haltiat näkivät itsensä olevan ahdistuksessa, sillä (heille) sanottiin: ei teidän pidä vähentämän teidän tiileistänne, kunkin päivän määrästä.

19. And the officers of the children of Israel did see that they were in evil case, after it was said, Ye shall not minish ought from your bricks of your daily task.

20. Ja he kohtasivat Moseksen ja

20. And they met Moses and Aaron,

Aaronin, jotka seisoivat heitä vastassa, kuin he läksivät Pharaon tykö.

who stood in the way, as they came forth from Pharaoh:

21. Joille he sanoivat: Herra nähköön teitä ja tuomitkoon; sillä te olette tehneet meidän haisevaiseksi Pharaon edessä, ja hänen palveliainsa edessä, että te olette miekan antaneet heidän käteensä, surmata meitä.

21. And they said unto them, The LORD look upon you, and judge; because ye have made our savour to be abhorred in the eyes of Pharaoh, and in the eyes of his servants, to put a sword in their hand to slay us.

22. Moses palasi Herran tykö, ja sanoi: Herra miksis niin pahasti teet tätä kansaa vastaan? Miksis olet minut tänne lähettänyt?

22. And Moses returned unto the LORD, and said, Lord, wherefore hast thou so evil entreated this people? why is it that thou hast sent me?

23. Sillä sitte kuin minä menin Pharaon tykö, puhuttelemaan häntä sinun nimees, on hän pahoin tehnyt tälle kansalle; ja et sinä ollenkaan ole pelastanut sinun kansaas.

23. For since I came to Pharaoh to speak in thy name, he hath done evil to this people; neither hast thou delivered thy people at all.

6 luku

1. Niin sanoi myös Herra Mosekselle: nyt pitää sinun näkemän, mitä minä Pharaolle teen; sillä hänen pitää heitä päästämän väkevän käden kautta, ja hänen myös pitää

1. Then the LORD said unto Moses, Now shalt thou see what I will do to Pharaoh: for with a strong hand shall he let them go, and with a strong hand shall he drive them out

väkevän käden kautta heitä ajaman ulos maaltansa.

2. Ja Jumala puhui Mosekselle, ja sanoi hänelle: Minä (olen) Herra,

3. Ja olen näkynyt Abrahamille, Isaakille ja Jakobille kaikkivaltiasna Jumalana. Mutta minun nimessäni HERRA, en ole minä tuttu heiltä.

4. Ja minä tein myös minun liittoni heidän kanssansa, antaakseni heille Kanaanin maan, heidän vaelluksensa maan, jossa he ovat muukalaiset olleet.

5. Ja minä olen myös kuullut Israelin lasten huokauksen, joita Egyptiläiset orjuudella vaivaavat, ja olen minun liittoni muistanut.

6. Sentähden sano Israelin lapsille: minä olen Herra, ja minä johdatan teitä Egyptin kuorman alta, ja pelastan teitä orjuudestanne, ja vapahdan teitä ojetulla käsivarrella ja suurella oikeudella.

7. Ja otan teitä minun kansakseni, ja olen teidän Jumalanne, että te

of his land.

2. And God spake unto Moses, and said unto him, I am the LORD:

3. And I appeared unto Abraham, unto Isaac, and unto Jacob, by the name of God Almighty, but by my name JEHOVAH was I not known to them.

4. And I have also established my covenant with them, to give them the land of Canaan, the land of their pilgrimage, wherein they were strangers.

5. And I have also heard the groaning of the children of Israel, whom the Egyptians keep in bondage; and I have remembered my covenant.

6. Wherefore say unto the children of Israel, I am the LORD, and I will bring you out from under the burdens of the Egyptians, and I will rid you out of their bondage, and I will redeem you with a stretched out arm, and with great judgments:

7. And I will take you to me for a people, and I will be to you a God: and ye shall know that I am the

tietäisitte, että minä olen teidän Jumalanne, joka teitä johdatan ulos Egyptin orjuudesta.

LORD your God, which bringeth you out from under the burdens of the Egyptians.

8. Ja vien teitä sille maalle, jonka ylitse minä nostin minun käteni antaakseni sen Abrahamille, Isaakille ja Jakobille; sen minä tahdon antaa teille omaksi: minä Herra.

8. And I will bring you in unto the land, concerning the which I did swear to give it to Abraham, to Isaac, and to Jacob; and I will give it you for an heritage: I am the LORD.

9. Näin puhui Moses Israelin lapsille; vaan ei he kuulleet Mosesta henkensä ahdistuksen ja raskaan orjuutensa tähden.

9. And Moses spake so unto the children of Israel: but they hearkened not unto Moses for anguish of spirit, and for cruel bondage.

10. Silloin puhui Herra Mosekselle, sanoen:

10. And the LORD spake unto Moses, saying,

11. Mene ja puhu Pharaolle Egyptin kuninkaalle, että hän päästäis Israelin lapset hänen maaltansa.

11. Go in, speak unto Pharaoh king of Egypt, that he let the children of Israel go out of his land.

12. Mutta Moses puhui Herran edessä, sanoen: katso Israelin lapset ei kuulleet minua, kuinkasta Pharao kuulis minua, ja minulla on myös ympärileikkaamattomat huulet?

12. And Moses spake before the LORD, saying, Behold, the children of Israel have not hearkened unto me; how then shall Pharaoh hear me, who am of uncircumcised lips?

13. Niin puhui Herra Mosekselle ja Aaronille, ja käski heitä Israelin lasten ja Pharaon Egyptin kuninkaan tykö, johdattamaan Israelin lapsia

13. And the LORD spake unto Moses and unto Aaron, and gave them a charge unto the children of Israel, and unto Pharaoh king of Egypt, to

ulos Egyptin maalta.

14. Nämät olivat heidän isäinsä huonetten päät. Rubenin Israelin esikoisen lapset: Hanok ja Pallu, Hetsron ja Karmi: nämät ovat Rubenin sukukunnat.

15. Ja Simeonin lapset: Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zoar ja Saul, sen Kanaanean vaimon poika: nämät ovat Simeonin sukukunnat.

16. Ja nämät ovat Levin lasten nimet heidän sukukunnissansa: Gerson, Kahat ja Merari: Mutta Levin elämän vuodet olivat sata ja seitsemänneljättäkymmentä ajastaikaa.

17. Gersonin lapset: Libni ja Simei heidän sukukunnissansa.

18. Kahatin lapset: Amram, Jesear, Hebro ja Usiel. Mutta Kahatin elämän vuodet olivat sata ja kolmeneljättäkymmentä ajastaikaa.

19. Ja Merarin pojat: Maheli ja Musi: nämät ovat Levin sukukunnat heidän polvisuvussansa.

bring the children of Israel out of the land of Egypt.

14. These be the heads of their fathers' houses: The sons of Reuben the firstborn of Israel; Hanoch, and Pallu, Hezron, and Carmi: these be the families of Reuben.

15. And the sons of Simeon; Jemuel, and Jamin, and Ohad, and Jachin, and Zohar, and Shaul the son of a Canaanitish woman: these are the families of Simeon.

16. And these are the names of the sons of Levi according to their generations; Gershon, and Kohath, and Merari: and the years of the life of Levi were an hundred thirty and seven years.

17. The sons of Gershon; Libni, and Shimi, according to their families.

18. And the sons of Kohath; Amram, and Izhar, and Hebron, and Uzziel: and the years of the life of Kohath were an hundred thirty and three years.

19. And the sons of Merari; Mahali and Mushi: these are the families of Levi according to their generations.

20. Ja Amram otti isänsä sisaren Jokebetin emännäksensä, joka synnytti hänelle Aaronin ja Moseksen. Ja Amramin elämän vuodet olivat sata ja seitsemänneljättäkymmentä ajastaikaa.

20. And Amram took him Jochebed his father's sister to wife; and she bare him Aaron and Moses: and the years of the life of Amram were an hundred and thirty and seven years.

21. Ja Jetsearin lapset: Kora, Nepheg ja Sikri.

21. And the sons of Izhar; Korah, and Nepheg, and Zichri.

22. Ja Usielin lapset: Misael, Eltsaphan ja Sitri.

22. And the sons of Uzziel; Mishael, and Elzaphan, and Zithri.

23. Aaron otti itsellensä emännän Elitseban, Aminadabin tyttären, Nahassonin sisaren, joka hänelle synnytti Nadabin, Abihun, Eleatsarin ja Itamarin.

23. And Aaron took him Elisheba, daughter of Amminadab, sister of Naashon, to wife; and she bare him Nadab, and Abihu, Eleazar, and Ithamar.

24. Ja Koran lapset: Assir, Elkana ja Abiasaph: nämät ovat Koralaisten sukukunnat.

24. And the sons of Korah; Assir, and Elkanah, and Abiasaph: these are the families of the Korhites.

25. Mutta Eleatsar Aaronin poika otti itsellensä Putielin tyttäristä emännän, joka synnytti hänelle Pinehaan. Nämät ovat Leviläisten isäin päät heidän sukukunnissansa.

25. And Eleazar Aaron's son took him one of the daughters of Putiel to wife; and she bare him Phinehas: these are the heads of the fathers of the Levites according to their families.

26. Nämät ovat Aaron ja Moses, joille Herra sanoi: johdattakaat ulos Israelin lapset Egyptin maalta joukkoinensa.

26. These are that Aaron and Moses, to whom the LORD said, Bring out the children of Israel from the

land of Egypt according to their armies.

27. Nämät ovat ne, jotka puhuivat Pharaon Egyptin kuninkaan kanssa, että heidän piti johdattaman ulos Israelin lapset Egyptistä: nämät ovat Moses ja Aaron.

27. These are they which spake to Pharaoh king of Egypt, to bring out the children of Israel from Egypt: these are that Moses and Aaron.

28. Ja sinä päivänä puhui Herra Moseksen kanssa Egyptin maalla,

28. And it came to pass on the day when the LORD spake unto Moses in the land of Egypt,

29. Ja sanoi hänelle: Minä olen Herra: puhu Pharaolle Egyptin kuninkaalle kaikki, mitä minä sinulle puhun.

29. That the LORD spake unto Moses, saying, I am the LORD: speak thou unto Pharaoh king of Egypt all that I say unto thee.

30. Niin vastasi Moses Herralle: katso, minä olen ympärileikkaamatoin huulilta, kuinkasta Pharao minua kuulee?

30. And Moses said before the LORD, Behold, I am of uncircumcised lips, and how shall Pharaoh hearken unto me?

7 luku

1. Ja Herra sanoi Mosekselle: katso, minä olen asettanut sinun Pharaon Jumalaksi. Ja veljes Aaron pitää oleman sinun prophetas.

1. And the LORD said unto Moses, See, I have made thee a god to Pharaoh: and Aaron thy brother shall be thy prophet.

2. Sinun pitää puhuman kaikki, mitä minä käsken sinulle, vaan Aaron si-

2. Thou shalt speak all that I command thee: and Aaron thy brother shall speak unto Pharaoh, that he

nun veljes pitää sen puhuman Pharaolle: että hän päästäis Israelin lapset maaltansa.

send the children of Israel out of his land.

3. Mutta minä tahdon paaduttaa Pharaon sydämen, ja tehdä monta minun ihmettäni ja tunnustähteäni Egyptin maalla.

3. And I will harden Pharaoh's heart, and multiply my signs and my wonders in the land of Egypt.

4. Ja ei Pharao kuule teitä; ja minä tahdon osoittaa minun käteni Egyptissä, ja johdatan ulos minun joukkoni, minun kansani Israelin lapset Egyptin maalta suurella oikeudella.

4. But Pharaoh shall not hearken unto you, that I may lay my hand upon Egypt, and bring forth mine armies, and my people the children of Israel, out of the land of Egypt by great judgments.

5. Ja Egyptiläisten pitää tietämän, että minä olen Herra, ojetessani kättäni Egyptin ylitse, ja johdattaissani ulos Israelin lapset heidän keskeltänsä.

5. And the Egyptians shall know that I am the LORD, when I stretch forth mine hand upon Egypt, and bring out the children of Israel from among them.

6. Moses ja Aaron tekivät niinkuin Herra oli heille käskenyt.

6. And Moses and Aaron did as the LORD commanded them, so did they.

7. Ja Moses oli kahdeksankymmenen ajastaikainen, ja Aaron kolmen ajastaikainen yhdeksättäkymmentä, koska he puhuivat Pharaon kanssa.

7. And Moses was fourscore years old, and Aaron fourscore and three years old, when they spake unto Pharaoh.

8. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:

8. And the LORD spake unto Moses and unto Aaron, saying,

9. Koska Pharao puhuu teille, sanoen: osoittakaat teidän ihmeenne. Niin sinun pitää sanoman Aaronille: ota sauvas, ja heitä Pharaon eteen, ja se tulee kärmeeksi.

9. When Pharaoh shall speak unto you, saying, Shew a miracle for you: then thou shalt say unto Aaron, Take thy rod, and cast it before Pharaoh, and it shall become a serpent.

10. Niin Moses ja Aaron menivät Pharaon tykö, ja tekivät niinkuin Herra oli käskenyt. Ja Aaron heitti sauvansa Pharaon ja hänen palveliainsa eteen, ja se tuli kärmeeksi.

10. And Moses and Aaron went in unto Pharaoh, and they did so as the LORD had commanded: and Aaron cast down his rod before Pharaoh, and before his servants, and it became a serpent.

11. Niin Pharao myös kutsui tietäjät ja noidat, ja Egyptin noidat tekivät myös niin noitumisillansa.

11. Then Pharaoh also called the wise men and the sorcerers: now the magicians of Egypt, they also did in like manner with their enchantments.

12. Ja itsekukin heistä heitti sauvansa maahan, ja ne tulivat kärmeiksi. Mutta Aaronin sauva nieli heidän sauvansa.

12. For they cast down every man his rod, and they became serpents: but Aaron's rod swallowed up their rods.

13. Niin Pharaon sydän paatui, eikä myös kuullut heitä: niinkuin Herra oli sanonut.

13. And he hardened Pharaoh's heart, that he hearkened not unto them; as the LORD had said.

14. Ja Herra sanoi Mosekselle: Pharaon sydän on kovettunut, ja ei tahdo päästää kansaa.

14. And the LORD said unto Moses, Pharaoh's heart is hardened, he refuseth to let the people go.

15. Mene Pharaon tykö varhain aamulla, katso, hän kävelee vetten tykönä, ja seiso häntä vastassa virran reunalla, ja se sauva, joka oli kärmeeksi muuttunut, ota sinun kätees.

15. Get thee unto Pharaoh in the morning; lo, he goeth out unto the water; and thou shalt stand by the river's brink against he come; and the rod which was turned to a serpent shalt thou take in thine hand.

16. Ja sano hänelle: Herra Hebrealaisten Jumala on minun lähettänyt sinun tykös, sanoen: laske minun kansani palvelemaan minua korvessa; ja katso, et ole sinä kuullut tähän asti.

16. And thou shalt say unto him, The LORD God of the Hebrews hath sent me unto thee, saying, Let my people go, that they may serve me in the wilderness: and, behold, hitherto thou wouldest not hear.

17. Sentähden sanoo Herra näin: tästä pitää sinun tunteman minun olevan Herran: katso, minä lyön tällä sauvalla, joka on minun kädessäni, veteen, joka virrassa on, ja sen pitää muuttuman vereksi,

17. Thus saith the LORD, In this thou shalt know that I am the LORD: behold, I will smite with the rod that is in mine hand upon the waters which are in the river, and they shall be turned to blood.

18. Niin että kalat, jotka virrassa ovat, pitää kuoleman, ja virran pitää haiseman, ja Egyptiläiset pitää kyylymän, koska he juovat vettä virrasta.

18. And the fish that is in the river shall die, and the river shall stink; and the Egyptians shall lothe to drink of the water of the river.

19. Ja Herra sanoi Mosekselle: sano Aaronille: ota sauvas, ja ojenna kätes Egyptin vetten ylitse, ja heidän virtainsa ylitse, ja heidän jokeinsa ylitse, ja heidän järveinsä ylitse, ja

19. And the LORD spake unto Moses, Say unto Aaron, Take thy rod, and stretch out thine hand upon the waters of Egypt, upon their streams, upon their rivers, and

kaikkein heidän vesilammikkoinsa ylitse, ja ne pitää tuleman vereksi, ja pitää oleman veri koko Egyptin maassa, sekä puuastioissa että myös kiviastioissa.

upon their ponds, and upon all their pools of water, that they may become blood; and that there may be blood throughout all the land of Egypt, both in vessels of wood, and in vessels of stone.

20. Niin Mose ja Aaron tekivät niinkuin Herra oli käskenyt, ja hän nosti sauvan ja löi veteen, joka virrassa oli, Pharaon ja hänen palveliainsa edessä: ja kaikki vedet, jotka olivat virrassa, muuttuivat vereksi.

20. And Moses and Aaron did so, as the LORD commanded; and he lifted up the rod, and smote the waters that were in the river, in the sight of Pharaoh, and in the sight of his servants; and all the waters that were in the river were turned to blood.

21. Ja kala, jotka olivat virrassa, kuolivat, ja virta haisi, niin ettei Egyptiläiset saaneet juoda vettä virrasta. Ja veri oli koko Egyptin maalla.

21. And the fish that was in the river died; and the river stank, and the Egyptians could not drink of the water of the river; and there was blood throughout all the land of Egypt.

22. Egyptin noidat tekivät myös niin noituuksillansa. Mutta Pharaon sydän paatui, ja ei kuullut heitä: niinkuin Herra sanonut oli.

22. And the magicians of Egypt did so with their enchantments: and Pharaoh's heart was hardened, neither did he hearken unto them; as the LORD had said.

23. Ja Pharao käänsi itsensä ja palasi kotiansa, ja ei pannut sitäkään sydämeensä.

23. And Pharaoh turned and went into his house, neither did he set his heart to this also.

24. Mutta kaikki Egyptiläiset kaivoivat virran ympärillä vettä juodaksensa; sillä ei he saaneet juoda virran vesistä.
25. Ja se oli täyttä seitsemän päivää, sittenkuin Herra oli lyönyt virran.

24. And all the Egyptians digged round about the river for water to drink; for they could not drink of the water of the river.
25. And seven days were fulfilled, after that the LORD had smitten the river.

8 luku

1. Ja Herra sanoi Mosekselle: mene Pharaon tykö, ja sano hänelle: näin sanoo Herra: päästä minun kansani palvelemaan minua.
2. Vaan jos et sinä tahdo päästää; katso, niin minä rankaisen kaikki sinun maas ääret sammakoilla.
3. Niin että virran pitää kuohuman sammakoista, ja ne pitää astuman ylös, ja tuleman sinun huoneesees, ja sinun lepokammioos, ja sinun vuoteesees, niin myös sinun palveliais huoneesen, ja sinun kansas sekaan, ja sinun pätsiis, sinun taikinaastioihis;
4. Ja sinun päälles, ja sinun kansas ja kaikkein sinun palveliais päälle, pitää sammakot hyppelemän.

1. And the LORD spake unto Moses, Go unto Pharaoh, and say unto him, Thus saith the LORD, Let my people go, that they may serve me.
2. And if thou refuse to let them go, behold, I will smite all thy borders with frogs:
3. And the river shall bring forth frogs abundantly, which shall go up and come into thine house, and into thy bedchamber, and upon thy bed, and into the house of thy servants, and upon thy people, and into thine ovens, and into thy kneadingtroughs:
4. And the frogs shall come up both on thee, and upon thy people, and upon all thy servants.

5. Ja Herra sanoi Mosekselle: sanos Aaronille: ojenna kätes sauvoinensa virtain, jokein ja järvein ylitse, ja anna sammakot nousta ylitse koko Egyptin maan.

5. And the LORD spake unto Moses, Say unto Aaron, Stretch forth thine hand with thy rod over the streams, over the rivers, and over the ponds, and cause frogs to come up upon the land of Egypt.

6. Ja Aaron ojensi kätensä Egyptin vetten ylitse; ja sammakot tulivat sieltä ylös, ja peittivät koko Egyptin maan.

6. And Aaron stretched out his hand over the waters of Egypt; and the frogs came up, and covered the land of Egypt.

7. Tekivät myös noidat niin noituuksillansa: ja antoivat sammakot tulla Egyptin maan ylitse.

7. And the magicians did so with their enchantments, and brought up frogs upon the land of Egypt.

8. Niin Pharao kutsui Moseksen ja Aaronin, ja sanoi: rukoilkaat Herraa, että hän ottais pois sammakot minulta ja minun kansaltani; niin minä päästän kansan uhraamaan Herralle.

8. Then Pharaoh called for Moses and Aaron, and said, Intreat the LORD, that he may take away the frogs from me, and from my people; and I will let the people go, that they may do sacrifice unto the LORD.

9. Moses sanoi: pidä sinä se kunnia, (että määräät) koska minun pitää rukoileman edestäs, ja palveliais ja kansas edestä, että sammakot pitäis hukutettaman sinulta, ja sinun huoneistas, ainoastansa virtaan jäämän.

9. And Moses said unto Pharaoh, Glory over me: when shall I intreat for thee, and for thy servants, and for thy people, to destroy the frogs from thee and thy houses, that they may remain in the river only?

10. Hän sanoi: huomenna. Hän

10. And he said, To morrow. And

vastasi: olkoon sanas jälkeen, ettäs tietäisit, ettei yksikään ole niinkuin Herra, meidän Jumalamme.

he said, Be it according to thy word: that thou mayest know that there is none like unto the LORD our God.

11. Silloin sammakot pitää otettaman pois sinulta, ja sinun huoneistas, ja sinun palvelioiltas, ja sinun kansaltas, ainoastansa virtaan jäämän.

11. And the frogs shall depart from thee, and from thy houses, and from thy servants, and from thy people; they shall remain in the river only.

12. Niin Moses ja Aaron läksivät Pharaon tyköä: ja Moses huusi Herran tykö sammakkoin tähden, jotka hän Pharaon päälle pannut oli.

12. And Moses and Aaron went out from Pharaoh: and Moses cried unto the LORD because of the frogs which he had brought against Pharaoh.

13. Ja Herra teki Moseksen sanan jälkeen: ja sammakot kuolivat huoneista, kylistä ja kedoilta.

13. And the LORD did according to the word of Moses; and the frogs died out of the houses, out of the villages, and out of the fields.

14. Ja he heittivät ne suuriin roukkioihin, ja maa haisi siitä.

14. And they gathered them together upon heaps: and the land stank.

15. Kun Pharao näki levon saaneensa, paadutti hän sydämensä, ja ei kuullut heitä: niinkuin Herra sanonut oli.

15. But when Pharaoh saw that there was respite, he hardened his heart, and hearkened not unto them; as the LORD had said.

16. Ja Herra sanoi Mosekselle: sano Aaronille: ojenna sauvas, ja lyö maan tomuun, että se tulis täiksi

16. And the LORD said unto Moses, Say unto Aaron, Stretch out thy rod, and smite the dust of the land,

koko Egyptin maassa.

that it may become lice throughout all the land of Egypt.

17. Ja he tekivät niin: ja Aaron ojensi kätensä sauvoinensa, ja löi maan tomua, ja täit tulivat ihmisiin ja eläimiin: ja kaikki maan tomu muuttui täiksi koko Egyptin maassa.

17. And they did so; for Aaron stretched out his hand with his rod, and smote the dust of the earth, and it became lice in man, and in beast; all the dust of the land became lice throughout all the land of Egypt.

18. Tekivät myös noidat noituuksillansa niin, täitä matkaan saattaaksensa; vaan ei he taitaneet. Ja täit olivat ihmisissä ja eläimissä.

18. And the magicians did so with their enchantments to bring forth lice, but they could not: so there were lice upon man, and upon beast.

19. Niin sanoivat noidat Pharaolle: tämä on Jumalan sormi. Mutta Pharaon sydän paatui, ja ei kuullut heitä: niinkuin Herra sanonut oli.

19. Then the magicians said unto Pharaoh, This is the finger of God: and Pharaoh's heart was hardened, and he hearkened not unto them; as the LORD had said.

20. Ja Herra sanoi Mosekselle: nouse huomenna varhain, ja seiso Pharaon edessä; katso, hän menee vetten tykö, ja sano hänelle: näin sanoo Herra: päästä minun kansani palvelemaan minua.

20. And the LORD said unto Moses, Rise up early in the morning, and stand before Pharaoh; lo, he cometh forth to the water; and say unto him, Thus saith the LORD, Let my people go, that they may serve me.

21. Sillä jos et sinä päästä minun kansaani; katso, niin minä tahdon

21. Else, if thou wilt not let my people go, behold, I will send swarms

lähettää sinulle, ja sinun palvelioilles, ja sinun kansalles, ja sinun huoneisiis kaikkinaiset turilaat, niin että kaikki huoneet Egyptissä täytetään turilaista, niin myös se maa jonka päällä he ovat.

of flies upon thee, and upon thy servants, and upon thy people, and into thy houses: and the houses of the Egyptians shall be full of swarms of flies, and also the ground whereon they are.

22. Ja minä tahdon eroittaa sinä päivänä Gosenin maan, jossa minun kansani asuu, ettei siinä yhtään turilasta pidä oleman: ettäs tietäisit minun olevan Herran koko maan keskellä.

22. And I will sever in that day the land of Goshen, in which my people dwell, that no swarms of flies shall be there; to the end thou mayest know that I am the LORD in the midst of the earth.

23. Ja minä panen lunastuksen minun ja sinun kansas välille. Huomenna pitää tämän ihmeen tapahtuman.

23. And I will put a division between my people and thy people: to morrow shall this sign be.

24. Ja Herra teki niin. Ja tuli paljo turilaita Pharaon huoneesen, ja hänen palveliainsa huoneisiin, ja koko Egyptin maalle; ja maa turmeltiin turilailta.

24. And the LORD did so; and there came a grievous swarm of flies into the house of Pharaoh, and into his servants' houses, and into all the land of Egypt: the land was corrupted by reason of the swarm of flies.

25. Niin kutsui Pharao Moseksen ja Aaronin, ja sanoi: menkäät ja uhratkaat teidän Jumalallenne tällä maalla.

25. And Pharaoh called for Moses and for Aaron, and said, Go ye, sacrifice to your God in the land.

26. Moses sanoi: ei sovi niin tehdä;

26. And Moses said, It is not meet

sillä me uhraisimme Herralle meidän Jumalallemme Egyptiläisten kauhistuksen: katso, jos me Egyptin maan kauhistukset uhraisimme heidän edessänsä, eikö he meitä kivittäisi?

so to do; for we shall sacrifice the abomination of the Egyptians to the LORD our God: lo, shall we sacrifice the abomination of the Egyptians before their eyes, and will they not stone us?

27. Kolmen päiväkunnan matkan menemme me korpeen, ja uhraamme Herralle meidän Jumalallemme, niinkuin hän on meille sanonut.

27. We will go three days' journey into the wilderness, and sacrifice to the LORD our God, as he shall command us.

28. Pharao sanoi: minä päästän teidät, että te uhraisitte Herralle teidän Jumalallenne korvessa, ainoastansa ettétte kauvas menisi; rukoilkaat minun edestäni.

28. And Pharaoh said, I will let you go, that ye may sacrifice to the LORD your God in the wilderness; only ye shall not go very far away: intreat for me.

29. Moses sanoi: Katso, kuin minä menen sinun tyköäs, niin minä rukoilen Herraa, että turilaat otettaisiin pois Pharaolta, ja hänen palvelioiltansa, ja hänen kansaltansa huomenna: ainoastansa älä minua enää viettele, niin ettes päästä kansaa uhraamaan Herralle.

29. And Moses said, Behold, I go out from thee, and I will intreat the LORD that the swarms of flies may depart from Pharaoh, from his servants, and from his people, to morrow: but let not Pharaoh deal deceitfully any more in not letting the people go to sacrifice to the LORD.

30. Ja Mose läksi Pharaon tyköä, ja rukoili Herraa.

30. And Moses went out from Pharaoh, and intreated the LORD.

31. Ja Herra teki niinkuin Moses sanonut oli: ja otti turilaat Pharaolta

31. And the LORD did according to the word of Moses; and he removed

ja hänen palvelioiltansa, ja hänen kansaltansa pois, niin ettei yhtäkään jäänyt.
32. Mutta Pharao paadutti sydämensä vielä nyt tälläkin haavaa ja ei päästänyt kansaa.

the swarms of flies from Pharaoh, from his servants, and from his people; there remained not one.
32. And Pharaoh hardened his heart at this time also, neither would he let the people go.

9 luku

1. Niin Herra sanoi Mosekselle mene Pharaon tykö, ja sano hänelle: näin sanoo Herra Hebrealaisten Jumala: päästä minun kansani palvelemaan minua.
2. Vaan jolles päästä, mutta vielä pidätät heitä:
3. Katso, Herran käsi on sinun karjas päällä, jotka ovat kedolla, hevosten päällä, aasein päällä, kamelein päällä, härkäin päällä, lammasten päällä, sangen raskaan ruttotaudin kanssa.
4. Ja Herra on eroittava Israelin karjan Egyptin karjasta, niin ettei mitään kuole kaikesta kuin Israelin lapsilla on.

5. Ja Herra määräsi ajan, sanoen:

1. Then the LORD said unto Moses, Go in unto Pharaoh, and tell him, Thus saith the LORD God of the Hebrews, Let my people go, that they may serve me.
2. For if thou refuse to let them go, and wilt hold them still,
3. Behold, the hand of the LORD is upon thy cattle which is in the field, upon the horses, upon the asses, upon the camels, upon the oxen, and upon the sheep: there shall be a very grievous murrain.
4. And the LORD shall sever between the cattle of Israel and the cattle of Egypt: and there shall nothing die of all that is the children's of Israel.
5. And the LORD appointed a set

tämän Herra tekee huomenna maassa.
6. Ja Herra teki niin toisna päivänä, ja kaikki Egyptin karja kuoli: vaan Israelin lasten karjasta ei yhtäkään kuollut.
7. Niin Pharao lähetti (tiedustelemaan) ja katso, ei ollut Israelin karjasta yhtäkään kuollut. Mutta Pharaon sydän paatui, ja ei päästänyt kansaa.
8. Ja Herra sanoi Mosekselle ja Aaronille: ottakaat kätenne täyteen toton nokea, ja Moses paiskatkaan sen taivaasen päin Pharaon edessä.
9. Ja pitää tuleman tomuksi koko Egyptin maan päälle, ja pitää oleman ihmisten ja karjan päällä märkäpäistä punottavaiset paisumat koko Egyptin maalla.
10. Ja he ottivat nokea totosta, ja seisoivat Pharaon edessä, ja Moses paiskasi sen taivaasen päin: niin tulivat märkäpäistä punottavaiset paisumat ihmisiin ja karjaan.
11. Niin ettei noidatkaan saaneet

time, saying, To morrow the LORD shall do this thing in the land.
6. And the LORD did that thing on the morrow, and all the cattle of Egypt died: but of the cattle of the children of Israel died not one.
7. And Pharaoh sent, and, behold, there was not one of the cattle of the Israelites dead. And the heart of Pharaoh was hardened, and he did not let the people go.
8. And the LORD said unto Moses and unto Aaron, Take to you handfuls of ashes of the furnace, and let Moses sprinkle it toward the heaven in the sight of Pharaoh.
9. And it shall become small dust in all the land of Egypt, and shall be a boil breaking forth with blains upon man, and upon beast, throughout all the land of Egypt.
10. And they took ashes of the furnace, and stood before Pharaoh; and Moses sprinkled it up toward heaven; and it became a boil breaking forth with blains upon man, and upon beast.
11. And the magicians could not

seisoa Moseksen edessä paisumain tähden: sillä paisumat olivat niin noitain päällä, kuin kaikkien Egyptiläisten.

stand before Moses because of the boils; for the boil was upon the magicians, and upon all the Egyptians.

12. Mutta Herra paadutti Pharaon sydämen, ja ei hän kuullut heitä: niinkuin Herra Mosekselle sanonut oli.

12. And the LORD hardened the heart of Pharaoh, and he hearkened not unto them; as the LORD had spoken unto Moses.

13. Niin sanoi Herra Mosekselle: nouse huomenna varhain, ja seiso Pharaon edessä, ja sano hänelle: Näin sanoo Herra Hebrealaisten Jumala: päästä minun kansani palvelemaan minua.

13. And the LORD said unto Moses, Rise up early in the morning, and stand before Pharaoh, and say unto him, Thus saith the LORD God of the Hebrews, Let my people go, that they may serve me.

14. Muutoin minä tällä haavaa lähetän kaikki minun rangaistukseni sinun sydämees, ja sinun palveliais, ja sinun kansas päälle, tietääkses, ettei kaikessa maassa ole minun vertaani;

14. For I will at this time send all my plagues upon thine heart, and upon thy servants, and upon thy people; that thou mayest know that there is none like me in all the earth.

15. Sillä minä olisin nyt jo ojentanut käteni, ja lyönyt sinun ja sinun kansas ruttotaudilla: että sinun olis täytynyt hukkua maan päältä.

15. For now I will stretch out my hand, that I may smite thee and thy people with pestilence; and thou shalt be cut off from the earth.

16. Mutta tosin sentähden olen minä sinun antanut seisoa, että minä osoittaisin sinulle minun voi-

16. And in very deed for this cause have I raised thee up, for to shew in thee my power; and that my name may be declared throughout

mani, ja että minun nimeni julistettaisiin kaikessa maassa.

17. Ja vieläkös nyt ylennät itses minun kansani päälle, etkä päästä heitä:

18. Katso, huomenna tällä ajalla annan minä sangen suuria rakeita sataa, jonka kaltaisia ei ole ollut Egyptissä, hamasta siitä päivästä kuin se perustettu on, niin tähän asti.

19. Lähetä siis nyt ja korjaa sinun karjas ja kaikki mitä sinulla on kedolla; sillä kaikki ihmiset ja karja kuin kedolla löydetään, ja ei ole korjatut huoneesen, niiden päälle lankeevat rakeet ja heidän pitää kuoleman.

20. Joka Pharaon palvelioista pelkäsi Herran sanaa, se palveliansa ja karjansa huoneesen korjasi,

21. Vaan jonka sydän ei totellut Herran sanaa, se jätti kedolle palveliansa ja karjansa.

22. Niin sanoi Herra Mosekselle: ojenna kätes taivaasen päin, että rakeita satais koko Egyptin maan

all the earth.

17. As yet exaltest thou thyself against my people, that thou wilt not let them go?

18. Behold, to morrow about this time I will cause it to rain a very grievous hail, such as hath not been in Egypt since the foundation thereof even until now.

19. Send therefore now, and gather thy cattle, and all that thou hast in the field; for upon every man and beast which shall be found in the field, and shall not be brought home, the hail shall come down upon them, and they shall die.

20. He that feared the word of the LORD among the servants of Pharaoh made his servants and his cattle flee into the houses:

21. And he that regarded not the word of the LORD left his servants and his cattle in the field.

22. And the LORD said unto Moses, Stretch forth thine hand toward heaven, that there may be hail in

päälle: ihmisten päälle, karjan päälle, ja kaikkein päälle, mitä kedolla vihottaa Egyptin maalla.

all the land of Egypt, upon man, and upon beast, and upon every herb of the field, throughout the land of Egypt.

23. Niin ojensi Moses sauvansa taivaasen päin, että Herra antais jylistä ja rakeita sataa, ja että pitkäisen tuli leimahtelis maan päälle; ja Herra antoi sataa rakeita Egyptin maan päälle,

23. And Moses stretched forth his rod toward heaven: and the LORD sent thunder and hail, and the fire ran along upon the ground; and the LORD rained hail upon the land of Egypt.

24. Että rakeet ja tuli sekaisin maahan lankesivat, niin raskaasti, ettei ikänänsä senkaltaista kaikessa Egyptin maassa tapahtunut ollut, siitä ajasta kuin kansa siinä asumaan rupesi.

24. So there was hail, and fire mingled with the hail, very grievous, such as there was none like it in all the land of Egypt since it became a nation.

25. Ja rakeet löivät koko Egyptin maalla kaikki kuin kedolla olivat, sekä ihmiset että karjan: niin myös koko maan vihannan löivät rakeet kaikki, myös puut kedolla särkivät rikki.

25. And the hail smote throughout all the land of Egypt all that was in the field, both man and beast; and the hail smote every herb of the field, and brake every tree of the field.

26. Ainoasti Gosenin maakunnassa, jossa Israelin lapset olivat, ei rakeita ollut.

26. Only in the land of Goshen, where the children of Israel were, was there no hail.

27. Niin lähetti Pharao ja kutsui Moseksen ja Aaronin, ja sanoi

27. And Pharaoh sent, and called for Moses and Aaron, and said unto them, I have sinned this time: the

heille: minä olen tällä haavalla pahoin tehnyt; Herra on vanhurskas, vaan minä ja minun kansani olemme jumalattomat.

LORD is righteous, and I and my people are wicked.

28. Sentähden rukoilkaat Herraa, että jo kyllä olis, ja että Jumalan jylinä ja rakeet lakkaisivat: niin minä päästän teidät, eikä teidän pidä enempi täällä viipymän.

28. Intreat the LORD (for it is enough) that there be no more mighty thunderings and hail; and I will let you go, and ye shall stay no longer.

29. Ja Moses sanoi hänelle: koska minä lähden kaupungista, niin minä ojennan käteni Herran tykö: niin jylinä lakkaa ja rakeita ei pidä enempi oleman, ettäs tietäisit maan olevan Herran.

29. And Moses said unto him, As soon as I am gone out of the city, I will spread abroad my hands unto the LORD; and the thunder shall cease, neither shall there be any more hail; that thou mayest know how that the earth is the LORD'S.

30. Mutta et sinä ja sinun palvelias, minä kyllä tiedän, vielä nytkään pelkää Herraa Jumalaa.

30. But as for thee and thy servants, I know that ye will not yet fear the LORD God.

31. Niin pellavat ja ohrat maahan lyötiin; sillä ohra oli tähkäpäällä ja pellava oli kulkulla.

31. And the flax and the barley was smitten: for the barley was in the ear, and the flax was bolled.

32. Mutta nisu ja kaura (a) ei turmeltuneet, sillä ne olivat hiljakylvöt.

(a) Spelta eli Turkin kaura.

32. But the wheat and the rie were not smitten: for they were not grown up.

33. Niin Moses meni ulos kaupungista Pharaon tyköä, ja ojensi kä-

33. And Moses went out of the city from Pharaoh, and spread abroad his hands unto the LORD: and the

tensä Herran tykö: ja jylinä ja rakeet lakkasivat, ja sade ei enempi vuodatettu maan päälle.
34. Koska Pharao näki, että sade, ja rakeet, ja jylinät lakkasivat, teki hän vielä enemmin pahaa, ja paadutti sydämensä, sekä hän että hänen palveliansa.
35. Niin paatui Pharaon sydän, ja ei päästänyt Israelin lapsia: niinkuin Herra Moseksen kautta sanonut oli.

thunders and hail ceased, and the rain was not poured upon the earth.
34. And when Pharaoh saw that the rain and the hail and the thunders were ceased, he sinned yet more, and hardened his heart, he and his servants.
35. And the heart of Pharaoh was hardened, neither would he let the children of Israel go; as the LORD had spoken by Moses.

10 luku

1. Ja Herra sanoi Mosekselle: mene Pharaon tykö; sillä minä paadutin hänen ja hänen palveliainsa sydämet, tehdäkseni nämät minun ihmeeni heidän seassansa.
2. Ja että sinä ilmoittaisit sinun lastes, ja sinun lastes lasten korviin, mitä minä tehnyt olen Egyptissä, ja minun ihmeeni, jotka minä tein heidän seassansa, että te tietäisitte, että minä olen Herra.
3. Niin menivät Moses ja Aaron Pharaon tykö, ja sanoivat hänelle:

1. And the LORD said unto Moses, Go in unto Pharaoh: for I have hardened his heart, and the heart of his servants, that I might shew these my signs before him:
2. And that thou mayest tell in the ears of thy son, and of thy son's son, what things I have wrought in Egypt, and my signs which I have done among them; that ye may know how that I am the LORD.
3. And Moses and Aaron came in unto Pharaoh, and said unto him,

näin sanoo Herra Hebrealaisten Jumala: kuinka kauan et sinä tahdo nöyryyttää itsiäs minun edessäni? Päästä minun kansani palvelemaan minua;

Thus saith the LORD God of the Hebrews, How long wilt thou refuse to humble thyself before me? let my people go, that they may serve me.

4. Sillä jos sinä estelet päästää minun kansani; katso, niin minä huomenna tuotan heinäsirkat kaikkiin sinun maas ääriin,

4. Else, if thou refuse to let my people go, behold, to morrow will I bring the locusts into thy coast:

5. Niin että heidän pitää peittämän maan, niin ettei maa pidä näkymän; ja heidän pitää syömän tähteet, mitkä teille on jääneet rakeilta, ja pitää syömän kaikki vihottavaiset puut teidän kedollanne,

5. And they shall cover the face of the earth, that one cannot be able to see the earth: and they shall eat the residue of that which is escaped, which remaineth unto you from the hail, and shall eat every tree which groweth for you out of the field:

6. Ja täyttämän sinun huonees, ja kaikkein sinun palveliais huoneet, ja koko Egyptin huoneet; jonka kaltaisia sinun isäs ja isäisisät ei nähneet ole, siitä päivästä kuin he maan päällä olleet ovat tähän päivään asti. Ja hän käänsi itsensä ja meni ulos Pharaon tyköä.

6. And they shall fill thy houses, and the houses of all thy servants, and the houses of all the Egyptians; which neither thy fathers, nor thy fathers' fathers have seen, since the day that they were upon the earth unto this day. And he turned himself, and went out from Pharaoh.

7. Niin sanoivat Pharaon palveliat hänelle: kuinka kauvan pitää hänen

7. And Pharaoh's servants said unto him, How long shall this man be a

oleman meille paulaksi? Päästä kansa palvelemaan Herraa Jumalaansa: etkös vielä tiedä Egyptiä hävitetyksi?

snare unto us? let the men go, that they may serve the LORD their God: knowest thou not yet that Egypt is destroyed?

8. Niin Moses ja Aaron palautettiin jällensä Pharaon tykö, joka sanoi heille: menkäät ja palvelkaat Herraa teidän Jumalaanne; vaan kutka ne ovat jotka menevät?

8. And Moses and Aaron were brought again unto Pharaoh: and he said unto them, Go, serve the LORD your God: but who are they that shall go?

9. Ja Moses sanoi: me menemme meidän nuorten ja vanhain kanssa, poikinemme ja tyttärinemme, lammastemme ja karjamme kanssa; sillä meillä on Herran juhla.

9. And Moses said, We will go with our young and with our old, with our sons and with our daughters, with our flocks and with our herds will we go; for we must hold a feast unto the LORD.

10. Ja hän sanoi heille: ikään niin, olkoon Herra teidän kanssanne. Pitäiskö minun päästämän teidät ja teidän lapsenne? Katsokaat, jollei teillä jotakin pahaa sydämessänne ole?

10. And he said unto them, Let the LORD be so with you, as I will let you go, and your little ones: look to it; for evil is before you.

11. Ei niin, mutta menkäät te miehet ja palvelkaat Herraa; sillä sitä te olette pyytäneetkin. Ja he ajoivat heidät pois Pharaon edestä.

11. Not so: go now ye that are men, and serve the LORD; for that ye did desire. And they were driven out from Pharaoh's presence.

12. Niin sanoi Herra Mosekselle: ojenna kätes Egyptin maan ylitse

12. And the LORD said unto Moses, Stretch out thine hand over the land of Egypt for the locusts, that

heinäsirkkain tähden, että he tulisivat Egyptin maan päälle, ja söisivät kaiken maan vihannon, kaikki mitä rakeilta jäänyt on.

they may come up upon the land of Egypt, and eat every herb of the land, even all that the hail hath left.

13. Moses ojensi sauvansa Egyptin maan ylitse, ja Herra antoi tulla itätuulen sille maalle kaiken sen päivän ja kaiken sen yön; ja aamulla nosti itätuuli heinäsirkat.

13. And Moses stretched forth his rod over the land of Egypt, and the LORD brought an east wind upon the land all that day, and all that night; and when it was morning, the east wind brought the locusts.

14. Ja tulivat heinäsirkat koko Egyptin maan päälle, laskivat itsensä joka paikkaan Egyptin maalle, niin epälukuiset, ettei heidän kaltaisiansa heinäsirkkoja ennen ollut, eikä tästedes tule.

14. And the locusts went up over all the land of Egypt, and rested in all the coasts of Egypt: very grievous were they; before them there were no such locusts as they, neither after them shall be such.

15. Ja he peittivät kaiken maan, ja maa tuli mustaksi. Ja söivät kaikki maan vihannon, ja kaikki puiden hedelmät kuin jääneet olivat rakeilta, ja ei jäänyt ensinkään viheriäistä puihin ja kedon ruohoihin koko Egyptin malla.

15. For they covered the face of the whole earth, so that the land was darkened; and they did eat every herb of the land, and all the fruit of the trees which the hail had left: and there remained not any green thing in the trees, or in the herbs of the field, through all the land of Egypt.

16. Niin kutsui Pharao kiiruusti Moseksen ja Aaronin, ja sanoi:

16. Then Pharaoh called for Moses and Aaron in haste; and he said, I have sinned against the LORD your

minä olen pahaa tehnyt Herraa teidän Jumalaanne, ja teitä vastaan.
17. Niin anna nyt minulle anteeksi minun rikokseni vielä tällä erällä, ja rukoilkaat Herraa teidän Jumalaanne, että hän ottais minulta pois vielä tämän kuoleman.
18. Ja hän meni pois Pharaon tyköä, ja rukoili Herraa.
19. Niin Herra käänsi tuulen aivan tuimaksi länsituuleksi, ja nostatti heinäsirkat ja heitti heidät Punaiseen mereen, niin ettei yhtäkään heinäsirkkaa jäänyt koko Egyptin maan ääriin.
20. Mutta Herra paadutti Pharaon sydämen, ja ei hän päästänyt Israelin lapsia.
21. Ja Herra sanoi Mosekselle: ojenna kätes taivaaseen päin, että pimeys tulis Egyptin maan päälle, niin että pimeyteen ruveta taidettaisiin.
22. Ja Moses ojensi kätensä taivaaseen päin, niin tuli synkiä pimeys koko Egyptin maan päälle kolmeksi päiväksi.

God, and against you.
17. Now therefore forgive, I pray thee, my sin only this once, and intreat the LORD your God, that he may take away from me this death only.
18. And he went out from Pharaoh, and intreated the LORD.
19. And the LORD turned a mighty strong west wind, which took away the locusts, and cast them into the Red sea; there remained not one locust in all the coasts of Egypt.
20. But the LORD hardened Pharaoh's heart, so that he would not let the children of Israel go.
21. And the LORD said unto Moses, Stretch out thine hand toward heaven, that there may be darkness over the land of Egypt, even darkness which may be felt.
22. And Moses stretched forth his hand toward heaven; and there was a thick darkness in all the land of Egypt three days:

23. Niin ettei toinen toistansa nähnyt, eikä myös noussut paikastansa kolmena päivänä. Mutta kaikilla Israelin lapsilla oli valkeus heidän asuinsioissansa.

23. They saw not one another, neither rose any from his place for three days: but all the children of Israel had light in their dwellings.

24. Niin kutsui Pharao Moseksen, ja sanoi: menkäät ja palvelkaat Herraa; ainoastansa teidän lampaanne ja karjanne jääkään tänne: teidän lapsenne menkään myös teidän kanssanne.

24. And Pharaoh called unto Moses, and said, Go ye, serve the LORD; only let your flocks and your herds be stayed: let your little ones also go with you.

25. Moses sanoi: sinun pitää myös salliman minun käsiini uhrini, ja polttouhrin, jota meidän pitää tekemän Herralle meidän Jumalallemme.

25. And Moses said, Thou must give us also sacrifices and burnt offerings, that we may sacrifice unto the LORD our God.

26. Meidän karjamme pitää myös menemän meidän kanssamme, ja ei yhtäkään sorkkaa jäämän; sillä siitä meidän pitää ottaman ja tekemän palveluksen Herralle meidän Jumalallemme: ja emme tiedä, millä me palvelemme Herraa, siihenasti kuin me sinne tulemme.

26. Our cattle also shall go with us; there shall not an hoof be left behind; for thereof must we take to serve the LORD our God; and we know not with what we must serve the LORD, until we come thither.

27. Mutta Herra paadutti Pharaon sydämen, ja ei hän tahtonut päästää heitä.

27. But the LORD hardened Pharaoh's heart, and he would not let them go.

28. Ja Pharao sanoi hänelle: mene

28. And Pharaoh said unto him, Get

pois minun tykööni, ja karta ettes enempi silleen tule minun kasvoini eteen; sillä jona päivänä sinä tulet minun eteeni, pitää sinun kuoleman.

thee from me, take heed to thyself, see my face no more; for in that day thou seest my face thou shalt die.

29. Moses vastasi: niinkuin sinä sanonut olet, en tule minä enempi sinun kasvois eteen.

29. And Moses said, Thou hast spoken well, I will see thy face again no more.

11 luku

1. Ja Herra oli sanonut Mosekselle: vielä minä annan tulla yhden rangaistuksen Pharaolle ja Egyptiin, sitte hän päästää teidät täältä, ja koska hän teidät kokonansa päästää, niin hän ajain ajaa teidät täältä ulos.

1. And the LORD said unto Moses, Yet will I bring one plague more upon Pharaoh, and upon Egypt; afterwards he will let you go hence: when he shall let you go, he shall surely thrust you out hence altogether.

2. Niin sano siis nyt kansalle: että joka mies anois lähimmäiseltänsä, ja jokainen vaimo lähimmäiseltänsä, hopia- ja kulta-astioita.

2. Speak now in the ears of the people, and let every man borrow of his neighbour, and every woman of her neighbour, jewels of silver, and jewels of gold.

3. Sillä Herra oli antanut armon kansalle Egyptiläisten edessä. Ja Moses oli sangen kuuluisa mies Egyptin maalla, Pharaon palveliain ja kansan edessä.

3. And the LORD gave the people favour in the sight of the Egyptians. Moreover the man Moses was very great in the land of Egypt, in the sight of Pharaoh's servants, and in

the sight of the people.

4. Ja Moses sanoi: näin sanoo Herra: puoliyön aikaan minä vaellan Egyptin maan lävitse,

4. And Moses said, Thus saith the LORD, About midnight will I go out into the midst of Egypt:

5. Ja jokainen esikoinen Egyptin maalla pitää kuoleman, Pharaon esikoisesta, joka hänen istuimellansa piti istuman, piian esikoiseen asti, joka myllyssä on, niin myös kaikkein eläinten esikoiset.

5. And all the firstborn in the land of Egypt shall die, from the firstborn of Pharaoh that sitteth upon his throne, even unto the firstborn of the maidservant that is behind the mill; and all the firstborn of beasts.

6. Ja suuren parun pitää oleman koko Egyptin maalla, jonkakaltaista ei ole ollut, eikä tuleman pidä.

6. And there shall be a great cry throughout all the land of Egypt, such as there was none like it, nor shall be like it any more.

7. Mutta kaikkein Israelin lasten seassa ei koirakaan kieltänsä värväyttämän pidä ihmisiä taikka eläimiä vastaan: että te tietäisitte, kuinka Herra eroittaa Egyptin ja Israelin.

7. But against any of the children of Israel shall not a dog move his tongue, against man or beast: that ye may know how that the LORD doth put a difference between the Egyptians and Israel.

8. Silloin kaikki nämät sinun palvelias pitää tuleman minun tyköni, ja kumartaman minua, sanoen: lähde ulos, sinä ja kaikki kansa, jotka sinun allas ovat, ja sitte minä lähden. Ja hän läksi Pharaon tyköä sangen vihoissansa.

8. And all these thy servants shall come down unto me, and bow down themselves unto me, saying, Get thee out, and all the people that follow thee: and after that I will go out. And he went out from Pharaoh in a great anger.

9. Mutta Herra oli sanonut Mosekselle: ei Pharao kuule teitä, että paljo minun ihmeitäni tapahtuis Egyptin maalla.

9. And the LORD said unto Moses, Pharaoh shall not hearken unto you; that my wonders may be multiplied in the land of Egypt.

10. Ja Moses ja Aaron tekivät kaikki nämä ihmeet Pharaon edessä, vaan Herra paadutti hänen sydämensä, ja ei hän päästänyt Israelin lapsia maaltansa.

10. And Moses and Aaron did all these wonders before Pharaoh: and the LORD hardened Pharaoh's heart, so that he would not let the children of Israel go out of his land.

12 luku

1. Herra oli puhunut Mosekselle ja Aaronille Egyptin maalla, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying,

2. Tämä kuukausi pitää oleman teidän tykönänne ensimäinen kuu; hänestä pitää teidän alkaman ajastajan kuukaudet.

2. This month shall be unto you the beginning of months: it shall be the first month of the year to you.

3. Puhukaat koko Israelin seurakunnalle, sanoen: kymmenentenä päivänä tällä kuulla ottakaan itsekukin itsellensä karitsan, se joka perheen isäntä on, karitsan joka huoneelle;

3. Speak ye unto all the congregation of Israel, saying, In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to the house of their fathers, a lamb for an house:

4. Vaan jos yksi huone vähä on karitsaa syömään, niin ottakaan kylänsä miehen kanssansa, joka likin

4. And if the household be too little for the lamb, let him and his neigh-

hänen huonettansa on, että niin monta tulis, kuin voisivat karitsan syödä.

bour next unto his house take it according to the number of the souls; every man according to his eating shall make your count for the lamb.

5. Ja sen karitsan pitää teille oleman virheettömän ajastaikaisen oinaan. Karitsoista eli vohlista pitää teidän sen ottaman.

5. Your lamb shall be without blemish, a male of the first year: ye shall take it out from the sheep, or from the goats:

6. Ja sen teidän pitää tallella pitämän neljänteentoistakymmenenteen päivään asti tätä kuuta, ja koko Israelin kansan kokous pitää sen teurastaman kahden ehtoon välillä.

6. And ye shall keep it up until the fourteenth day of the same month: and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it in the evening.

7. Ja heidän pitää ottaman verestä, ja sivuman molemmat pihtipielet ja huonetten ovenpäällisen, joissa he sitä syövät.

7. And they shall take of the blood, and strike it on the two side posts and on the upper door post of the houses, wherein they shall eat it.

8. Ja heidän pitää sinä yönä syömän lihaa tulella paistettua ja happamatointa leipää; katkerain ruohoin kanssa pitää heidän sen syömän.

8. And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; and with bitter herbs they shall eat it.

9. Ei teidän pidä sitä syömän uutena eikä vedellä keitettynä, mutta tulella paistettuna, pään, jalkain ja sisällysten kanssa.

9. Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; his head with his legs, and with the purtenance thereof.

10. Eikä teidän pidä jättämän mitään huomeneksi; ja jos jotakin jää huomeneksi, se tulella poltettakaan.

10. And ye shall let nothing of it remain until the morning; and that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

11. Mutta näin pitää teidän syömän sitä: teidän pitää oleman vyötetyt kupeista, ja kengät jalassanne, ja sauva kädessänne, ja pitää sen syömän niinkuin matkaan kiiruhtavaiset: se on Herran pääsiäinen.

11. And thus shall ye eat it; with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste: it is the LORD'S passover.

12. Sillä minä käyn sinä yönä Egyptin maan lävitse, ja lyön kaikki esikoiset Egyptin maalla, ihmisistä karjaan asti, ja annan tulla minun rangaistukseni kaikkein Egyptiläisten epäjumalain päälle: Minä Herra.

12. For I will pass through the land of Egypt this night, and will smite all the firstborn in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgment: I am the LORD.

13. Ja veren pitää oleman teille merkiksi huoneissanne, kussa te olette, että koska minä veren näen, niin minä menen teidän ohitsenne: ja ei pidä teille tuleman se rangaistus kadottamaan teitä, koska minä lyön Egyptin maata.

13. And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are: and when I see the blood, I will pass over you, and the plague shall not be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

14. Ja tämä päivä pitää oleman teille muistoksi, ja teidän pitää sen pyhittämän juhlaksi Herralle: ijankaikkiseksi säädyksi teidän sukukunnissanne teidän sen pyhittämän

14. And this day shall be unto you for a memorial; and ye shall keep it a feast to the LORD throughout your generations; ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

pitää.

15. Seitsemän päivää pitää teidän syömän happamatointa leipää, nimittäin ensimäisenä päivänä pitää teidän paneman pois happaman leivän teidän huoneissanne: sillä jokainen kuin hapointa leipää syö ensimäisestä päivästä niin seitsemänteen päivään asti, hänen sielunsa pitää hukutettaman Israelista.

15. Seven days shall ye eat unleavened bread; even the first day ye shall put away leaven out of your houses: for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

16. Ensimäisenä päivänä on teillä pyhä kokous, ja myös seitsemäntenä päivänä on teillä pyhä kokous. Ei yhtäkään työtä pidä tehtämän niinä päivinä, mutta vaivoin mitä ruaksi tarvitaan jokaiselle hengelle, se ainoastansa tehkäät.

16. And in the first day there shall be an holy convocation, and in the seventh day there shall be an holy convocation to you; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done of you.

17. Ja pitäkäät happamatoin leipä; sillä sinä päivänä olen minä teidän joukkonne johdattanut Egyptin maalta: ja teidän pitää pitämän tämän päivän teidän sukukunnissanne ijankaikkiseksi säädyksi.

17. And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your armies out of the land of Egypt: therefore shall ye observe this day in your generations by an ordinance for ever.

18. Neljäntenätoistakymmenentenä päivänä ensimäisestä kuusta ehtoona pitää teidän syödä happamatointa leipää, hamaan ensimäiseen

18. In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the

päivään asti kolmattakymmentä siitä kuusta, ehtoona.

19. Niin ettei seitsemänä päivänä löydetä hapointa leipää teidän huoneissanne; sillä jokainen joka hapointa leipää syö, hänen sielunsa pitää hukutettaman Israelin joukosta, joko hän muukalainen on eli omainen.

20. Sentähden älkäät ensinkään syökö hapointa leipää; vaan happamatointa leipää syökäät kaikissa teidän asuinsioissanne.

21. Ja Moses kutsui kaikki Israelin vanhimmat, ja sanoi heille: menkäät ja ottakaat teillenne lampaita kukin perhekuntansa jälkeen, ja teurastakaat pääsiäiseksi

22. Ja ottakaat side isoppia, ja kastakaat vereen, joka on maljassa, ja sivukaat sillä oven päällinen, ja molemmat pihtipielet: ja ei yksikään ihminen pidä menemän ulos huoneensa ovesta huomeniseen asti.

23. Sillä Herra tahtoo käydä ohitse lyömään Egyptiläisiä: ja koska hän saa nähdä veren ovenpäällisessä ja

month at even.

19. Seven days shall there be no leaven found in your houses: for whosoever eateth that which is leavened, even that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a stranger, or born in the land.

20. Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.

21. Then Moses called for all the elders of Israel, and said unto them, Draw out and take you a lamb according to your families, and kill the passover.

22. And ye shall take a bunch of hyssop, and dip it in the blood that is in the bason, and strike the lintel and the two side posts with the blood that is in the bason; and none of you shall go out at the door of his house until the morning.

23. For the LORD will pass through to smite the Egyptians; and when he seeth the blood upon the lintel,

molemmissa pihtipielissä, menee Herra sen oven ohitse, ja ei salli hukuttajan tulla teidän huoneisiinne rankaisemaan.

and on the two side posts, the LORD will pass over the door, and will not suffer the destroyer to come in unto your houses to smite you.

24. Sentähden pidä tämä sääty sinulle ja sinun lapsilles ijankaikkisesti.

24. And ye shall observe this thing for an ordinance to thee and to thy sons for ever.

25. Ja koska te tulette siihen maahan, jonka Herra teille antava on, niinkuin hän sanonut on, niin pitäkäät tämä palvelus.

25. And it shall come to pass, when ye be come to the land which the LORD will give you, according as he hath promised, that ye shall keep this service.

26. Ja koska teidän lapsenne sanovat teille: mikä palvelus tämä teillä on?

26. And it shall come to pass, when your children shall say unto you, What mean ye by this service?

27. Niin teidän pitää sanoman: tämä on Herran pääsiäisuhri, joka ohitse meni Israelin lasten huoneet Egyptissä, koska hän rankaisi Egyptiläisiä, ja meidän huoneemme vapahti: niin kansa maahan kumartain rukoili.

27. That ye shall say, It is the sacrifice of the LORD'S passover, who passed over the houses of the children of Israel in Egypt, when he smote the Egyptians, and delivered our houses. And the people bowed the head and worshipped.

28. Ja Israelin lapset menivät ja tekivät niinkuin Herra Mosekselle ja Aaronille käskenyt oli.

28. And the children of Israel went away, and did as the LORD had commanded Moses and Aaron, so did they.

29. Ja tapahtui puoliyön aikana,

29. And it came to pass, that at

että Herra löi kaikki esikoiset Egyptin maalla, Pharaon esikoisesta, joka hänen istuimellansa istuman piti, niin vangin esikoiseen asti, joka oli vankihuoneessa, ja kaikki eläinten esikoiset.

midnight the LORD smote all the firstborn in the land of Egypt, from the firstborn of Pharaoh that sat on his throne unto the firstborn of the captive that was in the dungeon; and all the firstborn of cattle.

30. Sinä yönä nousi Pharao ja kaikki hänen palveliansa, ja kaikki Egyptiläiset, ja suuri parku oli Egyptissä; sillä ei siellä ollut huonetta, jossa ei kuollutta ollut.

30. And Pharaoh rose up in the night, he, and all his servants, and all the Egyptians; and there was a great cry in Egypt; for there was not a house where there was not one dead.

31. Ja hän kutsui Moseksen ja Aaronin yöllä, ja sanoi: nouskaat ja menkäät pois minun kansastani, sekä te että Israelin lapset: ja menkäät matkaanne ja palvelkaat Herraa, niinkuin te sanoneet olette.

31. And he called for Moses and Aaron by night, and said, Rise up, and get you forth from among my people, both ye and the children of Israel; and go, serve the LORD, as ye have said.

32. Ottakaat myös myötänne teidän lampaanne ja teidän karjanne, niinkuin te sanoneet olette, menkäät matkaanne; ja siunatkaat myös minua.

32. Also take your flocks and your herds, as ye have said, and be gone; and bless me also.

33. Ja Egyptiläiset vaativat kansaa, ja hoputtaen ajoivat heitä pois maalta; sillä he sanoivat: me kuolemme jokainen.

33. And the Egyptians were urgent upon the people, that they might send them out of the land in haste; for they said, We be all dead men.

34. Ja kansa kantoi taikinansa, ennenkuin se happani, nimittäin tähteensä, sidottuna vaatteisiin olallansa.

34. And the people took their dough before it was leavened, their kneadingtroughs being bound up in their clothes upon their shoulders.

35. Ja Israelin lapset olivat tehneet Moseksen sanan jälkeen, ja olivat anoneet Egyptiläisiltä hopia- ja kulta-astioita ja vaatteita.

35. And the children of Israel did according to the word of Moses; and they borrowed of the Egyptians jewels of silver, and jewels of gold, and raiment:

36. Ja Herra oli antanut kansalle armon Egyptiläisten edessä, että he lainasivat, ja niin he paljastivat Egyptiläiset.

36. And the LORD gave the people favour in the sight of the Egyptians, so that they lent unto them such things as they required. And they spoiled the Egyptians.

37. Niin matkustivat Israelin lapset Rameksesta Sukkotiin, lähes kuusisataa tuhatta jalkamiestä, paitsi lapsia.

37. And the children of Israel journeyed from Rameses to Succoth, about six hundred thousand on foot that were men, beside children.

38. Ja paljo kaikkinaista kansaa meni heidän kanssansa, ja lampaita, ja karjaa, ja sangen paljon eläimiä.

38. And a mixed multitude went up also with them; and flocks, and herds, even very much cattle.

39. Ja he leipoivat siitä uudesta taikinasta, jonka he olivat tuoneet Egyptistä, happamattomia leipiä; sillä ei se ollut hapannut, sentähden että he ajettiin Egyptistä pois, eikä

39. And they baked unleavened cakes of the dough which they brought forth out of Egypt, for it was not leavened; because they were thrust out of Egypt, and could

myös saaneet viipyä, ja ei semminkään saaneet heillensä evästä valmistaa.

40. Se aika kuin Israelin lapset asuivat Egyptissä, oli neljäsataa ja kolmekymmentä ajastaikaa.

41. Ja koska ne olivat kuluneet, läksi koko Herran joukko yhtenä päivänä Egyptin maalta.

42. Sentähden tämä yö pidetään Herralle, että hän vei heidät ulos Egyptin maalta: tämä on se yö, joka pidettämän pitää Herralle kaikilta Israelin lapsilta heidän sukukunnissansa.

43. Ja Herra sanoi Mosekselle ja Aaronille: tämä on sääty pitää pääsiäistä: ei yksikään muukalainen pidä siitä syömän.

44. Jokainen ostettu orja pitää ympärileikattaman, ja sitten syökään siitä.

45. Muukalainen ja päivämiehen ei pidä syömän sitä.

not tarry, neither had they prepared for themselves any victual.

40. Now the sojourning of the children of Israel, who dwelt in Egypt, was four hundred and thirty years.

41. And it came to pass at the end of the four hundred and thirty years, even the selfsame day it came to pass, that all the hosts of the LORD went out from the land of Egypt.

42. It is a night to be much observed unto the LORD for bringing them out from the land of Egypt: this is that night of the LORD to be observed of all the children of Israel in their generations.

43. And the LORD said unto Moses and Aaron, This is the ordinance of the passover: There shall no stranger eat thereof:

44. But every man's servant that is bought for money, when thou hast circumcised him, then shall he eat thereof.

45. A foreigner and an hired servant shall not eat thereof.

46. Yhdessä huoneessa pitää se syötämän. Ei teidän pidä huoneesta viemän ulos sitä lihaa, eikä teidän pidä luuta rikkoman siitä.

47. Koko Israelin seurakunta pitää näin tekemän.

48. Jos joku muukalainen asuu sinun tykönäs, ja tahtoo pitää Herralle pääsiäistä, niin ympärileikattakaan kaikki miehenpuolet, ja sitten käykään sitä tekemään, ja olkaan niinkuin maan omainen; sillä ei yhdenkään ympärileikkaamattoman pidä sitä syömän.

49. Yksi sääty pitää oleman omaisella ja muukalaisella, joka asuu teidän seassanne.

50. Ja kaikki Israelin lapset tekivät niinkuin Herra oli Mosekselle ja Aaronille käskenyt.

51. Niin Herra yhtenä päivänä johdatti Israelin lapset ulos Egyptin maalta, heidän joukoissansa.

46. In one house shall it be eaten; thou shalt not carry forth ought of the flesh abroad out of the house; neither shall ye break a bone thereof.

47. All the congregation of Israel shall keep it.

48. And when a stranger shall sojourn with thee, and will keep the passover to the LORD, let all his males be circumcised, and then let him come near and keep it; and he shall be as one that is born in the land: for no uncircumcised person shall eat thereof.

49. One law shall be to him that is homeborn, and unto the stranger that sojourneth among you.

50. Thus did all the children of Israel; as the LORD commanded Moses and Aaron, so did they.

51. And it came to pass the selfsame day, that the LORD did bring the children of Israel out of the land of Egypt by their armies.

13 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle ja sanoi:
2. Pyhitä minulle jokainen esikoinen, kuka ikänänsä äitinsä kohdun avaa Israelin lasten seassa, sekä ihmisistä että eläimistä: ne ovat minun.
3. Niin sanoi Moses kansalle: muistakaat tämä päivä, jona te olette lähteneet Egyptistä, orjuuden huoneesta, että Herra on teidät täältä johdattanut väkevällä kädellä. Sentähden ei pidä syötämän hapointa.

4. Tänäpänä olette lähteneet, sillä kuulla Abib.
5. Ja on tapahtuva, koska Herra sinun tulla antaa Kanaanealaisten, Hetiläisten, Amorilaisten, Heviläisten ja Jebusilaisten maalle, jonka hän sinun isilles on vannonut antaaksensa sinulle: sen maan, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa, niin si-

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. Sanctify unto me all the firstborn, whatsoever openeth the womb among the children of Israel, both of man and of beast: it is mine.
3. And Moses said unto the people, Remember this day, in which ye came out from Egypt, out of the house of bondage; for by strength of hand the LORD brought you out from this place: there shall no leavened bread be eaten.
4. This day came ye out in the month Abib.
5. And it shall be when the LORD shall bring thee into the land of the Canaanites, and the Hittites, and the Amorites, and the Hivites, and the Jebusites, which he sware unto thy fathers to give thee, a land flowing with milk and honey, that thou shalt keep this service in this

nun pitää tämän palveluksen tekemän tällä kuulla:

month.

6. Seitsemän päivää pitää sinun syömän happamatointa leipää, ja seitsemäntenä päivänä on Herran juhla.

6. Seven days thou shalt eat unleavened bread, and in the seventh day shall be a feast to the LORD.

7. Sentähden pitää seitsemän päivää syötämän happamatointa leipää, ja ei pidä sinun tykönäs yhtään hapointa taikinaa nähtämän; eikä hapointa leipää pidä nähtämän kaikissa sinun maas äärissä.

7. Unleavened bread shall be eaten seven days; and there shall no leavened bread be seen with thee, neither shall there be leaven seen with thee in all thy quarters.

8. Ja sinun pitää ilmoittaman sinun pojalles sinä päivänä, sanoen: (tämän minä pidän) sentähden että Herra teki näin minun kanssani, koska minä läksin Egyptistä.

8. And thou shalt shew thy son in that day, saying, This is done because of that which the LORD did unto me when I came forth out of Egypt.

9. Sentähden pitää tämä oleman sinulle merkiksi sinun kädessäs, ja muistoksi sinun edessäs, että Herran käsky pitää oleman sinun suussas; sillä Herra on väkevällä kädellä sinun johdattanut Egyptistä.

9. And it shall be for a sign unto thee upon thine hand, and for a memorial between thine eyes, that the LORD'S law may be in thy mouth: for with a strong hand hath the LORD brought thee out of Egypt.

10. Sentähden pidä tämä sääty ajallansa vuosi vuodelta.

10. Thou shalt therefore keep this ordinance in his season from year to year.

11. Ja koska Herra on sinun vienyt

11. And it shall be when the LORD

Kanaanealaisten maalle, niinkuin hän sinulle ja sinun isilles vannonut on, ja antanut sen sinulle,

shall bring thee into the land of the Canaanites, as he sware unto thee and to thy fathers, and shall give it thee,

12. Niin pitää sinun eroittaman Herralle jokaisen kuin avaa äitinsä kohdun, ja jokaisen esikoisen eläinten seassa, kuin sinulla on: kaikki miehenpuoli on Herran.

12. That thou shalt set apart unto the LORD all that openeth the matrix, and every firstling that cometh of a beast which thou hast; the males shall be the LORD'S.

13. Mutta kaikki aasin esikoiset pitää sinun lunastaman karitsalla; jollet sinä lunasta sitä, niin väännä niskat rikki. Mutta jokaisen esikoisen ihmisistä sinun lastes seassa pitää sinun lunastaman.

13. And every firstling of an ass thou shalt redeem with a lamb; and if thou wilt not redeem it, then thou shalt break his neck: and all the firstborn of man among thy children shalt thou redeem.

14. Ja koska sinun poikas kysyy sinulta tästedes: mikä tämä on? pitää sinun sanoman hänelle: Herra on johdattanut meitä väkevällä kädellä Egyptistä, orjuuden huoneesta.

14. And it shall be when thy son asketh thee in time to come, saying, What is this? that thou shalt say unto him, By strength of hand the LORD brought us out from Egypt, from the house of bondage:

15. Sillä se tapahtui, koska Pharao kovuutti itsensä ja ei tahtonut meitä päästää, että Herra löi kuoliaaksi jokaisen esikoisen Egyptin maalla, ihmisen esikoisesta niin eläinten esikoiseen asti: sentähden uhraan minä Herralle jokaisen kuin äitinsä

15. And it came to pass, when Pharaoh would hardly let us go, that the LORD slew all the firstborn in the land of Egypt, both the firstborn of man, and the firstborn of beast: therefore I sacrifice to the LORD all that openeth the matrix,

kohdun avaa, joka miehenpuoli on, ja jokaisen, esikoisen minun lapsistani lunastan minä.

16. Ja tämän pitää oleman merkiksi sinun kädessäs, ja muistoksi sinun edessäs: että Herra on johdattanut meidät väkevällä kädellä Egyptistä.

17. Ja tapahtui, koska Pharao oli päästänyt kansan, niin ei Jumala johdattanut heitä tietä Philistealaisten maan lävitse, joka tärkin oli; sillä Jumala sanoi, ettei kansa joskus katuisi, koska he näkisivät sodan heitänsä vastaan, ja palajaisi Egyptiin.

18. Sentähden hän johdatti kansan ympärinsä, korven lävitse Punaista merta kohden. Ja Israelin lapset läksivät viisin joukoin Egyptin maalta.

19. Ja Moses otti myötänsä Josephin luut: sillä hän oli kovasti vannottanut Israelin lapset, sanoen: Jumala on tosin teitä etsivä, niin viekäät minun luuni täältä myötänne.

20. Niin he läksivät Sukkotista, ja

being males; but all the firstborn of my children I redeem.

16. And it shall be for a token upon thine hand, and for frontlets between thine eyes: for by strength of hand the LORD brought us forth out of Egypt.

17. And it came to pass, when Pharaoh had let the people go, that God led them not through the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, Lest peradventure the people repent when they see war, and they return to Egypt:

18. But God led the people about, through the way of the wilderness of the Red sea: and the children of Israel went up harnessed out of the land of Egypt.

19. And Moses took the bones of Joseph with him: for he had straitly sworn the children of Israel, saying, God will surely visit you; and ye shall carry up my bones away hence with you.

20. And they took their journey

sioittivat heitänsä Etamiin, joka on korven ääressä.

from Succoth, and encamped in Etham, in the edge of the wilderness.

21. Ja Herra kävi heidän edellänsä päivällä pilven patsaassa, johdattaaksensa heitä tiellä, ja yöllä tulen patsaassa, valistaaksensa heitä vaeltamaan, sekä yöllä että päivällä.

21. And the LORD went before them by day in a pillar of a cloud, to lead them the way; and by night in a pillar of fire, to give them light; to go by day and night:

22. Pilven patsas ei erinnyt päivällä, eikä tulen patsas yöllä kansan edestä.

22. He took not away the pillar of the cloud by day, nor the pillar of fire by night, from before the people.

14 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Puhu Israelin lapsille, että he palajaisivat ja sioittaisivat heitänsä Hiirotin laakson kohdalle, Migdolin ja meren vaiheelle, BaalZephonin eteen ja sen kohdalle sioittaen heitänsä meren tykö.

2. Speak unto the children of Israel, that they turn and encamp before Pihahiroth, between Migdol and the sea, over against Baalzephon: before it shall ye encamp by the sea.

3. Ja Pharao sanoo Israelin lapsista: he käyvät eksyksissä maalla, korpi on heidät sulkenut.

3. For Pharaoh will say of the children of Israel, They are entangled in the land, the wilderness hath shut them in.

4. Ja minä paadutan Pharaon sydämen, ja hän ajaa heitä takaa; ja minä voitan kunnian Pharaosta ja kaikesta hänen sotaväestänsä. Ja Egyptiläisten pitää tietämän, että minä olen Herra. Ja he tekivät niin.

5. Ja kuin sanottiin Egyptin kuninkaalle, että kansa pakeni, tuli hänen ja hänen palveliainsa sydän käännetyksi kansaa vastaan, ja he sanoivat: miksi me olemme niin tehneet, että me päästimme Israelin palvelemasta meitä?

6. Ja hän valmisti vaununsa, ja otti väkensä myötänsä.

7. Ja otti kuusisataa parasta vaunua, niin myös kaikki muut Egyptin vaunut, ja päämiehet niiden kaikkein päälle.

8. Ja Herra paadutti Pharaon Egyptin kuninkaan sydämen, ja hän ajoi takaa Israelin lapsia, jotka kuitenkin olivat korkian käden kautta lähteneet.

9. Niin Egyptiläiset ajoivat heitä takaa, ja saavuttivat heidät meren tykönä, kussa he itsensä sioittaneet

4. And I will harden Pharaoh's heart, that he shall follow after them; and I will be honoured upon Pharaoh, and upon all his host; that the Egyptians may know that I am the LORD. And they did so.

5. And it was told the king of Egypt that the people fled: and the heart of Pharaoh and of his servants was turned against the people, and they said, Why have we done this, that we have let Israel go from serving us?

6. And he made ready his chariot, and took his people with him:

7. And he took six hundred chosen chariots, and all the chariots of Egypt, and captains over every one of them.

8. And the LORD hardened the heart of Pharaoh king of Egypt, and he pursued after the children of Israel: and the children of Israel went out with an high hand.

9. But the Egyptians pursued after them, all the horses and chariots of Pharaoh, and his horsemen, and his

olivat, kaikki Pharaon vaunuhevoset, hänen ratsasmiehensä, ja hänen sotajoukkonsa: Hiirotin laaksossa, BaalZephonin kohdalla.

10. Ja kuin Pharao lähestyi heitä, nostivat Israelin lapset silmänsä, ja katso, Egyptiläiset tulivat heidän perässänsä; ja Israelin lapset pejästyivät sangen suuresti, ja huusivat Herran tykö.

11. Ja sanoivat Mosekselle: Eikö hautoja ollut Egyptissä, että rupesit meitä johdattamaan korpeen kuolemaan? Miksis meille niin olet tehnyt: että meitä johdatit Egyptistä?

12. Eikö tämä se ole, kuin me puhuimme Egyptissä, sanoen: anna meidän olla, että me palvelisimme Egyptiläisiä; sillä meidän olis parempi palvella Egyptiläisiä, kuin kuolla korvessa.

13. Moses sanoi kansalle: älkäät peljätkö, seisokaat ja katsokaat minkä autuuden Herra tänäpänä tekee teille; sillä näitä Egyptiläisiä, jotka te tänäpänä näette, ei teidän pidä ikänänsä enempi näkemän

army, and overtook them encamping by the sea, beside Pihahiroth, before Baalzephon.

10. And when Pharaoh drew nigh, the children of Israel lifted up their eyes, and, behold, the Egyptians marched after them; and they were sore afraid: and the children of Israel cried out unto the LORD.

11. And they said unto Moses, Because there were no graves in Egypt, hast thou taken us away to die in the wilderness? wherefore hast thou dealt thus with us, to carry us forth out of Egypt?

12. Is not this the word that we did tell thee in Egypt, saying, Let us alone, that we may serve the Egyptians? For it had been better for us to serve the Egyptians, than that we should die in the wilderness.

13. And Moses said unto the people, Fear ye not, stand still, and see the salvation of the LORD, which he will shew to you to day: for the Egyptians whom ye have seen to day, ye shall see them again no

ijankaikkisesti,
14. Herra sotii teidän puolestanne, ja teidän pitää alallanne oleman.
15. Ja Herra sanoi Mosekselle: mitäs huudat minun tyköni? Sano Israelin lapsille, että he vaeltaisivat.

16. Mutta nosta sinä sauvas, ja ojenna kätes meren ylitse, ja eroita se yhdestä, että Israelin lapset kävisivät keskeltä merta kuivaa myöten.
17. Ja katso, minä paadutan Egyptiläisten sydämet, ja he seuraavat teidän jälissänne; niin minä voitan kunnian Pharaosta ja kaikesta hänen sotajoukostansa, hänen vaunuistansa ja ratsasmiehistänsä.
18. Ja Egyptiläisten pitää tietämän, että minä olen Herra, koska minä olen kunnian voittanut Pharaosta, ja hänen vaunuistansa ja ratsasmiehistänsä.
19. Niin Jumalan enkeli nousi, joka Israelin joukon edellä kävi, ja meni heidän takansa: ja pilven patsas siirsi itsensä heidän kasvoinsa edestä, ja seisoi heidän takanansa,

more for ever.
14. The LORD shall fight for you, and ye shall hold your peace.
15. And the LORD said unto Moses, Wherefore criest thou unto me? speak unto the children of Israel, that they go forward:
16. But lift thou up thy rod, and stretch out thine hand over the sea, and divide it: and the children of Israel shall go on dry ground through the midst of the sea.
17. And I, behold, I will harden the hearts of the Egyptians, and they shall follow them: and I will get me honour upon Pharaoh, and upon all his host, upon his chariots, and upon his horsemen.
18. And the Egyptians shall know that I am the LORD, when I have gotten me honour upon Pharaoh, upon his chariots, and upon his horsemen.
19. And the angel of God, which went before the camp of Israel, removed and went behind them; and the pillar of the cloud went from before their face, and stood behind

them:

20. Ja tuli Egyptiläisten ja Israelin joukkoin vaiheelle, ja oli pimiä pilvi, ja valaisi (näille) yön: niin ettei he koko yönä toinen toistansa taitaneet lähestyä.

20. And it came between the camp of the Egyptians and the camp of Israel; and it was a cloud and darkness to them, but it gave light by night to these: so that the one came not near the other all the night.

21. Koska Moses ojensi kätensä meren ylitse, antoi Herra vedet juosta pois vahvalla itätuulella koko sen yön; ja teki meren kuiville, ja vedet erkanivat.

21. And Moses stretched out his hand over the sea; and the LORD caused the sea to go back by a strong east wind all that night, and made the sea dry land, and the waters were divided.

22. Ja Israelin lapset kävivät keskeltä merta kuivaa myöten, ja vedet olivat heille niinkuin muuri heidän oikialla ja vasemmalla puolellansa.

22. And the children of Israel went into the midst of the sea upon the dry ground: and the waters were a wall unto them on their right hand, and on their left.

23. Ja Egyptiläiset ajoivat heitä takaa ja seurasivat heidän perässänsä, ja kaikki Pharaon hevoset, hänen vaununsa ja ratsasmiehensä keskelle merta.

23. And the Egyptians pursued, and went in after them to the midst of the sea, even all Pharaoh's horses, his chariots, and his horsemen.

24. Koska aamuvartio tuli, katsahti Herra Egyptiläisten joukon päälle tulen patsaasta ja pilvestä hukuttaaksensa Egyptiläisten joukon,

24. And it came to pass, that in the morning watch the LORD looked unto the host of the Egyptians through the pillar of fire and of the

cloud, and troubled the host of the Egyptians,

25. Ja hän syöksi pyörät erinänsä heidän vaunuistansa, niin että he työläästi vetivät niitä. Niin sanoivat Egyptiläiset: paetkaamme Israelia, sillä Herra sotii heidän puolestansa Egyptiläisiä vastaan.

25. And took off their chariot wheels, that they drave them heavily: so that the Egyptians said, Let us flee from the face of Israel; for the LORD fighteth for them against the Egyptians.

26. Mutta Herra sanoi Mosekselle: ojenna kätes meren ylitse, että vedet juoksisivat Egyptiläisten ylitse, heidän vaunuinsa ja ratsasmiestensä ylitse.

26. And the LORD said unto Moses, Stretch out thine hand over the sea, that the waters may come again upon the Egyptians, upon their chariots, and upon their horsemen.

27. Niin ojensi Moses kätensä meren ylitse, ja meri palasi ennen huomenta voimaansa. Ja koska Egyptiläiset pakenivat, kohtasi heitä vesi, ja Herra syöksi heidät keskelle merta.

27. And Moses stretched forth his hand over the sea, and the sea returned to his strength when the morning appeared; and the Egyptians fled against it; and the LORD overthrew the Egyptians in the midst of the sea.

28. Ja vedet palasivat ja kävivät vaunuin, ja ratsasmiesten, ja koko Pharaon sotajoukon ylitse, jotka heitä olivat seuranneet mereen: niin ettei yksikään heistä päässyt.

28. And the waters returned, and covered the chariots, and the horsemen, and all the host of Pharaoh that came into the sea after them; there remained not so much as one of them.

29. Mutta Israelin lapset kävivät

29. But the children of Israel

kuivaa myöten keskeltä merta, ja vedet olivat heille niinkuin muuri heidän oikialla ja vasemmalla puolellansa.

30. Ja niin Herra vapahti Israelin sinä päivänä Egyptiläisten kädestä: ja Israel näki Egyptiläiset kuolleina meren reunalla.

31. Ja Israel näki myös sen suuren voiman, jonka Herra oli osottanut Egyptiläisten päälle. Ja kansa pelkäsi Herraa, ja he uskoivat Herran ja hänen palveliansa Moseksen.

walked upon dry land in the midst of the sea; and the waters were a wall unto them on their right hand, and on their left.

30. Thus the LORD saved Israel that day out of the hand of the Egyptians; and Israel saw the Egyptians dead upon the sea shore.

31. And Israel saw that great work which the LORD did upon the Egyptians: and the people feared the LORD, and believed the LORD, and his servant Moses.

15 luku

1. Silloin veisasi Moses ja Israelin lapset Herralle tämän virren, ja sanoivat: Minä veisaan Herralle, sillä hän on sangen jalon työn tehnyt, hevosen ja miehen hän mereen syöksi.

2. Herra on minun väkevyyteni ja kiitosvirteni, ja on minun autuuteni. Hän on minun Jumalani, ja minä rakennan hänelle majan, hän on minun Isäni Jumala, ja minä ylistän

1. Then sang Moses and the children of Israel this song unto the LORD, and spake, saying, I will sing unto the LORD, for he hath triumphed gloriously: the horse and his rider hath he thrown into the sea.

2. The LORD is my strength and song, and he is become my salvation: he is my God, and I will prepare him an habitation; my father's God, and I will exalt him.

häntä.

3. Herra on äsken sotamies: Herra on hänen nimensä.

3. The LORD is a man of war: the LORD is his name.

4. Pharaon vaunut ja hänen sotaväkensä syöksi hän mereen. Hänen valitut päämiehensä ovat upotetut Punaiseen mereen.

4. Pharaoh's chariots and his host hath he cast into the sea: his chosen captains also are drowned in the Red sea.

5. Syvyys on heitä peittänyt, ja vajosivat pohjaan, niinkuin kivi.

5. The depths have covered them: they sank into the bottom as a stone.

6. Herra, sinun oikia kätes osotti hänensä voimalliseksi väkevyydessä: Herra, sinun oikia kätes on lyönyt vihollisen.

6. Thy right hand, O LORD, is become glorious in power: thy right hand, O LORD, hath dashed in pieces the enemy.

7. Ja sinun suurella kunniallas olet sinä sinun vihollises kukistanut, sillä koska sinä lähetit hirmuisuutes, kulutti se heidät niinkuin korren.

7. And in the greatness of thine excellency thou hast overthrown them that rose up against thee: thou sentest forth thy wrath, which consumed them as stubble.

8. Ja sinun vihas puhalluksen kautta kokoontuivat vedet; ja virrat seisoivat niinkuin roukkioissa, syvyydet niinkuin hyytyivät keskelle merta.

8. And with the blast of thy nostrils the waters were gathered together, the floods stood upright as an heap, and the depths were congealed in the heart of the sea.

9. Vihollinen sanoi: minä ajan takaa ja saavutan heitä, ja saalista jaan, ja heihin minun mieleni jäähdytän: minä vedän ulos miekkani, ja minun

9. The enemy said, I will pursue, I will overtake, I will divide the spoil; my lust shall be satisfied upon them; I will draw my sword, my

käteni pitää heitä hukuttaman.
10. Silloin sinun tuules puhalsi, ja meri peitti heidät, ja he pohjaan vajosivat, niinkuin lyijy, väkevissä vesissä.
11. Herra, kuka on sinun vertas jumalten seassa? Kuka on sinun kaltaises, joka olet niin korkia ja pyhä, hirmullinen, kiitettävä ja ihmetten tekiä?
12. Koskas oikian kätes ojensit, niin maa heidät nieli.
13. Sinä olet johdattanut laupiudessas tämän kansan, jonkas pelastit, ja olet vienyt heidän väkevyydessäs sinun pyhään asumisees.
14. Koska kansat sen kuulevat, vapisevat he: ahdistus käsittää Philistealaiset.
15. Silloin hämmästyvät Edomin ruhtinaat, ja vapistus tarttuu Moabin sankareihin: kaikki kanaanin maan asuvaiset raukeavat.
16. Tulkoon hämmästys heidän päällensä, ja pelko sinun väkevän käsivartes kautta, he vaijetkoon

hand shall destroy them.
10. Thou didst blow with thy wind, the sea covered them: they sank as lead in the mighty waters.
11. Who is like unto thee, O LORD, among the gods? who is like thee, glorious in holiness, fearful in praises, doing wonders?
12. Thou stretchedst out thy right hand, the earth swallowed them.
13. Thou in thy mercy hast led forth the people which thou hast redeemed: thou hast guided them in thy strength unto thy holy habitation.
14. The people shall hear, and be afraid: sorrow shall take hold on the inhabitants of Palestina.
15. Then the dukes of Edom shall be amazed; the mighty men of Moab, trembling shall take hold upon them; all the inhabitants of Canaan shall melt away.
16. Fear and dread shall fall upon them; by the greatness of thine arm they shall be as still as a stone;

niinkuin kivi, siihenasti että sinun kansas, Herra, lävitse käy, jonka sinä saanut olet.

17. Johdata heitä ja istuta heitä sinun perimises vuorelle, jonka sinä Herra asumisekses tehnyt olet: sinun pyhyytes tykö, Herra, jonka sinun kätes vahvistaneet ovat.

18. Herra hallitsee alati ja ijankaikkisesti.

19. Sillä Pharaon hevoset menivät mereen, vaunuinensa ja ratsasmiehinensä, ja Herra palautti meren vedet heidän päällensä. Mutta Israelin lapset kävivät kuivaa myöten keskeltä merta.

20. Ja MirJam prophetissa, Aaronin sisar, otti kanteleen käteensä, ja kaikki vaimot seurasivat häntä kanteleilla ja hypyllä.

21. Ja MirJam vastasi heitä: Veisatkaat Herralle: sillä hän on sangen jalon työn tehnyt, hevosen ja miehen hän mereen syöksi.

till thy people pass over, O LORD, till the people pass over, which thou hast purchased.

17. Thou shalt bring them in, and plant them in the mountain of thine inheritance, in the place, O LORD, which thou hast made for thee to dwell in, in the Sanctuary, O Lord, which thy hands have established.

18. The LORD shall reign for ever and ever.

19. For the horse of Pharaoh went in with his chariots and with his horsemen into the sea, and the LORD brought again the waters of the sea upon them; but the children of Israel went on dry land in the midst of the sea.

20. And Miriam the prophetess, the sister of Aaron, took a timbrel in her hand; and all the women went out after her with timbrels and with dances.

21. And Miriam answered them, Sing ye to the LORD, for he hath triumphed gloriously; the horse and his rider hath he thrown into the sea.

22. Niin Moses antoi Israelin lasten vaeltaa Punaisen meren tyköä, ja he menivät Suurin korpeen: ja matkustivat kolme päivää korvessa, ja ei löytäneet vettä.

22. So Moses brought Israel from the Red sea, and they went out into the wilderness of Shur; and they went three days in the wilderness, and found no water.

23. Niin he tulivat Maraan, vaan eivät saaneet juoda sitä vettä Marassa, sillä se oli ylen karvas; josta se paikka kutsutaan Mara.

23. And when they came to Marah, they could not drink of the waters of Marah, for they were bitter: therefore the name of it was called Marah.

24. Siinä napisi kansa Mosesta vastaan, sanoen: mitä me juomme?

24. And the people murmured against Moses, saying, What shall we drink?

25. Mutta hän huusi Herran tykö, ja Herra osotti hänelle puun, jonka hän heitti veteen, ja vedet tulivat makiaksi. Siinä pani hän heidän eteensä käskyn ja oikeuden, ja kiusasi siinä heitä.

25. And he cried unto the LORD; and the LORD shewed him a tree, which when he had cast into the waters, the waters were made sweet: there he made for them a statute and an ordinance, and there he proved them,

26. Ja sanoi: jos sinä kuulet sinun Herras Jumalas äänen, ja teet mikä oikeus on hänen edessänsä, ja panet hänen käskynsä sinun korviis, ja pidät kaikki hänen säätynsä: niin en minä pane sinun päälles yhtäkään vitsausta niistä, jotka minä Egyptiläisten päälle pannut olen; sillä

26. And said, If thou wilt diligently hearken to the voice of the LORD thy God, and wilt do that which is right in his sight, and wilt give ear to his commandments, and keep all his statutes, I will put none of these diseases upon thee, which I have brought upon the Egyptians: for I

minä olen Herra sinun parantajas.
27. Ja he tulivat Elimiin, siellä on kaksitoistakymmentä lähdettä, ja seitsemänkymmentä palmupuuta: siellä he sioittivat itsensä vetten tykö.

am the LORD that healeth thee.
27. And they came to Elim, where were twelve wells of water, and threescore and ten palm trees: and they encamped there by the waters.

16 luku

1. Niin he matkustivat Elimistä, ja koko Israelin lasten joukko tuli Sinnin korpeen, joka on Elimin ja Sinain välillä: viidentenätoistakymmenentenä päivänä toisella kuulla sittenkuin he Egyptin maalta lähteneet olivat.
2. Ja koko Israelin lasten joukko napisi Mosesta ja Aaronia vastaan korvessa.
3. Ja Israelin lapset sanoivat heille: joska me olisimme Egyptin maalla Herran käden kautta kuolleet, koska me istuimme lihapatain tykönä, ja oli leipää yltäkyllä syödä; sillä te olette sentähden meidän johdattaneet tähän korpeen kuolettaaksenne näljällä kaikkea tätä joukkoa.

1. And they took their journey from Elim, and all the congregation of the children of Israel came unto the wilderness of Sin, which is between Elim and Sinai, on the fifteenth day of the second month after their departing out of the land of Egypt.
2. And the whole congregation of the children of Israel murmured against Moses and Aaron in the wilderness:
3. And the children of Israel said unto them, Would to God we had died by the hand of the LORD in the land of Egypt, when we sat by the flesh pots, and when we did eat bread to the full; for ye have brought us forth into this wilderness, to kill this whole assembly

with hunger.

4. Niin sanoi Herra Mosekselle: katso, minä annan sataa teille leipää taivaasta: ja kansan pitää menemän ulos ja kokooman joka päivä niin paljo kuin he tarvitsevat, koetellakseni heitä, jos he vaeltavat minun käskyssäni elikkä ei.

4. Then said the LORD unto Moses, Behold, I will rain bread from heaven for you; and the people shall go out and gather a certain rate every day, that I may prove them, whether they will walk in my law, or no.

5. Ja pitää tapahtuman, että he kuudentena päivänä valmistavat sen kuin he tuovat (kotia) ja kaksikertaisesti sen suhteen, minkä he muutoin joka päivä kokoovat.

5. And it shall come to pass, that on the sixth day they shall prepare that which they bring in; and it shall be twice as much as they gather daily.

6. Moses ja Aaron sanoivat kaikille Israelin lapsille: ehtoona pitää teidän tietämän Herran johdattaneen teidät Egyptin maalta.

6. And Moses and Aaron said unto all the children of Israel, At even, then ye shall know that the LORD hath brought you out from the land of Egypt:

7. Ja huomenna pitää teidän näkemän Herran kunnian; sillä hän on kuullut teidän napistuksenne Herraa vastaan. Ja mitkä me olemme, että te napisette meitä vastaan?

7. And in the morning, then ye shall see the glory of the LORD; for that he heareth your murmurings against the LORD: and what are we, that ye murmur against us?

8. Vielä sanoi Moses: Herra antaa teille ehtoona lihaa syödäksenne, ja huomenna leipää teidän ravinnoksenne, että Herra on kuullut teidän

8. And Moses said, This shall be, when the LORD shall give you in the evening flesh to eat, and in the morning bread to the full; for that the LORD heareth your murmurings

napistuksenne, jolla te olette napisseet häntä vastaan. Sillä mitkä me olemme? Teidän napistuksenne ei ole meitä, vaan Herraa vastaan.

which ye murmur against him: and what are we? your murmurings are not against us, but against the LORD.

9. Ja Moses sanoi Aaronille: sano koko Israelin lasten joukolle: tulkaat Herran eteen, sillä hän on kuullut teidän napistuksenne.

9. And Moses spake unto Aaron, Say unto all the congregation of the children of Israel, Come near before the LORD: for he hath heard your murmurings.

10. Ja tapahtui, kun Aaron näitä puhunut oli kaikelle Israelin lasten joukolle, käänsivät he itsensä korpeen päin, ja katso, Herran kunnia näkyi pilvessä.

10. And it came to pass, as Aaron spake unto the whole congregation of the children of Israel, that they looked toward the wilderness, and, behold, the glory of the LORD appeared in the cloud.

11. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

11. And the LORD spake unto Moses, saying,

12. Minä olen kuullut Israelin lasten napistuksen, puhu heille sanoen: kahden ehtoon välillä pitää teillä oleman lihaa syödäksenne, ja aamulla pitää teidän ravituksi tuleman leivästä: ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra teidän Jumalanne.

12. I have heard the murmurings of the children of Israel: speak unto them, saying, At even ye shall eat flesh, and in the morning ye shall be filled with bread; and ye shall know that I am the LORD your God.

13. Ja tapahtui ehtoona, että peltokanat tulivat ja peittivät leirin, ja aamulla oli kaste leirin ympärinsä.

13. And it came to pass, that at even the quails came up, and covered the camp: and in the morning

the dew lay round about the host.

14. Ja kuin kaste nousi, katso, niin oli korvessa jotakin ymmyrjäistä ja pientä, niin kuin härmää maan päällä.

14. And when the dew that lay was gone up, behold, upon the face of the wilderness there lay a small round thing, as small as the hoar frost on the ground.

15. Ja kuin Israelin lapset sen näkivät, sanoivat he toinen toisellensa: Man tämä on; sillä he ei tietäneet mitä se oli. Mutta Moses sanoi heille: tämä on se leipä, jonka Herra teille on antanut syödäksenne.

15. And when the children of Israel saw it, they said one to another, It is manna: for they wist not what it was. And Moses said unto them, This is the bread which the LORD hath given you to eat.

16. Tämä on se, josta Herra käskenyt on. Jokainen kootkaan sitä niin paljo kuin hän itse syö, ja ottakaan gomor joka pääluvulle, henkiluvun jälkeen joka on hänen majassansa.

16. This is the thing which the LORD hath commanded, Gather of it every man according to his eating, an omer for every man, according to the number of your persons; take ye every man for them which are in his tents.

17. Ja Israelin lapset tekivät niin, ja kokosivat muutamat enemmän ja muutamat vähemmän.

17. And the children of Israel did so, and gathered, some more, some less.

18. Ja kuin he mittasivat sen gomorilla, niin ei sillä mitään liiaksi ollut, joka paljo koonnut oli, eikä siltä mitään puuttunut, joka vähemmän kokosi, mutta jokainen oli koonnut

18. And when they did mete it with an omer, he that gathered much had nothing over, and he that gathered little had no lack; they gathered every man according to his

niin paljo kuin he syödäksensä tarvitsivat.

19. Ja Moses sanoi heille: ei kenenkään pidä siitä huomeneksi mitään jättämän.

20. Mutta ei he kuulleet Mosesta, monikahdat jättivät siitä jotakin huomeneksi. Niin madot kasvoivat siihen, ja tuli haisemaan. Ja Moses vihastui heidän päällensä.

21. Niin he kokosivat siitä joka aamu, niin paljon kuin jokainen syödäksensä tarvitsi. Mutta koska päivä tuli palavaksi, niin se suli.

22. Ja tapahtui kuudentena päivänä, että he kokosivat kaksikertaisesti sitä leipää, kaksi gomoria kullekin. Ja kaikki päämiehet kansan seasta tulivat ja ilmoittivat sen Mosekselle.

23. Ja hän sanoi heille: tämä on se minkä Herra sanonut on: huomenna on sabbati, pyhä lepo Herralle: mitä te leivotte, se leipokaat, ja mitä te keitätte, se keittäkäät; mutta mitä liiaksi on, jättäkäät se tähteelle pantaa huomeneksi.

eating.

19. And Moses said, Let no man leave of it till the morning.

20. Notwithstanding they hearkened not unto Moses; but some of them left of it until the morning, and it bred worms, and stank: and Moses was wroth with them.

21. And they gathered it every morning, every man according to his eating: and when the sun waxed hot, it melted.

22. And it came to pass, that on the sixth day they gathered twice as much bread, two omers for one man: and all the rulers of the congregation came and told Moses.

23. And he said unto them, This is that which the LORD hath said, To morrow is the rest of the holy sabbath unto the LORD: bake that which ye will bake to day, and seethe that ye will seethe; and that which remaineth over lay up for you to be kept until the morning.

24. Ja he jättivät sitä huomeneksi, niinkuin Moses käskenyt oli: ja ei tullut se haisemaan, eikä matoa tullut siihen.
25. Niin sanoi Moses: syökäät se tänäpänä, sillä tätäpänä on Herran sabbati: tänäpänä ette sitä löydä kedolta.
26. Kuusi päivää pitää teidän kokooman; mutta seitsemäntenä päivänä on sabbati, ja ei löydetä sitä.
27. Ja tapahtui, että seitsemäntenä päivänä läksivät muutamat kansan seasta kokoomaan, ja ei he löytäneet mitään.
28. Niin Herra sanoi Mosekselle: kuinka kauvan ette tahdo pitää minun käskyjäni ja lakiani?
29. Katsokaat, Herra on teille antanut sabbatin, ja sen tähden on hän antanut teille kuudentena päivänä kahden päivän leivän: niin olkaan siis jokainen kotonansa, ja älkään yksikään lähtekö siastansa seitsemäntenä päivänä.
30. Niin lepäsi kansa seitsemäntenä päivänä.
31. Ja Israelin huone kutsui hänen

24. And they laid it up till the morning, as Moses bade: and it did not stink, neither was there any worm therein.
25. And Moses said, Eat that to day; for to day is a sabbath unto the LORD: to day ye shall not find it in the field.
26. Six days ye shall gather it; but on the seventh day, which is the sabbath, in it there shall be none.
27. And it came to pass, that there went out some of the people on the seventh day for to gather, and they found none.
28. And the LORD said unto Moses, How long refuse ye to keep my commandments and my laws?
29. See, for that the LORD hath given you the sabbath, therefore he giveth you on the sixth day the bread of two days; abide ye every man in his place, let no man go out of his place on the seventh day.
30. So the people rested on the seventh day.
31. And the house of Israel called

nimensä man: ja se oli niinkuin korianderin siemen, valkia, ja maisti niinkuin sämpylä hunajan kanssa.

the name thereof Manna: and it was like coriander seed, white; and the taste of it was like wafers made with honey.

32. Ja Moses sanoi: tämä on se minkä Herra käskenyt on: täytä gomor siitä, kätkettää teidän jälkeentulevaisillenne: että he näkisivät sen leivän, jolla minä olen teitä ruokkinut korvessa, koska minä johdatin teitä ulos Egyptin maalta.

32. And Moses said, This is the thing which the LORD commandeth, Fill an omer of it to be kept for your generations; that they may see the bread wherewith I have fed you in the wilderness, when I brought you forth from the land of Egypt.

33. Ja Moses sanoi Aaronille: ota astia, ja pane siihen gomorin täysi mannaa: ja pane se Herran eteen, tallella pidettää teidän jälkeen tulevaisillenne.

33. And Moses said unto Aaron, Take a pot, and put an omer full of manna therein, and lay it up before the LORD, to be kept for your generations.

34. Niinkuin Herra käskenyt oli Mosekselle, niin Aaron pani sen todistuksen eteen tallella pidettäväksi.

34. As the LORD commanded Moses, so Aaron laid it up before the Testimony, to be kept.

35. Ja Israelin lapset söivät mannaa neljäkymmentä ajastaikaa, siihenasti kuin he tulivat sille maalle jossa heidän asuman piti: siihenasti kuin he tulivat Kanaanin maan rajoille, söivät he mannaa.

35. And the children of Israel did eat manna forty years, until they came to a land inhabited; they did eat manna, until they came unto the borders of the land of Canaan.

36. Ja gomor on kymmenes osa ephaa.

36. Now an omer is the tenth part of an ephah.

17 luku

1. Ja koko Israelin lasten joukko matkusti Sinnin korvesta, vaelluksissansa Herran käskyn jälkeen, ja sioittivat itsensä Raphidimiin, ja ei ollut vettä kansalle juoda.

1. And all the congregation of the children of Israel journeyed from the wilderness of Sin, after their journeys, according to the commandment of the LORD, and pitched in Rephidim: and there was no water for the people to drink.

2. Ja kansa riiteli Moseksen kanssa, ja sanoi: antakaat meille vettä juodaksemme. Moses sanoi heille: mitä te riitelette minun kanssani? Miksi kiusaatte Herraa?

2. Wherefore the people did chide with Moses, and said, Give us water that we may drink. And Moses said unto them, Why chide ye with me? wherefore do ye tempt the LORD?

3. Ja kansa janosi juoda siellä vettä, ja he napisivat Mosesta vastaan, ja sanoivat: mitä vasten sinä olet meidät johdattanut Egyptistä tänne kuolettaakses minua ja minun lapsiani, ja minun eläimiäni janolla?

3. And the people thirsted there for water; and the people murmured against Moses, and said, Wherefore is this that thou hast brought us up out of Egypt, to kill us and our children and our cattle with thirst?

4. Niin Moses huusi Herran tykö, sanoen: mitä minä teen tälle kansalle? Vähä puuttuu, ettei he kivitä minua.

4. And Moses cried unto the LORD, saying, What shall I do unto this people? they be almost ready to stone me.

5. Ja Herra sanoi Mosekselle: mene kansan edellä, ja ota kanssas muutamia Israelin vanhimmista, ja sinun sauvas, jolla sinä löit virtaa, ota

5. And the LORD said unto Moses, Go on before the people, and take with thee of the elders of Israel;

sinun kätees ja mene.

and thy rod, wherewith thou smotest the river, take in thine hand, and go.

6. Katso, minä seison siellä sinun edessäs kalliolla Horebissa: ja sinun pitää lyömän kalliota, ja siinä pitää vedet juokseman, niin että kansa siitä juoda saa. Ja Moses teki niin Israelin vanhimpain edessä.

6. Behold, I will stand before thee there upon the rock in Horeb; and thou shalt smite the rock, and there shall come water out of it, that the people may drink. And Moses did so in the sight of the elders of Israel.

7. Ja kutsui sen paikan nimen Massa ja Meriba, Israelin lasten riidan tähden, ja että he kiusasivat Herraa, sanoen: olleeko Herra meidän seassamme elikkä ei?

7. And he called the name of the place Massah, and Meribah, because of the chiding of the children of Israel, and because they tempted the LORD, saying, Is the LORD among us, or not?

8. Niin Amalek tuli: ja soti Israelia vastaan Raphidimissa.

8. Then came Amalek, and fought with Israel in Rephidim.

9. Ja Moses sanoi Josualle: valitse meille miehiä, mene ja sodi Amalekia vastaan: huomenna minä seison mäen kukkulalla, ja pidän Jumalan sauvan kädessäni.

9. And Moses said unto Joshua, Choose us out men, and go out, fight with Amalek: to morrow I will stand on the top of the hill with the rod of God in mine hand.

10. Ja Josua teki niinkuin Moses sanoi hänelle, ja soti Amalekia vastaan. Mutta Moses, Aaron ja Hur astuivat mäen kukkulalle.

10. So Joshua did as Moses had said to him, and fought with Amalek: and Moses, Aaron, and Hur went up to the top of the hill.

11. Ja tapahtui, että koska Moses piti kätensä ylhäällä, voitti Israel;

11. And it came to pass, when Moses held up his hand, that Israel

mutta koska hän kätensä laski alas, voitti Amalek.

12. Mutta Moseksen kädet olivat raskaat, sentähden ottivat he kiven ja asettivat hänen alansa ja hän istui sen päällä; vaan Aaron ja Hur pitivät ylhäällä hänen käsiinsä kumpikin puoleltansa, niin pysyi hänen kätensä juuri vahvana auringon laskemaan asti.

13. Ja Josua heikonsi Amalekin ja hänen kansansa miekan terällä.

14. Ja Herra sanoi Mosekselle: kirjoita tämä muistoksi kirjaan, ja muistuta Josuan korvissa; sillä minä pyyhin kokonansa pois Amalekin muiston taivaan alta.

15. Ja Moses rakensi alttarin, ja kutsui sen nimen: Herra on minun lippuni.

16. Ja hän sanoi: koska käsi oli Herran istuinta päin, oli Herralla sota Amalekia vastaan: (niin se on tästäkin lähin) suvusta sukuun.

prevailed: and when he let down his hand, Amalek prevailed.

12. But Moses' hands were heavy; and they took a stone, and put it under him, and he sat thereon; and Aaron and Hur stayed up his hands, the one on the one side, and the other on the other side; and his hands were steady until the going down of the sun.

13. And Joshua discomfited Amalek and his people with the edge of the sword.

14. And the LORD said unto Moses, Write this for a memorial in a book, and rehearse it in the ears of Joshua: for I will utterly put out the remembrance of Amalek from under heaven.

15. And Moses built an altar, and called the name of it Jehovahnissi:

16. For he said, Because the LORD hath sworn that the LORD will have war with Amalek from generation to generation.

18 luku

1. Ja Jetro Midianin pappi, Mosekseen appi kuuli kaikki, mitä Jumala Mosekselle ja Israelin kansalle oli tehnyt: että Herra oli johdattanut Israelin pois Egyptistä.

2. Ja Jetro Moseksen appi otti Siporan Moseksen emännän, jonka hän oli takaperin lähettänyt,
3. Ja kaksi hänen poikaansa, joista yhden nimi oli Gersom, sillä hän sanoi: minä olin muukalainen vieraalla maalla.
4. Ja toisen nimi oli Elieser, sillä (hän sanoi) minun isäni Jumala on ollut minun apuni, ja on pelastanut minun Pharaon miekasta.

5. Niin Jetro Moseksen appi, ja hänen poikansa, ja hänen emäntänsä tulivat Moseksen tykö siihen korpeen, kussa hän itsensä sioittanut oli Jumalan vuorella.
6. Ja antoi sanoa Mosekselle: minä Jetro sinun appes olen tullut sinun

1. When Jethro, the priest of Midian, Moses' father in law, heard of all that God had done for Moses, and for Israel his people, and that the LORD had brought Israel out of Egypt;
2. Then Jethro, Moses' father in law, took Zipporah, Moses' wife, after he had sent her back,
3. And her two sons; of which the name of the one was Gershom; for he said, I have been an alien in a strange land:
4. And the name of the other was Eliezer; for the God of my father, said he, was mine help, and delivered me from the sword of Pharaoh:
5. And Jethro, Moses' father in law, came with his sons and his wife unto Moses into the wilderness, where he encamped at the mount of God:
6. And he said unto Moses, I thy father in law Jethro am come unto thee, and thy wife, and her two

tykös, ja sinun emäntäs, ja molemmat hänen poikansa hänen kanssansa.

sons with her.

7. Niin meni Moses appeansa vastaan, kumarsi itsensä, ja suuta antoi hänen; ja koska he olivat tervehtineet toinen toistansa, menivät he majaan.

7. And Moses went out to meet his father in law, and did obeisance, and kissed him; and they asked each other of their welfare; and they came into the tent.

8. Niin jutteli Moses apellensa kaikki, mitä Herra tehnyt oli Pharaolle, ja Egyptiläisille Israelin tähden, ja kaiken sen vaivan joka heillä tiellä oli ollut, ja että Herra oli auttanut heitä.

8. And Moses told his father in law all that the LORD had done unto Pharaoh and to the Egyptians for Israel's sake, and all the travail that had come upon them by the way, and how the LORD delivered them.

9. Ja Jetro riemuitsi kaiken sen hyvyyden ylitse, jonka Herra oli tehnyt Israelille, että hän oli pelastanut heitä Egyptiläisten kädestä.

9. And Jethro rejoiced for all the goodness which the LORD had done to Israel, whom he had delivered out of the hand of the Egyptians.

10. Ja Jetro sanoi: kiitetty olkoon Herra, joka teidät pelastanut on Egyptiläisten ja Pharaon kädestä: joka on vapahtanut kansansa Egyptiläisten käden alta.

10. And Jethro said, Blessed be the LORD, who hath delivered you out of the hand of the Egyptians, and out of the hand of Pharaoh, who hath delivered the people from under the hand of the Egyptians.

11. Nyt minä tiedän, että Herra on suurempi kuin kaikki Jumalat; sillä siinä asiassa, jossa ylpeilivät, oli hän heidän ylitsensä (valtias).

11. Now I know that the LORD is greater than all gods: for in the thing wherein they dealt proudly he was above them.

12. Ja Jetro Moseksen appi otti polttouhria ja muuta uhria Jumalalle. Niin tuli Aaron ja kaikki vanhimmat Israelista syömään leipää Moseksen apen kanssa Jumalan edessä.

13. Ja tapahtui toisena päivänä, että Moses istui oikeutta tekemään kansalle; ja kansa seisoi Moseksen ympärillä aamusta niin ehtooseen asti.

14. Koska Moseksen appi näki kaikki, mitä hän teki kansalle, sanoi hän: mikä tämä on kuin sinä teet kansalle? Miksis sinä istut yksinäs, ja kaikki kansa seisoo sinun edessäs, hamasta aamusta niin ehtooseen?

15. Moses vastasi appeansa: sillä kansa tulee minun tyköni, ja kysyy Jumalalta neuvoa.

16. Koska heillä on jotakin asiaa, tulevat he minun tyköni, että minun pitää oikeutta tekemän jokaisen välillä ja hänen lähimmäisensä välillä, ja osottaman heille Jumalan oikeudet ja käskyt.

17. Ja Moseksen appi sanoi hänelle:

12. And Jethro, Moses' father in law, took a burnt offering and sacrifices for God: and Aaron came, and all the elders of Israel, to eat bread with Moses' father in law before God.

13. And it came to pass on the morrow, that Moses sat to judge the people: and the people stood by Moses from the morning unto the evening.

14. And when Moses' father in law saw all that he did to the people, he said, What is this thing that thou doest to the people? why sittest thou thyself alone, and all the people stand by thee from morning unto even?

15. And Moses said unto his father in law, Because the people come unto me to enquire of God:

16. When they have a matter, they come unto me; and I judge between one and another, and I do make them know the statutes of God, and his laws.

17. And Moses' father in law said

ei se ole hyvä kuin sinä teet.

18. Sinä väsytät peräti sekä itses että tämän kansan joka sinun kanssas on; sillä tämä asia on sinulle ylen raskas, et taida sinä sitä yksinäs toimittaa.

19. Nyt kuule minun ääneni, minä neuvon sinua, ja Jumala on sinun kanssas. Ole sinä kansan puolesta Jumalan edessä, ja tuota heidän asiansa Jumalan eteen.

20. Ja muistuta heille oikeudet ja käskyt: osota heille tie, jota heidän vaeltaman pitää, ja ne työt mitkä heidän tekemän pitää.

21. Niin etsi sinä kaiken kansan seasta vaat miehet, Jumalaa pelkääväiset, totuuden miehet, ne jotka ahneutta vihaavat: ja aseta ne heille päämiehiksi, tuhanten päälle, sadan päälle, viidenkymmenen päälle, ja kymmenen päälle,

22. Että ne aina kansalle oikeuden tekisivät: mutta kuin joku raskas asia tulee, että he sen tuovat sinun eteesi mutta kaikki pienet asiat he

unto him, The thing that thou doest is not good.

18. Thou wilt surely wear away, both thou, and this people that is with thee: for this thing is too heavy for thee; thou art not able to perform it thyself alone.

19. Hearken now unto my voice, I will give thee counsel, and God shall be with thee: Be thou for the people to God-ward, that thou mayest bring the causes unto God:

20. And thou shalt teach them ordinances and laws, and shalt shew them the way wherein they must walk, and the work that they must do.

21. Moreover thou shalt provide out of all the people able men, such as fear God, men of truth, hating covetousness; and place such over them, to be rulers of thousands, and rulers of hundreds, rulers of fifties, and rulers of tens:

22. And let them judge the people at all seasons: and it shall be, that every great matter they shall bring unto thee, but every small matter

itse ratkaiskaan: niin huojenna jotakin itseltäs, ja he kantavat kuormaa sinun kanssas.

23. Jos sinä sen teet, ja Jumala sen sinulle käskee, niin sinä taidat voimassa pysyä, niin myös kaikki tämä kansa saa mennä kotiansa rauhassa.

24. Ja Moses kuuli appensa äänen, ja teki kaikki mitä hän sanoi.

25. Ja valitsi vaat miehet kaikesta Israelista, ja asetti heidät kansan päämiehiksi, tuhanten päälle, sadan päälle, viidenkymmenen päälle, ja kymmenen päälle,

26. Jotka tekivät kansalle oikeuden joka aika. Mutta jotka raskaat asiat olivat, lykkäsivät he Moseksen alle; vaan kaikki pienet asiat he itse ratkasivat.

27. Niin Moses antoi appensa mennä ja hän meni omalle maallensa.

they shall judge: so shall it be easier for thyself, and they shall bear the burden with thee.

23. If thou shalt do this thing, and God command thee so, then thou shalt be able to endure, and all this people shall also go to their place in peace.

24. So Moses hearkened to the voice of his father in law, and did all that he had said.

25. And Moses chose able men out of all Israel, and made them heads over the people, rulers of thousands, rulers of hundreds, rulers of fifties, and rulers of tens.

26. And they judged the people at all seasons: the hard causes they brought unto Moses, but every small matter they judged themselves.

27. And Moses let his father in law depart; and he went his way into his own land.

19 luku

1. Kolmantena kuukautena Israelin lasten lähtemisestä Egyptin maalta, tulivat he sinä päivänä Sinain korpeen.

1. In the third month, when the children of Israel were gone forth out of the land of Egypt, the same day came they into the wilderness of Sinai.

2. Sillä he olivat lähteneet Raphidimista, ja tulivat Sinain korpeen, ja sioittivat itsensä korpeen: ja Israel sioitti itsensä siihen, vuoren kohdalle.

2. For they were departed from Rephidim, and were come to the desert of Sinai, and had pitched in the wilderness; and there Israel camped before the mount.

3. Ja Moses astui ylös Jumalan tykö. Ja Herra huusi häntä vuorelta, ja sanoi: näin sinun pitää sanoman Jakobin huoneelle, ja Israelin lapsille ilmoittaman.

3. And Moses went up unto God, and the LORD called unto him out of the mountain, saying, Thus shalt thou say to the house of Jacob, and tell the children of Israel;

4. Te olette nähneet, mitä minä Egyptiläisille tehnyt olen: ja kuinka minä olen teitä kantanut kotkan siivillä, ja olen saattanut teidät minun tyköni.

4. Ye have seen what I did unto the Egyptians, and how I bare you on eagles' wings, and brought you unto myself.

5. Jos te siis minun ääneni ahkerasti kuulette, ja pidätte minun liittoni, niin teidän pitää oleman minulle kallis omaisuus kaikista kansoista, vaikka muutoin koko maa on minun.

5. Now therefore, if ye will obey my voice indeed, and keep my covenant, then ye shall be a peculiar treasure unto me above all people: for all the earth is mine:

6. Ja teidän pitää oleman minulle papillinen valtakunta ja pyhä kansa. Nämä ovat ne sanat, jotka sinun pitää Israelin lapsille, sanoman.

7. Niin Moses tuli ja kutsui kokoon vanhimmat kansan seasta, ja jutteli heille kaikki sanat, jotka Herra hänen käskenyt oli.

8. Ja kaikki kansa vastasi yhtä haavaa, ja sanoi: kaikki mitä Herra puhunut on, me tahdomme tehdä. Ja Moses sanoi jällensä kansan sanat Herralle.

9. Niin Herra sanoi Mosekselle: katso, minä tulen sinun tykös paksussa pilvessä, että kansa kuulee minun puhuvan sinun kanssas, ja uskoo sinua ijankaikkisesti. Ja Moses ilmoitti Herralle kansan puheen.

10. Ja Herra sanoi Mosekselle: mene kansan tykö, ja pyhitä heitä tänäpänä ja huomenna: että he vaatteensa pesisivät.

11. Ja olisivat kolmantena päivänä valmiit; sillä kolmantena päivänä Herra on astuva alas kaiken kansan eteen Sinain vuorelle.

6. And ye shall be unto me a kingdom of priests, and an holy nation. These are the words which thou shalt speak unto the children of Israel.

7. And Moses came and called for the elders of the people, and laid before their faces all these words which the LORD commanded him.

8. And all the people answered together, and said, All that the LORD hath spoken we will do. And Moses returned the words of the people unto the LORD.

9. And the LORD said unto Moses, Lo, I come unto thee in a thick cloud, that the people may hear when I speak with thee, and believe thee for ever. And Moses told the words of the people unto the LORD.

10. And the LORD said unto Moses, Go unto the people, and sanctify them to day and to morrow, and let them wash their clothes,

11. And be ready against the third day: for the third day the LORD will come down in the sight of all the people upon mount Sinai.

12. Ja sinun pitää paneman rajan kansan ympärille, sanoen: karttakaat teitänne, ettette vuorelle astu taikka tartu sen rajaan: joka siihen vuoreen sattuu, sen pitää totisesti kuoleman.

12. And thou shalt set bounds unto the people round about, saying, Take heed to yourselves, that ye go not up into the mount, or touch the border of it: whosoever toucheth the mount shall be surely put to death:

13. Ei yksikään käsi pidä häneen rupeeman, vaan hän pitää täydellisesti kivitettämän, eli kohdastansa ammuttaman lävitse, joko se eläin taikka ihminen olis, ei pidä sen elämän. Koska ääni rupee pitkään kajahtamaan, silloin he vuorelle astukaan.

13. There shall not an hand touch it, but he shall surely be stoned, or shot through; whether it be beast or man, it shall not live: when the trumpet soundeth long, they shall come up to the mount.

14. Moses astui vuorelta kansan tykö, ja pyhitti heitä: ja he pesivät vaatteensa.

14. And Moses went down from the mount unto the people, and sanctified the people; and they washed their clothes.

15. Ja hän sanoi heille: olkaat kolmanteen päivään valmiit, ja älkäät lähestykö vaimoja.

15. And he said unto the people, Be ready against the third day: come not at your wives.

16. Kuin kolmas päivä tuli, ja aamu oli, niin tuli pitkäisen jylinä ja leimaus, ja paksu pilvi vuoren päälle, ja sangen väkevä basunan ääni: niin kaikki kansa, jotka leirissä olivat, pelvosta vapisivat.

16. And it came to pass on the third day in the morning, that there were thunders and lightnings, and a thick cloud upon the mount, and the voice of the trumpet exceeding loud; so that all the people that was

in the camp trembled.

17. Ja Moses johdatti kansan leiristä Jumalaa vastaan, ja he seisahtivat vuoren alle.

17. And Moses brought forth the people out of the camp to meet with God; and they stood at the nether part of the mount.

18. Mutta koko Sinain vuori suitsi, siitä että Herra astui alas sen päälle tulessa, ja sen savu kävi ylös niinkuin pätsin savu, niin että koko vuori sangen kovaan vapisi.

18. And mount Sinai was altogether on a smoke, because the LORD descended upon it in fire: and the smoke thereof ascended as the smoke of a furnace, and the whole mount quaked greatly.

19. Ja sen basunan helinä enemmin ja enemmin eneni. Moses puhui ja Jumala vastasi häntä kuultavasti.

19. And when the voice of the trumpet sounded long, and waxed louder and louder, Moses spake, and God answered him by a voice.

20. Kuin nyt Herra oli tullut alas Sinain vuoren kukkulalle, niin Herra kutsui Moseksen vuoren kukkulalle. Ja Moses astui sinne ylös.

20. And the LORD came down upon mount Sinai, on the top of the mount: and the LORD called Moses up to the top of the mount; and Moses went up.

21. Niin sanoi Herra hänelle: astu alas ja varoita kansaa, ettei he kävisi rajan ylitse Herran tykö, häntä näkemään, ja monta heistä lankeaisi.

21. And the LORD said unto Moses, Go down, charge the people, lest they break through unto the LORD to gaze, and many of them perish.

22. Niin myös papit, jotka Herraa lähestyvät, pitää heitänsä pyhittämän, ettei Herra heitä hukuttaisi.

22. And let the priests also, which come near to the LORD, sanctify themselves, lest the LORD break

forth upon them.

23. Ja Moses sanoi Herralle: eipä kansa saa astua ylös Sinain vuorelle; sillä sinä olet meille todistanut ja sanonut: pane rajat vuoren ympärille, ja pyhitä se.

23. And Moses said unto the LORD, The people cannot come up to mount Sinai: for thou chargedst us, saying, Set bounds about the mount, and sanctify it.

24. Ja Herra sanoi hänelle: mene ja astu alas, ja astu ylös (jällensä) sinä ja Aaron sinun kanssas; mutta papit ja kansa älkään lähestykö astumaan ylös Herran tykö, ettei hän heitä hukuttaisi.

24. And the LORD said unto him, Away, get thee down, and thou shalt come up, thou, and Aaron with thee: but let not the priests and the people break through to come up unto the LORD, lest he break forth upon them.

25. Ja Moses astui alas kansan tykö ja sanoi nämät heille.

25. So Moses went down unto the people, and spake unto them.

20 luku

1. Ja Jumala puhui kaikki nämät sanat, sanoen:

1. And God spake all these words, saying,

2. (1) Minä (olen) Herra sinun Jumalas; joka sinun Egyptin maalta orjuuden huoneesta ulos vienyt olen.

2. I am the LORD thy God, which have brought thee out of the land of Egypt, out of the house of bondage.

3. Ei sinun pidä muita jumalia pitämän minun edessäni.

3. Thou shalt have no other gods before me.

4. Ei sinun pidä tekemän sinulles kuvaa eikä jonkun muotoa, niiden

4. Thou shalt not make unto thee any graven image, or any likeness

jotka ylhäällä taivaassa ovat, eli niiden, jotka alhaalla ovat maan päällä, eikä niiden, jotka vesissä maan alla ovat.

5. Ei sinun pidä kumartaman niitä, eikä myös palveleman niitä: Sillä minä, Herra sinun Jumalas, olen kiivas Jumala, joka etsiskelen isäin pahat teot lasten päälle, kolmanteen ja neljänteen polveen, jotka minua vihaavat;

6. Ja teen laupiuden monelle tuhannelle, jotka minua rakastavat, ja pitävät minun käskyni.

7. (2) Ei sinun pidä turhaan lausuman sinun Herras Jumalas nimeä; sillä ei Herra pidä sitä rankaisematta, joka hänen nimensä turhaan lausuu.

8. (3) Muista sabbatin päivää, että sen pyhittäisit.

9. Kuusi päivää pitää sinun työtä tekemän ja kaikki askarees toimittaman.

10. Mutta seitsemäntenä päivänä on Herra sinun Jumalas sabbati: silloin ei sinun pidä yhtään työtä tekemän, eikä sinun, eikä sinun poikas,

of any thing that is in heaven above, or that is in the earth beneath, or that is in the water under the earth:

5. Thou shalt not bow down thyself to them, nor serve them: for I the LORD thy God am a jealous God, visiting the iniquity of the fathers upon the children unto the third and fourth generation of them that hate me;

6. And shewing mercy unto thousands of them that love me, and keep my commandments.

7. Thou shalt not take the name of the LORD thy God in vain; for the LORD will not hold him guiltless that taketh his name in vain.

8. Remember the sabbath day, to keep it holy.

9. Six days shalt thou labour, and do all thy work:

10. But the seventh day is the sabbath of the LORD thy God: in it thou shalt not do any work, thou, nor thy son, nor thy daughter, thy

eikä sinun tyttäres, eikä sinun palvelias, eikä sinun piikas, eikä sinun juhtas, eikä sinun muukalaises, joka sinun portissas on.

manservant, nor thy maidservant, nor thy cattle, nor thy stranger that is within thy gates:

11. Sillä kuutena päivänä on Herra, taivaan ja maan ja meren tehnyt, ja kaikki mitä niissä ovat, ja lepäsi seitsemäntenä päivänä. Sentähden siunasi Herra sabbatin päivän, ja pyhitti sen.

11. For in six days the LORD made heaven and earth, the sea, and all that in them is, and rested the seventh day: wherefore the LORD blessed the sabbath day, and hallowed it.

12. (4) Sinun pitää kunnioittaman isääs ja äitiäs, ettäs kauvan eläisit maan päällä, jonka Herra sinun Jumalas antaa sinulle.

12. Honour thy father and thy mother: that thy days may be long upon the land which the LORD thy God giveth thee.

13. (5) Ei sinun pidä tappaman.

13. Thou shalt not kill.

14. (6) Ei sinun pidä huorin tekemän.

14. Thou shalt not commit adultery.

15. (7) Ei sinun pidä varastaman.

15. Thou shalt not steal.

16. (8) Ei sinun pidä väärää todistusta sanoman sinun lähimmäistäs vastaan.

16. Thou shalt not bear false witness against thy neighbour.

17. (9) Ei sinun pidä pyytämän sinun lähimmäises huonetta. (10) Ei sinun pidä himoitseman sinun lähimmäises emäntää, eikä hänen palveliaansa, eikä piikaansa, eikä hänen härkäänsä, eikä mitään mikä sinun lähimmäises on.

17. Thou shalt not covet thy neighbour's house, thou shalt not covet thy neighbour's wife, nor his manservant, nor his maidservant, nor his ox, nor his ass, nor any thing that is thy neighbour's.

18. Ja kaikki kansa näki pitkäisen jylinän, ja tulen leimaukset, ja basunan helinän, ja vuoren suitsevan: ja koska he sen näkivät, niin he pakenivat ja seisahtuivat taamma.

18. And all the people saw the thunderings, and the lightnings, and the noise of the trumpet, and the mountain smoking: and when the people saw it, they removed, and stood afar off.

19. Niin he sanoivat Mosekselle: puhu sinä meidän kanssamme, ja me kuulemme: ja älkään Jumala meidän kanssamme puhuko, ettemme kuolisi.

19. And they said unto Moses, Speak thou with us, and we will hear: but let not God speak with us, lest we die.

20. Ja Moses sanoi kansalle: älkäät peljätkö; sillä Jumala on tullut teitä koettelemaan, ja että hänen pelkonsa olis teidän edessänne, ettette syntiä tekisi.

20. And Moses said unto the people, Fear not: for God is come to prove you, and that his fear may be before your faces, that ye sin not.

21. Ja kansa seisahtui taamma; mutta Moses meni sen pimeyden tykö, jossa Jumala oli.

21. And the people stood afar off, and Moses drew near unto the thick darkness where God was.

22. Ja Herra sanoi Mosekselle: niin sinun pitää Israelin lapsille sanoman: te olette nähneet, että minä olen taivaasta teidän kanssanne puhunut.

22. And the LORD said unto Moses, Thus thou shalt say unto the children of Israel, Ye have seen that I have talked with you from heaven.

23. Ei teidän pidä tekemän epäjumalia minun sivuuni: hopiaisia jumalia, ja kultaisia jumalia ei teidän pidä teillenne tekemän.

23. Ye shall not make with me gods of silver, neither shall ye make unto you gods of gold.

24. Tee alttari maasta minulle, jonka päälle sinun pitää polttouhris ja kiitosuhris, sinun lampaas ja karjas uhraaman: mihinkä paikkaan ikänänsä minä säädän minun nimeni muiston, sinne minä tulen sinun tykös, ja siunaan sinua.
25. Ja jos sinä teet minulle kivisen alttarin, niin älä tee sitä vuoltuista kivistä: jos sinä siihen veitses satutat, niin sinä sen saastutat.
26. Ei myös sinun pidä astumilla minun alttarilleni astuman, ettei sinun häpiäs sen päällä paljastettaisi.

24. An altar of earth thou shalt make unto me, and shalt sacrifice thereon thy burnt offerings, and thy peace offerings, thy sheep, and thine oxen: in all places where I record my name I will come unto thee, and I will bless thee.
25. And if thou wilt make me an altar of stone, thou shalt not build it of hewn stone: for if thou lift up thy tool upon it, thou hast polluted it.
26. Neither shalt thou go up by steps unto mine altar, that thy nakedness be not discovered thereon.

21 luku

1. Nämät ovat ne oikeudet, jotka sinun pitää paneman heidän eteensä:
2. Jos sinä ostat Hebrealaisen orjan, hänen pitää sinua palveleman kuusi vuotta; vaan seitsemäntenä pitää hänen lähtemän vapaana lunastamatta;
3. Jos hän naimatoinna on ollut, naimatoinna pitää hänen myös lähtemän; vaan jos hän nainunna tuli, lähtekään emäntinensä.

1. Now these are the judgments which thou shalt set before them.
2. If thou buy an Hebrew servant, six years he shall serve: and in the seventh he shall go out free for nothing.
3. If he came in by himself, he shall go out by himself: if he were married, then his wife shall go out with him.

4. Jos hänen isäntänsä antoi hänelle emännän, jos se on synnyttänyt hänelle poikia tai tyttäriä, niin hänen emäntänsä ja lapsensa pitää oleman hänen isäntänsä omat, vaan itse hänen pitää lähtemän yksinänsä.

4. If his master have given him a wife, and she have born him sons or daughters; the wife and her children shall be her master's, and he shall go out by himself.

5. Mutta jos orja julkisesti sanoo: minä rakastan minun isäntääni, vaimoani ja lapsiani: en tahdo tulla minä vapaaksi,

5. And if the servant shall plainly say, I love my master, my wife, and my children; I will not go out free:

6. Niin hänen isäntänsä viekään hänen tuomarien tykö, ja seisauttakaan hänet oveen, taikka pihtipieleen, ja lävistäkään isäntä hänen korvansa naskalilla, ja olkaan ijäti hänen orjansa.

6. Then his master shall bring him unto the judges; he shall also bring him to the door, or unto the door post; and his master shall bore his ear through with an aul; and he shall serve him for ever.

7. Jos joku myy tyttärensä orjaksi, ei hänen pidä lähtemän niinkuin orjat lähtevät.

7. And if a man sell his daughter to be a maidservant, she shall not go out as the menservants do.

8. Jollei hän kelpaa isännällensä, joka ei tahdo häntä kihlata, niin hänen pitää antaman hänen lunastettaa; mutta muukalaiselle kansalle ei pidä oleman hänelle voimaa häntä myydä, tehden petollisesti hänen kanssansa.

8. If she please not her master, who hath betrothed her to himself, then shall he let her be redeemed: to sell her unto a strange nation he shall have no power, seeing he hath dealt deceitfully with her.

9. Mutta jos hän sen kihlaa pojallensa, niin antakaan hänen nautita tytärten oikeutta.

9. And if he have betrothed her unto his son, he shall deal with her after the manner of daughters.

10. Jos hän pojallensa ottaa toisen, niin ei hänen pidä kieltämän häneltä hänen ravintoansa, vaatteitansa, ja asunto-oikeuttansa.

10. If he take him another wife; her food, her raiment, and her duty of marriage, shall he not diminish.

11. Jollei hän tee hänelle näitä kolmea, niin sen pitää vapaana lähtemän lunastamatta.

11. And if he do not these three unto her, then shall she go out free without money.

12. Joka lyö ihmisen niin että hän kuolee, hänen pitää totisesti kuoleman.

12. He that smiteth a man, so that he die, shall be surely put to death.

13. Vaan jollei hän ole häntä väijynyt, mutta Jumala on antanut hänen langeta hänen käsiinsä, niin minä määrään sinulle paikan, johonka hänen pakeneman pitää.

13. And if a man lie not in wait, but God deliver him into his hand; then I will appoint thee a place whither he shall flee.

14. Mutta jos joku ylpeydestä tappaa lähimmäisensä kavaluudella; sen sinun pitää ottaman minun alttariltanikin pois, kuolettaa.

14. But if a man come presumptuously upon his neighbour, to slay him with guile; thou shalt take him from mine altar, that he may die.

15. Joka lyö isäänsä taikka äitiänsä, sen pitää totisesti kuoleman.

15. And he that smiteth his father, or his mother, shall be surely put to death.

16. Joka varastaa ihmisen ja myy hänen, eli löydetään hänen ty-

16. And he that stealeth a man, and selleth him, or if he be found in his hand, he shall surely be put to

könänsä, sen pitää totisesti kuoleman.

17. Ja joka kiroilee isäänsä ja äitiänsä, sen pitää totisesti kuoleman.

18. Koska miehet keskenänsä riitelevät, ja toinen lyö toistansa kivellä eli rusikalla, ja hän ei kuole vaan makaa vuoteessansa:

19. Jos hän paranee, niin että hän käy ulos sauvansa nojalla, niin sen pitää syyttömän oleman joka löi: ainoastaan maksakaan hänen työnsä vahingon, josta hän on estetyksi tullut, ja hänen pitää kaiketi hänen terveeksi laittaman.

20. Kun joku lyö palveliaansa eli palkkapiikaansa sauvalla, niin että hän kuolee hänen käsiinsä: hän pitää kaiketi kostettaman.

21. Vaan jos hän päivän taikka kaksi elää, ei pidä häntä kostettaman, sillä se on hänen rahansa.

22. Jos miehet tappelevat keskenänsä, ja loukkaavat raskaan vaimon, niin että hänen täytyy hedelmänsä kesken synnyttää; ja ei kuoleman vahinko tapahdu: niin hän

death.

17. And he that curseth his father, or his mother, shall surely be put to death.

18. And if men strive together, and one smite another with a stone, or with his fist, and he die not, but keepeth his bed:

19. If he rise again, and walk abroad upon his staff, then shall he that smote him be quit: only he shall pay for the loss of his time, and shall cause him to be thoroughly healed.

20. And if a man smite his servant, or his maid, with a rod, and he die under his hand; he shall be surely punished.

21. Notwithstanding, if he continue a day or two, he shall not be punished: for he is his money.

22. If men strive, and hurt a woman with child, so that her fruit depart from her, and yet no mischief follow: he shall be surely punished, according as the woman's

pitää rahalla rangaistaman, sen jälkeen kuin vaimon mies häneltä anoo, ja se pitää annettaman arviomiesten ehdosta;

husband will lay upon him; and he shall pay as the judges determine.

23. Mutta jos kuoleman vahinko tulee, niin pitää hänen antaman hengen hengestä.

23. And if any mischief follow, then thou shalt give life for life,

24. Silmän silmästä, hampaan hampaasta, käden kädestä, jalan jalasta.

24. Eye for eye, tooth for tooth, hand for hand, foot for foot,

25. Polton poltosta, haavan haavasta, sinimarjan sinimarjasta.

25. Burning for burning, wound for wound, stripe for stripe.

26. Joka lyö palveliansa eli palkkapiikansa silmän, ja turmeles sen, hänen pitää päästämän sen vapaaksi silmän tähden.

26. And if a man smite the eye of his servant, or the eye of his maid, that it perish; he shall let him go free for his eye's sake.

27. Niin myös jos hän lyö palvelialtansa taikka palkkapiialtansa hampaan suusta, niin pitää hänen päästämän sen vapaaksi hampaan tähden.

27. And if he smite out his manservant's tooth, or his maidservant's tooth; he shall let him go free for his tooth's sake.

28. Jos härkä kuokaisee miehen eli vaimon, niin että hän kuolee: se härkä pitää kaiketi kivitettämän, ja ei pidä hänen lihaansa syötämän; ja niin on härjän isäntä viatoin.

28. If an ox gore a man or a woman, that they die: then the ox shall be surely stoned, and his flesh shall not be eaten; but the owner of the ox shall be quit.

29. Mutta jos härkä ennen oli har-

29. But if the ox were wont to push with his horn in time past, and it

jaantunut kuokkimaan, ja sen isännälle oli todistusten kanssa ilmoitettu, ja ei hän korjannut häntä; jos hän sitte tappaa miehen eli vaimon, niin pitää härkä kivitettämän, ja hänen isäntänsä kuoleman.

hath been testified to his owner, and he hath not kept him in, but that he hath killed a man or a woman; the ox shall be stoned, and his owner also shall be put to death.

30. Mutta jos hän rahalla pääsee, niin pitää hänen antaman henkensä lunastukseksi niin paljo kuin määrätään.

30. If there be laid on him a sum of money, then he shall give for the ransom of his life whatsoever is laid upon him.

31. Jos hän pojan eli tyttären kuokaisee, niin pitää yhdellä tavalla hänen kanssansa tehtämän.

31. Whether he have gored a son, or have gored a daughter, according to this judgment shall it be done unto him.

32. Jos joku härkä kuokaisee palvelian eli palkkapiian, niin pitää hänen antaman heidän isännällensä kolmekymmentä hopiasikliä, ja härkä pitää kivitettämän.

32. If the ox shall push a manservant or a maidservant; he shall give unto their master thirty shekels of silver, and the ox shall be stoned.

33. Jos joku avaa kuopan, taikka kaivaa kuopan, jos ei hän sitä peitä, ja härkä eli aasi siihen putoo:

33. And if a man shall open a pit, or if a man shall dig a pit, and not cover it, and an ox or an ass fall therein;

34. Niin pitää sen kuopan isäntä maksaman rahalla sen isännälle; mutta sen kuolleen pitää hänen oleman.

34. The owner of the pit shall make it good, and give money unto the owner of them; and the dead beast shall be his.

35. Jos jonkun härkä kuokkii toisen miehen härjän, että se kuolee, niin pitää heidän myymän sen elävän härjän, ja jakaman rahan, niin myös sen kuolleen härjän pitää heidän jakaman.

35. And if one man's ox hurt another's, that he die; then they shall sell the live ox, and divide the money of it; and the dead ox also they shall divide.

36. Elikkä jos se oli tiettävä, että härkä on ennen tottunut kuokkimaan, ja hänen isäntänsä ei korjannut häntä, niin hänen pitää antaman härjän härjästä, ja se kuollut pitää hänen oleman.

36. Or if it be known that the ox hath used to push in time past, and his owner hath not kept him in; he shall surely pay ox for ox; and the dead shall be his own.

22 luku

1. Jos joku varastaa härjän taikka lampaan ja teurastaa eli myy sen; hänen pitää antaman viisi härkää yhdestä härjästä, ja neljä lammasta yhdestä lampaasta.

1. If a man shall steal an ox, or a sheep, and kill it, or sell it; he shall restore five oxen for an ox, and four sheep for a sheep.

2. Jos varas käsitetään, koska hän itsensä sisälle kangottaa, ja hän lyödään kuoliaaksi, niin ei pidä tappajan vereen vikapään oleman.

2. If a thief be found breaking up, and be smitten that he die, there shall no blood be shed for him.

3. Vaan jos aurinko on noussut hänen ylitsensä, niin pitää tappajan kuolemaan vikapään oleman: kai-

3. If the sun be risen upon him, there shall be blood shed for him; for he should make full restitution; if he have nothing, then he shall be

keti pitää hänen jällensä maksaman; jollei hänellä ole varaa, niin myytäkään hän varkautensa tähden.

sold for his theft.

4. Jos varkaan kappale löydetään täydellisesti hänen tyköänsä, härkä, aasi, eli lammas; niin pitää hänen jällensä kaksikertaisesti maksaman.

4. If the theft be certainly found in his hand alive, whether it be ox, or ass, or sheep; he shall restore double.

5. Jos joku syöttää toisen pellon eli viinamäen, niin että hän päästää sisälle karjansa, ja syöttää toisen pellossa, hänen pitää siitä parhaasta, kuin hänen omassa pellossansa eli viinamäessänsä löydetään maksaman.

5. If a man shall cause a field or vineyard to be eaten, and shall put in his beast, and shall feed in another man's field; of the best of his own field, and of the best of his own vineyard, shall he make restitution.

6. Jos valkia vallallensa pääsee, ja orjantappuroihin syttyy, niin että kykäät eli laiho, eli pelto poltetaan, niin sen pitää maksaman, kuin valkian päästi.

6. If fire break out, and catch in thorns, so that the stacks of corn, or the standing corn, or the field, be consumed therewith; he that kindled the fire shall surely make restitution.

7. Jos joku antaa lähimmäisellensä rahaa, eli muuta kalua kätköön, ja se varastetaan hänen huoneestansa: jos se varas löydetään, niin hänen pitää sen kaksikertaisesti maksaman.

7. If a man shall deliver unto his neighbour money or stuff to keep, and it be stolen out of the man's house; if the thief be found, let him pay double.

8. Ja jos ei varas löydetä, niin pitää

8. If the thief be not found, then

huoneen isäntä tuotaman tuomarien eteen vannotettaa, jos ei hän ole käsiänsä satuttanut lähimmäisensä kaluun.

9. Kaiken väärän asian tähden härjästä eli aasista, taikka lampaasta, eli vaatteesta ja kaiken sen tähden kuin pois tullut on, josta joku sanoo: tämä se on, niin pitää heidän molempain asiansa tuleman tuomarien eteen; jonka tuomarit vikapääksi löytävät, sen pitää lähimmäisellensä kaksikertaisesti maksaman.

10. Jos joku antaa lähimmäisellensä aasin, eli härjän, eli lampaan, taikka mikä eläin se olis, tähteelle, ja se kuolee, taikka saa muutoin vamman, taikka ajetaan pois, ettei yksikään sitä näe:

11. Niin pitää valan heidän molempain välillänsä käymän Herran kautta, ettei hän ole satuttanut kättänsä lähimmäisensä kaluun; ja sen jonka kalu oma oli, pitää siihen tyytymän, ja toisen ei pidä sitä maksaman.

12. Jos varas sen varastaa häneltä, niin pitää hänen sen maksaman sen

the master of the house shall be brought unto the judges, to see whether he have put his hand unto his neighbour's goods.

9. For all manner of trespass, whether it be for ox, for ass, for sheep, for raiment, or for any manner of lost thing, which another challengeth to be his, the cause of both parties shall come before the judges; and whom the judges shall condemn, he shall pay double unto his neighbour.

10. If a man deliver unto his neighbour an ass, or an ox, or a sheep, or any beast, to keep; and it die, or be hurt, or driven away, no man seeing it:

11. Then shall an oath of the LORD be between them both, that he hath not put his hand unto his neighbour's goods; and the owner of it shall accept thereof, and he shall not make it good.

12. And if it be stolen from him, he shall make restitution unto the

isännälle.

13. Mutta jos se raadeltu on, niin pitää hänen todistajat tuoman, ja ei mitään jälleen antaman.

14. Jos joku ottaa lainaksi lähimmäiseltänsä, ja se tulee rivinomaksi eli kuolee, niin ettei sen isäntä ole läsnä, niin hänen pitää sen kokonansa maksaman.

15. Mutta jos sen isäntä on siihen tykönä, niin ei hänen pidä sitä maksaman; jos se palkalla oli, niin saakoon palkkansa.

16. Jos joku viettelee neitseen, joka ei vielä ole kihlattu, ja makaa hänen, sen pitää kaiketi hänelle antaman huomenlahjan, ja ottaman hänen emännäksensä.

17. Jos hänen isänsä ei tahdo häntä antaa hänelle, niin hänen pitää antaman rahaa, niin paljo kuin neitseen huomenlahja on.

18. Velhonaista ei sinun pidä sallиman elää.

19. Joka järjettömäin luontokappalten kanssa yhteyntyy, sen pitää totisesti kuoleman.

owner thereof.

13. If it be torn in pieces, then let him bring it for witness, and he shall not make good that which was torn.

14. And if a man borrow ought of his neighbour, and it be hurt, or die, the owner thereof being not with it, he shall surely make it good.

15. But if the owner thereof be with it, he shall not make it good: if it be an hired thing, it came for his hire.

16. And if a man entice a maid that is not betrothed, and lie with her, he shall surely endow her to be his wife.

17. If her father utterly refuse to give her unto him, he shall pay money according to the dowry of virgins.

18. Thou shalt not suffer a witch to live.

19. Whosoever lieth with a beast shall surely be put to death.

20. Se joka uhraa jumalille, ja ei ainoalle Herralle, hänen pitää kirottu oleman.

20. He that sacrificeth unto any god, save unto the LORD only, he shall be utterly destroyed.

21. Muukalaisia ei sinun pidä ahdistaman, eikä myös polkuna pitämän: sillä te olette myös olleet muukalaisna Egyptin maalla.

21. Thou shalt neither vex a stranger, nor oppress him: for ye were strangers in the land of Egypt.

22. Ei teidän pidä yhtään leskeä eli orpolasta murheelliseksi saattaman.

22. Ye shall not afflict any widow, or fatherless child.

23. Koska sinä jonkun heistä murheelliseksi saatat: jos hän hartaasti huutaa minun tyköni, niin minä tahdon totisesti kuulla hänen huutonsa.

23. If thou afflict them in any wise, and they cry at all unto me, I will surely hear their cry;

24. Ja minun vihani julmistuu, niin että minä tapan heidät miekalla; ja teidän emäntänne pitää tuleman leskiksi, ja teidän lapsenne orvoiksi.

24. And my wrath shall wax hot, and I will kill you with the sword; and your wives shall be widows, and your children fatherless.

25. Koska sinä lainaat minun kansalleni rahaa, köyhälle kuin sinun tykönäs on, ei sinun pidä oleman häntä vastaan niinkuin kasvon ottaja, eli korkoa hänen päällensä paneman.

25. If thou lend money to any of my people that is poor by thee, thou shalt not be to him as an usurer, neither shalt thou lay upon him usury.

26. Koska sinä lähimmäiseltäs vaatteet otat pantiksi, niin sinun pitää antaman sen hänelle jällensä, ennen kuin aurinko laskee.

26. If thou at all take thy neighbour's raiment to pledge, thou shalt deliver it unto him by that the sun goeth down:

27. Sillä se on hänen ainoa verhonsa, ja vaate hänen ihollansa: missästä hän makais? Ja tapahtuu, että hän huutaa minun tyköni, niin minä kuulen häntä; sillä minä olen laupias.

27. For that is his covering only, it is his raiment for his skin: wherein shall he sleep? and it shall come to pass, when he crieth unto me, that I will hear; for I am gracious.

28. Tuomareita ei sinun pidä kiroileman, ja ylimmäistä sinun kansassas ei sinun pidä sadatteleman.

28. Thou shalt not revile the gods, nor curse the ruler of thy people.

29. Sinun uutistas ja pisarias ei sinun pidä viivyttelemän. Esikoisen sinun pojistas pitää sinun antaman minulle.

29. Thou shalt not delay to offer the first of thy ripe fruits, and of thy liquors: the firstborn of thy sons shalt thou give unto me.

30. Niin pitää myös sinun tekemän härkäis ja lammastes kanssa. Seitsemän päivää anna heidän olla emäinsä tykönä, kahdeksantena päivänä pitää sinun sen antaman minulle.

30. Likewise shalt thou do with thine oxen, and with thy sheep: seven days it shall be with his dam; on the eighth day thou shalt give it me.

31. Teidän pitää oleman pyhä kansa minulle. Sentähden ei teidän pidä syömän lihaa, joka metsän pedoilta raadeltu on, mutta heittämän sen koirille.

31. And ye shall be holy men unto me: neither shall ye eat any flesh that is torn of beasts in the field; ye shall cast it to the dogs.

23 luku

1. Ei sinun pidä uskoman valheita; ettäs auttaisit jumalatointa, ja tulisit vääräksi todistajaksi.

1. Thou shalt not raise a false report: put not thine hand with the wicked to be an unrighteous witness.

2. Ei sinun pidä joukkoa seuraaman pahuuteen, eikä myös vastaaman oikeuden edessä niin että sinä poikkeat joukon jälkeen pois oikeutta vääntämään.

2. Thou shalt not follow a multitude to do evil; neither shalt thou speak in a cause to decline after many to wrest judgment:

3. Ei sinun pidä kaunisteleman köyhää, hänen asiassansa.

3. Neither shalt thou countenance a poor man in his cause.

4. Koska sinä kohtaat vihollises härjän eli aasin eksyksissä niin sinun pitää johdattaman sen hänelle jällensä.

4. If thou meet thine enemy's ox or his ass going astray, thou shalt surely bring it back to him again.

5. Koskas näet vihollises aasin makaavan kuorman alla, kavahda, ettes häntä jättäisi; vaan sinun pitää kaiketi auttaman häntä.

5. If thou see the ass of him that hateth thee lying under his burden, and wouldest forbear to help him, thou shalt surely help with him.

6. Ei sinun pidä kääntelemän sinun köyhäs oikeutta hänen asiassansa.

6. Thou shalt not wrest the judgment of thy poor in his cause.

7. Ja ole kaukana vääristä asioista. Viatointa ja hurskasta ei sinun pidä tappaman; sillä en minä pidä jumalatointa hurskaana.

7. Keep thee far from a false matter; and the innocent and righteous slay thou not: for I will not justify the wicked.

8. Ei sinun pidä lahjoja ottaman;

8. And thou shalt take no gift: for

sillä lahjat sokaisevat näkeväiset, ja kääntävät hurskasten asiat.
9. Ei teidän pidä solvaiseman muukalaisia; sillä te tiedätte muukalaisen sydämen, että te myös itse olette olleet muukalaiset Egyptin maalla.
10. Kuusi vuotta pitää sinun kylvämän sinun maas, ja kokooman sen tulon.
11. Vaan seitsemäntenä vuonna pitää sinun sen levolle jättämän, että köyhät sinun kansastas siitä syödä saisivat. Ja mitä jää, sen metsän pedot syökään. Niin pitää myös sinun tekemän viinamäkes ja öljymäkes kanssa.
12. Kuusi päivää pitää sinun työtäs tekemän, mutta seitsemäntenä päivänä pitää sinun lepäämän: että sinun härkäs ja aasis saisivat levätä, ja sinun piikas poika ja muukalainen sais itsensä virvottaa.
13. Kaikki ne mitkä minä olen teille sanonut, pitää teidän pitämän. Ja vierasten jumalain nimeä ei pidä teidän muistaman, ja sinun suustas ei pidä ne kuuluman.

the gift blindeth the wise, and perverteth the words of the righteous.
9. Also thou shalt not oppress a stranger: for ye know the heart of a stranger, seeing ye were strangers in the land of Egypt.

10. And six years thou shalt sow thy land, and shalt gather in the fruits thereof:
11. But the seventh year thou shalt let it rest and lie still; that the poor of thy people may eat: and what they leave the beasts of the field shall eat. In like manner thou shalt deal with thy vineyard, and with thy oliveyard.
12. Six days thou shalt do thy work, and on the seventh day thou shalt rest: that thine ox and thine ass may rest, and the son of thy handmaid, and the stranger, may be refreshed.
13. And in all things that I have said unto you be circumspect: and make no mention of the name of other gods, neither let it be heard out of thy mouth.

14. Kolmasti vuodessa pitää sinun minulle juhlaa pitämän.
15. Happamattoman leivän juhlan pitää sinun pitämän, niin että sinä seitsemän päivää syöt happamatointa leipää, niinkuin minä sinulle käskenyt olen, määrättynä aikana sillä kuulla Abib. Sillä että sillä ajalla olet sinä lähtenyt Egyptistä; mutta älä tule tyhjin käsin minun eteeni.
16. Ja sen juhlan, koskas ensin rupeet pellolta korjaamaan, mitäs siihen kylvänyt olet. Ja korjaamisen juhlan, vuoden lopussa, koska sinä työs kedolta korjannut olet.

17. Kolmasti vuodessa pitää kaikki sinun miesväkes tuleman Herran Jumalan eteen.
18. Ei sinun pidä uhraaman minun uhrini verta happaman taikinan kanssa; ja minun juhlani lihavuus ei pidä ylitse yön jäämän huomeneksi.
19. Uutista ensimäisestä sinun maas hedelmästä pitää sinun tuoman sinun Herras Jumalas huoneesen. Ei sinun pidä keittämän vohlaa emänsä rieskassa.

14. Three times thou shalt keep a feast unto me in the year.
15. Thou shalt keep the feast of unleavened bread: (thou shalt eat unleavened bread seven days, as I commanded thee, in the time appointed of the month Abib; for in it thou camest out from Egypt: and none shall appear before me empty:)
16. And the feast of harvest, the firstfruits of thy labours, which thou hast sown in the field: and the feast of ingathering, which is in the end of the year, when thou hast gathered in thy labours out of the field.
17. Three times in the year all thy males shall appear before the Lord GOD.
18. Thou shalt not offer the blood of my sacrifice with leavened bread; neither shall the fat of my sacrifice remain until the morning.
19. The first of the firstfruits of thy land thou shalt bring into the house of the LORD thy God. Thou shalt not seethe a kid in his mother's milk.

20. Katso, minä lähetän enkelin sinun edelles varjelemaan sinua tiellä, ja johdattamaan sinun siihen paikkaan, jonka minä olen valmistanut.

20. Behold, I send an Angel before thee, to keep thee in the way, and to bring thee into the place which I have prepared.

21. Pidä vaari itsestäs hänen kasvoinsa edessä ja kuule hänen äänensä, älä hänen mieltänsä pahoita; sillä ei hän jätä rankaisemata teidän ylitsekäymistänne: sillä minun nimeni on hänessä.

21. Beware of him, and obey his voice, provoke him not; for he will not pardon your transgressions: for my name is in him.

22. Vaan jos sinä ahkerasti kuulet hänen äänensä, ja teet kaikki mitä minä sinulle käsken, niin minä olen sinun vihollistes vihollinen, ja sinun vainoojais vainooja.

22. But if thou shalt indeed obey his voice, and do all that I speak; then I will be an enemy unto thine enemies, and an adversary unto thine adversaries.

23. Sillä minun enkelini käy sinun edelläs, ja johdattaa sinun Amorilaisten, Hetiläisten, Pheresiläisten, Kanaanealaisten, Heviläisten, ja Jebusilaisten tykö, ja minä hävitän heitä.

23. For mine Angel shall go before thee, and bring thee in unto the Amorites, and the Hittites, and the Perizzites, and the Canaanites, the Hivites, and the Jebusites: and I will cut them off.

24. Niin ei sinun pidä kumartaman heidän jumaliansa, eikä myös heitä palveleman, eikä heidän tekoinsa jälkeen tekemän; mutta sinun pitää heidän epäjumalansa heittämän pois, ja lyömän heidän kuvansa

24. Thou shalt not bow down to their gods, nor serve them, nor do after their works: but thou shalt utterly overthrow them, and quite break down their images.

rikki.

25. Mutta Herraa teidän Jumalaanne pitää teidän palveleman, niin hän siunaa sinun leipäs ja sinun vetes: ja minä otan sinulta pois kaikki sairaudet.

25. And ye shall serve the LORD your God, and he shall bless thy bread, and thy water; and I will take sickness away from the midst of thee.

26. Ei yksikään kesken synnyttäväinen eikä hedelmätöin pidä oleman sinun maassas; ja minä tahdon täyttää sinun päiväs luvun.

26. There shall nothing cast their young, nor be barren, in thy land: the number of thy days I will fulfil.

27. Minä lähetän minun pelkoni sinun edelles, ja hukutan kaiken kansan, jonka tykö sinä menet: ja saatan kaikki sinun vihollises pakoon sinun edestäs.

27. I will send my fear before thee, and will destroy all the people to whom thou shalt come, and I will make all thine enemies turn their backs unto thee.

28. Minä lähetän hörhöläiset sinun edelles, jotka pitää ajaman pois sinun edestäs Heviläiset, Kanaanealaiset ja Hetiläiset.

28. And I will send hornets before thee, which shall drive out the Hivite, the Canaanite, and the Hittite, from before thee.

29. En minä heitä aja ulos yhtenä vuonna sinun edestäs, ettei maa autiaksi tulisi, eikä metsän pedot enenisi sinua vastaan.

29. I will not drive them out from before thee in one year; lest the land become desolate, and the beast of the field multiply against thee.

30. Vähittäin minä heitä ajan ulos sinun edestäs, siihenasti ettäs kasvat ja omistat maan.

30. By little and little I will drive them out from before thee, until thou be increased, and inherit the land.

31. Ja minä panen sinun maas rajat Punaisesta merestä niin Philistealaisten mereen asti, ja korvesta niin virtaan asti: sillä minä annan maan asuvaiset sinun kätees, ajaakses heitä ulos edestäs.

31. And I will set thy bounds from the Red sea even unto the sea of the Philistines, and from the desert unto the river: for I will deliver the inhabitants of the land into your hand; and thou shalt drive them out before thee.

32. Ei sinun pidä liittoa tekemän heidän kanssansa, eikä heidän jumalainsa kanssa.

32. Thou shalt make no covenant with them, nor with their gods.

33. Ei heidän pidä asuman sinun maassas, ettei he kehoittaisi sinua syntiä tekemään minua vastaan, niin että palvelet heidän jumaliansa, sillä se on sinulle paulaksi.

33. They shall not dwell in thy land, lest they make thee sin against me: for if thou serve their gods, it will surely be a snare unto thee.

24 luku

1. Ja hän sanoi Mosekselle: astu Herran tykö, sinä ja Aaron, Nadab ja Abihu, ja seitsemänkymmentä vanhinta Israelista: ja kumartakaat itsenne taampana.

1. And he said unto Moses, Come up unto the LORD, thou, and Aaron, Nadab, and Abihu, and seventy of the elders of Israel; and worship ye afar off.

2. Mutta Moses lähestyköön yksinänsä Herran tykö, ja älköötmuut lähestykö: älköön myös kansa astuko ylös hänen kanssansa.

2. And Moses alone shall come near the LORD: but they shall not come nigh; neither shall the people go up with him.

3. Ja Moses tuli ja jutteli kansalle

3. And Moses came and told the

kaikki Herran sanat, ja oikeudet. Niin vastasi kaikki kansa yhdellä äänellä, ja sanoi: kaikki ne sanat, mitkä Herra puhunut on, tahdomme me tehdä.

4. Niin kirjoitti Moses kaikki Herran sanat, ja nousi varhain aamulla, ja rakensi alttarin vuoren palttaan, kahdentoistakymmenen patsaan kanssa, kahdentoistakymmenen Israelin sukukunnan jälkeen.

5. Ja lähetti sinne nuoria miehiä Israelin lapsista, jotka uhrasivat polttouhria, ja kiitosuhria Herralle, mulleista.

6. Ja Moses otti puolen verestä ja pani maljoihin; mutta toisen puolen verestä priiskotti hän alttarille.

7. Ja otti liitonkirjan, ja luki sen kansan korvain kuullen, ja he sanoivat: kaikki mitä Herra puhunut on tahdomme me tehdä ja olla hänelle kuuliaiset.

8. Niin Moses otti veren ja priiskotti kansan päälle, ja sanoi: katso, tämä on liiton veri, jonka Herra teki tei-

people all the words of the LORD, and all the judgments: and all the people answered with one voice, and said, All the words which the LORD hath said will we do.

4. And Moses wrote all the words of the LORD, and rose up early in the morning, and builded an altar under the hill, and twelve pillars, according to the twelve tribes of Israel.

5. And he sent young men of the children of Israel, which offered burnt offerings, and sacrificed peace offerings of oxen unto the LORD.

6. And Moses took half of the blood, and put it in basons; and half of the blood he sprinkled on the altar.

7. And he took the book of the covenant, and read in the audience of the people: and they said, All that the LORD hath said will we do, and be obedient.

8. And Moses took the blood, and sprinkled it on the people, and said, Behold the blood of the covenant, which the LORD hath made with

dän kanssanne kaikkein näiden sanain päälle.

9. Niin astui Moses ja Aaron, Nadab ja Abihu ylös, ja seitsemänkymmentä Israelin vanhinta.

10. Ja näkivät Israelin Jumalan: hänen jalkainsa alla oli niinkuin teko saphirin kivestä, ja kuin itse taivas, koska seijes on;

11. Eikä ojentanut kättänsä Israelin lasten päämiesten tykö: ja kuin he olivat nähneet Jumalan, niin he söivät ja joivat.

12. Ja Herra sanoi Mosekselle: astu ylös minun tyköni vuorelle, ja ole siellä: ja minä annan sinulle kiviset taulut, ja lain, ja käskyt, jotka minä kirjoittanut olen, jotka sinun pitää heille opettaman.

13. Silloin nousi Moses ja hänen palveliansa Josua: ja Moses astui ylös Jumalan vuorelle.

14. Ja sanoi vanhimmille: olkaat tässä siihen asti, kuin me palajamme teidän tykönne: katso, Aaron ja Hur ovat teidän tykönänne: jolla joku asia on, se tulkaan heidän

you concerning all these words.

9. Then went up Moses, and Aaron, Nadab, and Abihu, and seventy of the elders of Israel:

10. And they saw the God of Israel: and there was under his feet as it were a paved work of a sapphire stone, and as it were the body of heaven in his clearness.

11. And upon the nobles of the children of Israel he laid not his hand: also they saw God, and did eat and drink.

12. And the LORD said unto Moses, Come up to me into the mount, and be there: and I will give thee tables of stone, and a law, and commandments which I have written; that thou mayest teach them.

13. And Moses rose up, and his minister Joshua: and Moses went up into the mount of God.

14. And he said unto the elders, Tarry ye here for us, until we come again unto you: and, behold, Aaron and Hur are with you: if any man have any matters to do, let him

eteensä.
15. Koska Moses tuli vuorelle, niin pilvi peitti vuoren,

16. Ja Herran kunnia asui Sinain vuorella, ja pilvi peitti sen kuusi päivää: ja hän kutsui Moseksen pilven keskeltä seitsemäntenä päivänä.

17. Ja Herran kunnia oli nähdä niinkuin kuluttavainen tuli, vuoren kukkulalla, Israelin lasten edessä.

18. Ja Moses meni keskelle pilveä, ja astui ylös vuorelle: ja Moses oli vuorella neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä.

come unto them.
15. And Moses went up into the mount, and a cloud covered the mount.

16. And the glory of the LORD abode upon mount Sinai, and the cloud covered it six days: and the seventh day he called unto Moses out of the midst of the cloud.

17. And the sight of the glory of the LORD was like devouring fire on the top of the mount in the eyes of the children of Israel.

18. And Moses went into the midst of the cloud, and gat him up into the mount: and Moses was in the mount forty days and forty nights.

25 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
2. Puhu Israelin lapsille, että he tuovat minulle ylennysuhrin: joka mieheltä, jonka sydän hyvästä tahdosta sen antaa, pitää teidän minun ylennysuhrini ottaman.
3. Ja tämä on ylennysuhri, jonka

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. Speak unto the children of Israel, that they bring me an offering: of every man that giveth it willingly with his heart ye shall take my offering.
3. And this is the offering which ye

teidän pitää ottaman heiltä: kultaa ja hopiaa ja vaskea.

4. Sinisiä villoja, purpuraa, ja tulipunaisia villoja, niin myös kallista liinaa ja vuohen karvoja.

5. Punaisia oinaan nahkoja, tekasjim-nahkoja, ja sittimipuita,

6. Öljyä lamppuihin, yrttejä voideöljyksi, ja hyvän hajullisia kaluja savuttamiseksi.

7. Onikinkiviä, ja sisälle sovitettuja kiviä päällisvaatteeseen ja kilpeen.

8. Ja heidän pitää tekemän minulle pyhän, että minä asuisin heidän seassansa.

9. Kaiken sen jälkeen kuin minä osotan sinulle Tabernaklin muodon, ja kaikkein sen astiain muodon: niin pitää teidän sen tekemän.

10. Tehkäät arkki sittimipuusta, jonka pituus pitää oleman puolikolmatta kyynärää, ja leveys puolitoista kyynärää, ja korkeus puolitoista kyynärää.

11. Ja sinun pitää sen silaaman

shall take of them; gold, and silver, and brass,

4. And blue, and purple, and scarlet, and fine linen, and goats' hair,

5. And rams' skins dyed red, and badgers' skins, and shittim wood,

6. Oil for the light, spices for anointing oil, and for sweet incense,

7. Onyx stones, and stones to be set in the ephod, and in the breastplate.

8. And let them make me a sanctuary; that I may dwell among them.

9. According to all that I shew thee, after the pattern of the tabernacle, and the pattern of all the instruments thereof, even so shall ye make it.

10. And they shall make an ark of shittim wood: two cubits and a half shall be the length thereof, and a cubit and a half the breadth thereof, and a cubit and a half the height thereof.

11. And thou shalt overlay it with

puhtaalla kullalla, sisältä ja ulkoa pitää sinun sen silaaman; ja sinun pitää tekemän kultaisen vanteen sen ympäri.

pure gold, within and without shalt thou overlay it, and shalt make upon it a crown of gold round about.

12. Ja pitää myös valaman neljä kultaista rengasta, jotka sinun pitää paneman neljään kulmaan, niin että kaksi rengasta ovat hänen yhdellä puolellansa, ja toiset kaksi rengasta toisella puolellansa.

12. And thou shalt cast four rings of gold for it, and put them in the four corners thereof; and two rings shall be in the one side of it, and two rings in the other side of it.

13. Ja sinun pitää tekemän korennot sittimipuusta, ja silaaman ne kullalla.

13. And thou shalt make staves of shittim wood, and overlay them with gold.

14. Ja pitää pistämän korennot renkaisiin, arkin sivulle; että niillä arkki kannettaisiin.

14. And thou shalt put the staves into the rings by the sides of the ark, that the ark may be borne with them.

15. Sen arkin renkaissa pitää oleman korennot; ja ei pidä niistä vedettämän ulos.

15. The staves shall be in the rings of the ark: they shall not be taken from it.

16. Ja sinun pitää paneman arkkiin sen todistuksen, jonka minä sinulle annan.

16. And thou shalt put into the ark the testimony which I shall give thee.

17. Sinun pitää myös tekemän armoistuimen, puhtaasta kullasta, puolikolmatta kyynärää pitkän, ja puolitoista kyynärää leviän.

17. And thou shalt make a mercy seat of pure gold: two cubits and a half shall be the length thereof, and a cubit and a half the breadth thereof.

18. Ja sinun pitää tekemän kaksi Kerubimiä kullasta: valetusta kullasta pitää sinun ne tekemän, molempiin päihin armo-istuinta.

19. Ja tee yksi Kerubimi tähän päähän ja toinen toiseen päähän: molempiin päihin armoistuinta pitää teidän Kerubimit tekemän.

20. Ja ne Kerubimit pitää hajottaman siipensä sen ylitse, niin että he peittävät armo-istuimen siivillänsä, ja heidän kasvonsa pitää oleman toinen toisensa puoleen: ja Kerubimin kasvot pitää oleman armo-istuinta päin.

21. Ja sinun pitää asettaman armoistuimen arkin päälle, ja paneman arkkiin sen todistuksen, jonka minä sinulle annan.

22. Ja siinä minä sinulle olen saapuvilla, ja puhuttelen sinua armo-istuimelta, kahden Kerubimin väliltä, jotka ovat todistuksen arkin päällä, kaikista mitä minä sinun käsken sanoa Israelin lapsille.

18. And thou shalt make two cherubims of gold, of beaten work shalt thou make them, in the two ends of the mercy seat.

19. And make one cherub on the one end, and the other cherub on the other end: even of the mercy seat shall ye make the cherubims on the two ends thereof.

20. And the cherubims shall stretch forth their wings on high, covering the mercy seat with their wings, and their faces shall look one to another; toward the mercy seat shall the faces of the cherubims be.

21. And thou shalt put the mercy seat above upon the ark; and in the ark thou shalt put the testimony that I shall give thee.

22. And there I will meet with thee, and I will commune with thee from above the mercy seat, from between the two cherubims which are upon the ark of the testimony, of all things which I will give thee in commandment unto the children of Israel.

23. Ja sinun pitää tekemän pöydän sittimipuusta: kaksi kyynärää pitää oleman hänen pituutensa, ja kyynärä hänen leveytensä, ja puolitoista kyynärää hänen korkeutensa.
23. Thou shalt also make a table of shittim wood: two cubits shall be the length thereof, and a cubit the breadth thereof, and a cubit and a half the height thereof.

24. Ja sinun pitää silaaman sen puhtaalla kullalla, ja tekemän ympärinsä sen päälle kultaisen vanteen.
24. And thou shalt overlay it with pure gold, and make thereto a crown of gold round about.

25. Ja sinun pitää tekemän vanteen sen ympäri kämmentä korkian, ja tekemän kultaisen palteen vanteen ympäri.
25. And thou shalt make unto it a border of an hand breadth round about, and thou shalt make a golden crown to the border thereof round about.

26. Ja sinun pitää siihen tekemän neljä kultaista rengasta, ja paneman renkaat neljään kulmaan, jotka ovat neljän jalan päällä.
26. And thou shalt make for it four rings of gold, and put the rings in the four corners that are on the four feet thereof.

27. Juuri vanteen kohdalla pitää ne renkaat oleman, että niihin taidettaisiin pistää korennot, joilla pöytä kannettaisiin.
27. Over against the border shall the rings be for places of the staves to bear the table.

28. Ja sinun pitää tekemän ne korennot sittimipuusta ja silaaman kullalla: ja pöytä niillä kannettaman.
28. And thou shalt make the staves of shittim wood, and overlay them with gold, that the table may be borne with them.

29. Ja sinun pitää siihen myös tekemän sen vadit, ja lusikat, ja maljat
29. And thou shalt make the dishes thereof, and spoons thereof, and

ja pikarit, joilla ulos ja sisälle kaadetaan: puhtaasta kullasta pitää sinun ne tekemän.

30. Ja sinun pitää paneman aina pöydälle minun eteeni katumusleivät.

31. Sinun pitää myös tekemän kynttiläjalan puhtaasta kullasta: valetusta kullasta pitää se kynttiläjalka tehtämän, jonka varsi haarainsa, maljainsa, nuppeinsa ja kukkaistensa kanssa pitää siitä samasta oleman.

32. Kuusi haaraa pitää käymän ulos hänen kyljistänsä: kolme kynttiläjalan haaraa hänen yhdestä kyljestänsä, ja kolme kynttiläjalan haaraa hänen toisesta kyljestänsä.

33. Ja pitää oleman kolme maljaa niinkuin mandelpähkinät, yhdessä haarassa, niin myös nuppi ja kukkainen, ja kolme mandelpähkinän muotoista maljaa toisessa haarassa, ja nuppi ja kukkainen: niin pitää oleman niissä kuudessa haarassa, jotka kynttiläjalasta ulos käyvät.

covers thereof, and bowls thereof, to cover withal: of pure gold shalt thou make them.

30. And thou shalt set upon the table shewbread before me alway.

31. And thou shalt make a candlestick of pure gold: of beaten work shall the candlestick be made: his shaft, and his branches, his bowls, his knops, and his flowers, shall be of the same.

32. And six branches shall come out of the sides of it; three branches of the candlestick out of the one side, and three branches of the candlestick out of the other side:

33. Three bowls made like unto almonds, with a knop and a flower in one branch; and three bowls made like almonds in the other branch, with a knop and a flower: so in the six branches that come out of the candlestick.

34. Mutta kynttiläjalassa pitää oleman neljä maljaa mandelin muotoista, ja siihen nupit ja kukkaiset.

34. And in the candlestick shall be four bowls made like unto almonds, with their knops and their flowers.

35. Nimittäin yksi nuppi kahden haaran alla, ja taas yksi nuppi toisen haaran alla, ja vielä yksi nuppi kahden (jälkimäisen) haaran alla: niissä kuudessa haarassa, jotka kynttiläjalasta ulos käyvät.

35. And there shall be a knop under two branches of the same, and a knop under two branches of the same, and a knop under two branches of the same, according to the six branches that proceed out of the candlestick.

36. Niiden nupit ja niiden haarat pitää siitä oleman: ja kaikki tyyni pitää oleman valetusta kullasta.

36. Their knops and their branches shall be of the same: all it shall be one beaten work of pure gold.

37. Ja sinun pitää tekemän seitsemän lamppua sen päälle, jotka lamput pitää sytytettämän, niin että ne valistaisivat toinen toisensa kohdalla.

37. And thou shalt make the seven lamps thereof: and they shall light the lamps thereof, that they may give light over against it.

38. Ja kynttilän niistimet ja sammutuskalut puhtaasta kullasta.

38. And the tongs thereof, and the snuffdishes thereof, shall be of pure gold.

39. Yhdestä leiviskästä puhdasta kultaa pitää sinun sen tekemän, kaikkein näiden astiain kanssa.

39. Of a talent of pure gold shall he make it, with all these vessels.

40. Niin katso, ja tee sen muodon jälkeen, kuin sinä näit vuorella.

40. And look that thou make them after their pattern, which was shewed thee in the mount.

26 luku

1. Ja Tabernaklin pitää sinun tekemän kymmenestä vaatteesta: kalliista kerratuista liinalangoista, sinisistä, purpuraisista, ja tulipunaisista villoista. Gerubimin sinun pitää tekemän taitavasti sen päälle.

1. Moreover thou shalt make the tabernacle with ten curtains of fine twined linen, and blue, and purple, and scarlet: with cherubims of cunning work shalt thou make them.

2. Kunkin vaatten pituus pitää oleman kahdeksan kyynärää kolmattakymmentä, ja leveys pitää oleman neljä kyynärää: ja niillä kaikilla vaatteilla pitää yksi mitta oleman.

2. The length of one curtain shall be eight and twenty cubits, and the breadth of one curtain four cubits: and every one of the curtains shall have one measure.

3. Viisi vaatetta pitää yhdistettämän toinen toiseensa, ja taas viisi yhdistettämän toinen toiseensa.

3. The five curtains shall be coupled together one to another; and other five curtains shall be coupled one to another.

4. Sinun pitää myös tekemän silmukset sinisistä villoista ensimäisen vaatteen reunaan, äärimäiset kulmat yhteen sidottaa: ja niin sinun pitää tekemän äärimäisen vaatteen reunaan, sen kulmat yhteenpantaa toistamiseen.

4. And thou shalt make loops of blue upon the edge of the one curtain from the selvedge in the coupling; and likewise shalt thou make in the uttermost edge of another curtain, in the coupling of the second.

5. Sinun pitää tekemän viisikymmentä silmusta ensimäiseen vaatteesen, niin myös viisikymmentä

5. Fifty loops shalt thou make in the one curtain, and fifty loops shalt thou make in the edge of the curtain that is in the coupling of the

silmusta äärelle vaatetta, joka toisessa yhdistyksessä on; ja silmukset pitää oleman toinen toisensa kohdalla.

second; that the loops may take hold one of another.

6. Ja sinun pitää tekemän viisikymmentä kultaista koukkua, ja ne vaatteet yhdistämän toinen toiseensa niillä koukuilla, niin että se tulis yhdeksi Tabernakliksi.

6. And thou shalt make fifty taches of gold, and couple the curtains together with the taches: and it shall be one tabernacle.

7. Ja sinun pitää tekemän yksitoistakymmentä vaatetta vuohen karvoista, peitteeksi Tabernaklin päälle.

7. And thou shalt make curtains of goats' hair to be a covering upon the tabernacle: eleven curtains shalt thou make.

8. Jokaisen vaatteen pituuden pitää oleman kolmekymmentä kyynärää, ja leveyden neljä kyynärää, ja leveyden neljä kyynärää. Ja kaikki yksitoistakymmentä pitää oleman yhdensuuruiset.

8. The length of one curtain shall be thirty cubits, and the breadth of one curtain four cubits: and the eleven curtains shall be all of one measure.

9. Viisi vaatetta pitää sinun toinen toiseensa yhdistämän erinänsä, ja myös kuusi vaatetta erinänsä; niin ettäs teet sen kuudennen vaatteen kaksikertaiseksi etiseltä puolen Tabernaklia.

9. And thou shalt couple five curtains by themselves, and six curtains by themselves, and shalt double the sixth curtain in the forefront of the tabernacle.

10. Ja sinun pitää tekemän viisikymmentä silmusta ensimäisen vaatteen reunaan, äärelle, josta se

10. And thou shalt make fifty loops on the edge of the one curtain that is outmost in the coupling, and fifty

yhdistetään ja myös viisikymmentä silmusta siihen vaatteen reunaan, josta se toinen kerta yhdistetään.

loops in the edge of the curtain which coupleth the second.

11. Niin myös pitää sinun tekemän viisikymmentä vaskikoukkua, ja paneman koukut silmuksiin ja yhdistämän majan, että se olis yksi maja.

11. And thou shalt make fifty taches of brass, and put the taches into the loops, and couple the tent together, that it may be one.

12. Vaan se liika joka ylitse jää Tabernaklin vaatteesta: nimittäin puolen siitä liiaksi jääneestä vaatteesta, pitää sinun antaman riippua ylitse Tabernaklin, perän puolella.

12. And the remnant that remaineth of the curtains of the tent, the half curtain that remaineth, shall hang over the backside of the tabernacle.

13. Ja yksi kyynärä pitää oleman yhdellä ja yksi kyynärä toisella puolen, sen ylitse jääneen majan vaatteen pituudesta: sen pitää riippuman Tabernaklin sivuilla siellä ja täällä, sitä peittämässä.

13. And a cubit on the one side, and a cubit on the other side of that which remaineth in the length of the curtains of the tent, it shall hang over the sides of the tabernacle on this side and on that side, to cover it.

14. Mutta tämän ensimäisen peitteen päälle sinun pitää tekemän toisen peitteen punaisista oinaan nahoista, ja vielä sitten ylimmäisen peitteen tekasjim-nahoista.

14. And thou shalt make a covering for the tent of rams' skins dyed red, and a covering above of badgers' skins.

15. Sinun pitää myös tekemän Tabernaklin laudat sittimipuusta, pystyällä olemaan.

15. And thou shalt make boards for the tabernacle of shittim wood standing up.

16. Jokaisen laudan pituus pitää

16. Ten cubits shall be the length of

oleman kymmenen kyynärää, vaan leveys puolitoista kyynärää.

17. Kaksi vaarnaa pitää jokaisessa laudassa oleman, niin että he taittaisiin yhdistettää toinen toiseensa. Näin pitää sinun tekemän kaikki Tabernaklin laudat.

18. Ja sinun pitää tekemän Tabernaklin laudat, niin että kaksikymmentä lautaa pitää oleman etelän puolella.

19. Ja neljäkymmentä hopiajalkaa pitää sinun tekemän kahdenkymmenen laudan alle, niin että jokaisen laudan alla pitää oleman kaksi jalkaa, kahden vaarnansa päällä.

20. Niin myös majan toisella sivulla pohjan puolella pitää oleman kaksikymmentä lautaa.

21. Ja neljäkymmentä hopiajalkaa: aina kaksi jalkaa kunkin laudan alla.

22. Mutta perällä Tabernaklia länteen päin pitää sinun tekemän kuusi lautaa.

23. Ja kaksi lautaa pitää sinun teke-

a board, and a cubit and a half shall be the breadth of one board.

17. Two tenons shall there be in one board, set in order one against another: thus shalt thou make for all the boards of the tabernacle.

18. And thou shalt make the boards for the tabernacle, twenty boards on the south side southward.

19. And thou shalt make forty sockets of silver under the twenty boards; two sockets under one board for his two tenons, and two sockets under another board for his two tenons.

20. And for the second side of the tabernacle on the north side there shall be twenty boards:

21. And their forty sockets of silver; two sockets under one board, and two sockets under another board.

22. And for the sides of the tabernacle westward thou shalt make six boards.

23. And two boards shalt thou

män Tabernaklin perälle, niihin kahteen kulmaan.

24. Niin että kumpikin niistä taittaisiin yhdistettää silmuksella sekä alhaalta että ylhäältä: yhdellä tavalla pitää he molemmista kulmista yhdistettämän kulmakiskoilla,

25. Niin että yhteen olis kahdeksan lautaa, ja heidän hopiajalkansa kuusitoistakymmentä: aina kaksi jalkaa kunkin laudan alla.

26. Sinun pitää myös tekemän korennot sittimipuusta: viisi niihin lautoihin, jotka yhdellä Tabernaklin sivulla ovat;

27. Ja viisi korentoa niihin lautoihin, kuin toisella Tabernaklin sivulla ovat: ja viisi korentoa myös niihin lautoihin, jotka perällä Tabernaklia ovat, länteen päin.

28. Ja keskimäinen korento pitää keskeltä lautoja käymän yhdestä kulmasta niin toiseen.

29. Ja sinun pitää laudat kullalla silaaman, ja kullasta renkaat niihin

make for the corners of the tabernacle in the two sides.

24. And they shall be coupled together beneath, and they shall be coupled together above the head of it unto one ring: thus shall it be for them both; they shall be for the two corners.

25. And they shall be eight boards, and their sockets of silver, sixteen sockets; two sockets under one board, and two sockets under another board.

26. And thou shalt make bars of shittim wood; five for the boards of the one side of the tabernacle,

27. And five bars for the boards of the other side of the tabernacle, and five bars for the boards of the side of the tabernacle, for the two sides westward.

28. And the middle bar in the midst of the boards shall reach from end to end.

29. And thou shalt overlay the boards with gold, and make their rings of gold for places for the bars:

tekemän, joihinka korennot pistetään, ja sinun pitää myös korennot kullalla silaaman.

and thou shalt overlay the bars with gold.

30. Ja niin pitää sinun Tabernaklin pystyälle paneman, sen muodon jälkeen, kuin sinä näit vuorella.

30. And thou shalt rear up the tabernacle according to the fashion thereof which was shewed thee in the mount.

31. Esiripun pitää myös sinun tekemän sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista, niin myös kalliista kerratuista liinalangoista, ja tekemään Kerubimit sen päälle taitavasti.

31. And thou shalt make a vail of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen of cunning work: with cherubims shall it be made:

32. Ja sinun pitää ripustaman sen neljän sittimipuisen, kullalla silatun patsaan päälle, ja niiden kultaiset koukut, neljän hopiajalan päälle.

32. And thou shalt hang it upon four pillars of shittim wood overlaid with gold: their hooks shall be of gold, upon the four sockets of silver.

33. Ja sinun pitää ripustaman esiripun koukuille, ja paneman todistusarkin sisälliselle puolen esirippua, niin että esirippu olis teille erotus pyhän ja kaikkein pyhimmän vaiheella.

33. And thou shalt hang up the vail under the taches, that thou mayest bring in thither within the vail the ark of the testimony: and the vail shall divide unto you between the holy place and the most holy.

34. Armo-istuimen pitää sinun myös paneman todistusarkin päälle, kaikkein pyhimpään.

34. And thou shalt put the mercy seat upon the ark of the testimony in the most holy place.

35. Ja paneman pöydän ulkoiselle

35. And thou shalt set the table

puolen esirippua, ja kynttiläjalan pöydän kohdalle, päivän puolelle Tabernaklia, niin että pöytä seisoo pohjaan päin.

without the vail, and the candlestick over against the table on the side of the tabernacle toward the south: and thou shalt put the table on the north side.

36. Ja sinun pitää tekemän peittovaatteen Tabernaklin oveen, sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista, niin myös kalliista kerratusta liinalangasta, taitavasti ommellun.

36. And thou shalt make an hanging for the door of the tent, of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen, wrought with needlework.

37. Tätä peittovaatetta varten pitää sinun tekemän viisi patsasta sittimipuusta ja ne kullalla silaaman, ja koukut pitää oleman kullasta: ja sinun pitää valaman niille viisi vaskista jalkaa.

37. And thou shalt make for the hanging five pillars of shittim wood, and overlay them with gold, and their hooks shall be of gold: and thou shalt cast five sockets of brass for them.

27 luku

1. Ja sinun pitää tekemän myös alttarin sittimipuusta: viisi kyynärää pitää oleman pituuden, ja viisi kyynärää leveyden: neljäkulmaisen pitää sen alttarin oleman, ja kolme kyynärää hänen korkeutensa.

1. And thou shalt make an altar of shittim wood, five cubits long, and five cubits broad; the altar shall be foursquare: and the height thereof shall be three cubits.

2. Sarvet sinun pitää myös tekemän

2. And thou shalt make the horns of it upon the four corners thereof: his

hänen neljään kulmaansa: siitä pitää hänen sarvensa oleman; ja sinun pitää sen vaskella silaaman.

horns shall be of the same: and thou shalt overlay it with brass.

3. Tee myös hänen patansa, joihin tuhka korjataan, ja lapionsa, ja maljansa, ja tadikkonsa ja hiilikattilansa: kaikki hänen kalunsa pitää sinun vaskesta tekemän.

3. And thou shalt make his pans to receive his ashes, and his shovels, and his basons, and his fleshhooks, and his firepans: all the vessels thereof thou shalt make of brass.

4. Ja sinun pitää myös tekemän hänelle häkin, niinkuin verkon vaskesta, ja tekemän sen verkon päälle neljä vaskirengasta hänen neljään kulmaansa.

4. And thou shalt make for it a grate of network of brass; and upon the net shalt thou make four brasen rings in the four corners thereof.

5. Sinun pitää sen paneman alhaalta alttarin ympäri, niin että se häkki ulottuu keskelle alttaria.

5. And thou shalt put it under the compass of the altar beneath, that the net may be even to the midst of the altar.

6. Ja sinun pitää tekemän sittimipuiset korennot alttarille, ja silaaman ne vaskella;

6. And thou shalt make staves for the altar, staves of shittim wood, and overlay them with brass.

7. Ja pitää pistämän korennot renkaisiin, niin että korennot ovat kahden puolen alttaria, joilla se kannettaisiin.

7. And the staves shall be put into the rings, and the staves shall be upon the two sides of the altar, to bear it.

8. Ja laudoista pitää sinun sen tekemän, niin että se on tyhjä sisältä: niinkuin sinulle osoitettiin vuorella, niin se tehtämän pitää.

8. Hollow with boards shalt thou make it: as it was shewed thee in the mount, so shall they make it.

9. Sinun pitää myös tekemän Tabernaklin pihan meren puolelle; ja pihan vaatteet pitää oleman kalliista kerratusta liinasta, sata kyynärää pitää oleman yhden sivun pituus.

9. And thou shalt make the court of the tabernacle: for the south side southward there shall be hangings for the court of fine twined linen of an hundred cubits long for one side:

10. Ja hänen patsaitansa pitää oleman kaksikymmentä, kahdenkymmenen vaskijalan päällä, ja patsasten koukut ja heidän vyönsä hopiasta.

10. And the twenty pillars thereof and their twenty sockets shall be of brass; the hooks of the pillars and their fillets shall be of silver.

11. Niin myös pohjan puoleen, pituudelle pitää oleman esivaatteet sata kyynärää pitkät, ja kaksikymmentä sen patsasta kahdenkymmenen vaskijalan päällä, patsasten koukut vöinensä hopiasta.

11. And likewise for the north side in length there shall be hangings of an hundred cubits long, and his twenty pillars and their twenty sockets of brass; the hooks of the pillars and their fillets of silver.

12. Mutta pihan laveudelle lännen puoleen pitää oleman vaatteet, viisikymmentä kyynärää pitkät, ja kymmenen patsasta kymmenen jalan päällä.

12. And for the breadth of the court on the west side shall be hangings of fifty cubits: their pillars ten, and their sockets ten.

13. Ja itään päin, pihan laveuden pitää oleman viisikymmentä kyynärää.

13. And the breadth of the court on the east side eastward shall be fifty cubits.

14. Niin että vaatteella yhdellä puolella on viisitoistakymmentä kyynärää: ja kolme patsasta kolmen jalan

14. The hangings of one side of the gate shall be fifteen cubits: their pillars three, and their sockets

päällä.
15. Ja viisitoistakymmentä kyynärää toisella puolella, siihen myös kolme patsasta kolmen jalan päällä.
16. Mutta pihan läpikäytävässä pitää oleman yksi vaate kaksikymmentä kyynärää leviä, sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista, ja kalliista liinalangasta taitavasti ommellun: siihen myös neljä patsasta ja neljän jalan päällä.
17. Kaikilla patsailla ympärinsä pihan pitää oleman hopiavanteet, hopiakoukut, ja vaskiset jalat.

18. Ja pihan pituus pitää oleman sata kyynärää, ja leveys kaikelta kohtaa viisikymmentä, ja korkeus viisi kyynärää, kalliista kerratusta liinasta: ja heidän jalkansa vaskesta.
19. Kaikki Tabernaklin astiat, jotka kaikkinaiseen palvelukseen tarvitaan, kaikki hänen vaarnansa ja kaikki pihan vaarnat pitää oleman vaskesta.
20. Ja käske Israelin lapsille, että

three.
15. And on the other side shall be hangings fifteen cubits: their pillars three, and their sockets three.
16. And for the gate of the court shall be an hanging of twenty cubits, of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen, wrought with needlework: and their pillars shall be four, and their sockets four.

17. All the pillars round about the court shall be filleted with silver; their hooks shall be of silver, and their sockets of brass.
18. The length of the court shall be an hundred cubits, and the breadth fifty every where, and the height five cubits of fine twined linen, and their sockets of brass.

19. All the vessels of the tabernacle in all the service thereof, and all the pins thereof, and all the pins of the court, shall be of brass.

20. And thou shalt command the children of Israel, that they bring

he toisivat sinulle kaikkein selkiämpää öljypuun öljyä puserrettua, valkeudeksi: että lamppu aina palais.
21. Seurakunnan majassa ulkoisella puolella esirippua, joka on todistuksen edessä, pitää Aaron poikinensa sen toimittaman, (valistamaan) ehtoosta niin aamuun asti, Herran edessä. Se pitää teille oleman ijankaikkinen sääty heidän sukukunnissansa, Israelin lasten seassa.

thee pure oil olive beaten for the light, to cause the lamp to burn always.
21. In the tabernacle of the congregation without the vail, which is before the testimony, Aaron and his sons shall order it from evening to morning before the LORD: it shall be a statute for ever unto their generations on the behalf of the children of Israel.

28 luku

1. Ja sinun pitää ottaman tykös sinun veljes Aaronin poikinensa Israelin lasten seasta, että hän olis minun pappini: Aaron ja hänen poikansa Nadab, Abihu, Eleatsar ja Itamar.

1. And take thou unto thee Aaron thy brother, and his sons with him, from among the children of Israel, that he may minister unto me in the priest's office, even Aaron, Nadab and Abihu, Eleazar and Ithamar, Aaron's sons.

2. Ja sinun pitää tekemän veljelles Aaronille pyhät vaatteet, kunniaksi ja kaunistukseksi.
3. Ja sinun pitää myös puhuman kaikkein niiden kanssa, joilla taitava sydän on, jotka minä taidon hengellä täyttänyt olen, että he tekevät

2. And thou shalt make holy garments for Aaron thy brother for glory and for beauty.
3. And thou shalt speak unto all that are wise hearted, whom I have filled with the spirit of wisdom, that they may make Aaron's garments

vaatteita Aaronille hänen pyhittämiseksensä, että hän olis minun pappini.

to consecrate him, that he may minister unto me in the priest's office.

4. Ja nämät ovat vaatteet, jotka heidän tekemän pitää: kilpi, päällisvaate, hame, ahdashame, hiippa ja vyö. Ja näin pitää heidän tekemän sinun veljelles Aaronille ja hänen pojillensa pyhät vaatteet, että hän minun pappini olis.

4. And these are the garments which they shall make; a breastplate, and an ephod, and a robe, and a broidered coat, a mitre, and a girdle: and they shall make holy garments for Aaron thy brother, and his sons, that he may minister unto me in the priest's office.

5. Siihen pitää heidän ottaman kultaa, sinisiä, purpuraisia ja tulipunaisia villoja, ja kallista liinaa.

5. And they shall take gold, and blue, and purple, and scarlet, and fine linen.

6. Päällisvaatteen pitää heidän tekemän kullasta, ja sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista, ja kalliisti kerratusta liinasta, taitavasti.

6. And they shall make the ephod of gold, of blue, and of purple, of scarlet, and fine twined linen, with cunning work.

7. Että se yhdistettäisiin molempain olkain päältä ja sidottaisiin yhteen molemmilta puolilta.

7. It shall have the two shoulder-pieces thereof joined at the two edges thereof; and so it shall be joined together.

8. Ja hänen päällisvaatteensa vyö, kuin sen päällä on, pitää oleman yhdellä tavalla tehty, kullasta, sinivilloista, purpurasta ja tulipunaisista

8. And the curious girdle of the ephod, which is upon it, shall be of the same, according to the work thereof; even of gold, of blue, and purple, and scarlet, and fine twined

villoista, ja kalliista kerratusta liinalangasta.

9. Ja sinun pitää ottaman kaksi onikin kiveä, ja kaivaman niihin Israelin poikain nimet.

10. Heidän kuusi nimeänsä yhteen kiveen, ja toiset kuusi nimeä toiseen kiveen, sen jälkeen kuin he syntyneet ovat.

11. Niinkuin kivenvuolia sinetin kaivaa, pitää sinun taitavasti kaivaman niihin kahteen kiveen Israelin lasten nimet, ja ne kultaan sisälle sulkeman.

12. Ja sinun pitää ne molemmat kivet paneman hartioille päällisvaatteeseen, että ne ovat muistokivet Israelin lapsille: ja Aaronin pitää kantaman heidän nimensä Herran edessä molemmilla olillansa muistoksi.

13. Ja sinun pitää tekemän kultaiset nastat.

14. Ja kahdet vitjat puhtaasta kullasta, joilla päät ovat, pitää sinun tekemän, taitavasti väätyt: ne väätyt vitjat pitää sinun yhdistämän

linen.

9. And thou shalt take two onyx stones, and grave on them the names of the children of Israel:

10. Six of their names on one stone, and the other six names of the rest on the other stone, according to their birth.

11. With the work of an engraver in stone, like the engravings of a signet, shalt thou engrave the two stones with the names of the children of Israel: thou shalt make them to be set in ouches of gold.

12. And thou shalt put the two stones upon the shoulders of the ephod for stones of memorial unto the children of Israel: and Aaron shall bear their names before the LORD upon his two shoulders for a memorial.

13. And thou shalt make ouches of gold;

14. And two chains of pure gold at the ends; of wreathen work shalt thou make them, and fasten the wreathen chains to the ouches.

nastoihin.

15. Virankilven pitää sinun myös tekemän taitavasti, niinkuin päällisvaatteenkin pitää sinun sen tekemän: kullasta, sinisistä ja purpuraisista, ja tulipunaisista villoista, ja kerratusta kalliin liinan langasta sinun sen tekemän pitää.

15. And thou shalt make the breastplate of judgment with cunning work; after the work of the ephod thou shalt make it; of gold, of blue, and of purple, and of scarlet, and of fine twined linen, shalt thou make it.

16. Neljäkulmaisen pitää sen oleman ja kaksinkertaisen, kämmenen leveys hänen pituutensa, ja kämmenen leveytensä.

16. Foursquare it shall be being doubled; a span shall be the length thereof, and a span shall be the breadth thereof.

17. Ja sinun pitää täyttämän sen täyttymys kivillä, neljällä kivirivillä. Ensimäinen rivi pitää oleman sardius, topats, smaragdi.

17. And thou shalt set in it settings of stones, even four rows of stones: the first row shall be a sardius, a topaz, and a carbuncle: this shall be the first row.

18. Toinen rivi: rubiin, saphiir, demanti.

18. And the second row shall be an emerald, a sapphire, and a diamond.

19. Kolmas rivi: linkurius, akat ja ametisti.

19. And the third row a ligure, an agate, and an amethyst.

20. Neljäs rivi: turkos, oniks ja jaspis: kultaan pitää ne istutettaman kaikilta riveiltä.

20. And the fourth row a beryl, and an onyx, and a jasper: they shall be set in gold in their inclosings.

21. Ja ne kivet pitää oleman kahdentoistakymmenen Israelin lasten

21. And the stones shall be with the names of the children of Israel, twelve, according to their names,

nimen jälkeen, kaivetut kivenvuoli-alta jokainen nimeltänsä, kahden-toistakymmenen sukukunnan jäl-keen.

like the engravings of a signet; every one with his name shall they be according to the twelve tribes.

22. Ja sinun pitää tekemän vitjat kilpeen, yhden pituiset, taitavasti väätyt, puhtaasta kullasta.

22. And thou shalt make upon the breastplate chains at the ends of wreathen work of pure gold.

23. Ja sinun pitää tekemän kilpeen kaksi kultarengasta, ja paneman ne molemmat renkaat kahteen kilven kulmaan.

23. And thou shalt make upon the breastplate two rings of gold, and shalt put the two rings on the two ends of the breastplate.

24. Ja pistämään ne kaksi kultavit-jaa kahteen renkaaseen kilven kul-miin.

24. And thou shalt put the two wreathen chains of gold in the two rings which are on the ends of the breastplate.

25. Mutta ne kaksi päätä niistä kah-desta vitjasta pitää sinun antaman tulla kahteen nastaan, ja paneman päällisvaatteeseen hartioille, toinen toisensa kohdalle.

25. And the other two ends of the two wreathen chains thou shalt fas-ten in the two ouches, and put them on the shoulderpieces of the ephod before it.

26. Ja sinun pitää tekemän kaksi kultaista rengasta, ja paneman ne molempiin kilven kulmiin: sen reu-naan sisälliselle puolelle päällisvaa-tetta.

26. And thou shalt make two rings of gold, and thou shalt put them upon the two ends of the breast-plate in the border thereof, which is in the side of the ephod inward.

27. Ja sinun pitää tekemän kaksi kultarengasta, ja paneman ne pääl-lisvaatteen molemmille olkapäille

27. And two other rings of gold thou shalt make, and shalt put them on the two sides of the ephod

toinen toisensa kohdalle, alaspäin, sen saumaa vasten, vaatteen vyön päälle.

28. Ja rintavaate pitää yhdistettämän renkaillansa sinisellä siteellä päällisvaatteen renkaisiin, niin että se olis päällisvaatetta liki, ettei rintavaate eriäis päällisvaatteesta.

29. Ja niin pitää Aaronin kantaman Israelin lasten nimet virankilvessä sydämensä päällä, koska hän pyhään sisälle menee, muistoksi Herran edessä alinomaisesti.

30. Ja sinun pitää paneman virankilpeen valkeudet ja täydellisyydet, jotka pitää oleman Aaronin sydämen päällä, koska hän menee Herran eteen. Ja niin pitää Aaronin kantaman Israelin lasten oikeuden sydämensä päällä aina Herran edessä.

31. Sinun pitää myös tekemän päällisvaatteen alle hameen, kaiken sinisistä villoista.

underneath, toward the forepart thereof, over against the other coupling thereof, above the curious girdle of the ephod.

28. And they shall bind the breastplate by the rings thereof unto the rings of the ephod with a lace of blue, that it may be above the curious girdle of the ephod, and that the breastplate be not loosed from the ephod.

29. And Aaron shall bear the names of the children of Israel in the breastplate of judgment upon his heart, when he goeth in unto the holy place, for a memorial before the LORD continually.

30. And thou shalt put in the breastplate of judgment the Urim and the Thummim; and they shall be upon Aaron's heart, when he goeth in before the LORD: and Aaron shall bear the judgment of the children of Israel upon his heart before the LORD continually.

31. And thou shalt make the robe of the ephod all of blue.

32. Ja ylinnä siinä pitää keskellä oleman pään läpi, ja sepalus sen läven ympärillä, pallistettu yhteen niinkuin pantsarin läpi, ettei se kehkiäisi.

32. And there shall be an hole in the top of it, in the midst thereof: it shall have a binding of woven work round about the hole of it, as it were the hole of an habergeon, that it be not rent.

33. Ja alhaalle hänen liepeisiinsä pitää sinun tekemän niinkuin granatin omenat sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista ympärinsä: ja niiden keskelle kultaiset kulkuiset ympärinsä.

33. And beneath upon the hem of it thou shalt make pomegranates of blue, and of purple, and of scarlet, round about the hem thereof; and bells of gold between them round about:

34. Niin että siinä on kultainen kulkuinen, ja sitälikin granatin omena: ja taas kultainen kulkuinen granatin omenan kanssa, ympärinsä hameen liepeitä.

34. A golden bell and a pomegranate, a golden bell and a pomegranate, upon the hem of the robe round about.

35. Ja Aaron pitää sen päällensä pitämän, koska hän palveluksen tekee, niin että siitä kuullaan kulina, koska hän menee pyhään, Herran eteen, ja hän käy ulos, ettei hän kuolisi.

35. And it shall be upon Aaron to minister: and his sound shall be heard when he goeth in unto the holy place before the LORD, and when he cometh out, that he die not.

36. Sinun pitää myös tekemän otsalehden puhtaasta kullasta, ja kaivaman siihen, niinkuin sinetti kaivetaan, HERRAN PYHYYS.

36. And thou shalt make a plate of pure gold, and grave upon it, like the engravings of a signet, HOLINESS TO THE LORD.

37. Ja sinun pitää sen sitoman sinisellä langalla, niin että se on hiipan päällä: etisellä puolella hiippaa sen pitää oleman.

37. And thou shalt put it on a blue lace, that it may be upon the mitre; upon the forefront of the mitre it shall be.

38. Ja sen pitää oleman Aaronin otsalla, niin että Aaron kantaa pyhäin vääryyden, kuin Israelin lapset pyhittivät, kaikissa heidän pyhyytensä lahjoissa. Ja se pitää alinomati oleman hänen otsassansa, heille mielisuosioksi Herran edessä.

38. And it shall be upon Aaron's forehead, that Aaron may bear the iniquity of the holy things, which the children of Israel shall hallow in all their holy gifts; and it shall be always upon his forehead, that they may be accepted before the LORD.

39. Sinun pitää myös tekemän ahtaan hameen kalliista liinasta, ja hiipan kalliista liinasta: ja taitavasti ommellun vyön pitää myös tekemän.

39. And thou shalt embroider the coat of fine linen, and thou shalt make the mitre of fine linen, and thou shalt make the girdle of needlework.

40. Ja Aaronin pojille pitää sinun tekemän hameita, vöitä ja hiippoja, kunniaksi ja kaunistukseksi.

40. And for Aaron's sons thou shalt make coats, and thou shalt make for them girdles, and bonnets shalt thou make for them, for glory and for beauty.

41. Ja sinun pitää ne puettaman veljes Aaronin ja hänen poikainsa ylle, ja pitää voiteleman heitä, ja täyttämän heidän kätensä, ja pyhittämän heitä, että he olisivat minun pappini.

41. And thou shalt put them upon Aaron thy brother, and his sons with him; and shalt anoint them, and consecrate them, and sanctify them, that they may minister unto me in the priest's office.

42. Ja pitää tekemän heille liinaiset

42. And thou shalt make them linen

alusvaatteet, peittääksensä häpylihansa: kupeista niin reisiin asti pitää ne oleman.
43. Ja Aaron poikinensa pitää ne yllänsä pitämän, koska he menevät seurakunnan majaan, eli koska he lähestyvät alttaria palvelusta tekemään pyhässä, ettei heille kostettaisi heidän vääryyttänsä, ja he kuolisi. Se pitää oleman hänelle ja hänen siemenellensä hänen jälkeensä ijankaikkinen sääty.

breeches to cover their nakedness; from the loins even unto the thighs they shall reach:
43. And they shall be upon Aaron, and upon his sons, when they come in unto the tabernacle of the congregation, or when they come near unto the altar to minister in the holy place; that they bear not iniquity, and die: it shall be a statute for ever unto him and his seed after him.

29 luku

1. Ja tämä on se kuin sinun pitää tekemän heille, pyhittääkses heitä, että he olisivat minun pappini: ota yksi nuori mulli, ja kaksi virheetöintä oinasta.
2. Ja happamattomia leipiä ja happamattomia kyrsiä sekoitettuja öljyllä, ja happamattomia ohuita kyrsiä voidelluita öljyllä: nisuisista jauhoista pitää sinun ne tekemän.
3. Ja sinun pitää paneman ne koriin, ja korissa ne kantaman edes,

1. And this is the thing that thou shalt do unto them to hallow them, to minister unto me in the priest's office: Take one young bullock, and two rams without blemish,
2. And unleavened bread, and cakes unleavened tempered with oil, and wafers unleavened anointed with oil: of wheaten flour shalt thou make them.
3. And thou shalt put them into one basket, and bring them in the basket, with the bullock and the two

niin myös mullin ja ne kaksi oinasta.

4. Ja sinun pitää tuoman Aaronin poikinensa seurakunnan majan oven eteen, ja pesemän heitä vedellä.

5. Ja sinun pitää ottaman vaatteet ja puettaman Aaronin ylle, ahtaan hameen, ja päällisvaate-hameen, ja vyöttämän hänen päällisvaatteen vyöllä.

6. Sinun pitää myös paneman hiipan hänen päähänsä, ja laskeman pyhän kruunun hiipan päälle;

7. Ja ottaman voidellusöljyn, ja vuodattaman hänen päänsä päälle, ja voiteleman häntä.

8. Ja hänen poikainsa anna tulla edes, ja pueta heidän yllensä ahtaat hameet.

9. Ja sinun pitää vyöttämän heidän vyöllä, sekä Aaronin että hänen poikansa, ja paneman hiipat heidän päähänsä, että heillä olis pappeus ijankaikkiseksi säädyksi: ja sinun pitää täyttämän Aaronin käden ja hänen poikainsa käden.

rams.

4. And Aaron and his sons thou shalt bring unto the door of the tabernacle of the congregation, and shalt wash them with water.

5. And thou shalt take the garments, and put upon Aaron the coat, and the robe of the ephod, and the ephod, and the breastplate, and gird him with the curious girdle of the ephod:

6. And thou shalt put the mitre upon his head, and put the holy crown upon the mitre.

7. Then shalt thou take the anointing oil, and pour it upon his head, and anoint him.

8. And thou shalt bring his sons, and put coats upon them.

9. And thou shalt gird them with girdles, Aaron and his sons, and put the bonnets on them: and the priest's office shall be theirs for a perpetual statute: and thou shalt consecrate Aaron and his sons.

10. Ja sinun pitää tuoman mullin seurakunnan majan eteen: ja Aaronin poikinensa pitää paneman kätensä mullin päälle.

11. Niin sinun pitää teurastaman mullin Herran edessä, seurakunnan majan oven tykönä.

12. Ja sinun pitää ottaman mullin verestä, ja sivuman sormellas alttarin sarviin; mutta kaikki sen muu veri vuodata alttarin pohjaan.

13. Ja sinun pitää ottaman kaiken lihavuuden kuin sisällykset peittää, ja maksan kalvon, ja molemmat munaskuut, ja lihavuuden, joka on niiden päällä, ja polttaman alttarilla.

14. Mutta mullin lihan ja hänen vuotansa ja rapansa pitää sinun polttaman tulella ulkona leiristä; sillä se on rikosuhri.

15. Yhden oinaan pitää sinun myös ottaman: ja Aaronin poikinensa pitää paneman kätensä sen oinaan pään päälle.

10. And thou shalt cause a bullock to be brought before the tabernacle of the congregation: and Aaron and his sons shall put their hands upon the head of the bullock.

11. And thou shalt kill the bullock before the LORD, by the door of the tabernacle of the congregation.

12. And thou shalt take of the blood of the bullock, and put it upon the horns of the altar with thy finger, and pour all the blood beside the bottom of the altar.

13. And thou shalt take all the fat that covereth the inwards, and the caul that is above the liver, and the two kidneys, and the fat that is upon them, and burn them upon the altar.

14. But the flesh of the bullock, and his skin, and his dung, shalt thou burn with fire without the camp: it is a sin offering.

15. Thou shalt also take one ram; and Aaron and his sons shall put their hands upon the head of the ram.

16. Ja sinun pitää teurastaman oinaan, ja ottaman hänen verensä, ja priiskottaman alttarille ympärinsä.

16. And thou shalt slay the ram, and thou shalt take his blood, and sprinkle it round about upon the altar.

17. Mutta oinaan pitää sinun leikkaaman kappaleiksi, ja pesemän hänen sisällyksensä ja jalkansa, ja paneman sen hänen kappaltensa ja päänsä päälle.

17. And thou shalt cut the ram in pieces, and wash the inwards of him, and his legs, and put them unto his pieces, and unto his head.

18. Ja polttaman koko oinaan alttarilla; sillä se on polttouhri Herralle: makia haju ja tuli Herralle.

18. And thou shalt burn the whole ram upon the altar: it is a burnt offering unto the LORD: it is a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

19. Toisen oinaan pitää sinun myös ottaman, ja Aaron poikinensa pitää paneman kätensä oinaan pään päälle.

19. And thou shalt take the other ram; and Aaron and his sons shall put their hands upon the head of the ram.

20. Ja sinun pitää teurastaman oinaan ja ottaman hänen verestänsä, ja sivuman Aaronin ja hänen poikainsa oikian korvan lehteen, ja oikian käden peukaloon, ja heidän oikian jalkansa isoon varpaaseen: ja priiskottaman veren alttarille ympärinsä.

20. Then shalt thou kill the ram, and take of his blood, and put it upon the tip of the right ear of Aaron, and upon the tip of the right ear of his sons, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot, and sprinkle the blood upon the altar round about.

21. Ja sinun pitää ottaman verestä,

21. And thou shalt take of the blood

kuin alttarilla on, ja voidellusöljystä, ja priiskottaman Aaronin ja hänen vaatettensa päälle, ja hänen poikainsa ja heidän vaatettensa päälle: niin hän tulee pyhäksi itse vaatteinensa, ja hänen poikansa vaatteinensa.

22. Sitte pitää sinun ottaman oinaasta lihavuuden, ja saparon, ja sen lihavuuden kuin sisällykset peittää, ja maksan kalvon, ja molemmat munaskuut, niin myös sen lihavuuden kuin niiden päällä on, ja oikian lavan; sillä se on täyttämisen oinas.

23. Ja yhden kyrsän leipää, ja yhden öljykyrsän, ja ohuen kyrsän korista, jossa happamattomat leivät ovat Herran edessä.

24. Ja sinun pitää paneman kaikki nämät Aaronin ja hänen poikainsa kätten päälle, ja häälyttämän ne häälytykseksi Herralle.

25. Ja niin pitää sinun ne ottaman heidän käsistänsä, ja polttaman alttarilla polttouhriksi ja makiaksi hajuksi Herralle; sillä se on Herran

that is upon the altar, and of the anointing oil, and sprinkle it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon the garments of his sons with him: and he shall be hallowed, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.

22. Also thou shalt take of the ram the fat and the rump, and the fat that covereth the inwards, and the caul above the liver, and the two kidneys, and the fat that is upon them, and the right shoulder; for it is a ram of consecration:

23. And one loaf of bread, and one cake of oiled bread, and one wafer out of the basket of the unleavened bread that is before the LORD:

24. And thou shalt put all in the hands of Aaron, and in the hands of his sons; and shalt wave them for a wave offering before the LORD.

25. And thou shalt receive them of their hands, and burn them upon the altar for a burnt offering, for a sweet savour before the LORD: it is

tuli.

an offering made by fire unto the LORD.

26. Ja sinun pitää ottaman rinnan Aaronin täyttämisen oinaasta, ja pitää sen häälyttämän häälytysuhriksi Herran eteen: ja se pitää oleman sinun osas.

26. And thou shalt take the breast of the ram of Aaron's consecration, and wave it for a wave offering before the LORD: and it shall be thy part.

27. Ja sinun pitää pyhittämän häälytysrinnan ja ylennyslavan, joka häälytetty on ja ylennetty on, Aaronin ja hänen poikainsa täyttämisen oinaasta.

27. And thou shalt sanctify the breast of the wave offering, and the shoulder of the heave offering, which is waved, and which is heaved up, of the ram of the consecration, even of that which is for Aaron, and of that which is for his sons:

28. Ja sen pitää oleman Aaronille ja hänen pojillensa ijankaikkiseksi säädyksi Israelin lapsilta; sillä se on ylennysuhri: ja ylennysuhrin pitää oleman Herran oman Israelin lapsilta, heidän kiitosuhrissansa ja ylennysuhrissansa.

28. And it shall be Aaron's and his sons' by a statute for ever from the children of Israel: for it is an heave offering: and it shall be an heave offering from the children of Israel of the sacrifice of their peace offerings, even their heave offering unto the LORD.

29. Mutta Aaronin pyhät vaatteet pitää oleman hänen pojillansa hänen jälkeensä, että heidät pitää niissä voideltaman, ja heidän kätensä täytettämän.

29. And the holy garments of Aaron shall be his sons' after him, to be anointed therein, and to be consecrated in them.

30. Joka hänen pojistansa tulee papiksi hänen siaansa, sen pitää pukeman ne yllensä seitsemän päivää; jonka pitää käymän seurakunnan majaan palvelemaan pyhässä.

30. And that son that is priest in his stead shall put them on seven days, when he cometh into the tabernacle of the congregation to minister in the holy place.

31. Sinun pitää myös ottaman täyttämisen oinaan, ja keittämän sen lihan pyhässä siassa.

31. And thou shalt take the ram of the consecration, and seethe his flesh in the holy place.

32. Ja Aaronin poikinensa pitää syömän sen oinaan lihan, ja leivän, joka on korissa, seurakunnan majan oven edessä.

32. And Aaron and his sons shall eat the flesh of the ram, and the bread that is in the basket, by the door of the tabernacle of the congregation.

33. Ja niiden pitää ne syömän, jotka niiden kautta sovitetut ovat, täytettää heidän käsiänsä, ja pyhitettää heitä. Ei muukalaisen pidä sitä syömän; sillä se on pyhä.

33. And they shall eat those things wherewith the atonement was made, to consecrate and to sanctify them: but a stranger shall not eat thereof, because they are holy.

34. Jos jotakin tähteeksi jää täyttymisen lihasta ja leivästä aamuun asti, sen pitää sinun polttaman tulessa: ei sitä pidä syötämän, sillä se on pyhä.

34. And if ought of the flesh of the consecrations, or of the bread, remain unto the morning, then thou shalt burn the remainder with fire: it shall not be eaten, because it is holy.

35. Ja näin pitää sinun tekemän Aaronille ja hänen pojillensa, kaiken sen jälkeen kuin minä sinulle käske-

35. And thus shalt thou do unto Aaron, and to his sons, according to all things which I have commanded

nyt olen: seitsemän päivää pitää sinun heidän kätensä täyttämän;
36. Ja joka päivä teurastaman mullin rikosuhrin sovinnoksi. Ja sinun pitää puhdistaman alttarin, koskas sovintoa uhraat sen päällä, ja voiteleman sen, ettäs sen pyhittäisit.
37. Ja seitsemän päivää pitää sinun puhdistaman alttarin, ja pyhittämän sen; ja se alttari pitää oleman kaikkein pyhin. Mitä ikänänsä siihen alttariin tarttuu, se on pyhitetty.
38. Ja tämä on se kuin sinun pitää tekemän alttarilla: kaksi vuosikuntaista karitsaa pitää sinun uhraaman joka päivä sen päällä.
39. Yhden karitsan aamulla, ja toisen karitsan pitää sinun uhraaman kahden ehtoon välillä.
40. Ja kymmenennen osan jauhoja, sekoitettu neljännekseen hinniä puserretun öljyn kanssa; ja neljännekseen hinniä viinaa juomauhriksi, yhdelle karitsalle.
41. Ja toisen karitsan pitää sinun uhraaman kahden ehtoon välillä: niinkuin aamullisenkin ruokauhrin ja

thee: seven days shalt thou consecrate them.
36. And thou shalt offer every day a bullock for a sin offering for atonement: and thou shalt cleanse the altar, when thou hast made an atonement for it, and thou shalt anoint it, to sanctify it.
37. Seven days thou shalt make an atonement for the altar, and sanctify it; and it shall be an altar most holy: whatsoever toucheth the altar shall be holy.
38. Now this is that which thou shalt offer upon the altar; two lambs of the first year day by day continually.
39. The one lamb thou shalt offer in the morning; and the other lamb thou shalt offer at even:
40. And with the one lamb a tenth deal of flour mingled with the fourth part of an hin of beaten oil; and the fourth part of an hin of wine for a drink offering.
41. And the other lamb thou shalt offer at even, and shalt do thereto according to the meat offering of

juomauhrin pitää sinun sen uhraaman Herralle makiaksi hajuksi ja tuleksi.

the morning, and according to the drink offering thereof, for a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

42. Tämä on alinomainen polttouhri teidän sukukunnillenne seurakunnan majan oven tykönä Herran edessä, kussa minä olen saapuvilla teille, ja puhun sinulle.

42. This shall be a continual burnt offering throughout your generations at the door of the tabernacle of the congregation before the LORD: where I will meet you, to speak there unto thee.

43. Siellä minä Israelin lapsille olen saapuvilla: ja se pyhitetään minun kunniassani.

43. And there I will meet with the children of Israel, and the tabernacle shall be sanctified by my glory.

44. Ja minä pyhitän todistuksen majan alttareinensa, ja pyhitän Aaronin poikinensa minulle papiksi.

44. And I will sanctify the tabernacle of the congregation, and the altar: I will sanctify also both Aaron and his sons, to minister to me in the priest's office.

45. Ja asun Israelin lasten seassa, ja olen heidän Jumalansa.

45. And I will dwell among the children of Israel, and will be their God.

46. Ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra heidän Jumalansa, joka heidät johdatin Egyptin maalta, että minä asuisin heidän seassansa. Minä olen Herra heidän Jumalansa.

46. And they shall know that I am the LORD their God, that brought them forth out of the land of Egypt, that I may dwell among them: I am the LORD their God.

30 luku

1. Sinun pitää myös tekemän suitsutusalttarin suitsutettaa: sittimipuusta sinun sen tekemän pitää.
2. Kyynärä pitää oleman hänen pituutensa ja kyynärä leveytensä: nelikulmaisen pitää sen oleman, ja kaksi kyynärää hänen korkeutensa; siitä myös pitää oleman hänen sarvensa.
3. Ja sinun pitää silaaman sen puhtaalla kullalla, hänen lakensa ja seinänsä ympärinsä, ja sen sarvet. Ja sinun pitää tekemän kultaisen vanteen sen ympärinsä.

4. Ja kaksi kultaista rengasta pitää sinun tekemän, molemmille tahoille kahteen hänen kulmaansa vanteen alle, että korennot niihin pistettäisiin, joilla se kannettaisiin.

5. Sinun pitää myös tekemän korennot sittimipuusta, ja silaaman ne kullalla.
6. Ja asettaman se esiripun eteen, joka on todistusarkin edessä; armo-

1. And thou shalt make an altar to burn incense upon: of shittim wood shalt thou make it.
2. A cubit shall be the length thereof, and a cubit the breadth thereof; foursquare shall it be: and two cubits shall be the height thereof: the horns thereof shall be of the same.
3. And thou shalt overlay it with pure gold, the top thereof, and the sides thereof round about, and the horns thereof; and thou shalt make unto it a crown of gold round about.
4. And two golden rings shalt thou make to it under the crown of it, by the two corners thereof, upon the two sides of it shalt thou make it; and they shall be for places for the staves to bear it withal.
5. And thou shalt make the staves of shittim wood, and overlay them with gold.
6. And thou shalt put it before the

istuimen edessä, joka on todistuksen päällä, siellä minä tulen sinun tykös.

vail that is by the ark of the testimony, before the mercy seat that is over the testimony, where I will meet with thee.

7. Ja Aaronin pitää sen päällä polttaman hyvänhajullista suitsutusta: joka aamu koska hän valmistaa kynttilät, pitää hänen sen suitsuttaman.

7. And Aaron shall burn thereon sweet incense every morning: when he dresseth the lamps, he shall burn incense upon it.

8. Niin myös koska Aaron sytyttää kynttilät kahden ehtoon välillä, pitää hänen sen suitsuttaman: sen suitsutuksen pitää oleman alinomaisen Herran edessä, teidän sukukunnissanne.

8. And when Aaron lighteth the lamps at even, he shall burn incense upon it, a perpetual incense before the LORD throughout your generations.

9. Ei teidän pidä yhtään muukalaista suitsutusta tekemän sen päällä, eli polttouhria, eli ruokauhria, eikä myös juomauhria uhraaman sen päällä.

9. Ye shall offer no strange incense thereon, nor burnt sacrifice, nor meat offering; neither shall ye pour drink offering thereon.

10. Ja Aaron pitää sen sarvein päällä sovittaman kerran vuodessa: rikosuhrin verestä pitää hänen sen päällä kerran vuodessa sovittaman teidän sukukunnissanne: se on kaikkein pyhin Herralle.

10. And Aaron shall make an atonement upon the horns of it once in a year with the blood of the sin offering of atonements: once in the year shall he make atonement upon it throughout your generations: it is most holy unto the LORD.

11. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

12. Koska Israelin lapset luettelet, niin heidän pitää itsekunkin sielunsa edestä antaman sovinnon Herralle, koska he luetellaan: ettei heidän päällensä joku rangaistus tulisi, koska he luetellaan.

13. Ja pitää jokaisen, joka luvussa on, antaman puolen sikliä, pyhän siklin jälkeen: sikli maksaa kaksikymmentä geraa: puoli sikliä pitää oleman Herran ylennysuhri.

14. Joka kahdenkymmenen vuotisen luvussa löydetään ja sen ylitse: sen pitää antaman Herralle ylennysuhrin.

15. Varallisen ei pidä siihen lisäämän, ja köyhän ei pidä vähentämän puolesta siklistä, koska he antavat Herralle ylennysuhrin teidän sieluinne sovinnoksi.

16. Ja sinun pitää sovintorahan ottaman Israelin lapsilta, ja antaman sen seurakunnan majan palve-

11. And the LORD spake unto Moses, saying,

12. When thou takest the sum of the children of Israel after their number, then shall they give every man a ransom for his soul unto the LORD, when thou numberest them; that there be no plague among them, when thou numberest them.

13. This they shall give, every one that passeth among them that are numbered, half a shekel after the shekel of the sanctuary: (a shekel is twenty gerahs:) an half shekel shall be the offering of the LORD.

14. Every one that passeth among them that are numbered, from twenty years old and above, shall give an offering unto the LORD.

15. The rich shall not give more, and the poor shall not give less than half a shekel, when they give an offering unto the LORD, to make an atonement for your souls.

16. And thou shalt take the atonement money of the children of Israel, and shalt appoint it for the

lukseksi: ja sen pitää Israelin lapsille muistoksi oleman Herran edessä, että teidän sielunne sovitettaisiin.

17. Niin Herra taas puhui Mosekselle, sanoen:

18. Sinun pitää myös tekemän vaskisen pesoastian, vaskijalan kanssa, pesemistä varten: ja sen pitää sinun asettaman seurakunnan majan ja alttarin vaiheelle, ja paneman siihen vettä.

19. Että Aaron ja hänen poikansa pesisivät siitä kätensä ja jalkansa.

20. Koska he menevät seurakunnan majaan, pitää heidän itsensä pesemän vedellä, ettei he kuolisi, taikka koska he lähestyvät alttarin tykö palvelemaan Herraa savu-uhrilla.

21. Ja heidän pitää pesemän kätensä ja jalkansa, ettei he kuolisi ja se pitää heille oleman ijankaikkiseksi säädyksi, hänelle ja hänen siemenellensä heidän sukukunnissansa.

service of the tabernacle of the congregation; that it may be a memorial unto the children of Israel before the LORD, to make an atonement for your souls.

17. And the LORD spake unto Moses, saying,

18. Thou shalt also make a laver of brass, and his foot also of brass, to wash withal: and thou shalt put it between the tabernacle of the congregation and the altar, and thou shalt put water therein.

19. For Aaron and his sons shall wash their hands and their feet thereat:

20. When they go into the tabernacle of the congregation, they shall wash with water, that they die not; or when they come near to the altar to minister, to burn offering made by fire unto the LORD:

21. So they shall wash their hands and their feet, that they die not: and it shall be a statute for ever to them, even to him and to his seed throughout their generations.

22. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
22. Moreover the LORD spake unto Moses, saying,
23. Ota sinulles parhaista kaluista: kaikkein kalliimmasta mirhamista viisisataa sikliä, ja puoli sen vertaa kanelia, kaksisataa ja viisikymmentä, ja myös kalmusta kaksisataa ja viisikymmentä.
23. Take thou also unto thee principal spices, of pure myrrh five hundred shekels, and of sweet cinnamon half so much, even two hundred and fifty shekels, and of sweet calamus two hundred and fifty shekels,
24. Mutta kasiaa viisisataa pyhän siklin jälkeen, ja öljyä öljypuusta yksi hin,
24. And of cassia five hundred shekels, after the shekel of the sanctuary, and of oil olive an hin:
25. Ja sinun pitää siitä tekemän pyhän voidellusöljyn, parhaan voiteen apotekarin tavalla: sen pitää pyhän voiteen-öljyn oleman.
25. And thou shalt make it an oil of holy ointment, an ointment compound after the art of the apothecary: it shall be an holy anointing oil.
26. Sillä sinun pitää voiteleman seurakunnan majan, niin myös todistusarkin.
26. And thou shalt anoint the tabernacle of the congregation therewith, and the ark of the testimony,
27. Ja pöydän ja kaikki hänen astiansa, ja kynttiläjalan ja sen astiat, niin myös suitsutusalttarin,
27. And the table and all his vessels, and the candlestick and his vessels, and the altar of incense,
28. Polttouhrin alttarin ja kaikki sen astiat, niin myös pesoastian jalkoinensa.
28. And the altar of burnt offering with all his vessels, and the laver and his foot.
29. Ja sinun pitää ne pyhittämän, ja
29. And thou shalt sanctify them,

ne pitää kaikkein pyhimmät oleman: mitä ikänänsä niihin tarttuu, se pitää pyhitetty oleman.

that they may be most holy: whatsoever toucheth them shall be holy.

30. Aaronin ja hänen poikansa pitää sinun myös voiteleman ja pyhittämän heitä minulle papiksi.

30. And thou shalt anoint Aaron and his sons, and consecrate them, that they may minister unto me in the priest's office.

31. Sinun pitää myös puhuman Israelin lapsille, sanoen: tämä öljy pitää oleman minulle pyhä voidellus teidän sukukunnissanne.

31. And thou shalt speak unto the children of Israel, saying, This shall be an holy anointing oil unto me throughout your generations.

32. Ihmisen ruumiin päälle ei pidä se voidellus vuodatettaman, ja ei teidän pidä myös senkaltaista tekemän; sillä se on pyhä, sentähden pitää myös se teiltä pyhitettämän.

32. Upon man's flesh shall it not be poured, neither shall ye make any other like it, after the composition of it: it is holy, and it shall be holy unto you.

33. Se joka tekee senkaltaista voidetta, eli joka panee sitä muukalaisen päälle, se pitää hävitettämän kansoistansa.

33. Whosoever compoundeth any like it, or whosoever putteth any of it upon a stranger, shall even be cut off from his people.

34. Ja Herra sanoi Mosekselle: ota sinulle hyvänhajullisia kaluja, staktea ja galbania (a); näistä hajavista kaluista, puhtaan pyhän savun (b) kanssa, pitää yhden verran oleman.

34. And the LORD said unto Moses, Take unto thee sweet spices, stacte, and onycha, and galbanum; these sweet spices with pure frankincense: of each shall there be a like weight:

(a) Bdellium. (b) Ollibanum purum.

35. Sinun pitää siitä tekemän suit-

35. And thou shalt make it a perfume, a confection after the art of

sutuksen, apotekarin tavalla: suolatun, puhtaan ja pyhän.

36. Ja sinun pitää sen pieneksi survoman, ja paneman siitä todistuksen eteen seurakunnan majaan, kussa minä olen sinua läsnä: sen pitää teille oleman kaikkein pyhimmän.

37. Ja senkaltaista suitsutusta ei teidän pidä itsellenne tekemän; mutta tämä pitää oleman sinulle pyhä, Herran edessä.

38. Joka senkaltaista tekee suitsuttaaksensa, se pitää hävitettämän kansoistansa.

the apothecary, tempered together, pure and holy:

36. And thou shalt beat some of it very small, and put of it before the testimony in the tabernacle of the congregation, where I will meet with thee: it shall be unto you most holy.

37. And as for the perfume which thou shalt make, ye shall not make to yourselves according to the composition thereof: it shall be unto thee holy for the LORD.

38. Whosoever shall make like unto that, to smell thereto, shall even be cut off from his people.

31 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

2. Katso, minä kutsuin nimeltänsä Betsaleelin Urin pojan, Hurin pojanpojan, Juudan suvusta.

3. Ja täytin hänen Jumalan hengellä: viisaudella ja kaikkinaisella taidolla:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. See, I have called by name Bezaleel the son of Uri, the son of Hur, of the tribe of Judah:

3. And I have filled him with the spirit of God, in wisdom, and in understanding, and in knowledge, and in all manner of workmanship,

4. Taitoja ylösajattelemaan, ja tekemään kullasta, ja hopiasta, ja vaskesta,

4. To devise cunning works, to work in gold, and in silver, and in brass,

5. Taitavasti leikkaamaan ja sisälle panemaan kivet, ja taitavasti tekemään puusta kaikkinaista työtä.

5. And in cutting of stones, to set them, and in carving of timber, to work in all manner of workmanship.

6. Ja katso, minä annoin myös hänelle avuksi Oholiabin Ahisamakin pojan, Danin suvusta, ja itsekunkin taitavan sydämeen annoin minä taidon tekemään kaikkia, mitä minä olen sinulle käskenyt:

6. And I, behold, I have given with him Aholiab, the son of Ahisamach, of the tribe of Dan: and in the hearts of all that are wise hearted I have put wisdom, that they may make all that I have commanded thee;

7. Seurakunnan majan ja liiton arkin, ja armo-istuimen, joka sen päällä on, ja kaikki majan astiat,

7. The tabernacle of the congregation, and the ark of the testimony, and the mercy seat that is thereupon, and all the furniture of the tabernacle,

8. Pöydän ja sen astiat, ja puhtaan kynttilänjalan, ja kaikki sen kalut, ja myös savu-alttarin.

8. And the table and his furniture, and the pure candlestick with all his furniture, and the altar of incense,

9. Polttouhri-alttarin ja kaikki sen kalut, ja myös pesoastian jalkoinensa,

9. And the altar of burnt offering with all his furniture, and the laver and his foot,

10. Ja virkavaatteet, ja papin Aaronin pyhät vaatteet, ja hänen poikainsa vaatteet, papin virkaan,

10. And the cloths of service, and the holy garments for Aaron the priest, and the garments of his

sons, to minister in the priest's office,

11. Voidellusöljyn ja suitsutuksen hajavista kaluista, pyhään: kaiken sen jälkeen, kuin minä olen sinulle käskenyt, pitää heidän tekemän.

11. And the anointing oil, and sweet incense for the holy place: according to all that I have commanded thee shall they do.

12. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

12. And the LORD spake unto Moses, saying,

13. Puhu Israelin lapsille, sanoen: teidän pitää kaiketi pitämän minun sabbatini; sillä se on merkki minun välilläni ja teidän, teidän suvuissanne, että te tietäisitte minun olevan Herran, joka teitä pyhitän.

13. Speak thou also unto the children of Israel, saying, Verily my sabbaths ye shall keep: for it is a sign between me and you throughout your generations; that ye may know that I am the LORD that doth sanctify you.

14. Sentähden pitäkäät sabbati; sillä se on teillä pyhä. Joka sen rikkoo, hänen pitää totisesti kuoleman; sillä kuka ikänänsä silloin työtä tekee, sen sielu pitää hävitettämän kansansa seasta.

14. Ye shall keep the sabbath therefore; for it is holy unto you: every one that defileth it shall surely be put to death: for whosoever doeth any work therein, that soul shall be cut off from among his people.

15. Kuusi päivää pitää työtä tehtämän, mutta seitsemäntenä päivänä on sabbatin lepo, pyhä Herralle: kuka ikänänsä työtä tekee sabbatin päivänä, hänen pitää totisesti kuoleman.

15. Six days may work be done; but in the seventh is the sabbath of rest, holy to the LORD: whosoever doeth any work in the sabbath day, he shall surely be put to death.

16. Sentähden pitäkään Israelin lapset sabbatin, että he sen pyhittäisivät, sukukunnissansa ijankaikkiseksi liitoksi.
17. Minun ja Israelin lasten välillä on se ijankaikkinen merkki; sillä kuutena päivänä teki Herra taivaan ja maan, mutta seitsemäntenä päivänä hän lepäsi, ja virvoitti itsensä.
18. Ja sitte kuin Herra oli lopettanut puheensa Moseksen kanssa Sinain vuorella, antoi hän hänelle kaksi todistuksen taulua, jotka olivat kivestä, Jumalan sormella kirjoitetut.

16. Wherefore the children of Israel shall keep the sabbath, to observe the sabbath throughout their generations, for a perpetual covenant.
17. It is a sign between me and the children of Israel for ever: for in six days the LORD made heaven and earth, and on the seventh day he rested, and was refreshed.
18. And he gave unto Moses, when he had made an end of communing with him upon mount Sinai, two tables of testimony, tables of stone, written with the finger of God.

32 luku

1. Mutta koska kansa näki, että Moses viipyi tulemasta alas vuorelta, niin he kokoontuivat Aaronia vastaan, ja sanoivat hänelle: nouse, tee meille jumalia, jotka meidän edellämme kävisivät; sillä emme tiedä, mitä tälle miehelle Mosekselle tapahtunut on, joka meidät Egyptin maalta johdatti.

1. And when the people saw that Moses delayed to come down out of the mount, the people gathered themselves together unto Aaron, and said unto him, Up, make us gods, which shall go before us; for as for this Moses, the man that brought us up out of the land of Egypt, we wot not what is become of him.

2. Niin sanoi Aaron heille: reväiskäät kultaiset korvarenkaat, jotka ovat emäntienne korvissa, ja teidän poikainne, ja teidän tyttärenne: ja tuokaat minun tyköni.

3. Niin kaikki kansa repäisi ne kultaiset korvarenkaat, jotka olivat heidän korvissansa: ja toivat Aaronin tykö.

4. Jonka hän otti heidän kädestänsä, ja kuvasi sen kaivinraudalla, ja teki siitä valetun vasikan; ja he sanoivat: nämät ovat sinun jumalas, Israel, jotka sinun Egyptin maalta johdattivat ulos.

5. Ja koska Aaron sen näki, rakensi hän alttarin heidän eteensä; ja Aaron huusi ja sanoi: huomenna on Herran juhlapäivä.

6. Ja he varhain aamulla nousivat toisena päivänä, ja he uhrasivat polttouhria, ja kantoivat edes kiitosuhria. Ja kansa istui syömään ja juomaan, ja nousivat mässäämään.

7. Mutta Herra puhui Mosekselle: mene, astu alas; sillä sinun kansas, jonka sinä Egyptin maalta johdatit

2. And Aaron said unto them, Break off the golden earrings, which are in the ears of your wives, of your sons, and of your daughters, and bring them unto me.

3. And all the people brake off the golden earrings which were in their ears, and brought them unto Aaron.

4. And he received them at their hand, and fashioned it with a graving tool, after he had made it a molten calf: and they said, These be thy gods, O Israel, which brought thee up out of the land of Egypt.

5. And when Aaron saw it, he built an altar before it; and Aaron made proclamation, and said, To morrow is a feast to the LORD.

6. And they rose up early on the morrow, and offered burnt offerings, and brought peace offerings; and the people sat down to eat and to drink, and rose up to play.

7. And the LORD said unto Moses, Go, get thee down; for thy people, which thou broughtest out of the

ulos, turmeli itsensä.

8. He äkisti poikkesivat pois siltä tieltä, jonka minä heille käskin. He tekivät itsellensä valetun vasikan, ja kumarsivat sitä, ja uhrasivat sille, ja sanoivat: nämät ovat sinun jumalas, Israel, jotka sinun Egyptin maalta johdattivat ulos.

9. Ja Herra sanoi Mosekselle: minä näin tämän kansan; ja katso, se on niskurikansa.

10. Sentähden salli nyt minun vihani julmistua heidän päällensä, että minä hukutan heidät: niin minä teen sinun suureksi kansaksi.

11. Mutta Moses rukoili hartaasti Herran Jumalansa edessä, ja sanoi: Herra, miksi sinun vihas julmistuu sinun kansan päälle, jonka Egyptin maalta johdatit ulos, suurella voimalla ja väkevällä kädellä?

12. Miksi Egyptiläiset pitäis puhuman ja sanoman: heidän vahingoksensa hän heitä johdatti ulos, tap-

land of Egypt, have corrupted themselves:

8. They have turned aside quickly out of the way which I commanded them: they have made them a molten calf, and have worshipped it, and have sacrificed thereunto, and said, These be thy gods, O Israel, which have brought thee up out of the land of Egypt.

9. And the LORD said unto Moses, I have seen this people, and, behold, it is a stiffnecked people:

10. Now therefore let me alone, that my wrath may wax hot against them, and that I may consume them: and I will make of thee a great nation.

11. And Moses besought the LORD his God, and said, LORD, why doth thy wrath wax hot against thy people, which thou hast brought forth out of the land of Egypt with great power, and with a mighty hand?

12. Wherefore should the Egyptians speak, and say, For mischief did he bring them out, to slay them in the mountains, and to consume them

paaksensa heitä vuorella, ja hävittääksensä heitä maan päältä? Käänny pois sinun vihas hirmuisuudesta, ja kadu sitä pahaa sinun kansaas vastaan.

from the face of the earth? Turn from thy fierce wrath, and repent of this evil against thy people.

13. Muista sinun palvelioitas Abrahamia, Isaakia ja Israelia, joille sinä itse kauttas vannoit, ja sanoit heille: minä enennän teidän siemenenne niinkuin taivaan tähdet: ja kaiken tämän maan, josta minä sanoin, annan teidän siemenellenne, ja heidän pitää sen perimän ijankaikkisesti.

13. Remember Abraham, Isaac, and Israel, thy servants, to whom thou swarest by thine own self, and saidst unto them, I will multiply your seed as the stars of heaven, and all this land that I have spoken of will I give unto your seed, and they shall inherit it for ever.

14. Niin Herra katui sitä pahaa, jonka hän uhkasi tehdä kansallensa.

14. And the LORD repented of the evil which he thought to do unto his people.

15. Ja Moses käänsi itsensä, ja astui alas vuorelta, ja hänen kädessänsä oli kaksi todistuksen taulua: ja taulut olivat kirjoitetut molemmilta puolilta.

15. And Moses turned, and went down from the mount, and the two tables of the testimony were in his hand: the tables were written on both their sides; on the one side and on the other were they written.

16. Ja taulut olivat Jumalan teko: ja kirjoitus oli myös Jumalan kirjoitus, kaivettu tauluihin.

16. And the tables were the work of God, and the writing was the writing of God, graven upon the tables.

17. Koska Josua kuuli kansan huudon, sanoi hän Mosekselle: sodan

17. And when Joshua heard the noise of the people as they

ääni leirissä.

shouted, he said unto Moses, There is a noise of war in the camp.

18. Hän vastasi: ei se ole voittajain, eikä voitettuiden huuto: minä kuulen veisaajain äänen.

18. And he said, It is not the voice of them that shout for mastery, neither is it the voice of them that cry for being overcome: but the noise of them that sing do I hear.

19. Ja koska hän lähestyi leiriä, näki hän vasikan ja hypyn. Ja Moseksen viha julmistui, ja heitti pois käsistänsä taulut, ja löi ne rikki vuoren alla.

19. And it came to pass, as soon as he came nigh unto the camp, that he saw the calf, and the dancing: and Moses' anger waxed hot, and he cast the tables out of his hands, and brake them beneath the mount.

20. Hän otti myös vasikan, jonka he tehneet olivat, ja poltti tulella, ja musersi sen tuhaksi; sitte hajoitti hän sen veteen, ja antoi sen Israelin lasten juoda.

20. And he took the calf which they had made, and burnt it in the fire, and ground it to powder, and strawed it upon the water, and made the children of Israel drink of it.

21. Ja Moses sanoi Aaronille: mitä tämä kansa on sinulle tehnyt, että niin suuren rikoksen saatit heidän päällensä?

21. And Moses said unto Aaron, What did this people unto thee, that thou hast brought so great a sin upon them?

22. Ja Aaron sanoi: älköön minun herrani viha julmistuko: sinä tiedät, että tämä kansa on pahuudessa.

22. And Aaron said, Let not the anger of my lord wax hot: thou knowest the people, that they are set on mischief.

23. He sanoivat minulle: tee meille jumalia, jotka meidän edellemme kävisivät; sillä emme tiedä, mitä tälle miehelle Mosekselle tapahtunut on, joka meidän Egyptin maalta johdatti.

24. Joille minä sanoin: jolla on kultaa, reväiskään sen pois; ja he antoivat sen minulle, ja minä heitin sen tuleen, ja siitä tuli tämä vasikka.

25. Kun Moses näki, että kansa oli paljastettu; sillä Aaron oli heidän paljastanut häväistykseksi heidän vihollisillensa,

26. Niin Moses seisoi leirin portissa ja sanoi: joka on Herran oma, se tulkaan minun tyköni; niin kokoontuivat hänen tykönsä kaikki Levin pojat,

27. Joille hän sanoi: näin sanoo Herra Israelin Jumala: jokainen sitokaan miekan kupeillensa: vaeltakaat lävitse, ja palaitkaat portista niin porttiin leirissä, ja tappakaat itsekukin veljensä, ja kukin ystävänsä, ja kukin lähimmäisensä.

23. For they said unto me, Make us gods, which shall go before us: for as for this Moses, the man that brought us up out of the land of Egypt, we wot not what is become of him.

24. And I said unto them, Whosoever hath any gold, let them break it off. So they gave it me: then I cast it into the fire, and there came out this calf.

25. And when Moses saw that the people were naked; (for Aaron had made them naked unto their shame among their enemies:)

26. Then Moses stood in the gate of the camp, and said, Who is on the LORD'S side? let him come unto me. And all the sons of Levi gathered themselves together unto him.

27. And he said unto them, Thus saith the LORD God of Israel, Put every man his sword by his side, and go in and out from gate to gate throughout the camp, and slay every man his brother, and every man his companion, and every man his neighbour.

28. Niin Levin pojat tekivät Mosekseen käskyn jälkeen: ja sinä päivänä lankesi kansasta liki kolmetuhatta miestä.
29. Moses sanoi: pyhittäkäät tänäpänä teidän kätenne Herralle, itsekukin pojassansa ja veljessänsä, että hän tänäpänä antais teille siunauksen.
30. Toisna päivänä sanoi Moses kansalle: te olette tehneet suuren synnin; ja nyt minä astun ylös Herran tykö, jos minä mitämaks taidan sovittaa teidän rikoksenne.
31. Niin Moses palasi Herran tykö, ja sanoi: minä rukoilen; tämä kansa teki suuren synnin, ja he tekivät itsellensä kultaisia jumalia.
32. Nyt siis anna heidän rikoksensa anteeksi; mutta jollei, niin pyyhi minut nyt pois sinun kirjastas, jonkas kirjoittanut olet.
33. Ja Herra sanoi Mosekselle: joka minua vastaan syntiä tekee, sen minä pyyhin minun kirjastani.
34. Niin mene sinä nyt, ja johdata

28. And the children of Levi did according to the word of Moses: and there fell of the people that day about three thousand men.
29. For Moses had said, Consecrate yourselves to day to the LORD, even every man upon his son, and upon his brother; that he may bestow upon you a blessing this day.
30. And it came to pass on the morrow, that Moses said unto the people, Ye have sinned a great sin: and now I will go up unto the LORD; peradventure I shall make an atonement for your sin.
31. And Moses returned unto the LORD, and said, Oh, this people have sinned a great sin, and have made them gods of gold.
32. Yet now, if thou wilt forgive their sin--; and if not, blot me, I pray thee, out of thy book which thou hast written.
33. And the LORD said unto Moses, Whosoever hath sinned against me, him will I blot out of my book.
34. Therefore now go, lead the people unto the place of which I

kansa sille sialle, josta minä olen sinulle puhunut: Katsos, minun enkelini käy sinun edelläs. Mutta minun etsikkopäivänäni kostan minä heidän rikoksensa.

have spoken unto thee: behold, mine Angel shall go before thee: nevertheless in the day when I visit I will visit their sin upon them.

35. Ja niin löi Herra kansaa; että he olivat tehneet vasikan, jonka Aaron teki.

35. And the LORD plagued the people, because they made the calf, which Aaron made.

33 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle: mene täältä, sinä ja kansa, jonkas johdatit Egyptin maalta, sille maalle, kuin minä vannoin Abrahamille, Isaakille ja Jakobille, sanoen: sinun siemenelles minä sen annan,

1. And the LORD said unto Moses, Depart, and go up hence, thou and the people which thou hast brought up out of the land of Egypt, unto the land which I sware unto Abraham, to Isaac, and to Jacob, saying, Unto thy seed will I give it:

2. Ja lähetän sinun edelläs enkelin, ja ajan pois Kanaanealaiset, Amorilaiset, ja Hetiläiset, ja Pheresiläiset, Heviläiset, ja Jebusilaiset,

2. And I will send an angel before thee; and I will drive out the Canaanite, the Amorite, and the Hittite, and the Perizzite, the Hivite, and the Jebusite:

3. Sille maalle, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa; sillä en minä mene sinun kanssas, sillä sinä olet niskuri kansa, etten minä sinua joskus tieltä hukuttaisi.

3. Unto a land flowing with milk and honey: for I will not go up in the midst of thee; for thou art a stiff-necked people: lest I consume thee in the way.

4. Koska kansa kuuli tämän pahan puheen, tulivat he surulliseksi, ja ei yksikään pukenut kaunistusta yllensä.

4. And when the people heard these evil tidings, they mourned: and no man did put on him his ornaments.

5. Ja Herra sanoi Mosekselle: sano Israelin lapsille: te olette niskurikansa, minä tulen äkisti sinun päälles, ja hukutan sinun; riisu siis nyt kaunistukses sinultas, että minä tietäisin, mitä minä sinulle tekisin.

5. For the LORD had said unto Moses, Say unto the children of Israel, Ye are a stiffnecked people: I will come up into the midst of thee in a moment, and consume thee: therefore now put off thy ornaments from thee, that I may know what to do unto thee.

6. Niin riisuivat Israelin lapset kaunistuksensa Horebin vuoren tykönä.

6. And the children of Israel stripped themselves of their ornaments by the mount Horeb.

7. Moses myös otti majan ja pani sen ylös kauvas leiristä, ja kutsui sen seurakunnan majaksi: ja kuka ikänänsä tahtoi kysyä Herralta, hänen piti menemän seurakunnan majan tykö, joka oli ulkona leiristä.

7. And Moses took the tabernacle, and pitched it without the camp, afar off from the camp, and called it the Tabernacle of the congregation. And it came to pass, that every one which sought the LORD went out unto the tabernacle of the congregation, which was without the camp.

8. Ja tapahtui, koska Moses meni majan tykö, niin nousi kaikki kansa, ja itsekukin seisoi majansa ovella, ja he katselivat Moseksen jälkeen

8. And it came to pass, when Moses went out unto the tabernacle, that all the people rose up, and stood every man at his tent door, and

siihen asti, että hän tuli majaan.

9. Ja tapahtui, koska Moses tuli majaan, tuli pilven patsas alas, ja seisoi majan ovella: ja puhutteli Mosesta.

10. Ja koska kaikki kansa näki pilven patsaan seisovan majan oven edessä, niin kaikki kansa nousi ja itsekukin kumarsi itsensä majan ovella.

11. Ja Herra puhutteli Mosesta kasvosta niin kasvoon, niinkuin joku ystävätänsä puhuttelee. Ja koska hän palasi leiriin, niin hänen palveliansa Josua Nunin poika, nuorukainen ei lähtenyt majasta.

12. Ja Moses sanoi Herralle: katso, sinä sanot minulle: johdata tämä kansa, ja et sinä ilmoittanut, kenenkä sinä lähetät minun kanssani; ja kuitenkin sinä sanoit minulle: minä tunnen sinun nimeltäs, ja sinä olet myös armon löytänyt minun edessäni.

13. Nyt siis, jos minä muutoin olen

looked after Moses, until he was gone into the tabernacle.

9. And it came to pass, as Moses entered into the tabernacle, the cloudy pillar descended, and stood at the door of the tabernacle, and the LORD talked with Moses.

10. And all the people saw the cloudy pillar stand at the tabernacle door: and all the people rose up and worshipped, every man in his tent door.

11. And the LORD spake unto Moses face to face, as a man speaketh unto his friend. And he turned again into the camp: but his servant Joshua, the son of Nun, a young man, departed not out of the tabernacle.

12. And Moses said unto the LORD, See, thou sayest unto me, Bring up this people: and thou hast not let me know whom thou wilt send with me. Yet thou hast said, I know thee by name, and thou hast also found grace in my sight.

13. Now therefore, I pray thee, if I

armon löytänyt sinun edessäs, niin osota nyt minulle sinun ties, että minä sinut tuntisin ja löytäisin armon sinun edessäs: ja katso kuitenkin, että tämä väki on sinun kansas.

have found grace in thy sight, shew me now thy way, that I may know thee, that I may find grace in thy sight: and consider that this nation is thy people.

14. Ja hän sanoi: minun kasvoni käy sinun edelläs, ja minä annan sinulle levon.

14. And he said, My presence shall go with thee, and I will give thee rest.

15. Ja hän sanoi hänelle: jollei sinun kasvos käy edellä, niin älä vie meitä tästä pois.

15. And he said unto him, If thy presence go not with me, carry us not up hence.

16. Ja mistä se tässä tietää saadaan, että minä ja sinun kansas olemme löytäneet armon sinun edessäs? Eikö, koskas vaellat meidän kanssamme? että me eroitettaisiin, minä ja sinun kansas, kaikista kansoista, jotka ovat maan piirin päällä.

16. For wherein shall it be known here that I and thy people have found grace in thy sight? is it not in that thou goest with us? so shall we be separated, I and thy people, from all the people that are upon the face of the earth.

17. Ja Herra sanoi Mosekselle: Ja minä myös tämän teen, niinkuin sinä sanoit; sillä sinä olet löytänyt armon minun edessäni, ja minä tunnen sinun nimeltäs.

17. And the LORD said unto Moses, I will do this thing also that thou hast spoken: for thou hast found grace in my sight, and I know thee by name.

18. Mutta hän sanoi: osota siis minulle sinun kunnias.

18. And he said, I beseech thee, shew me thy glory.

19. Ja hän vastasi: minä annan kaikki minun hyvyyteni käydä sinun

19. And he said, I will make all my goodness pass before thee, and I

kasvois edellä, ja tahdon saarnata Herran nimeä sinun edessäs. Ja minä armaitsen, ja olen laupias, jolle minä laupias olen.

will proclaim the name of the LORD before thee; and will be gracious to whom I will be gracious, and will shew mercy on whom I will shew mercy.

20. Ja sanoi taas: et sinä taida nähdä minun kasvojani; sillä ei yksikään ihminen, joka minun näkee, taida elää.

20. And he said, Thou canst not see my face: for there shall no man see me, and live.

21. Vielä sanoi Herra: katsos, sia on minun tykönäni: siellä pitää sinun seisoman kalliolla.

21. And the LORD said, Behold, there is a place by me, and thou shalt stand upon a rock:

22. Ja pitää tapahtuman, koska minun kunniani vaeltaa ohitse, niin minä panen sinun kallion rotkoon, ja minä peitän sinun minun kädelläni niinkauvan kuin minä vaellan ohitse.

22. And it shall come to pass, while my glory passeth by, that I will put thee in a clift of the rock, and will cover thee with my hand while I pass by:

23. Sitte koska minä otan pois minun käteni, saat sinä nähdä minun takaa; vaan minun kasvojani ei taideta nähdä.

23. And I will take away mine hand, and thou shalt see my back parts: but my face shall not be seen.

34 luku

1. Ja Herra sanoi Mosekselle: vuole sinulles kaksi kivistä taulua entisten kaltaista: ja minä kirjoitan niihin

1. And the LORD said unto Moses, Hew thee two tables of stone like unto the first: and I will write upon

tauluihin ne sanat, jotka ensimäisissä tauluissa olivat, jotkas löit rikki.

these tables the words that were in the first tables, which thou brakest.

2. Ole siis huomenna valmis, ja astu varhain Sinain vuorelle, ja seiso siellä minun edessäni vuoren kukkulalla.

2. And be ready in the morning, and come up in the morning unto mount Sinai, and present thyself there to me in the top of the mount.

3. Vaan älkään yksikään astuko ylös sinun kanssas, älkään myös yksikään koko sillä vuorella näkykö; ja eikä lampaita eikä karjaa pidä kaittaman sen vuoren kohdalla.

3. And no man shall come up with thee, neither let any man be seen throughout all the mount; neither let the flocks nor herds feed before that mount.

4. Ja Moses teki kaksi kivistä taulua entisten kaltaista, ja nousi aamulla varhain, ja astui ylös Sinain vuorelle, niinkuin Herra hänen käskenyt oli, ja otti ne kaksi kivistä taulua käteensä.

4. And he hewed two tables of stone like unto the first; and Moses rose up early in the morning, and went up unto mount Sinai, as the LORD had commanded him, and took in his hand the two tables of stone.

5. Ja Herra astui alas pilvessä, ja seisoi hänen kanssansa siellä, ja saarnasi Herran nimestä.

5. And the LORD descended in the cloud, and stood with him there, and proclaimed the name of the LORD.

6. Ja Herra vaelsi hänen kasvoinsa edessä, ja huusi: Herra, Herra Jumala (on) laupias ja armollinen, ja pitkämielinen, suuresta armosta ja

6. And the LORD passed by before him, and proclaimed, The LORD, The LORD God, merciful and gracious, longsuffering, and abundant

totuudesta;

7. Joka pitää laupiuden tuhanteen polveen, ja ottaa pois vääryyden, ylitsekäymisen ja synnin: jonka edessä ei yksikään ole viatoin, joka etsii isäin vääryyden ja lasten ja lastenlasten päälle, hamaan kolmanteen ja neljänteen polveen.

8. Ja Moses kiiruusti kumarsi itsensä maahan ja rukoili.

9. Ja sanoi: Herra, jos minä olen löytänyt armon sinun edessäs, niin käykään siis Herra meidän kanssamme: sillä tämä on niskuri kansa; että olisit meidän vääryydellemme ja synnillemme armollinen, ja omistaisit meitä sinulles perimiseksi.

10. Ja hän sanoi: katso, minä teen liiton kaiken sinun kansas edessä, ja minä myös teen ihmeellisiä tekoja, joidenka kaltaisia ei ikänänsä ennen tehty ole jossakussa maassa, eikä yhdenkään kansan seassa: ja kaiken kansan, joiden seassa sinä olet, pitää näkemän Herran teot; sillä se pitää oleman peljättävä, minkä

in goodness and truth,

7. Keeping mercy for thousands, forgiving iniquity and transgression and sin, and that will by no means clear the guilty; visiting the iniquity of the fathers upon the children, and upon the children's children, unto the third and to the fourth generation.

8. And Moses made haste, and bowed his head toward the earth, and worshipped.

9. And he said, If now I have found grace in thy sight, O Lord, let my Lord, I pray thee, go among us; for it is a stiffnecked people; and pardon our iniquity and our sin, and take us for thine inheritance.

10. And he said, Behold, I make a covenant: before all thy people I will do marvels, such as have not been done in all the earth, nor in any nation: and all the people among which thou art shall see the work of the LORD: for it is a terrible thing that I will do with thee.

minä sinun kanssas teen.

11. Pidä se, kuin minä sinulle tänäpänä käsken: katso, minä ajan ulos sinun edestäs Amorilaisen, Kanaanealaisen, Hetiläisen, Pheresiläisen, Heviläisen ja Jebusilaisen.

11. Observe thou that which I command thee this day: behold, I drive out before thee the Amorite, and the Canaanite, and the Hittite, and the Perizzite, and the Hivite, and the Jebusite.

12. Kavahda sinuas, ettet sinä tee liittoa sen maan asuvaisten kanssa, johonkas tulet: ettei se olisi sinulle paulaksi teidän keskellänne.

12. Take heed to thyself, lest thou make a covenant with the inhabitants of the land whither thou goest, lest it be for a snare in the midst of thee:

13. Vaan heidän alttarinsa pitää teidän kukistaman, ja heidän kuvansa rikkoman: ja heidän metsistönsä maahan lyömän.

13. But ye shall destroy their altars, break their images, and cut down their groves:

14. Sillä ei sinun pidä rukoileman muita jumalia: sillä Herran nimi on kiivoittelia, että hän on kiivas Jumala.

14. For thou shalt worship no other god: for the LORD, whose name is Jealous, is a jealous God:

15. Ei sinun pidä joskus tekemän liittoa sen maan asuvaisten kanssa: sillä koska he hauristelevat jumalainsa kanssa, ja uhraavat jumalillensa, ja kutsuvat sinun, että söisit heidän uhristansa,

15. Lest thou make a covenant with the inhabitants of the land, and they go a whoring after their gods, and do sacrifice unto their gods, and one call thee, and thou eat of his sacrifice;

16. Ja ottaisit heidän tyttäristänsä

16. And thou take of their daughters unto thy sons, and their

sinun pojilles emäntiä; jotka hauristelevat jumalainsa kanssa, ja saattavat sinun poikas myös heidän jumalainsa kanssa hauristelemaan.

daughters go a whoring after their gods, and make thy sons go a whoring after their gods.

17. Ei sinun pidä valetuita jumalia tekemän sinulles.

17. Thou shalt make thee no molten gods.

18. Happamattoman leivän juhlan sinun pitää pitämän. Seitsemän päivää pitää sinun happamatointa leipää syömän, niinkuin minä sinulle käskenyt olen, määrätyllä ajalla Abibin kuulla; sillä sinä olet lähtenyt Egyptistä Abibin kuulla.

18. The feast of unleavened bread shalt thou keep. Seven days thou shalt eat unleavened bread, as I commanded thee, in the time of the month Abib: for in the month Abib thou camest out from Egypt.

19. Kaikki, jotka ensin avaavat äitinsä kohdun, ovat minun: kaikki härkyiset karjasta, ja oinaat lampaista, jotka esikoiset ovat.

19. All that openeth the matrix is mine; and every firstling among thy cattle, whether ox or sheep, that is male.

20. Mutta aasin esikoisen pitää sinun lunastaman lampaalla; jos et sinä lunasta, niin väännä hänen niskansa poikki. Jokaisen esikoisen sinun pojistas pitää sinun lunastaman, ja ei yksikään pidä tyhjin käsin minun eteeni tuleman.

20. But the firstling of an ass thou shalt redeem with a lamb: and if thou redeem him not, then shalt thou break his neck. All the firstborn of thy sons thou shalt redeem. And none shall appear before me empty.

21. Kuusi päivää pitää sinun työtä tekemän, ja seitsemäntenä päivänä pitää sinun lepäämän: sekä pellon

21. Six days thou shalt work, but on the seventh day thou shalt rest: in earing time and in harvest thou shalt rest.

kyntämisestä että niittämisestä pitää sinun lepäämän.

22. Viikkojuhlan sinun pitää pitämän, ensimäisestä nisun elon uutisesta: ja korjaamisen juhlan, vuoden lopulla.

22. And thou shalt observe the feast of weeks, of the firstfruits of wheat harvest, and the feast of ingathering at the year's end.

23. Kolmasti vuodessa pitää kaikki miehen puoles näkymän kaikkivaltiaan Herran Israelin Jumalan edessä.

23. Thrice in the year shall all your men children appear before the Lord GOD, the God of Israel.

24. Sillä minä ajan ulos pakanat sinun edestäs ja levitän sinun maas ääret; ja ei pidä yhdenkään himoitseman sinun maatas, koska sinä menet ylös näyttämään itses Herralle sinun Jumalalles, kolmasti vuodessa.

24. For I will cast out the nations before thee, and enlarge thy borders: neither shall any man desire thy land, when thou shalt go up to appear before the LORD thy God thrice in the year.

25. Ei sinun pidä uhraaman minun uhrini verta happaman leivän ohessa. Ja pääsiäisjuhlan uhrista ei pidä mitään jäämän yön yli huomeneksi.

25. Thou shalt not offer the blood of my sacrifice with leaven; neither shall the sacrifice of the feast of the passover be left unto the morning.

26. Ensimäisestä sinun maas kasvon uutisesta pitää sinun tuoman sinun Herras Jumalas huoneesen. Ei sinun pidä keittämän vohlaa hänen emäntänsä rieskassa.

26. The first of the firstfruits of thy land thou shalt bring unto the house of the LORD thy God. Thou shalt not seethe a kid in his mother's milk.

27. Ja Herra sanoi Mosekselle: kirjoita sinulles nämät sanat: sillä näiden sanain jälkeen olen minä liiton tehnyt sinun ja Israelin kanssa.

27. And the LORD said unto Moses, Write thou these words: for after the tenor of these words I have made a covenant with thee and with Israel.

28. Ja hän oli siellä Herran tykönä neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, ja ei syönyt leipää, eikä juonut vettä: ja hän kirjoitti tauluihin liiton sanat, ne kymmenet sanat.

28. And he was there with the LORD forty days and forty nights; he did neither eat bread, nor drink water. And he wrote upon the tables the words of the covenant, the ten commandments.

29. Koska Moses astui Sinain vuorelta alas, oli hänellä kaksi todistustaulua kädessänsä, astuissansa alas vuorelta: ja ei Moses tietänyt, että hänen kasvonsa nahka paisti siitä, että Herra oli puhutellut häntä.

29. And it came to pass, when Moses came down from mount Sinai with the two tables of testimony in Moses' hand, when he came down from the mount, that Moses wist not that the skin of his face shone while he talked with him.

30. Ja koska Aaron ja kaikki Israelin lapset näkivät hänen kasvonsa nahan paistavan, pelkäsivät he häntä lähestyä.

30. And when Aaron and all the children of Israel saw Moses, behold, the skin of his face shone; and they were afraid to come nigh him.

31. Niin kutsui Moses heitänsä hänen puoleensa, sekä Aaron että kaikki ylimmäiset kansan seasta, ja Moses puhutteli heitä.

31. And Moses called unto them; and Aaron and all the rulers of the congregation returned unto him: and Moses talked with them.

32. Sitte lähestyivät kaikki Israelin

32. And afterward all the children of

lapset häntä, ja hän käski heille kaikki ne, mitkä Herra puhui hänen kanssansa Sinain vuorella.

Israel came nigh: and he gave them in commandment all that the LORD had spoken with him in mount Sinai.

33. Ja että Moses olis tainnut päättää puheensa heidän kanssansa, pani hän peitteen kasvoinsa eteen.

33. And till Moses had done speaking with them, he put a vail on his face.

34. Mutta koska hän meni sisälle Herran eteen puhuttelemaan häntä, pani hän peitteen pois, niin kauvaksi kuin hän läksi jällensä ulos. Ja koska hän läksi ulos, puhui hän Israelin lapsille, mitä hänelle käsketty oli.

34. But when Moses went in before the LORD to speak with him, he took the vail off, until he came out. And he came out, and spake unto the children of Israel that which he was commanded.

35. Niin katsoivat Israelin lapset hänen kasvoihinsa, kuinka hänen kasvoinsa nahka paisti: niin veti jällensä peitteen kasvoinsa päälle, niinkauvaksi kuin hän jällensä meni puhuttelemaan häntä.

35. And the children of Israel saw the face of Moses, that the skin of Moses' face shone: and Moses put the vail upon his face again, until he went in to speak with him.

35 luku

1. Ja Moses kokosi kaiken Israelin seurakunnan, ja sanoi heille: nämät ovat ne, mitä Herra käskenyt on teidän tehdä.

1. And Moses gathered all the congregation of the children of Israel together, and said unto them, These are the words which the LORD hath commanded, that ye

should do them.

2. Kuusi päivää pitää työtä tehtämän, mutta seitsemännen päivän pitää teille pyhä oleman, sabbatin lepo Herralle: kuka ikänänsä silloin työtä tekee, sen pitää kuoleman.

2. Six days shall work be done, but on the seventh day there shall be to you an holy day, a sabbath of rest to the LORD: whosoever doeth work therein shall be put to death.

3. Ei teidän pidä tulta sytyttämän kaikissa teidän asuinsioissanne sabbatin päivänä.

3. Ye shall kindle no fire throughout your habitations upon the sabbath day.

4. Ja Moses sanoi kaikille Israelin lasten seurakunnalle: tämä on se, jota Herra käskenyt on, sanoen:

4. And Moses spake unto all the congregation of the children of Israel, saying, This is the thing which the LORD commanded, saying,

5. Ottakaat teidän seastanne ylennysuhria Herralle: jokainen, jolla hyväntahtoinen sydän on, tuokaan ylennysuhrin Herralle: kultaa, hopiaa ja vaskea.

5. Take ye from among you an offering unto the LORD: whosoever is of a willing heart, let him bring it, an offering of the LORD; gold, and silver, and brass,

6. Sinisiä, purpuraisia ja tulipunaisia villoja, kallista liinaa ja vuohen karvoja,

6. And blue, and purple, and scarlet, and fine linen, and goats' hair,

7. Punalla painetuita, oinaan nahkoja, ja tekasjim-nahkoja, sittimipuita,

7. And rams' skins dyed red, and badgers' skins, and shittim wood,

8. Öljyä lamppuihin, ja hyvänhajuisia kaluja voidellusöljyyn ja hyvään suitsutukseen,

8. And oil for the light, and spices for anointing oil, and for the sweet incense,

9. Onikin kiviä ja sisälle suljetuita

9. And onyx stones, and stones to

kiviä päällisvaatteesen ja rintavaatteesen.
10. Ja jokainen taitava teidän seassanne tulkaan ja tehkään kaikki mitä Herra käskenyt on:
11. Majan vaatteinensa, peitteinensä, renkainensa, lautoinensa, korentoinensa, patsainensa ja jalkoinensa;
12. Arkin korentoinensa, armo-istuimen ja esiripun;
13. Pöydän korentoinensa ja kaikki sen kalut, niin myös katsomusleivän;
14. Kynttiläjalan kaluinensa valistamaan, ja hänen lamppunsa ja öljyä valkeudeksi.
15. Ja savu-alttarin korentoinensa, voidellusöljyn ja hyvänhajavia kaluja suitsutukseen, ja vaatteen majan oven eteen.
16. Polttouhrin alttarin vaskihäkin kanssa, korennot ja kaikki sen astiat: pesoastian jalkoinensa.
17. Pihan vaatteet patsainensa ja

be set for the ephod, and for the breastplate.
10. And every wise hearted among you shall come, and make all that the LORD hath commanded;
11. The tabernacle, his tent, and his covering, his taches, and his boards, his bars, his pillars, and his sockets,
12. The ark, and the staves thereof, with the mercy seat, and the vail of the covering,
13. The table, and his staves, and all his vessels, and the shewbread,
14. The candlestick also for the light, and his furniture, and his lamps, with the oil for the light,
15. And the incense altar, and his staves, and the anointing oil, and the sweet incense, and the hanging for the door at the entering in of the tabernacle,
16. The altar of burnt offering, with his brasen grate, his staves, and all his vessels, the laver and his foot,
17. The hangings of the court, his pillars, and their sockets, and the

jalkoinensa, niin myös vaatteen pihan oven eteen;

hanging for the door of the court,

18. Majan ja pihan vaarnat köysinensä;

18. The pins of the tabernacle, and the pins of the court, and their cords,

19. Virkavaatteet pyhän palvelukseen: pyhät vaatteet papille Aaronille, hänen poikainsa vaatteen kanssa, papin virkaan.

19. The cloths of service, to do service in the holy place, the holy garments for Aaron the priest, and the garments of his sons, to minister in the priest's office.

20. Silloin meni koko Israelin lasten seurakunta ulos Moseksen kasvoin edestä.

20. And all the congregation of the children of Israel departed from the presence of Moses.

21. Ja tuli jokainen, jonka sydän kehoitettiin, ja jolla oli hyvänsuopainen henki, ja toivat ylennysuhrin Herralle, seurakunnan majan tarpeeksi, ja kaikkeen sen palvelukseen, ja pyhiin vaatteisiin.

21. And they came, every one whose heart stirred him up, and every one whom his spirit made willing, and they brought the LORD'S offering to the work of the tabernacle of the congregation, and for all his service, and for the holy garments.

22. Ja tulivat sekä miehet että vaimot, kaikki, joilla oli hyvänsuopainen sydän, ja toivat rannerenkaita, korvarenkaita, sormuksia ja solkia, ja kaikkinaisia kultaisia astioita; toi myös joka mies kultaa häälytysuhriksi Herralle.

22. And they came, both men and women, as many as were willing hearted, and brought bracelets, and earrings, and rings, and tablets, all jewels of gold: and every man that offered offered an offering of gold unto the LORD.

23. Ja jokainen toi, joka tyköänsä löysi sinisiä, ja purpuraisia, ja tulipunaisia villoja, ja kallista liinaa, ja vuohenkarvoja, punalla painetuita oinaan nahkoja, ja tekasjim-nahkoja.

23. And every man, with whom was found blue, and purple, and scarlet, and fine linen, and goats' hair, and red skins of rams, and badgers' skins, brought them.

24. Jokainen joka hopiaa ja vaskea ylensi, hän sen toi ylennysuhriksi Herralle. Ja jokainen, joka tyköänsä löysi sittimipuita, hän toi niitä kaikkinaiseksi Jumalan palveluksen tarpeeksi.

24. Every one that did offer an offering of silver and brass brought the LORD'S offering: and every man, with whom was found shittim wood for any work of the service, brought it.

25. Ja kaikki taitavat vaimot kehräsivät käsillänsä, ja toivat kehräyksensä sinisistä, ja purpuraisista ja tulipunaisista villoista, ja kalliista liinasta.

25. And all the women that were wise hearted did spin with their hands, and brought that which they had spun, both of blue, and of purple, and of scarlet, and of fine linen.

26. Ja ne vaimot, jotka senkaltaisia töitä taisivat ja siihen olivat hyväntahtoiset, kehräsivät vuohen karvoja.

26. And all the women whose heart stirred them up in wisdom spun goats' hair.

27. Mutta päämiehet toivat onikin kiviä, ja kiinnitettyjä kiviä, päällisvaatteesen ja rintavaatteesen.

27. And the rulers brought onyx stones, and stones to be set, for the ephod, and for the breastplate;

28. Ja hyvänhajullisia yrttejä, ja öljyä valkeudeksi, ja voidellusöljyksi, ja yrttein suitsutukseksi.

28. And spice, and oil for the light, and for the anointing oil, and for the sweet incense.

29. Ja niin Israelin lapset toivat hyvällä mielellä, sekä miehet että vaimot kaikkinaiseen tarpeesen, niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli että tehtämän piti.

29. The children of Israel brought a willing offering unto the LORD, every man and woman, whose heart made them willing to bring for all manner of work, which the LORD had commanded to be made by the hand of Moses.

30. Ja Moses sanoi Israelin lapsille: katsokaat, Herra on kutsunut Betsaleelin nimeltä, Urin pojan, Hurin pojanpojan, Juudan suvusta,

30. And Moses said unto the children of Israel, See, the LORD hath called by name Bezaleel the son of Uri, the son of Hur, of the tribe of Judah;

31. Ja täyttänyt hänen Jumalan hengellä: taidolla, ymmärryksellä ja tiedolla kaikkinaiseen työhön,

31. And he hath filled him with the spirit of God, in wisdom, in understanding, and in knowledge, and in all manner of workmanship;

32. Ja taitavasti ylösajattelemaan sitä, mitä tehdä taidetaan kullasta, hopiasta ja vaskesta,

32. And to devise curious works, to work in gold, and in silver, and in brass,

33. Taitavasti kaivamaan ja sisälle kiinnittämään kalliita kiviä, veistämään puita, ja tekemään taitavasti kaikkinaista visua työtä;

33. And in the cutting of stones, to set them, and in carving of wood, to make any manner of cunning work.

34. Ja on antanut taidon hänen sydämeensä opettaa: ynnä Oholiabin Ahisamakin pojan kanssa Danin suvusta.

34. And he hath put in his heart that he may teach, both he, and Aholiab, the son of Ahisamach, of the tribe of Dan.

35. Ja on täyttänyt heidän sydämensä taidolla, tekemään kaikkinaista visua työtä, kaivamaan, kutomaan ja neulomaan sinisiä, ja purpuraisia ja tulipunaisia villoja, ja kallista liinaa, niin että he tekevät ja ylösajattelevat kaikkinaisia, taitavasti.

35. Them hath he filled with wisdom of heart, to work all manner of work, of the engraver, and of the cunning workman, and of the embroiderer, in blue, and in purple, in scarlet, and in fine linen, and of the weaver, even of them that do any work, and of those that devise cunning work.

36 luku

1. Niin Betsaleel ja Oholiab tekivät työtä, ja jokainen taitava mies, joille Herra oli antanut taidon ja ymmärryksen, tietämään tehdä kaikkea pyhän palveluksen työtä: kaiken sen jälkeen kuin Herra käskenyt oli.
2. Ja Moses kutsui Betsaleelin ja Oholiabin, ja kaikki taitavat miehet, joiden sydämiin Herra oli taidon antanut: kaikki ne, jotka mielellänsä itsensä taritsivat ja menivät sitä työtä tekemään;
3. Ja he ottivat Mosekselta kaikkinaiset ylennykset, jotka Israelin

1. Then wrought Bezaleel and Aholiab, and every wise hearted man, in whom the LORD put wisdom and understanding to know how to work all manner of work for the service of the sanctuary, according to all that the LORD had commanded.
2. And Moses called Bezaleel and Aholiab, and every wise hearted man, in whose heart the LORD had put wisdom, even every one whose heart stirred him up to come unto the work to do it:
3. And they received of Moses all the offering, which the children of Israel had brought for the work of

lapset toivat pyhän palveluksen tarpeeksi, että sen piti tehdyksi tuleman: ja he toivat joka aamu hyvämielisen lahjansa hänelle.

4. Niin he tulivat kaikki taitavat miehet, jotka kaikkea työtä tekivät pyhän rakennuksessa, itsekukin työstänsä kuin hän teki.

5. Ja he puhuivat Mosekselle, sanoen: kansa tuo ylen paljon: enemmän kuin tämän palveluksen rakennukseen tarvitaan, jonka Herra on käskenyt tehdä.

6. Niin Moses käski kaikille kuulluttaa leirissä, sanoen: älkään yksikään mies elikkä vaimo enempi tuoko ylennykseksi. Ja niin kansa estettiin tuomasta.

7. Sillä jo oli kalua kyllä kaikkinaiseen tarpeesen kuin tehtämän piti, ja vielä sittekin liiaksi.

8. Ja niin kaikki taitavat miehet, jotka siinä työssä olivat, tekivät majan kymmenen vaatetta: kalliista kerratusta liinasta, sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista;

the service of the sanctuary, to make it withal. And they brought yet unto him free offerings every morning.

4. And all the wise men, that wrought all the work of the sanctuary, came every man from his work which they made;

5. And they spake unto Moses, saying, The people bring much more than enough for the service of the work, which the LORD commanded to make.

6. And Moses gave commandment, and they caused it to be proclaimed throughout the camp, saying, Let neither man nor woman make any more work for the offering of the sanctuary. So the people were restrained from bringing.

7. For the stuff they had was sufficient for all the work to make it, and too much.

8. And every wise hearted man among them that wrought the work of the tabernacle made ten curtains of fine twined linen, and blue, and purple, and scarlet: with cherubims

ynnä Kerubimein kanssa tekivät he ne, taitavasti.

of cunning work made he them.

9. Ja kunkin vaatteen pituus oli kahdeksankolmattakymmentä kyynärää, ja joka vaatteen leveys neljä kyynärää: yksi mitta oli kaikilla vaatteilla.

9. The length of one curtain was twenty and eight cubits, and the breadth of one curtain four cubits: the curtains were all of one size.

10. Ja hän yhdisti viisi vaatetta toinen toiseensa, ja taas viisi vaatetta toinen toiseensa.

10. And he coupled the five curtains one unto another: and the other five curtains he coupled one unto another.

11. Ja teki myös silmukset sinisistä villoista sen ensimäisen vaatteen palteesen sauman kohdalle: ja niin hän myös teki sen äärimäisen vaatteen reunaan toisen sauman kohdalle.

11. And he made loops of blue on the edge of one curtain from the selvedge in the coupling: likewise he made in the uttermost side of another curtain, in the coupling of the second.

12. Viisikymmentä silmusta hän teki ensimäiseen vaatteesen, ja viisikymmentä silmusta toisen vaatteen reunaan, joilla ne toinen toisiinsa yhdistettiin: ja silmukset olivat toinen toisensa kohdalla.

12. Fifty loops made he in one curtain, and fifty loops made he in the edge of the curtain which was in the coupling of the second: the loops held one curtain to another.

13. Ja hän teki myös viisikymmentä kultaista koukkua, joilla hän vaatteet toinen toiseensa yhdisti, niin että se tuli yhdeksi majaksi.

13. And he made fifty taches of gold, and coupled the curtains one unto another with the taches: so it became one tabernacle.

14. Ja hän teki vaatteet vuohen

14. And he made curtains of goats'

karvoista, peitteeksi majan päälle: yksitoistakymmentä vaatetta hän niistä teki.

15. Ja jokaisen vaatteen pituus oli kolmekymmentä kyynärää, ja leveys neljä kyynärää: yksi mitta oli kaikilla yhdellätoistakymmenellä vaatteella.

16. Ja yhdisti viisi vaatetta erinänsä, ja kuusi vaatetta erinänsä.

17. Ja teki viisikymmentä silmusta äärimäisen vaatteen reunalle, sauman kohdalle, ja teki myös viisikymmentä silmusta toisen vaatteen reunaan, sauman kohdalle.

18. Ja hän teki viisikymmentä vaskikoukkua, joilla maja yhdistettiin, että se yksi olis.

19. Ja teki peitteen majan päälle, punalla painetuista oinaan nahoista, ja vielä peitteen sen päälle tekasjim-nahoista.

20. Ja teki majan laudat sittimipuista, pystyälle olemaan.

21. Jokaisen laudan pituus oli kym-

hair for the tent over the tabernacle: eleven curtains he made them.

15. The length of one curtain was thirty cubits, and four cubits was the breadth of one curtain: the eleven curtains were of one size.

16. And he coupled five curtains by themselves, and six curtains by themselves.

17. And he made fifty loops upon the uttermost edge of the curtain in the coupling, and fifty loops made he upon the edge of the curtain which coupleth the second.

18. And he made fifty taches of brass to couple the tent together, that it might be one.

19. And he made a covering for the tent of rams' skins dyed red, and a covering of badgers' skins above that.

20. And he made boards for the tabernacle of shittim wood, standing up.

21. The length of a board was ten cubits, and the breadth of a board

menen kyynärää, ja leveys puolitoista kyynärää.

one cubit and a half.

22. Jokaiseen lautaan teki hän kaksi vaarnaa, joilla ne toinen toiseensa liitettiin: niin teki hän kaikki majan laudat.

22. One board had two tenons, equally distant one from another: thus did he make for all the boards of the tabernacle.

23. Ja hän teki ne majan laudat, niin että kaksikymmentä lautaa seisoi etelään päin.

23. And he made boards for the tabernacle; twenty boards for the south side southward:

24. Ja teki neljäkymmentä hopiajalkaa kahdenkymmenen laudan alle: joka laudan alle kaksi jalkaa, aina kahden vaarnan kanssa.

24. And forty sockets of silver he made under the twenty boards; two sockets under one board for his two tenons, and two sockets under another board for his two tenons.

25. Hän teki myös toiselle sivulle majaa, pohjan puolelle, kaksikymmentä lautaa,

25. And for the other side of the tabernacle, which is toward the north corner, he made twenty boards,

26. Neljänkymmenen hopiajalan kanssa: aina kaksi jalkaa kunkin laudan alle.

26. And their forty sockets of silver; two sockets under one board, and two sockets under another board.

27. Mutta perälle majaa, länteen päin, teki hän kuusi lautaa,

27. And for the sides of the tabernacle westward he made six boards.

28. Ja teki kaksi muuta lautaa majan kulmille, molemmille sivuille.

28. And two boards made he for the corners of the tabernacle in the two sides.

29. Niin että kumpikin niistä tuli yhteen alhaalta; niin myös ylhäältä yhdistettiin ne yhdellä renkaalla: niin hän teki niille molemmille kulmille.

29. And they were coupled beneath, and coupled together at the head thereof, to one ring: thus he did to both of them in both the corners.

30. Ja oli kahdeksan lautaa, ja kuusitoistakymmentä hopiajalkaa: aina kaksi jalkaa yhden laudan alla.

30. And there were eight boards; and their sockets were sixteen sockets of silver, under every board two sockets.

31. Niin teki hän myös korennot sittimipuusta: viisi niihin lautoihin, jotka olivat yhdellä puolella majaa.

31. And he made bars of shittim wood; five for the boards of the one side of the tabernacle,

32. Ja viisi korentoa niihin lautoihin, jotka olivat toisella puolella majaa, ja taas viisi korentoa niihin lautoihin, jotka olivat kahden puolen majaa länteen päin.

32. And five bars for the boards of the other side of the tabernacle, and five bars for the boards of the tabernacle for the sides westward.

33. Ja teki keskimäisen korennon, niin että se piti lautain keskeltä sisälle sysättämän, yhdestä kulmasta toiseen.

33. And he made the middle bar to shoot through the boards from the one end to the other.

34. Ja silasi laudat päältä kullalla, mutta heidän renkaansa teki hän kullasta, joihinka korennot pistettiin: ja silasi myös korennot kullalla.

34. And he overlaid the boards with gold, and made their rings of gold to be places for the bars, and overlaid the bars with gold.

35. Hän teki myös esiripun, sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista

35. And he made a vail of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen: with cherubims made he it of

villoista ja kalliista kerratusta liinasta: hän teki myös Kerubimin sen päälle taitavasti.

cunning work.

36. Ja teki siihen neljä patsasta sittimipuusta, ja silasi ne kullalla, ja niiden koukut kullasta, ja valoi niille neljä hopiajalkaa.

36. And he made thereunto four pillars of shittim wood, and overlaid them with gold: their hooks were of gold; and he cast for them four sockets of silver.

37. Ja teki vaatteen majan oven eteen, sinisistä, ja purpuraissista, ja tulipunaisista villoista, ja valkiasta kerratusta liinasta: taitavasti neulotun.

37. And he made an hanging for the tabernacle door of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen, of needlework;

38. Ja viisi patsasta heidän koukkuinsa kanssa, ja silasi niiden päät, ja heidän vanteensa kullalla: ja niiden viisi vaskijalkaa.

38. And the five pillars of it with their hooks: and he overlaid their chapiters and their fillets with gold: but their five sockets were of brass.

37 luku

1. Ja Betsaleel teki arkin sittimipuusta: puolikolmatta kyynärää pitkän, puolitoista kyynärää leviän, ja puolitoista kyynärää korkian.

1. And Bezaleel made the ark of shittim wood: two cubits and a half was the length of it, and a cubit and a half the breadth of it, and a cubit and a half the height of it:

2. Ja silasi sen puhtaalla kullalla, sekä sisältä että ulkoa, ja teki sen ympärille kultaisen vanteen.

2. And he overlaid it with pure gold within and without, and made a crown of gold to it round about.

3. Ja valoi neljä kultarengasta hänen neljään kulmaansa: kaksi rengasta yhdelle puolelle, ja myös kaksi rengasta toiselle puolelle.

3. And he cast for it four rings of gold, to be set by the four corners of it; even two rings upon the one side of it, and two rings upon the other side of it.

4. Ja teki korennot sittimipuusta, ja silasi ne kullalla.

4. And he made staves of shittim wood, and overlaid them with gold.

5. Ja pisti ne korennot renkaisiin arkin sivulle, niin että arkki taidettiin kannettaa.

5. And he put the staves into the rings by the sides of the ark, to bear the ark.

6. Ja hän teki armo-istuimen puhtaasta kullasta, puolikolmatta kyynärää pitkän ja puolitoista kyynärää leviän.

6. And he made the mercy seat of pure gold: two cubits and a half was the length thereof, and one cubit and a half the breadth thereof.

7. Ja teki kaksi Kerubimia kullasta: vahvaa tekoa, molempiin päihin armo-istuinta.

7. And he made two cherubims of gold, beaten out of one piece made he them, on the two ends of the mercy seat;

8. Yhden Kerubimin tähän päähän, ja toisen Kerubimin toiseen päähän: molempiin päihin armo-istuinta hän teki Kerubimit.

8. One cherub on the end on this side, and another cherub on the other end on that side: out of the mercy seat made he the cherubims on the two ends thereof.

9. Ja Kerubimit levittivät siipensä sen ylitse, ja peittivät armo-istuimen siivillänsä, ja heidän kasvonsa olivat toinen toisensa puoleen:

9. And the cherubims spread out their wings on high, and covered with their wings over the mercy seat, with their faces one to another; even to the mercy seatward

armo-istuimeen päin olivat Kerubimien kasvot.

10. Hän teki myös pöydän sittimipuusta, kaksi kyynärää pitkäksi, kyynärää leviäksi, ja puolitoista kyynärää korkiaksi.

11. Ja silasi sen puhtaalla kullalla, ja teki kultaisen vanteen sen ympärille.

12. Ja teki partaan sen ympärille kämmentä leviän: teki myös kultaisen vanteen partaan ympärille.

13. Ja valoi siihen neljä kultaista rengasta, ja pani ne renkaat neljälle kulmalle heidän neljän jalkansa päälle.

14. Juuri partaan kohdalla olivat renkaat, joissa korennot olivat sisällä, joilla pöytä kannettiin.

15. Ja hän teki myös korennot sittimipuusta, ja silasi ne kullalla, että pöytä niillä kannettaa taidettiin.

16. Hän teki myös pöytäastiat, vadit, lusikat, ja maljat, ja pikarit, joilla ulos ja sisälle kaadettiin, puhtaasta kullasta.

were the faces of the cherubims.

10. And he made the table of shittim wood: two cubits was the length thereof, and a cubit the breadth thereof, and a cubit and a half the height thereof:

11. And he overlaid it with pure gold, and made thereunto a crown of gold round about.

12. Also he made thereunto a border of an handbreadth round about; and made a crown of gold for the border thereof round about.

13. And he cast for it four rings of gold, and put the rings upon the four corners that were in the four feet thereof.

14. Over against the border were the rings, the places for the staves to bear the table.

15. And he made the staves of shittim wood, and overlaid them with gold, to bear the table.

16. And he made the vessels which were upon the table, his dishes, and his spoons, and his bowls, and his covers to cover withal, of pure

gold.

17. Hän teki myös kynttiläjalan puhtaasta kullasta: vahvan tekoiseksi hän kynttiläjalan teki ja hänen vartensa, haaransa, maljansa, nuppinsa ja kukkaisensa olivat siitä samasta.

17. And he made the candlestick of pure gold: of beaten work made he the candlestick; his shaft, and his branch, his bowls, his knops, and his flowers, were of the same:

18. Kuusi haaraa kävi hänen kyljestänsä: kolme haaraa kynttiläjalan yhdeltä sivulta, ja myös kolme haaraa sen toiselta sivulta.

18. And six branches going out of the sides thereof; three branches of the candlestick out of the one side thereof, and three branches of the candlestick out of the other side thereof:

19. Kolme mandelin-muotoista maljaa oli sen yhdessä haarassa, ja yksi nuppi ja kukkainen, niin myös kolme mandelin-kaltaista maljaa toisessa haarassa, yksi nuppi ja kukkainen: niin oli niissä kuudessa haarassa, jotka kynttiläjalasta uloskävivät.

19. Three bowls made after the fashion of almonds in one branch, a knop and a flower; and three bowls made like almonds in another branch, a knop and a flower: so throughout the six branches going out of the candlestick.

20. Mutta kynttiläjalassa oli neljä mandelin-muotoista maljaa toisessa haarassa, nuppeinsa ja kukkaistensa kanssa,

20. And in the candlestick were four bowls made like almonds, his knops, and his flowers:

21. Niin että nuppi oli siinä kahden haaran alla, ja taas nuppi (toisen) kahden haaran alla, ja vielä nuppi

21. And a knop under two branches of the same, and a knop under two branches of the same, and a knop

kahden jälkimmäisen haaran alla: nimittäin niissä kuudessa haarassa, jotka siitä uloskävivät,

under two branches of the same, according to the six branches going out of it.

22. Ja hänen nuppinsa ja haaransa sen päällä, ja se kaikki oli puhtaasta lujasta kullasta.

22. Their knops and their branches were of the same: all of it was one beaten work of pure gold.

23. Ja hän teki myös seitsemän lamppua: ja heidän niistimensä ja sammutuskalunsa olivat puhtaasta kullasta.

23. And he made his seven lamps, and his snuffers, and his snuffdishes, of pure gold.

24. Ja hän teki sen, kaikkein astiainsa kanssa, yhdestä leiviskästä puhdasta kultaa.

24. Of a talent of pure gold made he it, and all the vessels thereof.

25. Hän teki myös suitsutusalttarin sittimipuusta: yhtä kyynärää pitkän ja yhtä kyynärää leviän, juuri nelikulmaiseksi, ja kaksi kyynärää korkian; siitä uloskävivät hänen sarvensa.

25. And he made the incense altar of shittim wood: the length of it was a cubit, and the breadth of it a cubit; it was foursquare; and two cubits was the height of it; the horns thereof were of the same.

26. Ja silasi sen puhtaalla kullalla, sen katon ja seinät ympärinsä, ja sen sarvet: ja teki sen ympärille vanteen kullasta,

26. And he overlaid it with pure gold, both the top of it, and the sides thereof round about, and the horns of it: also he made unto it a crown of gold round about.

27. Ja kaksi kultaista rengasta vanteen alle molemmin puolin, niin että korennot siihen sysättiin, kannettaa niillä.

27. And he made two rings of gold for it under the crown thereof, by the two corners of it, upon the two sides thereof, to be places for the

staves to bear it withal.

28. Ja korennot hän teki sittimipuusta, ja silasi ne kullalla.

28. And he made the staves of shittim wood, and overlaid them with gold.

29. Ja teki pyhän voidellusöljyn ja puhtaan suitsutuksen, hyvänhajullisista yrteistä, apotekarin tavan jälkeen.

29. And he made the holy anointing oil, and the pure incense of sweet spices, according to the work of the apothecary.

38 luku

1. Ja teki myös polttouhrin alttarin sittimipuusta, viisi kyynärää pitkän ja viisi kyynärää leviän, juuri nelikulmaiseksi, ja kolme kyynärää korkiaksi.

1. And he made the altar of burnt offering of shittim wood: five cubits was the length thereof, and five cubits the breadth thereof; it was foursquare; and three cubits the height thereof.

2. Ja teki neljä sarvea sen neljän kulman päälle: siitä olivat hänen sarvensa; ja silasi sen vaskella.

2. And he made the horns thereof on the four corners of it; the horns thereof were of the same: and he overlaid it with brass.

3. Ja teki kaikkinaiset alttarin astiat, tuhka-astiat, lapiot, maljat, hangot, hiiliastiat: kaikki astiat teki hän vaskesta.

3. And he made all the vessels of the altar, the pots, and the shovels, and the basons, and the fleshhooks, and the firepans: all the vessels thereof made he of brass.

4. Ja teki alttarin ympärille vaskihäkin niinkuin verkon, maasta niin

4. And he made for the altar a brasen grate of network under the

puolialttariin.

compass thereof beneath unto the midst of it.

5. Ja valoi neljä rengasta neljään vaskihäkin kulmiin, että korennot niihin pistettiin.

5. And he cast four rings for the four ends of the grate of brass, to be places for the staves.

6. Ja teki korennot sittimipuusta, ja silasi ne vaskella,

6. And he made the staves of shittim wood, and overlaid them with brass.

7. Ja pani renkaisiin alttarin sivulle, joilla se kannettiin. Ja teki laudoista, avojammaksi sisältä.

7. And he put the staves into the rings on the sides of the altar, to bear it withal; he made the altar hollow with boards.

8. Ja hän teki pesoastian vaskesta, ja sen jalan myös vaskesta, niiden vaimoin peileistä, jotka palvelivat seurakunnan majan oven edessä.

8. And he made the laver of brass, and the foot of it of brass, of the lookingglasses of the women assembling, which assembled at the door of the tabernacle of the congregation.

9. Ja hän teki pihan etelään päin, ja pihan vaatteet valkiasta kerratusta liinasta, sata kyynärää pitkäksi,

9. And he made the court: on the south side southward the hangings of the court were of fine twined linen, an hundred cubits:

10. Hänen kahdenkymmenen patsastensa ja kahdenkymmenen jalkainsa kanssa vaskesta, mutta heidän koukkunsa ja vyönsä hopiasta.

10. Their pillars were twenty, and their brasen sockets twenty; the hooks of the pillars and their fillets were of silver.

11. Niin myös pohjaa päin sata kyynärää, kahdenkymmenen patsaan

11. And for the north side the hangings were an hundred cubits,

ja kahdenkymmenen jalan kanssa vaskesta, mutta heidän koukkunsa ja vyönsä hopiasta.

their pillars were twenty, and their sockets of brass twenty; the hooks of the pillars and their fillets of silver.

12. Mutta lännen puolella olivat vaatteet viisikymmentä kyynärää, kymmenen patsaansa ja kymmenen jalkansa kanssa, mutta heidän koukkunsa ja vyönsä hopiasta;

12. And for the west side were hangings of fifty cubits, their pillars ten, and their sockets ten; the hooks of the pillars and their fillets of silver.

13. Mutta itää päin viisikymmentä kyynärää:

13. And for the east side eastward fifty cubits.

14. Vaatteet viisitoistakymmentä kyynärää sivulla: kolmen patsaan ja kolmen jalan kanssa.

14. The hangings of the one side of the gate were fifteen cubits; their pillars three, and their sockets three.

15. Ja toisella sivulla molemmin puolin, pihan läpikäytävän tykönä, olivat vaatteet viisitoistakymmentä kyynärää: heidän kolmen patsaansa ja jalkansa kanssa.

15. And for the other side of the court gate, on this hand and that hand, were hangings of fifteen cubits; their pillars three, and their sockets three.

16. Ja kaikki pihan vaatteet ympärinsä olivat valkiasta kerratusta liinasta,

16. All the hangings of the court round about were of fine twined linen.

17. Ja patsasten jalat vaskesta, ja heidän koukkunsa ja vyönsä hopiasta, niin että heidän nuppinsa olivat silatut hopialla: ja kaikki

17. And the sockets for the pillars were of brass; the hooks of the pillars and their fillets of silver; and the overlaying of their chapiters of silver; and all the pillars of the court

myös ne pihan patsaat olivat vyötetyt hopiavyöllä.

were filleted with silver.

18. Ja peitevaatteet pihan sisällekäytävään teki hän sinisistä ja purpuraisista ja tulipunaisista villoista, ja valkiasta kerratusta liinasta, taitavasti neulotut, kaksikymmentä kyynärää pitkäksi, ja viisi kyynärää korkiaksi leveydessä pihan vaatteen kohdalla,

18. And the hanging for the gate of the court was needlework, of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen: and twenty cubits was the length, and the height in the breadth was five cubits, answerable to the hangings of the court.

19. Niin myös niiden neljä patsasta ja niiden neljä jalkaa vaskesta, ja heidän koukkunsa hopiasta, ja heidän päänsä silatut ja vyötetyt hopiavöillä.

19. And their pillars were four, and their sockets of brass four; their hooks of silver, and the overlaying of their chapiters and their fillets of silver.

20. Ja kaikki vaarnat majassa, ja koko piha ympärinsä, olivat vaskesta.

20. And all the pins of the tabernacle, and of the court round about, were of brass.

21. Tämä on kaluin luku joka todistuksen majaan tarvittiin, jotka ovat luetut Moseksen käskyn jälkeen: Leviläisten palveluksen kautta, Itamarin papin Aaronin pojan käden alla.

21. This is the sum of the tabernacle, even of the tabernacle of testimony, as it was counted, according to the commandment of Moses, for the service of the Levites, by the hand of Ithamar, son to Aaron the priest.

22. Ja Betsaleel Urin poika, Hurin pojanpoika Juudan suvusta, teki

22. And Bezaleel the son of Uri, the son of Hur, of the tribe of Judah,

kaikki kuin Herra Mosekselle oli käskenyt,

23. Ja hänen kanssansa Oholiab Ahisamakin poika Danin suvusta; sillä hän oli taitava ja ymmärtäväinen neulomaan sinisillä, ja purpuraisilla, ja tulipunaisilla villoilla, ja valkialla liinalla.

24. Kaikki se kulta mikä tehtiin kaiken tämän pyhän tarpeeksi, se kuin annettu oli ylennykseksi, oli yhdeksänkolmattakymmentä leiviskää, seitsemänsataa ja kolmekymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen.

25. Mutta hopia, joka siihen yhteiseltä kansalta annettiin, oli sata leiviskää, tuhannen seitsemänsataa viisikahdeksattakymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen:

26. Niin monta puolta sikliä, kuin monta henkeä, pyhän siklin jälkeen: kaikilta niiltä, jotka luetut olivat kahdestakymmenestä ajastajasta ja sen ylitse, kuusisataa tuhatta, kolmetuhatta, viisisataa ja viisikymmentä.

made all that the LORD commanded Moses.

23. And with him was Aholiab, son of Ahisamach, of the tribe of Dan, an engraver, and a cunning workman, and an embroiderer in blue, and in purple, and in scarlet, and fine linen.

24. All the gold that was occupied for the work in all the work of the holy place, even the gold of the offering, was twenty and nine talents, and seven hundred and thirty shekels, after the shekel of the sanctuary.

25. And the silver of them that were numbered of the congregation was an hundred talents, and a thousand seven hundred and threescore and fifteen shekels, after the shekel of the sanctuary:

26. A bekah for every man, that is, half a shekel, after the shekel of the sanctuary, for every one that went to be numbered, from twenty years old and upward, for six hundred thousand and three thousand and five hundred and fifty men.

27. Sadasta leiviskästä hopiaa valettiin pyhät jalat, ja esiripun jalat: sata jalkaa sadasta leiviskästä, leiviskä kullekin jalalle.

27. And of the hundred talents of silver were cast the sockets of the sanctuary, and the sockets of the vail; an hundred sockets of the hundred talents, a talent for a socket.

28. Mutta tuhannesta seitsemästäsadasta ja viidestäkahdeksattakymmenestä siklistä tehtiin koukut patsaisiin: ja heidän päänsä silattiin, ja vyöllä vyötettiin.

28. And of the thousand seven hundred seventy and five shekels he made hooks for the pillars, and overlaid their chapiters, and filleted them.

29. Mutta vaski, joka annettiin ylennysuhriksi, oli seitsemänkymmentä leiviskää, kaksituhatta ja neljäsataa sikliä.

29. And the brass of the offering was seventy talents, and two thousand and four hundred shekels.

30. Siitä tehtiin jalat seurakunnan majan oveen, ja vaski-alttari ja vaskihäkki kuin siinä oli, ja myös kaikki alttarin astiat,

30. And therewith he made the sockets to the door of the tabernacle of the congregation, and the brasen altar, and the brasen grate for it, and all the vessels of the altar,

31. Niin myös jalat ympärinsä pihaa, ja jalat pihan sisällekäytävään, ja kaikki majan vaarnat, ja kaikki pihan vaarnat ympärinsä.

31. And the sockets of the court round about, and the sockets of the court gate, and all the pins of the tabernacle, and all the pins of the court round about.

39 luku

1. Mutta sinisistä, ja purpuraisista, ja tulipunaisista villoista tekivät he virkavaatteita palvelukseen pyhässä: ja he tekivät pyhiä vaatteita Aaronille, niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.

1. And of the blue, and purple, and scarlet, they made cloths of service, to do service in the holy place, and made the holy garments for Aaron; as the LORD commanded Moses.

2. Ja hän teki päällisvaatteen kullasta, sinisistä, ja purpuraisista, ja tulipunaisista villoista ja valkiasta kerratusta liinasta.

2. And he made the ephod of gold, blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen.

3. Ja he takoivat kullan kiskoksi, jonka hän leikkasi langaksi, että se taittiin taitavasti kudottaa sinisten, purpuraisten ja tulipunaisten villain ja valkian liinan seassa.

3. And they did beat the gold into thin plates, and cut it into wires, to work it in the blue, and in the purple, and in the scarlet, and in the fine linen, with cunning work.

4. He tekivät hänelle olkavaatteet, yhteensidotut: kahdelta kulmalta se yhdistettiin.

4. They made shoulderpieces for it, to couple it together: by the two edges was it coupled together.

5. Ja vyö sen päällä oli myös tehty sillä tavalla taitavasti kullasta, sinisistä, purpuraisista, ja tulipunaisista villoista ja valkiasta kerratusta liinasta: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.

5. And the curious girdle of his ephod, that was upon it, was of the same, according to the work thereof; of gold, blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen; as the LORD commanded Moses.

6. Ja he tekivät onikin kivet, kiinni-

6. And they wrought onyx stones inclosed in ouches of gold, graven,

tetyt kultaan: kaivetut sinetin tavalla Israelin lasten nimein jälkeen.
7. Ja istuttivat ne olkapäille päällisvaatteesen, että ne kivet piti oleman Israelin lapsille muistoksi: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.

8. Ja he tekivät rintavaatteen sillä tavalla taitavasti, kuin päällisvaatekin oli tehty: kullasta, sinisistä, ja purpuraisista villoista, ja kalliista kerratusta liinasta,
9. Niin että se oli nelitahkoinen ja kaksikertainen: vaaksa pituudelta ja vaaksa leveydeltä, aina kaksikertaisesti.
10. Ja täytti sen neljällä kivirivillä: ensimäinen rivi oli sardius, topatsius ja smaragdi;

11. Toinen rivi: rubin, saphiir ja demanti;
12. Kolmas rivi: lynkurius, akat ja ametisti;
13. Ja neljäs rivi: turkos, oniks ja jaspis: kiinnitetyt ympäriltä kullalla joka riviltä.

as signets are graven, with the names of the children of Israel.
7. And he put them on the shoulders of the ephod, that they should be stones for a memorial to the children of Israel; as the LORD commanded Moses.
8. And he made the breastplate of cunning work, like the work of the ephod; of gold, blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen.

9. It was foursquare; they made the breastplate double: a span was the length thereof, and a span the breadth thereof, being doubled.
10. And they set in it four rows of stones: the first row was a sardius, a topaz, and a carbuncle: this was the first row.
11. And the second row, an emerald, a sapphire, and a diamond.
12. And the third row, a ligure, an agate, and an amethyst.
13. And the fourth row, a beryl, an onyx, and a jasper: they were inclosed in ouches of gold in their inclosings.

14. Ja nämät kivet olivat Israelin lasten nimein jälkeen kaksitoistakymmentä, kaivetut sinetin tavalla, itsekukin nimeltänsä, kahdentoistakymmentä sukukunnan jälkeen.

14. And the stones were according to the names of the children of Israel, twelve, according to their names, like the engravings of a signet, every one with his name, according to the twelve tribes.

15. He tekivät myös rintavaatteen päälle vitjat kahden pään kanssa, vääten puhtaasta kullasta.

15. And they made upon the breastplate chains at the ends, of wreathen work of pure gold.

16. Ja he tekivät kaksi kultanastaa, ja kaksi kultarengasta, ja yhdistivät ne kaksi rengasta kahteen rintavaatteen palteesen.

16. And they made two ouches of gold, and two gold rings; and put the two rings in the two ends of the breastplate.

17. Ja pistivät ne kaksi kultavitjaa niihin kahteen renkaasen, rintavaatteen kulmiin.

17. And they put the two wreathen chains of gold in the two rings on the ends of the breastplate.

18. Mutta ne kaksi päätä vitjoista panivat he ylös niihin kahteen nastaan, ja yhdistivät ne päällisvaatteen kulmilta, juuri toinen toisensa kohdalle.

18. And the two ends of the two wreathen chains they fastened in the two ouches, and put them on the shoulderpieces of the ephod, before it.

19. Niin he tekivät kaksi muuta kultarengasta, ja yhdistivät ne niihin toisiin kahteen rintavaatteen kulmaan, sen palteesen joka on päällisvaatteen sivussa sisällisellä puolella.

19. And they made two rings of gold, and put them on the two ends of the breastplate, upon the border of it, which was on the side of the ephod inward.

20. Ja he tekivät kaksi muuta kultarengasta: ne panivat he kahteen kulmaan alhaallepäin päällisvaatteesen, toinen toisensa kohdalle, sitä saumaa kohden, päällisvaatteen vyön ylimmäiselle puolelle,

20. And they made two other golden rings, and put them on the two sides of the ephod underneath, toward the forepart of it, over against the other coupling thereof, above the curious girdle of the ephod.

21. Niin että rintavaate yhdistettiin renkainensa niihin renkaisiin, kuin oli päällisvaatteessa, sinisellä nuoralla, niin että se olis liki päällisvaatetta, ja ei eriäis päällisvaatteesta: niinkuin Herra käski Mosekselle.

21. And they did bind the breastplate by his rings unto the rings of the ephod with a lace of blue, that it might be above the curious girdle of the ephod, and that the breastplate might not be loosed from the ephod; as the LORD commanded Moses.

22. Hän teki myös hameen päällisvaatteen alle, kokonansa kudotun sinisistä villoista.

22. And he made the robe of the ephod of woven work, all of blue.

23. Ja päänläven keskelle, niinkuin pantsarin päänläven; sepaluksen päänläven ympärille pallistetun, ettei se kehkiäisi.

23. And there was an hole in the midst of the robe, as the hole of an habergeon, with a band round about the hole, that it should not rend.

24. Ja he tekivät granaatin omenat alhaalle hameen liepeisiin sinisistä, ja purpuraisista ja tulipunaisista villoista, jotka kerratut olivat.

24. And they made upon the hems of the robe pomegranates of blue, and purple, and scarlet, and twined linen.

25. Ja tekivät kulkuiset puhtaasta

25. And they made bells of pure

kullasta, ja panivat ne kulkuiset granaatin omenain välille ympärille, hameen liepeisiin.

gold, and put the bells between the pomegranates upon the hem of the robe, round about between the pomegranates;

26. Niin että kulkuinen ja granaatin omena oli vuoroin ympärinsä hameen liepeitä: palvelemaan sillä, niinkuin Herra käskenyt oli Mosekselle.

26. A bell and a pomegranate, a bell and a pomegranate, round about the hem of the robe to minister in; as the LORD commanded Moses.

27. Ja he tekivät myös ahtaat hameet, kudotut valkiasta kalliista liinasta, Aaronille ja hänen pojillensa,

27. And they made coats of fine linen of woven work for Aaron, and for his sons,

28. Ja hiipan valkiasta kalliista liinasta, ja kauniit lakit valkiasta kalliista liinasta, ja alusvaatteet valkiasta kerratusta liinasta,

28. And a mitre of fine linen, and goodly bonnets of fine linen, and linen breeches of fine twined linen,

29. Ja taitavasti neulotun vyön valkiasta kerratusta kalliista liinasta, sinisistä, ja purpuraisista, ja tulipunaisista villoista: niinkuin Herra käskenyt oli Mosekselle:

29. And a girdle of fine twined linen, and blue, and purple, and scarlet, of needlework; as the LORD commanded Moses.

30. He tekivät myös otsalehden, pyhän kruunun päälle, puhtaasta kullasta, ja kaivoivat kirjoituksen siihen, niinkuin sinetti kaivetaan: HERRAN PYHYYS.

30. And they made the plate of the holy crown of pure gold, and wrote upon it a writing, like to the engravings of a signet, HOLINESS TO THE LORD.

31. Ja sitoivat sen päälle sinisen nuoran, että sen piti yhdistämän

31. And they tied unto it a lace of blue, to fasten it on high upon the

hiipan ylhäältä: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.

32. Ja niin kaikki seurakunnan majan rakennus päätettiin. Ja Israelin lapset tekivät kaikki sen jälkeen, kuin Herra oli käskenyt Mosekselle; niin he tekivät.

33. Ja he kantoivat majan Moseksen tykö kaluinensa: sen koukut, laudat, korennot, patsaat ja jalat.

34. Ja peitteen punalla painetuista oinaan nahoista, peitteen tekasjimnahoista: ja peitteen esiripun,

35. Todistusarkin korentoinensa, ja myös armo-istuimen,

36. Pöydän kaikkein astiainsa kanssa, ja katsomusleivät,

37. Puhtaan kynttiläjalan valmistetun lamppuinensa, kaiken sen kanssa kuin siihen tarvittiin, ja öljyä valkeudeksi,

38. Kulta-alttarin ja voidellusöljyn, ja yrttein suitsutuksen, ja majan

mitre; as the LORD commanded Moses.

32. Thus was all the work of the tabernacle of the tent of the congregation finished: and the children of Israel did according to all that the LORD commanded Moses, so did they.

33. And they brought the tabernacle unto Moses, the tent, and all his furniture, his taches, his boards, his bars, and his pillars, and his sockets,

34. And the covering of rams' skins dyed red, and the covering of badgers' skins, and the vail of the covering,

35. The ark of the testimony, and the staves thereof, and the mercy seat,

36. The table, and all the vessels thereof, and the shewbread,

37. The pure candlestick, with the lamps thereof, even with the lamps to be set in order, and all the vessels thereof, and the oil for light,

38. And the golden altar, and the

ovivaatteen,

anointing oil, and the sweet incense, and the hanging for the tabernacle door,

39. Vaskisen alttarin ja vaskisen häkin korentoinensa, ja kaikkein kaluinsa kanssa, ja pesoastian jalkoinensa,

39. The brasen altar, and his grate of brass, his staves, and all his vessels, the laver and his foot,

40. Pihan vaatteet patsainensa ja jalkoinensa, vaatteen pihan sisällekäytävän eteen, köysinensä ja vaajoinensa, ja kaikki seurakunnan majan palveluksen astiat,

40. The hangings of the court, his pillars, and his sockets, and the hanging for the court gate, his cords, and his pins, and all the vessels of the service of the tabernacle, for the tent of the congregation,

41. Virkavaatteet palveltaa pyhässä, papin Aaronin pyhät vaatteet, ja hänen poikainsa vaatteet, joilla heidän piti tekemän papin viran palveluksen:

41. The cloths of service to do service in the holy place, and the holy garments for Aaron the priest, and his sons' garments, to minister in the priest's office.

42. Kaikkein niiden jälkeen mitkä Herra oli käskenyt Mosekselle: niin tekivät Israelin lapset kaiken sen työn.

42. According to all that the LORD commanded Moses, so the children of Israel made all the work.

43. Ja Moses näki kaiken tämän rakennuksen, että he olivat tehneet sen, niinkuin Herra oli käskenyt; ja Moses siunasi heitä.

43. And Moses did look upon all the work, and, behold, they had done it as the LORD had commanded, even so had they done it: and Moses blessed them.

40 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
2. Ensimäisenä päivänä ensimäisestä kuusta pitää sinun paneman ylös seurakunnan majan.
3. Ja sinun pitää siihen paneman sisälle todistuksen arkin, ja sinun pitää peittämän arkin esiripulla.
4. Ja sinun pitää myös sinne sisälle tuoman pöydän, ja valmistaman sen, ja asettaman siihen kynttiläjalan, ja paneman lamput sen päälle.
5. Ja sinun pitää asettaman kultaisen savualttarin todistusarkin eteen, ja ripustaman vaatteen majan eteen.
6. Mutta polttouhrin alttarin pitää sinun asettaman seurakunnan majan oven eteen,
7. Ja paneman pesoastian seurakunnan majan ja alttarin välille, ja paneman siihen vettä,

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. On the first day of the first month shalt thou set up the tabernacle of the tent of the congregation.
3. And thou shalt put therein the ark of the testimony, and cover the ark with the vail.
4. And thou shalt bring in the table, and set in order the things that are to be set in order upon it; and thou shalt bring in the candlestick, and light the lamps thereof.
5. And thou shalt set the altar of gold for the incense before the ark of the testimony, and put the hanging of the door to the tabernacle.
6. And thou shalt set the altar of the burnt offering before the door of the tabernacle of the tent of the congregation.
7. And thou shalt set the laver between the tent of the congregation and the altar, and shalt put water therein.

8. Ja tekemän pihan sen ympärille, ja ripustaman vaatteen pihan portin eteen,

8. And thou shalt set up the court round about, and hang up the hanging at the court gate.

9. Ja ottaman voidellusöljyn, ja voiteleman majan ja kaikki ne mitkä siinä ovat, ja pyhittämän sen kaluinensa, että ne olisivat pyhät,

9. And thou shalt take the anointing oil, and anoint the tabernacle, and all that is therein, and shalt hallow it, and all the vessels thereof: and it shall be holy.

10. Ja voiteleman polttouhrin alttarin kaluinensa, ja pyhittämän alttarin: ja se alttari pitää oleman kaikkein pyhin.

10. And thou shalt anoint the altar of the burnt offering, and all his vessels, and sanctify the altar: and it shall be an altar most holy.

11. Sinun pitää myös voiteleman pesinastian jalkoinensa, ja sen pyhittämän.

11. And thou shalt anoint the laver and his foot, and sanctify it.

12. Ja sinun pitää tuoman Aaronin poikinensa seurakunnan majan oven eteen, ja pesemän heidät vedellä,

12. And thou shalt bring Aaron and his sons unto the door of the tabernacle of the congregation, and wash them with water.

13. Ja puettaman Aaronin pyhiin vaatteisiin, ja voiteleman ja pyhittämän hänen, minun papikseni.

13. And thou shalt put upon Aaron the holy garments, and anoint him, and sanctify him; that he may minister unto me in the priest's office.

14. Ja sinun pitää myös tuoman hänen poikansa ja puettaman heidän yllensä ahtaat hameet,

14. And thou shalt bring his sons, and clothe them with coats:

15. Ja voiteleman heidät, niinkuin sinä heidän isänsä voitelit, minun

15. And thou shalt anoint them, as thou didst anoint their father, that

papikseni. Ja tämän voidelluksen pitää oleman heille ijankaikkiseksi pappeudeksi, heidän sukukunnissansa.

16. Ja Moses teki kaikki kuin Herra oli hänelle käskenyt.

17. Niin tapahtui toisena vuonna, ensimäisenä päivänä ensimäisestä kuusta, että maja pantiin ylös.

18. Ja koska Moses pani ylös majan, niin hän asetti jalat ja laudat ja korennot, ja nosti patsaat pystyälle,

19. Ja levitti peitteen majan ylitse, ja pani katon sen päälle: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.

20. Ja otti todistuksen ja pani arkkiin, ja asetti korennot arkin päälle, ja pani myös armoistuimen arkin päälle.

21. Ja toi arkin majaan, ja ripusti esiripun todistusarkin eteen: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.

they may minister unto me in the priest's office: for their anointing shall surely be an everlasting priesthood throughout their generations.

16. Thus did Moses: according to all that the LORD commanded him, so did he.

17. And it came to pass in the first month in the second year, on the first day of the month, that the tabernacle was reared up.

18. And Moses reared up the tabernacle, and fastened his sockets, and set up the boards thereof, and put in the bars thereof, and reared up his pillars.

19. And he spread abroad the tent over the tabernacle, and put the covering of the tent above upon it; as the LORD commanded Moses.

20. And he took and put the testimony into the ark, and set the staves on the ark, and put the mercy seat above upon the ark:

21. And he brought the ark into the tabernacle, and set up the vail of the covering, and covered the ark

of the testimony; as the LORD commanded Moses.

22. Niin asetti hän myös pöydän seurakunnan majaan, pohjan puoliselle sivulle, ulkoiselle puolelle esirippua.
22. And he put the table in the tent of the congregation, upon the side of the tabernacle northward, without the vail.

23. Ja asetti leivät sen päälle järjestykseen, Herran eteen: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.
23. And he set the bread in order upon it before the LORD; as the LORD had commanded Moses.

24. Niin pani hän myös kynttiläjalan seurakunnan majaan, juuri pöydän kohdalle, etelän sivulle majaa.
24. And he put the candlestick in the tent of the congregation, over against the table, on the side of the tabernacle southward.

25. Ja pani lamput niiden päälle Herran eteen: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.
25. And he lighted the lamps before the LORD; as the LORD commanded Moses.

26. Ja pani myös kultaisen alttarin seurakunnan majaan, esiripun eteen.
26. And he put the golden altar in the tent of the congregation before the vail:

27. Ja suitsutti yrttein suitsutuksen sen päällä: niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.
27. And he burnt sweet incense thereon; as the LORD commanded Moses.

28. Ja ripusti vaatteen majan oven eteen.
28. And he set up the hanging at the door of the tabernacle.

29. Vaan polttouhrin alttarin pani hän seurakunnnan majan oven eteen, ja uhrasi sen päällä polttouhrin ja ruokauhrin: niinkuin Herra oli
29. And he put the altar of burnt offering by the door of the tabernacle of the tent of the congregation, and offered upon it the burnt

käskenyt Mosekselle.

30. Ja pesoastian pani hän seurakunnan majan ja alttarin välille, ja pani siihen vettä pestä heitänsä.

31. Ja Moses ja Aaron ja hänen poikansa pesivät kätensä ja jalkansa siitä.

32. Sillä heidän piti pesemän itsensä, koska he menivät seurakunnan majaan eli kävivät alttarin tykö; niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.

33. Ja hän pani pihan ylös, majan ja alttarin ympärille, ja ripusti vaatteen pihan sisällekäytävään. Ja niin Moses päätti sen työn.

34. Ja pilvi peitti seurakunnan majan, ja Herran kunnia täytti majan.

35. Ja ei Moses taitanut käydä seurakunnan majaan; sillä pilvi oli sen päällä, ja Herran kunnia täytti majan.

36. Ja koska pilvi meni ylös majan

offering and the meat offering; as the LORD commanded Moses.

30. And he set the laver between the tent of the congregation and the altar, and put water there, to wash withal.

31. And Moses and Aaron and his sons washed their hands and their feet thereat:

32. When they went into the tent of the congregation, and when they came near unto the altar, they washed; as the LORD commanded Moses.

33. And he reared up the court round about the tabernacle and the altar, and set up the hanging of the court gate. So Moses finished the work.

34. Then a cloud covered the tent of the congregation, and the glory of the LORD filled the tabernacle.

35. And Moses was not able to enter into the tent of the congregation, because the cloud abode thereon, and the glory of the LORD filled the tabernacle.

36. And when the cloud was taken

päältä niin Israelin lapset vaelsivat, kaikissa matkoissansa.

up from over the tabernacle, the children of Israel went onward in all their journeys:

37. Vaan koska ei pilvi mennyt ylös, silloin ei he vaeltaneet, siihen päivään asti, että se meni ylös.

37. But if the cloud were not taken up, then they journeyed not till the day that it was taken up.

38. Sillä Herran pilvi oli päivällä majan ylitse, ja yöllä oli tuli siinä, koko Israelin huoneen silmäin edessä, kaikissa heidän vaelluksissansa.

38. For the cloud of the LORD was upon the tabernacle by day, and fire was on it by night, in the sight of all the house of Israel, throughout all their journeys.

KOLMAS MOOSEKSEN KIRJA

1 luku

1. Ja Herra kutsui Moseksen, ja puhui hänelle seurakunnan majasta, sanoen:

1. And the LORD called unto Moses, and spake unto him out of the tabernacle of the congregation, saying,

2. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille: joka teistä tahtoo uhrata Herralle, niin tehkäät teidän uhrinne eläimistä, karjasta ja lampaista.

2. Speak unto the children of Israel, and say unto them, If any man of you bring an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd, and of the flock.

3. Jos hän tahtoo Herralle polttouhria karjasta tehdä, niin uhratkaan

3. If his offering be a burnt sacrifice of the herd, let him offer a male without blemish: he shall offer it of

virheettömän härkyisen: seurakunnan majan oven edessä hän sen uhratkaan, että se olis Herralle otollinen häneltä.

his own voluntary will at the door of the tabernacle of the congregation before the LORD.

4. Ja pankaan kätensä sen polttouhrin pään päälle, niin se on otollinen häntä sovittamaan.

4. And he shall put his hand upon the head of the burnt offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.

5. Ja hänen pitää teurastaman mullin Herran edessä; ja papit, Aaronin pojat, pitää tuoman veren ja priiskottaman alttarille ympärinsä, joka on seurakunnan majan oven edessä.

5. And he shall kill the bullock before the LORD: and the priests, Aaron's sons, shall bring the blood, and sprinkle the blood round about upon the altar that is by the door of the tabernacle of the congregation.

6. Ja vuota pitää polttouhrista nyljettämän ja pitää kappaleiksi hakattaman.

6. And he shall flay the burnt offering, and cut it into his pieces.

7. Ja papin Aaronin pojat pitää tekemän tulen alttarille ja halvot tulen päälle paneman.

7. And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay the wood in order upon the fire:

8. Ja papit Aaronin pojat pitää sovittaman kappaleet, pään ja lihavuuden, halkoin päälle, jotka ovat alttarilla tulen päällä.

8. And the priests, Aaron's sons, shall lay the parts, the head, and the fat, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar:

9. Mutta sisällykset ja jalat pitää vedellä pestämän, ja papin pitää kaikki nämät polttaman alttarilla:

9. But his inwards and his legs shall he wash in water: and the priest shall burn all on the altar, to be a

polttouhriksi, ja lepytyshajun tuleksi Herralle.

burnt sacrifice, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

10. Ja jos hän tahtoo tehdä polttouhria pienistä eläimistä, lampaista eli vuohista, niin uhratkaan virheettömän oinaan eli kauriin.

10. And if his offering be of the flocks, namely, of the sheep, or of the goats, for a burnt sacrifice; he shall bring it a male without blemish.

11. Ja teurastakaan sen Herran edessä pohjan puolella alttaria, ja papit, Aaronin pojat, pitää priiskottaman hänen verensä alttarille ympärinsä.

11. And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD: and the priests, Aaron's sons, shall sprinkle his blood round about upon the altar.

12. Ja se pitää hakattaman kappaleiksi, sekä pää että lihavuus, ja papin pitää ne sovittaman halkoin päälle, jotka ovat alttarilla tulen päällä.

12. And he shall cut it into his pieces, with his head and his fat: and the priest shall lay them in order on the wood that is on the fire which is upon the altar:

13. Mutta sisällykset ja jalat pitää vedellä pestämän, ja papin pitää sen kaiken uhraaman ja polttaman alttarillla: se on polttouhri, tuliuhri ja lepytyshaju Herralle.

13. But he shall wash the inwards and the legs with water: and the priest shall bring it all, and burn it upon the altar: it is a burnt sacrifice, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

14. Jos hän tahtoo taas tehdä polttouhria Herralle linnuista, niin tehkään sen mettisistä, elikkä kyhkyläisten pojista.

14. And if the burnt sacrifice for his offering to the LORD be of fowls, then he shall bring his offering of turtledoves, or of young pigeons.

15. Ja papin pitää sen alttarille tuoman, ja niskan poikki vääntämän, ja alttarilla polttaman, ja antaman veren vuotaa alttarin seinään.

15. And the priest shall bring it unto the altar, and wring off his head, and burn it on the altar; and the blood thereof shall be wrung out at the side of the altar:

16. Ja ottakaan hänen kupunsa höyheninensä ulos, ja heittäkään ne alttarin viereen itään päin, tuhkako'on päälle.

16. And he shall pluck away his crop with his feathers, and cast it beside the altar on the east part, by the place of the ashes:

17. Ja pitää sen siipinensä halkaiseman, mutta ei erinänsä repäisemän. Ja niin papin pitää sillänsä sen polttaman halkoin päällä, jotka ovat alttarilla tulen päällä: tämä on polttouhri, tuliuhri ja lepytyshaju Herralle.

17. And he shall cleave it with the wings thereof, but shall not divide it asunder: and the priest shall burn it upon the altar, upon the wood that is upon the fire: it is a burnt sacrifice, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

2 luku

1. Ja jos joku henki tahtoo tehdä Herralle ruokauhria, niin sen pitää oleman sämpyläjauhoista, ja hänen pitää öljyä sen päälle vuodattaman ja pyhää savua sen päälle paneman,

1. And when any will offer a meat offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon:

2. Ja sitte sen papeille Aaronin pojille viemän: niin pitää papin otta-

2. And he shall bring it to Aaron's sons the priests: and he shall take thereout his handful of the flour

man pivonsa täyden niistä sämpyläjauhoista, ja öljyä kaiken pyhän savun kanssa, ja sen polttaman alttarilla muistoksi. Tämä on tuliuhri ja lepytyshaju Herralle.

thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; and the priest shall burn the memorial of it upon the altar, to be an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD:

3. Se kuin jää ruokauhrista, pitää oleman Aaronin ja hänen poikainsa oman: sen pitää oleman kaikkein pyhimmän Herran tulista.

3. And the remnant of the meat offering shall be Aaron's and his sons': it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.

4. Mutta jos sinä tahdot tehdä ruokauhria pätsissä kypsytetystä, niin ota happamattomia kyrsiä sämpyläjauhoista öljyyn sekoitettuna, ja happamattomia ohukaisia kyrsiä öljyllä voideltuita.

4. And if thou bring an oblation of a meat offering baken in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers anointed with oil.

5. Vaan jos sinun ruokauhris on pannussa kypsetystä, niin sen pitää oleman happamattomista sämpyläjauhoista öljyyn sekoitettuna.

5. And if thy oblation be a meat offering baken in a pan, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.

6. Sen sinun pitää jakaman kappaleiksi, ja vuodattaman öljyä sen päälle: niin se on ruokauhri.

6. Thou shalt part it in pieces, and pour oil thereon: it is a meat offering.

7. Ja jos sinun ruokauhris on halstarilla kypsetystä, niin sinun pitää tekemän sen sämpyläjauhoista öljyn kanssa.

7. And if thy oblation be a meat offering baken in the fryingpan, it shall be made of fine flour with oil.

8. Ja sen ruokauhrin, jonka sinä

8. And thou shalt bring the meat

tahdot senkaltaisista tehdä Herralle, pitää sinun tuoman papille, ja kantaman sen alttarin tykö.

9. Ja papin pitää ylentämän sen ruokauhrin muistoksi ja polttaman alttarilla. Se on tuliuhri ja lepytyshaju Herralle.

10. Tähteet ruokauhrista tulee oleman Aaronin ja hänen poikainsa omat: sen pitää oleman kaikkein pyhimmän Herran tulista.

11. Kaiken ruokauhrin, kuin te uhraatte Herralle, pitää teidän tekemän ilman hapatusta: sillä ei yhtään hapatusta eli hunajaa pidä siinä poltettaman uhriksi Herralle.

12. Mutta uutisten uhrissa pitää teidän ne uhraaman Herralle; vaan ei ne pidä tuleman alttarille makiaksi hajuksi.

13. Kaiken sinun ruokauhris pitää sinun suolaaman, ja sinun ruokauhris ei pidä ikänänsä ilman sinun Jumalas liittosuolata oleman; sillä

offering that is made of these things unto the LORD: and when it is presented unto the priest, he shall bring it unto the altar.

9. And the priest shall take from the meat offering a memorial thereof, and shall burn it upon the altar: it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

10. And that which is left of the meat offering shall be Aaron's and his sons': it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.

11. No meat offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven: for ye shall burn no leaven, nor any honey, in any offering of the LORD made by fire.

12. As for the oblation of the firstfruits, ye shall offer them unto the LORD: but they shall not be burnt on the altar for a sweet savour.

13. And every oblation of thy meat offering shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of

kaikissa sinun uhreissas pitää sinun suolaa uhraaman.

14. Mutta jos sinä tahdot tehdä uutisesta ruokauhrin Herralle, niin sinun pitää kuivaaman viheriäiset tähkäpäät tulella, ja survoman ne pieniksi, ja sitten uhraaman ruokauhrin sinun uutisestas.
15. Ja sinun pitää paneman öljyä siihen ja pyhää savua, niin on se ruokauhri.
16. Ja papin pitää ottaman niistä survotuista jyvistä ja öljystä, ynnä kaiken pyhän savun kanssa, ja polttaman sen muistoksi. Se on tuliuhri Herralle.

the covenant of thy God to be lacking from thy meat offering: with all thine offerings thou shalt offer salt.
14. And if thou offer a meat offering of thy firstfruits unto the LORD, thou shalt offer for the meat offering of thy firstfruits green ears of corn dried by the fire, even corn beaten out of full ears.
15. And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon: it is a meat offering.
16. And the priest shall burn the memorial of it, part of the beaten corn thereof, and part of the oil thereof, with all the frankincense thereof: it is an offering made by fire unto the LORD.

3 luku

1. Ja jos hänen uhrinsa on kiitosuhri karjasta, niin pitää hänen uhraaman härjän eli lehmän, ja virheettömän uhrin tuoman Herran eteen.

2. Ja pitää laskeman kätensä uhrinsa pään päälle, ja teurastaman

1. And if his oblation be a sacrifice of peace offering, if he offer it of the herd; whether it be a male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.
2. And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it

seurakunnan majan oven edessä: ja papit Aaronin pojat pitää priiskottaman veren alttarille ympärinsä.

at the door of the tabernacle of the congregation: and Aaron's sons the priests shall sprinkle the blood upon the altar round about.

3. Ja pitää uhraaman siitä kiitosuhrista polttouhrin Herralle: lihavuuden, kuin sisällykset peittää, ja kaiken sisällysten lihavuuden,

3. And he shall offer of the sacrifice of the peace offering an offering made by fire unto the LORD; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

4. Ja kaksi munaskuuta sen lihavuuden kanssa, kuin niiden päällä on lanteissa, ja maksan kalvon munaskuiden kanssa eroittaman.

4. And the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the flanks, and the caul above the liver, with the kidneys, it shall he take away.

5. Aaronin pojat pitää polttaman sen alttarilla polttouhriksi puiden päällä, jotka ovat tulessa, tuliuhriksi ja lepytyshajuksi Herralle.

5. And Aaron's sons shall burn it on the altar upon the burnt sacrifice, which is upon the wood that is on the fire: it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

6. Mutta jos hän tekee Herralle kiitosuhria pienistä eläimistä, oinaista eli uuhista, niin sen pitää oleman ilman virheetä.

6. And if his offering for a sacrifice of peace offering unto the LORD be of the flock; male or female, he shall offer it without blemish.

7. Jos hän uhraa karitsan, niin hänen pitää sen tuoman Herran eteen,

7. If he offer a lamb for his offering, then shall he offer it before the LORD.

8. Ja pitää laskeman kätensä uhrinsa pään päälle, ja teurastaman sen seurakunnan majan oven edessä. Ja Aaronin pojat pitää priiskottaman sen veren alttarille ympärinsä,

8. And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tabernacle of the congregation: and Aaron's sons shall sprinkle the blood thereof round about upon the altar.

9. Ja kiitosuhrista uhraaman Herralle polttouhrin, sen lihavuuden: koko saparon eroitetun selkäpiistä: lihavuuden, kuin sisällykset peittää, ja kaiken sisällysten lihavuuden,

9. And he shall offer of the sacrifice of the peace offering an offering made by fire unto the LORD; the fat thereof, and the whole rump, it shall he take off hard by the backbone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

10. Ja kaksi munaskuuta sen lihavuuden kanssa kuin lanteissa niiden päällä on, ja eroittaman maksan kalvon munaskuiden kanssa.

10. And the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the flanks, and the caul above the liver, with the kidneys, it shall he take away.

11. Ja papin pitää sen polttaman alttarilla, tulen ruaksi Herralle.

11. And the priest shall burn it upon the altar: it is the food of the offering made by fire unto the LORD.

12. Jos hänen uhrinsa on vuohi ja hän tuo sen Herran eteen,

12. And if his offering be a goat, then he shall offer it before the LORD.

13. Niin hänen pitää laskeman kätensä sen pään päälle, ja teurastaman seurakunnan majan oven

13. And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tabernacle of the congregation: and

edessä. Ja Aaronin pojat pitää priiskottaman hänen verensä alttarille ympärinsä,

the sons of Aaron shall sprinkle the blood thereof upon the altar round about.

14. Ja pitää siitä uhraaman polttouhrin Herralle: lihavuuden, kuin sisällykset peittää, ja kaiken sisällysten lihavuuden.

14. And he shall offer thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

15. Ja kaksi munaskuuta lihavuuden kanssa, joka niiden päällä on lanteissa, ja maksan kalvon munaskuiden kanssa eroittaman.

15. And the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the flanks, and the caul above the liver, with the kidneys, it shall he take away.

16. Ja papin pitää polttaman sen alttarilla, tulen ruaksi, makiaksi hajuksi. Kaikki lihavuus on Herran oma.

16. And the priest shall burn them upon the altar: it is the food of the offering made by fire for a sweet savour: all the fat is the LORD'S.

17. Sen pitää oleman ijankaikkisen säädyn teidän sukukunnissanne, kaikissa tiedän asuinsioissanne: ettette yhtään lihavuutta eli mitään verta söisi.

17. It shall be a perpetual statute for your generations throughout all your dwellings, that ye eat neither fat nor blood.

4 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Puhu Israelin lapsille, ja sano:

2. Speak unto the children of Israel,

jos joku sielu rikkoo tietämätä jotakuta Herran käskyä vastaan, jota ei hänen pitäis tekemän, niin että hän tekis yhtäkin vastaan niistä:

3. Jos pappi, joka voideltu on, rikkoo kansan pahennukseksi, niin hänen pitää rikoksensa edestä, kuin hän tehnyt on, tuoman virheettömän nuoren mullin Herralle rikosuhriksi,

4. Ja pitää tuoman mullin Herran eteen, seurakunnan majan oven tykö, ja laskeman kätensä mullin pään päälle, ja teurastaman mullin Herran edessä.

5. Ja pappi kuin voideltu on, pitää ottaman mullin verestä, ja kantaman seurakunna majaan.

6. Ja papin pitää kastaman sormensa vereen ja priiskottaman sitä verta seitsemän kertaa Herran ja pyhän esiripun edessä.

7. Ja papin pitää siitä verestä paneman suitsutusalttarin sarvein päälle, joka on Herran edessä seurakunnan

saying, If a soul shall sin through ignorance against any of the commandments of the LORD concerning things which ought not to be done, and shall do against any of them:

3. If the priest that is anointed do sin according to the sin of the people; then let him bring for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin offering.

4. And he shall bring the bullock unto the door of the tabernacle of the congregation before the LORD; and shall lay his hand upon the bullock's head, and kill the bullock before the LORD.

5. And the priest that is anointed shall take of the bullock's blood, and bring it to the tabernacle of the congregation:

6. And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, before the vail of the sanctuary.

7. And the priest shall put some of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the

majassa, ja kaiken muun veren kaataman polttouhrin alttarin pohjalle, joka on seurakunnan majan oven edessä.

LORD, which is in the tabernacle of the congregation; and shall pour all the blood of the bullock at the bottom of the altar of the burnt offering, which is at the door of the tabernacle of the congregation.

8. Ja kaiken rikosuhrin mullin lihavuuden pitää hänen ylentämän: nimittäin sen lihavuuden joka sisällykset peittää, ja kaiken sisällysten lihavuuden,

8. And he shall take off from it all the fat of the bullock for the sin offering; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

9. Ja kaksi munaskuuta sen lihavuuden kanssa, joka niiden päällä on lanteissa, ja maksan kalvon munaskuiden kanssa eroittaman,

9. And the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the flanks, and the caul above the liver, with the kidneys, it shall he take away,

10. Niinkuin ylennetään kiitosuhri härjästä: ja papin pitää sen polttaman polttouhrialttarilla.

10. As it was taken off from the bullock of the sacrifice of peace offerings: and the priest shall burn them upon the altar of the burnt offering.

11. Mutta mullin vuodan, kaiken lihan, pään ja jalkain kanssa, ja sisällykset ja ravan,

11. And the skin of the bullock, and all his flesh, with his head, and with his legs, and his inwards, and his dung,

12. Niin myös koko mullin pitää hänen leiristä viemän ulos puhtaaseen paikkaan, johonka tuhkat heitetään,

12. Even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are

ja se pitää poltettaman puiden päällä tulessa: juuri siinä paikassa, johon tuhka heitetään, pitää se poltettaman.

poured out, and burn him on the wood with fire: where the ashes are poured out shall he be burnt.

13. Jos koko Israelin seurakunta eksyis, ja se olis heidän silmäinsä edessä peitetty, niin että he olisivat tehneet jotakuta Herran käskyä vastaan, jota ei heidän tulisi tehdä, ja niin tulisivat vikapääksi,

13. And if the whole congregation of Israel sin through ignorance, and the thing be hid from the eyes of the assembly, and they have done somewhat against any of the commandments of the LORD concerning things which should not be done, and are guilty;

14. Ja sitte ymmärtäisivät rikoksensa, jonka he olivat tehneet, niin pitää heidän tuoman nuoren mullin rikosuhriksi, ja asettaman sen seurakunnan majan eteen.

14. When the sin, which they have sinned against it, is known, then the congregation shall offer a young bullock for the sin, and bring him before the tabernacle of the congregation.

15. Ja seurakunnan vanhimmat pitää laskeman kätensä mullin pään päälle Herran edessä, ja teurastaman mullin Herran edessä.

15. And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD: and the bullock shall be killed before the LORD.

16. Ja pappi, joka voideltu on, pitää kantaman mullin veren seurakunnan majaan.

16. And the priest that is anointed shall bring of the bullock's blood to the tabernacle of the congregation:

17. Ja papin pitää kastaman sormensa vereen ja seitsemän kertaa

17. And the priest shall dip his fin-

priiskottaman Herran eteen, esiripun edessä,

18. Ja pitää siitä verestä paneman altarin sarvein päälle, joka on Herran edessä seurakunnan majassa, ja kaiken sen muun veren kaataman polttouhrin alttarin pohjaan, joka on seurakunnan majan edessä.

19. Kaiken hänen lihavuutensa pitää hänen ylentämän ja polttaman alttarilla,

20. Ja pitää tekemän tämän mullin kanssa niinkuin hän teki rikosuhrin mullin kanssa: ja niin pitää papin heidät sovittaman, ja se heille annetaan anteeksi.

21. Ja hänen pitää viemän mullin leiristä ulos, ja polttaman hänen, niinkuin hän poltti sen entisen mullin: sen pitää oleman rikosuhri seurakunnan edestä.

22. Mutta jos päämies rikkoo ja tekee jotakuta Herran Jumalansa käskyä vastaan, jota ei hänen tekemän

ger in some of the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, even before the vail.

18. And he shall put some of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tabernacle of the congregation, and shall pour out all the blood at the bottom of the altar of the burnt offering, which is at the door of the tabernacle of the congregation.

19. And he shall take all his fat from him, and burn it upon the altar.

20. And he shall do with the bullock as he did with the bullock for a sin offering, so shall he do with this: and the priest shall make an atonement for them, and it shall be forgiven them.

21. And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn him as he burned the first bullock: it is a sin offering for the congregation.

22. When a ruler hath sinned, and done somewhat through ignorance against any of the commandments

pitäisi, ja tulee tietämätä vikapääksi,

of the LORD his God concerning things which should not be done, and is guilty;

23. Ja osotetaan hänelle sitte hänen rikoksensa, jolla hän on rikkonut: hänen pitää tuoman uhriksi virheettömän kauriin.

23. Or if his sin, wherein he hath sinned, come to his knowledge; he shall bring his offering, a kid of the goats, a male without blemish:

24. Ja laskeman kätensä kauriin pään päälle, ja teurastaman siinä paikassa, kussa Herralle polttouhria teurastetaan: se pitää oleman hänen rikosuhrinsa.

24. And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt offering before the LORD: it is a sin offering.

25. Sitte pitää papin ottaman rikosuhrin verta sormellansa, ja paneman sen polttouhrin alttarin sarvein päälle, ja sen muun veren kaataman polttouhrin alttarin pohjalle.

25. And the priest shall take of the blood of the sin offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt offering, and shall pour out his blood at the bottom of the altar of burnt offering.

26. Mutta kaiken hänen lihavuutensa pitää hänen polttaman alttarilla, niinkuin sen lihavuuden kiitosuhrista. Ja niin papin pitää sovittaman hänen rikoksensa, ja se hänelle annetaan anteeksi.

26. And he shall burn all his fat upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace offerings: and the priest shall make an atonement for him as concerning his sin, and it shall be forgiven him.

27. Jos joku sielu yhteisestä kansasta rikkoo tietämätä, niin että hän tekee jotakuta Herran käskyä vastaan, jota ei hänen tekemän pitäis,

27. And if any one of the common people sin through ignorance, while he doeth somewhat against any of the commandments of the LORD

ja tulee niin vikapääksi,

concerning things which ought not to be done, and be guilty;

28. Ja sitte saatetaan ymmärtämään rikoksensa, jolla hän on rikkonut: hänen pitää tuoman uhriksi virheettömän vuohen, sen rikoksen edestä, jolla hän rikkonut on,

28. Or if his sin, which he hath sinned, come to his knowledge: then he shall bring his offering, a kid of the goats, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.

29. Ja pitää laskeman kätensä rikosuhrin pään päälle ja teurastaman sen rikosuhrin polttouhrin paikalla.

29. And he shall lay his hand upon the head of the sin offering, and slay the sin offering in the place of the burnt offering.

30. Ja papin pitää sormellansa ottaman sen verta, ja paneman sen polttouhrin alttarin sarvein päälle, ja kaiken veren kaataman altarin pohjaan.

30. And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt offering, and shall pour out all the blood thereof at the bottom of the altar.

31. Ja kaiken hänen lihavuutensa pitää hänen eroittaman, niinkuin hän eroitti kiitosuhrin lihavuuden: ja papin pitää sen polttaman alttarilla makiaksi hajuksi Herralle. Ja niin pitää papin häntä sovittaman, ja se annetaan anteeksi hänelle.

31. And he shall take away all the fat thereof, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace offerings; and the priest shall burn it upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make an atonement for him, and it shall be forgiven him.

32. Mutta jos hän tuo lampaansa ri-

32. And if he bring a lamb for a sin offering, he shall bring it a female

kosuhriksi, niin tuokaan virheettömän uuhen.

without blemish.

33. Ja laskekaan kätensä rikosuhrin pään päälle ja teurastakaan sen rikosuhriksi siinä paikassa, missä polttouhri teurastetaan.

33. And he shall lay his hand upon the head of the sin offering, and slay it for a sin offering in the place where they kill the burnt offering.

34. Ja papin pitää sormellansa ottaman rikosuhrin verta, ja paneman polttouhrin alttarin sarvein päälle, ja kaataman kaiken muun veren alttarin pohjaan.

34. And the priest shall take of the blood of the sin offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt offering, and shall pour out all the blood thereof at the bottom of the altar:

35. Mutta kaiken lihavuuden pitää hänen eroittaman niinkuin kiitosuhrin lampaan lihavuus eroitettiin, ja papin pitää polttaman sen alttarilla Herran tuleksi. Ja niin pitää papin hänen rikoksensa sovittaman, jolla hän on rikkonut, ja se hänelle annetaan anteeksi.

35. And he shall take away all the fat thereof, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of the peace offerings; and the priest shall burn them upon the altar, according to the offerings made by fire unto the LORD: and the priest shall make an atonement for his sin that he hath committed, and it shall be forgiven him.

5 luku

1. Jos joku sielu rikkoo, niin että hän kuulee jonkun kiroilevan, ja hän on sen todistaja, eli on sen

1. And if a soul sin, and hear the voice of swearing, and is a witness, whether he hath seen or known of

nähnyt taikka tietänyt, ja ei ilmoita siitä, hän on vikapää vääryyteen.

2. Eli jos joku sielu rupee johonkuhun saastaiseen kappaleeseen, taikka saastaisen metsän eläimen raatoon, eli saastaisen karjan raatoon eli saastaisen madon raatoon, ja se olis hänelle tietämätöin: hän on saastainen ja vikapää.

3. Eli jos hän rupee saastaiseen ihmiseen, millä ikänänsä saastaisuudella ihminen taitaa saastaiseksi tulla, tietämätä, ja sen sitte ymmärtää, se on vikapää.

4. Eli jos joku sielu vannoo, niin että hänen suustansa käy ajattelemata pahoin eli hyvin tehdä, kaikki kuin ihminen vannoo huomaitsemata, ja sen sitte ymmärtää: hän on vikapää yhteen näistä.

5. Koska hän on vikapää johonkuhun näistä, ja tunnustaa, että hän siinä rikkonut on:

6. Niin pitää hänen tämän rikok-

it; if he do not utter it, then he shall bear his iniquity.

2. Or if a soul touch any unclean thing, whether it be a carcase of an unclean beast, or a carcase of unclean cattle, or the carcase of unclean creeping things, and if it be hidden from him; he also shall be unclean, and guilty.

3. Or if he touch the uncleanness of man, whatsoever uncleanness it be that a man shall be defiled withal, and it be hid from him; when he knoweth of it, then he shall be guilty.

4. Or if a soul swear, pronouncing with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall pronounce with an oath, and it be hid from him; when he knoweth of it, then he shall be guilty in one of these.

5. And it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that he hath sinned in that thing:

6. And he shall bring his trespass offering unto the LORD for his sin

sensa vian edestä, kuin hän rikkonut on, tuoman laumasta Herralle uuhen eli vuohen rikosuhriksi: niin pitää papin sovittaman hänen rikoksensa.

7. Jollei hänellä ole lammasta, niin tuokaan Herralle rikoksensa edestä, jolla hän rikkonut on, kaksi mettistä eli kaksi kyhkyläisen poikaa: yhden rikosuhriksi, ja toisen polttouhriksi.

8. Ja viekään ne papille: hänen pitää sen ensimäisen uhraaman rikosuhriksi ja vääntämän sen niskat ja ei kuitenkaan päätä erinänsä repäisemän,

9. Ja pitää priiskottaman alttarin seinän rikosuhrin verellä, ja antaman sen veren, joka jää, vuotaa alttarin pohjaan. Se on rikosuhri.

10. Toisen pitää hänen uhraaman polttouhriksi tavan jälkeen. Ja niin pitää papin sovittaman hänen rikoksensa, jolla hän rikkonut on, ja se annetaan hänelle anteeksi.

which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a kid of the goats, for a sin offering; and the priest shall make an atonement for him concerning his sin.

7. And if he be not able to bring a lamb, then he shall bring for his trespass, which he hath committed, two turtledoves, or two young pigeons, unto the LORD; one for a sin offering, and the other for a burnt offering.

8. And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin offering first, and wring off his head from his neck, but shall not divide it asunder:

9. And he shall sprinkle of the blood of the sin offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be wrung out at the bottom of the altar: it is a sin offering.

10. And he shall offer the second for a burnt offering, according to the manner: and the priest shall make an atonement for him for his sin which he hath sinned, and it shall be forgiven him.

11. Jollei hänelle ole kahta mettistä eli kahta kyhkyläisen poikaa, niin tuokaan uhrinsa, rikoksensa edestä, kymmenennen osan ephaa sämpyläjauhoja rikosuhriksi. Mutta ei hänen pidä öljyä sen päälle paneman, eikä pyhää savua; sillä se on rikosuhri.

11. But if he be not able to bring two turtledoves, or two young pigeons, then he that sinned shall bring for his offering the tenth part of an ephah of fine flour for a sin offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon: for it is a sin offering.

12. Ja hänen pitää sen viemän papille, ja papin pitää siitä ottaman pivon täyden muistoksi, ja polttaman sen alttarilla Herralle tuliuhriksi: tämä on rikosuhri.

12. Then shall he bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it, even a memorial thereof, and burn it on the altar, according to the offerings made by fire unto the LORD: it is a sin offering.

13. Ja papin pitää niin sovittaman hänelle hänen rikoksensa, jolla hän rikkonut on, ja se annetaan anteeksi hänelle. Ja sen pitää oleman papin oman niinkuin ruokauhrinkin.

13. And the priest shall make an atonement for him as touching his sin that he hath sinned in one of these, and it shall be forgiven him: and the remnant shall be the priest's, as a meat offering.

14. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

14. And the LORD spake unto Moses, saying,

15. Jos joku sielu kovasti rikkoo ja erehdyksestä syntiä tekee jossakussa joka Herralle pyhitetty on,

15. If a soul commit a trespass, and sin through ignorance, in the holy things of the LORD; then he shall bring for his trespass unto the

hänen pitää Herralle tuoman vikauhrin, virheettömän oinaan laumasta, sinun arvios jälkeen hopiapainoon, pyhän siklin jälkee, vikauhriksi.

LORD a ram without blemish out of the flocks, with thy estimation by shekels of silver, after the shekel of the sanctuary, for a trespass offering:

16. Siihen myös, mitä hän on rikkonut pyhitetyssä, pitää hänen sen antaman jällensä, ja pitää sen tykö antaman viidennen osan, ja antaman sen papille: ja papin pitää sovittaman hänen vikauhrin oinaalla, niin se hänelle annetaan anteeksi.

16. And he shall make amends for the harm that he hath done in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest: and the priest shall make an atonement for him with the ram of the trespass offering, and it shall be forgiven him.

17. Ja jos joku sielu rikkoo ja tekee vastoin jotakuta Herran käskyä, jota ei hänen pitänyt tekemän, ja ei sitä tietänyt: hän on vikapää vääryyteen,

17. And if a soul sin, and commit any of these things which are forbidden to be done by the commandments of the LORD; though he wist it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.

18. Ja pitää tuoman papille virheettömän oinaan laumasta, sinun arvios jälkeen vikauhriksi: ja papin pitää sovittaman hänelle hänen tietämättömyytensä, kun hän tehnyt on tietämätä, niin se hänelle annetaan anteeksi.

18. And he shall bring a ram without blemish out of the flock, with thy estimation, for a trespass offering, unto the priest: and the priest shall make an atonement for him concerning his ignorance wherein he erred and wist it not, and it shall be forgiven him.

19. Se on vikauhri: sillä vikaan hän

19. It is a trespass offering: he hath

kaiketikin Herran edessä joutunut on.

certainly trespassed against the LORD.

6 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
2. Jos joku sielu tekee syntiä ja rikkoo kovasti Herraa vastaan, kieltäen lähimmäiseltänsä sen, minkä hän hänen haltuunsa antanut on, eli sen, jonka hän hänelle (muutoin) käteen antanut on, taikka jonka hän väkivallalla ottanut on, eli vääryydellä on saattanut allensa:
3. Eli sen joka kadotettu oli, löytänyt on, ja kieltää sen väärällä vallalla, eli mikä ikänänsä se olis, jossa ihminen lähimmäistänsä vastaan rikkoo;
4. Koska hän niin rikkoo ja tulee vikapääksi, niin pitää hänen antaman jällensä, mitä hän väkivallalla ottanut on ja vääryydellä on saattanut allensa eli sen mikä hänen haltuunsa annettu oli, eli kadotetun kuin hän löytänyt on,

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. If a soul sin, and commit a trespass against the LORD, and lie unto his neighbour in that which was delivered him to keep, or in fellowship, or in a thing taken away by violence, or hath deceived his neighbour;
3. Or have found that which was lost, and lieth concerning it, and sweareth falsely; in any of all these that a man doeth, sinning therein:
4. Then it shall be, because he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took violently away, or the thing which he hath deceitfully gotten, or that which was delivered him to keep, or the lost thing which he found,

5. Eli jonka tähden hän väärän valan tehnyt on, sen pitää hänen kaikki tyynni antaman jällensä ja vielä sitte viidennen osan päälliseksi: sille, jonka se oma oli, pitää hänen sen antaman vikauhrinsa päivänä.

5. Or all that about which he hath sworn falsely; he shall even restore it in the principal, and shall add the fifth part more thereto, and give it unto him to whom it appertaineth, in the day of his trespass offering.

6. Mutta vikauhrinsa pitää hänen tuoman Herralle: virheettömän oinaan laumasta, sinun arvios jälkeen vikauhriksi, papin tykö.

6. And he shall bring his trespass offering unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, with thy estimation, for a trespass offering, unto the priest:

7. Ja papin pitää sovittaman hänen Herran edessä, niin hänelle annetaan anteeksi, mitä ikänänsä se olis, kaikista niistä mitä hän tehnyt on, jossa hän itsensä vikapääksi saatti.

7. And the priest shall make an atonement for him before the LORD: and it shall be forgiven him for any thing of all that he hath done in trespassing therein.

8. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

8. And the LORD spake unto Moses, saying,

9. Käske Aaronille ja hänen pojillensa sanoen: tämä on polttouhrin sääty: polttouhrin pitää palaman alttarilla kaiken yötä aamuun asti. Ja alttarilla tulen pitää sen päällä palaman.

9. Command Aaron and his sons, saying, This is the law of the burnt offering: It is the burnt offering, because of the burning upon the altar all night unto the morning, and the fire of the altar shall be burning in it.

10. Ja papin pitää yllensä pukeman liinahameen, ja vetämän liinaisen

10. And the priest shall put on his linen garment, and his linen

alusvaatteen ihonsa päälle, ja korjaaman tuhan alttarilta, sitte kuin tuli polttouhrin kuluttanut on, ja paneman sen alttarin viereen.

breeches shall he put upon his flesh, and take up the ashes which the fire hath consumed with the burnt offering on the altar, and he shall put them beside the altar.

11. Ja sitte pitää riisuman vaatteensa, ja toisiin vaatteisiin itsensä pukeman, ja sitte tuhan viemän ulos leiristä puhtaaseen paikkaan.

11. And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.

12. Tuli pitää palaman alttarilla, ja ei koskaan sammuman. Ja papin pitää halot sen päällä joka aamu sytyttämän, ja hänen pitää asettaman polttouhrin sen päälle, ja polttaman kiitosuhrin lihavuuden sen päällä.

12. And the fire upon the altar shall be burning in it; it shall not be put out: and the priest shall burn wood on it every morning, and lay the burnt offering in order upon it; and he shall burn thereon the fat of the peace offerings.

13. Tuli pitää alinomaa palaman alttarilla, ja ei koskaan sammutettaman.

13. The fire shall ever be burning upon the altar; it shall never go out.

14. Ja tämä on ruokauhrin sääty, jonka Aaronin pojat uhraaman pitää alttarilla, Herran eteen:

14. And this is the law of the meat offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, before the altar.

15. Papin pitää ottaman pivon täyden sämpyläjauhoja ruokauhrista, ja öljystä, ja kaiken pyhän savun, joka ruokauhrin päällä on, ja sen polttaman alttarilla lepytyshajuksi ja

15. And he shall take of it his handful, of the flour of the meat offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meat offering, and shall burn it

muistoksi Herralle.

upon the altar for a sweet savour, even the memorial of it, unto the LORD.

16. Ja sen tähteet pitää Aaronin poikinensa syömän: happamatoinna pitää se syötämän, pyhässä siassa, seurakunnan majan pihassa pitää heidän sen syömän.

16. And the remainder thereof shall Aaron and his sons eat: with unleavened bread shall it be eaten in the holy place; in the court of the tabernacle of the congregation they shall eat it.

17. Ja ei heidän pidä leipoman sitä hapatuksen kanssa; sillä se on heidän osansa, jonka minä heille minun tuliuhristani antanut olen: se pitää oleman kaikkein pyhin, niinkuin rikosuhri ja niinkuin vikauhri.

17. It shall not be baken with leaven. I have given it unto them for their portion of my offerings made by fire; it is most holy, as is the sin offering, and as the trespass offering.

18. Jokainen miehenpuoli Aaronin lapsista pitää sen syömän. Se olkoon alinomainen sääty teidän sukukunnissanne Herran tuliuhrista. Jokainen kuin niihin rupee, se pitää pyhitetty oleman.

18. All the males among the children of Aaron shall eat of it. It shall be a statute for ever in your generations concerning the offerings of the LORD made by fire: every one that toucheth them shall be holy.

19. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

19. And the LORD spake unto Moses, saying,

20. Tämän pitää oleman Aaronin ja hänen poikainsa uhri, jonka heidän pitää uhraaman Herralle voidellus-päivänänsä: kymmenennen osan

20. This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed; the tenth part of an

ephaa sämpyläjauhoja alinomaiseksi ruokauhriksi, puolen aamulla ja puolen ehtoolla.
21. Pannussa sinun sen tekemän pitää öljyn kanssa, ja sen kypsettynä tuoman: ja leivottuina kappaleina sinun sen uhraaman pitää, lepytyshajuksi Herralle.
22. Ja papin, joka hänen pojistansa hänen siaansa voideltu on, pitää sen tekemän. Tämä on ijankaikkinen sääty Herralle, se pitää kaikki poltettaman.
23. Sillä kaikki papin ruokauhri pitää kokonansa poltettaman, ei sitä pidä syötämän.
24. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
25. Puhu Aaronille ja hänen pojillensa, ja sano: tämä on rikosuhrin sääty: kussa paikassa polttouhri teurastetaan, siinä pitää myös rikosuhri teurastettaman Herran edessä, ja se on kaikkein pyhin.
26. Pappi, joka rikosuhria uhraa, pitää sen syömän: pyhällä sialla sen syötämän pitää, seurakunnan majan pihalla.

ephah of fine flour for a meat offering perpetual, half of it in the morning, and half thereof at night.
21. In a pan it shall be made with oil; and when it is baken, thou shalt bring it in: and the baken pieces of the meat offering shalt thou offer for a sweet savour unto the LORD.
22. And the priest of his sons that is anointed in his stead shall offer it: it is a statute for ever unto the LORD; it shall be wholly burnt.

23. For every meat offering for the priest shall be wholly burnt: it shall not be eaten.
24. And the LORD spake unto Moses, saying,
25. Speak unto Aaron and to his sons, saying, This is the law of the sin offering: In the place where the burnt offering is killed shall the sin offering be killed before the LORD: it is most holy.
26. The priest that offereth it for sin shall eat it: in the holy place shall it be eaten, in the court of the tabernacle of the congregation.

27. Kuka ikänänsä hänen lihaansa rupee, se pitää pyhitetty oleman, ja vaatteen, jonka päälle se veri priiskotetaan, pitää sinun pesemän pyhässä siassa.

27. Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy: and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in the holy place.

28. Ja se saviastia, jossa se keitetään, pitää rikottaman. Jos se on vaskisessa padassa keitetty, niin se pitää hivutettaman, ja vedellä virutettaman.

28. But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken: and if it be sodden in a brasen pot, it shall be both scoured, and rinsed in water.

29. Kaikki miehenpuolet papeista pitää syömän sen; sillä se on kaikkein pyhin.

29. All the males among the priests shall eat thereof: it is most holy.

30. Mutta kaikki se rikosuhri, jonka veri viedään seurakunnan majaan, sovinnoksi pyhään siaan, sitä ei pidä syötämän, vaan tulella poltettaman.

30. And no sin offering, whereof any of the blood is brought into the tabernacle of the congregation to reconcile withal in the holy place, shall be eaten: it shall be burnt in the fire.

7 luku

1. Ja tämä on vikauhrin sääty: se on kaikkein pyhin.

1. Likewise this is the law of the trespass offering: it is most holy.

2. Siinä paikassa, kussa polttouhri teurastetaan, pitää myös teurastettaman vikauhri, ja sen veri pitää

2. In the place where they kill the burnt offering shall they kill the trespass offering: and the blood

priiskotettaman alttarille ympärinsä.

3. Ja kaikki sen lihavuus pitää uhrattaman, sekä häntä että lihavuus, joka sisällykset peittää.

4. Ja ne kaksi munaskuuta sen lihavuuden kanssa, joka niiden päällä on lanteissa: ja maksan kalvon munaskuiden kanssa pitää hänen eroittaman.

5. Niin pitää papin sen polttaman alttarilla tuliuhriksi Herralle; se on vikauhri.

6. Jokainen miehenpuoli papeista pitää syömän sen; pyhässä siassa pitää se syötämän; sillä se on kaikkein pyhin.

7. Niinkuin rikosuhri on, niin pitää myös vikauhrin oleman; sillä yhtäläinen pitää heidän molempain säätynsä oleman: ja se pitää sen papin oma oleman, joka sillä sovittaa.

8. Sen papin, joka polttouhrin uhraa, pitää polttouhrin vuota oma oleman, jonka hän uhrannut on.

thereof shall he sprinkle round about upon the altar.

3. And he shall offer of it all the fat thereof; the rump, and the fat that covereth the inwards,

4. And the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the flanks, and the caul that is above the liver, with the kidneys, it shall he take away:

5. And the priest shall burn them upon the altar for an offering made by fire unto the LORD: it is a trespass offering.

6. Every male among the priests shall eat thereof: it shall be eaten in the holy place: it is most holy.

7. As the sin offering is, so is the trespass offering: there is one law for them: the priest that maketh atonement therewith shall have it.

8. And the priest that offereth any man's burnt offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt offering which he hath offered.

9. Ja kaikkinainen ruokauhri, joka pätsissä kypsetty on, ja kaikki kuin pannussa eli halstarilla valmistettu on, sen pitää papin oman oleman, joka sen uhraa.

9. And all the meat offering that is baken in the oven, and all that is dressed in the fryingpan, and in the pan, shall be the priest's that offereth it.

10. Ja kaikkinainen ruokauhri, joka öljyllä sekoitettu, taikka kuiva on, sen pitää kaikkein Aaronin lasten oman oleman, yhden niinkuin toisenkin.

10. And every meat offering, mingled with oil, and dry, shall all the sons of Aaron have, one as much as another.

11. Ja tämä on kiitosuhrin sääty, joka Herralle uhrataan:

11. And this is the law of the sacrifice of peace offerings, which he shall offer unto the LORD.

12. Jos he tahtovat tehdä ylistysuhria, niin heidän pitää uhraaman ylistysuhrin sivussa happamattomia leipiä, sekoitettuja öljyllä, ja happamattomia ohukaisia kyrsiä, voidelluita öljyllä, ja pannussa kypsetyitä sämpyläleipiä sekoitettuja öljyllä.

12. If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers anointed with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour, fried.

13. Mutta senkaltaisia uhreja pitää heidän tekemän hapanneen kyrsän päälle, heidän kiitosuhrinsa ylistysuhriksi.

13. Besides the cakes, he shall offer for his offering leavened bread with the sacrifice of thanksgiving of his peace offerings.

14. Ja yksi kaikista niistä pitää uhrattaman Herralle ylennysuhriksi, ja sen pitää papin oman oleman, joka priiskottaa kiitosuhrin vereen.

14. And of it he shall offer one out of the whole oblation for an heave offering unto the LORD, and it shall be the priest's that sprinkleth the

blood of the peace offerings.

15. Ja ylistysuhrin liha hänen kiitosuhrissansa pitää sinä päivänä syötämän, jona se uhrattu on, ja ei mitään pidä tähteeksi jätettämän huomeneksi.

15. And the flesh of the sacrifice of his peace offerings for thanksgiving shall be eaten the same day that it is offered; he shall not leave any of it until the morning.

16. Mutta jos joku lupauksesta taikka hyvästä tahdosta uhraa, niin se pitää sinä päivänä syötämän, jona se uhrattu on; mutta jos jotakin tähteeksi jää uhrista toiseksi päiväksi, niin pitää se myös syötämän.

16. But if the sacrifice of his offering be a vow, or a voluntary offering, it shall be eaten the same day that he offereth his sacrifice: and on the morrow also the remainder of it shall be eaten:

17. Mutta se mikä tähteeksi jää siitä uhrin lihasta, niin se kolmantena päivänä pitää poltettaman tulessa.

17. But the remainder of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.

18. Mutta jos joku syö kolmantena päivänä siitä uhratusta lihasta, joka on hänen kiitosuhristansa, niin ei ole hän otollinen, joka sen on uhrannut, eikä se hänelle pidä luettaman, mutta se on kauhistus; ja jokainen sielu, joka sitä syö, on vikapää pahaan tekoon.

18. And if any of the flesh of the sacrifice of his peace offerings be eaten at all on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it: it shall be an abomination, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.

19. Mutta se liha, joka sattuu johonkuhun saastaisuuteen, ei pidä syötämän, mutta tulessa poltetta-

19. And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire: and as for the flesh, all that be clean shall eat

man. Joka puhdas on, se pitää syömän lihasta.

thereof.

20. Ja se sielu, joka syö kiitosuhrin lihasta, siitä mikä Hrran oma on, ja hänen saastaisuutensa on hänen päällänsä, se sielu pitää hävitettämän kansoistansa.

20. But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, even that soul shall be cut off from his people.

21. Jos joku sielu rupee johonkuhun saastaisuuteen, olkoon se saastainen ihminen eli saastainen eläin eli joku muu saastainen kauhistus, ja syö kiitosuhrin lihasta siitä mikä Herran oma on, se pitää hävitettämän kansoistansa.

21. Moreover the soul that shall touch any unclean thing, as the uncleanness of man, or any unclean beast, or any abominable unclean thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace offerings, which pertain unto the LORD, even that soul shall be cut off from his people.

22. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

22. And the LORD spake unto Moses, saying,

23. Puhu Israelin lapsille, sanoen: ei teidän pidä mitään lihavuutta syömän härjistä, lampaista ja vuohista.

23. Speak unto the children of Israel, saying, Ye shall eat no manner of fat, of ox, or of sheep, or of goat.

24. Raadon eli haaskan lihavuus pantakoon kaikkinaisiin tarpeisiin: mutta ei teidän pidä sitä kaiketikaan syömän.

24. And the fat of the beast that dieth of itself, and the fat of that which is torn with beasts, may be used in any other use: but ye shall in no wise eat of it.

25. Sillä joka syö lihavuutta siitä

25. For whosoever eateth the fat of

eläimestä, joka Herralle tuliuhriksi annettu on, se sielu pitää hävitettämän kansoistansa.

the beast, of which men offer an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.

26. Ei teidän pidä myös verta syömän kaikissa teidän asumasioissanne, ei linnuista, eikä eläimistä.

26. Moreover ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.

27. Jokainen sielu, joka syö jotain verta, se pitää hävitettämän kansoistansa.

27. Whatsoever soul it be that eateth any manner of blood, even that soul shall be cut off from his people.

28. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

28. And the LORD spake unto Moses, saying,

29. Puhu Israelin lapsille, sanoen: se joka Herralle kiitosuhrinsa uhraa, hänen pitää tuoman, mikä Herralle kiitosuhriksi tulee.

29. Speak unto the children of Israel, saying, He that offereth the sacrifice of his peace offerings unto the LORD shall bring his oblation unto the LORD of the sacrifice of his peace offerings.

30. Mutta hänen pitää sen kantaman kädessänsä Herran tuliuhriksi: rinnan lihavuuden pitää hänen tuoman rinnan kanssa, että ne pitää oleman häälytysuhriksi Herralle.

30. His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire, the fat with the breast, it shall he bring, that the breast may be waved for a wave offering before the LORD.

31. Mutta papin pitää polttaman lihavuuden alttarilla, ja rinnan pitää

31. And the priest shall burn the fat upon the altar: but the breast shall

Aaronin ja hänen poikainsa oleman.
32. Ja oikian lavan pitää teidän antaman papille ylennysuhriksi, teidän kiitosuhristanne.
33. Ja joka uhraa kiitosuhrin verta ja lihavuutta Aaronin pojista, hänen pitää saaman oikian lavan osaksensa.
34. Sillä häälytysrinnan ja ylennyslavan olen minä ottanut Israelin lapsilta heidän kiitosuhristansa, ja olen sen antanut papille Aaronille ja hänen pojillensa ijankaikkiseksi säädyksi, Israelin lapsilta.
35. Tämä on Aaronin ja hänen poikainsa voitelus Herran tuliuhrista, siitä päivästä, jona he Herralle papiksi annettiin.
36. Jotka Herra käski sinä päivänä, jona hän heidän voiteli, annettaa heille Israelin lapsilta, ijankaik-

be Aaron's and his sons'.
32. And the right shoulder shall ye give unto the priest for an heave offering of the sacrifices of your peace offerings.
33. He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace offerings, and the fat, shall have the right shoulder for his part.
34. For the wave breast and the heave shoulder have I taken of the children of Israel from off the sacrifices of their peace offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons by a statute for ever from among the children of Israel.
35. This is the portion of the anointing of Aaron, and of the anointing of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when he presented them to minister unto the LORD in the priest's office;
36. Which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that he anointed them, by a statute for ever

kiseksi säädyksi heidän sukukunnissansa.

throughout their generations.

37. Ja tämä on sääty polttouhrista, ruokauhrista, rikosuhrista, vikauhrista, niin myös täytösuhrista ja kiitosuhrista.

37. This is the law of the burnt offering, of the meat offering, and of the sin offering, and of the trespass offering, and of the consecrations, and of the sacrifice of the peace offerings;

38. Jonka Herra Mosekselle käski Sinain vuorella; sinä päivänä, jona hän käskyn antoi hänelle Israelin lasten tykö, että heidän pitää uhraaman uhrinsa Herralle Sinain korvessa.

38. Which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to offer their oblations unto the LORD, in the wilderness of Sinai.

8 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Ota Aaron poikinensa ja vaatteet, ja voidellusöljy: niin myös mulli rikosuhriksi, ja kaiksi oinasta, ja myös kori happamattomia leipiä.

2. Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and a bullock for the sin offering, and two rams, and a basket of unleavened bread;

3. Ja kokoo kaikki kansa, seurakunnan majan oven eteen.

3. And gather thou all the congregation together unto the door of the tabernacle of the congregation.

4. Moses teki niinkuin Herra hänelle käskenyt oli: ja kokosi kansan seurakunnan majan oven eteen.

4. And Moses did as the LORD commanded him; and the assembly was gathered together unto the door of the tabernacle of the congregation.

5. Ja Moses sanoi kansalle: tämä on se minkä Herra on käskenyt tehdä.

5. And Moses said unto the congregation, This is the thing which the LORD commanded to be done.

6. Ja Moses otti Aaronin poikinensa, ja pesi heidät vedellä.

6. And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.

7. Ja puetti hänen yllensä hameen, ja vyötti hänen vyöllä ja puetti hänen ylishameella, ja pani päällisvaatteen hänen päällensä: niin myös vyötti hänen päällisvaatteen vyöllä, ja vaatetti hänen sillä.

7. And he put upon him the coat, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the curious girdle of the ephod, and bound it unto him therewith.

8. Ja pani hänen päällensä rintavaatteen: ja pani rintavaatteen päälle valkeudet ja täydellisyydet.

8. And he put the breastplate upon him: also he put in the breastplate the Urim and the Thummim.

9. Ja pani hiipan hänen päähänsä: ja pani hiipan päälle hänen otsallensa kultaisen otsalehden, pyhän kruunun, niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli.

9. And he put the mitre upon his head; also upon the mitre, even upon his forefront, did he put the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.

10. Ja Moses otti voidellusöljyn, ja voiteli majan ja kaikki mitä siinä oli:

10. And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and

ja pyhitti ne.

all that was therein, and sanctified them.

11. Ja priiskotti sitä seitsemän kertaa alttarille, ja voiteli alttarin ja kaikki sen astiat, ja pesoastian jalkoinensa, ja pyhitti ne.

11. And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all his vessels, both the laver and his foot, to sanctify them.

12. Ja kaasi voidellusöljyä Aaronin pään päälle, ja voiteli hänen ja pyhitti.

12. And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.

13. Ja Moses toi aaronin pojat, ja puetti heidän yllensä hameet, vyötti heidät vyöllä, ja sitoi lakit heidän päähänsä: niin kuin Herra hänelle käskenyt oli.

13. And Moses brought Aaron's sons, and put coats upon them, and girded them with girdles, and put bonnets upon them; as the LORD commanded Moses.

14. Ja antoi tuoda mullin rikosuhriksi ja Aaron poikinensa pani kätensä rikosuhrin mullin pään päälle,

14. And he brought the bullock for the sin offering: and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock for the sin offering.

15. Ja teurasti sen. Ja Moses otti verestä, ja pani sormellansa alttarin sarviin ympärinsä, ja puhdisti alttarin, ja kaasi veren alttarin pohjalle, ja pyhitti sen, sovittaaksensa (kansaa) sen päällä.

15. And he slew it; and Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured the blood at the bottom of the altar, and sanctified it, to make reconciliation upon it.

16. Ja otti kaiken sisällysten liha-

16. And he took all the fat that was upon the inwards, and the caul

vuuden, ja maksan kalvon, ja molemmat munaskuut, ynnä lihavuuden kanssa, ja Moses suitsutti ne alttarilla.

above the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses burned it upon the altar.

17. Mutta mullin vuotinensa, lihoinensa ja sontinensa poltti hän tulessa ulkona leiristä, niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli.

17. But the bullock, and his hide, his flesh, and his dung, he burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.

18. Ja hän toi oinaan polttouhriksi, ja Aaron poikinensa panivat kätensä oinaan pään päälle.

18. And he brought the ram for the burnt offering: and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.

19. Ja se teurastettiin, ja Moses priiskotti hänen verensä alttarille ympäri.

19. And he killed it; and Moses sprinkled the blood upon the altar round about.

20. Ja leikkasi oinaan kappaleiksi, ja Moses suitsutti pään ja kappaleet ja lihavuuden,

20. And he cut the ram into pieces; and Moses burnt the head, and the pieces, and the fat.

21. Ja pesi sisällykset ja jalat vedellä; ja Moses suitsutti koko oinaan alttarilla: se on polttouhri makiaksi hajuksi, se on tuliuhri Herralle, niinkuin Herra hänelle käskenyt oli.

21. And he washed the inwards and the legs in water; and Moses burnt the whole ram upon the altar: it was a burnt sacrifice for a sweet savour, and an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.

22. Ja toi myös toisen oinaan, täytösuhrin oinaan, ja Aaron poikinensa pani kätensä oinaan pään

22. And he brought the other ram, the ram of consecration: and Aaron and his sons laid their hands upon

päälle.
23. Ja Moses teurasti sen ja otti hänen vertansa, ja sivui Aaronin oikian korvan lehteen, niin myös oikian käden peukaloon, ja oikian jalan isoon varpaaseen.
24. Ja Moses toi myös Aaronin pojat, ja sivui verellä heidän oikian korvansa lehden, ja heidän oikian kätensä peukaloon, ja heidän oikian jalkansa isoon varpaaseen, ja Moses priiskotti veren alttarille ympäri.
25. Ja otti lihavuuden ja saparon ja kaiken sisällysten lihavuuden, ja maksan kalvon ja molemmat munaskuut heidän lihavuutensa kanssa, niin myös oikian lavan.
26. Hän otti myös korista, jossa happamattomat leivät olivat Herran edessä, yhden happamattoman kyrsän, ja öljyllä voidellun kyrsän, ja ohukaisen kyrsän, ja pani ne lihavuuden ja oikian lavan päälle,
27. Ja antoi kaikki nämät Aaronin käsiin, ja hänen poikainsa käsiin, ja häälytti ne häälytykseksi Herran

the head of the ram.
23. And he slew it; and Moses took of the blood of it, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.
24. And he brought Aaron's sons, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumbs of their right hands, and upon the great toes of their right feet: and Moses sprinkled the blood upon the altar round about.
25. And he took the fat, and the rump, and all the fat that was upon the inwards, and the caul above the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right shoulder:
26. And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and a cake of oiled bread, and one wafer, and put them on the fat, and upon the right shoulder:
27. And he put all upon Aaron's hands, and upon his sons' hands,

edessä.

28. Ja sitte otti Moses ne heidän käsistänsä ja poltti alttarilla polttouhrin päällä: se on täytösuhri lepytyshajuksi, se on tuliuhri Herralle.

29. Ja Moses otti rinnan ja häälytti sen häälytykseksi Herran edessä: täytösuhrin oinaasta sai Moses osan, niinkuin Herra hänelle käskenyt oli.

30. Ja Moses otti voidellusöljyä ja verta, joka oli alttarilla, ja priiskotti Aaronin ja hänen vaatettensa päälle, niin myös hänen poikainsa ja heidän vaatettensa päälle, ja pyhitti niin Aaronin ja hänen vaatteensa, niin myös hänen poikansa ja heidän vaatteensa hänen kanssansa.

31. Ja Moses sanoi Aaronille ja hänen pojillensa: keittäkäät lihaa seurakunnan majan oven edessä, ja syökäät se siinä paikassa, niin myös leipää, joka täytösuhrin korissa on, niinkuin minä käskin sanoen: Aaron

and waved them for a wave offering before the LORD.

28. And Moses took them from off their hands, and burnt them on the altar upon the burnt offering: they were consecrations for a sweet savour: it is an offering made by fire unto the LORD.

29. And Moses took the breast, and waved it for a wave offering before the LORD: for of the ram of consecration it was Moses' part; as the LORD commanded Moses.

30. And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him; and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.

31. And Moses said unto Aaron and to his sons, Boil the flesh at the door of the tabernacle of the congregation: and there eat it with the bread that is in the basket of consecrations, as I commanded, saying,

poikinensa pitää ne syömän.
32. Vaan mitä jää tähteeksi lihasta ja leivästä, sen teidän pitää polttaman tulessa.
33. Ja ei teidän pidä lähtemän seitsemänä päivänä seurakunnan majan ovesta, siihenasti, koska tiedän täytösuhrinne päivät täytetään; sillä seitsemänä päivänä teidän kätenne täytetään.
34. Niinkuin se tänäpänä tapahtunut on, niin Herra on käskenyt tehtää, että te sovitettaisiin.
35. Ja teidän pitää oleman seitsemän päivää seurakunnan majan oven edessä, yli päivää ja yötä, ja teidän pitää ottaman vaarin Herran vartioista, ettette kuolisi; sillä niin on minulle käsketty.
36. Ja Aaron poikinensa teki kaiken sen, kuin Herra Moseksen kautta käskenyt oli.

Aaron and his sons shall eat it.
32. And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.
33. And ye shall not go out of the door of the tabernacle of the congregation in seven days, until the days of your consecration be at an end: for seven days shall he consecrate you.
34. As he hath done this day, so the LORD hath commanded to do, to make an atonement for you.
35. Therefore shall ye abide at the door of the tabernacle of the congregation day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not: for so I am commanded.
36. So Aaron and his sons did all things which the LORD commanded by the hand of Moses.

9 luku

1. Ja tapahtui kahdeksantena päivänä, että Moses kutsui Aaronin ja

1. And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron

hänen poikansa, niin myös vanhimmat Israelista.

2. Ja sanoi Aaronille: ota sinulles nuori vasikka rikosuhriksi, ja oinas polttouhriksi, molemmat virheettömät, ja tuo Herran eteen.

3. Ja puhu Israelin lapsille, sanoen: ottakaat kauris rikosuhriksi, ja vasikka ja karitsa, molemmat vuosikuntaiset ja virheettömät, polttouhriksi.

4. Ja myös härkä ja oinas uhrattaa kiitosuhriksi Herran edessä, ja ruokauhri sekoitettu öljyllä; sillä tänäpänä ilmestyy Herra teille.

5. Ja he toivat ne kuin Moses käskenyt oli, seurakunnan majan oven eteen: ja kaikki kansa kävi edes, ja seisoi Herran edessä.

6. Niin sanoi Moses: tämä on se, minkä Herra käskenyt on teidän tehdä, ja Herran kunnia ilmestyy teille.

7. Ja Moses sanoi Aaronille: astu

and his sons, and the elders of Israel;

2. And he said unto Aaron, Take thee a young calf for a sin offering, and a ram for a burnt offering, without blemish, and offer them before the LORD.

3. And unto the children of Israel thou shalt speak, saying, Take ye a kid of the goats for a sin offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt offering;

4. Also a bullock and a ram for peace offerings, to sacrifice before the LORD; and a meat offering mingled with oil: for to day the LORD will appear unto you.

5. And they brought that which Moses commanded before the tabernacle of the congregation: and all the congregation drew near and stood before the LORD.

6. And Moses said, This is the thing which the LORD commanded that ye should do: and the glory of the LORD shall appear unto you.

7. And Moses said unto Aaron, Go

alttarin tykö, ja tee rikosuhris, ja poltouhris ja sovita sinuas ja kansaa, ja tee sitte kansan uhri ja sovita heitä, niinkuin Herra käskenyt on.

unto the altar, and offer thy sin offering, and thy burnt offering, and make an atonement for thyself, and for the people: and offer the offering of the people, and make an atonement for them; as the LORD commanded.

8. Ja Aaron astui alttarin tykö ja teurasti vasikan rikosuhriksensa.

8. Aaron therefore went unto the altar, and slew the calf of the sin offering, which was for himself.

9. Ja Aaronin pojat kantoivat veren hänen tykönsä, ja hän kasti sormensa vereen, ja sivui alttarin sarviin, ja veren kaasi hän alttarin pohjalle.

9. And the sons of Aaron brought the blood unto him: and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the bottom of the altar:

10. Ja lihavuuden, ja munaskuut, ja maksan kalvon rikosuhrista, poltti hän alttarilla, niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt.

10. But the fat, and the kidneys, and the caul above the liver of the sin offering, he burnt upon the altar; as the LORD commanded Moses.

11. Mutta lihan ja nahan poltti hän tulessa ulkona leiristä.

11. And the flesh and the hide he burnt with fire without the camp.

12. Sitte hän teurasti polttouhrin, ja Aaronin pojat kantoivat veren hänen tykönsä, ja hän priiskotti sen alttarille ympäri.

12. And he slew the burnt offering; and Aaron's sons presented unto him the blood, which he sprinkled round about upon the altar.

13. Ja he toivat myös polttouhrin

13. And they presented the burnt

hänelle, kappaleiksi leikatun, ja pään, ja hän poltti ne alttarilla.

offering unto him, with the pieces thereof, and the head: and he burnt them upon the altar.

14. Ja hän pesi sisällykset ja jalat, ja poltti ne polttouhrin päällä, alttarilla.

14. And he did wash the inwards and the legs, and burnt them upon the burnt offering on the altar.

15. Sitte kantoi hän kansan uhrin edes, ja otti kauriin, joka oli kansan rikosuhri, ja teurasti sen, ja teki siitä rikosuhrin, niinkuin sen entisenkin.

15. And he brought the people's offering, and took the goat, which was the sin offering for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.

16. Ja hän toi myös polttouhrin, ja valmisti sen tavan jälkeen.

16. And he brought the burnt offering, and offered it according to the manner.

17. Ja toi ruokauhrin, ja otti siitä pivonsa täyden, ja poltti ne alttarilla, paitsi aamullista polttouhria.

17. And he brought the meat offering, and took an handful thereof, and burnt it upon the altar, beside the burnt sacrifice of the morning.

18. Sitte teurasti hän härjän ja oinaan kansan kiitosuhriksi, ja Aaronin pojat kantoivat veren hänelle, ja hän priiskotti sen alttarin ympäri.

18. He slew also the bullock and the ram for a sacrifice of peace offerings, which was for the people: and Aaron's sons presented unto him the blood, which he sprinkled upon the altar round about,

19. Mutta härjän lihavuuden, ja oinaan saparon, ja sisällysten lihavuuden, ja munaskuut, ja maksan kalvon:

19. And the fat of the bullock and of the ram, the rump, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the caul above the liver:

20. Kaiken tämän lihavuuden panivat he rintain päälle, ja polttivat lihavuuden alttarilla.
21. Mutta rinnat ja oikian lavan häälytti Aaron häälytykseksi Herran edessä, niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.
22. Ja Aaron nosti kätensä kansan puoleen, ja siunasi heitä: ja sittekuin hän rikosuhrin, polttouhrin ja kiitosuhrin tehnyt oli, meni hän alas.
23. Niin Moses ja Aaron menivät seurakunnan majaan, ja koska he jälleen sieltä läksivät, siunasivat he kansan. Niin Herran kunnia ilmestyi kaiken kansan edessä:
24. Sillä tuli tuli Herralta alas, ja kulutti polttouhrin, ja sen lihavuuden, alttarilta: ja koska kaikki kansa sen näki, riemuitsivat he sangen suuresti, ja lankesivat maahan kasvoillensa.

20. And they put the fat upon the breasts, and he burnt the fat upon the altar:
21. And the breasts and the right shoulder Aaron waved for a wave offering before the LORD; as Moses commanded.
22. And Aaron lifted up his hand toward the people, and blessed them, and came down from offering of the sin offering, and the burnt offering, and peace offerings.
23. And Moses and Aaron went into the tabernacle of the congregation, and came out, and blessed the people: and the glory of the LORD appeared unto all the people.
24. And there came a fire out from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt offering and the fat: which when all the people saw, they shouted, and fell on their faces.

10 luku

1. Ja Aaronin pojat Nadab ja Abihu ottivat kumpikin suitsutusastiansa,

1. And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took either of them his

ja panivat tulta niihin, ja panivat suitsutusta sen päälle: ja kantoivat vierasta tulta Herran eteen, jota ei hän heille ollut käskenyt.

2. Silloin läksi tuli Herralta, ja kulutti heidät; niin että he kuolivat Herran edessä.

3. Niin sanoi Moses Aaronille: tämä on se kuin Herra puhunut on, sanoen: Minä pyhitetään niissä, jotka minua lähestyvät, ja kaiken kansan edessä minä kunnioitetaan. Ja Aaron oli ääneti.

4. Mutta Moses kutsui Misaelin, ja Eltsaphanin, Usielin, Aaronin sedän pojat ja sanoi heille, tulkaat ja kantakaat teidän veljenne pyhän edestä: ulos leiristä.

5. Ja he tulivat ja kantoivat heidät hameinensa leiristä, niinkuin Moses oli sanonut.

6. Niin sanoi Moses Aaronille, ja hänen pojillensa Eleatsarille ja Itamarille: ei teidän pidä paljastaman teidän päätänne, eikä myös repimän teidän vaatteitanne, ettette kuolisi, ja ettei viha tulisi kaiken kansan

censer, and put fire therein, and put incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which he commanded them not.

2. And there went out fire from the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.

3. Then Moses said unto Aaron, This is it that the LORD spake, saying, I will be sanctified in them that come nigh me, and before all the people I will be glorified. And Aaron held his peace.

4. And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them, Come near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.

5. So they went near, and carried them in their coats out of the camp; as Moses had said.

6. And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons, Uncover not your heads, neither rend your clothes; lest ye die, and lest wrath come upon all the people: but let your brethren, the

päälle: mutta teidän veljenne koko Israelin huoneesta itkekään tätä paloa, jonka Herra sytyttänyt on.

whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.

7. Vaa ei teidän pidä menemän seurakunnan majan ovesta ulos, ettette kuolisi; sillä Herran voidellusöljy on teidän päällänne. Ja he tekivät Moseksen sanan jälkeen.

7. And ye shall not go out from the door of the tabernacle of the congregation, lest ye die: for the anointing oil of the LORD is upon you. And they did according to the word of Moses.

8. Ja Herra puhui Aaronille, sanoen:

8. And the LORD spake unto Aaron, saying,

9. Viinaa ja väkevää juomaa ei pidä sinun juoman, eikä sinun poikas sinun kanssa, koska te menette seurakunnan majaan, ettette kuolisi: se pitää oleman ijankaikkinen sääty teidän sukukunnillenne,

9. Do not drink wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tabernacle of the congregation, lest ye die: it shall be a statute for ever throughout your generations:

10. Että te eroitatte mikä pyhä ja ei pyhä, mikä saastainen ja puhdas on.

10. And that ye may put difference between holy and unholy, and between unclean and clean;

11. Ja että te opettaisitte Israelin lapsille kaikki oikeudet, kuin Herra heille Moseksen kautta puhunut on.

11. And that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.

12. Ja Moses puhui Aaronille ja hänen jääneille pojillensa Eleatsarille ja Itamarille: ottakaat se, joka täh-

12. And Moses spake unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left, Take the meat offering that remaineth of the

teeksi jäänyt on ruokauhrista, Herran tuliuhrista, ja syökäät se happamattomana alttarin tykönä; sillä se on kaikkein pyhin.

offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar: for it is most holy:

13. Ja teidän pitää sen syömän pyhällä sialla: sillä se on sinun oikeutes ja sinun poikais oikeus Herran tuliuhrista; sillä se on minulle niin käsketty.

13. And ye shall eat it in the holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the sacrifices of the LORD made by fire: for so I am commanded.

14. Mutta häälytysrinnan ja ylennyslavan pitää sinun ja sinun poikas ja tyttäres sinun kanssas syömän puhtaalla paikalla; sillä tämä oikeus on sinulle ja sinun pojilles annettu Israelin lasten kiitosuhrista;

14. And the wave breast and heave shoulder shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee: for they be thy due, and thy sons' due, which are given out of the sacrifices of peace offerings of the children of Israel.

15. Sillä ylennyslapa ja häälytysrinta, lihavuus tuliuhrein kanssa, pitää kannettaman sisälle häälytettää häälytykseksi Herran edessä: sentähden pitää sen oleman sinulle ja sinun lapsilles ijankaikkiseksi säädyksi, niinkuin Herra käskenyt on.

15. The heave shoulder and the wave breast shall they bring with the offerings made by fire of the fat, to wave it for a wave offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, by a statute for ever; as the LORD hath commanded.

16. Ja Moses etsi ahkerasti rikosuhrin kaurista, ja katso, se oli pol-

16. And Moses diligently sought the goat of the sin offering, and, be-

tettu: ja vihastui Eleatsarin ja Itamarin Aaronin jääneiden poikain päälle, sanoen:

hold, it was burnt: and he was angry with Eleazar and Ithamar, the sons of Aaron which were left alive, saying,

17. Miksi ette ole syöneet rikosuhria pyhällä paikalla? sillä se on kaikkein pyhin, ja hän on antanut teille sen, että teidän pitää kantaman kansan rikokset, ja sovittaman heitä Herran edessä.

17. Wherefore have ye not eaten the sin offering in the holy place, seeing it is most holy, and God hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?

18. Katso, hänen verensä ei ole tuotu pyhään: teidän olis pitänyt kaiketi syömän sen pyhässä, niinkuin minulle käsketty on.

18. Behold, the blood of it was not brought in within the holy place: ye should indeed have eaten it in the holy place, as I commanded.

19. Mutta Aaron sanoi Mosekselle: katso, tänäpänä ovat he uhranneet rikosuhrinsa ja polttouhrinsa Herran edessä. Ja minulle on senkaltainen asia tapahtunut: ja pitäiskö minun tänäpänä syömän rikosuhrista, olisko se Herralle otollinen?

19. And Aaron said unto Moses, Behold, this day have they offered their sin offering and their burnt offering before the LORD; and such things have befallen me: and if I had eaten the sin offering to day, should it have been accepted in the sight of the LORD?

20. Kun Moses sen kuuli, tyytyi hän siihen

20. And when Moses heard that, he was content.

11 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen heille:
2. Puhukaat Israelin lapsille, sanoen: nämät ovat eläimet, joita te saatte syödä, kaikkein eläinten seassa maan päällä.
3. Kaikista kaksisorkkaisista eläimistä, jotka sorkkansa kokonansa hajoittavat ja märhettivät, saatte te syödä.
4. Kuitenkin tätä ette mahda syödä niistä, jotka märhettivät ja ovat kaksisorkkaiset, nimittäin: kameli, joka kyllä märhettii, vaan ei hajota sorkkiansa, se on teille saastainen;

5. Kaninit märhettivät, mutta ei ole kaksisorkkaiset, sentähden ne ovat teille saastaiset;
6. Ja jänis myös märhettii, vaan ei ole kaksisorkkainen, sentähden se on teille saastainen;
7. Ja sika on kaksisorkkainen, joka kokonansa hajottaa sorkkansa, mutta ei märheti, sentähden se on

1. And the LORD spake unto Moses and to Aaron, saying unto them,
2. Speak unto the children of Israel, saying, These are the beasts which ye shall eat among all the beasts that are on the earth.
3. Whatsoever parteth the hoof, and is clovenfooted, and cheweth the cud, among the beasts, that shall ye eat.
4. Nevertheless these shall ye not eat of them that chew the cud, or of them that divide the hoof: as the camel, because he cheweth the cud, but divideth not the hoof; he is unclean unto you.
5. And the coney, because he cheweth the cud, but divideth not the hoof; he is unclean unto you.
6. And the hare, because he cheweth the cud, but divideth not the hoof; he is unclean unto you.
7. And the swine, though he divide the hoof, and be clovenfooted, yet

teille saastainen.

8. Näiden lihaa ei teidän pidä syömän, eikä heidän raatoihinsa tarttuman; sillä ne ovat teille saastaiset.

9. Näitä te saatte syödä kaikista niistä jotka vesissä ovat: kaikki, joilla on uimukset ja suomukset vesissä, meressä ja virroissa, niitä teidän pitää syömän.

10. Mutta kaikki, joilla ei ole uimuksia ja suomuksia meressä ja virroissa, kaikkein niiden seassa, jotka liikkuvat ja elävät vesissä, ne pitää oleman teille kauhistus.

11. Ne ovat teitä kauhistavat: niiden lihaa ei teidän pidä syömän, kauhistukaat heidän raatoansa.

12. Silä kaikki, joilla ei ole uimuksia ja suomuksia vesissä, ne ovat teille kauhistus.

13. Näitä te kauhistukaat linnuista, eikä teidän niitä pidä syömän, sillä ne ovat kauhistus: Kotka, ja luukotka ja kalakotka;

he cheweth not the cud; he is unclean to you.

8. Of their flesh shall ye not eat, and their carcase shall ye not touch; they are unclean to you.

9. These shall ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them shall ye eat.

10. And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that move in the waters, and of any living thing which is in the waters, they shall be an abomination unto you:

11. They shall be even an abomination unto you; ye shall not eat of their flesh, but ye shall have their carcases in abomination.

12. Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that shall be an abomination unto you.

13. And these are they which ye shall have in abomination among the fowls; they shall not be eaten, they are an abomination: the eagle, and the ossifrage, and the ospray,

14. Kokkolintu, ja harakka lainensa,

14. And the vulture, and the kite after his kind;

15. Ja kaikki kaarneet lainensa;

15. Every raven after his kind;

16. Strutsi, pääskyinen, louve ja haukka lainensa;

16. And the owl, and the night hawk, and the cuckow, and the hawk after his kind,

17. Huhkaja, merimetsäs ja hyypiä;

17. And the little owl, and the cormorant, and the great owl,

18. Yökkö, ruovonpäristäjä ja storkki;

18. And the swan, and the pelican, and the gier eagle,

19. Haikara ja mäkihaukka lainensa, puputtaja ja nahkasiipi.

19. And the stork, the heron after her kind, and the lapwing, and the bat.

20. Ja kaikki, jotka liikkuvat lintuin seassa ja käyvät neljällä jalalla, pitää oleman teille kauhistus.

20. All fowls that creep, going upon all four, shall be an abomination unto you.

21. Kuitenkin näitä saatte te syödä linnuista, jotka liikkuvat ja käyvät neljällä jalalla: joilla ovat sääret jalkain päällä, hypellä maan päällä.

21. Yet these may ye eat of every flying creeping thing that goeth upon all four, which have legs above their feet, to leap withal upon the earth;

22. Ja näitä te saatte syödä heistä kuin on: arbe lainensa, ja selaam lainensa, ja hargol lainensa, ja hagab lainensa.

22. Even these of them ye may eat; the locust after his kind, and the bald locust after his kind, and the beetle after his kind, and the grasshopper after his kind.

23. Vaan kaikki, jotka paitsi niitä ovat nelijalkaiset lintuin seassa, ne

23. But all other flying creeping things, which have four feet, shall

ovat teille kauhistus.
24. Ja ne pitää teidän saastaisena pitämän; ja jokainen kuin tarttuu heidän raatoihinsa, sen pitää oleman saastaisen ehtoosen asti.
25. Ja jos joku heidän raatojansa kantaa, sen pitää pesemän vaatteensa ja oleman saastaisen ehtoosen asti.
26. Ja jokainen eläin, joka on sorkallinen, vaan ei kaksisorkkainen, eikä märheti, ne ovat teille saastaiset; ja jokainen, kuin niihin tarttuu, pitää oleman saastainen.
27. Ja jokainen kuin käy kämmenellänsä kaikkein petoin seassa, jotka käyvät neljällä jalalla, ne ovat teille saastaiset; jokainen, kuin rupee heidän raatoihinsa, sen pitää oleman saastaisen ehtoosen asti.
28. Ja joka kantaa heidän raatojansa, se peskään vaatteensa, ja pitää oleman saastaisen ehtoosen asti; sillä kaikki nämät ovat saastaiset teille.
29. Ja nämät pitää oleman myös

be an abomination unto you.
24. And for these ye shall be unclean: whosoever toucheth the carcase of them shall be unclean until the even.
25. And whosoever beareth ought of the carcase of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.
26. The carcases of every beast which divideth the hoof, and is not clovenfooted, nor cheweth the cud, are unclean unto you: every one that toucheth them shall be unclean.
27. And whatsoever goeth upon his paws, among all manner of beasts that go on all four, those are unclean unto you: whoso toucheth their carcase shall be unclean until the even.
28. And he that beareth the carcase of them shall wash his clothes, and be unclean until the even: they are unclean unto you.
29. These also shall be unclean unto you among the creeping

teille saastaiset niiden eläinten seassa, jotka matelevat maalla: myyrä, hiiri, maakrokodili, jokainen lainensa.

things that creep upon the earth; the weasel, and the mouse, and the tortoise after his kind,

30. Stellio, kameleon, sisilisko, sinisisilisko ja salamandra.

30. And the ferret, and the chameleon, and the lizard, and the snail, and the mole.

31. Nämät ovat teille saastaiset kaikkein niiden seassa, kuin matelevat; ja jokainen kuin rupee heihin sittekuin he kuolleet ovat, pitää oleman saastainen ehtoosen asti.

31. These are unclean to you among all that creep: whosoever doth touch them, when they be dead, shall be unclean until the even.

32. Ja kaikki, kuin senkaltainen raato päälle putoo pitää oleman saastainen, olis se kaikkinainen puuastia, eli vaate, eli nahka, eli säkki; ja kaikkinainen ase, jolla jotakin tehdään, pitää pantaman veteen, ja sen pitää oleman saastaisen ehtoosen asti, niin se tulee puhtaaksi.

32. And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherein any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; so it shall be cleansed.

33. Ja kaikkinaiset savi-astiat, joihinka senkaltainen raato putoo, ovat kaikki saastaiset, ja mitä niissä on, ja pitää rikottaman.

33. And every earthen vessel, whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean; and ye shall break it.

34. Kaikki ruoka, jota syödään, jos se vesi tulee sen päälle, se on saas-

34. Of all meat which may be eaten, that on which such water cometh shall be unclean: and all

tainen, ja kaikki juoma, jota juodaan senkaltaisista astioista, on saastainen.

drink that may be drunk in every such vessel shall be unclean.

35. Ja kaikki, kuin senkaltainen raato päälle putoo, se tulee saastaiseksi, olis se pätsi eli kattila, se pitää rikottaman; sillä se on saastainen, ja sen pitää oleman teille saastaisen.

35. And every thing whereupon any part of their carcase falleth shall be unclean; whether it be oven, or ranges for pots, they shall be broken down: for they are unclean, and shall be unclean unto you.

36. Kuitenkin lähteet, kaivot ja lammikot ovat puhtaat; vaan jokainen, joka tarttuu heidän raatoonsa, sen pitää oleman saastaisen.

36. Nevertheless a fountain or pit, wherein there is plenty of water, shall be clean: but that which toucheth their carcase shall be unclean.

37. Ja jos senkaltainen raato lankee siemenen päälle, joka kylvetty on, niin on se kuitenkin puhdas.

37. And if any part of their carcase fall upon any sowing seed which is to be sown, it shall be clean.

38. Ja jos vettä kaadetaan siemenen päälle, ja lankee joku senkaltainen raato niiden päälle, niin se tulee teille saastaiseksi.

38. But if any water be put upon the seed, and any part of their carcase fall thereon, it shall be unclean unto you.

39. Ja jos joku eläin kuolee, jota teidän sopii syödä, se joka sen raatoon tarttuu, se on saastainen ehtoosen asti.

39. And if any beast, of which ye may eat, die; he that toucheth the carcase thereof shall be unclean until the even.

40. Se joka syö senkaltaista raatoa, hänen pitää pesemän vaatteensa ja oleman saastaisen ehtoosen asti,

40. And he that eateth of the carcase of it shall wash his clothes, and be unclean until the even: he

niin myös se, joka kantaa senkaltasia raatoja, pitää pesemän vaatteensa ja oleman saastaisen ehtoosen asti.

also that beareth the carcase of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.

41. Kaikki maalla matelevainen pitää oleman teille kauhistava, ja ei pidä sitä syötämän.

41. And every creeping thing that creepeth upon the earth shall be an abomination; it shall not be eaten.

42. Ja jokainen kuin vatsallansa käy, ja jotka käyvät neljällä eli useammalla jalalla, kaikista, jotka matelevat maalla, ei pidä teidän niitä syömän; sillä ne ovat kauhistus.

42. Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all four, or whatsoever hath more feet among all creeping things that creep upon the earth, them ye shall not eat; for they are an abomination.

43. Älkäät sielujanne kauhistavaiseksi tehkö kaikissa matelevaisissa, ja älkäät saastuttako teitänne niissä, niin että te tulette saastaiseksi.

43. Ye shall not make yourselves abominable with any creeping thing that creepeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.

44. Sillä minä olen Herra teidän Jumalanne, sentähden teidän pitää pyhittämän teitänne, että te tulisitte pyhäksi; sillä minäkin olen pyhä. Ei teidän pidä saastuttaman teidän sielujanne jollakin matelevaisella eläimellä, joka matelee maalla.

44. For I am the LORD your God: ye shall therefore sanctify yourselves, and ye shall be holy; for I am holy: neither shall ye defile yourselves with any manner of creeping thing that creepeth upon the earth.

45. Sillä minä olen Herra, joka teidät johdatin Egyptin maalta, että

45. For I am the LORD that bringeth you up out of the land of Egypt,

minä olisin teidän Jumalanne, sentähden teidän pitää oleman pyhät; sillä minä olen pyhä.

to be your God: ye shall therefore be holy, for I am holy.

46. Ja tämä on sääty kaikista eläimistä ja linnuista, ja kaikista, jotka vesissä liikkuvat, ja kaikkinaisista eläimistä, jotka maalla matelevat,

46. This is the law of the beasts, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that creepeth upon the earth:

47. Että tietäisitte eroittaa puhtaat saastaisista: ja mitä eläimiä syödä saadaan, ja mitä eläimiä ei sovi syödä.

47. To make a difference between the unclean and the clean, and between the beast that may be eaten and the beast that may not be eaten.

12 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Puhu Israelin lapsille, ja sano: koska vaimo siittää ja synnyttä poikalapsen, niin hänen pitää seitsemän päivää oleman saastaisen, niinkauvan kuin hän kärsii sairauttansa.

2. Speak unto the children of Israel, saying, If a woman have conceived seed, and born a man child: then she shall be unclean seven days; according to the days of the separation for her infirmity shall she be unclean.

3. Ja kahdeksantena päivänä pitää ympärileikattaman hänen esinahkansa liha.

3. And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.

4. Mutta hänen pitää oleman kotona kolmeneljättäkymmentä päivää puhdistuksensa veressä; ei hänen pidä rupeeman yhteekään, mikä pyhä on, eikä hänen pidä pyhään tuleman, siihenasti kuin hänen puhdistuspäivänsä täytetään.

4. And she shall then continue in the blood of her purifying three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purifying be fulfilled.

5. Mutta jos hän synnyttää piikalapsen, niin hänen pitää saastaisen oleman kaksi viikkoa, niinkauvan kuin hän kärsii sairauttansa, ja kuusiseitsemättäkymmentä päivää pitää hänen kotona oleman puhdistuksensa veressä.

5. But if she bear a maid child, then she shall be unclean two weeks, as in her separation: and she shall continue in the blood of her purifying threescore and six days.

6. Mutta koska hänen puhdistuspäivänsä pojan eli tyttären jälkeen ovat täytetyt, niin tuokaan vuosikuntaisen karitsan polttouhriksi, ja kyhkyläisen pojan eli mettisen rikosuhriksi, papille seurakunnan majan oven eteen,

6. And when the days of her purifying are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt offering, and a young pigeon, or a turtledove, for a sin offering, unto the door of the tabernacle of the congregation, unto the priest:

7. Jonka ne pitää uhraaman Herran edessä, ja sovittaman hänen, niin hän puhdistuuu verensä juoksusta. Tämä on sääty pojan eli tyttären synnyttämisestä.

7. Who shall offer it before the LORD, and make an atonement for her; and she shall be cleansed from the issue of her blood. This is the law for her that hath born a male or a female.

8. Jos ei hänellä ole varaa karitsaan, niin ottakaan kaksi mettistä, eli kaksi kyhkyläisen poikaa, toisen polttouhriksi ja toisen rikosuhriksi. Ja niin papin pitää sovittaman hänen, että hän puhdistettaisiin.

8. And if she be not able to bring a lamb, then she shall bring two turtles, or two young pigeons; the one for the burnt offering, and the other for a sin offering: and the priest shall make an atonement for her, and she shall be clean.

13 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:
2. Jos ihmisen ihoon tulee ajos, eli rupi, eli syhelmä, niinkuin spitalitauti tahtois tulla hänen ihoonsa, niin pitää hän vietämän papin Aaronin tykö, eli yhden hänen pojistansa pappein seasta.

1. And the LORD spake unto Moses and Aaron, saying,
2. When a man shall have in the skin of his flesh a rising, a scab, or bright spot, and it be in the skin of his flesh like the plague of leprosy; then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests:

3. Ja sitte kuin pappi näkee merkin ihossa, ja jos karvat merkissä ovat muuttuneet valkiaksi, ja haavan paikka on nähdä matalampi kuin muu iho hänen ruumiissansa, niin se on spitalitauti, sentähden pitää papin katseleman häntä ja tuomitseman hänen saastaiseksi.
4. Mutta jos hänen ihossansa on

3. And the priest shall look on the plague in the skin of the flesh: and when the hair in the plague is turned white, and the plague in sight be deeper than the skin of his flesh, it is a plague of leprosy: and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.
4. If the bright spot be white in the

valkea syhelmä, eikä kuitenkaan näy olevan syvemmällä muuta ihoa, ja karvat ei ole muuttuneet valkiaksi, niin pitää papin hänen sulkeman sisälle seitsemäksi päiväksi.

skin of his flesh, and in sight be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white; then the priest shall shut up him that hath the plague seven days:

5. Ja seitsemäntenä päivänä katselkaan pappi häntä, jos haavat näkyvät hänessä olevan niinkuin ennekin, ja ei ole levinneet hänen ihossansa, niin papin pitää hänen jälleen toiseksi seitsemäksi päiväksi sulkeman sisälle.

5. And the priest shall look on him the seventh day: and, behold, if the plague in his sight be at a stay, and the plague spread not in the skin; then the priest shall shut him up seven days more:

6. Ja koska pappi taas katselee hänen toisena seitsemäntenä päivänä ja löytää haavat rauvenneeksi, eikä levinneeksi hänen ihossansa, niin pitää papin tuomitseman hänen puhtaaksi; sillä se on syhelmä: ja pitää pesemän vaatteensa, ja niin on hän puhdas.

6. And the priest shall look on him again the seventh day: and, behold, if the plague be somewhat dark, and the plague spread not in the skin, the priest shall pronounce him clean: it is but a scab: and he shall wash his clothes, and be clean.

7. Mutta jos rupi leviää hänen ihossansa, sitte kuin hän on papilta katsottu ja puhtaaksi sanottu, niin hän pitää katsottaman toisen kerran papilta.

7. But if the scab spread much abroad in the skin, after that he hath been seen of the priest for his cleansing, he shall be seen of the priest again:

8. Jos siis pappi näkee, että ruvet ovat levinneet hänen ihossansa, niin pitää papin tuomitseman hänen

8. And if the priest see that, behold, the scab spreadeth in the skin, then

saastaiseksi: se on spitali.

9. Mutta koska spitalin haava tulee ihmiseen, niin hän pitää vietämän papin tykö.

10. Ja koska pappi näke valkian ajoksen tulleeksi hänen ihoonsa, ja karvat vaalistuneeksi, ja elevän lihan olevan ajoksessa.

11. Niin on vanha spitali hänen ihossansa, ja sentähden pitää papin tuomitseman häntä saastaiseksi, ja ei silleen sulkeman sisälle, sillä hän on jo saastainen.

12. Ja jos spitali kovin leviää hänen ihossansa, ja täyttää koko ihonsa, päästä niin jalkoihin, kaiken sen jälkeen, mitä pappi näkee silmäinsä edessä.

13. Koska pappi katsoo ja näkee spitalin peittäneeksi koko hänen ihona, niin pitää hän tuomitseman hänen puhtaaksi, sentähden että kaikki on hänessä muuttunut valkiaksi; sillä hän on puhdas.

14. Mutta jona päivänä elävä liha

the priest shall pronounce him unclean: it is a leprosy.

9. When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest;

10. And the priest shall see him: and, behold, if the rising be white in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising;

11. It is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean, and shall not shut him up: for he is unclean.

12. And if a leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his foot, wheresoever the priest looketh;

13. Then the priest shall consider: and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague: it is all turned white: he is clean.

14. But when raw flesh appeareth

hänessä näkyy, niin hän tuomitaan saastaiseksi,

in him, he shall be unclean.

15. Ja pappi nähtyänsä elävän lihan, pitää hänen tuomitseman saastaiseksi; sillä elävä liha on saastainen, ja se on spitali.

15. And the priest shall see the raw flesh, and pronounce him to be unclean: for the raw flesh is unclean: it is a leprosy.

16. Mutta jos se elävä liha muuttuu jälleen valkiaksi, niin pitää hänen tuleman papin tykö,

16. Or if the raw flesh turn again, and be changed unto white, he shall come unto the priest;

17. Ja koska pappi näkee haavat muuttuneen valkiaksi, niin papin pitää tuomitseman hänen puhtaaksi; sillä hän on puhdas.

17. And the priest shall see him: and, behold, if the plague be turned into white; then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.

18. Ja jos jonkun ihoon tulee paisuma, ja paranee jälleen,

18. The flesh also, in which, even in the skin thereof, was a boil, and is healed,

19. Ja sitte siihen siaan tulee jotakin valkiaa eli punaista rakkoa, se pitää katsottaman papilta.

19. And in the place of the boil there be a white rising, or a bright spot, white, and somewhat reddish, and it be shewed to the priest;

20. Koska pappi näkee sen paikan matalammaksi muuta ihoa, ja karvat ovat muuttuneet valkiaksi, niin papin pitää hänen tuomitseman saastaiseksi; sillä siitä paisumasta on spitali tullut.

20. And if, when the priest seeth it, behold, it be in sight lower than the skin, and the hair thereof be turned white; the priest shall pronounce him unclean: it is a plague of leprosy broken out of the boil.

21. Mutta jos pappi näkee, ettei

21. But if the priest look on it, and,

karvat ole siinä muuttuneet valkiaksi, ja ei ole matalampi kuin muukaan iho, ja se on kadonnut, niin papin pitää sulkeman hänen sisälle seitsemäksi päiväksi.

22. Mutta jos se paljo levenee hänen ihossansa, niin pitää papin tuomitseman hänen saastaiseksi; sillä se on spitalin haava.

23. Mutta jos se syhelmä pysyy siallansa, ja ei levitä itseänsä, niin se on paisuman arpi, ja papin pitää tuomitseman hänen puhtaaksi.

24. Ja jos jonkun iho tulee rupiin tulen poltteesta ja polton haavat ovat punaiset taikka valkiat,

25. Ja pappi näkee sen karvat muuttuneeksi valkiaksi, siitä kuin palanut on, ja matalammaksi muuta ihoa, niin on spitali tullut siitä poltteesta: sentähden pitää papin tuomitseman hänen saastaiseksi; sillä se on spitalin haava.

26. Mutta jos pappi näkee, ettei karvat palaneessa ole muuttuneet

behold, there be no white hairs therein, and if it be not lower than the skin, but be somewhat dark; then the priest shall shut him up seven days:

22. And if it spread much abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.

23. But if the bright spot stay in his place, and spread not, it is a burning boil; and the priest shall pronounce him clean.

24. Or if there be any flesh, in the skin whereof there is a hot burning, and the quick flesh that burneth have a white bright spot, somewhat reddish, or white;

25. Then the priest shall look upon it: and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and it be in sight deeper than the skin; it is a leprosy broken out of the burning: wherefore the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.

26. But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in

valkiaksi, eikä matalammaksi ole tullut muuta ihoa, ja on siitä kadonnut, niin pitää papin sulkeman hänen sisälle seitsemäksi päiväksi.
27. Ja seitsemäntenä päivänä pitää papin katseleman häntä: jos se on paljo levinnyt hänessä, niin papin pitää tuomitseman hänen saastaiseksi; sillä se on spitali.
28. Mutta jos se on alallansa pysynyt palaneessa, eikä ole levinnyt hänen ihossansa, mutta on kadonnut, niin se on arpi palaneen jälkeen, ja papin pitää tuomitseman hänen puhtaaksi; sillä se on arpi palaneen jälkeen.
29. Jos mieheen eli vaimoon tulee syhelmä, päähän eli partaan,
30. Ja pappi katsoo sen ruven ja näkee sen matalammaksi muuta ihoa, ja karvat tulevat siitä paikasta keltaiseksi ja harvemmaksi, niin papin pitää tuomitseman sen saastaiseksi; sillä se on rupi, se on spitali päässä eli parrassa.
31. Mutta jos pappi näkee, ettei se rupi ole matalampi muuta ihoa, ja karvat ei ole hänessä mustat, niin

the bright spot, and it be no lower than the other skin, but be somewhat dark; then the priest shall shut him up seven days:
27. And the priest shall look upon him the seventh day: and if it be spread much abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.
28. And if the bright spot stay in his place, and spread not in the skin, but it be somewhat dark; it is a rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean: for it is an inflammation of the burning.

29. If a man or woman have a plague upon the head or the beard;
30. Then the priest shall see the plague: and, behold, if it be in sight deeper than the skin; and there be in it a yellow thin hair; then the priest shall pronounce him unclean: it is a dry scall, even a leprosy upon the head or beard.
31. And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, it be not in sight deeper than the

pitää papin sulkeman hänen, jolla rupihaava on, sisälle seitsemäksi päiväksi.

skin, and that there is no black hair in it; then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days:

32. Ja koska pappi seitsemäntenä päivänä näkee, ettei rupi ole levinnyt ihossa, eikä ole keltaisia karvoja, ja ei ole rupi matalampi nähdä muuta ihoa,

32. And in the seventh day the priest shall look on the plague: and, behold, if the scall spread not, and there be in it no yellow hair, and the scall be not in sight deeper than the skin;

33. Pitää hänen ajeleman itsensä, kuitenkin ettei hän ajele rupea ja papin pitää hänen, jolla rupi on, sulkeman sisälle toiseksi seitsemäksi päiväksi;

33. He shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more:

34. Ja koska pappi seitsemäntenä päivänä näkee ruven, ja löytää, ettei rupi ole levinnyt ihossa, ja ei ole matalampi muuta ihoa, niin papin pitää tuomitseman hänen puhtaaksi, ja hänen pitää pesemän vaatteensa, ja niin puhdas oleman.

34. And in the seventh day the priest shall look on the scall: and, behold, if the scall be not spread in the skin, nor be in sight deeper than the skin; then the priest shall pronounce him clean: and he shall wash his clothes, and be clean.

35. Mutta jos rupi kovin levittää itsensä ihoon hänen puhdistuksensa jälkeen,

35. But if the scall spread much in the skin after his cleansing;

36. Ja pappi näkee ruven levinneeksi ihossa, niin ei pidä papin sil-

36. Then the priest shall look on him: and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall

leen kysymän, jos karvat ovat keltaiset; sillä hän on saastainen.

37. Jos se on silmäin edessä nähdä, että rupi on yhdellänsä ollut, ja siitä ovat mustat karvat käyneet ulos, niin rupi on parantunut, ja hän on puhdas: sentähden pitää papin hänen puhtaaksi sanoman.

38. Ja jos miehen eli vaimon ihoon tulee valkia syhelmä,

39. Ja pappi näkee sen rauvenneeksi, niin on valkia rupi tullut hänen ihoonsa, ja hän on puhdas.

40. Jos miehen hiukset päästä lähtevät, niin että hän tulee paljaspääksi, hän on puhdas.

41. Ja jos ne etiseltä puolelta päätä lähtevät, niin hän on otsalta paljas, ja on puhdas.

42. Mutta jos joku valkea taikka punainen haava tulee paljaan päälle, niin on siihen spitali tullut paljaan pään eli otsan päälle;

not seek for yellow hair; he is unclean.

37. But if the scall be in his sight at a stay, and that there is black hair grown up therein; the scall is healed, he is clean: and the priest shall pronounce him clean.

38. If a man also or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;

39. Then the priest shall look: and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be darkish white; it is a freckled spot that groweth in the skin; he is clean.

40. And the man whose hair is fallen off his head, he is bald; yet is he clean.

41. And he that hath his hair fallen off from the part of his head toward his face, he is forehead bald: yet is he clean.

42. And if there be in the bald head, or bald forehead, a white reddish sore; it is a leprosy sprung up in his bald head, or his bald forehead.

43. Sentähden pitää papin katsoman häntä, ja koska hän näkee valkian eli punaisen haavan tulleen paljaan pään eli otsan päälle, että se näkyy niinkuin muukin spitali ihossa,

43. Then the priest shall look upon it: and, behold, if the rising of the sore be white reddish in his bald head, or in his bald forehead, as the leprosy appeareth in the skin of the flesh;

44. Niin hän on spitalinen ja saastainen mies, ja papin pitää kaiketi tuomitseman hänen saastaiseksi, senkaltaisen haavan tähden hänen päässänsä.

44. He is a leprous man, he is unclean: the priest shall pronounce him utterly unclean; his plague is in his head.

45. Joka spitalinen on, hänen vaatteensa pitää revityt oleman, ja pää avoin, suu peitetty, ja hänen pitää huutaman: saastainen! saastainen!

45. And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and his head bare, and he shall put a covering upon his upper lip, and shall cry, Unclean, unclean.

46. Niinkauvan kuin haava hänessä on, pitää hänen saastainen oleman, yksinänsä asuman ja hänen asuinsiansa ulkona leiristä oleman.

46. All the days wherein the plague shall be in him he shall be defiled; he is unclean: he shall dwell alone; without the camp shall his habitation be.

47. Jos jonkun vaatteeseen tulee tulee spitalin haava, olkoon se lankainen eli liinainen,

47. The garment also that the plague of leprosy is in, whether it be a woollen garment, or a linen garment;

48. Loimeen eli kuteesen, olkoon se liinainen eli villainen, elikkä nah-

48. Whether it be in the warp, or woof; of linen, or of woollen; whether in a skin, or in any thing

kaan, elikkä kaikkinaiseen nahka-vaatteeseen:

made of skin;

49. Ja jos se haava kovin vihertyy, eli paljo punertuu vaatteessa, eli nahassa, eli loimessa, eli kuteessa, eli jossakussa kappaleessa, joka nahasta tehty on, se on spitalin haava; sentähden pitää papin häntä katsoman.

49. And if the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, either in the warp, or in the woof, or in any thing of skin; it is a plague of leprosy, and shall be shewed unto the priest:

50. Ja koska pappi senkaltaisen haavan näkee, niin hänen pitää sen sulkeman sisälle seitsemäksi päiväksi;

50. And the priest shall look upon the plague, and shut up it that hath the plague seven days:

51. Ja jos hän seitsemäntenä päivänä näkee että haava on levinnyt vaatteessa, loimessa eli kuteessa, nahassa, eli jossakussa kappaleessa joka nahasta tehty on, niin on se kuluttavainen spitali, ja se haava on saastainen.

51. And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, either in the warp, or in the woof, or in a skin, or in any work that is made of skin; the plague is a fretting leprosy; it is unclean.

52. Ja hänen pitää vaatteet polttaman, loimen ja kuteen, eli mikä se olis, liinainen eli lankainen, eli kaikkinainen joka nahasta tehty on, jossa senkaltainen haava on; sillä se on kuluttavainen spitali, ja pitää tulessa poltettaman.

52. He shall therefore burn that garment, whether warp or woof, in woollen or in linen, or any thing of skin, wherein the plague is: for it is a fretting leprosy; it shall be burnt in the fire.

53. Ja jos pappi näkee, ettei haava

53. And if the priest shall look, and,

ole levinnyt vaatteessa, loimessa eli kuteessa, eli kaikkinaisessa kappaleessa joka nahasta on,

54. Niin pitää papin käskemän pestä sen, jossa haava on, ja pitää hänen sulkeman sisälle jällensä toiseksi seitsemäksi päiväksi.

55. Ja koska pappi näkee haavan, sittekuin se pesty on, ettei haava ole muuttunut hänen silmäinsä edessä, eikä myös ole levinnyt, niin se on saastainen, ja pitää tulessa poltettaman; sillä se on syvälle itsensä laskenut, ja on sen paljaaksi kuluttanut.

56. Jos pappi näkee, ette haava kadonnut on sittekuin se pestiin, niin hänen pitää sen repäisemän pois vaatteesta, nahasta, loimesta eli kuteesta.

57. Ja jos se vielä sitte näkyy vaatteessa, loimessa, kuteessa eli kaikkinaisessa nahkavaatteessa, niin se on pisama, ja se pitää poltettaman tulessa ynnä sen kanssa, jossa se haava on.

58. Mutta vaate, loimi, kude, eli

behold, the plague be not spread in the garment, either in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;

54. Then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more:

55. And the priest shall look on the plague, after that it is washed: and, behold, if the plague have not changed his colour, and the plague be not spread; it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is fret inward, whether it be bare within or without.

56. And if the priest look, and, behold, the plague be somewhat dark after the washing of it; then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof:

57. And if it appear still in the garment, either in the warp, or in the woof, or in any thing of skin; it is a spreading plague: thou shalt burn that wherein the plague is with fire.

58. And the garment, either warp,

kaikkinainen nahkakalu, kuin pesty on, joista haava kadonnut on; se pitää vastuudesta pestämän ja puhdas oleman.

or woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.

59. Tämä on sääty spitalisesta ruvesta vaatteessa, liinaisessa, lankaisessa loimessa eli kuteessa, ja kaikkinaisessa nahkavaatteessa: niitä puhtaaksi eli saastaiseksi sanoa.

59. This is the law of the plague of leprosy in a garment of woollen or linen, either in the warp, or woof, or any thing of skins, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.

14 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
2. Ja tämä on spitalisen sääty: koska hän puhdistetaan, hän pitää tuotaman papin tykö.
3. Ja papin pitää käymän ulos leiristä, katselemaan häntä, jos spitalin haava on parantunut spitalisesta.
4. Ja pappi käskekään sen, joka puhdistetaan, ottaa kaksi elävää puhdasta lintua, ja sedripuuta, ja tulipunaiseksi painettua villaa, ja isoppia.

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: He shall be brought unto the priest:
3. And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;
4. Then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two birds alive and clean, and cedar wood, and scarlet, and hyssop:

5. Ja pappi käskekään sen teurastaa yhden linnun saviastiassa, vuotavan veden tykönä.
6. Ja ottakaan elävän linnun sedripuun kanssa, tulipunalla painetun villan ja isopin, ja kastakaan tapetun linnun vereen, vuotavan veden tykönä.

7. Ja priiskottakaan spitalista puhdistettavan päälle seitsemän kertaa: ja niin puhdistakaan hänen, ja antakaan elävän linnun lentää kedolle.
8. Mutta puhdistettu peskään vaatteensa, ja ajelkaan kaikki hiuksensa, ja peskään itsensä vedessä ja niin on hän puhdas. Menkään sitte leiriin, kuitenkin asukaan ulkona majastansa seitsemän päivää.

9. Ja seitsemäntenä päivänä pitää hänen ajeleman kaikki hiukset päästänsä, ja partansa ja karvat silmäkulmistansa, niin että kaikki karvat ovat ajellut, ja pitää pesemän vaatteensa, ja pesemän ihonsa vedellä, niin on hän puhdas.

5. And the priest shall command that one of the birds be killed in an earthen vessel over running water:
6. As for the living bird, he shall take it, and the cedar wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water:
7. And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let the living bird loose into the open field.
8. And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and wash himself in water, that he may be clean: and after that he shall come into the camp, and shall tarry abroad out of his tent seven days.
9. But it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off: and he shall wash his clothes, also he shall wash his flesh in water, and he shall be clean.

10. Ja kahdeksantena päivänä pitää hänen ottaman kaksi virheetöintä karitsaa, ja virheettömän vuosikuntaisen lampaan, niin myös kolme kymmenestä sämpyläjauhoja ruokauhriksi, öljyllä sekoitettuja, ja yhden login öljyä.

10. And on the eighth day he shall take two he lambs without blemish, and one ewe lamb of the first year without blemish, and three tenth deals of fine flour for a meat offering, mingled with oil, and one log of oil.

11. Niin pitää papin, joka puhdisti, asettaman puhdistetun ja tämän kalun, Herran eteen seurakunnan majan oven edessä.

11. And the priest that maketh him clean shall present the man that is to be made clean, and those things, before the LORD, at the door of the tabernacle of the congregation:

12. Ja papin pitää ottaman yhden karitsan, ja uhraaman vikauhriksi, öljylogin kanssa, ja pitää ne häälyttämäm häälytykseksi Herran edessä.

12. And the priest shall take one he lamb, and offer him for a trespass offering, and the log of oil, and wave them for a wave offering before the LORD:

13. Ja sitte teurastaman karitsan sillä paikalla, kussa rikosuhri ja polttouhri teurastetaan, pyhässä siassa; sillä niinkuin rikosuhri, niin myös vikauhrikin on papin oma; sillä se on kaikkein pyhin.

13. And he shall slay the lamb in the place where he shall kill the sin offering and the burnt offering, in the holy place: for as the sin offering is the priest's, so is the trespass offering: it is most holy:

14. Ja papin pitää ottaman vikauhrin verta ja sivuman puhdistetun oikian korvan lehteen, niin myös oikian käden peukaloon, ja oikian jalan isoon varpaaseen.

14. And the priest shall take some of the blood of the trespass offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the

thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot:

15. Ja papin pitää ottaman öljylogista ja vuodattaman papin vasempaan käteen.

15. And the priest shall take some of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand:

16. Ja papin pitää kastaman oikian kätensä sormen öljyyn, joka hänen vasemmassa kädessänsä on, ja priiskottaman öljyä sormellansa seitsemän kertaa Herran edessä.

16. And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD:

17. Vaan käteensä jääneestä öljystä pitää papin paneman puhdistetun oikian korvan lehteen, ja oikiaan peukaloon, ja oikian jalan isoon varpaaseen, vikauhrin veren päälle.

17. And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the trespass offering:

18. Käteensä jääneen öljyn, pitää papin paneman puhdistetun pään päälle, ja papin pitää sovittaman häntä Herran edessä.

18. And the remnant of the oil that is in the priest's hand he shall pour upon the head of him that is to be cleansed: and the priest shall make an atonement for him before the LORD.

19. Ja papin pitää tekemän rikosuhrin, ja sovittaman puhdistetun hänen saastaisuudestansa, ja sen jälkeen teurastaman polttouhrin.

19. And the priest shall offer the sin offering, and make an atonement for him that is to be cleansed from his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt offering:

20. Ja papin pitää uhraaman polttouhrin ja ruokauhrin alttarilla, ja papin pitää sovittaman häntä, niin hän on puhdas.

20. And the priest shall offer the burnt offering and the meat offering upon the altar: and the priest shall make an atonement for him, and he shall be clean.

21. Jos hän on köyhä eikä ole hänellä varaa, niin ottakaan karitsan vikauhrinsa edestä häälytykseksi, sovittaakseen häntä, ja yhden kymmeneksen sämpyläjauhoja, sekoitetun öljyllä, ruokauhriksi, ja login öljyä,

21. And if he be poor, and cannot get so much; then he shall take one lamb for a trespass offering to be waved, to make an atonement for him, and one tenth deal of fine flour mingled with oil for a meat offering, and a log of oil;

22. Ja kaksi mettistä eli kaksi kyyhkyläisen poikaa, jotka hän voi saada: toinen olkoon rikosuhriksi, ja toinen polttouhriksi.

22. And two turtledoves, or two young pigeons, such as he is able to get; and the one shall be a sin offering, and the other a burnt offering.

23. Ja kantakaan sen papille kahdeksantena päivänä puhdistuksensa, seurakunnan majan oven eteen, Herran edessä.

23. And he shall bring them on the eighth day for his cleansing unto the priest, unto the door of the tabernacle of the congregation, before the LORD.

24. Niin pitää papin ottaman vikauhrin karitsan, ja login öljyä, ja papin pitää ne häälyttämän häälytykseksi Herran edessä,

24. And the priest shall take the lamb of the trespass offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave offering before the LORD:

25. Ja teurastaman vikauhrin karitsan, ja papin pitää ottaman vikauhrin verta, ja sivuman puhdistetun oikian korvan lehteen, niin myös oikian käden peukaloon, ja oikian jalan isoon varpaaseen.

25. And he shall kill the lamb of the trespass offering, and the priest shall take some of the blood of the trespass offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot:

26. Ja papin pitää vuodattaman öljyä papin vasempaan käteen.

26. And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand:

27. Ja papin pitää priiskottaman oikian käden sormella öljyä, joka on hänen vasemmassa kädessänsä, seitsemän kertaa Herran edessä.

27. And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD:

28. Käteensä jääneestä öljystä pitää papin panenman puhdistetun oikian korvan lehteen, ja oikian käden peukaloon, ja oikian jalan isoon varpaaseen, vikauhrin veren päälle.

28. And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the trespass offering:

29. Ja käteensä jääneen öljyn pankaan papin puhdistetun pään päälle, ja sovittakoon häntä Herran edessä.

29. And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make an atonement for him before the LORD.

30. Ja valmistakaan mettisiä, taikka kyhkyläisen poikia, jotka hän on voinut saada,

30. And he shall offer the one of the turtledoves, or of the young pigeons, such as he can get;

31. Nimittäin niitä, joita hän on voinut saada: yhden rikosuhriksi ja toisen polttouhriksi, ynnä ruokauhrin kanssa; ja niin pitää papin sovittaman puhdistetun Herran edessä,

31. Even such as he is able to get, the one for a sin offering, and the other for a burnt offering, with the meat offering: and the priest shall make an atonement for him that is to be cleansed before the LORD.

32. Tämä on sääty spitalisesta, joka ei voi saada sitä, mikä hänen puhdistukseensa tarvitaan.

32. This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose hand is not able to get that which pertaineth to his cleansing.

33. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:

33. And the LORD spake unto Moses and unto Aaron, saying,

34. Koska te tulette Kanaanin maalle, jonka minä annan teille omaisuudeksi, ja minä sen maan huoneesen spitalin haavan annan,

34. When ye be come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;

35. Niin pitää sen tuleman, jonka huone on, ja ilmoittaman papille, sanoen: minun huoneessani näkyy niinkuin (spitalin) haava;

35. And he that owneth the house shall come and tell the priest, saying, It seemeth to me there is as it were a plague in the house:

36. Niin pitää papin käskemän heidän lakaista huoneen, ennenkuin pappi siihen menee katsomaan haavaa, ettei kaikki, jotka huoneessa

36. Then the priest shall command that they empty the house, before the priest go into it to see the plague, that all that is in the house

ovat, saastutettaisi: sitte pitää papin menemän katselemaan huonetta.

37. Koska hän näkee haavan, ja löytää, että huoneen seinissä viheriäiset ja punahtavat onnet ovat, ja ovat nähdä matalammat muuta seinää;

38. Niin lähtekään pappi huoneen ovesta, ja sulkekaan huoneen kiinni seitsemäksi päiväksi.

39. Ja koska pappi seitsemäntenä päivänä palajaa ja näkee haavan itsensä levittäneeksi huoneen seiniin;

40. Niin pitää papin käskemän heidän kangottaa ulos kiviä, joissa haava on, ja heittää niitä kaupungista ulos, saastaiseen paikkaan.

41. Ja huone pitää sisältä kaikki ympärinsä puhtaaksi kaavittaman, ja kaavittu savi heitettämän kaupungista ulos, saastaiseen paikkaan.

42. Ja heidän pitää ottaman toiset kivet, ja paneman niiden kivein si-

be not made unclean: and afterward the priest shall go in to see the house:

37. And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow strakes, greenish or reddish, which in sight are lower than the wall;

38. Then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days:

39. And the priest shall come again the seventh day, and shall look: and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;

40. Then the priest shall command that they take away the stones in which the plague is, and they shall cast them into an unclean place without the city:

41. And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the dust that they scrape off without the city into an unclean place:

42. And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take

aan, ja ottaman toisen saven, ja sivuman huoneen.

43. Jos siis haava jällensä tulee, ja pakahtuu ulos huoneessa sittekuin kivet ovat kangotetut ulos, ja huone vastuudesta sivuttu;

44. Niin pitää papin menemän sen sisälle, ja koska hän näkee haavan laskeneeksi itsensä leviämmälle huoneessa, niin on tosin kuluttuvainen spitali siinä huoneessa, ja se on saastainen.

45. Sentähden pitää se huone särjettämän, sekä kivet että puut, ja kaikki savi huoneesta, ja vietävä kaupungista ulos, saastaiseen paikkaan.

46. Ja se joka käy huoneessa niinkauvan kuin se teljetty on, hänen pitää oleman saastainen ehtoosen asti.

47. Ja sen joka siinä huoneessa makaa, pitää vaatteensa pesemän, ja se joka syö siinä huoneessa, pitää vaatteensa pesemän.

other morter, and shall plaister the house.

43. And if the plague come again, and break out in the house, after that he hath taken away the stones, and after he hath scraped the house, and after it is plaistered;

44. Then the priest shall come and look, and, behold, if the plague be spread in the house, it is a fretting leprosy in the house: it is unclean.

45. And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the morter of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.

46. Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.

47. And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.

48. Jos myös pappi menee ja näkee, ettei haava ole laskenut itseänsä leviämmelle huoneessa, sittekuin se sivuttu on, niin sanokaan sen puhtaaksi; sillä haava on parannut.

48. And if the priest shall come in, and look upon it, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plaistered: then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.

49. Ja pitää ottaman huoneen puhdistamiseksi kaksi lintua, niin myös sedripuuta, ja tulipunalla painetuita villoja, ja isoppia,

49. And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar wood, and scarlet, and hyssop:

50. Ja teurastaman toisen linnun savisessa astiassa, vuotavan veden tykönä.

50. And he shall kill the one of the birds in an earthen vessel over running water:

51. Ja pitää ottaman sedripuun, ja isopin, ja tulipunalla painetuita villoja, ja elävän linnun, ja kastaman ne sen vereen, ja vuotavaan veteen, ja priiskottaman huoneen seitsemän kertaa,

51. And he shall take the cedar wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times:

52. Ja puhdistaman huoneen linnun verellä, ja vuotavalla vedellä, niin myös elävällä linnulla, sedripuulla, isopilla ja tulipunalla painetulla villalla.

52. And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar wood, and with the hyssop, and with the scarlet:

53. Ja sitte päästäkään elävän linnun lentämään kaupungista kedolle,

53. But he shall let go the living bird out of the city into the open

ja sovittakaan huoneen, niin se on puhdas.
54. Tämä on kaikkinaisen spitalin ja syhelmän haavain sääty:
55. Vaatteen ja huoneen spitalin,

56. Paisumain, pisamain ja putkenpolttamien,
57. Että pitää tiedettämän, mikä puhdas eli saastainen kunakin päivänä oleman pitää. Tämä on sääty spitalista.

fields, and make an atonement for the house: and it shall be clean.
54. This is the law for all manner of plague of leprosy, and scall,
55. And for the leprosy of a garment, and of a house,

56. And for a rising, and for a scab, and for a bright spot:
57. To teach when it is unclean, and when it is clean: this is the law of leprosy.

15 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:
2. Puhukaat Israelin lapsille, ja sanokaat heille: koska miehellä on lihansa juoksu, on hän saastainen.

3. Ja silloin on hän saastainen siitä juoksusta, koska hänen lihansa juoksee taikka tulee tukituksi siitä vuotamisesta; niin se on saastaisuus.
4. Jokainen vuode, jossa hän lepää,

1. And the LORD spake unto Moses and to Aaron, saying,
2. Speak unto the children of Israel, and say unto them, When any man hath a running issue out of his flesh, because of his issue he is unclean.

3. And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.
4. Every bed, whereon he lieth that

jolla on juoksu, on saastainen, ja kaikki se, jonka päällä hän istuu, saastutetaan.

hath the issue, is unclean: and every thing, whereon he sitteth, shall be unclean.

5. Ja se, joka sattuu hänen vuoteesensa, pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman hänensä vedellä, ja pitää oleman saastaisen ehtoosen asti.

5. And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

6. Se joka istuu sillä istuimella millä hän on istunut, jolla juoksu on, hänen pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman itsensä vedellä, ja oelman saastaisen ehtoosen asti.

6. And he that sitteth on any thing whereon he sat that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

7. Se joka sattuu hänen lihaansa, hän peskään vaatteensa, ja viruttakaan hänensä vedellä, ja olkaan saastainen ehtoosen asti.

7. And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

8. Jos hän sylkee puhtaan päälle, niin se pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman hänensä vedellä, ja oleman saastainen ehtoosen asti.

8. And if he that hath the issue spit upon him that is clean; then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

9. Ja koko se satula, jolla hän ajaa, pitää oleman saastainen.

9. And what saddle soever he rideth upon that hath the issue shall be unclean.

10. Ja se joka sattuu johonkuhun siihen, joka hänen allansa on ollut,

10. And whosoever toucheth any thing that was under him shall be

pitää saastaisen oleman ehtoosen asti, ja joka niitä kantaa, pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.

unclean until the even: and he that beareth any of those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

11. Ja johonka hän, jolla juoksu on, tarttuu, ennen kuin hän kätensä pesee vedellä, sen pitää vaatteensa pesemän ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.

11. And whomsoever he toucheth that hath the issue, and hath not rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

12. Jos hän tarttuu saviseen astiaan, se pitää rikottaman; mutta puu-astia pitää vedellä virutettaman.

12. And the vessel of earth, that he toucheth which hath the issue, shall be broken: and every vessel of wood shall be rinsed in water.

13. Ja tultuansa puhtaaksi lihansa juoksusta, pitää hänen lukeman seitsemän päivää puhdistuksestansa, ja pitää pesemän vaatteensa, niin myös viruttaman itsensä juoksevalla vedellä, niin hän on puhdas.

13. And when he that hath an issue is cleansed of his issue; then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes, and bathe his flesh in running water, and shall be clean.

14. Ja kahdeksantena päivänä pitää hänen ottaman parin mettisiä, eli kaksi kyhkyläisen poikaa, ja pitää tuoman Herran eteen seurakunnan majan ovella, ja antaman ne papille.

14. And on the eighth day he shall take to him two turtledoves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tabernacle of the congregation, and give them unto the priest:

15. Ja papin pitää ne uhraaman, yhden rikosuhriksi, ja toisen polttouhriksi, ja sovittaman hänen Herran edessä hänen juoksustansa.

15. And the priest shall offer them, the one for a sin offering, and the other for a burnt offering; and the priest shall make an atonement for him before the LORD for his issue.

16. Koska miehestä siemen vuotaa unessa, hänen pitää pesemän koko ruumiinsa vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.

16. And if any man's seed of copulation go out from him, then he shall wash all his flesh in water, and be unclean until the even.

17. Ja kaikki vaate, ja kaikki nahka, joka senkaltaisella siemenellä tahrattu on, pitää pestämän vedellä, ja oleman saastainen ehtoosen asti.

17. And every garment, and every skin, whereon is the seed of copulation, shall be washed with water, and be unclean until the even.

18. Ja vaimo, jonka tykönä senkaltainen mies makaa, jolla on siemenen juoksu, heidän pitää pesemän itsensä vedellä, ja oleman saastaiset ehtoosen asti.

18. The woman also with whom man shall lie with seed of copulation, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.

19. Koska vaimolla on lihansa veren juoksu, pitää hänen erinänsä oleman seitsemän päivää, ja joka häneen sattuu, sen pitää saastaisen oleman ehtoosen asti.

19. And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be put apart seven days: and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.

20. Ja kaikki jonka päälllä hän lepää, niinkauvan kuin hän erinänsä on, pitää oleman saastainen, ja kaikki, jonka päällä hän istuu, pitää oleman saastainen.

20. And every thing that she lieth upon in her separation shall be unclean: every thing also that she sitteth upon shall be unclean.

21. Ja se, joka hänen vuoteesensa sattuu, pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.

21. And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

22. Ja joka tarttuu johonkuhun, jonka päällä hän on istunut, hänen pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.

22. And whosoever toucheth any thing that she sat upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

23. Jos jotakin osaa olla sen vuoteessa, eli istuimella, kussa hän istuu, ja joku siihen tarttuu, hänen pitää oleman saastaisen ehtoosen asti.

23. And if it be on her bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.

24. Ja jos joku mies leväten lepää hänen tykönänsä, siihen aikaa kuin hänen aikansa tulee, hänen pitää oleman saastaisen seitsemän päivää, ja koko hänen vuoteensa, jossa hän levännyt on, pitää oleman saastaisen.

24. And if any man lie with her at all, and her flowers be upon him, he shall be unclean seven days; and all the bed whereon he lieth shall be unclean.

25. Jos jonkun vaimon veren juoksu vuotaa kauvan aikaa, ei vaivoin niinkauvan kuin aika on, mutta myös ylitse sen ajan, hänen pitää oleman saastaisen niinkauvan kuin se vuotaa, niinkuin hänen oikialla vuotonsa ajalla.

25. And if a woman have an issue of her blood many days out of the time of her separation, or if it run beyond the time of her separation; all the days of the issue of her uncleanness shall be as the days of

her separation: she shall be unclean.

26. Kaikki vuode, kussa hän lepää, niinkauvan kuin hän vuotaa, pitää oleman niinkuin oikian vuotonsa ajan vuode. Ja kaikki istuin, jonka päällä hän istuu, pitää oleman saastainen, niinkuin se hänen oikiana vuotamisensa aikana on saastainen.

26. Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her separation: and whatsoever she sitteth upon shall be unclean, as the uncleanness of her separation.

27. Se joka rupee johonkuhun niihin, hänen pitää oleman saastaisen, ja pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman itsensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti.

27. And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.

28. Koska hän on puhdas vuotamisesta, niin hänen pitää lukeman seitsemän päivää, ja sitte hänen pitää oleman puhtaan.

28. But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.

29. Mutta kahdeksantena päivänä pitää hänen ottaman parin mettisiä eli kaksi kyhkyläisen poikaa, ja viemän papille, seurakunnan majan oven edessä.

29. And on the eighth day she shall take unto her two turtles, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tabernacle of the congregation.

30. Ja papin pitää uhraaman yhden rikosuhriksi, ja toisen polttouhriksi, ja sovittaman hänen Herran edessä saastaisuutensa juoksusta.

30. And the priest shall offer the one for a sin offering, and the other for a burnt offering; and the priest shall make an atonement for her before the LORD for the issue of her

uncleanness.

31. Niin teidän pitää eroittaman Israelin lapsia heidän saastaisuudestansa, ettei he kuolisi saastaisuudessa, koska he minun majani saastuttavat, joka heidän seassansa on.

31. Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile my tabernacle that is among them.

32. Tämä on sääty vuotamisesta, ja siitä, jolta (unessa) siemen vuotaa, niin että hän siitä tulee saastaiseksi,

32. This is the law of him that hath an issue, and of him whose seed goeth from him, and is defiled therewith;

33. Ja siitä, jolla on veren juoksu, ja siitä, jolla joku vuotaminen on, miehestä eli vaimosta: ja koska mies lepää saastaisen tykönä.

33. And of her that is sick of her flowers, and of him that hath an issue, of the man, and of the woman, and of him that lieth with her that is unclean.

16 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sittekuin ne kaksi Aaronin poikaa kuolleet olivat; sillä uhratessansa Herran edessä kuolivat he.

1. And the LORD spake unto Moses after the death of the two sons of Aaron, when they offered before the LORD, and died;

2. Ja Herra sanoi Mosekselle: sano veljelles Aaronille, ettei hän joka aika mene sisimäiseen pyhään, sisälliselle puolelle esirippua armo-istuimen eteen, joka arkin päällä on,

2. And the LORD said unto Moses, Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the vail before the mercy seat, which is upon the ark;

ettei hän kuolisi; sillä minä näytän minun pilvessä armo-istuimen päällä.

3. Mutta näiden kanssa pitää Aaronin käymän pyhään sisälle: hänen pitää ottaman nuoren mullin rikosuhriksi, ja oinaan polttouhriksi,

4. Ja pitää pukeman pyhän liinahameen yllensä ja liinaisen alusvaatteen ihonsa päälle, ja vyöttämään itsensä liinaisella vyöllä, ja paneman liinahiipan päähänsä; sillä ne ovat pyhät vaatteet, ja pitää viruttaman ihonsa vedellä, ja ne pukeman päällensä.

5. Ja pitää ottaman Israelin lasten joukolta kaksi kaurista rikosuhriksi ja yhden oinaan polttouhriksi.

6. Ja Aaronin pitää tuoman mullin rikosuhriksensa ja sovittaman itsensä huoneinensa,

7. Ja sitte ottaman ne kaksi kaurista asettaaksensa Herran eteen, seurakunnan majan ovella.

8. Ja Aaronin pitää heittämän arvan

that he die not: for I will appear in the cloud upon the mercy seat.

3. Thus shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin offering, and a ram for a burnt offering.

4. He shall put on the holy linen coat, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with a linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired: these are holy garments; therefore shall he wash his flesh in water, and so put them on.

5. And he shall take of the congregation of the children of Israel two kids of the goats for a sin offering, and one ram for a burnt offering.

6. And Aaron shall offer his bullock of the sin offering, which is for himself, and make an atonement for himself, and for his house.

7. And he shall take the two goats, and present them before the LORD at the door of the tabernacle of the congregation.

8. And Aaron shall cast lots upon

kahdesta kauriista: toisen arvan Herralle, ja toisen vapaalle kauriille.

9. Ja Aaronin pitää uhraaman sen kauriin, jonka päälle Herran arpa lankesi, ja valmistaman sen rikosuhriksi.

10. Mutta sen kauriin, jonka päälle vapauden arpa lankesi, pitää hänen asettaman elävänä Herran eteen, että hänen pitää sovittaman sen ja päästämän sen vapaan kauriin korpeen.

11. Ja niin pitää Aaronin tuoman rikosuhrinsa mullin, ja sovittaman itsensä ja huoneensa, ja teurastaman sen rikosuhrin mullin edestänsä,

12. Ja ottaman astian täynnänsä tulisia hiiliä alttarilta, joka on Herran edessä, ja pivonsa täyden survottua Pyhää savua ja kantaman sisälliselle puolen esirippua,

13. Ja paneman sitä tulen päälle Herran eteen, niin että pyhän savun suitsu armo-istuimen peittäis, joka on todistuksen päällä, ettei hän

the two goats; one lot for the LORD, and the other lot for the scapegoat.

9. And Aaron shall bring the goat upon which the LORD'S lot fell, and offer him for a sin offering.

10. But the goat, on which the lot fell to be the scapegoat, shall be presented alive before the LORD, to make an atonement with him, and to let him go for a scapegoat into the wilderness.

11. And Aaron shall bring the bullock of the sin offering, which is for himself, and shall make an atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin offering which is for himself:

12. And he shall take a censer full of burning coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the vail:

13. And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover

kuolisi,

14. Ja ottaman mullin verta, priiskottaaksensa sormellansa armo-istuimen puoleen, etiselle puolelle itään päin: seitsemän kertaa pitää hänen näin sormellansa armo-istuimen edessä verta priiskottaman.

15. Sitte pitää hänen teurastaman kansan rikosuhrin kauriin ja kantaman hänen verestänsä esiripun sisälliselle puolelle, ja pitää tekemän sen veren kanssa, niinkuin hän teki mullin veren kanssa, ja priiskottaman sitä armo-istuimen päälle, ja armo-istuimen edessä,

16. Ja niin sovittaman pyhän, Israelin lasten riettaudesta ja heidän vääryydestänsä, kaikissa heidän synneissänsä: niin pitää myös hänen tekemän seurakunnan majalle, joka on heidän tykönänsä, keskellä heidän saastaisuuttansa.

17. Ei pidä yhdenkään ihmisen oleman seurakunnan majassa, koska

the mercy seat that is upon the testimony, that he die not:

14. And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the mercy seat eastward; and before the mercy seat shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.

15. Then shall he kill the goat of the sin offering, that is for the people, and bring his blood within the vail, and do with that blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the mercy seat, and before the mercy seat:

16. And he shall make an atonement for the holy place, because of the uncleanness of the children of Israel, and because of their transgressions in all their sins: and so shall he do for the tabernacle of the congregation, that remaineth among them in the midst of their uncleanness.

17. And there shall be no man in the tabernacle of the congregation when he goeth in to make an

hän käy sovittamaan pyhässä, siihenasti että hän sieltä käy ulos: ja pitää niin sovittaman itsensä, ja huoneensa, ja koko Israelin kansan.

atonement in the holy place, until he come out, and have made an atonement for himself, and for his household, and for all the congregation of Israel.

18. Ja koska hän menee ulos alttarin tykö, joka on Herran edessä, pitää hänen sovittaman sen ja ottaman mullin verta, ja kauriin verta, ja sivuman alttarin sarvein päälle ympärinsä.

18. And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make an atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.

19. Ja priiskottaman sormellansa verta seitsemän kertaa sen päälle ja puhdistaman ja pyhittämän sen Israelin lasten saastaisuudesta.

19. And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleanness of the children of Israel.

20. Ja koska hän on täyttänyt pyhän ja seurakunnan majan ja alttarin sovinnon, niin pitää hänen tuoman elävän kauriin.

20. And when he hath made an end of reconciling the holy place, and the tabernacle of the congregation, and the altar, he shall bring the live goat:

21. Ja Aaronin pitää paneman molemmat kätensä elävän kauriin pään päälle, ja tunnustaman sen päällä kaikki Israelin rikokset ja heidän pahat tekonsa kaikissa heidän synneissänsä, ja ne paneman kauriin

21. And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions in all their sins, putting them upon the

pään päälle, ja lähettämän sen jonkun soveliaan miehen kanssa korpeen:

22. Että kauriin pitää kantaman kaikki heidän pahat tekonsa erämaahan, ja hänen pitää jättämän kauriin korpeen.

23. Ja Aaronin pitää käymän seurakunnan majaan, ja riisuman liinavaatteet yltänsä, jotka hän ennen pukenut oli käydessänsä pyhään, ja jättämän ne sinne.

24. Ja pitää pesemän ihonsa vedellä pyhässä siassa, ja pukeman yllensä omat vaatteensa, ja menemän ulos, ja tekemän sekä oman että kansan polttouhrin, ja niin sovittaman sekä itsensä että kansan,

25. Ja polttaman rikosuhrin lihavuuden alttarilla.

26. Vaan se, joka vei sen vapaan kauriin ulos, pitää viruttaman vaatteensa, ja pesemän ihonsa vedellä, ja sitte tuleman jällensä leiriin.

head of the goat, and shall send him away by the hand of a fit man into the wilderness:

22. And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land not inhabited: and he shall let go the goat in the wilderness.

23. And Aaron shall come into the tabernacle of the congregation, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there:

24. And he shall wash his flesh with water in the holy place, and put on his garments, and come forth, and offer his burnt offering, and the burnt offering of the people, and make an atonement for himself, and for the people.

25. And the fat of the sin offering shall he burn upon the altar.

26. And he that let go the goat for the scapegoat shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward come into the camp.

27. Ja rikosuhrin mullin ja rikosuhrin kauriin, joidenka veri kannettiin sovinnoksi pyhään, pitää vietämäm leiristä ulos, tulessa poltettaa, sekä heidän nahkansa, lihansa ja rapansa.

27. And the bullock for the sin offering, and the goat for the sin offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall one carry forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.

28. Ja se joka niitä polttaa, pitää viruttaman vaatteensa, ja pesemän ihonsa vedellä, ja sitte tuleman leiriin.

28. And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he shall come into the camp.

29. Tämän pitää oleman teille ijankaikkisen säädyn: kymmenentenä päivänä seitsemäntenä kuukautena pitää teidän sielujanne vaivaaman, ja ei mitäkään työtä tekemän: olkoon se omainen, eli vieras, joka teidän seassanne muukalainen on.

29. And this shall be a statute for ever unto you: that in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and do no work at all, whether it be one of your own country, or a stranger that sojourneth among you:

30. Sillä sinä päivänä te sovitetaan, niin että tulette puhtaaksi: kaikista teidän synneistänne Herran edessä tulette te puhtaaksi.

30. For on that day shall the priest make an atonement for you, to cleanse you, that ye may be clean from all your sins before the LORD.

31. Sentähden pitää sen oleman teille suurimman sabbatin, ja teidän pitää vaivaaman teidän sielujanne: se olkoon teille alinomainen sääty.

31. It shall be a sabbath of rest unto you, and ye shall afflict your souls, by a statute for ever.

32. Mutta sovinnon pitää papin tekemän, joka voideltu on, ja jonka käsi täytetty on papin virkaan hänen isänsä siaan: ja pitää pukeman yllensä liinaiset vaatteet, jotka ovat pyhät vaatteet.

32. And the priest, whom he shall anoint, and whom he shall consecrate to minister in the priest's office in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen clothes, even the holy garments:

33. Ja niin pitää hänen sovittaman kaikkein pyhimmän ja seurakunnan majan ja alttarin, niin myös papit, ja kaiken kansan pitää hänen sovittaman.

33. And he shall make an atonement for the holy sanctuary, and he shall make an atonement for the tabernacle of the congregation, and for the altar, and he shall make an atonement for the priests, and for all the people of the congregation.

34. Tämän pitää oleman teille alinomaisen säädyn, että sovitatte Israelin lapset kaikista heidän synneistänsä, kerran vuodessa. Ja hän teki niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.

34. And this shall be an everlasting statute unto you, to make an atonement for the children of Israel for all their sins once a year. And he did as the LORD commanded Moses.

17 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Puhu Aaronille ja hänen pojillensa, ja kaikille Israelin lapsille, ja sano heille: tämä on se, minkä

2. Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them; This is

Herra käskenyt on, sanoen:

3. Kuka ikänänsä Israelin huoneesta teurastaa härjän, eli karitsan, eli vuohen leirissä, taikka joka teurastaa ulkona leiristä,

4. Ja ei kanna seurakunnan majan oven eteen sitä, mikä Herralle uhriksi pitää tuotaman, Herran majan eteen, hänen pitää vereen vikapää oleman, niinkuin se, jonka veren vuodattanut on, ja se ihminen pitää hävitettämän kansastansa.

5. Sentähden pitää Israelin lapset uhrinsa, jonka he kedolla uhrata tahtovat, Herran eteen kantaman seurakunnan majan ovella papille, ja siellä uhraaman ne kiitosuhriksi Herralle.

6. Ja papin pitää priiskottaman veren Herran alttarille seurakunnan majan oven edessä, ja polttaman lihavuuden Herralle lepytyshajuksi,

the thing which the LORD hath commanded, saying,

3. What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it out of the camp,

4. And bringeth it not unto the door of the tabernacle of the congregation, to offer an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD; blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people:

5. To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they offer in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tabernacle of the congregation, unto the priest, and offer them for peace offerings unto the LORD.

6. And the priest shall sprinkle the blood upon the altar of the LORD at the door of the tabernacle of the congregation, and burn the fat for a sweet savour unto the LORD.

7. Ja ei millään muotoa enää uhriansa uhraaman ajattaroille, joiden kanssa he huorin tehneet ovat. Se pitää oleman heille heidän sukukunnissansa ijankaikkinen sääty.

8. Sentähden pitää sinun sanoman heille: kuka ikänänsä ihminen Israelin huoneesta, eli vieras, joka teidän seassanne on muukalainen, teki uhrin eli polttouhrin,

9. Eikä sitä kanna seurakunnan majan oven eteen, että hänen Herralle sen tekemän pitäis, se ihminen pitää hävitettämän kansastansa.

10. Ja kuka ikänänsä ihminen Israelin huoneesta, eli muukalaisista, jotka teidän seassanne asuvat, syö jotakin verta, häntä vastoin minä panen minun kasvoni, ja hävitän hänen kansastansa

11. Sillä lihan sielu on veressä, ja minä olen sen teille antanut alttarille, että teidän sielunne pitäis sen kautta sovitettaman; sillä veri on sielun sovinto.

7. And they shall no more offer their sacrifices unto devils, after whom they have gone a whoring. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.

8. And thou shalt say unto them, Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers which sojourn among you, that offereth a burnt offering or sacrifice,

9. And bringeth it not unto the door of the tabernacle of the congregation, to offer it unto the LORD; even that man shall be cut off from among his people.

10. And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among you, that eateth any manner of blood; I will even set my face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.

11. For the life of the flesh is in the blood: and I have given it to you upon the altar to make an atonement for your souls: for it is the blood that maketh an atonement for the soul.

12. Sentähden minä olen sanonut Israelin lapsille: ei yksikään henki teidän seassanne pidä verta syömän: eikä yksikään muukalainen, joka teidän seassanne asuu, pidä verta syömän.

12. Therefore I said unto the children of Israel, No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.

13. Ja kuka ikänä ihminen Israelin lapsista, taikka muukalainen teidän seassanne, joka saa metsän eläimen eli linnun pyydyksellä, jota syödään, hänen pitää vuodattaman sen veren, ja peittämän sen multaan.

13. And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among you, which hunteth and catcheth any beast or fowl that may be eaten; he shall even pour out the blood thereof, and cover it with dust.

14. Sillä kaiken lihan henki on hänen verensä niinkauvan kuin se elää. Ja minä olen sanonut Israelin lapsille: ei teidän pidä yhdenkään lihan verta syömän; sillä kaiken lihan henki on hänen verensä: kuka ikänänsä sen syö, se pitää hukutettaman.

14. For it is the life of all flesh; the blood of it is for the life thereof: therefore I said unto the children of Israel, Ye shall eat the blood of no manner of flesh: for the life of all flesh is the blood thereof: whosoever eateth it shall be cut off.

15. Ja kuka ikänä henki syö raatoa, taikka sitä, joka revitty on, olkoon hän kotolainen eli muukalainen, hänen pitää pesemän vaatteensa, ja viruttaman hänensä vedellä, ja oleman saastaisen ehtoosen asti: niin hän tulee puhtaaksi.

15. And every soul that eateth that which died of itself, or that which was torn with beasts, whether it be one of your own country, or a stranger, he shall both wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even: then

shall he be clean.

16. Jollei hän pese itsiänsä ja iho-ansa viruta, niin hänen pitää itse kantaman vääryytensä.

16. But if he wash them not, nor bathe his flesh; then he shall bear his iniquity.

18 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille. Minä olen Herra teidän Jumalanne.

2. Speak unto the children of Israel, and say unto them, I am the LORD your God.

3. Ei teidän pidä tekemän Egyptin maan työn jälkeen, joss te asuitte, ei myös teidän pidä tekemän Kanaanin maan työn jäkeen, johonka minä tiedän vien, ei teidän myös pidä heidän säädyissänsä vaeltaman.

3. After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do: and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do: neither shall ye walk in their ordinances.

4. Vaan tehkäät minun oikeuteni, ja pitäkäät minun säätyni, vaeltaaksenne niissä; (sillä) minä olen Herra teidän Jumalanne.

4. Ye shall do my judgments, and keep mine ordinances, to walk therein: I am the LORD your God.

5. Sentähden pitää teidän minun säätyni pitämän ja minun oikeuteni: se ihminen, joka niitä tekee, hän elää niissä; sillä minä olen Herra.

5. Ye shall therefore keep my statutes, and my judgments: which if a man do, he shall live in them: I am the LORD.

6. Ei kenenkään pidä lähimmäistä

6. None of you shall approach to

lankoansa lähestymän, hänen häpyänsä paljastaman; sillä minä olen Herra.

any that is near of kin to him, to uncover their nakedness: I am the LORD.

7. Sinun isäs häpyä, ja äitis häpyä ei sinun pidä paljastaman. Se on sinun äitis, älä siis hänen häpyänsä paljasta.

7. The nakedness of thy father, or the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.

8. Ei sinun pidä paljastaman isäs emännän häpyä; sillä se on isäs häpy.

8. The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.

9. Sinun sisares häpyä, isäs tyttären, eli äitis tyttären, kotona taikka ulkona syntyneen, ei sinun pidä paljastaman heidän häpyänsä.

9. The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or daughter of thy mother, whether she be born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover.

10. Ei sinun pidä paljastaman poikas tyttären , eli tyttäres tyttären häpyä; sillä se on sinun häpys.

10. The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover: for theirs is thine own nakedness.

11. Ei sinun pidä paljastaman äitipuoles tyttären häpyä, joka isälles syntynyt on; sillä se on sinun sisares.

11. The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.

12. Ei sinun pidä paljastaman isäs sisaren häpyä; sillä se on isäs lähimmäinen.

12. Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.

13. Ei sinun pidä paljastaman äitis sisaren häpyä, sillä se on sinun äitis lähimmäinen.

13. Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister: for she is thy mother's near kinswoman.

14. Ei sinun pidä paljastaman setäs häpyä, niin ettäs lähestyt hänen emäntäänsä; sillä se on sinun setäs emäntä.

14. Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.

15. Ei sinun pidä paljastaman miniäs häpyä; sillä hän on poikas emäntä, sentähden ei sinun pidä hänen häpyänsä paljastaman.

15. Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter in law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.

16. Ei sinun pidä paljastaman veljes emännän häpyä; sillä se on sinun veljes häpy.

16. Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.

17. Ei sinun pidä sinun emäntäs ynnä hänen tyttärensä häpyä paljastaman, eikä hänen poikansa tytärtä, eli tyttären tytärtä ottaman, heidän häpyänsä paljastamaan; sillä ne ovat hänen lähimmäisensä, ja se on kauhistus.

17. Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter, neither shalt thou take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness; for they are her near kinswomen: it is wickedness.

18. Ei sinun pidä myös ottaman sinun emäntäs sisarta, häntä vaivaamaan, hänen häpyänsä paljastamaan, veilä hänen eläissänsä.

18. Neither shalt thou take a wife to her sister, to vex her, to uncover her nakedness, beside the other in her life time.

19. Vaimon tykö, niin kauvan kuin

19. Also thou shalt not approach

hän saastaisuutensa sairautta kärsii, ei sinun pidä lähestymän, hänen häpynsä paljastamaan.

unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is put apart for her uncleanness.

20. Ei sinun pidä myös makaaman lähimmäises emännän tykönä, häneen ryhtymän, jolla itses häneen saastutat.

20. Moreover thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.

21. Ei sinun pidä siemenestäs antaman Molekille poltettaa, ettes häpäisisi sinun Jumalas nimeä; sillä minä olen Herra.

21. And thou shalt not let any of thy seed pass through the fire to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.

22. Ei sinun pidä miehenpuolen kanssa makaaman, niinkuin vaimon kanssa; sillä se on kauhistus.

22. Thou shalt not lie with mankind, as with womankind: it is abomination.

23. Ei sinun pidä myös eläimen kanssa makaaman, ettes itsiäs sen kanssa saastuttais. Ja ei yksikään vaimo pidä eläimeen ryhtymän, yhdistymään sen kanssa; sillä se on kauhistus.

23. Neither shalt thou lie with any beast to defile thyself therewith: neither shall any woman stand before a beast to lie down thereto: it is confusion.

24. Ei teidän pidä yhdessäkään näissä itsiänne saastuttaman; sillä näissä kaikissa ovat pakanat heitänsä saastuttaneet, jotka minä ajan pois teidän edestänne.

24. Defile not ye yourselves in any of these things: for in all these the nations are defiled which I cast out before you:

25. Ja maa on sillä saastutettu, ja minä etsiskelen sen pahat teot, niin

25. And the land is defiled: therefore I do visit the iniquity thereof

että sen maan pitää asujansa oksentaman.
26. Sentähden pitäkäät minun säätyni ja oikeuteni, ja älkäät näistä kauhistuksista yhtäkään tehkö: ei omainen, eikä vieras, joka teidän seassanne muukalainen on.

27. Sillä kaikkia näitä kauhistuksia ovat tämän maan kansat tehneet, jotka teidän edellänne olivat, ja ovat maan saastuttaneet,
28. Ettei se maa myös teitä oksentaisi, jos te sitä saastutatte, niinkuin se on oksentanut kansan, joka teidän edellänne oli.
29. Sillä kuka ikänänsä näitä kauhistuksia tekee, sen sielu pitää hävitettämän kansastansa.

30. Sentähden pitäkäät minun käskyni, ettette tekisi kauhistavaisten tapain jälkeen, joita ne tekivät, jotka teidän edellänne olivat: ettette itsiänne niillä saastutaisi; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.

upon it, and the land itself vomiteth out her inhabitants.
26. Ye shall therefore keep my statutes and my judgments, and shall not commit any of these abominations; neither any of your own nation, nor any stranger that sojourneth among you:
27. For all these abominations have the men of the land done, which were before you, and the land is defiled;)
28. That the land spue not you out also, when ye defile it, as it spued out the nations that were before you.
29. For whosoever shall commit any of these abominations, even the souls that commit them shall be cut off from among their people.
30. Therefore shall ye keep mine ordinance, that ye commit not any one of these abominable customs, which were committed before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.

19 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
2. Puhu koko Israelin lasten joukolle, ja sano heille: teidän pitää oleman pyhät; sillä minä olen pyhä, Herra teidän Jumalanne.
3. Jokainen peljätkään äitiänsä ja isäänsä, ja pitäkäät minun sabbatini; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.
4. Ei teidän pidä teitänne kääntämän epäjumalain tykö, ja ei pidä teidän tekemän teillenne valetuita jumalia; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.
5. Ja koska te Herralle teette kiitosuhria, niin teidän pitää uhraaman, että se teiltä otollinen olis.
6. Ja se pitää syötämän sinä päivänä, jona te uhraatte, ja toisena päivänä; mutta mitä tähteeksi jää kolmanneksi päiväksi, pitää tulella poltettaman.
7. Jos joku sitä kuitenkin syö kolmantena päivänä, niin on se kauhistus, eikä ole otollinen.

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them, Ye shall be holy: for I the LORD your God am holy.
3. Ye shall fear every man his mother, and his father, and keep my sabbaths: I am the LORD your God.
4. Turn ye not unto idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.
5. And if ye offer a sacrifice of peace offerings unto the LORD, ye shall offer it at your own will.
6. It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow: and if ought remain until the third day, it shall be burnt in the fire.
7. And if it be eaten at all on the third day, it is abominable; it shall not be accepted.

8. Ja joka siitä syö, sen pitää kantaman vääryytensä; sillä hän on Herran pyhän riivannut, ja se sielu pitää hävitettämän kansastansa.

8. Therefore every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the hallowed thing of the LORD: and that soul shall be cut off from among his people.

9. Koska te elon leikkaatte maastanne, ei sinun pidä tyynni peltos kulmia leikkaaman, ja ei elos päitä noukkiman.

9. And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corners of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.

10. Ei pidä sinun myös tyynni korjaaman viinamäkiäs, eli noukkiman varisseita marjoja, vaan jättämän ne vaivaisille ja muukalaisille; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.

10. And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather every grape of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and stranger: I am the LORD your God.

11. Ei teidän pidä varastaman, eli valehteleman, eli pettämän toinen toistanne.

11. Ye shall not steal, neither deal falsely, neither lie one to another.

12. Ei teidän pidä väärin vannoman minun nimeeni, ja häpäisemän sinun Jumalas nimeä; sillä minä olen Herra.

12. And ye shall not swear by my name falsely, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.

13. Ei sinun pidä tekemän lähimmäiselles vääryyttä, eli ryöväämän häntä. Sinun päivämiehes palkka ei pidä oleman sinun tykönäs huomiseen asti.

13. Thou shalt not defraud thy neighbour, neither rob him: the wages of him that is hired shall not abide with thee all night until the morning.

14. Ei sinun pidä kuuroja kirooman,

14. Thou shalt not curse the deaf,

ei sinun pidä myös paneman sokian eteen jotakin, johonka hän kompastuis. Vaan sinun pitää pelkäämän sinun Jumalaas; sillä minä olen Herra.

nor put a stumblingblock before the blind, but shalt fear thy God: I am the LORD.

15. Ei teidän pidä vääryyttä tekemän tuomiossa, ei armaitseman köyhää, eikä kunnioitseman voimallista, mutta tuomitseman lähimmäises oikein.

15. Ye shall do no unrighteousness in judgment: thou shalt not respect the person of the poor, nor honour the person of the mighty: but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.

16. Ei sinun pidä oleman panettelian sinun kansas seassa. Ei sinun pidä myös asettaman sinuas lähimmäises verta vastaan; sillä minä olen Herra.

16. Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people: neither shalt thou stand against the blood of thy neighbour: I am the LORD.

17. Ei sinun pidä vihaaman veljeäs sinun sydämessäs; vaan sinun pitää kaiketi nuhteleman lähimmäistäs, ettes vikapääksi tulisi hänen tähtensä.

17. Thou shalt not hate thy brother in thine heart: thou shalt in any wise rebuke thy neighbour, and not suffer sin upon him.

18. Ei sinun pidä kostaman, eikä vihaaman kansas lapsia. Sinun pitää rakastaman lähimmäistäs, niinkuin itse sinuas; sillä minä olen Herra.

18. Thou shalt not avenge, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.

19. Minun säätyni pitää teidän pitämän. Ei sinun pidä antaman karjas

19. Ye shall keep my statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with

sekoittaa heitänsä muiden eläinten laihin. Ja älä kylvä peltoas sekoitetulla siemenellä. Ja ei yksikään vaate pidä tuleman sinun ylles, joka villaisesta ja liinaisesta kudottu on.

a diverse kind: thou shalt not sow thy field with mingled seed: neither shall a garment mingled of linen and woollen come upon thee.

20. Jos mies makaa vaimon tykönä ja ryhtyy häneen, ja se on orja, ja jo on toiselta maattu, kuitenkaan ei ole irrallensa eli vapaaksi laskettu, se pitää suomittaman, vaan ei pidä heidän kuoleman, sillä ei hän ollut vapaa.

20. And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, betrothed to an husband, and not at all redeemed, nor freedom given her; she shall be scourged; they shall not be put to death, because she was not free.

21. Mutta miehen pitää tuoman Herralle vikansa edestä oinaan vikauhriksi, seurakunnan majan oven eteen.

21. And he shall bring his trespass offering unto the LORD, unto the door of the tabernacle of the congregation, even a ram for a trespass offering.

22. Ja papin pitää sovittaman hänen vikauhrinsa oinaalla Herran edessä siitä rikoksesta, jolla hän on rikkonut; niin hänelle (Jumalalta) armo tapahtuu hänen rikoksestansa, jolla hän rikkonut on.

22. And the priest shall make an atonement for him with the ram of the trespass offering before the LORD for his sin which he hath done: and the sin which he hath done shall be forgiven him.

23. Koska te tulette siihen maahan ja istutatte kaikkinaisia puita, joita syödään, pitää teidän leikkaaman pois niiden hedelmän esinahan: kolme vuotta pitää teidän pitämän

23. And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as uncircumcised: three years shall it be

heitä ympärileikkaamatoinna, niin ettette syö niistä;
24. Vaan neljäntenä vuonna pitää kaikki heidän hedelmänsä pyhitettämän kiitokseksi Herralle.
25. Viidentenä vuonna pitää teidän hedelmän syömän, ja kokooman sisälle tulon; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.
26. Ei teidän pidä mitään syömän veren kanssa. Ei teidän pidä tottelleman aavistuksia eli taikauksia.
27. Ei teidän pidä keritsemän paljaaksi päänne lakea ympärinsä, ja ei tyynni ajeleman partaanne.
28. Ei teidän pidä leikkaaman ihoanne kuolleen tähden, eli piirusteleman kirjoituksia päällenne; sillä minä olen Herra.
29. Ei sinun pidä salliman tytärtäs porttona olla, ettei maa tottuisi haureuteen ja tulisi täyteen kauhistusta.
30. Pitäkäät minun pyhäpäiväni, ja peljätkäät minun pyhääni; sillä minä olen Herra.
31. Ei teidän pidä kääntämän tei-

as uncircumcised unto you: it shall not be eaten of.
24. But in the fourth year all the fruit thereof shall be holy to praise the LORD withal.
25. And in the fifth year shall ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you the increase thereof: I am the LORD your God.
26. Ye shall not eat any thing with the blood: neither shall ye use enchantment, nor observe times.
27. Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.
28. Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor print any marks upon you: I am the LORD.
29. Do not prostitute thy daughter, to cause her to be a whore; lest the land fall to whoredom, and the land become full of wickedness.
30. Ye shall keep my sabbaths, and reverence my sanctuary: I am the LORD.
31. Regard not them that have fa-

tänne tietäjäin tykö, ja älkäät kysykö velhoilta, ettette saastuisi heistä; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.

miliar spirits, neither seek after wizards, to be defiled by them: I am the LORD your God.

32. Harmaapään edessä pitää sinun nouseman, ja kunnioittaman vanhaa, ja pelkäämän Jumalaas; sillä minä olen Herra.

32. Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and fear thy God: I am the LORD.

33. Jos joku muukalainen on sinun tykönäs teidän maallanne asuva, ei teidän pidä sitä ryöstämän.

33. And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not vex him.

34. Hänen pitää asuman teidän tykönänne, niinkuin omainen teidän seassanne. Ja sinun pitää rakastaman häntä, niinkuin itse sinuas; sillä te olitte myös muukalaiset Egyptin maalla. Minä olen Herra teidän Jumalanne.

34. But the stranger that dwelleth with you shall be unto you as one born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.

35. Ei pidä teidän vääryyttä tekemän tuomiolla: kyynärällä, vaalla ja mitalla.

35. Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.

36. Oikia vaaka, oikia leiviskä, oikia vakka, oikia kannu pitää oleman teidän tykönänne; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne, joka teitä olen johdattanut Egyptin maalta:

36. Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, which brought you out of the land of Egypt.

37. Että teidän pitää pitämän ja tekemän kaikki minun säätyni, ja

37. Therefore shall ye observe all my statutes, and all my judgments,

kaikki minun oikeuteni; sillä minä olen Herra.

and do them: I am the LORD.

20 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle; sanoen:
2. Sano myös Israelin lapsille: kuka ikänänsä Israelin lapsista, eli muukalaisista, joka Israelin lasten seassa asuu, siemenestänsä Molekille antaa, sen pitää totisesti kuoleman: maan kansan pitää häntä kivittämän kuoliaaksi.

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. Again, thou shalt say to the children of Israel, Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth any of his seed unto Molech; he shall surely be put to death: the people of the land shall stone him with stones.

3. Ja minä asetan minun kasvoni sitä ihmistä vastaan, ja hävitän hänen kansastansa, että hän Molekille siemenestänsä antanut ja minun pyhäni saastuttanut on, ja minun pyhää nimeäni häväissyt.
4. Ja jos maan kansa sitä ihmistä säästää, joka siemenestänsä Molekille antanut on, niin ettei he sitä surmaa,
5. Niin minä kuitenkin sitä ihmistä vastaan minun kasvoni asetan, ja hänen sukuansa vastaan, ja hävitän

3. And I will set my face against that man, and will cut him off from among his people; because he hath given of his seed unto Molech, to defile my sanctuary, and to profane my holy name.
4. And if the people of the land do any ways hide their eyes from the man, when he giveth of his seed unto Molech, and kill him not:
5. Then I will set my face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go

sen ja kaikki jotka hänen perässänsä Molekin kanssa huorin tehneet ovat, heidän kansastansa.
6. Jos joku sielu hänensä noitain ja tietäjäin tykö kääntää, huorin tekemään heidän kanssansa, niin minä kasvoni asetan sitä sielua vastaan, ja hävitän sen kansastansa.

7. Sentähden pyhittäkäät teitänne, ja olkaat pyhät; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.
8. Ja pitäkäät minun säätyni, ja tehkäät niitä; sillä minä olen Herra, joka teitä pyhitän.
9. Kuka ikänänsä isäänsä ja äitiänsä kiroo, sen pitää totisesti kuoleman, että hän isäänsä ja äitiänsä kironnut on: hänen verensä olkoon hänen päällänsä.
10. Joka huorin tekee jonkun miehen aviopuolison kanssa, se joka lähimmäisensä emännän kanssa huorin tekee, pitää totisesti kuoletettaman, sekä huorintekiä, että huora.

11. Jos joku isänsä emännän tykönä makaa, niin että hän isänsä

a whoring after him, to commit whoredom with Molech, from among their people.
6. And the soul that turneth after such as have familiar spirits, and after wizards, to go a whoring after them, I will even set my face against that soul, and will cut him off from among his people.
7. Sanctify yourselves therefore, and be ye holy: for I am the LORD your God.
8. And ye shall keep my statutes, and do them: I am the LORD which sanctify you.
9. For every one that curseth his father or his mother shall be surely put to death: he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.
10. And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.
11. And the man that lieth with his

hävyn paljastanut on, he molemmat pitää totisesti kuoleman: heidän verensä olkoon heidän päällänsä.

12. Jos joku miniänsä tykönä makaa, niin he molemmat pitää totisesti kuoleman; sillä he ovat kauhistuksen tehneet: heidän verensä olkoon heidän päällänsä.

13. Jos joku miehenpuolen kanssa makaa, niinkuin jonkun vaimon kanssa, he ovat kauhistuksen tehneet, heidän pitää molemmat totisesti kuoleman: heidän verensä olkoon heidän päällänsä.

14. Jos joku nai vaimon ja sen äidin, hän on kauhistuksen tehnyt: se pitää tulella poltettaman, ja ne ynnä molemmat, ettei yhtään kauhistusta olisi teidän seassanne.

15. Jos joku eläimen kanssa makaa, sen pitää totisesti kuoleman, ja se eläin pitää tapettaman.

16. Jos joku vaimo johonkuhun eläimeen ryhtyy, makaamaan sen kanssa, niin sinun pitää tappaman sekä vaimon, että eläimen; heidän

father's wife hath uncovered his father's nakedness: both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.

12. And if a man lie with his daughter in law, both of them shall surely be put to death: they have wrought confusion; their blood shall be upon them.

13. If a man also lie with mankind, as he lieth with a woman, both of them have committed an abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.

14. And if a man take a wife and her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.

15. And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death: and ye shall slay the beast.

16. And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon

pitää totisesti kuoleman: heidän verensä olkoon heidän päällänsä.

them.

17. Jos joku sisarensa nai, isänsä eli äitinsä tyttären, ja hänen häpynsä näkee, ja se näkee hänen häpynsä, se on kauhistus: ne pitää hävitettämän sukunsa kansan edessä: sillä hän on sisarensa hävyn paljastanut, hänen pitää pahuutensa kantaman.

17. And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness; it is a wicked thing; and they shall be cut off in the sight of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.

18. Jos joku mies jonkun vaimon tykönä makaa hänen sairautensa aikana, ja paljastaa hänen häpynsä, ja avaa hänen lähteensä, ja vaimo paljastaa verensä lähteen: ne molemmat pitää hävitettämän heidän kansastansa.

18. And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness; he hath discovered her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood: and both of them shall be cut off from among their people.

19. Sinun äitis sisaren häpyä ja sinun isäs sisaren häpyä ei sinun pidä paljastaman; sillä se on lähimmäisensä paljastanut, ja ne pitää pahuutensa kantaman.

19. And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister: for he uncovereth his near kin: they shall bear their iniquity.

20. Jos joku setänsä emännän kanssa makaa, hän on setänsä hävyn paljastanut: ne pitää rikoksensa kantaman. Lapsetonna heidän pitää kuoleman.

20. And if a man shall lie with his uncle's wife, he hath uncovered his uncle's nakedness: they shall bear their sin; they shall die childless.

21. Jos joku veljensä emännän ottaa, se on häpiällinen työ: heidän pitää lapsetonna oleman, että hän on veljensä hävyn paljastanut.

21. And if a man shall take his brother's wife, it is an unclean thing: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.

22. Niin pitäkäät nyt kaikki minun säätyni, ja kaikki minun oikeuteni, ja tehkäät ne, ettei maa teitä oksentaisi, johon minä teidät vien asumaan.

22. Ye shall therefore keep all my statutes, and all my judgments, and do them: that the land, whither I bring you to dwell therein, spue you not out.

23. Ja älkäät vaeltako pakanain säädyissä, jotka minä teidän edeltänne olen ajava ulos; sillä kaikkia näitä he ovat tehneet, ja minä olen kauhistunut heitä.

23. And ye shall not walk in the manners of the nation, which I cast out before you: for they committed all these things, and therefore I abhorred them.

24. Mutta teille sanon minä: teidän pitää omistaman heidän maansa; sillä minä annan teille sen perimiseksi, sen maan, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa. Minä olen Herra teidän Jumalanne, joka olen teitä eroittanut muista kansoista.

24. But I have said unto you, Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land that floweth with milk and honey: I am the LORD your God, which have separated you from other people.

25. Että teidän pitää myös eroittaman puhtaat eläimet saastaisista, ja saastaiset linnut puhtaista, ja ei saastuttaman teidän sielujanne eläimissä, linnuissa ja kaikissa, mitkä maalla matelevat, jotka minä teille

25. Ye shall therefore put difference between clean beasts and unclean, and between unclean fowls and clean: and ye shall not make your souls abominable by beast, or by fowl, or by any manner of living

eroittanut olen, että ne ovat saastaiset.

thing that creepeth on the ground, which I have separated from you as unclean.

26. Sentähden pitää teidän oleman minulle pyhät, sillä minä Herra olen pyhä, ja olen teitä eroittanut muista kansoista, että teidän pitäis oleman minun omani.

26. And ye shall be holy unto me: for I the LORD am holy, and have severed you from other people, that ye should be mine.

27. Jos joku mies eli vaimo noidaksi eli tietäjäksi löydetään, ne pitää totisesti kuoleman, heidän pitää ne kivittämän, heidän verensä olkoon heidän päällänsä.

27. A man also or woman that hath a familiar spirit, or that is a wizard, shall surely be put to death: they shall stone them with stones: their blood shall be upon them.

21 luku

1. Ja Herra sanoi Mosekselle: puhu papeille Aaronin pojille ja sano heille: papin ei pidä itsiänsä saastuttaman yhdessäkään kuolleessa kansastansa;

1. And the LORD said unto Moses, Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them, There shall none be defiled for the dead among his people:

2. Vaan hänen suvussansa, joka on hänen lähimmäisensä: niinkuin hänen äitinsä, isänsä, poikansa, tyttärensä ja veljensä,

2. But for his kin, that is near unto him, that is, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother,

3. Ja sisarensa, joka neitsy on, joka hänen tykönänsä on, ja ei yhdenkään miehen emäntänä ollut ole:

3. And for his sister a virgin, that is nigh unto him, which hath had no husband; for her may he be defiled.

niissä mhtaa hän saastuttaa itsensä.

4. Ei hänen pidä saastuttaman itsiänsä, että hän on esimies kansassansa, ettei hän itsiänsä halventaisi.

5. Ei heidän pidä paljaaksi ajeleman päälakiansa, eli keritsemään partansa vieriä, eikä ihoonsa merkkejä leikkaaman.

6. Heidän pitää Jumalallensa pyhät oleman, ja ei häpäisemän Jumalansa nimeä; sillä he uhraavat Herran tuliuhria, Jumalansa leipää; sentähden pitää heidän oleman pyhät.

7. Ei heidän pidä naiman porttoa, eli muilta maattua, eli mieheltänsä hyljättyä ottaman; sillä hän on pyhä Jumalallensa.

8. Sentähden pitää sinun pyhittämän hänen, että hän uhraa sinun Jumalas leipää: hänen pitää oleman sinulle pyhän; sillä minä Herra olen pyhä, joka teidät pyhitän.

9. Jos papin tytär rupee salavuoteiseksi, se pitää tulessa poltettaman; sillä hän on häväissyt isänsä.

4. But he shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.

5. They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corner of their beard, nor make any cuttings in their flesh.

6. They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God: for the offerings of the LORD made by fire, and the bread of their God, they do offer: therefore they shall be holy.

7. They shall not take a wife that is a whore, or profane; neither shall they take a woman put away from her husband: for he is holy unto his God.

8. Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God: he shall be holy unto thee: for I the LORD, which sanctify you, am holy.

9. And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the whore, she profaneth her father:

she shall be burnt with fire.

10. Joka ylimmäinen pappi on veljeinsä seassa, jonka pään päälle voidellusöljy vuodatettu, ja käsi täytetty on, että hän vaatteesen puetetaan: ei pidä sen paljastaman päätänsä, ja ei leikkaaman rikki vaatettansa.

10. And he that is the high priest among his brethren, upon whose head the anointing oil was poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not uncover his head, nor rend his clothes;

11. Ja ei yhdenkään kuolleen tykö tuleman, ja ei saastuttaman itsiänsä isässänsä eli äidissänsä.

11. Neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;

12. Ei hänen pidä lähtemän pyhästä, ettei hän saastuttaisi Jumalansa pyhää; sillä hänen Jumalansa voidellusöljyn kruunu on hänen päällänsä. Minä olen Herra.

12. Neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the crown of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.

13. Hänen pitää ottaman neitseen emännäksensä,

13. And he shall take a wife in her virginity.

14. Ja ei leskeä, eli hyljättyä, eli maattua, taikka porttoa pidä hänen ottaman. Mutta neitosen omasta kansastansa pitää hänen ottaman emännäksensä,

14. A widow, or a divorced woman, or profane, or an harlot, these shall he not take: but he shall take a virgin of his own people to wife.

15. Ettei hän saastuttaisi siementänsä kansansa seassa; sillä minä olen Herra, joka hänen pyhitän.

15. Neither shall he profane his seed among his people: for I the LORD do sanctify him.

16. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

16. And the LORD spake unto Moses, saying,

17. Puhu Aaronille ja sano: jos joku virhe on jossakussa sinun siemenessäs teidän suvussanne, ei pidä sen lähestymän uhraamaan Jumalansa leipää.

17. Speak unto Aaron, saying, Whosoever he be of thy seed in their generations that hath any blemish, let him not approach to offer the bread of his God.

18. Sillä ei kenenkään, jossa joku virhe on, pidä käymän edes: jos hän on sokia, eli ontuva, vajava eli liiallinen jäsenistä,

18. For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath a flat nose, or any thing superfluous,

19. Eli virheellinen jalasta eli kädestä,

19. Or a man that is brokenfooted, or brokenhanded,

20. Taikka ryhäselkä, eli pienukainen, eli karsoi, eli pisamainen, taikka rupinen, eli rivinoma rauhaisista:

20. Or crookbackt, or a dwarf, or that hath a blemish in his eye, or be scurvy, or scabbed, or hath his stones broken;

21. Jos jossakin papin Aaronin siemenessä virhe on, ei sen pidä lähestymän uhraamaan Herran tuliuhria; sillä hänellä on virhe, sentähden ei pidä hänen lähestymän Jumalansa leipää uhraamaan.

21. No man that hath a blemish of the seed of Aaron the priest shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire: he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.

22. Kuitenkin pitää hänen syömän Jumalansa leivästä, sekä siitä pyhästä, että kaikkein pyhimmästä.

22. He shall eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.

23. Mutta ei hänen pidä kuitenkaan tuleman esiripun tykö, eikä lähestymän alttaria, että hänessä on virhe,

23. Only he shall not go in unto the vail, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he

ettei hän saastuttaisi minun pyhääni; sillä minä olen Herra, joka heidät pyhitän.

24. Ja Moses sanoi (nämät) Aaronille, ja hänen pojillensa, ja kaikille Israelin lapsille.

profane not my sanctuaries: for I the LORD do sanctify them.

24. And Moses told it unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.

22 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

2. Puhu Aaronille ja hänen pojillensa, että he karttaisivat Israelin lasten pyhitettyä, joita he pyhittävät minulle, ja ettei he häpäisisi minun pyhää nimeäni; sillä minä olen Herra.

3. Sano siis heille ja heidän suvuillensa: jokainen kuin teidän siemenestänne menee pyhitetyn tykö, jonka Israelin lapset pyhittävät Herralle, ja hänen saastaisuutensa on hänessä, hänen sielunsa pitää hävitettämän minun kasvoini edestä; sillä minä olen Herra.

4. Kuka ikänä Aaronin siemenestä on spitalinen eli vuotavainen, sen ei

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, and that they profane not my holy name in those things which they hallow unto me: I am the LORD.

3. Say unto them, Whosoever he be of all your seed among your generations, that goeth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from my presence: I am the LORD.

4. What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath a running

pidä syömän pyhitetyistä, ennen kuin hän puhdistetaan. Ja jos joku rupee johonkuhun saastaiseen ruumiisen, taikka siihen, joka siemenensä vuodattaa unessa,

5. Taikka se, joka rupee johonkuhun matelevaiseen, joka hänelle saastainen on, taikka ihmiseen, joka hänelle saastainen on, ja kaikkinaiseen, joka hänen saastuttaa:

6. Se sielu joka rupee johonkuhun niistä, pitää oleman saastainen ehtoosen asti, ja ei pidä syömän pyhitetyistä, vaan hänen pitää ensin viruttaman ruumiinsa vedellä.

7. Ja koska aurinko laskenut on, ja hän on puhdistettu, niin syökään sitte pyhitetyistä; sillä se on hänen ruokansa.

8. Raatoa ja mitä pedolta raadeltu on, ei hänen pidä syömän, ettei hän siitä saastutettaisi; sillä minä olen Herra.

9. Sentähden heidän pitää pitämän minun säätyni, ettei heidän pitäisi syntiä saattaman päällensä, ja kuoleman siitä, koska he saastuttavat itsensä; sillä minä olen Herra, joka

issue; he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any thing that is unclean by the dead, or a man whose seed goeth from him;

5. Or whosoever toucheth any creeping thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;

6. The soul which hath touched any such shall be unclean until even, and shall not eat of the holy things, unless he wash his flesh with water.

7. And when the sun is down, he shall be clean, and shall afterward eat of the holy things; because it is his food.

8. That which dieth of itself, or is torn with beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.

9. They shall therefore keep mine ordinance, lest they bear sin for it, and die therefore, if they profane it: I the LORD do sanctify them.

heitä pyhitän.

10. Mutta ei yksikään muukalainen pidä syömän pyhitetyistä, eikä papin perhe, eikä myös joku palkollinen pidä syömän pyhitettyä.

10. There shall no stranger eat of the holy thing: a sojourner of the priest, or an hired servant, shall not eat of the holy thing.

11. Vaan koska pappi ostaa jonkun hengen rahallansa, se syökään siitä, ja se joka hänen huoneessansa syntynyt on, se myös syökään hänen leivästänsä.

11. But if the priest buy any soul with his money, he shall eat of it, and he that is born in his house: they shall eat of his meat.

12. Ja jos papin tytär tulee jonkun muukalaisen emännäksi, niin ei hänen pidä syömän pyhitetystä ylennyksestä.

12. If the priest's daughter also be married unto a stranger, she may not eat of an offering of the holy things.

13. Mutta jos papin tytär tulee leskeksi, eli hyljätyksi ja ei hänellä ole siementä, ja hän tulee jälleen kotia isänsä huoneeseen, niin hänen pitää syömän isänsä leivästä, niinkuin silloinkin, koska hän neitsenä oli. Mutta ei yksikään muukalainen pidä siitä syömän.

13. But if the priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she shall eat of her father's meat: but there shall no stranger eat thereof.

14. Ja jos joku syö pyhitetyistä tietämätä, hänen pitää lisäämän siihen viidennen osan, ja antaman papille pyhitetyn,

14. And if a man eat of the holy thing unwittingly, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give it unto the priest with the holy thing.

15. Ettei heidän pitäisi saastuttaman Israelin lasten pyhitettyjä, joita he ylentävät Herralle,
16. Ettei he saattaisi rikosta ja vikaa päällensä, syödessänsä heidän pyhitetyistänsä; sillä minä olen Herra, joka heitä pyhitän.
17. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
18. Puhu Aaronille ja hänen pojillensa, ja kaikille Israelin lapsille, ja sano heille: kuka ikänä Israelin huoneesta, eli muukalainen Israelissa, tahtoo uhrata, olkoon se lupauksesta, taikka vapaasta ehdosta, jota he tahtovat uhrata Herralle polttouhriksi,

19. Että se hänelle olis otollinen teiltä, niin pitää sen oleman virheettömän härkyisen karjasta, oinaan karitsoista, eli kauriin vuohista.
20. Mutta ei yhtäkään, jossa virhe on, pidä teidän uhraaman; sillä ei se ole hänelle otollinen teiltä.
21. Jos joku tahtoo uhrata Herralle kiitosuhria, eli erinomaisesta lu-

15. And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they offer unto the LORD;
16. Or suffer them to bear the iniquity of trespass, when they eat their holy things: for I the LORD do sanctify them.
17. And the LORD spake unto Moses, saying,
18. Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them, Whatsoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that will offer his oblation for all his vows, and for all his freewill offerings, which they will offer unto the LORD for a burnt offering;
19. Ye shall offer at your own will a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.
20. But whatsoever hath a blemish, that shall ye not offer: for it shall not be acceptable for you.
21. And whosoever offereth a sacrifice of peace offerings unto the LORD to accomplish his vow, or a

pauksesta, taikka vapaasta ehdosta, karjasta eli lampaista, sen pitää oleman virheettömän, että se olis otollinen: ei siinä pidä yhtään virhettä oleman.

freewill offering in beeves or sheep, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.

22. Jos se on sokia, taikka raajarikko, taikka jäsenpuoli, taikka kuivettu, taikka rupinen, taikka köhnäinen, niin ei pidä teidän senkaltaisia Herralle uhraaman, ja ei pidä teidän tuliuhria niistä antaman Herran alttarille.

22. Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scurvy, or scabbed, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.

23. Härjän eli lampaan, liiallisen eli puuttuvaisen jäsenistä, saat sinä uhrata vapaasta ehdostas; mutta ei se ole otollinen lupauksen edestä.

23. Either a bullock or a lamb that hath any thing superfluous or lacking in his parts, that mayest thou offer for a freewill offering; but for a vow it shall not be accepted.

24. Eikä myös sinun pidä sitä Herralle uhraaman, mikä muserrettu, eli runneltu, eli revitty, eli haavoitettu on; ei teidän pidä sitä teidän maassanne tekemän.

24. Ye shall not offer unto the LORD that which is bruised, or crushed, or broken, or cut; neither shall ye make any offering thereof in your land.

25. Ei myös teidän pidä uhraaman jonkun muukalaisen kädestä teidän Jumalanne leipää kaikista niistä; sillä ne ovat turmellut ja virheelliset: ei ne ole otolliset teiltä.

25. Neither from a stranger's hand shall ye offer the bread of your God of any of these; because their corruption is in them, and blemishes be in them: they shall not be accepted for you.

26. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
27. Koska vasikka, eli karitsa, eli vohla pojittu on, niin olkaan emänsä tykönä seitsemän päivää; mutta kahdeksantena päivänä, ja sen jälkeen, on se otollinen tuliuhriksi Herralle.

28. Olkoon se nauta, eli lammas, niin ei pidä se teurastettaman sikiöinensä yhtenä päivänä.
29. Koska te uhraatte Herralle kiitosuhria, teidän pitää sen niin uhraaman, että se teiltä otollinen olis.
30. Se pitää syötämän sinä päivänä, ja ei pidä mitään tähteeksi huomeneksi jätettämän; sillä minä olen Herra.
31. Sentähden pitäkäät minun käskyni ja tehkäät ne, sillä minä olen Herra.
32. Ettette häpeäisi minun pyhää nimeäni, ja että minä pyhitettäisiin Israelin lasten keskellä; sillä minä olen Hera, joka teitä pyhitän,
33. Ja joka olen teidät johdattanut

26. And the LORD spake unto Moses, saying,
27. When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; and from the eighth day and thenceforth it shall be accepted for an offering made by fire unto the LORD.
28. And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and her young both in one day.
29. And when ye will offer a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, offer it at your own will.
30. On the same day it shall be eaten up; ye shall leave none of it until the morrow: I am the LORD.

31. Therefore shall ye keep my commandments, and do them: I am the LORD.
32. Neither shall ye profane my holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD which hallow you,
33. That brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am

Egyptin maalta, että minä olisin teidän Jumalanne: minä Herra.

the LORD.

23 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: nämät ovat Herran juhlat, jotka teidän pitää kutsuman pyhiksi kokouksiksi: ne ovat minun juhlani.

2. Speak unto the children of Israel, and say unto them, Concerning the feasts of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are my feasts.

3. Kuusi pävää pitää sinun työtä tekemän, vaan seitsemäntenä päivänä on se suuri sabbati, pyhä kokous, jona ei teidän pidä yhtään työtä tekemän; sillä se on Herran sabbati kaikissa teidän asuinsioissanne.

3. Six days shall work be done: but the seventh day is the sabbath of rest, an holy convocation; ye shall do no work therein: it is the sabbath of the LORD in all your dwellings.

4. Nämät ovat Herran juhlapäivät, pyhät kokoukset, jotka teidän pitää pitämän määrätyillä ajallansa:

4. These are the feasts of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their seasons.

5. Neljäntenätoistakymmenentenä päivänä ensimmäisenä kuukautena, kahden ehtoon välillä, on Herran pääsiäinen.

5. In the fourteenth day of the first month at even is the LORD'S passover.

6. Ja viidentenätoistakymmenentenä päivänä sinä kuukautena on Herran happamattoman leivän juhla: silloin pitää teidän syömän happamatointa leipää seitsemän päivää.

6. And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD: seven days ye must eat unleavened bread.

7. Ensimmäisenä päivänä olkoon teillä pyhä kokous, eikä yhtään raskasta työtä pidä teidän silloin tekemän.

7. In the first day ye shall have an holy convocation: ye shall do no servile work therein.

8. Ja teidän pitää uhraaman Herralle tuliuhria seitsemän päivää. Seitsemäntenä päivänä on pyhä kokous. (Ja silloin myös) ei pidä teidän yhtäkään raskasta työtä tekemän.

8. But ye shall offer an offering made by fire unto the LORD seven days: in the seventh day is an holy convocation: ye shall do no servile work therein.

9. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

9. And the LORD spake unto Moses, saying,

10. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille: koska te tulette sille maalle, jonka minä annan teille, ja te leikkaatte sen elon, niin teidän pitää viemän papille lyhteen teidän elostanne uutiseksi.

10. Speak unto the children of Israel, and say unto them, When ye be come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring a sheaf of the firstfruits of your harvest unto the priest:

11. Ja sen lyhteen pitää hänen häälyttämän Herran edessä, että se olis

11. And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for

otollinen teiltä: päivää jälkeen sabbatin pitää papin sen häälyttämän.
12. Ja teidän pitää sinä päivänä, jona teidän lyhteenne häälytetään, uhraaman virheettömän vuosikuntaisen karitsan polttouhriksi Herralle.
13. Ja ruokauhriksi kaksi kymmenestä sämpyläjauhoja, sekoitetut öljyllä, tuliuhriksi ja lepytyshajuksi Herralle, niin myös juomauhriksi neljännes hinni viinaa.
14. Ja ei pidä teidän syömän uudisleipää, kuivattua tähkäpäätä eli jyviä, siihen päivään asti, jona te kannatte teidän Jumalallenne uhrin. Sen pitää oleman ijankaikkisen säädyn teidän sukukunnillenne kaikissa teidän asuinsioissanne.
15. Sitte pitää teidän lukeman toisesta sabbatin päivästä, koska te kannoitte häälytyslyhteen edes: seitsemän täysinäistä viikkoa ne pitää oleman,
16. Toiseen päivään asti, seitse-

you: on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.
12. And ye shall offer that day when ye wave the sheaf an he lamb without blemish of the first year for a burnt offering unto the LORD.
13. And the meat offering thereof shall be two tenth deals of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour: and the drink offering thereof shall be of wine, the fourth part of an hin.
14. And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor green ears, until the selfsame day that ye have brought an offering unto your God: it shall be a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.
15. And ye shall count unto you from the morrow after the sabbath, from the day that ye brought the sheaf of the wave offering; seven sabbaths shall be complete:
16. Even unto the morrow after the seventh sabbath shall ye number

männen viikon jälkeen, (se on) viisikymmentä päivää pitää teidän lukeman, ja sitte uhraaman Herralle uutta ruokauhria.

fifty days; and ye shall offer a new meat offering unto the LORD.

17. Ja uhraaman kaikista teidän asumasioistanne kaksi häälytysleipää, kahdesta kymmeneksestä sämpyläjauhoja, hapatettuina pitää ne kypsettämän, Herranne uutiseksi.

17. Ye shall bring out of your habitations two wave loaves of two tenth deals: they shall be of fine flour; they shall be baken with leaven; they are the firstfruits unto the LORD.

18. Ja pitää tuoman teidän leipänne kanssa seitsemän vuosikuntaista ja virheetöintä karitsaa, ja yhden nuoren mullin, ja kaksi oinasta: sen pitää oleman Herran polttouhrin, ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa, se on makian hajun tuli Herralle.

18. And ye shall offer with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams: they shall be for a burnt offering unto the LORD, with their meat offering, and their drink offerings, even an offering made by fire, of sweet savour unto the LORD.

19. Niin myös pitää teidän valmistaman kauriin rikosuhriksi, niin myös kaksi vuosikuntaista karitsaa kiitosuhriksi.

19. Then ye shall sacrifice one kid of the goats for a sin offering, and two lambs of the first year for a sacrifice of peace offerings.

20. Ja papin pitää häälyttämän ne uudisleivän kanssa häälytykseksi Herran edessä, kahden karitsan kanssa. Ja pitää oleman Herralle pyhät, ja papin omat.

20. And the priest shall wave them with the bread of the firstfruits for a wave offering before the LORD, with the two lambs: they shall be holy to the LORD for the priest.

21. Ja teidän pitää kuuluttaman tämän päivän: tämä pitää teille pyhä kokous oleman. Ei teidän pidä (silloin) yhtäkään raskasta työtä tekemän: ijankaikkisen säädyn pitää sen oleman teidän sukukunnissanne, kaikissa teidän asuinsioissanne.

21. And ye shall proclaim on the selfsame day, that it may be an holy convocation unto you: ye shall do no servile work therein: it shall be a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.

22. Koska te leikkaatte elon teidän maastanne, ei sinun pidä ylen tyynni peltos kulmia leikkaaman, eikä elon päitä noukkiman, vaan jättämän ne vaivaisille ja muukalaisille. Minä olen Herra teidän Jumalanne.

22. And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not make clean riddance of the corners of thy field when thou reapest, neither shalt thou gather any gleaning of thy harvest: thou shalt leave them unto the poor, and to the stranger: I am the LORD your God.

23. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

23. And the LORD spake unto Moses, saying,

24. Puhu Israelin lapsille, ja sano: ensimäisenä päivänä seitsemäntenä kuukautena pitää teidän pitämän sabbatin, soittamisen muistoksi: se on pyhä kokous.

24. Speak unto the children of Israel, saying, In the seventh month, in the first day of the month, shall ye have a sabbath, a memorial of blowing of trumpets, an holy convocation.

25. Silloin ei pidä teidän yhtään raskasta työtä tekemän, ja teidän pitää uhraaman tuliuhri Herralle.

25. Ye shall do no servile work therein: but ye shall offer an offering made by fire unto the LORD.

26. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

26. And the LORD spake unto Moses, saying,

27. Kymmenentenä päivänä tänä seitsemäntenä kuuna on sovintopäivä, se pitää oleman teille pyhä kokous: silloin vaivatkaat sielujanne, ja uhratkaat Herralle tuliuhri.

27. Also on the tenth day of this seventh month there shall be a day of atonement: it shall be an holy convocation unto you; and ye shall afflict your souls, and offer an offering made by fire unto the LORD.

28. Ja ei pidä teidän yhtään työtä tekemän sinä päivänä; sillä se on sovintopäivä, että te sovitettaisiin Herran teidän Jumalanne edessä.

28. And ye shall do no work in that same day: for it is a day of atonement, to make an atonement for you before the LORD your God.

29. Sillä jokainen sielu, jota ei sinä päivänä vaivata, pitää hävitettämän kansastansa.

29. For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from among his people.

30. Ja jokainen sielu, joka sinä päivänä jotakin työtä tekee, sen minä hukutan kansastansa.

30. And whatsoever soul it be that doeth any work in that same day, the same soul will I destroy from among his people.

31. Sentähden ei pidä teidän (silloin) mitään työtä tekemän: sen pitää oleman ijankaikkisen säädyn teidän sukukunnillenne kaikissa teidän asuinsioissanne.

31. Ye shall do no manner of work: it shall be a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.

32. Se on teidän suuri sabbatinne, ja teidän pitää vaivaaman sielujanne: yhdeksäntenä päivänä kuusta ehtoona pitää teidän pitämän tämän sabbatin, ehtoosta niin

32. It shall be unto you a sabbath of rest, and ye shall afflict your souls: in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye celebrate your sabbath.

ehtoosen.

33. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

33. And the LORD spake unto Moses, saying,

34. Puhu Israelin lapsille, sanoen: viidentenätoistakymmenentenä päivänä tänä seitsemäntenä kuukautena on lehtimajan juhla, seitsemän päivää Herralle.

34. Speak unto the children of Israel, saying, The fifteenth day of this seventh month shall be the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.

35. Ensimäisenä päivänä pitää oleman pyhä kokous: ei teidän pidä yhtään raskasta työtä (silloin) tekemän.

35. On the first day shall be an holy convocation: ye shall do no servile work therein.

36. Seitsemän päivää pitää teidän uhraaman tuliuhria Herralle, kahdeksantena päivänä pitää teillä pyhä kokous oleman, ja teidän pitää tekemän tuliuhri Herralle; sillä se on päätöspäivä: ei pidä teidän yhtään raskasta työtä (silloin) tekemän.

36. Seven days ye shall offer an offering made by fire unto the LORD: on the eighth day shall be an holy convocation unto you; and ye shall offer an offering made by fire unto the LORD: it is a solemn assembly; and ye shall do no servile work therein.

37. Nämät ovat Herran juhlapäivät, jotka teidän pitää kutsuman pyhäksi kokoukseksi, ja uhraaman Herralle tuliuhria, polttouhria, ruokauhria, juomauhria, ja muita uhreja, jokaisen päivänänsä.

37. These are the feasts of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to offer an offering made by fire unto the LORD, a burnt offering, and a meat offering, a sacrifice, and drink offerings, every thing upon his day:

38. Ilman Herran sabbatia, ja ilman

38. Beside the sabbaths of the

teidän lahjojanne ja ilman kaikkia lupauksianne, ja ilman kaikkia mielellisiä antimianne, joita teidän pitää antaman Herralle.

LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill offerings, which ye give unto the LORD.

39. Niin pitää nyt teidän viidentenätoistakymmenentenä päivänä seitsemäntenä kuukautena, koottuanne vuoden tulon maalta, juhlallisesti viettämän Herran riemujuhlaa, seitsemän päivää: ensimäisenä päivänä on sabbati, ja kahdeksantena päivänä on myös sabbati.

39. Also in the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruit of the land, ye shall keep a feast unto the LORD seven days: on the first day shall be a sabbath, and on the eighth day shall be a sabbath.

40. Ja teidän pitää ensimäisenä päivänä ottaman teillenne hedelmiä ihanasta puusta, palmun versoja, ja oksia paksu-oksaisista puista ja pajuja ojista, ja oleman riemuiset seitsemän päivää, Herran teidän Jumalanne edessä.

40. And ye shall take you on the first day the boughs of goodly trees, branches of palm trees, and the boughs of thick trees, and willows of the brook; and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.

41. Ja pitää niin pitämän Herralle sitä riemujuhlaa vuodessa seitsemän päivää: sen pitää oleman ijankaikkisen säädyn teidän sukukunnissanne, että teidän niin pitää pyhää riemujuhlaa pitämän seitsemäntenä kuukautena.

41. And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year. It shall be a statute for ever in your generations: ye shall celebrate it in the seventh month.

42. Seitsemän päivää pitää teidän

42. Ye shall dwell in booths seven days; all that are Israelites born

asuman lehtimajoissa: joka omainen on Israelissa, hänen pitää asuman lehtimajoissa,

shall dwell in booths:

43. Että teidän sukunne tietäisivät, kuinka minä olen antanut Israelin lapset asua majoissa, koska minä johdatin heitä Egyptin maalta: Minä Herra teidän Jumalanne.

43. That your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.

44. Ja Moses sanoi nämät Herran juhlapäivät Israelin lapsille.

44. And Moses declared unto the children of Israel the feasts of the LORD.

24 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Käske Israelin lasten tuoda sinulle selkiää öljypuun öljyä, puserrettua ulos, valaistukseksi, joka aina pitää lampuissa sytytettynä oleman.

2. Command the children of Israel, that they bring unto thee pure oil olive beaten for the light, to cause the lamps to burn continually.

3. Ulkoiselle puolelle todistuksen esirippua seurakunnan majassa pitää Aaronin sen alati valmistaman, ehtoosta niin aamuun asti Herran edessä. Sen pitää oleman ijankaikkisen säädyn teidän sukukunnissanne.

3. Without the vail of the testimony, in the tabernacle of the congregation, shall Aaron order it from the evening unto the morning before the LORD continually: it shall be a statute for ever in your generations.

4. Ja hänen pitää valmistaman lamput puhtaasen kynttiläjalkaan, aina Herran edessä.
4. He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.

5. Ja sinun pitää ottaman sämpyläjauhoja ja leipoman niistä kaksitoistakymmentä kyrsää: kaksi kymmenestä pitää oleman joka kyrsässä.
5. And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth deals shall be in one cake.

6. Ja sinun pitää heidän paneman kahteen läjään, kuusi kumpaankin läjään, puhtaalle pöydälle Herran eteen.
6. And thou shalt set them in two rows, six on a row, upon the pure table before the LORD.

7. Ja sinun pitää paneman niiden päälle puhdasta pyhää savua, että ne pitää oleman muistoleivät: se on tuliuhri Herralle.
7. And thou shalt put pure frankincense upon each row, that it may be on the bread for a memorial, even an offering made by fire unto the LORD.

8. Joka sabbatin päivänä pitää hänen aina valmistaman ne Herran edessä, Israelin lapsilta ijankaikkiseksi liitoksi.
8. Every sabbath he shall set it in order before the LORD continually, being taken from the children of Israel by an everlasting covenant.

9. Ja ne pitää Aaronin ja hänen poikainsa omat oleman, heidän pitää ne syömän pyhässä siassa; sillä se on hänelle keikkein pyhin Herran tuliuhreista ijankaikkiseksi säädyksi.
9. And it shall be Aaron's and his sons'; and they shall eat it in the holy place: for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire by a perpetual statute.

10. Ja yhden Israelilaisen vaimon poika läksi ulos, joka Egyptiläisen
10. And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children

miehen poika oli Israelin lasten seassa, ja se Israelilaisen vaimon poika riiteli toisen Israelilaisen kanssa leirissä,

of Israel: and this son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp;

11. Ja se Israelilaisen vaimon poika pilkkasi nimeä ja kirosi. Niin toivat he hänen Moseksen eteen, (ja hänen äitinsä nimi oli Selomit Dibrin tytär, Danin sukukunnasta).

11. And the Israelitish woman's son blasphemed the name of the LORD, and cursed. And they brought him unto Moses: (and his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan:)

12. Ja panivat hänen vankeuteen niinkauvaksi, että heille olis selkiä päätös annettu Herran suusta.

12. And they put him in ward, that the mind of the LORD might be shewed them.

13. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

13. And the LORD spake unto Moses, saying,

14. Vie häntä leiristä ulos, joka kiroillut on, ja anna kaikkein, jotka sen kuulivat, laskea kätensä hänen päänsä päälle, ja kaikki kansa kivittäkään häntä.

14. Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.

15. Ja puhu Israelin lapsille, sanoen: kuka ikänä Jumalaansa kiroilee, häneä pitää kantaman syntinsä.

15. And thou shalt speak unto the children of Israel, saying, Whosoever curseth his God shall bear his sin.

16. Ja joka Herran nimeä pilkkaa, sen pitää totisesti kuoleman, kaiken kansan pitää häntä kuoliaaksi kivittämän. Niinkuin muukalaisen, niin

16. And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death, and all the congregation shall certainly stone him: as

pitää myös omaisen oleman: jos hän pilkkaa sitä nimeä, niin hänen pitää kuoleman.

well the stranger, as he that is born in the land, when he blasphemeth the name of the LORD, shall be put to death.

17. Jos joku lyö jonkun ihmisen kuoliaaksi, hänen pitää totisesti kuoleman.

17. And he that killeth any man shall surely be put to death.

18. Vaan joka jonkun naudan lyö, hänen pitää maksaman hengen hengestä.

18. And he that killeth a beast shall make it good; beast for beast.

19. Ja joka tekee jonkun lähimmäisensä virheelliseksi, hänelle pitää niin tehtämän, kuin hänkin tehnyt on:

19. And if a man cause a blemish in his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him;

20. Haava haavasta, silmä silmästä, hammas hampaasta; niinkuin hän on jonkun ihmisen virheelliseksi tehnyt, niin pitää myös hänelle jälleen tehtämän.

20. Breach for breach, eye for eye, tooth for tooth: as he hath caused a blemish in a man, so shall it be done to him again.

21. Niin että joka lyö naudan, hänen pitää sen maksaman, vaan joka lyö ihmisen, sen pitää kuoleman.

21. And he that killeth a beast, he shall restore it: and he that killeth a man, he shall be put to death.

22. Yhden oikeuden pitää oleman teidän seassanne, niin muukalaisella kuin omaisellakin; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.

22. Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for one of your own country: for I am the LORD your God.

23. Koska Moses oli näitä puhunut Israelin lapsille, niin veivät he sen

23. And Moses spake to the children of Israel, that they should

leiristä ulos, joka kiroillut oli, ja kivittivät hänen kuoliaaksi: ja Israelin lapset tekivät niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli.

bring forth him that had cursed out of the camp, and stone him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.

25 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle Sinain vuorella, sanoen:
2. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: koska te tulette siihen maahan, jonka minä teille annan, niin maan pitää pitämän Herralle lepoa.

1. And the LORD spake unto Moses in mount Sinai, saying,
2. Speak unto the children of Israel, and say unto them, When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.

3. Kuusi vuotta pitää sinun peltos kylvämän, ja kuusi vuotta viinamäkes leikkaaman, ja sen hedelmät kokooman;
4. Mutta seitsemäntenä vuonna pitää maan pitämän Herralle suuren pyhän, jona ei sinun pidä kylvämän sinun peltoas taikka leikkaaman sinun viinamäkeäs.
5. Ja mitä itsestänsä kasvaa laihostas, ei sinun pidä leikkaaman, ja viinamarjoja, jotka ilman sinun työtäs

3. Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the fruit thereof;
4. But in the seventh year shall be a sabbath of rest unto the land, a sabbath for the LORD: thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.
5. That which groweth of its own accord of thy harvest thou shalt not reap, neither gather the grapes of thy vine undressed: for it is a year

ovat kasvaneet, ei sinun pidä noukkiman; sillä se on maan lepovuosi.

of rest unto the land.

6. Mutta maan lepoa sinun pitää sentähdn pitämän, että sinun pitää siitä syömän, sinun palvelias ja piikas, niin myös päivämiehes, huonekuntaises, ja muukalaiset sinun työnäs.

6. And the sabbath of the land shall be meat for you; for thee, and for thy servant, and for thy maid, and for thy hired servant, and for thy stranger that sojourneth with thee,

7. Ja sinun karjalles ja eläimilles sinun maallas kaikki, mitä siinä kasvaa, pitää oleman ruaksi.

7. And for thy cattle, and for the beast that are in thy land, shall all the increase thereof be meat.

8. Ja sinun pitää lukeman sinulles seitsemän lepovuotta, niin että seitsemän vuotta pitää seitsemän kertaa luettaman: ja ne seitsemän lepovuoden aikaa tekee yhdeksän vuotta viidettäkymmentä.

8. And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and the space of the seven sabbaths of years shall be unto thee forty and nine years.

9. Niin sinun pitää antaman soittaa basunalla ylitse koko teidän maakuntanne, kymmenentenä päivänä seitsemäntenä kuukautena: juuri sovintopäivänä pitää teidän antaman basunan käydä yli koko teidän maakuntanne.

9. Then shalt thou cause the trumpet of the jubile to sound on the tenth day of the seventh month, in the day of atonement shall ye make the trumpet sound throughout all your land.

10. Ja teidän pitää sen viidennenkymmenennen vuoden pyhittämän, ja pitää kuuluttaman vapauden maassa kaikille niille, jotka siinä

10. And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout all the land unto all the inhabitants thereof: it shall be a jubile

asuvat; sillä se on teidän riemuvuotenne: silloin pitää itsekunkin pääsemän jälleen omaan saamaansa, itsekukin omaan sukuunsa.

unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.

11. Sillä viideskymmenes vuosi on teidän riemuvuotenne: ei teidän pidä kylvämän, eikä leikkaaman itsestänsä kasvanutta, eikä myös hakeman niitä, mitkä ilman työtä kasvaneet ovat.

11. A jubile shall that fiftieth year be unto you: ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of thy vine undressed.

12. Sillä se on riemuvuosi, se pitää pyhitettämän teiltä. Mutta teidän pitää syömän niitä kaikkia, mitä maa kantaa.

12. For it is the jubile; it shall be holy unto you: ye shall eat the increase thereof out of the field.

13. Tämä on riemuvuosi, jona itsekunkin teistä pitää omaan saamaansa pääsemän jällensä.

13. In the year of this jubile ye shall return every man unto his possession.

14. Jos sinä jotakin myyt lähimmäiselles, taikka ostat jotakin häneltä, niin ei yhdenkään pidä pettämän veljeänsä.

14. And if thou sell ought unto thy neighbour, or buyest ought of thy neighbour's hand, ye shall not oppress one another:

15. Vaan riemuvuoden luvun jälkeen pitää sinun ostaman lähimmäiseltäs, ja vuoden tulon jälkeen pitää hänen sinulle myymän.

15. According to the number of years after the jubile thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the fruits he shall sell unto thee:

16. Sitä usiammat kuin vuodet

16. According to the multitude of years thou shalt increase the price

ovat, pitää sinun korottaman hinnan, ja sen harvemmat kuin vuodet ovat, pitää sinun alentaman hinnan; sillä vuoden tulon luvun jälkeen pitää hänen myymän sinulle.

thereof, and according to the fewness of years thou shalt diminish the price of it: for according to the number of the years of the fruits doth he sell unto thee.

17. Älkään kenkään pettäkö lähimmäistänsä, mutta pelkää sinun Jumalaas; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.

17. Ye shall not therefore oppress one another; but thou shalt fear thy God: for I am the LORD your God.

18. Sentähden tehkäät minun säätyni ja pitäkäät minun oikeuteni, että te ne teette, ja turvallisesti asutte maassa.

18. Wherefore ye shall do my statutes, and keep my judgments, and do them; and ye shall dwell in the land in safety.

19. Ja maan pitää antaman teille hedelmänsä, ja teillä pitää oleman kyllä syötävää, ja asuman pelkäämätä siinä.

19. And the land shall yield her fruit, and ye shall eat your fill, and dwell therein in safety.

20. Ja jos te sanotte: mitä meidän pitää syömän seitsemäntenä vuonna? katso, ei meidän pidä kylvämän, eikä vuoden tuloa kokooman.

20. And if ye shall say, What shall we eat the seventh year? behold, we shall not sow, nor gather in our increase:

21. Niin minä käsken minun siunaukseni tulla kuudentena vuotena teidän ylitsenne, niin että sen pitää tekemän teille kolmen vuoden tulon.

21. Then I will command my blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth fruit for three years.

22. Ja teidän pitää kylvämän kahdeksantena vuonna, ja vanhasta vuoden kasvusta syömän yhdeksänteen vuoteen asti, niin että te syötte vanhasta uutiseen asti.

22. And ye shall sow the eighth year, and eat yet of old fruit until the ninth year; until her fruits come in ye shall eat of the old store.

23. Sentähden ei teidän pidä maata peräti myymän; sillä maan on minun, ja te olette muukalaiset ja vieraat minun edessäni.

23. The land shall not be sold for ever: for the land is mine; for ye are strangers and sojourners with me.

24. Ja teidän pitää koko teidän omassa maassanne antaman maan lunastettaa.

24. And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.

25. Jos sinun veljes köyhtyy, ja myy sinulle omaisuudestansa, ja hänen lähimmäinen lankonsa tulee hänen tykönsä, ja tahtoo lunastaa, niin pitää hänen lunastaman sen, minkä hänen veljensä myynyt on.

25. If thy brother be waxen poor, and hath sold away some of his possession, and if any of his kin come to redeem it, then shall he redeem that which his brother sold.

26. Ja jos joku on, jolla ei yhtään lunastajaa ole, ja taitaa niin paljo matkaan saada, kuin sen lunastukseksi tarvitaan.

26. And if the man have none to redeem it, and himself be able to redeem it;

27. Niin pitää luettaman vuosiluku sittenkuin hän myi, ja annettaman hänelle, joka myi, mitä liiaksi on, että hän tulis omaisuuteensa jälleen.

27. Then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; that he may return unto his possession.

28. Mutta jos ei hän takaansa löydä

28. But if he be not able to restore

niin paljo että hän sais sen jälleen, niin pitää sen, minkä hän myynyt on, oleman ostajan kädessä riemuvuoteen asti; niin hänen pitää oleman vapaan ja saaman omansa jälleen.

29. Se joka myy asuttavan huoneen kaupungin muurin sisältä, hänellä on vapaa ehto ajastajassa, sitä lunastaa jällensä: ja sen pitää oleman ajan, jolla hän lunastaa sen.

30. Ja jos ei hän lunasta sitä koko ajastajassa, niin pitää ostajan sen huoneen kaupungin muurin sisältä pitämän ijankaikkisesti ja hänen sukunsa, ja ei pidä vapaaksi tuleman ilovuotena.

31. Mutta jos huone on maan kylässä, kussa ei yhtään muuria ympärillä ole, niin se pitää luettaman peltomaaksi: se lunastetaan ja tulee ilovuotena vapaaksi.

32. Leviläisten kaupungit ja huoneet kaupungeissa, joissa heidän tavaransa ovat, saavat he aina lunastaa.

it to him, then that which is sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubile: and in the jubile it shall go out, and he shall return unto his possession.

29. And if a man sell a dwelling house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; within a full year may he redeem it.

30. And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be established for ever to him that bought it throughout his generations: it shall not go out in the jubile.

31. But the houses of the villages which have no wall round about them shall be counted as the fields of the country: they may be redeemed, and they shall go out in the jubile.

32. Notwithstanding the cities of the Levites, and the houses of the cities of their possession, may the Levites redeem at any time.

33. Se joka jotakin lunastaa Leviläisiltä, hänen pitää siitä luopuman ilovuonna, olkoon se ostettu huone eli omaisuus kaupungissa, jossa hän asunut on; sillä huoneet Leviläisten kaupungeissa ovat heidän omaisuutensa Israelin lasten seassa.

33. And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold, and the city of his possession, shall go out in the year of jubile: for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.

34. Mutta maata heidän kaupunkeinsa ympäriltä ei pidä myytämän; sillä se on heidän saamansa ijankaikkisesti.

34. But the field of the suburbs of their cities may not be sold; for it is their perpetual possession.

35. Jos veljes köyhtyy ja tulee voimattomaksi tykönäs, niin sinun pitää pitämän hänen ylös, niinkuin muukalaisen, taikka huonekuntaisen, että hän eläis sinun kanssas.

35. And if thy brother be waxen poor, and fallen in decay with thee; then thou shalt relieve him: yea, though he be a stranger, or a sojourner; that he may live with thee.

36. Ja ei sinun pidä ottaman korkoa eli voittoa häneltä; vaan pelkää sinun Jumalaas, että sinun veljes sais elää sinun kanssas.

36. Take thou no usury of him, or increase: but fear thy God; that thy brother may live with thee.

37. Ei sinun pidä antaman rahaas hänelle korolle, eikä antaman viljaas kasvulle.

37. Thou shalt not give him thy money upon usury, nor lend him thy victuals for increase.

38. Sillä minä olen Herra teidän Jumalanne, joka teidän johdatin Egyptin maalta, antaakseni teille Kanaanin maan, ja ollakseni teidän

38. I am the LORD your God, which brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, and to be your God.

Jumalanne.

39. Jos veljes köyhtyy sinun tykönäs, ja myy itsensä sinulle, niin ei sinun pidä häntä pitämän niinkuin orjaa.

39. And if thy brother that dwelleth by thee be waxen poor, and be sold unto thee; thou shalt not compel him to serve as a bondservant:

40. Mutta hänen pitää oleman sinun tykönäs niinkuin päivämiehen, eli huonekuntaisen, palvellen sinua riemuvuoteen asti.

40. But as an hired servant, and as a sojourner, he shall be with thee, and shall serve thee unto the year of jubile:

41. Silloin pitää hänen käymän ulos vapaana sinun tyköäs lapsinensa, ja pitää tuleman sukunsa tykö jälleen, ja isäinsä saaman päälle.

41. And then shall he depart from thee, both he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.

42. Sillä he ovat minun palveliani, jotka minä Egyptin maalta johdattanut olen: sentähden ei pidä heitä orjan tavalla myytämän.

42. For they are my servants, which I brought forth out of the land of Egypt: they shall not be sold as bondmen.

43. Ei sinun pidä ankarasti heitä hallitseman, vaan pelkäämän sinun Jumalaas.

43. Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.

44. Jos tahdot pitää orjaa ja piikaa, niin sinun pitää ostaman ne pakanoilta, jotka teidän ympärillänne ovat.

44. Both thy bondmen, and thy bondmaids, which thou shalt have, shall be of the heathen that are round about you; of them shall ye buy bondmen and bondmaids.

45. Ja huonekuntalaisilta, jotka muukalaiset ovat teidän seassanne,

45. Moreover of the children of the strangers that do sojourn among

pitää teidän ne ostaman, ja heidän suvuiltansa, jotka he teidän tykönänne teidän maassanne synnyttäneet ovat: ja ne pitää teidän omanne oleman.

you, of them shall ye buy, and of their families that are with you, which they begat in your land: and they shall be your possession.

46. Ja pitäkäät heitä omananne, ja teidän lapsillenne teidän jälkeenne ijankaikkiseksi perimiseksi, ja niiden pitää oleman teidän orjanne; mutta veljenne Israelin lapset ei pidä toinen toistansa ankarasti hallitseman.

46. And ye shall take them as an inheritance for your children after you, to inherit them for a possession; they shall be your bondmen for ever: but over your brethren the children of Israel, ye shall not rule one over another with rigour.

47. Jos muukalainen eli huonekuntainen hyötyy sinun tykönäs, ja sinun veljes köyhtyy hänen tykönänsä, niin että hän myy itsensä muukalaiselle, joka huonekuntainen sinun tykönäs on, eli jollekulle muukalaisen suvusta,

47. And if a sojourner or stranger wax rich by thee, and thy brother that dwelleth by him wax poor, and sell himself unto the stranger or sojourner by thee, or to the stock of the stranger's family:

48. Niin pitää hänellä oikeus oleman lunastettaa jälleen sittekuin hän myyty on, että joku hänen veljistänsä pitäis hänen lunastaman jällensä;

48. After that he is sold he may be redeemed again; one of his brethren may redeem him:

49. Eli hänen setänsä eli setänsä poika lunastakaan hänen, taikka joku hänen lähimmäisestä suvustansa, eli jos hän itse taitaa niin

49. Either his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be able,

paljo matkaan saada, niin pitää hänen lunastaman itsensä.

he may redeem himself.

50. Ja hänen pitää lukua laskeman ostajansa kanssa, siitä vuodesta kuin hän myi itsensä ilovuoteen asti, ja raha pitää luettaman vuoden luvun jälkeen, sittekuin hän myytiin, ja kaiken sen ajan palkka pitää siihen luettaman:

50. And he shall reckon with him that bought him from the year that he was sold to him unto the year of jubile: and the price of his sale shall be according unto the number of years, according to the time of an hired servant shall it be with him.

51. Ja jos vielä monta vuotta on ilovuoteen, niin hänen pitää sitä enemmän antaman lunastuksestansa, senjälkeen kuin hän ostettu on.

51. If there be yet many years behind, according unto them he shall give again the price of his redemption out of the money that he was bought for.

52. Mutta jos harvat vuodet ovat ilovuoteen, niin laskekaan lukua hänen kanssansa ja hänen pitää vuotten jälkeen antaman lunastuksensa.

52. And if there remain but few years unto the year of jubile, then he shall count with him, and according unto his years shall he give him again the price of his redemption.

53. Ja pitää hänen palkkansa myös siihen luettaman vuosi vuodelta, ja ei hänen pidä ankaruudella häntä hallitseman sinun edessäs.

53. And as a yearly hired servant shall he be with him: and the other shall not rule with rigour over him in thy sight.

54. Jos ei hän näin lunasta itsiänsä, niin hänen pitää ilovuonna vapaana käymän ulos lapsinensa.

54. And if he be not redeemed in these years, then he shall go out in the year of jubile, both he, and his children with him.

55. Sillä Israelin lapset ovat minun palveliani; he ovat minun palveliani, jotka minä olen Egyptin maalta johdattanut ulos: Minä olen Herra teidän Jumalanne.

55. For unto me the children of Israel are servants; they are my servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.

26 luku

1. Ei teidän pidä tekemän teillenne epäjumalia, ei kuvia, eikä myös patsaita pystyttämän teillenne, eikä myös yhtään merkkikiveä paneman teidän maallanne, kumartaaksenne niitä; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.

1. Ye shall make you no idols nor graven image, neither rear you up a standing image, neither shall ye set up any image of stone in your land, to bow down unto it: for I am the LORD your God.

2. Pitäkäät minun sabbatini, ja peljätkäät minun pyhyyttäni: Minä olen Herra.

2. Ye shall keep my sabbaths, and reverence my sanctuary: I am the LORD.

3. Jos te säädyissäni vaellatte, ja minun käskyni kätkette, ja teette ne,

3. If ye walk in my statutes, and keep my commandments, and do them;

4. Niin minä annan teille sateen ajallansa, ja maa antaa kasvunsa, ja kedon puut antavat hedelmänsä.

4. Then I will give you rain in due season, and the land shall yield her increase, and the trees of the field shall yield their fruit.

5. Ja riihen aika ulottuu viinan uutiseen asti, ja viinan uutinen ulottuu

5. And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time:

toukoaikaan asti, ja teillä pitää oleman leipää viljalta, ja saatte asua levollisesti teidän maassanne.

6. Ja minä annan rauhan teidän maallenne, ja te saatte levätä, ja ei kenkään teitä peljätä, ja minä ajan pahat pedot teidän maaltanne pois, ja miekan ei pidä käymän teidän maanne lävitse.

7. Teidän pitää vihollisianne ajaman takaa, ja heidän pitää kaatuman miekkaan teidän edessänne.

8. Viisi teistä karkottaa sata, ja sata teistä karkottaa kymmenentuhatta, ja teidän vihollisenne pitää kaatuman teidän edessänne miekkaan.

9. Ja minä käännän minuni teidän puoleenne, ja teen teidät hedelmälliseksi ja lisään teitä, ja vahvistan minun liittoni teidän kanssanne.

10. Ja te saatte syödä sitä vanhaa, joka vanhenee, ja vanhat te hylkäätte uuden tähden.

11. Ja minä panen asumasiani teidän keskellenne, ja minun sieluni ei hyljää teitä.

and ye shall eat your bread to the full, and dwell in your land safely.

6. And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid: and I will rid evil beasts out of the land, neither shall the sword go through your land.

7. And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.

8. And five of you shall chase an hundred, and an hundred of you shall put ten thousand to flight: and your enemies shall fall before you by the sword.

9. For I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you, and establish my covenant with you.

10. And ye shall eat old store, and bring forth the old because of the new.

11. And I will set my tabernacle among you: and my soul shall not abhor you.

12. Ja minä vaellan teidän keskellänne ja olen teidän Jumalanne, ja teidän pitää oleman minun kanssani.

12. And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be my people.

13. Sillä minä olen Herra teidän Jumalanne, joka johdatin teidät ulos Egyptin maalta, ettei teidän pitänyt oleman heidän orjansa. Minä olen taittanut poikki ikeenne vehmerän, ja olen antanut tiedän käydä pystyällä.

13. I am the LORD your God, which brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bands of your yoke, and made you go upright.

14. Mutta jos ette kuule minua, ettekä tee kaikkia näitä käskyjä,

14. But if ye will not hearken unto me, and will not do all these commandments;

15. Vaan suututte säätyihini, ja teidän sielunne hyljää minun oikeuteni, ettekä tee kaikkia minun käskyjäni, ja rikotte minun liittoni,

15. And if ye shall despise my statutes, or if your soul abhor my judgments, so that ye will not do all my commandments, but that ye break my covenant:

16. Niin minä teen teille nämät: minä rankaisen teitä vavistuksella, kuivataudilla, ja poltetaudilla, josta kasvonne raukeevat ja ruumiinne nääntyvät: ja teidän pitää siemenenne kylvämän turhaan, ja teidän vihollistenne pitää syömän sen.

16. I also will do this unto you; I will even appoint over you terror, consumption, and the burning ague, that shall consume the eyes, and cause sorrow of heart: and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.

17. Ja minä asetan kasvoni teitä

17. And I will set my face against you, and ye shall be slain before

vastaan, ja te lyödään vihamiehiltänne, ja ne pitää hallitseman teitä, jotka teitä vihaavat, teidän pitää myös pakeneman, koska ei kenkään teitä aja takaa.

your enemies: they that hate you shall reign over you; and ye shall flee when none pursueth you.

18. Jollette vielä sittekään kuule minua, niin minä lisään sen seitsemän kertaa, rangaistakseni teitä synteinne tähden.

18. And if ye will not yet for all this hearken unto me, then I will punish you seven times more for your sins.

19. Ja minä särjen teidän ylpeytenne uppiniskaisuuden, minä teen teidän toivonne niinkuin raudan, ja teidän maanne niinkuin vasken.

19. And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass:

20. Ja teidän voimanne pitää hukkaan kulutettaman, niin ettei teidän maanne kasvoansa anna, eikä puut maalla hedelmäänsä anna.

20. And your strength shall be spent in vain: for your land shall not yield her increase, neither shall the trees of the land yield their fruits.

21. Ja jos te vielä minua vastaan vaellatte, ettekä tahdo kuulla minua, niin minä vielä sitte lisään rangaistuksen teidän päällenne seitsemän kertaa, teidän synteinne tähden.

21. And if ye walk contrary unto me, and will not hearken unto me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.

22. Ja lähetän teidän sekaanne metsän pedot syömään lapsianne,

22. I will also send wild beasts among you, which shall rob you of

ja karjaanne raatelemaan, ja vähentämään teitä, ja teidän tienne pitää autioksi tuleman.

your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your high ways shall be desolate.

23. Jollette vielä niillä anna kuritettaa teitänne, mutta käytte minua vastaan,

23. And if ye will not be reformed by me by these things, but will walk contrary unto me;

24. Niin minä myös käyn teitä vastaan, ja lyön teitä vielä seitsemän kertaa enemmin, teidän synteinne tähden.

24. Then will I also walk contrary unto you, and will punish you yet seven times for your sins.

25. Ja saatan päällenne kostomiekan, joka minun liittoni pitää kostaman, että te kokootte teitänne teidän kaupunkeihinne: sitte minä lähetän teidän sekaanne ruttotaudin, ja annan teitä vihamiestenne käteen.

25. And I will bring a sword upon you, that shall avenge the quarrel of my covenant: and when ye are gathered together within your cities, I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.

26. Ja minä hukutan teiltä leivän aineen, niin että yhdessä pätsissä kymmenen vaimoa leipänne kypsentävät, ja punnitsevat leipänne vaalla: ja syötyänne ette tule ravituksi.

26. And when I have broken the staff of your bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver you your bread again by weight: and ye shall eat, and not be satisfied.

27. Ja jollette vielä sitte kuule minua, mutta vaellatte minua vastaan,

27. And if ye will not for all this hearken unto me, but walk contrary unto me;

28. Niin minä myös hirmuisuudessa

28. Then I will walk contrary unto

vaellan teitä vastaan, ja minä rankaisen teitä seitsemän kertaa enemmin, teidän synteinne tähden,

you also in fury; and I, even I, will chastise you seven times for your sins.

29. Että teidän pitää syömän poikainne ja tytärtenne lihaa,

29. And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.

30. Ja minä kukistan teidän kukkulanne ja hävitän teidän kuvanne, ja panen teidän raatonne epäjumalainne raatoin päälle, ja minun sieluni kuoittaa teitä.

30. And I will destroy your high places, and cut down your images, and cast your carcases upon the carcases of your idols, and my soul shall abhor you.

31. Ja teen kaupunkinne autioiksi ja kirkkonne hävitän, enkä myös teidän lepytyshajuanne haista.

31. And I will make your cities waste, and bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.

32. Ja minä tahdon hävittää maan, niin että vihollisenne, jotka siinä asuvat, pitää siitä hämmästymän.

32. And I will bring the land into desolation: and your enemies which dwell therein shall be astonished at it.

33. Ja hajoitan teitä pakanain sekaan, ja vedän ulos miekan teidän jälkeenne, ja maanne pitää tuleman kylmille ja kaupunkinne kukistetuksi.

33. And I will scatter you among the heathen, and will draw out a sword after you: and your land shall be desolate, and your cities waste.

34. Silloin kelpaa maalle hänen leponsa, niinkauvan kuin hän autiona on, ja te olette vihollisten maalla. Ja

34. Then shall the land enjoy her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye be in your enemies' land; even then shall the land rest,

silloin vasta maa lepää ja pyhää pitää.

and enjoy her sabbaths.

35. Niinkauvan kuin se autiona on, saa hän levätä, ettei hän saanut pyhää pitää, silloin koska teidän piti hänen pyhäänsä antaman pitää, koska te asuitte siellä.

35. As long as it lieth desolate it shall rest; because it did not rest in your sabbaths, when ye dwelt upon it.

36. Ja niille, jotka jäävät teistä, teen minä vapisevan sydämen heidän vihollistensa maalla, niin että kapisevan lehden ääni karkottaa heitä, ja pitää pakeneman sitä niinkuin miekkaa, ja pitää kaatuman siinä, kussa ei kenkään heitä aja takaa.

36. And upon them that are left alive of you I will send a faintness into their hearts in the lands of their enemies; and the sound of a shaken leaf shall chase them; and they shall flee, as fleeing from a sword; and they shall fall when none pursueth.

37. Ja heidän pitää lankeeman toinen toisensa päälle, niinkuin miekan edestä, vaikka ei yksikään karkota heitä, ja ette tohdi nousta vihamiehiänne vastaan.

37. And they shall fall one upon another, as it were before a sword, when none pursueth: and ye shall have no power to stand before your enemies.

38. Ja teidän pitää hukkuman pakanain seassa, ja vihollisten maa pitää teitä syömän.

38. And ye shall perish among the heathen, and the land of your enemies shall eat you up.

39. Ne kuin jäävät teistä, pitää vaipuman pahuudessansa, teidän vihollistenne maalla. Ja isäinsä pahoissa teoissa pitää teidän vaipuman.

39. And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.

40. Silloin pitää heidän tunnustaman pahat tekonsa ja isäinsä pahat teot, joilla he ovat minun mieleni rikkoneet, ja vaeltaneet minua vastaan.

41. Sentähden minä myös vaellan heitä vastaan ja vien heitä vihollistensa maalle, että edes silloin heidän ympärileikkaamatoin sydämensä nöyryyttäis itsensä; silloin myös heidän pahan tekonsa rangaistus heille kelpaa.

42. Ja minä muistan minun liittoni Jakobin kanssa, niin myös minun liittoni Isaakin kanssa, ja myös minun liittoni Abrahamin kanssa muistan minä, muistan myös maan,

43. Joka heiltä jätetty on, ja sille kelpaa lepopäivänsä, niinkauvan kuin se autiona on heiltä, ja heidän pahan tekonsa rangaistus heille kelpaa, että he hylkäsivät minun oikeuteni, ja heidän sielunsa on kuoittanut minun säätyjäni.

44. Ja vaikka he vielä vihollistensa maalla ovat, en minä kuitenkaan

40. If they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, with their trespass which they trespassed against me, and that also they have walked contrary unto me;

41. And that I also have walked contrary unto them, and have brought them into the land of their enemies; if then their uncircumcised hearts be humbled, and they then accept of the punishment of their iniquity:

42. Then will I remember my covenant with Jacob, and also my covenant with Isaac, and also my covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.

43. The land also shall be left of them, and shall enjoy her sabbaths, while she lieth desolate without them: and they shall accept of the punishment of their iniquity: because, even because they despised my judgments, and because their soul abhorred my statutes.

44. And yet for all that, when they be in the land of their enemies, I

ole heitä hyljännyt, ja en heitä niin kurittanut, että minä olisin heidän peräti hukuttanut, ja minun liittoni heidän kanssansa tyhjäksi tehnyt; sillä minä olen Herra heidän Jumalansa.

will not cast them away, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break my covenant with them: for I am the LORD their God.

45. Ja minä muistan ensimäisen liittoni heistä, koska minä johdatin heidät Egyptin maalta pakanain silmäin edestä, ollakseni heidän Jumalansa: minä Herra.

45. But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the heathen, that I might be their God: I am the LORD.

46. Nämät ovat ne säädyt ja oikeudet ja käskyt, jotka Herra antoi itsensä ja Israelin lasten vaiheelle, Sinain vuorella, Moseksen käden kautta.

46. These are the statutes and judgments and laws, which the LORD made between him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.

27 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: Jos joku tekee jonkun erinomaisen lupauksen, niin pitää ne sinun arvios jälkeen oleman Herran omat.

2. Speak unto the children of Israel, and say unto them, When a man shall make a singular vow, the persons shall be for the LORD by thy estimation.

3. Niin pitää tämän oleman sinun

3. And thy estimation shall be of

arvios: Kahdenkymmenen vuotisen miehenpuolen kuuteenkymmeneen vuoteen asti, pitää sinun arvaaman viiteenkymmeneen hopeasikliin, pyhän siklin jälkeen.

the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy estimation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.

4. Mutta vaimonpuolen pitää sinun arvaaman kolmeenkymmeneen sikliin.

4. And if it be a female, then thy estimation shall be thirty shekels.

5. Mutta viiden vuotisesta kahdenkymmenen vuotiseen asti, jos se on miehenpuoli, niin pitää sinun arvaaman kahteenkymmeneen sikliin, vaan vaimonpuolen kymmeneen sikliin.

5. And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy estimation shall be of the male twenty shekels, and for the female ten shekels.

6. Jos se on kuukautinen viidenteen vuoteen asti, ja on miehenpuoli, pitää sinun sen arvaaman viiteen hopeasikliin, mutta vaimonpuolen kolmeen hopeasikliin.

6. And if it be from a month old even unto five years old, then thy estimation shall be of the male five shekels of silver, and for the female thy estimation shall be three shekels of silver.

7. Mutta jos se on kuudenkymmenen vuotinen eli sen päälle, ja miehenpuoli, pitää sinun arvaaman hänen viiteentoistakymmeneen sikliin, mutta vaimonpuolen kymmeneen sikliin.

7. And if it be from sixty years old and above; if it be a male, then thy estimation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.

8. Ja jos hän on ylen köyhä senkaltaiseen arvioon, niin pitää hänen

8. But if he be poorer than thy esti-

menemän papin eteen, ja papin pitää arvaaman hänen. Sen jälkeen, kuin se, joka lupauksen tehnyt on, voi matkaan saada, pitää papin hänen arvaaman.

mation, then he shall present himself before the priest, and the priest shall value him; according to his ability that vowed shall the priest value him.

9. Jos se on karjasta, jota Herralle uhrataan, kaikki mitä Herralle annetaan, se on pyhä.

9. And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.

10. Ei pidä sitä vaihetettaman eli muutettaman hyvä pahaan, eli paha hyvään. Jos joku kumminkin vaihettaa yhden eläimen toiseen, niin pitää he molemmat oleman pyhät.

10. He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good: and if he shall at all change beast for beast, then it and the exchange thereof shall be holy.

11. Jos se eläin on saastainen, jota ei saada uhrata Herralle, niin pitää se vietämän papin eteen,

11. And if it be any unclean beast, of which they do not offer a sacrifice unto the LORD, then he shall present the beast before the priest:

12. Ja papin pitää arvaaman sen, jos se on hyvä eli paha: sen pitää pysymän sinun arviossas, joka pappi olet.

12. And the priest shall value it, whether it be good or bad: as thou valuest it, who art the priest, so shall it be.

13. Jos joku kuitenkin tahtoo lunastaa sen, hänen pitää antaman viidennen osan sinun arvios päälle.

13. But if he will at all redeem it, then he shall add a fifth part thereof unto thy estimation.

14. Ja jos joku pyhittää huoneensa Herralle pyhäksi, niin pitää papin

14. And when a man shall sanctify his house to be holy unto the

arvaaman sen, jos se on hyvä eli paha: ja papin arviossa pitää sen pysymän.

15. Mutta jos pyhittänyt tahtoo lunastaa huoneensa, niin pitää hänen antaman viidennen osan enemmän rahaa, kuin sinun arvios on, ja niin pitää se hänen oleman.

16. Jos joku pyhittää Herralle kappaleen peltoa perintömaastansa, niin pitää sinun se arvaaman sen jälkeen, kuin siihen kylvetään; jos siihen kylvetään homer ohria, niin pitää sen maksaman viisikymmentä hopeasikliä.

17. Vaan jos hän pyhittää peltonsa ilovuodesta alkain, niin pitää sen maksaman sinun arvios jälkeen.

18. Jos hän on pyhittänyt peltonsa ilovuoden jälkeen, niin papin pitää lukeman hänelle rahan vuoden luvun jälkeen, kuin takaperin on ilovuoteen asti, ja se pitää sinun arviostas vähennettämän.

19. Jos se joka pellon pyhittänyt on, tahtoo sen todella lunastaa jälleen,

LORD, then the priest shall estimate it, whether it be good or bad: as the priest shall estimate it, so shall it stand.

15. And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy estimation unto it, and it shall be his.

16. And if a man shall sanctify unto the LORD some part of a field of his possession, then thy estimation shall be according to the seed thereof: an homer of barley seed shall be valued at fifty shekels of silver.

17. If he sanctify his field from the year of jubile, according to thy estimation it shall stand.

18. But if he sanctify his field after the jubile, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain, even unto the year of the jubile, and it shall be abated from thy estimation.

19. And if he that sanctified the field will in any wise redeem it, then

niin pitää hänen antaman viidettä osaa enemmän rahaa, kuin se sinulta arvattu on, ja niin pitää se hänen oleman.

he shall add the fifth part of the money of thy estimation unto it, and it shall be assured to him.

20. Jos ei hän tahdo lunastaa peltoa, mutta myy sen toiselle, niin ei pidä sitä enää lunastettaman.

20. And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.

21. Vaan se pelto, koska se ilovuonna tulee vapaaksi, pitää oleman pyhä Herralle, niinkuin valallisella lupauksella eroitettu pelto, ja pitää oleman papin perintösaama.

21. But the field, when it goeth out in the jubile, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.

22. Jos joku sen pellon, jonka hän ostanut on, joka ei ole hänen perintömaansa, pyhittää Herralle,

22. And if a man sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the fields of his possession;

23. Niin pitää papin laskeman hänen edessänsä sen hinnan sinun arvios jälkeen, ilovuoteen asti, ja hänen pitää sen samana päivänä antaman ulos, sinun arvios jälkeen, että se Herralle pyhä olis;

23. Then the priest shall reckon unto him the worth of thy estimation, even unto the year of the jubile: and he shall give thine estimation in that day, as a holy thing unto the LORD.

24. Mutta ilovuonna pitää sen tuleman hänen omaksensa jälleen, jolta hän sen ostanut on, että se oli hänen perintösaamansa maalla.

24. In the year of the jubile the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land did belong.

25. Kaikki sinun arvios pitää tapahtuman pyhän siklin jälkeen; mutta sikli tekee kaksikymmentä geraa.

25. And all thy estimations shall be according to the shekel of the sanctuary: twenty gerahs shall be the shekel.

26. Mutta eläinten esikoista, joka esikko-oikeuden jälkeen Herran oma muutoinkin on, ei pidä kenenkään pyhittämän, olkoon härkä eli lammas; sillä se on Herran.

26. Only the firstling of the beasts, which should be the LORD'S firstling, no man shall sanctify it; whether it be ox, or sheep: it is the LORD'S.

27. Jos jotakin saastaista on eläinten seassa, niin se pitää lunastettaman sinun arvios jälkeen, ja siihen lisäksi annettaman viides osa; jos ei sitä lunasteta, niin se myytäkään sinun arvios jälkeen.

27. And if it be of an unclean beast, then he shall redeem it according to thine estimation, and shall add a fifth part of it thereto: or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy estimation.

28. Kuitenkin kaikkea valallisella lupauksella eroitettua, jota joku valallisesti lupaa Herralle kaikesta mitä hänellä on, joko se olis ihminen, eläin eli perintöpelto, ei sitä pidä myytämän eli lunastettaman; sillä kaikki valallisellla lupauksella eroitettu on kaikkein pyhin Herralle.

28. Notwithstanding no devoted thing, that a man shall devote unto the LORD of all that he hath, both of man and beast, and of the field of his possession, shall be sold or redeemed: every devoted thing is most holy unto the LORD.

29. Kaikkea kirottua, joka kirouksseen annetaan ihmisistä, ei pidä lunastettaman, vaan hän pitää totisesti kuoletettaman.

29. None devoted, which shall be devoted of men, shall be redeemed; but shall surely be put to death.

30. Kaikki maan kymmenykset,

30. And all the tithe of the land,

sekä maan siemenestä että puiden hedelmistä, ovat Herran, ja pitää oleman pyhät Herralle.
31. Jos joku tahtoo lunastaa kymmenyksensä, hänen pitää antaman viidennen osan lisäksi.
32. Ja kaikki kymmenykset karjasta, ja lampaista, ja kaikista kuin vitsan alla käy, ne ovat pyhät kymmenykset Herralle.
33. Ei pidä kysyttämän, jos se on hyvä eli paha, eikä myös pidä sitä vaihetettaman. Jos joku vaihettaa sen, niin pitää ne molemmat oleman pyhät, ja ei lunastettaman.

34. Nämät ovat ne käskyt, jotka Herra antoi Moseksen kautta Israelin lapsille, Sinain vuorella.

whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S: it is holy unto the LORD.
31. And if a man will at all redeem ought of his tithes, he shall add thereto the fifth part thereof.
32. And concerning the tithe of the herd, or of the flock, even of whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.
33. He shall not search whether it be good or bad, neither shall he change it: and if he change it at all, then both it and the change thereof shall be holy; it shall not be redeemed.
34. These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.

NELJÄS MOOSEKSEN KIRJA

1 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle Sinain korvessa, seurakunnan majassa,

1. And the LORD spake unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tabernacle of the congregation, on

ensimäisenä päivänä toisena kuukautena, toisena vuonna jälkeen, sittekuin he olivat lähteneet Egyptin maalta, ja sanoi:

2. Lukekaat koko Israelin lasten joukko, heidän sukunsa, ja heidän isäinsä huonetten jälkeen, ja heidän nimeinsä luvun jälkeen, kaikki miehenpuoli, mies mieheltä,

3. Kahdenkymmenen vuotiset ja sen ylitse, kaikki jotka kelpaavat lähtemään sotaan Israelissa: lukekaat heitä heidän joukkonsa jälkeen, sinä ja Aaron.

4. Ja teidän kanssanne pitää oleman yksi mies jokaisesta sukukunnasta, joka on isänsä huoneen päämies.

5. Ja nämät ovat niiden päämiesten nimet, jotka teidän kanssanne seisoman pitää: Rubenista, Elitsur Zedeurin poika;

6. Simeonista, Selumiel Suri-Saddain poika;

7. Juudasta, Nahesson Amminadabin poika;

8. Isaskarista, Netaneel Suarin

the first day of the second month, in the second year after they were come out of the land of Egypt, saying,

2. Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, after their families, by the house of their fathers, with the number of their names, every male by their polls;

3. From twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: thou and Aaron shall number them by their armies.

4. And with you there shall be a man of every tribe; every one head of the house of his fathers.

5. And these are the names of the men that shall stand with you: of the tribe of Reuben; Elizur the son of Shedeur.

6. Of Simeon; Shelumiel the son of Zurishaddai.

7. Of Judah; Nahshon the son of Amminadab.

8. Of Issachar; Nethaneel the son

poika;

9. Sebulonista, Eliab Helonin poika;

10. Josephin pojista: Ephraimista, Elisama Ammihudin poika; Manassesta, Gamliel Pedatsurin poika;

11. BenJaminista, Abidan Gideonin poika;

12. Danista, Ahieser Ammi Saddain poika;

13. Asserista, Pagiel Okranin poika;

14. Gadista, Eliasaph Deguelin poika;

15. Naphtalista, Ahira Enan poika.

16. Nämät olivat kutsutut kansan seasta, isäinsä sukuin esimiehet, jotka olivat Israelin tuhanten päät.

17. Niin Moses ja Aaron ottivat miehet tykönsä, jotka nimeltänsä nimitetyt olivat,

18. Ja he kokosivat kaiken kansan, ensimäisenä päivänä toisella kuulla, jotka luettelivat polvilukunsa, suku-

of Zuar.

9. Of Zebulun; Eliab the son of Helon.

10. Of the children of Joseph: of Ephraim; Elishama the son of Ammihud: of Manasseh; Gamaliel the son of Pedahzur.

11. Of Benjamin; Abidan the son of Gideoni.

12. Of Dan; Ahiezer the son of Ammishaddai.

13. Of Asher; Pagiel the son of Ocran.

14. Of Gad; Eliasaph the son of Deuel.

15. Of Naphtali; Ahira the son of Enan.

16. These were the renowned of the congregation, princes of the tribes of their fathers, heads of thousands in Israel.

17. And Moses and Aaron took these men which are expressed by their names:

18. And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their

kuntainsa, ja isäinsä huonetten jälkeen: nimenomattain, kahdenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse, mies mieheltä.

19. Niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle, niin luki hän heitä Sinain korvessa.

20. Rubenin Israelin esikoisen lapset olivat heidän polviluvuissansa, sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain, mies mieheltä kaikki miehenpuoli, kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki kelvolliset sotaan menemään,

21. Luetut Rubenin sukukuntaan, kuusiviidettäkymmentä tuhatta ja viisisataa.

22. Simeonin lapset ja heidän polvilukunsa, sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, luetut nimenomattain mies mieheltä, kaikki miehenpuoli kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelvolliset,

families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, by their polls.

19. As the LORD commanded Moses, so he numbered them in the wilderness of Sinai.

20. And the children of Reuben, Israel's eldest son, by their generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, by their polls, every male from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

21. Those that were numbered of them, even of the tribe of Reuben, were forty and six thousand and five hundred.

22. Of the children of Simeon, by their generations, after their families, by the house of their fathers, those that were numbered of them, according to the number of the names, by their polls, every male from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

23. Luetut Simeonin sukukuntaan, yhdeksänkuudettakymmentä tuhatta ja kolmesataa.

23. Those that were numbered of them, even of the tribe of Simeon, were fifty and nine thousand and three hundred.

24. Gadin lapset ja heidän polvilukunsa, sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelvolliset,

24. Of the children of Gad, by their generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

25. Luetut Gadin sukukuntaan, viisiviidettäkymmentä tuhatta, kuusisataa ja viisikymmentä.

25. Those that were numbered of them, even of the tribe of Gad, were forty and five thousand six hundred and fifty.

26. Juudan lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelvolliset,

26. Of the children of Judah, by their generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

27. Luetut Juudan sukukuntaan, neljäkahdeksattakymmentä tuhatta ja kuusisataa.

27. Those that were numbered of them, even of the tribe of Judah, were threescore and fourteen thousand and six hundred.

28. Isaskarin lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten

28. Of the children of Issachar, by

jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelvolliset,

their generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

29. Luetut Isaskarin sukukuntaan, neljäkuudettakymmentä tuhatta ja neljäsataa.

29. Those that were numbered of them, even of the tribe of Issachar, were fifty and four thousand and four hundred.

30. Sebulonin lasten polviluku, heidän sukuinsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelvolliset,

30. Of the children of Zebulun, by their generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

31. Luetut Sebulonin sukukuntaan, seitsemänkuudettakymmentä tuhatta ja neljäsataa.

31. Those that were numbered of them, even of the tribe of Zebulun, were fifty and seven thousand and four hundred.

32. Josephin lapset: Ephraimin lapsista polvilukunsa, sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki sotaan menemään kelvolliset,

32. Of the children of Joseph, namely, of the children of Ephraim, by their generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, all that were able to

go forth to war;

33. Luetut Ephraimin sukukuntaan olivat neljäkymmentätuhatta ja viisisataa.

33. Those that were numbered of them, even of the tribe of Ephraim, were forty thousand and five hundred.

34. Manassen lapset polvilukunsa, sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki jotka sotaan menemään kelpasivat,

34. Of the children of Manasseh, by their generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

35. Luetut Manassen sukukuntaan, kaksineljättäkymmentä tuhatta ja kaksisataa.

35. Those that were numbered of them, even of the tribe of Manasseh, were thirty and two thousand and two hundred.

36. BenJaminin lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki jotka sotaan menemään kelpasivat,

36. Of the children of Benjamin, by their generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

37. Luetut BenJaminin sukukuntaan, viisineljättäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.

37. Those that were numbered of them, even of the tribe of Benjamin, were thirty and five thousand and four hundred.

38. Danin lasten polviluku, heidän

38. Of the children of Dan, by their

sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki ne jotka sotaan menemään kelpasivat,

generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

39. Luetut Danin sukukuntaan, kaksiseitsemättäkymmentä tuhatta ja seitsemänsataa.

39. Those that were numbered of them, even of the tribe of Dan, were threescore and two thousand and seven hundred.

40. Asserin lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki jotka sotaan kelpasivat,

40. Of the children of Asher, by their generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

41. Luetut Asserin sukukuntaan, yksiviidettäkymmentä tuhatta ja viisisataa.

41. Those that were numbered of them, even of the tribe of Asher, were forty and one thousand and five hundred.

42. Naphtalin lasten polviluku, heidän sukunsa ja isäinsä huonetten jälkeen, nimenomattain kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, kaikki jotka sotaan kelpasivat,

42. Of the children of Naphtali, throughout their generations, after their families, by the house of their fathers, according to the number of the names, from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war;

43. Luetut Naphtalin sukukuntaan, kolmekuudettakymmentä tuhatta ja neljäsataa.

43. Those that were numbered of them, even of the tribe of Naphtali, were fifty and three thousand and four hundred.

44. Nämät ovat ne luetut, jotka Moses ja Aaron ja kaksitoistakymmentä Israelin päämiestä lukivat, joista aina yksi oli jokaisen heidän isänsä huoneen ylitse.

44. These are those that were numbered, which Moses and Aaron numbered, and the princes of Israel, being twelve men: each one was for the house of his fathers.

45. Ja olivat kaikki yhteen luetut Israelin lapset, heidän isäinsä huonetten jälkeen, kahdestakymmenestä vuodesta ja sen ylitse, kaikki jotka olivat sotaan kelvolliset Israelissa,

45. So were all those that were numbered of the children of Israel, by the house of their fathers, from twenty years old and upward, all that were able to go forth to war in Israel;

46. Ja olivat kaikki luetut, kuusi kertaa satatuhatta ja kolmetuhatta ja viisisataa ja viisikymmentä.

46. Even all they that were numbered were six hundred thousand and three thousand and five hundred and fifty.

47. Mutta Leviläiset heidän isäinsä sukukunnan jälkeen ei olleet heidän lukuunsa luetut.

47. But the Levites after the tribe of their fathers were not numbered among them.

48. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

48. For the LORD had spoken unto Moses, saying,

49. Ei kuitenkaan pidä sinun lukeman Levin sukukuntaa, eli ottaman heistä päälukua, Israelin lasten seassa;

49. Only thou shalt not number the tribe of Levi, neither take the sum of them among the children of Israel:

50. Mutta sinun pitää asettaman Leviläiset todistuksen majan palvelukseen, ja kaikkein sen astiain päälle, ja kaikkein mitkä sen omat ovat. Heidän pitää kantaman majan, ja kaikki sen astiat, ja heidän pitää ottaman vaarin siitä, ja sioittaman itsensä majan ympärille.

50. But thou shalt appoint the Levites over the tabernacle of testimony, and over all the vessels thereof, and over all things that belong to it: they shall bear the tabernacle, and all the vessels thereof; and they shall minister unto it, and shall encamp round about the tabernacle.

51. Ja kuin matkustetaan, silloin pitää Leviläisten ottaman majan alas, ja koska joukko itsensä sioittaa, pitää heidän paneman sen ylös. Jos joku muukalainen lähestyy sitä, sen pitää kuoleman.

51. And when the tabernacle setteth forward, the Levites shall take it down: and when the tabernacle is to be pitched, the Levites shall set it up: and the stranger that cometh nigh shall be put to death.

52. Israelin lapset pitää sioittaman itsensä kukin leirinsä ja joukkonsa lipun tykö.

52. And the children of Israel shall pitch their tents, every man by his own camp, and every man by his own standard, throughout their hosts.

53. Mutta Leviläiset pitää sioittaman itsensä todistuksen majan ympärille, ettei viha tulisi Israelin lasten joukon päälle. Sentähden pitää Leviläisten pitämän vaarin todistuksen majan vartiosta.

53. But the Levites shall pitch round about the tabernacle of testimony, that there be no wrath upon the congregation of the children of Israel: and the Levites shall keep the charge of the tabernacle of testimony.

54. Ja Israelin lapset tekivät sen: kaikki mitä Herra Mosekselle käskenyt oli, niin he tekivät.

54. And the children of Israel did according to all that the LORD commanded Moses, so did they.

2 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:
2. Israelin lapset pitää itsensä sioittaman, jokainen lippunsa ja merkkinsä alle, isäinsä huoneen jälkeen: sille kohdalle ympäri seurakunnan majaa pitää heidän itsensä sioittaman.
3. Etiselle puolelle itään päin pitää Juudan lippunsa ja joukkonsa kanssa itsensä sioittaman: heidän päämiehensä Nahesson Amminadabin poika,
4. Ja hänen joukkonsa luetut, neljäkahdeksattakymmentä tuhatta ja kuusisataa.
5. Hänen viereensä pitää Isaskarin sukukunnan itsensä sioittaman: heidän päämiehensä Netaneel Zuarin poika,

1. And the LORD spake unto Moses and unto Aaron, saying,
2. Every man of the children of Israel shall pitch by his own standard, with the ensign of their father's house: far off about the tabernacle of the congregation shall they pitch.
3. And on the east side toward the rising of the sun shall they of the standard of the camp of Judah pitch throughout their armies: and Nahshon the son of Amminadab shall be captain of the children of Judah.
4. And his host, and those that were numbered of them, were threescore and fourteen thousand and six hundred.
5. And those that do pitch next unto him shall be the tribe of Issachar: and Nethaneel the son of Zuar shall be captain of the children

of Issachar.

6. Ja hänen joukkonsa luetut, neljäkuudettakymmentä tuhatta ja neljäsataa.

6. And his host, and those that were numbered thereof, were fifty and four thousand and four hundred.

7. Senjälkeen Sebulonin sukukunta ja heidän päämiehensä Eliab Helonin poika,

7. Then the tribe of Zebulun: and Eliab the son of Helon shall be captain of the children of Zebulun.

8. Ja hänen joukkonsa luetut, seitsemänkuudettakymmentä tuhatta ja neljäsataa.

8. And his host, and those that were numbered thereof, were fifty and seven thousand and four hundred.

9. Kaikki Juudan leirissä luetut, satatuhatta ja kuusiyhdeksättäkymmentä tuhatta ja neljäsataa, heidän joukoissansa: heidän pitää ensinnä vaeltaman.

9. All that were numbered in the camp of Judah were an hundred thousand and fourscore thousand and six thousand and four hundred, throughout their armies. These shall first set forth.

10. Etelän puolelle pitää Rubenin itsensä sioittaman lippunsa ja joukkonsa kanssa, heidän päämiehensä Elitsur Sedeurin poika,

10. On the south side shall be the standard of the camp of Reuben according to their armies: and the captain of the children of Reuben shall be Elizur the son of Shedeur.

11. Ja hänen joukkonsa luetut, kuusiviidettäkymmentä tuhatta ja viisisataa.

11. And his host, and those that were numbered thereof, were forty and six thousand and five hundred.

12. Hänen viereensä pitää Simeonin sukukunnan itsensä sioittaman:

12. And those which pitch by him shall be the tribe of Simeon: and

heidän päämiehensä Selumiel Suri Saddain poika,

the captain of the children of Simeon shall be Shelumiel the son of Zurishaddai.

13. Ja hänen joukkonsa luetut, yhdeksänkuudettakymmentä tuhatta ja kolmesataa.

13. And his host, and those that were numbered of them, were fifty and nine thousand and three hundred.

14. Sitälähin Gadin sukukunta, heidän päämiehensä Eliasaph Reguelin poika,

14. Then the tribe of Gad: and the captain of the sons of Gad shall be Eliasaph the son of Reuel.

15. Ja heidän joukkonsa luetut, viisiviidettäkymmentä tuhatta, kuusisataa ja viisikymmentä.

15. And his host, and those that were numbered of them, were forty and five thousand and six hundred and fifty.

16. Kaikki Rubenin leirissä luetut, satatuhatta, yksikuudettakymmentä tuhatta, neljäsataa ja viisikymmentä heidän joukoissansa. Ja heidän pitää toisena vaeltaman.

16. All that were numbered in the camp of Reuben were an hundred thousand and fifty and one thousand and four hundred and fifty, throughout their armies. And they shall set forth in the second rank.

17. Sitte pitää seurakunnan majan vaeltaman Leviläisten leirin kanssa keskileirissä, ja niinkuin he teitänsä sioittavat, niin pitää myös heidän vaeltaman, jokaisen paikassansa, lippuinsa alla.

17. Then the tabernacle of the congregation shall set forward with the camp of the Levites in the midst of the camp: as they encamp, so shall they set forward, every man in his place by their standards.

18. Lännen puolelle pitää Ephraimin

18. On the west side shall be the standard of the camp of Ephraim

itsensä sioittaman lippunsa ja joukkonsa kanssa, heidän päämiehensä Elisama Ammihudin poika,

19. Ja hänen joukkonsa luetut, neljäkymmentä tuhatta ja viisisataa.

20. Lähin häntä pitää Manassen sukukunnan itsensä sioittaman: heidän päämiehensä Gamliel Pedatsurin poika,

21. Ja hänen joukkonsa luetut, kaksineljättäkymmentä tuhatta ja kaksisataa.

22. Senjälkeen BenJaminin sukukunta: heidän päämiehensä Abidan Gideonin poika,

23. Ja hänen joukkonsa luetut, viisineljättäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.

24. Kaikki Ephraimin leirissä luetut, satatuhatta, ja kahdeksantuhatta, ja sata, heidän joukoissansa. Ja heidän pitää kolmantena vaeltaman.

according to their armies: and the captain of the sons of Ephraim shall be Elishama the son of Ammihud.

19. And his host, and those that were numbered of them, were forty thousand and five hundred.

20. And by him shall be the tribe of Manasseh: and the captain of the children of Manasseh shall be Gamaliel the son of Pedahzur.

21. And his host, and those that were numbered of them, were thirty and two thousand and two hundred.

22. Then the tribe of Benjamin: and the captain of the sons of Benjamin shall be Abidan the son of Gideoni.

23. And his host, and those that were numbered of them, were thirty and five thousand and four hundred.

24. All that were numbered of the camp of Ephraim were an hundred thousand and eight thousand and an hundred, throughout their armies. And they shall go forward in the third rank.

25. Pohjan puolella pitää Danin sioituslippu oleman heidän joukkoinsa jälkeen, ja Danin lasten päämies Ahieser AmmiSaddain poika,

25. The standard of the camp of Dan shall be on the north side by their armies: and the captain of the children of Dan shall be Ahiezer the son of Ammishaddai.

26. Ja hänen joukkonsa luetut, kaksiseitsemättäkymmentä tuhatta ja seitsemänsataa.

26. And his host, and those that were numbered of them, were threescore and two thousand and seven hundred.

27. Hänen viereensä pitää Asserin sukukunnan heitänsä sioittaman, ja Asserin lasten päämies Pagiel Okranin poika,

27. And those that encamp by him shall be the tribe of Asher: and the captain of the children of Asher shall be Pagiel the son of Ocran.

28. Ja hänen joukkonsa luetut, yksiviidettäkymmentä tuhatta ja viisisataa.

28. And his host, and those that were numbered of them, were forty and one thousand and five hundred.

29. Sitälikin Naphtalin sukukunta, ja Naphtalin lasten päämies Ahira Enanin poika,

29. Then the tribe of Naphtali: and the captain of the children of Naphtali shall be Ahira the son of Enan.

30. Ja hänen joukkonsa luetut, kolmekuudettakymmentä tuhatta ja neljäsataa.

30. And his host, and those that were numbered of them, were fifty and three thousand and four hundred.

31. Niin että kaikki Danin leirissä luetut ovat satatuhatta, seitsemänkuudettakymmentä tuhatta ja kuusisataa. Ja heidän pitää viimeisenä

31. All they that were numbered in the camp of Dan were an hundred thousand and fifty and seven thousand and six hundred. They shall go

vaeltaman lippunsa alla.
32. Tämä on Israelin lasten luku heidän isäinsä huonetten jälkeen, kaikkein heidän leirinsä luettuin ja joukkoinsa kanssa: kuusisataa tuhatta ja kolmetuhatta, viisisataa ja viisikymmentä.

33. Mutta Leviläiset ei ole luetut Israelin lasten lukuun, niinkuin Herra Mosekselle oli käskenyt.
34. Ja Israelin lapset tekivät sen: kaiken sen jälkeen, kuin Herra oli Mosekselle käskenyt, sioittivat he heitänsä lippuinsa alle ja matkustivat itsekukin sukukunnassansa, isäinsä huoneen jälkeen.

hindmost with their standards.
32. These are those which were numbered of the children of Israel by the house of their fathers: all those that were numbered of the camps throughout their hosts were six hundred thousand and three thousand and five hundred and fifty.
33. But the Levites were not numbered among the children of Israel; as the LORD commanded Moses.
34. And the children of Israel did according to all that the LORD commanded Moses: so they pitched by their standards, and so they set forward, every one after their families, according to the house of their fathers.

3 luku

1. Nämät ovat Aaronin ja Moseksen sukukunnat siihen aikaan koska Herra puhui Mosekselle Sinain vuorella.
2. Ja nämät ovat Aaronin poikain nimet: Nadab esikoinen, sitälikin

1. These also are the generations of Aaron and Moses in the day that the LORD spake with Moses in mount Sinai.
2. And these are the names of the sons of Aaron; Nadab the firstborn,

Abihu, Eleatsar ja Itamar.
3. Nämät ovat Aaronin poikain nimet, jotka olivat papiksi voidellut, ja heidän kätensä täytetyt papin virkaan.
4. Mutta Nadab ja Abihu kuolivat Herran edessä, koska he uhrasivat vierasta tulta Herran edessä Sinain korvessa, ja ei ollut heillä poikia; mutta Eleatsar ja Itamar tekivät papin virkaa isänsä Aaronin edessä.

5. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
6. Tuo edes Levin sukukunta ja aseta heitä papin Aaronin eteen, palvelemaan häntä,

7. Ja pitämään vaarin hänen vartiostansa ja koko seurakunnan vartiosta, seurakunnan majan edessä, ja palvelemaan majan palveluksessa,

8. Ja tallella pitämään kaikki seurakunnan majan astiat, ja ottamaan vaarin Israelin lasten vartioitsemisesta, palvelemaan majan palveluksessa.

and Abihu, Eleazar, and Ithamar.
3. These are the names of the sons of Aaron, the priests which were anointed, whom he consecrated to minister in the priest's office.
4. And Nadab and Abihu died before the LORD, when they offered strange fire before the LORD, in the wilderness of Sinai, and they had no children: and Eleazar and Ithamar ministered in the priest's office in the sight of Aaron their father.
5. And the LORD spake unto Moses, saying,
6. Bring the tribe of Levi near, and present them before Aaron the priest, that they may minister unto him.
7. And they shall keep his charge, and the charge of the whole congregation before the tabernacle of the congregation, to do the service of the tabernacle.
8. And they shall keep all the instruments of the tabernacle of the congregation, and the charge of the children of Israel, to do the service of the tabernacle.

9. Ja sinun pitää antaman Aaronille ja hänen pojillensa Leviläiset; he ovat niille lahjaksi annetut Israelin lapsista.

10. Mutta Aaronin poikinensa pitää sinun asettaman pitämään vaaria pappeudestansa. Ja jos joku muukalainen siihen lähestyy, sen pitää kuoleman.

11. Ja Herra puhui Mosekselle sanoen:

12. Katso, minä otin Leviläiset Israelin lapsista kaikkein esikoisten edestä, jotka ensisti äitinsä kohdun avaavat Israelin lasten seassa, niin että Leviläisten pitää oleman minun.

13. Sillä kaikki esikoiset ovat minun: sinä päivänä, kuin minä löin kaikki esikoiset Egyptin maalla, pyhitin minä itselleni kaikki esikoiset Israelissa, ihmisistä niin karjaan asti, että ne olisivat minun: Minä Herra.

14. Ja Herra puhui Mosekselle Sinain korvessa, sanoen:

9. And thou shalt give the Levites unto Aaron and to his sons: they are wholly given unto him out of the children of Israel.

10. And thou shalt appoint Aaron and his sons, and they shall wait on their priest's office: and the stranger that cometh nigh shall be put to death.

11. And the LORD spake unto Moses, saying,

12. And I, behold, I have taken the Levites from among the children of Israel instead of all the firstborn that openeth the matrix among the children of Israel: therefore the Levites shall be mine;

13. Because all the firstborn are mine; for on the day that I smote all the firstborn in the land of Egypt I hallowed unto me all the firstborn in Israel, both man and beast: mine shall they be: I am the LORD.

14. And the LORD spake unto Moses in the wilderness of Sinai, saying,

15. Lue Levin pojat heidän isäinsä huoneen ja sukukuntainsa jälkeen: kaiken miehenpuolen, kuukauden vanhan ja sen ylitse, pitää sinun lukeman.

16. Ja Moses luki heitä Herran sanan jälkeen, niinkuin hänelle oli käsketty.

17. Ja nämät olivat Levin pojat nimeinsä jälkeen: Gerson, Kahat ja Merari.

18. Mutta Gersonin poikain nimet heidän sukukunnissansa olivat Libni ja Simei.

19. Kahatin pojat heidän sukukunnissansa: Amram, Jetsehar, Hebron ja Usiel.

20. Merarin pojat heidän sukukunnissansa: Maheli ja Musi. Nämät ovat Levin sukukunnat heidän isäinsä huoneen jälkeen.

21. Nämät ovat Gersonin sukukunnat: Libniläiset ja Simeiläiset.

22. Heidän lukunsa, kaikki miehenpuoli kuukauden vanha ja sen

15. Number the children of Levi after the house of their fathers, by their families: every male from a month old and upward shalt thou number them.

16. And Moses numbered them according to the word of the LORD, as he was commanded.

17. And these were the sons of Levi by their names; Gershon, and Kohath, and Merari.

18. And these are the names of the sons of Gershon by their families; Libni, and Shimei.

19. And the sons of Kohath by their families; Amram, and Izehar, Hebron, and Uzziel.

20. And the sons of Merari by their families; Mahli, and Mushi. These are the families of the Levites according to the house of their fathers.

21. Of Gershon was the family of the Libnites, and the family of the Shimites: these are the families of the Gershonites.

22. Those that were numbered of them, according to the number of

ylitse, ne olivat seitsemäntuhatta ja viisisataa.

all the males, from a month old and upward, even those that were numbered of them were seven thousand and five hundred.

23. Ja Gersonilaisten sukukunnat pitää heitänsä sioittaman takapuolelle majaa, länteen päin.

23. The families of the Gershonites shall pitch behind the tabernacle westward.

24. Heidän päämiehensä, pitää oleman Eljasaph Laelin poika.

24. And the chief of the house of the father of the Gershonites shall be Eliasaph the son of Lael.

25. Ja Gersonin lasten pitää vartioitseman seurakunnan majassa Tabernaklia, ja majaa, peitteitä, ja seurakunnan majan oven vaatteita,

25. And the charge of the sons of Gershon in the tabernacle of the congregation shall be the tabernacle, and the tent, the covering thereof, and the hanging for the door of the tabernacle of the congregation,

26. Ja pihan vaatteita, ja pihan oven peitettä, joka on Tabernaklin ja alttarin päällä ympäri, ja köysiä ja kaikkia, mitä sen palvelukseen tarvitaan.

26. And the hangings of the court, and the curtain for the door of the court, which is by the tabernacle, and by the altar round about, and the cords of it for all the service thereof.

27. Nämät ovat Kahatin sukukunnat: Amramilaiset, Jetseharilaiset, Hebronilaiset ja Usielilaiset:

27. And of Kohath was the family of the Amramites, and the family of the Izeharites, and the family of the Hebronites, and the family of the Uzzielites: these are the families of

the Kohathites.

28. Kaikki miehenpuoli kuukauden vanhasta ja sen ylitse, lukuansa kahdeksantuhatta ja kuusisataa, joiden pitää pitämän vaarin pyhän vartioitsemisesta,

28. In the number of all the males, from a month old and upward, were eight thousand and six hundred, keeping the charge of the sanctuary.

29. Ja pitää heitänsä sioittaman etelän puolelle, sivulle majaa.

29. The families of the sons of Kohath shall pitch on the side of the tabernacle southward.

30. Ja heidän päämiehensä pitää oleman Elitsaphan Usielin poika.

30. And the chief of the house of the father of the families of the Kohathites shall be Elizaphan the son of Uzziel.

31. Ja heidän pitää vartoitseman arkkia, pöytää, kynttiläjalkaa, alttareita ja kaikkia pyhän astioita, joilla palvelusta tehdään, ja peitteitä ja kaikkia, mitä palvelukseen tarvitaan.

31. And their charge shall be the ark, and the table, and the candlestick, and the altars, and the vessels of the sanctuary wherewith they minister, and the hanging, and all the service thereof.

32. Mutta kaikkein Levin päämiesten ylimmäinen pitää oleman Eleatsarin papin Aaronin pojan, ylitse niiden, jotka pitävät vaarin pyhän vartioitsemisesta.

32. And Eleazar the son of Aaron the priest shall be chief over the chief of the Levites, and have the oversight of them that keep the charge of the sanctuary.

33. Nämät ovat Merarin sukukunnat: Mahelilaiset ja Musilaiset,

33. Of Merari was the family of the Mahlites, and the family of the Mushites: these are the families of Merari.

34. Joiden luku oli kuusituhatta ja kaksisataa, kaikki miehenpuoli, kuukauden vanha ja sen ylitse.

34. And those that were numbered of them, according to the number of all the males, from a month old and upward, were six thousand and two hundred.

35. Heidän päämiehensä pitää oleman Suriel Abihailin poika, ja pitää sioittaman heitänsä sivulle majaa, pohjan puolelle.

35. And the chief of the house of the father of the families of Merari was Zuriel the son of Abihail: these shall pitch on the side of the tabernacle northward.

36. Ja heidän virkansa pitää oleman, vartioida majan lautoja, korennoita, patsaita ja majan jalkoja, ja kaikkia astioita, jotka sen palvelukseen tarvitaan,

36. And under the custody and charge of the sons of Merari shall be the boards of the tabernacle, and the bars thereof, and the pillars thereof, and the sockets thereof, and all the vessels thereof, and all that serveth thereto,

37. Niin myös patsaita pihan ympärillä, ja sen jalkoja, ynnä paanuin ja köytten kanssa.

37. And the pillars of the court round about, and their sockets, and their pins, and their cords.

38. Mutta seurakunnan majan etiselle puolelle itään päin pitää Moses ja Aaron ja hänen poikansa heitänsä sioittaman, ja vartioitseman pyhän vartioita Israelin lasten puolesta. Jos joku muukalainen siihen lähestyy, sen pitää kuoleman.

38. But those that encamp before the tabernacle toward the east, even before the tabernacle of the congregation eastward, shall be Moses, and Aaron and his sons, keeping the charge of the sanctuary for the charge of the children of Israel; and the stranger that cometh

nigh shall be put to death.

39. Kaikkein Leviläisten luku, jotka Moses ja Aaron lukivat, heidän sukukunnissansa Herran sanan jälkeen, kaikki miehenpuoli, kuukauden vanha ja sen ylitse, oli kaksikolmattakymmentä tuhatta.

39. All that were numbered of the Levites, which Moses and Aaron numbered at the commandment of the LORD, throughout their families, all the males from a month old and upward, were twenty and two thousand.

40. Ja Herra puhui Mosekselle: lue kaikki esikoiset, jotka miehenpuolet ovat Israelin lasten seassa, kuukauden vanhat ja sen ylitse, ja ota heidän nimeinsä luku.

40. And the LORD said unto Moses, Number all the firstborn of the males of the children of Israel from a month old and upward, and take the number of their names.

41. Ja sinun pitää ottaman Leviläiset minulle, minä Herra, kaikkein Israelin lasten esikoisten edestä, ja Leviläisten karjat, kaikkein Israelin lasten karjan esikoisten edestä.

41. And thou shalt take the Levites for me (I am the LORD) instead of all the firstborn among the children of Israel; and the cattle of the Levites instead of all the firstlings among the cattle of the children of Israel.

42. Ja Moses luki, niinkuin Herra hänelle käskenyt oli, kaikki Israelin lasten esikoiset.

42. And Moses numbered, as the LORD commanded him, all the firstborn among the children of Israel.

43. Ja olivat kaikki miehiset esikoiset, heidän nimeinsä luvun jälkeen, kuukauden vanhat ja sen ylitse lue-

43. And all the firstborn males by the number of names, from a month old and upward, of those that were numbered of them, were

tut, kaksikolmattakymmentä tuhatta, kaksisataa ja kolmekahdeksattakymmentä.

44. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

45. Ota Leviläiset kaikkein Israelin lasten esikoisten edestä, ja Leviläisten karja heidän karjansa edestä: ja Leviläisten pitää oleman minun, minä olen Herra.

46. Mutta lunastuksen niiden kahdensadan ja kolmenkahdeksattakymmenen edestä, jotka jäävät Israelin lasten esikoisista Leviläisten luvun ylitse,

47. Pitää sinun ottaman viisi sikliä joka hengeltä: pyhän siklin jälkeen pitää sinun sen ottaman; sikli maksaa kaksikymmentä geraa.

48. Ja sinun pitää antaman rahan Aaronille ja hänen pojillensa, lunastettuin edestä, jotka ylitse olivat.

49. Niin otti Moses lunastusrahan niiltä, jotka ylitse olivat Leviläisten lunastetuista.

twenty and two thousand two hundred and threescore and thirteen.

44. And the LORD spake unto Moses, saying,

45. Take the Levites instead of all the firstborn among the children of Israel, and the cattle of the Levites instead of their cattle; and the Levites shall be mine: I am the LORD.

46. And for those that are to be redeemed of the two hundred and threescore and thirteen of the firstborn of the children of Israel, which are more than the Levites;

47. Thou shalt even take five shekels apiece by the poll, after the shekel of the sanctuary shalt thou take them: (the shekel is twenty gerahs:)

48. And thou shalt give the money, wherewith the odd number of them is to be redeemed, unto Aaron and to his sons.

49. And Moses took the redemption money of them that were over and above them that were redeemed by the Levites:

50. Israelin lasten esikoisilta otti hän rahan, tuhannen kolmesataa ja viisiseitsemättäkymmentä sikliä: pyhän siklin jälkeen.

50. Of the firstborn of the children of Israel took he the money; a thousand three hundred and threescore and five shekels, after the shekel of the sanctuary:

51. Ja Moses antoi lunastusrahan Aaronille ja hänen pojillensa Herran sanan jälkeen, niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt.

51. And Moses gave the money of them that were redeemed unto Aaron and to his sons, according to the word of the LORD, as the LORD commanded Moses.

4 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses and unto Aaron, saying,

2. Lue Kahatin lapset Levin poikain seasta, heidän sukukuntainsa ja isäinsä huoneen jälkeen,

2. Take the sum of the sons of Kohath from among the sons of Levi, after their families, by the house of their fathers,

3. Kolmenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse, viidenkymmenen vuotiseen asti: kaikki ne jotka kelvolliset ovat sotaan menemään, seurakunnan majassa palvelusta tekemään.

3. From thirty years old and upward even until fifty years old, all that enter into the host, to do the work in the tabernacle of the congregation.

4. Ja tämä pitää oleman Kahatin poikain virka todistuksen majassa, joka kaikkein pyhin on:

4. This shall be the service of the sons of Kohath in the tabernacle of the congregation, about the most holy things:

5. Koska leiriä siirretään, niin pitää Aaronin poikinensa tuleman ja ottaman esiripun alas, ja käärimän todistuksen arkin siihen,

5. And when the camp setteth forward, Aaron shall come, and his sons, and they shall take down the covering vail, and cover the ark of testimony with it:

6. Ja paneman peitteen sen päälle tekasjim-nahoista, ja hajoittamaan kokonansa sinisen vaatteen sen ylitse, ja paneman sen korennot siallensa.

6. And shall put thereon the covering of badgers' skins, and shall spread over it a cloth wholly of blue, and shall put in the staves thereof.

7. Niin myös pitää heidän hajoittaman näkypöydälle sinisen vaatteen, ja paneman sen päälle vadit, lusikat, maljat ja kannut, joilla ulos ja sisälle kaadetaan, ja ne alinomaiset leivät pitää sen päällä oleman.

7. And upon the table of shewbread they shall spread a cloth of blue, and put thereon the dishes, and the spoons, and the bowls, and covers to cover withal: and the continual bread shall be thereon:

8. Ja heidän pitää hajoittaman niiden päälle tulipunaisen vaatteen, ja peittämän tekasjim-nahkaisella peitteellä, ja paneman sen korennot siallensa.

8. And they shall spread upon them a cloth of scarlet, and cover the same with a covering of badgers' skins, and shall put in the staves thereof.

9. Ja heidän pitää ottaman sinisen vaatteen, ja käärimän valkeuden kynttiläjalan sen sisälle, ja sen lamput, niistimet ja sammutusastiat, ja kaikki öljyastiat, joilla palvelusta siinä tehdään.

9. And they shall take a cloth of blue, and cover the candlestick of the light, and his lamps, and his tongs, and his snuffdishes, and all the oil vessels thereof, wherewith they minister unto it:

10. Ja tämän ja kaikkein näiden kaluin ympäri pitää heidän paneman peitteen tekasjim-nahasta, ja paneman ne korentoin päälle.

10. And they shall put it and all the vessels thereof within a covering of badgers' skins, and shall put it upon a bar.

11. Niin myös pitää heidän hajoittaman kultaisen alttarin päälle sinisen vaatteen, ja peittämän sen tekasjim-nahkaisella peitteellä, ja paneman sen korennot siallensa.

11. And upon the golden altar they shall spread a cloth of blue, and cover it with a covering of badgers' skins, and shall put to the staves thereof:

12. Kaikki astiat, joilla he palvelevat pyhässä, pitää heidän ottaman ja levittämän niiden ylitse sinisen vaatteen, ja peittämän sen tekasjim-nahkaisella peitteellä, ja paneman ne korentoin päälle.

12. And they shall take all the instruments of ministry, wherewith they minister in the sanctuary, and put them in a cloth of blue, and cover them with a covering of badgers' skins, and shall put them on a bar:

13. Heidän pitää myös käväisemän tuhan alttarilta ja hajoittaman purpuraisen vaatteen sen päälle,

13. And they shall take away the ashes from the altar, and spread a purple cloth thereon:

14. Ja paneman sen päälle kaikki astiat, joilla he siinä palvelevat, hiilipannut, hangot, lapiot ja maljat, ja kaikki alttarin astiat; heidän pitää myös hajoittaman sen ylitse tekasjim-nahkaisen peitteen, ja paneman korennot siallensa.

14. And they shall put upon it all the vessels thereof, wherewith they minister about it, even the censers, the fleshhooks, and the shovels, and the basons, all the vessels of the altar; and they shall spread upon it a covering of badgers' skins, and put to the staves of it.

15. Koska Aaron ja hänen poikansa

15. And when Aaron and his sons

nämät toimittaneet ovat ja peittäneet pyhän ja kaikki pyhät astiat, ja leiriä siirretään, niin pitää sitte Kahatin lapset menemän ja kantaman niitä, ja ei pidä rupeeman pyhään, ettei he kuolisi. Nämät pitää oleman Kahatin lasten taakat seurakunnan majassa.

16. Ja Eleatsarilla, papin Aaronin pojalla, pitää oleman tämä virka: toimittaa öljyä valaistukseksi, ja yrttejä suitsutukseksi, ja alinomaista ruokauhria, ja voidellusöljyä, niin että hän toimittaa koko Tabernaklin ja kaikki, mitä siinä on, pyhän ja hänen astiansa.
17. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille sanoen:
18. Ei teidän pidä Kahatilaisten sukukuntain sikiöitä hävittämän Leviläisten seasta.
19. Vaan sen teidän pitää heidän kanssansa tekemän, että he eläisivät ja ei kuolisi: jos he lähestyvät sitä kaikkein pyhimpää, niin pitää Aaronin poikinensa menemän si-

have made an end of covering the sanctuary, and all the vessels of the sanctuary, as the camp is to set forward; after that, the sons of Kohath shall come to bear it: but they shall not touch any holy thing, lest they die. These things are the burden of the sons of Kohath in the tabernacle of the congregation.
16. And to the office of Eleazar the son of Aaron the priest pertaineth the oil for the light, and the sweet incense, and the daily meat offering, and the anointing oil, and the oversight of all the tabernacle, and of all that therein is, in the sanctuary, and in the vessels thereof.
17. And the LORD spake unto Moses and unto Aaron, saying,
18. Cut ye not off the tribe of the families of the Kohathites from among the Levites:
19. But thus do unto them, that they may live, and not die, when they approach unto the most holy things: Aaron and his sons shall go in, and appoint them every one to his service and to his burden:

sälle ja asettaman itsekunkin heidän virkaansa ja taakkaansa.

20. Vaan ei heidän pidä menemän sinne sisälle, katsomaan pyhää, koska se peitetään, ettei he kuolisi.

20. But they shall not go in to see when the holy things are covered, lest they die.

21. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

21. And the LORD spake unto Moses, saying,

22. Lue Gersonin lapset, heidän isäinsä huoneen ja sukukuntainsa jälkeen:

22. Take also the sum of the sons of Gershon, throughout the houses of their fathers, by their families;

23. Kolmenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse viidenkymmenen vuotiseen asti, pitää sinun ne lukeman, kaikki ne, jotka sotaan menemään kelvolliset ovat, että heillä olis virka seurakunnan majassa.

23. From thirty years old and upward until fifty years old shalt thou number them; all that enter in to perform the service, to do the work in the tabernacle of the congregation.

24. Ja tämä pitää oleman Gersonilaisten sukukunnan virka, jota heidän pitää tekemän ja kantaman:

24. This is the service of the families of the Gershonites, to serve, and for burdens:

25. Ja heidän pitää kantaman Tabernaklin vaatteet, ja seurakunnan majan, ja hänen peitteensä, ja tekasjim-nahkaisen peitteen, joka on sen päällä, ja myös seurakunnan majan ovivaatteen,

25. And they shall bear the curtains of the tabernacle, and the tabernacle of the congregation, his covering, and the covering of the badgers' skins that is above upon it, and the hanging for the door of the tabernacle of the congregation,

26. Ja pihan vaatteet, ja läpikäytävän oven vaatteen pihassa, joka

26. And the hangings of the court, and the hanging for the door of the

käy sekä Tabernaklin että myös alttarin ympäri, ja hänen köytensä ja kaikki virkansa astiat, ja kaikki mitä heidän virassansa tarvitaan ja heidän tekemän pitää.

gate of the court, which is by the tabernacle and by the altar round about, and their cords, and all the instruments of their service, and all that is made for them: so shall they serve.

27. Aaronin ja hänen poikainsa sanan jälkeen pitää kaikkein Gersonin poikain virka tehtämän, kaikki mitä heidän kantaman ja korjaaman pitää; ja teidän pitää katsoman, että he ottaisivat vaarin kaikista kuormistansa.

27. At the appointment of Aaron and his sons shall be all the service of the sons of the Gershonites, in all their burdens, and in all their service: and ye shall appoint unto them in charge all their burdens.

28. Tämän pitää Gersonin lasten ja sukuin virka oleman seurakunnan majassa: ja heidän vartionsa pitää oleman Itamarin, papin Aaronin pojan käden alla.

28. This is the service of the families of the sons of Gershon in the tabernacle of the congregation: and their charge shall be under the hand of Ithamar the son of Aaron the priest.

29. Merarin lapset, heidän sukukuntainsa ja isäinsä huoneen jälkeen, pitää sinun myös lukeman:

29. As for the sons of Merari, thou shalt number them after their families, by the house of their fathers;

30. Kolmenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse, viidenkymmenen vuotiseen asti, pitää sinun ne lukeman, kaikki sotaan menemään kelvolliset, palvelemaan seurakunnan majassa.

30. From thirty years old and upward even unto fifty years old shalt thou number them, every one that entereth into the service, to do the work of the tabernacle of the congregation.

31. Tästä kuormasta pitää heidän pitämän vaarin, kaiken virkansa jälkeen seurakunnan majassa, kuin ovat majan laudat, ja korennot, ja patsaat, ja jalat,

31. And this is the charge of their burden, according to all their service in the tabernacle of the congregation; the boards of the tabernacle, and the bars thereof, and the pillars thereof, and sockets thereof,

32. Niin myös patsaat pihan ympärillä, ja jalat, ja naulat, ja köydet, kaikkein heidän astiainsa kanssa, kaiken heidän virkansa perästä: jokaiselle pitää teidän nimenomattain asettaman kuormat astioista, joista heidän pitää pitämän vaarin.

32. And the pillars of the court round about, and their sockets, and their pins, and their cords, with all their instruments, and with all their service: and by name ye shall reckon the instruments of the charge of their burden.

33. Ja tämä pitää oleman Merarin lasten sukuin virka kaikissa, joista heidän pitää ottaman vaarin seurakunnan majassa, Itamarin papin Aaronin pojan käden alla.

33. This is the service of the families of the sons of Merari, according to all their service, in the tabernacle of the congregation, under the hand of Ithamar the son of Aaron the priest.

34. Ja Moses ja Aaron, ynnä kaiken kansan päämiesten kanssa, lukivat Kahatilaisten lapset, heidän sukuinsa ja isäinsä huoneen jälkeen,

34. And Moses and Aaron and the chief of the congregation numbered the sons of the Kohathites after their families, and after the house of their fathers,

35. Kolmenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse viidenkymmenen vuotiseen asti, kaikki sotaan menemään kelvolliset, palvelusta tekemään

35. From thirty years old and upward even unto fifty years old, every one that entereth into the

seurakunnan majassa.

36. Ja heidän lukunsa oli heidän sukuinsa jälkeen, kaksituhatta, seitsemänsataa ja viisikymmentä.

37. Tämä on Kahatilaisten sukukuntain luku, joilla kaikilla oli toimittamista seurakunnan majassa, jotka Moses ja Aaron lukivat, Herran sanan jälkeen, Moseksen kautta.

38. Niin luettiin myös Gersonin lapset, sukukuntainsa ja isäinsä huoneen jälkeen,

39. Kolmenkymmenen vuotisista ja sen ylitse viidenkymmenen vuotisiin asti, kaikki sotaan menemään kelvolliset, palvelusta tekemään seurakunnan majassa.

40. Ja heidän lukunsa, heidän sukuinsa ja isäinsä huoneen jälkeen, oli kaksituhatta kuusisataa ja kolmekymmentä.

41. Tämä on Gersonin lasten suvun

service, for the work in the tabernacle of the congregation:

36. And those that were numbered of them by their families were two thousand seven hundred and fifty.

37. These were they that were numbered of the families of the Kohathites, all that might do service in the tabernacle of the congregation, which Moses and Aaron did number according to the commandment of the LORD by the hand of Moses.

38. And those that were numbered of the sons of Gershon, throughout their families, and by the house of their fathers,

39. From thirty years old and upward even unto fifty years old, every one that entereth into the service, for the work in the tabernacle of the congregation,

40. Even those that were numbered of them, throughout their families, by the house of their fathers, were two thousand and six hundred and thirty.

41. These are they that were numbered of the families of the sons of

luku, joilla kaikilla oli tekemistä seurakunnan majassa, jotka Moses ja Aaron lukivat, Herran sanan jälkeen.

Gershon, of all that might do service in the tabernacle of the congregation, whom Moses and Aaron did number according to the commandment of the LORD.

42. Luettiin myös Merarin lapset, sukuinsa ja isäinsä huoneen jälkeen,

42. And those that were numbered of the families of the sons of Merari, throughout their families, by the house of their fathers,

43. Kolmenkymmenen vuotisista ja sen ylitse viidenkymmenen vuotisiin asti, kaikki sotaan menemään kelvolliset, palvelusta tekemään seurakunnan majassa.

43. From thirty years old and upward even unto fifty years old, every one that entereth into the service, for the work in the tabernacle of the congregation,

44. Ja heidän lukunsa oli, heidän sukuinsa jälkeen, kolmetuhatta ja kaksisataa.

44. Even those that were numbered of them after their families, were three thousand and two hundred.

45. Tämä on Merarin lasten suvun luku, jotka Moses ja Aaron lukivat, Herran sanan jälkeen Moseksen kautta.

45. These be those that were numbered of the families of the sons of Merari, whom Moses and Aaron numbered according to the word of the LORD by the hand of Moses.

46. Kaikkein Leviläisten luku, kuin Moses ja Aaron ynnä Israelin päämiesten kanssa lukivat, heidän sukuinsa ja isäinsä huoneen jälkeen,

46. All those that were numbered of the Levites, whom Moses and Aaron and the chief of Israel numbered, after their families, and after the house of their fathers,

47. Kolmenkymmenen vuotisesta ja sen ylitse, viidenkymmenen vuotiseen asti, kaikki ne jotka menivät sisälle palvelusta tekemään virassansa, ja kuormaa kantamaan seurakunnan majaan,
48. Heidän luettunsa olivat kahdeksantuhatta, viisisataa ja kahdeksankymmentä.
49. Ja hän luki heidät Herran sanan jälkeen Moseksen kautta, itsekunkin hänen virkaansa ja kuormaansa, ja ne, mitkä hän luki, olivat niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli.

47. From thirty years old and upward even unto fifty years old, every one that came to do the service of the ministry, and the service of the burden in the tabernacle of the congregation,
48. Even those that were numbered of them, were eight thousand and five hundred and fourscore.
49. According to the commandment of the LORD they were numbered by the hand of Moses, every one according to his service, and according to his burden: thus were they numbered of him, as the LORD commanded Moses.

5 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
2. Käske Israelin lapset ajaa kaikki spitaliset leiristä ulos, ja kaikki, joiden siemen vuotaa, ja kaikki ne, jotka ovat johonkuhun kuolleesen itsensä saastuttaneet.
3. Sekä miehet että vaimot pitää teidän ajaman ulos: leiristä ne pitää

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. Command the children of Israel, that they put out of the camp every leper, and every one that hath an issue, and whosoever is defiled by the dead:
3. Both male and female shall ye put out, without the camp shall ye

teidän ajaman ulos, ettei he leiriänsä saastuttaisi, kussa minä heidän keskellänsä asun.

4. Ja Israelin lapset tekivät niin, ja ajoivat ne leiristä ulos: niinkuin Herra oli Mosekselle sanonut, niin he tekivät.

5. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

6. Puhu Israelin lapsille: jos joku mies eli vaimo tekee jotakin syntiä ihmistä vastaan, niin että hän raskaasti rikkoo Herraa vastaan, se sielu on vianalaiseksi itsensä saattanut.

7. Heidän pitää tunnustaman rikoksensa, jonka he tehneet ovat, ja pitää päänänsä sovittaman vikansa, ja vielä lisäämän viidennen osan, ja antaman sille, jota vastaan he rikkoneet ovat.

8. Jos ei sillä ihmisellä ole sitä, jolla omaisen oikeus on, jolle se rikos maksettaa taittaisiin, niin pitää se Herralle annettaman, ja oleman papin oman, paitsi sovinto-oinasta, jolla hän sovitetaan.

put them; that they defile not their camps, in the midst whereof I dwell.

4. And the children of Israel did so, and put them out without the camp: as the LORD spake unto Moses, so did the children of Israel.

5. And the LORD spake unto Moses, saying,

6. Speak unto the children of Israel, When a man or woman shall commit any sin that men commit, to do a trespass against the LORD, and that person be guilty;

7. Then they shall confess their sin which they have done: and he shall recompense his trespass with the principal thereof, and add unto it the fifth part thereof, and give it unto him against whom he hath trespassed.

8. But if the man have no kinsman to recompense the trespass unto, let the trespass be recompensed unto the LORD, even to the priest; beside the ram of the atonement, whereby an atonement shall be

made for him.

9. Niin pitää myös kaikki ylennys kaikista, minkä Israelin lapset pyhittävät ja uhraavat papille, oleman hänen omansa.

9. And every offering of all the holy things of the children of Israel, which they bring unto the priest, shall be his.

10. Jos joku jotain pyhittää, sen pitää oleman papin omana, ja mitä joku antaa papille, sen pitää oleman myös hänen omansa.

10. And every man's hallowed things shall be his: whatsoever any man giveth the priest, it shall be his.

11. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

11. And the LORD spake unto Moses, saying,

12. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: jos jonkun miehen vaimo tulee ynsiäksi ja rikkoo kovasti häntä vastaan;

12. Speak unto the children of Israel, and say unto them, If any man's wife go aside, and commit a trespass against him,

13. Ja jos joku makaa hänen, ja se on hänen miehensä silmäin edestä salattu ja peitetty, että hän on itsensä saastuttanut, ja ei ole todistusta häntä vastaan, eikä hän ole siinä löydetty,

13. And a man lie with her carnally, and it be hid from the eyes of her husband, and be kept close, and she be defiled, and there be no witness against her, neither she be taken with the manner;

14. Ja kiivaushenki kehoittaa hänen, että hän kiivoittelee vaimostansa, että hän on saastuttanut itsensä, eli epäluulon henki on tullut hänen päällensä, että hän on epäluulossa vaimostansa, vaikka ei hän ole saastuttanut itsiänsä,

14. And the spirit of jealousy come upon him, and he be jealous of his wife, and she be defiled: or if the spirit of jealousy come upon him, and he be jealous of his wife, and she be not defiled:

15. Niin pitää miehen viemän vaimonsa papin eteen, ja viemän uhrin hänen edestänsä, kymmenennen osan ephaa ohraisia jauhoja, ja ei sen päälle öljyä vuodattaman, eikä myös pyhää savua sen päälle paneman; sillä se on kiivausuhri ja muistouhri, joka pahan teon muistuttaa.

15. Then shall the man bring his wife unto the priest, and he shall bring her offering for her, the tenth part of an ephah of barley meal; he shall pour no oil upon it, nor put frankincense thereon; for it is an offering of jealousy, an offering of memorial, bringing iniquity to remembrance.

16. Niin pitää papin tuoman hänen edes, ja asettaman Herran eteen.

16. And the priest shall bring her near, and set her before the LORD:

17. Ja papin pitää ottaman pyhää vettä saviastiaan, ja tomua Tabernaklin permannosta pitää papin myös ottaman ja paneman veteen.

17. And the priest shall take holy water in an earthen vessel; and of the dust that is in the floor of the tabernacle the priest shall take, and put it into the water:

18. Ja papin pitää asettaman vaimon Herran eteen, ja paljastaman vaimon pään, ja paneman sen kätten päälle muistouhrin, joka on kiivausuhri, ja papin kädessä pitää oleman ne katkerat kirousvedet.

18. And the priest shall set the woman before the LORD, and uncover the woman's head, and put the offering of memorial in her hands, which is the jealousy offering: and the priest shall have in his hand the bitter water that causeth the curse:

19. Ja papin pitää vannottaman vaimoa, ja sanoman hänelle: jos ei yksikään mies ole maannut sinun kanssas, ja jos et sinä ole poikennut

19. And the priest shall charge her by an oath, and say unto the woman, If no man have lain with thee, and if thou hast not gone

sinun miehes tyköä, niin ettet sinä ole itsiäs saastuttanut, niin sinun pitää vapaa oleman tästä karvaasta vedestä.

20. Mutta jos sinä olet poikennut miehes tyköä, niin että sinä olet saastuttanut itses, ja joku on sinun maannut, paitsi sinun omaa miestäs,

21. Niin pitää papin vannottaman vaimoa kirouksen valalla, ja sanoman hänelle: Herra antakoon sinun kiroukseksi ja sadatukseksi kansas keskelle, niin että Herra sallii lakastua lantees ja vatsas ajettua.

22. Niin menkään nyt tämä kirousvesi sinun sisällyksiis, niin että sinun vatsas ajettuu, ja sinun lantees lakastuvat. Ja vaimon pitää sanoman: amen, amen!

23. Ja niin pitää papin kirjoittaman nämä kiroukset kirjaan, ja pitää taas pyyhkimän ne ulos siihen katkeraan veteen,

24. Ja pitää antaman vaimon juoda siitä katkerasta kirousvedestä, ja se

aside to uncleanness with another instead of thy husband, be thou free from this bitter water that causeth the curse:

20. But if thou hast gone aside to another instead of thy husband, and if thou be defiled, and some man have lain with thee beside thine husband:

21. Then the priest shall charge the woman with an oath of cursing, and the priest shall say unto the woman, The LORD make thee a curse and an oath among thy people, when the LORD doth make thy thigh to rot, and thy belly to swell;

22. And this water that causeth the curse shall go into thy bowels, to make thy belly to swell, and thy thigh to rot: And the woman shall say, Amen, amen.

23. And the priest shall write these curses in a book, and he shall blot them out with the bitter water:

24. And he shall cause the woman to drink the bitter water that causeth the curse: and the water

kirousvesi pitää menemän hänen sisällensä katkeruudeksi.
25. Ja papin pitää ottaman kiivausuhrin vaimon kädestä, ja ylentämän sen Herran eteen ruokauhriksi, ja uhraaman sen alttarilla.
26. Ja papin pitää ottaman pivon täyden ruokauhrista hänen muistouhriksensa, ja polttaman sen alttarilla, ja sitte antaman sitä vettä vaimon juoda.
27. Ja koska hän on juottanut hänen sillä vedellä, niin tapahtuu, jos hän on itsensä saastuttanut ja kaiketikin rikkonut miestänsä vastaan, että kirousvesi tulee hänen sisällänsä katkeraksi, ja hänen vatsansa ajettuu ja hänen lanteensa lakastuvat: ja sen vaimon pitää oleman kirotun kansansa seassa.
28. Vaan jos se vaimo ei ole saastuttanut itsiänsä, vaan on puhdas, niin ei pidä sen mitään hänelle vahinkoa tekemän, vaan hänen pitää hedelmälliseksi tuleman.
29. Tämä on kiivauslaki: koska joku

that causeth the curse shall enter into her, and become bitter.
25. Then the priest shall take the jealousy offering out of the woman's hand, and shall wave the offering before the LORD, and offer it upon the altar:
26. And the priest shall take an handful of the offering, even the memorial thereof, and burn it upon the altar, and afterward shall cause the woman to drink the water.
27. And when he hath made her to drink the water, then it shall come to pass, that, if she be defiled, and have done trespass against her husband, that the water that causeth the curse shall enter into her, and become bitter, and her belly shall swell, and her thigh shall rot: and the woman shall be a curse among her people.
28. And if the woman be not defiled, but be clean; then she shall be free, and shall conceive seed.
29. This is the law of jealousies,

vaimo poikkee pois miehensä tyköä ja saastuttaa itsensä,

when a wife goeth aside to another instead of her husband, and is defiled;

30. Eli koska epäluulon henki kehoittaa miehen kiivoittelemaan vaimostansa, että hän asettaa hänen Herran eteen, niin papin pitää tekemän hänelle kaiken tämän lain jälkeen.

30. Or when the spirit of jealousy cometh upon him, and he be jealous over his wife, and shall set the woman before the LORD, and the priest shall execute upon her all this law.

31. Ja miehen pitää oleman viattoman siitä pahasta teosta, vaan vaimon pitää kantaman pahuutensa.

31. Then shall the man be guiltless from iniquity, and this woman shall bear her iniquity.

6 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: jos mies eli vaimo lupaa erinomaisen lupauksen, eroittaaksensa itsensä Herralle,

2. Speak unto the children of Israel, and say unto them, When either man or woman shall separate themselves to vow a vow of a Nazarite, to separate themselves unto the LORD:

3. Hänen pitää eroittaman itsensä viinasta ja väkevästä juomasta: viinan etikkaa ja väkevän juoman etikkaa ei pidä hänen myös juoman, eikä myös kaikkea sitä, mikä

3. He shall separate himself from wine and strong drink, and shall drink no vinegar of wine, or vinegar of strong drink, neither shall he drink any liquor of grapes, nor eat

on viinamarjoista vuotanut, pidä hänen juoman, eikä myös pidä hänen syömän tuoreita eikä kuivia viinamarjoja.

moist grapes, or dried.

4. Kaikella eroituksensa ajalla ei pidä hänen mitään, kuin viinapuusta tehty on, eikä viinamarjan tuumia eli kuoria syömän.

4. All the days of his separation shall he eat nothing that is made of the vine tree, from the kernels even to the husk.

5. Kaikella eroituksensa lupauksen ajalla ei pidä partaveitsen tuleman hänen päänsä päälle: siihenasti kuin hänen päivänsä täytetään, kuin hän oli Herralle itsensä eroittanut, pitää hänen pyhän oleman, ja antaman päänsä hiukset vapaasti kasvaa.

5. All the days of the vow of his separation there shall no razor come upon his head: until the days be fulfilled, in the which he separateth himself unto the LORD, he shall be holy, and shall let the locks of the hair of his head grow.

6. Kaikella ajalla, kuin hän Herralle itsensä eroittanut on, ei pidä hänen menemän yhdenkään kuolleen ruumiin tykö,

6. All the days that he separateth himself unto the LORD he shall come at no dead body.

7. Eikä saastuttaman itsiänsä isänsä taikka äitinsä, eikä veljensä eli sisarensa kuolleesen ruumiisen; sillä hänen Jumalansa eroitus on hänen päänsä päällä.

7. He shall not make himself unclean for his father, or for his mother, for his brother, or for his sister, when they die: because the consecration of his God is upon his head.

8. Ja kaikella eroituksensa ajalla pitää hänen Herralle pyhän oleman.

8. All the days of his separation he is holy unto the LORD.

9. Jos joku äkisti ja tapaturmaisesti

9. And if any man die very suddenly

kuolee hänen tykönänsä, niin tulee hänen eroituksensa pää saastutetuksi, ja hänen pitää ajeleman päänsä paljaaksi puhdistuspäivänänsä, seitsemäntenä päivänä pitää hänen sen ajeleman.

by him, and he hath defiled the head of his consecration; then he shall shave his head in the day of his cleansing, on the seventh day shall he shave it.

10. Ja kahdeksantena päivänä pitää hänen tuoman kaksi mettistä eli kaksi kyhkyläisen poikaa papin tykö, seurakunnan majan oven eteen.

10. And on the eighth day he shall bring two turtles, or two young pigeons, to the priest, to the door of the tabernacle of the congregation:

11. Ja papin pitää uhraaman yhden syntiuhriksi, ja toisen polttouhriksi, ja sovittaman hänen, että hän saastutti itsensä kuolleen ruumiilla, ja niin pitää hänen pyhittämän päänsä sinä päivänä.

11. And the priest shall offer the one for a sin offering, and the other for a burnt offering, and make an atonement for him, for that he sinned by the dead, and shall hallow his head that same day.

12. Ja hänen pitää Herralle pitämän eroituksensa päivät, ja tuoman vuosikuntaisen karitsan vikauhriksi. Ja niin pitää ne entiset päivät tyhjään raukeeman, sentähden että hänen eroituksensa tuli saastutetuksi.

12. And he shall consecrate unto the LORD the days of his separation, and shall bring a lamb of the first year for a trespass offering: but the days that were before shall be lost, because his separation was defiled.

13. Tämä on eroitetun laki, koska hänen lupauksensa aika täyetty on: hän pitää tuotaman seurakunnan majan oven eteen.

13. And this is the law of the Nazarite, when the days of his separation are fulfilled: he shall be brought unto the door of the tabernacle of the congregation:

14. Ja hänen pitää tuoman uhrinsa Herralle: vuosikuntaisen virheettömän karitsan polttouhriksi, vuosikuntaisen virheettömän uuhen syntiuhriksi ja vuosikuntaisen virheettömän oinaan kiitosuhriksi,

14. And he shall offer his offering unto the LORD, one he lamb of the first year without blemish for a burnt offering, and one ewe lamb of the first year without blemish for a sin offering, and one ram without blemish for peace offerings,

15. Ja korin happamattomia kyrsiä sämpyläjauhoista, sekoitettuja öljyyn, ja ohukaisia happamattomia kyrsiä, öljyllä voidelluita, ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa:

15. And a basket of unleavened bread, cakes of fine flour mingled with oil, and wafers of unleavened bread anointed with oil, and their meat offering, and their drink offerings.

16. Ja papin pitää ne tuoman Herran eteen ja pitää uhraaman hänen syntiuhriksensa ja polttouhriksensa.

16. And the priest shall bring them before the LORD, and shall offer his sin offering, and his burnt offering:

17. Mutta oinaan hänen pitää uhraaman Herralle kiitosuhriksi, ja happamattomat leivät korissa; ja papin pitää myös hänen ruokauhrinsa ja juomauhrinsa tekemän.

17. And he shall offer the ram for a sacrifice of peace offerings unto the LORD, with the basket of unleavened bread: the priest shall offer also his meat offering, and his drink offering.

18. Ja se, joka luvannut on, pitää lupauksensa pään ajeleman paljaaksi, seurakunnan majan oven edessä, ja ottaman lupauksensa pään hiukset ja heittämän ne tuleen, joka kiitosuhrin alla on.

18. And the Nazarite shall shave the head of his separation at the door of the tabernacle of the congregation, and shall take the hair of the head of his separation, and put

it in the fire which is under the sacrifice of the peace offerings.

19. Ja papin pitää ottaman oinaan keitetyn lavan, ja yhden happamattoman kyrsän korista, ja yhden ohukaisen happamattoman kyrsän, ja paneman ne eroitetun käden päälle, sittekuin hän ajellut on eroituksensa hiukset;

19. And the priest shall take the sodden shoulder of the ram, and one unleavened cake out of the basket, and one unleavened wafer, and shall put them upon the hands of the Nazarite, after the hair of his separation is shaven:

20. Ja papin pitää ne häälyttämän häälytykseksi Herran edessä. Ja se on pyhä papille, ynnä häälytysrinnan ja ylennyslavan kanssa, ja sitte eroitettu juokaan viinaa.

20. And the priest shall wave them for a wave offering before the LORD: this is holy for the priest, with the wave breast and heave shoulder: and after that the Nazarite may drink wine.

21. Tämä on eroitetun laki, joka uhrinsa lupaa Herralle eroituksensa puolesta, paitsi mitä hän muutoin taisi matkaan saattaa: niinkuin hän on luvannut, niin pitää myös hänen tekemän lupauslakinsa jälkeen.

21. This is the law of the Nazarite who hath vowed, and of his offering unto the LORD for his separation, beside that that his hand shall get: according to the vow which he vowed, so he must do after the law of his separation.

22. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

22. And the LORD spake unto Moses, saying,

23. Puhu Aaronille ja hänen pojillensa, ja sano: näin pitää teidän siunaaman Israelin lapsia, ja sanoman heille:

23. Speak unto Aaron and unto his sons, saying, On this wise ye shall bless the children of Israel, saying unto them,

24. Herra siunatkoon sinua, ja varjelkoon sinua.
25. Herra valistakoon kasvonsa sinun päälles, ja olkoon sinulle armollinen.
26. Herra ylentäköön kasvonsa sinun puolees, ja antakoon sinulle rauhan.
27. Ja heidän pitää paneman minun nimeni Israelin lasten päälle, ja minä tahdon siunata heitä.

24. The LORD bless thee, and keep thee:
25. The LORD make his face shine upon thee, and be gracious unto thee:
26. The LORD lift up his countenance upon thee, and give thee peace.
27. And they shall put my name upon the children of Israel; and I will bless them.

7 luku

1. Ja tapahtui sinä päivänä, koska Moses oli pannut Tabernaklin ylös, voiteli hän sen ja pyhitti sen, ja kaikki sen astiat, niin myös alttarin ja kaikki sen astiat: ja voiteli ne, ja pyhitti ne.
2. Niin uhrasivat Israelin päämiehet, jotka ylimmäiset olivat isäinsä huoneessa; sillä he olivat päämiehet sukukuntain ylitse, ja seisoivat ylimmäisessä siassa heidän seassansa, jotka luetut olivat,
3. Ja toivat uhrinsa Herran eteen:

1. And it came to pass on the day that Moses had fully set up the tabernacle, and had anointed it, and sanctified it, and all the instruments thereof, both the altar and all the vessels thereof, and had anointed them, and sanctified them;
2. That the princes of Israel, heads of the house of their fathers, who were the princes of the tribes, and were over them that were numbered, offered:
3. And they brought their offering

kuusi peitettyä vaunua ja kaksitoistakymmentä härkää, aina vaunun kahden päämiehen edestä; mutta härjän itsekunkin edestä, ja toivat ne majan eteen.

4. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

5. Ota heiltä, että ne palvelisivat seurakunnan majan palveluksessa ja anna ne Leviläisille, itsekullekin virkansa jälkeen.

6. Niin otti Moses vaunut ja härjät, ja antoi ne Leviläisille.

7. Kaksi vaunua ja neljä härkää antoi hän Gersonin lapsille, heidän virkansa jälkeen.

8. Neljä vaunua ja kahdeksan härkää antoi hän Merarin lapsille, heidän virkansa jälkeen, Itamarin, papin Aaronin pojan käden alla.

9. Mutta Kahatin lapsille ei hän mitään antanut; sillä heillä oli pyhän virka, ja piti kantaman olallansa.

before the LORD, six covered wagons, and twelve oxen; a wagon for two of the princes, and for each one an ox: and they brought them before the tabernacle.

4. And the LORD spake unto Moses, saying,

5. Take it of them, that they may be to do the service of the tabernacle of the congregation; and thou shalt give them unto the Levites, to every man according to his service.

6. And Moses took the wagons and the oxen, and gave them unto the Levites.

7. Two wagons and four oxen he gave unto the sons of Gershon, according to their service:

8. And four wagons and eight oxen he gave unto the sons of Merari, according unto their service, under the hand of Ithamar the son of Aaron the priest.

9. But unto the sons of Kohath he gave none: because the service of the sanctuary belonging unto them was that they should bear upon their shoulders.

10. Ja päämiehet uhrasivat alttarin vihkimiseksi, sinä päivänä koska se voideltu oli, ja uhrasivat lahjansa alttarin eteen.

10. And the princes offered for dedicating of the altar in the day that it was anointed, even the princes offered their offering before the altar.

11. Ja Herra sanoi Mosekselle: anna jokaisen päämiehen tuoda uhrinsa, itsekunkin päivänänsä alttarin vihkimiseksi.

11. And the LORD said unto Moses, They shall offer their offering, each prince on his day, for the dedicating of the altar.

12. Ensimäisenä päivänä uhrasi lahjansa Nahesson, Amminadabin poika, Juudan sukukunnasta.

12. And he that offered his offering the first day was Nahshon the son of Amminadab, of the tribe of Judah:

13. Ja hänen lahjansa oli yksi hopiavati, joka painoi sata ja kolmekymmentä sikliä, yksi hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: ne molemmat täynnänsä öljyllä sekoitettuja sämpyläjauhoja, ruokauhriksi;

13. And his offering was one silver charger, the weight thereof was an hundred and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them were full of fine flour mingled with oil for a meat offering:

14. Siihen kultainen lusikka, jossa oli kymmenen sikliä kultaa, täynnänsä suitsutusta,

14. One spoon of ten shekels of gold, full of incense:

15. Yksi nuori mulli, yksi oinas, yksi vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,

15. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:

16. Yksi kauris syntiuhriksi,

16. One kid of the goats for a sin offering:

17. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Nahessonin Amminadabin pojan lahja.

17. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Nahshon the son of Amminadab.

18. Toisena päivänä uhrasi Netaneel, Suarin poika, Isaskarin päämies.

18. On the second day Nethaneel the son of Zuar, prince of Issachar, did offer:

19. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi;

19. He offered for his offering one silver charger, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meat offering:

20. Siihen kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnänsä suitsutusta,

20. One spoon of gold of ten shekels, full of incense:

21. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,

21. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:

22. Kauris syntiuhriksi,

22. One kid of the goats for a sin offering:

23. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Netaneelin Suarin pojan lahja.

23. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Nethaneel the son of Zuar.

24. Kolmantena päivänä Sebulonin lasten päämies, Eliab Helonin poika.

24. On the third day Eliab the son of Helon, prince of the children of Zebulun, did offer:

25. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,

25. His offering was one silver charger, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meat offering:

26. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,

26. One golden spoon of ten shekels, full of incense:

27. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,

27. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:

28. Kauris syntiuhriksi,

28. One kid of the goats for a sin offering:

29. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Eliabin Helonin pojan lahja.

29. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Eliab the son of Helon.

30. Neljäntenä päivänä Rubenin lasten päämies, Elisur Sedeurin poika.

30. On the fourth day Elizur the son of Shedeur, prince of the children of Reuben, did offer:

31. Hänen lahjansa oli hopiavati,

31. His offering was one silver charger of the weight of an hundred

joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,

and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meat offering:

32. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa täynnänsä suitsutusta,

32. One golden spoon of ten shekels, full of incense:

33. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,

33. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:

34. Kauris syntiuhriksi,

34. One kid of the goats for a sin offering:

35. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Elisurin Sedeurin pojan lahja.

35. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Elizur the son of Shedeur.

36. Viidentenä päivänä Simeonin lasten päämies, Selumiel SuriSaddain poika.

36. On the fifth day Shelumiel the son of Zurishaddai, prince of the children of Simeon, did offer:

37. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita

37. His offering was one silver charger, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with

öljyllä, ruokauhriksi,
38. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnänsä suitsutusta,
39. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,
40. Kauris syntiuhriksi,
41. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Selumielin SuriSaddain pojan lahja.
42. Kuudentena päivänä Gadin lasten päämies, Eliasaph Deguelin poika.
43. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,
44. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnänsä suitsutusta,

oil for a meat offering:
38. One golden spoon of ten shekels, full of incense:
39. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:
40. One kid of the goats for a sin offering:
41. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Shelumiel the son of Zurishaddai.
42. On the sixth day Eliasaph the son of Deuel, prince of the children of Gad, offered:
43. His offering was one silver charger of the weight of an hundred and thirty shekels, a silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meat offering:
44. One golden spoon of ten shekels, full of incense:

45. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,

45. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:

46. Kauris syntiuhriksi,

46. One kid of the goats for a sin offering:

47. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Eliasaphin Deguelin pojan lahja.

47. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Eliasaph the son of Deuel.

48. Seitsemäntenä päivänä Ephraimin lasten päämies, Elisama Ammihudin poika.

48. On the seventh day Elishama the son of Ammihud, prince of the children of Ephraim, offered:

49. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,

49. His offering was one silver charger, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meat offering:

50. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnänsä suitsutusta,

50. One golden spoon of ten shekels, full of incense:

51. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa polttouhriksi,

51. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:

52. Kauris syntiuhriksi,

52. One kid of the goats for a sin offering:

53. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Elisaman Ammihudin pojan lahja.

53. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Elishama the son of Ammihud.

54. Kahdeksantena päivänä Manassen lasten päämies, Gamliel Pedatsurin poika.

54. On the eighth day offered Gamaliel the son of Pedahzur, prince of the children of Manasseh:

55. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,

55. His offering was one silver charger of the weight of an hundred and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meat offering:

56. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,

56. One golden spoon of ten shekels, full of incense:

57. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,

57. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:

58. Kauris syntiuhriksi,

58. One kid of the goats for a sin offering:

59. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Gamlielin Pedatsurin pojan lahja.

59. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Gamaliel the son of Pedahzur.

60. Yhdeksäntenä päivänä BenJaminin lasten päämies, Abidan Gideonin poika.
61. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,
62. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,
63. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,
64. Kauris syntiuhriksi,
65. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Abidan Gideonin pojan lahja.
66. Kymmenentenä päivänä Danin lasten päämies, AhiEser AmmiSaddain poika.
67. Hänen lahjansa oli hopiavati,

60. On the ninth day Abidan the son of Gideoni, prince of the children of Benjamin, offered:
61. His offering was one silver charger, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meat offering:
62. One golden spoon of ten shekels, full of incense:
63. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:
64. One kid of the goats for a sin offering:
65. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Abidan the son of Gideoni.
66. On the tenth day Ahiezer the son of Ammishaddai, prince of the children of Dan, offered:
67. His offering was one silver charger, the weight whereof was an

joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä sämpyläjauhoja, sekoitetuita öljyllä, ruokauhriksi,

hundred and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meat offering:

68. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,

68. One golden spoon of ten shekels, full of incense:

69. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,

69. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:

70. Kauris syntiuhriksi,

70. One kid of the goats for a sin offering:

71. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on AhiEserin AmmiSaddain pojan lahja.

71. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Ahiezer the son of Ammishaddai.

72. Ensimäisenätoistakymmenentenä päivänä Asserin lasten päämies, Pagiel Okranin poika.

72. On the eleventh day Pagiel the son of Ocran, prince of the children of Asher, offered:

73. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat

73. His offering was one silver charger, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with

täynnä öljyllä sekoitettuja sämpylä-jauhoja, ruokauhriksi,

oil for a meat offering:

74. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,

74. One golden spoon of ten shekels, full of incense:

75. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,

75. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:

76. Kauris syntiuhriksi,

76. One kid of the goats for a sin offering:

77. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Pagielin Okranin pojan lahja.

77. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Pagiel the son of Ocran.

78. Toisenatoistakymmenentenä päivänä Naphtalin lasten päämies, Ahira Enanin poika.

78. On the twelfth day Ahira the son of Enan, prince of the children of Naphtali, offered:

79. Hänen lahjansa oli hopiavati, joka maksoi sata ja kolmekymmentä sikliä, hopiamalja, joka maksoi seitsemänkymmentä sikliä, pyhän siklin jälkeen: molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja sämpylä-jauhoja, ruokauhriksi,

79. His offering was one silver charger, the weight whereof was an hundred and thirty shekels, one silver bowl of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meat offering:

80. Kultainen lusikka, joka maksoi kymmenen sikliä kultaa, täynnä suitsutusta,

80. One golden spoon of ten shekels, full of incense:

81. Mulli karjasta, oinas, vuosikuntainen karitsa, polttouhriksi,

81. One young bullock, one ram, one lamb of the first year, for a burnt offering:

82. Kauris syntiuhriksi,

82. One kid of the goats for a sin offering:

83. Ja kiitosuhriksi kaksi härkää, viisi oinasta, viisi kaurista, ja viisi vuosikuntaista karitsaa. Tämä on Ahiran Enanin pojan lahja.

83. And for a sacrifice of peace offerings, two oxen, five rams, five he goats, five lambs of the first year: this was the offering of Ahira the son of Enan.

84. Tämä on alttarin vihkimys sinä päivänä, jona se voideltiin, johonka Israelin lasten ruhtinaat uhrasivat: kaksitoistakymmentä hopiavatia, kaksitoistakymmentä hopiamaljaa, kaksitoistakymmentä kultaista lusikkaa,

84. This was the dedication of the altar, in the day when it was anointed, by the princes of Israel: twelve chargers of silver, twelve silver bowls, twelve spoons of gold:

85. Niin että jokainen vati painoi sata ja kolmekymmentä sikliä hopiaa, ja jokainen malja seitsemänkymmentä sikliä, niin että kaikkein astiain hopian luku juoksi kaksituhatta ja neljäsataa sikliä, pyhän siklin jälkeen.

85. Each charger of silver weighing an hundred and thirty shekels, each bowl seventy: all the silver vessels weighed two thousand and four hundred shekels, after the shekel of the sanctuary:

86. Ja ne kaksitoistakymmentä kultaista lusikkaa, jotka suitsutusta täynnä olivat, jokainen painoi kymmenen sikliä, pyhän siklin jälkeen,

86. The golden spoons were twelve, full of incense, weighing ten shekels apiece, after the shekel of the sanctuary: all the gold of the

niin että luku lusikkain kullasta juoksi sata ja kaksikymmentä sikliä.

87. Eläinten luku polttouhriksi, kaksitoistakymmentä mullia, kaksitoistakymmentä oinasta, kaksitoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, ja heidän ruokauhrinsa, ja kaksitoistakymmentä kaurista syntiuhriksi.

88. Ja karjan luku kiitosuhriksi oli neljä härkää kolmattakymmentä, kuusikymmentä oinasta, kuusikymmentä kaurista, kuusikymmentä vuosikuntaista karitsaa. Tämä on alttarin vihkimys koska se voideltiin.

89. Ja koska Moses meni seurakunnan majaan, että häntä siellä puhuteltaisiin, niin kuuli hän äänen puhuvan kanssansa armoistuimelta, joka oli todistuksen arkin päällä, kahden Kerubimin vaiheella, ja sieltä puhuteltiin häntä.

spoons was an hundred and twenty shekels.

87. All the oxen for the burnt offering were twelve bullocks, the rams twelve, the lambs of the first year twelve, with their meat offering: and the kids of the goats for sin offering twelve.

88. And all the oxen for the sacrifice of the peace offerings were twenty and four bullocks, the rams sixty, the he goats sixty, the lambs of the first year sixty. This was the dedication of the altar, after that it was anointed.

89. And when Moses was gone into the tabernacle of the congregation to speak with him, then he heard the voice of one speaking unto him from off the mercy seat that was upon the ark of testimony, from between the two cherubims: and he spake unto him.

8 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle sanoen:
2. Puhu Aaronille, ja sano hänelle: koskas lamput panet ylös, niin pitää ne seitsemän lamppua valaiseman juuri kynttiläjalan kohdalla.
3. Ja Aaron teki niin, ja asetti lamput kynttiläjalan kohdalle, niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli.

4. Mutta kynttiläjalka oli tehty lujasta kullasta, varresta niin kukkaisiin asti oli se vahvaa tekoa: sen muodon jälkeen kuin Herra oli Mosekselle näyttänyt, niin teki hän kynttiläjalan.

5. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
6. Ota Leviläiset Israelin lapsista ja puhdista heitä.

7. Ja näin pitää sinun tekemän heille, puhdistaakses heitä. Sinun pitää priiskottaman syntivettä hei-

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. Speak unto Aaron, and say unto him, When thou lightest the lamps, the seven lamps shall give light over against the candlestick.
3. And Aaron did so; he lighted the lamps thereof over against the candlestick, as the LORD commanded Moses.

4. And this work of the candlestick was of beaten gold, unto the shaft thereof, unto the flowers thereof, was beaten work: according unto the pattern which the LORD had shewed Moses, so he made the candlestick.

5. And the LORD spake unto Moses, saying,
6. Take the Levites from among the children of Israel, and cleanse them.
7. And thus shalt thou do unto them, to cleanse them: Sprinkle water of purifying upon them, and let them shave all their flesh, and

dän päällensä: ja heidän pitää kaiken lihansa päältä karvat ajeleman, ja vaatteensa pesemän, niin he ovat puhtaat.

let them wash their clothes, and so make themselves clean.

8. Ja sitte pitää heidän ottaman nuoren mullin, ja sen ruokauhriksi öljyllä sekoitettuja sämpyläjauhoja, ja toisen nuoren mullin pitää sinun ottaman syntiuhriksi.

8. Then let them take a young bullock with his meat offering, even fine flour mingled with oil, and another young bullock shalt thou take for a sin offering.

9. Ja sinun pitää tuoman Leviläiset seurakunnan majan eteen, ja kaiken Israelin lasten kansan kokooman.

9. And thou shalt bring the Levites before the tabernacle of the congregation: and thou shalt gather the whole assembly of the children of Israel together:

10. Ja tuoman Leviläiset Herran eteen: ja Israelin lapset pitää paneman kätensä Leviläisten päälle.

10. And thou shalt bring the Levites before the LORD: and the children of Israel shall put their hands upon the Levites:

11. Ja Aaronin pitää häälyttämän Leviläiset Israelin lapsilta Herran eteen, Herran palvelusta palvelemaan.

11. And Aaron shall offer the Levites before the LORD for an offering of the children of Israel, that they may execute the service of the LORD.

12. Ja Leviläisten pitää laskeman kätensä mullin päälle, ja toinen mulli pitää Herralle syntiuhriksi tehtämän, ja toinen polttouhriksi, Leviläisiä sovittamaan.

12. And the Levites shall lay their hands upon the heads of the bullocks: and thou shalt offer the one for a sin offering, and the other for a burnt offering, unto the LORD, to

make an atonement for the Levites.

13. Ja sinun pitää asettaman Leviläiset Aaronin ja hänen poikainsa eteen, ja häälyttämän heitä häälytykseksi Herralle.

13. And thou shalt set the Levites before Aaron, and before his sons, and offer them for an offering unto the LORD.

14. Ja sinun pitää eroittaman Leviläiset Israelin lapsista, niin että Leviläiset pitää oleman minun.

14. Thus shalt thou separate the Levites from among the children of Israel: and the Levites shall be mine.

15. Ja sitte pitää heidän käymän sisälle palvelemaan seurakunnan majassa, ja pitää sinun heitä puhdistaman, ja häälyttämän heitä häälytykseksi.

15. And after that shall the Levites go in to do the service of the tabernacle of the congregation: and thou shalt cleanse them, and offer them for an offering.

16. Sillä he ovat minulle peräti annetut Israelin lasten seasta, ja minä olen heidät ottanut minulleni kaikkein edestä, jotka ensisti avaavat äitinsä kohdun, nimittäin, kaikkein esikoisten edestä Israelin lapsista.

16. For they are wholly given unto me from among the children of Israel; instead of such as open every womb, even instead of the firstborn of all the children of Israel, have I taken them unto me.

17. Sillä kaikki esikoiset Israelin lapsista ovat minun, sekä ihmisistä että eläimistä: sinä päivänä, kuin minä löin kaikki esikoiset Egyptin maalla, pyhitin minä ne minulleni,

17. For all the firstborn of the children of Israel are mine, both man and beast: on the day that I smote every firstborn in the land of Egypt I sanctified them for myself.

18. Ja otin minulleni Leviläiset, kaikkein esikoisten edestä Israelin lapsista,

18. And I have taken the Levites for all the firstborn of the children of Israel.

19. Ja annoin Leviläiset Aaronille ja hänen pojillensa lahjaksi Israelin lapsista, että heidän pitää seurakunnan majassa Israelin lasten virassa palveleman, ja sovittaman Israelin lapset, ettei rangaistus tulisi Israelin lasten päälle, jos he lähestyisivät pyhää.

19. And I have given the Levites as a gift to Aaron and to his sons from among the children of Israel, to do the service of the children of Israel in the tabernacle of the congregation, and to make an atonement for the children of Israel: that there be no plague among the children of Israel, when the children of Israel come nigh unto the sanctuary.

20. Ja Moses ynnä Aaronin kanssa, ja koko Israelin seurakunta tekivät Leviläisille kaikki niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt; niin tekivät Israelin lapset heille.

20. And Moses, and Aaron, and all the congregation of the children of Israel, did to the Levites according unto all that the LORD commanded Moses concerning the Levites, so did the children of Israel unto them.

21. Ja Leviläiset puhdistivat itsensä, ja pesivät vaatteensa, ja niin Aaron häälytti heidät häälytykseksi Herran edessä, ja sovitti heitä niin että he puhdistettiin.

21. And the Levites were purified, and they washed their clothes; and Aaron offered them as an offering before the LORD; and Aaron made an atonement for them to cleanse them.

22. Ja sitte Leviläiset menivät seurakunnan majaan, virkaansa tekemään Aaronin ja hänen poikainsa eteen: niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt Leviläisistä, niin tekivät he heille.

22. And after that went the Levites in to do their service in the tabernacle of the congregation before Aaron, and before his sons: as the LORD had commanded Moses concerning the Levites, so did they

unto them.

23. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

23. And the LORD spake unto Moses, saying,

24. Tämä on se minkä Leviläisten pitää pitämän: viidennestä vuodesta kolmattakymmentä ja sen ylitse, ovat he kelvolliset sotaan menemään ja palvelemaan seurakunnan majassa.

24. This is it that belongeth unto the Levites: from twenty and five years old and upward they shall go in to wait upon the service of the tabernacle of the congregation:

25. Mutta viidennestäkymmenestä vuodesta pitää heidän vapaat oleman palveluksensa virasta, ja ei pidä enää palveleman.

25. And from the age of fifty years they shall cease waiting upon the service thereof, and shall serve no more:

26. Mutta heidän pitää veljeinsä palveluksesta seurakunnan majassa ottaman vaarin; mutta viran töitä ei heidän pidä tekemän. Näin sinun pitää tekemän Leviläisille heidän vartiossansa.

26. But shall minister with their brethren in the tabernacle of the congregation, to keep the charge, and shall do no service. Thus shalt thou do unto the Levites touching their charge.

9 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle Sinain korvessa, toisena vuonna sittekuin he olivat lähteneet Egyptin maalta, ensimäisenä kuukautena, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses in the wilderness of Sinai, in the first month of the second year after they were come out of the land of Egypt, saying,

2. Israelin lasten pitää pääsiäistä pitämän määrätyllä ajallansa:

2. Let the children of Israel also keep the passover at his appointed season.

3. Neljäntenätoistakymmenentenä päivänä tällä kuulla kahden ehtoon välillä, pitää heidän sen pitämän, ajallansa: kaikkein säätyinsä ja kaikkein oikeuttensa jälkeen pitää teidän sen tekemän.

3. In the fourteenth day of this month, at even, ye shall keep it in his appointed season: according to all the rites of it, and according to all the ceremonies thereof, shall ye keep it.

4. Ja Moses puhui Israelin lapsille, että heidän piti pääsiäistä pitämän.

4. And Moses spake unto the children of Israel, that they should keep the passover.

5. Ja he pitivät pääsiäistä neljäntenä päivänä toistakymmentä ensimäisellä kuulla, kahden ehtoon välillä, Sinain korvessa: kaiken sen jälkeen minkä Herra oli Mosekselle käskenyt, niin tekivät Israelin lapset.

5. And they kept the passover on the fourteenth day of the first month at even in the wilderness of Sinai: according to all that the LORD commanded Moses, so did the children of Israel.

6. Niin siellä oli muutamia miehiä, jotka olivat saastaantuneet kuolleessa ihmisessä, niin ettei he saaneet pitää pääsiäistä sinä päivänä, ja he menivät sinä päivänä Mosekseen ja Aaronin eteen.

6. And there were certain men, who were defiled by the dead body of a man, that they could not keep the passover on that day: and they came before Moses and before Aaron on that day:

7. Ja ne miehet sanoivat hänelle: me olemme saastaantuneet kuolleesta ihmisestä: miksi me niin

7. And those men said unto him, We are defiled by the dead body of a man: wherefore are we kept

ylönkatsottuna pidetään, ettemme saa uhrata lahjojamme aikanansa Israelin lasten seassa?

back, that we may not offer an offering of the LORD in his appointed season among the children of Israel?

8. Ja Moses sanoi heille: seisokaat, minä tahdon kuulla, mitä Herra käskee teille.

8. And Moses said unto them, Stand still, and I will hear what the LORD will command concerning you.

9. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

9. And the LORD spake unto Moses, saying,

10. Puhu Israelin lapsille, sanoen: kuka ikänä saastuttaa itsensä kuolleessa, elikkä on taampana kaukaisella matkalla teistä, taikka teidän lankoinne seassa, hänen pitää kuitenkin pitämän pääsiäistä Herralle.

10. Speak unto the children of Israel, saying, If any man of you or of your posterity shall be unclean by reason of a dead body, or be in a journey afar off, yet he shall keep the passover unto the LORD.

11. Vaan toisella kuulla, neljäntenä päivänä toistakymmentä, kahden ehtoon välillä, pitää heidän sen tekemän, ja heidän pitää sen syömän happamattoman leivän ja karvasten ruohoin kanssa.

11. The fourteenth day of the second month at even they shall keep it, and eat it with unleavened bread and bitter herbs.

12. Ei pidä heidän siitä mitäkään tähteeksi jättämän huomeneksi, eikä luuta siitä rikkoman: kaikkein pääsiäissäätyin jälkeen pitää heidän sen tekemän.

12. They shall leave none of it unto the morning, nor break any bone of it: according to all the ordinances of the passover they shall keep it.

13. Mutta joka puhdas on, ja ei ole

13. But the man that is clean, and

matkalla, ja unhottaa pitää pääsiäistä, hänen sielunsa pitää hävitettämän kansoistansa. Sentähden ettei hän ole kantanut uhrinansa Herralle määrätyllä ajallansa, sen pitää itse syntinsä kantaman.

is not in a journey, and forbeareth to keep the passover, even the same soul shall be cut off from among his people: because he brought not the offering of the LORD in his appointed season, that man shall bear his sin.

14. Ja jos joku muukalainen asuu teidän seassanne, ja pitää myös Herralle pääsiäistä: pääsiäisen säätyin ja oikeutten jälkeen hänen sen pitämän pitää. Tämä sääty pitää teille yhtäläinen oleman, niin muukalaiselle kuin omaisellekin maassa.

14. And if a stranger shall sojourn among you, and will keep the passover unto the LORD; according to the ordinance of the passover, and according to the manner thereof, so shall he do: ye shall have one ordinance, both for the stranger, and for him that was born in the land.

15. Ja sinä päivänä kuin Tabernakli pantiin ylös, varjosi pilvi todistuksen majan, ja oli ehtoosta niin aamuun asti majan päällä, niinkuin tuli.

15. And on the day that the tabernacle was reared up the cloud covered the tabernacle, namely, the tent of the testimony: and at even there was upon the tabernacle as it were the appearance of fire, until the morning.

16. Niin tapahtui alati, että pilvi varjosi sen ja näkyi yöllä niinkuin tuli.

16. So it was alway: the cloud covered it by day, and the appearance of fire by night.

17. Ja kuin pilvi nousi majan päältä, niin vaelsivat Israelin lapset, ja kuhunka paikkaan pilvi seisahti, siinä

17. And when the cloud was taken up from the tabernacle, then after

myös Israelin lapset heitänsä sioittivat.

that the children of Israel journeyed: and in the place where the cloud abode, there the children of Israel pitched their tents.

18. Herran sanan jälkeen vaelsivat Israelin lapset, ja Herran sanan jälkeen he myös heitänsä sioittivat: aina niinkauvan kuin pilvi pysyi majan päällä, pysyivät he myös siallansa.

18. At the commandment of the LORD the children of Israel journeyed, and at the commandment of the LORD they pitched: as long as the cloud abode upon the tabernacle they rested in their tents.

19. Ja koska pilvi usiammat päivät pysyi majan päällä, niin ottivat Israelin lapset vaarin Herran vartiosta, ja ei vaeltaneet.

19. And when the cloud tarried long upon the tabernacle many days, then the children of Israel kept the charge of the LORD, and journeyed not.

20. Ja koska niin tapahtui, että pilvi oli järjestänsä monikahdat päivät majan päällä, niin he sioittivat heitänsä Herran sanan jälkeen, ja Herran sanan jälkeen he myös vaelsivat.

20. And so it was, when the cloud was a few days upon the tabernacle; according to the commandment of the LORD they abode in their tents, and according to the commandment of the LORD they journeyed.

21. Ja jos se niin tapahtui, että pilvi aina ehtoosta niin huomeneen asti oli majan päällä, ja sitte aamulla nousi, niin he vaelsivat, eli koska pilvi päivällä taikka yöllä nousi, niin he myös vaelsivat.

21. And so it was, when the cloud abode from even unto the morning, and that the cloud was taken up in the morning, then they journeyed: whether it was by day or by night that the cloud was taken up, they

journeyed.

22. Eli koska pilvi kaksi päivää eli kuukauden taikka muutoin kauvan aikaa pysyi majan päällä, niin Israelin lapset sioittivat heitänsä, ja ei matkustaneet, ja koska se nousi, niin he matkustivat.

22. Or whether it were two days, or a month, or a year, that the cloud tarried upon the tabernacle, remaining thereon, the children of Israel abode in their tents, and journeyed not: but when it was taken up, they journeyed.

23. Herran käskyn jälkeen olivat he siallansa, ja Herran käskyn jälkeen he matkustivat, ja ottivat vaarin Herran vartiosta, Herran sanan jälkeen Moseksen kautta.

23. At the commandment of the LORD they rested in the tents, and at the commandment of the LORD they journeyed: they kept the charge of the LORD, at the commandment of the LORD by the hand of Moses.

10 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Tee sinulles hopiasta kaksi torvea, vahvaksi sinun ne tekemän pitää, niillä kutsuakses seurakuntaa kokoon, ja koska joukon pitää matkustaman.

2. Make thee two trumpets of silver; of a whole piece shalt thou make them: that thou mayest use them for the calling of the assembly, and for the journeying of the camps.

3. Koska niillä molemmilla hiljaksensa soitetaan, silloin pitää koko

3. And when they shall blow with

seurakunnan kokoontuman seurakunnan majan oven eteen.

them, all the assembly shall assemble themselves to thee at the door of the tabernacle of the congregation.

4. Vaan koska ainoastaan yhdellä hiljaksensa soitetaan, silloin pitää päämiehet ja tuhanten esimiehet Israelissa tuleman kokoon.

4. And if they blow but with one trumpet, then the princes, which are heads of the thousands of Israel, shall gather themselves unto thee.

5. Mutta koska te vahvasti soitatte, silloin pitää ne leirit lähtemän matkaan, jotka itään päin ovat.

5. When ye blow an alarm, then the camps that lie on the east parts shall go forward.

6. Mutta koska te toisen kerran vahvasti soitatte, silloin pitää ne leirit lähtemän matkaan, jotka etelään päin ovat; sillä koska he lähtevät matkaan, niin pitää teidän vahvasti soittaman.

6. When ye blow an alarm the second time, then the camps that lie on the south side shall take their journey: they shall blow an alarm for their journeys.

7. Mutta koska seurakunnan pitää kokoontuman, silloin teidän pitää ainoastansa hiljaksensa, ja ei vahvasti soittaman.

7. But when the congregation is to be gathered together, ye shall blow, but ye shall not sound an alarm.

8. Ja papit Aaronin pojat pitää näillä torvilla soittaman: ja tämä pitää teille ja teidän sukukunnillenne oleman ijankaikkinen sääty.

8. And the sons of Aaron, the priests, shall blow with the trumpets; and they shall be to you for an ordinance for ever throughout your generations.

9. Ja koska te lähdette sotaan teidän maallanne vihollisianne vastaan, jotka teitä vainoovat, silloin pitää teidän vahvasti torvilla soittaman, että teitä muistettaisiin Herran teidän Jumalanne edessä, ja te pelastettaisiin vihollisistanne.
10. Niin myös teidän ilopäivinänne, ja teidän juhlapäivinänne, ja teidän uusissa kuissanne, pitää teidän torvilla soittaman, teidän polttouhrianne ja kiitosuhrianne uhratessanne, että ne olisivat teille muistoksi teidän Jumalanne edessä. Minä Herra teidän Jumalanne.

11. Ja tapahtui kahdentenakymmenentenä päivänä, toisena kuukautena toisena vuonna, että pilvi nostettiin todistuksen majan tyköä,

12. Ja Israelin lapset läksivät matkaansa järjestyksessä Sinain korvesta, ja pilvi seisahti Paranin korvessa.
13. Ja he läksivät ensimäisen kerran Herran sanan jälkeen Moseksen kautta.

9. And if ye go to war in your land against the enemy that oppresseth you, then ye shall blow an alarm with the trumpets; and ye shall be remembered before the LORD your God, and ye shall be saved from your enemies.
10. Also in the day of your gladness, and in your solemn days, and in the beginnings of your months, ye shall blow with the trumpets over your burnt offerings, and over the sacrifices of your peace offerings; that they may be to you for a memorial before your God: I am the LORD your God.
11. And it came to pass on the twentieth day of the second month, in the second year, that the cloud was taken up from off the tabernacle of the testimony.
12. And the children of Israel took their journeys out of the wilderness of Sinai; and the cloud rested in the wilderness of Paran.
13. And they first took their journey according to the commandment of the LORD by the hand of Moses.

14. Nimittäin Juudan lasten leirin lippu läksi ensin matkaan joukkoinensa, ja heidän joukkonsa päällä oli Nahesson Amminadabin poika.

14. In the first place went the standard of the camp of the children of Judah according to their armies: and over his host was Nahshon the son of Amminadab.

15. Ja Isaskarin lasten suvun joukon päällä oli Netaneel Suarin poika.

15. And over the host of the tribe of the children of Issachar was Nethaneel the son of Zuar.

16. Ja Sebulonin lasten suvun joukon päällä oli Eliab Helonin poika.

16. And over the host of the tribe of the children of Zebulun was Eliab the son of Helon.

17. Silloin maja otettiin maahan: ja Gersonin ja Merarin lapset läksivät matkaan ja kantoivat majaa.

17. And the tabernacle was taken down; and the sons of Gershon and the sons of Merari set forward, bearing the tabernacle.

18. Sitälähin läksi Rubenin leirin lippu joukkoinensa, ja hänen joukkonsa päällä oli Elisur Sedeurin poika.

18. And the standard of the camp of Reuben set forward according to their armies: and over his host was Elizur the son of Shedeur.

19. Ja Simeonin lasten suvun joukon päällä oli Selumiel SuriSaddain poika.

19. And over the host of the tribe of the children of Simeon was Shelumiel the son of Zurishaddai.

20. Ja Gadin lasten suvun joukon päällä oli Eliasaph Deguelin poika.

20. And over the host of the tribe of the children of Gad was Eliasaph the son of Deuel.

21. Niin matkustivat myös Kahatilaiset ja kantoivat pyhää, ja toiset panivat majan ylös, siihenasti että

21. And the Kohathites set forward, bearing the sanctuary: and the other did set up the tabernacle

nämät tulivat.
22. Sitälikin läksi Ephraimin lasten leirin lippu joukkoinensa, ja hänen joukkonsa päällä oli Elisama Ammihudin poika.
23. Ja Manassen lasten sukukunnan joukon päällä oli Gamliel Pedatsurin poika.
24. Ja BenJaminin lasten sukukunnan joukon päällä oli Abidan Gideonin poika.
25. Sitälikin läksi Danin lasten leirin lippu joukkoinensa. Ja niin kaikki leirit matkassansa olivat. Ja hänen joukkonsa päällä oli AhiEser AmmiSaddain poika.
26. Ja Asserin lasten sukukunnan joukon päällä oli Pagiel Okranin poika.
27. Ja Naphtalin lasten sukukunnan joukon päällä oli Ahira Enanin poika.
28. Nämät ovat Israelin lasten vaellukset joukkoinensa, koska he matkustivat.

against they came.
22. And the standard of the camp of the children of Ephraim set forward according to their armies: and over his host was Elishama the son of Ammihud.
23. And over the host of the tribe of the children of Manasseh was Gamaliel the son of Pedahzur.
24. And over the host of the tribe of the children of Benjamin was Abidan the son of Gideoni.
25. And the standard of the camp of the children of Dan set forward, which was the rereward of all the camps throughout their hosts: and over his host was Ahiezer the son of Ammishaddai.
26. And over the host of the tribe of the children of Asher was Pagiel the son of Ocran.
27. And over the host of the tribe of the children of Naphtali was Ahira the son of Enan.
28. Thus were the journeyings of the children of Israel according to their armies, when they set forward.

29. Ja Moses puhui näälämiehellensä Hobabille Reguelin Midianilaisen pojalle: me menemme siihen paikkaan, josta Herra sanonut on: minä annan sen teille. Tule meidän kanssamme, me teemme sinulle hyvää, sillä Herra on hyvää luvannut Israelille.

30. Hän vastasi häntä: en minä tule teidän kanssanne, vaan minä menen omalle maalleni sukuni tykö.

31. Hän sanoi: älä meistä luovu, sillä sinä tiedät, kussa meidän pitää itsemme sioittaman korvessa, ja sinä olet meidän silmämme.

32. Ja jos sinä tulet meidän kanssamme, niin se hyvä, minkä Herra meille tekee, sen me teemme sinulle.

33. Niin he matkustivat kolme päiväkuntaa Herran vuoren tyköä, ja Herran liiton arkki vaelsi heidän edellänsä kolme päiväkuntaa, katsomaan heille, kussa heidän lepäämän piti.

34. Ja Herran pilvi oli heidän päällänsä päivällä, koska he leiristä

29. And Moses said unto Hobab, the son of Raguel the Midianite, Moses' father in law, We are journeying unto the place of which the LORD said, I will give it you: come thou with us, and we will do thee good: for the LORD hath spoken good concerning Israel.

30. And he said unto him, I will not go; but I will depart to mine own land, and to my kindred.

31. And he said, Leave us not, I pray thee; forasmuch as thou knowest how we are to encamp in the wilderness, and thou mayest be to us instead of eyes.

32. And it shall be, if thou go with us, yea, it shall be, that what goodness the LORD shall do unto us, the same will we do unto thee.

33. And they departed from the mount of the LORD three days' journey: and the ark of the covenant of the LORD went before them in the three days' journey, to search out a resting place for them.

34. And the cloud of the LORD was upon them by day, when they went

matkustivat.
35. Ja koska arkki läksi matkaan, sanoi Moses: Herra nouse, että vihollises hajotettaisiin, ja ne, jotka sinua vainoovat, pakenisivat sinun edestäs.
36. Koska arkki lepäsi, sanoi hän: Palaja, Herra, niiden monen kymmenen tuhannen tykö Israelissa.

out of the camp.
35. And it came to pass, when the ark set forward, that Moses said, Rise up, LORD, and let thine enemies be scattered; and let them that hate thee flee before thee.
36. And when it rested, he said, Return, O LORD, unto the many thousands of Israel.

11 luku

1. Ja tapahtui, koska kansa kärsimättömyydestä napisi, oli se paha Herran korvissa, ja koska Herra sen kuuli, julmistui hänen vihansa, ja Herran tuli syttyi heidän seassansa, joka äärimäiset heidän leirissänsä poltti.
2. Silloin huusi kansa Moseksen tykö, ja Moses rukoili Herraa, niin tuli asettui.
3. Ja se paikka kutsuttiin Tabeera, että Herran tuli oli syttynyt heidän keskellänsä.
4. Mutta sekalainen kansa heidän seassansa oli syttynyt himoon, ja Israelin lapset myös rupesivat taas

1. And when the people complained, it displeased the LORD: and the LORD heard it; and his anger was kindled; and the fire of the LORD burnt among them, and consumed them that were in the uttermost parts of the camp.
2. And the people cried unto Moses; and when Moses prayed unto the LORD, the fire was quenched.
3. And he called the name of the place Taberah: because the fire of the LORD burnt among them.
4. And the mixt multitude that was among them fell a lusting: and the children of Israel also wept again,

itkemään ja sanoivat: kuka antaa meille lihaa syödäksemme?
5. Me muistamme ne kalat, joita me söimme ilman maksota Egyptissä, ja ne agurkit, ja melonit, ja puurlaukat, ja sipulit, ja kynsilaukat.
6. Mutta nyt on sielumme kuivettunut, ja ei ole ikänä mitään, paitsi tämä manna on meidän silmäimme edessä.
7. Ja man oli niinkuin korianderin siemen, ja nähdä niinkuin bedellion.
8. Ja kansa juoksi sinne ja tänne, ja kokosi sitä, ja jauhoi myllyllä eli survoi rikki huhmaressa, ja keitti padassa, ja teki itsellensä siitä paistinkakkuja, ja ne maistivat niinkuin öljyleivät.
9. Ja koska kaste yöllä laskeusi leiriin, niin laskeusi myös manna sen päälle.
10. Ja Moses kuuli kansan itkevän sukukunnissansa, itsekunkin majansa ovella, ja Herran viha julmistui suuresti, ja Moses myös pani sen pahaksi.

and said, Who shall give us flesh to eat?
5. We remember the fish, which we did eat in Egypt freely; the cucumbers, and the melons, and the leeks, and the onions, and the garlick:
6. But now our soul is dried away: there is nothing at all, beside this manna, before our eyes.
7. And the manna was as coriander seed, and the colour thereof as the colour of bdellium.
8. And the people went about, and gathered it, and ground it in mills, or beat it in a mortar, and baked it in pans, and made cakes of it: and the taste of it was as the taste of fresh oil.
9. And when the dew fell upon the camp in the night, the manna fell upon it.
10. Then Moses heard the people weep throughout their families, every man in the door of his tent: and the anger of the LORD was kin-

dled greatly; Moses also was displeased.

11. Ja Moses sanoi Herralle: miksi sinä niin ahdistat palveliaas? ja miksi en minä löydä armoa sinun edessäs, ettäs panet kaiken tämän kansan kuorman minun päälleni?

11. And Moses said unto the LORD, Wherefore hast thou afflicted thy servant? and wherefore have I not found favour in thy sight, that thou layest the burden of all this people upon me?

12. Olenko minä kaiken tämän kansan siittänyt? olenko minä synnyttänyt hänen? ettäs niin sanoit minulle: kanna heitä helmassas, niinkuin elatusisä kantaa imevän lapsen, siihen maahan, jonka sinä heidän isillensä vannoit?

12. Have I conceived all this people? have I begotten them, that thou shouldest say unto me, Carry them in thy bosom, as a nursing father beareth the sucking child, unto the land which thou swarest unto their fathers?

13. Mistä minä otan lihaa kaikelle tälle kansalle antaakseni? sillä he itkevät minun edessäni ja sanovat: anna meille lihaa syödäksemme.

13. Whence should I have flesh to give unto all this people? for they weep unto me, saying, Give us flesh, that we may eat.

14. En minä yksinäni voi kaikkea tätä kansaa kantaa; sillä se on minulle ylen raskas.

14. I am not able to bear all this people alone, because it is too heavy for me.

15. Ja jos sinä niin teet minulle, niin lyö minut kohta kuoliaaksi, jos minä muutoin olen armon löytänyt sinun edessäs, ettei minun niin täytyisi onnettomuuttani nähdä.

15. And if thou deal thus with me, kill me, I pray thee, out of hand, if I have found favour in thy sight; and let me not see my wretchedness.

16. Ja Herra sanoi Mosekselle: kokoa minulle seitsemänkymmentä miestä Israelin vanhimmista, jotkas tiedät vanhimmiksi ja päämiehiksi kansan seassa, ja tuo heitä seurakunnan majan oven eteen, ja seisokaat siinä sinun kanssas.

16. And the LORD said unto Moses, Gather unto me seventy men of the elders of Israel, whom thou knowest to be the elders of the people, and officers over them; and bring them unto the tabernacle of the congregation, that they may stand there with thee.

17. Ja minä tulen alas, ja puhun siellä sinun kanssas, ja otan siitä hengestä joka sinun ylitses on ja annan heille, että he ynnä sinun kanssas kantaisivat kansan kuorman, ettet sinä yksinäs sitä kantaisi.

17. And I will come down and talk with thee there: and I will take of the spirit which is upon thee, and will put it upon them; and they shall bear the burden of the people with thee, that thou bear it not thyself alone.

18. Ja sano kansalle: pyhittäkäät teitänne huomeneksi, että te lihaa söisitte; sillä teidän itkunne on tullut Herran korviin ja te sanoitte: kuka antaa meille lihaa syödäksemme? sillä hyvin me elimme Egyptissä; ja Herra antaa teille lihaa syödäksenne.

18. And say thou unto the people, Sanctify yourselves against to morrow, and ye shall eat flesh: for ye have wept in the ears of the LORD, saying, Who shall give us flesh to eat? for it was well with us in Egypt: therefore the LORD will give you flesh, and ye shall eat.

19. Ei vaivoin päiväksi, eikä kahdeksi syödäksenne, eikä viideksi, eikä kymmeneksi, eikä kahdeksikymmeneksi päiväksi;

19. Ye shall not eat one day, nor two days, nor five days, neither ten days, nor twenty days;

20. Mutta koko kuukaudeksi, siihen

20. But even a whole month, until it

asti että se käy teidän sieramistanne ulos, ja tulee teille kyllytykseksi; sillä te olette Herran hyljänneet, joka on teidän seassanne, ja itkitte hänen edessänsä, ja sanoitte: miksi me olemme tänne lähteneet Egyptistä?

come out at your nostrils, and it be loathsome unto you: because that ye have despised the LORD which is among you, and have wept before him, saying, Why came we forth out of Egypt?

21. Ja Moses sanoi: tämä kansa on kuusisataa tuhatta jalkamiestä, joidenka seassa minä olen, ja sinä sanot: minä annan heille lihaa syödäksensä koko kuukaudeksi.

21. And Moses said, The people, among whom I am, are six hundred thousand footmen; and thou hast said, I will give them flesh, that they may eat a whole month.

22. Tapetaanko lampaat ja karja, että he ravittaisiin? taikka kootaanko kaikki kalat merestä heille, että he ravittaisiin?

22. Shall the flocks and the herds be slain for them, to suffice them? or shall all the fish of the sea be gathered together for them, to suffice them?

23. Herra sanoi Mosekselle: onko Herran käsi lyhennetty? Nyt sinun pitää näkemän, jos minun sanani jälkeen tapahtuu sinulle elikkä ei.

23. And the LORD said unto Moses, Is the LORD'S hand waxed short? thou shalt see now whether my word shall come to pass unto thee or not.

24. Ja Moses meni ulos ja sanoi kansalle Herran sanat, ja kokosi seitsemänkymmentä miestä kansan vanhimmista ja asetti heidät ympäri majaa.

24. And Moses went out, and told the people the words of the LORD, and gathered the seventy men of the elders of the people, and set them round about the tabernacle.

25. Niin tuli Herra alas pilvessä, ja

25. And the LORD came down in a

puhui hänen kanssansa, ja otti siitä hengestä, joka oli hänen päällänsä, ja antoi seitsemällekymmenelle vanhimmalle miehelle. Ja tapahtui, koska henki lepäsi heidän päällänsä, niin he ennustivat; vaan ei sitte enää kertoneet.

cloud, and spake unto him, and took of the spirit that was upon him, and gave it unto the seventy elders: and it came to pass, that, when the spirit rested upon them, they prophesied, and did not cease.

26. Mutta kaksi miestä jäi vielä leiriin, yhden nimi oli Eldad ja toisen nimi Medad, joiden päällä myös henki lepäsi; sillä he olivat myös kirjoitetut, vaan ei he vielä olleet käyneet ulos majan tykö, ja he ennustivat leirissä.

26. But there remained two of the men in the camp, the name of the one was Eldad, and the name of the other Medad: and the spirit rested upon them; and they were of them that were written, but went not out unto the tabernacle: and they prophesied in the camp.

27. Niin juoksi nuorukainen ja ilmoitti Mosekselle, ja sanoi: Eldad ja Medad ennustavat leirissä.

27. And there ran a young man, and told Moses, and said, Eldad and Medad do prophesy in the camp.

28. Niin vastasi Josua Nunin poika, Moseksen palvelia, jonka hän valinnut oli, ja sanoi: minun herrani Moses! kiellä heitä.

28. And Joshua the son of Nun, the servant of Moses, one of his young men, answered and said, My lord Moses, forbid them.

29. Mutta Moses sanoi hänelle: oletko sinä minun edessäni kiivas? Jospa kaikki Herran kansa ennustaisi! Ja Herra antais henkensä tulla heihin.

29. And Moses said unto him, Enviest thou for my sake? would God that all the LORD'S people were prophets, and that the LORD would put his spirit upon them!

30. Ja niin Moses ja Israelin vanhimmat palasivat leiriin.
31. Niin tuli tuuli Herralta ja ajoi peltokanat merestä, ja hajoitti ne leiriin, täältäpäin päiväkunnan matkan, ja sieltäpäin päiväkunnan matkan leirin ympärille, liki kahta kyynärää korkialle maan päälle.
32. Niin nousi kansa koko sinä päivänä, ja koko sinä yönä, ja koko toisena päivänä, ja kokosi peltokanoja, ja se, joka vähimmän kokosi, hän kokosi kymmenen homeria, ja he leivittivät ne kohta ympäri leiriä.
33. Koska liha oli vielä heidän hammastensa välillä, ja ennenkuin se tuli kuluneeksi, julmistui Herran viha kansan päälle, ja Herra löi heitä sangen suurella rangaistuksella,
34. Josta se paikka kutsutaan Himohaudaksi; sillä siihen on haudattu himoitseva kansa.

30. And Moses gat him into the camp, he and the elders of Israel.
31. And there went forth a wind from the LORD, and brought quails from the sea, and let them fall by the camp, as it were a day's journey on this side, and as it were a day's journey on the other side, round about the camp, and as it were two cubits high upon the face of the earth.
32. And the people stood up all that day, and all that night, and all the next day, and they gathered the quails: he that gathered least gathered ten homers: and they spread them all abroad for themselves round about the camp.
33. And while the flesh was yet between their teeth, ere it was chewed, the wrath of the LORD was kindled against the people, and the LORD smote the people with a very great plague.
34. And he called the name of that place Kibrothhattaavah: because there they buried the people that lusted.

35. Ja kansa matkusti Himohaudoilta Hatserotiin ja pysähtyi Hatserotissa.

35. And the people journeyed from Kibrothhattaavah unto Hazeroth; and abode at Hazeroth.

12 luku

1. Ja MirJam ja Aaron puhuivat Mosesta vastaan hänen Etiopilaisen emäntänsä tähden, jonka hän nainut oli, että hän Etiopilaisen nainut oli,
2. Ja sanoivat: puhuuko Jumala ainoastaan Moseksen kautta? eikö hän myös puhu meidän kauttamme? Ja Herra kuuli sen.
3. Mutta Moses oli sangen siviä mies, enempi kuin kaikki muut ihmiset maan päällä.
4. Ja Herra sanoi äkisti Mosekselle, Aaronille ja MirJamille: menkäät te kolme seurakunnan majaan. Ja he kaikki kolme menivät.

5. Niin Herra tuli alas pilven patsaassa, ja seisoi majan ovella, ja kutsui Aaronin ja MirJamin, ja he molemmat menivät ulos.

1. And Miriam and Aaron spake against Moses because of the Ethiopian woman whom he had married: for he had married an Ethiopian woman.
2. And they said, Hath the LORD indeed spoken only by Moses? hath he not spoken also by us? And the LORD heard it.
3. (Now the man Moses was very meek, above all the men which were upon the face of the earth.)
4. And the LORD spake suddenly unto Moses, and unto Aaron, and unto Miriam, Come out ye three unto the tabernacle of the congregation. And they three came out.
5. And the LORD came down in the pillar of the cloud, and stood in the door of the tabernacle, and called Aaron and Miriam: and they both came forth.

6. Ja hän sanoi: kuulkaat nyt minun sanojani: jos joku on teidän seassanne propheta, minä Herra ilmestyn hänelle näyssä, ja unessa puhuttelen häntä.

6. And he said, Hear now my words: If there be a prophet among you, I the LORD will make myself known unto him in a vision, and will speak unto him in a dream.

7. Vaan ei niin palveliani Moses, joka koko minun huoneessani uskollinen on.

7. My servant Moses is not so, who is faithful in all mine house.

8. Hänen kanssansa minä puhun suusta suuhun ja näkyväisesti, ja ei tapauksilla, ja hän näkee Herran muodon. Miksi ette te siis peljänneet puhua palveliaani Mosesta vastaan?

8. With him will I speak mouth to mouth, even apparently, and not in dark speeches; and the similitude of the LORD shall he behold: wherefore then were ye not afraid to speak against my servant Moses?

9. Ja Herran viha julmistui heidän päällensä, ja hän meni pois.

9. And the anger of the LORD was kindled against them; and he departed.

10. Niin myös pilvi meni pois majan päältä. Ja katso, niin MirJam tuli kohta spitaliin niinkuin lumi: niin Aaron käänsi itsensä MirJamia päin, ja katso, hän oli spitalissa.

10. And the cloud departed from off the tabernacle; and, behold, Miriam became leprous, white as snow: and Aaron looked upon Miriam, and, behold, she was leprous.

11. Sanoi siis Aaron Mosekselle: Ah minun herrani! älä pane tätä syntiä meidän päällemme: sillä me olemme tyhmästi tehneet, ja me olemme syntiä tehneet.

11. And Aaron said unto Moses, Alas, my lord, I beseech thee, lay not the sin upon us, wherein we have done foolishly, and wherein we have sinned.

12. Ettei tämä nyt tulisi niinkuin

12. Let her not be as one dead, of

kuollut, jonka puoli lihaa on kulunut lähteissänsä äitinsä kohdusta.

whom the flesh is half consumed when he cometh out of his mother's womb.

13. Niin Moses huusi Herralle ja sanoi: Ah Jumala, paranna häntä!

13. And Moses cried unto the LORD, saying, Heal her now, O God, I beseech thee.

14. Ja Herra sanoi Mosekselle: jos hänen isänsä olis hänen kasvoillensa sylkenyt, eikö hänen olisi pitänyt häpeemän seitsemän päivää? Anna sulkea hänen seitsemäksi päiväksi leiristä ulos, ja sitte hän jälleen otettakaan sisälle.

14. And the LORD said unto Moses, If her father had but spit in her face, should she not be ashamed seven days? let her be shut out from the camp seven days, and after that let her be received in again.

15. Niin MirJam suljettiin seitsemäksi päiväksi leiristä, ja ei kansa matkustanut, ennenkuin MirJam otettiin takaisin.

15. And Miriam was shut out from the camp seven days: and the people journeyed not till Miriam was brought in again.

13 luku

16. (H13:1) Ja sitte kansa matkusti Hatserotista ja sioitti itsensä Paranin korpeen.

16. And afterward the people removed from Hazeroth, and pitched in the wilderness of Paran.

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Lähetä miehet edelläs vakoomaan Kanaanin maata, jonka minä

2. Send thou men, that they may search the land of Canaan, which I give unto the children of Israel: of

Israelin lapsille annan: yksi mies itsekustakin isänsä suvusta pitää lähetettämän, kukin päämies heidän seassansa.

every tribe of their fathers shall ye send a man, every one a ruler among them.

3. Ja Moses lähetti heidät Paranin korvesta Herran sanan jälkeen: kaikki ne olivat Israelin lasten päämiehet.

3. And Moses by the commandment of the LORD sent them from the wilderness of Paran: all those men were heads of the children of Israel.

4. Ja nämät ovat heidän nimensä: Rubenin sukukunnasta, Sammua Sakkurin poika,

4. And these were their names: of the tribe of Reuben, Shammua the son of Zaccur.

5. Simeonin sukukunnasta, Saphat Horin poika,

5. Of the tribe of Simeon, Shaphat the son of Hori.

6. Juudan sukukunnasta, Kaleb Jephunnen poika,

6. Of the tribe of Judah, Caleb the son of Jephunneh.

7. Isaskarin sukukunnasta, Igeal Josephin poika,

7. Of the tribe of Issachar, Igal the son of Joseph.

8. Ephraimin sukukunnasta, Hosea Nunin poika,

8. Of the tribe of Ephraim, Oshea the son of Nun.

9. BenJaminin sukukunnasta, Palti Raphun poika,

9. Of the tribe of Benjamin, Palti the son of Raphu.

10. Sebulonin sukukunnasta, Gaddiel Sodin poika,

10. Of the tribe of Zebulun, Gaddiel the son of Sodi.

11. Josephin sukukunnasta, Manassesta, Gaddi Susin poika,

11. Of the tribe of Joseph, namely, of the tribe of Manasseh, Gaddi the son of Susi.

12. Danin sukukunnasta, Ammiel Gemallin poika,

12. Of the tribe of Dan, Ammiel the son of Gemalli.

13. Asserin sukukunnasta, Setur Mikaelin poika,
13. Of the tribe of Asher, Sethur the son of Michael.
14. Naphtalin sukukunnasta, Nakbi Vopsin poika,
14. Of the tribe of Naphtali, Nahbi the son of Vophsi.
15. Gadin sukukunnasta, Guel Makin poika.
15. Of the tribe of Gad, Geuel the son of Machi.
16. Nämät ovat niiden miesten nimet, jotka Moses lähetti vakoomaan maata, ja Hosean Nunin pojan nimitti Moses Josuaksi.
16. These are the names of the men which Moses sent to spy out the land. And Moses called Oshea the son of Nun Jehoshua.
17. Koska Moses lähetti heidät vakoomaan Kanaanin maata, sanoi hän heille: menkäät etelän puoleen, ja astukaat vuorelle,
17. And Moses sent them to spy out the land of Canaan, and said unto them, Get you up this way southward, and go up into the mountain:
18. Katselkaat maata, millainen se on, ja kansaa, joka siinä asuu, onko se väkevä eli heikko, vähä eli paljo.
18. And see the land, what it is; and the people that dwelleth therein, whether they be strong or weak, few or many;
19. Ja millainen maa se on, jossa he asuvat, onko se hyvä eli paha, ja minkäkaltaiset kaupungit ovat, joissa he asuvat, asuvatko he majoissa eli linnoissa,
19. And what the land is that they dwell in, whether it be good or bad; and what cities they be that they dwell in, whether in tents, or in strong holds;
20. Ja millainen maa on, lihava eli laiha, ja onko puita sillä maalla, taikka ei. Olkaat vahvassa turvassa, ja ottakaat maan hedelmää. Ja se oli siihen aikaan jona viinamarjat
20. And what the land is, whether it be fat or lean, whether there be wood therein, or not. And be ye of good courage, and bring of the fruit of the land. Now the time was the

ensisti kypsyneet olivat.

21. Ja he menivät ja vakoivat maan Zinin korvesta Rehobiin asti, jonka kautta Hamatiin mennään.

22. He menivät myös etelään päin ja tulivat Hebroniin: siellä oli Abkiman, Sesai ja Talmai, Enakin lapset. Ja Hebron oli rakennettu seitsemän ajastaikaa ennen kuin Zoan Egyptissä.

23. Ja tulivat hamaan Eskolin ojan tykö, ja leikkasivat sieltä viinapuun oksan viinamarjarypäleen kanssa, ja kaksi kantoi sitä korennolla, niin myös granatin omenia ja fikunia.

24. Ja se paikka kutsuttiin Eskolin virraksi, sen viinamarjarypäleen tähden, jonka Israelin lapset sieltä leikkasivat.

25. Ja he palasivat maata vakoomasta neljänkymmenen päivän perästä.

26. Ja he kävivät, ja tulivat Mosekseen ja Aaronin tykö, ja kaiken Isra-

time of the firstripe grapes.

21. So they went up, and searched the land from the wilderness of Zin unto Rehob, as men come to Hamath.

22. And they ascended by the south, and came unto Hebron; where Ahiman, Sheshai, and Talmai, the children of Anak, were. (Now Hebron was built seven years before Zoan in Egypt.)

23. And they came unto the brook of Eshcol, and cut down from thence a branch with one cluster of grapes, and they bare it between two upon a staff; and they brought of the pomegranates, and of the figs.

24. The place was called the brook Eshcol, because of the cluster of grapes which the children of Israel cut down from thence.

25. And they returned from searching of the land after forty days.

26. And they went and came to Moses, and to Aaron, and to all the

elin lasten seurakunnan tykö, Paranin korpeen Kadeksessa, ja ilmoittivat heille asian ja koko joukolle, millainen se oli, ja osoittivat heille maan hedelmät.

congregation of the children of Israel, unto the wilderness of Paran, to Kadesh; and brought back word unto them, and unto all the congregation, and shewed them the fruit of the land.

27. Ja he juttelivat hänelle, ja sanoivat: me tulimme sille maalle, johonka sinä meitä lähetit, jossa myös rieskaa ja hunajaa vuotaa, ja tämä on hänen hedelmänsä.

27. And they told him, and said, We came unto the land whither thou sentest us, and surely it floweth with milk and honey; and this is the fruit of it.

28. Paitsi sitä, että siinä maakunnassa asuu väkevä kansa, ovat siellä juuri vahvat ja suuret kaupungit, ja me näimme siellä myös Enakin pojat.

28. Nevertheless the people be strong that dwell in the land, and the cities are walled, and very great: and moreover we saw the children of Anak there.

29. Amalekilaiset asuvat etelän puolella maata, Hetiläiset ja Jebusilaiset ja Amorilaiset asuvat vuorilla. Kanaanealaiset asuvat meren tykönä ja Jordanin vierellä.

29. The Amalekites dwell in the land of the south: and the Hittites, and the Jebusites, and the Amorites, dwell in the mountains: and the Canaanites dwell by the sea, and by the coast of Jordan.

30. Mutta Kaleb vaikitti kansaa Moseksen edessä, ja sanoi: käykäämme rohkiasti ja omistakaamme maa; sillä kyllä me sen voitamme.

30. And Caleb stilled the people before Moses, and said, Let us go up at once, and possess it; for we are well able to overcome it.

31. Mutta ne miehet, jotka hänen

31. But the men that went up with

kanssansa olivat menneet, sanoivat: emme taida mennä sitä kansaa vastaan; sillä he ovat meitä väkevämmät.

him said, We be not able to go up against the people; for they are stronger than we.

32. Ja he saattivat maan, jonka he katselleet olivat, pahaan huutoon Israelin lasten seassa, sanoen: maa, jonka lävitse me kävimme vakoomassa sitä, syö asujansa, ja kaikki kansa, jonka me siellä näimme, ovat juuri pitkät ihmiset.

32. And they brought up an evil report of the land which they had searched unto the children of Israel, saying, The land, through which we have gone to search it, is a land that eateth up the inhabitants thereof; and all the people that we saw in it are men of a great stature.

33. Me näimme siellä myös hirmuiset Enakin pojat, jättiläisiä: ja me olimme meidän silmäimme edessä (nähdä) niinkuin heinäsirkat, ja niin olimme myös me heidän silmäinsä edessä.

33. And there we saw the giants, the sons of Anak, which come of the giants: and we were in our own sight as grasshoppers, and so we were in their sight.

14 luku

1. Niin kaikki seurakunta nousi ja rupesi parkumaan, ja kansa itki sen yön.

1. And all the congregation lifted up their voice, and cried; and the people wept that night.

2. Ja kaikki Israelin lapset napisivat Mosesta ja Aaronia vastaan, ja koko joukko sanoi heille: jospa olisimme kuolleet Egyptin maalla! taikka

2. And all the children of Israel murmured against Moses and against Aaron: and the whole congregation said unto them, Would

jospa tässä korvessa vielä kuolisimme!

3. Miksi Herra vie meitä tälle maalle miekalla surmattaa! Meidän vaimomme ja lapsemme tulevat saaliiksi! Eikö parempi ole, että palajamme Egyptiin?

4. Ja he sanoivat toinen toisellensa: asettakaamme päämies ja palatkaamme Egyptiin.

5. Niin Moses ja Aaron lankesivat kasvoillensa, koko Israelin lasten seurakunnan edessä.

6. Ja Josua Nunin poika, ja Kaleb Jephunnen poika, jotka myös maan olivat vaonneet, repäisivät vaatteensa.

7. Ja puhuivat kaikelle Israelin kokoukselle, sanoen: maa, jonka lävitse me vaeltaneet olemme vakoomassa sitä, on juuri hyvä maa.

8. Jos Herralla on hyvä suosio meihin, niin hän vie meidät sille maalle, ja antaa sen meille: se on maa,

God that we had died in the land of Egypt! or would God we had died in this wilderness!

3. And wherefore hath the LORD brought us unto this land, to fall by the sword, that our wives and our children should be a prey? were it not better for us to return into Egypt?

4. And they said one to another, Let us make a captain, and let us return into Egypt.

5. Then Moses and Aaron fell on their faces before all the assembly of the congregation of the children of Israel.

6. And Joshua the son of Nun, and Caleb the son of Jephunneh, which were of them that searched the land, rent their clothes:

7. And they spake unto all the company of the children of Israel, saying, The land, which we passed through to search it, is an exceeding good land.

8. If the LORD delight in us, then he will bring us into this land, and give it us; a land which floweth with

jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa.
9. Ainoastansa älkäät olko Herraa vastaan niskurit, ja älkäät te peljätkö tämän maan kansaa; sillä me syömme heitä niinkuin leipää: heidän turvansa on erinnyt heistä, ja Herra on meidän kanssamme: älkäät peljätkö heitä.
10. Niin sanoi koko kansan joukko, että he piti kivitettämän kuoliaaksi, ja Herran kunnia näkyi seurakunnan majassa kaikille Israelin lapsille.

11. Ja Herra sanoi Mosekselle: kuinka kauvan tämä kansa pilkkaa minua? ja kuinka kauvan ei he usko minun päälleni, kaikkein tunnustähtein kautta, jotka minä heidän seassansa tehnyt olen?
12. Minä lyön heitä ruttotaudilla, ja hävitän heitä, ja minä teen sinun suuremmaksi ja väkevämmäksi kansaksi, kuin tämän.
13. Ja Moses sanoi Herralle: jos Egyptiläiset saavat sen kuulla, joiden keskeltä sinä olet johdattanut tämän kansan sinun voimallas,

milk and honey.
9. Only rebel not ye against the LORD, neither fear ye the people of the land; for they are bread for us: their defence is departed from them, and the LORD is with us: fear them not.

10. But all the congregation bade stone them with stones. And the glory of the LORD appeared in the tabernacle of the congregation before all the children of Israel.
11. And the LORD said unto Moses, How long will this people provoke me? and how long will it be ere they believe me, for all the signs which I have shewed among them?

12. I will smite them with the pestilence, and disinherit them, and will make of thee a greater nation and mightier than they.
13. And Moses said unto the LORD, Then the Egyptians shall hear it, (for thou broughtest up this people in thy might from among them;)

14. Ja ne sanovat tämän maan asuvaisille, jotka kuulleet ovat, että sinä Herra olet tämän kansan seassa, ja että sinä Herra nähdään kasvoista niin kasvoihin, ja sinun pilves seisoo heidän päällänsä, ja sinä käyt heidän edellänsä, päivällä pilven patsaassa ja yöllä tulen patsaassa;

14. And they will tell it to the inhabitants of this land: for they have heard that thou LORD art among this people, that thou LORD art seen face to face, and that thy cloud standeth over them, and that thou goest before them, by day time in a pillar of a cloud, and in a pillar of fire by night.

15. Jos sinä tapat tämän kansan, niinkuin yhden miehen, niin pakanat, jotka sanoman sinusta kuulleet ovat, puhuvat ja sanovat:

15. Now if thou shalt kill all this people as one man, then the nations which have heard the fame of thee will speak, saying,

16. Ei Herra voinut johdattaa tätä kansaa siihen maahan, jonka hän heille vannoi; sentähden on hän heidät surmannut korvessa.

16. Because the LORD was not able to bring this people into the land which he sware unto them, therefore he hath slain them in the wilderness.

17. Nyt siis enentäkään Herra voimansa, niinkuin sinä puhunut olet, sanoen:

17. And now, I beseech thee, let the power of my Lord be great, according as thou hast spoken, saying,

18. Herra on pitkämielinen ja sangen laupias, ja antaa anteeksi vääryydet ja rikokset, ja ei yhtään vallista pidä viatoinna, mutta kostaa isäin vääryydet lapsille kolmanteen ja neljänteen polveen.

18. The LORD is longsuffering, and of great mercy, forgiving iniquity and transgression, and by no means clearing the guilty, visiting the iniquity of the fathers upon the children unto the third and fourth

generation.

19. Niin ole armollinen tämän kansan rikokselle, sinun suuresta laupiudestas, niinkuin sinä tälle kansalle annoit anteeksi hamasta Egyptistä tähän asti.

19. Pardon, I beseech thee, the iniquity of this people according unto the greatness of thy mercy, and as thou hast forgiven this people, from Egypt even until now.

20. Ja Herra sanoi: minä annoin sen heille anteeksi, sinun sanas jälkeen.

20. And the LORD said, I have pardoned according to thy word:

21. Mutta niin totta kuin minä elän, niin koko maailma täytetään Herran kunnialla.

21. But as truly as I live, all the earth shall be filled with the glory of the LORD.

22. Sillä kaikki miehet, jotka näkivät minun kunniani ja ihmeeni, jotka minä tein Egyptissä ja korvessa, ja nyt kymmenen kertaa ovat minua kiusanneet, eikä kuulleet minun ääntäni:

22. Because all those men which have seen my glory, and my miracles, which I did in Egypt and in the wilderness, and have tempted me now these ten times, and have not hearkened to my voice;

23. Ei heidän pidä näkemän sitä maata, jonka minä heidän isillensä vannoin, eikä yksikään, joka minua pilkannut on, pidä näkemän sitä.

23. Surely they shall not see the land which I sware unto their fathers, neither shall any of them that provoked me see it:

24. Vaan palveliani Kalebin, että toinen henki on hänen kanssansa ja hän uskollisesti seurasi minua, vien minä siihen maahan, jossa hän ennen oli, ja hänen siemenensä pitää sen perimän.

24. But my servant Caleb, because he had another spirit with him, and hath followed me fully, him will I bring into the land whereinto he went; and his seed shall possess it.

25. Nyt siis että Amalekilaiset ja Kanaanealaiset väjyvät laaksoissa, niin palatkaat huomenna ja matkustakaat korpeen, Punaisen meren tietä myöten.

25. (Now the Amalekites and the Canaanites dwelt in the valley.) To morrow turn you, and get you into the wilderness by the way of the Red sea.

26. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:

26. And the LORD spake unto Moses and unto Aaron, saying,

27. Kuinka kauvan tämä paha joukko napisee minua vastaan? Sillä minä kuulin Israelin lasten napinan, jolla he minua vastaan napisivat.

27. How long shall I bear with this evil congregation, which murmur against me? I have heard the murmurings of the children of Israel, which they murmur against me.

28. Sentähden sano heille: niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, minä teen teille, niinkuin te minun korvaini kuullen puhuitte:

28. Say unto them, As truly as I live, saith the LORD, as ye have spoken in mine ears, so will I do to you:

29. Teidän ruumiinne pitää lankeeman tässä korvessa ja kaikki teidän luettunne, jotka luettiin kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse, jotka napisitte minua vastaan.

29. Your carcases shall fall in this wilderness; and all that were numbered of you, according to your whole number, from twenty years old and upward, which have murmured against me,

30. Ei teidän pidä tuleman siihen maahan, jonka ylitse minä käteni nostin, salliakseni teidän siellä asua, paitsi Kalebia Jephunnen poikaa, ja Josuaa Nunin poikaa.

30. Doubtless ye shall not come into the land, concerning which I sware to make you dwell therein, save Caleb the son of Jephunneh, and Joshua the son of Nun.

31. Vaan teidän lapsenne, jotka te

31. But your little ones, which ye

sanoitte tulevan saaliiksi, minä sinne johdatan, että he tuntisivat sen maan, jonka te hylkäsitte.
32. Mutta te ja teidän ruumiinne pitää lankeeman tässä korvessa;
33. Ja teidän lapsenne pitää oleman paimenina tässä korvessa, neljäkymmentä ajastaikaa, kantaen teidän huoruuttanne, siihenasti että ruumiinne kuluvat korvessa.
34. Niiden neljänkymmenen päiväluvun jälkeen, joina te maan vaonneet olette, aina ajastaika päivästä pitää luettaman, että teidän pitää kantaman pahat tekonne neljäkymmentä ajastaikaa, että te ymmärtäisitte minun pois luopumiseni.
35. Minä Herra olen sen puhunut, sen minä myös teen kaikelle tälle pahalle joukolle, joka on itsensä asettanut minua vastaan: tässä korvessa pitää heidän kuluman ja siinä kuoleman.
36. Ja ne miehet, jotka Moses lähetti maata vakoomaan ja palasivat, saattaen kaiken kansan napisemaan häntä vastaan, ja olivat tuottaneet pahan sanoman maasta,

said should be a prey, them will I bring in, and they shall know the land which ye have despised.
32. But as for you, your carcases, they shall fall in this wilderness.
33. And your children shall wander in the wilderness forty years, and bear your whoredoms, until your carcases be wasted in the wilderness.
34. After the number of the days in which ye searched the land, even forty days, each day for a year, shall ye bear your iniquities, even forty years, and ye shall know my breach of promise.

35. I the LORD have said, I will surely do it unto all this evil congregation, that are gathered together against me: in this wilderness they shall be consumed, and there they shall die.
36. And the men, which Moses sent to search the land, who returned, and made all the congregation to murmur against him, by bringing up a slander upon the land,

37. Ne miehet kuolivat Herran rangaistuksesta, jotka toivat pahan sanoman maasta,

37. Even those men that did bring up the evil report upon the land, died by the plague before the LORD.

38. Mutta Josua Nunin poika ja Kaleb Jephunnen poika jäivät elämään kaikista niistä miehistä, jotka menneet olivat maata vakoomaan.

38. But Joshua the son of Nun, and Caleb the son of Jephunneh, which were of the men that went to search the land, lived still.

39. Ja Moses puhui kaikki nämät sanat kaikille Israelin lapsille: silloin kansa murehti suuresti.

39. And Moses told these sayings unto all the children of Israel: and the people mourned greatly.

40. Ja he nousivat varhain huomeneltain ja menivät vuoren kukkulalle, ja sanoivat: katso, tässä me olemme, ja menemme siihen paikkaan, josta Herra on puhunut; sillä me olemme syntiä tehneet.

40. And they rose up early in the morning, and gat them up into the top of the mountain, saying, Lo, we be here, and will go up unto the place which the LORD hath promised: for we have sinned.

41. Mutta Moses sanoi: miksi te niin rikotte Herran sanan? ei se teille menesty.

41. And Moses said, Wherefore now do ye transgress the commandment of the LORD? but it shall not prosper.

42. Älkäät menkö, sillä ei ole Herra teidän kanssanne, ettette lyötäisi teidän vihollisiltanne.

42. Go not up, for the LORD is not among you; that ye be not smitten before your enemies.

43. Sillä Amalekilaiset ja Kanaanealaiset ovat siellä teidän edessänne, ja miekalla surmataan, että te itsenne käänsitte pois Herrasta:

43. For the Amalekites and the Canaanites are there before you, and ye shall fall by the sword: because ye are turned away from the LORD,

ja ei ole Herra teidän kanssanne.

therefore the LORD will not be with you.

44. Mutta he rohkaisivat itsensä menemään vuoren kukkulalle, vaan Herran liitonarkki ja Moses ei menneet leiristä ulos.

44. But they presumed to go up unto the hill top: nevertheless the ark of the covenant of the LORD, and Moses, departed not out of the camp.

45. Niin tulivat Amalekilaiset ja Kanaanealaiset, jotka vuorella asuivat, ja löivät heidät ja runtelivat heitä hamaan Hormaan asti.

45. Then the Amalekites came down, and the Canaanites which dwelt in that hill, and smote them, and discomfited them, even unto Hormah.

15 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: koska te tulette siihen maahan, jossa teidän asuman pitää, jonka minä teille annan,

2. Speak unto the children of Israel, and say unto them, When ye be come into the land of your habitations, which I give unto you,

3. Ja te uhraatte Herralle tuliuhria, polttouhria, elikkä erinomaisen lupauksen uhria, eli oman hyvän tahdon, eli teidän juhlanne uhria, tehdäksenne Herralle makiaa hajua karjasta eli lampaista:

3. And will make an offering by fire unto the LORD, a burnt offering, or a sacrifice in performing a vow, or in a freewill offering, or in your solemn feasts, to make a sweet savour unto the LORD, of the herd, or of the flock:

4. Joka siis Herralle tahtoo mielui-
sesti uhrata lahjansa, hänen pitää
tekemän ruokauhriksi kymmenek-
sen sämpyläjauhoja, sekoitettuja
neljänneksellä hinniä öljyä.
5. Ja viinaa juomauhriksi myös nel-
jänneksen hinniä: sen pitää sinun
tekemän polttouhriksi eli muuksi
uhriksi, koska karitsa uhrataan.
6. Eli koska oinas uhrataan, niin pi-
tää sinun tekemän ruokauhriksi
kaksi kymmenestä sämpyläjauhoja,
sekoitettuja kolmanneksella hinniä
öljyä.
7. Ja viinaa juomauhriksi myös kol-
mas osa hinniä: sen sinun pitää uh-
raaman Herralle lepytyshajuksi.

8. Mutta jos sinä teet mullin polt-
touhriksi taikka teurasuhriksi tahi
erinomaisen lupauksen uhriksi, tahi
kiitosuhriksi Herralle,
9. Niin sinun pitää mullin kanssa te-
kemän ruokauhriksi kolme kymme-
nestä sämpyläjauhoja, sekoitettuja
puoleen hinniin öljyä,
10. Ja viinaa juomauhriksi myös

4. Then shall he that offereth his of-
fering unto the LORD bring a meat
offering of a tenth deal of flour min-
gled with the fourth part of an hin
of oil.
5. And the fourth part of an hin of
wine for a drink offering shalt thou
prepare with the burnt offering or
sacrifice, for one lamb.
6. Or for a ram, thou shalt prepare
for a meat offering two tenth deals
of flour mingled with the third part
of an hin of oil.

7. And for a drink offering thou
shalt offer the third part of an hin of
wine, for a sweet savour unto the
LORD.
8. And when thou preparest a bull-
ock for a burnt offering, or for a
sacrifice in performing a vow, or
peace offerings unto the LORD:
9. Then shall he bring with a bull-
ock a meat offering of three tenth
deals of flour mingled with half an
hin of oil.
10. And thou shalt bring for a drink
offering half an hin of wine, for an

puoli hinniä: tämä on tuliuhri makiaksi hajuksi Herralle.
11. Niin sinun pitää tekemän kunkin mullin kanssa, oinaan, lampaan, karitsan ja vohlan kanssa.
12. Sen luvun jälkeen kuin te yhdelle teette, niin pitää teidän tekemän kullekin heidän lukunsa jälkeen.
13. Jokainen omainen pitää tämän näin tekemän, uhrataksensa ne Herralle lepytyshajun tuleksi.

14. Ja jos joku muukalainen asuu teidän tykönänne, eli on teidän sukuinne seassa, ja tahtoo tehdä Herralle tuliuhria makiaksi hajuksi, hän tehkään niinkuin teidän tekemän pitää.
15. Kaikella kansalla pitää oleman yksi sääty, sekä teillä että muukalaisilla. Ijankaikkinen sääty pitää se oleman teidän sukukunnillenne, niin että Herran edessä pitää muukalaisen oleman niinkuin tekin.

offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
11. Thus shall it be done for one bullock, or for one ram, or for a lamb, or a kid.
12. According to the number that ye shall prepare, so shall ye do to every one according to their number.
13. All that are born of the country shall do these things after this manner, in offering an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

14. And if a stranger sojourn with you, or whosoever be among you in your generations, and will offer an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD; as ye do, so he shall do.
15. One ordinance shall be both for you of the congregation, and also for the stranger that sojourneth with you, an ordinance for ever in your generations: as ye are, so shall the stranger be before the LORD.

16. Yksi laki ja yksi oikeus pitää oleman teillä ja muukalaisilla, jotka asuvat teidän tykönänne.

16. One law and one manner shall be for you, and for the stranger that sojourneth with you.

17. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

17. And the LORD spake unto Moses, saying,

18. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille: tultuanne siihen maahan, johon minä teidät johdatan,

18. Speak unto the children of Israel, and say unto them, When ye come into the land whither I bring you,

19. Ja syötyänne sen maan leipää, pitää teidän antaman ylennysuhrin Herralle.

19. Then it shall be, that, when ye eat of the bread of the land, ye shall offer up an heave offering unto the LORD.

20. Taikinanne alkeista pitää teidän antaman yhden kyrsän ylennykseksi: niinkuin te annatte Herralle ylennyksen teidän riihestänne, niin pitää teidän myös tämän ylennyksen tekemän.

20. Ye shall offer up a cake of the first of your dough for an heave offering: as ye do the heave offering of the threshingfloor, so shall ye heave it.

21. Niin pitää teidän myös antaman Herralle taikinanne alkeista ylennykseksi, teidän sukukunnissanne.

21. Of the first of your dough ye shall give unto the LORD an heave offering in your generations.

22. Ja jos te tietämättä eksytte, ja ette tee kaikkia näitä käskyjä, joita Herra Mosekselle käskenyt on,

22. And if ye have erred, and not observed all these commandments, which the LORD hath spoken unto Moses,

23. Kaikki mitä Herra Moseksen

23. Even all that the LORD hath commanded you by the hand of

kautta teille käskenyt on, siitä päivästä, jona hän rupesi käskemään, niin teidän lapsiinne asti:

24. Jos siis koko kansa jossakin tietämättömyydestä erehtyy, niin pitää kaiken kansan tekemän polttouhriksi nuoren mullin karjasta, makiaksi hajuksi Herralle heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa kanssa, kuin se tulee heidän tehdäksensä, ja yhden kauriin syntiuhriksi.

25. Ja papin pitää näin sovittaman koko joukon Israelin lapsista, ja se heille annetaan anteeksi; sillä se on tietämättömyys. Ja heidän pitää kantaman lahjansa tuliuhriksi Herralle, ja syntiuhrinsa Herran eteen tietämättömyytensä tähden,

26. Niin se annetaan anteeksi koko Israelin lasten joukolle, niin myös muukalaisille, jotka asuvat heidän seassansa; sillä kaikki kansa on siinä tietämättömyydessä.

27. Mutta kuin yksi sielu tietämätä syntiä tekee, hänen pitää tuoman

Moses, from the day that the LORD commanded Moses, and henceforward among your generations;

24. Then it shall be, if ought be committed by ignorance without the knowledge of the congregation, that all the congregation shall offer one young bullock for a burnt offering, for a sweet savour unto the LORD, with his meat offering, and his drink offering, according to the manner, and one kid of the goats for a sin offering.

25. And the priest shall make an atonement for all the congregation of the children of Israel, and it shall be forgiven them; for it is ignorance: and they shall bring their offering, a sacrifice made by fire unto the LORD, and their sin offering before the LORD, for their ignorance:

26. And it shall be forgiven all the congregation of the children of Israel, and the stranger that sojourneth among them; seeing all the people were in ignorance.

27. And if any soul sin through ignorance, then he shall bring a she

vuosikuntaisen vuohen syntiuhriksi.

goat of the first year for a sin offering.

28. Ja papin pitää eksyneen sielun sovittaman, koska hän tietämättömyydestä syntiä tekee Herran edessä, niin että hän sovittaa hänen, ja se annetaan hänelle anteeksi.

28. And the priest shall make an atonement for the soul that sinneth ignorantly, when he sinneth by ignorance before the LORD, to make an atonement for him; and it shall be forgiven him.

29. Ja sekä omaisille Israelin lasten seassa että muukalaisille, jotka heidän seassansa asuvat, pitää yhden lain oleman kuin teidän pitää tekemän tietämättömyyden edestä.

29. Ye shall have one law for him that sinneth through ignorance, both for him that is born among the children of Israel, and for the stranger that sojourneth among them.

30. Mutta jos joku sielu ilkivaltaisuudesta jotakin tekee, olkoon omainen eli muukalainen, se pilkkaa Herraa: ja se sielu pitää hävitettämän kansastansa.

30. But the soul that doeth ought presumptuously, whether he be born in the land, or a stranger, the same reproacheth the LORD; and that soul shall be cut off from among his people.

31. Sillä hän on Herran sanan katsonut ylön, ja hänen käskynsä tyhjäksi tehnyt: se sielu pitää peräti hävitettämän, ja olkoon oma nuhteensa.

31. Because he hath despised the word of the LORD, and hath broken his commandment, that soul shall utterly be cut off; his iniquity shall be upon him.

32. Ja tapahtui, että Israelin lapset korvessa ollessansa löysivät miehen puita hakemasta sabbatina.

32. And while the children of Israel were in the wilderness, they found a man that gathered sticks upon

the sabbath day.

33. Ja ne jotka hänen olivat löytäneet puita hakemasta, veivät hänen Moseksen ja Aaronin eteen, ja kaiken kansan eteen.
33. And they that found him gathering sticks brought him unto Moses and Aaron, and unto all the congregation.

34. Ja he panivat hänen kiinni; sillä ei se ollut vielä päätetty, mitä hänelle piti tehtämän.
34. And they put him in ward, because it was not declared what should be done to him.

35. Mutta Herra sanoi Mosekselle: sen miehen pitää totisesti kuoleman: kaiken kansan pitää häntä kivittämän kuoliaaksi, ulkona leiristä.
35. And the LORD said unto Moses, The man shall be surely put to death: all the congregation shall stone him with stones without the camp.

36. Niin kaikki kansa vei hänen leiristä ulos, ja kivitti hänen kuoliaaksi, niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli.
36. And all the congregation brought him without the camp, and stoned him with stones, and he died; as the LORD commanded Moses.

37. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
37. And the LORD spake unto Moses, saying,

38. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille: että heidän pitää tekemän tilkoja vaatettensa liepeisiin, sukukunnillensa, ja heidän pitää paneman sinisen langan niiden tilkain päälle, jotka ovat heidän vaatettensa liepeissä,
38. Speak unto the children of Israel, and bid them that they make them fringes in the borders of their garments throughout their generations, and that they put upon the fringe of the borders a ribband of blue:

39. Ja ne tilkat pitää oleman teille
39. And it shall be unto you for a

merkiksi, ja katsoissanne niiden päälle pitää teidän kaikki Herran käskyt muistaman ja tekemän ne, ettette tekisi teidän sydämenne ajatuksen jälkeen, ettekä myös huorin tekisi teidän silmäinne näyn jälkeen.
40. Sentähden pitää teidän muistaman ja tekemän kaikki minun käskyni, ja oleman pyhät teidän Jumalallenne.
41. Minä olen Herra teidän Jumalanne, joka teidät Egyptin maalta ulos johdatin, ollakseni teidän Jumalanne: Minä Herra teidän Jumalanne.

fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the LORD, and do them; and that ye seek not after your own heart and your own eyes, after which ye use to go a whoring:
40. That ye may remember, and do all my commandments, and be holy unto your God.
41. I am the LORD your God, which brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD your God.

16 luku

1. Ja Kora Jetseharin poika, joka oli Levin pojan Kahatin poika, otti kanssansa Datanin ja Abiramin Eliabin pojat, ja Onin Peletin pojan Rubenin pojista,
2. Ja he nousivat Mosesta vastaan: niin myös Israelin lapsista kaksisataa ja viisikymmentä miestä ylimmäisistä, kansalta kutsuttua, kuuluisaa miestä,

1. Now Korah, the son of Izhar, the son of Kohath, the son of Levi, and Dathan and Abiram, the sons of Eliab, and On, the son of Peleth, sons of Reuben, took men:
2. And they rose up before Moses, with certain of the children of Israel, two hundred and fifty princes of the assembly, famous in the congregation, men of renown:

3. Ja he kokoontuivat Mosesta ja Aaronia vastaan, ja sanoivat heille: se on teille ylen paljo; sillä kansa on kaikki pyhä, ja Herra on heidän kanssansa, ja miksi te korotatte teitänne Herran kansan päälle?

3. And they gathered themselves together against Moses and against Aaron, and said unto them, Ye take too much upon you, seeing all the congregation are holy, every one of them, and the LORD is among them: wherefore then lift ye up yourselves above the congregation of the LORD?

4. Koska Moses sen kuuli, lankesi hän kasvoillensa,

4. And when Moses heard it, he fell upon his face:

5. Ja puhui Koralle ja koko hänen seurallensa sanoen: huomenna Herra ilmoittaa kuka hänen omansa on, ja kuka pyhä on ja saa hänelle uhrata: jonka hän valitsee, se uhratkaan hänelle.

5. And he spake unto Korah and unto all his company, saying, Even to morrow the LORD will shew who are his, and who is holy; and will cause him to come near unto him: even him whom he hath chosen will he cause to come near unto him.

6. Tehkäät näin: ottakaat teillenne savuastiat, Kora ja kaikki hänen seuransa,

6. This do; Take you censers, Korah, and all his company;

7. Ja pankaat niihin tulta, ja heittäkäät niihin suitsutusta Herran eteen huomenna, ja se mies, jonka Herra valitsee, olkoon pyhä: se on teille paljo, Levin lapset.

7. And put fire therein, and put incense in them before the LORD to morrow: and it shall be that the man whom the LORD doth choose, he shall be holy: ye take too much upon you, ye sons of Levi.

8. Ja Moses sanoi Koralle: kuulkaat

8. And Moses said unto Korah,

nyt Levin lapset!

9. Vähäkö se teille on, että Israelin Jumala on teidät eroittanut Israelin kansasta ja antanut tulla tykönsä palvelusta tekemään Herran Tabernaklin virassa, ja seisomaan seurakunnan edessä, ja heitä palvelemaan?

10. Hän on ottanut sinun ja kaikki sinun veljes Levin lapset tykönsä: ja te pyydätte myös pappeutta?

11. Sinä ja kaikki sinun joukkos nostatte kapinan Herraa vastaan. Mikä Aaron on, että te napisette häntä vastaan?

12. Ja Moses lähetti kutsumaan Datania ja Abiramia Eliabin poikia; mutta he sanoivat: emme sinne tule ylös.

13. Vähäkö se on, että sinä olet meidät maalta tuonut ulos, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa, tappaakses meitä korvessa, vaan teet sinus vielä päämieheksi meidän ylitsemme, ja tahdot myös hallita

Hear, I pray you, ye sons of Levi:

9. Seemeth it but a small thing unto you, that the God of Israel hath separated you from the congregation of Israel, to bring you near to himself to do the service of the tabernacle of the LORD, and to stand before the congregation to minister unto them?

10. And he hath brought thee near to him, and all thy brethren the sons of Levi with thee: and seek ye the priesthood also?

11. For which cause both thou and all thy company are gathered together against the LORD: and what is Aaron, that ye murmur against him?

12. And Moses sent to call Dathan and Abiram, the sons of Eliab: which said, We will not come up:

13. Is it a small thing that thou hast brought us up out of a land that floweth with milk and honey, to kill us in the wilderness, except thou make thyself altogether a prince over us?

meitä?

14. Jalosti sinä olet meidät johdattanut siihen maahan, jossa rieskaa ja hunajaa vuotaa, ja annoit pellot ja viinamäet perinnöksi. Tahdotkos vielä näiltä miehiltä silmät puhkaista? emme tule sinne.

14. Moreover thou hast not brought us into a land that floweth with milk and honey, or given us inheritance of fields and vineyards: wilt thou put out the eyes of these men? we will not come up.

15. Silloin vihastui Moses sangen kovin, ja sanoi Herralle: älä käännä sinuas heidän ruokauhrinsa puoleen! En minä heiltä ottanut aasiakaan, ja en ole heidän yhdenkään pahaa tehnyt.

15. And Moses was very wroth, and said unto the LORD, Respect not thou their offering: I have not taken one ass from them, neither have I hurt one of them.

16. Ja Moses sanoi Koralle: sinä ja koko sinun joukkos pitää huomenna oleman Herran edessä, sinä ja he, ja Aaron,

16. And Moses said unto Korah, Be thou and all thy company before the LORD, thou, and they, and Aaron, to morrow:

17. Ja jokainen ottakoon savuastiansa, ja pankaan suitsutusta siihen, ja tuokaan Herran eteen, kukin savuastiansa, kaksisataa ja viisikymmentä savuastiaa, niin myös sinä ja Aaron kukin savuastianne.

17. And take every man his censer, and put incense in them, and bring ye before the LORD every man his censer, two hundred and fifty censers; thou also, and Aaron, each of you his censer.

18. Ja kukin otti savuastiansa, ja pani siihen tulen, ja heittivät siihen suitsutusta, ja seisoivat seurakunnan majan ovessa, Moses ja Aaron myös.

18. And they took every man his censer, and put fire in them, and laid incense thereon, and stood in the door of the tabernacle of the

congregation with Moses and Aaron.

19. Ja Kora kokosi heitä vastaan kaiken kansan, seurakunnan majan oven eteen: silloin Herran kunnia näkyi kaikelle kansalle.

19. And Korah gathered all the congregation against them unto the door of the tabernacle of the congregation: and the glory of the LORD appeared unto all the congregation.

20. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:

20. And the LORD spake unto Moses and unto Aaron, saying,

21. Eroittakaat teitänne tästä joukosta, niin minä äkisti heidät hukutan.

21. Separate yourselves from among this congregation, that I may consume them in a moment.

22. Mutta he lankesivat kasvoillensa ja sanoivat: Jumala, kaiken lihan henkein Jumala! jos yksi mies on syntiä tehnyt, tahdotkos antaa vihas julmistua kaiken kansan päälle?

22. And they fell upon their faces, and said, O God, the God of the spirits of all flesh, shall one man sin, and wilt thou be wroth with all the congregation?

23. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

23. And the LORD spake unto Moses, saying,

24. Puhu kansalle ja sano: paetkaat Koran, Datanin ja Abiramin majain ympäriltä.

24. Speak unto the congregation, saying, Get you up from about the tabernacle of Korah, Dathan, and Abiram.

25. Ja Moses nousi ja meni Datanin ja Abiramin tykö, ja vanhimmat Israelista seurasivat häntä,

25. And Moses rose up and went unto Dathan and Abiram; and the elders of Israel followed him.

26. Ja puhui kansalle, sanoen: paetkaat näiden jumalattomain ihmisten majain ympäriltä, ja älkäät ruvetko mihinkään heidän omaansa, ettette myös hukkuisi kaikissa heidän synneissänsä.

26. And he spake unto the congregation, saying, Depart, I pray you, from the tents of these wicked men, and touch nothing of theirs, lest ye be consumed in all their sins.

27. Ja he pakenivat Koran, Datanin ja Abiramin majain ympäriltä; mutta Datan ja Abiram kävivät ulos, ja seisoivat majainsa ovella emäntinensä, poikinensa ja lapsinensa.

27. So they gat up from the tabernacle of Korah, Dathan, and Abiram, on every side: and Dathan and Abiram came out, and stood in the door of their tents, and their wives, and their sons, and their little children.

28. Ja Moses sanoi: siitä teidän pitää tietämän Herran minua lähettäneeksi, kaikkia näitä töitä tekemään, niin ettei se ole minun omasta sydämestäni:

28. And Moses said, Hereby ye shall know that the LORD hath sent me to do all these works; for I have not done them of mine own mind.

29. Jos he kuolevat niinkuin kaikki ihmiset kuolevat, eli kostetaan, niinkuin kaikille ihmisille kostetaan, niin ei Herra ole minua lähettänyt.

29. If these men die the common death of all men, or if they be visited after the visitation of all men; then the LORD hath not sent me.

30. Mutta jos Herra tässä jotakin uutta tekee, niin että maa avaa suunsa ja nielee heidät kaikkein kanssa, mitä heillä on, niin että he elävinä menevät helvettiin, niin teidän pitää tietämän, että nämät

30. But if the LORD make a new thing, and the earth open her mouth, and swallow them up, with all that appertain unto them, and they go down quick into the pit; then ye shall understand that these

miehet pilkkasivat Herraa.
31. Ja tapahtui, koska hän kaikki nämät sanat puhunut oli, halkesi maa heidän altansa.

32. Ja maa avasi suunsa ja nieli heidät, ja heidän huoneensa, ja kaikki ne ihmiset, jotka Koran tykönä olivat, ja kaiken heidän tavaransa.
33. Ja he menivät elävänä helvettiin, kaikkinensa kuin heillä oli, ja maa peitti heidät, ja he hukkuivat kansan seasta.

34. Ja koko Israel, joka heidän ympärillänsä oli, pakeni heidän parkunsa tähden. Sillä he sanoivat: ettei maa meitäkin nielisi.
35. Ja tuli läksi Herralta, ja poltti ne kaksisataa ja viisikymmentä miestä, jotka suitsutusta uhrasivat.

36. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
37. Sano Eleatsarille papin Aaronin pojalle, että hän ottaa savuastiat tulipalosta, ja hajoittaa tulen sinne

men have provoked the LORD.
31. And it came to pass, as he had made an end of speaking all these words, that the ground clave asunder that was under them:
32. And the earth opened her mouth, and swallowed them up, and their houses, and all the men that appertained unto Korah, and all their goods.
33. They, and all that appertained to them, went down alive into the pit, and the earth closed upon them: and they perished from among the congregation.
34. And all Israel that were round about them fled at the cry of them: for they said, Lest the earth swallow us up also.
35. And there came out a fire from the LORD, and consumed the two hundred and fifty men that offered incense.

36. And the LORD spake unto Moses, saying,
37. Speak unto Eleazar the son of Aaron the priest, that he take up the censers out of the burning, and

ja tänne; sillä ne ovat pyhät.

38. Näiden savuastiat, jotka syntiä tekivät sielujansa vastaan, ne takokaat leveiksi, ohukaisiksi kiskoiksi, joilla alttari peitetään; sillä ne ovat Herran eteen uhratut ja pyhitetyt. Ja ne pitää oleman merkiksi Israelin lapsille.

39. Ja Eleatsar pappi otti ne vaskiastiat, joissa palaneet miehet olivat uhranneet, ja taotti ne leveiksi, ohukaisiksi kiskoiksi, alttarin peitteeksi,

40. Israelin lapsille muistoksi, ettei yksikään muukalainen, joka ei ole Aaronin siemenestä, lähestyisi uhraamaan suitsutusta Herran eteen, ettei hänelle tapahtuisi, niinkuin Koralle ja hänen joukollensa, niinkuin Herra hänelle sanoi Moseksen kautta.

41. Toisena päivänä taas napisivat koko Israelin lasten joukko Mosesta ja Aaronia vastaan, ja sanoivat: te olette tappaneet Herran kansan.

scatter thou the fire yonder; for they are hallowed.

38. The censers of these sinners against their own souls, let them make them broad plates for a covering of the altar: for they offered them before the LORD, therefore they are hallowed: and they shall be a sign unto the children of Israel.

39. And Eleazar the priest took the brasen censers, wherewith they that were burnt had offered; and they were made broad plates for a covering of the altar:

40. To be a memorial unto the children of Israel, that no stranger, which is not of the seed of Aaron, come near to offer incense before the LORD; that he be not as Korah, and as his company: as the LORD said to him by the hand of Moses.

41. But on the morrow all the congregation of the children of Israel murmured against Moses and against Aaron, saying, Ye have killed the people of the LORD.

42. Ja koska kansa kokoontui Mosesta ja Aaronia vastaan, ja kuin he käänsivät heitänsä seurakunnan majaan päin, katso, pilvi peitti sen ja Herran kunnia näkyi.

42. And it came to pass, when the congregation was gathered against Moses and against Aaron, that they looked toward the tabernacle of the congregation: and, behold, the cloud covered it, and the glory of the LORD appeared.

43. Ja Moses ja Aaron menivät seurakunnan majan eteen.

43. And Moses and Aaron came before the tabernacle of the congregation.

44. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

44. And the LORD spake unto Moses, saying,

45. Paetkaat tästä kansasta; sillä minä surmaan äkisti heidät, ja he lankesivat kasvoillensa.

45. Get you up from among this congregation, that I may consume them as in a moment. And they fell upon their faces.

46. Ja Moses sanoi Aaronille: ota savuastia, ja pane tulta siihen alttarilta, ja heitä suitsutusta siihen. Ja mene nopiasti kansan tykö ja sovita heitä: sillä vihan julmuus on Herralta käynyt ulos, ja rangaistus on jo alkanut.

46. And Moses said unto Aaron, Take a censer, and put fire therein from off the altar, and put on incense, and go quickly unto the congregation, and make an atonement for them: for there is wrath gone out from the LORD; the plague is begun.

47. Ja Aaron otti niinkuin Moses hänelle sanoi, ja juoksi kansan keskelle, ja katso, rangaistus oli jo ru-

47. And Aaron took as Moses commanded, and ran into the midst of the congregation; and, behold, the

vennut kansan seassa: ja hän suitsutti savutusta, ja sovitti kansan.

48. Ja seisoi kuolleitten ja elävitten välillä; niin rangaistus asettui.

49. Mutta ne kuin rangaistuksesta kuolivat, oli neljätoistakymmentä tuhatta ja seitsemänsataa; paitsi niitä, jotka Koran kapinassa hukkuivat.

50. Ja Aaron palasi Moseksen tykö, seurakunnan majan oveen ja rangaistus asettui.

plague was begun among the people: and he put on incense, and made an atonement for the people.

48. And he stood between the dead and the living; and the plague was stayed.

49. Now they that died in the plague were fourteen thousand and seven hundred, beside them that died about the matter of Korah.

50. And Aaron returned unto Moses unto the door of the tabernacle of the congregation: and the plague was stayed.

17 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

2. Puhu Israelin lapsille, ja ota heiltä itsekultakin sauva isänsä huoneen jälkeen, kaikilta heidän päämiehiltänsä heidän isäinsä huoneen jälkeen, kaksitoistakymmentä sauvaa: kirjoita kunkin nimi hänen sauvaansa.

3. Mutta Aaronin nimi kirjoita Levin

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Speak unto the children of Israel, and take of every one of them a rod according to the house of their fathers, of all their princes according to the house of their fathers twelve rods: write thou every man's name upon his rod.

3. And thou shalt write Aaron's

sauvaan; sillä itsekullakin isänsä huoneen päämiehellä olkoon sauva.

4. Ja pane ne seurakunnan majaan, todistuksen eteen, jossa minä olen teillä saapuvilla.

5. Ja jonka minä heistä valitsen, sen sauva pitää viheriöitsemän, että minä asettaisin Israelin lasten moninaisen napinan minun päältäni, jolla he teitä vastaan napisevat.

6. Niin Moses puhui Israelin lapsille: ja kaikki heidän päämiehensä antoivat hänelle kaksitoistakymmentä sauvaa, itsekukin päämies isänsä huoneesta yhden sauvan: ja Aaronin sauva oli heidän sauvainsa keskellä.

7. Ja Moses pani sauvat Herran eteen todistuksen majaan.

8. Ja tapahtui toisena päivänä, että Moses meni todistuksen majaan: ja katso, Aaronin sauva levin huoneesta viheriöitsi: ja kukoistus puhkesi ja kukkainen tuli täydelliseksi ja

name upon the rod of Levi: for one rod shall be for the head of the house of their fathers.

4. And thou shalt lay them up in the tabernacle of the congregation before the testimony, where I will meet with you.

5. And it shall come to pass, that the man's rod, whom I shall choose, shall blossom: and I will make to cease from me the murmurings of the children of Israel, whereby they murmur against you.

6. And Moses spake unto the children of Israel, and every one of their princes gave him a rod apiece, for each prince one, according to their fathers' houses, even twelve rods: and the rod of Aaron was among their rods.

7. And Moses laid up the rods before the LORD in the tabernacle of witness.

8. And it came to pass, that on the morrow Moses went into the tabernacle of witness; and, behold, the rod of Aaron for the house of Levi was budded, and brought forth

kasvoi kypsiä mandelia.

buds, and bloomed blossoms, and yielded almonds.

9. Ja Moses kantoi kaikki sauvat ulos Herran edestä kaikkein Israelin lasten eteen: ja he näkivät sen, ja itsekukin otti sauvansa.

9. And Moses brought out all the rods from before the LORD unto all the children of Israel: and they looked, and took every man his rod.

10. Ja Herra sanoi Mosekselle: kanna Aaronin sauva jälleen todistuksen eteen tallella pidettää, merkiksi niskurille lapsille; että heidän napinansa minua vastaan lakkais, ettei he kuolisi.

10. And the LORD said unto Moses, Bring Aaron's rod again before the testimony, to be kept for a token against the rebels; and thou shalt quite take away their murmurings from me, that they die not.

11. Ja Moses teki sen; niinkuin Herra hänelle käskenyt oli, niin hän teki.

11. And Moses did so: as the LORD commanded him, so did he.

12. Ja Israelin lapset puhuivat Mosekselle, sanoen: katso, me olemme riutumallamme! me hukumme, kaikki me hukumme!

12. And the children of Israel spake unto Moses, saying, Behold, we die, we perish, we all perish.

13. Kuka ikänä lähestyy Herran majaa, se kuolee. Hävitetäänkö meitä peräti?

13. Whosoever cometh any thing near unto the tabernacle of the LORD shall die: shall we be consumed with dying?

18 luku

1. Ja Herra sanoi Aaronille: sinä ja

1. And the LORD said unto Aaron, Thou and thy sons and thy father's

sinun poikas, ja sinun isäs huone sinun kanssas, kantakaat pyhän viat: ja sinä ja sinun poikas sinun kanssas, kantakaat pappeutenne viat.

2. Mutta veljes isäs Levin suvusta ota kanssas, heidän pitää pysymän sinun tykönäs ja palveleman sinua: mutta sinä ja poikas sinun kanssas, palvelkaat todistuksen majassa.

3. Ja he ottakaan vaarin sinun vartioistas, ja koko majan vartiosta: älköötkuitenkaan lähestykö pyhän astioita ja alttaria, ettei sekä he ja te kuolisi.

4. Mutta heidän pitää pysymän sinun tykönäs ottamassa vaarin seurakunnan majan vartioista kaikessa majan palveluksessa, eikä yhdenkään muukalaisen pidä teitä lähestymän.

5. Niin ottakaat siis vaari pyhän vartiosta ja alttarin vartiosta, ettei enää vihan julmuus Israelin lasten päälle tulisi.

house with thee shall bear the iniquity of the sanctuary: and thou and thy sons with thee shall bear the iniquity of your priesthood.

2. And thy brethren also of the tribe of Levi, the tribe of thy father, bring thou with thee, that they may be joined unto thee, and minister unto thee: but thou and thy sons with thee shall minister before the tabernacle of witness.

3. And they shall keep thy charge, and the charge of all the tabernacle: only they shall not come nigh the vessels of the sanctuary and the altar, that neither they, nor ye also, die.

4. And they shall be joined unto thee, and keep the charge of the tabernacle of the congregation, for all the service of the tabernacle: and a stranger shall not come nigh unto you.

5. And ye shall keep the charge of the sanctuary, and the charge of the altar: that there be no wrath any more upon the children of Israel.

6. Ja katso, minä otin teidän veljenne Leviläiset Israelin lasten seasta, ja annoin teille lahjaksi, jotka ovat Herran omat, ja pitää palveleman seurakunnan majan palveluksessa.

6. And I, behold, I have taken your brethren the Levites from among the children of Israel: to you they are given as a gift for the LORD, to do the service of the tabernacle of the congregation.

7. Mutta sinä ja poikas sinun kanssas ottakaat pappeudestanne vaari, ja palvelkaat kaikissa alttarin asioissa ja sisällisellä puolella esirippua: sillä pappeutenne annan minä teille viran lahjaksi. Jos joku muukalainen lähestyy siihen, sen pitää kuoleman.

7. Therefore thou and thy sons with thee shall keep your priest's office for every thing of the altar, and within the vail; and ye shall serve: I have given your priest's office unto you as a service of gift: and the stranger that cometh nigh shall be put to death.

8. Ja Herra sanoi Aaronille: katso, minä annoin sinun haltuus minun ylennysuhrini vartion: kaikki mitä Israelin lapset pyhittävät, annoin minä sinulle ja pojilles, lahjaksi, ijankaikkiseksi oikeudeksi.

8. And the LORD spake unto Aaron, Behold, I also have given thee the charge of mine heave offerings of all the hallowed things of the children of Israel; unto thee have I given them by reason of the anointing, and to thy sons, by an ordinance for ever.

9. Nämät sinä saat siitä kaikkein pyhimmästä, tuliuhrista: kaikki heidän lahjansa, ynnä kaiken heidän ruokauhrinsa, ja kaiken heidän syntiuhrinsa, ja myös kaiken heidän vikauhrinsa kanssa, mitkä he sinulle

9. This shall be thine of the most holy things, reserved from the fire: every oblation of theirs, every meat offering of theirs, and every sin offering of theirs, and every trespass offering of theirs, which they shall

antavat, se on sinulle ja sinun pojilles kaikkein pyhin.
10. Ja kaikkein pyhimmällä sialla pitää sinun sen syömän. Kaikki miehenpuoli syökään sitä: sen pitää oleman sinulle pyhä.
11. Minä annoin myös sinulle ja sinun pojilles ja tyttärilles sinun kanssas heidän lahjansa ylennysuhrin, kaikissa Israelin lasten häälytysuhreissa, ijankaikkiseksi oikeudeksi. Jokainen puhdas sinun huoneessas syökään sitä.

12. Kaikkein parhaan öljyn ja kaikkein parhaan vierteen, ja jyvät ja niiden uutisen, jotka he antavat Herralle, annoin minä sinulle.

13. Ensimäinen hedelmä kaikesta kuin heidän maallansa kasvaa, jonka he antavat Herralle, pitää oleman sinun. Jokainen puhdas sinun huoneessas syökään sitä.
14. Kaikki valallisella lupauksella eroitettu Israelissa olkaan sinun.
15. Kaikki mikä äitinsä kohdun avaa, kaiken lihan seassa, jotka he

render unto me, shall be most holy for thee and for thy sons.
10. In the most holy place shalt thou eat it; every male shall eat it: it shall be holy unto thee.

11. And this is thine; the heave offering of their gift, with all the wave offerings of the children of Israel: I have given them unto thee, and to thy sons and to thy daughters with thee, by a statute for ever: every one that is clean in thy house shall eat of it.

12. All the best of the oil, and all the best of the wine, and of the wheat, the firstfruits of them which they shall offer unto the LORD, them have I given thee.

13. And whatsoever is first ripe in the land, which they shall bring unto the LORD, shall be thine; every one that is clean in thine house shall eat of it.
14. Every thing devoted in Israel shall be thine.
15. Every thing that openeth the matrix in all flesh, which they bring

kantavat Herralle, olis se ihmisistä elikkä eläimistä, pitää oleman sinun. Kuitenkin, ettäs ihmisten esikoiset annat kaiketikin lunastettaa, ja myös saastaisten eläinten esikoiset annat lunastettaa.

16. Ja kuukautisena pitää heidän sen lunastaman, ja annettakaan lunastettaa sinun arvios jälkeen rahalla, viidellä siklillä, pyhän siklin jälkeen, joka maksaa kaksikymmentä geraa.

17. Mutta esikoisia karjasta, taikka lampaista, taikka vuohista, ei sinun pidä antaman lunastettaa; sillä ne ovat pyhät: heidän verensä pitää sinun priiskottaman alttarille, ja lihavuutensa pitää sinun polttaman makian hajun tuleksi Herralle.

18. Ja heidän lihansa pitää oleman sinun, niinkuin häälytysrinta ja oikia lapa sinun ovat.

19. Kaikki ylennysuhrit, jotka ovat pyhitetyt, jotka Israelin lapset ylentävät Herralle, annoin minä sinulle ja pojilles, ja tyttärilles sinun kanssas ijankaikkiseksi oikeudeksi. Se on

unto the LORD, whether it be of men or beasts, shall be thine: nevertheless the firstborn of man shalt thou surely redeem, and the firstling of unclean beasts shalt thou redeem.

16. And those that are to be redeemed from a month old shalt thou redeem, according to thine estimation, for the money of five shekels, after the shekel of the sanctuary, which is twenty gerahs.

17. But the firstling of a cow, or the firstling of a sheep, or the firstling of a goat, thou shalt not redeem; they are holy: thou shalt sprinkle their blood upon the altar, and shalt burn their fat for an offering made by fire, for a sweet savour unto the LORD.

18. And the flesh of them shall be thine, as the wave breast and as the right shoulder are thine.

19. All the heave offerings of the holy things, which the children of Israel offer unto the LORD, have I given thee, and thy sons and thy daughters with thee, by a statute

katoomatoin ijankaikkinen liitto Herran edessä sinulle ja sinun siemenelles sinun kanssas.
20. Ja Herra sanoi Aaronille: ei sinulle pidä perintöä oleman heidän maallansa eikä osaa heidän seassansa; sillä minä olen sinun osas ja sinun perintös Israelin lasten seassa.
21. Mutta Levin lapsille, katso, minä annoin kaikki kymmenykset perinnöksi Israelissa, heidän virkansa edestä, jolla he palvelusta seurakunnan majassa tekevät.

22. Niin ettei tästälähin Israelin lasten pidä lähestymän seurakunnan majaa, syntiä saattamaan päällensä, ja kuolemaan;
23. Vaan Leviläisten pitää ottaman vaarin seurakunnan majan palveluksesta, ja heidän pitää kantaman syntinsä; se on ijankaikkinen oikeus teidän sukukunnissanne, ja ei pidä heidän perimistä saaman Israelin lasten seassa.
24. Sillä Israelin lasten kymmenykset, jotka he antavat ylennykseksi

for ever: it is a covenant of salt for ever before the LORD unto thee and to thy seed with thee.
20. And the LORD spake unto Aaron, Thou shalt have no inheritance in their land, neither shalt thou have any part among them: I am thy part and thine inheritance among the children of Israel.
21. And, behold, I have given the children of Levi all the tenth in Israel for an inheritance, for their service which they serve, even the service of the tabernacle of the congregation.
22. Neither must the children of Israel henceforth come nigh the tabernacle of the congregation, lest they bear sin, and die.
23. But the Levites shall do the service of the tabernacle of the congregation, and they shall bear their iniquity: it shall be a statute for ever throughout your generations, that among the children of Israel they have no inheritance.
24. But the tithes of the children of Israel, which they offer as an heave

Herralle, annoin minä Leviläisille perinnöksi; sentähden sanoin minä heille: ettei heillä Israelin lasten seassa pidä perintöä oleman.

offering unto the LORD, I have given to the Levites to inherit: therefore I have said unto them, Among the children of Israel they shall have no inheritance.

25. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

25. And the LORD spake unto Moses, saying,

26. Puhu Leviläisille ja sano heille: koska te otatte kymmenykset Israelin lapsilta, jotka minä teille annoin heiltä, teidän perinnöksenne, niin tehkäät Herralle siitä ylennysuhriksi aina kymmenysten kymmenykset.

26. Thus speak unto the Levites, and say unto them, When ye take of the children of Israel the tithes which I have given you from them for your inheritance, then ye shall offer up an heave offering of it for the LORD, even a tenth part of the tithe.

27. Ja teidän ylennysuhrinne pitää luettaman teille, niinkuin te antasitte jyviä riihestä ja nestettä kuurnasta.

27. And this your heave offering shall be reckoned unto you, as though it were the corn of the threshingfloor, and as the fulness of the winepress.

28. Niin antakaat myös Herralle ylennysuhriksi kaikista teidän kymmenyksistänne, joita te Israelin lapsilta otatte, niin että te Herran ylennysuhrin niistä annatte papille Aaronille.

28. Thus ye also shall offer an heave offering unto the LORD of all your tithes, which ye receive of the children of Israel; and ye shall give thereof the LORD'S heave offering to Aaron the priest.

29. Kaikista teille annetuista anta-

29. Out of all your gifts ye shall offer every heave offering of the

kaat Herralle kaikkinaiset ylennysuhrit, kaikista parhaista, pyhitettävän osan.

LORD, of all the best thereof, even the hallowed part thereof out of it.

30. Ja sano heille: koska te parhaan siitä ylennätte, niin luettakaan se Leviläisille niinkuin tulo riihestä ja viinakuurnasta.

30. Therefore thou shalt say unto them, When ye have heaved the best thereof from it, then it shall be counted unto the Levites as the increase of the threshingfloor, and as the increase of the winepress.

31. Ja syökäät siitä kaikissa paikoissa, te ja teidän huoneenne, sillä se on teidän palkkanne teidän palveluksestanne seurakunnan majassa,

31. And ye shall eat it in every place, ye and your households: for it is your reward for your service in the tabernacle of the congregation.

32. Niin ettette synnillä raskauta teitänne, koska te sen parhaan ylennätte, ja ettekä saastuta niitä, mitkä Israelin lapset pyhittäneet ovat, ettette kuolisi.

32. And ye shall bear no sin by reason of it, when ye have heaved from it the best of it: neither shall ye pollute the holy things of the children of Israel, lest ye die.

19 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses and unto Aaron, saying,

2. Tämä tapa olkoon teille säädyksi, jonka Herra käski, sanoen: sanos Israelin lapsille, että he tuovat sinulle ruskian terveen lehmän, jossa

2. This is the ordinance of the law which the LORD hath commanded, saying, Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red

ei yhtään virhettä ole, ja joka ei vielä ole ikeen alainen ollut.

3. Ja antakaat se papille Eleatsarille: hänen pitää sen viemän leiristä ulos, siellä teurastettavaksi edessänsä.

4. Ja papin Eleatsarin pitää ottaman sen verta sormellansa ja priiskottaman juuri seurakunnan majaa kohden sen verta seitsemän kertaa,

5. Ja antaman polttaa lehmän edessänsä, sekä hänen vuotansa että lihansa ja myös hänen verensä: ynnä sonnan kanssa se pitää poltettaman.

6. Ja papin pitää ottaman sedripuun, ja isopin, ja tulipunaisen villan, ja heittämän sen palaneen lehmän päälle.

7. Ja papin pitää pesemän vaatteensa ja viruttaman ruumiinsa vedellä, ja sitte tuleman leiriin: ja papin pitää oleman saastaisen ehtoosen asti.

8. Ja se, joka sen poltti, pitää myös

heifer without spot, wherein is no blemish, and upon which never came yoke:

3. And ye shall give her unto Eleazar the priest, that he may bring her forth without the camp, and one shall slay her before his face:

4. And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood directly before the tabernacle of the congregation seven times:

5. And one shall burn the heifer in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall he burn:

6. And the priest shall take cedar wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

7. Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he shall come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

8. And he that burneth her shall

pesemän vaatteensa ja viruttaman ruumiinsa vedellä ja oleman saastaisen ehtoosen asti.
9. Ja puhdas mies pitää kokooman tuhan lehmästä, ja paneman sen puhtaasen paikkaan leiristä ulos, tallella pidettää, kaikelle kansalle Israelin lapsista puhdistusvedeksi: se on syntiuhri.

10. Ja se, joka lehmän tuhan kokosi, pitää pesemän vaatteensa ja oleman saastainen ehtoosen asti. Tämä pitää oleman ijankaikkinen sääty Israelin lapsille, ja muukalaisille, jotka heidän seassansa asuvat.
11. Joka tarttuu johonkuhun kuolleesen ihmiseen, sen pitää saastaisen oleman seitsemän päivää.
12. Hänen pitää tällä puhdistaman itsensä kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, ja niin hän tulee puhtaaksi. Ja jollei hän puhdista itsiänsä kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, niin ei ole hän puhdas.
13. Mutta jos joku tarttuu kuolleen

wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.
9. And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of separation: it is a purification for sin.
10. And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even: and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.
11. He that toucheth the dead body of any man shall be unclean seven days.
12. He shall purify himself with it on the third day, and on the seventh day he shall be clean: but if he purify not himself the third day, then the seventh day he shall not be clean.

13. Whosoever toucheth the dead

ihmisen ruumiisen, ja ei puhdista itsiänsä, se saastuttaa Herran majan, ja se sielu pitää hävitettämän Israelista; ettei puhdistusvesi ole priiskotettu hänen päällensä, niin on hän saastainen: hänen saastaisuutensa on vielä hänen päällänsä.

body of any man that is dead, and purifieth not himself, defileth the tabernacle of the LORD; and that soul shall be cut off from Israel: because the water of separation was not sprinkled upon him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

14. Tämä on laki, koska joku ihminen majassa kuolee: se joka siihen majaan menee, ja kaikki mitä majassa on, pitää oleman saastainen seitsemän päivää.

14. This is the law, when a man dieth in a tent: all that come into the tent, and all that is in the tent, shall be unclean seven days.

15. Ja jokainen avoin astia, joka on kannetoin ja peittämätä, se on saastainen.

15. And every open vessel, which hath no covering bound upon it, is unclean.

16. Ja jos joku tarttuu kedolla johonkuhun miekalla lyötyyn, elikkä muutoin kuolleesen, elikkä ihmisen luuhun, taikka hautaan, se on saastainen seitsemän päivää.

16. And whosoever toucheth one that is slain with a sword in the open fields, or a dead body, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

17. Niin ottakaat he saastaiselle, tätä poltetun syntiuhrin tuhkaa, ja pankaan sen päälle juoksevaa vettä astiaan.

17. And for an unclean person they shall take of the ashes of the burnt heifer of purification for sin, and running water shall be put thereto in a vessel:

18. Ja puhdas mies ottakaan isop-

18. And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and

pia, ja kastakaan veteen ja priiskottakaan majan, ja kaikki astiat, ja kaikki sielut, jotka siellä ovat, niin myös sen päälle, joka on tarttunut (kuolleen) luuhun, eli tapettuun, taikka kuolleesen eli hautaan.

sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched a bone, or one slain, or one dead, or a grave:

19. Niin puhdas priiskottakaan saastaista kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, ja puhdistakaan hänen seitsemäntenä päivänä: hän peskään vaatteensa ja viruttakaan itsensä vedellä, niin hän ehtoona puhtaaksi tulee.

19. And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day: and on the seventh day he shall purify himself, and wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

20. Mutta joka saastaiseksi tulee, ja ei puhdista itsiänsä, se sielu pitää hävitettämän seurakunnasta, että hän on saastuttanut Herran pyhän, ja ei ole priiskotettu puhdistusvedellä, sentähden on hän saastainen.

20. But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from among the congregation, because he hath defiled the sanctuary of the LORD: the water of separation hath not been sprinkled upon him; he is unclean.

21. Ja tämä on heille ijankaikkinen sääty. Ja joka puhdistusvedellä priiskotteli, se peskään myös vaatteensa. Ja se joka tarttuu puhdistusveteen, pitää oleman saastainen ehtoosen asti.

21. And it shall be a perpetual statute unto them, that he that sprinkleth the water of separation shall wash his clothes; and he that toucheth the water of separation shall be unclean until even.

22. Ja kaikki, johonka saastainen

22. And whatsoever the unclean

rupee, pitää oleman saastainen ehtoosen asti.

person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth it shall be unclean until even.

20 luku

1. Ja Israelin lapset tulivat kaiken seurakunnan kanssa Sinin korpeen, ensimäisellä kuulla, ja kansa viipyi Kadeksessa. Ja MirJam kuoli siellä, ja myös haudattiin sinne.

1. Then came the children of Israel, even the whole congregation, into the desert of Zin in the first month: and the people abode in Kadesh; and Miriam died there, and was buried there.

2. Ja kansalla ei ollut vettä, ja he kokoontuivat Mosesta ja Aaronia vastaan.

2. And there was no water for the congregation: and they gathered themselves together against Moses and against Aaron.

3. Ja kansa riiteli Moseksen kanssa, ja sanoivat: jospa olisimme hukkuneet siellä, kussa meidän veljemme hukkuivat Herran edessä.

3. And the people chode with Moses, and spake, saying, Would God that we had died when our brethren died before the LORD!

4. Miksi olette vieneet tämän Herran Herran kansan tähän korpeen, kuolemaan täällä, sekä meitä että karjaamme.

4. And why have ye brought up the congregation of the LORD into this wilderness, that we and our cattle should die there?

5. Ja miksi olette johdattaneet meidät Egyptistä, tuodaksenne meitä tähän pahaan paikkaan, jossa emme taida kylvää, jossa ei myös

5. And wherefore have ye made us to come up out of Egypt, to bring us in unto this evil place? it is no place of seed, or of figs, or of vines,

ole fikunia, taikka viinapuita, ei myös granatin omenia, eipä ole vettäkään juodaksemme?

or of pomegranates; neither is there any water to drink.

6. Niin Moses ja Aaron menivät kansan tyköä seurakunnan majan ovelle ja lankesivat kasvoillensa, ja Herran kunnia näkyi heille.

6. And Moses and Aaron went from the presence of the assembly unto the door of the tabernacle of the congregation, and they fell upon their faces: and the glory of the LORD appeared unto them.

7. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

7. And the LORD spake unto Moses, saying,

8. Ota sauva, ja kokoa kansa, sinä ja veljes Aaron, ja puhukaat kalliolle heidän silmäinsä edessä, ja se antaa vetensä. Ja näin sinun pitää saattaman heille vettä kalliosta, ja juottaman kansan ja heidän karjansa.

8. Take the rod, and gather thou the assembly together, thou, and Aaron thy brother, and speak ye unto the rock before their eyes; and it shall give forth his water, and thou shalt bring forth to them water out of the rock: so thou shalt give the congregation and their beasts drink.

9. Niin otti Moses sauvan Herran edestä, niinkuin hän käski hänelle.

9. And Moses took the rod from before the LORD, as he commanded him.

10. Ja Moses ja Aaron kokosivat kansan kallion eteen, ja sanoivat heille: kuulkaat nyt te niskurit: pitääkö meidän tästä kalliosta teille vettä saaman?

10. And Moses and Aaron gathered the congregation together before the rock, and he said unto them, Hear now, ye rebels; must we fetch you water out of this rock?

11. Ja Moses nosti kätensä ja löi kahdesti sauvallansa kallioon, niin juoksi siitä paljo vettä, ja kansa ja heidän karjansa saivat juoda.

11. And Moses lifted up his hand, and with his rod he smote the rock twice: and the water came out abundantly, and the congregation drank, and their beasts also.

12. Ja Herra sanoi Mosekselle ja Aaronille: ettette uskoneet minun päälleni, pyhittääksenne minua Israelin lasten edessä, ei teidän pidä johdattaman tätä joukkoa siihen maahan, jonka minä heille annan.

12. And the LORD spake unto Moses and Aaron, Because ye believed me not, to sanctify me in the eyes of the children of Israel, therefore ye shall not bring this congregation into the land which I have given them.

13. Tämä on se riitavesi, josta Israelin lapset riitelivät Herran kanssa: ja hän pyhitettiin heidän seassansa.

13. This is the water of Meribah; because the children of Israel strove with the LORD, and he was sanctified in them.

14. Ja Moses lähetti sanansaattajat Kadeksesta Edomin kuninkaan tykö, (sanoen:) näin sanoo veljes Israel: sinä tiedät kaiken vaivan, joka meille on tapahtunut,

14. And Moses sent messengers from Kadesh unto the king of Edom, Thus saith thy brother Israel, Thou knowest all the travail that hath befallen us:

15. Että meidän isämme menivät alas Egyptiin ja me asuimme Egyptissä pitkän ajan, ja Egyptiläiset vaivasivat meitä ja meidän isiämme,

15. How our fathers went down into Egypt, and we have dwelt in Egypt a long time; and the Egyptians vexed us, and our fathers:

16. Ja me huusimme Herran tykö, ja hän kuuli äänemme, ja lähetti Enkelin, ja vei meidät Egyptistä

16. And when we cried unto the LORD, he heard our voice, and sent an angel, and hath brought us forth

ulos. Ja katso, me olemme Kadeksessa, siinä kaupungissa, joka on sinun äärimäisillä rajoillas.

17. Anna meidän vaeltaa maas lävitse: emme poikkee peltoihin eli viinamäkiin, emme myös juo vettä kaivoista; me vaellamme oikiaa maantietä, ei poiketen oikialle eikä vasemmalle puolelle, siihenasti kuin tulemme sinun rajas ylitse.

18. Edom sanoi hänelle: ei sinun pidä minun kauttani vaeltaman, taikka minä kohtaan sinua miekalla.

19. Ja Israelin lapset sanoivat hänelle: me vaellamme yhteistä maantietä, ja jos me ja meidän karjamme juovat sinun vettäs, niin me sen maksamme, emme ilman mitään tahdo; ainoastansa jalkaisin vaellamme sen lävitse.

20. Mutta hän sanoi: ei sinun pidä vaeltaman tästä lävitse. Ja Edomilaiset läksivät heitä vastaan paljolla väellä ja väkevällä kädellä.

21. Ja näin estivät Edomilaiset Isra-

out of Egypt: and, behold, we are in Kadesh, a city in the uttermost of thy border:

17. Let us pass, I pray thee, through thy country: we will not pass through the fields, or through the vineyards, neither will we drink of the water of the wells: we will go by the king's high way, we will not turn to the right hand nor to the left, until we have passed thy borders.

18. And Edom said unto him, Thou shalt not pass by me, lest I come out against thee with the sword.

19. And the children of Israel said unto him, We will go by the high way: and if I and my cattle drink of thy water, then I will pay for it: I will only, without doing any thing else, go through on my feet.

20. And he said, Thou shalt not go through. And Edom came out against him with much people, and with a strong hand.

21. Thus Edom refused to give Israel passage through his border:

elin vaeltamasta maansa äären lävitse. Ja Israel käänsi itsensä heistä pois.

wherefore Israel turned away from him.

22. Ja Israelin lapset läksivät Kadeksesta ja tulivat kaiken joukon kanssa Horin vuoren tykö.

22. And the children of Israel, even the whole congregation, journeyed from Kadesh, and came unto mount Hor.

23. Ja Herra puhui Mosekselle ja Aaronille Horin vuorella, Edomin maan rajalla, ja sanoi:

23. And the LORD spake unto Moses and Aaron in mount Hor, by the coast of the land of Edom, saying,

24. Kokoontukaan Aaron kansansa tykö; sillä ei hänen pidä tuleman siihen maahan, jonka minä Israelin lapsille antanut olen, että te olitte minun suulleni kovakorvaiset riitaveden tykönä.

24. Aaron shall be gathered unto his people: for he shall not enter into the land which I have given unto the children of Israel, because ye rebelled against my word at the water of Meribah.

25. Niin ota siis Aaron ja hänen poikansa Eleatsar, ja vie heidät Horin vuorelle.

25. Take Aaron and Eleazar his son, and bring them up unto mount Hor:

26. Ja riisu Aaronin yltä vaatteet, puettaakses hänen poikansa Eleatsarin ylle: ja Aaron pitää siellä koottaman ja kuoleman.

26. And strip Aaron of his garments, and put them upon Eleazar his son: and Aaron shall be gathered unto his people, and shall die there.

27. Ja Moses teki niinkuin Herra hänen käski, ja he astuivat Horin vuorelle kaiken kansan nähden.

27. And Moses did as the LORD commanded: and they went up into mount Hor in the sight of all the congregation.

28. Ja Moses riisui Aaronilta hänen vaatteensa, ja puetti hänen poikansa Eleatsarin ylle. Ja Aaron kuoli siellä, vuoren kukkulalla, mutta Moses ja Eleatsar astuivat vuorelta alas.

28. And Moses stripped Aaron of his garments, and put them upon Eleazar his son; and Aaron died there in the top of the mount: and Moses and Eleazar came down from the mount.

29. Ja koska kaikki kansa näki Aaronin kuolleeksi, itki koko Israelin huone häntä kolmekymmentä päivää.

29. And when all the congregation saw that Aaron was dead, they mourned for Aaron thirty days, even all the house of Israel.

21 luku

1. Ja koska Arad Kanaanealaisten kuningas, joka asui etelän puolessa, kuuli Israelin tulleeksi vakoojain tien kautta, soti hän Israelia vastaan ja vei heistä monikahtoja vangiksi.

1. And when king Arad the Canaanite, which dwelt in the south, heard tell that Israel came by the way of the spies; then he fought against Israel, and took some of them prisoners.

2. Niin lupasi Israel Herralle lupauksen ja sanoi: jos sinä annat tämän kansan minun käteni alle, niin minä kiroon heidän kaupunkinsa.

2. And Israel vowed a vow unto the LORD, and said, If thou wilt indeed deliver this people into my hand, then I will utterly destroy their cities.

3. Ja Herra kuuli Israelin rukouksen: ja antoi heille Kanaanealaiset,

3. And the LORD hearkened to the voice of Israel, and delivered up the

ja he kirosivat heitä ja heidän kaupungeitansa. Ja kutsui sen paikan Horma.

Canaanites; and they utterly destroyed them and their cities: and he called the name of the place Hormah.

4. Sitte menivät he pois Horin vuoren tyköä, Punaisen meren tietä, vaeltamaan Edomilaisten maata ympäri. Ja kansa suuttui matkasta.

4. And they journeyed from mount Hor by the way of the Red sea, to compass the land of Edom: and the soul of the people was much discouraged because of the way.

5. Ja kansa puhui Jumalaa ja Mosesta vastaan: miksi sinä toit meitä Egyptistä korpeen kuolemaan? Sillä ei tässä ole leipää eikä vettä, ja meidän sielumme suuttuu tähän huonoon ruokaan.

5. And the people spake against God, and against Moses, Wherefore have ye brought us up out of Egypt to die in the wilderness? for there is no bread, neither is there any water; and our soul loatheth this light bread.

6. Niin Herra lähetti kansan sekaan tuliset kärmeet, jotka kansaa purivat, niin että paljo kansaa Israelista kuoli.

6. And the LORD sent fiery serpents among the people, and they bit the people; and much people of Israel died.

7. Niin tuli kansa Moseksen tykö, ja sanoivat: me teimme syntiä, puhuen Herraa ja sinua vastaan. Rukoile Herraa nämät kärmeet meidän seastamme ottamaan pois: ja Moses rukoili kansan edestä.

7. Therefore the people came to Moses, and said, We have sinned, for we have spoken against the LORD, and against thee; pray unto the LORD, that he take away the serpents from us. And Moses prayed for the people.

8. Niin sanoi Herra Mosekselle: tee

8. And the LORD said unto Moses,

sinulles tulinen kärme, ja nosta se merkiksi ylös: ja tapahtuu, että se joka purtu on, kuin hän katsoo sen päälle, niin hän elää.

9. Ja Moses teki vaskikärmeen, ja nosti sen merkiksi ylös: ja tapahtui, että jos joku kärmeeltä purtiin, ja katsahti vaskikärmeen päälle, niin hän jäi elämään.

10. Ja Israelin lapset läksivät, ja sioittivat heitänsä Obotiin.

11. Ja läksivät Obotista, ja sioittivat itsensä Abarimin mäen tykö, siihen korpeen, joka Moabin kohdalla on, auringon nousemiseen päin.

12. Sieltä läksivät he, ja sioittivat heitänsä Saredin ojan tykö.

13. Niin he sieltä menivät ulos, ja sioittivat heitänsä tälle puolen Arnonia, joka korvessa on, ja tulee Amorilaisten maan ääristä; sillä Arnon on Moabin ja Amorin välillä.

14. Siitä sanotaan Herran sotain kirjassa: Vaheb Suphassa , ja Arnonin ojat.

Make thee a fiery serpent, and set it upon a pole: and it shall come to pass, that every one that is bitten, when he looketh upon it, shall live.

9. And Moses made a serpent of brass, and put it upon a pole, and it came to pass, that if a serpent had bitten any man, when he beheld the serpent of brass, he lived.

10. And the children of Israel set forward, and pitched in Oboth.

11. And they journeyed from Oboth, and pitched at Ijeabarim, in the wilderness which is before Moab, toward the sunrising.

12. From thence they removed, and pitched in the valley of Zared.

13. From thence they removed, and pitched on the other side of Arnon, which is in the wilderness that cometh out of the coasts of the Amorites: for Arnon is the border of Moab, between Moab and the Amorites.

14. Wherefore it is said in the book of the wars of the LORD, What he did in the Red sea, and in the brooks of Arnon,

15. Ja sen ojan juoksu, joka poikkee Arin asumiseen, ja ulottuu Moabin rajaan.

15. And at the stream of the brooks that goeth down to the dwelling of Ar, and lieth upon the border of Moab.

16. Ja sieltä läksivät he Beraan , se on se kaivo, josta Herra sanoi Mosekselle: kokoa kansa, ja minä annan heille vettä.

16. And from thence they went to Beer: that is the well whereof the LORD spake unto Moses, Gather the people together, and I will give them water.

17. Silloin veisasi Israel tämän virren: Nouse, kaivo, veisatkaat hänestä toinen toisellenne.

17. Then Israel sang this song, Spring up, O well; sing ye unto it:

18. Tämä on se kaivo, jonka päämiehet kaivoivat, kansan johdattajat kaivoivat, lain opettajan kautta sauvallansa. Tästä korvesta matkustivat he Mattanaan.

18. The princes digged the well, the nobles of the people digged it, by the direction of the lawgiver, with their staves. And from the wilderness they went to Mattanah:

19. Ja Mattanasta niin Nahalieliin, Ja Nahalielistä niin Bamotiin,

19. And from Mattanah to Nahaliel: and from Nahaliel to Bamoth:

20. Ja Bamotista siihen laaksoon, joka on Moabin kedolla, Pisgan kukkulaa kohden, joka katsahtaa korpeen päin.

20. And from Bamoth in the valley, that is in the country of Moab, to the top of Pisgah, which looketh toward Jeshimon.

21. Ja Israel lähetti sanansaattajat Sihonin Amorilaisten kuninkaan tykö, ja käski sanoa hänelle:

21. And Israel sent messengers unto Sihon king of the Amorites, saying,

22. Salli minun vaeltaa maakuntas lävitse: emme poikkee peltoihin,

22. Let me pass through thy land: we will not turn into the fields, or

emmekä viinamäkiin, emmekä juo vettä kaivosta; maantietä myöten me vaellamme, siihenasti kuin me tulemme sinun maas ääristä ulos.
23. Mutta Sihon ei sallinut Israelin vaeltaa maakuntansa lävitse, vaan Sihon kokosi kaiken väkensä, ja meni Israelia vastaan korpeen, ja tuli Jaksaan, ja soti Israelia vastaan.
24. Mutta Israel löi hänen miekan terällä, ja omisti hänen maansa Arnonista Jabbokiin asti, ja vielä Ammonin lapsiin saakka; sillä Ammonin maan ääret olivat vahvat.

25. Ja näin Israel sai kaikki nämät kaupungit, ja Israel asui kaikissa Amorilaisten kaupungeissa, Hesbonissa ja kaikissa sen tyttärissä.
26. Sillä Hesbonin kaupunki oli Sihonin Amorilaisten kuninkaan oma, ja hän soti ennen Moabilaisten kuninkaan kanssa, ja otti häneltä kaiken hänen maansa Arnoniin asti.
27. Siitä sananlaskussa sanotaan: tulkaat Hesboniin: rakennettakoon

into the vineyards; we will not drink of the waters of the well: but we will go along by the king's high way, until we be past thy borders.
23. And Sihon would not suffer Israel to pass through his border: but Sihon gathered all his people together, and went out against Israel into the wilderness: and he came to Jahaz, and fought against Israel.
24. And Israel smote him with the edge of the sword, and possessed his land from Arnon unto Jabbok, even unto the children of Ammon: for the border of the children of Ammon was strong.
25. And Israel took all these cities: and Israel dwelt in all the cities of the Amorites, in Heshbon, and in all the villages thereof.
26. For Heshbon was the city of Sihon the king of the Amorites, who had fought against the former king of Moab, and taken all his land out of his hand, even unto Arnon.
27. Wherefore they that speak in proverbs say, Come into Heshbon, let the city of Sihon be built and

ja valmistettakoon Sihonin kaupunki;

prepared:

28. Sillä tuli on käynyt Hesbonista ulos, ja liekki Sihonin kaupungista: se on kuluttanut Moabin Arin, ja Arnonin korkeuden asuvaiset.

28. For there is a fire gone out of Heshbon, a flame from the city of Sihon: it hath consumed Ar of Moab, and the lords of the high places of Arnon.

29. Voi sinuas Moab! sinä Kamosin kansa olet hukkunut! Hän saatti poikansa pakolaiseksi ja hänen tyttärensä vangiksi, Sihonille Amorilaisten kuninkaalle.

29. Woe to thee, Moab! thou art undone, O people of Chemosh: he hath given his sons that escaped, and his daughters, into captivity unto Sihon king of the Amorites.

30. Me olemme heitä ampuneet, Hesbon on kukistettu Diboniin asti: me hävitimme heitä hamaan Nophaan, joka Medebaan ulottuu.

30. We have shot at them; Heshbon is perished even unto Dibon, and we have laid them waste even unto Nophah, which reacheth unto Medeba.

31. Ja niin Israel asui Amorilaisten maakunnassa.

31. Thus Israel dwelt in the land of the Amorites.

32. Sitte lähetti Moses vakoomaan Jaeseria, ja he voittivat sen tyttärinensä, ja omistivat ne Amorilaiset, jotka siinä asuivat.

32. And Moses sent to spy out Jaazer, and they took the villages thereof, and drove out the Amorites that were there.

33. Ja he palasivat ja menivät ylöspäin tietä Basaniin. Niin Og, Basanin kuningas, meni heitä vastaan, hän ja kaikki hänen väkensä, sotimaan Edreissä.

33. And they turned and went up by the way of Bashan: and Og the king of Bashan went out against them, he, and all his people, to the battle at Edrei.

34. Ja Herra sanoi Mosekselle: älä pelkää häntä, sillä minä annoin hänen sinun käsiis, sekä kaiken hänen väkensä, että hänen maansa: ja sinun pitää tekemän hänelle niinkuin sinä Sihonille Amorilaisten kuninkaalle teit, joka Hesbonissa asui.
35. Ja he löivät hänen ja hänen poikansa ja hänen väkensä, siihenasti ettei yksikään elämään jäänyt, ja he valloittivat hänen maansa.

34. And the LORD said unto Moses, Fear him not: for I have delivered him into thy hand, and all his people, and his land; and thou shalt do to him as thou didst unto Sihon king of the Amorites, which dwelt at Heshbon.
35. So they smote him, and his sons, and all his people, until there was none left him alive: and they possessed his land.

22 luku

1. Sitte menivät Israelin lapset sieltä, ja sioittivat heitänsä Moabin kedoille, toiselle puolelle Jordania, Jerihon kohdalla.
2. Ja koska Balak Zipporin poika näki kaikki, mitä Israel teki Amorilaisille,
3. Ja että Moabilaiset sangen suuresti pelkäsivät sitä kansaa heidän paljoutensa tähden, ja että Moabilaiset kauhistuivat Israelin lapsia,
4. Niin sanoivat he Midianilaisten vanhimmille: Tämä kansa syö puhtaaksi kaikki, mitä ympäristöllämme

1. And the children of Israel set forward, and pitched in the plains of Moab on this side Jordan by Jericho.
2. And Balak the son of Zippor saw all that Israel had done to the Amorites.
3. And Moab was sore afraid of the people, because they were many: and Moab was distressed because of the children of Israel.
4. And Moab said unto the elders of Midian, Now shall this company lick up all that are round about us, as

on, niinkuin härkä syö vihannon laitumelta. Ja Balak Zipporin poika oli siihen aikaan Moabilaisten kuningas.

the ox licketh up the grass of the field. And Balak the son of Zippor was king of the Moabites at that time.

5. Ja hän lähetti sanan Petoriin, Bileamille Beorin pojalle, joka asui virran tykönä, kansansa lasten maalla, kutsumaan häntä, sanoen: katso, kansa on lähtenyt Egyptistä, katso, se peittää maan piirin, ja asettaa leirinsä minua vastaan.

5. He sent messengers therefore unto Balaam the son of Beor to Pethor, which is by the river of the land of the children of his people, to call him, saying, Behold, there is a people come out from Egypt: behold, they cover the face of the earth, and they abide over against me:

6. Tule siis nyt ja kiroo minulle tämä kansa; sillä se on minua väkevämpi, että minä löisin häntä, ja hänen maaltani karkottaisin ulos; sillä minä tiedän, ketä sinä siunaat, se on siunattu, ja jota sinä kiroot, se on kirottu.

6. Come now therefore, I pray thee, curse me this people; for they are too mighty for me: peradventure I shall prevail, that we may smite them, and that I may drive them out of the land: for I wot that he whom thou blessest is blessed, and he whom thou cursest is cursed.

7. Ja Moabilaisten vanhimmat ynnä Midianilaisten vanhimpain kanssa menivät sinne, ja heillä oli noitumisen palkka kädessänsä. Ja koska he tulivat Bileamin tykö, sanoivat he hänelle Balakin sanat.

7. And the elders of Moab and the elders of Midian departed with the rewards of divination in their hand; and they came unto Balaam, and spake unto him the words of Balak.

8. Ja hän sanoi heille: olkaat tässä yö, niin minä sanon teille vastauksen, mitä Herra minulle sanova on. Niin olivat Moabilaisten päämiehet Bileamin tykönä.

8. And he said unto them, Lodge here this night, and I will bring you word again, as the LORD shall speak unto me: and the princes of Moab abode with Balaam.

9. Ja Jumala tuli Bileamin tykö ja sanoi: mitkä miehet ne sinun tykönäs ovat?

9. And God came unto Balaam, and said, What men are these with thee?

10. Ja Bileam sanoi Jumalalle: Balak Zipporin poika, Moabilaisten kuningas, lähetti minun tyköni:

10. And Balaam said unto God, Balak the son of Zippor, king of Moab, hath sent unto me, saying,

11. Katso, kansa läksi Egyptistä ja peittää maan piirin: tule siis ja kiroo heitä minulle, että minä voisin sotia heitä vastaan ja karkottaisin heitä pois.

11. Behold, there is a people come out of Egypt, which covereth the face of the earth: come now, curse me them; peradventure I shall be able to overcome them, and drive them out.

12. Mutta Jumala sanoi Bileamille: älä mene heidän kanssansa, äläkä kiroo kansaa, sillä se on siunattu.

12. And God said unto Balaam, Thou shalt not go with them; thou shalt not curse the people: for they are blessed.

13. Silloin Bileam nousi varhain aamulla ja sanoi Balakin päämiehille: menkäät maallenne; sillä ei Herra salli minun teidän kanssanne mennä.

13. And Balaam rose up in the morning, and said unto the princes of Balak, Get you into your land: for the LORD refuseth to give me leave to go with you.

14. Ja Moabilaisten päämiehet nou-

14. And the princes of Moab rose up, and they went unto Balak, and

sivat ja tulivat Balakin tykö, ja sanoivat: ei Bileam tahdo tulla meidän kanssamme.

said, Balaam refuseth to come with us.

15. Niin lähetti Balak päämiehet, vielä usiammat ja jalommat entisiä,

15. And Balak sent yet again princes, more, and more honourable than they.

16. Jotka tultuansa Bileamin tykö sanoivat hänelle: Näin Balak Zipporin poika sanoo sinulle: älä estele tulemasta minun tyköni;

16. And they came to Balaam, and said to him, Thus saith Balak the son of Zippor, Let nothing, I pray thee, hinder thee from coming unto me:

17. Sillä minä teen sinulle suuren kunnian, ja mitäs sanot minulle, sen minä myös teen: tule siis ja kiroo minulle tämä kansa.

17. For I will promote thee unto very great honour, and I will do whatsoever thou sayest unto me: come therefore, I pray thee, curse me this people.

18. Niin vastasi Bileam, ja sanoi Balakin palvelioille: jos Balak antais minulle huoneensa täyden hopiaa ja kultaa, niin en minä sittenkään taida Herran minun Jumalani sanaa käydä ylitse tekemään vähää elikkä paljoa.

18. And Balaam answered and said unto the servants of Balak, If Balak would give me his house full of silver and gold, I cannot go beyond the word of the LORD my God, to do less or more.

19. Vaan olkaat kuitenkin tekin tämä yö tässä, niin minä tahdon tiedustaa, mitä Herra vielä minun kanssani puhuva on.

19. Now therefore, I pray you, tarry ye also here this night, that I may know what the LORD will say unto me more.

20. Silloin Jumala tuli yöllä Bileamin

20. And God came unto Balaam at

tykö ja sanoi hänelle: jos ne miehet ovat tulleet kutsumaan sinua, niin nouse ja mene heidän kanssansa, vaan kuitenkin, mitä minä sinulle sanon, sen pitää sinun tekemän.

21. Niin Bileam nousi varhain aamulla, valjasti aasinsa ja seurasi Moabilaisten päämiehiä.

22. Mutta Jumalan viha julmistui, että hän sinne meni. Ja Herran enkeli seisoi tiellä häntä vastassa, mutta hän ajoi aasillansa ja kaksi hänen palveliaansa oli hänen kanssansa.

23. Ja aasi näki Herran enkelin seisovan tiellä ja hänen miekkansa vedetyn ulos hänen kädessänsä, niin aasi poikkesi tieltä ja meni kedolle: vaan Bileam löi aasia ohjataksensa häntä tielle.

24. Niin Herran enkeli astui ahtaasen tanhuaan, viinamäen vaiheelle, jossa aidat molemmin puolin olivat.

25. Ja koska aasi näki Herran enkelin, ahdisti hän itsensä aitaa vastaan, ja likisti Bileamin jalan aitaa

night, and said unto him, If the men come to call thee, rise up, and go with them; but yet the word which I shall say unto thee, that shalt thou do.

21. And Balaam rose up in the morning, and saddled his ass, and went with the princes of Moab.

22. And God's anger was kindled because he went: and the angel of the LORD stood in the way for an adversary against him. Now he was riding upon his ass, and his two servants were with him.

23. And the ass saw the angel of the LORD standing in the way, and his sword drawn in his hand: and the ass turned aside out of the way, and went into the field: and Balaam smote the ass, to turn her into the way.

24. But the angel of the LORD stood in a path of the vineyards, a wall being on this side, and a wall on that side.

25. And when the ass saw the angel of the LORD, she thrust herself

vastaan, ja sitte hän kovemmin löi häntä.

26. Niin Herran enkeli meni edespäin ja seisoi ahtaassa paikassa, kussa ei ollut varaa poiketa oikialle eli vasemmalle puolelle.
27. Ja kuin aasi näki Herran enkelin, laski hän Bileamin alla polvillensa; niin Bileam sangen suuresti vihastui ja löi aasia sauvallansa.

28. Silloin Herra avasi aasin suun, ja se sanoi Bileamille: mitä minä olen rikkonut sinua vastaan, ettäs minua kolmasti hosunut olet?

29. Bileam sanoi aasille: ettäs pilkkasit minua. Jos minun kädessäni miekka olis, niin minä sinun tappaisin.
30. Sanoi aasi Bileamille: enkö minä ole sinun aasis, jolla sinä tähän asti ajanut olet? olenko siis minä ikänä ennen niin tehnyt sinua vastaan ? Hän vastasi: et.

unto the wall, and crushed Balaam's foot against the wall: and he smote her again.
26. And the angel of the LORD went further, and stood in a narrow place, where was no way to turn either to the right hand or to the left.
27. And when the ass saw the angel of the LORD, she fell down under Balaam: and Balaam's anger was kindled, and he smote the ass with a staff.
28. And the LORD opened the mouth of the ass, and she said unto Balaam, What have I done unto thee, that thou hast smitten me these three times?
29. And Balaam said unto the ass, Because thou hast mocked me: I would there were a sword in mine hand, for now would I kill thee.
30. And the ass said unto Balaam, Am not I thine ass, upon which thou hast ridden ever since I was thine unto this day? was I ever wont to do so unto thee? And he said, Nay.

31. Silloin avasi Herra Bileamin silmät, että hän näki Herran enkelin seisovan tiellä, ja avoimen miekan hänen kädessänsä; ja hän kumarsi, ja lankesi kasvoillensa.

31. Then the LORD opened the eyes of Balaam, and he saw the angel of the LORD standing in the way, and his sword drawn in his hand: and he bowed down his head, and fell flat on his face.

32. Niin sanoi Herran enkeli hänelle: miksi sinä jo kolmasti sinun aasias hosuit? katsos, minä läksin sinua vastoin seisomaan; sillä tämä tie on nurja minun edessäni.

32. And the angel of the LORD said unto him, Wherefore hast thou smitten thine ass these three times? behold, I went out to withstand thee, because thy way is perverse before me:

33. Ja aasi näki minun, ja poikkesi jo kolme erää minun edestäni; vaan jollei hän olisi minun edestäni poikennut, niin minä nyt sinun tappaisin ja jättäisin aasin elämään.

33. And the ass saw me, and turned from me these three times: unless she had turned from me, surely now also I had slain thee, and saved her alive.

34. Niin Bileam sanoi Herran enkelille: minä olen syntiä tehnyt; sillä en minä tietänyt, että sinä seisoit minun vastassani tiellä. Nyt siis, jollei se sinulle kelpaa, niin minä palajan takaperin.

34. And Balaam said unto the angel of the LORD, I have sinned; for I knew not that thou stoodest in the way against me: now therefore, if it displease thee, I will get me back again.

35. Ja Herran enkeli sanoi Bileamille: mene miesten kanssa, vaan ei sinun pidä puhuman muuta, kuin minä sinulle sanon: ja Bileam seurasi Balakin päämiehiä.

35. And the angel of the LORD said unto Balaam, Go with the men: but only the word that I shall speak unto thee, that thou shalt speak. So Balaam went with the princes of

Balak.

36. Koska Balak kuuli Bileamin tulevan, läksi hän häntä vastaan Moabilaisten kaupunkiin, joka Arnonin rajoissa on, juuri rajan äärellä.

36. And when Balak heard that Balaam was come, he went out to meet him unto a city of Moab, which is in the border of Arnon, which is in the utmost coast.

37. Ja balak sanoi Bileamille: enkö minä sanaa lähettänyt sinun perääs, kutsumaan sinua? miksi siis et sinä tullut minun tyköni? vai luulitkos, etten minä olisi sen edestä sinua taitanut kunnioittaa?

37. And Balak said unto Balaam, Did I not earnestly send unto thee to call thee? wherefore camest thou not unto me? am I not able indeed to promote thee to honour?

38. Ja Bileam vastasi häntä: katso, minä tulin nyt sinun tykös; vaan onko minulla voimaa mitään puhua? Sen minkä Jumala minun suuhuni antaa, sen minä puhun.

38. And Balaam said unto Balak, Lo, I am come unto thee: have I now any power at all to say any thing? the word that God putteth in my mouth, that shall I speak.

39. Ja niin Bileam meni Balakin kanssa, ja he tulivat Kujakaupunkiin,

39. And Balaam went with Balak, and they came unto Kirjathhuzoth.

40. Ja Balak uhrasi karjaa ja lampaita, ja lähetti Bileamin ja päämiesten perään, jotka hänen kanssansa olivat.

40. And Balak offered oxen and sheep, and sent to Balaam, and to the princes that were with him.

41. Mutta huomeneltain tapahtui, että Balak otti Bileamin, ja vei hänen Baalin kukkulalle, näkemään sieltä kansan ääreen.

41. And it came to pass on the morrow, that Balak took Balaam, and brought him up into the high places of Baal, that thence he might

see the utmost part of the people.

23 luku

1. Ja Bileam sanoi Balakille: rakenna minulle tähän seitsemän alttaria, ja valmista minulle tässä seitsemän mullia, ja seitsemän oinasta.
1. And Balaam said unto Balak, Build me here seven altars, and prepare me here seven oxen and seven rams.

2. Balak teki niinkuin Bileam sanoi, ja Balak ja Bileam uhrasivat (kullakin) alttarilla mullin ja oinaan.
2. And Balak did as Balaam had spoken; and Balak and Balaam offered on every altar a bullock and a ram.

3. Ja Bileam sanoi Balakille: seiso polttouhris tykönä, ja minä menen tuonne. Kukaties Herra tulee minua kohtaamaan, ja mitä hän minulle tietää antaa, sen minä tahdon sinulle ilmoittaa. Ja hän meni pois korkialle paikalle.
3. And Balaam said unto Balak, Stand by thy burnt offering, and I will go: peradventure the LORD will come to meet me: and whatsoever he sheweth me I will tell thee. And he went to an high place.

4. Ja Jumala kohtasi Bileamin; mutta hän sanoi hänelle: seitsemän alttaria minä valmistin, ja olen uhrannut mullin ja oinaan (joka) alttarilla.
4. And God met Balaam: and he said unto him, I have prepared seven altars, and I have offered upon every altar a bullock and a ram.

5. Ja Herra pani Bileamin suuhun sanat, ja sanoi: palaja Balakin tykö ja puhu näin.
5. And the LORD put a word in Balaam's mouth, and said, Return unto Balak, and thus thou shalt speak.

6. Ja koska hän tuli jälleen hänen tykönsä, katso, niin hän seisoi polttouhrinsa tykönä, kaikkein Moabin päämiesten kanssa.

6. And he returned unto him, and, lo, he stood by his burnt sacrifice, he, and all the princes of Moab.

7. Niin alkoi hän puheensa ja sanoi: Syriasta on Balak Moabilaisten kuningas minua tuottanut, idän puolisilta vuorilta: tule ja kiroo minulle Jakob, tule sadattele Israelia.

7. And he took up his parable, and said, Balak the king of Moab hath brought me from Aram, out of the mountains of the east, saying, Come, curse me Jacob, and come, defy Israel.

8. Kuinka minun pitää kirooman sitä, jota ei Jumalakaan kiroo? kuinka minä sitä sadattelen, jota ei Herrakaan sadattele?

8. How shall I curse, whom God hath not cursed? or how shall I defy, whom the LORD hath not defied?

9. Sillä vuorten kukkuloilta minä hänen näen, ja korkeuksista minä häntä katselen. Katso, se kansa pitää asuman yksinänsä, ja ei pidä pakanain sekaan luettaman.

9. For from the top of the rocks I see him, and from the hills I behold him: lo, the people shall dwell alone, and shall not be reckoned among the nations.

10. Kuka lukee Jakobin tomus, ja neljännen osan Israelin lapsista? Minun sieluni kuolkoon vanhurskasten kuolemalla, ja minun loppuni olkoon niinkuin heidän loppunsa.

10. Who can count the dust of Jacob, and the number of the fourth part of Israel? Let me die the death of the righteous, and let my last end be like his!

11. Niin sanoi Balak Bileamille: mitäs minun teet? Minä tuotin sinun kiroilemaan vihollisiani, ja katso, sinä täydellisesti siunaat heitä.

11. And Balak said unto Balaam, What hast thou done unto me? I took thee to curse mine enemies, and, behold, thou hast blessed

them altogether.

12. Hän vastasi, ja sanoi: eikö minun pidä sitä pitämän ja puhuman, mitä Herra minun suuhuni antaa?

12. And he answered and said, Must I not take heed to speak that which the LORD hath put in my mouth?

13. Balak sanoi hänelle: tule siis minun kanssani toiseen paikkaan, jostas hänen saat nähdä. Ainoastaan hänen äärimäisensä sinä taidat nähdä, vaan et näe kaikkia: kiroo häntä minulle sieltä.

13. And Balak said unto him, Come, I pray thee, with me unto another place, from whence thou mayest see them: thou shalt see but the utmost part of them, and shalt not see them all: and curse me them from thence.

14. Ja hän vei hänen Vartialakeudelle, Pisgan kukkulalle, ja rakensi seitsemän alttaria, ja uhrasi (joka) alttarilla mullin ja oinaan.

14. And he brought him into the field of Zophim, to the top of Pisgah, and built seven altars, and offered a bullock and a ram on every altar.

15. Ja hän sanoi Balakille: seiso tässä polttouhris tykönä, ja minä tahdon kohdata (häntä) tuolla.

15. And he said unto Balak, Stand here by thy burnt offering, while I meet the LORD yonder.

16. Ja Herra tuli Bileamia vastaan, ja antoi sanat hänen suuhunsa, ja sanoi: mene jälleen Balakin tykö ja sano näin.

16. And the LORD met Balaam, and put a word in his mouth, and said, Go again unto Balak, and say thus.

17. Ja kuin hän tuli hänen tykönsä jälleen, katso, hän seisoi polttouhrinsa tykönä Moabin päämiesten kanssa. Ja Balak sanoi hänelle: mitä

17. And when he came to him, behold, he stood by his burnt offering, and the princes of Moab with him. And Balak said unto him, What hath

Herra sanoi?
18. Ja hän toi puheensa edes, ja sanoi: nouse, Balak ja kuule, kuuntele minua, Zipporin poika:

19. Ei ole Jumala ihminen, että hän valhettelis, taikka ihmisen lapsi, että hän jotakin katuis. Pitäiskö hänen jotakin sanoman, ja ei tekemän? Pitäiskö hänen jotakin puhuman, ja ei täyttämän?
20. Katso, siunauksen olen minä saanut: hän myös siunasi, ja en minä taida sitä muuttaa.
21. Ei nähdä vääryyttä Jakobissa, eikä havaita pahuutta Israelissa. Herra hänen Jumalansa on hänen tykönänsä, ja Kuninkaan basuna on hänen seassansa.
22. Jumala on hänen johdattanut Egyptistä: hänen väkevyytensä on niinkuin yksisarvisen väkevyys.
23. Sillä ei yhtään velhoa ole Jakobissa eikä noitaa Israelissa: ajallansa pitää sanottaman Jakobille ja Israelille, mitä Jumala tehnyt on.

the LORD spoken?
18. And he took up his parable, and said, Rise up, Balak, and hear; hearken unto me, thou son of Zippor:
19. God is not a man, that he should lie; neither the son of man, that he should repent: hath he said, and shall he not do it? or hath he spoken, and shall he not make it good?
20. Behold, I have received commandment to bless: and he hath blessed; and I cannot reverse it.
21. He hath not beheld iniquity in Jacob, neither hath he seen perverseness in Israel: the LORD his God is with him, and the shout of a king is among them.
22. God brought them out of Egypt; he hath as it were the strength of an unicorn.
23. Surely there is no enchantment against Jacob, neither is there any divination against Israel: according to this time it shall be said of Jacob and of Israel, What hath God wrought!

24. Katso sen kansan pitää nouseman niinkuin syömäri jalopeura, ja karkaaman niinkuin tarkka jalopeura, ja ei pidä hänen maata paneman siihenasti että hän saaliin syö, ja juo niiden verta, jotka tapetut ovat.

24. Behold, the people shall rise up as a great lion, and lift up himself as a young lion: he shall not lie down until he eat of the prey, and drink the blood of the slain.

25. Niin sanoi Balak Bileamille: ellet ollenkaan tahdo kirota heitä, niin älä suinkaan siunaakaan heitä.

25. And Balak said unto Balaam, Neither curse them at all, nor bless them at all.

26. Bileam vastasi, ja sanoi Balakille: enkö minä puhunut sinulle, sanoen: kaikki mitä Herra puhuva on, pitää minun tekemän?

26. But Balaam answered and said unto Balak, Told not I thee, saying, All that the LORD speaketh, that I must do?

27. Ja Balak sanoi Bileamille: tule, minä vien sinun toiseen paikkaan: mitämaks Jumalalle kelpaa, ettäs häntä sieltä kiroilisit minulle.

27. And Balak said unto Balaam, Come, I pray thee, I will bring thee unto another place; peradventure it will please God that thou mayest curse me them from thence.

28. Ja Balak vei Bileamin Peorin vuoren kukkulalle, joka korpeen päin on.

28. And Balak brought Balaam unto the top of Peor, that looketh toward Jeshimon.

29. Ja Bileam sanoi Balakille: rakenna tähän minulle seitsemän alttaria, ja valmista minulle tässä seitsemän mullia ja seitsemän oinasta.

29. And Balaam said unto Balak, Build me here seven altars, and prepare me here seven bullocks and seven rams.

30. Balak teki niinkuin Bileam sanoi, ja uhrasi (kullakin) alttarilla mullin

30. And Balak did as Balaam had said, and offered a bullock and a

ja oinaan.

ram on every altar.

24 luku

1. Koska Bileam näki kelpaavan Herralle, hän siunasi Israelia, ei mennyt hän pois, niinkuin ennen, etsimään ilmoitusta, vaan käänsi kasvonsa korpeen päin.

1. And when Balaam saw that it pleased the LORD to bless Israel, he went not, as at other times, to seek for enchantments, but he set his face toward the wilderness.

2. Ja Bileam nosti silmänsä ja näki Israelin sioittaneen itsensä sukukuntainsa jälkeen, ja Jumalan henki tuli hänen päällensä.

2. And Balaam lifted up his eyes, and he saw Israel abiding in his tents according to their tribes; and the spirit of God came upon him.

3. Ja hän toi edes puheensa, ja sanoi: näitä sanoo Bileam Beorin poika, näitä sanoo se mies, jonka silmät avatut ovat.

3. And he took up his parable, and said, Balaam the son of Beor hath said, and the man whose eyes are open hath said:

4. Näitä sanoo se, joka kuulee Jumalan puheet, se, joka Kaikkivaltiaan ilmoitukset näkee, joka lankee maahan, ja hänen silmänsä avataan.

4. He hath said, which heard the words of God, which saw the vision of the Almighty, falling into a trance, but having his eyes open:

5. Kuinka kauniit ovat sinun majas, Jakob, ja sinun asumas, Israel?

5. How goodly are thy tents, O Jacob, and thy tabernacles, O Israel!

6. Niinkuin ojat levitetään, niinkuin yrttitarha virran vieressä, niinkuin aloes, jonka Herra istuttaa, niinkuin sedripuu veden tykönä.

6. As the valleys are they spread forth, as gardens by the river's side, as the trees of lign aloes which the LORD hath planted, and as cedar

trees beside the waters.

7. Veden pitää vuotaman hänen ämpäristänsä, ja hänen siemenensä on paljoissa vesissä. Hänen kuninkaansa pitää oleman korkiamman Agagia, ja hänen valtakuntansa pitää korotettaman.

7. He shall pour the water out of his buckets, and his seed shall be in many waters, and his king shall be higher than Agag, and his kingdom shall be exalted.

8. Jumala johdatti hänen Egyptistä, hänen väkevyytensä on niinkuin yksisarvisen väkevyys: hänen pitää nielemän pakanat vihollisensa, ja heidän luunsa murentaman, ja nuolillansa ampuman lävitse.

8. God brought him forth out of Egypt; he hath as it were the strength of an unicorn: he shall eat up the nations his enemies, and shall break their bones, and pierce them through with his arrows.

9. Hän pani maata niinkuin tarkka jalopeura, ja niinkuin syömäri jalopeura: kuka tohtii herättää häntä? Siunattu olkoon se, joka sinua siunaa, kirottu olkoon se, joka sinua kiroo.

9. He couched, he lay down as a lion, and as a great lion: who shall stir him up? Blessed is he that blesseth thee, and cursed is he that curseth thee.

10. Silloin Balakin viha julmistui Bileamia vastaan, ja löi käsiänsä yhteen, ja sanoi hänelle: minä kutsuin sinua kiroomaan vihollisiani, ja katso, sinä jo kolmasti täydellisesti siunasit heitä.

10. And Balak's anger was kindled against Balaam, and he smote his hands together: and Balak said unto Balaam, I called thee to curse mine enemies, and, behold, thou hast altogether blessed them these three times.

11. Pakene kohta sialles. Minä ajattelin kunnioittaa sinua suuresti, ja

11. Therefore now flee thou to thy place: I thought to promote thee

katso, Herra on sen kunnian estänyt sinulta.

unto great honour; but, lo, the LORD hath kept thee back from honour.

12. Ja Bileam puhui Balakille: enkö minä puhunut sanansaattajilles, kuin sinä lähetit minun tyköni, sanoen:

12. And Balaam said unto Balak, Spake I not also to thy messengers which thou sentest unto me, saying,

13. Jos Balak antais minulle huoneensa täyden hopiaa ja kultaa, en minä taida senvuoksi Herran sanaa käydä ylitse, tekemään hyvää eli pahaa minun mieleni jälkeen; vaan mitä Herra sanoo, sen pitää myös minun sanoman.

13. If Balak would give me his house full of silver and gold, I cannot go beyond the commandment of the LORD, to do either good or bad of mine own mind; but what the LORD saith, that will I speak?

14. Ja nyt katso, koska minä menen kansani tykö, niin tule, minä neuvon sinua, mitä tämä kansa sinun kansalles tekevä on, viimeisellä ajalla.

14. And now, behold, I go unto my people: come therefore, and I will advertise thee what this people shall do to thy people in the latter days.

15. Ja hän piti puheen, ja sanoi: näin sanoo Bileam Beorin poika, näin sanoo se mies, jonka silmät avatut ovat.

15. And he took up his parable, and said, Balaam the son of Beor hath said, and the man whose eyes are open hath said:

16. Sen sanoo se, joka kuulee Jumalan puheen, ja se, jolla Ylimmäisen tieto on, joka näkee Kaikkivaltiaan ilmestyksen, joka lankee maahan, ja hänen silmänsä avataan:

16. He hath said, which heard the words of God, and knew the knowledge of the most High, which saw the vision of the Almighty, falling into a trance, but having his

eyes open:

17. Minä saan nähdä hänen, mutta en nyt: minä katselen häntä, vaan en läheltä. Tähti nousee Jakobista, ja valtikka tulee Israelista, ja musertaa Moabin ruhtinaat, ja hävittää kaikki Setin lapset.

17. I shall see him, but not now: I shall behold him, but not nigh: there shall come a Star out of Jacob, and a Sceptre shall rise out of Israel, and shall smite the corners of Moab, and destroy all the children of Sheth.

18. Hän omistaa Edomin, ja Seir tulee vihollistensa vallan alle, vaan Israel tekee voimallisia töitä.

18. And Edom shall be a possession, Seir also shall be a possession for his enemies; and Israel shall do valiantly.

19. Jakobista tulee hallitsia, ja hävittää mitä tähteeksi jäänyt on kaupungeista.

19. Out of Jacob shall come he that shall have dominion, and shall destroy him that remaineth of the city.

20. Ja kuin hän näki Amalekilaiset, piti hän puheen ja sanoi: Amalek ensimäinen pakanain seassa, vaan viimeiseltä sinä peräti hävitetään.

20. And when he looked on Amalek, he took up his parable, and said, Amalek was the first of the nations; but his latter end shall be that he perish for ever.

21. Ja kuin hän näki Keniläiset, piti hän puheen, ja sanoi: sinun asumises on vahva, ja sinä teit pesäs kallioon,

21. And he looked on the Kenites, and took up his parable, and said, Strong is thy dwellingplace, and thou puttest thy nest in a rock.

22. Vaan sinä Kain poltetaan, siihenasti kuin Assur vie sinun vankina pois.

22. Nevertheless the Kenite shall be wasted, until Asshur shall carry thee away captive.

23. Vihdoin piti hän puheen, ja sanoi: voi! kuka elää silloin, kuin väkevä Jumala näitä on tekevä?
24. Ja haahdet Kittimin rannoilta kukistavat Assurin ja kukistavat Eberin, vaan hän itse myös hukkuu.
25. Ja Bileam nousi ja meni matkaansa, ja tuli jälleen siallensa, ja Balak myös meni tietänsä myöten.

23. And he took up his parable, and said, Alas, who shall live when God doeth this!
24. And ships shall come from the coast of Chittim, and shall afflict Asshur, and shall afflict Eber, and he also shall perish for ever.
25. And Balaam rose up, and went and returned to his place: and Balak also went his way.

25 luku

1. Ja Israel asui Sittimissä, ja kansa rupesi tekemään huorin Moabilaisten tytärten kanssa,
2. Jotka kutsuivat kansan epäjumalainsa uhrille: ja kansa söi, ja kumarsi heidän epäjumaliansa.
3. Ja Israel yhdisti itsensä BaalPeorin kanssa: niin Herran viha julmistui Israelia vastaan.
4. Ja Herra sanoi Mosekselle: ota kaikki kansan päämiehet, ja hirtä heidät Herralle aurinkoa vastaan, että Herran vihan julmuus käännettäisiin Israelista pois.

1. And Israel abode in Shittim, and the people began to commit whoredom with the daughters of Moab.
2. And they called the people unto the sacrifices of their gods: and the people did eat, and bowed down to their gods.
3. And Israel joined himself unto Baalpeor: and the anger of the LORD was kindled against Israel.
4. And the LORD said unto Moses, Take all the heads of the people, and hang them up before the LORD against the sun, that the fierce anger of the LORD may be turned

away from Israel.

5. Ja Moses sanoi Israelin tuomareille: jokainen tappakoon väkensä, jotka BaalPeorin kanssa ovat itsensä yhdistäneet.

5. And Moses said unto the judges of Israel, Slay ye every one his men that were joined unto Baalpeor.

6. Ja katso, mies Israelin lapsista tuli ja toi veljeinsä sekaan Midianilaisen vaimon, Moseksen ja kaikkein Israelin lasten joukon nähden, jotka itkivät seurakunnan majan ovessa.

6. And, behold, one of the children of Israel came and brought unto his brethren a Midianitish woman in the sight of Moses, and in the sight of all the congregation of the children of Israel, who were weeping before the door of the tabernacle of the congregation.

7. Kuin Pinehas Eleatsarin poika, papin Aaronin pojanpoika sen näki, nousi hän kansan keskeltä ja otti keihään käteensä,

7. And when Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron the priest, saw it, he rose up from among the congregation, and took a javelin in his hand;

8. Ja meni Israelin miehen jälkeen makausmajaan, ja pisti heidät molemmat sekä Israelin miehen, että vaimon vatsasta lävitse: niin rangaistus lakkasi jälleen Israelin lapsista.

8. And he went after the man of Israel into the tent, and thrust both of them through, the man of Israel, and the woman through her belly. So the plague was stayed from the children of Israel.

9. Ja siinä rangaistuksessa surmattiin neljäkolmattakymmentä tuhatta.

9. And those that died in the plague were twenty and four thousand.

10. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
11. Pinehas Eleatsarin poika, papin Aaronin pojanpoika, on kääntänyt julmuuteni pois Israelin lasten päältä, siinä että hän oli kiivas minun kiivauteni tähden heidän keskellänsä, etten minä kiivaudessani hukuttanut Israelin lapsia.
12. Sentähden sano: katso, minä annan hänelle minun rauhani liiton.
13. Ja hänellä ja hänen siemenellänsä hänen jälkeensä pitää oleman ijankaikkisen pappeuden liiton, että hän oli kiivas Jumalallensa ja sovitti Israelin lapset.

14. Ja lyödyn Israelin miehen nimi, joka Midianilaisen vaimon kanssa lyötiin, oli Simri Salun poika, isän Simeonin huoneen päämies.

15. Mutta Midianilaisen vaimon nimi, joka myös lyötiin, oli Kosbi, Zurin, Midianin kansan huoneen päämiehen, tytär.

10. And the LORD spake unto Moses, saying,
11. Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron the priest, hath turned my wrath away from the children of Israel, while he was zealous for my sake among them, that I consumed not the children of Israel in my jealousy.
12. Wherefore say, Behold, I give unto him my covenant of peace:
13. And he shall have it, and his seed after him, even the covenant of an everlasting priesthood; because he was zealous for his God, and made an atonement for the children of Israel.
14. Now the name of the Israelite that was slain, even that was slain with the Midianitish woman, was Zimri, the son of Salu, a prince of a chief house among the Simeonites.
15. And the name of the Midianitish woman that was slain was Cozbi, the daughter of Zur; he was head over a people, and of a chief house in Midian.

16. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
17. Ahdistakaat Midianilaisia, ja lyökäät heitä.
18. Sillä he ovat teitä ahdistaneet kavaluuksillansa, joilla he teidät pettäneet ovat Peorin kautta, ja sisarensa Kosbin kautta, Midianilaisten päämiehen tyttären, joka lyötiin rangaistuksen päivänä, Peorin tähden.

16. And the LORD spake unto Moses, saying,
17. Vex the Midianites, and smite them:
18. For they vex you with their wiles, wherewith they have beguiled you in the matter of Peor, and in the matter of Cozbi, the daughter of a prince of Midian, their sister, which was slain in the day of the plague for Peor's sake.

26 luku

1. Ja tapahtui, rangaistuksen jälkeen, että Herra puhui Mosekselle ja Eleatsarille, papin Aaronin pojalle, sanoen:
2. Lue koko Israelin lasten joukko kahdenkymmenen vuotiset ja sen ylitse, heidän isäinsä huoneen jälkeen, kaikki jotka sotaan Israelissa kelpaavat.
3. Ja Moses ja pappi Eleatsar puhuivat heidän kanssansa, Moabin kedoilla, Jordanin tykönä, Jerihon kohdalla, sanoen:
4. Ne jotka ovat kahdenkymmenen

1. And it came to pass after the plague, that the LORD spake unto Moses and unto Eleazar the son of Aaron the priest, saying,
2. Take the sum of all the congregation of the children of Israel, from twenty years old and upward, throughout their fathers' house, all that are able to go to war in Israel.
3. And Moses and Eleazar the priest spake with them in the plains of Moab by Jordan near Jericho, saying,
4. Take the sum of the people, from

vuotiset ja sen ylitse, niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle ja Israelin lapsille, jotka Egyptistä lähteneet olivat.

5. Ruben Israelin esikoinen: Rubenin lapset: Hanok, josta on Hanokilaisten sukukunta: Pallu, siitä Pallulaisten sukukunta:

6. Hetsron, hänestä Hetsronilaisten sukukunta: Karmi, josta Karmilaisten sukukunta:

7. Nämät ovat Rubenilaisten sukukunnat. Ja heidän lukunsa oli kolmeviidettäkymmentä tuhatta seitsemänsataa ja kolmekymmentä.

8. Mutta Pallun poika oli Eliab.

9. Ja Eliabin pojat, Nemuel ja Datan ja Abiram. Nämät ovat Datan ja Abiram, jotka kutsuttiin kansasta, jotka asettivat heitänsä Mosesta ja Aaronia vastaan Koran eriseurassa, koska he asettivat heitänsä Herraa vastaan,

10. Ja maa avasi suunsa ja nieli heidät ja Koran, koska se eriseura

twenty years old and upward; as the LORD commanded Moses and the children of Israel, which went forth out of the land of Egypt.

5. Reuben, the eldest son of Israel: the children of Reuben; Hanoch, of whom cometh the family of the Hanochites: of Pallu, the family of the Palluites:

6. Of Hezron, the family of the Hezronites: of Carmi, the family of the Carmites.

7. These are the families of the Reubenites: and they that were numbered of them were forty and three thousand and seven hundred and thirty.

8. And the sons of Pallu; Eliab.

9. And the sons of Eliab; Nemuel, and Dathan, and Abiram. This is that Dathan and Abiram, which were famous in the congregation, who strove against Moses and against Aaron in the company of Korah, when they strove against the LORD:

10. And the earth opened her

kuoli, ja koska myös tuli söi viisikymmentä miestä kolmattasataa, ja tulivat merkiksi.

mouth, and swallowed them up together with Korah, when that company died, what time the fire devoured two hundred and fifty men: and they became a sign.

11. Vaan Koran lapset ei kuolleet.

11. Notwithstanding the children of Korah died not.

12. Simeonin lapset heidän sukukunnissansa: Nemuel, hänestä Nemuelilaisten sukukunta: Jamin, hänestä Jaminilaisten sukukunta: Jakin, hänestä Jakinilaisten sukukunta:

12. The sons of Simeon after their families: of Nemuel, the family of the Nemuelites: of Jamin, the family of the Jaminites: of Jachin, the family of the Jachinites:

13. Sera, hänestä Seralaisten sukukunta: Saul, hänestä Saulilaisten sukukunta.

13. Of Zerah, the family of the Zarhites: of Shaul, the family of the Shaulites.

14. Nämät ovat Simeonilaisten sukukunnat, kaksikolmattakymmentä tuhatta ja kaksisataa.

14. These are the families of the Simeonites, twenty and two thousand and two hundred.

15. Gadin lapset heidän sukukunnissansa: Sephon, hänestä Sephonilaisten sukukunta: Haggi, hänestä Haggilaisten sukukunta: Suni, hänestä Sunilaisten sukukunta:

15. The children of Gad after their families: of Zephon, the family of the Zephonites: of Haggi, the family of the Haggites: of Shuni, the family of the Shunites:

16. Osni, hänestä Osnilaisten sukukunta: Eri, hänestä Eriläisten sukukunta:

16. Of Ozni, the family of the Oznites: of Eri, the family of the Erites:

17. Arod, hänestä Arodilaisten sukukunta: Ariel, hänestä Arielilaisten sukukunta:
17. Of Arod, the family of the Arodites: of Areli, the family of the Arelites.
18. Nämät ovat Gadin lasten sukukunnat, heidän lukunsa jälkeen: neljäkymmentä tuhatta ja viisisataa.
18. These are the families of the children of Gad according to those that were numbered of them, forty thousand and five hundred.
19. Juudan lapset, Ger ja Onan: ja Ger ja Onan kuolivat Kanaanin maalla.
19. The sons of Judah were Er and Onan: and Er and Onan died in the land of Canaan.
20. Ja Juudan lapset heidän sukukunnissansa olivat: Sela, hänestä Selanilaisten sukukunta: Perets, hänestä Peretsiläisten sukukunta: Sera, hänestä Seralaisten sukukunta:
20. And the sons of Judah after their families were; of Shelah, the family of the Shelanites: of Pharez, the family of the Pharzites: of Zerah, the family of the Zarhites.
21. Mutta Peretsin lapset olivat, Hetsron, hänestä Hetsronilaisten sukukunta: Hamul, hänestä Hamulilaisten sukukunta.
21. And the sons of Pharez were; of Hezron, the family of the Hezronites: of Hamul, the family of the Hamulites.
22. Nämät ovat Juudan sukukunnat, heidän lukunsa jälkeen: kuusikahdeksattakymmentä tuhatta ja viisisataa.
22. These are the families of Judah according to those that were numbered of them, threescore and sixteen thousand and five hundred.
23. Isaskarin lapset heidän sukukunnissansa: Tola, hänestä Tolalaisten sukukunta: Phua, hänestä Phualaisten sukukunta.
23. Of the sons of Issachar after their families: of Tola, the family of the Tolaites: of Pua, the family of the Punites:

24. Jasub, hänestä Jasubilaisten sukukunta: Simron, hänestä Simronilaisten sukukunta.
25. Nämät ovat Isaskarin sukukunnat, heidän lukunsa jälkeen: neljäseitsemättäkymmentä tuhatta ja kolmesataa.
26. Sebulonin lapset heidän sukukunnissansa: Sered, hänestä Serediläisten sukukunta: Elon, hänestä Elonilaisten sukukunta: Jahlel, hänestä Jahlelilaisten sukukunta.
27. Nämät ovat Sebulonin sukukunnat, lukunsa jälkeen: kuusikymmentä tuhatta ja viisisataa.

28. Josephin lapset sukukunnissansa: Manasse ja Ephraim.

29. Manassen lapset: Makir, hänestä Makirilaisten sukukunta. Makir siitti Gileadin, hänestä Gileadilaisten sukukunta.
30. Nämät ovat Gileadin lapset: Jeser, hänestä Jeseriläisten sukukunta: Helek, hänestä Helekiläisten sukukunta:

24. Of Jashub, the family of the Jashubites: of Shimron, the family of the Shimronites.
25. These are the families of Issachar according to those that were numbered of them, threescore and four thousand and three hundred.
26. Of the sons of Zebulun after their families: of Sered, the family of the Sardites: of Elon, the family of the Elonites: of Jahleel, the family of the Jahleelites.
27. These are the families of the Zebulunites according to those that were numbered of them, threescore thousand and five hundred.
28. The sons of Joseph after their families were Manasseh and Ephraim.
29. Of the sons of Manasseh: of Machir, the family of the Machirites: and Machir begat Gilead: of Gilead come the family of the Gileadites.
30. These are the sons of Gilead: of Jeezer, the family of the Jeezerites: of Helek, the family of the Helekites:

31. Asriel, hänestä Asrielilaisten sukukunta: Sikem, hänestä Sikemiläisten sukukunta.
32. Semida, hänestä Semidalaisten sukukunta: Hepher, hänestä Hepheriläisten sukukunta.
33. Mutta Zelophkad oli Hepherin poika, ja ei hänellä ollut poikia, mutta ainoastaan tyttäriä, ja Zelophkadin tytärten nimet: Makla, Noa, Hogla, Milka ja Tirtsa.

34. Nämät ovat Manassen sukukunnat, heidän lukunsa oli kaksikuudettakymmentä tuhatta ja seitsemänsataa.
35. Nämät ovat Ephraimin lapset heidän sukukunnissansa: Suthelak, hänestä Sutalkilaisten sukukunta: Beker, hänestä Bakrilaisten sukukunta: Tahan, hänestä Tahanilaisten sukukunta.
36. Vaan Suthelakin lapset olivat Eran, hänestä Eranilaisten sukukunta.
37. Nämät ovat Ephraimin lasten sukukunnat: heidän lukunsa oli kak-

31. And of Asriel, the family of the Asrielites: and of Shechem, the family of the Shechemites:
32. And of Shemida, the family of the Shemidaites: and of Hepher, the family of the Hepherites.
33. And Zelophehad the son of Hepher had no sons, but daughters: and the names of the daughters of Zelophehad were Mahlah, and Noah, Hoglah, Milcah, and Tirzah.
34. These are the families of Manasseh, and those that were numbered of them, fifty and two thousand and seven hundred.
35. These are the sons of Ephraim after their families: of Shuthelah, the family of the Shuthalhites: of Becher, the family of the Bachrites: of Tahan, the family of the Tahanites.
36. And these are the sons of Shuthelah: of Eran, the family of the Eranites.
37. These are the families of the sons of Ephraim according to those that were numbered of them, thirty

sineljättäkymmentä tuhatta ja viisisataa. Nämät ovat Josephin lapset heidän sukukunnissansa.

38. BenJaminin lapset heidän sukukunnissansa: Bela, hänestä Belalaisten sukukunta: Asbel hänestä Asbelilaisten sukukunta: Ahiram, hänestä Ahiramilaisten sukukunta.

39. Sephupham, hänestä Sephuphamilaisten sukukunta: Hupham, hänestä Huphamilaisten sukukunta.

40. Mutta Belan lapset olivat Ard ja Naeman, näistä Ardilaisten ja Naemanilaisten sukukunta.

41. Nämät ovat BenJaminin lapset heidän sukukunnissansa: heidän lukunsa oli viisiviidettäkymmentä tuhatta ja kuusisataa.

42. Nämät ovat Danin lapset heidän sukukunnissansa: Suham, hänestä Suhamilaisten sukukunta. Nämät ovat Danin lapset heidän sukukunnissansa.

43. Ja olivat kaikki yhteen Suhamilaisten sukukunta, neljäseitsemättäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.

and two thousand and five hundred. These are the sons of Joseph after their families.

38. The sons of Benjamin after their families: of Bela, the family of the Belaites: of Ashbel, the family of the Ashbelites: of Ahiram, the family of the Ahiramites:

39. Of Shupham, the family of the Shuphamites: of Hupham, the family of the Huphamites.

40. And the sons of Bela were Ard and Naaman: of Ard, the family of the Ardites: and of Naaman, the family of the Naamites.

41. These are the sons of Benjamin after their families: and they that were numbered of them were forty and five thousand and six hundred.

42. These are the sons of Dan after their families: of Shuham, the family of the Shuhamites. These are the families of Dan after their families.

43. All the families of the Shuhamites, according to those that were numbered of them, were threescore

and four thousand and four hundred.

44. Asserin lapset heidän sukukunnissansa: Jemna, hänestä Jemnalaisten sukukunta: Jesvi, hänestä Jesviläisten sukukunta: Brija, hänestä Brijalaisten sukukunta.
44. Of the children of Asher after their families: of Jimna, the family of the Jimnites: of Jesui, the family of the Jesuites: of Beriah, the family of the Beriites.

45. Mutta Brijan lapset olivat Heber, hänestä Hebriläisten sukukunta: Melkiel, hänestä Melkieliläisten sukukunta.
45. Of the sons of Beriah: of Heber, the family of the Heberites: of Malchiel, the family of the Malchielites.

46. Ja Asserin tytär kutsuttiin Sara.
46. And the name of the daughter of Asher was Sarah.

47. Nämät ovat Asserin lasten sukukunnat, ja heidän lukunsa kolmekuudettakymmentä tuhatta ja neljäsataa.
47. These are the families of the sons of Asher according to those that were numbered of them; who were fifty and three thousand and four hundred.

48. Naphtalin lapset heidän sukukunnissansa: Jahtseel, hänestä Jahtseelilaisten sukukunta: Guni, hänestä Gunilaisten sukukunta.
48. Of the sons of Naphtali after their families: of Jahzeel, the family of the Jahzeelites: of Guni, the family of the Gunites:

49. Jetser, hänestä Jetsriläisten sukukunta: Sillem, hänestä Sillemiläisten sukukunta.
49. Of Jezer, the family of the Jezerites: of Shillem, the family of the Shillemites.

50. Nämät ovat Naphtalin sukukunnat, heidän heimokuntainsa jäl-
50. These are the families of Naphtali according to their families: and they that were numbered of them

keen: heidän lukunsa oli viisiviidettäkymmentä tuhatta ja neljäsataa.
51. Tämä on Israelin lasten luku: kuusi kertaa satatuhatta ja yksituhatta, seitsemänsataa ja kolmekymmentä.
52. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
53. Näille sinun pitää jakaman maan perinnöksi, nimein lukuin jälkeen.
54. Monelle pitää sinun paljo antaman perinnöksensä, ja harvemmille antaman vähemmän perinnöksensä: jokaiselle pitää annettaman perimys heidän lukunsa jälkeen.
55. Kuitenkin arvalla pitää maa jaettaman ja isäinsä sukukuntain nimein jälkeen pitää heidän perimän.
56. Arvalla sinun pitää jakaman heidän perimisensä, sen jälkeen kuin heitä monta ja harvat ovat.
57. Ja tämä myös on Leviläisten luku heidän sukukunnissansa: Gerson, hänestä Gersonilaisten sukukunta: Kahat, hänestä Kahatilaisten

were forty and five thousand and four hundred.
51. These were the numbered of the children of Israel, six hundred thousand and a thousand seven hundred and thirty.
52. And the LORD spake unto Moses, saying,
53. Unto these the land shall be divided for an inheritance according to the number of names.
54. To many thou shalt give the more inheritance, and to few thou shalt give the less inheritance: to every one shall his inheritance be given according to those that were numbered of him.
55. Notwithstanding the land shall be divided by lot: according to the names of the tribes of their fathers they shall inherit.
56. According to the lot shall the possession thereof be divided between many and few.
57. And these are they that were numbered of the Levites after their families: of Gershon, the family of the Gershonites: of Kohath, the

sukukunta; Merari, hänestä Merarilaisten sukukunta.

58. Nämät ovat Levin sukukunnat: Libniläisten sukukunnat, Hebronilaisten sukukunnat, Maklilaisten sukukunnat, Musilaisten sukukunnat, Koralaisten sukukunnat. Kahat siitti Amramin,

59. Ja Amramin emännän nimi oli Jokebed Levin tytär, joka Leville oli syntynyt Egyptissä: ja hän synnytti Amramille Aaronin ja Moseksen, ja heidän sisarensa MirJamin.

60. Mutta Aaronille oli syntynyt Nadab ja Abihu: Eleatsar ja Itamar.

61. Ja Nadab ja Abihu kuolivat, koska he uhrasivat vierasta tulta Herran edessä.

62. Ja heidän lukunsa oli kolmekolmattakymmentä tuhatta, kaikki miehenpuoli, kuukauden vanha ja sen ylitse, jotka ei olleet luetut Israelin lasten sekaan; sillä ei heille annettu perimistä Israelin lasten seassa.

family of the Kohathites: of Merari, the family of the Merarites.

58. These are the families of the Levites: the family of the Libnites, the family of the Hebronites, the family of the Mahlites, the family of the Mushites, the family of the Korathites. And Kohath begat Amram.

59. And the name of Amram's wife was Jochebed, the daughter of Levi, whom her mother bare to Levi in Egypt: and she bare unto Amram Aaron and Moses, and Miriam their sister.

60. And unto Aaron was born Nadab, and Abihu, Eleazar, and Ithamar.

61. And Nadab and Abihu died, when they offered strange fire before the LORD.

62. And those that were numbered of them were twenty and three thousand, all males from a month old and upward: for they were not numbered among the children of Israel, because there was no inher-

itance given them among the children of Israel.

63. Tämä on Israelin lasten luku, jotka Moses ja pappi Eleatsar lukivat Moabin kedoilla, Jordanin tykönä, Jerihon kohdalla,

63. These are they that were numbered by Moses and Eleazar the priest, who numbered the children of Israel in the plains of Moab by Jordan near Jericho.

64. Joiden luvussa ei yhtään ollut siitä luvusta, kuin Moses ja pappi Aaron lukivat Israelin lapset Sinain korvessa;

64. But among these there was not a man of them whom Moses and Aaron the priest numbered, when they numbered the children of Israel in the wilderness of Sinai.

65. Sillä Herra oli sanonut heille, että heidän piti totisesti kuoleman korvessa; ja ei yksikään jäänyt heistä elämään, ainoastansa Kaleb Jephunnen poika ja Josua Nunin poika.

65. For the LORD had said of them, They shall surely die in the wilderness. And there was not left a man of them, save Caleb the son of Jephunneh, and Joshua the son of Nun.

27 luku

1. Niin tulivat edes Zelophkadin tyttäret, Hephrin pojan, Gileadin pojan, Makirin pojan, Manassen pojan, Manassen Josephin pojan suvusta, ja nämät olivat hänen tytärtensä nimet: Makla, Noa, Hogla, Milka ja Tirtsa.

1. Then came the daughters of Zelophehad, the son of Hepher, the son of Gilead, the son of Machir, the son of Manasseh, of the families of Manasseh the son of Joseph: and these are the names of his daughters; Mahlah, Noah, and Hoglah,

and Milcah, and Tirzah.

2. Ja he astuivat Moseksen ja papin Eleatsarin, ja päämiesten, ja kaiken kansan eteen, seurakunnan majan ovelle, ja sanoivat:

2. And they stood before Moses, and before Eleazar the priest, and before the princes and all the congregation, by the door of the tabernacle of the congregation, saying,

3. Meidän isämme kuoli korvessa, eikä hän ollut siinä joukossa, jotka metelin nostivat Herraa vastaan Koran kapinassa, mutta on synnissänsä kuollut: ja ei ollut hänellä poikia.

3. Our father died in the wilderness, and he was not in the company of them that gathered themselves together against the LORD in the company of Korah; but died in his own sin, and had no sons.

4. Miksi meidän isämme nimen pitää tuleman suvustansa pois, sentähden ettei hänellä ollut yhtään poikaa? antakaat meille osa isämme veljein seassa.

4. Why should the name of our father be done away from among his family, because he hath no son? Give unto us therefore a possession among the brethren of our father.

5. Ja Moses tuotti heidän asiansa Herran eteen.

5. And Moses brought their cause before the LORD.

6. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

6. And the LORD spake unto Moses, saying,

7. Zelophkadin tyttäret ovat oikein puhuneet: sinun pitää kaiketi antaman perintöosan heille heidän isänsä veljein seassa, ja saattaman heidän isänsä perimisen heille.

7. The daughters of Zelophehad speak right: thou shalt surely give them a possession of an inheritance among their father's brethren; and thou shalt cause the inheritance of their father to pass unto them.

8. Ja puhu Israelin lapsille, sanoen:

8. And thou shalt speak unto the

jos joku kuolee ilman pojata, niin teidän pitää antaman hänen perimisensä hänen tyttärellensä.

9. Jollei hänellä ole tytärtä, niin teidän pitää sen perimisen hänen veljillensä antaman.

10. Ja jollei hänellä ole veljiä; niin teidän pitää sen antaman hänen sedillensä.

11. Jollei hänellä ole setiä, niin teidän pitää sen antaman hänen lähimmäiselle sukulaisellensa, joka hänen lähimmäinen lankonsa on hänen suvustansa, että hän sen omistaa. Tämä pitää oleman Israelin lapsille sääty ja oikeus, niinkuin Herra on Mosekselle käskenyt.

12. Ja Herra sanoi Mosekselle: astu ylös tälle Abarimin vuorelle, ja katsele sitä maata, jonka minä Israelin lapsille annan.

13. Ja kuin sen nähnyt olet, niin sinäkin kootaan kansas tykö, niinkuin sinun veljes Aaron koottu on.

14. Sillä te olitte minun sanalleni

children of Israel, saying, If a man die, and have no son, then ye shall cause his inheritance to pass unto his daughter.

9. And if he have no daughter, then ye shall give his inheritance unto his brethren.

10. And if he have no brethren, then ye shall give his inheritance unto his father's brethren.

11. And if his father have no brethren, then ye shall give his inheritance unto his kinsman that is next to him of his family, and he shall possess it: and it shall be unto the children of Israel a statute of judgment, as the LORD commanded Moses.

12. And the LORD said unto Moses, Get thee up into this mount Abarim, and see the land which I have given unto the children of Israel.

13. And when thou hast seen it, thou also shalt be gathered unto thy people, as Aaron thy brother was gathered.

14. For ye rebelled against my commandment in the desert of Zin,

kovakorvaiset Sinin korvessa kansan toruessa, kuin teidän piti minua pyhittämän veden kautta heidän edessänsä. Se on se riitavesi Kadeksessa, Sinin korvessa.

15. Ja Moses puhui Herralle, sanoen:

16. Herra, kaiken lihan henkein Jumala asettakaan miehen kansan päälle,

17. Joka heidän edessänsä kävis ulos ja sisälle, ja veis heitä ulos ja sisälle, ettei Herran kansa olisi niinkuin lampaat ilman paimenta.

18. Ja Herra sanoi Mosekselle: ota Josua Nunin poika sinun tykös, joka on mies, jossa henki on, ja pane sinun kätes hänen päällensä,

19. Ja aseta hänet papin Eleatsarin ja kaiken kansan eteen, ja käske hänelle heidän silmäinsä edessä.

20. Ja pane sinun kunniastas hänen päällensä, että kaikki kansa Israelin lapsista olisivat hänelle kuuliaiset.

in the strife of the congregation, to sanctify me at the water before their eyes: that is the water of Meribah in Kadesh in the wilderness of Zin.

15. And Moses spake unto the LORD, saying,

16. Let the LORD, the God of the spirits of all flesh, set a man over the congregation,

17. Which may go out before them, and which may go in before them, and which may lead them out, and which may bring them in; that the congregation of the LORD be not as sheep which have no shepherd.

18. And the LORD said unto Moses, Take thee Joshua the son of Nun, a man in whom is the spirit, and lay thine hand upon him;

19. And set him before Eleazar the priest, and before all the congregation; and give him a charge in their sight.

20. And thou shalt put some of thine honour upon him, that all the congregation of the children of Israel may be obedient.

21. Ja hänen pitää papin Eleatsarin eteen astuman, hänen pitää kysymän neuvoa hänen edestänsä valkeuden säädyllä Herran edessä, ja hänen suunsa jälkeen pitää hänen käymän ulos ja sisälle, sekä hänen että Israelin lasten hänen kanssansa, ja koko seurakunnan.

21. And he shall stand before Eleazar the priest, who shall ask counsel for him after the judgment of Urim before the LORD: at his word shall they go out, and at his word they shall come in, both he, and all the children of Israel with him, even all the congregation.

22. Ja Moses teki niinkuin Herra hänelle käski, ja otti Josuan ja asetti hänen papin Eleatsarin ja koko seurakunnan eteen,

22. And Moses did as the LORD commanded him: and he took Joshua, and set him before Eleazar the priest, and before all the congregation:

23. Ja laski kätensä hänen päällensä, ja käski hänelle, niinkuin Herra oli Mosekselle puhunut.

23. And he laid his hands upon him, and gave him a charge, as the LORD commanded by the hand of Moses.

28 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses, saying,

2. Käske Israelin lapsille, ja sano heille: minun uhristani, joka minun leipäni on, tuliuhriksi ja lepytyshajuksi minulle, pitää teidän vaarinottaman, niin että te sen ajallansa minulle uhraatte.

2. Command the children of Israel, and say unto them, My offering, and my bread for my sacrifices made by fire, for a sweet savour unto me, shall ye observe to offer unto me in their due season.

3. Ja sano heille: tämä on tuliuhri, jonka teidän pitää uhraaman Herralle: kaksi virheetöintä vuosikuntaista karitsaa jokapäivä, alinomaiseksi polttouhriksi.

3. And thou shalt say unto them, This is the offering made by fire which ye shall offer unto the LORD; two lambs of the first year without spot day by day, for a continual burnt offering.

4. Yhden karitsan pitää sinun valmistaman aamulla, ja toisen pitää sinun valmistaman kahden ehtoon välillä.

4. The one lamb shalt thou offer in the morning, and the other lamb shalt thou offer at even;

5. Siihen kymmenesosa ephaa sämpyläjauhoja ruokauhriksi, sekoitettuna puserretulla öljyllä, neljännellä osalla hinniä.

5. And a tenth part of an ephah of flour for a meat offering, mingled with the fourth part of an hin of beaten oil.

6. Se on alinomainen polttouhri, joka Sinain vuorella asetettu on makiaksi hajuksi: se on tuliuhri Herralle.

6. It is a continual burnt offering, which was ordained in mount Sinai for a sweet savour, a sacrifice made by fire unto the LORD.

7. Niin myös sen juomauhrin, yhdelle karitsalle neljännen osan hinniä. Ja juomauhri pitää uhrattaman pyhässä, väkevästä viinasta, Herralle.

7. And the drink offering thereof shall be the fourth part of an hin for the one lamb: in the holy place shalt thou cause the strong wine to be poured unto the LORD for a drink offering.

8. Toisen karitsan pitää sinun valmistaman kahden ehtoon välillä: niinkuin aamullisen ruokauhrin ja

8. And the other lamb shalt thou offer at even: as the meat offering of the morning, and as the drink offering thereof, thou shalt offer it, a

juomauhrin pitää sinun sen valmistaman, makian hajun tuleksi Herralle.

sacrifice made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

9. Mutta sabbatin päivänä kaksi virheetöintä vuosikuntaista karitsaa, ja kaksi kymmenestä sämpyläjauhoja, sekoitettuna öljyllä, ruokauhriksi ja sen juomauhrin.

9. And on the sabbath day two lambs of the first year without spot, and two tenth deals of flour for a meat offering, mingled with oil, and the drink offering thereof:

10. Tämä on joka sabbatin polttouhri, paitsi alinomaista polttouhria juomauhrinensa.

10. This is the burnt offering of every sabbath, beside the continual burnt offering, and his drink offering.

11. Vaan ensimäisenä päivänä joka kuusta pitää teidän uhraaman Herralle polttouhriksi: kaksi nuorta mullia, yhden oinaan, seitsemän vuosikuntaista karitsaa, virheetöintä,

11. And in the beginnings of your months ye shall offer a burnt offering unto the LORD; two young bullocks, and one ram, seven lambs of the first year without spot;

12. Ja kolme kymmenestä sämpyläjauhoja ruokauhriksi, sekoitettuina öljyllä jokaiselle mullille, ja kaksi kymmenestä sämpyläjauhoja ruokauhriksi, öljyllä sekoitettuina, jokaiselle oinaalle,

12. And three tenth deals of flour for a meat offering, mingled with oil, for one bullock; and two tenth deals of flour for a meat offering, mingled with oil, for one ram;

13. Ja aina kymmenes sämpyläjauhoja ruokauhriksi, öljyllä sekoitettuja, jokaiselle karitsalle: se on lepytyshajun tuli Herralle.

13. And a several tenth deal of flour mingled with oil for a meat offering unto one lamb; for a burnt offering of a sweet savour, a sacrifice made

by fire unto the LORD.

14. Ja heidän juomauhrinsa pitää oleman puoli hinniä viinaa mullille, kolmannes hinniä oinaalle, neljännes hinniä karitsalle. Se on kuukautinen polttouhri, joka kuukaudella ympäri ajastajan.

14. And their drink offerings shall be half an hin of wine unto a bullock, and the third part of an hin unto a ram, and a fourth part of an hin unto a lamb: this is the burnt offering of every month throughout the months of the year.

15. Ja yksi kauris syntiuhriksi Herralle: paitsi alinomaista polttouhria, juomauhrinensa pitää se valmistettaman.

15. And one kid of the goats for a sin offering unto the LORD shall be offered, beside the continual burnt offering, and his drink offering.

16. Mutta neljäntenätoistakymmenentenä päivänä ensimäisellä kuulla, on pääsiäinen Herralle.

16. And in the fourteenth day of the first month is the passover of the LORD.

17. Ja viidentenätoistakymmenentenä päivänä sitä kuuta on juhla. Seitsemän päivää pitää syötämän happamatointa leipää.

17. And in the fifteenth day of this month is the feast: seven days shall unleavened bread be eaten.

18. Ensimäisenä päivänä on pyhä kokous: ei yhtään orjan työtä pidä teidän (silloin) tekemän.

18. In the first day shall be an holy convocation; ye shall do no manner of servile work therein:

19. Ja teidän pitää uhraaman tuliuhria Herralle polttouhriksi: kaksi nuorta mullia, ja yhden oinaan, niin myös seitsemän vuosikuntaista karitsaa: virheettömät ne pitää teillä oleman.

19. But ye shall offer a sacrifice made by fire for a burnt offering unto the LORD; two young bullocks, and one ram, and seven lambs of the first year: they shall be unto you without blemish:

20. Ja heidän ruokauhrinsa, öljyllä sekoitettuja sämpyläjauhoja, kolme kymmenestä mullille, ja kaksi kymmenestä oinaalle pitää teidän tekemän,

20. And their meat offering shall be of flour mingled with oil: three tenth deals shall ye offer for a bullock, and two tenth deals for a ram;

21. Ja aina yhden kymmeneksen jokaiselle niistä seitsemästä karitsasta,

21. A several tenth deal shalt thou offer for every lamb, throughout the seven lambs:

22. Siihen myös yhden kauriin syntiuhriksi, teitä sovittamaan.

22. And one goat for a sin offering, to make an atonement for you.

23. Paitsi aamuista polttouhria, joka alinomainen polttouhri on, pitää teidän ne tekemän.

23. Ye shall offer these beside the burnt offering in the morning, which is for a continual burnt offering.

24. Tällä tavalla pitää teidän jokaisena seitsemänä päivänä uhraaman leipää makian hajun tuleksi Herralle: paitsi alinomaista polttouhria, pitää se valmistettaman juomauhrinensa.

24. After this manner ye shall offer daily, throughout the seven days, the meat of the sacrifice made by fire, of a sweet savour unto the LORD: it shall be offered beside the continual burnt offering, and his drink offering.

25. Ja seitsemäntenä päivänä pitää teillä oleman pyhä kokous: ei yhtäkään orjan työtä pidä teidän (silloin) tekemän.

25. And on the seventh day ye shall have an holy convocation; ye shall do no servile work.

26. Ja uutisten päivänä, kuin te uhraatte uutta ruokauhria Herralle, kuin teidän viikkonne ovat kuluneet,

26. Also in the day of the firstfruits, when ye bring a new meat offering unto the LORD, after your weeks be

pitää teillä pyhä kokous oleman: ei yhtäkään orjan työtä pidä teidän (silloin) tekemän.

27. Ja teidän pitää uhraaman polttouhria, otolliseksi hajuksi Herralle: kaksi mullia, yhden oinaan ja seitsemän vuosikuntaista karitsaa,

28. Ja heidän ruokauhrinsa: sämpyläjauhoja sekoitettuja öljyllä, kolme kymmenestä kummallekin mullille, kaksi kymmenestä yhdelle oinaalle,

29. Ja aina kymmeneksen kullekin karitsalle, niistä seitsemästä karitsasta,

30. Ja yhden kauriin, teitä sovittamaan.

31. Tämän pitää teidän tekemän, paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa: virheettömät pitää ne teillä oleman, niin myös heidän juomauhrinsa.

out, ye shall have an holy convocation; ye shall do no servile work:

27. But ye shall offer the burnt offering for a sweet savour unto the LORD; two young bullocks, one ram, seven lambs of the first year;

28. And their meat offering of flour mingled with oil, three tenth deals unto one bullock, two tenth deals unto one ram,

29. A several tenth deal unto one lamb, throughout the seven lambs;

30. And one kid of the goats, to make an atonement for you.

31. Ye shall offer them beside the continual burnt offering, and his meat offering, (they shall be unto you without blemish) and their drink offerings.

29 luku

1. Ensimäisenä päivänä seitsemännellä kuukaudella pitää teillä pyhä kokous oleman: ei yhtään orjan työtä pidä teidän (silloin) tekemän:

1. And in the seventh month, on the first day of the month, ye shall have an holy convocation; ye shall do no servile work: it is a day of

se pitää oleman soittamisen juhlapäivä.

2. Ja teidän pitää uhraaman polttouhria makiaksi hajuksi Herralle: yhden nuoren mullin, yhden oinaan, seitsemän vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä,

3. Niin myös heidän ruokauhrinsa: öljyllä sekoitettuja sämpyläjauhoja, kolme kymmenestä mullille, kaksi kymmenestä oinaalle,

4. Ja yhden kymmeneksen jokaiselle karitsalle, niistä seitsemästä karitsasta,

5. Ja yhden kauriin syntiuhriksi, teitä sovittamaan,

6. Paitsi saman kuukauden polttouhria ja ruokauhria, ja paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa, heidän säätynsä jälkeen makian hajun tuleksi Herralle.

7. Kymmenentenä päivänä tällä seitsemännellä kuukaudella pitää myös teillä pyhä kokous oleman ja

blowing the trumpets unto you.

2. And ye shall offer a burnt offering for a sweet savour unto the LORD; one young bullock, one ram, and seven lambs of the first year without blemish:

3. And their meat offering shall be of flour mingled with oil, three tenth deals for a bullock, and two tenth deals for a ram,

4. And one tenth deal for one lamb, throughout the seven lambs:

5. And one kid of the goats for a sin offering, to make an atonement for you:

6. Beside the burnt offering of the month, and his meat offering, and the daily burnt offering, and his meat offering, and their drink offerings, according unto their manner, for a sweet savour, a sacrifice made by fire unto the LORD.

7. And ye shall have on the tenth day of this seventh month an holy convocation; and ye shall afflict your souls: ye shall not do any

teidän pitää vaivaaman teidän sielujanne, ja ei yhtään työtä (silloin) tekemän.

work therein:

8. Vaan teidän pitää uhraaman polttouhria makiaksi hajuksi Herralle: yhden nuoren mullin, ja yhden oinaan, ja seitsemän vuosikuntaista karitsaa: virheettömät ne pitää oleman teillä,

8. But ye shall offer a burnt offering unto the LORD for a sweet savour; one young bullock, one ram, and seven lambs of the first year; they shall be unto you without blemish:

9. Ynnä heidän ruokauhrinsa kanssa: sämpyläjauhoja, sekoitettuja öljyllä, kolme kymmenestä mullille, kaksi kymmenestä oinaalle,

9. And their meat offering shall be of flour mingled with oil, three tenth deals to a bullock, and two tenth deals to one ram,

10. Ja aina kymmeneksen jokaiselle karitsalle, niistä seitsemästä karitsasta,

10. A several tenth deal for one lamb, throughout the seven lambs:

11. Yhden kauriin syntiuhriksi, paitsi sovittamisen syntiuhria ja alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.

11. One kid of the goats for a sin offering; beside the sin offering of atonement, and the continual burnt offering, and the meat offering of it, and their drink offerings.

12. Viidentenätoistakymmenentenä päivänä seitsemännellä kuukaudella pitää teillä pyhä kokous oleman: ei mitään orjan työtä pidä teidän (silloin) tekemän, ja teidän pitää juhlaa pitämän Herralle ne seitsemän päivää.

12. And on the fifteenth day of the seventh month ye shall have an holy convocation; ye shall do no servile work, and ye shall keep a feast unto the LORD seven days:

13. Ja teidän pitää uhraaman polttouhria ja tuliuhria, makiaksi hajuksi Herralle: kolmetoistakymmentä nuorta mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa: virheettömät ne pitää oleman,

13. And ye shall offer a burnt offering, a sacrifice made by fire, of a sweet savour unto the LORD; thirteen young bullocks, two rams, and fourteen lambs of the first year; they shall be without blemish:

14. Heidän ruokauhrinsa kanssa, sämpyläjauhoja, sekoitettuja öljyllä, kolme kymmenestä jokaiselle kolmestatoistakymmenestä mullista, kaksi kymmenestä kumpaisellekin oinaalle.

14. And their meat offering shall be of flour mingled with oil, three tenth deals unto every bullock of the thirteen bullocks, two tenth deals to each ram of the two rams,

15. Ja kymmeneksen itsekullekin neljästätoistakymmenestä karitsasta,

15. And a several tenth deal to each lamb of the fourteen lambs:

16. Siihen myös kauriin syntiuhriksi: paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.

16. And one kid of the goats for a sin offering; beside the continual burnt offering, his meat offering, and his drink offering.

17. Ja toisena päivänä kaksitoistakymmentä nuorta mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä,

17. And on the second day ye shall offer twelve young bullocks, two rams, fourteen lambs of the first year without spot:

18. Ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä perästä.

18. And their meat offering and their drink offerings for the bullocks, for the rams, and for the lambs, shall be according to their

number, after the manner:

19. Siihen myös kauriin syntiuhriksi: paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.

19. And one kid of the goats for a sin offering; beside the continual burnt offering, and the meat offering thereof, and their drink offerings.

20. Kolmantena päivänä yksitoistakymmentä mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä.

20. And on the third day eleven bullocks, two rams, fourteen lambs of the first year without blemish;

21. Ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.

21. And their meat offering and their drink offerings for the bullocks, for the rams, and for the lambs, shall be according to their number, after the manner:

22. Siihen myös kauriin syntiuhriksi: paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.

22. And one goat for a sin offering; beside the continual burnt offering, and his meat offering, and his drink offering.

23. Neljäntenä päivänä kymmenen mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä,

23. And on the fourth day ten bullocks, two rams, and fourteen lambs of the first year without blemish:

24. Heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.

24. Their meat offering and their drink offerings for the bullocks, for the rams, and for the lambs, shall be according to their number, after the manner:

25. Siihen kauriin syntiuhriksi; paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.

25. And one kid of the goats for a sin offering; beside the continual burnt offering, his meat offering, and his drink offering.

26. Ja viidentenä päivänä yhdeksän mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, ilman virhettä.

26. And on the fifth day nine bullocks, two rams, and fourteen lambs of the first year without spot:

27. Ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.

27. And their meat offering and their drink offerings for the bullocks, for the rams, and for the lambs, shall be according to their number, after the manner:

28. Siihen myös kauriin syntiuhriksi; paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.

28. And one goat for a sin offering; beside the continual burnt offering, and his meat offering, and his drink offering.

29. Ja kuudentena päivänä kahdeksan mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä.

29. And on the sixth day eight bullocks, two rams, and fourteen lambs of the first year without blemish:

30. Ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.

30. And their meat offering and their drink offerings for the bullocks, for the rams, and for the lambs, shall be according to their number, after the manner:

31. Siihen myös kauriin syntiuhriksi; paitsi alinomaista polttouhria,

31. And one goat for a sin offering; beside the continual burnt offering,

ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.

32. Ja seitsemäntenä päivänä seitsemän mullia, kaksi oinasta, neljätoistakymmentä vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä.

33. Ja heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.

34. Siihen myös kauriin syntiuhriksi; paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.

35. Kahdeksas päivä pitää oleman teille päätösjuhla: ei yhtään orjan työtä teidän pidä (silloin) tekemän.

36. Ja teidän pitää uhraaman polttouhria makian hajun tuleksi Herralle: yhden mullin, yhden oinaan ja seitsemän vuosikuntaista karitsaa, virheetöinnä,

37. Heidän ruokauhrinsa ja juomauhrinsa mulleille, oinaille ja karitsoille, heidän lukunsa ja säätynsä jälkeen.

his meat offering, and his drink offering.

32. And on the seventh day seven bullocks, two rams, and fourteen lambs of the first year without blemish:

33. And their meat offering and their drink offerings for the bullocks, for the rams, and for the lambs, shall be according to their number, after the manner:

34. And one goat for a sin offering; beside the continual burnt offering, his meat offering, and his drink offering.

35. On the eighth day ye shall have a solemn assembly: ye shall do no servile work therein:

36. But ye shall offer a burnt offering, a sacrifice made by fire, of a sweet savour unto the LORD: one bullock, one ram, seven lambs of the first year without blemish:

37. Their meat offering and their drink offerings for the bullock, for the ram, and for the lambs, shall be according to their number, after the manner:

38. Siihen myös kauriin syntiuhriksi; paitsi alinomaista polttouhria, ruokauhrinensa ja juomauhrinensa.

38. And one goat for a sin offering; beside the continual burnt offering, and his meat offering, and his drink offering.

39. Nämät pitää teidän tekemän Herralle juhlapäivinänne, paitsi mitä te mielellänne lupaatte ja hyvällä tahdollanne annatte polttouhriksenne, ruokauhriksenne, juomauhriksenne ja kiitosuhriksenne.

39. These things ye shall do unto the LORD in your set feasts, beside your vows, and your freewill offerings, for your burnt offerings, and for your meat offerings, and for your drink offerings, and for your peace offerings.

30 luku

40. (H30:1) Ja Moses sanoi Israelin lapsille kaikki ne, mitä Herra hänelle käskenyt oli.

40. And Moses told the children of Israel according to all that the LORD commanded Moses.

1. (H30:2) Ja Moses puhui Israelin sukukuntain päämiehille, sanoen: tämä on se minkä Herra käski:

1. And Moses spake unto the heads of the tribes concerning the children of Israel, saying, This is the thing which the LORD hath commanded.

2. (H30:3) Jos mies lupaa lupauksen Herralle eli vannoo valan, sitoen sillä sielunsa, ei pidä hänen tekemän sanaansa turhaksi, vaan kaiken sen täyttämän, mikä hänen suustansa lähtenyt on.

2. If a man vow a vow unto the LORD, or swear an oath to bind his soul with a bond; he shall not break his word, he shall do according to all that proceedeth out of his mouth.

3. (H30:4) Ja jos vaimo lupaa lupauksen Herralle, sitoen itsensä, ollessansa vielä isänsä huoneessa nuoruudessansa,

3. If a woman also vow a vow unto the LORD, and bind herself by a bond, being in her father's house in her youth;

4. (H30:5) Ja hänen isänsä kuulee hänen lupauksensa ja valasiteensä, jolla hän on sielunsa sitonut, ja hänen isänsä on ääneti siihen: niin kaikki hänen lupauksensa on vahva, niin myös koko hänen valasiteensä, jolla hän on sielunsa sitonut, pitää vahvan oleman.

4. And her father hear her vow, and her bond wherewith she hath bound her soul, and her father shall hold his peace at her: then all her vows shall stand, and every bond wherewith she hath bound her soul shall stand.

5. (H30:6) Mutta jos hänen isänsä kieltää sen sinä päivänä, jona hän sen kuulee, niin hänen lupauksensa ja valasiteensä, jolla hän on sielunsa sitonut, ei pidä vahva oleman, ja Herra on hänelle armollinen, että hänen isänsä on sen häneltä kieltänyt.

5. But if her father disallow her in the day that he heareth; not any of her vows, or of her bonds wherewith she hath bound her soul, shall stand: and the LORD shall forgive her, because her father disallowed her.

6. (H30:7) Ja jos hänellä on mies, ja hän on luvannut, taikka hänen suustansa lähtee jotakin, jolla hän on sielunsa sitonut,

6. And if she had at all an husband, when she vowed, or uttered ought out of her lips, wherewith she bound her soul;

7. (H30:8) Ja hänen miehensä kuulee sen, ja on ääneti siihen sinä päivänä, jona hän sen kuulee, niin pi-

7. And her husband heard it, and held his peace at her in the day that he heard it: then her vows shall stand, and her bonds wherewith

tää hänen lupauksensa vahvan oleman; ja hänen valasiteensä, jolla hän on sielunsa sitonut, pitää myös vahvan oleman.

she bound her soul shall stand.

8. (H30:9) Mutta jos hänen miehensä sen kieltää sinä päivänä, jona hän sen kuulee, niin hän pääsee lupauksestansa, ja siitä mikä hänen suustansa lähtenyt on, jolla hän sielunsa sitoi, ja Herra on hänelle armollinen.

8. But if her husband disallowed her on the day that he heard it; then he shall make her vow which she vowed, and that which she uttered with her lips, wherewith she bound her soul, of none effect: and the LORD shall forgive her.

9. (H30:10) Lesken ja hyljätyn lupaus ja kaikki, jolla hän on sielunsa sitonut, pitää häneltä vahvana pidettämän.

9. But every vow of a widow, and of her that is divorced, wherewith they have bound their souls, shall stand against her.

10. (H30:11) Mutta jos hän lupaa miehensä huoneessa, eli sielunsa sitoo valallansa,

10. And if she vowed in her husband's house, or bound her soul by a bond with an oath;

11. (H30:12) Ja mies kuulee sen, ja on ääneti siihen, ja ei kiellä sitä, niin pitää kaiken sen lupauksen ja valasiteen, jolla hän on sielunsa sitonut, oleman vahvan.

11. And her husband heard it, and held his peace at her, and disallowed her not: then all her vows shall stand, and every bond wherewith she bound her soul shall stand.

12. (H30:13) Jos hänen miehensä tekee sen kokonansa tyhjäksi sinä päivänä, jona hän sen kuulee, niin kaikki mikä hänen suustansa on lähtenyt, lupaamaan ja sitomaan

12. But if her husband hath utterly made them void on the day he heard them; then whatsoever proceeded out of her lips concerning her vows, or concerning the bond

sieluansa, ei pidä oleman vahvan; sillä hänen miehensä on sen tehnyt tyhjäksi, ja Herra on hänelle armollinen.

of her soul, shall not stand: her husband hath made them void; and the LORD shall forgive her.

13. (H30:14) Ja kaikki lupaukset ja valat, jotka sitovat vaivaamaan sielua, pitää hänen miehensä taikka vahvistaman, taikka tekemän tyhjäksi.

13. Every vow, and every binding oath to afflict the soul, her husband may establish it, or her husband may make it void.

14. (H30:15) Mutta jos hänen miehensä on juuri ääneti siihen, päivästä päivään, niin hän vahvistaa kaikki hänen lupauksensa ja kaikki hänen valasiteensä: että hän on ääneti ollut sinä päivänä, jona hän sen kuuli, niin hän vahvistaa ne.

14. But if her husband altogether hold his peace at her from day to day; then he establisheth all her vows, or all her bonds, which are upon her: he confirmeth them, because he held his peace at her in the day that he heard them.

15. (H30:16) Ja jos hän jälistä sen ottaa takaperin, sittekuin hän sen kuuli, niin pitää hänen kantaman vääryytensä.

15. But if he shall any ways make them void after that he hath heard them; then he shall bear her iniquity.

16. (H30:17) Nämät ovat ne säädyt, jotka Herra on käskenyt Mosekselle miehen ja vaimon välillä, isän ja tyttären välillä, kuin hän on vielä nuorena isänsä huoneessa.

16. These are the statutes, which the LORD commanded Moses, between a man and his wife, between the father and his daughter, being yet in her youth in her father's house.

31 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
2. Kosta täydellisesti Midianilaisille Israelin lasten puolesta, sitte kootaan sinä kansas tykö.
3. Niin Moses puhui kansalle sanoen: hankitkaat teistänne miehet sotaan Midianilaisia vastaan, että he kostaisivat Midianilaisia, Herran puolesta.
4. Jokaisesta sukukunnasta pitää teidän lähettämän tuhannen sotaan, kaikista Israelin sukukunnista.
5. Niin otettiin Israelin sukukunnista joka sukukunnasta tuhannen, niin että he varustivat sotaan kaksitoistakymmentä tuhatta.
6. Ja Moses lähetti heidät sotaan, tuhannen jokaisesta sukukunnasta, ynnä Pinehaan papin Eleatsarin pojan kanssa, ja pyhät aseet, ja myös ilotorvet hänen kädessänsä.
7. Ja he sotivat Midianilaisia vastaan, niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt, ja löivät kuoliaaksi kaiken

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. Avenge the children of Israel of the Midianites: afterward shalt thou be gathered unto thy people.
3. And Moses spake unto the people, saying, Arm some of yourselves unto the war, and let them go against the Midianites, and avenge the LORD of Midian.
4. Of every tribe a thousand, throughout all the tribes of Israel, shall ye send to the war.
5. So there were delivered out of the thousands of Israel, a thousand of every tribe, twelve thousand armed for war.
6. And Moses sent them to the war, a thousand of every tribe, them and Phinehas the son of Eleazar the priest, to the war, with the holy instruments, and the trumpets to blow in his hand.
7. And they warred against the Midianites, as the LORD commanded Moses; and they slew all the males.

miehenpuolen.

8. Niin tappoivat he myös Midianilaisten kuninkaat heidän lyötyjensä päälle; Evin, Rekemin, Zurin, Hurin ja Reban, ne viisi Midianilaisten kuningasta; Bileamin Beorin pojan löivät he myös miekalla.

8. And they slew the kings of Midian, beside the rest of them that were slain; namely, Evi, and Rekem, and Zur, and Hur, and Reba, five kings of Midian: Balaam also the son of Beor they slew with the sword.

9. Mutta Israelin lapset ottivat vangiksi Midianilaisten vaimot ja heidän lapsensa, ja kaikki heidän eläimensä ja kaikki heidän kalunsa ja kaiken heidän hyvyytensä ryöstivät he.

9. And the children of Israel took all the women of Midian captives, and their little ones, and took the spoil of all their cattle, and all their flocks, and all their goods.

10. Ja kaikki heidän kaupunkinsa ja asumisensa ja kaikki heidän linnansa he polttivat.

10. And they burnt all their cities wherein they dwelt, and all their goodly castles, with fire.

11. Ja ottivat kaiken saaliin ja kaikki mikä otettava oli, sekä ihmiset että eläimet,

11. And they took all the spoil, and all the prey, both of men and of beasts.

12. Ja veivät ne Moseksen ja papin Eleatsarin eteen, ja kaiken Israelin lasten seurakunnan eteen; vangit ja otetut eläimet, ja saaliin, leiriin Moabin kedolle, joka on Jordanin tykönä Jerihon kohdalla.

12. And they brought the captives, and the prey, and the spoil, unto Moses, and Eleazar the priest, and unto the congregation of the children of Israel, unto the camp at the plains of Moab, which are by Jordan near Jericho.

13. Ja Moses ja pappi Eleatsar ja

13. And Moses, and Eleazar the

kaikki seurakunnan päämiehet menivät heitä vastaan, ulos leiristä.

priest, and all the princes of the congregation, went forth to meet them without the camp.

14. Ja Moses vihastui sodan päämiesten päälle, jotka olivat päämiehet tuhannen ja sadan päällä, kuin siitä sodan joukosta tulivat.

14. And Moses was wroth with the officers of the host, with the captains over thousands, and captains over hundreds, which came from the battle.

15. Ja Moses sanoi heille: ettekö te ole kaikki vaimot jättäneet elämään?

15. And Moses said unto them, Have ye saved all the women alive?

16. Katso, eikö ne Bileamin neuvosta kääntäneet Israelin lapsia syntiä tekemään Herraa vastaan Peorin asiassa, ja rangaistus tuli Herran kansan päälle.

16. Behold, these caused the children of Israel, through the counsel of Balaam, to commit trespass against the LORD in the matter of Peor, and there was a plague among the congregation of the LORD.

17. Niin lyökäät nyt kuoliaaksi kaikki miehenpuoli lasten seassa, ja kaikki vaimot, jotka miehen tunteneet ja miehen kanssa maanneet ovat, lyökäät myös kuoliaaksi.

17. Now therefore kill every male among the little ones, and kill every woman that hath known man by lying with him.

18. Mutta lapsista kaikki vaimonpuoli, jotka ei ole miestä tunteneet eikä maanneet miehen tykönä, sallikaat elää teidän edessänne.

18. But all the women children, that have not known a man by lying with him, keep alive for yourselves.

19. Ja pysykäät ulkona leiristä seitsemän päivää kaikki, jokainen, joka hengen tappanut on eli tapettuun sattunut, että te puhdistatte teitänne kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, ynnä niiden kanssa, jotka te vangiksi otitte.

19. And do ye abide without the camp seven days: whosoever hath killed any person, and whosoever hath touched any slain, purify both yourselves and your captives on the third day, and on the seventh day.

20. Ja kaikki vaatteet, ja kaikki nahkakalut, ja kaikki, mitkä vuohen karvoista tehdyt ovat, ja kaikki puuastiat pitää teidän puhdistaman.

20. And purify all your raiment, and all that is made of skins, and all work of goats' hair, and all things made of wood.

21. Ja pappi Eleatsar sanoi sotajoukolle, jotka sodassa olleet olivat: tämä on lain sääty, jonka Herra on käskenyt Mosekselle:

21. And Eleazar the priest said unto the men of war which went to the battle, This is the ordinance of the law which the LORD commanded Moses;

22. Ainoastansa kullan, hopian, vasken, raudan, tinan ja lyijyn,

22. Only the gold, and the silver, the brass, the iron, the tin, and the lead,

23. Ja kaikki mikä tulen kärsii, pitää teidän tulessa käyttämän, ja ne ovat puhtaat; kuitenkin pitää ne puhdistusvedellä puhtaaksi tehtämän. Mutta kaikki se, mikä ei tulta kärsi, pitää teidän vedessä käyttämän.

23. Every thing that may abide the fire, ye shall make it go through the fire, and it shall be clean: nevertheless it shall be purified with the water of separation: and all that abideth not the fire ye shall make go through the water.

24. Ja teidän pitää pesemän vaatteenne seitsemäntenä päivänä, niin

24. And ye shall wash your clothes on the seventh day, and ye shall be

te tulette puhtaaksi, sitte teidän pitää tuleman leiriin.

clean, and afterward ye shall come into the camp.

25. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

25. And the LORD spake unto Moses, saying,

26. Lue vangittuin saalis sekä ihmiset että eläimet: sinä ja pappi Eleatsar, ja ylimmäiset kansan isät.

26. Take the sum of the prey that was taken, both of man and of beast, thou, and Eleazar the priest, and the chief fathers of the congregation:

27. Ja anna puoli saalista niille, jotka sotaan menivät ja sotineet ovat, ja toinen puoli kaikelle kansalle.

27. And divide the prey into two parts; between them that took the war upon them, who went out to battle, and between all the congregation:

28. Ja sinun pitää ylentämän Herralle sotamiehiltä, jotka sodassa olivat, aina viidestäsadasta yhden sielun, ihmisistä, eläimistä, aaseista ja lampaista.

28. And levy a tribute unto the LORD of the men of war which went out to battle: one soul of five hundred, both of the persons, and of the beeves, and of the asses, and of the sheep:

29. Siitä puolesta osasta, joka heille tuli, pitää sinun ottaman ja antaman papille Eleatsarille, ylennykseksi Herralle.

29. Take it of their half, and give it unto Eleazar the priest, for an heave offering of the LORD.

30. Vaan siitä puolesta, joka Israelin lapsille tuli, pitää sinun aina viidestäkymmenestä ottaman yhden niistä otetuista, ihmisistä, karjasta,

30. And of the children of Israel's half, thou shalt take one portion of fifty, of the persons, of the beeves, of the asses, and of the flocks, of all

aaseista ja lampaista, ja kaikista eläimistä, ja sinun pitää ne antaman Leviläisille, jotka vartioitsevat Herran majaa.

31. Ja Moses ja pappi Eleatsar tekivät niinkuin Herra oli käskenyt Mosekselle.

32. Ja se saalisluku mikä jäänyt oli siitä minkä sotaväki ryöstänyt oli, oli kuusisataa tuhatta, ja viisikahdeksattakymmentä tuhatta lammasta.

33. Kaksikahdeksattakymmentä tuhatta nautaa,

34. Yksiseitsemättäkymmentä tuhatta aasia,

35. Vaimoväkeä, jotka ei olleet miehen kanssa maanneet, oli kaksineljättäkymmentä tuhatta sielua.

36. Ja se puoli, joka heille tuli, jotka sodassa olleet olivat, oli lukuansa kolmesataa tuhatta, seitsemänneljättäkymmentä tuhatta ja viisisataa lammasta.

37. Siitä tuli Herralle kuusisataa ja viisikahdeksattakymmentä lammasta,

manner of beasts, and give them unto the Levites, which keep the charge of the tabernacle of the LORD.

31. And Moses and Eleazar the priest did as the LORD commanded Moses.

32. And the booty, being the rest of the prey which the men of war had caught, was six hundred thousand and seventy thousand and five thousand sheep,

33. And threescore and twelve thousand beeves,

34. And threescore and one thousand asses,

35. And thirty and two thousand persons in all, of women that had not known man by lying with him.

36. And the half, which was the portion of them that went out to war, was in number three hundred thousand and seven and thirty thousand and five hundred sheep:

37. And the LORD'S tribute of the sheep was six hundred and threescore and fifteen.

38. Niin myös kuusineljättäkymmentä tuhatta nautaa, ja siitä Herralle kaksikahdeksattakymmentä,

38. And the beeves were thirty and six thousand; of which the LORD'S tribute was threescore and twelve.

39. Niin myös kolmekymmentä tuhatta ja viisisataa aasia, ja siitä tuli Herralle yksiseitsemättäkymmentä,

39. And the asses were thirty thousand and five hundred; of which the LORD'S tribute was threescore and one.

40. Niin myös ihmisten sieluja kuusitoistakymmentä tuhatta, ja niistä tuli Herralle kaksineljättäkymmentä sielua.

40. And the persons were sixteen thousand; of which the LORD'S tribute was thirty and two persons.

41. Ja Moses antoi Herran ylennysuhrin osan papille Eleatsarille, niinkuin Herra oli hänelle käskenyt.

41. And Moses gave the tribute, which was the LORD'S heave offering, unto Eleazar the priest, as the LORD commanded Moses.

42. Mutta toisesta puolesta, jonka Moses Israelin lapsille jakanut oli sotamiehiltä,

42. And of the children of Israel's half, which Moses divided from the men that warred,

43. Se puoli, mikä kansalle tuli, oli kolmesataa tuhatta, seitsemänneljättäkymmentä tuhatta ja viisisataa lammasta,

43. (Now the half that pertained unto the congregation was three hundred thousand and thirty thousand and seven thousand and five hundred sheep,

44. Kuusineljättäkymmentä tuhatta nautaa,

44. And thirty and six thousand beeves,

45. Kolmekymmentä tuhatta ja viisisataa aasia,

45. And thirty thousand asses and five hundred,

46. Ja kuusitoistakymmentä tuhatta

46. And sixteen thousand persons;)

ihmisten sielua.

47. Ja Moses otti siitä puolesta osasta, joka Israelin lasten oli, aina yhden viidestäkymmenestä, sekä ihmisistä että eläimistä, ja antoi sen Leviläisille, jotka vartioitsivat Herran majaa, niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt.

47. Even of the children of Israel's half, Moses took one portion of fifty, both of man and of beast, and gave them unto the Levites, which kept the charge of the tabernacle of the LORD; as the LORD commanded Moses.

48. Ja ne, jotka asetetut olivat sotaväestä tuhanten päälle, tuhanten ja satain päämiehet, ne menivät Moseksen tykö,

48. And the officers which were over thousands of the host, the captains of thousands, and captains of hundreds, came near unto Moses:

49. Ja he sanoivat hänelle: sinun palvelias ovat lukeneet sotajoukon, jotka meidän allamme olivat, ja ei siitä yhtäkään puutu.

49. And they said unto Moses, Thy servants have taken the sum of the men of war which are under our charge, and there lacketh not one man of us.

50. Ja me tuomme Herralle lahjoja, senjälkeen kuin kukin löytänyt on, kultaisia kaluja, käsirenkaita, ranne-renkaita, sormuksia, korvarenkaita, seppeleitä, että meidän sielumme sovitettaisiin Herran edessä.

50. We have therefore brought an oblation for the LORD, what every man hath gotten, of jewels of gold, chains, and bracelets, rings, ear-rings, and tablets, to make an atonement for our souls before the LORD.

51. Niin Moses ja pappi Eleatsar ottivat heiltä kullan kaikkinaisissa kappaleissa.

51. And Moses and Eleazar the priest took the gold of them, even all wrought jewels.

52. Ja kaikki ylennysuhrin kulta, jonka he Herralle uhrasivat, oli kuusitoistakymmentä tuhatta seitsemänsataa ja viisikymmentä sikliä, tuhanten ja satain päämiehiltä;

52. And all the gold of the offering that they offered up to the LORD, of the captains of thousands, and of the captains of hundreds, was sixteen thousand seven hundred and fifty shekels.

53. Sillä sotaväki oli ryövännyt itsekukin edestänsä,

53. (For the men of war had taken spoil, every man for himself.)

54. Ja Moses ja pappi Eleatsar ottivat kullan tuhanten ja satain päämiehiltä, ja he veivät sen seurakunnan majaan, Israelin lapsille muistoksi Herran eteen.

54. And Moses and Eleazar the priest took the gold of the captains of thousands and of hundreds, and brought it into the tabernacle of the congregation, for a memorial for the children of Israel before the LORD.

32 luku

1. Rubenin lapsilla oli sangen paljo karjaa, ja Gadin lapsilla oli myös aivan suuri joukko karjaa, ja he näkivät Jaeserin ja Gileadin maan, että se olis sovelias karjan laiduin.

1. Now the children of Reuben and the children of Gad had a very great multitude of cattle: and when they saw the land of Jazer, and the land of Gilead, that, behold, the place was a place for cattle;

2. Sentähden tulivat Gadin lapset ja Rubenin lapset ja puhuivat Mosekselle, ja papille Eleatsarille, ja kansan päämiehille, sanoen:

2. The children of Gad and the children of Reuben came and spake unto Moses, and to Eleazar the priest, and unto the princes of the

congregation, saying,

3. Atarot, Dibon, Jaeser, Nimra, Hesbon, Eleale, Sebam, Nebo ja Beon,

3. Ataroth, and Dibon, and Jazer, and Nimrah, and Heshbon, and Elealeh, and Shebam, and Nebo, and Beon,

4. Se maa, jonka Herra on lyönyt Israelin kansan edessä, on sovelias maa karjalle, ja meillä sinun palvelioillas on karjaa.

4. Even the country which the LORD smote before the congregation of Israel, is a land for cattle, and thy servants have cattle:

5. Ja he (vielä) sanoivat: jos me olemme armon löytäneet sinun edessäs, niin anna sinun palvelioilles tämä maa omaksi, ettes meidän antaisi mennä Jordanin ylitse.

5. Wherefore, said they, if we have found grace in thy sight, let this land be given unto thy servants for a possession, and bring us not over Jordan.

6. Moses sanoi Gadin ja Rubenin lapsille: pitäiskö veljenne menemän sotaan ja teidän tänne jäämän?

6. And Moses said unto the children of Gad and to the children of Reuben, Shall your brethren go to war, and shall ye sit here?

7. Miksi käännätte Israelin lasten sydämet, ettei heidän pitäisi menemän ylitse siihen maahan, jonka Herra heille antoi.

7. And wherefore discourage ye the heart of the children of Israel from going over into the land which the LORD hath given them?

8. Niin tekivät teidän isännekin, koska minä lähetin heidät Kades-Barneasta katsomaan tätä maata,

8. Thus did your fathers, when I sent them from Kadeshbarnea to see the land.

9. Ja kuin he tulivat Eskolin ojalle ja näkivät maan, käänsivät he Israelin lasten sydämen, niin ettei he siihen

9. For when they went up unto the valley of Eshcol, and saw the land, they discouraged the heart of the

maahan tahtoneet mennä, jonka Herra heille tahtoi antaa.

10. Ja Herran viha julmistui sinä päivänä ja hän vannoi, sanoen:

11. Tämä kansa, joka Egyptistä lähtenyt on, kahdenkymmenen vuoden vanhasta ja sen ylitse, ei suinkaan pidä näkemän sitä maata, jonka minä Abrahamille, Isaakille ja Jakobille vannonut olen, ettei he minua uskollisesti seuranneet,

12. Paitsi Kalebia Jephunnen Kenisiläisen poikaa, ja Josuaa Nunin poikaa; sillä he uskollisesti seurasivat Herraa.

13. Niin Herran viha julmistui Israelissa, ja laski heidät menemään korpeen sinne ja tänne neljäksikymmeneksi vuodeksi, siihenasti kuin kaikki se sukukunta hukkui, joka Herran edessä pahaa tehnyt oli.

14. Ja katso, te olette nousseet isäinne siaan, syntisten joukko, lisäämään vielä Herran vihan julmuutta Israelia vastaan;

children of Israel, that they should not go into the land which the LORD had given them.

10. And the LORD'S anger was kindled the same time, and he sware, saying,

11. Surely none of the men that came up out of Egypt, from twenty years old and upward, shall see the land which I sware unto Abraham, unto Isaac, and unto Jacob; because they have not wholly followed me:

12. Save Caleb the son of Jephunneh the Kenezite, and Joshua the son of Nun: for they have wholly followed the LORD.

13. And the LORD'S anger was kindled against Israel, and he made them wander in the wilderness forty years, until all the generation, that had done evil in the sight of the LORD, was consumed.

14. And, behold, ye are risen up in your fathers' stead, an increase of sinful men, to augment yet the fierce anger of the LORD toward Israel.

15. Sillä jos te käännytte hänestä pois, niin hän antaa teidän enemmän aikaa viipyä korvessa, ja niin te turmelette kaiken tämän kansan.

15. For if ye turn away from after him, he will yet again leave them in the wilderness; and ye shall destroy all this people.

16. Niin he kävivät edes ja sanoivat: me rakennamme ainoastansa tähän pihatoita karjallemme, ja kaupungeita lapsillemme.

16. And they came near unto him, and said, We will build sheepfolds here for our cattle, and cities for our little ones:

17. Mutta me tahdomme olla joudukkaat varustettuina käymään Israelin lasten edellä, siihenasti että me johdatamme heitä sioillensa; vaan lapsemme ovat näissä vahvoissa kaupungeissa maan asuvaisten tähden.

17. But we ourselves will go ready armed before the children of Israel, until we have brought them unto their place: and our little ones shall dwell in the fenced cities because of the inhabitants of the land.

18. Emme myös palaja huoneisiimme, siihenasti että Israelin lapset itsekukin saavat perintönsä.

18. We will not return unto our houses, until the children of Israel have inherited every man his inheritance.

19. Sillä emme tahdo heidän kanssa periä toisella puolella Jordania eli etempää; vaan meidän perintömme olkoon tällä puolella Jordania itään päin.

19. For we will not inherit with them on yonder side Jordan, or forward; because our inheritance is fallen to us on this side Jordan eastward.

20. Ja Moses sanoi heille: jos tämän teette, että hankitsette teitänne sotaan Herran edessä,

20. And Moses said unto them, If ye will do this thing, if ye will go armed before the LORD to war,

21. Niin menkäät Herran edessä

21. And will go all of you armed

Jordanin ylitse, jokainen kuin teistä hankittu on, siihenasti että hän ajaa kaikki vihollisensa pois kasvoinsa edestä,

over Jordan before the LORD, until he hath driven out his enemies from before him,

22. Ja maa tulee Herran edessä alamaiseksi; sitte pitää teidän palajaman jällensä ja oleman viattomat Herran ja Israelin edessä, ja niin tämä maa on teidän omanne Herran edessä.

22. And the land be subdued before the LORD: then afterward ye shall return, and be guiltless before the LORD, and before Israel; and this land shall be your possession before the LORD.

23. Mutta jos ette niin tee, katso, niin te rikotte Herraa vastaan, ja teidän pitää tietämän teidän rikoksenne, että se käsittää teidät.

23. But if ye will not do so, behold, ye have sinned against the LORD: and be sure your sin will find you out.

24. Niin rakentakaat siis kaupungeita lapsillenne, ja pihatoita karjallenne, ja tehkäät niinkuin te sanoitte.

24. Build you cities for your little ones, and folds for your sheep; and do that which hath proceeded out of your mouth.

25. Gadin ja Rubenin lapset sanoivat Mosekselle: sinun palvelias tekevät niinkuin minun Herrani on käskenyt.

25. And the children of Gad and the children of Reuben spake unto Moses, saying, Thy servants will do as my lord commandeth.

26. Meidän lapsemme, emäntämme, tavaramme ja kaikki meidän karjamme pitää jäämän Gileadin kaupunkeihin.

26. Our little ones, our wives, our flocks, and all our cattle, shall be there in the cities of Gilead:

27. Mutta me sinun palvelias lähdemme kaikki yhdessä joukossa

27. But thy servants will pass over, every man armed for war, before

hankittuina sotaan Herran edessä, niinkuin minun Herrani sanonut on.

28. Niin Moses käski heidän puolestansa pappia Eleatsaria, ja Josuaa Nunin poikaa, ja Israelin lasten sukukuntain ylimmäisiä isiä,

29. Ja sanoi heille: jos Gadin ja Rubenin lapset menevät teidän kanssanne Jordanin ylitse, kaikki hankittuina sotaan Herran edessä, ja te saatte kaikki maan allenne, niin antakaat heille Gileadin maa omaksi.

30. Vaan jos ei he mene hankittuina teidän kanssanne, niin pitää heidän perimän teidän kanssanne Kanaanin maalla.

31. Gadin ja Rubenin lapset vastasivat, ja sanoivat: niinkuin Herra on puhunut sinun palvelioilles, niin me teemme:

32. Me menemme hankittuina Herran eteen Kanaanin maalle, ja omistamme perintöosamme tällä puolella Jordania.

the LORD to battle, as my lord saith.

28. So concerning them Moses commanded Eleazar the priest, and Joshua the son of Nun, and the chief fathers of the tribes of the children of Israel:

29. And Moses said unto them, If the children of Gad and the children of Reuben will pass with you over Jordan, every man armed to battle, before the LORD, and the land shall be subdued before you; then ye shall give them the land of Gilead for a possession:

30. But if they will not pass over with you armed, they shall have possessions among you in the land of Canaan.

31. And the children of Gad and the children of Reuben answered, saying, As the LORD hath said unto thy servants, so will we do.

32. We will pass over armed before the LORD into the land of Canaan, that the possession of our inheritance on this side Jordan may be ours.

33. Niin Moses antoi Gadin ja Rubenin lapsille ja puolelle Manassen Josephin pojan sukukunnalle Sihonin Amorilaisten kuninkaan valtakunnan ja Ogin Basanin kuninkaan valtakunnan: maan kaupunkeinensa, jotka niissä maan äärissä ympärillä olivat.

33. And Moses gave unto them, even to the children of Gad, and to the children of Reuben, and unto half the tribe of Manasseh the son of Joseph, the kingdom of Sihon king of the Amorites, and the kingdom of Og king of Bashan, the land, with the cities thereof in the coasts, even the cities of the country round about.

34. Ja Gadin lapset rakensivat Dibonin, Atarotin, Aroerin,

34. And the children of Gad built Dibon, and Ataroth, and Aroer,

35. Atarot-Sophanin, Jaeserin, Jogbehanin,

35. And Atroth, Shophan, and Jaazer, and Jogbehah,

36. Betnimran ja Betaranin, vahvat kaupungit ja pihatot.

36. And Bethnimrah, and Bethharan, fenced cities: and folds for sheep.

37. Rubenin lapset rakensivat Hesbonin, Elealen, Kirjataimin,

37. And the children of Reuben built Heshbon, and Elealeh, and Kirjathaim,

38. Ja Nebon, BaalMeonin, MusabotSemin ja Sibman, ja antoivat nimet niille kaupungeille, jotka he rakensivat.

38. And Nebo, and Baalmeon, (their names being changed,) and Shibmah: and gave other names unto the cities which they builded.

39. Ja Makirin Manassen pojan lapset menivät Gileadiin ja voittivat sen, ja ajoivat ulos Amorilaiset, jotka siellä asuivat.

39. And the children of Machir the son of Manasseh went to Gilead, and took it, and dispossessed the Amorite which was in it.

40. Niin Moses antoi Makirille Manassen pojalle Gileadin, ja hän asui siellä.

40. And Moses gave Gilead unto Machir the son of Manasseh; and he dwelt therein.

41. Mutta Jair Manassen poika meni, ja voitti heidän maakylänsä, jotka hän kutsui Jairin kyliksi,

41. And Jair the son of Manasseh went and took the small towns thereof, and called them Havothjair.

42. Meni myös Noba, ja voitti Kenatin tyttärinensä, ja hän kutsui sen Nobaksi nimestänsä.

42. And Nobah went and took Kenath, and the villages thereof, and called it Nobah, after his own name.

33 luku

1. Nämät ovat Israelin lasten matkustukset, kuin he läksivät Egyptin maalta, joukkoinsa jälkeen, Mosekseen ja Aaronin kautta.

1. These are the journeys of the children of Israel, which went forth out of the land of Egypt with their armies under the hand of Moses and Aaron.

2. Ja Moses kirjoitti heidän matkustuksensa, niinkuin he matkustivat Herran käskyn jälkeen. Ja nämät ovat heidän matkustuksensa heidän lähdentönsä jälkeen:

2. And Moses wrote their goings out according to their journeys by the commandment of the LORD: and these are their journeys according to their goings out.

3. Ja he matkustivat Ramesesta viidentenätoistakymmenentenä päivänä ensimäisenä kuukautena: toisena päivänä pääsiäisestä, läksivät

3. And they departed from Rameses in the first month, on the fifteenth day of the first month; on the morrow after the passover the

Israelin lapset ulos korkian käden kautta, kaikkein Egyptiläisten nähden.

4. Ja Egyptiläiset hautasivat kaikki esikoisensa, jotka Herra heidän seassansa lyönyt oli, ja Herra oli myös antanut tuomion käydä heidän jumalainsa ylitse.

5. Koska Israelin lapset olivat vaeltaneet Ramesesta, niin he sioittivat itsensä Sukkotiin.

6. Ja matkustivat Sukkotista, ja sioittivat itsensä Etamiin, joka on korven äärellä.

7. Ja he matkustivat Etamista ja palasivat PiiHahirotiin, joka on Baal-Zephoniin päin, ja sioittivat itsensä Migdolin kohdalle.

8. Ja he matkustivat Hahirotin editse ja kävivät keskeltä merta korpeen, ja matkustivat kolme päiväkuntaa Etamin korvessa, ja sioittivat itsensä Maraan.

9. Ja he matkustivat Marasta ja tulivat Elimiin: ja Elimissä oli kaksitoistakymmentä lähdettä, ja seitse-

children of Israel went out with an high hand in the sight of all the Egyptians.

4. For the Egyptians buried all their firstborn, which the LORD had smitten among them: upon their gods also the LORD executed judgments.

5. And the children of Israel removed from Rameses, and pitched in Succoth.

6. And they departed from Succoth, and pitched in Etham, which is in the edge of the wilderness.

7. And they removed from Etham, and turned again unto Pihahiroth, which is before Baalzephon: and they pitched before Migdol.

8. And they departed from before Pihahiroth, and passed through the midst of the sea into the wilderness, and went three days' journey in the wilderness of Etham, and pitched in Marah.

9. And they removed from Marah, and came unto Elim: and in Elim were twelve fountains of water, and threescore and ten palm trees; and

mänkymmentä palmupuuta, ja sioittivat itsensä siellä.

they pitched there.

10. Ja he matkustivat Elimistä, ja sioittivat itsensä Punaisen meren tykö.

10. And they removed from Elim, and encamped by the Red sea.

11. Ja matkustivat Punaisen meren tyköä, ja sioittivat itsensä Sinin korpeen.

11. And they removed from the Red sea, and encamped in the wilderness of Sin.

12. Ja he matkustivat Sinin korvesta, ja sioittivat itsensä Dophkaan.

12. And they took their journey out of the wilderness of Sin, and encamped in Dophkah.

13. Ja he matkustivat Dophkasta, ja sioittivat itsensä Alusiin.

13. And they departed from Dophkah, and encamped in Alush.

14. Ja he matkustivat Alusista, ja sioittivat itsensä Raphidimiin, ja siinä ei ollut kansalle vettä juoda.

14. And they removed from Alush, and encamped at Rephidim, where was no water for the people to drink.

15. Ja he matkustivat Raphidimista, ja sioittivat itsensä Sinain korpeen.

15. And they departed from Rephidim, and pitched in the wilderness of Sinai.

16. Ja he matkustivat Sinain korvesta, ja sioittivat itsensä Himohaudoille.

16. And they removed from the desert of Sinai, and pitched at Kibrothhattaavah.

17. Ja he matkustivat Himohaudoilta, ja sioittivat itsensä Hatserotiin.

17. And they departed from Kibrothhattaavah, and encamped at Hazeroth.

18. Ja he matkustivat Hatserotista, ja sioittivat itsensä Ritmaan.

18. And they departed from Hazeroth, and pitched in Rithmah.

19. Ja he matkustivat Ritmasta, ja sioittivat itsensä Rimmon Paretsiin.
19. And they departed from Rithmah, and pitched at Rimmonparez.

20. Ja he matkustivat Rimmon Paretsista, ja sioittivat itsensä Libnaan.
20. And they departed from Rimmonparez, and pitched in Libnah.

21. Ja he matkustivat Libnasta, ja sioittivat itsensä Rissaan.
21. And they removed from Libnah, and pitched at Rissah.

22. Ja he matkustivat Rissasta, ja sioittivat itsensä Kehelaan.
22. And they journeyed from Rissah, and pitched in Kehelathah.

23. Ja he matkustivat Kehelasta, ja sioittivat itsensä Sapherin vuorelle.
23. And they went from Kehelathah, and pitched in mount Shapher.

24. Ja he matkustivat Sapherin vuorelta, ja sioittivat itsensä Haradaan.
24. And they removed from mount Shapher, and encamped in Haradah.

25. Ja he matkustivat Haradasta ja sioittivat itsensä Makhelotiin.
25. And they removed from Haradah, and pitched in Makheloth.

26. Ja he matkustivat Makhelotista, ja sioittivat itsensä Tahatiin.
26. And they removed from Makheloth, and encamped at Tahath.

27. Ja he matkustivat Tahatista, ja sioittivat itsensä Taraan.
27. And they departed from Tahath, and pitched at Tarah.

28. Ja he matkustivat Tarasta, ja sioittivat itsensä Mitkaan.
28. And they removed from Tarah, and pitched in Mithcah.

29. Ja he matkustivat Mitkasta, ja sioittivat itsensä Hasmonaan.
29. And they went from Mithcah, and pitched in Hashmonah.

30. Ja he matkustivat Hasmonasta, ja sioittivat itsensä Moserotiin.
30. And they departed from Hashmonah, and encamped at

Moseroth.

31. Ja he matkustivat Moserotista, ja sioittivat itsensä BeneJaekaniin.

31. And they departed from Moseroth, and pitched in Benejaakan.

32. Ja he matkustivat BeneJaekanista, ja sioittivat itsensä Horgidgadiin.

32. And they removed from Benejaakan, and encamped at Horhagidgad.

33. Ja he matkustivat Horgidgadista, ja sioittivat itsensä Jotbataan.

33. And they went from Horhagidgad, and pitched in Jotbathah.

34. Ja he matkustivat Jotbatasta, ja sioittivat itsensä Abronaan.

34. And they removed from Jotbathah, and encamped at Ebronah.

35. Ja he matkustivat Abronasta, ja sioittivat itsensä Etseongeberiin.

35. And they departed from Ebronah, and encamped at Eziongaber.

36. Ja he matkustivat Etseongeberistä, ja sioittivat itsensä Sinin korpeen, se on Kades.

36. And they removed from Eziongaber, and pitched in the wilderness of Zin, which is Kadesh.

37. Ja he matkustivat Kadeksesta, ja sioittivat itsensä Horin vuorelle, joka on Edomin maan rajoilla.

37. And they removed from Kadesh, and pitched in mount Hor, in the edge of the land of Edom.

38. Siinä meni pappi Aaron Horin vuorelle, Herran käskyn jälkeen, ja kuoli siellä neljäntenäkymmenentenä vuotena, sittekuin Israelin lapset olivat lähteneet Egyptin maalta, ensimäisenä päivänä viidennestä kuusta.

38. And Aaron the priest went up into mount Hor at the commandment of the LORD, and died there, in the fortieth year after the children of Israel were come out of the land of Egypt, in the first day of the fifth month.

39. Ja Aaron oli sadan ja kolmenkolmattakymmentä vuotinen kuollessansa Horin vuorella.
40. Silloin kuuli Arad Kanaanealaisten kuningas, joka asui etelään päin Kanaanin maalla, että Israelin lapset tulleet olivat.
41. Ja he matkustivat Horin vuorelta, ja sioittivat itsensä Salmonaan.
42. Ja he matkustivat Salmonasta, ja sioittivat itsensä Phunoniin.
43. Ja he matkustivat Phunonista, ja sioittivat itsensä Obotiin.
44. Ja he matkustivat Obotista, ja sioittivat itsensä Iije Abarimiin, Moabin rajoille.
45. Ja he matkustivat Iijestä, ja sioittivat itsensä DibonGadiin.
46. Ja he matkustivat DibonGadista, ja sioittivat itsensä AlmonDiblataimiin.
47. Ja he matkustivat AlmonDiblataimista, ja sioittivat itsensä Abarimin vuorille Nebon kohdalle.
48. Ja he matkustivat Abarimin vuorilta, ja sioittivat itsensä Moabin

39. And Aaron was an hundred and twenty and three years old when he died in mount Hor.
40. And king Arad the Canaanite, which dwelt in the south in the land of Canaan, heard of the coming of the children of Israel.
41. And they departed from mount Hor, and pitched in Zalmonah.
42. And they departed from Zalmonah, and pitched in Punon.
43. And they departed from Punon, and pitched in Oboth.
44. And they departed from Oboth, and pitched in Ijeabarim, in the border of Moab.
45. And they departed from Iim, and pitched in Dibongad.
46. And they removed from Dibongad, and encamped in Almondiblathaim.
47. And they removed from Almondiblathaim, and pitched in the mountains of Abarim, before Nebo.
48. And they departed from the mountains of Abarim, and pitched in the plains of Moab by Jordan

kedoille, Jordanin tykö, Jerihon kohdalle.

near Jericho.

49. Ja he sioittivat itsensä Jordanin tykö hamasta BetJesimotista, niin AbelSittimiin Moabin kedoille.

49. And they pitched by Jordan, from Bethjesimoth even unto Abelshittim in the plains of Moab.

50. Ja Herra puhui Mosekselle, Moabin kedoilla, Jordanin tykönä Jerihon kohdalla, sanoen:

50. And the LORD spake unto Moses in the plains of Moab by Jordan near Jericho, saying,

51. Puhu Israelin lapsille, ja sano heille: kuin te olette tulleet Jordanin ylitse Kanaanin maalle,

51. Speak unto the children of Israel, and say unto them, When ye are passed over Jordan into the land of Canaan;

52. Niin teidän pitää kaikki sen maan asuvaiset teidän edestänne ajaman pois, ja kaikki heidän maalauksensa ja valetut kuvansa hukuttaman, ja kaikki heidän korkeutensa hävittämän,

52. Then ye shall drive out all the inhabitants of the land from before you, and destroy all their pictures, and destroy all their molten images, and quite pluck down all their high places:

53. Ja niin teidän pitää maan omistaman ja asuman siinä; sillä teille olen minä maan antanut omistaaksenne sen.

53. And ye shall dispossess the inhabitants of the land, and dwell therein: for I have given you the land to possess it.

54. Ja teidän pitää maan jakaman arvalla teidän sukukunnillenne. Joita usiampi on, niille pitää teidän enempi antaman perinnöksensä, ja joita vähempi on, niille vähemmän perinnöksensä; kuin arpa lankee

54. And ye shall divide the land by lot for an inheritance among your families: and to the more ye shall give the more inheritance, and to the fewer ye shall give the less inheritance: every man's inheritance

kullekin, niin pitää hänen sen ottaman: teidän isäinne sukukuntain jälkeen pitää teidän perimän.
55. Mutta jollette maan asuvaisia aja ulos teidän edestänne, niin pitää ne, jotka te heistä jätätte, oleman teille niinkuin orjantappurat silmissänne, ja keihäs kyljessänne; sillä heidän pitää ahdistaman teitä sillä maalla, kussa te asutte.
56. Niin tapahtuu, että minä teen niin teille, kuin minä aioin heille tehdä.

shall be in the place where his lot falleth; according to the tribes of your fathers ye shall inherit.
55. But if ye will not drive out the inhabitants of the land from before you; then it shall come to pass, that those which ye let remain of them shall be pricks in your eyes, and thorns in your sides, and shall vex you in the land wherein ye dwell.
56. Moreover it shall come to pass, that I shall do unto you, as I thought to do unto them.

34 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:
2. Käske Israelin lapsille, ja sano heille: kuin te tulette Kanaanin maalle, niin pitää se maa oleman se, joka teille perimiseksi lankee, Kanaanin maa rajainsa jälkeen.

3. Etelän puoli pitää rupeeman Sinin korvesta Edomin tyköä, niin että teidän rajanne etelään päin pitää käymän Suolaisen meren äärestä,

1. And the LORD spake unto Moses, saying,
2. Command the children of Israel, and say unto them, When ye come into the land of Canaan; (this is the land that shall fall unto you for an inheritance, even the land of Canaan with the coasts thereof:)
3. Then your south quarter shall be from the wilderness of Zin along by the coast of Edom, and your south border shall be the outmost coast of

joka itään päin on.
4. Ja se raja pitää teille käymän ympäri etelästä Akrabimin palttaa myöten ja menemän Siniin, niin että sen uloskäyminen eteläpuolelta on KadesBarneaan päin, että se ulottuu Hatsar Adariin, ja menee Asmoniin.
5. Sitte pitää rajan menemän ympäri Asmonista Egyptin virtaan asti, niin että sen loppu on meressä.

6. Mutta raja länteen päin pitää oleman teille suuri meri: se pitää oleman teidän maanne ääri länteen päin.
7. Ja tämä pitää raja pohjaa päin oleman: teidän pitää määräämän sen suuresta merestä hamaan Horin vuoreen asti,
8. Ja Horin vuoresta määräämän siihenasti että Hamatiin tullaan, niin että rajan loppu on Zedassa.

9. Ja raja menköön Ziphroniin ja sen loppu olkoon HatsarEnanissa. Se olkoon rajanne pohjoista päin.

the salt sea eastward:
4. And your border shall turn from the south to the ascent of Akrabbim, and pass on to Zin: and the going forth thereof shall be from the south to Kadeshbarnea, and shall go on to Hazaraddar, and pass on to Azmon:
5. And the border shall fetch a compass from Azmon unto the river of Egypt, and the goings out of it shall be at the sea.
6. And as for the western border, ye shall even have the great sea for a border: this shall be your west border.
7. And this shall be your north border: from the great sea ye shall point out for you mount Hor:

8. From mount Hor ye shall point out your border unto the entrance of Hamath; and the goings forth of the border shall be to Zedad:
9. And the border shall go on to Ziphron, and the goings out of it shall be at Hazarenan: this shall be your north border.

10. Ja pitää myös määräämän rajanne itään päin, Enanista niin Sephamiin.
11. Ja raja menkään alas Sephamista Riblaan, Ainin itäpuolella; sitte juoskaan alaspäin, ja menkään Kinneretin meren sivutse idän puolella,
12. Ja tulkaan raja alas Jordaniin päin ja sen loppu olkoon Suolainen meri. Sen pitää oleman teidän maanne, rajoinensa joka taholta.
13. Ja Moses käski Israelin lapsille ja sanoi: tämä on maa, jonka teidän pitää jakaman keskenänne arvalla, jonka Herra käski antaa niille yhdeksälle sukukunnalle, ja sille puolelle sukukunnalle;
14. Sillä Rubenin lasten sukukunta, heidän isäinsä huoneen jälkeen, ja Gadin lasten sukukunta heidän isäinsä huoneen jälkeen, ja puoli Manassen sukukuntaa ovat jo ottaneet osansa.

10. And ye shall point out your east border from Hazarenan to Shepham:
11. And the coast shall go down from Shepham to Riblah, on the east side of Ain; and the border shall descend, and shall reach unto the side of the sea of Chinnereth eastward:
12. And the border shall go down to Jordan, and the goings out of it shall be at the salt sea: this shall be your land with the coasts thereof round about.
13. And Moses commanded the children of Israel, saying, This is the land which ye shall inherit by lot, which the LORD commanded to give unto the nine tribes, and to the half tribe:
14. For the tribe of the children of Reuben according to the house of their fathers, and the tribe of the children of Gad according to the house of their fathers, have received their inheritance; and half the tribe of Manasseh have received their inheritance:

15. Niin ovat ne kaksi sukukuntaa, ja se puoli sukukuntaa saaneet perintöosansa tällä puolella Jordania, Jerihon kohdalle itää päin.

15. The two tribes and the half tribe have received their inheritance on this side Jordan near Jericho eastward, toward the sunrising.

16. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

16. And the LORD spake unto Moses, saying,

17. Nämät ovat miesten nimet, joiden pitää jakaman maan teille: pappi Eleatsar ja Josua Nunin poika.

17. These are the names of the men which shall divide the land unto you: Eleazar the priest, and Joshua the son of Nun.

18. Siihen pitää myös teidän ottaman yhden päämiehen jokaisesta sukukunnasta, maata jakamaan.

18. And ye shall take one prince of every tribe, to divide the land by inheritance.

19. Ja nämät ovat miesten nimet: Juudan sukukunnasta, Kaleb Jephunnen poika;

19. And the names of the men are these: Of the tribe of Judah, Caleb the son of Jephunneh.

20. Simeonin lasten sukukunnasta, Semuel Ammihudin poika;

20. And of the tribe of the children of Simeon, Shemuel the son of Ammihud.

21. BenJaminin sukukunnasta, Elidad Kislonin poika;

21. Of the tribe of Benjamin, Elidad the son of Chislon.

22. Danin lasten sukukunnan päämies, Bukki Joglin poika;

22. And the prince of the tribe of the children of Dan, Bukki the son of Jogli.

23. Josephin lapsista, Manassen sukukunnan päämies, Haniel Ephodin poika;

23. The prince of the children of Joseph, for the tribe of the children of Manasseh, Hanniel the son of Ephod.

24. Ephraimin lasten sukukunnan päämies, Kemuel Siphtanin poika;

24. And the prince of the tribe of the children of Ephraim, Kemuel the son of Shiphtan.

25. Sebulonin lasten sukukunnan päämies, Elitsaphan Parnakin poika;

25. And the prince of the tribe of the children of Zebulun, Elizaphan the son of Parnach.

26. Isaskarin lasten sukukunnan päämies, Patiel Assan poika;

26. And the prince of the tribe of the children of Issachar, Paltiel the son of Azzan.

27. Asserin lasten sukukunnan päämies, Ahihud Selomin poika;

27. And the prince of the tribe of the children of Asher, Ahihud the son of Shelomi.

28. Naphtalin lasten sukukunnan päämies, Pedahel Ammihudin poika.

28. And the prince of the tribe of the children of Naphtali, Pedahel the son of Ammihud.

29. Nämät ovat ne jotka Herra käskenyt on Israelin lasten perintöosaa jakamaan Kanaanin maalla.

29. These are they whom the LORD commanded to divide the inheritance unto the children of Israel in the land of Canaan.

35 luku

1. Ja Herra puhui Mosekselle, Moabin kedoilla, läsnä Jordania Jerihon kohdalla, sanoen:

1. And the LORD spake unto Moses in the plains of Moab by Jordan near Jericho, saying,

2. Käske Israelin lasten perimisestänsä antaa Leviläisille kaupungeita heidän asuaksensa, antakaat myös

2. Command the children of Israel, that they give unto the Levites of the inheritance of their possession

esikaupungit niiden ympärille Leviläisille,

3. Että he asuisivat kaupungeissa, ja pitäisivät karjansa, tavaransa ja kaikkinaiset eläimensä esikaupungeissa.

4. Esikaupunkein laveus, jotka teidän pitää antaman Leviläisille, pitää oleman tuhannen kyynärää kaupungin muurista ulos, kaikki ympärinsä.

5. Niin teidän pitää mittaaman ulkopuolelle kaupunkia idän puolelle kaksituhatta kyynärää, ja etelän puolelle kaksituhatta kyynärää, ja lännen puolelle kaksituhatta kyynärää, ja pohjan puolelle kaksituhatta kyynärää, että kaupunki keskellä olis: se pitää oleman heidän esikaupunkinsa.

6. Ja niiden kaupunkein seassa, mitkä te annatte Leviläisille, pitää teidän antaman kuusi vapaakaupunkia, että se joka jonkun kuoliaaksi lyö, pakenis niihin. Vielä päälliseksi pitää teidän antaman heille kaksiviidettäkymmentä kaupunkia,

cities to dwell in; and ye shall give also unto the Levites suburbs for the cities round about them.

3. And the cities shall they have to dwell in; and the suburbs of them shall be for their cattle, and for their goods, and for all their beasts.

4. And the suburbs of the cities, which ye shall give unto the Levites, shall reach from the wall of the city and outward a thousand cubits round about.

5. And ye shall measure from without the city on the east side two thousand cubits, and on the south side two thousand cubits, and on the west side two thousand cubits, and on the north side two thousand cubits; and the city shall be in the midst: this shall be to them the suburbs of the cities.

6. And among the cities which ye shall give unto the Levites there shall be six cities for refuge, which ye shall appoint for the manslayer, that he may flee thither: and to them ye shall add forty and two cities.

7. Niin että kaikkiansa kaupungeita, jotka annatte Leviläisille, tulee kahdeksanviidettäkymmentä, esikaupunkeinensa.

8. Ja ne kaupungit, jotka te annatte Israelin lasten omaisuudesta, pitää heille annettaman enempi siltä, jolla paljo on, ja vähempi siltä, jolla vähempi on: itsekukin perimisensä jälkeen, joka hänelle jaettu on, pitää antaman Leviläisille kaupungeita.

9. Ja Herra puhui Mosekselle, sanoen:

10. Puhu Israelin lapsille ja sano heille: tultuanne Jordanin ylitse Kanaanin maalle

11. Pitää teidän valitseman teillenne kaupungeita, jotka teille vapaat kaupungit oleman pitää, joihin tappaja paetkaan, se kuin tapaturmasta jonkun kuoliaaksi lyö.

12. Ja pitää senkaltaiset vapaakaupungit oleman teidän seassanne, verenkostajan tähden, ettei tappajan pidä kuoleman, siihenasti että hän koko seurakunnan oikeuden

7. So all the cities which ye shall give to the Levites shall be forty and eight cities: them shall ye give with their suburbs.

8. And the cities which ye shall give shall be of the possession of the children of Israel: from them that have many ye shall give many; but from them that have few ye shall give few: every one shall give of his cities unto the Levites according to his inheritance which he inheriteth.

9. And the LORD spake unto Moses, saying,

10. Speak unto the children of Israel, and say unto them, When ye be come over Jordan into the land of Canaan;

11. Then ye shall appoint you cities to be cities of refuge for you; that the slayer may flee thither, which killeth any person at unawares.

12. And they shall be unto you cities for refuge from the avenger; that the manslayer die not, until he stand before the congregation in judgment.

edessä on seisonut.

13. Ja ne kaupungit, jotka teidän antaman pitää, pitää oleman teille kuusi vapaakaupunkia.

14. Kolme kaupunkia pitää teidän antaman tällä puolella Jordania, ja kolme Kanaanin maalla: ne pitää oleman vapauskaupungit.

15. Sekä Israelin lapsille, että muukalaisille ja huonekuntalaisille heidän seassansa, pitää ne kuusi kaupunkia oleman pakoa varten, että sinne pakenis kuka ikänä jonkun sielun tapaturmaisesti lyö.

16. Joka jonkun lyö rautaisella aseella, niin että hän kuolee, hän on miehentappaja: sen miestappajan pitää totisesti kuoleman.

17. Jos hän paiskaa jonkun kivellä, joka hänen kädessänsä on, josta kuolla taidetaan, ja se kuolee, niin hän on miehentappaja, ja pitää totisesti kuoleman.

18. Jos hän lyö häntä jollakulla puuaseella, josta taidetaan kuolla, ja se kuolee, hän on miehentappaja, ja pitää totisesti kuoleman.

13. And of these cities which ye shall give six cities shall ye have for refuge.

14. Ye shall give three cities on this side Jordan, and three cities shall ye give in the land of Canaan, which shall be cities of refuge.

15. These six cities shall be a refuge, both for the children of Israel, and for the stranger, and for the sojourner among them: that every one that killeth any person unawares may flee thither.

16. And if he smite him with an instrument of iron, so that he die, he is a murderer: the murderer shall surely be put to death.

17. And if he smite him with throwing a stone, wherewith he may die, and he die, he is a murderer: the murderer shall surely be put to death.

18. Or if he smite him with an hand weapon of wood, wherewith he may die, and he die, he is a murderer: the murderer shall surely be put to death.

19. Verenkostajan pitää itse tappaman miehentappajan: kohdatessansa häntä, pitää hänen sen kuolettaman.

19. The revenger of blood himself shall slay the murderer: when he meeteth him, he shall slay him.

20. Jos hän syöksee hänen vihasta taikka paiskaa häntä väijymisessä, niin että hän kuolee,

20. But if he thrust him of hatred, or hurl at him by laying of wait, that he die;

21. Taikka vihasta lyö häntä kädellänsä, niin että hän kuolee, niin pitää sen totisesti kuoleman, joka hänen löi; sillä hän on miehentappaja. Veren lähimmäinen lanko pitää tappaman hänen kohdatessansa häntä.

21. Or in enmity smite him with his hand, that he die: he that smote him shall surely be put to death; for he is a murderer: the revenger of blood shall slay the murderer, when he meeteth him.

22. Mutta jos hän syöksee hänen tapaturmasta ilman vihata, taikka heittää jotakin hänen päällensä ilman väijymystä,

22. But if he thrust him suddenly without enmity, or have cast upon him any thing without laying of wait,

23. Taikka heittää häntä kivellä, josta kuolla taidetaan, ja ei sitä nähnyt, niin että hän kuolee, ja ei ole hänen vihamiehensä, ei myös hänelle mitäkään pahaa aikonut:

23. Or with any stone, wherewith a man may die, seeing him not, and cast it upon him, that he die, and was not his enemy, neither sought his harm:

24. Niin pitää kansan tuomitseman lyöjän ja verenkostajan välillä, näiden oikeutten jälkeen.

24. Then the congregation shall judge between the slayer and the revenger of blood according to these judgments:

25. Ja kansan pitää vapahtaman

25. And the congregation shall deliver the slayer out of the hand of

miehentappajan verenkostajan käsistä, antaen hänen tulla vapaakaupunkiin jälleen, johon hän pakeni; ja siellä pitää hänen oleman ylimmäisen papin kuolemaan asti, joka pyhällä öljyllä voideltu on.

the revenger of blood, and the congregation shall restore him to the city of his refuge, whither he was fled: and he shall abide in it unto the death of the high priest, which was anointed with the holy oil.

26. Mutta jos miehentappaja rohkiasti menee vapaakaupunkinsa rajain ylitse, johon hän paennut on,

26. But if the slayer shall at any time come without the border of the city of his refuge, whither he was fled;

27. Ja verenkostaja löytää hänen ulkona vapaakaupunkinsa rajoista, ja lyö hänen kuoliaaksi, niin ei pidä hänen sen vereen syypää oleman;

27. And the revenger of blood find him without the borders of the city of his refuge, and the revenger of blood kill the slayer; he shall not be guilty of blood:

28. Sillä hänen piti vapaakaupungissansa oleman ylimmäisen papin kuolemaan asti ja ylimmäisen papin kuoleman jälkeen tuleman perintömaallensa jälleen.

28. Because he should have remained in the city of his refuge until the death of the high priest: but after the death of the high priest the slayer shall return into the land of his possession.

29. Nämät pitää oleman teille ja teidän lapsillenne oikeuden säädyksi, kaikissa teidän asumasioissanne.

29. So these things shall be for a statute of judgment unto you throughout your generations in all your dwellings.

30. Joka lyö jonkun kuoliaaksi, se miehentappaja pitää tapettaman

30. Whoso killeth any person, the murderer shall be put to death by the mouth of witnesses: but one

todistajain suun jälkeen, ja yksi todistaja ei pidä sielua vastaan täysi todistus oleman kuolemaan.

witness shall not testify against any person to cause him to die.

31. Ja ei teidän pidä ottaman yhtäkään hintaa miehentappajan hengen edestä, joka itse pahuudesta on kuoleman matkaan saattanut; sillä hänen pitää totisesti kuoleman.

31. Moreover ye shall take no satisfaction for the life of a murderer, which is guilty of death: but he shall be surely put to death.

32. Ja ei pidä teidän yhtäkään hintaa ottaman siltä, joka vapaakaupunkiinsa paennut oli, niin että hän tulis jälleen asumaan maalle ennen papin kuolemaa.

32. And ye shall take no satisfaction for him that is fled to the city of his refuge, that he should come again to dwell in the land, until the death of the priest.

33. Ja älkäät saastuttako maata, jossa te asutte; sillä se joka vereen vikapää on, hän saastuttaa maan, ja maa ei taida puhdistettaa verestä, joka siihen vuodatettu on, muutoin kuin sen veren kautta, joka sen vuodattanut on.

33. So ye shall not pollute the land wherein ye are: for blood it defileth the land: and the land cannot be cleansed of the blood that is shed therein, but by the blood of him that shed it.

34. Älkäät te saastuttako maata, jossa te asutte, jossa myös minä asun; sillä minä olen Herra, joka asun Israelin lasten seassa.

34. Defile not therefore the land which ye shall inhabit, wherein I dwell: for I the LORD dwell among the children of Israel.

36 luku

1. Ja ylimmäiset isät, Gileadin lasten suvusta, Makirin pojan, joka oli Manassen poika, Josephin lasten suvusta, kävivät edes, ja puhuivat Moseksen ja Israelin lasten ylimmäisten edessä,

1. And the chief fathers of the families of the children of Gilead, the son of Machir, the son of Manasseh, of the families of the sons of Joseph, came near, and spake before Moses, and before the princes, the chief fathers of the children of Israel:

2. Ja sanoivat: Herra käski minun Herrani jakaa maan arvalla Israelin lapsille perittäväksi. Ja sinä minun Herrani olet käskenyt Herran kautta, meidän veljemme Zelophkadin perimyksen antaa hänen tyttärillensä:

2. And they said, The LORD commanded my lord to give the land for an inheritance by lot to the children of Israel: and my lord was commanded by the LORD to give the inheritance of Zelophehad our brother unto his daughters.

3. Jos joku Israelin suvusta ottaa heitä emännäksensä, niin tulee heidän perintönsä vähemmäksi, meidän isäimme perinnöstä, ja tulee sen suvun perimyksen tykö, kuhunka he tulevat, ja niin tulee meidän perimyksemme arpa vähennetyksi.

3. And if they be married to any of the sons of the other tribes of the children of Israel, then shall their inheritance be taken from the inheritance of our fathers, and shall be put to the inheritance of the tribe whereunto they are received: so shall it be taken from the lot of our inheritance.

4. Kuin Israelin lasten ilovuosi tulee, niin tulee heidän perintöosansa sen

4. And when the jubile of the children of Israel shall be, then shall

suvun perimykseen, johonka he tulevat, niin tulee meidän isäimme perimys vähennetyksi, heidän perinnöksestänsä.

their inheritance be put unto the inheritance of the tribe whereunto they are received: so shall their inheritance be taken away from the inheritance of the tribe of our fathers.

5. Niin käski Moses Israelin lapsille Herran käskyn jälkeen, ja sanoi: Josephin lasten suku on oikein puhunut.

5. And Moses commanded the children of Israel according to the word of the LORD, saying, The tribe of the sons of Joseph hath said well.

6. Tämä on se minkä Herra käski Zelophkadin tyttärille ja sanoi: huolkaan kellenkä tahtovat, kuitenkin niin, että he huolevat isäinsä sukukunnan langoille,

6. This is the thing which the LORD doth command concerning the daughters of Zelophehad, saying, Let them marry to whom they think best; only to the family of the tribe of their father shall they marry.

7. Ettei Israelin lasten perimys menisi yhdestä suvusta niin toiseen; sillä jokainen Israelin lasten seassa pitää riippuman kiinni isäinsä sukukunnan perimyksessä.

7. So shall not the inheritance of the children of Israel remove from tribe to tribe: for every one of the children of Israel shall keep himself to the inheritance of the tribe of his fathers.

8. Ja kaikki tyttäret, joilla perimys on Israelin lasten suvussa, pitää huoleman jollekulle isänsä suvun langolle, että jokainen Israelin lasten seassa pitäis isänsä perimyksen,

8. And every daughter, that possesseth an inheritance in any tribe of the children of Israel, shall be wife unto one of the family of the tribe of her father, that the children of Israel may enjoy every man the

inheritance of his fathers.

9. Ja ettei perintöosa menisi yhdestä sukukunnasta toiseen; vaan jokainen riippukaan omassa perimyksessänsä Israelin lasten sukuin seassa.

9. Neither shall the inheritance remove from one tribe to another tribe; but every one of the tribes of the children of Israel shall keep himself to his own inheritance.

10. Niinkuin Herra käski Mosekselle, niin tekivät Zelophkadin tyttäret:

10. Even as the LORD commanded Moses, so did the daughters of Zelophehad:

11. Makla, Tirtsa, Hogla, Milka, Noa, Zelophkadin tyttäret, huolivat setäinsä pojille.

11. For Mahlah, Tirzah, and Hoglah, and Milcah, and Noah, the daughters of Zelophehad, were married unto their father's brothers' sons:

12. Ja tulivat emänniksi niille, jotka olivat Manassen Josephin pojan suvusta; niin pysyi heidän perimyksensä sillänsä lankoudessansa, heidän isänsä sukukunnassa.

12. And they were married into the families of the sons of Manasseh the son of Joseph, and their inheritance remained in the tribe of the family of their father.

13. Nämät ovat ne käskyt ja oikeudet, joita Herra Moseksen kautta käski Israelin lapsille, Moabin kedoilla, Jordanin tykönä, Jerihon kohdalla.

13. These are the commandments and the judgments, which the LORD commanded by the hand of Moses unto the children of Israel in the plains of Moab by Jordan near Jericho.

VIIDES MOOSEKSEN KIRJA

1 luku

1. Nämät ovat ne sanat, mitkä Moses puhui koko Israelille, tällä puolella Jordania korvessa, sillä kedolla Punaisen meren kohdalla, Paranin,ja Tophelin, ja Labanin, ja Hatserotin ja Disahabin vaiheella,
2. Yksitoistakymmentä päiväkuntaa Horebista, sitä tietä Seirin vuoren kautta niin KadesBarneaan asti.
3. Ja tapahtui neljäntenäkymmenentenä vuonna, ensimäisenä päivänä, ensimäisellä kuukaudella toistakymmentä, että Moses puhui Israelin lapsille kaikki, mitä Herra hänen käski heille puhua.

4. Sittekuin hän oli lyönyt Sihonin Amorilaisten kuninkaan, joka Hesbonissa asui, niin myös Ogin, Basanin kuninkaan, joka Astarotissa Edreissä asui,
5. Tällä puolella Jordania, Moabin maalla, rupesi Moses selittämään tätä lakia ja sanoi:

1. These be the words which Moses spake unto all Israel on this side Jordan in the wilderness, in the plain over against the Red sea, between Paran, and Tophel, and Laban, and Hazeroth, and Dizahab.
2. (There are eleven days' journey from Horeb by the way of mount Seir unto Kadeshbarnea.)
3. And it came to pass in the fortieth year, in the eleventh month, on the first day of the month, that Moses spake unto the children of Israel, according unto all that the LORD had given him in commandment unto them;
4. After he had slain Sihon the king of the Amorites, which dwelt in Heshbon, and Og the king of Bashan, which dwelt at Astaroth in Edrei:
5. On this side Jordan, in the land of Moab, began Moses to declare this law, saying,

6. Herra meidän Jumalamme puhui meille Horebissa, sanoen: te olette jo kyllä kauvan olleet tällä vuorella;
7. Kääntäkäät teitänne ja menkäät matkaan Amorilaisten vuorelle, ja kaikkein heidän läsnä asuvaistensa tykö, kedoilla, vuorella ja laaksossa, etelämaalle, ja meren satamissa, Kanaanin maalle ja Libanoniin, hamaan suuren Phratin virran tykö.

8. Katso, minä annoin teille maan, joka on teidän edessänne: menkäät ja omistakaat se maa, niinkuin Herra teidän isillenne Abrahamille, Isaakille ja Jakobille vannoi, antaaksensa sen heille ja heidän siemenellensä heidän jälkeensä.
9. Ja minä puhuin teille silloin, sanoen: en minä voi yksinäni kantaa teitä.
10. Sillä Herra teidän Jumalanne on lisännyt teitä, niin että te tänäpänä olette niin monta, kuin tähdet taivaassa.
11. Herra teidän isäinne Jumala lisätköön teitä vielä monta tuhatta

6. The LORD our God spake unto us in Horeb, saying, Ye have dwelt long enough in this mount:
7. Turn you, and take your journey, and go to the mount of the Amorites, and unto all the places nigh thereunto, in the plain, in the hills, and in the vale, and in the south, and by the sea side, to the land of the Canaanites, and unto Lebanon, unto the great river, the river Euphrates.
8. Behold, I have set the land before you: go in and possess the land which the LORD sware unto your fathers, Abraham, Isaac, and Jacob, to give unto them and to their seed after them.
9. And I spake unto you at that time, saying, I am not able to bear you myself alone:
10. The LORD your God hath multiplied you, and, behold, ye are this day as the stars of heaven for multitude.
11. (The LORD God of your fathers make you a thousand times so

kertaa enempi, ja siunatkoon teitä, niinkuin hän teille sanonut on.

12. Kuinka minä yksinäni voin kantaa senkaltaisen vaivan, kuorman ja riidan teiltä?

13. Valitkaat teistänne toimelliset ja ymmärtäväiset miehet, jotka teidän suvustanne tunnetut ovat, ja minä asetan heitä teidän päämiehiksenne.

14. Niin te vastasitte minua, sanoen: se on hyvä asia, josta puhut tehdäkses.

15. Niin minä otin ylimmäiset teidän suvuistanne, toimmelliset ja tunnetut miehet, ja asetin teille päämiehiksi, tuhannen, sadan, viidenkymmenen ja kymmenen päälle, ja esimiehiksi sukukunnissanne.

16. Ja minä käskin tuomareille silloin, sanoen: kuulkaat teiden veljiänne, ja tuomitkaat oikein jokaisen miehen ja hänen veljensä vaiheella, ja hänen muukalaisensa vaiheella.

17. Ei teidän pidä katsoman kenen-

many more as ye are, and bless you, as he hath promised you!)

12. How can I myself alone bear your cumbrance, and your burden, and your strife?

13. Take you wise men, and understanding, and known among your tribes, and I will make them rulers over you.

14. And ye answered me, and said, The thing which thou hast spoken is good for us to do.

15. So I took the chief of your tribes, wise men, and known, and made them heads over you, captains over thousands, and captains over hundreds, and captains over fifties, and captains over tens, and officers among your tribes.

16. And I charged your judges at that time, saying, Hear the causes between your brethren, and judge righteously between every man and his brother, and the stranger that is with him.

17. Ye shall not respect persons in judgment; but ye shall hear the

kään muotoa tuomiossa, vaan kuulkaat niin pientä, kuin suurtakin: älkäät peljätkö kenenkään muotoa; sillä tuomio on Jumalan: vaan se asia, mikä teille on raskas, antakaat tulla minun eteeni, kuullakseni sitä.

small as well as the great; ye shall not be afraid of the face of man; for the judgment is God's: and the cause that is too hard for you, bring it unto me, and I will hear it.

18. Ja minä käskin teitä siihen aikaan kaikista, mitä teidän tekemän piti.

18. And I commanded you at that time all the things which ye should do.

19. Niin me läksimme Horebista, ja vaelsimme kaiken sen suuren ja hirmuisen korven lävitse, jonka te nähneet olette Amorilaisten vuoren tiellä, niinkuin Herra meidän Jumalamme meille käski. Ja tulimme KadesBarneaan.

19. And when we departed from Horeb, we went through all that great and terrible wilderness, which ye saw by the way of the mountain of the Amorites, as the LORD our God commanded us; and we came to Kadeshbarnea.

20. Niin sanoin minä teille: te olette tulleet Amorilaisten vuoreen asti, jonka Herra meidän Jumalamme antaa meille.

20. And I said unto you, Ye are come unto the mountain of the Amorites, which the LORD our God doth give unto us.

21. Katso sitä maata sinun edessäs, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antanut on, mene, ja omista se niinkuin Herra sinun isäis Jumala sinulle sanonut on: älä pelkää, älä myös hämmästy.

21. Behold, the LORD thy God hath set the land before thee: go up and possess it, as the LORD God of thy fathers hath said unto thee; fear not, neither be discouraged.

22. Ja te tulitte kaikki minun tyköni, ja sanoitte: lähettäkäämme miehet

22. And ye came near unto me every one of you, and said, We will

meidän edellämme vakoomaan maata, ja meille asiaa ilmoittamaan, ja tietä, jota meidän sinne menemän pitää, ja kaupungeita, joihin meidän tuleman pitää.

send men before us, and they shall search us out the land, and bring us word again by what way we must go up, and into what cities we shall come.

23. Ja se asia kelpasi minulle: niin otin minä kaksitoistakymmentä miestä teidän seastanne, jokaisesta sukukunnasta yhden.

23. And the saying pleased me well: and I took twelve men of you, one of a tribe:

24. Ne menivät matkaansa, ja astuivat vuorelle, ja tulivat Eskolin ojaan asti, ja vakosivat sen.

24. And they turned and went up into the mountain, and came unto the valley of Eshcol, and searched it out.

25. Ja ottivat maan hedelmästä myötänsä ja toivat meille, ja ilmoittivat meille asian, ja sanoivat: maa on hyvä, jonka Herra meidän Jumalamme meille antaa.

25. And they took of the fruit of the land in their hands, and brought it down unto us, and brought us word again, and said, It is a good land which the LORD our God doth give us.

26. Mutta ette tahtoneet mennä sinne, vaan olitte vastahakoiset Herran teidän Jumalanne sanalle,

26. Notwithstanding ye would not go up, but rebelled against the commandment of the LORD your God:

27. Ja napisitte majoissanne ja sanoitte: Herra on meille vihainen, ja on tuonut meitä ulos Egyptin maalta, antaaksensa meitä Amorilaisten käsiin, hukutettaa.

27. And ye murmured in your tents, and said, Because the LORD hated us, he hath brought us forth out of the land of Egypt, to deliver us into

the hand of the Amorites, to destroy us.

28. Kuhunka me menemme? Meidän veljemme ovat peljättäneet meidän sydämemme, sanoen: se kansa on suurempi ja pitempi meitä, ja ne kaupungit ovat suuret ja varustetut taivaasen asti: olemme myös nähneet siellä Enakin pojat.

28. Whither shall we go up? our brethren have discouraged our heart, saying, The people is greater and taller than we; the cities are great and walled up to heaven; and moreover we have seen the sons of the Anakims there.

29. Ja minä sanoin teille: älkäät hämmästykö, älkäät myös peljästykö heitä;

29. Then I said unto you, Dread not, neither be afraid of them.

30. Sillä Herra teidän Jumalanne käy teidän edellänne, ja sotii teidän edestänne, niin kuin hän myös tehnyt on Egyptissä teille teidän silmäinne edessä,

30. The LORD your God which goeth before you, he shall fight for you, according to all that he did for you in Egypt before your eyes;

31. Ja korvessa, jossa sinä olet nähnyt, kuinka Herra sinun Jumalas on sinun kantanut, niinkuin mies kantaa poikansa, kaikella sillä tiellä, jota te vaeltaneet olette, siihenasti kuin te tälle paikalle tulitte.

31. And in the wilderness, where thou hast seen how that the LORD thy God bare thee, as a man doth bear his son, in all the way that ye went, until ye came into this place.

32. Vaan ette siitä lukua pitäneet, uskoa Herran teidän Jumalanne päälle,

32. Yet in this thing ye did not believe the LORD your God,

33. Joka kävi tiellä teidän edellänne, tiedustamaan leirin paikkaa, yöllä tulessa, osoittaen teille tietä jota te kävitte, ja päivällä pilvessä.

34. Koska Herra kuuli teidän huutonne, vihastui hän ja vannoi, sanoen:

35. Ei yksikään tästä pahasta sukukunnasta pidä näkemän sitä hyvää maata, jonka minä olen vannonut, antaakseni teidän isillänne,

36. Paitsi Kalebia Jephunnen poikaa, hän näkee sen, hänelle minä annan sen maan, jonka päälle hän astunut on, ja myös hänen lapsillensa, että hän uskollisesti seurasi Herraa.

37. Ja Herra vihastui myös minulle teidän tähtenne, et sinäkään sinne tule;

38. Vaan Josua Nunin poika, sinun palvelias, hän tulee sinne: vahvista häntä; sillä hänen pitää asettaman Israelin perimykseensä.

39. Ja teidän lapsenne, jotka te sanoitte saaliiksi tulevan, ja teidän poikanne, jotka ei tänäpänä tiedä

33. Who went in the way before you, to search you out a place to pitch your tents in, in fire by night, to shew you by what way ye should go, and in a cloud by day.

34. And the LORD heard the voice of your words, and was wroth, and sware, saying,

35. Surely there shall not one of these men of this evil generation see that good land, which I sware to give unto your fathers,

36. Save Caleb the son of Jephunneh; he shall see it, and to him will I give the land that he hath trodden upon, and to his children, because he hath wholly followed the LORD.

37. Also the LORD was angry with me for your sakes, saying, Thou also shalt not go in thither.

38. But Joshua the son of Nun, which standeth before thee, he shall go in thither: encourage him: for he shall cause Israel to inherit it.

39. Moreover your little ones, which ye said should be a prey, and your children, which in that day had no

hyvää eli pahaa, he tulevat sinne, ja minä annan sen heille, ja heidän pitää sen omistaman.

knowledge between good and evil, they shall go in thither, and unto them will I give it, and they shall possess it.

40. Vaan palatkaat te ja menkäät korpeen, Punaisen meren tietä.

40. But as for you, turn you, and take your journey into the wilderness by the way of the Red sea.

41. Niin te vastasitte ja sanoitte minulle: me olemme rikkoneet Herraa vastaan: me menemme ja sodimme, niinkuin Herra meidän Jumalamme meille käskenyt on. Kuin te siis valmiit olitte, jokainen sotaaseinensa, ja ynseydessä menitte vuorelle,

41. Then ye answered and said unto me, We have sinned against the LORD, we will go up and fight, according to all that the LORD our God commanded us. And when ye had girded on every man his weapons of war, ye were ready to go up into the hill.

42. Sanoi Herra minulle: sano heille: ei teidän pidä sinne menemän, eikä myös sotiman, sillä en minä ole teidän kanssanne, ettette lyötäisi teidän vihollistenne edessä.

42. And the LORD said unto me, Say unto them, Go not up, neither fight; for I am not among you; lest ye be smitten before your enemies.

43. Koska minä näin teille sanoin, niin ette kuulleet minua, vaan olitte Herran sanalle vastahakoiset, ja olitte röyhkeät menemään vuorelle.

43. So I spake unto you; and ye would not hear, but rebelled against the commandment of the LORD, and went presumptuously up into the hill.

44. Niin läksivät Amorilaiset, jotka vuorella asuivat, teitä vastaan, ja

44. And the Amorites, which dwelt in that mountain, came out against you, and chased you, as bees do,

ajoivat teitä takaa niinkuin kimalaiset tekevät, ja löivät teitä maahan Seirissä Hormaan asti.

and destroyed you in Seir, even unto Hormah.

45. Kuin te sieltä palasitte ja itkitte Herran edessä, niin ei Herra tahtonut kuulla teidän ääntänne, eikä korviinsa ottanut.

45. And ye returned and wept before the LORD; but the LORD would not hearken to your voice, nor give ear unto you.

46. Niin olette te olleet Kadeksessa kauvan aikaa, niiden päiväin luvun jälkeen, kuin te viivyitte siellä (odottain vakoojia).

46. So ye abode in Kadesh many days, according unto the days that ye abode there.

2 luku

1. Silloin me palasimme ja matkustimme korpeen Punaisen meren tietä, niinkuin Herra minulle sanonut oli, ja vaelsimme Seirin vuorta ympäri kauvan aikaa.

1. Then we turned, and took our journey into the wilderness by the way of the Red sea, as the LORD spake unto me: and we compassed mount Seir many days.

2. Ja Herra puhui minulle, sanoen:

2. And the LORD spake unto me, saying,

3. Jo te olette kyllä vaeltaneet tätä vuorta ympäri, palatkaat pohjoiseen päin.

3. Ye have compassed this mountain long enough: turn you northward.

4. Ja käski kansalle, sanoen: teidän pitää vaeltaman teidän veljenne Esaun lasten rajain ylitse, jotka Seirissä asuvat, ja he pelkäävät teitä;

4. And command thou the people, saying, Ye are to pass through the coast of your brethren the children of Esau, which dwell in Seir; and

mutta karttakaat teitänne sangen visusti.

5. Älkäät alkako sotaa heitä vastaan; sillä en minä anna teille jalankaan leveyttä heidän maastansa; sillä Esaun lapsille olen minä antanut Seirin vuoren perimiseksi.

6. Rahalla pitää teidän heiltä ruuan ostaman, jonka te syötte, niin myös veden pitää teidän heiltä rahalla ostaman, jota te juotte:

7. Sillä Herra sinun Jumalas on siunannut sinun, kaikissa sinun kättes töissä, hän tietää sinun matkustukses tässä suuressa korvessa. Jo neljäkymmentä ajastaikaa on Herra sinun Jumalas ollut sinun kanssas, niin ettei sinulta mitäkään ole puuttunut.

8. Kuin me veljemme Esaun lasten tyköä vaeltaneet olimme, jotka Seirin vuorella asuivat, sitä kedon tietä Elatista ja Etseongeberistä, niin palasimme me, ja menimme Moabin korven tietä.

they shall be afraid of you: take ye good heed unto yourselves therefore:

5. Meddle not with them; for I will not give you of their land, no, not so much as a foot breadth; because I have given mount Seir unto Esau for a possession.

6. Ye shall buy meat of them for money, that ye may eat; and ye shall also buy water of them for money, that ye may drink.

7. For the LORD thy God hath blessed thee in all the works of thy hand: he knoweth thy walking through this great wilderness: these forty years the LORD thy God hath been with thee; thou hast lacked nothing.

8. And when we passed by from our brethren the children of Esau, which dwelt in Seir, through the way of the plain from Elath, and from Eziongaber, we turned and passed by the way of the wilderness of Moab.

9. Ja Herra sanoi minulle: älä vahingoitse Moabilaisia, älä myös sekoita itsiäs sotaan heidän kanssansa; silä en minä anna sinulle mitäkään hänen maastansa perimiseksi; sillä Lotin lapsille olen minä antanut Arin perimiseksi.

9. And the LORD said unto me, Distress not the Moabites, neither contend with them in battle: for I will not give thee of their land for a possession; because I have given Ar unto the children of Lot for a possession.

10. Emiläiset ovat muinen sillä paikalla asuneet, jotka olivat suuri, väkevä ja pitkä kansa, niinkuin Enakilaiset;

10. The Emims dwelt therein in times past, a people great, and many, and tall, as the Anakims;

11. He luultiin myös Refalaisiksi, niinkuin Enakilaiset, ja Moabilaiset kutsuivat heitä Emiläisiksi.

11. Which also were accounted giants, as the Anakims; but the Moabites call them Emims.

12. Asuivat myös muinen Horilaiset Seirissä, ja Esaun lapset ajoivat pois ja hukuttivat ne edestänsä, ja asuivat heidän siassansa: niinkuin Israel teki perintömaassansa, jonka Herra heille antoi.

12. The Horims also dwelt in Seir beforetime; but the children of Esau succeeded them, when they had destroyed them from before them, and dwelt in their stead; as Israel did unto the land of his possession, which the LORD gave unto them.

13. Niin nouskaat nyt, ja matkustakaat Saredin ojan ylitse. Ja me vaelsimme Saredin ojan ylitse.

13. Now rise up, said I, and get you over the brook Zered. And we went over the brook Zered.

14. Vaan aika, kuin me matkustimme KadesBarneasta, siihen asti kuin me tulimme Saredin ojan

14. And the space in which we came from Kadeshbarnea, until we were come over the brook Zered, was thirty and eight years; until all

ylitse, oli kahdeksan vuotta neljättäkymmentä, siihenasti kuin kaikki sotamiehet leirissä olivat hukkuneet, niinkuin Herra heille vannonut oli.

the generation of the men of war were wasted out from among the host, as the LORD sware unto them.

15. Sillä Herran käsi oli heitä vastaan, hukuttamaan heitä leirissä, siihenasti kuin hän peräti lopetti heidät.

15. For indeed the hand of the LORD was against them, to destroy them from among the host, until they were consumed.

16. Kuin kaikki sotamiehet olivat loppuneet ja kuolleet kansan seasta,

16. So it came to pass, when all the men of war were consumed and dead from among the people,

17. Puhui Herra minulle, ja sanoi:

17. That the LORD spake unto me, saying,

18. Tänäpänä pitää sinun matkustaman Moabin rajain yli, lähellä Aria.

18. Thou art to pass over through Ar, the coast of Moab, this day:

19. Ja kuin lähestyt Ammonin lapsia, älä heitä vahingoitse, älä myös sekoita itsiäs sotaan heidän kanssansa; sillä en minä anna sinulle Ammonin lasten maata perimiseksi; vaan Lotin lapsille olen minä sen antanut perimiseksi.

19. And when thou comest nigh over against the children of Ammon, distress them not, nor meddle with them: for I will not give thee of the land of the children of Ammon any possession; because I have given it unto the children of Lot for a possession.

20. Se on myös luettu Refalaisten maaksi; sillä Refalaiset ovat muinen

20. (That also was accounted a land of giants: giants dwelt therein in old time; and the Ammonites call

siinä asuneet. Ja Ammonilaiset kutsuvat heidät Samsumilaisiksi.

them Zamzummims;

21. Sillä he olivat suuri, väkevä ja pitkä kansa, niinkuin Enakilaiset. Ja Herra hävitti heitä heidän edestänsä, niin että he ajoivat heidät ulos, ja asuivat heidän siassansa.

21. A people great, and many, and tall, as the Anakims; but the LORD destroyed them before them; and they succeeded them, and dwelt in their stead:

22. Niinkuin hän oli tehnyt Esaun lapsille Seirin vuorella asuvaisille, hävittäissänsä Horilaiset heidän edestänsä, niin että he ovat heidät ajaneet ulos, ja asuneet heidän siassansa tähän päivään asti.

22. As he did to the children of Esau, which dwelt in Seir, when he destroyed the Horims from before them; and they succeeded them, and dwelt in their stead even unto this day:

23. Availaiset asuivat maakylissä Gatsaan asti; mutta Kaphtorilaiset läksivät Kaphtorista ja hävittivät ne, ja asuivat heidän siassansa.

23. And the Avims which dwelt in Hazerim, even unto Azzah, the Caphtorims, which came forth out of Caphtor, destroyed them, and dwelt in their stead.)

24. Nouskaat ja lähtekäät, ja matkustakaat Arnonin ojan ylitse: katso, minä annoin sinun käsiis Sihonin Amorilaisten kuninkaan Hesbonissa, mainensa, rupee siis omistamaan, ja sotimaan häntä vastaan.

24. Rise ye up, take your journey, and pass over the river Arnon: behold, I have given into thine hand Sihon the Amorite, king of Heshbon, and his land: begin to possess it, and contend with him in battle.

25. Tänäpänä minä alan tuottamaan kaiken kansan päälle koko taivaan alla pelvon ja vapisemisen

25. This day will I begin to put the dread of thee and the fear of thee upon the nations that are under the

sinun edessäs, niin että he, sanoman sinusta kuultuansa, pitää värisemän, ja surulliset oleman sinun edessäs.

26. Niin minä lähetin sanansaattajat Kedemotin korvesta Sihonille Hesbonin kuninkaalle rauhallisilla sanoilla, sanoen:

27. Minä tahdon vaeltaa sinun maakuntais lävitse, ja niinkuin tie antaa, niin minä vaellan: en minä oikialle puolelle enkä vasemmalle poikkee.

28. Ruokaa pitää sinun rahan edestä antaman minulle syödä, ja vettä rahan edestä juoda: minä käyn vaivoin joudukkaasti sen lävitse,

29. Niinkuin Esaun lapset, jotka Seirissä asuvat, minulle tehneet ovat, ja Moabilaiset, jotka Arissa asuvat, siihenasti että minä tulen Jordanin ylitse, siihen maahan, jonka Herra meidän Jumalamme antaa meille.

30. Vaan ei Sihon Hesbonin kuningas tahtonut meidän antaa vaeltaa sen lävitse; sillä Herra sinun Jumalas kovetti hänen mielensä ja paadutti hänen sydämensä, että Herra

whole heaven, who shall hear report of thee, and shall tremble, and be in anguish because of thee.

26. And I sent messengers out of the wilderness of Kedemoth unto Sihon king of Heshbon with words of peace, saying,

27. Let me pass through thy land: I will go along by the high way, I will neither turn unto the right hand nor to the left.

28. Thou shalt sell me meat for money, that I may eat; and give me water for money, that I may drink: only I will pass through on my feet;

29. (As the children of Esau which dwell in Seir, and the Moabites which dwell in Ar, did unto me;) until I shall pass over Jordan into the land which the LORD our God giveth us.

30. But Sihon king of Heshbon would not let us pass by him: for the LORD thy God hardened his spirit, and made his heart obstinate, that he might deliver him into

tahtoi antaa hänen sinun käsiis, niinkuin tänäpäivänä on.

thy hand, as appeareth this day.

31. Ja Herra sanoi minulle: katso, minä olen ruvennut antamaan Sihonin kuninkaan ja hänen maansa sinun etees: rupee omistamaan ja perintönäs pitämään hänen maatansa.

31. And the LORD said unto me, Behold, I have begun to give Sihon and his land before thee: begin to possess, that thou mayest inherit his land.

32. Ja Sihon läksi sotimaan meitä vastaan, hän ja kaikki hänen väkensä Jaksassa.

32. Then Sihon came out against us, he and all his people, to fight at Jahaz.

33. Mutta Herra meidän Jumalamme antoi hänen meidän eteemme, ja me löimme hänen ja hänen lapsensa ja kaikki hänen väkensä.

33. And the LORD our God delivered him before us; and we smote him, and his sons, and all his people.

34. Ja me otimme silloin kaikki hänen kaupunkinsa, ja hukutimme kaikki kaupungit, miehet ja vaimot ja lapset, niin ettemme yhtäkään jättäneet,

34. And we took all his cities at that time, and utterly destroyed the men, and the women, and the little ones, of every city, we left none to remain:

35. Paitsi eläimiä jotka me meillemme otimme, ja kaupunkein saaliin, jotka me voitimme,

35. Only the cattle we took for a prey unto ourselves, and the spoil of the cities which we took.

36. Hamasta Aroerista Arnonin ojan reunalla, ja siitä kaupungista ojan vieressä, niin Gileadiin asti. Ei yhtäkään kaupunkia ollut, joka taisi olla

36. From Aroer, which is by the brink of the river of Arnon, and from the city that is by the river, even unto Gilead, there was not

meitä väkevämpi: Herra meidän Jumalamme antoi kaikki meidän allemme.

one city too strong for us: the LORD our God delivered all unto us:

37. Vaan Ammonin lasten maahan et sinä tullut, etkä mihinkään, joka oli Jabbokin ojan tykönä, eikä niihin kaupunkeihin vuorella, taikka johonkuhun muuhun, josta Herra meidän Jumalamme meitä kieltänyt on.

37. Only unto the land of the children of Ammon thou camest not, nor unto any place of the river Jabbok, nor unto the cities in the mountains, nor unto whatsoever the LORD our God forbad us.

3 luku

1. Ja me palasimme ja menimme Basanin tietä: niin Og Basanin kuningas läksi kaiken väkensä kanssa meitä vastaan sotimaan Edrein tykönä.

1. Then we turned, and went up the way to Bashan: and Og the king of Bashan came out against us, he and all his people, to battle at Edrei.

2. Mutta Herra sanoi minulle: älä pelkää häntä; sillä minä olen antanut hänen sinun käsiis ja kaiken hänen väkensä ja hänen maansa, ja sinun pitää tekemän hänelle, niinkuin sinä teit Sihonille Amorilaisten kuninkaalle, joka Hesbonissa asui.

2. And the LORD said unto me, Fear him not: for I will deliver him, and all his people, and his land, into thy hand; and thou shalt do unto him as thou didst unto Sihon king of the Amorites, which dwelt at Heshbon.

3. Ja niin Herra meidän Jumalamme antoi kuningas Ogin Basanista meidän käsiimme, ynnä kaiken hänen

3. So the LORD our God delivered into our hands Og also, the king of Bashan, and all his people: and we

väkensä kanssa, ja me löimme hänen siihenasti ettei hänelle yhtäkään jäänyt.

smote him until none was left to him remaining.

4. Ja silloin me otimme kaikki hänen kaupunkinsa, ja ei ollut hänellä yhtään kaupunkia,jota emme häneltä ottaneet pois: kuusikymmentä kaupunkia, ja koko Argobin maakunnan, joka oli Ogin valtakunnassa Basanissa.

4. And we took all his cities at that time, there was not a city which we took not from them, threescore cities, all the region of Argob, the kingdom of Og in Bashan.

5. Ja kaikki nämät kaupungit olivat vahvistetut korkeilla muureilla, porteilla ja teljillä, paitsi monta muuta kaupunkia, jotka olivat erinäiset maakylät,

5. All these cities were fenced with high walls, gates, and bars; beside unwalled towns a great many.

6. Jotka me kaikki maahan kukistimme, niinkuin me Sihonille Hesbonin kuninkaalle teimme: me hävitimme kaiken kaupungin miehet, vaimot ja myös lapset;

6. And we utterly destroyed them, as we did unto Sihon king of Heshbon, utterly destroying the men, women, and children, of every city.

7. Vaan kaikki eläimet, ja kaiken saaliin kaupungeista, otimme me meillemme.

7. But all the cattle, and the spoil of the cities, we took for a prey to ourselves.

8. Ja niin me otimme siihen aikaan sen maan kahden Amorilaisten kuninkaan kädestä, sillä puolella Jordania, Arnonin ojasta niin Hermonin vuoreen asti.

8. And we took at that time out of the hand of the two kings of the Amorites the land that was on this side Jordan, from the river of Arnon unto mount Hermon;

9. Sidonilaiset kutsuivat Hermonin Sirioniksi, mutta Amorilaiset kutsuivat sen Seniriksi,

9. (Which Hermon the Sidonians call Sirion; and the Amorites call it Shenir;)

10. Ja kaikki kaupungit lakialla, ja koko Gileadin, ja koko Basanin, Salkaan ja Edreiin asti, Ogin valtakunnassa Basanin kaupungit.

10. All the cities of the plain, and all Gilead, and all Bashan, unto Salchah and Edrei, cities of the kingdom of Og in Bashan.

11. Sillä ainoastansa kuningas Og Basanissa oli jäänyt Refalaisista: katso, hänen vuoteensa, rautainen vuode, eikö se ole Ammonin lasten Rabbatissa? joka on yhdeksän kyynärää pitkä, ja neljä kyynärää lavia, miehen kyynärpään pituudelta.

11. For only Og king of Bashan remained of the remnant of giants; behold, his bedstead was a bedstead of iron; is it not in Rabbath of the children of Ammon? nine cubits was the length thereof, and four cubits the breadth of it, after the cubit of a man.

12. Ja niin me siihen aikaan sen maan meillemme omistimme: Aroerista Arnonin ojan tyköä, ja puolen Gileadin mäkeä, ja sen kaupungit, annoin minä Rubenilaisille ja Gadilaisille.

12. And this land, which we possessed at that time, from Aroer, which is by the river Arnon, and half mount Gilead, and the cities thereof, gave I unto the Reubenites and to the Gadites.

13. Mutta mitä Gileadista jäi ja koko Basanin kanssa, joka kutsutaan Refalaisten maaksi.

13. And the rest of Gilead, and all Bashan, being the kingdom of Og, gave I unto the half tribe of Manasseh; all the region of Argob, with all Bashan, which was called the land of giants.

14. Jair Manassen poika sai koko

14. Jair the son of Manasseh took

Argobin maakunnan Gessurin ja Makatin maan ääriin, ja kutsui Basanin oman nimensä jälkeen Jairin kyliksi, tähän päivään asti.

all the country of Argob unto the coasts of Geshuri and Maachathi; and called them after his own name, Bashanhavothjair, unto this day.

15. Mutta Makirille minä annoin Gileadin.

15. And I gave Gilead unto Machir.

16. Ja Rubenilaisille ja Gadilaisille annoin minä osan Gileadista, Arnonin ojaan asti, keskelle ojaa, kussa raja on, niin Jabbokin ojaan asti, jossa Ammonin lasten raja on,

16. And unto the Reubenites and unto the Gadites I gave from Gilead even unto the river Arnon half the valley, and the border even unto the river Jabbok, which is the border of the children of Ammon;

17. Niin myös Araban kedon ja Jordanin ja rajamaat Kinneretistä niin kedon mereen asti, se on Suolainen meri, Pisgan vuoren alaisella puolella itää kohden.

17. The plain also, and Jordan, and the coast thereof, from Chinnereth even unto the sea of the plain, even the salt sea, under Ashdothpisgah eastward.

18. Ja minä käskin teitä sillä ajalla, ja sanoin: Herra teidän Jumalanne on antanut teille tämän maan omaksenne: menkäät aseinenne veljeinne Israelin lasten edellä, kaikki te, jotka väkevät olette sotaan menemään.

18. And I commanded you at that time, saying, The LORD your God hath given you this land to possess it: ye shall pass over armed before your brethren the children of Israel, all that are meet for the war.

19. Paitsi emäntiänne, lapsianne ja myös karjaanne, (sillä minä tiedän teillä olevan paljo karjaa) antakaat

19. But your wives, and your little ones, and your cattle, (for I know that ye have much cattle,) shall

niiden olla kaupungeissanne, jotka minä teille antanut olen,
20. Siihenasti että Herra teidän veljennekin saattaa lepoon, niinkuin teidätkin, että hekin omistaisivatsen maan, jonka Herra teidän Jumalanne heille antava on tuolla puolella Jordania: sitte te palajatte kukin omaisuuteenne, jonka minä teille antanut olen.
21. Ja minä käskin Josualle sillä ajalla, sanoen: sinun silmäs ovat nähneet kaikki, mitä Herra teidän Jumalanne näille kahdelle kuninkaalle on tehnyt, niin hän on myös tekevä kaikille valtakunnille, kuhunka sinä menet.
22. Älkäät heitä peljätkö; sillä Herra teidän Jumalanne itse sotii teidän edestänne.
23. Ja minä rukoilin Herraa siihen aikaan, sanoen:
24. Herra, Heraa, sinä olet ruvennut ilmoittamaan palvelialles sinun kunnias ja sinun vahvan kätes; sillä kuka on Jumala taivaassa eli maassa, joka taitaa sinun tekos ja väkes perään tehdä?

abide in your cities which I have given you;
20. Until the LORD have given rest unto your brethren, as well as unto you, and until they also possess the land which the LORD your God hath given them beyond Jordan: and then shall ye return every man unto his possession, which I have given you.
21. And I commanded Joshua at that time, saying, Thine eyes have seen all that the LORD your God hath done unto these two kings: so shall the LORD do unto all the kingdoms whither thou passest.
22. Ye shall not fear them: for the LORD your God he shall fight for you.
23. And I besought the LORD at that time, saying,
24. O Lord GOD, thou hast begun to shew thy servant thy greatness, and thy mighty hand: for what God is there in heaven or in earth, that can do according to thy works, and according to thy might?

25. Anna nyt minun mennä katsomaan sitä hyvää maata tuolla puolella Jordania, hyviä vuoria ja Libanonia.
26. Mutta Herra vihastui minun päälleni teidän tähtenne, eikä kuullut minun rukoustani; mutta sanoi minulle: sinulla on kyllä, älä minulle siitä asiasta enempää puhu.
27. Astu Pisgan kukkulalle, ja nosta silmäs länteen päin, pohjaan päin, lounaan päin ja itään päin, ja katso silmilläs; sillä ei sinun pidä menemän tämän Jordanin ylitse.
28. Mutta käske Josualle ja vahvista häntä, ja rohkaise häntä; sillä hänen pitää menemän ylitse, tämän kansan edellä, ja pitää heille omistaman perinnöksi sen maan, jonka sinä näet.
29. Ja me olimme siinä laaksossa, joka on BetPeorin kohdalla.

25. I pray thee, let me go over, and see the good land that is beyond Jordan, that goodly mountain, and Lebanon.
26. But the LORD was wroth with me for your sakes, and would not hear me: and the LORD said unto me, Let it suffice thee; speak no more unto me of this matter.
27. Get thee up into the top of Pisgah, and lift up thine eyes westward, and northward, and southward, and eastward, and behold it with thine eyes: for thou shalt not go over this Jordan.
28. But charge Joshua, and encourage him, and strengthen him: for he shall go over before this people, and he shall cause them to inherit the land which thou shalt see.
29. So we abode in the valley over against Bethpeor.

4 luku

1. Ja kuule nyt, Israel, ne säädyt ja oikeudet, jotka minä teille opetan

1. Now therefore hearken, O Israel, unto the statutes and unto the

tehdäksenne, että te eläisitte ja tulisitte ja omistaisitte maan jonka Herra teidän isäinne Jumala teille on antava.

2. Ei teidän pidä mitään lisäämän siihen sanaan minkä minä teille käsken, eikä pidä myös teidän mitään siitä ottamanpois, kätkeäksenne Herran teidän Jumalanne käskyjä, jotka minä teille käsken.
3. Teidän silmänne ovat nähneet, mitä Herra tehnyt on BaalPeorille; sillä kaikki, jotka seurasivat BaalPeoria, on Herra sinun Jumalas hukuttanut teidän seastanne.
4. Vaan te, jotka riiputte kiinni Herrassa teidän Jumalassanne, te elätte kaikki tänäpänä.
5. Katso, minä opetin teille käskyt ja oikeudet, niinkuin Herra minun Jumalani minulle käskenyt on, niin tehdäksenne maalla, johonka te tulette, omistamaan sitä.
6. Niin pitäkäät siis ja tehkäät ne; sillä tämä on teidän ymmärryksenne ja toimellisuutenne kaikkein kansain edessä, koska he kuulevat

judgments, which I teach you, for to do them, that ye may live, and go in and possess the land which the LORD God of your fathers giveth you.
2. Ye shall not add unto the word which I command you, neither shall ye diminish ought from it, that ye may keep the commandments of the LORD your God which I command you.
3. Your eyes have seen what the LORD did because of Baalpeor: for all the men that followed Baalpeor, the LORD thy God hath destroyed them from among you.
4. But ye that did cleave unto the LORD your God are alive every one of you this day.
5. Behold, I have taught you statutes and judgments, even as the LORD my God commanded me, that ye should do so in the land whither ye go to possess it.
6. Keep therefore and do them; for this is your wisdom and your understanding in the sight of the nations, which shall hear all these

nämät käskyt, niin he sanovat: tämä suuri kansa ainoastaan on toimellinen ja kuluisa kansa.
7. Sillä mikä kansa on niin suuri, jota Jumala niin lähestyy, niinkuin Herra meidän Jumalamme, niin usein kuin me häntä rukoilemme?
8. Ja mikä on niin ylistettävä kansa jolla niin hurskaat säädyt ja käskyt ovat, niinkuin kaikki tämä laki on, jonka minä teille tänäpänä annan?
9. Niin karta ja varjele sinun sielus sangen visusti, ettet sinä unhottaisi niitä asioita, jotka sinun silmäs ovat nähneet, ja ettei ne läksisi sinun sydämestäs kaikkena sinun elinaikanas: ja sinun pitää niitä julistaman lapsilles ja lastes lapsille.
10. Sitä päivää, jonas seisoit Herran sinun Jumalas edessä Horebissa, kuin Herra sanoi minulle: kokoa minulle kansa, antaakseni heidän kuulla minun sanojani, jotka heidän pitää oppiman, että he pelkäisivät minua kaikkena elinaikanansa maan päällä, ja opettaisivat lapsiansa.
11. Ja te astuitte edes, ja seisoitte

statutes, and say, Surely this great nation is a wise and understanding people.
7. For what nation is there so great, who hath God so nigh unto them, as the LORD our God is in all things that we call upon him for?
8. And what nation is there so great, that hath statutes and judgments so righteous as all this law, which I set before you this day?
9. Only take heed to thyself, and keep thy soul diligently, lest thou forget the things which thine eyes have seen, and lest they depart from thy heart all the days of thy life: but teach them thy sons, and thy sons' sons;
10. Specially the day that thou stoodest before the LORD thy God in Horeb, when the LORD said unto me, Gather me the people together, and I will make them hear my words, that they may learn to fear me all the days that they shall live upon the earth, and that they may teach their children.
11. And ye came near and stood

alhaalla vuoren tykönä, ja vuori paloi taivaasen asti, ja siellä oli pimeys, pilvi ja synkeys.

12. Ja Herra puhui teille keskeltä tulta: puheen äänen te kuulitte, mutta ette yhtäkään kuvaa nähneet, vaan äänen kuulitte.

13. Ja hän ilmoitti teille liittonsa, jonka hän teidän tehdä käski: ne kymmenet sanat, ja kirjoitti ne kahteen kiviseen tauluun.

14. Ja Herra käski minun silloin opettaa teille säädyt ja oikeudet, teidän niitä tehdäksenne siinä maassa, johon te menette omistamaan sitä.

15. Varjelkaat siis sielujanne sangen visusti; sillä ette ole yhtäkään kuvaa nähneet sinä päivänä, jona Herra puhui teille, keskeltä tulta, Horebissa,

16. Ettette turmelisi teitänne, ja tekisi teillenne kuvaa, jonkun muotoista, miehen eli vaimon kaltaista,

under the mountain; and the mountain burned with fire unto the midst of heaven, with darkness, clouds, and thick darkness.

12. And the LORD spake unto you out of the midst of the fire: ye heard the voice of the words, but saw no similitude; only ye heard a voice.

13. And he declared unto you his covenant, which he commanded you to perform, even ten commandments; and he wrote them upon two tables of stone.

14. And the LORD commanded me at that time to teach you statutes and judgments, that ye might do them in the land whither ye go over to possess it.

15. Take ye therefore good heed unto yourselves; for ye saw no manner of similitude on the day that the LORD spake unto you in Horeb out of the midst of the fire:

16. Lest ye corrupt yourselves, and make you a graven image, the similitude of any figure, the likeness of male or female,

17. Jonkun eläimen kaltaista, joka on maan päällä, jonkun linnun kaltaista, joka lentää taivaan alla;
17. The likeness of any beast that is on the earth, the likeness of any winged fowl that flieth in the air,
18. Eli jonkun madon muotoa maan päällä, eli jonkun kalan muotoa, joka on vedessä maan alla,
18. The likeness of any thing that creepeth on the ground, the likeness of any fish that is in the waters beneath the earth:
19. Ja ettet sinä myös nostaisi silmiäs taivaasen päin, ja katselisi aurinkoa, ja kuuta, ja tähtiä, ja kaikkea taivaan sotajoukkoa, ja tulisi kehoitetuksi kumartamaan ja palvelemaan heitä, jotka Herra sinun Jumalas jakanut on kaikille kansoille koko taivaan alla.
19. And lest thou lift up thine eyes unto heaven, and when thou seest the sun, and the moon, and the stars, even all the host of heaven, shouldest be driven to worship them, and serve them, which the LORD thy God hath divided unto all nations under the whole heaven.
20. Mutta teidät on Herra ottanut ja johdattanut ulos rautapätsistä Egyptistä, että olisitte hänelle perintökansa, niinkuin se myös on tänäpänä.
20. But the LORD hath taken you, and brought you forth out of the iron furnace, even out of Egypt, to be unto him a people of inheritance, as ye are this day.
21. Ja Herra vihastui minun päälleni teidän puheenne tähden, niin että hän vannoi, ettei minun pitänyt menemän Jordanin ylitse, eli tuleman siihen hyvään maahan, jonka Herra sinun Jumalas antaa sinulle perinnöksi.
21. Furthermore the LORD was angry with me for your sakes, and sware that I should not go over Jordan, and that I should not go in unto that good land, which the LORD thy God giveth thee for an inheritance:
22. Vaan minun pitää kuoleman
22. But I must die in this land, I

tässä maassa, ja ei minun pidä käymän Jordanin ylitse; mutta te käytte sen ylitse ja omistatte hyvän maan.

must not go over Jordan: but ye shall go over, and possess that good land.

23. Niin kavahtakaat, ettette Herran teidän Jumalanne liittoa unhottaisi, jonka hän teidän kansanne on tehnyt: ja älkäät tehkö kuvaa jonkun muotoista niinkuin Herra sinun Jumalas sinulta kieltänyt on.

23. Take heed unto yourselves, lest ye forget the covenant of the LORD your God, which he made with you, and make you a graven image, or the likeness of any thing, which the LORD thy God hath forbidden thee.

24. Sillä Herra sinun Jumalas on kuluttavainen tuli, ja kiivas Jumala.

24. For the LORD thy God is a consuming fire, even a jealous God.

25. Kuin sinä siität lapsia, ja lasten lapsia, ja te vanhenette maassa ja turmelette itsenne, ja teette itsellenne kuvia jonkun muotoisia, niin että te teette pahaa Herran teidän Jumalanne edessä, ja vihoitatte hänen,

25. When thou shalt beget children, and children's children, and ye shall have remained long in the land, and shall corrupt yourselves, and make a graven image, or the likeness of any thing, and shall do evil in the sight of the LORD thy God, to provoke him to anger:

26. Niin minä tänäpänä kutsun taivaat ja maan todistajaksi teitä vastaan, että teidän pitää äkisti peräti hukkuman siitä maasta, johon te menette Jordanin ylitse, omistamaan sitä. Ei teidän pidä kauvan elämän siinä, vaan te pitää peräti hukutettaman.

26. I call heaven and earth to witness against you this day, that ye shall soon utterly perish from off the land whereunto ye go over Jordan to possess it; ye shall not prolong your days upon it, but shall utterly be destroyed.

27. Ja Herra hajoittaa teitä kansain sekaan, ja te tulette vähäksi kansaksi, jätetyksi pakanain sekaan, kuhunka Herra vie teidät.

28. Siellä pitää teidän palveleman epäjumalia, jotka ihmisten käsialat ovat: puita ja kiviä, jotka ei näe, eikä kuule, eikä syö, eikä haista.

29. Jos sinä silloin siellä etsit Herraa sinun Jumalaas, niin sinä löydät hänen, koska sinä etsit häntä kaikesta sydämestäs, ja kaikesta sielustas.

30. Koskas ahdistetaan, ja nämät kaikki sinun päälles tulevat, niin sinä viimeisinä päivinä palajat Herran sinun Jumalas tykö ja kuulet hänen ääntänsä.

31. Sillä Herra sinun Jumalas on armollinen Jumala: ei hän sinua hylkää, eikä kadota sinua, ja ei hän unhota sinun isäis liittoa, jonka hän heille vannonut on.

32. Kysele entisiä aikoja, jotka ovat olleet sinun edelläs, siitä päivästä, jona Jumala loi ihmisen maan päälle, ja yhdestä taivaan äärestä niin toiseen ääreen: jos ikänä niin

27. And the LORD shall scatter you among the nations, and ye shall be left few in number among the heathen, whither the LORD shall lead you.

28. And there ye shall serve gods, the work of men's hands, wood and stone, which neither see, nor hear, nor eat, nor smell.

29. But if from thence thou shalt seek the LORD thy God, thou shalt find him, if thou seek him with all thy heart and with all thy soul.

30. When thou art in tribulation, and all these things are come upon thee, even in the latter days, if thou turn to the LORD thy God, and shalt be obedient unto his voice;

31. (For the LORD thy God is a merciful God;) he will not forsake thee, neither destroy thee, nor forget the covenant of thy fathers which he sware unto them.

32. For ask now of the days that are past, which were before thee, since the day that God created man upon the earth, and ask from the one side of heaven unto the other,

suuri asia tapahtunut on, eli senkaltaista on ikänä kuultu?

33. Onko joku kansa kuullut Jumalan äänen puhuvan tulen keskeltä, niinkuin sinä kuullut olet, ja on elänyt?

34. Eli onko Jumala koetellut mennäksensä ottamaan itsellensä kansaa kansan seasta, kiusauksilla, ja tunnustähdeillä, ja ihmeillä, ja sodalla, ja väkevällä kädellä, ja ojetulla käsivarrella ja suurilla peljästyksillä, niinkuin Herra teidän Jumalanne kaikki nämät tehnyt on teille Egyptistä sinun silmäis edessä.

35. Nämät olet sinä nähnyt, tietääkses, että Herra on ainoastaan Jumala; ja paitsi häntä ei yksikään muu.

36. Taivaasta on hän antanut sinun kuulla äänensä, opettaaksensa sinua, ja maalla on hän antanut sinun nähdä suuren tulensa, ja tulen keskeltä olet sinä kuullut hänen sanansa.

37. Että hän sinun isiäs on rakasta-

whether there hath been any such thing as this great thing is, or hath been heard like it?

33. Did ever people hear the voice of God speaking out of the midst of the fire, as thou hast heard, and live?

34. Or hath God assayed to go and take him a nation from the midst of another nation, by temptations, by signs, and by wonders, and by war, and by a mighty hand, and by a stretched out arm, and by great terrors, according to all that the LORD your God did for you in Egypt before your eyes?

35. Unto thee it was shewed, that thou mightest know that the LORD he is God; there is none else beside him.

36. Out of heaven he made thee to hear his voice, that he might instruct thee: and upon earth he shewed thee his great fire; and thou heardest his words out of the midst of the fire.

37. And because he loved thy fathers, therefore he chose their seed

nut, ja heidän siemenensä on valinnut heidän jälkeensä, ja vienyt ulos sinun Egyptin maasta kasvoillansa, ja suurela voimallansa,

after them, and brought thee out in his sight with his mighty power out of Egypt;

38. Ajamaan ulos sinun edestäs suuret kansat, väkevämmät sinua, johdattaaksensa sinun siihen, ja antaaksensa sinulle heidän maansa perinnöksi, niinkuin se tänäpänä tapahtunut on.

38. To drive out nations from before thee greater and mightier than thou art, to bring thee in, to give thee their land for an inheritance, as it is this day.

39. Niin tiedä siis tänäpänä, ja pane mielees, että Herra on Jumala ylhäällä taivaassa, ja alhaalla maassa, ja ei yksikään muu,

39. Know therefore this day, and consider it in thine heart, that the LORD he is God in heaven above, and upon the earth beneath: there is none else.

40. Ettäs pidät hänen säätynsä ja käskynsä, jotka minä tänäpänä sinulle käsken, että sinun ja sinun lapsilles sinun jälkees hyvin kävis, ja ettäs olisit pitkä-ijällinen maassa, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa ikäpäivikses.

40. Thou shalt keep therefore his statutes, and his commandments, which I command thee this day, that it may go well with thee, and with thy children after thee, and that thou mayest prolong thy days upon the earth, which the LORD thy God giveth thee, for ever.

41. Silloin eroitti Moses kolme kaupunkia, sillä puolella Jordania auringon nousemisen puoleen,

41. Then Moses severed three cities on this side Jordan toward the sunrising;

42. Että sinne pakenis, tietämätä lähimmäisensä kuoliaaksi löis ja ei

42. That the slayer might flee

ennen ole ollut hänen vihamiehensä; että hän pakenis yhteen niistä kaupungeista, ja eläis,

thither, which should kill his neighbour unawares, and hated him not in times past; and that fleeing unto one of these cities he might live:

43. Kuin oli Betser korvessa, lakialla maalla Rubenilaisten seassa, ja Ramot Gileadissa Gadilaisten seassa, ja Goan Basanissa Manasselaisten seassa.

43. Namely, Bezer in the wilderness, in the plain country, of the Reubenites; and Ramoth in Gilead, of the Gadites; and Golan in Bashan, of the Manassites.

44. Tämä on se laki, jonka Moses Israelin lasten eteen pani.

44. And this is the law which Moses set before the children of Israel:

45. Ja nämät ovat todistukset, säädyt ja oikeudet, jotka Moses sanoi Israelin lapsille, lähdettyänsä Egyptistä,

45. These are the testimonies, and the statutes, and the judgments, which Moses spake unto the children of Israel, after they came forth out of Egypt,

46. Sillä puolella Jordania, laaksossa BetPeorin kohdalla, Sihorin Amorilaisten kuninkaan maalla joka Hesbonissa asui, jonka Moses ja Israelin lapset löivät lähdettyänsä Egyptistä,

46. On this side Jordan, in the valley over against Bethpeor, in the land of Sihon king of the Amorites, who dwelt at Heshbon, whom Moses and the children of Israel smote, after they were come forth out of Egypt:

47. Ja omistivat hänen maansa, niin myös Ogin Basanin kuninkaan maan, kahden Amorilaisten kuninkaan, jotka sillä puolella Jordania asuivat, auringon ylenemistä päin,

47. And they possessed his land, and the land of Og king of Bashan, two kings of the Amorites, which were on this side Jordan toward the sunrising;

48. Aroerista Arnonin ojan reunalla, Sionin vuoreen asti, se on Hermon.

49. Ja kaiken lakian maan sillä puolella Jordania itään päin, lakeuden mereen asti, Pisgan vuoren alaisella puolella.

48. From Aroer, which is by the bank of the river Arnon, even unto mount Sion, which is Hermon,

49. And all the plain on this side Jordan eastward, even unto the sea of the plain, under the springs of Pisgah.

5 luku

1. Ja Moses kutsui koko Israelin, ja sanoi heille: kuule Israel näitä säätyjä ja oikeuksia, jotka minä tänäpänä puhun teidän korvainne kuullen, ja oppikaat ne, ja pitäkäät ne, tehdäksenne niiden jälkeen.

2. Herra meidän Jumalamme teki liiton meidän kanssamme Horebissa.

3. Ei tehnyt Herra tätä liittoa meidän isäimme kanssa, vaan meidän kanssamme, jotka nyt tässä olemme tänäpänä, ja kaikki elämme.

4. Herra puhui kasvoista kasvoihin teidän kanssanne vuorella, tulen keskeltä.

1. And Moses called all Israel, and said unto them, Hear, O Israel, the statutes and judgments which I speak in your ears this day, that ye may learn them, and keep, and do them.

2. The LORD our God made a covenant with us in Horeb.

3. The LORD made not this covenant with our fathers, but with us, even us, who are all of us here alive this day.

4. The LORD talked with you face to face in the mount out of the midst of the fire,

5. Silloin minä seisoin Herran ja teidän vaiheellanne, ilmoittamassa teille Herran sanaa; sillä te pelkäsitte tulta, ja ette nousseet vuorelle, ja hän sanoi:

5. (I stood between the LORD and you at that time, to shew you the word of the LORD: for ye were afraid by reason of the fire, and went not up into the mount;) saying,

6. Minä (olen) Herra sinun Jumalas, joka sinun Egyptin maalta orjuuden huoneesta ulos vienyt olen.

6. I am the LORD thy God, which brought thee out of the land of Egypt, from the house of bondage.

7. Ei sinun pidä pitämän muita Jumalia minun edessäni.

7. Thou shalt have none other gods before me.

8. Ei sinun pidä kuvaa tekemän sinulles jonkun muotoiseksi, joka ylhäällä taivaassa on, eli alhaalla maassa, elikkä vesissä maan alla.

8. Thou shalt not make thee any graven image, or any likeness of any thing that is in heaven above, or that is in the earth beneath, or that is in the waters beneath the earth:

9. Ei sinun pidä niitä kumartaman, eikä palveleman niitä; sillä minä olen Herra sinun Jumalas, kiivas Jumala, joka kostan lapsille isäin rikokset, kolmanteen ja neljänteen polveen niille, jotka minua vihaavat,

9. Thou shalt not bow down thyself unto them, nor serve them: for I the LORD thy God am a jealous God, visiting the iniquity of the fathers upon the children unto the third and fourth generation of them that hate me,

10. Ja teen laupiuden monelle tuhannelle, jotka minua rakastavat, ja minun käskyni pitävät.

10. And shewing mercy unto thousands of them that love me and keep my commandments.

11. Ei sinun pidä turhaan lausuman

11. Thou shalt not take the name of

Herran sinun Jumalas nimeä; sillä ei Herra pidä sitä rankaisemata, joka hänen nimensä turhaan lausuu,

the LORD thy God in vain: for the LORD will not hold him guiltless that taketh his name in vain.

12. Sinun pitää lepopäivän pitämän, että sen pyhittäisit, niinkuin Herra sinun Jumalas sinun käski:

12. Keep the sabbath day to sanctify it, as the LORD thy God hath commanded thee.

13. Kuusi päivää pitää sinun työtä tekemän, ja kaikki sinun asias toimittaman;

13. Six days thou shalt labour, and do all thy work:

14. Mutta seitsemäs päivä on Herran sinun Jumalas lepopäivä: silloin ei sinun pidä mitään työtä tekemän, eikä sinun poikas, eikä sinun tyttäres, eikä sinun palvelias, eikä sinun piikas, eikä sinun härkäs, eikä aasis, eikä yksikään sinun karjas, eikä sinun muukalaises, joka sinun porteis sisällä on, että sinun palvelias ja piikas levossa olisivat niinkuin sinäkin.

14. But the seventh day is the sabbath of the LORD thy God: in it thou shalt not do any work, thou, nor thy son, nor thy daughter, nor thy manservant, nor thy maidservant, nor thine ox, nor thine ass, nor any of thy cattle, nor thy stranger that is within thy gates; that thy manservant and thy maidservant may rest as well as thou.

15. Ja muista, että sinäkin olit orja Egyptin maalla, ja Herra sinun Jumalas johdatti sinun sieltä väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella. Sentähden Herra sinun Jumalas käski sinun pitää lepopäivän.

15. And remember that thou wast a servant in the land of Egypt, and that the LORD thy God brought thee out thence through a mighty hand and by a stretched out arm: therefore the LORD thy God commanded thee to keep the sabbath day.

16. Sinun pitää kunnioittaman isääs ja äitiäs, niinkuin Herra sinun Jumalas on sinun käskenyt, ettäs kauvan eläisit, ja menestyisit siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa.

16. Honour thy father and thy mother, as the LORD thy God hath commanded thee; that thy days may be prolonged, and that it may go well with thee, in the land which the LORD thy God giveth thee.

17. Ei sinun pidä tappaman.

17. Thou shalt not kill.

18. Ei sinun pidä huorin tekemän.

18. Neither shalt thou commit adultery.

19. Ei sinun pidä varastaman.

19. Neither shalt thou steal.

20. Ei sinun pidä väärää todistusta sanoman sinun lähimmäistäs vastaan.

20. Neither shalt thou bear false witness against thy neighbour.

21. Ei sinun pidä himoitseman sinun lähimmäises emäntää. Ei sinun pidä himoitseman sinun lähimmäises huonetta, hänen peltoansa, palveliaansa, piikaansa, härkäänsä, aasiansa, ja mitä ikänä sinun lähimmäises on.

21. Neither shalt thou desire thy neighbour's wife, neither shalt thou covet thy neighbour's house, his field, or his manservant, or his maidservant, his ox, or his ass, or any thing that is thy neighbour's.

22. Nämät ovat ne sanat, jotka Herra puhui kaikelle teidän seurakunnallenne vuorella, tulesta, pilvestä ja synkeydestä suurella äänellä, ja ei siihen enempää lisännyt, ja kirjoitti ne kahteen kiviseen tauluun, ja antoi ne minulle.

22. These words the LORD spake unto all your assembly in the mount out of the midst of the fire, of the cloud, and of the thick darkness, with a great voice: and he added no more. And he wrote them in two tables of stone, and delivered them unto me.

23. Ja tapahtui, kuin te äänen kuulitte pimeyden keskeltä, ja vuori paloi tulesta, niin te tulitte minun tyköni, kaikki päämiehet ja vanhimmat teidän suvustanne,

23. And it came to pass, when ye heard the voice out of the midst of the darkness, (for the mountain did burn with fire,) that ye came near unto me, even all the heads of your tribes, and your elders;

24. Ja te sanoitte: katso, Herra meidän Jumalamme on osottanut meille kunniansa ja suuruutensa, ja me kuulimme hänen äänensä tulesta. Tänäpänä me näimme Jumalan puhuvan ihmisille, ja heidän elämään jäävän.

24. And ye said, Behold, the LORD our God hath shewed us his glory and his greatness, and we have heard his voice out of the midst of the fire: we have seen this day that God doth talk with man, and he liveth.

25. Ja miksi meidän nyt pitää kuoleman, että tämä suuri tuli pitää kuluttaman meidät? Jos me useammin kuulemme Herran meidän Jumalamme äänen, niin me kuolemme.

25. Now therefore why should we die? for this great fire will consume us: if we hear the voice of the LORD our God any more, then we shall die.

26. Sillä mikä on kaikki liha, että se kuulis elävän Jumalan äänen tulesta puhuvan, niinkuin me, ja jäis elämään?

26. For who is there of all flesh, that hath heard the voice of the living God speaking out of the midst of the fire, as we have, and lived?

27. Lähesty sinä ja kuule kaikki, mitä Herra meidän Jumalamme sanoo, ja sano sinä meille kaikki, mitä Herra meidän Jumalamme sinun kanssas puhuu, niin me tahdomme

27. Go thou near, and hear all that the LORD our God shall say: and speak thou unto us all that the LORD our God shall speak unto thee; and we will hear it, and do it.

kuulla ja tehdä niitä.

28. Ja Herra kuuli teidän sanainne äänen, kuin te puhuitte minun kanssani, ja Herra sanoi minulle: minä kuulin tämän kansan puheen äänen, kuin he puhuivat sinun kanssas: se on kaikki hyvä, minkä he puhuivat.

28. And the LORD heard the voice of your words, when ye spake unto me; and the LORD said unto me, I have heard the voice of the words of this people, which they have spoken unto thee: they have well said all that they have spoken.

29. Joska heille olis senkaltainen sydän, pelkäämään minua ja kätkemään kaikki minun käskyni kaikkena heidän elinaikanansa, että heille menestyis ja heidän lapsillensa ijankaikkisesti!

29. O that there were such an heart in them, that they would fear me, and keep all my commandments always, that it might be well with them, and with their children for ever!

30. Mene siis ja sano heille: palatkaat kotianne teidän majoihinne.

30. Go say to them, Get you into your tents again.

31. Mutta sinun pitää seisoman tässä minun edessäni, että minä puhun sinun kanssas kaikki käskyt, säädyt ja oikeudet, jotka sinun pitää heille opettaman, että he tekisivät niiden jälkeen, siinä maassa, jonka minä heille annan heidän omistaaksensa.

31. But as for thee, stand thou here by me, and I will speak unto thee all the commandments, and the statutes, and the judgments, which thou shalt teach them, that they may do them in the land which I give them to possess it.

32. Niin pitäkäät nämät ja tehkäät niinkuin Herra teidän Jumalanne teidän käski, ja älkäät poiketko oikialle eikä vasemmalle puolelle;

32. Ye shall observe to do therefore as the LORD your God hath commanded you: ye shall not turn aside to the right hand or to the left.

33. Vaan vaeltakaat kaikkia niitä teitä, jotka Herra teidän Jumalanne teille käski, että eläisitte, menestyisitte ja olisitte pitkä-ijälliset siinä maassa, jonka te omistatte.

33. Ye shall walk in all the ways which the LORD your God hath commanded you, that ye may live, and that it may be well with you, and that ye may prolong your days in the land which ye shall possess.

6 luku

1. Nämät ovat ne käskyt, säädyt ja oikeudet, jotka Herra teidän Jumalanne käski opettaa teille tehdäksenne siinä maassa, kuhunka te menette omistamaan sitä.

1. Now these are the commandments, the statutes, and the judgments, which the LORD your God commanded to teach you, that ye might do them in the land whither ye go to possess it:

2. Ettäs pelkäisit Herraa sinun Jumalaas, ja pitäisit kaikki hänen säätynsä ja käskynsä, jotka minä käsken sinulle, sinä ja sinun lapses ja sinun lastes lapset, kaikkena sinun elinaikanas, ettäs kauvan eläisit.

2. That thou mightest fear the LORD thy God, to keep all his statutes and his commandments, which I command thee, thou, and thy son, and thy son's son, all the days of thy life; and that thy days may be prolonged.

3. Israel, sinun pitää kuuleman ja pitämän, niin että sinä myös teet sen jälkeen, että sinulle hyvin kävis, ja te tulisitte paljon lisätyksi; niinkuin Herra sinun isäis Jumala sinulle on luvannut maan, joka rieskaa ja

3. Hear therefore, O Israel, and observe to do it; that it may be well with thee, and that ye may increase mightily, as the LORD God of thy fathers hath promised thee, in the land that floweth with milk and

hunajaa vuotaa.

4. Kuule Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi (ainoa) Herra,

5. Ja sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalaas, kaikesta sydämestäs, ja kaikesta sielustas ja kaikesta voimastas.

6. Ja nämät sanat, jotka minä käsken sinulle tänäpänä, pitää sinun paneman sydämees,

7. Ja teroittaman ne sinun lapsilles, ja niistä puhuman, huoneessa istuissas ja tiellä käydessäs, maata pannessas ja noustessas.

8. Ja sinun pitää sitoman ne merkiksi kätees, ja ne pitää oleman sinulle muistoksi sinun silmäis edessä.

9. Ja sinun pitää kirjoittaman ne huonees pihtipieliin ja portteihis,

10. Kuin Herra sinun Jumalas johdattaa sinun sille maalle, jonka hän sinun isilles, Abrahamille, Isaakille

honey.

4. Hear, O Israel: The LORD our God is one LORD:

5. And thou shalt love the LORD thy God with all thine heart, and with all thy soul, and with all thy might.

6. And these words, which I command thee this day, shall be in thine heart:

7. And thou shalt teach them diligently unto thy children, and shalt talk of them when thou sittest in thine house, and when thou walkest by the way, and when thou liest down, and when thou risest up.

8. And thou shalt bind them for a sign upon thine hand, and they shall be as frontlets between thine eyes.

9. And thou shalt write them upon the posts of thy house, and on thy gates.

10. And it shall be, when the LORD thy God shall have brought thee into the land which he sware unto thy fathers, to Abraham, to Isaac,

ja Jakobille on vannonut sinulle antaaksensa, suuret ja jalot kaupungit, joita et sinä rakentanut,

and to Jacob, to give thee great and goodly cities, which thou buildedst not,

11. Ja huoneet täynnä kaikkea hyvyyttä, joita et sinä itse täyttänyt, ja vuojonkiviset kaivot, joita et sinä itse kaivanut, ja viinamäet ja öljymäet, joita et sinä itse istuttanut, että sinä syöt ja ravitaan.

11. And houses full of all good things, which thou filledst not, and wells digged, which thou diggedst not, vineyards and olive trees, which thou plantedst not; when thou shalt have eaten and be full;

12. Niin ota vaari, ettet sinä unhota Herraa, joka sinun Egyptin maalta, orjuuden huoneesta on johdattanut ulos.

12. Then beware lest thou forget the LORD, which brought thee forth out of the land of Egypt, from the house of bondage.

13. Mutta sinun pitää pelkäämän Herraa sinun Jumalaas ja palveleman häntä, ja hänen nimensä kautta pitää sinun vannoman.

13. Thou shalt fear the LORD thy God, and serve him, and shalt swear by his name.

14. Ei teidän pidä seuraaman muukalaisia jumalia, niiden kansain jumalia, jotka teidän ympärillänne ovat.

14. Ye shall not go after other gods, of the gods of the people which are round about you;

15. Sillä Herra sinun Jumalas on kiivas Jumala teidän keskellänne, ettei Herran sinun Jumalas viha julmistuisi sinun päälles, ja hukuttaisi sinua maasta.

15. (For the LORD thy God is a jealous God among you) lest the anger of the LORD thy God be kindled against thee, and destroy thee from off the face of the earth.

16. Ei teidän pidä kiusaaman Herraa teidän Jumalaanne, niinkuin te

16. Ye shall not tempt the LORD your God, as ye tempted him in

häntä kiusasitte Massassa;
17. Mutta pitämän uskollisesti Herran teidän Jumalanne käskyt, niin myös hänen todistuksensa ja hänen säätynsä, jotka hän sinulle käskenyt on,
18. Että teet sitä mikä oikia ja hyvä on Herran edessä, että sinulle hyvin kävis, ja tulisit sisälle ja omistaisit sen hyvän maan, josta Herra vannoi sinun isilles,
19. Että hän karkottais kaikki viholliset sinun edestäs, niinkuin Herra sanonut on.
20. Kuin poikas tästälähin kysyy sinulta, sanoen: mitkä todistukset ja säädyt ja oikeudet nämät ovat, jotka Herra meidän Jumalamme teille käskenyt on?
21. Niin sinun pitää sanoman pojalles: me olimme Pharaon orjat Egyptissä; mutta Herra johdatti meidät ulos Egyptistä väkevällä kädellä.
22. Ja Herra teki suuria ja pahoja tuunustähtejä, ja ilmeitä Egyptille,

Massah.
17. Ye shall diligently keep the commandments of the LORD your God, and his testimonies, and his statutes, which he hath commanded thee.
18. And thou shalt do that which is right and good in the sight of the LORD: that it may be well with thee, and that thou mayest go in and possess the good land which the LORD sware unto thy fathers,
19. To cast out all thine enemies from before thee, as the LORD hath spoken.
20. And when thy son asketh thee in time to come, saying, What mean the testimonies, and the statutes, and the judgments, which the LORD our God hath commanded you?
21. Then thou shalt say unto thy son, We were Pharaoh's bondmen in Egypt; and the LORD brought us out of Egypt with a mighty hand:
22. And the LORD shewed signs and wonders, great and sore, upon Egypt, upon Pharaoh, and upon all

Pharaolle, ja kaikelle hänen huoneellensa, meidän silmäimme edessä.

his household, before our eyes:

23. Ja johdatti meidät sieltä, että hän veis meitä, ja antais meille sen maan, josta hän vannoi meidän isillemme.

23. And he brought us out from thence, that he might bring us in, to give us the land which he sware unto our fathers.

24. Ja Herra käski meitä tekemään kaikkein näiden säätyin jälkeen, peljäten Herraa meidän Jumalaamme, että meille hyvin kävis kaikkena meidän elinaikanamme, niinkuin myös tänäpänä käy.

24. And the LORD commanded us to do all these statutes, to fear the LORD our God, for our good always, that he might preserve us alive, as it is at this day.

25. Ja sen pitää oleman meille vanhurskaudeksi, jos me pidämme ja teemme kaikki nämät käskyt Herran meidän Jumalamme edessä, niinkuin hän meille on käskenyt.

25. And it shall be our righteousness, if we observe to do all these commandments before the LORD our God, as he hath commanded us.

7 luku

1. Kuin Herra sinun Jumalas vie sinun siihen maahan, johon sinä tulet omistamaan sitä, ja ajaa paljon kansaa ulos sinun edestäs: Hetiläiset, Girgasilaiset, Amorilaiset, Kanaanilaiset, Pheresiläiset, Hevi-

1. When the LORD thy God shall bring thee into the land whither thou goest to possess it, and hath cast out many nations before thee, the Hittites, and the Girgashites, and the Amorites, and the Canaanites, and the Perizzites, and the

läisetja Jebusilaiset, seitsemän kansaa,jotka sinua suuremmat ja väkevämmät ovat;

2. Ja kuin Herra sinun Jumalas antaa heidät sinun etees, ja sinä lyöt heitä, niin sinun pitää peräti hukuttaman heitä, niinkuin kirotuita, ja ei tekemän yhtäkään liittoa heidän kanssansa, eikä armahtaman heitä.

3. Ja ei sinun pidä heimolaisuuteen antaman sinuas heidän kanssansa: sinun tyttäriäs ei sinun pidä antaman heidän pojillensa,ja heidän tyttäriänsä ei pidä sinun ottaman pojilles.

4. Sillä he viettelevät sinun poikas minun tykööni, palvelemaan muukalaisia jumalia; niin julmistuu Herran viha teidän päällenne ja nopiasti hukuttaa teidät.

5. Mutta näin pitää teidän tekemän heille: heidän alttarinsa pitää teidän kukistaman ja heidän patsaansa rikkoman, niin myös heidän metsistönsä hakkaaman, ja heidän epäjumalansa kuvat tulella polttaman.

6. Sillä sinä olet pyhä kansa Herralle sinun Jumalalles: sinun on

Hivites, and the Jebusites, seven nations greater and mightier than thou;

2. And when the LORD thy God shall deliver them before thee; thou shalt smite them, and utterly destroy them; thou shalt make no covenant with them, nor shew mercy unto them:

3. Neither shalt thou make marriages with them; thy daughter thou shalt not give unto his son, nor his daughter shalt thou take unto thy son.

4. For they will turn away thy son from following me, that they may serve other gods: so will the anger of the LORD be kindled against you, and destroy thee suddenly.

5. But thus shall ye deal with them; ye shall destroy their altars, and break down their images, and cut down their groves, and burn their graven images with fire.

6. For thou art an holy people unto the LORD thy God: the LORD thy

Herra sinun Jumalas valinnut omaksi kansaksensa kaikista kansoista, jotka asuvat maan päällä.

7. Ei ole Herra mielistynyt teihin ja valinnut teitä sentähden, että teidän lukunne on suurempi kuin kaikkein muiden kansain; sillä sinä olet vähin kaikista kansoista.

8. Mutta että Herra rakasti teitä ja pitää valansa, jonka hän vannoi teidän isillenne, johdatti hän teidät ulos väkevällä kädellä ja vapahti teidät orjuuden huoneesta, Pharaon Egyptin kuninkaan kädestä.

9. Niin sinun pitää tietämän, että Herra sinun Jumalas on Jumala, uskollinen Jumala, pitäväinen liiton ja laupiuden niiden kanssa, jotka häntä rakastavat ja pitävät hänen käskynsä, tuhanteen polveen,

10. Ja kostaa niille, jotka häntä vihaavat, kasvoinsa edessä, niin että hän hukuttaa heitä, ja ei viivy kostamasta niille kasvoinsa edessä, jotka häntä vihaavat.

God hath chosen thee to be a special people unto himself, above all people that are upon the face of the earth.

7. The LORD did not set his love upon you, nor choose you, because ye were more in number than any people; for ye were the fewest of all people:

8. But because the LORD loved you, and because he would keep the oath which he had sworn unto your fathers, hath the LORD brought you out with a mighty hand, and redeemed you out of the house of bondmen, from the hand of Pharaoh king of Egypt.

9. Know therefore that the LORD thy God, he is God, the faithful God, which keepeth covenant and mercy with them that love him and keep his commandments to a thousand generations;

10. And repayeth them that hate him to their face, to destroy them: he will not be slack to him that hateth him, he will repay him to his face.

11. Niin pidä ne käskyt, säädyt ja oikeudet, jotka minä sinulle käsken tänäpänä tehdäkses niitä.

11. Thou shalt therefore keep the commandments, and the statutes, and the judgments, which I command thee this day, to do them.

12. Ja kuin te nämät oikeudet kuulette, ja pidätte, ja teette ne, niin myös Herra sinun Jumalas pitää sinulle sen liiton ja laupiuden, jonka hän vannoi sinun isilles,

12. Wherefore it shall come to pass, if ye hearken to these judgments, and keep, and do them, that the LORD thy God shall keep unto thee the covenant and the mercy which he sware unto thy fathers:

13. Ja rakastaa sinua, ja siunaa sinun, ja ennentää sinun, ja siunaa sinun ruumiis hedelmän , ja sinun maas hedelmän, sinun jyväs, viinas ja öljys, sikiät karjastas, ja laumat lampaistas, siinä maassa, jonka hän sinun isilles vannoi sinulle antaaksensa.

13. And he will love thee, and bless thee, and multiply thee: he will also bless the fruit of thy womb, and the fruit of thy land, thy corn, and thy wine, and thine oil, the increase of thy kine, and the flocks of thy sheep, in the land which he sware unto thy fathers to give thee.

14. Sinun pitää oleman siunatun kaikista kansoista. Ei yksikään hedelmätöin pidä sinun seassas oleman, eikä karjas seassa.

14. Thou shalt be blessed above all people: there shall not be male or female barren among you, or among your cattle.

15. Ja Herra ottaa sinulta pois kaikki sairaudet: ei hän yhtäkään Egyptin pahaa tautia, jotka sinä tiedät, pane sinun päälles; mutta heittää ne kaikkein niiden päälle, jotka sinua vihaavat.

15. And the LORD will take away from thee all sickness, and will put none of the evil diseases of Egypt, which thou knowest, upon thee; but will lay them upon all them that hate thee.

16. Sinun pitää nielemän kaikki ne kansat, jotka Herra sinun Jumalas sinulle antava on: ei sinun silmäs pidä säästämän heitä, eikä sinun pidä palveleman heidän jumaliansa; sillä se tulis sinulle paulaksi.

16. And thou shalt consume all the people which the LORD thy God shall deliver thee; thine eye shall have no pity upon them: neither shalt thou serve their gods; for that will be a snare unto thee.

17. Jos sinä sanot sydämessäs: nämät kansat ovat usiammat kuin minä; kuinka taidan minä heidät ajaa ulos?

17. If thou shalt say in thine heart, These nations are more than I; how can I dispossess them?

18. Niin älä pelkää heitä: muista visusti, mitä Herra sinun Jumalas teki Pharaolle ja kaikille Egyptiläisille,

18. Thou shalt not be afraid of them: but shalt well remember what the LORD thy God did unto Pharaoh, and unto all Egypt;

19. Ja ne suuret kiusaukset, jotka silmät nähneet ovat, ja tunnustähdet ja ihmeet, ja väkevä käsi, ja ojettu käsivarsi, jolla Herra sinun Jumalas johdatti sinun. Niin Herra sinun Jumalas tekee kaikille niille kansoille, joita sinä pelkäät.

19. The great temptations which thine eyes saw, and the signs, and the wonders, and the mighty hand, and the stretched out arm, whereby the LORD thy God brought thee out: so shall the LORD thy God do unto all the people of whom thou art afraid.

20. Niin myös Herra sinun Jumalas lähettää heidän sekaansa hörhöläiset siihen asti että kaikki hukutetaan, jotka jääneet ja heitänsä lymyttäneet ovat sinun edestäs.

20. Moreover the LORD thy God will send the hornet among them, until they that are left, and hide themselves from thee, be destroyed.

21. Älä hämmästy heidän edessänsä; sillä Herra sinun Jumalas on sinun keskelläs, suuri ja peljättävä Jumala.
22. Ja Herra sinun Jumalas karkottaa nämät kansat sinun edestäs, vähitellen toisen toisensa jälkeen: et sinä saa äkisti hukuttaa heitä, ettei metsän pedot lisääntyisi sinua vastaan maan päällä.
23. Ja Herra sinun Jumalas antaa heitä sinun etees, ja häiritsee heitä suurella sekaseuraisuudella, siihenasti että hän hukuttaa heidät.
24. Ja antaa heidän kuninkaansa sinun käsiis, ja sinun pitää hukuttaman heidän nimensä taivaan alta: ei pidä yhdenkään seisoman sinua vastaan siihenasti ettäs heidät hukutat.
25. Heidän epäjumalainsa kuvat pitää sinun tulella polttaman: ei sinun pidä himoitseman sitä hopiaa ja kultaa, joka niiden päällä on ollut, taikka ottaman siitä jotain sinulles, ettei se olisi sinulle paulaksi; sillä se on Herralle sinun Jumalalles kauhistus.

21. Thou shalt not be affrighted at them: for the LORD thy God is among you, a mighty God and terrible.
22. And the LORD thy God will put out those nations before thee by little and little: thou mayest not consume them at once, lest the beasts of the field increase upon thee.
23. But the LORD thy God shall deliver them unto thee, and shall destroy them with a mighty destruction, until they be destroyed.
24. And he shall deliver their kings into thine hand, and thou shalt destroy their name from under heaven: there shall no man be able to stand before thee, until thou have destroyed them.
25. The graven images of their gods shall ye burn with fire: thou shalt not desire the silver or gold that is on them, nor take it unto thee, lest thou be snared therein: for it is an abomination to the LORD thy God.

26. Sentähden ei sinun pidä sitä kauhistusta huoneeses viemän, ettei tulisi kirotuksi niinkuin se, mutta sinun pitää ilvoituksella ilvoittaman ja kauhistuksella kauhistuman sitä; sillä se on kirottu.

26. Neither shalt thou bring an abomination into thine house, lest thou be a cursed thing like it: but thou shalt utterly detest it, and thou shalt utterly abhor it; for it is a cursed thing.

8 luku

1. Kaikki käskyt, jotka minä käsken sinulle tänäpänä, pitäkäät ja tehkäät, että eläisitte ja lisääntyisitte, tulisitte ja omistaisitte maan, josta Herra vannoi teidän isillenne.

1. All the commandments which I command thee this day shall ye observe to do, that ye may live, and multiply, and go in and possess the land which the LORD sware unto your fathers.

2. Ja muista kaikkea sitä matkaa, jonka kautta Herra sinun Jumalas johdatti sinun näinä neljänäkymmenenä vuotena korvessa, vaivataksensa sinua ja koetellaksensa sinua, tietääksensä mitä sinun sydämessäs oli, pitäisitkö hänen käskynsä, vai etkö.

2. And thou shalt remember all the way which the LORD thy God led thee these forty years in the wilderness, to humble thee, and to prove thee, to know what was in thine heart, whether thou wouldest keep his commandments, or no.

3. Ja hän vaivasi sinua ja antoi sinun isota, ja ravitsi sinun mannalla, jota et sinä eikä sinun isäs tunteneet, antaaksensa sinun tietää,

3. And he humbled thee, and suffered thee to hunger, and fed thee with manna, which thou knewest not, neither did thy fathers know; that he might make thee know that

ettei ihminen elä ainoastansa leivästä; vaan kaikesta mikä Herran suusta lähtee, elää ihminen.

man doth not live by bread only, but by every word that proceedeth out of the mouth of the LORD doth man live.

4. Ei sinun vaattees vanhuudesta kuluneet yltäs ja sinun jalkas ei kuulettuneet, näinä neljänäkymmenenä vuotena.

4. Thy raiment waxed not old upon thee, neither did thy foot swell, these forty years.

5. Niin tiedä sydämessäs, että Herra sinun Jumalas on kurittanut sinua, niinkuin mies kurittaa poikaansa.

5. Thou shalt also consider in thine heart, that, as a man chasteneth his son, so the LORD thy God chasteneth thee.

6. Ja pidä Herran sinun Jumalas käskyt vaeltaakses hänen tiellänsä ja peljätäkses häntä.

6. Therefore thou shalt keep the commandments of the LORD thy God, to walk in his ways, and to fear him.

7. Sillä Herra sinun Jumalas vie sinun hyvälle maalle: sille maalle, jossa vesiojat, lähteet ja järvet ovat, jotka laaksoihin ja vuorten sivuille vuotavat,

7. For the LORD thy God bringeth thee into a good land, a land of brooks of water, of fountains and depths that spring out of valleys and hills;

8. Maalle, jossa nisu, ohra, viinapuut, fikunapuut ja granatin omenat ovat; maalle, jossa on öljypuita ja hunajaa;

8. A land of wheat, and barley, and vines, and fig trees, and pomegranates; a land of oil olive, and honey;

9. Maalle, jossa ei sinun pidä vajavaisuudessa syömän leipää jossa ei mitään puutu; maalle, jonka kivet

9. A land wherein thou shalt eat bread without scarceness, thou shalt not lack any thing in it; a land

ovat rautaa, jossa sinä myös vasken vuorista lohkaiset.

10. Ja koska sinä syönyt ja ravittu olet, että silloin kiität Herraa sinun Jumalaas hyvän maan edestä, jonka hän antoi sinulle,

11. Niin ota siis vaari, ettet unhota Herraa sinun Jumalaas siinä, ettet sinä pidä hänen käskyjänsä, oikeuksiansa ja säätyjänsä, jotka minä tänäpänä sinulle käsken.

12. Koskas syönyt ja ravittu olet, ja rakennat kauniit huoneet ja asut niissä,

13. Ja sinun karjas ja lampaas, hopias ja kultas, ja kaikki mitä sinulla on, lisääntyvät,

14. Ettei sinun sydämes silloin tulisi ylpiäksi, ja unhottaisit Herran sinun Jumalas, joka sinun johdatti Egyptin maalta, orjuuden huoneesta,

15. Ja on sinun johdattanut suuren ja hirmuisen korven lävitse, jossa tuliset kärmeet, ja skorpionit, ja kuivuus oli, ja ei ensinkään vettä ol-

whose stones are iron, and out of whose hills thou mayest dig brass.

10. When thou hast eaten and art full, then thou shalt bless the LORD thy God for the good land which he hath given thee.

11. Beware that thou forget not the LORD thy God, in not keeping his commandments, and his judgments, and his statutes, which I command thee this day:

12. Lest when thou hast eaten and art full, and hast built goodly houses, and dwelt therein;

13. And when thy herds and thy flocks multiply, and thy silver and thy gold is multiplied, and all that thou hast is multiplied;

14. Then thine heart be lifted up, and thou forget the LORD thy God, which brought thee forth out of the land of Egypt, from the house of bondage;

15. Who led thee through that great and terrible wilderness, wherein were fiery serpents, and scorpions, and drought, where there was no water; who brought

lut, ja hän antoi veden vuotaa sinulle kovasta kalliosta.
16. Ja ravitsi sinun mannalla korvessa, josta ei sinun isäs tietäneet, vaivataksensa ja koetellaksensa sinua, ja viimeiseltä hyvää tehdäksensä sinulle.
17. Muutoin sinä sanoisit sydämessäs: minun voimani ja käteni väkevyys on minulle näin voimalliset työt tehnyt.
18. Vaan muista Herraa Jumalaas; sillä hän on se, joka sinulle voiman antaa, tekemään senkaltaisia voimallisia tekoja, että hän vahvistais liittonsa, jonka hän vannoi sinun isilles, niinkuin se tänäkin päivänä tapahtuu.
19. Mutta jos sinä niin unhotat Herran sinun Jumalas, ja noudatat muita jumalia, palvelet ja kumarrat niitä, niin minä tänäpänä todistan teille, että teidän pitää peräti hukkuman.
20. Juuri niinkuin pakanat, jotka Herra hukuttaa teidän edestänne, niin teidän pitää hukkuman, ettette

thee forth water out of the rock of flint;
16. Who fed thee in the wilderness with manna, which thy fathers knew not, that he might humble thee, and that he might prove thee, to do thee good at thy latter end;
17. And thou say in thine heart, My power and the might of mine hand hath gotten me this wealth.
18. But thou shalt remember the LORD thy God: for it is he that giveth thee power to get wealth, that he may establish his covenant which he sware unto thy fathers, as it is this day.
19. And it shall be, if thou do at all forget the LORD thy God, and walk after other gods, and serve them, and worship them, I testify against you this day that ye shall surely perish.
20. As the nations which the LORD destroyeth before your face, so shall ye perish; because ye would not be obedient unto the voice of

ole Herran teidän Jumalanne äänelle kuuliaiset.

the LORD your God.

9 luku

1. Kuule Israel: tänäpänä sinä menet Jordanin yli, että tulet omistamaan sitä kansaa, joka on sinua suurempi ja väkevämpi, suuria kaupungeita rakennetuita taivaaseen asti,

1. Hear, O Israel: Thou art to pass over Jordan this day, to go in to possess nations greater and mightier than thyself, cities great and fenced up to heaven,

2. Suurta ja pitkää kansaa, Enakin poikia, jotka sinä tunnet, joista sinä myös kuullut olet sanottavan: kuka voi seisoa Enakin poikia vastaan?

2. A people great and tall, the children of the Anakims, whom thou knowest, and of whom thou hast heard say, Who can stand before the children of Anak!

3. Niin sinun pitää tänäpänä tietämän, että Herra sinun Jumalas käy sinun edelläs niinkuin kuluttavainen tuli; hän hukuttaa heitä, ja hän alentaa heitä sinun edessäs, että ajat heitä ulos ja hukutat nopiasti, niinkuin Herra sanoi sinulle.

3. Understand therefore this day, that the LORD thy God is he which goeth over before thee; as a consuming fire he shall destroy them, and he shall bring them down before thy face: so shalt thou drive them out, and destroy them quickly, as the LORD hath said unto thee.

4. Kuin Herra sinun Jumalas on heidät ajanut sinun edestäs ulos, niin

4. Speak not thou in thine heart, after that the LORD thy God hath cast them out from before thee, saying,

älä sano sydämessäs: Herra on minun tähän tuonut omistamaan tätä maata minun vanhurskauteni tähden; sillä Herra ajaa nämät pakanat sinun edestäs ulos heidän jumalattomuutensa tähden.

For my righteousness the LORD hath brought me in to possess this land: but for the wickedness of these nations the LORD doth drive them out from before thee.

5. Et sinä tule omistamaan heidän maatansa vanhurskautes eli sydämes vakuuden tähden; vaan Herra sinun Jumalas ajaa pakanat ulos heidän jumalattomuutensa tähden, että Herra vahvistais sanansa, jonka Herra sinun isilles Abrahamille, Isaakille ja Jakobille vannoi.

5. Not for thy righteousness, or for the uprightness of thine heart, dost thou go to possess their land: but for the wickedness of these nations the LORD thy God doth drive them out from before thee, and that he may perform the word which the LORD sware unto thy fathers, Abraham, Isaac, and Jacob.

6. Niin tiedä nyt, ettei Herra sinun Jumalas anna sinulle tätä hyvää maata, omistaakses sitä sinun vanhurskautes tähden; sillä sinä olet niskurikansa.

6. Understand therefore, that the LORD thy God giveth thee not this good land to possess it for thy righteousness; for thou art a stiff-necked people.

7. Muista ja älä unhota, kuinka sinä Herran sinun Jumalas vihoitit korvessa: siitä päivästä kuin sinä läksit Egyptin maalta, siihenasti kuin te tulleet olette tähän paikkaan, olette te olleet Herralle vastahakoiset.

7. Remember, and forget not, how thou provokedst the LORD thy God to wrath in the wilderness: from the day that thou didst depart out of the land of Egypt, until ye came unto this place, ye have been rebellious against the LORD.

8. Sillä Horebissa te vihoititte Herran, ja Herra vihastui teille, niin että hän tahtoi teidät hukuttaa.

8. Also in Horeb ye provoked the LORD to wrath, so that the LORD was angry with you to have destroyed you.

9. Kuin minä vuorelle astuin ottamaan kivisiä tauluja vastaan, liiton tauluja, jonka Herra teki teidän kanssanne, ja minä olin vuorella neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, ja en syönyt leipää, enkä juonut vettä,

9. When I was gone up into the mount to receive the tables of stone, even the tables of the covenant which the LORD made with you, then I abode in the mount forty days and forty nights, I neither did eat bread nor drink water:

10. Ja Herra antoi minulle kaksi kivistä taulua, kirjoitettu Jumalan sormella, ja niissä olivat kaikki sanat, jotka Herra teille tulesta vuorella puhui, kokouksen päivänä,

10. And the LORD delivered unto me two tables of stone written with the finger of God; and on them was written according to all the words, which the LORD spake with you in the mount out of the midst of the fire in the day of the assembly.

11. Ja tapahtui neljänkymmenen päivän ja neljänkymmenen yön perästä, että Herra antoi minulle kaksi kivistä liiton taulua,

11. And it came to pass at the end of forty days and forty nights, that the LORD gave me the two tables of stone, even the tables of the covenant.

12. Ja Herra sanoi minulle: nouse ja mene nopiasti täältä alas; sillä sinun kansas, jonkas Egyptistä olet johdattanut ulos, on turmellut it-

12. And the LORD said unto me, Arise, get thee down quickly from hence; for thy people which thou hast brought forth out of Egypt have corrupted themselves; they

sensä, he ovat pikaisesti tieltä menneet pois, jonka minä käskin heille, ja ovat tehneet heillensä valetun kuvan.

13. Ja Herra puhui minulle, sanoen: minä näin tämän kansan , ja katso, se on niskurikansa.

14. Salli, että minä hukutan heidät, ja pyyhin heidän nimensä taivaan alta: ja minä tahdon sinun tehdä väkevämmäksi ja suuremmaksi kansaksi kuin tämä on.

15. Ja kuin minä käännyin ja astuin vuorelta alas, joka tulesta paloi, ja pidin kaksi liiton taulua molemmissa käsissäni;

16. Niin näin minä, ja katso, te olitte tehneet syntiä Herraa teidän Jumalaanne vastaan: te olitte tehneet teille valetun vasikan, ja nopiasti menitte pois siltä tieltä, jonka Herra käski teille.

17. Niin otin minä ne molemmat taulut ja heitin molemmista käsistäni, ja löin ne rikki teidän silmäinne edessä,

are quickly turned aside out of the way which I commanded them; they have made them a molten image.

13. Furthermore the LORD spake unto me, saying, I have seen this people, and, behold, it is a stiffnecked people:

14. Let me alone, that I may destroy them, and blot out their name from under heaven: and I will make of thee a nation mightier and greater than they.

15. So I turned and came down from the mount, and the mount burned with fire: and the two tables of the covenant were in my two hands.

16. And I looked, and, behold, ye had sinned against the LORD your God, and had made you a molten calf: ye had turned aside quickly out of the way which the LORD had commanded you.

17. And I took the two tables, and cast them out of my two hands, and brake them before your eyes.

18. Ja lankesin maahan Herran eteen, Niinkuin ennenkin, niinä neljänäkymmenenä päivänä ja neljänäkymmenenä yönä, ja en syönyt leipää, enkä juonut vettä, kaikkein teidän synteinne tähden, jotka te tehneet olitte, että te teitte pahaa Herran edessä ja vihoititte hänen.

18. And I fell down before the LORD, as at the first, forty days and forty nights: I did neither eat bread, nor drink water, because of all your sins which ye sinned, in doing wickedly in the sight of the LORD, to provoke him to anger.

19. Sillä minä pelkäsin sitä vihaa ja hirmuisuutta, jolla Herra teidän päällenne vihastunut oli, niin että hän tahtoi hukuttaa teidät: ja Herra kuuli minun rukoukseni vielä silläkin erällä.

19. For I was afraid of the anger and hot displeasure, wherewith the LORD was wroth against you to destroy you. But the LORD hearkened unto me at that time also.

20. Herra oli myös suuresti vihainen Aaronin päälle, niin että hän tahtoi hänen hukuttaa; vaan minä rukoilin silloin Aaroninkin edestä.

20. And the LORD was very angry with Aaron to have destroyed him: and I prayed for Aaron also the same time.

21. Mutta teidän syntinne, vasikan, jonka te tehneet olitte, otin minä ja poltin tulessa, ja löin sen rikki ja survoin hyvästi, siihenasti että se mureni tomuksi, ja heitin tomun ojaan, joka siitä vuoresta vuosi.

21. And I took your sin, the calf which ye had made, and burnt it with fire, and stamped it, and ground it very small, even until it was as small as dust: and I cast the dust thereof into the brook that descended out of the mount.

22. Niin myös Tabeerassa, ja Massassa, ja Himohaudoillas te vihoititte Herran.

22. And at Taberah, and at Massah, and at Kibrothhattaavah, ye provoked the LORD to wrath.

23. Ja kuin Herra lähetti teidät KadesBarneasta, ja sanoi: menkäät ja omistakaat maa, jonka minä annoin teille, niin te olitte Herran teidän Jumalanne suulle vastahakoiset, ja ette uskoneet häntä, ette myös olleet kuuliaiset hänen äänellensä.

23. Likewise when the LORD sent you from Kadeshbarnea, saying, Go up and possess the land which I have given you; then ye rebelled against the commandment of the LORD your God, and ye believed him not, nor hearkened to his voice.

24. Te olette olleet Herralle tottelemattomat, siitä päivästä kuin minä teidän tuntenut olen.

24. Ye have been rebellious against the LORD from the day that I knew you.

25. Niin minä lankesin maahan Herran eteen, neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, kuin minä siinä makasin; sillä Herra sanoi, että hän tahtoi hukuttaa teidät.

25. Thus I fell down before the LORD forty days and forty nights, as I fell down at the first; because the LORD had said he would destroy you.

26. Ja minä rukoilin Herraa, sanoen: Herra, Herra, älä hukuta kansaas ja perikuntaas, jonka suurella voimallas pelastanut ja väkevällä kädelläs Egyptistä olet johdattanut ulos,

26. I prayed therefore unto the LORD, and said, O Lord GOD, destroy not thy people and thine inheritance, which thou hast redeemed through thy greatness, which thou hast brought forth out of Egypt with a mighty hand.

27. Muista palvelioitas Abrahamia, Isaakia ja Jakobia: älä katso tämän kansan kovuutta, jumalattomuutta ja syntiä,

27. Remember thy servants, Abraham, Isaac, and Jacob; look not unto the stubbornness of this people, nor to their wickedness, nor to their sin:

28. Ettei sen maan asuvaiset, jostas meidät johdattanut olet, sanoisi: sentähden, ettei Herra voinut heitä viedä siihen maahan, jonka hän heille luvannut oli, ja että hän on vihannut heitä, johdatti hän heidät ulos, tappaaksensa heitä korvessa.
29. Sillä he ovat sinun kansas ja perimykses, jonka suurella voimallas ja ojennetulla käsivarrellas johdattanut olet.

28. Lest the land whence thou broughtest us out say, Because the LORD was not able to bring them into the land which he promised them, and because he hated them, he hath brought them out to slay them in the wilderness.
29. Yet they are thy people and thine inheritance, which thou broughtest out by thy mighty power and by thy stretched out arm.

10 luku

1. Silloin sanoi Herra minulle: vuole sinulles kaksi kivistä taulua entisten kaltaista, ja astu minun tyköni vuorelle, ja tee sinulles puuarkki,
2. Niin minä kirjoitan niihin tauluihin ne sanat, jotka ensimäisissä tauluissa olivat, jotka särkenyt olet: ja pane ne arkkiin.
3. Niin minä tein arkin sittimipuusta, ja vuolin kaksi kivistä taulua entisten kaltaista, ja astuin vuorelle, pitäen kaksi taulua kädessäni.

1. At that time the LORD said unto me, Hew thee two tables of stone like unto the first, and come up unto me into the mount, and make thee an ark of wood.
2. And I will write on the tables the words that were in the first tables which thou brakest, and thou shalt put them in the ark.
3. And I made an ark of shittim wood, and hewed two tables of stone like unto the first, and went up into the mount, having the two

tables in mine hand.

4. Niin hän kirjoitti ensimäisen kirjoituksen jälkeen, niihin tauluihin ne kymmenet sanat, jotka Herra teille puhui vuorella tulesta, kokouksen päivänä: ja Herra antoi ne minulle.

4. And he wrote on the tables, according to the first writing, the ten commandments, which the LORD spake unto you in the mount out of the midst of the fire in the day of the assembly: and the LORD gave them unto me.

5. Niin minä käännyin ja astuin vuorelta alas, ja panin taulut arkkiin, jonka minä tein, että heidän piti siellä oleman, niinkuin Herra minulle käskenyt oli.

5. And I turned myself and came down from the mount, and put the tables in the ark which I had made; and there they be, as the LORD commanded me.

6. Ja Israelin lapset menivät Berot-BeneJaakanista Moseraan: siellä kuoli Aaron ja haudattiin, ja hänen poikansa Eleatsar toimitti papin virkaa hänen siassansa.

6. And the children of Israel took their journey from Beeroth of the children of Jaakan to Mosera: there Aaron died, and there he was buried; and Eleazar his son ministered in the priest's office in his stead.

7. Sieltä menivät he Gudgodaan: Gudgodasta Jodbatiin, siihen maahan, jossa vesi-ojat ovat.

7. From thence they journeyed unto Gudgodah; and from Gudgodah to Jotbath, a land of rivers of waters.

8. Silloin eroitti Herra Levin suvun, kantamaan Herran liitonarkkia, seisomaan Herran edessä, palvelemaan häntä ja kiittämään hänen nimeänsä tähän päivään asti.

8. At that time the LORD separated the tribe of Levi, to bear the ark of the covenant of the LORD, to stand before the LORD to minister unto him, and to bless in his name, unto

this day.

9. Sentähden ei ollut Leviläisillä yhtään osaa eli perimystä veljeinsä kanssa; sillä Herra on heidän perimyksensä, niinkuin Herra sinun Jumalas sanoi heille.

9. Wherefore Levi hath no part nor inheritance with his brethren; the LORD is his inheritance, according as the LORD thy God promised him.

10. Ja minä seisoin vuorella niinkuin ennenkin, neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, ja vielä silloinkin kuuli Herra minun rukoukseni, eikä Herra tahtonut hukuttaa sinua.

10. And I stayed in the mount, according to the first time, forty days and forty nights; and the LORD hearkened unto me at that time also, and the LORD would not destroy thee.

11. Vaan Herra sanoi minulle: nouse, ja mene matkaas, niin että kansan edellä vaellat, että he tulisivat ja omistaisivat sen maan, jonka minä vannoin heidän isillensä antaakseni heille.

11. And the LORD said unto me, Arise, take thy journey before the people, that they may go in and possess the land, which I sware unto their fathers to give unto them.

12. Nyt siis Israel, mitä Herra sinun Jumalas sinulta muuta anoo; vaan että pelkäisit Herraa sinun Jumalaas, ja vaeltaisit kaikissa hänen teissänsä ja rakastaisit häntä, ja palvelisit Herraa sinun Jumalaas kaikesta sinun sydämestäs ja kaikesta sinun sielustas:

12. And now, Israel, what doth the LORD thy God require of thee, but to fear the LORD thy God, to walk in all his ways, and to love him, and to serve the LORD thy God with all thy heart and with all thy soul,

13. Että myös pitäisit Herran käskyt ja hänen säätynsä, jotka minä

13. To keep the commandments of the LORD, and his statutes, which I

käsken sinulle tänäpänä, että sinulle hyvin kävis.

14. Katso, taivaat ja taivasten taivaat ovat Herran sinun Jumalas, ja maa ja kaikki, mitä hänessä on.

15. Kuitenkin Herralla on ollut hyvä suosio sinun isäis tykö rakastaaksensa heitä, ja on valinnut heidän siemenensä heidän jälkeensä, nimittäin teidät kaikista kansoista, niinkuin tänäpäivänäkin on.

16. Niin ympärileikatkaat teidän sydämenne esinahka, ja älkäät enää niskurit olko!

17. Sillä Herra teidän Jumalanne on kaikkein jumalain Jumala, voimallinen ja peljättävä, joka ei katso muotoa, eikä lahjoja ota,

18. Joka orvoille ja leskille oikeuden tekee, ja rakastaa muukalaisia, niin että hän heille leivän ja vaatteen antaa.

19. Sentähden pitää teidänkin rakastaman muukalaista; sillä te myös olitte muukalaiset Egyptin maalla.

command thee this day for thy good?

14. Behold, the heaven and the heaven of heavens is the LORD'S thy God, the earth also, with all that therein is.

15. Only the LORD had a delight in thy fathers to love them, and he chose their seed after them, even you above all people, as it is this day.

16. Circumcise therefore the foreskin of your heart, and be no more stiffnecked.

17. For the LORD your God is God of gods, and Lord of lords, a great God, a mighty, and a terrible, which regardeth not persons, nor taketh reward:

18. He doth execute the judgment of the fatherless and widow, and loveth the stranger, in giving him food and raiment.

19. Love ye therefore the stranger: for ye were strangers in the land of Egypt.

20. Sinun pitää pelkäämän Herraa sinun Jumalaas, häntä pitää sinun palveleman, hänessä pitää sinun kiinni riippuman, ja hänen nimensä kautta vannoman.

20. Thou shalt fear the LORD thy God; him shalt thou serve, and to him shalt thou cleave, and swear by his name.

21. Hän on sinun ylistykses ja sinun Jumalas, joka sinulle teki suuria ja hirmuisia töitä, joita silmäs nähneet ovat.

21. He is thy praise, and he is thy God, that hath done for thee these great and terrible things, which thine eyes have seen.

22. Sinun isäs menivät alas Egyptiin seitsemänkymmenen sielun kanssa; mutta nyt Herra sinun Jumalas on enentänyt sinun niinkuin taivaan tähdet.

22. Thy fathers went down into Egypt with threescore and ten persons; and now the LORD thy God hath made thee as the stars of heaven for multitude.

11 luku

1. Niin rakasta nyt Herraa sinun Jumalaas, ja pidä hänen lakinsa, säätynsä, oikeutensa ja käskynsä alinomaa.

1. Therefore thou shalt love the LORD thy God, and keep his charge, and his statutes, and his judgments, and his commandments, alway.

2. Ja tuntekaat te tänäpänä; sillä en minä teidän lastenne kanssa puhu, jotka ei tiedä, eikä ole nähneet Herran teidän Jumalanne kuritusta, hänen jalouttansa, voimallista kättänsä ja ojennettua käsivarttansa,

2. And know ye this day: for I speak not with your children which have not known, and which have not seen the chastisement of the LORD your God, his greatness, his mighty hand, and his stretched out

arm,

3. Ja hänen ihmeitänsä, ja tekojansa jotka hän teki Egyptiläisten seassa, Pharaolle Egyptin kuninkaalle, ja kaikelle hänen maakunnallensa,

3. And his miracles, and his acts, which he did in the midst of Egypt unto Pharaoh the king of Egypt, and unto all his land;

4. Ja mitä hän teki Egyptiläisten sotaväelle, heidän hevosillensa ja vaunuillensa, kuin hän antoi Punaisen meren vedet juosta heidän päällensä, kuin he teitä ajoivat takaa, ja Herra hukutti heidät hamaan tähän päivään asti,

4. And what he did unto the army of Egypt, unto their horses, and to their chariots; how he made the water of the Red sea to overflow them as they pursued after you, and how the LORD hath destroyed them unto this day;

5. Ja mitä hän teille korvessa tehnyt on, siihenasti kuin te tähän paikkaan tulitte,

5. And what he did unto you in the wilderness, until ye came into this place;

6. Ja mitä hän teki Datanille ja Abiramille Eliabin Rubenin pojan pojille, koska maa avasi suunsa ja nieli heidät, ja heidän perheensä ja majansa; niin myös kaikki heidän tavaransa, joka oli heidän hallussansa koko Israelin keskellä;

6. And what he did unto Dathan and Abiram, the sons of Eliab, the son of Reuben: how the earth opened her mouth, and swallowed them up, and their households, and their tents, and all the substance that was in their possession, in the midst of all Israel:

7. Sillä teidän silmänne ovat nähneet kaikki ne suuret Herran teot, jotka hän tehnyt on.

7. But your eyes have seen all the great acts of the LORD which he did.

8. Sentähden pitäkäät kaikki ne

8. Therefore shall ye keep all the

käskyt, jotka minä teille tänäpänä käsken, että te vahvistuisitte tulemaan ja omistamaan sitä maata, jota te menette omistamaan.

commandments which I command you this day, that ye may be strong, and go in and possess the land, whither ye go to possess it;

9. Että te kauvan siinä maassa eläisitte, jonka Herra sinun Jumalas vannoi teidän isillenne, heille antaaksensa ja heidän siemenellensä: sen maan, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa.

9. And that ye may prolong your days in the land, which the LORD sware unto your fathers to give unto them and to their seed, a land that floweth with milk and honey.

10. Sillä se maa, johonkas menet omistamaan sitä, ei ole niinkuin Egyptin maa, josta te lähteneet olette; jossa sinä siemenes kylvit, ja kastoit sen jaloillas niinkuin kaalimaan.

10. For the land, whither thou goest in to possess it, is not as the land of Egypt, from whence ye came out, where thou sowedst thy seed, and wateredst it with thy foot, as a garden of herbs:

11. Vaan se maa, johonka te menette omistamaan sitä, on vuorinen ja laaksoinen maa, jonka sade taivaasta kastaa;

11. But the land, whither ye go to possess it, is a land of hills and valleys, and drinketh water of the rain of heaven:

12. Josta maasta Herra sinun Jumalas pitää vaarin; ja Herran sinun Jumalas silmät aina näkevät sen, vuoden alusta niin vuoden loppuun asti.

12. A land which the LORD thy God careth for: the eyes of the LORD thy God are always upon it, from the beginning of the year even unto the end of the year.

13. Ja pitää tapahtuman, jos te hyvin kuuliaiset olette minun käskyil-

13. And it shall come to pass, if ye shall hearken diligently unto my commandments which I command

leni, jotka minä tänäpänä teille käsken; niin että te rakastatte Herraa teidän Jumalaanne, ja palvelette häntä kaikesta teidän sydämestänne ja kaikesta sielustanne,

you this day, to love the LORD your God, and to serve him with all your heart and with all your soul,

14. Että minä annan teidän maallenne sateen ajallansa, varhain ja hiljain; että sinä korjaat jyväs, viinas ja öljys.

14. That I will give you the rain of your land in his due season, the first rain and the latter rain, that thou mayest gather in thy corn, and thy wine, and thine oil.

15. Ja minä annan sinun karjalles ruohoa sinun kedoillas; että te syötte ja ravitaan.

15. And I will send grass in thy fields for thy cattle, that thou mayest eat and be full.

16. Varokaat ettei teidän sydämenne vieteltäisi, niin että poikkeette palvelemaan vieraita jumalia ja kumartamaan heitä.

16. Take heed to yourselves, that your heart be not deceived, and ye turn aside, and serve other gods, and worship them;

17. Ja Herran viha julmistuis teidän päällenne, ja sulkis taivaan, ettei sadetta tulisi, ja maa ei antaisi hedelmäänsä: ja te kiiruusti hukkuisitte siitä hyvästä maasta, jonka Herra on teille antanut.

17. And then the LORD'S wrath be kindled against you, and he shut up the heaven, that there be no rain, and that the land yield not her fruit; and lest ye perish quickly from off the good land which the LORD giveth you.

18. Niin pankaat nyt nämät minun sanani teidän sydämeenne, ja teidän mieleenne, ja sitokaat niitä merkiksi teidän käsiinne, että ne

18. Therefore shall ye lay up these my words in your heart and in your soul, and bind them for a sign upon your hand, that they may be as

olisivat muistoksi teidän silmäinne edessä,

frontlets between your eyes.

19. Ja opettakaat niitä teidän lapsillenne, niin että sinä puhut niistä, huoneessa istuissas, tiellä käydessäs, levätä pannessas ja noustessas.

19. And ye shall teach them your children, speaking of them when thou sittest in thine house, and when thou walkest by the way, when thou liest down, and when thou risest up.

20. Ja kirjoita ne sinun huonees pihtipieliin, ja sinun portteihis.

20. And thou shalt write them upon the door posts of thine house, and upon thy gates:

21. Että sinä ja sinun lapses kauvan eläisitte maan päällä, jonka Herra teidän isillenne vannoi antaaksensa heille, niinkauvan kuin päivät taivaasta maan päällä ovat.

21. That your days may be multiplied, and the days of your children, in the land which the LORD sware unto your fathers to give them, as the days of heaven upon the earth.

22. Sillä te kaikki nämät käskyt pidätte, jotka minä teille käsken, että te sen jälkeen teette; niin että te rakastatte Herraa teidän Jumalaanne, ja vaellatte kaikissa hänen teissänsä, ja riiputte hänessä kiinni;

22. For if ye shall diligently keep all these commandments which I command you, to do them, to love the LORD your God, to walk in all his ways, and to cleave unto him;

23. Niin Herra ajaa kaikki nämät kansat pois teidän kasvoinne edestä; niin että te omistatte suuremmat ja voimallisemmat kansat, kuin te olette.

23. Then will the LORD drive out all these nations from before you, and ye shall possess greater nations and mightier than yourselves.

24. Kaikki paikat, mihin teidän jalkanne astuu, pitää teidän oleman: korvesta ja Libanonista ja Phrathin virrasta, ärimäiseen mereen asti, pitää teidän rajanne oleman.

24. Every place whereon the soles of your feet shall tread shall be yours: from the wilderness and Lebanon, from the river, the river Euphrates, even unto the uttermost sea shall your coast be.

25. Ei yksikään voi olla teitä vastaan: teidän pelkonne ja vavistuksenne antaa Herra tulla kaikkein niiden maiden päälle, kussa te vaellatte; niinkuin hän teille on sanonut.

25. There shall no man be able to stand before you: for the LORD your God shall lay the fear of you and the dread of you upon all the land that ye shall tread upon, as he hath said unto you.

26. Katso, minä asetan tänäpänä teidän eteenne, sekä siunauksen että kirouksen.

26. Behold, I set before you this day a blessing and a curse;

27. Siunauksen, jos te kuuliaiset olette Herran teidän Jumalanne käskylle, jonka minä tänäpänä teille käsken.

27. A blessing, if ye obey the commandments of the LORD your God, which I command you this day:

28. Kirouksen, jos ette tottele Herran teidän Jumalanne käskyjä, ja poikkeette siitä tiestä, jonka minä teille tänäpänä käsken; niin että te vaellatte muiden jumalain jälkeen, joita ette tunne.

28. And a curse, if ye will not obey the commandments of the LORD your God, but turn aside out of the way which I command you this day, to go after other gods, which ye have not known.

29. Koska Herra sinun Jumalas johdattaa sinun siihen maahan, johonkas tulet omistamaan sitä; niin

29. And it shall come to pass, when the LORD thy God hath brought thee in unto the land whither thou

anna siunaus sanottaa Grisimin vuorella, ja kirous Ebalin vuorella.

goest to possess it, that thou shalt put the blessing upon mount Gerizim, and the curse upon mount Ebal.

30. Eikö he ole tuolla puolella Jordania tien perällä, auringon laskemiseen päin Kanaanealaisten maalla, jotka asuvat lakeudella, Gilgalin kohdalla, Moren tammiston tykönä?

30. Are they not on the other side Jordan, by the way where the sun goeth down, in the land of the Canaanites, which dwell in the champaign over against Gilgal, beside the plains of Moreh?

31. Sillä teidän pitää menemän Jordanin yli, tuleman ja omistaman maan, jonka Herra teidän Jumalanne teille antaa, sen omistaaksenne, ja asuaksenne siinä.

31. For ye shall pass over Jordan to go in to possess the land which the LORD your God giveth you, and ye shall possess it, and dwell therein.

32. Niin pitäkäät ja tehkäät kaikki ne säädyt ja oikeudet, jotka minä tänäpänä panen teidän eteenne.

32. And ye shall observe to do all the statutes and judgments which I set before you this day.

12 luku

1. Nämät ovat säädyt ja oikeudet, joita teidän pitämään pitää, että te niiden jälkeen tekisitte, sillä maalla, jonka Herra sinun isäis Jumala antoi sinulle omistaakses; niinkauvan kuin te maan päällä elätte.

1. These are the statutes and judgments, which ye shall observe to do in the land, which the LORD God of thy fathers giveth thee to possess it, all the days that ye live upon the earth.

2. Teidän pitää peräti hävittämän

2. Ye shall utterly destroy all the

kaikki ne paikat, joissa pakanat, jotka te omistatte, jumaliansa palvelleet ovat; joko se olis korkeilla vuorilla, taikka mäillä, eli kaikkein viheriäisten puiden alla.

3. Ja kukistakaat heiden alttarinsa, ja särkekäät heidän patsaansa, heidän metsistönsä tulella polttakaat, ja heidän epäjumalansa kuvat rikki hakatkaat; ja hukuttakaat heidän nimensä siitä paikasta.

4. Ei teidän pidä niin tekemän Herralle teidän Jumalallenne:

5. Vaan siinä paikassa, minkä Herra teidän Jumalanne valitsee kaikista teidän sukukunnistanne, asettaaksensa siihen nimensä: siinä missä hän asuu, pitää teidän etsimän häntä ja sinne pitää sinun tuleman.

6. Ja siellä pitää teidän uhraaman polttouhrinne, ja muut uhrinne, ja kymmenyksenne, ja kättenne ylennysuhrin; ja lupauksenne, ja vapaaehtoiset uhrinne, niin myös esikoiset karjastanne ja lampaistanne.

7. Ja siellä teidän pitää syömän Herran teidän Jumalanne edessä, ja

places, wherein the nations which ye shall possess served their gods, upon the high mountains, and upon the hills, and under every green tree:

3. And ye shall overthrow their altars, and break their pillars, and burn their groves with fire; and ye shall hew down the graven images of their gods, and destroy the names of them out of that place.

4. Ye shall not do so unto the LORD your God.

5. But unto the place which the LORD your God shall choose out of all your tribes to put his name there, even unto his habitation shall ye seek, and thither thou shalt come:

6. And thither ye shall bring your burnt offerings, and your sacrifices, and your tithes, and heave offerings of your hand, and your vows, and your freewill offerings, and the firstlings of your herds and of your flocks:

7. And there ye shall eat before the LORD your God, and ye shall rejoice

iloitseman kaikissa, mitä te ja teidän huoneenne kannatte edes, joilla Herra sinun Jumalas sinun on siunannut.

in all that ye put your hand unto, ye and your households, wherein the LORD thy God hath blessed thee.

8. Ei teidän pidä tekemän kaikkein niiden jälkeen, kuin me tässä tänäpänä teemme, jokainen niinkuin hänelle itse näkyis oikiaksi.

8. Ye shall not do after all the things that we do here this day, every man whatsoever is right in his own eyes.

9. Sillä ette vielä ole tähänasti tulleet lepoon ja perimykseen, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa.

9. For ye are not as yet come to the rest and to the inheritance, which the LORD your God giveth you.

10. Vaan teidän pitää menemän Jordanin yli, ja asuman siinä maassa, jonka Herra teidän Jumalanne antta teidän periä: ja hän antaa teille levon kaikilta vihamiehiltänne ympäriltänne, teidän pitää myös turvallisesti asuman.

10. But when ye go over Jordan, and dwell in the land which the LORD your God giveth you to inherit, and when he giveth you rest from all your enemies round about, so that ye dwell in safety;

11. Ja siinä pitää oleman se paikka, jonka Herra sinun Jumalas valitsee, että hänen nimensä siinä asuis; sinne pitää teidän viemän kaikki ne mitkä minä teille käsken: polttouhrinne, ja muut uhrinne, kymmenyksenne, kättenne ylennysuhrin, ja kaikki vapaat lupauksenne, jotka te Herralle lupaatte.

11. Then there shall be a place which the LORD your God shall choose to cause his name to dwell there; thither shall ye bring all that I command you; your burnt offerings, and your sacrifices, your tithes, and the heave offering of your hand, and all your choice vows which ye vow unto the LORD:

12. Ja teidän pitää iloitseman Herran teidän Jumalanne edessä, sekä te että poikanne, ja tyttärenne, palvelijan ja piikanne; ja myös Leviläiset, jotka teidän porteissanne ovat: sillä ei heillä ole osaa eli perimystä teidän kanssanne.

12. And ye shall rejoice before the LORD your God, ye, and your sons, and your daughters, and your menservants, and your maidservants, and the Levite that is within your gates; forasmuch as he hath no part nor inheritance with you.

13. Karta uhraamasta polttouhrias joka paikassa, minkäs näet:

13. Take heed to thyself that thou offer not thy burnt offerings in every place that thou seest:

14. Vaan siinä paikassa, jonka Herra valitsee jossakussa sinun sukukunnassas, siellä pitää sinun polttouhris uhraaman; ja tekemän kaikki, mitä minä sinulle käsken.

14. But in the place which the LORD shall choose in one of thy tribes, there thou shalt offer thy burnt offerings, and there thou shalt do all that I command thee.

15. Kuitenkin teurasta ja syö lihaa kaiken sinun sielus himon jälkeen, Herran sinun Jumalas siunauksen jälkeen, jonka hän sinulle on antanut, kaikissa sinun porteissas: sekä saastainen että puhdas siitä syökään, niinkuin metsävuohen ja peuran lihaa.

15. Notwithstanding thou mayest kill and eat flesh in all thy gates, whatsoever thy soul lusteth after, according to the blessing of the LORD thy God which he hath given thee: the unclean and the clean may eat thereof, as of the roebuck, and as of the hart.

16. Mutta ei teidän pidä verta syömän; vaan kaataman sen maahan niinkuin veden.

16. Only ye shall not eat the blood; ye shall pour it upon the earth as water.

17. Et sinä saa suinkaan syödä por-

17. Thou mayest not eat within thy gates the tithe of thy corn, or of thy

teissas jyväis, viinas, ja öljys kymmenyksiä, eikä myös esikoisia karjastas ja lampaistas; taikka yhtäkään lupausuhria, jonka sinä luvannut olet, taikka sinun vapaan ehtos uhria, eli kättes ylennysuhria;

wine, or of thy oil, or the firstlings of thy herds or of thy flock, nor any of thy vows which thou vowest, nor thy freewill offerings, or heave offering of thine hand:

18. Vaan Herran sinun Jumalas edessä, pitää sinun niitä syömän siinä paikassa, jonka Herra sinun Jumalas valitsee, sinä ja poikas, ja tyttäres, ja palvelias ja piikas, ja Leviläinen joka sinun porteissas on, ja iloitse Herran sinun Jumalas edessä kaikissa, mitä sinun kätes suo.

18. But thou must eat them before the LORD thy God in the place which the LORD thy God shall choose, thou, and thy son, and thy daughter, and thy manservant, and thy maidservant, and the Levite that is within thy gates: and thou shalt rejoice before the LORD thy God in all that thou puttest thine hands unto.

19. Ja ota vaari, ettes hyljää Leviläistä, niin kauvan kuin sinä elät maan päällä,

19. Take heed to thyself that thou forsake not the Levite as long as thou livest upon the earth.

20. Kuin Herra sinun Jumalas, levittää sinun maas rajat, niinkuin hän sanoi sinulle, ja sinä sanot: minä syön lihaa: että sinun sielus himoitsee lihaa syödä; niin syö lihaa kaiken sinun sielus himon jälkeen.

20. When the LORD thy God shall enlarge thy border, as he hath promised thee, and thou shalt say, I will eat flesh, because thy soul longeth to eat flesh; thou mayest eat flesh, whatsoever thy soul lusteth after.

21. Jos se sia sinusta kaukana on, jonka Herra sinun Jumalas valitsi,

21. If the place which the LORD thy God hath chosen to put his name

että hän siellä antaa nimensä asua, niin teurasta karjastas ja lampaistas, jotka Herra sinulle antanut on, niinkuin minä sinulle käskin, ja syö porteissas kaiken sinun sielus himon jälkeen.

there be too far from thee, then thou shalt kill of thy herd and of thy flock, which the LORD hath given thee, as I have commanded thee, and thou shalt eat in thy gates whatsoever thy soul lusteth after.

22. Kaiketikin niinkuin metsävuohi ja peura syödään, niin pitää sinun sen syömän: sekä saastainen että puhdas siitä syökään.

22. Even as the roebuck and the hart is eaten, so thou shalt eat them: the unclean and the clean shall eat of them alike.

23. Vaan ainoasti kavahda, ettes verta syö; sillä veri on henki, sentähden ei sinun pidä syömän henkeä lihan kanssa.

23. Only be sure that thou eat not the blood: for the blood is the life; and thou mayest not eat the life with the flesh.

24. Ei sinun pidä sitä syömän, mutta kaataman maahan niinkuin veden.

24. Thou shalt not eat it; thou shalt pour it upon the earth as water.

25. Ei pidä sinun syömän sitä, ettäs menestyisit, ja sinun lapses sinun jälkees, ettäs oikein tehnyt olet Herran edessä.

25. Thou shalt not eat it; that it may go well with thee, and with thy children after thee, when thou shalt do that which is right in the sight of the LORD.

26. Mutta jos sinä pyhität jotain joka sinun omas on, taikka teet lupauksen, niin sinun pitää sen viemän, ja sinun pitää tuleman siihen siaan, jonka Herra valinnut on,

26. Only thy holy things which thou hast, and thy vows, thou shalt take, and go unto the place which the LORD shall choose:

27. Ja tee siellä lihasta ja verestä

27. And thou shalt offer thy burnt

polttouhris, Herran sinun Jumalas alttarille, ja syö liha.

offerings, the flesh and the blood, upon the altar of the LORD thy God: and the blood of thy sacrifices shall be poured out upon the altar of the LORD thy God, and thou shalt eat the flesh.

28. Ota vaari, ja kuule kaikki nämät sanat, jotka minä käsken sinulle, että menestyisit, ja sinun lapses sinun jälkees ijankaikkisesti, että olet oikein ja kelvollisesti Herran sinun Jumalas edessä tehnyt.

28. Observe and hear all these words which I command thee, that it may go well with thee, and with thy children after thee for ever, when thou doest that which is good and right in the sight of the LORD thy God.

29. Kuin Herra sinun Jumalas hävittää pakanat edestäs, kuhunka sinä tulet heitä omistamaan, ja olet heitä omistanut ja asut heidän maallansa,

29. When the LORD thy God shall cut off the nations from before thee, whither thou goest to possess them, and thou succeedest them, and dwellest in their land;

30. Niin ota vaari, ettes heidän perässänsä paulaan lankee, sittekuin he ovat hukutetut sinun edestäs, ja ettes etsisi heidän jumaliansa, sanoen: niinkuin tämäkin kansa on palvellut epäjumaliansa, niin tahdon myös minä tehdä.

30. Take heed to thyself that thou be not snared by following them, after that they be destroyed from before thee; and that thou enquire not after their gods, saying, How did these nations serve their gods? even so will I do likewise.

31. Ei sinun pidä niin tekemän Herralle sinun Jumalalles; sillä he ovat tehneet jumalillensa kaikkia niitä,

31. Thou shalt not do so unto the LORD thy God: for every abomination to the LORD, which he hateth,

mitä Herralle kauhistus on, jota hän vihaa; sillä he ovat poikansakin ja tyttärensä tulella polttaneet jumalillensa.
32. Kaikki mitä minä käsken teille, pitää teidän pitämän, tehdäksenne sen jälkeen: ei teidän pidä siihen mitään lisäämän, eikä myös siitä mitään vähentämän.

have they done unto their gods; for even their sons and their daughters they have burnt in the fire to their gods.
32. What thing soever I command you, observe to do it: thou shalt not add thereto, nor diminish from it.

13 luku

1. Jos propheta eli unennäkiä nousee teidän seassanne, ja antaa teille merkin eli ihmeen,
2. Ja se merkki eli ihme tapahtuu niin, josta hän puhui sinulle, sanoen: käykäämme ja noudattakaamme vieraita jumalia, joita et sinä tunne, ja palvelkaamme heitä;
3. Niin ei sinun pidä kuuleman sen prophetan eli unennäkiän sanoja, sillä Herra teidän Jumalanne koettelee teitä, tietääksensä, rakastatteko Herraa teidän Jumalaanne kaikesta sydämestänne ja kaikesta sielustanne.
4. Herraa, teidän Jumalaanne pitää

1. If there arise among you a prophet, or a dreamer of dreams, and giveth thee a sign or a wonder,
2. And the sign or the wonder come to pass, whereof he spake unto thee, saying, Let us go after other gods, which thou hast not known, and let us serve them;
3. Thou shalt not hearken unto the words of that prophet, or that dreamer of dreams: for the LORD your God proveth you, to know whether ye love the LORD your God with all your heart and with all your soul.
4. Ye shall walk after the LORD

teidän noudattaman ja häntä pelkäämän, ja hänen käskynsä pitämän ja hänen ääntänsä kuuleman, häntä palveleman ja hänessä kiinni riippuman.

your God, and fear him, and keep his commandments, and obey his voice, and ye shall serve him, and cleave unto him.

5. Vaan sen prophetan eli unennäkiän pitää kuoleman; sillä se opetti teitä luopumaan Herrasta teidän Jumalastanne, joka teidät Egyptin maalta johdatti ulos ja sinun orjuuden huoneesta pelasti, ja se vietteli sinun siltä tieltä, jota Herra sinun Jumalas käski sinun käymään: ja sinun pitää eroittaman pois pahan seastas.

5. And that prophet, or that dreamer of dreams, shall be put to death; because he hath spoken to turn you away from the LORD your God, which brought you out of the land of Egypt, and redeemed you out of the house of bondage, to thrust thee out of the way which the LORD thy God commanded thee to walk in. So shalt thou put the evil away from the midst of thee.

6. Jos veljes, äitis poika, eli sinun poikas, eli tyttäres, eli emäntäs, joka sinun sylissäs on, eli ystäväs, joka on kuin oma sydämes, viettelis sinua salaa, ja sanois: käykäämme ja palvelkaamme muita jumalia, joita et sinä tunne eikä sinun isäskään,

6. If thy brother, the son of thy mother, or thy son, or thy daughter, or the wife of thy bosom, or thy friend, which is as thine own soul, entice thee secretly, saying, Let us go and serve other gods, which thou hast not known, thou, nor thy fathers;

7. Kansain jumalia teidän ympäristöllänne, joko he läsnä eli kaukana ovat, yhdestä maan äärestä niin toiseen;

7. Namely, of the gods of the people which are round about you, nigh unto thee, or far off from thee, from the one end of the earth even

unto the other end of the earth;

8. Niin älä siihen mielisty, älä myös ole hänelle kuuliainen, ja ei sinun silmäs pidä säästämän häntä: ei ensinkään pidä sinun armaitseman eli salaaman häntä.

8. Thou shalt not consent unto him, nor hearken unto him; neither shall thine eye pity him, neither shalt thou spare, neither shalt thou conceal him:

9. Mutta sinun pitää kaiketikin surmaaman hänen, sinun kätes pitää ensin hänen päällensä oleman, että hän surmattaisiin, ja sen perästä kaiken kansan käsi.

9. But thou shalt surely kill him; thine hand shall be first upon him to put him to death, and afterwards the hand of all the people.

10. Hän pitää kivillä surmattaman, ja hänen pitää kuoleman, sillä hän ahkeroitsi luovuttaa sinua Herrasta sinun Jumalastas, joka sinun Egyptin maalta, orjuuden huoneesta on johdattanut ulos,

10. And thou shalt stone him with stones, that he die; because he hath sought to thrust thee away from the LORD thy God, which brought thee out of the land of Egypt, from the house of bondage.

11. Että koko Israel sen kuulis ja pelkäis, eikä silleen sen muotoista pahuutta teidän seassanne tekisi.

11. And all Israel shall hear, and fear, and shall do no more any such wickedness as this is among you.

12. Jos saat kuulla jossakussa kaupungissas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa asuakses, sanottavan:

12. If thou shalt hear say in one of thy cities, which the LORD thy God hath given thee to dwell there, saying,

13. Muutamat Belialin lapset ovat lähteneet sinun seastas, ja kääntäneet kaupunkinsa asujat pois, ja sa-

13. Certain men, the children of Belial, are gone out from among you, and have withdrawn the inhabitants of their city, saying, Let us go and

noneet: käykäämme ja palvelkaamme muita jumalia, joita ette tunne,

14. Niin pitää sinun etsimän, tutkiman, ja kyselemän visusti, ja jos todeksi löydetään, että se niin on tosi, että se kauhistus teidän seassanne tapahtunut on;

15. Niin pitää sinun lyömän sen kaupungin asujat miekan terällä, ja hukuttaman heitä, ja kaikki mitä ikänä siinä on, ja heidän karjansa miekan terällä.

16. Ja kaikki hänen saaliinsa pitää sinun kokooman keskelle sen katua, ja polttaman tulessa, sekä kaupungin että kaikki hänen saaliinsa, Herralle sinun Jumalalles, että se autiona pysyy ijankaikkisesti, ja ei ikänä enään pidä rakettaman.

17. Ja älä mitään sinun käsiis jätä siitä kirotusta, että Herra kääntyis vihansa julmuudesta, ja antais sinulle laupiuden, ja armahtais sinun päälles, ja enentäis sinun, niinkuin hän vannoi sinun isilles,

serve other gods, which ye have not known;

14. Then shalt thou enquire, and make search, and ask diligently; and, behold, if it be truth, and the thing certain, that such abomination is wrought among you;

15. Thou shalt surely smite the inhabitants of that city with the edge of the sword, destroying it utterly, and all that is therein, and the cattle thereof, with the edge of the sword.

16. And thou shalt gather all the spoil of it into the midst of the street thereof, and shalt burn with fire the city, and all the spoil thereof every whit, for the LORD thy God: and it shall be an heap for ever; it shall not be built again.

17. And there shall cleave nought of the cursed thing to thine hand: that the LORD may turn from the fierceness of his anger, and shew thee mercy, and have compassion upon thee, and multiply thee, as he hath sworn unto thy fathers;

18. Että sinä Herran sinun Jumalas äänelle kuuliainen ollut olet, ja pitänyt kaikki hänen käskynsä, jotka minä sinulle tänäpänä käsken, oikein tehdäkses Herran sinun Jumalas silmäin edessä.

18. When thou shalt hearken to the voice of the LORD thy God, to keep all his commandments which I command thee this day, to do that which is right in the eyes of the LORD thy God.

14 luku

1. Te olette Herran teidän Jumalanne lapset: älkäät piirustelko itsiänne, ja älkäät keritkö itsiänne paljaaksi otsaltanne, jonkun kuolleen tähden.

1. Ye are the children of the LORD your God: ye shall not cut yourselves, nor make any baldness between your eyes for the dead.

2. Sillä sinä olet pyhä kansa Herralle sinun Jumalalles, ja Herra on sinun valinnut erinomaiseksi kansaksi, kaikista kansoista, jotka maan päällä ovat.

2. For thou art an holy people unto the LORD thy God, and the LORD hath chosen thee to be a peculiar people unto himself, above all the nations that are upon the earth.

3. Ei sinun pidä mitäkään kauhistavaista syömän.

3. Thou shalt not eat any abominable thing.

4. Mutta nämät ovat ne eläimet, joita saatte syödä: härkä, lammas, ja vuohi,

4. These are the beasts which ye shall eat: the ox, the sheep, and the goat,

5. Peura, metsävuohi, ruskia peura, akko, dison, teo, mäkikauris.

5. The hart, and the roebuck, and the fallow deer, and the wild goat, and the pygarg, and the wild ox, and the chamois.

6. Ja kaikkinainen eläin, jolla on kaksihaarainen sorkka, hajoitettu kahtia, ja märehtii, niitä te saatte syödä.

6. And every beast that parteth the hoof, and cleaveth the cleft into two claws, and cheweth the cud among the beasts, that ye shall eat.

7. Ette kuitenkaan saa näitä syödä niistä, jotka märehtivät, ja halaistun sorkkansa jakavat, kuin on: kameli, jänis, kanini; sillä he märehtivät, mutta ei ole kuitenkaan kokonansa kaksisorkkaiset: ne pitää oleman teille saastaiset.

7. Nevertheless these ye shall not eat of them that chew the cud, or of them that divide the cloven hoof; as the camel, and the hare, and the coney: for they chew the cud, but divide not the hoof; therefore they are unclean unto you.

8. Sika, vaikka hänellä on kaksihaaraiset sorkat, ei hän kuitenkaan märehdi, se pitää teille oleman saastainen: hänen lihaansa ei teidän pidä syömän, eikä sen raatoon sattuman.

8. And the swine, because it divideth the hoof, yet cheweth not the cud, it is unclean unto you: ye shall not eat of their flesh, nor touch their dead carcase.

9. Nämät ovat ne, joita te saatte syödä kaikista niistä jotka vedessä ovat: kaikkinainen, jolla uimus ja suomus on, sitä te saatte syödä.

9. These ye shall eat of all that are in the waters: all that have fins and scales shall ye eat:

10. Mutta se, jolla ei ole uimuksia eikä suomuksia, sitä ei teidän pidä syömän: se on teille saastainen.

10. And whatsoever hath not fins and scales ye may not eat; it is unclean unto you.

11. Kaikkia puhtaita lintuja syökäät:

11. Of all clean birds ye shall eat.

12. Nämät heistä ovat ne, joita ei teidän syömän pidä: kotka, luukotka ja kalakotka,

12. But these are they of which ye shall not eat: the eagle, and the ossifrage, and the ospray,

13. Varis, harakka ja kokkolintu lainensa,
13. And the glede, and the kite, and the vulture after his kind,
14. Ja kaikki kaarneet lainensa,
14. And every raven after his kind,
15. Strutsi, pääskyinen, louve ja haukka lainensa,
15. And the owl, and the night hawk, and the cuckow, and the hawk after his kind,
16. Huhkaja, hyypiö, ja yökkö,
16. The little owl, and the great owl, and the swan,
17. Ruovon päristäjä, storkki, merimetsäs,
17. And the pelican, and the gier eagle, and the cormorant,
18. Haikara, mäkihaukka lainensa, puputtaja ja nahkasiipi.
18. And the stork, and the heron after her kind, and the lapwing, and the bat.
19. Ja kaikki, jotka matelevat ja lentävät, pitää oleman teille saastaiset: ei pidä niitä syötämän.
19. And every creeping thing that flieth is unclean unto you: they shall not be eaten.
20. Kaikkia puhtaita lintuja saatte te syödä.
20. But of all clean fowls ye may eat.
21. Ei teidän pidä syömän yhtään raatoa: muukalaiselle, joka sinun porteissas on, anna sa syödä, eli myy muukalaiselle: sillä sinä olet pyhä kansa Herralle sinun Jumalalles. Ei sinun pidä keittämän vohlaa emänsä rieskassa.
21. Ye shall not eat of any thing that dieth of itself: thou shalt give it unto the stranger that is in thy gates, that he may eat it; or thou mayest sell it unto an alien: for thou art an holy people unto the LORD thy God. Thou shalt not seethe a kid in his mother's milk.
22. Sinun pitää vilpittömästi eroittaman kymmenykset kaikesta sinun
22. Thou shalt truly tithe all the increase of thy seed, that the field

jyvätulostas, joka pellostas tulee, vuosi vuodelta.

bringeth forth year by year.

23. Ja sinun pitää syömän Herran sinun Jumalas edessä, siinä paikassa, jonka hän valitsee, että hänen nimensä siinä asuis, sinun jyväis, viinas ja öljys kymmenykset, esikoiset karjastas ja lampaistas, että sinä oppisit pelkäämään Herraa sinun Jumalaas kaikkena elinaikanas.

23. And thou shalt eat before the LORD thy God, in the place which he shall choose to place his name there, the tithe of thy corn, of thy wine, and of thine oil, and the firstlings of thy herds and of thy flocks; that thou mayest learn to fear the LORD thy God always.

24. Mutta jos tie on sinulle ylen pitkä, niin ettet sinä taida sitä viedä sinne, että se paikka on kaukana sinusta, jonka Herra sinun Jumalas on valinnut, että hänen nimensä siellä asuis; koska Herra sinun Jumalas on siunannut sinun,

24. And if the way be too long for thee, so that thou art not able to carry it; or if the place be too far from thee, which the LORD thy God shall choose to set his name there, when the LORD thy God hath blessed thee:

25. Niin myy se rahaan, ja ota raha kätees, ja mene siihen paikkaan, jonka Herra sinun Jumalas on valinnut.

25. Then shalt thou turn it into money, and bind up the money in thine hand, and shalt go unto the place which the LORD thy God shall choose:

26. Ja osta sillä rahalla kaikkia, mitä sinun sielus himoitsee, joko se on nauta eli lammas, viina, väkevä juoma, taikka mitä ikänä sinun sie-

26. And thou shalt bestow that money for whatsoever thy soul lusteth after, for oxen, or for sheep, or for wine, or for strong drink, or for whatsoever thy soul desireth:

lus himoitsee, ja syö se Herran sinun Jumalas edessä, ja ole iloinen, sinä ja sinun huonees.
27. Ja Leviläistä , joka sinun porteissas on, ei sinun pidä hylkäämän, sillä ei hänellä ole osaa eli perimystä sinun kanssas.
28. Joka kolmannen vuoden lopulla pitää sinun eroittaman kaikki kymmenykset sinun vuotes tulosta sinä vuonna, ja viemän sinun portteihis.
29. Niin pitää Leviläisen tuleman, jolla ei yhtään osaa eli perimystä ole sinun kanssas, ja muukalainen, ja orpo, ja leski, jotka sinun porteissas ovat, ja heidän pitää syömän ja ravittaman, että Herra sinun Jumalas sinua siunais kaikissa sinun kättes töissä, jotka sinä teet.

and thou shalt eat there before the LORD thy God, and thou shalt rejoice, thou, and thine household,
27. And the Levite that is within thy gates; thou shalt not forsake him; for he hath no part nor inheritance with thee.
28. At the end of three years thou shalt bring forth all the tithe of thine increase the same year, and shalt lay it up within thy gates:
29. And the Levite, (because he hath no part nor inheritance with thee,) and the stranger, and the fatherless, and the widow, which are within thy gates, shall come, and shall eat and be satisfied; that the LORD thy God may bless thee in all the work of thine hand which thou doest.

15 luku

1. Seitsemän vuoden perästä pitää sinun pitämän vapaavuoden.
2. Ja näin pitää vapaavuosi pidettämän: joka jotakin kädestänsä lähimmäisellensä lainannut on, sen

1. At the end of every seven years thou shalt make a release.
2. And this is the manner of the release: Every creditor that lendeth

hänen pitää hänelle antaman anteeksi, ja ei velkoman lähimmäistänsä ja veljeänsä; sillä se kutsutaan Herran vapaavuodeksi.

ought unto his neighbour shall release it; he shall not exact it of his neighbour, or of his brother; because it is called the LORD'S release.

3. Muukalaista mahdat sinä velkoa; mutta veljelles pitää sinun sen antaman anteeksi.

3. Of a foreigner thou mayest exact it again: but that which is thine with thy brother thine hand shall release;

4. Ja ei pidä yksikään kerjääjä teidän seassanne oleman; sillä Herra on siunaava sinua sillä maalla, jonka Herra sinun Jumalas sinulle perimiseksi antaa, omistettavakses.

4. Save when there shall be no poor among you; for the LORD shall greatly bless thee in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it:

5. Jos vaan sinä ahkerasti kuulet Herran sinun Jumalas äänen, ja pidät ja teet kaikki nämät käskyt, jotka minä sinulle tänäpänä käsken,

5. Only if thou carefully hearken unto the voice of the LORD thy God, to observe to do all these commandments which I command thee this day.

6. Niin Herra sinun Jumalas on siunaava sinua, niinkuin hän sinulle on sanonut, niin että sinä lainaat monelle kansalle, mutta ei sinun pidä lainaksi ottaman: sinun pitää hallitseman paljo kansaa, mutta sinun ei pidä kenenkään vallitseman.

6. For the LORD thy God blesseth thee, as he promised thee: and thou shalt lend unto many nations, but thou shalt not borrow; and thou shalt reign over many nations, but they shall not reign over thee.

7. Jos joku veljistäs on joutunut

7. If there be among you a poor man of one of thy brethren within

köyhäksi jossakussa kaupungissa sinun maallas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa, niin ei pidä sinun koventaman sydäntäs eikä käsiäs köyhältä veljeltäs sulkeman;

8. Mutta pitää kaiketi avaaman kätes hänelle ja mieluisesti lainaaman, senjälkeen minkä hän puutteessansa tarvitsee.

9. Ota vaari, ettei sinun sydämees tulisi Belialin ajatus, ettäs sanoisit: nyt tulee pian seitsemäs vuosi, joka on vapaavuosi, ja sinä armottomasti katsot sinun köyhän veljes puoleen, etkä mitäkään annan hänelle: niin hän huutaa sinun ylitses Herran tykö, ja se tulee sinulle synniksi.

10. Sinun pitää antaman hänelle hyvällä mielellä, ja sinun sydämes ei pidä paheksuman, koskas hänelle annat; sillä sentähden on Herra sinun Jumalas siunaava sinua kaikissa sinun töissäs, ja sinun kättes teoissa.

11. Sillä ei köyhät pidä puuttuman maalta, sentähden käsken minä sinun maallas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa, niin ei pidä sinun koventaman sydäntäs eikä käsiäs köyhältä veljeltäs sulkeman;

any of thy gates in thy land which the LORD thy God giveth thee, thou shalt not harden thine heart, nor shut thine hand from thy poor brother:

8. But thou shalt open thine hand wide unto him, and shalt surely lend him sufficient for his need, in that which he wanteth.

9. Beware that there be not a thought in thy wicked heart, saying, The seventh year, the year of release, is at hand; and thine eye be evil against thy poor brother, and thou givest him nought; and he cry unto the LORD against thee, and it be sin unto thee.

10. Thou shalt surely give him, and thine heart shall not be grieved when thou givest unto him: because that for this thing the LORD thy God shall bless thee in all thy works, and in all that thou puttest thine hand unto.

11. For the poor shall never cease out of the land: therefore I command thee, saying, Thou shalt open

nua ja sanon: avaa aina kätes veljelles, joka tarvitseva ja köyhä on sinun maallas.

thine hand wide unto thy brother, to thy poor, and to thy needy, in thy land.

12. Jos veljes, Hebrealainen mies eli vaimo, myy itsensä sinulle, niin hänen pitää palveleman sinua kuusi vuotta; mutta seitsemäntenä vuotena pitää sinun hänen vapaaksi päästämän.

12. And if thy brother, an Hebrew man, or an Hebrew woman, be sold unto thee, and serve thee six years; then in the seventh year thou shalt let him go free from thee.

13. Ja kuin sinä hänen vapaaksi päästät, ei sinun pidä antaman hänen mennä tyhjin käsin sinun tyköäs;

13. And when thou sendest him out free from thee, thou shalt not let him go away empty:

14. Vaan sinun pitää hänelle mieluisesti lahjoittaman lampaistas ja riihestäs ja viinakuurnastas, niin että sinä annat hänelle sitä, jolla Herra sinun Jumalas sinunkin on siunannut.

14. Thou shalt furnish him liberally out of thy flock, and out of thy floor, and out of thy winepress: of that wherewith the LORD thy God hath blessed thee thou shalt give unto him.

15. Ja muista, että sinäkin olit orja Egyptin maalla, ja Herra sinun Jumalas pelasti sinun; sentähden minä näitä sinulle tänäpänä käsken.

15. And thou shalt remember that thou wast a bondman in the land of Egypt, and the LORD thy God redeemed thee: therefore I command thee this thing to day.

16. Jos hän sanoo sinulle: en minä lähde sinun tyköäs; sillä hän rakastaa sinua ja sinun huonettas, sillä hänen on hyvä olla sinun tykönäs;

16. And it shall be, if he say unto thee, I will not go away from thee; because he loveth thee and thine house, because he is well with

thee;

17. Niin ota naskali ja pistä hänen korvaansa niin myös oveen, ja anna hänen olla sinun orjas ijäisesti: niin pitää myös sinun tekemän piikas kanssa.

17. Then thou shalt take an aul, and thrust it through his ear unto the door, and he shall be thy servant for ever. And also unto thy maidservant thou shalt do likewise.

18. Ja älä työlääksi lue sitä sinulles, ettäs hänen tyköäs vapaaksi päästät; sillä hän on palvellut sinua, niinkuin kaksinkertainen palkollinen, kuusi vuotta: niin Herra sinun Jumalas siunaa sinua kaikissa niissä mitä sinä teet.

18. It shall not seem hard unto thee, when thou sendest him away free from thee; for he hath been worth a double hired servant to thee, in serving thee six years: and the LORD thy God shall bless thee in all that thou doest.

19. Kaikki härkyiset karjan, ja oinaat lammasten esikoisista, pitää sinun pyhittämän Herralle sinun Jumalalles: ei sinun pidä työtä tekemän karjas esikoisella eikä pidä sinun keritsemän lammastes esikoista.

19. All the firstling males that come of thy herd and of thy flock thou shalt sanctify unto the LORD thy God: thou shalt do no work with the firstling of thy bullock, nor shear the firstling of thy sheep.

20. Herra sinun Jumalas edessä pitää sinun ne syömän vuosi vuodelta, siinä paikassa minkä Herra valinnut on, sinä ja sinun huonees.

20. Thou shalt eat it before the LORD thy God year by year in the place which the LORD shall choose, thou and thy household.

21. Jos sillä on joku virhe, niin että hän ontuu taikka on sokia, taikka muutoin joku paha virhe hänessä, niin ei sinun pidä uhraaman sitä

21. And if there be any blemish therein, as if it be lame, or blind, or have any ill blemish, thou shalt not sacrifice it unto the LORD thy God.

Herralle sinun Jumalalles.

22. Sinun porteissas pitää sinun sen syömän, saastainen ja puhdas yhdessä, niinkuin metsävuohen ja peuran.

22. Thou shalt eat it within thy gates: the unclean and the clean person shall eat it alike, as the roebuck, and as the hart.

23. Ainoasti ei sinun pidä syömän sen verta, mutta vuodattaman maahan niinkuin veden.

23. Only thou shalt not eat the blood thereof; thou shalt pour it upon the ground as water.

16 luku

1. Pidä vaari siitä kuusta Abib, että pidät Herralle sinun Jumalalles pääsiäistä: että sillä kuulla Abib on Herra sinun Jumalas johdattanut sinun Egyptistä, yöllä.

1. Observe the month of Abib, and keep the passover unto the LORD thy God: for in the month of Abib the LORD thy God brought thee forth out of Egypt by night.

2. Ja teurasta Herralle sinun Jumalalles pääsiäislampaita ja karjaa, siinä paikassa minkä Herra valitseva on nimensä asumasiaksi.

2. Thou shalt therefore sacrifice the passover unto the LORD thy God, of the flock and the herd, in the place which the LORD shall choose to place his name there.

3. Älä syö hapanta leipää sinä juhlana. Seitsemän päivää pitää sinun syömän happamatointa murheen leipää; sillä sinä läksit kiiruusti Egyptin maalta, että sen päivän, jona läksit Egyptin maalta, muistaisit kaikkena sinun elinaikanas.

3. Thou shalt eat no leavened bread with it; seven days shalt thou eat unleavened bread therewith, even the bread of affliction; for thou camest forth out of the land of Egypt in haste: that thou mayest

remember the day when thou camest forth out of the land of Egypt all the days of thy life.

4. Seitsemänä päivänä ei pidä sinulla hapantunutta nähtämän kaikissa sinun maas äärissä, ja lihasta joka ensimäisenä päivänä ehtoona teurastetaan, ei pidä mitäkään jäämän yli yön huomeneksi.

4. And there shall be no leavened bread seen with thee in all thy coast seven days; neither shall there any thing of the flesh, which thou sacrificedst the first day at even, remain all night until the morning.

5. Et sinä saa teurastaa pääsiäiseksi missäkään sinun portissas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa;

5. Thou mayest not sacrifice the passover within any of thy gates, which the LORD thy God giveth thee:

6. Vaan siinä paikassa, jonka Herran sinun Jumalas valitseva on nimensä asumasiaksi, siinä teurasta pääsiäiseksi ehtoolla, kun aurinko laskenut on, sillä ajalla, kuin sinä Egyptistä läksit.

6. But at the place which the LORD thy God shall choose to place his name in, there thou shalt sacrifice the passover at even, at the going down of the sun, at the season that thou camest forth out of Egypt.

7. Ja kypsennä ja syö siinä paikassa, jonka Herra sinun Jumalas valitseva on, ja sitte huomeneltain palaja ja mene majaas.

7. And thou shalt roast and eat it in the place which the LORD thy God shall choose: and thou shalt turn in the morning, and go unto thy tents.

8. Kuutena päivänä syö happamatointa; mutta seitsemäntenä päivänä on Herran sinun Jumalas päätösjuhla, älä silloin mitäkään työtä

8. Six days thou shalt eat unleavened bread: and on the seventh day shall be a solemn assembly to the LORD thy God: thou shalt do no

tee.

9. Lue sinulles seitsemän viikkoa: siitä kuin sirppi eloon viedään, pitää sinun rupeeman ne seitsemän viikkoa lukemaan.

10. Ja pidä viikkojuhla Herralle sinun Jumalalles, ettäs annat sinun hyväntahtoiset lahjas sinun kädestäs, senjälkeen kuin Herra sinun Jumalas sinulle siunannut on.

11. Ja iloitse Herran sinun Jumalas edessä, sinä ja poikas, tyttäres, palvelias, piikas, ja Leviläinen, joka on sinun porteissas, ja muukalainen, ja orpo ja leski, jotka ovat sinun seassas, siinä paikassa jonka Herra sinun Jumalas valitseva on nimensä asumasiaksi.

12. Ja muista, että sinä olet ollut orja Egyptissä, ettäs pidät ja teet nämät säädyt.

work therein.

9. Seven weeks shalt thou number unto thee: begin to number the seven weeks from such time as thou beginnest to put the sickle to the corn.

10. And thou shalt keep the feast of weeks unto the LORD thy God with a tribute of a freewill offering of thine hand, which thou shalt give unto the LORD thy God, according as the LORD thy God hath blessed thee:

11. And thou shalt rejoice before the LORD thy God, thou, and thy son, and thy daughter, and thy manservant, and thy maidservant, and the Levite that is within thy gates, and the stranger, and the fatherless, and the widow, that are among you, in the place which the LORD thy God hath chosen to place his name there.

12. And thou shalt remember that thou wast a bondman in Egypt: and thou shalt observe and do these statutes.

13. Lehtimajan juhlaa pidä seitsemän päivää, koskas olet sisälle koonnut riihestäs ja viinakuurnastas.

13. Thou shalt observe the feast of tabernacles seven days, after that thou hast gathered in thy corn and thy wine:

14. Ja iloitse juhlanas, sinä ja poikas ja tyttäres, palvelias, piikas, Leviläinen, muukalainen, orpo ja leski, jotka ovat porteissas.

14. And thou shalt rejoice in thy feast, thou, and thy son, and thy daughter, and thy manservant, and thy maidservant, and the Levite, the stranger, and the fatherless, and the widow, that are within thy gates.

15. Seitsemän päivää pidä juhlaa Herralle sinun Jumalalles, siinä paikassa jonka Herra valitseva on; sillä Herra sinun Jumalas siunaa sinua kaikissa, kuin sinä sisälle kokoat, kaikessa sinun kättes työssä; sentähden iloitse.

15. Seven days shalt thou keep a solemn feast unto the LORD thy God in the place which the LORD shall choose: because the LORD thy God shall bless thee in all thine increase, and in all the works of thine hands, therefore thou shalt surely rejoice.

16. Kolmasti vuodessa pitää näkymän kaikki sinun miehenpuoles Herran sinun Jumalas edessä, siinä paikassa jonka hän valitseva on, happamattoman leivän juhlana, viikkojuhlana, ja lehtimajan juhlana: ei yhdenkään pidä näkymän tyhjin käsin Herran edessä,

16. Three times in a year shall all thy males appear before the LORD thy God in the place which he shall choose; in the feast of unleavened bread, and in the feast of weeks, and in the feast of tabernacles: and they shall not appear before the LORD empty:

17. Itsekukin kätensä lahjan jälkeen, Herran sinun Jumalas siunauksen jälkeen, jonka hän sinulle antanut on.

17. Every man shall give as he is able, according to the blessing of the LORD thy God which he hath given thee.

18. Tuomarit ja käskyläiset aseta sinulles kaikkiin sinun portteihis, jotka Herra sinun Jumalas sinulle antaa sukukunnassas, tuomitsemaan kansaa oikialla tuomiolla.

18. Judges and officers shalt thou make thee in all thy gates, which the LORD thy God giveth thee, throughout thy tribes: and they shall judge the people with just judgment.

19. Älä käännä oikeutta, älä muotoa katso, ja älä lahjoja ota; sillä lahjat sokaisevat toimellisten silmät ja kääntävät hurskasten asiat.

19. Thou shalt not wrest judgment; thou shalt not respect persons, neither take a gift: for a gift doth blind the eyes of the wise, and pervert the words of the righteous.

20. Etsi ahkerasti oikeutta, ettäs eläisit ja omistaisit sen maan, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa.

20. That which is altogether just shalt thou follow, that thou mayest live, and inherit the land which the LORD thy God giveth thee.

21. Älä istuta sinulles metsistöä, jonkun kaltaista puuta Herran sinun Jumalas alttarin juureen, jonka sinä teet sinulles.

21. Thou shalt not plant thee a grove of any trees near unto the altar of the LORD thy God, which thou shalt make thee.

22. Älä nosta sinulles patsasta, jota Herra sinun Jumalas vihaa.

22. Neither shalt thou set thee up any image; which the LORD thy God hateth.

17 luku

1. Älä uhraa Herralle sinun Jumalalles mitään nautaa eli lammasta, jossa joku virhe taikka puutos on: sillä se on Herralle sinun Jumalalles kauhistus.

1. Thou shalt not sacrifice unto the LORD thy God any bullock, or sheep, wherein is blemish, or any evilfavouredness: for that is an abomination unto the LORD thy God.

2. Jos löydetään jossakussa sinun porteistas, jotka Herra sinun Jumalas antaa sinulle, joku mies eli vaimo, joka pahaa tekee Herran sinun Jumalas silmäin edessä, rikkoen hänen liittonsa,

2. If there be found among you, within any of thy gates which the LORD thy God giveth thee, man or woman, that hath wrought wickedness in the sight of the LORD thy God, in transgressing his covenant,

3. Ja menee palvelemaan vieraita jumalia, ja kumartaa niitä, aurinkoa, kuuta tahi jotakuta taivaan joukosta, jota en minä käskenyt ole,

3. And hath gone and served other gods, and worshipped them, either the sun, or moon, or any of the host of heaven, which I have not commanded;

4. Ja se sanotaan sinulle, ja sinä kuulet sen, niin tiedustele visusti, ja koskas löydät totiseksi todeksi, että senkaltainen kauhistus Israelissa tehty on;

4. And it be told thee, and thou hast heard of it, and enquired diligently, and, behold, it be true, and the thing certain, that such abomination is wrought in Israel:

5. Niin vie se mies tahi vaimo ulos

5. Then shalt thou bring forth that man or that woman, which have

joka senkaltaisen pahuuden on tehnyt, sinun portteihis, ja kivitä hänet kuoliaaksi.

6. Kahden eli kolmen suun todistuksesta pitää sen kuoleman, joka kuoleman on ansainnut; mutta yhden suun todistuksesta ei pidä hänen kuoleman.

7. Todistajain käsi pitää ensin oleman hänen päällensä tappamaan häntä ja sitte kaiken kansan käsi: sinun pitää eroittaman pahan sinun seastas.

8. Jos joku asia tuomiossa näkyy sinulle pimiäksi, veren ja veren välillä, asian ja asian välillä, vahingon ja vahingon välillä, ja kuin eripuraiset asiat ovat sinun porteissas, niin nouse ja mene siihen paikkaan jonka Herra sinun Jumalas valitseva on,

9. Ja tule pappein, Leviläisten ja tuomarin tykö, jotka siihen aikaan ovat, ja kysy heiltä: he sanovat sinulle tuomion sanan,

committed that wicked thing, unto thy gates, even that man or that woman, and shalt stone them with stones, till they die.

6. At the mouth of two witnesses, or three witnesses, shall he that is worthy of death be put to death; but at the mouth of one witness he shall not be put to death.

7. The hands of the witnesses shall be first upon him to put him to death, and afterward the hands of all the people. So thou shalt put the evil away from among you.

8. If there arise a matter too hard for thee in judgment, between blood and blood, between plea and plea, and between stroke and stroke, being matters of controversy within thy gates: then shalt thou arise, and get thee up into the place which the LORD thy God shall choose;

9. And thou shalt come unto the priests the Levites, and unto the judge that shall be in those days, and enquire; and they shall shew thee the sentence of judgment:

10. Ja tee sen sanan jälkeen, jonka he sinulle julistavat, siinä paikassa minkä Herra valitseva on, ja ota vaari, että teet kaikki mitä he sinulle opettavat.

10. And thou shalt do according to the sentence, which they of that place which the LORD shall choose shall shew thee; and thou shalt observe to do according to all that they inform thee:

11. Sen lain jälkeen jonka he opettavat sinulle, ja sen tuomion jälkeen jonka he sanovat sinun etees, pitää sinun tekemän, niin ettes siitä sanasta, kuin he sanovat sinulle, vilpistele et oikialle etkä vasemmalle.

11. According to the sentence of the law which they shall teach thee, and according to the judgment which they shall tell thee, thou shalt do: thou shalt not decline from the sentence which they shall shew thee, to the right hand, nor to the left.

12. Ja jos joku olis ollut ylpiä, niin ettei hän ole kuuliainen papille, joka siellä Herran sinun Jumalas palvelusta tekemässä seisoo, eli tuomarille, hänen pitää kuoleman: ja ota sinä paha Israelista pois,

12. And the man that will do presumptuously, and will not hearken unto the priest that standeth to minister there before the LORD thy God, or unto the judge, even that man shall die: and thou shalt put away the evil from Israel.

13. Että kaikki kansa sen kuulevat ja pelkäävät, ja ei enää ylpiästi tee.

13. And all the people shall hear, and fear, and do no more presumptuously.

14. Koska tulet siihen maahan, kuin Herra sinun Jumalas sinulle antaa, omistaakses sitä ja asuakses siinä, ja sanot: minä asetan kuninkaan

14. When thou art come unto the land which the LORD thy God giveth thee, and shalt possess it, and shalt dwell therein, and shalt

minulleni, niinkuin kaikki kansat jotka minun ympärilläni ovat;

say, I will set a king over me, like as all the nations that are about me;

15. Niin aseta se kuninkaaksi sinulles, jonka Herra sinun Jumalas valitsee. Aseta veljistäs kuningas sinulles: et sinä saa muukalaista asettaa sinulles, joka ei sinun veljes ole,

15. Thou shalt in any wise set him king over thee, whom the LORD thy God shall choose: one from among thy brethren shalt thou set king over thee: thou mayest not set a stranger over thee, which is not thy brother.

16. Ainoastaan ettei hän pidä monta hevosta, ja vie kansaa jälleen Egyptiin niiden monien hevosten tähden, ja että Herra teille sanoi: ettette enää tätä tietä tule.

16. But he shall not multiply horses to himself, nor cause the people to return to Egypt, to the end that he should multiply horses: forasmuch as the LORD hath said unto you, Ye shall henceforth return no more that way.

17. Ei hänen myös pidä ottaman itsellensä monta emäntää, ettei hänen sydämensä kääntyisi pois, ja ei hänen pidä myös itsellensä aivan paljo hopiaa ja kultaa kokooman.

17. Neither shall he multiply wives to himself, that his heart turn not away: neither shall he greatly multiply to himself silver and gold.

18. Ja kuin hän istuu valtakuntansa istuimella, niin ottakaan tämän lain papeilta Leviläisiltä, ja antakaan kirjoittaa toisen kappaleen siihen kirjaan.

18. And it shall be, when he sitteth upon the throne of his kingdom, that he shall write him a copy of this law in a book out of that which is before the priests the Levites:

19. Se olkoon hänen tykönänsä, ja

19. And it shall be with him, and he

lukekaan sitä kaiken elinaikansa, että hän oppis pelkäämään Herraa Jumalaansa, ja pitämään kaiken tämän lain sanat ja nämät säädyt, ja että hän tekis niiden jälkeen.
20. Niin ettei hän korottaisi sydäntänsä veljeinsä ylitse, eikä myös käskyistä vilpistelisi, oikialle eikä vasemmalle puolelle, että hän päivänsä pitentäisi valtakunnassansa, hän ja hänen poikansa Israelissa.

shall read therein all the days of his life: that he may learn to fear the LORD his God, to keep all the words of this law and these statutes, to do them:
20. That his heart be not lifted up above his brethren, and that he turn not aside from the commandment, to the right hand, or to the left: to the end that he may prolong his days in his kingdom, he, and his children, in the midst of Israel.

18 luku

1. Papilla, Leviläisillä ja kaikella Levin sukukunnalla ei pidä osaa eli perintöä Israelissa oleman. Herran uhria ja hänen perintöänsä pitää heidän syömän.
2. Sentähden ei pidä hänellä perimistä oleman veljeinsä keskellä; sillä Herra on hänen perimisensä, niinkuin hän on hänelle sanonut.
3. Ja tämä on pappein oikeus kansalta ja niiltä, jotka uhraavat härjän tahi lampaan: Papille annettakaan lapa, leukaluut ja sisällykset,

1. The priests the Levites, and all the tribe of Levi, shall have no part nor inheritance with Israel: they shall eat the offerings of the LORD made by fire, and his inheritance.
2. Therefore shall they have no inheritance among their brethren: the LORD is their inheritance, as he hath said unto them.
3. And this shall be the priest's due from the people, from them that offer a sacrifice, whether it be ox or sheep; and they shall give unto the

priest the shoulder, and the two cheeks, and the maw.

4. Ja uutisen jyvistäs, viinastas, öljystäs, ja liemenet lampaistas pitää sinun antaman hänelle.

4. The firstfruit also of thy corn, of thy wine, and of thine oil, and the first of the fleece of thy sheep, shalt thou give him.

5. Sillä Herra sinun Jumalas on hänen valinnut kaikista sinun sukukunnistas, seisomaan ja palvelemaan Herran nimeen, hän ja hänen poikansa jokapäivä.

5. For the LORD thy God hath chosen him out of all thy tribes, to stand to minister in the name of the LORD, him and his sons for ever.

6. Koska Leviläinen tulee jostakusta sinun portistas, koko Israelista, kussa hän vieras on, ja hän tulee kaikesta sielunsa himosta siihen paikkaan, jonka Herra valinnut on;

6. And if a Levite come from any of thy gates out of all Israel, where he sojourned, and come with all the desire of his mind unto the place which the LORD shall choose;

7. Niin palvelkaan hän Herran Jumalansa nimeen, niinkuin kaikki muutkin Leviläiset hänen veljensä, jotka siellä seisovat Herran edessä.

7. Then he shall minister in the name of the LORD his God, as all his brethren the Levites do, which stand there before the LORD.

8. Ja heidän pitää yhden verran osaa saaman syödäksensä, paitsi sitä mitä hänellä on vanhempainsa myydestä hyvyydestä.

8. They shall have like portions to eat, beside that which cometh of the sale of his patrimony.

9. Koskas tulet siihen maahan, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa, niin älä opi tekemään sen kansan kauhistusten jälkeen.

9. When thou art come into the land which the LORD thy God giveth thee, thou shalt not learn to do after the abominations of those

nations.

10. Ei yksikään pidä sinun seassas löyttämän, joka poikansa eli tyttärensä käyttää tulessa, eli joka on ennustaja, päivän valitsija, tietäjä, tahi velho,

10. There shall not be found among you any one that maketh his son or his daughter to pass through the fire, or that useth divination, or an observer of times, or an enchanter, or a witch,

11. Tahi lumooja, tahi noita, tahi merkkein tulkitsija, tahi joka kuolleita kysyy.

11. Or a charmer, or a consulter with familiar spirits, or a wizard, or a necromancer.

12. Sillä joka senkaltaisia tekee, on Herralle kauhistus, ja senkaltaisten kauhistusten tähden ajaa Herra sinun Jumalas heidät ulos sinun edestäs.

12. For all that do these things are an abomination unto the LORD: and because of these abominations the LORD thy God doth drive them out from before thee.

13. Sinun pitää oleman vakaa Herran sinun Jumalas edessä.

13. Thou shalt be perfect with the LORD thy God.

14. Sillä nämät kansat, joiden maan sinä omistat, kuulevat päivän valitsioita ja ennustajia: mutta sinulle ei ole niin Herra sinun Jumalas sallinut.

14. For these nations, which thou shalt possess, hearkened unto observers of times, and unto diviners: but as for thee, the LORD thy God hath not suffered thee so to do.

15. Vaan Prophetan sinun seastas, sinun veljistäs, minun kaltaiseni, herättää sinulle Herra sinun Jumalas: häntä kuulkaat.

15. The LORD thy God will raise up unto thee a Prophet from the midst of thee, of thy brethren, like unto me; unto him ye shall hearken;

16. Kaiken se jälkeen kuin sinä

16. According to all that thou de-

anoit Herralta sinun Jumalaltas Horebissa kokouksen päivänä, sanoen: en minä voi enää kuulla Herran minun Jumalani ääntä, enkä silleen voi suurta tulta nähdä, etten minä kuolisi,

siredst of the LORD thy God in Horeb in the day of the assembly, saying, Let me not hear again the voice of the LORD my God, neither let me see this great fire any more, that I die not.

17. Ja Herra sanoi minulle: he ovat oikein puhuneet,

17. And the LORD said unto me, They have well spoken that which they have spoken.

18. Minä herätän heille Prophetan heidän veljistänsä niinkuin sinä olet, ja minä panen minun sanani hänen suuhunsa: hän puhuu heille kaikkia mitä minä hänelle käsken.

18. I will raise them up a Prophet from among their brethren, like unto thee, and will put my words in his mouth; and he shall speak unto them all that I shall command him.

19. Ja tapahtuu, että joka ei minun sanaani kuule, jonka hän minun nimeeni puhuu, häneltä minä sen vaadin.

19. And it shall come to pass, that whosoever will not hearken unto my words which he shall speak in my name, I will require it of him.

20. Mutta jos joku propheta ylpeydestä puhuu minun nimeeni sitä mitä en minä hänen käskenyt puhua, ja se joka puhuu muiden jumalain nimeen, sen prophetan pitä kuoleman.

20. But the prophet, which shall presume to speak a word in my name, which I have not commanded him to speak, or that shall speak in the name of other gods, even that prophet shall die.

21. Jos sanot sydämessäs: kuinka me tiedämme, mitä sanoja ei Herra ole puhunut?

21. And if thou say in thine heart, How shall we know the word which the LORD hath not spoken?

22. Kuin propheta puhuu Herran nimeen, ja ei siitä mitään ole, eikä niin tapahdu, niin ne ovat ne sanat, joita ei Herra ole puhunut: se propheta on sen puhunut ylpeydestänsä, älä pelkää häntä.

22. When a prophet speaketh in the name of the LORD, if the thing follow not, nor come to pass, that is the thing which the LORD hath not spoken, but the prophet hath spoken it presumptuously: thou shalt not be afraid of him.

19 luku

1. Kuin Herra sinun Jumalas on hävittänyt pakanat, joiden maan Herra sinun Jumalas sinulle antaa, niitä omistaakses ja asuakses heidän kaupungeissansa ja huoneissansa,

1. When the LORD thy God hath cut off the nations, whose land the LORD thy God giveth thee, and thou succeedest them, and dwellest in their cities, and in their houses;

2. Niin eroita sinulles kolme kaupunkia sen maan keskellä, jonka Herra sinun Jumalas antaa sinun omistaakses,

2. Thou shalt separate three cities for thee in the midst of thy land, which the LORD thy God giveth thee to possess it.

3. Ja valmista sinulles tie, ja jaa maas rajat, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa perinnöksi, kolmeen osaan, sen paeta, joka miesvahinkoon tullut on.

3. Thou shalt prepare thee a way, and divide the coasts of thy land, which the LORD thy God giveth thee to inherit, into three parts, that every slayer may flee thither.

4. Ja se olkaan miehentappajan meno, joka sinne paeta ja elää saa:

4. And this is the case of the slayer, which shall flee thither, that he may

joka tappaa lähimmäisensä tietämätä, ja ei ennen vihannut häntä,

live: Whoso killeth his neighbour ignorantly, whom he hated not in time past;

5. Vaan niinkuin joku menis metsään lähimmäisensä kanssa puita hakkaamaan, ja nostais käsin kirveensä hakkaamaan puuta maahan, ja kirves lähtis varresta, ja osais loukata lähimmäisensä niin että hän siitä kuolis: sen pitää yhteen näistä kaupungeista pakeneman ja saaman elää,

5. As when a man goeth into the wood with his neighbour to hew wood, and his hand fetcheth a stroke with the axe to cut down the tree, and the head slippeth from the helve, and lighteth upon his neighbour, that he die; he shall flee unto one of those cities, and live:

6. Ettei verenkostaja ajaisi miehentappajaa niinkauvan kuin hänen sydämensä on katkera, ja saavuttaisi häntä että matka pitkä on, ja löis hänen kuoliaaksi, vaikka ei hän kuoleman syytä ole tehnyt; sillä ei hän ennen vihannut häntä.

6. Lest the avenger of the blood pursue the slayer, while his heart is hot, and overtake him, because the way is long, and slay him; whereas he was not worthy of death, inasmuch as he hated him not in time past.

7. Sentähden käsken minä sinua, sanoen: eroita sinulles kolme kaupunkia.

7. Wherefore I command thee, saying, Thou shalt separate three cities for thee.

8. Ja jos Herra sinun Jumalas sinun maas rajat levittää, niinkuin hän vannoi isilles, ja antaa sinulle kaiken sen maan, jonka hän lupasi isilles antaa,

8. And if the LORD thy God enlarge thy coast, as he hath sworn unto thy fathers, and give thee all the land which he promised to give unto thy fathers;

9. Jos muutoin pidät kaikki nämät käskyt, ja teet sen jälkeen kuin minä sinulle tänäpänä käsken, että rakastat Herraa sinun Jumalaas ja vaellat hänen teissänsä kaikkena elinaikanas: niin lisää vielä kolme kaupunkia näihin kolmeen,

9. If thou shalt keep all these commandments to do them, which I command thee this day, to love the LORD thy God, and to walk ever in his ways; then shalt thou add three cities more for thee, beside these three:

10. Ettei viatointia verta vuodatettaisi sinun maassas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa perinnöksi, ja veren vika tulisi sinun päälles.

10. That innocent blood be not shed in thy land, which the LORD thy God giveth thee for an inheritance, and so blood be upon thee.

11. Mutta jos joku vihaa lähimmäistänsä ja väijyy häntä ja karkaa hänen päällensä ja tappaa hänen, ja se pakenee yhteen niistä kaupungeista;

11. But if any man hate his neighbour, and lie in wait for him, and rise up against him, and smite him mortally that he die, and fleeth into one of these cities:

12. Niin vanhimmat hänen kaupungistansa lähettäkään sinne sanan, ja tuokaan hänen sieltä, ja antakaan hänen verenkostajan käsiin, että hän kuolis.

12. Then the elders of his city shall send and fetch him thence, and deliver him into the hand of the avenger of blood, that he may die.

13. Ei sinun silmäs pidä armaitseman häntä, ja sinun pitää ottaman pois viattoman veren Israelista, että menestyisit.

13. Thine eye shall not pity him, but thou shalt put away the guilt of innocent blood from Israel, that it may go well with thee.

14. Ei sinun pidä siirtämän lähimmäises rajaa, jonka entiset panneet

14. Thou shalt not remove thy neighbour's landmark, which they

ovat sinun perintöös, kuin sinä perit siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa omistaakses.

15. Ei pidä todistajan yksinänsä astuman edes ketäkään vastaan, jostakusta pahasta teosta ja synnistä, mikä ikänä paha teko se olis joka tehdään; mutta kahden eli kolmen todistajan suussa ovat kaikki asiat vahvat.

16. Jos väärä todistaja tulee ja todistaa jotakuta vastaan ja soimaa hänelle jotain syntiä,

17. Niin molemmat ne miehet, jotka riitelevät, seisokaan Herran edessä, pappein ja tuomarein edessä, jotka siihen aikaan ovat,

18. Ja tuomarit visusti tutkistelkaan sitä, ja katso, jos todistaja on väärä todistaja, ja todistaa väärin veljeänsä vastaan;

19. Niin tehkäät hänelle niinkuin hän aikoi tehdä veljellensä, ettäs erottaisit pahan sinustas,

of old time have set in thine inheritance, which thou shalt inherit in the land that the LORD thy God giveth thee to possess it.

15. One witness shall not rise up against a man for any iniquity, or for any sin, in any sin that he sinneth: at the mouth of two witnesses, or at the mouth of three witnesses, shall the matter be established.

16. If a false witness rise up against any man to testify against him that which is wrong;

17. Then both the men, between whom the controversy is, shall stand before the LORD, before the priests and the judges, which shall be in those days;

18. And the judges shall make diligent inquisition: and, behold, if the witness be a false witness, and hath testified falsely against his brother;

19. Then shall ye do unto him, as he had thought to have done unto his brother: so shalt thou put the evil away from among you.

20. Ja muut sen kuulisivat ja pelkäisivät, ja ei tekisi enää senkaltaista pahaa teidän seassanne.

20. And those which remain shall hear, and fear, and shall henceforth commit no more any such evil among you.

21. Sinun silmäs ei pidä säästämän häntä: henki hengestä, silmä silmästä, hammas hampaasta, käsi kädestä, jalka jalasta.

21. And thine eye shall not pity; but life shall go for life, eye for eye, tooth for tooth, hand for hand, foot for foot.

20 luku

1. Koskas menet sotaan vihollisias vastaan, ja näet hevoset ja vaunut, ja kansan joka on suurempi sinua, niin älä pelkää heitä; sillä Herra sinun Jumalas, joka sinun johdatti ulos Egyptin maalta, on sinun kanssas.

1. When thou goest out to battle against thine enemies, and seest horses, and chariots, and a people more than thou, be not afraid of them: for the LORD thy God is with thee, which brought thee up out of the land of Egypt.

2. Ja kuin te lähestytte sotaa, niin astukaan pappi edes ja puhukaan kansalle,

2. And it shall be, when ye are come nigh unto the battle, that the priest shall approach and speak unto the people,

3. Ja sanokaan heille: kuule Israel, te menette tänäpänä sotaan vihollisianne vastaan: älkään sydämenne pehmetkö, älkäät peljätkö, älkäät vavisko, älkäät myös hämmästykö heidän edessänsä.

3. And shall say unto them, Hear, O Israel, ye approach this day unto battle against your enemies: let not your hearts faint, fear not, and do not tremble, neither be ye terrified because of them;

4. Sillä Herra teidän Jumalanne käy kanssanne, sotimaan edestänne vihollisianne vastaan, ja auttaa teitä.
5. Vaan sodan päämiehet puhutelkaan kansaa ja sanokaan: joka uuden huoneen on rakentanut, ja ei siinä vielä ruvennut asumaan, hän menkään pois ja palatkaan kotiansa, ettei hän kuolisi sodassa, ja joku toinen omistais sen.
6. Ja se joka istutti viinamäen, ja ei vielä sitä tehnyt yhteiseksi, hän menkään pois ja palatkaan kotiansa, ettei hän kuolisi sodassa ja toinen tekis sen yhteiseksi.

7. Jos joku on hänellensä vaimon kihlannut, ja ei ottanut häntä tykönsä, hän menkään pois ja palatkaan kotiansa, ettei hän kuolisi sodassa, ja toinen nais häntä.
8. Ja sodan päämiehet vielä puhukaan kansalle ja sanokaan: joka pelkuri on ja vapisevaisella sydämellä, hän menkään pois ja palatkaan kotiansa, ettei hän saattaisi veljeinsä sydämiä pelkuriksi, niinkuin hänen sydämensä on.

4. For the LORD your God is he that goeth with you, to fight for you against your enemies, to save you.
5. And the officers shall speak unto the people, saying, What man is there that hath built a new house, and hath not dedicated it? let him go and return to his house, lest he die in the battle, and another man dedicate it.
6. And what man is he that hath planted a vineyard, and hath not yet eaten of it? let him also go and return unto his house, lest he die in the battle, and another man eat of it.
7. And what man is there that hath betrothed a wife, and hath not taken her? let him go and return unto his house, lest he die in the battle, and another man take her.
8. And the officers shall speak further unto the people, and they shall say, What man is there that is fearful and fainthearted? let him go and return unto his house, lest his brethren's heart faint as well as his heart.

9. Ja sittekuin sodan päämiehet lopettaneet ovat kansalle puheensa, niin he asettakaan sotajoukon ylimmäiset ensimäiseksi kansan sekaan.

9. And it shall be, when the officers have made an end of speaking unto the people, that they shall make captains of the armies to lead the people.

10. Kuin mene jonkun kaupungin eteen, sotimaan sitä vastaan, niin taritse heille rauhaa.

10. When thou comest nigh unto a city to fight against it, then proclaim peace unto it.

11. Ja jos he sinua rauhallisesti vastaavat ja avaavat etees, niin olkaan kaikki kansa joka siinä on, sinulle verollinen ja palvelkaan sinua.

11. And it shall be, if it make thee answer of peace, and open unto thee, then it shall be, that all the people that is found therein shall be tributaries unto thee, and they shall serve thee.

12. Vaan jos ei he tee rauhaa sinun kanssas, vaan sotivat sinua vastaan, niin ahdista heitä.

12. And if it will make no peace with thee, but will make war against thee, then thou shalt besiege it:

13. Ja kuin Herra sinun Jumalas antaa heidät sinun käsiis, niin lyö kuoliaaksi kaikki miehenpuoli miekan terällä.

13. And when the LORD thy God hath delivered it into thine hands, thou shalt smite every male thereof with the edge of the sword:

14. Mutta vaimot, lapset ja eläimet, ja kaikki ne jotka kaupungissa ovat, ja kaikki saalis ota itselles, ja syö vihollistes saalista, kuin Herra sinun Jumalas antaa sinulle.

14. But the women, and the little ones, and the cattle, and all that is in the city, even all the spoil thereof, shalt thou take unto thyself; and thou shalt eat the spoil of thine enemies, which the LORD thy

God hath given thee.

15. Ja tee niin jokaiselle kaupungille, joka sinusta aivan kaukana on, ja ei ole näiden kansain kaupunkia.
15. Thus shalt thou do unto all the cities which are very far off from thee, which are not of the cities of these nations.

16. Mutta näiden kansain kaupungeissa, jotka Herra sinun Jumalas sinulle perimiseksi antaa, älä jätä elämään yhtäkään henkeä;
16. But of the cities of these people, which the LORD thy God doth give thee for an inheritance, thou shalt save alive nothing that breatheth:

17. Vaan hukuta ne peräti: nimittäin Hetiläiset, Amorilaiset, Kanaanealaiset, Pheresiläiset, Heviläiset ja Jebusilaiset, niinkuin Herran sinun Jumalas sinulle on käskenyt,
17. But thou shalt utterly destroy them; namely, the Hittites, and the Amorites, the Canaanites, and the Perizzites, the Hivites, and the Jebusites; as the LORD thy God hath commanded thee:

18. Ettei he opettaisi teitä tekemään kaikkia niitä kauhistuksia, joita he tekivät jumalillensa, ettette myös tekisi syntiä Herraa teidän Jumalaanne vastaan.
18. That they teach you not to do after all their abominations, which they have done unto their gods; so should ye sin against the LORD your God.

19. Jos sinä kauvan olet jonkun kaupungin edessä, jota vastaan sinä sodit omistaakses sitä, niin älä hävitä sen puita, älä myös kirveellä raiskaa niitä; sillä sinä saat niistä syödä, sentähden älä hakkaa niitä
19. When thou shalt besiege a city a long time, in making war against it to take it, thou shalt not destroy the trees thereof by forcing an axe against them: for thou mayest eat of them, and thou shalt not cut them down (for the tree of the field

maahan; sillä ihmisellä on metsäpuitakin, tulemaan varustukseksi sinun etees.

is man's life) to employ them in the siege:

20. Vaan ne puut, joista tiedät, ettei ne ole syötäviä, hävitä ja hakkaa maahan, ja rakenna varustus kaupunkia vastaan, jonka kanssa sinä sodit, siksi kuin sinä voitat sen.

20. Only the trees which thou knowest that they be not trees for meat, thou shalt destroy and cut them down; and thou shalt build bulwarks against the city that maketh war with thee, until it be subdued.

21 luku

1. Jos joku tapettu löydetään siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalas sinun omakses antaa, ja se makaa kedolla, ja tietämätöintä on, kuka hänen tappoi;

1. If one be found slain in the land which the LORD thy God giveth thee to possess it, lying in the field, and it be not known who hath slain him:

2. Niin käykään ulos vanhimpas ja tuomaris, ja mitatkaan sen tapetun tyköä kaupunkeihin, jotka tapetun ympärillä ovat.

2. Then thy elders and thy judges shall come forth, and they shall measure unto the cities which are round about him that is slain:

3. Joka kaupunki tapettua lähin on, sen vahimmat ottakaan nuoren lehmän karjasta, jolla ei ole työtä tehty ja joka ei ikeen alla ole ollut,

3. And it shall be, that the city which is next unto the slain man, even the elders of that city shall take an heifer, which hath not been wrought with, and which hath not drawn in the yoke;

4. Ja kaupungin vanhimmat talutta-
kaan nuoren lehmän kovaan laak-
soon, jota ei kynnetä eikä kylvetä,
ja leikatkaan lehmän kaulan siinä
laaksossa.
5. Niin pitää papit, Levin pojat käy-
män edes; sillä Herra sinun Jumalas
on heidät valinnut palvelemaan it-
seänsä, ja Herran nimeä ylistä-
mään: ja heidän suunsa jälkeen pi-
tää kaikki riidat ja kaikki vahingot
selitettämän.
6. Ja kaikki vanhimmat siitä kau-
pungista, joka tapettua lähinnä on,
peskään kätensä nuoren lehmän
päällä, jonka kaula laaksossa leikat-
tiin,
7. Ja he vastatkaan ja sanokaan: ei
meidän kätemme tätä verta vuo-
dattaneet, eikä meidän silmämme
sitä nähneet.
8. Ole armollinen kansalles Isra-
elille, jonka sinä Herra pelastit, ja
älä tätä viatointa verta anna tulla
kansas Israelin päälle; ja niin he
ovat sovitetut siitä verestä.

4. And the elders of that city shall
bring down the heifer unto a rough
valley, which is neither eared nor
sown, and shall strike off the heif-
er's neck there in the valley:
5. And the priests the sons of Levi
shall come near; for them the LORD
thy God hath chosen to minister
unto him, and to bless in the name
of the LORD; and by their word
shall every controversy and every
stroke be tried:
6. And all the elders of that city,
that are next unto the slain man,
shall wash their hands over the
heifer that is beheaded in the val-
ley:
7. And they shall answer and say,
Our hands have not shed this
blood, neither have our eyes seen
it.
8. Be merciful, O LORD, unto thy
people Israel, whom thou hast re-
deemed, and lay not innocent blood
unto thy people of Israel's charge.
And the blood shall be forgiven
them.

9. Ja niin sinä eroitat tyköäs viattoman veren, ettäs teet sen mikä oikia on Herran silmän edessä.

9. So shalt thou put away the guilt of innocent blood from among you, when thou shalt do that which is right in the sight of the LORD.

10. Kuin menet sotaan vihollisias vastaan, ja Herra sinun Jumalas antaa heidät sinun käsiis, ja sinä viet heitä vankina pois.

10. When thou goest forth to war against thine enemies, and the LORD thy God hath delivered them into thine hands, and thou hast taken them captive,

11. Ja näet vankein seassa kauniin vaimon, ja himoitset häntä ottaa emännäkses:

11. And seest among the captives a beautiful woman, and hast a desire unto her, that thou wouldest have her to thy wife;

12. Niin vie häntä huoneeses ja anna hänen keritä hiuksensa ja leikata kyntensä,

12. Then thou shalt bring her home to thine house; and she shall shave her head, and pare her nails;

13. Ja riisua vaatteensa, joissa hän vangittiin, ja anna hänen istua huoneessas, ja itkeä kuukauden isänsä ja äitiänsä: mene sitte hänen tykönsä ja ole hänen miehensä, ja hän olkoon sinun emäntäs.

13. And she shall put the raiment of her captivity from off her, and shall remain in thine house, and bewail her father and her mother a full month: and after that thou shalt go in unto her, and be her husband, and she shall be thy wife.

14. Ja jos tapahtuu, ettei hän sinulle kelpaa, niin anna hänen mennä kuhunka hän tahtoo, ja älä suinkaan myy häntä rahaan: älä myös pyydä itselles jotakin voittoa

14. And it shall be, if thou have no delight in her, then thou shalt let her go whither she will; but thou shalt not sell her at all for money, thou shalt not make merchandise of

hänen kauttansa; sillä sinä alensit hänen.

her, because thou hast humbled her.

15. Jos jollakin miehellä on kaksi emäntää, yksi, jota hän rakastaa, ja toinen, jota hän vihaa, ja ne synnyttävät hänelle lapsia, sekä se jota hän rakastaa, että se jota hän vihaa, niin että esikoinen on sen, jota hän vihaa;

15. If a man have two wives, one beloved, and another hated, and they have born him children, both the beloved and the hated; and if the firstborn son be hers that was hated:

16. Ja aika tulee, että hän lastensa välillä perimisen jakaa, niin ei hän taida tehdä rakkaamman poikaa esikoiseksensa vihattavan esikoisen edestä;

16. Then it shall be, when he maketh his sons to inherit that which he hath, that he may not make the son of the beloved firstborn before the son of the hated, which is indeed the firstborn:

17. Vaan hänen pitää tunteman vihattavan pojan esikoiseksensa, niin että hän antaa hänelle kaksinkertaisesti kaikista niistä, mitä häneltä löydetään; sillä se on hänen ensimäinen voimansa, ja hänelle tulee esikoisen oikeus.

17. But he shall acknowledge the son of the hated for the firstborn, by giving him a double portion of all that he hath: for he is the beginning of his strength; the right of the firstborn is his.

18. Jos jollakin on itsevaltainen ja kovakorvainen poika, joka ei kuule isänsä ja äitinsä ääntä, ja kuin he kurittavat häntä, ei heitä tottele;

18. If a man have a stubborn and rebellious son, which will not obey the voice of his father, or the voice of his mother, and that, when they have chastened him, will not

hearken unto them:

19. Niin pitää hänen isänsä ja äitinsä hänen ottaman kiinni, ja viemän kaupunkinsa vanhimpain ja portin eteen,

19. Then shall his father and his mother lay hold on him, and bring him out unto the elders of his city, and unto the gate of his place;

20. Ja sanokaan kaupunkinsa vanhimmille: tämä meidän poikamme on itsevaltainen ja kovakorvainen, ei tottele meidän ääntämme, ja on syömäri ja juomari;

20. And they shall say unto the elders of his city, This our son is stubborn and rebellious, he will not obey our voice; he is a glutton, and a drunkard.

21. Niin pitää kaiken kaupungin kansan hänen kuoliaaksi kivittämän: ja niin sinä eroitat pahan sinustas, että koko Israel sen kuulis ja pelkäis.

21. And all the men of his city shall stone him with stones, that he die: so shalt thou put evil away from among you; and all Israel shall hear, and fear.

22. Jos joku on tehnyt jonkun synnin, joka kuoleman on ansainnut, ja hirsipuussa kuoletetaan,

22. And if a man have committed a sin worthy of death, and he be to be put to death, and thou hang him on a tree:

23. Niin ei pidä hänen ruumiinsa yötä puussa pidettämän, mutta haudatkaat häntä kohta sinä päivänä; sillä se on kirottu Jumalalta, joka hirtetty on, ettet sinä saastuttaisi sinun maatas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle perimiseksi antaa.

23. His body shall not remain all night upon the tree, but thou shalt in any wise bury him that day; (for he that is hanged is accursed of God;) that thy land be not defiled, which the LORD thy God giveth thee for an inheritance.

22 luku

1. Kuin näet veljes härjän taikka lampaan eksyneen, niin ei sinun pidä kääntämän itsiäs pois, vaan viemän se kaiketikin jälleen sinun veljelles.

1. Thou shalt not see thy brother's ox or his sheep go astray, and hide thyself from them: thou shalt in any case bring them again unto thy brother.

2. Jollei veljes ole sinua läsnä etkä häntä tunne, niin ota se huoneeses, ja olkoon se tykönäs, siihenasti kuin veljes etsii sitä, ja niin anna se hänelle jällensä.

2. And if thy brother be not nigh unto thee, or if thou know him not, then thou shalt bring it unto thine own house, and it shall be with thee until thy brother seek after it, and thou shalt restore it to him again.

3. Niin tee myös hänen aasinsa kanssa, hänen vaatteensa ja kaikkinaisen kadonneen kanssa, mikä veljeltäs kadonnut on, ja sinä sen löysit: ei sinun pidä itsiäs siitä pois kääntämän.

3. In like manner shalt thou do with his ass; and so shalt thou do with his raiment; and with all lost thing of thy brother's, which he hath lost, and thou hast found, shalt thou do likewise: thou mayest not hide thyself.

4. Jos näet veljes aasin eli härjän langenneena tiellä, älä käänny pois niistä; vaan sinun pitää jouduk-kaasti auttaman niitä ylös hänen kanssansa.

4. Thou shalt not see thy brother's ass or his ox fall down by the way, and hide thyself from them: thou shalt surely help him to lift them up again.

5. Vaimon ei pidä miehen asetta

5. The woman shall not wear that

kantaman, eikä myös miehen pukeman yllensä vaimon vaatteita; sillä jokainen, joka sen tekee, on Herralle sinun Jumalalles kauhistus.

which pertaineth unto a man, neither shall a man put on a woman's garment: for all that do so are abomination unto the LORD thy God.

6. Ja jos löydät linnun pesän tiellä puusta tahi maasta, jossa on pojat tahi munat, ja emä istuu poikansa eli munain päällä, niin älä ota emää poikinensa;

6. If a bird's nest chance to be before thee in the way in any tree, or on the ground, whether they be young ones, or eggs, and the dam sitting upon the young, or upon the eggs, thou shalt not take the dam with the young:

7. Mutta päästä kaiketikin emä pois, ja ota pojat sinulles, ettäs menestyisit ja kauvan eläisit.

7. But thou shalt in any wise let the dam go, and take the young to thee; that it may be well with thee, and that thou mayest prolong thy days.

8. Kuin rakennat uutta huonetta, niin tee käsipuut kattos ympäri, ettes veren vikaa saattaisi huoneeses, jos joku sieltä putois.

8. When thou buildest a new house, then thou shalt make a battlement for thy roof, that thou bring not blood upon thine house, if any man fall from thence.

9. Älä kylvä viinamäkeäs moninaisilla siemenillä, ettes saastuttaisi sekä siemenes kokousta, jonka kylvänyt olet, ja myös viinamäen tuloa.

9. Thou shalt not sow thy vineyard with divers seeds: lest the fruit of thy seed which thou hast sown, and the fruit of thy vineyard, be defiled.

10. Älä ynnä härjällä ja aasilla

10. Thou shalt not plow with an ox

kynnä.
11. Älä pue sitä vaatetta ylles, joka villaisesta ja liinaisesta yhdessä kudottu on.
12. Tee sinulles rihmoja vaattees neljään kulmaan, jollas puetetaan.

13. Jos joku mies on nainut emännän, ja on mennyt hänen tykönsä, ja rupee vihaamaan häntä,
14. Ja soimaa häntä johonkuhun häpiään vikapääksi, ja saattaa hänestä pahan sanoman, sanoen: minä otin tämän emännäkseni, ja menin hänen tykönsä, ja löysin, ettei hän ollut neitsy;
15. Niin ottakaan vaimon isä ja äiti hänen, ja tuokaan vaimon neitsyyden merkit edes, ja näyttäkään vanhimmille, jotka kaupungin portissa istuvat,
16. Ja vaimon isä sanokaan vanhimmille: minä annoin tälle miehelle minun tyttäreni emännäksi, ja nyt hän vihaa häntä.
17. Ja katso, hän soimaa häntä häpiällisiin asioihin vikapääksi, ja

and an ass together.
11. Thou shalt not wear a garment of divers sorts, as of woollen and linen together.
12. Thou shalt make thee fringes upon the four quarters of thy vesture, wherewith thou coverest thyself.

13. If any man take a wife, and go in unto her, and hate her,
14. And give occasions of speech against her, and bring up an evil name upon her, and say, I took this woman, and when I came to her, I found her not a maid:
15. Then shall the father of the damsel, and her mother, take and bring forth the tokens of the damsel's virginity unto the elders of the city in the gate:
16. And the damsel's father shall say unto the elders, I gave my daughter unto this man to wife, and he hateth her;
17. And, lo, he hath given occasions of speech against her, saying,

sanoo: en minä löytänyt sinun tytärtäs neitseeksi. Ja katso, tämä on minun tyttäreni neitsyyden merkki. Ja heidän pitää levittämän vaatteen kaupungin vanhimpain eteen;

I found not thy daughter a maid; and yet these are the tokens of my daughter's virginity. And they shall spread the cloth before the elders of the city.

18. Niin kaupungin vanhimmat ottakaan sen miehen, ja rangaiskaan häntä.

18. And the elders of that city shall take that man and chastise him;

19. Ja sakoittakaan hänen sataan hopiasikliin ja antakaan ne nuoren vaimon isälle, että hän häpäisi neitseen Israelissa, ja hänen pitää pitämän hänen emäntänänsä, eikä saa häntä hyljätä kaikkena elinaikanansa.

19. And they shall amerce him in an hundred shekels of silver, and give them unto the father of the damsel, because he hath brought up an evil name upon a virgin of Israel: and she shall be his wife; he may not put her away all his days.

20. Ja jos se tosi on, ettei vaimo löydetty neitseeksi;

20. But if this thing be true, and the tokens of virginity be not found for the damsel:

21. Niin vietäkään vaimo isänsä huoneen ovelle, ja kaupungin kansa kivittäkään hänen kuoliaaksi, että hän teki tyhmyyden Israelissa, ja että hän salavuoteudessa makasi isänsä huoneessa: ja niin sinä otat pahan pois tyköäs.

21. Then they shall bring out the damsel to the door of her father's house, and the men of her city shall stone her with stones that she die: because she hath wrought folly in Israel, to play the whore in her father's house: so shalt thou put evil away from among you.

22. Jos joku löydetään maanneeksi vaimon tykönä, jolla aviomies on,

22. If a man be found lying with a woman married to an husband,

niin pitää molempain kuoleman, sekä miehen, että vaimon, jonka tykönä hän makasi; ja niin pahuus otetaan pois Israelista.

23. Jos joku piika on mieheltä kihlattu, ja joku häneen ryhtyy kaupungissa, ja makaa hänen;

24. Niin pitää ne molemmat vietämän kaupungin porttiin, ja molemmat kivitettämän kuoliaaksi, piika, ettei hän huutanut, sillä hän oli kaupungissa, mies, että hän lähimmäisensä vaimon häpäisi; ja niin sinä eroitat pahan tyköäs.

25. Jos joku löytää kihlatun piian kedolla, ryövää ja makaa hänen, niin mies pitää yksin tapettaman, joka makasi hänen;

26. Vaan piialle ei sinun pidä mitään tekemän; sillä ei piika yhtään kuoleman syntiä tehnyt, vaan niinkuin joku karkais lähimmäistänsä vastaan, ja löis hänen kuoliaaksi, niin on myös tämä asia.

27. Sillä hän löysi hänen kedolla: se kihlattu piika huusi, mutta ei ollut

then they shall both of them die, both the man that lay with the woman, and the woman: so shalt thou put away evil from Israel.

23. If a damsel that is a virgin be betrothed unto an husband, and a man find her in the city, and lie with her;

24. Then ye shall bring them both out unto the gate of that city, and ye shall stone them with stones that they die; the damsel, because she cried not, being in the city; and the man, because he hath humbled his neighbour's wife: so thou shalt put away evil from among you.

25. But if a man find a betrothed damsel in the field, and the man force her, and lie with her: then the man only that lay with her shall die:

26. But unto the damsel thou shalt do nothing; there is in the damsel no sin worthy of death: for as when a man riseth against his neighbour, and slayeth him, even so is this matter:

27. For he found her in the field, and the betrothed damsel cried,

hänellä auttajaa.
28. Jos joku löytää neitseen, joka ei ole kihlattu, ja ottaa hänen kiinni, ja makaa hänen, ja he löydetään;
29. Niin se joka hänen makasi, antakaan piian isälle viisikymmentä hopiasikliä, ja ottakaan piian emännäksensä, että hän on alentanut hänen: ei hän saa hyljätä häntä kaikkena elinaikanansa.
30. Ei yhdenkään pidä ottaman isänsä emäntää, eikä myös paljastaman isänsä peitettä.

and there was none to save her.
28. If a man find a damsel that is a virgin, which is not betrothed, and lay hold on her, and lie with her, and they be found;
29. Then the man that lay with her shall give unto the damsel's father fifty shekels of silver, and she shall be his wife; because he hath humbled her, he may not put her away all his days.
30. A man shall not take his father's wife, nor discover his father's skirt.

23 luku

1. Ei kuohitun ja raajarikon pidä tuleman Herran seurakuntaan.
2. Eikä pidä myös äpärän tuleman Herran seurakuntaan, eipä vielä kymmenenteen polveenkaan asti pidä jonkun heistä Herran seurakuntaan tuleman.
3. Ammonilaiset ja Moabilaiset ei pidä tuleman Herran seurakuntaan,

1. He that is wounded in the stones, or hath his privy member cut off, shall not enter into the congregation of the LORD.
2. A bastard shall not enter into the congregation of the LORD; even to his tenth generation shall he not enter into the congregation of the LORD.
3. An Ammonite or Moabite shall not enter into the congregation of

ei kymmenenteenkään polveen asti, ja ei ikänä tuleman Herran seurakuntaan,

4. Sentähden ettei he kohdanneet teitä tiellä leivällä ja vedellä, kuin te läksitte Egyptistä, ja että he palkkasivat teitä vastaan Bileamin Beorin pojan Mesopotamian Petorista, kiroomaan sinua.

5. Mutta Herra sinun Jumalas ei kuullut Bileamia, vaan Herra sinun Jumalas muutti sinulle kirouksen siunaukseksi; sillä Herra sinun Jumalas rakasti sinua.

6. Älä toivota heille rauhaa eli jotakin hyvää, kaikkena elinaikanas ijankaikkisesti.

7. Edomilaista älä kauhistu; sillä hän on sinun veljes. Älä myös Egyptiläistä kauhistu; sillä sinä olit muukalainen hänen maassansa.

8. Ne lapset, jotka heistä syntyvät kolmannessa polvessa, tulkaan Herran seurakuntaan.

9. Kuin lähdet leiristäs vihollisias

the LORD; even to their tenth generation shall they not enter into the congregation of the LORD for ever:

4. Because they met you not with bread and with water in the way, when ye came forth out of Egypt; and because they hired against thee Balaam the son of Beor of Pethor of Mesopotamia, to curse thee.

5. Nevertheless the LORD thy God would not hearken unto Balaam; but the LORD thy God turned the curse into a blessing unto thee, because the LORD thy God loved thee.

6. Thou shalt not seek their peace nor their prosperity all thy days for ever.

7. Thou shalt not abhor an Edomite; for he is thy brother: thou shalt not abhor an Egyptian; because thou wast a stranger in his land.

8. The children that are begotten of them shall enter into the congregation of the LORD in their third generation.

9. When the host goeth forth

vastaan, kavahda itsiäs kaikkinaisesta pahuudesta.

10. Jos joku on teidän seassanne, joka ei ole puhdas, että hänelle yöllä jotakin tapahtunut on; hänen pitää menemän pois leiristä, ja ei leiriin sisälle tuleman.

11. Ja hänen pitää ehtoona itsensä vedellä pesemän, ja sittekuin aurinko laskenut on, palatkaan leiriin.

12. Ulkona leiristä olkoon sinulla paikka, johonkas menet tarpeilles.

13. Ja sinulla pitää oleman vähä kalikka vyölläs, ja kuin menet tarpeilles, kaiva sillä, ja istuttuas, peitä saastaisuutes.

14. Sillä Herra sinun Jumalas vaeltaa sinun leiris lävitse pelastamaan sinua ja antamaan sinun vihollises sinun etees, sentähden pitää sinun leiris pyhä oleman, ettei häpiää näkyisi sinun seassas ja hän kääntäis

against thine enemies, then keep thee from every wicked thing.

10. If there be among you any man, that is not clean by reason of uncleanness that chanceth him by night, then shall he go abroad out of the camp, he shall not come within the camp:

11. But it shall be, when evening cometh on, he shall wash himself with water: and when the sun is down, he shall come into the camp again.

12. Thou shalt have a place also without the camp, whither thou shalt go forth abroad:

13. And thou shalt have a paddle upon thy weapon; and it shall be, when thou wilt ease thyself abroad, thou shalt dig therewith, and shalt turn back and cover that which cometh from thee:

14. For the LORD thy God walketh in the midst of thy camp, to deliver thee, and to give up thine enemies before thee; therefore shall thy camp be holy: that he see no unclean thing in thee, and turn away

itsensä sinusta pois.
15. Älä isännän haltuun anna orjaa, joka häneltä sinun tykös karannut on.
16. Hän olkaan sinun tykönäs, sinun keskelläs siinä paikassa, joka hänelle kelpaa, jossakussa sinun portissas, itsellensä hyväksi, älä sorra häntä.
17. Ei pidä yhtäkään porttoa oleman Israelin lasten tytärten seassa, eikä yhtään huorintekiää Israelin poikain seassa.
18. Älä kanna porton palkkaa eikä koiran hintaa Herran sinun Jumalas huoneesen, jonkun lupauksen edestä; sillä ne molemmat ovat Herralle sinun Jumalalles kauhistus.
19. Älä korkoa ota veljeltäs rahasta, syötävästä tahi muusta, josta korko otetaan.
20. Muukalaiselta ota korko, mutta älä veljeltäs, että Herra sinun Jumalas siunais sinua kaikessa aivoituksessas siinä maassa, johonkas tulet omistamaan sitä.

from thee.
15. Thou shalt not deliver unto his master the servant which is escaped from his master unto thee:
16. He shall dwell with thee, even among you, in that place which he shall choose in one of thy gates, where it liketh him best: thou shalt not oppress him.
17. There shall be no whore of the daughters of Israel, nor a sodomite of the sons of Israel.
18. Thou shalt not bring the hire of a whore, or the price of a dog, into the house of the LORD thy God for any vow: for even both these are abomination unto the LORD thy God.
19. Thou shalt not lend upon usury to thy brother; usury of money, usury of victuals, usury of any thing that is lent upon usury:
20. Unto a stranger thou mayest lend upon usury; but unto thy brother thou shalt not lend upon usury: that the LORD thy God may bless thee in all that thou settest

thine hand to in the land whither thou goest to possess it.

21. Kuin Herralle sinun Jumalalles lupauksen lupaat, niin älä viivytä maksaa sitä; sillä Herra sinun Jumalas on sen totisesti vaativa sinulta, ja se on sinulle synti.

21. When thou shalt vow a vow unto the LORD thy God, thou shalt not slack to pay it: for the LORD thy God will surely require it of thee; and it would be sin in thee.

22. Vaan jollet sinä lupaa, niin ei ole sinulla syntiä.

22. But if thou shalt forbear to vow, it shall be no sin in thee.

23. Pidä se, mikä sinun huulistas on käynyt ulos, ja tee, niinkuin sinä Herralle sinun Jumalalles hyvällä ehdolla luvannut olet sitä, minkä sinä suullas puhunut olet.

23. That which is gone out of thy lips thou shalt keep and perform; even a freewill offering, according as thou hast vowed unto the LORD thy God, which thou hast promised with thy mouth.

24. Kuin menet lähimmäises viinamäkeen, niin sinä saat syödä viinamarjoja himos jälkeen, ettäs ravitaan; mutta älä pane mitäkään astiaas.

24. When thou comest into thy neighbour's vineyard, then thou mayest eat grapes thy fill at thine own pleasure; but thou shalt not put any in thy vessel.

25. Koskas menet lähimmäises laihoon, niin sinä saat katkoa tähkäpäitä kädelläs, mutta älä sirpillä lähimmäises laihoa niitä.

25. When thou comest into the standing corn of thy neighbour, then thou mayest pluck the ears with thine hand; but thou shalt not move a sickle unto thy neighbour's standing corn.

24 luku

1. Jos joku ottaa vaimon avioksensa, ja tapahtuu, ettei hän sitte löydä armoa hänen silmäinsä edessä, että on löytänyt jonkun häpiän hänessä; niin kirjoittaa hän hänelle erokirjan, ja antaa sen hänen käteensä, ja antaa hänen mennä huoneestansa pois.
2. Kuin se hänen huoneestansa lähtenyt on, menee pois ja tulee jonkun toisen miehen emännäksi,
3. Ja taas toinen mies rupee häntä vihaamaan, ja kirjoittaa hänelle erokirjan, ja antaa hänen käteensä ja laskee hänen huoneestansa pois: eli jos toinen mies, joka hänen emännäksensä otti, kuolee:
4. Niin hänen ensimäinen miehensä, joka hänen antoi mennä pois, ei pidä häntä ottaman jälleen emännäksensä, sittekuin hän tuli saastaiseksi; sillä se on kauhistus Herran edessä, ettes maata saastuttaisi, jonka Herra sinun Jumalas

1. When a man hath taken a wife, and married her, and it come to pass that she find no favour in his eyes, because he hath found some uncleanness in her: then let him write her a bill of divorcement, and give it in her hand, and send her out of his house.
2. And when she is departed out of his house, she may go and be another man's wife.
3. And if the latter husband hate her, and write her a bill of divorcement, and giveth it in her hand, and sendeth her out of his house; or if the latter husband die, which took her to be his wife;
4. Her former husband, which sent her away, may not take her again to be his wife, after that she is defiled; for that is abomination before the LORD: and thou shalt not cause the land to sin, which the LORD thy God giveth thee for an inheritance.

antaa sinulle perimiseksi.

5. Jos joku on äsken emännän nainut, ei sen pidä menemän sotaan, eikä pidä hänen päällensä mitään rasitusta pantaman; vaan olkaan vapaana huoneessansa ajastajan päivät, että hän sais iloita emäntänsä kanssa, jonka hän nainut on.

5. When a man hath taken a new wife, he shall not go out to war, neither shall he be charged with any business: but he shall be free at home one year, and shall cheer up his wife which he hath taken.

6. Ei pidä molempia myllynkiviä, eli päällyskiveäkään keltään pantiksi otettaman; sillä se olis ottaa hengen pantiksi.

6. No man shall take the nether or the upper millstone to pledge: for he taketh a man's life to pledge.

7. Jos joku löydetään, joka sielun varastaa veljistänsä, Israelin lapsista, ja etsii sillä voittoa taikka myy hänen, sen varkaan pitää kuoleman, että eroittaisit pahan sinustas.

7. If a man be found stealing any of his brethren of the children of Israel, and maketh merchandise of him, or selleth him; then that thief shall die; and thou shalt put evil away from among you.

8. Karta spitalitautia, että visusti teet ja pidät kaikki, mitä Leviläiset ja papit opettavat sinulle: niinkuin minä heille käskin, ne pitäkäät ja niiden jälkeen tehkäät.

8. Take heed in the plague of leprosy, that thou observe diligently, and do according to all that the priests the Levites shall teach you: as I commanded them, so ye shall observe to do.

9. Muista, mitä Herra sinun Jumalas teki MirJamille, tiellä, kuin te Egyptistä läksitte.

9. Remember what the LORD thy God did unto Miriam by the way, after that ye were come forth out of Egypt.

10. Ja kuin jotain lainaat lähimmäiselles, älä mene hänen huoneesensa panttia ottamaan,
11. Vaan seiso ulkona, ja se, jolle lainasit, kantakaan itse pantin sinulle ulos.

12. Vaan jos hän köyhä on, älä mene levätä hänen pantillansa,
13. Vaan anna hänen panttinsa kaiketikin jälleen ennen auringon laskemata, että hän makais vaatteissansa ja siunais sinua: ja se luetaan sinulle vanhurskaudeksi Herran sinun Jumalas edessä.
14. Älä tee vääryyttä köyhälle ja tarvitsevalle päivämiehelle, joko hän olis sinun veljistäs, eli muukalaisista, joka on sinun maallas sinun porteissas.
15. Vaan maksa hänelle hänen palkkansa sinä päivänä, ennen auringon laskemata; sillä hän on hätäytynyt ja siitä hän elää, ettei hän huutaisi Herran tykö sinun tähtes, ja se luettaisiin sinulle synniksi.
16. Ei pidä isäin kuoleman lasten tähden, eikä myös lasten isäinsä

10. When thou dost lend thy brother any thing, thou shalt not go into his house to fetch his pledge.
11. Thou shalt stand abroad, and the man to whom thou dost lend shall bring out the pledge abroad unto thee.
12. And if the man be poor, thou shalt not sleep with his pledge:
13. In any case thou shalt deliver him the pledge again when the sun goeth down, that he may sleep in his own raiment, and bless thee: and it shall be righteousness unto thee before the LORD thy God.
14. Thou shalt not oppress an hired servant that is poor and needy, whether he be of thy brethren, or of thy strangers that are in thy land within thy gates:
15. At his day thou shalt give him his hire, neither shall the sun go down upon it; for he is poor, and setteth his heart upon it: lest he cry against thee unto the LORD, and it be sin unto thee.
16. The fathers shall not be put to death for the children, neither shall

tähden; mutta kunkin pitää kuoleman oman syntinsä tähden.

the children be put to death for the fathers: every man shall be put to death for his own sin.

17. Älä käännä muukalaisen eli orvon oikeutta, älä myös leskeltä ota vaatteita pantiksi;

17. Thou shalt not pervert the judgment of the stranger, nor of the fatherless; nor take a widow's raiment to pledge:

18. Vaan muista, että sinäkin olit orja Egyptissä, ja Herra sinun Jumalas sieltä sinun johdatti; sentähden minä sinua käsken, että näMät tekisit.

18. But thou shalt remember that thou wast a bondman in Egypt, and the LORD thy God redeemed thee thence: therefore I command thee to do this thing.

19. Kuin pellostas elon leikkaat, ja lyhde sinulta sinne unohtuu, älä palaja sitä ottamaan, vaan olkoon se muukalaisen, orvon ja lesken oma, että Herra sinun Jumalas siunaisi sinua kaikissa sinun kättes töissä.

19. When thou cuttest down thine harvest in thy field, and hast forgot a sheaf in the field, thou shalt not go again to fetch it: it shall be for the stranger, for the fatherless, and for the widow: that the LORD thy God may bless thee in all the work of thine hands.

20. Kuin olet poiminut öljypuus hedelmät, niin älä vastuudesta sitä varista; vaan sen pitää muukalaisen, orvon ja lesken oman oleman.

20. When thou beatest thine olive tree, thou shalt not go over the boughs again: it shall be for the stranger, for the fatherless, and for the widow.

21. Kuin viinamäkes korjannut olet, älä vastuudesta jääneitä hae; vaan

21. When thou gatherest the grapes of thy vineyard, thou shalt not glean it afterward: it shall be

ne pitää muukalaisen, orvon ja lesken omat oleman.
22. Ja muista, että sinä olet orja ollut Egyptin maalla, sentähden käsken minä sinua näitä tekemään.

for the stranger, for the fatherless, and for the widow.
22. And thou shalt remember that thou wast a bondman in the land of Egypt: therefore I command thee to do this thing.

25 luku

1. Jos riita on miesten välillä, niin tulkaan ne oikeuden eteen, ja tuomittakaan niiden välillä: ja tuomittakaan hurskas hurskaaksi, ja jumalatoin jumalattomaksi.

1. If there be a controversy between men, and they come unto judgment, that the judges may judge them; then they shall justify the righteous, and condemn the wicked.

2. Ja jos jumalatoin on ansainnut haavoja, niin käskekään tuomari hänen langeta maahan, ja antakaan nähtensä lyödä häntä, senjälkeen kuin hänen pahatekonsa on, luvun jälkeen.

2. And it shall be, if the wicked man be worthy to be beaten, that the judge shall cause him to lie down, and to be beaten before his face, according to his fault, by a certain number.

3. Neljäkymmentä kertaa pitää häntä lyötämän, ja ei enempää, ettei häntä ylönpalttisesti lyötäisi, ja sinun veljes tulis huonoksi sinun silmäis edessä.

3. Forty stripes he may give him, and not exceed: lest, if he should exceed, and beat him above these with many stripes, then thy brother should seem vile unto thee.

4. Ei sinun pidä riihtä tappavan härjän suuta sitoman kiinni.

4. Thou shalt not muzzle the ox when he treadeth out the corn.

5. Koska veljekset asuvat ynnä, ja yksi heistä kuolee pojatoinna, niin ei pidä kuolleen veljen vaimon ottaman muukalaista miestä toisesta suvusta; mutta hänen miehensä veli menkään hänen tykönsä, ja ottakaan veljensä siassa häntä avioksensa.

5. If brethren dwell together, and one of them die, and have no child, the wife of the dead shall not marry without unto a stranger: her husband's brother shall go in unto her, and take her to him to wife, and perform the duty of an husband's brother unto her.

6. Ja ensimäinen poika, jonka hän synnyttää, pitää nimitettämän kuolleen veljen nimeltä, ettei hänen nimensä peräti hävitettäisi Israelista.

6. And it shall be, that the firstborn which she beareth shall succeed in the name of his brother which is dead, that his name be not put out of Israel.

7. Jos ei mies tahdo ottaa veljensä vaimoa, niin menkään hänen veljensä vaimo porttiin vanhimpain eteen, ja sanokaan: ei kytyni tahdo herättää veljellensä nimeä Israelissa ja ei tahdo minua kytylain jälkeen naida.

7. And if the man like not to take his brother's wife, then let his brother's wife go up to the gate unto the elders, and say, My husband's brother refuseth to raise up unto his brother a name in Israel, he will not perform the duty of my husband's brother.

8. Niin kaupungin vanhimmat antakaan hänen kutsuttaa edes, ja puhukaan hänen kanssansa. Ja jos hän seisoo ja sanoo: en minä tahdo ottaa häntä;

8. Then the elders of his city shall call him, and speak unto him: and if he stand to it, and say, I like not to take her;

9. Niin hänen natonsa astukaan hänen tykönsä vanhimpain nähden, ja

9. Then shall his brother's wife come unto him in the presence of

riisukaan kengän hänen jalastansa, ja sylkekään hänen kasvoillensa, ja vastatkaan häntä sanoen: näin jokaiselle pitää tehtämän, joka ei veljensä huonetta rakenna,

10. Ja hänen nimensä kutsuttakaan Israelissa paljasjalan huoneeksi.

11. Jos kaksi miestä keskenänsä tappelevat ja toisen vaimo tulee pelastamaan miestänsä sen kädestä joka häntä lyö, ja kurottaa kätensä ja tarttuu hänen häpyynsä;

12. Niin hakkaa hänen kätensä poikki; sinun silmäs ei pidä säästämän häntä.

13. Älä pidä kahtalaista vaakaa säkissäs, suurempaa ja vähempää.

14. Eikä myös pidä huoneessas oleman kahtalainen mitta, suurempi ja vähempi.

15. Mutta sinulla pitää oleman täysi ja oikia vaaka, ja täysi ja oikia mitta, että olisit pitkäijällinen siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa.

the elders, and loose his shoe from off his foot, and spit in his face, and shall answer and say, So shall it be done unto that man that will not build up his brother's house.

10. And his name shall be called in Israel, The house of him that hath his shoe loosed.

11. When men strive together one with another, and the wife of the one draweth near for to deliver her husband out of the hand of him that smiteth him, and putteth forth her hand, and taketh him by the secrets:

12. Then thou shalt cut off her hand, thine eye shall not pity her.

13. Thou shalt not have in thy bag divers weights, a great and a small.

14. Thou shalt not have in thine house divers measures, a great and a small.

15. But thou shalt have a perfect and just weight, a perfect and just measure shalt thou have: that thy days may be lengthened in the land which the LORD thy God giveth

thee.

16. Sillä jokainen, joka näitä tekee, on Herralle sinun Jumalalles kauhistus: kaikki jotka vääryyttä tekevät.

16. For all that do such things, and all that do unrighteously, are an abomination unto the LORD thy God.

17. Muista mitä Amalekilaiset tekivät sinua vastaan tiellä, kuin Egyptistä läksit:

17. Remember what Amalek did unto thee by the way, when ye were come forth out of Egypt;

18. Kuinka he kohtasivat sinua tiellä, ja löivät sinun jälkimäises, kaikki ne jotka heikommat olivat ja jälinnä kävivät, koskas väsyksissä ja hervotoin olit, ja ei he Jumalaa peljänneet.

18. How he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, even all that were feeble behind thee, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

19. Ja pitää tapahtuman, kuin Herra sinun Jumalas antaa sinun saada levon kaikilta vihamiehiltäs, jotka ympärilläs ovat siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalas antaa perinnöksi sinulle, että sen omistat, ja sinun pitää peräti hävittämän Amalekilaisten muiston taivaan alta. Älä sitä unohda.

19. Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget it.

26 luku

1. Kuin tulet siihen maahan jonka

1. And it shall be, when thou art come in unto the land which the

Herra sinun Jumalas sinulle perinnöksi antaa, ja sinä sen omistat, ja asut siinä,

2. Niin ota kaikkinaisista sinun maas kasvuista ensimäiset hedelmät, jotka maasta kasvavat, jotka Herra sinun Jumalas sinulle antaa, pane ne koriin, ja mene siihen siaan, jonka Herra sinun Jumalas valitsee nimensä asumasiaksi,

3. Ja mene papin tykö, joka siihen aikaan on, ja sano hänelle: minä tunnustan tänäpänä Herran sinun Jumalas edessä, että minä olen tullut siihen maahan, jonka Herra meidän isillemme vannoi, meille antaaksensa.

4. Ja pappi ottakoon korin kädestäs ja laskekaan sen maahan, Herran sinun Jumalas alttarin eteen.

5. Niin lausu sinä, ja sano Herran sinun Jumalas edessä: minun raadollinen isäni oli Syrialainen, ja meni Egyptiin vähällä joukolla, ja oli siellä muukalainen, ja hän tuli siellä

LORD thy God giveth thee for an inheritance, and possessest it, and dwellest therein;

2. That thou shalt take of the first of all the fruit of the earth, which thou shalt bring of thy land that the LORD thy God giveth thee, and shalt put it in a basket, and shalt go unto the place which the LORD thy God shall choose to place his name there.

3. And thou shalt go unto the priest that shall be in those days, and say unto him, I profess this day unto the LORD thy God, that I am come unto the country which the LORD sware unto our fathers for to give us.

4. And the priest shall take the basket out of thine hand, and set it down before the altar of the LORD thy God.

5. And thou shalt speak and say before the LORD thy God, A Syrian ready to perish was my father, and he went down into Egypt, and sojourned there with a few, and became there a nation, great, mighty,

suureksi, väkeväksi ja monilukuiseksi kansaksi.

6. Mutta Egyptiläiset ahdistivat ja vaivasivat meitä, ja panivat kovan orjuuden meidän päällemme.

7. Niin me huusimme Herran meidän isäimme Jumalan tykö, ja Herra kuuli meidän äänemme, ja katsoi meidän tuskaamme, työtämme ja ahdistustamme.

8. Ja Herra vei meidät ulos Egyptistä voimallisella kädellä, ja ojennetulla käsivarrella, suurella peljästyksellä, merkeillä ja ihmeillä.

9. Ja johdatti meidät tähän paikkaan ja antoi meille tämän maan, maan, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa.

10. Ja nyt katso, minä kannan tässä maan ensimäisiä hedelmiä, jonka sinä Herra minulle annoit. Ja niin pane ne Herran sinun Jumalas eteen, ja kumarra Herran sinun Jumalas edessä,

11. Ja ole iloinen kaikesta hyvyydestä, minkä Herra sinun Jumalas sinulle antoi, ja sinun huoneelles:

and populous:

6. And the Egyptians evil entreated us, and afflicted us, and laid upon us hard bondage:

7. And when we cried unto the LORD God of our fathers, the LORD heard our voice, and looked on our affliction, and our labour, and our oppression:

8. And the LORD brought us forth out of Egypt with a mighty hand, and with an outstretched arm, and with great terribleness, and with signs, and with wonders:

9. And he hath brought us into this place, and hath given us this land, even a land that floweth with milk and honey.

10. And now, behold, I have brought the firstfruits of the land, which thou, O LORD, hast given me. And thou shalt set it before the LORD thy God, and worship before the LORD thy God:

11. And thou shalt rejoice in every good thing which the LORD thy God hath given unto thee, and unto

sinä ja Leviläinen ja muukalainen, joka sinun keskelläs on.

12. Kuin olet koonnut kaikki kymmenykset sinun vuotes kasvusta kolmantena vuonna, joka on kymmenysten vuosi, niin anna Leviläisille, muukalaisille, orvoille ja leskille, että he söisivät sinun porteissas ja ravittaisiin,

13. Ja sano Herran sinun Jumalas edessä: minä olen tuonut huoneestani sen, mikä pyhitetty on, ja annoin Leviläisille, muukalaisille, orvoille ja leskille, kaiken sinun käskys jälkeen jonka olet minulle käskenyt: en minä harhaillut sinun käskyistäs, enkä niitä unhottanut.

14. En minä siitä ole syönyt minun surussani, enkä ottanut siitä saastaisuudesta, en myös niistä mitään antanut kuolleille: minä olen ollut Herran minun Jumalani äänelle kuuliainen, ja tehnyt kaiken sen jälkeen, minkä sinä minulle käskenyt

thine house, thou, and the Levite, and the stranger that is among you.

12. When thou hast made an end of tithing all the tithes of thine increase the third year, which is the year of tithing, and hast given it unto the Levite, the stranger, the fatherless, and the widow, that they may eat within thy gates, and be filled;

13. Then thou shalt say before the LORD thy God, I have brought away the hallowed things out of mine house, and also have given them unto the Levite, and unto the stranger, to the fatherless, and to the widow, according to all thy commandments which thou hast commanded me: I have not transgressed thy commandments, neither have I forgotten them:

14. I have not eaten thereof in my mourning, neither have I taken away ought thereof for any unclean use, nor given ought thereof for the dead: but I have hearkened to the voice of the LORD my God, and have done according to all that thou

olet.
15. Katsahda tänne pyhästä asumasiastas taivaasta, ja siunaa sinun kansaas Israelia ja maata, jonka sinä meille antanut olet, niinkuin sinä vannoit isillemme, maata, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa.
16. Tänäpänä Herra sinun Jumalas käskee sinua tekemään näiden säätyin ja oikeutten jälkeen, niin ettäs pidät ne ja teet niiden jälkeen kaikesta sydämestäs ja kaikesta sielustas.
17. Herran edessä olet sinä sen luvannut tänäpänä, että hän pitää oleman sinun Jumalas, ja sinä tahdot vaeltaa hänen teissänsä, ja pitää hänen säätynsä, käskynsä ja oikeutensa, ja olla kuuliainen hänen äänellensä.
18. Ja Herra on sinulle tänäpänä luvannut, että sinun pitää oleman hänen kansansa, niinkuin hän sinulle on puhunut, että sinun pitää kaikki hänen käskynsä pitämän.
19. Ja hän korottaa sinua kaikkein kansain ylitse, minkä hän tekee ylistykseksi, kiitokseksi ja kunniaksi,

hast commanded me.
15. Look down from thy holy habitation, from heaven, and bless thy people Israel, and the land which thou hast given us, as thou swarest unto our fathers, a land that floweth with milk and honey.
16. This day the LORD thy God hath commanded thee to do these statutes and judgments: thou shalt therefore keep and do them with all thine heart, and with all thy soul.
17. Thou hast avouched the LORD this day to be thy God, and to walk in his ways, and to keep his statutes, and his commandments, and his judgments, and to hearken unto his voice:
18. And the LORD hath avouched thee this day to be his peculiar people, as he hath promised thee, and that thou shouldest keep all his commandments;
19. And to make thee high above all nations which he hath made, in praise, and in name, and in honour;

ettäs olisit Herralle sinun Jumalalles pyhä kansa, niinkuin hän sanonut on.

and that thou mayest be an holy people unto the LORD thy God, as he hath spoken.

27 luku

1. Sitte Moses ja Israelin vanhimmat käskivät kansalle ja sanoivat: pitäkäät kaikki ne käskyt, jotka minä tänäpänä teille käsken.

1. And Moses with the elders of Israel commanded the people, saying, Keep all the commandments which I command you this day.

2. Ja sinä päivänä, jona te menette Jordanin yli siihen maahan, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa, pitää sinun pystyttämän suuret kivet ja sivuuman ne kalkilla.

2. And it shall be on the day when ye shall pass over Jordan unto the land which the LORD thy God giveth thee, that thou shalt set thee up great stones, and plaister them with plaister:

3. Ja kirjoita niihin kaikki nämät lain sanat, kuin tulet ylitse, ettäs tulisit sille maalle, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa, sille maalle joka rieskaa ja hunajaa vuotaa, niinkuin Herra isäis Jumala sanoi sinulle.

3. And thou shalt write upon them all the words of this law, when thou art passed over, that thou mayest go in unto the land which the LORD thy God giveth thee, a land that floweth with milk and honey; as the LORD God of thy fathers hath promised thee.

4. Kuin te siis menette Jordanin yli, niin pystyttäkäät ne kivet, joista minä tänäpänä käsken, Ebalin vuorella, ja sivutkaat ne kalkilla,

4. Therefore it shall be when ye be gone over Jordan, that ye shall set up these stones, which I command you this day, in mount Ebal, and

thou shalt plaister them with plaister.

5. Ja rakenna siinä Herralle sinun Jumalalles alttari kivistä, joihin ei sinun pidä rautaa satuttaman.

5. And there shalt thou build an altar unto the LORD thy God, an altar of stones: thou shalt not lift up any iron tool upon them.

6. Rakenna siellä alttari Herralle sinun Jumalalles kokonaisista kivistä, ja uhraa Herralle sinun Jumalalles polttouhria sen päällä.

6. Thou shalt build the altar of the LORD thy God of whole stones: and thou shalt offer burnt offerings thereon unto the LORD thy God:

7. Uhraa myös kiitosuhria, ja syö siellä, ja ole iloinen Herran sinun Jumalas edessä.

7. And thou shalt offer peace offerings, and shalt eat there, and rejoice before the LORD thy God.

8. Ja kirjoita kaikki tämän lain sanat selkiästi ja ymmärtäväisesti niihin kiviin.

8. And thou shalt write upon the stones all the words of this law very plainly.

9. Ja Moses ynnä pappein ja Leviläisten kanssa puhui kaikelle Israelin kansalle, sanoen: ota vaari ja kuule Israel. Tänäpänä sinä tuli Herran sinun Jumalas kansaksi,

9. And Moses and the priests the Levites spake unto all Israel, saying, Take heed, and hearken, O Israel; this day thou art become the people of the LORD thy God.

10. Että kuuliainen olisit Herran sinun Jumalas äänelle ja tekisit hänen käskyinsä ja säätyinsä jälkeen, jotka minä tänäpänä sinulle käsken.

10. Thou shalt therefore obey the voice of the LORD thy God, and do his commandments and his statutes, which I command thee this day.

11. Ja Moses käski kansalle sinä päivänä, ja sanoi:

11. And Moses charged the people the same day, saying,

12. Nämät seisokaan Gerisimin vuorella, ja siunatkaan kansaa, kuin olette käyneet Jordanin ylitse: Simeon, Levi, Juuda, Isaskar, Joseph ja BenJamin.

13. Ja nämät seisokaan Ebalin vuorella kiroomassa: Ruben, Gad, Asser, Sebulon, Dan ja Naphtali.

14. Ja Leviläiset alkakaan ja sanokaan jokaiselle Israelissa korkialla äänellä:

15. Kirottu olkoon, joka tekee kaivetun tahi valetun epäjumalan kuvan Herralle kauhistukseksi, virkamiesten käsialaisen, ja pitää sen salaa, ja kaikki kansa vastatkaan ja sanokaan: amen.

16. Kirottu olkoon, joka isänsä eli äitinsä ylönkatsoo, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

17. Kirottu olkoon, joka lähimmäisensä rajan siirtää, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

18. Kirottu olkoon, joka laskee sokian eksymään tiellä, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

12. These shall stand upon mount Gerizim to bless the people, when ye are come over Jordan; Simeon, and Levi, and Judah, and Issachar, and Joseph, and Benjamin:

13. And these shall stand upon mount Ebal to curse; Reuben, Gad, and Asher, and Zebulun, Dan, and Naphtali.

14. And the Levites shall speak, and say unto all the men of Israel with a loud voice,

15. Cursed be the man that maketh any graven or molten image, an abomination unto the LORD, the work of the hands of the craftsman, and putteth it in a secret place. And all the people shall answer and say, Amen.

16. Cursed be he that setteth light by his father or his mother. And all the people shall say, Amen.

17. Cursed be he that removeth his neighbour's landmark. And all the people shall say, Amen.

18. Cursed be he that maketh the blind to wander out of the way. And all the people shall say, Amen.

19. Kirottu olkoon, joka muukalaisen, orvon ja lesken oikeuden väärtää, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

20. Kirottu olkoon, joka isänsä emännän tykönä makaa, että hän paljasti isänsä peitteen, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

21. Kirottu olkoon, joka johonkuhun eläimeen ryhtyy, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

22. Kirottu olkoon, joka sisarensa makaa, joka hänen isänsä eli äitinsä tytär on, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

23. Kirottu olkoon, joka anoppinsa makaa, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

24. Kirottu olkoon, joka lähimmäisensä salaisesti lyö, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

25. Kirottu olkoon, joka lahjoja ottaa, lyödäksensä viatointa verta, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

26. Kirottu olkoon, joka ei kaikkia näitä lain sanoja täytä, että hän niiden jälkeen tekis, ja kaikki kansa sanokaan: amen.

19. Cursed be he that perverteth the judgment of the stranger, fatherless, and widow. And all the people shall say, Amen.

20. Cursed be he that lieth with his father's wife; because he uncovereth his father's skirt. And all the people shall say, Amen.

21. Cursed be he that lieth with any manner of beast. And all the people shall say, Amen.

22. Cursed be he that lieth with his sister, the daughter of his father, or the daughter of his mother. And all the people shall say, Amen.

23. Cursed be he that lieth with his mother in law. And all the people shall say, Amen.

24. Cursed be he that smiteth his neighbour secretly. And all the people shall say, Amen.

25. Cursed be he that taketh reward to slay an innocent person. And all the people shall say, Amen.

26. Cursed be he that confirmeth not all the words of this law to do them. And all the people shall say, Amen.

28 luku

1. Ja jos sinä olet Herran sinun Jumalas äänelle ahkerasti kuuliainen, että pidät ja teet kaikki hänen käskynsä, jotka minä tänäpänä sinulle käsken, niin Herra sinun Jumalas tekee sinun korkiammaksi kaikkia kansoja maan päällä.

1. And it shall come to pass, if thou shalt hearken diligently unto the voice of the LORD thy God, to observe and to do all his commandments which I command thee this day, that the LORD thy God will set thee on high above all nations of the earth:

2. Ja kaikki nämät siunaukset tulevat sinun päälles, saavuttavat sinun, että Herran sinun Jumalas äänelle kuuliainen olit.

2. And all these blessings shall come on thee, and overtake thee, if thou shalt hearken unto the voice of the LORD thy God.

3. Siunattu olet sinä kaupungissa, siunattu pellolla.

3. Blessed shalt thou be in the city, and blessed shalt thou be in the field.

4. Siunattu on ruumiis hedelmä, ja maas hedelmä, ja karjas hedelmä, eläintes hedelmä, ja lammaslaumas hedelmät.

4. Blessed shall be the fruit of thy body, and the fruit of thy ground, and the fruit of thy cattle, the increase of thy kine, and the flocks of thy sheep.

5. Siunattu on koris ja tähtees.

5. Blessed shall be thy basket and thy store.

6. Siunattu olet sinä käydessäs sisälle, ja siunattu käydessäs ulos.

6. Blessed shalt thou be when thou comest in, and blessed shalt thou be when thou goest out.

7. Ja Herra langettaa vihollises sinun edessäs, jotka sinua vastaan nousevat; yhtä tietä he tulevat sinua vastaan, ja seitsemää tietä pitää heidän pakeneman sinun edestäs.

7. The LORD shall cause thine enemies that rise up against thee to be smitten before thy face: they shall come out against thee one way, and flee before thee seven ways.

8. Herra käskee siunauksen olla sinun kanssas sinun riihessäs ja kaikissa mitä sinä aiot, ja siunaa sinun siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antaa.

8. The LORD shall command the blessing upon thee in thy storehouses, and in all that thou settest thine hand unto; and he shall bless thee in the land which the LORD thy God giveth thee.

9. Herra asettaa sinun itsellensä pyhäksi kansaksi, niinkuin hän vannoi sinulle, koskas pidät Herran sinun Jumalas käskyt ja hänen teissänsä vaellat,

9. The LORD shall establish thee an holy people unto himself, as he hath sworn unto thee, if thou shalt keep the commandments of the LORD thy God, and walk in his ways.

10. Että kaikki kansat maan päällä näkevät sinun olevan Herran nimeen nimitetyn, ja pitää sinua pelkäämän.

10. And all people of the earth shall see that thou art called by the name of the LORD; and they shall be afraid of thee.

11. Ja Herra lahjoittaa sinun runsaasti hyvyydellä, sekä kohtus hedelmällä, karjas hedelmällä, ja maas hedelmällä, siinä maassa, jonka Herra vannoi sinun isilles, sinulle antaaksensa,

11. And the LORD shall make thee plenteous in goods, in the fruit of thy body, and in the fruit of thy cattle, and in the fruit of thy ground, in the land which the LORD sware unto thy fathers to give thee.

12. Herra avaa sinulle hyvän tavaransa, taivaan, antaaksensa maalles sateen ajallansa ja siunataksensa kaikki sinun käsialas; ja sinä lainaat monelle kansalle, mutta et sinä keneltäkään lainaksi ota.

12. The LORD shall open unto thee his good treasure, the heaven to give the rain unto thy land in his season, and to bless all the work of thine hand: and thou shalt lend unto many nations, and thou shalt not borrow.

13. Ja Herra asettaa sinun pääksi, eikä hännäksi: sinä olet aina ylimmäinen etkä alimmainen, koskas olet Herran sinun Jumalas käskyille kuuliainen, jotka minä tänäpänä sinun käsken pitää ja tehdä,

13. And the LORD shall make thee the head, and not the tail; and thou shalt be above only, and thou shalt not be beneath; if that thou hearken unto the commandments of the LORD thy God, which I command thee this day, to observe and to do them:

14. Ja et luovu niistä sanoista, jotka minä tänäpänä teille käsken, ei oikialle eikä vasemmalle puolelle, muiden jumalain jälkeen vaeltaakses ja heitä palvellakses.

14. And thou shalt not go aside from any of the words which I command thee this day, to the right hand, or to the left, to go after other gods to serve them.

15. Mutta ellet sinä kuule Herran sinun Jumalas ääntä, pitääkses ja tehdäkses kaikki hänen käskyjänsä ja säätyjänsä, jotka minä tänäpänä sinulle käsken, niin kaikki nämät kiroukset tulevat sinun päälles ja sattuvat sinuun.

15. But it shall come to pass, if thou wilt not hearken unto the voice of the LORD thy God, to observe to do all his commandments and his statutes which I command thee this day; that all these curses shall come upon thee, and overtake thee:

16. Kirottu olet sinä kaupungissa, kirottu pellolla.

16. Cursed shalt thou be in the city, and cursed shalt thou be in the field.

17. Kirottu on koris ja tähtees.

17. Cursed shall be thy basket and thy store.

18. Kirottu on ruumiis hedelmä, maas hedelmä, karjas hedelmä, lammaslaumas hedelmä.

18. Cursed shall be the fruit of thy body, and the fruit of thy land, the increase of thy kine, and the flocks of thy sheep.

19. Kirottu olet sinä käydessäs sisälle, kirottu käydessäs ulos.

19. Cursed shalt thou be when thou comest in, and cursed shalt thou be when thou goest out.

20. Herra lähettää sinun sekaas kirouksen, tyhmyyden ja rangaistuksen kaikissa sinun aivoituksissas, siihenasti ettäs hukut ja pian katoat pahain tekois tähden, ettäs minun hylkäsit.

20. The LORD shall send upon thee cursing, vexation, and rebuke, in all that thou settest thine hand unto for to do, until thou be destroyed, and until thou perish quickly; because of the wickedness of thy doings, whereby thou hast forsaken me.

21. Herra antaa ruttotaudin riippua sinussa, siihenasti että hän sinun hukuttais siitä maasta, jotas tulet omistamaan.

21. The LORD shall make the pestilence cleave unto thee, until he have consumed thee from off the land, whither thou goest to possess it.

22. Herra lyö sinua kuivataudilla , lämpimällä taudilla , poltteella , pa-

22. The LORD shall smite thee with a consumption, and with a fever, and with an inflammation, and with

lavuudella, kuivuudella, kuumuudella ja keltataudilla, ja vainoo sinua, siihenasti että hän sinun kadottaa.

23. Ja sinun taivaas, joka sinun pääs päällä on, pitää niinkuin vasken oleman, ja maan, joka sinun allas on, niinkuin raudan.

24. Herra antaa maalles tomun ja tuhan sateen edestä taivaasta sinun päälles, siihenasti ettäs hukutetaan.

25. Herra lyö sinun vihollistes edessä. Yhtä tietä sinä menet heidän tykönsä, mutta seitsemän tien kautta sinä heidän edellänsä pakenet, ja sinä hajoitetaan kaikkein valtakuntain sekaan maan päällä.

26. Sinun ruumiis on ravinnoksi kaikille taivaan linnuille ja kaikille maan pedoille, ja ei kenkään heitä karkota.

27. Herra lyö sinun Egyptin paisumilla, häpiällisillä veripahkoilla, ruvilla ja syyhelmällä, niin ettes taida parantua.

28. Herra lyö sinun hourauksella,

an extreme burning, and with the sword, and with blasting, and with mildew; and they shall pursue thee until thou perish.

23. And thy heaven that is over thy head shall be brass, and the earth that is under thee shall be iron.

24. The LORD shall make the rain of thy land powder and dust: from heaven shall it come down upon thee, until thou be destroyed.

25. The LORD shall cause thee to be smitten before thine enemies: thou shalt go out one way against them, and flee seven ways before them: and shalt be removed into all the kingdoms of the earth.

26. And thy carcase shall be meat unto all fowls of the air, and unto the beasts of the earth, and no man shall fray them away.

27. The LORD will smite thee with the botch of Egypt, and with the emerods, and with the scab, and with the itch, whereof thou canst not be healed.

28. The LORD shall smite thee with

sokeudella ja sydämen tyhmyydellä,

madness, and blindness, and astonishment of heart:

29. Ja sinä koperoitset puolipäivänä niinkuin sokia pimiässä koperoitsee, ja et menesty teissäs, ja sinä kärsit väkivaltaa ja vääryyttä, niinkauvan kuin elät, ja ei kenkään sinua auta.

29. And thou shalt grope at noonday, as the blind gropeth in darkness, and thou shalt not prosper in thy ways: and thou shalt be only oppressed and spoiled evermore, and no man shall save thee.

30. Vaimon sinä kihlaat, mutta toinen sen makaa; huoneen sinä rakennat, mutta et sinä saa hänessä asua; viinamäen sinä istutat, mutta et sinä saa sitä yhteiseksi tehdä.

30. Thou shalt betroth a wife, and another man shall lie with her: thou shalt build an house, and thou shalt not dwell therein: thou shalt plant a vineyard, and shalt not gather the grapes thereof.

31. Sinun härkäs teurastetaan silmäis nähden, mutta et sinä saa hänestä syödä. Aasis otetaan väkivallalla sinun nähtes, ja ei sinulle anneta sitä jälleen. Lampaas annetaan vihollisilles, ja ei kenkään sinua auta.

31. Thine ox shall be slain before thine eyes, and thou shalt not eat thereof: thine ass shall be violently taken away from before thy face, and shall not be restored to thee: thy sheep shall be given unto thine enemies, and thou shalt have none to rescue them.

32. Sinun poikas ja tyttäres annetaan toiselle kansalle, niin että sinun silmäs sen näkevät, ja hiveltyvät heistä joka päivä, ja ei yhtään väkevyyttä pidä sinun käsissäs oleman.

32. Thy sons and thy daughters shall be given unto another people, and thine eyes shall look, and fail with longing for them all the day long: and there shall be no might in thine hand.

33. Sinun maas hedelmän ja kaikki sinun työs se kansa syö, jota et tunne, ja sinun täytyy ainoastansa vääryyttä kärsiä ja sorrettuna olla koko sinun elinaikanas.
34. Ja sinä tulet mielettömäksi niistä, mitä silmäs näkevät.

35. Herra lyö sinua pahoilla paisumilla polvissas ja pohkeissas, niin ettes taida parantua jalkapöydästä niin pääs lakeen asti.

36. Herra antaa sinun ja sinun kuninkaas, jonka itselles asettanut olet, vaeltaa sen kansan tykö, jota et sinä tunne, eikä sinun isäs, ja siellä sinä palvelet muukalaisia jumalia, puita ja kiviä.
37. Ja sinun pitää tuleman kauhistukseksi, sananlaskuksi ja jutuksi kaikkein kansain seassa, joihin Herra ajaa sinun.
38. Sinä kylvät paljo siementä peltoon, mutta tuot vähän sisälle; sillä heinäsirkat syövät sen.

33. The fruit of thy land, and all thy labours, shall a nation which thou knowest not eat up; and thou shalt be only oppressed and crushed alway:
34. So that thou shalt be mad for the sight of thine eyes which thou shalt see.
35. The LORD shall smite thee in the knees, and in the legs, with a sore botch that cannot be healed, from the sole of thy foot unto the top of thy head.
36. The LORD shall bring thee, and thy king which thou shalt set over thee, unto a nation which neither thou nor thy fathers have known; and there shalt thou serve other gods, wood and stone.
37. And thou shalt become an astonishment, a proverb, and a byword, among all nations whither the LORD shall lead thee.
38. Thou shalt carry much seed out into the field, and shalt gather but little in; for the locust shall consume it.

39. Viinamäen sinä istutat ja ruokkoat, mutta et saa siitä juoda viinaa, et myös koota; sillä madot sen syövät.

40. Öljypuita on sinulla kaikissa sinun maas paikoissa, mutta ei sinun pidä voiteleman sinuas öljyllä; sillä öljypuus revitään ylös.

41. Poikia ja tyttäriä sinä siität, ja et kuitenkaan niitä nautitse; sillä ne viedään vangittuna pois.

42. Kaikki sinun puus ja maas hedelmän omistavat sirkat .

43. Muukalainen, joka sinun tykönäs on, ylennetään sinun ylitses, ja on alati ylinnä; mutta sinä alennetaan ja alati alinna olet.

44. Hän lainaa sinulle, mutta ei sinä voi hänelle lainata. Hän on pää, ja sinun pitää hännän oleman.

45. Ja kaikki nämät kiroukset tulevat sinun päälles ja sinua vainoovat, ja sinuun sattuvat, siihenasti ettäs hukut; ettes Herran sinun Jumalas ääntä kuullut, pitääkses hänen käskynsä ja säätynsä, jotka hän sinulle on käskenyt.

39. Thou shalt plant vineyards, and dress them, but shalt neither drink of the wine, nor gather the grapes; for the worms shall eat them.

40. Thou shalt have olive trees throughout all thy coasts, but thou shalt not anoint thyself with the oil; for thine olive shall cast his fruit.

41. Thou shalt beget sons and daughters, but thou shalt not enjoy them; for they shall go into captivity.

42. All thy trees and fruit of thy land shall the locust consume.

43. The stranger that is within thee shall get up above thee very high; and thou shalt come down very low.

44. He shall lend to thee, and thou shalt not lend to him: he shall be the head, and thou shalt be the tail.

45. Moreover all these curses shall come upon thee, and shall pursue thee, and overtake thee, till thou be destroyed; because thou hearkenedst not unto the voice of the LORD thy God, to keep his commandments and his statutes which

he commanded thee:

46. Sentähden ovat ne sinussa merkiksi ja ihmeiksi ja sinun siemenessäs ijankaikkisesti,

46. And they shall be upon thee for a sign and for a wonder, and upon thy seed for ever.

47. Ettes palvellut Herraa sinun Jumalaas iloisella ja riemuisella sydämellä, koska sinulla kaikkinaista kyllä oli.

47. Because thou servedst not the LORD thy God with joyfulness, and with gladness of heart, for the abundance of all things;

48. Ja sinun pitää palveleman vihollisias, jotka Herra lähettää sinun päälles, nälässä ja janossa, alastomuudessa ja kaikkinaisessa puutteessa. Ja hän panee sinun kaulaas rautaisen ikeen, siihenasti että hän sinun hukuttaa.

48. Therefore shalt thou serve thine enemies which the LORD shall send against thee, in hunger, and in thirst, and in nakedness, and in want of all things: and he shall put a yoke of iron upon thy neck, until he have destroyed thee.

49. Herra lähettää kansan sinun päälles taampaa maailman äärestä, niinkuin kotka lentäis, kansan, jonka puhetta et sinä ymmärrä,

49. The LORD shall bring a nation against thee from far, from the end of the earth, as swift as the eagle flieth; a nation whose tongue thou shalt not understand;

50. Häpeemättömän kansan, joka ei karta vanhaa eikä armaitse nuorukaista,

50. A nation of fierce countenance, which shall not regard the person of the old, nor shew favour to the young:

51. Ja syö karjas hedelmän ja maas hedelmän, siihenasti ettäs hukut, eikä jätä sinulle mitäkään jyvistä,

51. And he shall eat the fruit of thy cattle, and the fruit of thy land, until thou be destroyed: which also shall not leave thee either corn,

viinasta, öljystä, karjan eli lammasten hedelmästä, siihenasti että hän sinun kadottaa,

wine, or oil, or the increase of thy kine, or flocks of thy sheep, until he have destroyed thee.

52. Ja ahdistaa sinua kaikissa porteissas, siihenasti että hän kukistaa maahan korkiat ja vahvat muuris, joihin sinä luotat, kaikissa maakunnissas; ja sinä ahdistetaan kaikissa porteissas, koko sinun maassas, jonka Herra sinun Jumalas sinulle antanut on.

52. And he shall besiege thee in all thy gates, until thy high and fenced walls come down, wherein thou trustedst, throughout all thy land: and he shall besiege thee in all thy gates throughout all thy land, which the LORD thy God hath given thee.

53. Sinun täytyy syödä ruumiis hedelmän, poikais ja tytärtes lihan, jotka Herra sinun Jumalas sinulle antanut on, siinä ahdistuksessa ja vaivassa, jolla sinun vihollises sinua ahdistavat.

53. And thou shalt eat the fruit of thine own body, the flesh of thy sons and of thy daughters, which the LORD thy God hath given thee, in the siege, and in the straitness, wherewith thine enemies shall distress thee:

54. Se mies, joka ennen sangen herkullisesti ja hekumassa teidän seassanne eli, ei pidä suoman veljellensä ja vaimollensa, joka on hänen sylissänsä, ja sille joka on vielä jäänyt hänen pojistansa, jääneitä tähteitänsä,

54. So that the man that is tender among you, and very delicate, his eye shall be evil toward his brother, and toward the wife of his bosom, and toward the remnant of his children which he shall leave:

55. Annettaa jonkun niistä hänen poikainsa lihasta, jota hän syö; ettei

55. So that he will not give to any of them of the flesh of his children whom he shall eat: because he

hänellä mitäkään muuta ole kaikesta hyvyydestänsä siinä ahdistuksessa ja vaivassa, jolla vihollises ahdistaa sinua kaikissa porteissas.

hath nothing left him in the siege, and in the straitness, wherewith thine enemies shall distress thee in all thy gates.

56. Vaimo teidän seassanne, joka ennen herkullisesti ja hekumassa elänyt on, niin ettei hän malttanut jalkaansa laskea maan päälle herkun ja hekuman tähden, ei pidä suoman miehellensä, joka hänen sylissänsä lepää, ja pojallensa ja tyttärellensä

56. The tender and delicate woman among you, which would not adventure to set the sole of her foot upon the ground for delicateness and tenderness, her eye shall be evil toward the husband of her bosom, and toward her son, and toward her daughter,

57. Jälkimmäisiä, jotka hänen kohdustansa lähteneet ovat, eikä myös poikiansa joita hän synnyttää; sillä hän syö ne kaikkein tarvetten puuttumisessa salaisesti, siinä ahdistuksessa ja vaivassa, jolla vihollises ahdistavat sinua porteissas.

57. And toward her young one that cometh out from between her feet, and toward her children which she shall bear: for she shall eat them for want of all things secretly in the siege and straitness, wherewith thine enemy shall distress thee in thy gates.

58. Elles pidä ja tee kaikkia näitä lain sanoja, jotka tässä kirjassa ovat kirjoitetut, niin että pelkäät tätä kunniallista ja peljättävää nimeä, Herraa sinun Jumalaas;

58. If thou wilt not observe to do all the words of this law that are written in this book, that thou mayest fear this glorious and fearful name, THE LORD THY GOD;

59. Niin Herra ihmeelliseksi tekee sinun ja sinun siemenes rangaistuk-

59. Then the LORD will make thy plagues wonderful, and the plagues of thy seed, even great plagues,

set, suurilla ja pitkällisillä vitsauksilla, pahoilla ja pitkällisillä taudeilla,

and of long continuance, and sore sicknesses, and of long continuance.

60. Ja kääntää sinun päälles kaikki naiset Egyptin taudit, joita pelkäsit, ja ne pitää sinuun tarttuman.

60. Moreover he will bring upon thee all the diseases of Egypt, which thou wast afraid of; and they shall cleave unto thee.

61. Siihen myös kaikki sairaudet ja kaikki rangaistukset, jotka ei kirjoitetut ole tässä lakiraamatussa, laskee Herra sinun päälles, siihenasti ettäs hukut.

61. Also every sickness, and every plague, which is not written in the book of this law, them will the LORD bring upon thee, until thou be destroyed.

62. Ja teistä, jotka ennen olitte niinkuin tähdet taivaassa paljouden tähden, jää vähäinen kansa, ettes kuullut Herran sinun Jumalas ääntä.

62. And ye shall be left few in number, whereas ye were as the stars of heaven for multitude; because thou wouldest not obey the voice of the LORD thy God.

63. Ja tapahtuu, että niinkuin Herra ennen iloitsi teistä, teille hyvää tehdessänsä ja enentäissänsä teitä, niin Herra on iloitseva teistä, hukuttaissansa ja kadottaissansa teitä; ja te syöstään siitä maasta pois, jota te menette omistamaan.

63. And it shall come to pass, that as the LORD rejoiced over you to do you good, and to multiply you; so the LORD will rejoice over you to destroy you, and to bring you to nought; and ye shall be plucked from off the land whither thou goest to possess it.

64. Ja Herra hajoittaa sinun kaikkein kansain sekaan, yhdestä maan

64. And the LORD shall scatter thee among all people, from the one end of the earth even unto the other;

äärestä toiseen; ja siellä sinä palvelet muukalaisia jumalia, joita et sinä tunne, eikä isäskään, kantoja ja kiviä.

65. Siihen myös ei pidä sinulla sen kansan seassa yhtään vahvaa kotoa oleman, eikä jalkais pöytä yhtään lepoa saaman; sillä Herra antaa sinulle siellä vapisevaisen sydämen, hiveltyneet silmät ja murheellisen mielen,

66. Niin että sinun elämäs riippuu sinun edessäs: yöllä ja päivällä sinun pitää pelkäämän ja elämästäs tietämätöin oleman.

67. Aamulla sinä sanot: ah, jospa minä ehtoosen eläisin! ehtoona sinä sanot: ah, jospa minä aamuun eläisin! sinun sydämes suuren pelvon tähden, joka sinua peljättää, ja sen tähden, jota sinun silmäs näkemän pitää.

68. Ja Herra vie sinua taas haaksilla Egyptiin sitä tietä, josta minä sanoin sinulle: ei sinun pidä häntä silleen näkemän. Ja te myytte itsenne siellä vihollisillenne palvelioiksi ja piioiksi, ja ei yhtäkään ostajaa siellä

and there thou shalt serve other gods, which neither thou nor thy fathers have known, even wood and stone.

65. And among these nations shalt thou find no ease, neither shall the sole of thy foot have rest: but the LORD shall give thee there a trembling heart, and failing of eyes, and sorrow of mind:

66. And thy life shall hang in doubt before thee; and thou shalt fear day and night, and shalt have none assurance of thy life:

67. In the morning thou shalt say, Would God it were even! and at even thou shalt say, Would God it were morning! for the fear of thine heart wherewith thou shalt fear, and for the sight of thine eyes which thou shalt see.

68. And the LORD shall bring thee into Egypt again with ships, by the way whereof I spake unto thee, Thou shalt see it no more again: and there ye shall be sold unto your

oleman pidä.

enemies for bondmen and bondwomen, and no man shall buy you.

29 luku

1. Nämät ovat liiton sanat, jonka Herra käski Moseksen tehdä Israelin lasten kanssa Moabin maassa, paitsi sitä liittoa, jonka hän heidän kanssansa teki Horebissa.

1. These are the words of the covenant, which the LORD commanded Moses to make with the children of Israel in the land of Moab, beside the covenant which he made with them in Horeb.

2. Ja Moses kutsui koko Israelin ja sanoi heille: te näitte kaikki, mitä Herra teidän silmäinne edessä teki Egyptissä Pharaolle, kaikille hänen palvelioillensa ja koko hänen maallensa:

2. And Moses called unto all Israel, and said unto them, Ye have seen all that the LORD did before your eyes in the land of Egypt unto Pharaoh, and unto all his servants, and unto all his land;

3. Ne suuren kiusaukset, jotka sinun silmäsi näkivät, ja ne suuret merkit ja ihmeelliset teot.

3. The great temptations which thine eyes have seen, the signs, and those great miracles:

4. Ja ei Herra vielä nytkään tähän päivään asti antanut teille sydäntä ymmärtämään ja silmiä näkemään ja korvia kuulemaan.

4. Yet the LORD hath not given you an heart to perceive, and eyes to see, and ears to hear, unto this day.

5. Ja minä annoin teidän vaeltaa korvessa neljäkymmentä vuotta; ei teidän vaatteenne vanhenneet yl-

5. And I have led you forty years in the wilderness: your clothes are not waxen old upon you, and thy shoe is not waxen old upon thy foot.

tänne, eikä kenkäs kuluneet jaloissas,

6. Ette syöneet leipää, ettekä myös juoneet viinaa elikkä väkevää juomaa, että te tietäisitte minun olevan Herran teidän Jumalanne.

6. Ye have not eaten bread, neither have ye drunk wine or strong drink: that ye might know that I am the LORD your God.

7. Ja kuin te tulitte tähän paikkaan, niin tuli Sihon Hesbonin kuningas ja Og Basanin kuningas sotimaan meitä vastaan, ja me löimme heidät,

7. And when ye came unto this place, Sihon the king of Heshbon, and Og the king of Bashan, came out against us unto battle, and we smote them:

8. Ja omistimme heidän maansa, ja annoimme sen Rubenilaisille ja Gadilaisille, niin myös puolelle Manassen sukukunnalle, perimiseksi.

8. And we took their land, and gave it for an inheritance unto the Reubenites, and to the Gadites, and to the half tribe of Manasseh.

9. Niin pitäkäät nyt nämät liiton sanat, ja tehkäät niiden jälkeen, että toimellisesti tekisitte kaikki mitä te teette.

9. Keep therefore the words of this covenant, and do them, that ye may prosper in all that ye do.

10. Te seisotte kaikki tänäpänä Herran teidän Jumalanne edessä: ylimmäiset teidän suvuistanne, teidän vanhimpanne, ja teidän esimiehenne, joka mies Israelissa,

10. Ye stand this day all of you before the LORD your God; your captains of your tribes, your elders, and your officers, with all the men of Israel,

11. Teidän lapsenne, teidän vaimonne, ja muukalaises joka sinun leirissäs on, sinun puus hakkaajasta niin vetes ammuntajaan asti.

11. Your little ones, your wives, and thy stranger that is in thy camp, from the hewer of thy wood unto the drawer of thy water:

12. Että sinä käyt Herran sinun Jumalas liittoon ja siihen valaan, minkä Herra sinun Jumalas teki sinun kanssas tänäpänä.

12. That thou shouldest enter into covenant with the LORD thy God, and into his oath, which the LORD thy God maketh with thee this day:

13. Että hän tänäpänä korottaa sinun itsellensä kansaksi, ja hän on sinun Jumalas niinkuin hän sanoi sinulle, ja niinkuin hän vannoi isilles, Abrahamille, Isaakille ja Jakobille.

13. That he may establish thee to day for a people unto himself, and that he may be unto thee a God, as he hath said unto thee, and as he hath sworn unto thy fathers, to Abraham, to Isaac, and to Jacob.

14. Sillä en minä tee tätä liittoa ja tätä valaa ainoastaan teidän kanssanne,

14. Neither with you only do I make this covenant and this oath;

15. Mutta sekä teidän, jotka tässä läsnä tänäpänä olette ja seisotte meidän kanssamme Herran meidän Jumalamme edessä, että myös niiden kanssa, jotka ei tässä tänäpänä meidän kanssamme ole.

15. But with him that standeth here with us this day before the LORD our God, and also with him that is not here with us this day:

16. Sillä te tiedätte, kuinka me asuimme Egyptin maalla, ja kuinka me vaelsimme pakanain lävitse, joiden kautta te vaelsitte,

16. (For ye know how we have dwelt in the land of Egypt; and how we came through the nations which ye passed by;

17. Ja näitte heidän kauhistuksensa ja epäjumalansa, kannot ja kivet, hopiat ja kullat, jotka heidän tykönänsä olivat.

17. And ye have seen their abominations, and their idols, wood and stone, silver and gold, which were among them:)

18. Ettei joku olisi teidän seassanne

18. Lest there should be among you

mies eli vaimo, elikkä perhe taikka sukukunta, jotka sydämensä tänäpänä kääntäis pois Herrasta meidän Jumalastamme, mennäksensä pois palvelemaan tämän kansan jumalia, ja tulis teille juureksi, joka kasvaa sappea ja koiruohoa.

19. Ja tapahtuisi, kuin hän kuulee nämät kirouksen sanat, että hän siunaa itsiänsä sydämestänsä, ja sanoo: rauha on minulla oleva, ehkä minä vaellan sydämeni ajatuksen jälkeen, sentähden että juopuneet janoovain kanssa hukutetaan.

20. Ei Herra ole hänelle armollinen, sillä silloin tulee suuri Herran viha ja kiivaus sen miehen päälle, ja kaikki nämät kiroukset, jotka tässä kirjassa ovat kirjoitetut, joutuvat hänen päällensä; ja Herra pyyhkii pois hänen nimensä taivaan alta.

21. Ja Herra eroittaa hänen pahuuteen kaikesta Israelin suvusta, koko tämän liiton kirousten jälkeen, joka tässä lakikirjassa on kirjoitettu.

22. Niin jälkeentulevaiset sanovat,

man, or woman, or family, or tribe, whose heart turneth away this day from the LORD our God, to go and serve the gods of these nations; lest there should be among you a root that beareth gall and wormwood;

19. And it come to pass, when he heareth the words of this curse, that he bless himself in his heart, saying, I shall have peace, though I walk in the imagination of mine heart, to add drunkenness to thirst:

20. The LORD will not spare him, but then the anger of the LORD and his jealousy shall smoke against that man, and all the curses that are written in this book shall lie upon him, and the LORD shall blot out his name from under heaven.

21. And the LORD shall separate him unto evil out of all the tribes of Israel, according to all the curses of the covenant that are written in this book of the law:

22. So that the generation to come of your children that shall rise up

teidän lapsenne, jotka jälkeenne tulevat, ja vieraat, jotka kaukaiselta maalta tulevat, kuin he näkevät tämän maan rangaistukset ja sairaudet, joilla Herra lyö heitä siinä,

after you, and the stranger that shall come from a far land, shall say, when they see the plagues of that land, and the sicknesses which the LORD hath laid upon it;

23. Että hän on polttanut koko heidän maansa tulikivellä ja suolalla, niin ettei sitä kylvetä eikä se vihota, eikä myös yhtäkään ruohoa käy hänestä ylös, niinkuin Sodoma, Gomorra, Adama ja Zeboim olivat kukistetut maahan, jotka Herra vihassansa ja hirmuisuudessansa ylösalaisin kukisti;

23. And that the whole land thereof is brimstone, and salt, and burning, that it is not sown, nor beareth, nor any grass groweth therein, like the overthrow of Sodom, and Gomorrah, Admah, and Zeboim, which the LORD overthrew in his anger, and in his wrath:

24. Niin kaikki kansat sanovat: miksi Herra niin teki tälle maakunnalle? mikä on tämä suuri hänen julmuutensa viha?

24. Even all nations shall say, Wherefore hath the LORD done thus unto this land? what meaneth the heat of this great anger?

25. Silloin sanotaan: että he hylkäsivät Herran isäinsä Jumalan liiton, jonka hän teki heidän kanssansa, kuin hän heidät johdatti Egyptin maalta,

25. Then men shall say, Because they have forsaken the covenant of the LORD God of their fathers, which he made with them when he brought them forth out of the land of Egypt:

26. Ja ovat menneet ja muita jumalia palvelleet, ja kumartaneet niitä, senkaltaisia jumalia, joita ei he tun-

26. For they went and served other gods, and worshipped them, gods whom they knew not, and whom he had not given unto them:

teneet, ja jotka ei heille mitään antaneet.

27. Sentähden on Herran viha julmistunut tämän maan päälle, niin että hän antoi tulla heidän päällensä kaikki kiroukset, jotka tässä kirjassa kirjoitetut ovat.

27. And the anger of the LORD was kindled against this land, to bring upon it all the curses that are written in this book:

28. Ja Herra on heidät hävittänyt heidän maastansa suuressa vihassa, julmuudessa ja närkästyksessä, ja on heidät heittänyt vieraasen maahan, niinkuin hän tänäpänä tehnyt on.

28. And the LORD rooted them out of their land in anger, and in wrath, and in great indignation, and cast them into another land, as it is this day.

29. Niin salaiset asiat ovat Herran meidän Jumalamme edessä; mutta ne ilmoitetut ovat meillä ja meidän lapsillamme alati, että meidän kaikki nämät lain sanat tekemän pitää.

29. The secret things belong unto the LORD our God: but those things which are revealed belong unto us and to our children for ever, that we may do all the words of this law.

30 luku

1. Ja pitää tapahtuman, kuin kaikki nämät tulevat sinun päälles, siunaus eli kirous, jotka minä panin sinun etees, ja sinä rupeet ne panemaan sydämees, kaikkein pakanain

1. And it shall come to pass, when all these things are come upon thee, the blessing and the curse, which I have set before thee, and thou shalt call them to mind among all the nations, whither the LORD

keskellä, kuhunka Herra sinun Jumalas sinun on ajanut;

thy God hath driven thee,

2. Ja sinä käännyt Herran sinun Jumalas tykö, olemaan kuuliainen hänen äänellensä kaikissa niissä, mitkä minä sinulle tänäpänä käsken, sinä ja sinun lapses, kaikesta sydämestäs ja kaikesta sielustas;

2. And shalt return unto the LORD thy God, and shalt obey his voice according to all that I command thee this day, thou and thy children, with all thine heart, and with all thy soul;

3. Niin Herra sinun Jumalas kääntää sinun vankiutes, ja armahtaa sinua, ja tuo jälleen ja kokoo sinun kaikista kansoista, joihin Herra sinun Jumalas sinun hajoittanut on.

3. That then the LORD thy God will turn thy captivity, and have compassion upon thee, and will return and gather thee from all the nations, whither the LORD thy God hath scattered thee.

4. Jos sinä olisit ajettu taivaan ääriin, niin Herra sinun Jumalas kokoo sinun, ja tuo sinun sieltä,

4. If any of thine be driven out unto the outmost parts of heaven, from thence will the LORD thy God gather thee, and from thence will he fetch thee:

5. Ja Herra sinun Jumalas johdattaa sinun siihen maahan, jonka isäs omistaneet ovat, ja sinä se omistat; ja hän tekee hyvää sinulle, ja enentää sinun enempi kuin sinun isäs.

5. And the LORD thy God will bring thee into the land which thy fathers possessed, and thou shalt possess it; and he will do thee good, and multiply thee above thy fathers.

6. Ja Herra sinun Jumalas ympärileikkaa sinun sydämes ja siemens sydämen, rakastamaan Herraa sinun Jumalaas kaikesta sydämestäs

6. And the LORD thy God will circumcise thine heart, and the heart of thy seed, to love the LORD thy God with all thine heart, and with

ja kaikesta sielustas, että eläisit.
7. Mutta kaikki nämät kiroukset antaa Herra sinun Jumalas tulla sinun vihollistes päälle, ja kaikkein niiden päälle, jotka sinua vihaavat ja vainoovat.
8. Ja sinä käännyt ja kuulet Herran äänen, tehdäkses kaikki hänen käskynsä, jotka minä sinulle tänäpänä käsken.
9. Ja Herra sinun Jumalas antaa sinulle onnen kaikissa kättes töissä, kohtus hedelmässä, karjas hedelmässä, ja maas hedelmässä, että ne sinulle menestyisivät; sillä Herra kääntää itsensä riemuitsemaan sinusta sinulle hyväksi, niinkuin hän isistäs iloitsi.
10. Että Herran sinun Jumalas äänelle kuuliainen olet, ja pidät hänen käskynsä ja säätynsä, jotka ovat kirjoitetut tässä lakikirjassa, koskas palajat Herran sinun Jumalas tykö kaikesta sydämestäs ja kaikesta sielustas.
11. Sillä tämä käsky, kuin minä sinulle tänäpänä käsken, ei ole sinulta salattu, eikä myös kaukana,

all thy soul, that thou mayest live.
7. And the LORD thy God will put all these curses upon thine enemies, and on them that hate thee, which persecuted thee.
8. And thou shalt return and obey the voice of the LORD, and do all his commandments which I command thee this day.
9. And the LORD thy God will make thee plenteous in every work of thine hand, in the fruit of thy body, and in the fruit of thy cattle, and in the fruit of thy land, for good: for the LORD will again rejoice over thee for good, as he rejoiced over thy fathers:
10. If thou shalt hearken unto the voice of the LORD thy God, to keep his commandments and his statutes which are written in this book of the law, and if thou turn unto the LORD thy God with all thine heart, and with all thy soul.
11. For this commandment which I command thee this day, it is not hidden from thee, neither is it far

off.

12. Eikä myös taivaassa, että sanoisit: kuka astuu ylös taivaasen, ja tuo meille sen, kuullaksemme sitä ja tehdäksemme sen jälkeen?

12. It is not in heaven, that thou shouldest say, Who shall go up for us to heaven, and bring it unto us, that we may hear it, and do it?

13. Eikä myös ole tuolla puolella merta, että sanoisit: kuka menis meren ylitse noutamaan meille sen, kuullaksemme sitä, ja tehdäksemme sen jälkeen?

13. Neither is it beyond the sea, that thou shouldest say, Who shall go over the sea for us, and bring it unto us, that we may hear it, and do it?

14. Sillä se sana on sangen läsnä sinun tykönäs, sinun suussas, ja sinun sydämessäs, että sen tekisit.

14. But the word is very nigh unto thee, in thy mouth, and in thy heart, that thou mayest do it.

15. Katso, minä panin tänäpänä sinun etees elämän ja hyvän, niin myös kuoleman ja pahan,

15. See, I have set before thee this day life and good, and death and evil;

16. Siinä kuin minä tänäpänä käsken, että rakastat Herraa sinun Jumalaas, ja vaellat hänen teissänsä, ja pidät hänen käskynsä, säätynsä ja oikeutensa; että saisit elää ja enettäisiin, ja Herra sinun Jumalas siunais sinua siinä maassa, kuhunkas menet, sitä omistamaan.

16. In that I command thee this day to love the LORD thy God, to walk in his ways, and to keep his commandments and his statutes and his judgments, that thou mayest live and multiply: and the LORD thy God shall bless thee in the land whither thou goest to possess it.

17. Mutta jos sinä käännät sydämes, ja et ole kuuliainen, vaan annat vietellä sinus, niin että kumarrat vieraita jumalia ja palvelet

17. But if thine heart turn away, so that thou wilt not hear, but shalt be drawn away, and worship other gods, and serve them;

heitä;

18. Niin teen minä teille tänäpänä tiettäväksi, että teidän pitää peräti hukkaantuman, ja ei kauvan pysymän siinä maassa, johonkas menet Jordanin ylitse, sitä omistamaan.

19. Minä otan tänäpänä taivaan ja maan todistajaksi teistä, että minä panin teidän eteenne elämän ja kuoleman, siunauksen ja kirouksen; niin valitse elämä, että sinä ja sinun siemenes eläisit,

20. Ettäs rakastaisit Herraa sinun Jumalaas ja kuulisit hänen äänтänsä, ja riippuisit hänessä kiinni; sillä hän on sinun elämäs ja sinun pitkä ikäs, että pysyisit siinä maassa, jonka Herra isilles, Abrahamille, Isaakille ja Jakobille vannoi, heille antaaksensa.

18. I denounce unto you this day, that ye shall surely perish, and that ye shall not prolong your days upon the land, whither thou passest over Jordan to go to possess it.

19. I call heaven and earth to record this day against you, that I have set before you life and death, blessing and cursing: therefore choose life, that both thou and thy seed may live:

20. That thou mayest love the LORD thy God, and that thou mayest obey his voice, and that thou mayest cleave unto him: for he is thy life, and the length of thy days: that thou mayest dwell in the land which the LORD sware unto thy fathers, to Abraham, to Isaac, and to Jacob, to give them.

31 luku

1. Ja Moses meni ja puhui nämät sanat koko Israelin kanssa,

2. Ja sanoi heille: minä olen

1. And Moses went and spake these words unto all Israel.

2. And he said unto them, I am an hundred and twenty years old this

tänäpänä sadan ja kahdenkymmenen ajastaikainen, en minä voi enää käydä ulos ja sisälle; siihen on Herra myös sanonut minulle: ei sinun pidä menemän tämän Jordanin ylitse.

day; I can no more go out and come in: also the LORD hath said unto me, Thou shalt not go over this Jordan.

3. Herra sinun Jumalas käy itse sinun edelläs, hän itse hukuttaa nämät pakanat sinun edestäs, niin että sinä omistat heitä. Josua käy sinun edelläs sen ylitse, niinkuin Herra on sanonut.

3. The LORD thy God, he will go over before thee, and he will destroy these nations from before thee, and thou shalt possess them: and Joshua, he shall go over before thee, as the LORD hath said.

4. Ja Herra tekee heille, niinkuin hän teki Sihonille ja Ogille Amorilaisten kuninkaille ja heidän maallensa, jotka hän on hukuttanut.

4. And the LORD shall do unto them as he did to Sihon and to Og, kings of the Amorites, and unto the land of them, whom he destroyed.

5. Koska Herra antaa heidät teidän käteenne, niin tehkäät heidän kanssansa kaikkein käskyin jälkeen, jotka minä teille olen käskenyt.

5. And the LORD shall give them up before your face, that ye may do unto them according unto all the commandments which I have commanded you.

6. Olkaat vahvat ja hyvässä turvassa, älkäät peljästykö ja kauhistuko heidän edessänsä; sillä Herra sinun Jumalas itse vaeltaa sinun kanssas; ei hän jätä sinua, eikä hylkää sinua.

6. Be strong and of a good courage, fear not, nor be afraid of them: for the LORD thy God, he it is that doth go with thee; he will not fail thee, nor forsake thee.

7. Ja Moses kutsui Josuan, ja sanoi

7. And Moses called unto Joshua,

hänelle koko Israelin silmäin edessä: ole vahva ja hyvässä turvassa, sillä sinä johdatat tämän kansan siihen maahan, jonka Herra heidän isillensä vannonut on heille antaaksensa, ja sinä jaat tämän heille perimiseksi heidän keskellänsä.

and said unto him in the sight of all Israel, Be strong and of a good courage: for thou must go with this people unto the land which the LORD hath sworn unto their fathers to give them; and thou shalt cause them to inherit it.

8. Mutta Herra, joka itse käy sinun edelläs, on sinun kanssas; ei hän jätä sinua, eikä myös hylkää sinua: älä pelkää, älä myös hämmästy.

8. And the LORD, he it is that doth go before thee; he will be with thee, he will not fail thee, neither forsake thee: fear not, neither be dismayed.

9. Ja Moses kirjoitti tämän lain ja antoi sen papeille, Levin pojille, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, ja kaikille Israelin vanhimmille.

9. And Moses wrote this law, and delivered it unto the priests the sons of Levi, which bare the ark of the covenant of the LORD, and unto all the elders of Israel.

10. Ja Moses käski heille ja sanoi: aina joka seitsemän vuoden perästä, kun vapaa vuosi alkaa, lehtimajan juhlana,

10. And Moses commanded them, saying, At the end of every seven years, in the solemnity of the year of release, in the feast of tabernacles,

11. Kuin koko Israel tulee osoittamaan itsensä Herran sinun Jumalas eteen, siihen paikkaan, minkä hän valitsee, pitää sinun kuuluttaman

11. When all Israel is come to appear before the LORD thy God in the place which he shall choose, thou shalt read this law before all Israel in their hearing.

tämän lain koko Israelin edessä heidän korvainsa kuullen.

12. Kokoo kansa sekä miehet että vaimot, lapset ja muukalaiset, jotka sinun porteissas ovat, kuulemaan ja oppimaan ja pelkäämään Herraa teidän Jumalaanne, pitämään ja tekemään kaikki tämän lain sanat.

12. Gather the people together, men, and women, and children, and thy stranger that is within thy gates, that they may hear, and that they may learn, and fear the LORD your God, and observe to do all the words of this law:

13. Ja että heidän lapsensa, jotka ei sitä tiedä, kuulisivat myös ja oppisivat pelkäämään Herraa teidän Jumalaanne kaikkena teidän elinaikananne, kuin te elätte siinä maassa, johon te menette Jordanin ylitse sitä omistamaan.

13. And that their children, which have not known any thing, may hear, and learn to fear the LORD your God, as long as ye live in the land whither ye go over Jordan to possess it.

14. Ja Herra sanoi Mosekselle: katso, sinun aikas, jona sinä kuolet, on juuri läsnä; kutsu Josua, ja seisokaat seurakunnan majassa, että minä antaisin hänelle käskyn. Ja Moses meni Josuan kanssa, ja he seisoivat seurakunnan majassa.

14. And the LORD said unto Moses, Behold, thy days approach that thou must die: call Joshua, and present yourselves in the tabernacle of the congregation, that I may give him a charge. And Moses and Joshua went, and presented themselves in the tabernacle of the congregation.

15. Ja Herra ilmestyi majassa, pilven patsaassa, ja pilven patsas seisoi majan ovella.

15. And the LORD appeared in the tabernacle in a pillar of a cloud: and the pillar of the cloud stood over

the door of the tabernacle.

16. Ja Herra sanoi Mosekselle: katso, sinun pitää lepäämän isäis kanssa; ja tämä kansa nousee ja juoksee huoruuteen maan epäjumalain jälkeen, kuhun he menevät, hylkäävät minun, ja rikkovat sen liiton, jonka minä tein heidän kanssansa.

16. And the LORD said unto Moses, Behold, thou shalt sleep with thy fathers; and this people will rise up, and go a whoring after the gods of the strangers of the land, whither they go to be among them, and will forsake me, and break my covenant which I have made with them.

17. Niin minun vihani silloin julmistuu heidän päällensä, ja minä hylkään heitä ja peitän kasvoni heidä edestänsä, että he hukutetaan, ja paljo pahuutta ja ahdistusta käy heidän päällensä; ja he sanovat sinä päivänä: eikö nämät pahuudet ole tapahtuneet minulle, ettei minun Jumalani ole minun kanssani?

17. Then my anger shall be kindled against them in that day, and I will forsake them, and I will hide my face from them, and they shall be devoured, and many evils and troubles shall befall them; so that they will say in that day, Are not these evils come upon us, because our God is not among us?

18. Mutta minä peräti peitän kasvoni kasvoni sillä ajalla, kaiken sen pahuuden tähden, jonka he tehneet ovat, että he ovat itsensä kääntäneet muiden jumalain tykö.

18. And I will surely hide my face in that day for all the evils which they shall have wrought, in that they are turned unto other gods.

19. Niin kirjoittakaat nyt teillenne tämä virsi, ja opettakaat se Israelin lapsille, asettakaat se heidän suuhunsa, että tämä virsi olis minulle todistajaksi Israelin lapsia vastaan.

19. Now therefore write ye this song for you, and teach it the children of Israel: put it in their mouths, that this song may be a witness for me against the children

of Israel.

20. Sillä minä johdata heidät siihen maahan, jonka minä vannoin heidän isillensä, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa. Ja kuin he syövät ja tulevat ravituiksi ja lihavaksi, kääntävät he teitänsä muiden jumalain tykö, ja palvelevat niitä, ja pilkkaavat minua ja rikkovat minun liittoni.

20. For when I shall have brought them into the land which I sware unto their fathers, that floweth with milk and honey; and they shall have eaten and filled themselves, and waxen fat; then will they turn unto other gods, and serve them, and provoke me, and break my covenant.

21. Ja kuin suuri pahuus ja ahdistus käsittää heidät, niin tämä virsi vastaa heitä todistukseksi, sillä ei sitä pidä unhotettaman heidän siemenensä suussa; sillä minä tiedän heidän ajatuksensa, joita he tänäpänä ajattelevat, ennen kuin minä johdatan heitä siihen maahan, josta minä vannonut olen.

21. And it shall come to pass, when many evils and troubles are befallen them, that this song shall testify against them as a witness; for it shall not be forgotten out of the mouths of their seed: for I know their imagination which they go about, even now, before I have brought them into the land which I sware.

22. Ja Moses kirjoitti tämän virren sinä päivänä, ja opetti sen Israelin lapsille.

22. Moses therefore wrote this song the same day, and taught it the children of Israel.

23. Ja käski Josualle Nunin pojalle, ja sanoi: ole vahva ja urhoollinen, sillä sinä johdatat Israelin lapset siihen maahan, josta minä vannoin heille: ja minä olen sinun kanssas.

23. And he gave Joshua the son of Nun a charge, and said, Be strong and of a good courage: for thou shalt bring the children of Israel into the land which I sware unto

them: and I will be with thee.

24. Kuin Moses oli nämät lain sanat kirjoittanut kirjaan, ja ne lopettanut,

24. And it came to pass, when Moses had made an end of writing the words of this law in a book, until they were finished,

25. Käski hän Leviläisille, jotka Herran liitonarkkia kantoivat, sanoen:

25. That Moses commanded the Levites, which bare the ark of the covenant of the LORD, saying,

26. Ottakaat tämä lakikirja ja laskekaat Herran teidän Jumalanne liitonarkin sivulle, että se olis siinä todistukseksi sinua vastaan.

26. Take this book of the law, and put it in the side of the ark of the covenant of the LORD your God, that it may be there for a witness against thee.

27. Sillä minä tunnen sinun tottelemattomuutes ja niskuruutes: katso, tänäpänä minun vielä eläissäni teidän kanssanne, olette te tottelemattomat Herraa vastaan, kuinka paljo enemmin minun kuolemani jälkeen?

27. For I know thy rebellion, and thy stiff neck: behold, while I am yet alive with you this day, ye have been rebellious against the LORD; and how much more after my death?

28. Niin kootkaat minun eteeni kaikki vanhimmat teidän sukukunnissanne ja teidän esimiehenne, että minä puhuisin nämät sanat heidän korvainsa kuullen ja ottaisin taivaan ja maan todistajaksi heitä vastaan.

28. Gather unto me all the elders of your tribes, and your officers, that I may speak these words in their ears, and call heaven and earth to record against them.

29. Sillä minä tiedän, että te minun

29. For I know that after my death

kuolemani jälkeen peräti turmellaan, ja poikkeette siltä tieltä, jonka minä teille käskenyt olen; niin teille tapahtuu onnettomuus viimeisillä ajoilla, että teitte pahaa Herran silmäin edessä ja vihoititte hänen teidän kättenne töiden kautta.
30. Niin Moses puhui koko Israelin seurakunnan kuullen tämän veisun sanat hamaan loppuun asti.

ye will utterly corrupt yourselves, and turn aside from the way which I have commanded you; and evil will befall you in the latter days; because ye will do evil in the sight of the LORD, to provoke him to anger through the work of your hands.
30. And Moses spake in the ears of all the congregation of Israel the words of this song, until they were ended.

32 luku

1. Kuulkaat te taivaat, minä puhun, ja maa kuulkaan minun suuni sanoja.
2. Minun oppini tiukkukaan niinkuin sade, minun puheeni vuotakaan niinkuin kaste, niinkuin sade vihannon päälle ja niinkuin pisarat ruohon päälle.
3. Sillä minä ylistän Herran nimeä: antakaat meidän Jumalallemme suuri kunnia.
4. Hän on kallio, hänen työnsä ovat laittamattomat, sillä kaikki hänen tiensä ovat oikiat; vakaa on Jumala,

1. Give ear, O ye heavens, and I will speak; and hear, O earth, the words of my mouth.
2. My doctrine shall drop as the rain, my speech shall distil as the dew, as the small rain upon the tender herb, and as the showers upon the grass:
3. Because I will publish the name of the LORD: ascribe ye greatness unto our God.
4. He is the Rock, his work is perfect: for all his ways are judgment: a God of truth and without iniquity,

ilman kaikkea vääryyttä, hän on vanhurskas ja oikia.

just and right is he.

5. Onko hän hänen turmellut? Ei, vaan hänen lapsensa ovat heidän häpiäpilkkunsa; se on nurja ja sekaseurainen suku.

5. They have corrupted themselves, their spot is not the spot of his children: they are a perverse and crooked generation.

6. Niinköstä te Herralle maksatte, hullu ja tyhmä kansa? Eikö hän ole sinun Isäs ja sinun Lunastajas, joka sinun luonut ja valmistanut on?

6. Do ye thus requite the LORD, O foolish people and unwise? is not he thy father that hath bought thee? hath he not made thee, and established thee?

7. Muista muinaisia aikoja, ymmärrä vuosikaudet suvusta sukuun; kysy isältäs, ja hän ilmoittaa sinulle, ja vanhimmiltas, niin he sinulle sanovat.

7. Remember the days of old, consider the years of many generations: ask thy father, and he will shew thee; thy elders, and they will tell thee.

8. Kuin kaikkein korkein jakoi pakanat ja hajoitti ihmisten lapset, silloin hän laski kansain maan rajat, Israelin lasten luvun jälkeen.

8. When the most High divided to the nations their inheritance, when he separated the sons of Adam, he set the bounds of the people according to the number of the children of Israel.

9. Sillä Herran osa on hänen oma kansansa, Jakob on hänen perimisensä nuora.

9. For the LORD'S portion is his people; Jacob is the lot of his inheritance.

10. Hän löysi hänen erämaassa ja hirmuisessa suuressa itkukorvessa. Hän vei hänen ympäri, hän opetti

10. He found him in a desert land, and in the waste howling wilder-

hänen ymmärtämään ja varjeli häntä niinkuin silmäteräänsä,

11. Niinkuin kotka kehoittelee pesäänsä ja laukuilee poikainsa päällä, levittää siipensä, ottaa kunkin heistä ja kantaa siipeinsä päällä,
12. Niin Herra yksinänsä talutti häntä, ja ei ollut hänen kanssansa muuta Jumalaa.
13. Hän vei hänen hamaan maan korkeuteen, ja ruokki hänen pellon hedelmällä, ja antoi hänen imeä hunajaa kalliosta ja öljyä kovasta kivestä,

14. Voita lehmistä, ja rieskaa lampaista, ynnä karitsain lihavuuden kanssa, ja Basanin oinaat, ja lihavat kauriit, ja parhaan nisun, ja juotti hänen parhaalla viinamarjan verellä.
15. Ja Israel lihoi, tuli vikuriksi, lihavaksi, paksuksi ja väkeväksi, ja hylkäsi Jumalan, joka hänen teki, ja katsoi autuutensa kallion ylön.

ness; he led him about, he instructed him, he kept him as the apple of his eye.
11. As an eagle stirreth up her nest, fluttereth over her young, spreadeth abroad her wings, taketh them, beareth them on her wings:
12. So the LORD alone did lead him, and there was no strange god with him.
13. He made him ride on the high places of the earth, that he might eat the increase of the fields; and he made him to suck honey out of the rock, and oil out of the flinty rock;
14. Butter of kine, and milk of sheep, with fat of lambs, and rams of the breed of Bashan, and goats, with the fat of kidneys of wheat; and thou didst drink the pure blood of the grape.
15. But Jeshurun waxed fat, and kicked: thou art waxen fat, thou art grown thick, thou art covered with fatness; then he forsook God which made him, and lightly esteemed the Rock of his salvation.

16. He yllyttivät hänen kiivauteen muukalaisten kautta, kauhistusten kautta vihoittivat he hänen.
17. He uhrasivat perkeleille, eikä Jumalalle, jumalille, joita ei he tunteneet, vasta-uutisille, jotka ei ennen olleet, joita isänne ei peljänneet.
18. Kallion, joka sinun siitti, sinä hyljäsit, ja unhotit Jumalan, joka sinun loi.
19. Ja Herra näki sen, ja vihastui, poikainsa ja tyttäriensä kehoituksen tähden,
20. Ja sanoi: minä peitän kasvoni heidän edestänsä, ja katson mitä heidän viimeiseltä tapahtuu; sillä se on nurja suku ja senkaltaiset lapset, joissa ei ole uskoa.
21. He härsyttelivät minua sen kautta, joka ei ole jumala, epäjumaluutensa kautta ovat he minun vihoittaneet ja minä vihoitan heitä jälleen sen kautta, joka ei ole kansa, tyhmällä kansalla minä heitä vihoitan.

16. They provoked him to jealousy with strange gods, with abominations provoked they him to anger.
17. They sacrificed unto devils, not to God; to gods whom they knew not, to new gods that came newly up, whom your fathers feared not.
18. Of the Rock that begat thee thou art unmindful, and hast forgotten God that formed thee.
19. And when the LORD saw it, he abhorred them, because of the provoking of his sons, and of his daughters.
20. And he said, I will hide my face from them, I will see what their end shall be: for they are a very froward generation, children in whom is no faith.
21. They have moved me to jealousy with that which is not God; they have provoked me to anger with their vanities: and I will move them to jealousy with those which are not a people; I will provoke them to anger with a foolish nation.

22. Sillä tuli on syttynyt minun vihassani, ja polttaa hamaan alimaiseen helvettiin, ja kuluttaa maan, ynnä hänen hedelmänsä kanssa, ja polttaa vuorten perustukset.
23. Minä kokoon kaiken onnettomuuden heidän päällensä, minä ammun kaikki nuoleni heihin.
24. Nälästä heidän pitää hiukahtuman ja poltetaudilla kulutettaman, ja äkillisellä kuolemalla; minä lähetän metsän petoin hampaat heidän keskellensä, ja kyykärmeen myrkyn.
25. Ulkona pitää miekan heitä hävittämän ja sisällä huoneessa pelvon, sekä nuorukaiset että neitseet, imeväiset ja harmaapäät.
26. Minä sanoin: minä hävittäisin heitä, minä lakkauttaisin heidän muistonsa ihmisistä,

27. Ellen minä vihollisteni vihaa karttaisi, ettei heidän vainollisensa ylpeilisi, ja lähes sanoisi: meidän oikia kätemme on kaikki nämät tehnyt, eikä Herra.

22. For a fire is kindled in mine anger, and shall burn unto the lowest hell, and shall consume the earth with her increase, and set on fire the foundations of the mountains.
23. I will heap mischiefs upon them; I will spend mine arrows upon them.
24. They shall be burnt with hunger, and devoured with burning heat, and with bitter destruction: I will also send the teeth of beasts upon them, with the poison of serpents of the dust.
25. The sword without, and terror within, shall destroy both the young man and the virgin, the suckling also with the man of gray hairs.
26. I said, I would scatter them into corners, I would make the remembrance of them to cease from among men:
27. Were it not that I feared the wrath of the enemy, lest their adversaries should behave themselves strangely, and lest they should say, Our hand is high, and the LORD hath not done all this.

28. Sillä se on kansa, jossa ei mitään neuvoa ole, eikä ymmärrystä.

28. For they are a nation void of counsel, neither is there any understanding in them.

29. Jospa he taitavaiset olisivat, niin he ymmärtäisivät ja huomaitsisivat, mitä heille viimeiseltä tapahtuu.

29. O that they were wise, that they understood this, that they would consider their latter end!

30. Kuinka yksi ajais tuhatta takaa ja kaksi karkottaisi kymmenentuhatta heistä? Eikö sentähden, että heidän kallionsa on heidät myynyt? ja Herra on heidät sulkenut?

30. How should one chase a thousand, and two put ten thousand to flight, except their Rock had sold them, and the LORD had shut them up?

31. Sillä ei ole meidän kalliomme niinkuin heidän kallionsa, ja meidän vihollisemme ovat meidän tuomarimme.

31. For their rock is not as our Rock, even our enemies themselves being judges.

32. Sillä heidän viinapuunsa on Sodoman viinapuusta ja Gomorran pelloista, heidän viinamarjansa myrkylliset viinamarjat, heillä ovat karvahimmat marjat.

32. For their vine is of the vine of Sodom, and of the fields of Gomorrah: their grapes are grapes of gall, their clusters are bitter:

33. Heidän viinansa on lohikärmeen kiukkuvahto, ja kyykärmetten hirmullinen myrkky.

33. Their wine is the poison of dragons, and the cruel venom of asps.

34. Eikö se liene kätketty minun tykönäni? ja sinetillä lukittu minun tavaroissani?

34. Is not this laid up in store with me, and sealed up among my treasures?

35. Minun on kosto, minä kostan, heidän jalkansa pitää ajallansa

35. To me belongeth vengeance, and recompence; their foot shall

kompastuman; sillä heidän kadotuksensa aika on läsnä, ja mikä heille tarjontelee, se rientää.

slide in due time: for the day of their calamity is at hand, and the things that shall come upon them make haste.

36. Sillä Herra tuomitsee kansansa, ja armahtaa palveliaansa; sillä hän näkee, että käsi on poissa, ja ei ole mitään tallella pidetty eikä jätetty.

36. For the LORD shall judge his people, and repent himself for his servants, when he seeth that their power is gone, and there is none shut up, or left.

37. Ja pitää sanottaman: kussa heidän Jumalansa ovat? heidän kallionsa, johonka he uskalsivat?

37. And he shall say, Where are their gods, their rock in whom they trusted,

38. Joiden lihavimmat uhrit he söivät, ja joivat viinan heidän juomauhristansa, nouskaan ne ja auttakaan teitä ja varjelkaan teitä.

38. Which did eat the fat of their sacrifices, and drank the wine of their drink offerings? let them rise up and help you, and be your protection.

39. Nähkäät nyt, että minä itse olen, ja ei ole jumalia minun kanssani. Minä kuoletan ja teen eläväksi, minä lyön ja minä parannan, ja ei kenkään ole, joka minun käsistäni vapahtaa.

39. See now that I, even I, am he, and there is no god with me: I kill, and I make alive; I wound, and I heal: neither is there any that can deliver out of my hand.

40. Sillä minä nostan käteni taivaasen ja sanon: minä elän ijankaikkisesti.

40. For I lift up my hand to heaven, and say, I live for ever.

41. Kuin minä hion miekkani niinkuin pitkäisen leimauksen, ja minun

41. If I whet my glittering sword,

käteni rupee rangaistukseen, niin minä koston maksan minun vihollisilleni, ja niille palkitsen, jotka minua vihaavat.

and mine hand take hold on judgment; I will render vengeance to mine enemies, and will reward them that hate me.

42. Minä juotan nuoleni verellä, ja miekkani pitää lihaa syömän tapettuiden verestä, ja vangittuiden ja vihollisten paljastetusta päästä.

42. I will make mine arrows drunk with blood, and my sword shall devour flesh; and that with the blood of the slain and of the captives, from the beginning of revenges upon the enemy.

43. Riemuitkaat te kaikki, jotka olette hänen kansansa; sillä hän kostaa palveliainsa veren. Ja kostaa vihollisillensa, ja sovittaa maansa ja kansansa.

43. Rejoice, O ye nations, with his people: for he will avenge the blood of his servants, and will render vengeance to his adversaries, and will be merciful unto his land, and to his people.

44. Ja Moses tuli ja puhui kaikki nämät veisun sanat tämän kansan kuullen, hän ja Josua Nunin poika.

44. And Moses came and spake all the words of this song in the ears of the people, he, and Hoshea the son of Nun.

45. Ja Moses päätti kaikki nämät sanat koko Israelille,

45. And Moses made an end of speaking all these words to all Israel:

46. Ja sanoi heille: pankaat sydämeenne kaikki ne sanat, jotka minä teille tänäpänä todistin, että te käskisitte teidän lapsianne, tekemään

46. And he said unto them, Set your hearts unto all the words which I testify among you this day, which ye shall command your children to observe to do, all the words

ja pitämään kaikki tämän lain sanat.

of this law.

47. Sillä ei siinä ole teille yhtään turhaa sanaa, vaan se on teidän elämänne; ja ne sanat pitentävät teidän ikänne maan päällä, johon te menette Jordanin ylitse, omistamaan sitä.

47. For it is not a vain thing for you; because it is your life: and through this thing ye shall prolong your days in the land, whither ye go over Jordan to possess it.

48. Ja Herra puhui Mosekselle sinä päivänä, ja sanoi:

48. And the LORD spake unto Moses that selfsame day, saying,

49. Mene tälle Abarimin vuorelle, Nebon vuorelle, joka on Moabin maalla Jerihon kohdalla, ja katsele Kanaanin maata, jonka minä Israelin lapsille omaksi annan.

49. Get thee up into this mountain Abarim, unto mount Nebo, which is in the land of Moab, that is over against Jericho; and behold the land of Canaan, which I give unto the children of Israel for a possession:

50. Sinun pitää kuoleman vuorella, johonkas menet, ja koottaman kansas tykö, niinkuin veljeskin Aaron kuoli Horin vuorella, ja koottiin kansan tykö,

50. And die in the mount whither thou goest up, and be gathered unto thy people; as Aaron thy brother died in mount Hor, and was gathered unto his people:

51. Että te olette rikkoneet minua vastaan Israelin lasten seassa, riitaveden tykönä Kadeksessa Sinin korvessa: ettette minua pyhittäneet Israelin lasten seassa.

51. Because ye trespassed against me among the children of Israel at the waters of Meribah-Kadesh, in the wilderness of Zin; because ye sanctified me not in the midst of the children of Israel.

52. Sillä sinä näet maan kohdastansa; vaan ei sinun pidä siihen maahan tuleman, jonka minä Israelin lapsille annan.

52. Yet thou shalt see the land before thee; but thou shalt not go thither unto the land which I give the children of Israel.

33 luku

1. Ja tämä on siunaus, jolla Moses Jumalan mies siunasi Israelin lapsia ennen kuolemaansa,

1. And this is the blessing, wherewith Moses the man of God blessed the children of Israel before his death.

2. Ja sanoi: Herra on tullut Sinaista, ja noussut heille Seiristä, ja ilmestynyt Paranin vuorelta, ja on tullut kymmenentuhannen pyhän kanssa, ja tulinen laki hänen oikiassa kädessänsä heidän tykönsä.

2. And he said, The LORD came from Sinai, and rose up from Seir unto them; he shined forth from mount Paran, and he came with ten thousands of saints: from his right hand went a fiery law for them.

3. Hän myös rakastaa kansoja; kaikki hänen pyhänsä ovat sinun kädessäs, ja he asettavat itsensä sinun jalkais juureen, ja ottavat opin sinun sanoistas.

3. Yea, he loved the people; all his saints are in thy hand: and they sat down at thy feet; every one shall receive of thy words.

4. Moses on meille käskenyt lain, Jakobin sukukunnalle perimisen.

4. Moses commanded us a law, even the inheritance of the congregation of Jacob.

5. Ja hän oli Kuningas oikeudessa; kansan päämiehet hän kokosi yhteen, ynnä Israelin sukukuntain

5. And he was king in Jeshurun, when the heads of the people and the tribes of Israel were gathered

kanssa.
6. Ruben eläkään, ja älkään kuolko, ja hänen kansansa olkoon luettava.
7. Tämä on Juudalle siunaus: ja hän sanoi: kuule Herra Juudan ääntä, ja johdata häntä kansansa tykö; ja hänen kätensä sotii puolestansa, sinä olet apu vastoin hänen vihollisiansa.
8. Ja hän sanoi Leville: sinun täydellisyytes ja sinun valkeutes olkoon sinun pyhän miehes tykönä, jota sinä kiusasit Massassa, ja saatit hänen riitelemään riitaveden tykönä.
9. Joka sanoo isällensä ja äidillensä: en minä nähnyt heitä, ja ei tunne veljiänsä, eikä tiedä pojistansa; ne pitävät sinun sanas, ja kätkevät sinun liittos.

10. He opettavat sinun oikeuksias Jakobille ja Israelille sinun lakis, he kantavat suitsutusta sinun nenäs eteen, ja kaikkinaiset uhrit uhraavat sinun alttarillas.
11. Siunaa Herra hänen voimansa ja anna hänen kättensä työ sinulle kelvata; riko heidän lanteensa,

together.
6. Let Reuben live, and not die; and let not his men be few.
7. And this is the blessing of Judah: and he said, Hear, LORD, the voice of Judah, and bring him unto his people: let his hands be sufficient for him; and be thou an help to him from his enemies.
8. And of Levi he said, Let thy Thummim and thy Urim be with thy holy one, whom thou didst prove at Massah, and with whom thou didst strive at the waters of Meribah;
9. Who said unto his father and to his mother, I have not seen him; neither did he acknowledge his brethren, nor knew his own children: for they have observed thy word, and kept thy covenant.
10. They shall teach Jacob thy judgments, and Israel thy law: they shall put incense before thee, and whole burnt sacrifice upon thine altar.
11. Bless, LORD, his substance, and accept the work of his hands: smite through the loins of them that rise

jotka karkaavat häntä vastaan ja häntä vihaavat, niin ettei he voisi ojentaa heitänsä.

against him, and of them that hate him, that they rise not again.

12. Ja BenJaminille sanoi hän: Herran rakkaat pitää asuman turvallisesti hänen tykönänsä; hän suojelee heitä kaiken päivän, ja hän asuu heidän hartioidensa välillä.

12. And of Benjamin he said, The beloved of the LORD shall dwell in safety by him; and the LORD shall cover him all the day long, and he shall dwell between his shoulders.

13. Ja hän sanoi Josephille: hänen maansa olkoon siunattu Herralta, parhaista taivaan hedelmistä, kasteesta, ja syvyydestä, joka makaa alla.

13. And of Joseph he said, Blessed of the LORD be his land, for the precious things of heaven, for the dew, and for the deep that coucheth beneath,

14. Siinä olkoon ihanimmat hedelmät auringosta, ja ihanimmat kypsät hedelmät kuusta,

14. And for the precious fruits brought forth by the sun, and for the precious things put forth by the moon,

15. Ja itäisten vuorten kukkuloilta, ja ijäisiltä kukkuloilta parhaat hedelmät,

15. And for the chief things of the ancient mountains, and for the precious things of the lasting hills,

16. Ja ne kalliimmat maan hedelmät, ja mitä siinä on. Hänen suosionsa, joka asuu pensaassa, tulkoon Josephin päähän, ja Natsirin päälaelle veljeinsä keskellä.

16. And for the precious things of the earth and fulness thereof, and for the good will of him that dwelt in the bush: let the blessing come upon the head of Joseph, and upon the top of the head of him that was separated from his brethren.

17. Ja hänen kauneutensa olkoon

17. His glory is like the firstling of

niinkuin esikoisen härjän, ja hänen sarvensa olkoon niinkuin yksisarvisen sarvet, joilla hän kansaa kuokkii yhteen, hamaan maailman ääriin asti; nämät ovat Ephraimin kymmenentuhatta, ja nämät Manassen tuhannet.

his bullock, and his horns are like the horns of unicorns: with them he shall push the people together to the ends of the earth: and they are the ten thousands of Ephraim, and they are the thousands of Manasseh.

18. Ja hän sanoi Sebulonille: iloitse Sebulon uloskäymisessäs, mutta sinä Isaskar iloitse majoissas.

18. And of Zebulun he said, Rejoice, Zebulun, in thy going out; and, Issachar, in thy tents.

19. Heidän pitää kutsuman kansaa vuorelle ja siellä vanhurskauden uhria uhraaman; sillä he imevät meren kyllyyden ja santaan kätketyt tavarat.

19. They shall call the people unto the mountain; there they shall offer sacrifices of righteousness: for they shall suck of the abundance of the seas, and of treasures hid in the sand.

20. Ja hän sanoi Gadille: siunattu olkoon se, joka levittää Gadin, hän asuu niinkuin hotka jalopeura, ja ryöstää sekä käsivarren että päänlaen.

20. And of Gad he said, Blessed be he that enlargeth Gad: he dwelleth as a lion, and teareth the arm with the crown of the head.

21. Ja hän katsoi itsellensä ensimäisen osan maasta, että hän siinä lainopettajalta annetussa osassa olis surutoin; kuitenkin tuli hän kansan päämiesten kanssa, ja teki Herran vanhurskautta, ja hänen oikiutensa Israelin kanssa.

21. And he provided the first part for himself, because there, in a portion of the lawgiver, was he seated; and he came with the heads of the people, he executed the justice of the LORD, and his judgments with Israel.

22. Ja Danille sanoi hän: Dan niinkuin jalopeuran penikka, joka karkaa Basanista.

23. Ja Naphtalille sanoi hän: Naphtalilla on yltäkyllä, mitä hänen mielensä tekee, ja hän täytetään Herran siunauksella, lännen ja etelän pitää hänen omistaman.

24. Ja Asserille sanoi hän: Asser olkoon siunattu pojissa, hän olkoon veljillensä otollinen, ja kastakaan jalkansa öljyyn.

25. Rauta ja vaski olkoon sinun kenkäs; ja niinkuin sinun ikäs, niin myös sinun väkevyytes lisääntyy.

26. Ei yhtään ole niinkuin oikeuden Jumala, joka istuu taivaassa, hän olkoon sinun auttajas, ja hänen kunniansa on pilvissä.

27. Jumalan asuinsia on alusta, ijankaikkisten käsivartten alla. Ja hän ajaa ulos sinun vihollises sinun edestäs ja sanoo: ole hukutettu.

28. Israel asuu levollisesti yksinänsä, ja Jakobin silmä katsoo sen maan päälle, jossa jyviä ja viinaa on, siihen myös taivaat kastetta

22. And of Dan he said, Dan is a lion's whelp: he shall leap from Bashan.

23. And of Naphtali he said, O Naphtali, satisfied with favour, and full with the blessing of the LORD: possess thou the west and the south.

24. And of Asher he said, Let Asher be blessed with children; let him be acceptable to his brethren, and let him dip his foot in oil.

25. Thy shoes shall be iron and brass; and as thy days, so shall thy strength be.

26. There is none like unto the God of Jeshurun, who rideth upon the heaven in thy help, and in his excellency on the sky.

27. The eternal God is thy refuge, and underneath are the everlasting arms: and he shall thrust out the enemy from before thee; and shall say, Destroy them.

28. Israel then shall dwell in safety alone: the fountain of Jacob shall be upon a land of corn and wine; also his heavens shall drop down dew.

vuodattavat.

29. Autuas olet sinä Israel: kuka on sinun kaltaises? O sinä kansa, joka Herrassa autuaaksi tulet, joka sinun apus kilpi ja sinun kunnias miekka on. Vihollises valhettelevat sinulle, ja sinä astelet heidän kukkulainsa päällä.

29. Happy art thou, O Israel: who is like unto thee, O people saved by the LORD, the shield of thy help, and who is the sword of thy excellency! and thine enemies shall be found liars unto thee; and thou shalt tread upon their high places.

34 luku

1. Ja Moses meni Moabin kedoilta ja astui Nebon vuorelle, Pisgan kukkulalle, joka on Jerihon kohdalla; ja Herra osoitti hänelle kaiken Gileadin maan Daniin asti,

1. And Moses went up from the plains of Moab unto the mountain of Nebo, to the top of Pisgah, that is over against Jericho. And the LORD shewed him all the land of Gilead, unto Dan,

2. Ja koko Naphtalin ja Ephraimin ja Manassen maan, ja kaiken Juudan maan viimeiseen mereen asti,

2. And all Naphtali, and the land of Ephraim, and Manasseh, and all the land of Judah, unto the utmost sea,

3. Ja etelämaan, ja aukian kedon Palmukaupungin Jerihon tykönä, hamaan Zoariin asti.

3. And the south, and the plain of the valley of Jericho, the city of palm trees, unto Zoar.

4. Ja Herra sanoi hänelle: tämä on se maa, jonka minä Abrahamille, Isaakille ja Jakobille vannoin ja sanoin: minä annan sen sinun siemenelles; sinä näit sen nyt silmilläs,

4. And the LORD said unto him, This is the land which I sware unto Abraham, unto Isaac, and unto Jacob, saying, I will give it unto thy seed: I have caused thee to see it

vaan et sinä sinne tule.

with thine eyes, but thou shalt not go over thither.

5. Ja Moses Herran palvelia kuoli siellä Moabin maalla, Herran sanan jälkeen.

5. So Moses the servant of the LORD died there in the land of Moab, according to the word of the LORD.

6. Ja hän hautasi hänen laaksoon, Moabin maalla, Peorin huoneen kohdalla. Ja ei ole yksikään saanut tietää hänen hautaansa tähän päivään asti.

6. And he buried him in a valley in the land of Moab, over against Bethpeor: but no man knoweth of his sepulchre unto this day.

7. Ja Moses oli sadan ja kahdenkymmenen ajastaikainen, kuin hän kuoli; ei hänen silmänsä olleet pimenneet, ja hänen elämänsä neste ei ollut lakastunut.

7. And Moses was an hundred and twenty years old when he died: his eye was not dim, nor his natural force abated.

8. Ja Israelin lapset itkivät Mosesta Moabin kedoilla kolmekymmentä päivää; ja itku- ja valituspäivät Moseksesta täytettiin.

8. And the children of Israel wept for Moses in the plains of Moab thirty days: so the days of weeping and mourning for Moses were ended.

9. Mutta Josua Nunin poika oli täytetty taidon hengellä, sillä Moses oli kätensä laskenut hänen päällensä; ja Israelin lapset olivat kuuliaiset hänelle ja tekivät niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt.

9. And Joshua the son of Nun was full of the spirit of wisdom; for Moses had laid his hands upon him: and the children of Israel hearkened unto him, and did as the LORD commanded Moses.

10. Ja sitte ei yhtään prophetaa

10. And there arose not a prophet

noussut Israelissa niinkuin Moses, jonka Herra tunsi kasvoista niin kasvoihin,

since in Israel like unto Moses, whom the LORD knew face to face,

11. Kaikkinaisissa tunnustähdeissa ja ihmeissä, joita Herra hänen lähetti tekemään Egyptin maalla Pharaolle ja kaikille hänen palvelioillensa, koko hänen maallensa,

11. In all the signs and the wonders, which the LORD sent him to do in the land of Egypt to Pharaoh, and to all his servants, and to all his land,

12. Ja kaikessa väkevässä kädessä, ja kaikissa suurissa peljättävissä töissä, jotka Moses teki koko Israelin silmäin edessä.

12. And in all that mighty hand, and in all the great terror which Moses shewed in the sight of all Israel.

JOOSUAN KIRJA

1 luku

1. Ja tapahtui Moseksen Herran palvelian kuoleman jälkeen, että Herra puhui Josualle Nunin pojalle, Moseksen palvelialle, sanoen:
2. Minun palveliani Moses on kuollut; niin nouse nyt ja matkusta tämän Jordanin ylitse, sinä ja kaikki tämä kansa, siihen maahan, kuin minä annan Israelin lapsille.
3. Kaiken sian minä annan teille, kussa teidän jalkanne käyvät, niinkuin minä Mosekselle sanonut olen.
4. Korvesta ja tästä Libanonista suuren Phratin virtaan asti, koko Hetiläisten maan, niin isoon mereen länteen päin, pitää teidän maanne rajat oleman.

5. Ei kenkään voi sinua vastaan seisoa koko elinaikanas: niinkuin minä olin Moseksen kanssa, niin olen minä myös sinun kanssas; en minä hylkää sinua enkä luovu sinusta.
6. Ole rohkia ja vahvista sinuas, sillä

1. Now after the death of Moses the servant of the LORD it came to pass, that the LORD spake unto Joshua the son of Nun, Moses' minister, saying,
2. Moses my servant is dead; now therefore arise, go over this Jordan, thou, and all this people, unto the land which I do give to them, even to the children of Israel.
3. Every place that the sole of your foot shall tread upon, that have I given unto you, as I said unto Moses.
4. From the wilderness and this Lebanon even unto the great river, the river Euphrates, all the land of the Hittites, and unto the great sea toward the going down of the sun, shall be your coast.
5. There shall not any man be able to stand before thee all the days of thy life: as I was with Moses, so I will be with thee: I will not fail thee, nor forsake thee.
6. Be strong and of a good courage:

sinun pitää tälle kansalle maan jakaman, josta minä vannoin heidän isillensä, sen heille antaakseni.
7. Ainoastaan ole rohkia ja vahvista sinuas juuri hyvin, ettäs pitäisit kaiken lain ja tekisit sen jälkeen, kuin Moses minun palveliani sinulle käski; älä siitä harhaile oikialle eikä vasemmalle puolelle, ettäs toimellisesti tekisit kaikissa missä sinä vaellat.
8. Ei pidä tämän lakiraamatun tuleman sinun suustas pois, vaan ajattele sitä yötä ja päivää, ettäs kaikki sen jälkeen pitäisit ja tekisit, kuin siinä on kirjoitettu; sillä niin sinä menestyt kaikissa sinun teissäs ja kaikki työs toimellisesti päätät.

9. Enkö minä käskenyt sinun olla rohkian ja vahvistaa itses? Älä pelkää, älä myös hämmästy, sillä Herra sinun Jumalas on sinun kanssas kaikissa sinun aivoituksissas.
10. Silloin käski Josua kansan päämiehiä ja sanoi:
11. Käykäät leirin lävitse ja käskekäät kansaa, sanoen: valmistakaat teille evästä, sillä kolmannen päivän perästä

for unto this people shalt thou divide for an inheritance the land, which I sware unto their fathers to give them.
7. Only be thou strong and very courageous, that thou mayest observe to do according to all the law, which Moses my servant commanded thee: turn not from it to the right hand or to the left, that thou mayest prosper whithersoever thou goest.
8. This book of the law shall not depart out of thy mouth; but thou shalt meditate therein day and night, that thou mayest observe to do according to all that is written therein: for then thou shalt make thy way prosperous, and then thou shalt have good success.
9. Have not I commanded thee? Be strong and of a good courage; be not afraid, neither be thou dismayed: for the LORD thy God is with thee whithersoever thou goest.
10. Then Joshua commanded the officers of the people, saying,
11. Pass through the host, and command the people, saying, Prepare you victuals; for within three days ye shall

pitää teidän käymän tämän Jordanin ylitse, että te joutuisitte maata omistamaan, jonka Herra teidän Jumalanne teille antaa omistaaksenne sitä.

pass over this Jordan, to go in to possess the land, which the LORD your God giveth you to possess it.

12. Ja Josua puhui Rubenilaisille, Gadilaisille ja puolelle Manassen sukukunnalle, sanoen;

12. And to the Reubenites, and to the Gadites, and to half the tribe of Manasseh, spake Joshua, saying,

13. Muistakaat se sana, jonka Moses Herran palvelia teille käski, sanoen: Herra teidän Jumalanne saatti teidät lepoon ja antoi teille tämän maan.

13. Remember the word which Moses the servant of the LORD commanded you, saying, The LORD your God hath given you rest, and hath given you this land.

14. Teidän emäntänne, lapsenne, ja karjanne jättäkäät siihen maahan, minkä Moses teille antoi, tällä puolella Jordania. Vaan teidän pitää käymän veljeinne edellä varustettuina, kaikki ne jotka vahvat miehet ovat, ja auttaman heitä,

14. Your wives, your little ones, and your cattle, shall remain in the land which Moses gave you on this side Jordan; but ye shall pass before your brethren armed, all the mighty men of valour, and help them;

15. Siihenasti että Herra teidän veljillenne antaa levon, niinkuin teillekin, että hekin omistaisivat sen maan, jonka Herra teidän Jumalanne heille antaa; sitte pitää teidän palajaman omalle maallenne ja omistaman sen, minkä Moses Herran palvelia teille antoi, tällä puolella Jordania auringon nousemiseen päin.

15. Until the LORD have given your brethren rest, as he hath given you, and they also have possessed the land which the LORD your God giveth them: then ye shall return unto the land of your possession, and enjoy it, which Moses the LORD'S servant gave you on this side Jordan toward the sunrising.

16. Ja he vastasivat Josualle ja sanoivat: kaikki mitä meille käskenyt olet, sen me teemme, ja kuhunkas ikänä lähetät meidät, sinne me menemme.

16. And they answered Joshua, saying, All that thou commandest us we will do, and whithersoever thou sendest us, we will go.

17. Niinkuin me olemme olleet Mosekselle kaikissa kuuliaiset, niin olemme sinullekin kuuliaiset; ainoastaan olkoon Herra sinun Jumalas sinun kanssas, niinkuin hän oli Moseksen kanssa.

17. According as we hearkened unto Moses in all things, so will we hearken unto thee: only the LORD thy God be with thee, as he was with Moses.

18. Jokainen, joka asettaa itsensä sinun suutas vastaan ja ei ole kuuliainen sinun sanoilles kaikissa mitä käsket, hänen pitää kuoleman; ainoastansa ole rohkia ja vahvista sinuas.

18. Whosoever he be that doth rebel against thy commandment, and will not hearken unto thy words in all that thou commandest him, he shall be put to death: only be strong and of a good courage.

2 luku

1. Ja Josua Nunin poika lähetti salaisesti kaksi vakoojaa Sittimistä, sanoen: menkäät ja katselkaat maata ja Jerihoa. Niin he läksivät matkaan ja tulivat porton huoneeseen, jonka nimi oli Rahab, ja lepäsivät siellä.

1. And Joshua the son of Nun sent out of Shittim two men to spy secretly, saying, Go view the land, even Jericho. And they went, and came into an harlot's house, named Rahab, and lodged there.

2. Mutta se ilmoitettiin Jerihon kuninkaalle, sanoen: katso, tänä yönä tulivat tänne miehet Israelin lapsista, va-

2. And it was told the king of Jericho, saying, Behold, there came men in hither to night of the children of Israel

koomaan maata.
3. Niin lähetti Jerihon kuningas Rahabin tykö, sanoen: tuo ne miehet ulos, jotka sinun tykös, sinun huoneesees tulivat, sillä he ovat tulleet vakoomaan kaikkea maata.
4. Mutta vaimo otti molemmat miehet ja kätki heidät, ja sanoi näin: miehet tulivat minun tyköni, vaan en minä tietänyt, kusta he olivat.
5. Ja kuin portti pimeässä pantiin kiinni, niin ne miehet läksivät ulos; enkä minä tiedä, kuhunka he menivät. Ajakaat nopiasti heitä takaa, niin heidät saatte kiinni.

6. Mutta hän oli käskenyt heidän astua katon päälle ja oli peittänyt heidät pellavain varsilla, jotka hän oli hajoittanut katolle.
7. Ja miehet ajoivat heitä takaa, Jordanin tietä hamaan luotuspaikkaan; ja portti pantiin kiinni, sitte kohta kuin he läksivät, jotka heitä ajoivat takaa.

8. Mutta ennen kuin miehet panivat levätä, meni hän katolle heidän tykönsä,

to search out the country.
3. And the king of Jericho sent unto Rahab, saying, Bring forth the men that are come to thee, which are entered into thine house: for they be come to search out all the country.
4. And the woman took the two men, and hid them, and said thus, There came men unto me, but I wist not whence they were:
5. And it came to pass about the time of shutting of the gate, when it was dark, that the men went out: whither the men went I wot not: pursue after them quickly; for ye shall overtake them.
6. But she had brought them up to the roof of the house, and hid them with the stalks of flax, which she had laid in order upon the roof.
7. And the men pursued after them the way to Jordan unto the fords: and as soon as they which pursued after them were gone out, they shut the gate.
8. And before they were laid down, she came up unto them upon the roof;

9. Ja sanoi miehille: minä tiedän, että Herra antaa teille tämän maan; sillä teidän pelkonne on langennut meidän päällemme, ja koko maan asuvaiset ovat hämmästyneet teidän kasvoinne edessä.

9. And she said unto the men, I know that the LORD hath given you the land, and that your terror is fallen upon us, and that all the inhabitants of the land faint because of you.

10. Sillä me olemme kuulleet, kuinka Herra kuivasi Punaisen meren vedet teidän edestänne lähteissänne Egyptistä, ja mitä te olette tehneet nille kahdelle Amorilaisten kuninkaalle, jotka olivat tuolla puolella Jordania, Sihonille ja Ogille, jotka te tapoitte.

10. For we have heard how the LORD dried up the water of the Red sea for you, when ye came out of Egypt; and what ye did unto the two kings of the Amorites, that were on the other side Jordan, Sihon and Og, whom ye utterly destroyed.

11. Kuin me sen kuulimme, niin meidän sydämemme raukesi, ja ei ole yhdelläkään rohkeutta teidän edessänne; sillä Herra teidän Jumalanne on Jumala ylhäällä taivaissa ja alhaalla maassa.

11. And as soon as we had heard these things, our hearts did melt, neither did there remain any more courage in any man, because of you: for the LORD your God, he is God in heaven above, and in earth beneath.

12. Niin vannokaat nyt minulle Herran kautta, sillä minä tein armon teidän kohtaanne, että te myös teette armon minun isäni huoneelle ja annatte minulle totuuden merkin,

12. Now therefore, I pray you, swear unto me by the LORD, since I have shewed you kindness, that ye will also shew kindness unto my father's house, and give me a true token:

13. Että te jätätte elämään minun isäni, ja äitini, ja veljeni, ja sisareni, ja kaikki jotka heidän omansa ovat ja vapahdatte meidän sielumme kuole-

13. And that ye will save alive my father, and my mother, and my brethren, and my sisters, and all that they have, and deliver our lives from death.

masta.

14. Ja miehet sanoivat hänelle: meidän sielumme kuolkaan teidän edestänne, jolles vaan petä tätä meidän asiaamme, jollemme tee armoa ja totuutta sinua kohtaan, kuin Herra tämän maan meille antaa.

14. And the men answered her, Our life for yours, if ye utter not this our business. And it shall be, when the LORD hath given us the land, that we will deal kindly and truly with thee.

15. Ja hän laski heidät köydellä akkunasta alas; sillä hänen huoneensa oli kaupungin muurissa, ja hän asui juuri muurissa.

15. Then she let them down by a cord through the window: for her house was upon the town wall, and she dwelt upon the wall.

16. Ja hän sanoi heille: menkäät vuorelle, ettei ne teitä kohtaisi, jotka ajavat teitä takaa, ja olkaat siellä lymyssä kolme päivää, niinkauvan että takaa-ajajat palajavat, ja menkäät sitte tietänne.

16. And she said unto them, Get you to the mountain, lest the pursuers meet you; and hide yourselves there three days, until the pursuers be returned: and afterward may ye go your way.

17. Ja miehet sanoivat hänelle: vapaat me olemme tästä valastas, jolla meitä vannotit.

17. And the men said unto her, We will be blameless of this thine oath which thou hast made us swear.

18. Katso, kuin maahan sisälle tulemme, niin sinun pitää ripustaman tämän punaisen köyden akkunaan, josta meidät laskit alas, ja sinun pitää kokooman tykös huoneesees isäs ja äitis ja veljes ja koko isäs huoneen.

18. Behold, when we come into the land, thou shalt bind this line of scarlet thread in the window which thou didst let us down by: and thou shalt bring thy father, and thy mother, and thy brethren, and all thy father's household, home unto thee.

19. Mutta jos joku käy huonees ovesta

19. And it shall be, that whosoever

ulos, hänen verensä olkoon oman päänsä päällä, ja me olemme viattomat; ja joka ikänä sinun kanssas huoneessa on, hänen verensä olkoon meidän päämme päällä, jos jonkun käsi häneen sattuu.

shall go out of the doors of thy house into the street, his blood shall be upon his head, and we will be guiltless: and whosoever shall be with thee in the house, his blood shall be on our head, if any hand be upon him.

20. Vaan jos sinä petät tämän meidän asiamme, niin me olemme vapaat sinun valastas, jolla meitä vannottanut olet.

20. And if thou utter this our business, then we will be quit of thine oath which thou hast made us to swear.

21. Hän vastasi: olkoon niinkuin te sanotte; ja päästi heidät menemään, ja he menivät pois; ja hän ripusti punaisen köyden akkunaan.

21. And she said, According unto your words, so be it. And she sent them away, and they departed: and she bound the scarlet line in the window.

22. Ja he menivät pois, ja tulivat vuorelle ja olivat siellä kolme päivää, niinkauvan että ne palasivat, jotka heitä ajoivat takaa, jotka etsivät heitä kaikilla teillä, ja ei löytäneet.

22. And they went, and came unto the mountain, and abode there three days, until the pursuers were returned: and the pursuers sought them throughout all the way, but found them not.

23. Niin ne molemmat miehet palasivat, sittekuin he olivat astuneet vuorelta alas, menivät ylitse, ja tulivat Josuan Nunin pojan tykö ja juttelivat hänelle kaikki, mitä heille tapahtunut oli.

23. So the two men returned, and descended from the mountain, and passed over, and came to Joshua the son of Nun, and told him all things that befell them:

24. Ja he sanoivat Josualle: Herra on antanut meidän käsiimme koko maan,

24. And they said unto Joshua, Truly the LORD hath delivered into our

sillä kaikki maan asuvaiset ovat hämmästyneet meidän edessämme.

hands all the land; for even all the inhabitants of the country do faint because of us.

3 luku

1. Ja Josua nousi aamulla varhain, ja he matkustivat Sittimistä ja tulivat Jordaniin asti, hän ja kaikki Israelin lapset ja he olivat siinä yötä ennenkuin he matkustivat ylitse.

1. And Joshua rose early in the morning; and they removed from Shittim, and came to Jordan, he and all the children of Israel, and lodged there before they passed over.

2. Ja tapahtui kolmen päivän perästä, että päämiehet menivät leirin lävitse,

2. And it came to pass after three days, that the officers went through the host;

3. Ja käskivät kansalle, sanoen: kuin te näette Herran teidän Jumalanne liitonarkin, ja papit Leviläiset kantavat sitä, niin matkustakaat te myös siastanne ja seuratkaat sitä,

3. And they commanded the people, saying, When ye see the ark of the covenant of the LORD your God, and the priests the Levites bearing it, then ye shall remove from your place, and go after it.

4. Kuitenkin niin että teidän välillänne ja hänen on liki kahdentuhannen kyynärän pituus siaa; eikä teidän pidä tuleman häntä juuri lähes, että te tietäisitte tien, jota teidän pitää matkustaman; sillä ette ennen ole sitä tietä vaeltaneet:

4. Yet there shall be a space between you and it, about two thousand cubits by measure: come not near unto it, that ye may know the way by which ye must go: for ye have not passed this way heretofore.

5. Ja Josua sanoi kansalle: pyhittäkäät

5. And Joshua said unto the people,

teitänne, sillä huomenna tekee Herra ihmeellisen työn teidän keskellänne.
6. Ja Josua puhui papeille, sanoen: ottakaat liitonarkki ja menkäät kansan edellä; niin he ottivat liitonarkin ja menivät kansan edellä.

7. Ja Herra sanoi Josualle: tänäpänä rupeen minä tekemään sinun suureksi koko Israelin edessä, että he tietäisivät, että niinkuin minä olin Moseksen kanssa, niin minä olen myös sinun kanssas.
8. Ja käske pappeja, jotka kantavat liitonarkkia, ja sano: kuin te tulette Jordanin vetten ääreen, niin seisahtukaat Jordanissa.

9. Ja Josua sanoi Israelin lapsille: astukaat tänne ja kuulkaat Herran teidän Jumalanne sanaa.
10. Ja Josua sanoi: siitä tietäkäät elävän Jumalan olevan teidän seassanne, ja että hän kaiketi ajaa pois teidän edestänne Kanaanilaiset, Hetiläiset, Heviläiset, Pheresiläiset, Gergesiläiset, Amorilaiset ja Jebusilaiset:

Sanctify yourselves: for to morrow the LORD will do wonders among you.
6. And Joshua spake unto the priests, saying, Take up the ark of the covenant, and pass over before the people. And they took up the ark of the covenant, and went before the people.
7. And the LORD said unto Joshua, This day will I begin to magnify thee in the sight of all Israel, that they may know that, as I was with Moses, so I will be with thee.

8. And thou shalt command the priests that bear the ark of the covenant, saying, When ye are come to the brink of the water of Jordan, ye shall stand still in Jordan.
9. And Joshua said unto the children of Israel, Come hither, and hear the words of the LORD your God.
10. And Joshua said, Hereby ye shall know that the living God is among you, and that he will without fail drive out from before you the Canaanites, and the Hittites, and the Hivites, and the Perizzites, and the Girgashites, and the Amorites, and the Jebusites.

11. Katso, kaiken maailman hallitsian liitonarkki menee Jordanissa teidän edellänne.

12. Niin ottakaat nyt teille kaksitoistakymmentä miestä Israelin sukukunnista, jokaisesta sukukunnasta yksi mies.

13. Ja pitää tapahtuman, että kuin papit, jotka kantavat Herran, kaiken maailman hallitsian arkkia, laskevat jalkansa Jordanin veteen, niin se vesi, joka Jordanissa ylimmäiseltä puolelta juoksee, eroittaa itsensä, niin että se seisoo yhdessä läjässä.

14. Ja koska kansa läksi majoistansa menemään Jordanin yli, ja papit kantoivat liitonarkkia kansan edellä,

15. Ja kuin arkin kantajat tulivat Jordaniin, ja pappein, arkin kantajain jalat kastuivat veden syrjään, (ja Jordan oli täynnä partaaseen saakka kaiken elonajan).

16. Niin seisoi se vesi, joka ylimmäiseltä puolelta juoksee, koottuna yh-

11. Behold, the ark of the covenant of the Lord of all the earth passeth over before you into Jordan.

12. Now therefore take you twelve men out of the tribes of Israel, out of every tribe a man.

13. And it shall come to pass, as soon as the soles of the feet of the priests that bear the ark of the LORD, the Lord of all the earth, shall rest in the waters of Jordan, that the waters of Jordan shall be cut off from the waters that come down from above; and they shall stand upon an heap.

14. And it came to pass, when the people removed from their tents, to pass over Jordan, and the priests bearing the ark of the covenant before the people;

15. And as they that bare the ark were come unto Jordan, and the feet of the priests that bare the ark were dipped in the brim of the water, (for Jordan overfloweth all his banks all the time of harvest,)

16. That the waters which came down from above stood and rose up upon

dessä läjässä, sangen kaukana Adamin kaupungin puolessa, joka on Zartanin tykönä; mutta se vesi, joka juoksi alas korven mereen, nimittäin Suolaiseen mereen, väheni ja juoksi pois; niin meni kansa yli Jerihon kohdalla.

an heap very far from the city Adam, that is beside Zaretan: and those that came down toward the sea of the plain, even the salt sea, failed, and were cut off: and the people passed over right against Jericho.

17. Ja papit, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, seisoivat kuivan päällä, asetetut Jordanin keskellä ja koko Israel kävi kuivan päällä sen lävitse, siihenasti että kaikki kansa tuli Jordanin ylitse.

17. And the priests that bare the ark of the covenant of the LORD stood firm on dry ground in the midst of Jordan, and all the Israelites passed over on dry ground, until all the people were passed clean over Jordan.

4 luku

1. Ja kun kaikki kansa oli tullut Jordanin yli, puhui Herra Josualle, sanoen:

1. And it came to pass, when all the people were clean passed over Jordan, that the LORD spake unto Joshua, saying,

2. Ottakaat teillenne kansasta kaksitoistakymmentä miestä, jokaisesta sukukunnasta yksi mies,

2. Take you twelve men out of the people, out of every tribe a man,

3. Ja käskekäät heitä, sanoen: ottakaat teille keskeltä tätä Jordania, siitä paikasta, jossa pappein jalat seisovat alallansa, kaksitoistakymmentä kiveä, ja viekäät ne kanssanne ylitse ja jät-

3. And command ye them, saying, Take you hence out of the midst of Jordan, out of the place where the priests' feet stood firm, twelve stones, and ye shall carry them over with you,

täkäät ne siihen majaan, jossa te tätä yötä pidätte.

4. Niin kutsui Josua kaksitoistakymmentä miestä, jotka hän oli valmistanut Israelin lapsista, jokaisesta sukukunnasta yhden miehen.

5. Ja Josua sanoi heille: menkäät Herran teidän Jumalanne arkin edellä keskelle Jordania, ja jokainen nostakaan yhden kiven olallensa, Israelin lasten sukukuntain luvun jälkeen,

6. Että ne olisivat merkiksi teidän seassanne, kuin teidän lapsenne tästedes kysyvät ja sanovat: mihinkä nämät kivet teille?

7. Että silloin sanoisitte heille: Jordanin vesi jakausi Herran liitonarkin edestä; sen mennessä Jordanin ylitse jakausi Jordanin vesi; ja nämät kivet pitää oleman Israelin lapsille ijankaikkiseksi muistoksi.

8. Niin Israelin lapset tekivät niinkuin Josua heitä käski, ja kantoivat kaksitoistakymmentä kiveä keskeltä Jordania, niinkuin Herra oli Josualle sano-

and leave them in the lodging place, where ye shall lodge this night.

4. Then Joshua called the twelve men, whom he had prepared of the children of Israel, out of every tribe a man:

5. And Joshua said unto them, Pass over before the ark of the LORD your God into the midst of Jordan, and take ye up every man of you a stone upon his shoulder, according unto the number of the tribes of the children of Israel:

6. That this may be a sign among you, that when your children ask their fathers in time to come, saying, What mean ye by these stones?

7. Then ye shall answer them, That the waters of Jordan were cut off before the ark of the covenant of the LORD; when it passed over Jordan, the waters of Jordan were cut off: and these stones shall be for a memorial unto the children of Israel for ever.

8. And the children of Israel did so as Joshua commanded, and took up twelve stones out of the midst of Jordan, as the LORD spake unto Joshua,

nut, Israelin lasten sukukuntain luvun jälkeen, ja he veivät ne yli myötänsä yösiaan asti ja panivat ne siihen.

according to the number of the tribes of the children of Israel, and carried them over with them unto the place where they lodged, and laid them down there.

9. Ja Josua pystytti myös kaksitoistakymmentä kiveä keskellä Jordania, kussa pappein jalat seisoneet olivat, jotka liitonarkkia kantoivat; ja ne ovat siellä tähän päivään asti.

9. And Joshua set up twelve stones in the midst of Jordan, in the place where the feet of the priests which bare the ark of the covenant stood: and they are there unto this day.

10. Ja papit, jotka arkkia kantoivat, seisoivat keskellä Jordania, siihenasti kuin kaikki toimitettiin, mitä Herra käski Josuan kansalle sanoa, kaiken sen jälkeen minkä Moses Josualle käskenyt oli; ja kansa kiiruhti itsensä ja kävi ylitse.

10. For the priests which bare the ark stood in the midst of Jordan, until every thing was finished that the LORD commanded Joshua to speak unto the people, according to all that Moses commanded Joshua: and the people hasted and passed over.

11. Kuin kaikki kansa oli käynyt ylitse, meni myös Herran arkki ylitse, ja papit kansan eteen.

11. And it came to pass, when all the people were clean passed over, that the ark of the LORD passed over, and the priests, in the presence of the people.

12. Ja Rubenilaiset ja Gadilaiset ja puoli Manassen sukukuntaa kävivät aseinensa Israelin lasten edellä, niinkuin Moses heille sanonut oli.

12. And the children of Reuben, and the children of Gad, and half the tribe of Manasseh, passed over armed before the children of Israel, as Moses spake unto them:

13. Liki neljäkymmentä tuhatta sotaan

13. About forty thousand prepared for

hankittua kävivät Herran edellä sotaan Jerihon kedolle.

14. Sinä päivänä teki Herra Josuan suureksi koko Israelin edessä; ja he pelkäsivät häntä, niinkuin he pelkäsivät Mosesta, kaikkena hänen elinaikanansa.

15. Ja Herra puhui Josualle, sanoen:

16. Käske pappein, jotka kantavat todistuksen arkkia, astua Jordanista ylös.

17. Niin käski Josua pappeja, ja sanoi: astukaat ylös Jordanista.

18. Ja kuin papit, jotka Herran liitonarkkia kantoivat, astuivat Jordanista ylös, ja pappein jalat kävivät ylös kuivalle maalle, niin tulivat Jordanin vedet siallensa ja juoksivat niinkuin ennenkin parrastensa yli.

19. Ja se oli kymmenes päivä ensimäisessä kuussa, kuin kansa astui Jordanista ylös, ja siottivat itsensä Gilgalissa idän puolella Jerihoa.

20. Ja ne kaksitoistakymmentä kiveä,

war passed over before the LORD unto battle, to the plains of Jericho.

14. On that day the LORD magnified Joshua in the sight of all Israel; and they feared him, as they feared Moses, all the days of his life.

15. And the LORD spake unto Joshua, saying,

16. Command the priests that bear the ark of the testimony, that they come up out of Jordan.

17. Joshua therefore commanded the priests, saying, Come ye up out of Jordan.

18. And it came to pass, when the priests that bare the ark of the covenant of the LORD were come up out of the midst of Jordan, and the soles of the priests' feet were lifted up unto the dry land, that the waters of Jordan returned unto their place, and flowed over all his banks, as they did before.

19. And the people came up out of Jordan on the tenth day of the first month, and encamped in Gilgal, in the east border of Jericho.

20. And those twelve stones, which

jotka he ottivat Jordanista, pani Josua Gilgalissa pystyälle.
21. Ja hän puhui Israelin lapsille, sanoen: kuin teidän lapsenne tästedes kysyvät isiltänsä, ja sanovat: mihinkä nämät kivet?
22. Niin antakaat lastenne tietää, sanoen: Israel kävi kuivalla tämän Jordanin yli.
23. Kuin Herra teidän Jumalanne kuivasi Jordanin vedet teidän edestänne, niinkauvan kuin te kävitte sen ylitse, niinkuin Herra teidän Jumalanne teki Punaisessa meressä, jonka hän kuivasi meidän edestämme, siihenasti että me kävimme sen ylitse;
24. Että kaikki kansat maan päällä tuntisivat Herran käden, kuinka väkevä se on, että te pelkäisitte aina Herraa teidän Jumalaanne.

they took out of Jordan, did Joshua pitch in Gilgal.
21. And he spake unto the children of Israel, saying, When your children shall ask their fathers in time to come, saying, What mean these stones?
22. Then ye shall let your children know, saying, Israel came over this Jordan on dry land.
23. For the LORD your God dried up the waters of Jordan from before you, until ye were passed over, as the LORD your God did to the Red sea, which he dried up from before us, until we were gone over:
24. That all the people of the earth might know the hand of the LORD, that it is mighty: that ye might fear the LORD your God for ever.

5 luku

1. Kuin kaikki Amorilaisten kuninkaat, jotka toisella puolella Jordania länteen päin asuivat, ja kaikki Kanaanealaisten kuninkaat meren tykönä kuulivat, että Herra kuivasi Jordanin vedet Israelin

1. And it came to pass, when all the kings of the Amorites, which were on the side of Jordan westward, and all the kings of the Canaanites, which were by the sea, heard that the LORD

lasten eteen, niinkauvan kuin he kävivät sen ylitse, niin heidän sydämensä raukesi ja ei ollut heissä enään yhtään miehuutta Israelin lasten edessä.

had dried up the waters of Jordan from before the children of Israel, until we were passed over, that their heart melted, neither was there spirit in them any more, because of the children of Israel.

2. Siihen aikaan sanoi Herra Josualle: tee sinulles kiviveitset ja ympärileikkaa taas Israelin lapset toisen kerran.

2. At that time the LORD said unto Joshua, Make thee sharp knives, and circumcise again the children of Israel the second time.

3. Niin teki Josua itsellensä kiviveitset ja ympärileikkasi Israelin lapset Aralotin kukkulalla.

3. And Joshua made him sharp knives, and circumcised the children of Israel at the hill of the foreskins.

4. Ja tämä on syy, jonkatähden Josua heidät siinä ympärileikkasi: kaikki se kansa joka läksi ulos Egyptistä, miehenpuoli, kaikki sotamiehet kuolivat tiellä korvessa, sitte kuin he läksivät Egyptistä.

4. And this is the cause why Joshua did circumcise: All the people that came out of Egypt, that were males, even all the men of war, died in the wilderness by the way, after they came out of Egypt.

5. Sillä kaikki kansa, joka läksi ulos, oli ympärileikattu: mutta kaikki se kansa, joka korvessa syntyi matkalla, sittekuin he läksivät ulos Egyptistä, ei ollut ympärileikattu.

5. Now all the people that came out were circumcised: but all the people that were born in the wilderness by the way as they came forth out of Egypt, them they had not circumcised.

6. Sillä Israelin lapset vaelsivat neljäkymmentä ajastaikaa korvessa, siihenasti että kaikki kansa sotamiehiä, jotka Egyptistä lähteneet olivat, lop-

6. For the children of Israel walked forty years in the wilderness, till all the people that were men of war, which came out of Egypt, were con-

puivat, jotka ei kuulleet Herran ääntä; niinkuin Herra heille vannonut oli, ettei heidän pitänyt näkemän sitä maata, jonka Herra heidän isillensä vannonut oli, antaaksensa meille maan, rieskaa ja hunajaa vuotavan.

sumed, because they obeyed not the voice of the LORD: unto whom the LORD sware that he would not shew them the land, which the LORD sware unto their fathers that he would give us, a land that floweth with milk and honey.

7. Heidän lapsensa, jotka heidän siaansa tulivat, ympärileikkasi Josua; sillä heillä oli esinahka, ja ei olleet ympärileikatut matkalla.

7. And their children, whom he raised up in their stead, them Joshua circumcised: for they were uncircumcised, because they had not circumcised them by the way.

8. Ja kuin kaikki kansa ympärileikattu oli, pysyivät he siallansa leirissä siihenasti että he paranivat.

8. And it came to pass, when they had done circumcising all the people, that they abode in their places in the camp, till they were whole.

9. Ja Herra sanoi Josualle: tänäpänä olen minä teiltä kääntänyt pois Egyptin häväistyksen; ja se paikka kutsutaan Gilgal, tähän päivään asti.

9. And the LORD said unto Joshua, This day have I rolled away the reproach of Egypt from off you. Wherefore the name of the place is called Gilgal unto this day.

10. Ja kuin Israelin lapset niin sioittivat itsensä Gilgalissa, pitivät he pääsiäistä neljäntenätoistakymmenentenä päivänä sinä kuukautena, ehtoona, Jerihon kedolla,

10. And the children of Israel encamped in Gilgal, and kept the passover on the fourteenth day of the month at even in the plains of Jericho.

11. Ja söivät sen maan jyvistä toisena pääsiäispäivänä, happamattomia leipiä

11. And they did eat of the old corn of the land on the morrow after the

ja paistetuita tähkäpäitä, juuri sinä päivänä.

12. Ja manna lakkasi toisena päivänä, sittekuin he syöneet olivat maan jyvistä, niin ettei Israelin lapsilla enää ollut mannaa, vaan he söivät Kanaanin maan hedelmää sinä vuonna.

13. Ja tapahtui kuin Josua oli lähellä Jerihoa, nosti hän silmänsä ja näki: ja katso, mies seisoi siellä hänen edessänsä, ja oli avoin miekka hänen kädessänsä; ja Josua meni hänen tykönsä ja sanoi hänelle: oletko sinä meidän vai vihamiestemme puolella?

14. Hän sanoi: en, vaan minä olen Herran sotajoukon päämies, ja olen nyt tullut; niin Josua lankesi maahan kasvoillensa ja kumarsi häntä, ja sanoi hänelle: mitä Herrani sanoo palvelijallensa?

15. Ja Herran sotajoukon päämies sanoi Josualle: riisu kengät jaloistas, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä; ja Josua teki niin.

passover, unleavened cakes, and parched corn in the selfsame day.

12. And the manna ceased on the morrow after they had eaten of the old corn of the land; neither had the children of Israel manna any more; but they did eat of the fruit of the land of Canaan that year.

13. And it came to pass, when Joshua was by Jericho, that he lifted up his eyes and looked, and, behold, there stood a man over against him with his sword drawn in his hand: and Joshua went unto him, and said unto him, Art thou for us, or for our adversaries?

14. And he said, Nay; but as captain of the host of the LORD am I now come. And Joshua fell on his face to the earth, and did worship, and said unto him, What saith my lord unto his servant?

15. And the captain of the LORD'S host said unto Joshua, Loose thy shoe from off thy foot; for the place whereon thou standest is holy. And Joshua did so.

6 luku

1. Ja Jeriho oli suljettu ja visusti varustettu Israelin lasten edestä, niin ettei yksikään taitanut tulla ulos eli sisälle.

1. Now Jericho was straitly shut up because of the children of Israel: none went out, and none came in.

2. Mutta Herra sanoi Josualle: katso, minä olen antanut Jerihon, ja hänen kuninkaansa, väkevät sotajoukot, sinun kätees.

2. And the LORD said unto Joshua, See, I have given into thine hand Jericho, and the king thereof, and the mighty men of valour.

3. Käykäät ympäri kaupunkia kaikki sotamiehet, ja piirittäkäät kaupunki kerta ympäri; ja tee niin kuusi päivää.

3. And ye shall compass the city, all ye men of war, and go round about the city once. Thus shalt thou do six days.

4. Ja seitsemän pappia ottakaan seitsemän riemuvuoden basunaa arkin eteen, ja seitsemäntenä päivänä käykäät seitsemän kertaa kaupungin ympäri, ja papit soittakaan basunilla.

4. And seven priests shall bear before the ark seven trumpets of rams' horns: and the seventh day ye shall compass the city seven times, and the priests shall blow with the trumpets.

5. Ja kuin he soittavat riemuvuoden basunaa pitkään, ja te kuulette basunan äänen, niin nostakaan kaikki kansa suuren äänen ja huutakaan; ja niin kaupungin muuri hajoo itsestänsä, ja kansa astuu sinne sisälle itsekukin kohdastansa.

5. And it shall come to pass, that when they make a long blast with the ram's horn, and when ye hear the sound of the trumpet, all the people shall shout with a great shout; and the wall of the city shall fall down flat, and the people shall ascend up every man straight before him.

6. Niin kutsui Josua Nunin poika papit

6. And Joshua the son of Nun called

ja sanoi heille: kantakaat liitonarkki, ja seitsemän pappia kantakaan seitsemän riemuvuoden basunaa Herran arkin edellä.

the priests, and said unto them, Take up the ark of the covenant, and let seven priests bear seven trumpets of rams' horns before the ark of the LORD.

7. Mutta kansalle sanoi hän: menkäät matkaan ja käykäät kaupungin ympäri, ja se, joka sota-aseilla varustettu on, käykään Herran arkin edellä.

7. And he said unto the people, Pass on, and compass the city, and let him that is armed pass on before the ark of the LORD.

8. Ja kuin Josua nämät kansalle sanonut oli, niin ottivat ne seitsemän pappia seitsemän riemuvuoden basunaa, ja kävivät Herran arkin edellä, ja soittivat basunilla, ja Herran liitonarkki seurasi heitä heidän jälissänsä.

8. And it came to pass, when Joshua had spoken unto the people, that the seven priests bearing the seven trumpets of rams' horns passed on before the LORD, and blew with the trumpets: and the ark of the covenant of the LORD followed them.

9. Ja ne, jotka sota-aseilla hankitut olivat, kävivät pappein edellä ja soittivat basunilla; vaan yhteinen kansa seurasi arkkia, ja soitettiin basunilla.

9. And the armed men went before the priests that blew with the trumpets, and the rereward came after the ark, the priests going on, and blowing with the trumpets.

10. Mutta Josua käski kansaa ja sanoi: ei teidän pidä huutaman eikä antaman teidän ääntänne kuulla eli sanaa lausuman suustanne, siihen päivään asti kuin minä sanon teille: huutakaat, niin antakaat kuulla sodan ääni.

10. And Joshua had commanded the people, saying, Ye shall not shout, nor make any noise with your voice, neither shall any word proceed out of your mouth, until the day I bid you shout; then shall ye shout.

11. Niin kävi Herran arkki kaupungin

11. So the ark of the LORD com-

ympäri, piirittäen sen yhden kerran; ja he tulivat leiriin ja pitivät yötä leirissä,

passed the city, going about it once: and they came into the camp, and lodged in the camp.

12. Ja Josua nousi huomeneltain varhain, ja papit kantoivat Herran arkkia,

12. And Joshua rose early in the morning, and the priests took up the ark of the LORD.

13. ne seitsemän pappia kantoivat ne seitsemän riemuvuoden basunaa Herran arkin edellä, ja käyden alati soittivat basunaa; ja jokainen, joka sota-aseilla hankittu oli, kävi heidän edellänsä, vaan yhteinen kansa kävi Herran arkin jälissä, basunain soidessa.

13. And seven priests bearing seven trumpets of rams' horns before the ark of the LORD went on continually, and blew with the trumpets: and the armed men went before them; but the rereward came after the ark of the LORD, the priests going on, and blowing with the trumpets.

14. Kävivät he myös toisena päivänä kerran kaupungin ympäri ja tulivat leiriin jälleen; ja sitä he tekivät kuusi päivää.

14. And the second day they compassed the city once, and returned into the camp: so they did six days.

15. Ja tapahtui seitsemäntenä päivänä, kuin huome rusko kävi ylös, nousivat he varhain ja kävivät entisellä tavalla seitsemän kertaa kaupungin ympäri; ja sinä päivänä ainoastaan kävivät he seitsemän kertaa kaupungin ympäri.

15. And it came to pass on the seventh day, that they rose early about the dawning of the day, and compassed the city after the same manner seven times: only on that day they compassed the city seven times.

16. Ja seitsemännellä kerralla, kuin papit soittivat basunaa, sanoi Josua kansalle: huutakaat, sillä Herra antoi

16. And it came to pass at the seventh time, when the priests blew with the trumpets, Joshua said unto the

teille kaupungin.

17. Mutta kaupunki ja kaikki mitä siinä on, pitää oleman kirottu Herralle; ainoastaan portto Rahab pitää elämään jäämän, hän ja kaikki, jotka hänen kanssansa huoneessa ovat; sillä hän kätki sanansaattajat, jotka me lähetimme.

18. Ainostaan karttakaat kirottua, ettette itsiänne saattaisi kiroukseen, jos jotakin kirotusta otatte, te saatatte Israelin leirin kirouksen ja onnettomuuden alle.

19. Mutta kaikki hopia ja kulta, vaski- ja rautakalu olkaan Herralle pyhitetyt ja tulkaan Herran tavarahuoneeseen.

20. Ja kansa huusi ja soitettiin basunaa; sillä kaikki kansa, jotka kuulivat basunan äänen, huusivat suurella äänellä, ja muuri hajosi itsestänsä; ja kaikki kansa itsekukin kohdastansa astui kaupunkiin, ja he voittivat kaupungin.

people, Shout; for the LORD hath given you the city.

17. And the city shall be accursed, even it, and all that are therein, to the LORD: only Rahab the harlot shall live, she and all that are with her in the house, because she hid the messengers that we sent.

18. And ye, in any wise keep yourselves from the accursed thing, lest ye make yourselves accursed, when ye take of the accursed thing, and make the camp of Israel a curse, and trouble it.

19. But all the silver, and gold, and vessels of brass and iron, are consecrated unto the LORD: they shall come into the treasury of the LORD.

20. So the people shouted when the priests blew with the trumpets: and it came to pass, when the people heard the sound of the trumpet, and the people shouted with a great shout, that the wall fell down flat, so that the people went up into the city, every man straight before him, and they took the city.

21. Ja hukuttivat kaikki jotka kaupungissa olivat miekan terällä, sekä miehet että vaimot, nuoret ja vanhat, karjan, ja lampaat ja aasit.
22. Ja Josua sanoi niille kahdelle miehelle, jotka maata vaonneet olivat: menkäät porton huoneeseen ja johdattakaat vaimo sieltä ulos, ja kaikki mitä hänellä on, niinkuin te olette hänelle vannoneet.
23. Niin nuoret miehet, jotka maata vaonneet olivat, menivät sinne ja toivat Rahabin ulos, ja hänen isänsä, ja äitinsä, ja veljensä, ja kaikki mitä hänellä oli; niin myös kaiken hänen sukunsa toivat he ulos ja sioittivat heidät ulkoiselle puolelle Israelin leiriä.
24. Mutta kaupungin he polttivat tulella ja kaikki mitä siellä oli; ainoastaan hopian, kullan, vasken ja rautakalun panivat he tavaraksi Herran huoneeseen.
25. Mutta porton Rahabin, ja hänen isänsä huoneen ja kaikki mitä hänellä oli, antoi Josua elää; ja hän asui Israelin seassa tähän päivään asti, että hän kätki sanansaattajat, jotka Josua Jerihoa vakoomaan lähetti.

21. And they utterly destroyed all that was in the city, both man and woman, young and old, and ox, and sheep, and ass, with the edge of the sword.
22. But Joshua had said unto the two men that had spied out the country, Go into the harlot's house, and bring out thence the woman, and all that she hath, as ye sware unto her.
23. And the young men that were spies went in, and brought out Rahab, and her father, and her mother, and her brethren, and all that she had; and they brought out all her kindred, and left them without the camp of Israel.
24. And they burnt the city with fire, and all that was therein: only the silver, and the gold, and the vessels of brass and of iron, they put into the treasury of the house of the LORD.
25. And Joshua saved Rahab the harlot alive, and her father's household, and all that she had; and she dwelleth in Israel even unto this day; because she hid the messengers, which Joshua sent to spy out Jericho.

26. Silloin vannoi Josua ja sanoi: kirottu olkoon se mies Herran edessä, joka nousee ja rakentaa tämän Jerihon kaupungin; koska hän laskee siihen perustuksen, niin kadottakoon esikoisensa, ja koska hän rakentaa sen portit, niin kadottakoon nuorimman poikansa.

26. And Joshua adjured them at that time, saying, Cursed be the man before the LORD, that riseth up and buildeth this city Jericho: he shall lay the foundation thereof in his firstborn, and in his youngest son shall he set up the gates of it.

27. Ja Herra oli Josuan kanssa, ja hän tuli kuuluisaksi kaikissa maakunnissa.

27. So the LORD was with Joshua; and his fame was noised throughout all the country.

7 luku

1. Mutta Israelin lapset horjahtivat kovin kirotussa kalussa; sillä Akan Karmin poika, Saddin pojan, Seran pojan, Juudan sukukunnasta, otti jotakin kirottua, niin julmistui Herran viha Israelin lasten päälle.

1. But the children of Israel committed a trespass in the accursed thing: for Achan, the son of Carmi, the son of Zabdi, the son of Zerah, of the tribe of Judah, took of the accursed thing: and the anger of the LORD was kindled against the children of Israel.

2. Ja Josua lähetti miehiä Jerihosta Aihin päin, joka on BetAvenin tykönä itäänpäin Betelistä, ja puhui heille, sanoen: menkäät ja vaotkaat maata; niin he menivät ja vakosivat Ain.

2. And Joshua sent men from Jericho to Ai, which is beside Bethaven, on the east side of Bethel, and spake unto them, saying, Go up and view the country. And the men went up and viewed Ai.

3. Sitte palasivat he jälleen Josuan

3. And they returned to Joshua, and

tykö ja sanoivat hänelle: älä anna kaikkea kansaa sinne mennä, mutta vaivoin kaksi eli kolmetuhatta miestä menkään ja lyökään Ain, ettei kaikkea kansaa hukkaan sinne vaivattaisi; sillä he ovat harvat.

said unto him, Let not all the people go up; but let about two or three thousand men go up and smite Ai; and make not all the people to labour thither; for they are but few.

4. Niin meni sinne kansasta liki kolmetuhatta miestä, ja he pakenivat Ain kaupungin miesten edestä.

4. So there went up thither of the people about three thousand men: and they fled before the men of Ai.

5. Ja ne miehet Aista löivät heistä liki kuusineljättäkymmentä miestä, ja ajoivat heitä portista takaa Sabarimiin asti, ja löivät heitä tiellä paetessa; niin kansan sydän hämmästyi ja tuli niinkuin vesi.

5. And the men of Ai smote of them about thirty and six men: for they chased them from before the gate even unto Shebarim, and smote them in the going down: wherefore the hearts of the people melted, and became as water.

6. Ja Josua repäisi vaatteensa ja hän lankesi maahan kasvoillensa Herran arkin eteen hamaan ehtooseen asti, hän ja Israelin vanhimmat; ja he heittivät tomua päänsä päälle.

6. And Joshua rent his clothes, and fell to the earth upon his face before the ark of the LORD until the eventide, he and the elders of Israel, and put dust upon their heads.

7. Ja Josua sanoi: Ah Herra, Herra, miksis tämän kansan annoit olleenkaan tulla Jordanin ylitse, antaakses meitä Amorilaisten käsiin, hukuttaakses meitä? jospa me olisimme tyytyneet ja pysähtyneet sille puolelle Jordania!

7. And Joshua said, Alas, O Lord GOD, wherefore hast thou at all brought this people over Jordan, to deliver us into the hand of the Amorites, to destroy us? would to God we had been content, and dwelt on the other side Jordan!

8. Voi minun Herrani, mitä minun pitää sanoman, että Israel selkänsä kääntää vihollistensa puoleen?

8. O Lord, what shall I say, when Israel turneth their backs before their enemies!

9. Kuin Kanaanealaiset ja kaikki maan asuvaiset sen kuulevat, niin he piirittävät meidät ja hävittävät meidän nimemme maan päältä; mitäs siis teet sinun suurella nimelläs?

9. For the Canaanites and all the inhabitants of the land shall hear of it, and shall environ us round, and cut off our name from the earth: and what wilt thou do unto thy great name?

10. Niin sanoi Herra Josualle: nouse, miksi niin makaat kasvoillas?

10. And the LORD said unto Joshua, Get thee up; wherefore liest thou thus upon thy face?

11. Israel on syntiä tehnyt ja rikkonut minun liittoni, jonka minä käskin heille, ja ottivat kirottua, ja varastivat, ja valhettelivat, ja panivat kaluinsa sekaan.

11. Israel hath sinned, and they have also transgressed my covenant which I commanded them: for they have even taken of the accursed thing, and have also stolen, and dissembled also, and they have put it even among their own stuff.

12. Ei Israelin lapset voi seisoa vihamiestensä edessä, vaan kääntävät selkänsä vihollistensa puoleen; sillä he ovat kirouksessa. En minä enää ole teidän kanssanne, jollette hukuta kirottua teidän keskeltänne.

12. Therefore the children of Israel could not stand before their enemies, but turned their backs before their enemies, because they were accursed: neither will I be with you any more, except ye destroy the accursed from among you.

13. Nouse, ja pyhitä kansa ja sano: pyhittäkäät teitänne huomeneen saakka; sillä näin sanoo Herra Israelin

13. Up, sanctify the people, and say, Sanctify yourselves against to morrow: for thus saith the LORD God of

Jumala: kirous on sinun keskelläs Israel, sentähden et sinä ole seisovainen vihamiestes edessä, siihenasti kuin te kirouksen siirrätte pois teidän seastanne.

Israel, There is an accursed thing in the midst of thee, O Israel: thou canst not stand before thine enemies, until ye take away the accursed thing from among you.

14. Ja teidän pitää varhain huomeneltain käymän edes teidän sukukuntainne jälkeen: ja jonka sukukunnan päälle Herran arpa lankee, sen pitää käymän edes perhekuntainsa jälkeen: ja jonka perhekunnan päälle Herran arpa lankee, sen pitää käymän edes huonettensa jälkeen: ja jonka huoneen päälle Herran arpa lankee, pitää käymän edes kukin perheenisäntä toinen toisensa jälkeen.

14. In the morning therefore ye shall be brought according to your tribes: and it shall be, that the tribe which the LORD taketh shall come according to the families thereof; and the family which the LORD shall take shall come by households; and the household which the LORD shall take shall come man by man.

15. Ja pitää tapahtuman, että joka löydetään ryhtyneeksi johonkuhun kirottuun kaluun, se pitää tulella poltettaman ja kaikki mitä hänellä on, että hän Herran liiton on rikkonut ja tehnyt hulluuden Israelissa.

15. And it shall be, that he that is taken with the accursed thing shall be burnt with fire, he and all that he hath: because he hath transgressed the covenant of the LORD, and because he hath wrought folly in Israel.

16. Niin nousi Josua varhain huomeneltain ja toi Israelin edes, yhden sukukunnan toisen jälkeen; ja arpa lankesi Juudan sukukunnan päälle.

16. So Joshua rose up early in the morning, and brought Israel by their tribes; and the tribe of Judah was taken:

17. Ja kuin hän Juudan sukukunnan toi edes, lankesi arpa Serahilaisten

17. And he brought the family of Judah; and he took the family of the

perhekunnalle, ja kuin hän toi Serahilaisten perhekunnan edes, yhden perheenisännän toisen jälkeen, lankesi arpa Saddille.

Zarhites: and he brought the family of the Zarhites man by man; and Zabdi was taken:

18. Ja kuin hän toi edes hänen huoneensa miesluvun jälkeen, niin lankesi arpa Akanille, Karmin pojalle, Saddin pojan, Seran pojan, Juudan sukukunnasta.

18. And he brought his household man by man; and Achan, the son of Carmi, the son of Zabdi, the son of Zerah, of the tribe of Judah, was taken.

19. Ja Josua sanoi Akanille: minun poikani, anna Herralle Israelin Jumalalle kunnia ja anna hänelle ylistys, ja ilmoita minulle mitäs teit, ja älä salaa sitä minulta.

19. And Joshua said unto Achan, My son, give, I pray thee, glory to the LORD God of Israel, and make confession unto him; and tell me now what thou hast done; hide it not from me.

20. Silloin vastasi Akan Josualle ja sanoi: totisesti olen minä syntiä tehnyt Herraa Israelin Jumalaa vastaan: niin ja niin minä tein.

20. And Achan answered Joshua, and said, Indeed I have sinned against the LORD God of Israel, and thus and thus have I done:

21. Minä näin saaliissa yhden kalliin Babelin hameen, ja kaksisataa sikliä hopiaa, ja kultaisen kielen, joka painoi viisikymmentä sikliä, joita minun mieleni teki, ja minä otin ne; ja katso, se on kaivettu maahan keskellä minun majaani ja hopia sen alla.

21. When I saw among the spoils a goodly Babylonish garment, and two hundred shekels of silver, and a wedge of gold of fifty shekels weight, then I coveted them, and took them; and, behold, they are hid in the earth in the midst of my tent, and the silver under it.

22. Niin Josua lähetti sinne sanansaattajat, ja ne juoksivat majaan; ja

22. So Joshua sent messengers, and they ran unto the tent; and, behold, it

katso, se oli kaivettu hänen majaansa ja hopia sen alla.

23. Ja he ottivat ne majasta, ja veivät ne Josuan ja kaikkein Israelin lasten tykö, ja panivat ne Herran eteen.

24. Niin otti Josua ja koko Israel hänen kanssansa Akanin Seran pojan, ja hopian, ja hameen, ja kultaisen kielen, hänen poikansa ja tyttärensä, hänen härkänsä, aasinsa ja lampaansa, hänen majansa ja kaikki mitä hänen omansa oli, ja veivät ne Akorin laaksoon.

25. Ja Josua sanoi: miksis meitä murheelliseksi saatit? saattakoon Herra sinun merheelliseksi tänäpäivänä. Ja koko Israel kivitti heitä kuoliaaksi, ja polttivat heidät tulella sitte kuin he olivat heidän kivittäneet.

26. Ja sitte tekivät he suuren kivirouk-kion heidän päällensä, joka vielä on tähän päivään asti. Niin lakkasi Herran vihan julmuus. Siitä kutsutaan se paikka Akorin laaksoksi tähän päivään asti.

was hid in his tent, and the silver under it.

23. And they took them out of the midst of the tent, and brought them unto Joshua, and unto all the children of Israel, and laid them out before the LORD.

24. And Joshua, and all Israel with him, took Achan the son of Zerah, and the silver, and the garment, and the wedge of gold, and his sons, and his daughters, and his oxen, and his asses, and his sheep, and his tent, and all that he had: and they brought them unto the valley of Achor.

25. And Joshua said, Why hast thou troubled us? the LORD shall trouble thee this day. And all Israel stoned him with stones, and burned them with fire, after they had stoned them with stones.

26. And they raised over him a great heap of stones unto this day. So the LORD turned from the fierceness of his anger. Wherefore the name of that place was called, The valley of Achor, unto this day.

8 luku

1. Ja Herra sanoi Josualle: älä pelkää, älä myös vapise: ota kanssas kaikki sotaväki, ja nouse ja mene ylös Aihin; katso, minä annan Ain kuninkaan kansoinensa, kaupunkinensa ja mainensa sinun kätees.
2. Ja sinun pitää tekemän Aille ja sen kuninkaalle niinkuin sinä teit Jeriholle ja sen kuninkaalle; ainoasti hänen saaliinsa ja karjansa jakakaat keskenänne, ja pane väijyjät kaupungin taa.
3. Niin Josua nousi kaiken sotaväen kanssa menemään ylös Aihin, ja Josua valitsi kolmekymmentä tuhatta väkevää sotamiestä ja lähetti heidät yöllä ulos,
4. Ja käski heitä ja sanoi: katsokaat te, jotka väijytte kaupunkia kaupungin takana, ettette kauvas mene kaupungista, mutta olkaat kaikki valmiit.
5. Ja minä ja kaikki kansa, joka minun kanssani on, lähestymme kaupunkia. Ja kuin he tulevat ulos meitä vastaan niinkuin ennenkin, niin me pakenemme heidän edellänsä,

1. And the LORD said unto Joshua, Fear not, neither be thou dismayed: take all the people of war with thee, and arise, go up to Ai: see, I have given into thy hand the king of Ai, and his people, and his city, and his land:
2. And thou shalt do to Ai and her king as thou didst unto Jericho and her king: only the spoil thereof, and the cattle thereof, shall ye take for a prey unto yourselves: lay thee an ambush for the city behind it.
3. So Joshua arose, and all the people of war, to go up against Ai: and Joshua chose out thirty thousand mighty men of valour, and sent them away by night.
4. And he commanded them, saying, Behold, ye shall lie in wait against the city, even behind the city: go not very far from the city, but be ye all ready:
5. And I, and all the people that are with me, will approach unto the city: and it shall come to pass, when they come out against us, as at the first, that we will flee before them,

6. Että he tulisivat meidän jälkeemme niinkauvan, että me saisimme heidät eroitetuksi kaupungista; sillä he sanovat: he pakenevat meidän edellämme niinkuin ennenkin; ja me pakenemme heidän edellänsä.

6. (For they will come out after us) till we have drawn them from the city; for they will say, They flee before us, as at the first: therefore we will flee before them.

7. Silloin te nouskaat väijymästä ja ottakaat kaupunki; sillä Herra teidän Jumalanne antaa sen teidän käteenne.

7. Then ye shall rise up from the ambush, and seize upon the city: for the LORD your God will deliver it into your hand.

8. Ja kuin te olette saaneet kaupungin, sytyttäkäät siihen tuli ja tehkäät Herran sanan jälkeen; katsokaat, minä olen sen käskenyt teille.

8. And it shall be, when ye have taken the city, that ye shall set the city on fire: according to the commandment of the LORD shall ye do. See, I have commanded you.

9. Niin Josua lähetti heidät, ja he menivät sinne väijymään ja pidättivät BetElin ja Ain välillä, lännen puolella Aista; mutta Josua yötyi kansan keskellä.

9. Joshua therefore sent them forth: and they went to lie in ambush, and abode between Bethel and Ai, on the west side of Ai: but Joshua lodged that night among the people.

10. Ja Josua nousi varhain ja asetti kansan, ja hän meni ylös ja Israelin vanhimmat Aihin kansan edellä.

10. And Joshua rose up early in the morning, and numbered the people, and went up, he and the elders of Israel, before the people to Ai.

11. Ja kaikki sotaväki, jotka hänen tykönänsä olivat, menivät, kävivät edes ja tulivat kaupungin kohdalle ja sioittivat itsensä pohjan puolelle Aista;

11. And all the people, even the people of war that were with him, went up, and drew nigh, and came before the city, and pitched on the north side

ja laakso oli heidän ja Ain välillä.

12. Mutta hän otti liki viisituhatta miestä ja pani ne väijymään BetElin ja Ain välillä, lännen puolella kaupunkia.

13. Ja he asettivat koko leirin kansan, joka pohjan puolella kaupunkia oli, niin että ne viimeiset ulottuivat lännen puolelta kaupunkiin; niin Josua meni sinä yönä keskelle sitä laaksoa.

14. Kuin Ain kuningas sen näki, kiiruhti hän, ja varhain huomeneltain valmisti itsensä ja kaupungin miehet menivät ulos Israelia vastaan sotaan, kuningas itse kaiken väkensä kanssa, määrätyllä ajalla, lakialle kedolle; mutta ei hän tietänyt itsiänsä väijyttävän kaupungin takana.

15. Mutta Josua ja kaikki Israel teeskelivät heidän edessänsä niinkuin he olisivat lyödyt ja pakenivat tietä myöten korpeen päin.

16. Niin kaikki kansa, joka kaupungissa oli, huusi että heitä piti ajettaman takaa, ja he myös ajoivat Josuaa takaa ja eroitettiin kaupungista.

17. Niin ettei yhtäkään miestä jäänyt

of Ai: now there was a valley between them and Ai.

12. And he took about five thousand men, and set them to lie in ambush between Bethel and Ai, on the west side of the city.

13. And when they had set the people, even all the host that was on the north of the city, and their liers in wait on the west of the city, Joshua went that night into the midst of the valley.

14. And it came to pass, when the king of Ai saw it, that they hasted and rose up early, and the men of the city went out against Israel to battle, he and all his people, at a time appointed, before the plain; but he wist not that there were liers in ambush against him behind the city.

15. And Joshua and all Israel made as if they were beaten before them, and fled by the way of the wilderness.

16. And all the people that were in Ai were called together to pursue after them: and they pursued after Joshua, and were drawn away from the city.

17. And there was not a man left in Ai

Aihin ja BetEliin, joka ei mennyt ulos Israelin perässä: ja he jättivät kaupungin avoin ja ajoivat Israelia takaa.

18. Niin sanoi Herra Josualle: ojenna keihääs, joka on kädessäs Ain puoleen, sillä minä annan sen sinun kätees. Ja Josua ojensi keihäänsä, joka oli hänen kädessänsä, kaupungin puoleen.

19. Silloin väijyjät kiiruusti nousivat siastansa ja juoksivat, sittekuin hän ojensi kätensä, ja tulivat kaupunkiin ja voittivat sen; ja kiiruhtivat heitänsä ja sytyttivät kaupungin palamaan.

20. Ja Ain miehet kääntyivät ja katsoivat taaksensa, ja näkivät savun nousevan kaupungista taivaaseen. Ja ei ollut heillä siaa paeta ei sinne eikä tänne; ja se kansa, joka pakeni korpeen päin, palasi niitä vastaan, jotka heitä takaa ajoivat.

21. Kuin Josua ja koko Israel näkivät, että väijyjät voittivat kaupungin ja että savu nousi kaupungista, palasivat he ja löivät Ain miehet.

22. Ja jotka kaupungissa olivat, menivät ulos heitä vastaan, niin he tulivat

or Bethel, that went not out after Israel: and they left the city open, and pursued after Israel.

18. And the LORD said unto Joshua, Stretch out the spear that is in thy hand toward Ai; for I will give it into thine hand. And Joshua stretched out the spear that he had in his hand toward the city.

19. And the ambush arose quickly out of their place, and they ran as soon as he had stretched out his hand: and they entered into the city, and took it, and hasted and set the city on fire.

20. And when the men of Ai looked behind them, they saw, and, behold, the smoke of the city ascended up to heaven, and they had no power to flee this way or that way: and the people that fled to the wilderness turned back upon the pursuers.

21. And when Joshua and all Israel saw that the ambush had taken the city, and that the smoke of the city ascended, then they turned again, and slew the men of Ai.

22. And the other issued out of the city against them; so they were in the

keskelle Israelia molemmilta puolilta; ja he löivät heitä siihenasti ettei yhtään heistä elämään jäänyt, eikä myös päässyt pois.

23. Ja Ain kuninkaan ottivat he elävänä kiinni ja veivät hänen Josuan tykö.

24. Ja kuin Israel oli lyönyt kuoliaaksi kaikki Ain asujat kedolla ja korvessa, johonka he heitä ajoivat takaa, ja he lankesivat kaikki miekan terällä, siihenasti että he loppuivat; niin koko Israel palasi Aihin ja löi kaiken sen miekan terällä.

25. Ja kaikki ne, jotka lankesivat sinä päivänä sekä miehistä että vaimoista, heitä oli kaksitoistakymmentä tuhatta, kaikki Ain kansa.

26. Ja ei Josua kättänsä vetänyt puoleensa, jolla hän oli ojentanut keihään, siihenasti kuin hän oli tappanut kaikki Ain asuvaiset.

27. Mutta kaupungin karjan ja saaliin jakoi Israel keskenänsä, Herran sanan jälkeen, niinkuin hän oli käskenyt Josualle.

midst of Israel, some on this side, and some on that side: and they smote them, so that they let none of them remain or escape.

23. And the king of Ai they took alive, and brought him to Joshua.

24. And it came to pass, when Israel had made an end of slaying all the inhabitants of Ai in the field, in the wilderness wherein they chased them, and when they were all fallen on the edge of the sword, until they were consumed, that all the Israelites returned unto Ai, and smote it with the edge of the sword.

25. And so it was, that all that fell that day, both of men and women, were twelve thousand, even all the men of Ai.

26. For Joshua drew not his hand back, wherewith he stretched out the spear, until he had utterly destroyed all the inhabitants of Ai.

27. Only the cattle and the spoil of that city Israel took for a prey unto themselves, according unto the word of the LORD which he commanded Joshua.

28. Ja Josua poltti Ain ja teki siitä kiviraunion ijankaikkiseksi, joka vielä autiona on tähän päivään asti.

29. Ja antoi hirttää Ain kuninkaan puuhun ehtooseen asti; ja kuin päivä oli laskenut, käski hän ottaa hänen ruumiinsa puusta pois, ja he heittivät sen kaupungin portin eteen ja kokosivat suuren kiviraunion hänen päällensä, joka siellä on vielä nyt tähän päivään asti.

30. Silloin rakensi Josua Herralle Israelin Jumalalle alttarin Ebalin vuorella,

31. Niinkuin Moses Herran palvelia Israelin lapsille käskenyt oli, niinkuin Moseksen lakikirjassa kirjoitettu on: alttarin kokonaisista kivistä, joihinka ei ole rauta sattunut. Ja he uhrasivat Herralle sen päällä polttouhria ja kiitosuhria.

32. Ja hän kirjoitti siellä kiviin sen lain muodon, jonka Moses Israelin lapsille kirjoittanut oli.

33. Ja koko Israel vanhimpainsa, päämiestensä ja tuomareinsa kanssa seisoivat molemmilla puolilla arkkia

28. And Joshua burnt Ai, and made it an heap for ever, even a desolation unto this day.

29. And the king of Ai he hanged on a tree until eventide: and as soon as the sun was down, Joshua commanded that they should take his carcase down from the tree, and cast it at the entering of the gate of the city, and raise thereon a great heap of stones, that remaineth unto this day.

30. Then Joshua built an altar unto the LORD God of Israel in mount Ebal,

31. As Moses the servant of the LORD commanded the children of Israel, as it is written in the book of the law of Moses, an altar of whole stones, over which no man hath lift up any iron: and they offered thereon burnt offerings unto the LORD, and sacrificed peace offerings.

32. And he wrote there upon the stones a copy of the law of Moses, which he wrote in the presence of the children of Israel.

33. And all Israel, and their elders, and officers, and their judges, stood on this side the ark and on that side

pappein Leviläisten edessä, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, niin muukalaiset kuin kotonakin syntyneet, puoli heitä Grisimin vuoren kohdalla ja toinen puoli Ebalin vuoren kohdalla, niinkuin Moses Herran palvelia käskenyt oli ensisti siunaamaan Israelin kansaa.

before the priests the Levites, which bare the ark of the covenant of the LORD, as well the stranger, as he that was born among them; half of them over against mount Gerizim, and half of them over against mount Ebal; as Moses the servant of the LORD had commanded before, that they should bless the people of Israel.

34. Sitte kuulutti hän kaikki lain sanat, siunauksen ja kirouksen, kaiken sen jälkeen kuin kirjoitettu on lakikirjassa.

34. And afterward he read all the words of the law, the blessings and cursings, according to all that is written in the book of the law.

35. Ei ollut yhtäkään sanaa kaikista mitä Moses käskenyt oli, jota ei Josua kuuluttanut koko Israelin seurakunnan edessä, vaimoin ja lasten ja muukalaisten, jotka olivat heidän seassansa.

35. There was not a word of all that Moses commanded, which Joshua read not before all the congregation of Israel, with the women, and the little ones, and the strangers that were conversant among them.

9 luku

1. Ja kuin kaikki kuninkaat sen kuulivat, jotka sillä puolella Jordania olivat vuorilla ja laaksoissa ja kaikissa ison meren satamissa, Libanonin vuoren kohdalla: Hetiläiset, ja Amorilaiset, Kanaanilaiset, Pheresiläiset, Heviläiset

1. And it came to pass, when all the kings which were on this side Jordan, in the hills, and in the valleys, and in all the coasts of the great sea over against Lebanon, the Hittite, and the Amorite, the Canaanite, the Perizzite,

ja Jebusilaiset,

the Hivite, and the Jebusite, heard thereof;

2. Kokoontuivat he yhteet, sotimaan Josuaa ja Israelia vastaan yksimielisesti.

2. That they gathered themselves together, to fight with Joshua and with Israel, with one accord.

3. Kuin Gibeonin asuvaiset kuulivat, mitä Josua teki Jeriholle ja Aille,

3. And when the inhabitants of Gibeon heard what Joshua had done unto Jericho and to Ai,

4. Niin ajattelivat he petoksen, menivät ja teeskelivät itsensä sanansaatajiksi, ja ottivat vanhat säkit aaseinsa päälle, ja vanhat kuluneet ja ravistuneet viinaleilit,

4. They did work wilily, and went and made as if they had been ambassadors, and took old sacks upon their asses, and wine bottles, old, and rent, and bound up;

5. Ja vanhat paikatut kengät jalkoihinsa ja vanhat ja rikkinäiset vaatteet yllensä, ja kaikki leivät, jotka he ottivat myötänsä, olivat kovat ja homehtuneet;

5. And old shoes and clouted upon their feet, and old garments upon them; and all the bread of their provision was dry and mouldy.

6. Ja menivät leiriin Josuan tykö Gilgaliin ja sanoivat hänelle ja kaikelle Israelille: me olemme kaukaiselta maalta tulleet, tehkäät nyt liitto meidän kanssamme.

6. And they went to Joshua unto the camp at Gilgal, and said unto him, and to the men of Israel, We be come from a far country: now therefore make ye a league with us.

7. Niin sanoi koko Israel Heviläisille, mitämaks sinä asut meidän seassamme, kuinka me teemme liiton sinun kanssas?

7. And the men of Israel said unto the Hivites, Peradventure ye dwell among us; and how shall we make a league with you?

8. He sanoivat Josualle: me olemme

8. And they said unto Joshua, We are

sinun palvelias. Ja Josua sanoi heille: kutka te olette ja kusta te tulette?

thy servants. And Joshua said unto them, Who are ye? and from whence come ye?

9. He sanoivat hänelle: palvelias ovat sangen kaukaiselta maalta tulleet Herran sinun Jumalas nimen tähden; sillä me olemme kuulleet hänen sanomansa ja kaikki mitä hän Egyptissä on tehnyt,

9. And they said unto him, From a very far country thy servants are come because of the name of the LORD thy God: for we have heard the fame of him, and all that he did in Egypt,

10. Ja kaikki mitä hän on tehnyt kahdelle Amorilaisten kuninkaalle, jotka olivat sillä puolella Jordania: Sihonille Hesbonin kuninkaalle ja Ogille Basanin kuninkaalle, joka asui Astarotissa;

10. And all that he did to the two kings of the Amorites, that were beyond Jordan, to Sihon king of Heshbon, and to Og king of Bashan, which was at Ashtaroth.

11. Sentähden sanoivat meille meidän vanhimmat ja kaikki meidän maan asuvaiset: ottakaat evästä myötänne, ja menkäät heitä vastaan ja sanokaat heille: me olemme teidän palvelianne, tehkäät liitto kanssamme.

11. Wherefore our elders and all the inhabitants of our country spake to us, saying, Take victuals with you for the journey, and go to meet them, and say unto them, We are your servants: therefore now make ye a league with us.

12. Tämä leipämme, jonka me myötämme evääksi otimme kotoamme, oli vielä tuore, kuin me läksimme tulemaan teidän tykönne, mutta katso, tämä on nyt kova ja homehtunut.

12. This our bread we took hot for our provision out of our houses on the day we came forth to go unto you; but now, behold, it is dry, and it is mouldy:

13. Ja nämät viinaleilit me täytimme uusina, ja katso, ne ovat kuluneet, ja

13. And these bottles of wine, which we filled, were new; and, behold, they

nämät vaatteemme ja kenkämme ovat vanhaksi tulleet, aivan pitkän matkan tähden.
14. Niin ottivat päämiehet heidän eväästänsä ja ei kysyneet Heran suuta.
15. Ja Josua teki rauhan heidän kanssansa ja teki liiton heidän kanssansa, että he saisivat elää; ja kansan päämiehet vannoivat heille.
16. Mutta kolmen päivän jälkeen, sitte kuin he tekivät liiton heidän kanssansa, kuulivat he, että he olivat läsnä heitä ja asuivat heidän keskellänsä.

17. Kuin Israelin lapset matkustivat, tulivat he kolmantena päivänä heidän kaupunkeihinsa, jotka kutsutaan Gibeon, Kephira, Beerot ja Kirjat-Jearim.
18. Ja ei Israelin lapset lyöneet heitä; sillä kansan päämiehet olivat vannoneet heille Herran Israelin Jumalan kautta. Ja kaikki kansa napisi päämiehiä vastaan.

19. Niin sanoivat kaikki kansan päämiehet kaikelle joukolle: me olemme

be rent: and these our garments and our shoes are become old by reason of the very long journey.
14. And the men took of their victuals, and asked not counsel at the mouth of the LORD.
15. And Joshua made peace with them, and made a league with them, to let them live: and the princes of the congregation sware unto them.
16. And it came to pass at the end of three days after they had made a league with them, that they heard that they were their neighbours, and that they dwelt among them.
17. And the children of Israel journeyed, and came unto their cities on the third day. Now their cities were Gibeon, and Chephirah, and Beeroth, and Kirjathjearim.
18. And the children of Israel smote them not, because the princes of the congregation had sworn unto them by the LORD God of Israel. And all the congregation murmured against the princes.
19. But all the princes said unto all the congregation, We have sworn unto

vannoneet heille Herran Israelin Jumalan kautta, ja sentähden emme heihin taida ruveta.

them by the LORD God of Israel: now therefore we may not touch them.

20. Mutta sen me teemme heille: antakaamme heidän elää, ettei viha tulisi valan tähden meidän päällemme, jonka me heille vannoneet olemme.

20. This we will do to them; we will even let them live, lest wrath be upon us, because of the oath which we sware unto them.

21. Ja päämiehet sanoivat heille: antakaamme heidän elää, että he olisivat halkoin hakkaajat ja veden kantajat kaikelle kansalle, niinkuin päämiehet heille sanoneet ovat.

21. And the princes said unto them, Let them live; but let them be hewers of wood and drawers of water unto all the congregation; as the princes had promised them.

22. Niin Josua kutsui heitä ja puhui heille, ja sanoi: miksi te olette pettäneet meidät ja sanoneet: me asumme aivan kaukana teistä; ja kuitenkin te asutte meidän seassamme?

22. And Joshua called for them, and he spake unto them, saying, Wherefore have ye beguiled us, saying, We are very far from you; when ye dwell among us?

23. Sentähden pitää teidän kirotut oleman, niin ettei teiltä pidä orjat puuttuman, jotka halkoja hakkaaman ja vettä kantaman pitää minun Jumalani huoneeseen.

23. Now therefore ye are cursed, and there shall none of you be freed from being bondmen, and hewers of wood and drawers of water for the house of my God.

24. He vastasivat Josuaa ja sanoivat: se on todella sanottu sinun palvelioilles, että Herra sinun Jumalas on käskenyt palveliansa Moseksen antaa teille kaiken tämän maan ja hävittää teidän edestänne kaikki maan asuvai-

24. And they answered Joshua, and said, Because it was certainly told thy servants, how that the LORD thy God commanded his servant Moses to give you all the land, and to destroy all the inhabitants of the land from before

set; niin me suuresti pelkäsimme henkeämme teidän edessänne ja teimme tämän.

you, therefore we were sore afraid of our lives because of you, and have done this thing.

25. Mutta katso, me olemme nyt sinun kädessäs: mikä sinulle näkyy oikiaksi eli hyväksi meille tehdäkses, se tee.

25. And now, behold, we are in thine hand: as it seemeth good and right unto thee to do unto us, do.

26. Ja hän teki heille niin ja vapahti heitä Israelin lasten kädestä, ettei he lyöneet heitä kuoliaaksi.

26. And so did he unto them, and delivered them out of the hand of the children of Israel, that they slew them not.

27. Niin teki Josua heidät sinä päivänä halkoin hakkaajiksi ja veden kantajiksi seurakunnalle ja Herran alttarille tähän päivään asti, siihen paikkaan jonka hän valitsi.

27. And Joshua made them that day hewers of wood and drawers of water for the congregation, and for the altar of the LORD, even unto this day, in the place which he should choose.

10 luku

1. Kuin Jerusalemin kuningas AdoniZedek kuuli Josuan voittaneeksi Ain ja hävittäneeksi sen, ja niin tehneeksi Aille ja hänen kuninkaallensa, kuin hän teki Jeriholle ja hänen kuninkaallensa, ja että Gibeonin asuvaiset olivat tehneet rauhan Israelin kanssa ja asuivat heidän seassansa,

1. Now it came to pass, when Adonizedek king of Jerusalem had heard how Joshua had taken Ai, and had utterly destroyed it; as he had done to Jericho and her king, so he had done to Ai and her king; and how the inhabitants of Gibeon had made peace with Israel, and were among them;

2. Pelkäsivät he sangen suuresti; sillä

2. That they feared greatly, because

Gibeon oli suuri kaupunki, niinkuin joku kuninkaallinen kaupunki ja suurempi kuin Ai, ja kaikki hänen asuvaisensa olivat vahvat sotamiehet.

3. Niin lähetti AdoniZedek Jerusalemin kuningas Hohamin Hebronin kuninkaan tykö, ja Pireamin Jarmutin kuninkaan tykö, ja Japhian Lakiksen kuninkaan tykö ja Deberin Eglonin kuninkaan tykö, ja sanoi:

4. Tulkaat ylös minun tyköni ja auttakaat minua ja lyökäämme Gibeon; sillä he tekivät rauhan Josuan ja Israelin lasten kanssa.

5. Silloin kokoontuivat ja menivät ylös viisi Amorilaisten kuningasta, Jerusalemin kuningas, Hebronin kuningas, Jarmutin kuningas, Lakiksen kuningas, Eglonin kuningas, he ja kaikki heidän leirinsä ja piirittivät Gibeonin ja sotivat sitä vastaan.

6. Mutta Gibeonin miehet lähettivät Josuan tykö leiriin Gilgaliin, sanoen: älä ota kättäs pois palvelioiltas, tule nopiasti ylös meidän tykömme, ja vapahda meitä ja auta meitä; sillä kaikki Amorilaisten kuninkaat, jotka asuvat

Gibeon was a great city, as one of the royal cities, and because it was greater than Ai, and all the men thereof were mighty.

3. Wherefore Adonizedek king of Jerusalem sent unto Hoham king of Hebron, and unto Piram king of Jarmuth, and unto Japhia king of Lachish, and unto Debir king of Eglon, saying,

4. Come up unto me, and help me, that we may smite Gibeon: for it hath made peace with Joshua and with the children of Israel.

5. Therefore the five kings of the Amorites, the king of Jerusalem, the king of Hebron, the king of Jarmuth, the king of Lachish, the king of Eglon, gathered themselves together, and went up, they and all their hosts, and encamped before Gibeon, and made war against it.

6. And the men of Gibeon sent unto Joshua to the camp to Gilgal, saying, Slack not thy hand from thy servants; come up to us quickly, and save us, and help us: for all the kings of the Amorites that dwell in the mountains

vuorilla, ovat kokoontuneet meitä vastaan.

7. Ja Josua meni ylös Gilgalista, ja kaikki sotaväki hänen kanssansa, ja kaikki vahvat sotamiehet.

8. Ja Herra sanoi Josualle: älä heitä mitään pelkää; sillä minä annan heidät sinun käsiis: ei yksikään heistä ole seisovainen sinun edessäs.

9. Niin Josua tuli äkisti heidän päällensä; sillä hän matkusti kaiken yötä Gilgalista.

10. Ja Herra peljätti heitä Israelin edessä, ja löi heitä suurella lyömisellä Gibeonissa, ja ajoi heitä takaa sitä tietä jota ylös BetHoroniin mennään, ja löi heitä Asekaan ja Makkedaan asti.

11. Ja kuin he Israelin edellä pakenivat alas BetHoronin tietä, antoi Herra taivaasta tulla suuret kivet heidän päällensä Asekaan asti, niin että he kuolivat; ja paljo enempi heistä kuoli raekivien kautta, kuin Israelin lapset miekalla löivät.

12. Silloin puhui Josua Herralle sinä päivänä, jona hän antoi Amorilaiset

are gathered together against us.

7. So Joshua ascended from Gilgal, he, and all the people of war with him, and all the mighty men of valour.

8. And the LORD said unto Joshua, Fear them not: for I have delivered them into thine hand; there shall not a man of them stand before thee.

9. Joshua therefore came unto them suddenly, and went up from Gilgal all night.

10. And the LORD discomfited them before Israel, and slew them with a great slaughter at Gibeon, and chased them along the way that goeth up to Bethhoron, and smote them to Azekah, and unto Makkedah.

11. And it came to pass, as they fled from before Israel, and were in the going down to Bethhoron, that the LORD cast down great stones from heaven upon them unto Azekah, and they died: they were more which died with hailstones than they whom the children of Israel slew with the sword.

12. Then spake Joshua to the LORD in the day when the LORD delivered up

Israelin lasten eteen, ja sanoi Israelin läsnä ollessa: aurinko, seiso alallas Gibeonissa ja kuu Ajalonin laaksossa.

the Amorites before the children of Israel, and he said in the sight of Israel, Sun, stand thou still upon Gibeon; and thou, Moon, in the valley of Ajalon.

13. Ja aurinko ja kuu seisahtivat, siihenasti kuin kansa kosti vihamiehensä. Eikö tämä ole kirjoitettu hurskaan kirjassa? Niin seisoi aurinko keskellä taivasta ilman laskemata koko päivän.

13. And the sun stood still, and the moon stayed, until the people had avenged themselves upon their enemies. Is not this written in the book of Jasher? So the sun stood still in the midst of heaven, and hasted not to go down about a whole day.

14. Ja ei ole yksikään päivä ollut senkaltainen ei ennen eikä sitte, kuin Herra miehen äänen kuuli; sillä Herra soti Israelin puolesta.

14. And there was no day like that before it or after it, that the LORD hearkened unto the voice of a man: for the LORD fought for Israel.

15. Ja Josua meni jälleen leiriin Gigaliin ja koko Israel hänen kanssansa.

15. And Joshua returned, and all Israel with him, unto the camp to Gilgal.

16. Mutta ne viisi kuningasta pakenivat ja lymyivät luolaan Makkedassa.

16. But these five kings fled, and hid themselves in a cave at Makkedah.

17. Niin Josualle ilmoitettiin sanoen: ne viisi kuningasta ovat löydetyt, kätketyt luolaan Makkedassa.

17. And it was told Joshua, saying, The five kings are found hid in a cave at Makkedah.

18. Ja Josua sanoi: vierittäkäät suuret kivet luolan suulle ja asettakaat miehet heitä vartioitsemaan.

18. And Joshua said, Roll great stones upon the mouth of the cave, and set men by it for to keep them:

19. Mutta älkäät te alallanne seisoko, vaan ajakaat teidän vihamiehiänne

19. And stay ye not, but pursue after your enemies, and smite the hindmost

takaa ja lyökäät heidän viimeisiänsä; älkäät salliko heitä tulla kaupunkeihinsa, sillä Herra teidän Jumalanne on antanut heidät teidän käsiinne.

of them; suffer them not to enter into their cities: for the LORD your God hath delivered them into your hand.

20. Ja kuin Josua ja Israelin lapset lopettivat sen ylen suuren tapon ja peräti olivat heidät surmanneet, ja jääneet pääsivät heistä ja tulivat vahvoihin kaupunkeihin,

20. And it came to pass, when Joshua and the children of Israel had made an end of slaying them with a very great slaughter, till they were consumed, that the rest which remained of them entered into fenced cities.

21. Niin tuli kaikki kansa jälleen leiriin Josuan tykö Makkedaan rauhassa, ja ei kenkään rohjennut Israelin lasten edessä hiiskuakaan.

21. And all the people returned to the camp to Joshua at Makkedah in peace: none moved his tongue against any of the children of Israel.

22. Mutta Josua sanoi: avatkaat luolan suu ja tuokaat ne viisi kuningasta luolasta minun tyköni.

22. Then said Joshua, Open the mouth of the cave, and bring out those five kings unto me out of the cave.

23. He tekivät niin ja toivat ulos ne viisi kuningasta hänen tykönsä luolasta: Jerusalemin kuninkaan, Hebronin kuninkaan, Jarmutin kuninkaan, Lakiksen kuninkaan, Eglonin kuninkaan.

23. And they did so, and brought forth those five kings unto him out of the cave, the king of Jerusalem, the king of Hebron, the king of Jarmuth, the king of Lachish, and the king of Eglon.

24. Ja kuin nämät kuninkaat olivat tuodut Josuan eteen, kutsui Josua kaikki Israelin miehet ja sanoi sotajoukon päämiehille, jotka hänen kanssansa matkustivat: tulkaat tänne

24. And it came to pass, when they brought out those kings unto Joshua, that Joshua called for all the men of Israel, and said unto the captains of the men of war which went with him,

ja tallatkaat näiden kuningasten kaulat; ja he tulivat, ja tallasivat heidän kaulansa jaloillansa.

Come near, put your feet upon the necks of these kings. And they came near, and put their feet upon the necks of them.

25. Ja Josua sanoi heille: älkäät peljätkö, älkäät myös vavisko, vahvistakaat itsenne ja olkaat rohkiat; sillä näin tekee Herra kaikille vihamiehillenne, joita vastaan te soditte.

25. And Joshua said unto them, Fear not, nor be dismayed, be strong and of good courage: for thus shall the LORD do to all your enemies against whom ye fight.

26. Ja Josua löi heidät sitte, ja surmasi heidät, ja ripusti viiteen puuhun; ja he riippuivat puissa hamaan ehtooseen asti.

26. And afterward Joshua smote them, and slew them, and hanged them on five trees: and they were hanging upon the trees until the evening.

27. Ja kuin aurinko laski, käski Josua heitä, ja he ottivat heidät puista alas ja heittivät luolaan, johonka he itsensä lymyttivät, ja panivat suuret kivet luolan suulle, jotka siellä vielä tänäpänä ovat.

27. And it came to pass at the time of the going down of the sun, that Joshua commanded, and they took them down off the trees, and cast them into the cave wherein they had been hid, and laid great stones in the cave's mouth, which remain until this very day.

28. Sinä päivänä voitti myös Josua Makkedan, ja löi sen miekan terällä, ja hänen kuninkaansa tappoi, ja kaikki ne sielut, jotka hänessä olivat, eikä yhtäkään jättänyt, ja teki Makkedan kuninkaalle niinkuin hän teki Jerihon

28. And that day Joshua took Makkedah, and smote it with the edge of the sword, and the king thereof he utterly destroyed, them, and all the souls that were therein; he let none remain: and he did to the king of

kuninkaalle.

29. Niin vaelsi Josua ja koko Israel hänen kanssansa Makkedasta Libnaan ja soti Libnaa vastaan.

30. Ja Herra antoi myös sen Israelin käsiin heidän kuninkaansa kanssa, ja hän löi sen miekan terällä ja kaikki ne sielut, jotka siellä olivat, eikä ketään elämään jättänyt, ja teki heidän kuninkaallensa niinkuin hän teki Jerihon kuninkaalle.

31. Sitte matkusti Josua ja koko Israel hänen kanssansa Libnasta Lakikseen, ja piiritti sen ja soti sitä vastaan.

32. Ja Herra antoi myös Lakiksen Israelin käsiin, niin että hän voitti sen toisena päivänä ja löi sen miekan terällä ja kaikki ne sielut jotka siinä olivat, juuri niinkuin hän oli Libnalle tehnyt.

33. Siihen aikaan meni Horam Jeserin kuningas auttamaan Lakista; mutta Josua löi hänen kaiken joukkonsa kanssa, siihenasti ettei yhtäkään jäänyt.

Makkedah as he did unto the king of Jericho.

29. Then Joshua passed from Makkedah, and all Israel with him, unto Libnah, and fought against Libnah:

30. And the LORD delivered it also, and the king thereof, into the hand of Israel; and he smote it with the edge of the sword, and all the souls that were therein; he let none remain in it; but did unto the king thereof as he did unto the king of Jericho.

31. And Joshua passed from Libnah, and all Israel with him, unto Lachish, and encamped against it, and fought against it:

32. And the LORD delivered Lachish into the hand of Israel, which took it on the second day, and smote it with the edge of the sword, and all the souls that were therein, according to all that he had done to Libnah.

33. Then Horam king of Gezer came up to help Lachish; and Joshua smote him and his people, until he had left him none remaining.

34. Ja Josua meni Lakiksesta ja koko Israel hänen kanssansa Egloniin, ja piirittivät sen ja sotivat sitä vastaan,

34. And from Lachish Joshua passed unto Eglon, and all Israel with him; and they encamped against it, and fought against it:

35. Ja voittivat sen sinä päivänä, ja löivät miekan terällä, ja surmasivat kaikki sielut, jotka siellä olivat, sinä päivänä, juuri niinkuin hän oli tehnyt Lakikselle.

35. And they took it on that day, and smote it with the edge of the sword, and all the souls that were therein he utterly destroyed that day, according to all that he had done to Lachish.

36. Sitte meni Josua ja koko Israel hänen kanssansa Eglonista ylös Hebroniin, ja he sotivat sitä vastaan,

36. And Joshua went up from Eglon, and all Israel with him, unto Hebron; and they fought against it:

37. Ja voittivat sen ja löivät sen miekanterällä, ja hänen kuninkaansa kaikkein kaupunkeinsa kanssa ja kaikki sielut, jotka siellä olivat, eikä yhtäkään jättänyt, juuri niinkuin hän oli tehnyt Eglonille; ja tappoi sen ja kaikki sielut, jotka siellä olivat.

37. And they took it, and smote it with the edge of the sword, and the king thereof, and all the cities thereof, and all the souls that were therein; he left none remaining, according to all that he had done to Eglon; but destroyed it utterly, and all the souls that were therein.

38. Silloin palasi Josua ja koko Israel hänen kanssansa Debiriin ja soti sitä vastaan,

38. And Joshua returned, and all Israel with him, to Debir; and fought against it:

39. Ja voitti sen kuninkainensa ja kaikki hänen kaupunkinsa, ja löi ne miekan terällä, ja tappoi kaikki sielut, jotka siellä olivat, ja ei ketäkään jättänyt; niinkuin hän oli Hebronille teh-

39. And he took it, and the king thereof, and all the cities thereof; and they smote them with the edge of the sword, and utterly destroyed all the souls that were therein; he left none

nyt, niin teki hän myös Debirille ja hänen kuninkaallensa, ja niinkuin hän oli tehnyt Libnalle ja hänen kuninkaallensa.

40. Niin Josua löi kaikki maan asuvaiset vuorilta, ja lounamaasta, ja laaksoista, ja ojain tyköä, ja kaikki heidän kuninkaansa, eikä yhtäkään jättänyt, vaan tappoi kaikki, joilla henki oli, niinkuin Herra Israelin Jumala oli käskenyt.

41. Ja Josua tappoi heidät, ruveten KadesBarneasta Gasaan asti, ja koko Gosenin maakunnan Gibeoniin asti.

42. Ja Josua voitti kaikki nämät kuninkaat maakuntinensa yhdellä rupeemisella; sillä Herra Israelin Jumala soti Israelin puolesta.

43. Ja Josua palasi leiriin Gilgaliin ja koko Israel hänen kanssansa.

remaining: as he had done to Hebron, so he did to Debir, and to the king thereof; as he had done also to Libnah, and to her king.

40. So Joshua smote all the country of the hills, and of the south, and of the vale, and of the springs, and all their kings: he left none remaining, but utterly destroyed all that breathed, as the LORD God of Israel commanded.

41. And Joshua smote them from Kadeshbarnea even unto Gaza, and all the country of Goshen, even unto Gibeon.

42. And all these kings and their land did Joshua take at one time, because the LORD God of Israel fought for Israel.

43. And Joshua returned, and all Israel with him, unto the camp to Gilgal.

11 luku

1. Ja tapahtui, että kuin Jobin Hatsorin kuningas sen kuuli, lähetti hän Jobabin Madonin kuninkaan tykö, ja Simronin kuninkaan, ja Akasaphin kuninkaan

1. And it came to pass, when Jabin king of Hazor had heard those things, that he sent to Jobab king of Madon, and to the king of Shimron, and to the

tykö,
2. Ja niiden kuningasten tykö, jotka asuivat pohjan puolella vuorella, ja lakeudella, meren puolella Kinerotista, ja laaksoissa, ja Dorin Naphotissa meren puolella,
3. Kanaanealaisten tykö idän ja lännen puoleen, Amorilaisten, Hetiläisten, Pheresiläisten ja Jebusilaisten tykö vuorelle, niin hyös Heviläisten tykö alapuolella Hermonin vuorta Mitspan maakunnassa.
4. Ja nämät läksivät kaiken sotajoukkonsa kanssa, joka oli sangen suuri kansan paljous, niinkuin santa meren rannalla paljouden tähden, ja sangen monta hevosta ja vaunua.
5. Kaikki nämät kuninkaat kokoontuivat ja he tulivat ja sioittivat heitänsä yhteen Meromin vetten tykönä, sotimaan Israelia vastaan.
6. Ja Herra sanoi Josualle: älä heitä ensinkään pelkää, sillä huomenna tällä ajalla minä annan heidät kaikki lyötynä Israelin kansan eteen; heidän hevosensa pitää sinun rivinomaksi tekemän ja heidän vaununsa tulella polttaman.

king of Achshaph,
2. And to the kings that were on the north of the mountains, and of the plains south of Chinneroth, and in the valley, and in the borders of Dor on the west,
3. And to the Canaanite on the east and on the west, and to the Amorite, and the Hittite, and the Perizzite, and the Jebusite in the mountains, and to the Hivite under Hermon in the land of Mizpeh.
4. And they went out, they and all their hosts with them, much people, even as the sand that is upon the sea shore in multitude, with horses and chariots very many.
5. And when all these kings were met together, they came and pitched together at the waters of Merom, to fight against Israel.
6. And the LORD said unto Joshua, Be not afraid because of them: for to morrow about this time will I deliver them up all slain before Israel: thou shalt hough their horses, and burn their chariots with fire.

7. Ja Josua tuli ja kaikki sotajoukko hänen kanssansa äkisti heidän päällensä, Meromin vetten tykönä, ja karkasivat heidän päällensä.

7. So Joshua came, and all the people of war with him, against them by the waters of Merom suddenly; and they fell upon them.

8. Ja Herra antoi heidät israelin käsiin, ja he löivät heitä, ja ajoivat heitä takaa isoon Zidoniin asti, ja lämpimään veteen asti, ja Mitspan ketoon asti, itään päin, ja löivät heitä siihenasti, ettei yksikään heistä jäänyt.

8. And the LORD delivered them into the hand of Israel, who smote them, and chased them unto great Zidon, and unto Misrephothmaim, and unto the valley of Mizpeh eastward; and they smote them, until they left them none remaining.

9. Niin teki myös Josua heille, niinkuin Herra oli hänelle käskenyt, ja teki rivinomaksi heidän hevosensa ja poltti heidän vaununsa tulella.

9. And Joshua did unto them as the LORD bade him: he houghed their horses, and burnt their chariots with fire.

10. Ja Josua palasi sillä ajalla ja voitti Hatsorin ja löi hänen kuninkaansa miekalla; sillä Hatsor oli ennen kaikkein näiden valtakuntain pääkaupunki.

10. And Joshua at that time turned back, and took Hazor, and smote the king thereof with the sword: for Hazor beforetime was the head of all those kingdoms.

11. Ja he löivät kaikki ne sielut, jotka siellä olivat, miekan terällä, ja tappoivat, niin ettei yhtäkään jäänyt, jolla henki oli, ja poltti Hatsorin tulella.

11. And they smote all the souls that were therein with the edge of the sword, utterly destroying them: there was not any left to breathe: and he burnt Hazor with fire.

12. Ja kaikkein niiden kuningasten kaupungit voitti Josua, kaikkein heidän kuningastensa kanssa, ja löi heitä

12. And all the cities of those kings, and all the kings of them, did Joshua take, and smote them with the edge

miekan terällä, ja tappoi heidät, niinkuin Moses Herran palvelia käskenyt oli.
13. Mutta Israelin lapset ei polttaneet yhtäkään kaupunkia, jotka seisoivat töyräillänsä, paitsi ainoaa Hatsoria, jonka Josua poltti.
14. Ja kaiken saaliin ja eläimet, jotka he näistä kaupungeista olivat ottaneet, jakoivat Israelin lapset keskenänsä. Ainoasti kaikki ihmiset tappoivat he miekan terällä, siihenasti että he hukuttivat heidät, niin ettei yhtäkään elävää henkeä jäänyt,
15. Niinkuin Herra palveliallensa Mosekselle käskenyt oli, ja Moses oli Josualle käskenyt. Ja niin Josua teki, ettei niistä yhtäkään tekemätä jäänyt, mitä Herra Mosekselle käskenyt oli.
16. Ja Josua otti kaiken tämän maakunnan, vuorimaan, ja kaiken Etelämaan, ja kaiken Gosenin maan ja kedot sekä myös laaksot, ja Israelin vuoret laaksoinensa,
17. Siitä sileästä vuoresta, joka menee ylös Seiriin päin BaalGadiin asti Libanonin laaksossa, Hermonin vuoren alapuolella: kaikki heidän kuninkaansa

of the sword, and he utterly destroyed them, as Moses the servant of the LORD commanded.
13. But as for the cities that stood still in their strength, Israel burned none of them, save Hazor only; that did Joshua burn.
14. And all the spoil of these cities, and the cattle, the children of Israel took for a prey unto themselves; but every man they smote with the edge of the sword, until they had destroyed them, neither left they any to breathe.
15. As the LORD commanded Moses his servant, so did Moses command Joshua, and so did Joshua; he left nothing undone of all that the LORD commanded Moses.
16. So Joshua took all that land, the hills, and all the south country, and all the land of Goshen, and the valley, and the plain, and the mountain of Israel, and the valley of the same;
17. Even from the mount Halak, that goeth up to Seir, even unto Baalgad in the valley of Lebanon under mount Hermon: and all their kings he took,

voitti hän, löi ja tappoi heidät.
18. Kauvan aikaa soti Josua kaikkein näiden kuningasten kanssa.
19. Ei ollut yhtäkään kaupunkia, joka rauhalla itsensä antoi Israelin lasten alle, paitsi Heviläisiä, jotka asuivat Gibeonissa; mutta kaikki he ottivat sodalla.
20. Ja se tapahtui niin Herralta, että heidän sydämensä oli niin paatunut, että he kohtasivat Israelin sodalla, että hän heidät tappais, ja ei yhtäkään armoa heille tapahtuisi, vaan että hän hukuttais heidät, niinkuin Herra Mosekselle käskenyt oli.
21. Siihen aikaan tuli Josua ja hävitti Enakilaiset vuorelta, Hebronista, Debiristä, Anabista ja kaikilta Juudan vuorilta ja kaikilta Israelin vuorilta, ja tappoi heidät kaupunkeinensa,

22. Ja ei antanut yhtäkään Enakilaista jäädä Israelin lasten maalle, paitsi Gasassa, Gatissa ja Asdodissa, joihin he jäivät.
23. Ja niin Josua otti kaiken maakunnan, peräti niin kuin Herra Mosekselle

and smote them, and slew them.
18. Joshua made war a long time with all those kings.
19. There was not a city that made peace with the children of Israel, save the Hivites the inhabitants of Gibeon: all other they took in battle.

20. For it was of the LORD to harden their hearts, that they should come against Israel in battle, that he might destroy them utterly, and that they might have no favour, but that he might destroy them, as the LORD commanded Moses.
21. And at that time came Joshua, and cut off the Anakims from the mountains, from Hebron, from Debir, from Anab, and from all the mountains of Judah, and from all the mountains of Israel: Joshua destroyed them utterly with their cities.
22. There was none of the Anakims left in the land of the children of Israel: only in Gaza, in Gath, and in Ashdod, there remained.
23. So Joshua took the whole land, according to all that the LORD said

oli sanonut, ja antoi Israelille perinnöksi, kullekin sukukunnalle osansa; ja maakunta lakkasi sotimasta.

unto Moses; and Joshua gave it for an inheritance unto Israel according to their divisions by their tribes. And the land rested from war.

12 luku

1. Ja nämät ovat maan kuninkaat, jotka Israelin lapset löivät, ja ottivat heidän maansa tuolla puolella Jordania, auringon nousemista päin, Arnonin ojasta Hermonin vuoreen asti, ja kaikki lakeudet itään päin:

1. Now these are the kings of the land, which the children of Israel smote, and possessed their land on the other side Jordan toward the rising of the sun, from the river Arnon unto mount Hermon, and all the plain on the east:

2. Sihon Amorilaisten kuningas, joka asui Hesbonissa ja hallitsi Aroerista, joka on Arnonin ojan reunalla, ja keskellä ojaa, ja puolen Gileadia Jabbokin ojaan asti, joka on Ammonin lasten raja,

2. Sihon king of the Amorites, who dwelt in Heshbon, and ruled from Aroer, which is upon the bank of the river Arnon, and from the middle of the river, and from half Gilead, even unto the river Jabbok, which is the border of the children of Ammon;

3. Ja lakeutta Kinneretin mereen asti itään päin, ja korven mereen, Suolaiseen mereen itään päin, BetJesimotin tietä myöten, ja lounaasta alaspäin lähelle Asdot Pisgaa;

3. And from the plain to the sea of Chinneroth on the east, and unto the sea of the plain, even the salt sea on the east, the way to Bethjeshimoth; and from the south, under Ashdothpisgah:

4. Siihen myös Ogin Basanin kunin-

4. And the coast of Og king of Bashan,

kaan maan rajat, joka vielä jäänyt oli uljaista, ja asui Astarotissa ja Edreissä,

which was of the remnant of the giants, that dwelt at Ashtaroth and at Edrei,

5. Ja hallitsi Hermonin vuorella, Salkassa ja koko Basanissa, Gessurin ja Maakatin maan rajoihin, ja puolen Gileadia, joka Sihonin Hesbonin kuninkaan maan raja oli.

5. And reigned in mount Hermon, and in Salcah, and in all Bashan, unto the border of the Geshurites and the Maachathites, and half Gilead, the border of Sihon king of Heshbon.

6. Moses Herran palvelia ja Israelin lapset löivät heitä; ja Moses Herran palvelia antoi sen Rubenilaisille, Gadilaisille ja puolelle Manassen sukukunnalle omaisuudeksi.

6. Them did Moses the servant of the LORD and the children of Israel smite: and Moses the servant of the LORD gave it for a possession unto the Reubenites, and the Gadites, and the half tribe of Manasseh.

7. Nämät ovat maan kuninkaat, jotka Josua löi ja Israelin lapset tällä puolella Jordania länteen päin, BaalGadista Libanonin vuorenlakeudella, sileään vuoreen, joka ulottuu Seiriin, jonka Josua Israelin sukukunnille antoi omaisuudeksi itsekullekin osansa jälkeen,

7. And these are the kings of the country which Joshua and the children of Israel smote on this side Jordan on the west, from Baalgad in the valley of Lebanon even unto the mount Halak, that goeth up to Seir; which Joshua gave unto the tribes of Israel for a possession according to their divisions;

8. Vuorilla, laaksoissa, lakeudella, vetten tykönä, korvessa, ja lounaan puolessa: Hetiläiset, Amorilaiset, Kanaanealaiset, Pheresiläiset, Heviläiset ja Jebusilaiset;

8. In the mountains, and in the valleys, and in the plains, and in the springs, and in the wilderness, and in the south country; the Hittites, the Amorites, and the Canaanites, the

Perizzites, the Hivites, and the Jebusites:

9. Jerihon kuningas, yksi; Ain kuningas, joka BetElin sivussa on, yksi;
9. The king of Jericho, one; the king of Ai, which is beside Bethel, one;

10. Jerusalemin kuningas, yksi; Hebronin kuningas, yksi;
10. The king of Jerusalem, one; the king of Hebron, one;

11. Jarmutin kuningas, yksi; Lakiksen kuningas, yksi;
11. The king of Jarmuth, one; the king of Lachish, one;

12. Eglonin kuningas, yksi; Geserin kuningas, yksi;
12. The king of Eglon, one; the king of Gezer, one;

13. Debirin kuningas, yksi; Gederin kuningas, yksi;
13. The king of Debir, one; the king of Geder, one;

14. Horman kuningas, yksi; Aradin kuningas, yksi;
14. The king of Hormah, one; the king of Arad, one;

15. Libnan kuningas, yksi; Adullamin kuningas, yksi;
15. The king of Libnah, one; the king of Adullam, one;

16. Makkedan kuningas, yksi; BetElin kuningas, yksi;
16. The king of Makkedah, one; the king of Bethel, one;

17. Tapuan kuningas, yksi; Hepherin kuningas, yksi;
17. The king of Tappuah, one; the king of Hepher, one;

18. Aphekin kuningas, yksi; Lassaronin kuningas, yksi;
18. The king of Aphek, one; the king of Lasharon, one;

19. Madonin kuningas, yksi; Hatsorin kuningas, yksi;
19. The king of Madon, one; the king of Hazor, one;

20. SimronMeronin kuningas, yksi; Aksaphin kuningas, yksi;
20. The king of Shimronmeron, one; the king of Achshaph, one;

21. Taanakin kuningas, yksi; Megiddon kuningas, yksi;
21. The king of Taanach, one; the king of Megiddo, one;

22. Kedeksen kuningas, yksi; Jokneamin kuningas Karmelin tykönä, yksi;

22. The king of Kedesh, one; the king of Jokneam of Carmel, one;

23. DornaphatDorin kuningas, yksi, ja pakanain kuningas Gilgalissa, yksi;

23. The king of Dor in the coast of Dor, one; the king of the nations of Gilgal, one;

24. Tirtsan kuningas, yksi. Ne kaikki ovat yksineljättäkymmentä kuningasta.

24. The king of Tirzah, one: all the kings thirty and one.

13 luku

1. Kuin Josua vanheni ja ijälliseksi tuli, sanoi Herra hänelle: sinä olet vanhentunut ja ijälliseksi tullut, ja maata on vielä aivan paljo jäänyt omistamata.

1. Now Joshua was old and stricken in years; and the LORD said unto him, Thou art old and stricken in years, and there remaineth yet very much land to be possessed.

2. Tämä on se jälellä oleva maa: kaikki Philistealaisten maan ääret ja koko Gessuri,

2. This is the land that yet remaineth: all the borders of the Philistines, and all Geshuri,

3. Sihorista, joka juoksee Egyptin editse, Ekronin maan ääriin asti, pohjan puoleen, jotka luetaan Kanaanealaisille; ne viisi Philistealaisten päämiestä ovat: Gasilainen, Asdonilainen, Asklonilainen, Gatilainen, Ekronilainen ja Avilainen.

3. From Sihor, which is before Egypt, even unto the borders of Ekron northward, which is counted to the Canaanite: five lords of the Philistines; the Gazathites, and the Ashdothites, the Eshkalonites, the Gittites, and the Ekronites; also the Avites:

4. Mutta eteläänpäin ovat kaikki Ka-

4. From the south, all the land of the

naanealaisten maat ja Meara, joka on Zidonilaisten, Aphekiin saakka ja hamaan Amorilaisten maan ääriin asti,
5. Ja myös Gibiläisten maa, ja koko Libanon auringon nousemiseen päin, BaalGadista Hermonin vuoren alta, siihenasti kuin Hamatiin tullaan.
6. Kaikki jotka vuorella asuvat, Libanonista lämpimään veteen asti, ja kaikki Zidonilaiset: minä ajan ne Israelin lasten edestä pois; ainoasti jaa ne Israelille perimiseksi, niinkuin minä olen sinulle käskenyt.

7. Niin jaa nyt tämä maa yhdeksän sukukunnan välillä perimiseksi, ja puolelle Manassen sukukunnalle.
8. Sillä Rubenilaiset ja Gadilaiset ovat toisen puolen Manassen sukukunnan kanssa saaneet perimisensä, jonka Moses heille oli antanut sillä puolella Jordania itään päin, niinkuin Herran palvelia Moses heille sen antanut oli:
9. Aroerista, joka on Arnonin ojan reunalla, ja siitä kaupungista, joka on ojan keskellä, ja koko Medeban lakeuden Diboniin asti,
10. Ja kaikki Sihonin Amorilaisten ku-

Canaanites, and Mearah that is beside the Sidonians, unto Aphek, to the borders of the Amorites:
5. And the land of the Giblites, and all Lebanon, toward the sunrising, from Baalgad under mount Hermon unto the entering into Hamath.
6. All the inhabitants of the hill country from Lebanon unto Misrephothmaim, and all the Sidonians, them will I drive out from before the children of Israel: only divide thou it by lot unto the Israelites for an inheritance, as I have commanded thee.
7. Now therefore divide this land for an inheritance unto the nine tribes, and the half tribe of Manasseh,
8. With whom the Reubenites and the Gadites have received their inheritance, which Moses gave them, beyond Jordan eastward, even as Moses the servant of the LORD gave them;

9. From Aroer, that is upon the bank of the river Arnon, and the city that is in the midst of the river, and all the plain of Medeba unto Dibon;
10. And all the cities of Sihon king of

ninkaan kaupungit, joka hallitsi Hesbonissa, Ammonin lasten maan rajoihin asti,

the Amorites, which reigned in Heshbon, unto the border of the children of Ammon;

11. Ja Gileadin ja Gessurin ja Maakatin maan ääret, ja koko Hermonin vuoren, ja koko Basanin Salkaan asti;

11. And Gilead, and the border of the Geshurites and Maachathites, and all mount Hermon, and all Bashan unto Salcah;

12. Koko Ogin Basanin kuninkaan valtakunnan, joka hallitsi Astarotissa ja Edreissä, joka vielä jäänyt oli uljaista, ja Moses löi heitä ja ajoi heitä pois.

12. All the kingdom of Og in Bashan, which reigned in Ashtaroth and in Edrei, who remained of the remnant of the giants: for these did Moses smite, and cast them out.

13. Mutta Israelin lapset ei ajaneet Gessurilaisia ja Maakatilaisia ulos, vaan Gessurilainen ja Maakatilainen asuu Israelin lasten seassa tähän päivään asti.

13. Nevertheless the children of Israel expelled not the Geshurites, nor the Maachathites: but the Geshurites and the Maachathites dwell among the Israelites until this day.

14. Mutta Leviläisten sukukunnalle ei hän antanut yhtään perimistä; sillä Herran Israelin Jumalan polttouhri on heidän perintönsä, niinkuin hän heille sanonut oli.

14. Only unto the tribe of Levi he gave none inheritance; the sacrifices of the LORD God of Israel made by fire are their inheritance, as he said unto them.

15. Ja Moses antoi Rubenin lasten suvulle, heidän sukukuntainsa jälkeen:

15. And Moses gave unto the tribe of the children of Reuben inheritance according to their families.

16. Että heidän rajansa oli Aroerista, joka on Arnonin ojan reunalla, ja se kaupunki ojan keskellä kaiken sen ta-

16. And their coast was from Aroer, that is on the bank of the river Arnon, and the city that is in the midst of the

saisen kedon kanssa Medeban tykönä;
17. Hesbonin kaupunkeinensa, jotka ovat tasaisella kedolla: Dibonin, BamotBaalin ja BetBaalMeonin,
18. Jaksan, Kedemotin, Mephaotin,
19. Kirjataimin, Sibman, Zeretin, Saharin laakson, vuorilla,
20. Ja BetPeorin, ne ojat Pisgan tykönä ja BetJesimotin,
21. Ja kaikki lakeuden kaupungit, ja koko Sihonin, Amorilaisten kuninkaan valtakunnan, joka hallitsi Hesbonissa, jonka Moses löi, niin myös Midianin päämiehet: Evin, Rekemin, Zurin, Hurin ja Reban, Sihonin päämiehet, jotka maassa asuivat.
22. Ja Bileaminkin Beorin pojan, tietäjän, Israelin lapset miekalla kuoliaaksi löivät muita tapettaessa.
23. Ja Rubenin lasten raja oli Jordani rajoinensa. Tämä on Rubenin lasten perimys heidän sukukuntainsa, kaupunkeinsa ja kyläinsä jälkeen.

river, and all the plain by Medeba;
17. Heshbon, and all her cities that are in the plain; Dibon, and Bamothbaal, and Bethbaalmeon,
18. And Jahazah, and Kedemoth, and Mephaath,
19. And Kirjathaim, and Sibmah, and Zarethshahar in the mount of the valley,
20. And Bethpeor, and Ashdothpisgah, and Bethjeshimoth,
21. And all the cities of the plain, and all the kingdom of Sihon king of the Amorites, which reigned in Heshbon, whom Moses smote with the princes of Midian, Evi, and Rekem, and Zur, and Hur, and Reba, which were dukes of Sihon, dwelling in the country.
22. Balaam also the son of Beor, the soothsayer, did the children of Israel slay with the sword among them that were slain by them.
23. And the border of the children of Reuben was Jordan, and the border thereof. This was the inheritance of the children of Reuben after their families, the cities and the villages thereof.

24. Ja Moses antoi Gadin lasten sukukunnalle heidän sukukuntainsa jälkeen,

24. And Moses gave inheritance unto the tribe of Gad, even unto the children of Gad according to their families.

25. Että heidän rajansa oli Jaeser, ja kaikki Gileadin kaupungit, ja puoli Ammonin lasten maata, Aroeriin asti, joka on Rabban kohdalla,

25. And their coast was Jazer, and all the cities of Gilead, and half the land of the children of Ammon, unto Aroer that is before Rabbah;

26. Ja Hesbonista RamatMitspeen ja Betoniimiin asti, ja Mahanaimista Debirin rajaan asti,

26. And from Heshbon unto Ramathmizpeh, and Betonim; and from Mahanaim unto the border of Debir;

27. Ja laaksossa Betaram ja BetNimra, Sukkot ja Zaphon, joka jäi Sihonin Hesbonin kuninkaan valtakunnasta; joiden raja oli Jordani Kinneretin meren ääreen asti, toisella puolella Jordania itään päin.

27. And in the valley, Betharam, and Bethnimrah, and Succoth, and Zaphon, the rest of the kingdom of Sihon king of Heshbon, Jordan and his border, even unto the edge of the sea of Chinnereth on the other side Jordan eastward.

28. Tämä on Gadin lasten perimys heidän sukukunnissansa, kaupungeissansa ja kylissänsä.

28. This is the inheritance of the children of Gad after their families, the cities, and their villages.

29. Ja Moses antoi puolelle Manassen lasten suvulle sen mikä puolelle Manassen sukukunnalle tuli, heidän sukukuntainsa jälkeen,

29. And Moses gave inheritance unto the half tribe of Manasseh: and this was the possession of the half tribe of the children of Manasseh by their families.

30. Että heidän rajansa oli Mahanaimista koko Basan, koko Ogin Basanin

30. And their coast was from Mahanaim, all Bashan, all the kingdom of

kuninkaan valtakunta ja kaikki Jairin kylät, jotka ovat Basanissa, kuusikymmentä kaupunkia,

Og king of Bashan, and all the towns of Jair, which are in Bashan, threescore cities:

31. Ja puolen Gileadia ja Astarotia, Edreiä Ogin valtakunnan kaupungit Basanissa (antoi hän) Makirin Manassen pojan lapsille, toiselle puolelle Makirin lapsia heidän sukukuntainsa jälkeen.

31. And half Gilead, and Ashtaroth, and Edrei, cities of the kingdom of Og in Bashan, were pertaining unto the children of Machir the son of Manasseh, even to the one half of the children of Machir by their families.

32. Tämä on se minkä Moses antoi Moabin kedoilla, sillä puolella Jordania, Jerihon kohdalla itään päin.

32. These are the countries which Moses did distribute for inheritance in the plains of Moab, on the other side Jordan, by Jericho, eastward.

33. Mutta Levin sukukunnalle ei antanut Moses yhtään perimystä; Herra Israelin Jumala on heidän perimisensä, niinkuin hän heille sanonut oli.

33. But unto the tribe of Levi Moses gave not any inheritance: the LORD God of Israel was their inheritance, as he said unto them.

14 luku

1. Ja nämät ovat ne mitkä Israelin lapset ovat perimiseksi saaneet Kanaanin maalla, jonka heille perinnöksi jakoi pappi Eleatsar ja Josua Nunin poika ja Israelin lasten sukukuntain ylimmäiset isät.

1. And these are the countries which the children of Israel inherited in the land of Canaan, which Eleazar the priest, and Joshua the son of Nun, and the heads of the fathers of the tribes of the children of Israel, distributed for inheritance to them.

2. Ja he jakoivat sen heillensä arvalla,

2. By lot was their inheritance, as the

niinkuin Herra oli käskenyt Moseksen käden kautta, yhdeksälle sukukunnalle ja puolelle sukukunnalle.

3. Sillä Moses oli antanut puolelle kolmatta sukukunnalle perimisen tuolla puolella Jordania. Mutta Leviläisille ei hän antanut yhtään perimistä heidän seassansa.

4. Sillä Josephin lasten oli kaksi sukukuntaa, Manasse ja Ephraim; sentähden ei he Leviläisille yhtään osaa antaneet maakunnassa, vaan kaupungit heidän asuaksensa, ja esikaupungit, joissa heidän karjansa ja kalunsa oleman piti.

5. Niinkuin Herra oli Mosekselle käskenyt, niin tekivät Israelin lapset, ja jakoivat maakunnan.

6. Silloin menivät Juudan lapset Josuan tykö Gilgalissa, ja Kaleb Jephunnen poika Kenisiläinen sanoi hänelle: sinä tiedät, mitä Herra sanoi Jumalan miehelle Mosekselle minun ja sinun puolestas KadesBarneassa.

7. Minä olin neljänkymmenen ajastaikainen, kuin Moses Herran palvelia minun lähetti KadesBarneasta vakoo-

LORD commanded by the hand of Moses, for the nine tribes, and for the half tribe.

3. For Moses had given the inheritance of two tribes and an half tribe on the other side Jordan: but unto the Levites he gave none inheritance among them.

4. For the children of Joseph were two tribes, Manasseh and Ephraim: therefore they gave no part unto the Levites in the land, save cities to dwell in, with their suburbs for their cattle and for their substance.

5. As the LORD commanded Moses, so the children of Israel did, and they divided the land.

6. Then the children of Judah came unto Joshua in Gilgal: and Caleb the son of Jephunneh the Kenezite said unto him, Thou knowest the thing that the LORD said unto Moses the man of God concerning me and thee in Kadeshbarnea.

7. Forty years old was I when Moses the servant of the LORD sent me from Kadeshbarnea to espy out the land;

maan maata, ja minä sanoin hänelle jälleen vastauksen sydämeni jälkeen.
8. Mutta veljeni, jotka minun kanssani menneet olivat, saattivat kansalle vapisevaisen sydämen; mutta minä seurasin Herraa minun Jumalaani uskollisesti.
9. Ja Moses vannoi sinä päivänä ja sanoi: se maa, jonka päälle sinä jaloillas olet astunut, on sinun ja sinun lastes perittävä ijankaikkisesti, että Herraa minun Jumalaani uskollisesti seurannut olet.
10. Ja nyt katso, Herra on antanut minun elää, niinkuin hän sanonut oli. Tämä on viides ajastaika viidettäkymmentä sittekuin Herra näitä sanoi Mosekselle, kuin Israel vaelsi korvessa. Ja katso, minä olen tänäpäivänä viiden ajastajan vanha yhdeksättäkymmentä,
11. Ja olen vielä tänäpäivänä niin väkevä, kuin minä sinä päivänä olin, jona Mosen minun lähetti; niinkuin väkevyyteni oli siihen aikaan, niin on se vielä nyt vahva sotimaan, käymään ulos ja sisälle.
12. Niin anna nyt minulle tämä vuori,

and I brought him word again as it was in mine heart.
8. Nevertheless my brethren that went up with me made the heart of the people melt: but I wholly followed the LORD my God.
9. And Moses sware on that day, saying, Surely the land whereon thy feet have trodden shall be thine inheritance, and thy children's for ever, because thou hast wholly followed the LORD my God.
10. And now, behold, the LORD hath kept me alive, as he said, these forty and five years, even since the LORD spake this word unto Moses, while the children of Israel wandered in the wilderness: and now, lo, I am this day fourscore and five years old.
11. As yet I am as strong this day as I was in the day that Moses sent me: as my strength was then, even so is my strength now, for war, both to go out, and to come in.
12. Now therefore give me this

josta Herra sanoi sinä päivänä, sillä sinä kuulit sen siihen aikaan. Ja Enakilaiset asuvat siellä, ja siellä ovat suuret ja vahvat kaupungit; jos Herra on minun kanssani, että minä ajaisin heidät pois, niinkuin Herra on sanonut.

mountain, whereof the LORD spake in that day; for thou heardest in that day how the Anakims were there, and that the cities were great and fenced: if so be the LORD will be with me, then I shall be able to drive them out, as the LORD said.

13. Ja Josua siunasi häntä ja antoi Kalebille Jephunnen pojalle Hebronin perimiseksi.

13. And Joshua blessed him, and gave unto Caleb the son of Jephunneh Hebron for an inheritance.

14. Siitä oli Hebron Kalebin Jephunnen pojan Kenisiläisen perimys tähän päivään asti, että hän on uskollisesti seurannut Herraa Israelin Jumalaa.

14. Hebron therefore became the inheritance of Caleb the son of Jephunneh the Kenezite unto this day, because that he wholly followed the LORD God of Israel.

15. Mutta Hebron kutsuttiin muinaiseen aikaan KirjatArba, joka oli suurin mies Enakilaisten seassa; ja maakunta lakkasi sotimasta.

15. And the name of Hebron before was Kirjatharba; which Arba was a great man among the Anakims. And the land had rest from war.

15 luku

1. Juudan lasten suvun arpa heidän huonettensa jälkeen oli Edomin maan rajaan, Sinin korven puoleen, joka etelän puoleen on, lounaan maan äärestä asti;

1. This then was the lot of the tribe of the children of Judah by their families; even to the border of Edom the wilderness of Zin southward was the uttermost part of the south coast.

2. Niin että heidän lounainen maan

2. And their south border was from

rajansa oli Suolameren äärestä, se on, siitä lahdesta, joka menee etelään päin,

the shore of the salt sea, from the bay that looketh southward:

3. Ja käy sieltä ylöspäin Akrabiin, ja käy Sinin lävitse, ja menee ylöspäin merestä KadesBarneaan, ja menee Hetsronin lävitse, ja käy ylös Adariin päin, ja kääntyy ympäri Karkaan,

3. And it went out to the south side to Maalehacrabbim, and passed along to Zin, and ascended up on the south side unto Kadeshbarnea, and passed along to Hezron, and went up to Adar, and fetched a compass to Karkaa:

4. Ja menee Atsmonin ohitse, ja tulee Egyptin ojaan, niin että sen maan rajan ääri on meri. Tämä pitää oleman teille maan raja lounaaseen päin.

4. From thence it passed toward Azmon, and went out unto the river of Egypt; and the goings out of that coast were at the sea: this shall be your south coast.

5. Vaan raja itään päin on Suolainen meri Jordanin suuhun asti; vaan raja pohjan puoleen on siitä meren lahdesta, joka on Jordanin ääressä,

5. And the east border was the salt sea, even unto the end of Jordan. And their border in the north quarter was from the bay of the sea at the uttermost part of Jordan:

6. Ja menee ylös BetHoglaan, ja vetäytyy pohjasta BetAraban puoleen, ja menee ylös Rubenin pojan Bohenin kiven tykö.

6. And the border went up to Bethhogla, and passed along by the north of Betharabah; and the border went up to the stone of Bohan the son of Reuben:

7. Ja raja käy ylös Debirin tykö Akorin laaksosta, ja pohjan puoleen Gilgaliin päin, joka on Adumimin paltan kohdalla, joka etelän puoleen on ojan

7. And the border went up toward Debir from the valley of Achor, and so northward, looking toward Gilgal, that is before the going up to Adummim,

vieressä; sitte se menee EnSemeksen vedelle, ja menee Rogelin lähteelle.

which is on the south side of the river: and the border passed toward the waters of Enshemesh, and the goings out thereof were at Enrogel:

8. Sitte menee raja Hinnomin pojan laaksoon, Jebusilaisen ohitse lounaan päin, se on Jerusalem; ja raja menee vuoren kukkulan ylitse, joka on Hinnomin laakson edessä, meren tykö, joka on Rephaimin laakson äärellä pohjaan päin.

8. And the border went up by the valley of the son of Hinnom unto the south side of the Jebusite; the same is Jerusalem: and the border went up to the top of the mountain that lieth before the valley of Hinnom westward, which is at the end of the valley of the giants northward:

9. Sitte käy se siitä vuoren kukkulasta Nephtoan lähteen tykö, ja menee Ephronin vuoren kaupunkein tykö, ja kääntyy Baalaan päin, joka on Kirjat-Jearim.

9. And the border was drawn from the top of the hill unto the fountain of the water of Nephtoah, and went out to the cities of mount Ephron; and the border was drawn to Baalah, which is Kirjathjearim:

10. Ja menee Baalasta ympäri länteen päin Seirin vuoren tykö, ja menee ulos pohjan puolesta Jearin vuoren vieritse, se on Kessalon, ja tulee alas BetSemeksen tykö, ja menee Timnaan,

10. And the border compassed from Baalah westward unto mount Seir, and passed along unto the side of mount Jearim, which is Chesalon, on the north side, and went down to Bethshemesh, and passed on to Timnah:

11. Ja tulee ulos Ekronin vieritse pohjan puolelle, ja vetää hänensä Sikroniin asti, ja menee Baalan vuoren

11. And the border went out unto the side of Ekron northward: and the border was drawn to Shicron, and

ylitse, ja tulee Jabneeliin, että hänen äärensä loppu on meri.

passed along to mount Baalah, and went out unto Jabneel; and the goings out of the border were at the sea.

12. Mutta raja länteen päin on suuri meri. Tämä on Juudan lasten maan raja, joka taholta ympäri heidän sukukunnissansa.

12. And the west border was to the great sea, and the coast thereof. This is the coast of the children of Judah round about according to their families.

13. Mutta Kalebille Jephunnen pojalle annettiin osa Juudan lasten keskellä, niinkuin Herra oli käskenyt Josualle, nimittäin KirjatArba, Enakilaisten isän kaupunki, se on Hebron.

13. And unto Caleb the son of Jephunneh he gave a part among the children of Judah, according to the commandment of the LORD to Joshua, even the city of Arba the father of Anak, which city is Hebron.

14. Ja Kaleb ajoi sieltä pois kolme Enakin poikaa, Sesain, Akimananin ja Talmain, Enakin sikiät,

14. And Caleb drove thence the three sons of Anak, Sheshai, and Ahiman, and Talmai, the children of Anak.

15. Ja meni sieltä ylös Debirin asuvaisten tykö; vaan Debir kutsuttiin muinen KirjatSepher.

15. And he went up thence to the inhabitants of Debir: and the name of Debir before was Kirjathsepher.

16. Ja Kaleb sanoi: joka lyö KirjatSepherin ja voittaa sen, hänelle annan minä tyttäreni Aksan emännäksi.

16. And Caleb said, He that smiteth Kirjathsepher, and taketh it, to him will I give Achsah my daughter to wife.

17. Niin voitti sen Otniel, Kenaksen Kalebin veljen poika; ja hän antoi tyttärensä Aksan hänelle emännäksi.

17. And Othniel the son of Kenaz, the brother of Caleb, took it: and he gave him Achsah his daughter to wife.

18. Ja tapahtui, kuin hän tuli, että hän

18. And it came to pass, as she came

neuvoi miestänsä anomaan peltoa isältänsä, ja hän astui aasin päältä alas; niin sanoi Kaleb hänelle: mikä sinun on?

unto him, that she moved him to ask of her father a field: and she lighted off her ass; and Caleb said unto her, What wouldest thou?

19. Ja hän sanoi: anna minulle siunaus, sillä sinä olet antanut minulle kuivan maan , anna minulle myös vesilähteitä; niin antoi hän hänelle lähteitä sekä ylhäältä että alhaalta.

19. Who answered, Give me a blessing; for thou hast given me a south land; give me also springs of water. And he gave her the upper springs, and the nether springs.

20. Tämä on Juudan lasten sukukunnan perimys, heidän sukuinsa jälkeen.

20. This is the inheritance of the tribe of the children of Judah according to their families.

21. Ja kaupungit Juudan lasten sukukunnan äärestä, Edomin rajan tykönä, lounaaseen käsin olivat: Kabseel, Eder, Jagur,

21. And the uttermost cities of the tribe of the children of Judah toward the coast of Edom southward were Kabzeel, and Eder, and Jagur,

22. Kina, Dimona, Adada;

22. And Kinah, and Dimonah, and Adadah,

23. Kedes, Hatsor, Jitnan;

23. And Kedesh, and Hazor, and Ithnan,

24. Siph, Telem, Bealot;

24. Ziph, and Telem, and Bealoth,

25. HatsorHadata, Kerijot, Hetsron, se on Hatsor;

25. And Hazor, Hadattah, and Kerioth, and Hezron, which is Hazor,

26. Amam, Sema, Molada;

26. Amam, and Shema, and Moladah,

27. HatsarGadda, Hesmon, BetPalet;

27. And Hazargaddah, and Heshmon, and Bethpalet,

28. HatsarSual, BeerSeba, BisJotja;

28. And Hazarshual, and Beersheba, and Bizjothjah,

29. Baala, Ijim, Atsem;
30. Eltolad, Kesil, Horma;
31. Ziglag, Madmanna, Sansanna;
32. Lebaot, Silhim, Ain, Rimmon; yhdeksänkolmattakymmentä kaupunkia kylinensä.
33. Vaan lakialla maalla oli Estaol, Zora, Asna;
34. Sanoa, EnGannim, Tappua, Enam;
35. Jarmut, Adullam, Soko, Aseka;
36. Saaraim, Aditaim, Gedera, Gederotaim: neljätoistakymmentä kaupunkia ja heidän kylänsä;
37. Zenan, Hadasa, Migdalgad;
38. Dilean, Mitspe, Jokteel;
39. Lakis, Botskat, Eglon;
40. Kabbon, Lakmas, Kitlis;
41. Gederot, BetDagon, Naama, Makkeda: kuusitoistakymmentä kaupunkia ja heidän kylänsä;
42. Libna, Eter, Asan;

29. Baalah, and Iim, and Azem,
30. And Eltolad, and Chesil, and Hormah,
31. And Ziklag, and Madmannah, and Sansannah,
32. And Lebaoth, and Shilhim, and Ain, and Rimmon: all the cities are twenty and nine, with their villages:
33. And in the valley, Eshtaol, and Zoreah, and Ashnah,
34. And Zanoah, and Engannim, Tappuah, and Enam,
35. Jarmuth, and Adullam, Socoh, and Azekah,
36. And Sharaim, and Adithaim, and Gederah, and Gederothaim; fourteen cities with their villages:
37. Zenan, and Hadashah, and Migdalgad,
38. And Dilean, and Mizpeh, and Joktheel,
39. Lachish, and Bozkath, and Eglon,
40. And Cabbon, and Lahmam, and Kithlish,
41. And Gederoth, Bethdagon, and Naamah, and Makkedah; sixteen cities with their villages:
42. Libnah, and Ether, and Ashan,

43. Jephta, Asna, Nesib;

43. And Jiphtah, and Ashnah, and Nezib,

44. Kegila, Aksib, Maresa: yhdeksän kaupunkia ja heidän kylänsä;

44. And Keilah, and Achzib, and Mareshah; nine cities with their villages:

45. Ekron tyttärinensä ja kylinensä;

45. Ekron, with her towns and her villages:

46. Ekronista mereen asti, kaikki mikä ulottuu Asdodiin, ja heidän kylänsä;

46. From Ekron even unto the sea, all that lay near Ashdod, with their villages:

47. Asdod tyttärinensä ja kylinensä; Gasa tyttärinensä ja kylinensä, Egyptin veteen asti; ja se suuri meri on hänen rajansa.

47. Ashdod with her towns and her villages, Gaza with her towns and her villages, unto the river of Egypt, and the great sea, and the border thereof:

48. Mutta vuorella oli: Samir, Jatir, Soko;

48. And in the mountains, Shamir, and Jattir, and Socoh,

49. Danna, KirjatSanna, se on Debir;

49. And Dannah, and Kirjathsannah, which is Debir,

50. Anab, Estemo, Anim;

50. And Anab, and Eshtemoh, and Anim,

51. Gosen, Holon, Gilo: yksitoistakymmentä kaupunkia ja heidän kylänsä;

51. And Goshen, and Holon, and Giloh; eleven cities with their villages:

52. Arab, Duma, Esean;

52. Arab, and Dumah, and Eshean,

53. Janum, BetTapua, Apheka;

53. And Janum, and Bethtappuah, and Aphekah,

54. Humta, KirjatArba, se on Hebron, Zior: yhdeksän kaupunkia ja heidän

54. And Humtah, and Kirjatharba, which is Hebron, and Zior; nine cities

kylänsä;
55. Maon, Karmel, Siph, Juta;
56. Jisreel, Jokdeam, Sanoa;
57. Kain, Kibea, Timna: kymmenen kaupunkia ja heidän kylänsä;
58. Halhul, Betsur, Gedor;
59. Maarat, BetAnot, Eltekon: kuusi kaupunkia ja heidän kylänsä;
60. KirjatBaal, se on KirjatJearim, Harabba: kaksi kaupunkia ja heidän kylänsä.
61. Mutta korvessa oli BetAraba, Middin, Sekaka;
62. Nibsan, ja Suolakaupunki, Engedi; kuusi kaupunkia ja heidän kylänsä.
63. Mutta Jebusilaiset asuivat Jerusalemissa, ja Juudan lapset ei voineet heitä ajaa ulos. Ja silloin jäivät Jebusilaiset asumaan Juudan lasten kanssa Jerusalemissa tähän päivään asti.

with their villages:
55. Maon, Carmel, and Ziph, and Juttah,
56. And Jezreel, and Jokdeam, and Zanoah,
57. Cain, Gibeah, and Timnah; ten cities with their villages:
58. Halhul, Bethzur, and Gedor,
59. And Maarath, and Bethanoth, and Eltekon; six cities with their villages:
60. Kirjathbaal, which is Kirjathjearim, and Rabbah; two cities with their villages:
61. In the wilderness, Betharabah, Middin, and Secacah,
62. And Nibshan, and the city of Salt, and Engedi; six cities with their villages.
63. As for the Jebusites the inhabitants of Jerusalem, the children of Judah could not drive them out: but the Jebusites dwell with the children of Judah at Jerusalem unto this day.

16 luku

1. Josephin lasten arpa lankesi Jordanista Jerihoon päin, Jerihon veden

1. And the lot of the children of Joseph fell from Jordan by Jericho, unto

tykö, itään käsin, siihen korpeen, joka menee Jerihosta ylös BetElin mäkeen,

2. Ja tulee BetElistä Lusiin, ja menee ArkkiAtarotin rajan lävitse,

3. Ja antaa itsensä alas länteen päin Japhletin rajan tykö, alimmaisen Bet-Horonin rajaan, ja Gaseriin asti; ja sen ääri on meren tykönä.

4. Nämät saivat Josephin lapset, Manasse ja Ephraim perinnöksi.

5. Ephraimin lasten raja heidän suvuissansa ja heidän perimisissänsä itään päin oli AtharotAddar, ylimmäiseen BetHoroniin asti,

6. Joka antaa itsensä länteen päin Mikmethatiin, joka pohjoisessa on; sieltä kääntyy se itään, TaenatSilon puoleen, ja menee idästä Janoaan,

7. Ja tulee Janoasta Atarotiin ja Naarataan, ja antaa itsensä Jerihoa vastaan ja menee Jordaniin.

8. Tapuasta menee se länteen päin

the water of Jericho on the east, to the wilderness that goeth up from Jericho throughout mount Bethel,

2. And goeth out from Bethel to Luz, and passeth along unto the borders of Archi to Ataroth,

3. And goeth down westward to the coast of Japhleti, unto the coast of Bethhoron the nether, and to Gezer: and the goings out thereof are at the sea.

4. So the children of Joseph, Manasseh and Ephraim, took their inheritance.

5. And the border of the children of Ephraim according to their families was thus: even the border of their inheritance on the east side was Atarothaddar, unto Bethhoron the upper;

6. And the border went out toward the sea to Michmethah on the north side; and the border went about eastward unto Taanathshiloh, and passed by it on the east to Janohah;

7. And it went down from Janohah to Ataroth, and to Naarath, and came to Jericho, and went out at Jordan.

8. The border went out from Tappuah

NahalKanaan, ja hänen äärensä on meressä. Tämä on Ephraimin lasten sukukunnan perimys heidän suvuissansa.

9. Ephraimin lasten sukukunnalle olivat myös annetut kaikki kaupungit ja kylät keskellä Manassen lasten perintöä.
10. Ja ei he ajaneet Kanaanealaisia pois, jotka asuivat Geserissä. Niin pysyivät Kanaanealaiset Ephraimin seassa tähän päivään asti ja tulivat verollisiksi.

westward unto the river Kanah; and the goings out thereof were at the sea. This is the inheritance of the tribe of the children of Ephraim by their families.
9. And the separate cities for the children of Ephraim were among the inheritance of the children of Manasseh, all the cities with their villages.
10. And they drave not out the Canaanites that dwelt in Gezer: but the Canaanites dwell among the Ephraimites unto this day, and serve under tribute.

17 luku

1. Ja arpa lankesi Manassen sukukunnalle, sillä hän oli Josephin esikoinen, ja se lankesi Makirille Manassen esikoiselle, Gileadin isälle; sillä hän oli jalo sotamies, sentähden sai hän Gileadin ja Basanin.
2. Muille Manassen lapsille myös lankesi arpa heidän sukukuntainsa jälkeen: Abieserin lapsille, Helekin lapsille, Asrielin lapsille, Sekemin lapsille, Hepherin lapsille ja Semidan lapsille.

1. There was also a lot for the tribe of Manasseh; for he was the firstborn of Joseph; to wit, for Machir the firstborn of Manasseh, the father of Gilead: because he was a man of war, therefore he had Gilead and Bashan.
2. There was also a lot for the rest of the children of Manasseh by their families; for the children of Abiezer, and for the children of Helek, and for the children of Asriel, and for the children

Nämät ovat Manassen Josephin pojan lapset, jotka olivat miehenpuolet heidän suvuissansa.

of Shechem, and for the children of Hepher, and for the children of Shemida: these were the male children of Manasseh the son of Joseph by their families.

3. Mutta Zelophkadilla Hepherin pojalla, Gileadin pojan, Makirin pojan, Manassen pojan, ei ollut yhtään poikaa, vaan tyttäriä; ja nämät ovat hänen tytärtensä nimet: Makla ja Noa, Hogla, Milka ja Tirtsa.

3. But Zelophehad, the son of Hepher, the son of Gilead, the son of Machir, the son of Manasseh, had no sons, but daughters: and these are the names of his daughters, Mahlah, and Noah, Hoglah, Milcah, and Tirzah.

4. Ja he menivät papin Eleatsarin ja Josuan Nunin pojan ja ylimmäisten tykö, ja sanoivat: Herra käski Mosekseen antaa meille perinnön meidän veljeimme sekaan; ja hän antoi myös heille perinnön heidän isänsä veljein sekaan, Herran käskyn jälkeen.

4. And they came near before Eleazar the priest, and before Joshua the son of Nun, and before the princes, saying, The LORD commanded Moses to give us an inheritance among our brethren. Therefore according to the commandment of the LORD he gave them an inheritance among the brethren of their father.

5. Mutta Manasselle tuli kymmenen osaa, paitsi Gileadin ja Basanin maata, jotka ovat tuolla puolella Jordania;

5. And there fell ten portions to Manasseh, beside the land of Gilead and Bashan, which were on the other side Jordan;

6. Sillä Manassen tyttäret saivat perinnön hänen poikainsa seassa; ja Gileadin maa oli annettu muille Manassen pojille.

6. Because the daughters of Manasseh had an inheritance among his sons: and the rest of Manasseh's sons had the land of Gilead.

7. Ja Manassen raja oli Asserista Mihmetatiin asti, joka on Sikemin edessä, ja menee ulos oikian käden puoleen niihin asti, kuin asuivat EnTapuassa.

7. And the coast of Manasseh was from Asher to Michmethah, that lieth before Shechem; and the border went along on the right hand unto the inhabitants of Entappuah.

8. Tapuan maa tuli Manasselle, mutta Tapua Manassen rajalla Ephraimin lapsille.

8. Now Manasseh had the land of Tappuah: but Tappuah on the border of Manasseh belonged to the children of Ephraim;

9. Sitte tulee se alas NahalKanaan asti etelään päin velikaupungeita, jotka Ephraimin omat ovat, Manassen kaupunkien seassa. Mutta pohjan puolesta ovat Manassen rajat ojaan asti, ja niiden ääret ovat meren tykönä,

9. And the coast descended unto the river Kanah, southward of the river: these cities of Ephraim are among the cities of Manasseh: the coast of Manasseh also was on the north side of the river, and the outgoings of it were at the sea:

10. Sillä Ephraimin maa on etelän puolella ja Manassen pohjan puolella, niin että meri on heidän rajansa, ja ulottuu Asseriin saakka pohjan puolesta, ja Isaskariin asti idän puolesta.

10. Southward it was Ephraim's, and northward it was Manasseh's, and the sea is his border; and they met together in Asher on the north, and in Issachar on the east.

11. Niin oli Manassella Isaskarin ja Asserin seassa BetSean ja hänen tyttärensä, Jiblaam ja hänen tyttärensä, ja Dorin asuvaiset tyttärinensä, ja EnDorin asuvaiset tyttärinensä, ja Taanan asuvaiset tyttärinensä, Megiddon asuvaiset tyttärinensä, ja

11. And Manasseh had in Issachar and in Asher Bethshean and her towns, and Ibleam and her towns, and the inhabitants of Dor and her towns, and the inhabitants of Endor and her towns, and the inhabitants of Taanach and her towns, and the inhabitants of

kolmas osa Naphetista.

12. Ja Manassen lapset ei voineet ajaa niiden kaupunkien asuvaisia ulos, vaan Kanaanealaiset rupesivat asumaan siinä maassa.

13. Mutta kuin Israelin lapset vahvistuivat, tekivät he Kanaanealaiset verollisiksi, ja ei ajaneet heitä ollenkaan pois.

14. Silloin puhuivat Josephin lapset Josualle ja sanoivat: miksi et minulle enempää antanut, kuin yhden arvan ja osan, perinnöksi, ja minä olen kuitenkin suuri kansa, niinkuin Herra on minun tähän asti siunannut?

15. Niin Josua sanoi heille: ettäs olet suuri kansa, niin mene metsään ja perkaa siellä sinulles siaa, Pheresiläisten ja uljasten maalla, jos Ephraimin vuori on sinulle ahtaimmaksi.

16. Niin sanoivat Josephin lapset: ei ne vuoret meille täydy, sillä kaikilla Kanaanealaisilla, jotka asuvat maan laaksoissa, ovat rautavaunut, ja Bet-Seanin asuvaisilla ja hänen tyttärillän-

Megiddo and her towns, even three countries.

12. Yet the children of Manasseh could not drive out the inhabitants of those cities; but the Canaanites would dwell in that land.

13. Yet it came to pass, when the children of Israel were waxen strong, that they put the Canaanites to tribute; but did not utterly drive them out.

14. And the children of Joseph spake unto Joshua, saying, Why hast thou given me but one lot and one portion to inherit, seeing I am a great people, forasmuch as the LORD hath blessed me hitherto?

15. And Joshua answered them, If thou be a great people, then get thee up to the wood country, and cut down for thyself there in the land of the Perizzites and of the giants, if mount Ephraim be too narrow for thee.

16. And the children of Joseph said, The hill is not enough for us: and all the Canaanites that dwell in the land of the valley have chariots of iron, both they who are of Bethshean and

sä, ja Jisreelin laaksossa asuvaisilla.

her towns, and they who are of the valley of Jezreel.

17. Josua puhui Josephin huoneelle, Ephraimille ja Manasselle, sanoen: sinä olet suuri ja väkevä kansa, ei sinulla pidä oleman yksi arpa.

17. And Joshua spake unto the house of Joseph, even to Ephraim and to Manasseh, saying, Thou art a great people, and hast great power: thou shalt not have one lot only:

18. Sillä vuori pitää myös sinun omas oleman, jossa metsää on, siellä perkaa ympärilläs, ja sinulla pitää oleman sen ääret; sillä sinä ajat Kanaanealaiset pois, vaikka heillä rautavaunut ovat, ja vaikka he väkevät ovat.

18. But the mountain shall be thine; for it is a wood, and thou shalt cut it down: and the outgoings of it shall be thine: for thou shalt drive out the Canaanites, though they have iron chariots, and though they be strong.

18 luku

1. Ja kaikki Israelin lasten kansa kokoontui Siloon ja pani siellä ylös seurakunnan majan; ja maa oli heille alamainen.

1. And the whole congregation of the children of Israel assembled together at Shiloh, and set up the tabernacle of the congregation there. And the land was subdued before them.

2. Ja oli vielä Israelin lapsista seitsemän sukukuntaa, joiden perintö ei ollut jaettu.

2. And there remained among the children of Israel seven tribes, which had not yet received their inheritance.

3. Ja Josua sanoi Israelin lapsille: kuinka kauvan te olette niin kähläät, ettette mene ja omista maata, jonka Herra teidän isäinne Jumala teille on

3. And Joshua said unto the children of Israel, How long are ye slack to go to possess the land, which the LORD God of your fathers hath given you?

antanut.

4. Ottakaat itsellenne jokaisesta sukukunnasta kolme miestä, lähettääkseni heitä menemään ja vaeltamaan maan lävitse, ja että he kirjoittaisivat sen perimisensä jälkeen ja palajaisivat minun tyköni.

4. Give out from among you three men for each tribe: and I will send them, and they shall rise, and go through the land, and describe it according to the inheritance of them; and they shall come again to me.

5. Ja he jakakaan maan seitsemään osaan: Juudan pitää oleman rajallansa etelän puolella, ja Josephin huoneen pitä oleman rajallansa pohjan puolella.

5. And they shall divide it into seven parts: Judah shall abide in their coast on the south, and the house of Joseph shall abide in their coasts on the north.

6. Mutta teidän pitää kirjoittaman ne seitsemän maan osaa ja tuoman tänne minun tyköni, niin minä heitän teidän arpanne tässä Herran meidän Jumalamme edessä.

6. Ye shall therefore describe the land into seven parts, and bring the description hither to me, that I may cast lots for you here before the LORD our God.

7. Sillä Leviläisillä ei ole yhtäkään osaa teidän seassanne, vaan Herran pappeus on heidän perimisensä. Mutta Gad ja Ruben, ja puoli Manassen sukukuntaa ottivat osansa tuolla puolella Jordania itäisellä puolella, jonka Moses Herran palvelia antoi heille.

7. But the Levites have no part among you; for the priesthood of the LORD is their inheritance: and Gad, and Reuben, and half the tribe of Manasseh, have received their inheritance beyond Jordan on the east, which Moses the servant of the LORD gave them.

8. Niin miehet nousivat ja läksivät matkaan, ja Josua käski heitä, kuin he tahtoivat mennä kirjoittamaan maata, ja sanoi: vaeltakaat maan lävitse ja

8. And the men arose, and went away: and Joshua charged them that went to describe the land, saying, Go and walk through the land, and de-

kirjoittakaat se, ja tulkaat jälleen minun tyköni, ja minä heitän tässä teidän arpanne Herran edessä Silossa.
9. Niin miehet läksivät ja vaelsivat maan lävitse, ja kirjoittivat sen kirjaan, seitsemään osaan, kaupunkein jälkeen, ja tulivat Siloon, Josuan tykö leiriin.
10. Silloin heitti Josua Silossa arvan heille Herran edessä, ja Josua jakoi siinä maan Israelin lapsille, heidän osansa jälkeen.

11. Ja BenJaminin lasten sukukunnan arpa lankesi heidän sukukuntainsa jälkeen, ja heidän arpansa raja oli Juudan lasten ja Josephin lasten vaiheella.
12. Ja heidän rajansa oli pohjan kulmalla Jordanista, ja se raja menee ylöskäsin Jerihon viertä myöten pohjan puolesta, ja nousee vuorelle länteen päin, ja loppuu Betavenin korpeen.

13. Ja se raja juoksee sieltä Lutsaan, Lutsan viertä myöten lounaaseen päin, se on BetEl, ja laskee AtaraotA-

scribe it, and come again to me, that I may here cast lots for you before the LORD in Shiloh.
9. And the men went and passed through the land, and described it by cities into seven parts in a book, and came again to Joshua to the host at Shiloh.
10. And Joshua cast lots for them in Shiloh before the LORD: and there Joshua divided the land unto the children of Israel according to their divisions.
11. And the lot of the tribe of the children of Benjamin came up according to their families: and the coast of their lot came forth between the children of Judah and the children of Joseph.
12. And their border on the north side was from Jordan; and the border went up to the side of Jericho on the north side, and went up through the mountains westward; and the goings out thereof were at the wilderness of Bethaven.
13. And the border went over from thence toward Luz, to the side of Luz, which is Bethel, southward; and the

dariin, mäen ohessa etelään päin alamaista BetHoronia.

14. Sitte laskee raja ja kääntää itsensä ympäri lännen puoleen meren kulmaan siitä mäestä, joka on BetHoronin edessä mereen päin, ja loppuu KirjatBaalin tykönä, se on KirjatJearim, Juudan lasten kaupunki. Tämä on lännenpuolinen kulma.

15. Mutta lounaanpuolinen kulma on KirjatJearimin äärestä, ja loppuu raja lännen puoleen, ja tulee Nephtoan lähteen tykö,

16. Ja laskee mäen loppuun, joka on Hinnomin lasten laakson edessä, joka on Rephaimin notkossa, pohjan puolella, ja laskee Hinnomin laaksoon Jebusilaisten viereen etelään päin, ja laskee Rogelin lähteelle,

17. Ja antaa itsensä pohjoisesta, ja juoksee EnSemeksen tykö, ja juoksee Gelilotin tykö, jotka ovat ylhäällä Adummin puolessa, ja laskee Bohanin, Rubenin pojan kiven tykö,

border descended to Atarothadar, near the hill that lieth on the south side of the nether Bethhoron.

14. And the border was drawn thence, and compassed the corner of the sea southward, from the hill that lieth before Bethhoron southward; and the goings out thereof were at Kirjathbaal, which is Kirjathjearim, a city of the children of Judah: this was the west quarter.

15. And the south quarter was from the end of Kirjathjearim, and the border went out on the west, and went out to the well of waters of Nephtoah:

16. And the border came down to the end of the mountain that lieth before the valley of the son of Hinnom, and which is in the valley of the giants on the north, and descended to the valley of Hinnom, to the side of Jebusi on the south, and descended to Enrogel,

17. And was drawn from the north, and went forth to Enshemesh, and went forth toward Geliloth, which is over against the going up of Adummim, and descended to the stone of Bohan the son of Reuben,

18. Ja menee sen tasaisen kedon viertä myöten, joka on pohjaan päin, ja laskee tasaiselle kedolle,

18. And passed along toward the side over against Arabah northward, and went down unto Arabah:

19. Ja menee sitä viertä myöten, BetHoglan ohesta pohjaan päin, ja loppuu Suolaisen meren lahteen, pohjaan päin, lounaan puolella Jordania. Tämä on lounaan puolinen raja.

19. And the border passed along to the side of Bethhoglah northward: and the outgoings of the border were at the north bay of the salt sea at the south end of Jordan: this was the south coast.

20. Mutta idänpuolinen kulma pitää Jordaniin loppuman. Tämä on BenJaminin lasten perintö heidän rajainsa ympärillä, heidän sukukuntainsa jälkeen.

20. And Jordan was the border of it on the east side. This was the inheritance of the children of Benjamin, by the coasts thereof round about, according to their families.

21. Mutta nämät ovat BenJaminin lasten sukukunnan kaupungit heidän heimokuntainsa jälkeen: Jeriho, BetHogla, EmekKetsits;

21. Now the cities of the tribe of the children of Benjamin according to their families were Jericho, and Bethhoglah, and the valley of Keziz,

22. BetAraba, Zemaraim, BetEl;

22. And Betharabah, and Zemaraim, and Bethel,

23. Avvim, Para ja Ophra;

23. And Avim, and Parah, and Ophrah,

24. KapharAmmoni, Ophni, ja Gaba: kaksitoistakymmentä kaupunkia kylinensä;

24. And Chepharhaammonai, and Ophni, and Gaba; twelve cities with their villages:

25. Gibeon, Rama ja Beerot;

25. Gibeon, and Ramah, and Beeroth,

26. Mitspe, Kaphira ja Mosa;

26. And Mizpeh, and Chephirah, and Mozah,

27. Rekem, Jirpeel ja Tarala;

27. And Rekem, and Irpeel, and Taralah,

28. Zela, Eleph, ja Jebusi, se on Jerusalem, GibeatKirjat, neljätoistakymmentä kaupunkia kylinensä. Tämä on BenJaminin lasten perimys heidän sukukuntainsa jälkeen.

28. And Zelah, Eleph, and Jebusi, which is Jerusalem, Gibeath, and Kirjath; fourteen cities with their villages. This is the inheritance of the children of Benjamin according to their families.

19 luku

1. Senjälkeen lankesi toinen arpa Simeonin lasten sukukunnalle heidän sukuinsa jälkeen, ja heidän perintönsä oli keskellä Juudan lasten perimystä.

1. And the second lot came forth to Simeon, even for the tribe of the children of Simeon according to their families: and their inheritance was within the inheritance of the children of Judah.

2. Ja heidän perittäväksensä tuli BeerSeba, Seba ja Molada:

2. And they had in their inheritance Beersheba, or Sheba, and Moladah,

3. HatsarSual, Bala ja Atsem;

3. And Hazarshual, and Balah, and Azem,

4. Eltolad, Betul ja Horma;

4. And Eltolad, and Bethul, and Hormah,

5. Ziglag, Bethammarkabot ja HatsarSusa:

5. And Ziklag, and Bethmarcaboth, and Hazarsusah,

6. BetLebaot ja Saruhen: kolmetoistakymmentä kaupunkia ja heidän kylänsä;

6. And Bethlebaoth, and Sharuhen; thirteen cities and their villages:

7. Ain, Rimmon, Eter ja Asan: neljä kaupunkia kylinensä;
8. Siihen myös kaikki kylät, jotka ympäri näitä kaupungeita ovat, Baalat-Beeriin asti, ja Ramatiin, etelän puoleen. Tämä on Simeonin lasten sukukunnan perimys heidän suvuissansa,
9. Sillä Simeonin lasten perimys on keskellä Juudan lasten osaa; ja että Juudan lasten osa oli suurempi kuin he itse, sentähden perivät Simeonin lapset osan keskellä heidän perintöänsä.

10. Kolmas arpa lankesi Sebulonin lasten sukukunnalle heidän sukuinsa jälkeen, ja heidän perintönsä raja oli Saridiin asti.
11. Ja heidän rajansa astuu lännen puoleen Maralaan, ja ulottuu Dabbasetiin ja siihen ojaan, joka juoksee Jokneamin ohitse;
12. Ja kääntyy Saridista itään päin auringon nousemisen puoleen, KislotTaborin rajan tykö, ja menee Dabratiin, ja ulottuu Japhiaan;
13. Ja menee sieltä itään päin lävitse Githan, Hepherin, Ittan, Katsin, ja

7. Ain, Remmon, and Ether, and Ashan; four cities and their villages:
8. And all the villages that were round about these cities to Baalathbeer, Ramath of the south. This is the inheritance of the tribe of the children of Simeon according to their families.
9. Out of the portion of the children of Judah was the inheritance of the children of Simeon: for the part of the children of Judah was too much for them: therefore the children of Simeon had their inheritance within the inheritance of them.
10. And the third lot came up for the children of Zebulun according to their families: and the border of their inheritance was unto Sarid:
11. And their border went up toward the sea, and Maralah, and reached to Dabbasheth, and reached to the river that is before Jokneam;
12. And turned from Sarid eastward toward the sunrising unto the border of Chislothtabor, and then goeth out to Daberath, and goeth up to Japhia,
13. And from thence passeth on along on the east to Gittahhepher, to It-

loppuu Rimmoniin, Mitoariin ja Neaan;

14. Ja juoksee ympäri pohjan puoleen Hannatoniin päin, ja loppuu JephtaElin laaksoon;

15. Kattat, Nahalal, Simron, Ideala ja Betlehem: kaksitoistakymmentä kaupunkia ja heidän kylänsä.

16. Tämä on Sebulonin lasten perimys heidän sukuinsa jälkeen, nämät heidän kaupunkinsa ja kylänsä.

17. Neljäs arpa lankesi Isaskarin lapsille heidän sukuinsa jälkeen.

18. Ja heidän rajansa oli Jisreel, Kesullot ja Sunem;

19. Hapharaim, Sion ja Anaharat;

20. Rabbit, Kisjon ja Abets;

21. Remet, EnGannim, Enhadda ja BetPhatsets;

22. Ja ulottuu Taboriin, Sahatsimaan, ja BetSemekseen, ja hänen loppunsa ovat Jordanin tykönä: kuusitoistakymmentä kaupunkia kylinensä.

tahkazin, and goeth out to Remmonmethoar to Neah;

14. And the border compasseth it on the north side to Hannathon: and the outgoings thereof are in the valley of Jiphthahel:

15. And Kattath, and Nahallal, and Shimron, and Idalah, and Bethlehem: twelve cities with their villages.

16. This is the inheritance of the children of Zebulun according to their families, these cities with their villages.

17. And the fourth lot came out to Issachar, for the children of Issachar according to their families.

18. And their border was toward Jezreel, and Chesulloth, and Shunem,

19. And Hapharaim, and Shion, and Anaharath,

20. And Rabbith, and Kishion, and Abez,

21. And Remeth, and Engannim, and Enhaddah, and Bethpazzez;

22. And the coast reacheth to Tabor, and Shahazimah, and Bethshemesh; and the outgoings of their border were at Jordan: sixteen cities with their vil-

lages.

23. Tämä on Isaskarin lasten sukukunnan perimys, kaupungit ja kylät heidän sukuinsa jälkeen.

23. This is the inheritance of the tribe of the children of Issachar according to their families, the cities and their villages.

24. Viides arpa lankesi Asserin lasten sukukunnalle heidän sukuinsa jälkeen,

24. And the fifth lot came out for the tribe of the children of Asher according to their families.

25. Ja heidän rajansa oli Helkat, Hali, Beten ja Aksaph;

25. And their border was Helkath, and Hali, and Beten, and Achshaph,

26. Allammelek, Amead ja Miseal, ja ulottuu Karmeliin länteen päin, ja SihorLibnatiin;

26. And Alammelech, and Amad, and Misheal; and reacheth to Carmel westward, and to Shihorlibnath;

27. Ja kääntyy auringon nousemista käsin BetDagonia vastaan, ja ulottuu Sebuloniin ja Jephtahelin laaksoon pohjan puoleen, BetEmekiin ja Negieliin, ja loppuu Kabulin tykönä vasemmalla puolella;

27. And turneth toward the sunrising to Bethdagon, and reacheth to Zebulun, and to the valley of Jiphthahel toward the north side of Bethemek, and Neiel, and goeth out to Cabul on the left hand,

28. Ja Ebroniin, Rehobiin, Hammoniin ja Kanaan, aina isoon Sidoniin asti.

28. And Hebron, and Rehob, and Hammon, and Kanah, even unto great Zidon;

29. Ja kääntyy raja Raman puoleen, aina vahvaan kaupunkiin Zoriin asti, ja palajaa Hosaan päin, ja loppuu meren tykönä nuoraa myöten Aksibin tykö;

29. And then the coast turneth to Ramah, and to the strong city Tyre; and the coast turneth to Hosah; and the outgoings thereof are at the sea from the coast to Achzib:

30. Umma, Aphek ja Rehob: kaksi-

30. Ummah also, and Aphek, and Re-

kolmattakymmentä kaupunkia kylinensä.

hob: twenty and two cities with their villages.

31. Tämä on Asserin lasten sukukunnan perimys heidän sukuinsa jälkeen, ne kaupungit ja heidän kylänsä.

31. This is the inheritance of the tribe of the children of Asher according to their families, these cities with their villages.

32. Kuudes arpa lankesi Naphtalin lapsille heidän sukunsa jälkeen.

32. The sixth lot came out to the children of Naphtali, even for the children of Naphtali according to their families.

33. Ja heidän rajansa oli Helephistä, Elon Zananimin lävitse, Adami, Nekeb, JabneEl, Lakkumiin asti ja loppuu Jordaniin.

33. And their coast was from Heleph, from Allon to Zaanannim, and Adami, Nekeb, and Jabneel, unto Lakum; and the outgoings thereof were at Jordan:

34. Ja raja kääntyy lännen puoleen AsnotTaborin tykö, ja tulee sieltä hamaan Hukkokiin, ja ulottuu etelästä Sebuloniin ja lännestä Asseriin ja Juudaan asti Jordanin tykö auringon ylenemisen puoleen.

34. And then the coast turneth westward to Aznothtabor, and goeth out from thence to Hukkok, and reacheth to Zebulun on the south side, and reacheth to Asher on the west side, and to Judah upon Jordan toward the sunrising.

35. Ja vahvat kaupungit ovat: Ziddim, Zer, Hammat, Rakkat ja Kinneret,

35. And the fenced cities are Ziddim, Zer, and Hammath, Rakkath, and Chinnereth,

36. Adama, Rama ja Hatsor,

36. And Adamah, and Ramah, and Hazor,

37. Kedes, Edrei ja Enhatsor,

37. And Kedesh, and Edrei, and Enhazor,

38. Jireon, MigdalEl, Harem, BetAnat

38. And Iron, and Migdalel, Horem,

ja BetSemes: yhdeksäntoistakymmentä kaupunkia kylinensä.

39. Tämä on Naphtalin lasten sukukunnan perimys heidän suvuissansa, kaupungit ja kylät.

40. Seitsemäs arpa lankesi Danin lasten sukukunnalle heidän sukuinsa jälkeen.

41. Ja raja heidän perimisestänsä oli Sorea, Estaol ja Irsemes,

42. Saalabbin, Ajalon ja Jitla,

43. Elon, Timnata ja Ekron,

44. Elteke, Gibbeton ja Baalat,

45. Jehut, BeneBarak ja GatRimmon,

46. Mehaijarkon ja Rakkon, sen rajan kanssa Japhoa vastaan;

47. Ja siellä loppuu Danin lasten raja. Ja Danin lapset nousivat ja sotivat Lesemiä vastaan, ja voittivat sen ja löivät sen miekan terällä, omistivat sen ja asuivat siinä, ja kutsuivat Lesemin Daniksi, isänsä Danin nimeltä.

and Bethanath, and Bethshemesh; nineteen cities with their villages.

39. This is the inheritance of the tribe of the children of Naphtali according to their families, the cities and their villages.

40. And the seventh lot came out for the tribe of the children of Dan according to their families.

41. And the coast of their inheritance was Zorah, and Eshtaol, and Irshemesh,

42. And Shaalabbin, and Ajalon, and Jethlah,

43. And Elon, and Thimnathah, and Ekron,

44. And Eltekeh, and Gibbethon, and Baalath,

45. And Jehud, and Beneberak, and Gathrimmon,

46. And Mejarkon, and Rakkon, with the border before Japho.

47. And the coast of the children of Dan went out too little for them: therefore the children of Dan went up to fight against Leshem, and took it, and smote it with the edge of the sword, and possessed it, and dwelt

therein, and called Leshem, Dan, after the name of Dan their father.

48. Tämä on Danin lasten sukukunnan perintö heidän suvuissansa, nämät kaupungit ja niiden kylät.

48. This is the inheritance of the tribe of the children of Dan according to their families, these cities with their villages.

49. Ja kuin he olivat lakanneet jakamasta maata rajoinensa, antoivat Israelin lapset Josualle Nunin pojalle perinnön heidän seassansa,

49. When they had made an end of dividing the land for inheritance by their coasts, the children of Israel gave an inheritance to Joshua the son of Nun among them:

50. Ja antoivat hänelle Herran käskyn jälkeen sen kaupungin, jota hän anoi, joka oli TimnatSera Ephraimin vuorella; siellä hän rakensi kaupungin ja asui siinä.

50. According to the word of the LORD they gave him the city which he asked, even Timnathserah in mount Ephraim: and he built the city, and dwelt therein.

51. Nämät ovat ne perimiset, jotka pappi Eleatsar ja Josua Nunin poika ja ylimmäiset Israelin lasten sukukuntain isistä arvalla jakoivat Silossa Herran edessä, seurakunnan majan oven tykönä; ja niin lopettivat maan jakamisen.

51. These are the inheritances, which Eleazar the priest, and Joshua the son of Nun, and the heads of the fathers of the tribes of the children of Israel, divided for an inheritance by lot in Shiloh before the LORD, at the door of the tabernacle of the congregation. So they made an end of dividing the country.

20 luku

1. Ja Herra puhui Josualle ja sanoi:

1. The LORD also spake unto Joshua, saying,

2. Puhu Israelin lapsille, sanoen: asettakaat teille muutamia vapaakaupungeita, joista minä teille puhuin Moseksen kautta,

2. Speak to the children of Israel, saying, Appoint out for you cities of refuge, whereof I spake unto you by the hand of Moses:

3. Että sinne sais paeta miehentappaja, joka jonkun lyö tapaturmaisesti ja tietämätä, että he teidän seassanne olisivat vapaat verenkostajalta.

3. That the slayer that killeth any person unawares and unwittingly may flee thither: and they shall be your refuge from the avenger of blood.

4. Ja joka pakenee johonkuhun niistä kaupungeista, hänen pitää seisoman ulkona kaupungin portin edessä ja jutteleman vanhinten edessä syynsä, niin pitää heidän ottaman hänen kaupunkiin tykönsä ja antaman hänelle siaa, asuaksensa heidän tykönänsä.

4. And when he that doth flee unto one of those cities shall stand at the entering of the gate of the city, and shall declare his cause in the ears of the elders of that city, they shall take him into the city unto them, and give him a place, that he may dwell among them.

5. Ja kuin verenkostaja ajaa häntä takaa, ei heidän pidä antaman miehentappajaa hänen käsiinsä, että hän tietämätä löi lähimmäisensä ja ei ollut ennen vainoa hänen välillänsä.

5. And if the avenger of blood pursue after him, then they shall not deliver the slayer up into his hand; because he smote his neighbour unwittingly, and hated him not beforetime.

6. Niin asukaan hän siinä kaupungissa, siihenasti kuin hän seisoo seurakunnan oikeuden edessä, ylimmäisen pa-

6. And he shall dwell in that city, until he stand before the congregation for judgment, and until the death of the

pin kuolemaan asti, joka siihen aikaan on; sitte pitää miehentappajan palaaman ja tuleman kaupunkiinsa ja huoneeseensa, kaupunkiin, josta hän pakeni.

high priest that shall be in those days: then shall the slayer return, and come unto his own city, and unto his own house, unto the city from whence he fled.

7. Niin he pyhittivät Kedeksen Galileassa Naphtalin vuorella, ja Sikemin Ephraimin vuorella, ja KirjatArban, se on Hebroni, Juudan vuorella;

7. And they appointed Kedesh in Galilee in mount Naphtali, and Shechem in mount Ephraim, and Kirjatharba, which is Hebron, in the mountain of Judah.

8. Ja tuolla puolella Jordania, Jerihon kohdalla itään päin, antoivat he Betserin, korvessa lakialla kedolla, Rubenin sukukunnasta, ja Ramotin Gileadissa Gadin sukukunnasta ja Golanin Basanissa Manassen sukukunnasta.

8. And on the other side Jordan by Jericho eastward, they assigned Bezer in the wilderness upon the plain out of the tribe of Reuben, and Ramoth in Gilead out of the tribe of Gad, and Golan in Bashan out of the tribe of Manasseh.

9. Nämät olivat ne kaupungit, jotka asetettiin kaikille Israelin lapsille ja muukalaisille, jotka heidän seassansa asuivat, että sinne piti pakeneman jokainen joka jonkun tapaturmaisesti löi, ettei hän kuolisi verenkostajan käden kautta, siihenasti että hän seisois seurakunnan edessä.

9. These were the cities appointed for all the children of Israel, and for the stranger that sojourneth among them, that whosoever killeth any person at unawares might flee thither, and not die by the hand of the avenger of blood, until he stood before the congregation.

21 luku

1. Niin menivät Leviläisten ylimmäiset isät papin Eleatsarin ja Josuan Nunin pojan eteen, ja ylimmäisten isäin eteen Israelin lasten sukukunnissa,

1. Then came near the heads of the fathers of the Levites unto Eleazar the priest, and unto Joshua the son of Nun, and unto the heads of the fathers of the tribes of the children of Israel;

2. Ja puhuttelivat heitä Silossa Kanaanin maalla ja sanoivat: Herra käski Moseksen kautta antaa meille kaupungeita asuaksemme, ja niiden esikaupungit meidän karjallemme.

2. And they spake unto them at Shiloh in the land of Canaan, saying, The LORD commanded by the hand of Moses to give us cities to dwell in, with the suburbs thereof for our cattle.

3. Niin antoivat Israelin lapset Leviläisille perinnöstänsä, Herran käskyn jälkeen, nämät kaupungit esikaupunkeinensa:

3. And the children of Israel gave unto the Levites out of their inheritance, at the commandment of the LORD, these cities and their suburbs.

4. Ja arpa lankesi Kahatilaisten sukukunnille: ja papin Aaronin lapset Leviläisistä saivat arvalla Juudan sukukunnalta, Simeonin sukukunnalta ja BenJaminin sukukunnalta kolmetoistakymmentä kaupunkia.

4. And the lot came out for the families of the Kohathites: and the children of Aaron the priest, which were of the Levites, had by lot out of the tribe of Judah, and out of the tribe of Simeon, and out of the tribe of Benjamin, thirteen cities.

5. Vaan muille Kahatin lapsille tuli arvalla Ephraimin sukukunnalta, Danin sukukunnalta ja puolelta Manassen

5. And the rest of the children of Kohath had by lot out of the families of the tribe of Ephraim, and out of the

sukukunnalta kymmenen kaupunkia.

6. Gersonin lapsille tuli arvalla Isaskarin sukukunnalta, Asserin sukukunnalta, Naphtalin sukukunnalta ja puolelta Manassen sukukunnalta Basanissa kolmetoistakymmentä kaupunkia.

7. Merarin lapset sukuinsa jälkeen saivat Rubenin sukukunnalta, Gadin sukukunnalta ja Zebulonin sukukunnalta kaksitoistakymmentä kaupunkia.

8. Ja niin antoivat Israelin lapset Leviläisille arvalla nämät kaupungit esikaupunkeinensa, niinkuin Herra Moseksen kautta käskenyt oli.

9. Juudan lasten sukukunnalta ja Simeonin lasten sukukunnalta annettiin nämät kaupungit, jotka he nimittivät nimeltänsä,

10. Aaronin pojille Kahatilaisten suvusta Levin pojista; sillä ensimäinen arpa oli heidän.

11. Niin antoivat he heille KirjatArban, (Arba oli Enakin isä), se on Hebron,

tribe of Dan, and out of the half tribe of Manasseh, ten cities.

6. And the children of Gershon had by lot out of the families of the tribe of Issachar, and out of the tribe of Asher, and out of the tribe of Naphtali, and out of the half tribe of Manasseh in Bashan, thirteen cities.

7. The children of Merari by their families had out of the tribe of Reuben, and out of the tribe of Gad, and out of the tribe of Zebulun, twelve cities.

8. And the children of Israel gave by lot unto the Levites these cities with their suburbs, as the LORD commanded by the hand of Moses.

9. And they gave out of the tribe of the children of Judah, and out of the tribe of the children of Simeon, these cities which are here mentioned by name,

10. Which the children of Aaron, being of the families of the Kohathites, who were of the children of Levi, had: for theirs was the first lot.

11. And they gave them the city of Arba the father of Anak, which city is

Juudan vuorella, ja esikaupungit ympäristöltä.

Hebron, in the hill country of Judah, with the suburbs thereof round about it.

12. Mutta kaupungin pellon kylinensä antoivat he Kalebille Jephunnen pojalle perinnöksi.

12. But the fields of the city, and the villages thereof, gave they to Caleb the son of Jephunneh for his possession.

13. Niin antoivat he papin Aaronin lapsille miehentappajain vapaakaupungin Hebronin esikaupunkeinensa ja Libnan esikaupunkeinensa,

13. Thus they gave to the children of Aaron the priest Hebron with her suburbs, to be a city of refuge for the slayer; and Libnah with her suburbs,

14. Jatirin esikaupunkeinensa ja Estmoan esikaupunkeinensa,

14. And Jattir with her suburbs, and Eshtemoa with her suburbs,

15. Holonin esikaupunkeinensa ja Debirin esikaupunkeinensa,

15. And Holon with her suburbs, and Debir with her suburbs,

16. Ain esikaupunkeinensa, Juttan esikaupunkeinensa ja BetSemeksen esikaupunkeinensa: yhdeksän kaupunkia niiltä kahdelta sukukunnalta;

16. And Ain with her suburbs, and Juttah with her suburbs, and Beth-shemesh with her suburbs; nine cities out of those two tribes.

17. BenJaminin sukukunnalta Gibeonin esikaupunkeinensa ja Geban esikaupunkeinensa,

17. And out of the tribe of Benjamin, Gibeon with her suburbs, Geba with her suburbs,

18. Anatotin esikaupunkeinensa ja Almonin esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia.

18. Anathoth with her suburbs, and Almon with her suburbs; four cities.

19. Kaikki pappein Aaronin poikain kaupungit olivat kolmetoistakymmentä ja niiden esikaupungit.

19. All the cities of the children of Aaron, the priests, were thirteen cities with their suburbs.

20. Mutta muut Kahatin lasten sukukunnat, Leviläiset, Kahatin sikiät saivat kaupunkia arvallansa Ephraimin sukukunnalta.

20. And the families of the children of Kohath, the Levites which remained of the children of Kohath, even they had the cities of their lot out of the tribe of Ephraim.

21. Ja he antoivat heille miehentappajan vapaakaupungin Sikemin esikaupunkeinensa Ephraimin vuorella ja Getserin esikaupunkeinensa,

21. For they gave them Shechem with her suburbs in mount Ephraim, to be a city of refuge for the slayer; and Gezer with her suburbs,

22. Kibtsaimin esikaupunkeinensa ja BetHoronin esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia;

22. And Kibzaim with her suburbs, and Bethhoron with her suburbs; four cities.

23. Ja Danin sukukunnalta Elteken esikaupunkeinensa ja Gibtonin esikaupunkeinensa,

23. And out of the tribe of Dan, Eltekeh with her suburbs, Gibbethon with her suburbs,

24. Ajalonin esikaupunkeinensa, GatRimmonin esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia;

24. Aijalon with her suburbs, Gathrimmon with her suburbs; four cities.

25. Puolelta Manassen sukukunnalta Thaanakin esikaupunkeinensa ja GatRimmonin esikaupunkeinensa: kaksi kaupunkia.

25. And out of the half tribe of Manasseh, Tanach with her suburbs, and Gathrimmon with her suburbs; two cities.

26. Kaikki muiden Kahatin lasten sukukuntain kaupungit olivat kymmenen ja niiden esikaupungit.

26. All the cities were ten with their suburbs for the families of the children of Kohath that remained.

27. Gersonin lapsille Leviläisten sukukunnasta annettiin puolelta Manassen sukukunnalta miehentappajan vapaa-

27. And unto the children of Gershon, of the families of the Levites, out of the other half tribe of Manasseh they

kaupunki Golan Basanissa esikaupunkeinensa ja Beestera esikaupunkeinensa: kaksi kaupunkia;

gave Golan in Bashan with her suburbs, to be a city of refuge for the slayer; and Beeshterah with her suburbs; two cities.

28. Isaskarin sukukunnalta Kision esikaupunkeinensa, Dabrat esikaupunkeinensa,

28. And out of the tribe of Issachar, Kishon with her suburbs, Dabareh with her suburbs,

29. Jarmut esikaupunkeinensa ja En-Gannim esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia;

29. Jarmuth with her suburbs, Engannim with her suburbs; four cities.

30. Asserin sukukunnalta Miseal esikaupunkeinensa, Abdon esikaupunkeinensa,

30. And out of the tribe of Asher, Mishal with her suburbs, Abdon with her suburbs,

31. Helkat esikaupunkeinensa ja Rehob esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia;

31. Helkath with her suburbs, and Rehob with her suburbs; four cities.

32. Naphtalin sukukunnalta miehentappajan vapaakaupunki Gedes Galileassa esikaupunkeinensa ja HammotDor esikaupunkeinensa, Kartan esikaupunkeinensa: kolme kaupunkia.

32. And out of the tribe of Naphtali, Kedesh in Galilee with her suburbs, to be a city of refuge for the slayer; and Hammothdor with her suburbs, and Kartan with her suburbs; three cities.

33. Kaikki Gersonilaisten sukukuntain kaupungit olivat kolmetoistakymmentä ja niiden esikaupungit.

33. All the cities of the Gershonites according to their families were thirteen cities with their suburbs.

34. Merarin lapsille, toisille Leviläisille, annettiin Sebulonin sukukunnalta Jokneam esikaupunkeinensa ja Kartta esikaupunkeinensa,

34. And unto the families of the children of Merari, the rest of the Levites, out of the tribe of Zebulun, Jokneam with her suburbs, and Kartah with her

suburbs,

35. Dimna esikaupunkeinensa, Nahalal esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia,

35. Dimnah with her suburbs, Nahalal with her suburbs; four cities.

36. Rubenin sukukunnalta Betser esikaupunkeinensa ja Jaksa esikaupunkeinensa,

36. And out of the tribe of Reuben, Bezer with her suburbs, and Jahazah with her suburbs,

37. Kedemot esikaupunkeinensa ja Mephaat esikaupunkeinensa: neljä kaupunkia;

37. Kedemoth with her suburbs, and Mephaath with her suburbs; four cities.

38. Gadin sukukunnalta miehentappajan vapaakaupunki Ramot Gileadissa esikaupunkeinensa ja Mahanaim esikaupunkeinensa,

38. And out of the tribe of Gad, Ramoth in Gilead with her suburbs, to be a city of refuge for the slayer; and Mahanaim with her suburbs,

39. Hesbon esikaupunkeinensa ja Jaeser esikaupunkeinensa: kaikki neljä kaupunkia.

39. Heshbon with her suburbs, Jazer with her suburbs; four cities in all.

40. Kaikki toisten Leviläisten Merarin lasten kaupungit, heidän suvussansa arpansa jälkeen, olivat kaksitoistakymmentä.

40. So all the cities for the children of Merari by their families, which were remaining of the families of the Levites, were by their lot twelve cities.

41. Kaikki Leviläisten kaupungit Israelin lasten perinnön seassa olivat kahdeksanviidettäkymmentä ja niiden esikaupungit.

41. All the cities of the Levites within the possession of the children of Israel were forty and eight cities with their suburbs.

42. Ja itsekullakin kaupungilla oli hänen esikaupunkinsa ympäristöllänsä, niin oli niillä kaikilla kaupungeilla.

42. These cities were every one with their suburbs round about them: thus were all these cities.

43. Ja niin antoi Herra Israelin lapsille

43. And the LORD gave unto Israel all

kaiken sen maan, jonka hän vannoi heidän isillensä antaaksensa; ja he omistivat sen ja asuivat siinä.
44. Ja Herra antoi heille levon kaikella heidän ympäristöllänsä, niinkuin hän vannoi heidän isillensä; ja ei yksikään heidän vihollisistansa seisonut heitä vastaan, vaan kaikki heidän vihollisensa antoi Herra heidän käsiinsä.
45. Ja ei puuttunut mitään kaikesta siitä hyvyydestä, mitä Herra oli puhunut Israelin huoneelle, vaan kaikki tapahtui.

the land which he sware to give unto their fathers; and they possessed it, and dwelt therein.
44. And the LORD gave them rest round about, according to all that he sware unto their fathers: and there stood not a man of all their enemies before them; the LORD delivered all their enemies into their hand.
45. There failed not ought of any good thing which the LORD had spoken unto the house of Israel; all came to pass.

22 luku

1. Silloin kutsui Josua tykönsä Rubenilaiset, Gadilaiset ja puolen Manassen sukukuntaa:
2. Ja sanoi heille: te piditte kaikki mitä Moses Herran palvelia teille käski, ja olette kuulleet minun ääneni kaikissa mitä minä olen teille käskenyt.
3. Ette hyljänneet teidän veljiänne isoon aikaan tähän päivään asti, ja te piditte Herran teidän Jumalanne käskyn.
4. Ja nyt on Herra teidän Jumalanne

1. Then Joshua called the Reubenites, and the Gadites, and the half tribe of Manasseh,
2. And said unto them, Ye have kept all that Moses the servant of the LORD commanded you, and have obeyed my voice in all that I commanded you:
3. Ye have not left your brethren these many days unto this day, but have kept the charge of the commandment of the LORD your God.
4. And now the LORD your God hath

antanut teidän veljillenne levon, niinkuin hän sanoi heille; palatkaat siis nyt ja menkäät teidän majoillenne perintömaahanne, jonka Moses Herran palvelia antoi teille tuolla puolella Jordania.

5. Ainoastaan ottakaat visusti vaari , että te teette sen käskyn ja lain jälkeen, jonka Moses Herran palvelia on teille käskenyt, että te rakastatte Herraa teidän Jumalaanne, ja vaellatte kaikissa hänen teissänsä, ja pidätte hänen käskynsä, ja riiputte hänessä kiinni, ja palvelette häntä kaikesta teidän sydämestänne ja kaikesta teidän sielustanne.

6. Niin Josua siunasi heitä ja antoi heidän mennä, ja he menivät majoillensa.

7. Manassen puolelle sukukunnalle on Moses antanut Basanissa ja toiselle puolelle antoi Josua heidän veljeinsä keskellä tällä puolella Jordania länteen päin. Ja kuin Josua antoi heidän käydä majoillensa ja siunasi heitä,

8. Puhui hän heille, sanoen: te tulette

given rest unto your brethren, as he promised them: therefore now return ye, and get you unto your tents, and unto the land of your possession, which Moses the servant of the LORD gave you on the other side Jordan.

5. But take diligent heed to do the commandment and the law, which Moses the servant of the LORD charged you, to love the LORD your God, and to walk in all his ways, and to keep his commandments, and to cleave unto him, and to serve him with all your heart and with all your soul.

6. So Joshua blessed them, and sent them away: and they went unto their tents.

7. Now to the one half of the tribe of Manasseh Moses had given possession in Bashan: but unto the other half thereof gave Joshua among their brethren on this side Jordan westward. And when Joshua sent them away also unto their tents, then he blessed them,

8. And he spake unto them, saying,

kotia suurella saaliilla teidän majoillenne ja sangen suurella karjalaumalla, hopialla, kullalla, vaskella, raudalla ja aivan paljoilla vaatteilla; niin jakakaat teidän vihamiestenne saalis teidän veljeinne kanssa.

Return with much riches unto your tents, and with very much cattle, with silver, and with gold, and with brass, and with iron, and with very much raiment: divide the spoil of your enemies with your brethren.

9. Ja niin palasivat Rubenilaiset ja Gadilaiset ja puoli Manassen sukukuntaa, ja menivät pois Israelin lasten tyköä Silosta, joka Kanaanin maalla on, menemään Gileadin maahan, perintömaahansa, jonka he olivat perineet Herran käskyn jälkeen Moeksen kautta.

9. And the children of Reuben and the children of Gad and the half tribe of Manasseh returned, and departed from the children of Israel out of Shiloh, which is in the land of Canaan, to go unto the country of Gilead, to the land of their possession, whereof they were possessed, according to the word of the LORD by the hand of Moses.

10. Ja kuin he tulivat Jordanin rajoille, jotka Kanaanin maassa ovat, rakensivat Rubenilaiset, Gadilaiset ja puoli Manassen sukukuntaa siinä lähes Jordania jalon suuren alttarin.

10. And when they came unto the borders of Jordan, that are in the land of Canaan, the children of Reuben and the children of Gad and the half tribe of Manasseh built there an altar by Jordan, a great altar to see to.

11. Ja kuin Israelin lapset kuulivat sanottavan: katso, Rubenin lapset, Gadin lapset ja puoli Manassen sukukuntaa ovat rakentaneet alttarin Kanaanin maata vastaan, lähes Jordanin rajoja Israelin lasten puolelle;

11. And the children of Israel heard say, Behold, the children of Reuben and the children of Gad and the half tribe of Manasseh have built an altar over against the land of Canaan, in the borders of Jordan, at the passage

of the children of Israel.

12. Ja Israelin lapset kuulivat sen, ja koko Israelin lasten joukko kokoontui Silossa, menemään ylös sotimaan heitä vastaan.

12. And when the children of Israel heard of it, the whole congregation of the children of Israel gathered themselves together at Shiloh, to go up to war against them.

13. Ja Israelin lapset lähettivät Rubenilaisten, Gadilaisten ja puolen Manassen sukukunnan tykö Gileadin maahan Pinehaan, papin Eleatsarin pojan,

13. And the children of Israel sent unto the children of Reuben, and to the children of Gad, and to the half tribe of Manasseh, into the land of Gilead, Phinehas the son of Eleazar the priest,

14. Ja kymmenen ylimmäistä päämiestä hänen kanssansa, yhden päämiehen kustakin isänsä huoneesta, kaikista Israelin sukukunnista, joista kukin oli isäinsä huonetten päämies Israelin tuhanten ylitse.

14. And with him ten princes, of each chief house a prince throughout all the tribes of Israel; and each one was an head of the house of their fathers among the thousands of Israel.

15. Ja he tulivat Rubenilaisten, Gadilaisten ja puolen Manassen sukukunnan tykö Gileadin maahan ja puhuivat heidän kanssansa, sanoen:

15. And they came unto the children of Reuben, and to the children of Gad, and to the half tribe of Manasseh, unto the land of Gilead, and they spake with them, saying,

16. Näin kaikki Herran kansa käski teille sanoa: mikä on se rikos, jolla te olette rikkoneet Israelin Jumalaa vastaan, kääntääksenne itsenne tänäpäivänä Herrasta pois, rakentaen itsel-

16. Thus saith the whole congregation of the LORD, What trespass is this that ye have committed against the God of Israel, to turn away this day from following the LORD, in that ye

lenne alttaria, asettaaksenne teitänne tänäpäivänä Herraa vastaan.

17. Vähäkö meillä on Peorin pahuudesta, josta emme puhtaat ole hamaan tähän päivään asti? josta myös rangaistus tuli Herran kansan päälle.

18. Ja te käännätte itsenne tänäpäivänä Herrasta pois; niin tapahtuu, että panette itsenne tänäpänä Herraa vastaan, niin pitää huomenna hänen vihansa palaman koko Israelin kansan päälle.

19. Jos te luulette, että teidän perintömaanne on saastainen, niin tulkaat tänne ylitse Herran perintömaahan, jossa Herran maja on, ja ottakaat perintö meidän seassamme ja älkäät asettako teitänne Herraa vastaan ja meitä vastaan, rakentaen teillenne alttarin, paitsi Herran meidän Jumalamme alttaria.

20. Eikö Akan Seran poika tehnyt raskaasti syntiä kirotussa, ja viha tuli koko Israelin ylitse ja ei hän yksin hukkunut pahuudessansa.

have builded you an altar, that ye might rebel this day against the LORD?

17. Is the iniquity of Peor too little for us, from which we are not cleansed until this day, although there was a plague in the congregation of the LORD,

18. But that ye must turn away this day from following the LORD? and it will be, seeing ye rebel to day against the LORD, that to morrow he will be wroth with the whole congregation of Israel.

19. Notwithstanding, if the land of your possession be unclean, then pass ye over unto the land of the possession of the LORD, wherein the LORD'S tabernacle dwelleth, and take possession among us: but rebel not against the LORD, nor rebel against us, in building you an altar beside the altar of the LORD our God.

20. Did not Achan the son of Zerah commit a trespass in the accursed thing, and wrath fell on all the congregation of Israel? and that man perished not alone in his iniquity.

21. Niin vastasivat Rubenin ja Gadin lapset ja puoli Manassen sukukuntaa ja sanoivat Israelin tuhanten päämiehille:

21. Then the children of Reuben and the children of Gad and the half tribe of Manasseh answered, and said unto the heads of the thousands of Israel,

22. Herra väkevä Jumala, Herra väkevä Jumala tietää sen, ja Israel myös mahtaa itse tietää; jos me olemme langenneet pois ja syntiä tehneet Herraa vastaan, niin älkäät auttako hän meitä tänäpäivänä.

22. The LORD God of gods, the LORD God of gods, he knoweth, and Israel he shall know; if it be in rebellion, or if in transgression against the LORD, (save us not this day,)

23. Ja jos me olemme alttarin rakentaneet, kääntääksemme meitämme Herrasta pois ja uhrataksemme sen päällä polttouhria ja ruokauhria, taikka tehdäksemme kiitosuhria sen päällä, niin etsiköön sitä Herra.

23. That we have built us an altar to turn from following the LORD, or if to offer thereon burnt offering or meat offering, or if to offer peace offerings thereon, let the LORD himself require it;

24. Ja jos emme paljo ennemmin ole sitä tehneet sen asian pelvon tähden, sanoen: tästälähin mahtaa teidän lapsenne sanoa meidän lapsillemme: mitä teidän on tekemistä Herran Israelin Jumalan kanssa?

24. And if we have not rather done it for fear of this thing, saying, In time to come your children might speak unto our children, saying, What have ye to do with the LORD God of Israel?

25. Herra on pannut Jordanin rajamaaksi meidän ja teidän välillemme, te Rubenin ja Gadin lapset; ei ole teillä yhtään osaa Herrassa: ja niin teidän lapsenne saattavat pois meidän lapsemme Herraa pelkäämästä.

25. For the LORD hath made Jordan a border between us and you, ye children of Reuben and children of Gad; ye have no part in the LORD: so shall your children make our children cease from fearing the LORD.

26. Sentähden me sanoimme: tehkäämme se meillemme, rakentakaamme alttari, ei uhriksi eli polttouhriksi,

26. Therefore we said, Let us now prepare to build us an altar, not for burnt offering, nor for sacrifice:

27. Mutta todistukseksi meidän ja teidän vaiheellamme, ja meidän sukumme meidän jälkeemme, tehdäksemme Herran palvelusta hänen edessänsä meidän polttouhrillamme, kiitosuhrillamme ja muilla uhreillamme; ja teidän lapsenne ei pidä tästälähin sanoman meidän lapsillemme: ei ole teillä yhtään osaa Herrassa.

27. But that it may be a witness between us, and you, and our generations after us, that we might do the service of the LORD before him with our burnt offerings, and with our sacrifices, and with our peace offerings; that your children may not say to our children in time to come, Ye have no part in the LORD.

28. Sillä me sanoimme: se olkoon, kuin he niin sanovat meille, taikka meidän lapsillemme tästedes, niin me taidamme sanoa: katsokaat vertausta Herran alttariin, jonka meidän vanhempamme tehneet ovat, ei polttouhriksi taikka teurasuhriksi vaan todistukseksi teidän ja meidän vaiheellamme.

28. Therefore said we, that it shall be, when they should so say to us or to our generations in time to come, that we may say again, Behold the pattern of the altar of the LORD, which our fathers made, not for burnt offerings, nor for sacrifices; but it is a witness between us and you.

29. Pois se meistä, että me asetamme itsemme Herraa vastaan, ja käännymme tänäpäivänä hänestä pois, ja rakennamme alttarin polttouhriksi, ruokauhriksi ja muuksi uhriksi, paitsi Herran meidän Jumalamme alttaria,

29. God forbid that we should rebel against the LORD, and turn this day from following the LORD, to build an altar for burnt offerings, for meat offerings, or for sacrifices, beside the altar of the LORD our God that is be-

joka on hänen majansa edessä.

30. Kuin Pinehas pappi ja kansan ylimmäiset ja Israelin tuhanten päämiehet, jotka olivat hänen kanssansa, kuulivat nämät sanat, jotka Rubenin, Gadin ja Manassen lapset sanoivat, kelpasi se heille sangen hyvin.

31. Ja Pinehas papin Eleatsarin poika sanoi Rubenin, Gadin ja Manassen lapsille: tänäpänä ymmärsimme me Herran olevan meidän kanssamme, ettette syntiä tehneet tällä rikoksella Herraa vastaan: nyt te vapahditte Israelin lapset Herran kädestä.

32. Niin meni Pinehas papin Eleatsarin poika, ja ylimmäiset Gileadin maalta, Rubenin ja Gadin lasten tyköä Kanaanin maahan jälleen Israelin lasten tykö ja sanoi sen heille.

33. Niin se kelpasi hyvin Israelin lapsille, ja Israelin lapset kunnioittivat Jumalaa ja ei enää sanoneet, että he tahtoivat sinne mennä heitä vastaan

fore his tabernacle.

30. And when Phinehas the priest, and the princes of the congregation and heads of the thousands of Israel which were with him, heard the words that the children of Reuben and the children of Gad and the children of Manasseh spake, it pleased them.

31. And Phinehas the son of Eleazar the priest said unto the children of Reuben, and to the children of Gad, and to the children of Manasseh, This day we perceive that the LORD is among us, because ye have not committed this trespass against the LORD: now ye have delivered the children of Israel out of the hand of the LORD.

32. And Phinehas the son of Eleazar the priest, and the princes, returned from the children of Reuben, and from the children of Gad, out of the land of Gilead, unto the land of Canaan, to the children of Israel, and brought them word again.

33. And the thing pleased the children of Israel; and the children of Israel blessed God, and did not intend to go up against them in battle, to destroy

sotaväen kanssa maata hävittämään, jossa Rubenin ja Gadin lapset asuivat.
34. Ja Rubenin ja Gadin lapset kutsuivat sen alttarin, että se olis todistukseksi meidän välillämme, ja että Herra on Jumala.

the land wherein the children of Reuben and Gad dwelt.
34. And the children of Reuben and the children of Gad called the altar Ed: for it shall be a witness between us that the LORD is God.

23 luku

1. Ja pitkän ajan perästä, kuin Herra oli antanut Israelin tulla lepoon kaikilta vihollisiltansa, jotka heidän ympärillänsä olivat, ja Josua jo oli vanha ja hyvään ikään joutunut,
2. Kutsui Josua koko Israelin tykönsä, heidän vanhimpansa, päämiehensä, tuomarinsa ja esimiehensä, sanoen heille: minä olen jo vanha ja hyvään ikään tullut.
3. Ja te olette nähneet kaikki, jotka Herra teidän Jumalanne on tehnyt kaikelle tälle kansalle teidän edessänne; sillä Herra teidän Jumalanne itse sotii teidän edestänne.
4. Katsokaat, minä olen jakanut teille ne kansat arvalla, jotka vielä jäljellä ovat, jokaiselle sukukunnalle oman perintönsä jälkeen, hamasta Jordanis-

1. And it came to pass a long time after that the LORD had given rest unto Israel from all their enemies round about, that Joshua waxed old and stricken in age.
2. And Joshua called for all Israel, and for their elders, and for their heads, and for their judges, and for their officers, and said unto them, I am old and stricken in age:
3. And ye have seen all that the LORD your God hath done unto all these nations because of you; for the LORD your God is he that hath fought for you.
4. Behold, I have divided unto you by lot these nations that remain, to be an inheritance for your tribes, from Jordan, with all the nations that I have

ta, ja kaiken sen kansan, jonka minä hävitin, suureen mereen asti auringon laskemiseen päin.

cut off, even unto the great sea westward.

5. Ja Herra teidän Jumalanne syöksee ulos ne teidän edestänne ja ajaa heidät ulos teidän kasvoinne edestä, niin että te omistatte heidän maansa, niinkuin Herra teidän Jumalanne teille sanonut oli.

5. And the LORD your God, he shall expel them from before you, and drive them from out of your sight; and ye shall possess their land, as the LORD your God hath promised unto you.

6. Niin vahvistukaat jalosti pitämään ja tekemään kaikki, mikä on kirjoitettu Moseksen lakiraamatussa, niin ettette siitä poikkeisi oikialle eli vasemmalle puolelle,

6. Be ye therefore very courageous to keep and to do all that is written in the book of the law of Moses, that ye turn not aside therefrom to the right hand or to the left;

7. Niin ettette tulisi näiden teidän keskellenne jääneiden kansain sekaan, ja ettette mieleenne johdattaisi eli vannoisi heidän jumalainsa nimen kautta, ettekä myös palvelisi heitä elikkä kumartaisi heitä.

7. That ye come not among these nations, these that remain among you; neither make mention of the name of their gods, nor cause to swear by them, neither serve them, nor bow yourselves unto them:

8. Mutta riippukaat Herrassa teidän Jumalassanne kiinni, niinkuin te tähän päivään asti tehneet olette.

8. But cleave unto the LORD your God, as ye have done unto this day.

9. Ja niin Herra ajaa teidän edestänne suuren ja väkevän kansan ulos, niinkuin ei yksikään ole kestänyt teidän edessänne tähän päivään asti.

9. For the LORD hath driven out from before you great nations and strong: but as for you, no man hath been able to stand before you unto this day.

10. Yksi teistä ajaa tuhatta takaa; sillä

10. One man of you shall chase a

Herra teidän Jumalanne itse sotii teidän edestänne, niinkuin hän teille sanonut oli.

11. Sentähden ottakaat visusti vaari teidän sielustanne, että rakastatte Herraa teidän Jumalaanne.

12. Mutta jos te käännätte teitänne pois ja pidätte teitänne jääneiden kansain tykö, ja yhdistätte teitänne naimisessa heidän kanssansa, niin että te tulette heidän ja he teidän sekaanne,

13. Niin teidän pitää todella tietämän, ettei Herra teidän Jumalanne enää tätä kansaa teidän edestänne aja ulos; mutta he tulevat teille paulaksi ja pahennukseksi ja ruoskaksi teidän kylkenne päälle, ja orjantappuraksi teidän silmillenne, siihenasti että hän teitä hukuttaa siitä hyvästä maasta, jonka Herra teidän Jumalanne teille antanut on.

14. Ja katso, minä vaellan tänäpänä kaiken maailman tien; ja teidän pitää tietämän kaikessa teidän sydämessänne ja kaikessa teidän sielussanne, ettei yhtään sanaa ole jäänyt takaperin kaikesta siitä hyvästä, minkä Herra

thousand: for the LORD your God, he it is that fighteth for you, as he hath promised you.

11. Take good heed therefore unto yourselves, that ye love the LORD your God.

12. Else if ye do in any wise go back, and cleave unto the remnant of these nations, even these that remain among you, and shall make marriages with them, and go in unto them, and they to you:

13. Know for a certainty that the LORD your God will no more drive out any of these nations from before you; but they shall be snares and traps unto you, and scourges in your sides, and thorns in your eyes, until ye perish from off this good land which the LORD your God hath given you.

14. And, behold, this day I am going the way of all the earth: and ye know in all your hearts and in all your souls, that not one thing hath failed of all the good things which the LORD your God spake concerning you; all are come to

teidän Jumalanne teille luvannut on, mutta kaikki on tapahtunut teille, ja ei mitään jäänyt takaperin.

pass unto you, and not one thing hath failed thereof.

15. Ja pitää tapahtuman, että niinkuin kaikki se hyvä on teille tullut, jonka Herra teidän Jumalanne teille sanonut on, niin Herra myös antaa tulla teidän ylitsenne kaikki pahat, siihenasti että hän kadottaa teidät siitä hyvästä maasta, jonka Herra teidän Jumalanne teille antanut on.

15. Therefore it shall come to pass, that as all good things are come upon you, which the LORD your God promised you; so shall the LORD bring upon you all evil things, until he have destroyed you from off this good land which the LORD your God hath given you.

16. Jos te Herran teidän Jumalanne liiton käytte ylitse, jonka hän teille käski, ja menette ja palvelette vieraita jumalia, ja heitä rukoilette, niin Herran viha julmistuu teidän päällenne, ja te hukutte äkisti siitä hyvästä maasta, jonka hän teille antoi.

16. When ye have transgressed the covenant of the LORD your God, which he commanded you, and have gone and served other gods, and bowed yourselves to them; then shall the anger of the LORD be kindled against you, and ye shall perish quickly from off the good land which he hath given unto you.

24 luku

1. Ja Josua kokosi kaikki Israelin sukukunnat Sikemiin, ja kutsui edes vanhimmat Israelissa, päämiehet, tuomarit ja esimiehet; ja kuin he olivat seisatetut Jumalan eteen,

1. And Joshua gathered all the tribes of Israel to Shechem, and called for the elders of Israel, and for their heads, and for their judges, and for their officers; and they presented

themselves before God.

2. Sanoi Josua kaikelle kansalle: näin sanoo Herra Israelin Jumala: teidän isänne asuivat entiseen aikaan sillä puolella virtaa, Tara, Abrahamin ja Nahorin isä, ja palvelivat muita jumalia.

2. And Joshua said unto all the people, Thus saith the LORD God of Israel, Your fathers dwelt on the other side of the flood in old time, even Terah, the father of Abraham, and the father of Nachor: and they served other gods.

3. Niin otin minä isänne Abrahamin tuolta puolelta virtaa, ja annoin hänen vaeltaa koko Kanaanin maalla, ja enensin hänen siemenensä, ja annoin hänelle Isaakin.

3. And I took your father Abraham from the other side of the flood, and led him throughout all the land of Canaan, and multiplied his seed, and gave him Isaac.

4. Ja Isaakille annoin minä Jakobin ja Esaun; ja annoin Esaulle Seirin vuoren asuaksensa. Mutta Jakob ja hänen lapsensa menivät alas Egyptin maalle.

4. And I gave unto Isaac Jacob and Esau: and I gave unto Esau mount Seir, to possess it; but Jacob and his children went down into Egypt.

5. Ja minä lähetin Moseksen ja Aaronin, ja rankaisin Egyptin, niinkuin minä heidän seassansa tehnyt olen; sitte vein minä teidät ulos.

5. I sent Moses also and Aaron, and I plagued Egypt, according to that which I did among them: and afterward I brought you out.

6. Niin vein minä myös teidän isänne Egyptistä ulos, ja te tulitte meren tykö; ja Egyptiläiset ajoivat teidän isänne takaa vaunuin ja ratsasmiesten kanssa Punaiseen mereen saakka.

6. And I brought your fathers out of Egypt: and ye came unto the sea; and the Egyptians pursued after your fathers with chariots and horsemen unto the Red sea.

7. Niin huusivat he Herran tykö, ja hän pani pimeyden teidän ja Egyptiläisten vaiheelle, ja saatti meren hei-

7. And when they cried unto the LORD, he put darkness between you and the Egyptians, and brought the

dän päällensä, ja peitti heidät. Ja teidän silmänne näkivät, mitä minä tein Egyptissä; ja te asuitte korvessa kauvan aikaa.

sea upon them, and covered them; and your eyes have seen what I have done in Egypt: and ye dwelt in the wilderness a long season.

8. Ja minä toin teidät Amorilaisten maahan, jotka asuivat tuolla puolella Jordania; ja kuin he sotivat teitä vastaan, annoin minä heidät teidän käsiinne, että te omistaisitte heidän maansa; ja minä hävitin heitä teidän edestänne.

8. And I brought you into the land of the Amorites, which dwelt on the other side Jordan; and they fought with you: and I gave them into your hand, that ye might possess their land; and I destroyed them from before you.

9. Niin nousi Balak Zipporin poika, Moabin kuningas, ja soti Israelia vastaan; ja hän lähetti ja antoi kutsua Bileamin Beorin pojan kiroomaan teitä.

9. Then Balak the son of Zippor, king of Moab, arose and warred against Israel, and sent and called Balaam the son of Beor to curse you:

10. Mutta en minä tahtonut kuulla Bileamia; ja hän siunaten siunasi teitä, ja minä vapahdin teitä hänen käsistänsä.

10. But I would not hearken unto Balaam; therefore he blessed you still: so I delivered you out of his hand.

11. Ja kuin te tulitte Jordanin ylitse ja jouduitte Jerihoon, sotivat Jerihon asuvaiset teitä vastaan, Amorilaiset ja Pheresiläiset ja Kanaanealaiset ja Hetiläiset ja Girgasilaiset ja Heviläiset ja Jebusilaiset; mutta minä annoin heidät teidän käsiinne,

11. And ye went over Jordan, and came unto Jericho: and the men of Jericho fought against you, the Amorites, and the Perizzites, and the Canaanites, and the Hittites, and the Girgashites, the Hivites, and the Jebusites; and I delivered them into your hand.

12. Ja lähetin vapsaiset teidän edel-

12. And I sent the hornet before you,

länne, ja ne ajoivat heidät ulos teidän edestänne, kaksi Amorilaisten kuningasta, ei sinun miekkas kautta eikä sinun joutses kautta.

13. Ja annoin teille maan, jossa ette mitään työtä tehneet, ja kaupungit, joita ette rakentaneet, asuaksenne niissä ja syödäksennne viinapuista ja öljypuista, joita ette istuttaneet.

14. Peljätkäät siis nyt Herraa ja palvelkaat häntä täydellisesti ja uskollisesti, ja hyljätkäät ne jumalat, joita teidän isänne palvelivat tuolla puolella virtaa ja Egyptissä, ja palvelkaat Herraa.

15. Jollei teidän kelpaa Herraa palvella, niin valitkaat teillenne tänäpäivänä ketä te palvelette, niitä jumalia, joita teidän isänne palvelivat sillä puolella virtaa, eli Amorilaisten jumalia, joiden maassa te asutte. Mutta minä ja minun huoneeni palvelemme Herraa.

16. Niin vastasi kansa ja sanoi: pois se meistä, että me hylkäisimme Herran ja palvelisimme muita jumalia.

17. Sillä Herra meidän Jumalamme on se, joka johdatti meitä ja meidän

which drave them out from before you, even the two kings of the Amorites; but not with thy sword, nor with thy bow.

13. And I have given you a land for which ye did not labour, and cities which ye built not, and ye dwell in them; of the vineyards and oliveyards which ye planted not do ye eat.

14. Now therefore fear the LORD, and serve him in sincerity and in truth: and put away the gods which your fathers served on the other side of the flood, and in Egypt; and serve ye the LORD.

15. And if it seem evil unto you to serve the LORD, choose you this day whom ye will serve; whether the gods which your fathers served that were on the other side of the flood, or the gods of the Amorites, in whose land ye dwell: but as for me and my house, we will serve the LORD.

16. And the people answered and said, God forbid that we should forsake the LORD, to serve other gods;

17. For the LORD our God, he it is that brought us up and our fathers out

isiämme Egyptin maalta orjuuden huoneesta, ja joka teki meidän silmäimme edessä niitä suuria tunnusmerkkejä, ja varjeli meitä kaikella matkalla, jota me vaelsimme, ja kaikkein kansain seassa, joiden lävitse me kävimme.

of the land of Egypt, from the house of bondage, and which did those great signs in our sight, and preserved us in all the way wherein we went, and among all the people through whom we passed:

18. Ja Herra ajoi meidän edestämme ulos kaiken kansan ja Amorilaiset, jotka asuivat maassa: niin me myös palvelemme Herraa, sillä hän on meidän Jumalamme.

18. And the LORD drave out from before us all the people, even the Amorites which dwelt in the land: therefore will we also serve the LORD; for he is our God.

19. Ja Josua sanoi kansalle: ette taida palvella Herraa, sillä hän on pyhä Jumala ja hän on kiivas Jumala, joka ei säästä teidän syntejänne.

19. And Joshua said unto the people, Ye cannot serve the LORD: for he is an holy God; he is a jealous God; he will not forgive your transgressions nor your sins.

20. Kuin te hylkäätte Herran ja palvelette muukalaisia jumalia, niin hän kääntää hänensä, ja tekee teille pahaa, ja hukuttaa teitä sen jälkeen, kuin hän teille hyvää teki.

20. If ye forsake the LORD, and serve strange gods, then he will turn and do you hurt, and consume you, after that he hath done you good.

21. Niin sanoi kansa Josualle: ei suinkaan, vaan me palvelemme Herraa.

21. And the people said unto Joshua, Nay; but we will serve the LORD.

22. Ja Josua sanoi kansalle: te olette teillenne todistajat, että te valitsitte teillenne Herran, palvellaksenne häntä. Ja he sanoivat: me olemme todis-

22. And Joshua said unto the people, Ye are witnesses against yourselves that ye have chosen you the LORD, to serve him. And they said, We are

tajat.
23. Niin pankaat nyt teidän tyköänne muukalaiset jumalat pois, jotka teidän seassanne ovat, ja kumartakaat teidän sydämenne Herran Israelin Jumalan tykö.
24. Ja kansa sanoi Josualle: me tahdomme palvella Herraa meidän Jumalaamme, ja olemme hänen äänellensä kuuliaiset.
25. Niin Josua teki sinä päivänä liiton kansan kanssa, ja asetti säädyn ja oikeuden heidän eteensä Sikemissä.
26. Ja Josua kirjoitti kaikki nämä sanat Jumalan lakikirjaan, ja otti suuren kiven, ja pystytti sen siinä tammen alla, joka oli Herran pyhässä.
27. Ja Josua sanoi kaikelle kansalle: katso, tämä kivi pitää oleman todistus meidän vaiheellamme; sillä hän on kuullut kaikki Herran puheet, jotka hän meidän kanssamme puhunut on, ja pitää oleman teille todistus, ettette teidän Jumalaanne kiellä.
28. Ja niin antoi Josua kansan mennä, itsekunkin perintöönsä.
29. Ja sen jälkeen tapahtui, että Josua

witnesses.
23. Now therefore put away, said he, the strange gods which are among you, and incline your heart unto the LORD God of Israel.
24. And the people said unto Joshua, The LORD our God will we serve, and his voice will we obey.
25. So Joshua made a covenant with the people that day, and set them a statute and an ordinance in Shechem.
26. And Joshua wrote these words in the book of the law of God, and took a great stone, and set it up there under an oak, that was by the sanctuary of the LORD.
27. And Joshua said unto all the people, Behold, this stone shall be a witness unto us; for it hath heard all the words of the LORD which he spake unto us: it shall be therefore a witness unto you, lest ye deny your God.
28. So Joshua let the people depart, every man unto his inheritance.
29. And it came to pass after these

Nunin poika, Herran palvelia, kuoli, sadan ja kymmenen ajastaikaisena.

30. Ja he hautasivat hänen oman perityn maansa rajoihin, Timnat Serakiin, joka on Ephraimin vuorella, pohjan puolelle Gaasin vuorta.

31. Ja Israel palveli Herraa kaikkena Josuan elinaikana, niin myös kaikkena vanhimpain elinaikana, jotka kauvan aikaa josuan perästä elivät ja tiesivät kaikki Herran teot, jotka hän Israelille tehnyt oli.

32. Ja Josephin luut, jotka Israelin lapset olivat tuoneet Egyptistä, hautasivat he Sikemiin, siihen pellon kappaleeseen, jonka Jakob osti Hemorin Sikemin isän lapsilta sadalla penningillä. Ja se tuli Josephin lasten perinnöksi.

33. Niin kuoli myös Eleatsar Aaronin poika, ja he hautasivat hänen Gibeassa, joka oli hänen poikansa Pinehaan oma, joka hänelle Ephraimin vuorella annettu oli.

things, that Joshua the son of Nun, the servant of the LORD, died, being an hundred and ten years old.

30. And they buried him in the border of his inheritance in Timnathserah, which is in mount Ephraim, on the north side of the hill of Gaash.

31. And Israel served the LORD all the days of Joshua, and all the days of the elders that overlived Joshua, and which had known all the works of the LORD, that he had done for Israel.

32. And the bones of Joseph, which the children of Israel brought up out of Egypt, buried they in Shechem, in a parcel of ground which Jacob bought of the sons of Hamor the father of Shechem for an hundred pieces of silver: and it became the inheritance of the children of Joseph.

33. And Eleazar the son of Aaron died; and they buried him in a hill that pertained to Phinehas his son, which was given him in mount Ephraim.

TUOMARIEN KIRJA

1 luku

1. Ja tapahtui Josuan kuoleman jälkeen, että Israelin lapset kysyivät Herralta, sanoen: kuka meistä ensisti menee sotaan ylös Kanaanealaisia vastaan?
2. Ja Herra sanoi: Juudan pitää menemän: katso, minä annoin maan hänen käsiinsä.
3. Niin sanoi Juuda veljellensä Simeonille: käy minun kanssani minun arpaani, sotimaan Kanaanealaisia vastaan, niin minä myös menen sinun arpaas sinun kanssas; ja Simeon meni hänen kanssansa.
4. Kuin Juuda meni sinne ylös, antoi Herra hänelle Kanaanealaiset ja Pheresiläiset heidän käsiinsä; ja he löivät Besekissä kymmenentuhatta miestä.
5. Ja he löysivät AdoniBesekin Besekistä, ja sotivat heitä vastaan ja löivät Kanaanealaiset ja Pheresiläiset.

6. Mutta AdoniBesek pakeni, ja he ajoivat häntä takaa, saivat hänen kiin-

1. Now after the death of Joshua it came to pass, that the children of Israel asked the LORD, saying, Who shall go up for us against the Canaanites first, to fight against them?
2. And the LORD said, Judah shall go up: behold, I have delivered the land into his hand.
3. And Judah said unto Simeon his brother, Come up with me into my lot, that we may fight against the Canaanites; and I likewise will go with thee into thy lot. So Simeon went with him.

4. And Judah went up; and the LORD delivered the Canaanites and the Perizzites into their hand: and they slew of them in Bezek ten thousand men.
5. And they found Adonibezek in Bezek: and they fought against him, and they slew the Canaanites and the Perizzites.

6. But Adonibezek fled; and they pursued after him, and caught him, and

ni ja leikkasivat häneltä peukalot käsistä ja isot varpaat jaloista.

7. Niin sanoi AdoniBesek: seitsemänkymmentä kuningasta, leikatuilla peukaloilla heidän käsistänsä ja jaloistansa, hakivat minun pöytäni alla; niinkuin minä tein, niin on Jumala minulle maksanut. Ja he veivät hänen Jerusalemiin, ja siellä hän kuoli.

8. Mutta Juudan lapset sotivat Jerusalemia vastaan, ja voittivat sen, ja löivät sen miekan terällä, ja polttivat kaupungin.

9. Sitte matkustivat Juudan lapset alas sotimaan Kanaanealaisia vastaan, jotka vuorella asuivat etelään päin laaksoissa.

10. Meni myös Juuda Kanaanealaisia vastaan, jotka Hebronissa asuivat (mutta Hebron kutsuttiin muinen KirjatArba), ja löivät Sesain, Ahimanin ja Talmain;

11. Ja meni sieltä Debirin asuvia vastaan (mutta Debir kutsuttiin muinen KirjatSepher).

12. Ja Kaleb sanoi: joka KirjatSepherin lyö ja sen voittaa, hänelle annan minä

cut off his thumbs and his great toes.

7. And Adonibezek said, Threescore and ten kings, having their thumbs and their great toes cut off, gathered their meat under my table: as I have done, so God hath requited me. And they brought him to Jerusalem, and there he died.

8. Now the children of Judah had fought against Jerusalem, and had taken it, and smitten it with the edge of the sword, and set the city on fire.

9. And afterward the children of Judah went down to fight against the Canaanites, that dwelt in the mountain, and in the south, and in the valley.

10. And Judah went against the Canaanites that dwelt in Hebron: (now the name of Hebron before was Kirjatharba:) and they slew Sheshai, and Ahiman, and Talmai.

11. And from thence he went against the inhabitants of Debir: and the name of Debir before was Kirjathsepher:

12. And Caleb said, He that smiteth Kirjathsepher, and taketh it, to him

tyttäreni Aksan emännäksi.

13. Niin voitti sen Otniel Kenaksen, Kalebin nuoremman veljen poika, ja hän antoi tyttärensä Aksan hänelle emännäksi.

14. Ja tapahtui, kuin Aksa tuli, että hän neuvoi miestänsä anomaan peltoa isältä; ja hän astui aasinsa päältä alas, niin sanoi Kaleb hänelle: mikä sinun on?

15. Hän sanoi hänelle: anna minulle siunaus; sillä sinä annoit minulle kuivan maan , anna myös minulle vesinen maa. Niin antoi Kaleb hänelle vesiset maat ylhäältä ja alhaalta.

16. Ja Moseksen apen Keniläisen lapset menivät Palmukaupungista Juudan lasten kanssa Juudan korpeen, etelään päin Aradia; ja he menivät ja asuivat kansan seassa.

17. Ja Juuda meni veljensä Simeonin kanssa, ja he löivät Kanaanealaiset jotka Sephatissa asuivat, ja hävittivät sen, ja kutsuivat kaupungin Horma.

will I give Achsah my daughter to wife.

13. And Othniel the son of Kenaz, Caleb's younger brother, took it: and he gave him Achsah his daughter to wife.

14. And it came to pass, when she came to him, that she moved him to ask of her father a field: and she lighted from off her ass; and Caleb said unto her, What wilt thou?

15. And she said unto him, Give me a blessing: for thou hast given me a south land; give me also springs of water. And Caleb gave her the upper springs and the nether springs.

16. And the children of the Kenite, Moses' father in law, went up out of the city of palm trees with the children of Judah into the wilderness of Judah, which lieth in the south of Arad; and they went and dwelt among the people.

17. And Judah went with Simeon his brother, and they slew the Canaanites that inhabited Zephath, and utterly destroyed it. And the name of the city was called Hormah.

18. Sitälikin voitti Juuda Gasan rajoinensa, ja Askalonin rajoinensa, ja Ekronin rajoinensa.

19. Ja Herra oli Juudan kanssa, niin että hän omisti vuoret; sillä ei hän voinut niitä ajaa ulos, jotka laaksoissa asuivat, sillä heillä oli rautaiset vaunut.

20. Ja he antoivat Kalebille Hebronin, niinkuin Moses sanonut oli, ja hän ajoi siitä ulos kolme Enakin poikaa.

21. Mutta BenJaminin lapset ei ajaneet Jebusilaisia pois, jotka asuivat Jerusalemissa; ja Jebusilaiset asuivat BenJaminin lasten tykönä Jerusalemissa tähän päivään asti.

22. Meni myös Josephin huone ylös BetEliin, ja Herra oli heidän kanssansa.

23. Ja Josephin huone vakosi BetEliä (joka muinen kutsuttiin Luts).

24. Ja vartiat saivat nähdä miehen käyvän kaupungista, ja sanoivat hänelle: osoita meille, kusta kaupungin sisälle mennään, niin me teemme laupiuden sinun kanssas.

18. Also Judah took Gaza with the coast thereof, and Askelon with the coast thereof, and Ekron with the coast thereof.

19. And the LORD was with Judah; and he drave out the inhabitants of the mountain; but could not drive out the inhabitants of the valley, because they had chariots of iron.

20. And they gave Hebron unto Caleb, as Moses said: and he expelled thence the three sons of Anak.

21. And the children of Benjamin did not drive out the Jebusites that inhabited Jerusalem; but the Jebusites dwell with the children of Benjamin in Jerusalem unto this day.

22. And the house of Joseph, they also went up against Bethel: and the LORD was with them.

23. And the house of Joseph sent to descry Bethel. (Now the name of the city before was Luz.)

24. And the spies saw a man come forth out of the city, and they said unto him, Shew us, we pray thee, the entrance into the city, and we will shew thee mercy.

25. Ja hän osoitti heille kaupungin sisällekäytävän, ja he löivät kaupungin miekan terällä; mutta sen miehen ja kaiken hänen sukunsa laskivat he menemään.

25. And when he shewed them the entrance into the city, they smote the city with the edge of the sword; but they let go the man and all his family.

26. Niin meni se mies Hetiläisten maakuntaan ja rakensi kaupungin, ja kutsui hänen Luts, joka tähän päivään asti niin kutsutaan.

26. And the man went into the land of the Hittites, and built a city, and called the name thereof Luz: which is the name thereof unto this day.

27. Ja ei Manasse ajanut ulos Betseania tyttärinensä, eikä myös Taanakia tyttärinensä, eikä Dorin asuvaisia tyttärinensä, eikä Jibleamin asuvia tyttärinensä, eikä Megiddon asuvia tyttärinensä. Ja Kanaanealaiset rupesivat asumaan siinä maassa.

27. Neither did Manasseh drive out the inhabitants of Bethshean and her towns, nor Taanach and her towns, nor the inhabitants of Dor and her towns, nor the inhabitants of Ibleam and her towns, nor the inhabitants of Megiddo and her towns: but the Canaanites would dwell in that land.

28. Ja kuin Israel voimalliseksi tuli, teki hän Kanaanealaiset verolliseksi ja ei ajanut heitä ollenkaan ulos.

28. And it came to pass, when Israel was strong, that they put the Canaanites to tribute, and did not utterly drive them out.

29. Eikä myös Ephraim ajanut ulos Kanaanealaisia, jotka asuivat Gatserissa; mutta Kanaanealaiset asuivat heidän seassansa Gatserissa.

29. Neither did Ephraim drive out the Canaanites that dwelt in Gezer; but the Canaanites dwelt in Gezer among them.

30. Eikä myös Zebulon ajanut Kitronin ja Nahalolin asuvaisia ulos; vaan Kanaanealaiset asuivat heidän keskel-

30. Neither did Zebulun drive out the inhabitants of Kitron, nor the inhabitants of Nahalol; but the Canaanites

länsä ja olivat verolliset.

31. Eikä myös Asser ajanut niitä ulos, jotka asuivat Akkossa, eikä niitä, jotka asuivat Zidonissa, Akelabissa, Aksibissa, Helbassa, Aphikissa ja Rehobissa.

32. Mutta Asserilaiset asuivat Kanaanealaisten seassa, jotka siinä maassa asuivat: ettei he niitä ajaneet ulos.

33. Eikä myös Naphtali ajanut niitä ulos, jotka asuivat BetSemessä ja BetAnatissa, mutta asuivat Kanaanealaisten seassa, jotka maan asuvaiset olivat; mutta ne, jotka BetSemessä ja BetAnatissa olivat, tulivat heille verollisiksi.

34. Ja Amorilaiset ahdistivat Danin lapsia vuorilla eikä sallineet heitä tulemaan laaksoon.

35. Mutta Amorilaiset rupesivat asumaan vuorilla, Hereessä, Ajalonissa ja Saalbimissa; niin tuli Josephin käsi heille raskaaksi, ja he tulivat verollisiksi.

36. Ja Amorilaisten rajat olivat siitä,

dwelt among them, and became tributaries.

31. Neither did Asher drive out the inhabitants of Accho, nor the inhabitants of Zidon, nor of Ahlab, nor of Achzib, nor of Helbah, nor of Aphik, nor of Rehob:

32. But the Asherites dwelt among the Canaanites, the inhabitants of the land: for they did not drive them out.

33. Neither did Naphtali drive out the inhabitants of Bethshemesh, nor the inhabitants of Bethanath; but he dwelt among the Canaanites, the inhabitants of the land: nevertheless the inhabitants of Bethshemesh and of Bethanath became tributaries unto them.

34. And the Amorites forced the children of Dan into the mountain: for they would not suffer them to come down to the valley:

35. But the Amorites would dwell in mount Heres in Aijalon, and in Shaalbim: yet the hand of the house of Joseph prevailed, so that they became tributaries.

36. And the coast of the Amorites was

kuin käydään ylös Akrabimiin, kalliosta ja ylhäältä.

from the going up to Akrabbim, from the rock, and upward.

2 luku

1. Ja Herran enkeli astui ylös Gilgalista Bokimiin ja sanoi: minä johdatin teidät tänne Egyptistä ja toin teidät siihen maahan, jonka minä vannoin teidän isillenne ja sanoin: en minä tee liittoani teidän kanssanne tyhjäksi ijankaikkisesti,

1. And an angel of the LORD came up from Gilgal to Bochim, and said, I made you to go up out of Egypt, and have brought you unto the land which I sware unto your fathers; and I said, I will never break my covenant with you.

2. Ja ei teidän pidä ikänä tekemän liittoa tämän maan asuvaisten kanssa: teidän pitää maahan kukistaman heidän alttarinsa; mutta ette totelleet minun ääntäni. Miksi te sen olette tehneet?

2. And ye shall make no league with the inhabitants of this land; ye shall throw down their altars: but ye have not obeyed my voice: why have ye done this?

3. Sanoin minä myös: en minä heitä teidän edestänne aja pois, vaan heidän pitää oleman teille paulaksi, ja heidän Jumalansa teille verkoksi.

3. Wherefore I also said, I will not drive them out from before you; but they shall be as thorns in your sides, and their gods shall be a snare unto you.

4. Ja kuin Herran enkeli nämät sanat puhunut oli kaikille Israelin lapsille, korotti kansa äänensä ja itki;

4. And it came to pass, when the angel of the LORD spake these words unto all the children of Israel, that the people lifted up their voice, and wept.

5. Ja kutsuivat sen paikan Bokim, ja

5. And they called the name of that

uhrasivat siinä Herralle.

6. Ja kuin Josua oli päästänyt kansan tyköänsä, ja Israelin lapset menneet itsekukin perintöönsä, maata omistamaan,

7. Palveli kansa Jumalaa niinkauvan kuin Josua eli, ja koko vanhimpain aikana, jotka Josuan perässä kauvan elivät ja olivat nähneet kaikkia Herran suuria töitä, jotka hän Israelille tehnyt oli.

8. Mutta kuin Josua Nunin poika Herran palvelia kuoli, sadan ja kymmenen ajastaikaisena,

9. Ja he olivat haudanneet hänet perintömaansa rajoihin, TimnatHerekseen, Ephraimin vuorelle pohjan puolelle Gaasin vuorta;

10. Kuin myös kaikki se sukukunta oli koottu isäinsä tykö, tuli toinen sukukunta heidän jälkeensä, jotka ei tunteneet Herraa eikä niitä töitä, jotka hän Israelille tehnyt oli.

11. Ja Israelin lapset tekivät pahaa Herran edessä ja palvelivat Baalia,

12. Ja hylkäsivät Herran, isäinsä Ju-

place Bochim: and they sacrificed there unto the LORD.

6. And when Joshua had let the people go, the children of Israel went every man unto his inheritance to possess the land.

7. And the people served the LORD all the days of Joshua, and all the days of the elders that outlived Joshua, who had seen all the great works of the LORD, that he did for Israel.

8. And Joshua the son of Nun, the servant of the LORD, died, being an hundred and ten years old.

9. And they buried him in the border of his inheritance in Timnathheres, in the mount of Ephraim, on the north side of the hill Gaash.

10. And also all that generation were gathered unto their fathers: and there arose another generation after them, which knew not the LORD, nor yet the works which he had done for Israel.

11. And the children of Israel did evil in the sight of the LORD, and served Baalim:

12. And they forsook the LORD God of

malan, joka heidät Egyptin maalta oli johdattanut ulos, ja seurasivat vieraita jumalia niiden kansain jumalista, jotka heidän ympärillänsä asuivat, ja kumarsivat niitä, ja vihoittivat Herran;

their fathers, which brought them out of the land of Egypt, and followed other gods, of the gods of the people that were round about them, and bowed themselves unto them, and provoked the LORD to anger.

13. Ja hylkäsivät Herran, ja palvelivat Baalia ja Astarotia.

13. And they forsook the LORD, and served Baal and Ashtaroth.

14. Niin julmistui Herran viha Israeliin, ja antoi heidät ryövärien käsiin, jotka heitä ryöstivät, ja myi heitä vihollistensa käsiin ympäristölle; ja ei he taitaneet enää seisoa vihollisiansa vastaan,

14. And the anger of the LORD was hot against Israel, and he delivered them into the hands of spoilers that spoiled them, and he sold them into the hands of their enemies round about, so that they could not any longer stand before their enemies.

15. Mutta kuhunka ikänä he itsensä käänsivät, oli Herran käsi heitä vastaan onnettomuudeksi, niinkuin Herra heille sanonut ja niinkuin Herra heille vannonut oli; ja he aivan kovin ahdistettiin.

15. Whithersoever they went out, the hand of the LORD was against them for evil, as the LORD had said, and as the LORD had sworn unto them: and they were greatly distressed.

16. Ja Herra herätti tuomarit, jotka heitä vapahtivat niiden käsistä, jotka heitä ryöstivät.

16. Nevertheless the LORD raised up judges, which delivered them out of the hand of those that spoiled them.

17. Niin ei he tuomareitansakaan totelleet, vaan huorin tekivät vierasten jumalain kanssa, ja kumarsivat niitä; he harhailivat nopiasti siltä tieltä, jota

17. And yet they would not hearken unto their judges, but they went a whoring after other gods, and bowed themselves unto them: they turned

heidän isänsä olivat vaeltaneet, kuullaksensa Herran käskyjä: ei he niin tehneet.

quickly out of the way which their fathers walked in, obeying the commandments of the LORD; but they did not so.

18. Kuin Herra herätti heille tuomarit, niin oli Herra tuomarein kanssa ja varjeli heitä heidän vihollistensa käsistä niinkauvan kuin tuomari eli; sillä Herra armahti heidän huokauksensa päälle niiden tähden, jotka heitä vaivasivat ja ahdistivat.

18. And when the LORD raised them up judges, then the LORD was with the judge, and delivered them out of the hand of their enemies all the days of the judge: for it repented the LORD because of their groanings by reason of them that oppressed them and vexed them.

19. Mutta kuin tuomari kuollut oli, palasivat he, ja turmelivat sen enemmin kuin heidän isänsä, seuraten vieraita jumalia, palvellen ja kumartain niitä; ei he luopuneet teoistansa eikä kovasta tiestänsä.

19. And it came to pass, when the judge was dead, that they returned, and corrupted themselves more than their fathers, in following other gods to serve them, and to bow down unto them; they ceased not from their own doings, nor from their stubborn way.

20. Sentähden julmistui Herran viha niin Israelin päälle, että hän sanoi: että tämä kansa rikkoi minun liittoni, jonka minä käskin heidän isillensä, ja ei kuullut minun ääntäni.

20. And the anger of the LORD was hot against Israel; and he said, Because that this people hath transgressed my covenant which I commanded their fathers, and have not hearkened unto my voice;

21. Niin en minäkään tästedes aja pois heidän edestänsä yhtäkään niistä pakanoista, jotka Josua jätti kuoltuansa;

21. I also will not henceforth drive out any from before them of the nations which Joshua left when he died:

22. Että minä koettelisin Israelia heidän kauttansa, pysyvätkö he Herran teillä ja vaeltavat niissä, niinkuin heidän isänsä ovat pysyneet, vai eikö.
23. Ja Herra jätti nämät pakanat, ettei hän nopiasti heitä ajanut ulos, ja ei antanut heitä Josuan käteen.

22. That through them I may prove Israel, whether they will keep the way of the LORD to walk therein, as their fathers did keep it, or not.
23. Therefore the LORD left those nations, without driving them out hastily; neither delivered he them into the hand of Joshua.

3 luku

1. Ja nämät ovat ne pakanat, jotka Herra jätti Israelia kiusaamaan, kaikkia niitä, jotka ei mitään tietäneet kaikista Kanaanin sodista,
2. Ainoasti että Israelin lasten sukukunta olisivat oppineet sotimaan, ne jotka ei ennen sodasta mitään tietäneet;
3. Viisi Philistealaisten päämiestä ja kaikki Kanaanealaiset, Zidonilaiset ja Heviläiset, jotka asuivat Libanonin vuorella, BaalHermonin vuoresta Hamatiin asti.

4. Ja he jäivät kiusaamaan Israelia, että tiedettäisiin, tottelisivatko Herran käskyjä, jotka hän oli käskenyt heidän

1. Now these are the nations which the LORD left, to prove Israel by them, even as many of Israel as had not known all the wars of Canaan;
2. Only that the generations of the children of Israel might know, to teach them war, at the least such as before knew nothing thereof;
3. Namely, five lords of the Philistines, and all the Canaanites, and the Sidonians, and the Hivites that dwelt in mount Lebanon, from mount Baalhermon unto the entering in of Hamath.
4. And they were to prove Israel by them, to know whether they would hearken unto the commandments of

isillensä Moseksen kautta.

5. Kuin Israelin lapset asuivat keskellä Kanaanealaisia, Hetiläisiä, Amorilaisia, Pheresiläisiä, Heviläisiä ja Jebusilaisia,

6. Ottivat he heidän tyttäriänsä emännäksensä ja antoivat tyttäriänsä heidän pojillensa, ja palvelivat heidän jumaliansa.

7. Ja Israelin lapset tekivät pahaa Herran edessä, ja unhottivat Herran Jumalansa, ja palvelivat Baalia ja metsistöitä.

8. Niin julmistui Herran viha Israeliin, ja hän myi heidät KusanRisataimin, Mesopotamian kuninkaan käteen; ja Israelin lapset palvelivat KusanRisataimia kahdeksan ajastaikaa.

9. Ja Israelin lapset huusivat Herran tykö, ja Herra herätti heille vapahtajan, joka heitä vapahti, Otnielin, Kalebin nuorimman veljen Kenaksen pojan.

10. Ja Herran henki tuli hänen päällensä, ja hän oli tuomari Israelissa,

the LORD, which he commanded their fathers by the hand of Moses.

5. And the children of Israel dwelt among the Canaanites, Hittites, and Amorites, and Perizzites, and Hivites, and Jebusites:

6. And they took their daughters to be their wives, and gave their daughters to their sons, and served their gods.

7. And the children of Israel did evil in the sight of the LORD, and forgat the LORD their God, and served Baalim and the groves.

8. Therefore the anger of the LORD was hot against Israel, and he sold them into the hand of Chushan-rishathaim king of Mesopotamia: and the children of Israel served Chushan-rishathaim eight years.

9. And when the children of Israel cried unto the LORD, the LORD raised up a deliverer to the children of Israel, who delivered them, even Othniel the son of Kenaz, Caleb's younger brother.

10. And the Spirit of the LORD came upon him, and he judged Israel, and

joka myös läksi sotaan; ja Herra antoi KusanRisataimin, Syrian kuninkaan tulla hänen käsiinsä, että hänen kätensä tuli voimalliseksi KusanRisataimin päälle.

went out to war: and the LORD delivered Chushanrishathaim king of Mesopotamia into his hand; and his hand prevailed against Chushanrishathaim.

11. Ja maa lepäsi neljäkymmentä ajastaikaa; ja Otniel Kenaksen poika kuoli.

11. And the land had rest forty years. And Othniel the son of Kenaz died.

12. Mutta Israelin lapset tekivät vielä pahaa Herran edessä; niin vahvisti Herra Eglonin, Moabilaisten kuninkaan Israelia vastaan, että he pahaa tekivät Herran edessä.

12. And the children of Israel did evil again in the sight of the LORD: and the LORD strengthened Eglon the king of Moab against Israel, because they had done evil in the sight of the LORD.

13. Ja hän kokosi tykönsä Ammonin lapset ja Amalekilaiset, ja meni ja löi Israelin, ja omisti Palmukaupungin.

13. And he gathered unto him the children of Ammon and Amalek, and went and smote Israel, and possessed the city of palm trees.

14. Ja Israelin lapset palvelivat Eglonia, Moabilaisten kuningasta kahdeksantoistakymmentä ajastaikaa.

14. So the children of Israel served Eglon the king of Moab eighteen years.

15. Niin huusivat Israelin lapset Herran tykö, ja Herra herätti heille vapahtajan, Ehudin Geran pojan, Jeminin pojan, joka oli kurittu; ja Israelin lapset lähettivät hänen kanssansa lahjoja Eglonille, Moabilaisten kuninkaalle.

15. But when the children of Israel cried unto the LORD, the LORD raised them up a deliverer, Ehud the son of Gera, a Benjamite, a man lefthanded: and by him the children of Israel sent a present unto Eglon the king of Moab.

16. Ja Ehud teki itsellensä kaksiteräi-

16. But Ehud made him a dagger

sen miekan, kyynärää pitkän, sitoi sen vaatteensa alle, oikean reitensä päälle,

which had two edges, of a cubit length; and he did gird it under his raiment upon his right thigh.

17. Ja kantoi lahjat Eglonille, Moabilaisten kuninkaalle; ja Eglon oli sangen lihava mies.

17. And he brought the present unto Eglon king of Moab: and Eglon was a very fat man.

18. Kuin hän oli lahjat antanut, päästi hän kansan, jotka olivat lahjoja kantaneet.

18. And when he had made an end to offer the present, he sent away the people that bare the present.

19. Ja palasi itse epäjumalista Gilgalissa ja sanoi: minulla on, kuningas, jotakin salaista sinulle sanomista. Niin hän sanoi: vaiti! Ja kaikki menivät ulos, jotka hänen ympärillänsä seisoivat.

19. But he himself turned again from the quarries that were by Gilgal, and said, I have a secret errand unto thee, O king: who said, Keep silence. And all that stood by him went out from him.

20. Ja Ehud tuli hänen tykönsä, ja hän istui suvisalissa, joka hänellä oli, yksinänsä. Ja Ehud sanoi: minulla on Jumalan sana sinun tykös; niin nousi hän istuimeltansa.

20. And Ehud came unto him; and he was sitting in a summer parlour, which he had for himself alone. And Ehud said, I have a message from God unto thee. And he arose out of his seat.

21. Mutta Ehud ojensi vasemman kätensä ja otti miekan oikialta reideltänsä, ja pisti hänen vatsaansa,

21. And Ehud put forth his left hand, and took the dagger from his right thigh, and thrust it into his belly:

22. Niin että kahva meni sisälle terän kanssa, ja lihavuus peitti kahvan; sillä ei hän vetänyt ulos miekkaa hänen vatsastansa; ja rapa vuoti ulos hä-

22. And the haft also went in after the blade; and the fat closed upon the blade, so that he could not draw the dagger out of his belly; and the dirt

nestä.
23. Ja Ehud läksi ulos takaoven kautta, ja sulki salin ovet jälkeensä ja lukitsi ne.
24. Kuin hän oli tullut ulos, menivät kuninkaan palveliat sisälle, näkivät salin ovet suljetuiksi ja sanoivat: taitaa olla, että hän peittää jalkojansa suvisalin kammiossa;
25. Ja odottivat niin kauvan, että he häpesivät: ja katso, ei heille kenkään salin ovia avannut; niin ottivat he avaimen ja avasivat: ja katso, heidän herransa makasi kuolleena maassa.

26. Mutta Ehud pakeni heidän viipyissänsä, ja meni ohitse epäjumalain kuvia, ja pääsi Seiratiin asti.
27. Ja kuin hän sinne tuli, puhalsi hän torveen Ephraimin vuorella. Ja Israelin lapset menivät hänen kanssansa alas vuorelta, ja hän heidän edellänsä.

28. Ja hän sanoi heille: seuratkaat minua, sillä Herra on antanut teidän vihamiehenne Moabilaiset teidän käsiinne. Ja he seurasivat häntä, ja voittivat Jordanin luotuspaikat Moabiin

came out.
23. Then Ehud went forth through the porch, and shut the doors of the parlour upon him, and locked them.
24. When he was gone out, his servants came; and when they saw that, behold, the doors of the parlour were locked, they said, Surely he covereth his feet in his summer chamber.
25. And they tarried till they were ashamed: and, behold, he opened not the doors of the parlour; therefore they took a key, and opened them: and, behold, their lord was fallen down dead on the earth.
26. And Ehud escaped while they tarried, and passed beyond the quarries, and escaped unto Seirath.
27. And it came to pass, when he was come, that he blew a trumpet in the mountain of Ephraim, and the children of Israel went down with him from the mount, and he before them.
28. And he said unto them, Follow after me: for the LORD hath delivered your enemies the Moabites into your hand. And they went down after him, and took the fords of Jordan toward

päin, ja ei sallineet yhdenkään mennä ylitse;
29. Ja tappoivat Moabilaisia sillä ajalla lähes kymmenentuhatta miestä, kaikki parhaat ja väkevät sotamiehet, niin ettei yhtäkään heistä päässyt.
30. Ja niin tulivat Moabilaiset painetuksi sillä ajalla Israelin lasten kätten alle; ja maa lepäsi kahdeksankymmentä ajastaikaa.
31. Hänen jälkeensä tuli Samgar Anatin poika, ja hän löi kuusisataa Philistealaista karjan kaareksella; ja hän vapahti myös Israelin.

Moab, and suffered not a man to pass over.
29. And they slew of Moab at that time about ten thousand men, all lusty, and all men of valour; and there escaped not a man.
30. So Moab was subdued that day under the hand of Israel. And the land had rest fourscore years.
31. And after him was Shamgar the son of Anath, which slew of the Philistines six hundred men with an ox goad: and he also delivered Israel.

4 luku

1. Ja Israelin lapset vielä tekivät pahaa Herran edessä, kuin Ehud kuollut oli.
2. Ja Herra myi heidät Jabinin, Kanaanealaisten kuninkaan käteen, joka hallitsi Hatsorissa; ja hänen sotajoukkonsa päämies oli Sisera: ja hän asui pakanain Harosetissa.
3. Ja Israelin lapset huusivat Herran tykö; sillä hänellä oli yhdeksänsataa rautavaunua, ja hän vaivasi tylysti Is-

1. And the children of Israel again did evil in the sight of the LORD, when Ehud was dead.
2. And the LORD sold them into the hand of Jabin king of Canaan, that reigned in Hazor; the captain of whose host was Sisera, which dwelt in Harosheth of the Gentiles.
3. And the children of Israel cried unto the LORD: for he had nine hundred chariots of iron; and twenty years he

raelin lapsia kaksikymmentä ajastaikaa.

4. Ja naispropheta Debora, Lapidotin emäntä tuomitsi Israelia siihen aikaan.

5. Ja hän asui Deboran palmupuun alla, Raman ja BetElin välillä, Ephraimin vuorella; ja Israelin lapset tulivat sinne hänen tykönsä oikeuden eteen.

6. Hän lähetti ja kutsui Barakin Abinoamin pojan Naphtalin Kedeksestä, ja sanoi hänelle: eikö Herra Israelin Jumala ole käskenyt: mene Taborin vuorelle ja ota kymmenentuhatta miestä kanssas Naphtalin ja Sebulonin lapsista.

7. Ja minä vedän sinun tykös Siseran, Jabinin sodanpäämiehen, Kisonin ojan tykö, vaunuinensa ja annan hänet sinun käsiis.

8. Niin Barak sanoi hänelle: jos sinä menet kanssani, niin minäkin menen, mutta jollet sinä mene minun kanssani, niin en minä mene.

9. Hän vastasi: minä kyllä menen sinun kanssas, mutta et sinä kunniaa

mightily oppressed the children of Israel.

4. And Deborah, a prophetess, the wife of Lapidoth, she judged Israel at that time.

5. And she dwelt under the palm tree of Deborah between Ramah and Bethel in mount Ephraim: and the children of Israel came up to her for judgment.

6. And she sent and called Barak the son of Abinoam out of Kedeshnaphtali, and said unto him, Hath not the LORD God of Israel commanded, saying, Go and draw toward mount Tabor, and take with thee ten thousand men of the children of Naphtali and of the children of Zebulun?

7. And I will draw unto thee to the river Kishon Sisera, the captain of Jabin's army, with his chariots and his multitude; and I will deliver him into thine hand.

8. And Barak said unto her, If thou wilt go with me, then I will go: but if thou wilt not go with me, then I will not go.

9. And she said, I will surely go with thee: notwithstanding the journey

voita tällä tiellä, jotas menet; sillä Herra myy Siseran vaimon käsiin. Niin Debora nousi ja meni Barakin kanssa Kedekseen.

that thou takest shall not be for thine honour; for the LORD shall sell Sisera into the hand of a woman. And Deborah arose, and went with Barak to Kedesh.

10. Niin Barak kutsui kokoon Kedekseen Sebulonin ja Naphtalin ja rupesi jalkaisin matkustamaan kymmenentuhannen miehen kanssa; ja Debora meni hänen kanssansa.

10. And Barak called Zebulun and Naphtali to Kedesh; and he went up with ten thousand men at his feet: and Deborah went up with him.

11. Mutta Heber Keniläinen oli erinnyt Keniläisen Hobabin, Moseksen apen, lasten seasta, ja pannut majansa Zaanaimin tammen tykö, joka on Kedeksen tykönä.

11. Now Heber the Kenite, which was of the children of Hobab the father in law of Moses, had severed himself from the Kenites, and pitched his tent unto the plain of Zaanaim, which is by Kedesh.

12. Ja Siseralle ilmoitettiin, että Barak Abinoamin poika oli mennyt Taborin vuorelle.

12. And they shewed Sisera that Barak the son of Abinoam was gone up to mount Tabor.

13. Ja Sisera kokosi kaikki vaununsa yhteen, yhdeksänsataa rautaista vaunua, ja kaiken sen joukon, joka hänen kanssansa oli, pakanain Harosetissa Kisonin ojalle.

13. And Sisera gathered together all his chariots, even nine hundred chariots of iron, and all the people that were with him, from Harosheth of the Gentiles unto the river of Kishon.

14. Ja Debora sanoi Barakille: nouse, sillä tämä on se päivä, jona Herra on antanut Siseran sinun käsiis: eikö Herra mennyt sinun edelläs? Niin Ba-

14. And Deborah said unto Barak, Up; for this is the day in which the LORD hath delivered Sisera into thine hand: is not the LORD gone out before thee?

rak meni Taborin vuorelta alas ja kymmenentuhatta miestä hänen perässänsä.

15. Ja Herra kauhisti Siseran kaikkein hänen vaunuinsa ja sotajoukkonsa kanssa Barakin miekan edessä, niin että Sisera hyppäsi vaunuistansa ja pääsi jalkapakoon.

16. Mutta Barak ajoi vaunuja ja sotajoukkoa takaa pakainain Harosetiin asti; ja kaikki Siseran joukko kaatui miekan terän edessä, niin ettei yksikään jäänyt.

17. Mutta Sisera pakeni jalkaisin Jaelin majaan, joka oli Keniläisen Heberin emäntä; sillä Jabinin Hatsorin kuninkaan ja Keniläisen Heberin huoneen välillä oli rauha.

18. Niin Jael kävi Siseraa vastaan ja sanoi hänelle: poikkee, minun herrani, poikkee minun tyköni, älä pelkää! Ja hän poikkesi hänen tykönsä majaan, ja hän peitti hänen vaatteella.

19. Ja hän sanoi hänelle: annas minun vähä vettä juodakseni, sillä minä janoon. Ja hän avasi rieskaleilin ja antoi hänen juoda, ja peitti hänen.

So Barak went down from mount Tabor, and ten thousand men after him.

15. And the LORD discomfited Sisera, and all his chariots, and all his host, with the edge of the sword before Barak; so that Sisera lighted down off his chariot, and fled away on his feet.

16. But Barak pursued after the chariots, and after the host, unto Harosheth of the Gentiles: and all the host of Sisera fell upon the edge of the sword; and there was not a man left.

17. Howbeit Sisera fled away on his feet to the tent of Jael the wife of Heber the Kenite: for there was peace between Jabin the king of Hazor and the house of Heber the Kenite.

18. And Jael went out to meet Sisera, and said unto him, Turn in, my lord, turn in to me; fear not. And when he had turned in unto her into the tent, she covered him with a mantle.

19. And he said unto her, Give me, I pray thee, a little water to drink; for I am thirsty. And she opened a bottle of milk, and gave him drink, and covered

him.

20. Ja hän sanoi hänelle: seiso majan ovella, ja jos joku tulee ja kysyy sinulta ja sanoo: onko täällä ketään? niin sano: ei ketään.

20. Again he said unto her, Stand in the door of the tent, and it shall be, when any man doth come and enquire of thee, and say, Is there any man here? that thou shalt say, No.

21. Ja Jael Heberin vaimo otti naulan majasta ja vasaran käteensä, ja meni hiljaksensa hänen tykönsä ja löi naulan hänen korvansa juuresta läpi, niin että se meni maahan kiinni; sillä hän makasi raskaasti ja oli hermotoin, ja hän kuoli.

21. Then Jael Heber's wife took a nail of the tent, and took an hammer in her hand, and went softly unto him, and smote the nail into his temples, and fastened it into the ground: for he was fast asleep and weary. So he died.

22. Ja katso, Barak ajoi Siseraa takaa; ja Jael kävi häntä vastaan ja sanoi hänelle: tule, minä osoitan sinulle miehen, jota sinä etsit; ja hän tuli hänen tykönsä, ja katso: Sisera makasi kuolleena ja naula kiinni hänen korvansa juuressa.

22. And, behold, as Barak pursued Sisera, Jael came out to meet him, and said unto him, Come, and I will shew thee the man whom thou seekest. And when he came into her tent, behold, Sisera lay dead, and the nail was in his temples.

23. Näin nöyryytti Jumala sinä päivänä Jabinin Kanaanealaisten kuninkaan Israelin lasten eteen.

23. So God subdued on that day Jabin the king of Canaan before the children of Israel.

24. Ja Israelin lasten kädet joutuivat ja vahvistuivat Jabinia Kanaanealaisten kuningasta vastaan, siihenasti että he hänen peräti hävittivät.

24. And the hand of the children of Israel prospered, and prevailed against Jabin the king of Canaan, until they had destroyed Jabin king of Canaan.

5 luku

1. Niin veisasi Debora ja Barak Abinoamin poika sinä päivänä, sanoen:

1. Then sang Deborah and Barak the son of Abinoam on that day, saying,

2. Että Israelin puolesta on täydellisesti kostettu ja että kansa antoi itsensä mieluisesti siihen, sentähden kiittäkäät Herraa.

2. Praise ye the LORD for the avenging of Israel, when the people willingly offered themselves.

3. Kuulkaat te kuninkaat ja ottakaat vaari te päämiehet: minä, minä veisaan Herralle, ja Herralle Israelin Jumalalle minä veisaan.

3. Hear, O ye kings; give ear, O ye princes; I, even I, will sing unto the LORD; I will sing praise to the LORD God of Israel.

4. Herra, kuin sinä läksit Seiristä ja kävit Edomin kedolta, silloin maa vapisi, taivaat myös tiukkuivat, ja pilvet pisaroitsivat vettä.

4. LORD, when thou wentest out of Seir, when thou marchedst out of the field of Edom, the earth trembled, and the heavens dropped, the clouds also dropped water.

5. Vuoret vuosivat Herran edessä, itse Sinai Herran, Israelin Jumalan edessä.

5. The mountains melted from before the LORD, even that Sinai from before the LORD God of Israel.

6. Samgarin Anatin pojan aikana ja Jaelin aikana tiet katosivat, ja ne kuin kohdastansa käymän piti, kävivät vääriä polkuja.

6. In the days of Shamgar the son of Anath, in the days of Jael, the highways were unoccupied, and the travellers walked through byways.

7. Talonpojat puuttuivat Israelista, ne puuttuivat siihenasti kuin minä Debora tulin, siihenasti kuin minä tulin äidiksi

7. The inhabitants of the villages ceased, they ceased in Israel, until that I Deborah arose, that I arose a

Israeliin.
8. Hän valitsi uusia jumalia: silloin oli sota porteissa: ei siellä nähty kilpeä eikä keihästä neljänkymmenen tuhannen seassa Israelissa.
9. Minun sydämelläni on ilo Israelin valtamiehistä: he ovat hyväntahtoiset kansan seassa; kiittäkäät Herraa.

10. Te jotka ajatte kaunisten aasein päällä, te jotka istutte oikeudessa, te jotka käytte teitä myöten, puhukaat näistä.
11. Kussa ampujat huusivat vedenkantajain seassa, siellä julistettakaan Herran vanhurskautta ja hänen talonpoikainsa vanhurskautta Israelissa; silloin meni Herran kansa porttein tykö.

12. Nouse, nouse, Debora: nouse, nouse ja veisaa virsiä, valmista itses, Barak, vangiksi ota sinun vangitsiat, sinä Abinoamin poika.
13. Silloin rupesi se jäänyt vallitsemaan voimallista kansaa: Herra on hallinnut väkeviä minun kauttani.

mother in Israel.
8. They chose new gods; then was war in the gates: was there a shield or spear seen among forty thousand in Israel?
9. My heart is toward the governors of Israel, that offered themselves willingly among the people. Bless ye the LORD.
10. Speak, ye that ride on white asses, ye that sit in judgment, and walk by the way.

11. They that are delivered from the noise of archers in the places of drawing water, there shall they rehearse the righteous acts of the LORD, even the righteous acts toward the inhabitants of his villages in Israel: then shall the people of the LORD go down to the gates.
12. Awake, awake, Deborah: awake, awake, utter a song: arise, Barak, and lead thy captivity captive, thou son of Abinoam.
13. Then he made him that remaineth have dominion over the nobles among the people: the LORD made me have

dominion over the mighty.

14. Ephraimista oli heidän juurensa Amalekia vastaan, ja sinun jälkees BenJamin sinun kansoissas; Makirista ovat tulleet hallitsiat ja Sebulonista kirjoittajat.

14. Out of Ephraim was there a root of them against Amalek; after thee, Benjamin, among thy people; out of Machir came down governors, and out of Zebulun they that handle the pen of the writer.

15. Isaskarin päämiehet olivat myös Deboran kanssa, ja Isaskar oli niinkuin Barak laaksoon lähetetty jalkaväkinensä; Rubenin eroituksessa ovat suuret sydämen ajatukset.

15. And the princes of Issachar were with Deborah; even Issachar, and also Barak: he was sent on foot into the valley. For the divisions of Reuben there were great thoughts of heart.

16. Miksis istuit kahden joukon välillä, kuullakses laumain määkynätä? Rubenin eroituksessa ovat suuret sydämen ajatukset.

16. Why abodest thou among the sheepfolds, to hear the bleatings of the flocks? For the divisions of Reuben there were great searchings of heart.

17. Gilead jäi toiselle puolelle Jordania, ja miksi Dan asui haahtein seassa? Asser istui meren satamissa ja asui langenneissa kylissänsä.

17. Gilead abode beyond Jordan: and why did Dan remain in ships? Asher continued on the sea shore, and abode in his breaches.

18. Sebulonin kansa antoi henkensä alttiiksi kuolemaan, Naphtali myös, kedon korkeudella.

18. Zebulun and Naphtali were a people that jeoparded their lives unto the death in the high places of the field.

19. Kuninkaat tulivat ja sotivat; silloin sotivat Kanaanin kuninkaat Taanakissa Megiddon veden tykönä: ei he saaneet rahaa saaliiksensa.

19. The kings came and fought, then fought the kings of Canaan in Taanach by the waters of Megiddo; they took no gain of money.

20. Taivaasta sotivat tähdet juoksus-

20. They fought from heaven; the

sansa, he sotivat Siseraa vastaan.

stars in their courses fought against Sisera.

21. Kisonin ojan kieritti heitä, Kedumin oja, Kisonin oja; minun sieluni tallaa väkeviä.

21. The river of Kishon swept them away, that ancient river, the river Kishon. O my soul, thou hast trodden down strength.

22. Silloin sotkuivat hevosten kaviot heitä, heidän väkeväinsä hätäisessä paossa.

22. Then were the horsehoofs broken by the means of the pransings, the pransings of their mighty ones.

23. Kirotkaat Merosta, sanoi Herran enkeli, kiroten kirotkaat hänen asuvaisiansa, ettei he tulleet Herran avuksi, Herran avuksi sankarien seassa.

23. Curse ye Meroz, said the angel of the LORD, curse ye bitterly the inhabitants thereof; because they came not to the help of the LORD, to the help of the LORD against the mighty.

24. Siunattu olkoon Jael vaimoin seassa, Heberin Keniläisen emäntä, siunattu olkoon hän majoissansa vaimoin seassa.

24. Blessed above women shall Jael the wife of Heber the Kenite be, blessed shall she be above women in the tent.

25. Kuin hän vettä anoi, niin hän rieskaa antoi; hän kantoi voita kalliissa maljassa.

25. He asked water, and she gave him milk; she brought forth butter in a lordly dish.

26. Hän otti naulan käteensä ja sepän vasaran oikiaan käteensä, ja löi Siseran ja runteli hänen päänsä, musersi ja lävisti hänen korvainsa juuren.

26. She put her hand to the nail, and her right hand to the workmen's hammer; and with the hammer she smote Sisera, she smote off his head, when she had pierced and stricken through his temples.

27. Hänen jalkainsa juureen kumarsi

27. At her feet he bowed, he fell, he

hän maahan, hän lankesi maahan ja pani maata: hänen jalkainsa juureen kumarsi hän itsensä ja lankesi maahan, siinä kuin hän kumarsi itsensä, siinä hän myös makasi hukutettuna.

lay down: at her feet he bowed, he fell: where he bowed, there he fell down dead.

28. Siseran äiti katsoi akkunasta ja itki huutain häkistä: miksi viipyy hänen vaununsa tulemasta? miksi ovat hänen vaununsa pyörät niin jääneet jälkeen?

28. The mother of Sisera looked out at a window, and cried through the lattice, Why is his chariot so long in coming? why tarry the wheels of his chariots?

29. Ne viisaimmat hänen ylimmäisistä vaimoistansa vastasivat häntä, että hän sanojansa kertoi.

29. Her wise ladies answered her, yea, she returned answer to herself,

30. Eikö he löydä ja jaa saalista, jokaiselle miehelle piian taikka kaksi, ja Siseralle kirjavia ja ommeltuja vaatteita, neulalla ommeltuja vaatteita, kirjavia molemmin puolin kaulan ympäri, saaliiksi.

30. Have they not sped? have they not divided the prey; to every man a damsel or two; to Sisera a prey of divers colours, a prey of divers colours of needlework, of divers colours of needlework on both sides, meet for the necks of them that take the spoil?

31. Kaikki sinun vihollises niin hukkukoon, Herra! Mutta ne, kuin sinua rakastavat, olkoon niinkuin ylöskäypä aurinko voimassansa. Ja maa oli levossa neljäkymmentä ajastaikaa.

31. So let all thine enemies perish, O LORD: but let them that love him be as the sun when he goeth forth in his might. And the land had rest forty years.

6 luku

1. Ja Israelin lapset taas tekivät pahaa Herran edessä; ja Herra antoi heidät Midianilaisten käteen seitsemäksi ajastajaksi.

1. And the children of Israel did evil in the sight of the LORD: and the LORD delivered them into the hand of Midian seven years.

2. Koska Midianilaisten käsi oli ylen ankara Israelin päällä, tekivät Israelin lapset heillensä Midianilaisten tähden hautoja vuorille, ja luolia ja linnoja.

2. And the hand of Midian prevailed against Israel: and because of the Midianites the children of Israel made them the dens which are in the mountains, and caves, and strong holds.

3. Ja kuin Israel jotakin kylvi, tulivat Midianilaiset ja Amalekilaiset, ja ne itäiseltä maalta heidän päällensä,

3. And so it was, when Israel had sown, that the Midianites came up, and the Amalekites, and the children of the east, even they came up against them;

4. Ja asettivat leirinsä heitä vastaan ja turmelivat kaiken maan kasvun Gasariin asti; ja ei yhtäkään elatusta Israelille jättäneet ei lampaita, härkiä eikä aaseja.

4. And they encamped against them, and destroyed the increase of the earth, till thou come unto Gaza, and left no sustenance for Israel, neither sheep, nor ox, nor ass.

5. Sillä he tulivat laumoinensa ja majoinensa, ja niinkuin suuri metsäsirkkain paljous, että sekä he ja heidän kamelinsa olivat lukemattomat, ja tulivat hävittämään maata.

5. For they came up with their cattle and their tents, and they came as grasshoppers for multitude; for both they and their camels were without number: and they entered into the land to destroy it.

6. Niin Israel peräti köyhtyi Midianilaisten tähden. Silloin huusivat Israelin lapset Herran tykö.

6. And Israel was greatly impoverished because of the Midianites; and the children of Israel cried unto the LORD.

7. Ja kuin Israelin lapset huusivat Herran tykö Midianilaisten tähden,

7. And it came to pass, when the children of Israel cried unto the LORD because of the Midianites,

8. Lähetti Herra prophetan Israelin lasten tykö, joka sanoi heille: näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä johdatin teidät Egyptistä, ja talutin teidät ulos orjuuden huoneesta,

8. That the LORD sent a prophet unto the children of Israel, which said unto them, Thus saith the LORD God of Israel, I brought you up from Egypt, and brought you forth out of the house of bondage;

9. Ja pelastin teidät Egyptiläisten kädestä ja kaikkein kädestä, jotka teitä vaivasivat, jotka minä ajoin teidän edestänne ulos, ja annoin teille heidän maansa,

9. And I delivered you out of the hand of the Egyptians, and out of the hand of all that oppressed you, and drave them out from before you, and gave you their land;

10. Ja minä sanoin teille: Minä olen Herra teidän Jumalanne, älkäät peljätkö Amorilaisten jumalia, joiden maassa te asutte; ja ette totelleet minun ääntäni.

10. And I said unto you, I am the LORD your God; fear not the gods of the Amorites, in whose land ye dwell: but ye have not obeyed my voice.

11. Ja Herran enkeli tuli ja istui tammen alla Ophrassa, joka Joaksen Abiesriläisen oma oli; ja hänen poikansa Gideon tappoi nisuja viinakuurnan tykönä, saadaksensa ne säilyte-

11. And there came an angel of the LORD, and sat under an oak which was in Ophrah, that pertained unto Joash the Abiezrite: and his son Gideon threshed wheat by the winepress,

tyksi Midianilaisilta.

12. Silloin ilmaantui Herran enkeli hänelle ja sanoi: Herra olkoon sinun kanssas, sinä väkevä sotamies!

13. Niin sanoi Gideon hänelle: minun Herrani, jos Herra on meidän kanssamme, miksi meille siis kaikki nämät tapahtuneet ovat? Kussa ovat kaikki hänen ihmeensä, jotka meidän isämme ilmoittivat meille ja sanoivat: eikö Herra meitä johdattanut Egyptistä? Mutta nyt on Herra meidät hyljännyt ja antanut Midianilaisten käsiin.

14. Ja Herra käänsi itsensä hänen tykönsä ja sanoi: mene tässä väkevyydessäs! Sinä vapahdat Israelin Midianilaisten kädestä: enkö minä ole sinua lähettänyt?

15. Hän sanoi hänelle: minun Herrani, millä minä vapahdan Israelin? Katso, minun sukuni on kaikkein köyhin Manassessa, ja minä olen kaikkein pienin minun isäni huoneessa.

16. Ja Herra sanoi hänelle: totisesti minä olen sinun kanssas, ja sinä lyöt Midianilaiset niinkuin yhden miehen.

17. Mutta hän sanoi hänelle: jos minä

to hide it from the Midianites.

12. And the angel of the LORD appeared unto him, and said unto him, The LORD is with thee, thou mighty man of valour.

13. And Gideon said unto him, Oh my Lord, if the LORD be with us, why then is all this befallen us? and where be all his miracles which our fathers told us of, saying, Did not the LORD bring us up from Egypt? but now the LORD hath forsaken us, and delivered us into the hands of the Midianites.

14. And the LORD looked upon him, and said, Go in this thy might, and thou shalt save Israel from the hand of the Midianites: have not I sent thee?

15. And he said unto him, Oh my Lord, wherewith shall I save Israel? behold, my family is poor in Manasseh, and I am the least in my father's house.

16. And the LORD said unto him, Surely I will be with thee, and thou shalt smite the Midianites as one man.

17. And he said unto him, If now I

olen nyt löytänyt armon sinun tykönäs, niin anna minulle merkki, että sinä se olet, joka minun kanssani puhut.

have found grace in thy sight, then shew me a sign that thou talkest with me.

18. Älä kumminkaan täältä lähde, siihenasti kuin minä tulen sinun tykös, ja kannan minun ruokauhrini ja panen sinun etees. Hän sanoi: minä olen siihenasti kuin sinä palajat.

18. Depart not hence, I pray thee, until I come unto thee, and bring forth my present, and set it before thee. And he said, I will tarry until thou come again.

19. Gideon tuli ja teurasti vohlan, ja otti ephan happamattomia jauhoja, ja pani lihan koriin ja lihan liemen pataan, ja vei hänen tykönsä tammen alle ja pani eteen.

19. And Gideon went in, and made ready a kid, and unleavened cakes of an ephah of flour: the flesh he put in a basket, and he put the broth in a pot, and brought it out unto him under the oak, and presented it.

20. Ja Jumalan enkeli sanoi hänelle: ota liha ja happamaton leipä, ja pane tämän kiven päälle, ja kaada liemi ulos; ja hän teki niin.

20. And the angel of God said unto him, Take the flesh and the unleavened cakes, and lay them upon this rock, and pour out the broth. And he did so.

21. Ja Herran enkeli ojensi sauvansa pään, joka oli hänen kädessänsä, ja satutti lihaan ja happamattomaan leipään, ja tuli nousi kivestä ja kulutti lihan ja happamattoman leivän. Ja Herran enkeli katosi hänen silmäinsä edestä.

21. Then the angel of the LORD put forth the end of the staff that was in his hand, and touched the flesh and the unleavened cakes; and there rose up fire out of the rock, and consumed the flesh and the unleavened cakes. Then the angel of the LORD departed out of his sight.

22. Kun Gideon näki sen olevan Herran enkelin, sanoi hän: Herra, Herra, olenko minä niin nähnyt Herran enkelin kasvoista kasvoihin!

22. And when Gideon perceived that he was an angel of the LORD, Gideon said, Alas, O Lord GOD! for because I have seen an angel of the LORD face to face.

23. Mutta Herra sanoi hänelle: rauha olkoon sinulle! älä pelkää, et sinä kuole.

23. And the LORD said unto him, Peace be unto thee; fear not: thou shalt not die.

24. Ja Gideon rakensi Herralle alttarin siinä, jonka hän kutsui rauhan Herraksi. Se on vielä tänäpänä Abiesriläisten Ophrassa.

24. Then Gideon built an altar there unto the LORD, and called it Jehovahshalom: unto this day it is yet in Ophrah of the Abiezrites.

25. Ja sinä yönä sanoi Herra hänelle: ota mulli isäs karjasta ja toinen mulli, joka on seitsemännellä vuodella, ja kukista Baalin alttari, joka on sinun isälläs, ja hävitä metsistö, joka siinä tykönä on,

25. And it came to pass the same night, that the LORD said unto him, Take thy father's young bullock, even the second bullock of seven years old, and throw down the altar of Baal that thy father hath, and cut down the grove that is by it:

26. Ja rakenna Herralle sinun Jumalalles alttari tälle korkialle vuorelle, sopivaiselle paikalle, ja ota toinen mulleista ja uhraa se polttouhriksi metsistön puilla jonka sinä hakkaat.

26. And build an altar unto the LORD thy God upon the top of this rock, in the ordered place, and take the second bullock, and offer a burnt sacrifice with the wood of the grove which thou shalt cut down.

27. Silloin otti Gideon kymmenen miestä palvelioistansa ja teki niinkuin Herra hänelle sanonut oli. Mutta hän

27. Then Gideon took ten men of his servants, and did as the LORD had said unto him: and so it was, because

pelkäsi ei saavansa sitä päivällä tehdä isänsä huoneen ja kaupungin asuvaisten tähden, ja teki sen yöllä.

28. Kuin kaupungin kansa aamulla nousivat, katso, Baalin alttari oli kukistettu ja metsistö maahan hakattu, joka sen tykönä oli, ja toinen mulli pantu polttouhriksi alttarille, joka siihen rakennettu oli.

29. Ja he sanoivat toinen toisellensa: kuka on tämän tehnyt? Koska he visusti kyselivät ja tutkistelivat, niin he sanoivat: Gideon Joaksen poika sen teki.

30. Niin kaupungin asuvaiset puhuivat Joakselle, sanoen: anna poikas tulla tänne! Hänen pitää kuoleman; sillä hän on Baalin alttarin kukistanut ja metsistön hakannut, joka siinä tykönä oli.

31. Niin Joas sanoi kaikille, jotka seisoivat häntä vastaan: riiteletteköte Baalin puolesta? autatteko te häntä? Joka riitelee hänen puolestansa, sen pitää kuoleman ennen aamua: jos hän on jumala, niin kostakoon itse, että hänen alttarinsa on kukistettu.

32. Ja siitä päivästä kutsui hän hänen

he feared his father's household, and the men of the city, that he could not do it by day, that he did it by night.

28. And when the men of the city arose early in the morning, behold, the altar of Baal was cast down, and the grove was cut down that was by it, and the second bullock was offered upon the altar that was built.

29. And they said one to another, Who hath done this thing? And when they enquired and asked, they said, Gideon the son of Joash hath done this thing.

30. Then the men of the city said unto Joash, Bring out thy son, that he may die: because he hath cast down the altar of Baal, and because he hath cut down the grove that was by it.

31. And Joash said unto all that stood against him, Will ye plead for Baal? will ye save him? he that will plead for him, let him be put to death whilst it is yet morning: if he be a god, let him plead for himself, because one hath cast down his altar.

32. Therefore on that day he called

JerubBaal ja sanoi: Baal kostakoon itse, että hänen alttarinsa kukistettu on.

him Jerubbaal, saying, Let Baal plead against him, because he hath thrown down his altar.

33. Kuin kaikki Midianilaiset ja Amalekilaiset ja ne itäiseltä maalta kokosivat itsensä yhteen, ja menivät ja sioittivat heitänsä Jisreelin laaksoon,

33. Then all the Midianites and the Amalekites and the children of the east were gathered together, and went over, and pitched in the valley of Jezreel.

34. Niin Herran henki täytti Gideonin, ja hän puhalsi basunaan ja kutsui Abieserin seuraamaan itsiänsä.

34. But the Spirit of the LORD came upon Gideon, and he blew a trumpet; and Abiezer was gathered after him.

35. Ja hän lähetti sanan koko Manasselle ja kutsui myös heitä seuraamaan. Hän lähetti myös sanan Asserille, Sebulonille ja Naphtalille, ja hekin tulivat heitä vastaan.

35. And he sent messengers throughout all Manasseh; who also was gathered after him: and he sent messengers unto Asher, and unto Zebulun, and unto Naphtali; and they came up to meet them.

36. Ja Gideon sanoi Jumalalle: jos sinä vapahdat Israelin minun käteni kautta, niinkuin sinä sanonut olet;

36. And Gideon said unto God, If thou wilt save Israel by mine hand, as thou hast said,

37. Katso, minä panen villaisen nahan pihalle: jos kaste tulee ainoastaan nahan päälle ja kaikki muu maa on kuiva, niin minä ymmärrän, ettäs minun käteni kautta Israelin vapahdat, niinkuin sinä sanonut olet.

37. Behold, I will put a fleece of wool in the floor; and if the dew be on the fleece only, and it be dry upon all the earth beside, then shall I know that thou wilt save Israel by mine hand, as thou hast said.

38. Ja se tapahtui niin: kuin hän toisena päivänä varhain nousi, kääri hän

38. And it was so: for he rose up early on the morrow, and thrust the fleece

nahan kokoon ja pusersi kasteen nahasta ja täytti maljan vedestä.

39. Ja Gideon sanoi Jumalalle: älköön sinun vihas syttykö minua vastaan, jos minä vielä kerran puhun: minä koettelen vielä kerran sitä nahalla: anna ainoastaan nahan kuivan olla ja kaikella muulla maalla kasteen.

40. Jumala teki myös niin sinä yönä: ja nahka ainoastaan jäi kuivaksi, ja kaste tuli kaiken maan päälle.

together, and wringed the dew out of the fleece, a bowl full of water.

39. And Gideon said unto God, Let not thine anger be hot against me, and I will speak but this once: let me prove, I pray thee, but this once with the fleece; let it now be dry only upon the fleece, and upon all the ground let there be dew.

40. And God did so that night: for it was dry upon the fleece only, and there was dew on all the ground.

7 luku

1. Silloin nousi JerubBaal (se on Gideon) varhain aamulla ja kaikki väki joka hänen kanssansa oli, ja sioittivat heitänsä Harodin lähteen tykö, niin että Midianilaisten leiri oli pohjaan päin, vartian kukkulan takana, laaksossa.

2. Ja Herra sanoi Gideonille: ylen paljo on väkeä sinun kanssas: jos minä antaisin Midianin heidän käsiinsä, kerskais Israel minua vastaan ja sanois: minun käteni vapahti minua.

1. Then Jerubbaal, who is Gideon, and all the people that were with him, rose up early, and pitched beside the well of Harod: so that the host of the Midianites were on the north side of them, by the hill of Moreh, in the valley.

2. And the LORD said unto Gideon, The people that are with thee are too many for me to give the Midianites into their hands, lest Israel vaunt themselves against me, saying, Mine own hand hath saved me.

3. Niin anna nyt huutaa kansan korvissa ja sanoa: joka pelkuri ja hämmästynyt on, palatkaan ja nopiasti rientäkään Gileadin vuorelta. Silloin palasi kansaa takaperin kaksikolmattakymmentä tuhatta, ja kymmenentuhatta jäi.

3. Now therefore go to, proclaim in the ears of the people, saying, Whosoever is fearful and afraid, let him return and depart early from mount Gilead. And there returned of the people twenty and two thousand; and there remained ten thousand.

4. Ja Herra sanoi Gideonille: vielä on paljo kansaa, vie heitä veden tykö, siellä minä koettelen heitä sinulle: ja josta minä sanon sinulle: tämä menköön sinun kanssas, hän myös menee sinun kanssas: ja josta minä taas sanon sinulle: älköön hän menkö sinun kanssas, ei hänen pidä menemän.

4. And the LORD said unto Gideon, The people are yet too many; bring them down unto the water, and I will try them for thee there: and it shall be, that of whom I say unto thee, This shall go with thee, the same shall go with thee; and of whomsoever I say unto thee, This shall not go with thee, the same shall not go.

5. Ja hän vei kansan veden tykö; ja Herra sanoi Gideonille: joka vettä latkii kielellänsä niinkuin koira latkii, aseta häntä erinänsä seisomaan, niin myös kaikki, jotka heitänsä polvillensa kumartavat juodessansa.

5. So he brought down the people unto the water: and the LORD said unto Gideon, Every one that lappeth of the water with his tongue, as a dog lappeth, him shalt thou set by himself; likewise every one that boweth down upon his knees to drink.

6. Silloin oli niitä, jotka latkivat kädestänsä suuhunsa, kolmesataa miestä; ja kaikki muu kansa olivat kumartaneet polvillensa juomaan vettä.

6. And the number of them that lapped, putting their hand to their mouth, were three hundred men: but all the rest of the people bowed down upon their knees to drink water.

7. Ja Herra sanoi Gideonille: kolmensadan miehen kautta, jotka latkivat, vapahdan minä teitä, ja annan Midianilaiset sinun käsiis; mutta kaikki muu kansa menkään kukin siallensa.

7. And the LORD said unto Gideon, By the three hundred men that lapped will I save you, and deliver the Midianites into thine hand: and let all the other people go every man unto his place.

8. Ja kansa otti evään myötänsä ja basunansa, mutta kaikki muut Israelin miehet antoi hän mennä itsekunkin majaansa, ja vahvisti itsensä ainoasti kolmellasadalla miehellä; ja Midianilaisten leiri oli hänen edessänsä alhaalla laaksossa.

8. So the people took victuals in their hand, and their trumpets: and he sent all the rest of Israel every man unto his tent, and retained those three hundred men: and the host of Midian was beneath him in the valley.

9. Ja Herra sanoi sinä yönä hänelle: nouse ja mene alas leiriin, sillä minä olen antanut heidät sinut käsiis.

9. And it came to pass the same night, that the LORD said unto him, Arise, get thee down unto the host; for I have delivered it into thine hand.

10. Jos sinä pelkäät mennä sinne, niin anna palvelias Puran mennä sinun kanssas leiriin,

10. But if thou fear to go down, go thou with Phurah thy servant down to the host:

11. Ettäs kuulisit, mitä he puhuvat; sitte sinun kätes vahvistuvat ja sinä menet leiriin. Niin hän meni palveliansa Puran kanssa leiriin, sille paikalle, kussa vartiat olivat.

11. And thou shalt hear what they say; and afterward shall thine hands be strengthened to go down unto the host. Then went he down with Phurah his servant unto the outside of the armed men that were in the host.

12. Mutta Midianilaiset ja Amalekilaiset ja kaikki ne itäiseltä maalta, makasivat

12. And the Midianites and the Amalekites and all the children of the east

laaksossa niinkuin metsäsirkkain paljous ja heidän kamelinsa olivat lukemattomat, niinkuin santa meren rannalla paljouden tähden.

lay along in the valley like grasshoppers for multitude; and their camels were without number, as the sand by the sea side for multitude.

13. Koska Gideon tuli, katso, niin jutteli yksi kumppanillensa unen ja sanoi: katso, minä näin unta ja olin näkevinäni ohraisen porokakun kierittävän itsensä Midianilaisten leiriin, ja tulevan majaan asti, ja lyövän sen päälle, niin että se lankesi maahan, ja kukistavan sen ylösalaisin, niin että maja maassa oli.

13. And when Gideon was come, behold, there was a man that told a dream unto his fellow, and said, Behold, I dreamed a dream, and, lo, a cake of barley bread tumbled into the host of Midian, and came unto a tent, and smote it that it fell, and overturned it, that the tent lay along.

14. Jolle se toinen vastasi ja sanoi: ei se ole muuta, kuin Gideonin Joaksen pojan Israelin miehen miekka: Jumala on antanut Midianilaiset hänen käsiinsä kaiken heidän sotajoukkonsa kanssa.

14. And his fellow answered and said, This is nothing else save the sword of Gideon the son of Joash, a man of Israel: for into his hand hath God delivered Midian, and all the host.

15. Kuin Gideon kuuli unen juteltavan ja sen selityksen, niin hän kumartaen rukoili, ja palasi Israelin leiriin ja sanoi: valmistakaat itsenne, sillä Herra on antanut Midianilaisten sotajoukon teidän käsiinne.

15. And it was so, when Gideon heard the telling of the dream, and the interpretation thereof, that he worshipped, and returned into the host of Israel, and said, Arise; for the LORD hath delivered into your hand the host of Midian.

16. Ja hän jakoi ne kolmesataa miestä kolmeen joukkoon, ja antoi basunat

16. And he divided the three hundred men into three companies, and he put

heidän jokaisen käteensä ja tyhjät savi-astiat, ja lamput astiain sisälle,

a trumpet in every man's hand, with empty pitchers, and lamps within the pitchers.

17. Ja sanoi heille: katsokaat minua, ja tehkäät te niin: katso, kuin minä tulen leirin ääreen, niinkuin minä teen, niin myös te tehkäät.

17. And he said unto them, Look on me, and do likewise: and, behold, when I come to the outside of the camp, it shall be that, as I do, so shall ye do.

18. Ja minä puhallan basunaan ja kaikki jotka minun kanssani ovat, niin myös teidän pitää puhaltaman basunaan kaiken leirin ympäri, ja teidän pitää sanoman: (tässä) Herra ja Gideon.

18. When I blow with a trumpet, I and all that are with me, then blow ye the trumpets also on every side of all the camp, and say, The sword of the LORD, and of Gideon.

19. Silloin tuli Gideon leiriin, ja sata miestä jotka hänen kanssansa olivat, ensimäisten vartiain tykö, jotka siellä asetetut olivat, herättivät ainoasti vartiat, ja puhalsivat basuniin, ja rikkoivat saviastiat, jotka olivat heidän käsissänsä.

19. So Gideon, and the hundred men that were with him, came unto the outside of the camp in the beginning of the middle watch; and they had but newly set the watch: and they blew the trumpets, and brake the pitchers that were in their hands.

20. Ja ne kolme joukkoa puhalsivat basunaan, ja rikkoivat saviastiat, mutta lamput he tempasivat vasempaan käteensä ja basunat oikiaan käteensä, joihin he puhalsivat ja huusivat: (tässä) Herran ja Gideonin miekka.

20. And the three companies blew the trumpets, and brake the pitchers, and held the lamps in their left hands, and the trumpets in their right hands to blow withal: and they cried, The sword of the LORD, and of Gideon.

21. Ja jokainen seisoi siallansa leirin ympärillä. Silloin rupesi kaikki leiri juoksemaan, huutamaan ja pakenemaan.

21. And they stood every man in his place round about the camp: and all the host ran, and cried, and fled.

22. Ja koska ne kolmesataa miestä puhalsivat basuniin, sovitti Herra niin, että yhden miekka kääntyi toista vastaan siinä sotajoukossa; ja sotaväki pakeni Bethsittan ja Zeredataan, Abel Meholan rajan viereen, Tabatin tykö.

22. And the three hundred blew the trumpets, and the LORD set every man's sword against his fellow, even throughout all the host: and the host fled to Bethshittah in Zererath, and to the border of Abelmeholah, unto Tabbath.

23. Ja Israelin miehet kokoontuivat Naphtalista, Asserista ja kaikesta Manassesta, ja ajoivat Midianilaisia takaa.

23. And the men of Israel gathered themselves together out of Naphtali, and out of Asher, and out of all Manasseh, and pursued after the Midianites.

24. Ja Gideon lähetti sanansaattajat kaikelle Ephraimin vuorelle, sanoen: tulkaat alas Midianilaisia vastaan ja ennättäkäät heiltä vedet BetBaraan ja Jordaniin asti. Niin kokoontuivat kaikki Ephraimin miehet ja ennättivät vedet BetBaraan ja Jordaniin asti.

24. And Gideon sent messengers throughout all mount Ephraim, saying, Come down against the Midianites, and take before them the waters unto Bethbarah and Jordan. Then all the men of Ephraim gathered themselves together, and took the waters unto Bethbarah and Jordan.

25. Ja he ottivat kaksi Midianilaisten päämiestä kiinni, Orebin ja Zebin, ja tappoivat Orebin Orebin kalliolla, ja Zebin he tappoivat Zebin viinakuur-

25. And they took two princes of the Midianites, Oreb and Zeeb; and they slew Oreb upon the rock Oreb, and Zeeb they slew at the winepress of

nassa, ja ajoivat Midianilaisia takaa; mutta Orebin ja Zebin päät kantoivat he Gideonille Jordanin ylitse.

Zeeb, and pursued Midian, and brought the heads of Oreb and Zeeb to Gideon on the other side Jordan.

8 luku

1. Ja Ephraimin miehet sanoivat hänelle: miksis tämän meille teit, ettes kutsunut meitä, kuin sinä menit sotimaan Midianilaisia vastaan? ja he riitelivät kovin hänen kanssanssa.
2. Niin hän vastasi heitä: mitä minä olen nyt tehnyt niinkuin te? Eikö Ephraimin viinapuun oksa parempi ole, kuin Abieserin koko viinamarjan läjä?

1. And the men of Ephraim said unto him, Why hast thou served us thus, that thou calledst us not, when thou wentest to fight with the Midianites? And they did chide with him sharply.
2. And he said unto them, What have I done now in comparison of you? Is not the gleaning of the grapes of Ephraim better than the vintage of Abiezer?

3. Jumala antoi Midianilaisten päämiehet Orebin ja Zebin teidän käsiinne: kuinka olisin minä taitanut niin tehdä, kuin te teitte? Ja kuin hän sen sanoi, asettui heidän vihansa.

3. God hath delivered into your hands the princes of Midian, Oreb and Zeeb: and what was I able to do in comparison of you? Then their anger was abated toward him, when he had said that.

4. Kuin Gideon tuli Jordanin tykö, meni hän sen ylitse, ja ne kolmesataa miestä jotka hänen kanssansa olivat, ja he olivat väsyneet ja ajoivat takaa.
5. Ja hän sanoi Sukkotin asuvaisille: antakaat vähä leipää väelle joka mi-

4. And Gideon came to Jordan, and passed over, he, and the three hundred men that were with him, faint, yet pursuing them.
5. And he said unto the men of Succoth, Give, I pray you, loaves of bread

nun kanssani on; sillä he ovat väsyneet, että minä saisin ajaa Midianilaisten kuninkaita Sebaa ja Zalmunnaa takaa.

unto the people that follow me; for they be faint, and I am pursuing after Zebah and Zalmunna, kings of Midian.

6. Mutta Sukkotin päämiehet sanoivat: onko Seban ja Zalmunnan kämmen juuri jo sinun kädessäs, että meidän pitää sinun sotaväelles leipää antaman?

6. And the princes of Succoth said, Are the hands of Zebah and Zalmunna now in thine hand, that we should give bread unto thine army?

7. Gideon sanoi: sentähden kuin Herra minun käsiini antaa Seban ja Zalmunnan, niin minä muserran teidän lihanne korven orjantappuroilla ja ohdakkeilla.

7. And Gideon said, Therefore when the LORD hath delivered Zebah and Zalmunna into mine hand, then I will tear your flesh with the thorns of the wilderness and with briers.

8. Ja hän meni sieltä ylös Penueliin ja puhui heille myös niin. Ja Penuelin kansa vastasi häntä niinkuin Sukkotinkin miehet.

8. And he went up thence to Penuel, and spake unto them likewise: and the men of Penuel answered him as the men of Succoth had answered him.

9. Niin puhui hän myös Penuelin kansalle, sanoen: kuin minä rauhassa palajan, kukistan minä tämän tornin.

9. And he spake also unto the men of Penuel, saying, When I come again in peace, I will break down this tower.

10. Mutta Seba ja Zalmunna olivat Karkorissa ja heidän sotajoukkonsa heidän kanssansa lähes viisitoistakymmentä tuhatta, kaikki jotka jäivät koko sotaväen joukosta itäiseltä maalta; sillä sata ja kaksikymmentä

10. Now Zebah and Zalmunna were in Karkor, and their hosts with them, about fifteen thousand men, all that were left of all the hosts of the children of the east: for there fell an hundred and twenty thousand men

tuhatta miekan vetävää miestä oli siellä langennut.

11. Ja Gideon meni ylös niiden tietä, jotka majoissa asuvat itäisellä puolella Nobatia ja Jogbehaa, ja löi leirin, sillä he olivat suruttomat.

12. Ja Seba ja Zalmunna pakenivat, mutta hän ajoi heitä takaa, ja sai ne kaksi Midianilaisten kuningasta Seban ja Zalmunnan kiinni, ja peljätti kaiken heidän sotaväkensä.

13. Ja Gideon Joaksen poika palasi sodasta, ennenkuin aurinko nousi,

14. Ja sai yhden palvelian kiinni, joka oli Sukkotista, ja kysyi häneltä: ja se kirjoitti hänelle Sukkotin päämiehet ja vanhimmat, seitsemänkahdeksattakymmentä miestä.

15. Ja hän tuli Sukkotiin kansan tykö ja sanoi: tässä on Seba ja Zalmunna, joilla te pilkkasitte minua, sanoen: onko Seban ja Zalmunnan kämmen jo juuri sinun kädessäs, että meidän pitäis sentähden sinun sotaväelles, joka väsynyt on, leipää antaman?

16. Ja hän otti ne kaupungin vanhimmat ja korven orjantappuroita ja

that drew sword.

11. And Gideon went up by the way of them that dwelt in tents on the east of Nobah and Jogbehah, and smote the host: for the host was secure.

12. And when Zebah and Zalmunna fled, he pursued after them, and took the two kings of Midian, Zebah and Zalmunna, and discomfited all the host.

13. And Gideon the son of Joash returned from battle before the sun was up,

14. And caught a young man of the men of Succoth, and enquired of him: and he described unto him the princes of Succoth, and the elders thereof, even threescore and seventeen men.

15. And he came unto the men of Succoth, and said, Behold Zebah and Zalmunna, with whom ye did upbraid me, saying, Are the hands of Zebah and Zalmunna now in thine hand, that we should give bread unto thy men that are weary?

16. And he took the elders of the city, and thorns of the wilderness and bri-

ohdakkeita, ja antoi Sukkotin miehet piestä.

17. Ja kukisti Penuelin tornin, ja tappoi kaupungin kansan.

18. Ja hän sanoi Seballe ja Zalmunnalle: minkämuotoiset miehet ne olivat, jotka te tapoitte Taborissa? He sanoivat: ne olivat sinun muotoises, kauniit kuin kuninkaan pojat.

19. Ja hän sanoi: ne olivat minun veljeni, minun äitini pojat: niin totta kuin Herra elää, jos te olisitte antaneet heidän elää, niin en tappaisi minä teitä.

20. Ja hän sanoi Jeterille esikoisellensa: nouse ja tapa heitä, mutta nuorukainen ei vetänyt miekkaansa, sillä hän pelkäsi, että hän oli vielä nuorukainen.

21. Mutta Seba ja Zalmunna sanoivat: nouse sinä meitä lyömään, sillä niinkuin mies on, niin on myös hänen voimansa. Niin Gideon nousi ja tappoi Seban ja Zalmunnan, ja otti nastat, jotka heidän kameleinsa kaulassa olivat.

22. Silloin sanoivat Israelin miehet

ers, and with them he taught the men of Succoth.

17. And he beat down the tower of Penuel, and slew the men of the city.

18. Then said he unto Zebah and Zalmunna, What manner of men were they whom ye slew at Tabor? And they answered, As thou art, so were they; each one resembled the children of a king.

19. And he said, They were my brethren, even the sons of my mother: as the LORD liveth, if ye had saved them alive, I would not slay you.

20. And he said unto Jether his firstborn, Up, and slay them. But the youth drew not his sword: for he feared, because he was yet a youth.

21. Then Zebah and Zalmunna said, Rise thou, and fall upon us: for as the man is, so is his strength. And Gideon arose, and slew Zebah and Zalmunna, and took away the ornaments that were on their camels' necks.

22. Then the men of Israel said unto

Gideonille: hallitse sinä meitä, sinä ja sinun poikas, ja sinun poikas poika; sillä sinä vapahdit meidät Midianilaisten käsistä.

Gideon, Rule thou over us, both thou, and thy son, and thy son's son also: for thou hast delivered us from the hand of Midian.

23. Mutta Gideon sanoi heille: en minä tahdo hallita teitä, ei myös minun poikani pidä teitä hallitseman, vaan Herra olkoon teidän hallitsianne.

23. And Gideon said unto them, I will not rule over you, neither shall my son rule over you: the LORD shall rule over you.

24. Ja Gideon sanoi heille: yhtä minä anon teiltä: jokainen antakoon minulle korvarenkaat, kukin saaliistansa; sillä he olivat Ismaelilaisia, ja heillä olivat kultaiset korvarenkaat.

24. And Gideon said unto them, I would desire a request of you, that ye would give me every man the earrings of his prey. (For they had golden earrings, because they were Ishmaelites.)

25. Ja he sanoivat: me annamme mielellämme; ja levittivät vaatteen, jonka päälle itsekukin heitti ne korvarenkaat, jotka he ryövänneet olivat.

25. And they answered, We will willingly give them. And they spread a garment, and did cast therein every man the earrings of his prey.

26. Ja ne kultaiset korvarenkaat, joita hän anonut oli, painoivat tuhannen ja seitsemänsataa sikliä kultaa, ilman nastoja, käädyjä ja purpuravaatteita, joita Midianilaisten kuninkaat kantoivat, ja ilman heidän kameleinsa kultaisia kaulasiteitä.

26. And the weight of the golden earrings that he requested was a thousand and seven hundred shekels of gold; beside ornaments, and collars, and purple raiment that was on the kings of Midian, and beside the chains that were about their camels' necks.

27. Ja Gideon teki niistä päällisvaatteen ja pani sen omaan kaupunkiinsa Ophraan; ja koko Israel teki huorin sen jälkeen siinä, ja se tuli Gideonille

27. And Gideon made an ephod thereof, and put it in his city, even in Ophrah: and all Israel went thither a whoring after it: which thing became

ja hänen huoneellensa paulaksi.
28. Ja niin Midianilaiset alennettiin Israelin lasten edessä, ja ei enää nostaneet ylös päätänsä; ja maa oli levossa neljäkymmentä ajastaikaa, niinkauvan kuin Gideon eli.
29. Ja JerubBaal Joaksen poika meni ja asui omassa huoneessansa.
30. Ja Gideonilla oli seitsemänkymmentä poikaa, jotka hänen kupeistansa tulleet olivat; sillä hänellä oli monta emäntää.
31. Ja hänen jalkavaimonsa, joka hänellä Sikemissä oli, synnytti myös hänelle pojan, ja kutsui hänen nimensä Abimelek.
32. Ja Gideon Joaksen poika kuoli hyvällä ijällä ja haudattiin isänsä Joaksen hautaan Ophrassa, joka Abiesriläisten oma oli.
33. Kuin Gideon kuollut oli, käänsi Israelin kansa itsensä huorin tekemään Baalin jälkeen ja teki BaalBeritin itsellensä jumalaksi.
34. Ja Israelin lapset ei enää muistaneet Herraa Jumalaansa, joka heidät vapahti kaikilta heidän vihollisiltansa,

a snare unto Gideon, and to his house.
28. Thus was Midian subdued before the children of Israel, so that they lifted up their heads no more. And the country was in quietness forty years in the days of Gideon.
29. And Jerubbaal the son of Joash went and dwelt in his own house.
30. And Gideon had threescore and ten sons of his body begotten: for he had many wives.
31. And his concubine that was in Shechem, she also bare him a son, whose name he called Abimelech.
32. And Gideon the son of Joash died in a good old age, and was buried in the sepulchre of Joash his father, in Ophrah of the Abiezrites.
33. And it came to pass, as soon as Gideon was dead, that the children of Israel turned again, and went a whoring after Baalim, and made Baalberith their god.
34. And the children of Israel remembered not the LORD their God, who had delivered them out of the hands

ympäristöllä.
35. Ja ei he tehneet yhtään laupiutta JerubBaalin Gideonin huoneelle kaikesta hyvästä, minkä hän Israelille teki.

of all their enemies on every side:
35. Neither shewed they kindness to the house of Jerubbaal, namely, Gideon, according to all the goodness which he had shewed unto Israel.

9 luku

1. Mutta Abimelek, JerubBaalin poika, meni Sikemiin äitinsä veljein tykö, puhui heille ja koko äitinsä isän huoneen sukukunnalle ja sanoi:

1. And Abimelech the son of Jerubbaal went to Shechem unto his mother's brethren, and communed with them, and with all the family of the house of his mother's father, saying,

2. Puhukaat nyt kaikkein päämiesten korvissa Sikemissä: mikä teille on parempi, että seitsemänkymmentä miestä, kaikki JerubBaalin pojat, hallitsevat teitä, eli jos yksi mies hallitsee teitä? Ja muistakaat, että minä olen teidän luunne ja lihanne.

2. Speak, I pray you, in the ears of all the men of Shechem, Whether is better for you, either that all the sons of Jerubbaal, which are threescore and ten persons, reign over you, or that one reign over you? remember also that I am your bone and your flesh.

3. Niin puhuivat hänen äitinsä veljet kaikki nämät sanat hänestä kaikkein Sikemin päämiesten korvissa; ja heidän sydämensä käännettiin AbiMelekin jälkeen, sillä he sanoivat: hän on meidän veljemme.

3. And his mother's brethren spake of him in the ears of all the men of Shechem all these words: and their hearts inclined to follow Abimelech; for they said, He is our brother.

4. Ja he antoivat hänelle seitsemänkymmentä hopiapenninkiä BaalBeritin

4. And they gave him threescore and ten pieces of silver out of the house of

huoneesta, joilla AbiMelek palkkasi itsellensä valtojamia ja joutilaita miehiä, jotka häntä seurasivat,

Baalberith, wherewith Abimelech hired vain and light persons, which followed him.

5. Ja hän tuli isänsä huoneesen Ophraan, ja murhasi seitsemänkymmentä veljeänsä, JerubBaalin poikaa, yhden kiven päällä. Mutta Jotam, nuorin JerubBaalin pojista jäi; sillä hän kätki itsensä.

5. And he went unto his father's house at Ophrah, and slew his brethren the sons of Jerubbaal, being threescore and ten persons, upon one stone: notwithstanding yet Jotham the youngest son of Jerubbaal was left; for he hid himself.

6. Ja kaikki päämiehet Sikemistä ja koko Millon huone kokoontuivat, ja menivät ja asettivat Abimelekin kuninkaaksi korkian tammen tykönä, joka Sikemissä on.

6. And all the men of Shechem gathered together, and all the house of Millo, and went, and made Abimelech king, by the plain of the pillar that was in Shechem.

7. Kuin tämä sanottiin Jotamille, meni hän pois ja seisoi Gerisimin vuoren kukkulalla, korotti äänensä ja huusi ja sanoi heille: kuulkaat minua, te Sikemin päämiehet, että Jumala myös kuulis teitä:

7. And when they told it to Jotham, he went and stood in the top of mount Gerizim, and lifted up his voice, and cried, and said unto them, Hearken unto me, ye men of Shechem, that God may hearken unto you.

8. Puut menivät kerran yksimielisesti voitelemaan itsellensä kuningasta ja sanoivat öljypuulle: ole meidän kuninkaamme.

8. The trees went forth on a time to anoint a king over them; and they said unto the olive tree, Reign thou over us.

9. Mutta öljypuu vastasi heitä: pitääkö minun luopuman lihavuudestani, jolla sekä jumalia ja myös ihmisiä minussa

9. But the olive tree said unto them, Should I leave my fatness, wherewith by me they honour God and man, and

kunnioitetaan, ja menemän ja korottaman itseni puiden ylitse?

go to be promoted over the trees?

10. Niin puut sanoivat fikunapuulle: tule sinä ja ole meidän kuninkaamme.

10. And the trees said to the fig tree, Come thou, and reign over us.

11. Mutta fikunapuu sanoi heille: pitääkö minun luopuman makeudestani ja parhaasta hedelmästäni, ja menemän ja korottaman itseni puiden ylitse?

11. But the fig tree said unto them, Should I forsake my sweetness, and my good fruit, and go to be promoted over the trees?

12. Niin sanoivat puut viinapuulle: tule sinä ja ole meidän kuninkaamme.

12. Then said the trees unto the vine, Come thou, and reign over us.

13. Mutta viinapuu sanoi heille: pitääkö minun luopuman viinastani, joka sekä jumalat että ihmiset ilahuttaa, ja menemän ja korottaman itseni puiden ylitse?

13. And the vine said unto them, Should I leave my wine, which cheereth God and man, and go to be promoted over the trees?

14. Niin sanoivat kaikki puut orjantappuralle: tule sinä ja ole meidän kuninkaamme.

14. Then said all the trees unto the bramble, Come thou, and reign over us.

15. Ja orjantappura sanoi puille: onko se tosi, että tahdotte minua voidella teillenne kuninkaaksi, niin tulkaat ja levätkäät minun varjoni alla. Mutta jos ei, niin lähtekään tuli orjantappurapensaasta ja polttakaan sedripuut Libanonissa.

15. And the bramble said unto the trees, If in truth ye anoint me king over you, then come and put your trust in my shadow: and if not, let fire come out of the bramble, and devour the cedars of Lebanon.

16. Oletteko te siis nyt oikein ja toimellisesti tehneet, kuin AbiMelekin ku-

16. Now therefore, if ye have done truly and sincerely, in that ye have

ninkaaksi teitte, ja oletteko te oikein tehneet JerubBaalia ja hänen huonettansa vastaan? Ja oletteko niin tehneet häntä vastaan kuin hän ansaitsikin teiltä?

made Abimelech king, and if ye have dealt well with Jerubbaal and his house, and have done unto him according to the deserving of his hands;

17. Että minun isäni on teidän edessänne sotinut ja antanut henkensä alttiiksi, vapahtaaksensa teitä Midianilaisten kädestä.

17. (For my father fought for you, and adventured his life far, and delivered you out of the hand of Midian:

18. Ja te olette nousseet minun isäni huonetta vastaan tänäpänä ja olette tappaneet hänen poikansa, seitsemänkymmentä miestä yhden kiven päällä; ja teitte teillenne AbiMelekin, hänen piikansa pojan, kuninkaaksi Sikemin päämiesten ylitse, että hän teidän veljenne on.

18. And ye are risen up against my father's house this day, and have slain his sons, threescore and ten persons, upon one stone, and have made Abimelech, the son of his maidservant, king over the men of Shechem, because he is your brother;)

19. Jos olette oikein ja toimellisesti tehneet JerubBaalia ja hänen huonettansa vastaan tänäpänä, niin iloitkaat AbiMelekistä, ja hän myös iloitkaan teistä.

19. If ye then have dealt truly and sincerely with Jerubbaal and with his house this day, then rejoice ye in Abimelech, and let him also rejoice in you:

20. Mutta jollei, niin lähteköön tuli AbiMelekistä ja polttakoon Sikemin päämiehet ja Millon huoneen; lähteköön myös tuli Sikemin päämiehistä ja Millon huoneesta ja polttakoon AbiMelekin.

20. But if not, let fire come out from Abimelech, and devour the men of Shechem, and the house of Millo; and let fire come out from the men of Shechem, and from the house of Millo, and devour Abimelech.

21. Ja Jotam pakeni ja vältti, ja meni Beeraan ja asui siellä veljensä AbiMelekin tähden.
22. Kuin AbiMelek jo kolme vuotta oli hallinnut Israelia,
23. Lähetti Jumala pahan hengen AbiMelekin ja Sikemin päämiesten välille: ja Sikemin päämiehet asettivat itsensä AbiMelekiä vastaan;
24. Että se vääryys, jonka hän teki seitsemällekymmenelle JerubBaalin pojalle, ja heidän verensä tulis ja pantaisiin AbiMelekin heidän veljensä päälle, joka heidät oli murhannut, ja Sikemin päämiesten päälle, jotka olivat vahvistaneet hänen kätensä veljiänsä murhaamaan.
25. Ja Sikemin päämiehet panivat väijyjiä vuorten kukkoille häntä vastaan, ja he ryöväsivät tiellä kaikki, jotka siitä matkustivat; ja se ilmoitettiin AbiMelekille.
26. Niin tuli Gaal Ebedin poika ja hänen veljensä, ja menivät Sikemiin; ja Sikemin päämiehet uskalsivat hänen päällensä,
27. Ja menivät kedolle, ja poimivat viinamäkensä ja sotkuivat, ja iloiten

21. And Jotham ran away, and fled, and went to Beer, and dwelt there, for fear of Abimelech his brother.
22. When Abimelech had reigned three years over Israel,
23. Then God sent an evil spirit between Abimelech and the men of Shechem; and the men of Shechem dealt treacherously with Abimelech:
24. That the cruelty done to the threescore and ten sons of Jerubbaal might come, and their blood be laid upon Abimelech their brother, which slew them; and upon the men of Shechem, which aided him in the killing of his brethren.
25. And the men of Shechem set liers in wait for him in the top of the mountains, and they robbed all that came along that way by them: and it was told Abimelech.
26. And Gaal the son of Ebed came with his brethren, and went over to Shechem: and the men of Shechem put their confidence in him.
27. And they went out into the fields, and gathered their vineyards, and

veisasivat, ja menivät jumalansa huoneeseen, söivät ja joivat, ja kirosivat AbiMelekiä.

28. Ja Gaal Ebedin poika sanoi: mikä on AbiMelek ja mikä on Sikem, että me häntä palvelemme? eikö hän ole JerubBaalin poika, ja Sebul hänen päämiehensä? Palvelkaat paremmin Hemorin Sikemin isän miehiä: miksi meidän pitää häntä palveleman?
29. Jumala tekis että kansa olis minun käteni alla, että minä ajaisin AbiMelekin ulos. Niin sanottiin AbiMelekille: enennä sotajoukkos ja käy ulos.

30. Kuin Sebul, kaupungin päämies, kuuli Gaalin, Ebedin pojan, sanan, vihastui hän sangen suuresti.
31. Ja lähetti sanansaattajat AbiMelekille salaisesti, sanoen: Katso, Gaal, Ebedin poika ja hänen veljensä tulivat Sikemiin, tekemään kaupunkia sinulle vastahakoiseksi.
32. Niin nouse nyt yöllä, sinä ja sinun väkes, joka myötäs on, ja väijy kedolla;
33. Ja aamulla, kuin aurinko nousee,

trode the grapes, and made merry, and went into the house of their god, and did eat and drink, and cursed Abimelech.
28. And Gaal the son of Ebed said, Who is Abimelech, and who is Shechem, that we should serve him? is not he the son of Jerubbaal? and Zebul his officer? serve the men of Hamor the father of Shechem: for why should we serve him?
29. And would to God this people were under my hand! then would I remove Abimelech. And he said to Abimelech, Increase thine army, and come out.
30. And when Zebul the ruler of the city heard the words of Gaal the son of Ebed, his anger was kindled.
31. And he sent messengers unto Abimelech privily, saying, Behold, Gaal the son of Ebed and his brethren be come to Shechem; and, behold, they fortify the city against thee.
32. Now therefore up by night, thou and the people that is with thee, and lie in wait in the field:
33. And it shall be, that in the morn-

ole varhain ylhäällä ja karkaa kaupungin päälle. Ja kuin hän ja se kansa, joka hänen myötänsä on, tulevat sinun tykös, niin tee hänen kanssansa niinkuin sinun kätes löytää.

ing, as soon as the sun is up, thou shalt rise early, and set upon the city: and, behold, when he and the people that is with him come out against thee, then mayest thou do to them as thou shalt find occasion.

34. AbiMelek nousi yöllä ja kaikki kansa, joka hänen seurassansa oli, ja asetti vartian Sikemin eteen neljään joukkoon.

34. And Abimelech rose up, and all the people that were with him, by night, and they laid wait against Shechem in four companies.

35. Ja Gaal, Ebedin poika, kävi kaupungin portin eteen; mutta AbiMelek nousi väijymisestänsä sen väen kanssa, joka hänen myötänsä oli.

35. And Gaal the son of Ebed went out, and stood in the entering of the gate of the city: and Abimelech rose up, and the people that were with him, from lying in wait.

36. Kuin Gaal näki kansan, sanoi hän Sebulille: katso, tuolta tulee kansan joukko alas vuorten kukkoilta. Ja Sebul sanoi hänelle: sinä näet vuorten varjon niinkuin ihmiset.

36. And when Gaal saw the people, he said to Zebul, Behold, there come people down from the top of the mountains. And Zebul said unto him, Thou seest the shadow of the mountains as if they were men.

37. Gaal puhui taas ja sanoi: katso, tuolta tulee kansan joukko alas keskeltä maata ja yksi joukko tulee Noituustammen tieltä.

37. And Gaal spake again and said, See there come people down by the middle of the land, and another company come along by the plain of Meonenim.

38. Niin sanoi Sebul hänelle: kussa on nyt sinun suus, joka sanoi: kuka on

38. Then said Zebul unto him, Where is now thy mouth, wherewith thou

AbiMelek, että meidän häntä palveleman pitää? eikö tämä ole se kansa, jonkas olet katsonut ylön? käy nyt ulos ja sodi häntä vastaan.

39. Ja Gaal meni Sikemin päämiesten edellä ja soti AbiMelekiä vastaan.

40. Mutta AbiMelek ajoi häntä takaa, ja hän pakeni hänen edestänsä; ja monta lankesi lyötynä kaupungin porttiin saakka.

41. Ja AbiMelek oli Arumassa; mutta Sebul ajoi Gaalin ja veljensä ulos, niin ettei he saaneet olla Sikemissä.

42. Ja aamulla läksi kansa kedolle; ja kuin AbiMelek sen sai tietää,

43. Otti hän kansan ja jakoi kolmeen osaan, ja asetti väijytyksen kedolle. Kuin hän siis näki, että kansa läksi kaupungista ulos, lankesi hän heidän päällensä ja löi heidät.

44. Mutta AbiMelek sen joukon kanssa, joka hänen seurassansa oli, lankesi heidän päällensä, ja kävivät kaupungin porttiin saakka, ja ne kaksi joukkoa

saidst, Who is Abimelech, that we should serve him? is not this the people that thou hast despised? go out, I pray now, and fight with them.

39. And Gaal went out before the men of Shechem, and fought with Abimelech.

40. And Abimelech chased him, and he fled before him, and many were overthrown and wounded, even unto the entering of the gate.

41. And Abimelech dwelt at Arumah: and Zebul thrust out Gaal and his brethren, that they should not dwell in Shechem.

42. And it came to pass on the morrow, that the people went out into the field; and they told Abimelech.

43. And he took the people, and divided them into three companies, and laid wait in the field, and looked, and, behold, the people were come forth out of the city; and he rose up against them, and smote them.

44. And Abimelech, and the company that was with him, rushed forward, and stood in the entering of the gate of the city: and the two other compa-

lankesivat niiden päälle, jotka kedolla olivat, ja löivät heidät.
45. Sitte soti AbiMelek kaupunkia vastaan kaiken sen päivän, ja voitti kaupungin, ja tappoi kansan, joka siellä oli, ja kukisti kaupungin, ja kylvi suolaa sen päälle.
46. Kuin kaikki päämiehet, jotka Sikemin tornissa asuivat, sen kuulivat, menivät he linnaan jumalan Beritin huoneesen.
47. Ja AbiMelekille ilmoitettiin kaikki Sikemin tornin päämiehet kokoontuneeksi.
48. Niin meni AbiMelek ylös Salmonin vuorelle, hän ja kaikki kansa joka hänen seurassansa oli, ja AbiMelek otti kirveen käteensä ja hakkasi oksan puusta, pani olallensa ja kantoi sen, ja sanoi kansalle, joka hänen seurassansa oli: mitä te näitte minun tekevän, se myös te nopiasti tehkäät niinkuin minäkin.
49. Ja hakkasi myös kaikki kansa itsekukin oksansa ja seurasi AbiMelekiä, ja heittivät ne linnan päälle, ja polttivat niillä linnan tulessa; niin että myös kaikki Sikemin tornin päämiehet kuo-

nies ran upon all the people that were in the fields, and slew them.
45. And Abimelech fought against the city all that day; and he took the city, and slew the people that was therein, and beat down the city, and sowed it with salt.
46. And when all the men of the tower of Shechem heard that, they entered into an hold of the house of the god Berith.
47. And it was told Abimelech, that all the men of the tower of Shechem were gathered together.
48. And Abimelech gat him up to mount Zalmon, he and all the people that were with him; and Abimelech took an axe in his hand, and cut down a bough from the trees, and took it, and laid it on his shoulder, and said unto the people that were with him, What ye have seen me do, make haste, and do as I have done.
49. And all the people likewise cut down every man his bough, and followed Abimelech, and put them to the hold, and set the hold on fire upon them; so that all the men of the tower

livat, lähes tuhannen miestä ja vaimoa.

of Shechem died also, about a thousand men and women.

50. Niin AbiMelek meni Tebetseen, piiritti ja voitti sen.

50. Then went Abimelech to Thebez, and encamped against Thebez, and took it.

51. Mutta siinä oli vahva torni keskellä kaupunkia, johonka kaikki pakenivat sekä miehet että vaimot ja kaikki kaupungin päämiehet, ja sulkivat kiinni perässänsä, ja kiipesivät tornin katon päälle.

51. But there was a strong tower within the city, and thither fled all the men and women, and all they of the city, and shut it to them, and gat them up to the top of the tower.

52. Sitte tuli AbiMelek tornin tykö, soti sitä vastaan, ja tuli tornin oven eteen, sitä tulella polttamaan.

52. And Abimelech came unto the tower, and fought against it, and went hard unto the door of the tower to burn it with fire.

53. Mutta yksi vaimo heitti myllynkiven kappaleen AbiMelekin päähän ja löi hänen pääkallonsa rikki.

53. And a certain woman cast a piece of a millstone upon Abimelech's head, and all to brake his skull.

54. Sitte kutsui AbiMelek nopiasti palveliansa, joka kantoi hänen aseitansa, ja sanoi hänelle: vedä miekkas ulos ja tapa minua, ettei minusta sanottaisi: vaimo tappoi hänen; niin pisti palvelia hänen lävitse, ja hän kuoli.

54. Then he called hastily unto the young man his armourbearer, and said unto him, Draw thy sword, and slay me, that men say not of me, A woman slew him. And his young man thrust him through, and he died.

55. Ja kuin Israelin miehet näkivät AbiMelekin kuolleeksi, menivät he itsekukin paikallensa.

55. And when the men of Israel saw that Abimelech was dead, they departed every man unto his place.

56. Ja näin maksoi Jumala AbiMelekille

56. Thus God rendered the wicked-

sen pahuuden, minkä hän teki isäänsä vastaan, että hän tappoi seitsemänkymmentä veljeänsä.
57. Niin myös kaiken sen pahuuden, minkä Sikemin miehet tekivät, antoi Jumala tulla heidän päänsä päälle; ja heidän päällensä tuli Jotamin JerubBaalin pojan kirous.

ness of Abimelech, which he did unto his father, in slaying his seventy brethren:
57. And all the evil of the men of Shechem did God render upon their heads: and upon them came the curse of Jotham the son of Jerubbaal.

10 luku

1. AbiMelekin jälkeen nousi Isaskarilainen Tola, Dodan pojan Puan poika, auttamaan Israelia. Ja hän asui Samirissa, Ephraimin vuorella,

1. And after Abimelech there arose to defend Israel Tola the son of Puah, the son of Dodo, a man of Issachar; and he dwelt in Shamir in mount Ephraim.

2. Ja tuomitsi Israelia kolmekolmattakymmentä ajastaikaa, ja kuoli ja haudattiin Samiriin.
3. Hänen jälkeensä nousi Jair Gileadilainen ja tuomitsi Israelia kaksikolmattakymmentä ajastaikaa.
4. Ja hänellä oli kolmekymmentä poikaa, jotka ajoivat kolmellakymmenellä aasin varsalla, ja heillä oli kolmekymmentä kaupunkia, jotka kutsuttiin Jairin kyliksi tähän päivään asti ja ovat Gileadin maalla.

2. And he judged Israel twenty and three years, and died, and was buried in Shamir.
3. And after him arose Jair, a Gileadite, and judged Israel twenty and two years.
4. And he had thirty sons that rode on thirty ass colts, and they had thirty cities, which are called Havothjair unto this day, which are in the land of Gilead.

5. Ja Jair kuoli ja haudattiin Kamoniin.

5. And Jair died, and was buried in Camon.

6. Mutta Israelin lapset tekivät vielä pahaa Herran edessä, ja palvelivat Baalia ja Astarotia, ja Syrian jumalia, ja Zidonin jumalia, ja Moabin jumalia, ja Ammonin lasten jumalia, ja Philistealaisten jumalia, ja luopuivat Herrasta ja ei palvelleet häntä.

6. And the children of Israel did evil again in the sight of the LORD, and served Baalim, and Ashtaroth, and the gods of Syria, and the gods of Zidon, and the gods of Moab, and the gods of the children of Ammon, and the gods of the Philistines, and forsook the LORD, and served not him.

7. Niin julmistui Herran viha Israelin ylitse, ja hän myi heidät Philistealaisten ja Ammonin lasten käteen.

7. And the anger of the LORD was hot against Israel, and he sold them into the hands of the Philistines, and into the hands of the children of Ammon.

8. Ja he vaativat ja vaivasivat siitä vuodesta kaikkia Israelin lapsia kahdeksantoistakymmentä ajastaikaa, kaikkia Israelin lapsia, jotka olivat tällä puolella Jordania, Amorilaisten maalla, joka on Gileadissa.

8. And that year they vexed and oppressed the children of Israel: eighteen years, all the children of Israel that were on the other side Jordan in the land of the Amorites, which is in Gilead.

9. Ja Ammonin lapset matkustivat Jordanin ylitse ja sotivat Juudaa, Benjaminia ja Ephraimin huonetta vastaan, ja Israel suuresti ahdistettiin.

9. Moreover the children of Ammon passed over Jordan to fight also against Judah, and against Benjamin, and against the house of Ephraim; so that Israel was sore distressed.

10. Niin huusivat Israelin lapset Herran tykö, sanoen: me olemme syntiä tehneet sinua vastaan; sillä me

10. And the children of Israel cried unto the LORD, saying, We have sinned against thee, both because we

olemme hyljänneet meidän Jumalamme ja palvelleet Baalia.

11. Mutta Herra sanoi Israelin lapsille: Eikö Egyptiläiset, Amorilaiset, Ammonilaiset, Philistealaiset,

12. Ja Zidonilaiset, Amalekilaiset ja Maonilaiset ole teitä vaivanneet? ja minä autin teitä heidän käsistänsä, kuin te minun tyköni huusitte.

13. Niin te hylkäsitte minun, ja olette palvelleet muita jumalia: sentähden en minä teitä tahdo auttaa.

14. Menkäät ja rukoilkaat niitä jumalia, jotka te valinneet olette, antakaat niiden auttaa teitänne ahdistuksenne aikana.

15. Mutta Israelin lapset vastasivat Herralle: me olemme syntiä tehneet, tee meidän kanssamme niinkuin sinulle otollinen on, kuitenkin auta meitä tällä ajalla.

16. Ja he panivat tyköänsä vieraat jumalat pois, ja palvelivat Herraa; ja hänen sielunsa suuresti armahti Israelin vaivaa.

17. Ja Ammonin lapset kokoontuivat

have forsaken our God, and also served Baalim.

11. And the LORD said unto the children of Israel, Did not I deliver you from the Egyptians, and from the Amorites, from the children of Ammon, and from the Philistines?

12. The Zidonians also, and the Amalekites, and the Maonites, did oppress you; and ye cried to me, and I delivered you out of their hand.

13. Yet ye have forsaken me, and served other gods: wherefore I will deliver you no more.

14. Go and cry unto the gods which ye have chosen; let them deliver you in the time of your tribulation.

15. And the children of Israel said unto the LORD, We have sinned: do thou unto us whatsoever seemeth good unto thee; deliver us only, we pray thee, this day.

16. And they put away the strange gods from among them, and served the LORD: and his soul was grieved for the misery of Israel.

17. Then the children of Ammon were

ja sioittivat itsensä Gileadiin; mutta Israelin lapset kokoontuivat ja sioittivat itsensä Mitspaan.

gathered together, and encamped in Gilead. And the children of Israel assembled themselves together, and encamped in Mizpeh.

18. Ja kansa ja ylimmäiset Gileadista sanoivat toinen toisellensa: kuka rupee ensisti sotimaan Ammonin lapsia vastaan, hänen pitää oleman kaikkein Gileadin asuvaisten pääruhtinaan.

18. And the people and princes of Gilead said one to another, What man is he that will begin to fight against the children of Ammon? he shall be head over all the inhabitants of Gilead.

11 luku

1. Ja Jephta Gileadista oli väkevä sotamies, vaan hän oli äpärä; ja Gilead oli siittänyt Jephtan.

1. Now Jephthah the Gileadite was a mighty man of valour, and he was the son of an harlot: and Gilead begat Jephthah.

2. Mutta kuin Gileadin emäntä synnytti hänelle lapsia, ja vaimon lapset tulivat isoiksi, ajoivat he Jephtan ulos, ja sanoivat hänelle: ei sinun pidä perimän meidän isämme huoneessa, sillä sinä olet vieraan vaimon poika.

2. And Gilead's wife bare him sons; and his wife's sons grew up, and they thrust out Jephthah, and said unto him, Thou shalt not inherit in our father's house; for thou art the son of a strange woman.

3. Niin pakeni Jephta veljeinsä edestä ja asui Tobin maalla; ja Jephtan tykö kokoontuivat joutilaat miehet ja menivät hänen kanssanssa.

3. Then Jephthah fled from his brethren, and dwelt in the land of Tob: and there were gathered vain men to Jephthah, and went out with him.

4. Ja kappaleen ajan perästä sotivat Ammonin lapset Israelia vastaan.

4. And it came to pass in process of time, that the children of Ammon

made war against Israel.

5. Kuin Ammonin lapset sotivat Israelia vastaan, menivät Gileadin vanhimmat tuomaan Jephtaa Tobin maalta jällensä,

5. And it was so, that when the children of Ammon made war against Israel, the elders of Gilead went to fetch Jephthah out of the land of Tob:

6. Ja sanoivat hänelle: tule ja ole meidän päämiehemme, sotimaan Ammonin lapsia vastaan.

6. And they said unto Jephthah, Come, and be our captain, that we may fight with the children of Ammon.

7. Vaan Jephta sanoi Gileadin vanhimmille: ettekö te minua vihanneet ja ajaneet minua isäni huoneesta ulos? ja nyt te tulette minun tyköni, kuin teillä tuska on?

7. And Jephthah said unto the elders of Gilead, Did not ye hate me, and expel me out of my father's house? and why are ye come unto me now when ye are in distress?

8. Gileadin vanhimmat sanoivat Jephtalle: sentähden me nyt tulemme jälleen sinun tykös, että kävisit meidän kanssamme, ja sotisit Ammonin lapsia vastaan, ja olisit meidän päämiehemme ja kaikkein jotka Gileadissa asuvat.

8. And the elders of Gilead said unto Jephthah, Therefore we turn again to thee now, that thou mayest go with us, and fight against the children of Ammon, and be our head over all the inhabitants of Gilead.

9. Jephta sanoi Gileadin vanhimmille: jos te viette minun sotimaan Ammonin lapsia vastaan, ja Herra antaa heidät minun eteeni, pitääkö minun oleman teidän päämiehenne?

9. And Jephthah said unto the elders of Gilead, If ye bring me home again to fight against the children of Ammon, and the LORD deliver them before me, shall I be your head?

10. Gileadin vanhimmat sanoivat Jephtalle: Herra olkoon kuulia meidän välillämme, jos emme sitä tee, mitä

10. And the elders of Gilead said unto Jephthah, The LORD be witness between us, if we do not so according to

sinä sanonut olet.

11. Ja Jephta meni Gileadin vanhimpain kanssa, ja kansa asetti hänen itsellensä päämieheksi ja johdattajaksi. Ja Jephta puhui Herran edessä kaikki sanansa Mitspassa.

12. Silloin lähetti Jephta sanansaattajat Ammonin lasten kuninkaan tykö, sanoen: mitä sinun on minun kanssani, että tulet sotimaan minua ja minun maakuntaani vastaan?

13. Ammonin lasten kuningas vastasi Jephtan sanansaattajia: että Israel otti minun maani, silloin kuin hän läksi Egyptistä, Arnonista Jabbokiin ja Jordaniin asti, anna siis ne jällensä hyvällä sovinnolla.

14. Jephta lähetti taas sanansaattajat Ammonin lasten kuninkaan tykö,

15. Jotka sanoivat hänelle: näin sanoo Jephta: ei Israel ottanut maakuntaa Moabilaisilta eikä Ammonin lapsilta:

16. Sillä kuin he läksivät Egyptistä, matkusti Israel korven lävitse Punai-

thy words.

11. Then Jephthah went with the elders of Gilead, and the people made him head and captain over them: and Jephthah uttered all his words before the LORD in Mizpeh.

12. And Jephthah sent messengers unto the king of the children of Ammon, saying, What hast thou to do with me, that thou art come against me to fight in my land?

13. And the king of the children of Ammon answered unto the messengers of Jephthah, Because Israel took away my land, when they came up out of Egypt, from Arnon even unto Jabbok, and unto Jordan: now therefore restore those lands again peaceably.

14. And Jephthah sent messengers again unto the king of the children of Ammon:

15. And said unto him, Thus saith Jephthah, Israel took not away the land of Moab, nor the land of the children of Ammon:

16. But when Israel came up from Egypt, and walked through the wil-

seen mereen asti, ja tuli Kadekseen.

derness unto the Red sea, and came to Kadesh;

17. Ja Israel lähetti sanansaattajat Edomilaisten kuninkaan tykö, sanoen: anna minun käydä sinun maas lävitse. Mutta Edomilaisten kuningas ei kuullut heitä. Ja hän lähetti myös Moabilaisten kuninkaan tykö, joka ei myöskään tahtonut. Niin oli Israel Kadeksessa,

17. Then Israel sent messengers unto the king of Edom, saying, Let me, I pray thee, pass through thy land: but the king of Edom would not hearken thereto. And in like manner they sent unto the king of Moab: but he would not consent: and Israel abode in Kadesh.

18. Ja vaelsi korvessa, ja kävi Edomilaisten ja Moabilaisten maita ympäri, ja tuli auringon nousemisen puolelta Moabilaisten maahan, ja sioitti itsensä tuolla puolella Arnonia; ja ei tulleet Moabilaisten rajan sisälle, sillä Arnon on Moabilaisten raja.

18. Then they went along through the wilderness, and compassed the land of Edom, and the land of Moab, and came by the east side of the land of Moab, and pitched on the other side of Arnon, but came not within the border of Moab: for Arnon was the border of Moab.

19. Ja Israel lähetti sanansaattajat Sihonin Amorilaisten kuninkaan, Hesbonin kuninkaan tykö, ja sanoi hänelle: salli meidän käydä sinun maas lävitse omaan paikkaani asti.

19. And Israel sent messengers unto Sihon king of the Amorites, the king of Heshbon; and Israel said unto him, Let us pass, we pray thee, through thy land into my place.

20. Mutta ei Sihon uskonut Israelia käymään rajansa ohitse, vaan kokosi kaiken väkensä, ja sioittivat itsensä Jaksassa, ja soti Israelia vastaan.

20. But Sihon trusted not Israel to pass through his coast: but Sihon gathered all his people together, and pitched in Jahaz, and fought against Israel.

21. Mutta Herra Israelin Jumala antoi Sihonin kaiken väkensä kanssa Israelin käsiin, että he löivät heidät: ja niin omisti Israel kaiken maan Amorilaisilta, jotka siinä maassa asuivat,

21. And the LORD God of Israel delivered Sihon and all his people into the hand of Israel, and they smote them: so Israel possessed all the land of the Amorites, the inhabitants of that country.

22. Ja omistivat myös kaikki Amorilaisten rajat, ruveten Arnonista Jabbokiin asti ja korvesta Jordaniin asti.

22. And they possessed all the coasts of the Amorites, from Arnon even unto Jabbok, and from the wilderness even unto Jordan.

23. Näin on Herra Israelin Jumala ajanut Amorilaiset kansansa Israelin edestä pois: ja sinä nyt sen omistaisit.

23. So now the LORD God of Israel hath dispossessed the Amorites from before his people Israel, and shouldest thou possess it?

24. Jos sinun jumalas Kamos on jonkun ajanut pois, omista se, ja anna meidän omistaa kaikki ne, jotka Herra meidän Jumalamme meidän edestämme on ajanut pois.

24. Wilt not thou possess that which Chemosh thy god giveth thee to possess? So whomsoever the LORD our God shall drive out from before us, them will we possess.

25. Vai luuletkos sinun paljoa paremmaksi kuin Balak Zipporin poika Moabilaisten kuningas oli? eikö hän riidellyt ja sotinut kappaletta aikaa Israelia vastaan?

25. And now art thou any thing better than Balak the son of Zippor, king of Moab? did he ever strive against Israel, or did he ever fight against them,

26. Kuin Israel asui Hesbonissa ja hänen tyttärissänsä, Aroerissa ja hänen tyttärissänsä, ja kaikissa kaupungeissa, jotka ovat läsnä Arnonia, kolme-

26. While Israel dwelt in Heshbon and her towns, and in Aroer and her towns, and in all the cities that be along by the coasts of Arnon, three

sataa ajastaikaa; miksi ette ottaneet sitä silloin pois.

27. Ja en minä mitään rikkonut sinua vastaan, ja sinä teet niin pahoin minun kanssani, että sodit minua vastaan: Herra joka on tuomari, tuomitkoon tänäpänä Israelin lasten ja Ammonin lasten välillä.

28. Mutta Ammonin lasten kuningas ei pitänyt lukua Jephtan sanoista, jotka hän oli hänen tykönsä lähettänyt.

29. Silloin tuli Herran henki Jephtan päälle, ja hän kävi Gileadin ja Manassen lävitse, ja Mitspan lävitse, joka on Gileadissa, ja Mitspasta Gileadissa kävi hän Ammonin lasten ylitse.

30. Ja Jephta lupasi Herralle lupauksen ja sanoi: jos sinä kokonansa annat Ammonin lapset minun käsiini:

31. Mitä ikänä minun huoneeni ovesta kohtaa minua, kuin minä rauhassa palajan Ammonin lapsilta, se pitää oleman Herran, ja minä uhraan sen polttouhriksi.

32. Niin Jephta meni sotimaan Am-

hundred years? why therefore did ye not recover them within that time?

27. Wherefore I have not sinned against thee, but thou doest me wrong to war against me: the LORD the Judge be judge this day between the children of Israel and the children of Ammon.

28. Howbeit the king of the children of Ammon hearkened not unto the words of Jephthah which he sent him.

29. Then the Spirit of the LORD came upon Jephthah, and he passed over Gilead, and Manasseh, and passed over Mizpeh of Gilead, and from Mizpeh of Gilead he passed over unto the children of Ammon.

30. And Jephthah vowed a vow unto the LORD, and said, If thou shalt without fail deliver the children of Ammon into mine hands,

31. Then it shall be, that whatsoever cometh forth of the doors of my house to meet me, when I return in peace from the children of Ammon, shall surely be the LORD'S, and I will offer it up for a burnt offering.

32. So Jephthah passed over unto the

monin lapsia vastaan, ja Herra antoi heidät hänen käsiinsä.

33. Ja hän löi heidät, Aroerista Minnitiin asti, kaksikymmenstä kaupunkia, ja Abelin viinamäkeen asti sangen suurella tapolla. Ja niin Ammonin lapset alennettiin Israelin lasten edestä.

34. Kuin Jephta tuli huoneesensa Mitspaan, katso, niin hänen tyttärensä kävi häntä vastaan kanteleilla ja hypyillä; ja se oli ainoa lapsi, eikä hänellä ollut yhtäkään muuta poikaa eli tytärtä.

35. Ja kuin hän näki hänen, repäisi hän vaatteensa ja sanoi: ah, minun tyttäreni, sinä painat alas ja sangen surulliseksi saatat minun; sillä minä avasin suuni Herralle, ja en saa sitä ottaa takaperin.

36. Mutta hän vastasi: isäni, jos avasit suus Herralle, niin tee minun kanssani niinkuin sinun suustas on lähtenyt, että Herra on kostanut sinun vihollisilles, Ammonin lapsille.

children of Ammon to fight against them; and the LORD delivered them into his hands.

33. And he smote them from Aroer, even till thou come to Minnith, even twenty cities, and unto the plain of the vineyards, with a very great slaughter. Thus the children of Ammon were subdued before the children of Israel.

34. And Jephthah came to Mizpeh unto his house, and, behold, his daughter came out to meet him with timbrels and with dances: and she was his only child; beside her he had neither son nor daughter.

35. And it came to pass, when he saw her, that he rent his clothes, and said, Alas, my daughter! thou hast brought me very low, and thou art one of them that trouble me: for I have opened my mouth unto the LORD, and I cannot go back.

36. And she said unto him, My father, if thou hast opened thy mouth unto the LORD, do to me according to that which hath proceeded out of thy mouth; forasmuch as the LORD hath taken vengeance for thee of thine

enemies, even of the children of Ammon.

37. Ja sanoi isällensä: tee se ainoastansa minulle, että soisit minun kaksi kuukautta mennä vuorelle ja itkeä minun neitsyyttäni tuttavain piikain kanssa.

37. And she said unto her father, Let this thing be done for me: let me alone two months, that I may go up and down upon the mountains, and bewail my virginity, I and my fellows.

38. Hän sanoi: mene, ja laski hänen menemään kahdeksi kuukaudeksi; niin meni hän tuttavain piikain kanssa, ja itki neitsyyttänsä vuorilla.

38. And he said, Go. And he sent her away for two months: and she went with her companions, and bewailed her virginity upon the mountains.

39. Ja kahden kuukauden perästä tuli hän isänsä tykö, ja hän täytti lupauksensa hänestä niin kuin hän luvannut oli; ja ei hän tuntenut miestä: ja se oli tapa Israelissa.

39. And it came to pass at the end of two months, that she returned unto her father, who did with her according to his vow which he had vowed: and she knew no man. And it was a custom in Israel,

40. Ja Israelin tyttäret menivät itkemään joka vuosi Jephtan Gileadilaisen tytärtä neljä päivää ajastajassa.

40. That the daughters of Israel went yearly to lament the daughter of Jephthah the Gileadite four days in a year.

12 luku

1. Ja Ephraimin miehet tulivat kokoon ja menivät pohjoiseen päin ja sanoivat Jephtalle: miksis menit sotaan Ammonin lapsia vastaan, ja et meitä kutsu-

1. And the men of Ephraim gathered themselves together, and went northward, and said unto Jephthah, Wherefore passedst thou over to fight

nut menemään kanssas? Me poltamme sinun ja sinun huonees.

against the children of Ammon, and didst not call us to go with thee? we will burn thine house upon thee with fire.

2. Jephta sanoi heille: minulla ja minun kansallani oli suuri riita Ammonin lasten kanssa, ja minä kutsuin teitä, ja ette auttaneet minua heidän käsistänsä.

2. And Jephthah said unto them, I and my people were at great strife with the children of Ammon; and when I called you, ye delivered me not out of their hands.

3. Koska minä näin, ettette tahtoneet vapahtaa minua, panin minä sieluni minun käteeni ja menin Ammonin lapsia vastaan, ja Herra antoi heidän minun käteeni: miksi te tulitte minun tyköni tänäpänä sotimaan minua vastaan?

3. And when I saw that ye delivered me not, I put my life in my hands, and passed over against the children of Ammon, and the LORD delivered them into my hand: wherefore then are ye come up unto me this day, to fight against me?

4. Ja Jephta kokosi kaikki Gileadin miehet ja soti Ephraimia vastaan, ja Gileadin miehet löivät Ephraimin, että he sanoivat: oletteko te Gileadilaiset Ephraimin ja Manassen seassa, te Ephraimin karkurit.

4. Then Jephthah gathered together all the men of Gilead, and fought with Ephraim: and the men of Gilead smote Ephraim, because they said, Ye Gileadites are fugitives of Ephraim among the Ephraimites, and among the Manassites.

5. Ja Gileadilaiset ennättivät Jordanin luotuspaikat Ephraimin edestä. Koska ne paenneet Ephraimista sanoivat: anna minun käydä ylitse, niin sanoivat Gileadin miehet hänelle: oletkos Eph-

5. And the Gileadites took the passages of Jordan before the Ephraimites: and it was so, that when those Ephraimites which were escaped said, Let me go over; that the men of Gile-

raimilainen? Ja hän vastasi: en.

6. Niin he käskivät hänen sanoa: Sjibbolet, niin hän sanoi Sibbolet, ja ei taitanut sitä niin sanoa; niin ottivat he hänen kiinni ja tappoivat hänen Jordanin luotuspaikalla, niin että silloin lankesi Ephraimista kaksiviidettäkymmentä tuhatta.

7. Ja Jephta tuomitsi Israelia kuusi ajastaikaa; ja Jephta Gileadilainen kuoli ja haudattiin Gileadin kaupunkeihin.

8. Tämän jälkeen tuomitsi Ibtsan Betlehemistä Israelia.

9. Hänellä oli kolmekymmentä poikaa, ja kolmekymmentä tytärtä hän naitti ulos, ja kolmekymmentä tytärtä otti hän muukalaisista pojillensa; ja tuomitsi Israelia seitsemän ajastaikaa.

10. Ja Ibtsan kuoli ja haudattiin Betlehemissä.

11. Tämän jälkeen tuomitsi Israelia Elon Sebulonilainen, ja hän tuomitsi Israelia kymmenen ajastaikaa.

12. Ja Elon Sebulonilainen kuoli ja haudattiin Ajalonissa, Sebulonin maalla.

ad said unto him, Art thou an Ephraimite? If he said, Nay;

6. Then said they unto him, Say now Shibboleth: and he said Sibboleth: for he could not frame to pronounce it right. Then they took him, and slew him at the passages of Jordan: and there fell at that time of the Ephraimites forty and two thousand.

7. And Jephthah judged Israel six years. Then died Jephthah the Gileadite, and was buried in one of the cities of Gilead.

8. And after him Ibzan of Bethlehem judged Israel.

9. And he had thirty sons, and thirty daughters, whom he sent abroad, and took in thirty daughters from abroad for his sons. And he judged Israel seven years.

10. Then died Ibzan, and was buried at Bethlehem.

11. And after him Elon, a Zebulonite, judged Israel; and he judged Israel ten years.

12. And Elon the Zebulonite died, and was buried in Aijalon in the country of Zebulun.

13. Tämän jälkeen tuomitsi Israelia Abdon Hillelin poika, Pirtagonilainen.
14. Hänellä oli neljäkymmentä poikaa ja kolmekymmentä pojanpoikaa, jotka ajoivat seitsemälläkymmenellä aasin varsalla; hän tuomitsi Israelia kahdeksan ajastaikaa.
15. Ja Abdon Hillelin poika, Pirtagonilainen, kuoli ja haudattiin Pirtagoniin Ephraimin maalla, Amalekilaisten vuorella.

13. And after him Abdon the son of Hillel, a Pirathonite, judged Israel.
14. And he had forty sons and thirty nephews, that rode on threescore and ten ass colts: and he judged Israel eight years.
15. And Abdon the son of Hillel the Pirathonite died, and was buried in Pirathon in the land of Ephraim, in the mount of the Amalekites.

13 luku

1. Ja Israelin lapset tekivät vielä pahaa Herran edessä, ja Herra antoi heidät Philistealaisten käsiin neljäksikymmeneksi ajastajaksi.
2. Mutta yksi mies oli Zorasta Danin sukukunnasta, Manoak nimeltä, ja hänen emäntänsä oli hedelmätöin ja ei synnyttänyt.
3. Ja Herran enkeli ilmestyi vaimolle ja sanoi hänelle: katso, sinä olet nyt hedelmätöin ja et synnyttänyt; mutta sinun pitää siittämän ja synnyttämän pojan.
4. Niin karta nyt, ettes juo viinaa eli

1. And the children of Israel did evil again in the sight of the LORD; and the LORD delivered them into the hand of the Philistines forty years.
2. And there was a certain man of Zorah, of the family of the Danites, whose name was Manoah; and his wife was barren, and bare not.
3. And the angel of the LORD appeared unto the woman, and said unto her, Behold now, thou art barren, and bearest not: but thou shalt conceive, and bear a son.
4. Now therefore beware, I pray thee,

väkevää juomaa ja ettes mitään saastaista syö.
5. Sillä katso, sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan, jonka pään päälle ei pidä yksikään partaveitsi tuleman; sillä se lapsi pitää oleman Jumalan natsir äitinsä kohdusta, ja hän rupee vapahtamaan Israelia Philistealaisten kädestä.
6. Niin tuli vaimo ja ilmoitti sen miehellensä ja sanoi: Jumalan mies tuli minun tyköni, ja hän oli näkyänsä niinkuin Jumalan enkeli sangen peljättävä, ja en minä häntä kysynyt, kusta hän oli, eikä hänkään nimeänsä ilmoittanut minulle.
7. Mutta hän sanoi minulle: katso, sinä tulet hedelmälliseksi ja synnytät pojan: älä siis nyt juo viinaa taikka väkevää juomaa, älä myös syö mitään saastaista; sillä se lapsi pitää oleman Jumalan natsir äitinsä kohdusta niin kuolemaansa asti.
8. Ja Manoak rukoili Herraa ja sanoi: ah minun Herrani! anna sen Jumalan miehen, jonkas lähetit, tulla meidän tykömme jälleen, että hän meitä opettais, mitä meidän tekemän pitää

and drink not wine nor strong drink, and eat not any unclean thing:
5. For, lo, thou shalt conceive, and bear a son; and no razor shall come on his head: for the child shall be a Nazarite unto God from the womb: and he shall begin to deliver Israel out of the hand of the Philistines.
6. Then the woman came and told her husband, saying, A man of God came unto me, and his countenance was like the countenance of an angel of God, very terrible: but I asked him not whence he was, neither told he me his name:
7. But he said unto me, Behold, thou shalt conceive, and bear a son; and now drink no wine nor strong drink, neither eat any unclean thing: for the child shall be a Nazarite to God from the womb to the day of his death.
8. Then Manoah intreated the LORD, and said, O my Lord, let the man of God which thou didst send come again unto us, and teach us what we shall do unto the child that shall be born.

lapselle, joka syntyvä on.

9. Ja Jumala kuuli Manoakin äänen: ja Jumalan enkeli tuli jälleen vaimon tykö, ja hän istui kedolla ja hänen miehensä Manoak ei ollut hänen kanssansa.

9. And God hearkened to the voice of Manoah; and the angel of God came again unto the woman as she sat in the field: but Manoah her husband was not with her.

10. Niin hän kiiruusti juoksi ja tiettäväksi teki sen miehellensä, ja sanoi hänelle: katso, se mies, joka ennen tuli minun tyköni, on minulle ilmestynyt.

10. And the woman made haste, and ran, and shewed her husband, and said unto him, Behold, the man hath appeared unto me, that came unto me the other day.

11. Manoak nousi ja seurasi emäntäänsä ja tuli miehen tykö ja sanoi hänelle: oletkos se mies, joka puhuttelit vaimoa? Hän sanoi: olen.

11. And Manoah arose, and went after his wife, and came to the man, and said unto him, Art thou the man that spakest unto the woman? And he said, I am.

12. Ja Manoak sanoi: kuin nyt tapahtuu, mitä sanonut olet: minkäkaltaiset pitää lapsen tavat ja hänen työnsä oleman?

12. And Manoah said, Now let thy words come to pass. How shall we order the child, and how shall we do unto him?

13. Herran enkeli sanoi Manoakille: vaimon pitää karttaman kaikkia niitä, mitä hänelle sanonut olen.

13. And the angel of the LORD said unto Manoah, Of all that I said unto the woman let her beware.

14. Ei hänen pidä syömän siitä, mikä viinapuusta tullut on, ja ei hänen pidä viinaa taikka väkevää juomaa juoman eikä mitään saastaista syömän: kaikki kuin minä hänelle käskin, pitää hänen

14. She may not eat of any thing that cometh of the vine, neither let her drink wine or strong drink, nor eat any unclean thing: all that I commanded her let her observe.

pitämän.

15. Manoak sanoi Herran enkelille: Jospa tahtoisit viipyä, me valmistamme sinulle vohlan.

15. And Manoah said unto the angel of the LORD, I pray thee, let us detain thee, until we shall have made ready a kid for thee.

16. Mutta Herran enkeli vastasi Manoakille: Vaikkas saisitkin minun viipymään, en minä kuitenkaan söisi sinun leipääs, mutta jos tahdot uhrata polttouhria, niin uhraa se Herralle; sillä ei Manoak tietänyt sitä Herran enkeliksi.

16. And the angel of the LORD said unto Manoah, Though thou detain me, I will not eat of thy bread: and if thou wilt offer a burnt offering, thou must offer it unto the LORD. For Manoah knew not that he was an angel of the LORD.

17. Ja Manoak sanoi Herran enkelille: mikä sinun nimes on, että me sinua ylistäisimme, kuin se tapahtuu, minkä sanonut olet?

17. And Manoah said unto the angel of the LORD, What is thy name, that when thy sayings come to pass we may do thee honour?

18. Herran enkeli sanoi hänelle: miksis kysyt minun nimeäni, joka ihmeellinen on?

18. And the angel of the LORD said unto him, Why askest thou thus after my name, seeing it is secret?

19. Niin otti Manoak vohlan ja ruokauhrin ja uhrasi sen kallion päällä Herralle, ja hän teki ihmeen; mutta Manoak emäntinensä näki sen.

19. So Manoah took a kid with a meat offering, and offered it upon a rock unto the LORD: and the angel did wondrously; and Manoah and his wife looked on.

20. Ja tapahtui, kuin liekki nousi alttarilta taivaaseen päin, meni Herran enkeli myös ylös alttarin liekissä. Ja Manoak emäntinensä näki sen, ja lan-

20. For it came to pass, when the flame went up toward heaven from off the altar, that the angel of the LORD ascended in the flame of the altar.

kesivat kasvoillensa maahan.

21. Ja ei Herran enkeli enää näkynyt Manoakille ja hänen emännällensä. Niin ymmärsi Manoak sen Herran enkeliksi.
22. Ja Manoak sanoi emännällensä: totisesti me kuolemme, että näimme Jumalan.
23. Mutta hänen emäntänsä vastasi häntä: jos Herra olis tahtonut meidät tappaa, niin ei hän olisi ottanut polttouhria ja ruokauhria vastaan meidän kädestämme, eikä olisi osoittanut meille kaikkia näitä, eikä myös antanut meidän näitä kuulla, niinkuin tapahtunut on.
24. Ja vaimo synnyti pojan ja kutsui hänen Simson; ja lapsi kasvoi, ja Herra siunasi häntä.
25. Ja Herran henki rupesi vaikuttamaan hänessä Danin leirissä, Zoran ja Estaolin välillä.

And Manoah and his wife looked on it, and fell on their faces to the ground.
21. But the angel of the LORD did no more appear to Manoah and to his wife. Then Manoah knew that he was an angel of the LORD.
22. And Manoah said unto his wife, We shall surely die, because we have seen God.
23. But his wife said unto him, If the LORD were pleased to kill us, he would not have received a burnt offering and a meat offering at our hands, neither would he have shewed us all these things, nor would as at this time have told us such things as these.
24. And the woman bare a son, and called his name Samson: and the child grew, and the LORD blessed him.
25. And the Spirit of the LORD began to move him at times in the camp of Dan between Zorah and Eshtaol.

14 luku

1. Ja Simson meni alas Timnatiin, ja hän näki vaimon Timnatissa Philis-

1. And Samson went down to Timnath, and saw a woman in

tealaisten tytärten seassa.

2. Ja kuin hän tuli sieltä, sanoi hän isällensä ja äidillensä: minä näin vaimon Timnatissa Philistealaisten tyttäristä: ottakaat se minulle emännäksi.

3. Ja hänen isänsä ja äitinsä sanoivat hänelle: eikö yhtään vaimoa ole veljeis tytärten seassa ja kaikessa minun kansassani, että menet ottamaan emäntää Philistealaisista, jotka ovat ympärileikkaamattomat? Ja Simson sanoi isällensä: salli minulle tämä, sillä hän kelpaa minun silmilleni.

4. Mutta hänen isänsä ja äitinsä ei tietäneet sen olevan Herralta; sillä hän etsi tilaa Philistealaisia vastaan, ja Philistealaiset hallitsivat silloin Israelia.

5. Niin Simson meni isänsä ja äitinsä kanssa alas Timnatiin, ja he tulivat Timnatin viinamäkein tykö, ja katso, nuori jalopeura tuli kiljuin häntä vastaan.

6. Ja Herran henki tuli voimalliseksi hänessä, ja hän repäisi sen kappaleiksi, niinkuin hän olis vohlan reväissyt,

Timnath of the daughters of the Philistines.

2. And he came up, and told his father and his mother, and said, I have seen a woman in Timnath of the daughters of the Philistines: now therefore get her for me to wife.

3. Then his father and his mother said unto him, Is there never a woman among the daughters of thy brethren, or among all my people, that thou goest to take a wife of the uncircumcised Philistines? And Samson said unto his father, Get her for me; for she pleaseth me well.

4. But his father and his mother knew not that it was of the LORD, that he sought an occasion against the Philistines: for at that time the Philistines had dominion over Israel.

5. Then went Samson down, and his father and his mother, to Timnath, and came to the vineyards of Timnath: and, behold, a young lion roared against him.

6. And the Spirit of the LORD came mightily upon him, and he rent him as he would have rent a kid, and he had

ja ei ollut mitään hänen kädessänsä; ja ei hän sanonut mitään isällensä eikä äidillensä, mitä hän tehnyt oli.

nothing in his hand: but he told not his father or his mother what he had done.

7. Kuin hän sinne alas tuli, puhutteli hän vaimoa, ja hän kelpasi Simsonille.

7. And he went down, and talked with the woman; and she pleased Samson well.

8. Ja muutamain päiväin perästä tuli hän jälleen ottamaan häntä, ja poikkesi tieltä katsomaan jalopeuran raatoa, ja katso, kimalaispesä oli jalopeuran raadossa ja hunajaa.

8. And after a time he returned to take her, and he turned aside to see the carcase of the lion: and, behold, there was a swarm of bees and honey in the carcase of the lion.

9. Ja hän otti sen käteensä tiellä käydessänsä syödäksensä, meni isänsä ja äitinsä tykö ja antoi heidän myös sitä syödä; mutta ei hän ilmoittanut hunajaa ottaneensa jalopeuran raadosta.

9. And he took thereof in his hands, and went on eating, and came to his father and mother, and he gave them, and they did eat: but he told not them that he had taken the honey out of the carcase of the lion.

10. Ja kuin hänen isänsä tuli alas vaimon tykö, valmisti Simson siellä häät, niinkuin nuoren väen tapa oli.

10. So his father went down unto the woman: and Samson made there a feast; for so used the young men to do.

11. Ja kuin he näkivät hänen, antoivat he hänelle kolmekymmentä kansalaista, hänen tykönänsä olemaan.

11. And it came to pass, when they saw him, that they brought thirty companions to be with him.

12. Mutta Simson sanoi heille: minä panen teidän eteenne arvoituksen, jos sen minulle seitsemänä hääpäivänä oikein selitätte ja arvaatte, niin minä

12. And Samson said unto them, I will now put forth a riddle unto you: if ye can certainly declare it me within the seven days of the feast, and find it

annan teille kolmekymmentä paitaa ja kolmekymmentä vaatekertaa.
13. Mutta jollette taida sitä selittää minulle, niin teidän pitää antaman minulle kolmekymmentä paitaa ja kolmekymmentä vaatekertaa. Ja he sanoivat hänelle: annas meidän kuulla arvoitukses.
14. Ja hän sanoi heille: ruoka läksi syömäristä ja makeus väkevästä. Ja ei he taitaneet kolmena päivänä arvoitusta selittää.

15. Ja seitsemäntenä päivänä puhuivat he Simsonin emännälle: houkuttele miestäs ilmoittamaan meille arvoitusta, taikka me poltamme sinun ja sinun isäs huoneen tulella. Sentähdenkö me olemme tänne kutsutut, että hän meidän hyvyytemme omistais, elikkä ei?
16. Niin Simsonin emäntä itki hänen edessänsä ja sanoi: sinä olet minulle vihainen ja et minua rakasta: sinä panit minun kansani lapsille arvoituksen, ja et minulle sitä sanonut. Hän sanoi hänelle: katso, isälleni ja äidilleni en minä sitä ilmoittanut, pitäiskö minun

out, then I will give you thirty sheets and thirty change of garments:
13. But if ye cannot declare it me, then shall ye give me thirty sheets and thirty change of garments. And they said unto him, Put forth thy riddle, that we may hear it.

14. And he said unto them, Out of the eater came forth meat, and out of the strong came forth sweetness. And they could not in three days expound the riddle.
15. And it came to pass on the seventh day, that they said unto Samson's wife, Entice thy husband, that he may declare unto us the riddle, lest we burn thee and thy father's house with fire: have ye called us to take that we have? is it not so?

16. And Samson's wife wept before him, and said, Thou dost but hate me, and lovest me not: thou hast put forth a riddle unto the children of my people, and hast not told it me. And he said unto her, Behold, I have not told it my father nor my mother, and shall

sen sinulle sanoman?
17. Ja hän itki hänen edessänsä kaikki ne seitsemän hääpäivää, ja seitsemäntenä päivänä ilmoitti hän sen hänelle; sillä hän suuresti vaati häntä. Ja hän sanoi kansansa lapsille arvoituksen.
18. Mutta seitsemäntenä päivänä ennen kuin aurinko laski, sanoivat kaupungin miehet hänelle: mikä on hunajaa makiampi, ja mikä jalopeuraa väkevämpi? Hän sanoi heille: jollette olisi kyntäneet minun vasikallani, ette olisi saaneet tietää arvoitustani.
19. Ja Herran henki tuli voimalliseksi hänessä ja hän meni Askaloniin ja löi siellä kolmekymmentä miestä, joiden vaatteet hän otti, ja antoi vaatekerrat niille, jotka arvoituksen selittäneet olivat. Ja hän kovin julmistui vihassansa ja meni ylös isänsä huoneeseen.
20. Mutta Simsonin emäntä huoli yhdelle kansalaisistansa, joka oli Simsonin kumppani.

I tell it thee?
17. And she wept before him the seven days, while their feast lasted: and it came to pass on the seventh day, that he told her, because she lay sore upon him: and she told the riddle to the children of her people.
18. And the men of the city said unto him on the seventh day before the sun went down, What is sweeter than honey? and what is stronger than a lion? And he said unto them, If ye had not plowed with my heifer, ye had not found out my riddle.
19. And the Spirit of the LORD came upon him, and he went down to Ashkelon, and slew thirty men of them, and took their spoil, and gave change of garments unto them which expounded the riddle. And his anger was kindled, and he went up to his father's house.
20. But Samson's wife was given to his companion, whom he had used as his friend.

15 luku

1. Ja tapahtui muutamain päiväin perästä, kuin nisun elonaika lähestyi, tuli Simson oppimaan emäntäänsä ja toi hänelle vohlan, ja hän sanoi: minä menen emäntäni tykö makaushuoneesen; ja hänen emäntänsä isä ei sallinut hänen sinne mennä,

1. But it came to pass within a while after, in the time of wheat harvest, that Samson visited his wife with a kid; and he said, I will go in to my wife into the chamber. But her father would not suffer him to go in.

2. Mutta sanoi: minä luulin todella, sinun kokonansa vihastuneen hänen päällensä, ja annoin hänen sinun ystävälles. Mutta hänellä on toinen nuorempi sisar, kauniimpi muotoansa kuin hän, olkoon se nyt sinulla tämän edestä.

2. And her father said, I verily thought that thou hadst utterly hated her; therefore I gave her to thy companion: is not her younger sister fairer than she? take her, I pray thee, instead of her.

3. Ja Simson sanoi heille: nyt on minulla oikia syy Philistealaisia vastaan: minä teen heille vahinkoa.

3. And Samson said concerning them, Now shall I be more blameless than the Philistines, though I do them a displeasure.

4. Ja Simson meni ja otti kolmesataa kettua kiinni, ja otti kekäleet, ja käänsi hännät yhteen, ja sitoi aina yhden kekäleen keskelle kahden hännän välille,

4. And Samson went and caught three hundred foxes, and took firebrands, and turned tail to tail, and put a firebrand in the midst between two tails.

5. Ja sytytti tulen kekäleihin, ja päästi ne Philistealaisten eloon; ja ne polttivat heidän kykäänsä ja kuhilaansa,

5. And when he had set the brands on fire, he let them go into the standing corn of the Philistines, and burnt up

niin myös viinapuut ja öljypuut.

6. Niin sanoivat Philistealaiset: kuka on tämän tehnyt? Niin sanottiin: Simson, Timnalaisen vävy, että hän otti häneltä emännän pois ja antoi sen hänen ystävällensä. Niin Philistealaiset menivät ylös ja polttivat sekä vaimon että hänen isänsä.

7. Mutta Simson sanoi heille: ja vaikka te tämän teitte, kuitenkin minä teille kostan ja sitte lakkaan.

8. Ja hän löi heitä sangen kovasti sekä hartioihin että kupeisiin, ja meni sieltä alas asumaan Etamin mäen rotkoon.

9. Niin Philistealaiset menivät ylös ja sioittivat itsensä Juudan maalle ja levittivät heitänsä Lehiin.

10. Ja Juudan miehet sanoivat: miksi olette tänne tulleet meitä vastaan? He vastasivat: me olemme tänne tulleet sitomaan Simsonia ja tekemään hänelle, niinkuin hän meille teki.

11. Niin meni kolmetuhatta miestä Juudasta Etamin mäen rotkoon, ja sanoivat Simsonille: etkös tiedä Phi-

both the shocks, and also the standing corn, with the vineyards and olives.

6. Then the Philistines said, Who hath done this? And they answered, Samson, the son in law of the Timnite, because he had taken his wife, and given her to his companion. And the Philistines came up, and burnt her and her father with fire.

7. And Samson said unto them, Though ye have done this, yet will I be avenged of you, and after that I will cease.

8. And he smote them hip and thigh with a great slaughter: and he went down and dwelt in the top of the rock Etam.

9. Then the Philistines went up, and pitched in Judah, and spread themselves in Lehi.

10. And the men of Judah said, Why are ye come up against us? And they answered, To bind Samson are we come up, to do to him as he hath done to us.

11. Then three thousand men of Judah went to the top of the rock Etam, and said to Samson, Knowest thou not

listealaisten hallitsevan meitä? kuinka sinä olet tämän tehnyt meitä vastaan? Ja hän sanoi heille: niinkuin he tekivät minulle, niin minä tein heille.

that the Philistines are rulers over us? what is this that thou hast done unto us? And he said unto them, As they did unto me, so have I done unto them.

12. Ja he sanoivat hänelle: me olemme tulleet sinua sitomaan ja antamaan Philistealaisten käsiin. Simson sanoi heille: vannokaat siis minulle, ettette karkaa minun päälleni.

12. And they said unto him, We are come down to bind thee, that we may deliver thee into the hand of the Philistines. And Samson said unto them, Swear unto me, that ye will not fall upon me yourselves.

13. Ja he sanoivat hänelle: emme karkaa sinun päälles, mutta ainoasti sidomme sinun tukevasti ja annamme sinun heidän käsiinsä, ja emme sinua kuoliaaksi lyö. Ja he sitoivat hänen kahdella uudella nuoralla ja veivät hänen kukkulalta pois.

13. And they spake unto him, saying, No; but we will bind thee fast, and deliver thee into their hand: but surely we will not kill thee. And they bound him with two new cords, and brought him up from the rock.

14. Ja kuin hän tuli Lehiin, ilakoitsivat Philistealaiset häntä vastaan; mutta Herran henki tuli voimalliseksi hänessä, ja nuorat hänen käsivarsissansa tulivat niinkuin poltettu lanka, ja niin raukesivat siteet hänen käsistänsä.

14. And when he came unto Lehi, the Philistines shouted against him: and the Spirit of the LORD came mightily upon him, and the cords that were upon his arms became as flax that was burnt with fire, and his bands loosed from off his hands.

15. Ja hän löysi tuoreen aasin leukaluun, ja hän ojensi kätensä, otti sen ja löi sillä tuhannen miestä.

15. And he found a new jawbone of an ass, and put forth his hand, and took it, and slew a thousand men

therewith.

16. Ja Simson sanoi: katso, siinä he koossa makaavat, yhdellä leukaluulla löin minä tuhannen miestä.

16. And Samson said, With the jaw-bone of an ass, heaps upon heaps, with the jaw of an ass have I slain a thousand men.

17. Ja kuin hän sen sanonut oli, heitti hän leukaluun kädestänsä pois, ja kutsui sen paikan RamatLehi.

17. And it came to pass, when he had made an end of speaking, that he cast away the jawbone out of his hand, and called that place Ramathlehi.

18. Ja kuin hän kovin janosi, huusi hän Herran tykö ja sanoi: sinä annoit tämän suuren pelastuksen palvelias käden kautta, ja nyt minä janoon kuolen ja lankeen ympärileikkaamattomain käsiin.

18. And he was sore athirst, and called on the LORD, and said, Thou hast given this great deliverance into the hand of thy servant: and now shall I die for thirst, and fall into the hand of the uncircumcised?

19. Niin Jumala avasi syömähampaan leukaluussa, ja siitä vuosi vesi, ja kuin hän oli juonut, sai hän henkensä takaisin ja virkosi; sentähden kutsutaan myös se paikka vielä tähän päivään asti Huutajan lähteeksi, joka oli leukaluussa.

19. But God clave an hollow place that was in the jaw, and there came water thereout; and when he had drunk, his spirit came again, and he revived: wherefore he called the name thereof Enhakkore, which is in Lehi unto this day.

20. Ja hän tuomitsi Israelia Philistealaisten aikana kaksikymmentä ajastaikaa.

20. And he judged Israel in the days of the Philistines twenty years.

16 luku

1. Ja Simson meni Gasaan, ja hän näki siellä porton, ja meni hänen tykönsä.
2. Ja sanottiin Gasalaisille, että Simson oli sinne tullut; niin he kohta piirittivät hänen ja väijyivät häntä koko yön kaupungin portissa, ja olivat hiljaksensa kaiken yötä, ja sanoivat: aamulla päivän tullessa me tapamme hänen.
3. Vaan Simson makasi puoliyöhön asti, ja nousi puoliyöstä, ja tarttui kaupungin portin oviin ja molempiin pihtipieliin, ja nosti ne telkein kanssa, pani olallensa ja kantoi mäen kukkulalle, joka on Hebronin edessä.

4. Sitte rupesi hän jälleen rakastamaan yhtä vaimoa Sorekin ojan tykönä, jonka nimi oli Delila.
5. Ja hänen tykönsä tulivat Philistealaisten päämiehet, jotka sanoivat hänelle: viettele häntä sanoilla, että saisit tietää, missä hänen suuri väkevyytensä on, ja kuinka me hänen voittaisimme, että me saisimme hä-

1. Then went Samson to Gaza, and saw there an harlot, and went in unto her.
2. And it was told the Gazites, saying, Samson is come hither. And they compassed him in, and laid wait for him all night in the gate of the city, and were quiet all the night, saying, In the morning, when it is day, we shall kill him.
3. And Samson lay till midnight, and arose at midnight, and took the doors of the gate of the city, and the two posts, and went away with them, bar and all, and put them upon his shoulders, and carried them up to the top of an hill that is before Hebron.
4. And it came to pass afterward, that he loved a woman in the valley of Sorek, whose name was Delilah.
5. And the lords of the Philistines came up unto her, and said unto her, Entice him, and see wherein his great strength lieth, and by what means we may prevail against him, that we may bind him to afflict him: and we will

nen sitoa ja vaivata: ja me jokainen annamme sinulle tuhannen ja sata hopiapenninkiä.

6. Delila sanoi Simsonille: sanos minulle, missä sinun suuri väkevyytes on, ja millä sinä sidottaisiin ja vaivattaisiin.

7. Simson sanoi hänelle: jos joku sitoo minun seitsemällä viheriäisellä köydellä, jotka ei vielä ole kuivuneet, niin minä tulen heikoksi ja olen niinkuin muutkin ihmiset.

8. Silloin veivät Philistealaisten päämiehet hänelle seitsemän viheriäistä köyttä, jotka ei vielä olleet kuivuneet; ja hän sitoi hänen niillä.

9. Ja he vartioitsivat häntä salaisesti kammiossa, ja hän sanoi hänelle: Philistealaiset sinun päälles, Simson! niin hän katkaisi köydet, niinkuin rohtiminen lanka katkaistaan, joka liekissä poltettu on. Ja ei saatu tietää, missä hänen väkevyytensä oli.

10. Taas sanoi Delila Simsonille: katso, sinä viettelit minua ja väärin puhuit minun edessäni: sano siis nyt minulle, millä sinä sidottaisiin.

11. Ja hän sanoi hänelle: jos minä si-

give thee every one of us eleven hundred pieces of silver.

6. And Delilah said to Samson, Tell me, I pray thee, wherein thy great strength lieth, and wherewith thou mightest be bound to afflict thee.

7. And Samson said unto her, If they bind me with seven green withs that were never dried, then shall I be weak, and be as another man.

8. Then the lords of the Philistines brought up to her seven green withs which had not been dried, and she bound him with them.

9. Now there were men lying in wait, abiding with her in the chamber. And she said unto him, The Philistines be upon thee, Samson. And he brake the withs, as a thread of tow is broken when it toucheth the fire. So his strength was not known.

10. And Delilah said unto Samson, Behold, thou hast mocked me, and told me lies: now tell me, I pray thee, wherewith thou mightest be bound.

11. And he said unto her, If they bind

dottaisiin uusilla nuorilla, joilla ei vielä ole mitään tehty, niin minä tulisin heikoksi niinkuin muutkin ihmiset.

me fast with new ropes that never were occupied, then shall I be weak, and be as another man.

12. Niin Delila otti uudet nuorat ja sitoi hänen niillä, sanoen hänelle: Philistealaiset sinun päälles, Simson! Ja he vartioitsivat häntä salaisesti kammiossa; ja hän katkaisi ne käsivarsistansa niinkuin langan.

12. Delilah therefore took new ropes, and bound him therewith, and said unto him, The Philistines be upon thee, Samson. And there were liers in wait abiding in the chamber. And he brake them from off his arms like a thread.

13. Taas Delila sanoi Simsonille: sinä viettelit vielä nyt minua ja väärin puhuit minun edessäni: ilmoita minulle, millä sinä sidottaisiin. Hän vastasi häntä: jos sinä palmikoitset seitsemän suortua hiuksia minun päästäni yhteen päärihmaan.

13. And Delilah said unto Samson, Hitherto thou hast mocked me, and told me lies: tell me wherewith thou mightest be bound. And he said unto her, If thou weavest the seven locks of my head with the web.

14. Ja kuin hän oli kiinnittänyt ne naulaan, sanoi hän hänelle: Philistealaiset sinun päälles, Simson! Niin hän heräsi unestansa ja veti ulos palmikkonauhan ja päärihman.

14. And she fastened it with the pin, and said unto him, The Philistines be upon thee, Samson. And he awaked out of his sleep, and went away with the pin of the beam, and with the web.

15. Hän sanoi hänelle jällensä: kuinka sinä sanot rakastavas minua, koska sinun sydämes ei ole minun kanssani? Kolmasti sinä jo vääristelit minun edessäni ja et ilmoittanut minulle,

15. And she said unto him, How canst thou say, I love thee, when thine heart is not with me? thou hast mocked me these three times, and hast not told me wherein thy great

missä sinun suuri väkevyytes on.
16. Kuin hän päivä päivältä vaati häntä sanoillansa ja vaivasi häntä, että hänen sielunsa väsyi kuolemaan asti,
17. Ilmoitti hän hänelle kaiken sydämensä, sanoen hänelle: minun päähäni ei ole ikänä partaveitsi tullut, sillä minä olen Jumalan natsir hamasta äitini kohdusta. Jos hiukset ajellaan minun päästäni, niin minun väkevyyteni menee minusta pois, ja tulen heikoksi niinkuin kaikki muutkin ihmiset.
18. Ja Delila näki, että hän ilmoitti hänelle kaiken sydämensä, lähetti ja kutsui Philistealaisten päämiehet, sanoen: tulkaat vielä erä, sillä hän ilmoitti minulle kaiken sydämensä. Ja Philistealaisten päämiehet tulivat hänen tykönsä ja toivat rahan käsissänsä.
19. Niin hän antoi hänen maata polveinsa päällä, kutsui yhden, joka ajeli seitsemän hiussuortua hänen päästänsä, ja rupesi häntä vaatimaan, ja hänen väkensä meni hänestä pois.
20. Ja hän sanoi: Philistealaiset sinun

strength lieth.
16. And it came to pass, when she pressed him daily with her words, and urged him, so that his soul was vexed unto death;
17. That he told her all his heart, and said unto her, There hath not come a razor upon mine head; for I have been a Nazarite unto God from my mother's womb: if I be shaven, then my strength will go from me, and I shall become weak, and be like any other man.
18. And when Delilah saw that he had told her all his heart, she sent and called for the lords of the Philistines, saying, Come up this once, for he hath shewed me all his heart. Then the lords of the Philistines came up unto her, and brought money in their hand.
19. And she made him sleep upon her knees; and she called for a man, and she caused him to shave off the seven locks of his head; and she began to afflict him, and his strength went from him.
20. And she said, The Philistines be

päälles, Simson! Kuin hän unestansa heräsi, ajatteli hän itseksensä: minä menen ulos niinkuin usein ennenkin ja kirvotan itseni; ja ei hän tietänyt Herran menneen hänen tyköänsä pois.

21. Vaan Philistealaiset ottivat hänen kiinni, ja puhkasivat hänen silmänsä, ja veivät hänen alas Gasaan, ja sitoivat hänen kaksilla vaskikahleilla, jauhamaan vankihuoneessa.

22. Ja hänen hiuksensa rupesivat taas kasvamaan, sittekuin hän paljaaksi ajettiin.

23. Ja Philistealaisten päämiehet kokoontuivat suurta uhria tekemään jumalallensa Dagonille ja iloitsemaan, ja sanoivat: meidän jumalamme on antanut meille vihollisemme Simsonin käsiimme.

24. Ja kuin kansa näki hänen, kiittivät he jumalaansa, sanoen: meidän jumalamme on antanut meille vihollisemme käsiimme, joka meidän maakuntamme hävitti ja sangen monta meistä tappoi.

25. Kuin he juuri sydämestänsä iloitsivat, sanoivat he: kutsukaat Simson soittamaan meidän eteemme. Ja he

upon thee, Samson. And he awoke out of his sleep, and said, I will go out as at other times before, and shake myself. And he wist not that the LORD was departed from him.

21. But the Philistines took him, and put out his eyes, and brought him down to Gaza, and bound him with fetters of brass; and he did grind in the prison house.

22. Howbeit the hair of his head began to grow again after he was shaven.

23. Then the lords of the Philistines gathered them together for to offer a great sacrifice unto Dagon their god, and to rejoice: for they said, Our god hath delivered Samson our enemy into our hand.

24. And when the people saw him, they praised their god: for they said, Our god hath delivered into our hands our enemy, and the destroyer of our country, which slew many of us.

25. And it came to pass, when their hearts were merry, that they said, Call for Samson, that he may make us

kutsuivat Simsonin vankihuoneesta, ja hän soitti heidän edessänsä, ja he asettivat hänen pilarien välille.

sport. And they called for Samson out of the prison house; and he made them sport: and they set him between the pillars.

26. Mutta Simson puhui palveliallensa, joka häntä kädestä talutti: anna minun tarttua pilareihin, joiden päälle huone on vahvistettu, nojatakseni niihin.

26. And Samson said unto the lad that held him by the hand, Suffer me that I may feel the pillars whereupon the house standeth, that I may lean upon them.

27. Ja huone oli täynnä miehiä ja vaimoja, ja Philistealaisten päämiehet olivat kaikki siinä; ja oli myös katon päällä liki kolmetuhatta miestä ja vaimoa, jotka katselivat Simsonin soittamista.

27. Now the house was full of men and women; and all the lords of the Philistines were there; and there were upon the roof about three thousand men and women, that beheld while Samson made sport.

28. Mutta Simson huusi Herran tykö, sanoen: Herra, Herra, muista minua, ja vahvista minua Jumala ainoasti tällä haavalla, että minä kahden minun silmäni tähden kostaisin yhden kerran Philistealaisille.

28. And Samson called unto the LORD, and said, O Lord GOD, remember me, I pray thee, and strengthen me, I pray thee, only this once, O God, that I may be at once avenged of the Philistines for my two eyes.

29. Ja Simson tarttui kahteen keskimäiseen pilariin, joiden päälle huone oli vahvistettu, ja nojasi niiden päälle, otti yhden oikiaan ja toisen vasempaan käteensä.

29. And Samson took hold of the two middle pillars upon which the house stood, and on which it was borne up, of the one with his right hand, and of the other with his left.

30. Ja Simson sanoi: minun sieluni

30. And Samson said, Let me die with

kuolkoon Philistealaisten kanssa. Ja hän nojasi vahvasti niiden päälle; ja huone kaatui päämiesten ja kaiken kansan päälle joka siinä oli, että ne, jotka hän tappoi kuollessansa, olivat usiammat kuin ne, jotka hän eläissänsä tappoi.

the Philistines. And he bowed himself with all his might; and the house fell upon the lords, and upon all the people that were therein. So the dead which he slew at his death were more than they which he slew in his life.

31. Niin tulivat hänen veljensä alas ja kaikki hänen isänsä huone, ottivat hänen ja menivät ylös, ja hautasivat hänen Zoran ja Estaolin välille isänsä Manoakin hautaan. Ja hän tuomitsi Israelia kaksikymmentä ajastaikaa.

31. Then his brethren and all the house of his father came down, and took him, and brought him up, and buried him between Zorah and Eshtaol in the buryingplace of Manoah his father. And he judged Israel twenty years.

17 luku

1. Ja yksi mies oli Ephraimin vuorelta, nimeltä Miika.

1. And there was a man of mount Ephraim, whose name was Micah.

2. Hän sanoi äidillensä: ne tuhannen ja sata hopiapenninkiä, jotka sinulta otettiin, joiden tähden sinä kirosit ja puhuit minun korvaini kuullen: katso, ne ovat minun tykönäni, minä ne otin. Silloin sanoi hänen äitinsä: siunattu olet sinä, minun poikani, Herralle.

2. And he said unto his mother, The eleven hundred shekels of silver that were taken from thee, about which thou cursedst, and spakest of also in mine ears, behold, the silver is with me; I took it. And his mother said, Blessed be thou of the LORD, my son.

3. Niin antoi hän äidillensä ne tuhannen ja sata hopiapenninkiä jälleen. Ja

3. And when he had restored the eleven hundred shekels of silver to his

hänen äitinsä sanoi: minä pyhitin kokonansa sen rahan Herralle minun kädestäni poikani edestä, tehdä kaivettua ja valettua kuvaa; ja nyt annan minä sinulle sen jällensä.

mother, his mother said, I had wholly dedicated the silver unto the LORD from my hand for my son, to make a graven image and a molten image: now therefore I will restore it unto thee.

4. Mutta hän antoi sen rahan äidillensä jälleen. Ja hänen äitinsä otti kaksisataa hopiapenninkiä ja antoi ne hopiasepälle; hän teki kaivetun ja valetun kuvan, joka sitte oli Miikan huoneessa.

4. Yet he restored the money unto his mother; and his mother took two hundred shekels of silver, and gave them to the founder, who made thereof a graven image and a molten image: and they were in the house of Micah.

5. Ja Miikalla oli Jumalan huone, ja hän teki päällisvaatteen ja epäjumalan kuvat, ja täytti yhden poikansa kädet, ja hän oli hänen pappinsa.

5. And the man Micah had an house of gods, and made an ephod, and teraphim, and consecrated one of his sons, who became his priest.

6. Silloin ei ollut kuningasta Israelissa, ja itsekukin teki niinkuin heille näkyi hyväksi.

6. In those days there was no king in Israel, but every man did that which was right in his own eyes.

7. Mutta nuorukainen oli Juudan Betlehemistä, Juudan sukukunnasta, ja se oli Leviläinen, joka oli siellä muukalaisena.

7. And there was a young man out of Bethlehemjudah of the family of Judah, who was a Levite, and he sojourned there.

8. Hän meni Betlehemistä Juudan kaupungista vaeltamaan, kuhunka hän joutuis. Ja kuin hän tuli Ephraimin vuorelle Miikan huoneesen, vaeltaen,

8. And the man departed out of the city from Bethlehemjudah to sojourn where he could find a place: and he came to mount Ephraim to the house

of Micah, as he journeyed.

9. Kysyi Miika häneltä: kustas tulet? Leviläinen vastasi: minä olen Leviläinen Betlehemistä Juudan maalta, ja vaellan, kuhunka minä parhain taidan.

9. And Micah said unto him, Whence comest thou? And he said unto him, I am a Levite of Bethlehemjudah, and I go to sojourn where I may find a place.

10. Miika sanoi hänelle: olen minun tykönäni. Sinun pitää oleman minun isäni ja pappini, ja minä annan sinulle vuosi vuodelta kymmenen hopiapenninkiä ja määrätyt vaatteet ja elatukses; ja Leviläinen meni hänen kanssansa.

10. And Micah said unto him, Dwell with me, and be unto me a father and a priest, and I will give thee ten shekels of silver by the year, and a suit of apparel, and thy victuals. So the Levite went in.

11. Ja Leviläinen rupesi olemaan sen miehen tykönä, ja hän piti sen nuorukaisen niinkuin yhden pojistansa.

11. And the Levite was content to dwell with the man; and the young man was unto him as one of his sons.

12. Ja Miika täytti Leviläisen käden, että hän oli hänen pappinsa, ja hän asui Miikan huoneessa.

12. And Micah consecrated the Levite; and the young man became his priest, and was in the house of Micah.

13. Ja Miika sanoi: nyt minä tiedän Herran minulle hyvää tekevän, että minulla on Leviläinen pappina.

13. Then said Micah, Now know I that the LORD will do me good, seeing I have a Levite to my priest.

18 luku

1. Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa, ja silloin Danin sukukunta etsi itsellensä perintöä asuaksensa;

1. In those days there was no king in Israel: and in those days the tribe of the Danites sought them an inher-

sillä siihen päivään asti ei ollut yhtään perintöarpaa hänelle langennut Israelin sukukuntain seassa.

2. Ja Danin lapset lähettivät sukukunnastansa ja ääristänsä viisi urhoollista sotamiestä Zorasta ja Estaolista, vakoomaan maata ja tutkistelemaan sitä, ja sanoivat heille: menkäät ja vaotkaat maata. Ja he tulivat Ephraimin vuorelle Miikan huoneesen ja yötyivät sinne.

3. Ja kuin he olivat Miikan perheen tykönä, tunsivat he sen nuoren miehen Leviläisen äänen; ja he menivät hänen tykönsä ja sanoivat hänelle: kuka sinun on tänne tuonut? mitäs täällä teet? ja mitä sinun on täällä?

4. Hän vastasi heitä: niin ja niin on Miika minulle tehnyt, ja hän on palkannut minun papiksensa.

5. He sanoivat hänelle: kysy Jumalalta, että me saisimme tietää, onko tiemme, jota me vaellamme, meille onnellinen.

6. Pappi vastasi heitä: menkäät rauhassa: Herran edessä on teidän tienne, jota te vaellatte.

itance to dwell in; for unto that day all their inheritance had not fallen unto them among the tribes of Israel.

2. And the children of Dan sent of their family five men from their coasts, men of valour, from Zorah, and from Eshtaol, to spy out the land, and to search it; and they said unto them, Go, search the land: who when they came to mount Ephraim, to the house of Micah, they lodged there.

3. When they were by the house of Micah, they knew the voice of the young man the Levite: and they turned in thither, and said unto him, Who brought thee hither? and what makest thou in this place? and what hast thou here?

4. And he said unto them, Thus and thus dealeth Micah with me, and hath hired me, and I am his priest.

5. And they said unto him, Ask counsel, we pray thee, of God, that we may know whether our way which we go shall be prosperous.

6. And the priest said unto them, Go in peace: before the LORD is your way wherein ye go.

7. Niin menivät ne viisi miestä matkaansa ja tulivat Laikseen, ja näkivät kansan, joka siellä oli, asuvan surutoinna Zidonilaisten tavan jälkeen, levollisesti ja surutoinna: ja ei yksikään ollut, joka heitä vaivasi sillä maalla, eikä myös heillä ollut yhtäkään isäntää; ja olivat kaukana Zidonilaisista, ja ei heillä ollut mitäkään yhdenkään ihmisen kanssa tekemistä.

7. Then the five men departed, and came to Laish, and saw the people that were therein, how they dwelt careless, after the manner of the Zidonians, quiet and secure; and there was no magistrate in the land, that might put them to shame in any thing; and they were far from the Zidonians, and had no business with any man.

8. Ja he tulivat veljeinsä tykö Zoraan ja Estaoliin. Ja heidän veljensä sanoivat heille: kuinka teidän asianne on?

8. And they came unto their brethren to Zorah and Eshtaol: and their brethren said unto them, What say ye?

9. He sanoivat: nouskaat, käykäämme ylös heidän tykönsä; sillä me olemme katselleet maan, ja katso, se on sangen hyvä: sentähden rientäkäät, älkäät olko hitaat menemään ja omistamaan maata.

9. And they said, Arise, that we may go up against them: for we have seen the land, and, behold, it is very good: and are ye still? be not slothful to go, and to enter to possess the land.

10. Kuin te tulette, niin te löydätte suruttoman kansan, ja maa on itsestänsä lavia: sillä Jumala on antanut sen teidän käsiinne, sen paikan, jossa ei mitään puutu, mitä maan päällä on.

10. When ye go, ye shall come unto a people secure, and to a large land: for God hath given it into your hands; a place where there is no want of any thing that is in the earth.

11. Niin meni Danin sukukunnasta, Zorasta ja Estaolista, kuusisataa miestä hyvin varustettuina so-

11. And there went from thence of the family of the Danites, out of Zorah and out of Eshtaol, six hundred men

ta-aseilla,
12. Ja menivät sinne ylös, ja sioittivat itsensä Juudan KirjatJearimiin: siitä kutsutaan se paikka Danin leiriksi tähän päivään asti; katso, se on Kirjat-Jearimin takana.
13. Ja sieltä menivät he Ephraimin vuorelle ja tulivat Miikan huoneen tykö.
14. Niin puhuivat ne viisi miestä, jotka läksivät Laikseen maata vakoomaan, ja sanoivat veljillensä: ettekö te tiedä, että näissä huoneissa on päällisvaate, pyhyys, kuvat ja epäjumalat? Nyt ajatelkaat, mitä te teette.
15. Ja he poikkesivat sinne ja tulivat nuoren miehen Leviläisen huoneesen, joka oli Miikan huoneessa, ja tervehtivät häntä ystävällisesti.
16. Mutta ne kuusisataa sota-aseilla varustettua miestä, jotka olivat Danin lapsista, seisoivat portilla.
17. Ja ne viisi miestä, jotka olivat menneet vakoomaan maata, menivät ylös ja tulivat sinne sisälle, ja ottivat

appointed with weapons of war.
12. And they went up, and pitched in Kirjathjearim, in Judah: wherefore they called that place Mahanehdan unto this day: behold, it is behind Kirjathjearim.
13. And they passed thence unto mount Ephraim, and came unto the house of Micah.
14. Then answered the five men that went to spy out the country of Laish, and said unto their brethren, Do ye know that there is in these houses an ephod, and teraphim, and a graven image, and a molten image? now therefore consider what ye have to do.
15. And they turned thitherward, and came to the house of the young man the Levite, even unto the house of Micah, and saluted him.
16. And the six hundred men appointed with their weapons of war, which were of the children of Dan, stood by the entering of the gate.
17. And the five men that went to spy out the land went up, and came in thither, and took the graven image,

kuvan, päällisvaatteen, pyhyyden ja epäjumalan. Ja pappi seisoi portilla kuudensadan sota-aseilla varustettuin miesten tykönä.

and the ephod, and the teraphim, and the molten image: and the priest stood in the entering of the gate with the six hundred men that were appointed with weapons of war.

18. Kuin ne olivat tulleet Miikan huoneesen ja ottivat kuvan, päällisvaatteen, pyhyyden ja epäjumalat, sanoi pappi heille: mitä te teette?

18. And these went into Micah's house, and fetched the carved image, the ephod, and the teraphim, and the molten image. Then said the priest unto them, What do ye?

19. He vastasivat häntä: ole vaiti ja pidä suus kiinni, ja tule meidän kanssamme, ja ole meidän isämme ja pappimme: onko se parempi, ettäs olet pappi yhden miehen huoneessa, kuin koko sukukunnassa Israelissa?

19. And they said unto him, Hold thy peace, lay thine hand upon thy mouth, and go with us, and be to us a father and a priest: is it better for thee to be a priest unto the house of one man, or that thou be a priest unto a tribe and a family in Israel?

20. Ja papin mieli oli hyvä, ja otti sekä päällisvaatteen, pyhyyden ja kuvan, ja meni kansan keskelle.

20. And the priest's heart was glad, and he took the ephod, and the teraphim, and the graven image, and went in the midst of the people.

21. Ja kuin he käänsivät itsensä ja menivät matkaansa, asettivat he pienet lapset ja karjan ja kaikkein kalliimmat tavaransa, menemään edellänsä.

21. So they turned and departed, and put the little ones and the cattle and the carriage before them.

22. Kuin he olivat taamma joutuneet Miikan huoneesta, kokoontuivat ne

22. And when they were a good way from the house of Micah, the men that

miehet, jotka niissä huoneissa olivat, jotka olivat Miikan huoneen tykönä, ja ajoivat Danin lapsia takaa,

were in the houses near to Micah's house were gathered together, and overtook the children of Dan.

23. Ja huusivat Danin lapsille; ja he käänsivät kasvonsa ja sanoivat Miikalle: mikä sinun on, ettäs niin huudat?

23. And they cried unto the children of Dan. And they turned their faces, and said unto Micah, What aileth thee, that thou comest with such a company?

24. Hän vastasi: te olette ottaneet minun jumalani, jotka minä tehnyt olen, ja papin, ja menneet matkaanne: ja mitä minulla nyt enää on? Ja te sanotte vielä sitte minulle: mikä sinun on?

24. And he said, Ye have taken away my gods which I made, and the priest, and ye are gone away: and what have I more? and what is this that ye say unto me, What aileth thee?

25. Mutta Danin lapset sanoivat hänelle: älä anna ääntäs kuulua meidän tykönämme, ettei vihaiset miehet lankeaisi teidän päällenne, ja sinä hukutat sielus ja huonees sielut.

25. And the children of Dan said unto him, Let not thy voice be heard among us, lest angry fellows run upon thee, and thou lose thy life, with the lives of thy household.

26. Niin Danin lapset menivät matkaansa. Ja kuin Miika näki heidät häntä väkevämmäksi, käänsi hän itsensä ja palasi huoneesensa.

26. And the children of Dan went their way: and when Micah saw that they were too strong for him, he turned and went back unto his house.

27. Mutta he ottivat sen mitä Miika tehnyt oli ja papin, joka hänellä oli, ja tulivat Laikseen, levollisen ja surutoman kansan päälle, ja löivät heitä miekan terällä, ja polttivat kaupungin.

27. And they took the things which Micah had made, and the priest which he had, and came unto Laish, unto a people that were at quiet and secure: and they smote them with the edge of

the sword, and burnt the city with fire.

28. Ja ei yksikään ollut, joka heitä autti, sillä he olivat kaukana Zidonista, ja ei ollut heillä kenenkään kanssa tekemistä: ja he olivat siinä laaksossa, joka on BetRehobin tykönä; niin rakensivat he kaupungin, ja asuivat siinä;

28. And there was no deliverer, because it was far from Zidon, and they had no business with any man; and it was in the valley that lieth by Bethrehob. And they built a city, and dwelt therein.

29. Ja kutsuivat kaupungin nimen Dan, isänsä Danin nimeltä, joka Israelista oli syntynyt, vaikka se kaupunki ennen muinen kutsuttiin Lais.

29. And they called the name of the city Dan, after the name of Dan their father, who was born unto Israel: howbeit the name of the city was Laish at the first.

30. Ja Danin lapset panivat heillensä sen kuvan ylös, ja Jonatan Gersomin poika, Manassen pojan, ja hänen poikansa olivat papit Danilaisten sukukunnassa, siihenasti että he vietiin vankina maalta pois,

30. And the children of Dan set up the graven image: and Jonathan, the son of Gershom, the son of Manasseh, he and his sons were priests to the tribe of Dan until the day of the captivity of the land.

31. Ja he panivat keskellensä Miikan kuvan, jonka hän tehnyt oli, niinkauvan kuin Jumalan huone oli Silossa.

31. And they set them up Micah's graven image, which he made, all the time that the house of God was in Shiloh.

19 luku

1. Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa, ja yksi Leviläinen oli muukalaisena Ephraimin vuoren reunalla,

1. And it came to pass in those days, when there was no king in Israel, that there was a certain Levite sojourning

ja otti itsellensä jalkavaimon Juudan Betlehemistä.

on the side of mount Ephraim, who took to him a concubine out of Bethlehemjudah.

2. Ja hänen jalkavaimonsa teki huorin hänen tykönänsä, ja juoksi hänen tyköänsä isänsä majaan Juudan Betlehemiin, ja oli siellä neljä kuukautta.

2. And his concubine played the whore against him, and went away from him unto her father's house to Bethlehemjudah, and was there four whole months.

3. Ja hänen miehensä matkusti hänen peräänsä, puhuttelemaan häntä ystävällisesti ja palauttamaan tykönsä. Ja hänellä oli palvelia ja kaksi aasia myötänsä. Ja hän vei hänen isänsä huoneesen. Ja kuin vaimon isä näki hänen, tuli hän iloiseksi ja meni häntä vastaan.

3. And her husband arose, and went after her, to speak friendly unto her, and to bring her again, having his servant with him, and a couple of asses: and she brought him into her father's house: and when the father of the damsel saw him, he rejoiced to meet him.

4. Ja hänen appensa, vaimon isä, pidätti hänen, että hän viipyi hänen tykönänsä kolme päivää; he söivät ja joivat, ja olivat siinä yötä.

4. And his father in law, the damsel's father, retained him; and he abode with him three days: so they did eat and drink, and lodged there.

5. Neljäntenä päivänä olivat he varhain ylhäällä, ja hän nousi ja tahtoi matkaan lähteä, niin sanoi vaimon isä vävyllensä: vahvista sydämes leivän palalla, ja menkäät sitte.

5. And it came to pass on the fourth day, when they arose early in the morning, that he rose up to depart: and the damsel's father said unto his son in law, Comfort thine heart with a morsel of bread, and afterward go your way.

6. Ja he istuivat, söivät ja joivat toinen

6. And they sat down, and did eat and

toisensa kanssa. Niin sanoi vaimon isä hänelle: ole tässä yötä, ja iloita sydämes.

drink both of them together: for the damsel's father had said unto the man, Be content, I pray thee, and tarry all night, and let thine heart be merry.

7. Mutta hän nousi vaeltamaan, vaan hänen appensa vaati häntä, että hän oli siinä sen yön.

7. And when the man rose up to depart, his father in law urged him: therefore he lodged there again.

8. Viidentenä päivänä oli hän aamulla varhain ylhäällä vaeltamaan, ja vaimon isä sanoi: virvoita sydämes, ja hän viivytti hänen siihenasti että päivä kului, ja he söivät toinen toisensa kanssa.

8. And he arose early in the morning on the fifth day to depart: and the damsel's father said, Comfort thine heart, I pray thee. And they tarried until afternoon, and they did eat both of them.

9. Ja mies nousi lähtemään matkaan jalkavaimonsa ja palveliansa kanssa, mutta hänen appensa, vaimon isä, sanoi hänelle: katsos, päivä on kulunut ja ehtoo on käsissä, olkaat tässä yötä; katso, tässä on sinulla oltava vielä nyt tämä päivä, ole tässä yö, että sydämes tulis iloiseksi. Nouskaat aamulla varhain matkallenne ja matkustakaat majoillenne.

9. And when the man rose up to depart, he, and his concubine, and his servant, his father in law, the damsel's father, said unto him, Behold, now the day draweth toward evening, I pray you tarry all night: behold, the day groweth to an end, lodge here, that thine heart may be merry; and to morrow get you early on your way, that thou mayest go home.

10. Mutta ei mies ollut yötä, vaan nousi ja meni matkaansa, ja lähestyi Jebusta, se on Jerusalem, ja kaksi hänen aasiansa kannattaen kuormaa,

10. But the man would not tarry that night, but he rose up and departed, and came over against Jebus, which is Jerusalem; and there were with him

ja hänen jalkavaimonsa hänen kanssansa.

11. Kuin he tulivat Jebukseen asti, oli päivä paljo kulunut, ja palvelia sanoi isännällensä: poiketkaamme Jebusilaisten kaupunkiin ja olkaamme yötä siinä.

12. Mutta hänen isäntänsä sanoi hänelle: en minä mene outoon kaupunkiin, jotka ei ole Israelin lapsia; vaan käykäämme edespäin Gibeaan asti.

13. Ja sanoi palveliallensa: käy vahvasti, että me johonkuhun paikkaan tulisimme yötä pitämään, Gibeaan taikka Ramaan.

14. Ja he menivät ja vaelsivat, ja aurinko joutui heiltä kovin alas läsnä Gibeaa, joka on BenJaminissa.

15. Ja he menivät Gibeaan olemaan yötä. Kuin hän sinne tuli, istui hän kaupungin kujalle; sillä ei siellä ollut yksikään, joka heidät otti yöksi huoneesensa.

16. Ja katso, vanha mies tuli pellolta ehtoona töistänsä, joka myös itse oli

two asses saddled, his concubine also was with him.

11. And when they were by Jebus, the day was far spent; and the servant said unto his master, Come, I pray thee, and let us turn in into this city of the Jebusites, and lodge in it.

12. And his master said unto him, We will not turn aside hither into the city of a stranger, that is not of the children of Israel; we will pass over to Gibeah.

13. And he said unto his servant, Come, and let us draw near to one of these places to lodge all night, in Gibeah, or in Ramah.

14. And they passed on and went their way; and the sun went down upon them when they were by Gibeah, which belongeth to Benjamin.

15. And they turned aside thither, to go in and to lodge in Gibeah: and when he went in, he sat him down in a street of the city: for there was no man that took them into his house to lodging.

16. And, behold, there came an old man from his work out of the field at

Ephraimin vuorelta ja oli Gibeassa muukalainen. Mutta sen paikan kansa olivat BenJaminilaisia.

even, which was also of mount Ephraim; and he sojourned in Gibeah: but the men of the place were Benjamites.

17. Ja kuin hän nosti silmänsä, näki hän oudon miehen kaupungin kujalla; ja sanoi vanha mies hänelle: kuhunka sinä tahdot? ja kusta sinä tulet?

17. And when he had lifted up his eyes, he saw a wayfaring man in the street of the city: and the old man said, Whither goest thou? and whence comest thou?

18. Hän vastasi häntä, sanoen: me olemme tulleet Juudan Betlehemistä ja menemme Ephraimin vuoren reunalle, josta minä olen kotoisin, ja vaelsin Juudan Betlehemiin, vaan nyt minä menen Herran huoneesen: ja ei yksikään minua huoneesen korjaa.

18. And he said unto him, We are passing from Bethlehemjudah toward the side of mount Ephraim; from thence am I: and I went to Bethlehemjudah, but I am now going to the house of the LORD; and there is no man that receiveth me to house.

19. Meillä on olkia ja heiniä aaseillemme, ja leipää ja viinaa minulle ja piialles, ja palvelialle joka sinun palvelias kanssa on; niin ettei meiltä mitään puutu.

19. Yet there is both straw and provender for our asses; and there is bread and wine also for me, and for thy handmaid, and for the young man which is with thy servants: there is no want of any thing.

20. Vanha mies sanoi: rauha olkoon sinulle! kaikkea mitä sinulta puuttuu, on minulla; ainoasti älä ole tässä kujalla yötä.

20. And the old man said, Peace be with thee; howsoever let all thy wants lie upon me; only lodge not in the street.

21. Ja hän vei hänen huoneesensa, ja antoi aaseille heiniä; ja he pesivät jal-

21. So he brought him into his house, and gave provender unto the asses:

kansa, söivät ja joivat.

22. Ja kuin he rupesivat sydämestä iloitsemaan, ja katso, kaupungista tulivat ilkiät miehet, ja piirittivät huoneen, ja löivät oven päälle, ja sanoivat sille vanhalle miehelle perheen isännälle: anna se mies tänne ulos, joka sinun huoneeses on tullut, että me hänen tuntisimme.

23. Mutta perheen isäntä meni heidän tykönsä ja sanoi heille: ei niin, hyvät veljeni, älkäät tehkö tätä pahaa tekoa, että tämä mies on tullut minun huoneeseni, älkäät tehkö niin suurta tyhmyyttä.

24. Katso, minulla on tytär, joka vielä neitsy on, ja tällä on yksi jalkavaimo, nämät minä tuon teille, vaivataksenne heitä ja tehdäksenne heille, mitä te tahdotte; mutta tätä miestä vastaan älkäät osoittako niin kauheaa pahaa tekoa.

25. Mutta miehet ei tahtoneet häntä kuulla; niin otti mies jalkavaimonsa ja talutti hänen ulos heidän tykönsä, jonka he tunsivat, ja käyttivät itsensä häpiällisesti hänen kanssansa kaiken

and they washed their feet, and did eat and drink.

22. Now as they were making their hearts merry, behold, the men of the city, certain sons of Belial, beset the house round about, and beat at the door, and spake to the master of the house, the old man, saying, Bring forth the man that came into thine house, that we may know him.

23. And the man, the master of the house, went out unto them, and said unto them, Nay, my brethren, nay, I pray you, do not so wickedly; seeing that this man is come into mine house, do not this folly.

24. Behold, here is my daughter a maiden, and his concubine; them I will bring out now, and humble ye them, and do with them what seemeth good unto you: but unto this man do not so vile a thing.

25. But the men would not hearken to him: so the man took his concubine, and brought her forth unto them; and they knew her, and abused her all the night until the morning: and when the

yötä aina huomeneen asti; ja päivän koittaissa päästivät he hänen menemään.

day began to spring, they let her go.

26. Silloin tuli vaimo vähää ennen auringon nousemaa sen huoneen oven eteen, jossa hänen isäntänsä makasi, lankesi maahan ja makasi siinä valkiaan päivään asti.

26. Then came the woman in the dawning of the day, and fell down at the door of the man's house where her lord was, till it was light.

27. Kuin hänen isäntänsä huomeneltain nousi, avasi hän huoneen oven ja meni ulos lähtien matkallensa; ja katso, hänen jalkavaimonsa oli kaatunut maahan oven eteen, ja hänen kätensä oli kynnyksellä.

27. And her lord rose up in the morning, and opened the doors of the house, and went out to go his way: and, behold, the woman his concubine was fallen down at the door of the house, and her hands were upon the threshold.

28. Ja hän sanoi hänelle: nouse ja käykäämme; mutta ei hän mitään vastannut; niin otti hän hänen aasinsa päälle, valmisti itsensä ja matkusti kotiansa.

28. And he said unto her, Up, and let us be going. But none answered. Then the man took her up upon an ass, and the man rose up, and gat him unto his place.

29. Kuin hän kotiansa tuli, otti hän veitsen ja jakoi jalkavaimonsa kahteentoistakymmeneen kappaleeseen kaikki lihoinensa ja luinensa, ja lähetti ne kaikkiin Israelin maan rajoihin.

29. And when he was come into his house, he took a knife, and laid hold on his concubine, and divided her, together with her bones, into twelve pieces, and sent her into all the coasts of Israel.

30. Ja kaikki jotka sen näkivät, sanoivat: ei ole senkaltaista ikänä ennen

30. And it was so, that all that saw it said, There was no such deed done

tapahtunut eikä nähty, siitä päivästä kuin Israelin lapset tulivat Egyptin maalta niin tähän päivään asti. Ajatelkaat nyt itsellänne tästä asiasta visusti, pitäkäät neuvoa ja puhukaat.

nor seen from the day that the children of Israel came up out of the land of Egypt unto this day: consider of it, take advice, and speak your minds.

20 luku

1. Ja kaikki Israelin lapset läksivät ulos ja kokosivat heitänsä joukkoon niinkuin yksi mies, Danista BerSebaan asti, ja Gileadin maasta niin Herran tykö Mitspaan.
2. Ja kaiken kansan päämiehet, kaikki Israelin sukukunnat seisoivat Jumalan kansan seurakunnassa, neljäsataa tuhatta miekan vetävää jalkamiestä.

3. Ja BenJaminin lapset saivat kuulla Israelin lapset menneeksi ylös Mitspaan. Ja Israelin lapset sanoivat: sanokaat, kuinka tämä pahateko on tapahtunut?
4. Niin vastasi Leviläinen, tapetun vaimon mies, ja sanoi: minä tulin Gibeaan, joka on BenJaminissa, ja minun jalkavaimoni yöksi.

1. Then all the children of Israel went out, and the congregation was gathered together as one man, from Dan even to Beersheba, with the land of Gilead, unto the LORD in Mizpeh.
2. And the chief of all the people, even of all the tribes of Israel, presented themselves in the assembly of the people of God, four hundred thousand footmen that drew sword.
3. (Now the children of Benjamin heard that the children of Israel were gone up to Mizpeh.) Then said the children of Israel, Tell us, how was this wickedness?
4. And the Levite, the husband of the woman that was slain, answered and said, I came into Gibeah that belongeth to Benjamin, I and my concubine, to lodge.

5. Ja Gibean asuvaiset nousivat minua vastaan ja piirittivät minun yöllä huoneessa, jossa minä olin, ja tahtoivat tappaa minun ja häpäisivät jalkavaimoni, että hän kuoli.

5. And the men of Gibeah rose against me, and beset the house round about upon me by night, and thought to have slain me: and my concubine have they forced, that she is dead.

6. Niin minä otin jalkavaimoni ja jaoin kappaleiksi, ja lähetin ne kaikkiin Israelin maan rajoihin: että he tekivät häpiällisen ja kauhian työn Israelissa.

6. And I took my concubine, and cut her in pieces, and sent her throughout all the country of the inheritance of Israel: for they have committed lewdness and folly in Israel.

7. Katso, te olette kaikki Israelin lapset tässä, pitäkäät neuvoa ja tehkäät jotain tähän asiaan.

7. Behold, ye are all children of Israel; give here your advice and counsel.

8. Niin kaikki kansa nousi niinkuin yksi mies ja sanoi: älkään meistä yksikään menkö majaansa eikä kenkään poiketko huoneesensa;

8. And all the people arose as one man, saying, We will not any of us go to his tent, neither will we any of us turn into his house.

9. Mutta sen me nyt teemme Gibeaa vastaan, me heitämme arpaa häntä vastaan,

9. But now this shall be the thing which we will do to Gibeah; we will go up by lot against it;

10. Ja otamme kymmenen miestä sadasta ja sata tuhannesta ja tuhannen kymmenestätuhannesta, kaikista Israelin sukukunnista, ottamaan kansalle ravintoa, tulemaan ja tekemään Gibealle, joka BenJaminissa on, kaiken sen hulluuden jälkeen, kuin he ovat tehneet Israelissa.

10. And we will take ten men of an hundred throughout all the tribes of Israel, and an hundred of a thousand, and a thousand out of ten thousand, to fetch victual for the people, that they may do, when they come to Gibeah of Benjamin, according to all the folly that they have wrought in

Israel.

11. Niin kokosivat heitänsä kaikki Israelin miehet kaupunkiin, niinkuin yksi mies, ja tekivät liiton keskenänsä.

11. So all the men of Israel were gathered against the city, knit together as one man.

12. Ja Israelin sukukunnat lähettivät miehiä kaikkein BenJaminin sukukuntain tykö, ja käskivät heille sanoa: mikä pahateko tämä on, joka teidän seassanne on tapahtunut?

12. And the tribes of Israel sent men through all the tribe of Benjamin, saying, What wickedness is this that is done among you?

13. Antakaat siis nyt ne ilkiät miehet Gibeasta, meidän tappaaksemme ja ottaaksemme pahuutta Israelista pois. Mutta BenJaminin lapset ei tahtoneet kuulla veljeinsä Israelin lasten ääntä.

13. Now therefore deliver us the men, the children of Belial, which are in Gibeah, that we may put them to death, and put away evil from Israel. But the children of Benjamin would not hearken to the voice of their brethren the children of Israel:

14. Vaan BenJaminin lapset kokosivat heitänsä kaupungeista Gibeaan, menemään ulos sotaan Israelin lapsia vastaan.

14. But the children of Benjamin gathered themselves together out of the cities unto Gibeah, to go out to battle against the children of Israel.

15. Ja olivat sinä päivänä luetut BenJaminin lapset kaupungeista kuusikolmattakymmentä tuhatta miestä, jotka miekkaa vetivät ulos, ilman Gibean asuvaisia, joita oli seitsemänsataa valittua miestä.

15. And the children of Benjamin were numbered at that time out of the cities twenty and six thousand men that drew sword, beside the inhabitants of Gibeah, which were numbered seven hundred chosen men.

16. Ja kaiken sen kansan seassa oli seitsemänsataa valittua miestä, jotka

16. Among all this people there were seven hundred chosen men lefthand-

olivat vasenkätiset, ja taisivat kaikki nämät lingolla osata hiuskarvaan, niin ettei he hairahtuneet.

ed; every one could sling stones at an hair breadth, and not miss.

17. Mutta Israelin miehiä, ilman Ben-Jaminilaisia oli neljäsataa tuhatta, jotka miekkaa vetivät ulos, ja olivat kaikki vahvat sotamiehet.

17. And the men of Israel, beside Benjamin, were numbered four hundred thousand men that drew sword: all these were men of war.

18. Ja Israelin lapset nousivat ja menivät Jumalan huoneesen, ja kysyivät Jumalalta, sanoen: kuka menee meidän edellämme alkamaan sotaa Ben-Jaminin lapsia vastaan? Herra sanoi: Juudan pitää alkaman.

18. And the children of Israel arose, and went up to the house of God, and asked counsel of God, and said, Which of us shall go up first to the battle against the children of Benjamin? And the LORD said, Judah shall go up first.

19. Ja Israelin lapset nousivat aamulla ja sioittivat itsensä Gibean eteen.

19. And the children of Israel rose up in the morning, and encamped against Gibeah.

20. Israelin miehet menivät sotaan BenJaminin kanssa, ja Israelin miehet sääsivät sodan heitä vastaan Gibeassa.

20. And the men of Israel went out to battle against Benjamin; and the men of Israel put themselves in array to fight against them at Gibeah.

21. Ja BenJaminin lapset läksivät Gibeasta ja löivät sinä päivänä Israelista kaksikolmattakymmentä tuhatta miestä ketoon.

21. And the children of Benjamin came forth out of Gibeah, and destroyed down to the ground of the Israelites that day twenty and two thousand men.

22. Ja Israelin kansan miehet vahvistivat heitänsä ja valmistivat itsensä taas sotimaan siinä paikassa, jossa he

22. And the people the men of Israel encouraged themselves, and set their battle again in array in the place

olivat ensimmäisenäkin päivänä valmiit.
23. Ja Israelin lapset menivät ylös ja itkivät Herran edessä ehtoosen asti, ja kysyivät Herralta, sanoen: pitääkö meidän vielä menemän sotimaan BenJaminin lasten, meidän veljeimme kanssa? Herra sanoi: menkäät heitä vastaan.
24. Ja Israelin lapset kävivät edes toisena päivänä BenJaminin lapsia vastaan;
25. Ja BenJaminilaiset läksivät Gibeasta toisena päivänä heitä vastaan ja löivät vielä nyt kahdeksantoistakymmentä tuhatta miestä Israelin lapsista maahan, jotka kaikki miekkaa vetivät ulos.
26. Silloin menivät kaikki Israelin lapset ja kaikki kansa ylös ja tulivat Jumalan huoneesen, itkivät ja oleskelivat siellä Herran edessä, ja paastosivat sen päivän ehtoosen asti, ja uhrasivat polttouhria ja kiitosuhria Herran edessä.
27. Ja Israelin lapset kysyivät Herralta; ja Jumalan liitonarkki oli siihen aikaan siellä.

where they put themselves in array the first day.
23. (And the children of Israel went up and wept before the LORD until even, and asked counsel of the LORD, saying, Shall I go up again to battle against the children of Benjamin my brother? And the LORD said, Go up against him.)
24. And the children of Israel came near against the children of Benjamin the second day.
25. And Benjamin went forth against them out of Gibeah the second day, and destroyed down to the ground of the children of Israel again eighteen thousand men; all these drew the sword.
26. Then all the children of Israel, and all the people, went up, and came unto the house of God, and wept, and sat there before the LORD, and fasted that day until even, and offered burnt offerings and peace offerings before the LORD.
27. And the children of Israel enquired of the LORD, (for the ark of the covenant of God was there in those days,

28. Ja Pinehas Eleatsarin poika, Aaronin pojan, seisoi hänen edessänsä sillä ajalla ja sanoi: pitääkö meidän vielä menemän sotimaan BenJaminin lapsia meidän veljiämme vastaan, taikka pitääkö meidän lakkaaman? Herra sanoi: menkäät sinne, huomenna minä annan heidät teidän käsiinne.
29. Ja Israelin lapset panivat väijytykset joka taholta Gibean ympärille.
30. Ja Israelin lapset menivät kolmantena päivänä BenJaminin lapsia vastaan ja asettivat heitänsä Gibeaa vastaan, niinkuin he ennenkin kaksi kertaa tekivät.
31. Niin menivät BenJaminin lapset kansaa vastaan, ja erkausivat kaupungista, rupesivat lyömään ja haavoittamaan monikahtoja kansasta, niinkuin ennenkin niillä kahdella erällä, kedolla kahden tien päällä, joista yksi menee BetEliin ja toinen Gibeaan, liki kolmekymmentä miestä Israelista.
32. Niin BenJaminin lapset sanoivat: he ovat lyödyt meidän edessämme niinkuin ennenkin. Vaan Israelin lapset sanoivat: paetkaamme ja houkutelkaamme heitä kaupungista ulos teiden

28. And Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron, stood before it in those days,) saying, Shall I yet again go out to battle against the children of Benjamin my brother, or shall I cease? And the LORD said, Go up; for to morrow I will deliver them into thine hand.
29. And Israel set liers in wait round about Gibeah.
30. And the children of Israel went up against the children of Benjamin on the third day, and put themselves in array against Gibeah, as at other times.
31. And the children of Benjamin went out against the people, and were drawn away from the city; and they began to smite of the people, and kill, as at other times, in the highways, of which one goeth up to the house of God, and the other to Gibeah in the field, about thirty men of Israel.
32. And the children of Benjamin said, They are smitten down before us, as at the first. But the children of Israel said, Let us flee, and draw them from the city unto the highways.

päälle.

33. Niin nousivat kaikki miehet Israelista, jokainen siastansa, ja asettivat heitänsä BaalTamariin; ja Israelin väijyjät nousivat siastansa Gabaan luolasta.

33. And all the men of Israel rose up out of their place, and put themselves in array at Baaltamar: and the liers in wait of Israel came forth out of their places, even out of the meadows of Gibeah.

34. Ja kymmenentuhatta valittua miestä kaikesta Israelista tuli Gibeaa vastaan, ja sota tuli sangen raskaaksi; mutta ei ne tietäneet onnettomuuden heitä lähestyvän.

34. And there came against Gibeah ten thousand chosen men out of all Israel, and the battle was sore: but they knew not that evil was near them.

35. Ja Herra löi BenJaminin Israelin edestä, niin että Israelin lapset sinä päivänä löivät viisikolmattakymmentä tuhatta ja sata miestä BenJaminista, jotka kaikki miekkaa vetivät ulos.

35. And the LORD smote Benjamin before Israel: and the children of Israel destroyed of the Benjamites that day twenty and five thousand and an hundred men: all these drew the sword.

36. Mutta kuin BenJaminin lapset näkivät heitänsä lyödyksi, antoivat Israelin miehet heille siaa; sillä he uskalsivat väijytyksensä päälle, jotka he olivat asettaneet liki Gibeaa.

36. So the children of Benjamin saw that they were smitten: for the men of Israel gave place to the Benjamites, because they trusted unto the liers in wait which they had set beside Gibeah.

37. Ja väijyjät kiiruhtivat, karkasivat Gibeaan, menivät ja löivät koko kaupungin miekan terällä.

37. And the liers in wait hasted, and rushed upon Gibeah; and the liers in wait drew themselves along, and smote all the city with the edge of the

sword.

38. Ja Israelin miehillä oli määrätty aika keskenään väijyjäin kanssa, lyödä heitä miekalla, koska savu nousi kaupungista.

38. Now there was an appointed sign between the men of Israel and the liers in wait, that they should make a great flame with smoke rise up out of the city.

39. Kuin Israelin miehet käänsivät itsensä sotaan, ja BenJaminilaiset rupesivat lyömään ja haavoittamaan Israelia, liki kolmekymmentä miestä, niin he sanoivat: tosin he ovat lyödyt meiltä, niinkuin entisessäkin tappeluksessa.

39. And when the men of Israel retired in the battle, Benjamin began to smite and kill of the men of Israel about thirty persons: for they said, Surely they are smitten down before us, as in the first battle.

40. Niin rupesi savu käymään kohdastansa kaupungista ylös ja BenJaminilaiset palasivat takaperin, ja katso, koko kaupungista savu kävi ylös taivasta kohden.

40. But when the flame began to arise up out of the city with a pillar of smoke, the Benjamites looked behind them, and, behold, the flame of the city ascended up to heaven.

41. Ja Israelin miehet käänsivät itsensä, ja BenJaminin miehet hämmästyivät; sillä he näkivät, että heitä onnettomuus lähestyi.

41. And when the men of Israel turned again, the men of Benjamin were amazed: for they saw that evil was come upon them.

42. Ja he käänsivät itsensä Israelin miesten edessä korven tielle; mutta sota saavutti heidät: sitälikin niitä jotka kaupungeista olivat, surmasivat he siellä.

42. Therefore they turned their backs before the men of Israel unto the way of the wilderness; but the battle overtook them; and them which came out of the cities they destroyed in the midst of them.

43. Ja ne piirittivät BenJaminin, ja ajoivat takaa Menuaan asti, ja tallasivat niitä Gibean kohdalla, auringon ylenemistä päin.
44. Ja BenJaminista lankesi kahdeksantoistakymmentä tuhatta miestä, jotka kaikki olivat vahvat sotamiehet.
45. Niin käänsivät he itsensä ja pakenivat korpeen päin Rimmonin vuorelle, mutta sillä tiellä löivät he viisituhatta miestä, ja ajoivat heitä takaa Gibeoniin asti, ja löivät heistä kaksituhatta miestä.
46. Ja kaikki jotka sinä päivänä BenJaminista lankesivat, olivat viisikolmattakymmentä tuhatta miestä, jotka miekkaa vetivät ulos, ja olivat kaikki vahvat sotamiehet.
47. Ainoasti kuusisataa miestä käänsi itsensä ja pakeni jälleen korpeen Rimmonin vuorelle, ja jäivät Rimmonin vuorelle neljäksi kuukaudeksi.
48. Ja Israelin lapset tulivat jällensä BenJaminin lasten tykö ja löivät ne kaupungista miekan terällä, sekä kansan että eläimet, ja kaikki mitä he löysivät; ja kaikki kaupungit jotka he löysivät, polttivat he tulella.

43. Thus they inclosed the Benjamites round about, and chased them, and trode them down with ease over against Gibeah toward the sunrising.
44. And there fell of Benjamin eighteen thousand men; all these were men of valour.
45. And they turned and fled toward the wilderness unto the rock of Rimmon: and they gleaned of them in the highways five thousand men; and pursued hard after them unto Gidom, and slew two thousand men of them.
46. So that all which fell that day of Benjamin were twenty and five thousand men that drew the sword; all these were men of valour.
47. But six hundred men turned and fled to the wilderness unto the rock Rimmon, and abode in the rock Rimmon four months.
48. And the men of Israel turned again upon the children of Benjamin, and smote them with the edge of the sword, as well the men of every city, as the beast, and all that came to hand: also they set on fire all the cit-

ies that they came to.

21 luku

1. Ja Israelin miehet olivat vannoneet Mitspassa ja sanoneet: ei yksikään meistä pidä tytärtänsä antaman Ben-Jaminilaisille emännäksi.
1. Now the men of Israel had sworn in Mizpeh, saying, There shall not any of us give his daughter unto Benjamin to wife.

2. Ja kansa tuli Jumalan huoneesen ja oli siellä Jumalan edessä ehtoosen asti; ja he korottivat äänensä ja itkivät katkerasti,
2. And the people came to the house of God, and abode there till even before God, and lifted up their voices, and wept sore;

3. Ja sanoivat: O Herra Israelin Jumala, miksi tämä tapahtui Israelissa, että tänäpänä on yksi sukukunta Israelista vähentynyt?
3. And said, O LORD God of Israel, why is this come to pass in Israel, that there should be to day one tribe lacking in Israel?

4. Ja toisena päivänä nousi kansa varhain ja rakensi siihen alttarin, ja uhrasi polttouhria ja kiitosuhria.
4. And it came to pass on the morrow, that the people rose early, and built there an altar, and offered burnt offerings and peace offerings.

5. Ja Israelin lapset sanoivat: kuka on kaikista Israelin sukukunnista, joka ei tänne ole tullut kansan kanssa Herran eteen? Sillä suuri vala oli tehty, että se joka ei tullut Herran tykö Mitspaan, hänen piti totisesti kuoleman.
5. And the children of Israel said, Who is there among all the tribes of Israel that came not up with the congregation unto the LORD? For they had made a great oath concerning him that came not up to the LORD to Mizpeh, saying, He shall surely be put to death.

6. Ja Israelin lapset katuivat veljensä BenJaminin tähden ja sanoivat: tänäpänä on yksi sukukunta Israelista hävitetty.

6. And the children of Israel repented them for Benjamin their brother, and said, There is one tribe cut off from Israel this day.

7. Ja kuinka me käytämme itsemme heidän kanssansa, että jääneet saisivat emäntiä? sillä me olemme vannoneet Herran kautta, ettemme anna heille emäntiä meidän tyttäristämme.

7. How shall we do for wives for them that remain, seeing we have sworn by the LORD that we will not give them of our daughters to wives?

8. Ja he sanoivat: kuka on Israelin sukukunnassa, joka ei ole tänne tullut Herran tykö Mitspaan? ja katso, ei ole yksikään ollut leirissä kansan seassa Jabeksesta Gileadissa.

8. And they said, What one is there of the tribes of Israel that came not up to Mizpeh to the LORD? And, behold, there came none to the camp from Jabeshgilead to the assembly.

9. Ja kansa luettiin: ja katso, ei ollut siellä yhtäkään Jabeksen asuvaa Gileadista.

9. For the people were numbered, and, behold, there were none of the inhabitants of Jabeshgilead there.

10. Niin he lähettivät sinne kansasta kaksitoistakymmentä tuhatta sotamiestä ja käskivät heitä, sanoen: menkäät ja lyökäät Jabeksen asuvaiset Gileadissa miekan terällä vaimoinensa ja lapsinensa.

10. And the congregation sent thither twelve thousand men of the valiantest, and commanded them, saying, Go and smite the inhabitants of Jabeshgilead with the edge of the sword, with the women and the children.

11. Mutta näin pitää teidän tekemän: kaiken miehenpuolen ja kaikki vaimot, jotka miesten kanssa ovat maanneet, pitää teidän tappaman.

11. And this is the thing that ye shall do, Ye shall utterly destroy every male, and every woman that hath lain by man.

12. Ja he löysivät Jabeksen asuvaisista Gileadissa neljäsataa piikaa, jotka neitseet olivat ja ei olleet yhdenkään miehen tykönä maanneet, ne he veivät Silon leiriin, joka on Kanaanin maassa.

12. And they found among the inhabitants of Jabeshgilead four hundred young virgins, that had known no man by lying with any male: and they brought them unto the camp to Shiloh, which is in the land of Canaan.

13. Niin koko kansa lähetti matkaan ja käski sanoa BenJaminin lapsille, jotka olivat Rimmonin kalliolla, ja kutsuivat heitä ystävällisesti.

13. And the whole congregation sent some to speak to the children of Benjamin that were in the rock Rimmon, and to call peaceably unto them.

14. Ja BenJaminin lapset tulivat silloin jälleen, ja he antoivat heille emäntiä niistä jotka he olivat jättäneet elämään Jabeksen vaimoista Gileadissa; ja ei niinkään heille täytynyt.

14. And Benjamin came again at that time; and they gave them wives which they had saved alive of the women of Jabeshgilead: and yet so they sufficed them not.

15. Niin kansa katui BenJaminin tähden, että Herra oli loven tehnyt Israelin sukukunnissa.

15. And the people repented them for Benjamin, because that the LORD had made a breach in the tribes of Israel.

16. Ja kansan vanhimmat sanoivat: kuinka me teemme, että jääneet saisivat myös emäntiä? sillä vaimoväki BenJaminissa on hukutettu.

16. Then the elders of the congregation said, How shall we do for wives for them that remain, seeing the women are destroyed out of Benjamin?

17. Ja sanoivat: niiden pitää kuitenkin nautitseman perimisensä, jotka jääneet ovat BenJaminista, ettei yksikään sukukunta Israelista hävitettäisi,

17. And they said, There must be an inheritance for them that be escaped of Benjamin, that a tribe be not destroyed out of Israel.

18. Ja emme taida antaa heille mei-

18. Howbeit we may not give them

dän tyttäriämme emänniksi; sillä Israelin lapset ovat vannoneet ja sanoneet: kirottu olkoon se, joka BenJaminilaisille emännän antaa.

19. Ja he sanoivat: katso, Herran jokavuotinen juhlapäivä on Silossa, joka on BetElistä pohjoiseen päin, auringon nousuun päin siitä tiestä, joka menee BetElistä Sikemiin, ja länteen päin Lebonasta.

20. Ja he käskivät BenJaminin lapsille ja sanoivat: menkäät ja väijykäät viinamäissä.

21. Ja kuin näette Silon tyttäret käyvän ulos hyppyyn, niin juoskaat kiiruusti viinamäistä, ja ottakaat jokainen teillenne Silon tyttäristä emännän, ja menkäät BenJaminin maalle.

22. Kuin heidän isänsä taikka veljensä tulevat valittamaan meidän eteemme, niin me sanomme heille: olkaat heille armiaat, sillä emme ole ottaneet heille emäntää sodalla; mutta ette tahtoneet heille antaa: tämä on teidän syynne.

wives of our daughters: for the children of Israel have sworn, saying, Cursed be he that giveth a wife to Benjamin.

19. Then they said, Behold, there is a feast of the LORD in Shiloh yearly in a place which is on the north side of Bethel, on the east side of the highway that goeth up from Bethel to Shechem, and on the south of Lebonah.

20. Therefore they commanded the children of Benjamin, saying, Go and lie in wait in the vineyards;

21. And see, and, behold, if the daughters of Shiloh come out to dance in dances, then come ye out of the vineyards, and catch you every man his wife of the daughters of Shiloh, and go to the land of Benjamin.

22. And it shall be, when their fathers or their brethren come unto us to complain, that we will say unto them, Be favourable unto them for our sakes: because we reserved not to each man his wife in the war: for ye did not give unto them at this time, that ye should be guilty.

23. BenJaminin lapset tekivät niin ja ottivat hypyistä lukunsa jälkeen vaimot ryövyydellä, ja menivät pois ja asuivat perinnössänsä, rakensivat kaupungeita ja asuivat niissä.

23. And the children of Benjamin did so, and took them wives, according to their number, of them that danced, whom they caught: and they went and returned unto their inheritance, and repaired the cities, and dwelt in them.

24. Israelin lapset menivät myös sieltä pois silloin, itsekukin sukukuntansa ja lankoutensa tykö, ja menivät sieltä itsekukin perimiseensä.

24. And the children of Israel departed thence at that time, every man to his tribe and to his family, and they went out from thence every man to his inheritance.

25. Silloin ei ollut kuningasta Israelissa, vaan jokainen teki niinkuin hänelle näkyi oikein olevan.

25. In those days there was no king in Israel: every man did that which was right in his own eyes.

RUUT

1 luku

1. Ja tuomarien hallitessa oli kallis aika maalla, ja mies Juudan Betlehemistä meni vaeltamaan Moabilaisten maalle, hän ja hänen emäntänsä ja kaksi hänen poikaansa.

1. Now it came to pass in the days when the judges ruled, that there was a famine in the land. And a certain man of Bethlehemjudah went to sojourn in the country of Moab, he, and his wife, and his two sons.

2. Hänen nimensä oli EliMelek, ja hänen emäntänsä nimi Noomi, ja hänen

2. And the name of the man was Elimelech, and the name of his wife

kahden poikansa nimi Mahlon ja Kiljon, he olivat Ephratilaisia Juudan Betlehemistä. Ja kuin he tulivat Moabilaisten maalle, pysyivät he siellä.

Naomi, and the name of his two sons Mahlon and Chilion, Ephrathites of Bethlehemjudah. And they came into the country of Moab, and continued there.

3. Ja EliMelek Noomin mies kuoli, ja hän jäi hänestä kahden poikansa kanssa.

3. And Elimelech Naomi's husband died; and she was left, and her two sons.

4. He naivat Moabilaisia vaimoja: yhden nimi oli Orpa ja toisen nimi Ruut, ja asuivat siellä liki kymmenen ajastaikaa.

4. And they took them wives of the women of Moab; the name of the one was Orpah, and the name of the other Ruth: and they dwelled there about ten years.

5. Ja kuolivat nekin molemmat, sekä Mahlon että Kiljon, ja se vaimo jäi jälkeen kahdesta pojastansa ja miehestänsä.

5. And Mahlon and Chilion died also both of them; and the woman was left of her two sons and her husband.

6. Ja hän nousi miniöinensä ja palasi Moabilaisten maalta; sillä hän oli Moabilaisten maalla ollessansa kuullut, että Herra oli etsinyt kansaansa ja antanut heille leipää.

6. Then she arose with her daughters in law, that she might return from the country of Moab: for she had heard in the country of Moab how that the LORD had visited his people in giving them bread.

7. Ja hän läksi pois siitä paikasta, jossa hän oli ollut, molempain miniöinsä kanssa; ja kuin he matkustivat tiellä palataksensa Juudan maalle,

7. Wherefore she went forth out of the place where she was, and her two daughters in law with her; and they went on the way to return unto the land of Judah.

8. Sanoi Noomi kahdelle miniällensä: menkäät ja palatkaat kukin teidän äitinne huoneesen: tehköön Herra teille laupiuden, niinkuin te olette niille kuolleille ja minulle tehneet!

8. And Naomi said unto her two daughters in law, Go, return each to her mother's house: the LORD deal kindly with you, as ye have dealt with the dead, and with me.

9. Herra antakoon teidän kummankin löytää levon miehensä huoneessa! Ja hän suuta antoi heidän, ja he korottivat äänensä ja itkivät,

9. The LORD grant you that ye may find rest, each of you in the house of her husband. Then she kissed them; and they lifted up their voice, and wept.

10. Ja sanoivat hänelle: sinun kanssas me käymme kansas tykö.

10. And they said unto her, Surely we will return with thee unto thy people.

11. Mutta Noomi sanoi: palatkaat, tyttäreni: miksi te tahdotte minun kanssani käydä? kuinka minä taidan lapsia saada minun kohdussani teille mieheksi?

11. And Naomi said, Turn again, my daughters: why will ye go with me? are there yet any more sons in my womb, that they may be your husbands?

12. Palatkaat, minun tyttäreni, ja menkäät, sillä minä olen ylen vanha miestä ottamaan; ja vaikka minä sanoisin: se on toivottava, että minä ottaisin tänä yönä itselleni miehen ja synnyttäisin poikia,

12. Turn again, my daughters, go your way; for I am too old to have an husband. If I should say, I have hope, if I should have an husband also to night, and should also bear sons;

13. Kuinka te odottaisitte niinkauvan kuin ne suureksi tulisivat? Ja kuinka te taidatte viivyttää, ettette ota miestä? Ei, minun tyttäreni: sillä minä suuresti murehdin teidän tähtenne, ja Herran

13. Would ye tarry for them till they were grown? would ye stay for them from having husbands? nay, my daughters; for it grieveth me much for your sakes that the hand of the LORD

käsi on sattunut minuun.

14. Niin he korottivat äänensä ja itkivät vielä hartaammasti; ja Orpa antoi suuta anoppinsa, mutta Ruut riippui hänessä.

15. Mutta hän sanoi hänelle: katsos, kälys on palannut omaistensa tykö ja jumalainsa tykö: palaja sinäkin kälys kanssa!

16. Ruut vastasi: älä minulle sitä puhu, että minä luovun sinusta ja palajan pois tyköäs; sillä kuhunka sinä menet, sinne myös minä menen, ja kussa sinä yödyt, siellä tahdon myös minä yötä olla: sinun kansas on minun kansani, ja sinun Jumalas on minun Jumalani.

17. Kussa sinä kuolet, siellä minäkin tahdon kuolla ja itseni haudattaa antaa. Herra tehköön minulle sen ja sen, jos ei ainoastaan kuolema eroita meitä!

18. Kuin hän näki hänen täydellä mielellä häntä seuraavan, lakkasi hän sitä puhumasta hänen kanssansa.

19. Ja he matkustivat kahden Betlehemiin asti. Ja kuin he tulivat Betlehemiin, liikkui koko kaupunki heidän

is gone out against me.

14. And they lifted up their voice, and wept again: and Orpah kissed her mother in law; but Ruth clave unto her.

15. And she said, Behold, thy sister in law is gone back unto her people, and unto her gods: return thou after thy sister in law.

16. And Ruth said, Intreat me not to leave thee, or to return from following after thee: for whither thou goest, I will go; and where thou lodgest, I will lodge: thy people shall be my people, and thy God my God:

17. Where thou diest, will I die, and there will I be buried: the LORD do so to me, and more also, if ought but death part thee and me.

18. When she saw that she was stedfastly minded to go with her, then she left speaking unto her.

19. So they two went until they came to Bethlehem. And it came to pass, when they were come to Bethlehem,

tähtensä, ja sanoivat: onko tämä Noomi?
20. Mutta hän sanoi heille: älkäät minua kutsuko Noomi, vaan kutsukaat minua Mara; sillä Kaikkivaltias on minun suuresti surulliseksi tehnyt.
21. Täysinäisenä minä täältä läksin, vaan Herra antoi minun tyhjänä palata. Miksi te siis kutsutte minua Noomi? sillä Herra on minun alentanut ja Kaikkivaltias on minua vaivannut.
22. Ja niin palasi Noomi, ja Ruut Moabilainen hänen miniänsä palasi hänen kanssansa Moabilaisten maalta; ja he tulivat Betlehemiin ohran leikkaamisen alussa.

that all the city was moved about them, and they said, Is this Naomi?
20. And she said unto them, Call me not Naomi, call me Mara: for the Almighty hath dealt very bitterly with me.
21. I went out full, and the LORD hath brought me home again empty: why then call ye me Naomi, seeing the LORD hath testified against me, and the Almighty hath afflicted me?
22. So Naomi returned, and Ruth the Moabitess, her daughter in law, with her, which returned out of the country of Moab: and they came to Bethlehem in the beginning of barley harvest.

2 luku

1. Oli myös Noomin miehen lanko, jalo, voimallinen mies, EliMelekin suvusta; ja hänen nimensä oli Boas.

1. And Naomi had a kinsman of her husband's, a mighty man of wealth, of the family of Elimelech; and his name was Boaz.

2. Ja Ruut Moabilainen sanoi Noomille: salli minun mennä pellolle päitä noukkimaan sen perässä, jonka edessä minä löydän armon. Sanoi hän hänelle: mene, tyttäreni.

2. And Ruth the Moabitess said unto Naomi, Let me now go to the field, and glean ears of corn after him in whose sight I shall find grace. And she said unto her, Go, my daughter.

3. Ja hän meni ja pääsi noukkimaan pellolla elonleikkaajain jälissä, ja se pelto, johon hän osaantui, oli Boaksen perintöosa, joka oli EliMelekin suvusta.

3. And she went, and came, and gleaned in the field after the reapers: and her hap was to light on a part of the field belonging unto Boaz, who was of the kindred of Elimelech.

4. Ja katso, Boas tuli Betlehemistä ja sanoi elonleikkaajille: Herra olkoon teidän kanssanne. Ja he sanoivat hänelle: Herra siunatkoon sinua.

4. And, behold, Boaz came from Bethlehem, and said unto the reapers, The LORD be with you. And they answered him, The LORD bless thee.

5. Ja Boas sanoi palveliallensa, elonleikkaajain päämiehelle: kenenkä tämä piika on?

5. Then said Boaz unto his servant that was set over the reapers, Whose damsel is this?

6. Ja palvelia, elonleikkaajain päämies, vastasi ja sanoi: se on Moabilainen piika, joka tuli Noomin kanssa Moabilaisten maalta,

6. And the servant that was set over the reapers answered and said, It is the Moabitish damsel that came back with Naomi out of the country of Moab:

7. Ja hän sanoi: anna minun noukkia ja koota lyhdetten välillä elonleikkaajain perässä. Ja hän on tullut ja seisonut aamusta niin tähänasti, ja on vaan vähän aikaa huoneessa ollut.

7. And she said, I pray you, let me glean and gather after the reapers among the sheaves: so she came, and hath continued even from the morning until now, that she tarried a little in the house.

8. Ja Boas sanoi Ruutille: kuules minua, tyttäreni! Älä mene muiden pellolle poimimaan, älä myös tästä lähde, mutta ole tässä minun piikaini kanssa.

8. Then said Boaz unto Ruth, Hearest thou not, my daughter? Go not to glean in another field, neither go from hence, but abide here fast by my maidens:

9. Katso visusti, millä pellolla he eloa ottavat, ja seuraa heitä: minä sanoin palvelioilleni, ettei yksikään sinua vahingoitse. Ja jos sinä janoat, niin mene astiain tykö ja juo siitä, mitä minun palveliani ovat ammuntaneet.

9. Let thine eyes be on the field that they do reap, and go thou after them: have I not charged the young men that they shall not touch thee? and when thou art athirst, go unto the vessels, and drink of that which the young men have drawn.

10. Ja hän lankesi kasvoillensa ja kumarsi maahan, ja sanoi hänelle: minkätähden olen minä löytänyt armon sinun kasvois edessä, että tunnet minun, joka kuitenkin olen muukalainen?

10. Then she fell on her face, and bowed herself to the ground, and said unto him, Why have I found grace in thine eyes, that thou shouldest take knowledge of me, seeing I am a stranger?

11. Boas vastasi ja sanoi hänelle: minulle ilmoitettiin kaikki, mitäs tehnyt olet anopilles, sittekuin sinun miehes kuoli: että jätit isäs ja äitis, ja isäs maan, ja matkustit kansan tykö, jota et sinä ennen tuntenut.

11. And Boaz answered and said unto her, It hath fully been shewed me, all that thou hast done unto thy mother in law since the death of thine husband: and how thou hast left thy father and thy mother, and the land of thy nativity, and art come unto a people which thou knewest not heretofore.

12. Herra maksakoon sinulle työs, ja sinun palkkas olkoon täydellinen Herran Israelin Jumalan tykönä, jonka tykö sinä olet tullut, turvaamaan hänen siipeinsä alle!

12. The LORD recompense thy work, and a full reward be given thee of the LORD God of Israel, under whose wings thou art come to trust.

13. Hän sanoi: anna minun löytää

13. Then she said, Let me find favour

armo sinun kasvois edessä, minun herrani; sillä sinä olet lohduttanut minua ja olet puhutellut piikaas suloisesti, vaikka en minä ole niinkuin joku sinun piioistas.

in thy sight, my lord; for that thou hast comforted me, and for that thou hast spoken friendly unto thine handmaid, though I be not like unto one of thine handmaidens.

14. Boas sanoi jälleen hänelle: koska ruan aika joutuu, niin tule tänne, syö leipää ja kasta palas etikkaan. Niin hän istui elonleikkaajain viereen, ja hän antoi hänelle kuivatuita tähkäpäitä, hän söi ja ravittiin, ja jätti jotakin tähteeksi.

14. And Boaz said unto her, At mealtime come thou hither, and eat of the bread, and dip thy morsel in the vinegar. And she sat beside the reapers: and he reached her parched corn, and she did eat, and was sufficed, and left.

15. Kuin hän nousi poimimaan, käski Boas palvelioitansa ja sanoi: sallikaat hänen poimia lyhdetten keskellä ja älkäät häntä häväiskö.

15. And when she was risen up to glean, Boaz commanded his young men, saying, Let her glean even among the sheaves, and reproach her not:

16. Varistelkaat myös sitomista läpimitten hänelle, ja jättäkäät siihen, että hän ne poimis, ja älkään yksikään häntä nuhdelko!

16. And let fall also some of the handfuls of purpose for her, and leave them, that she may glean them, and rebuke her not.

17. Niin poimi hän pellolla ehtooseen asti, ja hän tappoi ne poimitut; ja oli liki yksi epha ohria.

17. So she gleaned in the field until even, and beat out that she had gleaned: and it was about an ephah of barley.

18. Ja hän kantoi ne ja vei kaupunkiin, ja osoitti anopillensa, mitä hän oli poiminut. Toi myös ne ruan tähteet,

18. And she took it up, and went into the city: and her mother in law saw what she had gleaned: and she

joista hän oli itsensä ravinnut ja antoi hänelle.

19. Silloin sanoi hänen anoppinsa hänelle: kussas olet poiminut tänäpänä, ja kussas olet työtä tehnyt? Siunattu olkoon se, joka sinun tuntenut on! Ja hän ilmoitti anopillensa, kenenkä tykönä hän työtä teki, sanoen: se mies, jonka tykönä minä tänäpänä työtä tein, kutsutaan Boas.

20. Noomi sanoi miniällensä: hän olkoon siunattu Herralta, joka ei ole ollut armotoin enemmin eläviä kuin kuolleitakaan vastaan. Ja Noomi sanoi hänelle: tämä mies on meidän lähimmäisemme ja on meidän perillisemme.

21. Ja Ruut Moabilainen sanoi: hän sanoi myös minulle: ole minun palvelioitteni kanssa, siihenasti kuin he lopettavat kaiken minun eloni.

22. Noomi sanoi Ruutille miniällensä: minun tyttäreni, hyvä on sinun mennä hänen piikainsa kanssa, ettei joku olisi sinua vastoin toisen pellolla.

23. Ja hän viipyi Boaksen piikain tykönä ja poimi tähkäpäitä, siihenasti

brought forth, and gave to her that she had reserved after she was sufficed.

19. And her mother in law said unto her, Where hast thou gleaned to day? and where wroughtest thou? blessed be he that did take knowledge of thee. And she shewed her mother in law with whom she had wrought, and said, The man's name with whom I wrought to day is Boaz.

20. And Naomi said unto her daughter in law, Blessed be he of the LORD, who hath not left off his kindness to the living and to the dead. And Naomi said unto her, The man is near of kin unto us, one of our next kinsmen.

21. And Ruth the Moabitess said, He said unto me also, Thou shalt keep fast by my young men, until they have ended all my harvest.

22. And Naomi said unto Ruth her daughter in law, It is good, my daughter, that thou go out with his maidens, that they meet thee not in any other field.

23. So she kept fast by the maidens of Boaz to glean unto the end of barley

kuin ohrat ja nisut leikattiin; ja tuli jälleen anoppinsa tykö.

harvest and of wheat harvest; and dwelt with her mother in law.

3 luku

1. Ja Noomi hänen anoppinsa sanoi hänelle: minun tyttäreni, minä tahdon saattaa sinulle levon, että sinulle hyvin kävis.
2. Boas, meidän sukulaisemme, jonka piikain tykönä sinä olet ollut, katso, hän viskaa tänä yönä ohria luvassansa.
3. Niin pese itses ja voitele sinus, ja vaateta itses ja mene luvaan, ettei yksikään sinua tunne, siihenasti kuin syöty ja juotu on.

1. Then Naomi her mother in law said unto her, My daughter, shall I not seek rest for thee, that it may be well with thee?
2. And now is not Boaz of our kindred, with whose maidens thou wast? Behold, he winnoweth barley to night in the threshingfloor.
3. Wash thyself therefore, and anoint thee, and put thy raiment upon thee, and get thee down to the floor: but make not thyself known unto the man, until he shall have done eating and drinking.

4. Kuin hän maata panee, niin katso paikka, kussa hän makaa: niin mene ja nosta vaate hänen jalkainsa päältä ja pane siihen maata; niin hän kyllä sinulle sanoo, mitä sinun tekemän pitää.
5. Hän sanoi hänelle: kaikki, mitä sinä sanot minulle, teen minä.
6. Hän meni luvaan ja teki kaikki mitä

4. And it shall be, when he lieth down, that thou shalt mark the place where he shall lie, and thou shalt go in, and uncover his feet, and lay thee down; and he will tell thee what thou shalt do.
5. And she said unto her, All that thou sayest unto me I will do.
6. And she went down unto the floor,

hänen anoppinsa hänelle käski.

7. Ja kuin Boas oli syönyt ja juonut, tuli hänen sydämensä iloiseksi, ja hän meni levätä yhden kuhilaan taa. Ja hän tuli salaisesti ja nosti vaatteen hänen jalkainsa päältä, ja pani siihen levätä.

8. Puoliyön aikaan peljästyi mies ja käänsi itsensä: ja katso, vaimo makasi hänen jalkainsa juuressa.

9. Ja hän sanoi: kukas olet? Hän vastasi: minä olen Ruut, sinun palkollises: levitä siipes piikas ylitse, sillä sinä olet perillinen.

10. Hän sanoi: siunattu ole sinä Herrassa, minun tyttäreni: sinä olet parantanut ensimäisen armotyön sillä viimeisellä, ettes ole seurannut nuorukaisia, köyhiä eli rikkaita.

11. Ja nyt, tyttäreni, älä pelkää: kaikki, mitäs sanot, teen minä sinulle; sillä koko minun kansani kaupunki tietää, ettäs olet kunniallinen vaimo.

12. Se on tosi, että minä olen perilli-

and did according to all that her mother in law bade her.

7. And when Boaz had eaten and drunk, and his heart was merry, he went to lie down at the end of the heap of corn: and she came softly, and uncovered his feet, and laid her down.

8. And it came to pass at midnight, that the man was afraid, and turned himself: and, behold, a woman lay at his feet.

9. And he said, Who art thou? And she answered, I am Ruth thine handmaid: spread therefore thy skirt over thine handmaid; for thou art a near kinsman.

10. And he said, Blessed be thou of the LORD, my daughter: for thou hast shewed more kindness in the latter end than at the beginning, inasmuch as thou followedst not young men, whether poor or rich.

11. And now, my daughter, fear not; I will do to thee all that thou requirest: for all the city of my people doth know that thou art a virtuous woman.

12. And now it is true that I am thy

nen; mutta toinen on läheisempi minua.

13. Ole tässä yö, ja jos hän huomenna omistaa sinun, niin se on hyvä, vaan jollei hän tahdo omistaa sinua, niin minä omistan sinun, niin totta kuin Herra elää: lepää huomeneen asti.

14. Ja hän lepäsi huomeneen asti hänen jalkainsa juuressa, ja nousi ennenkuin yksikään toisensa tunsi, ja sanoi: ei pidä kenenkään tietämän vaimon luvaan tulleeksi.

15. Ja hän sanoi: anna liinavaattees joka ylläs on, ja ota siihen; ja hän otti siihen. Ja hän mittasi hänelle kuusi mittaa ohria ja pani ne hänen päällensä. Ja hän itse tuli kaupunkiin.

16. Mutta vaimo meni anoppinsa tykö, joka sanoi: kuinka sinulle menestyy, tyttäreni? Ja hän jutteli hänelle kaikki, mitä mies oli tehnyt,

17. Ja sanoi: nämät kuusi mittaa ohria antoi hän minulle; sillä hän sanoi: ei pidä sinun tyhjin käsin menemän anoppis tykö.

near kinsman: howbeit there is a kinsman nearer than I.

13. Tarry this night, and it shall be in the morning, that if he will perform unto thee the part of a kinsman, well; let him do the kinsman's part: but if he will not do the part of a kinsman to thee, then will I do the part of a kinsman to thee, as the LORD liveth: lie down until the morning.

14. And she lay at his feet until the morning: and she rose up before one could know another. And he said, Let it not be known that a woman came into the floor.

15. Also he said, Bring the vail that thou hast upon thee, and hold it. And when she held it, he measured six measures of barley, and laid it on her: and she went into the city.

16. And when she came to her mother in law, she said, Who art thou, my daughter? And she told her all that the man had done to her.

17. And she said, These six measures of barley gave he me; for he said to me, Go not empty unto thy mother in law.

18. Hän sanoi: ole hiljakses, tyttäreni, niinkauvan että sinä saat nähdä, kuinka tämä tapahtuu; sillä ei se mies lakkaa ennen kuin hän tämän tänäpäivänä hyvin lopettaa.

18. Then said she, Sit still, my daughter, until thou know how the matter will fall: for the man will not be in rest, until he have finished the thing this day.

4 luku

1. Ja Boas meni porttiin ja istui siellä; ja katso, perillinen kävi ohise, ja Boas puhutteli häntä, sanoen: palaja tänne ja istu viereeni, ole kukas olet. Niin hän palasi ja istui.

1. Then went Boaz up to the gate, and sat him down there: and, behold, the kinsman of whom Boaz spake came by; unto whom he said, Ho, such a one! turn aside, sit down here. And he turned aside, and sat down.

2. Ja hän otti kymmenen miestä kaupungin vanhimmista, sanoen heille: istukaat tähän; ja he istuivat.

2. And he took ten men of the elders of the city, and said, Sit ye down here. And they sat down.

3. Niin sanoi hän perilliselle: sitä maan kappaletta, joka oli meidän veljellämme EliMelekillä, kaupitsee Noomi, joka on tullut Moabilaisten maalta.

3. And he said unto the kinsman, Naomi, that is come again out of the country of Moab, selleth a parcel of land, which was our brother Elimelech's:

4. Sentähden ajattelin minä sen sinulle ilmoittaa ja sanoa: jos tahdot sen todella periä, niin lunasta se tässä kaupungin asuvaisten ja kansani vanhimpain edessä; vaan jollet sinä sitä tahdo periä, niin sano minulle, että

4. And I thought to advertise thee, saying, Buy it before the inhabitants, and before the elders of my people. If thou wilt redeem it, redeem it: but if thou wilt not redeem it, then tell me, that I may know: for there is none to

minä sen tietäisin; sillä ei ole yhtään muuta perillistä kuin sinä ja minä sinun jälkees. Hän sanoi: minä perin.

redeem it beside thee; and I am after thee. And he said, I will redeem it.

5. Niin vastasi Boas: jona päivänä sinä Noomin kädestä lunastat pellon, niin ota Ruut Moabilainen, vainajan emäntä, herättääkses kuolleelle nimeä hänen perinnössänsä.

5. Then said Boaz, What day thou buyest the field of the hand of Naomi, thou must buy it also of Ruth the Moabitess, the wife of the dead, to raise up the name of the dead upon his inheritance.

6. Niin sanoi perillinen: en minä taida periä sitä, etten minä hukuttaisi omaa perimistäni: peri sinä se mitä minun tulisi periä; sillä en minä taida sitä periä.

6. And the kinsman said, I cannot redeem it for myself, lest I mar mine own inheritance: redeem thou my right to thyself; for I cannot redeem it.

7. Ja muinen oli Israelissa lunastamisessa ja perimisessä vahvistukseksi kaikkiin asioihin, että mies riisui kenkänsä ja antoi lähimmäisellensä: ja se oli todistus Israelissa.

7. Now this was the manner in former time in Israel concerning redeeming and concerning changing, for to confirm all things; a man plucked off his shoe, and gave it to his neighbour: and this was a testimony in Israel.

8. Niin perillinen sanoi Boakselle: lunasta sinä se; ja riisui kengän jalastansa.

8. Therefore the kinsman said unto Boaz, Buy it for thee. So he drew off his shoe.

9. Boas anoi vanhimmille ja kaikelle kansalle: te olette tänäpäivänä todistajani, että minä olen lunastanut Noomilta kaikki mitä EliMelekin, Kiljonin ja Mahlonin oli,

9. And Boaz said unto the elders, and unto all the people, Ye are witnesses this day, that I have bought all that was Elimelech's, and all that was Chilion's and Mahlon's, of the hand of

Naomi.

10. Ja myös Ruutin Moabilaisen, Mahlonin lesken, olen ottanut emännäkseni, herättääkseni kuolleelle nimeä hänen perimisessänsä, ja ettei kuolleen nimi hukkuisi veljeinsä seasta ja hänen siastansa portissa; sen päälle olette te tänäpäivänä todistajat.

10. Moreover Ruth the Moabitess, the wife of Mahlon, have I purchased to be my wife, to raise up the name of the dead upon his inheritance, that the name of the dead be not cut off from among his brethren, and from the gate of his place: ye are witnesses this day.

11. Niin kansa ja vanhimmat, jotka portissa olivat, sanoivat: me olemme todistajat. Herra tehköön vaimolle, joka sinun huoneeses tulee, niinkuin Rakelille ja niinkuin Lealle, jotka molemmat Israelin huoneen rakensivat, ja enentyköön voimas Ephratassa, ja tullos kuuluisaksi Betlehemissä!

11. And all the people that were in the gate, and the elders, said, We are witnesses. The LORD make the woman that is come into thine house like Rachel and like Leah, which two did build the house of Israel: and do thou worthily in Ephratah, and be famous in Bethlehem:

12. Ja sinun huonees olkoon niinkuin Peretsen huone, jonka Tamar synnytti Juudalle, siitä siemenestä, jonka Herra sinulle antaa tästä nuoresta vaimosta!

12. And let thy house be like the house of Pharez, whom Tamar bare unto Judah, of the seed which the LORD shall give thee of this young woman.

13. Niin Boas otti Ruutin emännäksensä, ja hän meni hänen tykönsä; ja Herra antoi hänen tulla hedelmälliseksi, ja hän synnytti pojan.

13. So Boaz took Ruth, and she was his wife: and when he went in unto her, the LORD gave her conception, and she bare a son.

14. Niin vaimot sanoivat Noomille: kiitetty olkoon Herra, joka ei sallinut

14. And the women said unto Naomi, Blessed be the LORD, which hath not

sinulta puuttua perillistä tähän aikaan, että hänen nimensä pysyis Israelissa.

15. Hän on virvoittava sinua ja holhoova sinun vanhuuttas; sillä sinun miniäs, joka sinua rakastaa, on hänen synnyttänyt; hän itse on sinulle parempi kuin seitsemän poikaa.
16. Ja Noomi otti lapsen, pani helmaansa ja kasvatti sen.

17. Mutta hänen kylänsä vaimot antoivat hänelle nimen ja sanoivat: Noomille on poika syntynyt; ja kutsuivat hänen nimensä Obed: tämä on Davidin isän Isain isä.
18. Tämä on Peretsin sukukunta: Perets siitti Hetsronin.
19. Ja Hetsron siitti Raamin: Raam siitti Amminadabin.
20. Amminadab siitti Nahessonin: Nahesson siitti Salmon.
21. Salmo siitti Boaksen: Boas siitti Obedin.
22. Obed siitti Isain, ja Isai siitti Davidin.

left thee this day without a kinsman, that his name may be famous in Israel.

15. And he shall be unto thee a restorer of thy life, and a nourisher of thine old age: for thy daughter in law, which loveth thee, which is better to thee than seven sons, hath born him.
16. And Naomi took the child, and laid it in her bosom, and became nurse unto it.

17. And the women her neighbours gave it a name, saying, There is a son born to Naomi; and they called his name Obed: he is the father of Jesse, the father of David.
18. Now these are the generations of Pharez: Pharez begat Hezron,
19. And Hezron begat Ram, and Ram begat Amminadab,
20. And Amminadab begat Nahshon, and Nahshon begat Salmon,
21. And Salmon begat Boaz, and Boaz begat Obed,
22. And Obed begat Jesse, and Jesse begat David.

ENSIMMÄINEN SAMUELIN KIRJA

1 luku

1. Yksi mies oli Ramataimin Zophimista Ephraimin vuorelta, ja hänen nimensä oli Elkana Jerohamin poika, Elihun pojan, Tohun pojan, Zuphin pojan, joka oli Ephratista.

1. Now there was a certain man of Ramathaimzophim, of mount Ephraim, and his name was Elkanah, the son of Jeroham, the son of Elihu, the son of Tohu, the son of Zuph, an Ephrathite:

2. Ja hänellä oli kaksi vaimoa, yhden nimi oli Hanna ja toisen nimi Peninna; ja Peninnalla oli lapsia, mutta Hannalla ei ollut lasta.

2. And he had two wives; the name of the one was Hannah, and the name of the other Peninnah: and Peninnah had children, but Hannah had no children.

3. Se mies meni vuosivuodelta kaupungistansa Siloon rukoilemaan ja uhraamaan Herralle Zebaotille; ja siellä oli kaksi Elin poikaa, Hophni ja Pinehas, Herran papit.

3. And this man went up out of his city yearly to worship and to sacrifice unto the LORD of hosts in Shiloh. And the two sons of Eli, Hophni and Phinehas, the priests of the LORD, were there.

4. Ja sinä päivänä, jona Elkana uhrasi, antoi hän emännällensä Peninnalle ja kaikille hänen pojillensa ja tyttärillensä osat.

4. And when the time was that Elkanah offered, he gave to Peninnah his wife, and to all her sons and her daughters, portions:

5. Mutta Hannalle antoi hän yhden osan murehtien, sillä hän rakasti Hannaa; mutta Herra oli sulkenut hä-

5. But unto Hannah he gave a worthy portion; for he loved Hannah: but the LORD had shut up her womb.

nen kohtunsa.

6. Ja hänen vainoojansa vaivasi häntä ja soimasi hänelle, että Herra oli sulkenut hänen kohtunsa.

6. And her adversary also provoked her sore, for to make her fret, because the LORD had shut up her womb.

7. Ja niin hän teki joka vuosi, kuin he menivät Herran huoneesen, ja saatti hänen murheelliseksi. Mutta hän itki ja ei syönyt.

7. And as he did so year by year, when she went up to the house of the LORD, so she provoked her; therefore she wept, and did not eat.

8. Ja Elkana hänen miehensä sanoi hänelle: Hanna, mitäs itket? ja miksi et syö? ja minkätähden sinun sydämes on murheellinen? enkö minä sinulle parempi ole kuin kymmenen poikaa?

8. Then said Elkanah her husband to her, Hannah, why weepest thou? and why eatest thou not? and why is thy heart grieved? am not I better to thee than ten sons?

9. Niin nousi Hanna, sittekuin hän oli syönyt ja juonut Silossa; ja pappi Eli istui istuimella Herran templin pihtipielen tykönä,

9. So Hannah rose up after they had eaten in Shiloh, and after they had drunk. Now Eli the priest sat upon a seat by a post of the temple of the LORD.

10. Ja Hanna oli sangen katkeralla sydämellä, ja rukoili Herraa, ja itki hartaasti,

10. And she was in bitterness of soul, and prayed unto the LORD, and wept sore.

11. Ja lupasi lupauksen, sanoen: Herra Zebaot! jos sinä armossa katsoisit piikas ahdistusta, muistaisit minua ja et unhottaisi piikaas, mutta antaisit piialles pojan; niin minä annan hänen

11. And she vowed a vow, and said, O LORD of hosts, if thou wilt indeed look on the affliction of thine handmaid, and remember me, and not forget thine handmaid, but wilt give unto

Herralle kaikiksi hänen ikäpäiviksensä, ja partaveitsi ei pidä hänen päähänsä tuleman.

thine handmaid a man child, then I will give him unto the LORD all the days of his life, and there shall no razor come upon his head.

12. Ja kuin hän kauvan rukoili Herran edessä, otti Eli vaarin hänen suustansa.

12. And it came to pass, as she continued praying before the LORD, that Eli marked her mouth.

13. Sillä Hanna puhui sydämessänsä, ja ainoastaan hänen huulensa liikkuivat, mutta hänen äänensä ei kuulunut; niin Eli luuli hänen juovuksissa olevan.

13. Now Hannah, she spake in her heart; only her lips moved, but her voice was not heard: therefore Eli thought she had been drunken.

14. Ja Eli sanoi hänelle: kuinka kauvan sinä olet juovuksissa? anna viinan olla sinustas pois.

14. And Eli said unto her, How long wilt thou be drunken? put away thy wine from thee.

15. Mutta Hanna vastasi ja sanoi: ei, herrani! minä olen murheellinen vaimo: viinaa ja väkevää juomaa en ole minä juonut, vaan olen vuodattanut sydämeni Herran edessä.

15. And Hannah answered and said, No, my lord, I am a woman of a sorrowful spirit: I have drunk neither wine nor strong drink, but have poured out my soul before the LORD.

16. Älä pidä piikaas irstaisena vaimona, sillä minä olen suuresta murheestani ja vaivastani tähänasti puhunut.

16. Count not thine handmaid for a daughter of Belial: for out of the abundance of my complaint and grief have I spoken hitherto.

17. Eli vastasi ja sanoi: mene rauhaan, ja Israelin Jumala antakoon sinulle rukoukses, jonka sinä olet häneltä rukoillut!

17. Then Eli answered and said, Go in peace: and the God of Israel grant thee thy petition that thou hast asked of him.

18. Hän sanoi: anna sinun piikas löytää armo silmäis edessä. Niin vaimo meni matkaansa ja söi, ja ei ollut silleen niin murheellinen.

18. And she said, Let thine handmaid find grace in thy sight. So the woman went her way, and did eat, and her countenance was no more sad.

19. Ja he nousivat varhain huomeneltain rukoilemaan Herraa; sitte palasivat he ja tulivat kotiansa Ramaan. Ja Elkana tunsi emäntänsä Hannan, ja Herra muisti häntä.

19. And they rose up in the morning early, and worshipped before the LORD, and returned, and came to their house to Ramah: and Elkanah knew Hannah his wife; and the LORD remembered her.

20. Ja kuin muutamat päivät olivat kuluneet, tuli Hanna raskaaksi ja synnytti pojan ja kutsui hänen nimensä Samuel: sillä minä olen häntä rukoillut Herralta.

20. Wherefore it came to pass, when the time was come about after Hannah had conceived, that she bare a son, and called his name Samuel, saying, Because I have asked him of the LORD.

21. Ja Elkana meni ylös kaiken huoneensa kanssa, uhraamaan Herralle vuosikautista uhria ja lupaustansa.

21. And the man Elkanah, and all his house, went up to offer unto the LORD the yearly sacrifice, and his vow.

22. Ja ei Hanna mennyt ylös, vaan sanoi miehellensä: kuin lapsi vieroitetaan, niin minä otan hänen kanssani näyttääkseni Herralle, ja sitte pitää hän siellä aina oleman.

22. But Hannah went not up; for she said unto her husband, I will not go up until the child be weaned, and then I will bring him, that he may appear before the LORD, and there abide for ever.

23. Elkana hänen miehensä sanoi hänelle: tee niinkuin sinulle parhaaksi

23. And Elkanah her husband said unto her, Do what seemeth thee

näkyy, ole niinkauvan ettäs hänen vieroitat: Herra vahvistakoon sen minkä hän puhunut on. Niin vaimo jäi kotia ja imetti poikaansa, siihenasti että hän vieroitti hänen.

good; tarry until thou have weaned him; only the LORD establish his word. So the woman abode, and gave her son suck until she weaned him.

24. Ja hän toi hänen ylös kanssansa, sittekuin hän hänen vieroittanut oli, kolmen mullin kanssa, yhden ephan jauhoja ja leilin viinaa: ja toi hänen Herran huoneesen Silossa, ja nuorukainen oli vielä sangen nuori.

24. And when she had weaned him, she took him up with her, with three bullocks, and one ephah of flour, and a bottle of wine, and brought him unto the house of the LORD in Shiloh: and the child was young.

25. Ja he teurastivat mullin, ja toivat nuorukaisen Elin eteen.

25. And they slew a bullock, and brought the child to Eli.

26. Ja hän sanoi: Ah, herrani! niin totta kuin sinun sielus elää, herrani, minä olen se vaimo, joka tässä tykönäs seisoi ja rukoili Herraa.

26. And she said, Oh my lord, as thy soul liveth, my lord, I am the woman that stood by thee here, praying unto the LORD.

27. Tätä nuorukaista minä anoin: nyt on Herra minulle antanut minun rukoukseni, jonka minä häheltä rukoilin.

27. For this child I prayed; and the LORD hath given me my petition which I asked of him:

28. Sentähden annan minä hänen Herralle jälleen kaikeksi elinajaksensa, että hän Herralta rukoiltu on; ja hän rukoili Herraa siinä paikassa.

28. Therefore also I have lent him to the LORD; as long as he liveth he shall be lent to the LORD. And he worshipped the LORD there.

2 luku

1. Ja Hanna rukoili ja sanoi: minun

1. And Hannah prayed, and said, My

sydämeni riemuitsee Herrassa, minun sarveni on ylennetty Herrassa. Minun suuni on leviältä auvennut minun vihollisteni ylitse; sillä minä riemuitsen sinun autuudestas.

heart rejoiceth in the LORD, mine horn is exalted in the LORD: my mouth is enlarged over mine enemies; because I rejoice in thy salvation.

2. Ei kenkään niin pyhä ole kuin Herra; sillä ei yksikään ole paitsi sinua, ja ei yhtään kalliota ole niinkuin meidän Jumalamme.

2. There is none holy as the LORD: for there is none beside thee: neither is there any rock like our God.

3. Lakatkaat suuresta kerskaamisestanne, pankaat pois teidän suustanne se vanha; sillä Herra on kaikkitietävä Jumala, ja ei anna senkaltaisia aivoituksia menestyä.

3. Talk no more so exceeding proudly; let not arrogancy come out of your mouth: for the LORD is a God of knowledge, and by him actions are weighed.

4. Väkeväin joutset ovat särjetyt, ja heikot ovat väkevyydellä vyötetyt.

4. The bows of the mighty men are broken, and they that stumbled are girded with strength.

5. Jotka ennen ravitut olivat, ne ovat itsensä myyneet leivän edestä, jotka nälkää kärsivät, ei silleen isoa, siihen asti että hedelmätöin seitsemän synnytti, ja jolla monta lasta oli, tuli heikoksi.

5. They that were full have hired out themselves for bread; and they that were hungry ceased: so that the barren hath born seven; and she that hath many children is waxed feeble.

6. Herra kuolettaa ja virvoittaa, vie suureen ahdistukseen ja siitä ulos jälleen.

6. The LORD killeth, and maketh alive: he bringeth down to the grave, and bringeth up.

7. Herra tekee köyhäksi ja rikkaaksi, hän alentaa ja ylentää.

7. The LORD maketh poor, and maketh rich: he bringeth low, and

lifteth up.

8. Hän nostaa tomusta köyhän ja ylentää vaivaisen loasta, istuttaaksensa häntä päämiesten sekaan ja antaaksensa hänen kunnian istuimen periä; sillä maan perustukset ovat Herran, ja maan piirin on hän asettanut niiden päälle.

8. He raiseth up the poor out of the dust, and lifteth up the beggar from the dunghill, to set them among princes, and to make them inherit the throne of glory: for the pillars of the earth are the LORD'S, and he hath set the world upon them.

9. Hän varjelee pyhäin jalat, mutta jumalattomat pitää vaikenemaan pimeydessä; sillä oma suuri voima ei mitään auta.

9. He will keep the feet of his saints, and the wicked shall be silent in darkness; for by strength shall no man prevail.

10. Ne, jotka riitelevät Herran kanssa, pitää muserrettaman rikki, hän jylisee taivaassa heidän ylitsensä. Herra tuomitsee maan ääret, ja antaa kuninkaallensa väkevyyden, ja ylentää voideltunsa sarven.

10. The adversaries of the LORD shall be broken to pieces; out of heaven shall he thunder upon them: the LORD shall judge the ends of the earth; and he shall give strength unto his king, and exalt the horn of his anointed.

11. Ja Elkana meni Ramaan huoneesensa; vaan nuorukainen palveli Herraa papin Elin edessä.

11. And Elkanah went to Ramah to his house. And the child did minister unto the LORD before Eli the priest.

12. Mutta Elin pojat olivat ilkiät ja ei totelleet Herraa,

12. Now the sons of Eli were sons of Belial; they knew not the LORD.

13. Eikä myös pappein oikeutta kansan edessä: kuin joku uhrin uhrasi, tuli papin palvelia, kuin liha keitettiin, ja oli kolmehaarainen hanko kädessä,

13. And the priests' custom with the people was, that, when any man offered sacrifice, the priest's servant came, while the flesh was in seething,

with a fleshhook of three teeth in his hand;

14. Ja pisti sen kattilaan, eli pataan, eli kruusiin, eli pannuun, ja kaikki mitä hän veti ylös hangolla, sen pappi otti siitä; ja niin tekivät he kaikelle Israelille, jotka tulivat sinne Siloon.

14. And he struck it into the pan, or kettle, or caldron, or pot; all that the fleshhook brought up the priest took for himself. So they did in Shiloh unto all the Israelites that came thither.

15. Niin myös ennenkuin he polttivat lihavuuden, tuli papin palvelia ja sanoi niille, jotka uhria kantoivat: anna lihaa paistettaa papille, sillä ei hän ota keitettyä lihaa sinulta vaan uutta.

15. Also before they burnt the fat, the priest's servant came, and said to the man that sacrificed, Give flesh to roast for the priest; for he will not have sodden flesh of thee, but raw.

16. Kuin joku sanoi hänelle: polttakaat lihavuus tänäpänä niinkuin pitää, ota sitte sinulles, mitä sydämes himoitsee. Niin sanoi hän hänelle: nyt pitää sinun antaman, jolles anna, niin minä otan väkisin.

16. And if any man said unto him, Let them not fail to burn the fat presently, and then take as much as thy soul desireth; then he would answer him, Nay; but thou shalt give it me now: and if not, I will take it by force.

17. Ja sentähden oli nuorukaisten rikos sangen suuri Herran edessä; sillä kansa katsoi Herran ruokauhrin ylön.

17. Wherefore the sin of the young men was very great before the LORD: for men abhorred the offering of the LORD.

18. Mutta Samuel palveli Herran edessä, ja nuorukainen oli vyötetty liinaisella päällisvaatteella.

18. But Samuel ministered before the LORD, being a child, girded with a linen ephod.

19. Ja hänen äitinsä oli tehnyt hänelle vähän hameen, ja vei sen hänelle joka vuosi, kuin hän meni ylös miehensä

19. Moreover his mother made him a little coat, and brought it to him from year to year, when she came up with

kanssa uhraamaan vuosiuhria.

her husband to offer the yearly sacrifice.

20. Ja Eli siunasi Elkanan ja hänen emäntänsä ja sanoi: Herra antakoon sinulle siemenen tästä vaimosta sen rukouksen tähden, jonka hän on rukoillut Herralta; ja he menivät siallensa.

20. And Eli blessed Elkanah and his wife, and said, The LORD give thee seed of this woman for the loan which is lent to the LORD. And they went unto their own home.

21. Ja Herra oppi Hannaa, ja hän tuli raskaaksi ja synnytti kolme poikaa ja kaksi tytärtä; ja nuorukainen Samuel kasvoi Herran edessä.

21. And the LORD visited Hannah, so that she conceived, and bare three sons and two daughters. And the child Samuel grew before the LORD.

22. Mutta Eli oli juuri vanha, ja kuuli, mitä hänen poikansa tekivät kaikelle Israelille ja että he makasivat vaimoin kanssa, jotka palvelivat seurakunnan majan ovella,

22. Now Eli was very old, and heard all that his sons did unto all Israel; and how they lay with the women that assembled at the door of the tabernacle of the congregation.

23. Ja sanoi heille: miksi te teette senkaltaisia? sillä minä kuulen teidän pahoja tekojanne kaikelta tältä kansalta.

23. And he said unto them, Why do ye such things? for I hear of your evil dealings by all this people.

24. Ei niin, minun poikani! ei ole se hyvä sanoma, jonka minä kuulen, että te saatatte Herran kansan syntiä tekemään.

24. Nay, my sons; for it is no good report that I hear: ye make the LORD'S people to transgress.

25. Jos joku rikkoo ihmistä vastaan, niin tuomarit sen sovittavat; mutta jos joku rikkoo Herraa vastaan, kuka sen

25. If one man sin against another, the judge shall judge him: but if a man sin against the LORD, who shall

edestä rukoilee? Ja ei he kuulleet Isänsä ääntä, sentähden Herra tahtoi heidät tappaa.

intreat for him? Notwithstanding they hearkened not unto the voice of their father, because the LORD would slay them.

26. Mutta nuorukainen Samuel vaelsi ja kasvoi, ja oli otollinen sekä Herran että ihmisten edessä.

26. And the child Samuel grew on, and was in favour both with the LORD, and also with men.

27. Ja Jumalan mies tuli Elin tykö ja sanoi hänelle: näin sanoo Herra: enkö minä ilmeisesti ilmoittanut minuani sinun isäs huoneelle, kuin he vielä olivat Egyptissä Pharaon huoneessa?

27. And there came a man of God unto Eli, and said unto him, Thus saith the LORD, Did I plainly appear unto the house of thy father, when they were in Egypt in Pharaoh's house?

28. Ja minä valitsin hänen minulle papiksi kaikista Israelin sukukunnista uhraamaan minun alttarilleni, ja sytyttämään suitsutusta, ja kantamaan päällisvaatetta minun edessäni: ja minä olen antanut sinun isäs huoneelle kaikki Israelin lasten tulet.

28. And did I choose him out of all the tribes of Israel to be my priest, to offer upon mine altar, to burn incense, to wear an ephod before me? and did I give unto the house of thy father all the offerings made by fire of the children of Israel?

29. Miksi siis te potkitte minun uhriani vastaan ja ruokauhriani, jonka minä olen käskenyt uhrata seurakunnan majassa, ja enemmän kunnioitit poikias kuin minua, lihoittaaksenne teitänne kaikista minun kansani Israelin ruokauhrein uutisista?

29. Wherefore kick ye at my sacrifice and at mine offering, which I have commanded in my habitation; and honourest thy sons above me, to make yourselves fat with the chiefest of all the offerings of Israel my people?

30. Sentähden sanoo Herra Israelin Jumala: minä olen vakaisesti puhunut,

30. Wherefore the LORD God of Israel saith, I said indeed that thy house,

että sinun huonees ja sinun isäs huone pitää vaeltaman minun edessäni ijankaikkisesti; mutta nyt sanoo Herra: olkoon se kaukana minusta: sillä jotka minua kunnioittavat, niitä minä tahdon kunnioittaa, vaan jotka minua katsovat ylön, ne pitää katsottaman ylön.

and the house of thy father, should walk before me for ever: but now the LORD saith, Be it far from me; for them that honour me I will honour, and they that despise me shall be lightly esteemed.

31. Katso, se aika tulee, että minä murran sinun käsivartes ja sinun isäs huoneen käsivarren, ettei yksikään vanha pidä sinun huoneessas oleman.

31. Behold, the days come, that I will cut off thine arm, and the arm of thy father's house, that there shall not be an old man in thine house.

32. Ja sinun pitää näkemän sinun vastaanseisojas majassa, kaikessa hyvyydessä, mikä Israelille tapahtuu; ja ei yksikään vanha pidä oleman sinun huoneessas ijankaikkisesti.

32. And thou shalt see an enemy in my habitation, in all the wealth which God shall give Israel: and there shall not be an old man in thine house for ever.

33. En minä kuitenkaan hävitä kaikkia lapsias minun alttariltani, että minä kulutan sinun silmäs, ja sinun sielus murheesen saatan; mutta kaikki sinun huonees paljous pitää kuoleman, kuin ne ovat mieheksi tulleet.

33. And the man of thine, whom I shall not cut off from mine altar, shall be to consume thine eyes, and to grieve thine heart: and all the increase of thine house shall die in the flower of their age.

34. Ja tämä pitää oleman sinulle merkiksi, mikä sinun poikais Hophnin ja Pinehaan päälle pitää tuleman: yhtenä päivänä pitää molemmat kuoleman.

34. And this shall be a sign unto thee, that shall come upon thy two sons, on Hophni and Phinehas; in one day they shall die both of them.

35. Ja minä herätän minulleni uskolli-

35. And I will raise me up a faithful

sen papin: se tekee niinkuin minun sydämessäni ja mielessäni on. Ja minä rakennan hänelle vahvan huoneen, vaeltaaksensa minun voideltuni edessä hänen elinaikanansa.

36. Ja tapahtuu, että se joka jää jälkeen sinun huoneeses, pitää tuleman ja kumartaman häntä hopiapenningin ja leivän kappaleen edestä, ja pitää sanoman: päästä minua nyt yhden papin osaan, että minä saisin syödä palan leipää.

priest, that shall do according to that which is in mine heart and in my mind: and I will build him a sure house; and he shall walk before mine anointed for ever.

36. And it shall come to pass, that every one that is left in thine house shall come and crouch to him for a piece of silver and a morsel of bread, and shall say, Put me, I pray thee, into one of the priests' offices, that I may eat a piece of bread.

3 luku

1. Ja nuorukainen Samuel palveli Elin edessä Herraa; ja Herran sana oli kallis siihen aikaan, ja ei ollut ilmoituksia.

2. Ja tapahtui siihen aikaan, että Eli makasi siallansa, ja hänen silmänsä rupesivat pimentymään, niin ettei hän nähnyt.

3. Ja Samuel makasi Herran templissä, siinä kuin Jumalan arkki oli, ennenkuin Jumalan lamppu sammutettiin.

4. Ja Herra kutsui Samuelia; hän vas-

1. And the child Samuel ministered unto the LORD before Eli. And the word of the LORD was precious in those days; there was no open vision.

2. And it came to pass at that time, when Eli was laid down in his place, and his eyes began to wax dim, that he could not see;

3. And ere the lamp of God went out in the temple of the LORD, where the ark of God was, and Samuel was laid down to sleep;

4. That the LORD called Samuel: and

tasi: katso, tässä minä olen.
5. Ja hän juoksi Elin tykö ja sanoi: katso, tässä minä olen, sinä kutsuit minua. Hän sanoi: en minä kutsunut, mene jälleen ja pane maata; ja hän meni ja pani maata.
6. Ja Herra kutsui taas Samuelia, ja Samuel nousi ja meni Elin tykö, ja sanoi: katso, tässä minä olen, sinä kutsuit minua. Hän sanoi: en minä kutsunut sinua, minun poikani, mene jälleen ja pane maata.
7. Mutta Samuel ei tuntenut silloin vielä Herraa; ja Herran sana ei ollut vielä ilmoitettu hänelle.
8. Ja Herra kutsui Samuelia vielä kolmannen kerran, ja hän nousi ja meni Elin tykö, ja sanoi: katso, tässä minä olen, sinä kutsuit minua. Niin ymmärsi Eli, että Herra kutsui nuorukaista.
9. Ja Eli sanoi Samuelille: mene ja pane maata, ja jos sinua vielä kutsutaan, niin sano: puhu, Herra! sillä sinun palvelias kuulee. Samuel meni ja pani maata siallensa.

10. Niin tuli Herra ja seisoi siellä, ja kutsui niinkuin ennenkin: Samuel,

he answered, Here am I.
5. And he ran unto Eli, and said, Here am I; for thou calledst me. And he said, I called not; lie down again. And he went and lay down.

6. And the LORD called yet again, Samuel. And Samuel arose and went to Eli, and said, Here am I; for thou didst call me. And he answered, I called not, my son; lie down again.

7. Now Samuel did not yet know the LORD, neither was the word of the LORD yet revealed unto him.
8. And the LORD called Samuel again the third time. And he arose and went to Eli, and said, Here am I; for thou didst call me. And Eli perceived that the LORD had called the child.
9. Therefore Eli said unto Samuel, Go, lie down: and it shall be, if he call thee, that thou shalt say, Speak, LORD; for thy servant heareth. So Samuel went and lay down in his place.

10. And the LORD came, and stood, and called as at other times, Samuel,

Samuel. Ja Samuel sanoi: puhu! sillä sinun palvelias kuulee.

11. Ja Herra sanoi Samuelille: katso, minä teen yhden asian Israelissa, niin että sen molemmat korvat pitää soiman, joka sen kuulee.

12. Sinä päivänä tuotan minä Elille kaikki ne mitkä minä hänen huonettansa vastaan puhunut olen: minä alan ja päätän sen.

13. Ja minä tahdon tehdä hänelle tiettäväksi, että minä olen Tuomari hänen huoneellensa ijankaikkisesti sen pahan työn tähden, että hän tiesi poikansa häpiällisesti itsensä käyttäneen, ja ei kertaakaan vihaisesti katsonut heidän päällensä.

14. Sentähden olen minä vannonut Elin huoneelle, että tämä Elin huoneen pahateko ei pidä lepytettämän uhrilla eikä ruokauhrilla ijankaikkisesti.

15. Ja Samuel makasi huomeneen asti, ja avasi Herran huoneen oven. Ja Samuel ei tohtinut ilmoittaa Elille sitä näkyä.

16. Niin kutsui Eli hänen ja sanoi: Samuel poikani; hän vastasi: katso, tässä minä olen.

Samuel. Then Samuel answered, Speak; for thy servant heareth.

11. And the LORD said to Samuel, Behold, I will do a thing in Israel, at which both the ears of every one that heareth it shall tingle.

12. In that day I will perform against Eli all things which I have spoken concerning his house: when I begin, I will also make an end.

13. For I have told him that I will judge his house for ever for the iniquity which he knoweth; because his sons made themselves vile, and he restrained them not.

14. And therefore I have sworn unto the house of Eli, that the iniquity of Eli's house shall not be purged with sacrifice nor offering for ever.

15. And Samuel lay until the morning, and opened the doors of the house of the LORD. And Samuel feared to shew Eli the vision.

16. Then Eli called Samuel, and said, Samuel, my son. And he answered, Here am I.

17. Hän sanoi: mikä sana se on, joka sinulle sanottiin? älä salaa sitä minulta. Jumala tehköön sinulle sen ja sen, jos sinä jotain salaat mnulta siitä mikä sinulle sanottu on.

17. And he said, What is the thing that the LORD hath said unto thee? I pray thee hide it not from me: God do so to thee, and more also, if thou hide any thing from me of all the things that he said unto thee.

18. Niin Samuel sanoi hänelle kaikki ja ei häneltä mitään salannut. Vaan hän sanoi: hän on Herra, hän tehköön niinkuin hänelle on kelvollinen.

18. And Samuel told him every whit, and hid nothing from him. And he said, It is the LORD: let him do what seemeth him good.

19. Ja Samuel kasvoi, ja Herra oli hänen kanssansa, ja ei langennut yhtäkään kaikista hänen sanoistansa maahan.

19. And Samuel grew, and the LORD was with him, and did let none of his words fall to the ground.

20. Ja koko Israel, hamasta Danista niin BerSabaan, tunsi Samuelin uskolliseksi Herran prophetaksi.

20. And all Israel from Dan even to Beersheba knew that Samuel was established to be a prophet of the LORD.

21. Ja Herra taas ilmestyi hänelle Silossa; sillä Herra oli ilmaantunut Samuelille Silossa Herran sanan kautta.

21. And the LORD appeared again in Shiloh: for the LORD revealed himself to Samuel in Shiloh by the word of the LORD.

4 luku

1. Ja Samuel rupesi saarnaamaan koko Israelin edessä; ja Israel meni sotaan Philistealaisia vastaan, ja he sioittivat heitänsä EbenEtserin tykö, mutta

1. And the word of Samuel came to all Israel. Now Israel went out against the Philistines to battle, and pitched beside Ebenezer: and the Philistines

Philistealaiset asettivat leirinsä Aphekiin.

pitched in Aphek.

2. Ja Philistealaiset valmistivat itsensä Israelia vastaan, ja sota levitti itsensä pitkälle, ja Israel lyötiin Philistealaisilta; ja he löivät siinä tappeluksessa kedolla lähes neljätuhatta miestä.

2. And the Philistines put themselves in array against Israel: and when they joined battle, Israel was smitten before the Philistines: and they slew of the army in the field about four thousand men.

3. Kuin kansa tuli leiriin, sanoivat Israelin vanhimmat: minkätähden Herra antoi meidän tänäpänä lyötää Philistealaisilta? Ottakaamme Herran liitonarkki Silosta tykömme ja antakaamme sen tulla keskellemme vapahtamaan meitä vihollistemme kädestä.

3. And when the people were come into the camp, the elders of Israel said, Wherefore hath the LORD smitten us to day before the Philistines? Let us fetch the ark of the covenant of the LORD out of Shiloh unto us, that, when it cometh among us, it may save us out of the hand of our enemies.

4. Ja kansa lähetti Siloon, ja he antoivat sieltä tuoda Herran Zebaotin liitonarkin, joka istuu Kerubimin päällä. Ja siellä oli kaksi Elin poikaa, Hophni ja Pinehas, Jumalan liitonarkin kanssa.

4. So the people sent to Shiloh, that they might bring from thence the ark of the covenant of the LORD of hosts, which dwelleth between the cherubims: and the two sons of Eli, Hophni and Phinehas, were there with the ark of the covenant of God.

5. Ja Herran liitonarkin tultua leiriin, huusi kaikki Israel suurella ilohuudolla, niin että maa kajahti.

5. And when the ark of the covenant of the LORD came into the camp, all Israel shouted with a great shout, so that the earth rang again.

6. Kuin Philistealaiset kuulivat ilohuudon, sanoivat he: mikä suuri ilohuuto on Hebrealaisten leirissä? Ja kuin he ymmärsivät Herran arkin tulleen leiriin,

6. And when the Philistines heard the noise of the shout, they said, What meaneth the noise of this great shout in the camp of the Hebrews? And they understood that the ark of the LORD was come into the camp.

7. Pelkäsivät Philistealaiset ja sanoivat: Jumala on tullut leiriin. Ja vielä sitte sanoivat: voi meitä! sillä ei se ole ennen niin ollut.

7. And the Philistines were afraid, for they said, God is come into the camp. And they said, Woe unto us! for there hath not been such a thing heretofore.

8. Voi meitä! kuka pelastaa meitä näiden suurten jumalain käsistä? Nämät ovat ne jumalat, jotka löivät Egyptin korvessa kaikkinaisilla rangaistuksilla.

8. Woe unto us! who shall deliver us out of the hand of these mighty Gods? these are the Gods that smote the Egyptians with all the plagues in the wilderness.

9. Olkaat siis rohkiat sydämestä ja olkaat miehet, Philistealaiset, ettei teidän pitäisi palveleman Hebrealaisia, niinkuin he ovat teitä palvelleet: olkaat miehet ja sotilaat!

9. Be strong, and quit yourselves like men, O ye Philistines, that ye be not servants unto the Hebrews, as they have been to you: quit yourselves like men, and fight.

10. Niin Philistealaiset sotivat, ja Israel lyöttiin, ja jokainen pakeni majaansa, ja se oli sangen suuri tappo, niin että Israelista kaatui kolmekymmentä tuhatta jalkamiestä.

10. And the Philistines fought, and Israel was smitten, and they fled every man into his tent: and there was a very great slaughter; for there fell of Israel thirty thousand footmen.

11. Ja Jumalan arkki otettiin pois; ja kaksi Elin poikaa, Hophni ja Pinehas, kuolivat.

11. And the ark of God was taken; and the two sons of Eli, Hophni and Phinehas, were slain.

12. Silloin juoksi sotajoukosta yksi BenJaminilainen ja tuli sinä päivänä Siloon; ja hän oli reväissyt vaatteensa ja viskonut multaa päänsä päälle.

12. And there ran a man of Benjamin out of the army, and came to Shiloh the same day with his clothes rent, and with earth upon his head.

13. Ja katso, kuin hän sinne tuli, istui Eli istuimella, tielle katselemaan; sillä hänen sydämensä oli peljästyksissä Jumalan arkin tähden. Ja kuin mies tuli kaupunkiin, ilmoitti hän sen, ja koko kaupunki parkui.

13. And when he came, lo, Eli sat upon a seat by the wayside watching: for his heart trembled for the ark of God. And when the man came into the city, and told it, all the city cried out.

14. Ja kuin Eli kuuli korkian huudon äänen, kysyi hän: mikä kapina tämä on? Niin tuli mies nopiasti ja ilmoitti sen Elille.

14. And when Eli heard the noise of the crying, he said, What meaneth the noise of this tumult? And the man came in hastily, and told Eli.

15. Ja Eli oli yhdeksänkymmenen ja kahdeksan ajastaikainen, ja hänen silmänsä olivat jo niin pimenneet, ettei hän nähnyt.

15. Now Eli was ninety and eight years old; and his eyes were dim, that he could not see.

16. Ja mies sanoi Elille: minä olen tullut ja paennut tänäpänä sotajoukosta. Mutta hän sanoi: kuinka käy, poikani?

16. And the man said unto Eli, I am he that came out of the army, and I fled to day out of the army. And he said, What is there done, my son?

17. Silloin vastasi sanansaattaja ja sanoi: Israel on paennut Philistealaisten edellä, ja suuri tappo on kansassa tapahtunut, ja molemmat sinun poikas, Hophni ja Pinehas, ovat myös kuolleet, ja Jumalan arkki on otettu

17. And the messenger answered and said, Israel is fled before the Philistines, and there hath been also a great slaughter among the people, and thy two sons also, Hophni and Phinehas, are dead, and the ark of

pois.

18. Ja kuin hän kuuli mainittavan Jumalan arkkia, lankesi hän maahan taapäin istuimelta portin tykönä, ja mursi niskansa ja kuoli; sillä hän oli vanha ja raskas mies. Ja hän tuomitsi Israelia neljäkymmentä ajastaikaa.

19. Ja hänen miniänsä Pinehaan emäntä oli viimeisellensä raskas; kuin hän sen sanoman kuuli, että Jumalan arkki oli otettu pois ja hänen appensa ja miehensä olivat kuolleet, kumarsi hän itsensä ja synnytti; sillä hänen kipunsa kävi hänen päällensä.

20. Ja kuin hän oli kuolemallansa, sanoivat vaimot, jotka seisoivat hänen tykönänsä: älä pelkää, sillä sinulle on poika syntynyt. Mutta ei hän mitään vastannut eikä sitä mieleensä pannut;

21. Ja kutsui sen lapsen Ikabod ja sanoi: kunnia on tullut Israelista pois; sillä Jumalan arkki otettiin pois, ja hänen appensa ja miehensä olivat kuolleet.

22. Ja hän taas sanoi: Israelin kunnia on tullut pois, sillä Jumalan arkki on

God is taken.

18. And it came to pass, when he made mention of the ark of God, that he fell from off the seat backward by the side of the gate, and his neck brake, and he died: for he was an old man, and heavy. And he had judged Israel forty years.

19. And his daughter in law, Phinehas' wife, was with child, near to be delivered: and when she heard the tidings that the ark of God was taken, and that her father in law and her husband were dead, she bowed herself and travailed; for her pains came upon her.

20. And about the time of her death the women that stood by her said unto her, Fear not; for thou hast born a son. But she answered not, neither did she regard it.

21. And she named the child Ichabod, saying, The glory is departed from Israel: because the ark of God was taken, and because of her father in law and her husband.

22. And she said, The glory is departed from Israel: for the ark of God is

otettu pois.

taken.

5 luku

1. Ja Philistealaiset ottivat Jumalan arkin ja veivät sen EbenEtseristä Asdodiin,

1. And the Philistines took the ark of God, and brought it from Ebenezer unto Ashdod.

2. Ja veivät sen sisälle Dagonin huoneesen ja asettivat sen Dagonin rinnalle.

2. When the Philistines took the ark of God, they brought it into the house of Dagon, and set it by Dagon.

3. Ja Asdodilaiset nousivat toisena päivänä varhain, ja katso, Dagon makasi suullansa maassa Herran arkin edessä; mutta he ottivat Dagonin ja nostivat entiselle siallensa.

3. And when they of Ashdod arose early on the morrow, behold, Dagon was fallen upon his face to the earth before the ark of the LORD. And they took Dagon, and set him in his place again.

4. Ja he nousivat toisena huomenna, ja katso, Dagon makasi suullansa maassa Herran arkin edessä, mutta Dagonin pää ja molemmat hänen kätensä olivat poikki hakattuina kynnyksellä, ja muu ruumis vain oli jälellä.

4. And when they arose early on the morrow morning, behold, Dagon was fallen upon his face to the ground before the ark of the LORD; and the head of Dagon and both the palms of his hands were cut off upon the threshold; only the stump of Dagon was left to him.

5. Sentähden Dagonin papit ja kaikki jotka Dagonin huoneesen menevät, ei astu Dagonin kynnykselle Asdodissa tähän päivään asti.

5. Therefore neither the priests of Dagon, nor any that come into Dagon's house, tread on the threshold of Dagon in Ashdod unto this day.

6. Mutta Herran käsi oli raskas Asdodilaisten päällä ja hävitti heidät, ja löi Asdodin ja kaiken ympäristön ajoksilla.

6. But the hand of the LORD was heavy upon them of Ashdod, and he destroyed them, and smote them with emerods, even Ashdod and the coasts thereof.

7. Kuin Asdodin miehet näkivät niin olevan, sanoivat he: älkäämme antako Israelin Jumalan arkin olla meidän tykönämme; sillä hänen kätensä on juuri raskas meitä ja jumalaamme Dagonia vastaan.

7. And when the men of Ashdod saw that it was so, they said, The ark of the God of Israel shall not abide with us: for his hand is sore upon us, and upon Dagon our god.

8. Ja he lähettivät ja kutsuivat kaikki Philistealaisten päämiehet tykönsä kokoon, ja sanoivat: mitä me teemme Israelin Jumalan arkille? He vastasivat: antakaat kantaa Israelin Jumalan arkki Gatin ympäri; ja he kantoivat Israelin Jumalan arkin ympäri.

8. They sent therefore and gathered all the lords of the Philistines unto them, and said, What shall we do with the ark of the God of Israel? And they answered, Let the ark of the God of Israel be carried about unto Gath. And they carried the ark of the God of Israel about thither.

9. Ja kuin he sen kantoivat, nousi suuri kapina kaupungissa Herran käden kautta, ja hän löi kaupungin miehet sekä pienet että suuret; ja he saivat salaiset kivut salaisiin paikkoihinsa.

9. And it was so, that, after they had carried it about, the hand of the LORD was against the city with a very great destruction: and he smote the men of the city, both small and great, and they had emerods in their secret parts.

10. Niin he lähettivät Jumalan arkin Ekroniin. Kuin Jumalan arkki tuli Ekro-

10. Therefore they sent the ark of God to Ekron. And it came to pass, as the

niin, huusivat Ekronilaiset ja sanoivat: he ovat vetäneet Israelin Jumalan arkin minun tyköni, surmataksensa minua ja minun kansaani.

ark of God came to Ekron, that the Ekronites cried out, saying, They have brought about the ark of the God of Israel to us, to slay us and our people.

11. Niin lähettivät he ja kutsuivat kaikki Philistealaisten päämiehet kokoon, ja sanoivat: lähettäkäät Israelin Jumalan arkki siallensa jälleen, ettei hän surmaisi minua ja minun kansaani; sillä kaikessa kaupungissa oli suuri kapina kuoleman tähden, ja Jumalan käsi oli siellä sangen raskas.

11. So they sent and gathered together all the lords of the Philistines, and said, Send away the ark of the God of Israel, and let it go again to his own place, that it slay us not, and our people: for there was a deadly destruction throughout all the city; the hand of God was very heavy there.

12. Ja ihmiset, jotka ei kuolleet, olivat lyödyt salaisissa paikoissansa, niin että huuto meni kaupungista ylös taivaasen.

12. And the men that died not were smitten with the emerods: and the cry of the city went up to heaven.

6 luku

1. Ja Herran arkki oli seitsemän kuukautta Philistealaisetn maalla.

1. And the ark of the LORD was in the country of the Philistines seven months.

2. Ja Philistealaiset kutsuivat pappinsa ja tietäjänsä kokoon ja sanoivat: mitä meidän pitää Herran arkille tekemän? Antakaat meidän tietää, millä meidän pitää lähettämän häntä siallensa.

2. And the Philistines called for the priests and the diviners, saying, What shall we do to the ark of the LORD? tell us wherewith we shall send it to his place.

3. He vastasivat: jos te lähetätte Isra-

3. And they said, If ye send away the

elin Jumalan arkin, niin älkäät häntä lähettäkö tyhjänä, vaan teidän pitää maksaman hänelle vikauhrin, niin te tulette terveeksi ja saatte tietää, minkätähden hänen kätensä ei teistä lakkaa.

4. Mutta he sanoivat: mikä on se vikauhri, jonka meidän hänelle antaman pitää? He vastasivat: viisi kultaista ajosta ja viisi kultaista hiirtä Philistealaisten päämiesten luvun jälkeen; että kaikilla teidän päämiehillänne ja teillä oli yksi vitsaus.

5. Tehkäät siis teidän ajostenne kuvat ja teidän hiirtenne kuvat, jotka teidän maanne hävittäneet ovat, kunnioittaksenne Israelin Jumalaa: hänen kätensä tulee joskus huokiammaksi teille, teidän jumalillenne ja teidän maallenne.

6. Miksi te paadutatte sydämenne, niinkuin Egyptiläiset ja Pharao paaduttivat sydämensä? Eikö se niin ole: sittekuin hän heidät häpiään saatti, laskivat he heidän menemään, ja he menivät matkaansa.

7. Niin ottakaat ja tehkäät uudet vaunut, ja ottakaat kaksi nuorta imettä-

ark of the God of Israel, send it not empty; but in any wise return him a trespass offering: then ye shall be healed, and it shall be known to you why his hand is not removed from you.

4. Then said they, What shall be the trespass offering which we shall return to him? They answered, Five golden emerods, and five golden mice, according to the number of the lords of the Philistines: for one plague was on you all, and on your lords.

5. Wherefore ye shall make images of your emerods, and images of your mice that mar the land; and ye shall give glory unto the God of Israel: peradventure he will lighten his hand from off you, and from off your gods, and from off your land.

6. Wherefore then do ye harden your hearts, as the Egyptians and Pharaoh hardened their hearts? when he had wrought wonderfully among them, did they not let the people go, and they departed?

7. Now therefore make a new cart, and take two milch kine, on which

vää lehmää, joiden päällä ei ole yhtään ijestä vielä ollut, ja pankaat lehmät vaunuin eteen ja salvatkaat heidän vasikkansa kotia heidän jälistänsä,

there hath come no yoke, and tie the kine to the cart, and bring their calves home from them:

8. Ja ottakaat Herran arkki ja pankaat se vaunuin päälle, ja ne kultaiset kalut jotka te hänelle annoitte vikanne sovinnoksi, pankaat arkkuun hänen sivullensa, ja lähettäkäät häntä matkaan, ja antakaat hänen mennä;

8. And take the ark of the LORD, and lay it upon the cart; and put the jewels of gold, which ye return him for a trespass offering, in a coffer by the side thereof; and send it away, that it may go.

9. Ja katsokaat, jos hän menee kohdastansa rajainsa kautta ylös BetSemekseen päin, niin hän on tehnyt meille kaiken tämän suuren pahan; mutta jos ei, niin me tiedämme, ettei hänen kätensä ole meitä liikuttanut, vaan se on meille muutoin tapaturmaisesti tapahtunut.

9. And see, if it goeth up by the way of his own coast to Bethshemesh, then he hath done us this great evil: but if not, then we shall know that it is not his hand that smote us: it was a chance that happened to us.

10. Miehet tekivät niin, ja ottivat kaksi nuorta imettävää lehmää ja panivat vaunuin eteen, ja salpasivat heidän vasikkansa kotia,

10. And the men did so; and took two milch kine, and tied them to the cart, and shut up their calves at home:

11. Ja panivat Herran arkin vaunuin päälle, niin myös arkun kultaisten hiirten ja ajosten kuvain kanssa.

11. And they laid the ark of the LORD upon the cart, and the coffer with the mice of gold and the images of their emerods.

12. Ja lehmät menivät kohdastansa tietä myöten BetSemekseen, ja kävi-

12. And the kine took the straight way to the way of Bethshemesh, and went

vät aina yhtä tietä ja ammuivat, ja ei poikenneet oikialle taikka vasemmalle puolelle; ja Philistealaisten päämiehet seurasivat heitä BetSemeksen maan ääriin.

13. Mutta BetSemiläiset leikkasivat nisueloansa laaksossa, ja nostivat silmänsä ja näkivät arkin, ja olivat iloiset, että saivat sen nähdä.

14. Mutta vaunut tulivat Josuan BetSemiläisen pellolle, ja seisoivat siinä alallansa, ja siellä oli suuri kivi; ja he halkasivat puita vaunuista, ja uhrasivat lehmät Herralle polttouhriksi.

15. Ja Leviläiset nostivat Herran arkin maahan ja arkun, joka sivussa oli, jossa ne kultaiset kalut olivat, ja panivat suuren kiven päälle. Ja BetSemiläiset uhrasivat sinä päivänä Herralle polttouhria ja muita uhreja.

16. Kuin ne viisi Philistealaisen päämiestä näkivät sen, palasivat he sinä päivänä Ekroniin.

17. Ja nämät ovat ne kultaiset ajosten

along the highway, lowing as they went, and turned not aside to the right hand or to the left; and the lords of the Philistines went after them unto the border of Bethshemesh.

13. And they of Bethshemesh were reaping their wheat harvest in the valley: and they lifted up their eyes, and saw the ark, and rejoiced to see it.

14. And the cart came into the field of Joshua, a Bethshemite, and stood there, where there was a great stone: and they clave the wood of the cart, and offered the kine a burnt offering unto the LORD.

15. And the Levites took down the ark of the LORD, and the coffer that was with it, wherein the jewels of gold were, and put them on the great stone: and the men of Bethshemesh offered burnt offerings and sacrificed sacrifices the same day unto the LORD.

16. And when the five lords of the Philistines had seen it, they returned to Ekron the same day.

17. And these are the golden emerods

kuvat, jotka Philistealaiset uhrasivat Herralle vikauhriksi: Asdod yhden, Gasa yhden, Asklon yhden, Gat yhden ja Ekron yhden.

which the Philistines returned for a trespass offering unto the LORD; for Ashdod one, for Gaza one, for Askelon one, for Gath one, for Ekron one;

18. Ja kultaiset hiiret kaikkein Philistealaisten kaupunkein luvun jälkeen, viiden päämiehen edestä, sekä vahvoista kaupungeista ja maakylistä, siihen suureen Abeliin asti, johonka he panivat Herran arkin; joka on tähän päivään asti Josuan BetSemiläisen pellolla.

18. And the golden mice, according to the number of all the cities of the Philistines belonging to the five lords, both of fenced cities, and of country villages, even unto the great stone of Abel, whereon they set down the ark of the LORD: which stone remaineth unto this day in the field of Joshua, the Bethshemite.

19. Ja muutamat BetSemiläiset lyötiin, että he katsoivat Herran arkkiin, ja hän löi siitä kansasta viisikymmnetä tuhatta ja seitsemänkymmentä miestä; niin se kansa murehti, että Herra niin suurella vitsauksella löi kansaa.

19. And he smote the men of Bethshemesh, because they had looked into the ark of the LORD, even he smote of the people fifty thousand and threescore and ten men: and the people lamented, because the LORD had smitten many of the people with a great slaughter.

20. Ja BetSemiläiset sanoivat: kuka on seisovainen Herran edessä, tainkaltaisen pyhän Jumalan? ja kenen tykö hän menee meidän tyköämme;

20. And the men of Bethshemesh said, Who is able to stand before this holy LORD God? and to whom shall he go up from us?

21. Ja lähettivät sanansaattajat KirjatJearimin asuvaisten tykö ja käskivät heille sanoa: Philistealaiset ovat tuo-

21. And they sent messengers to the inhabitants of Kirjathjearim, saying, The Philistines have brought again the

neet Herran arkin jälleen, tulkaat tänne alas ja viekäät häntä ylös teidän tykönne jälleen.

ark of the LORD; come ye down, and fetch it up to you.

7 luku

1. Niin tulivat KirjatJearimin miehet, ja toivat sinne Herran arkin, ja veivät sen Amminadabin huoneesen Gibeaan, ja vihkivät hänen poikansa Eleatsarin ottamaan Herran arkista vaaria.

1. And the men of Kirjathjearim came, and fetched up the ark of the LORD, and brought it into the house of Abinadab in the hill, and sanctified Eleazar his son to keep the ark of the LORD.

2. Ja siitä päivästä, jona arkki tuli KirjatJearimiin, kului paljon aikaa, kaksikymmentä ajastaikaa; ja koko Israelin huone itki Herran jälkeen.

2. And it came to pass, while the ark abode in Kirjathjearim, that the time was long; for it was twenty years: and all the house of Israel lamented after the LORD.

3. Mutta Samuel puhui koko Israelin huoneelle, sanoen: jos te käännätte teitänne kaikesta sydämestänne Herran tykö, niin heittäkäät teiltänne vieraat jumalat ja Astharot pois, ja valmistakaat teidän sydämenne Herran tykö, ja palvelkaat häntä ainoaa, niin hän pelastaa teidät Philistealaisten käsistä.

3. And Samuel spake unto all the house of Israel, saying, If ye do return unto the LORD with all your hearts, then put away the strange gods and Ashtaroth from among you, and prepare your hearts unto the LORD, and serve him only: and he will deliver you out of the hand of the Philistines.

4. Niin heittivät Israelin lapset heiltänsä Baalin ja Astharotin pois, ja

4. Then the children of Israel did put away Baalim and Ashtaroth, and

palvelivat ainoaa Herraa.
5. Ja Samuel sanoi: kootkaat kaikki Israel Mitspaan: ja minä rukoilen teidän edestänne Herraa.
6. Ja he tulivat Mitspaan kokoon, ammunsivat vettä ja kaasivat Herran eteen, paastosivat sen päivän, ja sanoivat siinä paikassa: me olemme syntiä tehneet Herraa vastaan! Ja Samuel tuomitsi Israelin lapsia Mitspassa.
7. Kuin Philistealaiset kuulivat Israelin lapset kokoontuneeksi Mitspaan, menivät Philistealaisten päämiehet Israelia vastaan. Kuin Israelin lapset sen kuulivat, pelkäsivät he Philistealaisia.

8. Ja Israelin lapset sanoivat Samuelille: älä lakkaa huutamasta meidän edestämme Herran meidän Jumalamme tykö, että hän meidät pelastais Philistealaisten käsistä.
9. Niin Samuel otti yhden imevän karitsan ja uhrasi sen kokonansa Herralle polttouhriksi; ja Samuel huusi Herran tykö Israelin edestä, ja Herra kuuli hänen rukouksensa.
10. Ja kuin Samuel uhrasi polttouhrin,

served the LORD only.
5. And Samuel said, Gather all Israel to Mizpeh, and I will pray for you unto the LORD.
6. And they gathered together to Mizpeh, and drew water, and poured it out before the LORD, and fasted on that day, and said there, We have sinned against the LORD. And Samuel judged the children of Israel in Mizpeh.
7. And when the Philistines heard that the children of Israel were gathered together to Mizpeh, the lords of the Philistines went up against Israel. And when the children of Israel heard it, they were afraid of the Philistines.
8. And the children of Israel said to Samuel, Cease not to cry unto the LORD our God for us, that he will save us out of the hand of the Philistines.

9. And Samuel took a sucking lamb, and offered it for a burnt offering wholly unto the LORD: and Samuel cried unto the LORD for Israel; and the LORD heard him.
10. And as Samuel was offering up

lähestyivät Philistealaiset sotimaan Israelia vastaan; mutta Herra jylisti sinä päivänä suurella pauhinalla Philistealaisten ylitse ja peljätti heidät, niin että he lyötiin Israelin edessä.

the burnt offering, the Philistines drew near to battle against Israel: but the LORD thundered with a great thunder on that day upon the Philistines, and discomfited them; and they were smitten before Israel.

11. Niin Israelin miehet menivät ulos Mitspasta, ja ajoivat Philistealaisia takaa, ja löivät heidät aina BetKarin alle.

11. And the men of Israel went out of Mizpeh, and pursued the Philistines, and smote them, until they came under Bethcar.

12. Ja Samuel otti kiven ja pani Mitspan ja Senin välille, ja kutsui sen nimen EbenEtser, ja sanoi: tähän asti on Herra auttanut meitä.

12. Then Samuel took a stone, and set it between Mizpeh and Shen, and called the name of it Ebenezer, saying, Hitherto hath the LORD helped us.

13. Ja niin Philistealaiset poljettiin, eikä enää tulleet Israelin rajoille. Ja Herran käsi oli Philistealaisia vastaan niinkauvan kuin Samuel eli.

13. So the Philistines were subdued, and they came no more into the coast of Israel: and the hand of the LORD was against the Philistines all the days of Samuel.

14. Niin Israelin lapset saivat ne kaupungit jälleen, jotka Philistealaiset heiltä olivat ottaneet pois, Ekronista Gatiin saakka, rajoinensa. Ne vapahti Israel Philistealaisten käsistä; sillä Israelilla oli rauha Amorilaisten kanssa.

14. And the cities which the Philistines had taken from Israel were restored to Israel, from Ekron even unto Gath; and the coasts thereof did Israel deliver out of the hands of the Philistines. And there was peace between Israel and the Amorites.

15. Ja Samuel tuomitsi Israelia kaiken

15. And Samuel judged Israel all the

elinaikansa,
16. Ja vaelsi joka vuosi ympäri BetElin ja Gilgalin ja Mitspan. Ja kuin hän oli tuominnut Israelia kaikissa näissä paikoissa,
17. Tuli hän Ramaan jälleen; sillä siellä oli hänen huoneensa ja siellä hän tuomitsi Israelia, ja rakensi Herralle siellä alttarin.

days of his life.
16. And he went from year to year in circuit to Bethel, and Gilgal, and Mizpeh, and judged Israel in all those places.
17. And his return was to Ramah; for there was his house; and there he judged Israel; and there he built an altar unto the LORD.

8 luku

1. Ja tapahtui, kuin Samuel vanhentui, että hän pani poikansa Israelin tuomariksi.
2. Hänen esikoisensa nimi oli Joel ja toisen Abia, jotka tuomarit olivat Ber-Sabassa.
3. Mutta hänen poikansa ei vaeltaneet hänen teissänsä, vaan poikkesivat ahneuden perään, ja ottivat lahjoja, ja käänsivät oikeuden.
4. Niin kaikki Israelin vanhimmat kokosivat itsensä ja tulivat Samuelin tykö Ramaan,
5. Ja sanoivat hänelle: katso, sinä olet vanhentunut, ja sinun poikas ei vaella sinun teissäs. Niin aseta nyt meille ku-

1. And it came to pass, when Samuel was old, that he made his sons judges over Israel.
2. Now the name of his firstborn was Joel; and the name of his second, Abiah: they were judges in Beersheba.
3. And his sons walked not in his ways, but turned aside after lucre, and took bribes, and perverted judgment.
4. Then all the elders of Israel gathered themselves together, and came to Samuel unto Ramah,
5. And said unto him, Behold, thou art old, and thy sons walk not in thy ways: now make us a king to judge us

ningas, joka meitä tuomitsis, niinkuin kaikilla pakanoillakin on.

6. Ja Samuel otti sen pahaksi, että he sanoivat: anna meille kuningas, joka meitä tuomitsis; ja Samuel rukoili Herraa.

7. Ja Herra sanoi Samuelille: kuule kansan ääntä kaikissa niissä, mitä he sinulle sanovat; sillä ei he ole sinua hyljänneet, vaan minun he ovat hyljänneet, etten minä heitä hallitsisi;

8. Niinkuin he aina tehneet ovat siitä päivästä kuin minä heidät vein Egyptistä tähän päivään asti, ja ovat minun hyljänneet ja palvelleet vieraita jumalia: niin tekevät he myös sinulle.

9. Kuule siis nyt heidän äänensä: kuitenkin ettäs ahkerasti todistat heitä vastaan ja ilmoitat heille kuninkaan oikeuden, joka heitä hallitseva on.

10. Ja Samuel sanoi kaikki Herran sanat kansalle, joka häneltä kuningasta anoi.

11. Ja sanoi: tämä pitää oleman kuninkaan oikeus, joka teitä vallitseva

like all the nations.

6. But the thing displeased Samuel, when they said, Give us a king to judge us. And Samuel prayed unto the LORD.

7. And the LORD said unto Samuel, Hearken unto the voice of the people in all that they say unto thee: for they have not rejected thee, but they have rejected me, that I should not reign over them.

8. According to all the works which they have done since the day that I brought them up out of Egypt even unto this day, wherewith they have forsaken me, and served other gods, so do they also unto thee.

9. Now therefore hearken unto their voice: howbeit yet protest solemnly unto them, and shew them the manner of the king that shall reign over them.

10. And Samuel told all the words of the LORD unto the people that asked of him a king.

11. And he said, This will be the manner of the king that shall reign

on: teidän poikanne ottaa hän ja panee vaunu- ja hevosmiehiksensä ja vaunuinsa edelläjuoksioiksi,

12. Ja panee päämiehiksi tuhannen ja viidenkymmenen päälle, ja kyntäjiksi, joiden hänen peltonsa kyntämän pitää, ja elonleikkaajiksi eloonsa, ja sotakaluinsa ja vaunukaluinsa tekiöiksi.

13. Ja teidän tyttärenne ottaa hän voidetten tekiöiksi, keittäjiksi ja leipojiksi.

14. Hän ottaa myös teidän parhaat peltonne, viinamäkenne ja öljypuunne, ja antaa ne palvelioillensa;

15. Ja ottaa teiltä kymmenykset teidän jyvistänne ja viinastanne, ja antaa huovillensa ja palvelioillensa.

16. Hän ottaa myös palvelianne ja piikanne, ja parhaat nuorukaisenne, ja aasinne, ja panee ne työhönsä.

17. Hän ottaa laumastanne kymmenykset: ja teidän pitää oleman hänen orjansa.

18. Niin te silloin huudatte kunin-

over you: He will take your sons, and appoint them for himself, for his chariots, and to be his horsemen; and some shall run before his chariots.

12. And he will appoint him captains over thousands, and captains over fifties; and will set them to ear his ground, and to reap his harvest, and to make his instruments of war, and instruments of his chariots.

13. And he will take your daughters to be confectionaries, and to be cooks, and to be bakers.

14. And he will take your fields, and your vineyards, and your oliveyards, even the best of them, and give them to his servants.

15. And he will take the tenth of your seed, and of your vineyards, and give to his officers, and to his servants.

16. And he will take your menservants, and your maidservants, and your goodliest young men, and your asses, and put them to his work.

17. He will take the tenth of your sheep: and ye shall be his servants.

18. And ye shall cry out in that day

kaanne tähden, jonka te olette teillenne valinneet; vaan silloin ei Herra kuule teitä.

19. Ja ei kansa totellut Samuelin ääntä, vaan sanoi: ei millään muotoa, vaan kuningas pitää meillä oleman,

20. Että me myös olisimme niinkuin kaikki muut pakanat, ja että meidän kuninkaamme tuomitsis meitä ja menis edellämme, kuin meidän pitää sotiman.

21. Ja niin Samuel kuuli kaikkia niitä mitä kansa sanoi, ja puhui ne Herran korvain edessä.

22. Niin sanoi Herra Samuelille: kuule heidän äänensä ja aseta heille kuningas. Ja Samuel sanoi Israelin miehille: menkäät matkaanne kukin kaupunkiinsa.

because of your king which ye shall have chosen you; and the LORD will not hear you in that day.

19. Nevertheless the people refused to obey the voice of Samuel; and they said, Nay; but we will have a king over us;

20. That we also may be like all the nations; and that our king may judge us, and go out before us, and fight our battles.

21. And Samuel heard all the words of the people, and he rehearsed them in the ears of the LORD.

22. And the LORD said to Samuel, Hearken unto their voice, and make them a king. And Samuel said unto the men of Israel, Go ye every man unto his city.

9 luku

1. Niin oli yksi mies BenJaminista, nimeltä Kis, Abielin poika, Serorin pojan, Bekoratin pojan, Aphiaan pojan, Isjeminin pojan; voimallinen mies.

1. Now there was a man of Benjamin, whose name was Kish, the son of Abiel, the son of Zeror, the son of Bechorath, the son of Aphiah, a Benjamite, a mighty man of power.

2. Hänellä oli poika nimeltä Saul, hän oli kaunis nuori mies, ja ei ollut yksikään häntä kauniimpi Israelin lasten seassa, päätä pitempi kaikkea muuta kansaa.

2. And he had a son, whose name was Saul, a choice young man, and a goodly: and there was not among the children of Israel a goodlier person than he: from his shoulders and upward he was higher than any of the people.

3. Ja Kis Saulin isä oli kadottanut aasintammansa, ja Kis sanoi pojallensa Saulille: ota palvelioista kanssas ja nouse; mene matkaas ja etsi aasintammat.

3. And the asses of Kish Saul's father were lost. And Kish said to Saul his son, Take now one of the servants with thee, and arise, go seek the asses.

4. Ja hän kävi Ephraimin vuoren yli ja Salisan maan lävitse, ja ei he löytäneet; niin he kävivät Salimin maan lävitse, ja ei ne olleet siellä, ja he kävivät Jeminin maan lävitse, ja ei löytäneet.

4. And he passed through mount Ephraim, and passed through the land of Shalisha, but they found them not: then they passed through the land of Shalim, and there they were not: and he passed through the land of the Benjamites, but they found them not.

5. Kuin he tulivat Zuphin maalle, sanoi Saul palveliallensa, joka hänen kanssansa oli: tule, käykäämme kotia jällensä, ettei minun isäni unhottaisi aasintammoja ja murehtisi meitä.

5. And when they were come to the land of Zuph, Saul said to his servant that was with him, Come, and let us return; lest my father leave caring for the asses, and take thought for us.

6. Mutta se sanoi hänelle: katso, tässä kaupungissa on kuuluisa Jumalan mies: kaikki mitä hän sanoo, se kaiketi tapahtuu. Käykäämme nyt sinne: kuka

6. And he said unto him, Behold now, there is in this city a man of God, and he is an honourable man; all that he saith cometh surely to pass: now let

tietää, hän sanoo meille meidän retkemme, jota vaellamme.
7. Saul sanoi palveliallensa: katso, siis me menemme sinne; mutta mitä me viemme miehelle? sillä leipä on kaikki loppunut säkistämme: ei ole meillä yhtään lahjaa vietävää sille Jumalan miehelle: mitä meillä on myötämme?
8. Palvelia vastasi edespäin Saulille ja sanoi: katso, minulla on neljäs osa hopiasikliä tykönäni; antakaamme se sille Jumalan miehelle, että hän sanois meille meidän retkemme.
9. Muinaiseen aikaan Israelissa, kuin käytiin Jumalaa etsimään, sanottiin: tulkaat, käykäämme näkiän tykö; sillä se joka nyt on propheta, kutsuttiin muinen näkiäksi.

10. Saul sanoi palveliallensa: puhees on hyvä: tule, käykäämme. Ja he menivät kaupunkiin, jossa Jumalan mies oli.
11. Ja tultuansa kaupungin paltalle, löysivät he piikoja, jotka läksivät vettä ammuntamaan; niille he sanoivat: onko näkiä täällä?
12. He vastasivat heitä ja sanoivat:

us go thither; peradventure he can shew us our way that we should go.
7. Then said Saul to his servant, But, behold, if we go, what shall we bring the man? for the bread is spent in our vessels, and there is not a present to bring to the man of God: what have we?
8. And the servant answered Saul again, and said, Behold, I have here at hand the fourth part of a shekel of silver: that will I give to the man of God, to tell us our way.
9. (Beforetime in Israel, when a man went to enquire of God, thus he spake, Come, and let us go to the seer: for he that is now called a Prophet was beforetime called a Seer.)
10. Then said Saul to his servant, Well said; come, let us go. So they went unto the city where the man of God was.
11. And as they went up the hill to the city, they found young maidens going out to draw water, and said unto them, Is the seer here?
12. And they answered them, and

on, katso, siellä sinun edessäs: riennä nyt, sillä tänäpänä hän on tullut kaupunkiin, että tänäpänä on kansalla uhri korkeudella.
13. Kuin tulette kaupunkiin, niin te löydätte hänen, ennenkuin hän menee korkeudelle atrioitsemaan; sillä ei kansa ennen syö, kuin hän siunaa uhrin, sitte ne syövät jotka kutsutut ovat: menkäät siis sinne, sillä juuri nyt te hänen löydätte.

14. Ja he menivät ylös kaupunkiin, ja kuin he tulivat keskelle kaupunkia, katso, Samuel kohtasi heidät mennessänsä korkeudelle.
15. Mutta Herra oli ilmoittanut Samuelille päivää ennen kuin Saul tuli, sanoen:
16. Huomenna tällä ajalla lähetän minä sinun tykös miehen BenJaminin maasta, voitele se minun kansani Israelin päämieheksi: ja hän on vapahtava heitä Philistealaisten käsistä, sillä minä olen katsonut minun kansani puoleen, ja heidän huutonsa on tullut minun tyköni.
17. Kuin Samuel näki Saulin, vastasi

said, He is; behold, he is before you: make haste now, for he came to day to the city; for there is a sacrifice of the people to day in the high place:
13. As soon as ye be come into the city, ye shall straightway find him, before he go up to the high place to eat: for the people will not eat until he come, because he doth bless the sacrifice; and afterwards they eat that be bidden. Now therefore get you up; for about this time ye shall find him.
14. And they went up into the city: and when they were come into the city, behold, Samuel came out against them, for to go up to the high place.
15. Now the LORD had told Samuel in his ear a day before Saul came, saying,
16. To morrow about this time I will send thee a man out of the land of Benjamin, and thou shalt anoint him to be captain over my people Israel, that he may save my people out of the hand of the Philistines: for I have looked upon my people, because their cry is come unto me.
17. And when Samuel saw Saul, the

Herra ja sanoi: katso, tämä on se mies, josta minä sinulle sanonut olen: tämä on hallitseva minun kansaani.

LORD said unto him, Behold the man whom I spake to thee of! this same shall reign over my people.

18. Saul meni Samuelin tykö porttiin ja sanoi: ilmoita minulle, kussa täällä on näkiän huone.

18. Then Saul drew near to Samuel in the gate, and said, Tell me, I pray thee, where the seer's house is.

19. Samuel vastasi Saulille ja sanoi: minä olen näkiä, mene minun edelläni ylös korkeudelle: ja te syötte tänäpänä minun kanssani, ja huomenna päästän minä sinun: ja kaikki mitä sydämessäs on, ilmoitan minä sinulle.

19. And Samuel answered Saul, and said, I am the seer: go up before me unto the high place; for ye shall eat with me to day, and to morrow I will let thee go, and will tell thee all that is in thine heart.

20. Ja aasintammoja, jotka ovat olleet sinulta kolme päivää poissa, älä silleen murehdi, sillä ne ovat löydetyt: ja kenen kaikki himoittava Israelissa pitää oleman? Eikö ne sinulle tule ja kaikelle isäs huoneelle?

20. And as for thine asses that were lost three days ago, set not thy mind on them; for they are found. And on whom is all the desire of Israel? Is it not on thee, and on all thy father's house?

21. Saul vastasi ja sanoi: enkö minä ole Jeminin poika, kaikkein vähimmästä Israelin suvusta, ja minun sukuni on vähin kaikkein sukukuntain seassa BenJaminista? Miksis senkaltaista minulle puhut?

21. And Saul answered and said, Am not I a Benjamite, of the smallest of the tribes of Israel? and my family the least of all the families of the tribe of Benjamin? wherefore then speakest thou so to me?

22. Mutta Samuel otti Saulin palvelioinensa ja vei heidät saliin, ja istutti heidät ylimmäiseksi kaikista niistä,

22. And Samuel took Saul and his servant, and brought them into the parlour, and made them sit in the

jotka kutsutut olivat, joita oli liki kolmekymmentä miestä.

23. Ja Samuel sanoi keittäjälle: tuo tänne se kappale, jonka minä sinulle annoin ja käskin tykönäs pitää.
24. Niin keittäjä kantoi lavan ja sen mikä siinä riippui kiinni, ja hän pani sen Saulin eteen. Ja Samuel sanoi: katso, tämä jäi, laske etees ja syö; sillä se on tähän hetkeen asti sinulle tallella pidetty, silloin kuin minä kutsuin kansan. Niin Saul söi Samuelin kanssa sinä päivänä.
25. Ja kuin he menivät korkeudelta alas kaupunkiin, puhui hän Saulin kanssa katon päällä.

26. Ja he nousivat varhain aamulla. Niin Samuel kutsui Saulin aamuruskon noustessa katon päälle ja sanoi: nouse, ja minä päästän sinun; ja Saul nousi, ja he molemmat menivät ulos, hän ja Samuel.

27. Ja kuin he tulivat kaupungin äärreen, sanoi Samuel Saulille: sano palvelialle, että hän menis meidän edel-

chiefest place among them that were bidden, which were about thirty persons.

23. And Samuel said unto the cook, Bring the portion which I gave thee, of which I said unto thee, Set it by thee.
24. And the cook took up the shoulder, and that which was upon it, and set it before Saul. And Samuel said, Behold that which is left! set it before thee, and eat: for unto this time hath it been kept for thee since I said, I have invited the people. So Saul did eat with Samuel that day.
25. And when they were come down from the high place into the city, Samuel communed with Saul upon the top of the house.
26. And they arose early: and it came to pass about the spring of the day, that Samuel called Saul to the top of the house, saying, Up, that I may send thee away. And Saul arose, and they went out both of them, he and Samuel, abroad.
27. And as they were going down to the end of the city, Samuel said to Saul, Bid the servant pass on before

lämme (ja hän meni edellä); mutta seiso sinä nyt tässä, ja minä ilmoitan sinulle, mitä Jumala sanonut on.

us, (and he passed on,) but stand thou still a while, that I may shew thee the word of God.

10 luku

1. Niin otti Samuel öljyastian ja kaasi hänen päänsä päälle, ja antoi suuta hänen ja sanoi: näetkös, että Herra on sinun voidellut päämieheksi perimisensä päälle?
2. Kuin sinä menet minun tyköäni tänäpänä pois, niin sinä löydät kaksi miestä Rakelin haudan tykönä Zelsassa, BenJaminin rajassa: ne sanovat sinulle: aasintammat, joitas olet lähtenyt etsimään, ovat löydetyt: ja katso, ei isäs pidä silleen lukua aaseista, vaan murehtii teitä ja sanoo: mitä minun pitää tekemän pojalleni?
3. Ja kuin edemmäksi siitä menet, niin sinä tulet Taborin lakeudelle, siinä kohtaavat sinua kolme miestä, jotka Jumalan tykö ylös BetEliin menevät: ensimäinen kantaa kolme vohlaa, ja toinen kantaa kolme kappaletta leipää, ja kolmas kantaa viinaleiliä.

1. Then Samuel took a vial of oil, and poured it upon his head, and kissed him, and said, Is it not because the LORD hath anointed thee to be captain over his inheritance?
2. When thou art departed from me to day, then thou shalt find two men by Rachel's sepulchre in the border of Benjamin at Zelzah; and they will say unto thee, The asses which thou wentest to seek are found: and, lo, thy father hath left the care of the asses, and sorroweth for you, saying, What shall I do for my son?
3. Then shalt thou go on forward from thence, and thou shalt come to the plain of Tabor, and there shall meet thee three men going up to God to Bethel, one carrying three kids, and another carrying three loaves of bread, and another carrying a bottle of wine:

4. Ja ne tervehtivät sinua ystävällisesti, antavat sinulle kaksi leipää: ota ne heidän kädestänsä.

4. And they will salute thee, and give thee two loaves of bread; which thou shalt receive of their hands.

5. Sitte tulet sinä Jumalan korkeudelle, kussa Philistealaisten leirit ovat. Ja pitää tapahtuman, että tultuas kaupunkiin, kohtaat prophetain joukon, jotka ovat tulleet korkeudelta, ja heidän edellänsä kantele ja trumpu, huilut ja harput, ja he propheteeraavat.

5. After that thou shalt come to the hill of God, where is the garrison of the Philistines: and it shall come to pass, when thou art come thither to the city, that thou shalt meet a company of prophets coming down from the high place with a psaltery, and a tabret, and a pipe, and a harp, before them; and they shall prophesy:

6. Ja Herran henki tulee sinussa voimalliseksi, että propheteeraat heidän kanssansa ja tulet toiseksi mieheksi.

6. And the Spirit of the LORD will come upon thee, and thou shalt prophesy with them, and shalt be turned into another man.

7. Ja kuin nämät merkit tapahtuvat sinulle, niin tee kaikki, mitä etees tulee; sillä Jumala on sinun kanssas.

7. And let it be, when these signs are come unto thee, that thou do as occasion serve thee; for God is with thee.

8. Mutta sinun pitää menemän minun edelläni alas Gilgaliin, ja katso, minä tulen sinne sinun tykös uhraamaan polttouhria ja kiitosuhria: seitsemän päivää pitää sinun odottaman, siihenasti kuin minä tulen sinun tykös ja ilmoitan sinulle, mitä sinun pitää tekemän.

8. And thou shalt go down before me to Gilgal; and, behold, I will come down unto thee, to offer burnt offerings, and to sacrifice sacrifices of peace offerings: seven days shalt thou tarry, till I come to thee, and shew thee what thou shalt do.

9. Ja tapahtui, että kuin hän oli kään-

9. And it was so, that when he had

tänyt selkänsä Samuelin puoleen ja meni hänen tyköänsä pois, antoi Jumala hänelle toisen sydämen; ja kaikki nämät merkit tapahtuivat sinä päivänä.

turned his back to go from Samuel, God gave him another heart: and all those signs came to pass that day.

10. Ja kuin he tulivat sinne korkeudelle, katso, prophetain joukko kohtasi häntä, ja Jumalan henki tuli voimalliseksi hänessä, että hän propheteerasi heidän keskellänsä.

10. And when they came thither to the hill, behold, a company of prophets met him; and the Spirit of God came upon him, and he prophesied among them.

11. Kuin hänen kaikki näkivät jotka ennen hänen tunteneet olivat, ja katso, hän propheteerasi prophetain kanssa, sanoivat he toinen toisellensa: mitä Kisin pojalle tapahtunut on? onko Saul myös prophetain seassa?

11. And it came to pass, when all that knew him beforetime saw that, behold, he prophesied among the prophets, then the people said one to another, What is this that is come unto the son of Kish? Is Saul also among the prophets?

12. Ja yksi vastasi siellä ja sanoi: kuka on heidän isänsä? Siitä on sananlasku tullut onko Saul myös prophetain seassa?

12. And one of the same place answered and said, But who is their father? Therefore it became a proverb, Is Saul also among the prophets?

13. Ja kuin hän lakkasi propheteeraamasta, tuli hän korkeudelle.

13. And when he had made an end of prophesying, he came to the high place.

14. Mutta Saulin setä sanoi hänelle ja hänen palveliallensa: kussa te kävitte? Ja hän sanoi: me etsimme aasintammoja, ja kuin me näimme, ettemme

14. And Saul's uncle said unto him and to his servant, Whither went ye? And he said, To seek the asses: and when we saw that they were no

löytäneet, tulimme me Samuelin tykö.
15. Niin sanoi Saulin setä: sano siis minulle, mitä Samuel sanoi teille?

16. Saul vastasi sedällensä: hän sanoi yksivakaisesti aasintammat jo löydetyksi; mutta kuninkaan valtakunnasta ei hän mitään hänelle puhunut, mitä Samuel hänelle sanonut oli.
17. Mutta Samuel antoi kutsua kansan kokoon Herran tykö Mitspaan.
18. Ja sanoi Israelin lapsille: näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä johdatin Israelin Egyptistä, ja vapahdin teidät Egyptiläisten käsistä ja kaikkein valtakuntain käsistä, jotka teitä vaivasivat.

19. Ja te hylkäsitte tänäpänä teidän Jumalanne, joka teidät kaikesta vastoinkäymisestänne ja murheestanne auttanut on, ja sanoitte: pane meille kuningas. Nyt siis käykäät Herran eteen sukuinne ja päämiestenne jälkeen.

20. Kuin Samuel oli koonnut kaikki Israelin sukukunnat, lankesi arpa Ben-

where, we came to Samuel.
15. And Saul's uncle said, Tell me, I pray thee, what Samuel said unto you.

16. And Saul said unto his uncle, He told us plainly that the asses were found. But of the matter of the kingdom, whereof Samuel spake, he told him not.
17. And Samuel called the people together unto the LORD to Mizpeh;
18. And said unto the children of Israel, Thus saith the LORD God of Israel, I brought up Israel out of Egypt, and delivered you out of the hand of the Egyptians, and out of the hand of all kingdoms, and of them that oppressed you:

19. And ye have this day rejected your God, who himself saved you out of all your adversities and your tribulations; and ye have said unto him, Nay, but set a king over us. Now therefore present yourselves before the LORD by your tribes, and by your thousands.

20. And when Samuel had caused all the tribes of Israel to come near, the

Jaminin sukuun.
21. Mutta kuin hän BenJaminin suvun kutsui lankoinensa edes, lankesi arpa Matrin suvun päälle, ja lankesi Kisin pojan Saulin päälle. Ja he etsivät häntä, mutta ei häntä löydetty.

22. Ja he kysyivät Herralta, oliko hän vielä sinne tuleva. Herra vastasi: katso, hän on lymyttänyt itsensä astiain alle.

23. Niin he juoksivat ja toivat hänen sieltä. Ja hän seisoi kansan keskellä, ja hän oli päätänsä pitempi kaikkea kansaa.

24. Ja Samuel sanoi kaikelle kansalle: näettekö, kenenkä Herra on valinnut? sillä ei hänen vertaistansa ole yhtään kaikessa kansassa. Niin huusi kaikki kansa ja sanoi: olkoon kuninkaalle onneksi!
25. Ja Samuel sanoi kansalle kaikki valtakunnan oikeuden, ja kirjoitti kirjaan, ja pani sen Herran eteen. Ja Samuel päästi kaiken kansan, itsekunkin kotiansa.

tribe of Benjamin was taken.
21. When he had caused the tribe of Benjamin to come near by their families, the family of Matri was taken, and Saul the son of Kish was taken: and when they sought him, he could not be found.
22. Therefore they enquired of the LORD further, if the man should yet come thither. And the LORD answered, Behold, he hath hid himself among the stuff.
23. And they ran and fetched him thence: and when he stood among the people, he was higher than any of the people from his shoulders and upward.
24. And Samuel said to all the people, See ye him whom the LORD hath chosen, that there is none like him among all the people? And all the people shouted, and said, God save the king.
25. Then Samuel told the people the manner of the kingdom, and wrote it in a book, and laid it up before the LORD. And Samuel sent all the people away, every man to his house.

26. Ja Saul meni myös kotia Gibeaan, ja yksi osa sotaväestä meni hänen kanssansa, joiden sydämen Jumala käänsi.
27. Mutta monikahdat Belialin lapset sanoivat: mitä tämä auttaa meitä? ja katsoivat hänen ylön ja ei tuoneet hänelle mitään lahjaa. Mutta hän teeskenteli, niinkuin ei hän sitä kuullutkaan olisi.

26. And Saul also went home to Gibeah; and there went with him a band of men, whose hearts God had touched.
27. But the children of Belial said, How shall this man save us? And they despised him, and brought him no presents. But he held his peace.

11 luku

1. Niin Nahas Ammonilainen meni ja piiritti Jabesta Gileadissa; niin kaikki Jabeksen miehet sanoivat Nahakselle: tee liitto meidän kanssamme, niin me palvelemme sinua.
2. Mutta Nahas Ammonilainen vastasi heitä: tällä tavalla teen minä liiton teidän kanssanne, että minä jokaisen teidän oikian silmännne puhkaisen, ja teen teidät häväistykseksi kaikessa Israelissa.
3. Niin sanoivat hänelle Jabeksin vanhimmat: anna meille seitsemän päivää aikaa, että me lähettäisimme sanoman kaikille Israelin maan rajoille: ja

1. Then Nahash the Ammonite came up, and encamped against Jabeshgilead: and all the men of Jabesh said unto Nahash, Make a covenant with us, and we will serve thee.
2. And Nahash the Ammonite answered them, On this condition will I make a covenant with you, that I may thrust out all your right eyes, and lay it for a reproach upon all Israel.
3. And the elders of Jabesh said unto him, Give us seven days' respite, that we may send messengers unto all the coasts of Israel: and then, if there be

jollei yhtäkään ole, joka meidät vapahtaa, niin me tulemme sinun tykös ulos.

no man to save us, we will come out to thee.

4. Niin tulivat sanansaattajat Saulin tykö Gibeaan ja puhuivat nämät kansan korvain kuullen; niin kaikki kansa korotti äänensä ja itki.

4. Then came the messengers to Gibeah of Saul, and told the tidings in the ears of the people: and all the people lifted up their voices, and wept.

5. Ja katso, Saul tuli kedolta käyden härkäinsä jälessä ja sanoi: mikä kansan on, että he itkevät? Niin he juttelivat hänelle Jabeksen miesten asian.

5. And, behold, Saul came after the herd out of the field; and Saul said, What aileth the people that they weep? And they told him the tidings of the men of Jabesh.

6. Ja Jumalan henki tuli Saulissa voimalliseksi, kuin hän oli kuullut nämät sanat, ja hänen vihansa sangen suuresti julmistui.

6. And the Spirit of God came upon Saul when he heard those tidings, and his anger was kindled greatly.

7. Niin otti hän parin härkiä ja leikkasi ne kappaleiksi, ja lähetti kaikkiin Israelin rajoihin sanansaattajain kautta ja käski sanoa: joka ei lähde Saulin ja Samuelin jälkeen, hänen härjillensä pitää näin tehtämän. Niin Herran pelko lankesi kansan päälle, että he läksivät ulos niinkuin yksi mies.

7. And he took a yoke of oxen, and hewed them in pieces, and sent them throughout all the coasts of Israel by the hands of messengers, saying, Whosoever cometh not forth after Saul and after Samuel, so shall it be done unto his oxen. And the fear of the LORD fell on the people, and they came out with one consent.

8. Ja hän luki heitä Besekissä. Ja Israelin lapsia oli kolmesataa tuhatta

8. And when he numbered them in Bezek, the children of Israel were

miestä, mutta Juudan lapsia kolmekymmentä tuhatta.
9. Ja he sanoivat sanansaattajille, jotka tulleet olivat: sanokaat näin Jabeksen miehille Gileadissa: huomenna te saatte avun, kuin päivä on palavimmillansa. Niin sanansaattajat tulivat ja ilmoittivat sen Jabeksen miehille; ja he ihastuivat.
10. Ja Jabeksen miehet sanoivat: huomenna me käymme teidän tykönne ulos, tehdäksenne meidän kanssamme, niinkuin teille kelpaa.
11. Niin Saul jakoi toisena päivänä huomeneltain kansan kolmeen joukkoon, ja he tulivat huomenvartiossa sisälle keskelle leiriä ja löivät Ammonilaisia siihenasti kuin päivä tuli palavimmaksi; ja ne jotka jäivät, hajoitettiin, niin ettei kahta heistä yhteen jäänyt.

12. Niin kansa sanoi Samuelille: kutka ne ovat jotka sanoivat: pitääkö Saul meitä hallitseman? Antakaat niiden tulla edes tappaaksemme.
13. Niin sanoi Saul: ei tänäpänä pidä yhdenkään kuoleman, sillä tänäpänä

three hundred thousand, and the men of Judah thirty thousand.
9. And they said unto the messengers that came, Thus shall ye say unto the men of Jabeshgilead, To morrow, by that time the sun be hot, ye shall have help. And the messengers came and shewed it to the men of Jabesh; and they were glad.
10. Therefore the men of Jabesh said, To morrow we will come out unto you, and ye shall do with us all that seemeth good unto you.
11. And it was so on the morrow, that Saul put the people in three companies; and they came into the midst of the host in the morning watch, and slew the Ammonites until the heat of the day: and it came to pass, that they which remained were scattered, so that two of them were not left together.
12. And the people said unto Samuel, Who is he that said, Shall Saul reign over us? bring the men, that we may put them to death.
13. And Saul said, There shall not a man be put to death this day: for to

on Herra tehnyt autuuden Israelissa.

14. Niin sanoi Samuel kansalle: tulkaat, käykäämme Gilgaliin ja uudistakaamme siellä kuninkaan valtakunta.
15. Niin kaikki kansa meni Gilgaliin, ja Saul tehtiin siellä kuninkaaksi Herran edessä Gilgalissa; ja he uhrasivat siellä kiitosuhria Herran edessä. Niin Saul ja kaikki Israelin miehet iloitsivat sangen suuresti.

day the LORD hath wrought salvation in Israel.

14. Then said Samuel to the people, Come, and let us go to Gilgal, and renew the kingdom there.
15. And all the people went to Gilgal; and there they made Saul king before the LORD in Gilgal; and there they sacrificed sacrifices of peace offerings before the LORD; and there Saul and all the men of Israel rejoiced greatly.

12 luku

1. Ja Samuel sanoi kaikelle Israelille: katsos, minä olen kuullut teidän äänenne kaikissa mitä te minulle puhuneet olette, ja olen asettanut teille kuninkaan.
2. Ja katso, nyt kuningas käy teidän edellänne, ja minä olen vanhaksi ja harmaaksi tullut, ja minun poikani ovat teidän tykönänne; ja minä olen käynyt teidän edellänne minun nuoruudestani tähän päivään asti.
3. Katso, tässä minä olen; vastatkaat minua Herran ja hänen voideltunsa edessä: jos olen kenenkään härjän eli

1. And Samuel said unto all Israel, Behold, I have hearkened unto your voice in all that ye said unto me, and have made a king over you.

2. And now, behold, the king walketh before you: and I am old and grayheaded; and, behold, my sons are with you: and I have walked before you from my childhood unto this day.

3. Behold, here I am: witness against me before the LORD, and before his anointed: whose ox have I taken? or

aasin ottanut, ja jos olen jollekulle ylöllistä tehnyt eli jotakuta sortanut, jos jonkun kädestä olen lahjoja ottanut ja antanut soaista silmäni: niin minä ne teille annan jälleen.

4. He vastasivat: et sinä mitään ylöllistä etkä vääryyttä ole meille tehnyt, etkä myös kenenkään kädestä ole mitään ottanut.

5. Hän sanoi heille: Herra on todistaja teitä vastaan, ja hänen voideltunsa on todistaja tänäpänä, ettette ole mitään minun kädestäni löytäneet. He sanoivat: olkoon todistaja.

6. Ja Samuel sanoi kansalle: Herra joka Moseksen ja Aaronin teki, ja johdatti teidän isänne Egyptin maalta,

7. Niin astukaat nyt edes, oikeudelle käydäkseni teidän kanssanne Herran edessä kaikista Herran hyvistä töistä, jotka hän teille ja teidän isillenne tehnyt on.

8. Kuin Jakob oli tullut Egyptiin, huusivat teidän isänne Herran tykö, ja Herra lähetti Moseksen ja Aaronin, ja he johdattivat teidän isänne ulos Egyptistä ja asettivat heidän tähän

whose ass have I taken? or whom have I defrauded? whom have I oppressed? or of whose hand have I received any bribe to blind mine eyes therewith? and I will restore it you.

4. And they said, Thou hast not defrauded us, nor oppressed us, neither hast thou taken ought of any man's hand.

5. And he said unto them, The LORD is witness against you, and his anointed is witness this day, that ye have not found ought in my hand. And they answered, He is witness.

6. And Samuel said unto the people, It is the LORD that advanced Moses and Aaron, and that brought your fathers up out of the land of Egypt.

7. Now therefore stand still, that I may reason with you before the LORD of all the righteous acts of the LORD, which he did to you and to your fathers.

8. When Jacob was come into Egypt, and your fathers cried unto the LORD, then the LORD sent Moses and Aaron, which brought forth your fathers out of Egypt, and made them dwell in this

paikkaan asumaan,
9. Mutta kuin he unohtivat Herran Jumalansa, myi hän heidät Siseran, Hasorin sodanpäämiehen vallan alle, ja Philistealaisten vallan alle ja Moabin kuninkaan vallan alle, ja he sotivat heitä vastaan.
10. Ja he huusivat Herran tykö ja sanoivat: me olemme syntiä tehneet, että me hylkäsimme Herran ja palvelimme Baalia ja Astharotia; mutta vapahda nyt meitä meidän vihollistemme kädestä, niin me sinua palvelemme.
11. Ja Herra lähetti Jerubbaalin, Bedanin, Jephtan ja Samuelin, ja pelasti teitä teidän vihamiestenne käsistä ympäriltänne, ja antoi teidän asua rauhallisesti.
12. Kuin te näitte Nahaksen Ammonin lasten kuninkaan tulevan teitä vastaan, sanoitte te minulle: ei millään muotoa, vaan kuningas meitä vallitkoon; vaikka Herra teidän Jumalanne oli teidän kuninkaanne.
13. Ja nyt katso, siinä on kuningas, jonka te olette valinneet ja anoneet; sillä katso, Herra on asettanut teille

place.
9. And when they forgat the LORD their God, he sold them into the hand of Sisera, captain of the host of Hazor, and into the hand of the Philistines, and into the hand of the king of Moab, and they fought against them.
10. And they cried unto the LORD, and said, We have sinned, because we have forsaken the LORD, and have served Baalim and Ashtaroth: but now deliver us out of the hand of our enemies, and we will serve thee.
11. And the LORD sent Jerubbaal, and Bedan, and Jephthah, and Samuel, and delivered you out of the hand of your enemies on every side, and ye dwelled safe.
12. And when ye saw that Nahash the king of the children of Ammon came against you, ye said unto me, Nay; but a king shall reign over us: when the LORD your God was your king.
13. Now therefore behold the king whom ye have chosen, and whom ye have desired! and, behold, the LORD

kuninkaan.
14. Jos te pelkäätte Herraa ja palvelette häntä, kuulette hänen äänensä ja ette ole Herran suulle tottelemattomat, niin sekä te että teidän kuninkaanne, joka teitä hallitsee, seuraa Herraa teidän Jumalaanne.
15. Mutta jollette Herran ääntä kuule, vaan olette hänen suullensa tottelemattomat, niin Herran käsi on sekä teitä että teidän isiänne vastaan.

16. Niin käykäät siis tästä edes ja katsokaat tätä suurta asiaa, jota Herra on tekevä teidän silmäinne edessä.
17. Eikö nyt ole nisun elonaika? Vaan minä huudan Herran tykö, että hän antaisi jylistä ja sataa, ymmärtääksenne ja nähdäksenne sen suuren pahuuden, jonka te olette tehneet Herran edessä, anoissanne teillenne kuningasta.
18. Ja kuin Samuel huusi Herran tykö, antoi Herra sinä päivänä jylistä ja sataa. Niin kaikki kansa suuresti pelkäsi Herraa ja Samuelia.
19. Ja sanoivat kaikki Samuelille: rukoile sinun palveliais edestä Herraa

hath set a king over you.
14. If ye will fear the LORD, and serve him, and obey his voice, and not rebel against the commandment of the LORD, then shall both ye and also the king that reigneth over you continue following the LORD your God:
15. But if ye will not obey the voice of the LORD, but rebel against the commandment of the LORD, then shall the hand of the LORD be against you, as it was against your fathers.
16. Now therefore stand and see this great thing, which the LORD will do before your eyes.
17. Is it not wheat harvest to day? I will call unto the LORD, and he shall send thunder and rain; that ye may perceive and see that your wickedness is great, which ye have done in the sight of the LORD, in asking you a king.
18. So Samuel called unto the LORD; and the LORD sent thunder and rain that day: and all the people greatly feared the LORD and Samuel.
19. And all the people said unto Samuel, Pray for thy servants unto the

sinun Jumalaas, ettemme kuolisi; sillä me olemme lisänneet kaikkein meidän synteimme tykö sen pahuuden, että me anoimme meillemme kuningasta.

LORD thy God, that we die not: for we have added unto all our sins this evil, to ask us a king.

20. Ja Samuel sanoi kansalle: älkäät peljätkö: te tosin olette tehneet kaiken tämän pahuuden, mutta älkäät kuitenkaan luopuko Herrasta, vaan palvelkaat Herraa kaikesta teidän sydämestänne.

20. And Samuel said unto the people, Fear not: ye have done all this wickedness: yet turn not aside from following the LORD, but serve the LORD with all your heart;

21. Ja älkäät itsiänne kääntäkö turhan menon perään, ei se mitään teitä hyödytä eikä auta, sillä se on turhuus.

21. And turn ye not aside: for then should ye go after vain things, which cannot profit nor deliver; for they are vain.

22. Mutta Herra ei hylkää kansaansa suuren nimensä tähden; sillä Herra on tahtonut teitä tehdä itsellensä kansaksi.

22. For the LORD will not forsake his people for his great name's sake: because it hath pleased the LORD to make you his people.

23. Olkoon myös kaukana minusta, että minä syntiä tekisin Herraa vastaan, lakaten rukoilemasta Herraa teidän edestänne, ja opettamasta teille hyvää ja oikiaa tietä.

23. Moreover as for me, God forbid that I should sin against the LORD in ceasing to pray for you: but I will teach you the good and the right way:

24. Ainoastansa peljätkäät Herraa ja palvelkaat häntä uskollisesti kaikesta sydämestänne; sillä katsokaat, kuinka suuria tekoja hän tekee teidän kanssanne.

24. Only fear the LORD, and serve him in truth with all your heart: for consider how great things he hath done for you.

25. Mutta jos te teette pahaa, niin sekä te että teidän kuninkaanne hukkuu.

25. But if ye shall still do wickedly, ye shall be consumed, both ye and your king.

13 luku

1. Kuin Saul oli vuoden ollut kuninkaana, ja hallinnut Israelia kaksi ajastaikaa,

1. Saul reigned one year; and when he had reigned two years over Israel,

2. Valitsi hän itsellensä kolmetuhatta miestä Israelista: kaksituhatta olivat Saulin kanssa Mikmassa ja BetElin vuorella, mutta tuhannen Jonatanin kanssa BenJaminin Gibeassa, mutta muun joukon päästi hän menemään itsekunkin majoillensa.

2. Saul chose him three thousand men of Israel; whereof two thousand were with Saul in Michmash and in mount Bethel, and a thousand were with Jonathan in Gibeah of Benjamin: and the rest of the people he sent every man to his tent.

3. Ja Jonatan löi Philistealaisia heidän leirissänsä, joka oli Gibeassa; ja Philistealaiset saivat sen tietää. Ja Saul antoi soittaa basunalla kaikessa maakunnassa ja sanoa: antakaat Hebrealaisten sen kuulla.

3. And Jonathan smote the garrison of the Philistines that was in Geba, and the Philistines heard of it. And Saul blew the trumpet throughout all the land, saying, Let the Hebrews hear.

4. Ja kaikki Israel kuuli sanottavan: Saul on lyönyt Philistealaisten leirin; ja Israel myös haisi Philistealaisten edessä, ja kansa kutsuttiin Saulin tykö kokoon Gilgaliin.

4. And all Israel heard say that Saul had smitten a garrison of the Philistines, and that Israel also was had in abomination with the Philistines. And the people were called together after Saul to Gilgal.

5. Niin kokoontuivat Philistealaiset sotimaan Israelia vastaan, kolmekymmentä tuhatta vaunua, kuusituhatta ratsasmiestä ja paljo muuta kansaa, niinkuin santaa meren rannalla; ja he matkustivat ylöspäin ja asettivat leirinsä Mikmaan, itään päin BetAvenista.

5. And the Philistines gathered themselves together to fight with Israel, thirty thousand chariots, and six thousand horsemen, and people as the sand which is on the sea shore in multitude: and they came up, and pitched in Michmash, eastward from Bethaven.

6. Kuin Israelin miehet näkivät heitänsä ahdistetuksi, sillä kansa oli sangen hämmästyksissä, lymyttivät he heitänsä luoliin, maan kuoppiin, mäen rotkoihin, linnoihin ja kaivoihin;

6. When the men of Israel saw that they were in a strait, (for the people were distressed,) then the people did hide themselves in caves, and in thickets, and in rocks, and in high places, and in pits.

7. Ja Hebrealaiset vaelsivat Jordanin ylitse Gadin ja Gileadin maakuntaan; vaan Saul oli vielä Gilgalissa, ja kaikki kansa, jotka olivat hänen perässänsä, pelkäsivät.

7. And some of the Hebrews went over Jordan to the land of Gad and Gilead. As for Saul, he was yet in Gilgal, and all the people followed him trembling.

8. Niin odotti hän seitsemän päivää, siihen aikaan asti, kun Samuel määrännyt oli. Vaan koska ei Samuel tullutkaan Gilgaliin, rupesi kansa hajoomaan häneltä.

8. And he tarried seven days, according to the set time that Samuel had appointed: but Samuel came not to Gilgal; and the people were scattered from him.

9. Silloin sanoi Saul: tuokaat minulle polttouhria ja kiitosuhria; ja uhrasi polttouhria.

9. And Saul said, Bring hither a burnt offering to me, and peace offerings. And he offered the burnt offering.

10. Kuin hän oli päättänyt polttouhrin,

10. And it came to pass, that as soon

katso, Samuel tuli; niin Saul meni häntä vastaan siunaamaan häntä.

as he had made an end of offering the burnt offering, behold, Samuel came; and Saul went out to meet him, that he might salute him.

11. Niin sanoi Samuel: mitäs olet tehnyt? Saul vastasi: minä näin kansan minultani hajoovan, et myös sinä tullut määrättyyn aikaan, ja Philistealaiset olivat Mikmassa koossa,

11. And Samuel said, What hast thou done? And Saul said, Because I saw that the people were scattered from me, and that thou camest not within the days appointed, and that the Philistines gathered themselves together at Michmash;

12. Niin minä sanoin: nyt tulevat Philistealaiset tänne minun tyköni Gilgaliin, ja en minä rukoillut Herran kasvoin edessä; niin minä rohkaisin itseni ja uhrasin polttouhrin.

12. Therefore said I, The Philistines will come down now upon me to Gilgal, and I have not made supplication unto the LORD: I forced myself therefore, and offered a burnt offering.

13. Samuel sanoi Saulille: sinä olet tyhmästi tehnyt, ja et pitänyt Herran sinun Jumalas käskyä, jonka hän käski sinulle; sillä hän oli vahvistanut sinun valtakuntas Israeliin ijankaikkisesti.

13. And Samuel said to Saul, Thou hast done foolishly: thou hast not kept the commandment of the LORD thy God, which he commanded thee: for now would the LORD have established thy kingdom upon Israel for ever.

14. Vaan sinun valtakuntas ei pidä enää oleman seisovainen: Herra on yhden miehen oman sydämensä jälkeen etsinyt, sen on Herra käskenyt olla kansansa päämiehen; sillä et sinä pitänyt sitä, mitä Herra sinulle käski.

14. But now thy kingdom shall not continue: the LORD hath sought him a man after his own heart, and the LORD hath commanded him to be captain over his people, because thou hast not kept that which the LORD

commanded thee.

15. Niin Samuel nousi ja meni Gilgalista pois BenJaminin Gibeaan; niin Saul luki väen, joka hänen tykönänsä oli, liki kuusisataa miestä.

15. And Samuel arose, and gat him up from Gilgal unto Gibeah of Benjamin. And Saul numbered the people that were present with him, about six hundred men.

16. Ja Saul ja Jonatan hänen poikansa, ja se väki joka heidän tykönänsä oli, jäivät BenJaminin kukkulalle; vaan Philistealaiset asettivat leirinsä Mikmaan.

16. And Saul, and Jonathan his son, and the people that were present with them, abode in Gibeah of Benjamin: but the Philistines encamped in Michmash.

17. Philistealaisten leiristä läksi kolme joukkoa maata hävittämään: yksi käänsi itsensä Ophran tielle Sualin maalle,

17. And the spoilers came out of the camp of the Philistines in three companies: one company turned unto the way that leadeth to Ophrah, unto the land of Shual:

18. Toinen käänsi itsensä BetHoronin tielle ja kolmas käänsi itsensä sille rajatielle, joka menee Seboimin laakson korpeen.

18. And another company turned the way to Bethhoron: and another company turned to the way of the border that looketh to the valley of Zeboim toward the wilderness.

19. Niin ei löydetty yhtään seppää kaikesta Israelin maakunnasta; sillä Philistealaiset ajattelivat, ettei Hebrealaiset tekisi miekkoja ja keihäitä.

19. Now there was no smith found throughout all the land of Israel: for the Philistines said, Lest the Hebrews make them swords or spears:

20. Ja kaiken Israelin täytyi mennä Philistealaisten tykö teroittamaan vannastansa, rautalapioitansa, kirves-

20. But all the Israelites went down to the Philistines, to sharpen every man his share, and his coulter, and his axe,

tänsä ja vikahdintansa.
21. Mutta heillä oli teroitusrauta vikahtimille, lapioille, hangoille ja kirveille, niin myös ojettaa pistintä.

22. Kuin tappelupäivä joutui, niin ei löytynyt miekkaa eikä keihästä kaiken kansan kädessä, jotka Saulin ja Jonatanin kanssa olivat, vaan Saulilla ja hänen pojallansa oli.

23. Ja Philistealaisten leiri läksi Mikman taipaleelle.

and his mattock.
21. Yet they had a file for the mattocks, and for the coulters, and for the forks, and for the axes, and to sharpen the goads.
22. So it came to pass in the day of battle, that there was neither sword nor spear found in the hand of any of the people that were with Saul and Jonathan: but with Saul and with Jonathan his son was there found.
23. And the garrison of the Philistines went out to the passage of Michmash.

14 luku

1. Se tapahtui yhtenä päivänä, että Jonatan Saulin poika sanoi palvelijallensa, joka kantoi hänen asettansa: tule, käykäämme Philistealaisten leiriin, jotka toisella puolella ovat; ja ei hän sitä sanonut isällensä.
2. Vaan Saul viipyi Gibean ääressä granatin puun alla, joka oli esikaupungissa, ja se kansa, joka hänen tykönänsä oli, oli liki kuusisataa miestä.

3. Ja Ahia Ahitobin poika, Ikabodin

1. Now it came to pass upon a day, that Jonathan the son of Saul said unto the young man that bare his armour, Come, and let us go over to the Philistines' garrison, that is on the other side. But he told not his father.
2. And Saul tarried in the uttermost part of Gibeah under a pomegranate tree which is in Migron: and the people that were with him were about six hundred men;
3. And Ahiah, the son of Ahitub,

veljen, Pinehaan pojan, Elin pojan, oli Herran pappi Silossa, kantain päällisvaatetta; mutta kansa ei tietänyt Jonatanin menneeksi pois.

Ichabod's brother, the son of Phinehas, the son of Eli, the LORD'S priest in Shiloh, wearing an ephod. And the people knew not that Jonathan was gone.

4. Ja tiellä, kussa Jonatan pyysi ylitse mennä Philistealaisten leiriin, oli kaksi jyrkkää kalliota, yksi tällä puolella ja toinen toisella puolella: yksi kutsuttiin Botsets, toinen Sene.

4. And between the passages, by which Jonathan sought to go over unto the Philistines' garrison, there was a sharp rock on the one side, and a sharp rock on the other side: and the name of the one was Bozez, and the name of the other Seneh.

5. Yksi oli Mikmaan päin pohjasta ja toinen etelästä Gabaan päin.

5. The forefront of the one was situate northward over against Michmash, and the other southward over against Gibeah.

6. Ja Jonatan sanoi palvelialle, joka oli hänen aseensa kantaja: tule, käykäämme näiden ympärileikkaamattomain leiriin: taitaa tapahtua, Herra on jotakin toimittava meidän kauttamme, sillä ei ole Herralle työläs auttaa monen kautta elikkä harvain.

6. And Jonathan said to the young man that bare his armour, Come, and let us go over unto the garrison of these uncircumcised: it may be that the LORD will work for us: for there is no restraint to the LORD to save by many or by few.

7. Niin hänen aseensa kantaja vastasi häntä: tee kaikki, mitä sinun sydämessäs on: mene matkaan, katso, minä olen sinun kanssas, niinkuin sinun sydämes tahtoo.

7. And his armourbearer said unto him, Do all that is in thine heart: turn thee; behold, I am with thee according to thy heart.

8. Jonatan sanoi: katso, me menemme niiden miesten tykö ja ilmoitamme itsemme heille.
9. Jos he näin meille sanovat: siesokaat alallanne siihen asti että me tulemme teidän tykönne, niin seisokaamme siassamme ja älkäämme menkö heidän tykönsä.
10. Vaan jos he näin sanovat: tulkaat tänne meidän tykömme, niin astukaamme heidän tykönsä; sillä Herra on antanut heidät meidän käsiimme: se olkoon meille merkiksi.
11. Kuin Philistealaisten leiri näki heidät molemmat, sanoivat Philistealaiset: katso, Hebrealaiset ovat lähteneet luolistansa, joihin he heitänsä lymyttäneet olivat.
12. Ja miehet leiristä vastasivat Jonatania ja hänen aseensa kantajaa ja sanoivat: tulkaat tänne ylös meidän tykömme, me kyllä opetamme teitä. Niin sanoi Jonatan aseensa kantajalle: astu ylös minun jälkeeni, Herra on antanut heidät Israelin käsiin.
13. Ja Jonatan kiipesi käsillänsä ja jaloillansa ylöspäin ja hänen aseensa

8. Then said Jonathan, Behold, we will pass over unto these men, and we will discover ourselves unto them.
9. If they say thus unto us, Tarry until we come to you; then we will stand still in our place, and will not go up unto them.
10. But if they say thus, Come up unto us; then we will go up: for the LORD hath delivered them into our hand: and this shall be a sign unto us.
11. And both of them discovered themselves unto the garrison of the Philistines: and the Philistines said, Behold, the Hebrews come forth out of the holes where they had hid themselves.
12. And the men of the garrison answered Jonathan and his armourbearer, and said, Come up to us, and we will shew you a thing. And Jonathan said unto his armourbearer, Come up after me: for the LORD hath delivered them into the hand of Israel.
13. And Jonathan climbed up upon his hands and upon his feet, and his ar-

kantaja hänen jälissänsä; ja he lankesivat maahan Jonatanin eteen ja hänen aseensa kantajan, joka löi heitä kuoliaaksi hänen jäljissänsä;

mourbearer after him: and they fell before Jonathan; and his armourbearer slew after him.

14. Että ensimäinen tappelus oli, jona Jonatan ja hänen aseensa kantaja löi liki kaksikymmentä miestä, liki puolella vakomitalla peltoa, kuin juhtapari kyntäis.

14. And that first slaughter, which Jonathan and his armourbearer made, was about twenty men, within as it were an half acre of land, which a yoke of oxen might plow.

15. Ja pelko tuli leiriin, kedolle ja koko kansan sekaan leirissä, ja hävittäjät myös peljätettiin, että maa vapisi siitä; sillä se hämmästys oli Jumalalta.

15. And there was trembling in the host, in the field, and among all the people: the garrison, and the spoilers, they also trembled, and the earth quaked: so it was a very great trembling.

16. Ja Saulin vartiat BenJaminin Gibeassa saivat nähdä kansan joukot hajoovan ja pakenevan, ja toinen toistansa sysivän,

16. And the watchmen of Saul in Gibeah of Benjamin looked; and, behold, the multitude melted away, and they went on beating down one another.

17. Niin sanoi Saul kansalle, joka hänen kanssansa oli: lukekaat nyt ja katsokaat, kuka meistä on mennyt pois; ja kuin he lukivat, katso, niin ei ollut Jonatan ja hänen aseensa kantaja siellä.

17. Then said Saul unto the people that were with him, Number now, and see who is gone from us. And when they had numbered, behold, Jonathan and his armourbearer were not there.

18. Ja Saul sanoi Ahialle: tuo tänne Jumalan arkki; (sillä Jumalan arkki oli

18. And Saul said unto Ahiah, Bring hither the ark of God. For the ark of

siihen aikaan Israelin lasten tykönä.)

19. Ja kuin Saul vielä puhui papin kanssa, eneni kapina ja juoksu Philistealaisten leirissä. Ja Saul sanoi papille: ota kätes pois.

20. Ja Saul kokoontui ja kaikki kansa joka hänen kanssansa oli, ja tulivat sotaan. Ja katso, silloin kävi itsekunkin miekka lähimmäistänsä vastaan, ja oli sangen suuri kapina.

21. Ja ne Hebrealaiset, jotka ennen olivat olleet Philistealaisten tykönä ja olivat käyneet heidän kanssansa leirin ympäri, antoivat heitänsä Israelin sekaan, jotka olivat Saulin ja Jonatanin kanssa.

22. Ja kaikki Israelin miehet, jotka heitänsä kätkeneet olivat Ephraimin vuorelle, kuin he kuulivat Philistealaisten paenneen, ajoivat he myös heitä takaa sodassa.

23. Ja niin Herra autti silloin Israelia; ja sota seisoi BetAveniin asti.

God was at that time with the children of Israel.

19. And it came to pass, while Saul talked unto the priest, that the noise that was in the host of the Philistines went on and increased: and Saul said unto the priest, Withdraw thine hand.

20. And Saul and all the people that were with him assembled themselves, and they came to the battle: and, behold, every man's sword was against his fellow, and there was a very great discomfiture.

21. Moreover the Hebrews that were with the Philistines before that time, which went up with them into the camp from the country round about, even they also turned to be with the Israelites that were with Saul and Jonathan.

22. Likewise all the men of Israel which had hid themselves in mount Ephraim, when they heard that the Philistines fled, even they also followed hard after them in the battle.

23. So the LORD saved Israel that day: and the battle passed over unto Bethaven.

24. Ja kuin Israelin miehet olivat väsyneet sinä päivänä, vannotti Saul kaiken kansan, ja sanoi: kirottu olkoon jokainen, joka syö jotakin ehtooseen asti, että minä kostaisin vihollisilleni. Ja koko kansa ei syönyt mitäkään.

24. And the men of Israel were distressed that day: for Saul had adjured the people, saying, Cursed be the man that eateth any food until evening, that I may be avenged on mine enemies. So none of the people tasted any food.

25. Ja kaikki kansa tuli metsään, ja siellä oli hunajaa kedolla.

25. And all they of the land came to a wood; and there was honey upon the ground.

26. Kuin kansa tuli metsään, katso, silloin vuosi siellä hunajaa, mutta ei yksikään ottanut sitä kädellänsä suuhunsa; sillä kansa pelkäsi valaa.

26. And when the people were come into the wood, behold, the honey dropped; but no man put his hand to his mouth: for the people feared the oath.

27. Mutta Jonatan ei kuullut isänsä vannottaneeksi kansaa, hän ojensi sauvansa joka hänen kädessänsä oli, ja satutti pään hunajaläjään, ja pisti kätensä suuhunsa, niin hänen silmänsä valpauntuivat.

27. But Jonathan heard not when his father charged the people with the oath: wherefore he put forth the end of the rod that was in his hand, and dipped it in an honeycomb, and put his hand to his mouth; and his eyes were enlightened.

28. Silloin vastasi yksi kansasta ja sanoi: isäs vannotti kovasti kansaa, ja sanoi: kirottu olkoon jokainen, joka jotakin syö tänäpänä. Ja kansa oli väsyksissä.

28. Then answered one of the people, and said, Thy father straitly charged the people with an oath, saying, Cursed be the man that eateth any food this day. And the people were faint.

29. Ja Jonatan sanoi: minun isäni on turmellut maan: katsos, kuinka minun silmäni vilpauntuivat, että minä tästä jotakin maistoin.

29. Then said Jonathan, My father hath troubled the land: see, I pray you, how mine eyes have been enlightened, because I tasted a little of this honey.

30. Jos kansa tänäpänä olis syönyt vihollistensa saalista, kuin he löytäneet ovat, niin olis tappelus ollut suurempi Philistealaisia vastaan.

30. How much more, if haply the people had eaten freely to day of the spoil of their enemies which they found? for had there not been now a much greater slaughter among the Philistines?

31. Ja he löivät sinä päivänä Philistealaisia Mikmasta Ajaloniin asti; ja kansa väsyi sangen kovin.

31. And they smote the Philistines that day from Michmash to Aijalon: and the people were very faint.

32. Ja kansa jakoi saaliin, ja ottivat lampaita, ja karjaa, ja vasikoita, ja teurastivat maan päällä, ja söivät ne verinensä.

32. And the people flew upon the spoil, and took sheep, and oxen, and calves, and slew them on the ground: and the people did eat them with the blood.

33. Niin Saulille ilmoitettiin sanoen: katso, kansa on syntiä tehnyt Herraa vastaan ja syönyt verinensä. Hän sanoi: te olette pahasti tehneet: vierittäkäät nyt minulle tänne suuri kivi.

33. Then they told Saul, saying, Behold, the people sin against the LORD, in that they eat with the blood. And he said, Ye have transgressed: roll a great stone unto me this day.

34. Ja Saul sanoi: menkäät ulos kansan sekaan ja sanokaat heille: tuokaan itsekukin härkänsä ja lampaansa minun tyköni ja teurastakaan tässä, että

34. And Saul said, Disperse yourselves among the people, and say unto them, Bring me hither every man his ox, and every man his sheep, and slay

te söisitte ja ette syntiä tekisi Herraa vastaan veren syömisellä; niin kaikki kansa toivat kukin härkänsä kädessänsä yöllä ja teurastivat ne siellä.

them here, and eat; and sin not against the LORD in eating with the blood. And all the people brought every man his ox with him that night, and slew them there.

35. Ja Saul rakensi Herralle alttarin: se on ensimäinen alttari, jonka hän rakensi Herralle.

35. And Saul built an altar unto the LORD: the same was the first altar that he built unto the LORD.

36. Ja Saul sanoi: käykäämme alas Philistealaisten jälkeen yöllä ja ryöstäkäämme heitä, siihenasti kuin päivä valkenee, ettemme yhtäkään heistä jättäisi. He vastasivat: tee kaikki mitä sinulle kelpaa. Ja pappi sanoi: käykäämme tänne Jumalan tykö.

36. And Saul said, Let us go down after the Philistines by night, and spoil them until the morning light, and let us not leave a man of them. And they said, Do whatsoever seemeth good unto thee. Then said the priest, Let us draw near hither unto God.

37. Ja Saul kysyi Jumalalta ja sanoi: astunko minä Philistealaisten perään alas, ja annatkos heitä Israelin käsiin? Mutta ei hän häntä silloin vastannut.

37. And Saul asked counsel of God, Shall I go down after the Philistines? wilt thou deliver them into the hand of Israel? But he answered him not that day.

38. Niin sanoi Saul: tulkaan väki tänne joka kulmalta, tiedustelkaat ja katselkaat, kenessä tänäpänä synti lienee.

38. And Saul said, Draw ye near hither, all the chief of the people: and know and see wherein this sin hath been this day.

39. Sillä, niin totta kuin Herra Israelin auttaja elää, vaikka se olis minun pojassani Jonatanissa, niin hänen pitää totisesti kuoleman. Ja ei yksikään

39. For, as the LORD liveth, which saveth Israel, though it be in Jonathan my son, he shall surely die. But there was not a man among all the people

vastannut häntä kaikesta kansasta.
40. Ja hän sanoi koko Israelille: olkaat te sillä puolelle, minä ja Jonatan minun poikani olemme tällä puolella. Kansa sanoi Saulille: tee kuin sinulle kelpaa.
41. Ja Saul sanoi Herralle Israelin Jumalalle: tee oikeus; niin se osasi Jonatanin ja Saulin, ja kansa meni vapaana ulos.
42. Saul sanoi: heittäkäät minusta ja minun pojastani Jonatanista; niin se lankesi Jonataniin.
43. Ja Saul sanoi Jonatanille: ilmoita minulle, mitäs olet tehnyt? Jonatan ilmoitti hänelle ja sanoi: tosin minä maistoin vähän hunajaa sauvani nenällä joka minun kädessäni oli, ja katso minun pitää sentähden kuoleman?
44. Ja Saul sanoi: Jumala tehköön minulle niin ja niin! Jonatan, sinun pitää totisesti kuoleman!
45. Vaan kansa sanoi Saulille: pitääkö Jonatanin kuoleman, joka tämän suuren autuuden teki Israelissa? Pois se: niin totta kuin Herra elää, ei hiuskarvakaan pidä hänen päästänsä putooman: sillä Jumala on sen tehnyt

that answered him.
40. Then said he unto all Israel, Be ye on one side, and I and Jonathan my son will be on the other side. And the people said unto Saul, Do what seemeth good unto thee.
41. Therefore Saul said unto the LORD God of Israel, Give a perfect lot. And Saul and Jonathan were taken: but the people escaped.
42. And Saul said, Cast lots between me and Jonathan my son. And Jonathan was taken.
43. Then Saul said to Jonathan, Tell me what thou hast done. And Jonathan told him, and said, I did but taste a little honey with the end of the rod that was in mine hand, and, lo, I must die.
44. And Saul answered, God do so and more also: for thou shalt surely die, Jonathan.
45. And the people said unto Saul, Shall Jonathan die, who hath wrought this great salvation in Israel? God forbid: as the LORD liveth, there shall not one hair of his head fall to the ground; for he hath wrought with God

tänäpänä hänen kauttansa. Ja näin kansa vapahti Jonatanin kuolemasta.

this day. So the people rescued Jonathan, that he died not.

46. Niin Saul meni Philistealaisten tykköä pois; ja Philistealaiset menivät sioillensa.

46. Then Saul went up from following the Philistines: and the Philistines went to their own place.

47. Mutta kuin Saul oli saanut Israelin valtakunnan, soti hän joka taholta kaikkia vihollisiansa vastaan, Moabilaisia, Ammonilaisia, Edomilaisia, Zoban kuninkaita ja Philistealaisia vastaan; ja kuhunka hän ikänä hänensä käänsi, siellä hän rankaisi.

47. So Saul took the kingdom over Israel, and fought against all his enemies on every side, against Moab, and against the children of Ammon, and against Edom, and against the kings of Zobah, and against the Philistines: and whithersoever he turned himself, he vexed them.

48. Ja hän teki urhoollisia töitä ja löi Amalekilaiset ja vapahti Israelin niiden käsistä, jotka häntä raatelivat.

48. And he gathered an host, and smote the Amalekites, and delivered Israel out of the hands of them that spoiled them.

49. Ja Saulilla oli poikia: Jonatan, Isvi, Malkisua, ja hänen kahden tyttärensä nimet, esikoisen nimi Merab ja nuoremman nimi Mikal,

49. Now the sons of Saul were Jonathan, and Ishui, and Melchishua: and the names of his two daughters were these; the name of the firstborn Merab, and the name of the younger Michal:

50. Ja Saulin emännän nimi oli Ahinoam, Ahimatsin tytär, ja hänen sotajoukkonsa päämiehen nimi Abner, Nerin poika, Saulin sedän;

50. And the name of Saul's wife was Ahinoam, the daughter of Ahimaaz: and the name of the captain of his host was Abner, the son of Ner, Saul's uncle.

51. Ja Kis Saulin isä, ja Ner Abnerin isä, oli Abielin poika.

51. And Kish was the father of Saul; and Ner the father of Abner was the son of Abiel.

52. Ja suuri sota oli Philistealaisia vastaan niinkauvan kuin Saul eli. Ja kussa ikinä Saul näki jalon ja väkevän sotamiehen, otti hän sen tykönsä.

52. And there was sore war against the Philistines all the days of Saul: and when Saul saw any strong man, or any valiant man, he took him unto him.

15 luku

1. Mutta Samuel sanoi Saulille: Herra lähetti minun voitelemaan sinua kansansa Israelin kuninkaaksi: niin kuule siis nyt Herran sanain ääntä.

1. Samuel also said unto Saul, The LORD sent me to anoint thee to be king over his people, over Israel: now therefore hearken thou unto the voice of the words of the LORD.

2. Näin sanoo Herra Zebaot: Minä olen ajatellut etsiskellä mitä Amalek teki Israelille, kuin hän pani hänensä tiellä häntä vastaan, Egyptistä tullessa.

2. Thus saith the LORD of hosts, I remember that which Amalek did to Israel, how he laid wait for him in the way, when he came up from Egypt.

3. Mene siis nyt ja lyö Amalek, ja hukuta kaikki, mitä hänellä on, ja älä säästä häntä, mutta tapa sekä vaimo että mies, lapset ja imeväiset, karja ja lampaat, kamelit ja aasit.

3. Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.

4. Saul ilmoitti tämän kansalle, ja luki heitä Telaimissa; kaksisataa tuhatta jalkaväkeä, ja kymmenentuhatta

4. And Saul gathered the people together, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen,

miestä Juudasta.
5. Ja kuin Saul tuli liki Amalekilaisten kaupunkia, pani hän väijytyksen ojan tykö,
6. Ja antoi sanoa Keniläisille: menkäät, paetkaat ja eroittakaat itsenne Amalekilaisista, etten minä peräti hävittäisi teitä heidän kanssansa; sillä te teitte laupeuden kaikille Israelin lapsille, kuin he vaelsivat Egyptistä; ja niin luopuivat keniläiset Amalekilaisista.
7. Niin löi Saul Amalekilaiset hamasta Hevilasta siihen asti kuin Suriin tullaan, joka on Egyptin kohdalla,
8. Ja otti Agagin Amalekilaisten kuninkaan elävänä kiinni, ja kaiken kansan surmasi hän miekan terällä.
9. Niin Saul ja kansa säästi Agagin, ja mitä parasta lampaista ja karjasta oli, lihavia karitsoita ja syöttiläitä, ja kaikki mitä hyvä oli, ei he tahtoneet hukuttaa niitä; mutta sen, mikä häijy oli ja ei kelvannut, he hukuttivat.
10. Niin tapahtui Herran sana Samuelille, sanoen:

and ten thousand men of Judah.
5. And Saul came to a city of Amalek, and laid wait in the valley.
6. And Saul said unto the Kenites, Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them: for ye shewed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt. So the Kenites departed from among the Amalekites.
7. And Saul smote the Amalekites from Havilah until thou comest to Shur, that is over against Egypt.
8. And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.
9. But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, and of the fatlings, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them: but every thing that was vile and refuse, that they destroyed utterly.
10. Then came the word of the LORD unto Samuel, saying,

11. Minä kadun, että minä olen tehnyt Saulin kuninkaaksi, sillä hän on luopunut minusta ja ei täyttänyt minun sanojani; ja Samuel vihastui ja huusi Herran tykö kaiken sen yön.

11. It repenteth me that I have set up Saul to be king: for he is turned back from following me, and hath not performed my commandments. And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

12. Ja Samuel nousi varhain huomeneltain kohtaamaan Saulia, ja Samuelille oli sanottu Saulin tulleeksi Karmeliin, ja panneeksi voiton merkin, ja vaeltaneeksi ympäri, ja tulleeksi Gilgaliin.

12. And when Samuel rose early to meet Saul in the morning, it was told Samuel, saying, Saul came to Carmel, and, behold, he set him up a place, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.

13. Kuin Samuel tuli Saulin tykö, sanoi Saul hänelle: siunattu ole sinä Herralta; minä olen täyttänyt Herran sanan.

13. And Samuel came to Saul: and Saul said unto him, Blessed be thou of the LORD: I have performed the commandment of the LORD.

14. Samuel vastasi: mikä siis on tämä lammasten määkynä minun korvissani ja karjan ammuminen, jonka minä kuulen?

14. And Samuel said, What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?

15. Saul sanoi: Amalekilaisilta ovat he ne tuoneet; sillä kansa säästi parhaita lampaista ja karjasta, Herran sinun Jumalas uhrin tähden; ne muut olemme me hävittäneet.

15. And Saul said, They have brought them from the Amalekites: for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.

16. Mutta Samuel sanoi Saulille: salli, että minä sanon sinulle, mitä Herra on

16. Then Samuel said unto Saul, Stay, and I will tell thee what the LORD

puhunut minun kanssani tänä yönä. Hän sanoi hänelle: puhu!

17. Samuel sanoi: eikö se näin ole? Kuin sinä olit vähäinen sinun silmäis edessä, tulit sinä Israelin sukukuntain pääksi, ja Herra voiteli sinun Israelin kuninkaaksi.

18. Ja Herra lähetti sinun matkaan ja sanoi: mene ja tapa ne syntiset Amalekilaiset ja sodi heitä vastaan, niinkauvan että hukutat heidät.

19. Miksi et kuullut Herran ääntä? mutta annoit itses saaliin puoleen ja teit pahoin Herran silmäin edessä?

20. Niin sanoi Saul Samuelille: minä olen kuitenkin kuullut Herran äänen ja olen vaeltanut sitä tietä, kuin Herra minun lähetti: minä olen tuonut tänne Agagin Amalekilaisten kuninkaan ja surmannut Amalekilaiset.

21. Mutta väki on ottanut saaliista, lampaita ja karjaa: ne parhaat kirotuista, uhrataksensa Gilgalissa Herralle sinun Jumalalles.

22. Mutta Samuel sanoi: kelpaako

hath said to me this night. And he said unto him, Say on.

17. And Samuel said, When thou wast little in thine own sight, wast thou not made the head of the tribes of Israel, and the LORD anointed thee king over Israel?

18. And the LORD sent thee on a journey, and said, Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

19. Wherefore then didst thou not obey the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst evil in the sight of the LORD?

20. And Saul said unto Samuel, Yea, I have obeyed the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

21. But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the things which should have been utterly destroyed, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.

22. And Samuel said, Hath the LORD

Herralle paremmin polttouhri ja uhri, kuin että sinä kuulisit Herran äänen? Katso, kuuliaisuus on parempi kuin uhri, ja totella parempi kuin oinasten lihavuus.

23. Sillä tottelemattomuus on noituuden synti, ja vastahakoisuus on taikaus ja epäjumalan palvelus: ettäs siis olet hyljännyt Herran sanan, on hän sinun myös hyljännyt, ettei sinun silleen pidä kuningasna oleman.

24. Niin sanoi Saul Samuelille: minä olen syntiä tehnyt rikkoissani Herran käskyn ja sinun sanas; sillä minä pelkäsin kansaa ja kuulin heidän äänensä.

25. Anna siis nyt minulle tämä synti anteeksi, ja palaja minun kanssani, että minä kumartaisin ja rukoilisin Herraa.

26. Samuel sanoi Saulille: en minä palaja sinun kanssas; sillä sinä olet hyljännyt Herran sanan, ja Herra on myös sinun hyljännyt, niin ettei sinun pidä oleman Israelin kuninkaana.

27. Kuin Samuel käänsi itsensä menemään pois, otti hän hänen hameensa liepeestä kiinni, ja se repesi.

as great delight in burnt offerings and sacrifices, as in obeying the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, and to hearken than the fat of rams.

23. For rebellion is as the sin of witchcraft, and stubbornness is as iniquity and idolatry. Because thou hast rejected the word of the LORD, he hath also rejected thee from being king.

24. And Saul said unto Samuel, I have sinned: for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words: because I feared the people, and obeyed their voice.

25. Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and turn again with me, that I may worship the LORD.

26. And Samuel said unto Saul, I will not return with thee: for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.

27. And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his mantle, and it rent.

28. Niin sanoi Samuel hänelle: Herra on tänäpänä repinyt Israelin valtakunnan sinulta ja antanut sen lähimmäiselles, joka parempi on sinua.

28. And Samuel said unto him, The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

29. Ja Israelin sankari ei valehtele eikä kadu; sillä ei hän ole ihminen, että hän katuis.

29. And also the Strength of Israel will not lie nor repent: for he is not a man, that he should repent.

30. Mutta hän sanoi: minä olen syntiä tehnyt. Tee siis minulle nyt kunnia minun kansani vanhimpain edessä ja Israelin edessä ja palaja minun kanssani, että minä kumartaen rukoilisin Herraa sinun Jumalaas.

30. Then he said, I have sinned: yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and turn again with me, that I may worship the LORD thy God.

31. Ja Samuel käänsi itsensä ja seurasi Saulia; ja Saul rukoili Herraa.

31. So Samuel turned again after Saul; and Saul worshipped the LORD.

32. Ja Samuel sanoi: antakaat Agagin tulla minun tyköni, Amalekilaisten kuninkaan. Ja Agag tuli rohkiasti hänen eteensä ja sanoi: totisesti kuoleman katkeruus on paennut.

32. Then said Samuel, Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites. And Agag came unto him delicately. And Agag said, Surely the bitterness of death is past.

33. Samuel sanoi: niinkuin sinun miekkas on tehnyt vaimot lapsettomaksi, niin pitää myös sinun äitis vaimoin seassa lapsetoin oleman; niin Samuel hakkasi Agagin kappeleiksi Herran edessä Gilgalissa.

33. And Samuel said, As thy sword hath made women childless, so shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

34. Ja Samuel meni Ramaan, mutta

34. Then Samuel went to Ramah; and

Saul meni huoneeseensa Saulin Gibeaan.
35. Ja ei nähnyt Samuel enää Saulia kuolemapäivään asti; sillä Samuel murehti Saulia, että Herra oli katunut asettaneensa hänen Israelin kuninkaaksi.

Saul went up to his house to Gibeah of Saul.
35. And Samuel came no more to see Saul until the day of his death: nevertheless Samuel mourned for Saul: and the LORD repented that he had made Saul king over Israel.

16 luku

1. Ja Herra sanoi Samuelille: kuinka kauvan sinä murehdit Saulia, jonka minä hyljännyt olen hallitsemasta Israelia? Täytä sinun sarves öljyllä ja mene: minä lähetän sinun Isain Betlehemiläisen tykö, sillä hänen pojistansa olen minä katsonut minulleni kuninkaan.
2. Niin Samuel sanoi: kuinka minä sinne menen? Saul saa sen tietää ja lyö minun kuoliaaksi. Ja Herra sanoi: ota sinulles vasikka karjasta ja sano: minä tulin uhraamaan Herralle.
3. Ja sinun pitää kutsuman Isain uhrille, niin minä osoitan sinulle, mitä sinun pitää tekemän, että sen voitelisit minulle, jonka minä sinulle sanon.
4. Samuel teki niinkuin Herra sanonut

1. And the LORD said unto Samuel, How long wilt thou mourn for Saul, seeing I have rejected him from reigning over Israel? fill thine horn with oil, and go, I will send thee to Jesse the Bethlehemite: for I have provided me a king among his sons.
2. And Samuel said, How can I go? if Saul hear it, he will kill me. And the LORD said, Take an heifer with thee, and say, I am come to sacrifice to the LORD.
3. And call Jesse to the sacrifice, and I will shew thee what thou shalt do: and thou shalt anoint unto me him whom I name unto thee.
4. And Samuel did that which the

oli ja tuli Betlehemiin; niin hämmästyivät kaupungin vanhimmat, ja menivät häntä vastaan, ja sanoivat: onko rauha, että sinä tulet?

LORD spake, and came to Bethlehem. And the elders of the town trembled at his coming, and said, Comest thou peaceably?

5. Hän sanoi: rauha. Minä tulin uhraamaan Herralle: pyhittäkäät teitänne ja tulkaat minun kanssani uhrille. Ja hän pyhitti Isain ja hänen poikansa ja kutsui heidät uhrille.

5. And he said, Peaceably: I am come to sacrifice unto the LORD: sanctify yourselves, and come with me to the sacrifice. And he sanctified Jesse and his sons, and called them to the sacrifice.

6. Ja kuin he tulivat sisälle, katsoi hän Eliabia ja ajatteli: tosin tämä on Herran edessä hänen voideltunsa.

6. And it came to pass, when they were come, that he looked on Eliab, and said, Surely the LORD'S anointed is before him.

7. Mutta Herra sanoi Samuelille: älä katso hänen muotoansa elikkä suurta kokoansa, sillä minä olen hyljännyt hänen: sillä ei se ole niinkuin ihminen näkee; sillä ihminen näkee sen mikä silmäin edessä on, mutta Herra katsoo sydämeen.

7. But the LORD said unto Samuel, Look not on his countenance, or on the height of his stature; because I have refused him: for the LORD seeth not as man seeth; for man looketh on the outward appearance, but the LORD looketh on the heart.

8. Niin kutsui Isai Abinadabin ja antoi hänen tulla Samuelin eteen; ja hän sanoi: ei tätäkään ole Herra valinnut.

8. Then Jesse called Abinadab, and made him pass before Samuel. And he said, Neither hath the LORD chosen this.

9. Niin antoi Isai Samman tulla edes; mutta hän sanoi: ei tätäkään ole Herra valinnut.

9. Then Jesse made Shammah to pass by. And he said, Neither hath the LORD chosen this.

10. Niin antoi Isai seitsemän poikaansa tulla Samuelin eteen; mutta Samuel sanoi Isaille: ei ole Herra näitä valinnut.

10. Again, Jesse made seven of his sons to pass before Samuel. And Samuel said unto Jesse, The LORD hath not chosen these.

11. Ja Samuel sanoi Isaille: joko nyt täällä kaikki pojat ovat? Hän sanoi: vielä nuorin jäljellä on, ja katso, hän kaitsee lampaita. Niin sanoi Samuel Isaille: lähetä hänen peräänsä ja anna noutaa tänne; sillä ei meidän pidä istuman ennen kuin hän tulee.

11. And Samuel said unto Jesse, Are here all thy children? And he said, There remaineth yet the youngest, and, behold, he keepeth the sheep. And Samuel said unto Jesse, Send and fetch him: for we will not sit down till he come hither.

12. Niin hän lähetti ja noudatti hänen; ja hän oli verevä ja kaunis kasvoilta ja ihanan muotoinen. Ja Herra sanoi: nouse ja voitele tämä, sillä tämä se on.

12. And he sent, and brought him in. Now he was ruddy, and withal of a beautiful countenance, and goodly to look to. And the LORD said, Arise, anoint him: for this is he.

13. Niin otti Samuel öljysarvensa ja voiteli hänen veljeinsä keskellä: ja Herran henki tuli Davidiin siitä päivästä ja sen perään; niin Samuel nousi ja meni Ramaan.

13. Then Samuel took the horn of oil, and anointed him in the midst of his brethren: and the Spirit of the LORD came upon David from that day forward. So Samuel rose up, and went to Ramah.

14. Ja Herran henki läksi Saulista, ja paha henki vaivasi häntä Herralta.

14. But the Spirit of the LORD departed from Saul, and an evil spirit from the LORD troubled him.

15. Niin sanoivat Saulin palveliat hänelle: katsos, paha henki vaivaa sinua Jumalalta.

15. And Saul's servants said unto him, Behold now, an evil spirit from God troubleth thee.

16. Meidän Herramme sanokaan nyt palvelioillensa, jotka hänen edessänsä seisovat, että he etsivät miestä, joka taitais soittaa harppua: kuin paha henki tulee Jumalalta sinuun, että hän soittais kädellänsä, niin sinä paranet.

16. Let our lord now command thy servants, which are before thee, to seek out a man, who is a cunning player on an harp: and it shall come to pass, when the evil spirit from God is upon thee, that he shall play with his hand, and thou shalt be well.

17. Niin Saul sanoi palvelioillensa: katsokaat nyt minulle joku mies, joka taitais hyvin soittaa, ja noutakaat häntä minun tyköni.

17. And Saul said unto his servants, Provide me now a man that can play well, and bring him to me.

18. Niin vastasi yksi hänen palveliois-tansa ja sanoi: katso, minä näin Isain Betlehemiläisen pojan, hän taitaa soittaa, ja on urhollinen sotamies, ja toimellinen asioissa, ja ihana mies, ja Herra on hänen kanssansa.

18. Then answered one of the serv-ants, and said, Behold, I have seen a son of Jesse the Bethlehemite, that is cunning in playing, and a mighty val-iant man, and a man of war, and prudent in matters, and a comely person, and the LORD is with him.

19. Niin Saul lähetti sanansaattajat Isaille, sanoen: lähetä minun tyköni sinun poikas David, joka on lampuri.

19. Wherefore Saul sent messengers unto Jesse, and said, Send me David thy son, which is with the sheep.

20. Niin otti Isai aasin leipäin kanssa, ja leilin viinaa, ja yhden vohlan vuo-hista, ja lähetti Saulille poikansa Davi-din myötä.

20. And Jesse took an ass laden with bread, and a bottle of wine, and a kid, and sent them by David his son unto Saul.

21. Niin David tuli Saulin tykö ja seisoi hänen edessänsä; ja hän tuli hänelle juuri rakkaaksi, ja tuli hänen aseensa

21. And David came to Saul, and stood before him: and he loved him greatly; and he became his armour-

kantajaksi.

22. Ja Saul lähetti Isain tykö, sanoen: anna Davidin olla minun tykönäni, sillä hän on löytänyt armon minun edessäni.

23. Kuin Jumalan henki tuli Saulin päälle, otti David kanteleen ja soitti kädellänsä; niin Saul virvoitettiin ja tuli paremmaksi, ja paha henki läksi hänestä.

bearer.

22. And Saul sent to Jesse, saying, Let David, I pray thee, stand before me; for he hath found favour in my sight.

23. And it came to pass, when the evil spirit from God was upon Saul, that David took an harp, and played with his hand: so Saul was refreshed, and was well, and the evil spirit departed from him.

17 luku

1. Niin Philistealaiset kokosivat sotaväkensä sotaan, ja tulivat kokoon Sokoon, joka on Juudassa, ja asettivat leirinsä Sokon ja Asekan välille Dammimin rajalle.

2. Mutta Saul ja Israelin miehet menivät kokoon, ja asettivat leirinsä Tammilaaksoon, ja valmistivat itsensä sotimaan Philistealaisia vastaan.

3. Ja Philistealaiset seisoivat vuorella siellä, ja Israelilaiset seisoivat vuorella täällä, että laakso oli heidän välillänsä.

1. Now the Philistines gathered together their armies to battle, and were gathered together at Shochoh, which belongeth to Judah, and pitched between Shochoh and Azekah, in Ephesdammim.

2. And Saul and the men of Israel were gathered together, and pitched by the valley of Elah, and set the battle in array against the Philistines.

3. And the Philistines stood on a mountain on the one side, and Israel stood on a mountain on the other side: and there was a valley between

them.

4. Niin tuli Philistealaisten leiristä yksi mies heidän keskellensä, Goljat nimeltä, Gatista, kuusi kyynärää ja kämmenen leveyden pitkä.

4. And there went out a champion out of the camp of the Philistines, named Goliath, of Gath, whose height was six cubits and a span.

5. Ja hänellä oli vaskilakki päässänsä ja suomuksen kaltainen pantsari yllänsä, ja hänen pantsarinsa painoi viisituhatta sikliä vaskea,

5. And he had an helmet of brass upon his head, and he was armed with a coat of mail; and the weight of the coat was five thousand shekels of brass.

6. Ja vaskiset saappaat jaloissansa ja vaskikilpi hartioillansa,

6. And he had greaves of brass upon his legs, and a target of brass between his shoulders.

7. Ja hänen keihäänsä varsi oli niinkuin kankaan orsi, ja hänen keihäänsä rauta painoi kuusisataa sikliä rautaa. Ja hänen kilpensä kantaja kävi hänen edellänsä.

7. And the staff of his spear was like a weaver's beam; and his spear's head weighed six hundred shekels of iron: and one bearing a shield went before him.

8. Ja hän seisoi ja huusi Israelin joukolle, ja sanoi heille: miksi te läksitte valmistamaan teitänne sotaan; enkö minä ole Philistealainen, ja te olette Saulin palveliat? valitkaat yksi teistänne, joka tulee tänne alas minun tyköni.

8. And he stood and cried unto the armies of Israel, and said unto them, Why are ye come out to set your battle in array? am not I a Philistine, and ye servants to Saul? choose you a man for you, and let him come down to me.

9. Jos hän voi sotia minua vastaan ja lyö minun, niin me olemme teidän palvelianne, mutta jos minä hänen

9. If he be able to fight with me, and to kill me, then will we be your servants: but if I prevail against him, and

voitan ja lyön hänen, niin teidän pitää oleman meidän palveliamme ja teidän pitää meitä palveleman.

kill him, then shall ye be our servants, and serve us.

10. Ja Philistealainen sanoi: minä häpäisin tänäpänä Israelin sotajoukon; antakaat minulle mies, me sodimme keskenämme.

10. And the Philistine said, I defy the armies of Israel this day; give me a man, that we may fight together.

11. Kuin Saul ja koko Israel kuuli nämät Philistealaisten puheet, hämmästyivät he, ja pelkäsivät suuresti.

11. When Saul and all Israel heard those words of the Philistine, they were dismayed, and greatly afraid.

12. Mutta David oli Ephratin miehen poika Juudan Betlehemistä, joka kutsuttiin Isai, hänellä oli kahdeksan poikaa, ja oli vanha mies Saulin aikaan ja ijällinen miesten seassa.

12. Now David was the son of that Ephrathite of Bethlehemjudah, whose name was Jesse; and he had eight sons: and the man went among men for an old man in the days of Saul.

13. Ja kolme Isain vanhimpaa poikaa olivat lähteneet Saulin kanssa sotaan; hänen kolmen poikansa nimet, jotka olivat menneet sotaan olivat Eliab esikoinen, ja toinen Abinadab ja kolmas, Samma.

13. And the three eldest sons of Jesse went and followed Saul to the battle: and the names of his three sons that went to the battle were Eliab the firstborn, and next unto him Abinadab, and the third Shammah.

14. Ja David oli nuorin; vaan ne kolme vanhinta menivät Saulin kanssa.

14. And David was the youngest: and the three eldest followed Saul.

15. Mutta David meni kotiansa jälleen Saulin tyköä, kaitsemaan isänsä lampaita Betlehemiin.

15. But David went and returned from Saul to feed his father's sheep at Bethlehem.

16. Ja Philistealainen tuli varhain aamulla ja ehtoona, ja sitä tekoa hän te-

16. And the Philistine drew near morning and evening, and presented

ki neljäkymmentä päivää.

17. Ja Isai sanoi pojallensa Davidille: ota veljilles tämä epha kuivatuita tähkäpäitä ja nämät kymmenen leipää, ja vie ne leiriin veljeis tykö,

18. Ja kanna nämät kymmenen tuoretta juustoa päämiehelle; ja etsi veljiäs, jos he rauhassa ovat, ja pane mielees, mitä he sinulle käskevät.

19. Mutta Saul ja he kaikki Israelin miehet olivat Tammilaaksossa ja sotivat Philistealaisia vastaan.

20. Niin David nousi varhain aamulla ja jätti lampaat paimenen haltuun, kantoi ja meni matkaansa, niinkuin Isai häntä käskenyt oli, ja tuli leiriin, ja sotaväki oli lähtenyt ulos sotaan, ja huusivat suurella äänellä sotimaan.

21. Sillä Israel ja Philistealaiset olivat valmistaneet itsensä sotimaan toinen toistansa vastaan.

22. Niin David jätti kalut, jotka hän kantoi, kalunvartijalle, ja juoksi sodan rintaan, ja tuli ja tervehti veljiänsä.

23. Kuin hän parhaallansa heitä pu-

himself forty days.

17. And Jesse said unto David his son, Take now for thy brethren an ephah of this parched corn, and these ten loaves, and run to the camp to thy brethren;

18. And carry these ten cheeses unto the captain of their thousand, and look how thy brethren fare, and take their pledge.

19. Now Saul, and they, and all the men of Israel, were in the valley of Elah, fighting with the Philistines.

20. And David rose up early in the morning, and left the sheep with a keeper, and took, and went, as Jesse had commanded him; and he came to the trench, as the host was going forth to the fight, and shouted for the battle.

21. For Israel and the Philistines had put the battle in array, army against army.

22. And David left his carriage in the hand of the keeper of the carriage, and ran into the army, and came and saluted his brethren.

23. And as he talked with them, be-

hutteli, katso, se välimies, hänen nimensä oli Goljat, Philistealainen Gatista, nousi Philistealaisten sotajoukosta, ja puhui niikuin ennenkin; ja David kuuli sen.

24. Ja kutka ikänä Israelin miehistä näkivät hänen, pakenivat he hänen edestänsä ja pelkäsivät suuresti.

25. Ja kaikki Israelin miehet sanoivat: ettekö te nähneet sitä miestä, joka on tullut? Hän on tullut pilkkaamaan Israelia. Ja pitää tapahtuman, että joka sen miehen lyö, sen kuningas tekee aivan rikkaaksi, ja antaa myös tyttärensä hänelle, ja tekee hänen isänsä huoneen vapaaksi Israelissa.

26. Niin David sanoi miehille, jotka hänen tykönänsä seisoivat: mitä annetaan sille miehelle, joka tämän Philistealaisen lyö ja ottaa häväistyksen pois Israelista? sillä mikä tämä ympärileikkaamatoin Philistealainen on, joka häpäisee elävän Jumalan sotajoukkoa?

27. Niin kansa sanoi hänelle niinkuin ennenkin: niin sille miehelle tehdään, joka hänen lyö.

28. Kuin hänen vanhin veljensä Eliab kuuli hänen näitä puhuvan miesten

hold, there came up the champion, the Philistine of Gath, Goliath by name, out of the armies of the Philistines, and spake according to the same words: and David heard them.

24. And all the men of Israel, when they saw the man, fled from him, and were sore afraid.

25. And the men of Israel said, Have ye seen this man that is come up? surely to defy Israel is he come up: and it shall be, that the man who killeth him, the king will enrich him with great riches, and will give him his daughter, and make his father's house free in Israel.

26. And David spake to the men that stood by him, saying, What shall be done to the man that killeth this Philistine, and taketh away the reproach from Israel? for who is this uncircumcised Philistine, that he should defy the armies of the living God?

27. And the people answered him after this manner, saying, So shall it be done to the man that killeth him.

28. And Eliab his eldest brother heard when he spake unto the men; and

kanssa, närkästyi hän suuresti Davidin päälle ja sanoi: miksi sinä olet tänne tullut? ja miksis olet jättänyt vähän lammaslauman metsän korpeen? Minä tiedän sinun ylpeytes ja sydämes pahan sisun; sinä olet tänne tullut sotaa katsomaan.

Eliab's anger was kindled against David, and he said, Why camest thou down hither? and with whom hast thou left those few sheep in the wilderness? I know thy pride, and the naughtiness of thine heart; for thou art come down that thou mightest see the battle.

29. Niin David sanoi: mitä minä olen tehnyt? eikö se ole minulle käsketty?

29. And David said, What have I now done? Is there not a cause?

30. Ja käänsi itsensä hänestä pois toisen puoleen ja sanoi niinkuin hän ennenkin oli sanonut; niin kansa vastasi häntä niinkuin ennenkin.

30. And he turned from him toward another, and spake after the same manner: and the people answered him again after the former manner.

31. Ja kuin he kuulivat Davidin puhuvan ne sanat, ilmoittivat he ne Saulille, ja hän noudatti hänen tykönsä.

31. And when the words were heard which David spake, they rehearsed them before Saul: and he sent for him.

32. Ja David sanoi Saulille: älköön kenenkään sydän hämmästykö hänen tähtensä: palveliais käy sotimaan Philistealaista vastaan.

32. And David said to Saul, Let no man's heart fail because of him; thy servant will go and fight with this Philistine.

33. Saul sanoi Davidille: et sinä voi mennä ja sotia tätä Philistealaista vastaan; sillä sinä olet nuorukainen, vaan hän on sotamies hamasta nuoruudestansa.

33. And Saul said to David, Thou art not able to go against this Philistine to fight with him: for thou art but a youth, and he a man of war from his youth.

34. Mutta David sanoi Saulille: palve-

34. And David said unto Saul, Thy

lias kaitsi isänsä lampaita, ja tuli jalopeura ja karhu ja vei lampaan laumasta,

servant kept his father's sheep, and there came a lion, and a bear, and took a lamb out of the flock:

35. Niin minä juoksin sen perästä ja löin sen ja tempasin sen ulos hänen suustansa. Ja kuin hän karkasi minua vastaan, niin minä tartuin hänen partaansa, löin hänen ja tapoin.

35. And I went out after him, and smote him, and delivered it out of his mouth: and when he arose against me, I caught him by his beard, and smote him, and slew him.

36. Niin on sinun palvelias sekä jalopeuran että karhun lyönyt; niin pitää tämän ympärileikkaamattoman Philistealaisen oleman, kuin yksi niistä, sillä hän on pilkannut elävän Jumalan sotaväkeä.

36. Thy servant slew both the lion and the bear: and this uncircumcised Philistine shall be as one of them, seeing he hath defied the armies of the living God.

37. Ja David sanoi: Herra, joka minun pelasti jalopeuran ja karhun käsistä, hän pelastaa minun tämän Philistealaisen käsistä. Ja Saul sanoi Davidille: mene, Herra olkoon sinun kanssas.

37. David said moreover, The LORD that delivered me out of the paw of the lion, and out of the paw of the bear, he will deliver me out of the hand of this Philistine. And Saul said unto David, Go, and the LORD be with thee.

38. Niin Saul puetti vaatteensa Davidin ylle ja pani vaskilakin hänen päähänsä ja pantsarin hänen päällensä.

38. And Saul armed David with his armour, and he put an helmet of brass upon his head; also he armed him with a coat of mail.

39. Ja David sitoi miekan vyöllensä vaatettensa päälle ja rupesi käymään; vaan ei hän ollut siihen tottunut. Sanoi

39. And David girded his sword upon his armour, and he assayed to go; for he had not proved it. And David said

siis David Saulille: en minä näillä taida käydä, sillä en minä ole tottunut. Ja David pani ne pois yltänsä,

40. Ja otti sauvansa käteensä, ja valitsi ojasta viisi sileää kiveä, pani ne paimenen kukkaroon ja säkkiin, joka hänellä oli, ja linko hänen kädessänsä, ja kävi Philistealaista vastaan.

41. Käveli myös Philistealainen ja lähestyi Davidia, ja hänen kilpensä kantaja hänen edellänsä.

42. Kuin Philistealainen katsoi ja näki Davidin, katsoi hän hänen ylön; sillä hän oli verevä ja kaunis nuorukainen.

43. Philistealainen sanoi Davidille: olenko minä koira, ettäs tulet sauvoilla minun tyköni? Ja Philistealainen kiroili Davidia jumalainsa kautta.

44. Ja Philistealainen sanoi Davidille: tule tänne minun tyköni, minä annan lihas taivaan linnuille ja kedon pedoille.

45. Niin David sanoi Philistealaiselle: sinä tulet minun tyköni miekalla, keihäällä ja kilvellä, mutta minä tulen sinun tykös Herran Zebaotin, Israelin

unto Saul, I cannot go with these; for I have not proved them. And David put them off him.

40. And he took his staff in his hand, and chose him five smooth stones out of the brook, and put them in a shepherd's bag which he had, even in a scrip; and his sling was in his hand: and he drew near to the Philistine.

41. And the Philistine came on and drew near unto David; and the man that bare the shield went before him.

42. And when the Philistine looked about, and saw David, he disdained him: for he was but a youth, and ruddy, and of a fair countenance.

43. And the Philistine said unto David, Am I a dog, that thou comest to me with staves? And the Philistine cursed David by his gods.

44. And the Philistine said to David, Come to me, and I will give thy flesh unto the fowls of the air, and to the beasts of the field.

45. Then said David to the Philistine, Thou comest to me with a sword, and with a spear, and with a shield: but I come to thee in the name of the LORD

sotaväen Jumalan nimeen, jota sinä pilkannut olet.

46. Tänäpänä antaa Herra sinun minun käsiini, että minä lyön sinun, ja otan sinun pääs sinulta pois, ja annan Philistealaisten sotaväen ruumiit tänäpänä taivaan linnuille ja kedon pedoille: että kaikkein maan asuvaisten pitää tietämän Israelilla olevan Jumalan.

47. Ja koko tämän joukon pitää ymmärtämän, ettei Herra auta miekan eli keihään kautta; sillä sota on Herran, ja hän antaa teidät meidän käsiimme.

48. Kuin Philistealainen nousi ja kävi ja lähestyi Davidia, niin David riensi ja juoksi sotajoukon eteen Philistealaista vastaan,

49. Ja pisti kätensä kukkaroon, otti sieltä kiven, ja linkosi ja paiskasi Philistealaista otsaan, että kivi meni hänen otsansa sisälle, ja hän lankesi maahan kasvoillensa.

50. Niin David voitti Philistealaisen lingolla ja kivellä, löi Philistealaisen ja

of hosts, the God of the armies of Israel, whom thou hast defied.

46. This day will the LORD deliver thee into mine hand; and I will smite thee, and take thine head from thee; and I will give the carcases of the host of the Philistines this day unto the fowls of the air, and to the wild beasts of the earth; that all the earth may know that there is a God in Israel.

47. And all this assembly shall know that the LORD saveth not with sword and spear: for the battle is the LORD'S, and he will give you into our hands.

48. And it came to pass, when the Philistine arose, and came and drew nigh to meet David, that David hasted, and ran toward the army to meet the Philistine.

49. And David put his hand in his bag, and took thence a stone, and slang it, and smote the Philistine in his forehead, that the stone sunk into his forehead; and he fell upon his face to the earth.

50. So David prevailed over the Philistine with a sling and with a stone, and

tappoi hänen. Ja ettei Davidilla ollut miekkaa,

51. Juoksi hän ja seisahti Philistealaisen tykö, ja otti hänen miekkansa ja veti tupesta ulos, ja tappoi hänen, ja sillä hakkasi pois hänen päänsä. Kuin Philistealaiset sen näkivät, että heidän väkevimpänsä kuollut oli, niin he pakenivat.

52. Ja Israelin ja Juudan miehet nousivat, huusivat ja ajoivat Philistealaisia takaa laaksoon ja Ekronin porttiin asti; ja Philistealaiset lankesivat lyötynä Saarimin tiellä, Gatiin ja Ekroniin asti.

53. Ja Israelin lapset palasivat ajamasta Philistealaisia takaa ja ryöstivät heidän leirinsä.

54. Mutta David otti Philistealaisen pään ja vei Jerusalemiin: vaan hänen aseensa pani hän majaansa.

55. Mutta kuin Saul näki Davidin menevän Philistealaista vastaan, sanoi hän Abnerille, sodan päämiehelle: Abner, kenen poika tuo nuorukainen on? Abner sanoi: niin totta kuin sinun

smote the Philistine, and slew him; but there was no sword in the hand of David.

51. Therefore David ran, and stood upon the Philistine, and took his sword, and drew it out of the sheath thereof, and slew him, and cut off his head therewith. And when the Philistines saw their champion was dead, they fled.

52. And the men of Israel and of Judah arose, and shouted, and pursued the Philistines, until thou come to the valley, and to the gates of Ekron. And the wounded of the Philistines fell down by the way to Shaaraim, even unto Gath, and unto Ekron.

53. And the children of Israel returned from chasing after the Philistines, and they spoiled their tents.

54. And David took the head of the Philistine, and brought it to Jerusalem; but he put his armour in his tent.

55. And when Saul saw David go forth against the Philistine, he said unto Abner, the captain of the host, Abner, whose son is this youth? And Abner said, As thy soul liveth, O king, I can-

sielus elää, kuningas, en minä tiedä.
56. Kuningas sanoi: kysy siis, kenenkä poika se nuorukainen on?
57. Kuin David palasi Philistealaista lyömästä, otti Abner hänen ja vei Saulin eteen; ja hänen kädessänsä oli Philistealaisen pää.
58. Ja Saul sanoi hänelle: kenenkäs poika olet, nuorukainen? David sanoi: palvelias Isain Betlehemiläisen poika.

not tell.
56. And the king said, Enquire thou whose son the stripling is.
57. And as David returned from the slaughter of the Philistine, Abner took him, and brought him before Saul with the head of the Philistine in his hand.
58. And Saul said to him, Whose son art thou, thou young man? And David answered, I am the son of thy servant Jesse the Bethlehemite.

18 luku

1. Ja kuin hän oli puheensa lopettanut Saulin kanssa, mieltyi Jonatan ja David keskenänsä sydämestä; ja Jonatan rakasti häntä niinkuin omaa sydäntänsä.
2. Ja Saul otti hänen sinä päivänä eikä sallinut hänen enää palata isänsä huoneesen.
3. Ja Jonatan ja David tekivät liiton keskenänsä; sillä hän rakasti häntä niinkuin omaa sydäntänsä.
4. Ja Jonatan riisui hameensa, jolla hän oli puetettu ja antoi sen Davidille, niin myös vaatteensa, miekkansa,

1. And it came to pass, when he had made an end of speaking unto Saul, that the soul of Jonathan was knit with the soul of David, and Jonathan loved him as his own soul.
2. And Saul took him that day, and would let him go no more home to his father's house.
3. Then Jonathan and David made a covenant, because he loved him as his own soul.
4. And Jonathan stripped himself of the robe that was upon him, and gave it to David, and his garments, even to

joutsensa ja vyönsä.

his sword, and to his bow, and to his girdle.

5. Ja David meni, kuhunka Saul lähetti hänen, ja käytti itsensä toimellisesti; ja Saul asetti hänen sotamiestensä päälle, ja hän oli otollinen kaikelle kansalle, niin myös Saulin palvelioille.

5. And David went out whithersoever Saul sent him, and behaved himself wisely: and Saul set him over the men of war, and he was accepted in the sight of all the people, and also in the sight of Saul's servants.

6. Mutta tapahtui, kuin he tulivat ja David palasi lyömästä Philistealaista, että vaimot kaikista Israelin kaupungeista kävivät virsillä ja hypyillä kuningas Saulia vastaan, harpuilla, ilolla ja kanteleilla.

6. And it came to pass as they came, when David was returned from the slaughter of the Philistine, that the women came out of all cities of Israel, singing and dancing, to meet king Saul, with tabrets, with joy, and with instruments of musick.

7. Ja vaimot lauloivat keskenänsä, soittaen ja sanoen: Saul löi tuhannen, mutta David kymmenentuhatta.

7. And the women answered one another as they played, and said, Saul hath slain his thousands, and David his ten thousands.

8. Niin Saul närkästyi sangen suuresti, ja se puhe ei hänelle kelvannut, ja sanoi: he ovat antaneet Davidille kymmenentuhatta ja minulle he antoivat tuhannen: vielä hän kuninkaankin valtakunnan saa.

8. And Saul was very wroth, and the saying displeased him; and he said, They have ascribed unto David ten thousands, and to me they have ascribed but thousands: and what can he have more but the kingdom?

9. Ja Saul katsoi julmasti Davidin päälle siitä päivästä ja aina sitte.

9. And Saul eyed David from that day and forward.

10. Toisena päivänä vaivasi taas Ju-

10. And it came to pass on the mor-

malan paha henki Saulia, ja hän ennusti kotona huoneessansa. Ja David soitti kädellänsä, niinkuin hänen jokapäiväinen tapansa oli; ja Saulin kädessä oli keihäs,

row, that the evil spirit from God came upon Saul, and he prophesied in the midst of the house: and David played with his hand, as at other times: and there was a javelin in Saul's hand.

11. Jonka hän syöksi, ajatellen: minä syöksen Davidin seinää vastaan; mutta David vältti hänen edestänsä kaksi kertaa.

11. And Saul cast the javelin; for he said, I will smite David even to the wall with it. And David avoided out of his presence twice.

12. Ja Saul pelkäsi Davidia; sillä Herra oli hänen kanssansa ja oli mennyt pois Saulin tyköä.

12. And Saul was afraid of David, because the LORD was with him, and was departed from Saul.

13. Niin pani Saul hänen pois tyköänsä ja teki hänen tuhannen miehen päämieheksi; ja hän kävi ulos ja sisälle kansan edessä.

13. Therefore Saul removed him from him, and made him his captain over a thousand; and he went out and came in before the people.

14. Ja David oli toimellinen kaikissa teissänsä, ja Herra oli hänen kanssansa.

14. And David behaved himself wisely in all his ways; and the LORD was with him.

15. Kuin Saul näki hänen aivan toimellisesti tekevän, pelkäsi hän häntä.

15. Wherefore when Saul saw that he behaved himself very wisely, he was afraid of him.

16. Mutta koko Israel ja Juuda rakasti Davidia; sillä hän kävi ulos ja sisälle heidän edessänsä.

16. But all Israel and Judah loved David, because he went out and came in before them.

17. Ja Saul sanoi Davidille: katso, minä annan vanhimman tyttäreni Mera-

17. And Saul said to David, Behold my elder daughter Merab, her will I give

bin sinulle emännäksi, ainoasti ole minulle miehullinen ja sodi Herran sotaa; sillä Saul ajatteli: ei pidä minun käteni häneen sattuman, vaan Philistealaisten käsi.

thee to wife: only be thou valiant for me, and fight the LORD'S battles. For Saul said, Let not mine hand be upon him, but let the hand of the Philistines be upon him.

18. Mutta David vastasi Saulia: mikä minä olen? eli mikä on elämäni ja minun isäni sukukunta Israelissa, että minä tulisin kuninkaan vävyksi?

18. And David said unto Saul, Who am I? and what is my life, or my father's family in Israel, that I should be son in law to the king?

19. Ja tapahtui, kuin aika tuli, että Merab Saulin tytär piti annettaman Davidille, annettiin se Adrielille Meholatilaiselle emännäksi,

19. But it came to pass at the time when Merab Saul's daughter should have been given to David, that she was given unto Adriel the Meholathite to wife.

20. Mutta Mikal Saulin tytär rakasti Davidia. Kuin se Saulille ilmoitettiin, niin se kelpasi hänelle.

20. And Michal Saul's daughter loved David: and they told Saul, and the thing pleased him.

21. Ja Saul sanoi: minä annan hänen hänelle, että hän olis hänelle paulaksi, ja Philistealaisten kädet tulisivat hänen päällensä. Ja Saul sanoi Davidille: sinä tulet tänäpänä toisen kanssa minun vävykseni.

21. And Saul said, I will give him her, that she may be a snare to him, and that the hand of the Philistines may be against him. Wherefore Saul said to David, Thou shalt this day be my son in law in the one of the twain.

22. Ja Saul käski palvelioillensa: puhukaat Davidille salaisesti ja sanokaat: katso, kuningas mielistyy sinuun, ja kaikki hänen palveliansa rakastavat sinua; niin tule nyt kuninkaan vävyksi.

22. And Saul commanded his servants, saying, Commune with David secretly, and say, Behold, the king hath delight in thee, and all his servants love thee: now therefore be the

king's son in law.

23. Ja Saulin palveliat puhuivat ne sanat Davidin korvissa; mutta David sanoi: luuletteko te sen vähäksi, tulla kuninkaan vävyksi? Ja minä olen köyhä ja halpa mies.

23. And Saul's servants spake those words in the ears of David. And David said, Seemeth it to you a light thing to be a king's son in law, seeing that I am a poor man, and lightly esteemed?

24. Ja Saulin palveliat ilmoittivat sen hänelle, sanoen; nämät sanat on David puhunut.

24. And the servants of Saul told him, saying, On this manner spake David.

25. Saul sanoi: sanokaat näin Davidille: ei kuningas ano yhtään muuta huomenlahjaa, vaan sata Philistealaisten esinahkaa, että kuninkaan vihamiehille kostettaisiin; sillä Saul ajatteli hukuttaa Davidia Philistealaisten kätten kautta.

25. And Saul said, Thus shall ye say to David, The king desireth not any dowry, but an hundred foreskins of the Philistines, to be avenged of the king's enemies. But Saul thought to make David fall by the hand of the Philistines.

26. Niin hänen palveliansa sanoivat Davidille nämät sanat, ja se kelpasi hänelle, tulla niin kuninkaan vävyksi. Ja se aika ei ollut vielä täytetty.

26. And when his servants told David these words, it pleased David well to be the king's son in law: and the days were not expired.

27. Ja David nousi ja läksi matkaan, hän ja hänen miehensä, ja löi Philistealaisista kaksisataa miestä, ja David toi heidän esinahkansa ja täytti kuninkaan luvun, että hän olis kuninkaan vävy. Niin antoi Saul tyttärensä Mikalin hänelle emännäksi.

27. Wherefore David arose and went, he and his men, and slew of the Philistines two hundred men; and David brought their foreskins, and they gave them in full tale to the king, that he might be the king's son in law. And Saul gave him Michal his daughter to wife.

28. Ja Saul näki ja ymmärsi Herran olevan Davidin kanssa, ja Saulin tytär Mikal rakasti häntä.
29. Niin Saul vielä enemmin pelkäsi Davidia, ja Saul tuli Davidin vihamieheksi kaikkena elinaikanansa.
30. Ja Philistealaisten ruhtinaat läksivät ulos, ja heidän lähteissänsä ulos teki David toimellisemmasti kuin kaikki Saulin palveliat, että hänen nimensä tuli sangen kuuluisaksi.

28. And Saul saw and knew that the LORD was with David, and that Michal Saul's daughter loved him.
29. And Saul was yet the more afraid of David; and Saul became David's enemy continually.
30. Then the princes of the Philistines went forth: and it came to pass, after they went forth, that David behaved himself more wisely than all the servants of Saul; so that his name was much set by.

19 luku

1. Ja Saul puhui pojallensa Jonatanille ja kaikille palvelioillensa, että he tappaisivat Davidin; mutta Jonatan Saulin poika rakasti suuresti Davidia.
2. Ja Jonatan ilmoitti Davidille ja sanoi: minun isäni Saul pyytää sinua tappaa: varjele siis itses huomenna, mene lymyyn ja kätke itses.
3. Ja minä menen ulos isäni kanssa ja seison hänen ohessansa kedolla, jossa

1. And Saul spake to Jonathan his son, and to all his servants, that they should kill David.
2. But Jonathan Saul's son delighted much in David: and Jonathan told David, saying, Saul my father seeketh to kill thee: now therefore, I pray thee, take heed to thyself until the morning, and abide in a secret place, and hide thyself:
3. And I will go out and stand beside my father in the field where thou art,

sinä olet, ja minä puhun sinusta isäni kanssa: ja mitä minä näen, ne minä ilmoitan sinulle.

4. Ja Jonatan puhui parhain päin Davidista isällensä Saulille ja sanoi hänelle: älköön kuningas syntiä tehkö palveliaansa Davidia vastaan; sillä ei hän ole mitään rikkonut sinua vastaan, hänen työnsä ovat sinulle juuri tarpeelliset.

5. Ja hän on pannut henkensä käteensä ja löi Philistealaisen; ja Herra teki suuren autuuden koko Israelille, sen sinä näit ja ihastuit: miksis siis tahdot syntiä tehdä viatointa verta vastaan, surmatakses Davidia ilman syytä?

6. Niin Saul kuuli Jonatanin äänen ja vannoi: niin totta kuin Herra elää, ei hänen pidä kuoleman.

7. Niin Jonatan kutsui Davidin ja sanoi hänelle kaikki nämät sanat ja saatti hänen Saulin eteen, ja hän oli hänen edessänsä niinkuin ennenkin.

8. Niin nousi taas sota, ja David meni ja soti Philistealaisia vastaan, löi heitä suurella surmalla; ja Philistealaiset

and I will commune with my father of thee; and what I see, that I will tell thee.

4. And Jonathan spake good of David unto Saul his father, and said unto him, Let not the king sin against his servant, against David; because he hath not sinned against thee, and because his works have been to thee-ward very good:

5. For he did put his life in his hand, and slew the Philistine, and the LORD wrought a great salvation for all Israel: thou sawest it, and didst rejoice: wherefore then wilt thou sin against innocent blood, to slay David without a cause?

6. And Saul hearkened unto the voice of Jonathan: and Saul sware, As the LORD liveth, he shall not be slain.

7. And Jonathan called David, and Jonathan shewed him all those things. And Jonathan brought David to Saul, and he was in his presence, as in times past.

8. And there was war again: and David went out, and fought with the Philistines, and slew them with a great

pakenivat häntä.
9. Ja paha henki tuli Herralta Saulin päälle, ja hän istui huoneessansa, ja hänen keihäänsä oli hänen kädessänsä, ja David soitti kädellänsä.
10. Mutta Saul pyysi pistää Davidia keihäällä seinää vasten, mutta hän vältti Saulia ja keihäs kävi seinään; ja David pakeni ja pääsi sinä yönä pakoon.

11. Ja Saul lähetti sanansaattajat Davidin huoneesen, että heidän piti ottaman hänestä vaarin ja tappaman hänen huomeneltain. Mutta Mikal Davidin emäntä ilmoitti sen hänelle ja sanoi: jollet tänä yönä pelasta henkeäs, niin sinä huomenna tapetaan.
12. Niin Mikal laski Davidin alas akkunan lävitse; ja hän meni, pakeni ja pääsi.
13. Ja Mikal otti kuvan ja pani vuoteesen, ja pani vuohen nahan hänelle päänalaiseksi ja peitti vaatteella.

14. Silloin lähetti Saul sanansaattajat ottamaan kiinni Davidia; mutta hän sanoi: hän on sairas.

slaughter; and they fled from him.
9. And the evil spirit from the LORD was upon Saul, as he sat in his house with his javelin in his hand: and David played with his hand.
10. And Saul sought to smite David even to the wall with the javelin; but he slipped away out of Saul's presence, and he smote the javelin into the wall: and David fled, and escaped that night.
11. Saul also sent messengers unto David's house, to watch him, and to slay him in the morning: and Michal David's wife told him, saying, If thou save not thy life to night, to morrow thou shalt be slain.

12. So Michal let David down through a window: and he went, and fled, and escaped.
13. And Michal took an image, and laid it in the bed, and put a pillow of goats' hair for his bolster, and covered it with a cloth.
14. And when Saul sent messengers to take David, she said, He is sick.

15. Niin lähetti Saul sanansaattajat katsomaan Davidia ja sanoi: kantakaat häntä tänne minun tyköni vuoteinensa, surmattaa.

15. And Saul sent the messengers again to see David, saying, Bring him up to me in the bed, that I may slay him.

16. Kuin sanansaattajat tulivat, katso, kuva makasi vuoteessa ja vuohen nahka pään alla.

16. And when the messengers were come in, behold, there was an image in the bed, with a pillow of goats' hair for his bolster.

17. Niin Saul sanoi Mikalille: miksis olet minun niin pettänyt ja päästänyt viholliseni, että hän vältti minun käteni? Mikal sanoi Saulille: hän sanoi minulle: päästä minua taikka minä tapan sinun.

17. And Saul said unto Michal, Why hast thou deceived me so, and sent away mine enemy, that he is escaped? And Michal answered Saul, He said unto me, Let me go; why should I kill thee?

18. Ja David pakeni ja pääsi, ja tuli Samuelin tykö, joka oli Ramassa, ja ilmoitti hänelle kaikki, mitä Saul oli hänelle tehnyt; ja hän meni Samuelin kanssa ja oleskeli Najotissa.

18. So David fled, and escaped, and came to Samuel to Ramah, and told him all that Saul had done to him. And he and Samuel went and dwelt in Naioth.

19. Ja se ilmoitettiin Saulille, sanoen: katso, David on Raman Najotissa.

19. And it was told Saul, saying, Behold, David is at Naioth in Ramah.

20. Niin Saul lähetti sanansaattajat tuomaan Davidia; ja he näkivät prophetain kokouksen propheteeraavan ja Samuelin seisovan, asetetun heidän päällensä. Niin Jumalan henki tuli Saulin sanansaattajain päälle, että ne myös propheteerasivat.

20. And Saul sent messengers to take David: and when they saw the company of the prophets prophesying, and Samuel standing as appointed over them, the Spirit of God was upon the messengers of Saul, and they also prophesied.

21. Kuin se ilmoitettiin Saulille, lähetti hän toiset sanansaattajat, ne myös propheteerasivat; ja hän lähetti vielä kolmannet sanansaattajat, jotka myös propheteerasivat.

21. And when it was told Saul, he sent other messengers, and they prophesied likewise. And Saul sent messengers again the third time, and they prophesied also.

22. Niin meni hän itse viimein Ramaan, ja kuin hän tuli sen suuren kaivon tykö, joka on Sekossa, kysyi hän ja sanoi: kussa on Samuel ja David? niin sanottiin hänelle: katso, he ovat Raman Najotissa.

22. Then went he also to Ramah, and came to a great well that is in Sechu: and he asked and said, Where are Samuel and David? And one said, Behold, they be at Naioth in Ramah.

23. Ja hän meni Raman Najotiin; ja Jumalan henki tuli hänenkin päällensä, ja hän käyskenteli ja propheteerasi siihenasti kuin hän tuli Raman Najotiin.

23. And he went thither to Naioth in Ramah: and the Spirit of God was upon him also, and he went on, and prophesied, until he came to Naioth in Ramah.

24. Niin hänkin riisui vaatteensa ja proheteerasi Samuelin edessä, ja lankesi alasti maahan koko sen päivän ja koko yön, sentähden sanotaan: onko Saulkin prophetain seassa?

24. And he stripped off his clothes also, and prophesied before Samuel in like manner, and lay down naked all that day and all that night. Wherefore they say, Is Saul also among the prophets?

20 luku

1. Ja David pakeni Raman Najotista, tuli ja sanoi Jonatanille: mitä minä olen tehnyt? mikä on vääryyteni? eli

1. And David fled from Naioth in Ramah, and came and said before Jonathan, What have I done? what is

mikä on pahatekoni sinun isääs vastaan, että hän seisoo minun henkeni perään?

mine iniquity? and what is my sin before thy father, that he seeketh my life?

2. Hän sanoi hänelle: pois se, ei sinun pidä kuoleman: katso, isäni ei tee suurta eli pientä, jota ei hän ilmoita minulle, kuinkas isäni salaa tämän minulta? Ei se pidä niin tapahtuman.

2. And he said unto him, God forbid; thou shalt not die: behold, my father will do nothing either great or small, but that he will shew it me: and why should my father hide this thing from me? it is not so.

3. Niin David vannoi vielä, sanoen: totisesti sinun isäs tietää, että minä olen löytänyt armon sinun kasvois edessä, sentähden hän ajattelee: ei Jonatanin pidä tästä mitään tietämään, ettei hän tulisi murheelliseksi. Totisesti, niin totta kuin Herra ja sinun sielus elää, että askele on vaivoin minun ja kuoleman vaiheella.

3. And David sware moreover, and said, Thy father certainly knoweth that I have found grace in thine eyes; and he saith, Let not Jonathan know this, lest he be grieved: but truly as the LORD liveth, and as thy soul liveth, there is but a step between me and death.

4. Jonatan sanoi Davidille: minä teen sinulle kaikki, mitä sinun sydämes halajaa.

4. Then said Jonathan unto David, Whatsoever thy soul desireth, I will even do it for thee.

5. David sanoi hänelle: katso, huomenna on uusikuu, ja minun pitäis istuman ja atrioitseman kuninkaan kanssa: salli siis, että minä kätken minuni kedolle kolmannen päivän ehtoosen asti.

5. And David said unto Jonathan, Behold, to morrow is the new moon, and I should not fail to sit with the king at meat: but let me go, that I may hide myself in the field unto the third day at even.

6. Jos isäs minua kovasti kaipaa, niin

6. If thy father at all miss me, then

sano: David rukoili suuresti minulta juostaksensa kaupunkiinsa Betlehemiin; sillä siellä pidetään ajastaikainen uhri koko sukukunnalta.

7. Ja jos hän sanoo: se on hyvin, niin on rauha palveliallas; mutta jos hän kovin vihastuu, niin sinä ymmärrät hänen pahaa aikovan.

8. Tee siis laupius palvelialles; sillä sinä olet ottanut palvelias Herran liittoon sinun kanssas. Ja jos joku vääryys minussa on, niin tapa sinä minua: miksis sallit minun tulla isäs eteen.

9. Jonatan sanoi: pois se sinusta, sillä jos minä ymmärtäisin isäni aikovan sinulle pahaa tehdä, tullaksensa sinun päälles, enkö minä näitä sinulle ilmoittaisi?

10. David sanoi Jonatanille: kuka minulle ilmoittaa, jos sinun isäs vastaa sinua jotakin kovasti?

11. Jonatan sanoi Davidille: tule, käykäämme kedolle; ja he menivät molemmat kedolle.

12. Ja Jonatan sanoi Davidille: Herra,

say, David earnestly asked leave of me that he might run to Bethlehem his city: for there is a yearly sacrifice there for all the family.

7. If he say thus, It is well; thy servant shall have peace: but if he be very wroth, then be sure that evil is determined by him.

8. Therefore thou shalt deal kindly with thy servant; for thou hast brought thy servant into a covenant of the LORD with thee: notwithstanding, if there be in me iniquity, slay me thyself; for why shouldest thou bring me to thy father?

9. And Jonathan said, Far be it from thee: for if I knew certainly that evil were determined by my father to come upon thee, then would not I tell it thee?

10. Then said David to Jonathan, Who shall tell me? or what if thy father answer thee roughly?

11. And Jonathan said unto David, Come, and let us go out into the field. And they went out both of them into the field.

12. And Jonathan said unto David, O

Israelin Jumala! kuin minä kyselen isältäni huomenna ja kolmantena päivänä, katso, jos hän suo Davidille hyvää, ja en minä silloin lähetä sinun tykös, ja ilmoita sitä sinun korviis,

LORD God of Israel, when I have sounded my father about to morrow any time, or the third day, and, behold, if there be good toward David, and I then send not unto thee, and shew it thee;

13. Niin tehköön Herra sitä ja sitä Jonatanille; mutta jos isäni taas ajattelee jotakin pahaa sinua vastaan, niin minä sen myös ilmoitan sinun korviis, ja lasken sinun rauhaan menemään: ja Herra olkoon sinun kanssas, niinkuin hän isäni kanssa ollut on.

13. The LORD do so and much more to Jonathan: but if it please my father to do thee evil, then I will shew it thee, and send thee away, that thou mayest go in peace: and the LORD be with thee, as he hath been with my father.

14. Etkös sinäkin, jos vielä elän: etkös sinäkin ole tekevä Herran armoa minua kohtaani, niin ettei minun pidä kuoleman?

14. And thou shalt not only while yet I live shew me the kindness of the LORD, that I die not:

15. Ja et sinä ota laupiuttas minun huoneestani pois ijankaikkisesti, et vielä sittenkään, kuin Herra hävittää Davidin vihamiehet, itsekunkin maaltansa.

15. But also thou shalt not cut off thy kindness from my house for ever: no, not when the LORD hath cut off the enemies of David every one from the face of the earth.

16. Näin teki Jonatan liiton Davidin huoneen kanssa, että Herra sen vaatisi Davidin vihamiesten kädestä.

16. So Jonathan made a covenant with the house of David, saying, Let the LORD even require it at the hand of David's enemies.

17. Ja Jonatan taas vannoi Davidille; sillä niin rakkaana piti hän hänen, että

17. And Jonathan caused David to swear again, because he loved him:

hän rakasti häntä niinkuin omaa sieluansa.

for he loved him as he loved his own soul.

18. Ja Jonatan sanoi hänelle: huomenna on uusikuu, jona sinua kysytään ja kaivataan sinua sialtas.

18. Then Jonathan said to David, To morrow is the new moon: and thou shalt be missed, because thy seat will be empty.

19. Ja kuin olet viipynyt kolme päivää poissa, niin tule kiiruusti alas ja mene siihen paikkaan, johon sinä itses kätkit sinä päivänä kuin tämä asia tapahtui, ja istu Aselin kiven viereen,

19. And when thou hast stayed three days, then thou shalt go down quickly, and come to the place where thou didst hide thyself when the business was in hand, and shalt remain by the stone Ezel.

20. Niin minä ammun kolme nuolta sen sivulle, niinkuin minä ampuisin maaliin.

20. And I will shoot three arrows on the side thereof, as though I shot at a mark.

21. Ja katso, minä lähetän pojan (sanoen hänelle:) mene ja hae nuolet jällensä! jos vielä sanon pojalle: katso, nuolet ovat takanas tässä puolessa, ota ylös! niin tule; sillä rauha on sinulla ja ei ole mitään hätää, niin totta kuin Herra elää.

21. And, behold, I will send a lad, saying, Go, find out the arrows. If I expressly say unto the lad, Behold, the arrows are on this side of thee, take them; then come thou: for there is peace to thee, and no hurt; as the LORD liveth.

22. Mutta jos sanon pojalle: katso, nuolet ovat edempänä edessäs! niin mene pois, sillä Herra on päästänyt sinun menemään.

22. But if I say thus unto the young man, Behold, the arrows are beyond thee; go thy way: for the LORD hath sent thee away.

23. Ja mitä sinä ja mitä minä keskenämme puhuneet olemme, katso,

23. And as touching the matter which thou and I have spoken of, behold,

Herra on minun ja sinun vaiheellas ijankaikkisesti.
24. Niin David kätki itsensä kedolle. Ja kuin uusikuu tuli, istui kuningas pöydän tykö rualle.
25. Kuin kuningas oli istunut siallensa, entisen tapansa jälkeen, seinän nojalle, nousi Jonatan, ja Abner istui Saulin viereen; ja Davidia kaivattiin siastansa.
26. Ja ei puhunut Saul sinä päivänä mitäkään; sillä hän ajatteli: hänelle on jotakin tapahtunut, ettei hän ole puhdas; ei suinkaan hän ole puhdas.
27. Ja toisena päivänä uudesta kuusta, kuin Davidia kaivattiin siastansa, sanoi Saul pojallensa Jonatanille: Miksi ei Isain poika ole tullut pöydän tykö, ei eilen eikä myöskään tänäpänä?
28. Jonatan vastasi Saulia: hän rukoili hartaasti minulta mennäkseen Betlehemiin,
29. Ja sanoi: anna minun mennä, sillä meidän sukukuntamme uhraa kaupungissa ja minun veljeni itse on minua kutsunut: jos nyt olen löytänyt

the LORD be between thee and me for ever.
24. So David hid himself in the field: and when the new moon was come, the king sat him down to eat meat.
25. And the king sat upon his seat, as at other times, even upon a seat by the wall: and Jonathan arose, and Abner sat by Saul's side, and David's place was empty.
26. Nevertheless Saul spake not any thing that day: for he thought, Something hath befallen him, he is not clean; surely he is not clean.
27. And it came to pass on the morrow, which was the second day of the month, that David's place was empty: and Saul said unto Jonathan his son, Wherefore cometh not the son of Jesse to meat, neither yesterday, nor to day?
28. And Jonathan answered Saul, David earnestly asked leave of me to go to Bethlehem:
29. And he said, Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me to be there: and now,

armon sinun silmäis edessä, niin salli minun mennä katsomaan veljiäni; ja sen tähden ei hän tullut kuninkaan pöydän tykö.

30. Ja Saul vihastui sangen suuresti Jonatanin päälle ja sanoi hänelle: sinä ilkiä ja tottelematoin poika! enkö minä tiedä, ettäs olet valinnut Isain pojan sinulles ja äidilles häpiäksi?

31. Sillä niinkauvan kuin Isain poika elää maan päällä, et sinä eikä sinun kuninkaanvaltakuntas ole seisova: lähetä siis nyt ja anna tuotaa häntä minun tyköni, sillä hänen pitää kuoleman.

32. Jonatan vastasi isällensä Saulille ja sanoi hänelle: miksi hänen pitää kuoleman? mitä hän on tehnyt?

33. Silloin paiskasi Saul keihään hänen perässänsä syöstäksensä häntä; niin ymmärsi Jonatan isänsä aikovan Davidin tappaa.

34. Ja Jonatan nousi pöydän tyköä sangen vihoissansa ja ei syönyt sinä toisena päivänä uudesta kuusta mitään leipää; sillä hän murehti Davidia,

if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he cometh not unto the king's table.

30. Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him, Thou son of the perverse rebellious woman, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own confusion, and unto the confusion of thy mother's nakedness?

31. For as long as the son of Jesse liveth upon the ground, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he shall surely die.

32. And Jonathan answered Saul his father, and said unto him, Wherefore shall he be slain? what hath he done?

33. And Saul cast a javelin at him to smite him: whereby Jonathan knew that it was determined of his father to slay David.

34. So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no meat the second day of the month: for he was grieved for David, because his

että hänen isänsä oli hänen niin häväissyt.

35. Ja Jonatan läksi aamulla kedolle, siihen aikaan kuin hän oli määrännyt Davidille, ja vähä poikainen hänen kanssansa.

36. Ja hän sanoi pojalle: juokse noutamaan nuoleni, jotka minä ammun: pojan juostessa laski hän nuolen hänen ylitsensä.

37. Ja kuin poika tuli sille paikalle, johon Jonatan nuolen ampunut oli, huusi Jonatan hänen perässänsä ja sanoi: eikö nuoli ole edemmä sinusta?

38. Ja huusi taas poikaa: joudu, kiiruhda sinuas nopiammin ja älä seisahtele. Niin Jonatanin poika otti nuolet otti nuolet ja kantoi herrallensa.

39. Eikä poika tietänyt asiasta mitään; vaan Jonatan ja David ainoastaan asian tiesivät.

40. Niin Jonatan antoi aseensa pojalle, joka hänen kanssansa oli, ja sanoi: mene ja vie kaupunkiin.

41. Ja kuin poika oli mennyt, nousi David siastansa meren puolelta ja lankesi maahan kasvoillensa ja rukoili kolme kertaa; ja he antoivat toinen

father had done him shame.

35. And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

36. And he said unto his lad, Run, find out now the arrows which I shoot. And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

37. And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said, Is not the arrow beyond thee?

38. And Jonathan cried after the lad, Make speed, haste, stay not. And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

39. But the lad knew not any thing: only Jonathan and David knew the matter.

40. And Jonathan gave his artillery unto his lad, and said unto him, Go, carry them to the city.

41. And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the south, and fell on his face to the ground, and bowed himself three

toisellensa suuta ja itkivät toinen toisensa kanssa; vaan David itki hartaammin.

42. Ja Jonatan sanoi Davidille: mene rauhaan, (ja muista) mitä me olemme vannoneet yhteen Herran nimeen ja sanoneet: Herra olkoon sinun ja minun vaiheellani, minun ja sinun siemenes vaiheella ijankaikkisesti!

times: and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

42. And Jonathan said to David, Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying, The LORD be between me and thee, and between my seed and thy seed for ever. And he arose and departed: and Jonathan went into the city.

43. Ja hän nousi ja meni matkaansa; mutta Jonatan palasi kaupunkiin.

21 luku

1. Ja David tuli Nobeen papin Ahimelekin tykö, ja Ahimelek hämmästyi, kuin hän tuli Davidia vastaan, ja sanoi hänelle: kuinka sinä yksinäs olet, ja ei yhtään miestä ole sinun kanssas?

2. David sanoi papille Ahimelekille: kuningas on minun käskenyt asialle ja sanoi minulle: älä kenellekään ilmoita, minkätähden minä olen sinun lähettänyt ja mitä minä olen käskenyt sinulle; minä olen myös lähettänyt palveliani sinne ja sinne.

1. Then came David to Nob to Ahimelech the priest: and Ahimelech was afraid at the meeting of David, and said unto him, Why art thou alone, and no man with thee?

2. And David said unto Ahimelech the priest, The king hath commanded me a business, and hath said unto me, Let no man know any thing of the business whereabout I send thee, and what I have commanded thee: and I have appointed my servants to such and such a place.

3. Jos nyt on jotakin sinun kätes alla, anna minulle viisikin leipää, taikka mitäs löydät.
4. Pappi vastasi Davidia ja sanoi: ei ole ensinkään yhteisiä leipiä minun käteni alla, paitsi pyhää leipää, jos vaan muutoin palveliat ovat pitäneet heitänsä vaimoista pois.
5. David vastasi pappia ja sanoi hänelle: vaimot ovat kolme päivää olleet eroitetut meistä, kuin minä läksin, ja palveliaini astiat olivat pyhät; mutta jos tämä tie on saastainen, niin se pitää tänäpänä pyhitettämän astiain kautta.

6. Niin antoi pappi hänelle pyhää; sillä ei siellä ollut muuta leipää kuin näkyleipiä, jotka olivat korjatut Herran kasvoin edestä, että sinne pantaisiin toiset vastauutiset leivät sinä päivänä, jona ne korjattiin.
7. Mutta sinne on sinä päivänä yksi mies Saulin palvelioista jäänyt Herran eteen, Doeg nimeltä Edomilainen, kaikkein voimallisin Saulin paimenista.

8. Ja David sanoi Ahimelekille: eikö

3. Now therefore what is under thine hand? give me five loaves of bread in mine hand, or what there is present.
4. And the priest answered David, and said, There is no common bread under mine hand, but there is hallowed bread; if the young men have kept themselves at least from women.
5. And David answered the priest, and said unto him, Of a truth women have been kept from us about these three days, since I came out, and the vessels of the young men are holy, and the bread is in a manner common, yea, though it were sanctified this day in the vessel.
6. So the priest gave him hallowed bread: for there was no bread there but the shewbread, that was taken from before the LORD, to put hot bread in the day when it was taken away.
7. Now a certain man of the servants of Saul was there that day, detained before the LORD; and his name was Doeg, an Edomite, the chiefest of the herdmen that belonged to Saul.
8. And David said unto Ahimelech,

täällä ole sinun kätes alla yhtäkään keihästä eli miekkaa? En ottanut minä myötäni miekkaani taikka asettani käteeni, sillä kuninkaan asia kiiruhti.

9. Mutta pappi vastasi: Philistealaisen Goljatin miekka, jonkas löit Tammilaaksossa, on täällä kääritty yhteen hameesen päällisvaatteen taa: jos tahdot sitä, niin ota; sillä ei täällä ole yhtään muuta, paitsi sitä. David sanoi: ei ole sen vertaa, anna se minulle.

10. Ja David nousi ja pakeni sinä päivänä Saulin kasvoin edestä, ja tuli Akiksen Gatin kuninkaan tykö.

11. Ja Akiksen palveliat sanoivat hänelle: eikö tämä ole David, maan kuningas? eikö he tästä veisanneet hypyssä, sanoen: Saul löi tuhannen, ja David kymmenentuhatta?

12. Ja David pani ne sanat sydämeensä ja pelkäsi suuresti Gatin kuningasta Akista,

13. Ja muutteli menojansa heidän edessänsä ja hullutteli heidän käsissänsä, ja piirusteli portin ovissa, ja

And is there not here under thine hand spear or sword? for I have neither brought my sword nor my weapons with me, because the king's business required haste.

9. And the priest said, The sword of Goliath the Philistine, whom thou slewest in the valley of Elah, behold, it is here wrapped in a cloth behind the ephod: if thou wilt take that, take it: for there is no other save that here. And David said, There is none like that; give it me.

10. And David arose, and fled that day for fear of Saul, and went to Achish the king of Gath.

11. And the servants of Achish said unto him, Is not this David the king of the land? did they not sing one to another of him in dances, saying, Saul hath slain his thousands, and David his ten thousands?

12. And David laid up these words in his heart, and was sore afraid of Achish the king of Gath.

13. And he changed his behaviour before them, and feigned himself mad in their hands, and scrabbled on the

valutti sylkeänsä parrallensa.

14. Silloin sanoi Akis palvelioillensa: katso, te näette tämän miehen olevan mielipuolen, miksi te toitte hänen minun tyköni?
15. Puuttuneeko minulta mielipuolia, että te tämän toitte hulluttelemaan minun eteeni? pitääkö hänen tuleman minun huoneeseni?

doors of the gate, and let his spittle fall down upon his beard.
14. Then said Achish unto his servants, Lo, ye see the man is mad: wherefore then have ye brought him to me?
15. Have I need of mad men, that ye have brought this fellow to play the mad man in my presence? shall this fellow come into my house?

22 luku

1. Ja David läksi sieltä ja pakeni Adullamin luolaan; kuin hänen veljensä ja kaikki isänsä huone sen kuulivat, tulivat he myös sinne hänen tykönsä.

2. Ja kaikkinaiset miehet, jotka olivat vaivassa, ja jokainen, joka velassa oli, ja jokainen, jolla murheellinen sydän oli, kokosivat itsensä hänen tykönsä, ja hän oli heidän päämiehensä: että liki neljäsataa miestä oli hänen tykönänsä.
3. Ja David meni sieltä Mitspaan Moabilaisten maakuntaan ja sanoi Moabilaisten kuninkaalle: anna isäni ja äitini

1. David therefore departed thence, and escaped to the cave Adullam: and when his brethren and all his father's house heard it, they went down thither to him.
2. And every one that was in distress, and every one that was in debt, and every one that was discontented, gathered themselves unto him; and he became a captain over them: and there were with him about four hundred men.
3. And David went thence to Mizpeh of Moab: and he said unto the king of Moab, Let my father and my mother, I

käydä ulos ja sisälle teidän tykönänne, siihenasti että minä saan tietää, mitä Jumala tekee minun kanssani.

4. Ja hän johdatti heidät Moabilaisten kuninkaan eteen; ja he viipyivät hänen tykönänsä aina niinkauvan kuin David oli linnassa.

5. Niin sanoi propheta Gad Davidille: älä ole siinä linnassa, mutta mene ja kulje Juudan maalle. Niin David meni ja tuli Haretin metsään.

6. Ja Saul kuuli, että David ja ne miehet, jotka hänen tykönänsä olivat, tulivat tiettäväksi. Ja Saul asui Gibeassa metsistössä Ramassa, ja hänen keihäänsä oli hänen kädessänsä, ja kaikki hänen palveliansa seisoivat hänen tykönänsä.

7. Niin sanoi Saul palvelioillensa, jotka seisoivat hänen tykönänsä: kuulkaat, te Jeminin lapset! antaako Isain poika teille kaikille pellot ja viinamäet, ja tekeekö hän teitä kaikkia tuhanten ja satain päämiehiksi?

8. Että te kaikki teitte liiton minua vastaan, ja ei ole yhtään, joka ilmoitti sen minun korvilleni että minun poika-

pray thee, come forth, and be with you, till I know what God will do for me.

4. And he brought them before the king of Moab: and they dwelt with him all the while that David was in the hold.

5. And the prophet Gad said unto David, Abide not in the hold; depart, and get thee into the land of Judah. Then David departed, and came into the forest of Hareth.

6. When Saul heard that David was discovered, and the men that were with him, (now Saul abode in Gibeah under a tree in Ramah, having his spear in his hand, and all his servants were standing about him;)

7. Then Saul said unto his servants that stood about him, Hear now, ye Benjamites; will the son of Jesse give every one of you fields and vineyards, and make you all captains of thousands, and captains of hundreds;

8. That all of you have conspired against me, and there is none that sheweth me that my son hath made a

ni on myös tehnyt liiton Isain pojan kanssa ja ei ole yhtäkään teistä, joka sitä panee pahaksensa minun tähteni, ja ei myös ilmoita sitä minun korvaini kuullen, että minun poikani on yllyttänyt palveliani minua vastaan, väijymään minua, niinkuin tänäpänä on nähtävä.

league with the son of Jesse, and there is none of you that is sorry for me, or sheweth unto me that my son hath stirred up my servant against me, to lie in wait, as at this day?

9. Niin vastasi Doeg Edomilainen, joka seisoi Saulin palveliain tykönä, ja sanoi: minä näin Isain pojan tulevan Nobeen, Ahimelekin Akitobin pojan tykö.

9. Then answered Doeg the Edomite, which was set over the servants of Saul, and said, I saw the son of Jesse coming to Nob, to Ahimelech the son of Ahitub.

10. Hän kysyi Herralta neuvoa hänen tähtensä ja evästi hänen, ja antoi hänelle Philistealaisen Goljatin miekan.

10. And he enquired of the LORD for him, and gave him victuals, and gave him the sword of Goliath the Philistine.

11. Niin kuningas lähetti kutsumaan pappia Ahimelekia Akitobin poikaa ja kaikkea hänen isänsä huonetta, pappeja, jotka olivat Nobessa; ja he tulivat kaikki kuninkaan tykö.

11. Then the king sent to call Ahimelech the priest, the son of Ahitub, and all his father's house, the priests that were in Nob: and they came all of them to the king.

12. Ja Saul sanoi: kuule sinä Akitobin poika. Hän sanoi: tässä minä olen, herrani.

12. And Saul said, Hear now, thou son of Ahitub. And he answered, Here I am, my lord.

13. Ja Saul sanoi hänelle: miksi te teitte liiton minua vastaan, sinä ja Isain poika, että annoit hänelle leipää ja miekan ja kysyit Herralta neuvoa

13. And Saul said unto him, Why have ye conspired against me, thou and the son of Jesse, in that thou hast given him bread, and a sword, and hast

hänen tähtensä, yllyttääkses häntä minua väijymään, niinkuin tänäpänä on nähtävä.

14. Ahimelek vastasi kuningasta ja sanoi: kuka on kaikkein sinun palveliais seassa niinkuin David? Hän on uskollinen ja kuninkaan vävy, vaeltaa kuuliaisuudessas ja on kunniallinen sinun huoneessas.

15. Olenko minä vasta tänäpänä ruvennut kysymään Jumalalta neuvoa hänen tähtensä? Pois se minusta, älkään kuningas luulko senkaltaista palveliastansa ja kaikesta minun isäni huoneesta: sillä sinun palvelias ei tietänyt mitään kaikista näistä, pienistä eli suuresta.

16. Kuningas sanoi: Ahimelek, sinun pitää totisesti kuoleman, sinun ja koko sinun isäs huoneen.

17. Ja kuningas sanoi vartioillensa, jotka seisoivat hänen tykönänsä: kääntäkäät itsenne ja tappakaat Herran papit; sillä heidän kätensä on myös Davidin kanssa, ja koska he tiesivät hänen paenneen, niin ei he ilmoittaneet sitä minulle. Mutta kuninkaan palveliat ei tahtoneet satuttaa

enquired of God for him, that he should rise against me, to lie in wait, as at this day?

14. Then Ahimelech answered the king, and said, And who is so faithful among all thy servants as David, which is the king's son in law, and goeth at thy bidding, and is honourable in thine house?

15. Did I then begin to enquire of God for him? be it far from me: let not the king impute any thing unto his servant, nor to all the house of my father: for thy servant knew nothing of all this, less or more.

16. And the king said, Thou shalt surely die, Ahimelech, thou, and all thy father's house.

17. And the king said unto the footmen that stood about him, Turn, and slay the priests of the LORD; because their hand also is with David, and because they knew when he fled, and did not shew it to me. But the servants of the king would not put forth their hand to fall upon the priests of

käsiänsä Herran pappeihin, lyödäksensä heitä.

18. Niin sanoi kuningas Doegille: käännä sinä itses ja lyö papit. Ja Doeg Edomilainen käänsi itsensä ja löi pappeja, ja tappoi sinä päivänä viisiyhdeksättäkymmentä miestä, jotka kantoivat liinaista päällisvaatetta.

19. Ja hän löi Noben, pappein kaupungin, miekan terällä, sekä miehet että vaimot, lapset ja imeväiset, niin myös härjät, aasit ja lampaat, aina miekan terällä.

20. Ja yksi Ahimelekin Akitobin pojan poika Abjatar nimeltä, pääsi, ja pakeni Davidin tykö.

21. Ja Abjatar ilmoitti Davidille, että Saul oli tappanut Herran papit.

22. Ja David sanoi Abjatarille: minä sen sinä päivänä kyllä tiesin, koska Doeg Edomilainen oli siellä, että hän sen Saulille oli totisesti ilmoittava. Minä olen siis vikapää koko isäs huoneen kuolemaan.

23. Pysy minun tykönäni ja älä pelkää: joka seisoo minun henkeni perään, hän myös seisoo sinun henkes perään; sillä sinä varjellaan minun ty-

the LORD.

18. And the king said to Doeg, Turn thou, and fall upon the priests. And Doeg the Edomite turned, and he fell upon the priests, and slew on that day fourscore and five persons that did wear a linen ephod.

19. And Nob, the city of the priests, smote he with the edge of the sword, both men and women, children and sucklings, and oxen, and asses, and sheep, with the edge of the sword.

20. And one of the sons of Ahimelech the son of Ahitub, named Abiathar, escaped, and fled after David.

21. And Abiathar shewed David that Saul had slain the LORD'S priests.

22. And David said unto Abiathar, I knew it that day, when Doeg the Edomite was there, that he would surely tell Saul: I have occasioned the death of all the persons of thy father's house.

23. Abide thou with me, fear not: for he that seeketh my life seeketh thy life: but with me thou shalt be in safeguard.

könäni.

23 luku

1. Ja Davidille ilmoitettiin, sanoen: katso, Philistealaiset sotivat Kegilaa vastaan ja ryöstävät heidän riihensä.
2. Niin David kysyi Herralta ja sanoi: pitääkö minun menemän ja lyömän näitä Philistealaisia? Ja Herra sanoi Davidille: mene, lyö Philistealaiset ja vapahda Kegila.
3. Ja Davidin miehet sanoivat hänelle: katso, me pelkäämme täällä Juudassa, ja menemme vielä Kegilaan Philistealaisten sotajoukon tykö.
4. Niin David taas kysyi Herralta, ja Herra vastasi häntä ja sanoi: nouse ja mene alas Kegilaan; sillä minä annan Philistealaiset sinun käsiis.
5. Niin David meni ja hänen miehensä Kegilaan, ja soti Philistealaisia vastaan, ja ajoi heidän karjansa pois, ja tappoi heitä suurella tapolla; ja niin David vapahti Kegilan asuvaiset.
6. Mutta kuin Abjatar Ahimelekin poi-

1. Then they told David, saying, Behold, the Philistines fight against Keilah, and they rob the threshingfloors.
2. Therefore David enquired of the LORD, saying, Shall I go and smite these Philistines? And the LORD said unto David, Go, and smite the Philistines, and save Keilah.
3. And David's men said unto him, Behold, we be afraid here in Judah: how much more then if we come to Keilah against the armies of the Philistines?
4. Then David enquired of the LORD yet again. And the LORD answered him and said, Arise, go down to Keilah; for I will deliver the Philistines into thine hand.
5. So David and his men went to Keilah, and fought with the Philistines, and brought away their cattle, and smote them with a great slaughter. So David saved the inhabitants of Keilah.
6. And it came to pass, when Abiathar

ka pakeni Davidin tykö Kegilaan, vei hän sinne myötänsä päällisvaatteen.

the son of Ahimelech fled to David to Keilah, that he came down with an ephod in his hand.

7. Niin sanottiin Saulille Davidin tulleeksi Kegilaan; ja Saul sanoi: Jumala on antanut hänen minun käsiini, että hän on salvattu, nyt hän on tullut kaupunkiin, joka on varustettu porteilla ja teljillä.

7. And it was told Saul that David was come to Keilah. And Saul said, God hath delivered him into mine hand; for he is shut in, by entering into a town that hath gates and bars.

8. Ja Saul kuulutti kaiken kansan sotaan Kegilaan, piirittämään Davidia miehinensä.

8. And Saul called all the people together to war, to go down to Keilah, to besiege David and his men.

9. Kuin David ymmärsi Saulin aikovan pahaa hänellensä, sanoi hän papille Abjatarille: ota päällisvaate.

9. And David knew that Saul secretly practised mischief against him; and he said to Abiathar the priest, Bring hither the ephod.

10. Ja David sanoi: Herra Israelin Jumala! sinun palvelias on tosin kuullut Saulin aikovan tulla Kegilaan, hävittämään minun tähteni kaupunkia;

10. Then said David, O LORD God of Israel, thy servant hath certainly heard that Saul seeketh to come to Keilah, to destroy the city for my sake.

11. Antanevatko Kegilan asuvaiset minun hänen käsiinsä? ja tulleeko Saul tänne niinkuin palvelias on kuullut? Herra Israelin Jumala, ilmoita se palvelialles! Ja Herra sanoi: hän tulee alas.

11. Will the men of Keilah deliver me up into his hand? will Saul come down, as thy servant hath heard? O LORD God of Israel, I beseech thee, tell thy servant. And the LORD said, He will come down.

12. Ja David sanoi: antanevatko Kegilan asuvaiset minun ja minun väkeni

12. Then said David, Will the men of Keilah deliver me and my men into

Saulin käsiin? Herra sanoi: antavat.

13. Niin David nousi miehinensä, joita oli liki kuusisataa miestä, ja läksivät Kegilasta ja vaelsivat sinne mihinkä he vaaeltaa taisivat. Koska Saulille sanottiin Davidin paenneen Kegilasta, lakkasi hän sinne menemästä.

14. Ja David pysyi korvessa linnoissa, viipyi myös Siphin korven vuorella. Ja Saul etsi häntä joka aika, mutta ei Jumala antanut häntä hänen käsiinsä.

15. Ja David näki Saulin lähteneeksi etsimään hänen henkensä perään, vaan David pysyi Siphin korvessa, yhdessä metsässä.

16. Niin Jonatan Saulin poika nousi ja meni Davidin tykö metsään, ja vahvisti hänen kätensä Jumalassa,

17. Ja sanoi hänelle: älä pelkää, sillä ei minun isäni Saulin käsi löydä sinua, ja sinä tule Israelin kuninkaaksi, ja minä olen likin sinua; ja sen myös Saul minun isäni kyllä tietää.

18. Ja he molemmat tekivät liiton

the hand of Saul? And the LORD said, They will deliver thee up.

13. Then David and his men, which were about six hundred, arose and departed out of Keilah, and went whithersoever they could go. And it was told Saul that David was escaped from Keilah; and he forbare to go forth.

14. And David abode in the wilderness in strong holds, and remained in a mountain in the wilderness of Ziph. And Saul sought him every day, but God delivered him not into his hand.

15. And David saw that Saul was come out to seek his life: and David was in the wilderness of Ziph in a wood.

16. And Jonathan Saul's son arose, and went to David into the wood, and strengthened his hand in God.

17. And he said unto him, Fear not: for the hand of Saul my father shall not find thee; and thou shalt be king over Israel, and I shall be next unto thee; and that also Saul my father knoweth.

18. And they two made a covenant

keskenänsä Herran edessä; ja David pysyi metsässä, mutta Jonatan palasi kotiansa.

19. Mutta Siphiläiset menivät ylös Saulin tykö Gibeaan ja sanoivat: eikö David ole kätketty meidän tykönämme linnoissa metsässä, Hakilan kukkulalla, liki korpea oikialla puolella?

20. Niin tule nyt kuningas kiiruusti alas kaiken sydämes himon jälkeen: ja me annamme hänen kuninkaan käsiin.

21. Ja Saul sanoi: olkaat te siunatut Herrassa, että te armahditte minun päälleni.

22. Menkäät siis ja tutkikaat paremmin, että te saisitte tietää ja nähdä sen paikan, jossa hänen jalkansa ovat, ja kuka hänen siellä on nähnyt; sillä minulle on hän sanottu sangen kavalaksi.

23. Tutkistelkaat ja vaotkaat kaikki salaiset paikat, joihin hän lymyttää itsensä, ja tulkaat jälleen minun tyköni, kuin saatte vahvan tiedon; niin minä menen teidän kanssanne. Jos hän tällä maalla on, niin minä hänen etsin kaikkein tuhanten seasta Juudassa.

before the LORD: and David abode in the wood, and Jonathan went to his house.

19. Then came up the Ziphites to Saul to Gibeah, saying, Doth not David hide himself with us in strong holds in the wood, in the hill of Hachilah, which is on the south of Jeshimon?

20. Now therefore, O king, come down according to all the desire of thy soul to come down; and our part shall be to deliver him into the king's hand.

21. And Saul said, Blessed be ye of the LORD; for ye have compassion on me.

22. Go, I pray you, prepare yet, and know and see his place where his haunt is, and who hath seen him there: for it is told me that he dealeth very subtilly.

23. See therefore, and take knowledge of all the lurking places where he hideth himself, and come ye again to me with the certainty, and I will go with you: and it shall come to pass, if he be in the land, that I will search him out throughout all the

thousands of Judah.

24. Ja he nousivat ja menivät Siphiin Saulin edellä. Mutta David ja hänen miehensä olivat Maonin korvessa, oikialla puolella korpea, kedolla.

24. And they arose, and went to Ziph before Saul: but David and his men were in the wilderness of Maon, in the plain on the south of Jeshimon.

25. Kuin Saul matkusti sinne väkinensä etsimään häntä, ja se ilmoitettiin Davidille, meni hän kukkulalta alas, ja oli Maonin korvessa. Ja kuin Saul sen kuuli, ajoi hän Davidia takaa Maonin korvessa.

25. Saul also and his men went to seek him. And they told David: wherefore he came down into a rock, and abode in the wilderness of Maon. And when Saul heard that, he pursued after David in the wilderness of Maon.

26. Ja Saul meni yhdeltä puolelta vuorta, ja David väkinensä toiselta puolelta vuorta. Ja koska David riensi pakenemaan Saulin edestä, piiritti Saul väkinensä Davidin ja hänen väkensä, ottaaksensa heitä kiinni.

26. And Saul went on this side of the mountain, and David and his men on that side of the mountain: and David made haste to get away for fear of Saul; for Saul and his men compassed David and his men round about to take them.

27. Mutta sanansaattaja tuli Saulin tykö ja sanoi: kiiruhda sinuas ja tule nopiasti; sillä Philistealaiset ovat maalle tulleet.

27. But there came a messenger unto Saul, saying, Haste thee, and come; for the Philistines have invaded the land.

28. Nin Saul palasi ajamasta Davidia takaa ja meni Philistealaisia vastaan; sentähden kutsutaan se paikka Sela-Mahelkot.

28. Wherefore Saul returned from pursuing after David, and went against the Philistines: therefore they called that place Selahammahlekoth.

29. (H24:1) Ja David meni sieltä ylös ja asui EnGedin linnoissa.

29. And David went up from thence, and dwelt in strong holds at Engedi.

1. (H24:2) Kuin Saul palasi Philistealaisten tyköä, ilmoitettiin hänelle, sanoen: David on EnGedin korvessa.

1. And it came to pass, when Saul was returned from following the Philistines, that it was told him, saying, Behold, David is in the wilderness of Engedi.

2. (H24:3) Ja Saul otti kolmetuhatta valittua nuorta miestä koko Israelista, ja meni etsimään Davidia ja hänen miehiänsä Metsävuohten kallioille.

2. Then Saul took three thousand chosen men out of all Israel, and went to seek David and his men upon the rocks of the wild goats.

3. (H24:4) Ja kuin hän lähestyi lammasten huonetta tien ohessa, oli siinä luola, ja Saul meni siihen peittämään jalkojansa; mutta David ja hänen miehensä istuivat luolan kulmilla.

3. And he came to the sheepcotes by the way, where was a cave; and Saul went in to cover his feet: and David and his men remained in the sides of the cave.

4. (H24:5) Silloin sanoivat Davidin miehet hänelle: katso, tämä on se päivä, josta Herra sinulle on sanonut: katso, minä annan sinulle vihamiehes sinun käsiis, että tekisit hänen kanssansa niinkuin sinulle kelpaa. Ja David nousi ja leikkasi salaa kappaleen Saulin vaatteen liepeestä.

4. And the men of David said unto him, Behold the day of which the LORD said unto thee, Behold, I will deliver thine enemy into thine hand, that thou mayest do to him as it shall seem good unto thee. Then David arose, and cut off the skirt of Saul's robe privily.

5. (H24:6) Sen jälkeen tykytti Davidin sydän, että hän oli leikannut tilkan

5. And it came to pass afterward, that David's heart smote him, because he

Saulin hameesta,
6. (H24:7) Ja sanoi miehillensä: Herra antakoon sen kaukana olla minusta, että minä sen tekisin ja satuttaisin käteni minun herraani, Herran voideltuun, sillä hän on Herran voideltu.

7. (H24:8) Ja David asetti miehensä sanoilla eikä sallinut karata Saulin päälle. Niin Saul nousi luolasta ja meni matkaansa.
8. (H24:9) Senjälkeen nousi myös David ja läksi luolasta, ja huusi Saulin jälkeen ja sanoi: herrani kuningas! Saul katsahti taaksensa, ja David kallisti kasvonsa maahan ja kumarsi.

9. (H24:10) Ja David sanoi Saulille: miksis uskot ihmisten sanoja, jotka sanovat: katso, David etsii vahinkoas?
10. (H24:11) Katso, tänäpänä näkivät sinun silmäs, että Herra oli antanut sinun minun käsiini luolassa, ja sanottiin, että minä tappaisin sinun, vaan minä armahdin sinua, sillä minä sanoin: en minä satuta kättäni herraani, sillä hän on Herran voideltu.

had cut off Saul's skirt.
6. And he said unto his men, The LORD forbid that I should do this thing unto my master, the LORD'S anointed, to stretch forth mine hand against him, seeing he is the anointed of the LORD.
7. So David stayed his servants with these words, and suffered them not to rise against Saul. But Saul rose up out of the cave, and went on his way.
8. David also arose afterward, and went out of the cave, and cried after Saul, saying, My lord the king. And when Saul looked behind him, David stooped with his face to the earth, and bowed himself.
9. And David said to Saul, Wherefore hearest thou men's words, saying, Behold, David seeketh thy hurt?
10. Behold, this day thine eyes have seen how that the LORD had delivered thee to day into mine hand in the cave: and some bade me kill thee: but mine eye spared thee; and I said, I will not put forth mine hand against my lord; for he is the LORD'S anointed.

11. (H24:12) Katso, minun isäni, katso kuitenkin tätä tilkkaa sinun hameestas minun kädessäni, etten minä tahtonut tappaa sinua, koska minä sen tilkan leikkasin hameestas. Tunne ja katso, ettei yhtään pahuutta eli vääryyttä ole minun kädessäni, en minä myös ole syntiä tehnyt sinua vastaan, ja sinä seisot minun henkeni perään, ottaakses sen pois.

11. Moreover, my father, see, yea, see the skirt of thy robe in my hand: for in that I cut off the skirt of thy robe, and killed thee not, know thou and see that there is neither evil nor transgression in mine hand, and I have not sinned against thee; yet thou huntest my soul to take it.

12. (H24:13) Herra tuomitkoon minun ja sinun välilläs, ja Herra kostakoon sinulle minun puolestani; vaan minun käteni ei pidä sinuun sattuman.

12. The LORD judge between me and thee, and the LORD avenge me of thee: but mine hand shall not be upon thee.

13. (H24:14) Niinkuin vanha sananlasku on: jumalattomasta tulee jumalattomuus; mutta minun käteni ei pidä sinuun sattuman.

13. As saith the proverb of the ancients, Wickedness proceedeth from the wicked: but mine hand shall not be upon thee.

14. (H24:15) Kenenkä jälkeen Israelin kuningas on lähtenyt? ketäs ajat takaa? Kuollutta koiraa ja kirppua.

14. After whom is the king of Israel come out? after whom dost thou pursue? after a dead dog, after a flea.

15. (H24:16) Herra olkoon tuomari ja tuomitkoon minun välilläni ja sinun: nähköön ja ratkaiskoon minun asiani, ja vapahtakoon minua sinun käsistäs.

15. The LORD therefore be judge, and judge between me and thee, and see, and plead my cause, and deliver me out of thine hand.

16. (H24:17) Sittekuin David lakkasi puhumasta Saulille, sanoi Saul: eikö se ole sinun äänes, poikani David? Ja

16. And it came to pass, when David had made an end of speaking these words unto Saul, that Saul said, Is this

Saul korotti äänensä ja itki,

thy voice, my son David? And Saul lifted up his voice, and wept.

17. (H24:18) Ja sanoi Davidille: sinä olet hurskaampi minua, sillä sinä olet osoittanut minulle hyvää, mutta minä sitä vastaan olen osoittanut sinulle pahaa.

17. And he said to David, Thou art more righteous than I: for thou hast rewarded me good, whereas I have rewarded thee evil.

18. (H24:19) Ja sinä olet tänäpänä minulle ilmoittanut, kuinka hyvin sinä olet tehnyt minua kohtaan: että Herra oli sulkenut minun sinun käsiis, ja et sinä minua tappanut.

18. And thou hast shewed this day how that thou hast dealt well with me: forasmuch as when the LORD had delivered me into thine hand, thou killedst me not.

19. (H24:20) Kuinka joku löytäis vihollisensa ja antais hänen mennä hyvää tietä? Herra maksakoon sinulle sitä hyvää, jotas tänäpänä minulle olet tehnyt.

19. For if a man find his enemy, will he let him go well away? wherefore the LORD reward thee good for that thou hast done unto me this day.

20. (H24:21) Nyt katso, minä tiedän sinun tulevan kuninkaaksi, ja Israelin valtakunta on sinun kädessäs;

20. And now, behold, I know well that thou shalt surely be king, and that the kingdom of Israel shall be established in thine hand.

21. (H24:22) Niin vanno siis nyt minulle Herran kautta, ettet hävitä minun siementäni minun jälkeeni ja et kadota minun nimeäni minun isäni huoneesta.

21. Swear now therefore unto me by the LORD, that thou wilt not cut off my seed after me, and that thou wilt not destroy my name out of my father's house.

22. (H24:23) Ja David vannoi Saulille. Ja Saul meni kotiansa; mutta David ja

22. And David sware unto Saul. And Saul went home; but David and his

hänen miehensä menivät linnaan.

men gat them up unto the hold.

25 luku

1. Ja Samuel kuoli, ja koko Israel kokoontui murehtimaan häntä ja hautasi hänen omaan huoneeseensa Ramaan. Mutta David nousi ja meni alas Paranin korpeen.

1. And Samuel died; and all the Israelites were gathered together, and lamented him, and buried him in his house at Ramah. And David arose, and went down to the wilderness of Paran.

2. Ja yksi mies asui Maonissa, jolla myös oli tekemistä Karmelissa, ja se mies oli sangen rikas, ja hänellä oli kolmetuhatta lammasta ja tuhannen vuohta; ja hän keritsi lampaitansa Karmelissa.

2. And there was a man in Maon, whose possessions were in Carmel; and the man was very great, and he had three thousand sheep, and a thousand goats: and he was shearing his sheep in Carmel.

3. Ja miehen nimi oli Nabal, ja hänen emäntänsä nimi Abigail; ja se oli toimellinen vaimo ja kaunis kasvoilta, mutta mies oli sangen kova ja paha töissänsä, ja hän oli Kalebin sukua.

3. Now the name of the man was Nabal; and the name of his wife Abigail: and she was a woman of good understanding, and of a beautiful countenance: but the man was churlish and evil in his doings; and he was of the house of Caleb.

4. Ja kuin David kuuli korvessa Nabalin keritsevän lampaitansa,

4. And David heard in the wilderness that Nabal did shear his sheep.

5. Lähetti hän kymmenen nuorukaista ja sanoi heille: menkäät Karmeliin, ja kuin te tulette Nabalin tykö, niin ter-

5. And David sent out ten young men, and David said unto the young men, Get you up to Carmel, and go to

vehtikäät häntä minun puolestani ystävällisesti,

6. Ja sanokaat: terve! rauha olkoon sinulle, ja rauha huoneelles, ja kaikille mitä sinulle on, olkoon rauha!

7. Minä olen nyt saanut kuulla, että sinulla on lammasten keritsiät: katso, paimenet jotka sinulla on, olivat meidän tykönämme, ja emme heitä häväisseet, ja ei heiltä mitään puuttunut niinkauvan kuin he olivat Karmelissa.

8. Kysy palvelioiltas, he sanovat sinulle. Niin anna siis nuorukaisten löytää armo sinun kasvois edessä, sillä me olemme tulleet hyvään aikaan: anna siis palvelioilles ja pojalles Davidille, mitä sinun kätes löytää!

9. Kuin Davidin palveliat sinne tulivat ja puhuivat kaikki nämät sanat Nabalille Davidin puolesta, niin he vaikenivat.

10. Mutta Nabal vastasi Davidin palvelioita ja sanoi: kuka on David? ja kuka on Isain poika? Nyt on monta palveliaa, jotka jättävät isäntänsä.

11. Pitääkö minun ottaman leipäni,

Nabal, and greet him in my name:

6. And thus shall ye say to him that liveth in prosperity, Peace be both to thee, and peace be to thine house, and peace be unto all that thou hast.

7. And now I have heard that thou hast shearers: now thy shepherds which were with us, we hurt them not, neither was there ought missing unto them, all the while they were in Carmel.

8. Ask thy young men, and they will shew thee. Wherefore let the young men find favour in thine eyes: for we come in a good day: give, I pray thee, whatsoever cometh to thine hand unto thy servants, and to thy son David.

9. And when David's young men came, they spake to Nabal according to all those words in the name of David, and ceased.

10. And Nabal answered David's servants, and said, Who is David? and who is the son of Jesse? there be many servants now a days that break away every man from his master.

11. Shall I then take my bread, and

veteni ja teuraani, jonka minä keritsiöilleni olen teurastanut, ja antaman miehille, joita en minä tiedä, kusta he tulleet ovat?

12. Niin Davidin palveliat palasivat tiellensä, ja tultuansa taas Davidin tykö sanoivat he hänelle kaikki nämät sanat.

13. Niin sanoi David miehillensä: vyöttäkään kukin miekkansa vyöllensä. Niin vyötti jokainen miekkansa vyöllensä, ja David vyötti myös miekkansa vyöllensä; ja läksi Davidin kanssa liki neljäsataa miestä, mutta kaksisataa jäi kaluin tykö.

14. Mutta yksi palvelioista ilmoitti Abigailille, Nabalin emännälle, sanoen: katso, David on lähettänyt sanansaattajat korvesta siunaamaan isäntäämme, mutta hän tiuskui heitä.

15. Ja ne miehet olivat meille aivan hyvät ja ei meitä pahoin puhutelleet, ja ei meiltä mitään puuttunut niinkauvan kuin me vaelsimme heidän tykönänsä kedolla ollessamme.

16. Mutta he ovat olleet meidän turvamme yötä ja päivää, niinkauvan kuin me kaitsimme lampaitamme hei-

my water, and my flesh that I have killed for my shearers, and give it unto men, whom I know not whence they be?

12. So David's young men turned their way, and went again, and came and told him all those sayings.

13. And David said unto his men, Gird ye on every man his sword. And they girded on every man his sword; and David also girded on his sword: and there went up after David about four hundred men; and two hundred abode by the stuff.

14. But one of the young men told Abigail, Nabal's wife, saying, Behold, David sent messengers out of the wilderness to salute our master; and he railed on them.

15. But the men were very good unto us, and we were not hurt, neither missed we any thing, as long as we were conversant with them, when we were in the fields:

16. They were a wall unto us both by night and day, all the while we were with them keeping the sheep.

dän tykönänsä.

17. Niin ajattele nyt ja katso mitäs teet; sillä pahuutta on totisesti tarjona meidän isännällemme ja kaikelle hänen huoneellensa, vaan hän on tyly mies, jota ei yksikään tohdi puhutella.

17. Now therefore know and consider what thou wilt do; for evil is determined against our master, and against all his household: for he is such a son of Belial, that a man cannot speak to him.

18. Niin Abigail kiiruhti ja otti kaksisataa leipää, ja kaksi leiliä viinaa, ja viisi keitettyä lammasta, ja viisi vakkaista tuletettuja jauhoja, ja sata rusinarypälettä, ja kaksisataa rypälettä fikunia, ja pani aasein päälle,

18. Then Abigail made haste, and took two hundred loaves, and two bottles of wine, and five sheep ready dressed, and five measures of parched corn, and an hundred clusters of raisins, and two hundred cakes of figs, and laid them on asses.

19. Ja sanoi palvelioillensa: menkäät minun edelläni, katso, minä tulen perässänne. Ja ei hän miehellensä Nabalille sitä ilmoittanut.

19. And she said unto her servants, Go on before me; behold, I come after you. But she told not her husband Nabal.

20. Ja kuin hän ajoi aasilla ja tuli vuoren varjoon, katso, David ja hänen väkensä tulivat vuorilta alas häntä vastaan; ja hän kohtasi heitä.

20. And it was so, as she rode on the ass, that she came down by the covert of the hill, and, behold, David and his men came down against her; and she met them.

21. Mutta David oli sanonut: minä olen turhaan tallella pitänyt kaikki, mitä hänellä oli korvessa, ja ei ole mitään puuttunut kaikista mitä hänellä oli; ja hän kostaa minun hyvät työni

21. Now David had said, Surely in vain have I kept all that this fellow hath in the wilderness, so that nothing was missed of all that pertained unto him: and he hath requited me evil for good.

pahalla.

22. Jumala tehköön näitä Davidin vihamiehille ja vielä suurempia, jos minä jätän hänelle huomeneksi kaikista, mitä hänellä on, jonkun, joka vetensä seinään heittää.

22. So and more also do God unto the enemies of David, if I leave of all that pertain to him by the morning light any that pisseth against the wall.

23. Mutta kuin Abigail näki Davidin, kiiruhti hän ja astui nopiasti alas aasin päältä, lankesi kasvoillensa Davidin eteen ja kumarsi itsensä maahan,

23. And when Abigail saw David, she hasted, and lighted off the ass, and fell before David on her face, and bowed herself to the ground,

24. Ja lankesi hänen jalkainsa juureen ja sanoi: Ah herrani, minun olkoon tämä paha teko! ja anna piikas puhua korvais kuullen, ja kuule piikas sanaa:

24. And fell at his feet, and said, Upon me, my lord, upon me let this iniquity be: and let thine handmaid, I pray thee, speak in thine audience, and hear the words of thine handmaid.

25. Älkään minun herrani asettako sydäntänsä tätä tylyä miestä Nabalia vastaan; sillä niinkuin hänen nimensä kuuluu, niin on hän: Nabal on hänen nimensä, tyhmyys on hänen kanssansa; mutta minä sinun piikas en ole nähnyt herrani palvelioita, jotka sinä olit lähettänyt.

25. Let not my lord, I pray thee, regard this man of Belial, even Nabal: for as his name is, so is he; Nabal is his name, and folly is with him: but I thine handmaid saw not the young men of my lord, whom thou didst send.

26. Mutta nyt, herrani, niin totta kuin Herra elää ja niin totta kuin sinun sielus elää, niin Herra on sinun estänyt, ettet verta vuodattanut eikä sinun kätes vapahtanut sinua. Mutta nyt ol-

26. Now therefore, my lord, as the LORD liveth, and as thy soul liveth, seeing the LORD hath withholden thee from coming to shed blood, and from avenging thyself with thine own hand,

koon sinun vihamiehes niin kuin Nabal ja kaikki jotka herralleni pahaa suovat.
27. Tämä on se siunaus, jonka sinun piikas minun herralleni tuonut on, annettaa palvelioille, jotka herrani kanssa vaeltavat.
28. Anna piialles tämä rikos anteeksi. Sillä Herra tosin tekee minun herralleni vahvan huoneen; sillä koska minun herrani sotii Herran sotia, niin ei yhtäkään pahuutta ole löydetty sinun tyköäs kaikkena sinun elinaikanas.
29. Jos joku ihminen asettaa itsensä vainoomaan sinua ja väijyy sinun sielus jälkeen, niin olkaan herrani sielu sidottu eläväin kimppuun Herran sinun Jumalas tykönä; mutta sinun vihollistes sielu pitää lingottaman lingolla.

30. Ja kuin Herra minun herralleni kaikki nämät hyvät tekevä on, niinkuin hän sinulle sanonut on, ja käskee sinun olla Israelin ruhtinaan;

31. Niin ei pidä se oleman sinulle minun herralleni lankeemiseksi ja mielen pahennukseksi, ettet vuodattanut verta ilman syytä ja auttanut itse si-

now let thine enemies, and they that seek evil to my lord, be as Nabal.
27. And now this blessing which thine handmaid hath brought unto my lord, let it even be given unto the young men that follow my lord.
28. I pray thee, forgive the trespass of thine handmaid: for the LORD will certainly make my lord a sure house; because my lord fighteth the battles of the LORD, and evil hath not been found in thee all thy days.
29. Yet a man is risen to pursue thee, and to seek thy soul: but the soul of my lord shall be bound in the bundle of life with the LORD thy God; and the souls of thine enemies, them shall he sling out, as out of the middle of a sling.
30. And it shall come to pass, when the LORD shall have done to my lord according to all the good that he hath spoken concerning thee, and shall have appointed thee ruler over Israel;
31. That this shall be no grief unto thee, nor offence of heart unto my lord, either that thou hast shed blood causeless, or that my lord hath

nuas; ja Herra on hyvää tekevä minun herralleni, ja sinä muistat piikaas.

avenged himself: but when the LORD shall have dealt well with my lord, then remember thine handmaid.

32. Silloin sanoi David Abigailille: kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, joka sinun tänäpänä on lähettänyt minua vastaan.

32. And David said to Abigail, Blessed be the LORD God of Israel, which sent thee this day to meet me:

33. Ja siunattu olkoon sinun toimellinen puhees, ja siunattu olet sinä, joka minun tänäpänä estit verta vuodattamasta ja kostamasta omalla kädelläni.

33. And blessed be thy advice, and blessed be thou, which hast kept me this day from coming to shed blood, and from avenging myself with mine own hand.

34. Totisesti, niin totta kuin Herra Israelin Jumala elää, se joka minun on tänäpänä estänyt sinulle pahaa tekemästä, jollet nopiasti olisi tullut minua vastaan, niin ei olisi Nabalille jäänyt huomeneksi yhtäkään seinään vetensä heittävää.

34. For in very deed, as the LORD God of Israel liveth, which hath kept me back from hurting thee, except thou hadst hasted and come to meet me, surely there had not been left unto Nabal by the morning light any that pisseth against the wall.

35. Niin otti David hänen kädestänsä, mitä hän oli hänelle tuonut, ja sanoi hänelle: mene rauhassa sinun huoneeses, ja katso, minä kuulin sinun äänes ja otin sinun hyväksi.

35. So David received of her hand that which she had brought him, and said unto her, Go up in peace to thine house; see, I have hearkened to thy voice, and have accepted thy person.

36. Kuin Abigail tuli Nabalin tykö, katso, niin hänellä oli huoneessansa pito, niinkuin kuninkaallinen pito, ja Nabalin sydän oli iloinen, sillä hän oli juuri ko-

36. And Abigail came to Nabal; and, behold, he held a feast in his house, like the feast of a king; and Nabal's heart was merry within him, for he

vin juovuksissa; mutta ei hän sanonut hänelle vähää eli paljoa huomeneen asti.

37. Mutta huomeneltain, kuin Nabal oli viinasta kaljennut, sanoi hänen emäntänsä hänelle kaikki nämät; niin hänen sydämensä kuoli hänessä, että hän tuli niinkuin kivi.

38. Ja kymmenen päivän perästä löi Herra Nabalin, että hän kuoli.

39. Kuin David kuuli Nabalin kuolleeksi, sanoi hän: kiitetty olkoon Herra, joka on kostanut häväistykseni Nabalille ja on varjellut palveliansa pahasta, ja Herra on kääntänyt Nabalin pahuuden hänen päänsä päälle. Ja David lähetti ja antoi puhutella Abigailia, ottaaksensa häntä emännäksensä.

40. Ja kuin Davidin palveliat tulivat Abigailin tykö Karmeliin, puhuttelivat he häntä ja sanoivat: David lähetti meitä sinun tykös, että hän ottais sinun emännäksensä.

41. Hän nousi ja lankesi maahan kasvoillensa, sanoen: katso, tässä on sinun piikas palvelemaan ja pesemään

was very drunken: wherefore she told him nothing, less or more, until the morning light.

37. But it came to pass in the morning, when the wine was gone out of Nabal, and his wife had told him these things, that his heart died within him, and he became as a stone.

38. And it came to pass about ten days after, that the LORD smote Nabal, that he died.

39. And when David heard that Nabal was dead, he said, Blessed be the LORD, that hath pleaded the cause of my reproach from the hand of Nabal, and hath kept his servant from evil: for the LORD hath returned the wickedness of Nabal upon his own head. And David sent and communed with Abigail, to take her to him to wife.

40. And when the servants of David were come to Abigail to Carmel, they spake unto her, saying, David sent us unto thee, to take thee to him to wife.

41. And she arose, and bowed herself on her face to the earth, and said, Behold, let thine handmaid be a serv-

herrani palveliain jalkoja.

ant to wash the feet of the servants of my lord.

42. Ja Abigail kiiruhti itsensä, ja valmisti hänensä, ja ajoi aasilla, ja otti viisi piikaansa kanssansa, jotka kävivät hänen jälissänsä; ja hän seurasi Davidin sanansaattajia ja tuli hänen emännäksensä.

42. And Abigail hasted, and arose, and rode upon an ass, with five damsels of hers that went after her; and she went after the messengers of David, and became his wife.

43. David otti myös Ahinoamin Jisreelistä; ja olivat ne molemmat hänen emäntänsä.

43. David also took Ahinoam of Jezreel; and they were also both of them his wives.

44. Mutta Saul antoi tyttärensä Mikalin, Davidin emännän, Phaltille Laiksen pojalle Gallimista.

44. But Saul had given Michal his daughter, David's wife, to Phalti the son of Laish, which was of Gallim.

26 luku

1. Ja Siphiläiset tulivat Saulin tykö Gibeaan ja sanoivat: eikö David ole lymyssä Hakilan kukkulalla korven kohdalla?

1. And the Ziphites came unto Saul to Gibeah, saying, Doth not David hide himself in the hill of Hachilah, which is before Jeshimon?

2. Niin nousi Saul ja meni Siphin korpeen, ja hänen kanssansa kolmetuhatta valittua miestä Israelista, etsimään Davidia Siphin korvesta.

2. Then Saul arose, and went down to the wilderness of Ziph, having three thousand chosen men of Israel with him, to seek David in the wilderness of Ziph.

3. Ja Saul sioitti itsensä Hakilan kukkulalle korven kohdalle tien viereen,

3. And Saul pitched in the hill of Hachilah, which is before Jeshimon, by

mutta David pysyi korvessa ja näki Saulin tulevan perässänsä korpeen.

4. Niin David lähetti vakoojat ja ymmärsi Saulin totisesti tulleen.

5. Ja David nousi ja tuli siihen paikkaan, johonka Saul itsensä sioittanut oli; ja David näki paikan, kussa Saul ja hänen sotapäämiehensä Abner Neerin poika oli; sillä Saul makasi vaunuin piirissä, ja sotaväki sioitettuna hänen ympärillänsä.

6. Silloin vastasi David ja sanoi Ahimelekille, Hetiläiselle, ja Abisaille ZeruJan pojalle Joabin veljelle: kuka menee minun kanssani Saulin tykö leiriin? Abisai sanoi: minä menen kanssas.

7. Niin tuli David ja Abisai kansan tykö yöllä, ja katso, Saul makasi nukkuneena vaunuin piirissä, ja hänen keihäänsä pistetty maahan hänen päänsä pohjaan; mutta Abner ja kansa makasi hänen ympärillänsä.

8. Silloin sanoi Abisai Davidille: Jumala on sulkenut tänäpänä vihamiehes sinun kätees: nyt minä syöksen häntä

the way. But David abode in the wilderness, and he saw that Saul came after him into the wilderness.

4. David therefore sent out spies, and understood that Saul was come in very deed.

5. And David arose, and came to the place where Saul had pitched: and David beheld the place where Saul lay, and Abner the son of Ner, the captain of his host: and Saul lay in the trench, and the people pitched round about him.

6. Then answered David and said to Ahimelech the Hittite, and to Abishai the son of Zeruiah, brother to Joab, saying, Who will go down with me to Saul to the camp? And Abishai said, I will go down with thee.

7. So David and Abishai came to the people by night: and, behold, Saul lay sleeping within the trench, and his spear stuck in the ground at his bolster: but Abner and the people lay round about him.

8. Then said Abishai to David, God hath delivered thine enemy into thine hand this day: now therefore let me

keihäällä maata vasten yhden kerran, niin etten minä enään tarvitse kertoa sitä.

9. Mutta David sanoi Abisaille: älä surmaa häntä; sillä kuka satuttaa kätensä Herran voideltuun ja on viatoin?

10. Vielä sanoi David: niin totta kuin Herra elää; jollei Herra lyö häntä, elikkä tule hänen aikansa kuolla, eli mene sotaann ja huku,

11. Niin antakoon Herra kaukana olla minusta, että minä satuttaisin käteni Herran voideltuun: ota nyt vaivoin keihäs hänen päänsä pohjasta ja vesimalja, ja käykäämme.

12. Niin otti David keihään ja vesimaljan Saulin pään pohjasta, ja he menivät matkaansa; ja ei yhtään ollut, joka sen näki taikka huomaitsi, eli heräsi, vaan he makasivat kaikki nukkuneena, sillä Herralta oli tullut syvä uni heidän päällensä.

13. Kuin David oli tullut ylitse toiselle puolelle, meni hän kauvas vuoren kukkulalle, että iso väli oli heidän vä-

smite him, I pray thee, with the spear even to the earth at once, and I will not smite him the second time.

9. And David said to Abishai, Destroy him not: for who can stretch forth his hand against the LORD'S anointed, and be guiltless?

10. David said furthermore, As the LORD liveth, the LORD shall smite him; or his day shall come to die; or he shall descend into battle, and perish.

11. The LORD forbid that I should stretch forth mine hand against the LORD'S anointed: but, I pray thee, take thou now the spear that is at his bolster, and the cruse of water, and let us go.

12. So David took the spear and the cruse of water from Saul's bolster; and they gat them away, and no man saw it, nor knew it, neither awaked: for they were all asleep; because a deep sleep from the LORD was fallen upon them.

13. Then David went over to the other side, and stood on the top of an hill afar off; a great space being between

lillänsä.
14. Ja David huusi kansalle ja Abnerille Neerin pojalle ja sanoi: etkös vastaa, Abner? Abner vastasi ja sanoi: kukas olet, ettäs niin huudat kuningasta?
15. Ja David sanoi Abnerille: etkös ole mies? ja kuka on sinun vertaises Israelissa? Miksi et varjellut herraas kuningasta? Sillä yksi kansasta on mennyt tappamaan kuningasta sinun herraas.
16. Ei se ole oikein minkä sinä tehnyt olet. Niin totta kuin Herra elää, te olette kuoleman lapset, ettette varjelleet herraanne, Herran voideltua. Ja nyt katso, kussa kuninkaan keihäs ja vesimalja on, jotka hänen päänsä pohjassa olivat?
17. Niin Saul tunsi Davidin äänen ja sanoi: eikö se ole sinun äänes, minun poikani David? David sanoi: minun ääneni se on, herrani kuningas.
18. Ja vielä sanoi: miksi minun herrani vainoo palveliaansa? Sillä mitä minä olen tehnyt ja mitä pahaa on minun kädessäni?
19. Niin kuulkaan siis nyt herrani ku-

them:
14. And David cried to the people, and to Abner the son of Ner, saying, Answerest thou not, Abner? Then Abner answered and said, Who art thou that criest to the king?
15. And David said to Abner, Art not thou a valiant man? and who is like to thee in Israel? wherefore then hast thou not kept thy lord the king? for there came one of the people in to destroy the king thy lord.
16. This thing is not good that thou hast done. As the LORD liveth, ye are worthy to die, because ye have not kept your master, the LORD'S anointed. And now see where the king's spear is, and the cruse of water that was at his bolster.
17. And Saul knew David's voice, and said, Is this thy voice, my son David? And David said, It is my voice, my lord, O king.
18. And he said, Wherefore doth my lord thus pursue after his servant? for what have I done? or what evil is in mine hand?
19. Now therefore, I pray thee, let my

ningas palveliansa sanan: Jos Herra on yllyttänyt sinun minua vastaan, niin anna joku ruokauhri sytytettää, mutta jos ihmiset sen tekevät, niin olkoon he kirotut Herran edessä, että he tänäpänä ovat minun syösseet ulos, etten minä pysyisi Herran perimisessä, ja sanovat: mene ja palvele muukalaisia jumalia.

lord the king hear the words of his servant. If the LORD have stirred thee up against me, let him accept an offering: but if they be the children of men, cursed be they before the LORD; for they have driven me out this day from abiding in the inheritance of the LORD, saying, Go, serve other gods.

20. Niin älköön minun vereni langatko maahan Herran eteen; sillä Israelin kuningas on lähtenyt yhtä kirppua etsimään, niinkuin hän takaa ajelis peltokanaa vuorilla.

20. Now therefore, let not my blood fall to the earth before the face of the LORD: for the king of Israel is come out to seek a flea, as when one doth hunt a partridge in the mountains.

21. Ja Saul sanoi: minä olen syntiä tehnyt. Tule jälleen poikani David! sillä en minä sinulle enää tee pahaa, että minun sieluni on tänäpänä ollut kallis sinun silmäis edessä: katso, minä olen tehnyt tyhmästi ja sangen hullusti.

21. Then said Saul, I have sinned: return, my son David: for I will no more do thee harm, because my soul was precious in thine eyes this day: behold, I have played the fool, and have erred exceedingly.

22. David vastasi ja sanoi: katso, tässä on kuninkaan keihäs, tulkaan yksi palvelioistas tänne ja ottakaan sen.

22. And David answered and said, Behold the king's spear! and let one of the young men come over and fetch it.

23. Herra maksaa jokaiselle hänen vanhurskautensa ja uskonsa jälkeen; sillä Herra on sinun tänäpänä antanut minun käteeni, vaan en minä tahtonut

23. The LORD render to every man his righteousness and his faithfulness: for the LORD delivered thee into my hand to day, but I would not stretch forth

satuttaa kättäni Herran voideltuun.

mine hand against the LORD'S anointed.

24. Ja katso, niinkuin sinun sielus tänäpänä on paljo pidettävä ollut minun silmäini edessä, niin olkoon myös minun sieluni paljo pidettävä Herran silmäin edessä, ja vapahtakoon minua kaikesta minun murheestani.

24. And, behold, as thy life was much set by this day in mine eyes, so let my life be much set by in the eyes of the LORD, and let him deliver me out of all tribulation.

25. Saul sanoi Davidille: siunattu ole sinä, poikani David: sinä teet ja toimitat, sinä taidat ja voit. Niin David meni matkaansa, ja Saul palasi kotiansa.

25. Then Saul said to David, Blessed be thou, my son David: thou shalt both do great things, and also shalt still prevail. So David went on his way, and Saul returned to his place.

27 luku

1. Niin David ajatteli sydämessänsä: kuitenkin minä yhtenä päivänä joudun Saulin käsiin: ei ole minun parempaa, kuin että minä menen ojetinsa Philistealaisten maalle, että Saul lakkais minua etsimästä kaikissa Israelin rajoissa, ja minä pääsisin hänen käsistänsä.

1. And David said in his heart, I shall now perish one day by the hand of Saul: there is nothing better for me than that I should speedily escape into the land of the Philistines; and Saul shall despair of me, to seek me any more in any coast of Israel: so shall I escape out of his hand.

2. Ja David nousi ja läksi matkaan kuudensadan miehen kanssa, jotka hänen myötänsä olivat, Akiksen Maokin pojan Gatin kuninkaan tykö.

2. And David arose, and he passed over with the six hundred men that were with him unto Achish, the son of Maoch, king of Gath.

3. Niin David asui Akiksen tykönä Gatissa, hän ja hänen miehensä itsekukin perheinensä: David ja kaksi hänen emäntäänsä, Ahinoam Jisreelista ja Abigail Nabalin emäntä Karmelista.

3. And David dwelt with Achish at Gath, he and his men, every man with his household, even David with his two wives, Ahinoam the Jezreelitess, and Abigail the Carmelitess, Nabal's wife.

4. Kuin Saulille sanottiin Davidin paenneen Gatiin, niin ei hän enää häntä etsinyt.

4. And it was told Saul that David was fled to Gath: and he sought no more again for him.

5. Niin David sanoi Akikselle: jos minä olen löytänyt armon sinun edessäs, niin anna minulle yhteen kaupunkiin sia maalle, asuakseni siellä; sillä miksi pitäis sinun palvelias asuman kuninkaallisessa kaupungissa sinun tykönäs?

5. And David said unto Achish, If I have now found grace in thine eyes, let them give me a place in some town in the country, that I may dwell there: for why should thy servant dwell in the royal city with thee?

6. Sinä päivänä antoi Akis hänelle Ziklagin. Sentähden on Ziklag Juudan kuningasten vielä tänäpänä.

6. Then Achish gave him Ziklag that day: wherefore Ziklag pertaineth unto the kings of Judah unto this day.

7. Vaan se aika, minkä David asui Philistealaisten maalla, oli ajastaika ja neljä kuukautta.

7. And the time that David dwelt in the country of the Philistines was a full year and four months.

8. Ja David nousi miehinensä ja karkasi Gessurilaisten ja Girsiläisten ja Amalekilaisten maalle; sillä nämät asuivat jo vanhuudesta siinä maassa, kuin Suriin mennään, Egyptin maahan asti.

8. And David and his men went up, and invaded the Geshurites, and the Gezrites, and the Amalekites: for those nations were of old the inhabitants of the land, as thou goest to Shur, even unto the land of Egypt.

9. Ja kuin David oli kaiken maan lyönyt, ei hän jättänyt yhtäkään miestä eli vaimoa elämään; ja otti heidän lampaansa, härkänsä, aasinsa, kamelinsa ja vaatteensa, palasi ja tuli Akiksen tykö.

9. And David smote the land, and left neither man nor woman alive, and took away the sheep, and the oxen, and the asses, and the camels, and the apparel, and returned, and came to Achish.

10. Ja Akis sanoi: kenenkä päälle te olette karanneet tänäpänä? David vastasi: lounaan päin Juudaa, lounaan päin Jerakmelilaisia ja lounaan päin Keniläisiä.

10. And Achish said, Whither have ye made a road to day? And David said, Against the south of Judah, and against the south of the Jerahmeelites, and against the south of the Kenites.

11. Ja ei David jättänyt eläväksi yhtäkään miestä eli vaimoa viedäksensä Gatiin, ja ajatteli: ettei he puhuisi jotakin meitä vastaan, sanoen: näin teki David, ja tämä oli hänen tapansa niinkauvan kuin hän asui Philistealaisten maalla.

11. And David saved neither man nor woman alive, to bring tidings to Gath, saying, Lest they should tell on us, saying, So did David, and so will be his manner all the while he dwelleth in the country of the Philistines.

12. Niin Akis uskoi Davidin ja ajatteli, hän on tehnyt itsensä kokonansa kauhistuttavaksi kansallensa Israelille, sentähden olkaan hän aina minun palveliani.

12. And Achish believed David, saying, He hath made his people Israel utterly to abhor him; therefore he shall be my servant for ever.

28 luku

1. Ja Philistealaiset kokosivat siihen

1. And it came to pass in those days,

aikaan sotaväkensä menemään sotaan Israelia vastaan. Ja Akis sanoi Davidille: Sinun pitää kaiketi tietämän, että sinä ja sinun väkes pitää menemän minun kanssani sotaan.

that the Philistines gathered their armies together for warfare, to fight with Israel. And Achish said unto David, Know thou assuredly, that thou shalt go out with me to battle, thou and thy men.

2. David vastasi Akikselle: olkoon; sinä saat nähdä, mitä sinun palvelias on tekevä. Akis sanoi Davidille: sentähden asetan minä sinun pääni vartiaksi joka päivä.

2. And David said to Achish, Surely thou shalt know what thy servant can do. And Achish said to David, Therefore will I make thee keeper of mine head for ever.

3. Niin oli Samuel kuollut, ja koko Israel oli häntä murehtinut ja haudannut hänen kaupunkiinsa Raaman. Ja Saul oli ajanut maakunnasta noidat ja velhot pois.

3. Now Samuel was dead, and all Israel had lamented him, and buried him in Ramah, even in his own city. And Saul had put away those that had familiar spirits, and the wizards, out of the land.

4. Kuin Philistealaiset kokosivat heitänsä, ja tulivat ja sioittivat itsensä Sunemiin, kokosi myös Saul kaiken Israelin, ja he sioittivat itsensä Gilboaan.

4. And the Philistines gathered themselves together, and came and pitched in Shunem: and Saul gathered all Israel together, and they pitched in Gilboa.

5. Kuin Saul näki Philistealaisten sotajoukon, pelkäsi hän ja hänen sydämensä oli suuresti hämmästynyt.

5. And when Saul saw the host of the Philistines, he was afraid, and his heart greatly trembled.

6. Ja Saul kysyi Herralta, ja ei Herra mitään häntä vastannut, ei unen, eikä valkeuden, eli prophetain kautta.

6. And when Saul enquired of the LORD, the LORD answered him not, neither by dreams, nor by Urim, nor

by prophets.

7. Silloin sanoi Saul palvelioillensa: etsikäät minulle vaimo, jolla noidan henki on, mennäkseni hänen tykönsä ja kysyäkseni häneltä. Hänen palveliansa sanoivat hänelle: katso, Endorissa on vaimo, jolla on noidan henki.

7. Then said Saul unto his servants, Seek me a woman that hath a familiar spirit, that I may go to her, and enquire of her. And his servants said to him, Behold, there is a woman that hath a familiar spirit at Endor.

8. Ja Saul muutti vaatteensa ja otti toiset päällensä, ja meni sinne, ja kaksi miestä hänen kanssansa; ja he tulivat yöllä vaimon tykö, ja hän sanoi: noidu minulle noidan hengen kautta ja nosta se ylös minulle, jonka sanon sinulle.

8. And Saul disguised himself, and put on other raiment, and he went, and two men with him, and they came to the woman by night: and he said, I pray thee, divine unto me by the familiar spirit, and bring me him up, whom I shall name unto thee.

9. Vaimo sanoi hänelle: katso, sinä tiedät kyllä, mitä Saul tehnyt on, kuinka hän on hävittänyt noidat ja velhot maakunnasta: miksi siis tahdot minun sieluani pauloihin, että minä kuoliaaksi lyötäisiin?

9. And the woman said unto him, Behold, thou knowest what Saul hath done, how he hath cut off those that have familiar spirits, and the wizards, out of the land: wherefore then layest thou a snare for my life, to cause me to die?

10. Niin Saul vannoi hänelle Herran kautta ja sanoi: niin totta kuin Herra elää, ei tämä lueta sinulle pahuudeksi.

10. And Saul sware to her by the LORD, saying, As the LORD liveth, there shall no punishment happen to thee for this thing.

11. Niin vaimo sanoi: kenen minä nostan sinulle? Hän sanoi: nosta minulle Samuel.

11. Then said the woman, Whom shall I bring up unto thee? And he said, Bring me up Samuel.

12. Kuin vaimo näki Samuelin, huusi hän suurella äänellä, ja sanoi Saulille sanoen: miksis olet minun pettänyt? sinä olet Saul.

12. And when the woman saw Samuel, she cried with a loud voice: and the woman spake to Saul, saying, Why hast thou deceived me? for thou art Saul.

13. Ja kuningas sanoi hänelle: älä pelkää! mitäs näet? Vaimo sanoi Saulille: minä näen jumalat astuvan maasta ylös.

13. And the king said unto her, Be not afraid: for what sawest thou? And the woman said unto Saul, I saw gods ascending out of the earth.

14. Hän sanoi hänelle: kuinka hän on muotoansa? ja hän sanoi: vanha mies nousee ylös ja on vaatetettu hameella. Niin ymmärsi Saul sen olevan Samuelin, ja kumarsi kasvoillensa maahan ja rukoili.

14. And he said unto her, What form is he of? And she said, An old man cometh up; and he is covered with a mantle. And Saul perceived that it was Samuel, and he stooped with his face to the ground, and bowed himself.

15. Mutta Samuel sanoi Saulille: miksis olet minua vaivannut nostaen minua? Saul sanoi: minä olen suuressa ahdistuksessa: Philistealaiset sotivat minua vastaan ja Jumala on minusta erinnyt, ja ei vastaa enää minua prophetain eikä unen kautta; sentähden olen minä antanut sinua kutsua, ilmoittamaan, mitä minun tekemän pitää.

15. And Samuel said to Saul, Why hast thou disquieted me, to bring me up? And Saul answered, I am sore distressed; for the Philistines make war against me, and God is departed from me, and answereth me no more, neither by prophets, nor by dreams: therefore I have called thee, that thou mayest make known unto me what I shall do.

16. Samuel sanoi: mitäs kysyt minulta, että Herra on sinusta erinnyt ja on sinun vihamiehekses tullut?

16. Then said Samuel, Wherefore then dost thou ask of me, seeing the LORD is departed from thee, and is become

thine enemy?

17. Herra on tekevä niinkuin hän minun kauttani puhunut on: ja Herra repäisee valtakunnan sinun kädestäs pois ja antaa lähimmäiselles Davidille,

17. And the LORD hath done to him, as he spake by me: for the LORD hath rent the kingdom out of thine hand, and given it to thy neighbour, even to David:

18. Ettet kuullut Herran ääntä, etkä täyttänyt hänen vihansa julmuutta Amalekia vastaan, sentähden on Herra näitä sinulle tänäpänä tehnyt.

18. Because thou obeyedst not the voice of the LORD, nor executedst his fierce wrath upon Amalek, therefore hath the LORD done this thing unto thee this day.

19. Ja vielä sitte antaa Herra sinun kanssas Israelin Philistealaisten käsiin: huomenna pitää sinun ja sinun poikas oleman minun tykönäni: ja Herra antaa Israelin sotajoukon Philistealaisten käsiin.

19. Moreover the LORD will also deliver Israel with thee into the hand of the Philistines: and to morrow shalt thou and thy sons be with me: the LORD also shall deliver the host of Israel into the hand of the Philistines.

20. Niin Saul kaatui äkisti maahan niin pitkäksi kuin hän oli, ja peljästyi suuresti Samuelin puheen tähden, niin ettei hänessä mitään enämpi voimaa ollut, sillä ei hän ollut mitään syönyt koko sinä päivänä ja yönä.

20. Then Saul fell straightway all along on the earth, and was sore afraid, because of the words of Samuel: and there was no strength in him; for he had eaten no bread all the day, nor all the night.

21. Ja vaimo meni Saulin tykö ja näki hänen suuresti peljästyneeksi, ja sanoi hänelle: katso, sinun piikas on kuullut sinun sanas, ja minä olen pannut sieluni käteeni, niin että minä kuuliainen

21. And the woman came unto Saul, and saw that he was sore troubled, and said unto him, Behold, thine handmaid hath obeyed thy voice, and I have put my life in my hand, and

olin sinun sanalles, jonkas puhuit minulle;
22. Niin kuule myös nyt sinä piikas sana: minä panen etees palan leipää, että söisit ja tulisit väkees jällensä, ja menisit matkaas.

23. Hän kielsi ja sanoi: en minä syö. Niin hänen palveliansa ja vaimo vaativat häntä syömään, ja hän totteli heidän ääntänsä, ja nousi maasta ja istui vuoteelle.

24. Ja vaimolla oli huoneessa lihava vasikka, ja hän kiiruhti ja teurasti sen, ja otti jauhoja ja sekoitti, ja leipoi sen happamattomiksi kyrsiksi.
25. Ja kantoi Saulin ja hänen palveliainsa eteen. Ja kuin he olivat syöneet, nousivat he ja matkustivat sinä yönä.

have hearkened unto thy words which thou spakest unto me.
22. Now therefore, I pray thee, hearken thou also unto the voice of thine handmaid, and let me set a morsel of bread before thee; and eat, that thou mayest have strength, when thou goest on thy way.
23. But he refused, and said, I will not eat. But his servants, together with the woman, compelled him; and he hearkened unto their voice. So he arose from the earth, and sat upon the bed.
24. And the woman had a fat calf in the house; and she hasted, and killed it, and took flour, and kneaded it, and did bake unleavened bread thereof:
25. And she brought it before Saul, and before his servants; and they did eat. Then they rose up, and went away that night.

29 luku

1. Mutta Philistealaiset kokosivat kaiken sotajoukkonsa Aphekiin; ja Israel sioitti itsensä Ainiin Jisreelissä.

1. Now the Philistines gathered together all their armies to Aphek: and the Israelites pitched by a fountain

which is in Jezreel.

2. Ja Philistealaisten päämiehet menivät sadoittain ja tuhansittain; mutta David meni jälistä miehinensä, liki Akista.

2. And the lords of the Philistines passed on by hundreds, and by thousands: but David and his men passed on in the rereward with Achish.

3. Niin sanoivat Philistealaisten päämiehet: mitä nämät Hebrealaiset tahtovat? Akis sanoi Philistealaisten päämiehille: eikö tämä ole David Saulin Israelin kuninkaan palvelia, joka on ollut monta päivää eli vuoden minun tykönäni ja en minä ole löytänyt mitäkään hänen kanssansa siitä ajasta, kuin hän pakeni minun tyköni, tähän päivään asti.

3. Then said the princes of the Philistines, What do these Hebrews here? And Achish said unto the princes of the Philistines, Is not this David, the servant of Saul the king of Israel, which hath been with me these days, or these years, and I have found no fault in him since he fell unto me unto this day?

4. Niin Philistealaisten päämiehet vihastuivat hänen päällensä ja sanoivat hänelle: anna sen miehen palata ja mennä jälleen siallensa, kuhunkas hänen asettanut olet, ettei hän tulisi meidän kanssamme sotaan ja olisi meidän vihamiehemme sodassa; sillä millä taitais hän paremmin herrallensa mielinouteen tehdä, kuin näiden miesten päillä?

4. And the princes of the Philistines were wroth with him; and the princes of the Philistines said unto him, Make this fellow return, that he may go again to his place which thou hast appointed him, and let him not go down with us to battle, lest in the battle he be an adversary to us: for wherewith should he reconcile himself unto his master? should it not be with the heads of these men?

5. Eikö tämä ole David? josta he veisasivat hypyssä, sanoen: Saul löi tu-

5. Is not this David, of whom they sang one to another in dances, saying,

hannen, mutta David kymmenentuhatta.

6. Niin kutsui Akis Davidin ja sanoi hänelle: niin totta kuin Herra elää, minä pidän sinun oikiana ja hyvänä, ja sinun ulos ja sisälle käymises minun kanssani sotaleiriin kelpaa minulle, sillä en ole minä löytänyt yhtään pahuutta sinusta siitä ajasta, kuin sinä tulit minun tyköni, niin tähän päivään asti; mutta et sinä kelpaa päämiehille.

7. Niin palaja nyt takaperin ja mene rauhaan, ettes pahaa tekisi Philistealaisten päämiesten silmäin edessä.

8. David sanoi Akikselle: mitä minä olen tehnyt? ja mitäs olet löytänyt palvelialtas siitä ajasta, kuin minä olen ollut sinun tykönäs, niin tähän päivään asti, etten minä saa tulla ja sotia kuninkaan minun herrani vihamiehiä vastaan?

9. Akis vastasi ja sanoi Davidille: minä tiedän sinun otolliseksi minun silmäini edessä, niinkuin Jumalan enkelin, mutta Philistealaisten päämiehet ovat sanoneet: älä anna hänen tulla meidän kanssamme sotaan.

10. Niin nouse siis varhain aamulla, ja

Saul slew his thousands, and David his ten thousands?

6. Then Achish called David, and said unto him, Surely, as the LORD liveth, thou hast been upright, and thy going out and thy coming in with me in the host is good in my sight: for I have not found evil in thee since the day of thy coming unto me unto this day: nevertheless the lords favour thee not.

7. Wherefore now return, and go in peace, that thou displease not the lords of the Philistines.

8. And David said unto Achish, But what have I done? and what hast thou found in thy servant so long as I have been with thee unto this day, that I may not go fight against the enemies of my lord the king?

9. And Achish answered and said to David, I know that thou art good in my sight, as an angel of God: notwithstanding the princes of the Philistines have said, He shall not go up with us to the battle.

10. Wherefore now rise up early in the

sinun herras palveliat, jotka sinun kanssas tulleet ovat: ja kuin te olette aamulla varhain nousseet ja päivä teille valkenee, niin menkäät teidän tietänne.

morning with thy master's servants that are come with thee: and as soon as ye be up early in the morning, and have light, depart.

11. Niin David oli miehinensä aamulla varhain ylhäällä, matkustamaan ja tulemaan Philistealaisten maalle jälleen; mutta Philistealaiset menivät Jisreeliin päin.

11. So David and his men rose up early to depart in the morning, to return into the land of the Philistines. And the Philistines went up to Jezreel.

30 luku

1. Kuin David kolmantena päivänä tuli Ziglagiin miehinensä, olivat Amalekilaiset tulleet etelän puolelta Ziglagiin, lyöneet Ziglagin ja polttaneet sen tulella,

1. And it came to pass, when David and his men were come to Ziklag on the third day, that the Amalekites had invaded the south, and Ziklag, and smitten Ziklag, and burned it with fire;

2. Ja olivat vieneet vaimot, jotka siellä olivat, pienimmästä niin suurimpaan; ei he yhtäkään surmanneet, mutta veivät pois ja menivät tiehensä.

2. And had taken the women captives, that were therein: they slew not any, either great or small, but carried them away, and went on their way.

3. Kuin David tuli miehinensä kaupunkiin, katso, se oli tulella poltettu, ja heidän emäntänsä ja poikansa ja tyttärensä viedyt vangiksi;

3. So David and his men came to the city, and, behold, it was burned with fire; and their wives, and their sons, and their daughters, were taken captives.

4. Korotti David ja väki, joka hänen

4. Then David and the people that

kanssansa oli, äänensä ja itkivät siihenasti, ettei heillä enää voimaa itkeä ollut.

5. Ja Davidin kaksi emäntää olivat myös vankina viedyt pois: Ahinoam Jisreeliläinen ja Abigail Nabalin emäntä Karmelista.

6. Ja David oli suuresti ahdistettu, sillä kansa tahtoi hänen kivittää, että kaiken kansan sielut olivat murheissa poikainsa ja tytärtensä tähden. Mutta David vahvisti itsiänsä Herrassa Jumalassansa.

7. Ja David sanoi papille AbJatarille Ahimelekin pojalle: tuo minulle päällisvaate. Ja AbJatar toi Davidille päällisvaatteen.

8. Niin kysyi David Herralta ja sanoi: pitääkö minun ajaman sitä joukkoa takaa? saanenko minä heidät kiinni? Hän sanoi hänelle: aja heitä takaa, ja sinä totisesti saavutat heidät ja otat saaliin.

9. Niin meni David matkaan, hän ja kuusisataa miestä, jotka hänen kanssansa olivat, ja tulivat Besorin ojan tykö; ja muut seisahtivat siinä.

were with him lifted up their voice and wept, until they had no more power to weep.

5. And David's two wives were taken captives, Ahinoam the Jezreelitess, and Abigail the wife of Nabal the Carmelite.

6. And David was greatly distressed; for the people spake of stoning him, because the soul of all the people was grieved, every man for his sons and for his daughters: but David encouraged himself in the LORD his God.

7. And David said to Abiathar the priest, Ahimelech's son, I pray thee, bring me hither the ephod. And Abiathar brought thither the ephod to David.

8. And David enquired at the LORD, saying, Shall I pursue after this troop? shall I overtake them? And he answered him, Pursue: for thou shalt surely overtake them, and without fail recover all.

9. So David went, he and the six hundred men that were with him, and came to the brook Besor, where those that were left behind stayed.

10. Mutta David ja neljäsataa miestä ajoivat takaa; mutta kaksisataa miestä, jotka siihen seisomaan jäivät, suuttuivat menemästä Besorin ojan ylitse.

10. But David pursued, he and four hundred men: for two hundred abode behind, which were so faint that they could not go over the brook Besor.

11. Ja he löysivät yhden Egyptin miehen kedolta, sen he veivät Davidin tykö, ja antoivat hänen leipää syödä ja vettä juoda,

11. And they found an Egyptian in the field, and brought him to David, and gave him bread, and he did eat; and they made him drink water;

12. Ja antoivat rypäleen fikunia ja kaksi rypälettä rusinoita; ja sittenkuin hän oli syönyt, tuli hänen henkensä virvoitetuksi, sillä ei hän ollut kolmena päivänä eikä kolmena yönä leipää syönyt eikä vettä juonut.

12. And they gave him a piece of a cake of figs, and two clusters of raisins: and when he had eaten, his spirit came again to him: for he had eaten no bread, nor drunk any water, three days and three nights.

13. Ja David sanoi hänelle: kenenkä sinä olet ja kustas olet? Egyptin nuorukainen sanoi: minä olen Amalekilaisen palvelia, ja minun herrani on hyljännyt minun; sillä minä tulin sairaaksi jo kolme päivää sitte.

13. And David said unto him, To whom belongest thou? and whence art thou? And he said, I am a young man of Egypt, servant to an Amalekite; and my master left me, because three days agone I fell sick.

14. Me ryöstimme etelästä päin Kretin ja Juudan, etelästä päin Kalebin, ja poltimme Ziglagin.

14. We made an invasion upon the south of the Cherethites, and upon the coast which belongeth to Judah, and upon the south of Caleb; and we burned Ziklag with fire.

15. David sanoi hänelle: vietkös minun sen sotaväen tykö? Hän sanoi: vannos

15. And David said to him, Canst thou bring me down to this company? And

minulle Jumalan kautta, ettes minua tapa etkä anna minua minun herrani käsiin, niin minä vien sinun sen sotaväen tykö.

he said, Swear unto me by God, that thou wilt neither kill me, nor deliver me into the hands of my master, and I will bring thee down to this company.

16. Ja hän vei hänen; ja katso, he olivat hajoittaneet heitänsä koko maahan, söivät, joivat ja hyppäsivät ilosta kaiken sen suuren saaliin tähden, jonka he olivat saaneet Philistealaisten ja Juudan maalta.

16. And when he had brought him down, behold, they were spread abroad upon all the earth, eating and drinking, and dancing, because of all the great spoil that they had taken out of the land of the Philistines, and out of the land of Judah.

17. Ja David löi heitä aamuhämärästä ruveten ehtooseen asti, liki toiseen päivään; niin ettei heistä yhtäkään päässyt, paitsi neljäsataa nuorukaista, jotka istuivat kamelein päälle ja pakenivat.

17. And David smote them from the twilight even unto the evening of the next day: and there escaped not a man of them, save four hundred young men, which rode upon camels, and fled.

18. Niin David pelasti kaikki mitä Amalekilaiset ottaneet olivat, ja David pelasti myös kaksi emäntäänsä.

18. And David recovered all that the Amalekites had carried away: and David rescued his two wives.

19. Ja ei puuttunut niistä mitään, pientä eli suurta, pojista ja tyttäristä, eli saaliista kun he heillensä ottaneet olivat: David toi ne kaikki takaperin jälleen.

19. And there was nothing lacking to them, neither small nor great, neither sons nor daughters, neither spoil, nor any thing that they had taken to them: David recovered all.

20. Ja David otti kaikki lampaat ja härjät ja antoi ajaa ne karjansa edellä,

20. And David took all the flocks and the herds, which they drave before

ja he sanoivat: tämä on Davidin saalis.

21. Ja kuin David tuli kahdensadan miehen tykö, jotka olivat suuttuneet seuraamasta Davidia ja olivat jääneet Besorin ojan tykö, menivät he Davidia vastaan ja sitä sotaväkeä joka hänen kanssansa oli. Ja David meni sen väen tykö ja tervehti heitä ystävällisesti.

22. Niin vastasivat kaikki ne, jotka pahat ja tylyt miehet olivat niiden seasta, jotka Davidin kanssa olivat matkustaneet, ja sanoivat: ettei he menneet meidän kanssamme, ei pidä heille annettaman siitä saaliista jonka me saaneet olemme; mutta itsekukin ottakaan emäntänsä ja lapsensa ja menkään tiehensä.

23. Niin sanoi David: ei teidän niin pidä tekemän, minun veljeni, sillä Herra on ne meille antanut, ja on meidät varjellut ja antanut sen sotaväen meidän käsiimme, joka tuli meitä vastaan.

24. Kuka teitä pitää kuuleman tässä asiassa? Senkaltainen kuin niiden osa

those other cattle, and said, This is David's spoil.

21. And David came to the two hundred men, which were so faint that they could not follow David, whom they had made also to abide at the brook Besor: and they went forth to meet David, and to meet the people that were with him: and when David came near to the people, he saluted them.

22. Then answered all the wicked men and men of Belial, of those that went with David, and said, Because they went not with us, we will not give them ought of the spoil that we have recovered, save to every man his wife and his children, that they may lead them away, and depart.

23. Then said David, Ye shall not do so, my brethren, with that which the LORD hath given us, who hath preserved us, and delivered the company that came against us into our hand.

24. For who will hearken unto you in this matter? but as his part is that

on, jotka olivat sodassa meidän kanssamme, pitää myös oleman heidän osansa jotka kaluin tykönä ovat olleet, ja pitää yhdenkaltainen jako oleman.

goeth down to the battle, so shall his part be that tarrieth by the stuff: they shall part alike.

25. Tämä on ollut siitä ajasta ja aina sitte sääty ja oikeus Israelissa tähän päivään asti.

25. And it was so from that day forward, that he made it a statute and an ordinance for Israel unto this day.

26. Ja David tuli Ziglagiin ja lähetti saaliista ylimmäisille Juudasta, jotka hänen ystävänsä olivat, ja sanoi: katso, tässä on teille siunaus Herran vihollisten saaliista:

26. And when David came to Ziklag, he sent of the spoil unto the elders of Judah, even to his friends, saying, Behold a present for you of the spoil of the enemies of the LORD;

27. Niille jotka olivat Betelissä, niille Ramotissa etelään päin, niille Jatirissa,

27. To them which were in Bethel, and to them which were in south Ramoth, and to them which were in Jattir,

28. Niille Aroerissa, niille Siphmotissa, niille Estmoassa,

28. And to them which were in Aroer, and to them which were in Siphmoth, and to them which were in Eshtemoa,

29. Ja niille kuin on Rakalissa, ja niille Jerakmelilaisten kaupungeista, ja niille Keniläisten kaupungeista,

29. And to them which were in Rachal, and to them which were in the cities of the Jerahmeelites, and to them which were in the cities of the Kenites,

30. Niille Hormassa, ja niille Korasanissa, ja niille Atakissa,

30. And to them which were in Hormah, and to them which were in Chorashan, and to them which were in Athach,

31. Niille Hebronissa, ja kaikkiin paikkoihin, kussa David oli miehinensä vaeltanut.

31. And to them which were in Hebron, and to all the places where David himself and his men were wont to haunt.

31 luku

1. Niin Philistealaiset sotivat Israelia vastaan, ja Israelin miehet pakenivat Philistealaisia ja lankesivat lyötynä Gilboan vuorella.

1. Now the Philistines fought against Israel: and the men of Israel fled from before the Philistines, and fell down slain in mount Gilboa.

2. Ja Philistealaiset ajoivat Saulia ja hänen poikiansa takaa, ja Philistealaiset surmasivat Jonatanin, Abinadabin ja Melkisuan, Saulin pojat.

2. And the Philistines followed hard upon Saul and upon his sons; and the Philistines slew Jonathan, and Abinadab, and Malchishua, Saul's sons.

3. Ja sota oli ankara Saulia vastaan, ja joutsimiehet kävivät hänen päällensä joutsilla, ja hän haavoitettiin pahoin joutsimiehiltä.

3. And the battle went sore against Saul, and the archers hit him; and he was sore wounded of the archers.

4. Niin sanoi Saul aseensa kantajalle: vedä ulos miekkas ja pistä sillä minua lävitse, ettei nämät ympärileikkaamattomat tulisi ja pistäisi minua lävitse, ja pilkkaisi minua. Mutta hänen aseensa kantaja ei tahtonut, sillä hän pelkäsi suuresti. Niin otti Saul miekan ja lankesi siihen.

4. Then said Saul unto his armourbearer, Draw thy sword, and thrust me through therewith; lest these uncircumcised come and thrust me through, and abuse me. But his armourbearer would not; for he was sore afraid. Therefore Saul took a sword, and fell upon it.

5. Kuin hänen aseensa kantaja näki Saulin kuolleeksi, lankesi hän myös miekkaansa ja kuoli hänen kanssansa.
6. Ja niin kuoli Saul ja kolme hänen poikaansa, ja hänen aseensa kantaja, ja ynnä kaikki hänen miehensä sinä päivänä.
7. Kuin Israelin miehet, jotka olivat toisella puolella laaksoa ja toisella puolella Jordania, näkivät Israelin miehet paenneeksi ja Saulin poikinensa kuolleeksi, jättivät he kaupungit ja pakenivat. Niin tulivat Philistealaiset ja asuivat niissä.
8. Ja toisena päivänä tulivat Philistealaiset ryöstämään tapetuita ja löysivät Saulin ja kolme hänen poikaansa makaavan Gilboan vuorella.
9. Ja hakkasivat hänen päänsä pois, ja ottivat häneltä aseet, ja lähettivät ympäri Philistealaisten maakuntaa, ilmoitettaa epäjumalainsa huoneissa ja kansan seassa,
10. Ja panivat hänen aseensa Astarotin huoneesen; mutta hänen ruumiinsa ripustivat he Betsanin muurin päälle.

5. And when his armourbearer saw that Saul was dead, he fell likewise upon his sword, and died with him.
6. So Saul died, and his three sons, and his armourbearer, and all his men, that same day together.
7. And when the men of Israel that were on the other side of the valley, and they that were on the other side Jordan, saw that the men of Israel fled, and that Saul and his sons were dead, they forsook the cities, and fled; and the Philistines came and dwelt in them.
8. And it came to pass on the morrow, when the Philistines came to strip the slain, that they found Saul and his three sons fallen in mount Gilboa.
9. And they cut off his head, and stripped off his armour, and sent into the land of the Philistines round about, to publish it in the house of their idols, and among the people.
10. And they put his armour in the house of Ashtaroth: and they fastened his body to the wall of Bethshan.

11. Kuin Jabeksen asuvaiset Gileadissa kuulivat, mitä Philistealaiset Saulille tehneet olivat,

11. And when the inhabitants of Jabeshgilead heard of that which the Philistines had done to Saul;

12. Nousivat kaikki sotaan kelpaavaiset miehet, kävivät kaiken sen yön ja ottivat Saulin ruumiin ja hänen poikainsa ruumiit alas Betsanin muurin päältä, veivät Jabekseen ja polttivat ne siellä,

12. All the valiant men arose, and went all night, and took the body of Saul and the bodies of his sons from the wall of Bethshan, and came to Jabesh, and burnt them there.

13. Ja ottivat heidän luunsa ja hautasivat puun alle Jabekseen, ja paastosivat seitsemän päivää.

13. And they took their bones, and buried them under a tree at Jabesh, and fasted seven days.

TOINEN SAMUELIN KIRJA

1 luku

1. Ja tapahtui Saulin kuoleman jälkeen, kuin David oli palannut Amalekilaisten taposta, oli David Ziklagissa kaksi päivää.

1. Now it came to pass after the death of Saul, when David was returned from the slaughter of the Amalekites, and David had abode two days in Ziklag;

2. Katso, kolmantena päivänä tuli yksi mies Saulin leiristä reväistyillä vaatteilla ja multaa päänsä päällä. Ja kuin hän tuli Davidin tykö, lankesi hän maahan ja kumarsi.

2. It came even to pass on the third day, that, behold, a man came out of the camp from Saul with his clothes rent, and earth upon his head: and so it was, when he came to David, that he fell to the earth, and did obeisance.

3. David sanoi hänelle: kustas tulet? Ja hän sanoi hänelle: minä olen paennut Israelin leiristä.

3. And David said unto him, From whence comest thou? And he said unto him, Out of the camp of Israel am I escaped.

4. David sanoi hänelle: sanos minulle, mitä siellä on tapahtunut? Hän vastasi: väki on paennut sodasta, ja paljo väkeä on langennut ja kuollut, ja myös Saul ja hänen poikansa Jonatan ovat kuolleet.

4. And David said unto him, How went the matter? I pray thee, tell me. And he answered, That the people are fled from the battle, and many of the people also are fallen and dead; and Saul and Jonathan his son are dead also.

5. David sanoi nuorukaiselle, joka näitä ilmoitti: mistä sinä tiedät Saulin ja hänen poikansa Jonatanin kuolleeksi?

5. And David said unto the young man that told him, How knowest thou that Saul and Jonathan his son be dead?

6. Nuorukainen, joka hänelle sitä ilmoitti, sanoi: minä tulin tapaturmasta Gilboan vuorelle, ja katso, Saul oli langennut omaan keihääseensä, ja katso, rattaat ja hevosmiehet ajoivat häntä takaa.

6. And the young man that told him said, As I happened by chance upon mount Gilboa, behold, Saul leaned upon his spear; and, lo, the chariots and horsemen followed hard after him.

7. Ja sitte hän käänsi hänensä, ja näki minun ja kutsui tykönsä, ja minä sanoin: tässä minä olen.

7. And when he looked behind him, he saw me, and called unto me. And I answered, Here am I.

8. Hän sanoi minulle: kuka sinä olet? Minä vastasin: minä olen Amalekilainen.

8. And he said unto me, Who art thou? And I answered him, I am an Amalekite.

9. Ja hän sanoi minulle: tules minun tyköni ja tapa minua; sillä minä ah-

9. He said unto me again, Stand, I pray thee, upon me, and slay me: for

distetaan kovin ja minun henkeni on vielä kokonainen minussa.
10. Niin minä menin hänen tykönsä ja tapoin hänen; sillä minä tiesin, ettei hän olisi kuitenkaan sen lankeemisen jälkeen elänyt. Ja minä otin kruunun hänen päästänsä ja käsirenkaat hänen kädestänsä ja toin ne tänne minun herralleni.
11. Silloin tarttui David vaatteisiinsa ja repäisi ne; niin myös joka mies, joka hänen kanssansa oli,
12. Ja valittivat ja itkivät, ja paastosivat ehtoosen asti, Saulin ja hänen poikansa Jonatanin tähden, ja Herran kansan tähden, ja Israelin huoneen tähden, että ne miekan kautta langenneet olivat.
13. Ja David sanoi nuorukaiselle, joka näitä hänelle ilmoitti: kusta sinä olet? Hän sanoi: minä olen muukalaisen Amalekilaisen poika.
14. David sanoi hänelle: miksi et peljännyt laskea kättäs tappamaan Herran voideltua?
15. Ja David kutsui yhden palveliostansa ja sanoi: tule tänne ja lyö häntä.

anguish is come upon me, because my life is yet whole in me.
10. So I stood upon him, and slew him, because I was sure that he could not live after that he was fallen: and I took the crown that was upon his head, and the bracelet that was on his arm, and have brought them hither unto my lord.
11. Then David took hold on his clothes, and rent them; and likewise all the men that were with him:
12. And they mourned, and wept, and fasted until even, for Saul, and for Jonathan his son, and for the people of the LORD, and for the house of Israel; because they were fallen by the sword.
13. And David said unto the young man that told him, Whence art thou? And he answered, I am the son of a stranger, an Amalekite.
14. And David said unto him, How wast thou not afraid to stretch forth thine hand to destroy the LORD'S anointed?
15. And David called one of the young men, and said, Go near, and fall upon

Ja hän löi hänen kuoliaaksi.
16. Niin sanoi David hänelle: sinun veres olkoon sinun pääs päällä; sillä sinun suus on todistanut itse sinuas vastaan ja sanonut: minä olen Herran voidellun tappanut.
17. Ja David valitti tämän valituksen Saulin ja Jonatanin hänen poikansa ylitse,
18. Ja käski opettaa Juudan lapsia Joutsivirren: katso, se on kirjoitettu Hurskasten kirjassa.

19. O Israelin kunnia! sinun kukkuloillas ovat surmatut: kuinka sankarit ovat langenneet?
20. Älkäät sanoko sitä Gatissa, älkäät myös ilmoittako Askalonin kaduilla, ettei Philistealaisten tyttäret iloitsisi eikä ympärileikkaamattomain tyttäret riemuitsisi.
21. Te Gilboan vuoret, älköön tulko kaste eikä sade teidän päällenne, älköön myös olko pellot, joista ylennysuhri tulee; sillä siellä on väkeväin kilpi lyöty maahan, Saulin kilpi, niinkuin ei hän olisikaan ollut öljyllä voideltu.

him. And he smote him that he died.
16. And David said unto him, Thy blood be upon thy head; for thy mouth hath testified against thee, saying, I have slain the LORD'S anointed.
17. And David lamented with this lamentation over Saul and over Jonathan his son:
18. (Also he bade them teach the children of Judah the use of the bow: behold, it is written in the book of Jasher.)
19. The beauty of Israel is slain upon thy high places: how are the mighty fallen!
20. Tell it not in Gath, publish it not in the streets of Askelon; lest the daughters of the Philistines rejoice, lest the daughters of the uncircumcised triumph.
21. Ye mountains of Gilboa, let there be no dew, neither let there be rain, upon you, nor fields of offerings: for there the shield of the mighty is vilely cast away, the shield of Saul, as though he had not been anointed with oil.

22. Jonatanin joutsi ei harhaillut tapettuin verestä ja voimallisten lihavuudesta, ja Saulin miekka ei palajanut tyhjänä.
23. Saul ja Jonatan, rakkaat ja suloiset eläissänsä, ei ole myös kuolessansa eroitetut: liukkaammat kuin kotka ja väkevämmät kuin jalopeurat.

24. Te Israelin tyttäret, itkekäät Saulia, joka teidän vaatetti tulipunaisilla koriasti ja kaunisti teidän vaatteenne kultaisella kaunistuksella.
25. Kuinka sankarit ovat langenneet sodassa? Jonatan on myös tapettu sinun kukkuloillas.
26. Minä suren suuresti sinun tähtes, minun veljeni Jonatan. Sinä olit minulle juuri rakas: sinun rakkautes oli suurempi minulle kuin vaimoin rakkaus.
27. Kuinka ovat sankarit langenneet, ja sota-aseet tulleet pois?

22. From the blood of the slain, from the fat of the mighty, the bow of Jonathan turned not back, and the sword of Saul returned not empty.
23. Saul and Jonathan were lovely and pleasant in their lives, and in their death they were not divided: they were swifter than eagles, they were stronger than lions.
24. Ye daughters of Israel, weep over Saul, who clothed you in scarlet, with other delights, who put on ornaments of gold upon your apparel.
25. How are the mighty fallen in the midst of the battle! O Jonathan, thou wast slain in thine high places.
26. I am distressed for thee, my brother Jonathan: very pleasant hast thou been unto me: thy love to me was wonderful, passing the love of women.
27. How are the mighty fallen, and the weapons of war perished!

2 luku

1. Sittenkuin nämä olivat tapahtuneet, kysyi David Herralta, sanoen: menen-

1. And it came to pass after this, that David enquired of the LORD, saying,

kö minä johonkuhun Juudan kaupungeista? Ja Herra sanoi hänelle: mene. David sanoi: kuhunka minun pitää menemän? Hän sanoi: Hebroniin.

Shall I go up into any of the cities of Judah? And the LORD said unto him, Go up. And David said, Whither shall I go up? And he said, Unto Hebron.

2. Niin David meni sinne ja kaksi hänen emäntäänsä, Ahinoam Jisreeliläinen ja Abigail Nabalin emäntä Karmelista,

2. So David went up thither, and his two wives also, Ahinoam the Jezreelitess, and Abigail Nabal's wife the Carmelite.

3. Niin myös miehet, jotka olivat hänen kanssansa, vei David myötänsä jokaisen huoneinensa. Ja he asuivat Hebronin kaupungeissa.

3. And his men that were with him did David bring up, every man with his household: and they dwelt in the cities of Hebron.

4. Ja Juudan miehet tulivat ja voitelivat siellä Davidin Juudan huoneen kuninkaaksi. Ja kuin Davidille ilmoitettiin Jabeksen miehet Gileadissa haudanneen Saulin,

4. And the men of Judah came, and there they anointed David king over the house of Judah. And they told David, saying, That the men of Jabeshgilead were they that buried Saul.

5. Lähetti hän heille sanan ja antoi sanoa heille: siunatut olette te Herralta, että te tämän laupiuden teitte Saulille teidän herrallenne ja olette haudanneet hänen.

5. And David sent messengers unto the men of Jabeshgilead, and said unto them, Blessed be ye of the LORD, that ye have shewed this kindness unto your lord, even unto Saul, and have buried him.

6. Niin tehköön Herra teille laupiuden ja totuuden, ja minä teen myös teille hyvää, että te tämän teitte.

6. And now the LORD shew kindness and truth unto you: and I also will requite you this kindness, because ye have done this thing.

7. Vahvistakaat siis nyt teidän kätenne

7. Therefore now let your hands be

ja olkaat väkevät; sillä teidän herranne Saul on kuollut, ja Juudan huone on myös minun voidellut hänellensä kuninkaaksi.

strengthened, and be ye valiant: for your master Saul is dead, and also the house of Judah have anointed me king over them.

8. Mutta Abner, Nerin poika, Saulin sodanpäämies, otti Isbosetin Saulin pojan, ja vei hänen Mahanaimiin,

8. But Abner the son of Ner, captain of Saul's host, took Ishbosheth the son of Saul, and brought him over to Mahanaim;

9. Ja asetti hänen Gileadin, Assurin, Jisreelin, Ephraimin, BenJaminin ja kaiken Israelin kuninkaaksi.

9. And made him king over Gilead, and over the Ashurites, and over Jezreel, and over Ephraim, and over Benjamin, and over all Israel.

10. Ja Isboset Saulin poika oli neljänkymmenen ajastaikainen, kuin hän tuli Israelin kuninkaaksi, ja hallitsi kaksi ajastaikaa; ainoastaan Juudan huone piti Davidin kanssa.

10. Ishbosheth Saul's son was forty years old when he began to reign over Israel, and reigned two years. But the house of Judah followed David.

11. Ja se aika, jonka David oli Hebronissa Juudan huoneen kuninkaana, oli seitsemän ajastaikaa ja kuusi kuukautta.

11. And the time that David was king in Hebron over the house of Judah was seven years and six months.

12. Ja Abner Nerin poika läksi ulos Isbosetin Saulin pojan palveliain kanssa Mahanaimista Gibeoniin.

12. And Abner the son of Ner, and the servants of Ishbosheth the son of Saul, went out from Mahanaim to Gibeon.

13. Ja Joab, Zerujan poika, ja Davidin palveliat läksivät ulos, ja he kohtasivat toisensa Gibeonin lammikon tykönä, ja

13. And Joab the son of Zeruiah, and the servants of David, went out, and met together by the pool of Gibeon:

seisoivat toinen toistansa vastaan, nämät tällä puolella ja toiset toisella puolella lammikkoa.
14. Ja Abner sanoi Joabille: nouskaan nuorukaiset meidän eteemme leikitsemään. Joab sanoi: tehkään niin.
15. Niin he nousivat ja kävivät kaksitoistakymmentä BenJaminin luvusta Isbosetin Saulin pojan puolelta, ja kaksitoistakymmentä Davidin palvelioista edes.
16. Ja jokainen heistä otti toinen toisensa kiinni kaulasta, ja pistivät miekkansa kylkiin, ja lankesivat toinen toisensa kanssa maahan. Siitä kutsutaan se paikka Helkat-Hatsurim, joka on Gibeonissa.
17. Ja sangen kova sota nousi sinä päivänä; mutta Abner ja Israelin miehet lyötiin Davidin palvelioilta takaperin.
18. Ja kolme ZeruJan poikaa oli siellä: Joab, Abisai ja Asahel; mutta Asahel oli nopia juoksemaan, niinkuin metsävuohi kedolla.
19. Hän ajoi Abneria takaa, ja ei poikennut oikialle eikä vasemmalle puolelle ajamasta Abneria takaa.

and they sat down, the one on the one side of the pool, and the other on the other side of the pool.
14. And Abner said to Joab, Let the young men now arise, and play before us. And Joab said, Let them arise.
15. Then there arose and went over by number twelve of Benjamin, which pertained to Ishbosheth the son of Saul, and twelve of the servants of David.
16. And they caught every one his fellow by the head, and thrust his sword in his fellow's side; so they fell down together: wherefore that place was called Helkathhazzurim, which is in Gibeon.
17. And there was a very sore battle that day; and Abner was beaten, and the men of Israel, before the servants of David.
18. And there were three sons of Zeruiah there, Joab, and Abishai, and Asahel: and Asahel was as light of foot as a wild roe.
19. And Asahel pursued after Abner; and in going he turned not to the right hand nor to the left from following

Abner.

20. Niin Abner katsoi taaksensa ja sanoi: etkö sinä ole Asahel? Hän sanoi: olen.

20. Then Abner looked behind him, and said, Art thou Asahel? And he answered, I am.

21. Ja Abner sanoi: pakene minun tykööni oikialle eli vasemmalle puolelle, ja käsitä sinulles yksi noista nuorukaisista, ja ota sen ase. Mutta Asahel ei tahtonut luopua hänestä.

21. And Abner said to him, Turn thee aside to thy right hand or to thy left, and lay thee hold on one of the young men, and take thee his armour. But Asahel would not turn aside from following of him.

22. Niin Abner taas puhui Asahelille: pakene minun takaani: miksis tahdot minua lyömään sinuas? ja kuinka minä sitte tohdin nostaa kasvoni Joabin sinun veljes edessä?

22. And Abner said again to Asahel, Turn thee aside from following me: wherefore should I smite thee to the ground? how then should I hold up my face to Joab thy brother?

23. Mutta hän ei paennut; ja Abner pisti häntä takamaisella puolella keihäästä hänen vatsaansa, niin että keihäs kävi takaa ulos, ja hän lankesi siihen ja kuoli hänen eteensä. Ja jokainen, joka siihen paikkaan tuli, kussa Asahel kaatunut ja kuolleena oli, seisahti siihen.

23. Howbeit he refused to turn aside: wherefore Abner with the hinder end of the spear smote him under the fifth rib, that the spear came out behind him; and he fell down there, and died in the same place: and it came to pass, that as many as came to the place where Asahel fell down and died stood still.

24. Mutta Joab ja Abisai ajoivat Abneria takaa siihen asti kuin päivä laski. Ja kuin he tulivat Amman kukkulalle, joka on Gian tykönä, Gibeonin korven tiellä,

24. Joab also and Abishai pursued after Abner: and the sun went down when they were come to the hill of Ammah, that lieth before Giah by the

way of the wilderness of Gibeon.

25. Silloin tulivat BenJaminin lapset Abnerin takaa kokoon ja kokosivat itsensä yhteen joukkoon, ja seisahtivat mäen kukkulalle.

25. And the children of Benjamin gathered themselves together after Abner, and became one troop, and stood on the top of an hill.

26. Ja Abner huusi Joabia ja sanoi: pitääkö miekan syömän ilman lakkaamata? Etkös tiedä, että siitä tulee enempi katkeruutta? Kuinka kauvan et sinä tahdo sanoa kansalle, että he lakkaisivat vainoomasta veljiänsä?

26. Then Abner called to Joab, and said, Shall the sword devour for ever? knowest thou not that it will be bitterness in the latter end? how long shall it be then, ere thou bid the people return from following their brethren?

27. Joab vastasi: niin totta kuin Jumala elää, jos sinä olisit (ennen) niin sanonut, niin olis kansa tänäpänä jo varhain lakannut vainoomasta kukin veljeänsä!

27. And Joab said, As God liveth, unless thou hadst spoken, surely then in the morning the people had gone up every one from following his brother.

28. Ja Joab puhalsi torveen, ja kaikki kansa seisahti alallensa, ja ei enää ajaneet Israelia takaa eikä myös enää sotineet.

28. So Joab blew a trumpet, and all the people stood still, and pursued after Israel no more, neither fought they any more.

29. Mutta Abner ja hänen miehensä kävivät kaiken yötä lakialla kedolla ja menivät Jordanin ylitse, vaelsivat kaiken Bitronin lävitse ja tulivat Mahanaimiin.

29. And Abner and his men walked all that night through the plain, and passed over Jordan, and went through all Bithron, and they came to Mahanaim.

30. Ja Joab käänsi itsensä Abnerista ja kokosi kaiken kansan; ja siinä kaivat-

30. And Joab returned from following Abner: and when he had gathered all

tiin Davidin palvelioista yhdeksäntoistakymmentä miestä ja Asahel.

the people together, there lacked of David's servants nineteen men and Asahel.

31. Mutta Davidin palveliat olivat lyöneet BenJaminilta ja niistä miehistä, jotka olivat Abnerin kanssa, kolmesataa ja kuusikymmentä miestä, jotka kuolivat.

31. But the servants of David had smitten of Benjamin, and of Abner's men, so that three hundred and threescore men died.

32. Ja he ottivat Asahelin ja hautasivat Betlehemiin, hänen isänsä hautaan; ja Joab kävi miehinensä kaiken sen yön ja tuli päivän valjetessa Hebroniin.

32. And they took up Asahel, and buried him in the sepulchre of his father, which was in Bethlehem. And Joab and his men went all night, and they came to Hebron at break of day.

3 luku

1. Ja pitkällinen sota oli Saulin huoneen ja Davidin huoneen vaiheella; mutta David kasvoi ja menestyi, ja Saulin huone hävisi ja väheni.

1. Now there was long war between the house of Saul and the house of David: but David waxed stronger and stronger, and the house of Saul waxed weaker and weaker.

2. Ja Davidille syntyi lapsia Hebronissa; hänen esikoisensa oli Amnon Ahinoamista Jisreeliläisestä.

2. And unto David were sons born in Hebron: and his firstborn was Amnon, of Ahinoam the Jezreelitess;

3. Toinen Kileab Abigailista Nabalin emännästä, joka oli Karmelista; kolmas Absalom Maakan poika kuninkaan Talmain tyttären Gessurista;

3. And his second, Chileab, of Abigail the wife of Nabal the Carmelite; and the third, Absalom the son of Maacah the daughter of Talmai king of Ge-

shur;

4. Neljäs Adonia Haggitin poika; viides Sephatja Abitalin poika;

4. And the fourth, Adonijah the son of Haggith; and the fifth, Shephatiah the son of Abital;

5. Kuudes Jitream Eglasta Davidin emännästä; nämä syntyivät Davidille Hebronissa.

5. And the sixth, Ithream, by Eglah David's wife. These were born to David in Hebron.

6. Kuin sota oli Saulin huoneeen ja Davidin huoneen vaiheella, vahvisti Abner itsensä Saulin huoneessa.

6. And it came to pass, while there was war between the house of Saul and the house of David, that Abner made himself strong for the house of Saul.

7. Ja Saulilla oli ollut jalkavaimo, Ritspa nimeltä, Aijan tytär, ja (Isboset) sanoi Abnerille: miksis olet mennyt isäni jalkavaimon tykö?

7. And Saul had a concubine, whose name was Rizpah, the daughter of Aiah: and Ishbosheth said to Abner, Wherefore hast thou gone in unto my father's concubine?

8. Niin Abner vihastui suuresti Isbosetin sanoista ja sanoi: olenko minä koiran pää, joka Juudaa vastaan tein tänäpänä laupiuden sinun isäs Saulin huoneelle, ja hänen veljillensä ja ystävillensä, ja en ole antanut sinua Davidin käsiin! ja sinä soimaat minua tänäpänä vaimon tähden pahantekiäksi?

8. Then was Abner very wroth for the words of Ishbosheth, and said, Am I a dog's head, which against Judah do shew kindness this day unto the house of Saul thy father, to his brethren, and to his friends, and have not delivered thee into the hand of David, that thou chargest me to day with a fault concerning this woman?

9. Jumala tehköön Abnerin kanssa sen ja sen, jos minä en tee, niinkuin Herra

9. So do God to Abner, and more also, except, as the LORD hath sworn to

on vannonut Davidille:
10. Että minä otan kuninkaan valta-kunnan Saulin huoneesta pois, ja ylennän Davidin istuimen Israelin ja Juudan ylitse, Danista Bersebaan asti.
11. Ja ei hän taitanut Abneria enää vastata yhtään sanaa; sillä hän pelkäsi häntä.
12. Ja Abner lähetti sanansaattajat edellänsä Davidin tykö, sanoen: ke-nenkä maa oma on? ja sanoi: tee liitto minun kanssani, ja katso, minun käte-ni on sinun kanssas, kääntämään kaikkea Israelia sinun tykös.
13. Hän sanoi: oikein, minä teen liiton sinun kanssas; mutta yhtä anon minä sinulta, sanoen: ei pidä sinun tuleman minun näkyviini ennen kuin sinä tuot Mikalin Saulin tyttären minun tyköni, tullessas katsomaan kasvojani.
14. Lähetti myös David sanansaattajat Isbosetin Saulin pojan tykö ja antoi hänelle sanoa: anna minulle minun emäntäni Mikal, jonka minä kihlasin minulleni sadalla Philistealaisten esi-nahalla.
15. Isboset lähetti matkaan ja antoi ottaa hänen mieheltänsä Paltielilta

David, even so I do to him;
10. To translate the kingdom from the house of Saul, and to set up the throne of David over Israel and over Judah, from Dan even to Beersheba.
11. And he could not answer Abner a word again, because he feared him.
12. And Abner sent messengers to David on his behalf, saying, Whose is the land? saying also, Make thy league with me, and, behold, my hand shall be with thee, to bring about all Israel unto thee.
13. And he said, Well; I will make a league with thee: but one thing I re-quire of thee, that is, Thou shalt not see my face, except thou first bring Michal Saul's daughter, when thou comest to see my face.
14. And David sent messengers to Ishbosheth Saul's son, saying, Deliver me my wife Michal, which I espoused to me for an hundred foreskins of the Philistines.
15. And Ishbosheth sent, and took her from her husband, even from Phaltiel

Laiksen pojalta pois.

16. Ja hänen miehensä meni hänen kanssansa, hän kävi ja itki hänen jälissänsä hamaan Bahurimiin asti. Niin sanoi Abner hänelle: palaja ja mene matkaas. Ja hän palasi.

17. Ja Abner puhui Israelin vanhimmille ja sanoi: te olette jo kauvan aikaa halunneet Davidia kuninkaaksenne.

18. Niin tehkäät nyt se; sillä Herra on sanonut Davidista; minä vapahdan minun kansani Israelin palveliani Davidin käden kautta Philistealaisten kädestä ja kaikkein heidän vihollistensa kädestä.

19. Puhui myös Abner BenJaminin korvain kuullen, ja meni myös puhumaan Davidin korville Hebroniin kaikkia mikä Israelille ja kaikelle BenJaminin huoneelle kelpasi.

20. Kuin Abner tuli Davidin tykö Hebroniin ja kaksikymmentä miestä hänen kanssansa, teki David pidot Abnerille ja niille miehille, jotka hänen kanssansa olivat.

21. Ja Abner sanoi Davidille: minä

the son of Laish.

16. And her husband went with her along weeping behind her to Bahurim. Then said Abner unto him, Go, return. And he returned.

17. And Abner had communication with the elders of Israel, saying, Ye sought for David in times past to be king over you:

18. Now then do it: for the LORD hath spoken of David, saying, By the hand of my servant David I will save my people Israel out of the hand of the Philistines, and out of the hand of all their enemies.

19. And Abner also spake in the ears of Benjamin: and Abner went also to speak in the ears of David in Hebron all that seemed good to Israel, and that seemed good to the whole house of Benjamin.

20. So Abner came to David to Hebron, and twenty men with him. And David made Abner and the men that were with him a feast.

21. And Abner said unto David, I will

nousen ja menen kokoomaan kaiken Israelin herrani kuninkaan tykö, että he tekisivät liiton sinun kanssas, ja sinä olisit kuningas niinkuin sinun sielus halajaa. Niin David päästi Abnerin menemään rauhassa.

arise and go, and will gather all Israel unto my lord the king, that they may make a league with thee, and that thou mayest reign over all that thine heart desireth. And David sent Abner away; and he went in peace.

22. Ja katso, Davidin palveliat ja Joab tulivat sotaväen tyköä ja toivat kanssansa suuren saaliin; mutta Abner ei ollut silloin Davidin tykönä Hebronissa, sillä hän oli päästänyt hänen menemään rauhassa.

22. And, behold, the servants of David and Joab came from pursuing a troop, and brought in a great spoil with them: but Abner was not with David in Hebron; for he had sent him away, and he was gone in peace.

23. Kuin Joab ja kaikki sotajoukko olivat tulleet, sanottiin Joabille, sanoen: Abner Nerin poika on tullut kuninkaan tykö, ja hän on päästänyt hänet rauhassa menemään.

23. When Joab and all the host that was with him were come, they told Joab, saying, Abner the son of Ner came to the king, and he hath sent him away, and he is gone in peace.

24. Niin meni Joab kuninkaan tykö ja sanoi: mitäs olet tehnyt? Katso, Abner on tullut sinun tykös: miksis olet hänen päästänyt vapaasti menemään?

24. Then Joab came to the king, and said, What hast thou done? behold, Abner came unto thee; why is it that thou hast sent him away, and he is quite gone?

25. Etkös tunne Abneria Nerin poikaa? Hän on tullut sinua pettämään tiedustellaksensa ulos- ja sisällekäymistäs ja koetellaksensa kaikkia, mitäs teet.

25. Thou knowest Abner the son of Ner, that he came to deceive thee, and to know thy going out and thy coming in, and to know all that thou doest.

26. Ja kuin Joab läksi Davidin tyköä,

26. And when Joab was come out

lähetti hän sanansaattajat Abnerin perään, ja he toivat hänen Borhasirasta; ja ei David siitä mitään tietänyt.

from David, he sent messengers after Abner, which brought him again from the well of Sirah: but David knew it not.

27. Kuin Abner tuli Hebroniin jälleen, vei Joab hänet keskelle porttia puhutellaksensa häntä erinänsä, ja pisti siellä häntä vatsaan, niin että hän kuoli, veljensä Asahelin veren tähden.

27. And when Abner was returned to Hebron, Joab took him aside in the gate to speak with him quietly, and smote him there under the fifth rib, that he died, for the blood of Asahel his brother.

28. Kuin David sai sen tietää, sanoi hän: minä olen viatoin ja minun valtakuntani Herran edessä ijankaikkisesti Abnerin Nerin pojan verestä.

28. And afterward when David heard it, he said, I and my kingdom are guiltless before the LORD for ever from the blood of Abner the son of Ner:

29. Mutta tulkoon se Joabin pään päälle ja kaiken hänen isänsä huoneen, ja älköön puuttuko Joabin huoneessa se, jolla juoksu ja spitali on, ja joka sauvalla käy ja miekalla kaatuu, ja jolta leipä puuttuu.

29. Let it rest on the head of Joab, and on all his father's house; and let there not fail from the house of Joab one that hath an issue, or that is a leper, or that leaneth on a staff, or that falleth on the sword, or that lacketh bread.

30. Ja näin tappoivat Joab ja hänen veljensä Abisai Abnerin, että hän löi kuoliaaksi Asahelin heidän veljensä sodassa Gibeonin tykönä.

30. So Joab and Abishai his brother slew Abner, because he had slain their brother Asahel at Gibeon in the battle.

31. Mutta David sanoi Joabille ja kaikelle kansalle, jotka olivat hänen

31. And David said to Joab, and to all the people that were with him, Rend

kanssansa: reväiskää vaatteenne rikki, ja puettakaat teitänne säkeillä, ja valittakaat Abnerin tähden. Ja kuningas David kävi paarien perässä.

your clothes, and gird you with sackcloth, and mourn before Abner. And king David himself followed the bier.

32. Ja he hautasivat Abnerin Hebronissa, ja kuningas koroitti äänensä ja itki Abnerin haudan tykönä; itki myös kaikki kansa.

32. And they buried Abner in Hebron: and the king lifted up his voice, and wept at the grave of Abner; and all the people wept.

33. Ja kuningas valitti Abneria ja sanoi: onko Abner kuollut, niinkuin tyhmä kuolee?

33. And the king lamented over Abner, and said, Died Abner as a fool dieth?

34. Sinun kätes ei olleet sidotut, sinun jalkas ei olleet vaskikahleissa: sinä olet kaatunut, niinkuin se, joka pahantekiäin edessä lankee. Ja kaikki kansa itki vielä enemmin häntä.

34. Thy hands were not bound, nor thy feet put into fetters: as a man falleth before wicked men, so fellest thou. And all the people wept again over him.

35. Ja kaikki kansa tuli Davidin kanssa rualle, kuin vielä valkia päivä oli; ja David vannoi ja sanoi: Jumala tehköön minulle sen ja sen, jos minä leipää taikka jotakin muuta maistan, ennenkuin aurinko laskee.

35. And when all the people came to cause David to eat meat while it was yet day, David sware, saying, So do God to me, and more also, if I taste bread, or ought else, till the sun be down.

36. Ja kaikki kansa ymmärsi sen, ja se kelpasi heille, ja kaikki se hyvä minkä kuningas oli tehnyt kaiken kansan silmäin edessä.

36. And all the people took notice of it, and it pleased them: as whatsoever the king did pleased all the people.

37. Ja kaikki kansa ja koko Israel ymmärsivät sinä päivänä, ettei se ollut

37. For all the people and all Israel understood that day that it was not of

kuninkaalta, että Abner Nerin poika oli tapettu.

38. Ja kuningas sanoi palvelioillensa: ettekö te tiedä, että tänäpänä on yksi päämies, ja tosin suuri mies kaatunut Israelissa?

39. Ja minä olen vielä heikko ja voideltu kuningas, mutta ne miehet ZeruJan pojat ovat kovemmat minua: Herra maksakoon sille, joka pahaa tekee, hänen pahuutensa jälkeen!

the king to slay Abner the son of Ner.

38. And the king said unto his servants, Know ye not that there is a prince and a great man fallen this day in Israel?

39. And I am this day weak, though anointed king; and these men the sons of Zeruiah be too hard for me: the LORD shall reward the doer of evil according to his wickedness.

4 luku

1. Kuin Saulin poika kuuli Abnerin kuolleeksi Hebronissa, väsyivät hänen kätensä, ja koko Israel hämmästyi.

2. Ja Saulin pojalla oli kaksi sotaväen päämiestä, toisen nimi oli Baana ja toisen Rekab, Rimmonin Berotilaisen pojat, BenJaminin lapsista; sillä Berot oli myös luettu BenJaminin sukukuntaan.

3. Ja Berotilaiset olivat paenneet Gittaimiin, ja olivat siellä muukalaisina tähän päivään asti.

1. And when Saul's son heard that Abner was dead in Hebron, his hands were feeble, and all the Israelites were troubled.

2. And Saul's son had two men that were captains of bands: the name of the one was Baanah, and the name of the other Rechab, the sons of Rimmon a Beerothite, of the children of Benjamin: (for Beeroth also was reckoned to Benjamin:

3. And the Beerothites fled to Gittaim, and were sojourners there until this day.)

4. Oli myös Jonatanilla Saulin pojalla yksi poika, joka oli saattamatoin jaloista, ja oli jo viiden ajastaikainen, kuin sanoma Saulista ja Jonatanista tuli Jisreelistä; ja hänen imettäjänsä otti hänen ja pakeni. Ja koska hän kiiruusti pakeni, lankesi hän ja tuli saattamattomaksi, ja hänen nimensä oli MephiBoset.

4. And Jonathan, Saul's son, had a son that was lame of his feet. He was five years old when the tidings came of Saul and Jonathan out of Jezreel, and his nurse took him up, and fled: and it came to pass, as she made haste to flee, that he fell, and became lame. And his name was Mephibosheth.

5. Niin menivät Berotilaisen Rimmonin pojat Rekab ja Baana, ja tulivat Isbosetin huoneesen, kuin päivä oli palavimmallansa; ja hän lepäsi vuoteessansa puolipäivän aikana.

5. And the sons of Rimmon the Beerothite, Rechab and Baanah, went, and came about the heat of the day to the house of Ishbosheth, who lay on a bed at noon.

6. Ja he tulivat keskelle huonetta nisuja ottamaan ja pistivät häntä vatsaan; ja Rekab ja Baana hänen veljensä pakenivat;

6. And they came thither into the midst of the house, as though they would have fetched wheat; and they smote him under the fifth rib: and Rechab and Baanah his brother escaped.

7. Sillä koska he huoneesen tulivat, lepäsi hän vuoteessansa, makaushuoneessansa. Ja he pistivät hänen kuoliaaksi, ja hakkasivat hänen päänsä pois, ja ottivat hänen päänsä ja menivät pois lakian kedon tien kautta koko sen yön,

7. For when they came into the house, he lay on his bed in his bedchamber, and they smote him, and slew him, and beheaded him, and took his head, and gat them away through the plain all night.

8. Ja toivat Isbosetin pään Davidille,

8. And they brought the head of Ish-

joka oli Hebronissa, ja sanoivat kuninkaalle: katso, tässä on Isbosetin Saulin pojan pää, sinun vihollises, joka sinun sielus perään seisoi: ja Herra on tänäpänä kostanut Saulille ja hänen siemenellensä herrani kuninkaan puolesta.

bosheth unto David to Hebron, and said to the king, Behold the head of Ishbosheth the son of Saul thine enemy, which sought thy life; and the LORD hath avenged my lord the king this day of Saul, and of his seed.

9. Niin vastasi David Rekabia ja Baanaa, hänen veljeänsä, Rimmnonin Berotilaisen poikia, ja sanoi heille: niin totta kuin Herra elää, joka minun sieluni on vapahtanut kaikesta surusta;

9. And David answered Rechab and Baanah his brother, the sons of Rimmon the Beerothite, and said unto them, As the LORD liveth, who hath redeemed my soul out of all adversity,

10. Sen joka minulle ilmoitti ja sanoi: Saul on kuollut, ja luuli itsensä hyväksi sanansaattajaksi, sen minä otin kiinni ja tapoin Ziklagissa, jolle minun piti antaman sanansaattajan palkan;

10. When one told me, saying, Behold, Saul is dead, thinking to have brought good tidings, I took hold of him, and slew him in Ziklag, who thought that I would have given him a reward for his tidings:

11. Ja nämät jumalattomat miehet ovat tappaneet hurskaan miehen huoneessansa ja omassa vuoteessansa: eikö siis minun pitäisi nyt vaatiman hänen vertansa teidän kädestänne ja ottaman teitä pois maan päältä?

11. How much more, when wicked men have slain a righteous person in his own house upon his bed? shall I not therefore now require his blood of your hand, and take you away from the earth?

12. Ja David käski nuorukaisiansa, ja he tappoivat heidät, ja hakkasivat kädet ja jalat poikki, ja ripustivat heidät

12. And David commanded his young men, and they slew them, and cut off their hands and their feet, and hanged

lammikon tykö Hebronissa. Mutta Isbosetin pään he ottivat ja hautasivat Abnerin hautaan Hebroniin.

them up over the pool in Hebron. But they took the head of Ishbosheth, and buried it in the sepulchre of Abner in Hebron.

5 luku

1. Ja Israelin kaikki sukukunnat tulivat Davidin tykö Hebroniin, ja puhuivat sanoen: katso, sinun luus ja lihas me olemme.
2. Ja aina ennen, kuin Saul oli meidän kuninkaamme, johdatit sinä Israelin ulos ja sisälle, ja Herra on sinulle sanonut: sinun pitää minun kansaani Israelia kaitseman ja Israelin päämiehen oleman.
3. Ja kaikki kansan vanhimmat Israelista tulivat kuninkaan tykö Hebroniin, ja kuningas David teki heidän kanssansa liiton Herran edessä Hebronissa; ja he voitelivat Davidin Israelin kuninkaaksi.
4. Ja David oli kolmenkymmenen ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi neljäkymmentä ajastaikaa.
5. Hebronissa hän hallitsi Juudaa seit-

1. Then came all the tribes of Israel to David unto Hebron, and spake, saying, Behold, we are thy bone and thy flesh.
2. Also in time past, when Saul was king over us, thou wast he that leddest out and broughtest in Israel: and the LORD said to thee, Thou shalt feed my people Israel, and thou shalt be a captain over Israel.
3. So all the elders of Israel came to the king to Hebron; and king David made a league with them in Hebron before the LORD: and they anointed David king over Israel.
4. David was thirty years old when he began to reign, and he reigned forty years.
5. In Hebron he reigned over Judah

semän vuotta ja kuusi kuukautta; mutta Jerusalemissa hän hallitsi kaikkea Israelia ja Juudaa kolmeneljättäkymmentä vuotta.

seven years and six months: and in Jerusalem he reigned thirty and three years over all Israel and Judah.

6. Ja kuningas meni ja hänen miehensä Jerusalemiin Jebusilaisia vastaan, jotka maalla asuivat. Ja he sanoivat Davidille: ei sinun pidä tänne tuleman, vaan sokiat ja ontuvat pitää sinun täältä pois ajaman; ja he ajattelivat, ettei Davidin pitänyt sinne tuleman.

6. And the king and his men went to Jerusalem unto the Jebusites, the inhabitants of the land: which spake unto David, saying, Except thou take away the blind and the lame, thou shalt not come in hither: thinking, David cannot come in hither.

7. Mutta David voitti Zionin linnan, se on Davidin kaupunki.

7. Nevertheless David took the strong hold of Zion: the same is the city of David.

8. Ja sinä päivänä sanoi David: jos joku lyö Jebusilaiset, ja tarttuu heidän rästäänsä alaisiin ja lyö sokiat ja ontuvat, joita Davidin sielu vihaa (hänen pitää pään ja ylimmäisen oleman); josta heillä on sananlasku: ei yhtään sokiaa ja ontuvaa päästetä huoneesen.

8. And David said on that day, Whosoever getteth up to the gutter, and smiteth the Jebusites, and the lame and the blind, that are hated of David's soul, he shall be chief and captain. Wherefore they said, The blind and the lame shall not come into the house.

9. Ja David asui linnassa ja kutsui sen Davidin kaupungiksi; ja David rakensi sen ympäri Millosta, niin myös sisällisen puolen.

9. So David dwelt in the fort, and called it the city of David. And David built round about from Millo and inward.

10. Ja David menestyi ja enentyi, ja

10. And David went on, and grew

Herra Jumala Zebaot oli hänen kanssansa.

11. Niin Hiram, Tyron kuningas, lähetti sanansaattajat Davidin tykö, ja sedripuita, ja puuseppiä, ja seinäkivien hakkaajia, jotka rakensivat Davidin huoneen.

12. Ja David ymmärsi Herran vahvistaneeksi hänen Israelin kuninkaaksi ja korottaneeksi hänen valtakuntansa, kansansa Israelin tähden.

13. Niin David otti Jerusalemista vielä usiampia jalkavaimoja ja emäntiä, sittekuin hän tuli Hebronista. Ja Davidille syntyi vielä poikia ja tyttäriä.

14. Ja nämät ovat heidän nimensä, jotka hänelle Jerusalemissa syntyivät: Sammua, Sobab, Natan ja Salomo,

15. Jibhar, Elisua, Nepheg ja Japhia,

16. Elisama, Eliada ja Eliphalet.

17. Ja kuin Philistealaiset kuulivat Davidin voidelluksi Israelin kuninkaaksi, nousivat kaikki Philistealaiset etsimään Davidia. Ja kuin David sen kuuli, niin

great, and the LORD God of hosts was with him.

11. And Hiram king of Tyre sent messengers to David, and cedar trees, and carpenters, and masons: and they built David an house.

12. And David perceived that the LORD had established him king over Israel, and that he had exalted his kingdom for his people Israel's sake.

13. And David took him more concubines and wives out of Jerusalem, after he was come from Hebron: and there were yet sons and daughters born to David.

14. And these be the names of those that were born unto him in Jerusalem; Shammua, and Shobab, and Nathan, and Solomon,

15. Ibhar also, and Elishua, and Nepheg, and Japhia,

16. And Elishama, and Eliada, and Eliphalet.

17. But when the Philistines heard that they had anointed David king over Israel, all the Philistines came up to seek David; and David heard of it,

hän meni linnaan.
18. Mutta Philistealaiset tulivat ja sioittivat itsensä Rephaimin laaksoon.

19. Ja David kysyi Herralta, sanoen: menenkö minä Philistealaisia vastaan? ja annatkos heitä minun käteeni? Ja Herra sanoi Davidille: mene, sillä minä annan tosin Philistealaiset sinun käsiis.

20. Ja David tuli BaalPeratsimiin, ja David löi heidät siinä, ja sanoi: Herra on minun viholliseni eroittanut minun edestäni, niinkuin vesi erkanee toinen toisestansa; siitä kutsutaan se paikka BaalPeratsim.
21. Ja he jättivät siihen epäjumalansa; mutta David ja hänen väkensä ottivat ne pois.
22. Ja Philistealaiset vielä nousivat ja sioittivat itsensä Rephaimin laaksoon.

23. Niin David kysyi Herralta, ja hän vastasi: ei sinun pidä menemän alas, mutta tule takaa heidän ympärinsä, ettäs tulet heitä vastaan fikunapuiden kohdalla.
24. Ja kuin sinä kuulet fikunapuun

and went down to the hold.
18. The Philistines also came and spread themselves in the valley of Rephaim.

19. And David enquired of the LORD, saying, Shall I go up to the Philistines? wilt thou deliver them into mine hand? And the LORD said unto David, Go up: for I will doubtless deliver the Philistines into thine hand.

20. And David came to Baalperazim, and David smote them there, and said, The LORD hath broken forth upon mine enemies before me, as the breach of waters. Therefore he called the name of that place Baalperazim.
21. And there they left their images, and David and his men burned them.

22. And the Philistines came up yet again, and spread themselves in the valley of Rephaim.

23. And when David enquired of the LORD, he said, Thou shalt not go up; but fetch a compass behind them, and come upon them over against the mulberry trees.
24. And let it be, when thou hearest

latvat kahisevan, niin kulje; sillä Herra on silloin lähtenyt ulos sinun etees, lyömään Phlistealaisten sotajoukkoa.

the sound of a going in the tops of the mulberry trees, that then thou shalt bestir thyself: for then shall the LORD go out before thee, to smite the host of the Philistines.

25. David teki niinkuin Herra oli hänelle käskenyt, ja löi Philistealaiset hamasta Gebasta siihenasti kuin Gaseriin tullaan,

25. And David did so, as the LORD had commanded him; and smote the Philistines from Geba until thou come to Gazer.

6 luku

1. Ja David taas kokosi kaikki valitut miehet Israelista, kolmekymmentä tuhatta,

1. Again, David gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

2. Ja David nousi ja meni, ja kaikki kansa kuin hänen tykönänsä oli Juudan asuvaisista, tuomaan sieltä Jumalan arkkia, joka kutsutaan Herran Zebaotin nimi, joka asuu Kerubimin päällä.

2. And David arose, and went with all the people that were with him from Baale of Judah, to bring up from thence the ark of God, whose name is called by the name of the LORD of hosts that dwelleth between the cherubims.

3. Ja he panivat Jumalan arkin uuden vaunun päälle ja toivat sen AbiNadabin huoneesta, joka asui Gibeassa. Mutta Ussa ja Ahjo, AbiNadabin pojat ajoivat sitä uutta vaunua.

3. And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in Gibeah: and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drave the new cart.

4. Niin he toivat sen AbiNadabin huo-

4. And they brought it out of the

neesta, joka oli Gibeassa, Jumalan arkin kanssa; ja Ahjo kävi arkin edellä.

house of Abinadab which was at Gibeah, accompanying the ark of God: and Ahio went before the ark.

5. Niin David ja kaikki Israelin huone soittivat Herran edessä kaikkinaisilla honkaisilla kanteleilla ja harpuilla, psaltareilla, trumpuilla, kulkuisilla ja simpeleillä.

5. And David and all the house of Israel played before the LORD on all manner of instruments made of fir wood, even on harps, and on psalteries, and on timbrels, and on cornets, and on cymbals.

6. Ja kuin he tulivat Nahonin riihen tykö, otti Ussa Jumalan arkin ja piteli sitä, sillä härjät menivät sivuin tietä.

6. And when they came to Nachon's threshingfloor, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen shook it.

7. Niin Herran viha julmistui Ussan päälle, ja Jumala löi hänen siinä maahan hänen tyhmyytensä tähden, niin että hän kuoli siinä Jumalan arkin tykönä.

7. And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

8. Silloin tuli David murheelliseksi, että Herra niin repäisi Ussan, ja kutsui sen paikan PeretsUssa, tähän päivään asti.

8. And David was displeased, because the LORD had made a breach upon Uzzah: and he called the name of the place Perezuzzah to this day.

9. Ja David pelkäsi Herraa sinä päivänä ja sanoi: kuinka Herran arkki tulisi minun tyköni?

9. And David was afraid of the LORD that day, and said, How shall the ark of the LORD come to me?

10. Ja ei tahtonut antaa tuoda sitä tykönsä Davidin kaupunkiin, vaan salli kannettaa ObedEdomin Gatilaisen

10. So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David: but David carried it aside

huoneesen.

11. Ja Herran arkki viipyi kolme kuukautta ObedEdomin Gatilaisen huoneessa, ja Herra siunasi hänen ja kaiken hänen huoneensa.

12. Ja se oli sanottu kuningas Davidille, että Herra oli siunannut ObedEdomin huoneen ja kaiken mitä hänellä oli, Jumalan arkin tähden. Niin meni David ja toi Jumalan arkin ObedEdomin huoneesta Davidin kaupunkiin ilolla.

13. Ja kuin ne, jotka Herran arkkia kantoivat, olivat käyneet kuusi askelta, niin uhrattiin härkä ja lihava lammas.

14. Ja David hyppäsi kaikella voimalla Herran edessä ja hän oli vaatetettu liinaisella päällisvaatteella.

15. Ja David ja kaikki Israelin kansa toivat Herran arkin riemulla Ja basunan helinällä.

16. Ja kuin Herran arkki joutui Davidin kaupunkiin, katsoi Mikal, Saulin tytär akkunasta ja näki kuningas Davidin

into the house of Obededom the Gittite.

11. And the ark of the LORD continued in the house of Obededom the Gittite three months: and the LORD blessed Obededom, and all his household.

12. And it was told king David, saying, The LORD hath blessed the house of Obededom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God. So David went and brought up the ark of God from the house of Obededom into the city of David with gladness.

13. And it was so, that when they that bare the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed oxen and fatlings.

14. And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.

15. So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the trumpet.

16. And as the ark of the LORD came into the city of David, Michal Saul's daughter looked through a window,

hyppäävän kaikella voimallansa Herran edessä, ja hän katsoi hänen ylön sydämessänsä.

and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.

17. Ja he toivat Herran arkin sisälle ja panivat sen siallensa keskelle majaa, jonka David oli sille rakentanut. Ja David uhrasi polttouhria ja kiitosuhria Herran edessä.

17. And they brought in the ark of the LORD, and set it in his place, in the midst of the tabernacle that David had pitched for it: and David offered burnt offerings and peace offerings before the LORD.

18. Ja kuin David oli uhrannut polttouhria ja kiitosuhria, siunasi hän kansan Herran Zebaotin nimeen,

18. And as soon as David had made an end of offering burnt offerings and peace offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.

19. Ja jakoi kaikelle kansalle ja kaikelle Israelin seurakunnalle, miehille ja vaimoille, jokaiselle kyrsän leipää, ja kappaleen lihaa, ja mitan (viinaa); sitte meni kaikki kansa matkaansa, jokainen huoneesensa.

19. And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, as well to the women as men, to every one a cake of bread, and a good piece of flesh, and a flagon of wine. So all the people departed every one to his house.

20. Ja kuin David palasi siunaamaan huonettansa, meni Mikal, Saulin tytär ulos häntä vastaan ja sanoi: kuinka jalo on ollut Israelin kuningas tänäpänä, joka on itsensä paljastanut palveliainsa piikain edessä, niinkuin irstaat ihmiset paljastavat itsensä!

20. Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said, How glorious was the king of Israel to day, who uncovered himself to day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself!

21. Mutta David sanoi Mikalille: Herran edessä joka minun valinnut on pikemmin kuin sinun isäs ja kaiken hänen huoneensa, ja on käskenyt minun olla Herran kansan Israelin päämiehenä: ja Herran edessä minä tahdon iloita.

21. And David said unto Michal, It was before the LORD, which chose me before thy father, and before all his house, to appoint me ruler over the people of the LORD, over Israel: therefore will I play before the LORD.

22. Ja minä tahdon vielä halvempi olla ja nöyrä minun silmäini edessä: ja minä kunnioitetaan niiden piikain kanssa, joistas puhunut olet.

22. And I will yet be more vile than thus, and will be base in mine own sight: and of the maidservants which thou hast spoken of, of them shall I be had in honour.

23. Ja Mikalilla, Saulin tyttärellä ei ollut yhtään lasta kuolemapäiväänsä asti.

23. Therefore Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

7 luku

1. Ja kuin kuningas istui huoneessansa, ja Herra oli hänelle antanut levon kaikilta hänen vihollisiltansa, ympäristöllä,

1. And it came to pass, when the king sat in his house, and the LORD had given him rest round about from all his enemies;

2. Sanoi kuningas propheta Natanille: katso, minä asun sedripuisessa huoneessa, ja Jumalan arkki asuu vaatetten keskellä.

2. That the king said unto Nathan the prophet, See now, I dwell in an house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.

3. Natan sanoi kuninkaalle: mene ja tee kaikki mitä sydämessäs on, sillä

3. And Nathan said to the king, Go, do all that is in thine heart; for the LORD

Herra on sinun kanssas.
4. Mutta tapahtui sinä yönä, että Herran sana tuli Natan prophetan tykö ja sanoi:
5. Mene ja sano palvelialleni Davidille: Näin sanoo Herra: sinäkö minulle huoneen rakennat asuakseni?
6. Sillä en minä ole asunut yhdessäkään huoneessa siitä päivästä, jona minä Israelin lapset johdatin Egyptistä, tähän päivään asti; vaan minä olen vaeltanut majoissa ja Tabernaklissa.
7. Kuhunka ikänä minä kaikkein Israelin lasten kanssa vaelsin, olenko minä ikänä puhunut jonkun kanssa Israelin suvusta, jolle minä olen käskenyt kaita minun kansaani Israelia ja sanonut: miksi ette ole minulle rakentaneet sedripuista huonetta?
8. Sano siis nyt palvelialleni Davidille: Näin sanoo Herra Zebaot: minä olen ottanut sinun lampurista kansani Israelin päämieheksi.
9. Ja minä olen sinun kanssas ollut, kussa ikänä sinä olet käynyt, ja olen hävittänyt kaikki vihollises sinun

is with thee.
4. And it came to pass that night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying,
5. Go and tell my servant David, Thus saith the LORD, Shalt thou build me an house for me to dwell in?
6. Whereas I have not dwelt in any house since the time that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.
7. In all the places wherein I have walked with all the children of Israel spake I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed my people Israel, saying, Why build ye not me an house of cedar?
8. Now therefore so shalt thou say unto my servant David, Thus saith the LORD of hosts, I took thee from the sheepcote, from following the sheep, to be ruler over my people, over Israel:
9. And I was with thee whithersoever thou wentest, and have cut off all thine enemies out of thy sight, and

edestäs, ja olen sinulle antanut suuren nimen niiden suurten nimien jälkeen kuin ovat maan päällä.

10. Ja minä asetan Israelille minun kansalleni sian ja istutan hänen siinä asumaan, ettei hän enää kulkiana olisi; ja jumalattomat ei pidä häntä enää niinkuin ennen vaivaaman.

11. Ja siitä päivästä, jona minä asetin tuomarit Israelille minun kansalleni, annoin minä sinulle levon kaikilta vihamiehiltäs; ja Herra ilmoittaa sinulle, että Herra sinulle huoneen tehdä tahtoo.

12. Sittekuin sinun aikas on täytetty ja sinä lepäät isäis kanssa, herätän minä sinun siemenes sinun jälkees, joka sinun ruumiistas tuleva on: ja minä vahvistan hänen valtakuntansa.

13. Ja hän rakentaa minun nimelleni huoneen, ja minä vahvistan hänen vaItakuntansa istuimen ijankaikkisesti.

14. Minä olen hänen isänsä, ja hän on minun poikani: kuin hän väärin tekee, rankaisen minä häntä ihmisen vitsalla ja ihmisten lasten haavoilla.

have made thee a great name, like unto the name of the great men that are in the earth.

10. Moreover I will appoint a place for my people Israel, and will plant them, that they may dwell in a place of their own, and move no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as beforetime,

11. And as since the time that I commanded judges to be over my people Israel, and have caused thee to rest from all thine enemies. Also the LORD telleth thee that he will make thee an house.

12. And when thy days be fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, which shall proceed out of thy bowels, and I will establish his kingdom.

13. He shall build an house for my name, and I will stablish the throne of his kingdom for ever.

14. I will be his father, and he shall be my son. If he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men:

15. Vaan minun laupiuteni ei pidä hänestä eriämän, niinkuin minä sen Saulista eroitin, jonka minä otin sinun edestäs pois.

15. But my mercy shall not depart away from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

16. Mutta sinun huonees ja valtakuntas on pysyvä sinun edessäs ijankaikkisesti, ja sinun istuimes pitää vahva oleman ijankaikkisesti.

16. And thine house and thy kingdom shall be established for ever before thee: thy throne shall be established for ever.

17. Kaikkein näiden sanain jälkeen ja kaiken tämän näyn jälkeen puhui Natan Davidille.

17. According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David.

18. Niin tuli kuningas David ja pysähtyi Herran eteen, ja sanoi: kuka olen minä, Herra, Herra, ja mikä on minun huoneeni, että minun tähän asti saattanut olet;

18. Then went king David in, and sat before the LORD, and he said, Who am I, O Lord GOD? and what is my house, that thou hast brought me hitherto?

19. Ja olet sen vielä vähäksi lukenut, Herra, Herra, mutta olet myös puhunut palvelias huoneelle kaukaisista asioista: ja tämä on sen ihmisen laki, joka on Herra Jumala.

19. And this was yet a small thing in thy sight, O Lord GOD; but thou hast spoken also of thy servant's house for a great while to come. And is this the manner of man, O Lord GOD?

20. Ja mitä Davidin pitää enää sinun kanssas puhuman? sillä sinä tunnet palvelias, Herra, Herra.

20. And what can David say more unto thee? for thou, Lord GOD, knowest thy servant.

21. Sinun sanas tähden ja sydämes jälkeen olet sinä nämät suuret asiat tehnyt, ilmoittaakses palvelialles.

21. For thy word's sake, and according to thine own heart, hast thou done all these great things, to make thy servant know them.

22. Sentähden olet sinä suuresti ylistetty, Herra Jumala! sillä ei yhtään ole sinun vertaas, ja ei ole yhtään Jumalaa paitsi sinua, kaiken sen jälkeen, kuin me olemme korvillamme kuulleet.

22. Wherefore thou art great, O LORD God: for there is none like thee, neither is there any God beside thee, according to all that we have heard with our ears.

23. Ja kuka on niinkuin sinun kansas, niinkuin Israel, yksi kansa maan päällä, jota Jumala on mennyt vapahtamaan kansaksensa, ja toimittamaan itsellensä nimeä ja tekemään senkaltaisia suuria ja hirmuisia asioita sinun maallas, kansas edessä, jonka sinä sinulles vapahdit Egyptistä, pakanain ja heidän jumalainsa seasta.

23. And what one nation in the earth is like thy people, even like Israel, whom God went to redeem for a people to himself, and to make him a name, and to do for you great things and terrible, for thy land, before thy people, which thou redeemedst to thee from Egypt, from the nations and their gods?

24. Ja sinä olet vahvistanut sinulles Israelin sinun kansakses ijankaikkisesti, ja sinä Herra olet heidän Jumalaksensa tullut.

24. For thou hast confirmed to thyself thy people Israel to be a people unto thee for ever: and thou, LORD, art become their God.

25. Niin vahvista siis, Herra Jumala, se sana ijankaikkisesti, jonkas palveliastas ja hänen huoneestansa puhunut olet, ja tee niin kuin puhunut olet.

25. And now, O LORD God, the word that thou hast spoken concerning thy servant, and concerning his house, establish it for ever, and do as thou hast said.

26. Niin sinun nimes tulee suureksi iankaikkisesta, että sanotaan: Herra Zebaot on Israelin Jumala, ja sinun palvelias Davidin huone on pysyväinen

26. And let thy name be magnified for ever, saying, The LORD of hosts is the God over Israel: and let the house of thy servant David be established be-

sinun edessäs.
27. Sillä sinä Herra Zebaot Israelin Jumala olet avannut palvelias korvat, ja sanonut: minä rakennan sinulle huoneen; sentähden löysi palvelias sydämessänsä, että hän tämän rukouksen sinun tykönäs rukoilis.
28. Sentähden nyt Herra, Herra, sinä olet Jumala, ja sinun sanas ovat totuus: sinä olet tämän hyvän puhunut palvelialles.
29. Niin rupee nyt siunaamaan palvelias huonetta, että se olis ijankaikkisesti sinun edessäs; sillä sinä Herra, Herra, olet sen puhunut, niin siunattakoon sinun siunauksellas palvelias huone ijankaikkisesti.

fore thee.
27. For thou, O LORD of hosts, God of Israel, hast revealed to thy servant, saying, I will build thee an house: therefore hath thy servant found in his heart to pray this prayer unto thee.
28. And now, O Lord GOD, thou art that God, and thy words be true, and thou hast promised this goodness unto thy servant:
29. Therefore now let it please thee to bless the house of thy servant, that it may continue for ever before thee: for thou, O Lord GOD, hast spoken it: and with thy blessing let the house of thy servant be blessed for ever.

8 luku

1. Ja sitte tapahtui, että David löi Philistealaiset ja alensi heitä; ja David otti orjuuden suitset Philistealaisten kädestä
2. Ja hän löi Moabilaiset, pani heidät maahan makaamaan ja mittasi heitä nuoralla: ja hän mittasi kaksi nuoraa

1. And after this it came to pass, that David smote the Philistines, and subdued them: and David took Methegammah out of the hand of the Philistines.
2. And he smote Moab, and measured them with a line, casting them down to the ground; even with two lines

tapettavaksi ja yhden nuoran elämään jätettäväksi, ja Moabilaiset tulivat Davidin palveliaksi, ja he kantoivat hänelle lahjoja.

3. David löi myös HadadEserin, Rehobin pojan Zoban kuninkaan, hänen mennessä asettamaan kättänsä Euphratin virran tykö.

4. Ja David otti heistä tuhannen ja seitsemänsataa hevosmiestä ja kaksikymmentä tuhatta jalkamiestä kiinni, ja raiskasi kaikki vaunuhevoset, ja sata vaunua jätti heistä.

5. Niin tulivat Syrialaiset Damaskusta auttamaan HadadEseriä, Zoban kuningasta; ja David löi Syrialaisista kaksikolmattakymmentä tuhatta miestä.

6. Ja David asetti vartiat Syrian Damaskuun. Näin tulivat Syrialaiset Davidin palveliaksi ja kantoivat hänelle lahjoja; sillä Herra autti Davidia, kuhunka ikänä hän meni.

7. Ja David otti HadadEserin palveliain kultaiset kilvet ja vei ne Jerusalemiin.

8. Mutta Betasta ja Berotaista, Ha-

measured he to put to death, and with one full line to keep alive. And so the Moabites became David's servants, and brought gifts.

3. David smote also Hadadezer, the son of Rehob, king of Zobah, as he went to recover his border at the river Euphrates.

4. And David took from him a thousand chariots, and seven hundred horsemen, and twenty thousand footmen: and David houghed all the chariot horses, but reserved of them for an hundred chariots.

5. And when the Syrians of Damascus came to succour Hadadezer king of Zobah, David slew of the Syrians two and twenty thousand men.

6. Then David put garrisons in Syria of Damascus: and the Syrians became servants to David, and brought gifts. And the LORD preserved David whithersoever he went.

7. And David took the shields of gold that were on the servants of Hadadezer, and brought them to Jerusalem.

8. And from Betah, and from Berothai,

dadEserin kaupungeista, otti kuningas David ylen paljon vaskea.
9. Kuin Toi, Hamatin kuningas kuuli Davidin lyöneen kaikki HadadEserin sotaväen,
10. Lähetti hän poikansa Joramin kuningas Davidin tykö, tervehtimään häntä ystävällisesti ja siunaamaan häntä, että hän soti HadadEserin kanssa ja löi hänen; sillä Toi soti HadadEserin kanssa; ja hänen kädessänsä olivat hopiaiset, kultaiset ja vaskiset astiat.
11. Ne myös kuningas David pyhitti Herralle, sen hopian ja kullan kanssa, jonka hän pyhitti Herralle kaikilta pakanoilta, jotka hän vaatinut oli allensa:
12. Syriasta ja Moabista, Ammonin lapsilta, Philistealaisilta, Amalekilaisilta, niin myös HadadEserin, Rehobin pojan, Zoban kuninkaan saaliista.

13. Ja David teki itsensä kuuluisaksi, kuin hän palasi lyömästä Syrialaisia Suolalaaksossa, kahdeksantoistakymmentä tuhatta.
14. Ja hän asetti vartiat koko Edomiin, ja koko Edom oli Davidin alla; sillä

cities of Hadadezer, king David took exceeding much brass.
9. When Toi king of Hamath heard that David had smitten all the host of Hadadezer,
10. Then Toi sent Joram his son unto king David, to salute him, and to bless him, because he had fought against Hadadezer, and smitten him: for Hadadezer had wars with Toi. And Joram brought with him vessels of silver, and vessels of gold, and vessels of brass:
11. Which also king David did dedicate unto the LORD, with the silver and gold that he had dedicated of all nations which he subdued;
12. Of Syria, and of Moab, and of the children of Ammon, and of the Philistines, and of Amalek, and of the spoil of Hadadezer, son of Rehob, king of Zobah.
13. And David gat him a name when he returned from smiting of the Syrians in the valley of salt, being eighteen thousand men.
14. And he put garrisons in Edom; throughout all Edom put he garrisons,

Herra autti Davidia, kuhunka ikänä hän meni.

15. Niin oli David kaiken Israelin kuningas, ja hän toimitti lain ja oikeuden kaikelle kansallensa.
16. Ja Joab, ZeruJan poika oli sotajoukon päällä, mutta Josaphat, Ahiludin poika oli kansleri.
17. Zadok, Ahitobin poika ja Ahimelek, AbJatarin poika olivat papit; Seraja oli kirjoittaja.

18. Benaja, Jojadan poika oli Kretin ja Pletin päällä; ja Davidin pojat olivat papit.

and all they of Edom became David's servants. And the LORD preserved David whithersoever he went.
15. And David reigned over all Israel; and David executed judgment and justice unto all his people.
16. And Joab the son of Zeruiah was over the host; and Jehoshaphat the son of Ahilud was recorder;
17. And Zadok the son of Ahitub, and Ahimelech the son of Abiathar, were the priests; and Seraiah was the scribe;
18. And Benaiah the son of Jehoiada was over both the Cherethites and the Pelethites; and David's sons were chief rulers.

9 luku

1. Ja David sanoi: olleeko joku vielä jäänyt Saulin huoneesta, tehdäkseni laupiuden Jonatanin tähden hänelle.

2. Niin oli palvelia Saulin huoneesta Ziba nimeltä, sen kutsuivat Davidin tykö. Ja kuningas sanoi hänelle: oletkos Ziba? Hän sanoi: olen, sinun pal-

1. And David said, Is there yet any that is left of the house of Saul, that I may shew him kindness for Jonathan's sake?
2. And there was of the house of Saul a servant whose name was Ziba. And when they had called him unto David, the king said unto him, Art thou Ziba?

velias.
3. Kuningas sanoi: onko vielä joku mies Saulin huoneesta, että minä Jumalan laupiuden tekisin hänelle? Ziba sanoi kuninkaalle: vielä on siellä Jonatanin poika, rampa jaloista.

4. Kuningas sanoi hänelle: kussa hän on? Ziba sanoi kuninkaalle: katso, hän on Lodabarissa, Makirin, Ammielin pojan huoneessa.
5. Niin kuningas David lähetti ja antoi tuoda hänen Lodabarista, Makirin Ammielin pojan huoneesta.
6. Kuin MephiBoset, Saulin pojan Jonatanin poika tuli Davidin tykö, lankesi hän kasvoillensa ja kumarsi. Ja David sanoi: MephiBoset! Hän vastasi: tässä olen, sinun palvelias.

7. David sanoi hänelle: älä pelkää; sillä minä totisesti teen laupiuden sinun kanssas Jonatanin sinun isäs tähden, ja minä annan sinulle kaikki sinun isäs Saulin pellot jälleen, ja sinä syöt jokapäivä leipää minun pöydältäni.
8. Hän kumarsi ja sanoi: kuka olen minä sinun palvelias, että käänsit si-

And he said, Thy servant is he.
3. And the king said, Is there not yet any of the house of Saul, that I may shew the kindness of God unto him? And Ziba said unto the king, Jonathan hath yet a son, which is lame on his feet.
4. And the king said unto him, Where is he? And Ziba said unto the king, Behold, he is in the house of Machir, the son of Ammiel, in Lodebar.
5. Then king David sent, and fetched him out of the house of Machir, the son of Ammiel, from Lodebar.
6. Now when Mephibosheth, the son of Jonathan, the son of Saul, was come unto David, he fell on his face, and did reverence. And David said, Mephibosheth. And he answered, Behold thy servant!
7. And David said unto him, Fear not: for I will surely shew thee kindness for Jonathan thy father's sake, and will restore thee all the land of Saul thy father; and thou shalt eat bread at my table continually.
8. And he bowed himself, and said, What is thy servant, that thou

nus kuolleen koiran puoleen, niinkuin minä olen?

9. Niin kutsui kuningas Ziban, Saulin palvelian, ja sanoi hänelle: minä olen antanut sinun herras pojalle kaiken sen mikä Saulin oma on ollut ja koko hänen huoneensa oma.

10. Niin pitää sinun, ja sinun lapses, ja palvelias viljelemän hänen peltojansa ja korjaaman herras pojalle leiväksi ja ravinnoksi. Mutta MephiBoset sinun herras poika syö jokapäivä leipää minun pöydältäni. Ja Ziballa oli viisitoistakymmentä poikaa ja kaksikymmentä palveliaa.

11. Ja Ziba sanoi kuninkaalle: kaikki mitä minun herrani kuningas on palveliallensa käskenyt, tekee palvelias; ja MephiBoset syököön minun pöydältäni, niinkuin yksi kuninkaan lapsista.

12. Ja MephiBosetilla oli yksi vähä poika nimeltä Miika; mutta kaikki, jotka Ziban huoneesta olivat, olivat MephiBosetin palveliat.

13. Ja MephiBoset asui Jerusalemissa; sillä hän söi jokapäivä kuninkaan pöydältä; ja hän ontui molemmista ja-

shouldest look upon such a dead dog as I am?

9. Then the king called to Ziba, Saul's servant, and said unto him, I have given unto thy master's son all that pertained to Saul and to all his house.

10. Thou therefore, and thy sons, and thy servants, shall till the land for him, and thou shalt bring in the fruits, that thy master's son may have food to eat: but Mephibosheth thy master's son shall eat bread alway at my table. Now Ziba had fifteen sons and twenty servants.

11. Then said Ziba unto the king, According to all that my lord the king hath commanded his servant, so shall thy servant do. As for Mephibosheth, said the king, he shall eat at my table, as one of the king's sons.

12. And Mephibosheth had a young son, whose name was Micha. And all that dwelt in the house of Ziba were servants unto Mephibosheth.

13. So Mephibosheth dwelt in Jerusalem: for he did eat continually at the king's table; and was lame on both his

loistansa.

feet.

10 luku

1. Sitte tapahtui, että Ammonin lasten kuningas kuoli, ja hänen poikansa Hanun hallitsi hänen siassansa.

1. And it came to pass after this, that the king of the children of Ammon died, and Hanun his son reigned in his stead.

2. Niin sanoi David: minä teen laupiuden Hanunin, Nahaksen pojan kanssa, niinkuin hänen isänsä teki laupiuden minun kanssani; ja lähetti palveliansa lohduttamaan häntä hänen isänsä tähden. Kuin Davidin palvelijat tulivat Ammonin lasten maahan,

2. Then said David, I will shew kindness unto Hanun the son of Nahash, as his father shewed kindness unto me. And David sent to comfort him by the hand of his servants for his father. And David's servants came into the land of the children of Ammon.

3. Niin sanoivat Ammonin lasten ylimmäiset herrallensa Hanunille: luuletkos Davidin kunnioittavan sinun isääs sinun silmäis edessä, että hän on lähettänyt lohduttajat sinun tykös? Etkös luule hänen lähettäneen palvelioitansa kaupunkia tutkistelemaan ja vakoomaan ja hävittämään?

3. And the princes of the children of Ammon said unto Hanun their lord, Thinkest thou that David doth honour thy father, that he hath sent comforters unto thee? hath not David rather sent his servants unto thee, to search the city, and to spy it out, and to overthrow it?

4. Silloin otti Hanun Davidin palveliat, ja ajeli puolen heidän partaansa, ja leikkasi puolen heidän vaatteistansa liki suolivyöhön asti, ja laski heidät menemään.

4. Wherefore Hanun took David's servants, and shaved off the one half of their beards, and cut off their garments in the middle, even to their buttocks, and sent them away.

5. Kuin se Davidille ilmoitettiin, lähetti hän heitä vastaan, sillä miehet olivat suuresti pilkatut; ja kuningas antoi heille sanottaa: olkaat Jerihossa siihen asti, kuin teidän partanne kasvaa, ja sitte tulkaat jälleen.

5. When they told it unto David, he sent to meet them, because the men were greatly ashamed: and the king said, Tarry at Jericho until your beards be grown, and then return.

6. Kuin Ammonin lapset näkivät itsensä haisevan Davidin edessä, lähettivät he ja palkkasivat Syrialaiset Rehobin huoneesta ja Zobasta, kaksikymmentä tuhatta jalkmiestä, ja kuningas Maakalta tuhannen miestä, ja Istobilta kaksitoista kymmentä tuhatta miestä.

6. And when the children of Ammon saw that they stank before David, the children of Ammon sent and hired the Syrians of Bethrehob, and the Syrians of Zoba, twenty thousand footmen, and of king Maacah a thousand men, and of Ishtob twelve thousand men.

7. Kuin David sen kuuli, lähetti hän Joabin koko urhoollisen sotajoukon kanssa.

7. And when David heard of it, he sent Joab, and all the host of the mighty men.

8. Ja Ammonin lapset läksivät ja säätsivät sodan kaupungin portin eteen. Mutta Syrialaiset Zobasta, Rehobista, Istobista ja Maakasta olivat erinänsä kedolla.

8. And the children of Ammon came out, and put the battle in array at the entering in of the gate: and the Syrians of Zoba, and of Rehob, and Ishtob, and Maacah, were by themselves in the field.

9. Kuin Joab näki sodan asetetuksi vastaansa edestä ja takaa, valitsi hän kaikista Israelin parhaista miehistä, ja asetti itsensä Syrialaisia vastaan,

9. When Joab saw that the front of the battle was against him before and behind, he chose of all the choice men of Israel, and put them in array against the Syrians:

10. Ja muun väen antoi hän veljensä Abisain käden alle, joka asetti itsensä Ammonin lapsia vastaan.

10. And the rest of the people he delivered into the hand of Abishai his brother, that he might put them in array against the children of Ammon.

11. Ja hän sanoi: jos Syrialaiset tulevat minua voimallisemmaksi, niin tule minun avukseni; jos Ammonin lapset joutuvat sinua voimallisemmaksi, niin minä tulen sinun apuus.

11. And he said, If the Syrians be too strong for me, then thou shalt help me: but if the children of Ammon be too strong for thee, then I will come and help thee.

12. Ole miehuullinen, ja olkaamme vahvat meidän kansamme edestä ja meidän Jumalamme kaupunkein edestä; mutta Herra tehköön niinkuin hänelle kelvollinen on.

12. Be of good courage, and let us play the men for our people, and for the cities of our God: and the LORD do that which seemeth him good.

13. Ja Joab läksi matkaan ja se väki joka hänen kanssansa oli, sotimaan Syrialaisia vastaan; ja he pakenivat hänen edestänsä.

13. And Joab drew nigh, and the people that were with him, unto the battle against the Syrians: and they fled before him.

14. Ja kuin Ammonin lapset näkivät Syrialaiset pakenevan, pakenivat he myös Abisain edestä ja menivät kaupunkiin. Niin palasi Joab Ammonin lasten tyköä ja tuli Jerusalemiin.

14. And when the children of Ammon saw that the Syrians were fled, then fled they also before Abishai, and entered into the city. So Joab returned from the children of Ammon, and came to Jerusalem.

15. Ja kuin Syrialaiset näkivät itsensä Israelilta lyödyksi, kokoontuivat he yhteen.

15. And when the Syrians saw that they were smitten before Israel, they gathered themselves together.

16. Ja HadadEser lähetti ja tuotti Sy-

16. And Hadarezer sent, and brought

rialaiset toiselle puolelle veden, ja he tulivat Helamiin; ja Sobak, HadadEserin sodanpäämies meni heidän edellänsä.

17. Kuin se Davidille ilmoitettiin, kokosi hän kaiken Israelin, ja meni Jordanin ylitse, ja tuli Helamiin; ja Syrialaiset asettivat itsensä Davidia vastaan sotimaan hänen kanssansa.

18. Mutta Syrialaiset pakenivat Israelin edestä, ja David löi heistä seitsemänsataa vaunua ja neljäkymmentä tuhatta ratsasmiestä, löi myös Sobakin sodanpäämiehen, että hän siinä kuoli.

19. Kuin kaikki ne kuninkaat, jotka olivat HadadEserin alla, näkivät itsensä lyödyksi Israelilta, tekivät he Israelin kanssa rauhan, ja olivat heille alamaiset; ja Syrialaiset ei uskaltaneet Ammonin lapsia enää auttaa.

out the Syrians that were beyond the river: and they came to Helam; and Shobach the captain of the host of Hadarezer went before them.

17. And when it was told David, he gathered all Israel together, and passed over Jordan, and came to Helam. And the Syrians set themselves in array against David, and fought with him.

18. And the Syrians fled before Israel; and David slew the men of seven hundred chariots of the Syrians, and forty thousand horsemen, and smote Shobach the captain of their host, who died there.

19. And when all the kings that were servants to Hadarezer saw that they were smitten before Israel, they made peace with Israel, and served them. So the Syrians feared to help the children of Ammon any more.

11 luku

1. Ja kuin se aika joutui vuodesta, jolla kuningasten tapa oli sotiin mennä, lähetti David Joabin ja palveliansa hä-

1. And it came to pass, after the year was expired, at the time when kings go forth to battle, that David sent Jo-

nen kanssansa ja kaiken Israelin, hukuttamaan Ammonin lapsia, ja he piirittivät Rabban; mutta David jäi Jerusalemiin.

ab, and his servants with him, and all Israel; and they destroyed the children of Ammon, and besieged Rabbah. But David tarried still at Jerusalem.

2. Ja tapahtui, että David ehtoopuolella nousi vuoteeltansa, ja käyskenteli kuninkaan huoneen katon päällä, ja näki katon päältä vaimon pesevän itsiänsä; ja vaimo oli sangen ihana näkyänsä.

2. And it came to pass in an eveningtide, that David arose from off his bed, and walked upon the roof of the king's house: and from the roof he saw a woman washing herself; and the woman was very beautiful to look upon.

3. Ja David lähetti ja antoi kysyä vaimoa, ja sanoi: eikö tämä ole BatSeba, Eliamin tytär, Hetiläisen Urian emäntä.

3. And David sent and enquired after the woman. And one said, Is not this Bathsheba, the daughter of Eliam, the wife of Uriah the Hittite?

4. Ja David lähetti sanansaattajat ja antoi tuoda hänen. Ja kuin hän tuli hänen tykönsä, makasi hän hänen kanssansa; mutta hän puhdisti itsensä saastaisuudestansa, ja palasi huoneesensa.

4. And David sent messengers, and took her; and she came in unto him, and he lay with her; for she was purified from her uncleanness: and she returned unto her house.

5. Ja vaimo tuli raskaaksi, ja lähetti ja ilmoitti sen Davidille, ja sanoi: minä olen raskaaksi tullut.

5. And the woman conceived, and sent and told David, and said, I am with child.

6. Niin lähetti David Joabin tykö, sanoen: lähetä minun tyköni Uria Hetiläinen. Ja Joab lähetti Urian Davidin

6. And David sent to Joab, saying, Send me Uriah the Hittite. And Joab sent Uriah to David.

tykö.

7. Ja kuin Uria tuli hänen tykönsä, kysyi David: jos Joab ja kansa rauhassa olisivat ja jos sota menestyis?

7. And when Uriah was come unto him, David demanded of him how Joab did, and how the people did, and how the war prospered.

8. Ja David sanoi UrialIe: mene huoneeses ja pese jalkas. Ja kuin Uria läksi kuninkaan huoneesta, seurasi häntä kohta kuninkaan herkku.

8. And David said to Uriah, Go down to thy house, and wash thy feet. And Uriah departed out of the king's house, and there followed him a mess of meat from the king.

9. Ja Uria pani levätä kuninkaan huoneen oven eteen, kussa kaikki hänen herransa palveliat makasivat, ja ei mennyt huoneesensa.

9. But Uriah slept at the door of the king's house with all the servants of his lord, and went not down to his house.

10. Kuin Davidille sanottiin: ei Uria ole mennyt huoneesensa, sanoi David Urialle: etkös tullut matkasta? miksi et mennyt huoneeses?

10. And when they had told David, saying, Uriah went not down unto his house, David said unto Uriah, Camest thou not from thy journey? why then didst thou not go down unto thine house?

11. Mutta Uria sanoi Davidille: arkki, ja Israel ja Juuda makaavat majoissa, herrani Joab ja herrani palveliat makaavat kedolla, ja minä menisin huoneesen syömään, juomaan ja makaamaan emäntäni tykönä? Niin totta kuin sinä elät ja sinun sielus elää, en tee minä sitä.

11. And Uriah said unto David, The ark, and Israel, and Judah, abide in tents; and my lord Joab, and the servants of my lord, are encamped in the open fields; shall I then go into mine house, to eat and to drink, and to lie with my wife? as thou livest, and as thy soul liveth, I will not do this

thing.

12. David sanoi Urialle: niin ole vielä tämä päivä tässä, huomenna lasken minä sinun menemään. Niin Uria oli sen päivän Jerusalemissa ja toisen päivän.

12. And David said to Uriah, Tarry here to day also, and to morrow I will let thee depart. So Uriah abode in Jerusalem that day, and the morrow.

13. Ja David kutsui hänen kanssansa syömään ja juomaan, ja juovutti hänen. Ja ehtoona läksi hän ulos ja pani vuoteesensa levätä herransa palveliain kanssa, ja ei mennyt huoneesensa.

13. And when David had called him, he did eat and drink before him; and he made him drunk: and at even he went out to lie on his bed with the servants of his lord, but went not down to his house.

14. Huomeneltain kirjoitti David Joabin tykö kirjan, ja lähetti sen Urian myötä.

14. And it came to pass in the morning, that David wrote a letter to Joab, and sent it by the hand of Uriah.

15. Ja hän kirjoitti kirjaan sanoen: pankaat Uria kovimman sodan eteen, ja kääntykäät hänen tyköänsä takaperin, että hän lyötäisiin ja kuolis.

15. And he wrote in the letter, saying, Set ye Uriah in the forefront of the hottest battle, and retire ye from him, that he may be smitten, and die.

16. Kuin Joab oli kaupungin edessä, asetti hän Urian siihen paikkaan, kussa hän väkevimmät sotamiehet tiesi olevan.

16. And it came to pass, when Joab observed the city, that he assigned Uriah unto a place where he knew that valiant men were.

17. Ja kuin miehet läksivät kaupungista ja sotivat Joabia vastaan, kaatuivat muutamat Davidin palvelioista, ja Uria Hetiläinen myös kuoli.

17. And the men of the city went out, and fought with Joab: and there fell some of the people of the servants of David; and Uriah the Hittite died also.

18. Niin Joab lähetti ja antoi sanoa

18. Then Joab sent and told David all

Davidille kaikki sodan menot,
19. Ja käski sanansaattajalle sanoen: kuin sinä olet puhunut kaikki sodan menot kuninkaalle:

20. Ja jos niin on, että kuningas vihastuu ja sanoo sinulle: miksi te niin lähes kaupunkia astuitte sodalla? Ettekö te tietäneet, että muurin päältä paiskataan?
21. Kuka löi Abimelekin Jerubbesetin pojan? Eikö vaimo paiskannut myllynkiven kappaletta muurista hänen päällensä, että hän kuoli Tebetsessä? Miksi te astuitte niin lähes muuria? Niin sano: sinun palvelias Uria Hetiläinen on myös kuollut.
22. Sanansaattaja meni ja tuli ja jutteli Davidille kaikki nämät, joiden tähden Joab hänen lähettänyt oli.
23. Ja sanansaattaja sanoi Davidille: ne miehet voittivat meidät ja tulivat ulos kedolle meidän tykömme; mutta me löimme heidät takaperin kaupungin porttiin asti.
24. Ja ampujat ampuivat muurista sinun palvelloitas ja tappoivat muutamia kuninkaan palvelioita, ja sinun

the things concerning the war;
19. And charged the messenger, saying, When thou hast made an end of telling the matters of the war unto the king,
20. And if so be that the king's wrath arise, and he say unto thee, Wherefore approached ye so nigh unto the city when ye did fight? knew ye not that they would shoot from the wall?
21. Who smote Abimelech the son of Jerubbesheth? did not a woman cast a piece of a millstone upon him from the wall, that he died in Thebez? why went ye nigh the wall? then say thou, Thy servant Uriah the Hittite is dead also.
22. So the messenger went, and came and shewed David all that Joab had sent him for.
23. And the messenger said unto David, Surely the men prevailed against us, and came out unto us into the field, and we were upon them even unto the entering of the gate.
24. And the shooters shot from off the wall upon thy servants; and some of the king's servants be dead, and thy

palvelias Uria Hetiläinen on myös kuollut.

servant Uriah the Hittite is dead also.

25. David sanoi sanansaattajalle: sano näin Joabille: älä sitä pahakses pane, sillä miekka syö nyt yhden, nyt toisen, vahvista sota kaupunkia vastaan, että täs kukistaisit sen: ja vahvista sinä häntä.

25. Then David said unto the messenger, Thus shalt thou say unto Joab, Let not this thing displease thee, for the sword devoureth one as well as another: make thy battle more strong against the city, and overthrow it: and encourage thou him.

26. Ja kuin Urian emäntä kuuli miehensä Urian kuolleeksi, murehti hän miestänsä.

26. And when the wife of Uriah heard that Uriah her husband was dead, she mourned for her husband.

27. Sittekuin hän oli murehtinut, lähetti David ja antoi tuoda hänen huoneesensa, ja hän tuli hänen emännäksensä ja synnytti hänelle pojan, mutta se työ, jonka David teki, oli paha Herran edessä.

27. And when the mourning was past, David sent and fetched her to his house, and she became his wife, and bare him a son. But the thing that David had done displeased the LORD.

12 luku

1. Ja Herra lähetti Natanin Davidin tykö. Kuin hän tuli hänen tykönsä, sanoi hän hänelle: kaksi miestä oli yhdessä kaupungissa, toinen rikas ja toinen köyhä.

1. And the LORD sent Nathan unto David. And he came unto him, and said unto him, There were two men in one city; the one rich, and the other poor.

2. Rikkaalla oli aivan paljo lampaita ja karjaa;

2. The rich man had exceeding many flocks and herds:

3. Mutta köyhällä ei ollut mitään muuta kuin yksi vähä karitsa, jonka hän ostanut oli, ja elättänyt, ja kasvattanut suureksi, ja ravitsi sen tykönänsä lastensa kanssa; joka myös söi hänen leipänsä palasta, ja joi hänen juoma-astiastansa, ja makasi hänen sylissänsä, ja se oli hänelle niinkuin tytär.

3. But the poor man had nothing, save one little ewe lamb, which he had bought and nourished up: and it grew up together with him, and with his children; it did eat of his own meat, and drank of his own cup, and lay in his bosom, and was unto him as a daughter.

4. Mutta kuin rikkaalle miehelle tuli vieras, ei raskinut hän ottaa omista lampaistansa ja karjastansa, valmistaaksensa vieraalle, joka hänen tykönsä tullut oli; mutta otti köyhän miehen lampaan ja valmisti vieraalle, joka hänen tykönsä tullut oli.

4. And there came a traveller unto the rich man, and he spared to take of his own flock and of his own herd, to dress for the wayfaring man that was come unto him; but took the poor man's lamb, and dressed it for the man that was come to him.

5. Niin Davidin viha julmistui suuresti sitä miestä vastaan, ja hän sanoi Natanille: niin totta kuin Herra elää, se mies on kuoleman lapsi, joka sen teki,

5. And David's anger was greatly kindled against the man; and he said to Nathan, As the LORD liveth, the man that hath done this thing shall surely die:

6. Niin myös pitää hänen maksaman neljäkertaisesti sen lampaan, että hän sen tehnyt on, ja ei säästänyt sitä.

6. And he shall restore the lamb fourfold, because he did this thing, and because he had no pity.

7. Niin sanoi Natan Davidille: sinä olet se mies. Näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä olen voidellut sinun Israelin kuninkaaksi ja minä olen pelas-

7. And Nathan said to David, Thou art the man. Thus saith the LORD God of Israel, I anointed thee king over Israel, and I delivered thee out of the

tanut sinun Saulin kädestä,
8. Ja olen antanut sinulle sinun herras huoneen ja hänen emäntänsä sinun syliis, ja olen antanut sinulle Israelin ja Juudan huoneen; ja jos siinä vähä on, niin minä sen lisään sinulle.

9. Miksis katsoit Herran sanan ylön, tehden pahaa hänen silmäinsä edessä? Urian Hetiläisen olet sinä lyönyt miekalla, ja hänen vaimonsa olet sinä ottanut sinulles emännäksi; mutta hänen olet sinä tappanut Ammonin lasten miekalla.
10. Niin ei pidä myös miekan lakkaaman sinun huoneestas ijankaikkisesti; ettäs olet katsonut minun ylön, ja Urian, Hetiläisen, emännän ottanut sinulles emännäksi.
11. Näin sanoo Herra: katso, minä herätän pahuuden sinua vastaan omasta huoneestas, ja otan sinun emäntäs sinun silmäis nähden, ja annan ne lähimmäiselles, ja hän makaa sinun emäntäis sivussa valkiana päivänä.
12. Sillä sinä olet sen tehnyt salaisesti; mutta minä teen tämän koko Israhand of Saul;
8. And I gave thee thy master's house, and thy master's wives into thy bosom, and gave thee the house of Israel and of Judah; and if that had been too little, I would moreover have given unto thee such and such things.
9. Wherefore hast thou despised the commandment of the LORD, to do evil in his sight? thou hast killed Uriah the Hittite with the sword, and hast taken his wife to be thy wife, and hast slain him with the sword of the children of Ammon.
10. Now therefore the sword shall never depart from thine house; because thou hast despised me, and hast taken the wife of Uriah the Hittite to be thy wife.
11. Thus saith the LORD, Behold, I will raise up evil against thee out of thine own house, and I will take thy wives before thine eyes, and give them unto thy neighbour, and he shall lie with thy wives in the sight of this sun.
12. For thou didst it secretly: but I will do this thing before all Israel, and be-

elin edessä ja auringon edessä.
13. Niin sanoi David Natanille: minä olen syntiä tehnyt Herraa vastaan. Natan sanoi Davidille: niin on myös Herra sinun syntis ottanut pois, ei sinun pidä kuoleman.
14. Mutta ettäs tämän työn kautta saatit Herran viholliset pilkkaamaan, pitää sen pojan, joka sinulle syntynyt on, totisesti kuoleman.

15. Sitte meni Natan huoneesensa. Mutta Herra löi lapsen, jonka Urian emäntä Davidille synnyttänyt oli, että se sairasti kuolemallansa.
16. Ja David etsi Jumalaa lapsen tähden: ja David paastosi paljo, ja meni ja makasi yön maan päällä.
17. Niin nousivat hänen huoneensa vanhimmat nostamaan häntä maasta; mutta ei hän tahtonut, eikä syönyt leipää heidän kanssansa.
18. Seitsemäntenä päivänä kuoli lapsi; ja ei Davidin palveliat tohtineet sanoa hänelle lasta kuolleeksi, sillä he ajattelivat: katso, kuin lapsi vielä eli, puhuimme me hänen kanssansa, ja ei hän kuullut meidän ääntämme, kuinka

fore the sun.
13. And David said unto Nathan, I have sinned against the LORD. And Nathan said unto David, The LORD also hath put away thy sin; thou shalt not die.
14. Howbeit, because by this deed thou hast given great occasion to the enemies of the LORD to blaspheme, the child also that is born unto thee shall surely die.
15. And Nathan departed unto his house. And the LORD struck the child that Uriah's wife bare unto David, and it was very sick.
16. David therefore besought God for the child; and David fasted, and went in, and lay all night upon the earth.
17. And the elders of his house arose, and went to him, to raise him up from the earth: but he would not, neither did he eat bread with them.
18. And it came to pass on the seventh day, that the child died. And the servants of David feared to tell him that the child was dead: for they said, Behold, while the child was yet alive, we spake unto him, and he would not

paljo enemmin hän tulis murheelliseksi,jos me sanoisimme hänelle: lapsi on kuollut?

19. Kuin David näki palveliainsa hiljaksensa puhuvan, ymmärsi hän lapsen kuolleeksi, ja sanoi palvelioillensa: kuoliko lapsi? He sanoivat: kuoli.

20. Ja David nousi maasta, pesi itsensä ja voiteli, ja muutti toiset vaatteet yllensä, ja meni Herran huoneesen ja rukoili, ja tuli kotiansa, ja antoi panna ruokaa eteensä ja söi.

21. Niin sanoivat hänen palveliansa hänelle: mikä se on minkä sinä teet? lapsen eläissä paastosit sinä ja itkit, mutta lapsen kuoltua nouset sinä ja syöt.

22. Hän sanoi: lapsen eläissä minä paastosin ja itkin; sillä minä ajattelin: kuka tietää, jos Herra on minulle armollinen, että lapsi eläis.

23. Mutta nyt on se kuollut: mitä minun pitäis vielä paastoaman: taidanko minä hänen enää jällensä tuoda? Minä

hearken unto our voice: how will he then vex himself, if we tell him that the child is dead?

19. But when David saw that his servants whispered, David perceived that the child was dead: therefore David said unto his servants, Is the child dead? And they said, He is dead.

20. Then David arose from the earth, and washed, and anointed himself, and changed his apparel, and came into the house of the LORD, and worshipped: then he came to his own house; and when he required, they set bread before him, and he did eat.

21. Then said his servants unto him, What thing is this that thou hast done? thou didst fast and weep for the child, while it was alive; but when the child was dead, thou didst rise and eat bread.

22. And he said, While the child was yet alive, I fasted and wept: for I said, Who can tell whether GOD will be gracious to me, that the child may live?

23. But now he is dead, wherefore should I fast? can I bring him back again? I shall go to him, but he shall

menen hänen tykönsä, mutta ei hän palaja minun tyköni.

24. Ja kuin David oli lohduttanut emäntäänsä BatSebaa, meni hän hänen tykönsä ja lepäsi hänen tykönänsä; ja hän synnytti pojan ja hän kutsui hänen nimensä Salomo, ja Herra rakasti häntä.

25. Ja hän lähetti hänen Natan prophetan käden alle, ja kutsui hänen Jedidjah, Herran tähden.

26. Niin soti Joab Ammonin lasten Rabbaa vastaan ja voitti sen kuninkaallisen kaupungin.

27. Ja Joab lähetti sanansaattajat Davidille ja antoi sanoa hänelle: minä olen sotinut Rabbaa vastaan ja olen voittanut vesikaupungin;

28. Niin kokoa nyt jäänyt kansa, ja piiritä kaupunki, ja voita se, etten minä sitä voittaisi, ja minulle siitä nimi olisi.

29. Niin David kokosi kaiken kansan, ja matkusti Rabbaan ja soti sitä vastaan, ja voitti sen;

30. Ja otti heidän kuninkaansa kruunun hänen päästänsä, joka painoi lei-

not return to me.

24. And David comforted Bathsheba his wife, and went in unto her, and lay with her: and she bare a son, and he called his name Solomon: and the LORD loved him.

25. And he sent by the hand of Nathan the prophet; and he called his name Jedidiah, because of the LORD.

26. And Joab fought against Rabbah of the children of Ammon, and took the royal city.

27. And Joab sent messengers to David, and said, I have fought against Rabbah, and have taken the city of waters.

28. Now therefore gather the rest of the people together, and encamp against the city, and take it: lest I take the city, and it be called after my name.

29. And David gathered all the people together, and went to Rabbah, and fought against it, and took it.

30. And he took their king's crown from off his head, the weight whereof

viskän kultaa, ja kalliita kiviä, ja se pantiin Davidin päähän; ja hän vei paljo saalista kaupungista ulos.

31. Ja kansan, joka siellä oli, johdatti hän ulos ja pani sahaan, rautahaudoille ja kirvestöihin, ja käytti heidän tiilihautoja myöten: niin hän teki kaikille Ammonin lasten kaupungeille. Ja David ja kaikki kansa palasi Jerusalemiin.

was a talent of gold with the precious stones: and it was set on David's head. And he brought forth the spoil of the city in great abundance.

31. And he brought forth the people that were therein, and put them under saws, and under harrows of iron, and under axes of iron, and made them pass through the brickkiln: and thus did he unto all the cities of the children of Ammon. So David and all the people returned unto Jerusalem.

13 luku

1. Ja tapahtui sitte, että Absalomilla Davidin pojalla oli kaunis sisar, jonka nimi oli Tamar; ja Amnon Davidin poika rakasti häntä.

2. Ja Amnon saatti itsensä tuskissansa sairaaksi sisarensa Tamarin tähden; sillä hän oli neitsy. Ja näkyi työlääksi Amnonin silmäin edessä hänelle jotakin tehdä.

3. Mutta Amnonilla oli ystävä,joka kutsuttiin Jonadab, Simean Davidin veljen poika; ja Jonadab oli sangen kavala mies.

1. And it came to pass after this, that Absalom the son of David had a fair sister, whose name was Tamar; and Amnon the son of David loved her.

2. And Amnon was so vexed, that he fell sick for his sister Tamar; for she was a virgin; and Amnon thought it hard for him to do any thing to her.

3. But Amnon had a friend, whose name was Jonadab, the son of Shimeah David's brother: and Jonadab was a very subtil man.

4. Hän sanoi hänelle: kuninkaan poika, miksis niin laihaksi tulet päivä päivältä? Etkös minulle sitä sano? Niin sanoi Amnon hänelle: minä rakastan Tamaria,veljeni Absalomin sisarta.

5. Jonadab sanoi hänelle: laske sinus vuoteeses ja teeskele itses sairaaksi: kuin siis sinun isäs tulee katsomaan sinua, niin sano hänelle: tulkaan sisareni Tamar ruokkimaan minua ja valmistamaan ruokaa minun eteeni, että minä näkisin ja söisin hänen kädestänsä.

6. Niin Amnon pani levätä ja teeskeli itsensä sairaaksi. Kuin kuningas tuli häntä katsomaan, sanoi Amnon kuninkaalle: tulkaan minun sisareni Tamar valmistamaan minun eteeni kaksikin herkkua, että minä söisin hänen kädestänsä.

7. Niin lähetti David sanan Tamarille huoneesen ja antoi hänelle sanoa: mene veljes Amnonin huoneesen ja valmista hänelle ruokaa.

8. Tamar meni veljensä Amnonin huoneesen, ja hän makasi vuoteessa; ja hän otti taikinan, sotkui ja valmisti sen hänen silmäinsä edessä, ja kyp-

4. And he said unto him, Why art thou, being the king's son, lean from day to day? wilt thou not tell me? And Amnon said unto him, I love Tamar, my brother Absalom's sister.

5. And Jonadab said unto him, Lay thee down on thy bed, and make thyself sick: and when thy father cometh to see thee, say unto him, I pray thee, let my sister Tamar come, and give me meat, and dress the meat in my sight, that I may see it, and eat it at her hand.

6. So Amnon lay down, and made himself sick: and when the king was come to see him, Amnon said unto the king, I pray thee, let Tamar my sister come, and make me a couple of cakes in my sight, that I may eat at her hand.

7. Then David sent home to Tamar, saying, Go now to thy brother Amnon's house, and dress him meat.

8. So Tamar went to her brother Amnon's house; and he was laid down. And she took flour, and kneaded it, and made cakes in his sight, and did

sensi ne herkut.
9. Ja hän otti pannun ja kaasi hänen eteensä, vaan ei hän tahtonut syödä. Ja Amnon sanoi: antakaat kaikki mennä ulos minun tyköäni; niin menivät kaikki ulos hänen tyköänsä.
10. Niin sanoi Amnon Tamarille: kanna ruoka kamariin syödäkseni kädestäs. Niin Tamar otti herkun, jonka hän valmistanut oli, ja kantoi kamariin veljensä Amnonin tykö.

11. Ja kuin hän taritsi hänelle syödä, tarttui hän häneen ja sanoi hänelle: tule minun sisareni ja makaa minun kanssani.
12. Mutta hän sanoi: ei, minun veljeni, älä minua häpäise! sillä ei niin pidä tehtämän Israelissa. älä tee hulluutta.

13. Kuhunka minun pitäis häpiäni sälyttämän? Ja sinä tulisit niinkuin tyhmä Israelissa. Puhu paremmin kuninkaan kanssa, sillä ei hän minua sinulta kiellä.

14. Mutta ei hän tahtonut kuulla häntä, vaan voitti hänen, häpäisi ja maka-

bake the cakes.
9. And she took a pan, and poured them out before him; but he refused to eat. And Amnon said, Have out all men from me. And they went out every man from him.
10. And Amnon said unto Tamar, Bring the meat into the chamber, that I may eat of thine hand. And Tamar took the cakes which she had made, and brought them into the chamber to Amnon her brother.
11. And when she had brought them unto him to eat, he took hold of her, and said unto her, Come lie with me, my sister.
12. And she answered him, Nay, my brother, do not force me; for no such thing ought to be done in Israel: do not thou this folly.
13. And I, whither shall I cause my shame to go? and as for thee, thou shalt be as one of the fools in Israel. Now therefore, I pray thee, speak unto the king; for he will not withhold me from thee.
14. Howbeit he would not hearken unto her voice: but, being stronger

si hänen.
15. Sitte vihasi Amnon häntä sangen suurella vihalla, niin että viha, jolla hän häntä vihasi oli suurempi, kuin rakkaus ennen oli, jolla hän häntä rakasti. Ja Amnon sanoi hänelle: nouse ja mene.
16. Mutta hän sanoi: eikö tämä pahuus ole suurempi kuin se toinen, jonka sinä olet tehnyt minun kanssani, ettäs minun ajat ulos. Mutta ei hän tahtonut kuulla häntä;
17. Vaan kutsui nuorukaisensa, joka häntä palveli ja sanoi: aja tämä ulos minun tyköäni, ja sulje ovi kiinni hänen jälkeensä.
18. Ja hänen yllänsä oli kirjava hame; sillä senkaltaisilla hameilla olivat kuninkaan tyttäret vaatetetut, niinkauvan kuin he olivat neitseet. Ja kuin hänen palveliansa oli hänen ajanut ulos ja sulkenut oven hänen jälkeensä,
19. Heitti Tamar tuhkaa päänsä päälle, ja repäisi sen kirjavan hameen rikki, joka hänen yllänsä oli, ja pani kätensä päänsä päälle, ja huusi mennessänsä.
20. Ja hänen veljensä Absalom sanoi

than she, forced her, and lay with her.
15. Then Amnon hated her exceedingly; so that the hatred wherewith he hated her was greater than the love wherewith he had loved her. And Amnon said unto her, Arise, be gone.
16. And she said unto him, There is no cause: this evil in sending me away is greater than the other that thou didst unto me. But he would not hearken unto her.
17. Then he called his servant that ministered unto him, and said, Put now this woman out from me, and bolt the door after her.
18. And she had a garment of divers colours upon her: for with such robes were the king's daughters that were virgins apparelled. Then his servant brought her out, and bolted the door after her.
19. And Tamar put ashes on her head, and rent her garment of divers colours that was on her, and laid her hand on her head, and went on crying.
20. And Absalom her brother said un-

hänelle: onko sinun veljes Amnon ollut sinun kanssas? Ole ääneti sisareni: se on sinun veljes, älä sitä niin pane sydämees. Niin Tamar jäi yksinäiseksi veljensä Absalomin huoneesen.

to her, Hath Amnon thy brother been with thee? but hold now thy peace, my sister: he is thy brother; regard not this thing. So Tamar remained desolate in her brother Absalom's house.

21. Ja kuin kuningas David kaikki nämät kuuli vihastui hän sangen suuresti.

21. But when king David heard of all these things, he was very wroth.

22. Mutta Absalom ei puhunut Amnonille pahaa eli hyvää; vaan Absalom vihasi Amnonia että hän häpäisi hänen sisarensa Tamarin.

22. And Absalom spake unto his brother Amnon neither good nor bad: for Absalom hated Amnon, because he had forced his sister Tamar.

23. Kahden vuoden perästä antoi Absalom kerittää lampaitansa BaalHatsarissa, joka on Ephraimin tykönä; ja Absalom kutsui kaikki kuninkaan lapset.

23. And it came to pass after two full years, that Absalom had sheepshearers in Baalhazor, which is beside Ephraim: and Absalom invited all the king's sons.

24. Ja Absalom tuli myös kuninkaan tykö ja sanoi: katso, palveliallas ovat nyt lammasten keritsiät: minä rukoilen, että kuningas palvelioinensa tulis palveliansa tykö.

24. And Absalom came to the king, and said, Behold now, thy servant hath sheepshearers; let the king, I beseech thee, and his servants go with thy servant.

25. Mutta kuningas sanoi Absalomille: ei niin, poikani, älkäämme kaikki menkö, ettemme tekisi sinulle vaivaa. Ja vaikka hän suuresti rukoili häntä, ei hän kuitenkaan tahtonut mennä, vaan

25. And the king said to Absalom, Nay, my son, let us not all now go, lest we be chargeable unto thee. And he pressed him: howbeit he would not go, but blessed him.

siunasi häntä.

26. Absalom sanoi: jollet sinä tule, niin salli veljeni Amnonin käydä meidän kanssamme. Kuningas sanoi hänelle: mitä hän menee sinun kanssas?

26. Then said Absalom, If not, I pray thee, let my brother Amnon go with us. And the king said unto him, Why should he go with thee?

27. Niin Absalom vaati häntä, että hän antoi Amnonin ja kaikki kuninkaan lapset mennä heidän kanssansa.

27. But Absalom pressed him, that he let Amnon and all the king's sons go with him.

28. Ja Absalom käski palvelioillensa ja sanoi: ottakaat vaari kuin Amnon tulee iloiseksi viinasta ja minä sanon teille: lyökäät Amnon! niin tappakaat häntä, älkäät peljätkö, sillä minä olen sen teille käskenyt, olkaat rohkiat ja miehuulliset siihen.

28. Now Absalom had commanded his servants, saying, Mark ye now when Amnon's heart is merry with wine, and when I say unto you, Smite Amnon; then kill him, fear not: have not I commanded you? be courageous, and be valiant.

29. Ja Absalomin palveliat tekivät Amnonille niinkuin Absalom käskenyt oli. Niin kaikki kuninkaan lapset nousivat, ja jokainen istui muulinsa päälle ja pakeni.

29. And the servants of Absalom did unto Amnon as Absalom had commanded. Then all the king's sons arose, and every man gat him up upon his mule, and fled.

30. Ja kuin he vielä tiellä olivat, tuli sanoma Davidille, sanoen: Absalom on lyönyt kaikki kuninkaan lapset, niin ettei yksikään heistä ole jäänyt.

30. And it came to pass, while they were in the way, that tidings came to David, saying, Absalom hath slain all the king's sons, and there is not one of them left.

31. Niin nousi kuningas ja repäisi vaatteensa rikki, ja heitti itsensä maahan; ja kaikki palveliat, jotka sei-

31. Then the king arose, and tare his garments, and lay on the earth; and all his servants stood by with their

soivat hänen ympärillänsä, repäisivät vaatteensa rikki.

clothes rent.

32. Niin vastasi Jonadab Simean Davidin veljen poika ja sanoi: älköön minun Herrani ajatelko, että kaikki nuorukaiset kuninkaan lapsista ovat tapetut, vaan ainoastansa Amnon on kuollut; sillä se on ollut Absalomin mielessä siitä päivästä, kuin hän häpäisi hänen sisarensa Tamarin.

32. And Jonadab, the son of Shimeah David's brother, answered and said, Let not my lord suppose that they have slain all the young men the king's sons; for Amnon only is dead: for by the appointment of Absalom this hath been determined from the day that he forced his sister Tamar.

33. Niin älköön herrani kuningas panko sydämellensä, ajatellen, että kaikki kuninkaan lapset ovat kuolleet; sillä Amnon on ainoastansa kuollut.

33. Now therefore let not my lord the king take the thing to his heart, to think that all the king's sons are dead: for Amnon only is dead.

34. Ja Absalom pakeni; ja palvelia, joka vartiana oli, nosti silmänsä ja näki, ja katso, suuri joukko kansaa tuli tiellä toinen toisensa perästä, vuoren sivulta.

34. But Absalom fled. And the young man that kept the watch lifted up his eyes, and looked, and, behold, there came much people by the way of the hill side behind him.

35. Niin Jonadab sanoi kuninkaalle: katso, kuninkaan lapset tulevat; niinkuin palvelias sanonut on, niin on myös tapahtunut.

35. And Jonadab said unto the king, Behold, the king's sons come: as thy servant said, so it is.

36. Ja kuin hän puhunut oli, katso, kuninkaan lapset tulivat, korottivat äänensä ja itkivät. Kuningas ja kaikki hänen palveliansa itkivät myös suurella itkulla.

36. And it came to pass, as soon as he had made an end of speaking, that, behold, the king's sons came, and lifted up their voice and wept: and the king also and all his servants wept

very sore.

37. Mutta Albsalom pakeni ja meni Talmain Gessurin kuninkaan Ammihudin pojan tykö; mutta hän murehti poikansa tähden ne päivät.

37. But Absalom fled, and went to Talmai, the son of Ammihud, king of Geshur. And David mourned for his son every day.

38. Mutta sittekuin Absalom oli paennut ja matkustanut Gessuriin oli hän siellä kolme ajastaikaa.

38. So Absalom fled, and went to Geshur, and was there three years.

39. Ja sen jälkeen lakkasi kuningas David menemästä Absalomia vastaan; sillä hän oli jo lohdutettu Amnonin jälkeen, joka kuollut oli.

39. And the soul of king David longed to go forth unto Absalom: for he was comforted concerning Amnon, seeing he was dead.

14 luku

1. Ja kuin Joab ZeruJan poika ymmärsi kuninkaan sydämen olevan Absalomia vastaan;

1. Now Joab the son of Zeruiah perceived that the king's heart was toward Absalom.

2. Niin Joab lähetti Tekoaan ja antoi tuoda sieltä toimellisen vaimon, ja sanoi hänelle: teeskele nyt sinus murheelliseksi, ja pue murhevaatteet päälles, ja älä voitele sinuas öljyllä; vaan ole niinkuin joku vaimo, joka jo kauvan aikaa on murehtinut kuollutta;

2. And Joab sent to Tekoah, and fetched thence a wise woman, and said unto her, I pray thee, feign thyself to be a mourner, and put on now mourning apparel, and anoint not thyself with oil, but be as a woman that had a long time mourned for the dead:

3. Ja mene kuninkaan tykö ja puhu näin ja näin hänen kanssansa. Ja Joab

3. And come to the king, and speak on this manner unto him. So Joab put the

pani sanat hänen suuhunsa.

4. Ja kuin Tekoan vaimo tahtoi puhua kuninkaan kanssa, lankesi hän maahan kasvoillensa, kumarsi ja sanoi: auta minua! kuningas.

5. Kuningas sanoi hänelle: mikä sinun on? Hän sanoi: minä olen tosin leskivaimo, ja minun mieheni on kuollut,

6. Ja sinun piiallas oli kaksi poikaa: ne riitelivät keskenänsä kedolla, ja ettei siellä ollut joka heidät eroitti, niin löi toinen toisensa ja tappoi hänen.

7. Ja katso, nyt nousee koko sukukunta piikaas vastaan ja sanoo: anna tänne se, joka veljensä tappoi, tapettavaksi hänen veljensä sielun edestä, jonka hän tappanut on, ja tehtäväksi perinnöttömäksi. Ja he tahtovat sammuttaa minun kipinäni, joka vielä jäljellä on, ettei minun miehelläni ensinkään nimeä pitäisi hänen jälkeensä oleman maan päällä.

8. Kuningas sanoi vaimolle: mene kotias, ja minä käsken sinun puolestas.

9. Ja Tekoan vaimo sanoi kuninkaalle:

words in her mouth.

4. And when the woman of Tekoah spake to the king, she fell on her face to the ground, and did obeisance, and said, Help, O king.

5. And the king said unto her, What aileth thee? And she answered, I am indeed a widow woman, and mine husband is dead.

6. And thy handmaid had two sons, and they two strove together in the field, and there was none to part them, but the one smote the other, and slew him.

7. And, behold, the whole family is risen against thine handmaid, and they said, Deliver him that smote his brother, that we may kill him, for the life of his brother whom he slew; and we will destroy the heir also: and so they shall quench my coal which is left, and shall not leave to my husband neither name nor remainder upon the earth.

8. And the king said unto the woman, Go to thine house, and I will give charge concerning thee.

9. And the woman of Tekoah said un-

minun herrani kuningas, se pahateko olkoon minun päälläni ja minun isäni huoneen päällä; mutta kuningas ja hänen istuimensa olkoon viatoin.

10. Kuningas sanoi: joka sinua vastaan puhuu, tuo häntä minun tyköni: ei hänen pidä enää rupeeman sinuun.

11. Hän sanoi: ajatelkaan nyt kuningas Herransa Jumalansa päälle, ettei verenkostajia ylen monta olisi kadottamaan, ja ettei minun poikani surmattaisi. Hän sanoi: niin totta kuin Herra elää, ei pidä hiuskarvakaan lankeeman pojastas maan päälle.

12. Ja vaimo sanoi: anna nyt sinun piikas sanoa jotakin herralleni kuninkaalle! Hän sanoi: sano.

13. Vaimo sanoi: miksi sinulla on senkaltainen ajatus Jumalan kansaa vastaan? että kuningas senkaltaisia sanoja puhunut on, niinkuin hän tekis itsensä vialliseksi, ettei kuningas anna tuoda kulkiaansa jälleen:

14. Sillä me tosin kuolemme ja juoksemme niinkuin vesi maahan, jota ei pidätetä: Ja ei Jumalakaan henkeä ota

to the king, My lord, O king, the iniquity be on me, and on my father's house: and the king and his throne be guiltless.

10. And the king said, Whosoever saith ought unto thee, bring him to me, and he shall not touch thee any more.

11. Then said she, I pray thee, let the king remember the LORD thy God, that thou wouldest not suffer the revengers of blood to destroy any more, lest they destroy my son. And he said, As the LORD liveth, there shall not one hair of thy son fall to the earth.

12. Then the woman said, Let thine handmaid, I pray thee, speak one word unto my lord the king. And he said, Say on.

13. And the woman said, Wherefore then hast thou thought such a thing against the people of God? for the king doth speak this thing as one which is faulty, in that the king doth not fetch home again his banished.

14. For we must needs die, and are as water spilt on the ground, which cannot be gathered up again; neither

pois, vaan ajattelee kaiketi, ettei kulkia häneltä syöstäisi ulos.

15. Niin olen minä nyt tullut puhumaan senkaltaisia herralleni kuninkaalle; sillä kansa on peljättänyt minua, ja piikas ajatteli: minä puhun kuninkaan kanssa, kuka tietää, että hän tekee piikansa sanan jälkeen.

16. Sillä kuningas kuulee piikaansa ja auttaa niiden kädestä, jotka minua ja minun poikaani yhtä haavaa Jumalan perimisestä eroittaa tahtovat.

17. Ja piikas ajatteli: herrani kuninkaan sanat ovat minulle lohdutukseksi; sillä herrani kuninkaani on niinkuin Jumalan enkeli, ja kuultelee hyvän ja pahan; sentähden myös Herra sinun Jumalas on sinun kanssas.

18. Kuningas vastasi ja sanoi vaimolle: älä siis salaa minulta sitä, mitä minä kysyn sinulta. Vaimo sanoi: herrani kuningas puhukaan.

19. Kuningas sanoi: eikö Joabin käsi ole sinun kanssas kaikissa päissä?

doth God respect any person: yet doth he devise means, that his banished be not expelled from him.

15. Now therefore that I am come to speak of this thing unto my lord the king, it is because the people have made me afraid: and thy handmaid said, I will now speak unto the king; it may be that the king will perform the request of his handmaid.

16. For the king will hear, to deliver his handmaid out of the hand of the man that would destroy me and my son together out of the inheritance of God.

17. Then thine handmaid said, The word of my lord the king shall now be comfortable: for as an angel of God, so is my lord the king to discern good and bad: therefore the LORD thy God will be with thee.

18. Then the king answered and said unto the woman, Hide not from me, I pray thee, the thing that I shall ask thee. And the woman said, Let my lord the king now speak.

19. And the king said, Is not the hand of Joab with thee in all this? And the

Vaimo vastasi ja sanoi: niin totta kuin sinun sielus elää, minun herrani kuningas, ei ole yhtäkään oikialla eli vasemmalla kädellä, paitsi sitä kuin minun herrani kuningas sanonut on; sillä sinun palvelias Joab on minun käskenyt ja on kaikki nämät sanat piikas suuhun pannut.

woman answered and said, As thy soul liveth, my lord the king, none can turn to the right hand or to the left from ought that my lord the king hath spoken: for thy servant Joab, he bade me, and he put all these words in the mouth of thine handmaid:

20. Että minä niin kääntäisin tämän asian, sen on sinun palvelias Joab tehnyt: mutta minun herrani on toimellinen niinkuin Jumalan enkeli, ja ymmärtää kaikki kappaleet maan päällä.

20. To fetch about this form of speech hath thy servant Joab done this thing: and my lord is wise, according to the wisdom of an angel of God, to know all things that are in the earth.

21. Silloin sanoi kuningas Joabille: katso, minä olen sen tehnyt: mene ja tuo nuorukainen Absalom jälleen.

21. And the king said unto Joab, Behold now, I have done this thing: go therefore, bring the young man Absalom again.

22. Silloin lankesi Joab kasvoillensa maahan, kumarsi ja kiitti kuningasta, ja sanoi: tänäpänä ymmärtää palvelias minun löytäneeksi armon sinun edessäs, minun herrani kuningas; sillä kuningas tekee, mitä hänen palveliansa sanoo.

22. And Joab fell to the ground on his face, and bowed himself, and thanked the king: and Joab said, To day thy servant knoweth that I have found grace in thy sight, my lord, O king, in that the king hath fulfilled the request of his servant.

23. Niin nousi Joab ja meni Gessuriin, ja toi Absalomin Jerusalemiin.

23. So Joab arose and went to Geshur, and brought Absalom to Jerusalem.

24. Mutta kuningas sanoi: anna hänen poiketa huoneesensa ja ei nähdä minun kasvojani. Niin Absalom poikkesi huoneesensa ja ei nähnyt kuninkaan kasvoja.

24. And the king said, Let him turn to his own house, and let him not see my face. So Absalom returned to his own house, and saw not the king's face.

25. Ja koko Israelissa ei ollut yksikään mies niin kaunis kuin Absalom, ja niin suuresti ylistettävä; hamasta hänen kantapäästänsä niin päänlakeen asti ei ollut yhtäkään virhettä hänessä.

25. But in all Israel there was none to be so much praised as Absalom for his beauty: from the sole of his foot even to the crown of his head there was no blemish in him.

26. Ja kuin hänen päänsä kerittiin (se tapahtui vihdoin joka vuosi, sillä se oli hänelle ylen raskas, niin että hänen piti sen keritsemän), niin painoivat hänen hiuksensa kaksisataa sikliä kuninkaan painon jälkeen.

26. And when he polled his head, (for it was at every year's end that he polled it: because the hair was heavy on him, therefore he polled it:) he weighed the hair of his head at two hundred shekels after the king's weight.

27. Ja Absalomille syntyi kolme poikaa ja yksi tytär, se kutsuttiin Tamar; ja hän oli kaunis vaimo nääöstä.

27. And unto Absalom there were born three sons, and one daughter, whose name was Tamar: she was a woman of a fair countenance.

28. Ja niin oli Absalom kaksi ajastaikaa Jerusalemissa, ettei hän kuninkaan kasvoja nähnyt.

28. So Absalom dwelt two full years in Jerusalem, and saw not the king's face.

29. Ja Absalom lähetti Joabin perään, lähettääksensä häntä kuninkaan tykö: ja ei hän tahtonut tulla hänen tykönsä. Hän lähetti toisen kerran, vaan ei

29. Therefore Absalom sent for Joab, to have sent him to the king; but he would not come to him: and when he sent again the second time, he would

hän tahtonut tulla.

30. Silloin sanoi hän palvelioillensa: katsokaat sitä Joabin pellon kappaletta minun sarkani vieressä, ja hänellä on siinä ohraa: menkäät ja pistäkäät tuli siihen; niin pistivät Absalomin palveliat tulen siihen.

31. Silloin nousi Joab ja tuli Absalomin huoneesen, ja sanoi hänelle: miksi palvelias ovat pistäneet tulen minun sarkaani?

32. Absalom sanoi Joabille: katso, minä lähetin sinun perääs ja annoin sanoa sinulle: tule minun tyköni, lähettääkseni sinua kuninkaan tykö, ja antaakseni sanoa: miksi minä tulin Gessurista? Se olis minulle parempi, että minä vielä siellä olisin. Niin anna minun nähdä kuninkaan kasvot: jos myös joku pahateko on minussa, niin tappakoon minun.

33. Ja Joab meni kuninkaan tykö ja sanoi sen hänelle, ja hän kutsui Absalomin kuninkaan tykö. Ja hän kumarsi kuninkaan eteen maahan kasvoillensa, ja kuningas antoi suuta Absalomille.

not come.

30. Therefore he said unto his servants, See, Joab's field is near mine, and he hath barley there; go and set it on fire. And Absalom's servants set the field on fire.

31. Then Joab arose, and came to Absalom unto his house, and said unto him, Wherefore have thy servants set my field on fire?

32. And Absalom answered Joab, Behold, I sent unto thee, saying, Come hither, that I may send thee to the king, to say, Wherefore am I come from Geshur? it had been good for me to have been there still: now therefore let me see the king's face; and if there be any iniquity in me, let him kill me.

33. So Joab came to the king, and told him: and when he had called for Absalom, he came to the king, and bowed himself on his face to the ground before the king: and the king kissed Absalom.

15 luku

1. Ja tapahtui sitte, että Absalom antoi valmistaa itsellensä vaunut ja hevoset, ja viisikymmentä miestä, jotka olivat hänen edelläjuoksiansa.
2. Ja Absalom nousi varhain huomeneltain ja seisoi porttitien vieressä, ja kuin jollakin oli asiaa tulla kuninkaan tykö oikeuden eteen, kutsui Absalom sen tykönsä ja sanoi: sinun palvelias on yhdestä Israelin sukukunnista,

3. Niin Absalom sanoi hänelle: katso, sinun asias on oikia ja selkiä; mutta ei ole yksikään siellä kuninkaalta asetettu, joka sinua kuulis.
4. Ja Absalom sanoi: kuka minun asettais tuomariksi maalla, että jokainen tulis minun tyköni jolla jotain asiaa ja kaipaamista on, auttaakseni häntä oikeuteen?
5. Ja kuin joku tuli hänen tykönsä kumartamaan häntä, ojensi hän kätensä ja tarttui häneen, ja antoi hänen suuta.
6. Niin teki Absalom kaikelle Israelille,

1. And it came to pass after this, that Absalom prepared him chariots and horses, and fifty men to run before him.
2. And Absalom rose up early, and stood beside the way of the gate: and it was so, that when any man that had a controversy came to the king for judgment, then Absalom called unto him, and said, Of what city art thou? And he said, Thy servant is of one of the tribes of Israel.
3. And Absalom said unto him, See, thy matters are good and right; but there is no man deputed of the king to hear thee.
4. Absalom said moreover, Oh that I were made judge in the land, that every man which hath any suit or cause might come unto me, and I would do him justice!
5. And it was so, that when any man came nigh to him to do him obeisance, he put forth his hand, and took him, and kissed him.
6. And on this manner did Absalom to

kuin he tulivat oikeuden eteen kuninkaan tykö; ja niin varasti Absalom Israelin miesten sydämet.

7. Ja tapahtui neljänkymmenen ajastajan perästä, että Absalom sanoi kuninkaalle: minä menisin ja täyttäisin lupaukseni, jonka minä lupasin Herralle Hebronissa.

8. Sillä silloin kuin minä asuin Gessurissa Syriassa, lupasi sinun palvelias lupauksen ja sanoi: kuin Herra tuo minun kerran Jerusalemiin jälleen, palvelen minä Herraa.

9. Kuningas sanoi hänelle: mene rauhassa! Ja hän nousi ja meni Hebroniin.

10. Mutta Absalom oli lähettänyt vakoojat kaikkiin Israelin sukukuntiin, ja käski sanoa: kuin saatte kuulla torven äänen, niin sanokaat: Absalom on kuningas Hebronissa.

11. Mutta Absalomin kanssa meni kaksisataa miestä Jerusalemista, jotka olivat kutsutut; mutta ne menivät yksinkertaisuudessansa, eikä mitään asiasta tietäneet.

12. Ja Absalom lähetti myös Ahitophelin Gilonilaisen, Davidin neuvonanta-

all Israel that came to the king for judgment: so Absalom stole the hearts of the men of Israel.

7. And it came to pass after forty years, that Absalom said unto the king, I pray thee, let me go and pay my vow, which I have vowed unto the LORD, in Hebron.

8. For thy servant vowed a vow while I abode at Geshur in Syria, saying, If the LORD shall bring me again indeed to Jerusalem, then I will serve the LORD.

9. And the king said unto him, Go in peace. So he arose, and went to Hebron.

10. But Absalom sent spies throughout all the tribes of Israel, saying, As soon as ye hear the sound of the trumpet, then ye shall say, Absalom reigneth in Hebron.

11. And with Absalom went two hundred men out of Jerusalem, that were called; and they went in their simplicity, and they knew not any thing.

12. And Absalom sent for Ahithophel the Gilonite, David's counsellor, from

jan, perään hänen kaupungistansa Gilosta, kuin hän uhria uhrasi; niin tehtiin juuri vahva liitto, ja paljo kansaa lisääntyi ja eneni Absalomin tykö.

13. Ja yksi tuli ja ilmoitti sen Davidille, ja sanoi: Israelin miesten sydän on kääntynyt Absalomin jälkeen.

14. Ja David sanoi kaikille palvelioillensa, jotka hänen kanssansa Jerusalemissa olivat: nouskaamme ja paetkaamme, sillä muutoin ei pääse yksikään meistä Absalomin edestä! rientäkäät menemään, ettei hän äkisti karkaisi meidän päällemme, ja ottaisi meitä kiinni, ja vahingoitsisi meitä ja löisi kaupunkia miekalla.

15. Kuninkaan palveliat sanoivat kuninkaalle: mitä meidän herramme kuningas valitsee, katso tässä me palvelias olemme.

16. Ja kuningas kävi jalkaisin ulos kaiken huoneensa kanssa; mutta hän jätti kymmenen jalkavaimoa huoneita vartioitsemaan.

17. Ja kuin kuningas ja kaikki kansa olivat jalkaisin käyneet ulos, seisoivat he kaukana huoneista.

18. Ja kaikki hänen palveliansa kävivät

his city, even from Giloh, while he offered sacrifices. And the conspiracy was strong; for the people increased continually with Absalom.

13. And there came a messenger to David, saying, The hearts of the men of Israel are after Absalom.

14. And David said unto all his servants that were with him at Jerusalem, Arise, and let us flee; for we shall not else escape from Absalom: make speed to depart, lest he overtake us suddenly, and bring evil upon us, and smite the city with the edge of the sword.

15. And the king's servants said unto the king, Behold, thy servants are ready to do whatsoever my lord the king shall appoint.

16. And the king went forth, and all his household after him. And the king left ten women, which were concubines, to keep the house.

17. And the king went forth, and all the people after him, and tarried in a place that was far off.

18. And all his servants passed on be-

hänen tykönänsä, sitälikin myös kaikki Kretit ja Pletit; ja kaikki Gatilaiset kuusisataa miestä, jotka jalkaisin olivat tulleet Gatista, kävivät kuninkaan edellä.

19. Ja kuningas sanoi Ittaille Gatilaiselle: miksi sinä myös tulet meidän kanssamme? Palaja ja ole kuninkaan tykönä; sillä sinä olet muukalainen, ja olet tänne tullut sinun sialtas.

20. Sillä eilen sinä tulit, ja minun pitäis tänäpänä antaman sinun käydä meidän kanssamme; mutta minä menen, kuhunka minä menen: palaja sinä ja vie sinun veljes myötäs. Sinun kanssas tapahtukoon armo ja vakuus!

21. Ittai vastasi kuningasta ja sanoi: niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin minun herrani kuningas elää, kussa ikänä herrani kuningas on, olisi se kuolemassa eli elämässä, siellä pitää myös sinun palvelias oleman.

22. David sanoi Ittaille: tule ja käy meidän kanssamme. Ja niin kävi Ittai Gatilainen, ja kaikki hänen miehensä, ja kaikki lapset jotka hänen kanssansa olivat.

23. Ja kaikki maakunta itki suurella

side him; and all the Cherethites, and all the Pelethites, and all the Gittites, six hundred men which came after him from Gath, passed on before the king.

19. Then said the king to Ittai the Gittite, Wherefore goest thou also with us? return to thy place, and abide with the king: for thou art a stranger, and also an exile.

20. Whereas thou camest but yesterday, should I this day make thee go up and down with us? seeing I go whither I may, return thou, and take back thy brethren: mercy and truth be with thee.

21. And Ittai answered the king, and said, As the LORD liveth, and as my lord the king liveth, surely in what place my lord the king shall be, whether in death or life, even there also will thy servant be.

22. And David said to Ittai, Go and pass over. And Ittai the Gittite passed over, and all his men, and all the little ones that were with him.

23. And all the country wept with a

äänellä, ja kaikki väki meni kanssa. Ja kuningas kävi Kidronin ojan ylitse, ja kaikki kansa kävi edellä korven tietä.

loud voice, and all the people passed over: the king also himself passed over the brook Kidron, and all the people passed over, toward the way of the wilderness.

24. Ja katso, Zadok myös oli siellä ja kaikki Leviläiset, jotka hänen kanssansa olivat, ja he kantoivat Jumalan liitonarkin, ja panivat ylös Jumalan arkin. Ja Abjatar meni ylös, siihenasti kuin kaikki väki tuli kaupungista.

24. And lo Zadok also, and all the Levites were with him, bearing the ark of the covenant of God: and they set down the ark of God; and Abiathar went up, until all the people had done passing out of the city.

25. Niin sanoi kuningas Zadokille: kanna Jumalan arkki kaupunkiin jälleen: jos minä löydän armon Herran edessä, niin hän tuo minun jälleen ja antaa minun nähdä hänen ja hänen majansa.

25. And the king said unto Zadok, Carry back the ark of God into the city: if I shall find favour in the eyes of the LORD, he will bring me again, and shew me both it, and his habitation:

26. Mutta jos hän niin sanoo: et sinä ole minulle otollinen! katso, tässä minä olen: hän tehköön minulle, mitä hän tahtoo!

26. But if he thus say, I have no delight in thee; behold, here am I, let him do to me as seemeth good unto him.

27. Ja kuningas sanoi papille Zadokille: sinä näkiä, palaja rauhassa kaupunkiin, ja molemmat teidän poikanne teidänkanssanne, Ahimaats sinun poikas ja Jonatan AbJatarin poika.

27. The king said also unto Zadok the priest, Art not thou a seer? return into the city in peace, and your two sons with you, Ahimaaz thy son, and Jonathan the son of Abiathar.

28. Katso, minä odotan tasaisella kedolla korvessa siihenasti kuin teiltä

28. See, I will tarry in the plain of the wilderness, until there come word

sana tulee, tekemään minulle tiettäväksi.

from you to certify me.

29. Niin Zadok ja AbJatar kantoivat Jumalan arkin Jerusalemiin, ja olivat siellä.

29. Zadok therefore and Abiathar carried the ark of God again to Jerusalem: and they tarried there.

30. Mutta David meni ylös öljymäen paltaa myöten ja itki käydessänsä, ja hänen päänsä oli peitetty, ja kävi kengittä; niin myös kaikki kansa, jotka hänen kanssansa olivat, peittivät päänsä, ja käyden astuivat ylös ja itkivät.

30. And David went up by the ascent of mount Olivet, and wept as he went up, and had his head covered, and he went barefoot: and all the people that was with him covered every man his head, and they went up, weeping as they went up.

31. Ja kuin Davidille ilmoitettiin Ahitophelin olevan liitossa Absalomin kanssa, sanoi hän: Herra, tee Ahitophelin neuvo tyhmyydeksi!

31. And one told David, saying, Ahithophel is among the conspirators with Absalom. And David said, O LORD, I pray thee, turn the counsel of Ahithophel into foolishness.

32. Ja kuin David tuli kukkulalle, kussa Jumalaa rukoiltiin, katso, Husai Arkilainen kohtasi häntä reväistyllä hameella, ja multaa hänen päänsä päällä.

32. And it came to pass, that when David was come to the top of the mount, where he worshipped God, behold, Hushai the Archite came to meet him with his coat rent, and earth upon his head:

33. Ja David sanoi: jos seuraat minua, niin sinä olet minulle kuormaksi.

33. Unto whom David said, If thou passest on with me, then thou shalt be a burden unto me:

34. Mutta jos palajat kaupunkiin ja sanot AbsalomilIe: minä olen sinun

34. But if thou return to the city, and say unto Absalom, I will be thy serv-

palvelias, kuningas, joka ennen isääs olen kauvan palvellut, ja tahdon olla nyt sinun palvelias: ja näin sinä minulle teet Ahitophelin neuvon tyhjäksi.

ant, O king; as I have been thy father's servant hitherto, so will I now also be thy servant: then mayest thou for me defeat the counsel of Ahithophel.

35. Eikö Zadok ja AbJatar papit ole sinun kanssas? Ja kaikki, mitäs kuulet kuninkaan huoneessa, ilmoita papeille Zadokille ja AbJatarille.

35. And hast thou not there with thee Zadok and Abiathar the priests? therefore it shall be, that what thing soever thou shalt hear out of the king's house, thou shalt tell it to Zadok and Abiathar the priests.

36. Katso, heidän kaksi poikaansa ovat siellä heidän kanssansa, Ahimaats Zadokin poika ja Jonatan AbJatarin poika: niiden kanssa te saatte lähettää minulle, mitä te kuulette.

36. Behold, they have there with them their two sons, Ahimaaz Zadok's son, and Jonathan Abiathar's son; and by them ye shall send unto me every thing that ye can hear.

37. Niin Husai Davidin ystävä meni kaupunkiin ja Absalom tuli Jerusalemiin.

37. So Hushai David's friend came into the city, and Absalom came into Jerusalem.

16 luku

1. Ja kuin David oli vähä käynyt alas vuoren kukkulalta, katso, kohtasi hänen Ziba MephiBosetin palvelia kahdella satuloidulla aasilla, joiden päällä oli kaksisataa leipää, ja sata rypälettä rusinoita, ja sata rypälettä fikunia ja

1. And when David was a little past the top of the hill, behold, Ziba the servant of Mephibosheth met him, with a couple of asses saddled, and upon them two hundred loaves of bread, and an hundred bunches of rai-

leili viinaa.

2. Niin sanoi kuningas Ziballe: mitäs näillä tahdot tehdä? Ziba sanoi: aasit pitää oleman kuninkaan perheelle, joilla he ajaisivat, leivät ja fikunat palvelioille, joista he söisivät, ja viina heidän juodaksensa, kuin he väsyvät korvessa.

3. Kuningas sanoi: kussa on herras poika? Ziba sanoi kuninkaalle: katso, hän jäi Jerusalemiin, sillä hän sanoi: tänäpänä pitää Israelin huoneen antaman minulle minun isäni valtakunnan.

4. Kuningas sanoi Ziballe: katso, kaikki mitä MephiBosetilla on, pitää sinun oleman. Ziba sanoi: minä rukoilen nöyrästi, anna minun löytää armo sinun edessäs, herrani kuningas.

5. Kuin kuningas David tuli Bahurimiin, katso, sieltä tuli yksi mies Saulin huoneen suvusta, Simei nimeltä, Geran poika, se läksi ulos ja kiroili käydessänsä,

6. Ja paiskeli kiviä Davidin puoleen, ja kaikkia kuningas Davidin palvelioita

sins, and an hundred of summer fruits, and a bottle of wine.

2. And the king said unto Ziba, What meanest thou by these? And Ziba said, The asses be for the king's household to ride on; and the bread and summer fruit for the young men to eat; and the wine, that such as be faint in the wilderness may drink.

3. And the king said, And where is thy master's son? And Ziba said unto the king, Behold, he abideth at Jerusalem: for he said, To day shall the house of Israel restore me the kingdom of my father.

4. Then said the king to Ziba, Behold, thine are all that pertained unto Mephibosheth. And Ziba said, I humbly beseech thee that I may find grace in thy sight, my lord, O king.

5. And when king David came to Bahurim, behold, thence came out a man of the family of the house of Saul, whose name was Shimei, the son of Gera: he came forth, and cursed still as he came.

6. And he cast stones at David, and at all the servants of king David: and all

vastaan; sillä kaikki kansa ja kaikki väkevät olivat hänen oikialla ja vasemmalla puolellansa.

the people and all the mighty men were on his right hand and on his left.

7. Ja Simei sanoi näin kiroillessansa häntä: ulos, ulos tänne, sinä verikoira, sinä Belialin mies!

7. And thus said Shimei when he cursed, Come out, come out, thou bloody man, and thou man of Belial:

8. Herra on maksanut sinulle kaiken Saulin huoneen veren, että olet tullut hänen siaansa kuninkaaksi. Ja Herra on antanut valtakunnan pojalles Absalomille; ja katso, nyt sinä olet sinun pahuudessas, sillä sinä olet verikoira.

8. The LORD hath returned upon thee all the blood of the house of Saul, in whose stead thou hast reigned; and the LORD hath delivered the kingdom into the hand of Absalom thy son: and, behold, thou art taken in thy mischief, because thou art a bloody man.

9. Silloin Abisai ZeruJan poika sanoi kuninkaalle: pitääkö tämän kuolleen koiran kiroileman herraani kuningasta? Minä menen ja lyön häneltä pään pois.

9. Then said Abishai the son of Zeruiah unto the king, Why should this dead dog curse my lord the king? let me go over, I pray thee, and take off his head.

10. Kuningas sanoi: te ZeruJan pojat, mitä minun on teidän kanssanne? Anna hänen kirota; sillä Herra on hänelle sanonut: kiroile David. Kuka taitaa nyt sanoa: miksis niin teet?

10. And the king said, What have I to do with you, ye sons of Zeruiah? so let him curse, because the LORD hath said unto him, Curse David. Who shall then say, Wherefore hast thou done so?

11. Ja David sanoi Abisaille ja kaikille palvelioillensa: katso, minun poikani, joka minun kupeistani tullut on, seisoo

11. And David said to Abishai, and to all his servants, Behold, my son, which came forth of my bowels, see-

minun henkeni perään: miksi ei siis pidä myös Jeminin pojan? Antakaat hänen kiroilla, sillä Herra on hänelle sanonut.

12. Mahtaa tapahtua: Herra katsoo minun viheliäisyyttäni, ja Herra maksaa minulle hyvällä, sen kun hän minua tänäpänä kiroilee.

13. Ja David meni väkinensä tietä myöten; mutta Simei kävi hänen kohdallansa mäen viertä myöten, ja käyden kiroili, lasketti kiviä hänen puoleensa ja viskeli multaa.

14. Ja kuningas vaelsi, ja kaikki kansa joka oli hänen kanssansa oli väsyksissä; ja hän lepäsi siinä.

15. Mutta Absalom ja kaikki kansa, Israelin miehet, tulivat Jerusalemiin; ja Ahitophel hänen kanssansa.

16. Kuin Husai Arkilainen Davidin ystävä tuli Absalomin tykö, sanoi hän Absalomille: kuningas eläköön, kuningas eläköön!

17. Absalom sanoi Husaille: onko tämä sinun laupiutes ystävääs kohtaan? Miksi et mennyt ystäväs kanssa?

18. Husai sanoi Absalomille: ei niin;

keth my life: how much more now may this Benjamite do it? let him alone, and let him curse; for the LORD hath bidden him.

12. It may be that the LORD will look on mine affliction, and that the LORD will requite me good for his cursing this day.

13. And as David and his men went by the way, Shimei went along on the hill's side over against him, and cursed as he went, and threw stones at him, and cast dust.

14. And the king, and all the people that were with him, came weary, and refreshed themselves there.

15. And Absalom, and all the people the men of Israel, came to Jerusalem, and Ahithophel with him.

16. And it came to pass, when Hushai the Archite, David's friend, was come unto Absalom, that Hushai said unto Absalom, God save the king, God save the king.

17. And Absalom said to Hushai, Is this thy kindness to thy friend? why wentest thou not with thy friend?

18. And Hushai said unto Absalom,

mutta jonka Herra valitsee,ja tämä kansa, ja kaikki Israelin miehet, hänen minä olen ja hänen kanssanssa minä pysyn.

19. Sitälikin, ketästä minun pitäis palveleman? eikö hänen poikansa edessä? Niinkuin minä olen palvellut isäis edessä, niin minä myös tahdon olla sinun edessäs.

20. Ja Absalom sanoi Ahitophelille: pitäkäät neuvoa, mitä meidän pitää tekemän?

21. Ahitophel sanoi Absalomille: makaa isäs jalkavaimoin kanssa, jotka hän on jättänyt huonetta vartioitsemaan; niin koko Israel saa kuulla sinun tehneeksi isäs haisemaan, ja kaikkein kädet vahvistetaan siitä, jotka sinun tykönäs ovat.

22. Niin tekivät he Absalomille majan katon päälle; ja Absalom makasi kaikkein isänsä jalkavaimoin kanssa, kaiken Israelin nähden.

23. Kuin Ahitophel neuvoa antoi sillä ajalla, oli se niinkuin joku olis kysynyt Jumalalta jostakin asiasta: kaikki niin olivat Ahitophelin neuvot niin Davidin kuin Absalominkin tykönä.

Nay; but whom the LORD, and this people, and all the men of Israel, choose, his will I be, and with him will I abide.

19. And again, whom should I serve? should I not serve in the presence of his son? as I have served in thy father's presence, so will I be in thy presence.

20. Then said Absalom to Ahithophel, Give counsel among you what we shall do.

21. And Ahithophel said unto Absalom, Go in unto thy father's concubines, which he hath left to keep the house; and all Israel shall hear that thou art abhorred of thy father: then shall the hands of all that are with thee be strong.

22. So they spread Absalom a tent upon the top of the house; and Absalom went in unto his father's concubines in the sight of all Israel.

23. And the counsel of Ahithophel, which he counselled in those days, was as if a man had enquired at the oracle of God: so was all the counsel of Ahithophel both with David and

with Absalom.

17 luku

1. Ja Ahitophel sanoi Absalomille: minä valitsen nyt kaksitoistakymmentä tuhatta miestä ja nousen tänä yönä ajamaan Davidia takaa.
2. Ja minä karkaan hänen päällensä, niinkauvan kuin hän on väsynyt ja heikko käsistä. Kuin minä hänen peljätän, että kaikki kansa pakenee, joka hänen tykönänsä on, niin lyön minä kuninkaan yksinänsä,
3. Ja palautan kaiken kansan sinun tykös. Kuin jokainen on sinun tykös palautettu, niinkuin sinä anonut olet, niin kaikki kansa on rauhassa.
4. Se näkyi oikia olevan Absalomille ja kaikille vanhimmille Israelissa.
5. Mutta Absalom sanoi: kutsuttakoon myös Husai Arkilainen, ja kuulkaamme, mitä hän tästä asiasta sanoo.
6. Ja kuin Husai tuli Absalomin tykö, puhui Absalom hänelle, sanoen: näitä Ahitophel on puhunut, sano sinä, pitääkö meidän niin tekemän, taikka ei?

1. Moreover Ahithophel said unto Absalom, Let me now choose out twelve thousand men, and I will arise and pursue after David this night:
2. And I will come upon him while he is weary and weak handed, and will make him afraid: and all the people that are with him shall flee; and I will smite the king only:
3. And I will bring back all the people unto thee: the man whom thou seekest is as if all returned: so all the people shall be in peace.
4. And the saying pleased Absalom well, and all the elders of Israel.
5. Then said Absalom, Call now Hushai the Archite also, and let us hear likewise what he saith.
6. And when Hushai was come to Absalom, Absalom spake unto him, saying, Ahithophel hath spoken after this manner: shall we do after his saying? if not; speak thou.

7. Niin Husai sanoi Absalomille: ei ole se hyvä neuvo, kuin Ahitophel tällä haavalla antanut on.

7. And Hushai said unto Absalom, The counsel that Ahithophel hath given is not good at this time.

8. Ja Husai sanoi vielä: sinä tunnet hyvin isäs ja hänen miehensä, että ne ovat väkevät ja vihaiset sydämestä niinkuin karhu, jolta pojat ovat otetut kedolla pois: on myös isäs sotamies, ja ei hän yöttele väkensä kanssa.

8. For, said Hushai, thou knowest thy father and his men, that they be mighty men, and they be chafed in their minds, as a bear robbed of her whelps in the field: and thy father is a man of war, and will not lodge with the people.

9. Katso: nyt hän on lymyttänyt itsensä johonkuhun luolaan eli johonkuhun muuhun paikkaan: jos se nyt tapahtuis, että he nyt alussa kaatuisivat, ja se kuin sen kohta kuulis, niin hän sanois: siellä on tapahtunut suuri tappo sen kansan seassa, jotka Absalomia seurasivat.

9. Behold, he is hid now in some pit, or in some other place: and it will come to pass, when some of them be overthrown at the first, that whosoever heareth it will say, There is a slaughter among the people that follow Absalom.

10. Niin rupeais todella jokainen pelkäämään, joka muutoin on väkevä sotamies, jonka sydän on kuin jalopeuran sydän; sillä kaikki Israel tietää, että isäs on väkevä, ja ne ovat jalot sotamiehet, jotka hänen kanssansa ovat.

10. And he also that is valiant, whose heart is as the heart of a lion, shall utterly melt: for all Israel knoweth that thy father is a mighty man, and they which be with him are valiant men.

11. Mutta sitä neuvoa minä annan, että sinä kokoat tykös kaiken Israelin, hamasta Danista BerSebaan asti, niin

11. Therefore I counsel that all Israel be generally gathered unto thee, from Dan even to Beersheba, as the sand

monta kuin santaa meren rannalla: ja sinä itse menet heidän kanssansa heidän seassansa.

12. Niin me karkaamme hänen päällensä, kussa paikassa me hänen ikänä löydämme, ja karkaamme hänen päällensä, niinkuin kaste lankee maan päälle, ettemme yhtäkään jätä jäljelle kaikista hänen miehistänsä, jotka hänen kanssansa ovat.

13. Mutta jos hän kokoo itsensä johonkuhun kaupunkiin, niin pitää koko Israelin siihen kaupunkiin heittämän köysiä; ja me vedämme sen virtaan siihenasti, ettei siitä löydetä yhtäkään kiveä.

14. Niin sanoi Absalom ja jokainen mies Israelista: Husain Arkilaisen neuvo on parempi kuin Ahitophelin. Mutta Herra asetti sen niin, että Ahitophelin hyvä neuvo estettiin, että Herra saattais Absalomille onnettomuuden.

15. Ja Husai sanoi papille Zadokille ja AbJatarille: niin ja niin on Ahitophel Absalomia ja Israelin vanhempia neuvonut, mutta minä olen niin ja niin neuvonut.

that is by the sea for multitude; and that thou go to battle in thine own person.

12. So shall we come upon him in some place where he shall be found, and we will light upon him as the dew falleth on the ground: and of him and of all the men that are with him there shall not be left so much as one.

13. Moreover, if he be gotten into a city, then shall all Israel bring ropes to that city, and we will draw it into the river, until there be not one small stone found there.

14. And Absalom and all the men of Israel said, The counsel of Hushai the Archite is better than the counsel of Ahithophel. For the LORD had appointed to defeat the good counsel of Ahithophel, to the intent that the LORD might bring evil upon Absalom.

15. Then said Hushai unto Zadok and to Abiathar the priests, Thus and thus did Ahithophel counsel Absalom and the elders of Israel; and thus and thus have I counselled.

16. Niin lähettäkäät nyt kiiruusti matkaan, ja ilmoittakaat Davidille ja sanokaat: älä ole yötä kedolla korvessa, mutta riennä pois, ettei kuningas nieltäis ja kaikki väki joka hänen kanssansa on.

16. Now therefore send quickly, and tell David, saying, Lodge not this night in the plains of the wilderness, but speedily pass over; lest the king be swallowed up, and all the people that are with him.

17. Ja Jonatan ja Ahimaats seisoivat Rogelin lähteen tykönä, ja yksi piika meni ja sanoi sen heille, ja he menivät ja sanoivat sen kuningas Davidille; sillä ei he uskaltaneet näyttää itsiänsä, että olivat tulleet kaupunkiin.

17. Now Jonathan and Ahimaaz stayed by Enrogel; for they might not be seen to come into the city: and a wench went and told them; and they went and told king David.

18. Mutta yksi palvelia sai heidät nähdä ja ilmoitti Absalomille. Ja he menivät nopiasti molemmin matkaansa ja tulivat Bahurimissa yhden miehen huoneesen, hänellä oli kaivo kartanossansa; ja he astuivat siihen sisälle.

18. Nevertheless a lad saw them, and told Absalom: but they went both of them away quickly, and came to a man's house in Bahurim, which had a well in his court; whither they went down.

19. Ja vaimo otti peitteen ja levitti kaivon päälle, ja hajoitti survotuita herneitä sen päälle; niin ettei sitä tuntunut.

19. And the woman took and spread a covering over the well's mouth, and spread ground corn thereon; and the thing was not known.

20. Kuin Absalomin palveliat tulivat vaimon tykö huoneeseen, sanoivat he: kussa on Ahimaats ja Jonatan? Vaimo sanoi heille: he menivät tuon vähän ojan ylitse. Ja kuin he olivat etsineet

20. And when Absalom's servants came to the woman to the house, they said, Where is Ahimaaz and Jonathan? And the woman said unto them, They be gone over the brook of

ja ei mitään löytäneet, menivät he Jerusalemiin jällensä.

21. Ja kuin he olivat menneet pois, nousivat he kaivosta ylös, ja menivät matkaansa, ja ilmoittivat kuningas Davidille, ja sanoivat Davidille: nouskaat ja menkäät kiiruusti veden ylitse; sillä niin ja niin on Ahitophel pitänyt neuvoa teitä vastaan.

22. Silloin nousi David ja kaikki väki, joka hänen kanssansa oli, ja meni ennen päivän koittamaa Jordanin ylitse, ja ei yksikään puuttunut heistä, joka ei tullut Jordanin ylitse.

23. Kuin Abitophel näki, ettei hänen neuvonsa jälkeen tehty, satuloitsi hän aasinsa, nousi ja meni huoneesensa ja kaupunkiinsa, ja toimitti huoneensa menot, ja hirtti itsensä; ja niin hän kuoli ja haudattiin isänsä hautaan.

24. Ja David tuli Mahanaimiin; ja Absalom meni Jordanin ylitse, hän ja kaikki Israelin miehet hänen kanssansa.

25. Ja Absalom asetti Amasan Joabin siaan sodanpäämieheksi. Ja Amasa oli

water. And when they had sought and could not find them, they returned to Jerusalem.

21. And it came to pass, after they were departed, that they came up out of the well, and went and told king David, and said unto David, Arise, and pass quickly over the water: for thus hath Ahithophel counselled against you.

22. Then David arose, and all the people that were with him, and they passed over Jordan: by the morning light there lacked not one of them that was not gone over Jordan.

23. And when Ahithophel saw that his counsel was not followed, he saddled his ass, and arose, and gat him home to his house, to his city, and put his household in order, and hanged himself, and died, and was buried in the sepulchre of his father.

24. Then David came to Mahanaim. And Absalom passed over Jordan, he and all the men of Israel with him.

25. And Absalom made Amasa captain of the host instead of Joab: which

Jetran sen Jisreeliläisen poika, joka makasi Abigailin Nahaksen tyttären ZeruJan sisaren, Joabin äidin.

Amasa was a man's son, whose name was Ithra an Israelite, that went in to Abigail the daughter of Nahash, sister to Zeruiah Joab's mother.

26. Mutta Israel ja Absalom sioittivat itsensä Gileadin maalle.

26. So Israel and Absalom pitched in the land of Gilead.

27. Kuin David oli tullut Mahanaimiin, toi Sobi Nahaksen poika, Ammonin lasten Rabbatista, ja Makir Amnielin poika Lodebarista ja Barsillai Gileadilainen Rogelimista

27. And it came to pass, when David was come to Mahanaim, that Shobi the son of Nahash of Rabbah of the children of Ammon, and Machir the son of Ammiel of Lodebar, and Barzillai the Gileadite of Rogelim,

28. Makausvaatteita, maljoja, saviastioita, nisuja, ohria, jauhoja, kuivatuita tähkäpäitä, papuja, herneitä ja tuletettuja herneitä,

28. Brought beds, and basons, and earthen vessels, and wheat, and barley, and flour, and parched corn, and beans, and lentiles, and parched pulse,

29. Hunajaa, voita, lampaita ja lehmän juustoja, ne kantoivat he Davidille ja väelle, joka hänen kanssansa oli, ravinnoksi; sillä he ajattelivat: kansa rupee isoomaan, väsymään ja janoomaan korvessa.

29. And honey, and butter, and sheep, and cheese of kine, for David, and for the people that were with him, to eat: for they said, The people is hungry, and weary, and thirsty, in the wilderness.

18 luku

1. Ja David silmäili kansan, joka hänen tykönänsä oli, ja pani päämiehiä tu-

1. And David numbered the people that were with him, and set captains

hanten ja satain päälle,

of thousands and captains of hundreds over them.

2. Ja lähetti kansasta kolmannen osan Joabin kanssa ja kolmannen osan Abisain ZeruJan pojan Joabin veljen kanssa, ja kolmannen osan Ittain sen Gatilaisen kanssa. Ja kuningas sanoi kansalle: minä menen kohta myös teidän kanssanne.

2. And David sent forth a third part of the people under the hand of Joab, and a third part under the hand of Abishai the son of Zeruiah, Joab's brother, and a third part under the hand of Ittai the Gittite. And the king said unto the people, I will surely go forth with you myself also.

3. Mutta kansa sanoi: älä mene; sillä jos me joudumme pakenemaan, ei he meistä tottele: jos puoli kuolee meistä, ei he siitä pidä lukua; sillä sinä olet niinkuin kymmenentuhatta meistä. Se on parempi, että tulet meille avuksi kaupungista.

3. But the people answered, Thou shalt not go forth: for if we flee away, they will not care for us; neither if half of us die, will they care for us: but now thou art worth ten thousand of us: therefore now it is better that thou succour us out of the city.

4. Kuningas sanoi heille: mitä te luulette teillenne olevan hyväksi, sen minä teen. Ja kuningas seisoi portilla, ja kansa kävi sadoin ja tuhansin ulos.

4. And the king said unto them, What seemeth you best I will do. And the king stood by the gate side, and all the people came out by hundreds and by thousands.

5. Ja kuningas käski Joabia, Abisaita ja Ittaita, sanoen: menkäät siviästi nuorukaisen Absalomin kanssa; ja kaikki kansa kuuli kuninkaan varoittavan jokaista päämiestä Absalomista.

5. And the king commanded Joab and Abishai and Ittai, saying, Deal gently for my sake with the young man, even with Absalom. And all the people heard when the king gave all the captains charge concerning Absalom.

6. Ja kuin kansa tuli väljälle Israelia vastaan, niin oli sota Ephraimin metsässä.
7. Ja Israelin kansa lyötiin sielIä Davidin palvelioilta, että sinä päivänä tapahtui sangen suuri tappo: (ja kaatui) kaksikymmentä tuhatta miestä.
8. Ja sota hajoitettiin siellä kaikkeen maahan; ja metsä surmasi usiamman sinä päivänä kansasta, kuin miekka.

9. Ja Absalom kohtasi Davidin palvelioita ja ajoi muulilla. Ja kun muuli tuli oksaisen paksun tammen alle, tarttui hänen päänsä tammeen, ja hän jäi riippumaan taivaan ja maan välille, mutta muuli juoksi matkaansa hänen altansa.

10. Kuin yksi mies sen näki, ilmoitti hän Joabille, ja sanoi: katso, minä näin Absalomin riippuvan tammessa.
11. Ja Joab sanoi miehelle, joka sen hänelle ilmoitti: katso, näitkös sen? Miksi et lyönyt häntä siitä maahan? Niin minä olisin minun puolestani antanut sinulle kymmenen hopiapenninkiä ja yhden vyön.

6. So the people went out into the field against Israel: and the battle was in the wood of Ephraim;
7. Where the people of Israel were slain before the servants of David, and there was there a great slaughter that day of twenty thousand men.
8. For the battle was there scattered over the face of all the country: and the wood devoured more people that day than the sword devoured.
9. And Absalom met the servants of David. And Absalom rode upon a mule, and the mule went under the thick boughs of a great oak, and his head caught hold of the oak, and he was taken up between the heaven and the earth; and the mule that was under him went away.
10. And a certain man saw it, and told Joab, and said, Behold, I saw Absalom hanged in an oak.
11. And Joab said unto the man that told him, And, behold, thou sawest him, and why didst thou not smite him there to the ground? and I would have given thee ten shekels of silver, and a girdle.

12. Mies sanoi Joabille: jos olisin saanut punnittuna tuhannen hopiapenninkiä minun käteeni, en minä vielä sittenkään olisi kättäni satuttanut kuninkaan poikaan; sillä kuningas käski meidän kuullemme sinua ja Abisaita ja Ittaita, sanoen: pitäkäät vaari nuorukaisesta Absalomista.

12. And the man said unto Joab, Though I should receive a thousand shekels of silver in mine hand, yet would I not put forth mine hand against the king's son: for in our hearing the king charged thee and Abishai and Ittai, saying, Beware that none touch the young man Absalom.

13. Eli jos minä vielä jotakin vääryyttä tehnyt olisin sieluni vahingoksi (sillä ei kuninkaan edessä mitään salattu ole), niin sinä olisit ollut minua vastaan.

13. Otherwise I should have wrought falsehood against mine own life: for there is no matter hid from the king, and thou thyself wouldest have set thyself against me.

14. Joab sanoi: en minä enää sinun tykönäs viivy; ja otti kolme keihästä käteensä ja pisti ne Absalomin sydämeen, kuin hän vielä tammessa eli;

14. Then said Joab, I may not tarry thus with thee. And he took three darts in his hand, and thrust them through the heart of Absalom, while he was yet alive in the midst of the oak.

15. Ja kymmenen nuorukaista Joabin asetten kantajista piirittivät hänen; he löivät ja tappoivat Absalomin.

15. And ten young men that bare Joab's armour compassed about and smote Absalom, and slew him.

16. Niin puhalsi Joab basunaan, ja kansa palasi ajamasta Israelia takaa; sillä Joab tahtoi armahtaa kansaa.

16. And Joab blew the trumpet, and the people returned from pursuing after Israel: for Joab held back the people.

17. Ja he ottivat Absalomin, ja heittivät metsässä suureen kuoppaan, ja

17. And they took Absalom, and cast him into a great pit in the wood, and

panivat suuren kiviroukkion hänen päällensä. Ja koko Israel pakeni kukin majallensa.

18. Vaan Absalom oli eläissänsä pystyttänyt itsellensä patsaan, se seisoo Kuninkaanlaaksossa; sillä hän sanoi: ei minulla ole yhtään poikaa , olkoon tämä sentähden minun nimeni muistoksi. Ja kutsui sen patsaan nimellänsä, joka vielä tänäpänä kutsutaan Absalomin paikaksi.

19. Ahimaats Zadokin poika sanoi: minä juoksen nyt ja ilmoitan kuninkaalle, Herran saattaneeksi hänelle oikeuden hänen vihollistensa käsistä.

20. Joab sanoi hänelle: et sinä yhtään hyvää sanomaa vie tänäpänä, vie toisena päivänä sanomia, vaan ei sinun pidä tänäpänä sanomaa saattaman; sillä kuninkaan poika on kuollut.

21. Mutta Joab sanoi Kuusille: mene ja ilmoita kuninkaalle mitäs nähnyt olet. Ja Kuusi kumarsi Joabia ja juoksi.

22. Mutta Ahimaats Zadokin poika sanoi vielä kerran Joabille: vaikka mitä olis, minä juoksen myös Kuusin perässä. Joab sanoi: miksi sinä juokset,

laid a very great heap of stones upon him: and all Israel fled every one to his tent.

18. Now Absalom in his lifetime had taken and reared up for himself a pillar, which is in the king's dale: for he said, I have no son to keep my name in remembrance: and he called the pillar after his own name: and it is called unto this day, Absalom's place.

19. Then said Ahimaaz the son of Zadok, Let me now run, and bear the king tidings, how that the LORD hath avenged him of his enemies.

20. And Joab said unto him, Thou shalt not bear tidings this day, but thou shalt bear tidings another day: but this day thou shalt bear no tidings, because the king's son is dead.

21. Then said Joab to Cushi, Go tell the king what thou hast seen. And Cushi bowed himself unto Joab, and ran.

22. Then said Ahimaaz the son of Zadok yet again to Joab, But howsoever, let me, I pray thee, also run after Cushi. And Joab said, Wherefore wilt

poikani? Et sinä vie yhtään hyvää sanomaa.
23. Hän vastasi: vaikka mitä olis, minä juoksen. Hän sanoi hänelle: juokse. Niin Ahimaats juoksi kohdastansa ja ennätti Kuusin.
24. Mutta David istui kahden portin vaiheella, ja vartia meni portin kohdalle, muurin katon päälle, nosti silmänsä ja näki miehen juoksevan yksinänsä,
25. Ja vartia huusi ja sanoi sen kuninkaalle. Kuningas sanoi: jos hän on yksin, niin hän on hyvä sanantuoja; Ja hän aina juoksi ja tuli lähemmä.
26. Niin vartia näki toisen miehen juoksevan, ja huusi ovenvartialle ja sanoi: katso, yksi mies juoksee yksinänsä. Kuningas sanoi: se on myös hyvä sanantuoja.
27. Vartia sanoi: minulle näkyy ensimäisen juoksu, niinkuin se olis Ahimaatsin Zadokin pojan juoksu. Ja kuningas sanoi: se on hyvä mies ja tuo hyvää sanomaa.
28. Ahimaats huusi ja sanoi kuninkaalle: Rauha! ja kumarsi kuninkaan edessä maahan kasvoillensa ja sanoi:

thou run, my son, seeing that thou hast no tidings ready?
23. But howsoever, said he, let me run. And he said unto him, Run. Then Ahimaaz ran by the way of the plain, and overran Cushi.
24. And David sat between the two gates: and the watchman went up to the roof over the gate unto the wall, and lifted up his eyes, and looked, and behold a man running alone.
25. And the watchman cried, and told the king. And the king said, If he be alone, there is tidings in his mouth. And he came apace, and drew near.
26. And the watchman saw another man running: and the watchman called unto the porter, and said, Behold another man running alone. And the king said, He also bringeth tidings.
27. And the watchman said, Me thinketh the running of the foremost is like the running of Ahimaaz the son of Zadok. And the king said, He is a good man, and cometh with good tidings.
28. And Ahimaaz called, and said unto the king, All is well. And he fell down to the earth upon his face before the

kiitetty olkoon Herra sinun Jumalas, joka ne miehet on antanut sinun kätees, jotka nostivat kätensä herraani kuningasta vastaan!

29. Kuningas sanoi: onko nuorukainen Absalom rauhassa? Ahimaats sanoi: minä näin suuren metelin, kuin Joab kuninkaan palvelia lähetti minun sinun palvelias tänne, ja en minä tiedä, mikä se oli.

30. Kuningas sanoi: mene erinäs ja seiso siellä. Ja hän meni erinänsä ja seisoi siellä.

31. Ja katso, Kuusi tuli ja sanoi: täällä ovat hyvät sanomat, herrani kuningas: Herra on saattanut tänäpänä sinulle oikeuden kaikkein kädestä, jotka nousivat sinua vastaan.

32. Kuningas sanoi Kuusille: onko nuorukainen Absalom rauhassa? Kuusi sanoi: tapahtukoon niin herrani kuninkaan vihollisille, kuin nuorukaiselle on tapahtunut, ja kaikille niille, jotka heitänsä asettavat sinua vastaan sinulle vahingoksi!

33. Niin tuli kuningas murheelliseksi, ja meni portin ylistupaan ja itki, ja sanoi mennessänsä näin: poikani Ab-

king, and said, Blessed be the LORD thy God, which hath delivered up the men that lifted up their hand against my lord the king.

29. And the king said, Is the young man Absalom safe? And Ahimaaz answered, When Joab sent the king's servant, and me thy servant, I saw a great tumult, but I knew not what it was.

30. And the king said unto him, Turn aside, and stand here. And he turned aside, and stood still.

31. And, behold, Cushi came; and Cushi said, Tidings, my lord the king: for the LORD hath avenged thee this day of all them that rose up against thee.

32. And the king said unto Cushi, Is the young man Absalom safe? And Cushi answered, The enemies of my lord the king, and all that rise against thee to do thee hurt, be as that young man is.

33. And the king was much moved, and went up to the chamber over the gate, and wept: and as he went, thus

salom! poikani, poikani Absalom! 0, jospa minä olisin kuollut sinun siassas, oi, Absalom poikani, minun poikani!

he said, O my son Absalom, my son, my son Absalom! would God I had died for thee, O Absalom, my son, my son!

19 luku

1. Ja Joabille ilmoitettiin: katso, kuningas itkee ja suree Absalomia.

1. And it was told Joab, Behold, the king weepeth and mourneth for Absalom.

2. Ja sinä päivänä oli voitosta itku kaiken kansan seassa; sillä kansa oli kuullut sinä päivänä sanottavan kuninkaan olevan murheellisen poikansa tähden.

2. And the victory that day was turned into mourning unto all the people: for the people heard say that day how the king was grieved for his son.

3. Ja kansa lymytti sinä päivänä itsensä ja ei tullut kaupunkiin; niinkuin joku kansa varastaa itsensä, joka häpee paetessansa sodassa.

3. And the people gat them by stealth that day into the city, as people being ashamed steal away when they flee in battle.

4. Mutta kuningas peitti kasvonsa ja huusi suurella äänellä: voi minun poikani Absalom! Absalom, minun poikani, minun poikani!

4. But the king covered his face, and the king cried with a loud voice, O my son Absalom, O Absalom, my son, my son!

5. Niin Joab tuli kuninkaan tykö huoneeseen ja sanoi: sinä olet häväissyt tänäpänä kaikki sinun palvelias, jotka ovat sinun, ja sinun poikais ja tytärtes, emäntäis ja jalkavaimois hengen

5. And Joab came into the house to the king, and said, Thou hast shamed this day the faces of all thy servants, which this day have saved thy life, and the lives of thy sons and of thy

hädästä pelastaneet tänäpänä;

6. Että rakastat niitä, jotka sinua vihaavat, ja vihaat niitä, jotka sinua rakastavat; sillä tänäpänä sinä ilmoitit sinus ei lukua pitävän sodanpäämiehistä eli palvelioistas, ja siitä minä tänäpänä ymmärrän, että jos Absalom ainoastansa eläis ja me kaikki olisimme tänäpänä kuolleet, se sinulle kelpais.

7. Nouse siis nyt ja käy ulos, ja puhu suloisesti palvelioille; sillä minä vannon sinulle Herran kautta, että jolles sinä käy ulos, niin ei ole yksikään mies sinun tykönäs tätä yötä; se on sinulle pahempi, kuin kaikki se vastoinkäyminen, joka sinulle hamasta nuoruudestas tähän asti on tapahtunut.

8. Niin nousi kuningas, ja istui portilla. Ja se ilmoitettiin kaikelle kansalle, sanoen: katso, kuningas istuu portilla. Niin kaikki kansa tuli kuninkaan eteen; vaan Israel oli paennut itsekukin majoillensa.

9. Ja kaikki kansa Israelin sukukunnista riiteli keskenänsä, sanoen: kuningas on meitä auttanut meidän vi-

daughters, and the lives of thy wives, and the lives of thy concubines;

6. In that thou lovest thine enemies, and hatest thy friends. For thou hast declared this day, that thou regardest neither princes nor servants: for this day I perceive, that if Absalom had lived, and all we had died this day, then it had pleased thee well.

7. Now therefore arise, go forth, and speak comfortably unto thy servants: for I swear by the LORD, if thou go not forth, there will not tarry one with thee this night: and that will be worse unto thee than all the evil that befell thee from thy youth until now.

8. Then the king arose, and sat in the gate. And they told unto all the people, saying, Behold, the king doth sit in the gate. And all the people came before the king: for Israel had fled every man to his tent.

9. And all the people were at strife throughout all the tribes of Israel, saying, The king saved us out of the

hamiestemme käsistä, Ja hän on meitä pelastanut Philistealaisilta: ja nyt täytyy hänen maakunnasta paeta Absalomin tähden.

10. Mutta Absalom, jonka me voitelimme meillemme, on kuollut sodassa, miksi te nyt olette niin hiljaiset noutamaan kuningasta?

11. Mutta kuningas David lähetti pappein Zadokin ja AbJatarin tykö, ja käski heille sanoa: puhukaat vanhimmille Juudassa, sanoen: miksi te olette viimeiset kuningasta kotiansa noutamaan? Sillä kaiken Israelin puhe oli ilmoitettu kuninkaan huoneessa.

12. Te olette minun veljeni, minun luuni ja minun lihani: miksi te olette viimeiset noutamaan jälleen kuningasta?

13. Ja sanokaat Amasalle: etkös ole minun luuni ja lihani? Jumala tehköön minulle niin ja niin, jollei sinun pidä tuleman sotaherraksi minun edessäni Joabin siaan sinun elinaikanas.

14. Ja hän käänsi kaikkein Juudan miesten sydämet niinkuin yhden miehen. Ja he lähettivät kuninkaalle sanan: palaja sinä ja kaikki palvelias.

hand of our enemies, and he delivered us out of the hand of the Philistines; and now he is fled out of the land for Absalom.

10. And Absalom, whom we anointed over us, is dead in battle. Now therefore why speak ye not a word of bringing the king back?

11. And king David sent to Zadok and to Abiathar the priests, saying, Speak unto the elders of Judah, saying, Why are ye the last to bring the king back to his house? seeing the speech of all Israel is come to the king, even to his house.

12. Ye are my brethren, ye are my bones and my flesh: wherefore then are ye the last to bring back the king?

13. And say ye to Amasa, Art thou not of my bone, and of my flesh? God do so to me, and more also, if thou be not captain of the host before me continually in the room of Joab.

14. And he bowed the heart of all the men of Judah, even as the heart of one man; so that they sent this word unto the king, Return thou, and all thy

servants.

15. Niin kuningas tuli jälleen. Ja kuin hän lähestyi Jordania, olivat kaikki Juudan miehet tulleet Gilgaliin menemään kuningasta vastaan ja saattamaan kuningasta Jordanin ylitse.

15. So the king returned, and came to Jordan. And Judah came to Gilgal, to go to meet the king, to conduct the king over Jordan.

16. Ja Simei Geran poika, Jeminin pojan Bahurimista, kiiruhti itsensä ja meni alas Juudan miesten kanssa kuningas Davidia vastaan.

16. And Shimei the son of Gera, a Benjamite, which was of Bahurim, hasted and came down with the men of Judah to meet king David.

17. Ja hänen kanssansa oli tuhannen miestä BenJaminista, oli myös Ziba Saulin huoneen palvelia viidentoistakymmenen poikansa kanssa ja kahdenkymmenen palvellansa kanssa; ja he kiiruhtivat heitänsä Jordanin ylitse kuninkaan eteen.

17. And there were a thousand men of Benjamin with him, and Ziba the servant of the house of Saul, and his fifteen sons and his twenty servants with him; and they went over Jordan before the king.

18. He valmistivat alukset kuningasta ja hänen palvelioitansa ylitse vietää, tehdäksensä sitä kuninkaalle mielen nouteeksi. Mutta Simei Geran poika lankesi polvillensa kuninkaan eteen hänen mennessä Jordanin ylitse,

18. And there went over a ferry boat to carry over the king's household, and to do what he thought good. And Shimei the son of Gera fell down before the king, as he was come over Jordan;

19. Ja sanoi kuninkaalle: minun herrani, älä lue minulle sitä pahaa tekoa, älä myös muistele sinun palvelias rikosta, jolla hän sinun vihoitti, herra kuningas, lähteissäs Jerusalemista:

19. And said unto the king, Let not my lord impute iniquity unto me, neither do thou remember that which thy servant did perversely the day that my lord the king went out of Jerusa-

älköön kuningas sitä sydämeensä panko.
20. Sillä sinun palvelias tuntee syntiä tehneensä, ja katso, minä olen tänäpänä lähtenyt ensimäisenä koko Josephin huoneesta herraani kuningasta vastaan.
21. Mutta Abisai ZeruJan poika vastasi ja sanoi: eikö Simein sen edessä pitäisi kuoleman, että hän kirosi Herran voideltua?
22. Ja David vastasi: mitä minun on teidän kanssanne, te ZeruJan pojat, että tahdotte tänäpänä minulle tulla saatanaksi? Pitäiskö jonkun tänäpänä kuoleman Israelista? Luuletteko, etten minä tiedä tänäpänä itseni tulleeksi kuininkaaksi Israelissa?
23. Sanoi siis kuningas Simeille: ei sinun pidä kuoleman; ja kuningas vannoi hänelle.
24. Tuli myös MephiBoset Saulin poika kuningasta vastaan, pesemättömillä jaloilla ja ajelemattomalla parralla; ei hän ollut myös pessyt vaatteitansa siitä päivästä, kuin kuningas läksi ja rauhassa jälleen palasi.
25. Kuin hän tuli Jerusalemissa ku-

lem, that the king should take it to his heart.
20. For thy servant doth know that I have sinned: therefore, behold, I am come the first this day of all the house of Joseph to go down to meet my lord the king.
21. But Abishai the son of Zeruiah answered and said, Shall not Shimei be put to death for this, because he cursed the LORD'S anointed?
22. And David said, What have I to do with you, ye sons of Zeruiah, that ye should this day be adversaries unto me? shall there any man be put to death this day in Israel? for do not I know that I am this day king over Israel?
23. Therefore the king said unto Shimei, Thou shalt not die. And the king sware unto him.
24. And Mephibosheth the son of Saul came down to meet the king, and had neither dressed his feet, nor trimmed his beard, nor washed his clothes, from the day the king departed until the day he came again in peace.
25. And it came to pass, when he was

ningasta vastaan, sanoi kuningas hänelle: miksi et minun kanssani tullut, MephiBoset?

come to Jerusalem to meet the king, that the king said unto him, Wherefore wentest not thou with me, Mephibosheth?

26. Ja hän sanoi: herra kuningas, minun palveliani on pettänyt minun; sillä palvelias ajatteli: minä satuloitsen aasin, ajan ja vaellan sillä kuninkaan tykö; sillä palvelias on ontuva.

26. And he answered, My lord, O king, my servant deceived me: for thy servant said, I will saddle me an ass, that I may ride thereon, and go to the king; because thy servant is lame.

27. Ja vielä päälliseksi on hän kantanut minun herrani kuninkaan edessä palvelias päälle; vaan herrani kuningas on kuin Jumalan enkeli, tee siis mitä sinulle on kelvollinen.

27. And he hath slandered thy servant unto my lord the king; but my lord the king is as an angel of God: do therefore what is good in thine eyes.

28. Sillä koko minun isäni huone ei ole muu ollut kuin kuoleman kansa herrani kuninkaan edessä, ja sinä olet palvelias istuttanut niiden sekaan, jotka sinun pöydältäs syövät; mikä oikeus on minulla enää huutaa kuninkaan tykö?

28. For all of my father's house were but dead men before my lord the king: yet didst thou set thy servant among them that did eat at thine own table. What right therefore have I yet to cry any more unto the king?

29. Kuningas sanoi hänelle: mitäs tahdot enää puhua asiastas? Minä olen sanonut: sinun ja Ziban pitää keskenänsä jakaman pellon.

29. And the king said unto him, Why speakest thou any more of thy matters? I have said, Thou and Ziba divide the land.

30. Niin MephiBoset sanoi kuninkaalle: ottakaan hän sen kokonansa, että herrani kuningas on rauhassa kotiansa

30. And Mephibosheth said unto the king, Yea, let him take all, forasmuch as my lord the king is come again in

palannut.
31. Ja Barsillai Gileadilainen tuli Rogelimista ja meni kuninkaan kanssa Jordanin ylitse, saattamaan häntä Jordanin ylitse.
32. Ja Barsillai oli sangen ijällinen, jo kahdeksankymmenen vuotinen; hän oli ravinnut kuningasta, kuin hän Mahanaimissa oli; sillä hän oli sangen jalo mies.
33. Ja kuningas sanoi Barsillaille: seuraa minua, minä ravitsen sinun minun kanssani Jerusalemissa.
34. Mutta Barsillai sanoi kuninkaalle: kuinka monta vuotta minulla enää on elää, että minä menisin kuninkaan kanssa Jerusalemiin?
35. Minä olen jo tänäpänä kahdaksankymmenen ajastaikainen, tietäisinkö minä, mikä hyvä eli paha olis? eli maistaisko palvelias, mitä hän syö ja juo? taikka kuulisinko minä silleen veisaajain ja laulajain ääntä? Miksi palvelias pitäis vaivaaman herraani kuningasta?
36. Sinun palvelias menee vähä Jordanin ylitse kuninkaan kanssa: minkätähden kuningas tahtoo minulle näin

peace unto his own house.
31. And Barzillai the Gileadite came down from Rogelim, and went over Jordan with the king, to conduct him over Jordan.
32. Now Barzillai was a very aged man, even fourscore years old: and he had provided the king of sustenance while he lay at Mahanaim; for he was a very great man.
33. And the king said unto Barzillai, Come thou over with me, and I will feed thee with me in Jerusalem.
34. And Barzillai said unto the king, How long have I to live, that I should go up with the king unto Jerusalem?
35. I am this day fourscore years old: and can I discern between good and evil? can thy servant taste what I eat or what I drink? can I hear any more the voice of singing men and singing women? wherefore then should thy servant be yet a burden unto my lord the king?
36. Thy servant will go a little way over Jordan with the king: and why should the king recompense it me

kostaa?

37. Salli siis nyt palvelias palata jällensä, että minä kuolisin minun kaupungissani ja haudattaisiin isäni ja äitini hautaan: ja katso, tässä on sinun palvelias Kimeham, hän menköön herrani kuninkaan kanssa: ja tee hänelle, mitä sinulle on kelvollinen.

38. Kuningas vastasi: Kimehamin pitää seuraaman minua ylitse, ja minä teen hänelle, mikä sinulle on otollinen, ja kaikki mitäs minulta anot, teen minä sinulle.

39. Kuin kaikki kansa ja kuningas olivat menneet Jordinin ylitse, antoi kuningas Barsillain suuta ja siunasi häntä, ja hän palasi kotiansa.

40. Niin kuningas meni Gilgaliin ja Kimeham seurasi häntä; ja kaikki Juudan väki oli saattanut kuningasta ylitse, niin myös puoli Israelin kansasta.

41. Ja katso, silloin tulivat kaikki Israelin miehet kuninkaan tykö ja sanoivat hänelle: miksi meidän veljemme Juudan miehet ovat varastaneet sinun ja

with such a reward?

37. Let thy servant, I pray thee, turn back again, that I may die in mine own city, and be buried by the grave of my father and of my mother. But behold thy servant Chimham; let him go over with my lord the king; and do to him what shall seem good unto thee.

38. And the king answered, Chimham shall go over with me, and I will do to him that which shall seem good unto thee: and whatsoever thou shalt require of me, that will I do for thee.

39. And all the people went over Jordan. And when the king was come over, the king kissed Barzillai, and blessed him; and he returned unto his own place.

40. Then the king went on to Gilgal, and Chimham went on with him: and all the people of Judah conducted the king, and also half the people of Israel.

41. And, behold, all the men of Israel came to the king, and said unto the king, Why have our brethren the men of Judah stolen thee away, and have

vieneet kuninkaan perheinensä Jordanin ylitse, kaikki myös Davidin miehet hänen kanssansa.

42. Niin vastasivat kaikki Juudan miehet Israelin miehille: sillä kuningas on meitä läheisempi, miksi te sentähden niin närkästytte? Vai luuletteko te, että me jollakulla olemme kuninkaalta ravitut, taikka joitakin lahjoja saaneet?

43. Niin Israelin miehet vastasivat Juudan miehiä, sanoen: meillä on kymmenen osaa kuninkaassa, enemmin myös David meille tulee kuin teille: kuinka siis sinä olet minua niin halvaksi lukenut, ettei minun olisi sopinut ensimäisenä olla kuningastani noutamassa? Mutta Juudan miehet puhuivat tuimemmin kuin Israelin miehet.

brought the king, and his household, and all David's men with him, over Jordan?

42. And all the men of Judah answered the men of Israel, Because the king is near of kin to us: wherefore then be ye angry for this matter? have we eaten at all of the king's cost? or hath he given us any gift?

43. And the men of Israel answered the men of Judah, and said, We have ten parts in the king, and we have also more right in David than ye: why then did ye despise us, that our advice should not be first had in bringing back our king? And the words of the men of Judah were fiercer than the words of the men of Israel.

20 luku

1. Mutta siihen tuli yksi kuuluisa Belialin mies, jonka nimi oli Seba Bikrin poika Jeministä; se soitti basunalla ja sanoi: ei meillä ole yhtäkään osaa Davidissa eikä yhtäkään perimistä Isain pojassa, itsekukin palatkaan majaan-

1. And there happened to be there a man of Belial, whose name was Sheba, the son of Bichri, a Benjamite: and he blew a trumpet, and said, We have no part in David, neither have we inheritance in the son of Jesse: every

sa, o Israel!
2. Silloin jokainen Israelissa luopui Davidista, ja seurasivat Sebaa Bikrin poikaa. Mutta Juudan miehet riippuivat kuninkaassansa Jordanista Jerusalemiin asti.
3. Ja David tuli kotiansa Jerusalemiin, ja kuningas otti ne kymmenen jalkavaimoa, jotka hän oli jättänyt huonetta vartioitsemaan, ja antoi heidän kätkettää,ja elätti heitä ja ei mennyt heidän tykönsä; ja he olivat salvatut kuolemaansa asti leskeydessänsä.

4. Ja kuningas sanoi Amasalle: kokoa minun tyköni Juudan miehet kolmena päivänä, ja sinun pitää myös itse läsnä oleman.
5. Niin Amasa meni kokoomaan Juudan miehiä, ja hän viipyi määrätyn ajan ylitse.

6. Niin David sanoi Abisaille: nyt Seba Bikrin poika enempi meitä vahingoitsee kuin Absalom: ota siis herras palveliat ja aja häntä takaa, ettei hän löytäisi vahvoja kaupungeita ja pääsisi meidän silmäimme edestä.

man to his tents, O Israel.
2. So every man of Israel went up from after David, and followed Sheba the son of Bichri: but the men of Judah clave unto their king, from Jordan even to Jerusalem.
3. And David came to his house at Jerusalem; and the king took the ten women his concubines, whom he had left to keep the house, and put them in ward, and fed them, but went not in unto them. So they were shut up unto the day of their death, living in widowhood.
4. Then said the king to Amasa, Assemble me the men of Judah within three days, and be thou here present.

5. So Amasa went to assemble the men of Judah: but he tarried longer than the set time which he had appointed him.
6. And David said to Abishai, Now shall Sheba the son of Bichri do us more harm than did Absalom: take thou thy lord's servants, and pursue after him, lest he get him fenced cities, and escape us.

7. Silloin läksivät hänen kanssansa Joabin miehet, ja Kretit ja Pletit, ja kaikki väkevät. Ja he läksivät Jerusalemista ajamaan Sebaa Bikrin poikaa takaa.

7. And there went out after him Joab's men, and the Cherethites, and the Pelethites, and all the mighty men: and they went out of Jerusalem, to pursue after Sheba the son of Bichri.

8. Kuin he joutuivat suuren vahan tykö Gibeoniin, tuli Amasa heidän eteensä. Mutta Joab oli vyötetty päällisvaatteissansa, ja sen päällä miekan vyö, joka riippui hänen kupeissansa tupessa, ja koska hän kävi, taisi se pudota.

8. When they were at the great stone which is in Gibeon, Amasa went before them. And Joab's garment that he had put on was girded unto him, and upon it a girdle with a sword fastened upon his loins in the sheath thereof; and as he went forth it fell out.

9. Ja Joab sanoi Amasalle: oletkos rauhassa, minun veljeni? Ja Joab tarttui oikialla kädellänsä Amasan partaan, suuta antaaksensa hänen.

9. And Joab said to Amasa, Art thou in health, my brother? And Joab took Amasa by the beard with the right hand to kiss him.

10. Mutta ei Amasa ottanut vaaria miekasta joka oli Joabin kädessä: ja hän pisti sillä häntä vatsaan ja vuodatti hänen sisällyksensä maalle, eikä häntä enää pistänyt, ja hän kuoli. Mutta Joab ja hänen vejensä Abisai ajoivat Sebaa Bikrin poikaa takaa.

10. But Amasa took no heed to the sword that was in Joab's hand: so he smote him therewith in the fifth rib, and shed out his bowels to the ground, and struck him not again; and he died. So Joab and Abishai his brother pursued after Sheba the son of Bichri.

11. Mutta yksi Joabin palvelioista seisoi hänen tykönänsä ja sanoi: kuka tahtoo pitää Joabin ja Davidin kanssa,

11. And one of Joab's men stood by him, and said, He that favoureth Joab, and he that is for David, let him go

hän seuratkaan Joabia!
12. Mutta Amasa makasi tahrattuna veressä keskellä tietä. Kuin yksi näki sen, että kaikki kansa seisahti, siirsi hän Amasan tieltä kedolle ja heitti vaatteen hänen päällensä; sillä hän näki, että jokainen joka hänen tykönsä tuli, seisahti siihen.
13. Kuin hän oli tieltä siirretty, meni jokainen Joabin jälkeen, ajamaan Sebaa Bikrin poikaa takaa.

14. Ja hän vaelsi kaikki Israelin sukukunnat lävitse Abelaan ja BetMaakaan ja koko Berimiin, ja ne kokoontuivat ja seurasivat myös häntä.

15. Mutta kuin he tulivat, niin he piirittivät hänen Abelassa BetMaakan tykönä, ja rakensivat vallin kaupungin ympärille, joka seisoi muurin tasalla. Mutta kaikki kansa, joka Joabin myötä oli, karkasi muuria kukistamaan.
16. Niin toimellinen vaimo huusi kaupungista: kuulkaat, kuulkaat! sanokaat Joabille, että hän tulee tänne lähes, minä puhuttelen häntä.
17. Kuin hän tuli hänen tykönsä, sanoi

after Joab.
12. And Amasa wallowed in blood in the midst of the highway. And when the man saw that all the people stood still, he removed Amasa out of the highway into the field, and cast a cloth upon him, when he saw that every one that came by him stood still.
13. When he was removed out of the highway, all the people went on after Joab, to pursue after Sheba the son of Bichri.

14. And he went through all the tribes of Israel unto Abel, and to Bethmaachah, and all the Berites: and they were gathered together, and went also after him.

15. And they came and besieged him in Abel of Bethmaachah, and they cast up a bank against the city, and it stood in the trench: and all the people that were with Joab battered the wall, to throw it down.
16. Then cried a wise woman out of the city, Hear, hear; say, I pray you, unto Joab, Come near hither, that I may speak with thee.
17. And when he was come near unto

vaimo: oletkos Joab? Hän vastasi: olen. Vaimo sanoi hänelle: kuule piikas sanat! Hän vastasi: minä kuulen.

her, the woman said, Art thou Joab? And he answered, I am he. Then she said unto him, Hear the words of thine handmaid. And he answered, I do hear.

18. Ja hän puhui, sanoen: muinoin sanottiin: joka kysellä tahtoo,hän kysykään Abelassa, ja niin se menestyi.

18. Then she spake, saying, They were wont to speak in old time, saying, They shall surely ask counsel at Abel: and so they ended the matter.

19. Minä olen rauhallinen ja uskollinen (kaupunki) Israelissa, ja sinä tahdot tappaa sen kaupungin ja äidin Israelissa: miksis tahdot niellä Herran perimisen?

19. I am one of them that are peaceable and faithful in Israel: thou seekest to destroy a city and a mother in Israel: why wilt thou swallow up the inheritance of the LORD?

20. Silloin vastasi Joab ja sanoi: pois se, pois se minusta, että minä nielisin ja hävittäisin.

20. And Joab answered and said, Far be it, far be it from me, that I should swallow up or destroy.

21. Ei asia niin ole; vaan yksi mies Ephraimin vuorelta nimeltä Seba Bikrin poika on nostanut kapinan David kuningasta vastaan: antakaat hän ainoastansa, ja minä erkanen kaupungista. Ja vaimo sanoi Joabille: katso, hänen päänsä pitää sinulle heitettämän muurin ylitse.

21. The matter is not so: but a man of mount Ephraim, Sheba the son of Bichri by name, hath lifted up his hand against the king, even against David: deliver him only, and I will depart from the city. And the woman said unto Joab, Behold, his head shall be thrown to thee over the wall.

22. Ja vaimo tuli kaiken kansan tykö toimellansa. Ja he hakkasivat Seban Bikrin pojan pään pois ja heittivät

22. Then the woman went unto all the people in her wisdom. And they cut off the head of Sheba the son of Bichri,

Joabille. Ja hän soitti basunalla, ja he hajosivat kaikki kaupungin tyköä itsekukin majoihinsa; mutta Joab palasi Jerusalemiin kuninkaan tykö.

and cast it out to Joab. And he blew a trumpet, and they retired from the city, every man to his tent. And Joab returned to Jerusalem unto the king.

23. Ja Joab oli koko Israelin sotajoukon ylitse; vaan BenaJa Jojadan poika oli Kretin ja Pletin ylitse;

23. Now Joab was over all the host of Israel: and Benaiah the son of Jehoiada was over the Cherethites and over the Pelethites:

24. Adoram oli verorahan haltia; Josaphat Ahiludin poika oli kansleri;

24. And Adoram was over the tribute: and Jehoshaphat the son of Ahilud was recorder:

25. Ja Seja oli kirjoittaja; ja Zadok ja Abjatar olivat papit;

25. And Sheva was scribe: and Zadok and Abiathar were the priests:

26. Niin myös Ira Jairilainen oli Davidin ylimmäinen.

26. And Ira also the Jairite was a chief ruler about David.

21 luku

1. Ja Davidin aikana oli kallis aika kolme vuotta järjestänsä: ja David etsi Herran kasvoja. Ja Herra sanoi, Saulin tähden ja sen verihuoneen tähden, että hän tappoi Gibeonilaiset.

1. Then there was a famine in the days of David three years, year after year; and David enquired of the LORD. And the LORD answered, It is for Saul, and for his bloody house, because he slew the Gibeonites.

2. Niin kuningas antoi kutsua Gibeonilaiset ja sanoi heille. Mutta Gibeonilaiset ei olleet Israelin lapsista, vaan jääneistä Amorilaisista: ja Isra-

2. And the king called the Gibeonites, and said unto them; (now the Gibeonites were not of the children of Israel, but of the remnant of the Amorites;

elin lapset olivat vannoneet heille, ja Saul etsi heitä lyödäksensä vihansa kiivaudessa Israelin ja Juudan lasten edessä.

and the children of Israel had sworn unto them: and Saul sought to slay them in his zeal to the children of Israel and Judah.)

3. Niin sanoi David Gibeonilaisille, mitä minun pitää teille tekemän? ja millä minun pitää sen sovittaman, että te siunaisitte Herran perikuntaa?

3. Wherefore David said unto the Gibeonites, What shall I do for you? and wherewith shall I make the atonement, that ye may bless the inheritance of the LORD?

4. Niin vastasivat häntä Gibeonilaiset, ei ole meillä tekemistä hopiasta eli kullasta Saulin ja hänen huoneensa kanssa, eikä myös että joku surmattaisiin Israelista. Hän sanoi, mitä te tahdotte, että minä teille tekisin?

4. And the Gibeonites said unto him, We will have no silver nor gold of Saul, nor of his house; neither for us shalt thou kill any man in Israel. And he said, What ye shall say, that will I do for you.

5. He sanoivat kuninkaalle, sen miehen, joka meitä hukutti ja aikoi semmoista meitä vastaan, että meidän piti tuleman niin hävitetyksi, ettei meidän pitänyt seisovaiset oleman kaikissa Israelin maan rajoissa.

5. And they answered the king, The man that consumed us, and that devised against us that we should be destroyed from remaining in any of the coasts of Israel,

6. Hänen huoneestansa annettakaan meille seitsemän miestä hirttääksemme heitä Herran edessä Saulin Gibeassa, Herran valitun. Kuningas sanoi, minä annan heidät teille.

6. Let seven men of his sons be delivered unto us, and we will hang them up unto the LORD in Gibeah of Saul, whom the LORD did choose. And the king said, I will give them.

7. Mutta kuningas armahti MephiBosetia, Jonatanin Saulin pojan poikaa,

7. But the king spared Mephibosheth, the son of Jonathan the son of Saul,

sen Herran valan tähden, joka oli heidän välillänsä, Davidin ja Jonatanin Saulin pojan välillä.

8. Mutta kuningas otti ne kaksi Ritspan Aijan tyttären poikaa, jotka hän Saulille synnyttänyt oli, Armonin ja MephiBosetin, ja viisi Mikalin Saulin tyttären poikaa, jotka hän Hadrielille Barsillain pojalle synnyttänyt oli, joka oli Meholatilainen.

9. Ja hän antoi ne Gibeonilaisten käsiin, ja he hirttivät ne vuorella Herran eteen. Ja ne seitsemän lankesivat yhdellä haavalla: ja niin he surmattiin ensimäisinä päivinä elonajasta, ohran leikkaamisen alussa.

10. Niin Ritspa Aijan tytär otti säkin ja levitti sen kalliolle elon alusta, siihenasti että vesi olis pisaroinnut taivaasta heidän päällensä, eikä sallinut taivaan lintuja tulla heidän päällensä päivällä, eikä metsän petoja yöllä.

11. Ja ilmoitettiin Davidille, mitä Ritspa, Aijan tytär, Saulin jalkavaimo, tehnyt oli.

because of the LORD'S oath that was between them, between David and Jonathan the son of Saul.

8. But the king took the two sons of Rizpah the daughter of Aiah, whom she bare unto Saul, Armoni and Mephibosheth; and the five sons of Michal the daughter of Saul, whom she brought up for Adriel the son of Barzillai the Meholathite:

9. And he delivered them into the hands of the Gibeonites, and they hanged them in the hill before the LORD: and they fell all seven together, and were put to death in the days of harvest, in the first days, in the beginning of barley harvest.

10. And Rizpah the daughter of Aiah took sackcloth, and spread it for her upon the rock, from the beginning of harvest until water dropped upon them out of heaven, and suffered neither the birds of the air to rest on them by day, nor the beasts of the field by night.

11. And it was told David what Rizpah the daughter of Aiah, the concubine of Saul, had done.

12. Ja David läksi matkaan ja otti Saulin ja hänen poikansa Jonatanin luut Jabeksen asuvilta Gileadissa, jotka he Betsanin kadulta varastaneet olivat, jossa Philistealaiset heitä ripustaneet olivat siihen aikaan, kuin he surmasivat Saulin Gilboassa;

13. Ja otti sieltä Saulin luut ja hänen poikansa Jonatanin luut; ja he kokosivat myös niiden luut, jotka ripustetut olivat;

14. Ja he hautasivat Saulin ja hänen poikansa Jonatanin luut BenJaminin maahan Zelaan, hänen isänsä Kisin hautaan, ja he tekivät kaikki niinkuin kuningas heille käskenyt oli: ja niin Jumala sovitettiin sitte maakunnalle.

15. Niin taas nousi Philistealaisten sota Israelia vastaan. Ja David meni sotimaan palvelioinensa Philistealaisia vastaan; ja David väsyi.

16. Niin Jesbibenob, joka oli Raphan lapsia, jonka keihään ota painoi kolmesataa sikliä vaskea, ja jolla oli uudet sota-aseet, alkoi surmata Davidin.

12. And David went and took the bones of Saul and the bones of Jonathan his son from the men of Jabesh-gilead, which had stolen them from the street of Bethshan, where the Philistines had hanged them, when the Philistines had slain Saul in Gilboa:

13. And he brought up from thence the bones of Saul and the bones of Jonathan his son; and they gathered the bones of them that were hanged.

14. And the bones of Saul and Jonathan his son buried they in the country of Benjamin in Zelah, in the sepulchre of Kish his father: and they performed all that the king commanded. And after that God was intreated for the land.

15. Moreover the Philistines had yet war again with Israel; and David went down, and his servants with him, and fought against the Philistines: and David waxed faint.

16. And Ishbibenob, which was of the sons of the giant, the weight of whose spear weighed three hundred shekels of brass in weight, he being girded with a new sword, thought to have

slain David.

17. Mutta Abisai ZeruJan poika autti häntä, ja löi Philistealaisen, ja tappoi hänen. Niin Davidin palveliat vannoivat hänelle ja sanoivat: ei sinun pidä enää menemän meidän kanssamme sotaan, ettet valkeutta Israelissa sammuttaisi.

17. But Abishai the son of Zeruiah succoured him, and smote the Philistine, and killed him. Then the men of David sware unto him, saying, Thou shalt go no more out with us to battle, that thou quench not the light of Israel.

18. Ja sen jälkeen tapahtui, että sota taas nousi Gobissa Philistealaista vastaan; ja Sibekai Husathilainen löi Saphan, joka myös oli Raphan lapsia.

18. And it came to pass after this, that there was again a battle with the Philistines at Gob: then Sibbechai the Hushathite slew Saph, which was of the sons of the giant.

19. Niin sota vielä nousi Gobissa Philistealaisia vastaan; ja Elhanan Jaere Oregiminin poika Betlehemiläinen löi Gatilaisen Goljatin, jonka keihään varsi oli niinkuin joku kangasorsi.

19. And there was again a battle in Gob with the Philistines, where Elhanan the son of Jaareoregim, a Bethlehemite, slew the brother of Goliath the Gittite, the staff of whose spear was like a weaver's beam.

20. Sitälähin nousi vielä sota Gatissa; ja siellä oli pitkä mies, jolla oli kuusi sormea käsissä ja kuusi varvasta jaloissa, se on yhteen lukien neljäkolmattakymmentä; hän oli myös syntynyt Raphalle.

20. And there was yet a battle in Gath, where was a man of great stature, that had on every hand six fingers, and on every foot six toes, four and twenty in number; and he also was born to the giant.

21. Ja kuin hän pilkkasi Israelia, löi hänen Jonatan Davidin veljen Simean poika.

21. And when he defied Israel, Jonathan the son of Shimea the brother of David slew him.

22. Nämät neljä olivat syntyneet Raphalle Gatissa; ja he lankesivat Davidin ja hänen palveliainsa kätten kautta.

22. These four were born to the giant in Gath, and fell by the hand of David, and by the hand of his servants.

22 luku

1. Ja David puhui Herralle nämät veisun sanat sinä päivänä, jona Herra oli hänen vapahtanut kaikkein vihollistensa käsistä ja Saulin käsistä,

1. And David spake unto the LORD the words of this song in the day that the LORD had delivered him out of the hand of all his enemies, and out of the hand of Saul:

2. Ja sanoi: Herra on minun kallioni, ja minun linnani, ja minun vapahtajani;

2. And he said, The LORD is my rock, and my fortress, and my deliverer;

3. Jumala on minun vahani,johon minä turvaan; minun kilpeni, ja minun autuuteni sarvi, ja minun varjelukseni, ja minun turvani; minun vapahtajani, joka minun pelastaa vääryydestä.

3. The God of my rock; in him will I trust: he is my shield, and the horn of my salvation, my high tower, and my refuge, my saviour; thou savest me from violence.

4. Ylistettävää Herraa minä avukseni huudan; ja minä vapahdetaan vihollisistani.

4. I will call on the LORD, who is worthy to be praised: so shall I be saved from mine enemies.

5. Sillä kuoleman aallot ovat minun piirittäneet, ja Belialin ojat peljättivät minun.

5. When the waves of death compassed me, the floods of ungodly men made me afraid;

6. Helvetin siteet kietoivat minun, ja kuoleman paulat ennättivät minun.

6. The sorrows of hell compassed me about; the snares of death prevented me;

7. Ahdistuksessani minä avukseni huudan Herraa, ja minun Jumalani tykö minä huudan; niin hän kuulee minun ääneni templissänsä, ja minun parkuni tulee hänen korviinsa.

7. In my distress I called upon the LORD, and cried to my God: and he did hear my voice out of his temple, and my cry did enter into his ears.

8. Maa järisi ja vapisi, ja taivaan perustukset liikkuivat; he värisivät, kuin hän vihastui.

8. Then the earth shook and trembled; the foundations of heaven moved and shook, because he was wroth.

9. Savu suitsi hänen sieramistansa ja kuluttavainen tuli hänen suustansa, niin että hiilet siitä syttyivät.

9. There went up a smoke out of his nostrils, and fire out of his mouth devoured: coals were kindled by it.

10. Hän notkisti taivaat ja astui alas; ja synkiä pimeys oli hänen jalkainsa alla.

10. He bowed the heavens also, and came down; and darkness was under his feet.

11. Ja hän astui Kerubimin päälle ja lensi, ja näkyi tuulen sulkain päällä.

11. And he rode upon a cherub, and did fly: and he was seen upon the wings of the wind.

12. Hän pani pimeyden majaksi ympärillensä, ja paksut ja vedestä mustat pilvet.

12. And he made darkness pavilions round about him, dark waters, and thick clouds of the skies.

13. Siitä kirkkaudesta hänen edessänsä paloivat tuliset hiilet.

13. Through the brightness before him were coals of fire kindled.

14. Herra jylisti taivaassa, Ylimmäinen antoi pauhinansa.

14. The LORD thundered from heaven, and the most High uttered his voice.

15. Hän ampui nuolia ja hajoitti heitä, hän iski leimaukset ja peljätti heitä.

15. And he sent out arrows, and scattered them; lightning, and discomfited

them.

16. Ja niin ilmestyivät meren kuljut, ja maan perustukset ilmaantuivat Herran kovasta nuhtelemisesta ja hänen sieramiensa hengen puhalluksesta.

16. And the channels of the sea appeared, the foundations of the world were discovered, at the rebuking of the LORD, at the blast of the breath of his nostrils.

17. Hän lähetti korkeudesta ja otti minun ja veti minun ulos suurista vesistä.

17. He sent from above, he took me; he drew me out of many waters;

18. Hän vapahti minun väkevistä vihollisistani, vainollisiltani, jotka olivat minua väkevämmät.

18. He delivered me from my strong enemy, and from them that hated me: for they were too strong for me.

19. Ne ennättivät minun tuskapäivänäni; mutta Herra tuli minun turvakseni.

19. They prevented me in the day of my calamity: but the LORD was my stay.

20. Hän vei minun ulos lakialle, ja pelasti minun; sillä hän mielistyi minuun.

20. He brought me forth also into a large place: he delivered me, because he delighted in me.

21. Herra maksoi minulle vanhurskauteni jälkeen, hän antoi minulle kätteni puhtauden jälkeen.

21. The LORD rewarded me according to my righteousness: according to the cleanness of my hands hath he recompensed me.

22. Sillä minä pidän Herran tiet ja en ole jumalatoin minun Jumalaani vastaan.

22. For I have kept the ways of the LORD, and have not wickedly departed from my God.

23. Sillä kaikki hänen oikeutensa ovat silmäni edessä, ja hänen käskyjänsä en minä tyköäni hylkää,

23. For all his judgments were before me: and as for his statutes, I did not depart from them.

24. Vaan olen vakaa hänen edessänsä, ja vältän vääryyttä:
25. Sentähden kostaa Herra minulle vanhurskauteni perästä, puhtauteni jälkeen hänen silmäinsä edessä.

26. Pyhäin kanssa sinä olet pyhä, ja toimellisten kanssa toimellinen.

27. Puhdasten kanssa sinä olet puhdas, ja nurjain kanssa sinä olet nurja.

28. Sinä vapahdat ahdistetun kansan ja sinun silmäs ovat korkeita vastaan, ja sinä nöyryytät ne.

29. Sillä sinä Herra olet valkeuteni: Herra valaisee pimeyteni.

30. Sillä sinun kauttas minä sotaväen lävitse juoksen, ja Jumalassani karkaan muurin ylitse.
31. Jumalan tie on täydellinen, Herran puhe tulella koeteltu: hän on kaikkein kilpi, jotka hänen päällensä uskaltavat.
32. Sillä kuka on Jumala, paitsi Herraa? ja kuka on kallio paitsi meidän Jumalaamme?

24. I was also upright before him, and have kept myself from mine iniquity.
25. Therefore the LORD hath recompensed me according to my righteousness; according to my cleanness in his eye sight.

26. With the merciful thou wilt shew thyself merciful, and with the upright man thou wilt shew thyself upright.

27. With the pure thou wilt shew thyself pure; and with the froward thou wilt shew thyself unsavoury.

28. And the afflicted people thou wilt save: but thine eyes are upon the haughty, that thou mayest bring them down.

29. For thou art my lamp, O LORD: and the LORD will lighten my darkness.

30. For by thee I have run through a troop: by my God have I leaped over a wall.
31. As for God, his way is perfect; the word of the LORD is tried: he is a buckler to all them that trust in him.
32. For who is God, save the LORD? and who is a rock, save our God?

33. Jumala on väkevyyteni ja voimani: hän avaa minun tieni täydellisesti.
33. God is my strength and power: and he maketh my way perfect.

34. Hän tekee jalkani peurain kaltaiseksi, ja asettaa minun korkeuteni päälle.
34. He maketh my feet like hinds' feet: and setteth me upon my high places.

35. Hän opettaa käteni sotimaan ja käsivarteni vaskijoutsea jännittämään.
35. He teacheth my hands to war; so that a bow of steel is broken by mine arms.

36. Ja sinä annoit minulle sinun autuutes kilven: Ja kuin sinä nöyryytät minun, teet sinä minun suureksi.
36. Thou hast also given me the shield of thy salvation: and thy gentleness hath made me great.

37. Sinä levitit minun askeleeni minun allani, ja ei minun kantapääni livistyneet.
37. Thou hast enlarged my steps under me; so that my feet did not slip.

38. Minä ajan vihollisiani takaa ja hävitän heitä, Ja en palaja ennenkuin minä heidät hukutan.
38. I have pursued mine enemies, and destroyed them; and turned not again until I had consumed them.

39. Minä hukutan heidät ja runtelen, ettei heidän pidä nouseman; heidän täytyy kaatua jalkaini alle.
39. And I have consumed them, and wounded them, that they could not arise: yea, they are fallen under my feet.

40. Sinä valmistat minun voimalla sotaan, sinä taivutat minun alleni ne, jotka nousevat minua vastaan.
40. For thou hast girded me with strength to battle: them that rose up against me hast thou subdued under me.

41. Ja sinä annat minulle viholliseni kaulan; ja minä kadotan vainoojani.
41. Thou hast also given me the necks of mine enemies, that I might destroy them that hate me.

42. He huutavat, vaan ei ole auttajaa: Herran tykö, mutta ei hän vastaa heitä.

42. They looked, but there was none to save; even unto the LORD, but he answered them not.

43. Minä survon heitä niinkuin maan tomun, ja muserran heidän rikki ja hajoitan heidät niinkuin loan kaduilta.

43. Then did I beat them as small as the dust of the earth, I did stamp them as the mire of the street, and did spread them abroad.

44. Sinä pelastat minua riitaisesta kansasta, ja asetat minun pakanain pääksi: se kansa, jota en minä tuntenut, palvelee minua.

44. Thou also hast delivered me from the strivings of my people, thou hast kept me to be head of the heathen: a people which I knew not shall serve me.

45. Muukalaiset lapset viekastelevat minua, korvan kuuloon he kuulevat minua.

45. Strangers shall submit themselves unto me: as soon as they hear, they shall be obedient unto me.

46. Muukalaiset lapset vaipuvat ja vapisevat siteistänsä.

46. Strangers shall fade away, and they shall be afraid out of their close places.

47. Herra elää, ja kiitetty olkoon minun kallioni, ja ylistetty olkoon Jumala, minun autuuteni kallio!

47. The LORD liveth; and blessed be my rock; and exalted be the God of the rock of my salvation.

48. Jumala, joka minulle koston antaa ja vaatii kansat minun alleni,

48. It is God that avengeth me, and that bringeth down the people under me,

49. Joka minua johdatat ulos viholli-sistani ja korotat minun niistä, jotka karkaavat minua vastaan, sinä pelastat minua väkivaltaisesta miehestä.

49. And that bringeth me forth from mine enemies: thou also hast lifted me up on high above them that rose up against me: thou hast delivered

me from the violent man.

50. Sentähden minä kiitän sinua Herra pakanain seassa, ja sinun nimelles kiitoksen veisaan.
50. Therefore I will give thanks unto thee, O LORD, among the heathen, and I will sing praises unto thy name.

51. Joka kuninkaallensa suuren autuuden osoittaa ja tekee laupiuden voidellullensa, Davidille ja hänen siemenehensä ijankaikkisesti.
51. He is the tower of salvation for his king: and sheweth mercy to his anointed, unto David, and to his seed for evermore.

23 luku

1. Ja nämät ovat Davidin viimeiset sanat . David, Isain poika, sanoi, se mies sanoi, joka korotettu on, Jakobin Jumalan voideltu, ja suloinen Israelin psalmein veisaaja:
1. Now these be the last words of David. David the son of Jesse said, and the man who was raised up on high, the anointed of the God of Jacob, and the sweet psalmist of Israel, said,

2. Herran Henki on puhunut minun kauttani, ja hänen sanansa on tapahtunut minun kieleni kautta.
2. The Spirit of the LORD spake by me, and his word was in my tongue.

3. Israelin Jumala on sanonut minulle, Israelin turva on minulle puhunut, ihmisten hallitsiasta, vanhurskaasta, joka hallitsee Jumalan pelvossa.
3. The God of Israel said, the Rock of Israel spake to me, He that ruleth over men must be just, ruling in the fear of God.

4. Niinkuin valkeus on aamulla, kuin aurinko koittaa, varhain ilman pilvetä, ja paisteesta sateen jälkeen ruoho kasvaa maasta.
4. And he shall be as the light of the morning, when the sun riseth, even a morning without clouds; as the tender grass springing out of the earth by clear shining after rain.

5. Eikö minun huoneeni ole niin Jumalan tykönä? Sillä hän on tehnyt ijainkaikkisen liiton minun kanssani, kaikella muodolla lujan ja vahvan; sillä se on kaikki minun autuuteni ja haluni; eikö se ole kasvava?

5. Although my house be not so with God; yet he hath made with me an everlasting covenant, ordered in all things, and sure: for this is all my salvation, and all my desire, although he make it not to grow.

6. Mutta ilkiät ihmiset kaikki hävitetään niinkuin orjantappurat, joihin ei taideta käsin ruveta.

6. But the sons of Belial shall be all of them as thorns thrust away, because they cannot be taken with hands:

7. Mutta jos joku tahtoo tarttua niihin, hänellä pitää täydellisesti oleman rauta ja keihään varsi; ja ne pitää kokonansa poltettaman tulella heidän sioissansa.

7. But the man that shall touch them must be fenced with iron and the staff of a spear; and they shall be utterly burned with fire in the same place.

8. Nämät ovat Davidin sankarien nimet: Josebbaselet Tahkemonilainen, ylimmäinen päämiehistä: hän oli se AdoniEtsniläinen, joka nousi kahdeksaasataa vastaan, jotka tapettiin yhdellä erällä.

8. These be the names of the mighty men whom David had: The Tachmonite that sat in the seat, chief among the captains; the same was Adino the Eznite: he lift up his spear against eight hundred, whom he slew at one time.

9. Sitälähin oli Eleatsar Dodon poika Ahohin pojan, niiden kolmen sankarien keskellä Davidin kanssa, kuin he pilkkasivat Philistealaisia, jotka olivat sinne kokoontuneet sotaan, ja Israelin miehet menivät ylös.

9. And after him was Eleazar the son of Dodo the Ahohite, one of the three mighty men with David, when they defied the Philistines that were there gathered together to battle, and the men of Israel were gone away:

10. Se nousi ja löi Philistealaiset, sii-

10. He arose, and smote the Philis-

henasti että hänen kätensä väsyi ja puuntui miekasta. Ja Herra antoi suuren autuuden siihen aikaan, niin että kansa palasi hänen jälkeensä ainoasti ryöstämään.

tines until his hand was weary, and his hand clave unto the sword: and the LORD wrought a great victory that day; and the people returned after him only to spoil.

11. Hänen jälkeensä oli Samma Agen Hararilaisen poika: koska Philistealaiset kokosivat itsensä yhteen kylään ja siellä oli yksi peltosarka täynnä herneitä, ja kansa pakeni Philistealaisia;

11. And after him was Shammah the son of Agee the Hararite. And the Philistines were gathered together into a troop, where was a piece of ground full of lentiles: and the people fled from the Philistines.

12. Silloin seisoi hän keskellä sarkaa ja varjeli sen, löi Philistealaiset, ja Herra antoi suuren autuuden.

12. But he stood in the midst of the ground, and defended it, and slew the Philistines: and the LORD wrought a great victory.

13. Ja nämät kolme ylimmäistä kolmenkymmenen keskellä tulivat alas elonaikana Davidin tykö Adullamin luolaan; ja Philistealaisten leiri oli Rephaimin laaksossa.

13. And three of the thirty chief went down, and came to David in the harvest time unto the cave of Adullam: and the troop of the Philistines pitched in the valley of Rephaim.

14. Mutta David oli siihen aikaan linnassa, ja Philistealaisten kansa oli Betlehemissä.

14. And David was then in an hold, and the garrison of the Philistines was then in Bethlehem.

15. Ja David himoitsi ja sanoi: kuka tuo minulle juoda vettä Betlehemin kaivosta portin tyköä.

15. And David longed, and said, Oh that one would give me drink of the water of the well of Bethlehem, which is by the gate!

16. Niin ne kolme sankaria menivät

16. And the three mighty men brake

Philistealaisten leiriin ja ammensivat vettä Betlehemin kaivosta, joka on portin tykönä, kantoivat ja toivat Davidille; mutta ei hän tahtonut sitä juoda, vaan kaasi Herran eteen,

through the host of the Philistines, and drew water out of the well of Bethlehem, that was by the gate, and took it, and brought it to David: nevertheless he would not drink thereof, but poured it out unto the LORD.

17. Ja sanoi: Herra, olkoon se minusta kaukana, että minä se tekisin: eikö tämä ole niiden miesten veri, jotka itsensä antoivat hengenvaaraan ja sinne mienivät? Ja ei tahtonut sitä juoda. Tämän tekivät ne kolme sankaria.

17. And he said, Be it far from me, O LORD, that I should do this: is not this the blood of the men that went in jeopardy of their lives? therefore he would not drink it. These things did these three mighty men.

18. Abisai Joabin veli ZeruJan poika oli myös ylimmäinen kolmen keskellä, hän nosti keihäänsä ja löi kolmesataa, ja oli myös ylistetty kolmen keskellä,

18. And Abishai, the brother of Joab, the son of Zeruiah, was chief among three. And he lifted up his spear against three hundred, and slew them, and had the name among three.

19. Ja kaikkein jaloin kolmen keskellä ja oli heidän päämiehensä, mutta ei hän tullut niiden kolmen tykö.

19. Was he not most honourable of three? therefore he was their captain: howbeit he attained not unto the first three.

20. Ja Benaja Jojadan poika, kuuluisan miehen poika suurista töistänsä Kabselista löi kaksi Moabin väkevää niinkuin jalopeuraa, ja hän meni alas ja löi yhden jalopeuran kaivon tykönä lumen aikana. 1 Aika K. 11: 22.

20. And Benaiah the son of Jehoiada, the son of a valiant man, of Kabzeel, who had done many acts, he slew two lionlike men of Moab: he went down also and slew a lion in the midst of a pit in time of snow:

21. Ja hän löi hirmuisen Egyptin miehen, jolla oli keihäs kädessä, mutta hän meni hänen tykönsä seipäällä, ja tempasi Egyptin miehen kädestä keihään, ja löi hänen kuoliaaksi omalla keihäällänsä.
22. Nämät teki Benaja Jojadan poika, ja oli ylistetty kolmen sankarin keskellä,
23. Ja oli jalompi kuin ne kolmekymmentä mutta ei hän tullut niiden kolmen tykö; ja David asetti hänen salaiseksi neuvonantajaksensa.
24. Asahel, Joabin veli, kolmenkymmenen keskellä, Elhanan Dodonin poika Betlehemistä;
25. Samma Harodilainen, Elika Harodilainen;
26. Helets Paltilainen, Ira Ikeksen Tekoalaisen poika;
27. Abieser Anatotilainen, Mebunai Husatilainen;
28. Salmon Ahohilainen, Maharai Netophatilainen;
29. Heleb Baenan poika Netophatilainen, Ittai Ribain poika BenJaminin lasten Gibeasta;
30. Benaja Pirtagonilainen, Hiddai Ga-

21. And he slew an Egyptian, a goodly man: and the Egyptian had a spear in his hand; but he went down to him with a staff, and plucked the spear out of the Egyptian's hand, and slew him with his own spear.
22. These things did Benaiah the son of Jehoiada, and had the name among three mighty men.
23. He was more honourable than the thirty, but he attained not to the first three. And David set him over his guard.
24. Asahel the brother of Joab was one of the thirty; Elhanan the son of Dodo of Bethlehem,
25. Shammah the Harodite, Elika the Harodite,
26. Helez the Paltite, Ira the son of Ikkesh the Tekoite,
27. Abiezer the Anethothite, Mebunnai the Hushathite,
28. Zalmon the Ahohite, Maharai the Netophathite,
29. Heleb the son of Baanah, a Netophathite, Ittai the son of Ribai out of Gibeah of the children of Benjamin,
30. Benaiah the Pirathonite, Hiddai of

sin ojista;
31. Abialbon Arbatilainen, Asmavet Barhumilainen;
32. Eliaheba Saalbonilainen Jasennin Jonathanin pojan;
33. Samma Hararilainen, Ahiam Sararin poika Ararilainen;
34. Eliphelet Maakatin pojan Ahasbain poika, Eliam Ahitophelin Gilonilaisen poika;
35. Hesrai Karmelilainen, Paerai Arbilainen;
36. Jigal Natanin poika Zobasta, Bani Gadilainen;
37. Zelek Ammonilainen; Naharai Beerotilainen, Joabin ZeruJan pojan sota-asetten kantaja,
38. Ira Jitriläinen, Gareb Jitriläinen;
39. Uria Hetiläinen. Kaikki yhteen seitsemänneljättäkymmentä.

the brooks of Gaash,
31. Abialbon the Arbathite, Azmaveth the Barhumite,
32. Eliahba the Shaalbonite, of the sons of Jashen, Jonathan,
33. Shammah the Hararite, Ahiam the son of Sharar the Hararite,
34. Eliphelet the son of Ahasbai, the son of the Maachathite, Eliam the son of Ahithophel the Gilonite,
35. Hezrai the Carmelite, Paarai the Arbite,
36. Igal the son of Nathan of Zobah, Bani the Gadite,
37. Zelek the Ammonite, Naharai the Beerothite, armourbearer to Joab the son of Zeruiah,
38. Ira an Ithrite, Gareb an Ithrite,
39. Uriah the Hittite: thirty and seven in all.

24 luku

1. Ja Herran viha taas julmistui Israelia vastaan ja hän kehoitti Davidin heidän keskellensä, sanoen: mene ja lue Israel ja Juuda.
2. Ja kuningas sanoi Joabille sodan-

1. And again the anger of the LORD was kindled against Israel, and he moved David against them to say, Go, number Israel and Judah.
2. For the king said to Joab the cap-

päämiehellensä: mene nyt kaikkein Israelin sukukuntain ympäri, ruveten Danista BerSebaan asti, ja lue kansa, että minä tietäisin kansan paljouden.

3. Joab sanoi kuninkaalle: Herra sinun Jumalas enetköön siihen kansaan sata kertaa sen verran kuin siinä nyt on, että herrani kuninkaan silmät sen näkisivät; mutta mitä iloa on herrallani kuninkaalla siitä asiasta?
4. Mutta kuninkaan sana vahvistui Joabia ja sodanpäämiehiä vastaan. Niin Joab ja sotajoukon päämiehet menivät kuninkaan tyköä lukemaan Israelin kansaa.

5. Ja he menivät Jordanin ylitse ja sioittivat itsensä Aroeriin, oikialle puolelle sitä paikkaa, joka on keskellä Gadin ojaa, Jaeserin tykönä;
6. Ja tulivat Gileadiin ja alhaiseen maahan Hadsiin, sitte tulivat he Danjaniin ja Zidonia ympärinsä;
7. Ja tulivat vahvaan kaupunkiin Tyroon ja kaikkiin Heviläisten ja Kanaanealaisten kaupunkeihin. Sitte he läksivät sieltä etelän puolelle Juudaa

tain of the host, which was with him, Go now through all the tribes of Israel, from Dan even to Beersheba, and number ye the people, that I may know the number of the people.
3. And Joab said unto the king, Now the LORD thy God add unto the people, how many soever they be, an hundredfold, and that the eyes of my lord the king may see it: but why doth my lord the king delight in this thing?
4. Notwithstanding the king's word prevailed against Joab, and against the captains of the host. And Joab and the captains of the host went out from the presence of the king, to number the people of Israel.
5. And they passed over Jordan, and pitched in Aroer, on the right side of the city that lieth in the midst of the river of Gad, and toward Jazer:
6. Then they came to Gilead, and to the land of Tahtimhodshi; and they came to Danjaan, and about to Zidon,
7. And came to the strong hold of Tyre, and to all the cities of the Hivites, and of the Canaanites: and they went out to the south of Judah,

BerSebaan asti;
8. Ja kävivät kaiken maan ympäri, ja tulivat yhdeksän kuukauden ja kahdenkymmenen päivän perästä Jerusalemiin jällensä.
9. Ja Joab antoi kuninkaalle kansan luvun, ja Israelissa oli kahdeksansataa tuhatta vahvaa miekan ulosvetävää sotamiestä; mutta Juudassa oli viisisataa tuhatta miestä.

10. Ja Davidin sydän tykytti sitte kuin kansa luettu oli, ja David sanoi Herralle: minä olen sangen suuresti syntiä tehnyt, että minä sen tein. Herra, käännä nyt palvelias pahateko pois; sillä minä olen tehnyt sangen tyhmästi.
11. Ja kuin David huomeneltain nousi, tuli Herran sana prophetan Gadin Davidin näkiän tykö, sanoen:

12. Mene ja puhu Davidille: näin sanoo Herra: kolme minä panen sinun etees; valitse itselles niistä yksi, jonka minä sinulle teen.
13. Gad tuli Davidin tykö, ilmoitti ja sanoi hänelle: tahdotkos että nälkä

even to Beersheba.
8. So when they had gone through all the land, they came to Jerusalem at the end of nine months and twenty days.
9. And Joab gave up the sum of the number of the people unto the king: and there were in Israel eight hundred thousand valiant men that drew the sword; and the men of Judah were five hundred thousand men.
10. And David's heart smote him after that he had numbered the people. And David said unto the LORD, I have sinned greatly in that I have done: and now, I beseech thee, O LORD, take away the iniquity of thy servant; for I have done very foolishly.
11. For when David was up in the morning, the word of the LORD came unto the prophet Gad, David's seer, saying,
12. Go and say unto David, Thus saith the LORD, I offer thee three things; choose thee one of them, that I may do it unto thee.
13. So Gad came to David, and told him, and said unto him, Shall seven

tulee seitsemäksi ajastajaksi maakunnalles, taikka että kolme kuukautta pakenet vihamiestes edellä ja he ajavat sinua takaa, eli että rutto on kolme päivää sinun maallas? Niin ota nyt vaari, ja katso, mitä minä hänelle vastaan, joka minun lähetti.

14. David sanoi Gadille: minulla on sangen suuri ahdistus; mutta salli meidän langeta Herran käsiin, sillä Herran armo on suuri. En minä tahdo langeta ihmisten käsiin.

15. Ja Herra antoi ruttotaudin tulla Israeliin, ruveten aamulla niin määrättyyn aikaan asti; ja kansaa kuoli Danista niin BerSebaan asti, seitsemänkymmentä tuhatta miestä.

16. Ja kuin enkeli ojensi kätensä Jerusalemin ylitse, kadottaaksensa häntä, niin Herra katui sitä pahaa ja sanoi enkelille, joka kansaa hävitti: kyllä jo on; pidä nyt kätes alallansa. Ja Herran enkeli oli Araunan Jebusilaisen riihen tykönä.

17. Kuin David näki enkelin, joka kansaa löi, sanoi hän Herralle: katso, minä olen syntiä tehnyt ja minä olen sen

years of famine come unto thee in thy land? or wilt thou flee three months before thine enemies, while they pursue thee? or that there be three days' pestilence in thy land? now advise, and see what answer I shall return to him that sent me.

14. And David said unto Gad, I am in a great strait: let us fall now into the hand of the LORD; for his mercies are great: and let me not fall into the hand of man.

15. So the LORD sent a pestilence upon Israel from the morning even to the time appointed: and there died of the people from Dan even to Beersheba seventy thousand men.

16. And when the angel stretched out his hand upon Jerusalem to destroy it, the LORD repented him of the evil, and said to the angel that destroyed the people, It is enough: stay now thine hand. And the angel of the LORD was by the threshingplace of Araunah the Jebusite.

17. And David spake unto the LORD when he saw the angel that smote the people, and said, Lo, I have sinned,

pahan tehnyt: mitä nämät lampaat ovat tehneet? Anna siis kätes olla minua vastaan ja minun isäni huonetta vastaan.

18. Ja sinä päivänä tuli Gad Davidin tykö ja sanoi hänelle: mene ja rakenna Herralle alttari Jebusilaisen Araunan riiheen.

19. Ja David meni kohta niinkuin Gad sanoi ja Herra oli käskenyt.

20. Mutta kuin Arauna käänsi itsensä, näki hän kuninkaan palvelioinensa tulevan tykönsä; niin Arauna läksi ulos ja lankesi kasvoillensa maahan kuninkaan eteen,

21. Ja sanoi: miksi herrani kuningas tulee palveliansa tykö? David sanoi: riihtä ostamaan sinulta, rakentaakseni Herralle alttaria, että vitsaus lakkais kansasta.

22. Arauna sanoi Davidille: herrani kuningas ottakaan ja uhratkaan niinkuin hänelle kelpaa. Katso, tässä on härkä polttouhriksi, reet ja kaikki härkäin kalut haloiksi.

and I have done wickedly: but these sheep, what have they done? let thine hand, I pray thee, be against me, and against my father's house.

18. And Gad came that day to David, and said unto him, Go up, rear an altar unto the LORD in the threshingfloor of Araunah the Jebusite.

19. And David, according to the saying of Gad, went up as the LORD commanded.

20. And Araunah looked, and saw the king and his servants coming on toward him: and Araunah went out, and bowed himself before the king on his face upon the ground.

21. And Araunah said, Wherefore is my lord the king come to his servant? And David said, To buy the threshingfloor of thee, to build an altar unto the LORD, that the plague may be stayed from the people.

22. And Araunah said unto David, Let my lord the king take and offer up what seemeth good unto him: behold, here be oxen for burnt sacrifice, and threshing instruments and other instruments of the oxen for wood.

23. Nämät kaikki, kuningas, antaa Arauna kuninkaalle. Ja Arauna sanoi kuninkaalle: Herra sinun Jumalas leppyköön sinulle.

23. All these things did Araunah, as a king, give unto the king. And Araunah said unto the king, The LORD thy God accept thee.

24. Mutta kuningas sanoi Araunalle: ei suinkaan, vaan minä ostan sen täydellisesti sinulta hinnalla; sillä en minä tee Herralle polttouhria siitä, joka minulle lahjaksi on annettu. Niin osti David riihen ja härjän viidelläkymmenellä hopiasiklillä,

24. And the king said unto Araunah, Nay; but I will surely buy it of thee at a price: neither will I offer burnt offerings unto the LORD my God of that which doth cost me nothing. So David bought the threshingfloor and the oxen for fifty shekels of silver.

25. Ja rakensi Herralle siinä alttarin ja uhrasi polttouhreja ja kiitosuhreja; ja Herra leppyi maakunnalle, ja vitsaus lakkasi Israelissa.

25. And David built there an altar unto the LORD, and offered burnt offerings and peace offerings. So the LORD was intreated for the land, and the plague was stayed from Israel.

ENSIMMÄINEN KUNINGASTEN KIRJA

1 luku

1. Ja kuin kuningas David oli vanhentunut ja ijälliseksi joutunut, ei hän voinut itsiänsä lämmittää, ehkä hän vaatteilla peitettiin.

1. Now king David was old and stricken in years; and they covered him with clothes, but he gat no heat.

2. Niin sanoivat hänen palveliansa hänelle: anna heidän etsiä herralleni kuninkaalle piika, joka neitsy on, joka

2. Wherefore his servants said unto him, Let there be sought for my lord the king a young virgin: and let her

seisois kuninkaan edessä, ja korjaisi häntä ja makais hänen sylissänsä, ja lämmittäis herraani, kuningasta.

3. Ja he etsivät ihanan piian kaikista Israelin rajoista; ja he löysivät Abisagin Sunemista, ja veivät hänet kuninkaan tykö.
4. Ja se oli sangen ihanainen piika, ja hän korjasi kuningasta ja palveli häntä, vaan ei kuningas tuntenut häntä.
5. Mutta Adonia Haggitin poika korotti itsensä ja sanoi: minä tahdon olla kuningas; ja rakensi itsellensä vaunut ja hevosmiehiä, ja viisikymmentä miestä juoksemaan edellänsä.
6. Ja hänen isänsä ei tahtonut tehdä häntä surulliseksi eläissänsä, että hän olis sanonut: kuinkas niin teet? Ja hän oli myös sangen ihanainen; ja oli hänen synnyttänyt Absalomin jälkeen.
7. Ja hän puhui Joabin ZeruJan pojan kanssa ja papin Abjatarin kanssa; ja he auttivat Adoniaa.

8. Mutta Zadok pappi, ja BenaJa Jojadan poika, ja Natan propheta, ja Simei, ja Rei, ja Davidin sankarit ei ol-

stand before the king, and let her cherish him, and let her lie in thy bosom, that my lord the king may get heat.
3. So they sought for a fair damsel throughout all the coasts of Israel, and found Abishag a Shunammite, and brought her to the king.
4. And the damsel was very fair, and cherished the king, and ministered to him: but the king knew her not.
5. Then Adonijah the son of Haggith exalted himself, saying, I will be king: and he prepared him chariots and horsemen, and fifty men to run before him.
6. And his father had not displeased him at any time in saying, Why hast thou done so? and he also was a very goodly man; and his mother bare him after Absalom.
7. And he conferred with Joab the son of Zeruiah, and with Abiathar the priest: and they following Adonijah helped him.
8. But Zadok the priest, and Benaiah the son of Jehoiada, and Nathan the prophet, and Shimei, and Rei, and the

leet Adonian kanssa.

mighty men which belonged to David, were not with Adonijah.

9. Ja kuin Adonia uhrasi lampaita ja härkiä ja myös syötettyä karjaa Soheletin kiven tykönä, joka on läsnä Rogelin kaivoa, kutsui hän kaikki veljensä, kuninkaan pojat, ja kaikki Juudan miehet kuninkaan palveliat.

9. And Adonijah slew sheep and oxen and fat cattle by the stone of Zoheleth, which is by Enrogel, and called all his brethren the king's sons, and all the men of Judah the king's servants:

10. Mutta Natan prophetaa, ja Benajaa ja sankareita, ja veljeänsä Salomoa hän ei kutsunut.

10. But Nathan the prophet, and Benaiah, and the mighty men, and Solomon his brother, he called not.

11. Niin puhui Natan BatSeballe Salomon äidille, sanoen: etkös ole kuullut Adoniaa Haggitin poikaa tulleeksi kuninkaaksi? ja herramme David ei siitä mitään tiedä;

11. Wherefore Nathan spake unto Bathsheba the mother of Solomon, saying, Hast thou not heard that Adonijah the son of Haggith doth reign, and David our lord knoweth it not?

12. Niin tule nyt, minä annan sinulle neuvoa, ettäs vapahtaisit sielus ja poikas Salomon sielun.

12. Now therefore come, let me, I pray thee, give thee counsel, that thou mayest save thine own life, and the life of thy son Solomon.

13. Mene ja käy kuningas Davidin tykö, ja sano hänelle: herrani kuningas, etkös ole vannonut ja sanonut piialles: sinun poikas Salomo pitää oleman kuningas minun jälkeeni ja istuman minun istuimellani? Miksi siis Adonia on kuninkaaksi tullut?

13. Go and get thee in unto king David, and say unto him, Didst not thou, my lord, O king, swear unto thine handmaid, saying, Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne? why then doth Adonijah reign?

14. Katso, sinun vielä siellä puhuissas kuninkaan kanssa, tulen minä myös perässäs ja täytän puhees.
15. Ja BatSeba meni kamariin kuninkaan tykö, ja kuningas oli juuri vanha; ja Abisag Sunemista palveli Kuningasta.
16. Ja BatSeba nöyryytti itsensä ja kumarsi kuningasta. Kuningas sanoi: mitäs tahdot?
17. Hän sanoi hänelle: herrani, sinä vannoit piialles Herran sinun Jumalas kautta: sinun poikas Salomo pitää oleman kuningas minun jälkeeni ja istuman minun istuimellani?
18. Mutta nyt, katso, Adonia on tullut kuninkaaksi, ja herrani kuningas, et sinä siitä mitään tiedä.
19. Hän on uhrannut härkiä ja syötettyä karjaa, ja monta lammasta, ja on kutsunut kaikki kuninkaan pojat, ja papin AbJatarin, ja Joabin sodanpäämiehen; mutta palveliaas Salomoa ei hän kutsunut.
20. Mutta sinä, Herrani kuningas, koko Israelin silmät katsovat sinun päälles, ettäs ilmoittaisit heidän edessänsä, kuka on istuva herrani kuninkaan is-

14. Behold, while thou yet talkest there with the king, I also will come in after thee, and confirm thy words.
15. And Bathsheba went in unto the king into the chamber: and the king was very old; and Abishag the Shunammite ministered unto the king.
16. And Bathsheba bowed, and did obeisance unto the king. And the king said, What wouldest thou?
17. And she said unto him, My lord, thou swarest by the LORD thy God unto thine handmaid, saying, Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne.
18. And now, behold, Adonijah reigneth; and now, my lord the king, thou knowest it not:
19. And he hath slain oxen and fat cattle and sheep in abundance, and hath called all the sons of the king, and Abiathar the priest, and Joab the captain of the host: but Solomon thy servant hath he not called.
20. And thou, my lord, O king, the eyes of all Israel are upon thee, that thou shouldest tell them who shall sit on the throne of my lord the king after

tuimella hänen jälkeensä.
21. Muutoin tapahtuu, kuin herrani kuningas isäinsä kanssa nukkunut on, niin täytyy minun ja poikani Salomon vialliset olla.
22. Ja katso, vielä hänen puhuissansa kuninkaan kanssa, tuli Natan propheta.
23. Ja he ilmoittivat kuninkaalle sanoen: katso, Natan propheta on täällä. Ja kuin hän tuli sisälle kuninkaan eteen, lankesi hän maahan kasvoillensa kuninkaan eteen.
24. Ja Natan sanoi: herrani kuningas, sanoitkos: Adonia pitää oleman kuningas minun jälkeeni ja istuman minun istuimellani?
25. Sillä hän on tänäpänä mennyt ja uhrannut härkiä, ja syötettyjä karjaa, ja monta lammasta, ja on kutsunut kaikki kuninkaan pojat ja sodanpäämiehet, niin myös papin AbJatarin, ja katso, he syövät ja juovat hänen edessänsä, ja sanovat: onneksi kuninkaalle Adonialle!
26. Mutta minua sinun palveliaas, ja pappia Zadokia, ja BenaJaa Jojadan poikaa, ja palveliaas Salomoa ei ole

him.
21. Otherwise it shall come to pass, when my lord the king shall sleep with his fathers, that I and my son Solomon shall be counted offenders.
22. And, lo, while she yet talked with the king, Nathan the prophet also came in.
23. And they told the king, saying, Behold Nathan the prophet. And when he was come in before the king, he bowed himself before the king with his face to the ground.
24. And Nathan said, My lord, O king, hast thou said, Adonijah shall reign after me, and he shall sit upon my throne?
25. For he is gone down this day, and hath slain oxen and fat cattle and sheep in abundance, and hath called all the king's sons, and the captains of the host, and Abiathar the priest; and, behold, they eat and drink before him, and say, God save king Adonijah.
26. But me, even me thy servant, and Zadok the priest, and Benaiah the son of Jehoiada, and thy servant Solomon,

hän kutsunut.
27. Onko se niin herraltani kuninkaalta käsketty, ja et sinä ole sitä asiata antanut tietää palvelialles, kuka herrani kuninkaan istuimella hänen jälkeensä on istuva?
28. Kuningas David vastasi ja sanoi: kutsukaat minulle BatSeba. Ja hän tuli kuninkaan eteen ja seisoi kuninkaan edessä.
29. Ja kuningas vannoi ja sanoi: niin totta kuin Herra elää, joka minun sieluni on päästänyt kaikkinaisesta ahdistuksesta;
30. Niinkuin minä sinulle Herran Israelin Jumalan edessä vannonut olen ja sanonut: Salomo sinun poikas pitää oleman kuningas minun jälkeeni, ja hän pitää istuman minun istuimellani minun edestäni; niin minä teen tänäpänä.
31. Niin BatSeba lankesi kasvoillensa maahan ja kumarsi kuningasta, sanoen: onneksi herralleni kuningas Davidille ijankaikkisesti!
32. Ja kuningas David sanoi: kutsukaat Zadok pappi, Natan propheta ja BenaJa Jojadan poika. Ja he tulivat

hath he not called.
27. Is this thing done by my lord the king, and thou hast not shewed it unto thy servant, who should sit on the throne of my lord the king after him?
28. Then king David answered and said, Call me Bathsheba. And she came into the king's presence, and stood before the king.
29. And the king sware, and said, As the LORD liveth, that hath redeemed my soul out of all distress,
30. Even as I sware unto thee by the LORD God of Israel, saying, Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne in my stead; even so will I certainly do this day.
31. Then Bathsheba bowed with her face to the earth, and did reverence to the king, and said, Let my lord king David live for ever.
32. And king David said, Call me Zadok the priest, and Nathan the prophet, and Benaiah the son of Jehoiada.

kuninkaan eteen.
33. Ja kuningas sanoi heille: ottakaat kanssanne teidän herranne palveliat, ja asettakaat poikani Salomo minun muulini päälle, ja viekäät häntä Gihoniin,
34. Ja Zadok pappi ja Natan propheta voidelkaan hänen Israelin kuninkaaksi. Ja soittakaat basunalla ja sanokaat: onneksi kuninkaalle Salomolle!
35. Ja menkäät ylös hänen perässänsä, että hän tulis ja istuis minun istuimellani, ja olis kuningas minun edestäni: ja minä käsken hänen olla Israelin ja Juudan päämiehenä.
36. Niin vastasi BenaJa Jojadan poika kuninkaalle ja sanoi: Amen! Sanokaan myös niin Herra, herrani kuninkaan Jumala!
37. Niinkuin Herra on ollut herrani kuninkaan kanssa, niin olkoon hän myös Salomon kanssa, ja tehköön hänen istuimensa suuremmaksi herrani, kuningas Davidin, istuinta.
38. Ja pappi Zadok, ja Natan propheta ja BenaJa Jojadan poika ja Kreti ja Pleti menivät alas, ja asettivat Salo-

And they came before the king.
33. The king also said unto them, Take with you the servants of your lord, and cause Solomon my son to ride upon mine own mule, and bring him down to Gihon:
34. And let Zadok the priest and Nathan the prophet anoint him there king over Israel: and blow ye with the trumpet, and say, God save king Solomon.
35. Then ye shall come up after him, that he may come and sit upon my throne; for he shall be king in my stead: and I have appointed him to be ruler over Israel and over Judah.
36. And Benaiah the son of Jehoiada answered the king, and said, Amen: the LORD God of my lord the king say so too.
37. As the LORD hath been with my lord the king, even so be he with Solomon, and make his throne greater than the throne of my lord king David.
38. So Zadok the priest, and Nathan the prophet, and Benaiah the son of Jehoiada, and the Cherethites, and the

mon kuningas Davidin muulin päälle ja veivät hänen Gihoniin.

Pelethites, went down, and caused Solomon to ride upon king David's mule, and brought him to Gihon.

39. ja pappi Zadok otti öljysarven majasta ja voiteli Salomon, ja he soittivat basunalla, ja kaikki kansa sanoi: onneksi kuningas Salomolle!

39. And Zadok the priest took an horn of oil out of the tabernacle, and anointed Solomon. And they blew the trumpet; and all the people said, God save king Solomon.

40. Ja kaikki kansa meni ylös hänen jälkeensä, ja kansa soitti huilulla, ja he olivat sangen suuresti iloissansa, että maa vapisi heidän äänestänsä.

40. And all the people came up after him, and the people piped with pipes, and rejoiced with great joy, so that the earth rent with the sound of them.

41. Ja Adonia ja kaikki kutsutut, jotka hänen kanssansa olivat, kuulivat sen, ja he olivat jo atrioineet; ja kuin Joab kuuli basunan äänen, sanoi hän: mitä se meteli ja töminä tietää kaupungissa?

41. And Adonijah and all the guests that were with him heard it as they had made an end of eating. And when Joab heard the sound of the trumpet, he said, Wherefore is this noise of the city being in an uproar?

42. Ja kuin hän vielä puhui, katso, niin tuli Jonatan papin AbJatarin poika. Ja Adonia sanoi: tule, sillä sinä olet luja mies ja tuot hyviä sanomia.

42. And while he yet spake, behold, Jonathan the son of Abiathar the priest came: and Adonijah said unto him, Come in; for thou art a valiant man, and bringest good tidings.

43. Jonatan vastasi ja sanoi Adonialle: totisesti, herramme kuningas David on tehnyt Salomon kuninkaaksi.

43. And Jonathan answered and said to Adonijah, Verily our lord king David hath made Solomon king.

44. Ja kuningas on lähettänyt hänen kanssansa papin Zadokin, ja prophe-

44. And the king hath sent with him Zadok the priest, and Nathan the

tan Natanin, ja BenaJan Jojadan pojan, ja Kretit ja Pletit: he ovat hänen istuttaneet kuninkaan muulin päälle.

45. Ja Zadok pappi ja Natan propheta ovat voidelleet hänen kuninkaaksi Gihonissa, ja he ovat sieltä menneet ylös iloissansa, niin että kaupunki tömisi. Se oli se meteli, kuin te kuulitte.

46. Vielä sitte istuu Salomo valtakunnan istuimella.

47. Ja kuninkaan palveliat ovat myös menneet siunaamaan herraamme kuningas Davidia, sanoen: antakoon sinun Jumalas Salomolle paremman nimen kuin sinun nimes on, ja tehköön hänen istuimensa suuremmaksi kuin sinun istuimes on! Ja kuningas rukoili vuoteessansa.

48. On myös kuningas näin sanonut: kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, joka tänäpänä on antanut vielä istuvan minun istuimellani, että minun silmäni sen nähneet ovat!

49. Niin hämmästyivät ja nousivat kaikki jotka Adonia kutsunut oli, ja menivät itsekukin tiellensä.

prophet, and Benaiah the son of Jehoiada, and the Cherethites, and the Pelethites, and they have caused him to ride upon the king's mule:

45. And Zadok the priest and Nathan the prophet have anointed him king in Gihon: and they are come up from thence rejoicing, so that the city rang again. This is the noise that ye have heard.

46. And also Solomon sitteth on the throne of the kingdom.

47. And moreover the king's servants came to bless our lord king David, saying, God make the name of Solomon better than thy name, and make his throne greater than thy throne. And the king bowed himself upon the bed.

48. And also thus said the king, Blessed be the LORD God of Israel, which hath given one to sit on my throne this day, mine eyes even seeing it.

49. And all the guests that were with Adonijah were afraid, and rose up, and went every man his way.

50. Vaan Adonia pelkäsi Salomoa, nousi ja meni ja tarttui alttarin sarviin.

50. And Adonijah feared because of Solomon, and arose, and went, and caught hold on the horns of the altar.

51. Ja se ilmoitettiin Salomolle, sanoen: katso, Adonia pelkää kuningas Salomoa, ja katso, hän tarttui alttarin sarviin ja sanoi: vannokaan kuningas Salomo minulle tänäpänä, ettei hän lyö palveliaansa kuoliaaksi miekalla.

51. And it was told Solomon, saying, Behold, Adonijah feareth king Solomon: for, lo, he hath caught hold on the horns of the altar, saying, Let king Solomon swear unto me to day that he will not slay his servant with the sword.

52. Salomo sanoi: jos hän tahtoo olla toimellinen mies, niin ei pidä yksikään karva hänestä lankeeman maan päälle; mutta jos jotain pahuutta hänessä löydetään, niin hänen pitää kuoleman.

52. And Solomon said, If he will shew himself a worthy man, there shall not an hair of him fall to the earth: but if wickedness shall be found in him, he shall die.

53. Ja kuningas Salomo lähetti ja tuotti hänen alas alttarilta, ja kuin hän tuli, rukoili hän kuningas Salomoa; mutta Salomo sanoi hänelle: mene huoneeses.

53. So king Solomon sent, and they brought him down from the altar. And he came and bowed himself to king Solomon: and Solomon said unto him, Go to thine house.

2 luku

1. Ja kuin Davidin aika lähestyi, että hänen piti kuoleman, käski hän pojallensa Salomolle, sanoen:

1. Now the days of David drew nigh that he should die; and he charged Solomon his son, saying,

2. Minä menen kaiken maailman tietä: niin rohkaise nyt itses, ja ole mies!

2. I go the way of all the earth: be thou strong therefore, and shew thy-

self a man;

3. Ja pidä mitä Herra sinun Jumalas on käskenyt, niin ettäs vaellat hänen teissänsä ja pidät hänen säätynsä, käskynsä, oikeutensa ja todistuksensa, niinkuin on kirjoitettu Moseksen laissa: ettäs toimellisesti tekisit kaikki, mitä sinä teet, ja kuhunka sinä sinus käännät,

3. And keep the charge of the LORD thy God, to walk in his ways, to keep his statutes, and his commandments, and his judgments, and his testimonies, as it is written in the law of Moses, that thou mayest prosper in all that thou doest, and whithersoever thou turnest thyself:

4. Että Herra vahvistais sanansa, jonka hän on minulle puhunut ja sanonut: jos sinun poikas kätkevät tiensä, että he vaeltavat uskollisesti minun edessäni kaikesta sydämestänsä ja kaikesta sielustansa, niin ei sinulta ikänä pidä puuttuman mies Israelin istuimelta.

4. That the LORD may continue his word which he spake concerning me, saying, If thy children take heed to their way, to walk before me in truth with all their heart and with all their soul, there shall not fail thee (said he) a man on the throne of Israel.

5. Ja sinä myös tiedät, mitä Joab ZeruJan poika on tehnyt minulle, mitä hän teki kahdelle sodanpäämiehelle Israelissa, Abnerille Nerin pojalle ja Amasalle Jeterin pojalle, jotka hän tappoi, ja vuodatti sodanveren rauhassa, ja antoi tulla sodanveren vyönsä päälle, joka oli hänen suolillansa, ja kenkäinsä päälle, jotka olivat hänen jaloissansa.

5. Moreover thou knowest also what Joab the son of Zeruiah did to me, and what he did to the two captains of the hosts of Israel, unto Abner the son of Ner, and unto Amasa the son of Jether, whom he slew, and shed the blood of war in peace, and put the blood of war upon his girdle that was about his loins, and in his shoes that were on his feet.

6. Tee toimes jälkeen, niin ettes anna

6. Do therefore according to thy wis-

hänen harmaita karvojansa rauhassa tulla hautaan.
7. Ja tee Barsillain Gileadilaisen lapsille laupius, että he syövät sinun pöydältäs, sentähden että he pitivät itsensä minun tyköni, kun minä pakenin veljes Absalomin edestä.
8. Ja katso, sinun tykönäs on Simei Geran poika Jeminin pojan Bahurimista, joka minua julmalla kirouksella kiroili mennessäni Mahanaimiin. Mutta hän tuli minua vastaan Jordanin tykönä, silloin vannoin minä Herran kautta ja sanoin: en minä tapa sinua miekalla.
9. Mutta älä sinä anna hänen viatonna olla, sillä sinä olet toimellinen mies ja tiedät, mitäs teet hänelle, että lähetät hänen harmaat karvansa verissä hautaan.
10. Niin nukkui David isäinsä kanssa ja haudattiin Davidin kaupunkiin.
11. Ja aika, jona David oli ollut Israelin kuningas, oli neljäkymmentä ajastaikaa. Seitsemän ajastaikaa oli hän kuningas Hebronissa, ja kolmeneljättäkymmentä ajastaikaa Jerusalemissa.
12. Ja Salomo istui isänsä Davidin is-

dom, and let not his hoar head go down to the grave in peace.
7. But shew kindness unto the sons of Barzillai the Gileadite, and let them be of those that eat at thy table: for so they came to me when I fled because of Absalom thy brother.
8. And, behold, thou hast with thee Shimei the son of Gera, a Benjamite of Bahurim, which cursed me with a grievous curse in the day when I went to Mahanaim: but he came down to meet me at Jordan, and I sware to him by the LORD, saying, I will not put thee to death with the sword.
9. Now therefore hold him not guiltless: for thou art a wise man, and knowest what thou oughtest to do unto him; but his hoar head bring thou down to the grave with blood.
10. So David slept with his fathers, and was buried in the city of David.
11. And the days that David reigned over Israel were forty years: seven years reigned he in Hebron, and thirty and three years reigned he in Jerusalem.
12. Then sat Solomon upon the

tuimella, ja hänen valtakuntansa vahvistettiin suuresti.
13. Mutta Adonia Haggitin poika tuli BatSeban Salomon äidin tykö, joka sanoi: tuletkos rauhallisesti? Hän sanoi: rauhallisesti;
14. Ja sanoi: minulla on jotakin puhumista sinun kanssas. BatSeba sanoi; puhu!
15. Ja hän sanoi: sinä tiedät, että valtakunta oli minun, ja kaikki Israel oli kääntänyt kasvonsa minun puoleeni, että minä olisin kuningas; mutta nyt on valtakunta kääntynyt ja on tullut veljeni omaksi: Herralta on se hänelle tullut.
16. Nyt rukoilen minä yhden rukouksen sinulta, ettes minulta sitä kieltäis. Ja hän sanoi hänelle: puhu!
17. Hän sanoi: puhu kuningas Salomolle, sillä ei hän sinulta kiellä: että hän antais minulle Abisagin Sunemista emännäksi.
18. BatSeba sanoi: oikein! minä puhun kuninkaalle sinun puolestas.
19. Ja BatSeba tuli kuningas Salomon tykö, puhumaan hänen kanssansa Adonian puolesta; ja kuningas nousi ja

throne of David his father; and his kingdom was established greatly.
13. And Adonijah the son of Haggith came to Bathsheba the mother of Solomon. And she said, Comest thou peaceably? And he said, Peaceably.
14. He said moreover, I have somewhat to say unto thee. And she said, Say on.
15. And he said, Thou knowest that the kingdom was mine, and that all Israel set their faces on me, that I should reign: howbeit the kingdom is turned about, and is become my brother's: for it was his from the LORD.
16. And now I ask one petition of thee, deny me not. And she said unto him, Say on.
17. And he said, Speak, I pray thee, unto Solomon the king, (for he will not say thee nay,) that he give me Abishag the Shunammite to wife.
18. And Bathsheba said, Well; I will speak for thee unto the king.
19. Bathsheba therefore went unto king Solomon, to speak unto him for Adonijah. And the king rose up to

meni häntä vastaan, ja kumarsi häntä ja istui istuimellensa. Ja kuninkaan äidin eteen pantiin istuin, ja hän istui siihen hänen oikialle puolellensa.

meet her, and bowed himself unto her, and sat down on his throne, and caused a seat to be set for the king's mother; and she sat on his right hand.

20. Ja hän sanoi: minä rukoilen vähän rukouksen sinulta, älä sitä minulta kiellä. Kuningas sanoi hänelle: rukoile, äitini: en minä sinulta kiellä.

20. Then she said, I desire one small petition of thee; I pray thee, say me not nay. And the king said unto her, Ask on, my mother: for I will not say thee nay.

21. Hän sanoi, annettakaan Abisag Sunemista veljelles Adonialle emännäksi.

21. And she said, Let Abishag the Shunammite be given to Adonijah thy brother to wife.

22. Niin vastasi kuningas Salomo ja sanoi äidillensä: miksi rukoilet Abisagia Sunemista Adonialle? Rukoile myös hänelle valtakuntaa: sillä hän on vanhin veljeni, ja hänellä on pappi AbJatar ja Joab ZeruJan poika.

22. And king Solomon answered and said unto his mother, And why dost thou ask Abishag the Shunammite for Adonijah? ask for him the kingdom also; for he is mine elder brother; even for him, and for Abiathar the priest, and for Joab the son of Zeruiah.

23. Ja kuningas Salomo vannoi Herran kautta ja sanoi: Jumala tehköön minulle sen ja sen, jollei Adonia ole puhunut tätä sanaa henkeänsä vastaan!

23. Then king Solomon sware by the LORD, saying, God do so to me, and more also, if Adonijah have not spoken this word against his own life.

24. Ja nyt, niin totta kuin Herra elää, joka minun vahvistanut on ja antanut minun istua isäni Davidin istuimella, joka minulle huoneen tehnyt on, niin-

24. Now therefore, as the LORD liveth, which hath established me, and set me on the throne of David my father, and who hath made me an

kuin hän sanonut on, niin pitää Adonian tänäpänä kuoleman.

25. Ja kuningas Salomo lähetti BenaJan Jojadan pojan; hän löi häntä, niin että hän kuoli.

26. Ja kuningas sanoi papille AbJatarille: mene Anatotiin pellolles, sillä sinä olet kuoleman mies. Mutta en minä tapa sinua tänäpänä, sillä sinä olet kantanut Herran Jumalan arkkia isäni Davidin edessä, ja sinä olet kärsinyt, mitä ikänä isäni on kärsinyt.

27. Ja niin Salomo ajoi AbJatarin pois, ettei hän olisi Herran pappi; että Herran sana täyettäisiin, niinkuin hän Elin huoneesta puhunut oli Silossa.

28. Ja tämä sanoma tuli Joabin eteen; sillä Joab piti itsensä Adonian puoleen, vaikka ei hän ollut Absalomin kanssa; niin pakeni Joab Herran majaan ja tarttui alttarin sarviin.

29. Ja se ilmoitettiin kuningas Salomolle, että Joab oli paennut Herran majaan, ja katso, hän seisoi alttarin

house, as he promised, Adonijah shall be put to death this day.

25. And king Solomon sent by the hand of Benaiah the son of Jehoiada; and he fell upon him that he died.

26. And unto Abiathar the priest said the king, Get thee to Anathoth, unto thine own fields; for thou art worthy of death: but I will not at this time put thee to death, because thou barest the ark of the Lord GOD before David my father, and because thou hast been afflicted in all wherein my father was afflicted.

27. So Solomon thrust out Abiathar from being priest unto the LORD; that he might fulfil the word of the LORD, which he spake concerning the house of Eli in Shiloh.

28. Then tidings came to Joab: for Joab had turned after Adonijah, though he turned not after Absalom. And Joab fled unto the tabernacle of the LORD, and caught hold on the horns of the altar.

29. And it was told king Solomon that Joab was fled unto the tabernacle of the LORD; and, behold, he is by the

tykönä. Niin Salomo lähetti BenaJan Jojadan pojan ja sanoi: mene ja lyö häntä.

altar. Then Solomon sent Benaiah the son of Jehoiada, saying, Go, fall upon him.

30. Ja kuin BenaJa tuli Herran majaan, sanoi hän hänelle: näin sanoo kuningas: mene tästä ulos. Vaan hän sanoi: en suinkaan, tässä minä tahdon kuolla. Ja BenaJa ilmoitti sen kuninkaalle jälleen ja sanoi: niin on Joab sanonut ja niin hän on vastannut minua.

30. And Benaiah came to the tabernacle of the LORD, and said unto him, Thus saith the king, Come forth. And he said, Nay; but I will die here. And Benaiah brought the king word again, saying, Thus said Joab, and thus he answered me.

31. Kuningas sanoi hänelle: tee niinkuin hän on sanonut, ja lyö häntä, ja hautaa häntä; ettäs käännät minusta ja minun isäni huoneesta sen viattoman veren pois, jonka Joab on vuodattanut.

31. And the king said unto him, Do as he hath said, and fall upon him, and bury him; that thou mayest take away the innocent blood, which Joab shed, from me, and from the house of my father.

32. Ja Herra maksakoon hänen verensä hänen päänsä päälle, että hän on lyönyt kaksi miestä, jotka hurskaammat ja paremmat olivat kuin hän, ja murhannut ne miekalla, niin ettei minun isäni David siitä mitään tietänyt: Abnerin Nerin pojan Israelin sodanpäämiehen ja Amasan Jeterin pojan Juudan sodanpäämiehen.

32. And the LORD shall return his blood upon his own head, who fell upon two men more righteous and better than he, and slew them with the sword, my father David not knowing thereof, to wit, Abner the son of Ner, captain of the host of Israel, and Amasa the son of Jether, captain of the host of Judah.

33. Ja heidän verensä tulkoon Joabin pään päälle ja hänen siemenensä

33. Their blood shall therefore return upon the head of Joab, and upon the

pään päälle ijankaikkisesti. Mutta Davidille ja hänen siemenellensä, hänen huoneellensa ja istuimellensa olkoon rauha Herralta ijankaikkiseen aikaan!

head of his seed for ever: but upon David, and upon his seed, and upon his house, and upon his throne, shall there be peace for ever from the LORD.

34. Ja BenaJa Jojadan poika karkasi hänen päällensä ja tappoi hänen; ja hän haudattiin korpeen huoneesensa.

34. So Benaiah the son of Jehoiada went up, and fell upon him, and slew him: and he was buried in his own house in the wilderness.

35. Ja kuningas asetti BenaJan Jojadan pojan hänen siaansa sotajoukon päälle; ja Zadokin papin asetti kuningas AbJatarin siaan.

35. And the king put Benaiah the son of Jehoiada in his room over the host: and Zadok the priest did the king put in the room of Abiathar.

36. Ja kuningas lähetti ja antoi kutsua Simein, ja sanoi hänelle: rakenna sinulles huone Jerusalemiin ja asu siellä, ja älä mene sieltä sinne eli tänne.

36. And the king sent and called for Shimei, and said unto him, Build thee an house in Jerusalem, and dwell there, and go not forth thence any whither.

37. Jona päivänä sinä sieltä lähdet ja menet Kidronin ojan ylitse, niin tiedä totisesti, että sinun pitää totisesti kuoleman, ja sinun veres tulee sinun pääs päälle.

37. For it shall be, that on the day thou goest out, and passest over the brook Kidron, thou shalt know for certain that thou shalt surely die: thy blood shall be upon thine own head.

38. Simei sanoi kuninkaalle: se on hyvä puhe kuin minun herrani kuningas puhunut on; niin on sinun palveliasas tekevä. Niin Simei asui Jerusalemissa kauvan aikaa.

38. And Shimei said unto the king, The saying is good: as my lord the king hath said, so will thy servant do. And Shimei dwelt in Jerusalem many days.

39. Niin tapahtui kolmen ajastajan jälkeen, että kaksi palveliaa karkasivat Simeiltä Akiksen Maekan pojan Gatin kuninkaan tykö; Simeille sanottiin: katso, sinun palvelias ovat Gatissa.

39. And it came to pass at the end of three years, that two of the servants of Shimei ran away unto Achish son of Maachah king of Gath. And they told Shimei, saying, Behold, thy servants be in Gath.

40. Niin Simei nousi ja satuloitsi aasinsa, ja läksi Gatiin Akiksen tykö, etsimään palvelioitansa. Ja Simei meni ja toi palveliansa Gatista.

40. And Shimei arose, and saddled his ass, and went to Gath to Achish to seek his servants: and Shimei went, and brought his servants from Gath.

41. Ja Salomolle sanottiin Simein menneeksi Jerusalemista Gatiin ja tulleeksi jälleen.

41. And it was told Solomon that Shimei had gone from Jerusalem to Gath, and was come again.

42. Niin lähetti kuningas ja antoi kutsua Simein, ja sanoi hänelle: enkö minä vannonut sinulle Herran kautta, todistanut ja sanonut: jona päivänä sinä lähdet ulos ja menet sinne eli tänne, niin sinun pitää hyvin tietämän, että sinun pitää totisesti kuoleman? Ja sinä sanoit minulle: minä olen kuullut hyvän puheen.

42. And the king sent and called for Shimei, and said unto him, Did I not make thee to swear by the LORD, and protested unto thee, saying, Know for a certain, on the day thou goest out, and walkest abroad any whither, that thou shalt surely die? and thou saidst unto me, The word that I have heard is good.

43. Miksi et ole pitänyt Herran valaa ja sitä käskyä, jonka minä sinulle käskin?

43. Why then hast thou not kept the oath of the LORD, and the commandment that I have charged thee with?

44. Ja kuningas sanoi Simeille: sinä tiedät kaiken sen pahuuden, jonka si-

44. The king said moreover to Shimei, Thou knowest all the wickedness

nun sydämes tietää, kun sinä isälleni Davidille tehnyt olet, ja Herra on kostanut sinun pahuutes sinun pääs päälle.

which thine heart is privy to, that thou didst to David my father: therefore the LORD shall return thy wickedness upon thine own head;

45. Ja kuningas Salomo on siunattu, ja Davidin istuin on vahvistettu Herran edessä ijankaikkisesti.

45. And king Solomon shall be blessed, and the throne of David shall be established before the LORD for ever.

46. Ja kuningas käski BenaJaa Jojadan poikaa; hän meni ja löi hänen kuoliaaksi. Ja valtakunta vahvistettiin Salomon käden kautta.

46. So the king commanded Benaiah the son of Jehoiada; which went out, and fell upon him, that he died. And the kingdom was established in the hand of Solomon.

3 luku

1. Ja Salomo tuli Pharaon Egyptin kuninkaan vävyksi, ja otti Pharaon tyttären ja vei hänen Davidin kaupunkiin, siihen asti kuin hän oli päättänyt rakentaa hänellensä huoneen ja Herran huoneen, ja Jerusalemin ympärille muurin.

1. And Solomon made affinity with Pharaoh king of Egypt, and took Pharaoh's daughter, and brought her into the city of David, until he had made an end of building his own house, and the house of the LORD, and the wall of Jerusalem round about.

2. Mutta kansa uhrasi silloin vielä korkeuksissa; sillä ei ollut vielä rakennettu huonetta Herran nimelle siihen aikaan asti.

2. Only the people sacrificed in high places, because there was no house built unto the name of the LORD, until those days.

3. Ja Salomo rakasti Herraa ja vaelsi isänsä Davidin säädyissä, paitsi että hän uhrasi ja suitsutti korkeuksissa.

4. Ja kuningas meni Gibeoniin uhraamaan, sillä siellä oli jaloin korkeus, ja Salomo uhrasi tuhannen polttouhria sillä alttarilla.

5. Ja Herra ilmaantui Salomolle Gibeonissa yöllä unessa; ja Jumala sanoi: anos, mitä minä annan sinulle!

6. Salomo sanoi: sinä olet tehnyt minun isälleni Davidille sinun palvelialles suuren laupiuden, niinkuin hän vaelsi sinun edessäs totuudessa ja vanhurskaudessa, ja vakaalla sydämellä sinun kanssas: ja sinä olet pitänyt hänelle suuren laupiuden, ja olet antanut hänelle pojan, joka istuu hänen istuimellansa, niinkuin tänäpänä tapahtuu.

7. Ja nyt, Herra minun Jumalani, sinä olet tehnyt palvelias kuninkaaksi isäni Davidin siaan; ja minä olen nuorukainen ja en tiedä käydä ulos taikka sisälle;

8. Ja sinun palvelias on sinun kansas keskellä, jonka sinä olet valinnut, suuren kansan, jota ei kenkään lukea

3. And Solomon loved the LORD, walking in the statutes of David his father: only he sacrificed and burnt incense in high places.

4. And the king went to Gibeon to sacrifice there; for that was the great high place: a thousand burnt offerings did Solomon offer upon that altar.

5. In Gibeon the LORD appeared to Solomon in a dream by night: and God said, Ask what I shall give thee.

6. And Solomon said, Thou hast shewed unto thy servant David my father great mercy, according as he walked before thee in truth, and in righteousness, and in uprightness of heart with thee; and thou hast kept for him this great kindness, that thou hast given him a son to sit on his throne, as it is this day.

7. And now, O LORD my God, thou hast made thy servant king instead of David my father: and I am but a little child: I know not how to go out or come in.

8. And thy servant is in the midst of thy people which thou hast chosen, a great people, that cannot be num-

taikka kirjoittaa taida, paljouden tähden.

9. Anna sentähden palvelialles ymmärtäväinen sydän tuomita kansaas ja erottaa pahaa ja hyvää; sillä kuka taitaa tätä sinun suurta kansaas tuomita?

10. Ja tämä puhe kelpasi Herralle, että Salomo tätä anoi.

11. Ja Herra sanoi hänelle: ettäs tätä anoit, ja et anonut sinulles pitkää ikää, etkä anonut sinulles rikkautta, ja et anonut vihamiestes sieluja, vaan anoit sinulles tietoa ymmärtää oikeutta;

12. Katso, minä olen tehnyt sinun sanais jälkeen: katso, minä olen antanut sinulle tietäväisen ja ymmärtäväisen sydämen, niin ettei sinun vertaistas ollut ole sinun edelläs eikä myös pidä tuleman sinun jälkees.

13. Ja myös sitä mitä et sinä anonut, olen minä antanut sinulle: rikkautta ja kunniaa, niin ettei yhdenkään pidä sinun vertaises oleman kuningasten seassa kaikkena sinun elinaikanas.

14. Ja jos sinä vaellat minun teissäni

bered nor counted for multitude.

9. Give therefore thy servant an understanding heart to judge thy people, that I may discern between good and bad: for who is able to judge this thy so great a people?

10. And the speech pleased the Lord, that Solomon had asked this thing.

11. And God said unto him, Because thou hast asked this thing, and hast not asked for thyself long life; neither hast asked riches for thyself, nor hast asked the life of thine enemies; but hast asked for thyself understanding to discern judgment;

12. Behold, I have done according to thy words: lo, I have given thee a wise and an understanding heart; so that there was none like thee before thee, neither after thee shall any arise like unto thee.

13. And I have also given thee that which thou hast not asked, both riches, and honour: so that there shall not be any among the kings like unto thee all thy days.

14. And if thou wilt walk in my ways,

ja pidät säätyni ja käskyni, niin kuin isäs David vaelsi, niin minä teen ikäs pitkäksi.

15. Kuin Salomo heräsi, niin katso se oli uni; ja hän tuli Jerusalemiin ja seisoi Herran liitonarkin edessä, ja uhrasi polttouhria ja valmisti kiitosuhrin, ja teki pidon kaikille palvelioillensa.

16. Silloin tuli kaksi porttonaista kuninkaan tykö, ja seisoivat hänen edessänsä.

17. Ja toinen vaimoista sanoi: herrani! minä ja tämä vaimo asuimme yhdessä huoneessa, ja minä synnytin hänen tykönänsä siinä huoneessa.

18. Ja tapahtui kolmantena päivänä sittekuin minä synnytin, synnytti myös tämä vaimo: ja me olimme ynnä, ja ei yksikään muukalainen ollut kanssamme siinä huoneessa, paitsi meitä kahta.

19. Ja tämän vaimon lapsi kuoli yöllä; sillä hän makasi hänen päällänsä.

20. Niin hän nousi puoliyöstä ja otti minun lapseni sivustani: ja piikas makasi, ja hän pani sen sivuunsa, ja

to keep my statutes and my commandments, as thy father David did walk, then I will lengthen thy days.

15. And Solomon awoke; and, behold, it was a dream. And he came to Jerusalem, and stood before the ark of the covenant of the LORD, and offered up burnt offerings, and offered peace offerings, and made a feast to all his servants.

16. Then came there two women, that were harlots, unto the king, and stood before him.

17. And the one woman said, O my lord, I and this woman dwell in one house; and I was delivered of a child with her in the house.

18. And it came to pass the third day after that I was delivered, that this woman was delivered also: and we were together; there was no stranger with us in the house, save we two in the house.

19. And this woman's child died in the night; because she overlaid it.

20. And she arose at midnight, and took my son from beside me, while thine handmaid slept, and laid it in her

kuolleen lapsensa pani hän minun sivuuni.
21. Kuin minä aamulla heräsin imettämään lastani, ja katso, se oli kuollut. Niin minä taas katselin visusti päivän koittaissa lapsen, ja katso, ei se ollut minun poikani, jonka minä olin synnyttänyt.
22. Niin toinen vaimo sanoi: ei se niin ole kuin sinä sanot, mutta minun lapseni elää ja sinun lapses on kuollut. Ja tämä sanoi: ei, mutta sinun lapses on kuollut ja minun lapseni elää. Ja näin he puhuivat kuninkaan edessä.
23. Ja kuningas sanoi: tämä sanoo: tämä minun lapseni elää ja sinun lapses on kuollut. Ja taas tämä toinen sanoo: ei niin, mutta sinun lapses on kuollut ja minun lapseni elää.
24. Ja kuningas sanoi: tuokaat minulle miekka. Ja miekka tuotiin kuninkaan eteen.
25. Ja kuningas sanoi: jakakaat elävä lapsi kahtia, ja antakaat toinen puoli toiselle ja toinen puoli toiselle.
26. Niin sanoi se vaimo kuninkaalle, jonka elävä lapsi oli, sillä hänen äidillinen sydämensä paloi lapseensa, ja

bosom, and laid her dead child in my bosom.
21. And when I rose in the morning to give my child suck, behold, it was dead: but when I had considered it in the morning, behold, it was not my son, which I did bear.
22. And the other woman said, Nay; but the living is my son, and the dead is thy son. And this said, No; but the dead is thy son, and the living is my son. Thus they spake before the king.
23. Then said the king, The one saith, This is my son that liveth, and thy son is the dead: and the other saith, Nay; but thy son is the dead, and my son is the living.
24. And the king said, Bring me a sword. And they brought a sword before the king.
25. And the king said, Divide the living child in two, and give half to the one, and half to the other.
26. Then spake the woman whose the living child was unto the king, for her bowels yearned upon her son, and she

hän sanoi: Ah herrani! antakaat hänelle se elävä lapsi ja älkäät suinkaan tappako sitä. Mutta toinen sanoi: ei minulle eikä sinulle pidä annettaman, vaan jaettakaan kahdeksi.

said, O my lord, give her the living child, and in no wise slay it. But the other said, Let it be neither mine nor thine, but divide it.

27. Niin kuningas vastasi ja sanoi: annettakaan hänelle tämä elävä lapsi, ja ei sitä pidä suinkaan tapettaman, sillä tämä on hänen äitinsä.

27. Then the king answered and said, Give her the living child, and in no wise slay it: she is the mother thereof.

28. Ja sen tuomion, jonka kuningas sanoi, kuuli kaikki Israel, ja he pelkäsivät kuningasta; sillä he näkivät, että Jumalan tieto oli hänessä, toimittaa tuomiota.

28. And all Israel heard of the judgment which the king had judged; and they feared the king: for they saw that the wisdom of God was in him, to do judgment.

4 luku

1. Niin oli Salomo koko Israelin kuningas.

1. So king Solomon was king over all Israel.

2. Ja nämät olivat hänen päämiehensä: AsarJa, papin Zadokin poika.

2. And these were the princes which he had; Azariah the son of Zadok the priest,

3. Elihoreph ja Ahia, Sisan pojat, olivat kirjoittajat; Josaphat Ahiludin poika kansleri.

3. Elihoreph and Ahiah, the sons of Shisha, scribes; Jehoshaphat the son of Ahilud, the recorder.

4. BenaJa, Jojadan poika, sodanpäämies; Zadok ja AbJatar olivat papit.

4. And Benaiah the son of Jehoiada was over the host: and Zadok and Abiathar were the priests:

5. AsarJa Natanin poika päämiesten haltia. Sabud pappi Natanin poika kuninkaan neuvonantaja.

5. And Azariah the son of Nathan was over the officers: and Zabud the son of Nathan was principal officer, and the king's friend:

6. Ja Ahisar huoneenhaltia; Adoniram Abdanin poika oli veron päällä.

6. And Ahishar was over the household: and Adoniram the son of Abda was over the tribute.

7. Ja Salomolla oli kaksitoistakymmentä valtamiestä koko Israelissa, jotka murheen pitivät kuninkaasta ja hänen huoneestansa; ja kukin heistä toimitti ruan kuukautenansa, vuosivuodelta.

7. And Solomon had twelve officers over all Israel, which provided victuals for the king and his household: each man his month in a year made provision.

8. Ja nämä olivat heidän nimensä: Hurrin poika Ephraimin vuorella;

8. And these are their names: The son of Hur, in mount Ephraim:

9. Dekerin poika Makassa, ja Saalbimissa ja BetSemeksessä, ja Elonissa ja BetHananissa;

9. The son of Dekar, in Makaz, and in Shaalbim, and Bethshemesh, and Elonbethhanan:

10. Hesedin poika Arubotissa; hänellä oli Soko ja kaikki Hepherin maakunta;

10. The son of Hesed, in Aruboth; to him pertained Sochoh, and all the land of Hepher:

11. Abinadabin pojalla kaikki Dorin paikkakunta; jolla oli Taphat Salomon tytär emäntänä;

11. The son of Abinadab, in all the region of Dor; which had Taphath the daughter of Solomon to wife:

12. Baena Ahiludin poika Taanakissa ja Megiddossa, ja koko BetSeanissa, joka on liki Zartanaa Jisreelin alla, BetSeanista Mahalonin ketoon asti,

12. Baana the son of Ahilud; to him pertained Taanach and Megiddo, and all Bethshean, which is by Zartanah beneath Jezreel, from Bethshean to

niin tällä puolella Jokmeamia;

13. Geberin poika Ramotista Gileadissa, jolla olivat Jairin kylät, Manassen pojan Gileadista, jolla oli Argobin niitty, joka on Basaniin päin, kuusikymmentä suurta muurattua kaupunkia vaskitelkinensä;

14. Ahinadab Iddon poika oli Mahanaimissa;
15. Ahimaats Naphtalissa; ja hänkin otti Basmatin Salomon tyttären emännäksensä;
16. Baena Husain poika Asserissa ja Alotissa;
17. Josaphat Paruan poika Isaskarissa;
18. Simei Elan poika BenJaminissa;

19. Geber Urin poika Gileadin maalla, Sihonin Amorilaisten kuninkaan maalla, ja Ogin Basanin kuninkaan, joka myös oli yksi niiden maakuntain valtamies.
20. Mutta Juudaa ja Israelia oli paljo, niinkuin santaa meren tykönä paljouden tähden; he söivät ja joivat ja iloit-

Abelmeholah, even unto the place that is beyond Jokneam:
13. The son of Geber, in Ramothgilead; to him pertained the towns of Jair the son of Manasseh, which are in Gilead; to him also pertained the region of Argob, which is in Bashan, threescore great cities with walls and brasen bars:
14. Ahinadab the son of Iddo had Mahanaim:
15. Ahimaaz was in Naphtali; he also took Basmath the daughter of Solomon to wife:
16. Baanah the son of Hushai was in Asher and in Aloth:
17. Jehoshaphat the son of Paruah, in Issachar:
18. Shimei the son of Elah, in Benjamin:
19. Geber the son of Uri was in the country of Gilead, in the country of Sihon king of the Amorites, and of Og king of Bashan; and he was the only officer which was in the land.
20. Judah and Israel were many, as the sand which is by the sea in multitude, eating and drinking, and making

sivat.
21. Ja Salomo hallitsi kaikissa valtakunnissa, hamasta Philistealaisten maakunnan virrasta Egyptin rajaan asti, jotka toivat hänelle lahjoja ja palvelivat Salomoa kaiken hänen elinaikansa.
22. Ja Salomolla oli jokapäiväiseksi ruaksi kolmekymmentä koria sämpyläjauhoja, kuusikymmentä koria muita jauhoja,
23. Kymmenen lihavaa härkää, ja kaksikymmentä härkää laitumelta, ja sata lammasta, ilman peuroja, ja metsävuohia, ja valittua lihavaa karjaa ja lintuja.
24. Sillä hän hallitsi koko maakunnassa, sillä puolella virtaa, hamasta Dipsasta Gasaan asti, kaikkein kuningasten ylitse tällä puolella virtaa; ja hänellä oli rauha kaikella ympäristöllänsä,
25. Niin että Juuda ja Israel asuivat levollisesti, itsekukin viinapuunsa ja fikunapuunsa alla, Danista BerSebaan asti, niinkauvan kuin Salomo eli.
26. Ja Salomolla oli neljäkymmentä tuhatta hinkaloa hevosille vaunuinsa

merry.
21. And Solomon reigned over all kingdoms from the river unto the land of the Philistines, and unto the border of Egypt: they brought presents, and served Solomon all the days of his life.
22. And Solomon's provision for one day was thirty measures of fine flour, and threescore measures of meal,
23. Ten fat oxen, and twenty oxen out of the pastures, and an hundred sheep, beside harts, and roebucks, and fallowdeer, and fatted fowl.
24. For he had dominion over all the region on this side the river, from Tiphsah even to Azzah, over all the kings on this side the river: and he had peace on all sides round about him.
25. And Judah and Israel dwelt safely, every man under his vine and under his fig tree, from Dan even to Beersheba, all the days of Solomon.
26. And Solomon had forty thousand stalls of horses for his chariots, and

eteen, ja kaksitoistakymmentä tuhatta hevosmiestä.

twelve thousand horsemen.

27. Ja nämä valtamiehet toimittivat kuningas Salomolle ruokaa ja kaikille jotka kuningas Salomon pöytää lähestyivät; kukin kuukaudellansa, niin ettei siitä mitään puuttunut.

27. And those officers provided victual for king Solomon, and for all that came unto king Solomon's table, every man in his month: they lacked nothing.

28. He toivat myös ohria ja olkia hevosille ja nopsille orhille, sinne kussa hän oli, kukin niinkuin hänelle käsketty oli.

28. Barley also and straw for the horses and dromedaries brought they unto the place where the officers were, every man according to his charge.

29. Ja Jumala antoi Salomolle viisauden ja sangen suuren ymmärryksen, niin myös rohkian sydämen, niinkuin sannan meren rannalla,

29. And God gave Solomon wisdom and understanding exceeding much, and largeness of heart, even as the sand that is on the sea shore.

30. Niin että Salomon taito oli suurempi kuin kaikkein itäisen maan lasten ja Egyptiläisten taito.

30. And Solomon's wisdom excelled the wisdom of all the children of the east country, and all the wisdom of Egypt.

31. Ja hän oli taitavampi kaikkia ihmisiä, ja taitavampi kuin Etan Estrahilainen, ja Heman, ja Kalkol, ja Darda, Makolin pojat, ja hänen nimensä oli kuuluisa ympäri kaikkein pakanain,

31. For he was wiser than all men; than Ethan the Ezrahite, and Heman, and Chalcol, and Darda, the sons of Mahol: and his fame was in all nations round about.

32. Ja puhui kolmetuhatta sananlaskua; ja hänen virsiänsä oli tuhannen ja viisi,

32. And he spake three thousand proverbs: and his songs were a thousand and five.

33. Ja puhui myös puista, sedristä, joka on Libanonissa, hamaan isoppiin asti, joka seinästä kasvaa. Niin puhui hän myös eläimistä, linnuista, matelevaisista ja kaloista.

33. And he spake of trees, from the cedar tree that is in Lebanon even unto the hyssop that springeth out of the wall: he spake also of beasts, and of fowl, and of creeping things, and of fishes.

34. Ja kaikista kansoista tultiin kuulemaan Salomon taitoa, ja kaikilta maan kuninkailta, jotka olivat kuulleet hänen taidostansa.

34. And there came of all people to hear the wisdom of Solomon, from all kings of the earth, which had heard of his wisdom.

5 luku

1. Ja Hiram, Tyron kuningas, lähetti palveliansa Salomon tykö; sillä hän oli kuullut, että he olivat hänen voidelleet kuninkaaksi isänsä siaan; sillä Hiram rakasti Davidia niinkauvan kuin hän eli.

1. And Hiram king of Tyre sent his servants unto Solomon; for he had heard that they had anointed him king in the room of his father: for Hiram was ever a lover of David.

2. Ja Salomo lähetti Hiramille, ja käski hänelle sanoa:

2. And Solomon sent to Hiram, saying,

3. Sinä tiedät, ettei isäni David taitanut rakentaa Herran Jumalansa nimelle huonetta, sen sodan tähden, joka oli hänen ympärillänsä, siihen asti kuin Herra antoi heidät hänen jalkainsa alle.

3. Thou knowest how that David my father could not build an house unto the name of the LORD his God for the wars which were about him on every side, until the LORD put them under the soles of his feet.

4. Mutta nyt on Herra minun Jumalani

4. But now the LORD my God hath

antanut levon ympäristölläni, niin ettei viholliste eli pahaa estäjää ole.

5. Katso, minä aion rakentaa huoneen Herran Jumalani nimelle, niinkuin Herra on puhunut isälleni Davidille, sanoen: sinun poikas, jonka minä sinun siaas asetan istuimelles, pitää rakentaman minun nimelleni huoneen.

6. Niin käske nyt hakata minulle sedripuita Libanonista, ja että minun palveliani olisivat sinun palveliais kanssa: ja minä annan sinulle sinun palveliais palkan kaiken sen jälkeen kuin sinä sanot; sillä sinä tiedät, ettei meillä ole yhtään miestä, joka taitaa hakata puita niinkuin Zidonilaiset.

7. Mutta kuin Hiram kuuli Salomon puheen, iloitsi hän suuresti ja sanoi: kiitetty olkoon Herra tänäpänä, joka on antanut Davidille taitavan pojan tämän paljon kansan päälle!

8. Ja Hiram lähetti Salomon tykö, sanoen: minä olen kuullut, mitä minulle olet lähettänyt, ja minä teen myös

given me rest on every side, so that there is neither adversary nor evil occurrent.

5. And, behold, I purpose to build an house unto the name of the LORD my God, as the LORD spake unto David my father, saying, Thy son, whom I will set upon thy throne in thy room, he shall build an house unto my name.

6. Now therefore command thou that they hew me cedar trees out of Lebanon; and my servants shall be with thy servants: and unto thee will I give hire for thy servants according to all that thou shalt appoint: for thou knowest that there is not among us any that can skill to hew timber like unto the Sidonians.

7. And it came to pass, when Hiram heard the words of Solomon, that he rejoiced greatly, and said, Blessed be the LORD this day, which hath given unto David a wise son over this great people.

8. And Hiram sent to Solomon, saying, I have considered the things which thou sentest to me for: and I will do

kaiken sinun tahtos jälkeen, sedri-puissa ja hongissa,
9. Ja minun palveliani pitää ne vetämän Libanonista mereen, ja minä annan ne panna lauttoihin merellä, ja vien siihen paikkaan, kuhunka sinä minun käsket, ja minä hajoittelen ne siellä, ja anna sinä ne sieltä ottaa. Mutta tee sinä myös minun tahtoni, ettäs annat minun perheelleni leivän ainetta.
10. Ja niin antoi Hiram Salomolle sedripuita ja honkia, niin paljo kuin hän tahtoi.
11. Ja Salomo antoi Hiramille kaksikymmentä tuhatta koria nisuja, hänen perheellensä ravinnoksi, ja kaksikymmentä koria survottua öljyä: niin antoi Salomo Hiramille joka vuosi.
12. Ja Herra antoi Salomolle taidon, niinkuin hän hänelle luvannut oli. Ja Salomon ja Hiramin välillä oli rauha, ja he tekivät myös liiton keskenänsä.

13. Ja Salomo antoi valita miesluvun koko Israelista, ja valittuin luku oli kolmekymmentä tuhatta miestä.
14. Ja hän lähetti heidät Libanoniin,

all thy desire concerning timber of cedar, and concerning timber of fir.
9. My servants shall bring them down from Lebanon unto the sea: and I will convey them by sea in floats unto the place that thou shalt appoint me, and will cause them to be discharged there, and thou shalt receive them: and thou shalt accomplish my desire, in giving food for my household.

10. So Hiram gave Solomon cedar trees and fir trees according to all his desire.
11. And Solomon gave Hiram twenty thousand measures of wheat for food to his household, and twenty measures of pure oil: thus gave Solomon to Hiram year by year.
12. And the LORD gave Solomon wisdom, as he promised him: and there was peace between Hiram and Solomon; and they two made a league together.

13. And king Solomon raised a levy out of all Israel; and the levy was thirty thousand men.
14. And he sent them to Lebanon, ten

kymmenentuhatta kuukaudeksi vuorottain, niin että he olivat yhden kuukauden Libanonissa ja kaksi kuukautta kotonansa; ja Adoniram oli sen miesluvun päällä.

thousand a month by courses: a month they were in Lebanon, and two months at home: and Adoniram was over the levy.

15. ja Salomolla oli seitsemänkymmentä tuhatta, jotka kuormia kantoivat, ja kahdeksankymmentä tuhatta, jotka vuorella hakkasivat;

15. And Solomon had threescore and ten thousand that bare burdens, and fourscore thousand hewers in the mountains;

16. Ilman ylimmäisiä Salomon käskyläisiä, jotka työn päälle asetetut olivat, kolmetuhatta ja kolmesataa, jotka vallitsivat kansaa joka työtä teki.

16. Beside the chief of Solomon's officers which were over the work, three thousand and three hundred, which ruled over the people that wrought in the work.

17. Ja kuningas käski heidän vetää suuria kiviä, kalliita kiviä, hakatuita kiviä huoneen perustukseksi.

17. And the king commanded, and they brought great stones, costly stones, and hewed stones, to lay the foundation of the house.

18. Ja Salomon rakentajat, ja Hiramin rakentajat ja Giblimiläiset, vuolivat ja valmistivat puita ja kiviä huoneen rakennukseksi.

18. And Solomon's builders and Hiram's builders did hew them, and the stonesquarers: so they prepared timber and stones to build the house.

6 luku

1. Ja tapahtui neljännelläsadannella ja kahdeksannellakymmenennellä ajastajalla Israelin lasten lähtemisen jäl-

1. And it came to pass in the four hundred and eightieth year after the children of Israel were come out of

keen Egyptin maalta, neljännellä ajastajalla sittekuin Salomo oli tullut Israelin kuninkaaksi, Sivin kuukaudella, joka on se toinen kuukausi, että huone rakennettiin Herralle.

2. Ja huone, jonka kuningas Salomo rakensi Herralle, oli kuusikymmentä kyynärää pitkä, kaksikymmentä kyynärää leviä ja kolmekymmentä kyynärää korkia.

3. Ja esihuone templin edessä oli kaksikymmentä kyynärää pitkä, huoneen leveyden jälkeen, ja kymmenen kyynärää leviä, huoneen edessä.

4. Ja teki akkunan huoneen päälle, sisältä avaraksi ja ahtaaksi ulkoa.

5. Ja hän rakensi käytävän seinää myöten huoneen ympäri, niin että se kävi kirkon ja kuorin ympäri, ja teki solat ulkonaiselle puolelle yltympäri.

6. Se alimainen käytävä oli viisi kyynärää leviä, ja keskimäinen kuusi kyynärää leviä, ja kolmas seitsemän kyynärää leviä; sillä hän asetti malat

the land of Egypt, in the fourth year of Solomon's reign over Israel, in the month Zif, which is the second month, that he began to build the house of the LORD.

2. And the house which king Solomon built for the LORD, the length thereof was threescore cubits, and the breadth thereof twenty cubits, and the height thereof thirty cubits.

3. And the porch before the temple of the house, twenty cubits was the length thereof, according to the breadth of the house; and ten cubits was the breadth thereof before the house.

4. And for the house he made windows of narrow lights.

5. And against the wall of the house he built chambers round about, against the walls of the house round about, both of the temple and of the oracle: and he made chambers round about:

6. The nethermost chamber was five cubits broad, and the middle was six cubits broad, and the third was seven cubits broad: for without in the wall of

ulkoa huonetta ympäri, niin ettei ne olis sattuneet huoneen seinään.

7. Ja kuin huone rakennettiin, rakennettiin se kokonaisista kivistä, jotka tuodut olivat, niin ettei yhtään vasaraa, eikä kirvestä, eikä yhtään rauta-asetta kuulunut siinä rakennuksessa.
8. Ja ovi keskimäiseen solaan oli oikialla puolella huonetta, niin että mentiin kieroja astuimia myöten ylös keskimäiseen käytävään, ja keskimäisestä kolmanteen.
9. Ja niin rakensi hän huoneen ja päätti sen, ja kattoi huoneen sedripuisilla kaarimaloilla.
10. Hän rakensi myös käytävän koko huoneen ympäri, viisi kyynärää korkian, jonka hän yhdisti huoneesen sedripuilla.
11. Ja Herran sana tuli Salomolle, sanoen:
12. Tämä on huone, jonkas rakennat; jos sinä vaellat minun säädyissäni, ja teet minun oikeuteni, ja pidät kaikki minun käskyni, vaeltain niissä, niin

the house he made narrowed rests round about, that the beams should not be fastened in the walls of the house.

7. And the house, when it was in building, was built of stone made ready before it was brought thither: so that there was neither hammer nor axe nor any tool of iron heard in the house, while it was in building.
8. The door for the middle chamber was in the right side of the house: and they went up with winding stairs into the middle chamber, and out of the middle into the third.
9. So he built the house, and finished it; and covered the house with beams and boards of cedar.
10. And then he built chambers against all the house, five cubits high: and they rested on the house with timber of cedar.
11. And the word of the LORD came to Solomon, saying,
12. Concerning this house which thou art in building, if thou wilt walk in my statutes, and execute my judgments, and keep all my commandments to

minä vahvistan minun sanani sinun kanssas, kuin minä isälles Davidille sanonut olen,

walk in them; then will I perform my word with thee, which I spake unto David thy father:

13. Ja minä asun Israelin lasten keskellä, ja en hylkää kansaani Israelia.

13. And I will dwell among the children of Israel, and will not forsake my people Israel.

14. Niin Salomo rakensi huoneen ja päätti sen,

14. So Solomon built the house, and finished it.

15. Ja kaunisti huoneen seinät sisältä sedripuisilla laudoilla, huoneen permannosta niin lakeen asti, ja kaunisti sisältä puilla, ja teki huoneen permannon honkaisista laudoista.

15. And he built the walls of the house within with boards of cedar, both the floor of the house, and the walls of the cieling: and he covered them on the inside with wood, and covered the floor of the house with planks of fir.

16. Ja hän rakensi huoneen sivuilta sedripuisen seinän, kaksikymmentä kyynärää pitkän, permannosta kattoon asti, ja teki siihen sisälle kuorin kaikkein pyhimpään.

16. And he built twenty cubits on the sides of the house, both the floor and the walls with boards of cedar: he even built them for it within, even for the oracle, even for the most holy place.

17. Ja huone oli neljäkymmentä kyynärää pitkä, se esipuoli templistä.

17. And the house, that is, the temple before it, was forty cubits long.

18. Koko huone oli sisältä aivan sedripuusta, kaivettu nuppien ja kukkaisten muodolla: kaikki sedripuusta, ja ei yhtään kiveä näkynyt.

18. And the cedar of the house within was carved with knops and open flowers: all was cedar; there was no stone seen.

19. Mutta kuorin hän valmisti huoneen sisälle, Herran liitonarkkia pantaa sii-

19. And the oracle he prepared in the house within, to set there the ark of

hen,
20. Ja kuorin edustan kaksikymmentä kyynärää pitkän, kaksikymmentä kyynärää leviän ja kaksikymmentä kyynärää korkian; ja hän silasi sen selkiällä kullalla ja kaunisti alttarin sedripuulla.
21. Ja Salomo silasi huoneen sisältä selkiällä kullalla, ja teki kultaiset vitjat teljeksi kuorin eteen, jonka hän kullalla silannut oli.

22. Ja hän silasi koko huoneen kullalla siihenasti että koko huone valmiiksi tuli, niin myös koko alttarin, joka kuorissa oli, silasi hän kullalla.
23. Hän teki myös kuoriin kaksi Kerubimia öljypuista, kymmenen kyynärää korkiat.
24. Viisi kyynärää pitkä oli kummankin Kerubimin siipi, niin että kymmenen kyynärää oli yhden siiven äärestä niin toisen siiven ääreen.

25. Niin että sillä toisella Kerubimilla oli myös kymmenen kyynärää, ja oli yhtäläinen mitta ja sia molemmilla

the covenant of the LORD.
20. And the oracle in the forepart was twenty cubits in length, and twenty cubits in breadth, and twenty cubits in the height thereof: and he overlaid it with pure gold; and so covered the altar which was of cedar.
21. So Solomon overlaid the house within with pure gold: and he made a partition by the chains of gold before the oracle; and he overlaid it with gold.
22. And the whole house he overlaid with gold, until he had finished all the house: also the whole altar that was by the oracle he overlaid with gold.
23. And within the oracle he made two cherubims of olive tree, each ten cubits high.
24. And five cubits was the one wing of the cherub, and five cubits the other wing of the cherub: from the uttermost part of the one wing unto the uttermost part of the other were ten cubits.
25. And the other cherub was ten cubits: both the cherubims were of one measure and one size.

Kerubimilla.

26. Niin että yksi Kerubim oli kymmenen kyynärää korkia; niin oli myös se toinen.

26. The height of the one cherub was ten cubits, and so was it of the other cherub.

27. Ja hän pani ne Kerubimit keskelle sisimäistä huonetta, ja Kerubimit levittivät siipensä, niin että yhden siipi sattui tähän seinään ja toisen Kerubimin siipi sattui toiseen seinään; mutta keskellä huonetta sattui siipi siipeen.

27. And he set the cherubims within the inner house: and they stretched forth the wings of the cherubims, so that the wing of the one touched the one wall, and the wing of the other cherub touched the other wall; and their wings touched one another in the midst of the house.

28. Ja hän silasi Kerubimit kullalla.

28. And he overlaid the cherubims with gold.

29. Ja kaikkein huoneen seinäin ympäri antoi hän tehdä pyörtyjä töitä, kaivetuita Kerubimeja, palmuja ja avoimia kukkasia sisälle ja ulos.

29. And he carved all the walls of the house round about with carved figures of cherubims and palm trees and open flowers, within and without.

30. Ja hän silasi huoneen permannon kullalla sisältä ja ulkoa.

30. And the floor of the house he overlaid with gold, within and without.

31. Ja kuorin läpikäytävään teki hän kaksi ovea öljypuista, viisikulmaisilla päällispuilla ja pihtipielillä;

31. And for the entering of the oracle he made doors of olive tree: the lintel and side posts were a fifth part of the wall.

32. Ja niihin molempiin oviin antoi hän leikata pyörtyjä töitä, Kerubimeja, palmuja ja avoimia kukkaisia, ja silasi ne kullalla, ja levitti kultaa Kerubimein

32. The two doors also were of olive tree; and he carved upon them carvings of cherubims and palm trees and open flowers, and overlaid them with

ja palmuin päälle.

gold, and spread gold upon the cherubims, and upon the palm trees.

33. Niin teki hän myös templin läpikäytävään neljäkulmaiset pihtipielet öljypuista,

33. So also made he for the door of the temple posts of olive tree, a fourth part of the wall.

34. Ja kaksi ovea hongasta, niin että kummassakin ovessa oli kaksi osaa ja molemmat saranoillansa juoksevat.

34. And the two doors were of fir tree: the two leaves of the one door were folding, and the two leaves of the other door were folding.

35. Ja hän kaivoi Kerubimeja, palmuja ja avoimia kukkaisia, ja silasi ne kullalla, kohdastansa leikkauksen päälle.

35. And he carved thereon cherubims and palm trees and open flowers: and covered them with gold fitted upon the carved work.

36. Ja sitte rakensi hän sisimäisen pihan kolmella rivillä hakatuista kivistä ja yhdellä rivillä vuolluista sedripuista.

36. And he built the inner court with three rows of hewed stone, and a row of cedar beams.

37. Neljännellä ajastajalla perustettiin Herran huone Sivin kuulla.

37. In the fourth year was the foundation of the house of the LORD laid, in the month Zif:

38. Ja ensimmäisellä ajastajalla toistakymmentä Buulin kuulla (se on kahdeksas kuukausi) päätettiin huone kaluinensa, kaiken sen jälkeen kuin sen oleman piti. Ja hän rakensi sen seitsemänä ajastaikana.

38. And in the eleventh year, in the month Bul, which is the eighth month, was the house finished throughout all the parts thereof, and according to all the fashion of it. So was he seven years in building it.

7 luku

1. Mutta Salomo rakensi huonettansa kolmetoistakymmentä ajastaikaa, ennenkuin se täydellisesti valmiiksi tuli.
2. Ja hän rakensi Libanonin metsästä huoneen, sata kyynärää pituudelle, viisikymmentä kyynärää leveydelle ja kolmekymmentä kyynärää korkeudelle; neljällä taholla olivat sedripuiset patsaat, ja vuollut sedripuiset kaaret patsasten päällä.
3. Ja se oli peitetty sedripuisilla laudoilla ylhäältä kaarten ylitse, jotka olivat patsasten päällä, joita oli viisiviidettäkymmentä, viisitoistakymmentä kullakin taholla,
4. Ja kolme akkunariviä, kolmeen kertaan suutasuuksin.
5. Ja kaikki ovet ja pihtipielet olivat nelikulmaiset, ja akkunat suutasuuksin kolmeen kertaan.
6. Hän rakensi myös patsasten esihuoneen, viisikymmentä kyynärää pituudelle ja kolmekymmentä kyynärää laveudelle; ja esihuone oli niiden kohdalla, ja patsaat ja paksut kaaret nii-

1. But Solomon was building his own house thirteen years, and he finished all his house.
2. He built also the house of the forest of Lebanon; the length thereof was an hundred cubits, and the breadth thereof fifty cubits, and the height thereof thirty cubits, upon four rows of cedar pillars, with cedar beams upon the pillars.
3. And it was covered with cedar above upon the beams, that lay on forty five pillars, fifteen in a row.
4. And there were windows in three rows, and light was against light in three ranks.
5. And all the doors and posts were square, with the windows: and light was against light in three ranks.
6. And he made a porch of pillars; the length thereof was fifty cubits, and the breadth thereof thirty cubits: and the porch was before them: and the other pillars and the thick beam were before

den kohdalla.
7. Ja myös tuomio-istuimen esihuoneen tuomitaksensa siinä; tuomio-istuimen hän teki ja peitti molemmat permannot sedripuilla,

them.
7. Then he made a porch for the throne where he might judge, even the porch of judgment: and it was covered with cedar from one side of the floor to the other.

8. Niin myös omaan huoneesensa, jossa hän itse asui, toisen pihan sisälliselle puolelle esihuonetta, joka oli tehty niinkuin se toinenkin huone. Hän teki myös huoneen Pharaon tyttärelle, jonka Salomo emännäksensä ottanut oli, sen esihuoneen kaltaisen.

8. And his house where he dwelt had another court within the porch, which was of the like work. Solomon made also an house for Pharaoh's daughter, whom he had taken to wife, like unto this porch.

9. Nämät kaikki olivat kalliista kivistä, mitan jälkeen vuolluista ja sahalla leikatuista sisältä ja ulkoa, perustuksesta kattoon asti, ja vielä ulkoiselta puolen isoon pihaan saakka.

9. All these were of costly stones, according to the measures of hewed stones, sawed with saws, within and without, even from the foundation unto the coping, and so on the outside toward the great court.

10. Perustukset olivat myös kallista kivistä ja suurista kivistä: kymmenen kyynärän kivistä ja kahdeksan kyynärän kivistä.

10. And the foundation was of costly stones, even great stones, stones of ten cubits, and stones of eight cubits.

11. Ja niiden päällä oli muita kalliita kiviä mitan jälkeen vuoltuja ja myös sedripuita.

11. And above were costly stones, after the measures of hewed stones, and cedars.

12. Mutta sen suuren pihan ympäri oli kolme riviä vuoltuja kiviä ja yksi rivi

12. And the great court round about was with three rows of hewed stones,

sedripuisia lautoja, niin myös Herran huoneen sisäpuolella ja esihuoneen sisällä.

13. Ja kuningas Salomo lähetti ja noudatti Hiramin Tyrosta,

14. Joka oli lesken poika Naphtalin suvusta, ja hänen isänsä oli myös ollut Tyrolainen, vaskiseppä; ja hän oli taidolla, ymmärryksellä ja tiedolla lahjoitettu, kaikkinaisia vaskitöitä tekemään. Koska hän tuli kuningas Salomon tykö, niin hän teki kaikki hänen työnsä.

15. Ja hän valmisti kaksi vaskipatsasta, kummankin kahdeksantoistakymmentä kyynärää korkiaksi, ja yhden langan kahdentoistakymmenen kyynärän pituiseksi, kumpaakin patsasta ympäriinsä.

16. Ja teki kaksi valettua vaskista kruunua asettaaksensa patsasten päihin; ja kumpikin kruunu oli viisi kyynärää korkia.

17. Verkot (teki hän) verkon tavalla, ja köydet niin kuin renkaat kruunuihin, jotka olivat ylhäällä patsasten päässä, seitsemän kumpaankin kruunuun.

and a row of cedar beams, both for the inner court of the house of the LORD, and for the porch of the house.

13. And king Solomon sent and fetched Hiram out of Tyre.

14. He was a widow's son of the tribe of Naphtali, and his father was a man of Tyre, a worker in brass: and he was filled with wisdom, and understanding, and cunning to work all works in brass. And he came to king Solomon, and wrought all his work.

15. For he cast two pillars of brass, of eighteen cubits high apiece: and a line of twelve cubits did compass either of them about.

16. And he made two chapiters of molten brass, to set upon the tops of the pillars: the height of the one chapiter was five cubits, and the height of the other chapiter was five cubits:

17. And nets of checker work, and wreaths of chain work, for the chapiters which were upon the top of the pillars; seven for the one chapiter, and

seven for the other chapiter.

18. Ja teki patsaat ja kaksi riviä ympäri yhden verkon päälle, peittämään kruunuja, jotka olivat granatin omenain päällä, ja niin hän myös teki toiselle kruunulle.

18. And he made the pillars, and two rows round about upon the one network, to cover the chapiters that were upon the top, with pomegranates: and so did he for the other chapiter.

19. Ja ne kruunut, jotka olivat patsasten päässä, olivat tehdyt niinkuin kukkaiset esihuoneessa, neljä kyynärää suuret,

19. And the chapiters that were upon the top of the pillars were of lily work in the porch, four cubits.

20. Ja kruunut kahden patsaan päällä ylhäällä keskipaikan kohdalla, jonka päällä verkko oli, ja kaksisataa granatin omenaa rivittäin ympärinsä toisen kruunun päällä.

20. And the chapiters upon the two pillars had pomegranates also above, over against the belly which was by the network: and the pomegranates were two hundred in rows round about upon the other chapiter.

21. Ja hän nosti ne patsaat templin esihuoneen eteen, ja sen patsaan, jonka hän oikialle puolelle asetti, kutsui hän Jakin, ja sen patsaan, jonka hän asetti vasemmalle puolelle, kutsui hän Boas.

21. And he set up the pillars in the porch of the temple: and he set up the right pillar, and called the name thereof Jachin: and he set up the left pillar, and called the name thereof Boaz.

22. Ja ne seisoivat patsasten päissä, tehdyt niinkuin kukkaiset; ja niin päätettiin patsasten teko.

22. And upon the top of the pillars was lily work: so was the work of the pillars finished.

23. Ja hän teki valetun järven kymmenen kyynärää leviän, yhdestä partaasta niin toiseen ympyriäisen ja viisi

23. And he made a molten sea, ten cubits from the one brim to the other: it was round all about, and his height

kyynärää korkian, ja nuora, kolmekymmentä kyynärää pitkä, kävi sen ympäri.

was five cubits: and a line of thirty cubits did compass it round about.

24. Ja nupit olivat järven partaan alla, jotka kävivät sen ympäri, kymmenen jokaisella kyynärällä järveä ympäri; ja nupit olivat kokonansa valetut kahteen riviin.

24. And under the brim of it round about there were knops compassing it, ten in a cubit, compassing the sea round about: the knops were cast in two rows, when it was cast.

25. Ja se seisoi kahdentoistakymmenen härjän päällä: kolme heistä käänsi itsensä pohjoiseen, kolme länteen, kolme etelään, ja kolme itään päin; ja se järvi oli ylhäällä heidän päällänsä, ja kaikki heidän takaiset puolensa sisällekäsin.

25. It stood upon twelve oxen, three looking toward the north, and three looking toward the west, and three looking toward the south, and three looking toward the east: and the sea was set above upon them, and all their hinder parts were inward.

26. Ja se oli kämmenen paksuus, ja sen parras oli tekoansa niinkuin maljan parras ja niinkuin ulospuhkeeva kukkainen; ja se veti kaksituhatta batia.

26. And it was an hand breadth thick, and the brim thereof was wrought like the brim of a cup, with flowers of lilies: it contained two thousand baths.

27. Hän teki myös kymmenen vaskista istuinta; neljä kyynärää oli itsekukin istuin pitkä ja neljä kyynärää leviä, vaan kolmekyynärää korkia.

27. And he made ten bases of brass; four cubits was the length of one base, and four cubits the breadth thereof, and three cubits the height of it.

28. Ja ne istuimet olivat niin tehdyt, että niissä olivat laidat; ja ne laidat olivat palletten välillä.

28. And the work of the bases was on this manner: they had borders, and the borders were between the ledges:

29. Ja laidoissa palletten välillä olivat jalopeurat, härjät ja Kerubimit, ja palletten päällä ylhäällä oli vahva virvanto; mutta jalopeurain ja härkäin alla olivat venytetyt jatkokset.

29. And on the borders that were between the ledges were lions, oxen, and cherubims: and upon the ledges there was a base above: and beneath the lions and oxen were certain additions made of thin work.

30. Ja jokaisella istuimella oli neljä vaskista ratasta vaskisten ijesten kanssa, ja niissä olivat neljällä kulmalla niskat, jotka niskat olivat kattilaan alle valetut, kunkin jatkoksen kohdalle.

30. And every base had four brasen wheels, and plates of brass: and the four corners thereof had undersetters: under the laver were undersetters molten, at the side of every addition.

31. Ja sen koverrus oli seppeleen sisäpuolelta kyynärää korkia, jonka keskus oli puolitoista kyynärää leviä: olivat myös sen vierellä leikkaukset; mutta niiden laidat olivat nelitahkoiset ja ei ympyriäiset.

31. And the mouth of it within the chapiter and above was a cubit: but the mouth thereof was round after the work of the base, a cubit and an half: and also upon the mouth of it were gravings with their borders, foursquare, not round.

32. Vaan ne neljä ratasta seisoi juuri laitain alla, ja ratasten ikeet olivat istuinta liki; jokainen ratas oli puolitoista kyynärää korkia.

32. And under the borders were four wheels; and the axletrees of the wheels were joined to the base: and the height of a wheel was a cubit and half a cubit.

33. Ja pyörät olivat tehdyt niinkuin vaunuin pyörät, ja heidän napansa, kappansa, kehrävartensa ja kierunsa olivat kaikki valetut.

33. And the work of the wheels was like the work of a chariot wheel: their axletrees, and their naves, and their felloes, and their spokes, were all

molten.

34. Ja ne neljä niskaa jokaisen istuimen neljässä kulmassa oli myös istuimessa kiinni.

34. And there were four undersetters to the four corners of one base: and the undersetters were of the very base itself.

35. Ja istuimen päässä oli puolen kyynärän korkeus, joka oli kokonansa ympyriäinen; oli myös kunkin istuimen päässä heidän kahvansa, ja hänen laitansa olivat itse hänestä.

35. And in the top of the base was there a round compass of half a cubit high: and on the top of the base the ledges thereof and the borders thereof were of the same.

36. Ja hän antoi kaivaa takaisiin paikkoihin, kahvoihin ja laitoihin, Kerubimit, jalopeurat ja palmupuita, toinen toisensa tykö ympäri.

36. For on the plates of the ledges thereof, and on the borders thereof, he graved cherubims, lions, and palm trees, according to the proportion of every one, and additions round about.

37. Näin teki hän ne kymmenen valettua istuinta: heillä kaikilla oli yksi muoto, yksi mitta, yksi sia.

37. After this manner he made the ten bases: all of them had one casting, one measure, and one size.

38. Ja hän teki kymmenen vaskikattilaa; niin että kukin kattila veti neljäkymmentä batia, ja kukin kattila oli neljä kyynärää suuri, yksi kattila oli yhden istuimen päällä, ja niin kymmenellä istuimella.

38. Then made he ten lavers of brass: one laver contained forty baths: and every laver was four cubits: and upon every one of the ten bases one laver.

39. Ja hän asetti viisi istuinta huoneen oikialle sivulle ja toiset viisi sen vasemmalle sivulle; mutta järven pani hän huoneen oikialle sivulle eteen,

39. And he put five bases on the right side of the house, and five on the left side of the house: and he set the sea on the right side of the house east-

idän puoleen, etelän kohdalle.
40. Ja Hiram teki myös patoja, lapioita ja maljoja; ja niin Hiram päätti kaiken työn, minkä hän teki kuningas Salomolle Herran huoneesen:

41. Ne kaksi patsasta ja ne kaksi ympyriäistä kruunua, jotka kahden patsaan päällä olivat, ja ne kaksi verkkoa, peittämään kahta ympyriäistä kruunua, patsasten päässä;

42. Ja ne neljäsataa granatin omenaa, kahden verkon päällä, ja kaksi riviä granatin omenia, kunkin verkon päällä, peittämään kahta ympyriäistä kruunua patsasten päässä;
43. Ja ne kymmenen istuinta ja kymmenen kattilaa istuinten päällä;
44. Ja yhden järven ja kaksitoistakymmentä härkää järven alle:
45. Ja padat, lapiot ja maljat, ja kaikki nämä astiat, jotka Hiram teki kuningas Salomolle Herran huoneesen, selkiästä vaskesta.

46. Jordanin kedolla antoi kuningas Salomo ne valaa, savisessa töyrässä

ward over against the south.
40. And Hiram made the lavers, and the shovels, and the basons. So Hiram made an end of doing all the work that he made king Solomon for the house of the LORD:
41. The two pillars, and the two bowls of the chapiters that were on the top of the two pillars; and the two networks, to cover the two bowls of the chapiters which were upon the top of the pillars;
42. And four hundred pomegranates for the two networks, even two rows of pomegranates for one network, to cover the two bowls of the chapiters that were upon the pillars;
43. And the ten bases, and ten lavers on the bases;
44. And one sea, and twelve oxen under the sea;
45. And the pots, and the shovels, and the basons: and all these vessels, which Hiram made to king Solomon for the house of the LORD, were of bright brass.
46. In the plain of Jordan did the king cast them, in the clay ground between

Sukkotin ja Zartanin välillä.

47. Ja Salomo antoi kaikki nämä astiat olla (punnitsemata); sillä vaskea oli ylen paljo: ei kysytty vasken painoa.

48. Ja Salomo teki kaikki kalut, mitkä Herran huoneessa tarvittiin: kultaisen alttarin ja kultaisen pöydän, jolla näkyleivät pidettiin,

49. Viisi kynttiläjalkaa oikialle ja viisi vasemmalle puolelle kuorin eteen, puhtaasta kullasta, kultaisten kukkaisten, lamppuin ja niistinten kanssa,

50. Niin myös maljoja, vateja, kuppeja, lusikoita ja pannuja puhtaasta kullasta; ja olivat huoneen saranat huoneen sisimäisissä ovissa, joka oli se kaikkein pyhin, ja templin huoneen oven saranat aivan puhtaasta kullasta.

51. Näin kaikki työ päätettiin, minkä kuningas Salomo teki Herran huoneesen. Ja Salomo kantoi sinne kaikki mitä hänen isänsä David pyhittänyt oli, hopiaa ja kultaa, ja astioita, ja pani Herran huoneen tavaroihin.

Succoth and Zarthan.

47. And Solomon left all the vessels unweighed, because they were exceeding many: neither was the weight of the brass found out.

48. And Solomon made all the vessels that pertained unto the house of the LORD: the altar of gold, and the table of gold, whereupon the shewbread was,

49. And the candlesticks of pure gold, five on the right side, and five on the left, before the oracle, with the flowers, and the lamps, and the tongs of gold,

50. And the bowls, and the snuffers, and the basons, and the spoons, and the censers of pure gold; and the hinges of gold, both for the doors of the inner house, the most holy place, and for the doors of the house, to wit, of the temple.

51. So was ended all the work that king Solomon made for the house of the LORD. And Solomon brought in the things which David his father had dedicated; even the silver, and the gold, and the vessels, did he put

among the treasures of the house of the LORD.

8 luku

1. Silloin kokosi Salomo Israelin vanhimmat, kaikki sukukuntain ylimmäiset ja isäin päämiehet Israelin lasten seasta kuningas Salomon tykö Jerusalemiin, viemään Herran liitonarkkia Davidin kaupungista, se on Zion.

1. Then Solomon assembled the elders of Israel, and all the heads of the tribes, the chief of the fathers of the children of Israel, unto king Solomon in Jerusalem, that they might bring up the ark of the covenant of the LORD out of the city of David, which is Zion.

2. Ja kaikki Israelin miehet kokoontuivat kuningas Salomon tykö Ethanimin kuukaudella, juhlapäivänä, se on seitsemäs kuukausi.

2. And all the men of Israel assembled themselves unto king Solomon at the feast in the month Ethanim, which is the seventh month.

3. Ja kuin kaikki Israelin vanhimmat tulivat kokoon, nostivat papit arkin,

3. And all the elders of Israel came, and the priests took up the ark.

4. ja kantoivat Herran arkin ja seurakunnan majan, ja kaikki pyhän kalut, jotka majassa olivat: ne veivät papit ja Leviläiset ylös.

4. And they brought up the ark of the LORD, and the tabernacle of the congregation, and all the holy vessels that were in the tabernacle, even those did the priests and the Levites bring up.

5. Ja kuningas Salomo ja koko Israelin joukko, joka hänen tykönänsä itsensä oli koonnut, menivät hänen kanssansa arkin edellä, ja uhrasivat lampaita ja karjaa, joita ei arvattu eikä luettu pal-

5. And king Solomon, and all the congregation of Israel, that were assembled unto him, were with him before the ark, sacrificing sheep and oxen, that could not be told nor numbered

jouden tähden.

6. Ja näin kantoivat papit Herran liitonarkin siallensa templin kuoriin, kaikkein pyhimpään, Kerubimin siipein alle;

7. Sillä Kerubimit hajoittivat siipensä arkin siaan, ja Kerubimit varjosivat arkin ja korennot ylhäältä.

8. Ja korennot vedettiin niin pitkälle ulos, että niiden päät näkyivät pyhästä kuorin eteen; vaan ulkoapäin ne eivät näkyneet; ja ne ovat siellä tähän päivään asti.

9. Arkissa ei ollut mitään, paitsi Moseksen kahta kivistä taulua, jotka Moses sinne pani Horebissa, kuin Herra liiton teki Israelin lasten kanssa, heidän lähteissänsä Egyptistä.

10. Ja tapahtui, kun papit menivät pyhästä ulos, niin täytti pilvi Herran huoneen:

11. Niin ettei papit saaneet seisoa ja tehdä virkaansa pilven tähden; sillä Herran kunnia täytti Herran huoneen.

for multitude.

6. And the priests brought in the ark of the covenant of the LORD unto his place, into the oracle of the house, to the most holy place, even under the wings of the cherubims.

7. For the cherubims spread forth their two wings over the place of the ark, and the cherubims covered the ark and the staves thereof above.

8. And they drew out the staves, that the ends of the staves were seen out in the holy place before the oracle, and they were not seen without: and there they are unto this day.

9. There was nothing in the ark save the two tables of stone, which Moses put there at Horeb, when the LORD made a covenant with the children of Israel, when they came out of the land of Egypt.

10. And it came to pass, when the priests were come out of the holy place, that the cloud filled the house of the LORD,

11. So that the priests could not stand to minister because of the cloud: for the glory of the LORD had filled the

house of the LORD.

12. Silloin sanoi Salomo: Herra on sanonut asuvansa pimeydessä.

12. Then spake Solomon, The LORD said that he would dwell in the thick darkness.

13. Minä olen tosin rakentanut sinulle huoneen asumiseksi ja istuimen, että siellä asuisit ijankaikkisesti.

13. I have surely built thee an house to dwell in, a settled place for thee to abide in for ever.

14. Ja kuningas käänsi kasvonsa ja siunasi koko Israelin joukon. Ja koko Israelin joukko seisoi.

14. And the king turned his face about, and blessed all the congregation of Israel: (and all the congregation of Israel stood;)

15. Ja hän sanoi: kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, joka suullansa minun isälleni Davidille puhunut on, ja on täyttänyt kädellänsä, ja sanonut:

15. And he said, Blessed be the LORD God of Israel, which spake with his mouth unto David my father, and hath with his hand fulfilled it, saying,

16. Siitä päivästä, jona minä johdatin minun kansani Israelin Egyptistä, en ole minä yhtään kaupunkia valinnut kaikesta Israelin sukukunnasta, että minulle huone rakennettaisiin, niin että minun nimeni olis siellä: mutta Davidin minä olen valinnut minun kansani Israelin päälle.

16. Since the day that I brought forth my people Israel out of Egypt, I chose no city out of all the tribes of Israel to build an house, that my name might be therein; but I chose David to be over my people Israel.

17. Ja minun isäni David aikoi rakentaa huoneen Herran Israelin Jumalan nimelle.

17. And it was in the heart of David my father to build an house for the name of the LORD God of Israel.

18. Mutta Herra sanoi isälleni Davidille: että aioit rakentaa minun nimelle-

18. And the LORD said unto David my father, Whereas it was in thine heart

ni huonetta, olet sinä sen hyvästi tehnyt, että sen aioit;
19. Kuitenkin ei sinun pidä sitä huonetta rakentaman; vaan sinun poikas, joka sinun kupeistas tulee, hän on rakentava minun nimelleni huoneen.
20. Ja Herra on vahvistanut sanansa, jonka hän puhunut on; sillä minä olen noussut minun isäni Davidin siaan, ja istun Israelin istuimella, niinkuin Herra puhunut on, ja olen rakentanut Herran Israelin Jumalan nimelle huoneen,

21. Ja olen siellä valmistanut arkille sian, kussa Herran liitto on, jonka hän teki meidän isillemme, johdattaissansa heitä Egyptin maalta.

22. Ja Salomo seisoi Herran alttarin edessä koko Israelin joukon edessä, ja hajoitti kätensä ylös taivaasen päin,

23. Ja sanoi: Herra Israelin Jumala! ei ole yhtään Jumalaa sinun vertaistas, ylhäällä taivaasa taikka alhaalla maassa, joka pidät liiton ja laupiuden palvelioilles, jotka sinun edessäs kaikesta sydämestänsä vaeltavat,

to build an house unto my name, thou didst well that it was in thine heart.
19. Nevertheless thou shalt not build the house; but thy son that shall come forth out of thy loins, he shall build the house unto my name.
20. And the LORD hath performed his word that he spake, and I am risen up in the room of David my father, and sit on the throne of Israel, as the LORD promised, and have built an house for the name of the LORD God of Israel.
21. And I have set there a place for the ark, wherein is the covenant of the LORD, which he made with our fathers, when he brought them out of the land of Egypt.
22. And Solomon stood before the altar of the LORD in the presence of all the congregation of Israel, and spread forth his hands toward heaven:
23. And he said, LORD God of Israel, there is no God like thee, in heaven above, or on earth beneath, who keepest covenant and mercy with thy servants that walk before thee with all their heart:

24. Joka olet pitänyt sinun palvelialles Davidille, minun isälleni, kaikki mitä sinä hänelle puhunut olet; sinun suullas sinä olet puhunut sen, ja sinä olet täyttänyt sen kädelläs, niinkuin se tänäpänä on.

24. Who hast kept with thy servant David my father that thou promisedst him: thou spakest also with thy mouth, and hast fulfilled it with thine hand, as it is this day.

25. Niin siis, Herra, Israelin Jumala! pidä sinun palvelialles Davidille minun isälleni se minkä sinä hänelle puhunut olet ja sanonut: ei pidä sinulta miestä puuttuman minun edessäni, joka istuu Israelin istuimella: ainoastaan jos sinun lapses pitävät heidän tiensä, vaeltaaksensa minun edessäni, niinkuin sinä olet vaeltanut minun edessäni.

25. Therefore now, LORD God of Israel, keep with thy servant David my father that thou promisedst him, saying, There shall not fail thee a man in my sight to sit on the throne of Israel; so that thy children take heed to their way, that they walk before me as thou hast walked before me.

26. Nyt, Israelin Jumala! anna sanas olla totinen, jonka sinä palvelialles Davidille minun isälleni puhunut olet:

26. And now, O God of Israel, let thy word, I pray thee, be verified, which thou spakest unto thy servant David my father.

27. Luuletkos Jumalan maan päällä asuvan? Katso taivaat ja taivasten taivaat ei voi sinua käsittää: kuinka siis tämä huone, jonka minä rakensin, sen tekis?

27. But will God indeed dwell on the earth? behold, the heaven and heaven of heavens cannot contain thee; how much less this house that I have builded?

28. Niin käännä siis sinuas palvelias rukoukseen ja anomiseen, Herra minun Jumalani! ettäs kuulisit minun

28. Yet have thou respect unto the prayer of thy servant, and to his supplication, O LORD my God, to hearken

kiitokseni ja rukoukseni, jonka palvelias tänäpänä rukoilee sinun edessäs;

unto the cry and to the prayer, which thy servant prayeth before thee to day:

29. Että sinun silmäs avoinna olis tämän huoneen puoleen yöllä ja päivällä, ja siinä paikassa, jostas sanonut olet: minun nimeni pitää oleman siellä; ettäs kuulisit sen rukouksen, jonka sinun palvelias rukoilee tässä paikassa,

29. That thine eyes may be open toward this house night and day, even toward the place of which thou hast said, My name shall be there: that thou mayest hearken unto the prayer which thy servant shall make toward this place.

30. Ja kuulisit sinun palvelias ja kansas Israelin hartaan rukouksen, jonka he tässä paikassa rukoilevat: ja sinä kuulisit sen siellä, kussas asut taivaissa, ja koskas sen kuulet, olisit armollinen.

30. And hearken thou to the supplication of thy servant, and of thy people Israel, when they shall pray toward this place: and hear thou in heaven thy dwelling place: and when thou hearest, forgive.

31. Koska joku rikkoo lähimmäistänsä vastaan, ja ottaa valan päällensä, jolla hän hänensä velkapääksi tekee, ja vala tulee sinun alttaris eteen tässä huoneessa:

31. If any man trespass against his neighbour, and an oath be laid upon him to cause him to swear, and the oath come before thine altar in this house:

32. Ettäs kuulisit taivaissa, ja saattaisit palvelioilles oikeuden, ettäs tuomitsisit jumalattoman ja antaisit hänen tiensä tulla hänen päänsä päälle, ja vanhurskaaksi tekisit viattoman, ja tekisit hänelle hänen oikeutensa jälkeen.

32. Then hear thou in heaven, and do, and judge thy servants, condemning the wicked, to bring his way upon his head; and justifying the righteous, to give him according to his righteousness.

33. Jos sinun kansas Israel lyödään

33. When thy people Israel be smitten

vihamiestensä edessä, että he ovat syntiä tehneet sinua vastaan, ja he kääntävät itsensä sinun tykös, ja tunnustavat sinun nimes, ja rukoilevat ja anteeksi anovat sinulta tässä huoneessa:

down before the enemy, because they have sinned against thee, and shall turn again to thee, and confess thy name, and pray, and make supplication unto thee in this house:

34. Että kuulisit taivaissa, ja sinun kansas Israelin synnille armollinen olisit, ja johdattaisit heitä sille maalle jälleen, jonka heidän isillensä antanut olet.

34. Then hear thou in heaven, and forgive the sin of thy people Israel, and bring them again unto the land which thou gavest unto their fathers.

35. Jos taivaat suljetut ovat, niin ettei sada, että he sinua vastaan rikkoneet ovat, ja rukoilevat tässä siassa, ja tunnustavat sinun nimes, ja kääntävät itsensä synnistänsä, että rankaiset heitä.

35. When heaven is shut up, and there is no rain, because they have sinned against thee; if they pray toward this place, and confess thy name, and turn from their sin, when thou afflictest them:

36. Että kuulisit heitä taivaissa, ja olisit sinun palvelias ja kansas Israelin synnille armollinen, että osoitat heille sen hyvän tien, jota heidän vaeltaman pitää; ja annat sataa sinun maas päälle, jonka kansalles perimiseksi antanut olet.

36. Then hear thou in heaven, and forgive the sin of thy servants, and of thy people Israel, that thou teach them the good way wherein they should walk, and give rain upon thy land, which thou hast given to thy people for an inheritance.

37. Jos kallis aika tulee maalle, eli rutto tulee, taikka pouta, eli ruoste, taikka kaskat, eli jyvämadot maan päälle tulevat, taikka vihamiehet pii-

37. If there be in the land famine, if there be pestilence, blasting, mildew, locust, or if there be caterpiller; if their enemy besiege them in the land

rittävät maakunnassa heidän porttinsa, taikka kaikkinainen vitsaus, eli kaikkinainen sairaus tulee;

of their cities; whatsoever plague, whatsoever sickness there be;

38. Kaikki rukoukset, kaikki anteeksi anomiset mitkä kaikki ihmiset, kaikki sinun kansas Israel tekevät, koska he ymmärtävät vitsauksen itsekukin sydämessänsä, ja hajoittavat kätensä tämän huoneen puoleen:

38. What prayer and supplication soever be made by any man, or by all thy people Israel, which shall know every man the plague of his own heart, and spread forth his hands toward this house:

39. Että silloin kuulisit taivaissa, siitä siasta, kussas asut, ja olisit armollinen ja tekisit sen niin, että annat itsekullekin niinkuin hän vaeltanut on, niin kuin sinä hänen sydämensä tunnet; sillä sinä ainoastaan tunnet kaikkein ihmisten lasten sydämet.

39. Then hear thou in heaven thy dwelling place, and forgive, and do, and give to every man according to his ways, whose heart thou knowest; (for thou, even thou only, knowest the hearts of all the children of men;)

40. Että he aina sinua pelkäisivät, niinkauvan kuin he maan päällä elävät, jonkas meidän isillemme antanut olet.

40. That they may fear thee all the days that they live in the land which thou gavest unto our fathers.

41. Jos myös joku muukalaisista, joka ei ole sinun kansaas Israelia, tulee kaukaiselta maalta sinun nimes tähden;

41. Moreover concerning a stranger, that is not of thy people Israel, but cometh out of a far country for thy name's sake;

42. Sillä he saavat kuulla sinun suuresta nimestäs, ja voimallisesta kädestäs, ja ojetusta käsivarrestas: ja joku tulee rukoilemaan tähän huo-

42. (For they shall hear of thy great name, and of thy strong hand, and of thy stretched out arm;) when he shall come and pray toward this house;

neesen:

43. Että kuulisit taivaissa siitä siasta, kussas asut, ja tekisit kaiken sen, minkä muukalainen sinulta anoo: että kaikki kansa maan päällä tuntis sinun nimes, että he myös pelkäisivät sinua niinkuin sinun kansas Israel, ja tietäisivät, että sinun nimeäs avuksihuudetaan tässä huoneessa, jonka minä rakentanut olen.

43. Hear thou in heaven thy dwelling place, and do according to all that the stranger calleth to thee for: that all people of the earth may know thy name, to fear thee, as do thy people Israel; and that they may know that this house, which I have builded, is called by thy name.

44. Jos sinun kansas vaeltaa sotaan vihamiehiänsä vastaan sitä tietä, jota heidän lähetät, ja he rukoilevat Herraa tiellä kaupungin puoleen, jonka valinnut olet, ja huoneen puoleen, jonka minä sinun nimelles rakentanut olen:

44. If thy people go out to battle against their enemy, whithersoever thou shalt send them, and shall pray unto the LORD toward the city which thou hast chosen, and toward the house that I have built for thy name:

45. Että kuulisit heidän rukouksensa ja anomisensa taivaissa, ja saattaisit heille oikeuden.

45. Then hear thou in heaven their prayer and their supplication, and maintain their cause.

46. Jos he syntiä tekevät sinua vastaan (sillä ei ole yhtäkään ihmistä, joka ei syntiä tee) ja sinä vihastut heidän päällensä, ja annat heidät vihamiehen käsiin, niin että he vievät heitä vankina vihollisen maalle, taamma eli lähemmä;

46. If they sin against thee, (for there is no man that sinneth not,) and thou be angry with them, and deliver them to the enemy, so that they carry them away captives unto the land of the enemy, far or near;

47. Ja he tekisivät sydämestänsä parannuksen siinä maassa, jossa he

47. Yet if they shall bethink themselves in the land whither they were

vankina ovat, ja he palajaisivat sinua rukoilemaan vankeutensa maalla, sanoen: me rikoimme ja teimme pahoin, ja olimme jumalattomat;

carried captives, and repent, and make supplication unto thee in the land of them that carried them captives, saying, We have sinned, and have done perversely, we have committed wickedness;

48. Ja he niin palajaisivat sinun tykös kaikesta sydämestänsä ja kaikesta sielustansa vihamiestensä maalla, jotka heitä vangiksi vieneet ovat pois; ja he rukoilevat sinua tiellä maansa puoleen, jonka heidän isillensä antanut olet, sen kaupungin puoleen, jonka minä sinun nimelles rakentanut olen:

48. And so return unto thee with all their heart, and with all their soul, in the land of their enemies, which led them away captive, and pray unto thee toward their land, which thou gavest unto their fathers, the city which thou hast chosen, and the house which I have built for thy name:

49. Että kuulisit heidän rukouksensa ja anteeksi anomisensa taivaissa, siitä siasta, kussa sinä asut, ja saattaisit heille oikeuden,

49. Then hear thou their prayer and their supplication in heaven thy dwelling place, and maintain their cause,

50. Ja olisit sinun kansalles armollinen, jotka sinua vastaan syntiä tehneet ovat, ja kaikille heidän rikoksillensa, joilla he rikkoneet ovat sinua vastaan: ja antaisit heille armon niiltä, jotka heitä vankina pitävät, ja he armahtaisivat heidän päällensä.

50. And forgive thy people that have sinned against thee, and all their transgressions wherein they have transgressed against thee, and give them compassion before them who carried them captive, that they may have compassion on them:

51. Sillä he ovat sinun kansas ja sinun perimises, jotka sinä Egyptistä johdatit

51. For they be thy people, and thine inheritance, which thou broughtest

rautaisesta pätsistä;

52. Että sinun silmäs olisivat avoinna sinun palvelias anomiseen ja sinun kansas Israelin rukoukseen; että heitä kaikissa kuulisit, joiden tähden he sinun tykös huutavat.

53. Sillä sinä olet heidät erottanut sinulles perimiseksi kaikista kansoista maan päällä, niinkuin sinä sanonut olet sinun palvelialles Moseksen kautta, kuin sinä meidän isämme johdatit Egyptistä, Herra, Herra!

54. Ja koska Salomo oli kaiken tämän rukouksen ja anomisen lopettanut Herran edessä, nousi hän Herran alttarin edestä polviansa kumartamasta ja hajoittamasta käsiänsä taivaasen päin,

55. Ja seisoi ja siunasi koko Israelin joukon, korotetulla äänellä, ja sanoi:

56. Kiitetty olkoon Herra, joka kansallensa Israelille levon antanut on, kaiken sen jälkeen kuin hän puhunut on: ei yhtäkään ole puuttunut hänen hyvistä sanoistansa, jotka hän palveli-

forth out of Egypt, from the midst of the furnace of iron:

52. That thine eyes may be open unto the supplication of thy servant, and unto the supplication of thy people Israel, to hearken unto them in all that they call for unto thee.

53. For thou didst separate them from among all the people of the earth, to be thine inheritance, as thou spakest by the hand of Moses thy servant, when thou broughtest our fathers out of Egypt, O Lord GOD.

54. And it was so, that when Solomon had made an end of praying all this prayer and supplication unto the LORD, he arose from before the altar of the LORD, from kneeling on his knees with his hands spread up to heaven.

55. And he stood, and blessed all the congregation of Israel with a loud voice, saying,

56. Blessed be the LORD, that hath given rest unto his people Israel, according to all that he promised: there hath not failed one word of all his good promise, which he promised by

ansa Moseksen kautta puhunut on.
57. Herra meidän Jumalamme olkoon meidän kanssamme, niinkuin hän on ollut meidän isäimme kanssa: älköön meitä hyljätkö, eikä ylönantako meitä,
58. Että hän kääntäis meidän sydämemme tykönsä, että me vaeltaisimme kaikissa hänen teissänsä ja pitäisimme hänen käskynsä, säätynsä ja oikeutensa, jotka hän meidän isillemme käskenyt on;
59. Ja että nämät minun sanani, jotka minä Herran edessä rukoillut olen, olisivat läsnä Herran meidän Jumalamme tykönä päivällä ja yöllä; että hän saattais palveliallensa ja Israelille kansallensa oikeuden, itsekullakin ajallansa;
60. Että kaikki kansat maan päällä tietäisivät, että Herra on itse Jumala, ja ei yksikään muu.
61. Ja teidän sydämenne olkoon vakaa Herran meidän Jumalamme edessä, vaeltamaan hänen säädyissänsä ja pitämään hänen käskynsä, niin kuin se tänäpänä on.
62. Ja kuningas ja koko Israel hänen kanssansa uhrasivat uhria Herran

the hand of Moses his servant.
57. The LORD our God be with us, as he was with our fathers: let him not leave us, nor forsake us:
58. That he may incline our hearts unto him, to walk in all his ways, and to keep his commandments, and his statutes, and his judgments, which he commanded our fathers.
59. And let these my words, wherewith I have made supplication before the LORD, be nigh unto the LORD our God day and night, that he maintain the cause of his servant, and the cause of his people Israel at all times, as the matter shall require:
60. That all the people of the earth may know that the LORD is God, and that there is none else.
61. Let your heart therefore be perfect with the LORD our God, to walk in his statutes, and to keep his commandments, as at this day.
62. And the king, and all Israel with him, offered sacrifice before the

edessä.

63. Ja Salomo uhrasi kiitosuhria (jonka hän Herralle uhrasi,) kaksikolmattakymmentä tuhatta härkää ja sata ja kaksikymmentä tuhatta lammasta. Näin he vihkivät Herran huoneen, kuningas ja kaikki Israelin lapset.

64. Sinä päivänä pyhitti kuningas keskikartanon, joka oli Herran huoneen edessä; sillä hän teki siellä polttouhrin, ruokauhrin ja kiitosuhrin lihavuuden; sillä vaskialttari, joka Herran edessä oli, oli vähäinen polttouhriin, ruokauhriin ja kiitosuhrin lihavuuteen.

65. Ja Salomo piti siihen aikaan juhlaa, ja koko Israel hänen kanssansa, suuressa kokouksessa, Hematin rajasta Egyptin virtaan asti, Herran meidän Jumalamme edessä, seitsemän päivää, ja taas seitsemän päivää: (se on) neljätoistakymmentä päivää.

66. Ja kahdeksantena päivänä päästi hän kansan menemään, ja he siunasivat kuningasta, ja vaelsivat majoil-

LORD.

63. And Solomon offered a sacrifice of peace offerings, which he offered unto the LORD, two and twenty thousand oxen, and an hundred and twenty thousand sheep. So the king and all the children of Israel dedicated the house of the LORD.

64. The same day did the king hallow the middle of the court that was before the house of the LORD: for there he offered burnt offerings, and meat offerings, and the fat of the peace offerings: because the brasen altar that was before the LORD was too little to receive the burnt offerings, and meat offerings, and the fat of the peace offerings.

65. And at that time Solomon held a feast, and all Israel with him, a great congregation, from the entering in of Hamath unto the river of Egypt, before the LORD our God, seven days and seven days, even fourteen days.

66. On the eighth day he sent the people away: and they blessed the king, and went unto their tents joyful

lensa, iloiten ja riemuiten kaikesta siitä hyvyydestä, minkä Herra palvelijallensa Davidille ja kansallensa Israelille tehnyt oli.

and glad of heart for all the goodness that the LORD had done for David his servant, and for Israel his people.

9 luku

1. Ja kuin Salomo oli rakentanut Herran huoneen ja kuninkaan huoneen, ja kaikki mitä hänen sydämensä anoi ja halusi tehdäksensä,

1. And it came to pass, when Solomon had finished the building of the house of the LORD, and the king's house, and all Solomon's desire which he was pleased to do,

2. Ilmaantui Herra Salomolle toisen kerran, niinkuin hän oli hänelle ilmaantunut Gibeonissa.

2. That the LORD appeared to Solomon the second time, as he had appeared unto him at Gibeon.

3. Ja Herra sanoi hänelle: Minä olen kuullut sinun rukoukses ja anomises, joita olet minun edessäni anonut, ja olen pyhittänyt tämän huoneen, jonkas rakentanut olet, pannakseni siihen minun nimeni ijankaikkisesti, ja minun silmäni ja sydämeni ovat alati siinä.

3. And the LORD said unto him, I have heard thy prayer and thy supplication, that thou hast made before me: I have hallowed this house, which thou hast built, to put my name there for ever; and mine eyes and mine heart shall be there perpetually.

4. Ja jos sinä vallat minun edessäni, niinkuin sinun isäs David vaeltanut on, sydämen yksinkertaisuudessa ja vakuudessa, niin että teet kaikki, mitä minä sinulle käskenyt olen, ja pidät minun säätyni ja oikeuteni;

4. And if thou wilt walk before me, as David thy father walked, in integrity of heart, and in uprightness, to do according to all that I have commanded thee, and wilt keep my statutes and my judgments:

5. Niin minä vahvistan sinun valtakuntas istuimen Israelin ylitse ijankaikkisesti, niinkuin minä sinun isäs Davidin kanssa puhunut olen, sanoen: ei sinulta pidä otettaman pois mies Israelin istuimelta.

5. Then I will establish the throne of thy kingdom upon Israel for ever, as I promised to David thy father, saying, There shall not fail thee a man upon the throne of Israel.

6. Mutta jos te käännätte teitänne peräti pois minusta, te ja teidän lapsenne, ja ette pidä minun käskyjäni ja säätyjäni, jotka minä olen pannut teidän eteenne, ja menette ja palvelette vieraita jumalia ja rukoilette niitä;

6. But if ye shall at all turn from following me, ye or your children, and will not keep my commandments and my statutes which I have set before you, but go and serve other gods, and worship them:

7. Niin minä hävitän Israelin siitä maasta, jonka minä heille antanut olen: ja huoneen, jonka minä nimelleni pyhittänyt olen, heitän minä minun kasvoni edestä pois. Ja Israel pitää oleman sananlaskuksi ja jutuksi kaikissa kansoissa.

7. Then will I cut off Israel out of the land which I have given them; and this house, which I have hallowed for my name, will I cast out of my sight; and Israel shall be a proverb and a byword among all people:

8. Ja vaikka tämä huone on kaikkein korkein, niin kuitenkin kaikkein, jotka siitä käyvät ohitse, pitää hämmästymän ja viheltämän, sanoen: miksi Herra näin teki tälle maalle ja tälle huoneelle?

8. And at this house, which is high, every one that passeth by it shall be astonished, and shall hiss; and they shall say, Why hath the LORD done thus unto this land, and to this house?

9. Silloin vastataan: että he Herran Jumalansa hylkäsivät, joka heidän isänsä Egyptin maalta johdatti ulos, ja

9. And they shall answer, Because they forsook the LORD their God, who brought forth their fathers out of the

seurasivat muita jumalia ja kumarsivat niitä ja palvelivat niitä; sentähden on Herra kaiken tämän pahan antanut tulla heidän päällensä.

land of Egypt, and have taken hold upon other gods, and have worshipped them, and served them: therefore hath the LORD brought upon them all this evil.

10. Kuin kaksikymmentä ajastaikaa kulunut oli, joina Salomo ne kaksi huonetta rakensi, Herran huoneen ja kuninkaan huoneen,

10. And it came to pass at the end of twenty years, when Solomon had built the two houses, the house of the LORD, and the king's house,

11. Joihin Hiram Tyron kuningas antoi Salomolle sedripuita, honkia ja kultaa, kaiken hänen tahtonsa jälkeen; niin kuningas Salomo antoi Hiramille kaksikymmentä kaupunkia Galilean maassa.

11. (Now Hiram the king of Tyre had furnished Solomon with cedar trees and fir trees, and with gold, according to all his desire,) that then king Solomon gave Hiram twenty cities in the land of Galilee.

12. Ja Hiram matkusti Tyrosta katsomaan kaupungeita, jotka Salomo hänelle antanut oli; ja ei ne hänelle kelvanneet.

12. And Hiram came out from Tyre to see the cities which Solomon had given him; and they pleased him not.

13. Ja sanoi: mitkä nämä kaupungit ovat, minun veljeni, jotkas minulle antanut olet? Ja hän kutsui ne Kabulin maaksi tähän päivään asti.

13. And he said, What cities are these which thou hast given me, my brother? And he called them the land of Cabul unto this day.

14. Ja Hiram oli lähettänyt kuninkaalle sata ja kaksikymmentä sentneriä kultaa.

14. And Hiram sent to the king sixscore talents of gold.

15. Ja tämä on luku verosta, jonka kuningas Salomo kantoi rakentaak-

15. And this is the reason of the levy which king Solomon raised; for to

sensa Herran huonetta, ja omaa huonettansa, ja Milloa, ja Jerusalemin muuria, ja Hatsoria, ja Megiddoa ja Gaseria.
16. Sillä Pharao Egyptin kuningas oli mennyt ja voittanut Gaserin, ja polttanut sen tulella, ja lyönyt Kanaanealaiset kuoliaaksi, jotka kaupungissa asuivat, ja oli antanut sen tyttärellensä Salomon emännälle lahjaksi.
17. Niin Salomo rakensi Gaserin ja alamaisen BetHoronin,
18. Ja Baalatin ja Tadmorin, korvessa maalla,
19. Ja kaikki tavarakaupungit, jotka Salomolla olivat, ja kaikki vaunukaupungit, ja ratsasmiesten kaupungit, ja mitä Salomo halusi ja tahtoi rakentaa Jerusalemissa ja Libanonissa, ja koko maassa, joka hänen vallassansa oli.
20. Kaiken jääneen kansan Amorealaisista, Hetiläisistä, Pheresiläisistä, Heviläisistä ja Jebusilaisista, jotka ei olleet Israelin lapsia:
21. Heidän lapsensa, jotka he jättivät heistänsä maahan, joita Israelin lapset ei taitaneet hävittää; ne teki Salomo verolliseksi tähän päivään asti.

build the house of the LORD, and his own house, and Millo, and the wall of Jerusalem, and Hazor, and Megiddo, and Gezer.
16. For Pharaoh king of Egypt had gone up, and taken Gezer, and burnt it with fire, and slain the Canaanites that dwelt in the city, and given it for a present unto his daughter, Solomon's wife.
17. And Solomon built Gezer, and Bethhoron the nether,
18. And Baalath, and Tadmor in the wilderness, in the land,
19. And all the cities of store that Solomon had, and cities for his chariots, and cities for his horsemen, and that which Solomon desired to build in Jerusalem, and in Lebanon, and in all the land of his dominion.
20. And all the people that were left of the Amorites, Hittites, Perizzites, Hivites, and Jebusites, which were not of the children of Israel,
21. Their children that were left after them in the land, whom the children of Israel also were not able utterly to destroy, upon those did Solomon levy

a tribute of bondservice unto this day.

22. Mutta Israelin lapsista ei Salomo tehnyt yhtään orjaksi; vaan ne olivat sotamiehet, ja hänen palveliansa, ja päämiehensä, ja esimiehensä, ja hänen vaunuinsa ja ratsasmiestensä päämiehet.

22. But of the children of Israel did Solomon make no bondmen: but they were men of war, and his servants, and his princes, and his captains, and rulers of his chariots, and his horsemen.

23. Ja virkamiesten päämiehiä, jotka olivat Salomon työn päällä, oli viisisataa ja viisikymmentä, jotka kansaa hallitsivat ja työn toimittivat.

23. These were the chief of the officers that were over Solomon's work, five hundred and fifty, which bare rule over the people that wrought in the work.

24. Mutta Pharaon tytär meni ylös Davidin kaupungista omaan huoneesensa, jonka (Salomo) hänelle rakentanut oli. Silloin rakensi hän myös Millon.

24. But Pharaoh's daughter came up out of the city of David unto her house which Solomon had built for her: then did he build Millo.

25. Ja Salomo uhrasi kolmasti vuodessa polttouhria ja kiitosuhria alttarilla, jonka hän Herralle rakentanut oli, ja suitsutti sen päällä Herran edessä; ja niin huone päätettiin.

25. And three times in a year did Solomon offer burnt offerings and peace offerings upon the altar which he built unto the LORD, and he burnt incense upon the altar that was before the LORD. So he finished the house.

26. Ja kuningas Salomo teki myös laivan EtseonGeberissä, joka liki Elotia on, Punaisen meren reunan tykönä Edomilaisten maalla.

26. And king Solomon made a navy of ships in Eziongeber, which is beside Eloth, on the shore of the Red sea, in the land of Edom.

27. Ja Hiram lähetti palveliansa laivaan, jotka olivat jalot haaksimiehet ja

27. And Hiram sent in the navy his servants, shipmen that had knowledge

mereen hyvin harjaantuneet, Salomon palveliain kanssa;
28. Ja he tulivat Ophiriin ja veivät sieltä neljäsataa ja kaksikymmentä leiviskää kultaa; ja he veivät sen kuningas Salomolle.

of the sea, with the servants of Solomon.
28. And they came to Ophir, and fetched from thence gold, four hundred and twenty talents, and brought it to king Solomon.

10 luku

1. Ja rikkaan Arabian kuningatar oli kuullut Salomon sanoman Herran nimestä, ja tuli koettelemaan häntä tapauksilla.

1. And when the queen of Sheba heard of the fame of Solomon concerning the name of the LORD, she came to prove him with hard questions.

2. Ja hän tuli Jerusalemiin sangen suuren joukon kanssa, kamelein kanssa, jotka jaloja yrttejä kannattivat, ja aivan paljon kultaa ja kalliita kiviä. Ja kuin hän tuli kuningas Salomon tykö, puhui hän hänelle kaikki, mitä hän sydämessänsä aikonut oli.

2. And she came to Jerusalem with a very great train, with camels that bare spices, and very much gold, and precious stones: and when she was come to Solomon, she communed with him of all that was in her heart.

3. Ja Salomo ilmoitti hänelle kaikki hänen sanansa: ei ollut mitään kuninkaalta salattu, jota ei hän hänelle ilmoittanut.

3. And Solomon told her all her questions: there was not any thing hid from the king, which he told her not.

4. Koska rikkaan Arabian kuningatar näki kaiken Salomon taidon ja huoneen, jonka hän rakentanut oli,

4. And when the queen of Sheba had seen all Solomon's wisdom, and the house that he had built,

5. Ja ruat hänen pöydällänsä, ja hänen palveliainsa asuinsiat, kunkin heidän virkansa, ja heidän vaatteensa, ja hänen juomansa laskiat ja polttouhrinsa, jonka hän Herran huoneessa uhrasi, tuli hän liki hengettömäksi.

5. And the meat of his table, and the sitting of his servants, and the attendance of his ministers, and their apparel, and his cupbearers, and his ascent by which he went up unto the house of the LORD; there was no more spirit in her.

6. Sitte sanoi hän kuninkaalle: se on tosi, minkä minä sinusta kuullut olen minun maalleni, ja sinun menostas, ja sinun taidostas.

6. And she said to the king, It was a true report that I heard in mine own land of thy acts and of thy wisdom.

7. Ja en minä uskonut sitä ennenkuin minä tulin itse, ja minä olen sen nyt silmilläni nähnyt, ja katso, ei ole minulle puoliakaan sanottu: sinulla on enempi taitoa ja hyvyyttä, kuin sanoma on, jonka minä kuullut olen.

7. Howbeit I believed not the words, until I came, and mine eyes had seen it: and, behold, the half was not told me: thy wisdom and prosperity exceedeth the fame which I heard.

8. Autuaat ovat sinun miehes ja sinun palvelias, jotka aina sinun edessäs seisovat ja kuuntelevat sinun taitoas.

8. Happy are thy men, happy are these thy servants, which stand continually before thee, and that hear thy wisdom.

9. Kiitetty olkoon Herra sinun Jumalas, joka sinuun on mielistynyt, sinun Israelin istuimelle pannaksensa! Sentähden että Herra rakastaa Israelia ijankaikkisesti, on hän pannut sinun kuninkaaksi tuomiota ja oikeutta tekemään.

9. Blessed be the LORD thy God, which delighted in thee, to set thee on the throne of Israel: because the LORD loved Israel for ever, therefore made he thee king, to do judgment and justice.

10. Ja hän antoi kuninkaalle kaksikymmentä toistasataa sentneriä kultaa ja sangen paljon jaloja yrttejä ja kalliita kiviä. Ei tullut sinne sitte niin paljo kalliita yrttejä, kuin rikkaan Arabian kuningatar kuningas Salomolle antoi;

10. And she gave the king an hundred and twenty talents of gold, and of spices very great store, and precious stones: there came no more such abundance of spices as these which the queen of Sheba gave to king Solomon.

11. Siihen myös Hiramin haahdet, jotka kultaa toivat Ophirista, ja sangen paljo Hebenin puita ja kalliita kiviä.

11. And the navy also of Hiram, that brought gold from Ophir, brought in from Ophir great plenty of almug trees, and precious stones.

12. Ja kuningas antoi tehdä Hebenin puista patsaita Herran huoneesen ja kuninkaan huoneesen, ja kanteleet ja harput soittajille. Ei tullut sinne sitte niin paljo Hebenin puita, eikä myös nähty ole tähän päivään asti.

12. And the king made of the almug trees pillars for the house of the LORD, and for the king's house, harps also and psalteries for singers: there came no such almug trees, nor were seen unto this day.

13. Ja kuningas Salomo antoi rikkaan Arabian kuningattarelle kaikki, mitä hän pyysi ja anoi häneltä, paitsi mitä hän hänelle itse antoi. Ja hän palasi ja meni palvelioinensa omalle maallensa.

13. And king Solomon gave unto the queen of Sheba all her desire, whatsoever she asked, beside that which Solomon gave her of his royal bounty. So she turned and went to her own country, she and her servants.

14. Mutta kullan paino, jonka he joka vuosi toivat Salomolle, oli kuusisataa ja kuusiseitsemättäkymmentä sentneriä kultaa,

14. Now the weight of gold that came to Solomon in one year was six hundred threescore and six talents of gold,

15. Ilman sitä mitä kauppamiehet ja

15. Beside that he had of the mer-

yrttein myyjät, niin myös kaikki Arabian kuninkaat ja voimalliset maalta (toivat hänelle.)

chantmen, and of the traffick of the spice merchants, and of all the kings of Arabia, and of the governors of the country.

16. Ja kuningas Salomo antoi myös tehdä parhaasta kullasta kaksisataa keihästä, kuusisataa kultapenninkiä antoi hän panna jokaiseen keihääseen;

16. And king Solomon made two hundred targets of beaten gold: six hundred shekels of gold went to one target.

17. Ja kolmesataa kilpeä parhaasta kullasta, ja kolme leiviskää kultaa jokaiseen kilpeen; ja kuningas pani ne Libanonin metsähuoneesen.

17. And he made three hundred shields of beaten gold; three pound of gold went to one shield: and the king put them in the house of the forest of Lebanon.

18. Ja kuningas teki suuren istuimen elephantin luista, ja kultasi sen selkiällä kullalla;

18. Moreover the king made a great throne of ivory, and overlaid it with the best gold.

19. Ja siinä istuimessa oli kuusi astuinlautaa, ja sen istuimen pää oli ympyriäinen takaapäin, ja käsipuut olivat molemmilla puolilla istuinta, ja kaksi jalopeuraa seisoi käsipuiden tykönä;

19. The throne had six steps, and the top of the throne was round behind: and there were stays on either side on the place of the seat, and two lions stood beside the stays.

20. Ja siellä seisoi kaksitoistakymmentä jalopeuraa niiden kuuden astuinlaudan päällä molemmin puolin: ei senkaltaista ole tehty missäkään valtakunnassa.

20. And twelve lions stood there on the one side and on the other upon the six steps: there was not the like made in any kingdom.

21. Kaikki kuningas Salomon juoma-astiat olivat selkiästä kullasta, ja jokainen astia Libanonin metsähuoneessa oli myös selkiästä kullasta; sillä ei yksikään huolinut kuningas Salomon aikana hopiasta.

21. And all king Solomon's drinking vessels were of gold, and all the vessels of the house of the forest of Lebanon were of pure gold; none were of silver: it was nothing accounted of in the days of Solomon.

22. Sillä kuninkaalla oli haaksi Tarsis merellä Hiramin haahden kanssa; ja haaksi Tarsis tuli joka kolmantena vuotena kerran ja toi kultaa, hopiaa, elephantin hampaita, apinoita ja riikinkukkoja.

22. For the king had at sea a navy of Tharshish with the navy of Hiram: once in three years came the navy of Tharshish, bringing gold, and silver, ivory, and apes, and peacocks.

23. Ja näin kuningas Salomo on tullut suuremmaksi kaikkia kuninkaita maan päällä, rikkaudessa ja viisaudessa.

23. So king Solomon exceeded all the kings of the earth for riches and for wisdom.

24. Kaikki maailma pyysi nähdä Salomoa, kuullaksensa sitä taitoa, jonka Jumala oli antanut hänen sydämeensä.

24. And all the earth sought to Solomon, to hear his wisdom, which God had put in his heart.

25. Ja he kukin toivat hänelle lahjoja, hopia-astioita ja kultaisia kaluja, ja vaatteita, ja haarniskoita, ja yrttejä, ja hevosia, ja muuleja, joka vuosi.

25. And they brought every man his present, vessels of silver, and vessels of gold, and garments, and armour, and spices, horses, and mules, a rate year by year.

26. Ja Salomo kokosi vaunuja ja ratsasmiehiä, niin että hänellä oli tuhannen ja neljäsataa vaunua ja kaksitoistakymmentä tuhatta ratsasmiestä; ne

26. And Solomon gathered together chariots and horsemen: and he had a thousand and four hundred chariots, and twelve thousand horsemen,

hän pani vaunukaupunkeihin ja kuninkaan tykö Jerusalemiin.

whom he bestowed in the cities for chariots, and with the king at Jerusalem.

27. Ja kuningas teki niin, että hopiaa oli niin paljo Jerusalemissa kuin kiviä, ja sedripuita niin paljo kuin villifikunapuita laaksoissa.

27. And the king made silver to be in Jerusalem as stones, and cedars made he to be as the sycomore trees that are in the vale, for abundance.

28. Ja Salomolle tuotiin hevosia Egyptistä, ja kudotuita kaluja, ja kuninkaan kauppamiehet ostivat ne kalut,

28. And Solomon had horses brought out of Egypt, and linen yarn: the king's merchants received the linen yarn at a price.

29. Ja toivat Egyptistä jokaisen vaunun kuudensadan hopiapenningin edestä, ja hevosen sadan ja viidenkymmenen hopiapenningin edestä. Niin veivät he niitä myös kättensä kautta kaikkein Hetiläisten kuningasten ja Syrian kuningasten tykö.

29. And a chariot came up and went out of Egypt for six hundred shekels of silver, and an horse for an hundred and fifty: and so for all the kings of the Hittites, and for the kings of Syria, did they bring them out by their means.

11 luku

1. Ja kunigas Salomo rakasti monta muukalaista vaimoa, Pharaon tytärtä, ja Moabilaisia, Ammonilaisia, Edomilaisia, Zidonilaisia ja Hetiläisiä,

1. But king Solomon loved many strange women, together with the daughter of Pharaoh, women of the Moabites, Ammonites, Edomites, Zidonians, and Hittites;

2. Niistä kansoista, joista Herra Israelin lapsille sanonut oli: älkäät menkö

2. Of the nations concerning which the LORD said unto the children of Israel,

heidän tykönsä, eikä hekään tulko teidän tykönne; sillä he kääntävät totisesti teidän sydämenne jumalainsa perään. Näihin suostui Salomo, rakastamaan heitä.

3. Ja hänellä oli seitsemänsataa ruhtinaallista emäntää ja kolmesataa jalkavaimoa; ja hänen vaimonsa käänsivät pois hänen sydämensä.

4. Kuin Salomo vanheni, käänsivät hänen emäntänsä hänen sydämensä vierasten jumalain perään, niin ettei hänen sydämensä ollut täydellinen Herran Jumalansa kanssa, niinkuin Davidin hänen isänsä sydän.

5. Ja niin vaelsi Salomo Astarotin Zidonilaisten jumalan perään, ja Milkomin Ammonilaisten kauheuden perään.

6. Ja Salomo teki pahaa Herran edessä, ja ei seurannut Herraa täydellisesti, niinkuin hänen isänsä David.

7. Silloin rakensi Salomo korkeuden Kamokselle, Moabilaisten kauhistukselle, sille vuorelle, joka on Jerusalemin edessä, ja Molokille Ammonilaisten kauhistukselle.

8. Niin teki Salomo kaikille muukalai-

Ye shall not go in to them, neither shall they come in unto you: for surely they will turn away your heart after their gods: Solomon clave unto these in love.

3. And he had seven hundred wives, princesses, and three hundred concubines: and his wives turned away his heart.

4. For it came to pass, when Solomon was old, that his wives turned away his heart after other gods: and his heart was not perfect with the LORD his God, as was the heart of David his father.

5. For Solomon went after Ashtoreth the goddess of the Zidonians, and after Milcom the abomination of the Ammonites.

6. And Solomon did evil in the sight of the LORD, and went not fully after the LORD, as did David his father.

7. Then did Solomon build an high place for Chemosh, the abomination of Moab, in the hill that is before Jerusalem, and for Molech, the abomination of the children of Ammon.

8. And likewise did he for all his

sille emännillensä, jotka jumalillensa suitsuttivat ja uhrasivat.

9. Ja Herra vihastui Salomon päälle, että hänen sydämensä oli kääntynyt pois Herrasta Israelin Jumalasta, joka hänelle kahdesti ilmaantunut oli.

10. Ja häntä näistä kieltänyt oli, ettei hänen pitänyt vaeltaman vierasten jumalain perään; ja ei kuitenkaan pitänyt, mitä Herra hänelle käskenyt oli.

11. Sanoi siis Herra Salomolle: että se on tapahtunut sinulta, ja et sinä pitänyt minun liittoani ja minun käskyjäni, jotka minä sinulle käskin; niin minä totisesti repäisen valtakunnan sinulta, ja annan sen palvelialles.

12. En minä kuitenkaan sitä tee sinun ajallas, isäs Davidin tähden; mutta poikas kädestä minä sen repäisen.

13. En minä kuitenkaan koko valtakuntaa repäise: yhden sukukunnan minä annan pojalles, Davidin minun palveliani tähden ja Jerusalemin tähden, jonka minä olen valinnut.

14. Ja Herra nosti Salomolle vihollisen, Hadadin Edomilaisen, kuninkaallisesta

strange wives, which burnt incense and sacrificed unto their gods.

9. And the LORD was angry with Solomon, because his heart was turned from the LORD God of Israel, which had appeared unto him twice,

10. And had commanded him concerning this thing, that he should not go after other gods: but he kept not that which the LORD commanded.

11. Wherefore the LORD said unto Solomon, Forasmuch as this is done of thee, and thou hast not kept my covenant and my statutes, which I have commanded thee, I will surely rend the kingdom from thee, and will give it to thy servant.

12. Notwithstanding in thy days I will not do it for David thy father's sake: but I will rend it out of the hand of thy son.

13. Howbeit I will not rend away all the kingdom; but will give one tribe to thy son for David my servant's sake, and for Jerusalem's sake which I have chosen.

14. And the LORD stirred up an adversary unto Solomon, Hadad the

suvusta Edomissa.

Edomite: he was of the king's seed in Edom.

15. Sillä kun David oli Edomissa, ja Joab sodanpäämies meni hautaamaan tapetuita, ja löi kuoliaaksi kaiken miehenpuolen Edomissa;

15. For it came to pass, when David was in Edom, and Joab the captain of the host was gone up to bury the slain, after he had smitten every male in Edom;

16. Sillä Joab ja koko Israel viipyi kuusi kuukautta siellä, siihen asti että hän kaiken miehenpuolen Edomissa hävitti;

16. (For six months did Joab remain there with all Israel, until he had cut off every male in Edom:)

17. Niin pakeni Hadad ja muutamat Edomin miehet hänen kanssansa hänen isänsä palvelioista, ja menivät Egyptiin; mutta Hadad oli vähä nuorukainen.

17. That Hadad fled, he and certain Edomites of his father's servants with him, to go into Egypt; Hadad being yet a little child.

18. Ja he nousivat Midianista ja tulivat Paraniin, ja ottivat kanssansa miehiä Paranista, ja menivät Egyptiin, Pharaon Egyptin kuninkaan tykö, joka antoi hänelle huoneen ja elatuksen, ja maan hän myös antoi hänelle.

18. And they arose out of Midian, and came to Paran: and they took men with them out of Paran, and they came to Egypt, unto Pharaoh king of Egypt; which gave him an house, and appointed him victuals, and gave him land.

19. Ja Hadad löysi suuren armon Pharaon edessä, niin että hän antoi hänelle emäntänsä kuningatar Tapheneksen sisaren emännäksi.

19. And Hadad found great favour in the sight of Pharaoh, so that he gave him to wife the sister of his own wife, the sister of Tahpenes the queen.

20. Ja Tapheneksen sisar synnytti hä-

20. And the sister of Tahpenes bare

nelle Genubatin hänen poikansa. Ja Taphenes kasvatti hänen Pharaon huoneessa, niin että Genubat oli Pharaon huoneessa Pharaon lasten seassa.

him Genubath his son, whom Tahpenes weaned in Pharaoh's house: and Genubath was in Pharaoh's household among the sons of Pharaoh.

21. Kuin Hadad Egyptissä kuuli Davidin nukkuneeksi isäinsä kanssa, ja että sodanpäämies Joab oli kuollut; sanoi hän Pharaolle: päästä minua menemään minun maalleni,

21. And when Hadad heard in Egypt that David slept with his fathers, and that Joab the captain of the host was dead, Hadad said to Pharaoh, Let me depart, that I may go to mine own country.

22. Pharao vastasi häntä: mitä sinulta puuttuu minun tykönäni, ettäs tahdot mennä sinun maalles? Hän sanoi: ei mitään, vaan salli minun kuitenkin mennä.

22. Then Pharaoh said unto him, But what hast thou lacked with me, that, behold, thou seekest to go to thine own country? And he answered, Nothing: howbeit let me go in any wise.

23. Ja Jumala nosti myös hänelle vihamiehen Resonin ElJadan pojan, joka oli karannut herraltansa HadadEseriltä Zoban kuninkaalta,

23. And God stirred him up another adversary, Rezon the son of Eliadah, which fled from his lord Hadadezer king of Zobah:

24. Ja kokosi miehiä häntä vastaan, ja hän oli sotajoukon päämies silloin kuin David surmasi heitä; ja he menivät Damaskuun ja asuivat siellä, ja hallitsivat Damaskuussa.

24. And he gathered men unto him, and became captain over a band, when David slew them of Zobah: and they went to Damascus, and dwelt therein, and reigned in Damascus.

25. Ja hän oli Israelin vihollinen niinkauvan kuin Salomo eli, paitsi sitä va-

25. And he was an adversary to Israel all the days of Solomon, beside the

hinkoa, jonka Hadad teki; hän kauhistui Israelia ja tuli Syrian kuninkaaksi.

mischief that Hadad did: and he abhorred Israel, and reigned over Syria.

26. Niin myös Jerobeam Nebatin poika Ephratilainen Zarebasta, Salomon palvelia; hänen äitinsä nimi oli Zeruga, leskivaimo; hän nosti myös kätensä kuningasta vastaan.

26. And Jeroboam the son of Nebat, an Ephrathite of Zereda, Solomon's servant, whose mother's name was Zeruah, a widow woman, even he lifted up his hand against the king.

27. Ja tämä on syy, jonkatähden hän kätensä nosti kuningasta vastaan: Kuin Salomo rakensi Milon, sulki hän isänsä Davidin kaupungin raon.

27. And this was the cause that he lifted up his hand against the king: Solomon built Millo, and repaired the breaches of the city of David his father.

28. Ja Jerobeam oli jalo sotamies: ja koska Salomo näki nuorukaisen kelpaavaiseksi, asetti hän hänen koko Josephin huoneen kuormain päälle.

28. And the man Jeroboam was a mighty man of valour: and Solomon seeing the young man that he was industrious, he made him ruler over all the charge of the house of Joseph.

29. Se tapahtui siihen aikaan, että Jerobeam meni ulos Jerusalemista, ja propheta Ahia Silosta löysi hänen tiellä, ja hänen yllänsä oli uusi hame, ja he olivat ainostansa kahden kedolla.

29. And it came to pass at that time when Jeroboam went out of Jerusalem, that the prophet Ahijah the Shilonite found him in the way; and he had clad himself with a new garment; and they two were alone in the field:

30. Ja Ahia rupesi uuteen hameesen, joka hänen yllänsä oli, ja repäisi kahdeksitoistakymmeneksi kappaleeksi,

30. And Ahijah caught the new garment that was on him, and rent it in twelve pieces:

31. Ja sanoi Jerobeamille: ota kym-

31. And he said to Jeroboam, Take

menen kappaletta sinulle; sillä näin sanoo Herra Israelin Jumala: katso, minä repäisen valtakunnan Salomon kädestä, ja annan sinulle kymmenen sukukuntaa:

thee ten pieces: for thus saith the LORD, the God of Israel, Behold, I will rend the kingdom out of the hand of Solomon, and will give ten tribes to thee:

32. Yksi sukukunta jää hänelle, Davidin minun palveliani tähden ja Jerusalemin kaupungin tähden, jonka minä olen valinnut kaikista Israelin sukukunnista.

32. (But he shall have one tribe for my servant David's sake, and for Jerusalem's sake, the city which I have chosen out of all the tribes of Israel:)

33. Että he ovat minun hyljänneet ja kumartaneet Astarotia Zidonilaisten jumalaa, Kamosta Moabilaisten jumalaa ja Milkomia Ammonin lasten jumalaa, ja ei vaeltaneet minun tielläni eikä tehneet, mitä minulle kelpasi, minun säätyjäni ja minun oikeuttani, niinkuin David hänen isänsä.

33. Because that they have forsaken me, and have worshipped Ashtoreth the goddess of the Zidonians, Chemosh the god of the Moabites, and Milcom the god of the children of Ammon, and have not walked in my ways, to do that which is right in mine eyes, and to keep my statutes and my judgments, as did David his father.

34. En minä kuitenkaan ota kaikea valtakuntaa hänen kädestänsä, vaan teen hänen ruhtinaaksi hänen elinajaksensa, Davidin minun palveliani tähden, jonka minä valitsin; sillä hän piti minun käskyni ja säätyni.

34. Howbeit I will not take the whole kingdom out of his hand: but I will make him prince all the days of his life for David my servant's sake, whom I chose, because he kept my commandments and my statutes:

35. Mutta hänen poikansa kädestä otan minä valtakunnan, ja annan sinulle kymmenen sukukuntaa.

35. But I will take the kingdom out of his son's hand, and will give it unto thee, even ten tribes.

36. Mutta hänen pojallensa annan minä yhden sukukunnan, että minun palveliallani Davidilla olis aina valkeus minun edessäni Jerusalemissa, siinä kaupungissa, jonka minä olen valinnut minulleni, pannakseni nimeni sinne.

36. And unto his son will I give one tribe, that David my servant may have a light alway before me in Jerusalem, the city which I have chosen me to put my name there.

37. Niin otan minä nyt sinun hallitsemaan kaikissa mitä sydämes halajaa, ja sinun pitää oleman Israelin kuningas.

37. And I will take thee, and thou shalt reign according to all that thy soul desireth, and shalt be king over Israel.

38. Jos sinä kuulet kaikkia, mitä minä sinulle käsken, ja vaellat minun tielläni, ja teet mitä minulle kelpaa, pitäen minun säätyni ja käskyni, niin kuin David minun palveliani teki; niin minä olen sinun kanssas, ja rakennan sinulle vahvan huoneen, niinkuin minä Davidille rakensin, ja annan sinulle Israelin.

38. And it shall be, if thou wilt hearken unto all that I command thee, and wilt walk in my ways, and do that is right in my sight, to keep my statutes and my commandments, as David my servant did; that I will be with thee, and build thee a sure house, as I built for David, and will give Israel unto thee.

39. Ja näin alennan minä sentähden Davidin siemenen, en kuitenkaan ijankaikkisesti.

39. And I will for this afflict the seed of David, but not for ever.

40. Mutta Salomo pyysi tappaa Jerobeamia. Niin Jerobeam nousi ja pakeni Egyptiin, Sisakin, Egyptin kuninkaan tykö, ja oli Egyptissä Salomon kuolemaan asti.

40. Solomon sought therefore to kill Jeroboam. And Jeroboam arose, and fled into Egypt, unto Shishak king of Egypt, and was in Egypt until the death of Solomon.

41. Mitä muuta Salomosta sanomista

41. And the rest of the acts of Solo-

on, hänen tekonsa ja taitonsa: eikö ne ole kirjoitetut Salomon aikakirjassa?

42. Mutta aika, kuin Salomo hallitsi Jerusalemissa kaiken Israelin ylitse, oli neljäkymmentä ajastaikaa.
43. Ja Salomo nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isänsä Davidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Rehabeam tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

mon, and all that he did, and his wisdom, are they not written in the book of the acts of Solomon?

42. And the time that Solomon reigned in Jerusalem over all Israel was forty years.
43. And Solomon slept with his fathers, and was buried in the city of David his father: and Rehoboam his son reigned in his stead.

12 luku

1. Ja Rehabeam meni Sikemiin, sillä koko Israel oli silloin tullut Sikemiin, tekemään häntä kuninkaaksi.
2. Ja Jerobeam Nebatin poika kuuli sen ollessansa Egyptissä, johon hän kuningas Salomon edestä paennut oli: (ja Jerobeam viipyi Egyptissä.)

3. Ja he olivat lähettäneet häntä kutsumaan; ja Jerobeam tuli ja koko Israelin joukko, ja he puhuivat Rehabeamille ja sanoivat:
4. Sinun isäs on meidän ikeemme raskauttanut: niin huojenna nyt sinä isäs kova palvelus ja raskas ijes, jonka

1. And Rehoboam went to Shechem: for all Israel were come to Shechem to make him king.
2. And it came to pass, when Jeroboam the son of Nebat, who was yet in Egypt, heard of it, (for he was fled from the presence of king Solomon, and Jeroboam dwelt in Egypt;)

3. That they sent and called him. And Jeroboam and all the congregation of Israel came, and spake unto Rehoboam, saying,
4. Thy father made our yoke grievous: now therefore make thou the grievous service of thy father, and his heavy

hän meidän päällemme pannut on, niin me palvelemme sinua.

5. Mutta hän sanoi heille: menkäät pois kolmanteen päivään asti ja tulkaat jälleen minun tyköni; ja kansa meni.

6. Niin kuningas Rehabeam piti neuvoa vanhempain kanssa, jotka hänen isänsä Salomon edessä seisoivat, kuin hän vielä eli, ja sanoi: kuinka te neuvotte vastaamaan tätä kansaa?

7. He puhuivat hänelle sanoen: jos sinä palvelet tänäpänä tätä kansaa ja noudat heidän mielensä, ja vastaat heitä ja annat heille hyviä sanoja; niin he ovat sinun palvelias kaiken sinun elinaikas.

8. Mutta hän hylkäsi vanhimpain neuvon, jonka he hänelle antaneet olivat, ja piti neuvoa nuorukaisten kanssa, jotka hänen kanssansa kasvaneet olivat ja hänen edessänsä seisoivat.

9. Ja hän sanoi niille: mitä te neuvotte vastaamaan tätä kansaa, joka minulle on puhunut sanoen: Huojenna se ijes, jonka isäs meidän päällemme pannut on?

10. Ja nuorukaiset, jotka hänen kans-

yoke which he put upon us, lighter, and we will serve thee.

5. And he said unto them, Depart yet for three days, then come again to me. And the people departed.

6. And king Rehoboam consulted with the old men, that stood before Solomon his father while he yet lived, and said, How do ye advise that I may answer this people?

7. And they spake unto him, saying, If thou wilt be a servant unto this people this day, and wilt serve them, and answer them, and speak good words to them, then they will be thy servants for ever.

8. But he forsook the counsel of the old men, which they had given him, and consulted with the young men that were grown up with him, and which stood before him:

9. And he said unto them, What counsel give ye that we may answer this people, who have spoken to me, saying, Make the yoke which thy father did put upon us lighter?

10. And the young men that were

sansa kasvaneet olivat, puhuivat hänelle sanoen: näin pitää sinun sanoman kansalle, joka sinulle sanoo: sinun isäs on meidän ikeemme raskauttanut, huojenna se meiltä! sille pitää sinun sanoman: minun pienin sormeni on paksumpi kuin minun isäni kupeet.

grown up with him spake unto him, saying, Thus shalt thou speak unto this people that spake unto thee, saying, Thy father made our yoke heavy, but make thou it lighter unto us; thus shalt thou say unto them, My little finger shall be thicker than my father's loins.

11. Minun isäni on teidän ikeenne raskauttanut, mutta minä lisään vielä nyt teidän ikeesenne: minun isäni on kurittanut teitä ruoskilla, vaan minä kuritan teitä skorpioneilla.

11. And now whereas my father did lade you with a heavy yoke, I will add to your yoke: my father hath chastised you with whips, but I will chastise you with scorpions.

12. Niin Jerobeam ja kaikki kansa tuli Rehabeamin tykö kolmantena päivänä, niinkuin kuningas puhunut ja sanonut oli: tulkaat minun tyköni jälleen kolmantena päivänä.

12. So Jeroboam and all the people came to Rehoboam the third day, as the king had appointed, saying, Come to me again the third day.

13. Ja kuningas vastasi kovin kansaa, ja hylkäsi sen neuvon, jonka vanhimmat olivat hänelle antaneet,

13. And the king answered the people roughly, and forsook the old men's counsel that they gave him;

14. Ja puhui heille niinkuin nuoret olivat neuvoneet, ja sanoi: minun isäni on teidän ikeenne raskauttanut, mutta minä lisään teidän ikeesenne vielä: minun isäni on teitä kurittanut ruoskilla, vaan minä kuritan teitä skorpioneilla.

14. And spake to them after the counsel of the young men, saying, My father made your yoke heavy, and I will add to your yoke: my father also chastised you with whips, but I will chastise you with scorpions.

15. Ja ei kuningas kuullut kansaa; sillä Herra oli sen niin kääntänyt, vahvistaaksensa sanansa jonka Herra puhui Jerobeamille Nebatin pojalle Ahian kautta Silosta.

15. Wherefore the king hearkened not unto the people; for the cause was from the LORD, that he might perform his saying, which the LORD spake by Ahijah the Shilonite unto Jeroboam the son of Nebat.

16. Kuin koko Israel sen näki, ettei kuningas kuullut heitä, vastasi kansa kuningasta ja sanoi: mikä osa meillä on Davidissa? eli perimys Isain pojassa? Israel, mene majoilles! katso siis sinä, David huonettas! Ja Israel meni majoillensa,

16. So when all Israel saw that the king hearkened not unto them, the people answered the king, saying, What portion have we in David? neither have we inheritance in the son of Jesse: to your tents, O Israel: now see to thine own house, David. So Israel departed unto their tents.

17. Niin että Rehabeam ainoastansa vallitsi ne Israelin lapset, jotka Juudan kaupungeissa asuivat.

17. But as for the children of Israel which dwelt in the cities of Judah, Rehoboam reigned over them.

18. Ja kuin kuningas Rehabeam lähetti Adoramin verorahan haltian matkaan, niin koko Israel kivitti hänen, niin että hän kuoli. Mutta kuningas Rehabeam astui nopiasti vaunuihin ja pakeni Jerusalemiin.

18. Then king Rehoboam sent Adoram, who was over the tribute; and all Israel stoned him with stones, that he died. Therefore king Rehoboam made speed to get him up to his chariot, to flee to Jerusalem.

19. Ja niin erkani Israel Davidin huoneesta, hamaan tähän päivään asti.

19. So Israel rebelled against the house of David unto this day.

20. Kuin koko Israel kuuli Jerobeamin tulleeksi jälleen, lähettivät he ja käskivät kutsua hänen kansan eteen, ja

20. And it came to pass, when all Israel heard that Jeroboam was come again, that they sent and called him

tekivät hänen kaiken Israelin kuninkaaksi; ja ei yksikään seurannut Davidin huonetta, vaan Juudan suku ainoastansa.

21. Ja kuin Rehabeam tuli Jerusalemiin, kokosi hän koko Juudan huoneen ja BenJaminin suvun, sata ja kahdeksankymmentä tuhatta valittua sotamiestä, sotimaan Israelin huonetta vastaan ja omistamaan valtakuntaa Rehabeamille Salomon pojalle jälleen.

22. Mutta Jumalan sana tuli sen Jumalan miehen Semajan tykö, sanoen:

23. Puhu Rehabeamille Salomon pojalle Juudan kuninkaalle ja koko Juudan huoneelle, ja BenJaminille ja jääneelle kansalle, ja sano:

24. Näin sanoo Herra: älkäät menkö sotimaan teidän veljiänne Israelin lapsia vastaan. Palatkaan jokainen kotiansa; sillä se on minulta tapahtunut. Ja he kuulivat Herran sanan ja palasivat menemään Herran sanan jälkeen.

25. Ja Jerobeam rakensi Sikemin Ephraimin vuorelle ja asui siinä, ja

unto the congregation, and made him king over all Israel: there was none that followed the house of David, but the tribe of Judah only.

21. And when Rehoboam was come to Jerusalem, he assembled all the house of Judah, with the tribe of Benjamin, an hundred and fourscore thousand chosen men, which were warriors, to fight against the house of Israel, to bring the kingdom again to Rehoboam the son of Solomon.

22. But the word of God came unto Shemaiah the man of God, saying,

23. Speak unto Rehoboam, the son of Solomon, king of Judah, and unto all the house of Judah and Benjamin, and to the remnant of the people, saying,

24. Thus saith the LORD, Ye shall not go up, nor fight against your brethren the children of Israel: return every man to his house; for this thing is from me. They hearkened therefore to the word of the LORD, and returned to depart, according to the word of the LORD.

25. Then Jeroboam built Shechem in mount Ephraim, and dwelt therein;

läksi sieltä ja rakensi Pnuelin.

and went out from thence, and built Penuel.

26. Ja Jerobeam ajatteli sydämessänsä: nyt valtakunta tulee Davidin huoneelle jälleen:

26. And Jeroboam said in his heart, Now shall the kingdom return to the house of David:

27. Jos tämä kansa menee Jerusalemiin uhraamaan Herran huoneesen, ja tämän kansan sydän kääntyy jälleen herransa Rehabeamin Juudan kuninkaan puoleen; niin he tappavat minun ja palajavat jälleen Rehabeamin Juudan kuninkaan tykö.

27. If this people go up to do sacrifice in the house of the LORD at Jerusalem, then shall the heart of this people turn again unto their lord, even unto Rehoboam king of Judah, and they shall kill me, and go again to Rehoboam king of Judah.

28. Ja kuningas piti neuvon ja teki kaksi kultaista vasikkaa; ja hän sanoi heille: teidän on työläs mennä Jerusalemiin, katso, tässä on sinun Jumalas, Israel, joka sinun on johdattanut Egyptin maalta.

28. Whereupon the king took counsel, and made two calves of gold, and said unto them, It is too much for you to go up to Jerusalem: behold thy gods, O Israel, which brought thee up out of the land of Egypt.

29. Ja pani niistä yhden Beteliin, ja toisen pani hän Daniin.

29. And he set the one in Bethel, and the other put he in Dan.

30. Ja se asia joutui synniksi; sillä kansa meni sen yhden eteen hamaan Daniin.

30. And this thing became a sin: for the people went to worship before the one, even unto Dan.

31. Niin teki hän myös huoneen kukkulalle ja teki papit halvimmista kansan seasta, jotka ei Levin lapsia olleet.

31. And he made an house of high places, and made priests of the lowest of the people, which were not of the sons of Levi.

32. Ja Jerobeam teki juhlan viiden-

32. And Jeroboam ordained a feast in

tenätoistakymmenentenä päivänä, kahdeksantena kuukautena, niin kuin Juudan juhlapäivän, ja uhrasi alttarilla. Niin hän myös teki Betelissä, uhraten vasikoille, jotka hän tehnyt oli. Ja hän toimitti Betelin papit kukkuloille, jotka hän tehnyt oli.

the eighth month, on the fifteenth day of the month, like unto the feast that is in Judah, and he offered upon the altar. So did he in Bethel, sacrificing unto the calves that he had made: and he placed in Bethel the priests of the high places which he had made.

33. Ja hän uhrasi alttarilla, (jonka hän Beteliin tehnyt oli) viidentenätoistakymmenentenä päivänä kahdeksantena kuukautena, jonka hän sydämessänsä ajatellut oli. Ja teki Israelin lapsille juhlan, ja uhrasi alttarilla suitsutukseksi.

33. So he offered upon the altar which he had made in Bethel the fifteenth day of the eighth month, even in the month which he had devised of his own heart; and ordained a feast unto the children of Israel: and he offered upon the altar, and burnt incense.

13 luku

1. Ja katso, Jumalan mies tuli Juudasta Herran sanan kanssa Beteliin; ja Jerobeam seisoi alttarin tykönä suitsuttamassa.

1. And, behold, there came a man of God out of Judah by the word of the LORD unto Bethel: and Jeroboam stood by the altar to burn incense.

2. Ja hän huusi alttaria vastaan Herran sanan kautta ja sanoi: alttari, alttari! Näin sanoo Herra: katso, Davidin huoneelle on syntyvä poika, Josia nimeltä: hän on uhraava sinun päälläs korkeuden pappeja, jotka sinun päälläs suitsuttavat, ja on polttava ihmisen

2. And he cried against the altar in the word of the LORD, and said, O altar, altar, thus saith the LORD; Behold, a child shall be born unto the house of David, Josiah by name; and upon thee shall he offer the priests of the high places that burn incense upon thee,

luita sinun päälläs.

3. Ja hän antoi sinä päivänä ihmeen ja sanoi: tämä on se ihme, jonka Herra puhunut on: katso, alttarin pitää halkeaman, ja tuhka, joka sen päällä on, pitää hajoitettaman.

4. Kuin kuningas kuuli sanan siltä Jumalan mieheltä, joka alttaria vastaan Betelissä huutanut oli, ojensi Jerobeam kätensä alttarin tyköä ja sanoi: ottakaat häntä kiinni. Ja hänen kätensä kuivettui, jonka hän häntä vastaan ojensi, ja ei hän taitanut sitä vetää jälleen puoleensa.

5. Ja alttari halkesi, ja tuhka hajoitettiin alttarilta, sen ihmeen jälkeen, jonka Jumalan mies Herran sanan kautta antanut oli.

6. Ja kuningas vastasi ja sanoi Jumalan miehelle: nöyryytä nyt sinus rukouksella Herran Jumalas kasvoin edessä, ja rukoile minun edestäni, että käteni taipuis minun tyköni. Niin Jumalan mies rukoili nöyrästi Herraa, ja kuninkaan käsi taipui jälleen hänen puoleensa ja tuli niinkuin se oli ennen-

and men's bones shall be burnt upon thee.

3. And he gave a sign the same day, saying, This is the sign which the LORD hath spoken; Behold, the altar shall be rent, and the ashes that are upon it shall be poured out.

4. And it came to pass, when king Jeroboam heard the saying of the man of God, which had cried against the altar in Bethel, that he put forth his hand from the altar, saying, Lay hold on him. And his hand, which he put forth against him, dried up, so that he could not pull it in again to him.

5. The altar also was rent, and the ashes poured out from the altar, according to the sign which the man of God had given by the word of the LORD.

6. And the king answered and said unto the man of God, Intreat now the face of the LORD thy God, and pray for me, that my hand may be restored me again. And the man of God besought the LORD, and the king's hand was restored him again, and became as it was before.

kin ollut.

7. Ja kuningas puhui Jumalan miehelle: tule kotia minun kanssani ja virvoita itses: minä annan sinulle lahjan.

7. And the king said unto the man of God, Come home with me, and refresh thyself, and I will give thee a reward.

8. Mutta Jumalan mies sanoi kuninkaalle: vaikkas antaisit minulle puolen huonettas, en minä sittenkään tulisi sinun kanssas, enkä syö tässä paikassa leipää enkä juo vettä.

8. And the man of God said unto the king, If thou wilt give me half thine house, I will not go in with thee, neither will I eat bread nor drink water in this place:

9. Sillä niin käski minua Herran sanansa kautta, sanoen: ei sinun pidä leipää syömän eikä vettä juoman, eikä myös palajaman sitä tietä, jota sinä mennyt olet.

9. For so was it charged me by the word of the LORD, saying, Eat no bread, nor drink water, nor turn again by the same way that thou camest.

10. Ja hän meni toista tietä ja ei palannut sitä tietä, jota hän Beteliin tullut oli.

10. So he went another way, and returned not by the way that he came to Bethel.

11. Mutta Betelissä asui vanha propheta; hänen tykönsä tuli hänen poikansa ja jutteli hänelle kaikki, mitä Jumalan mies teki sinä päivänä Betelissä, ja sanat, jotka hän kuninkaalle sanonut oli, he juttelivat isällensä.

11. Now there dwelt an old prophet in Bethel; and his sons came and told him all the works that the man of God had done that day in Bethel: the words which he had spoken unto the king, them they told also to their father.

12. Ja heidän isänsä sanoi heille, mitä tietä hän meni? ja hänen poikansa osoittivat hänelle tien, jota Juudasta

12. And their father said unto them, What way went he? For his sons had seen what way the man of God went,

tullut Jumalan mies vaeltanut oli.
13. Mutta hän sanoi pojillensa: satuloikaat minulle aasi. Ja kuin he olivat satuloineet aasin, istui hän sen selkään.
14. Ja meni sen Jumalan miehen perään, ja löysi hänen istumassa tammen alla, ja sanoi hänelle, sinäkö se Jumalan mies olet, joka Juudasta tullut olet? Hän sanoi: minä.
15. Hän sanoi hänelle: tule minun kanssani kotia ja syö leipää.
16. Hän sanoi: en minä taida palata sinun kanssas enkä tulla sinun tykös: en minä syö leipää enkä juo vettä sinun kanssas tässä paikassa.
17. Sillä minun kanssani on puhuttu Herran sanan kautta: ei sinun pidä siellä leipää syömän eikä vettä juoman, ei myös sinun pidä palajaman sitä tietä, jota sinä sinne mennyt olet.
18. Hän sanoi hänelle: minä olen myös propheta niinkuin sinäkin, ja enkeli on puhunut minun kanssani Herran sanan kautta ja sanonut: vie häntä kanssas huoneeses syömään leipää ja juomaan vettä. Mutta hän valehteli hänen edessänsä.

which came from Judah.
13. And he said unto his sons, Saddle me the ass. So they saddled him the ass: and he rode thereon,
14. And went after the man of God, and found him sitting under an oak: and he said unto him, Art thou the man of God that camest from Judah? And he said, I am.
15. Then he said unto him, Come home with me, and eat bread.
16. And he said, I may not return with thee, nor go in with thee: neither will I eat bread nor drink water with thee in this place:
17. For it was said to me by the word of the LORD, Thou shalt eat no bread nor drink water there, nor turn again to go by the way that thou camest.
18. He said unto him, I am a prophet also as thou art; and an angel spake unto me by the word of the LORD, saying, Bring him back with thee into thine house, that he may eat bread and drink water. But he lied unto him.

19. Ja hän palasi hänen kanssansa, ja söi leipää ja joi vettä hänen huoneessansa.

19. So he went back with him, and did eat bread in his house, and drank water.

20. Ja tapahtui, kuin he istuivat pöydän tykönä, että Herran sana tuli prophetan työ, joka hänen palauttanut oli,

20. And it came to pass, as they sat at the table, that the word of the LORD came unto the prophet that brought him back:

21. Ja hän huusi Jumalan miehelle, joka Juudasta tullut oli, ja sanoi: näin sanoo Herra: että olet Herran käskylle tottelematoin ollut, ja et ole sitä käskyä pitänyt, jonka Herra sinun Jumalas käskenyt on,

21. And he cried unto the man of God that came from Judah, saying, Thus saith the LORD, Forasmuch as thou hast disobeyed the mouth of the LORD, and hast not kept the commandment which the LORD thy God commanded thee,

22. Ja olet palannut syömään leipää ja juomaan vettä siinä paikassa, josta sinulle sanottu oli: ei sinun pidä siellä leipää syömän eikä vettä juoman: ei pidä sinun ruumiis tuleman sinun isäis hautaan.

22. But camest back, and hast eaten bread and drunk water in the place, of the which the LORD did say to thee, Eat no bread, and drink no water; thy carcase shall not come unto the sepulchre of thy fathers.

23. Ja kuin hän leipää syönyt ja vettä juonut oli, satuloitsi hän aasin prophetalle, jonka hän palauttanut oli.

23. And it came to pass, after he had eaten bread, and after he had drunk, that he saddled for him the ass, to wit, for the prophet whom he had brought back.

24. Ja koska hän meni pois, kohtasi hänen jalopeura tiellä ja tappoi hänen. Ja hänen ruumiinsa makasi heitettynä

24. And when he was gone, a lion met him by the way, and slew him: and his carcase was cast in the way, and

tiellä, ja aasi seisoi hänen sivussansa, ja jalopeura seisoi lähinnä ruumista.
25. Ja katso, koska siitä kävi ihmisiä ohitse, näkivät he ruumiin heitetyksi tielle ja jalopeuran seisovan ruumiin tykönä; ja he tulivat ja sanoivat sen kaupungissa, jossa vanha propheta asui.
26. Kuin propheta sen kuuli, joka hänen tieltä palauttanut oli, sanoi hän: se on Jumalan mies, joka Herran käskylle tottelematoin oli; sentähden on Herra hänen antanut jalopeuralle, ja se on musertanut ja tappanut hänen niiden sanain jälkeen, jotka Herra hänelle sanonut oli.
27. Ja sanoi pojillensa: satuloikaat minulle aasi. Ja koska he olivat satuloineet,
28. Meni hän sinne, ja löysi hänen ruumiinsa heitetyksi tielle, ja aasin ja jalopeuran seisovan ruumiin tykönä. Ei jalopeura ollut syönyt ruumista eikä reväissyt aasia.
29. Niin otta propheta sen Jumalan miehen ruumiin ja pani aasinsa päälle, ja vei sen takaperin; ja vanha

the ass stood by it, the lion also stood by the carcase.
25. And, behold, men passed by, and saw the carcase cast in the way, and the lion standing by the carcase: and they came and told it in the city where the old prophet dwelt.
26. And when the prophet that brought him back from the way heard thereof, he said, It is the man of God, who was disobedient unto the word of the LORD: therefore the LORD hath delivered him unto the lion, which hath torn him, and slain him, according to the word of the LORD, which he spake unto him.
27. And he spake to his sons, saying, Saddle me the ass. And they saddled him.
28. And he went and found his carcase cast in the way, and the ass and the lion standing by the carcase: the lion had not eaten the carcase, nor torn the ass.
29. And the prophet took up the carcase of the man of God, and laid it upon the ass, and brought it back:

propheta tuli kaupunkiin itkemään ja hautaamaan häntä.
30. Ja hän pani ruumiin omaan hautaansa, ja he itkivät häntä: oi minun veljeni!
31. Ja kuin he olivat haudanneet hänen, puhui hän pojillensa, sanoen: koska minä kuolen, niin haudatkaat minua siihen hautaan, johon Jumalan mies haudattu on, ja pankaat minun luuni hänen luidensa sivuun.
32. Sillä se on tapahtuva, minkä hän alttaria ja Beteliä vastaan Herran sanan kautta huutanut oli, ja kaikkia korkeuden huoneita vastaan, jotka Samarian kaupungeissa ovat.

33. Mutta kuin nämät tapahtuneet olivat, ei Jerobeam kääntänytkään itseänsä pahalta tieltänsä pois, mutta meni ja teki taas korkeuden pappeja halvimmista kansan seassa; kenenkä hän tahtoi, sen käden hän täytti, ja se tuli korkeuden papiksi.
34. Ja tämä asia tapahtui Jerobeamin huoneelle synniksi, ja että hän piti hävitettämän ja hukutettaman maan päältä.

and the old prophet came to the city, to mourn and to bury him.
30. And he laid his carcase in his own grave; and they mourned over him, saying, Alas, my brother!
31. And it came to pass, after he had buried him, that he spake to his sons, saying, When I am dead, then bury me in the sepulchre wherein the man of God is buried; lay my bones beside his bones:
32. For the saying which he cried by the word of the LORD against the altar in Bethel, and against all the houses of the high places which are in the cities of Samaria, shall surely come to pass.
33. After this thing Jeroboam returned not from his evil way, but made again of the lowest of the people priests of the high places: whosoever would, he consecrated him, and he became one of the priests of the high places.

34. And this thing became sin unto the house of Jeroboam, even to cut it off, and to destroy it from off the face of the earth.

14 luku

1. Siihen aikaan sairasti Abia Jerobemin poika.
2. Ja Jerobeam sanoi emännällensä: nouse ja muuta itses, niin ettei yksikään tuntisi sinua Jerobeamin emännäksi; ja mene Siloon. Katso siellä on propheta Ahia, joka minulle sanoi: että minä olen tuleva tämän kansan kuninkaaksi.
3. Ja ota kätees kymmenen leipää ja kyrsää, ja astia hunajaa, ja mene hänen tykönsä, että hän sanois sinulle, mitä nuorukaiselle tapahtuu.
4. Ja Jerobeamin emäntä teki niin, nousi ja meni Siloon, ja tuli Ahian huoneesen; mutta ei Ahia taitanut nähdä, sillä hänen silmänsä olivat pimenneet vanhuudesta.
5. Mutta Herra sanoi Ahialle: katso Jerobeamin emäntä tulee kysymään sinulta yhtä asiaa pojastansa, sillä hän on sairas; niin puhu sinä hänelle niin ja niin. Ja kuin hän tuli sisälle, piti hän itsensä outona.

1. At that time Abijah the son of Jeroboam fell sick.
2. And Jeroboam said to his wife, Arise, I pray thee, and disguise thyself, that thou be not known to be the wife of Jeroboam; and get thee to Shiloh: behold, there is Ahijah the prophet, which told me that I should be king over this people.
3. And take with thee ten loaves, and cracknels, and a cruse of honey, and go to him: he shall tell thee what shall become of the child.
4. And Jeroboam's wife did so, and arose, and went to Shiloh, and came to the house of Ahijah. But Ahijah could not see; for his eyes were set by reason of his age.
5. And the LORD said unto Ahijah, Behold, the wife of Jeroboam cometh to ask a thing of thee for her son; for he is sick: thus and thus shalt thou say unto her: for it shall be, when she cometh in, that she shall feign herself to be another woman.

6. Kuin Ahia kuuli ovessa hänen jalkainsa töminän, sanoi hän: tule sisälle, sinä Jerobeamin emäntä: kuinkas itses niin outona pidät? Minä olen lähtetty sinun tykös kovan sanoman kanssa.

6. And it was so, when Ahijah heard the sound of her feet, as she came in at the door, that he said, Come in, thou wife of Jeroboam; why feignest thou thyself to be another? for I am sent to thee with heavy tidings.

7. Mene ja sano Jerobeamille: näin sanoo Herra Israelin Jumala: että minä olen korottanut sinun kansan seasta ja pannut sinun minun kansani Israelin ruhtinaaksi,

7. Go, tell Jeroboam, Thus saith the LORD God of Israel, Forasmuch as I exalted thee from among the people, and made thee prince over my people Israel,

8. Ja olen reväissyt valtakunnan Davidin huoneelta pois, ja antanut sen sinulle: mutta et sinä ole ollut niinkuin minun palveliani David, joka piti minun käskyni ja vaelsi minun jälkeeni kaikella sydämellä, ja teki ainoastaan mitä minulle kelvollinen oli;

8. And rent the kingdom away from the house of David, and gave it thee: and yet thou hast not been as my servant David, who kept my commandments, and who followed me with all his heart, to do that only which was right in mine eyes;

9. Mutta sinä olet tehnyt pahemmin kaikkia muita, jotka sinun edelläs olleet ovat, ja sinä olet mennyt ja tehnyt itselles vieraita jumalia ja valetuita kuvia kehoittaakses minua vihaan, ja olet heittänyt minun selkäs taa;

9. But hast done evil above all that were before thee: for thou hast gone and made thee other gods, and molten images, to provoke me to anger, and hast cast me behind thy back:

10. Sentähden katso, minä annan tulla pahaa Jerobeamin huoneen päälle, ja hukutan Jerobeamista sen, joka vetensä seinään heittää, suljetun ja hyl-

10. Therefore, behold, I will bring evil upon the house of Jeroboam, and will cut off from Jeroboam him that pisseth against the wall, and him that

jätyn Israelissa, ja käväisen Jerobeamin huoneen sukukunnan, niinkuin tunkio käväistään, perikatoonsa asti.

is shut up and left in Israel, and will take away the remnant of the house of Jeroboam, as a man taketh away dung, till it be all gone.

11. Joka Jerobeamista kuolee kaupungissa, se pitää koirilta syötämän, mutta joka kuolee kedolla, se pitää taivaan linnuilta syötämän; sillä Herra on sen puhunut.

11. Him that dieth of Jeroboam in the city shall the dogs eat; and him that dieth in the field shall the fowls of the air eat: for the LORD hath spoken it.

12. Niin nouse sinä ja mene kotias, ja kuin jalkas astuu kaupunkiin, niin pojan pitää kuoleman.

12. Arise thou therefore, get thee to thine own house: and when thy feet enter into the city, the child shall die.

13. Ja koko Israel itkee häntä ja hautaa hänen, sillä ainoastansa tämä tulee Jerobeamista hautaan, että jotakin hyvää on löydetty hänen tykönänsä, Herran Israelin Jumalan edessä, Jerobeamin huoneessa.

13. And all Israel shall mourn for him, and bury him: for he only of Jeroboam shall come to the grave, because in him there is found some good thing toward the LORD God of Israel in the house of Jeroboam.

14. Ja Herra herättää itsellensä yhden Israelin kuninkaan, se on hävittävä Jerobeamin huoneen sinä päivänä: ja mitä jo on tapahtunut?

14. Moreover the LORD shall raise him up a king over Israel, who shall cut off the house of Jeroboam that day: but what? even now.

15. Ja Herra lyö Israelin niinkuin ruoko häälyy vedessä, ja repii Israelin tästä hyvästä maasta, jonka hän heidän isillensä antanut on, ja hajottaa heidät virran ylitse; että he ovat itsellensä tehneet metsistöitä, vihoittaksensa

15. For the LORD shall smite Israel, as a reed is shaken in the water, and he shall root up Israel out of this good land, which he gave to their fathers, and shall scatter them beyond the river, because they have made their

Herraa:
16. Ja hylkää Israelin, Jerobeamin synnin tähden, joka syntiä teki ja saatti Israelin syntiä tekemään.
17. Ja Jerobeamin emäntä nousi ja meni, ja tuli Tirtsaan; ja kuin hän astui huoneen kynnykseen, kuoli nuorukainen.
18. Ja he hautasivat hänen, ja koko Israel itki häntä, Herran sanan jälkeen, jonka hän palveliansa propheta Ahian kautta sanonut oli.

19. Mitä enempi Jerobeamista on sanomista, kuinka hän soti ja kuinka hän hallitsi: katso se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.

20. Ja aika, jonka Jerobeam hallitsi, oli kaksikolmattakymmentä ajastaikaa; ja hän nukkui isäinsä kanssa; ja hänen poikansa Nadab tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
21. Niin oli Rehabeam, Salomon poika kuningas Juudassa, ja oli yhdenviidettäkymmentä ajastaikainen tultuansa kuninkaaksi, ja hallitsi seitsemäntoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa,

groves, provoking the LORD to anger.
16. And he shall give Israel up because of the sins of Jeroboam, who did sin, and who made Israel to sin.
17. And Jeroboam's wife arose, and departed, and came to Tirzah: and when she came to the threshold of the door, the child died;
18. And they buried him; and all Israel mourned for him, according to the word of the LORD, which he spake by the hand of his servant Ahijah the prophet.
19. And the rest of the acts of Jeroboam, how he warred, and how he reigned, behold, they are written in the book of the chronicles of the kings of Israel.
20. And the days which Jeroboam reigned were two and twenty years: and he slept with his fathers, and Nadab his son reigned in his stead.
21. And Rehoboam the son of Solomon reigned in Judah. Rehoboam was forty and one years old when he began to reign, and he reigned seventeen years in Jerusalem, the city

siinä kaupungissa, jonka Herra valinnut on kaikista Israelin sukukunnista, pannaksensa siihen nimensä; ja hänen äitinsä nimi oli Naema Ammonilainen.
22. Ja Juuda teki pahaa Herran edessä; ja he saattivat hänen enempi kiivaaksi, kuin kaikki heidän esi-isänsä olivat tehneet synneillänsä, joita he tekivät.
23. Sillä hekin rakensivat itsellensä korkeuksia, patsaita ja metsistöitä kaikille korkeille vuorille ja kaikkein viheriäisten puiden alle.
24. Ja maakunnassa oli huorintekijöitä; ja he tekivät kaikki pakanain kauhistukset, jotka Herra Israelin lasten edestä oli ajanut pois.

25. Ja tapahtui viidennellä kuningas Rehabeamin ajastajalla, että Sisak Egyptin kuningas meni Jerusalemia vastaan,
26. Ja otti Herran huoneen tavarat, ja kuninkaan huoneen tavarat, ja kaiken mitä sieltä taidettiin ottaa, ja otti kaikki kultaiset kilvet, jota Salomo oli antanut tehdä,

which the LORD did choose out of all the tribes of Israel, to put his name there. And his mother's name was Naamah an Ammonitess.
22. And Judah did evil in the sight of the LORD, and they provoked him to jealousy with their sins which they had committed, above all that their fathers had done.
23. For they also built them high places, and images, and groves, on every high hill, and under every green tree.
24. And there were also sodomites in the land: and they did according to all the abominations of the nations which the LORD cast out before the children of Israel.
25. And it came to pass in the fifth year of king Rehoboam, that Shishak king of Egypt came up against Jerusalem:
26. And he took away the treasures of the house of the LORD, and the treasures of the king's house; he even took away all: and he took away all the shields of gold which Solomon had made.

27. Joiden siaan kuningas Rehabeam antoi tehdä vaskisia kilpiä, ja antoi ne ylimmäisten vartioittensa haltuun, jotka kuninkaan huoneen ovea vartioitsivat.

27. And king Rehoboam made in their stead brasen shields, and committed them unto the hands of the chief of the guard, which kept the door of the king's house.

28. Ja niin usein kuin kuningas meni Herran huoneesen, kantoivat vartiat niitä, ja veivät ne vartiakamariin jälleen.

28. And it was so, when the king went into the house of the LORD, that the guard bare them, and brought them back into the guard chamber.

29. Mitä enempi Rehabeamin asioista on sanomista ja kaikista mitä hän tehnyt oli: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?

29. Now the rest of the acts of Rehoboam, and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?

30. Ja Rehabeamin ja Jerobeamin välillä oli sota kaikkina heidän päivinänsä.

30. And there was war between Rehoboam and Jeroboam all their days.

31. Ja Rehabeam nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä tykö Davidin kaupunkiin. Ja hänen äitinsä nimi oli Naema Ammonilainen. Ja hänen poikansa Abiam tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

31. And Rehoboam slept with his fathers, and was buried with his fathers in the city of David. And his mother's name was Naamah an Ammonitess. And Abijam his son reigned in his stead.

15 luku

1. Niin oli kuningas Jerobeamin Nebatin pojan kahdeksantena vuotena toistakymmentä Abiam kuningas Juu-

1. Now in the eighteenth year of king Jeroboam the son of Nebat reigned Abijam over Judah.

dassa,

2. Ja hallitsi kolme ajastaikaa Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Maeka Abisalomin tytär.

2. Three years reigned he in Jerusalem. And his mother's name was Maachah, the daughter of Abishalom.

3. Ja hän vaelsi kaikissa isänsä synneissä, jotka hän oli tehnyt hänen edellänsä, ja ei ollut hänen sydämensä vakaa Herran hänen Jumalansa edessä, niinkuin Davidin hänen isänsä sydän oli.

3. And he walked in all the sins of his father, which he had done before him: and his heart was not perfect with the LORD his God, as the heart of David his father.

4. Mutta Davidin täden antoi Herra hänen Jumalansa hänelle valkeuden Jerusalemissa, herättääksensä hänelle pojan hänen jälkeensä, ja asettaaksensa Jerusalemiin;

4. Nevertheless for David's sake did the LORD his God give him a lamp in Jerusalem, to set up his son after him, and to establish Jerusalem:

5. Sillä David oli tehnyt mitä oikein on Herran edessä, ja ei poikennut kaikista, mitä hän hänelle käskenyt oli, kaikkena elinaikanansa, paitsi Urian Hetiläisen asiaa.

5. Because David did that which was right in the eyes of the LORD, and turned not aside from any thing that he commanded him all the days of his life, save only in the matter of Uriah the Hittite.

6. Mutta Rehabeam ja Jerobeam sotivat keskenänsä kaiken elinaikansa.

6. And there was war between Rehoboam and Jeroboam all the days of his life.

7. Mitä enempi on sanomista Abiamista ja kaikista hänen töistänsä, eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa? Ja Abiam soti Jero-

7. Now the rest of the acts of Abijam, and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah? And there was war

beamin kanssa.
8. Niin Abiam nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Davidin kaupunkiin; ja Asa hänen poikansa hallitsi hänen perässänsä.
9. Ja kahdentenakymmenentenä Jerobeamin Israelin kuninkaan vuonna oli Asa kuningas Juudassa.
10. Ja hallitsi yhden ajastajan viidettäkymmentä Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Maeka Abisalomin tytär.

11. Ja Asa teki kelvollisesti Herran edessä, niinkuin David hänen isänsä,

12. Ja karkoitti huorintekijät maalta, ja ajoi pois kaikki epäjumalat, jotka hänen isänsä tehneet olivat.
13. Ja vielä sitten pani hän äitinsä Maekan viralta pois, että hän oli tehnyt Mipletsetin metsistön; vaan Asa kukisti hänen Mipletsetinsä ja poltti sen Kidronin ojan tykönä.
14. Mutta kukkuloita ei hän kukistanut; kuitenkin Asan sydän oli vakaa Herran edessä kaiken elinaikansa.
15. Ja hän vei sisälle mitä hänen isänsä oli pyhittänyt, ja Herran huo-

between Abijam and Jeroboam.
8. And Abijam slept with his fathers; and they buried him in the city of David: and Asa his son reigned in his stead.
9. And in the twentieth year of Jeroboam king of Israel reigned Asa over Judah.
10. And forty and one years reigned he in Jerusalem. And his mother's name was Maachah, the daughter of Abishalom.
11. And Asa did that which was right in the eyes of the LORD, as did David his father.
12. And he took away the sodomites out of the land, and removed all the idols that his fathers had made.
13. And also Maachah his mother, even her he removed from being queen, because she had made an idol in a grove; and Asa destroyed her idol, and burnt it by the brook Kidron.
14. But the high places were not removed: nevertheless Asa's heart was perfect with the LORD all his days.
15. And he brought in the things which his father had dedicated, and

neen pyhät kalut: hopian ja kullan ja astiat.

16. Mutta Asan ja Baesan Israelin kuninkaan välillä oli sota kaiken heidän elinaikansa.
17. Vaan Baesa Israelin kuningas nousi Juudaa vastaan ja rakensi Raman, ettei yksikään vaeltaisi ulos taikka sisälle Asan Juudan kuninkaan puolelta.
18. Silloin otti Asa kaiken hopian ja kullan, jotka Herran huoneen tavaroista ja kuninkaan huoneen tavaroista jääneet olivat, ja antoi ne palveliansa käsiin, jotka kuningas Asa lähetti Benhadadille Tabrimmonin Hesionin pojan pojalle Syrian kuninkaalle, joka asui Damaskussa, ja käski sanoa hänelle:
19. Minun ja sinun vaiheella, ja minun isäni ja sinun isäs vaiheella on liitto: katso minä lähetin sinulle hopiaa ja kultaa lahjaksi, että rikkoisit sen liiton, minkä sinä Baesan Israelin kuninkaan kanssa tehnyt olet, että hän erkanis minusta.
20. Ja Benhadad oli kuuliainen kuningas Asalle, ja lähetti sodanpäämiehet

the things which himself had dedicated, into the house of the LORD, silver, and gold, and vessels.
16. And there was war between Asa and Baasha king of Israel all their days.
17. And Baasha king of Israel went up against Judah, and built Ramah, that he might not suffer any to go out or come in to Asa king of Judah.
18. Then Asa took all the silver and the gold that were left in the treasures of the house of the LORD, and the treasures of the king's house, and delivered them into the hand of his servants: and king Asa sent them to Benhadad, the son of Tabrimon, the son of Hezion, king of Syria, that dwelt at Damascus, saying,
19. There is a league between me and thee, and between my father and thy father: behold, I have sent unto thee a present of silver and gold; come and break thy league with Baasha king of Israel, that he may depart from me.
20. So Benhadad hearkened unto king Asa, and sent the captains of the

Israelin kaupunkeihin, ja löi Iionin ja Danin ja Abelin Betmaekan, ja koko Kinerotin, ynnä kaiken Naphtalin maakunnan kanssa.

21. Kuin Baesa sen kuuli, lakkasi hän rakentamasta Ramaa, ja meni Tirtsaan.

22. Mutta kuningas Asa lähetti sanoman kaiken Juudan ympäri: ei tässä pidä yksikään nuhteetoin oleman. Ja he kukistivat kivet ja puut Ramasta, joita Baesa oli rakentanut; ja kuningas Asa rakensi niistä Geban BanJaminista ja Mitspan.

23. Mitä muuta on kuningas Asasta puhumista, ja kaikesta hänen vallastansa, ja kaikista hänen töistänsä, ja kaupungeista, jotka hän rakentanut oli: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa? paitsi että hän oli vanhuudellansa sairas jaloista.

24. Ja Asa nukkui isäinsä kanssa ja haudatiin isäinsä kanssa isänsä Davidin kaupunkiin. Ja Josaphat hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen perääns ä.

25. Ja Nadab Jerobeamin poika oli Israelin kuningas toisena Asan Juudan

hosts which he had against the cities of Israel, and smote Ijon, and Dan, and Abelbethmaachah, and all Cinneroth, with all the land of Naphtali.

21. And it came to pass, when Baasha heard thereof, that he left off building of Ramah, and dwelt in Tirzah.

22. Then king Asa made a proclamation throughout all Judah; none was exempted: and they took away the stones of Ramah, and the timber thereof, wherewith Baasha had builded; and king Asa built with them Geba of Benjamin, and Mizpah.

23. The rest of all the acts of Asa, and all his might, and all that he did, and the cities which he built, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah? Nevertheless in the time of his old age he was diseased in his feet.

24. And Asa slept with his fathers, and was buried with his fathers in the city of David his father: and Jehoshaphat his son reigned in his stead.

25. And Nadab the son of Jeroboam began to reign over Israel in the sec-

kuninkaan vuonna, ja hallitsi Israelissa kaksi vuotta,
26. Ja teki pahaa Herran edessä, ja vaelsi isänsä teillä ja hänen synneissänsä, joilla hän saatti Israelin syntiä tekemään.
27. Ja Baesa Ahian poika Isaskarin huoneesta teki liiton häntä vastaan, ja Baesa löi hänen Philistealaisten Gibetonissa; sillä Nadab ja koko Israel piirittivät Gibetonin.

28. Sitte tappoi Baesa hänen kolmantena Asan Juudan kuninkaan vuonna, ja tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
29. Koska hän oli kuningas, löi hän kuoliaaksi kaiken Jerobeamin huoneen, ja ei jättänyt yhtään ainoaa henkeä Jerobeamin huoneesta, siihenasti että hän hävitti hänen, Herran sanan jälkeen, joka oli sanottu hänen palvelialtansa Ahialta Silosta,
30. Jerobeamin syntein tähden, jotka hän teki, ja jolla hän saatti Israelin syntiä tekemään, sillä vihoittamisella, jolla hän vihaan kehoitti Herran Israelin Jumalan.
31. Mitä enempi Nadabista on sano-

ond year of Asa king of Judah, and reigned over Israel two years.
26. And he did evil in the sight of the LORD, and walked in the way of his father, and in his sin wherewith he made Israel to sin.
27. And Baasha the son of Ahijah, of the house of Issachar, conspired against him; and Baasha smote him at Gibbethon, which belonged to the Philistines; for Nadab and all Israel laid siege to Gibbethon.
28. Even in the third year of Asa king of Judah did Baasha slay him, and reigned in his stead.
29. And it came to pass, when he reigned, that he smote all the house of Jeroboam; he left not to Jeroboam any that breathed, until he had destroyed him, according unto the saying of the LORD, which he spake by his servant Ahijah the Shilonite:
30. Because of the sins of Jeroboam which he sinned, and which he made Israel sin, by his provocation wherewith he provoked the LORD God of Israel to anger.
31. Now the rest of the acts of Nadab,

mista ja kaikista hänen töistänsä: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?
32. Mutta Asa ja Baesa Israelin kuningas sotivat keskenänsä kaiken ikänsä.
33. Kolmantena Asan Juudan kuninkaan vuonna oli Baesa Ahian poika koko Israelin kuningas Tirtsassa, neljäkolmattakymmentä ajastaikaa.
34. Ja hän teki pahaa Herran edessä, ja vaelsi Jerobeamin teillä ja hänen synneissänsä, joilla hän saatti Israelin syntiä tekemään.

and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?
32. And there was war between Asa and Baasha king of Israel all their days.
33. In the third year of Asa king of Judah began Baasha the son of Ahijah to reign over all Israel in Tirzah, twenty and four years.
34. And he did evil in the sight of the LORD, and walked in the way of Jeroboam, and in his sin wherewith he made Israel to sin.

16 luku

1. Niin tuli Herran sana Jehun Hananin pojan tykö Baesaa vastaan, sanoen:
2. Että minä olen ylentänyt sinun tomusta ja tehnyt sinun minun kansani Israelin ruhtinaaksi, ja kuitenkin sinä olet vaeltanut Jerobeamin teillä ja saattanut minun kansani Israelin syntiä tekemään, niin että vihoitat minun heidän synneillänsä;
3. Katso, minä hävitän Baesan perilli-

1. Then the word of the LORD came to Jehu the son of Hanani against Baasha, saying,
2. Forasmuch as I exalted thee out of the dust, and made thee prince over my people Israel; and thou hast walked in the way of Jeroboam, and hast made my people Israel to sin, to provoke me to anger with their sins;
3. Behold, I will take away the poster-

set ja hänen huoneensa perilliset, ja annan sinun huonees tulla niinkuin Jerobeamin Nebatin pojan huoneen:

4. Joka Baesan suvusta kuolee kaupungissa, se pitää koirilta syötämän, ja joka kuolee kedolla se pitää taivaan linnuilta syötämän.

5. Mitä enempi on puhumista Baesasta ja hänen töistänsä ja voimastansa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?

6. Ja Baesa nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Tirtsaan. Ja hänen poikansa Ella tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

7. Ja Herran sana tuli prophetan Jehun Hananin pojan kautta Baesaa ja hänen huonettansa vastaan, ja kaikkea pahuutta vastaan, minkä hän Herran edessä tehnyt oli, vihoittaaksensa häntä kättensä töillä, että sen piti tuleman niinkuin Jerobeamin huone, ja sentähden että hän hänen tappanut oli.

8. Asan Juudan kuninkaan kuudentena vuonna kolmattakymmentä oli Ella Baesan poika Israelin kuningas Tirtsassa kaksi ajastaikaa.

ity of Baasha, and the posterity of his house; and will make thy house like the house of Jeroboam the son of Nebat.

4. Him that dieth of Baasha in the city shall the dogs eat; and him that dieth of his in the fields shall the fowls of the air eat.

5. Now the rest of the acts of Baasha, and what he did, and his might, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?

6. So Baasha slept with his fathers, and was buried in Tirzah: and Elah his son reigned in his stead.

7. And also by the hand of the prophet Jehu the son of Hanani came the word of the LORD against Baasha, and against his house, even for all the evil that he did in the sight of the LORD, in provoking him to anger with the work of his hands, in being like the house of Jeroboam; and because he killed him.

8. In the twenty and sixth year of Asa king of Judah began Elah the son of Baasha to reign over Israel in Tirzah, two years.

9. Mutta hänen palveliansa Simri, joka hallitsi puolet vaunuja, teki liiton häntä vastaan: kuin hän tuli Tirtsaan, niin hän joi ja juopui Artsan tykönä, joka oli Tirtsan kartanon haltia.

9. And his servant Zimri, captain of half his chariots, conspired against him, as he was in Tirzah, drinking himself drunk in the house of Arza steward of his house in Tirzah.

10. Ja Simri tuli ja löi hänen, ja tappoi hänen Asan Juudan kuninkaan seitsemäntenä vuonna kolmattakymmentä, ja tuli hänen siaansa kuninkaaksi.

10. And Zimri went in and smote him, and killed him, in the twenty and seventh year of Asa king of Judah, and reigned in his stead.

11. Ja kuin hän oli kuningas ja istui kuninkaallisella istuimellansa, löi hän kaiken Baesan huoneen ja ei jättänyt yhtäkään seinään vettänsä heittävää, eikä perillisiä eli lankoja.

11. And it came to pass, when he began to reign, as soon as he sat on his throne, that he slew all the house of Baasha: he left him not one that pisseth against a wall, neither of his kinsfolks, nor of his friends.

12. Ja niin hävitti Simri koko Baesan huoneen, Herran sanan jälkeen, joka Baesalle oli puhuttu propheta Jehun kautta.

12. Thus did Zimri destroy all the house of Baasha, according to the word of the LORD, which he spake against Baasha by Jehu the prophet,

13. Kaikkein Baesan ja hänen poikansa Ellan syntein tähden, joita he olivat tehneet, ja olivat saattaneet Israelin syntiä tekemään, ja olivat vihoittaneet Herran Israelin Jumalan turhuudellansa.

13. For all the sins of Baasha, and the sins of Elah his son, by which they sinned, and by which they made Israel to sin, in provoking the LORD God of Israel to anger with their vanities.

14. Mitä enempi on sanomista Ellasta ja kaikista hänen menoistansa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten ai-

14. Now the rest of the acts of Elah, and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the

kakirjassa?
15. Seitsemäntenä kolmattakymmentä Asan Juudan kuninkaan vuonna oli Simri kuningas Tirtsassa seitsemän päivää; sillä väki oli sioittanut itsensä Philistealaisten Gibetonissa.
16. Koska väki leirissä ollessansa kuuli sanottavan Simrin tehneen liiton ja tappaneen kuninkaan, niin koko Israel vahvisti sinä päivänä Omrin sodanpäämiehen Israelin kuninkaaksi leirissä.
17. Ja Omri meni ylös ja koko Israel hänen kanssansa Gibetonista, ja ahdistivat Tirtsan.
18. Koska Simri näki kaupungin voitettavan, meni hän kuninkaallisen huoneen saliin, ja poltti itsensä kuninkaallisen huoneen kanssa ja kuoli.

19. Synteinsä tähden, jotka hän oli tehnyt: sillä hän oli tehnyt pahaa Herran edessä ja vaeltanut Jerobeamin teillä ja niissä synneissä, jotka hän oli tehnyt ja joilla hän oli saattanut Israelinkin syntiä tekemään.
20. Mitä enempi on sanomista Simristä, ja kuinka hän oli liiton tehnyt: eikö

kings of Israel?
15. In the twenty and seventh year of Asa king of Judah did Zimri reign seven days in Tirzah. And the people were encamped against Gibbethon, which belonged to the Philistines.
16. And the people that were encamped heard say, Zimri hath conspired, and hath also slain the king: wherefore all Israel made Omri, the captain of the host, king over Israel that day in the camp.
17. And Omri went up from Gibbethon, and all Israel with him, and they besieged Tirzah.
18. And it came to pass, when Zimri saw that the city was taken, that he went into the palace of the king's house, and burnt the king's house over him with fire, and died,
19. For his sins which he sinned in doing evil in the sight of the LORD, in walking in the way of Jeroboam, and in his sin which he did, to make Israel to sin.

20. Now the rest of the acts of Zimri, and his treason that he wrought, are

se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?

21. Siihen aikaan hajosi Israelin kansa kahteen joukkoon: yksi osa Tibnin Ginatin pojan puolelle, ja vahvistivat hänen kuninkaaksensa ja toinen Omrin puolelle.

22. Mutta se joukko, joka piti Omrin puolta, oli väkevämpi kuin ne, jotka pitivät Tibnin Ginatin pojan puolta. Ja Tibni kuoli, ja Omri tuli kuninkaaksi.

23. Asan Juudan kuninkaan ensimmäisenä vuonna neljättäkymmentä oli Omri Israelin kuningas kaksitoistakymmentä ajastaikaa, ja hallitsi Tirtsassa kuusi ajastaikaa.

24. Hän osti Semeriltä Samarian vuoren kahdella hopiasentnerillä, ja rakensi vuorelle, ja kutsui kaupungin, jonka hän rakensi, Semerin vuoren herran nimellä Samariaksi.

25. Ja Omri teki pahaa Herran edessä, ja oli pahempi kaikkia, jotka hänen edellänsä olleet olivat,

26. Ja vaelsi kaikissa Jerobeamin Nebatin pojan teissä ja hänen synneissänsä, joilla hän Israelin saatti syntiä

they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?

21. Then were the people of Israel divided into two parts: half of the people followed Tibni the son of Ginath, to make him king; and half followed Omri.

22. But the people that followed Omri prevailed against the people that followed Tibni the son of Ginath: so Tibni died, and Omri reigned.

23. In the thirty and first year of Asa king of Judah began Omri to reign over Israel, twelve years: six years reigned he in Tirzah.

24. And he bought the hill Samaria of Shemer for two talents of silver, and built on the hill, and called the name of the city which he built, after the name of Shemer, owner of the hill, Samaria.

25. But Omri wrought evil in the eyes of the LORD, and did worse than all that were before him.

26. For he walked in all the way of Jeroboam the son of Nebat, and in his sin wherewith he made Israel to sin,

tekemään, niin että he vihoittivat Herran Israelin Jumalan turhuudellansa.

to provoke the LORD God of Israel to anger with their vanities.

27. Mitä enempi on sanomista Omrista, ja kaikista hänen töistänsä, ja hänen voimastansa teoissansa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?

27. Now the rest of the acts of Omri which he did, and his might that he shewed, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?

28. Ja Omri nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Samariaan; ja Ahab hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen peräänsä.

28. So Omri slept with his fathers, and was buried in Samaria: and Ahab his son reigned in his stead.

29. Asan Juudan kuninkaan kahdeksantena vuonna neljättäkymmentä oli Ahab Omrin poika kuningas Israelissa, ja hallitsi Israelia Samariassa kaksi ajastaikaa kolmattakymmentä.

29. And in the thirty and eighth year of Asa king of Judah began Ahab the son of Omri to reign over Israel: and Ahab the son of Omri reigned over Israel in Samaria twenty and two years.

30. Ja Ahab Omrin poika teki pahaa Herran edessä enemmän kuin kaikki ne, jotka hänen edellänsä olivat.

30. And Ahab the son of Omri did evil in the sight of the LORD above all that were before him.

31. Ja se oli hänelle vähä, että hän vaelsi Jerobeamin Nebatin pojan synneissä, hän otti myös Isebelin, Etbaalin Zidonin kuninkaan tyttären emännäksensä, ja meni palvelemaan ja kumartamaan Baalia;

31. And it came to pass, as if it had been a light thing for him to walk in the sins of Jeroboam the son of Nebat, that he took to wife Jezebel the daughter of Ethbaal king of the Zidonians, and went and served Baal, and worshipped him.

32. Ja asetti Baalille alttarin Baalin

32. And he reared up an altar for Baal

huoneessa, jonka hän oli rakentanut Samariassa.
33. Ja Ahab teki metsistön; niin että Ahab vihoitti Herran Israelin Jumalan kovemmin kuin kaikki muut Israelin kuninkaat, jotka hänen edellänsä olivat.
34. Silloin rakensi Hiel Betelistä Jerihon: se maksoi hänen esikoisensa Abiramin, koska hän perustuksen laski, ja hänen nuorimman poikansa Segubin, koska hän sen portit pani, Herran sanan jälkeen, jonka hän oli sanonut Josuan Nunin pojan kautta.

in the house of Baal, which he had built in Samaria.
33. And Ahab made a grove; and Ahab did more to provoke the LORD God of Israel to anger than all the kings of Israel that were before him.

34. In his days did Hiel the Bethelite build Jericho: he laid the foundation thereof in Abiram his firstborn, and set up the gates thereof in his youngest son Segub, according to the word of the LORD, which he spake by Joshua the son of Nun.

17 luku

1. Ja Elia Tisbiläinen Gileadin asuja sanoi Ahabille: niin totta kuin Herra Israelin Jumala elää, jonka edessä minä seison, ei pidä näillä vuorilla kastetta eikä sadetta tuleman, muutoin kuin minun sanani jälkeen.
2. Ja Herran sana tuli hänen tykönsä sanoen:
3. Mene tästä pois ja käännä itses itään päin, ja lymytä sinus Keritin ojan tykö, joka on Jordanin kohdalla.

1. And Elijah the Tishbite, who was of the inhabitants of Gilead, said unto Ahab, As the LORD God of Israel liveth, before whom I stand, there shall not be dew nor rain these years, but according to my word.
2. And the word of the LORD came unto him, saying,
3. Get thee hence, and turn thee eastward, and hide thyself by the brook Cherith, that is before Jordan.

4. Ja sinun pitää juoman ojasta: ja minä olen käskenyt kaarnetten elättää sinua siellä.

4. And it shall be, that thou shalt drink of the brook; and I have commanded the ravens to feed thee there.

5. Hän meni ja teki Herran sanan jälkeen, ja meni istui Keritin ojan tykönä, joka on Jordanin kohdalla.

5. So he went and did according unto the word of the LORD: for he went and dwelt by the brook Cherith, that is before Jordan.

6. Ja kaarneet veivät hänelle leipää ja lihaa, huomeneltain ja ehtoona, ja hän joi ojasta.

6. And the ravens brought him bread and flesh in the morning, and bread and flesh in the evening; and he drank of the brook.

7. Ja monikahtain päiväin perästä kuivui oja; sillä ei ollut sadetta maakunnassa.

7. And it came to pass after a while, that the brook dried up, because there had been no rain in the land.

8. Niin tuli Herran sana hänen tykönsä, sanoen:

8. And the word of the LORD came unto him, saying,

9. Nouse ja mene Sarpatiin, joka Sidonin tykönä on, ja pysy siellä: katso, minä olen käskenyt leskivaimon sinua siellä elättää.

9. Arise, get thee to Zarephath, which belongeth to Zidon, and dwell there: behold, I have commanded a widow woman there to sustain thee.

10. Ja hän nousi ja meni Sarpatiin; ja kuin hän kaupungin porttiin tuli, katso, leskivaimo oli siellä ja haki puita, ja hän puhui hänelle, sanoen: tuo minulle vähä vettä astiassa juodakseni.

10. So he arose and went to Zarephath. And when he came to the gate of the city, behold, the widow woman was there gathering of sticks: and he called to her, and said, Fetch me, I pray thee, a little water in a vessel, that I may drink.

11. Kuin hän meni tuomaan, huusi

11. And as she was going to fetch it,

hän häntä ja sanoi: tuo myös minulle pala leipää kädessäs.

he called to her, and said, Bring me, I pray thee, a morsel of bread in thine hand.

12. Hän sanoi: niin totta kuin Herra sinun Jumalas elää, ei ole minulla leipää, mutta pivo jauhoja vakkaisessa ja vähä öljyä astiassa: ja katso, minä kokoon kaksi puuta ja menen valmistamaan itselleni ja pojalleni, syödäksemme ja sitte kuollaksemme.

12. And she said, As the LORD thy God liveth, I have not a cake, but an handful of meal in a barrel, and a little oil in a cruse: and, behold, I am gathering two sticks, that I may go in and dress it for me and my son, that we may eat it, and die.

13. Ja Elia sanoi hänelle: älä pelkää, mene ja tee niinkuin sinä sanonut olet; kuitenkin leivo minulle vähä kyrsäinen siitä ensin ja tuo minulle; mutta itselles ja pojalles pitää myös sinun siitä sen jälkeen tekemän:

13. And Elijah said unto her, Fear not; go and do as thou hast said: but make me thereof a little cake first, and bring it unto me, and after make for thee and for thy son.

14. Sillä näin sanoo Herra Israelin Jumala: Ei jauhot vakkaisesta pidä loppuman ja öljy astiasta ei pidä puuttuman, siihen päivään asti kuin Herra antaa sataa maan päälle.

14. For thus saith the LORD God of Israel, The barrel of meal shall not waste, neither shall the cruse of oil fail, until the day that the LORD sendeth rain upon the earth.

15. Ja hän meni ja teki niinkuin Elia puhunut oli. Ja hän söi ja myös vaimo perheinensä kauvan aikaa.

15. And she went and did according to the saying of Elijah: and she, and he, and her house, did eat many days.

16. Ei jauhot loppuneet vakkaisesta eikä öljy astiasta, Herran sanan jälkeen, jonka hän Elian kautta puhunut oli.

16. And the barrel of meal wasted not, neither did the cruse of oil fail, according to the word of the LORD, which he spake by Elijah.

17. Sen jälkeen tapahtui, että perheen emännän poika sairasti, ja hänen sairautensa oli niin raskas, ettei henkeä hänessä silleen ollut.

17. And it came to pass after these things, that the son of the woman, the mistress of the house, fell sick; and his sickness was so sore, that there was no breath left in him.

18. Ja hän sanoi Elialle: mitä minulla on sinun kanssas, sinä Jumalan mies? Sinä olet tullut minun tyköni, että minun pahatekoni muistettaisiin ja minun poikani kuolis.

18. And she said unto Elijah, What have I to do with thee, O thou man of God? art thou come unto me to call my sin to remembrance, and to slay my son?

19. Hän sanoi hänelle: tuo minulle poikas. Ja hän otti hänet, hänen sylistänsä, ja vei hänen ylistupaan, kussa hän asui, ja pani hänen omaan vuoteesensa,

19. And he said unto her, Give me thy son. And he took him out of her bosom, and carried him up into a loft, where he abode, and laid him upon his own bed.

20. Ja huusi Herran tykö ja sanoi: Herra minun Jumalani! oletkos niin pahoin tehnyt tätä leskeä vastaan, jonka tykönä minä holhotaan, ettäs tapat hänen poikansa?

20. And he cried unto the LORD, and said, O LORD my God, hast thou also brought evil upon the widow with whom I sojourn, by slaying her son?

21. Ja hän ojensi itsensä kolmasti nuorukaisen päälle, ja huusi Herran tykö ja sanoi: Herra minun Jumalani, anna tämän nuorukaisen sielu tulla häneen jällensä!

21. And he stretched himself upon the child three times, and cried unto the LORD, and said, O LORD my God, I pray thee, let this child's soul come into him again.

22. Ja Herra kuuli Elian äänen: ja hänen sielunsa tuli häneen jälleen, ja hän virkosi.

22. And the LORD heard the voice of Elijah; and the soul of the child came into him again, and he revived.

23. Ja Elia otti pojan ja kantoi ylistuvasta alas huoneesen, ja antoi äidillensä, ja sanoi: katso, sinun poikas elää.

23. And Elijah took the child, and brought him down out of the chamber into the house, and delivered him unto his mother: and Elijah said, See, thy son liveth.

24. Ja vaimo sanoi Elialle: nyt minä ymmärrän, ettäs olet Jumalan mies, Herran sana on tosi sinun suussas.

24. And the woman said to Elijah, Now by this I know that thou art a man of God, and that the word of the LORD in thy mouth is truth.

18 luku

1. Ja monen päivän perästä tuli Herran sana Elian tykö kolmantena vuonna, sanoen: mene ja osoita sinus Ahabille, ja minä annan sataa maan päälle.

1. And it came to pass after many days, that the word of the LORD came to Elijah in the third year, saying, Go, shew thyself unto Ahab; and I will send rain upon the earth.

2. Ja Elia meni näyttämään itsiänsä Ahabille; vaan sangen kallis aika oli Samariassa.

2. And Elijah went to shew himself unto Ahab. And there was a sore famine in Samaria.

3. Ja Ahab kutsui Obadian, joka oli hänen huoneensa haltia: (Ja Obadia pelkäsi Herraa suuresti.

3. And Ahab called Obadiah, which was the governor of his house. (Now Obadiah feared the LORD greatly:

4. Sillä kun Isebel hukutti Herran prophetat, otti Obadia sata prophetaa ja kätki ne, viisikymmentä kuhunkin luolaan, ja elätti heidät leivällä ja vedellä.)

4. For it was so, when Jezebel cut off the prophets of the LORD, that Obadiah took an hundred prophets, and hid them by fifty in a cave, and fed them with bread and water.)

5. Niin sanoi Ahab Obadialle: vaella maan lävitse kaikkein veislähdetten tykö ja kaikkein ojain tykö, jos löydettäisiin ruohoja hevosille ja muuleille elatukseksi, ettei kaikki eläimet hukkuisi.

6. Ja he jakoivat itsensä vaeltamaan maata lävitse: Ahab vaelsi yksinänsä yhtä tietä myöten ja Obadia toista tietä yksinänsä.

7. Kun Obadia tiellä oli, katso, silloin kohtasi hänen Elia; ja kuin hän tunsi hänen, lankesi hän kasvoillensa ja sanoi: etkös ole herrani Elia?

8. Hän sanoi: olen; mene ja sano herralles: katso, Elia on tässä.

9. Ja hän sanoi: mitä minä olen rikkonut, että annat palvelias Ahabin käsiin tappaa minua?

10. Niin totta kuin Herra sinun Jumalas elää, ei ole yhtään kansaa eli valtakuntaa, kuhunka minun herrani ei ole lähettänyt, sinua etsimään. Ja koska he ovat sanoneet: ei hän ole tässä, on hän vannottanut sitä valtakuntaa ja kansaa, ettet sinä ole löydetty.

11. Ja nyt sinä sanot: mene ja sano

5. And Ahab said unto Obadiah, Go into the land, unto all fountains of water, and unto all brooks: peradventure we may find grass to save the horses and mules alive, that we lose not all the beasts.

6. So they divided the land between them to pass throughout it: Ahab went one way by himself, and Obadiah went another way by himself.

7. And as Obadiah was in the way, behold, Elijah met him: and he knew him, and fell on his face, and said, Art thou that my lord Elijah?

8. And he answered him, I am: go, tell thy lord, Behold, Elijah is here.

9. And he said, What have I sinned, that thou wouldest deliver thy servant into the hand of Ahab, to slay me?

10. As the LORD thy God liveth, there is no nation or kingdom, whither my lord hath not sent to seek thee: and when they said, He is not there; he took an oath of the kingdom and nation, that they found thee not.

11. And now thou sayest, Go, tell thy

herralles: katso, Elia on tässä.

12. Ja taitais tapahtua, kuin minä menisin pois sinun tyköäs, niin ottais Herran henki sinun pois, ja en minä tietäisi kuhunka, ja minä sitte tulisin ja sanoisin sen Ahabille, ja hän ei löytäisi sinua, niin hän tappais minun. Mutta minä sinun palvelias pelkään Herraa hamasta nuoruudestani.

13. Eikö minun herralleni ole sanottu, mitä minä tehnyt olen, kuin Isebel tappoi Herran prophetat? ja minä kätkin sata Herran prophetaa luoliin, viisikymmentä tänne ja viisikymmentä sinne, ja ruokin heidät leivällä ja vedellä.

14. Ja nyt sinä sanot: mene ja sano herralles: katso, Elia on tässä: että hän minun tappais.

15. Elia sanoi: niin totta kuin Herra Zebaot elää, jonka edessä minä seison: tänäpänä minä itseni hänelle ilmoitan.

16. Niin meni Obadia Ahabia vastaan ja sanoi nämät hänelle, ja Ahab meni Eliaa vastaan.

17. Ja kuin Ahab näki Elian, sanoi Ahab hänelle: etkö sinä ole se, joka

lord, Behold, Elijah is here.

12. And it shall come to pass, as soon as I am gone from thee, that the Spirit of the LORD shall carry thee whither I know not; and so when I come and tell Ahab, and he cannot find thee, he shall slay me: but I thy servant fear the LORD from my youth.

13. Was it not told my lord what I did when Jezebel slew the prophets of the LORD, how I hid an hundred men of the LORD'S prophets by fifty in a cave, and fed them with bread and water?

14. And now thou sayest, Go, tell thy lord, Behold, Elijah is here: and he shall slay me.

15. And Elijah said, As the LORD of hosts liveth, before whom I stand, I will surely shew myself unto him to day.

16. So Obadiah went to meet Ahab, and told him: and Ahab went to meet Elijah.

17. And it came to pass, when Ahab saw Elijah, that Ahab said unto him,

Israelin villitset?
18. Hän sanoi: en minä villitse Israelia, mutta sinä ja sinun isäs huone, että te olette hyljänneet Herran käskyt, ja sinä vaellat Baalin jälkeen.

19. Lähetä siis nyt kokoamaan minun tyköni koko Israel Karmelin vuorelle, ja neljäsataa ja viisikymmentä Baalin prophetaa ja neljäsataa metsistöin prophetaa, jotka syövät Isebelin pöydältä.
20. Niin lähetti Ahab kaikkein Israelin lasten tykö ja kokosi prophetat Karmelin vuorelle.
21. Niin astui Elia kaiken kansan eteen ja sanoi: kuinka kauvan te onnutte molemmille puolille? Jos Herra on Jumala, niin vaeltakaat hänen jälkeensä, mutta jos Baal, niin vaeltakaat hänen jälkeensä; ja ei kansa häntä mitään vastannut.
22. Niin sanoi Elia kansalle: minä olen ainoasti jäänyt Herran prophetaista; mutta Baalin prophetaita on neljäsataa ja viisikymmentä miestä.
23. Niin antakaat nyt meille kaksi mullia ja antakaat heidän valita toisen

Art thou he that troubleth Israel?
18. And he answered, I have not troubled Israel; but thou, and thy father's house, in that ye have forsaken the commandments of the LORD, and thou hast followed Baalim.
19. Now therefore send, and gather to me all Israel unto mount Carmel, and the prophets of Baal four hundred and fifty, and the prophets of the groves four hundred, which eat at Jezebel's table.
20. So Ahab sent unto all the children of Israel, and gathered the prophets together unto mount Carmel.
21. And Elijah came unto all the people, and said, How long halt ye between two opinions? if the LORD be God, follow him: but if Baal, then follow him. And the people answered him not a word.

22. Then said Elijah unto the people, I, even I only, remain a prophet of the LORD; but Baal's prophets are four hundred and fifty men.
23. Let them therefore give us two bullocks; and let them choose one

mullin ja hakata kappaleiksi, ja pankaan puiden päälle, mutta älkään siihen panko tulta: ja minä otan toisen mullin ja panen myös puiden päälle, ja en pane siihen tulta.

bullock for themselves, and cut it in pieces, and lay it on wood, and put no fire under: and I will dress the other bullock, and lay it on wood, and put no fire under:

24. Ja huutakaat te teidän jumalainne nimeä, ja minä huudan Herran nimeä: kumpi Jumala vastaa tulen kautta, hän olkoon Jumala. Ja kaikki kansa vastasi ja sanoi: se on oikein.

24. And call ye on the name of your gods, and I will call on the name of the LORD: and the God that answereth by fire, let him be God. And all the people answered and said, It is well spoken.

25. Ja Elia sanoi Baalin prophetaille: valitkaat teillenne toinen mulli, ja tehkäät te ensin, sillä teitä on monta, ja huutakaat teidän jumalainne nimeä, ja älkäät siihen tulta panko.

25. And Elijah said unto the prophets of Baal, Choose you one bullock for yourselves, and dress it first; for ye are many; and call on the name of your gods, but put no fire under.

26. Ja he ottivat mullin, jonka hän heille antoi, ja valmistivat ja huusivat Baalin nimeä huomenesta puolipäivään asti, sanoen: Baal, kuule meitä! mutta ei siinä ollut ääntä eli vastaajaa; ja he hyppelivät alttarin ympärillä, jonka he tehneet olivat.

26. And they took the bullock which was given them, and they dressed it, and called on the name of Baal from morning even until noon, saying, O Baal, hear us. But there was no voice, nor any that answered. And they leaped upon the altar which was made.

27. Kun jo puolipäivä oli, pilkkasi heitä Elia ja sanoi: huutakaat vahvasti; sillä hän on jumala, hän ajattelee jotakin, eli on jotakin toimittamista, eli on

27. And it came to pass at noon, that Elijah mocked them, and said, Cry aloud: for he is a god; either he is talking, or he is pursuing, or he is in a

matkalla, eli jos hän makaa, että hän heräis.

28. Ja he huusivat suurella äänellä, ja viileskelivät itsiänsä veitsillä ja naskaleilla tavallansa, niin että he verta tiukkuivat.

29. Kuin puolipäivä kulunut oli, propheterasivat he siihenasti, että ruokauhri uhrattaman piti; ja ei ollut siinä ääntä eli vastaajaa, elikkä joka vaaria otti.

30. Niin sanoi Elia kaikelle kansalle: tulkaat minun tyköni; ja kuin kaikki kansa tuli hänen tykönsä, paransi hän Herran alttarin, joka kukistunut oli.

31. Ja Elia otti kaksitoistakymmentä kiveä Jakobin lasten luvun jälkeen (jonka tykö Herran sana tapahtunut oli, sanoen: Israel pitää sinun nimes oleman),

32. Ja rakensi niistä kivistä alttarin Herran nimeen, ja teki kuopan alttaria ympäri kahden jyvämitän leveydeltä,

33. Ja latoi puut, ja hakkasi mullin

journey, or peradventure he sleepeth, and must be awaked.

28. And they cried aloud, and cut themselves after their manner with knives and lancets, till the blood gushed out upon them.

29. And it came to pass, when midday was past, and they prophesied until the time of the offering of the evening sacrifice, that there was neither voice, nor any to answer, nor any that regarded.

30. And Elijah said unto all the people, Come near unto me. And all the people came near unto him. And he repaired the altar of the LORD that was broken down.

31. And Elijah took twelve stones, according to the number of the tribes of the sons of Jacob, unto whom the word of the LORD came, saying, Israel shall be thy name:

32. And with the stones he built an altar in the name of the LORD: and he made a trench about the altar, as great as would contain two measures of seed.

33. And he put the wood in order, and

kappaleiksi, ja pani sen puiden päälle,

cut the bullock in pieces, and laid him on the wood, and said, Fill four barrels with water, and pour it on the burnt sacrifice, and on the wood.

34. Ja sanoi: täyttäkäät neljä kadia vedellä ja kaatakaat se polttouhrin ja puiden päälle; ja hän sanoi: tehkäät se vielä toinen kerta; ja he tekivät sen toisen kerran; ja hän sanoi: tehkäät se vielä kolmas kerta; ja he tekivät sen kolmannen kerran.

34. And he said, Do it the second time. And they did it the second time. And he said, Do it the third time. And they did it the third time.

35. Ja vesi juoksi alttaria ympäri, että kuoppakin täytettiin vedestä.

35. And the water ran round about the altar; and he filled the trench also with water.

36. Ja koska ruokauhri piti uhrattaman, astui propheta Elia edes ja sanoi: Herra Abrahamin, Isaakin ja Israelin Jumala! ilmoita tänäpänä, että sinä olet Israelin Jumala, ja minä sinun palvelias, ja että minä nämä kaikki sinun sanas jälkeen tehnyt olen.

36. And it came to pass at the time of the offering of the evening sacrifice, that Elijah the prophet came near, and said, LORD God of Abraham, Isaac, and of Israel, let it be known this day that thou art God in Israel, and that I am thy servant, and that I have done all these things at thy word.

37. Kuule minua Herra, kuule minua, että tämä kansa tietäis sinun olevan Herran Jumalan; että kääntäisit heidän sydämensä takaisin.

37. Hear me, O LORD, hear me, that this people may know that thou art the LORD God, and that thou hast turned their heart back again.

38. Niin putosi Herran tuli ja poltti polttouhrin, puut, kivet ja mullan, ja

38. Then the fire of the LORD fell, and consumed the burnt sacrifice, and the

nuoli veden kuopasta.

39. Kuin kaikki kansa näki sen, heittäysivät he kasvoillensa ja sanoivat: Herra on Jumala, Herra on Jumala.

40. Mutta Elia sanoi heille: ottakaat Baalin prophetat kiinni, ettei yksikään heistä pääsisi. Ja he ottivat heidät kiinni; ja Elia vei heidät Kisonin ojan tykö ja tappoi heidät siellä.

41. Ja Elia sanoi Ahabille: mene ylös, syö ja juo; sillä suuren sateen hyminä kuuluu.

42. Ja kuin Ahab meni syömään ja juomaan, meni Elia Karmelin kukkulalle, ja lankesi maahan, ja kumarsi kasvoillensa, ja pani päänsä polviensa välille,

43. Ja sanoi palveliallensa: mene nyt ylös ja katso meren puoleen. Hän meni ylös, katsoi ja sanoi: ei siellä ole mitään. Hän sanoi: mene vielä sinne seitsemän kertaa.

44. Ja seitsemännellä kerralla sanoi hän: katso sieltä nousee vähä pilvi merestä, niinkuin miehen kämmen.

wood, and the stones, and the dust, and licked up the water that was in the trench.

39. And when all the people saw it, they fell on their faces: and they said, The LORD, he is the God; the LORD, he is the God.

40. And Elijah said unto them, Take the prophets of Baal; let not one of them escape. And they took them: and Elijah brought them down to the brook Kishon, and slew them there.

41. And Elijah said unto Ahab, Get thee up, eat and drink; for there is a sound of abundance of rain.

42. So Ahab went up to eat and to drink. And Elijah went up to the top of Carmel; and he cast himself down upon the earth, and put his face between his knees,

43. And said to his servant, Go up now, look toward the sea. And he went up, and looked, and said, There is nothing. And he said, Go again seven times.

44. And it came to pass at the seventh time, that he said, Behold, there ariseth a little cloud out of the sea,

Hän sanoi: mene ja sano Ahabille: valjasta ja mene, ettei sade sinua käsittäisi.

like a man's hand. And he said, Go up, say unto Ahab, Prepare thy chariot, and get thee down, that the rain stop thee not.

45. Ja sillä välillä tuli taivas pilvistä mustaksi ja tuulesta, ja tuli sangen suuri sade. Mutta Ahab matkusti ja tuli Jisreeliin.

45. And it came to pass in the mean while, that the heaven was black with clouds and wind, and there was a great rain. And Ahab rode, and went to Jezreel.

46. Ja Herran käsi oli Elian päällä, ja hän vyötti kupeensa ja juoksi Ahabin edellä, siihenasti kuin hän tuli Jisreeliin.

46. And the hand of the LORD was on Elijah; and he girded up his loins, and ran before Ahab to the entrance of Jezreel.

19 luku

1. Ja Ahab ilmoitti Isebelille kaikki mitä Elia tehnyt oli, ja kuinka hän oli tappanut prophetat miekalla.

1. And Ahab told Jezebel all that Elijah had done, and withal how he had slain all the prophets with the sword.

2. Niin lähetti Isebel sanansaattajat Elialle, sanoen: jumalat minun niin ja niin tehköön, jollen minä huomenna tällä aikaa tee sinun sielulles, niinkuin yhdelle näiden sielulle.

2. Then Jezebel sent a messenger unto Elijah, saying, So let the gods do to me, and more also, if I make not thy life as the life of one of them by to morrow about this time.

3. Kuin hän sen näki, nousi hän ja meni kuhunka hän tahtoi, ja tuli Bersebaan, joka oli Juudassa, ja jätti sinne palveliansa.

3. And when he saw that, he arose, and went for his life, and came to Beersheba, which belongeth to Judah, and left his servant there.

4. Mutta itse hän meni korpeen päiväkunnan matkan; ja kuin hän tuli sinne, istui hän katavan alla, rukoillen sieluansa kuolemaan, ja sanoi: jo kyllä on, Herra, ota nyt sieluni; sillä en minä ole parempi isiäni.

4. But he himself went a day's journey into the wilderness, and came and sat down under a juniper tree: and he requested for himself that he might die; and said, It is enough; now, O LORD, take away my life; for I am not better than my fathers.

5. Ja hän pani maata ja nukkui katavan alle; ja katso, enkeli tarttui häneen ja sanoi hänelle: nouse ja syö!

5. And as he lay and slept under a juniper tree, behold, then an angel touched him, and said unto him, Arise and eat.

6. Mutta kuin hän katsahti ympärillensä, katso, niin oli hänen päänsä takana hiilillä kypsytetty leipä ja astia vettä; ja koska hän syönyt ja juonut oli, niin hän pani maata jälleen ja nukkui.

6. And he looked, and, behold, there was a cake baken on the coals, and a cruse of water at his head. And he did eat and drink, and laid him down again.

7. Ja Herran enkeli palasi hänen tykönsä toisen kerran, tarttui häneen ja sanoi: nouse ja syö! sillä sinulla on pitkä matka.

7. And the angel of the LORD came again the second time, and touched him, and said, Arise and eat; because the journey is too great for thee.

8. Ja hän nousi, söi ja joi, ja matkusti sen ruan voimalla neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä Herran vuoreen Horebiin asti,

8. And he arose, and did eat and drink, and went in the strength of that meat forty days and forty nights unto Horeb the mount of God.

9. Ja tuli siellä luolaan, ja oleskeli siellä yötä; ja katso, Herran sana sanoi hänelle: mitäs tässä Elia teet?

9. And he came thither unto a cave, and lodged there; and, behold, the word of the LORD came to him, and

he said unto him, What doest thou here, Elijah?

10. Hän vastasi: minä olen kiivaudella kiivannut Herran Jumalan Zebaotin tähden; sillä Israelin lapset ovat hyljänneet sinun liittos, ja sinun alttaris kukistaneet ja tappaneet sinun prophetas miekalla, ja minä yksinäni jäin, ja he etsivät minun henkeäni, ottaaksensa sitä pois.

10. And he said, I have been very jealous for the LORD God of hosts: for the children of Israel have forsaken thy covenant, thrown down thine altars, and slain thy prophets with the sword; and I, even I only, am left; and they seek my life, to take it away.

11. Hän sanoi: mene tästä ulos ja astu vuorelle Herran eteen. Ja katso, Herra meni ohitse, ja suuri ja väkevä tuuli kävi, joka vuoret halkasi ja mäet särki Herran edellä; mutta ei Herra ollut tuulessa; ja tuulen perästä tuli maanjäristys, ja ei Herra ollut maanjäristyksessä;

11. And he said, Go forth, and stand upon the mount before the LORD. And, behold, the LORD passed by, and a great and strong wind rent the mountains, and brake in pieces the rocks before the LORD; but the LORD was not in the wind: and after the wind an earthquake; but the LORD was not in the earthquake:

12. Ja maanjäristyksen perästä tuli tulta, ja ei Herra ollut tulessa; tulen perästä tuli hieno tuulen hyminä.

12. And after the earthquake a fire; but the LORD was not in the fire: and after the fire a still small voice.

13. Kuin Elia sen kuuli peitti hän kasvonsa hameellansa, ja meni ulos ja seisoi luolan ovella, ja katso, ääni sanoi hänelle: mitä sinulla tässä on (tekemistä), Elia?

13. And it was so, when Elijah heard it, that he wrapped his face in his mantle, and went out, and stood in the entering in of the cave. And, behold, there came a voice unto him, and said, What doest thou here, Eli-

jah?

14. Hän vastasi: minä olen kiivaudella kiivannut Herran Jumalan Zebaotin tähden; sillä Israelin lapset ovat hyljänneet sinun liittos, kukistaneet sinun alttaris ja tappaneet sinun prophetas miekalla, ja minä ainoasti jäin, ja he etsivät minun henkeäni, ottaaksensa sitä pois.

14. And he said, I have been very jealous for the LORD God of hosts: because the children of Israel have forsaken thy covenant, thrown down thine altars, and slain thy prophets with the sword; and I, even I only, am left; and they seek my life, to take it away.

15. Mutta Herra sanoi hänelle: palaja tietäs myöten Damaskun korpeen: mene ja voitele Hasael Syrian kuninkaaksi.

15. And the LORD said unto him, Go, return on thy way to the wilderness of Damascus: and when thou comest, anoint Hazael to be king over Syria:

16. Ja voitele Jehu Nimsin poika Israelin kuninkaaksi; ja Elisa Saphatin poika, AbelMeholasta, voitele prophetaksi sinun siaas.

16. And Jehu the son of Nimshi shalt thou anoint to be king over Israel: and Elisha the son of Shaphat of Abelmeholah shalt thou anoint to be prophet in thy room.

17. Ja tapahtuu, että joka välttää Hasaelin miekan, se tapetaan Jehulta, ja joka välttää Jehun miekan, se tapetaan Elisalta.

17. And it shall come to pass, that him that escapeth the sword of Hazael shall Jehu slay: and him that escapeth from the sword of Jehu shall Elisha slay.

18. Mutta minä jätän seitsemäntuhatta Israeliin: kaikki polvet, jotka ei kumartaneet Baalia, ja kaikki suut, jotka ei hänen suuta antaneet.

18. Yet I have left me seven thousand in Israel, all the knees which have not bowed unto Baal, and every mouth which hath not kissed him.

19. Ja hän läksi sieltä ja kohtasi Elisan

19. So he departed thence, and found

Saphatin pojan, joka kynti kahdella-toistakymmenellä parilla härkiä, ja hän itse oli niiden kahdentoistakymmenen seassa; ja Elia meni hänen tykönsä ja heitti hameensa hänen päällensä.
20. Ja hän jätti härjät ja juoksi Elian perässä, ja sanoi: anna minun suuta antaa minun isälleni ja äidilleni, niin minä seuraan sinua; hän sanoi hänelle: mene ja tule jälleen; sillä mitä minä sinulle tein?
21. Ja hän palasi hänen tykönsä, ja otti parin härkiä ja uhrasi sen, ja keitti lihan härkäin kaluilla, ja antoi kansalle syödä; ja hän nousi ja seurasi Eliaa, ja palveli häntä.

Elisha the son of Shaphat, who was plowing with twelve yoke of oxen before him, and he with the twelfth: and Elijah passed by him, and cast his mantle upon him.
20. And he left the oxen, and ran after Elijah, and said, Let me, I pray thee, kiss my father and my mother, and then I will follow thee. And he said unto him, Go back again: for what have I done to thee?
21. And he returned back from him, and took a yoke of oxen, and slew them, and boiled their flesh with the instruments of the oxen, and gave unto the people, and they did eat. Then he arose, and went after Elijah, and ministered unto him.

20 luku

1. Ja Behadad Syrian kuningas kokosi kaikki sotaväkensä ja oli kaksineljättäkymmentä kuningasta hänen kanssansa, ja hevoset ja vaunut; ja hän meni ja piiritti Samarian, ja soti sitä vastaan,
2. Ja lähetti sanansaattajat Ahabille

1. And Benhadad the king of Syria gathered all his host together: and there were thirty and two kings with him, and horses, and chariots: and he went up and besieged Samaria, and warred against it.
2. And he sent messengers to Ahab

Israelin kuninkaalle kaupunkiin,

king of Israel into the city, and said unto him, Thus saith Benhadad,

3. Ja käski hänelle sanottaa: näin sanoo Benhadad: sinun hopias ja kultas ovat minun, ja sinun emäntäs ja ihanimmat lapses ovat myös minun.

3. Thy silver and thy gold is mine; thy wives also and thy children, even the goodliest, are mine.

4. Israelin kuningas vastasi ja sanoi: herrani kuningas, niinkuin sinä sanonut olet, minä olen sinun ja kaikki mitä minulla on.

4. And the king of Israel answered and said, My lord, O king, according to thy saying, I am thine, and all that I have.

5. Ja sanansaattajat tulivat jälleen ja sanoivat: näin sanoo Benhadad: minä olen lähettänyt sinun tykös sanan, sanoen: sinun hopias ja kultas, emäntäs ja lapses pitää sinun minulle antaman:

5. And the messengers came again, and said, Thus speaketh Benhadad, saying, Although I have sent unto thee, saying, Thou shalt deliver me thy silver, and thy gold, and thy wives, and thy children;

6. Niin minä huomenna tällä aikaa lähetän palveliani sinun tykös tutkimaan sinun huonees ja sinun palvelias huoneet: ja mitä sinulla rakkainta on, pitää heidän ottaman ja tuoman tänne.

6. Yet I will send my servants unto thee to morrow about this time, and they shall search thine house, and the houses of thy servants; and it shall be, that whatsoever is pleasant in thine eyes, they shall put it in their hand, and take it away.

7. Niin Israelin kuningas kutsui kaikki maan vanhimmat ja sanoi: tutkikaat ja katsokaat, mitä pahuutta on hänen mielessänsä; sillä hän lähetti sanan minun tyköni, minun emännistäni ja

7. Then the king of Israel called all the elders of the land, and said, Mark, I pray you, and see how this man seeketh mischief: for he sent unto me for my wives, and for my children, and

lapsistani, hopiastani ja kullastani, ja en ole minä häneltä kieltänyt.
8. Niin sanoivat hänelle kaikki vanhimmat ja kaikki kansa: ei sinun pidä häntä kuuleman, eikä häneen suostuman.
9. Ja hän sanoi Benhadadin sanansaattajille: sanokaat herralleni kuninkaalle: kaikki minkä hän käski minulle palveliallensa ensin, teen minä, mutta tätä en minä taida tehdä. Ja sanansaattajat menivät takaperin ja sanoivat vastauksen hänelle.
10. Sitte lähetti Benhadad hänen tykönsä ja käski hänelle sanoa: jumalat tehköön minulle niin ja niin, jos multa Samariassa piisaa, että kaikki minua seuraava kansa taitais siitä ottaa pivonsa täyden.
11. Mutta Israelin kuningas vastasi ja sanoi: sanokaat: joka vyöttää itsensä, älkään kerskatko, niinkuin se joka riisuu.
12. Kuin hän sen kuuli, kuningasten kanssa juodessansa majassa, sanoi hän palvelioillensa: valmistakaat teitänne. Ja he valmistavat heitänsä kaupunkia vastaan.

for my silver, and for my gold; and I denied him not.
8. And all the elders and all the people said unto him, Hearken not unto him, nor consent.
9. Wherefore he said unto the messengers of Benhadad, Tell my lord the king, All that thou didst send for to thy servant at the first I will do: but this thing I may not do. And the messengers departed, and brought him word again.
10. And Benhadad sent unto him, and said, The gods do so unto me, and more also, if the dust of Samaria shall suffice for handfuls for all the people that follow me.
11. And the king of Israel answered and said, Tell him, Let not him that girdeth on his harness boast himself as he that putteth it off.
12. And it came to pass, when Benhadad heard this message, as he was drinking, he and the kings in the pavilions, that he said unto his servants, Set yourselves in array. And they set

themselves in array against the city.

13. Ja katso, yksi propheta astui Ahabin Israelin kuninkaan tykö ja sanoi: näin sanoo Herra; etkös nähnyt kaikkea sitä suurta joukkoa? Katso, minä annan heidät sinun käsiis tänäpänä, että sinun pitää tietämän, että minä olen Herra.

13. And, behold, there came a prophet unto Ahab king of Israel, saying, Thus saith the LORD, Hast thou seen all this great multitude? behold, I will deliver it into thine hand this day; and thou shalt know that I am the LORD.

14. Ahab sanoi: kenen kautta? Ja hän sanoi: näin sanoo Herra: maan ruhtinasten palveliain kautta: Hän sanoi: kuka alkaa sodan? Hän vastasi: sinä.

14. And Ahab said, By whom? And he said, Thus saith the LORD, Even by the young men of the princes of the provinces. Then he said, Who shall order the battle? And he answered, Thou.

15. Niin hän luki maan ruhtinasten palveliat, ja heitä oli kaksisataa ja kaksineljättäkymmentä. Ja niiden jälkeen luki hän kaiken kansan jokaisesta Israelin lapsista, seitsemäntuhatta miestä.

15. Then he numbered the young men of the princes of the provinces, and they were two hundred and thirty two: and after them he numbered all the people, even all the children of Israel, being seven thousand.

16. Ja he läksivät ulos puolipäivästä; mutta Benhadad oli juopuneena majassa kahdenneljättäkymmentä kuninkaan kanssa, jotka häntä auttamaan tulivat.

16. And they went out at noon. But Benhadad was drinking himself drunk in the pavilions, he and the kings, the thirty and two kings that helped him.

17. Ja maan ruhtinasten palveliat läksivät ulos ensin; mutta Benhadad lähetti, ja he ilmoittivat hänelle, sanoen:

17. And the young men of the princes of the provinces went out first; and Benhadad sent out, and they told him,

miehet lähtevät ulos Samariasta.

18. Hän sanoi: joko he ovat rauhan tähden uloslähteneet, niin käsittäkäät heitä elävinä, eli jos he ovat lähteneet sotaan, niin ottakaat heitä myös elävinä kiinni.

19. Niin maan ruhtinasten palveliat olivat lähteneet kaupungista ja sotaväki heidän perässänsä.

20. Ja niin löi mies miehensä ja Syrialaiset pakenivat, ja Israel ajoi heitä takaa; ja Benhadad Syrian kuningas pääsi hevostensa selkään hevosmiestensä kanssa.

21. Niin Israelin kuningas läksi ulos ja löi hevosia ja vaunuja; ja hän tappoi sangen paljo Syrialaisia.

22. Niin astui propheta Israelin kuninkaan tykö ja sanoi hänelle: mene ja vahvista sinus, ymmärrä ja katso, mitä sinun tekemän pitää; sillä Syrian kuningas on sinua vastaan nouseva jälleen tämän vuoden perästä.

23. Ja Syrian kuninkaan palveliat sanoivat hänelle; heidän jumalansa ovat vuorten jumalat, sentähden voittivat

saying, There are men come out of Samaria.

18. And he said, Whether they be come out for peace, take them alive; or whether they be come out for war, take them alive.

19. So these young men of the princes of the provinces came out of the city, and the army which followed them.

20. And they slew every one his man: and the Syrians fled; and Israel pursued them: and Benhadad the king of Syria escaped on an horse with the horsemen.

21. And the king of Israel went out, and smote the horses and chariots, and slew the Syrians with a great slaughter.

22. And the prophet came to the king of Israel, and said unto him, Go, strengthen thyself, and mark, and see what thou doest: for at the return of the year the king of Syria will come up against thee.

23. And the servants of the king of Syria said unto him, Their gods are gods of the hills; therefore they were

he meidät: jos me vielä heitä vastaan kedolla sodimme, mitämaks me voitamme heidät.

stronger than we; but let us fight against them in the plain, and surely we shall be stronger than they.

24. Niin tee nyt tämä: ota kaikki kuninkaat pois heidän sioistansa ja pane ruhtinaat heidän siaansa;

24. And do this thing, Take the kings away, every man out of his place, and put captains in their rooms:

25. Ja aseta sinulles sotajoukko, senkaltainen kuin tämä sotajoukko oli, ja hevoset ja vaunut niinkuin ennenkin, ja me sodimme heitä vastaan kedolla, mitämaks me voitamme heidät. Ja hän kuuli heitä ja teki niin.

25. And number thee an army, like the army that thou hast lost, horse for horse, and chariot for chariot: and we will fight against them in the plain, and surely we shall be stronger than they. And he hearkened unto their voice, and did so.

26. Kuin ajastaika kulunut oli, asetti Benhadad Syrialaiset, ja meni ylös Aphekiin, sotimaan Israelia vastaan.

26. And it came to pass at the return of the year, that Benhadad numbered the Syrians, and went up to Aphek, to fight against Israel.

27. Ja Israelin lapset nousivat myös ja hankitsivat itsensä ja menivät heitä vastaan; ja Israelin lapset sioittivat itsensä heidän kohdallensa, niinkuin kaksi vähää vuohilaumaa; mutta maa oli täynnä Syrialaisia.

27. And the children of Israel were numbered, and were all present, and went against them: and the children of Israel pitched before them like two little flocks of kids; but the Syrians filled the country.

28. Ja Jumalan mies astui edes ja sanoi Israelin kuninkaalle: näin sanoo Herra: että Syrialaiset ovat sanoneet: Herra on vuorten Jumala ja ei laaksoin Jumala, niin minä tahdon antaa kaiken

28. And there came a man of God, and spake unto the king of Israel, and said, Thus saith the LORD, Because the Syrians have said, The LORD is God of the hills, but he is not God of

tämän suuren joukon sinun kätees, että tietäisitte minun olevan Herran.

the valleys, therefore will I deliver all this great multitude into thine hand, and ye shall know that I am the LORD.

29. Ja he asettivat leirinsä toistensa kohdalle seitsemäksi päiväksi, mutta seitsemäntenä päivänä he menivät sotimaan yhteen. Ja Israelin lapset löivät Syrialaisia satatuhatta jalkamiestä yhtenä päivänä.

29. And they pitched one over against the other seven days. And so it was, that in the seventh day the battle was joined: and the children of Israel slew of the Syrians an hundred thousand footmen in one day.

30. Mutta jääneet pakenivat Aphekin kaupunkiin. Ja muuri kaatui seitsemänkolmattakymmenen tuhannen miehen päälle, jotka jääneet olivat. Ja Benhadad pakeni myös kaupunkiin, yhdestä majasta toiseen.

30. But the rest fled to Aphek, into the city; and there a wall fell upon twenty and seven thousand of the men that were left. And Benhadad fled, and came into the city, into an inner chamber.

31. Niin sanoivat hänen palveliansa hänelle: katso, me olemme kuulleet Israelin huoneen kuninkaat olevan laupiaat kuninkaat: niin pankaamme säkit kupeisiimme ja köydet päihimme ja menkäämme Israelin kuninkaan tykö, kuka tiesi että hän sallii sinun sielus elää.

31. And his servants said unto him, Behold now, we have heard that the kings of the house of Israel are merciful kings: let us, I pray thee, put sackcloth on our loins, and ropes upon our heads, and go out to the king of Israel: peradventure he will save thy life.

32. Ja he panivat säkit kupeisiinsa ja köydet päihinsä ja tulivat Israelin kuninkaan tykö, ja sanoivat: Benhadad palvelias sanoo sinulle: minä rukoilen,

32. So they girded sackcloth on their loins, and put ropes on their heads, and came to the king of Israel, and said, Thy servant Benhadad saith, I

salli minun sieluni elää. Ja hän sanoi: vieläkö hän elää? hän on minun veljeni.

pray thee, let me live. And he said, Is he yet alive? he is my brother.

33. Niin ne miehet ottivat kiinni sen sanan häneltä nopiasti ja käänsivät itsellensä hyväksi, ja sanoivat: sinun veljes Benhadad: niin hän sanoi: menkäät ja johdattakaat häntä tänne. Niin Benhadad meni hänen tykönsä, ja hän antoi hänen istua vaunuun.

33. Now the men did diligently observe whether any thing would come from him, and did hastily catch it: and they said, Thy brother Benhadad. Then he said, Go ye, bring him. Then Benhadad came forth to him; and he caused him to come up into the chariot.

34. Ja hän sanoi hänelle: ne kaupungit, jota minun isäni sinun isältäs ottanut on, annan minä jälleen, ja tee kadut sinulles Damaskuun, niinkuin minun isäni teki Samariassa: niin minä teen liiton sinun kanssas ja annan sinun mennä. Ja hän teki liiton hänen kanssansa ja päästi hänen menemään.

34. And Benhadad said unto him, The cities, which my father took from thy father, I will restore; and thou shalt make streets for thee in Damascus, as my father made in Samaria. Then said Ahab, I will send thee away with this covenant. So he made a covenant with him, and sent him away.

35. Silloin sanoi yksi mies prophetan lapsista lähimmäisellensä Herran sanan kautta: lyö minua! vaan hän kielsi, ettei hän häntä lyönyt.

35. And a certain man of the sons of the prophets said unto his neighbour in the word of the LORD, Smite me, I pray thee. And the man refused to smite him.

36. Niin hän sanoi hänelle jällensä: ettet sinä kuullut Herran ääntä, katso, koskas lähdet minun tyköäni, niin ja-

36. Then said he unto him, Because thou hast not obeyed the voice of the LORD, behold, as soon as thou art

lopeura lyö sinun. Ja kuin hän läksi hänen tyköänsä, kohtasi hänen jalopeura ja löi hänen.

37. Ja hän löysi toisen miehen ja sanoi: lyö minua! Ja se mies löi häntä kovasti ja haavoitti hänen.

38. Niin propheta meni pois ja seisoi tiellä kuningasta vastassa, ja muutti kasvonsa tuhalla.

39. Ja kuin kuningas siitä kävi ohitse, huusi hän kuningasta ja sanoi: palvelias meni keskelle sotaa, ja katso mies pakeni ja johdatti miehen minun tyköni, ja sanoi: kätke tämä mies! jos niin on, että hän kaiketikin tulee pois, niin pitää sinun sielus oleman hänen sielunsa siassa, eli sinun pitää punnitseman sen edestä leiviskän hopiaa.

40. Ja koska sinun palveliallas siellä ja täällä tekemistä oli, niin ei hän enää siellä ollut. Niin sanoi Israelin kuningas hänelle: sinun tuomios on oikia, sinä olet itse sen sanonut.

41. Niin hän otti kohta tuhan pois kasvoistansa; ja Israelin kuningas tun-

departed from me, a lion shall slay thee. And as soon as he was departed from him, a lion found him, and slew him.

37. Then he found another man, and said, Smite me, I pray thee. And the man smote him, so that in smiting he wounded him.

38. So the prophet departed, and waited for the king by the way, and disguised himself with ashes upon his face.

39. And as the king passed by, he cried unto the king: and he said, Thy servant went out into the midst of the battle; and, behold, a man turned aside, and brought a man unto me, and said, Keep this man: if by any means he be missing, then shall thy life be for his life, or else thou shalt pay a talent of silver.

40. And as thy servant was busy here and there, he was gone. And the king of Israel said unto him, So shall thy judgment be; thyself hast decided it.

41. And he hasted, and took the ashes away from his face; and the king of

si hänen olevan prophetoita.

Israel discerned him that he was of the prophets.

42. Ja hän sanoi hänelle: näin sanoo Herra: ettäs päästit minulta kirotun miehen kädestäs, pitää sinun sielus oleman hänen sielunsa edestä ja sinun kansas pitää oleman hänen kansansa edestä.

42. And he said unto him, Thus saith the LORD, Because thou hast let go out of thy hand a man whom I appointed to utter destruction, therefore thy life shall go for his life, and thy people for his people.

43. Niin Israelin kuningas meni vihaisena ja pahalla mielellä huoneesensa ja tuli Samariaan.

43. And the king of Israel went to his house heavy and displeased, and came to Samaria.

21 luku

1. Sitte tapahtui, että Nabotilla Jisreeliläisellä oli viinamäki Jisreelissä, läsnä Ahabin Samarian kuninkaan huonetta.

1. And it came to pass after these things, that Naboth the Jezreelite had a vineyard, which was in Jezreel, hard by the palace of Ahab king of Samaria.

2. Ja Ahab puhui Nabotille ja sanoi: anna minulle viinamäkes kaalimaaksi, että se on niin läsnä huonettani, ja minä annan sinulle sen edestä paremman viinamäen: eli jos sinun niin kelpaa, niin minä annan sinulle hopiaa niin paljo kuin se maksaa.

2. And Ahab spake unto Naboth, saying, Give me thy vineyard, that I may have it for a garden of herbs, because it is near unto my house: and I will give thee for it a better vineyard than it; or, if it seem good to thee, I will give thee the worth of it in money.

3. Mutta Nabot sanoi Ahabille: Herra varjelkoon minua antamasta sinulle isäini perintöä!

3. And Naboth said to Ahab, The LORD forbid it me, that I should give the inheritance of my fathers unto

thee.

4. Niin Ahab tuli kotiansa pahalla mielellä ja vihoissansa, sen sanan tähden minkä Nabot Jisreeliläinen hänelle puhunut oli, sanoen: en minä anna sinulle isäini perintöä; ja hän heittäysi vuoteesen, käänsi kasvonsa ja ei syönyt leipää.

4. And Ahab came into his house heavy and displeased because of the word which Naboth the Jezreelite had spoken to him: for he had said, I will not give thee the inheritance of my fathers. And he laid him down upon his bed, and turned away his face, and would eat no bread.

5. Niin tuli Isebel hänen emäntänsä hänen tykönsä ja sanoi hänelle: mikä se on, että henkes on niin murheellinen, ja et syö leipää?

5. But Jezebel his wife came to him, and said unto him, Why is thy spirit so sad, that thou eatest no bread?

6. Niin hän sanoi hänelle: minä olen puhutellut Nabotia Jisreeliläistä ja sanonut: anna minulle viinamäkes rahan edestä, eli jos tahdot, niin minä annan sinulle toisen viinamäen sen edestä. Mutta hän sanoi: en minä anna sinulle viinamäkeäni.

6. And he said unto her, Because I spake unto Naboth the Jezreelite, and said unto him, Give me thy vineyard for money; or else, if it please thee, I will give thee another vineyard for it: and he answered, I will not give thee my vineyard.

7. Niin Isebel hänen emäntänsä sanoi hänelle: sinä hallitset nyt Israelin valtakunnan. Nouse ja syö leipää ja ole hyvällä mielellä: minä saatan sinulle Nabotin Jisreeliläisen viinamäen.

7. And Jezebel his wife said unto him, Dost thou now govern the kingdom of Israel? arise, and eat bread, and let thine heart be merry: I will give thee the vineyard of Naboth the Jezreelite.

8. Ja hän kirjoitti kirjan Ahabin nimellä, ja lukitsi sen hänen sinetillänsä, ja lähetti sen kirjan vanhimpain ja ylim-

8. So she wrote letters in Ahab's name, and sealed them with his seal, and sent the letters unto the elders

mäisten tykö, jotka hänen kaupungissansa asuivat Nabotin kanssa.

9. Ja kirjoitti näin kirjaan, sanoen: kuuluttakaat paasto, ja asettakaat Nabot istumaan ylimmäiseksi kansan sekaan,

10. Ja tuokaat kaksi pahanjuonista miestä häntä vastaan, jotka tunnustavat ja sanovat: sinä olet kironnut Jumalaa ja kuningasta: ja viekäät häntä ulos ja kivittäkäät häntä kuoliaaksi.

11. Niin vanhimmat ja sen kaupungin ylimmäiset, jotka hänen kaupungissansa asuivat, tekivät niinkuin Isebel heidän käskenyt oli ja niinkuin kirjassa kirjoitettu oli, jonka hän heidän tykönsä lähettänyt oli:

12. Kuuluttivat paaston, ja antoivat Nabotin istua ylimmäiseksi kansan seassa.

13. Niin tul kaksi pahanjuonista miestä ja istui hänen kohdallensa, ja tunnustivat Nabotia vastaan kansan edessä ja sanoivat: Nabot on kironnut Jumalaa ja kuningasta; niin veivät he hänen kaupungista ulos ja kivittivät hänen juuri kuoliaaksi.

and to the nobles that were in his city, dwelling with Naboth.

9. And she wrote in the letters, saying, Proclaim a fast, and set Naboth on high among the people:

10. And set two men, sons of Belial, before him, to bear witness against him, saying, Thou didst blaspheme God and the king. And then carry him out, and stone him, that he may die.

11. And the men of his city, even the elders and the nobles who were the inhabitants in his city, did as Jezebel had sent unto them, and as it was written in the letters which she had sent unto them.

12. They proclaimed a fast, and set Naboth on high among the people.

13. And there came in two men, children of Belial, and sat before him: and the men of Belial witnessed against him, even against Naboth, in the presence of the people, saying, Naboth did blaspheme God and the king. Then they carried him forth out of the

city, and stoned him with stones, that he died.

14. Ja he lähettivät Isebelin tykö, sanoen: Nabot on kivitetty ja kuollut.

14. Then they sent to Jezebel, saying, Naboth is stoned, and is dead.

15. Kun isebel kuuli Nabotin kivitetyksi ja kuolleksi, sanoi hän Ahabille: nouse ja omista Nabotin Jisreeliläisen viinamäki, jonka hän sinulta on kieltänyt rahan edestä; sillä ei Nabot elä, vaan on kuollut.

15. And it came to pass, when Jezebel heard that Naboth was stoned, and was dead, that Jezebel said to Ahab, Arise, take possession of the vineyard of Naboth the Jezreelite, which he refused to give thee for money: for Naboth is not alive, but dead.

16. Kuin Ahab kuuli Nabotin kuolleeksi, nousi hän menemään ja omistamaan Nabotin Jisreeliläisen viinamäkeä.

16. And it came to pass, when Ahab heard that Naboth was dead, that Ahab rose up to go down to the vineyard of Naboth the Jezreelite, to take possession of it.

17. Mutta Herran sana tuli Elialle Tisbiläiselle ja sanoi:

17. And the word of the LORD came to Elijah the Tishbite, saying,

18. Nouse ja mene Ahabia Israelin kuningasta vastaan, joka on Samariassa, (katso, hän on Nabotin viinamäessä, jota hän on mennyt omistamaan.)

18. Arise, go down to meet Ahab king of Israel, which is in Samaria: behold, he is in the vineyard of Naboth, whither he is gone down to possess it.

19. Ja puhu hänelle ja sano: näin sanoo Herra: pitikö sinun tappaman, ja vielä päälliseksi omistaman? Ja sinun pitää puhuman hänelle ja sanoman: näin sanoo Herra: siinä paikassa, jos-

19. And thou shalt speak unto him, saying, Thus saith the LORD, Hast thou killed, and also taken possession? And thou shalt speak unto him, saying, Thus saith the LORD, In the place

sa koirat nuoleskelivat Nabotin veren, pitää koirain sinunkin vertas nuoleskeleman.

20. Ja Ahab saboi Elialle: löysitkös nyt minun, sinä minun vihamieheni? Hän sanoi: löysin, ettäs olet sinus myynyt pahaa tekemään Herran silmäin edessä.

21. Katso, minä annan tulla pahuuden sinun päälles, ja otan sinun sukukuntas pois, ja hävitän Ahabilta sen, joka vettänsä seinään heittää, ja suljetun ja hyljätyn Israelissa.

22. Ja teen sinun huonees niinkuin Jerobeaminkin Nebatin pojan huoneen, ja niinkuin Baesan Ahian pojan huoneen, sen vihoittamisen tähden, millä sinä minua vihoittanut olet, ja saattanut Israelin syntiä tekemään.

23. Ja Herra puhui myös Isebelille ja sanoi: koirain pitää syömän Isebelin Jisreelin muurin tykönä.

24. Joka Ahabista kuolee kaupungissa, se pitää koirilta syötämän, ja jos joku kuolee kedolla, se pitää taivaan linnuilta syötämän.

25. Tosin ei yhtään ollut, joka niin oli itsensä myynyt pahaa tekemään Her-

where dogs licked the blood of Naboth shall dogs lick thy blood, even thine.

20. And Ahab said to Elijah, Hast thou found me, O mine enemy? And he answered, I have found thee: because thou hast sold thyself to work evil in the sight of the LORD.

21. Behold, I will bring evil upon thee, and will take away thy posterity, and will cut off from Ahab him that pisseth against the wall, and him that is shut up and left in Israel,

22. And will make thine house like the house of Jeroboam the son of Nebat, and like the house of Baasha the son of Ahijah, for the provocation wherewith thou hast provoked me to anger, and made Israel to sin.

23. And of Jezebel also spake the LORD, saying, The dogs shall eat Jezebel by the wall of Jezreel.

24. Him that dieth of Ahab in the city the dogs shall eat; and him that dieth in the field shall the fowls of the air eat.

25. But there was none like unto Ahab, which did sell himself to work

ran edessä kuin Ahab; sillä hänen emäntänsä Isebel vietteli hänen.
26. Ja teki aivan suuret kauhistukset, seuraten epäjumalia, kaiken sen jälkeen kuin Amorilaiset tehneet olivat, jotka Herra ajoi Israelin lasten edestä pois.
27. Koska Ahab nämät sanat kuuli, repäisi hän vaatteensa, ja puki säkin ihollensa ja paastosi, ja makasi säkissä ja kävi suruissansa.

28. Ja Herran sana tuli Elian Tisbiläisen tykö ja sanoi:
29. Etkös nähnyt, kuinka Ahab nöyryytti itsensä minun edessäni? että hän itsensä niin nöyryyttää minun edessäni, en minä saata sitä pahaa hänen aikanansa; mutta hänen poikansa aikana saatan minä pahan hänen huoneensa päälle.

wickedness in the sight of the LORD, whom Jezebel his wife stirred up.
26. And he did very abominably in following idols, according to all things as did the Amorites, whom the LORD cast out before the children of Israel.

27. And it came to pass, when Ahab heard those words, that he rent his clothes, and put sackcloth upon his flesh, and fasted, and lay in sackcloth, and went softly.
28. And the word of the LORD came to Elijah the Tishbite, saying,
29. Seest thou how Ahab humbleth himself before me? because he humbleth himself before me, I will not bring the evil in his days: but in his son's days will I bring the evil upon his house.

22 luku

1. Ja he olivat kolme ajastaikaa levossa, ettei ollut sotaa Syrialaisten ja Israelin vaiheilla.
2. Mutta kolmantena vuonna meni

1. And they continued three years without war between Syria and Israel.
2. And it came to pass in the third

Josaphat Juudan kuningas Israelin kuninkaan tykö,

year, that Jehoshaphat the king of Judah came down to the king of Israel.

3. Ja Israelin kuningas sanoi palvelioillensa: ettekö te tiedä Gileadin Ramotia olevan meidän omamme? ja me istumme ääneti ja emme ota sitä Syrian kuninkaan kädestä?

3. And the king of Israel said unto his servants, Know ye that Ramoth in Gilead is ours, and we be still, and take it not out of the hand of the king of Syria?

4. Ja hän sanoi Josaphatille: tuletkos minun kanssani sotimaan Gileadin Ramotia vastaan? Josaphat sanoi Israelin kuninkaalle: minä olen niinkuin sinä, ja minun kansani niinkuin sinun kansas, ja minun hevoseni niinkuin sinun hevoses.

4. And he said unto Jehoshaphat, Wilt thou go with me to battle to Ramothgilead? And Jehoshaphat said to the king of Israel, I am as thou art, my people as thy people, my horses as thy horses.

5. Ja Josaphat sanoi vielä Israelin kuninkaalle: kysy siis tänäpänä Herran sanaa!

5. And Jehoshaphat said unto the king of Israel, Enquire, I pray thee, at the word of the LORD to day.

6. Niin Israelin kuningas kokosi prophetaita liki neljäsataa miestä ja sanoi heille: pitääkö minun menemän Gileadin Ramotiin sotaan, taikka laakkaaman? He sanoivat: mene, ja Herra antaa sen kuninkaan käsiin.

6. Then the king of Israel gathered the prophets together, about four hundred men, and said unto them, Shall I go against Ramothgilead to battle, or shall I forbear? And they said, Go up; for the Lord shall deliver it into the hand of the king.

7. Mutta Josaphat sanoi: eikö tässä ole vielä Herran prophetaa, kysyäksemme häneltä?

7. And Jehoshaphat said, Is there not here a prophet of the LORD besides, that we might enquire of him?

8. Ja Israelin kuningas sanoi Josaphatille: vielä on yksi mies, Miika Jimlan poika, jolta kysyttäköön Herraa, mutta minä vihaan häntä; sillä ei hän minulle mitään hyvää ennusta, vaan pahaa. Josaphat sanoi: älköön kuningas niin puhuko.

8. And the king of Israel said unto Jehoshaphat, There is yet one man, Micaiah the son of Imlah, by whom we may enquire of the LORD: but I hate him; for he doth not prophesy good concerning me, but evil. And Jehoshaphat said, Let not the king say so.

9. Niin Israelin kuningas kutsui yhden palvelian ja sanoi: tuo Miika Jimlan poika kiiruusti tänne!

9. Then the king of Israel called an officer, and said, Hasten hither Micaiah the son of Imlah.

10. Mutta Israelin kuningas ja Josaphat Juudan kuningas istuivat molemmat kuninkaallisella istuimellansa, vaatetettuina (kuninkaallisiin) vaatteisiin Samarian portin raitilla; ja kaikki prophetat ennustivat heidän edessänsä.

10. And the king of Israel and Jehoshaphat the king of Judah sat each on his throne, having put on their robes, in a void place in the entrance of the gate of Samaria; and all the prophets prophesied before them.

11. Ja Zedekia Kenanan poika oli tehnyt itsellensä rautasarvet, ja sanoi: näin sanoo Herra: puske näillä Syrialaisia siihenasti kuin he kokonansa hävitetään.

11. And Zedekiah the son of Chenaanah made him horns of iron: and he said, Thus saith the LORD, With these shalt thou push the Syrians, until thou have consumed them.

12. Niin myös kaikki prophetat ennustivat ja sanoivat: mene Gileadin Ramotiin, ja sinä menestyt, Jumala antaa sen kuninkaan käsiin.

12. And all the prophets prophesied so, saying, Go up to Ramothgilead, and prosper: for the LORD shall deliver it into the king's hand.

13. Mutta sanansaattaja, joka oli

13. And the messenger that was gone

mennyt Miikaa kutsumaan, puhui hänelle, sanoen: katso, kaikki prophetat ennustavat yhdestä suusta kuninkaalle hyvää: niin olkoon sinun sanas niinkuin heidänkin sanansa, ja puhu hyvää.

to call Micaiah spake unto him, saying, Behold now, the words of the prophets declare good unto the king with one mouth: let thy word, I pray thee, be like the word of one of them, and speak that which is good.

14. Niin Miika sanoi: niin totta kuin Herra elää, mitä Herra sanoo minulle, sitä minä puhun.

14. And Micaiah said, As the LORD liveth, what the LORD saith unto me, that will I speak.

15. Mutta kun Miika tuli kuninkaan tykö, sanoi kuningas hänelle: Miika, menemmekö sotimaan Gileadin Ramotiin, taikka lakkaammeko? Hän sanoi hänelle: mene, ja sinä menestyt; sillä Herra antaa sen kuninkaan käsiin.

15. So he came to the king. And the king said unto him, Micaiah, shall we go against Ramothgilead to battle, or shall we forbear? And he answered him, Go, and prosper: for the LORD shall deliver it into the hand of the king.

16. Ja kuningas sanoi taas hänelle: kuinka usein minun pitää sinua vannottaman, ettes minulle muuta sanoisi, kuin totuuden Herran nimeen?

16. And the king said unto him, How many times shall I adjure thee that thou tell me nothing but that which is true in the name of the LORD?

17. Hän sanoi: minä näin koko Israelin hajoitetuksi vuorille niinkuin lampaat, joilla ei paimenta ole. Ja Herra sanoi: ei näillä ole yhtään isäntää, palatkaan jokainen kotiansa rauhassa.

17. And he said, I saw all Israel scattered upon the hills, as sheep that have not a shepherd: and the LORD said, These have no master: let them return every man to his house in peace.

18. Ja Israelin kuningas sanoi Josaphatille: enkö minä sinulle sanonut,

18. And the king of Israel said unto Jehoshaphat, Did I not tell thee that

ettei hän ennusta minulle hyvää, vaan pahaa?
19. Ja hän sanoi: kuule siis Herran sanaa: minä näin Herran istuvan istuimellansa, ja koko taivaallisen sotajoukon seisovan hänen tykönänsä, oikialla ja vasemmalla puolella.
20. Ja Herra sanoi: kuka pettäis Ahabin, että hän menis ja lankeis Gileadin Ramotissa? Yksi sanoi niin ja toinen näin.

21. Silloin läksi henki, joka seisoi Herran edessä, ja sanoi: minä petän hänen. Jolle Herra sanoi: missä?
22. Hän vastasi: minä menen ja olen valheen henki kaikkein hänen prophetainsa suussa. Hän sanoi: petä häntä, ja sinä taidat, mene ja tee niin.

23. Ja katso, nyt Herra antoi valheen hengen kaikkein näiden sinun prophetais suuhun, ja Herra on puhunut sinua vastaan pahaa.
24. Niin astui Zedekia Kenanan poika edes, ja löi Miikaa poskelle, ja sanoi: onko Herran henki paennut minusta

he would prophesy no good concerning me, but evil?
19. And he said, Hear thou therefore the word of the LORD: I saw the LORD sitting on his throne, and all the host of heaven standing by him on his right hand and on his left.
20. And the LORD said, Who shall persuade Ahab, that he may go up and fall at Ramothgilead? And one said on this manner, and another said on that manner.
21. And there came forth a spirit, and stood before the LORD, and said, I will persuade him.
22. And the LORD said unto him, Wherewith? And he said, I will go forth, and I will be a lying spirit in the mouth of all his prophets. And he said, Thou shalt persuade him, and prevail also: go forth, and do so.
23. Now therefore, behold, the LORD hath put a lying spirit in the mouth of all these thy prophets, and the LORD hath spoken evil concerning thee.
24. But Zedekiah the son of Chenaanah went near, and smote Micaiah on the cheek, and said, Which

sinua puhuttelemaan?

25. Miika vastasi: katso, sinä olet sen näkevä sinä päivänä, jona käyt majasta majaan lymytäkses.

26. Niin sanoi Israelin kuningas: ota Miika ja vie häntä jälleen kaupungin päämiehen Amonin tykö ja Joaksen kuninkaan pojan tykö,

27. Ja sano: näin sanoo kuningas: pankaat tämä vankihuoneesen, ja ruokkikaat häntä murheen leivällä ja murheen vedellä, siihen asti kuin minä tulen rauhassa.

28. Miika sanoi: jos sinä toki palajat rauhassa, niin ei Herra ole puhunut minun kauttani; ja sanoi: kuulkaat, kaikki kansat!

29. Ja Israelin kuningas ja Josaphat, Juudan kuningas, meni ylös Gileadin Ramotiin.

30. Ja Israelin kuningas sanoi Josaphatille, koska hän muutti vaatteensa sotaan lähtiessänsä: pue sinä itses omiin vaatteisiis. Ja Israelin kuningas muutti vaatteensa ja meni sotaan.

way went the Spirit of the LORD from me to speak unto thee?

25. And Micaiah said, Behold, thou shalt see in that day, when thou shalt go into an inner chamber to hide thyself.

26. And the king of Israel said, Take Micaiah, and carry him back unto Amon the governor of the city, and to Joash the king's son;

27. And say, Thus saith the king, Put this fellow in the prison, and feed him with bread of affliction and with water of affliction, until I come in peace.

28. And Micaiah said, If thou return at all in peace, the LORD hath not spoken by me. And he said, Hearken, O people, every one of you.

29. So the king of Israel and Jehoshaphat the king of Judah went up to Ramothgilead.

30. And the king of Israel said unto Jehoshaphat, I will disguise myself, and enter into the battle; but put thou on thy robes. And the king of Israel disguised himself, and went into the battle.

31. Mutta Syrian kuningas käski vaunuin päämiehille, joita hänellä oli kaksineljättäkymmentä, sanoen: ei teidän pidä sotiman pientä eli suurta vastaan, mutta ainoastansa Israelin kuningasta vastaan.

31. But the king of Syria commanded his thirty and two captains that had rule over his chariots, saying, Fight neither with small nor great, save only with the king of Israel.

32. Koska vaunuin päämiehet näkivät Josaphatin, sanoivat he: tämä on tosin Israelin kuningas, ja poikkesivat sotimaan häntä vastaan. Niin Josaphat huusi.

32. And it came to pass, when the captains of the chariots saw Jehoshaphat, that they said, Surely it is the king of Israel. And they turned aside to fight against him: and Jehoshaphat cried out.

33. Koska vaunuin päämiehet näkivät, ettei se ollut Israelin kuningas, luopuivat he hänestä.

33. And it came to pass, when the captains of the chariots perceived that it was not the king of Israel, that they turned back from pursuing him.

34. Mutta yksi mies jännitti joutsensa yksinkertaisuudessa ja ampui Israelin kuningasta rautapaidan jatkoon. Ja hän sanoi vaunumiehellensä: käännä kätes ja vie minua pois leiristä; sillä minä olen haavoitettu.

34. And a certain man drew a bow at a venture, and smote the king of Israel between the joints of the harness: wherefore he said unto the driver of his chariot, Turn thine hand, and carry me out of the host; for I am wounded.

35. Ja sinä päivänä oli suuri sota, ja kuningas seisoi vaunuissansa Syrialaisia vastaan, ja kuoli ehtoona, ja veri vuoti hänen haavastansa vaunuin keskelle.

35. And the battle increased that day: and the king was stayed up in his chariot against the Syrians, and died at even: and the blood ran out of the wound into the midst of the chariot.

36. Ja auringon laskiessa kuulutettiin

36. And there went a proclamation

leirissä sanoen: menkään jokainen kaupunkiinsa ja maallensa!

throughout the host about the going down of the sun, saying, Every man to his city, and every man to his own country.

37. Ja kuningas kuoli ja vietiin Samariaan, ja he hautasivat kuninkaan Samariassa.

37. So the king died, and was brought to Samaria; and they buried the king in Samaria.

38. Mutta kuin vaunut virutettiin Samarian kalalammikossa, nuolivat koirat hänen vertansa, ja portot pesivät, Herran sanan jälkeen, jonka hän puhui.

38. And one washed the chariot in the pool of Samaria; and the dogs licked up his blood; and they washed his armour; according unto the word of the LORD which he spake.

39. Mitä Ahabista enempi on sanomista, ja kaikista hänen töistänsä, ja huoneesta, jonka hän elephantin luista rakensi, ja kaikista kaupungeista, jotka hän rakensi: eikö ne ole kirjoitetut Israelin kuningasten aikakirjassa?

39. Now the rest of the acts of Ahab, and all that he did, and the ivory house which he made, and all the cities that he built, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?

40. Ja niin Ahab nukkui isäinsä kanssa, ja hänen poikansa Ahasia tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

40. So Ahab slept with his fathers; and Ahaziah his son reigned in his stead.

41. Mutta Josaphat Asan poika Juudan kuninkaaksi neljäntenä Ahabin Israelin kuninkaan vuonna.

41. And Jehoshaphat the son of Asa began to reign over Judah in the fourth year of Ahab king of Israel.

42. Ja Josaphat oli viiden ajastajan neljättäkymmentä vanha ruvetessansa hallitsemaan, ja hallitsi viisikolmattakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa.

42. Jehoshaphat was thirty and five years old when he began to reign; and he reigned twenty and five years in Jerusalem. And his mother's name

Ja hänen äitinsä nimi oli Ashuba Silhin tytär.

was Azubah the daughter of Shilhi.

43. Ja hän vaelsi kaikissa isänsä Asan teissä, eikä poikennut niistä, ja teki mitä Herralle kelpasi.

43. And he walked in all the ways of Asa his father; he turned not aside from it, doing that which was right in the eyes of the LORD: nevertheless the high places were not taken away; for the people offered and burnt incense yet in the high places.

(H22:44) Mutta ei hän pannut pois korkeuksia, joissa kansa vielä uhrasi ja suitsutti.

44. And Jehoshaphat made peace with the king of Israel.

45 (H22:45) Ja Josaphat teki rauhan Israelin kuninkaan kanssa.

45. Now the rest of the acts of Jehoshaphat, and his might that he shewed, and how he warred, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?

46. (H22:46) Mutta muut Josaphatin sanat ja hänen voimansa ja työnsä, ja sotansa: eikö ne ole kirjoitetut Juudan kuningasten aikakirjassa?

46. And the remnant of the sodomites, which remained in the days of his father Asa, he took out of the land.

47. (H22:47) Ja mitä huorintekijöistä jäänyt oli hänen isänsä Asan aikana, ne ajoi hän pois maalta.

47. There was then no king in Edom: a deputy was king.

48. (H22:48) Ja silloin ei ollut kuningasta Edomissa, vaan yksi oli hänen siassansa.

48. Jehoshaphat made ships of Tharshish to go to Ophir for gold: but they went not; for the ships were broken at Eziongeber.

49 (H22:49) Josaphat oli antanut tehdä haaksia Tarsikseen, jotka piti Ophririin purjehtiman, kultaa noutamaan; mutta ei ne tulleet matkaan, vaan tulivat särjetyiksi EtseonGeberissä.

49. Then said Ahaziah the son of Ahab unto Jehoshaphat, Let my servants go with thy servants in the ships. But Jehoshaphat would not.

50 (H22:50) Silloin Ahaisa Ahabin poika sanoi Josaphatille: anna minun palveliaini mennä sinun palveliais kanssa haaksiin; mutta ei Josaphat tahtonut.

50. And Jehoshaphat slept with his fathers, and was buried with his fathers in the city of David his father: and Jehoram his son reigned in his stead.

51. (H22:51) Ja Josaphat kuoli isäinsä kanssa ja haudattiin isänsä Davidin kaupunkiin. Ja Joram hallitsi hänen siassansa.

51. Ahaziah the son of Ahab began to reign over Israel in Samaria the seventeenth year of Jehoshaphat king of Judah, and reigned two years over Israel.

52. (H22:52) Ja Ahasia Ahabin poika tuli Israelin kuninkaaksi Samariassa, Josaphatin kuninkaan seitsemäntenä vuonna toistakymmentä, ja hallitsi Israelia kaksi vuotta,

52. And he did evil in the sight of the LORD, and walked in the way of his father, and in the way of his mother, and in the way of Jeroboam the son of Nebat, who made Israel to sin:

52. (H22:53) Ja teki pahaa Herran edessä, ja vaelsi isänsä tiellä, ja äitinsä tiellä ja Jerobeamin Nebatin pojan tiellä, joka Israelin saatti syntiä tekemään.

53. For he served Baal, and worshipped him, and provoked to anger the LORD God of Israel, according to all that his father had done.

54 (H22:54) Ja hän palveli Baalia ja kumartaen rukoili häntä, ja vihoitti Herran Israelin Jumalan, kaiken sen jälkeen minkä hänen isänsä oli tehnyt.

TOINEN KUNINGASTEN KIRJA

1 luku

1. Ja Moabilaiset luopuivat Israelista Ahabin kuoleman jälkeen.
2. Ja Ahasia putosi häkin lävitse makaushuoneessansa Samariassa, sairasti ja lähetti sanansaattajat, ja sanoi heille: menkäät ja kysykäät Baalsebubilta, Ekronin jumalalta, jos minä paranen tästä sairaudesta.

3. Mutta Herran enkeli sanoi Elialle Tisbiläiselle: nouse ja mene Samarian kuninkaan sanansaattajia vastaan, ja sano heille: sentähdenkö, ettei yhtään Jumalaa ole Israelissa, te menette neuvoa kysymään Baalsebubilta, Ekronin jumalalta?
4. Sentähden näin sanoo Herra: ei sinun pidä siitä vuoteesta nouseman, jossa makaat, mutta sinun pitää kaiketi kuoleman. Ja Elia meni pois.

5. Ja kuin sanansaattajat palasivat hänen tykönsä, sanoi hän heille: miksi te palasitte?

1. Then Moab rebelled against Israel after the death of Ahab.
2. And Ahaziah fell down through a lattice in his upper chamber that was in Samaria, and was sick: and he sent messengers, and said unto them, Go, enquire of Baalzebub the god of Ekron whether I shall recover of this disease.
3. But the angel of the LORD said to Elijah the Tishbite, Arise, go up to meet the messengers of the king of Samaria, and say unto them, Is it not because there is not a God in Israel, that ye go to enquire of Baalzebub the god of Ekron?
4. Now therefore thus saith the LORD, Thou shalt not come down from that bed on which thou art gone up, but shalt surely die. And Elijah departed.
5. And when the messengers turned back unto him, he said unto them, Why are ye now turned back?

6. He sanoivat hänelle: yksi mies kohtasi meitä ja sanoi meille: menkäät, palatkaat kuninkaan tykö, joka teidät on lähettänyt, ja sanokaat hänelle: näin sanoo Herra: sentähdenkö, ettei yhtään Jumalaa ole Israelissa, sinä lähetät kysymään neuvoa Baalsebubilta, Ekronin jumalalta? Sentähden ei sinun pidä siitä vuoteesta nouseman, johon sinä maata pannut olet, mutta sinun pitää kaiketi kuoleman.

6. And they said unto him, There came a man up to meet us, and said unto us, Go, turn again unto the king that sent you, and say unto him, Thus saith the LORD, Is it not because there is not a God in Israel, that thou sendest to enquire of Baalzebub the god of Ekron? therefore thou shalt not come down from that bed on which thou art gone up, but shalt surely die.

7. Ja hän sanoi heille: minkäkaltainen se mies oli, joka kohtasi teitä ja näitä sanoja puhui teille?

7. And he said unto them, What manner of man was he which came up to meet you, and told you these words?

8. He sanoivat hänelle: se mies oli karvainen, ja vyötetty hihnaisella vyöllä. Hän sanoi: se on Elia Tisbiläinen.

8. And they answered him, He was an hairy man, and girt with a girdle of leather about his loins. And he said, It is Elijah the Tishbite.

9. Ja hän lähetti hänen tykönsä yhden viidenkymmenen päämiehen viidenkymmenensä kanssa; ja kuin hän tuli hänen tykönsä, ja katso, hän istui vuoren kukkulalla. Ja hän sanoi hänelle: sinä Jumalan mies, kuningas sanoo: tule alas!

9. Then the king sent unto him a captain of fifty with his fifty. And he went up to him: and, behold, he sat on the top of an hill. And he spake unto him, Thou man of God, the king hath said, Come down.

10. Elia vastasi ja sanoi viidenkymmenen päämiehelle: jos minä olen

10. And Elijah answered and said to the captain of fifty, If I be a man of

Jumalan mies, niin tulkaan tuli taivaasta ja polttakoon sinun ja sinun viisikymmentäs. Niin tuli lankesi taivaasta ja poltti hänen ja hänen viisikymmentänsä.

11. Ja hän lähetti taas toisen viidenkymmenen päämiehen hänen tykönsä hänen viidenkymmenensä kanssa, ja hän sanoi hänelle: sinä Jumalan mies, näin sanoo kuningas: tule kiiruusti alas!

12. Elia vastasi ja sanoi heille: jos minä olen Jumalan mies, niin tulkaan tuli taivaasta ja polttakaan sinun ja sinun viisikymmentäs. Niin Jumalan tuli putosi taivaasta ja poltti hänen ja hänen viisikymmentänsä.

13. Niin hän vielä lähetti kolmannen viidenkymmenen päämiehen hänen viidenkymmenensä kanssa. Kuin hän tuli ylös hänen tykönsä, kumarsi hän polvillensa Elian eteen, rukoili häntä ja sanoi hänelle: sinä Jumalan mies, olkoon siis minun sieluni ja näiden viidenkymmenen sinun palveliais sielut kalliit sinun edessäs!

14. Katso, tuli on tullut taivaasta ja on polttanut ne kaksi ensimäistä vii-

God, then let fire come down from heaven, and consume thee and thy fifty. And there came down fire from heaven, and consumed him and his fifty.

11. Again also he sent unto him another captain of fifty with his fifty. And he answered and said unto him, O man of God, thus hath the king said, Come down quickly.

12. And Elijah answered and said unto them, If I be a man of God, let fire come down from heaven, and consume thee and thy fifty. And the fire of God came down from heaven, and consumed him and his fifty.

13. And he sent again a captain of the third fifty with his fifty. And the third captain of fifty went up, and came and fell on his knees before Elijah, and besought him, and said unto him, O man of God, I pray thee, let my life, and the life of these fifty thy servants, be precious in thy sight.

14. Behold, there came fire down from heaven, and burnt up the two

denkymmenen päämiestä heidän viidenkymmenensä kanssa; mutta olkoon minun sieluni kallis sinun edessäs!

15. Niin sanoi Herran enkeli Elialle: mene alas hänen kanssansa ja älä mitään pelkää häntä. Niin hän nousi ja meni hänen kanssansa kuninkaan tykö.

16. Ja hän sanoi hänelle: näin sanoo Herra: ettäs lähetit sanansaattajat ja annoit kysyä neuvoa Baalsebubilta, Ekronin jumalalta, sentähdenkö, ettei yhtäkään Jumalaa olis Israelissa, jonka sanaa kysyttäisiin? niin ei sinun pidä siitä vuoteesta nouseman, johon sinä maata pannut olet, mutta sinun pitää kaiketi kuoleman.

17. Ja niin hän kuoli Herran sanan jälkeen, jonka Elia puhunut oli. Ja Joram tuli kuninkaaksi hänen siaansa, toisena Joramin Josaphatin pojan Juudan kuninkaan vuonna; sillä ei hänellä ollut poikaa.

18. Mitä enempi on sanomista Ahasiasta ja mitä hän tehnyt on, eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?

captains of the former fifties with their fifties: therefore let my life now be precious in thy sight.

15. And the angel of the LORD said unto Elijah, Go down with him: be not afraid of him. And he arose, and went down with him unto the king.

16. And he said unto him, Thus saith the LORD, Forasmuch as thou hast sent messengers to enquire of Baalzebub the god of Ekron, is it not because there is no God in Israel to enquire of his word? therefore thou shalt not come down off that bed on which thou art gone up, but shalt surely die.

17. So he died according to the word of the LORD which Elijah had spoken. And Jehoram reigned in his stead in the second year of Jehoram the son of Jehoshaphat king of Judah; because he had no son.

18. Now the rest of the acts of Ahaziah which he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?

2 luku

1. Niin tapahtui, kuin Herra tahtoi Elian tuulispäässä ottaa ylös taivaasen, kävivät Elia ja Elisa Gilgalissa.

2. Ja Elia sanoi Elisalle: istus tässä, sillä Herra on minun lähettänyt Beteliin. Mutta Elisa sanoi: niin totta kuin Herra elää ja sinun sielus elää, en minä luovu sinusta. Ja he tulivat alas Beteliin.

3. Silloin kävivät prophetain pojat, jotka Betelissä olivat, Elisan tykö ja sanoivat hänelle: tiedätkös Herran tänäpänä ottavan sinulta pois isäntäs sinun pääs päältä? Hän sanoi: minä kyllä sen tiedän, olkaat ääneti!

4. Ja Elia sanoi hänelle: Elisa, viivys tässä, sillä Herra on minun lähettänyt Jerihoon. Hän sanoi: niin totta kuin Herra elää ja sinun sielus elää, en minä luovu sinusta. Ja niin he tulivat Jerihoon.

5. Niin tulivat prophetain pojat, jotka Jerihossa olivat, Elisan tykö ja sanoivat hänelle: tiedätkös Herran

1. And it came to pass, when the LORD would take up Elijah into heaven by a whirlwind, that Elijah went with Elisha from Gilgal.

2. And Elijah said unto Elisha, Tarry here, I pray thee; for the LORD hath sent me to Bethel. And Elisha said unto him, As the LORD liveth, and as thy soul liveth, I will not leave thee. So they went down to Bethel.

3. And the sons of the prophets that were at Bethel came forth to Elisha, and said unto him, Knowest thou that the LORD will take away thy master from thy head to day? And he said, Yea, I know it; hold ye your peace.

4. And Elijah said unto him, Elisha, tarry here, I pray thee; for the LORD hath sent me to Jericho. And he said, As the LORD liveth, and as thy soul liveth, I will not leave thee. So they came to Jericho.

5. And the sons of the prophets that were at Jericho came to Elisha, and said unto him, Knowest thou that the

tänäpänä ottavan sinulta pois isäntäs sinun pääs päältä? Hän sanoi: minä kyllä sen tiedän, olkaat ääneti!

LORD will take away thy master from thy head to day? And he answered, Yea, I know it; hold ye your peace.

6. Ja Elia sanoi hänelle: istus tässä, sillä Herra on minun lähettänyt Jordaniin. Hän sanoi: niin totta kuin Herra elää ja sinun sielus elää, en minä luovu sinusta. Ja he kävivät molemmin.

6. And Elijah said unto him, Tarry, I pray thee, here; for the LORD hath sent me to Jordan. And he said, As the LORD liveth, and as thy soul liveth, I will not leave thee. And they two went on.

7. Mutta viisikymmentä miestä prophetain pojista meni pois ja jäivät kauvas seisomaan heidän kohdallansa; vaan he seisoivat ynnä Jordanin tykönä.

7. And fifty men of the sons of the prophets went, and stood to view afar off: and they two stood by Jordan.

8. Niin otti Elia hameensa ja kääri kokoon, ja löi veteen, ja vesi hajosi molemmille puolille, niin että he molemmat kävivät kuivina sen lävitse.

8. And Elijah took his mantle, and wrapped it together, and smote the waters, and they were divided hither and thither, so that they two went over on dry ground.

9. Ja kuin he tulivat ylitse, sanoi Elia Elisalle: ano, mitä minun pitää sinulle tekemän, ennenkuin minä otetaan pois sinulta. Elisa sanoi: että kaksi osaa hengestäs olis minun kanssani.

9. And it came to pass, when they were gone over, that Elijah said unto Elisha, Ask what I shall do for thee, before I be taken away from thee. And Elisha said, I pray thee, let a double portion of thy spirit be upon me.

10. Hän sanoi: sinä olet anonut kovaa asiaa; mutta kuitenkin, jos näet mi-

10. And he said, Thou hast asked a hard thing: nevertheless, if thou see

nun kuin minä sinulta otetaan pois, se tapahtuu niin sinulle, mutta jos et näe, niin ei se tapahdu.

11. Ja tapahtui kuin he ynnä kävivät ja puhuivat keskenänsä, katso, niin tulivat tuliset vaunut tulisten hevosten kanssa ja eroittivat heidät toinen toisestansa. Ja Elia meni ylös tuulispäässä taivaasen.

12. Mutta Elisa näki sen ja huusi: minun isäni, minun isäni, Israelin vaunu ja hänen ratsasmiehensä! ja ei häntä enää nähnyt. Ja hän tarttui vaatteisiinsa ja repäisi ne kahtia,

13. Ja otti Elian hameen ylös, joka häneltä pudonnut oli, palasi ja seisoi Jordanin rannalla;

14. Ja otti Elian hameen, joka häneltä pudonnut oli, löi veteen ja sanoi: kussa on nyt Herra Elian Jumala? ja löi veteen, niin vesi hajosi molemmille puolille, ja Elisa kävi ylitse.

15. Kuin prophetain pojat, jotka toisella puolella Jerihossa olivat, näkivät hänen, sanoivat he: Elian henki lepää Elisan päällä, ja kävivät häntä vastaan

me when I am taken from thee, it shall be so unto thee; but if not, it shall not be so.

11. And it came to pass, as they still went on, and talked, that, behold, there appeared a chariot of fire, and horses of fire, and parted them both asunder; and Elijah went up by a whirlwind into heaven.

12. And Elisha saw it, and he cried, My father, my father, the chariot of Israel, and the horsemen thereof. And he saw him no more: and he took hold of his own clothes, and rent them in two pieces.

13. He took up also the mantle of Elijah that fell from him, and went back, and stood by the bank of Jordan;

14. And he took the mantle of Elijah that fell from him, and smote the waters, and said, Where is the LORD God of Elijah? and when he also had smitten the waters, they parted hither and thither: and Elisha went over.

15. And when the sons of the prophets which were to view at Jericho saw him, they said, The spirit of Elijah doth rest on Elisha. And they came to

ja kumarsivat maahan asti,

16. Ja sanoivat hänelle: katso, sinun palvelioissas on viisikymmentä vahvaa miestä, anna heidän mennä etsimään isäntääsi, jos Herran henki on ottanut hänen ja heittänyt jollekulle vuorelle, taikka johonkuhun laaksoon. Hän sanoi: älkäät antako mennä!

17. Mutta he vaativat häntä siihenasti, että hän häpesi, ja sanoi: antakaat mennä! Ja he lähettivät matkaan viisikymmentä miestä, ja he etsivät kolme päivää ja ei löytäneet häntä,

18. Ja tulivat jälleen hänen tykönsä, ja hän asui Jerihossa; ja hän sanoi heille: enkö minä sanonut teille, ettei teidän pitänyt menemän?

19. Ja kaupungin miehet sanoivat Elisalle: katso, tässä kaupungissa on hyvä asua, niinkuin meidän herramme näkee; mutta vesi on paha ja maa hedelmätöin.

20. Hän sanoi: tuokaat minulle uusi astia ja pankaat suolaa siihen! Ja he toivat sen hänelle.

21. Niin hän meni ulos vesihuokoin

meet him, and bowed themselves to the ground before him.

16. And they said unto him, Behold now, there be with thy servants fifty strong men; let them go, we pray thee, and seek thy master: lest peradventure the Spirit of the LORD hath taken him up, and cast him upon some mountain, or into some valley. And he said, Ye shall not send.

17. And when they urged him till he was ashamed, he said, Send. They sent therefore fifty men; and they sought three days, but found him not.

18. And when they came again to him, (for he tarried at Jericho,) he said unto them, Did I not say unto you, Go not?

19. And the men of the city said unto Elisha, Behold, I pray thee, the situation of this city is pleasant, as my lord seeth: but the water is naught, and the ground barren.

20. And he said, Bring me a new cruse, and put salt therein. And they brought it to him.

21. And he went forth unto the spring

tykö ja heitti suolaa niihin, sanoen: näin sanoo Herra: minä olen tämän veden parantanut, ei kuolema, taikka hedelmättömyys pidä heistä tästedes tuleman.

of the waters, and cast the salt in there, and said, Thus saith the LORD, I have healed these waters; there shall not be from thence any more death or barren land.

22. Niin parani vesi tähän päivään asti Elisan sanan jälkeen, jonka hän puhui.

22. So the waters were healed unto this day, according to the saying of Elisha which he spake.

23. Ja hän meni sieltä ylös Beteliin, ja hänen mennessänsä tiellä, tulivat pienet pojat kaupungista ja pilkkasivat häntä, sanoen hänelle: tule ylös paljaspää, tule ylös paljaspää!

23. And he went up from thence unto Bethel: and as he was going up by the way, there came forth little children out of the city, and mocked him, and said unto him, Go up, thou bald head; go up, thou bald head.

24. Ja hän käänsi itsensä, ja kuin hän heidät näki, kirosi hän heitä Herran nimeen. Niin tuli kaksi karhua metsästä ja repeli heistä kaksi poikaa viidettäkymmentä kuoliaaksi.

24. And he turned back, and looked on them, and cursed them in the name of the LORD. And there came forth two she bears out of the wood, and tare forty and two children of them.

25. Sieltä hän meni Karmelin vuorelle, ja palasi sieltä sitten Samariaan.

25. And he went from thence to mount Carmel, and from thence he returned to Samaria.

3 luku

1. Niin Joram Ahabin poika tuli Israelin kuninkaaksi Samariassa kahdek-

1. Now Jehoram the son of Ahab began to reign over Israel in Samaria

santenatoistakymmenentenä Josaphatin Juudan kuninkaan vuonna, ja hallitsi kaksitoistakymmentä vuotta.

2. Ja teki pahaa Herran edessä, vaan ei kuitenkaan niinkuin hänen isänsä ja äitinsä; sillä hän hävitti Baalin patsaan, jonka hänen isänsä tehnyt oli.

3. Mutta kuitenkin hän pysyi Jerobeamin Nebatin pojan synneissä, joka Israelin saatti syntiä tekemään; ei hän luopunut niistä.

4. Mutta Mesalla Moabilaisten kuninkaalla oli paljo lampaita, ja hän antoi Israelin kuninkaalle veron, satatuhatta karitsaa ja satatuhatta oinasta villoinensa.

5. Kuin Ahab oli kuollut, luopui Moabilaisten kuningas Israelin kuninkaasta.

6. Siihen aikaan läksi kuningas Joram Samariasta ja luki kaiken Israelin,

7. Ja meni ja lähetti Josaphatille Juudan kuninkaalle sanomaan: Moabilaisten kuningas on luopunut minusta, tuletkos sotimaan minun kanssani

the eighteenth year of Jehoshaphat king of Judah, and reigned twelve years.

2. And he wrought evil in the sight of the LORD; but not like his father, and like his mother: for he put away the image of Baal that his father had made.

3. Nevertheless he cleaved unto the sins of Jeroboam the son of Nebat, which made Israel to sin; he departed not therefrom.

4. And Mesha king of Moab was a sheepmaster, and rendered unto the king of Israel an hundred thousand lambs, and an hundred thousand rams, with the wool.

5. But it came to pass, when Ahab was dead, that the king of Moab rebelled against the king of Israel.

6. And king Jehoram went out of Samaria the same time, and numbered all Israel.

7. And he went and sent to Jehoshaphat the king of Judah, saying, The king of Moab hath rebelled against me: wilt thou go with me against Mo-

Moabilaisia vastaan? Hän sanoi: minä tulen, minä olen niinkuin sinä, ja minun kansani niinkuin sinun kansas, ja minun hevoseni niinkuin sinun hevoses.

ab to battle? And he said, I will go up: I am as thou art, my people as thy people, and my horses as thy horses.

8. Ja sanoi: mitä tietä meidän pitää sinne vaeltaman? Hän vastasi: Edomin korven tietä.

8. And he said, Which way shall we go up? And he answered, The way through the wilderness of Edom.

9. Ja niin läksi Israelin kuningas ja Juudan kuningas ja Edomin kuningas. Ja koska he olivat vaeltaneet ympäri seitsemän päivän matkan, ja ei ollut vettä sotaväellä ja juhdilla, jotka heitä seurasivat,

9. So the king of Israel went, and the king of Judah, and the king of Edom: and they fetched a compass of seven days' journey: and there was no water for the host, and for the cattle that followed them.

10. Niin sanoi Israelin kuningas: voi! Herra on kutsunut nämät kolme kuningasta antaaksensa heitä Moabilaisten käsiin.

10. And the king of Israel said, Alas! that the LORD hath called these three kings together, to deliver them into the hand of Moab!

11. Mutta Josaphat sanoi: onko tässä yhtään Herran prophetaa, kysyäksemme hänen kauttansa neuvoa Herralta? Niin vastasi yksi Israelin kuninkaan palvelioista ja sanoi: tässä on Elisa Saphatin poika, joka kaasi vettä Elian kätten päälle.

11. But Jehoshaphat said, Is there not here a prophet of the LORD, that we may enquire of the LORD by him? And one of the king of Israel's servants answered and said, Here is Elisha the son of Shaphat, which poured water on the hands of Elijah.

12. Josaphat sanoi: hänen tykönänsä on Herran sana. Ja Israelin kuningas, ja Josaphat ja Edomin kuningas me-

12. And Jehoshaphat said, The word of the LORD is with him. So the king of Israel and Jehoshaphat and the

nivät hänen tykönsä.

13. Niin sanoi Elisa Israelin kuninkaalle: mitä sinun on minun kanssani? mene pois isäs prophetain tykö ja äitis prophetain tykö! Israelin kuningas sanoi hänelle: ei, sillä Herra on kutsunut nämät kolme kuningasta antaaksensa heitä Moabilaisten käsiin.

14. Elisa sanoi: niin totta kuin Herra Zebaot elää, jonka edessä minä seison, jollen minä katsoisi Josaphatia Juudan kuningasta, en minä katsahtaisi sinun päälles enkä tottelisi sinua.

15. Niin tuokaat nyt minulle kanteleensoittaja! Ja kuin soittaja soitti, tuli Herran käsi hänen päällensä;

16. Ja hän sanoi: näin sanoo Herra: tehkäät kuoppia sinne ja tänne tähän ojaan!

17. Sillä näin sanoo Herra: ei teidän pidä tuulta eikä sadetta näkemän, ja kuitenkin pitää oja vedellä täytettämän: ja teidän pitää juoman, ja teidän karjanne ja teidän juhtanne.

18. Ja tämä on vähä Herran edessä;

king of Edom went down to him.

13. And Elisha said unto the king of Israel, What have I to do with thee? get thee to the prophets of thy father, and to the prophets of thy mother. And the king of Israel said unto him, Nay: for the LORD hath called these three kings together, to deliver them into the hand of Moab.

14. And Elisha said, As the LORD of hosts liveth, before whom I stand, surely, were it not that I regard the presence of Jehoshaphat the king of Judah, I would not look toward thee, nor see thee.

15. But now bring me a minstrel. And it came to pass, when the minstrel played, that the hand of the LORD came upon him.

16. And he said, Thus saith the LORD, Make this valley full of ditches.

17. For thus saith the LORD, Ye shall not see wind, neither shall ye see rain; yet that valley shall be filled with water, that ye may drink, both ye, and your cattle, and your beasts.

18. And this is but a light thing in the

sillä hän antaa myös Moabilaiset teidän käsiinne;
19. Niin että te lyötte kaikki vahvat kaupungit ja kaikki valitut kaupungit, ja te kaadatte kaikki hyvät puut ja tukitsette kaikki vesilähteet, ja te turmelette kaikki hyvät pellot kivillä.
20. Ja tapahtui aamulla ruokauhrin ajalla, katso, silloin tuli vesi Edomin tietä myöten, ja maa täytettiin vedellä.

21. Kuin kaikki Moabilaiset kuulivat, että kuninkaat oli nousseet ylös sotimaan heitä vastaan, kutsuivat he kokoon kaikki, jotka itsensä ensin vyöllä vyöttivät, ja sitä vanhemmat, ja menivät rajoille.
22. Mutta kuin he aamulla varhain nousivat, ja aurinko nousi veden yli, niin näkivät Moabilaiset, että vesi oli heitä vastaan punainen niinkuin veri,
23. Ja sanoivat: se on veri; kuninkaat ovat tapelleet keskenänsä, ja yksi on lyönyt toisen kuoliaaksi: nyt siis, Moab, mene saaliille!
24. Mutta kuin he tulivat Israelin leiriin, niin nousi Israel ja löi Moabilai-

sight of the LORD: he will deliver the Moabites also into your hand.
19. And ye shall smite every fenced city, and every choice city, and shall fell every good tree, and stop all wells of water, and mar every good piece of land with stones.
20. And it came to pass in the morning, when the meat offering was offered, that, behold, there came water by the way of Edom, and the country was filled with water.
21. And when all the Moabites heard that the kings were come up to fight against them, they gathered all that were able to put on armour, and upward, and stood in the border.

22. And they rose up early in the morning, and the sun shone upon the water, and the Moabites saw the water on the other side as red as blood:
23. And they said, This is blood: the kings are surely slain, and they have smitten one another: now therefore, Moab, to the spoil.
24. And when they came to the camp of Israel, the Israelites rose up and

sia; ja ne pakenivat heidän edellänsä; mutta he kiiruhtivat ja löivät Moabin,

smote the Moabites, so that they fled before them: but they went forward smiting the Moabites, even in their country.

25. Ja kukistivat kaupungit, ja itsekukin heitti kivensä kaikkiin hyviin peltoihin ja täyttivät ne, ja tukitsivat kaikki vesilähteet, ja kaasivat kaikki hyvät puut, siihenasti että he ainoasti Hasaretin muuriin kiviä jättivät; ja he piirittivät sen lingoilla ja löivät sen.

25. And they beat down the cities, and on every good piece of land cast every man his stone, and filled it; and they stopped all the wells of water, and felled all the good trees: only in Kirharaseth left they the stones thereof; howbeit the slingers went about it, and smote it.

26. Kuin Moabilaisten kuningas näki sodan olevan ylen väkevän itsiänsä vastaan, otti hän seitsemänsataa miestä tykönsä, jotka vetivät miekan ulos, karataksensa Edomin kuninkaan päälle; vaan ei he voineet.

26. And when the king of Moab saw that the battle was too sore for him, he took with him seven hundred men that drew swords, to break through even unto the king of Edom: but they could not.

27. Niin otti hän ensimäisen poikansa, joka hänen siaansa piti kuninkaaksi tuleman, ja uhrasi sen polttouhriksi muurin päällä. Silloin tuli Israel sangen vihaiseksi, niin että he menivät pois hänen tyköänsä ja palasivat omalle maallensa.

27. Then he took his eldest son that should have reigned in his stead, and offered him for a burnt offering upon the wall. And there was great indignation against Israel: and they departed from him, and returned to their own land.

4 luku

1. Ja yksi vaimo prophetain poikain emäntiä huusi Elisan tykö ja sanoi: sinun palvelias minun mieheni kuoli: niin sinä tiedät sen, että sinun palvelias pelkäsi Herraa: nyt tuli velkamies, ja tahtoo ottaa kaksi minun poikaani orjaksensa.

1. Now there cried a certain woman of the wives of the sons of the prophets unto Elisha, saying, Thy servant my husband is dead; and thou knowest that thy servant did fear the LORD: and the creditor is come to take unto him my two sons to be bondmen.

2. Elisa sanoi hänelle: mitä minun pitää tekemän sinulle? sano minulle, mitä sinun huoneessas on? Hän sanoi: sinun piiallas ei ole muuta mitään kuin yksi öljyastia.

2. And Elisha said unto her, What shall I do for thee? tell me, what hast thou in the house? And she said, Thine handmaid hath not any thing in the house, save a pot of oil.

3. Hän sanoi: mene ja ano koko kylä-kunnaltas astioita, tyhjiä astioita niin monta kuin saat,

3. Then he said, Go, borrow thee vessels abroad of all thy neighbours, even empty vessels; borrow not a few.

4. Ja mene sisälle, ja sulje ovi sinun ja sinun poikais perään, ja kaada jokaiseen niihin astioihin: ja koskas olet ne täyttänyt, niin anna ne ottaa pois.

4. And when thou art come in, thou shalt shut the door upon thee and upon thy sons, and shalt pour out into all those vessels, and thou shalt set aside that which is full.

5. Hän meni pois hänen tyköänsä, sulki oven jälkeensä ja poikainsa jäl-

5. So she went from him, and shut the door upon her and upon her sons,

keen. He kantoivat astiat hänen eteensä, ja hän kaasi niihin.

who brought the vessels to her; and she poured out.

6. Ja kuin astiat olivat täytetyt, sanoi hän pojallensa: tuo minulle vielä astia. Hän sanoi hänelle: ei ole täällä enää astiaa; niin öljy seisahti.

6. And it came to pass, when the vessels were full, that she said unto her son, Bring me yet a vessel. And he said unto her, There is not a vessel more. And the oil stayed.

7. Ja hän tuli ja ilmoitti sen Jumalan miehelle. Hän sanoi: mene ja myy öljy, ja maksa velkamiehes; mutta sinä ja sinun poikas eläkäät jääneestä.

7. Then she came and told the man of God. And he said, Go, sell the oil, and pay thy debt, and live thou and thy children of the rest.

8. Ja se tapahtui siihen aikaan, että Elisa meni Sunemiin, ja siellä oli varallinen vaimo, joka vaati häntä syömään tykönänsä. Ja niin usein kuin hän sen kautta vaelsi, poikkesi hän sinne syömään leipää.

8. And it fell on a day, that Elisha passed to Shunem, where was a great woman; and she constrained him to eat bread. And so it was, that as oft as he passed by, he turned in thither to eat bread.

9. Ja hän sanoi miehellensä: katso, minä ymmärrän tämän Jumalan miehen olevan pyhän, joka tässä meidän kauttamme aina vaeltaa:

9. And she said unto her husband, Behold now, I perceive that this is an holy man of God, which passeth by us continually.

10. Tehkäämme siis tähän ylistupa, ja pankaamme hänelle sinne vuode, pöytä, istuin ja kynttiläjalka, että hän sinne menis, kuin hän meidän tykömme tulee.

10. Let us make a little chamber, I pray thee, on the wall; and let us set for him there a bed, and a table, and a stool, and a candlestick: and it shall be, when he cometh to us, that he shall turn in thither.

11. Niin tapahtui siihen aikaan, että

11. And it fell on a day, that he came

hän tuli sinne; ja hän meni ylistupaan ja makasi siellä.
12. Ja hän sanoi palveliallensa Gehatsille: kutsu Sunemin vaimo tänne. Ja kuin hän oli kutsunut hänen, astui hän hänen eteensä.
13. Niin hän sanoi hänelle: sano hänelle: katso, sinä olet tehnyt meille kaiken tämän palveluksen, mitä minun pitää sinulle tekemän? Onko sinulla asiaa kuninkaan taikka sodanpäämiehen tykö? Hän sanoi: minä asun keskellä minun kansaani.
14. Hän sanoi hänelle: mitästä siis hänelle pitäis tehtämän? Gehatsi sanoi: ei ole hänellä poikaa, ja hänen miehensä on vanha.
15. Hän sanoi: kutsu häntä; ja kuin hän meni häntä kutsumaan, niin hän tuli omissa.
16. Ja hän sanoi: tähän määrättyyn aikaan vuoden perästä pitää sinun syleilemän poikaa. Hän sanoi: ei, minun herrani, sinä Jumalan mies, älä väärytttele piikas edessä!
17. Ja vaimo tuli raskaaksi ja synnytti pojan määrättyyn aikaan vuoden perästä, niinkuin Elisa oli hänelle sano-

thither, and he turned into the chamber, and lay there.
12. And he said to Gehazi his servant, Call this Shunammite. And when he had called her, she stood before him.
13. And he said unto him, Say now unto her, Behold, thou hast been careful for us with all this care; what is to be done for thee? wouldest thou be spoken for to the king, or to the captain of the host? And she answered, I dwell among mine own people.
14. And he said, What then is to be done for her? And Gehazi answered, Verily she hath no child, and her husband is old.
15. And he said, Call her. And when he had called her, she stood in the door.
16. And he said, About this season, according to the time of life, thou shalt embrace a son. And she said, Nay, my lord, thou man of God, do not lie unto thine handmaid.
17. And the woman conceived, and bare a son at that season that Elisha had said unto her, according to the

nut.
18. Ja kuin lapsi jo isoksi tuli, niin tapahtui, että hän meni ulos isänsä ja elonleikkaajain tykö.
19. Ja hän sanoi isällensä: voi-minun päätäni, minun päätäni! Ja hän sanoi palveliallensa: kanna häntä äitinsä tykö!
20. Ja hän otti hänen ja vei äitinsä tykö; ja hän istui hänen helmassansa puolipäivään asti, ja kuoli.
21. Ja hän nousi ja laski hänen Jumalan miehen vuoteelle, läksi ulos ja sulki oven,
22. Ja kutsui miehensä ja sanoi: lähetä minun tyköni yksi palvelioista ja yksi aaseista, sillä minä menen Jumalan miehen tykö ja palajan.
23. Ja hän sanoi: miksi sinä hänen tykönsä menet tänäpänä, sillä ei nyt ole uusi kuu taikka sabbati? Hän sanoi: rauha.
24. Ja hän satuloitsi aasin ja sanoi palveliallensa: aja vahvasti, älä viivytä ajamasta, muutoin kuin minä sanon sinulle.
25. Ja niin hän meni pois ja tuli Ju-

time of life.
18. And when the child was grown, it fell on a day, that he went out to his father to the reapers.
19. And he said unto his father, My head, my head. And he said to a lad, Carry him to his mother.
20. And when he had taken him, and brought him to his mother, he sat on her knees till noon, and then died.
21. And she went up, and laid him on the bed of the man of God, and shut the door upon him, and went out.
22. And she called unto her husband, and said, Send me, I pray thee, one of the young men, and one of the asses, that I may run to the man of God, and come again.
23. And he said, Wherefore wilt thou go to him to day? it is neither new moon, nor sabbath. And she said, It shall be well.
24. Then she saddled an ass, and said to her servant, Drive, and go forward; slack not thy riding for me, except I bid thee.
25. So she went and came unto the

malan miehen tykö Karmelin vuorelle. Kuin Jumalan mies näki hänen tulevan, sanoi hän palveliallensa Gehatsille: katso, se on Sunemin vaimo.

man of God to mount Carmel. And it came to pass, when the man of God saw her afar off, that he said to Gehazi his servant, Behold, yonder is that Shunammite:

26. Niin juokse nyt häntä vastaan ja sano hänelle: oletkos rauhassa, ja sinun miehes ja sinun poikas? Hän vastasi: rauhassa.

26. Run now, I pray thee, to meet her, and say unto her, Is it well with thee? is it well with thy husband? is it well with the child? And she answered, It is well.

27. Mutta kuin hän tuli vuorelle Jumalan miehen tykö, tarttui hän hänen jalkoihinsa. Ja Gehatsi meni sysäämään häntä pois. Mutta Jumalan mies sanoi: anna hänen olla, sillä hänen sielunsa on murheellinen, ja Herra on minulta sen salannut ja ei ilmoittanut minulle.

27. And when she came to the man of God to the hill, she caught him by the feet: but Gehazi came near to thrust her away. And the man of God said, Let her alone; for her soul is vexed within her: and the LORD hath hid it from me, and hath not told me.

28. Hän sanoi: anoinko minä poikaa minun herraltani? Enkö minä sanonut: älä minua petä!

28. Then she said, Did I desire a son of my lord? did I not say, Do not deceive me?

29. Ja hän sanoi Gehatsille: vyötä sinun kupees ja ota minun sauvani kätees, ja mene matkaas: jos joku sinun kohtaa, niin älä tervehdi häntä, ja jos joku sinua tervehtii, niin älä vastaa häntä: ja laske minun sauvani pojan kasvoille.

29. Then he said to Gehazi, Gird up thy loins, and take my staff in thine hand, and go thy way: if thou meet any man, salute him not; and if any salute thee, answer him not again: and lay my staff upon the face of the child.

30. Mutta pojan äiti sanoi: niin totta kuin Herra elää ja sinun sielus elää, en minä päästä sinua. Niin hän nousi ja seurasi häntä.
31. Mutta Gehatsi meni pois heidän edellänsä, ja laski sauvansa pojan kasvoille, vaan ei ollut ääntä eikä tuntoa. Niin hän palasi ja kohtasi hänen, ilmoitti hänelle ja sanoi: ei poika herännyt.
32. Ja kuin Elisa tuli huoneesen, katso, poika makasi kuolleena hänen vuoteellansa.
33. Ja hän meni sisälle ja sulki oven molempain perään; ja hän rukoili Herraa,
34. Nousi ja laski itsensä lapsen päälle, ja pani suunsa hänen suunsa päälle, ja silmänsä hänen silmäinsä päälle, ja kätensä hänen kättensä päälle, ja niin ojensi itsensä hänen päällensä, että lapsen ruumis tuli lämpimäksi.
35. Ja hän nousi jälleen ja kävi kerran sinne ja tänne huoneessa, nousi ja laski itsensä hänen päällensä. Niin poika aivasti seitsemän kertaa, sitte avasi poika silmänsä.
36. Ja hän kutsui Gehatsin ja sanoi:

30. And the mother of the child said, As the LORD liveth, and as thy soul liveth, I will not leave thee. And he arose, and followed her.
31. And Gehazi passed on before them, and laid the staff upon the face of the child; but there was neither voice, nor hearing. Wherefore he went again to meet him, and told him, saying, The child is not awaked.
32. And when Elisha was come into the house, behold, the child was dead, and laid upon his bed.
33. He went in therefore, and shut the door upon them twain, and prayed unto the LORD.
34. And he went up, and lay upon the child, and put his mouth upon his mouth, and his eyes upon his eyes, and his hands upon his hands: and he stretched himself upon the child; and the flesh of the child waxed warm.
35. Then he returned, and walked in the house to and fro; and went up, and stretched himself upon him: and the child sneezed seven times, and the child opened his eyes.
36. And he called Gehazi, and said,

kutsu Sunemin vaimo. Ja kuin hän oli hänen kutsunut, tuli hän sisälle hänen tykönsä. Hän sanoi: ota poikas!

Call this Shunammite. So he called her. And when she was come in unto him, he said, Take up thy son.

37. Niin hän tuli ja lankesi hänen jalkainsa juureen, kumarsi itsensä maahan, ja otti poikansa ja meni ulos.

37. Then she went in, and fell at his feet, and bowed herself to the ground, and took up her son, and went out.

38. Ja Elisa palasi Gilgaliin, ja kallis aika oli maalla, ja prophetain pojat olivat hänen edessänsä. Ja hän sanoi palveliallensa: ota suuri pata ja keitä lientä prophetain pojille.

38. And Elisha came again to Gilgal: and there was a dearth in the land; and the sons of the prophets were sitting before him: and he said unto his servant, Set on the great pot, and seethe pottage for the sons of the prophets.

39. Niin yksi läksi kedolle hakemaan ruohoja, ja löysi metsäviikunapuun, ja haki siitä kolokinteja vaatteensa täyden. Ja kuin hän tuli, leikkasi hän sen liemipataan; sillä ei he tunteneet sitä.

39. And one went out into the field to gather herbs, and found a wild vine, and gathered thereof wild gourds his lap full, and came and shred them into the pot of pottage: for they knew them not.

40. Ja kuin he sen antoivat miesten eteen syödä, söivät he liemestä ja huusivat, sanoen: Jumalan mies, kuolema on padassa! Sillä ei he saaneet syödä.

40. So they poured out for the men to eat. And it came to pass, as they were eating of the pottage, that they cried out, and said, O thou man of God, there is death in the pot. And they could not eat thereof.

41. Ja hän sanoi: tuokaat tänne jauhoja, ja hän heitti pataan ja sanoi:

41. But he said, Then bring meal. And he cast it into the pot; and he said,

antakaat kansalle syödä, ja ei ollut mitään vahinkoa padassa.

Pour out for the people, that they may eat. And there was no harm in the pot.

42. Ja yksi mies tuli Baalsalisasta ja kantoi Jumalan miehelle uutisleipiä, kaksikymmentä ohraista leipää ja uutisjyviä vaatteissansa. Mutta hän sanoi: anna kansalle, että he söisivät.

42. And there came a man from Baalshalisha, and brought the man of God bread of the firstfruits, twenty loaves of barley, and full ears of corn in the husk thereof. And he said, Give unto the people, that they may eat.

43. Hänen palveliansa sanoi: mitä minä siitä annan sadalle miehelle? Hän sanoi: anna kansalle syödä; sillä näin sanoo Herra: he syövät ja vielä sittenkin jää.

43. And his servitor said, What, should I set this before an hundred men? He said again, Give the people, that they may eat: for thus saith the LORD, They shall eat, and shall leave thereof.

44. Ja hän pani ne heidän eteensä, ja he söivät; ja vielä oli liiaksi Herran sanan jälkeen.

44. So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

5 luku

1. Ja Naeman Syrian kuninkaan sodanpäämies oli kuuluisa mies ja suurena pidetty herransa edessä; sillä hänen kauttansa oli Herra antanut autuuden Syriaan; ja hän oli voimallinen mies, vaan spitalinen.

1. Now Naaman, captain of the host of the king of Syria, was a great man with his master, and honourable, because by him the LORD had given deliverance unto Syria: he was also a mighty man in valour, but he was a leper.

2. Ja sotaväki oli Syriasta mennyt ulos joukottaisin, ja olivat vieneet pois Israelin maalta vähän piikaisen, joka palveli Naemanin emäntää.

2. And the Syrians had gone out by companies, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

3. Hän sanoi emännällensä: o, jos minun herrani olis prophetan tykönä, joka on Samariassa, niin hän parantais hänen spitalista.

3. And she said unto her mistress, Would God my lord were with the prophet that is in Samaria! for he would recover him of his leprosy.

4. Niin hän meni ja ilmoitti herrallensa, sanoen: näin ja näin on puhunut Israelin maan piika.

4. And one went in, and told his lord, saying, Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.

5. Syrian kuningas sanoi: mene sinne, ja minä lähetän kirjan Israelin kuninkaalle. Ja hän meni sinne ja otti myötänsä kymmenen leiviskää hopiaa ja kuusituhatta kultapenninkiä ja kymmenen vaatekertaa,

5. And the king of Syria said, Go to, go, and I will send a letter unto the king of Israel. And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

6. Ja vei kirjan Israelin kuninkaalle näin kirjoitetun: Kuin tämä kirja tulee sinulle, katso, minä lähetin palveliani Naemanin sinun tykös, ettäs hänen puhdistaisit spitalistansa.

6. And he brought the letter to the king of Israel, saying, Now when this letter is come unto thee, behold, I have therewith sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.

7. Kuin Israelin kuningas oli kirjansa lukenut, repäisi hän vaatteensa ja sanoi: olenko minä Jumala, että minä kuolettaisin ja eläväksi tekisin? Sillä

7. And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said, Am I God, to kill and to make alive, that this

hän lähettää minun tyköni, että minä puhdistaisin miehen spitalista. Havaitkaat siis ja katsokaat, kuinka hän etsii tilaa minua vastaan.

8. Kuin Jumalan mies Elisa kuuli Israelin kuninkaan reväisseeksi vaatteensa, lähetti hän kuninkaan tykö ja antoi sanoa hänelle: miksis olet reväissyt vaattees? Tulkaan nyt minun tyköni, että hän tietäis prophetan olevan Israelissa.

9. Niin tuli Naeman hevosillansa ja vaunuillansa, ja seisahti Elisan huoneen oven eteen.

10. Ja Elisa lähetti sanansaattajan hänen tykönsä, sanoen: mene ja pese itses seitsemän kertaa Jordanissa, ja sinun lihas pitää entisellensä ja puhtaaksi tuleman.

11. Niin Naeman vihastui ja meni matkaansa, sanoen: katso, minä luulin hänen kumminkin tulevan ulos minun tyköni, seisovan ja huutavan avuksensa Herran Jumalansa nimeä, ja kädellänsä pitelevän tätä paikkaa, ja niin parantavan spitalin.

12. Eikö Abanan ja Pharpharan virrat Damaskussa ole kaikkia Israelin vesiä

man doth send unto me to recover a man of his leprosy? wherefore consider, I pray you, and see how he seeketh a quarrel against me.

8. And it was so, when Elisha the man of God had heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying, Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.

9. So Naaman came with his horses and with his chariot, and stood at the door of the house of Elisha.

10. And Elisha sent a messenger unto him, saying, Go and wash in Jordan seven times, and thy flesh shall come again to thee, and thou shalt be clean.

11. But Naaman was wroth, and went away, and said, Behold, I thought, He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and strike his hand over the place, and recover the leper.

12. Are not Abana and Pharpar, rivers of Damascus, better than all the wa-

paremmat, että minä itseni niissä pesisin ja tulisin puhtaaksi? Ja hän palasi ja meni matkaansa vihoissansa.

13. Niin hänen palveliansa tulivat hänen tykönsä ja puhuttelivat häntä, ja sanoivat: minun isäni! jos propheta olis sanonut sinulle jotakin suurta asiaa, eikö sinun pitänyt sitä tekemän? Mitä enemmin, että hän sanoi sinulle: pese sinus, ja sinä tulet puhtaaksi.

14. Niin hän meni ja pesi itsensä Jordanissa seitsemän kertaa, niinkuin Jumalan mies käskenyt oli, ja hänen lihansa tuli entisellensä, niinkuin vähän nuorukaisen liha, ja tuli puhtaaksi.

15. Ja hän palasi Jumalan miehen tykö kaiken joukkonsa kanssa; ja kuin hän oli tullut sisälle, seisoi hän hänen edessänsä ja sanoi: katso, nyt minä tiedän, ettei yhtäkään Jumalaa ole kaikessa maassa, vaan Israelissa: ota siis nyt tämä siunaus sinun palvelialtas.

16. Mutta hän sanoi: niin totta kuin Herra elää, jonka edessä minä seison, en ota minä sitä. Ja hän vaati häntä ottamaan, mutta hän kielsi.

ters of Israel? may I not wash in them, and be clean? So he turned and went away in a rage.

13. And his servants came near, and spake unto him, and said, My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee, Wash, and be clean?

14. Then went he down, and dipped himself seven times in Jordan, according to the saying of the man of God: and his flesh came again like unto the flesh of a little child, and he was clean.

15. And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him: and he said, Behold, now I know that there is no God in all the earth, but in Israel: now therefore, I pray thee, take a blessing of thy servant.

16. But he said, As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none. And he urged him to take it; but he refused.

17. Niin sanoi Naeman: eikö palvelialles annettaisi kuorma multaa, niin paljo kuin kaksi muulia kantaa? Sillä palvelias ei tahdo enää muukalaisille jumalille uhrata ja polttouhria tehdä, vaan Herralle.
18. Tässä asiassa olkoon Herra armias palvelialles! kuin herrani menee Rimmonin huoneesen rukoilemaan, ja nojaa minun käteni päälle, ja minä rukoilen Rimmonin huoneessa; niin olkoon Herra tässä asiassa palvelialles armias mies, että minä Rimmonin huoneessa rukoilen!
19. Ja hän sanoi hänelle: mene rauhaan. Ja kuin hän oli mennyt kappaleen matkaa pois hänen tyköänsä kedolle,
20. Sanoi Gehatsi, Jumalan miehen Elisan palvelia: katso, herrani on säästänyt Naemania, tätä Syrialaista, ettei hän häneltä ottanut mitä hän toi; niin totta kuin Herra elää, minä juoksen hänen perässänsä ja otan jotakin häneltä.
21. Niin Gehatsi juoksi nopiasti Naemanin jälkeen. Ja kuin Naeman näki hänen juoksevan perässänsä, astui

17. And Naaman said, Shall there not then, I pray thee, be given to thy servant two mules' burden of earth? for thy servant will henceforth offer neither burnt offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.
18. In this thing the LORD pardon thy servant, that when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I bow myself in the house of Rimmon: when I bow down myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.
19. And he said unto him, Go in peace. So he departed from him a little way.
20. But Gehazi, the servant of Elisha the man of God, said, Behold, my master hath spared Naaman this Syrian, in not receiving at his hands that which he brought: but, as the LORD liveth, I will run after him, and take somewhat of him.
21. So Gehazi followed after Naaman. And when Naaman saw him running after him, he lighted down from the

hän vaunuista ulos häntä vastaan ja sanoi: onko rauha?
22. Hän sanoi: Rauha. Minun herrani lähetti minun, sanoen: katso, juuri nyt ovat tulleet minun tyköni Ephraimin vuorelta kaksi nuorukaista prophetain pojista, anna heille leiviskä hopiaa ja kahdet juhlapäivän vaatteet.
23. Naeman sanoi: ota kaksi leiviskää hopiaa; ja hän vaati hänen, ja sitoi kaksi leiviskää hopiaa kahteen säkkiin, ja kahdet juhlapäivän vaatteet, ja antoi ne kahdelle palveliallensa, ja he kantoivat hänen edellänsä.
24. Ja kuin hän tuli Opheliin, otti hän ne pois heidän käsistänsä, ja kätki ne huoneesen, ja päästi miehet, ja he menivät pois.
25. Ja hän meni sisälle ja seisoi herransa edessä; niin Elisa sanoi hänelle: kustas tulet, Gehatsi? Hän vastasi: ei palvelias ole mennyt sinne eli tänne.
26. Mutta hän sanoi hänelle: eikö minun sydämeni vaeltanut miehen palatessa vaunuistansa sinua vastaan? Oliko nyt aika sinun mennä ottamaan hopiaa ja ottamaan vaatteita, öljypui-

chariot to meet him, and said, Is all well?
22. And he said, All is well. My master hath sent me, saying, Behold, even now there be come to me from mount Ephraim two young men of the sons of the prophets: give them, I pray thee, a talent of silver, and two changes of garments.
23. And Naaman said, Be content, take two talents. And he urged him, and bound two talents of silver in two bags, with two changes of garments, and laid them upon two of his servants; and they bare them before him.
24. And when he came to the tower, he took them from their hand, and bestowed them in the house: and he let the men go, and they departed.
25. But he went in, and stood before his master. And Elisha said unto him, Whence comest thou, Gehazi? And he said, Thy servant went no whither.
26. And he said unto him, Went not mine heart with thee, when the man turned again from his chariot to meet thee? Is it a time to receive money, and to receive garments, and

ta, viinamäkiä, lampaita, härkiä, palvelioita ja piikoja?

oliveyards, and vineyards, and sheep, and oxen, and menservants, and maidservants?

27. Sentähden pitää Naemanin spitali tarttuman sinuun ja sinun siemenees ijankaikkisesti. Niin hän meni pois hänen tyköänsä spitalisena niinkuin lumi.

27. The leprosy therefore of Naaman shall cleave unto thee, and unto thy seed for ever. And he went out from his presence a leper as white as snow.

6 luku

1. Ja prophetain pojat sanoivat Elisalle: katso, se sia, jossa me asumme sinun tykönäs, on meille ahdas;

1. And the sons of the prophets said unto Elisha, Behold now, the place where we dwell with thee is too strait for us.

2. Anna meidän mennä Jordaniin asti, ja jokaisen tuoda sieltä yksi hirsi, että me rakentaisimme sinne sian asuaksemme. Ja hän sanoi: menkäät!

2. Let us go, we pray thee, unto Jordan, and take thence every man a beam, and let us make us a place there, where we may dwell. And he answered, Go ye.

3. Ja yksi sanoi: tule palveliais kanssa! Ja hän vastasi: minä tulen.

3. And one said, Be content, I pray thee, and go with thy servants. And he answered, I will go.

4. Ja hän meni heidän kanssansa. Ja kuin he tulivat Jordanin tykö, hakkasivat he siinä puita.

4. So he went with them. And when they came to Jordan, they cut down wood.

5. Ja kuin yksi heistä oli puun maahan hakannut, putosi rauta veteen, ja hän

5. But as one was felling a beam, the axe head fell into the water: and he

huusi ja sanoi: voi, herrani! senkin minä olen lainaksi ottanut.

6. Mutta Jumalan mies sanoi: kuhunka se putosi? Ja kuin hän osoitti hänelle paikan, leikkasi hän yhden puun ja heitti sinne, ja saatti niin raudan uiskentelemaan.

7. Ja hän sanoi: ota se ylös! ja hän ojensi kätensä ja otti sen.

8. Ja Syrian kuningas soti Israelia vastaan, ja piti neuvoa palveliainsa kanssa ja sanoi: me tahdomme sioittaa itsemme sinne ja sinne.

9. Mutta Jumalan mies lähetti Israelin kuninkaan tykö, ja käski hänelle sanoa: karta, ettes menisi siihen paikkaan; sillä Syrialaiset väijyvät siellä.

10. Niin lähetti siis Israelin kuningas siihen paikkaan, josta Jumalan mies oli sanonut hänelle, ja varoittanut häntä siitä, ja piti siinä vartiat; ja ei tehnyt sitä ainoasti yhtä eli kahta kertaa.

11. Niin Syrian kuninkaan sydän tuli surulliseksi siitä, ja kutsui palveliansa ja sanoi heille: ettekö te ilmoita minulle, kuka meistä on paennut Isra-

cried, and said, Alas, master! for it was borrowed.

6. And the man of God said, Where fell it? And he shewed him the place. And he cut down a stick, and cast it in thither; and the iron did swim.

7. Therefore said he, Take it up to thee. And he put out his hand, and took it.

8. Then the king of Syria warred against Israel, and took counsel with his servants, saying, In such and such a place shall be my camp.

9. And the man of God sent unto the king of Israel, saying, Beware that thou pass not such a place; for thither the Syrians are come down.

10. And the king of Israel sent to the place which the man of God told him and warned him of, and saved himself there, not once nor twice.

11. Therefore the heart of the king of Syria was sore troubled for this thing; and he called his servants, and said unto them, Will ye not shew me

elin kuninkaan tykö?
12. Niin sanoi yksi hänen palveliois-tansa: ei niin, herrani kuningas; mut-ta Elisa propheta, joka on Israelissa, sanoo Israelin kuninkaalle nekin asiat, joitas puhut makaushuoneessas.
13. Hän sanoi: niin menkäät matkaan ja katsokaat, kussa hän on, että minä lähettäisin ja antaisin ottaa hänen kiinni. Ja he ilmoittivat hänelle ja sa-noivat: katso, hän on Dotanissa.
14. Niin hän lähetti sinne hevoset ja vaunut ja suuren joukon; ja kuin he sinne tulivat yöllä, piirittivät he kau-pungin.
15. Ja Jumalan miehen palvelia nousi varhain aamulla menemään ulos: ja katso, suuri sotajoukko piiritti kau-pungin hevosten ja vaunuin kanssa. Niin hänen palveliansa sanoi hänelle: voi, herrani! mitä me nyt teemme?
16. Ja hän sanoi: älä pelkää, sillä niitä on enempi jotka meidän kanssamme ovat, kuin niitä, jotka heidän kans-sansa ovat.
17. Ja Elisa rukoili ja sanoi: Herra, avaa nyt hänen silmänsä, että hän näkis! Niin avasi Herra palvelian sil-

which of us is for the king of Israel?
12. And one of his servants said, None, my lord, O king: but Elisha, the prophet that is in Israel, telleth the king of Israel the words that thou speakest in thy bedchamber.
13. And he said, Go and spy where he is, that I may send and fetch him. And it was told him, saying, Behold, he is in Dothan.
14. Therefore sent he thither horses, and chariots, and a great host: and they came by night, and compassed the city about.
15. And when the servant of the man of God was risen early, and gone forth, behold, an host compassed the city both with horses and chariots. And his servant said unto him, Alas, my master! how shall we do?
16. And he answered, Fear not: for they that be with us are more than they that be with them.
17. And Elisha prayed, and said, LORD, I pray thee, open his eyes, that he may see. And the LORD

mät, että hän näki, ja katso, vuori oli täynnä tulisia hevosia ja vaunuja, Elisan ympärillä.

18. Ja kuin he tulivat alas hänen tykönsä, rukoili Elisa Herraa ja sanoi: lyö tätä kansaa sokeudella! Ja hän löi heidät sokeudella Elisan sanan jälkeen.

19. Ja Elisa sanoi heille: ei tämä ole se tie ja se kaupunki: seuratkaat minua, minä vien teidät sen miehen tykö, jota etsitte; ja hän vei heidät Samariaan.

20. Kuin he tulivat Samariaan, sanoi Elisa: Herra, avaa näiden silmät, että he näkisivät! Ja Herra avasi heidän silmänsä, että he näkivät, ja katso, niin he olivat keskellä Samariaa.

21. Ja kuin Israelin kuningas näki heidät, sanoi hän Elisalle: isäni, lyönkö minä heitä?

22. Ja hän sanoi: älä lyö! Pitääkö sinun lyömän niitä, jotka sinä vangiksi

opened the eyes of the young man; and he saw: and, behold, the mountain was full of horses and chariots of fire round about Elisha.

18. And when they came down to him, Elisha prayed unto the LORD, and said, Smite this people, I pray thee, with blindness. And he smote them with blindness according to the word of Elisha.

19. And Elisha said unto them, This is not the way, neither is this the city: follow me, and I will bring you to the man whom ye seek. But he led them to Samaria.

20. And it came to pass, when they were come into Samaria, that Elisha said, LORD, open the eyes of these men, that they may see. And the LORD opened their eyes, and they saw; and, behold, they were in the midst of Samaria.

21. And the king of Israel said unto Elisha, when he saw them, My father, shall I smite them? shall I smite them?

22. And he answered, Thou shalt not smite them: wouldest thou smite

saat miekallas ja joutsellas? Anna heille leipää ja vettä, että he söisivät ja joisivat, ja anna heidän mennä Herransa tykö.

23. Niin valmistettiin heille suuri pito. Ja kuin he olivat syöneet ja juoneet, laski hän heidät menemään, ja he menivät herransa tykö. Ja ei Syriasta enää sotaparvia tullut Israelin maalle.

24. Vaan senjälkeen tapahtui, että Benhadad Syrian kuningas kokosi kaikki sotaväkensä, meni ja piiritti Samarian.

25. Ja suuri nälkä oli Samariassa, ja he ahdistivat kaupunkia, siihenasti että aasin pää maksoi kahdeksankymmentä hopiapenninkiä, ja neljäs osa kabia kyhkyläisen sontaa maksoi viisi hopiapenninkiä.

26. Ja kuin Israelin kuningas kävi muurin päällä, huusi yksi vaimo häntä ja sanoi: auta minua, herrani kuningas!

27. Ja hän sanoi: jollei Herra auta sinua, kusta minä sinua autan, luvastako eli viinakuurnasta?

those whom thou hast taken captive with thy sword and with thy bow? set bread and water before them, that they may eat and drink, and go to their master.

23. And he prepared great provision for them: and when they had eaten and drunk, he sent them away, and they went to their master. So the bands of Syria came no more into the land of Israel.

24. And it came to pass after this, that Benhadad king of Syria gathered all his host, and went up, and besieged Samaria.

25. And there was a great famine in Samaria: and, behold, they besieged it, until an ass's head was sold for fourscore pieces of silver, and the fourth part of a cab of dove's dung for five pieces of silver.

26. And as the king of Israel was passing by upon the wall, there cried a woman unto him, saying, Help, my lord, O king.

27. And he said, If the LORD do not help thee, whence shall I help thee? out of the barnfloor, or out of the

winepress?

28. Ja kuningas sanoi hänelle: mikä sinun on? Hän sanoi: tämä vaimo sanoi minulle: tuo tänne poikas, että sen söisimme tänäpänä; syökäämme huomenna minun poikani.

28. And the king said unto her, What aileth thee? And she answered, This woman said unto me, Give thy son, that we may eat him to day, and we will eat my son to morrow.

29. Ja me olemme keittäneet minun poikani ja syöneet sen. Ja minä sanoin toisena päivänä hänelle: tuo tänne sinun poikas, että me söisimme sen; mutta hän kätki poikansa.

29. So we boiled my son, and did eat him: and I said unto her on the next day, Give thy son, that we may eat him: and she hath hid her son.

30. Kuin kuningas kuuli vaimon puheet, repäisi hän vaatteensa; ja kuin hän kävi ohitse muurin päällä, niin kansa näki, ja katso, hänen päällänsä oli säkki ihoa vasten.

30. And it came to pass, when the king heard the words of the woman, that he rent his clothes; and he passed by upon the wall, and the people looked, and, behold, he had sackcloth within upon his flesh.

31. Ja hän sanoi: Jumala tehköön minulle sen ja sen, jos Elisan Zaphatin pojan pää tänäpänä pitää seisoman hänen päällänsä.

31. Then he said, God do so and more also to me, if the head of Elisha the son of Shaphat shall stand on him this day.

32. Ja Elisa istui huoneessansa, ja vanhimmat istuivat hänen tykönänsä; mutta hän lähetti miehen edellänsä, mutta ennenkuin sanansaattaja tuli hänen tykönsä, sanoi hän vanhimmille: oletteko nähneet, kuinka se murhamiehen poika on lähettänyt otta-

32. But Elisha sat in his house, and the elders sat with him; and the king sent a man from before him: but ere the messenger came to him, he said to the elders, See ye how this son of a murderer hath sent to take away mine head? look, when the messen-

maan minun päätäni pois? Katsokaat, koska sanansaattaja tulee, että te oven suljette ja ovella hänen syöksette ulos: katso, hänen herransa jalkain töminä seuraa häntä.

ger cometh, shut the door, and hold him fast at the door: is not the sound of his master's feet behind him?

33. Kuin hän vielä heidän kanssansa puhui, katso, niin sanansaattaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: katso, tämä paha tulee Herralta, mitä minä enään odotan Herraa?

33. And while he yet talked with them, behold, the messenger came down unto him: and he said, Behold, this evil is of the LORD; what should I wait for the LORD any longer?

7 luku

1. Mutta Elisa sanoi: kuulkaat Herran sanaa: näin sanoo Herra: huomenna tähän aikaan maksaa vakkainen pieniä jauhoja siklin ja kaksi vakkaista ohria siklin, Samarian portissa.

1. Then Elisha said, Hear ye the word of the LORD; Thus saith the LORD, To morrow about this time shall a measure of fine flour be sold for a shekel, and two measures of barley for a shekel, in the gate of Samaria.

2. Niin vastasi päämies, jonka käden päälle kuningas nojasi, Jumalan miestä ja sanoi: katso, jos Herra tekis vielä akkunat taivaasen, kuinka se tapahtuis? Hän sanoi: katso, silmilläs pitää sinun sen näkemän, mutta ei sinun pidä siitä syömän.

2. Then a lord on whose hand the king leaned answered the man of God, and said, Behold, if the LORD would make windows in heaven, might this thing be? And he said, Behold, thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof.

3. Ja neljä spitalista miestä olivat portin edessä, jotka sanoivat toinen toi-

3. And there were four leprous men at the entering in of the gate: and

sellensa: mitä me tässä olemme niinkauvan että me kuolemme?
4. Jos me sanomme: käykäämme kaupunkiin, niin on nälkä kaupungissa, ja me kuolemme siellä: jos taas olemme täällä, niin me kuolemme: käykäämme siis ja antautukaamme Syrialaisten leiriin, jos he antavat meidän elää, niin me elämme, taikka jos he meidät tappavat, niin me olemme tapetut.
5. Ja he nousivat hämärissä menemään Syrialaisten leiriin; ja kuin he tulivat ensimäisille paikoille leiriä, katso, niin ei siellä ollut ketään.

6. Sillä Herra oli antanut Syrialaisten sotajoukon kuulla vaunuin, hevosten ja suuren sotaväen äänen, niin että he sanoivat toinen toisellensa: katso, Israelin kuningas on palkannut meitä vastaan Hetiläisten kuninkaat ja Egyptiläisten kuninkaat, että he tulisivat meidän päällemme.
7. Ja he nousivat ja pakenivat hämärissä, ja jättivät majansa, hevosensa ja aasinsa leiriin, niinkuin ne seisoivat, ja pakenivat henkensä tähden.

they said one to another, Why sit we here until we die?
4. If we say, We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there: and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Syrians: if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.

5. And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Syrians: and when they were come to the uttermost part of the camp of Syria, behold, there was no man there.
6. For the Lord had made the host of the Syrians to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host: and they said one to another, Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.
7. Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their

life.

8. Kuin spitaliset tulivat leirin ääreen, menivät he yhteen majaan, söivät ja joivat, ja ottivat hopiaa ja kultaa ja vaatteita, ja menivät pois ja kätkivät ne, ja tulivat jälleen ja menivät toiseen majaan, ja ottivat sieltä, menivät pois ja kätkivät sen.

8. And when these lepers came to the uttermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and came again, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

9. Sitte he sanoivat toinen toisellensa: emme oikein tee: tämä on hyvän sanoman päivä, jos me tämän salaamme ja viivytämme valkiaan aamuun asti, niin meidän pahatekomme tulee tiettäväksi: käykäämme siis ja tehkäämme tiettäväksi kuninkaan huoneelle.

9. Then they said one to another, We do not well: this day is a day of good tidings, and we hold our peace: if we tarry till the morning light, some mischief will come upon us: now therefore come, that we may go and tell the king's household.

10. Ja he tulivat, huusivat kaupungin portin vartioille, ja tekivät tiettäväksi heille ja sanoivat: me menimme Syrialaisten leiriin, ja katso, ei siellä ole ketään, eikä ihmisen ääntä; vaan hevosia ja aaseja sidottuna, ja majat niinkuin ne seisoivat.

10. So they came and called unto the porter of the city: and they told them, saying, We came to the camp of the Syrians, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but horses tied, and asses tied, and the tents as they were.

11. Niin huudettiin portin vartioille, ja he ilmoittivat sisälle kuninkaan huoneessa.

11. And he called the porters; and they told it to the king's house within.

12. Ja kuningas nousi yöllä ja sanoi

12. And the king arose in the night,

palvelioillensa: minä sanon teille, kuinka Syrialaiset tekevät meidän kanssamme: he tietävät meidän kärsivän nälkää, ja sentähden ovat he menneet pois leiristä, ja ovat lymyttäneet itsensä kedolle: ja ajattelevat: kuin he lähtevät kaupungista, otamme me heidät kiinni elävänä, ja pääsemme kaupunkiin.

and said unto his servants, I will now shew you what the Syrians have done to us. They know that we be hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying, When they come out of the city, we shall catch them alive, and get into the city.

13. Niin vastasi yksi hänen palveliostansa ja sanoi: niin otettakaan nyt ne viisi hevosta, jotka tähän jääneet ovat: katso, nämät ovat tähän jääneet kaikesta Israelin paljoudesta, katso, ne muut Israelin paljoudesta ovat loppuneet: lähettäkäämme nämät ulos katsomaan.

13. And one of his servants answered and said, Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city, (behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it: behold, I say, they are even as all the multitude of the Israelites that are consumed:) and let us send and see.

14. Niin he toivat kaksi vaunuhevosta, ja kuningas lähetti ne Syrialaisten leiriin ja sanoi: menkäät ja katsokaat!

14. They took therefore two chariot horses; and the king sent after the host of the Syrians, saying, Go and see.

15. Ja he menivät heidän jälkeensä hamaan Jordaniin asti, ja katso, kaikki tie oli vaatteita ja kaluja täynnä, joita Syrialaiset kiiruhtaissansa olivat heittäneet pois. Ja sanansaattajat tulivat jälleen ja tiettäväksi tekivät sen ku-

15. And they went after them unto Jordan: and, lo, all the way was full of garments and vessels, which the Syrians had cast away in their haste. And the messengers returned, and told the king.

ninkaalle.

16. Niin kansa meni ulos ja ryösti Syrialaisten leirin. Ja tapahtui, että vakkainen sämpyläjauhoja maksoi siklin, niin myös kaksi vakkaista ohria siklin, Herran sanan jälkeen.

16. And the people went out, and spoiled the tents of the Syrians. So a measure of fine flour was sold for a shekel, and two measures of barley for a shekel, according to the word of the LORD.

17. Mutta kuningas asetti päämiehen, jonka käden päälle hän itsensä nojasi, porttiin, ja kansa tallasi hänen portin edessä, niin että hän kuoli, niinkuin Jumalan mies sanonut oli, kuin kuningas tuli alas hänen tykönsä.

17. And the king appointed the lord on whose hand he leaned to have the charge of the gate: and the people trode upon him in the gate, and he died, as the man of God had said, who spake when the king came down to him.

18. Ja tapahtui niinkuin Jumalan mies puhunut oli kuninkaalle, koska hän sanoi: huomenna tällä aikaa maksaa kaksi vakkaista ohria siklin ja vakkainen sämpyläjauhoja siklin, Samarian portissa.

18. And it came to pass as the man of God had spoken to the king, saying, Two measures of barley for a shekel, and a measure of fine flour for a shekel, shall be to morrow about this time in the gate of Samaria:

19. Ja päämies vastasi Jumalan miestä ja sanoi: katso, jos Herra tekee vielä akkunat taivaasen, kuinka tämä sittekään tapahtuis? Mutta hän sanoi: katso, sinun pitää silmilläs sen näkemän, ja ei siitä syömän.

19. And that lord answered the man of God, and said, Now, behold, if the LORD should make windows in heaven, might such a thing be? And he said, Behold, thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof.

20. Ja se tapahtui hänelle niin; sillä kansa tallasi hänen portissa kuoliaak-

20. And so it fell out unto him: for the people trode upon him in the gate,

si.

and he died.

8 luku

1. Ja Elisa puhui vaimolle, jonka pojan hän oli herättänyt, ja sanoi: nouse ja matkusta pois huoneines, ja ole outona, kussas saat; sillä Herra on kutsuva nälän, joka on tuleva maalle seitsemäksi vuodeksi.

1. Then spake Elisha unto the woman, whose son he had restored to life, saying, Arise, and go thou and thine household, and sojourn wheresoever thou canst sojourn: for the LORD hath called for a famine; and it shall also come upon the land seven years.

2. Vaimo nousi ja teki niinkuin Jumalan mies sanoi, ja matkusti huoneinensa, ja oli outona Philistealaisten maalla seitsemän vuotta.

2. And the woman arose, and did after the saying of the man of God: and she went with her household, and sojourned in the land of the Philistines seven years.

3. Ja seitsemän vuoden perästä tuli vaimo Philistealaisten maalta jälleen. Ja hän meni rukoilemaan kuninkaalta huonettansa ja peltoansa.

3. And it came to pass at the seven years' end, that the woman returned out of the land of the Philistines: and she went forth to cry unto the king for her house and for her land.

4. Silloin puhui kuningas Gehatsin, Jumalan miehen palvelian kanssa ja sanoi: juttele minulle kaikki ne suuret teot, mitkä Elisa on tehnyt!

4. And the king talked with Gehazi the servant of the man of God, saying, Tell me, I pray thee, all the great things that Elisha hath done.

5. Ja kuin hän ilmoitti kuninkaalle, kuinka hän oli kuolleen virvoittanut, ja katso, vaimo, jonka pojan hän oli

5. And it came to pass, as he was telling the king how he had restored a dead body to life, that, behold, the

kuolleista herättänyt, huusi kuninkaan tykö huoneensa ja peltonsa tähden. Niin sanoi Gehatsi: herrani kuningas, tämä on vaimo, ja tämä on hänen poikansa, jonka Elisa kuolleista herätti.

6. Ja kuningas kysyi vaimolta, ja hän jutteli hänelle sen. Niin kuningas antoi hänelle yhden palvelioistansa ja sanoi: anna hänen saada kaikki, mitä hänen omansa on, ja kaikki tulot pelloista, siitä päivästä, jona hän maan jätti, niin tähän asti.

7. Ja Elisa tuli Damaskuun, ja Benhadad Syrian kuningas sairasti, ja hänelle oli ilmoitettu ja sanottu, että Jumalan mies on tullut tänne.

8. Niin kuningas sanoi Hasaelille: ota lahjoja myötäs ja mene Jumalan miestä vastaan, ja kysy hänen kauttansa neuvoa Herralta ja sano: parantunenko minä tästä taudista?

9. Ja Hasael meni häntä vastaan ja otti lahjoja myötänsä ja kaikkinaista Damaskun hyvyyttä neljäkymmentä kamelin kuormaa; ja kuin hän tuli, seisoi hän hänen edessänsä ja sanoi: Benhadad, sinun poikas, Syrian ku-

woman, whose son he had restored to life, cried to the king for her house and for her land. And Gehazi said, My lord, O king, this is the woman, and this is her son, whom Elisha restored to life.

6. And when the king asked the woman, she told him. So the king appointed unto her a certain officer, saying, Restore all that was hers, and all the fruits of the field since the day that she left the land, even until now.

7. And Elisha came to Damascus; and Benhadad the king of Syria was sick; and it was told him, saying, The man of God is come hither.

8. And the king said unto Hazael, Take a present in thine hand, and go, meet the man of God, and enquire of the LORD by him, saying, Shall I recover of this disease?

9. So Hazael went to meet him, and took a present with him, even of every good thing of Damascus, forty camels' burden, and came and stood before him, and said, Thy son Benhadad king of Syria hath sent me to

ningas, lähetti minun sinun tykös ja käski sinulle sanoa: parantunenko minä tästä taudista?

thee, saying, Shall I recover of this disease?

10. Elisa sanoi hänelle: mene ja sano hänelle: kyllä sinä paranisit ; mutta kuitenkin on Herra ilmoittanut minulle, että hänen pitää totisesti kuoleman.

10. And Elisha said unto him, Go, say unto him, Thou mayest certainly recover: howbeit the LORD hath shewed me that he shall surely die.

11. Ja (Jumalan mies) katsoi terävästi hänen päällensä, siihenasti että hän häpesi, sitte itki Jumalan mies.

11. And he settled his countenance stedfastly, until he was ashamed: and the man of God wept.

12. Niin Hasael sanoi: miksi herrani itkee? Ja hän sanoi: minä tiedän, mitä pahuutta sinun pitää tekemän Israelin lapsille: sinun pitää polttaman heidän väkevät kaupunkinsa tulella, ja heidän nuoret miehensä tappaman miekalla, ja surmaaman heidän lapsensa, ja heidän raskaat vaimonsa halkaiseman.

12. And Hazael said, Why weepeth my lord? And he answered, Because I know the evil that thou wilt do unto the children of Israel: their strong holds wilt thou set on fire, and their young men wilt thou slay with the sword, and wilt dash their children, and rip up their women with child.

13. Hasael sanoi: mikä on sinun palvelias tämä koira, että hän niin suuria asioita tekisi? Elisa sanoi: Herra on minulle ilmoittanut sinun tulevan Syrian kuninkaaksi.

13. And Hazael said, But what, is thy servant a dog, that he should do this great thing? And Elisha answered, The LORD hath shewed me that thou shalt be king over Syria.

14. Ja hän meni pois Elisan tyköä ja tuli herransa tykö, ja hän sanoi hänelle: mitä Elisa sanoi sinulle? Hän vas-

14. So he departed from Elisha, and came to his master; who said to him, What said Elisha to thee? And he an-

tasi: hän sanoi minulle sinun paranevan.

15. Mutta toisena päivänä otti hän yhden makausvaatteen ja kasti veteen, ja levitti hänen kasvoinsa päälle, ja hän kuoli; ja Hasael tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

16. Joramin Ahabin pojan Israelin kuninkaan viidentenä vuonna, ja Josaphatin Juudan kuninkaan (kuolemavuonna) tuli Joram Josaphatin poika Juudan kuninkaaksi.

17. Ja hän oli kahden ajastajan vanha neljättäkymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kahdeksan ajastaikaa Jerusalemissa,

18. Ja vaelsi Israelin kuningasten teillä, niin kuin Ahabin huone teki: sillä Ahabin tytär oli hänen emäntänsä, ja hän teki pahaa Herran edessä.

19. Mutta palveliansa Davidin tähden ei Herra tahtonut hävittää Juudaa, niinkuin hän oli hänelle sanonut, että hän oli antava hänelle yhden valkeuden ja hänen lapsillensa joka aika.

20. Hänen aikanansa luopuivat Edomilaiset Juudasta ja tekivät itsellensä

swered, He told me that thou shouldest surely recover.

15. And it came to pass on the morrow, that he took a thick cloth, and dipped it in water, and spread it on his face, so that he died: and Hazael reigned in his stead.

16. And in the fifth year of Joram the son of Ahab king of Israel, Jehoshaphat being then king of Judah, Jehoram the son of Jehoshaphat king of Judah began to reign.

17. Thirty and two years old was he when he began to reign; and he reigned eight years in Jerusalem.

18. And he walked in the way of the kings of Israel, as did the house of Ahab: for the daughter of Ahab was his wife: and he did evil in the sight of the LORD.

19. Yet the LORD would not destroy Judah for David his servant's sake, as he promised him to give him alway a light, and to his children.

20. In his days Edom revolted from under the hand of Judah, and made a

kuninkaan.
21. Sillä Joram oli matkustanut Zairiin ja kaikki vaunut hänen kanssansa, ja nousi yöllä ja löi Edomilaiset, jotka hänen ympärillänsä olivat, niin myös vaunuin päämiehet, niin että kansa pakeni majoihinsa.
22. Sentähden luopuivat Edomilaiset Juudasta tähän päivään asti; silloin myös Libna luopui siihen aikaan.
23. Mitä enempi Joramista sanomista on ja kaikista niistä, mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?
24. Ja Joram nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä kanssa Davidin kaupunkiin. Ja Ahasia hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
25. Joramin Ahabin pojan Israelin kuninkaan toisena vuonna toistakymmentä tuli Ahasia Joramin poika Juudan kuninkaaksi.
26. Ja Ahasia oli kahdenkolmattakymmentä vuoden vanha, koska hän tuli kuninkaaksi, ja hallitsi yhden vuoden Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Atalia Omrin Israelin kuninkaan tytär.

king over themselves.
21. So Joram went over to Zair, and all the chariots with him: and he rose by night, and smote the Edomites which compassed him about, and the captains of the chariots: and the people fled into their tents.
22. Yet Edom revolted from under the hand of Judah unto this day. Then Libnah revolted at the same time.
23. And the rest of the acts of Joram, and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?
24. And Joram slept with his fathers, and was buried with his fathers in the city of David: and Ahaziah his son reigned in his stead.
25. In the twelfth year of Joram the son of Ahab king of Israel did Ahaziah the son of Jehoram king of Judah begin to reign.
26. Two and twenty years old was Ahaziah when he began to reign; and he reigned one year in Jerusalem. And his mother's name was Athaliah, the daughter of Omri king of Israel.

27. Ja hän vaelsi Ahabin huoneen teillä ja teki pahaa Herran edessä, niinkuin Ahabin huone; sillä hän oli Ahabin huoneen vävy.

27. And he walked in the way of the house of Ahab, and did evil in the sight of the LORD, as did the house of Ahab: for he was the son in law of the house of Ahab.

28. Ja hän meni Joramin Ahabin pojan kanssa sotimaan Hasaelia Syrian kuningasta vastaan, Gileadin Ramotissa; mutta Syrialaiset löivät Joramin.

28. And he went with Joram the son of Ahab to the war against Hazael king of Syria in Ramothgilead; and the Syrians wounded Joram.

29. Silloin palasi kuningas Joram antamaan parantaa itsensä Jisreelissä niistä haavoista, jotka Syrialaiset löivät häneen Ramassa, hänen soteissa Hasaelin Syrian kuninkaan kanssa; ja Ahasia Joramin poika, Juudan kuningas, tuli katsomaan Joramia Ahabin poikaa Jisreeliin; sillä hän sairasti.

29. And king Joram went back to be healed in Jezreel of the wounds which the Syrians had given him at Ramah, when he fought against Hazael king of Syria. And Ahaziah the son of Jehoram king of Judah went down to see Joram the son of Ahab in Jezreel, because he was sick.

9 luku

1. Mutta Elisa propheta kutsui yhden prophetain poikia ja sanoi hänelle: vyötä kupees ja ota tämä öljyastia kätees, ja mene Gileadin Ramotiin.

1. And Elisha the prophet called one of the children of the prophets, and said unto him, Gird up thy loins, and take this box of oil in thine hand, and go to Ramothgilead:

2. Ja kuin tulet sinne, niin sinä näet siellä Jehun Josaphatin pojan Nimsin

2. And when thou comest thither, look out there Jehu the son of Je-

pojan, mene ja nosta häntä veljeinsä keskeltä, ja vie hänet sisäiseen kamariin;

3. Ota öljyastia ja kaada se hänen päänsä päälle, ja sano: näin sanoo Herra: minä olen voidellut sinun Israelin kuninkaaksi; ja sinun pitää oven avaaman ja pakeneman, eikä siekailleman.

4. Ja prophetan palvelia nuorukainen läksi matkaan, Gileadin Ramotiin.

5. Ja kuin hän tuli sisälle, katso, siellä istuivat sotaväen päämiehet, ja hän sanoi: sinä päämies, minulla on jotakin sinulle sanomista. Jehu sanoi: kenelle meistä kaikista? Hän sanoi: sinulle, päämies.

6. Niin hän nousi ja meni sisälle huoneesen, ja hän vuodatti öljyä hänen päänsä päälle, ja sanoi hänelle: näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä olen sinun voidellut Israelin, Herran kansan kuninkaaksi.

7. Ja sinun pitää lyömän herras Ahabin huoneen; sillä minä vaadin minun palveliaini prophetain veren ja kaik-

hoshaphat the son of Nimshi, and go in, and make him arise up from among his brethren, and carry him to an inner chamber;

3. Then take the box of oil, and pour it on his head, and say, Thus saith the LORD, I have anointed thee king over Israel. Then open the door, and flee, and tarry not.

4. So the young man, even the young man the prophet, went to Ramothgilead.

5. And when he came, behold, the captains of the host were sitting; and he said, I have an errand to thee, O captain. And Jehu said, Unto which of all us? And he said, To thee, O captain.

6. And he arose, and went into the house; and he poured the oil on his head, and said unto him, Thus saith the LORD God of Israel, I have anointed thee king over the people of the LORD, even over Israel.

7. And thou shalt smite the house of Ahab thy master, that I may avenge the blood of my servants the proph-

kein Herran palveliain veren Isebelin kädestä;
8. Niin että kaikki Ahabin huone pitää hukkuman: ja minä hävitän Ahabista sen, joka vetensä seinään heittää, ja suljetun ja hyljätyn Israelissa,
9. Ja teen Ahabin huoneen niinkuin Jerobeaminkin Nebatin pojan huoneen, ja niinkuin Baesan Ahian pojan huoneen.
10. Ja koirat pitää syömän Isebelin Jisreelin pellolla, ja ei yksikään pidä häntä hautaaman. Ja hän avasi oven ja pakeni.
11. Ja kuin Jehu läksi ulos herransa palveliain tykö, sanoivat he hänelle: onko rauha? minkätähden tämä mielipuoli on tullut sinun tykös? Hän sanoi heille: te tunnette miehen hyvin, ja mitä hän puhuu.
12. He sanoivat: ei se ole totta; sano sinä se meille. Hän sanoi: niin ja niin on hän puhunut minun kanssani ja sanonut: näin sanoo Herra: minä olen voidellut sinun Israelin kuninkaaksi.
13. Niin he kiiruhtivat, ja jokainen otti vaatteensa, ja panivat hänen allensa korkialle astuimelle, ja puhalsivat pa-

ets, and the blood of all the servants of the LORD, at the hand of Jezebel.
8. For the whole house of Ahab shall perish: and I will cut off from Ahab him that pisseth against the wall, and him that is shut up and left in Israel:
9. And I will make the house of Ahab like the house of Jeroboam the son of Nebat, and like the house of Baasha the son of Ahijah:
10. And the dogs shall eat Jezebel in the portion of Jezreel, and there shall be none to bury her. And he opened the door, and fled.
11. Then Jehu came forth to the servants of his lord: and one said unto him, Is all well? wherefore came this mad fellow to thee? And he said unto them, Ye know the man, and his communication.
12. And they said, It is false; tell us now. And he said, Thus and thus spake he to me, saying, Thus saith the LORD, I have anointed thee king over Israel.
13. Then they hasted, and took every man his garment, and put it under him on the top of the stairs, and blew

sunalla, ja sanoivat: Jehu on tullut kuinkaaksi.

with trumpets, saying, Jehu is king.

14. Niin Jehu Josaphatin poika Nimsin pojan teki liiton Joramia vastaan; mutta Joram vartioitsi Ramotia Gileadissa kaiken Israelin kanssa Hasaelia Syrian kuningasta vastaan.

14. So Jehu the son of Jehoshaphat the son of Nimshi conspired against Joram. (Now Joram had kept Ramothgilead, he and all Israel, because of Hazael king of Syria.

15. Mutta kuningas Joram oli palannut Jisreeliin parannettavaksi niistä haavoista, jotka Syrialaiset häneen lyöneet olivat, kuin hän soti Hasaelin Syrian kuninkaan kanssa. Ja Jehu sanoi: jos se teidän mieleenne on, niin ei pidä yhdenkään pääsemän kaupungista menemään ja ilmoittamaan Jisreeliin.

15. But king Joram was returned to be healed in Jezreel of the wounds which the Syrians had given him, when he fought with Hazael king of Syria.) And Jehu said, If it be your minds, then let none go forth nor escape out of the city to go to tell it in Jezreel.

16. Ja Jehu matkusti ratsain ja meni Jisreeliin; sillä Joram sairasti siellä, ja Ahasia Juudan kuningas oli mennyt karsomaan Joramia.

16. So Jehu rode in a chariot, and went to Jezreel; for Joram lay there. And Ahaziah king of Judah was come down to see Joram.

17. Mutta vartia, joka tornin päällä Jisreelissä seisoi, sai nähdä Jehun joukon tulevan ja sanoi: minä näen yhden joukon. Niin sanoi Joram: ota yksi ratsasmies ja lähetä heitä vastaan, ja sano: onko rauha?

17. And there stood a watchman on the tower in Jezreel, and he spied the company of Jehu as he came, and said, I see a company. And Joram said, Take an horseman, and send to meet them, and let him say, Is it peace?

18. Ja ratsasmies ajoi häntä vastaan

18. So there went one on horseback

ja sanoi: näin sanoo kuingas: onko rauha? Jehu sanoi: mitä sinä rauhasta tahdot? käänny minun taakseni! Vartia ilmoitti ja sanoi: sanansaattaja on tullut heidän tykönsä ja ei palaja.

19. Niin lähetti hän toisen ratsasmiehen. Kuin se tuli hänen tykönsä, sanoi hän: näin sanoo kuningas: onko rauha? Jehu sanoi: mitä sinä rauhasta tahdot? käännä itses minun taakseni!

20. Sen ilmoitti vartia ja sanoi: hän on tullut heidän tykönsä ja ei palaja: ja sen ajo on niinkuin Jehun Nimsin pojan ajo; sillä hän ajaa niinkuin hän olis hullu.

21. Niin sanoi Joram: valjastakaat! Ja he valjastivat hänen vaununsa. Ja he menivät ulos, Joram Israelin kuningas ja Ahasia Juudan kuningas, itsekukin vaunussansa, ja he läksivät ulos kohtaamaan Jehua, ja löysivät hänen Nabotin Jisreeliläisen pellolla.

22. Ja kuin Joram näki Jehun, sanoi hän: Jehu, onko rauha? Hän sanoi: mikä rauha? Äitis Isebelin huoruus ja noituus tulee aina suuremmaksi.

to meet him, and said, Thus saith the king, Is it peace? And Jehu said, What hast thou to do with peace? turn thee behind me. And the watchman told, saying, The messenger came to them, but he cometh not again.

19. Then he sent out a second on horseback, which came to them, and said, Thus saith the king, Is it peace? And Jehu answered, What hast thou to do with peace? turn thee behind me.

20. And the watchman told, saying, He came even unto them, and cometh not again: and the driving is like the driving of Jehu the son of Nimshi; for he driveth furiously.

21. And Joram said, Make ready. And his chariot was made ready. And Joram king of Israel and Ahaziah king of Judah went out, each in his chariot, and they went out against Jehu, and met him in the portion of Naboth the Jezreelite.

22. And it came to pass, when Joram saw Jehu, that he said, Is it peace, Jehu? And he answered, What peace, so long as the whoredoms of thy

mother Jezebel and her witchcrafts are so many?

23. Niin Joram kohta käänsi kätensä ympäri ja pakeni, ja sanoi Ahasialle: tässä on petos, Ahasia.

23. And Joram turned his hands, and fled, and said to Ahaziah, There is treachery, O Ahaziah.

24. Mutta Jehu sivui joutsen ja ampui Joramia lapaluiden välille, niin että nuoli meni hänen sydämensä lävitse, ja hän putosi maahan vaunuistansa.

24. And Jehu drew a bow with his full strength, and smote Jehoram between his arms, and the arrow went out at his heart, and he sunk down in his chariot.

25. Ja Jehu sanoi päämiehellensä Bidekarille: ota ja heitä häntä Nabotin Jisreeliläisen pellolle; sillä muista, koska minä ja sinä seurasimme hänen isäänsä Ahabia yhdessä ajaen, että Herra nosti tämän kuorman hänen päällensä.

25. Then said Jehu to Bidkar his captain, Take up, and cast him in the portion of the field of Naboth the Jezreelite: for remember how that, when I and thou rode together after Ahab his father, the LORD laid this burden upon him;

26. Mitämaks, sanoi Herra, minä kostan sinulle tällä pellolla Nabotin ja hänen poikansa veren, jonka minä eilen ehtoona näin; niin ota nyt häntä ja heitä pellolle Herran sanan jälkeen.

26. Surely I have seen yesterday the blood of Naboth, and the blood of his sons, saith the LORD; and I will requite thee in this plat, saith the LORD. Now therefore take and cast him into the plat of ground, according to the word of the LORD.

27. Kuin Ahasia Juudan kuningas sen näki, pakeni hän kryytimaan huoneen tietä; mutta Jehu ajoi häntä takaa ja sanoi: lyökäät myös häntä vaunuis-

27. But when Ahaziah the king of Judah saw this, he fled by the way of the garden house. And Jehu followed after him, and said, Smite him also in

sansa Gurin vastamäessä, joka on Jiblamin tykönä. Ja hän pakeni Megiddoon ja kuoli siellä.

the chariot. And they did so at the going up to Gur, which is by Ibleam. And he fled to Megiddo, and died there.

28. Ja hänen palveliansa antoivat hänen viedä vaunulla Jerusalemiin; ja he hautasivat hänen omaan hautaansa, hänen isäinsä kanssa Davidin kaupunkiin.

28. And his servants carried him in a chariot to Jerusalem, and buried him in his sepulchre with his fathers in the city of David.

29. Mutta Ahasia hallitsi Juudassa Joramin Ahabin pojan ensimäisenä vuotena toistakymmentä.

29. And in the eleventh year of Joram the son of Ahab began Ahaziah to reign over Judah.

30. Ja kuin Jehu tuli Jisreeliin, ja Isebel sai sen kuulla, voiteli hän kasvonsa ja kaunisti päänsä, ja katseli akkunan lävitse.

30. And when Jehu was come to Jezreel, Jezebel heard of it; and she painted her face, and tired her head, and looked out at a window.

31. Ja kuin Jehu tuli portista sisälle, sanoi hän: kävikö Simrin hyvästi, joka tappoi herransa?

31. And as Jehu entered in at the gate, she said, Had Zimri peace, who slew his master?

32. Ja hän nosti kasvonsa ylös akkunaan ja sanoi: kuka on tässä minun tykönäni? Niin käänsi itsensä hänen puoleensa kaksi eli kolme palveliaa.

32. And he lifted up his face to the window, and said, Who is on my side? who? And there looked out to him two or three eunuchs.

33. Hän sanoi: syöskäät hänet ulos! ja he syöksivät hänen ulos, ja seinä ja hevoset priiskoitettiin hänen verestänsä, ja hän tallattiin maahan.

33. And he said, Throw her down. So they threw her down: and some of her blood was sprinkled on the wall, and on the horses: and he trode her under foot.

34. Ja kuin hän oli tullut sisälle, ja oli syönyt ja juonut, sanoi hän: korjatkaat kuitenkin sitä kirottua ja haudatkaat häntä; sillä hän on kuninkaan tytär.

34. And when he was come in, he did eat and drink, and said, Go, see now this cursed woman, and bury her: for she is a king's daughter.

35. Kuin he menivät pois häntä hautaamaan, niin ei he löytäneet hänestä muuta mitään kuin pääkallon ja jalat ja paljaat kämmenet.

35. And they went to bury her: but they found no more of her than the skull, and the feet, and the palms of her hands.

36. Ja he tulivat jälleen ja sanoivat hänelle sen; hän sanoi: tämä on nyt se minkä Herra puhui palveliansa Elian Tisbiläisen kautta ja sanoi: Jisreelin pellolla pitää koirain syömän Isebelin lihan.

36. Wherefore they came again, and told him. And he said, This is the word of the LORD, which he spake by his servant Elijah the Tishbite, saying, In the portion of Jezreel shall dogs eat the flesh of Jezebel:

37. Näin tuli Isebelin raato niinkuin loka kedolla, Jisreelin pellolla, ettei sanoa taidettu: tämä on Isebel.

37. And the carcase of Jezebel shall be as dung upon the face of the field in the portion of Jezreel; so that they shall not say, This is Jezebel.

10 luku

1. Ja Ahabilla oli seitsemänkymmentä poikaa Samariassa. Ja Jehu kirjoitti kirjan ja lähetti Samariaan Jisreelin päämiesten tykö, ja vanhimpain ja Ahabin edustusmiesten tykö, näin:

1. And Ahab had seventy sons in Samaria. And Jehu wrote letters, and sent to Samaria, unto the rulers of Jezreel, to the elders, and to them that brought up Ahab's children, saying,

2. Kuin tämä kirje tulee teidän tykönne, joiden tykönä teidän herranne pojat ovat, niin myös vaunut, hevoset, vahvat kaupungit ja sota-aseet,

2. Now as soon as this letter cometh to you, seeing your master's sons are with you, and there are with you chariots and horses, a fenced city also, and armour;

3. Niin valitkaat herranne pojista paras ja kelvollisin, ja asettakaat häntä isänsä istuimelle, ja sotikaat herranne huoneen puolesta.

3. Look even out the best and meetest of your master's sons, and set him on his father's throne, and fight for your master's house.

4. Mutta he pelkäsivät sangen suuresti ja sanoivat: katso, kaksi kuningasta ei voineet seisoa hänen edessänsä: kuinka siis me seisoisimme?

4. But they were exceedingly afraid, and said, Behold, two kings stood not before him: how then shall we stand?

5. Ja ne huoneen ja kaupungin haltiat, ja vanhimmat ja edustusmiehet lähettivät Jehun tykö, sanoen: me olemme sinun palvelias, me teemme kaikki, mitäs meille sanot: emme tee ketään kuninkaaksi: tee mitä sinulle kelpaa.

5. And he that was over the house, and he that was over the city, the elders also, and the bringers up of the children, sent to Jehu, saying, We are thy servants, and will do all that thou shalt bid us; we will not make any king: do thou that which is good in thine eyes.

6. Silloin kirjoitti hän heidän tykönsä toisen kirjan näin: jos te olette minun ja olette minulle kuuliaiset, niin ottakaat teidän herranne poikain päät ja tulkaat huomenna tällä aikaa minun tyköni Jisreeliin; ja oli niitä kuninkaan poikia, joita kaupungin ylimmäiset

6. Then he wrote a letter the second time to them, saying, If ye be mine, and if ye will hearken unto my voice, take ye the heads of the men your master's sons, and come to me to Jezreel by to morrow this time. Now the king's sons, being seventy per-

kasvattivat, seitsemänkymmentä miestä.
7. Kuin he saivat kirjan, ottivat he ne kuninkaan pojat ja tappoivat seitsemänkymmentä miestä, ja panivat niiden päät astioihin ja lähettivät ne hänen tykönsä Jisreeliin.
8. Ja sanoma saatettiin hänelle, että he ovat tuoneet kuninkaan poikain päät tänne. Hän vastasi: asettakaat ne kahteen roukkioon aamuun asti, kaupungin portin eteen.

9. Kuin hän aamulla meni ulos, seisoi hän ja sanoi kaikelle kansalle: te olette oikiat: katso, minä olen liiton tehnyt herraani vastaan ja tappanut hänen; mutta kuka siis nämät kaikki tappanut on?
10. Niin tietäkäät nyt, ettei yksikään Herran sana, jonka Herra puhunut on Ahabin huoneesta, ole turhaksi tullut: ja Herra teki niinkuin hän puhunut oli palveliansa Elian kautta.

11. Niin hävitti Jehu kaikki ne jotka Ahabin huoneesta olivat jääneet Jisreelissä: kaikki hänen ylimmäisensä,

sons, were with the great men of the city, which brought them up.
7. And it came to pass, when the letter came to them, that they took the king's sons, and slew seventy persons, and put their heads in baskets, and sent him them to Jezreel.
8. And there came a messenger, and told him, saying, They have brought the heads of the king's sons. And he said, Lay ye them in two heaps at the entering in of the gate until the morning.
9. And it came to pass in the morning, that he went out, and stood, and said to all the people, Ye be righteous: behold, I conspired against my master, and slew him: but who slew all these?
10. Know now that there shall fall unto the earth nothing of the word of the LORD, which the LORD spake concerning the house of Ahab: for the LORD hath done that which he spake by his servant Elijah.
11. So Jehu slew all that remained of the house of Ahab in Jezreel, and all his great men, and his kinsfolks, and

ja hänen ystävänsä, ja hänen pappinsa, niin ettei hän yhtäkään heistä jättänyt;

his priests, until he left him none remaining.

12. Ja nousi ja matkusti Samariaan, ja kuin hän tuli paimenten majan tykö, joka oli hänen tiessänsä,

12. And he arose and departed, and came to Samaria. And as he was at the shearing house in the way,

13. Löysi Jehu siinä Ahasian Juudan kuninkaan veljet ja sanoi niille: mitkä te olette? He vastasivat: me olemme Ahasian veljet ja menemme tervehtimään kuninkaan ja kuningattaren poikia.

13. Jehu met with the brethren of Ahaziah king of Judah, and said, Who are ye? And they answered, We are the brethren of Ahaziah; and we go down to salute the children of the king and the children of the queen.

14. Ja hän sanoi: ottakaa heitä elävinä kiinni; ja he ottivat heidät elävinä kiinni, ja tappoivat paimenten majan kaivon tykönä kaksi miestä viidettäkymmentä, niin ettei hän heistä yhtäkään jättänyt.

14. And he said, Take them alive. And they took them alive, and slew them at the pit of the shearing house, even two and forty men; neither left he any of them.

15. Ja kuin hän sieltä vaelsi, löysi hän Jonadabin Rekabin pojan, joka häntä kohtasi, tervehti häntä ja sanoi hänelle: onko sinun sydämes vilpitöin, niinkuin minun sydämeni on sinun sydämes kanssa? Jonadab vastasi: on niinkin. Jos niin on, (sanoi hän) niin ojenna kätes tänne; ja hän ojensi kätensä ja hän asetti hänen istumaan sivuunsa vaunuihin,

15. And when he was departed thence, he lighted on Jehonadab the son of Rechab coming to meet him: and he saluted him, and said to him, Is thine heart right, as my heart is with thy heart? And Jehonadab answered, It is. If it be, give me thine hand. And he gave him his hand; and he took him up to him into the chariot.

16. Ja sanoi: tule minun kanssani katsomaan minun kiivauttani Herran tähden! Ja hän antoi hänen ajaa vaunuissansa.

16. And he said, Come with me, and see my zeal for the LORD. So they made him ride in his chariot.

17. Kuin hän Samariaan tuli, löi hän kaikki Ahabista jääneet Samariassa, siihenasti että hän hänen hävitti, Herran sanan jälkeen, jonka hän puhunut oli Elialle.

17. And when he came to Samaria, he slew all that remained unto Ahab in Samaria, till he had destroyed him, according to the saying of the LORD, which he spake to Elijah.

18. Ja Jehu kokosi kaiken kansan ja antoi heille sanoa: jos Ahab on vähän palvellut Baalia; Jehu tahtoo enemmän häntä palvella.

18. And Jehu gathered all the people together, and said unto them, Ahab served Baal a little; but Jehu shall serve him much.

19. Sentähden kutsukaat kaikki Baalin prophetat kokoon, kaikki hänen palveliansa ja kaikki hänen pappinsa minun tyköni, niin ettei yksikään heistä jää; sillä minä teen suuren uhrin Baalille, ja joka ikänä jää pois, ei sen pidä elämän. Mutta Jehu teki sen kavaluudella, että hän olis saanut hävittää Baalin palveliat.

19. Now therefore call unto me all the prophets of Baal, all his servants, and all his priests; let none be wanting: for I have a great sacrifice to do to Baal; whosoever shall be wanting, he shall not live. But Jehu did it in subtilty, to the intent that he might destroy the worshippers of Baal.

20. Ja Jehu sanoi: pyhittäkäät Baalille juhlapäivä! Ja he kutsuivat kokoon.

20. And Jehu said, Proclaim a solemn assembly for Baal. And they proclaimed it.

21. Ja Jehu lähetti kaikkeen Israeliin, ja kaikki Baalin palveliat tulivat, niin ettei yksikään heistä jäänyt, joka ei

21. And Jehu sent through all Israel: and all the worshippers of Baal came, so that there was not a man left that

tullut; ja he tulivat sisälle Baalin huoneesen ja täyttivät Baalin huoneen joka loukkaan.

22. Silloin sanoi hän vaatehuoneen haltialle: kanna kaikki Baalin palveliain vaatteet ulos; ja hän kantoi heille vaatteet ulos.

23. Ja Jehu meni Jonadabin Rekabin pojan kanssa Baalin huoneesen ja sanoi Baalin palvelioille: tutkistelkaat ja katsokaat, ettei kukaan tässä teidän seassanne ole Herran palvelia, vaan ainoastaan Baalin palveliat.

24. Kuin he tulivat sisälle tekemään uhria ja polttouhria, asetti Jehu kahdeksankymmentä miestä ulos ja sanoi: kuka teistä yhden niistä, jotka minä teidän käteenne annan, päästää hengissä, hänen sielunsa pitää oleman sen sielun edestä.

25. Kuin he olivat uhranneet polttouhrin, sanoi Jehu vartioille ja päämiehille: menkäät sisälle ja lyökäät ne, niin ettei yksikään heistä pääse. Ja he löivät heidät miekan terällä, ja vartiat ja päämiehet heittivät heidät

came not. And they came into the house of Baal; and the house of Baal was full from one end to another.

22. And he said unto him that was over the vestry, Bring forth vestments for all the worshippers of Baal. And he brought them forth vestments.

23. And Jehu went, and Jehonadab the son of Rechab, into the house of Baal, and said unto the worshippers of Baal, Search, and look that there be here with you none of the servants of the LORD, but the worshippers of Baal only.

24. And when they went in to offer sacrifices and burnt offerings, Jehu appointed fourscore men without, and said, If any of the men whom I have brought into your hands escape, he that letteth him go, his life shall be for the life of him.

25. And it came to pass, as soon as he had made an end of offering the burnt offering, that Jehu said to the guard and to the captains, Go in, and slay them; let none come forth. And they smote them with the edge of the

pois ja menivät Baalin huoneen kaupunkiin,

26. Ja kantoivat ulos Baalin huoneen patsaat ja polttivat ne,

27. Ja kukistivat Baalin patsaat ja Baalin huoneen ja tekivät niistä yhteiset huoneet hamaan tähän päivään asti.

28. Näin hävitti Jehu Baalin Israelista.

29. Mutta ei Jehu lakannut Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka oli saattanut Israelin syntiä tekemään, kultaisilla vasikoilla Betelissä ja Danissa.

30. Ja Herra sanoi Jehulle: ettäs olet ollut hyväntahtoinen tekemään sitä mikä minulle kelpasi, ja sinä teit Ahabin huonetta vastaan kaiken sen, mikä minun sydämessäni oli; niin pitää sinun poikas istuman Israelin istuimella neljänteen polveen asti.

31. Mutta ei Jehu kuitenkaan pysynyt, että hän Herran Israelin Jumalan laissa kaikesta sydämestänsä vaeltanut

sword; and the guard and the captains cast them out, and went to the city of the house of Baal.

26. And they brought forth the images out of the house of Baal, and burned them.

27. And they brake down the image of Baal, and brake down the house of Baal, and made it a draught house unto this day.

28. Thus Jehu destroyed Baal out of Israel.

29. Howbeit from the sins of Jeroboam the son of Nebat, who made Israel to sin, Jehu departed not from after them, to wit, the golden calves that were in Bethel, and that were in Dan.

30. And the LORD said unto Jehu, Because thou hast done well in executing that which is right in mine eyes, and hast done unto the house of Ahab according to all that was in mine heart, thy children of the fourth generation shall sit on the throne of Israel.

31. But Jehu took no heed to walk in the law of the LORD God of Israel with all his heart: for he departed not

olis; sillä ei hän lakannut Jerobeamin synneistä, joka Israelin oli saattanut syntiä tekemään.

from the sins of Jeroboam, which made Israel to sin.

32. Silloin rupesi Herra Israelista lohkaisemaan; sillä Hasael löi heidät kaikissa Israelin rajoissa,

32. In those days the LORD began to cut Israel short: and Hazael smote them in all the coasts of Israel;

33. Hamasta auringon ylenemisen puolelta Jordania, ja kaiken Gileadin, Gadilaisten, Rubenilaisten ja Manasselaisten maan, hamasta Aroerista, joka on Arnonin ojan tykönä, ja Gileadin ja Basanin.

33. From Jordan eastward, all the land of Gilead, the Gadites, and the Reubenites, and the Manassites, from Aroer, which is by the river Arnon, even Gilead and Bashan.

34. Mitä enempi Jehusta on sanottavaa, ja kaikista hänen töistänsä, ja kaikesta hänen voimastansa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?

34. Now the rest of the acts of Jehu, and all that he did, and all his might, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?

35. Ja Jehu nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Samariaan. Ja Joahas hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.

35. And Jehu slept with his fathers: and they buried him in Samaria. And Jehoahaz his son reigned in his stead.

36. Ja aika jonka Jehu Israelia hallitsi Samariassa, oli kahdeksan ajastaikaa kolmattakymmentä.

36. And the time that Jehu reigned over Israel in Samaria was twenty and eight years.

11 luku

1. Mutta kuin Atalia Ahasian äiti näki

1. And when Athaliah the mother of

poikansa kuolleeksi, nousi hän ja hukutti kaiken kuninkaallisen siemenen.

Ahaziah saw that her son was dead, she arose and destroyed all the seed royal.

2. Mutta Joseba, kuningas Joramin tytär, Ahasian sisar, otti Joaksen Ahasian pojan ja varasti hänen kuninkaan lasten seasta, jotka tapetut olivat, hänen ja hänen imettäjänsä, makaushuoneesta. Ja he kätkivät hänen Atalian edestä, niin ettei hän tapettu:

2. But Jehosheba, the daughter of king Joram, sister of Ahaziah, took Joash the son of Ahaziah, and stole him from among the king's sons which were slain; and they hid him, even him and his nurse, in the bedchamber from Athaliah, so that he was not slain.

3. Ja hän oli kätkettynä Herran huoneessa hänen kanssansa kuusi ajastaikaa; mutta Atalia oli kuningatar maalla.

3. And he was with her hid in the house of the LORD six years. And Athaliah did reign over the land.

4. Seitsemäntenä ajastaikana lähetti Jojada ja otti sadanpäämiehet, esimiehet ja vartiat, ja noudatti heidät tykönsä Herran huoneesen, ja teki liiton heidän kanssansa, ja vannotti heitä Herran huoneessa, ja näytti heille kuninkaan pojan,

4. And the seventh year Jehoiada sent and fetched the rulers over hundreds, with the captains and the guard, and brought them to him into the house of the LORD, and made a covenant with them, and took an oath of them in the house of the LORD, and shewed them the king's son.

5. Ja käski heitä ja sanoi: tämä on se, jonka teidän tekemän pitää: kolmas osa teistä, jonka vuoro on sabbatina, olkoon kuninkaan huoneen vartiana;

5. And he commanded them, saying, This is the thing that ye shall do; A third part of you that enter in on the sabbath shall even be keepers of the

watch of the king's house;

6. Ja kolmas osa olkoon Surin portin tykönä, ja kolmas osa olkoon sen portin tykönä, joka on vartiain takana, ja teidän pitää vartioitseman huoneen päällekarkaamista,

6. And a third part shall be at the gate of Sur; and a third part at the gate behind the guard: so shall ye keep the watch of the house, that it be not broken down.

7. Mutta kaksi osaa teistä kaikista, jotka sabbatina pääsette, pitää vartioitseman kuningasta Herran huoneessa.

7. And two parts of all you that go forth on the sabbath, even they shall keep the watch of the house of the LORD about the king.

8. Ja teidän pitää oleman kuninkaan ympärillä, ja jokaisella aseensa hänen kädessänsä; ja joka tulee järjestykseen, se pitää tapettaman, että te olisitte kuninkaan tykönä hänen mennessänsä ulos ja sisälle.

8. And ye shall compass the king round about, every man with his weapons in his hand: and he that cometh within the ranges, let him be slain: and be ye with the king as he goeth out and as he cometh in.

9. Ja sadanpäämiehet tekivät kaikki, mitä pappi Jojada käskenyt oli, ja ottivat miehensä tykönsä, jotka sabbatina tulivat, niiden kanssa, jotka sabbatina läksivät, ja tulivat papin Jojadan tykö.

9. And the captains over the hundreds did according to all things that Jehoiada the priest commanded: and they took every man his men that were to come in on the sabbath, with them that should go out on the sabbath, and came to Jehoiada the priest.

10. Ja pappi antoi päämiehille keihäät ja kilvet, jotka olivat olleet kuningas Davidin, ja olivat Herran huoneessa.

10. And to the captains over hundreds did the priest give king David's spears and shields, that were in the temple of the LORD.

11. Ja vartiat seisoivat kuninkaan ympärillä, jokaisella aseensa kädessänsä, oikiasta huoneen loukkaasta niin vasempaan loukkaasen, alttaria ja huonetta läsnä.

11. And the guard stood, every man with his weapons in his hand, round about the king, from the right corner of the temple to the left corner of the temple, along by the altar and the temple.

12. Ja hän toi kuninkaan pojan edes ja pani kruunun hänen päähänsä, ja antoi hänelle todistuksen, ja he tekivät hänen kuninkaaksi ja voitelivat hänen, ja löivät käsiänsä yhteen ja sanoivat: menestyköön kuningas!

12. And he brought forth the king's son, and put the crown upon him, and gave him the testimony; and they made him king, and anointed him; and they clapped their hands, and said, God save the king.

13. Ja kuin Atalia kuuli kansan huudon, joka sinne juoksi, meni hän sisälle kansan tykö Herran huoneesen,

13. And when Athaliah heard the noise of the guard and of the people, she came to the people into the temple of the LORD.

14. Ja näki, katso, kuningas seisoi patsaan tykönä, niinkuin tapa oli, ja päämiehet ja vaskitorvet kuninkaan tykönä, ja kaikki maan kansa oli iloissansa ja soittivat vaskitorvilla. Niin Atalia repäisi vaatteensa ja huusi: petos, petos!

14. And when she looked, behold, the king stood by a pillar, as the manner was, and the princes and the trumpeters by the king, and all the people of the land rejoiced, and blew with trumpets: and Athaliah rent her clothes, and cried, Treason, Treason.

15. Mutta pappi Jojada käski sadanpäämiehiä, jotka olivat pannut joukon päälle, ja sanoi heille: viekäät häntä ulos joukon lävitse, ja jos joku seuraa häntä, se surmattakaan miekalla! Sillä

15. But Jehoiada the priest commanded the captains of the hundreds, the officers of the host, and said unto them, Have her forth without the ranges: and him that followeth her kill

pappi oli sanonut, ettei hänen pitänyt kuoleman Herran huoneessa.

16. Ja he laskivat kätensä hänen päällensä, ja hän meni sitä tietä myöten, jota hevoset kuninkaan huoneesen käyvät; ja hän tapettiin siellä.

17. Niin teki Jojada liiton Herran ja kuninkaan välillä, ja kansan välillä, että he ovat Herran kansa, niin myös kuninkaan ja kansan välillä.

18. Sitte meni kaikki maan kansa Baalin huoneesen, ja kukistivat sen ja hänen alttarinsa, ja rikkoivat peräti kaikki hänen kuvansa, ja Mattanin Baalin papin tappoivat he myös alttarin edessä; mutta pappi asetti virat Herran huoneessa.

19. Ja otti sadanpäämiehet ja esimiehet, ja vartiat ja kaiken maan kansan, ja he johdattivat kuninkaan alas Herran huoneesta, ja tulivat vartiain portin tietä kuninkaan huoneesen. Ja hän istui kuninkaan istuimelle.

with the sword. For the priest had said, Let her not be slain in the house of the LORD.

16. And they laid hands on her; and she went by the way by the which the horses came into the king's house: and there was she slain.

17. And Jehoiada made a covenant between the LORD and the king and the people, that they should be the LORD'S people; between the king also and the people.

18. And all the people of the land went into the house of Baal, and brake it down; his altars and his images brake they in pieces thoroughly, and slew Mattan the priest of Baal before the altars. And the priest appointed officers over the house of the LORD.

19. And he took the rulers over hundreds, and the captains, and the guard, and all the people of the land; and they brought down the king from the house of the LORD, and came by the way of the gate of the guard to the king's house. And he sat on the throne of the kings.

20. Ja kaikki maan kansa oli iloissansa, ja kaupunki oli alallansa. Mutta Atalian olivat tappaneet miekalla kuninkaan huoneessa.
21. Ja Joas oli seitsemän ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi.

20. And all the people of the land rejoiced, and the city was in quiet: and they slew Athaliah with the sword beside the king's house.
21. Seven years old was Jehoash when he began to reign.

12 luku

1. Seitsemäntenä Jehun vuotena tuli Joas kuninkaaksi, ja hallitsi neljäkymmentä ajastaikaa Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Ziba Bersabasta.
2. Ja Joas teki sitä, mikä oikia oli ja Herralle hyvin kelpasi, niinkauvan kuin pappi Jojada opetti häntä;

1. In the seventh year of Jehu Jehoash began to reign; and forty years reigned he in Jerusalem. And his mother's name was Zibiah of Beersheba.
2. And Jehoash did that which was right in the sight of the LORD all his days wherein Jehoiada the priest instructed him.

3. Paitsi ettei hän pannut pois korkeuksia; sillä kansa uhrasi ja teki suitsutusta vielä korkeuksilla.
4. Ja Joas sanoi papeille: kaikki pyhitetyt rahat, jotka tuodaan Herran huoneesen, nimittäin raha jokaiselta ohitsekäyvältä, raha minkä kukin antaa veroksi hengeltänsä, ja kaikki raha, minkä itsekukin uhraa vapaasta sydämestä, ne kannettakaan Herran

3. But the high places were not taken away: the people still sacrificed and burnt incense in the high places.
4. And Jehoash said to the priests, All the money of the dedicated things that is brought into the house of the LORD, even the money of every one that passeth the account, the money that every man is set at, and all the money that cometh into any man's

huoneesen.

5. Ottakaan papit sen itsellensä kukin tuttavaltansa; sillä pitää heidän parantaman sen, mikä rauvennut on Herran huoneessa, kussa ikänä he löytävät olevan rauvenneen.

6. Mutta kolmaanteenkolmattakymmentä kuningas Joaksen vuoteen ei olleet papit parantaneet sitä, mikä Herran huoneessa rauvennut oli.

7. Niin kutsui kuningas Joas papin Jojadan ja muut papit ja sanoi heille: miksi ette paranna sitä, mikä huoneessa rauvennut on? Niin ei pidä nyt teidän ottaman niitä rahoja tykönne kukin tuttavaltansa; mutta antakaat siihen, mikä rauvennut on huoneessa.

8. Ja papit mielistyivät, ettei heidän pitänyt ottaman rahaa kansalta eikä parantaman sitä, mikä rauvennut oli huoneessa.

9. Niin pappi Jojada otti arkun ja lävisti läven kanteen ja pani sen oikialle puolelle alttaria, josta käydään Herran huoneesen sisälle. Ja papit, jotka vartioitsivat ovea, panivat sinne kaikki ne rahat, jotka tuotiin Herran huonee-

heart to bring into the house of the LORD,

5. Let the priests take it to them, every man of his acquaintance: and let them repair the breaches of the house, wheresoever any breach shall be found.

6. But it was so, that in the three and twentieth year of king Jehoash the priests had not repaired the breaches of the house.

7. Then king Jehoash called for Jehoiada the priest, and the other priests, and said unto them, Why repair ye not the breaches of the house? now therefore receive no more money of your acquaintance, but deliver it for the breaches of the house.

8. And the priests consented to receive no more money of the people, neither to repair the breaches of the house.

9. But Jehoiada the priest took a chest, and bored a hole in the lid of it, and set it beside the altar, on the right side as one cometh into the house of the LORD: and the priests that kept the door put therein all the

sen.

10. Kuin he näkivät paljon rahaa olevan arkussa, tuli kuninkaan kirjoittaja ja ylimmäinen pappi ylös, ja sitoivat rahan yhteen, joka Herran huoneesta löyttiin, sitte kuin he olivat sen lukeneet.

11. Ja he antoivat valmiin rahan teettäjille, jotka olivat asetetut Herran huoneesen; ja he antoivat ne puusepille, jotka rakensivat ja työtä tekivät Herran huoneessa,

12. Ja muuraajille, ja kivenhakkaajille, ja niille, jotka hirsiä ja vuoltuja kiviä ostivat, parantaaksensa mitä rauvennut oli Herran huoneessa ja kaikkiin, mitkä he huoneessa löysivät parannusta tarvitsevan.

13. Ei kuitenkaan tehty hopiamaljoja, psaltareita, viskaimia, torvia, taikka jotakin kultaista eli hopiaista astiaa Herran huoneesen niistä rahoista, jotka Herran huoneesen tuodut olivat.

14. Mutta ne annettiin työväelle, että

money that was brought into the house of the LORD.

10. And it was so, when they saw that there was much money in the chest, that the king's scribe and the high priest came up, and they put up in bags, and told the money that was found in the house of the LORD.

11. And they gave the money, being told, into the hands of them that did the work, that had the oversight of the house of the LORD: and they laid it out to the carpenters and builders, that wrought upon the house of the LORD,

12. And to masons, and hewers of stone, and to buy timber and hewed stone to repair the breaches of the house of the LORD, and for all that was laid out for the house to repair it.

13. Howbeit there were not made for the house of the LORD bowls of silver, snuffers, basons, trumpets, any vessels of gold, or vessels of silver, of the money that was brought into the house of the LORD:

14. But they gave that to the work-

he niillä parantaisivat Herran huoneen.
15. Ja ne miehet ei tarvinneet lukua tehdä, joiden käsiin raha annettiin, työväelle annettaa; vaan he toimittivat sen uskollisesti.
16. Mutta rikosuhrin ja syntiuhrin rahoja ei tuotu Herran huoneesen; sillä ne olivat pappein.

17. Silloin matkusti Hasael Syrian kuningas ja soti Gatia vastaan, ja voitti sen. Ja Hasael käänsi itsensä menemään ylös Jerusalemiin.
18. Niin otti Joas Juudan kuningas kaikki pyhitetyt, jotka hänen esivanhempansa Josaphat, Joram ja Ahasia Juudan kuninkaat olivat pyhittäneet, ja ne mitkä hän itse pyhittänyt oli, niin myös kaiken kullan, joka löyttiin Herran huoneen tavaroista ja kuninkaan huoneesta, ja lähetti Hasaelille Syrian kuninkaalle; sitte hän meni Jerusalemista pois.
19. Mitä enempi on Joaksesta sanomista, ja kaikista, mitä hän tehnyt on: eikö ne ole kirjoitetut Juudan kuningasten aikakirjassa?

men, and repaired therewith the house of the LORD.
15. Moreover they reckoned not with the men, into whose hand they delivered the money to be bestowed on workmen: for they dealt faithfully.
16. The trespass money and sin money was not brought into the house of the LORD: it was the priests'.
17. Then Hazael king of Syria went up, and fought against Gath, and took it: and Hazael set his face to go up to Jerusalem.
18. And Jehoash king of Judah took all the hallowed things that Jehoshaphat, and Jehoram, and Ahaziah, his fathers, kings of Judah, had dedicated, and his own hallowed things, and all the gold that was found in the treasures of the house of the LORD, and in the king's house, and sent it to Hazael king of Syria: and he went away from Jerusalem.
19. And the rest of the acts of Joash, and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?

20. Ja hänen palveliansa nousivat ja tekivät liiton, ja löivät Joaksen kuoliaaksi Millon huoneessa, josta mennään alas Sillaan:
21. Nimittäin Josabar Simeatin poika ja Josabad Somerin poika, hänen palveliansa, löivät hänen kuoliaaksi. Ja hän haudattiin isäinsä kanssa Davidin kaupunkiin. Ja Amatsia hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

20. And his servants arose, and made a conspiracy, and slew Joash in the house of Millo, which goeth down to Silla.
21. For Jozachar the son of Shimeath, and Jehozabad the son of Shomer, his servants, smote him, and he died; and they buried him with his fathers in the city of David: and Amaziah his son reigned in his stead.

13 luku

1. Joaksen Ahasian pojan Juudan kuninkaan kolmantena vuotena kolmattakymmentä oli Joahas Jehun poika Israelin kuningas Samarjassa seitsemäntoistakymmentä ajastaikaa,
2. Ja teki pahaa Herran edessä, ja vaelsi Jerobeamin Nebatin pojan synneissä, joka Israelin saatti syntiä tekemään, ja ei lakannut siitä.

3. Ja Herran viha julmistui Israelin päälle ja hän antoi heidät Hasaelin Syrian kuninkaan ja Benhadadin Hasaelin pojan käsiin, niinkauvan kuin he elivät.

1. In the three and twentieth year of Joash the son of Ahaziah king of Judah Jehoahaz the son of Jehu began to reign over Israel in Samaria, and reigned seventeen years.
2. And he did that which was evil in the sight of the LORD, and followed the sins of Jeroboam the son of Nebat, which made Israel to sin; he departed not therefrom.
3. And the anger of the LORD was kindled against Israel, and he delivered them into the hand of Hazael king of Syria, and into the hand of Benhadad the son of Hazael, all their

days.

4. Mutta Joahas rukoili Herran kasvoja, ja Herra kuuli häntä; sillä hän näki Israelin ahdistuksen, kuinka Syrian kuningas ahdisti heitä,

4. And Jehoahaz besought the LORD, and the LORD hearkened unto him: for he saw the oppression of Israel, because the king of Syria oppressed them.

5. Ja Herra antoi Israelille pelastajan, joka heidät johdatti ulos Syrialaisten käsistä, niin että Israelin lapset asuivat majassansa niinkuin ennenkin.

5. (And the LORD gave Israel a saviour, so that they went out from under the hand of the Syrians: and the children of Israel dwelt in their tents, as beforetime.

6. Ei he kuitenkaan luopuneet Jerobeamin huoneen synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään, vaan hekin vaelsivat niissä; ja metsistö seisoi Samariassa.

6. Nevertheless they departed not from the sins of the house of Jeroboam, who made Israel sin, but walked therein: and there remained the grove also in Samaria.)

7. Mutta Joahaksen kansasta ei enempää jäänyt, kuin viisikymmentä hevosmiestä, ja kymmenen vaunua, ja kymmenentuhatta jalkamiestä; sillä Syrian kuningas oli heidät hukuttanut ja tehnyt niinkuin tomun, riihtä tapettaissa.

7. Neither did he leave of the people to Jehoahaz but fifty horsemen, and ten chariots, and ten thousand footmen; for the king of Syria had destroyed them, and had made them like the dust by threshing.

8. Mitä enempi Joahaksesta sanomista on, ja kaikista, mitä hän tehnyt on, ja hänen voimastansa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.

8. Now the rest of the acts of Jehoahaz, and all that he did, and his might, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?

9. Ja Joahas nukkui isäinsä kanssa, ja he hautasivat hänen Samariaan; ja hänen poikansa Joas tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

9. And Jehoahaz slept with his fathers; and they buried him in Samaria: and Joash his son reigned in his stead.

10. Joaksen Juudan kuninkaan seitsemäntenä vuonna neljättäkymmentä oli Joas Joahaksen poika Israelin kuningas Samariassa kuusitoistakymmentä ajastaikaa,

10. In the thirty and seventh year of Joash king of Judah began Jehoash the son of Jehoahaz to reign over Israel in Samaria, and reigned sixteen years.

11. Ja teki pahaa Herran edessä, ja ei luopunut kaikista Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään; vaan vaelsi niissä.

11. And he did that which was evil in the sight of the LORD; he departed not from all the sins of Jeroboam the son of Nebat, who made Israel sin: but he walked therein.

12. Mitä enempi Joaksesta sanomista on, ja mitä hän tehnyt on, ja hänen voimastansa, kuinka hän Amatsian Juudan kuninkaan kanssa sotinut on: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?

12. And the rest of the acts of Joash, and all that he did, and his might wherewith he fought against Amaziah king of Judah, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?

13. Ja Joas nukkui isäinsä kanssa, ja Jerobeam istui hänen istuimellensa. Mutta Joas haudattiin Samariaan Israelin kuningasten oheen.

13. And Joash slept with his fathers; and Jeroboam sat upon his throne: and Joash was buried in Samaria with the kings of Israel.

14. Ja Elisa sairasti kuolintautiansa; ja Joas Israelin kuningas tuli hänen tykönsä ja itki hänen edessänsä, ja sanoi: minun isäni, minun isäni, Israelin

14. Now Elisha was fallen sick of his sickness whereof he died. And Joash the king of Israel came down unto him, and wept over his face, and

vaunu ja hänen ratsasmiehensä!

said, O my father, my father, the chariot of Israel, and the horsemen thereof.

15. Elisa sanoi hänelle: ota joutsi ja nuolet! Ja kuin hän otti joutsen ja nuolet,

15. And Elisha said unto him, Take bow and arrows. And he took unto him bow and arrows.

16. Sanoi hän Israelin kuninkaalle: jännitä joutsi kädelläs; ja hän jännitti kädellänsä. Ja Elisa laski kätensä kuninkaan kätten päälle,

16. And he said to the king of Israel, Put thine hand upon the bow. And he put his hand upon it: and Elisha put his hands upon the king's hands.

17. Ja sanoi: avaa akkuna, joka on itään päin; ja hän avasi sen. Ja Elisa sanoi: ammu; ja hän ampui. Hän sanoi: pelastuksen nuoli Herralta, pelastuksen nuoli Syrialaisia vastaan: ja sinun pitää lyömän Syrialaiset Aphekissa, siihenasti että he lopetetut ovat.

17. And he said, Open the window eastward. And he opened it. Then Elisha said, Shoot. And he shot. And he said, The arrow of the LORD'S deliverance, and the arrow of deliverance from Syria: for thou shalt smite the Syrians in Aphek, till thou have consumed them.

18. Ja hän sanoi: ota nuolet! ja kuin hän otti ne, sanoi hän Israelin kuninkaalle: lyö maahan! ja hän löi kolmasti ja sitte lakkasi.

18. And he said, Take the arrows. And he took them. And he said unto the king of Israel, Smite upon the ground. And he smote thrice, and stayed.

19. Niin Jumalan mies närkästyi hänen päällensä ja sanoi: jos olisit lyönyt viidesti eli kuudesti, niin sinä olisit lyönyt Syrialaiset, siihen asti että he olisivat lopetetut; mutta nyt sinun pi-

19. And the man of God was wroth with him, and said, Thou shouldest have smitten five or six times; then hadst thou smitten Syria till thou hadst consumed it: whereas now

tää lyömän heitä kolmasti.
20. Kuin Elisa oli kuollut, ja he olivat hänen haudanneet, tuli Moabilaisten sotajoukko maakuntaan sinä vuonna.

21. Ja tapahtui, että he hautasivat yhtä miestä, ja kuin he saivat nähdä sotajoukon, heittivät he miehen Elisan hautaan; ja kuin hän sinne tuli ja sattui Elisan luihin, tuli hän eläväksi ja nousi jaloillensa.

22. Ja Hasael Syrian kuningas ahdisti Israelia, niinkauvan kuin Joahas eli.

23. Mutta Herra teki armon heidän kanssansa, ja armahti heidän päällensä, ja käänsi itsensä heidän puoleensa, liittonsa tähden Abrahamin, Isaakin ja Jakobin kanssa, ja ei tahtonut kadottaa heitä, eikä heittänyt heitä pois kasvoinsa edestä tähän asti.
24. Ja Hasael Syrian kuningas kuoli, ja hänen poikansa Benhadad tuli kuninkaaksi hänen siaan.
25. Ja Joas Joahaksen poika palasi ja otti ne kaupungit Benhadadilta Hasaelin pojalta jälleen, jotka hän hänen

thou shalt smite Syria but thrice.
20. And Elisha died, and they buried him. And the bands of the Moabites invaded the land at the coming in of the year.
21. And it came to pass, as they were burying a man, that, behold, they spied a band of men; and they cast the man into the sepulchre of Elisha: and when the man was let down, and touched the bones of Elisha, he revived, and stood up on his feet.
22. But Hazael king of Syria oppressed Israel all the days of Jehoahaz.
23. And the LORD was gracious unto them, and had compassion on them, and had respect unto them, because of his covenant with Abraham, Isaac, and Jacob, and would not destroy them, neither cast he them from his presence as yet.
24. So Hazael king of Syria died; and Benhadad his son reigned in his stead.
25. And Jehoash the son of Jehoahaz took again out of the hand of Benhadad the son of Hazael the cities,

isältänsä Joahakselta sodalla ottanut oli. Joas löi kolmasti häntä, ja sai Israelin kaupungit jälleen.

which he had taken out of the hand of Jehoahaz his father by war. Three times did Joash beat him, and recovered the cities of Israel.

14 luku

1. Toisena Joaksen Joahaksen pojan Israelin kuninkaan vuonna tuli Amatsia Joaksen Juudan kuninkaan poika kuninkaaksi.

1. In the second year of Joash son of Jehoahaz king of Israel reigned Amaziah the son of Joash king of Judah.

2. Hän oli viiden ajastajan vanha kolmattakymmentä, kuin hän tuli kuninkaaksi, ja hallitsi yhdeksän ajastaikaa kolmattakymmentä Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Joaddan Jerusalemista.

2. He was twenty and five years old when he began to reign, and reigned twenty and nine years in Jerusalem. And his mother's name was Jehoaddan of Jerusalem.

3. Ja hän teki mitä Herralle hyvästi kelpasi, ei kuitenkaan niinkuin hänen isänsä David, vaan kaiketi niinkuin hänen isänsä Joas oli tehnyt, niin myös hän teki.

3. And he did that which was right in the sight of the LORD, yet not like David his father: he did according to all things as Joash his father did.

4. Sillä korkeudet ei olleet pannut pois; mutta kansa uhrasi vielä ja suitsutti korkeuksilla.

4. Howbeit the high places were not taken away: as yet the people did sacrifice and burnt incense on the high places.

5. Ja kuin valtakunta hänen kädessänsä vahvistui, löi hän palveliansa,

5. And it came to pass, as soon as the kingdom was confirmed in his

jotka kuninkaan hänen isänsä tappaneet olivat.

6. Mutta tappajain lapsia ei hän surmannut, niinkuin kirjoitettu on Moseksen lakikirjassa, jossa Herra käskenyt oli ja sanonut: Isät ei pidä kuoleman lasten tähden, ja lapset ei pidä kuoleman isäinsä tähden, vaan jokainen pitää kuoleman oman syntinsä tähden.

7. Hän löi myös kymmenentuhatta Edomilaista Suolalaaksossa, ja voitti Selan (kaupungin) sodalla, ja kutsui sen nimen Jokteel tähän päivään asti.

8. Silloin lähetti Amatsia sanansaattajat Joaksen Joahaksen pojan Jehun pojan Israelin kuninkaan tykö, ja käski hänelle sanoa: tule ja katselkaamme toinen toistamme!

9. Mutta Joas Israelin kuningas lähetti Amatsian Juudan kuninkaan tykö ja antoi hänelle sanoa: orjantappura, Libanonissa, lähetti sedripuun tykö Libanonissa ja antoi hänelle sanoa: anna tyttäres minun pojalleni emännäksi! Mutta metsän eläimet kedolla Libanonissa juoksivat orjantappuran

hand, that he slew his servants which had slain the king his father.

6. But the children of the murderers he slew not: according unto that which is written in the book of the law of Moses, wherein the LORD commanded, saying, The fathers shall not be put to death for the children, nor the children be put to death for the fathers; but every man shall be put to death for his own sin.

7. He slew of Edom in the valley of salt ten thousand, and took Selah by war, and called the name of it Joktheel unto this day.

8. Then Amaziah sent messengers to Jehoash, the son of Jehoahaz son of Jehu, king of Israel, saying, Come, let us look one another in the face.

9. And Jehoash the king of Israel sent to Amaziah king of Judah, saying, The thistle that was in Lebanon sent to the cedar that was in Lebanon, saying, Give thy daughter to my son to wife: and there passed by a wild beast that was in Lebanon, and trode down the thistle.

päälle ja maahan tallasivat sen.

10. Sinä olet kokonansa lyönyt Edomilaiset, siitä paisuu sinun sydämes: pidä se ylistys ja ole kotonas! miksis etsit vahinkoa kaatuakses sekä itse että Juuda sinun kanssas?

10. Thou hast indeed smitten Edom, and thine heart hath lifted thee up: glory of this, and tarry at home: for why shouldest thou meddle to thy hurt, that thou shouldest fall, even thou, and Judah with thee?

11. Mutta Amatsia ei totellut häntä. Niin meni Joas Israelin kuningas ylös, ja he katselivat toinen toistansa, hän ja Amatsia Juudan kuningas Betsemeksessä, joka Juudassa on.

11. But Amaziah would not hear. Therefore Jehoash king of Israel went up; and he and Amaziah king of Judah looked one another in the face at Bethshemesh, which belongeth to Judah.

12. Mutta Juuda lyötiin Israelilta, niin että jokainen pakeni majoillensa.

12. And Judah was put to the worse before Israel; and they fled every man to their tents.

13. Ja Joas Israelin kuningas otti Amatsian Juudan kuninkaan Joaksen pojan, Ahasian pojan, Betsemeksessä kiinni, ja tuli Jerusalemiin, ja kukisti Jerusalemin muurit Ephraimin portista Kulmaporttiin asti, neljänsadan kyynärän pituudelta,

13. And Jehoash king of Israel took Amaziah king of Judah, the son of Jehoash the son of Ahaziah, at Bethshemesh, and came to Jerusalem, and brake down the wall of Jerusalem from the gate of Ephraim unto the corner gate, four hundred cubits.

14. Ja otti kaiken kullan ja hopian ja kaikki astiat, jotka löyttiin Herran huoneesta ja kuninkaan huoneen tavaroista, ja vielä hänen lapsensa pantiksi, ja palasi Samariaan.

14. And he took all the gold and silver, and all the vessels that were found in the house of the LORD, and in the treasures of the king's house, and hostages, and returned to Sa-

maria.

15. Mitä enempi Joaksesta sanomista on, mitä hän tehnyt on, ja hänen väkevyydestänsä, ja kuinka hän Amatsian Juudan kuninkaan kanssa soti: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?

15. Now the rest of the acts of Jehoash which he did, and his might, and how he fought with Amaziah king of Judah, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?

16. Ja Joas nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Samariassa, Israelin kuningasten sekaan; ja hänen poikansa Jerobeam tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

16. And Jehoash slept with his fathers, and was buried in Samaria with the kings of Israel; and Jeroboam his son reigned in his stead.

17. Mutta Amatsia, Joaksen Juudan kuninkaan poika, eli Joaksen Joahaksen Israelin kuninkaan pojan kuoleman jälkeen viisitoistakymmentä ajastaikaa.

17. And Amaziah the son of Joash king of Judah lived after the death of Jehoash son of Jehoahaz king of Israel fifteen years.

18. Mitä enempi Amatsiasta sanomista on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?

18. And the rest of the acts of Amaziah, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?

19. Ja he tekivät liiton häntä vastaan Jerusalemissa; mutta hän pakeni Lakikseen, ja he lähettivät hänen peräänsä Lakikseen, ja tappoivat hänen siellä.

19. Now they made a conspiracy against him in Jerusalem: and he fled to Lachish; but they sent after him to Lachish, and slew him there.

20. Ja he veivät hänen sieltä hevosilla pois, ja hän haudattiin Jerusalemissa

20. And they brought him on horses: and he was buried at Jerusalem with

isäinsä oheen Davidin kaupungissa.
21. Ja koko Juudan kansa ottivat Asarian kuudentoistakymmenen ajastajan vanhana, ja tekivät hänen kuninkaaksi isänsä Amatsian siaan.
22. Hän rakensi Elatin ja saatti sen jälleen Juudan alle, sitte kuin kuningas isäinsä kanssa nukkunut oli.
23. Amatsian Joaksen pojan Juudan kuninkaan viidentenä vuonna toistakymmentä oli Jerobeam Joaksen poika Israelin kuningas Samariassa yhden ajastajan viidettäkymmentä,
24. Ja teki pahaa Herran edessä, ja ei lakannut kaikista Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään.
25. Hän otti Israelin maan rajat jälleen, Hematista hamaan kedon mereen asti, Herran Israelin Jumalan sanan jälkeen, jonka hän sanonut oli palveliansa, propheta Jonan, Amittain pojan kautta, joka oli GatHepheristä.

26. Sillä Herra näki Israelin suuren viheliäisyyden, niin ettei ollut suljettua, eikä hylättyä, eikä auttajaa Israelissa.

his fathers in the city of David.
21. And all the people of Judah took Azariah, which was sixteen years old, and made him king instead of his father Amaziah.
22. He built Elath, and restored it to Judah, after that the king slept with his fathers.
23. In the fifteenth year of Amaziah the son of Joash king of Judah Jeroboam the son of Joash king of Israel began to reign in Samaria, and reigned forty and one years.
24. And he did that which was evil in the sight of the LORD: he departed not from all the sins of Jeroboam the son of Nebat, who made Israel to sin.
25. He restored the coast of Israel from the entering of Hamath unto the sea of the plain, according to the word of the LORD God of Israel, which he spake by the hand of his servant Jonah, the son of Amittai, the prophet, which was of Gathhepher.
26. For the LORD saw the affliction of Israel, that it was very bitter: for there was not any shut up, nor any left, nor any helper for Israel.

27. Ja Herra ei ollut sanonut tahtovansa pyyhkiä Israelin nimeä taivaan alta pois; mutta autti heitä Jerobeamin Joaksen pojan kautta.

27. And the LORD said not that he would blot out the name of Israel from under heaven: but he saved them by the hand of Jeroboam the son of Joash.

28. Mitä enempi Jerobeamista sanomista on, ja kaikista mitä hän tehnyt on, ja hänen väkevyydestänsä, kuinka hän sotinut on, ja kuinka hän otti Damaskun jälleen ja Hematin Juudalle Israelissa: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?

28. Now the rest of the acts of Jeroboam, and all that he did, and his might, how he warred, and how he recovered Damascus, and Hamath, which belonged to Judah, for Israel, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?

29. Ja Jerobeam nukkui isäinsä, Israelin kuningasten kanssa; ja hänen poikansa Sakaria tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

29. And Jeroboam slept with his fathers, even with the kings of Israel; and Zachariah his son reigned in his stead.

15 luku

1. Jerobeamin Israelin kuninkaan seitsemäntenä vuonna kolmattakymmentä tuli Asaria Amatsian Juudan kuninkaan poika kuninkaaksi.

1. In the twenty and seventh year of Jeroboam king of Israel began Azariah son of Amaziah king of Judah to reign.

2. Ja kuudentoistakymmenen ajastaikainen oli hän tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi kaksi vuotta kuudettakymmentä Jerusalemissa; hänen äitinsä kutsuttiin Jekolja Jerusalemista.

2. Sixteen years old was he when he began to reign, and he reigned two and fifty years in Jerusalem. And his mother's name was Jecholiah of Jerusalem.

3. Ja hän teki mitä Herralle hyvästi kelpasi, kaiketi niinkuin hänen isänsä Amatsia tehnyt oli,
4. Paitsi sitä ettei he luopuneet korkeuksista; sillä kansa uhrasi ja suitsutti vielä korkeuksilla.
5. Ja Herra vaivasi kuningasta, niin että hän oli spitalissa kuolemapäiväänsä asti, ja asui erinäisessä huoneessa. Mutta Jotam kuninkaan poika hallitsi huoneen ja tuomitsi kansaa maalla.
6. Mitä enempi Asariasta sanomista on, ja kaikista, mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?
7. Ja Asaria nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä tykö Davidin kaupunkiin; ja hänen poikansa Jotam tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
8. Asarian Juudan kuninkaan kahdeksantena vuonna neljättäkymmentä oli Sakaria Jerobeamin poika Israelin kuningas kuusi kuukautta Samariassa,
9. Ja hän teki pahaa Herran edessä, niinkuin hänen isänsäkin tehneet olivat, ja ei luopunut Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka Israelin

3. And he did that which was right in the sight of the LORD, according to all that his father Amaziah had done;
4. Save that the high places were not removed: the people sacrificed and burnt incense still on the high places.
5. And the LORD smote the king, so that he was a leper unto the day of his death, and dwelt in a several house. And Jotham the king's son was over the house, judging the people of the land.
6. And the rest of the acts of Azariah, and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?
7. So Azariah slept with his fathers; and they buried him with his fathers in the city of David: and Jotham his son reigned in his stead.
8. In the thirty and eighth year of Azariah king of Judah did Zachariah the son of Jeroboam reign over Israel in Samaria six months.
9. And he did that which was evil in the sight of the LORD, as his fathers had done: he departed not from the sins of Jeroboam the son of Nebat,

saatti syntiä tekemään.
10. Ja Sallum Jabeksen poika teki liiton häntä vastaan, ja löi hänen kansan edessä, ja tappoi hänen, ja tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
11. Mitä enempi Sakariasta sanomista on: katso, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.

12. Tämä on Herran sana, jonka hän Jehulle puhunut oli, sanoen: sinun poikas pitää istuman Israelin istuimella neljänteen polveen asti; ja se tapahtui niin.
13. Ussian Juudan kuinkaan yhdeksäntenä vuonna neljättäkymmentä tuli Sallum Jabeksen poika kuninkaaksi, ja hallitsi kuukauden Samariassa.
14. Sillä Menahem Gadin poika meni ylös Tirsasta ja tuli Samariaan, ja löi Sallumin Jabeksen pojan Samariassa, tappoi hänen ja tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
15. Mitä enempi Sallumista sanomista on ja hänen liitostansa, jonka hän teki: katso, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.

who made Israel to sin.
10. And Shallum the son of Jabesh conspired against him, and smote him before the people, and slew him, and reigned in his stead.
11. And the rest of the acts of Zachariah, behold, they are written in the book of the chronicles of the kings of Israel.

12. This was the word of the LORD which he spake unto Jehu, saying, Thy sons shall sit on the throne of Israel unto the fourth generation. And so it came to pass.
13. Shallum the son of Jabesh began to reign in the nine and thirtieth year of Uzziah king of Judah; and he reigned a full month in Samaria.
14. For Menahem the son of Gadi went up from Tirzah, and came to Samaria, and smote Shallum the son of Jabesh in Samaria, and slew him, and reigned in his stead.
15. And the rest of the acts of Shallum, and his conspiracy which he made, behold, they are written in the book of the chronicles of the kings of Israel.

16. Silloin löi Menahem Tipsan ja kaikki jotka siellä olivat, ja löi heidän rajansa Tirsasta, ettei he häntä tahtoneet päästää sisälle, ja kaikki heidän raskaat vaimonsa repäisi hän rikki.

16. Then Menahem smote Tiphsah, and all that were therein, and the coasts thereof from Tirzah: because they opened not to him, therefore he smote it; and all the women therein that were with child he ripped up.

17. Asarian Juudan kuninkaan yhdeksäntenä vuonna neljättäkymmentä tuli Menahem Gadin poika Israelin kuninkaaksi ja oli kymmenen vuotta Samariassa,

17. In the nine and thirtieth year of Azariah king of Judah began Menahem the son of Gadi to reign over Israel, and reigned ten years in Samaria.

18. Ja teki pahaa Herran edessä, ja ei luopunut elinaikanansa Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään.

18. And he did that which was evil in the sight of the LORD: he departed not all his days from the sins of Jeroboam the son of Nebat, who made Israel to sin.

19. Ja Phul Assyrian kuningas tuli maakuntaan, ja Menahem antoi Phulille tuhannen leiviskää hopiaa, että hän olis pitänyt hänen kanssansa ja vahvistanut häntä valtakuntaan.

19. And Pul the king of Assyria came against the land: and Menahem gave Pul a thousand talents of silver, that his hand might be with him to confirm the kingdom in his hand.

20. Ja Menahem pani hopiaveron voimallisten päälle Israelissa, että itsekukin heistä antais viisikymmentä hopiasikliä Assyrian kuninkaalle. Niin meni Assyrian kuningas kotia jälleen ja ei jäänyt maalle.

20. And Menahem exacted the money of Israel, even of all the mighty men of wealth, of each man fifty shekels of silver, to give to the king of Assyria. So the king of Assyria turned back, and stayed not there in the land.

21. Mitä enempi Menahemista sano-

21. And the rest of the acts of

mista on, ja kaikista mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa?
22. Ja Menahem nukkui isäinsä kanssa; ja Pekahja hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
23. Viidentenäkymmenentenä Asarian Juudan kuninkaan vuonna tuli Pekahja Menahemin poika Israelin kuninkaaksi ja oli kaksi vuotta Samariassa,
24. Ja teki pahaa Herran edessä; ei hän luopunut Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka Israelin saatti syntiä tekemään.
25. Ja Peka Remaljan poika hänen päämiehensä, kapinoitsi häntä vastaan ja löi hänen kuoliaaksi kuninkaan huoneen salissa, Samariassa, Argobin ja Arjen kanssa, ja viisikymmentä miestä hänen kanssansa Gileadin lapsista. Ja kuin hän oli hänen tappanut, tuli hän kuninkaaksi hänen siaansa.
26. Mitä enempi Pekahjasta sanomista on ja kaikista mitä hän tehnyt on: katso, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.
27. Asarjan Juudan kuninkaan toisena vuonna kuudettakymmentä tuli Peka

Menahem, and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Israel?
22. And Menahem slept with his fathers; and Pekahiah his son reigned in his stead.
23. In the fiftieth year of Azariah king of Judah Pekahiah the son of Menahem began to reign over Israel in Samaria, and reigned two years.
24. And he did that which was evil in the sight of the LORD: he departed not from the sins of Jeroboam the son of Nebat, who made Israel to sin.
25. But Pekah the son of Remaliah, a captain of his, conspired against him, and smote him in Samaria, in the palace of the king's house, with Argob and Arieh, and with him fifty men of the Gileadites: and he killed him, and reigned in his room.
26. And the rest of the acts of Pekahiah, and all that he did, behold, they are written in the book of the chronicles of the kings of Israel.
27. In the two and fiftieth year of Azariah king of Judah Pekah the son

Remaljan poika Israelin kuninkaaksi, ja hallitsi Samariassa kaksikymmentä vuotta,

28. Ja teki pahaa Herran edessä, ei hän luopunut Jerobeamin Nebatin pojan synneistä, joka saatti Israelin syntiä tekemään.

29. Pekan Israelin kuninkaan aikana tuli Tiglat Pilesser Assyrian kuningas, ja otti Gijonin, Abelbetmaekan, Janoan, Kedeksen, Hasorin, Gileadin, Galilean ja kaiken Naphtalin maan, ja vei heidät Assyriaan.

30. Ja Hosea Elan poika nosti kapinan Pekaa Remaljan poikaa vastaan ja löi hänen kuoliaaksi, ja tuli kuninkaaksi hänen siaansa kahdentenakymmenentenä Jotamin Ussian pojan vuonna.

31. Mitä enempi Pekasta sanomista on, ja kaikista mitä hän tehnyt on: katso, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.

32. Toisena Pekan Remaljan pojan Israelin kuninkaan vuonna tuli Jotam, Ussian Juudan kuninkaan poika, kuninkaaksi.

of Remaliah began to reign over Israel in Samaria, and reigned twenty years.

28. And he did that which was evil in the sight of the LORD: he departed not from the sins of Jeroboam the son of Nebat, who made Israel to sin.

29. In the days of Pekah king of Israel came Tiglathpileser king of Assyria, and took Ijon, and Abelbethmaachah, and Janoah, and Kedesh, and Hazor, and Gilead, and Galilee, all the land of Naphtali, and carried them captive to Assyria.

30. And Hoshea the son of Elah made a conspiracy against Pekah the son of Remaliah, and smote him, and slew him, and reigned in his stead, in the twentieth year of Jotham the son of Uzziah.

31. And the rest of the acts of Pekah, and all that he did, behold, they are written in the book of the chronicles of the kings of Israel.

32. In the second year of Pekah the son of Remaliah king of Israel began Jotham the son of Uzziah king of Judah to reign.

33. Ja viiden ajastaikainen kolmattakymmentä oli hän tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kuusitoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Jerusa Zadokin tytär.
34. Ja hän teki mitä Herralle hyvästi kelpasi, kaiken sen jälkeen, kuin hänen isänsä Ussia tehnyt oli,

35. Paitsi ettei he luopuneet korkeuksista; sillä kansa uhrasi ja suitsutti vielä korkeuksilla; hän rakensi Herran huoneen ylimmäisen portin.

36. Mitä enempi Jotamista sanomista on, ja kaikista mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?
37. Silloin rupesi Herra lähettämään Juudalle Retsinin Syyrian kuninkaan ja Pekan Remaljan pojan.
38. Ja Jotam nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä tykö, isänsä Davidin kaupunkiin; ja Ahas hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

33. Five and twenty years old was he when he began to reign, and he reigned sixteen years in Jerusalem. And his mother's name was Jerusha, the daughter of Zadok.
34. And he did that which was right in the sight of the LORD: he did according to all that his father Uzziah had done.
35. Howbeit the high places were not removed: the people sacrificed and burned incense still in the high places. He built the higher gate of the house of the LORD.
36. Now the rest of the acts of Jotham, and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?
37. In those days the LORD began to send against Judah Rezin the king of Syria, and Pekah the son of Remaliah.
38. And Jotham slept with his fathers, and was buried with his fathers in the city of David his father: and Ahaz his son reigned in his stead.

16 luku

1. Pekan Remaljan pojan seitemäntenä vuonna toistakummentä tuli Ahas, Jotamin Juudan kuninkaan poika, kuninkaaksi.
2. Kahdenkymmenen ajastaikainen oli Ahas tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kuusitoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa; ja ei tehnyt sitä, mikä oli kelvollinen Herralle hänen Jumalallensa, niinkuin David hänen isänsä.
3. Sillä hän vaelsi Israelin kuningasten tiellä, ja hän käytti poikansa tulen lävitse pakanain kauhistuksen jälkeen, jotka Herra Israelin lasten edestä oli ajanut ulos.

4. Hän uhrasi ja suitsutti korkeuksilla ja kukkuloilla, ja kaikkein viheriäisten puiden alla.
5. Silloin matkusti Retsin Syrian kuningas ja Peka Remaljan poika Israelin kuningas Jerusalemiin sotimaan; ja he piirittivät Ahaksen, ja ei kuitenkaan voittaneet häntä.
6. Silloin myös Retsin Syrian kuningas sai Syrialaisille Elatin jälleen ja ajoi

1. In the seventeenth year of Pekah the son of Remaliah Ahaz the son of Jotham king of Judah began to reign.
2. Twenty years old was Ahaz when he began to reign, and reigned sixteen years in Jerusalem, and did not that which was right in the sight of the LORD his God, like David his father.
3. But he walked in the way of the kings of Israel, yea, and made his son to pass through the fire, according to the abominations of the heathen, whom the LORD cast out from before the children of Israel.
4. And he sacrificed and burnt incense in the high places, and on the hills, and under every green tree.
5. Then Rezin king of Syria and Pekah son of Remaliah king of Israel came up to Jerusalem to war: and they besieged Ahaz, but could not overcome him.
6. At that time Rezin king of Syria recovered Elath to Syria, and drave the

Juudalaiset Elatista ulos; mutta Syrialaiset tulivat Elatiin ja asuivat siinä tähän päivään asti.

7. Mutta Ahas lähetti sanansaattajat Tiglat Pilesserin Assyrian kuninkaan tykö ja käski hänelle sanoa: minä olen sinun palvelias ja poikas: matkusta tänne ja vapahda minua Syrian kuninkaan kädestä ja Israelin kuninkaan kädestä, jotka ovat nousseet minua vastaan.

8. Ja Ahas otti kultaa ja hopiaa, mitä hän löysi Herran huoneesta ja kuninkaan huoneen tavaroista, ja lähetti Assyrian kuninkaalle lahjoja.

9. Assyrian kuningas kuuli häntä ja meni ylös Damaskuun, ja voitti sen ja vei heidät Kiriin; ja hän löi Retsinin kuoliaaksi.

10. Ja kuningas Ahas matkusti Tiglat Pilesseriä Assyrian kuningasta vastaan Damaskuun; ja kuin hän näki alttarin Damaskussa, lähetti kuningas Ahas alttarin kuvan ja muodon papille Urialle, juuri niinkuin se tehty oli.

Jews from Elath: and the Syrians came to Elath, and dwelt there unto this day.

7. So Ahaz sent messengers to Tiglathpileser king of Assyria, saying, I am thy servant and thy son: come up, and save me out of the hand of the king of Syria, and out of the hand of the king of Israel, which rise up against me.

8. And Ahaz took the silver and gold that was found in the house of the LORD, and in the treasures of the king's house, and sent it for a present to the king of Assyria.

9. And the king of Assyria hearkened unto him: for the king of Assyria went up against Damascus, and took it, and carried the people of it captive to Kir, and slew Rezin.

10. And king Ahaz went to Damascus to meet Tiglathpileser king of Assyria, and saw an altar that was at Damascus: and king Ahaz sent to Urijah the priest the fashion of the altar, and the pattern of it, according to all the workmanship thereof.

11. Niin rakensi pappi Uria alttarin ja teki kaiken sen jälkeen, minkä Ahas kuningas hänelle oli lähettänyt Damaskusta: ja näin teki Uria pappi siihenasti kuin Ahas kuningas tuli Damaskusta.

11. And Urijah the priest built an altar according to all that king Ahaz had sent from Damascus: so Urijah the priest made it against king Ahaz came from Damascus.

12. Ja kuin kuningas tuli ja näki alttarin, astui hän alttarin tykö ja uhrasi sen päällä,

12. And when the king was come from Damascus, the king saw the altar: and the king approached to the altar, and offered thereon.

13. Ja sytytti sen päällä polttouhrinsa ja ruokauhrinsa, ja kaasi sen päälle juomauhrinsa; ja kiitosuhrinsa veren, jonka hän uhrasi, antoi hän pirskottaa alttarille.

13. And he burnt his burnt offering and his meat offering, and poured his drink offering, and sprinkled the blood of his peace offerings, upon the altar.

14. Mutta vaskialttarin, joka Herran edessä seisoi, siirsi hän pois huoneen edestä, niin ettei se seisonut alttarin ja Herran huoneen välillä; vaan pani sen alttarin sivulle pohjan puoleen.

14. And he brought also the brasen altar, which was before the LORD, from the forefront of the house, from between the altar and the house of the LORD, and put it on the north side of the altar.

15. Ja kuningas Ahas käski Urialle papille, sanoen: suuremmalla alttarilla pitää sinun uhraaman polttouhrin huomeneltain ja ruokauhrin ehtoona, ja kuninkaan polttouhrin ja hänen ruokauhrinsa, ja kaiken maan kansan polttouhrin, heidän ruokauhrinsa ja

15. And king Ahaz commanded Urijah the priest, saying, Upon the great altar burn the morning burnt offering, and the evening meat offering, and the king's burnt sacrifice, and his meat offering, with the burnt offering of all the people of the land, and their

juomauhrinsa ja kaiken polttouhrin veren, ja kaikkein muiden uhrien veren pitää sinun priiskottaman sen päälle: vaan vaskialttarista tahdon minä vielä ajatella.

meat offering, and their drink offerings; and sprinkle upon it all the blood of the burnt offering, and all the blood of the sacrifice: and the brasen altar shall be for me to enquire by.

16. Uria pappi teki kaikki niinkuin Ahas kuningas hänelle käskenyt oli.

16. Thus did Urijah the priest, according to all that king Ahaz commanded.

17. Ja kuningas Ahas särki istuimen sivut, ja siirsi kattilan niiden päältä, ja hän otti meren pois vaskihärjistä, jotka sen alla olivat, ja pani sen kivipermannolle,

17. And king Ahaz cut off the borders of the bases, and removed the laver from off them; and took down the sea from off the brasen oxen that were under it, and put it upon a pavement of stones.

18. Sitälikin sabbatin peitteen, jonka he huoneesen rakentaneet olivat. Ja kuninkaan huoneen ulkonaisen sisällekäytävän käänsi hän Herran huoneen ympäri Assyrian kuninkaan tähden.

18. And the covert for the sabbath that they had built in the house, and the king's entry without, turned he from the house of the LORD for the king of Assyria.

19. Mitä enempi Ahaksesta sanomista on, ja mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?

19. Now the rest of the acts of Ahaz which he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?

20. Ja Ahas nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä tykö Davidin kaupunkiin; ja Hiskia hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

20. And Ahaz slept with his fathers, and was buried with his fathers in the city of David: and Hezekiah his son reigned in his stead.

17 luku

1. Ahaksen Juudan kuninkaan toisena vuonna toistakymmentä hallitsi Hosea Elan poika Israelin ylitse Samariassa yhdeksän ajastaikaa,

1. In the twelfth year of Ahaz king of Judah began Hoshea the son of Elah to reign in Samaria over Israel nine years.

2. Ja teki pahaa Herran edessä, mutta ei kuitenkaan niinkuin ne Israelin kuninkaat, jotka hänen edellänsä olivat.

2. And he did that which was evil in the sight of the LORD, but not as the kings of Israel that were before him.

3. Häntä vastaan soti Salmanassar Assyrian kuningas; ja Hosea tuli hänelle alamaiseksi, niin että hän antoi hänelle lahjoja.

3. Against him came up Shalmaneser king of Assyria; and Hoshea became his servant, and gave him presents.

4. Mutta kuin Assyrian kuningas sai tietää Hosean tehneen liiton ja lähettäneen sanansaattajat Soon, Egyptin kuninkaan tykö, ja ettei hän lähettänyt Assyrian kuninkaalle lahjoja vuosi vuodelta; niin piiritti Assyrian kuningas hänen, ja pani hänen vankihuoneesen.

4. And the king of Assyria found conspiracy in Hoshea: for he had sent messengers to So king of Egypt, and brought no present to the king of Assyria, as he had done year by year: therefore the king of Assyria shut him up, and bound him in prison.

5. Ja Assyrian kuningas meni kaikkeen siihen maakuntaan ylös, ja tuli Samariaan, ja piiritti sen kolmeksi ajastajaksi.

5. Then the king of Assyria came up throughout all the land, and went up to Samaria, and besieged it three years.

6. Mutta yhdeksännellä Hosean ajas-

6. In the ninth year of Hoshea the

tajalla voitti Assyrian kuningas Samarian, ja vei Israelin Assyriaan, ja pani heidät Halaan ja Haboriin, Gosan virran tykö, ja Mediläisten kaupunkeihin.

7. Ja tapahtui, kuin Israelin lapset syntiä tekivät Herraa Jumalaansa vastaan, joka heidät Egyptin maalta johdattanut oli, Pharaon Egyptin kuninkaan käsistä; ja he pelkäsivät vieraita jumalia,

8. Ja vaelsivat pakanain tapain jälkeen, jotka Herra oli ajanut Israelin lasten edestä ulos; ja niinkuin myös Israelin kuninkaat tekivät,

9. Ja Israelin lapset peittelivät asiansa Herraa Jumalaansa vastaan, jotka ei hyvät olleet, ja rakensivat itsellensä korkeuksia, kaikissa kaupungeissansa, sekä linnoissa että vahvoissa kaupungeissa,

10. Ja nostivat patsaita ja metsistöitä kaikilla korkeilla vuorilla, ja kaikkein viheriäisten puiden alla.

11. Ja he suitsuttivat kaikissa korkeuksissa niinkuin pakanat, jotka Herra heidän edestänsä oli ajanut pois, ja

king of Assyria took Samaria, and carried Israel away into Assyria, and placed them in Halah and in Habor by the river of Gozan, and in the cities of the Medes.

7. For so it was, that the children of Israel had sinned against the LORD their God, which had brought them up out of the land of Egypt, from under the hand of Pharaoh king of Egypt, and had feared other gods,

8. And walked in the statutes of the heathen, whom the LORD cast out from before the children of Israel, and of the kings of Israel, which they had made.

9. And the children of Israel did secretly those things that were not right against the LORD their God, and they built them high places in all their cities, from the tower of the watchmen to the fenced city.

10. And they set them up images and groves in every high hill, and under every green tree:

11. And there they burnt incense in all the high places, as did the heathen whom the LORD carried away before

tekivät myös hirmuisia töitä, joilla he vihoittivat Herran,
12. Ja palvelivat epäjumalia, joista Herra heille oli sanonut: senkaltaisia ei teidän pidä tekemän!
13. Ja kuin Herra todisti Israelia ja Juudaa vastaan, kaikkein prophetain ja näkiäin kautta, ja antoi heille sanoa: palatkaat teidän vääriltä teiltänne, ja pitäkäät minun käskyni, ja säätyni, kaiken sen lain jälkeen, jonka minä teidän isillenne käskenyt olen, ja minä myös palveliaini prophetain kautta teille lähettänyt olen.
14. Ja ei he totelleet; mutta olivat niskurit, niinkuin heidän esi-isänsäkin, jotka ei uskoneet Herran Jumalansa päälle,
15. Ja he katsoivat ylön hänen käskynsä ja hänen liittonsa, jonka hän heidän isäinsä kanssa tehnyt oli, ja heidän todistuksensa, jonka hän heidän seassansa todisti, ja vaelsivat turhissa menoissansa, ja tekivät turhia, kuin pakanatkin heidän ympärillänsä, joista Herra oli kieltänyt, ettei heidän pitäis tekemän niinkuin ne.
16. Mutta he pelkäsivät kaikki Herran

them; and wrought wicked things to provoke the LORD to anger:
12. For they served idols, whereof the LORD had said unto them, Ye shall not do this thing.
13. Yet the LORD testified against Israel, and against Judah, by all the prophets, and by all the seers, saying, Turn ye from your evil ways, and keep my commandments and my statutes, according to all the law which I commanded your fathers, and which I sent to you by my servants the prophets.
14. Notwithstanding they would not hear, but hardened their necks, like to the neck of their fathers, that did not believe in the LORD their God.
15. And they rejected his statutes, and his covenant that he made with their fathers, and his testimonies which he testified against them; and they followed vanity, and became vain, and went after the heathen that were round about them, concerning whom the LORD had charged them, that they should not do like them.
16. And they left all the command-

Jumalansa käskyt, ja tekivät heillensä kaksi valettua vasikkaa, ja tekivät metsistön, ja kumarsivat koko taivaallista sotajoukkoa, ja palvelivat Baalia,

ments of the LORD their God, and made them molten images, even two calves, and made a grove, and worshipped all the host of heaven, and served Baal.

17. Ja käyttivät poikansa ja tyttärensä tulen lävitse, ja pitivät noituuksia ja velhouksia, ja myivät itsensä tekemään sitä, mikä paha oli Herran edessä, häntä vihoittaaksensa.

17. And they caused their sons and their daughters to pass through the fire, and used divination and enchantments, and sold themselves to do evil in the sight of the LORD, to provoke him to anger.

18. Niin vihastui Herra suuresti Israelin päälle, ja heitti heidät pois kasvoinsa edestä, niin ettei yhtään heistä jäänyt, vaan Juudan sukukunta yksinänsä.

18. Therefore the LORD was very angry with Israel, and removed them out of his sight: there was none left but the tribe of Judah only.

19. Ei myös Juuda pitänyt Herran Jumalansa käskyjä, vaan he vaelsivat Israelin säädyissä, joita he tekivät;

19. Also Judah kept not the commandments of the LORD their God, but walked in the statutes of Israel which they made.

20. Sentähden hylkäsi Herra kaiken Israelin siemenen, vaivasi heitä ja antoi ryövärein käsiin, siihenasti että hän heidät kasvoinsa edestä heitti pois.

20. And the LORD rejected all the seed of Israel, and afflicted them, and delivered them into the hand of spoilers, until he had cast them out of his sight.

21. Sillä Israel eroitti itsensä Davidin huoneesta, ja tekivät itsellensä Jeroboamin Nebatin pojan kuninkaaksi.

21. For he rent Israel from the house of David; and they made Jeroboam the son of Nebat king: and Jeroboam

Hän käänsi Israelin Herrasta pois, ja saatti heidät suuresti syntiä tekemään.

drave Israel from following the LORD, and made them sin a great sin.

22. Ja niin vaelsivat Israelin lapset kaikissa Jerobeamin synneissä, joita hän tehnyt oli, ja ei lakanneet siitä,

22. For the children of Israel walked in all the sins of Jeroboam which he did; they departed not from them;

23. Siihenasti että Herra heitti Israelin kasvoinsa edestä pois, niinkuin hän ennen sanonut oli kaikkein palveliainsa prophetain kautta. Ja Israel vietiin pois omalta maaltansa Assyriaan tähän päivään asti.

23. Until the LORD removed Israel out of his sight, as he had said by all his servants the prophets. So was Israel carried away out of their own land to Assyria unto this day.

24. Ja Assyrian kuningas antoi tulla (kansaa) Babelista ja Kutasta, ja Avvasta, ja Hematista, ja Sepharvaimista, ja asetti heidät Samarian kaupunkeihin Israelin lasten siaan, jotka omistivat Samarian, ja asuivat niissä kaupungeissa.

24. And the king of Assyria brought men from Babylon, and from Cuthah, and from Ava, and from Hamath, and from Sepharvaim, and placed them in the cities of Samaria instead of the children of Israel: and they possessed Samaria, and dwelt in the cities thereof.

25. Mutta kuin he niissä ensin rupesivat asumaan, ja ei peljänneet Herraa, lähetti Herra jalopeurat heidän sekaansa, jotka heidät surmasivat.

25. And so it was at the beginning of their dwelling there, that they feared not the LORD: therefore the LORD sent lions among them, which slew some of them.

26. Ja he puhuivat Assyrian kuninkaalle, sanoen: pakanat, jotka sinä tänne annoit tulla ja panit Samarian

26. Wherefore they spake to the king of Assyria, saying, The nations which thou hast removed, and placed in the

kaupunkeihin asumaan, ei tiedä mitään maakunnan Jumalan säädyistä: sentähden lähetti hän jalopeurat heidän sekaansa, ja katso, ne surmaavat heidät, sentähden ettei he mitään tiedä maakunnan Jumalan säädyistä.

cities of Samaria, know not the manner of the God of the land: therefore he hath sent lions among them, and, behold, they slay them, because they know not the manner of the God of the land.

27. Mutta Assyrian kuningas käski ja sanoi: viekäät sinne yksi papeista, jotka te sieltä vieneet olette pois; ja he menkäät sinne, ja asukaat siellä: että hän opettais heille maan Jumalan tavat.

27. Then the king of Assyria commanded, saying, Carry thither one of the priests whom ye brought from thence; and let them go and dwell there, and let him teach them the manner of the God of the land.

28. Niin tuli yksi papeista, joka viety oli Samariasta pois, ja asui Betelissä; ja hän opetti heitä, kuinka heidän piti pelkäämän Herraa.

28. Then one of the priests whom they had carried away from Samaria came and dwelt in Bethel, and taught them how they should fear the LORD.

29. Mutta jokainen kansa teki itsellensä erinomaiset jumalat, ja panivat ne korkeusten huoneisiin, jotka Samarialaiset tehneet olivat: jokainen kansasta omassa kaupungissansa, jossa he asuivat.

29. Howbeit every nation made gods of their own, and put them in the houses of the high places which the Samaritans had made, every nation in their cities wherein they dwelt.

30. Mutta Babelin miehet tekivät SukkotBenotin; Kutan miehet tekivät Nergalin; Hematin miehet tekivät Asiman;

30. And the men of Babylon made Succothbenoth, and the men of Cuth made Nergal, and the men of Hamath made Ashima,

31. Ja Avvilaiset tekivät Nibhan ja Tartakin; Sepharvaimilaiset polttivat

31. And the Avites made Nibhaz and Tartak, and the Sepharvites burnt

poikansa Adramelekille ja Anamelekille Sepharvaimin epäjumalille.

32. Mutta he pelkäsivät Herraa, ja tekivät itsellensä pappeja korkeuksille alhaisimman kansan seasta seassansa, jotka uhrasivat heidän korkeuttensa huoneissa.

33. He pelkäsivät Herraa ja palvelivat myös epäjumaliansa pakanain tavan jälkeen, kusta he tulleet olivat.

34. Ja hamaan tähän päivään asti tekivät he tätä vanhan tavan jälkeen, niin ettei he pelkää Herraa, eikä myös pidä tapaansa ja oikeuttansa, lain ja käskyn jälkeen, jonka Herra käski Jakobin lapsille, jolle hän antoi Israelin nimen.

35. Ja Herra oli tehnyt heidän kanssansa liiton, ja käskenyt heitä, sanoen: älkäät peljätkö muita jumalia ja älkäät heitä kumartako, älkäät heitä palvelko ja älkäät heille uhratko;

36. Mutta Herraa, joka teidät Egyptin maalta toi ulos, suurella voimalla ja ojennetulla käsivarrella, häntä peljät-

their children in fire to Adrammelech and Anammelech, the gods of Sepharvaim.

32. So they feared the LORD, and made unto themselves of the lowest of them priests of the high places, which sacrificed for them in the houses of the high places.

33. They feared the LORD, and served their own gods, after the manner of the nations whom they carried away from thence.

34. Unto this day they do after the former manners: they fear not the LORD, neither do they after their statutes, or after their ordinances, or after the law and commandment which the LORD commanded the children of Jacob, whom he named Israel;

35. With whom the LORD had made a covenant, and charged them, saying, Ye shall not fear other gods, nor bow yourselves to them, nor serve them, nor sacrifice to them:

36. But the LORD, who brought you up out of the land of Egypt with great power and a stretched out arm, him

käät, häntä rukoilkaat, ja hänelle uhratkaat;
37. Ja pitäkäät ne tavat, oikeudet, laki ja käskyt, jotka hän teille kirjoittanut on, että te kaikkena elinaikananne teette sen jälkeen: ja älkäät peljätkö muita jumalia.
38. Ja älkäät unhottako sitä liittoa, jonka minä tein teidän kanssanne: ettette pelkäisi muita jumalia;
39. Mutta peljätkäät Herraa teidän Jumalaanne: ja hän auttaa teitä kaikkein teidän vihamiestenne käsistä.
40. Mutta ei he totelleet sitä, vaan tekivät vanhan tapansa jälkeen.
41. Ja näin nämät pakanat pelkäsivät Herraa, ja palvelivat myös epäjumaliansa; niin myös tekivät heidän lapsensa ja lastensa lapset, kuin heidän isänsäkin tehneet olivat, hamaan tähän päivään asti.

shall ye fear, and him shall ye worship, and to him shall ye do sacrifice.
37. And the statutes, and the ordinances, and the law, and the commandment, which he wrote for you, ye shall observe to do for evermore; and ye shall not fear other gods.
38. And the covenant that I have made with you ye shall not forget; neither shall ye fear other gods.
39. But the LORD your God ye shall fear; and he shall deliver you out of the hand of all your enemies.
40. Howbeit they did not hearken, but they did after their former manner.
41. So these nations feared the LORD, and served their graven images, both their children, and their children's children: as did their fathers, so do they unto this day.

18 luku

1. Ja tapahtui kolmantena Hosean Elan pojan Israelin kuninkaan ajastaikana, että Hiskia Ahaksen Juudan kuninkaan poika tuli kuninkaaksi.

1. Now it came to pass in the third year of Hoshea son of Elah king of Israel, that Hezekiah the son of Ahaz king of Judah began to reign.

2. Hän oli viidenkolmattakymmenen ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yhdeksän ajastaikaa kolmattakymmentä Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Abi, Sakarian tytär.
3. Ja hän teki sitä mikä otollinen oli Herran edessä, juuri niinkuin hänen isänsä David teki.
4. Hän kukisti korkeudet, ja särki patsaat, ja hävitti metsistöt, ja löi vaskikäärmeen rikki, jonka Moses tehnyt oli, sillä Israelin lapset suitsuttivat sille aina siihen päivään asti; ja hän kutsui sen Nehustan.
5. Hän turvasi Herraan Israelin Jumalaan; niin ettei yksikään hänen kaltaisensa ollut hänen jälkeensä, ei myös hänen edellänsä kaikkein Juudan kuningasten seassa.
6. Hän riippui Herrassa ja ei luopunut hänestä, ja piti hänen käskynsä niinkuin Herra Mosekselle oli käskenyt.
7. Ja Herra oli hänen kanssansa, ja kuhunkapäin hän meni, toimitti hän taitavasti; hän luopui myös Assyrian kuninkaasta, ja ei palvellut häntä.

2. Twenty and five years old was he when he began to reign; and he reigned twenty and nine years in Jerusalem. His mother's name also was Abi, the daughter of Zachariah.
3. And he did that which was right in the sight of the LORD, according to all that David his father did.
4. He removed the high places, and brake the images, and cut down the groves, and brake in pieces the brasen serpent that Moses had made: for unto those days the children of Israel did burn incense to it: and he called it Nehushtan.
5. He trusted in the LORD God of Israel; so that after him was none like him among all the kings of Judah, nor any that were before him.
6. For he clave to the LORD, and departed not from following him, but kept his commandments, which the LORD commanded Moses.
7. And the LORD was with him; and he prospered whithersoever he went forth: and he rebelled against the king of Assyria, and served him not.

8. Hän löi Philistealaiset Gasaan asti, ja heidän rajansa, vartiain tornista vahvoihin kaupunkeihin asti.

8. He smote the Philistines, even unto Gaza, and the borders thereof, from the tower of the watchmen to the fenced city.

9. Ja tapahtui neljäntenä Hiskian kuninkaan vuonna, (se oli seitsemäs Hosean Elan pojan Israelin kuninkaan vuosi) että Salmanassar Assyrian kuningas meni Samariaa vastaan ja piiritti sen.

9. And it came to pass in the fourth year of king Hezekiah, which was the seventh year of Hoshea son of Elah king of Israel, that Shalmaneser king of Assyria came up against Samaria, and besieged it.

10. Ja voitti kolmen vuoden perästä, kuudentena Hiskian vuonna, se on yhdeksäs Hosean Israelin kuninkaan vuosi: silloin voitettiin Samaria.

10. And at the end of three years they took it: even in the sixth year of Hezekiah, that is the ninth year of Hoshea king of Israel, Samaria was taken.

11. Ja Assyrian kuningas vei Israelin Assyriaan, ja pani heitä Halaan ja Haboriin, Gosarin virran tykö, Mediläisten kaupunkeihin,

11. And the king of Assyria did carry away Israel unto Assyria, and put them in Halah and in Habor by the river of Gozan, and in the cities of the Medes:

12. Ettei he olleet kuuliaiset Herran Jumalansa äänelle, ja rikkoivat hänen liittonsa ja kaikki, mitä Moses Herran palvelia käskenyt oli: sitä ei he totelleet eikä tehneet.

12. Because they obeyed not the voice of the LORD their God, but transgressed his covenant, and all that Moses the servant of the LORD commanded, and would not hear them, nor do them.

13. Mutta neljäntenätoistakymmenentenä Hiskian kuninkaan vuonna,

13. Now in the fourteenth year of king Hezekiah did Sennacherib king of

meni Sanherib Assyrian kuningas kaikkia Juudan vahvoja kaupungeita vastaan ja voitti ne.

Assyria come up against all the fenced cities of Judah, and took them.

14. Niin lähetti Hiskia Juudan kuningas Lakikseen Assyrian kuninkaan tykö ja antoi hänelle sanoa: minä olen rikkonut, mene minun tyköäni pois, mitäs panet minun päälleni, sen minä kannan. Niin pani Assyrian kuningas Hiskian Juudan kuninkaan päälle kolmesataa leiviskää hopiaa ja kolmekymmentä leiviskää kultaa.

14. And Hezekiah king of Judah sent to the king of Assyria to Lachish, saying, I have offended; return from me: that which thou puttest on me will I bear. And the king of Assyria appointed unto Hezekiah king of Judah three hundred talents of silver and thirty talents of gold.

15. Niin antoi Hiskia kaiken sen hopian, mikä Herran huoneessa löyttiin ja kuninkaan huoneen tavaroissa.

15. And Hezekiah gave him all the silver that was found in the house of the LORD, and in the treasures of the king's house.

16. Silloin särki Hiskia Herran templin ovet ja kiskot, jotka Hiskia Juudan kuningas oli antanut silata, ja antoi ne Assyrian kuninkaalle.

16. At that time did Hezekiah cut off the gold from the doors of the temple of the LORD, and from the pillars which Hezekiah king of Judah had overlaid, and gave it to the king of Assyria.

17. Ja Assyrian kuningas lähetti Tartanin, ja ylimmäisen kamaripalvelian, ja Rabsaken Lakiksesta kuningas Hiskian tykö, suuren väen kanssa Jerusalemiin; ja he nousivat ja menivät Jerusalemiin. Ja noustuansa ja tul-

17. And the king of Assyria sent Tartan and Rabsaris and Rabshakeh from Lachish to king Hezekiah with a great host against Jerusalem. And they went up and came to Jerusalem. And when they were come up, they came

tuansa sinne, seisahtivat he ylimmäisen vesilammikon kanavan vieressä, tiellä Vanuttajakedolle,

and stood by the conduit of the upper pool, which is in the highway of the fuller's field.

18. Ja kutsuivat kuninkaan; niin meni Eliakim Hilkian poika huoneenhaltia heidän tykönsä ulos, ja Sebna kirjoittaja, ja Joa Asaphin poika kansleri.

18. And when they had called to the king, there came out to them Eliakim the son of Hilkiah, which was over the household, and Shebna the scribe, and Joah the son of Asaph the recorder.

19. Niin sanoi Rabsake heille: sanokaat nyt Hiskialle: näin sanoo suuri kuningas, Assyrian kuningas: mikä on tämä turva, johon sinä luotat?

19. And Rabshakeh said unto them, Speak ye now to Hezekiah, Thus saith the great king, the king of Assyria, What confidence is this wherein thou trustest?

20. Ajatteletkos (vaikka ne ovat tyhjät puheet) neuvoa ja voimaa olevan sotiakses? mihinkä sinä luotat, ettäs olet minusta luopunut?

20. Thou sayest, (but they are but vain words,) I have counsel and strength for the war. Now on whom dost thou trust, that thou rebellest against me?

21. Katso, sinä uskallat tuon särjetyn ruokosauvan päälle Egyptistä! joka, jos joku nojaa sen päälle, menee sisälle hänen käteensä ja pistää sen lävitse: niin on Pharao Egyptin kuningas kaikille, jotka luottavat hänen päällensä.

21. Now, behold, thou trustest upon the staff of this bruised reed, even upon Egypt, on which if a man lean, it will go into his hand, and pierce it: so is Pharaoh king of Egypt unto all that trust on him.

22. Mutta jos te sanoisitte minulle: me uskallamme Herran Jumalamme

22. But if ye say unto me, We trust in the LORD our God: is not that he,

päälle: eikö hän ole se, jonka korkeudet ja alttarit Hiskia on kukistanut? ja sanoi Juudalle ja Jerusalemille: tämän alttarin edessä, joka on Jerusalemissa, pitää teidän kumartaman.

whose high places and whose altars Hezekiah hath taken away, and hath said to Judah and Jerusalem, Ye shall worship before this altar in Jerusalem?

23. Lyö siis nyt veto herrani Assyrian kuninkaan kanssa: minä annan sinulle kaksituhatta hevosta, jos sinä taidat antaa niitä, jotka niillä ratsastavat.

23. Now therefore, I pray thee, give pledges to my lord the king of Assyria, and I will deliver thee two thousand horses, if thou be able on thy part to set riders upon them.

24. Kuinka siis sinä taidat ajaa takaperin yhden päämiehen herrani vähimmistä palvelioista? Mutta sinä luotat Egyptin päälle, vaunuin ja ratsasmiesten tähden.

24. How then wilt thou turn away the face of one captain of the least of my master's servants, and put thy trust on Egypt for chariots and for horsemen?

25. Eli luuletkos, että minä ilman Herraa tähän paikkaan tullut olen, hävittämään tätä? Herra on minulle sanonut: mene tätä maata vastaan ja hukuta se.

25. Am I now come up without the LORD against this place to destroy it? The LORD said to me, Go up against this land, and destroy it.

26. Niin sanoi Eliakim Hilkian poika, ja Sebna ja Joa Rabsakelle: puhu palveliais kanssa Syrian kielellä, sillä me ymmärrämme sen, ja älä puhu meidän kanssamme Juudan kielellä, kansan kuullen, jotka muurin päällä ovat.

26. Then said Eliakim the son of Hilkiah, and Shebna, and Joah, unto Rabshakeh, Speak, I pray thee, to thy servants in the Syrian language; for we understand it: and talk not with us in the Jews' language in the ears of the people that are on the wall.

27. Mutta Rabsake sanoi heille: onko

27. But Rabshakeh said unto them,

herrani lähettänyt minun sinun herras tykö eli sinun tykös, näitä sanoja puhumaan? eikö enemmin niiden miesten tykö, jotka muurin päällä istuvat, että heidän pitää syömän omaa lokaansa ja juoman omaa vettänsä teidän kanssanne?

Hath my master sent me to thy master, and to thee, to speak these words? hath he not sent me to the men which sit on the wall, that they may eat their own dung, and drink their own piss with you?

28. Niin seisoi Rabsake ja huusi korkealla äänellä Juudan kielellä, puhui ja sanoi: kuulkaat suuren kuninkaan, Assyrian kuninkaan ääntä!

28. Then Rabshakeh stood and cried with a loud voice in the Jews' language, and spake, saying, Hear the word of the great king, the king of Assyria:

29. Näin sanoo kuningas: älkää antako Hiskian pettää teitänne; sillä ei hän voi vapahtaa teitä hänen käsistänsä.

29. Thus saith the king, Let not Hezekiah deceive you: for he shall not be able to deliver you out of his hand:

30. Ja älkään antako Hiskia teidän turvata Herran päälle, sanoen: Herra on totisesti pelastava meitä, ja ei tämä kaupunki anneta Assyrian kuninkaan käsiin.

30. Neither let Hezekiah make you trust in the LORD, saying, The LORD will surely deliver us, and this city shall not be delivered into the hand of the king of Assyria.

31. Älkäät kuulko Hiskiaa; sillä näin sanoo Assyrian kuningas: sopikaat minun kanssani, ja tulkaat minun tyköni, niin joka mies on syövä viinapuustansa ja fikunapuustansa, ja juova kaivostansa,

31. Hearken not to Hezekiah: for thus saith the king of Assyria, Make an agreement with me by a present, and come out to me, and then eat ye every man of his own vine, and every one of his fig tree, and drink ye every one the waters of his cistern:

32. Siihen asti minä tulen ja vien teitä

32. Until I come and take you away

siihen maahan, joka teidän maanne kaltainen on, jossa jyviä, viinaa, leipää, viinamäkiä, öljypuita, öljyä ja hunajaa on, niin te elätte ja ette kuole. Älkäät kuulko Hiskiaa, sillä hän pettää teitä, kuin hän sanoo: Herra pelastaa meitä.

33. Ovatko myös pakanain jumalat pelastaneet kukin maansa Assyrian kuninkaan käsistä?

34. Kussa ovat Hematin ja Arpadin jumalat? kussa ovat Sepharvaimin, Henan ja Ivvan jumalat? ovatko he Samarian pelastaneet minun käsistäni?

35. Kussa on joku kaikkein niiden maakuntain jumalain seassa, joka maansa on pelastanut minun kädestäni, että Herra nyt pelastaisi Jerusalemin minun kädestäni?

36. Ja kansa vaikeni ja ei häntä mitäkään vastannut: sillä kuningas oli käskenyt ja sanonut: älkäät häntä vastatko.

37. Niin tuli Eliakim Hilkian poika huoneenhaltia, ja Sebna kirjoittaja, ja Joa Asaphin poika kansleri Hiskian tykö reväistyillä vaatteilla, ja ilmoittivat

to a land like your own land, a land of corn and wine, a land of bread and vineyards, a land of oil olive and of honey, that ye may live, and not die: and hearken not unto Hezekiah, when he persuadeth you, saying, The LORD will deliver us.

33. Hath any of the gods of the nations delivered at all his land out of the hand of the king of Assyria?

34. Where are the gods of Hamath, and of Arpad? where are the gods of Sepharvaim, Hena, and Ivah? have they delivered Samaria out of mine hand?

35. Who are they among all the gods of the countries, that have delivered their country out of mine hand, that the LORD should deliver Jerusalem out of mine hand?

36. But the people held their peace, and answered him not a word: for the king's commandment was, saying, Answer him not.

37. Then came Eliakim the son of Hilkiah, which was over the household, and Shebna the scribe, and Joah the son of Asaph the recorder, to

hänelle Rabsaken sanat.

Hezekiah with their clothes rent, and told him the words of Rabshakeh.

19 luku

1. Kuin kuningas Hiskia sen kuuli, repäisi hän vaatteensa ja puki säkin yllensä ja meni Herran huoneesen.

1. And it came to pass, when king Hezekiah heard it, that he rent his clothes, and covered himself with sackcloth, and went into the house of the LORD.

2. Ja hän lähetti Eliakimin huoneenhaltian ja Sebnan kirjoittajan vanhimpain pappien kanssa, puetettuina säkeillä, prophetan Jesaian Amotsin pojan tykö.

2. And he sent Eliakim, which was over the household, and Shebna the scribe, and the elders of the priests, covered with sackcloth, to Isaiah the prophet the son of Amoz.

3. Ja he sanoivat hänelle: näin sanoo Hiskia: tämä on vaivan, toran ja häväistyksen päivä; sillä lapset ovat tulleet synnyttämiselle, mutta ei ole voimaa synnyttää.

3. And they said unto him, Thus saith Hezekiah, This day is a day of trouble, and of rebuke, and blasphemy: for the children are come to the birth, and there is not strength to bring forth.

4. Jospa Herra sinun Jumalas kuulis kaikki Rabsaken sanat, jonka hänen herransa Assyrian kuningas on lähettänyt tänne pilkkaamaan elävää Jumalaa, että hän nuhtelis häntä niiden sanain tähden, jotka Herra sinun Jumalas kuullut on: niin korota sinun

4. It may be the LORD thy God will hear all the words of Rabshakeh, whom the king of Assyria his master hath sent to reproach the living God; and will reprove the words which the LORD thy God hath heard: wherefore lift up thy prayer for the remnant that

rukoukses niiden edestä, jotka vielä jääneet ovat;
5. Kuin kuningas Hiskian palveliat tulivat Jesaian tykö,
6. Sanoi Jesaia heille: näin sanokaat teidän herrallenne: näin sanoo Herra: älä mitään peljästy niiden sanain tähden, jotka sinä kuullut olet, joilla Assyrian kuninkaan palveliat minua häväisseet ovat.
7. Katso, minä annan hänelle hengen, että hän saa kuulla sanoman, ja palajaa omalle maallensa; ja minä annan hänen kaatua miekalla omassa maakunnassansa.
8. Ja kuin Rabsake palasi, löysi hän Assyrian kuninkaan sotimasta Libnaa vastaan; sillä hän oli kuullut hänen menneeksi Lakiksesta pois.
9. Ja kuin hän sai kuulla Tirhakasta Ethiopian kuninkaasta sanottavan: katso, hän on mennyt sotimaan sinua vastaan; niin hän palasi, ja lähetti sanan Hiskialle ja antoi hänelle sanoa:
10. Puhukaat näin Hiskialle Juudan kuninkaalle, sanoen: älä anna Jumalas, jonka päälle sinä luotat, vietellä sinuas ja sanot: ei Jerusalem anneta

are left.
5. So the servants of king Hezekiah came to Isaiah.
6. And Isaiah said unto them, Thus shall ye say to your master, Thus saith the LORD, Be not afraid of the words which thou hast heard, with which the servants of the king of Assyria have blasphemed me.
7. Behold, I will send a blast upon him, and he shall hear a rumour, and shall return to his own land; and I will cause him to fall by the sword in his own land.
8. So Rabshakeh returned, and found the king of Assyria warring against Libnah: for he had heard that he was departed from Lachish.
9. And when he heard say of Tirhakah king of Ethiopia, Behold, he is come out to fight against thee: he sent messengers again unto Hezekiah, saying,
10. Thus shall ye speak to Hezekiah king of Judah, saying, Let not thy God in whom thou trustest deceive thee, saying, Jerusalem shall not be deliv-

Assyrian kuninkaan käteen.

11. Katso, sinä olet kuullut, mitä Assyrian kuninkaat tehneet ovat kaikille maakunnille, ja hukuttaneet heitä: ja sinä pelastettaisiin?

12. Ovatko myös pakanain jumalat pelastaneet heidät, jotka minun isäni hukuttaneet ovat, Gosanin, Haranin, niin myös Resephin ja Edenin lapset, jotka Telassarissa olivat?

13. Kussa on Hematin kuningas, Arpadin kuningas, Sepharvaimin, Henan ja Ivvan kaupungin kuningas?

14. Kuin Hiskia oli ottanut kirjan sanansaattajilta ja lukenut sen, meni hän Herran huoneesen, ja Hiskia levitti sen Herran eteen,

15. Ja rukoili Herran edessä ja sanoi: Herra Israelin Jumala, joka istut Kerubimin päällä, sinä olet ainoa Jumala kaikissa maan valtakunnissa, sinä olet tehnyt taivaan ja maan.

16. Herra, kallista korvas ja kuule,

ered into the hand of the king of Assyria.

11. Behold, thou hast heard what the kings of Assyria have done to all lands, by destroying them utterly: and shalt thou be delivered?

12. Have the gods of the nations delivered them which my fathers have destroyed; as Gozan, and Haran, and Rezeph, and the children of Eden which were in Thelasar?

13. Where is the king of Hamath, and the king of Arpad, and the king of the city of Sepharvaim, of Hena, and Ivah?

14. And Hezekiah received the letter of the hand of the messengers, and read it: and Hezekiah went up into the house of the LORD, and spread it before the LORD.

15. And Hezekiah prayed before the LORD, and said, O LORD God of Israel, which dwellest between the cherubims, thou art the God, even thou alone, of all the kingdoms of the earth; thou hast made heaven and earth.

16. LORD, bow down thine ear, and

avaa Herra silmäs ja näe, ja kuule Sanheribin sanat, joka tänne on lähettänyt pilkkaamaan elävää Jumalaa!

17. Se on tosi, Herra, että Assyrian kuninkaat ovat hävittäneet pakanat ja heidän maakuntansa,

18. Ja ovat heittäneet heidän jumalansa tuleen; sillä ei ne olleet jumalia, mutta ihmisten kätten teot, puut ja kivet, sentähden ovat he ne hävittäneet.

19. Mutta nyt sinä, Herra meidän Jumalamme, auta meitä hänen kädestänsä: että kaikki maan valtakunnat tietäisivät sinun, Herra, olevan ainoan Jumalan.

20. Niin lähetti Jesaia Amotsin poika Hiskian tykö ja antoi hänelle sanoa: näin sanoo Herra Israelin Jumala: minä olen kuullut, mitäs minulta rukoillut olet Sanheribin Assyrian kuninkaan tähden.

21. Nämät ovat ne, mitkä Herra häntä vastaan puhunut on: neitsy Zionin tytär katsoo sinun ylön ja pilkkaa sinua, Jerusalemin tytär väänteleе päätänsä sinun jälkees.

hear: open, LORD, thine eyes, and see: and hear the words of Sennacherib, which hath sent him to reproach the living God.

17. Of a truth, LORD, the kings of Assyria have destroyed the nations and their lands,

18. And have cast their gods into the fire: for they were no gods, but the work of men's hands, wood and stone: therefore they have destroyed them.

19. Now therefore, O LORD our God, I beseech thee, save thou us out of his hand, that all the kingdoms of the earth may know that thou art the LORD God, even thou only.

20. Then Isaiah the son of Amoz sent to Hezekiah, saying, Thus saith the LORD God of Israel, That which thou hast prayed to me against Sennacherib king of Assyria I have heard.

21. This is the word that the LORD hath spoken concerning him; The virgin the daughter of Zion hath despised thee, and laughed thee to scorn; the daughter of Jerusalem

hath shaken her head at thee.

22. Ketäs olet pilkannut ja häväissyt? ketä vastaan sinä olet korottanut äänes? Sinä olet nostanut silmäs pyhää vastaan Israelissa.

22. Whom hast thou reproached and blasphemed? and against whom hast thou exalted thy voice, and lifted up thine eyes on high? even against the Holy One of Israel.

23. Sinä olet sanansaattajais kautta häväissyt Herraa ja sanonut: minä olen noussut vuoren kukkuloille vaunuini paljoudella, Libanonin sivulle: minä tahdon hakata maahan hänen korkiat sedripuunsa ja valitut honkansa, ja mennä hänen viimeiseen majaansa, hänen ihanan vainionsa metsään.

23. By thy messengers thou hast reproached the Lord, and hast said, With the multitude of my chariots I am come up to the height of the mountains, to the sides of Lebanon, and will cut down the tall cedar trees thereof, and the choice fir trees thereof: and I will enter into the lodgings of his borders, and into the forest of his Carmel.

24. Minä olen kaivanut ja juonut muukalaiset vedet, ja olen kuivannut kaikki piiritetyt ojat minun jalkapöydälläni.

24. I have digged and drunk strange waters, and with the sole of my feet have I dried up all the rivers of besieged places.

25. Etkös ole kaukaa kuullut minun näitä tehneeksi, ja jo aikaa ennen näitä valmistaneeksi? Nyt olen minä sen antanut tapahtua, että vahvat kaupungit pitäis kukistettaman hävinneeksi kiviroukkioksi,

25. Hast thou not heard long ago how I have done it, and of ancient times that I have formed it? now have I brought it to pass, that thou shouldest be to lay waste fenced cities into ruinous heaps.

26. Ja ne, jotka siinä asuvat, pitäis tuleman heikoksi, peljästymän, hä-

26. Therefore their inhabitants were of small power, they were dismayed

peemän ja tuleman niinkuin ruoho kedolla, ja niinkuin viheriäinen ruohon korsi katon päällä, ja niinkuin kuivettu oras ennen kuin se oljeksi tulee.

and confounded; they were as the grass of the field, and as the green herb, as the grass on the housetops, and as corn blasted before it be grown up.

27. Minä tiedän sinun asumasias, sinun ulos- ja sisällekäymises, ja ettäs kiukuitset minua vastaan.

27. But I know thy abode, and thy going out, and thy coming in, and thy rage against me.

28. Ettäs kiukuitset minua vastaan ja sinun ylpeytes on tullut minun korvilleni, panen minä renkaani sinun sieraimiis ja suitseni suuhus, ja johdatan sinun sitä tietä myöten takaperin, jotas tulitkin.

28. Because thy rage against me and thy tumult is come up into mine ears, therefore I will put my hook in thy nose, and my bridle in thy lips, and I will turn thee back by the way by which thou camest.

29. Ja tämä pitää oleman sinulle merkiksi: syö tällä ajastajalla sitä, mikä kasvanut on, toisella ajastajalla sitä, mikä itsestänsä kasvaa; mutta kolmannella ajastajalla kylväkäät ja leikatkaat, ja istuttakaat viinamäkiä, syökäät heidän hedelmänsä.

29. And this shall be a sign unto thee, Ye shall eat this year such things as grow of themselves, and in the second year that which springeth of the same; and in the third year sow ye, and reap, and plant vineyards, and eat the fruits thereof.

30. Ja joka Juudan huoneesta päässyt ja jäänyt on, pitää vielä nyt alta juurtuman ja ylhäältä hedelmöitsemän.

30. And the remnant that is escaped of the house of Judah shall yet again take root downward, and bear fruit upward.

31. Sillä jääneet pitää käymän Jerusalemista ulos, ja Zionin vuorelta ne, jotka päässeet ovat. Herran Zebaotin

31. For out of Jerusalem shall go forth a remnant, and they that escape out of mount Zion: the zeal of the

kiivaus tekee näitä.
32. Sentähden sanoo Herra Assyrian kuninkaasta näin: ei hänen pidä tuleman tähän kaupunkiin, eikä yhtään nuolta sinne ampuman, ei myös yhtään kilpeä tuoman sen eteen, ja ei yhtään vallia rakentaman sen ympärille;
33. Mutta hänen pitää sitä tietä palajaman, jota hän tullut on, ja ei pidä hänen tähän kaupunkiin tuleman, sanoo Herra.
34. Ja minä varjelen tämän kaupungin ja pelastan sen minun tähteni ja Davidin minun palveliani tähden.
35. Niin tapahtui sinä yönä, että Herran enkeli meni ja tappoi Assyrian leirissä sata kahdeksankymmentä ja viisituhatta miestä. Ja kuin he silloin varhain huomeneltain nousivat, katso, ne kaikki olivat kuolleitten ruumiit.
36. Ja Sanherib Assyrian kuningas meni matkaansa, palasi ja oli Ninivessä.
37. Ja kuin hän rukoili Nisrokin jumalansa huoneessa, niin hänen poikansa Adramelek ja Saretser tappoivat hä-

LORD of hosts shall do this.
32. Therefore thus saith the LORD concerning the king of Assyria, He shall not come into this city, nor shoot an arrow there, nor come before it with shield, nor cast a bank against it.
33. By the way that he came, by the same shall he return, and shall not come into this city, saith the LORD.
34. For I will defend this city, to save it, for mine own sake, and for my servant David's sake.
35. And it came to pass that night, that the angel of the LORD went out, and smote in the camp of the Assyrians an hundred fourscore and five thousand: and when they arose early in the morning, behold, they were all dead corpses.
36. So Sennacherib king of Assyria departed, and went and returned, and dwelt at Nineveh.
37. And it came to pass, as he was worshipping in the house of Nisroch his god, that Adrammelech and

nen miekalla ja pakenivat Araratin maakuntaan: ja hänen poikansa Assarhaddon tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

Sharezer his sons smote him with the sword: and they escaped into the land of Armenia. And Esarhaddon his son reigned in his stead.

20 luku

1. Silloin sairasti Hiskia kuolemallansa, ja propheta Jesaia Amotsin poika tuli hänen tykönsä ja sanoi hänelle: näin sanoo Herra: toimita talos, sillä sinun pitää nyt kuoleman ja ei elämän.

1. In those days was Hezekiah sick unto death. And the prophet Isaiah the son of Amoz came to him, and said unto him, Thus saith the LORD, Set thine house in order; for thou shalt die, and not live.

2. Mutta hän käänsi kasvonsa seinän puoleen, rukoili Herraa ja sanoi:

2. Then he turned his face to the wall, and prayed unto the LORD, saying,

3. Oi, Herra! muista että minä olen uskollisesti ja vaalla sydämellä vaeltanut sinun edessäs ja tehnyt, mikä sinulle otollinen ollut on! Ja Hiskia itki hartaasti.

3. I beseech thee, O LORD, remember now how I have walked before thee in truth and with a perfect heart, and have done that which is good in thy sight. And Hezekiah wept sore.

4. Mutta kuin Jesaia ei ollut vielä puoli kaupunkiin käynyt ulos, tuli Herran sana hänen tykönsä ja sanoi:

4. And it came to pass, afore Isaiah was gone out into the middle court, that the word of the LORD came to him, saying,

5. Palaja ja sano Hiskialle, kansani päämiehelle: näin sanoo Herra sinun isäs Davidin Jumala: minä olen kuul-

5. Turn again, and tell Hezekiah the captain of my people, Thus saith the LORD, the God of David thy father, I

lut sinun rukoukses ja nähnyt sinun kyyneles: katso, minä parannan sinun: kolmantena päivänä pitää sinun menemän ylös Herran huoneesen.

6. Ja minä lisään sinun ikääs viisitoistakymmentä ajastaikaa, ja vapahdan sinun ja tämän kaupungin Assyrian kuninkaan kädestä, ja varjelen tämän kaupungin minun tähteni ja minun palveliani Davidin tähden.

7. Ja Jesaia sanoi: tuokaat minulle fikunarypäle. Ja he toivat ja panivat paisuman päälle, ja hän tuli terveeksi.

8. Hiskia sanoi Jesaialle: mikä merkki siihen on, että Herra minun parantaa, ja että minun pitää menemän kolmantena päivänä Herran huoneesen?

9. Jesaia sanoi: sinä saat tämän merkin Herralta, että Herra tekee mitä hän sanonut on. Pitääkö varjon käymän kymmenen piirtoa edeskäsin, taikka kymmenen piirtoa takaperin?

10. Ja Hiskia sanoi: se on keviä, että varjo käy edeskäsin kymmenen piirtoa: ei, mutta että hän kävis kymmenen piirtoa takaperin.

11. Niin rukoili Jesaia Herraa, ja hän

have heard thy prayer, I have seen thy tears: behold, I will heal thee: on the third day thou shalt go up unto the house of the LORD.

6. And I will add unto thy days fifteen years; and I will deliver thee and this city out of the hand of the king of Assyria; and I will defend this city for mine own sake, and for my servant David's sake.

7. And Isaiah said, Take a lump of figs. And they took and laid it on the boil, and he recovered.

8. And Hezekiah said unto Isaiah, What shall be the sign that the LORD will heal me, and that I shall go up into the house of the LORD the third day?

9. And Isaiah said, This sign shalt thou have of the LORD, that the LORD will do the thing that he hath spoken: shall the shadow go forward ten degrees, or go back ten degrees?

10. And Hezekiah answered, It is a light thing for the shadow to go down ten degrees: nay, but let the shadow return backward ten degrees.

11. And Isaiah the prophet cried unto

veti varjon kymmenen piirtoa takaperin, jotka hän oli käynyt edeskäsin Ahaksen säjärissä.

12. Silloin lähetti Berodak Baladan Baladanin poika Babelin kuningas kirjoituksen ja lahjoja Hiskialle; sillä hän oli kuullut Hiskian sairastuneeksi.

13. Ja Hiskia kuuli heitä, ja osoitti heille koko tavarahuoneensa, hopian, kullan, kalliit yrtit, ja parhaan öljyn, ja koko asehuoneensa ja kaikki, mitä hänen tavaroissansa oli. Ja ei mitään ollut hänen huoneessansa ja kaikessa hänen vallassansa, jota ei Hiskia heille osoittanut.

14. Niin tuli propheta Jesaia kuningas Hiskian tykö ja sanoi hänelle: mitä nämät miehet ovat sanoneet, ja kusta he ovat tulleet sinun tykös? Hiskia sanoi: he ovat tulleet kaukaiselta maalta, Babelista.

15. Hän sanoi: mitä he ovat nähneet sinun huoneessas? Hiskia sanoi: he ovat nähneet kaikki, mitä minun huoneessani on, ja ei ole mitään minun tavaroissani, jota en minä heille osoit-

the LORD: and he brought the shadow ten degrees backward, by which it had gone down in the dial of Ahaz.

12. At that time Berodachbaladan, the son of Baladan, king of Babylon, sent letters and a present unto Hezekiah: for he had heard that Hezekiah had been sick.

13. And Hezekiah hearkened unto them, and shewed them all the house of his precious things, the silver, and the gold, and the spices, and the precious ointment, and all the house of his armour, and all that was found in his treasures: there was nothing in his house, nor in all his dominion, that Hezekiah shewed them not.

14. Then came Isaiah the prophet unto king Hezekiah, and said unto him, What said these men? and from whence came they unto thee? And Hezekiah said, They are come from a far country, even from Babylon.

15. And he said, What have they seen in thine house? And Hezekiah answered, All the things that are in mine house have they seen: there is nothing among my treasures that I

tanut ole.
16. Niin sanoi Jesaia Hiskialle: kuule Herran sanaa:
17. Katso, aika tulee, että kaikki sinun huoneestas ja kaikki, mitä sinun esi-isäs koonneet ovat tähän päivään asti, viedään pois Babeliin, ja ei jätetä mitään, sanoo Herra.

18. Ja myös lapset, jotka sinusta tulevat, jotkas siität, otetaan kamaripalvelioiksi Babelin kuninkaan huoneesen.

19. Hiskia sanoi Jesaialle: Herran sana on hyvä, jonkas puhunut olet; ja sanoi vielä: eikö se niin ole? kuitenkin että rauha ja uskollisuus minun aikanani olis.
20. Mitä enempi sanomista on Hiskiasta, ja hänen voimastansa, ja mitä hän tehnyt on, ja vesilammikosta ja kanavista, joilla hän vedet johdatti kaupunkiin: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?
21. Ja Hiskia nukkui isäinsä kanssa; ja Manasse hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

have not shewed them.
16. And Isaiah said unto Hezekiah, Hear the word of the LORD.
17. Behold, the days come, that all that is in thine house, and that which thy fathers have laid up in store unto this day, shall be carried into Babylon: nothing shall be left, saith the LORD.
18. And of thy sons that shall issue from thee, which thou shalt beget, shall they take away; and they shall be eunuchs in the palace of the king of Babylon.
19. Then said Hezekiah unto Isaiah, Good is the word of the LORD which thou hast spoken. And he said, Is it not good, if peace and truth be in my days?
20. And the rest of the acts of Hezekiah, and all his might, and how he made a pool, and a conduit, and brought water into the city, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?
21. And Hezekiah slept with his fathers: and Manasseh his son reigned in his stead.

21 luku

1. Manasse oli kahdentoistakymmenen ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi viisi ajastaikaa kuudettakymmentä Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Hephtsiba.

1. Manasseh was twelve years old when he began to reign, and reigned fifty and five years in Jerusalem. And his mother's name was Hephzibah.

2. Ja hän teki pahaa Herran edessä, pakanain kauhistusten jälkeen, jotka Herra Israelin lasten edestä oli ajanut pois.

2. And he did that which was evil in the sight of the LORD, after the abominations of the heathen, whom the LORD cast out before the children of Israel.

3. Hän rakensi korkeudet jälleen, jotka hänen isänsä Hiskia kukistanut oli, ja nosti Baalin alttarin, ja teki metsistön, niinkuin Ahab Israelin kuningas tehnyt oli, ja kumarsi koko taivaan sotajoukkoa, ja palveli niitä,

3. For he built up again the high places which Hezekiah his father had destroyed; and he reared up altars for Baal, and made a grove, as did Ahab king of Israel; and worshipped all the host of heaven, and served them.

4. Ja rakensi myös alttarit Herran huoneesen, josta Herra sanonut oli: minä asetan minun nimeni Jerusalemiin.

4. And he built altars in the house of the LORD, of which the LORD said, In Jerusalem will I put my name.

5. Ja hän rakensi koko taivaalliselle sotajoukolle alttarit molempiin pihoihin Herran huoneesen,

5. And he built altars for all the host of heaven in the two courts of the house of the LORD.

6. Ja käytti poikansa tulessa, ja otti vaarin lintuin lauluista ja merkeistä, ja

6. And he made his son pass through the fire, and observed times, and

piti noitia ja merkkein sanojia, ja teki paljon pahaa Herran edessä, jolla hän hänen vihoitti.

7. Hän pani myös metsistöjumalan, jonka hän tehnyt oli, huoneesen, josta Herra Davidille ja hänen pojallensa Salomolle sanonut oli: tähän huoneesen ja Jerusalemiin, jonka minä valinnut olen kaikista Israelin sukukunnista, panen minä nimeni ijankaikkisesti,
8. Ja en liikuta enää Israelin jalkoja siitä maasta, jonka minä heidän isillensä antanut olen, jos he ainoastaan pitävät ja tekevät kaikki, mitä minä heille käskenyt olen, ja kaiken sen lain, minkä minun palveliani Moses heille käskenyt oli.
9. Mutta ei he totelleet sitä, vaan Manasse vietteli heitä, niin että he tekivät pahemmin kuin pakanat, jotka Herra Israelin lasten edestä hävittänyt oli.
10. Silloin puhui Herra palveliainsa prophetain kautta ja sanoi:
11. Että Manasse Juudan kuningas on nämät kauhistukset tehnyt, jotka pa-

used enchantments, and dealt with familiar spirits and wizards: he wrought much wickedness in the sight of the LORD, to provoke him to anger.

7. And he set a graven image of the grove that he had made in the house, of which the LORD said to David, and to Solomon his son, In this house, and in Jerusalem, which I have chosen out of all tribes of Israel, will I put my name for ever:
8. Neither will I make the feet of Israel move any more out of the land which I gave their fathers; only if they will observe to do according to all that I have commanded them, and according to all the law that my servant Moses commanded them.
9. But they hearkened not: and Manasseh seduced them to do more evil than did the nations whom the LORD destroyed before the children of Israel.
10. And the LORD spake by his servants the prophets, saying,
11. Because Manasseh king of Judah hath done these abominations, and

hemmat ovat kuin kaikki ne kauhistukset, joita Amorilaiset tehneet ovat, jotka hänen edellänsä olivat, ja on myös saattanut Juudan syntiä tekemään epäjumalillansa;

hath done wickedly above all that the Amorites did, which were before him, and hath made Judah also to sin with his idols:

12. Sentähden sanoo Herra Israelin Jumala näin: katso, minä saatan vahingon Juudan ja Jerusalemin päälle, että kuka ikänä sen kuulee, pitää hänen molemmat korvansa soiman.

12. Therefore thus saith the LORD God of Israel, Behold, I am bringing such evil upon Jerusalem and Judah, that whosoever heareth of it, both his ears shall tingle.

13. Ja minä vedän Samarian mittanuoran Jerusalemin ylitse, ja Ahabin huoneen painomitan, ja virutan Jerusalemin niinkuin astiat virutetaan: ne virutetaan ja käännetään kumollensa.

13. And I will stretch over Jerusalem the line of Samaria, and the plummet of the house of Ahab: and I will wipe Jerusalem as a man wipeth a dish, wiping it, and turning it upside down.

14. Ja minä hylkään jääneet minun perimisestäni ja annan heidät vihamiestensä käsiin, että heidän pitää oleman kaikille vihollisillensa saaliiksi ja ryöstöksi:

14. And I will forsake the remnant of mine inheritance, and deliver them into the hand of their enemies; and they shall become a prey and a spoil to all their enemies;

15. Että he tekivät sitä, mikä paha oli minun silmäini edessä, ja ovat minun vihoittaneet siitä päivästä, jona heidän isänsä läksivät Egyptistä, tähän päivään asti.

15. Because they have done that which was evil in my sight, and have provoked me to anger, since the day their fathers came forth out of Egypt, even unto this day.

16. Ja Manasse vuodatti myös paljon viatointa verta, siihen asti että Jerusalem sieltä ja täältä täynnä oli, ilman

16. Moreover Manasseh shed innocent blood very much, till he had filled Jerusalem from one end to another;

niitä syntejä, joilla hän Juudan saatti syntiä tekemään, että he tekivät pahaa Herran edessä.
17. Mitä enempi Manassesta sanomista on ja kaikista, mitä hän tehnyt on, ja niistä synneistä, jotka hän teki: eikö ne ole kirjoitetut Juudan kuningasten aikakirjassa?
18. Ja Manasse nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin huoneensa yrttitarhaan, joka oli Ussan yrttitarha; ja hänen poikansa Amon tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
19. Kahden ajastaikainen kolmattakymmentä oli Amon tullessansa Juudan kuninkaaksi, ja hallitsi kaksi ajastakaa Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Mesulemet Hatsurin tytär Jotbasta.
20. Ja hän teki sitä, mikä Herralle ei kelvannut, niinkuin hänen isänsä Manasse tehnyt oli.
21. Ja hän vaelsi kaikkia niitä teitä, joita hänen isänsä vaeltanut oli, ja palveli epäjumalia, joita hänen isänsä palvellut oli, ja kumarsi niitä,
22. Ja luopui Herrasta isäinsä Jumalasta, ja ei vaeltanut Herran tiellä.

beside his sin wherewith he made Judah to sin, in doing that which was evil in the sight of the LORD.
17. Now the rest of the acts of Manasseh, and all that he did, and his sin that he sinned, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?
18. And Manasseh slept with his fathers, and was buried in the garden of his own house, in the garden of Uzza: and Amon his son reigned in his stead.
19. Amon was twenty and two years old when he began to reign, and he reigned two years in Jerusalem. And his mother's name was Meshullemeth, the daughter of Haruz of Jotbah.
20. And he did that which was evil in the sight of the LORD, as his father Manasseh did.
21. And he walked in all the way that his father walked in, and served the idols that his father served, and worshipped them:
22. And he forsook the LORD God of his fathers, and walked not in the

way of the LORD.

23. Ja Amonin palveliat tekivät liiton häntä vastaan ja tappoivat kuninkaan omassa huoneessansa.
23. And the servants of Amon conspired against him, and slew the king in his own house.

24. Mutta maakunnan kansa löi kaikki ne kuoliaaksi, jotka olivat liiton tehneet kuningas Amonia vastaan, ja kansa teki Josian hänen poikansa kuninkaaksi hänen siaansa.
24. And the people of the land slew all them that had conspired against king Amon; and the people of the land made Josiah his son king in his stead.

25. Mitä Amon enempi tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?
25. Now the rest of the acts of Amon which he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?

26. Ja hän haudattiin omaan hautaansa Ussan yrttitarhassa, ja hänen poikansa Josia tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
26. And he was buried in his sepulchre in the garden of Uzza: and Josiah his son reigned in his stead.

22 luku

1. Josia oli kahdeksan ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yhden ajastajan neljättäkymmentä Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Jedida Adajan tytär Botskatista.
1. Josiah was eight years old when he began to reign, and he reigned thirty and one years in Jerusalem. And his mother's name was Jedidah, the daughter of Adaiah of Boscath.

2. Ja hän teki sitä, mikä Herran edessä oli kelvollinen, ja vaelsi kaikella isänsä Davidin tiellä, ja ei poikennut
2. And he did that which was right in the sight of the LORD, and walked in all the way of David his father, and

oikialle eli vasemmalle puolelle.

3. Mutta kuningas Josian kahdeksantena vuonna toistakymmentä, lähetti kuningas Saphanin Atsalian pojan Mesullamin pojan, kirjoittajansa, Herran huoneesen, sanoen:

4. Mene ylimmäisen papin Hilkian tykö, ja anna hänen lukea se raha, mikä Herran huoneesen tuotu on, jonka ovenvartiat kansalta koonneet ovat,

5. Että ne annettaisiin teettäjille, jotka Herran huoneesen asetetut ovat, ja he antaisivat työväelle, jotka työtä tekevät Herran huoneessa ja parantavat mitä Herran huoneessa rauvennut on,

6. Sepille, rakentajille, muuraajille ja niille, jotka hirsiä ja vuoltuja kiviä ostaman pitää, huoneen parannukseksi;

7. Vaan ei kuitenkaan yhtään lukua pidä heiltä vaadittaman niistä rahoista, jotka heidän käsiinsä ovat annetut; vaan heidän pitää uskollisesti niitä toimittaman.

8. Ja ylimmäinen pappi Hilkia sanoi

turned not aside to the right hand or to the left.

3. And it came to pass in the eighteenth year of king Josiah, that the king sent Shaphan the son of Azaliah, the son of Meshullam, the scribe, to the house of the LORD, saying,

4. Go up to Hilkiah the high priest, that he may sum the silver which is brought into the house of the LORD, which the keepers of the door have gathered of the people:

5. And let them deliver it into the hand of the doers of the work, that have the oversight of the house of the LORD: and let them give it to the doers of the work which is in the house of the LORD, to repair the breaches of the house,

6. Unto carpenters, and builders, and masons, and to buy timber and hewn stone to repair the house.

7. Howbeit there was no reckoning made with them of the money that was delivered into their hand, because they dealt faithfully.

8. And Hilkiah the high priest said un-

Saphanille kirjoittajalle: minä löysin lakikirjan Herran huoneesta; ja Hilkia antoi kirjan Saphanille, ja hän luki sen.

to Shaphan the scribe, I have found the book of the law in the house of the LORD. And Hilkiah gave the book to Shaphan, and he read it.

9. Ja Saphan kirjoittaja tuli kuninkaan tykö, ja ilmoitti kuninkaalle asian ja sanoi: sinun palvelias ovat koonneet ne rahat, jotka Herran huoneessa löydetyt ovat, ja ovat ne jakaneet työväelle, jotka asetetut ovat Herran huoneesen.

9. And Shaphan the scribe came to the king, and brought the king word again, and said, Thy servants have gathered the money that was found in the house, and have delivered it into the hand of them that do the work, that have the oversight of the house of the LORD.

10. Ja Saphan kirjoittaja ilmoitti kuninkaalle ja sanoi: Hilkia pappi antoi minulle kirjan; ja Saphan luki sen kuninkaan edessä.

10. And Shaphan the scribe shewed the king, saying, Hilkiah the priest hath delivered me a book. And Shaphan read it before the king.

11. Kuin kuningas kuuli lakikirjan sanat, repäisi hän vaatteensa.

11. And it came to pass, when the king had heard the words of the book of the law, that he rent his clothes.

12. Ja kuningas käski pappi Hilkiaa, ja Ahikamia Saphanin poikaa, ja Aboria Mikajan poijaa, ja Saphania kirjoittajaa, ja Asajaa kuninkaan palveliaa, sanoen:

12. And the king commanded Hilkiah the priest, and Ahikam the son of Shaphan, and Achbor the son of Michaiah, and Shaphan the scribe, and Asahiah a servant of the king's, saying,

13. Menkäät ja kysykäät Herralta minun puolestani, kansan ja koko Juudan puolesta, tämän kirjan sanoista,

13. Go ye, enquire of the LORD for me, and for the people, and for all Judah, concerning the words of this

joka löydetty on; sillä se on suuri Herran viha, joka meidän päällemme syttynyt on, ettei meidän isämme ole kuuliaiset olleet tämän kirjan sanoille, että he olisivat tehneet niitä kaikkia, mitkä siinä meille kirjoitetut olivat.

14. Niin meni pappi Hilkia, Ahikam, Akbor, Saphan ja Asaja naisprophetan Huldan tykö, Sallumin Tikuan pojan emännän, Harhamin pojan, vaatetten vartian (ja hän asui Jerusalemissa toisella puolella); ja he puhuivat hänelle.

15. Mutta hän sanoi heille: näin sanoo Herra Israelin Jumala: sanokaat sille miehelle, joka teidät minun tyköni lähettänyt on:

16. Näin sanoo Herra: katso, minä saatan onnettomuuden tähän siaan ja hänen asuvaisillensa, kaikki lain sanat, jotka Juudan kuningas lukenut on:

17. Että he ovat luopuneet minusta ja suitsuttaneet vieraille jumalille, vihoittain minua kaikilla kättensä töillä, sentähden syttyy minun vihani tätä siaa vastaan, ja ei pidä sammutetta-

book that is found: for great is the wrath of the LORD that is kindled against us, because our fathers have not hearkened unto the words of this book, to do according unto all that which is written concerning us.

14. So Hilkiah the priest, and Ahikam, and Achbor, and Shaphan, and Asahiah, went unto Huldah the prophetess, the wife of Shallum the son of Tikvah, the son of Harhas, keeper of the wardrobe; (now she dwelt in Jerusalem in the college;) and they communed with her.

15. And she said unto them, Thus saith the LORD God of Israel, Tell the man that sent you to me,

16. Thus saith the LORD, Behold, I will bring evil upon this place, and upon the inhabitants thereof, even all the words of the book which the king of Judah hath read:

17. Because they have forsaken me, and have burned incense unto other gods, that they might provoke me to anger with all the works of their hands; therefore my wrath shall be

man.

18. Mutta Juudan kuninkaalle, joka teidät lähettänyt on kysymään Herralta, pitää teidän näin sanoman: näin sanoo Herra Israelin Jumala niistä sanoista, joita sinä kuullut olet:
19. Että sinun sydämes on pehminnyt ja olet sinus nöyryyttänyt Herran edessä, koskas kuulit, mitä minä sanoin tätä siaa ja hänen asuvaisiansa vastaan, että heidän pitää tuleman hävitetyksi ja kiroukseksi, ja olet repinyt vaattees, ja olet itkenyt minun edessäni: niin olen minä myös kuullut sen, sanoo Herra.
20. Sentähden, katso, kokoon minä sinua isäis tykö, ettäs kootaan rauhassa hautaas, ettei sinun silmäs näkisi kaikkea sitä onnettomuutta, jonka minä tälle sialle saatan. Ja he sanoivat sen kuninkaalle jälleen.

kindled against this place, and shall not be quenched.
18. But to the king of Judah which sent you to enquire of the LORD, thus shall ye say to him, Thus saith the LORD God of Israel, As touching the words which thou hast heard;
19. Because thine heart was tender, and thou hast humbled thyself before the LORD, when thou heardest what I spake against this place, and against the inhabitants thereof, that they should become a desolation and a curse, and hast rent thy clothes, and wept before me; I also have heard thee, saith the LORD.
20. Behold therefore, I will gather thee unto thy fathers, and thou shalt be gathered into thy grave in peace; and thine eyes shall not see all the evil which I will bring upon this place. And they brought the king word again.

23 luku

1. Ja kuningas lähetti, ja kaikki vanhimmat Juudasta ja Jerusalemista ko-

1. And the king sent, and they gathered unto him all the elders of Judah

koontuivat hänen tykönsä.
2. Ja kuningas meni ylös Herran huoneesen ja kaikki Juudan miehet ja Jerusalemin asuvaiset hänen kanssansa, papit ja prophetat, ja kaikki kansa, pienet ja suuret; ja luettiin heidän korvainsa kuullen kaikki liittokirjan sanat, joka Herran huoneesta löydetty oli.

3. Ja kuningas seisoi yhden patsaan tykönä, ja teki liiton Herran edessä, että heidän piti vaeltaman Herran jälkeen ja pitämän hänen käskynsä, todistuksensa ja säätynsä, kaikesta sydämestänsä ja kaikesta sielustansa, että heidän piti pitämän nämät liiton sanat, jotka kirjoitetut olivat tässä kirjassa. Ja kaikki kansa mielistyi siihen liittoon.
4. Ja kuningas käski Hilkiaa ylimmäistä pappia, ja pappeja toisesta vuorosta, ja ovenvartioita, ottaa Herran temppelistä kaikkinaiset kalut, jotka Baalille, metsistölle ja kaikelle taivaalliselle sotajoukolle tehdyt olivat; ja hän poltti ne ulkona Jerusalemin edessä Kidronin laaksossa, ja niitten

and of Jerusalem.
2. And the king went up into the house of the LORD, and all the men of Judah and all the inhabitants of Jerusalem with him, and the priests, and the prophets, and all the people, both small and great: and he read in their ears all the words of the book of the covenant which was found in the house of the LORD.
3. And the king stood by a pillar, and made a covenant before the LORD, to walk after the LORD, and to keep his commandments and his testimonies and his statutes with all their heart and all their soul, to perform the words of this covenant that were written in this book. And all the people stood to the covenant.

4. And the king commanded Hilkiah the high priest, and the priests of the second order, and the keepers of the door, to bring forth out of the temple of the LORD all the vessels that were made for Baal, and for the grove, and for all the host of heaven: and he burned them without Jerusalem in

tuhka kannettiin sieltä Beteliin.

5. Ja hän otti epäjumalain papit pois, jotka Juudan kuninkaat asettaneet olivat suitsuttamaan korkeuksissa Juudan kaupungeissa ja ympäri Jerusalemia, ja ne jotka suitsuttivat Baalille, auringolle ja kuulle ja planeteille, ja kaikelle taivaalliselle sotajoukolle,

6. Ja antoi viedä Astarotin Herran huoneesta, ulos Jerusalemista, Kidronin ojan tykö, ja poltti sen Kidronin ojan tykönä, ja musersi sen tuhaksi, ja heitti sen tuhan kansan lasten hautoihin,

7. Ja kukisti huorain huoneet, jotka olivat Herran huoneen tykönä, joissa vaimot kutoivat huoneita metsistölle.

8. Ja hän kokosi kaikki papit Juudan kaupungeista ja saastutti korkeudet, joissa papit suitsuttivat, Gebasta Bersebaan asti. Ja hän kukisti porttein korkeudet, jotka olivat Josuan kaupungin päämiehen portin vajassa, jo-

the fields of Kidron, and carried the ashes of them unto Bethel.

5. And he put down the idolatrous priests, whom the kings of Judah had ordained to burn incense in the high places in the cities of Judah, and in the places round about Jerusalem; them also that burned incense unto Baal, to the sun, and to the moon, and to the planets, and to all the host of heaven.

6. And he brought out the grove from the house of the LORD, without Jerusalem, unto the brook Kidron, and burned it at the brook Kidron, and stamped it small to powder, and cast the powder thereof upon the graves of the children of the people.

7. And he brake down the houses of the sodomites, that were by the house of the LORD, where the women wove hangings for the grove.

8. And he brought all the priests out of the cities of Judah, and defiled the high places where the priests had burned incense, from Geba to Beersheba, and brake down the high places of the gates that were in the en-

ka oli vasemmalla puolella kaupungin porttia, sisälle mennessä.

tering in of the gate of Joshua the governor of the city, which were on a man's left hand at the gate of the city.

9. Ei kuitenkaan korkeutten papit uhranneet koskaan Herran alttarilla Jerusalemissa, vaan söivät kaltiaista leipää veljeinsä keskellä.

9. Nevertheless the priests of the high places came not up to the altar of the LORD in Jerusalem, but they did eat of the unleavened bread among their brethren.

10. Hän saastutti myös Tophetin, joka on Hinnomin lasten laaksossa, ettei yksikään käyttäisi poikaansa ja tytärtänsä tulessa Molokille;

10. And he defiled Topheth, which is in the valley of the children of Hinnom, that no man might make his son or his daughter to pass through the fire to Molech.

11. Ja otti pois hevoset, jotka Juudan kuninkaat auringolle asettaneet olivat Herran huoneen sisällekäymiseen, NetanMelekin kamaripalvelian majan tykönä, joka oli esikaupungissa; ja auringon rattaat poltti hän tulessa,

11. And he took away the horses that the kings of Judah had given to the sun, at the entering in of the house of the LORD, by the chamber of Nathanmelech the chamberlain, which was in the suburbs, and burned the chariots of the sun with fire.

12. Niin myös alttarit, jotka kattoin päällä Ahaksen salissa olivat, jotka Juudan kuninkaat tehneet olivat. Ja ne alttarit, jotka Manasse tehnyt oli kahdessa Herran huoneen pihassa, särki kuningas, ja pakeni sieltä, ja heitti heidän tuhkansa Kidronin ojaan.

12. And the altars that were on the top of the upper chamber of Ahaz, which the kings of Judah had made, and the altars which Manasseh had made in the two courts of the house of the LORD, did the king beat down, and brake them down from thence,

and cast the dust of them into the brook Kidron.

13. Ja ne korkeudet, jotka Jerusalemin edessä olivat, oikialla puolella Maskitin vuorta, jotka Salomo Israelin kuningas rakentanut oli Astarotille Zidonin kauhistukselle, ja Kamokselle Moabin kauhistukselle, ja Milkomille Ammonin lasten kauhistukselle, ne saastutti myös kuningas.

13. And the high places that were before Jerusalem, which were on the right hand of the mount of corruption, which Solomon the king of Israel had builded for Ashtoreth the abomination of the Zidonians, and for Chemosh the abomination of the Moabites, and for Milcom the abomination of the children of Ammon, did the king defile.

14. Ja särki patsaat, ja hävitti metsistöt, ja täytti heidän siansa ihmisten luilla,

14. And he brake in pieces the images, and cut down the groves, and filled their places with the bones of men.

15. Niin myös Betelin alttarin, sen korkeuden, minkä Jerobeam Nebatin poika tehnyt oli, joka Israelin saatti syntiä tekemään; hän kukisti sen alttarin ja korkeuden, ja poltti myös metsistön.

15. Moreover the altar that was at Bethel, and the high place which Jeroboam the son of Nebat, who made Israel to sin, had made, both that altar and the high place he brake down, and burned the high place, and stamped it small to powder, and burned the grove.

16. Ja Josia käänsi itsensä ja näki ne haudat, jotka olivat vuorella, lähetti ja antoi ottaa luut haudoista, ja poltti ne alttarilla ja saastutti sen, Herran sa-

16. And as Josiah turned himself, he spied the sepulchres that were there in the mount, and sent, and took the bones out of the sepulchres, and

nan jälkeen, jonka Jumalan mies huutanut oli, joka nämät niin ennen puhunut oli.

burned them upon the altar, and polluted it, according to the word of the LORD which the man of God proclaimed, who proclaimed these words.

17. Ja hän sanoi: mikä haudan merkki tämä on, jonka minä näen? Ja kaupungin kansa sanoi hänelle: se on sen Jumalan miehen hauta, joka Juudasta tuli ja huusi näitä, joita sinä tehnyt olet alttarille Betelissä.

17. Then he said, What title is that that I see? And the men of the city told him, It is the sepulchre of the man of God, which came from Judah, and proclaimed these things that thou hast done against the altar of Bethel.

18. Ja hän sanoi: anna hänen maata, ja älkään yksikään liikuttako hänen luitansa. Näin tulivat hänen luunsa vapahdetuksi sen prophetan luiden kanssa, joka Samariasta tullut oli.

18. And he said, Let him alone; let no man move his bones. So they let his bones alone, with the bones of the prophet that came out of Samaria.

19. Ja Josia pani myös kaikki korkeutten huoneet Samarian kaupungista pois, jotka Israelin kuninkaat tehneet olivat vihaa kehoittaaksensa, ja teki heidän kanssansa peräti niinkuin hän Betelissä tehnyt oli.

19. And all the houses also of the high places that were in the cities of Samaria, which the kings of Israel had made to provoke the LORD to anger, Josiah took away, and did to them according to all the acts that he had done in Bethel.

20. Ja hän tappoi kaikki korkeutten papit, jotka siellä olivat alttareilla, ja poltti ihmisten luut niiden päällä, ja palasi Jerusalemiin.

20. And he slew all the priests of the high places that were there upon the altars, and burned men's bones upon them, and returned to Jerusalem.

21. Ja kuningas käski kaikkea kansaa

21. And the king commanded all the

ja sanoi: pitäkäät Herralle Jumalallenne pääsiäistä, niinkuin kirjoitettu on tämän liiton kirjassa,

22. Sillä ei yhtään pääsiäistä ollut niin pidetty kuin tämä, tuomarien ajasta, jotka olivat tuominneet Israelia, ja kaikkein Israelin kuningasten ja Juudan kuningasten aikana.

23. Mutta kahdeksantenatoistakymmenentenä kuningas Josian vuonna pidettiin tämä pääsiäinen Herralle Jerusalemissa.

24. Ja Josia perkasi kaikki noidat, merkkein tulkitsiat, kuvat ja epäjumalat, ja kaikki kauhistukset, jotka nähtiin Juudan maalla ja Jerusalemissa; että hän pitäis lain sanat, jotka kirjassa kirjoitetut olivat, jonka pappi Hilkia löysi Herran huoneesta.

25. Hänen vertaisensa ei ollut yksikään kuningas ennen häntä, joka niin kaikesta sydämestänsä, kaikesta sielustansa ja kaikesta voimastansa itsensä käänsi Herran tykö, kaiken Moseksen lain jälkeen; ja hänen jäl-

people, saying, Keep the passover unto the LORD your God, as it is written in the book of this covenant.

22. Surely there was not holden such a passover from the days of the judges that judged Israel, nor in all the days of the kings of Israel, nor of the kings of Judah;

23. But in the eighteenth year of king Josiah, wherein this passover was holden to the LORD in Jerusalem.

24. Moreover the workers with familiar spirits, and the wizards, and the images, and the idols, and all the abominations that were spied in the land of Judah and in Jerusalem, did Josiah put away, that he might perform the words of the law which were written in the book that Hilkiah the priest found in the house of the LORD.

25. And like unto him was there no king before him, that turned to the LORD with all his heart, and with all his soul, and with all his might, according to all the law of Moses; neither after him arose there any like

keensä ei tullut myöskään hänen kaltaistansa.

him.

26. Ei kuitenkaan kääntynyt Herra vihansa suuresta julmuudesta, jolla hän Juudan päälle vihoitettu oli, kaikkein kehoitusten tähden, joilla Manasse hänen kehoittanut oli.

26. Notwithstanding the LORD turned not from the fierceness of his great wrath, wherewith his anger was kindled against Judah, because of all the provocations that Manasseh had provoked him withal.

27. Ja Herra sanoi: minä heitän myös Juudan pois minun kasvoini edestä, niinkuin minä Israelin heittänyt olen, ja hylkään tämän kaupungin, jonka minä valinnut olen, Jerusalemin, ja sen huoneen, josta minä puhunut olen: minun nimeni on oleva siellä.

27. And the LORD said, I will remove Judah also out of my sight, as I have removed Israel, and will cast off this city Jerusalem which I have chosen, and the house of which I said, My name shall be there.

28. Mitä enempi Josiasta sanomista on, ja kaikista mitä hän tehnyt on: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?

28. Now the rest of the acts of Josiah, and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?

29. Hänen ajallansa matkusti Pharao Neko, Egyptin kuningas, Assyrian kuningasta vastaan Phratin virran tykö; mutta kuningas Josia meni häntä vastaan, ja se tappoi hänen Megiddossa, sittekuin hän oli nähnyt hänen.

29. In his days Pharaohnechoh king of Egypt went up against the king of Assyria to the river Euphrates: and king Josiah went against him; and he slew him at Megiddo, when he had seen him.

30. Ja hänen palveliansa veivät hänen kuolleena pois Megiddosta, ja veivät hänen Jerusalemiin ja hautasivat hä-

30. And his servants carried him in a chariot dead from Megiddo, and brought him to Jerusalem, and buried

nen omaan hautaansa. Ja maan kansa otti Joahaksen Josian pojan, voitelivat ja tekivät hänen kuninkaaksi isänsä siaan.

him in his own sepulchre. And the people of the land took Jehoahaz the son of Josiah, and anointed him, and made him king in his father's stead.

31. Kolmen ajastajan vanha kolmattakymmentä oli Joahas, kuin hän tuli kuninkaaksi, ja hallitsi kolme kuukautta Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Hamutal, Jeremian tytär Libnasta.

31. Jehoahaz was twenty and three years old when he began to reign; and he reigned three months in Jerusalem. And his mother's name was Hamutal, the daughter of Jeremiah of Libnah.

32. Ja hän teki pahaa Herran edessä, niinkuin hänen esi-isänsä tehneet olivat.

32. And he did that which was evil in the sight of the LORD, according to all that his fathers had done.

33. Mutta Pharao Neko sitoi hänen kiinni Riblatissa Hamatin maalla, ettei hän hallitsisi Jerusalemissa, ja pani sakkoveron maan päälle, sata leiviskää hopiaa ja leiviskän kultaa.

33. And Pharaohnechoh put him in bands at Riblah in the land of Hamath, that he might not reign in Jerusalem; and put the land to a tribute of an hundred talents of silver, and a talent of gold.

34. Ja Pharao Neko teki Eliakimin Josian pojan kuninkaaksi, hänen isänsä Josian siaan, ja muutti hänen nimensä Jojakimiksi; mutta Joahaksen hän otti ja vei Egyptiin, siellä hän kuoli.

34. And Pharaohnechoh made Eliakim the son of Josiah king in the room of Josiah his father, and turned his name to Jehoiakim, and took Jehoahaz away: and he came to Egypt, and died there.

35. Ja Jojakim antoi Pharaolle hopian ja kullan; kuitenkin laski hän maan verolliseksi, antamaan hopiaa Phara-

35. And Jehoiakim gave the silver and the gold to Pharaoh; but he taxed the land to give the money according to

on käskyn jälkeen: itsekunkin maakunnan kansan teki hän verolliseksi voimansa perästä hopiaan ja kultaan, Pharao Nekolle antaaksensa.

the commandment of Pharaoh: he exacted the silver and the gold of the people of the land, of every one according to his taxation, to give it unto Pharaohnechoh.

36. Viidenkolmattakymmenen ajastajan vanha oli Jojakim, kuin hän kuninkaaksi tuli, ja hallitsi yksitoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa: hänen äitinsä nimi oli Zebuda, Pedajan tytär Rumasta.

36. Jehoiakim was twenty and five years old when he began to reign; and he reigned eleven years in Jerusalem. And his mother's name was Zebudah, the daughter of Pedaiah of Rumah.

37. Ja hän teki pahaa Herran edessä, niinkuin hänen isänsäkin tehneet olivat.

37. And he did that which was evil in the sight of the LORD, according to all that his fathers had done.

24 luku

1. Hänen aikanansa nousi Nebukadnetsar Babelin kuningas; ja Jojakim tuli hänelle alamaiseksi kolmeksi vuodeksi; mutta hän käänsi itsensä ja erkani hänestä.

1. In his days Nebuchadnezzar king of Babylon came up, and Jehoiakim became his servant three years: then he turned and rebelled against him.

2. Ja Herra antoi tulla hänen päällensä sotaväen Kaldeasta, Syriasta, Moabista ja Ammonin lapsista, ja antoi ne tulla Juudeaan hukuttamaan häntä, Herran sanan jälkeen, niinkuin hän oli puhunut palveliainsa prophe-

2. And the LORD sent against him bands of the Chaldees, and bands of the Syrians, and bands of the Moabites, and bands of the children of Ammon, and sent them against Judah to destroy it, according to the word of

tain kautta.

3. Mutta se tapahtui Juudalle Herran sanan jälkeen, että hän heitä heittäis pois kasvoinsa edestä Manassen syntein tähden, jotka hän tehnyt oli.

4. Ja myös viattoman veren tähden, jonka hän vuodatti, ja täytti Jerusalemin viattomalla verellä: sitä ei Herra tahtonut antaa anteeksi.

5. Mitä enempi Jojakimista sanomista on, ja kaikista hänen teoistansa: eikö se ole kirjoitettu Juudan kuningasten aikakirjassa?

6. Ja Jojakim nukkui isäinsä kanssa ja hänen poikansa Jojakin tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

7. Ja Egyptin kuningas ei lähtenyt enään maaltansa; sillä Babelin kuningas oli häneltä ottanut kaikki pois, mitä Egyptin kuninkaan oma oli, Egyptin ojasta Phratin virtaan asti.

8. Kahdeksantoistakymmenen vuotinen oli Jojakin tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kolme kuukautta Jerusalemissa; hänen äitinsä nimi oli Nehus-

the LORD, which he spake by his servants the prophets.

3. Surely at the commandment of the LORD came this upon Judah, to remove them out of his sight, for the sins of Manasseh, according to all that he did;

4. And also for the innocent blood that he shed: for he filled Jerusalem with innocent blood; which the LORD would not pardon.

5. Now the rest of the acts of Jehoiakim, and all that he did, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Judah?

6. So Jehoiakim slept with his fathers: and Jehoiachin his son reigned in his stead.

7. And the king of Egypt came not again any more out of his land: for the king of Babylon had taken from the river of Egypt unto the river Euphrates all that pertained to the king of Egypt.

8. Jehoiachin was eighteen years old when he began to reign, and he reigned in Jerusalem three months. And his mother's name was Nehush-

ta Elnatanin tytär Jerusalemista.

9. Ja hän teki pahaa Herran edessä, niinkuin hänen isänsäkin tehnyt oli.

10. Silloin matkustivat Nebukadnetsarin Babelin kuninkaan palveliat ylös Jerusalemiin; ja kaupunki piiritettiin.

11. Ja Nebukadnetsar, Babelin kuningas, tuli kaupungin tykö, ja hänen palveliansa piirittivät sen.

12. Niin Jojakin Juudan kuningas meni äitinensä Babelin kuninkaan tykö, ja hänen palveliansa, ja ylimmäisensä, ja kamaripalveliansa. Ja Babelin kuningas otti hänen valtakuntansa kahdeksantena vuonna.

13. Ja hän otti kaiken tavaran Herran huoneesta ja kuninkaan huoneesta, ja rikkoi kaikki kultaiset astiat, jotka Salomo Israelin kuningas oli Herran templiin antanut tehdä niinkuin Herra puhunut oli,

14. Ja vei koko Jerusalemin, kaikki ylimmäiset, kaikki voimalliset sotamiehet, kymmenentuhatta vankia, ja

ta, the daughter of Elnathan of Jerusalem.

9. And he did that which was evil in the sight of the LORD, according to all that his father had done.

10. At that time the servants of Nebuchadnezzar king of Babylon came up against Jerusalem, and the city was besieged.

11. And Nebuchadnezzar king of Babylon came against the city, and his servants did besiege it.

12. And Jehoiachin the king of Judah went out to the king of Babylon, he, and his mother, and his servants, and his princes, and his officers: and the king of Babylon took him in the eighth year of his reign.

13. And he carried out thence all the treasures of the house of the LORD, and the treasures of the king's house, and cut in pieces all the vessels of gold which Solomon king of Israel had made in the temple of the LORD, as the LORD had said.

14. And he carried away all Jerusalem, and all the princes, and all the mighty men of valour, even ten thou-

kaikki puusepät ja rautasepät pois, niin ettei yhtäkään jäänyt, vaan köyhimmät kansasta maalle;

15. Ja vei Jojakinin ja kuninkaan äidin, kuninkaan emännät ja hänen kamaripalveliansa pois Babeliin. Ja ne voimalliset maalta vei hän myös Jerusalemista vankina Babeliin.

16. Ja kaikki väkevät miehet, seitsemäntuhatta, ja tuhannen puuseppää ja rautaseppää, kaikki väkevät sotamiehet; ja Babelin kuningas vei heidät vankina Babeliin.

17. Ja Babelin kuningas asetti Mattanian hänen setänsä kuninkaaksi hänen siaansa ja muutti hänen nimensä Zidkiaksi.

18. Yhden vuoden vanha kolmattakymmentä oli Zidkia tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yksitoistakymmentä vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Hamutal, Jeremian tytär Libnasta.

19. Ja hän teki pahaa Herran edessä, niinkuin Jojakin myös tehnyt oli.

sand captives, and all the craftsmen and smiths: none remained, save the poorest sort of the people of the land.

15. And he carried away Jehoiachin to Babylon, and the king's mother, and the king's wives, and his officers, and the mighty of the land, those carried he into captivity from Jerusalem to Babylon.

16. And all the men of might, even seven thousand, and craftsmen and smiths a thousand, all that were strong and apt for war, even them the king of Babylon brought captive to Babylon.

17. And the king of Babylon made Mattaniah his father's brother king in his stead, and changed his name to Zedekiah.

18. Zedekiah was twenty and one years old when he began to reign, and he reigned eleven years in Jerusalem. And his mother's name was Hamutal, the daughter of Jeremiah of Libnah.

19. And he did that which was evil in the sight of the LORD, according to all that Jehoiakim had done.

20. Sillä se tapahtui niin Jerusalemin ja Juudan kanssa Herran vihasta, siihen asti että hän heitti heidät pois kasvoinsa edestä. Ja Zidkia erkani Babelin kuninkaasta.

20. For through the anger of the LORD it came to pass in Jerusalem and Judah, until he had cast them out from his presence, that Zedekiah rebelled against the king of Babylon.

25 luku

1. Niin tapahtui yhdeksäntenä hänen valtakuntansa vuonna, kymmenentenä päivänä kymmenennellä kuulla, että Nebukadnetsar Babelin kuningas tuli kaiken väkensä kanssa Jerusalemin eteen, ja he sioittuivat sen eteen ja rakensivat saarron joka taholta sen ympärille.

1. And it came to pass in the ninth year of his reign, in the tenth month, in the tenth day of the month, that Nebuchadnezzar king of Babylon came, he, and all his host, against Jerusalem, and pitched against it; and they built forts against it round about.

2. Ja niin oli se kaupunki piiritetty kuningas Zidkian ensimäiseen vuoteen toistakymmentä.

2. And the city was besieged unto the eleventh year of king Zedekiah.

3. Mutta yhdeksännellä kuukaudella tuli sangen suuri nälkä kaupunkiin, niin ettei maakunnan kansalla mitään syömistä ollut.

3. And on the ninth day of the fourth month the famine prevailed in the city, and there was no bread for the people of the land.

4. Niin kukistettiin kaupunki, ja kaikki sotamiehet pakenivat yöllä ulos porttitietä, niiden kahden muurin väliltä, joka menee kuninkaan yrttitarhaan (vaan Kaldealaiset olivat ympäri kau-

4. And the city was broken up, and all the men of war fled by night by the way of the gate between two walls, which is by the king's garden: (now the Chaldees were against the city

punkia), ja hän pakeni sitä tietä myöten tasaiselle kedolle.

5. Mutta Kaldealaisten sotaväki ajoi kuningasta takaa, ja he käsittivät hänen Jerihon kedolla; ja kaikki sotamiehet, jotka hänen tykönänsä olivat, olivat hänestä hajonneet.

6. Mutta kuninkaan he ottivat kiinni ja veivät hänen Babelin kuninkaan tykö Riblatiin; ja he tuomitsivat hänen,

7. Ja he tappoivat Zidkian lapset hänen silmäinsä nähden, ja puhkasivat Zidkian silmät, ja sitoivat hänen kaksilla vaskikahleilla ja veivät Babeliin.

8. Seitsemäntenä päivänä viidennellä kuukaudella, se on yhdeksästoistakymmenes Nebukadnetsarin Babelin kuninkaan ajastaika, tuli Nebutsaradan huovin päämies, Babelin kuninkaan palvelia, Jerusalemiin,

9. Ja poltti Herran huoneen ja kuninkaan huoneen, ja kaikki huoneet Jerusalemissa, niin myös kaikki suuret huoneet poltti hän tulella.

10. Ja kaikki Kaldealaisten sotaväki,

round about:) and the king went the way toward the plain.

5. And the army of the Chaldees pursued after the king, and overtook him in the plains of Jericho: and all his army were scattered from him.

6. So they took the king, and brought him up to the king of Babylon to Riblah; and they gave judgment upon him.

7. And they slew the sons of Zedekiah before his eyes, and put out the eyes of Zedekiah, and bound him with fetters of brass, and carried him to Babylon.

8. And in the fifth month, on the seventh day of the month, which is the nineteenth year of king Nebuchadnezzar king of Babylon, came Nebuzaradan, captain of the guard, a servant of the king of Babylon, unto Jerusalem:

9. And he burnt the house of the LORD, and the king's house, and all the houses of Jerusalem, and every great man's house burnt he with fire.

10. And all the army of the Chaldees,

jotka huovin päämiehen kanssa olivat, särkivät muurit, jotka Jerusalemin ympärillä olivat.

11. Mutta muun kansan, joka jäänyt oli kaupunkiin, ja ne jotka Babelin kuninkaan tykö paenneet olivat, ja muun yhteisen kansan vei Nebutsaradan huovin päämies pois.

12. Ja niitä halvimpia maakunnassa jätti huovin päämies viinamäen miehiksi ja peltomiehiksi.

13. Mutta Kaldealaiset särkivät vaskiset patsaat Herran huoneessa, ja istuimet, ja vaskimeren, joka Herran huoneessa oli, ja veivät niiden vasken Babeliin.

14. Ja padat, lapiot, veitset, lusikat ja kaikki vaskiset astiat, joilla palveltiin, ottivat he pois.

15. Huovin päämies otti myös pannut ja maljat, jotka olivat kokonansa kullasta ja hopiasta,

16. Kaksi patsasta, yhden meren ja istuimet, jotka Salomo oli antanut ra-

that were with the captain of the guard, brake down the walls of Jerusalem round about.

11. Now the rest of the people that were left in the city, and the fugitives that fell away to the king of Babylon, with the remnant of the multitude, did Nebuzaradan the captain of the guard carry away.

12. But the captain of the guard left of the poor of the land to be vinedressers and husbandmen.

13. And the pillars of brass that were in the house of the LORD, and the bases, and the brasen sea that was in the house of the LORD, did the Chaldees break in pieces, and carried the brass of them to Babylon.

14. And the pots, and the shovels, and the snuffers, and the spoons, and all the vessels of brass wherewith they ministered, took they away.

15. And the firepans, and the bowls, and such things as were of gold, in gold, and of silver, in silver, the captain of the guard took away.

16. The two pillars, one sea, and the bases which Solomon had made for

kentaa Herran huoneesen; joita vaski-astioita ei taidettu kaikkia punnita.
17. Yksi patsas oli kahdeksantoistakymmentä kyynärää korkia, ja sen kruunu oli myös vaskesta, joka kruunu oli kolme kyynärää korkia, ja verkko ja granatin omenat ympäri kruunun olivat kaikki vaskesta: tainkaltainen oli myös toinen patsas verkkoinensa.
18. Ja huovin päämies otti papin Serajan ensimäisestä vuorosta ja papin Zephanian toisesta vuorosta, ja kolme ovenvartiaa,
19. Ja yhden kamarihaltian otti hän kaupungista, joka oli sotaväen haltiaksi asetettu, ja viisi miestä niistä, jotka seisoivat aina kuninkaan edessä, jotka kaupungista löydettiin, ja Sopherin sodanpäämiehen, joka maan kansan opetti sotimaan, niin myös kuusikymmentä miestä maan väestä, jotka kaupungista löydettiin.
20. Nämät otti Nebutsaradan huovin ylimmäinen ja vei Babelin tykö Riblatiin.
21. Ja Babelin kuningas löi ja tappoi ne Riblatissa Hematin maalla. Näin

the house of the LORD; the brass of all these vessels was without weight.
17. The height of the one pillar was eighteen cubits, and the chapiter upon it was brass: and the height of the chapiter three cubits; and the wreathen work, and pomegranates upon the chapiter round about, all of brass: and like unto these had the second pillar with wreathen work.
18. And the captain of the guard took Seraiah the chief priest, and Zephaniah the second priest, and the three keepers of the door:
19. And out of the city he took an officer that was set over the men of war, and five men of them that were in the king's presence, which were found in the city, and the principal scribe of the host, which mustered the people of the land, and threescore men of the people of the land that were found in the city:
20. And Nebuzaradan captain of the guard took these, and brought them to the king of Babylon to Riblah:
21. And the king of Babylon smote them, and slew them at Riblah in the

vietiin Juuda pois maaltansa.

22. Mutta sen väen päälle, joka Juudan maassa jälellä oli, jonka Nebukadnetsar Babelin kuningas jättänyt oli, asetti hän Gedalian Ahikamin pojan, Saphamin pojan.

23. Kuin kaikki sotajoukkoin päämiehet ja muut kuulivat Babelin kuninkaan korottaneen Gedalian, tulivat he Gedalian tykö Mitspaan: Ismael Netanian poika, ja Johanan Karean poika, ja Seraja Tanhumetin Netophatilaisen poika, ja Jaasanja Maakatin poika, miehinensä.

24. Ja Gedalia vannoi heille ja heidän miehillensä ja sanoi heille: älkäät peljätkö olla Kaldealaisten alamaisina: pysykäät maassa ja palvelkaat Babelin kuningasta, niin te menestytte.

25. Mutta seitsemännellä kuukaudella tuli Ismael Netanian poika, Elisaman pojan kuninkaallisesta suvusta, ja kymmenen miestä hänen kanssansa,

land of Hamath. So Judah was carried away out of their land.

22. And as for the people that remained in the land of Judah, whom Nebuchadnezzar king of Babylon had left, even over them he made Gedaliah the son of Ahikam, the son of Shaphan, ruler.

23. And when all the captains of the armies, they and their men, heard that the king of Babylon had made Gedaliah governor, there came to Gedaliah to Mizpah, even Ishmael the son of Nethaniah, and Johanan the son of Careah, and Seraiah the son of Tanhumeth the Netophathite, and Jaazaniah the son of a Maachathite, they and their men.

24. And Gedaliah sware to them, and to their men, and said unto them, Fear not to be the servants of the Chaldees: dwell in the land, and serve the king of Babylon; and it shall be well with you.

25. But it came to pass in the seventh month, that Ishmael the son of Nethaniah, the son of Elishama, of the seed royal, came, and ten men with

ja tappoivat Gedalian ja ne Juudalaiset ja Kaldealaiset, jotka hänen kanssansa olivat Mitspassa.
26. Niin nousi kaikki kansa sekä suuret että pienet, ja sotaväen päämiehet, ja tulivat Egyptiin; sillä he pelkäsivät Kaldealaisia.
27. Seitsemäntenä ajastaikana neljättäkymmentä, sittekuin Jojakin Juudan kuningas oli viety pois, seitsemäntenä päivänä kolmattakymmentä, toisella kuukaudella toistakymmentä otti Evilmerodak Babelin kuningas ensimäisenä valtakuntansa vuonna Jojakinin Juudan kuninkaan ylös vankihuoneesta,
28. Ja puhui hänen kanssansa ystävällisesti, ja asetti hänen istuimensa ylemmäksi niiden kuningasten istuimia, jotka hänen tykönänsä olivat Babelissa,
29. Ja muutti hänen vankeutensa vaatteet; ja hän söi aina hänen tykönänsä kaiken elinaikansa;
30. Ja hän määräsi hänelle hänen osansa, hänelle aina joka päivä kuninkaalta annettavaksi, kaikkena hänen elinaikanansa.

him, and smote Gedaliah, that he died, and the Jews and the Chaldees that were with him at Mizpah.
26. And all the people, both small and great, and the captains of the armies, arose, and came to Egypt: for they were afraid of the Chaldees.
27. And it came to pass in the seven and thirtieth year of the captivity of Jehoiachin king of Judah, in the twelfth month, on the seven and twentieth day of the month, that Evilmerodach king of Babylon in the year that he began to reign did lift up the head of Jehoiachin king of Judah out of prison;
28. And he spake kindly to him, and set his throne above the throne of the kings that were with him in Babylon;
29. And changed his prison garments: and he did eat bread continually before him all the days of his life.
30. And his allowance was a continual allowance given him of the king, a daily rate for every day, all the days of his life.

ENSIMMÄINEN AIKAKIRJA

1 luku

1. Adam, Set, Enos,
2. Kenan, Mahaleel, Jared,
3. Henok, Metusala, Lamek,
4. Noa, Sem, Ham ja Japhet.
5. Japhetin lapset: Gomer, Magog, Madai, Javan ja Tubal, Mesek ja Tiras.
6. Gomerin lapset: Askenas, Riphatja, Togarma.
7. Niin myös Javanin lapset: Elisa ja Tarsisa, Kittim ja Dodanim.
8. Hamin lapset: Kus, Mitsraim, Put ja Kanaan.
9. Ja Kusin lapset: Seba, Hevila, Sabta, Raema ja Sabteka; ja Raeman lapset: Sjeba ja Dedan.
10. Kus siitti Nimrodin: tämä rupesi olemaan voimallinen maalla.
11. Mistraim siitti Ludim, Anamim, Lehabim, Naphutim,
12. Niin myös Patrusim ja Kaluhim,

1. Adam, Sheth, Enosh,
2. Kenan, Mahalaleel, Jered,
3. Henoch, Methuselah, Lamech,
4. Noah, Shem, Ham, and Japheth.
5. The sons of Japheth; Gomer, and Magog, and Madai, and Javan, and Tubal, and Meshech, and Tiras.
6. And the sons of Gomer; Ashchenaz, and Riphath, and Togarmah.
7. And the sons of Javan; Elishah, and Tarshish, Kittim, and Dodanim.
8. The sons of Ham; Cush, and Mizraim, Put, and Canaan.
9. And the sons of Cush; Seba, and Havilah, and Sabta, and Raamah, and Sabtecha. And the sons of Raamah; Sheba, and Dedan.
10. And Cush begat Nimrod: he began to be mighty upon the earth.
11. And Mizraim begat Ludim, and Anamim, and Lehabim, and Naphtuhim,
12. And Pathrusim, and Casluhim, (of

joista Philistealaiset ovat tulleet ja Kaphtorim.

13. Kanaan siitti Zidonin esikoisensa ja Hetin,

14. Niin myös Jebusin, Amorin ja Gergosin,

15. Ja Hevin, Arkin ja Sinin,

16. Ja Arvadin, Zemarin ja Hematin.

17. Semin lapset: Elam, Assur, Arphaksad, Lud ja Aram, Uts, Hul, Geter ja Masek.

18. Arphaksad siitti Salan, ja Sala siitti Eberin.

19. Eberille oli syntynyt kaksi poikaa: yhden nimi oli Peleg, että hänen aikanansa oli maa jaettu, ja hänen veljensä nimi oli Joktan.

20. Joktan siitti Almodadin ja Salephin, Hatsarmavetin ja Jaran,

21. Hadoramin, Usalin ja Diklan,

22. Ebalin, Abimaelin ja Sjeban,

whom came the Philistines,) and Caphthorim.

13. And Canaan begat Zidon his firstborn, and Heth,

14. The Jebusite also, and the Amorite, and the Girgashite,

15. And the Hivite, and the Arkite, and the Sinite,

16. And the Arvadite, and the Zemarite, and the Hamathite.

17. The sons of Shem; Elam, and Asshur, and Arphaxad, and Lud, and Aram, and Uz, and Hul, and Gether, and Meshech.

18. And Arphaxad begat Shelah, and Shelah begat Eber.

19. And unto Eber were born two sons: the name of the one was Peleg; because in his days the earth was divided: and his brother's name was Joktan.

20. And Joktan begat Almodad, and Sheleph, and Hazarmaveth, and Jerah,

21. Hadoram also, and Uzal, and Diklah,

22. And Ebal, and Abimael, and Sheba,

23. Ophirin, Hevilan ja Jobadin: nämät ovat kaikki Joktanin lapset.

24. Sem, Arphaksad, Sala,
25. Eber, Peleg, Regu,
26. Serug, Nahor, Tara,
27. Abram, se on Abraham.
28. Abrahamin lapset: Isaak ja Ismael.
29. Nämät ovat heidän sukukuntansa: Ismaelin esikoinen Nebajot, Kedar, Adbeel ja Mibsam,
30. Misma, Duma, Masa, Hadad ja Tema,
31. Jetur, Naphis ja Kedma: nämät ovat Ismaelin lapset.
32. Keturan Abrahamin toisen emännän lapset, jotka hän synnytti: Simran, Joksan, Medan, Midian, Jesbak ja Sua; ja Joksanin lapset: Sjeba ja Dedan.
33. Midianin lapset: Epha, Epher, Henok, Abida ja Eldaa. Nämät ovat kaikki Keturan lapset.

34. Ja Abraham siitti Isaakin. Isaakin lapset olivat Esau ja Israel.
35. Esaun lapset: Eliphas, Reguel,

23. And Ophir, and Havilah, and Jobab. All these were the sons of Joktan.

24. Shem, Arphaxad, Shelah,
25. Eber, Peleg, Reu,
26. Serug, Nahor, Terah,
27. Abram; the same is Abraham.
28. The sons of Abraham; Isaac, and Ishmael.
29. These are their generations: The firstborn of Ishmael, Nebaioth; then Kedar, and Adbeel, and Mibsam,
30. Mishma, and Dumah, Massa, Hadad, and Tema,
31. Jetur, Naphish, and Kedemah. These are the sons of Ishmael.
32. Now the sons of Keturah, Abraham's concubine: she bare Zimran, and Jokshan, and Medan, and Midian, and Ishbak, and Shuah. And the sons of Jokshan; Sheba, and Dedan.
33. And the sons of Midian; Ephah, and Epher, and Henoch, and Abida, and Eldaah. All these are the sons of Keturah.

34. And Abraham begat Isaac. The sons of Isaac; Esau and Israel.
35. The sons of Esau; Eliphaz, Reuel,

Jeus, Jaelam ja Korah.
36. Eliphan lapset: Teman, Omar, Zephi, Gaetan, Kenas, Timna ja Amalek.
37. Reguelin lapset: Nahat, Sera, Samma ja Missa.
38. Seirin lapset: Lotan, Sobal, Sibeon ja Ana, Dison, Etser ja Disan.

39. Lotanin lapset: Hori ja Homam; mutta Lotanin sisar oli Timna.

40. Sobalin lapset: Aljan, Manahat, Ebal, Sephi ja Onam. Sibeonin lapset ovat: Aija ja Ana.

41. Anan lapset: Dison. Disonin lapset: Hamran, Esban, Jitran ja Karan.

42. Etserin lapset: Bilhan, Saevan, Jaekan. Disanin lapset: Uts ja Aran.

43. Nämät ovat kuninkaat, jotka hallitsivat Edomin maalla, ennenkuin yksikään kuningas hallitsi Israelin lasten seassa: Bela Beorin poika, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Dinhaba.
44. Ja kuin Bela oli kuollut, tuli Jobab

and Jeush, and Jaalam, and Korah.
36. The sons of Eliphaz; Teman, and Omar, Zephi, and Gatam, Kenaz, and Timna, and Amalek.
37. The sons of Reuel; Nahath, Zerah, Shammah, and Mizzah.
38. And the sons of Seir; Lotan, and Shobal, and Zibeon, and Anah, and Dishon, and Ezer, and Dishan.
39. And the sons of Lotan; Hori, and Homam: and Timna was Lotan's sister.
40. The sons of Shobal; Alian, and Manahath, and Ebal, Shephi, and Onam. And the sons of Zibeon; Aiah, and Anah.
41. The sons of Anah; Dishon. And the sons of Dishon; Amram, and Eshban, and Ithran, and Cheran.
42. The sons of Ezer; Bilhan, and Zavan, and Jakan. The sons of Dishan; Uz, and Aran.
43. Now these are the kings that reigned in the land of Edom before any king reigned over the children of Israel; Bela the son of Beor: and the name of his city was Dinhabah.
44. And when Bela was dead, Jobab

Seran poika Botsrasta kuninkaaksi hänen siaansa.

45. Kuin Jobab oli kuollut, tuli Husam kuninkaaksi hänen siaansa, Temanilaisten maalta.

46. Kuin Husam oli kuollut, tuli hänen siaansa kuninkaaksi Hadad Bedadin poika, joka löi Midianilaiset Moabilaisten kedolla; ja hänen kaupunkinsa nimi oli Avit.

47. Kuin Hadad oli kuollut, tuli hänen siaansa kuninkaaksi Samla Masrekasta.

48. Kuin Samla oli kuollut, tuli Saul Rehobotin virran tyköä kuninkaaksi hänen siaansa.

49. Kuin Saul oli kuollut, tuli Baal Hanan Akborin poika kuninkaaksi hänen siaansa.

50. Kuin Baal Hanan oli kuollut, hallitsi hänen siassansa Hadad; ja hänen kaupunkinsa nimi oli Pagi. Ja hänen emäntänsä nimi oli Mehetabeel, Matredin tytär, Mehasabin tyttären.

51. Kuin Hadad oli kuollut, olivat ruhtinaat Edomissa: ruhtinas Timna, ruhtinas Alja, ruhtinas Jetet,

the son of Zerah of Bozrah reigned in his stead.

45. And when Jobab was dead, Husham of the land of the Temanites reigned in his stead.

46. And when Husham was dead, Hadad the son of Bedad, which smote Midian in the field of Moab, reigned in his stead: and the name of his city was Avith.

47. And when Hadad was dead, Samlah of Masrekah reigned in his stead.

48. And when Samlah was dead, Shaul of Rehoboth by the river reigned in his stead.

49. And when Shaul was dead, Baalhanan the son of Achbor reigned in his stead.

50. And when Baalhanan was dead, Hadad reigned in his stead: and the name of his city was Pai; and his wife's name was Mehetabel, the daughter of Matred, the daughter of Mezahab.

51. Hadad died also. And the dukes of Edom were; duke Timnah, duke Aliah, duke Jetheth,

52. Ruhtinas Oholibama, ruhtinas Ela, ruhtinas Pinon,
53. Ruhtinas Kenas, ruhtinas Teman, ruhtinas Mibtsar,
54. Ruhtinas Magdiel, ruhtinas Iram: nämät ovat Edomin ruhtinaat.

52. Duke Aholibamah, duke Elah, duke Pinon,
53. Duke Kenaz, duke Teman, duke Mibzar,
54. Duke Magdiel, duke Iram. These are the dukes of Edom.

2 luku

1. Nämät ovat Israelin lapset: Ruben, Simeon, Levi ja Juuda, Isaskar ja Sebulon,
2. Dan, Joseph ja Benjamin, Naphtali, Gad ja Asser.
3. Juudan lapset: Ger, Onan, Sela, ne kolme synnytti hänelle Suan tytär Kanaanealainen. Ja Ger Juudan esikoinen oli paha Herran edessä, sentähden tappoi hän hänen.
4. Ja Tamar hänen miniänsä synnytti hänelle Peretsen ja Seran, niin että Juudan lapsia oli kaikkiansa viisi.
5. Peretsen lapset: Hetsron ja Hamul.
6. Seran lapset: Simri, Etan, Heman, Kalkol ja Dara: ja heitä kaikkiansa oli myös viisi.

1. These are the sons of Israel; Reuben, Simeon, Levi, and Judah, Issachar, and Zebulun,
2. Dan, Joseph, and Benjamin, Naphtali, Gad, and Asher.
3. The sons of Judah; Er, and Onan, and Shelah: which three were born unto him of the daughter of Shua the Canaanitess. And Er, the firstborn of Judah, was evil in the sight of the LORD; and he slew him.
4. And Tamar his daughter in law bare him Pharez and Zerah. All the sons of Judah were five.
5. The sons of Pharez; Hezron, and Hamul.
6. And the sons of Zerah; Zimri, and Ethan, and Heman, and Calcol, and Dara: five of them in all.

7. Karmin lapset: Akar, joka Israelin murheelliseksi saatti, ryhtyissänsä kirottuun.
8. Etanin lapset, Asaria.
9. Hetsronin lapset, jotka hänelle ovat syntyneet: Jerahmeel, Ram ja Kalubai.
10. Ram siitti Amminadabin; Amminadab siitti Nahessonin, Juudan lasten päämiehen.
11. Nahessson siitti Salman; Salma siitti Boaksen.
12. Boas siitti Obedin; Obed siitti Isain.
13. Isai siitti esikoisensa Eliabin, toisen Abinadabin, kolmannen Simean,
14. Neljännen Netaneelin, viidennen Raddain,
15. Kuudennen Otsemin ja seitsemännen Davidin.
16. Ja heidän sisarensa olivat Seruja ja Abigail. Serujan lapset: Abisai, Joab ja Asael, ne kolme.
17. Ja Abigail synnytti Amasan; ja Jeter Ismaelilainen oli Amasan isä.
18. Kaleb Hetsronin poika siitti emän-

7. And the sons of Carmi; Achar, the troubler of Israel, who transgressed in the thing accursed.
8. And the sons of Ethan; Azariah.
9. The sons also of Hezron, that were born unto him; Jerahmeel, and Ram, and Chelubai.
10. And Ram begat Amminadab; and Amminadab begat Nahshon, prince of the children of Judah;
11. And Nahshon begat Salma, and Salma begat Boaz,
12. And Boaz begat Obed, and Obed begat Jesse,
13. And Jesse begat his firstborn Eliab, and Abinadab the second, and Shimma the third,
14. Nethaneel the fourth, Raddai the fifth,
15. Ozem the sixth, David the seventh:
16. Whose sisters were Zeruiah, and Abigail. And the sons of Zeruiah; Abishai, and Joab, and Asahel, three.
17. And Abigail bare Amasa: and the father of Amasa was Jether the Ishmeelite.
18. And Caleb the son of Hezron be-

täinsä Asuban ja Jerigodin kanssa, nämät ovat hänen lapsensa: Jeser, Sobad ja Ardon.

19. Ja kuin Asuba kuoli, otti Kaleb itsellensä Ephratin, joka synnytti hänelle Hurin.

20. Hur siitti Urin ja Uri siitti Betsaleelin.

21. Sitte meni Hetsron Makirin Gileadin isän tyttären tykö ja nai hänen, kuin hän oli kuudenkymmenen ajastaikainen; ja hän synnytti hänelle Segubin.

22. Ja Segub siitti Jairin; ja hänellä oli kolmekolmattakymmentä kaupunkia Gileadin maakunnassa.

23. Mutta Gesur ja Aram saivat heiltä Jairin kylät, Kenatin ja hänen tyttärensä, kuusikymmentä kaupunkia: kaikki nämät ovat Makirin Gileadin isän lapset.

24. Kuin Hetsron oli kuollut Kalebin Ephratassa, niin Hetsronin emäntä Abia synnytti hänelle Assurin Tekoan isän.

25. Ja Jerahmeelilla Hetsronin esikoisella olivat lapset: hänen esikoisensa

gat children of Azubah his wife, and of Jerioth: her sons are these; Jesher, and Shobab, and Ardon.

19. And when Azubah was dead, Caleb took unto him Ephrath, which bare him Hur.

20. And Hur begat Uri, and Uri begat Bezaleel.

21. And afterward Hezron went in to the daughter of Machir the father of Gilead, whom he married when he was threescore years old; and she bare him Segub.

22. And Segub begat Jair, who had three and twenty cities in the land of Gilead.

23. And he took Geshur, and Aram, with the towns of Jair, from them, with Kenath, and the towns thereof, even threescore cities. All these belonged to the sons of Machir the father of Gilead.

24. And after that Hezron was dead in Calebephratah, then Abiah Hezron's wife bare him Ashur the father of Tekoa.

25. And the sons of Jerahmeel the firstborn of Hezron were, Ram the

Ram, ja Buna, Oren, Otsem ja Ahia.

26. Ja Jerahmeelilla oli vielä toinen emäntä, hänen nimensä oli Atara, hän on Onamin äiti.

27. Ja Ramin Jerahmeelin esikoisen lapset: Maats, Jamin ja Eker.

28. Ja Onamilla olivat lapset: Samai ja Jada; Samain lapset: Nadab ja Abisur.

29. Ja Abisurin emännän nimi oli Abihail, ja hän synnytti hänelle Ahbanin ja Molidin.

30. Nadabin lapset: Seled ja Appaim. Ja Seled kuoli lapsetonna.

31. Ja Appaimin lapset: Jisei; ja Jisein lapset: Sesan; Sesanin lapset: Ahlai.

32. Ja Jodan Sammain veljen lapset: Jeter ja Jonatan. Ja Jeter kuoli lapsetonna.

33. Ja Jonatanin lapset: Pelet ja Sasa: nämät ovat Jerahmeelin lapset.

34. Sesanilla ei ollut yhtään poikaa, vaan tyttäriä. Ja Sesanilla oli Egypti-

firstborn, and Bunah, and Oren, and Ozem, and Ahijah.

26. Jerahmeel had also another wife, whose name was Atarah; she was the mother of Onam.

27. And the sons of Ram the firstborn of Jerahmeel were, Maaz, and Jamin, and Eker.

28. And the sons of Onam were, Shammai, and Jada. And the sons of Shammai; Nadab, and Abishur.

29. And the name of the wife of Abishur was Abihail, and she bare him Ahban, and Molid.

30. And the sons of Nadab; Seled, and Appaim: but Seled died without children.

31. And the sons of Appaim; Ishi. And the sons of Ishi; Sheshan. And the children of Sheshan; Ahlai.

32. And the sons of Jada the brother of Shammai; Jether, and Jonathan: and Jether died without children.

33. And the sons of Jonathan; Peleth, and Zaza. These were the sons of Jerahmeel.

34. Now Sheshan had no sons, but daughters. And Sheshan had a serv-

läinen palvelia, hänen nimensä oli Jarha.

35. Ja Sesan antoi Jarhalle palvelijallensa tyttärensä emännäksi, hän synnytti hänelle Attain.

36. Attai siitti Natanin, Natan siitti Sabadin.

37. Sabad siitti Ephlalin, Ephlal siitti Obedin.

38. Obed siitti Jehun, Jehu siitti Asarian.

39. Asaria siitti Haletsin, ja Halets siitti Elasan.

40. Elasa siitti Sismain, ja Sismai siitti Sallumin.

41. Sallum siitti Jekamian, ja Jekamia siitti Elisaman.

42. Kalebin Jerahmeelin veljen lapset: Mesa hänen esikoisensa; hän on Siphin isä: ja Maresan Hebronin isän lapset.

43. Ja Hebronin lapset: Kora, Tappua, Rekem ja Samma.

44. Samma siitti Rahamin Jorkamin isän; ja Rekem siitti Sammain.

ant, an Egyptian, whose name was Jarha.

35. And Sheshan gave his daughter to Jarha his servant to wife; and she bare him Attai.

36. And Attai begat Nathan, and Nathan begat Zabad,

37. And Zabad begat Ephlal, and Ephlal begat Obed,

38. And Obed begat Jehu, and Jehu begat Azariah,

39. And Azariah begat Helez, and Helez begat Eleasah,

40. And Eleasah begat Sisamai, and Sisamai begat Shallum,

41. And Shallum begat Jekamiah, and Jekamiah begat Elishama.

42. Now the sons of Caleb the brother of Jerahmeel were, Mesha his firstborn, which was the father of Ziph; and the sons of Mareshah the father of Hebron.

43. And the sons of Hebron; Korah, and Tappuah, and Rekem, and Shema.

44. And Shema begat Raham, the father of Jorkoam: and Rekem begat Shammai.

45. Ja Sammain poika Maon, ja Maon oli Betsurin isä.

45. And the son of Shammai was Maon: and Maon was the father of Bethzur.

46. Ja Epha Kalebin vaimo synnytti Haranin, Motsan ja Gaseksen; ja Haran siitti Gaseksen.

46. And Ephah, Caleb's concubine, bare Haran, and Moza, and Gazez: and Haran begat Gazez.

47. Ja Jahdain lapset: Regem, Jotam, Gesan, Pelet, Epha ja Saaph.

47. And the sons of Jahdai; Regem, and Jotham, and Geshan, and Pelet, and Ephah, and Shaaph.

48. Maeka Kalebin vaimo synnytti Seberin ja Tirhenan.

48. Maachah, Caleb's concubine, bare Sheber, and Tirhanah.

49. Ja hän synnytti myös Saaphin Madmannan isän ja Sjevan Makbenan isän ja Gibean isän. Ja Aksa oli Kalebin tytär.

49. She bare also Shaaph the father of Madmannah, Sheva the father of Machbenah, and the father of Gibea: and the daughter of Caleb was Achsah.

50. Nämät olivat Kalebin lapset Hurin pojan Ephratan esikoisen: Sobal, Kirjatjearimin isä,

50. These were the sons of Caleb the son of Hur, the firstborn of Ephratah; Shobal the father of Kirjathjearim,

51. Salma Betlehemin isä, Hareph Betgaderin isä.

51. Salma the father of Bethlehem, Hareph the father of Bethgader.

52. Ja Sobalilla Kirjatjearimin isällä oli poikia: Haroe, Hatsimenyhot.

52. And Shobal the father of Kirjathjearim had sons; Haroeh, and half of the Manahethites.

53. Ja Kirjatjearimin sukukunnat: Jetriläiset, Putilaiset, Sumatilaiset ja Misrailaiset. Heistä ovat Zorgatilaiset ja Estaolilaiset tulleet.

53. And the families of Kirjathjearim; the Ithrites, and the Puhites, and the Shumathites, and the Mishraites; of them came the Zareathites, and the

Eshtaulites.

54. Salman lapset, Betlehem ja Netophatilaiset, Joabin huoneen kruunut; ja puoli osaa Manatilaisista ovat Zorgilaiset.

54. The sons of Salma; Bethlehem, and the Netophathites, Ataroth, the house of Joab, and half of the Manahethites, the Zorites.

55. Ja kirjoittajain sukukunnat, jotka asuivat Jabeksessa, ovat Tirgatilaiset, Simealaiset, Sukatilaiset. Nämät ovat Kiniläiset, jotka ovat tulleet Hammatista Rekabin huoneen isästä.

55. And the families of the scribes which dwelt at Jabez; the Tirathites, the Shimeathites, and Suchathites. These are the Kenites that came of Hemath, the father of the house of Rechab.

3 luku

1. Nämät olivat Davidin pojat, jotka hänelle syntyneet olivat Hebronissa: Amnon esikoinen, joka syntyi Ahinoamista Jisreeliläisestä, toinen Daniel Abigailista Karmelilaisesta.

1. Now these were the sons of David, which were born unto him in Hebron; the firstborn Amnon, of Ahinoam the Jezreelitess; the second Daniel, of Abigail the Carmelitess:

2. Kolmas Absalom Maakan poika Talmain Gessurin kuninkaan tyttären, neljäs Adonia Haggitin poika,

2. The third, Absalom the son of Maachah the daughter of Talmai king of Geshur: the fourth, Adonijah the son of Haggith:

3. Viides Sephatia Abitalista, kuudes Jitream, hänen emännästänsä Eglasta.

3. The fifth, Shephatiah of Abital: the sixth, Ithream by Eglah his wife.

4. Nämät kuusi ovat hänelle syntyneet Hebronissa. Ja hän hallitsi siellä

4. These six were born unto him in Hebron; and there he reigned seven

seitsemän vuotta ja kuusi kuukautta; mutta Jerusalemissa hallitsi hän kolmeneljättäkymmentä ajastaikaa.

5. Ja nämät ovat hänelle syntyneet Jerusalemissa: Simea, Sobab, Natan ja Salomo, ne neljä Batsuasta Ammeelin tyttärestä.

6. Sitte Jibhar, Elisama ja Eliphalet,

7. Nogah, Nepheg ja Japhia,

8. Elisama, Eljada, Eliphelet; ne yhdeksän.

9. Nämät ovat kaikki Davidin pojat; ilman muiden vaimoin lapsia. Ja Tamar oli heidän sisarensa.

10. Rehabeam oli Salomon poika, hänen poikansa Abia, hänen poikansa Asa, hänen poikansa Josaphat,

11. Hänen poikansa Joram, hänen poikansa Ahasia, hänen poikansa Joas,

12. Hänen poikansa Amasia, hänen poikansa Asaria, hänen poikansa Jotam,

13. Hänen poikansa Ahas, hänen poikansa Hiskia, hänen poikansa Manasse,

years and six months: and in Jerusalem he reigned thirty and three years.

5. And these were born unto him in Jerusalem; Shimea, and Shobab, and Nathan, and Solomon, four, of Bathshua the daughter of Ammiel:

6. Ibhar also, and Elishama, and Eliphelet,

7. And Nogah, and Nepheg, and Japhia,

8. And Elishama, and Eliada, and Eliphelet, nine.

9. These were all the sons of David, beside the sons of the concubines, and Tamar their sister.

10. And Solomon's son was Rehoboam, Abia his son, Asa his son, Jehoshaphat his son,

11. Joram his son, Ahaziah his son, Joash his son,

12. Amaziah his son, Azariah his son, Jotham his son,

13. Ahaz his son, Hezekiah his son, Manasseh his son,

14. Hänen poikansa Amon, hänen poikansa Josia.

14. Amon his son, Josiah his son.

15. Mutta Josian pojat olivat: esikoinen Johanan, toinen Jojakim, kolmas Zidkia, neljäs Sallum.

15. And the sons of Josiah were, the firstborn Johanan, the second Jehoiakim, the third Zedekiah, the fourth Shallum.

16. Mutta Jojakimin lapset: Jekonia hänen poikansa, Zidkia hänen poikansa.

16. And the sons of Jehoiakim: Jeconiah his son, Zedekiah his son.

17. Mutta vangitun Jekonian lapset: hänen poikansa Sealtiel,

17. And the sons of Jeconiah; Assir, Salathiel his son,

18. (Hänen poikansa) Malkiram, Pedaja, Senatsar, Jekamja, Hosama, Nedabja.

18. Malchiram also, and Pedaiah, and Shenazar, Jecamiah, Hoshama, and Nedabiah.

19. Pedajan pojat, Zerubbabel ja Simi; Zerubbabelin pojat Mesullam ja Hanania, ja heidän sisarensa Selomit,

19. And the sons of Pedaiah were, Zerubbabel, and Shimei: and the sons of Zerubbabel; Meshullam, and Hananiah, and Shelomith their sister:

20. Hasuba, Ohel, Berekia, Hasadia, Jusabhesed; ne viisi.

20. And Hashubah, and Ohel, and Berechiah, and Hasadiah, Jushabhesed, five.

21. Hananian pojat Pelatja ja Jesaja; Rephajan pojat, Arnanin pojat, Obadian pojat, Sekanian pojat.

21. And the sons of Hananiah; Pelatiah, and Jesaiah: the sons of Rephaiah, the sons of Arnan, the sons of Obadiah, the sons of Shechaniah.

22. Mutta Sekanian lapset: Semaja; ja Semajan lapset: Hattus, Jigal, Baria, Nearia, Saphat; ne kuusi.

22. And the sons of Shechaniah; Shemaiah: and the sons of Shemaiah; Hattush, and Igeal, and

Bariah, and Neariah, and Shaphat, six.

23. Nearin lapset: Eljoenai, Hiskia, Asrikam; ne kolme.

23. And the sons of Neariah; Elioenai, and Hezekiah, and Azrikam, three.

24. Eljoenain lapset: Hodajeva, Eljasib, Pelaja, Akkub, Johanan, Delaja ja Anani; ne seitsemän.

24. And the sons of Elioenai were, Hodaiah, and Eliashib, and Pelaiah, and Akkub, and Johanan, and Dalaiah, and Anani, seven.

4 luku

1. Juudan lapset: Perets, Hetsron, Karmi, Hur ja Sobal.

1. The sons of Judah; Pharez, Hezron, and Carmi, and Hur, and Shobal.

2. Mutta Reaja Sobalin poika siitti Jahatin, Jahat siitti Ahumain ja Lahadin: nämät ovat Zorgalaisten sukukunnat.

2. And Reaiah the son of Shobal begat Jahath; and Jahath begat Ahumai, and Lahad. These are the families of the Zorathites.

3. Ja nämät Etamin isän: Jisreel, Jisma, Jidbas, ja heidän sisarensa nimi oli Hatslelponi.

3. And these were of the father of Etam; Jezreel, and Ishma, and Idbash: and the name of their sister was Hazelelponi:

4. Ja Penuel Gedorin isä, ja Eser Husan isä: nämät ovat Hurin Betlehemin isän Ephratan esikoisen lapset.

4. And Penuel the father of Gedor, and Ezer the father of Hushah. These are the sons of Hur, the firstborn of Ephratah, the father of Bethlehem.

5. Mutta Ashurilla Tekoan isällä oli kaksi emäntää, Helea ja Naera.

5. And Ashur the father of Tekoa had two wives, Helah and Naarah.

6. Ja Naera synnytti hänelle Ahussa-

6. And Naarah bare him Ahuzam, and

min, Hepherin, Temenin, Ahastarin: nämät ovat Naeran lapset.

7. Mutta Helean lapset: Zeret, Jesohar ja Etnan.

8. Mutta Kots siitti Anubin ja Hatsobeban, ja Aharhelin Harumin pojan sukukunnat.

9. Mutta Jagbets oli kuuluisampi veljiänsä; ja hänen äitinsä kutsui hänen Jagbets, sillä hän sanoi: minä olen hänen synnyttänyt kivulla.

10. Ja Jagbets rukoili Israelin Jumalaa ja sanoi: jos sinä minua hyvin siunaisit ja levittäisit minun maani rajat, ja sinun kätes olis minun kanssani, ja asettaisit sitä pahaa, ettei se minua vaivaisi. Ja Jumala antoi tapahtua niinkuin hän rukoili.

11. Mutta Kelub Suan veli siitti Mehirin, se on Estonin isä.

12. Mutta Eston siitti Petraphan, Pasean, Tehinnan Irnahaksen isän: nämät ovat Rekan miehet.

13. Kenaksen lapset: Otniel ja Seraja; Otnielin lapset: Hatat.

Hepher, and Temeni, and Haahashtari. These were the sons of Naarah.

7. And the sons of Helah were, Zereth, and Jezoar, and Ethnan.

8. And Coz begat Anub, and Zobebah, and the families of Aharhel the son of Harum.

9. And Jabez was more honourable than his brethren: and his mother called his name Jabez, saying, Because I bare him with sorrow.

10. And Jabez called on the God of Israel, saying, Oh that thou wouldest bless me indeed, and enlarge my coast, and that thine hand might be with me, and that thou wouldest keep me from evil, that it may not grieve me! And God granted him that which he requested.

11. And Chelub the brother of Shuah begat Mehir, which was the father of Eshton.

12. And Eshton begat Bethrapha, and Paseah, and Tehinnah the father of Irnahash. These are the men of Rechah.

13. And the sons of Kenaz; Othniel, and Seraiah: and the sons of Othniel;

Hathath.

14. Ja Meonatai siitti Ophran, ja Seraja siitti Joabin seppäin laakson isän, sillä he olivat puusepät.

14. And Meonothai begat Ophrah: and Seraiah begat Joab, the father of the valley of Charashim; for they were craftsmen.

15. Kalebin Jephunnen pojan lapset: Iru, Ela ja Naam; Elan lapset: Kenas.

15. And the sons of Caleb the son of Jephunneh; Iru, Elah, and Naam: and the sons of Elah, even Kenaz.

16. Jehaleelin lapset: Siph, Sipha, Tiria ja Asareel.

16. And the sons of Jehaleleel; Ziph, and Ziphah, Tiria, and Asareel.

17. Esran lapset: Jeter, Mered, Epher ja Jalon; ja hän siitti Mirjamin, Sammain, Jisban, Estemoan isän.

17. And the sons of Ezra were, Jether, and Mered, and Epher, and Jalon: and she bare Miriam, and Shammai, and Ishbah the father of Eshtemoa.

18. Ja hänen Juudalainen emäntänsä synnytti Jeredin Gedorin isän, Heberin Sokon isän, Jekuthelin Sanoan isän: nämät ovat Bitian Pharaon tyttären lapset, jonka Mered otti.

18. And his wife Jehudijah bare Jered the father of Gedor, and Heber the father of Socho, and Jekuthiel the father of Zanoah. And these are the sons of Bithiah the daughter of Pharaoh, which Mered took.

19. Hodijan emännän Nahamin Kegilan isän sisaren lapset: Garmi ja Estemoa, Maakatilainen.

19. And the sons of his wife Hodiah the sister of Naham, the father of Keilah the Garmite, and Eshtemoa the Maachathite.

20. Ja Simonin lapset: Amnon ja Rinna, Benhanan ja Tilon. Jisin lapset: Sohet ja Bensohet.

20. And the sons of Shimon were, Amnon, and Rinnah, Benhanan, and Tilon. And the sons of Ishi were, Zoheth, and Benzoheth.

21. Selan Juudan pojan lapset: Erlekan isä, Laeda Maresan isä, ja liinainkutojain suvut Asbean huoneessa,

21. The sons of Shelah the son of Judah were, Er the father of Lecah, and Laadah the father of Mareshah, and the families of the house of them that wrought fine linen, of the house of Ashbea,

22. Niin myös Jokim, ja Koseban miehet, Joas ja Saraph, jotka olivat herrat Moabissa ja Jasubilekemissä: nämät ovat vanhat asiat.

22. And Jokim, and the men of Chozeba, and Joash, and Saraph, who had the dominion in Moab, and Jashubilehem. And these are ancient things.

23. He olivat savenvalajat ja asuivat moisioissa ja umpiaidoissa, ja kuninkaan tykönä työnsä tähden, siellä he asuivat.

23. These were the potters, and those that dwelt among plants and hedges: there they dwelt with the king for his work.

24. Simeonin lapset: Nemuel ja Jamin, Jarib, Sera, Saul,

24. The sons of Simeon were, Nemuel, and Jamin, Jarib, Zerah, and Shaul:

25. Sallum hänen poikansa, Mibsam hänen poikansa, Misma hänen poikansa.

25. Shallum his son, Mibsam his son, Mishma his son.

26. Misman pojat olivat: Hamuel hänen poikansa, Sakur hänen poikansa, Simei hänen poikansa.

26. And the sons of Mishma; Hamuel his son, Zacchur his son, Shimei his son.

27. Simeillä oli kuusitoistakymmentä poikaa ja kuusi tytärtä, mutta hänen veljillänsä ei ollut monta lasta; sillä kaikki heidän sukukuntansa ei enen-

27. And Shimei had sixteen sons and six daughters; but his brethren had not many children, neither did all their family multiply, like to the chil-

tynyt niinkuin Juudan lapset.
28. Ja he asuivat Bersebassa, Moladassa ja Hatsarsuasissa,
29. Ja Bilhassa ja Etsemissä ja Toladissa,
30. Ja Betuelissa ja Hormassa ja Siklagissa,
31. Ja Betmarkabotissa ja Hatsarsusimissa, BetBirissä ja Saaraimissa. Nämät olivat heidän kaupunkinsa, Davidin hallitukseen asti,
32. Ja heidän kylänsä, Etam, Ain, Rimmon, Token ja Asan: viisi kaupunkia;
33. Ja kaikki ne kylät, jotka olivat niiden kaupunkein ympäristöllä Baaliin asti. Tämä on heidän asumasiansa ja sukukuntansa heidän keskenänsä.
34. Ja Mesobab, Jamlek ja Josat Amatsian poika,
35. Joel ja Jehu Josibian poika, Serajan pojan, Asielin pojan,
36. Eljoenai, Jaekoba, Jesohaja, Asaja, Adiel, Jesimiel ja Benaja,
37. Ja Sisa Siphin poika, Allonin pojan, Jedajan pojan, Simrin pojan,

dren of Judah.
28. And they dwelt at Beersheba, and Moladah, and Hazarshual,
29. And at Bilhah, and at Ezem, and at Tolad,
30. And at Bethuel, and at Hormah, and at Ziklag,
31. And at Bethmarcaboth, and Hazarsusim, and at Bethbirei, and at Shaaraim. These were their cities unto the reign of David.
32. And their villages were, Etam, and Ain, Rimmon, and Tochen, and Ashan, five cities:
33. And all their villages that were round about the same cities, unto Baal. These were their habitations, and their genealogy.
34. And Meshobab, and Jamlech, and Joshah the son of Amaziah,
35. And Joel, and Jehu the son of Josibiah, the son of Seraiah, the son of Asiel,
36. And Elioenai, and Jaakobah, and Jeshohaiah, and Asaiah, and Adiel, and Jesimiel, and Benaiah,
37. And Ziza the son of Shiphi, the son of Allon, the son of Jedaiah, the

Semajan pojan:
38. Nämät nimitettiin päämiehiksi sukukuntainsa seassa; ja heidän isäinsä huone hajoitti itsensä paljouden tähden.
39. Ja he menivät pois ja tulivat hamaan Gedoriin asti itäiselle puolelle laaksoa, etsimään laidunta lampaillensa.
40. Ja he löysivät lihavan ja hyvän laitumen ja maan, joka oli avara ja lavia, rauhallinen ja levollinen; sillä Hamin lapset olivat ennen siellä asuneet.
41. Ja jotka nimenomattain kirjoitetut olivat, tulivat Hiskian Juudan kuninkaan aikaan, ja he löivät muiden majat ja Meonilaiset jotka sieltä löydettiin, ja hävittivät heidät hamaan tähän päivään asti, ja asuivat heidän siallansa; sillä siellä olivat laitumet heidän lampaillensa.
42. Ja silloin meni heistä liki viisisataa miestä, jotka olivat Simeonin lapsia, Seirin vuorelle; ja Pelatia, Nearia, Rephaja ja Ussiel Jisein lapset olivat heidän päämiehensä,

son of Shimri, the son of Shemaiah;
38. These mentioned by their names were princes in their families: and the house of their fathers increased greatly.
39. And they went to the entrance of Gedor, even unto the east side of the valley, to seek pasture for their flocks.
40. And they found fat pasture and good, and the land was wide, and quiet, and peaceable; for they of Ham had dwelt there of old.
41. And these written by name came in the days of Hezekiah king of Judah, and smote their tents, and the habitations that were found there, and destroyed them utterly unto this day, and dwelt in their rooms: because there was pasture there for their flocks.
42. And some of them, even of the sons of Simeon, five hundred men, went to mount Seir, having for their captains Pelatiah, and Neariah, and Rephaiah, and Uzziel, the sons of Ishi.

43. Ja tappoivat päässeet ja jääneet Amalekilaisista, ja asuivat siinä tähän päivään asti.

43. And they smote the rest of the Amalekites that were escaped, and dwelt there unto this day.

5 luku

1. Rubenin Israelin esikoisen lapset, sillä hän oli ensimäinen poika; mutta että hän isänsä vuoteen saastutti, annettiin hänen esikoisuutensa Josephin Israelin pojan lapsille, ja ei hän ole polviluvussa luettu esikoiseksi:

1. Now the sons of Reuben the firstborn of Israel, (for he was the firstborn; but, forasmuch as he defiled his father's bed, his birthright was given unto the sons of Joseph the son of Israel: and the genealogy is not to be reckoned after the birthright.

2. Sillä Juuda oli voimallinen veljeinsä seassa, ja pääruhtinaat ovat hänestä; ja Josephilla on esikoisuus.

2. For Judah prevailed above his brethren, and of him came the chief ruler; but the birthright was Joseph's:)

3. Niin ovat Rubenin Israelin ensimäisen pojan lapset: Hanok, Pallu, Hetsron ja Karmi.

3. The sons, I say, of Reuben the firstborn of Israel were, Hanoch, and Pallu, Hezron, and Carmi.

4. Ja Joelin lapset: Semaja hänen poikansa, Gog hänen poikansa, Simei hänen poikansa,

4. The sons of Joel; Shemaiah his son, Gog his son, Shimei his son,

5. Hänen poikansa Miika, hänen poikansa Reaja, hänen poikansa Baal,

5. Micah his son, Reaia his son, Baal his son,

6. Hänen poikansa Beera, jonka Tiglat Pilneser Assyrian kuningas vei vangik-

6. Beerah his son, whom Tilgathpilneser king of Assyria carried away

si; hän oli Rubenilaisten pääruhtinas.

captive: he was prince of the Reubenites.

7. Mutta hänen veljensä heidän sukukuntainsa jälkeen, koska he heidän sukukunnissansa polvilukuun luettiin, pitivät he Jeielin ja Sakarian pääruhtinainansa,

7. And his brethren by their families, when the genealogy of their generations was reckoned, were the chief, Jeiel, and Zechariah,

8. Ja Bela Asaksen poika, Seman pojan, Joelin pojan: hän asui Aroerissa hamaan Neboon ja Baalmeoniin asti;

8. And Bela the son of Azaz, the son of Shema, the son of Joel, who dwelt in Aroer, even unto Nebo and Baalmeon:

9. Ja asui itään päin siihenasti kuin tullaan korpeen, Phratin virran tyköä; sillä heidän karjansa oli paljo enentynyt Gileadin maalla.

9. And eastward he inhabited unto the entering in of the wilderness from the river Euphrates: because their cattle were multiplied in the land of Gilead.

10. Ja Saulin ajalla sotivat he Hagarilaisia vastaan, niin että ne lankesivat heidän kättensä kautta; ja he asuivat heidän majoissansa, kaikessa itäisessä puolessa Gileadin maata.

10. And in the days of Saul they made war with the Hagarites, who fell by their hand: and they dwelt in their tents throughout all the east land of Gilead.

11. Ja Gadin lapset asuivat juuri heidän kohdallansa Basanin maassa Salkaan asti.

11. And the children of Gad dwelt over against them, in the land of Bashan unto Salchah:

12. Joel ylimmäinen, Sapham toinen, Jaenai ja Saphat Basanissa.

12. Joel the chief, and Shapham the next, and Jaanai, and Shaphat in Bashan.

13. Ja heidän veljensä heidän isäinsä

13. And their brethren of the house of

huoneen jälkeen, Mikael, Mesullam, Seba, Jorai, Jaekan, Sia ja Eber, seitsemän.

14. Nämät ovat Abihailin lapset Hurin pojan, Jaroan pojan, Gileadin pojan, Mikaelin pojan, Jesirain pojan, Jahdon pojan, Busin pojan.

15. Ahi Abdielin poika, Gunin pojan, oli päämies heidän isäinsä huoneessa.

16. Ja he asuivat Basanin Gileadissa ja hänen kylissänsä ja kaikissa Saronin esikaupungeissa, hamaan heidän rajoihinsa asti.

17. Nämät ovat kaikki luetut polvilukuun Jotamin Juudan kuninkaan ja Jerobeamin Israelin kuninkaan aikana.

18. Rubenin lapset, Gadilaiset ja puoli Manassen sukukuntaa, jotka olivat urhoolliset miehet, jotka kilpeä ja miekkaa kantoivat ja taisivat joutsen jännittää, ja olivat oppineet sotimaan; joita oli neljäviidettäkymmentä tuhatta, seitsemänsataa ja kuusikymmentä, jotka kelpasivat sotaan menemään.

their fathers were, Michael, and Meshullam, and Sheba, and Jorai, and Jachan, and Zia, and Heber, seven.

14. These are the children of Abihail the son of Huri, the son of Jaroah, the son of Gilead, the son of Michael, the son of Jeshishai, the son of Jahdo, the son of Buz;

15. Ahi the son of Abdiel, the son of Guni, chief of the house of their fathers.

16. And they dwelt in Gilead in Bashan, and in her towns, and in all the suburbs of Sharon, upon their borders.

17. All these were reckoned by genealogies in the days of Jotham king of Judah, and in the days of Jeroboam king of Israel.

18. The sons of Reuben, and the Gadites, and half the tribe of Manasseh, of valiant men, men able to bear buckler and sword, and to shoot with bow, and skilful in war, were four and forty thousand seven hundred and threescore, that went out to the war.

19. Ja kuin he läksivät sotaan Hagarilaisia, Jeturia, Naphesta ja Nodabia vastaan,

19. And they made war with the Hagarites, with Jetur, and Nephish, and Nodab.

20. Niin he autettiin niitä vastaan, ja Hagarilaiset annettiin heidän käsiinsä, ja kaikki jotka heidän kanssansa olivat; sillä he huusivat Jumalan tykö sodassa, ja hän kuuli heidän rukouksensa, että he turvasivat häneen.

20. And they were helped against them, and the Hagarites were delivered into their hand, and all that were with them: for they cried to God in the battle, and he was intreated of them; because they put their trust in him.

21. Ja he veivät heidän karjansa pois, viisikymmentä tuhatta kamelia, kaksisataa ja viisikymmentä tuhatta lammasta, kaksituhatta aasia, niin myös satatuhatta ihmistä.

21. And they took away their cattle; of their camels fifty thousand, and of sheep two hundred and fifty thousand, and of asses two thousand, and of men an hundred thousand.

22. Sillä siellä lankesi monta haavoitettuna, että sota oli Jumalalta. Ja he asuivat niiden siassa vankeuteen asti.

22. For there fell down many slain, because the war was of God. And they dwelt in their steads until the captivity.

23. Ja puolen Manassen sukukunnan lapset asuivat maassa, Basanissa hamaan Baal Hermoniin ja Seniriin, ja Hermonin vuoreen asti; sillä heitä oli monta.

23. And the children of the half tribe of Manasseh dwelt in the land: they increased from Bashan unto Baalhermon and Senir, and unto mount Hermon.

24. Ja nämät olivat pääruhtinaat heidän isäinsä huoneessa: Epher, Jisei, Eliel, Asriel, Jeremia, Hodavia, Jahdiel, väkevät ja voimalliset miehet ja

24. And these were the heads of the house of their fathers, even Epher, and Ishi, and Eliel, and Azriel, and Jeremiah, and Hodaviah, and Jahdiel,

kuuluisat pääruhtinaat heidän isäinsä huoneessa.

mighty men of valour, famous men, and heads of the house of their fathers.

25. Ja koska he syntiä tekivät isäinsä Jumalaa vastaan, ja tekivät huoruutta niiden kansain epäjumalain kanssa siinä maassa, jotka Jumala oli hävittänyt heidän edestänsä;

25. And they transgressed against the God of their fathers, and went a whoring after the gods of the people of the land, whom God destroyed before them.

26. Herätti Israelin Jumala Phulin Assyrian kuninkaan hengen, ja Tiglat Pilneserin Assyrian kuninkaan hengen, ja vei Rubenilaiset, Gadilaiset ja puolen Manassen sukukuntaa pois, ja vei heidät Halaan, Haboriin, ja Haraan, ja Gosanin virran tykö, hamaan tähän päivään asti.

26. And the God of Israel stirred up the spirit of Pul king of Assyria, and the spirit of Tilgathpilneser king of Assyria, and he carried them away, even the Reubenites, and the Gadites, and the half tribe of Manasseh, and brought them unto Halah, and Habor, and Hara, and to the river Gozan, unto this day.

6 luku

1. Levin lapset: Gerson, Kahat ja Merari.

1. The sons of Levi; Gershon, Kohath, and Merari.

2. Mutta Kahatin lapset: Amram, Jitsehar, Hebron ja Usiel.

2. And the sons of Kohath; Amram, Izhar, and Hebron, and Uzziel.

3. Amramin lapset: Aaron, Moses ja Mirjam; Aaronin lapset: Nadab, Abihu, Eleasar ja Itamar.

3. And the children of Amram; Aaron, and Moses, and Miriam. The sons also of Aaron; Nadab, and Abihu, Eleazar, and Ithamar.

4. Eleasar siitti Pinehaan; Pinehas siitti Abisuan.
5. Abisua siitti Bukkin; Bukki siitti Ussin.
6. Ussi siitti Serajan; Seraja siitti Merajotin.
7. Merajot siitti Amarian; Amaria siitti Ahitobin.
8. Ahitob siitti Zadokin; Zadok siitti Ahimaatsin.
9. Ahimaats siitti Asarian; Asaria siitti Johananin.
10. Johanan siitti Asarian, joka oli pappi siinä huoneessa, jonka Salomo rakensi Jerusalemissa.
11. Asaria siitti Amarian; Amaria siitti Ahitobin.
12. Ahitob siitti Zadokin; Zadok siitti Sallumin.
13. Sallum siitti Hilkian; Hilkia siitti Asarian.
14. Asaria siitti Serajan; Seraja siitti Jotsadakin.
15. Jotsadak myös meni pois, silloin kuin Herra antoi Juudan ja Jerusalemin vietää vankina Nebukadnetsarin kautta.

4. Eleazar begat Phinehas, Phinehas begat Abishua,
5. And Abishua begat Bukki, and Bukki begat Uzzi,
6. And Uzzi begat Zerahiah, and Zerahiah begat Meraioth,
7. Meraioth begat Amariah, and Amariah begat Ahitub,
8. And Ahitub begat Zadok, and Zadok begat Ahimaaz,
9. And Ahimaaz begat Azariah, and Azariah begat Johanan,
10. And Johanan begat Azariah, (he it is that executed the priest's office in the temple that Solomon built in Jerusalem:)
11. And Azariah begat Amariah, and Amariah begat Ahitub,
12. And Ahitub begat Zadok, and Zadok begat Shallum,
13. And Shallum begat Hilkiah, and Hilkiah begat Azariah,
14. And Azariah begat Seraiah, and Seraiah begat Jehozadak,
15. And Jehozadak went into captivity, when the LORD carried away Judah and Jerusalem by the hand of Nebuchadnezzar.

16. Levin lapset: Gersom, Kahat ja Merari.
16. The sons of Levi; Gershom, Kohath, and Merari.

17. Ja nämät olivat Gersomin lasten nimet: Libni ja Simei.
17. And these be the names of the sons of Gershom; Libni, and Shimei.

18. Kahatin lapset: Amram, Jitsehar, Hebron ja Ussiel.
18. And the sons of Kohath were, Amram, and Izhar, and Hebron, and Uzziel.

19. Merarin lapset: Maheli ja Musi. Nämät ovat Leviläisten sukukunnat heidän isäinsä seassa:
19. The sons of Merari; Mahli, and Mushi. And these are the families of the Levites according to their fathers.

20. Gersomin poika oli Libni, hänen poikansa Jahat, hänen poikansa Simma,
20. Of Gershom; Libni his son, Jahath his son, Zimmah his son,

21. Hänen poikansa Joah, hänen poikansa Iddo, hänen poikansa Sera, hänen poikansa Jeatrai.
21. Joah his son, Iddo his son, Zerah his son, Jeaterai his son.

22. Kahatin lapset: hänen poikansa Amminadab, hänen poikansa Kora, hänen poikansa Assir,
22. The sons of Kohath; Amminadab his son, Korah his son, Assir his son,

23. Hänen poikansa Elkana, hänen poikansa Abiasaph, hänen poikansa Assir,
23. Elkanah his son, and Ebiasaph his son, and Assir his son,

24. Hänen poikansa Tahat, hänen poikansa Uriel, hänen poikansa Ussia, hänen poikansa Saul.
24. Tahath his son, Uriel his son, Uzziah his son, and Shaul his son.

25. Elkanan lapset: Amasai ja Ahimot,
25. And the sons of Elkanah; Amasai, and Ahimoth.

26. Elkana, hänen poikansa Elkana,
26. As for Elkanah: the sons of

hänen poikansa Sophai, hänen poikansa Nahat,

Elkanah; Zophai his son, and Nahath his son,

27. Hänen poikansa Eliab, hänen poikansa Jeroham, hänen poikansa Elkana.

27. Eliab his son, Jeroham his son, Elkanah his son.

28. Samuelin lapset: hänen esikoisensa Vasni ja Abia.

28. And the sons of Samuel; the firstborn Vashni, and Abiah.

29. Merarin lapset: Maheli, hänen poikansa Libni, hänen poikansa Simei, hänen poikansa Ussa,

29. The sons of Merari; Mahli, Libni his son, Shimei his son, Uzza his son,

30. Hänen poikansa Simea, hänen poikansa Haggia, hänen poikansa Asaja.

30. Shimea his son, Haggiah his son, Asaiah his son.

31. Ja nämät ovat ne, jotka David asetti veisaamaan Herran huoneesen, kuin arkki lepäsi.

31. And these are they whom David set over the service of song in the house of the LORD, after that the ark had rest.

32. Ja he palvelivat virsillä seurakunnan majan asuinsian edessä, siihenasti että Salomo rakensi Herran huoneen Jerusalemissa; ja he seisoivat virassansa asetuksensa jälkeen.

32. And they ministered before the dwelling place of the tabernacle of the congregation with singing, until Solomon had built the house of the LORD in Jerusalem: and then they waited on their office according to their order.

33. Ja nämät ovat ne, jotka siellä seisoivat, ja heidän lapsensa: Kahatin lapsista, Heman veisaaja, Joelin poika, Samuelin pojan,

33. And these are they that waited with their children. Of the sons of the Kohathites: Heman a singer, the son of Joel, the son of Shemuel,

34. Elkanan pojan, Jerohamin pojan, Elielin pojan, Toan pojan,

34. The son of Elkanah, the son of Jeroham, the son of Eliel, the son of Toah,

35. Zuphin pojan, Elkanan pojan, Mahatin pojan, Amasain pojan,

35. The son of Zuph, the son of Elkanah, the son of Mahath, the son of Amasai,

36. Elkanan pojan, Joelin pojan, Asarian pojan, Zephanian pojan,

36. The son of Elkanah, the son of Joel, the son of Azariah, the son of Zephaniah,

37. Tahatin pojan, Assirin pojan, Abiasaphin pojan, Koran pojan,

37. The son of Tahath, the son of Assir, the son of Ebiasaph, the son of Korah,

38. Jitseharin pojan, Kahatin pojan, Levin pojan, Israelin pojan.

38. The son of Izhar, the son of Kohath, the son of Levi, the son of Israel.

39. Ja hänen veljensä Assaph seisoi hänen oikialla puolellansa; ja Assaph oli Berekian poika, Simejan pojan,

39. And his brother Asaph, who stood on his right hand, even Asaph the son of Berachiah, the son of Shimea,

40. Mikaelin pojan, Baesejan pojan, Malkian pojan,

40. The son of Michael, the son of Baaseiah, the son of Malchiah,

41. Etnin pojan, Seran pojan, Adajan pojan,

41. The son of Ethni, the son of Zerah, the son of Adaiah,

42. Etanin pojan, Simman pojan, Simein pojan,

42. The son of Ethan, the son of Zimmah, the son of Shimei,

43. Jahatin pojan, Gersomin pojan, Levin pojan.

43. The son of Jahath, the son of Gershom, the son of Levi.

44. Mutta heidän veljensä, Merarin lapset, vasemmalla puolella: Etan Ki-

44. And their brethren the sons of Merari stood on the left hand: Ethan

sin poika, Abdin pojan, Mallukin pojan,
45. Hasabian pojan, Amasian pojan, Hilkian pojan,
46. Amsin pojan, Banin pojan, Samerin pojan,
47. Mahelin pojan, Musin pojan, Merarin pojan, Levin pojan.
48. Ja Leviläiset heidän veljensä olivat annetut kaikkinaisiin virkoihin Jumalan huoneen asuinsiassa.

49. Ja Aaron ja hänen poikansa olivat sytyttäjät polttouhrin alttarilla ja suitsutusalttarilla kaikkinaisissa töissä siinä kaikkein pyhimmässä, sovittamassa Israelia, juuri niinkuin Moses Jumalan palvelia käskenyt oli.

50. Nämät ovat Aaronin lapset: Eleasar hänen poikansa, Pinehas hänen poikansa, Abisua hänen poikansa,
51. Bukki hänen poikansa, Ussi hänen poikansa, Seraja hänen poikansa,
52. Merajot hänen poikansa, Amaria hänen poikansa, Ahitob hänen poikansa,

the son of Kishi, the son of Abdi, the son of Malluch,
45. The son of Hashabiah, the son of Amaziah, the son of Hilkiah,
46. The son of Amzi, the son of Bani, the son of Shamer,
47. The son of Mahli, the son of Mushi, the son of Merari, the son of Levi.
48. Their brethren also the Levites were appointed unto all manner of service of the tabernacle of the house of God.

49. But Aaron and his sons offered upon the altar of the burnt offering, and on the altar of incense, and were appointed for all the work of the place most holy, and to make an atonement for Israel, according to all that Moses the servant of God had commanded.

50. And these are the sons of Aaron; Eleazar his son, Phinehas his son, Abishua his son,
51. Bukki his son, Uzzi his son, Zerahiah his son,
52. Meraioth his son, Amariah his son, Ahitub his son,

53. Zadok hänen poikansa, Ahimaats hänen poikansa.

53. Zadok his son, Ahimaaz his son.

54. Ja nämät ovat heidän asuinsiansa ja kylänsä heidän rajoissansa: Aaronin lasten Kahatilaisten sukukunnasta: sillä arpa lankesi heille.

54. Now these are their dwelling places throughout their castles in their coasts, of the sons of Aaron, of the families of the Kohathites: for theirs was the lot.

55. Ja he antoivat heille Hebronin Juudan maalta ja hänen esikaupunkinsa hänen ympäristöltänsä.

55. And they gave them Hebron in the land of Judah, and the suburbs thereof round about it.

56. Mutta kaupungin pellot ja sen kylät antoivat he Kalebille Jephunnen pojalle.

56. But the fields of the city, and the villages thereof, they gave to Caleb the son of Jephunneh.

57. Niin antoivat he Aaronin lapsille vapaat kaupungit, Hebronin ja Libnan esikaupunkeinensa, Jaterin ja Estemoan esikaupunkeinensa,

57. And to the sons of Aaron they gave the cities of Judah, namely, Hebron, the city of refuge, and Libnah with her suburbs, and Jattir, and Eshtemoa, with their suburbs,

58. Hilen esikaupunkeinensa, ja Debirin esikaupunkeinensa,

58. And Hilen with her suburbs, Debir with her suburbs,

59. Asanin esikaupunkeinensa, ja Betsemeksen esikaupunkeinensa;

59. And Ashan with her suburbs, and Bethshemesh with her suburbs:

60. Ja BenJaminin sukukunnasta: Geban esikaupunkeinensa, Alemetin esikaupunkeinensa ja Anatotin esikaupunkeinensa. Ja kaikki kaupungit heidän sukukunnissansa olivat kolmetoistakymmentä kaupunkia.

60. And out of the tribe of Benjamin; Geba with her suburbs, and Alemeth with her suburbs, and Anathoth with her suburbs. All their cities throughout their families were thirteen cities.

61. Mutta ne muut Kahatin lapset heidän suvussansa, siitä puolesta Manassen sukukunnasta, saivat kymmenen kaupunkia arvalla.

62. Gersonin lapset heidän sukukuntainsa jälkeen saivat Isaskarin sukukunnalta, Asserin sukukunnalta, Naphtalin sukukunnalta ja Manassen sukukunnalta Basanissa, kolmetoistakymmentä kaupunkia.

63. Ja Merarin lapset heidän sukukuntainsa jälkeen saivat arvalla Rubenin sukukunnalta, Gadin sukukunnalta ja Sebulonin sukukunnalta, kaksitoistakymmentä kaupunkia.

64. Ja Israelin lapset antoivat myös Leviläisille kaupungit esikaupunkeinensa,

65. Ja antoivat arvan jälkeen Juudan lasten sukukunnasta, Simeonin lasten sukukunnasta, BenJaminin lasten sukukunnasta, ne kaupungit, jotka he nimittivät.

66. Mutta ne, jotka olivat Kahatin lasten suvusta, saivat rajakaupunkinsa Ephraimin sukukunnasta.

61. And unto the sons of Kohath, which were left of the family of that tribe, were cities given out of the half tribe, namely, out of the half tribe of Manasseh, by lot, ten cities.

62. And to the sons of Gershom throughout their families out of the tribe of Issachar, and out of the tribe of Asher, and out of the tribe of Naphtali, and out of the tribe of Manasseh in Bashan, thirteen cities.

63. Unto the sons of Merari were given by lot, throughout their families, out of the tribe of Reuben, and out of the tribe of Gad, and out of the tribe of Zebulun, twelve cities.

64. And the children of Israel gave to the Levites these cities with their suburbs.

65. And they gave by lot out of the tribe of the children of Judah, and out of the tribe of the children of Simeon, and out of the tribe of the children of Benjamin, these cities, which are called by their names.

66. And the residue of the families of the sons of Kohath had cities of their coasts out of the tribe of Ephraim.

67. Niin antoivat he heille nämät vapaat kaupungit: Sikemin ja sen esikaupungit, Ephraimin vuorelta, niin myös Geserin ja sen esikaupungit,
68. Jokmeamin ja sen esikaupungit, ja Bethoronin esikaupunkeinensa,
69. Ajalonin esikaupunkeinensa, ja Gatrimmonin esikaupunkeinensa;
70. Niin myös puolesta Manassen sukukunnasta, Anerin esikaupunkeinensa, ja Bileamin esikaupunkeinensa, antoivat he jääneiden Kahatin lasten sukukunnalle,
71. Mutta Gersonin lapsille antoivat he puolesta Manassen sukukunnasta, Golanin Basanissa esikaupunkeinensa, ja Astarotin esikaupunkeinensa;

72. Isaskarin sukukunnasta, Kedeksen esikaupunkeinensa, ja Dobratin esikaupunkeinensa,
73. Ramotin esikaupunkeinensa, ja Anemin esikaupunkeinensa;
74. Asserin sukukunnasta, Masalin esikaupunkeinensa ja Abdonin esikaupunkeinensa,
75. Hukokin esikaupunkeinensa, ja Rehobin esikaupunkeinensa;

67. And they gave unto them, of the cities of refuge, Shechem in mount Ephraim with her suburbs; they gave also Gezer with her suburbs,
68. And Jokmeam with her suburbs, and Bethhoron with her suburbs,
69. And Aijalon with her suburbs, and Gathrimmon with her suburbs:
70. And out of the half tribe of Manasseh; Aner with her suburbs, and Bileam with her suburbs, for the family of the remnant of the sons of Kohath.
71. Unto the sons of Gershom were given out of the family of the half tribe of Manasseh, Golan in Bashan with her suburbs, and Ashtaroth with her suburbs:
72. And out of the tribe of Issachar; Kedesh with her suburbs, Daberath with her suburbs,
73. And Ramoth with her suburbs, and Anem with her suburbs:
74. And out of the tribe of Asher; Mashal with her suburbs, and Abdon with her suburbs,
75. And Hukok with her suburbs, and Rehob with her suburbs:

76. Naphtalin sukukunnasta, Kedeksen Galileassa esikaupunkeinensa, Hammonin esikaupunkeinensa ja Kirjataimin esikaupunkeinensa.
76. And out of the tribe of Naphtali; Kedesh in Galilee with her suburbs, and Hammon with her suburbs, and Kirjathaim with her suburbs.
77. Muille Merarin lapsille antoivat he Sebulonin sukukunnasta, Rimmonin esikaupunkeinensa, ja Taborin esikaupunkeinensa;
77. Unto the rest of the children of Merari were given out of the tribe of Zebulun, Rimmon with her suburbs, Tabor with her suburbs:
78. Ja tuolta puolen Jordania Jerihoon päin, itään käsin Jordanin tyköä, Rubenin sukukunnasta, Betserin korvessa esikaupunkeinensa, ja Jahsan esikaupunkeinensa;
78. And on the other side Jordan by Jericho, on the east side of Jordan, were given them out of the tribe of Reuben, Bezer in the wilderness with her suburbs, and Jahzah with her suburbs,
79. Kedemotin esikaupunkeinensa, ja Mephaatin esikaupunkeinensa;
79. Kedemoth also with her suburbs, and Mephaath with her suburbs:
80. Gadin sukukunnasta, Ramotin Gileadissa esikaupunkeinensa, Mahanaimin esikaupunkeinensa,
80. And out of the tribe of Gad; Ramoth in Gilead with her suburbs, and Mahanaim with her suburbs,
81. Ja Hesbonin esikaupunkeinensa, ja Jaeserin esikaupunkeinensa.
81. And Heshbon with her suburbs, and Jazer with her suburbs.

7 luku

1. Isaskarin lapset: Tola, Pua, Jasub ja Simron, neljä.
1. Now the sons of Issachar were, Tola, and Puah, Jashub, and Shimron, four.
2. Tolan lapset: Ussi, Rephaja, Jeriel,
2. And the sons of Tola; Uzzi, and

Jahemai, Jibsam ja Samuel, jotka olivat päämiehet heidän isäinsä huoneessa Tolasta, ja väkevät miehet sukukunnissansa; heidän lukunsa oli Davidin aikana kaksikolmattakymmentä tuhatta ja kuusisataa.

Rephaiah, and Jeriel, and Jahmai, and Jibsam, and Shemuel, heads of their father's house, to wit, of Tola: they were valiant men of might in their generations; whose number was in the days of David two and twenty thousand and six hundred.

3. Ussin lapset: Jisraja. Ja Jisrajan lapset: Mikael, Obadia, Joel ja Jesia, viisi, ja olivat kaikki päämiehet.

3. And the sons of Uzzi; Izrahiah: and the sons of Izrahiah; Michael, and Obadiah, and Joel, Ishiah, five: all of them chief men.

4. Ja heidän kanssansa heidän sukukunnissansa isäinsä huoneessa oli sotajoukko kuusineljättäkymmentä tuhatta; sillä heillä oli monta emäntää ja lasta.

4. And with them, by their generations, after the house of their fathers, were bands of soldiers for war, six and thirty thousand men: for they had many wives and sons.

5. Ja heidän veljensä, jalot miehet kaikesta Isaskarin sukukunnasta, olivat seitsemänyhdeksättäkymmentä tuhatta, nämät kaikki luettiin polvilukuun.

5. And their brethren among all the families of Issachar were valiant men of might, reckoned in all by their genealogies fourscore and seven thousand.

6. BenJaminin lapset: Bela, Beker, Jediael, ne kolme.

6. The sons of Benjamin; Bela, and Becher, and Jediael, three.

7. Belan lapset: Etsbon, Ussi, Ussiel, Jerimot ja Iri, ne viisi, päämiehet heidän isäinsä huoneesta, väkevät miehet, ja heitä luettiin polvilukuun kaksikolmattakymmentä tuhatta ja nel-

7. And the sons of Bela; Ezbon, and Uzzi, and Uzziel, and Jerimoth, and Iri, five; heads of the house of their fathers, mighty men of valour; and were reckoned by their genealogies

jäneljättäkymmentä.

8. Bekerin lapset: Semira, Joas, Elieser, Eljoenai, Omri, Jeremot, Abia, Anatot ja Alemeth: ne kaikki olivat Bekerin lapset,

9. Ja olivat luetut polvilukuun heidän sukukunnastansa, heidän isäinsä huoneen päämiehet, kaksikymmentä tuhatta ja kaksisataa jaloa miestä.

10. Jediaelin lapset: Bilhan. Bilhanin lapset: Jeus, Benjamin, Ehud, Kenaena, Setan, Tarsis ja Ahisaar.

11. Ne olivat kaikki Jediaelin lapset, heidän isäinsä sukukuntain päämiehet, ja väkevät miehet: seitsemäntoistakymmentä tuhatta ja kaksisataa, jotka sotaan läksivät.

12. Suppim ja Huppim olivat Irin lapset. Mutta Husim Aherin lapset.

13. Naphtalin lapset: Jahsiel, Guni, Jetser ja Sallum, Bilhan lapset.

twenty and two thousand and thirty and four.

8. And the sons of Becher; Zemira, and Joash, and Eliezer, and Elioenai, and Omri, and Jerimoth, and Abiah, and Anathoth, and Alameth. All these are the sons of Becher.

9. And the number of them, after their genealogy by their generations, heads of the house of their fathers, mighty men of valour, was twenty thousand and two hundred.

10. The sons also of Jediael; Bilhan: and the sons of Bilhan; Jeush, and Benjamin, and Ehud, and Chenaanah, and Zethan, and Tharshish, and Ahishahar.

11. All these the sons of Jediael, by the heads of their fathers, mighty men of valour, were seventeen thousand and two hundred soldiers, fit to go out for war and battle.

12. Shuppim also, and Huppim, the children of Ir, and Hushim, the sons of Aher.

13. The sons of Naphtali; Jahziel, and Guni, and Jezer, and Shallum, the sons of Bilhah.

14. Manassen lapset: Esriel, jonka hänen emäntänsä synnytti; mutta hänen Syrialainen jalkavaimonsa synnytti Makirin Gileadin isän.
15. Makir otti Huppimin ja Suppimin tyköä emännän, joka oli molempain sisar, Maeka nimeltä; hänen toisen poikansa nimi oli Zelophkad. Ja Zelophkadilla oli tyttäriä.
16. Ja Maeka Makirin emäntä synnytti pojan, jonka hän kutsui Peres, ja hänen veljensä kutsuttiin Sares, ja hänen poikansa oli Ulam ja Rakem.

17. Mutta Bedam oli Ulamin poika. Nämät ovat Gileadin lapset, Makirin pojan Manassen pojan.
18. Ja hänen sisarensa Moleeket synnytti Ishudin, Abieserin ja Mahlan.
19. Ja Semidalla olivat nämät lapset: Ahjan, Sikem, Likhi ja Aniam.

20. Nämät ovat Ephraimin lapset: Sutela, ja Bered hänen poikansa, Tahat hänen poikansa, Elada hänen poikansa, Tahat hänen poikansa,
21. Sabad hänen poikansa, Sutela hänen poikansa, Eser ja Elad. Ja Gatin

14. The sons of Manasseh; Ashriel, whom she bare: (but his concubine the Aramitess bare Machir the father of Gilead:
15. And Machir took to wife the sister of Huppim and Shuppim, whose sister's name was Maachah;) and the name of the second was Zelophehad: and Zelophehad had daughters.
16. And Maachah the wife of Machir bare a son, and she called his name Peresh; and the name of his brother was Sheresh; and his sons were Ulam and Rakem.
17. And the sons of Ulam; Bedan. These were the sons of Gilead, the son of Machir, the son of Manasseh.
18. And his sister Hammoleketh bare Ishod, and Abiezer, and Mahalah.
19. And the sons of Shemida were, Ahian, and Shechem, and Likhi, and Aniam.
20. And the sons of Ephraim; Shuthelah, and Bered his son, and Tahath his son, and Eladah his son, and Tahath his son,
21. And Zabad his son, and Shuthelah his son, and Ezer, and Elead, whom

miehet, siinä maassa syntyneet, löivät heidät kuoliaaksi; sillä he olivat menneet ottamaan heidän karjaansa.
22. Ja heidän isänsä Ephraim murehti kauvan aikaa; ja hänen veljensä tulivat lohduttamaan häntä.
23. Ja hän meni emäntänsä tykö, ja hän siitti ja synnytti pojan, jonka hän kutsui Beria, että hän oli ollut ahdistuksessa huoneessansa.
24. Hänen tyttärensä oli Seera, hän rakensi alimaisen ja ylimäisen Bethoronin ja Ussen Seeran.
25. Hänen poikansa oli Repha ja Reseph, ja Tela hänen poikansa, Tahan hänen poikansa,
26. Ladan hänen poikansa, Ammihud hänen poikansa, Elisama hänen poikansa,
27. Nun hänen poikansa, Josua hänen poikansa.
28. Ja heidän tavaransa ja asuinsiansa oli Betel, kyläinsä kanssa, ja Naeran itään päin, ja Geser länteen päin kyläinsä kanssa, Sekem kyläinsä kanssa, hamaan Assaan asti kyläinsä kanssa;

the men of Gath that were born in that land slew, because they came down to take away their cattle.
22. And Ephraim their father mourned many days, and his brethren came to comfort him.
23. And when he went in to his wife, she conceived, and bare a son, and he called his name Beriah, because it went evil with his house.
24. (And his daughter was Sherah, who built Bethhoron the nether, and the upper, and Uzzensherah.)
25. And Rephah was his son, also Resheph, and Telah his son, and Tahan his son,
26. Laadan his son, Ammihud his son, Elishama his son,
27. Non his son, Jehoshua his son.
28. And their possessions and habitations were, Bethel and the towns thereof, and eastward Naaran, and westward Gezer, with the towns thereof; Shechem also and the towns thereof, unto Gaza and the towns thereof:

29. Ja Manassen lasten poikain tyköä, Betsean kylinensä, Taenak ja hänen kylänsä, Megiddo ja hänen kylänsä. Näissä asuivat Josephin Israelin pojan lapset.

29. And by the borders of the children of Manasseh, Bethshean and her towns, Taanach and her towns, Megiddo and her towns, Dor and her towns. In these dwelt the children of Joseph the son of Israel.

30. Asserin lapset: Jimna, Jisva, Jisvi, Beria ja Sera heidän sisarensa.

30. The sons of Asher; Imnah, and Isuah, and Ishuai, and Beriah, and Serah their sister.

31. Berian lapset olivat: Heber ja Makiel, se on Bersavitin isä.

31. And the sons of Beriah; Heber, and Malchiel, who is the father of Birzavith.

32. Ja Heber siitti Japhletin, Somerin, Hotamin, ja Suan heidän sisarensa.

32. And Heber begat Japhlet, and Shomer, and Hotham, and Shua their sister.

33. Japhletin lapset: Pasak, Bimhal ja Asvat: ne olivat Japhletin lapset.

33. And the sons of Japhlet; Pasach, and Bimhal, and Ashvath. These are the children of Japhlet.

34. Somerin lapset: Ahi, Rahga, Jehubba ja Aram.

34. And the sons of Shamer; Ahi, and Rohgah, Jehubbah, and Aram.

35. Ja hänen veljensä Helemin lapset: Zopha, Jimna, Seles ja Amal.

35. And the sons of his brother Helem; Zophah, and Imna, and Shelesh, and Amal.

36. Zophan lapset: Sua, Harnepher, Sual, Beri ja Jimra,

36. The sons of Zophah; Suah, and Harnepher, and Shual, and Beri, and Imrah,

37. Betser, Hod, Samma, Silsa, Jitran ja Beera.

37. Bezer, and Hod, and Shamma, and Shilshah, and Ithran, and Beera.

38. Jeterin lapset: Jephunne, Phispa ja Ara.
39. Ullan lapset: Arah, Hanniel ja Ritsja.
40. Nämät olivat kaikki Asserin lapset, valitut päämiehet heidän isäinsä huoneessa, väkevät miehet ja päämiesten pääruhtinaat, ja luettiin polvittain sotajoukkoon, ja heidän lukunsa oli kuusikolmattakymmentä tuhatta miestä.

38. And the sons of Jether; Jephunneh, and Pispah, and Ara.
39. And the sons of Ulla; Arah, and Haniel, and Rezia.
40. All these were the children of Asher, heads of their father's house, choice and mighty men of valour, chief of the princes. And the number throughout the genealogy of them that were apt to the war and to battle was twenty and six thousand men.

8 luku

1. Benjamin siitti Belan ensimäisen poikansa, Asbalin toisen, Ahran kolmannen,
2. Noan neljännen, Raphan viidennen.
3. Ja Belalla oli lapsia, Addar, Gera, Abihud,
4. Abisua, Naaman ja Ahoa,
5. Gera, Sephupham ja Huram.
6. Nämät ovat Ehudin lapset, jotka olivat isäin päämiehet niiden seassa, jotka asuivat Gebassa; ja hän vei hei-

1. Now Benjamin begat Bela his firstborn, Ashbel the second, and Aharah the third,
2. Nohah the fourth, and Rapha the fifth.
3. And the sons of Bela were, Addar, and Gera, and Abihud,
4. And Abishua, and Naaman, and Ahoah,
5. And Gera, and Shephuphan, and Huram.
6. And these are the sons of Ehud: these are the heads of the fathers of the inhabitants of Geba, and they re-

tä Manahatiin,
7. Naaman, Ahia ja Gera, hän vei heidät pois, ja siitti Ussan ja Ahihudin.
8. Ja Saharaim siitti Moabin maalla, sittekuin hän heidät tyköänsä laskenut oli, Husimista ja Baerasta hänen emännistänsä.
9. Ja hän siitti emännästänsä Hodesta, Jobabin, Zibian, Mesan ja Malkamin,
10. Jeusin, Sobjan ja Mirman. Nämät ovat hänen lapsensa, isäin päämiehet.
11. Husimista siitti hän Abitobin ja Elpaalin.
12. Elpaalin lapset olivat: Eber, Miseam ja Semer: se rakensi Onon ja Lodin, ja hänen kylänsä.
13. Ja Beria ja Sama olivat isäin päämiehet, niiden, jotka asuivat Ajalonissa: ne ajoivat niitä takaa, jotka asuivat Gatissa.
14. Ja Ahio, Sasak ja Jeremot,
15. Sebadia, Arad, Ader,
16. Mikael, Jispa ja Joha, Berian lap-

moved them to Manahath:
7. And Naaman, and Ahiah, and Gera, he removed them, and begat Uzza, and Ahihud.
8. And Shaharaim begat children in the country of Moab, after he had sent them away; Hushim and Baara were his wives.
9. And he begat of Hodesh his wife, Jobab, and Zibia, and Mesha, and Malcham,
10. And Jeuz, and Shachia, and Mirma. These were his sons, heads of the fathers.
11. And of Hushim he begat Abitub, and Elpaal.
12. The sons of Elpaal; Eber, and Misham, and Shamed, who built Ono, and Lod, with the towns thereof:
13. Beriah also, and Shema, who were heads of the fathers of the inhabitants of Aijalon, who drove away the inhabitants of Gath:
14. And Ahio, Shashak, and Jeremoth,
15. And Zebadiah, and Arad, and Ader,
16. And Michael, and Ispah, and Jo-

set.
17. Sebadia, Mesullam, Hiski, Heber,
18. Jismerai, Jislia ja Jobab, Elpaanin lapset.
19. Jakim, Sikri ja Saddi,
20. Elienai, Zilletai ja Eliel,
21. Adaja, Beraja ja Simrat, Simein lapset.
22. Jispan, Eber ja Eliel.
23. Abdon, Sikri ja Hanan,
24. Hananja, Elam ja Antotia,
25. Jiphdeja ja Penuel, Sasakin lapset.
26. Samserai, Seharia ja Atalia,
27. Jaeresia, Elia ja Sikri, Jerohamin lapset.
28. Nämät ovat isäin päämiehet heidän sukukunnissansa; ja he asuivat Jerusalemissa.
29. Mutta Gibeonissa asui Gibeonin isä; ja hänen emäntänsä nimi oli Maeka.
30. Ja hänen ensimäinen poikansa oli Abdon, sitte oli Zur, Kis, Baal ja Na-

ha, the sons of Beriah;
17. And Zebadiah, and Meshullam, and Hezeki, and Heber,
18. Ishmerai also, and Jezliah, and Jobab, the sons of Elpaal;
19. And Jakim, and Zichri, and Zabdi,
20. And Elienai, and Zilthai, and Eliel,
21. And Adaiah, and Beraiah, and Shimrath, the sons of Shimhi;
22. And Ishpan, and Heber, and Eliel,
23. And Abdon, and Zichri, and Hanan,
24. And Hananiah, and Elam, and Antothijah,
25. And Iphedeiah, and Penuel, the sons of Shashak;
26. And Shamsherai, and Shehariah, and Athaliah,
27. And Jaresiah, and Eliah, and Zichri, the sons of Jeroham.
28. These were heads of the fathers, by their generations, chief men. These dwelt in Jerusalem.
29. And at Gibeon dwelt the father of Gibeon; whose wife's name was Maachah:
30. And his firstborn son Abdon, and Zur, and Kish, and Baal, and Nadab,

dab,

31. Gedor, Ahio ja Seker.

32. Mutta Miklot siitti Simean; ja he asuivat myös Jerusalemissa veljeinsä kohdalla heidän kanssansa.

33. Ner siitti Kisin; Kis siitti Saulin; Saul siitti Jonatanin, Malkisuan, Abinadabin ja Esbaalin.

34. Jonatanin poika oli Meribbaal; Meribbaal siitti Miikan.

35. Miikan lapset olivat: Piton, Melek, Taerea ja Ahas.

36. Ahas siitti Joaddan; Joadda siitti Alemetin, Asmavetin ja Simrin; Simri siitti Motsan.

37. Motsa siitti Binean; hänen poikansa oli Rapha, hänen poikansa Elasa, hänen poikansa Atsel.

38. Mutta Atselilla oli kuusi poikaa, joiden nimet olivat: Esrikam, Bokru, Ismael, Searia, Obadia ja Hanan. Nämät kaikki olivat Atselin pojat.

39. Esekin hänen veljensä lapset:

31. And Gedor, and Ahio, and Zacher.

32. And Mikloth begat Shimeah. And these also dwelt with their brethren in Jerusalem, over against them.

33. And Ner begat Kish, and Kish begat Saul, and Saul begat Jonathan, and Malchishua, and Abinadab, and Eshbaal.

34. And the son of Jonathan was Meribbaal; and Meribbaal begat Micah.

35. And the sons of Micah were, Pithon, and Melech, and Tarea, and Ahaz.

36. And Ahaz begat Jehoadah; and Jehoadah begat Alemeth, and Azmaveth, and Zimri; and Zimri begat Moza,

37. And Moza begat Binea: Rapha was his son, Eleasah his son, Azel his son:

38. And Azel had six sons, whose names are these, Azrikam, Bocheru, and Ishmael, and Sheariah, and Obadiah, and Hanan. All these were the sons of Azel.

39. And the sons of Eshek his brother

Ulam hänen ensimäinen poikansa, Jeus toinen, Eliphelet kolmas.
40. Mutta Ulamin lapset olivat vahvat miehet ja jalot joutsimiehet, ja heillä oli paljo poikia ja poikain poikia, sata ja viisikymmentä. Nämät kaikki ovat Benjaminin lapsista.

were, Ulam his firstborn, Jehush the second, and Eliphelet the third.
40. And the sons of Ulam were mighty men of valour, archers, and had many sons, and sons' sons, an hundred and fifty. All these are of the sons of Benjamin.

9 luku

1. Ja koko Israel luettiin polviluvun jälkeen, ja katso, he ovat kirjoitetut Israelin kuningasten kirjaan; ja Juuda vietiin Babeliin pahain tekoinsa tähden.

1. So all Israel were reckoned by genealogies; and, behold, they were written in the book of the kings of Israel and Judah, who were carried away to Babylon for their transgression.

2. Mutta ne ensimäiset asujamet, jotka tulivat perintöönsä ja kaupunkeihinsa, olivat Israel, papit, Leviläiset ja Netinimit.
3. Ja silloin asuivat Jerusalemissa Juudan lapsista, Benjaminin lapsista, ja Ephraimin ja Manassen lapsista:

2. Now the first inhabitants that dwelt in their possessions in their cities were, the Israelites, the priests, Levites, and the Nethinims.
3. And in Jerusalem dwelt of the children of Judah, and of the children of Benjamin, and of the children of Ephraim, and Manasseh;

4. Utal Ammihudin poika, Omrin pojan, Imrin pojan, Banin pojan, Peretsin Juudan pojan lapsista.

4. Uthai the son of Ammihud, the son of Omri, the son of Imri, the son of Bani, of the children of Pharez the son of Judah.

5. Mutta Silonilaisista Asaja ensimäinen poika, ja hänen poikansa.
6. Seran lapsista, Jeguel veljinensä; kuusisataa ja yhdeksänkymmentä.

7. Benjaminin lapsista, Sallu Mesullamin poika, Hodavian pojan, Hassenuan pojan,
8. Ja Jibneja Jerohamin poika, ja Ela Ussin poika, Mikrin pojan, ja Mesullam Sephatian poika, Reguelin pojan, Jibnejan pojan;

9. Niin myös heidän veljensä sukukuntainsa jälkeen yhdeksänsataa ja kuusikuudettakymmentä: nämät kaikki ovat olleet isäin päämiehet heidän isäinsä huoneessa.
10. Papeista: Jedaja, Jojarib ja Jakin,

11. Ja Asaria Hilkian poika, Mesullamin pojan, Zadokin pojan, Merajotin pojan, Ahitobin pojan, Jumalan huoneen päämies,
12. Ja Adaja Jerohamin poika, Pashurin pojan, Malkian pojan, ja myös Maesai Adielin poika, Jahseran pojan, Mesullamin pojan. Mesillemitin pojan,

5. And of the Shilonites; Asaiah the firstborn, and his sons.
6. And of the sons of Zerah; Jeuel, and their brethren, six hundred and ninety.

7. And of the sons of Benjamin; Sallu the son of Meshullam, the son of Hodaviah, the son of Hasenuah,
8. And Ibneiah the son of Jeroham, and Elah the son of Uzzi, the son of Michri, and Meshullam the son of Shephathiah, the son of Reuel, the son of Ibnijah;

9. And their brethren, according to their generations, nine hundred and fifty and six. All these men were chief of the fathers in the house of their fathers.
10. And of the priests; Jedaiah, and Jehoiarib, and Jachin,

11. And Azariah the son of Hilkiah, the son of Meshullam, the son of Zadok, the son of Meraioth, the son of Ahitub, the ruler of the house of God;
12. And Adaiah the son of Jeroham, the son of Pashur, the son of Malchijah, and Maasiai the son of Adiel, the son of Jahzerah, the son of

Immerin pojan;

Meshullam, the son of Meshillemith, the son of Immer;

13. Niin myös heidän veljeinsä päämiehet isäinsä huoneessa, tuhannen seitsemänsataa ja kuusikymmentä väkevää miestä, toimittamaan viran menoja Jumalan huoneessa.

13. And their brethren, heads of the house of their fathers, a thousand and seven hundred and threescore; very able men for the work of the service of the house of God.

14. Mutta Leviläisistä, jotka olivat Merarin lapsia, Semaja Hassubin poika, Asrikamin pojan, Hasabian pojan;

14. And of the Levites; Shemaiah the son of Hasshub, the son of Azrikam, the son of Hashabiah, of the sons of Merari;

15. Ja Bakbakkar, Heres, ja Galal, ja Mattania Miikan poika, Sikrin pojan, Asaphin pojan;

15. And Bakbakkar, Heresh, and Galal, and Mattaniah the son of Micah, the son of Zichri, the son of Asaph;

16. Ja Obadia Semajan poika, Galalin pojan, Jedutunin pojan, ja Berekia Asan poika, Elkanan pojan, joka asui Netophatilaisten kylissä.

16. And Obadiah the son of Shemaiah, the son of Galal, the son of Jeduthun, and Berechiah the son of Asa, the son of Elkanah, that dwelt in the villages of the Netophathites.

17. Ja ovenvartiat olivat Sallum, Akkub, Talmon, Ahiman ja heidän veljensä: Sallum oli ylimmäinen.

17. And the porters were, Shallum, and Akkub, and Talmon, and Ahiman, and their brethren: Shallum was the chief;

18. Sillä he olivat tähän saakka vartioineet itäisellä puolella kuninkaan porttia: ne olivat ovenvartiat Levin poikain seassa.

18. Who hitherto waited in the king's gate eastward: they were porters in the companies of the children of Levi.

19. Ja Sallum Koren poika Ebjasaphin pojan, Koran pojan ja hänen veljensä hänen isänsä huoneesta, ne Korhilaiset, heidän virkansa menoissa, vartioitsemaan seurakunnan majan ovipieleen; ja heidän isänsä pitää vartioitseman Herran leirissä sisällekäymistä.
20. Mutta Pinehas Eleasarin poika oli ennen ollut heidän päämiehensä; sillä Herra oli hänen kanssansa.
21. Ja Sakaria Meselemian poika oli vartia seurakunnan majan ovella.

22. Kaikki nämät olivat valitut ovea vartioitsemaan, kaksisataa ja kaksitoistakymmentä, jotka olivat luetut polviluvun jälkeen heidän kylissänsä. Ja David ja Samuel, näkiä, asettivat heitä virkaan heidän uskollisuudessansa,
23. Niin että he ja heidän lapsensa ottivat Herran huoneesta vaarin, seurakunnan majan huoneesta, että he sitä vartioitsivat.
24. Ja ovenvartiat olivat asetetut neljää ilmaa kohden: itään, länteen, pohjaan ja etelään päin.

19. And Shallum the son of Kore, the son of Ebiasaph, the son of Korah, and his brethren, of the house of his father, the Korahites, were over the work of the service, keepers of the gates of the tabernacle: and their fathers, being over the host of the LORD, were keepers of the entry.
20. And Phinehas the son of Eleazar was the ruler over them in time past, and the LORD was with him.
21. And Zechariah the son of Meshelemiah was porter of the door of the tabernacle of the congregation.
22. All these which were chosen to be porters in the gates were two hundred and twelve. These were reckoned by their genealogy in their villages, whom David and Samuel the seer did ordain in their set office.

23. So they and their children had the oversight of the gates of the house of the LORD, namely, the house of the tabernacle, by wards.
24. In four quarters were the porters, toward the east, west, north, and south.

25. Mutta heidän veljensä olivat maakylissänsä, niin kuitenkin, että heidän piti tuleman sisälle seitsemäntenä päivänä, ja ajasta niin aikaan heidän tykönänsä oleman.

25. And their brethren, which were in their villages, were to come after seven days from time to time with them.

26. Sillä Leviläiset olivat uskotut olemaan neljäksi ylimmäiseksi ovenvartiaksi; ja he olivat myös kätkyin ja Herran huoneen tavarain päällä.

26. For these Levites, the four chief porters, were in their set office, and were over the chambers and treasuries of the house of God.

27. Ja he olivat yötä Jumalan huoneen ympärillä; sillä heidän piti sitä vartioitseman, ja avajaman joka aamu.

27. And they lodged round about the house of God, because the charge was upon them, and the opening thereof every morning pertained to them.

28. Ja muutamat olivat heistä viran asetten päällä; sillä heidän piti ne kantaman ulos ja sisälle luvun jälkeen.

28. And certain of them had the charge of the ministering vessels, that they should bring them in and out by tale.

29. Ja muutamat heistä olivat asetetut astiain ja pyhäin kaluin päälle, sämpyläjauhoin, viinan, öljyn, pyhän savun ja myös yrttein päälle.

29. Some of them also were appointed to oversee the vessels, and all the instruments of the sanctuary, and the fine flour, and the wine, and the oil, and the frankincense, and the spices.

30. Mutta muutamat pappein lapsista tekivät hyvin valmistettuja voiteita.

30. And some of the sons of the priests made the ointment of the spices.

31. Ja Mattitjalle Leviläisistä, Sallumin Korhilaisten ensimäiselle pojalle oli

31. And Mattithiah, one of the Levites, who was the firstborn of Shal-

uskottu mitä pannuissa valmistettiin.

lum the Korahite, had the set office over the things that were made in the pans.

32. Ja Kahatilaisista heidän veljistänsä olivat asetetut katsomusleipäin yli, että he niitä valmistaisivat joka sabbattina.

32. And other of their brethren, of the sons of the Kohathites, were over the shewbread, to prepare it every sabbath.

33. Nämät ovat veisaajat, Leviläisten isäin päämiehet vapaat heidän kammioissansa; sillä he olivat siellä askareissansa päivää ja yötä.

33. And these are the singers, chief of the fathers of the Levites, who remaining in the chambers were free: for they were employed in that work day and night.

34. Nämät olivat ylimmäiset Leviläisten isät, päämiehet sukukunnissansa; he asuivat Jerusalemissa.

34. These chief fathers of the Levites were chief throughout their generations; these dwelt at Jerusalem.

35. Jegil Gibeonin isä asui Gibeonissa; hänen emäntänsä nimi oli Maeka,

35. And in Gibeon dwelt the father of Gibeon, Jehiel, whose wife's name was Maachah:

36. Ja hänen ensimäinen poikansa Abdon, Zur, Kis, Baal, Ner ja Nadab,

36. And his firstborn son Abdon, then Zur, and Kish, and Baal, and Ner, and Nadab,

37. Gedor, Ahio, Sakaria ja Miklot.

37. And Gedor, and Ahio, and Zechariah, and Mikloth.

38. Mutta Miklot siitti Simeamin; jotka myös asuivat veljeinsä kohdalla, veljinensä Jerusalemissa.

38. And Mikloth begat Shimeam. And they also dwelt with their brethren at Jerusalem, over against their brethren.

39. Ja Ner siitti Kisin; Kis siitti Saulin;

39. And Ner begat Kish; and Kish be-

Saul siitti Jonatanin, Malkisuan, Abinadabin, Esbaalin.

gat Saul; and Saul begat Jonathan, and Malchishua, and Abinadab, and Eshbaal.

40. Ja Meribbaal oli Jonatanin poika; ja Meribbaal siitti Miikan.

40. And the son of Jonathan was Meribbaal: and Meribbaal begat Micah.

41. Miikan pojat olivat Piton, Melek ja Tahrea.

41. And the sons of Micah were, Pithon, and Melech, and Tahrea, and Ahaz.

42. Ahas siitti Jaeran; Jaera siitti Alemetin, Asmavetin ja Simrin; Simri siitti Motsan.

42. And Ahaz begat Jarah; and Jarah begat Alemeth, and Azmaveth, and Zimri; and Zimri begat Moza;

43. Motsa siitti Binejan; ja Rephaja oli hänen poikansa, Eleasa hänen poikansa, Atsel hänen poikansa.

43. And Moza begat Binea; and Rephaiah his son, Eleasah his son, Azel his son.

44. Ja Atselilla oli kuusi poikaa, ja nämät olivat heidän nimensä: Asrikam, Bokru, Ismael, Searia, Obadia ja Hanan: ne olivat Atselin pojat.

44. And Azel had six sons, whose names are these, Azrikam, Bocheru, and Ishmael, and Sheariah, and Obadiah, and Hanan: these were the sons of Azel.

10 luku

1. Mutta Philistealaiset sotivat Israelia vastaan; ja Israel pakeni Philistealaisia, ja he lankesivat lyötynä Gilboan vuorella.

1. Now the Philistines fought against Israel; and the men of Israel fled from before the Philistines, and fell down slain in mount Gilboa.

2. Ja Philistealaiset kovin ajoivat Sau-

2. And the Philistines followed hard

lia ja hänen poikiansa takaa, ja Philistealaiset löivät Jonatanin, Abinadabin ja Malkisuan, Saulin pojat.

after Saul, and after his sons; and the Philistines slew Jonathan, and Abinadab, and Malchishua, the sons of Saul.

3. Ja sota oli ankara Saulia vastaan, ja joutsimiehet tulivat hänen päällensä, ja hän haavoitettiin ampujilta.

3. And the battle went sore against Saul, and the archers hit him, and he was wounded of the archers.

4. Niin sanoi Saul aseensa kantajalle: vedä miekkas ulos ja pistä minut lävitse, ettei nämät ympärileikkaamattomat tulisi ja tekisi häpiällisesti minulle. Mutta hänen aseensa kantaja ei tahtonut; sillä hän pelkäsi suuresti. Niin otti Saul miekan ja heittäysi siihen.

4. Then said Saul to his armourbearer, Draw thy sword, and thrust me through therewith; lest these uncircumcised come and abuse me. But his armourbearer would not; for he was sore afraid. So Saul took a sword, and fell upon it.

5. Kuin hänen aseensa kantaja näki Saulin kuolleeksi, heittäysi myös hän miekkaan ja kuoli.

5. And when his armourbearer saw that Saul was dead, he fell likewise on the sword, and died.

6. Ja niin Saul kuoli, ja kolme hänen poikaansa, ja koko hänen huoneensa kuoli yhtä haavaa.

6. So Saul died, and his three sons, and all his house died together.

7. Kuin Israelin miehet, jotka laaksossa olivat, näkivät heidän paenneeksi ja Saulin poikinensa kuolleeksi, jättivät he kaupunkinsa ja pakenivat. Ja Philistealaiset tulivat ja asuivat niissä.

7. And when all the men of Israel that were in the valley saw that they fled, and that Saul and his sons were dead, then they forsook their cities, and fled: and the Philistines came and dwelt in them.

8. Toisena päivänä tulivat Philistealai-

8. And it came to pass on the mor-

set riisumaan lyötyjä, ja he löysivät Saulin poikinensa makaavan Gilboan vuorella.
9. Ja sittekuin he hänen riisuneet olivat, ottivat he hänen päänsä ja aseensa, ja lähettivät Philistealaisten maan ympäri, ja antoivat ilmoittaa epäjumalillensa ja kansalle,
10. Ja panivat hänen aseensa jumalansa huoneesen, ja hänen päänsä löivät he kiinni Dagonin huoneen päälle.
11. Kuin kaikki Gileadin Jabeksessa kuulivat kaikki, mitä Philistealaiset Saulille tehneet olivat,
12. Nousivat kaikki väkevät miehet ja ottivat Saulin ja hänen poikansa ruumiit, ja veivät ne Jabekseen, ja hautasivat heidän luunsa tammen alle Jabeksessa, ja paastosivat seitsemän päivää.
13. Ja niin kuoli Saul pahoissa teoissansa, joita hän Herraa vastaan tehnyt oli, ettei hän pitänyt Herran sanaa, ja että hän myös etsi velhovaimoa kysyäksensä häneltä,
14. Ja ei kysynyt Herralta; sentähden

row, when the Philistines came to strip the slain, that they found Saul and his sons fallen in mount Gilboa.
9. And when they had stripped him, they took his head, and his armour, and sent into the land of the Philistines round about, to carry tidings unto their idols, and to the people.
10. And they put his armour in the house of their gods, and fastened his head in the temple of Dagon.
11. And when all Jabeshgilead heard all that the Philistines had done to Saul,
12. They arose, all the valiant men, and took away the body of Saul, and the bodies of his sons, and brought them to Jabesh, and buried their bones under the oak in Jabesh, and fasted seven days.
13. So Saul died for his transgression which he committed against the LORD, even against the word of the LORD, which he kept not, and also for asking counsel of one that had a familiar spirit, to enquire of it;
14. And enquired not of the LORD:

tappoi hän hänen, ja käänsi valtakunnan Davidille Isain pojalle.

therefore he slew him, and turned the kingdom unto David the son of Jesse.

11 luku

1. Ja koko Israel kokoontui Davidin tykö Hebroniin ja sanoi: katso, me olemme sinun luus ja lihas.

1. Then all Israel gathered themselves to David unto Hebron, saying, Behold, we are thy bone and thy flesh.

2. Ja aina ennenkin, Saulin ollessa kuninkaana, johdatit sinä Israelin ulos ja sisälle. Ja Herra sinun Jumalas on sanonut sinulle: sinun pitää kaitseman kansaani Israelia ja sinun pitää oleman kansani Israelin päämiehen.

2. And moreover in time past, even when Saul was king, thou wast he that leddest out and broughtest in Israel: and the LORD thy God said unto thee, Thou shalt feed my people Israel, and thou shalt be ruler over my people Israel.

3. Ja kaikki Israelin vanhimmat tulivat kuninkaan tykö Hebroniin, ja David teki liiton heidän kanssansa Herran edessä Hebronissa. Ja he voitelivat Davidin Israelin kuninkaaksi Herran sanan jälkeen Samuelin kautta.

3. Therefore came all the elders of Israel to the king to Hebron; and David made a covenant with them in Hebron before the LORD; and they anointed David king over Israel, according to the word of the LORD by Samuel.

4. Sitten meni David ja koko Israel Jerusalemiin, se on Jebus; sillä Jebusilaiset asuivat siinä maassa.

4. And David and all Israel went to Jerusalem, which is Jebus; where the Jebusites were, the inhabitants of the land.

5. Ja Jebuksen asuvaiset sanoivat Da-

5. And the inhabitants of Jebus said

vidille: sinun ei pidä tuleman tänne; mutta David voitti Zionin linnan, se on Davidin kaupunki.

6. Ja David sanoi: joka Jebusilaiset ensin lyö, hänen pitää oleman pään ja ylimmäisen. Niin Joab Zerujan poika astui ensin ylös ja tuli päämieheksi.

7. Ja David asui linnassa; sentähden kutsuivat he sen Davidin kaupungiksi.

8. Ja hän rakensi kaupungin ympäri Millosta ja sitte kaiken ympäri. Ja Joab jätti ne elämään, jotka jääneet olivat kaupunkiin.

9. Ja niin David menestyi ja tuli väkeväksi, ja Herra Zebaot oli hänen kanssansa.

10. Nämät ovat ylimmäiset Davidin väkevimpäin seassa, jotka miehuullisesti hänen kanssansa pitivät hänen valtakunnassansa koko Israelin tykönä, niin että hän tehtiin kuninkaaksi Herran sanan jälkeen Israelin ylitse.

11. Ja tämä on Davidin sankarien luku: Jasobeam Hakmonin poika ylimmäinen päämiesten seassa. Hän nosti keihäänsä ja löi kerralla kolmesataa.

to David, Thou shalt not come hither. Nevertheless David took the castle of Zion, which is the city of David.

6. And David said, Whosoever smiteth the Jebusites first shall be chief and captain. So Joab the son of Zeruiah went first up, and was chief.

7. And David dwelt in the castle; therefore they called it the city of David.

8. And he built the city round about, even from Millo round about: and Joab repaired the rest of the city.

9. So David waxed greater and greater: for the LORD of hosts was with him.

10. These also are the chief of the mighty men whom David had, who strengthened themselves with him in his kingdom, and with all Israel, to make him king, according to the word of the LORD concerning Israel.

11. And this is the number of the mighty men whom David had; Jashobeam, an Hachmonite, the chief of the captains: he lifted up his spear against three hundred slain by him at

one time.

12. Hänen jälkeensä oli Eleasar, Dodon Ahohilaisen poika, hän oli kolmen sankarin seassa.

12. And after him was Eleazar the son of Dodo, the Ahohite, who was one of the three mighties.

13. Tämä oli Davidin kanssa Pasdammimissa, kuin Philistealaiset olivat kokoontuneet sinne sotaan. Ja oli kappale peltoa ohraa täynnä, ja kansa pakeni Philistealaisia.

13. He was with David at Pasdammim, and there the Philistines were gathered together to battle, where was a parcel of ground full of barley; and the people fled from before the Philistines.

14. Ja he astuivat keskelle peltoa, ja varjelivat sen, ja löivät Philistealaiset. Ja Herra antoi heille suuren autuuden.

14. And they set themselves in the midst of that parcel, and delivered it, and slew the Philistines; and the LORD saved them by a great deliverance.

15. Ja kolme niistä kolmestakymmenestä ylimmäisestä tulivat kalliolle alas Davidin tykö Adullamin luolaan. Mutta Philistealaisten leiri oli Rephaimin laaksossa.

15. Now three of the thirty captains went down to the rock to David, into the cave of Adullam; and the host of the Philistines encamped in the valley of Rephaim.

16. Ja David oli silloin linnassa; ja Philistealaisten kansa oli silloin Betlehemissä.

16. And David was then in the hold, and the Philistines' garrison was then at Bethlehem.

17. Ja David himoitsi ja sanoi: kuka antais minun juoda sitä vettä, joka on kaivossa Betlehemin portin tykönä?

17. And David longed, and said, Oh that one would give me drink of the water of the well of Bethlehem, that is at the gate!

18. Niin ne kolme juoksivat Philis-

18. And the three brake through the

tealaisten leiriin, ja ammunsivat vettä kaivosta Betlehemin portin tyköä, ottivat ja kantoivat Davidille; mutta ei David tahtonut sitä juoda, vaan kaasi sen Herran eteen,

19. Ja sanoi: Jumala antakoon sen kaukana olla minusta, että minä tämän tekisin! pitäiskö minun juoman näiden miesten verta heidän henkensä vaarassa? sillä he ovat sen tuoneet henkensä vaaralla; sentähden ei hän tahtonut sitä juoda. Sen tekivät ne kolme sankaria.

20. Abisai Joabin veli, hän oli ylimmäinen kolmesta, ja hän nosti keihäänsä ja löi kolmesataa, ja hän ylistettiin niiden kolmen seassa.

21. Ja hän oli kolmen seassa kuuluisampi kahta ja oli heidän päämiehensä; mutta kolmen tykö ei hän tullut.

22. Benaja Jojadan poika väkevän miehen poika, joka suuria töitä tehnyt oli, Kabtseelista: hän löi kaksi Moabilaisten jalopeuraa; ja hän meni alas ja löi jalopeuran keskellä kaivoa lu-

host of the Philistines, and drew water out of the well of Bethlehem, that was by the gate, and took it, and brought it to David: but David would not drink of it, but poured it out to the LORD,

19. And said, My God forbid it me, that I should do this thing: shall I drink the blood of these men that have put their lives in jeopardy? for with the jeopardy of their lives they brought it. Therefore he would not drink it. These things did these three mightiest.

20. And Abishai the brother of Joab, he was chief of the three: for lifting up his spear against three hundred, he slew them, and had a name among the three.

21. Of the three, he was more honourable than the two; for he was their captain: howbeit he attained not to the first three.

22. Benaiah the son of Jehoiada, the son of a valiant man of Kabzeel, who had done many acts; he slew two lionlike men of Moab: also he went down and slew a lion in a pit in a

men aikana.
23. Hän löi myös Egyptin miehen, joka oli viisi kyynärää pitkä, ja Egyptiläisen kädessä oli keihäs niinkuin kankaan puu, mutta hän meni alas hänen tykönsä sauvalla, tempasi keihään Egyptiläisen kädestä ja tappoi hänen omalla keihäällänsä.
24. Näitä teki Benaja Jojadan poika; ja hän ylistettiin kolmen uljasten seassa,
25. Ja oli kuuluisampi niitä kolmeakymmentä; mutta kolmen tykö ei hän tullut. Ja David teki hänen salaiseksi neuvonantajaksensa.
26. Niin myös sotasankarit: Asahel Joabin veli, Elhanan Dodonin poika Betlehemistä,

27. Samot Harorilainen, Heles Pelonilainen,
28. Ira Ikeksen Tekoalaisen poika, Abieser Antotilainen.
29. Sibbekai Husatilainen, Ilai Ahohilainen,
30. Maherai Netophatilainen, Heled Baenan Netophatilaisen poika,
31. Ittai Ribain poika Gibeasta, Ben-

snowy day.
23. And he slew an Egyptian, a man of great stature, five cubits high; and in the Egyptian's hand was a spear like a weaver's beam; and he went down to him with a staff, and plucked the spear out of the Egyptian's hand, and slew him with his own spear.
24. These things did Benaiah the son of Jehoiada, and had the name among the three mighties.
25. Behold, he was honourable among the thirty, but attained not to the first three: and David set him over his guard.
26. Also the valiant men of the armies were, Asahel the brother of Joab, Elhanan the son of Dodo of Bethlehem,
27. Shammoth the Harorite, Helez the Pelonite,
28. Ira the son of Ikkesh the Tekoite, Abiezer the Antothite,
29. Sibbecai the Hushathite, Ilai the Ahohite,
30. Maharai the Netophathite, Heled the son of Baanah the Netophathite,
31. Ithai the son of Ribai of Gibeah,

Jaminin lapsista, Benaja Pirtagonilainen,
32. Hurai Gasin pojista, Abiel Arbatilainen,
33. Asmavet Baharumilainen, Eliahba Saalbonilainen;
34. Hasemin Gisonilaisen lapset: Jonatan Sagen Hararilaisen poika,
35. Ahiam Sakarin Hararilaisen poika, Eliphal Urin poika,
36. Hepher Makeratilainen, Ahia Pelonilainen,
37. Hetsro Karmelilainen, Naerai Asbain poika,
38. Joel Natanin veli, Mibhar Hagrin poika,
39. Zelek Ammonilainen, Naherai Berotilainen, Joabin Zerujan pojan aseenkantaja,
40. Ira Jetriläinen, Gareb Jetriläinen,
41. Uria Hetiläinen, Sabad Ahelain poika,
42. Adina Sisan Rubenilaisen poika, Rubenilaisten päämies, ja kolmekymmentä oli hänen kanssansa;
43. Hanan Maekan poika, Josaphat Mitniläinen,

that pertained to the children of Benjamin, Benaiah the Pirathonite,
32. Hurai of the brooks of Gaash, Abiel the Arbathite,
33. Azmaveth the Baharumite, Eliahba the Shaalbonite,
34. The sons of Hashem the Gizonite, Jonathan the son of Shage the Hararite,
35. Ahiam the son of Sacar the Hararite, Eliphal the son of Ur,
36. Hepher the Mecherathite, Ahijah the Pelonite,
37. Hezro the Carmelite, Naarai the son of Ezbai,
38. Joel the brother of Nathan, Mibhar the son of Haggeri,
39. Zelek the Ammonite, Naharai the Berothite, the armourbearer of Joab the son of Zeruiah,
40. Ira the Ithrite, Gareb the Ithrite,
41. Uriah the Hittite, Zabad the son of Ahlai,
42. Adina the son of Shiza the Reubenite, a captain of the Reubenites, and thirty with him,
43. Hanan the son of Maachah, and Joshaphat the Mithnite,

44. Ussia Asteratilainen, Sama ja Jeiel Hotamin Aroerilaisen pojat,

44. Uzzia the Ashterathite, Shama and Jehiel the sons of Hothan the Aroerite,

45. Jediael Simrin poika, Joha hänen veljensä, Titsiläinen,

45. Jediael the son of Shimri, and Joha his brother, the Tizite,

46. Eliel Maheavilainen, Jeribai ja Josavia Elnaamin pojat, Itma Moabilainen,

46. Eliel the Mahavite, and Jeribai, and Joshaviah, the sons of Elnaam, and Ithmah the Moabite,

47. Eliel, Obed ja Jaesiel Mesobajasta.

47. Eliel, and Obed, and Jasiel the Mesobaite.

12 luku

1. Nämät tulivat Davidin tykö Ziklagiin, kuin hän vielä oli suljettu Saulin Kisin pojan edestä; ja he olivat myös sankarein seassa, jotka sotaan auttivat,

1. Now these are they that came to David to Ziklag, while he yet kept himself close because of Saul the son of Kish: and they were among the mighty men, helpers of the war.

2. Ja olivat soveliaat ampujat joutsella molemmin käsin, kivillä, nuolilla ja joutsilla: Saulin veljistä, BenJaminista:

2. They were armed with bows, and could use both the right hand and the left in hurling stones and shooting arrows out of a bow, even of Saul's brethren of Benjamin.

3. Ahieser päämies ja Joas, Semajan Gibealaisen pojat, Jesiel ja Pelet Asmavetin pojat, Baraka ja Jehu Antonilainen,

3. The chief was Ahiezer, then Joash, the sons of Shemaah the Gibeathite; and Jeziel, and Pelet, the sons of Azmaveth; and Berachah, and Jehu the Antothite,

4. Jesmaja Gibeonilainen, väkevä kolmenkymmenen seassa ja ylitse kolmenkymmenen, Jeremia, Jahesiel, Johanan ja Josabad Gederalainen,

4. And Ismaiah the Gibeonite, a mighty man among the thirty, and over the thirty; and Jeremiah, and Jahaziel, and Johanan, and Josabad the Gederathite,

5. Elusai, Jerimot, Bealia, Semaria ja Saphatia Harophilainen,

5. Eluzai, and Jerimoth, and Bealiah, and Shemariah, and Shephatiah the Haruphite,

6. Elkana, Jesija, Asareel, Joeser ja Jasobeam Korhilainen,

6. Elkanah, and Jesiah, and Azareel, and Joezer, and Jashobeam, the Korhites,

7. Joela ja Sedadia Jerohamin lapset Gedorista.

7. And Joelah, and Zebadiah, the sons of Jeroham of Gedor.

8. Gadilaisista eroittivat heitänsä Davidin tykö linnaan korvessa väkevät sankarit ja sotamiehet, jotka kilpeä ja keihästä kantoivat; ja heidän kasvonsa olivat niinkuin jalopeuran kasvot, ja nopiat niinkuin metsävuohet vuorilla:

8. And of the Gadites there separated themselves unto David into the hold to the wilderness men of might, and men of war fit for the battle, that could handle shield and buckler, whose faces were like the faces of lions, and were as swift as the roes upon the mountains;

9. Ensimäinen Eser, toinen Obadia, kolmas Eliab,

9. Ezer the first, Obadiah the second, Eliab the third,

10. Neljäs Mismanna, viides Jeremia,

10. Mishmannah the fourth, Jeremiah the fifth,

11. Kuudes Attai, seitsemäs Eliel,

11. Attai the sixth, Eliel the seventh,

12. Kahdeksas Johanan, ykdeksäs Elsabad,

12. Johanan the eighth, Elzabad the ninth,

13. Kymmenes Jeremia, yksitoista-kymmenes Mahbanai.
14. Nämät olivat Gadin lapsista sodan päämiehet: vähin sadan päälle ja suurin tuhannen päälle.

15. Nämät ovat ne jotka menivät Jordanin ylitse ensimäisenä kuuna, kuin se oli täysi kaikkiin reunoihinsa asti; ja he ajoivat pakoon kaikki, jotka asuivat laaksossa, itään ja länteen päin.
16. Ja sinne myös tulivat BenJaminin lapsista ja Juudasta, Davidin tykö linnaan.
17. Ja David meni ulos heidän tykönsä, ja vastasi ja sanoi heille: jos tulitte rauhan kanssa minun tyköni auttamaan minua, niin olkoon sydämeni teidän kanssanne: vaan jos tulitte pettämään minua vihollisilleni, vaikka ei vääryyttä ole minussa, niin meidän isäimme Jumala nähköön ja rangaiskoon;
18. Ja henki vaikutti Amasain, päämiehen kolmenkymmenen seassa: Sinun me olemme, David, ja pidämme sinun kanssas, Isain poika, rauha,

13. Jeremiah the tenth, Machbanai the eleventh.
14. These were of the sons of Gad, captains of the host: one of the least was over an hundred, and the greatest over a thousand.
15. These are they that went over Jordan in the first month, when it had overflown all his banks; and they put to flight all them of the valleys, both toward the east, and toward the west.
16. And there came of the children of Benjamin and Judah to the hold unto David.
17. And David went out to meet them, and answered and said unto them, If ye be come peaceably unto me to help me, mine heart shall be knit unto you: but if ye be come to betray me to mine enemies, seeing there is no wrong in mine hands, the God of our fathers look thereon, and rebuke it.
18. Then the spirit came upon Amasai, who was chief of the captains, and he said, Thine are we, David, and on thy side, thou son of Jesse: peace,

rauha olkoon sinulle, rauha olkoon sinun auttajilles! sillä sinun Jumalas auttaa sinua. Niin otti David heidät tykönsä ja asetti heidät sotaväen päämiehiksi.

peace be unto thee, and peace be to thine helpers; for thy God helpeth thee. Then David received them, and made them captains of the band.

19. Ja Manassesta tuli väkeä Davidin puolelle, kuin hän meni Philistealaisten kanssa Saulia vastaan sotaan, vaikka ei he auttaneet heitä; sillä Philistealaisten päämiehet antoivat neuvonpiteestä hänen tyköänsä mennä pois, ja sanoivat: jos hän lankee herransa Saulin tykö, niin se tulee henkemme vaaraksi.

19. And there fell some of Manasseh to David, when he came with the Philistines against Saul to battle: but they helped them not: for the lords of the Philistines upon advisement sent him away, saying, He will fall to his master Saul to the jeopardy of our heads.

20. Kuin hän meni Ziklagiin, tulivat hänen tykönsä Manassesta Adna, Josabad, Jediael, Mikael, Josabad, Elihu ja Ziltai, tuhanten päämiehet Manassesta.

20. As he went to Ziklag, there fell to him of Manasseh, Adnah, and Jozabad, and Jediael, and Michael, and Jozabad, and Elihu, and Zilthai, captains of the thousands that were of Manasseh.

21. Ja he auttivat Davidia sotajoukkoa vastaan; sillä he olivat kaikki väkevät miehet ja olivat päämiehet sodassa.

21. And they helped David against the band of the rovers: for they were all mighty men of valour, and were captains in the host.

22. Ja joka päivä tuli muutamia Davidin tykö auttamaan häntä, siihenasti että se tuli suureksi sotajoukoksi, niinkuin Jumalan sotajoukoksi.

22. For at that time day by day there came to David to help him, until it was a great host, like the host of God.

23. Ja tämä on sotaan hankittuin päämiesten luku, jotka tulivat Davidin tykö Hebroniin, kääntämään Saulin valtakuntaa hänen tykönsä, Herran sanan jälkeen:

24. Juudan lapsista, jotka kantoivat kilpeä ja keihästä, oli kuusituhatta ja kahdeksansataa sotaan hankittua;

25. Simeonin lapsista väkevät miehet sotimaan, seitsemäntuhatta ja sata;

26. Levin lapsista neljätuhatta ja kuusisataa;

27. Ja Jojada niiden päämies, jotka olivat Aaronista, ja hänen kanssansa oli kolmetuhatta ja seitsemänsataa;

28. Ja Zadok väkevä nuorukainen, ja hänen isänsä huoneen kanssa oli kaksikolmattakymmentä päämiestä;

29. Ja BenJaminin lapsista Saulin veljistä kolmetuhatta; sillä siihenasti piti heistä sangen monta vielä Saulin huoneen kanssa;

30. Ja Ephraimin lapsista kaksikymmentä tuhatta ja kahdeksansataa, väkevät ja ylistetyt miehet heidän

23. And these are the numbers of the bands that were ready armed to the war, and came to David to Hebron, to turn the kingdom of Saul to him, according to the word of the LORD.

24. The children of Judah that bare shield and spear were six thousand and eight hundred, ready armed to the war.

25. Of the children of Simeon, mighty men of valour for the war, seven thousand and one hundred.

26. Of the children of Levi four thousand and six hundred.

27. And Jehoiada was the leader of the Aaronites, and with him were three thousand and seven hundred;

28. And Zadok, a young man mighty of valour, and of his father's house twenty and two captains.

29. And of the children of Benjamin, the kindred of Saul, three thousand: for hitherto the greatest part of them had kept the ward of the house of Saul.

30. And of the children of Ephraim twenty thousand and eight hundred, mighty men of valour, famous

isäinsä huoneessa;
31. Ja puolesta Manassen sukukunnasta kahdeksantoistakymmentä tuhatta, jotka olivat nimeltänsä nimitetyt tulemaan ja tekemään Davidia kuninkaaksi;
32. Ja Isaskarin lapsista, jotka olivat taitavat aikain tietäjät ymmärtämään, mitä Israelin tekemän piti, kaksisataa heidän päämiestänsä, ja kaikki heidän veljensä tekivät heidän käskynsä jälkeen;
33. Sebulonista, jotka menivät sotimaan, hankitut sotaan kaikkinaisilla sota-aseilla, viisikymmentä tuhatta, asettamaan itsensä yksimielisesti järjestykseen;
34. Naphtalista tuhannen päämiestä, ja seitsemänneljättäkymmentä tuhatta heidän kanssansa, jotka kantoivat kilpeä ja keihästä;
35. Danista hankitsivat sotaan kahdeksankolmattakymmentä tuhatta ja kuusisataa;
36. Asserista, jotka menivät hankittuina sotimaan, neljäkymmentä tuhatta;

throughout the house of their fathers.
31. And of the half tribe of Manasseh eighteen thousand, which were expressed by name, to come and make David king.
32. And of the children of Issachar, which were men that had understanding of the times, to know what Israel ought to do; the heads of them were two hundred; and all their brethren were at their commandment.
33. Of Zebulun, such as went forth to battle, expert in war, with all instruments of war, fifty thousand, which could keep rank: they were not of double heart.
34. And of Naphtali a thousand captains, and with them with shield and spear thirty and seven thousand.
35. And of the Danites expert in war twenty and eight thousand and six hundred.
36. And of Asher, such as went forth to battle, expert in war, forty thousand.

37. Tuolta puolelta Jordania: Rubenilaisista, Gadilaisista ja puolesta Manassen sukukunnasta, kaikkinaisilla aseilla sotaan, sata ja kaksikymmentä tuhatta.

37. And on the other side of Jordan, of the Reubenites, and the Gadites, and of the half tribe of Manasseh, with all manner of instruments of war for the battle, an hundred and twenty thousand.

38. Kaikki nämät sotamiehet sodan toimittajat tulivat täydestä sydämestä Hebroniin, tekemään Davidia koko Israelin kuninkaaksi: niin myös kaikilla muilla Israelissa oli yksi mieli tehdä Davidia Israelin kuninkaaksi.

38. All these men of war, that could keep rank, came with a perfect heart to Hebron, to make David king over all Israel: and all the rest also of Israel were of one heart to make David king.

39. Ja he olivat siellä Davidin tykönä kolme päivää, söivät ja joivat; sillä heidän veljensä olivat valmistaneet heidän eteensä.

39. And there they were with David three days, eating and drinking: for their brethren had prepared for them.

40. Ja ne myös, jotka likin olivat heidän ympärillänsä Isaskariin, Sebuloniin ja Naphtaliin asti, he toivat leipiä aaseilla, kameleilla, muuleilla ja härjillä, syötäviä jauhoja, fikunoita, rusinoita, viinaa, öljyä, härkiä ja lampaita viljalta; sillä ilo oli Israelissa.

40. Moreover they that were nigh them, even unto Issachar and Zebulun and Naphtali, brought bread on asses, and on camels, and on mules, and on oxen, and meat, meal, cakes of figs, and bunches of raisins, and wine, and oil, and oxen, and sheep abundantly: for there was joy in Israel.

13 luku

1. Ja David piti neuvoa tuhanten ja satain pääruhtinain ja kaikkein päämiesten kanssa.
2. Ja David sanoi kaikelle Israelin joukoille: jos teille kelpaa, ja jos se on Herralta meidän Jumalaltamme, niin toimittakaamme kaikella muotoa menemään muiden meidän veljeimme tykö koko Israelin maahan, ja pappein ja Leviläisten tykö kaupunkeihin, joissa esikaupungit ovat, että he kokoontuisivat meidän tykömme,
3. Ja noutakaamme Jumalamme arkki meidän tykömme; sillä emme Saulin aikana siitä lukua pitäneet.
4. Niin kaikki joukko vastasi, että niin piti tehtämän; sillä se kelpasi kaikelle kansalle.
5. Niin David kokosi kaiken Israelin, Egyptin Siihorista aina Hamatiin asti, noutamaan Jumalan arkkia Kirjatjearimista.
6. Ja David meni ja kaikki Israel Baalatiin, Kirjatjearimiin, joka on Juudassa, noutamaan sieltä Herran Jumalan arkkia, joka Kerubimin päällä istuu, jonka nimeä rukoillaan.

1. And David consulted with the captains of thousands and hundreds, and with every leader.
2. And David said unto all the congregation of Israel, If it seem good unto you, and that it be of the LORD our God, let us send abroad unto our brethren every where, that are left in all the land of Israel, and with them also to the priests and Levites which are in their cities and suburbs, that they may gather themselves unto us:
3. And let us bring again the ark of our God to us: for we enquired not at it in the days of Saul.
4. And all the congregation said that they would do so: for the thing was right in the eyes of all the people.
5. So David gathered all Israel together, from Shihor of Egypt even unto the entering of Hemath, to bring the ark of God from Kirjathjearim.
6. And David went up, and all Israel, to Baalah, that is, to Kirjathjearim, which belonged to Judah, to bring up thence the ark of God the LORD, that dwelleth between the cherubims, whose name is called on it.

7. Ja he panivat Jumalan arkin uuteen vaunuun, veivät sen Abinadabin huoneesta, ja Ussa ja Ahio ajoivat vaunua.
8. Mutta David ja kaikki Israel iloitsivat Jumalan edessä kaikesta voimastansa, lauluilla, kanteleilla, psaltareilla, trumpuilla, symbaleilla ja basunilla.
9. Ja he tulivat Kidonin lakeudelle, niin ojensi Ussa kätensä arkkia pitelemään; sillä härjät poikkesivat sivulle.
10. Niin Herran viha julmistui Ussan päälle ja löi häntä, että hän ojensi kätensä arkkia pitämään, niin että hän siinä kuoli Jumalan edessä.
11. Niin David tuli murheelliseksi, että Herra Ussan repäisi rikki. Ja hän kutsui sen paikan Perets-ussa tähän päivään asti,
12. Ja David pelkäsi Jumalaa sinä päivänä ja sanoi: kuinka minun pitää viemän Jumalan arkin minun tyköni?
13. Sentähden ei David antanut viedä Jumalan arkkia tykönsä Davidin kaupunkiin, vaan antoi poiketa Obededomin Gatilaisen huoneesen.

7. And they carried the ark of God in a new cart out of the house of Abinadab: and Uzza and Ahio drave the cart.
8. And David and all Israel played before God with all their might, and with singing, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with cymbals, and with trumpets.
9. And when they came unto the threshingfloor of Chidon, Uzza put forth his hand to hold the ark; for the oxen stumbled.
10. And the anger of the LORD was kindled against Uzza, and he smote him, because he put his hand to the ark: and there he died before God.
11. And David was displeased, because the LORD had made a breach upon Uzza: wherefore that place is called Perezuzza to this day.
12. And David was afraid of God that day, saying, How shall I bring the ark of God home to me?
13. So David brought not the ark home to himself to the city of David, but carried it aside into the house of Obededom the Gittite.

14. Ja Jumalan arkki viipyi Obededomin tykönä hänen huoneessansa kolme kuukautta. Ja Herra siunasi Obededomin huoneen ja kaikki mitä hänellä oli.

14. And the ark of God remained with the family of Obededom in his house three months. And the LORD blessed the house of Obededom, and all that he had.

14 luku

1. Ja Hiram Tyron kuningas lähetti sanansaattajat Davidin tykö, ja sedripuita, muuraajia ja puuseppiä, rakentamaan hänelle huonetta.
2. Ja David ymmärsi, että Herra oli hänen vahvistanut Israelin kuninkaaksi; sillä hänen valtakuntansa korkeni hänen kansansa Israelin tähden.
3. Ja David otti vielä emäntiä Jerusalemissa, ja hän siitti vielä poikia ja tyttäriä.
4. Ja niiden nimet, jotka hänelle olivat syntyneet Jerusalemissa, olivat: Sammua, Sobab, Natan ja Salomo,

5. Jibhar, Elisua ja Elpalet,

6. Noga, Nepheg ja Japhia,

7. Elisama, Baeljada ja Eliphalet.

1. Now Hiram king of Tyre sent messengers to David, and timber of cedars, with masons and carpenters, to build him an house.
2. And David perceived that the LORD had confirmed him king over Israel, for his kingdom was lifted up on high, because of his people Israel.
3. And David took more wives at Jerusalem: and David begat more sons and daughters.
4. Now these are the names of his children which he had in Jerusalem; Shammua, and Shobab, Nathan, and Solomon,

5. And Ibhar, and Elishua, and Elpalet,

6. And Nogah, and Nepheg, and Japhia,

7. And Elishama, and Beeliada, and

Eliphalet.

8. Ja kuin Philistealaiset kuulivat Davidin voidelluksi koko Israelin kuninkaaksi, nousivat kaikki Philistealaiset Davidia etsimään. Kun David sen kuuli, meni hän heitä vastaan.

8. And when the Philistines heard that David was anointed king over all Israel, all the Philistines went up to seek David. And David heard of it, and went out against them.

9. Ja Philistealaiset tulivat ja levisivät Rephaimin laaksoon.

9. And the Philistines came and spread themselves in the valley of Rephaim.

10. Mutta David kysyi neuvoa Jumalalta ja sanoi: pitääkö minun menemän ylös Philistealaisia vastaan, ja tahdotkos heitä antaa minun käsiini? Herra sanoi hänelle: mene, ja minä tahdon antaa heidät sinun käsiis.

10. And David enquired of God, saying, Shall I go up against the Philistines? and wilt thou deliver them into mine hand? And the LORD said unto him, Go up; for I will deliver them into thine hand.

11. Ja kuin he menivät ylös Baalperatsimiin päin, löi David heidät siellä; ja David sanoi: Jumala on hajoittanut vihamieheni minun käteni kautta, niinkuin vesi hajoitetaan; sentähden kutsuivat he sen paikan nimen Baalperatsim.

11. So they came up to Baalperazim; and David smote them there. Then David said, God hath broken in upon mine enemies by mine hand like the breaking forth of waters: therefore they called the name of that place Baalperazim.

12. Ja he jättivät sinne jumalansa, ja Davidin käskyn jälkeen poltettiin ne tulessa.

12. And when they had left their gods there, David gave a commandment, and they were burned with fire.

13. Mutta Philistealaiset kokoontuivat jälleen ja asettivat itsensä alas laaksoon.

13. And the Philistines yet again spread themselves abroad in the valley.

14. Ja David kysyi jälleen neuvoa Jumalalta, ja Jumala sanoi hänelle: ei sinun pidä menemän heidän jälkeensä; mutta poikkea heistä, ettäs tulisit metsäfikunapuiden kohdalla heitä vastaan.

14. Therefore David enquired again of God; and God said unto him, Go not up after them; turn away from them, and come upon them over against the mulberry trees.

15. Ja kuin kuulet metsäfikunapuiden latvat havisevan, niin mene sotimaan; sillä Jumala on mennyt sinun edelläs lyömään Philistealaisten sotajoukkoa.

15. And it shall be, when thou shalt hear a sound of going in the tops of the mulberry trees, that then thou shalt go out to battle: for God is gone forth before thee to smite the host of the Philistines.

16. Ja David teki niinkuin Jumala hänelle oli käskenyt; ja he löivät Philistealaisten sotajoukot Gibeonista niin Gaseriin asti.

16. David therefore did as God commanded him: and they smote the host of the Philistines from Gibeon even to Gazer.

17. Ja Davidin nimi kuului kaikissa maissa; ja Herra antoi hänen pelkonsa tulla kaikkein pakanain päälle.

17. And the fame of David went out into all lands; and the LORD brought the fear of him upon all nations.

15 luku

1. Ja hän rakensi itsellensä huoneita Davidin kaupunkiin, ja valmisti sian Jumalan arkille, ja valmisti sille majan.

1. And David made him houses in the city of David, and prepared a place for the ark of God, and pitched for it a tent.

2. Silloin sanoi David: ei yhdenkään pidä kantaman Jumalan arkkia, vaan

2. Then David said, None ought to carry the ark of God but the Levites:

Leviläiset; sillä Herra on heidät valinnut kantamaan Jumalan arkkia ja palvelemaan häntä ijankaikkisesti.
3. Sentähden kokosi David koko Israelin Jerusalemiin, kantamaan Herran arkkia ylös siihen paikkaan, jonka hän hänelle valmistanut oli.
4. Ja David antoi myös tulla kokoon Aaronin lapset ja Leviläiset:
5. Kahatin lapsista päämiehen Urielin, sadan ja kahdenkymmenen veljensä kanssa;
6. Merarin lapsista päämiehen Asajan, kahdensadan ja kahdenkymmenen veljensä kanssa;
7. Gersomin lapsista päämiehen Joelin, sadan ja kolmenkymmenen veljensä kanssa;
8. Elitsaphanin lapsista päämiehen Semajan, kahdensadan veljensä kanssa;
9. Hebronin lapsista päämiehen Elielin, kahdeksankymmenen veljensä kanssa;
10. Ussielin lapsista päämiehen Amminadabin, sadan ja kahdeksantoistakymmenen veljensä kanssa.
11. Ja David kutsui papit Zadokin ja

for them hath the LORD chosen to carry the ark of God, and to minister unto him for ever.
3. And David gathered all Israel together to Jerusalem, to bring up the ark of the LORD unto his place, which he had prepared for it.
4. And David assembled the children of Aaron, and the Levites:
5. Of the sons of Kohath; Uriel the chief, and his brethren an hundred and twenty:
6. Of the sons of Merari; Asaiah the chief, and his brethren two hundred and twenty:
7. Of the sons of Gershom; Joel the chief, and his brethren an hundred and thirty:
8. Of the sons of Elizaphan; Shemaiah the chief, and his brethren two hundred:
9. Of the sons of Hebron; Eliel the chief, and his brethren fourscore:
10. Of the sons of Uzziel; Amminadab the chief, and his brethren an hundred and twelve.
11. And David called for Zadok and

Abjatarin, ja Leviläiset, Urielin, Asajan, Joelin, Semajan, Elielin ja Amminadabin,

12. Ja sanoi heille: te kuin olette isäin päämiehet Leviläisten seassa, pyhittäkäät teitänne veljeinne kanssa kantamaan ylös Herran Israelin Jumalan arkkia siihen siaan, jonka minä hänelle valmistanut olen.

13. Sillä ennen kuin ette läsnä olleet, teki Herra meidän Jumalamme raon meissä, ettemme häntä etsineet, niinkuin meidän tekemän piti.

14. Niin papit ja Leviläiset pyhittivät itsensä Herran Israelin Jumalan arkkia kantamaan.

15. Ja Leviläisten pojat kantoivat Jumalan arkin, niinkuin Moses Herran sanan jälkeen käskenyt oli, olallansa korennoilla, jotka siinä olivat.

16. Ja David sanoi Leviläisten päämiehille, että he asettaisivat veljistänsä veisaajia harpuilla, psaltareilla, kanteleilla ja symbaleilla, niin että he olisivat kuultut veisaavan korkialla äänellä ilon kanssa.

17. Niin Leviläiset asettivat Hemanin

Abiathar the priests, and for the Levites, for Uriel, Asaiah, and Joel, Shemaiah, and Eliel, and Amminadab,

12. And said unto them, Ye are the chief of the fathers of the Levites: sanctify yourselves, both ye and your brethren, that ye may bring up the ark of the LORD God of Israel unto the place that I have prepared for it.

13. For because ye did it not at the first, the LORD our God made a breach upon us, for that we sought him not after the due order.

14. So the priests and the Levites sanctified themselves to bring up the ark of the LORD God of Israel.

15. And the children of the Levites bare the ark of God upon their shoulders with the staves thereon, as Moses commanded according to the word of the LORD.

16. And David spake to the chief of the Levites to appoint their brethren to be the singers with instruments of musick, psalteries and harps and cymbals, sounding, by lifting up the voice with joy.

17. So the Levites appointed Heman

Joelin pojan ja hänen veljistänsä Asaphin Berekian pojan, ja Merarin pojista heidän veljistänsä Etanin Kusajan pojan,

18. Ja heidän kanssansa heidän veljensä toisesta vuorosta, Sakarian, Benin, Jaeselin, Semiramotin, Jehielin, Unnin, Eliabin, Benajan, Maesejan, Mattitjan, Eliphelehun, Miknejan, Obededomin ja Jeielin, ovenvartiat.

19. Sillä Heman, Asaph ja Etan olivat veisaajat vaskisymbaleilla, helistäin heliällä äänellä;

20. Mutta Sakaria, Ussiel, Semiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Maesia ja Benaja psaltarilla alamotin päällä;

21. Vaan Mattitja ja Eliphelehu ja Mikneja, ja Obededom, Jeiel ja Ahasia veisasivat kahdeksan kielisillä kanteleilla heidän edellänsä.

22. Mutta Kenania Leviläisten päämies, veisumestari, piti neuvoman heitä ylhäisesti veisaamaan; sillä hän oli sangen taitava.

23. Ja Berekia ja Elkana olivat arkin ovenvartiat.

the son of Joel; and of his brethren, Asaph the son of Berechiah; and of the sons of Merari their brethren, Ethan the son of Kushaiah;

18. And with them their brethren of the second degree, Zechariah, Ben, and Jaaziel, and Shemiramoth, and Jehiel, and Unni, Eliab, and Benaiah, and Maaseiah, and Mattithiah, and Elipheleh, and Mikneiah, and Obededom, and Jeiel, the porters.

19. So the singers, Heman, Asaph, and Ethan, were appointed to sound with cymbals of brass;

20. And Zechariah, and Aziel, and Shemiramoth, and Jehiel, and Unni, and Eliab, and Maaseiah, and Benaiah, with psalteries on Alamoth;

21. And Mattithiah, and Elipheleh, and Mikneiah, and Obededom, and Jeiel, and Azaziah, with harps on the Sheminith to excel.

22. And Chenaniah, chief of the Levites, was for song: he instructed about the song, because he was skilful.

23. And Berechiah and Elkanah were doorkeepers for the ark.

24. Mutta papit Sebania, Josaphat, Netaneel, Amasai, Sakaria, Benaja ja Elieser soittivat basunilla Jumalan arkin edessä; ja Obededom ja Jehija olivat arkin ovenvartiat.

24. And Shebaniah, and Jehoshaphat, and Nethaneel, and Amasai, and Zechariah, and Benaiah, and Eliezer, the priests, did blow with the trumpets before the ark of God: and Obededom and Jehiah were doorkeepers for the ark.

25. Niin meni David ja Israelin vanhimmat ja tuhanten päämiehet noutamaan Herran liitonarkkia Obededomin huoneesta ilolla.

25. So David, and the elders of Israel, and the captains over thousands, went to bring up the ark of the covenant of the LORD out of the house of Obededom with joy.

26. Ja koska Jumala autti Leviläisiä, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, uhrasivat he seitsemän mullia ja seitsemän oinasta.

26. And it came to pass, when God helped the Levites that bare the ark of the covenant of the LORD, that they offered seven bullocks and seven rams.

27. Ja David oli puettu liinavaatteella, ja kaikki Leviläiset, jotka arkkia kantoivat, ja veisaajat, ja Kenania veisumestari veisaajain kanssa; oli myös Davidin yllä liinainen päällisvaate.

27. And David was clothed with a robe of fine linen, and all the Levites that bare the ark, and the singers, and Chenaniah the master of the song with the singers: David also had upon him an ephod of linen.

28. Niin saatti koko Israel Herran liitonarkin ilolla, basunain, trometein, heliäin symbalein, psaltarein ja kantelein kanssa.

28. Thus all Israel brought up the ark of the covenant of the LORD with shouting, and with sound of the cornet, and with trumpets, and with cymbals, making a noise with psalter-

ies and harps.

29. Kuin Herran liitonarkki tuli Davidin kaupunkiin, katsoi Mikal Saulin tytär akkunasta ja näki Davidin hyppäävän ja soittavan, niin hän katsoi hänen sydämessänsä ylön.

29. And it came to pass, as the ark of the covenant of the LORD came to the city of David, that Michal the daughter of Saul looking out at a window saw king David dancing and playing: and she despised him in her heart.

16 luku

1. Kuin he Jumalan arkin olivat kantaneet sisälle, asettivat he sen keskelle majaa, jonka David oli valmistanut, ja uhrasivat polttouhria ja kiitosuhria Jumalan edessä.

1. So they brought the ark of God, and set it in the midst of the tent that David had pitched for it: and they offered burnt sacrifices and peace offerings before God.

2. Ja kuin David oli täyttänyt polttouhrit ja kiitosuhrit, siunasi hän kansaa Herran nimeen,

2. And when David had made an end of offering the burnt offerings and the peace offerings, he blessed the people in the name of the LORD.

3. Ja jakoi jokaiselle Israelissa sekä miehille että vaimoille, jokaiselle leivän ja kappaleen lihaa ja mitan viinaa.

3. And he dealt to every one of Israel, both man and woman, to every one a loaf of bread, and a good piece of flesh, and a flagon of wine.

4. Ja hän asetti Herran arkin eteen muutamia Leviläisiä palveliaksi, ylistämään, kiittämään ja kunnioittamaan Herraa Israelin Jumalaa.

4. And he appointed certain of the Levites to minister before the ark of the LORD, and to record, and to thank and praise the LORD God of Is-

rael:

5. Ne olivat: Asaph ensimäinen, Sakaria toinen, Jeiel, Semiramot, Jehiel, Mattitja, Eliab, Benaja, Obededom ja Jeiel, psaltarein ja harppuin kanssa; mutta Asaph kiliseväisten symbalein kanssa;

5. Asaph the chief, and next to him Zechariah, Jeiel, and Shemiramoth, and Jehiel, and Mattithiah, and Eliab, and Benaiah, and Obededom: and Jeiel with psalteries and with harps; but Asaph made a sound with cymbals;

6. Ja Benaja ja Jehasiel papit, vaskitorvilla, aina Jumalan liitonarkin edessä.

6. Benaiah also and Jahaziel the priests with trumpets continually before the ark of the covenant of God.

7. Sinä päivänä asetti David ensisti kiittämään Herraa, Asaphin ja hänen veljeinsä kautta.

7. Then on that day David delivered first this psalm to thank the LORD into the hand of Asaph and his brethren.

8. Kiittäkäät Herraa ja saarnatkaat hänen nimeänsä, julistakaat hänen töitänsä kansain seassa;

8. Give thanks unto the LORD, call upon his name, make known his deeds among the people.

9. Veisatkaat hänelle, soittakaat hänelle, puhukaat kaikista hänen ihmeellisistä töistänsä!

9. Sing unto him, sing psalms unto him, talk ye of all his wondrous works.

10. Ylistäkäät hänen pyhää nimeänsä, niiden sydän iloitkaan, jotka etsivät Herraa!

10. Glory ye in his holy name: let the heart of them rejoice that seek the LORD.

11. Etsikäät Herraa ja hänen voimaansa, etsikäät hänen kasvojansa alati!

11. Seek the LORD and his strength, seek his face continually.

12. Muistakaat hänen ihmeellisiä töi-

12. Remember his marvellous works

tänsä, jotka hän tehnyt on, hänen ihmeitänsä ja suunsa tuomioita,

13. Te Israelin hänen palveliansa siemen, te Jakobin hänen valittunsa lapset!

14. Hänpä on Herra meidän Jumalamme, hän tuomitsee kaikessa maailmassa.

15. Muistakaat ijankaikkisesti hänen liittoansa, mitä hän on käskenyt tuhannelle sukukunnalle,

16. Jonka hän teki Abrahamin kanssa ja hänen valaansa Isaakin kanssa;

17. Ja sääsi sen Jakobille säädyksi ja Israelille ijankaikkiseksi liitoksi,

18. Ja sanoi: sinulle minä annan Kanaanin maan, teidän perimisenne arvan;

19. Koska te vähät ja harvat olitte, ja muukalaiset siinä.

20. Ja he vaelsivat kansasta kansaan, ja yhdestä valtakunnasta toiseen kansaan.

21. Eipä hän sallinut kenenkään heitä vahingoittaa, vaan rankaisi kuninkaat heidän tähtensä.

that he hath done, his wonders, and the judgments of his mouth;

13. O ye seed of Israel his servant, ye children of Jacob, his chosen ones.

14. He is the LORD our God; his judgments are in all the earth.

15. Be ye mindful always of his covenant; the word which he commanded to a thousand generations;

16. Even of the covenant which he made with Abraham, and of his oath unto Isaac;

17. And hath confirmed the same to Jacob for a law, and to Israel for an everlasting covenant,

18. Saying, Unto thee will I give the land of Canaan, the lot of your inheritance;

19. When ye were but few, even a few, and strangers in it.

20. And when they went from nation to nation, and from one kingdom to another people;

21. He suffered no man to do them wrong: yea, he reproved kings for their sakes,

22. Älkäät ruvetko minun voideltuihini, ja älkäät pahaa tehkö minun prophetailleni!

22. Saying, Touch not mine anointed, and do my prophets no harm.

23. Veisatkaat Herralle kaikki maa, julistakaat päivä päivältä hänen autuuttansa!

23. Sing unto the LORD, all the earth; shew forth from day to day his salvation.

24. Luetelkaat pakanain seassa hänen kunniaansa, kaikkein kansain seassa hänen ihmeitänsä!

24. Declare his glory among the heathen; his marvellous works among all nations.

25. Sillä Herra on suuri ja sangen kiitettävä, peljättävä kaikkein jumalain seassa;

25. For great is the LORD, and greatly to be praised: he also is to be feared above all gods.

26. Sillä kaikki pakanain jumalat ovat epäjumalat; mutta Herra on taivaat tehnyt.

26. For all the gods of the people are idols: but the LORD made the heavens.

27. Kaunistus ja kunnia on hänen edessänsä, ja väkevyys ja ilo on hänen siassansa.

27. Glory and honour are in his presence; strength and gladness are in his place.

28. Te kansain sukukunnat, tuokaat Herralle, tuokaat Herralle kunnia ja voima!

28. Give unto the LORD, ye kindreds of the people, give unto the LORD glory and strength.

29. Tuokaat Herralle hänen nimensä kunnia, tuokaat lahjoja ja tulkaat hänen eteensä. Kumartakaat Herraa pyhässä kaunistuksessa!

29. Give unto the LORD the glory due unto his name: bring an offering, and come before him: worship the LORD in the beauty of holiness.

30. Peljätkäät häntä kaikki maailma; hän on maan vahvistanut, ettei se liiku.

30. Fear before him, all the earth: the world also shall be stable, that it be not moved.

31. Taivaat iloitkaan ja maa riemuitkaan, sanottakaan pakanain seassa, että Herra hallitsee!

31. Let the heavens be glad, and let the earth rejoice: and let men say among the nations, The LORD reigneth.

32. Meri pauhatkaan ja mitä siinä on, kedot iloitkaan ja kaikki, mitä sen päällä on.

32. Let the sea roar, and the fulness thereof: let the fields rejoice, and all that is therein.

33. Ja ihastukaan kaikki puut metsissä Herran edessä; sillä hän tulee tuomitsemaan maata.

33. Then shall the trees of the wood sing out at the presence of the LORD, because he cometh to judge the earth.

34. Kiittäkäät Herraa, sillä hän on hyvä, ja hänen laupiutensa on ijankaikkinen!

34. O give thanks unto the LORD; for he is good; for his mercy endureth for ever.

35. Ja sanokaat: auta meitä Jumala, meidän vapahtajamme, ja kokoa meitä ja kehitä meitä pakanoista, että me kiittäisimme sinun pyhää nimeäs ja kerskaisimme sinun kiitoksessas.

35. And say ye, Save us, O God of our salvation, and gather us together, and deliver us from the heathen, that we may give thanks to thy holy name, and glory in thy praise.

36. Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala ijankaikkisesta ijankaikkiseen; ja kaikki kansa sanokaan: amen! ja kiittäkään Herraa!

36. Blessed be the LORD God of Israel for ever and ever. And all the people said, Amen, and praised the LORD.

37. Näin jätti hän Herran liitonarkin eteen Asaphin ja hänen veljensä, palvelemaan alinomati arkin edessä jokapäiväisessä työssä;

37. So he left there before the ark of the covenant of the LORD Asaph and his brethren, to minister before the ark continually, as every day's work required:

38. Mutta Obededomin ja hänen kahdeksan veljeänsä seitsemättäkymmentä, ja Obededomin Jeditunin pojan ja Hossan, ovenvartiaksi.

38. And Obededom with their brethren, threescore and eight; Obededom also the son of Jeduthun and Hosah to be porters:

39. Ja papin Zadokin ja papit hänen veljensä pani hän Herran majan eteen Gibeonin korkeudelle,

39. And Zadok the priest, and his brethren the priests, before the tabernacle of the LORD in the high place that was at Gibeon,

40. Tekemään päivä päivältä Herralle polttouhria polttouhrin alttarilla aamulla ja ehtoolla; kaiketi niinkuin kirjoitettu on Herran laissa, ja hän Israelille käskenyt oli;

40. To offer burnt offerings unto the LORD upon the altar of the burnt offering continually morning and evening, and to do according to all that is written in the law of the LORD, which he commanded Israel;

41. Ja Hemanin ja Jedutunin heidän kanssansa, ja muut valitut, nimeltänsä nimitetyt, kiittämään Herraa, että hänen laupiutensa on ijankaikkisesti;

41. And with them Heman and Jeduthun, and the rest that were chosen, who were expressed by name, to give thanks to the LORD, because his mercy endureth for ever;

42. Ja Hemanin ja Jedutunin heidän kanssansa, vaskitorvilla ja symbaleilla soittamaan, ja Jumalan kanteleilla. Mutta Jedutunin pojat pani hän ovenvartiaksi.

42. And with them Heman and Jeduthun with trumpets and cymbals for those that should make a sound, and with musical instruments of God. And the sons of Jeduthun were porters.

43. Ja näin matkusti kaikki kansa kukin kotiansa; David myös palasi siunaamaan huonettansa.

43. And all the people departed every man to his house: and David returned to bless his house.

17 luku

1. Ja tapahtui, kuin David asui huoneessansa, sanoi hän propheta Natanille: katso, minä asun sedrihuoneessa, ja Herran liitonarkki on vaatetten alla.

1. Now it came to pass, as David sat in his house, that David said to Nathan the prophet, Lo, I dwell in an house of cedars, but the ark of the covenant of the LORD remaineth under curtains.

2. Natan sanoi Davidille: kaikki mikä sinun sydämessäs on, tee, sillä Herra on sinun kanssas.

2. Then Nathan said unto David, Do all that is in thine heart; for God is with thee.

3. Mutta sinä yönä tuli Jumalan sana Natanin tykö ja sanoi:

3. And it came to pass the same night, that the word of God came to Nathan, saying,

4. Mene ja sano palvelialleni Davidille: näin sanoo Herra: ei sinun pidä minulle rakentaman huonetta asuakseni;

4. Go and tell David my servant, Thus saith the LORD, Thou shalt not build me an house to dwell in:

5. Sillä en minä ole asunut yhdessäkään huoneessa siitä päivästä, kuin minä Israelin lapset johdatin ulos, tähän päivään asti, vaan minä olen aina ollut majoissa ja tabernaklissa.

5. For I have not dwelt in an house since the day that I brought up Israel unto this day; but have gone from tent to tent, and from one tabernacle to another.

6. Kuhunka ikänä minä vaelsin koko Israelissa, olenko minä puhutellut jotakuta tuomaria Israelissa, jonka minä olen käskenyt kaita minun kansaani, ja sanonut: miksi ette ole minulle

6. Wheresoever I have walked with all Israel, spake I a word to any of the judges of Israel, whom I commanded to feed my people, saying, Why have ye not built me an house of cedars?

rakentaneet sedrihuonetta?

7. Niin sano nyt näin palvelialleni Davidille: näin sanoo Herra Zebaot: minä olen ottanut sinun kedolta, kussas lampaita kaitsit, kansani Israelin päämieheksi,

8. Ja olen ollut sinun kanssas, kuhunkas ikänä vaelsit, ja olen hävittänyt kaikki vihamiehes edestäs, ja olen tehnyt sinulle nimen, niiden suurten nimien jälkeen, jotka maan päällä ovat;

9. Mutta minä panen kansalleni Israelille paikan ja istutan sen niin, että se siinä asuu ja ei enään liikuteta, ja pahan kansan ei pidä enää sitä vaivaaman niinkuin ennen.

10. Ja siitä ajasta, jona minä asetin tuomarit kansalleni Israelille, painoin minä kaikki sinun vihamiehes alas: ja minä ilmoitan sinulle Herran rakentavan sinulle huoneen.

11. Ja pitää tapahtuman, kuin sinun aikas on täytetty, että sinä menet isäis tykö, niin minä herätän sinun

7. Now therefore thus shalt thou say unto my servant David, Thus saith the LORD of hosts, I took thee from the sheepcote, even from following the sheep, that thou shouldest be ruler over my people Israel:

8. And I have been with thee whithersoever thou hast walked, and have cut off all thine enemies from before thee, and have made thee a name like the name of the great men that are in the earth.

9. Also I will ordain a place for my people Israel, and will plant them, and they shall dwell in their place, and shall be moved no more; neither shall the children of wickedness waste them any more, as at the beginning,

10. And since the time that I commanded judges to be over my people Israel. Moreover I will subdue all thine enemies. Furthermore I tell thee that the LORD will build thee an house.

11. And it shall come to pass, when thy days be expired that thou must go to be with thy fathers, that I will

siemenes sinun jälkees, joka pitää oleman sinun pojistas, ja minä vahvistan hänen valtakuntansa.

raise up thy seed after thee, which shall be of thy sons; and I will establish his kingdom.

12. Hän rakentaa minulle huoneen, ja minä vahvistan hänen istuimensa ijankaikkisesti.

12. He shall build me an house, and I will stablish his throne for ever.

13. Minä olen hänen isänsä, ja hän on minun poikani: ja en minä käännä laupiuttani häneltä pois, niinkuin minä sen käänsin häneltä pois, joka sinun edelläs oli;

13. I will be his father, and he shall be my son: and I will not take my mercy away from him, as I took it from him that was before thee:

14. Mutta minä asetan hänen minun huoneeseni ja valtakuntaani ijankaikkisesti, niin että hänen istuimensa on pysyväinen ijankaikkisesti.

14. But I will settle him in mine house and in my kingdom for ever: and his throne shall be established for evermore.

15. Ja kuin Natan kaikkein näiden sanain jälkeen ja kaiken tämän näyn jälkeen Davidin kanssa puhunut oli,

15. According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David.

16. Niin tuli kuningas David ja oli Herran edessä, ja sanoi: kuka olen minä, Herra Jumala? ja mikä on minun huoneeni, ettäs olet saattanut minun tähän asti?

16. And David the king came and sat before the LORD, and said, Who am I, O LORD God, and what is mine house, that thou hast brought me hitherto?

17. Ja tämä on vähä ollut sinun silmäis edessä, Jumala, mutta sinä olet myös puhunut sinun palvelias huoneelle kaukaisista asioista, ja olet katsellut minun niinkuin ihmisen hah-

17. And yet this was a small thing in thine eyes, O God; for thou hast also spoken of thy servant's house for a great while to come, and hast regarded me according to the estate of

mossa, joka on Herra Jumala korkeudessa.

18. Mitä enempää David mahtaa anoa sinulta, ettäs kunnioittaisit palvelias? sillä sinä tunnet palvelias.

19. Herra, palvelias tähden ja sinun sydämes jälkeen olet sinä kaikki nämät suuret asiat tehnyt, ilmoittaakses kaikki ne suuret työt.

20. Herra, ei ole sinun kaltaistas ja ei ole Jumalaa paitsi sinua, kaiken sen jälkeen, minkä me korvillamme kuulleet olemme.

21. Ja mikä kansa maan päällä on niinkuin kansas Israel, jota Jumala mennyt on vapahtamaan itsellensä kansaksi, ja tekemään itsellensä nimeä suurista ja hirmuisista töistä, ajain pakanat ulos kansas edestä, jonkas Egyptistä vapahtanut olet?

22. Ja olet tehnyt kansas Israelin itselles ijankaikkiseksi kansaksi, ja sinä Herra olet heidän Jumalaksensa tullut.

23. Nyt Herra, se sana, jonkas puhunut olet palveliastas ja hänen huoneestansa, vahvistukoon ijankaikkisesti! ja tee niinkuin sinä puhunut

a man of high degree, O LORD God.

18. What can David speak more to thee for the honour of thy servant? for thou knowest thy servant.

19. O LORD, for thy servant's sake, and according to thine own heart, hast thou done all this greatness, in making known all these great things.

20. O LORD, there is none like thee, neither is there any God beside thee, according to all that we have heard with our ears.

21. And what one nation in the earth is like thy people Israel, whom God went to redeem to be his own people, to make thee a name of greatness and terribleness, by driving out nations from before thy people, whom thou hast redeemed out of Egypt?

22. For thy people Israel didst thou make thine own people for ever; and thou, LORD, becamest their God.

23. Therefore now, LORD, let the thing that thou hast spoken concerning thy servant and concerning his house be established for ever, and do

olet.
24. Vahvistukoon ja suureksi tulkoon sinun nimes ijankaikkisesti! että sanottaisiin: Herra Zebaot, Israelin Jumala, on Jumala Israelissa, ja palvelias Davidin huone olkoon pysyväinen sinun edessäs!
25. Sillä sinä, Jumalani, olet ilmoittanut palvelias korvain kuullen, että rakennat hänelle huoneen, sentähden on palvelias aikonut rukoilla sinun edessäs.
26. Nyt Herra, sinä olet Jumala, ja sinä olet tätä hyvää puhunut palvelialles;
27. Niin rupee nyt siunaamaan palvelias huonetta, että se pysyis ijankaikkisesti sinun edessäs; sillä sinä Herra olet siunannut sen, niin olkoon se siunattu ijankaikkisesti!

as thou hast said.
24. Let it even be established, that thy name may be magnified for ever, saying, The LORD of hosts is the God of Israel, even a God to Israel: and let the house of David thy servant be established before thee.
25. For thou, O my God, hast told thy servant that thou wilt build him an house: therefore thy servant hath found in his heart to pray before thee.
26. And now, LORD, thou art God, and hast promised this goodness unto thy servant:
27. Now therefore let it please thee to bless the house of thy servant, that it may be before thee for ever: for thou blessest, O LORD, and it shall be blessed for ever.

18 luku

1. Sitte löi David Philistealaiset ja vaati allensa heidät, ja hän otti Gatin kylinensä Philistealaisten kädestä.

1. Now after this it came to pass, that David smote the Philistines, and subdued them, and took Gath and her towns out of the hand of the Philistines.

2. Hän löi myös Moabilaiset, niin että he tulivat Davidille alamaisiksi ja veivät hänelle lahjoja.
2. And he smote Moab; and the Moabites became David's servants, and brought gifts.

3. David löi myös Hadareserin Zoban kuninkaan Hamatissa, silloin kuin hän meni asettamaan sotajoukkoansa Phratin veden tykö.
3. And David smote Hadarezer king of Zobah unto Hamath, as he went to stablish his dominion by the river Euphrates.

4. Ja David voitti häneltä tuhannen vaunua, seitsemäntuhatta hevosmiestä ja kaksikymmentätuhatta jalkamiestä. Ja David raiskasi kaikki vaunut, ja piti heistä tallella sata vaunua.
4. And David took from him a thousand chariots, and seven thousand horsemen, and twenty thousand footmen: David also houghed all the chariot horses, but reserved of them an hundred chariots.

5. Ja Syrialaiset Damaskusta tulivat Hadareserin Zoban kuninkaan apuun; mutta David löi Syrialaisista kaksikolmattakymmentä tuhatta miestä.
5. And when the Syrians of Damascus came to help Hadarezer king of Zobah, David slew of the Syrians two and twenty thousand men.

6. Ja David asetti vartiat Syrian Damaskuun, niin että Syrialaiset tulivat Davidin alamaisiksi ja veivät hänelle lahjoja; sillä Herra autti Davidia, kuhunka ikänä hän vaelsi.
6. Then David put garrisons in Syriadamascus; and the Syrians became David's servants, and brought gifts. Thus the LORD preserved David whithersoever he went.

7. Ja David otti ne kultaiset kilvet, jotka olivat Hadareserin palvelioilla, ja vei ne Jerusalemiin.
7. And David took the shields of gold that were on the servants of Hadarezer, and brought them to Jerusalem.

8. Otti myös David Hadareserin kaupungeista Tibehatista ja Kunista juuri
8. Likewise from Tibhath, and from Chun, cities of Hadarezer, brought

paljon vaskea, josta Salomo teki vaskimeren, patsaat ja vaskiastioita.

David very much brass, wherewith Solomon made the brasen sea, and the pillars, and the vessels of brass.

9. Ja kuin Togu Hematin kuningas kuuli Davidin lyöneen kaiken Hadareserin Zoban kuninkaan sotajoukon,

9. Now when Tou king of Hamath heard how David had smitten all the host of Hadarezer king of Zobah;

10. Lähetti hän poikansa Hadoramin kuningas Davidin tykö, tervehtimään häntä ystävällisesti ja siunaamaan häntä, että hän Hadareserin kanssa sotinut ja hänen lyönyt oli; sillä Togulla oli sota Hadareserin kanssa: niin myös kaikellaisia kultaisia, hopiaisia ja vaskisia asioita (lähetti hän).

10. He sent Hadoram his son to king David, to enquire of his welfare, and to congratulate him, because he had fought against Hadarezer, and smitten him; (for Hadarezer had war with Tou;) and with him all manner of vessels of gold and silver and brass.

11. Ja kuningas David pyhitti ne Herralle sen sen hopian ja kullan kanssa, jonka hän oli ottanut kaikilta pakanoilta, Edomilaisilta, Moabilaisilta, Ammonin lapsilta, Philistealaisilta ja Amalekilaisilta.

11. Them also king David dedicated unto the LORD, with the silver and the gold that he brought from all these nations; from Edom, and from Moab, and from the children of Ammon, and from the Philistines, and from Amalek.

12. Ja Abisai Zerujan poika löi Suolalaaksossa Edomilaisista kahdeksantoistakymmentä tuhatta,

12. Moreover Abishai the son of Zeruiah slew of the Edomites in the valley of salt eighteen thousand.

13. Ja asetti vartiat Edomiin, niin että kaikki Edomilaiset olivat Davidin alamaiset; sillä Herra autti Davidia, kuhunka ikänä hän vaelsi.

13. And he put garrisons in Edom; and all the Edomites became David's servants. Thus the LORD preserved David whithersoever he went.

14. Ja niin hallitsi David kaiken Israelin, ja hän teki oikeuden ja hurskauden kaikelle kansallensa.
15. Joab Zerujan poika oli sotajoukon päällä, Josaphat Ahiludin poika oli kansleri.
16. Zadok Ahitobin poika ja Abimelek Abjatarin poika olivat papit, Sausa oli kirjoittaja.
17. Benaja Jojadan poika oli Kretin ja Pletin päällä. Ja Davidin pojat olivat ensimäiset kuninkaan käsillä.

14. So David reigned over all Israel, and executed judgment and justice among all his people.
15. And Joab the son of Zeruiah was over the host; and Jehoshaphat the son of Ahilud, recorder.
16. And Zadok the son of Ahitub, and Abimelech the son of Abiathar, were the priests; and Shavsha was scribe;
17. And Benaiah the son of Jehoiada was over the Cherethites and the Pelethites; and the sons of David were chief about the king.

19 luku

1. Sen jälkeen tapahtui, että Nahas Ammonin lasten kuningas kuoli, ja hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
2. Niin David sanoi: minä osoitan laupiuden Hanunille Nahaksen pojalle; sillä hänen isänsä on tehnyt laupiuden minun kohtaani. Ja David lähetti sanansaattajat lohduttamaan häntä hänen isänsä tähden. Ja Davidin palveliat tulivat Ammonin lasten maalle Hanunin tykö, lohduttamaan häntä.

1. Now it came to pass after this, that Nahash the king of the children of Ammon died, and his son reigned in his stead.
2. And David said, I will shew kindness unto Hanun the son of Nahash, because his father shewed kindness to me. And David sent messengers to comfort him concerning his father. So the servants of David came into the land of the children of Ammon to Hanun, to comfort him.

3. Niin sanoivat Ammonin lasten ylimmäiset Hanunille: luuletkos Davidin kunnioittavan isääs sinun silmäis edessä, että hän lähetti lohduttajat sinun tykös? ja eikö hänen palveliansa tulleet sinun tykös tutkistelemaan, kukistamaan ja vakoomaan maata?

3. But the princes of the children of Ammon said to Hanun, Thinkest thou that David doth honour thy father, that he hath sent comforters unto thee? are not his servants come unto thee for to search, and to overthrow, and to spy out the land?

4. Silloin otti Hanun Davidin palveliat, ajeli heidät ja leikkasi puolen heidän vaatteistansa liki kupeisiin asti, ja päästi heidät menemään.

4. Wherefore Hanun took David's servants, and shaved them, and cut off their garments in the midst hard by their buttocks, and sent them away.

5. Ja he menivät, ja se tehtiin Davidille tiettäväksi niistä mieheistä. Ja hän lähetti heitä vastaan (sillä miehet olivat sangen suuresti häväistys), ja kuningas sanoi: olkaat siihenasti Jerihossa kuin teidän partanne kasvaa, tulkaat sitte jälleen.

5. Then there went certain, and told David how the men were served. And he sent to meet them: for the men were greatly ashamed. And the king said, Tarry at Jericho until your beards be grown, and then return.

6. Mutta kuin Ammonin lapset näkivät haisevansa Davidin edessä, lähetti Hanun ja Ammonin lapset tuhannen leiviskää hopiaa, palkataksensa vaunuja ja hevosmiehiä Mesopotamiasta ja Syrian Maekasta ja Sobasta.

6. And when the children of Ammon saw that they had made themselves odious to David, Hanun and the children of Ammon sent a thousand talents of silver to hire them chariots and horsemen out of Mesopotamia, and out of Syriamaachah, and out of Zobah.

7. Ja he palkkasivat kaksineljättä-

7. So they hired thirty and two thou-

kymmentä tuhatta vaunua, ja Maekan kuninkaan väkinensä. He tulivat ja sioittivat itsensä Medban eteen. Ja Ammonin lapset kokoontuivat myös kaupungeistansa ja tulivat sotaan.

sand chariots, and the king of Maachah and his people; who came and pitched before Medeba. And the children of Ammon gathered themselves together from their cities, and came to battle.

8. Kuin David sen kuuli, lähetti hän Joabin ulos ja koko sankarein sotajoukon.

8. And when David heard of it, he sent Joab, and all the host of the mighty men.

9. Ja Ammonin lapset olivat lähteneet ja hankitsivat heitänsä sotaan kaupungin portin edessä; mutta kuninkaat, jotka tulleet olivat, olivat kedolla erinänsä.

9. And the children of Ammon came out, and put the battle in array before the gate of the city: and the kings that were come were by themselves in the field.

10. Kuin Joab näki sodan sekä edessänsä että takanansa nousevan häntä vastaan, valitsi hän kaikki parhaat miehet Israelista ja asetti ne Syrialaisia vastaan.

10. Now when Joab saw that the battle was set against him before and behind, he chose out of all the choice of Israel, and put them in array against the Syrians.

11. Muun väen antoi hän veljensä Abisain käden alle, ja he varustivat itsensä Ammonin lapsia vastaan.

11. And the rest of the people he delivered unto the hand of Abishai his brother, and they set themselves in array against the children of Ammon.

12. Ja hän sanoi: jos Syrialaiset tulevat minua väkevämmäksi, niin tule minun avukseni; ja jos Ammonin lapset tulevat sinua väkevämmäksi, niin minä autan sinua.

12. And he said, If the Syrians be too strong for me, then thou shalt help me: but if the children of Ammon be too strong for thee, then I will help thee.

13. Ole miehuullinen, ja olkaamme vahvat kansamme edestä ja Jumalamme kaupunkein edestä: mutta Herra tehköön niinkuin hänelle otollinen on!

13. Be of good courage, and let us behave ourselves valiantly for our people, and for the cities of our God: and let the LORD do that which is good in his sight.

14. Ja Joab lähestyi sillä väellä, joka hänen kanssansa oli, sotimaan Syrialaisia vastaan; ja ne pakenivat häntä.

14. So Joab and the people that were with him drew nigh before the Syrians unto the battle; and they fled before him.

15. Kuin Ammonin lapset näkivät Syrialaisten pakenevan, pakenivat hekin Abisaita hänen veljeänsä ja menivät kaupunkiin; ja Joab meni Jerusalemiin.

15. And when the children of Ammon saw that the Syrians were fled, they likewise fled before Abishai his brother, and entered into the city. Then Joab came to Jerusalem.

16. Kuin Syrialaiset näkivät itsensä Israelilta lyödyksi, lähettivät he sanansaattajat ja toivat Syrialaiset tuolta puolelta virtaa. Ja Sophak Hadareserin sodanpäämies meni heidän edellänsä.

16. And when the Syrians saw that they were put to the worse before Israel, they sent messengers, and drew forth the Syrians that were beyond the river: and Shophach the captain of the host of Hadarezer went before them.

17. Kuin se oli Davidille sanottu, kokosi hän koko Israelin ja meni Jordanin ylitse. Ja kuin hän tuli heidän tykönsä, asettui hän heitä vastaan; ja David asetti itsensä Syrialaisia vastaan sotaan, ja ne sotivat hänen kanssansa.

17. And it was told David; and he gathered all Israel, and passed over Jordan, and came upon them, and set the battle in array against them. So when David had put the battle in array against the Syrians, they fought with him.

18. Mutta Syrialaiset pakenivat Israelia. Ja David tappoi Syrialaisista seitsemäntuhatta vaunua ja neljäkymmentä tuhatta jalkamiestä, hän tappoi myös Sophakin sodanpäämiehen.

18. But the Syrians fled before Israel; and David slew of the Syrians seven thousand men which fought in chariots, and forty thousand footmen, and killed Shophach the captain of the host.

19. Ja koska Hadareserin palveliat näkivät itsensä lyödyksi Israelilta, tekivät he rauhan Davidin kanssa, ja olivat hänen palveliansa; ja Syrialaiset ei tahtoneet enää auttaa Ammonin lapsia.

19. And when the servants of Hadarezer saw that they were put to the worse before Israel, they made peace with David, and became his servants: neither would the Syrians help the children of Ammon any more.

20 luku

1. Ja kuin ajastaika kulunut oli siihen aikaan kuin kuninkaat lähtevät ulos, johdatti Joab sotajoukon ja hävitti Ammonin lasten maan, tuli ja piiritti Rabban; mutta David oli Jerusalemissa. Ja Joab löi Rabban ja kukisti sen.

1. And it came to pass, that after the year was expired, at the time that kings go out to battle, Joab led forth the power of the army, and wasted the country of the children of Ammon, and came and besieged Rabbah. But David tarried at Jerusalem. And Joab smote Rabbah, and destroyed it.

2. Ja David otti heidän kuninkaansa kruunun hänen päästänsä ja löysi sen painavan leiviskän kultaa, ja siinä oli

2. And David took the crown of their king from off his head, and found it to weigh a talent of gold, and there

kalliita kiviä, ja se pantiin Davidin päähän. Hän toi myös sangen paljon saalista kaupungista.

were precious stones in it; and it was set upon David's head: and he brought also exceeding much spoil out of the city.

3. Mutta väen, joka siellä oli, toi hän ulos ja siirsi heidät sahoihin ja rautahaudoille ja kirvestöihin. Niin teki David kaikkein Ammonin lasten kaupunkein kanssa. Ja David palasi sitte kaiken väen kanssa Jerusalemiin.

3. And he brought out the people that were in it, and cut them with saws, and with harrows of iron, and with axes. Even so dealt David with all the cities of the children of Ammon. And David and all the people returned to Jerusalem.

4. Sitte nousi sota taas Gaserissa Philistealaisten kanssa. Silloin löi Sibbekai Husatilainen Sippain, joka oli Raphan lapsia, ja he lannistettiin.

4. And it came to pass after this, that there arose war at Gezer with the Philistines; at which time Sibbechai the Hushathite slew Sippai, that was of the children of the giant: and they were subdued.

5. Ja vielä nousi sota Philistealaisten kanssa. Silloin löi Elhanan Jairin poika Lahemin Goljatin Gatilaisen veljen, jonka keihään varsi oli niinkuin kankaan puu.

5. And there was war again with the Philistines; and Elhanan the son of Jair slew Lahmi the brother of Goliath the Gittite, whose spear staff was like a weaver's beam.

6. Ja taas nousi sota Gatissa; siellä oli suuri mies, ja hänellä oli kuusi sormea ja kuusi varvasta, se on neljäkolmattakymmentä. Ja hän myös oli syntynyt Raphan pojista.

6. And yet again there was war at Gath, where was a man of great stature, whose fingers and toes were four and twenty, six on each hand, and six on each foot: and he also was the son of the giant.

7. Ja hän pilkkasi Israelia; mutta Jonatan Simean poika, Davidin veljen poika, löi hänen.
8. Nämät olivat syntyneet Raphalle Gatissa; ja he lankesivat Davidin käden ja hänen palveliainsa kätten kautta.

7. But when he defied Israel, Jonathan the son of Shimea David's brother slew him.
8. These were born unto the giant in Gath; and they fell by the hand of David, and by the hand of his servants.

21 luku

1. Ja saatana seisoi Israelia vastaan ja kehoitti Davidin lukemaan Israelia.
2. Ja David sanoi Joabille ja kansan ylimmäisille: menkäät ja lukekaat Israel Bersebasta Daniin saakka, ja tuokaat minulle, että minä tietäisin heidän lukunsa.
3. Joab sanoi: Herra enentäköön kansansa sata kertaa suuremmaksi kuin se nyt on. Herrani kuningas, eikö nämät kaikki ole herrani palveliat? miksi siis herrani kysyy sitä? miksi se tulis synniksi Israelille?

4. Mutta kuninkaan sana voitti Joabin. Ja Joab meni ja vaelsi koko Israelin ympäri, ja tuli Jerusalemiin.

1. And Satan stood up against Israel, and provoked David to number Israel.
2. And David said to Joab and to the rulers of the people, Go, number Israel from Beersheba even to Dan; and bring the number of them to me, that I may know it.
3. And Joab answered, The LORD make his people an hundred times so many more as they be: but, my lord the king, are they not all my lord's servants? why then doth my lord require this thing? why will he be a cause of trespass to Israel?
4. Nevertheless the king's word prevailed against Joab. Wherefore Joab departed, and went throughout all Israel, and came to Jerusalem.

5. Ja Joab antoi Davidille luetun kansan luvun: ja koko Israelissa oli yksitoistakymmentä kertaa satatuhatta miestä, jotka miekkaa ulos vetivät. Ja Juudassa neljäsataa tuhatta ja seitsemänkymmentä tuhatta miekan vetävää miestä.
6. Mutta Leviä ja BenJaminia ei hän näiden sekaan lukenut; sillä Joab kauhistui kuninkaan sanasta.
7. Mutta asia oli paha Jumalan silmäin edessä; ja hän löi Israelin.
8. Ja David sanoi Jumalalle: minä olen raskaasti syntiä tehnyt, että minä sen tehnyt olen: mutta ota palveliaas vääryys pois; sillä minä olen sangen tyhmästi tehnyt.
9. Ja Herra puhui Gadille, Davidin näkiälle, sanoen:
10. Mene ja puhu Davidille, sanoen: näin sanoo Herra: kolme minä panen sinun etees: valitse yksi niistä, ja minä teen sen sinulle.
11. Ja kuin Gad tuli Davidin tykö, sanoi hän hänelle: näin sanoo Herra: valitse sinulles:
12. Taikka kolme nälkävuotta, taikka kolmen kuukauden pako vihollistes

5. And Joab gave the sum of the number of the people unto David. And all they of Israel were a thousand thousand and an hundred thousand men that drew sword: and Judah was four hundred threescore and ten thousand men that drew sword.
6. But Levi and Benjamin counted he not among them: for the king's word was abominable to Joab.
7. And God was displeased with this thing; therefore he smote Israel.
8. And David said unto God, I have sinned greatly, because I have done this thing: but now, I beseech thee, do away the iniquity of thy servant; for I have done very foolishly.
9. And the LORD spake unto Gad, David's seer, saying,
10. Go and tell David, saying, Thus saith the LORD, I offer thee three things: choose thee one of them, that I may do it unto thee.
11. So Gad came to David, and said unto him, Thus saith the LORD, Choose thee
12. Either three years' famine; or three months to be destroyed before

edessä ja vainollises miekan edessä, että se on käsittävä sinun, eli kolmeksi päiväksi Herran miekka ja ruttotauti maalle, niin että Herran enkeli kadottaa kaikki Israelin rajoilla. Niin ajattele siis nyt, mitä minun pitää häntä vastaamaan, joka minun on lähettänyt.

thy foes, while that the sword of thine enemies overtaketh thee; or else three days the sword of the LORD, even the pestilence, in the land, and the angel of the LORD destroying throughout all the coasts of Israel. Now therefore advise thyself what word I shall bring again to him that sent me.

13. David sanoi Gadille: minulla on suuri ahdistus; kuitenkin tahdon minä langeta Herran käsiin, sillä hänen laupiutensa on sangen suuri, en tahdo langeta ihmisten käsiin.

13. And David said unto Gad, I am in a great strait: let me fall now into the hand of the LORD; for very great are his mercies: but let me not fall into the hand of man.

14. Ja Herra antoi ruttotaudin tulla Israeliin, niin että Israelista lankesi seitsemänkymmentä tuhatta miestä.

14. So the LORD sent pestilence upon Israel: and there fell of Israel seventy thousand men.

15. Ja Jumala lähetti enkelin Jerusalemiin hukuttamaan sitä; ja hukuttaissa katsoi Herra siihen ja katui sitä pahaa, ja sanoi enkelille, joka hukutti: nyt on kyllä, pidä kätes ylös! Mutta Herran enkeli seisoi Ornanin Jebusilaisen riihen tykönä.

15. And God sent an angel unto Jerusalem to destroy it: and as he was destroying, the LORD beheld, and he repented him of the evil, and said to the angel that destroyed, It is enough, stay now thine hand. And the angel of the LORD stood by the threshingfloor of Ornan the Jebusite.

16. Ja David nosti silmänsä ja sai nähdä Herran enkelin seisovan maan ja taivaan välillä, ja ulosvedetyn mie-

16. And David lifted up his eyes, and saw the angel of the LORD stand between the earth and the heaven, hav-

kan hänen kädessänsä ojennetun Jerusalemin päälle. Niin lankesi David ja vanhimmat kasvoillensa, puetetut säkeillä.

17. Ja David sanoi Jumalalle: enkö minä se ole, joka annoin lukea kansan? minä se olen, joka syntiä tein ja aivan pahoin tein. Mitä nämät lampaat tehneet ovat? Herra Jumalani, anna kätes olla minun ja minun isäni huoneen päälle, ja ei sinun kansalles vaivaksi.

18. Ja Herran enkeli sanoi Gadille että hän sanois Davidille, että David menis ja rakentais Herralle alttarin Ornanin Jebusilaisen riiheen.

19. Ja David meni Gadin sanan jälkeen, jonka hän Herran nimeen puhunut oli.

20. Vaan kuin Ornan käänsi itsensä ja näki neljän poikansa kanssa enkelin, lymyttivät he heitänsä; sillä Ornan tappoi nisuja.

21. Kuin David meni Ornanin tykö, näki Ornan ja havaitsi Davidin, ja

ing a drawn sword in his hand stretched out over Jerusalem. Then David and the elders of Israel, who were clothed in sackcloth, fell upon their faces.

17. And David said unto God, Is it not I that commanded the people to be numbered? even I it is that have sinned and done evil indeed; but as for these sheep, what have they done? let thine hand, I pray thee, O LORD my God, be on me, and on my father's house; but not on thy people, that they should be plagued.

18. Then the angel of the LORD commanded Gad to say to David, that David should go up, and set up an altar unto the LORD in the threshingfloor of Ornan the Jebusite.

19. And David went up at the saying of Gad, which he spake in the name of the LORD.

20. And Ornan turned back, and saw the angel; and his four sons with him hid themselves. Now Ornan was threshing wheat.

21. And as David came to Ornan, Ornan looked and saw David, and went

meni riihestä ulos ja lankesi kasvoillensa Davidin eteen maahan.

22. Ja David sanoi Ornanille: anna minulle sen riihen sia, rakentaakseni siihen Herralle alttarin; anna se minulle täyden rahan edestä, että vitsaus lakkais kansasta.

23. Ja Ornan sanoi Davidille: ota sinulles ja tee, herrani kuningas, kuin sinulle kelpaa. Katso, minä annan myös härkiä polttouhriksi ja aseita puiksi, ja nisuja ruokauhriksi: kaikki minä annan.

24. Mutta kuningas David sanoi Ornanille: ei niin, vaan minä tahdon peräti ostaa sen täydellä rahalla; sillä en minä ota sitä, mikä sinun on, Herralle ja tee polttouhria maksamata.

25. Niin David antoi Ornanille sen sian edestä kuudensadan siklin painon kultaa.

26. Ja David rakensi siinä Herralle alttarin ja uhrasi polttouhria ja kiitosuhria, ja rukoili Herraa; ja hän kuuli hänen tulella taivaasta polttouhrin altta-

out of the threshingfloor, and bowed himself to David with his face to the ground.

22. Then David said to Ornan, Grant me the place of this threshingfloor, that I may build an altar therein unto the LORD: thou shalt grant it me for the full price: that the plague may be stayed from the people.

23. And Ornan said unto David, Take it to thee, and let my lord the king do that which is good in his eyes: lo, I give thee the oxen also for burnt offerings, and the threshing instruments for wood, and the wheat for the meat offering; I give it all.

24. And king David said to Ornan, Nay; but I will verily buy it for the full price: for I will not take that which is thine for the LORD, nor offer burnt offerings without cost.

25. So David gave to Ornan for the place six hundred shekels of gold by weight.

26. And David built there an altar unto the LORD, and offered burnt offerings and peace offerings, and called upon the LORD; and he answered

rilla.

him from heaven by fire upon the altar of burnt offering.

27. Ja Herra sanoi enkelille, että hän pistäis miekkansa tuppeensa.

27. And the LORD commanded the angel; and he put up his sword again into the sheath thereof.

28. Kuin David näki Herran kuulleeksi häntä Ornanin Jebusilaisen riihessä, uhrasi hän siellä.

28. At that time when David saw that the LORD had answered him in the threshingfloor of Ornan the Jebusite, then he sacrificed there.

29. Sillä Herran maja, jonka Moses oli tehnyt korvessa, ja polttouhrin alttari olivat silloin Gibeonin korkeudella.

29. For the tabernacle of the LORD, which Moses made in the wilderness, and the altar of the burnt offering, were at that season in the high place at Gibeon.

30. Ja ei David taitanut mennä sen eteen kysymään Jumalaa; sillä hän oli peljästynyt Herran enkelin miekkaa.

30. But David could not go before it to enquire of God: for he was afraid because of the sword of the angel of the LORD.

22 luku

1. Ja David sanoi: tässä pitää oleman Herran huone, ja tämä alttari Israelin polttouhria varten.

1. Then David said, This is the house of the LORD God, and this is the altar of the burnt offering for Israel.

2. Ja David käski koota muukalaiset, jotka Israelin maalla olivat: ne asetti hän kivien vuoliaksi, vuolemaan kiviä Jumalan huoneen rakennukseksi.

2. And David commanded to gather together the strangers that were in the land of Israel; and he set masons to hew wrought stones to build the

house of God.

3. Ja David valmisti paljon rautaa porttein ovien nauloiksi, ja mitä yhteen naulittaa tarvittiin, ja niin paljo vaskea, ettei se punnittaa taidettu;
3. And David prepared iron in abundance for the nails for the doors of the gates, and for the joinings; and brass in abundance without weight;

4. Ja sedripuita epäluvun; sillä Sidonilaiset ja Tyrolaiset toivat paljon sedripuita Davidille.
4. Also cedar trees in abundance: for the Zidonians and they of Tyre brought much cedar wood to David.

5. Ja David ajatteli: minun poikani Salomo on nuori ja heikko, mutta huone, joka pitää Herralle rakettaman, pitää niin suuri oleman, että sen nimi ja kunnia korotetaan kaikissa maissa; sentähden valmistan minä nyt hänelle varaksi. Näin valmisti David paljon ennen kuolemaansa.
5. And David said, Solomon my son is young and tender, and the house that is to be builded for the LORD must be exceeding magnifical, of fame and of glory throughout all countries: I will therefore now make preparation for it. So David prepared abundantly before his death.

6. Ja hän kutsui poikansa Salomon ja käski hänen rakentaa huoneen Herralle Israelin Jumalalle.
6. Then he called for Solomon his son, and charged him to build an house for the LORD God of Israel.

7. Ja David sanoi Salomolle: poikani, minun mieleni oli rakentaa Herralle minun Jumalalleni huonetta;
7. And David said to Solomon, My son, as for me, it was in my mind to build an house unto the name of the LORD my God:

8. Mutta Herran sana tuli minun tykö-ni ja sanoi: sinä olet paljon verta vuodattanut ja suurta sotaa pitänyt; sentähden ei sinun pidä rakentaman minun nimelleni huonetta, ettäs niin
8. But the word of the LORD came to me, saying, Thou hast shed blood abundantly, and hast made great wars: thou shalt not build an house unto my name, because thou hast

paljon verta olet vuodattanut maan päälle minun edessäni.

9. Katso, poika, joka sinulle syntyy, on oleva levollinen mies; sillä minä annan levon kaikilta vihollisiltansa hänen ympärillänsä: sentähden pitää hänen nimensä oleman Salomo; sillä minä annan rauhan ja levon Israelille hänen elinaikanansa.

10. Hänen pitää rakentaman minun nimelleni huoneen, hänen pitää oleman minun poikani, ja minä olen hänen isänsä: ja minä vahvistan hänen valtakuntansa istuimen Israelissa ijankaikkisesti.

11. Niin on nyt, minun poikani, Herra sinun kanssas: sinä menestyt ja rakennat Herralle sinun Jumalalles huoneen, niinkuin hän sinusta puhunut on.

12. Kuitenkin antakoon Herra sinulle ymmärryksen ja toimen, ja asettakoon sinun Israelia hallitsemaan ja pitämään Herran sinun Jumalas lain!

13. Silloin sinä menestyt, koskas ahkeroitset pitää niitä säätyjä ja oikeuksia, jotka Herra Moseksen kautta on

shed much blood upon the earth in my sight.

9. Behold, a son shall be born to thee, who shall be a man of rest; and I will give him rest from all his enemies round about: for his name shall be Solomon, and I will give peace and quietness unto Israel in his days.

10. He shall build an house for my name; and he shall be my son, and I will be his father; and I will establish the throne of his kingdom over Israel for ever.

11. Now, my son, the LORD be with thee; and prosper thou, and build the house of the LORD thy God, as he hath said of thee.

12. Only the LORD give thee wisdom and understanding, and give thee charge concerning Israel, that thou mayest keep the law of the LORD thy God.

13. Then shalt thou prosper, if thou takest heed to fulfil the statutes and judgments which the LORD charged

käskenyt Israelille. Ole vahva ja hyvässä turvassa, älä pelkää, älä myös vavahdu.

14. Katso, minä olen vaivassani valmistanut Herran huoneesen satatuhatta leiviskää kultaa ja tuhannen kertaa tuhannen leiviskää hopiaa, niin myös vaskea ja rautaa määrättömästi (sillä niitä on ylen paljo): minä olen myös toimittanut hirsiä ja kiviä, joihin vielä lisätä taidat.

15. Niin on sinulla paljo työntekiöitä, kivenhakkaajia ja puuseppiä, ja kaikkia taitavia kaikkinaisiin töihin.

16. Kullalla, hopialla, vaskella ja raudalla ei ole lukua: nouse siis ja tee se, Herra on sinun kanssas.

17. Ja David käski kaikkia Israelin ylimmäisiä auttamaan poikaansa Salomoa.

18. Eikö Herra teidän Jumalanne ole teidän kanssanne ja ole antanut teille levon joka taholta? Sillä hän on antanut maan asujamet minun käsiini, ja maa on voitettu Herran ja hänen kan-

Moses with concerning Israel: be strong, and of good courage; dread not, nor be dismayed.

14. Now, behold, in my trouble I have prepared for the house of the LORD an hundred thousand talents of gold, and a thousand thousand talents of silver; and of brass and iron without weight; for it is in abundance: timber also and stone have I prepared; and thou mayest add thereto.

15. Moreover there are workmen with thee in abundance, hewers and workers of stone and timber, and all manner of cunning men for every manner of work.

16. Of the gold, the silver, and the brass, and the iron, there is no number. Arise therefore, and be doing, and the LORD be with thee.

17. David also commanded all the princes of Israel to help Solomon his son, saying,

18. Is not the LORD your God with you? and hath he not given you rest on every side? for he hath given the inhabitants of the land into mine hand; and the land is subdued before

sansa edessä.
19. Sentähden antakaat sydämenne ja sielunne etsiä Herraa teidän Jumalaanne; nouskaat ja rakentakaat Herralle Jumalalle pyhä, kannettaa siihen Herran liitonarkki ja pyhät Jumalan astiat huoneesen, joka Herran nimeen rakennetaan.

the LORD, and before his people.
19. Now set your heart and your soul to seek the LORD your God; arise therefore, and build ye the sanctuary of the LORD God, to bring the ark of the covenant of the LORD, and the holy vessels of God, into the house that is to be built to the name of the LORD.

23 luku

1. Kuin David oli vanha ja elämästä kyllänsä saanut, asetti hän poikansa Salomon Israelin kuninkaaksi,
2. Ja kokosi kaikki ylimmäiset Israelissa, ja papit ja Leviläiset,

3. Että Leviläiset luettaisiin hamasta kolmestakymmenestä ajastajasta ja sen ylitse. Ja heidän lukunsa oli päästä päähän, väkeviä miehiä, kahdeksanneljättäkymmentä tuhatta,
4. Joista oli neljäkolmattakymmentä tuhatta teettäjää Herran huoneessa, ja kuusituhatta virkamiestä ja tuomaria;
5. Ja neljätuhatta ovenvartiaa ja nel-

1. So when David was old and full of days, he made Solomon his son king over Israel.
2. And he gathered together all the princes of Israel, with the priests and the Levites.
3. Now the Levites were numbered from the age of thirty years and upward: and their number by their polls, man by man, was thirty and eight thousand.
4. Of which, twenty and four thousand were to set forward the work of the house of the LORD; and six thousand were officers and judges:
5. Moreover four thousand were por-

jätuhatta niitä, jotka Herralle kiitosta veisasivat kanteleilla, jotka minä pannut olen kiitosta veisaamaan.

6. Ja David teki järjestyksen Levin lapsille, Gersonille, Kahatille ja Merarille.
7. Gersonilaisia olivat Laedan ja Simei.
8. Laedanin lapset: ensimäinen Jehieli, Setam ja Joel, kolme;
9. Simein lapset: Salomit, Hasiel ja Haran, kolme. Nämät olivat Laedanin isäin ylimmäiset.

10. Olivat myös nämät Simein lapset: Jahat, Sina, Jeus ja Beria. Nämät neljä olivat Simein lapset.
11. Jahat oli ensimäinen, Sina toinen. Mutta Jeuksella ja Berialla ei ollut monta lasta, sentähden luettiin ne yhdeksi isän huoneeksi.

12. Kahatin lapset: Amram, Jitshar, Hebron ja Ussiel, neljä.
13. Amramin lapset: Aaron ja Moses. Mutta Aaron eroitettiin, koska oli pyhitetty kaikkein pyhimmälle, hän ja

ters; and four thousand praised the LORD with the instruments which I made, said David, to praise therewith.
6. And David divided them into courses among the sons of Levi, namely, Gershon, Kohath, and Merari.
7. Of the Gershonites were, Laadan, and Shimei.
8. The sons of Laadan; the chief was Jehiel, and Zetham, and Joel, three.
9. The sons of Shimei; Shelomith, and Haziel, and Haran, three. These were the chief of the fathers of Laadan.
10. And the sons of Shimei were, Jahath, Zina, and Jeush, and Beriah. These four were the sons of Shimei.
11. And Jahath was the chief, and Zizah the second: but Jeush and Beriah had not many sons; therefore they were in one reckoning, according to their father's house.
12. The sons of Kohath; Amram, Izhar, Hebron, and Uzziel, four.
13. The sons of Amram; Aaron and Moses: and Aaron was separated, that he should sanctify the most holy

hänen poikansa ijankaikkisesti, kantamaan suitsutusta Herran edessä, ja palvelemaan häntä, ja siunaamaan hänen nimeensä ijankaikkisesti.

14. Ja Moseksen Jumalan miehen lapset luettiin Leviläisten sukukuntain sekaan.

15. Moseksen lapset olivat: Gersom ja Elieser.

16. Gersomin lapset: ensimäinen oli Sebuel.

17. Elieserin lapset: ensimäinen oli Rehabia. Ja Elieserillä ei ollut muita lapsia, vaan Rehabeamin lapsia oli paljon enempi.

18. Jitsharin lapset: Selomit ensimäinen.

19. Hebronin lapset: Jeria ensimäinen, Amaria toinen, Jahasiel kolmas ja Jakneam neljäs.

20. Ussielin lapset: Miika ensimäinen ja Jissia toinen.

21. Merarin lapset: Maheli ja Musi. Mahelin lapset: Eleasar ja Kis.

22. Mutta Eleasar kuoli, ja ei ollut hänellä poikia, vaan tyttäriä, jotka heidän veljensä Kisin pojat naivat.

things, he and his sons for ever, to burn incense before the LORD, to minister unto him, and to bless in his name for ever.

14. Now concerning Moses the man of God, his sons were named of the tribe of Levi.

15. The sons of Moses were, Gershom, and Eliezer.

16. Of the sons of Gershom, Shebuel was the chief.

17. And the sons of Eliezer were, Rehabiah the chief. And Eliezer had none other sons; but the sons of Rehabiah were very many.

18. Of the sons of Izhar; Shelomith the chief.

19. Of the sons of Hebron; Jeriah the first, Amariah the second, Jahaziel the third, and Jekameam the fourth.

20. Of the sons of Uzziel; Michah the first, and Jesiah the second.

21. The sons of Merari; Mahli, and Mushi. The sons of Mahli; Eleazar, and Kish.

22. And Eleazar died, and had no sons, but daughters: and their brethren the sons of Kish took them.

23. Musin lapset: Maheli, Eder ja Jeremot, kolme.
24. Nämät ovat Levin lapset heidän isäinsä huoneen jälkeen, isäin päämiehet, jotka nimien luvun jälkeen päästä päähän luetut olivat, jotka tekivät viran töitä Herran huoneen palveluksessa, kahdenkymmenen ajastaikaisista ja sen ylitse.
25. Sillä David sanoi: Herra Israelin Jumala, joka on asuva Jerusalemissa ijankaikkisesti, on antanut kansallensa levon.
26. Ja ei Leviläiset tarvinneet kantaa majaa kaikkein hänen kaluinsa kanssa palvelukseen.

27. Ja Levin lapset luettiin Davidin viimeisten sanain jälkeen Leviläisten sekaan, kahdenkymmenen vuotisista ja sen ylitse,
28. Että heidän piti seisoman Aaronin lasten sivussa palvelemassa Herran huoneessa, kartanoilla ja kammioissa, ja kaikkinaisissa pyhitetyn puhdistuksissa, ja kaikissa viran töissä Herran huoneessa;

23. The sons of Mushi; Mahli, and Eder, and Jeremoth, three.
24. These were the sons of Levi after the house of their fathers; even the chief of the fathers, as they were counted by number of names by their polls, that did the work for the service of the house of the LORD, from the age of twenty years and upward.
25. For David said, The LORD God of Israel hath given rest unto his people, that they may dwell in Jerusalem for ever:
26. And also unto the Levites; they shall no more carry the tabernacle, nor any vessels of it for the service thereof.
27. For by the last words of David the Levites were numbered from twenty years old and above:

28. Because their office was to wait on the sons of Aaron for the service of the house of the LORD, in the courts, and in the chambers, and in the purifying of all holy things, and the work of the service of the house of God;

29. Ja oleman näkyleipäin, sämpylä-jauhoin, ruokauhrein, happamatto-main kyrsäin, pannuin, halstarien ja kaikkein vaakain ja mittain päällä;

29. Both for the shewbread, and for the fine flour for meat offering, and for the unleavened cakes, and for that which is baked in the pan, and for that which is fried, and for all manner of measure and size;

30. Ja seisoman joka aamulla, kiittä-mässä ja ylistämässä Herraa, niin myös ehtoolla,

30. And to stand every morning to thank and praise the LORD, and like-wise at even;

31. Ja uhraamassa Herralle kaikkinai-set polttouhrit sabbateina, uudelle kuulla ja juhlapäivinä, luvun ja tavan jälkeen, alati Herran edessä,

31. And to offer all burnt sacrifices unto the LORD in the sabbaths, in the new moons, and on the set feasts, by number, according to the order com-manded unto them, continually be-fore the LORD:

32. Ja ottamassa vaarin seurakunnan majasta ja pyhyyden vartiosta, ja Aa-ronin lasten heidän veljeinsä vartios-ta, Herran huoneen palveluksessa.

32. And that they should keep the charge of the tabernacle of the con-gregation, and the charge of the holy place, and the charge of the sons of Aaron their brethren, in the service of the house of the LORD.

24 luku

1. Mutta tämä oli Aaronin lasten jär-jestys: Aaronin pojat oli: Nadab, Abi-hu, Eleasar ja Itamar.

1. Now these are the divisions of the sons of Aaron. The sons of Aaron; Nadab, and Abihu, Eleazar, and Ith-amar.

2. Mutta Nadab ja Abihu kuolivat isänsä edessä, ja ei heillä ollut lasta. Ja Eleasar ja Itamar tulivat papeiksi.

2. But Nadab and Abihu died before their father, and had no children: therefore Eleazar and Ithamar executed the priest's office.

3. Ja David määräsi heitä näin: Zadokin Eleasarin lapsista ja Ahimelekin Itamarin lapsista, heidän virkansa jälkeen heidän palveluksessansa.

3. And David distributed them, both Zadok of the sons of Eleazar, and Ahimelech of the sons of Ithamar, according to their offices in their service.

4. Ja usiammat väkevät päämiehet löydettiin Eleasarin kuin Itamarin lapsista, koska he heitä niin määräsivät: Eleasarin lapsista oli siellä kuusitoistakymmentä ylimmäistä heidän isäinsä huoneessa, ja kahdeksan Itamarin lapsista, heidän isäinsä huoneessa.

4. And there were more chief men found of the sons of Eleazar than of the sons of Ithamar; and thus were they divided. Among the sons of Eleazar there were sixteen chief men of the house of their fathers, and eight among the sons of Ithamar according to the house of their fathers.

5. Ja he määräsivät heitä arvalla sekä näitä että niitä; sillä molemmat Eleasarin ja Itamarin lapset olivat päämiehet pyhässä ja päämiehet Jumalan edessä.

5. Thus were they divided by lot, one sort with another; for the governors of the sanctuary, and governors of the house of God, were of the sons of Eleazar, and of the sons of Ithamar.

6. Ja Semaja kirjoittaja, Netaneelin poika Leviläisistä, kirjoitti heidät kuninkaan edessä, ja päämiesten ja papin Zadokin, ja Ahimelekin Abjatarin pojan, ja pappein ja Leviläisten, ja ylimmäisten isäin edessä: yksi isän

6. And Shemaiah the son of Nethaneel the scribe, one of the Levites, wrote them before the king, and the princes, and Zadok the priest, and Ahimelech the son of Abiathar, and before the chief of the fathers of the

huone otettiin Eleasarin edestä ja toinen otettiin sitte Itamarin edestä.

7. Ja ensimäinen arpa lankesi Jojaribin päälle, toinen Jedatjan,
8. Kolmas Harimin, neljäs Seorimin,
9. Viides Malkian, kuudes Mijamin,
10. Seitsemäs Hakkotsin, kahdeksas Abian,
11. Yhdeksäs Jesuan, kymmenes Sekanian,
12. Yksitoistakymmenes Eliasibin, kaksitoistakymmenes Jakimin,
13. Kolmastoistakymmenes Huppan, neljästoistakymmenes Jesebabin,
14. Viidestoistakymmenes Bilgan, kuudestoistakymmenes Immerin,
15. Seitsemästoistakymmenes Hesirin, kahdeksastoistakymmenes Happitsetsin,
16. Yhdeksästoistakymmenes Petahian, kahdeskymmenes Jeheskelin,
17. Ensimäinenkolmattakymmentä Jakinin, toinenkolmattakymmentä Gamulin,
18. Kolmaskolmattakymmentä Dela-

priests and Levites: one principal household being taken for Eleazar, and one taken for Ithamar.

7. Now the first lot came forth to Jehoiarib, the second to Jedaiah,
8. The third to Harim, the fourth to Seorim,
9. The fifth to Malchijah, the sixth to Mijamin,
10. The seventh to Hakkoz, the eighth to Abijah,
11. The ninth to Jeshua, the tenth to Shecaniah,
12. The eleventh to Eliashib, the twelfth to Jakim,
13. The thirteenth to Huppah, the fourteenth to Jeshebeab,
14. The fifteenth to Bilgah, the sixteenth to Immer,
15. The seventeenth to Hezir, the eighteenth to Aphses,
16. The nineteenth to Pethahiah, the twentieth to Jehezekel,
17. The one and twentieth to Jachin, the two and twentieth to Gamul,
18. The three and twentieth to De-

jan, neljäskolmattakymmentä Maasian.

19. Tämä on heidän järjestyksensä heidän virkansa jälkeen, menemään Herran huoneesen tapansa jälkeen, isänsä Aaronin käden alla; niinkuin Herra Israelin Jumala heidän oli käskenyt.

20. Muiden Levin lasten seassa oli Amramin lapsista Subael, Subaelin lapsista Jehdeja.

21. Rehabian lapsista: Jissia oli heistä ensimäinen.

22. Mutta Jitseharilaisista oli Selomot, Selomotin lapsista Jahat.

23. (Hebronin lapset) Jerija ensimäinen, Amaria toinen, Jahasiel kolmas, Jekameam neljäs.

24. Ussielin lapset: Miika. Miikan lapsista Samir.

25. Jesija oli Miikan veli; Jesijan lapsista Sakaria.

26. Merarin lapset: Maheli ja Musi; Jaesijan hänen poikansa lapset.

27. Merarin lapset Jaesijasta, hänen poikansa oli Soham, Sakkur ja Ibri.

laiah, the four and twentieth to Maaziah.

19. These were the orderings of them in their service to come into the house of the LORD, according to their manner, under Aaron their father, as the LORD God of Israel had commanded him.

20. And the rest of the sons of Levi were these: Of the sons of Amram; Shubael: of the sons of Shubael; Jehdeiah.

21. Concerning Rehabiah: of the sons of Rehabiah, the first was Isshiah.

22. Of the Izharites; Shelomoth: of the sons of Shelomoth; Jahath.

23. And the sons of Hebron; Jeriah the first, Amariah the second, Jahaziel the third, Jekameam the fourth.

24. Of the sons of Uzziel; Michah: of the sons of Michah; Shamir.

25. The brother of Michah was Isshiah: of the sons of Isshiah; Zechariah.

26. The sons of Merari were Mahli and Mushi: the sons of Jaaziah; Beno.

27. The sons of Merari by Jaaziah; Beno, and Shoham, and Zaccur, and

Ibri.

28. Mutta Mahelilla oli Eleasar, ja hänellä ei ollut yhtään poikaa.

28. Of Mahli came Eleazar, who had no sons.

29. Kisistä, Kisin lapset: Jerahmeel.

29. Concerning Kish: the son of Kish was Jerahmeel.

30. Musin lapset: Maheli, Eder ja Jeremot. Ne ovat Leviläisten lapset heidän isäinsä huoneen jälkeen.

30. The sons also of Mushi; Mahli, and Eder, and Jerimoth. These were the sons of the Levites after the house of their fathers.

31. Ja nämät myös heittivät arpaa veljeinsä Aaronin lasten kanssa kuningas Davidin edessä, ja Zadokin ja Ahimelekin, ja ylimmäisten isäin edessä, pappein ja Leviläisten seassa; ylimmäinen isäin seassa pienimmänkin veljensä kanssa.

31. These likewise cast lots over against their brethren the sons of Aaron in the presence of David the king, and Zadok, and Ahimelech, and the chief of the fathers of the priests and Levites, even the principal fathers over against their younger brethren.

25 luku

1. Ja David sodanpäämiesten kanssa eroitti virkoihin Asaphin, Hemanin ja Jedutunin lapset, jotka propheterasivat harpuilla, psaltareilla ja symbaleilla. Ja he luettiin töihin heidän virkansa jälkeen.

1. Moreover David and the captains of the host separated to the service of the sons of Asaph, and of Heman, and of Jeduthun, who should prophesy with harps, with psalteries, and with cymbals: and the number of the workmen according to their service was:

2. Asaphin lapsista: Sakkur, Joseph,

2. Of the sons of Asaph; Zaccur, and

Netania, Asarela, Asaphin pojat, Asaphin käden alla, jotka ennustivat kuninkaan tykönä.

3. Jedutunista, Jedutunin lapset: Gedalia, Zeri, Jesaja, Hasabia ja Mattitia, kuusi isänsä Jedutunin johdon alla harpuilla, jotka ennustivat, kiittivät ja ylistivät Herraa.

4. Hemanista: Hemanin lapset, Bukkia, Mattania, Ussiel, Sebuel ja Jerimot, Hanania, Hanani, Eliata, Giddalti ja Romamtieser, Josbekaja, Malloti, Hotir, Mahasiot;

5. Nämät olivat kaikki Hemanin lapset, kuninkaan näkiän Jumalan sanassa, ylentämään sarvea; sillä Jumala oli antanut Hemanille neljätoistakymmentä poikaa ja kolme tytärtä.

6. Nämät kaikki olivat isänsä käden alla, veisaamassa Herran huoneessa symbaleilla, psaltareilla ja harpuilla, Jumalan huoneen virassa, kuninkaan, Asaphin, Jedutunin ja Hemanin asetuksen jälkeen.

Joseph, and Nethaniah, and Asarelah, the sons of Asaph under the hands of Asaph, which prophesied according to the order of the king.

3. Of Jeduthun: the sons of Jeduthun; Gedaliah, and Zeri, and Jeshaiah, Hashabiah, and Mattithiah, six, under the hands of their father Jeduthun, who prophesied with a harp, to give thanks and to praise the LORD.

4. Of Heman: the sons of Heman; Bukkiah, Mattaniah, Uzziel, Shebuel, and Jerimoth, Hananiah, Hanani, Eliathah, Giddalti, and Romamtiezer, Joshbekashah, Mallothi, Hothir, and Mahazioth:

5. All these were the sons of Heman the king's seer in the words of God, to lift up the horn. And God gave to Heman fourteen sons and three daughters.

6. All these were under the hands of their father for song in the house of the LORD, with cymbals, psalteries, and harps, for the service of the house of God, according to the king's order to Asaph, Jeduthun, and Heman.

7. Ja heidän ja heidän veljeinsä luku kaikki yhteen, jotka olivat oppineet ja ymmärtäväiset Herran veisussa, oli kaksisataa ja kahdeksanyhdeksättäkymmentä.

8. Ja heittivät arpaa vartioistansa niin pieni kuin suuri, ja oppinut niinkuin opetuslapsi.

9. Ja ensimäinen arpa lankesi Asaphin Josephille, toinen Gedalialle ja hänen veljillensä ja pojillensa: ja heitä oli kaksitoistakymmentä:

10. Kolmas Sakkurin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

11. Neljäs Jitsrin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

12. Viides Netanian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

13. Kuudes Bukkian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

14. Seitsemäs Jesarelan, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

15. Kahdeksas Jesaian, hänen poi-

7. So the number of them, with their brethren that were instructed in the songs of the LORD, even all that were cunning, was two hundred fourscore and eight.

8. And they cast lots, ward against ward, as well the small as the great, the teacher as the scholar.

9. Now the first lot came forth for Asaph to Joseph: the second to Gedaliah, who with his brethren and sons were twelve:

10. The third to Zaccur, he, his sons, and his brethren, were twelve:

11. The fourth to Izri, he, his sons, and his brethren, were twelve:

12. The fifth to Nethaniah, he, his sons, and his brethren, were twelve:

13. The sixth to Bukkiah, he, his sons, and his brethren, were twelve:

14. The seventh to Jesharelah, he, his sons, and his brethren, were twelve:

15. The eighth to Jeshaiah, he, his

kainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

sons, and his brethren, were twelve:

16. Yhdeksäs Mattanian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

16. The ninth to Mattaniah, he, his sons, and his brethren, were twelve:

17. Kymmenes Simein, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

17. The tenth to Shimei, he, his sons, and his brethren, were twelve:

18. Ensimäinentoistakymmentä Asareelin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

18. The eleventh to Azareel, he, his sons, and his brethren, were twelve:

19. Toinentoistakymmentä Hasabian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

19. The twelfth to Hashabiah, he, his sons, and his brethren, were twelve:

20. Kolmastoistakymmentä Subaelin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

20. The thirteenth to Shubael, he, his sons, and his brethren, were twelve:

21. Neljästoistakymmentä Mattitjan, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

21. The fourteenth to Mattithiah, he, his sons, and his brethren, were twelve:

22. Viidestoistakymmentä Jeremotin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

22. The fifteenth to Jeremoth, he, his sons, and his brethren, were twelve:

23. Kuudestoistakymmentä Hananian, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

23. The sixteenth to Hananiah, he, his sons, and his brethren, were twelve:

24. Seitsemästoistakymmentä Josbe-

24. The seventeenth to

kasan, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

Joshbekashah, he, his sons, and his brethren, were twelve:

25. Kahdeksastoistakymmentä Hananin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

25. The eighteenth to Hanani, he, his sons, and his brethren, were twelve:

26. Yhdeksästoistakymmentä Mallotin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

26. The nineteenth to Mallothi, he, his sons, and his brethren, were twelve:

27. Kahdeskymmenes Elijatan, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

27. The twentieth to Eliathah, he, his sons, and his brethren, were twelve:

28. Ensimäinenkolmattakymmentä Hotirin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

28. The one and twentieth to Hothir, he, his sons, and his brethren, were twelve:

29. Toinenkolmattakymmentä Giddaltin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

29. The two and twentieth to Giddalti, he, his sons, and his brethren, were twelve:

30. Kolmaskolmattakymmentä Mahesjotin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä;

30. The three and twentieth to Mahazioth, he, his sons, and his brethren, were twelve:

31. Neljäskolmattakymmentä Romamtieserin, hänen poikainsa ja veljeinsä päälle: ja heitä oli kaksitoistakymmentä.

31. The four and twentieth to Romamtiezer, he, his sons, and his brethren, were twelve.

26 luku

1. Ovenvartiain järjestyksessä: Korhilaisista oli Meselemia, Koren poika, Asaphin lapsista.

1. Concerning the divisions of the porters: Of the Korhites was Meshelemiah the son of Kore, of the sons of Asaph.

2. Meselemian lapset olivat nämät: hänen esikoisensa Sakaria, toinen Jediael, kolmas Sebadia, neljäs Jatniel,

2. And the sons of Meshelemiah were, Zechariah the firstborn, Jediael the second, Zebadiah the third, Jathniel the fourth,

3. Viides Elam, kuudes Johanan, seitsemäs Eljoenai.

3. Elam the fifth, Jehohanan the sixth, Elioenai the seventh.

4. Mutta Obededomin lapset olivat nämät: hänen esikoisensa Semaja, toinen Josabad, kolmas Joa, neljäs Sakar, viides Netaneel,

4. Moreover the sons of Obededom were, Shemaiah the firstborn, Jehozabad the second, Joah the third, and Sacar the fourth, and Nethaneel the fifth,

5. Kuudes Ammiel, seitsemäs Isaskar, kahdeksas Pegultai; sillä Jumala oli siunannut hänen.

5. Ammiel the sixth, Issachar the seventh, Peulthai the eighth: for God blessed him.

6. Ja hänen poikansa Semaja siitti myös poikia, jotka isänsä huoneessa hallitsivat; sillä he olivat väkevät sankarit.

6. Also unto Shemaiah his son were sons born, that ruled throughout the house of their father: for they were mighty men of valour.

7. Semajan lapset: Otni, Rephael, Obed ja Elsabad, jonka veljet olivat väkevät miehet, Elihu ja Semakia.

7. The sons of Shemaiah; Othni, and Rephael, and Obed, Elzabad, whose brethren were strong men, Elihu, and

Semachiah.

8. Nämät kaikki olivat Obededomin lapset, he ja heidän lapsensa ja veljensä olivat väkevät miehet virassa: kaksiseitsemättäkymmentä Obededomista.

8. All these of the sons of Obededom: they and their sons and their brethren, able men for strength for the service, were threescore and two of Obededom.

9. Meselemialla oli lapsia ja veljiä, väkeviä miehiä kahdeksantoistakymmentä.

9. And Meshelemiah had sons and brethren, strong men, eighteen.

10. Mutta Hosalla Merarin lapsista oli poikia: kaikkein jaloin oli Simri, vaikka ei hän ollut esikoinen, kuitenkin asetti hänen isänsä hänen päämieheksi;

10. Also Hosah, of the children of Merari, had sons; Simri the chief, (for though he was not the firstborn, yet his father made him the chief;)

11. Toinen Hilkia, kolmas Tebalia, neljäs Sakaria: kaikki Hosan lapset ja veljet kolmetoistakymmentä.

11. Hilkiah the second, Tebaliah the third, Zechariah the fourth: all the sons and brethren of Hosah were thirteen.

12. Tämä on ovenvartiain järjestys väkeväin päämiesten seassa, vartioissa heidän veljeinsä kohdalla, palvelemaan Herran huoneessa.

12. Among these were the divisions of the porters, even among the chief men, having wards one against another, to minister in the house of the LORD.

13. Ja arpa oli heitetty pienten niinkuin suurtenkin välillä, heidän isäinsä huoneessa, jokaisen portin eteen.

13. And they cast lots, as well the small as the great, according to the house of their fathers, for every gate.

14. Arpa itään päin lankesi Selemian päälle; mutta hänen poikansa Sakaria, joka toimellinen neuvossa oli,

14. And the lot eastward fell to Shelemiah. Then for Zechariah his son, a wise counsellor, they cast lots;

heitti arvan, ja hänen arpansa lankesi pohjaan päin;

and his lot came out northward.

15. Mutta Obededomin etelään päin, ja hänen poikainsa Asuppimin huoneen tykö.

15. To Obededom southward; and to his sons the house of Asuppim.

16. Ja Suppim ja Hosa saivat lännen puolelle, Salleketin portille, josta korkian ahteen päälle mennään, jossa vartiat seisovat toinen toistansa vastaan.

16. To Shuppim and Hosah the lot came forth westward, with the gate Shallecheth, by the causeway of the going up, ward against ward.

17. Itään päin oli kuusi Leviläistä, pohjaan päin neljä joka päivä, etelään päin neljä joka päivä, mutta Asuppimin tykönä kaksi ja kaksi;

17. Eastward were six Levites, northward four a day, southward four a day, and toward Asuppim two and two.

18. Parbarin tykönä länteen päin neljä joka haarassa, ja kahdet Parbarin tykönä.

18. At Parbar westward, four at the causeway, and two at Parbar.

19. Tämä on ovenvartiain järjestys, Korhilaisten ja Merarin lasten seassa.

19. These are the divisions of the porters among the sons of Kore, and among the sons of Merari.

20. Leviläisistä oli Ahia Jumalan huoneen tavarain päällä ja pyhyyden tavarain päällä;

20. And of the Levites, Ahijah was over the treasures of the house of God, and over the treasures of the dedicated things.

21. Laedanin lapset, Gersonin lapset Laedanista: Laedanin Gersonilaisen, isäin päämiehet Jehieliläiset;

21. As concerning the sons of Laadan; the sons of the Gershonite Laadan, chief fathers, even of Laadan the Gershonite, were Jehieli.

22. Jehieliläisten lapset: Setam ja hänen veljensä Joel, Herran huoneen tavarain päällä;
23. Amramilaisista, Jitseharilaisista, Hebronilaisista ja Ussielilaisista

24. Oli Sebuel Gersomin poika, Moseksen pojan poika, päämies tavarain päällä.
25. Mutta hänen veljellänsä Elieserillä oli poika Rehabia, ja hänen poikansa Jesaja, hänen poikansa Joram, hänen poikansa Sikri, ja hänen poikansa Selomit.
26. Selomit ja hänen veljensä olivat kaikkein pyhäin tavarain päällä, jotka David kuningas oli pyhittänyt, ja ylimmäiset isät, tuhanten ja satain päämiehet sotajoukon päällä.

27. Sodasta ja saaliista ovat he pyhittäneet Herran huoneen parannuksesi;
28. Kaikki myös mitä näkiä Samuel, ja Saul Kisin poika, ja Abner Nerin poika, ja Joab Zerujan poika olivat pyhittäneet, ja kaikki mitkä pyhitetyt

22. The sons of Jehieli; Zetham, and Joel his brother, which were over the treasures of the house of the LORD.
23. Of the Amramites, and the Izharites, the Hebronites, and the Uzzielites:

24. And Shebuel the son of Gershom, the son of Moses, was ruler of the treasures.
25. And his brethren by Eliezer; Rehabiah his son, and Jeshaiah his son, and Joram his son, and Zichri his son, and Shelomith his son.

26. Which Shelomith and his brethren were over all the treasures of the dedicated things, which David the king, and the chief fathers, the captains over thousands and hundreds, and the captains of the host, had dedicated.

27. Out of the spoils won in battles did they dedicate to maintain the house of the LORD.
28. And all that Samuel the seer, and Saul the son of Kish, and Abner the son of Ner, and Joab the son of Zeruiah, had dedicated; and whosoever

olivat, olivat Selomitin ja hänen veljeinsä käden alla.

29. Jitseharilaisista olivat Kenania poikinensa asetetut ulkonaisen työn haltiaksi ja tuomariksi Israelissa;

30. Hebronilaisia Hasabia ja hänen veljensä, väkevät miehet, tuhannen ja seitsemänsataa, asetetut virkaan Israelissa, tuolla puolella Jordania länteen päin, kaikkinaisiin Herran asioihin ja kuninkaan palvelukseen.

31. Hebronilaisia oli myös Jerijah, Hebronilaisten päämies, heidän sukukuntainsa ja isäinsä seassa. Ja neljäntenäkymmenentenä kuningas Davidin valtakunnan vuonna etsittiin ja löydettiin heidän seassansa väkevät miehet Gileadin Jaeserissa.

32. Ja hänen veljensä olivat väkevät miehet, kaksituhatta ja seitsemänsataa isäin päämiehiä. Ja David kuningas asetti heitä Rubenilaisten, Gadilaisten ja puolen Manassen sukukunnan päälle, kaikkiin Jumalan ja kunin-

had dedicated any thing, it was under the hand of Shelomith, and of his brethren.

29. Of the Izharites, Chenaniah and his sons were for the outward business over Israel, for officers and judges.

30. And of the Hebronites, Hashabiah and his brethren, men of valour, a thousand and seven hundred, were officers among them of Israel on this side Jordan westward in all the business of the LORD, and in the service of the king.

31. Among the Hebronites was Jerijah the chief, even among the Hebronites, according to the generations of his fathers. In the fortieth year of the reign of David they were sought for, and there were found among them mighty men of valour at Jazer of Gilead.

32. And his brethren, men of valour, were two thousand and seven hundred chief fathers, whom king David made rulers over the Reubenites, the Gadites, and the half tribe of Manasseh, for every matter pertaining to

kaan asioihin.

27 luku

1. Mutta Israelin lapset heidän lukunsa jälkeen olivat: isäin päämiehet, tuhanten ja satain ruhtinaat, ja virkamiehet, jotka ottivat kuninkaasta vaarin, heidän järjestyksensä jälkeen, vaeltamaan sinne ja tänne jokainen kuukautenansa, joka kuukautena ajastajassa; ja jokaisessa joukossa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.
2. Ensimäisen joukon päällä ensimäisenä kuukautena oli Jasobeam Saddielin poika, ja hänen joukossansa neljäkolmattakymmentä tuhatta.
3. Mutta Peretsin lapsista oli ylimmäinen kaikkein sodanpäämiesten päällä, ensimäisenä kuukautena.
4. Toisen kuukauden joukon päällä oli Dodai Ahohilainen, ja Miklot päämies hänen joukkonsa päällä, ja hänen joukossansa neljäkolmattakymmentä tuhatta.
5. Kolmannen joukon päämies kolmantena kuukautena oli Benaja papin Jojadan poika, ja hänen joukossansa

God, and affairs of the king.

1. Now the children of Israel after their number, to wit, the chief fathers and captains of thousands and hundreds, and their officers that served the king in any matter of the courses, which came in and went out month by month throughout all the months of the year, of every course were twenty and four thousand.
2. Over the first course for the first month was Jashobeam the son of Zabdiel: and in his course were twenty and four thousand.
3. Of the children of Perez was the chief of all the captains of the host for the first month.
4. And over the course of the second month was Dodai an Ahohite, and of his course was Mikloth also the ruler: in his course likewise were twenty and four thousand.
5. The third captain of the host for the third month was Benaiah the son of Jehoiada, a chief priest: and in his

oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.

6. Tämä on Benaja väkevä kolmenkymmenen seassa ja kolmenkymmenen päällä, ja hänen joukkonsa oli hänen poikansa Ammisabadin alla.
7. Neljäs, neljäntenä kuukautena, oli Asahel Joabin veli, ja hänen jälkeensä Sebadia hänen poikansa, ja hänen joukossansa neljäkolmattakymmentä tuhatta.
8. Viides, viidentenä kuukautena, oli päämies Samehut Jesrahilainen, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.
9. Kuudes, kuudentena kuukautena, oli Ira Ikeksen Thekoalaisen poika, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.
10. Seitsemäs, seitsemäntenä kuukautena, oli Heles Pelonilainen Ephraimin lapsia, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.

11. Kahdeksas, kahdeksantena kuukautena, oli Sibbekai Hussatilainen Sarhilaisista, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.

course were twenty and four thousand.
6. This is that Benaiah, who was mighty among the thirty, and above the thirty: and in his course was Ammizabad his son.
7. The fourth captain for the fourth month was Asahel the brother of Joab, and Zebadiah his son after him: and in his course were twenty and four thousand.
8. The fifth captain for the fifth month was Shamhuth the Izrahite: and in his course were twenty and four thousand.
9. The sixth captain for the sixth month was Ira the son of Ikkesh the Tekoite: and in his course were twenty and four thousand.
10. The seventh captain for the seventh month was Helez the Pelonite, of the children of Ephraim: and in his course were twenty and four thousand.
11. The eighth captain for the eighth month was Sibbecai the Hushathite, of the Zarhites: and in his course were twenty and four thousand.

12. Yhdeksäs, yhdeksäntenä kuukautena, oli Abieser Antotilainen Jeminin lapsista, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.
13. Kymmenes, kymmenentenä kuukautena, oli Maherai Netophatilainen Sarhilaisista, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.
14. Ensimäinentoistakymmentä, ensimäisenä kuukautena toistakymmentä, oli Benaja Pirtagonilainen Ephraimin lapsista, ja hänen joukossansa oli neljäkolmattakymmentä tuhatta.
15. Toinentoistakymmentä, toisena kuukautena toistakymmentä, oli Heldai Netophatilainen Otnielista, ja hänen joukossansa neljäkolmattakymmentä tuhatta.
16. Israelin sukukuntain päällä: Rubenilaisten päämies oli Elieser Sikrin poika; Simeonilaisten seassa Sephatia Maekan poika;
17. Leviläisten seassa, Hasabia Kemuelin poika; Aronilaisten seassa Zadok;
18. Juudan seassa, Elihu Davidin veljistä; Isaskarin seassa, Omri Mikaelin

12. The ninth captain for the ninth month was Abiezer the Anetothite, of the Benjamites: and in his course were twenty and four thousand.
13. The tenth captain for the tenth month was Maharai the Netophathite, of the Zarhites: and in his course were twenty and four thousand.
14. The eleventh captain for the eleventh month was Benaiah the Pirathonite, of the children of Ephraim: and in his course were twenty and four thousand.
15. The twelfth captain for the twelfth month was Heldai the Netophathite, of Othniel: and in his course were twenty and four thousand.
16. Furthermore over the tribes of Israel: the ruler of the Reubenites was Eliezer the son of Zichri: of the Simeonites, Shephatiah the son of Maachah:
17. Of the Levites, Hashabiah the son of Kemuel: of the Aaronites, Zadok:
18. Of Judah, Elihu, one of the brethren of David: of Issachar, Omri the

poika;
19. Sebulonin seassa, Jismaja Obadian poika; Naphtalin seassa, Jerimot Asrielin poika;
20. Ephraimin lasten seassa, Hosea Asasian poika; puolen Manassen sukukunnan seassa, Joel Pedajan poika;
21. Puolen Manassen sukukunnan seassa Gileadissa, Jiddo Sakarian poika; BenJaminin seassa, Jaasiel Abnerin poika;
22. Danin seassa, Asareel Jerohamin poika. Nämät ovat Israelin sukukuntain päämiehet.
23. Mutta David ei lukenut niitä, jotka kahdenkymmenen vuotiset ja sitä nuoremmat olivat; sillä Herra oli luvannut enentää Israelin niinkuin tähdet taivaissa.
24. Mutta Joab Zerujan poika oli ruvennut lukemaan ja ei sitä täyttänyt, ja viha tuli siitä Israelin päälle: ja ei se luku tullut kuningas Davidin aikakirjaan.
25. Kuninkaan tavarain päällä oli Asmavet Adielin poika, ja tavarain pääl-

son of Michael:
19. Of Zebulun, Ishmaiah the son of Obadiah: of Naphtali, Jerimoth the son of Azriel:
20. Of the children of Ephraim, Hoshea the son of Azaziah: of the half tribe of Manasseh, Joel the son of Pedaiah:
21. Of the half tribe of Manasseh in Gilead, Iddo the son of Zechariah: of Benjamin, Jaasiel the son of Abner:
22. Of Dan, Azareel the son of Jeroham. These were the princes of the tribes of Israel.
23. But David took not the number of them from twenty years old and under: because the LORD had said he would increase Israel like to the stars of the heavens.
24. Joab the son of Zeruiah began to number, but he finished not, because there fell wrath for it against Israel; neither was the number put in the account of the chronicles of king David.
25. And over the king's treasures was Azmaveth the son of Adiel: and over

lä, jotka olivat maalla, kaupungeissa, kylissä ja linnoissa, oli Jonatan Ussian poika.

26. Talonpoikain päällä, jotka maata viljelivät, oli Esri Kelubin poika.

27. Viinamäkein päällä oli Simei Ramalainen; viinakellarein ja viinatavarain päällä Sabdi Siphmiläinen.

28. Öljypuiden ja metsäfikunapuiden päällä, jotka olivat laaksossa, oli BaalHanan Gadarilainen; öljytavarain päällä Joas.

29. Laidunhärkäin päällä Saronissa oli Sitrai Saronilainen; mutta härkäin päällä laaksossa Saphat Adlain poika;

30. Kamelein päällä Obil Ismaelilainen; aasein päällä Jehedia Meronotilainen;

31. Lammasten päällä Jasis Hagarilainen: nämät kaikki olivat päämiehet kuningas Davidin omaisuuden päällä.

32. Mutta Davidin setä Jonatan oli neuvonantaja, toimellinen mies ja hy-

the storehouses in the fields, in the cities, and in the villages, and in the castles, was Jehonathan the son of Uzziah:

26. And over them that did the work of the field for tillage of the ground was Ezri the son of Chelub:

27. And over the vineyards was Shimei the Ramathite: over the increase of the vineyards for the wine cellars was Zabdi the Shiphmite:

28. And over the olive trees and the sycomore trees that were in the low plains was Baalhanan the Gederite: and over the cellars of oil was Joash:

29. And over the herds that fed in Sharon was Shitrai the Sharonite: and over the herds that were in the valleys was Shaphat the son of Adlai:

30. Over the camels also was Obil the Ishmaelite: and over the asses was Jehdeiah the Meronothite:

31. And over the flocks was Jaziz the Hagerite. All these were the rulers of the substance which was king David's.

32. Also Jonathan David's uncle was a counsellor, a wise man, and a scribe:

vin oppinut. Jehiel Hakmonin poika oli kuninkaan lasten tykönä.
33. Ahitophel oli myös kuninkaan neuvonantaja; Husai Arkilainen oli kuninkaan ystävä.
34. Ja Ahitophelin jälkeen oli Jojada Benajan poika ja Ebjatar. Mutta Joab oli kuninkaan sodan päämies.

and Jehiel the son of Hachmoni was with the king's sons:
33. And Ahithophel was the king's counsellor: and Hushai the Archite was the king's companion:
34. And after Ahithophel was Jehoiada the son of Benaiah, and Abiathar: and the general of the king's army was Joab.

28 luku

1. Ja David kokosi kaikki Israelin päämiehet, sukukuntain päämiehet ja niiden joukkoin päämiehet, jotka kuningasta palvelivat, päämiehet tuhanten ja satain päällä, kuninkaan ja hänen poikainsa omaisuuden ja tavaran päämiehet kamaripalveliain kanssa, ja uljaat ja kaikki väkevät sotamiehet Jerusalemiin.

1. And David assembled all the princes of Israel, the princes of the tribes, and the captains of the companies that ministered to the king by course, and the captains over the thousands, and captains over the hundreds, and the stewards over all the substance and possession of the king, and of his sons, with the officers, and with the mighty men, and with all the valiant men, unto Jerusalem.

2. Ja kuningas David nousi seisoalle ja sanoi: veljeni ja kansani, kuulkaat minua: minä olen aikonut rakentaa Herran liitonarkin lepohuoneen ja Jumalamme jalkain astinlaudan, ja olen

2. Then David the king stood up upon his feet, and said, Hear me, my brethren, and my people: As for me, I had in mine heart to build an house of rest for the ark of the covenant of

valmistanut rakennuksen varaa.

3. Mutta Jumala sanoi minulle: ei sinun pidä rakentaman nimelleni huonetta; sillä sinä olet sotamies ja olet paljon verta vuodattanut.
4. Herra Israelin Jumala on valinnut minun koko isäni huoneesta Israelin kuninkaaksi ijankaikkisesti; sillä hän on Juudan valinnut hallitsiaksi, ja Juudan huoneesta minun isäni huoneen; ja minä olen ollut isäni lapsista hänelle niin kelvollinen, että hän teki minun koko Israelin kuninkaaksi.
5. Ja kaikkein poikaini seassa (sillä Herra on antanut minulle monta poikaa) on hän valinnut poikani Salomon istumaan Herran valtakunnan istuimella Israelin ylitse,
6. Ja on puhunut minulle: poikas Salomo pitää rakentaman minun huoneeni ja kartanoni; sillä minä olen hänen valinnut pojakseni, ja minä olen hänen isänsä,
7. Ja vahvistan hänen valtakuntansa ijankaikkisesti, ja hän vahvana pysyy, pitäen minun käskyni ja oikeuteni,

the LORD, and for the footstool of our God, and had made ready for the building:
3. But God said unto me, Thou shalt not build an house for my name, because thou hast been a man of war, and hast shed blood.
4. Howbeit the LORD God of Israel chose me before all the house of my father to be king over Israel for ever: for he hath chosen Judah to be the ruler; and of the house of Judah, the house of my father; and among the sons of my father he liked me to make me king over all Israel:
5. And of all my sons, (for the LORD hath given me many sons,) he hath chosen Solomon my son to sit upon the throne of the kingdom of the LORD over Israel.
6. And he said unto me, Solomon thy son, he shall build my house and my courts: for I have chosen him to be my son, and I will be his father.
7. Moreover I will establish his kingdom for ever, if he be constant to do my commandments and my judg-

niinkuin tänäpänäkin;
8. Nyt siis, koko Herran kokouksen Israelin silmäin edessä ja meidän Jumalamme korvissa, pitäkäät ja tutkistelkaat kaikki Herran teidän Jumalanne käskyt, että te omistaisitte tämän hyvän maan ja jättäisitte sen teidän lapsillenne perinnöksi teidän jälkeenne ijankaikkisesti.
9. Ja sinä, poikani Salomo! tunne isäs Jumala ja palvele häntä kaikesta sydämestä ja hyvällä mielellä; sillä Herra tutkistelee kaikki sydämet ja ymmärtää kaikkein ajatusten aikomiset; jos etsit häntä, niin sinä löydät hänen; jos hylkäät hänen, niin hän sinun hylkää ijankaikkisesti.

10. Niin katso nyt, koska Jumala on sinun valinnut rakentamaan huonetta pyhäksi siaksi: ole vahva ja tee niin.

11. Ja David antoi pojallensa Salomolle pihan muodon ja hänen huonettensa ja tavarahuoneiden, salien ja sisimäisten kammioin, ja armoistuimen huoneen muodon,

ments, as at this day.
8. Now therefore in the sight of all Israel the congregation of the LORD, and in the audience of our God, keep and seek for all the commandments of the LORD your God: that ye may possess this good land, and leave it for an inheritance for your children after you for ever.
9. And thou, Solomon my son, know thou the God of thy father, and serve him with a perfect heart and with a willing mind: for the LORD searcheth all hearts, and understandeth all the imaginations of the thoughts: if thou seek him, he will be found of thee; but if thou forsake him, he will cast thee off for ever.
10. Take heed now; for the LORD hath chosen thee to build an house for the sanctuary: be strong, and do it.
11. Then David gave to Solomon his son the pattern of the porch, and of the houses thereof, and of the treasuries thereof, and of the upper chambers thereof, and of the inner parlours thereof, and of the place of the

mercy seat,

12. Ja vielä kaikkein niiden muodon, jotka hänen mielessänsä olivat, Herran huoneen kartanoista ja kaikista huoneista ympäri, Jumalan huoneen tavaroista ja pyhitetyistä tavaroista,

12. And the pattern of all that he had by the spirit, of the courts of the house of the LORD, and of all the chambers round about, of the treasuries of the house of God, and of the treasuries of the dedicated things:

13. Pappein ja Leviläisten järjestyksen, ja kaikkein Herran huoneen virkain töiden, ja kaikkein astiain muodon, Herran huoneen palveluksessa.

13. Also for the courses of the priests and the Levites, and for all the work of the service of the house of the LORD, and for all the vessels of service in the house of the LORD.

14. Kultaa hän antoi kullan painon jälkeen kaikkinaisiksi astioiksi joka virassa, antoi myös hopiaa jokaiseen hopia-astiaan painonsa, jokaisen virka-astian jälkeen;

14. He gave of gold by weight for things of gold, for all instruments of all manner of service; silver also for all instruments of silver by weight, for all instruments of every kind of service:

15. Ja kultaa kultaisille kynttiläjaloille ja kultaisille lampuille, jokaiselle kynttiläjalalle ja hänen lampullensa hänen painonsa. Niin antoi hän myös hopiaa hopiakynttiläjaloille ja heidän heidän lampuillensa, jokaisen kynttiläjalan viran jälkeen;

15. Even the weight for the candlesticks of gold, and for their lamps of gold, by weight for every candlestick, and for the lamps thereof: and for the candlesticks of silver by weight, both for the candlestick, and also for the lamps thereof, according to the use of every candlestick.

16. Niin myös kultaa näkyleipäin pöydiksi, jokaiselle pöydälle painonsa, ja

16. And by weight he gave gold for the tables of shewbread, for every ta-

myös hopiaa hopiapöydiksi;

ble; and likewise silver for the tables of silver:

17. Ja puhdasta kultaa kolmihaaraisiksi hangoiksi, maljoiksi ja kannuiksi: kultaa myös kultapikareiksi, jokaiselle pikarille painonsa, hopiaa hopiapikareiksi, jokaiselle pikarille painonsa:

17. Also pure gold for the fleshhooks, and the bowls, and the cups: and for the golden basons he gave gold by weight for every bason; and likewise silver by weight for every bason of silver:

18. Ja savu-alttariksi kaikkein puhtaimpaa kultaa painonsa: ja kultaisten Kerubimein ratasten muodon, jotka levittivät siipensä ja peittivät Herran liitonarkin.

18. And for the altar of incense refined gold by weight; and gold for the pattern of the chariot of the cherubims, that spread out their wings, and covered the ark of the covenant of the LORD.

19. Kaikki nämät kirjoitettuina Herran kädeltä, joka minun antoi ymmärtää kaikkein töiden muodon.

19. All this, said David, the LORD made me understand in writing by his hand upon me, even all the works of this pattern.

20. Ja David sanoi pojallensa Salomolle: ole vahva ja miehuullinen, ja tee niin, älä pelkää, älä myös hämmästy; sillä Herra Jumala minun Jumalani on sinun kanssas, ja ei ota kättänsä pois sinulta, eikä hylkää sinua, siihenasti ettäs kaiken viran työt Jumalan huoneessa päättänyt olet.

20. And David said to Solomon his son, Be strong and of good courage, and do it: fear not, nor be dismayed: for the LORD God, even my God, will be with thee; he will not fail thee, nor forsake thee, until thou hast finished all the work for the service of the house of the LORD.

21. Ja katso, pappein ja Leviläisten järjestykset pitää oleman kaikessa

21. And, behold, the courses of the priests and the Levites, even they

Jumalan huoneen palveluksessa ja sinun kanssas on hyväntahtoisia ja ymmärtäväisiä kaikkeen virkaan; niin myös päämiehet ja kaikki kansa, kaikissa sinun asioissas.

shall be with thee for all the service of the house of God: and there shall be with thee for all manner of workmanship every willing skilful man, for any manner of service: also the princes and all the people will be wholly at thy commandment.

29 luku

1. Ja kuningas David sanoi koko joukolle: Salomon, yhden minun pojistani, on Jumala valinnut, joka vielä nuori ja heikko on, mutta työ on suuri; sillä ei se ole ihmisen asumasia, vaan Herran Jumalan.

1. Furthermore David the king said unto all the congregation, Solomon my son, whom alone God hath chosen, is yet young and tender, and the work is great: for the palace is not for man, but for the LORD God.

2. Ja minä olen kaikesta voimastani valmistanut Jumalani huoneelle kultaa kultakaluiksi, hopiaa hopiaisiksi, vaskea vaskisiksi, rautaa rautaisiksi, puita puuaseiksi, ja onikin kiviä, kiinniliitetyitä rubineja, monen-pilkullisia kiviä, ja kaikkinaisia kalliita kiviä, ja marmorikiviä sangen paljon.

2. Now I have prepared with all my might for the house of my God the gold for things to be made of gold, and the silver for things of silver, and the brass for things of brass, the iron for things of iron, and wood for things of wood; onyx stones, and stones to be set, glistering stones, and of divers colours, and all manner of precious stones, and marble stones in abundance.

3. Ja olen vielä antanut hyvästä tah-

3. Moreover, because I have set my

dostani Jumalani huoneesen mitä minun omani on, kultaa ja hopiaa, ylitse sen kaiken, minkä minä olen valmistanut pyhän huoneesen:

affection to the house of my God, I have of mine own proper good, of gold and silver, which I have given to the house of my God, over and above all that I have prepared for the holy house,

4. Kolmetuhatta leiviskää ophirin kultaa ja seitsemäntuhatta leiviskää puhdasta hopiaa, silata huonetten seiniä,

4. Even three thousand talents of gold, of the gold of Ophir, and seven thousand talents of refined silver, to overlay the walls of the houses withal:

5. Kultaa kultaisiin, ja hopiaa hopiaisiin ja kaikkinaisiin töihin, tekiäin käden kautta. Ja kuka on hyväntahtoinen täyttämään kättänsä tänäpänä Herralle?

5. The gold for things of gold, and the silver for things of silver, and for all manner of work to be made by the hands of artificers. And who then is willing to consecrate his service this day unto the LORD?

6. Niin isäin päämiehet ja Israelin sukukuntain päämiehet, niin myös tuhanten ja satain päämiehet, ja kuninkaan töiden päämiehet olivat hyväntahtoiset,

6. Then the chief of the fathers and princes of the tribes of Israel, and the captains of thousands and of hundreds, with the rulers of the king's work, offered willingly,

7. Ja antoivat Jumalan huoneen palvelukseen viisituhatta leiviskää kultaa, ja kymmenentuhatta kultapenninkiä , ja kymmenentuhatta leiviskää hopiaa, kahdeksantoistakymmentä tuhatta leiviskää vaskea, ja satatuhatta leivis-

7. And gave for the service of the house of God of gold five thousand talents and ten thousand drams, and of silver ten thousand talents, and of brass eighteen thousand talents, and one hundred thousand talents of iron.

kää rautaa.

8. Ja joiden tyköä kiviä löydettiin, ne he antoivat Herran huoneen tavaroihin, Jehielin Gersonilaisen käden alle.

8. And they with whom precious stones were found gave them to the treasure of the house of the LORD, by the hand of Jehiel the Gershonite.

9. Ja kansa iloitsi, että he niin hyvästä tahdosta antoivat; sillä he antoivat Herralle vaasta sydämestä, vapaasta tahdostansa. Ja kuningas David oli myös sangen suuresti iloissansa.

9. Then the people rejoiced, for that they offered willingly, because with perfect heart they offered willingly to the LORD: and David the king also rejoiced with great joy.

10. Ja David kiitti Herraa kaiken kansan edestä ja sanoi: kiitetty ole sinä Herra, Israelin meidän isämme Jumala ijankaikkisesta ijankaikkiseen!

10. Wherefore David blessed the LORD before all the congregation: and David said, Blessed be thou, LORD God of Israel our father, for ever and ever.

11. Sillä sinun, Herra, on suuruus, ja voima, ja kunnia, ja voitto, ja kiitos; sillä kaikki, mitä taivaassa ja maan päällä on, se on sinun. Sinun Herra on valtakunta, ja sinä olet korotettu kaikkein päämiesten ylitse.

11. Thine, O LORD, is the greatness, and the power, and the glory, and the victory, and the majesty: for all that is in the heaven and in the earth is thine; thine is the kingdom, O LORD, and thou art exalted as head above all.

12. Rikkaus ja kunnia ovat sinun edessäs, ja sinä hallitset kaikki kappaleet, ja sinun kädessäs on väki ja voima: sinun kädessäs on kaikki suureksi ja väkeväksi tehdä.

12. Both riches and honour come of thee, and thou reignest over all; and in thine hand is power and might; and in thine hand it is to make great, and to give strength unto all.

13. Ja nyt meidän Jumalamme! me

13. Now therefore, our God, we thank

kiitämme sinua, ja ylistämme sinun kunnias nimeä.

thee, and praise thy glorious name.

14. Sillä mikä minä olen, ja mikä on minun kansani, että me olemme niin paljon voineet antaa hyvällä mielellä, niinkuin se nyt tapahtuu? sillä se on kaikki sinulta tullut, ja sinun kädestäs olemme me antaneet sinulle sen.

14. But who am I, and what is my people, that we should be able to offer so willingly after this sort? for all things come of thee, and of thine own have we given thee.

15. Sillä me olemme muukalaiset ja oudot sinun edessäs, niinkuin kaikki meidän isämmekin: meidän ikämme on maan päällä niinkuin varjo, ja ei täällä ole yhtään viipymystä.

15. For we are strangers before thee, and sojourners, as were all our fathers: our days on the earth are as a shadow, and there is none abiding.

16. Herra meidän Jumalamme! kaikki tämä kalun paljous, jonka me olemme valmistaneet sinun pyhälle nimelles rakentaa huonetta, se on kaikki tullut sinun kädestäs, ja ne ovat kaikki sinun.

16. O LORD our God, all this store that we have prepared to build thee an house for thine holy name cometh of thine hand, and is all thine own.

17. Minun Jumalani! minä tiedän, että tutkistelet sydämen ja tahdot vakuutta. Sentähden olen myös minä kaikki nämät yksivakaisesta sydämestä antanut vapaalla mielellä. Ja minä näin nyt ilolla tämän sinun kansas, joka tässä on, että se on hyvällä mielellä sinulle antanut.

17. I know also, my God, that thou triest the heart, and hast pleasure in uprightness. As for me, in the uprightness of mine heart I have willingly offered all these things: and now have I seen with joy thy people, which are present here, to offer willingly unto thee.

18. Herra meidän isäimme Abraha-

18. O LORD God of Abraham, Isaac,

min, Isaakin ja Israelin Jumala! pidä ijankaikkisesti tämänkaltainen mieli ja tahto kansas sydämessä, ja valmista heidän sydämensä sinun tykös.

19. Ja pojalleni Salomolle anna täydellinen sydän pitämään sinun käskys, todistukses ja säätys, niin että hän ne kaikki tekis ja rakentais tämän asuinsian, jonka minä olen valmistanut.

20. Ja David sanoi kaikelle kansalle: kiittäkäät Herraa teidän Jumalaanne! ja kaikki kansa kiitti Herraa isäinsä Jumalaa, kumarsivat ja rukoilivat Herraa ja kuningasta,

21. Ja he uhrasivat Herralle uhrin, ja toisena päivänä uhrasivat he polttouhrin Herralle, tuhannen mullia, tuhannen oinasta, tuhannen karitsaa, ja heidän juomauhrinsa, ja monta muuta uhria kaiken Israelin edessä.

22. Ja he söivät ja joivat sinä päivänä sangen suurella ilolla Herran edessä, ja tekivät Salomon Davidin pojan toisen kerran kuninkaaksi ja voitelivat hänen Herralle hallitsiaksi ja Zadokin

and of Israel, our fathers, keep this for ever in the imagination of the thoughts of the heart of thy people, and prepare their heart unto thee:

19. And give unto Solomon my son a perfect heart, to keep thy commandments, thy testimonies, and thy statutes, and to do all these things, and to build the palace, for the which I have made provision.

20. And David said to all the congregation, Now bless the LORD your God. And all the congregation blessed the LORD God of their fathers, and bowed down their heads, and worshipped the LORD, and the king.

21. And they sacrificed sacrifices unto the LORD, and offered burnt offerings unto the LORD, on the morrow after that day, even a thousand bullocks, a thousand rams, and a thousand lambs, with their drink offerings, and sacrifices in abundance for all Israel:

22. And did eat and drink before the LORD on that day with great gladness. And they made Solomon the son of David king the second time, and anointed him unto the LORD to

papiksi.

23. Ja niin Salomo istui Herran istuimelle kuninkaaksi isänsä Davidin sijaan, ja oli onnellinen; ja koko Israel oli hänelle kuuliainen.

24. Niin myös kaikki päämiehet ja voimalliset, ja kaikki kuningas Davidin lapset antoivat itsensä kuningas Salomon alle.

25. Ja Herra teki Salomon enemmin ja enemmin suuremmaksi kaiken Israelin edessä, ja antoi hänelle kuuluisan valtakunnan, jonkakaltaista ei yhdelläkään kuninkaalla Israelissa hänen edellänsä ole ollut.

26. Ja niin oli David, Isain poika, koko Israelin kuningas.

27. Mutta aika, jonka hän oli Israelin kuninkaana, oli neljäkymmentä ajastaikaa. Hebronissa hän hallitsi seitsemän ajastaikaa ja Jerusalemissa kolmeneljättäkymmentä.

28. Ja hän kuoli hyvällä ijällä, ravittuna elämästä, rikkaudesta ja kunniasta; ja hänen poikansa Salomo tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

29. Mutta kuningas Davidin teot en-

be the chief governor, and Zadok to be priest.

23. Then Solomon sat on the throne of the LORD as king instead of David his father, and prospered; and all Israel obeyed him.

24. And all the princes, and the mighty men, and all the sons likewise of king David, submitted themselves unto Solomon the king.

25. And the LORD magnified Solomon exceedingly in the sight of all Israel, and bestowed upon him such royal majesty as had not been on any king before him in Israel.

26. Thus David the son of Jesse reigned over all Israel.

27. And the time that he reigned over Israel was forty years; seven years reigned he in Hebron, and thirty and three years reigned he in Jerusalem.

28. And he died in a good old age, full of days, riches, and honour: and Solomon his son reigned in his stead.

29. Now the acts of David the king,

simäiset ja viimeiset, katso, ne ovat kirjoitetut näkiän Samuelin teoissa, ja prophetan Natanin teoissa, ja näkiän Gadin teoissa,
30. Kaiken hänen valtakuntansa, väkevyytensä ja aikainsa kanssa, jotka hänen ja Israelin, ja kaikkein maan valtakuntain aikana kuluneet ovat.

first and last, behold, they are written in the book of Samuel the seer, and in the book of Nathan the prophet, and in the book of Gad the seer,
30. With all his reign and his might, and the times that went over him, and over Israel, and over all the kingdoms of the countries.

TOINEN AIKAKIRJA

1 luku

1. Ja Salomo Davidin poika vahvisti itsensä valtakuntaansa; ja Herra hänen Jumalansa oli hänen kanssansa ja teki hänen aina suuremmaksi.
2. Ja Salomo puhui koko Israelin kanssa tuhanten ja satain päämiesten kanssa, tuomarein ja kaikkien esimiesten kanssa Israelissa, ja ylimmäisten isäin kanssa.
3. Ja he menivät, sekä Salomo että koko joukko korkeudelle, joka oli Gibeonissa; sillä siellä oli Jumalan seurakunnan maja, jonka Moses Herran palvelia teki korvessa.

1. And Solomon the son of David was strengthened in his kingdom, and the LORD his God was with him, and magnified him exceedingly.
2. Then Solomon spake unto all Israel, to the captains of thousands and of hundreds, and to the judges, and to every governor in all Israel, the chief of the fathers.
3. So Solomon, and all the congregation with him, went to the high place that was at Gibeon; for there was the tabernacle of the congregation of God, which Moses the servant of the LORD had made in the wilderness.

4. Mutta Jumalan arkin oli David vienyt Kirjatjearimista sinne, johon David oli sille sian valmistanut; sillä hän oli rakentanut sille majan Jerusalemissa.

5. Ja vaskialttari, jonka Betsaleel Urin poika Hurin pojan poika rakentanut oli, oli siellä Herran asuinsian edessä. Ja Salomo ja koko joukko etsivät sitä.

6. Ja Salomo nousi sinne ylös vaskialttarin tykö Herran eteen, joka siellä seurakunnan majassa oli, ja uhrasi sen päällä tuhannen polttouhria.

7. Sinä yönä ilmestyi Jumala Salomolle ja sanoi hänelle: ano, mitä minä sinulle antaisin.

8. Ja Salomo sanoi Jumalalle: sinä olet tehnyt suuren armon isälleni Davidille, ja olet tehnyt minun hänen siaansa kuninkaaksi:

9. Olkoon nyt, Herra Jumala, sanas totinen minun isälleni Davidille; sillä sinä olet tehnyt minun niin paljon kansan kuninkaaksi, kuin tomua on maan päällä;

10. Niin anna minulle nyt taito ja

4. But the ark of God had David brought up from Kirjathjearim to the place which David had prepared for it: for he had pitched a tent for it at Jerusalem.

5. Moreover the brasen altar, that Bezaleel the son of Uri, the son of Hur, had made, he put before the tabernacle of the LORD: and Solomon and the congregation sought unto it.

6. And Solomon went up thither to the brasen altar before the LORD, which was at the tabernacle of the congregation, and offered a thousand burnt offerings upon it.

7. In that night did God appear unto Solomon, and said unto him, Ask what I shall give thee.

8. And Solomon said unto God, Thou hast shewed great mercy unto David my father, and hast made me to reign in his stead.

9. Now, O LORD God, let thy promise unto David my father be established: for thou hast made me king over a people like the dust of the earth in multitude.

10. Give me now wisdom and

ymmärrys, käydäkseni tämän kansan edessä ulos ja sisälle; sillä kuka voi tuomita tätä suurta kansaas?

knowledge, that I may go out and come in before this people: for who can judge this thy people, that is so great?

11. Niin sanoi Jumala Salomolle: että se on sinun mielessäs, ja et anonut rikkautta, tavaraa eli kunniaa, eli vihamiestes sieluja, etkä anonut pitkää ikää, vaan anoit taitoa ja ymmärrystä, tuomitakses minun kansaani, joiden kuninkaaksi minä olen sinun pannut;

11. And God said to Solomon, Because this was in thine heart, and thou hast not asked riches, wealth, or honour, nor the life of thine enemies, neither yet hast asked long life; but hast asked wisdom and knowledge for thyself, that thou mayest judge my people, over whom I have made thee king:

12. Niin olkoon sinulle taito ja ymmärrys annettu: vielä sitte annan minä sinulle rikkautta, ja tavaraa ja kunniaa, niin ettei sinun vertaistas kuningasten seassa ennen sinua ole ollut, eikä myös sinun jälkees tule.

12. Wisdom and knowledge is granted unto thee; and I will give thee riches, and wealth, and honour, such as none of the kings have had that have been before thee, neither shall there any after thee have the like.

13. Ja Salomo tuli korkeudelta, joka oli Gibeonissa, Jerusalemiin, seurakunnan majasta, ja hallitsi Israelia.

13. Then Solomon came from his journey to the high place that was at Gibeon to Jerusalem, from before the tabernacle of the congregation, and reigned over Israel.

14. Ja Salomo kokosi itsellensä rattaita ja hevosmiehiä, niin että hänellä oli neljäsataa toistatuhatta ratasta ja kaksitoistakymmentä tuhatta hevos-

14. And Solomon gathered chariots and horsemen: and he had a thousand and four hundred chariots, and twelve thousand horsemen, which he

miestä, ja antoi heidän olla rataskaupungeissa ja kuninkaan tykönä Jerusalemissa.

15. Ja kuningas toimitti niin että hopiaa ja kultaa oli Jerusalemissa niin paljo kuin kiviäkin, ja sedripuita kuin metsäfikunapuitakin laaksoissa.

16. Ja Salomolle vietiin hevosia Egyptistä ja kudotuskaluja. Ja kuninkaan kauppamiehet ostivat ne kudotuskalut.

17. Ja he menivät ylös ja veivät ne Egyptistä, ja jokainen ratas maksoi kuusisataa hopiapenninkiä, ja hevonen sata ja viisikymmentä. Ja niin vietiin niitä myös kaikkein Hetiläisten ja Syrian kuninkaiden tykö heidän kättensä kautta.

2 luku

1. Ja Salomo aikoi rakentaa Herran nimelle huoneen ja myös valtakunnallensa huonetta.

2. Ja Salomo luki seitsemänkymmentä tuhatta miestä kuormain kantajiksi ja kahdeksankymmentä tuhatta hirt-

placed in the chariot cities, and with the king at Jerusalem.

15. And the king made silver and gold at Jerusalem as plenteous as stones, and cedar trees made he as the sycomore trees that are in the vale for abundance.

16. And Solomon had horses brought out of Egypt, and linen yarn: the king's merchants received the linen yarn at a price.

17. And they fetched up, and brought forth out of Egypt a chariot for six hundred shekels of silver, and an horse for an hundred and fifty: and so brought they out horses for all the kings of the Hittites, and for the kings of Syria, by their means.

1. And Solomon determined to build an house for the name of the LORD, and an house for his kingdom.

2. And Solomon told out threescore and ten thousand men to bear burdens, and fourscore thousand to hew

ten hakkaajiksi vuorille, ja kolmetuhatta ja kuusisataa teettäjää heidän ylitsensä.

3. Ja Salomo lähetti kuningas Hiramin tykö Tyroon ja käski hänelle sanoa: niinkuin sinä minun isäni Davidin kanssa teit ja lähetit hänelle sedripuita, rakentaaksensa itsellensä huonetta, jossa hänen asuman piti:

4. Katso, minä rakennan Herran minun Jumalani nimelle huoneen, että se hänelle pyhitettäisiin, suitsutettaa hyvän hajun uhria hänen edessänsä, ja aina valmistettaa näkyleipiä ja polttouhria, aamulla ja ehtoolla, lepopäivinä ja uusilla kuilla, ja Herran meidän Jumalamme juhlina: ijankaikkisesti pitää tämä oleman Israelin edessä.

5. Ja huone, jonka minä rakennan, pitää oleman suuri; sillä meidän Jumalamme on suurempi kaikkia jumalia.

6. Mutta kuka on niin voimallinen, että hän rakentaa hänelle huoneen? sillä taivaat ja taivasten taivaat ei taida käsittää häntä: mikä siis minä olen rakentamaan hänelle huonetta? mut-

in the mountain, and three thousand and six hundred to oversee them.

3. And Solomon sent to Huram the king of Tyre, saying, As thou didst deal with David my father, and didst send him cedars to build him an house to dwell therein, even so deal with me.

4. Behold, I build an house to the name of the LORD my God, to dedicate it to him, and to burn before him sweet incense, and for the continual shewbread, and for the burnt offerings morning and evening, on the sabbaths, and on the new moons, and on the solemn feasts of the LORD our God. This is an ordinance for ever to Israel.

5. And the house which I build is great: for great is our God above all gods.

6. But who is able to build him an house, seeing the heaven and heaven of heavens cannot contain him? who am I then, that I should build him an house, save only to burn sacrifice be-

ta ainoastaan suitsuttamaan hänen edessänsä.

7. Niin lähetä nyt minulle taitava mies työtä tekemään kullasta, hopiasta, vaskesta, raudasta, purpurasta, tulipunaisista ja sinisistä villoista, ja joka taitaa kaivaa, taitavain kanssa, jotka minun tykönäni ovat Juudassa ja Jerusalemissa, jotka minun isäni David on valmistanut.

8. Ja lähetä minulle sedripuita ja honkia, ja Heben puita Libanonista; sillä minä tiedän sinun palvelias taitavan hakata puita Libanonissa. Ja katso, minun palveliani pitää oleman sinun palveliais kanssa,

9. Että he valmistaisivat minulle paljon puita; sillä huone, jonka minä rakennan, pitää oleman suuri ja ihmeellinen.

10. Ja katso, minä annan sinun palvelioilles, hirsimiehille, jotka puita hakkaavat, kaksikymmentä tuhatta koria survottuja nisuja, kaksikymmentä tuhatta koria ohria, ja kaksikymmentä tuhatta batia viinaa, ja kaksikymmentä tuhatta batia öljyä.

11. Ja Hiram Tyron kuningas vastasi

fore him?

7. Send me now therefore a man cunning to work in gold, and in silver, and in brass, and in iron, and in purple, and crimson, and blue, and that can skill to grave with the cunning men that are with me in Judah and in Jerusalem, whom David my father did provide.

8. Send me also cedar trees, fir trees, and algum trees, out of Lebanon: for I know that thy servants can skill to cut timber in Lebanon; and, behold, my servants shall be with thy servants,

9. Even to prepare me timber in abundance: for the house which I am about to build shall be wonderful great.

10. And, behold, I will give to thy servants, the hewers that cut timber, twenty thousand measures of beaten wheat, and twenty thousand measures of barley, and twenty thousand baths of wine, and twenty thousand baths of oil.

11. Then Huram the king of Tyre an-

kirjoituksella ja lähetti Salomolle: koska Herra rakastaa kansaansa, on hän sinun tehnyt heidän kuninkaaksensa.
12. Ja Hiram sanoi vielä: kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, joka taivaan ja maan tehnyt on, että hän on antanut kuningas Davidille viisaan, toimellisen ja ymmärtäväisen pojan, joka Herralle huoneen rakentaa ja valtakunnallensa huoneen!
13. Niin lähetän minä nyt taitavan ja toimellisen miehen, jolla ymmärrys on, nimittäin Huramabin,
14. Joka on vaimon poika Danin tyttäristä, ja hänen isänsä on ollut Tyrolainen; hän taitaa työtä tehdä kullasta, hopiasta, vaskesta, raudasta, kivestä, puusta, purpurasta, sinisistä villoista, kalliista liinasta, tulipunaisesta, ja kaikkinaisia kaivaa, ja ajatella ylös kaikkinaisia taitavasti, mitä hänen eteensä pannaan, sinun taitavais kanssa ja herrani kuningas Davidin sinun isäs taitavain kanssa.
15. Niin lähettäkään nyt herrani nisuja, ohria, öljyä ja viinaa palvelioillensa, niinkuin hän on sanonut;

swered in writing, which he sent to Solomon, Because the LORD hath loved his people, he hath made thee king over them.
12. Huram said moreover, Blessed be the LORD God of Israel, that made heaven and earth, who hath given to David the king a wise son, endued with prudence and understanding, that might build an house for the LORD, and an house for his kingdom.
13. And now I have sent a cunning man, endued with understanding, of Huram my father's,
14. The son of a woman of the daughters of Dan, and his father was a man of Tyre, skilful to work in gold, and in silver, in brass, in iron, in stone, and in timber, in purple, in blue, and in fine linen, and in crimson; also to grave any manner of graving, and to find out every device which shall be put to him, with thy cunning men, and with the cunning men of my lord David thy father.
15. Now therefore the wheat, and the barley, the oil, and the wine, which my lord hath spoken of, let him send

unto his servants:

16. Niin me hakkaamme puita Libanonissa kaiketi niin paljon kuin sinä tarvitset, ja viemme ne merelle lautoilla Japhoon; anna sinä ne noutaa sieltä Jerusalemiin.

16. And we will cut wood out of Lebanon, as much as thou shalt need: and we will bring it to thee in floats by sea to Joppa; and thou shalt carry it up to Jerusalem.

17. Ja Salomo luki kaikki muukalaiset Israelin maalla, sen luvun jälkeen, kuin hänen isänsä David ne luki; ja siellä löydettiin sata ja viisikymmentä tuhatta, kolmetuhatta ja kuusisataa.

17. And Solomon numbered all the strangers that were in the land of Israel, after the numbering wherewith David his father had numbered them; and they were found an hundred and fifty thousand and three thousand and six hundred.

18. Ja hän asetti niistä seitsemänkymmentä tuhatta vetäjiksi ja kahdeksankymmentä tuhatta hakkaajiksi vuorella, ja kolmetuhatta ja kuusisataa teettäjiksi, joiden kansaa piti teettämän.

18. And he set threescore and ten thousand of them to be bearers of burdens, and fourscore thousand to be hewers in the mountain, and three thousand and six hundred overseers to set the people a work.

3 luku

1. Ja Salomo rupesi rakentamaan Herran huonetta Jerusalemissa, Morian vuorelle, joka Davidille hänen isällensä neuvottu oli, Davidin paikkaan, jonka hän oli valmistanut Ornanin Jebusilaisen luvaan.

1. Then Solomon began to build the house of the LORD at Jerusalem in mount Moriah, where the LORD appeared unto David his father, in the place that David had prepared in the threshingfloor of Ornan the Jebusite.

2. Ja hän rupesi rakentamaan toisena kuukautena, toisena päivänä, neljäntenä valtakuntansa vuonna.

2. And he began to build in the second day of the second month, in the fourth year of his reign.

3. Ja Salomo laski perustuksen, Jumalan huonetta rakentaa, ensisti pituudelle kuusikymmentä kyynärää, ja leveydelle kaksikymmentä kyynärää;

3. Now these are the things wherein Solomon was instructed for the building of the house of God. The length by cubits after the first measure was threescore cubits, and the breadth twenty cubits.

4. Mutta esihuoneen pituudelta huoneen leveyden jälkeen kaksikymmentä kyynärää, ja korkeus oli sata ja kaksikymmentä kyynärää; ja hän silasi sen sisältä puhtaalla kullalla.

4. And the porch that was in the front of the house, the length of it was according to the breadth of the house, twenty cubits, and the height was an hundred and twenty: and he overlaid it within with pure gold.

5. Mutta suuren huoneen peitti hän hongalla ja silasi sen päältä parhaalla kullalla, ja teki siihen päälle palmuin ja käädyin kaltaiset työt,

5. And the greater house he cieled with fir tree, which he overlaid with fine gold, and set thereon palm trees and chains.

6. Ja peitti huoneen kalliilla kivillä kaunistukseksi; ja kulta oli Parvaimin kulta.

6. And he garnished the house with precious stones for beauty: and the gold was gold of Parvaim.

7. Ja hän silasi huoneen kaaret, pihtipielet, seinät ja ovet kullalla, ja antoi leikata Kerubimeja seiniin.

7. He overlaid also the house, the beams, the posts, and the walls thereof, and the doors thereof, with gold; and graved cherubims on the walls.

8. Teki hän myös kaikkein pyhimmän

8. And he made the most holy house,

huoneen, jonka pituus oli kaksikymmentä kyynärää, huoneen leveyden jälkeen, ja hänen leveytensä oli kaksikymmentä kyynärää, ja silasi sen parhaalla kullalla, kuudellasadalla leiviskällä.

9. Niin myös nauloihin antoi hän viisikymmentä sikliä kultaa, painon jälkeen; ja silasi salit kullalla.

10. Niin teki hän myös kaikkein pyhimpään huoneeseen kaksi Kerubimia liikkeillä olevalla teolla; ja he silasivat ne kullalla.

11. Ja pituus oli Kerubimein siivillä kaksikymmentä kyynärää; niin että yksi siipi oli viisi kyynärää ja ulottui huoneen seinään, ja toinen siipi oli myös viisi kyynärää ja ulottui hamaan toisen Kerubimin siipeen.

12. Niin myös oli toisen Kerubimin siipi viisi kyynärää pitkä ja ulottui huoneen seinään, ja toinen siipi myös oli viisi kyynärää pitkä ja riippui toisessa Kerubimin siivessä;

13. Niin että nämät Kerubimein siivet olivat levitettyinä kaksikymmentä kyynärää leveydelle; ja ne seisoivat

the length whereof was according to the breadth of the house, twenty cubits, and the breadth thereof twenty cubits: and he overlaid it with fine gold, amounting to six hundred talents.

9. And the weight of the nails was fifty shekels of gold. And he overlaid the upper chambers with gold.

10. And in the most holy house he made two cherubims of image work, and overlaid them with gold.

11. And the wings of the cherubims were twenty cubits long: one wing of the one cherub was five cubits, reaching to the wall of the house: and the other wing was likewise five cubits, reaching to the wing of the other cherub.

12. And one wing of the other cherub was five cubits, reaching to the wall of the house: and the other wing was five cubits also, joining to the wing of the other cherub.

13. The wings of these cherubims spread themselves forth twenty cubits: and they stood on their feet, and

jalkainsa päällä, ja heidän kasvonsa olivat käännetyt huoneesen päin.

their faces were inward.

14. Hän teki myös esiripun sinisistä, purpuraisista ja tulipunaisista villoista ja kalliista liinasta, ja teki Kerubimit siihen päälle.

14. And he made the vail of blue, and purple, and crimson, and fine linen, and wrought cherubims thereon.

15. Ja hän teki huoneen eteen kaksi patsasta, viisineljättäkymmentä kyynärää korkiaksi, ja niiden päälle kruunun viisi kyynärää korkian,

15. Also he made before the house two pillars of thirty and five cubits high, and the chapiter that was on the top of each of them was five cubits.

16. Ja käädyin kaltaiset työt kuoriin, ja sovitti ne patsasten päälle, ja teki sata granatin omenaa, ja asetti ne käädytekoin päälle.

16. And he made chains, as in the oracle, and put them on the heads of the pillars; and made an hundred pomegranates, and put them on the chains.

17. Ja pystytti patsaat templin eteen, yhden oikialle ja toisen vasemmalle puolelle, ja kutsui sen nimen, joka oikialla puolella oli, Jakin, ja sen nimen, joka vasemmalla puolella oli, Boas.

17. And he reared up the pillars before the temple, one on the right hand, and the other on the left; and called the name of that on the right hand Jachin, and the name of that on the left Boaz.

4 luku

1. Ja hän teki myös vaskisen alttarin, kaksikymmentä kyynärää pitkän ja kaksikymmentä kyynärää leviän, ja

1. Moreover he made an altar of brass, twenty cubits the length thereof, and twenty cubits the breadth

kymmenen kyynärää korkian.

2. Ja hän teki valetun meren, kymmenen kyynärää leviän toisesta reunasta niin toiseen, ympyriäiseksi, viisi kyynärää korkian; ja juonne kävi ympäri, kolmekymmentä kyynärää pitkä.
3. Ja härkäin kuvat olivat sen alla, kiertäen sitä yltympäri; kymmenen kyynärää, piiritti ne meren ympärinsä, kaksi riviä valettuja härkiä oli siinä samaa valantoa kuin sekin.
4. Ja se seisoi kahdentoistakymmenen härjän päällä, että kolme kääntyivät heistä pohjoiseen päin, kolme länteen, kolme etelään ja kolme itään päin, ja meri oli ylhäällä heidän päällänsä, ja kaikki heidän takaiset puolensa olivat sisälle päin.
5. Ja se oli kämmenen leveyttä paksu, ja hänen reunansa niinkuin maljan reuna ja kuin kukoistava kukkainen, ja se veti kolmetuhatta batia.

6. Ja hän teki kymmenen kattilaa, ja pani niistä viisi oikialle puolelle ja viisi vasemmalle, että niissä pestäisiin kaikkia niitä, kuin polttouhriksi tarvit-

thereof, and ten cubits the height thereof.
2. Also he made a molten sea of ten cubits from brim to brim, round in compass, and five cubits the height thereof; and a line of thirty cubits did compass it round about.
3. And under it was the similitude of oxen, which did compass it round about: ten in a cubit, compassing the sea round about. Two rows of oxen were cast, when it was cast.
4. It stood upon twelve oxen, three looking toward the north, and three looking toward the west, and three looking toward the south, and three looking toward the east: and the sea was set above upon them, and all their hinder parts were inward.
5. And the thickness of it was an handbreadth, and the brim of it like the work of the brim of a cup, with flowers of lilies; and it received and held three thousand baths.
6. He made also ten lavers, and put five on the right hand, and five on the left, to wash in them: such things as they offered for the burnt offering

tiin, ja niihin heitettäisiin; mutta meren, pappein pestä itsensä.
7. Ja hän teki myös kymmenen kultaista kynttilänjalkaa, niinkuin ne oleman piti, ja pani templiin, viisi oikialle puolelle ja viisi vasemmalle.
8. Ja hän teki kymmenen pöytää ja pani templiin, viisi oikialle ja viisi vasemmalle puolelle; ja hän teki sata kultaista maljaa.
9. Hän teki myös pappein esihuoneen ja suuren esihuoneen, ja esihuoneen ovet, ja silasi ovet vaskella,

10. Ja pani meren oikialle sivulle, itään ja etelään päin.

11. Ja Huram teki patoja, lapioita ja maljoja. Ja niin Huram lopetti sen työn, jonka hän teki kuningas Salomolle Jumalan huoneesen:

12. Kaksi patsasta, ja kaksi ympyriäistä kruunua kahden patsaan päällä, ja kaksi verkkoa peittämään kahta ympyriäistä kruunua, jotka patsasten päässä olivat.

they washed in them; but the sea was for the priests to wash in.
7. And he made ten candlesticks of gold according to their form, and set them in the temple, five on the right hand, and five on the left.
8. He made also ten tables, and placed them in the temple, five on the right side, and five on the left. And he made an hundred basons of gold.
9. Furthermore he made the court of the priests, and the great court, and doors for the court, and overlaid the doors of them with brass.
10. And he set the sea on the right side of the east end, over against the south.
11. And Huram made the pots, and the shovels, and the basons. And Huram finished the work that he was to make for king Solomon for the house of God;
12. To wit, the two pillars, and the pommels, and the chapiters which were on the top of the two pillars, and the two wreaths to cover the two pommels of the chapiters which were on the top of the pillars;

13. Ja neljäsataa granatin omenaa oli niiden kahden verkon päällä, kaksi riviä granatin omenia kunkin verkon päällä, peittämään kahta ympyriäistä kruunua, jotka olivat patsasten päässä.

13. And four hundred pomegranates on the two wreaths; two rows of pomegranates on each wreath, to cover the two pommels of the chapiters which were upon the pillars.

14. Ja hän teki istuimia, teki myös kattiloita istuinten päälle,

14. He made also bases, and lavers made he upon the bases;

15. Ja meren ja kaksitoistakymmentä härkää sen alle;

15. One sea, and twelve oxen under it.

16. Siihen myös patoja, lapioita ja hankoja; ja kaikki heidän astiansa teki Huramabi kuningas Salomolle Herran huoneeseen puhtaasta vaskesta.

16. The pots also, and the shovels, and the fleshhooks, and all their instruments, did Huram his father make to king Solomon for the house of the LORD of bright brass.

17. Jordanin kedolla antoi kuningas ne valaa savisessa töyrässä, Sukkotin ja Saredatan vaiheella.

17. In the plain of Jordan did the king cast them, in the clay ground between Succoth and Zeredathah.

18. Ja Salomo teki kaikki nämät astiat suuressa paljoudessa; sillä ei vasken painoa kysytty.

18. Thus Solomon made all these vessels in great abundance: for the weight of the brass could not be found out.

19. Ja Salomo teki kaikki astiat Jumalan huoneesen, niin myös kultaisen alttarin ja pöydät, näkyleipiä pidettää,

19. And Solomon made all the vessels that were for the house of God, the golden altar also, and the tables whereon the shewbread was set;

20. Kynttiläjalat lamppuinensa puhtaasta kullasta, palamaan kuorin

20. Moreover the candlesticks with their lamps, that they should burn af-

edessä soveliaasti,

ter the manner before the oracle, of pure gold;

21. Ja kukkaiset ja lamput, ja kynttilän niistimet olivat kullasta: ne olivat kokonansa kullasta;

21. And the flowers, and the lamps, and the tongs, made he of gold, and that perfect gold;

22. Ja veitset, maljat, lusikat ja sammuttimet olivat puhtaasta kullasta, ja läpikäytävä, ja hänen ovensa sisimäiseltä puolelta sitä kaikkein pyhintä, ja ovet templin huoneesen olivat kullasta.

22. And the snuffers, and the basons, and the spoons, and the censers, of pure gold: and the entry of the house, the inner doors thereof for the most holy place, and the doors of the house of the temple, were of gold.

5 luku

1. Ja kuin kaikki työ täytettiin minkä Salomo teki Herran huoneesen, niin antoi Salomo sinne tuottaa kaikki, mitä hänen isänsä David pyhittänyt oli: hopian, kullan, ja kaikki astiat, ja pani ne Jumalan huoneen tavarain sekaan.

1. Thus all the work that Solomon made for the house of the LORD was finished: and Solomon brought in all the things that David his father had dedicated; and the silver, and the gold, and all the instruments, put he among the treasures of the house of God.

2. Silloin kutsui Salomo kaikki vanhimmat Israelissa kokoon, ja kaikki sukukuntain päämiehet, Israelin lasten isäin esimiehet, Jerusalemiin, tuomaan Herran liitonarkkia Davidin kaupungista, se on Zion.

2. Then Solomon assembled the elders of Israel, and all the heads of the tribes, the chief of the fathers of the children of Israel, unto Jerusalem, to bring up the ark of the covenant of the LORD out of the city of David,

which is Zion.

3. Ja kaikki Israelin miehet kokoontuivat kuninkaan tykö juhlapäivinä, joka oli seitsemäntenä kuukautena.

3. Wherefore all the men of Israel assembled themselves unto the king in the feast which was in the seventh month.

4. Ja kaikki vanhimmat Israelista tulivat; ja Leviläiset nostivat arkin ylös,

4. And all the elders of Israel came; and the Levites took up the ark.

5. Ja kantoivat arkin ylös ja seurakunnan majan, ja kaikki pyhät astiat, jotka majassa olivat: ne kantoivat papit ja Leviläiset ylös.

5. And they brought up the ark, and the tabernacle of the congregation, and all the holy vessels that were in the tabernacle, these did the priests and the Levites bring up.

6. Mutta kuningas Salomo ja kaikki Israelin kokous, joka oli tullut kokoon hänen tykönsä arkin eteen, uhrasivat lampaita ja härkiä niin monta, ettei yksikään lukea eli laskea taitanut.

6. Also king Solomon, and all the congregation of Israel that were assembled unto him before the ark, sacrificed sheep and oxen, which could not be told nor numbered for multitude.

7. Ja papit kantoivat Herran liitonarkin siallensa huoneen kuoriin, kaikkein pyhimpään, Kerubimein siipein alle.

7. And the priests brought in the ark of the covenant of the LORD unto his place, to the oracle of the house, into the most holy place, even under the wings of the cherubims:

8. Niin että Kerubimit levittivät siipensä arkin paikan päälle. Ja Kerubimit peittivät arkin korentoinensa ylhäältä päin.

8. For the cherubims spread forth their wings over the place of the ark, and the cherubims covered the ark and the staves thereof above.

9. Mutta korennot olivat niin pitkät,

9. And they drew out the staves of

että niiden päät näkyivät kuorin eteen arkista, mutta ei heitä ulkoiselta puolelta näkynyt; ja ne ovat siellä tähän päivään asti.
10. Ja arkissa ei ollut muuta mitään, vaan kaksi taulua, jotka Moses oli sinne pannut Horebissa, Herran tehdessä liittoa Israelin lasten kanssa, kuin he Egyptistä läksivät.
11. Ja tapahtui, kuin papit tulivat pyhästä ulos; (sillä kaikki papit, jotka silloin läsnä olivat, pyhittivät itsensä, niin ettei heidän järjestyksestänsä eroitusta pitänyt pidettämän.
12. Ja Leviläiset veisaajat kaikki Asaphin, Hemanin, Jedutunin, ja heidän lapsensa ja veljensä, olivat puetetut kalliilla liinavaatteella, soittivat symbaleilla, psaltareilla, harpuilla, ja seisoivat itään päin alttaria, ja heidän tykönänsä sata ja kaksikymmentä pappia, jotka puhalsivat vaskitorviin).
13. Ja soittajain ja veisaajain ääni kuului soveliaasti yhteen niinkuin yhden ääni, kiittäin ja kunnioittain Herraa; ja kuin vaskitorven, symbalein ja muiden harppuin ääni hänensä koro-

the ark, that the ends of the staves were seen from the ark before the oracle; but they were not seen without. And there it is unto this day.
10. There was nothing in the ark save the two tables which Moses put therein at Horeb, when the LORD made a covenant with the children of Israel, when they came out of Egypt.
11. And it came to pass, when the priests were come out of the holy place: (for all the priests that were present were sanctified, and did not then wait by course:
12. Also the Levites which were the singers, all of them of Asaph, of Heman, of Jeduthun, with their sons and their brethren, being arrayed in white linen, having cymbals and psalteries and harps, stood at the east end of the altar, and with them an hundred and twenty priests sounding with trumpets:)
13. It came even to pass, as the trumpeters and singers were as one, to make one sound to be heard in praising and thanking the LORD; and when they lifted up their voice with

ti, kiittäissä Herraa, että hän on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkiseen, silloin Herran huone täytettiin pilvellä,

the trumpets and cymbals and instruments of musick, and praised the LORD, saying, For he is good; for his mercy endureth for ever: that then the house was filled with a cloud, even the house of the LORD;

14. Niin ettei papit saaneet seisoa ja palvella pilven tähden; sillä Herran kunnia täytti Jumalan huoneen.

14. So that the priests could not stand to minister by reason of the cloud: for the glory of the LORD had filled the house of God.

6 luku

1. Silloin sanoi Salomo: Herra on sanonut tahtovansa asua pimeydessä.

1. Then said Solomon, The LORD hath said that he would dwell in the thick darkness.

2. Minä tosin rakensin sinulle asuinhuoneen ja sian asuakses ijankaikkisesti.

2. But I have built an house of habitation for thee, and a place for thy dwelling for ever.

3. Ja kuningas käänsi kasvonsa ja siunasi koko Israelin joukkoa; ja kaikki Israelin joukko seisoi.

3. And the king turned his face, and blessed the whole congregation of Israel: and all the congregation of Israel stood.

4. Ja hän sanoi: kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, joka suullansa on puhunut isälleni Davidille, ja kädellänsä täyttänyt, sanoen:

4. And he said, Blessed be the LORD God of Israel, who hath with his hands fulfilled that which he spake with his mouth to my father David, saying,

5. Siitä päivästä, jona minä kansani Egyptin maalta johdatin, en ole minä yhtään kaupunkia valinnut kaikista Israelin sukukunnista, rakentaakseni huonetta minun nimeni asuinsiaksi, enkä ole yhtään miestä valinnut kansani Israelin hallitsiaksi;
6. Vaan Jerusalemin olen minä valinnut nimeni asuinsiaksi. Ja Davidin olen minä valinnut kansani Israelin päälle.
7. Ja kuin isäni David aikoi rakentaa Herran Israelin Jumalan nimelle huonetta,
8. Sanoi Herra isälleni Davidille: sinä olet aikonut rakentaa minun nimelleni huonetta: sinä olet hyvin tehnyt, että sitä olet aikonut;

9. Ei kuitenkaan pidä sinun rakentaman sitä huonetta, vaan poikas, joka kupeistas tuleva on, rakentaa minun nimelleni huoneen.
10. Niin on Herra vahvistanut sanansa, jonka hän puhunut on; sillä minä olen tullut isäni Davidin siaan, ja istun Israelin istuimella, niinkuin Herra sanonut on, ja olen rakentanut huoneen

5. Since the day that I brought forth my people out of the land of Egypt I chose no city among all the tribes of Israel to build an house in, that my name might be there; neither chose I any man to be a ruler over my people Israel:
6. But I have chosen Jerusalem, that my name might be there; and have chosen David to be over my people Israel.
7. Now it was in the heart of David my father to build an house for the name of the LORD God of Israel.
8. But the LORD said to David my father, Forasmuch as it was in thine heart to build an house for my name, thou didst well in that it was in thine heart:
9. Notwithstanding thou shalt not build the house; but thy son which shall come forth out of thy loins, he shall build the house for my name.
10. The LORD therefore hath performed his word that he hath spoken: for I am risen up in the room of David my father, and am set on the throne of Israel, as the LORD promised, and

Herran Israelin Jumalan nimelle.

11. Ja minä olen pannut sinne arkin, jossa Herran liitto on, jonka hän Israelin lasten kanssa tehnyt oli.

12. Ja hän seisoi Herran alttarin edessä, koko Israelin kokouksen läsnä ollessa, ja ojensi kätensä.

13. Sillä Salomo oli tehnyt vaskikattilan ja pannut sen keskelle esihuonetta, viisi kyynärää pitkäksi ja viisi kyynärää leviäksi, ja kolme kyynärää korkiaksi. Sen tykönä seisoi hän ja lankesi polvillensa kaiken Israelin kokouksen edessä, ja ojensi kätensä taivaasen päin,

14. Ja sanoi: Herra Israelin Jumala! ei ole yhtään jumalaa sinun vertaistas, taivaissa eli maassa: sinä joka pidät liiton ja laupiuden palveliais kanssa, jotka sinun edessäs vaeltavat kaikesta sydämestänsä.

15. Sinä olet pitänyt palvelialles Davidille minun isälleni, mitäs hänelle puhunut olet: suullas olet sinä sen pu-

have built the house for the name of the LORD God of Israel.

11. And in it have I put the ark, wherein is the covenant of the LORD, that he made with the children of Israel.

12. And he stood before the altar of the LORD in the presence of all the congregation of Israel, and spread forth his hands:

13. For Solomon had made a brasen scaffold, of five cubits long, and five cubits broad, and three cubits high, and had set it in the midst of the court: and upon it he stood, and kneeled down upon his knees before all the congregation of Israel, and spread forth his hands toward heaven,

14. And said, O LORD God of Israel, there is no God like thee in the heaven, nor in the earth; which keepest covenant, and shewest mercy unto thy servants, that walk before thee with all their hearts:

15. Thou which hast kept with thy servant David my father that which thou hast promised him; and spakest

hunut ja kädelläs täyttänyt, niinkuin se tänäpäivänä tapahtunut on.
16. Nyt Herra Israelin Jumala, pidä palvelialles Davidille minun isälleni, mitäs hänelle puhunut olet ja sanonut: ei sinusta pidä puuttuman mies minun edessäni, joka Israelin istuimella istuu: ainoastaan että sinun poikas kätkevät tiensä; että he vaeltavat minun laissani, niinkuin sinä minun edessäni vaeltanut olet.
17. Nyt Herra Israelin Jumala, anna sanas tosi olla, jonka sinä palvelialles Davidille puhunut olet.
18. Sillä luuletko Jumalan asuvan ihmisten tykönä maassa? katso, taivas ja taivasten taivaat ei käsitä sinua: kuinkasta se huone sen tekis; jonka minä rakentanut olen?
19. Mutta käännä sinuas, Herra minun Jumalani, sinun palvelias rukoukseen ja hänen anomisensa puoleen, kuulemaan sitä anomusta ja rukousta, jonka sinun palvelias rukoilee sinun edessäs!
20. Ja että sinun silmäs olisivat avoinna tämän huoneen puoleen yötä ja päivää, sitä paikkaa päin, jostas

with thy mouth, and hast fulfilled it with thine hand, as it is this day.
16. Now therefore, O LORD God of Israel, keep with thy servant David my father that which thou hast promised him, saying, There shall not fail thee a man in my sight to sit upon the throne of Israel; yet so that thy children take heed to their way to walk in my law, as thou hast walked before me.
17. Now then, O LORD God of Israel, let thy word be verified, which thou hast spoken unto thy servant David.
18. But will God in very deed dwell with men on the earth? behold, heaven and the heaven of heavens cannot contain thee; how much less this house which I have built!
19. Have respect therefore to the prayer of thy servant, and to his supplication, O LORD my God, to hearken unto the cry and the prayer which thy servant prayeth before thee:

20. That thine eyes may be open upon this house day and night, upon the place whereof thou hast said that

sanonut olet, tahtovas asettaa sinun nimes sinne ja kuulevas sen rukouksen, jonka sinun palvelias siinä paikassa rukoileva on.

thou wouldest put thy name there; to hearken unto the prayer which thy servant prayeth toward this place.

21. Niin kuule nyt palvelias ja kansas Israelin rukous, jonka he tässä paikassa rukoilevat, ja kuule se sinun asumises paikasta taivaista, ja koska sinä sen kuulet, niin ole armollinen.

21. Hearken therefore unto the supplications of thy servant, and of thy people Israel, which they shall make toward this place: hear thou from thy dwelling place, even from heaven; and when thou hearest, forgive.

22. Jos joku rikkoo lähimmäistänsä vastaan, ja vala pannaan hänen eteensä, jonka hänen vannoman pitää, ja se vala tulee sinun alttaris eteen tässä huoneessa;

22. If a man sin against his neighbour, and an oath be laid upon him to make him swear, and the oath come before thine altar in this house;

23. Että sinä kuulisit taivaissa ja saattaisit palvelioilles oikeuden, kostaisit jumalattomalle ja antaisit hänen tiensä tulla hänen päänsä päälle, julistaen vanhurskaan vanhurskaaksi ja antaen hänelle hänen vanhurskautensa jälkeen.

23. Then hear thou from heaven, and do, and judge thy servants, by requiting the wicked, by recompensing his way upon his own head; and by justifying the righteous, by giving him according to his righteousness.

24. Jos kansas Israel vihollisiltansa lyödään, että he sinua vastaan rikkoneet ovat, ja he kääntävät itsensä, tunnustaen sinun nimes, rukoilevat ja anteeksi anovat sinun edessäs tässä huoneessa;

24. And if thy people Israel be put to the worse before the enemy, because they have sinned against thee; and shall return and confess thy name, and pray and make supplication before thee in this house;

25. Että sinä kuulisit taivaissa, ja olisit kansas Israelin synneille armollinen, ja antaisit heidän tulla jälleen siihen maahan, jonka heille ja heidän isillensä antanut olet.

25. Then hear thou from the heavens, and forgive the sin of thy people Israel, and bring them again unto the land which thou gavest to them and to their fathers.

26. Jos taivas suljettu on, niin ettei sada, että he sinua vastaan rikkoneet ovat, ja he rukoilevat tässä paikassa ja tunnustavat sinun nimes, kääntyen synneistänsä, sitte kuin sinä heitä kurittanut olet;

26. When the heaven is shut up, and there is no rain, because they have sinned against thee; yet if they pray toward this place, and confess thy name, and turn from their sin, when thou dost afflict them;

27. Että kuulisit taivaissa, ja olisit palveliais ja kansas Israelin rikokselle armollinen, koskas heille olet osoittanut hyvän tien, jota heidän vaeltaman pitää, ja antaisit sateen maalle, jonka kansalles antanut olet perinnöksi.

27. Then hear thou from heaven, and forgive the sin of thy servants, and of thy people Israel, when thou hast taught them the good way, wherein they should walk; and send rain upon thy land, which thou hast given unto thy people for an inheritance.

28. Kuin kallis aika tulee maalle, eli rutto tulee, eli kuivuus, ruoste, heinäsirkat eli jyvämadot tulevat; taikka jos heidän vihollisensa piirittävät maakunnassa heidän porttinsa, eli kaikkinainen vaiva taikka sairaus tulee:

28. If there be dearth in the land, if there be pestilence, if there be blasting, or mildew, locusts, or caterpillers; if their enemies besiege them in the cities of their land; whatsoever sore or whatsoever sickness there be:

29. Kaikki rukoukset, kaikki anomiset, jotka kaikki ihmiset, kaikki sinun kansas Israel, pitävät, koska kukin ran-

29. Then what prayer or what supplication soever shall be made of any man, or of all thy people Israel, when

gaistuksensa ja murheensa tuntee ja ojentaa kätensä tämän huoneen puoleen;

every one shall know his own sore and his own grief, and shall spread forth his hands in this house:

30. Että kuulisit taivaista asumasias istuimelta, ja olisit armollinen, antaen jokaiselle kaiken hänen tiensä jälkeen, sen jälkeen kuin sinä tunnet hänen sydämensä; sillä sinä ainoastaan tunnet ihmisten lasten sydämet;

30. Then hear thou from heaven thy dwelling place, and forgive, and render unto every man according unto all his ways, whose heart thou knowest; (for thou only knowest the hearts of the children of men:)

31. Että he pelkäisivät sinua, ja vaeltaisivat sinun teissäs joka päivä, niin kauvan kuin he elävät sillä maalla, jonka meidän isillemme antanut olet.

31. That they may fear thee, to walk in thy ways, so long as they live in the land which thou gavest unto our fathers.

32. Ja jos myös joku muukalainen, joka ei ole sinun kansastas Israelista, tulee vieraalta maalta sinun suuren nimes ja voimallisen kätes, ja ojennetun käsivartes tähden, ja tulee ja rukoilee tässä huoneessa;

32. Moreover concerning the stranger, which is not of thy people Israel, but is come from a far country for thy great name's sake, and thy mighty hand, and thy stretched out arm; if they come and pray in this house;

33. Ettäs kuulisit taivaista asumises istuimelta, ja tekisit kaiken sen, jota muukalainen sinulta anoo; että kaikki kansat maan päällä tuntisivat sinun nimes ja pelkäisivät sinua niinkuin kansas Israel, ja tietäisivät, että sinun nimeäs avuksihuudetaan tässä huoneessa, jonka minä rakentanut olen.

33. Then hear thou from the heavens, even from thy dwelling place, and do according to all that the stranger calleth to thee for; that all people of the earth may know thy name, and fear thee, as doth thy people Israel, and may know that this house which I have built is called by

thy name.

34. Jos sinun kansas lähtee sotaan vihollistansa vastaan sitä tietä, jotas heitä lähettävä olet, ja he rukoilevat sinua sillä tiellä, sitä kaupunkia päin, jonkas valinnut olet, ja sen huoneen puoleen, jonka minä sinun nimelles rakentanut olen;

34. If thy people go out to war against their enemies by the way that thou shalt send them, and they pray unto thee toward this city which thou hast chosen, and the house which I have built for thy name;

35. Ettäs kuulisit heidän rukouksensa ja anomisensa taivaista, ja auttaisit heitä heidän oikeuteensa.

35. Then hear thou from the heavens their prayer and their supplication, and maintain their cause.

36. Kuin he rikkovat sinua vastaan (sillä ei yhtään ihmistä ole, joka ei syntiä tee), ja sinä vihastut heidän päällensä, ja annat heitä vihamiestensä alle, vietäviksi vankina johonkuhun maahan kauvas eli lähes;

36. If they sin against thee, (for there is no man which sinneth not,) and thou be angry with them, and deliver them over before their enemies, and they carry them away captives unto a land far off or near;

37. Ja he tekevät sydämestänsä parannuksen siinä maassa, jossa he vankina ovat, ja he kääntyvät, ja rukoilevat sinua vankeutensa maalla ja sanovat: me olemme rikkoneet, väärin tehneet ja olleet jumalattomat;

37. Yet if they bethink themselves in the land whither they are carried captive, and turn and pray unto thee in the land of their captivity, saying, We have sinned, we have done amiss, and have dealt wickedly;

38. Ja kääntyvät sinun tykös kaikesta sydämestänsä, ja kaikesta sielustansa vankeutensa maalla, jossa heitä vankina pidetään, ja he rukoilevat sillä tiellä maansa puoleen, jonka heidän

38. If they return to thee with all their heart and with all their soul in the land of their captivity, whither they have carried them captives, and pray toward their land, which thou

isillensä antanut olet, ja sitä kaupunkia päin, jonka valinnut olet, ja sen huoneen puoleen, jonka minä nimelles rakentanut olen;

gavest unto their fathers, and toward the city which thou hast chosen, and toward the house which I have built for thy name:

39. Ettäs kuulisit heidän rukouksensa ja anteeksi anomisensa taivaista asumasias istuimelta, ja auttaisit heitä oikeuteensa, ja olisit kansalles armollinen, jotka sinua vastaan syntiä tehneet ovat.

39. Then hear thou from the heavens, even from thy dwelling place, their prayer and their supplications, and maintain their cause, and forgive thy people which have sinned against thee.

40. Niin anna nyt, minun Jumalani, sinun silmäs avoinna olla, ja sinun korvas ottakoon vaarin rukouksesta tässä paikassa.

40. Now, my God, let, I beseech thee, thine eyes be open, and let thine ears be attent unto the prayer that is made in this place.

41. Niin nouse nyt, Herra Jumala, sinun lepoos, sinä ja sinun voimas arkki: anna pappis, Herra Jumala, olla puetettuna autuudella, ja anna pyhäs iloita hyvyydessä.

41. Now therefore arise, O LORD God, into thy resting place, thou, and the ark of thy strength: let thy priests, O LORD God, be clothed with salvation, and let thy saints rejoice in goodness.

42. Herra Jumala! älä käännä pois sinun voideltus kasvoja: muista sen armon päälle, jonka sinä Davidille sinun palvelialles lupasit!

42. O LORD God, turn not away the face of thine anointed: remember the mercies of David thy servant.

7 luku

1. Ja kuin Salomo oli päättänyt rukouksensa, lankesi tuli taivaasta ja kulutti polttouhrit ja muut uhrit, ja Herran kunnia täytti huoneen,

1. Now when Solomon had made an end of praying, the fire came down from heaven, and consumed the burnt offering and the sacrifices; and the glory of the LORD filled the house.

2. Niin ettei papit saaneet mennä Herran huoneesen, sillä Herran kunnia täytti Herran huoneen.

2. And the priests could not enter into the house of the LORD, because the glory of the LORD had filled the LORD'S house.

3. Ja kaikki Israelin lapset näkivät tulen alas lankeevan, ja Herran kunnian huoneen ylitse, ja kumarsivat kasvoilla maahan permannolla, rukoilivat ja kiittivät Herraa, että hän on hyvä ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.

3. And when all the children of Israel saw how the fire came down, and the glory of the LORD upon the house, they bowed themselves with their faces to the ground upon the pavement, and worshipped, and praised the LORD, saying, For he is good; for his mercy endureth for ever.

4. Ja kuningas ja kaikki kansa uhrasivat uhria Herran edessä.

4. Then the king and all the people offered sacrifices before the LORD.

5. Ja kuningas Salomo uhrasi uhriksi kaksikolmattakymmentä tuhatta härkää, sata ja kaksikymmentä tuhatta lammasta; ja he vihkivät Jumalan huoneen, kuningas ja kaikki kansa.

5. And king Solomon offered a sacrifice of twenty and two thousand oxen, and an hundred and twenty thousand sheep: so the king and all the people dedicated the house of God.

6. Mutta papit seisoivat vartioissansa ja Leviläiset Herran veisun kanteleis-

6. And the priests waited on their offices: the Levites also with instru-

sa, jotka kuningas David oli antanut tehdä Herraa kiitettää, että hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti, niinkuin David kiitti heidän kättensä kautta. Ja papit puhalsivat vaskitorviin heidän kohdallansa, ja koko Israel seisoi.

ments of musick of the LORD, which David the king had made to praise the LORD, because his mercy endureth for ever, when David praised by their ministry; and the priests sounded trumpets before them, and all Israel stood.

7. Ja Salomo pyhitti keskikartanon, joka Herran huoneen edessä oli, että hän oli siellä tehnyt polttouhrit ja kiitosuhrin lihavuuden; sillä vaskialttari, jonka Salomo oli antanut tehdä, ei vetänyt kaikkia polttouhria, ruokauhria ja lihavuutta.

7. Moreover Solomon hallowed the middle of the court that was before the house of the LORD: for there he offered burnt offerings, and the fat of the peace offerings, because the brasen altar which Solomon had made was not able to receive the burnt offerings, and the meat offerings, and the fat.

8. Ja Salomo piti siihen aikaan juhlaa seitsemän päivää, ja koko Israel hänen kanssansa, sangen suuri kansanpaljous, Hematin rajasta Egyptin ojaan asti;

8. Also at the same time Solomon kept the feast seven days, and all Israel with him, a very great congregation, from the entering in of Hamath unto the river of Egypt.

9. Ja piti kahdeksantena päivänä päätösjuhlan, sillä he pitivät alttarin vihkimistä seitsemän päivää ja juhlaa myös seitsemän päivää.

9. And in the eighth day they made a solemn assembly: for they kept the dedication of the altar seven days, and the feast seven days.

10. Mutta kolmannella päivällä kolmattakymmentä seitsemännellä kuukaudella laski hän kansan menemään

10. And on the three and twentieth day of the seventh month he sent the people away into their tents, glad and

heidän majoillensa, iloiten ja hyvässä mielessä siitä hyvyydestä, jonka Herra Davidille ja Salomolle ja kansallensa Israelille tehnyt oli.

11. Ja näin päätti Salomo Herran huoneen ja kuninkaan huoneen, ja kaiken sen, mikä hänen mieleensä tullut oli, tehdäksensä Herran huoneessa ja hänen huoneessansa: sen hän onnellisesti teki.

12. Ja Herra ilmestyi Salomolle yöllä ja sanoi hänelle: minä olen kuullut rukoukses, ja valinnut itselleni tämän sian uhrihuoneeksi.

13. Katso, jos minä suljen taivaan, niin ettei sada, ja katso, jos minä käsken heinäsirkkain syödä maan, eli annan tulla ruton minun kansani sekaan;

14. Ja minun kansani nöyryyttää itsensä, joka minun nimeni jälkeen nimitetty on, ja he rukoilevat ja etsivät minun kasvojani, ja kääntyvät pois pahoilta teiltänsä; niin minä kuulen heitä taivaista, ja annan heidän syntinsä anteeksi, ja parannan heidän maansa;

merry in heart for the goodness that the LORD had shewed unto David, and to Solomon, and to Israel his people.

11. Thus Solomon finished the house of the LORD, and the king's house: and all that came into Solomon's heart to make in the house of the LORD, and in his own house, he prosperously effected.

12. And the LORD appeared to Solomon by night, and said unto him, I have heard thy prayer, and have chosen this place to myself for an house of sacrifice.

13. If I shut up heaven that there be no rain, or if I command the locusts to devour the land, or if I send pestilence among my people;

14. If my people, which are called by my name, shall humble themselves, and pray, and seek my face, and turn from their wicked ways; then will I hear from heaven, and will forgive their sin, and will heal their land.

15. Niin minun silmäni ovat auki, ja korvani ottavat heidän rukouksistansa vaarin tässä paikassa.

16. Niin olen minä nyt valinnut ja pyhittänyt tämän huoneen, että minun nimeni pitää oleman siinä ijankaikkisesti, ja minun silmäni ja sydämeni pitää oleman siellä ainiaan.

17. Ja jos sinä vaellat minun edessäni, niinkuin sinun isäs David vaeltanut on, niin että teet kaikki, mitä minä sinulle käskenyt olen, ja pidät minun säätyni ja oikeuteni;

18. Niin minä vahvistan valtakuntas istuimen, niinkuin minä isälles Davidille luvannut olen, sanoen: ei sinulta pidä pois otettaman mies, joka on oleva Israelin hallitsia.

19. Mutta jos te käännytte pois ja hylkäätte minun säätyni ja käskyni, jotka minä teille antanut olen, menette myös ja palvelette vieraita jumalia, ja kumarratte heitä;

20. Niin minä hävitän heitä minun maaltani, jonka minä heille antanut olen; ja tämän huoneen, jonka minä nimelleni pyhittänyt olen, heitän minä

15. Now mine eyes shall be open, and mine ears attent unto the prayer that is made in this place.

16. For now have I chosen and sanctified this house, that my name may be there for ever: and mine eyes and mine heart shall be there perpetually.

17. And as for thee, if thou wilt walk before me, as David thy father walked, and do according to all that I have commanded thee, and shalt observe my statutes and my judgments;

18. Then will I stablish the throne of thy kingdom, according as I have covenanted with David thy father, saying, There shall not fail thee a man to be ruler in Israel.

19. But if ye turn away, and forsake my statutes and my commandments, which I have set before you, and shall go and serve other gods, and worship them;

20. Then will I pluck them up by the roots out of my land which I have given them; and this house, which I have sanctified for my name, will I

pois kasvoini edestä, ja annan sen sananlaskuksi ja jutuksi kaikkein kansain seassa.

21. Ja tätä huonetta, jota kaikkein korkeimmaksi tullut on, pitää kaikkein, jotka käyvät sen ohitse, hämmästymän ja sanoman: miksi Herra näin teki tälle maalle ja tälle huoneelle?

22. Niin sanotaan: että he hylkäsivät Herran isäinsä Jumalan, joka heidät Egyptin maalta oli johdattanut ulos, ja olivat mielistyneet vieraisiin jumaliin, ja rukoilleet ja palvelleet heitä; sentähden on hän saattanut kaiken tämän pahan heidän päällensä.

cast out of my sight, and will make it to be a proverb and a byword among all nations.

21. And this house, which is high, shall be an astonishment to every one that passeth by it; so that he shall say, Why hath the LORD done thus unto this land, and unto this house?

22. And it shall be answered, Because they forsook the LORD God of their fathers, which brought them forth out of the land of Egypt, and laid hold on other gods, and worshipped them, and served them: therefore hath he brought all this evil upon them.

8 luku

1. Ja kahdenkymmenen vuoden perästä, sittekuin Salomo rakensi Herran huoneen ja oman huoneensa,

2. Rakensi hän myös ne kaupungit, jotka Hiram antoi Salomolle, ja antoi Israelin lapset asua niissä.

3. Ja Salomo meni Hematsobaan, ja

1. And it came to pass at the end of twenty years, wherein Solomon had built the house of the LORD, and his own house,

2. That the cities which Huram had restored to Solomon, Solomon built them, and caused the children of Israel to dwell there.

3. And Solomon went to Hamathzo-

sai sen allensa.
4. Rakensi hän myös Tadmorin korvessa ja kaikki tavarakaupungit, jotka hän rakensi Hematissa.
5. Hän rakensi myös ylimmäisen ja alimmaisen Bethoronin sangen vahvoiksi kaupungeiksi, muureilla, porteilla ja salvoilla,
6. Ja Baelatin ja kaikki tavarakaupungit, jotka Salomolla olivat, ja kaikki vaunukaupungit ja ratsasmiesten kaupungit, ja kaikki mitä ikänä Salomon mieli oli rakentaa sekä Jerusalemissa että Libanonissa ja koko maassa, joka hänen vallassansa oli.
7. Ja kaiken sen kansan, joka jäänyt oli Hetiläisistä, Amorilaisista, Pheresiläisistä, Heviläisistä ja Jebusilaisista, jotka ei Israelin lapsia olleet,
8. Ja heidän lapsensa, jotka jäivät heistä maalle, joita Israelin lapset ei hävittäneet: ne laski Salomo verollisiksi tähän päivään asti.
9. Mutta Israelin lapsista ei tehnyt Salomo yhtään orjaksi työhönsä; vaan he olivat sotamiehet, hänen huovinsa

bah, and prevailed against it.
4. And he built Tadmor in the wilderness, and all the store cities, which he built in Hamath.
5. Also he built Bethhoron the upper, and Bethhoron the nether, fenced cities, with walls, gates, and bars;
6. And Baalath, and all the store cities that Solomon had, and all the chariot cities, and the cities of the horsemen, and all that Solomon desired to build in Jerusalem, and in Lebanon, and throughout all the land of his dominion.
7. As for all the people that were left of the Hittites, and the Amorites, and the Perizzites, and the Hivites, and the Jebusites, which were not of Israel,
8. But of their children, who were left after them in the land, whom the children of Israel consumed not, them did Solomon make to pay tribute until this day.
9. But of the children of Israel did Solomon make no servants for his work; but they were men of war, and

päämiehet, hänen vaunuinsa ja hevosmiestensä päällä.

10. Ja kuningas Salomon ylimmäiset virkamiesten päämiehet, jotka kansaa hallitsivat, oli kaksisataa ja viisikymmentä.

11. Ja Salomo antoi tuoda Pharaon tyttären ylös Davidin kaupungista siihen huoneesen, jonka hän hänelle rakentanut oli; sillä hän sanoi: emäntäni ei pidä Davidin Israelin kuninkaan huoneessa asuman; sillä se on pyhä, että Herran arkki on siihen tullut.

12. Sitte uhrasi Salomo Herralle polttouhria Herran alttarilla, jonka hän rakentanut oli esihuoneen eteen;

13. Kunkin uhrin päivänänsä Mosekseen käskyn jälkeen, sabbatina, uudella kuulla ja juhlapäivinä, kolmasti vuodessa, makian leivän juhlana, viikkojuhlana ja lehtimajan juhlana.

14. Ja hän asetti papit heidän järjestyksissänsä heidän virkoihinsa, niin-

chief of his captains, and captains of his chariots and horsemen.

10. And these were the chief of king Solomon's officers, even two hundred and fifty, that bare rule over the people.

11. And Solomon brought up the daughter of Pharaoh out of the city of David unto the house that he had built for her: for he said, My wife shall not dwell in the house of David king of Israel, because the places are holy, whereunto the ark of the LORD hath come.

12. Then Solomon offered burnt offerings unto the LORD on the altar of the LORD, which he had built before the porch,

13. Even after a certain rate every day, offering according to the commandment of Moses, on the sabbaths, and on the new moons, and on the solemn feasts, three times in the year, even in the feast of unleavened bread, and in the feast of weeks, and in the feast of tabernacles.

14. And he appointed, according to the order of David his father, the

kuin hänen isänsä David oli asettanut, ja Leviläiset heidän vartioonsa, kiittämään ja palvelemaan pappein edessä, senjälkeen kuin jokapäivä tarvittiin, ja portinvartiat heidän järjestykseensä, kunkin hänen porttiinsa; sillä David Jumalan mies oli niin käskenyt.

courses of the priests to their service, and the Levites to their charges, to praise and minister before the priests, as the duty of every day required: the porters also by their courses at every gate: for so had David the man of God commanded.

15. Ja ei yksikään heistä horjahtanut kuninkaan käskyistä, jotka hän antoi papeille ja Leviläisille, kaikissa asioissa ja tavaroissa.

15. And they departed not from the commandment of the king unto the priests and Levites concerning any matter, or concerning the treasures.

16. Ja kaikki Salomon teot tulivat valmiiksi siitä päivästä, jona Herran huone perustettu oli, siihenasti kuin se oli täytetty; niin että Herran huone täydellisesti valmis oli.

16. Now all the work of Solomon was prepared unto the day of the foundation of the house of the LORD, and until it was finished. So the house of the LORD was perfected.

17. Silloin meni Salomo Etseongeberiin ja Elotiin, meren rannalle, Edomin maalle.

17. Then went Solomon to Eziongeber, and to Eloth, at the sea side in the land of Edom.

18. Ja Hiram lähetti hänelle haaksia palveliainsa kätten kautta, jotka taitavat merimiehet olivat; ja he menivät Salomon palveliain kanssa Ophiriin, ja toivat sieltä neljäsataa ja viisikymmentä leiviskää kultaa ja veivät kuningas Salomolle.

18. And Huram sent him by the hands of his servants ships, and servants that had knowledge of the sea; and they went with the servants of Solomon to Ophir, and took thence four hundred and fifty talents of gold, and brought them to king Solomon.

9 luku

1. Ja rikkaan Arabian kuningatar kuuli Salomosta sanoman, ja tuli sangen suuren joukon kanssa Jerusalemiin, ja kamelein kanssa, jotka kantoivat yrttejä ja paljon kultaa, ja kalliita kiviä, koettelemaan Salomoa tapauksilla. Ja kuin hän tuli Salomon tykö, puhui hän hänen kanssansa kaikki, mitä hän sydämessänsä aikonut oli.

1. And when the queen of Sheba heard of the fame of Solomon, she came to prove Solomon with hard questions at Jerusalem, with a very great company, and camels that bare spices, and gold in abundance, and precious stones: and when she was come to Solomon, she communed with him of all that was in her heart.

2. Ja Salomo ilmoitti hänelle kaikki hänen sanansa; ja ei ollut mitään Salomolta salattu, jota ei hän ilmoittanut hänelle.

2. And Solomon told her all her questions: and there was nothing hid from Solomon which he told her not.

3. Ja kuin rikkaan Arabian kuningatar näki Salomon taidon ja huoneen, jonka hän rakentanut oli,

3. And when the queen of Sheba had seen the wisdom of Solomon, and the house that he had built,

4. Ja ruat hänen pöydällänsä, ja hänen palveliainsa asuinsiat, niin myös hänen palveliainsa viran ja heidän vaatteensa, hänen juomansa laskiat vaatteinensa, ja solan, josta Herran huoneesen käytiin; niin ei hän taitanut itsiänsä enää pitää.

4. And the meat of his table, and the sitting of his servants, and the attendance of his ministers, and their apparel; his cupbearers also, and their apparel; and his ascent by which he went up into the house of the LORD; there was no more spirit in her.

5. Ja hän sanoi kuninkaalle: se on tosi, minkä minä kuullut olen minun

5. And she said to the king, It was a true report which I heard in mine own

maalleni sinun menostas ja taidostas;
6. Vaan en minä uskonut heidän sanojansa ennenkuin minä itse tulin, ja minun silmäni nähneet ovat: ja katso, ei ole minulle puoliakaan sanottu sinun suuresta taidostas: sinulla on enempi, kuin se sanoma on, jonka minä kuulin.
7. Autuaat ovat sinun miehes, autuaat ovat myös nämät sinun palvelias, jotka joka hetki sinun edessäs seisovat ja kuultelevat taitoas.
8. Herra sinun Jumalas olkoon kiitetty, joka sinuun mielistynyt on, ja pannut sinun istuimellensa Herralle sinun Jumalalles kuninkaaksi. Että Jumala rakastaa Israelia, vahvistaaksensa häntä ijankaikkisesti, on hän sinun asettanut heidän kuninkaaksensa, tekemään oikeutta ja vanhurskautta.
9. Ja hän antoi kuninkaalle sata ja kaksikymmentä leiviskää kultaa ja ylen paljon yrttejä ja kalliita kiviä. Ja ei senkaltaisia yrttejä ollut, kuin ne olivat, jotka rikkaan Arabian kuningatar antoi kuningas Salomolle.
10. Veivät myös Hiramin ja Salomon

land of thine acts, and of thy wisdom:
6. Howbeit I believed not their words, until I came, and mine eyes had seen it: and, behold, the one half of the greatness of thy wisdom was not told me: for thou exceedest the fame that I heard.
7. Happy are thy men, and happy are these thy servants, which stand continually before thee, and hear thy wisdom.
8. Blessed be the LORD thy God, which delighted in thee to set thee on his throne, to be king for the LORD thy God: because thy God loved Israel, to establish them for ever, therefore made he thee king over them, to do judgment and justice.
9. And she gave the king an hundred and twenty talents of gold, and of spices great abundance, and precious stones: neither was there any such spice as the queen of Sheba gave king Solomon.
10. And the servants also of Huram,

palveliat kultaa Ophirista, ja Hebenin puita ja kalliita kiviä.

11. Ja Salomo antoi tehdä astuimet Hebenin puista Herran huoneesen ja kuninkaan huoneesen, ja kanteleita ja psaltareita veisaajille. Ei yhtään senkaltaista ennen ollut nähty Juudan maalla.

12. Ja kuningas Salomo antoi rikkaan Arabian kuningattarelle kaikkia, mitä hän pyysi ja anoi, paitsi sitä, mitä hän kuninkaalle tuonut oli. Ja hän palasi ja matkusti omalle maallensa palvelioinensa.

13. Ja kulta, joka vuosittain tuotiin Salomolle, oli kuusisataa ja kuusiseitsemättäkymmentä leiviskää.

14. Paitsi mitä kauppamiehet ja yrttein myyjät toivat. Ja kaikki Arabian kuninkaat ja maan herrat veivät kultaa ja hopiaa Salomolle.

15. Niin antoi kuningas Salomo tehdä kaksisataa kilpeä parhaasta kullasta, niin että kuusisataa kappaletta kultaa tuli jokaiseen keihääseen.

and the servants of Solomon, which brought gold from Ophir, brought algum trees and precious stones.

11. And the king made of the algum trees terraces to the house of the LORD, and to the king's palace, and harps and psalteries for singers: and there were none such seen before in the land of Judah.

12. And king Solomon gave to the queen of Sheba all her desire, whatsoever she asked, beside that which she had brought unto the king. So she turned, and went away to her own land, she and her servants.

13. Now the weight of gold that came to Solomon in one year was six hundred and threescore and six talents of gold;

14. Beside that which chapmen and merchants brought. And all the kings of Arabia and governors of the country brought gold and silver to Solomon.

15. And king Solomon made two hundred targets of beaten gold: six hundred shekels of beaten gold went to one target.

16. Teki hän myös kolmesataa vähempää kilpeä parhaasta kullasta, niin että kolmesataa kappaletta kultaa tuli jokaiseen kilpeen. Ja kuningas pani ne Libanonin metsähuoneesen.
16. And three hundred shields made he of beaten gold: three hundred shekels of gold went to one shield. And the king put them in the house of the forest of Lebanon.

17. Ja kuningas teki suuren istuimen elephantin luista ja kultasi sen puhtaalla kullalla.
17. Moreover the king made a great throne of ivory, and overlaid it with pure gold.

18. Ja istuimessa oli kuusi astuinta, ja kultainen astinlauta istuimen edessä, ja kaksi käsipuuta molemmin puolin istuinta, ja kaksi jalopeuraa seisoi käsipuiden tykönä,
18. And there were six steps to the throne, with a footstool of gold, which were fastened to the throne, and stays on each side of the sitting place, and two lions standing by the stays:

19. Ja kaksitoistakymmentä jalopeuraa seisoi niillä kuudella astuimella, molemmilla puolilla; senkaltaista ei ole tehty yhdessäkään valtakunnassa.
19. And twelve lions stood there on the one side and on the other upon the six steps. There was not the like made in any kingdom.

20. Ja kaikki kuningas Salomon juoma-astiat olivat kullasta, ja kaikki astiat Libanonin metsähuoneessa puhtaasta kullasta; sillä ei hopiaa miksikään luettu Salomon aikana.
20. And all the drinking vessels of king Solomon were of gold, and all the vessels of the house of the forest of Lebanon were of pure gold: none were of silver; it was not any thing accounted of in the days of Solomon.

21. Sillä kuninkaan haahdet menivät Tarsikseen Hiramin palveliain kanssa, ja tulivat kerran joka kolmantena vuotena, ja toivat kultaa, hopiaa, elephantin luita, apinoita ja riikinkuk-
21. For the king's ships went to Tarshish with the servants of Huram: every three years once came the ships of Tarshish bringing gold, and silver, ivory, and apes, and peacocks.

koja.

22. Ja kuningas Salomo tuli suuremmaksi kaikkia kuninkaita maan päällä rikkaudessa ja viisaudessa.

22. And king Solomon passed all the kings of the earth in riches and wisdom.

23. Ja kaikki kuninkaat maan päällä himoitsivat nähdä Salomon kasvoja ja kuulla hänen taitoansa, jonka Jumala hänen sydämeensä antanut oli.

23. And all the kings of the earth sought the presence of Solomon, to hear his wisdom, that God had put in his heart.

24. Ja he veivät hänelle kukin lahjansa, hopia-astioita, kulta-astioita, vaatteita, sota-aseita, yrttejä, hevosia ja muuleja, joka vuosi.

24. And they brought every man his present, vessels of silver, and vessels of gold, and raiment, harness, and spices, horses, and mules, a rate year by year.

25. Ja Salomolla oli neljätuhatta hevoskorsua ja kaksitoistakymmentä tuhatta ratsasmiestä, ja ne pantiin vaunukaupunkeihin ja kuninkaan tykö Jerusalemiin.

25. And Solomon had four thousand stalls for horses and chariots, and twelve thousand horsemen; whom he bestowed in the chariot cities, and with the king at Jerusalem.

26. Ja hän oli kaikkein kuningasten haltia, hamasta virrasta niin Philistealaisten maahan asti, Egyptin maan rajaan saakka.

26. And he reigned over all the kings from the river even unto the land of the Philistines, and to the border of Egypt.

27. Ja kuningas saatti niin paljon hopiaa Jerusalemiin kuin kiviä, ja niin paljon sedripuita toimitti hän kuin metsäfikunapuita laaksossa.

27. And the king made silver in Jerusalem as stones, and cedar trees made he as the sycomore trees that are in the low plains in abundance.

28. Ja Salomolle vietiin hevosia Egyptistä ja kaikista maakunnista.

28. And they brought unto Solomon horses out of Egypt, and out of all

lands.

29. Mitä enempää Salomon asioista sanomista on, sekä ensimäisistä että viimeisistä: eikö ne ole kirjoitetut Natan prophetan aikakirjassa, ja Ahian Silonilaisen prophetiassa, niin myös Jeddin näkiän näyssä, Jerobeamia Nebatin poikaa vastoin.

29. Now the rest of the acts of Solomon, first and last, are they not written in the book of Nathan the prophet, and in the prophecy of Ahijah the Shilonite, and in the visions of Iddo the seer against Jeroboam the son of Nebat?

30. Ja Salomo hallitsi Jerusalemissa koko Israelia neljäkymmentä ajastaikaa.

30. And Solomon reigned in Jerusalem over all Israel forty years.

31. Ja Salomo nukkui isäinsä kanssa, ja he hautasivat hänen isänsä Davidin kaupunkiin; ja Rehabeam hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

31. And Solomon slept with his fathers, and he was buried in the city of David his father: and Rehoboam his son reigned in his stead.

10 luku

1. Ja Rehabeam meni Sikemiin; sillä kaikki Israel oli tullut Sikemiin tekemään häntä kuninkaaksi.

1. And Rehoboam went to Shechem: for to Shechem were all Israel come to make him king.

2. Ja kuin Jerobeam, Nebatin poika sen kuuli joka oli Egyptissä, johonka hän oli paennut kuningas Salomon edestä, niin hän tuli Egyptistä jälleen.

2. And it came to pass, when Jeroboam the son of Nebat, who was in Egypt, whither he had fled from the presence of Solomon the king, heard it, that Jeroboam returned out of Egypt.

3. Sillä he lähettivät ja antoivat hänen

3. And they sent and called him. So

kutsuttaa. Ja Jerobeam tuli ja kaikki Israel; ja he puhuivat Rehabeamille ja sanoivat:

4. Sinun isäs teki meidän ikeemme ylen kovaksi; niin huojenna nyt isäs kova palvelus ja se raskas ijes, jonka hän laski meidän päällemme, niin me olemme sinun alamaises.

5. Ja hän sanoi heille: tulkaat minun tyköni jälleen kolmantena päivänä; ja kansa meni pois.

6. Ja kuningas Rehabeam kysyi neuvoa vanhimmilta, jotka seisoivat hänen isänsä Salomon edessä hänen eläissänsä, ja sanoi: mitä te neuvotte vastaamaan tätä kansaa?

7. He puhuivat hänen kanssansa ja sanoivat: jos olet tälle kansalle ystävällinen ja suosittelet heitä, puhutellen heitä hyvillä sanoilla, niin he ovat aina sinulle alamaiset.

8. Mutta hän hylkäsi vanhimpain neuvon, jonka he antoivat hänelle, ja piti neuvoa nuorukaisten kanssa, jotka hänen kanssansa kasvaneet olivat ja seisoivat hänen edessänsä,

9. Ja sanoi heille: mitä te neuvotte vastaamaan tätä kansaa, joka minun

Jeroboam and all Israel came and spake to Rehoboam, saying,

4. Thy father made our yoke grievous: now therefore ease thou somewhat the grievous servitude of thy father, and his heavy yoke that he put upon us, and we will serve thee.

5. And he said unto them, Come again unto me after three days. And the people departed.

6. And king Rehoboam took counsel with the old men that had stood before Solomon his father while he yet lived, saying, What counsel give ye me to return answer to this people?

7. And they spake unto him, saying, If thou be kind to this people, and please them, and speak good words to them, they will be thy servants for ever.

8. But he forsook the counsel which the old men gave him, and took counsel with the young men that were brought up with him, that stood before him.

9. And he said unto them, What advice give ye that we may return an-

kanssani puhui ja sanoi: huojenna se ijes, jonka isäs laski meidän päällemme?

10. Ja nuorukaiset, jotka olivat kasvaneet hänen kanssansa, puhuivat hänelle ja sanoivat: sano näin kansalle, joka puhui kanssas ja sanoi: isäs teki meidän ikeemme ylen raskaaksi, huojenna sinä se; ja sano heille: minun pienin sormeni pitää oleman paksumpi isäni kupeita.

11. Jos minun isäni on laskenut raskaan ikeen teidän päällenne, niin minä vielä lisään teidän ikeesenne: minun isäni rankaisi teitä ruoskilla, mutta minä skorpioneilla.

12. Kuin Jerobeam ja kaikki kansa tulivat jälleen Rehabeamin tykö kolmantena päivänä, niinkuin kuningas puhunut oli, sanoen: tulkaat minun tyköni kolmantena päivänä jälleen;

13. Niin kuningas vastasi heitä kovasti; ja kuningas Rehabeam hylkäsi vanhimpain neuvon,

14. Ja puhui heidän kanssansa nuorukaisten neuvon jälkeen ja sanoi:

swer to this people, which have spoken to me, saying, Ease somewhat the yoke that thy father did put upon us?

10. And the young men that were brought up with him spake unto him, saying, Thus shalt thou answer the people that spake unto thee, saying, Thy father made our yoke heavy, but make thou it somewhat lighter for us; thus shalt thou say unto them, My little finger shall be thicker than my father's loins.

11. For whereas my father put a heavy yoke upon you, I will put more to your yoke: my father chastised you with whips, but I will chastise you with scorpions.

12. So Jeroboam and all the people came to Rehoboam on the third day, as the king bade, saying, Come again to me on the third day.

13. And the king answered them roughly; and king Rehoboam forsook the counsel of the old men,

14. And answered them after the advice of the young men, saying, My fa-

isäni on teidän ikeenne raskaaksi tehnyt, mutta minä lisään siihen: isäni on rangaissut teitä ruoskilla, mutta minä skorpioneilla.

15. Ja ei kuningas kuullut kansaa; sillä se oli niin asetettu Jumalalta, että Herra tahtoi vahvistaa sanansa, jonka hän puhui Ahian Silonilaisen kautta Jerobeamille Nebatin pojalle.

16. Ja kuin kaikki Israel näki, ettei kuningas kuullut heitä, niin vastasi kansa kuningasta ja sanoi: mikä osa meillä on Davidissa? Ei meillä ole yhtään perimystä Isain pojassa: kukin majaansa, Israel! niin katso nyt David huonettas! Ja kaikki Israel meni majoillensa.

17. Ja Rehabeam hallitsi ainoastaan niitä Israelin lapsia, jotka asuivat Juudan kaupungeissa.

18. Ja kuningas Rehabeam lähetti Hadoramin matkaan, joka oli veron päällä; mutta Israelin lapset kivittivät hänen kuoliaaksi. Ja kuningas Rehabeam astui nopiasti vaunuun pakenemaan Jerusalemiin.

ther made your yoke heavy, but I will add thereto: my father chastised you with whips, but I will chastise you with scorpions.

15. So the king hearkened not unto the people: for the cause was of God, that the LORD might perform his word, which he spake by the hand of Ahijah the Shilonite to Jeroboam the son of Nebat.

16. And when all Israel saw that the king would not hearken unto them, the people answered the king, saying, What portion have we in David? and we have none inheritance in the son of Jesse: every man to your tents, O Israel: and now, David, see to thine own house. So all Israel went to their tents.

17. But as for the children of Israel that dwelt in the cities of Judah, Rehoboam reigned over them.

18. Then king Rehoboam sent Hadoram that was over the tribute; and the children of Israel stoned him with stones, that he died. But king Rehoboam made speed to get him up to his chariot, to flee to Jerusalem.

19. Niin luopui Israel Davidin huoneesta tähän päivään asti.

19. And Israel rebelled against the house of David unto this day.

11 luku

1. Ja kuin Rehabeam tuli Jerusalemiin, niin hän kokosi Juudan ja BenJaminin huoneen, sata ja kahdeksankymmentä tuhatta valittua sotamiestä, sotimaan Israelia vastaan, saattaaksensa valtakuntaa Rehabeamille jälleen.

1. And when Rehoboam was come to Jerusalem, he gathered of the house of Judah and Benjamin an hundred and fourscore thousand chosen men, which were warriors, to fight against Israel, that he might bring the kingdom again to Rehoboam.

2. Mutta Herran sana tuli Semajan Jumalan miehen tykö, sanoen:

2. But the word of the LORD came to Shemaiah the man of God, saying,

3. Puhu Rehabeamille, Salomon pojalle, Juudan kuninkaalle, ja kaikelle Israelille, jotka Juudassa ja BenJaminissa ovat, sanoen:

3. Speak unto Rehoboam the son of Solomon, king of Judah, and to all Israel in Judah and Benjamin, saying,

4. Näin sanoo Herra: ei teidän pidä nouseman eikä sotiman veljiänne vastaan, vaan palatkaat jokainen kotianne; sillä se on minulta niin tapahtunut. He olivat kuuliaiset Herran sanalle ja palasivat menemästä Jerobeamia vastaan.

4. Thus saith the LORD, Ye shall not go up, nor fight against your brethren: return every man to his house: for this thing is done of me. And they obeyed the words of the LORD, and returned from going against Jeroboam.

5. Mutta Rehabeam asui Jerusalemissa, ja rakensi Juudan kaupungit vahvaksi,

5. And Rehoboam dwelt in Jerusalem, and built cities for defence in Judah.

6. Ja rakensi Betlehemin, Etamin ja Tekoan,
6. He built even Bethlehem, and Etam, and Tekoa,
7. Betsurin, Sokon, ja Adullamin,
7. And Bethzur, and Shoco, and Adullam,
8. Gatin, Maresan ja Siphin,
8. And Gath, and Mareshah, and Ziph,
9. Adoraimin, Lakiksen ja Asekan,
9. And Adoraim, and Lachish, and Azekah,
10. Zorgan, Ajalonin ja Hebronin, jotka olivat kaikkein vahvimmat kaupungit Juudassa ja BenJaminissa.
10. And Zorah, and Aijalon, and Hebron, which are in Judah and in Benjamin fenced cities.
11. Ja hän teki ne vahvaksi ja pani niihin hallitsiat, ja elatuksen varaa, öljyä ja viinaa.
11. And he fortified the strong holds, and put captains in them, and store of victual, and of oil and wine.
12. Ja hän toimitti kaikkiin kaupunkeihin kilvet ja keihäät, ja teki ne sangen vahvaksi. Ja Juuda ja BenJamin olivat hänen allansa.
12. And in every several city he put shields and spears, and made them exceeding strong, having Judah and Benjamin on his side.
13. Ja papit ja Leviläiset kaikesta Israelista tulivat hänen tykönsä kaikista maansa rajoista.
13. And the priests and the Levites that were in all Israel resorted to him out of all their coasts.
14. Sillä Leviläiset hylkäsivät esikaupunkinsa ja saamansa ja tulivat Juudaan ja Jerusalemiin; sillä Jerobeam ja hänen poikansa ajoivat heidät pois, ettei he olisi saaneet tehdä Herralle papin palvelusta.
14. For the Levites left their suburbs and their possession, and came to Judah and Jerusalem: for Jeroboam and his sons had cast them off from executing the priest's office unto the LORD:
15. Mutta hän asetti papit itsellensä
15. And he ordained him priests for

kukkuloille ja perkeleille, ja vasikoille, jotka hän tehdä antoi.

16. Ja monta kaikista Israelin sukukunnista, jotka sydämestänsä etsivät Herraa Israelin Jumalaa, tulivat heidän perässänsä Jerusalemiin, uhraamaan Herralle isäinsä Jumalalle,
17. Ja vahvistivat Juudan valtakunnan, ja vahvistivat Rehabeamin Salomon pojan kolmena ajastaikana; sillä he vaelsivat Davidin ja Salomon tietä kolme ajastaikaa.
18. Ja Rehabeam otti Mahelatin, Jerimotin Davidin pojan tyttären, emännäksensä, niin myös Abihailin, Eliabin tyttären, Isain pojan,
19. Joka hänelle synnytti nämät pojat: Jeuksen, Semarian ja Sahamin.
20. Sitte otti hän Maekan, Absalomin tyttären, joka hänelle synnytti Abian, Attain, Sisan ja Selomitin.

21. Mutta Rehabeam piti Maekan, Absalomin tyttären, rakkaampana kaikkia muita emäntiänsä ja jalkavaimojansa; sillä hänellä oli kahdeksantoistakymmentä emäntää ja kuusikym-

the high places, and for the devils, and for the calves which he had made.

16. And after them out of all the tribes of Israel such as set their hearts to seek the LORD God of Israel came to Jerusalem, to sacrifice unto the LORD God of their fathers.
17. So they strengthened the kingdom of Judah, and made Rehoboam the son of Solomon strong, three years: for three years they walked in the way of David and Solomon.
18. And Rehoboam took him Mahalath the daughter of Jerimoth the son of David to wife, and Abihail the daughter of Eliab the son of Jesse;
19. Which bare him children; Jeush, and Shamariah, and Zaham.
20. And after her he took Maachah the daughter of Absalom; which bare him Abijah, and Attai, and Ziza, and Shelomith.

21. And Rehoboam loved Maachah the daughter of Absalom above all his wives and his concubines: (for he took eighteen wives, and threescore concubines; and begat twenty and

mentä jalkavaimoa, ja hän siitti kahdeksankolmattakymmentä poikaa ja kuusikymmentä tytärtä.

22. Ja Rehabeam asetti Abian, Maekan pojan, veljeinsä pääksi ja hallitsiaksi; sillä hän mieli tehdä hänen kuninkaaksi.

23. Ja hän teki toimellisesti ja jakoi poikansa Juudan ja BenJaminin maahan kaikkiin vahvoihin kaupunkeihin, ja antoi heille yltäkyllä viljaa, ja havitteli monta emäntää.

eight sons, and threescore daughters.)

22. And Rehoboam made Abijah the son of Maachah the chief, to be ruler among his brethren: for he thought to make him king.

23. And he dealt wisely, and dispersed of all his children throughout all the countries of Judah and Benjamin, unto every fenced city: and he gave them victual in abundance. And he desired many wives.

12 luku

1. Ja kuin Rehabeamin valtakunta tuettu ja hän vahvistettu oli, hylkäsi hän Herran lain, ja kaikki Israel hänen kanssansa.

2. Mutta viidentenä kuningas Rehabeamin vuotena meni Sisak Egyptin kuningas ylös Jerusalemiin (sillä he olivat rikkoneet Herraa vastaan),

3. Tuhannen ja kahdensadan vaunun ja kuudenkymmenen tuhannen he-

1. And it came to pass, when Rehoboam had established the kingdom, and had strengthened himself, he forsook the law of the LORD, and all Israel with him.

2. And it came to pass, that in the fifth year of king Rehoboam Shishak king of Egypt came up against Jerusalem, because they had transgressed against the LORD,

3. With twelve hundred chariots, and threescore thousand horsemen: and

vosmiehen kanssa; ja se kansa oli lukematoin, jotka häntä seurasivat Egyptistä, Libiasta, Sukimista ja Etiopiasta.

4. Ja hän voitti ne vahvat kaupungit Juudassa, ja tuli Jerusalemiin.

5. Silloin tuli Semaja propheta Rehabeamin ja päämiesten tykö Juudassa, jotka olivat kokoontuneet Sisakin tähden Jerusalemiin, ja sanoi heille: näin sanoo Herra: te olette hyljänneet minun, sentähden olen minä myös hyljännyt teidät Sisakin käteen.

6. Niin Israelin ylimmäiset nöyryyttivät itsensä kuninkaan kanssa ja sanoivat: Herra on vanhurskas.

7. Koska Herra näki heidän nöyryyttävän itsensä, tuli Herran sana Semajan tykö ja sanoi: he ovat itsensä nöyryyttäneet, sentähden en minä heitä kadota, vaan minä annan kohta heille pelastuksen, niin ettei minun vihani vuotais Jerusalemin päälle Sisakin käden kautta.

8. Mutta heidän pitää kuitenkin hänel-

the people were without number that came with him out of Egypt; the Lubims, the Sukkiims, and the Ethiopians.

4. And he took the fenced cities which pertained to Judah, and came to Jerusalem.

5. Then came Shemaiah the prophet to Rehoboam, and to the princes of Judah, that were gathered together to Jerusalem because of Shishak, and said unto them, Thus saith the LORD, Ye have forsaken me, and therefore have I also left you in the hand of Shishak.

6. Whereupon the princes of Israel and the king humbled themselves; and they said, The LORD is righteous.

7. And when the LORD saw that they humbled themselves, the word of the LORD came to Shemaiah, saying, They have humbled themselves; therefore I will not destroy them, but I will grant them some deliverance; and my wrath shall not be poured out upon Jerusalem by the hand of Shishak.

8. Nevertheless they shall be his

le alamaiset oleman, että he tietäisivät, mikä se on, palvella minua, ja palvella valtakuntia maan päällä.

9. Niin Sisak Egyptin kuningas meni Jerusalemiin ja otti Herran huoneen tavarat ja kuninkaan huoneen tavarat: ne kaikki otti hän pois. Ja hän otti myös ne kultakilvet, jotka Salomo oli tehdä antanut.

10. Joiden siaan kuningas Rehabeam teetti vaskiset kilvet ja antoi vartiain päämiehille tallelle, jotka kuninkaan huoneen ovea vartioitsivat.

11. Ja niin usein kuin kuningas meni Herran huoneesen, tulivat vartiat ja kantoivat niitä, ja veivät ne sitte jälleen vartiain huoneesen.

12. Ja koska hän nöyryytti itsensä, sentähden Herran viha kääntyi hänestä pois, niin ettei hän peräti kadotettu; sillä vielä jotain hyvää löydettiin Juudassa.

13. Niin kuningas Rehabeam vahvistui Jerusalemissa, ja hallitsi. Ja Rehabeam oli yhden ajastaikainen viidettäkymmentä tullessansa kuninkaaksi,

servants; that they may know my service, and the service of the kingdoms of the countries.

9. So Shishak king of Egypt came up against Jerusalem, and took away the treasures of the house of the LORD, and the treasures of the king's house; he took all: he carried away also the shields of gold which Solomon had made.

10. Instead of which king Rehoboam made shields of brass, and committed them to the hands of the chief of the guard, that kept the entrance of the king's house.

11. And when the king entered into the house of the LORD, the guard came and fetched them, and brought them again into the guard chamber.

12. And when he humbled himself, the wrath of the LORD turned from him, that he would not destroy him altogether: and also in Judah things went well.

13. So king Rehoboam strengthened himself in Jerusalem, and reigned: for Rehoboam was one and forty years old when he began to reign, and he

ja hallitsi Jerusalemissa seitsemäntoistakymmentä ajastaikaa, siinä kaupungissa, jonka Herra kaikista Israelin sukukunnista valinnut oli, asettaaksensa siihen nimensä. Ja hänen äitinsä nimi oli Naema Ammonilainen.
14. Ja hän teki pahoin, ettei hän valmistanut sydäntänsä Herraa etsimään.
15. Ja Rehabeamin teot, ensimäiset ja viimeiset, eikö ne ole kirjoitetut Semajan prophetan ja Iddon näkiän sanoissa, joissa kirjoitetaan sukukunnat, niin myös Rehabeamin ja Jerobeamin sodat kaikkina aikoina.
16. Ja Rehabeam nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin Davidin kaupunkiin; ja hänen poikansa Abia tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

reigned seventeen years in Jerusalem, the city which the LORD had chosen out of all the tribes of Israel, to put his name there. And his mother's name was Naamah an Ammonitess.
14. And he did evil, because he prepared not his heart to seek the LORD.
15. Now the acts of Rehoboam, first and last, are they not written in the book of Shemaiah the prophet, and of Iddo the seer concerning genealogies? And there were wars between Rehoboam and Jeroboam continually.
16. And Rehoboam slept with his fathers, and was buried in the city of David: and Abijah his son reigned in his stead.

13 luku

1. Kuningas Jerobeamin kahdeksantena vuotena toistakymmentä tuli Abia Juudan kuninkaaksi,
2. Ja hallitsi kolme ajastaikaa Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Mikaja, Urielin tytär Gibeasta. Ja sota nousi

1. Now in the eighteenth year of king Jeroboam began Abijah to reign over Judah.
2. He reigned three years in Jerusalem. His mother's name also was Michaiah the daughter of Uriel of

Abian ja Jerobeamin välillä.

3. Ja Abia alkoi sodan neljänsadan tuhannen juuri väkevän ja valitun sotamiehen kanssa. Ja Jerobeam valmisti sotaa heitä vastaan kahdeksansadan tuhannen valitun ja urhoollisen sotamiehen kanssa.

4. Ja Abia nousi ylös Semaraimin vuorelle, joka oli Ephraimin vuorella, ja sanoi: kuulkaat minua, Jerobeam ja koko Israel!

5. Ettekö te tiedä Herran Israelin Jumalan antaneeksi Davidille kuninkaan valtakuntaa Israelissa ijankaikkisesti, hänelle ja hänen pojillensa suola liitolla?

6. Mutta Jerobeam Nebatin poika, Salomon Davidin pojan palvelia, nosti kapinan herraansa vastaan,

7. Ja hänen tykönsä kokoontui joutilaita miehiä ja Belialin lapsia, ja he vahvistivat itsensä Rehabeamia Salomon poikaa vastaan; sillä Rehabeam oli nuori ja pehmiä sydämestä, niin ettei hän voinut vahvistaa itsiänsä

Gibeah. And there was war between Abijah and Jeroboam.

3. And Abijah set the battle in array with an army of valiant men of war, even four hundred thousand chosen men: Jeroboam also set the battle in array against him with eight hundred thousand chosen men, being mighty men of valour.

4. And Abijah stood up upon mount Zemaraim, which is in mount Ephraim, and said, Hear me, thou Jeroboam, and all Israel;

5. Ought ye not to know that the LORD God of Israel gave the kingdom over Israel to David for ever, even to him and to his sons by a covenant of salt?

6. Yet Jeroboam the son of Nebat, the servant of Solomon the son of David, is risen up, and hath rebelled against his lord.

7. And there are gathered unto him vain men, the children of Belial, and have strengthened themselves against Rehoboam the son of Solomon, when Rehoboam was young and tenderhearted, and could not

heitä vastaan.
8. Mutta te ajattelette vahvistaa teitänne Herran valtakuntaa vastaan, joka on Davidin poikain kädessä, että teitä on suuri joukko, ja pidätte kultaisia vasikoita, jotka Jerobeam teille jumaliksi tehnyt on.
9. Ettekö te ole ajaneet Herran pappeja Aaronin poikia ja Leviläisiä pois, ja olette itse teillenne tehneet pappeja, niinkuin kansat maakunnissa? Jokainen, joka tulee käsiänsä täyttämään nuorella mullilla ja seitsemällä oinaalla, se tulee papiksi niille, jotka ei jumalia ole.

10. Mutta Herra on meidän Jumalamme, jota emme hylkää; ja papit, jotka Herraa palvelevat, ovat Aaronin pojat, ja Leviläiset ovat heidän työssänsä,
11. Ja sytyttävät Herralle polttouhrin joka aamuna ja ehtoona, niin myös yrttein suitsutuksen, ja valmistavat leipiä puhtaalle pöydälle ja kultakynttilänjalan lamppuinensa, niin että ne joka ehtoo sytytetään; sillä me pidämme Herran meidän Jumalamme

withstand them.
8. And now ye think to withstand the kingdom of the LORD in the hand of the sons of David; and ye be a great multitude, and there are with you golden calves, which Jeroboam made you for gods.
9. Have ye not cast out the priests of the LORD, the sons of Aaron, and the Levites, and have made you priests after the manner of the nations of other lands? so that whosoever cometh to consecrate himself with a young bullock and seven rams, the same may be a priest of them that are no gods.
10. But as for us, the LORD is our God, and we have not forsaken him; and the priests, which minister unto the LORD, are the sons of Aaron, and the Levites wait upon their business:
11. And they burn unto the LORD every morning and every evening burnt sacrifices and sweet incense: the shewbread also set they in order upon the pure table; and the candlestick of gold with the lamps thereof, to burn every evening: for we keep

vartiota; mutta te olette hänen hyljänneet.

12. Ja katso, meidän kanssamme on Jumala esipäässä, ja hänen pappinsa pyhillä torvilla soittamassa teitä vastaan. Te Israelin lapset! älkäät sotiko Herraa isäinne Jumalaa vastaan; sillä se ei menesty.

13. Ja Jerobeam asetti väijytyksen ympäri, tullaksensa takaa heidän päällensä, niin että he olisivat itse Juudan edessä ja väijytys heidän takanansa.

14. Kuin Juuda katsoi ympärinsä, katso, niin oli sota sekä edessä että takana. Niin he huusivat Herran tykö, ja papit soittivat vaskitorvilla.

15. Ja joka mies huusi Juudassa. Ja kuin joka mies niin Juudassa huusi, löi Jumala Jerobeamin ja koko Israelin Abian ja Juudan edessä.

16. Ja Israelin lapset pakenivat Juudan edellä, ja Jumala antoi heitä heidän käsiinsä,

17. Niin että Abia löi väkinensä heitä suurella lyömisellä. Ja Israelissa lan-

the charge of the LORD our God; but ye have forsaken him.

12. And, behold, God himself is with us for our captain, and his priests with sounding trumpets to cry alarm against you. O children of Israel, fight ye not against the LORD God of your fathers; for ye shall not prosper.

13. But Jeroboam caused an ambushment to come about behind them: so they were before Judah, and the ambushment was behind them.

14. And when Judah looked back, behold, the battle was before and behind: and they cried unto the LORD, and the priests sounded with the trumpets.

15. Then the men of Judah gave a shout: and as the men of Judah shouted, it came to pass, that God smote Jeroboam and all Israel before Abijah and Judah.

16. And the children of Israel fled before Judah: and God delivered them into their hand.

17. And Abijah and his people slew them with a great slaughter: so there

kesi lyötynä viisisataa tuhatta valittua sotamiestä.

fell down slain of Israel five hundred thousand chosen men.

18. Ja niin Israelin lapset nöyryytettiin siihen aikaan, ja Juudan lapset vahvistettiin; sillä he turvasivat Herraan isäinsä Jumalaan.

18. Thus the children of Israel were brought under at that time, and the children of Judah prevailed, because they relied upon the LORD God of their fathers.

19. Ja Abia ajoi Jerobeamia takaa, ja voitti häneltä kaupungeita; Betelin kylinensä, Jesanan kylinensä ja Ephronin kylinensä;

19. And Abijah pursued after Jeroboam, and took cities from him, Bethel with the towns thereof, and Jeshanah with the towns thereof, and Ephrain with the towns thereof.

20. Niin ettei Jerobeam enää tullut voimaansa, niinkauvan kuin Abia eli: ja Herra rankaisi häntä, niin että hän kuoli.

20. Neither did Jeroboam recover strength again in the days of Abijah: and the LORD struck him, and he died.

21. Kuin Abia vahvistui, otti hän neljätoistakymmentä emäntää ja siitti kaksikolmattakymmentä poikaa ja kuusitoista tytärtä.

21. But Abijah waxed mighty, and married fourteen wives, and begat twenty and two sons, and sixteen daughters.

22. Mitä enempi Abiasta sanomista on, ja hänen teistänsä ja teoistansa, se on kirjoitettu Iddon prophetan tietokirjassa.

22. And the rest of the acts of Abijah, and his ways, and his sayings, are written in the story of the prophet Iddo.

14 luku

1. Ja Abia nukkui isäinsä kanssa ja he

1. So Abijah slept with his fathers,

hautasivat hänen Davidin kaupunkiin; ja Asa hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa. Hänen aikanansa oli maa levossa kymmenen ajastaikaa.

2. Ja Asa teki sitä mikä hyvä ja oikia oli Herran hänen Jumalansa edessä,

3. Ja otti vieraat alttarit pois ja korkeudet, ja rikkoi patsaat, ja maahan hakkasi metsistöt,

4. Ja sanoi Juudalle, että he etsisivät Herraa, isäinsä Jumalaa, ja tekisivät lain ja käskyn jälkeen.

5. Ja hän otti pois korkeudet ja epäjumalat kaikista Juudan kaupungeista; ja valtakunta oli levossa hänen allansa.

6. Ja hän rakensi vahvat kaupungit Juudassa; sillä maa oli levossa, ja ei ollut sotaa häntä vastaan niinä vuosina; sillä Herra antoi hänelle levon.

7. Ja hän sanoi Juudalle: rakentakaamme nämät kaupungit, ja tehkäämme muurit niiden ympäri, ja tornit, ja portit, ja salvat, niin kauvan

and they buried him in the city of David: and Asa his son reigned in his stead. In his days the land was quiet ten years.

2. And Asa did that which was good and right in the eyes of the LORD his God:

3. For he took away the altars of the strange gods, and the high places, and brake down the images, and cut down the groves:

4. And commanded Judah to seek the LORD God of their fathers, and to do the law and the commandment.

5. Also he took away out of all the cities of Judah the high places and the images: and the kingdom was quiet before him.

6. And he built fenced cities in Judah: for the land had rest, and he had no war in those years; because the LORD had given him rest.

7. Therefore he said unto Judah, Let us build these cities, and make about them walls, and towers, gates, and bars, while the land is yet before us;

kuin maa on meidän edessämme; sillä me olemme etsineet Herraa meidän Jumalaamme, häntä me olemme etsineet, ja hän on antanut meille levon jo joka taholta. Niin he rakensivat, ja se menestyi.

because we have sought the LORD our God, we have sought him, and he hath given us rest on every side. So they built and prospered.

8. Ja Asalla oli suuri sotajoukko, jotka kantoivat kilpiä ja keihäitä: Juudasta kolmesataa tuhatta, ja BenJaminista, jotka kilpiä kantoivat ja joutsia jännittivät, kaksisataa ja kahdeksankymmentä tuhatta. Ja nämät olivat kaikki väkevät sotamiehet.

8. And Asa had an army of men that bare targets and spears, out of Judah three hundred thousand; and out of Benjamin, that bare shields and drew bows, two hundred and fourscore thousand: all these were mighty men of valour.

9. Ja Sera Etiopialainen meni heitä vastaan suuren sotajoukon kanssa, jossa oli kymmenen kertaa satatuhatta miestä ja kolmesataa vaunua, ja tuli Maresaan asti.

9. And there came out against them Zerah the Ethiopian with an host of a thousand thousand, and three hundred chariots; and came unto Mareshah.

10. Ja Asa meni häntä vastaan. Ja he hankitsivat sotimaan Zephatan laaksossa Maresan tykönä.

10. Then Asa went out against him, and they set the battle in array in the valley of Zephathah at Mareshah.

11. Ja Asa huusi Herran Jumalansa tykö ja sanoi: Herra! et sinä väliä pidä auttaissas monen kautta, taikka kussa ei yhtäkään voimaa ole. Auta meitä, Herra meidän Jumalamme! sillä me turvaamme sinuun, ja olemme tulleet sinun nimees tätä suurta joukkoa

11. And Asa cried unto the LORD his God, and said, LORD, it is nothing with thee to help, whether with many, or with them that have no power: help us, O LORD our God; for we rest on thee, and in thy name we go against this multitude. O LORD,

vastaan; sinä olet Herra meidän Jumalamme, ei yksikään ihminen voi mitään sinua vastaan.

thou art our God; let not man prevail against thee.

12. Ja Herra löi Etiopialaisia Asan ja Juudan edessä, niin että Etiopialaiset pakenivat.

12. So the LORD smote the Ethiopians before Asa, and before Judah; and the Ethiopians fled.

13. Ja Asa ja hänen väkensä, jotka olivat hänen kanssansa, ajoivat heitä Gerariin asti takaa. Ja Etiopialaiset kaatuivat, niin ettei yhtään heistä eläväksi jäänyt, vaan he tapettiin Herran ja hänen sotaväkensä edessä. Ja he veivät sieltä paljon saalista.

13. And Asa and the people that were with him pursued them unto Gerar: and the Ethiopians were overthrown, that they could not recover themselves; for they were destroyed before the LORD, and before his host; and they carried away very much spoil.

14. Ja he löivät kaikki kaupungit Gerarin ympäriltä maahan; sillä Herran pelko tuli heidän päällensä. Ja he ryöstivät kaikki kaupungit; sillä niissä oli paljo saalista.

14. And they smote all the cities round about Gerar; for the fear of the LORD came upon them: and they spoiled all the cities; for there was exceeding much spoil in them.

15. Ja he löivät navetat maahan, ja veivät ylen paljon lampaita ja kameleja, ja tulivat jälleen Jerusalemiin.

15. They smote also the tents of cattle, and carried away sheep and camels in abundance, and returned to Jerusalem.

15 luku

1. Ja Jumalan henki tuli Asarian, Obedin pojan päälle.

1. And the Spirit of God came upon Azariah the son of Oded:

2. Ja hän meni Asaa vastaan ja sanoi hänelle: kuulkaat minua, Asa, ja koko Juuda ja Benjamin: Herra on teidän kanssanne, että te olette hänen kanssansa; ja koska te etsitte häntä, antaa hän itsensä teiltä löyttää; mutta jos te hylkäätte hänen, niin hän hylkää myös teidät.

2. And he went out to meet Asa, and said unto him, Hear ye me, Asa, and all Judah and Benjamin; The LORD is with you, while ye be with him; and if ye seek him, he will be found of you; but if ye forsake him, he will forsake you.

3. Monta päivää on Israelissa, ettei yhtään oikiaa Jumalaa ole, eikä yhtään pappia, joka opettaa, eli yhtään lakia.

3. Now for a long season Israel hath been without the true God, and without a teaching priest, and without law.

4. Ja kuin he tuskissansa kääntyvät Herran Israelin Jumalan tykö ja etsivät häntä, niin hän löydetään heiltä.

4. But when they in their trouble did turn unto the LORD God of Israel, and sought him, he was found of them.

5. Niinä aikoina ei ole rauhaa niillä, jotka käyvät sisälle ja ulos; sillä suuri meteli tulee kaikkein maan asuvaisten päälle.

5. And in those times there was no peace to him that went out, nor to him that came in, but great vexations were upon all the inhabitants of the countries.

6. Ja yksi kansa musertaa toisen, ja yksi kaupunki toisen: sillä Jumala hämmästyttää heitä kaikkinaisilla ahdistuksilla.

6. And nation was destroyed of nation, and city of city: for God did vex them with all adversity.

7. Mutta te vahvistakaa teitänne, ja älkäät lievittäkö käsiänne; sillä teidän työllänne on hänen palkkansa.

7. Be ye strong therefore, and let not your hands be weak: for your work shall be rewarded.

8. Kuin Asa kuuli nämät sanat ja

8. And when Asa heard these words,

prophetan Obedin ennustuksen, vahvistui hän, ja otti kauhistukset pois kaikelta Juudan ja Benjaminin maalta, ja kaupungeista, jotka hän oli voittanut Ephraimin vuorelta, ja uudisti Herran alttarin, joka Herran esihuoneen edessä oli,

and the prophecy of Oded the prophet, he took courage, and put away the abominable idols out of all the land of Judah and Benjamin, and out of the cities which he had taken from mount Ephraim, and renewed the altar of the LORD, that was before the porch of the LORD.

9. Ja kokosi kaiken Juudan ja Benjaminin, ja muukalaiset, jotka heidän tykönänsä olivat Ephraimista, Manassesta ja Simeonista; sillä hänen tykönsä tuli monta Israelista, koska he näkivät Herran hänen Jumalansa olevan hänen kanssansa.

9. And he gathered all Judah and Benjamin, and the strangers with them out of Ephraim and Manasseh, and out of Simeon: for they fell to him out of Israel in abundance, when they saw that the LORD his God was with him.

10. Ja he tulivat Jerusalemiin kokoon kolmantena kuukautena, Asan valtakunnan viidentenä vuonna toistakymmentä.

10. So they gathered themselves together at Jerusalem in the third month, in the fifteenth year of the reign of Asa.

11. Ja he uhrasivat sinä päivänä Herralle siitä saaliista, jonka he kotiansa tuoneet olivat, seitsemänsataa härkää ja seitsemäntuhatta lammasta.

11. And they offered unto the LORD the same time, of the spoil which they had brought, seven hundred oxen and seven thousand sheep.

12. Ja He tekivät liiton, että heidän piti etsimän Herraa, isäinsä Jumalaa, kaikesta sydämestänsä ja kaikesta sielustansa.

12. And they entered into a covenant to seek the LORD God of their fathers with all their heart and with all their soul;

13. Ja kuka ikänä ei tahtonut etsiä

13. That whosoever would not seek

Herraa Israelin Jumalaa, hänen piti kuoleman: pienen ja suuren, miehen ja vaimon.

14. Ja he vannoivat Herralle korkealla äänellä, ilohuudolla, vaskitorvilla ja basunilla.

15. Ja koko Juuda iloitsi siitä valasta; sillä he olivat vannoneet kaikesta sydämestänsä, ja etsivät häntä kaikesta tahdostansa, ja hän löydettiin heiltä; ja Herra antoi heille levon joka paikassa heidän ympäristöllänsä.

16. Ja kuningas Asa pani äitinsä Maekan pois vallan päältä; sillä hän oli asettanut Mipletsetin metsistöön. Ja Asa hävitti hänen Mipletsetinsä, ja löi sen rikki ja poltti Kidronin ojan vieressä.

17. Mutta korkeudet ei olleet vielä pannut pois Israelista; kuitenkin oli Asan sydän vakaa, niinkauvan kuin hän eli.

18. Ja hän antoi tuoda Jumalan huoneesen, mitä hänen isänsä pyhittänyt oli ja mitä hän itse pyhittänyt oli, hopiaa, kultaa ja astioita.

19. Ja ei ollut yhtään sotaa hamaan

the LORD God of Israel should be put to death, whether small or great, whether man or woman.

14. And they sware unto the LORD with a loud voice, and with shouting, and with trumpets, and with cornets.

15. And all Judah rejoiced at the oath: for they had sworn with all their heart, and sought him with their whole desire; and he was found of them: and the LORD gave them rest round about.

16. And also concerning Maachah the mother of Asa the king, he removed her from being queen, because she had made an idol in a grove: and Asa cut down her idol, and stamped it, and burnt it at the brook Kidron.

17. But the high places were not taken away out of Israel: nevertheless the heart of Asa was perfect all his days.

18. And he brought into the house of God the things that his father had dedicated, and that he himself had dedicated, silver, and gold, and vessels.

19. And there was no more war unto

viidenteenneljättäkymmentä Asan valtakunnan ajastaikaan asti.

the five and thirtieth year of the reign of Asa.

16 luku

1. Asan valtakunnan kuudentena vuonna neljättäkymmentä nousi Baesa Israelin kuningas Juudaa vastaan, ja rakensi Raman, estääksensä Asan Juudan kuninkaan ulos- ja sisällekäymistä.
2. Vaan Asa otti Herran huoneen ja kuninkaan huoneen tavaroista hopiaa ja kultaa, ja lähetti Benhadadille Syrian kuninkaalle, joka asui Damaskussa, ja käski sanoa hänelle:
3. Liitto on minun ja sinun vaiheellas, minun ja sinun isäs vaiheella: katso, minä lähetin sinulle hopiaa ja kultaa, ettäs Baesan Israelin kuninkaan liiton särkisit, että hän menis pois minun tyköäni.
4. Benhadad oli kuningas Asalle kuuliainen ja lähetti sodanpäämiehet, jotka hänellä olivat, Israelin kaupungeita vastaan; he löivät Ijonin, Danin ja Abelmajimin, ja kaikki Naphtalin jyväkaupungit.

1. In the six and thirtieth year of the reign of Asa Baasha king of Israel came up against Judah, and built Ramah, to the intent that he might let none go out or come in to Asa king of Judah.
2. Then Asa brought out silver and gold out of the treasures of the house of the LORD and of the king's house, and sent to Benhadad king of Syria, that dwelt at Damascus, saying,
3. There is a league between me and thee, as there was between my father and thy father: behold, I have sent thee silver and gold; go, break thy league with Baasha king of Israel, that he may depart from me.
4. And Benhadad hearkened unto king Asa, and sent the captains of his armies against the cities of Israel; and they smote Ijon, and Dan, and Abelmaim, and all the store cities of Naphtali.

5. Kuin Baesa sen kuuli, lakkasi hän rakentamasta Ramaa ja jätti työnsä.

5. And it came to pass, when Baasha heard it, that he left off building of Ramah, and let his work cease.

6. Vaan kuningas Asa otti tykönsä koko Juudan, ja he ottivat kivet ja hirret Ramasta, joista Baesa rakensi. Ja hän rakensi niistä Geban ja Mitspan.

6. Then Asa the king took all Judah; and they carried away the stones of Ramah, and the timber thereof, wherewith Baasha was building; and he built therewith Geba and Mizpah.

7. Siihen aikaan tuli Hanani näkiä Asan Juudan kuninkaan tykö ja sanoi hänelle: koskas turvasit Syrian kuninkaasen ja et turvannut Herraan Jumalaas, sentähden on Syrian kuninkaan väki päässyt pois sinun käsistäs.

7. And at that time Hanani the seer came to Asa king of Judah, and said unto him, Because thou hast relied on the king of Syria, and not relied on the LORD thy God, therefore is the host of the king of Syria escaped out of thine hand.

8. Eikö Etiopialaiset ja Libialaiset olleet suuri joukko monien vaunuin ja hevosmiesten kanssa? Kuitenkin, koskas Herraan turvasit, antoi hän heidät sinun käsiis.

8. Were not the Ethiopians and the Lubims a huge host, with very many chariots and horsemen? yet, because thou didst rely on the LORD, he delivered them into thine hand.

9. Sillä Herran silmät katselevat kaikki maat, vahvistaaksensa niitä, jotka pysyvät hänen tykönänsä kaikesta sydämestänsä. Sinä olet tyhmästi tehnyt, sentähden sinun pitää tästedeskin sotia saaman.

9. For the eyes of the LORD run to and fro throughout the whole earth, to shew himself strong in the behalf of them whose heart is perfect toward him. Herein thou hast done foolishly: therefore from henceforth thou shalt have wars.

10. Niin Asa vihastui näkiän päälle ja

10. Then Asa was wroth with the

heitti hänen vankeuteen; sillä hän kovin suuttui hänen päällensä tästä asiasta. Ja Asa ahdisti muutamia kansasta siihen aikaan.

11. Ja katso, Asan työt, sekä ensimäiset että viimeiset, katso, ne ovat kirjoitetut Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.

12. Ja Asa tuli kipiäksi jaloista yhdeksäntenäneljättäkymmentä valtakuntansa vuotena, ja hänen tautinsa kovin eteni, ja ei hän kuitenkaan etsinyt Herraa taudissansakaan, vaan lääkäreitä.

13. Niin Asa nukkui isäinsä kanssa ja kuoli valtakuntansa ensimäisenä vuotena viidettäkymmentä.

14. Ja hän haudattiin omaan hautaansa, jonka hän oli antanut kaivaa Davidin kaupungissa. Ja he panivat hänet leposiaansa, joka täytettiin hyvänhajullisilla ja kaikkinaisilla kalliilla yrteillä, jotka olivat valmistetut apotekarein tavalla, ja polttivat hänelle sangen suurella polttamisella.

seer, and put him in a prison house; for he was in a rage with him because of this thing. And Asa oppressed some of the people the same time.

11. And, behold, the acts of Asa, first and last, lo, they are written in the book of the kings of Judah and Israel.

12. And Asa in the thirty and ninth year of his reign was diseased in his feet, until his disease was exceeding great: yet in his disease he sought not to the LORD, but to the physicians.

13. And Asa slept with his fathers, and died in the one and fortieth year of his reign.

14. And they buried him in his own sepulchres, which he had made for himself in the city of David, and laid him in the bed which was filled with sweet odours and divers kinds of spices prepared by the apothecaries' art: and they made a very great burning for him.

17 luku

1. Ja Josaphat hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa; ja hän tuli väkeväksi Israelia vastaan.
2. Ja hän asetti sotaväen kaikkiin Juudan vahvoihin kaupunkeihin, ja pani esimiehiä Juudan maalle ja Ephraimin kaupunkeihin, jotka hänen isänsä Asa oli voittanut.
3. Ja Herra oli Josaphatin kanssa; sillä hän vaelsi isänsä Davidin tiellä, ja ei etsinyt Baalia;

4. Vaan hän etsi isänsä Jumalaa ja vaelsi hänen käskyissänsä, ja ei Israelin töiden jälkeen.

5. Sentähden vahvisti Herra hänelle valtakunnan, ja kaikki Juuda antoi Josaphatille lahjoja; ja hänellä oli rikkautta ja kunniaa yltäkyllä.

6. Ja kuin hänen sydämensä tuli rohkiaksi Herran teissä, otti hän korkeudet ja metsistöt Juudasta pois.

1. And Jehoshaphat his son reigned in his stead, and strengthened himself against Israel.
2. And he placed forces in all the fenced cities of Judah, and set garrisons in the land of Judah, and in the cities of Ephraim, which Asa his father had taken.
3. And the LORD was with Jehoshaphat, because he walked in the first ways of his father David, and sought not unto Baalim;
4. But sought to the LORD God of his father, and walked in his commandments, and not after the doings of Israel.
5. Therefore the LORD stablished the kingdom in his hand; and all Judah brought to Jehoshaphat presents; and he had riches and honour in abundance.
6. And his heart was lifted up in the ways of the LORD: moreover he took away the high places and groves out of Judah.

7. Ja kolmantena valtakuntansa vuonna lähetti hän päämiehensä Benhailin, Obadian, Sakarian, Netaneelin ja Mikajan, opettamaan Juudan kaupungeissa,

7. Also in the third year of his reign he sent to his princes, even to Benhail, and to Obadiah, and to Zechariah, and to Nethaneel, and to Michaiah, to teach in the cities of Judah.

8. Ja Leviläiset heidän kanssansa: Semajan, Netanian, Sebadian, Asaelin, Semiramotin, Jonatanin, Adonijan, Tobijan ja Tobadonijan, Leviläiset; ja heidän kanssansa papit, Elisamin ja Joramin.

8. And with them he sent Levites, even Shemaiah, and Nethaniah, and Zebadiah, and Asahel, and Shemiramoth, and Jehonathan, and Adonijah, and Tobijah, and Tobadonijah, Levites; and with them Elishama and Jehoram, priests.

9. Ja he opettivat Juudassa, ja pitivät Herran lakikirjan myötänsä, ja vaelsivat ympäri kaikki Juudan kaupungit, ja opettivat kansaa.

9. And they taught in Judah, and had the book of the law of the LORD with them, and went about throughout all the cities of Judah, and taught the people.

10. Ja Herran pelko tuli kaikkein valtakuntain päälle, niissä maakunnissa, jotka olivat Juudan ympäristöllä, niin ettei he sotineet Josaphatia vastaan.

10. And the fear of the LORD fell upon all the kingdoms of the lands that were round about Judah, so that they made no war against Jehoshaphat.

11. Ja Philistealaiset toivat Josaphatille lahjoja ja rahaveron; ja Arabialaiset toivat myös hänelle pientä karjaa, seitsemäntuhatta ja seitsemänsataa oinasta, ja seitsemäntuhatta ja seitsemänsataa kaurista.

11. Also some of the Philistines brought Jehoshaphat presents, and tribute silver; and the Arabians brought him flocks, seven thousand and seven hundred rams, and seven thousand and seven hundred he goats.

12. Niin menestyi Josaphat ja tuli aina suuremmaksi. Ja hän rakensi Juudassa linnoja ja tavarakaupungeita.

13. Ja hänellä oli paljo varaa Juudan kaupungeissa, ja sotamiehiä ja väkevää kansaa Jerusalemissa.

14. Ja tämä on järjestys heidän isäinsä huoneen vaiheella, jotka Juudassa tuhanten päämiehet olivat: päämies Adna, ja hänen kanssansa kolmesataa tuhatta väkevää sotamiestä.

15. Lähin häntä oli päämies Johanan, ja hänen kanssansa kaksisataa ja kahdeksankymmentä tuhatta.

16. Häntä likin Amasia Sikrin poika, joka itsensä hyvällä tahdolla antoi Herralle, ja hänen kanssansa kaksisataa tuhatta vahvaa sotamiestä.

17. Benjaminin lapsista Eljada, väkevä sotamies, ja hänen kanssansa varustettuja joutsilla ja kilvillä kaksisataa tuhatta.

18. Häntä likin oli Josabad, ja hänen kanssansa sata ja kahdeksankymmentä tuhatta valmista sotamiestä.

12. And Jehoshaphat waxed great exceedingly; and he built in Judah castles, and cities of store.

13. And he had much business in the cities of Judah: and the men of war, mighty men of valour, were in Jerusalem.

14. And these are the numbers of them according to the house of their fathers: Of Judah, the captains of thousands; Adnah the chief, and with him mighty men of valour three hundred thousand.

15. And next to him was Jehohanan the captain, and with him two hundred and fourscore thousand.

16. And next him was Amasiah the son of Zichri, who willingly offered himself unto the LORD; and with him two hundred thousand mighty men of valour.

17. And of Benjamin; Eliada a mighty man of valour, and with him armed men with bow and shield two hundred thousand.

18. And next him was Jehozabad, and with him an hundred and fourscore thousand ready prepared for the war.

19. Nämät ottivat kuninkaasta vaarin, paitsi niitä, jotka kuningas oli asettanut vahvoihin kaupunkeihin koko Juudassa.

19. These waited on the king, beside those whom the king put in the fenced cities throughout all Judah.

18 luku

1. Ja Josaphatilla oli suuri rikkaus ja kunnia; ja hän teki nuoteutta Ahabin kanssa.

1. Now Jehoshaphat had riches and honour in abundance, and joined affinity with Ahab.

2. Ja jonkun vuoden perästä sen jälkeen meni hän Ahabin tykö Samariaan. Ja Ahab antoi teurastaa hänelle ja hänen väellensä, joka oli hänen kanssansa, monta lammasta ja härkää; ja hän yllytti hänen menemään ylös Gileadin Ramotiin.

2. And after certain years he went down to Ahab to Samaria. And Ahab killed sheep and oxen for him in abundance, and for the people that he had with him, and persuaded him to go up with him to Ramothgilead.

3. Ja Ahab Israelin kuningas sanoi Josaphatille Juudan kuninkaalle: menetkös minun kanssani Gileadin Ramotiin? Hän sanoi hänelle: minä olen niinkuin sinä, ja minun kansani niinkuin sinun kansas: me tahdomme sinun kanssas sotaan.

3. And Ahab king of Israel said unto Jehoshaphat king of Judah, Wilt thou go with me to Ramothgilead? And he answered him, I am as thou art, and my people as thy people; and we will be with thee in the war.

4. Mutta Josaphat sanoi Israelin kuninkaalle: kyseles tänäpänä Herran sanaa.

4. And Jehoshaphat said unto the king of Israel, Enquire, I pray thee, at the word of the LORD to day.

5. Ja Israelin kuningas kokosi prophe-

5. Therefore the king of Israel gath-

taita neljäsataa miestä ja sanoi heille: menemmekö me sotimaan Gileadin Ramotiin, vai ei? He sanoivat: mene, Jumala antaa heidät kuninkaan käteen.

ered together of prophets four hundred men, and said unto them, Shall we go to Ramothgilead to battle, or shall I forbear? And they said, Go up; for God will deliver it into the king's hand.

6. Silloin sanoi Josaphat: eikö tässä ole joku Herran propheta, kysyäksemme häneltä?

6. But Jehoshaphat said, Is there not here a prophet of the LORD besides, that we might enquire of him?

7. Israelin kuningas sanoi Josaphatille: tässä on vielä yksi mies, jonka kautta taidettaisiin kysellä Herraa, vaan minä vihaan häntä; sillä ei hän ennusta minulle mitään hyvää, mutta aina pahaa: se on Miika Jimlan poika. Josaphat sanoi: älköön kuningas niin puhuko.

7. And the king of Israel said unto Jehoshaphat, There is yet one man, by whom we may enquire of the LORD: but I hate him; for he never prophesied good unto me, but always evil: the same is Micaiah the son of Imla. And Jehoshaphat said, Let not the king say so.

8. Ja Israelin kuningas kutsui yhden kamaripalvelioistansa ja sanoi: nouda nopiasti Miika Jimlan poika.

8. And the king of Israel called for one of his officers, and said, Fetch quickly Micaiah the son of Imla.

9. Ja Israelin kuningas ja Josaphat Juudan kuningas istui kumpikin istuimellansa puettuna vaatteisiin Samarian portin lakeudella, ja kaikki prophetat ennustivat heidän edessänsä.

9. And the king of Israel and Jehoshaphat king of Judah sat either of them on his throne, clothed in their robes, and they sat in a void place at the entering in of the gate of Samaria; and all the prophets prophesied before them.

10. Ja Zidkija Kenaanan poika teki it-

10. And Zedekiah the son of

sellensä rautasarvet ja sanoi: näin sanoo Herra: näillä sinä pusket Syrialaisia, siihenasti että heidät hävität.

11. Ja kaikki prophetat ennustivat niin ja sanoivat: mene Gileadin Ramotiin, ja se menestyy sinulle: Herra antaa heidät kuninkaan käteen.

12. Ja sanansaattaja, joka oli mennyt kutsumaan Miikaa, puhui hänen kanssansa ja sanoi: katso, prophetain puhe on yksimielisesti hyvä kuninkaan edessä: anna sinun sanas olla myös niinkuin heidänkin, ja puhu hyvää.

13. Ja Miika sanoi: niin totta kuin Herra elää, minä puhun, mitä minun Jumalani sanoo.

14. Ja kuin hän tuli kuninkaan tykö, sanoi kuningas hänelle: Miika, menemmekö me sotimaan Gileadin Ramotia vastaan, eli ei? Hän sanoi: menkäät, se menestyy teille, he annetaan teidän käsiinne.

15. Niin kuningas sanoi hänelle: kuinka usein minä vannotan sinua, ettet sinä sanois minulle muuta kuin totuutta Herran nimeen?

Chenaanah had made him horns of iron, and said, Thus saith the LORD, With these thou shalt push Syria until they be consumed.

11. And all the prophets prophesied so, saying, Go up to Ramothgilead, and prosper: for the LORD shall deliver it into the hand of the king.

12. And the messenger that went to call Micaiah spake to him, saying, Behold, the words of the prophets declare good to the king with one assent; let thy word therefore, I pray thee, be like one of theirs, and speak thou good.

13. And Micaiah said, As the LORD liveth, even what my God saith, that will I speak.

14. And when he was come to the king, the king said unto him, Micaiah, shall we go to Ramothgilead to battle, or shall I forbear? And he said, Go ye up, and prosper, and they shall be delivered into your hand.

15. And the king said to him, How many times shall I adjure thee that thou say nothing but the truth to me in the name of the LORD?

16. Niin hän sanoi: minä näin kaiken Israelin hajoitettuna vuorella, niinkuin lampaat, joilla ei yhtään paimenta ole: ja Herra sanoi: eikö näillä ole yhtään Herraa? palatkaan kukin kotiansa rauhassa.

16. Then he said, I did see all Israel scattered upon the mountains, as sheep that have no shepherd: and the LORD said, These have no master; let them return therefore every man to his house in peace.

17. Niin sanoi Israelin kuningas Josaphatille: enkö minä sanonut sinulle, ettei hän minulle ennusta hyvää vaan pahaa.

17. And the king of Israel said to Jehoshaphat, Did I not tell thee that he would not prophesy good unto me, but evil?

18. Ja hän sanoi: sentähden kuulkaat Herran sanaa; minä näin Herran istuvan istuimellansa, ja koko taivaallisen sotajoukon seisovan hänen oikialla ja vasemmalla puolellansa.

18. Again he said, Therefore hear the word of the LORD; I saw the LORD sitting upon his throne, and all the host of heaven standing on his right hand and on his left.

19. Ja Herra sanoi: kuka viettelis Ahabin Israelin kuninkaan, että hän menis ylös ja lankeaisi Gileadin Ramotissa? Ja kuin yksi sanoi niin, ja toinen näin,

19. And the LORD said, Who shall entice Ahab king of Israel, that he may go up and fall at Ramothgilead? And one spake saying after this manner, and another saying after that manner.

20. Niin tuli yksi henki ja seisoi Herran edessä, ja sanoi: minä viettelen hänen. Ja Herra sanoi hänelle: millä?

20. Then there came out a spirit, and stood before the LORD, and said, I will entice him. And the LORD said unto him, Wherewith?

21. Hän sanoi: minä menen ja olen valheen henki kaikkein hänen prophetainsa suussa. Ja hän sanoi: viettele

21. And he said, I will go out, and be a lying spirit in the mouth of all his prophets. And the LORD said, Thou

häntä ja sinä myös taidat: mene ja tee niin.
22. Nyt siis katso, Herra on antanut valheen hengen näiden sinun prophetais suuhun, ja Herra on puhunut pahaa sinua vastaan.
23. Niin astui Zidkija Kenaanan poika edes ja löi Miikaa poskelle, ja sanoi: minkä tien kautta on Herran henki mennyt minun tykööni pois, sinua puhuttelemaan?
24. Miika sanoi: katso, sinä olet sen näkevä sinä päivänä, jona käyt majasta majaan, lymytäkses.

25. Niin sanoi Israelin kuningas: ottakaat Miika ja viekäät jälleen häntä kaupungin päämiehen Amonin tykö ja Joaksen kuninkaan pojan tykö,
26. Ja sanokaat: näin sanoo kuningas: pankaat tämä vankihuoneesen, ja ruokkikaat häntä murheen leivällä ja murheen vedellä, siihenasti että minä tulen jälleen rauhassa.
27. Miika sanoi: jos sinä toki palajat rauhassa, niin ei ole Herra puhunut minun kauttani. Ja hän sanoi: kuulkaat, kaikki kansat.

shalt entice him, and thou shalt also prevail: go out, and do even so.
22. Now therefore, behold, the LORD hath put a lying spirit in the mouth of these thy prophets, and the LORD hath spoken evil against thee.
23. Then Zedekiah the son of Chenaanah came near, and smote Micaiah upon the cheek, and said, Which way went the Spirit of the LORD from me to speak unto thee?
24. And Micaiah said, Behold, thou shalt see on that day when thou shalt go into an inner chamber to hide thyself.
25. Then the king of Israel said, Take ye Micaiah, and carry him back to Amon the governor of the city, and to Joash the king's son;
26. And say, Thus saith the king, Put this fellow in the prison, and feed him with bread of affliction and with water of affliction, until I return in peace.

27. And Micaiah said, If thou certainly return in peace, then hath not the LORD spoken by me. And he said, Hearken, all ye people.

28. Niin meni Israelin kuningas ja Josaphat Juudan kuningas Gileadin Ramotia vastaan.
29. Ja Israelin kuningas sanoi Josaphatille: minä muutan vaatteeni ja tulen sotaan, mutta pidä sinä omat vaattees; ja Israelin kuningas muutti vaatteensa, ja he menivät sotaan.

30. Ja Syrian kuningas käski vaunuin päämiehille, jotka hänellä olivat, ja sanoi: ei teidän pidä sotiman pientä eli suurta vastaan, vaan ainoastaan Israelin kuningasta vastaan.
31. Ja tapahtui, kuin vaunuin päämiehet näkivät Josaphatin, että he sanoivat: se on Israelin kuningas; ja he käänsivät itsensä sotimaan häntä vastaan. Ja Josaphat huusi, ja Herra autti häntä, ja Jumala käänsi heidät pois hänestä.

32. Sillä kuin vaunuin päämiehet näkivät, ettei hän ollut Israelin kuningas, käänsivät he itsensä pois hänestä.
33. Niin yksi mies jännitti joutsensa yksinkertaisuudessa ja ampui Israelin

28. So the king of Israel and Jehoshaphat the king of Judah went up to Ramothgilead.
29. And the king of Israel said unto Jehoshaphat, I will disguise myself, and will go to the battle; but put thou on thy robes. So the king of Israel disguised himself; and they went to the battle.
30. Now the king of Syria had commanded the captains of the chariots that were with him, saying, Fight ye not with small or great, save only with the king of Israel.
31. And it came to pass, when the captains of the chariots saw Jehoshaphat, that they said, It is the king of Israel. Therefore they compassed about him to fight: but Jehoshaphat cried out, and the LORD helped him; and God moved them to depart from him.
32. For it came to pass, that, when the captains of the chariots perceived that it was not the king of Israel, they turned back again from pursuing him.
33. And a certain man drew a bow at a venture, and smote the king of Is-

kuningasta rautapaidan jatkoon. Niin hän sanoi vaununsa ajajalle: käänä kätes ja vie minua ulos sotaväestä; sillä minä olen haavoitettu.

rael between the joints of the harness: therefore he said to his chariot man, Turn thine hand, that thou mayest carry me out of the host; for I am wounded.

34. Ja sota tuli suureksi sinä päivänä, ja Israelin kuningas seisoi vaunuissa Syrialaisia vastaan ehtoosen asti; ja hän kuoli auringon laskeissa.

34. And the battle increased that day: howbeit the king of Israel stayed himself up in his chariot against the Syrians until the even: and about the time of the sun going down he died.

19 luku

1. Mutta Josaphat Juudan kuningas palasi kotia rauhassa Jerusalemiin.

1. And Jehoshaphat the king of Judah returned to his house in peace to Jerusalem.

2. Ja Jehu Hananin poika näkiä meni häntä vastaan ja sanoi kuningas Josaphatille: pitääkö sinun auttaman jumalatointa ja rakastaman niitä, jotka Herraa vihaavat? ja sentähden on Herran viha sinun päälläs;

2. And Jehu the son of Hanani the seer went out to meet him, and said to king Jehoshaphat, Shouldest thou help the ungodly, and love them that hate the LORD? therefore is wrath upon thee from before the LORD.

3. Niin on kuitenkin jotain hyvää löydetty sinun tykönäs, että olet hävittänyt metsistöt maalta ja olet aikonut sydämestäs Jumalaa etsiä.

3. Nevertheless there are good things found in thee, in that thou hast taken away the groves out of the land, and hast prepared thine heart to seek God.

4. Niin Josaphat jäi Jerusalemiin. Ja

4. And Jehoshaphat dwelt at Jerusa-

hän meni jälleen ulos kansan seassa Bersabasta hamaan Ephraimin vuorelle, ja palautti heidät jälleen Herran heidän isäinsä Jumalan tykö.

lem: and he went out again through the people from Beersheba to mount Ephraim, and brought them back unto the LORD God of their fathers.

5. Ja hän asetti tuomarit maalle, kaikkiin Juudan vahvoihin kaupunkeihin, muutaman kuhunkin kaupunkiin.

5. And he set judges in the land throughout all the fenced cities of Judah, city by city,

6. Ja hän sanoi tuomareille: katsokaat, mitä teette; sillä ette pidä tuomiota ihmisten, vaan Herran edessä. Ja hän on teidän kanssanne tuomiossa.

6. And said to the judges, Take heed what ye do: for ye judge not for man, but for the LORD, who is with you in the judgment.

7. Sentähden antakaat Herran pelvon olla teidän tykönänne, ja karttakaat teitänne ja tehkäät se; sillä Herran meidän Jumalamme tykönä ei ole yhtään vääryyttä, ei myös hän katso muotoa, eikä ota lahjoja.

7. Wherefore now let the fear of the LORD be upon you; take heed and do it: for there is no iniquity with the LORD our God, nor respect of persons, nor taking of gifts.

8. Ja Josaphat asetti myös Jerusalemiin Leviläisiä ja pappeja, ja Israelin isäin ylimmäisiä Herran tuomion ja asiain päälle; ja he palasivat Jerusalemiin.

8. Moreover in Jerusalem did Jehoshaphat set of the Levites, and of the priests, and of the chief of the fathers of Israel, for the judgment of the LORD, and for controversies, when they returned to Jerusalem.

9. Ja hän käski heitä, sanoen: tehkäät näin Herran pelvossa uskollisesti ja vaalla sydämellä:

9. And he charged them, saying, Thus shall ye do in the fear of the LORD, faithfully, and with a perfect heart.

10. Kaikissa riita-asioissa, jotka tulevat teidän eteenne veljiltänne, jotka kaupungeissansa asuvat, veren ja veren välillä, lain ja käskyn välillä, säätyin ja oikeutten välillä, pitää teidän neuvoman heitä, ettei he syntiä tekisi Herraa vastaan ja saattaisi vihaa teidän ja veljeinne päälle; tehkäät siis kaikki näin, niin ette syntiä tee.

10. And what cause soever shall come to you of your brethren that dwell in their cities, between blood and blood, between law and commandment, statutes and judgments, ye shall even warn them that they trespass not against the LORD, and so wrath come upon you, and upon your brethren: this do, and ye shall not trespass.

11. Katso, Amaria pappi on kaikkein ylimmäinen teidän ylitsenne kaikissa Herran asioissa. Niin on Sebadia Ismaelin poika hallitsia Juudan huoneessa kaikissa kuninkaan asioissa, niin ovat myös teillä virkamiehet Leviläiset: olkaat hyvässä turvassa ja tehkäät tämä, ja Herra on hyväin kanssa.

11. And, behold, Amariah the chief priest is over you in all matters of the LORD; and Zebadiah the son of Ishmael, the ruler of the house of Judah, for all the king's matters: also the Levites shall be officers before you. Deal courageously, and the LORD shall be with the good.

20 luku

1. Sitte tulivat Moabilaiset, Ammonilaiset ja heidän kanssansa myös muita, paitsi Ammonilaisia, sotimaan Josaphatia vastaan.

1. It came to pass after this also, that the children of Moab, and the children of Ammon, and with them other beside the Ammonites, came against Jehoshaphat to battle.

2. Niin tultiin ja ilmoitettiin Josaphatille, sanoen: sinua vastaan tulee san-

2. Then there came some that told Jehoshaphat, saying, There cometh a

gen suuri sotajoukko Syriasta, tuolta puolelta meren; ja katso, he ovat HatsetsonTamarissa: se on Engeddi.

3. Mutta Josaphat pelkäsi, ja asetti kasvonsa etsimään Herraa, ja antoi kuuluttaa paaston koko Juudassa.
4. Ja Juuda tuli kokoon etsimään Herralta; tultiin myös kaikista Juudan kaupungeista etsimään Herraa.

5. Ja Josaphat seisoi Juudan ja Jerusalemin seurakunnassa, Herran huoneessa, uuden pihan edessä.

6. Ja hän sanoi: Herra meidän isäimme Jumala! etkös ole Jumala taivaissa, joka hallitset kaikkein pakanain valtakunnissa? Ja sinun kädessäs on väki ja voima, ja ei ole yhtään, joka voi olla sinua vastaan.

7. Etkös sinä, meidän Jumalamme, ole ajanut tämän maan asujamia kansas Israelin edestä pois? ja olet sen antanut Abrahamin sinun ystäväs siemenelle ijankaikkisesti;
8. Niin että he ovat asuneet siinä, ja

great multitude against thee from beyond the sea on this side Syria; and, behold, they be in Hazazontamar, which is Engedi.
3. And Jehoshaphat feared, and set himself to seek the LORD, and proclaimed a fast throughout all Judah.
4. And Judah gathered themselves together, to ask help of the LORD: even out of all the cities of Judah they came to seek the LORD.
5. And Jehoshaphat stood in the congregation of Judah and Jerusalem, in the house of the LORD, before the new court,
6. And said, O LORD God of our fathers, art not thou God in heaven? and rulest not thou over all the kingdoms of the heathen? and in thine hand is there not power and might, so that none is able to withstand thee?
7. Art not thou our God, who didst drive out the inhabitants of this land before thy people Israel, and gavest it to the seed of Abraham thy friend for ever?
8. And they dwelt therein, and have

ovat rakentaneet sinun nimelles pyhän, sanoen:
9. Kuin joku onnettomuus, rangaistusmiekka, rutto eli kallis aika meille tulee, niin pitää meidän seisoman tässä huoneessa sinun edessäs (sillä sinun nimes on tässä huoneessa) ja huutaman sinua tuskassamme, niin sinä kuulet ja autat.
10. Ja nyt katso, Ammonin lapset, Moab ja Seirin vuorelaiset, joidenka kautta et sinä antanut Israelin lasten mennä, vaeltaissansa Egyptistä; vaan heidän täytyi palata pois heidän tykönänsä, eikä hävittäneet heitä;
11. Ja katso, he kostavat sen meille; ja he tulevat meitä ajamaan perinnöstäs pois, jonka meille perinnöksi antanut olet.
12. Meidän Jumalamme! etkös heitä tuomitse? Sillä ei ole meillä yhtään voimaa tätä suurta joukkoa vastaan, joka tulee meitä vastaan: emme tiedä, mitä me teemme, vaan meidän silmämme katselevat sinun puolees.
13. Ja kaikki Juuda seisoi Herran edessä, lapsinensa, vaimoinensa ja poikinensa.

built thee a sanctuary therein for thy name, saying,
9. If, when evil cometh upon us, as the sword, judgment, or pestilence, or famine, we stand before this house, and in thy presence, (for thy name is in this house,) and cry unto thee in our affliction, then thou wilt hear and help.
10. And now, behold, the children of Ammon and Moab and mount Seir, whom thou wouldest not let Israel invade, when they came out of the land of Egypt, but they turned from them, and destroyed them not;
11. Behold, I say, how they reward us, to come to cast us out of thy possession, which thou hast given us to inherit.
12. O our God, wilt thou not judge them? for we have no might against this great company that cometh against us; neither know we what to do: but our eyes are upon thee.

13. And all Judah stood before the LORD, with their little ones, their wives, and their children.

14. Ja Jehasielin Sakarian pojan, Benajan pojan, Jehielin pojan, Mattanjan pojan päälle, Leviläisen Asaphin lapsista, tuli Herran henki seurakunnan keskellä,

14. Then upon Jahaziel the son of Zechariah, the son of Benaiah, the son of Jeiel, the son of Mattaniah, a Levite of the sons of Asaph, came the Spirit of the LORD in the midst of the congregation;

15. Ja sanoi: kuulkaat, koko Juuda ja Jerusalemin asuvaiset, ja kuningas Josaphat! Näin sanoo Herra teille: älkäät peljätkö, älkäät vavisko tätä suurta joukkoa, sillä te ette sodi, vaan Jumala.

15. And he said, Hearken ye, all Judah, and ye inhabitants of Jerusalem, and thou king Jehoshaphat, Thus saith the LORD unto you, Be not afraid nor dismayed by reason of this great multitude; for the battle is not yours, but God's.

16. Huomenna pitää teidän menemän alas heidän tykönsä, ja katso, he menevät ylös Zitsin paltaan, ja te löydätte heidät ojan lopulla kohdastansa Jeruelin korven edessä.

16. To morrow go ye down against them: behold, they come up by the cliff of Ziz; and ye shall find them at the end of the brook, before the wilderness of Jeruel.

17. Ei teidän pidä sotiman tässä asiassa, ainoastansa käykäät edes, seisokaat ja katsokaat Herran autuutta, joka on teidän kanssanne: Juuda ja Jerusalem, älkäät peljätkö ja älkäät hämmästykö, menkäät huomenna ulos heitä vastaan, Herra on teidän kanssanne.

17. Ye shall not need to fight in this battle: set yourselves, stand ye still, and see the salvation of the LORD with you, O Judah and Jerusalem: fear not, nor be dismayed; to morrow go out against them: for the LORD will be with you.

18. Silloin kumarsi Josaphat kasvoillensa maahan; ja kaikki Juuda ja Je-

18. And Jehoshaphat bowed his head with his face to the ground: and all

rusalemin asuvaiset lankesivat Herran eteen ja rukoilivat Herraa.

Judah and the inhabitants of Jerusalem fell before the LORD, worshipping the LORD.

19. Ja Leviläiset Kahatilaisten lapsista ja Korhilaisten lapsista nousivat kiittämään Herraa Israelin Jumalaa kovalla äänellä korkeuteen päin.

19. And the Levites, of the children of the Kohathites, and of the children of the Korhites, stood up to praise the LORD God of Israel with a loud voice on high.

20. Ja he nousivat varhain huomeneltain ja menivät Tekoan korpeen. Ja heidän lähteissänsä seisoi Josaphat ja sanoi: kuulkaat minua, Juuda ja Jerusalemin asujamet, uskokaat Herran teidän Jumalanne päälle, niin te olette hyvässä turvassa, ja uskokaat hänen prophetansa, niin te menestytte.

20. And they rose early in the morning, and went forth into the wilderness of Tekoa: and as they went forth, Jehoshaphat stood and said, Hear me, O Judah, and ye inhabitants of Jerusalem; Believe in the LORD your God, so shall ye be established; believe his prophets, so shall ye prosper.

21. Ja hän keskusteli kansan kanssa, ja asetti veisaajat Herralle, kiittämään pyhässä kaunistuksessa, mennessä hankitun sotaväen edellä, jotka sanoivat: kiittäkäät Herraa, sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.

21. And when he had consulted with the people, he appointed singers unto the LORD, and that should praise the beauty of holiness, as they went out before the army, and to say, Praise the LORD; for his mercy endureth for ever.

22. Ja sittekuin he rupesivat kiittämään ja ylistämään, antoi Herra väijyjät tulla Ammonin, Moabin ja Seirin vuorelaisten päälle, jotka Juudaa vas-

22. And when they began to sing and to praise, the LORD set ambushments against the children of Ammon, Moab, and mount Seir, which were come

taan tulleet olivat; ja he löivät heidät.

23. Niin nousivat Ammonin ja Moabin lapset Seirin vuoren asuvia vastaan, tappamaan ja hävittämään heitä. Ja sittekuin he olivat lopettaneet Seirin asuvaiset, autti kukin lähimmäistänsä toinen toistansa tappamaan.

24. Mutta kuin Juuda tuli Mitspaan, joka on korven tykönä, käänsivät he heitänsä joukkoa päin, ja katso, silloin makasivat kuolleet ruumiit maassa, niin ettei yksikään heistä ollut päässyt.

25. Ja Josaphat tuli väkinensä jakamaan heidän saalistansa, ja he löysivät siellä ruumisten seassa tavaraa ja kallista kalua, ja he ottivat heiltä niin paljon, ettei he voineet kantaa; ja he ottivat siitä saaliista kolme päivää; sillä sitä oli sangen paljo.

26. Neljäntenä päivänä tulivat he kokoon Kiitoslaaksoon, sillä siinä he kiittivät Herraa; siitä kutsutaan se paikka Kiitoslaaksoksi tähän päivään asti.

against Judah; and they were smitten.

23. For the children of Ammon and Moab stood up against the inhabitants of mount Seir, utterly to slay and destroy them: and when they had made an end of the inhabitants of Seir, every one helped to destroy another.

24. And when Judah came toward the watch tower in the wilderness, they looked unto the multitude, and, behold, they were dead bodies fallen to the earth, and none escaped.

25. And when Jehoshaphat and his people came to take away the spoil of them, they found among them in abundance both riches with the dead bodies, and precious jewels, which they stripped off for themselves, more than they could carry away: and they were three days in gathering of the spoil, it was so much.

26. And on the fourth day they assembled themselves in the valley of Berachah; for there they blessed the LORD: therefore the name of the same place was called, The valley of

Berachah, unto this day.

27. Ja kaikki Juuda ja Jerusalem palasivat takaperin, ja Josaphat kaikkein ensin, niin että he menivät ilolla Jerusalemiin; sillä Herra oli antanut heille ilon heidän vihollisistansa.

27. Then they returned, every man of Judah and Jerusalem, and Jehoshaphat in the forefront of them, to go again to Jerusalem with joy; for the LORD had made them to rejoice over their enemies.

28. Ja he menivät Jerusalemiin psaltareilla, harpuilla ja basunilla, Herran huoneesen.

28. And they came to Jerusalem with psalteries and harps and trumpets unto the house of the LORD.

29. Ja Jumalan pelko tuli kaikkein valtakuntain päälle maalla, sittekuin he kuulivat Herran sotineen Israelin vihollisia vastaan.

29. And the fear of God was on all the kingdoms of those countries, when they had heard that the LORD fought against the enemies of Israel.

30. Ja niin Josaphatin valtakunta oli levossa; ja Jumala antoi hänelle levon ympäristöllänsä.

30. So the realm of Jehoshaphat was quiet: for his God gave him rest round about.

31. Ja Josaphat hallitsi Juudaa, ja oli viiden ajastaikainen neljättäkymmentä tullessansa kuninkaaksi ja hallitsi Jerusalemissa viisikolmattakymmentä ajastaikaa; hänen äitinsä nimi oli Asuba Silhin tytär.

31. And Jehoshaphat reigned over Judah: he was thirty and five years old when he began to reign, and he reigned twenty and five years in Jerusalem. And his mother's name was Azubah the daughter of Shilhi.

32. Ja hän vaelsi isänsä Asan teillä ja ei siitä horjahtanut, ja teki sitä mikä Herralle otollinen oli;

32. And he walked in the way of Asa his father, and departed not from it, doing that which was right in the sight of the LORD.

33. Paitsi ettei korkeudet tulleet ote-

33. Howbeit the high places were not

tuiksi pois; sillä ettei kansa vielä asettanut sydäntänsä Herran isänsä Jumalan tykö.

34. Mitä enempi Josaphatin töistä sanomista on, sekä ensimäisistä että viimeisistä: katso, ne ovat kirjoitetut Jehun Hananin pojan teoissa, jotka hän oli kirjoittanut Israelin kuningasten kirjaan.

35. Senjälkeen yhdisti Josaphat Juudan kuningas itsensä Ahasian Israelin kuninkaan kanssa, joka oli jumalatoin menoissansa.

36. Ja hän suostui hänen kanssansa haaksia tekemään, vaeltaaksensa Tarsikseen. Ja he tekivät haaksia EtseonGeberissä.

37. Mutta Elieser Dodavan poika Maresasta ennusti Josaphatia vastaan ja sanoi: että olet suostunut Ahasiaan, on Herra särkenyt sinun työs; ja haahdet menivät rikki, ja ei he saaneet enää Tarsikseen kulkea.

taken away: for as yet the people had not prepared their hearts unto the God of their fathers.

34. Now the rest of the acts of Jehoshaphat, first and last, behold, they are written in the book of Jehu the son of Hanani, who is mentioned in the book of the kings of Israel.

35. And after this did Jehoshaphat king of Judah join himself with Ahaziah king of Israel, who did very wickedly:

36. And he joined himself with him to make ships to go to Tarshish: and they made the ships in Eziongeber.

37. Then Eliezer the son of Dodavah of Mareshah prophesied against Jehoshaphat, saying, Because thou hast joined thyself with Ahaziah, the LORD hath broken thy works. And the ships were broken, that they were not able to go to Tarshish.

21 luku

1. Ja Josaphat nukkui isäinsä kanssa ja haudattiin isäinsä tykö Davidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Joram tuli kuninkaaksi hänen siaansa.
2. Ja hänellä oli veljiä Josaphatin poikia, Asaria, Jehiel, Sakaria, Asaria, Mikael ja Sephatia. Nämät kaikki olivat Josaphatin Israelin kuninkaan pojat.
3. Ja heidän isänsä antoi heille monta lahjaa hopiasta, kullasta ja kalliista kappaleista, vahvain Juudan kaupunkein kanssa. Mutta Joramille antoi hän valtakunnan; sillä hän oli esikoinen.
4. Kuin Joram korotettiin isänsä valtakuntaan ja tuli voimalliseksi, tappoi hän kaikki veljensä miekalla ja muutamia Israelin ylimmäisistä.
5. Ja Joram oli kahden ajastajan vanha neljättäkymmentä tullessansa kuninkaaksi; ja hän hallitsi kahdeksan ajastaikaa Jerusalemissa,
6. Ja hän vaelsi Israelin kuningasten

1. Now Jehoshaphat slept with his fathers, and was buried with his fathers in the city of David. And Jehoram his son reigned in his stead.
2. And he had brethren the sons of Jehoshaphat, Azariah, and Jehiel, and Zechariah, and Azariah, and Michael, and Shephatiah: all these were the sons of Jehoshaphat king of Israel.
3. And their father gave them great gifts of silver, and of gold, and of precious things, with fenced cities in Judah: but the kingdom gave he to Jehoram; because he was the firstborn.
4. Now when Jehoram was risen up to the kingdom of his father, he strengthened himself, and slew all his brethren with the sword, and divers also of the princes of Israel.
5. Jehoram was thirty and two years old when he began to reign, and he reigned eight years in Jerusalem.
6. And he walked in the way of the

tiellä, niinkuin Ahabin huone teki; sillä Ahabin tytär oli hänen emäntänsä; ja hän teki pahaa Herran edessä.

kings of Israel, like as did the house of Ahab: for he had the daughter of Ahab to wife: and he wrought that which was evil in the eyes of the LORD.

7. Mutta ei Herra tahtonut hukuttaa Davidin huonetta, sen liiton tähden, jonka hän tehnyt oli Davidin kanssa, ja niinkuin hän puhunut oli antaaksensa hänelle ja hänen lapsillensa valkeuden joka aika.

7. Howbeit the LORD would not destroy the house of David, because of the covenant that he had made with David, and as he promised to give a light to him and to his sons for ever.

8. Hänen aikanansa luopuivat Edomilaiset Juudan vallan alta ja tekivät itsellensä kuninkaan.

8. In his days the Edomites revolted from under the dominion of Judah, and made themselves a king.

9. Niin Joram meni ylitse ylimmäistensä kanssa, ja kaikki vaunut hänen kanssansa; ja hän valmisti itsensä yöllä ja löi kaikki Edomilaiset ympäristöltänsä, ja myös vaunuin päämiehet.

9. Then Jehoram went forth with his princes, and all his chariots with him: and he rose up by night, and smote the Edomites which compassed him in, and the captains of the chariots.

10. Ja Edomilaiset luopuivat Juudan vallan alta tähän päivään asti; silloin luopui myös Libna hänestä; sillä hän hylkäsi Herran isäinsä Jumalan.

10. So the Edomites revolted from under the hand of Judah unto this day. The same time also did Libnah revolt from under his hand; because he had forsaken the LORD God of his fathers.

11. Ja hän teki korkeuksia Juudan vuorilla, ja saatti Jerusalemin asuvaiset huorin tekemään ja vietteli Juu-

11. Moreover he made high places in the mountains of Judah, and caused the inhabitants of Jerusalem to com-

dan.

12. Ja kirjoitus tuli hänelle Elialta prophetalta, joka näin oli: näin sanoo Herra sinun isäs Davidin Jumala: ettes vaeltanut isäs Josaphatin teillä, etkä Aksan Juudan kuninkaan teillä;

13. Mutta vaellat Israelin kuningasten tiellä, ja saatat Juudan ja Jerusalemin asuvaiset huorin tekemään Ahabin huoneen huoruuden jälkeen, ja olet tappanut veljes isäs huoneesta, jotka sinua paremmat olivat;

14. Katso, niin Herra lyö sinua kovin ja sinun kansaas, lapsias, emäntiäs ja kaikkea hyvyyttäs.

15. Ja sinun sisällyksissäs pitää oleman monta sairautta, siihenasti että sisällykses sinusta päivä päivältä sairauden tähden käyvät ulos.

16. Niin Herra herätti Joramia vastaan Philistealaisten ja Arabialaisten hengen, jotka ovat Etiopialaisten tykönä.

mit fornication, and compelled Judah thereto.

12. And there came a writing to him from Elijah the prophet, saying, Thus saith the LORD God of David thy father, Because thou hast not walked in the ways of Jehoshaphat thy father, nor in the ways of Asa king of Judah,

13. But hast walked in the way of the kings of Israel, and hast made Judah and the inhabitants of Jerusalem to go a whoring, like to the whoredoms of the house of Ahab, and also hast slain thy brethren of thy father's house, which were better than thyself:

14. Behold, with a great plague will the LORD smite thy people, and thy children, and thy wives, and all thy goods:

15. And thou shalt have great sickness by disease of thy bowels, until thy bowels fall out by reason of the sickness day by day.

16. Moreover the LORD stirred up against Jehoram the spirit of the Philistines, and of the Arabians, that were near the Ethiopians:

17. Ja he menivät ylös Juudaan, ja hävittivät sen ja veivät pois kaiken kalun, joka kuninkaan huoneessa oli, niin myös hänen poikansa ja emäntänsä; niin ettei hänelle yhtään poikaa jäänyt, paitsi Joahasta nuorinta poikaansa.

17. And they came up into Judah, and brake into it, and carried away all the substance that was found in the king's house, and his sons also, and his wives; so that there was never a son left him, save Jehoahaz, the youngest of his sons.

18. Ja kaiken sen jälkeen rankaisi Herra häntä hänen sisällyksissänsä senkaltaisella taudilla, jota ei taidettu parantaa.

18. And after all this the LORD smote him in his bowels with an incurable disease.

19. Ja se tapahtui päivä päivältä, siihenasti kuin kahden vuoden aika kulunut oli, että hänen sisällyksensä kävivät ulos hänestä, hänen tautinsa kanssa; ja hän kuoli pahoista taudeista. Ja he ei tehneet yhtään suitsutusta hänelle, niin kuin he olivat tehneet hänen esi-isillensä.

19. And it came to pass, that in process of time, after the end of two years, his bowels fell out by reason of his sickness: so he died of sore diseases. And his people made no burning for him, like the burning of his fathers.

20. Hän oli kahden ajastajan vanha neljättäkymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kahdeksan ajastaikaa Jerusalemissa, ja vaelsi kelvottomasti; ja he hautasivat hänen Davidin kaupunkiin, mutta ei kuningasten hautain sekaan.

20. Thirty and two years old was he when he began to reign, and he reigned in Jerusalem eight years, and departed without being desired. Howbeit they buried him in the city of David, but not in the sepulchres of the kings.

22 luku

1. Ja Jerusalemin asuvaiset asettivat Ahasian hänen nuorimman poikansa kuninkaaksi hänen siaansa; sillä se sotaväki, joka Arabiasta tuli, oli tappanut kaikki vanhemmat; sentähden tuli Ahasia Joramin poika Juudan kuninkaaksi.

1. And the inhabitants of Jerusalem made Ahaziah his youngest son king in his stead: for the band of men that came with the Arabians to the camp had slain all the eldest. So Ahaziah the son of Jehoram king of Judah reigned.

2. Ja Ahasia oli kahden ajastajan vanha viidettäkymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi ajastajan Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Atalia Omrin tytär.

2. Forty and two years old was Ahaziah when he began to reign, and he reigned one year in Jerusalem. His mother's name also was Athaliah the daughter of Omri.

3. Hän vaelsi myös Ahabin huoneen teillä; sillä hänen äitinsä neuvoi häntä jumalattomuuteen.

3. He also walked in the ways of the house of Ahab: for his mother was his counsellor to do wickedly.

4. Sentähden hän myös teki sitä, joka ei Herralle kelvannut, niinkuin Ahabinkin huone; sillä he olivat hänen neuvonantajansa hänen isänsä kuoleman jälkeen, hukuttamaan häntä.

4. Wherefore he did evil in the sight of the LORD like the house of Ahab: for they were his counsellors after the death of his father to his destruction.

5. Hän vaelsi myös heidän neuvonsa jälkeen, ja meni pois Joramin Israelin kuninkaan pojan kanssa sotaan Hasaelia Syrian kuningasta vastaan, Gileadin Ramotiin. Mutta Syrialaiset löivät Joramin.

5. He walked also after their counsel, and went with Jehoram the son of Ahab king of Israel to war against Hazael king of Syria at Ramothgilead: and the Syrians smote Joram.

6. Niin että hän palasi antamaan it-

6. And he returned to be healed in

siänsä parantaa Jisreelissä; sillä hänellä oli haavat, jotka hän oli saanut Ramassa soteissansa Hasaelin Syrian kuninkaan kanssa. Ja Asaria Joramin poika Juudan kuningas meni sinne katsomaan Joramia Ahabin poikaa, joka sairasti Jisreelissä.

7. Sillä se onnettomuus oli Jumalalta Ahasian päälle pantu, että hän tuli Joramin tykö, ja että hän tultuansa meni Joramin kanssa Jehua Nimsin poikaa vastaan, jonka Herra voidellut oli Ahabin huonetta hävittämään.

8. Ja kuin Jehu rupesi rankaisemaan Ahabin huonetta, löysi hän muutamia ylimmäisiä Juudasta ja Ahasian veljein lapsista, jotka Ahasiaa palvelivat, ja tappoi ne.

9. Ja hän etsi Ahasiaa; ja he saivat hänen kiinni Samariassa, johon hän itsensä lymyttänyt oli, ja he veivät hänen Jehun eteen, ja he tappoivat hänen, ja hautasivat hänen; sillä he sanoivat: hän on Josaphatin poika, joka on etsinyt Herraa kaikesta sydämestänsä. Ja ei sitte yhtään ollut Ahasian huoneesta, joka taisi kunin-

Jezreel because of the wounds which were given him at Ramah, when he fought with Hazael king of Syria. And Azariah the son of Jehoram king of Judah went down to see Jehoram the son of Ahab at Jezreel, because he was sick.

7. And the destruction of Ahaziah was of God by coming to Joram: for when he was come, he went out with Jehoram against Jehu the son of Nimshi, whom the LORD had anointed to cut off the house of Ahab.

8. And it came to pass, that, when Jehu was executing judgment upon the house of Ahab, and found the princes of Judah, and the sons of the brethren of Ahaziah, that ministered to Ahaziah, he slew them.

9. And he sought Ahaziah: and they caught him, (for he was hid in Samaria,) and brought him to Jehu: and when they had slain him, they buried him: Because, said they, he is the son of Jehoshaphat, who sought the LORD with all his heart. So the house of Ahaziah had no power to keep still the kingdom.

kaaksi tulla.

10. Kuin Atalia Ahasian äiti näki poikansa kuolleeksi, nousi hän ja murhasi kaiken kuninkaallisen siemenen Juudan huoneessa.

10. But when Athaliah the mother of Ahaziah saw that her son was dead, she arose and destroyed all the seed royal of the house of Judah.

11. Mutta Josabeath kuninkaan tytär otti Joaksen Ahasian pojan varkain kuninkaan lasten seasta, jotka tapettiin, ja pani hänen imettäjänsä kanssa makaushuoneesen; ja näin lymytti Josabeath kuningas Joramin tytär, papin Jojadan emäntä, hänen Athalian edestä; (sillä hän oli Ahasian sisar) niin ettei hän tapettu.

11. But Jehoshabeath, the daughter of the king, took Joash the son of Ahaziah, and stole him from among the king's sons that were slain, and put him and his nurse in a bedchamber. So Jehoshabeath, the daughter of king Jehoram, the wife of Jehoiada the priest, (for she was the sister of Ahaziah,) hid him from Athaliah, so that she slew him not.

12. Ja hän oli heidän kanssansa Jumalan huoneessa kätkettynä kuusi vuotta. Ja Athalia hallitsi maalla.

12. And he was with them hid in the house of God six years: and Athaliah reigned over the land.

23 luku

1. Seitsemäntenä vuonna rohkaisi Jojada itsensä ja otti sodanpäämiehet, Asarian Jerohamin pojan, Ismaelin Johananin pojan, Asarian Obedin pojan, Maesejan Adajan pojan ja Elisaphatin Sikrin pojan liittoon kanssansa;

1. And in the seventh year Jehoiada strengthened himself, and took the captains of hundreds, Azariah the son of Jeroham, and Ishmael the son of Jehohanan, and Azariah the son of Obed, and Maaseiah the son of Adaiah, and Elishaphat the son of Zichri,

into covenant with him.

2. Jotka kävivät Juudan ympäri ja kokosivat Leviläisiä kaikista Juudan kaupungeista, ja ylimmäiset Israelin isät, tulemaan Jerusalemiin.

2. And they went about in Judah, and gathered the Levites out of all the cities of Judah, and the chief of the fathers of Israel, and they came to Jerusalem.

3. Ja kaikki seurakunta teki liiton kuninkaan kanssa Jumalan huoneessa. Ja hän sanoi heille: katso, kuninkaan poika pitää kuningas oleman, niinkuin Herra Davidin lapsista sanonut on.

3. And all the congregation made a covenant with the king in the house of God. And he said unto them, Behold, the king's son shall reign, as the LORD hath said of the sons of David.

4. Näin pitää teidän tekemän: kolmas osa teistä, jotka käyvät sisälle sabbatina papeista ja Leviläisistä, pitää oleman oven tykönä vartiana;

4. This is the thing that ye shall do; A third part of you entering on the sabbath, of the priests and of the Levites, shall be porters of the doors;

5. Ja kolmas osa kuninkaan huoneessa, ja kolmas osa perustuksen portissa; mutta kaikki kansa pitää oleman Herran huoneen pihalla.

5. And a third part shall be at the king's house; and a third part at the gate of the foundation: and all the people shall be in the courts of the house of the LORD.

6. Ettei yksikään mene Herran huoneesen, vaan papit ja Leviläiset, jotka siellä palvelevat, niiden pitää sisälle menemän; sillä he ovat pyhät; mutta kaikki muu kansa vartioitkaan Herran vartiota.

6. But let none come into the house of the LORD, save the priests, and they that minister of the Levites; they shall go in, for they are holy: but all the people shall keep the watch of the LORD.

7. Ja Leviläisten pitää piirittämän kuninkaan jokainen aseensa kanssa kä-

7. And the Levites shall compass the king round about, every man with his

dessänsä. Ja jos joku muu menee huoneesen, hänen pitää kuoleman. Ja teidän pitää oleman kuninkaan tykönä, kuin hän käy sisälle ja ulos.

8. Ja Leviläiset kaiken Juudan kanssa tekivät kaiketi niinkuin pappi Jojada käskenyt oli. Ja jokainen otti väkensä, jotka menivät sabbatille, niiden kanssa jotka menivät pois sabbatilta; sillä pappi Jojada ei antanut niiden eritä toinen toisestansa.

9. Ja Jojada pappi antoi sodanpäämiehille keihäät ja kilvet ja kuningas Davidin aseet, jotka Jumalan olivat.

10. Ja asetti kaiken kansan, itsekunkin aseinensa kädessänsä, oikiasta huoneen loukkaasta niin vasempaan loukkaasen, alttarin ja huoneen tykö, kuningasta ympäri.

11. Ja he toivat kuninkaan pojan edes, panivat kruunun hänen päähänsä, ja todistuksen, ja tekivät hänen kuninkaaksi. Ja Jojada ja hänen

weapons in his hand; and whosoever else cometh into the house, he shall be put to death: but be ye with the king when he cometh in, and when he goeth out.

8. So the Levites and all Judah did according to all things that Jehoiada the priest had commanded, and took every man his men that were to come in on the sabbath, with them that were to go out on the sabbath: for Jehoiada the priest dismissed not the courses.

9. Moreover Jehoiada the priest delivered to the captains of hundreds spears, and bucklers, and shields, that had been king David's, which were in the house of God.

10. And he set all the people, every man having his weapon in his hand, from the right side of the temple to the left side of the temple, along by the altar and the temple, by the king round about.

11. Then they brought out the king's son, and put upon him the crown, and gave him the testimony, and made him king. And Jehoiada and his

poikansa voitelivat hänen, ja sanoivat: menestyköön kuningas!
12. Kuin Atalia kuuli kansan äänen, jotka juoksivat ylistäen kuningasta, niin hän meni kansan tykö Herran huoneesen.
13. Ja hän näki, ja katso, kuningas seisoi patsaansa tykönä läpikäytävässä, ja ylimmäiset ja vaskitorvet kuninkaan ympärillä, ja kaikki maan kansa oli iloinen, ja puhalsivat vaskitorviin, ja veisaajat kaikkinaisten kanteleiden kanssa, taitavat kiittämään. Silloin repäisi Atalia vaatteensa ja sanoi: kapina, kapina!

14. Mutta Jojada pappi meni sodanpäämiesten kanssa ulos, jotka olivat sotajoukon päällä, ja sanoi heille: taluttakaat häntä ulos joukon lävitse: ja joka häntä seuraa, se pitää miekalla tapettaman; sillä pappi oli käskyn antanut, ettei häntä pitänyt Herran huoneessa tapettaman.
15. Ja he panivat kätensä hänen päällensä, ja kuin hän tuli hevosportin läpikäytävään, joka oli kuninkaan huoneen tykönä, tappoivat he hänen siel-

sons anointed him, and said, God save the king.
12. Now when Athaliah heard the noise of the people running and praising the king, she came to the people into the house of the LORD:
13. And she looked, and, behold, the king stood at his pillar at the entering in, and the princes and the trumpets by the king: and all the people of the land rejoiced, and sounded with trumpets, also the singers with instruments of musick, and such as taught to sing praise. Then Athaliah rent her clothes, and said, Treason, Treason.
14. Then Jehoiada the priest brought out the captains of hundreds that were set over the host, and said unto them, Have her forth of the ranges: and whoso followeth her, let him be slain with the sword. For the priest said, Slay her not in the house of the LORD.
15. So they laid hands on her; and when she was come to the entering of the horse gate by the king's house, they slew her there.

lä.

16. Ja Jojada teki liiton itsensä, kaiken kansan ja kuninkaan vaiheella, että he olisivat Herran kansa.

16. And Jehoiada made a covenant between him, and between all the people, and between the king, that they should be the LORD'S people.

17. Silloin meni kaikki kansa Baalin huoneesen ja kukistivat sen, ja särkivät hänen alttarinsa ja kuvansa, ja tappoivat Mattanin Baalin papin alttarien edessä.

17. Then all the people went to the house of Baal, and brake it down, and brake his altars and his images in pieces, and slew Mattan the priest of Baal before the altars.

18. Ja Jojada pani Herran huoneen virat pappein ja Leviläisten käsiin, jotka David oli asettanut Herran huoneesen tekemään Herran polttouhria, niinkuin kirjoitettu on Moseksen laissa, ilolla ja veisulla Davidin asetuksen jälkeen;

18. Also Jehoiada appointed the offices of the house of the LORD by the hand of the priests the Levites, whom David had distributed in the house of the LORD, to offer the burnt offerings of the LORD, as it is written in the law of Moses, with rejoicing and with singing, as it was ordained by David.

19. Ja asetti portinvartiat Herran huoneen portteihin, ettei mitään saastaisuutta sisälle tulisi missään kappaleessa.

19. And he set the porters at the gates of the house of the LORD, that none which was unclean in any thing should enter in.

20. Ja hän otti sadanpäämiehet, ja voimalliset, ja kansan hallitsiat, ja kaiken maan kansan, ja vei kuninkaan Herran huoneesta alas ja he menivät ylimmäisen portin lävitse kuninkaan huoneesen; ja he antoivat kuninkaan

20. And he took the captains of hundreds, and the nobles, and the governors of the people, and all the people of the land, and brought down the king from the house of the LORD: and they came through the high gate into

istua valtakunnan istuimelle.

21. Ja kaikki maan kansa oli iloinen, ja kaupunki oli levossa, sittekuin Atalia tapettiin miekalla.

the king's house, and set the king upon the throne of the kingdom.

21. And all the people of the land rejoiced: and the city was quiet, after that they had slain Athaliah with the sword.

24 luku

1. Joas oli seitsemän ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi neljäkymmentä ajastaikaa Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Zibia Bersabasta.

1. Joash was seven years old when he began to reign, and he reigned forty years in Jerusalem. His mother's name also was Zibiah of Beersheba.

2. Ja Joas teki sitä, mikä oikein oli Herran edessä, niinkauvan kuin pappi Jojada eli.

2. And Joash did that which was right in the sight of the LORD all the days of Jehoiada the priest.

3. Ja Jojada otti hänelle kaksi emäntää ja hän siitti poikia ja tyttäriä.

3. And Jehoiada took for him two wives; and he begat sons and daughters.

4. Ja tapahtui sen jälkeen, että Joas aikoi uudistaa Herran huonetta.

4. And it came to pass after this, that Joash was minded to repair the house of the LORD.

5. Ja hän kokosi papit ja Leviläiset ja sanoi heille: menkäät ulos Juudan kaupunkeihin ja kootkaat rahaa kaikelta Israelilta, vuosi vuodelta, teidän Jumalanne huoneen parannukseksi,

5. And he gathered together the priests and the Levites, and said to them, Go out unto the cities of Judah, and gather of all Israel money to repair the house of your God from year

ja kiiruhtakaat tekemään sitä; mutta Leviläiset ei kiiruhtaneet.

to year, and see that ye hasten the matter. Howbeit the Levites hastened it not.

6. Silloin kutsui kuningas Jojadan, ylimmäisen papin, ja sanoi hänelle: miksi et ota vaaria Leviläisistä, että he toisivat veron Juudasta ja Jerusalemista, jonka Moses Herran palvelia pani päälle, kuin piti Israelista koottaman todistuksen majaksi?

6. And the king called for Jehoiada the chief, and said unto him, Why hast thou not required of the Levites to bring in out of Judah and out of Jerusalem the collection, according to the commandment of Moses the servant of the LORD, and of the congregation of Israel, for the tabernacle of witness?

7. Sillä jumalatoin Atalia on poikinensa särkenyt Jumalan huoneen, ja kaiken Herran huoneesen pyhitetyn olivat he tehneet Baalille.

7. For the sons of Athaliah, that wicked woman, had broken up the house of God; and also all the dedicated things of the house of the LORD did they bestow upon Baalim.

8. Niin kuningas käski; ja he tekivät arkun, jonka he panivat Herran huoneen portin ulkoiselle puolelle.

8. And at the king's commandment they made a chest, and set it without at the gate of the house of the LORD.

9. Ja he kuuluttivat Juudassa ja Jerusalemissa tuomaan Herralle veroa, jonka Jumalan palvelia Moses oli pannut Israelin päälle korvessa.

9. And they made a proclamation through Judah and Jerusalem, to bring in to the LORD the collection that Moses the servant of God laid upon Israel in the wilderness.

10. Silloin iloitsivat kaikki päämiehet ja kaikki kansa; ja he toivat ja panivat arkkuun, siihenasti että se tuli täy-

10. And all the princes and all the people rejoiced, and brought in, and cast into the chest, until they had

teen.

11. Ja kuin aika tuli, että arkku kannettiin edes Leviläisiltä kuninkaan käskyn jälkeen (ja he näkivät siinä olevan paljon rahaa), tuli kuninkaan kirjoittaja ja se joka ylimmäiseltä papilta uskottu oli, ja he tyhjensivät arkun ja kantoivat sen jälleen siallensa. Näin he tekivät joka päivä siihenasti että he kokosivat paljon rahaa.

12. Ja kuningas ja Jojada antoivat ne teettäjille Herran huoneen palvelukseksi; ne palkkasivat kivenhakkaajia ja rakentajia, uudistamaan Herran huonetta, niin myös rauta- ja vaskiseppiä, parantamaan Herran huonetta.

13. Ja työmiehet tekivät työtä, niin että parannustyö menestyi heidän kättensä kautta; ja he saivat Jumalan huoneen kokonansa valmiiksi ja hyvin rakennetuksi.

14. Ja kuin he sen olivat päättäneet, veivät he liian rahan kuninkaan ja Jojadan eteen; siitä tehtiin astioita Herran huoneesen, astioita palvelukseen ja polttouhriin, lusikoita, kulta- ja ho-

made an end.

11. Now it came to pass, that at what time the chest was brought unto the king's office by the hand of the Levites, and when they saw that there was much money, the king's scribe and the high priest's officer came and emptied the chest, and took it, and carried it to his place again. Thus they did day by day, and gathered money in abundance.

12. And the king and Jehoiada gave it to such as did the work of the service of the house of the LORD, and hired masons and carpenters to repair the house of the LORD, and also such as wrought iron and brass to mend the house of the LORD.

13. So the workmen wrought, and the work was perfected by them, and they set the house of God in his state, and strengthened it.

14. And when they had finished it, they brought the rest of the money before the king and Jehoiada, whereof were made vessels for the house of the LORD, even vessels to minister,

pia-astioita; ja uhrasivat polttouhria Herran huoneen tykönä alati niinkauvan kuin Jojada eli.

and to offer withal, and spoons, and vessels of gold and silver. And they offered burnt offerings in the house of the LORD continually all the days of Jehoiada.

15. Ja Jojada tuli vanhaksi ja ijällä ravituksi ja kuoli; ja hän oli sadan ja kolmenkymmenen ajastaikainen kuollessansa.

15. But Jehoiada waxed old, and was full of days when he died; an hundred and thirty years old was he when he died.

16. Ja he hautasivat hänen Davidin kaupunkiin kuningasten sekaan; sillä hän oli tehnyt hyvin Israelissa Jumalaa ja hänen huonettansa kohtaan.

16. And they buried him in the city of David among the kings, because he had done good in Israel, both toward God, and toward his house.

17. Ja Jojadan kuoleman jälkeen tulivat Juudan ylimmäiset ja rukoilivat kuningasta. Niin kuningas kuuli heitä.

17. Now after the death of Jehoiada came the princes of Judah, and made obeisance to the king. Then the king hearkened unto them.

18. Ja he hylkäsivät Herran isäinsä Jumalan huoneen ja palvelivat metsistöitä ja epäjumalia. Niin tuli viha Juudan ja Jerusalemin päälle tämän heidän syntinsä tähden.

18. And they left the house of the LORD God of their fathers, and served groves and idols: and wrath came upon Judah and Jerusalem for this their trespass.

19. Ja hän lähetti heille prophetat palauttamaan heitä Herran tykö; ja he todistivat heille, mutta ei he totelleet.

19. Yet he sent prophets to them, to bring them again unto the LORD; and they testified against them: but they would not give ear.

20. Ja Jumalan henki puetti Sakarian papin Jojadan pojan; hän astui kan-

20. And the Spirit of God came upon Zechariah the son of Jehoiada the

san eteen ja sanoi heille: näin sanoo Jumala: miksi te rikotte Herran käskyn? Ei se pidä teille menestymän; koska te olette hyljänneet Herran, niin hylkää hän jälleen teidät.

21. Mutta he tekivät liiton häntä vastaan ja kivittivät hänen kuoliaaksi kuninkaan käskyn jälkeen, Herran huoneen pihalla.
22. Ja kuningas Joas ei ajatellut sitä laupiutta, jonka Jojada hänen isänsä hänelle tehnyt oli, mutta tappoi hänen poikansa. Ja hän sanoi kuollessansa: Herra on näkevä ja etsivä.
23. Ja tapahtui kuin ajastaika oli kulunut, että Syrian sotajoukko nousi häntä vastaan ja tuli Juudaan ja Jerusalemiin, ja surmasivat kaikki ylimmäiset kansan seasta, ja lähettivät kaiken saaliinsa Damaskun kuninkaalle.
24. Vaikka Syrian sotajoukko tuli vähällä väellä, kuitenkin antoi Herra sangen suuren joukon heidän käsiinsä, että he Herran isäinsä Jumalan hyljänneet olivat. Ja niin he myös rankaisivat Joaksen.

priest, which stood above the people, and said unto them, Thus saith God, Why transgress ye the commandments of the LORD, that ye cannot prosper? because ye have forsaken the LORD, he hath also forsaken you.
21. And they conspired against him, and stoned him with stones at the commandment of the king in the court of the house of the LORD.
22. Thus Joash the king remembered not the kindness which Jehoiada his father had done to him, but slew his son. And when he died, he said, The LORD look upon it, and require it.
23. And it came to pass at the end of the year, that the host of Syria came up against him: and they came to Judah and Jerusalem, and destroyed all the princes of the people from among the people, and sent all the spoil of them unto the king of Damascus.
24. For the army of the Syrians came with a small company of men, and the LORD delivered a very great host into their hand, because they had forsaken the LORD God of their fathers. So they executed judgment against

Joash.

25. Ja kuin he läksivät hänen tykönsä, jättivät he hänen suureen sairauteen. Ja hänen palveliansa tekivät liiton häntä vastaan, Jojadan papin lasten veren tähden, ja tappoivat hänen omalla vuoteellansa, ja hän kuoli; ja he hautasivat hänen Davidin kaupunkiin, mutta ei kuningasten hautain sekaan.

25. And when they were departed from him, (for they left him in great diseases,) his own servants conspired against him for the blood of the sons of Jehoiada the priest, and slew him on his bed, and he died: and they buried him in the city of David, but they buried him not in the sepulchres of the kings.

26. Ne jotka liiton olivat tehneet häntä vastaan, olivat nämät: Sabad Simeatin Ammonilaisen poika, ja Josabad Simritin Moabilaisen poika.

26. And these are they that conspired against him; Zabad the son of Shimeath an Ammonitess, and Jehozabad the son of Shimrith a Moabitess.

27. Mutta hänen poikainsa ja hänen aikanansa koottujen verojen luku, ja Jumalan huoneen rakennus, katso, ne ovat kirjoitetut kuningasten historiakirjassa. Ja hänen poikansa Amatsia tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

27. Now concerning his sons, and the greatness of the burdens laid upon him, and the repairing of the house of God, behold, they are written in the story of the book of the kings. And Amaziah his son reigned in his stead.

25 luku

1. Amatsia oli viiden ajastaikainen kolmattakymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yhdeksänkolmattakymmentä ajastaikaa Jerusalemis-

1. Amaziah was twenty and five years old when he began to reign, and he reigned twenty and nine years in Jerusalem. And his mother's name was

sa. Ja hänen äitinsä nimi oli Joaddan Jerusalemista.

Jehoaddan of Jerusalem.

2. Ja hän teki, mitä Herralle oli otollinen, vaan ei täydestä sydämestä.

2. And he did that which was right in the sight of the LORD, but not with a perfect heart.

3. Kuin hänen valtakuntansa vahvistettiin, tappoi hän palveliansa, jotka tappoivat kuninkaan hänen isänsä.

3. Now it came to pass, when the kingdom was established to him, that he slew his servants that had killed the king his father.

4. Mutta heidän lapsiansa ei hän tappanut; sillä näin on kirjoitettu laissa Moseksen raamatussa, jossa Herra kieltää, sanoen: ei tule isäin kuolla lasten edestä, eikä lasten isäin edestä; mutta jokaisen pitää kuoleman syntinsä tähden.

4. But he slew not their children, but did as it is written in the law in the book of Moses, where the LORD commanded, saying, The fathers shall not die for the children, neither shall the children die for the fathers, but every man shall die for his own sin.

5. Ja Amatsia kokosi Juudan ja asetti heidät isäinsä huoneen jälkeen, tuhanten ja satain päämiehet koko Juudassa ja Benjaminissa, ja luki kahdenkymmenen vuotiset ja sitä vanhemmat, ja löysi heitä kolmesataa tuhatta valittua, jotka olivat kelvolliset sotaan, kantamaan keihästä ja kilpeä.

5. Moreover Amaziah gathered Judah together, and made them captains over thousands, and captains over hundreds, according to the houses of their fathers, throughout all Judah and Benjamin: and he numbered them from twenty years old and above, and found them three hundred thousand choice men, able to go forth to war, that could handle spear and shield.

6. Hän palkkasi myös Israelista sata-

6. He hired also an hundred thousand

tuhatta vahvaa sotamiestä sadalla leiviskällä hopiaa.
7. Niin tuli Jumalan mies hänen tykönsä ja sanoi: kuningas, älä salli Israelin sotajoukon tulla kanssas; sillä ei Herra ole Israelin kanssa, eikä kaikkein Ephraimin lasten kanssa.
8. Sillä jos sinä tulet osoittamaan sinun rohkeuttas sodassa, niin Jumala antaa sinun kaatua vihamiestes eteen; sillä Jumalalla on voima auttaa ja langettaa.
9. Amatsia sanoi Jumalan miehelle: mitäs sadan leiviskän kanssa tehdään, jotka minä Israelin sotamiehille annoin? Jumalan mies sanoi: Herralla on varaa antaa sinulle paljon enemmän kuin se on.
10. Niin eroitti Amatsia ne sotamiehet tyköänsä, jotka Ephraimista olivat hänen tykönsä tulleet, menemään siallensa. Niin he närkästyivät sangen suuresti Juudan päälle ja menivät kotiansa vihoissansa.
11. Ja Amatsia tuli rohkiaksi ja johdatti kansansa ulos, ja meni Suolalaaksoon, ja löi siellä Seirin lapsista kymmenentuhatta.

mighty men of valour out of Israel for an hundred talents of silver.
7. But there came a man of God to him, saying, O king, let not the army of Israel go with thee; for the LORD is not with Israel, to wit, with all the children of Ephraim.
8. But if thou wilt go, do it, be strong for the battle: God shall make thee fall before the enemy: for God hath power to help, and to cast down.
9. And Amaziah said to the man of God, But what shall we do for the hundred talents which I have given to the army of Israel? And the man of God answered, The LORD is able to give thee much more than this.
10. Then Amaziah separated them, to wit, the army that was come to him out of Ephraim, to go home again: wherefore their anger was greatly kindled against Judah, and they returned home in great anger.
11. And Amaziah strengthened himself, and led forth his people, and went to the valley of salt, and smote of the children of Seir ten thousand.

12. Ja Juudan lapset veivät pois elävältä vankina kymmenentuhatta, ja veivät heidät kallion kukkulalle ja sysäsivät heidät kukkulalta maahan, niin että he kaikki musertuivat liivaksi.

12. And other ten thousand left alive did the children of Judah carry away captive, and brought them unto the top of the rock, and cast them down from the top of the rock, that they all were broken in pieces.

13. Mutta sotamiehet, jotka Amatsia oli antanut mennä takaisin, niin ettei ne hänen kanssansa päässeet menemään sotaan, hajoittivat itsensä Juudan kaupunkeihin Samariasta Bethoroniin asti, ja löivät heistä kolmetuhatta, ja ottivat paljon saalista.

13. But the soldiers of the army which Amaziah sent back, that they should not go with him to battle, fell upon the cities of Judah, from Samaria even unto Bethhoron, and smote three thousand of them, and took much spoil.

14. Ja kuin Amatsia palasi Edomilaisten taposta, toi hän myötänsä Seirin lasten epäjumalat ja asetti ne itsellensä jumaliksi, kumarsi niiden edessä ja teki heille suitsutusta.

14. Now it came to pass, after that Amaziah was come from the slaughter of the Edomites, that he brought the gods of the children of Seir, and set them up to be his gods, and bowed down himself before them, and burned incense unto them.

15. Niin Herran viha julmistui Amatsian päälle, ja hän lähetti prophetan hänen tykönsä, joka sanoi: miksis etsit sen kansan jumalia, jotka kansaansa ei taitaneet auttaa sinun käsistäs?

15. Wherefore the anger of the LORD was kindled against Amaziah, and he sent unto him a prophet, which said unto him, Why hast thou sought after the gods of the people, which could not deliver their own people out of thine hand?

16. Kuin hän puhui hänen kanssansa,

16. And it came to pass, as he talked

sanoi hän hänelle: oletkos asetettu kuninkaan neuvonantajaksi? lakkaa, miksis tahdot antaa sinuas lyödä? Niin propheta lakkasi ja sanoi: minä ymmärrän, että Jumala on aikonut sinua turmella, koskas sen tehnyt olet, ja et totellut minun neuvoani.

with him, that the king said unto him, Art thou made of the king's counsel? forbear; why shouldest thou be smitten? Then the prophet forbare, and said, I know that God hath determined to destroy thee, because thou hast done this, and hast not hearkened unto my counsel.

17. Ja Amatsia Juudan kuningas piti neuvoa, ja lähetti Joaksen Joahaksen pojan, Jehun pojan Israelin kuninkaan tykö, ja käski sanoa hänelle: tule, katselkaamme toinen toistamme.

17. Then Amaziah king of Judah took advice, and sent to Joash, the son of Jehoahaz, the son of Jehu, king of Israel, saying, Come, let us see one another in the face.

18. Mutta Joas Israelin kuningas lähetti Amatsian Juudan kuninkaan tykö, sanoen: orjantappurapensas Libanonissa lähetti sedripuun tykö Libanonissa, sanoen hänelle: anna tyttäres minun pojalleni emännäksi; mutta pedot Libanonissa juoksivat orjantappurapensaan päälle ja tallasivat sen.

18. And Joash king of Israel sent to Amaziah king of Judah, saying, The thistle that was in Lebanon sent to the cedar that was in Lebanon, saying, Give thy daughter to my son to wife: and there passed by a wild beast that was in Lebanon, and trode down the thistle.

19. Sinä ajattelet, katso, sinä olet lyönyt Edomilaiset, siitä sinun sydämes paisuu kerskaamaan itsiäs: pysy kotonas, miksis etsit vahinkoa, langetakses sekä itse että Juuda sinun kanssas?

19. Thou sayest, Lo, thou hast smitten the Edomites; and thine heart lifteth thee up to boast: abide now at home; why shouldest thou meddle to thine hurt, that thou shouldest fall, even thou, and Judah with thee?

20. Mutta ei Amatsia totellut, sillä se tapahtui Jumalalta, että he piti annettaman käsiin; sillä he olivat etsineet Edomilaisten jumalia.

20. But Amaziah would not hear; for it came of God, that he might deliver them into the hand of their enemies, because they sought after the gods of Edom.

21. Niin Joas Israelin kuningas meni ylös, ja he katselivat toinen toistansa, hän ja Amatsia Juudan kuningas, Betsemeksessä, joka on Juudassa.

21. So Joash the king of Israel went up; and they saw one another in the face, both he and Amaziah king of Judah, at Bethshemesh, which belongeth to Judah.

22. Mutta Juuda lyötiin Israelilta, ja kukin pakeni majoillensa.

22. And Judah was put to the worse before Israel, and they fled every man to his tent.

23. Ja Joas Israelin kuningas käsitti Amatsian Juudan kuninkaan Joaksen pojan Joahaksen pojan Betsemeksessä ja vei Jerusalemiin, ja särki Jerusalemin muurin Ephraimin portista kulmaporttiin asti, neljäsataa kyynärää.

23. And Joash the king of Israel took Amaziah king of Judah, the son of Joash, the son of Jehoahaz, at Bethshemesh, and brought him to Jerusalem, and brake down the wall of Jerusalem from the gate of Ephraim to the corner gate, four hundred cubits.

24. Ja hän otti kaiken kullan ja hopian, ja kaikki astiat jotka löydettiin Jumalan huoneessa Obededomin tykönä, ja kuninkaan huoneen tavarat ja (otti) lapset pantiksi ja palasi Samariaan.

24. And he took all the gold and the silver, and all the vessels that were found in the house of God with Obededom, and the treasures of the king's house, the hostages also, and returned to Samaria.

25. Ja Amatsia Joaksen poika Juudan kuningas eli Joaksen Joahaksen pojan

25. And Amaziah the son of Joash king of Judah lived after the death of

Israelin kuninkaan kuoleman jälkeen viisitoistakymmentä ajastaikaa.
26. Mitä enempää Amatsian menoista sanomista on, sekä ensimäisistä että viimeisistä: eikö se ole kirjoitettu Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa?
27. Ja siitä ajasta, jona Amatsia luopui Herrasta, tekivät he häntä vastaan liiton Jerusalemissa; mutta hän pakeni Lakikseen. Niin lähettivät he hänen perässänsä Lakikseen ja tappoivat hänen siellä.
28. Ja he veivät hänen hevosilla ja hautasivat hänen isäinsä tykö Juudan kaupunkiin.

Joash son of Jehoahaz king of Israel fifteen years.
26. Now the rest of the acts of Amaziah, first and last, behold, are they not written in the book of the kings of Judah and Israel?
27. Now after the time that Amaziah did turn away from following the LORD they made a conspiracy against him in Jerusalem; and he fled to Lachish: but they sent to Lachish after him, and slew him there.
28. And they brought him upon horses, and buried him with his fathers in the city of Judah.

26 luku

1. Mutta koko Juudan kansa otti Ussian, joka oli kuudentoistakymmenen ajastaikainen, ja asettivat hänen kuninkaaksi isänsä Amatsian siaan.
2. Hän rakensi Elotin, ja saatti sen jälleen Juudalle, sitte kuin kuningas oli nukkunut isäinsä kanssa.
3. Kuudentoistakymmenen vuotinen oli Ussia tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kaksi ajastaikaa kuudetta-

1. Then all the people of Judah took Uzziah, who was sixteen years old, and made him king in the room of his father Amaziah.
2. He built Eloth, and restored it to Judah, after that the king slept with his fathers.
3. Sixteen years old was Uzziah when he began to reign, and he reigned fifty and two years in Jerusalem. His

kymmentä Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Jekolia Jerusalemista.

4. Ja hän teki, mitä otollinen oli Herran edessä, kaiketi niinkuin hänen isänsä Amatsia oli tehnyt.

5. Ja hän etsi Jumalaa, niinkauvan kuin Sakaria eli, opettaja Jumalan näyissä. Ja niinkauvan kuin hän etsi Herraa, antoi Jumala hänen menestyä.

6. Sillä hän läksi ja soti Philistealaisia vastaan, ja kukisti Gatin muurin, ja Jabnen muurin, ja Asdodin muurin, ja rakensi kaupungeita Asdodin ympärille ja Philistealaisten keskelle;

7. Sillä Jumala autti häntä Philistealaisia, Arabialaisia, Gurbaalin asuvia ja Meunilaisia vastaan.

8. Ja Ammonilaiset antoivat Ussialle lahjoja; ja hän tuli kuuluisaksi hamaan siihen saakka, josta Egyptiin mennään; sillä hän tuli aina väkevämmäksi.

9. Ja Ussia rakensi tornit Jerusalemissa Kulmaportin ja Laaksoportin päälle, ja muihin kulmiin, ja vahvisti niitä.

mother's name also was Jecoliah of Jerusalem.

4. And he did that which was right in the sight of the LORD, according to all that his father Amaziah did.

5. And he sought God in the days of Zechariah, who had understanding in the visions of God: and as long as he sought the LORD, God made him to prosper.

6. And he went forth and warred against the Philistines, and brake down the wall of Gath, and the wall of Jabneh, and the wall of Ashdod, and built cities about Ashdod, and among the Philistines.

7. And God helped him against the Philistines, and against the Arabians that dwelt in Gurbaal, and the Mehunims.

8. And the Ammonites gave gifts to Uzziah: and his name spread abroad even to the entering in of Egypt; for he strengthened himself exceedingly.

9. Moreover Uzziah built towers in Jerusalem at the corner gate, and at the valley gate, and at the turning of

the wall, and fortified them.

10. Hän rakensi torneja myös korpeen ja kaivoi monta kaivoa; sillä hänellä oli paljo karjaa laaksoissa ja tasaisella kedolla, ja peltomiehiä ja viinamiehiä vuorilla ja Karmelissa; sillä hän rakasti peltoja.

10. Also he built towers in the desert, and digged many wells: for he had much cattle, both in the low country, and in the plains: husbandmen also, and vine dressers in the mountains, and in Carmel: for he loved husbandry.

11. Ussialla oli myös hyvin harjoitettu sotajoukko, jotka sotaan menivät joukottain, heidän lukunsa jälkeen, niinkuin he olivat luetut Jejelin kirjoittajan ja Maesejan virkamiehen kautta, Hananian käden alla, joka oli kuninkaan päämiehiä.

11. Moreover Uzziah had an host of fighting men, that went out to war by bands, according to the number of their account by the hand of Jeiel the scribe and Maaseiah the ruler, under the hand of Hananiah, one of the king's captains.

12. Ja ylimmäisten isäin luku väkevistä sotamiehistä oli kaksituhatta ja kuusisataa,

12. The whole number of the chief of the fathers of the mighty men of valour were two thousand and six hundred.

13. Ja heidän allansa sotajoukko kolmesataa tuhatta ja seitsemäntuhatta, ja viisisataa väkevää ja urhoollista sotamiestä, joiden piti kuningasta auttaman vihamiehiä vastaan.

13. And under their hand was an army, three hundred thousand and seven thousand and five hundred, that made war with mighty power, to help the king against the enemy.

14. Ja Ussia valmisti koko sotajoukolle kilpiä ja keihäitä, rautalakkeja ja rautapaitoja, joutsia ja vielä kiviäkin linkoja varten.

14. And Uzziah prepared for them throughout all the host shields, and spears, and helmets, and habergeons, and bows, and slings to cast

stones.

15. Hän teki myös Jerusalemissa varustukset sangen taitavasti, jotka piti oleman tornein päällä ja kulmain päällä, joista piti ammuttaman nuolilla ja suurilla kivillä. Ja hänen sanomansa kuului sangen leviälle; sillä hän tuli ihmeellisesti autetuksi, siihen asti että hän väkeväksi tuli.

15. And he made in Jerusalem engines, invented by cunning men, to be on the towers and upon the bulwarks, to shoot arrows and great stones withal. And his name spread far abroad; for he was marvellously helped, till he was strong.

16. Kuin hän oli väkeväksi tullut, paisui hänen sydämensä omaksi kadotukseksensa, ja rikkoi Herraa Jumalaansa vastaan, ja meni Herran templiin sisälle, suitsuttamaan pyhän savun alttarilla.

16. But when he was strong, his heart was lifted up to his destruction: for he transgressed against the LORD his God, and went into the temple of the LORD to burn incense upon the altar of incense.

17. Ja Asaria pappi meni hänen perässänsä, ja hänen kanssansa kahdeksankymmentä Herran pappia, väkeviä miehiä,

17. And Azariah the priest went in after him, and with him fourscore priests of the LORD, that were valiant men:

18. Ja seisoivat kuningas Ussiaa vastaan ja sanoivat hänelle: Ussia, ei sinun sovi suitsuttaa Herralle, vaan pappein, Aaronin poikain, jotka ovat pyhitetyt suitsuttamaan: mene ulos pyhästä, sinä olet väärin tehnyt, ei se tule sinulle kunniaksi Herran Jumalan edessä.

18. And they withstood Uzziah the king, and said unto him, It appertaineth not unto thee, Uzziah, to burn incense unto the LORD, but to the priests the sons of Aaron, that are consecrated to burn incense: go out of the sanctuary; for thou hast trespassed; neither shall it be for thine honour from the LORD God.

19. Mutta Ussia vihastui, ja piti kädessänsä pyhän savun astian suitsuttaaksensa. Vaan kuin hän vihastui pappeja vastaan, kävi spitali hänen otsastansa ulos pappein edessä Herran huoneessa, pyhän savun alttarin edessä.

19. Then Uzziah was wroth, and had a censer in his hand to burn incense: and while he was wroth with the priests, the leprosy even rose up in his forehead before the priests in the house of the LORD, from beside the incense altar.

20. Niin katsoi ylimmäinen pappi Asaria hänen puoleensa, ja kaikki muut papit, ja katso, hän oli spitalinen otsassansa. Ja he hoputtivat hänen siellä ulos, ja hän riensi myös itsekin; sillä hän oli Herralta rangaistu.

20. And Azariah the chief priest, and all the priests, looked upon him, and, behold, he was leprous in his forehead, and they thrust him out from thence; yea, himself hasted also to go out, because the LORD had smitten him.

21. Ja niin oli kuningas Ussia spitalinen hamaan kuolemaansa asti, ja asui erinäisessä huoneessa spitalisena, sillä hän oli eroitettu Herran huoneesta. Mutta Jotam hänen poikansa hallitsi kuninkaan huoneen ja tuomitsi kansaa maalla.

21. And Uzziah the king was a leper unto the day of his death, and dwelt in a several house, being a leper; for he was cut off from the house of the LORD: and Jotham his son was over the king's house, judging the people of the land.

22. Mitä enempää Ussian menoista sanomista on, sekä ensimäisistä että viimeisistä, on propheta Jesaia Amotsin poika kirjoittanut.

22. Now the rest of the acts of Uzziah, first and last, did Isaiah the prophet, the son of Amoz, write.

23. Ja Ussia nukkui isäinsä kanssa, ja he hautasivat hänen isäinsä kanssa kuningasten hautapeltoon; sillä he

23. So Uzziah slept with his fathers, and they buried him with his fathers in the field of the burial which be-

sanoivat: hän on spitalinen. Ja Jotam hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

longed to the kings; for they said, He is a leper: and Jotham his son reigned in his stead.

27 luku

1. Jotam oli viiden ajastaikainen kolmattakymmentä tulessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kuusitoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa: hänen äitinsä nimi oli Jerusa Zadokin tytär.
2. Ja hän teki mitä Herralle oli kelvollinen, kaiketi niinkuin hänen isänsä Ussia tehnyt oli, paitsi sitä, ettei hän käynyt Herran templissä, ja kansa turmeli vielä itsensä.

1. Jotham was twenty and five years old when he began to reign, and he reigned sixteen years in Jerusalem. His mother's name also was Jerushah, the daughter of Zadok.
2. And he did that which was right in the sight of the LORD, according to all that his father Uzziah did: howbeit he entered not into the temple of the LORD. And the people did yet corruptly.

3. Hän rakensi ylisen portin Herran huoneesen, ja Ophelin muuria hän paljon rakensi.
4. Ja hän rakensi kaupungit Juudan vuorelle, ja metsiin rakensi hän linnat ja tornit.
5. Ja hän soti Ammonin lasten kuninkaan kanssa, ja voitti heidät, niin että Ammonin lapset antoivat sinä vuonna hänelle sata leiviskää hopiaa, kymmenentuhatta koria nisuja ja kymme-

3. He built the high gate of the house of the LORD, and on the wall of Ophel he built much.
4. Moreover he built cities in the mountains of Judah, and in the forests he built castles and towers.
5. He fought also with the king of the Ammonites, and prevailed against them. And the children of Ammon gave him the same year an hundred talents of silver, and ten thousand

nentuhatta koria ohria. Niin paljon antoivat myös Ammonin lapset hänelle toisena ja kolmantena vuonna.

measures of wheat, and ten thousand of barley. So much did the children of Ammon pay unto him, both the second year, and the third.

6. Näin tuli Jotam voimalliseksi; sillä hän toimitti tiensä oikein Herran Jumalan edessä.

6. So Jotham became mighty, because he prepared his ways before the LORD his God.

7. Mitä enempää Jotamista sanomista on, ja kaikista hänen sodistansa ja teistänsä: katso, ne ovat kirjoitetut Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa.

7. Now the rest of the acts of Jotham, and all his wars, and his ways, lo, they are written in the book of the kings of Israel and Judah.

8. Viidenkolmattakymmenen vuoden vanha oli hän tulessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kuusitoistakymmentä vuotta Jerusalemissa.

8. He was five and twenty years old when he began to reign, and reigned sixteen years in Jerusalem.

9. Ja Jotam nukkui isäinsä kanssa, ja he hautasivat hänen Davidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Ahas tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

9. And Jotham slept with his fathers, and they buried him in the city of David: and Ahaz his son reigned in his stead.

28 luku

1. Ahas oli kahdenkymmenen ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kuusitoistakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa, ja ei tehnyt, mitä Herralle kelvollinen oli, niinkuin hänen

1. Ahaz was twenty years old when he began to reign, and he reigned sixteen years in Jerusalem: but he did not that which was right in the sight of the LORD, like David his father:

isänsä David;

2. Vaan hän vaelsi Israelin kuningasten teillä, ja teki myös Baalille valetuita kuvia.

3. Ja hän suitsutti Hinnomin poikain laaksossa, ja poltti poikansa tulella pakanain kauhistusten jälkeen, jotka Herra Israelin lasten edestä oli ajanut pois.

4. Ja hän uhrasi ja suitsutti korkeuksilla ja kukkuloilla, ja kaikkein viheriäisten puiden alla.

5. Sentähden antoi Herra hänen Jumalansa hänen Syrian kuninkaan käsiin, niin että he löivät häntä, ja veivät heistä suuren joukon vangiksi Damaskuun. Hän annettiin myös Israelin kuninkaan käsiin, joka heistä sangen paljon tappoi.

6. Sillä Peka Remalian poika löi Juudasta sata ja kaksikymmentä tuhatta yhtenä päivänä, jotka kaikki väkevät miehet olivat, että he hylkäsivät Herran isäinsä Jumalan.

7. Ja Sikri Ephraimin väkevä tappoi

2. For he walked in the ways of the kings of Israel, and made also molten images for Baalim.

3. Moreover he burnt incense in the valley of the son of Hinnom, and burnt his children in the fire, after the abominations of the heathen whom the LORD had cast out before the children of Israel.

4. He sacrificed also and burnt incense in the high places, and on the hills, and under every green tree.

5. Wherefore the LORD his God delivered him into the hand of the king of Syria; and they smote him, and carried away a great multitude of them captives, and brought them to Damascus. And he was also delivered into the hand of the king of Israel, who smote him with a great slaughter.

6. For Pekah the son of Remaliah slew in Judah an hundred and twenty thousand in one day, which were all valiant men; because they had forsaken the LORD God of their fathers.

7. And Zichri, a mighty man of Ephra-

kuninkaan pojan Maesejan, ja Asrikamin kuninkaan huoneen päämiehen, ja Elkanan, joka kuningasta lähimmäinen oli.

8. Ja Israelin lapset veivät vankina veljistänsä kaksisataa tuhatta, vaimoja, poikia ja tyttäriä, ja ryöstivät myös heiltä paljon saalista, jonka he veivät Samariaan.

9. Ja siellä oli Herran propheta, jonka nimi oli Obed, hän läksi sitä joukkoa vastaan, joka Samariaan tuli, ja sanoi heille: katso, Herra teidän isäinne Jumala on vihastunut Juudan päälle, ja on heidät antanut teidän käsiinne; mutta te olette kiukussa heitä tappaneet, niin että se taivaasen kuuluu,

10. Niin te luulette nyt polkevanne teidän allenne Juudan lapset ja Jerusalemin, teidän palvelioiksenne ja piioiksenne. Eikö teissä vika ole Herraa teidän Jumalaanne vastaan?

11. Niin kuulkaat nyt minua ja viekäät ne vangit sinne jälleen, jotka te otitte teidän veljistänne; sillä Herran viha

im, slew Maaseiah the king's son, and Azrikam the governor of the house, and Elkanah that was next to the king.

8. And the children of Israel carried away captive of their brethren two hundred thousand, women, sons, and daughters, and took also away much spoil from them, and brought the spoil to Samaria.

9. But a prophet of the LORD was there, whose name was Oded: and he went out before the host that came to Samaria, and said unto them, Behold, because the LORD God of your fathers was wroth with Judah, he hath delivered them into your hand, and ye have slain them in a rage that reacheth up unto heaven.

10. And now ye purpose to keep under the children of Judah and Jerusalem for bondmen and bondwomen unto you: but are there not with you, even with you, sins against the LORD your God?

11. Now hear me therefore, and deliver the captives again, which ye have taken captive of your brethren:

julmistui teidän päällenne.

12. Silloin nousivat muutamat Ephraimin lasten ylimmäisistä: Asaria Johanan poika, Berekia Mesillemotin poika, Jehiskia Sallumin poika ja Amasa Hadlain poika, niitä vastaan, jotka sodasta tulivat,

13. Ja sanoivat heille: ei teidän pidä niitä vankeja tuoman tänne; sillä ette sillä muuta saata kuin vikaa meidän päällemme Herran edessä, lisätäksenne meidän syntejämme ja rikoksiamme; sillä meidän vikamme on paljo, ja viha julmistuu Israelin päälle.

14. Niin sotaväki päästi vangit vallallensa ja asetti saaliin ylimmäisten ja kaiken kansan eteen.

15. Ja ne miehet nousivat, jotka nimeltänsä nimitetyt olivat, ja ottivat vangit ja kaikki jotka heidän seassansa alasti olivat, ja vaatettivat siitä saaliista. Ja kuin he heidät olivat vaatettaneet ja kengittäneet, antoivat he heille ruokaa ja juomaa, ja voitelivat heitä, ja veivät kaikki ne aasein päällä jotka heikoimmat olivat, ja saattivat

for the fierce wrath of the LORD is upon you.

12. Then certain of the heads of the children of Ephraim, Azariah the son of Johanan, Berechiah the son of Meshillemoth, and Jehizkiah the son of Shallum, and Amasa the son of Hadlai, stood up against them that came from the war,

13. And said unto them, Ye shall not bring in the captives hither: for whereas we have offended against the LORD already, ye intend to add more to our sins and to our trespass: for our trespass is great, and there is fierce wrath against Israel.

14. So the armed men left the captives and the spoil before the princes and all the congregation.

15. And the men which were expressed by name rose up, and took the captives, and with the spoil clothed all that were naked among them, and arrayed them, and shod them, and gave them to eat and to drink, and anointed them, and carried all the feeble of them upon asses, and brought them to Jericho, the city of

heidät Jerihon Palmukaupunkiin veljeinsä tykö, ja palasivat sitte Samariaan.

16. Siihen aikaan lähetti kuningas Ahas Assurin kuningasten tykö, että he olisivat auttaneet häntä;

17. Sillä Edomilaiset tulivat vielä, ja löivät Juudan ja veivät heitä vankina pois.

18. Ja Philistealaiset hajoittivat itsensä ketokaupunkeihin, etelän puolelle Juudaa, ja voittivat Betsemeksen, Ajalonin, Gederotin ja Sokon kylinensä, ja Timnan kylinensä ja Gimson kylinensä, ja asuivat siellä.

19. Sillä Herra nöyryytti Juudaa Ahaksen Israelin kuninkaan tähden, että hän oli vietellyt Juudan, ja teki väärin Herraa vastaan.

20. Ja hänen tykönsä tuli TiglatPilsener Assurin kuningas, joka piiritti hänen, ja ei häntä voittanut.

21. Sillä Ahas otti yhden osan Herran huoneesta ja kuninkaan ja ylimmäisten huoneesta, jotka hän antoi Assyrin kuninkaalle, vaan ei se häntä

palm trees, to their brethren: then they returned to Samaria.

16. At that time did king Ahaz send unto the kings of Assyria to help him.

17. For again the Edomites had come and smitten Judah, and carried away captives.

18. The Philistines also had invaded the cities of the low country, and of the south of Judah, and had taken Bethshemesh, and Ajalon, and Gederoth, and Shocho with the villages thereof, and Timnah with the villages thereof, Gimzo also and the villages thereof: and they dwelt there.

19. For the LORD brought Judah low because of Ahaz king of Israel; for he made Judah naked, and transgressed sore against the LORD.

20. And Tilgathpilneser king of Assyria came unto him, and distressed him, but strengthened him not.

21. For Ahaz took away a portion out of the house of the LORD, and out of the house of the king, and of the princes, and gave it unto the king of

mitään auttanut.
22. Silloin teki kuningas Ahas vielä enemmän väärin Herraa vastaan tuskassansa,
23. Ja uhrasi Damaskun epäjumalille, jotka olivat lyöneet häntä, ja sanoi: koska Syrian kuningasten jumalat auttivat heitä, sentähden minä uhraan heille, että he myös minua auttaisivat; mutta he olivat hänelle ja kaikelle Israelille lankeemiseksi.
24. Ja Ahas kokosi astiat Jumalan huoneesta ja särki Jumalan huoneen astiat, ja sulki Herran huoneen ovet, ja teki itsellensä alttareita joka nurkkaan Jerusalemissa.

25. Ja myös kaikissa Juudan kaupungeissa teki hän korkeuksia siellä ja täällä, suitsuttaaksensa vieraille jumalille, ja vihoitti Herran isäinsä Jumalan.
26. Mitä enempi hänestä on sanomista, ja kaikista hänen teistänsä, ensimäisistä ja viimeisistä: katso, se on kirjoitettu Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.
27. Ja Ahas nukkui isäinsä kanssa, ja

Assyria: but he helped him not.
22. And in the time of his distress did he trespass yet more against the LORD: this is that king Ahaz.
23. For he sacrificed unto the gods of Damascus, which smote him: and he said, Because the gods of the kings of Syria help them, therefore will I sacrifice to them, that they may help me. But they were the ruin of him, and of all Israel.
24. And Ahaz gathered together the vessels of the house of God, and cut in pieces the vessels of the house of God, and shut up the doors of the house of the LORD, and he made him altars in every corner of Jerusalem.
25. And in every several city of Judah he made high places to burn incense unto other gods, and provoked to anger the LORD God of his fathers.

26. Now the rest of his acts and of all his ways, first and last, behold, they are written in the book of the kings of Judah and Israel.

27. And Ahaz slept with his fathers,

he hautasivat hänen Jerusalemin kaupunkiin; mutta ei he panneet häntä Israelin kuningasten sekaan. Ja hänen poikansa Jehiskia tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

and they buried him in the city, even in Jerusalem: but they brought him not into the sepulchres of the kings of Israel: and Hezekiah his son reigned in his stead.

29 luku

1. Jehiskia oli viiden ajastaikainen kolmattakymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yhdeksänkolmattakymmentä ajastaikaa Jerusalemissa. Ja hänen äitinsä nimi oli Abia Sakarian tytär.

1. Hezekiah began to reign when he was five and twenty years old, and he reigned nine and twenty years in Jerusalem. And his mother's name was Abijah, the daughter of Zechariah.

2. Ja hän teki, mitä Herralle oli otollinen, kaiketi niinkuin hänen isänsä David.

2. And he did that which was right in the sight of the LORD, according to all that David his father had done.

3. Hän avasi Herran huoneen ovet ensimäisenä valtakuntansa kuukautena ensimäisenä vuonna, ja vahvisti ne.

3. He in the first year of his reign, in the first month, opened the doors of the house of the LORD, and repaired them.

4. Ja saatti papit ja Leviläiset sinne, ja kokosi heidät itäiselle kadulle,

4. And he brought in the priests and the Levites, and gathered them together into the east street,

5. Ja sanoi heille: kuulkaat minua Leviläiset: pyhittäkäät nyt teitänne, ja pyhittäkäät Herran teidän isäinne Jumalan huone, ja kantakaat saastai-

5. And said unto them, Hear me, ye Levites, sanctify now yourselves, and sanctify the house of the LORD God of your fathers, and carry forth the filth-

suus ulos pyhästä!
6. Sillä meidän isämme ovat menetelleet väärin, ja tehneet pahaa Herran Jumalamme edessä, ja hyljänneet hänen; sillä he ovat kasvonsa kääntäneet pois Herran majasta, ja kääntäneet selkänsä sen puoleen;
7. Ovat myös sulkeneet esihuoneen ovet, ja sammuttaneet lamput, ja ei suitsuttaneet suitsutusta, eikä uhranneet polttouhria Israelin Jumalalle pyhässä.
8. Siitä on Herran viha Juudan ja Jerusalemin päälle tullut, ja on antanut heidän hämmästykseksi ja hävitykseksi, ja viheltämiseksi, niikuin te näette silmillänne.
9. Sillä katso, sentähden ovat meidän isämme langenneet miekan kautta, meidän poikamme, tyttäremme ja emäntämme ovat viedyt pois.
10. Nyt olen minä aikonut tehdä Herran Israelin Jumalan kanssa liiton, että hän vihansa hirmuisuuden kääntäis meidän päältämme pois.
11. Nyt minun poikani, älkäät siekailko; sillä Herra on teidät valinnut seisomaan edessänsä palveluksessa,

iness out of the holy place.
6. For our fathers have trespassed, and done that which was evil in the eyes of the LORD our God, and have forsaken him, and have turned away their faces from the habitation of the LORD, and turned their backs.
7. Also they have shut up the doors of the porch, and put out the lamps, and have not burned incense nor offered burnt offerings in the holy place unto the God of Israel.
8. Wherefore the wrath of the LORD was upon Judah and Jerusalem, and he hath delivered them to trouble, to astonishment, and to hissing, as ye see with your eyes.
9. For, lo, our fathers have fallen by the sword, and our sons and our daughters and our wives are in captivity for this.
10. Now it is in mine heart to make a covenant with the LORD God of Israel, that his fierce wrath may turn away from us.
11. My sons, be not now negligent: for the LORD hath chosen you to stand before him, to serve him, and

ja olemaan hänen palveliansa, ja suitsuttamaan.

12. Niin nousivat Leviläiset: Mahat Amasain poika, ja Joel Asarian poika Kahatilaisten lapsista; ja Merarin lapsista: Kis Abdin poika, ja Atsaria Jahalleleelin poika; ja Gersonilaisista: Joa Simman poika, ja Eden Joan poika;

13. Ja Elitsaphanin lapsista: Simri ja Jejel; Asaphin lapsista: Zakaria ja Mattania;

14. Hemanin lapsista: Jehiel ja Simei; Jedutunin lapsista: Semaja ja Ussiel.

15. Ja he kokosivat veljensä ja pyhittivät itsensä, ja menivät kuninkaan käskystä Herran sanan jälkeen puhdistamaan Herran huonetta.

16. Ja papit menivät sisälle Herran huoneesen puhdistamaan sitä, ja kantoivat ulos kaiken saastaisuuden, jonka löysivät Herran templistä, Herran huoneen kartanolle. Ja Leviläiset ottivat sen ja kantoivat Kidronin ojaan.

that ye should minister unto him, and burn incense.

12. Then the Levites arose, Mahath the son of Amasai, and Joel the son of Azariah, of the sons of the Kohathites: and of the sons of Merari, Kish the son of Abdi, and Azariah the son of Jehalelel: and of the Gershonites; Joah the son of Zimmah, and Eden the son of Joah:

13. And of the sons of Elizaphan; Shimri, and Jeiel: and of the sons of Asaph; Zechariah, and Mattaniah:

14. And of the sons of Heman; Jehiel, and Shimei: and of the sons of Jeduthun; Shemaiah, and Uzziel.

15. And they gathered their brethren, and sanctified themselves, and came, according to the commandment of the king, by the words of the LORD, to cleanse the house of the LORD.

16. And the priests went into the inner part of the house of the LORD, to cleanse it, and brought out all the uncleanness that they found in the temple of the LORD into the court of the house of the LORD. And the Levites took it, to carry it out abroad into the

brook Kidron.

17. Ensimäisenä päivänä ensimäisestä kuusta rupesivat he pyhittämään itseänsä, ja kahdeksantena päivänä siitä kuusta menivät he Herran esihuoneesen ja pyhittivät Herran huonetta kahdeksan päivää, ja päättivät sen kuudentena toistakymmentä ensimäisellä kuulla.

17. Now they began on the first day of the first month to sanctify, and on the eighth day of the month came they to the porch of the LORD: so they sanctified the house of the LORD in eight days; and in the sixteenth day of the first month they made an end.

18. Ja he menivät sisälle kuningas Jehiskian tykö ja sanoivat: me olemme puhdistaneet kaiken Herran huoneen ja polttouhrin alttarin, ja kaikki sen astiat, ja näkyleipäin pöydän ja kaikki sen astiat;

18. Then they went in to Hezekiah the king, and said, We have cleansed all the house of the LORD, and the altar of burnt offering, with all the vessels thereof, and the shewbread table, with all the vessels thereof.

19. Kaikki myös ne astiat, jotka kuningas Ahas oli hyljännyt kuninkaana olessansa, koska hän väärin teki, ne olemme me valmistaneet ja pyhittäneet: ja katso, ne ovat Herran alttarin edessä.

19. Moreover all the vessels, which king Ahaz in his reign did cast away in his transgression, have we prepared and sanctified, and, behold, they are before the altar of the LORD.

20. Niin kuningas Jehiskia nousi varhain aamulla ja kokosi kaupungin ylimmäiset, ja meni Herran huoneesen.

20. Then Hezekiah the king rose early, and gathered the rulers of the city, and went up to the house of the LORD.

21. Ja toivat seitsemän mullia, ja seitsemän oinasta, ja seitsemän karitsaa, ja seitsemän kaurista syntiuhrik-

21. And they brought seven bullocks, and seven rams, and seven lambs, and seven he goats, for a sin offering

si, valtakunnan edestä, pyhän edestä, ja Juudan edestä. Ja hän sanoi papeille Aaronin lapsille, että he uhraisivat ne Herran alttarilla.

for the kingdom, and for the sanctuary, and for Judah. And he commanded the priests the sons of Aaron to offer them on the altar of the LORD.

22. Niin he teurastivat härjät, ja papit ottivat veren ja priiskottivat alttarille; ja he teurastivat oinaat ja priiskottivat veren alttarille, ja teurastivat myös karitsat ja priiskottivat veren alttarille;

22. So they killed the bullocks, and the priests received the blood, and sprinkled it on the altar: likewise, when they had killed the rams, they sprinkled the blood upon the altar: they killed also the lambs, and they sprinkled the blood upon the altar.

23. Ja toivat kauriit syntiuhriksi kuninkaan ja seurakunnan eteen, ja panivat kätensä niiden päälle.

23. And they brought forth the he goats for the sin offering before the king and the congregation; and they laid their hands upon them:

24. Ja papit teurastivat ne ja priiskottivat veren alttarille, sovittamaan kaikkea Israelia; sillä kuningas oli heidän käskenyt uhrata polttouhrin ja syntiuhrin kaiken Israelin edestä.

24. And the priests killed them, and they made reconciliation with their blood upon the altar, to make an atonement for all Israel: for the king commanded that the burnt offering and the sin offering should be made for all Israel.

25. Ja hän asetti Leviläiset Herran huoneesen symbaleilla, psaltareilla ja harpuilla, niinkuin David käskenyt oli ja Gad kuninkaan näkiä, ja Natan propheta; sillä se oli Herran käsky

25. And he set the Levites in the house of the LORD with cymbals, with psalteries, and with harps, according to the commandment of David, and of Gad the king's seer, and Nathan the

hänen prophetainsa kautta.

26. Ja Leviläiset seisoivat Davidin harppuin kanssa ja papit basunain kanssa.

27. Ja Jehiskia käski heidän uhrata polttouhria alttarilla. Ja ruvetessa uhraamaan polttouhria, ruvettiin myös veisaamaan Herralle basunilla ja moninaisilla Davidin Israelin kuninkaan kanteleilla.

28. Ja koko seurakunta kumarsi. Ja veisaajain veisuu ja basunan soittajain ääni kuului, siihenasti että kaikki polttouhri täytettiin.

29. Koska polttouhri uhrattu oli, notkisti kuningas ja kaikki ne, jotka hänen kanssansa olivat, polviansa ja kumarsivat.

30. Ja kuningas Jehiskia ja kaikki ylimmäiset käskivät Leviläisten kiittää Herraa Davidin ja näkiän Asaphin sanoilla. Ja kiittivät häntä suurella ilolla, ja kallistivat päätänsä ja kumarsivat.

prophet: for so was the commandment of the LORD by his prophets.

26. And the Levites stood with the instruments of David, and the priests with the trumpets.

27. And Hezekiah commanded to offer the burnt offering upon the altar. And when the burnt offering began, the song of the LORD began also with the trumpets, and with the instruments ordained by David king of Israel.

28. And all the congregation worshipped, and the singers sang, and the trumpeters sounded: and all this continued until the burnt offering was finished.

29. And when they had made an end of offering, the king and all that were present with him bowed themselves, and worshipped.

30. Moreover Hezekiah the king and the princes commanded the Levites to sing praise unto the LORD with the words of David, and of Asaph the seer. And they sang praises with gladness, and they bowed their heads and worshipped.

31. Niin Jehiskia vastaten sanoi: nyt te olette täyttäneet kätenne Herralle, käykäät ja kantakaat uhria ja kiitosuhria Herran huoneesen. Ja seurakunta vei uhria ja kiitosuhria, ja jokainen hyväntahtoinen sydämestä polttouhria.

31. Then Hezekiah answered and said, Now ye have consecrated yourselves unto the LORD, come near and bring sacrifices and thank offerings into the house of the LORD. And the congregation brought in sacrifices and thank offerings; and as many as were of a free heart burnt offerings.

32. Ja polttouhrin luku, jonka seurakunta vei, oli seitsemänkymmentä härkää, sata oinasta ja kaksisataa karitsaa; ja nämät kaikki veivät he polttouhriksi Herralle.

32. And the number of the burnt offerings, which the congregation brought, was threescore and ten bullocks, an hundred rams, and two hundred lambs: all these were for a burnt offering to the LORD.

33. Ja he pyhittivät kuusisataa härkää ja kolmetuhatta lammasta.

33. And the consecrated things were six hundred oxen and three thousand sheep.

34. Vaan pappeja oli vähimmäksi, niin ettei he voineet ottaa pois vuotia kaikilta polttouhreilta, sentähden auttivat heitä heidän veljensä Leviläiset, siihenasti että työ täytettiin ja niin kauvan kuin papit pyhittivät itsiänsä; sillä Leviläiset olivat vireämmät pyhittämässä itsiänsä kuin papit.

34. But the priests were too few, so that they could not flay all the burnt offerings: wherefore their brethren the Levites did help them, till the work was ended, and until the other priests had sanctified themselves: for the Levites were more upright in heart to sanctify themselves than the priests.

35. Ja polttouhria oli paljo kiitosuhrin lihavuuden kanssa, ja juomauhria

35. And also the burnt offerings were in abundance, with the fat of the

polttouhriksi. Näin virka valmistettiin Herran huoneessa.

peace offerings, and the drink offerings for every burnt offering. So the service of the house of the LORD was set in order.

36. Ja Jehiskia riemuitsi ja kaikki kansa siitä, mitä Jumala oli kansalle valmistanut; sillä se tapahtui sangen kiiruusti.

36. And Hezekiah rejoiced, and all the people, that God had prepared the people: for the thing was done suddenly.

30 luku

1. Ja Jehiskia lähetti kaiken Israelin ja Juudan tykö, ja kirjoitti kirjat Ephraimille ja Manasselle, että heidän piti tuleman Herran huoneesen Jerusalemiin, pitämään Herralle Israelin Jumalalle pääsiäistä.

1. And Hezekiah sent to all Israel and Judah, and wrote letters also to Ephraim and Manasseh, that they should come to the house of the LORD at Jerusalem, to keep the passover unto the LORD God of Israel.

2. Ja kuningas piti neuvoa ylimmäistensä kanssa ja koko seurakunnan kanssa Jerusalemissa, pääsiäisen pitämisestä toisena kuukautena.

2. For the king had taken counsel, and his princes, and all the congregation in Jerusalem, to keep the passover in the second month.

3. Sillä ei he taitaneet sitä pitää siihen aikaan, sillä papit ei olleet vielä täydellisesti pyhittäneet itseänsä, eikä kansa ollut tullut kokoon Jerusalemiin.

3. For they could not keep it at that time, because the priests had not sanctified themselves sufficiently, neither had the people gathered themselves together to Jerusalem.

4. Ja tämä kelpasi kuninkaalle ja koko seurakunnalle.

4. And the thing pleased the king and all the congregation.

5. Ja he toimittivat niin, että se kuulutettiin kaikessa Israelissa Bersebasta Daniin asti, tulemaan ja pitämään Herralle Israelin Jumalalle pääsiäistä Jerusalemissa; sillä ei se pidetty suureen aikaan, niinkuin kirjoitettu on.

5. So they established a decree to make proclamation throughout all Israel, from Beersheba even to Dan, that they should come to keep the passover unto the LORD God of Israel at Jerusalem: for they had not done it of a long time in such sort as it was written.

6. Ja sanansaattajat menivät kirjain kanssa, kuninkaan ja hänen päämiestensä kädestä, kaiken Israelin ja Juudan lävitse kuninkaan käskystä, ja sanoivat: te Israelin lapset, kääntäkäät teitänne Herran Abrahamin, Isaakin ja Israelin Jumalan tykö, niin hän kääntää itsensä päässeiden tykö, jotka vielä ovat jääneet Assyrian kuninkaan kädestä.

6. So the posts went with the letters from the king and his princes throughout all Israel and Judah, and according to the commandment of the king, saying, Ye children of Israel, turn again unto the LORD God of Abraham, Isaac, and Israel, and he will return to the remnant of you, that are escaped out of the hand of the kings of Assyria.

7. Ja älkäät olko niinkuin isänne ja niinkuin veljenne, jotka väärin tekivät Herraa isäinsä Jumalaa vastaan; ja hän antoi heidät hävitykseksi, niinkuin te itse näette.

7. And be not ye like your fathers, and like your brethren, which trespassed against the LORD God of their fathers, who therefore gave them up to desolation, as ye see.

8. Niin älkäät nyt olko uppiniskaiset, niinkuin teidän isänne, mutta antakaat kättä Herralle ja tulkaat hänen pyhäänsä, jonka hän on pyhittänyt ijankaikkisesti, ja palvelkaat Herraa

8. Now be ye not stiffnecked, as your fathers were, but yield yourselves unto the LORD, and enter into his sanctuary, which he hath sanctified for ever: and serve the LORD your God,

Jumalaanne, niin hänen vihansa julmuus kääntyy teistä pois.
9. Sillä jos te käännytte Herran tykö, niin veljenne ja lapsenne saavat armon niiden edessä, jotka heitä vankina pitävät, että he tulevat tähän maahan jälleen; sillä Herra teidän Jumalanne on armollinen ja laupias, ja ei käännä kasvojansa pois teistä, jos te käännytte hänen tykönsä.
10. Ja sanansaattajat menivät yhdestä kaupungista niin toiseen Ephraimin ja Manassen maalla Sebuloniin asti; mutta ne nauroivat ja pilkkasivat heitä.
11. Kuitenkin muutamat Asserista, Manassesta ja Sebulonista nöyryyttivät itsensä ja tulivat Jerusalemiin.
12. Ja Jumalan käsi tuli myös Juudaan, että hän antoi heille yksimielisen sydämen, tekemään kuninkaan ja ylimmäisten käskyä, Herran sanan jälkeen.
13. Ja paljo kansaa tuli Jerusalemiin kokoon, pitämään happamattoman leivän juhlapäivää, toisena kuukautena, sangen suuri kokous.
14. Ja he nousivat ja kukistivat altta-

that the fierceness of his wrath may turn away from you.
9. For if ye turn again unto the LORD, your brethren and your children shall find compassion before them that lead them captive, so that they shall come again into this land: for the LORD your God is gracious and merciful, and will not turn away his face from you, if ye return unto him.
10. So the posts passed from city to city through the country of Ephraim and Manasseh even unto Zebulun: but they laughed them to scorn, and mocked them.
11. Nevertheless divers of Asher and Manasseh and of Zebulun humbled themselves, and came to Jerusalem.
12. Also in Judah the hand of God was to give them one heart to do the commandment of the king and of the princes, by the word of the LORD.

13. And there assembled at Jerusalem much people to keep the feast of unleavened bread in the second month, a very great congregation.
14. And they arose and took away

rit, jotka olivat Jerusalemissa, ja ottivat kaikki suitsutukset pois ja heittivät Kidronin ojaan,

the altars that were in Jerusalem, and all the altars for incense took they away, and cast them into the brook Kidron.

15. Ja teurastivat pääsiäisen neljäntenä päivänä toisena kuukautena. Ja papit ja Leviläiset häpesivät, ja pyhittivät itsensä, ja kantoivat polttouhria Herran huoneesen,

15. Then they killed the passover on the fourteenth day of the second month: and the priests and the Levites were ashamed, and sanctified themselves, and brought in the burnt offerings into the house of the LORD.

16. Ja seisoivat järjestyksessänsä niinkuin pitikin, Moseksen Jumalan miehen lain jälkeen. Ja papit priiskottivat Leviläisten kädestä.

16. And they stood in their place after their manner, according to the law of Moses the man of God: the priests sprinkled the blood, which they received of the hand of the Levites.

17. Sillä monta oli seurakunnassa, jotka ei olleet pyhittäneet itsiänsä; sentähden teurastivat Leviläiset pääsiäisen kaikkein niiden edestä, jotka ei olleet puhtaat, pyhittääksensä heitä Herralle.

17. For there were many in the congregation that were not sanctified: therefore the Levites had the charge of the killing of the passovers for every one that was not clean, to sanctify them unto the LORD.

18. Sillä paljo kansaa oli, suuri joukko Ephraimista, Manassesta, Isaskarista ja Sebulonista, jotka ei itsiänsä puhdistaneet, vaan söivät pääsiäislampaan, ei niinkuin kirjoitettu on. Mutta Jehiskia rukoili heidän edestänsä ja sanoi: Herra, joka on hyvä, hän ol-

18. For a multitude of the people, even many of Ephraim, and Manasseh, Issachar, and Zebulun, had not cleansed themselves, yet did they eat the passover otherwise than it was written. But Hezekiah prayed for them, saying, The good LORD pardon

koon armollinen heille.
19. Kaikille, jotka sydämensä asettivat etsimään Herraa isäinsä Jumalaa, vaikka ei he ole pyhän puhtauden jälkeen.
20. Ja Herra kuuli Jehiskian rukouksen ja paransi kansan.
21. Niin Israelin lapset, jotka olivat Jerusalemissa, pitivät happamattoman leivän juhlaa seitsemän päivää suurella ilolla. Ja papit ja Leviläiset kiittivät Herraa joka päivä Herran väkevillä kanteleilla.

22. Ja Jehiskia puhui ystävällisesti kaikkein Leviläisten kanssa, joilla oli hyvä ymmärrys Herrasta; ja söivät juhlaa koko seitsemän päivää, ja uhrasivat kiitosuhria, ja kiittivät Herraa isäinsä Jumalaa.

23. Ja koko seurakunta mielistyi pitämään vielä toiset seitsemän päivää, ja he pitivät myös ne seitsemän päivää ilolla.
24. Sillä Jehiskia Juudan kuningas antoi ylennykseksi kansalle tuhannen mullia ja seitsemäntuhatta lammasta.

every one
19. That prepareth his heart to seek God, the LORD God of his fathers, though he be not cleansed according to the purification of the sanctuary.
20. And the LORD hearkened to Hezekiah, and healed the people.
21. And the children of Israel that were present at Jerusalem kept the feast of unleavened bread seven days with great gladness: and the Levites and the priests praised the LORD day by day, singing with loud instruments unto the LORD.

22. And Hezekiah spake comfortably unto all the Levites that taught the good knowledge of the LORD: and they did eat throughout the feast seven days, offering peace offerings, and making confession to the LORD God of their fathers.

23. And the whole assembly took counsel to keep other seven days: and they kept other seven days with gladness.
24. For Hezekiah king of Judah did give to the congregation a thousand bullocks and seven thousand sheep;

Ja ylimmäiset antoivat ylennykseksi kansalle tuhannen mullia ja kymmenentuhatta lammasta; ja monta pappia pyhitti itsensä.
25. Ja koko Juudan seurakunta iloitsi ja papit ja Leviläiset, ja koko seurakunta, joka oli tullut Israelista, niin myös muukalaiset, jotka olivat tulleet Israelin maalta, ja ne kuin asuivat Juudassa.
26. Ja silloin oli suuri ilo Jerusalemissa, että Salomon Davidin pojan Israelin kuninkaan ajasta ei ole senkaltaista ollut Jerusalemissa.
27. Ja papit ja Leviläiset nousivat ja siunasivat kansaa, ja heidän äänensä kuultiin, ja heidän rukouksensa tuli hänen pyhään asumiseensa taivaasen.

and the princes gave to the congregation a thousand bullocks and ten thousand sheep: and a great number of priests sanctified themselves.
25. And all the congregation of Judah, with the priests and the Levites, and all the congregation that came out of Israel, and the strangers that came out of the land of Israel, and that dwelt in Judah, rejoiced.
26. So there was great joy in Jerusalem: for since the time of Solomon the son of David king of Israel there was not the like in Jerusalem.
27. Then the priests the Levites arose and blessed the people: and their voice was heard, and their prayer came up to his holy dwelling place, even unto heaven.

31 luku

1. Kuin nämät kaikki päätetyt olivat, läksivät kaikki Israelilaiset ulos, jotka Juudan kaupungeissa olivat, ja rikkoivat patsaat, ja hakkasivat maahan metsistöt, ja kukistivat korkeudet ja alttarit koko Juudasta, Benjaminista,

1. Now when all this was finished, all Israel that were present went out to the cities of Judah, and brake the images in pieces, and cut down the groves, and threw down the high places and the altars out of all Judah

Ephraimista ja Manassesta, siihenasti että ne peräti hävittivät. Ja Israelin lapset palasivat jokainen omainsa tykö kaupunkeihinsa.

and Benjamin, in Ephraim also and Manasseh, until they had utterly destroyed them all. Then all the children of Israel returned, every man to his possession, into their own cities.

2. Mutta Jehiskia asetti papit ja Leviläiset järjestykseensä, kunkin virkansa jälkeen, sekä papit että Leviläiset, polttouhrilla ja kiitosuhrilla, palvelemaan, kiittämään ja kunnioittamaan Herran leirien porteissa.

2. And Hezekiah appointed the courses of the priests and the Levites after their courses, every man according to his service, the priests and Levites for burnt offerings and for peace offerings, to minister, and to give thanks, and to praise in the gates of the tents of the LORD.

3. Ja kuningas antoi osan tavarastansa huomeneltain ja ehtoona polttouhriksi, ja sabbatin, uuden kuun ja juhlapäivän polttouhriksi, niinkuin kirjoitettu on Herran laissa.

3. He appointed also the king's portion of his substance for the burnt offerings, to wit, for the morning and evening burnt offerings, and the burnt offerings for the sabbaths, and for the new moons, and for the set feasts, as it is written in the law of the LORD.

4. Ja hän sanoi kansalle, joka asui Jerusalemissa, että heidän piti antaman osan papeille ja Leviläisille, että he olisivat vireämmät Herran laissa.

4. Moreover he commanded the people that dwelt in Jerusalem to give the portion of the priests and the Levites, that they might be encouraged in the law of the LORD.

5. Ja kuin se sanottu oli, antoivat Israelin lapset paljon uutista jyvistä,

5. And as soon as the commandment came abroad, the children of Israel

viinasta, öljystä, hunajasta ja kaikkinaisesta pellon kasvusta, ja kymmenykset kaikista runsaasti.

brought in abundance the firstfruits of corn, wine, and oil, and honey, and of all the increase of the field; and the tithe of all things brought they in abundantly.

6. Ja Israelin ja Juudan lapset, jotka Juudan kaupungeissa asuivat, toivat myöskin kymmenykset karjasta ja lampaista ja pyhitetystä, jonka he Herralle Jumalallensa pyhittäneet olivat, ja asettivat eri läjiin.

6. And concerning the children of Israel and Judah, that dwelt in the cities of Judah, they also brought in the tithe of oxen and sheep, and the tithe of holy things which were consecrated unto the LORD their God, and laid them by heaps.

7. Kolmantena kuukautena rupesivat he panemaan läjiin, ja seitsemäntenä kuukautena päättivät.

7. In the third month they began to lay the foundation of the heaps, and finished them in the seventh month.

8. Ja kuin Jehiskia tuli ylimmäisten kanssa ja näki läjät, kiittivät he Herraa ja hänen kansaansa Israelia.

8. And when Hezekiah and the princes came and saw the heaps, they blessed the LORD, and his people Israel.

9. Ja Jehiskia kysyi papeilta ja Leviläisiltä läjistä.

9. Then Hezekiah questioned with the priests and the Levites concerning the heaps.

10. Ja Asaria, ylimmäinen pappi Zadokin huoneesta, puhui hänelle, sanoen: siitä ajasta, kuin he rupesivat ylennystä tuomaan Herran huoneesen, olemme me syöneet ja tulleet ravituiksi, ja tässä on vielä paljo täh-

10. And Azariah the chief priest of the house of Zadok answered him, and said, Since the people began to bring the offerings into the house of the LORD, we have had enough to eat, and have left plenty: for the LORD

teinä; sillä Herra on siunannut kansaansa, sentähden on tämä paljous jäänyt.

hath blessed his people; and that which is left is this great store.

11. Niin kuningas käski valmistaa kammiot Herran huoneesen; ja he valmistivat,

11. Then Hezekiah commanded to prepare chambers in the house of the LORD; and they prepared them,

12. Ja panivat niihin ylennyksen ja kymmenykset, ja sen mikä pyhitetty oli, uskollisesti. Ja Kanania Leviläinen oli asetettu päämieheksi sen päälle ja Simei hänen veljensä toiseksi;

12. And brought in the offerings and the tithes and the dedicated things faithfully: over which Cononiah the Levite was ruler, and Shimei his brother was the next.

13. Ja Jehiel, Asasia, Nabat, Asahel, Jerimot, Josabad, Eliel, Jismakia, Mahat ja Benaja, asetetut Kananialta, ja hänen veljeltänsä Simeiltä, kuningas Jehiskian käskyn jälkeen, ja Asarialta Jumalan huoneen päämieheltä;

13. And Jehiel, and Azaziah, and Nahath, and Asahel, and Jerimoth, and Jozabad, and Eliel, and Ismachiah, and Mahath, and Benaiah, were overseers under the hand of Cononiah and Shimei his brother, at the commandment of Hezekiah the king, and Azariah the ruler of the house of God.

14. Ja Kore Jimnan poika Leviläinen, ovenvartia idän puolella, oli Jumalan vapaaehtoisten lahjain päällä jakamassa niitä, mitkä Herralle annetut olivat ylennykseksi, ja kaikkein pyhimmän päällä.

14. And Kore the son of Imnah the Levite, the porter toward the east, was over the freewill offerings of God, to distribute the oblations of the LORD, and the most holy things.

15. Ja hänen kätensä alla olivat Eden, Miniamin, Jesua, Semaja, Amaria ja Sakania, pappein kaupungeissa: että

15. And next him were Eden, and Miniamin, and Jeshua, and Shemaiah, Amariah, and Shecaniah, in the cities

heidän piti uskollisesti antaman osan veljillensä heidän järjestyksensä jälkeen, pienimmälle niinkuin suurimmallekin;

of the priests, in their set office, to give to their brethren by courses, as well to the great as to the small:

16. Niin myös niille, jotka luettiin miehenpuolesta, kolmesta ajastajastansa ja sen ylitse, kaikkein niiden seassa, jotka Herran huoneesen menivät, kukin päivänänsä heidän virkansa, vartionsa ja järjestyksensä jälkeen;

16. Beside their genealogy of males, from three years old and upward, even unto every one that entereth into the house of the LORD, his daily portion for their service in their charges according to their courses;

17. Niin myös niille, jotka olivat pappein luvussa heidän isäinsä huoneissa, ja Leviläiset kahdestakymmenestä ajastajastansa ja sen ylitse, heidän vartioissansa, heidän järjestyksensä jälkeen;

17. Both to the genealogy of the priests by the house of their fathers, and the Levites from twenty years old and upward, in their charges by their courses;

18. Sitte niille, jotka luetut olivat lastensa, vaimoinsa, poikainsa ja tytärtensä seassa, koko seurakunnan seassa; sillä he pyhittivät uskollisesti sen pyhitetyn;

18. And to the genealogy of all their little ones, their wives, and their sons, and their daughters, through all the congregation: for in their set office they sanctified themselves in holiness:

19. Niin myös papeille Aaronin pojille esikaupunkein kedolla heidän kaupungeissansa, kussakin kaupungissa miehet nimiltänsä nimitetyt, että heidän piti osan antaman kaikille mie-

19. Also of the sons of Aaron the priests, which were in the fields of the suburbs of their cities, in every several city, the men that were expressed by name, to give portions to all the

henpuolille pappein seassa ja kaikille niille, jotka Leviläisten sekaan luetut olivat.
20. Näin teki Jehiskia kaikessa Juudassa; ja hän teki mikä hyvä, oikia ja totuus oli Herran hänen Jumalansa edessä.
21. Ja kaikissa teoissansa, jotka hän alkoi Jumalan huoneen palveluksessa, lain ja käskyn jälkeen, etsiäksensä Jumalaansa: sen teki hän kaikesta sydämestänsä, sentähden hän myös menestyi.

males among the priests, and to all that were reckoned by genealogies among the Levites.
20. And thus did Hezekiah throughout all Judah, and wrought that which was good and right and truth before the LORD his God.
21. And in every work that he began in the service of the house of God, and in the law, and in the commandments, to seek his God, he did it with all his heart, and prospered.

32 luku

1. Näiden tekoin ja tämän totuuden jälkeen tuli Sanherib Assurin kuningas ja meni Juudaan, ja sioitti itsensä vahvain kaupunkein eteen, ja ajatteli ne itsellensä voitaaksensa.

2. Kuin Jehiskia näki Sanheribin tulevan, ja että hänen kasvonsa olivat käännetyt sotimaan Jerusalemia vastaan,
3. Piti hän neuvoa ylimmäistensä ja väkeväinsä kanssa, tukitaksensa ve-

1. After these things, and the establishment thereof, Sennacherib king of Assyria came, and entered into Judah, and encamped against the fenced cities, and thought to win them for himself.
2. And when Hezekiah saw that Sennacherib was come, and that he was purposed to fight against Jerusalem,

3. He took counsel with his princes and his mighty men to stop the wa-

silähteet, jotka ulkona kaupungista olivat; ja he auttivat häntä.

4. Sillä paljo kansaa kokoontui, ja he tukitsivat kaikki lähteet ja vuotavan ojan keskellä maata, ja sanoivat: miksi Assurin kuninkaat tultuansa pitäis paljon vettä löytämän?

5. Ja hän vahvisti itsensä ja rakensi kaikki rauvenneet muurit, ja korotti tornin tasalle, ja vielä sitte (rakensi) ulkonaiselle puolelle toisen muurin, ja vahvisti Millon Davidin kaupungissa, ja antoi tehdä paljon aseita ja kilpiä,

6. Ja asetti sodanpäämiehet kansan päälle, ja kokosi heitä tykönsä kaupungin portin kadulla, ja puhui sydämellisesti heidän tykönsä ja sanoi:

7. Olkaat rohkiat ja hyvässä turvassa, älkäät peljätkö ja älkäät vavahtuko Assurin kuningasta ja kaikkea sitä joukkoa, joka hänen kanssansa on; sillä meidän kanssamme on enempi kuin hänen kanssansa.

8. Hänen kanssansa on lihallinen käsivarsi, vaan meidän kanssamme on

ters of the fountains which were without the city: and they did help him.

4. So there was gathered much people together, who stopped all the fountains, and the brook that ran through the midst of the land, saying, Why should the kings of Assyria come, and find much water?

5. Also he strengthened himself, and built up all the wall that was broken, and raised it up to the towers, and another wall without, and repaired Millo in the city of David, and made darts and shields in abundance.

6. And he set captains of war over the people, and gathered them together to him in the street of the gate of the city, and spake comfortably to them, saying,

7. Be strong and courageous, be not afraid nor dismayed for the king of Assyria, nor for all the multitude that is with him: for there be more with us than with him:

8. With him is an arm of flesh; but with us is the LORD our God to help

Herra meidän Jumalamme, auttamassa meitä ja sotimassa meidän edestämme. Ja kansa luotti Jehiskian Juudan kuninkaan sanoihin.

9. Sitte lähetti Sanherib Assurin kuningas palveliansa Jerusalemiin, (sillä hän oli Lakiksen edessä ja kaikki hänen sotaväkensä hänen kanssansa) Jehiskian Juudan kuninkaan tykö ja koko Juudan tykö, joka Jerusalemissa oli, ja antoi heille sanoa:

10. Näin sanoo Sanherib Assurin kuningas: mihinkä te uskallatte, jotka olette piiritetyssä Jerusalemissa?

11. Eikö Jehiskia petä teitä, saattain teitä kuolemaan nälästä ja janosta, ja sanoen: Herra meidän Jumalamme pelastaa meitä Assurin kuninkaan kädestä?

12. Eikö hän ole se Jehiskia, joka hänen korkeutensa ja alttarinsa on heittänyt pois, ja puhunut Juudalle ja Jerusalemille sanoen: teidän pitää rukoileman yhden alttarin edessä ja sen päällä suitsuttaman?

13. Ettekö te tiedä, mitä minä ja isäni tehneet olemme kaikille kansoille maakunnissa? ovatko pakanain juma-

us, and to fight our battles. And the people rested themselves upon the words of Hezekiah king of Judah.

9. After this did Sennacherib king of Assyria send his servants to Jerusalem, (but he himself laid siege against Lachish, and all his power with him,) unto Hezekiah king of Judah, and unto all Judah that were at Jerusalem, saying,

10. Thus saith Sennacherib king of Assyria, Whereon do ye trust, that ye abide in the siege in Jerusalem?

11. Doth not Hezekiah persuade you to give over yourselves to die by famine and by thirst, saying, The LORD our God shall deliver us out of the hand of the king of Assyria?

12. Hath not the same Hezekiah taken away his high places and his altars, and commanded Judah and Jerusalem, saying, Ye shall worship before one altar, and burn incense upon it?

13. Know ye not what I and my fathers have done unto all the people of other lands? were the gods of the na-

lat maakunnissa joskus voineet pelastaa maansa minun kädestäni?
14. Kuka on kaikista pakanain jumalista, jotka isäni kironneet ovat, joka on voinut ottaa ulos kansansa minun kädestäni, että teidän Jumalanne vois ottaa ulos teitä minun kädestäni?

15. Niin älkäät siis nyt antako Jehiskian vietellä teitänne, älkään myös uskottako teitä, ja älkäät te uskoko häntä; sillä jos ei kaikkein pakanain valtakuntain jumalat ole voineet auttaa ulos kansaansa minun kädestäni ja isäni kädestä, paljo vähemmin myös teidän Jumalanne ottaa ulos teitä minun kädestäni.
16. Ja vielä hänen palveliansa puhuivat enemmän Herraa Jumalaa vastaan ja hänen palveliaansa Jehiskiaa vastaan.
17. Hän kirjoitti myös kirjat häväistäksensä Herraa Israelin Jumalaa, ja puhui häntä vastaan ja sanoi: niinkuin maakuntain pakanain jumalat ei ole auttaneet kansaansa minun kädestäni, niin ei pidä Jehiskiankaan Jumalan pelastaman kansaansa minun kädes-

tions of those lands any ways able to deliver their lands out of mine hand?
14. Who was there among all the gods of those nations that my fathers utterly destroyed, that could deliver his people out of mine hand, that your God should be able to deliver you out of mine hand?

15. Now therefore let not Hezekiah deceive you, nor persuade you on this manner, neither yet believe him: for no god of any nation or kingdom was able to deliver his people out of mine hand, and out of the hand of my fathers: how much less shall your God deliver you out of mine hand?

16. And his servants spake yet more against the LORD God, and against his servant Hezekiah.

17. He wrote also letters to rail on the LORD God of Israel, and to speak against him, saying, As the gods of the nations of other lands have not delivered their people out of mine hand, so shall not the God of Hezekiah deliver his people out of mine

täni.
18. Ja he huusivat korkialla äänellä Juudan kielellä Jerusalemin kansalle, joka muurin päällä olivat, peljättääksensä ja hämmästyttääksensä heitä, että he olisivat voittaneet kaupungin.
19. Ja he puhuivat Jerusalemin Jumalaa vastaan, niinkuin maan kansain jumalia vastaan, jotka ihmisten käsiteot olivat.
20. Mutta kuningas Jehiskia ja Jesaia propheta Amotsin poika rukoilivat sitä vastaan ja huusivat taivaasen.
21. Ja Herra lähetti enkelin, joka surmasi kaikki väkevät sotajoukosta ja päämiehet ja ylimmäiset Assurin kuninkaan leirissä, niin että hän häpiällä palasi maallensa. Ja kuin hän meni jumalansa huoneesen, tappoivat ne, jotka hänen ruumiistansa tulleet olivat, hänen siellä miekalla.

22. Ja niin autti Herra Jehiskiaa ja Jerusalemin kaupungin asuvaisia Sanheribin Assurin kuninkaan kädestä ja kaikkein muiden kädestä, ja varjeli heitä kaikilta, jotka ympäristöllä olivat.

hand.
18. Then they cried with a loud voice in the Jews' speech unto the people of Jerusalem that were on the wall, to affright them, and to trouble them; that they might take the city.
19. And they spake against the God of Jerusalem, as against the gods of the people of the earth, which were the work of the hands of man.
20. And for this cause Hezekiah the king, and the prophet Isaiah the son of Amoz, prayed and cried to heaven.
21. And the LORD sent an angel, which cut off all the mighty men of valour, and the leaders and captains in the camp of the king of Assyria. So he returned with shame of face to his own land. And when he was come into the house of his god, they that came forth of his own bowels slew him there with the sword.
22. Thus the LORD saved Hezekiah and the inhabitants of Jerusalem from the hand of Sennacherib the king of Assyria, and from the hand of all other, and guided them on every side.

23. Ja moni kantoi Herralle lahjoja Jerusalemiin ja Jehiskialle Juudan kuninkaalle kalliita kaluja; ja niin hän sitte korotettiin kaikkein pakanain edessä.

24. Siihen aikaan sairasti Jehiskia kuolemantautia, ja hän rukoili Herraa; ja hän puhui hänelle ja antoi hänelle ihmeen.

25. Vaan Jehiskia ei maksanut mitä hänelle annettu oli; sillä hänen sydämensä oli paisunut; sentähden tuli viha hänen päällensä ja Juudan ja Jerusalemin päälle.

26. Mutta Jehiskia nöyryytti itsensä sydämensä ylpeydestä, hän ja Jerusalemin asuvaiset; sentähden ei Herran viha tullut heidän päällensä Jehiskian elinaikana.

27. Ja Jehiskialla oli rikkautta ja kunniaa sangen paljo; sillä hän teki itsellensä suuret tavarat hopiasta, kullasta ja kalliista kivistä, jaloista yrteistä, kilvistä ja kaikkinaisista kalliista kaluista,

28. Ja aittoja jyviä, viinaa ja öljyä varten, ja pihatot kaikinaisille eläimille

23. And many brought gifts unto the LORD to Jerusalem, and presents to Hezekiah king of Judah: so that he was magnified in the sight of all nations from thenceforth.

24. In those days Hezekiah was sick to the death, and prayed unto the LORD: and he spake unto him, and he gave him a sign.

25. But Hezekiah rendered not again according to the benefit done unto him; for his heart was lifted up: therefore there was wrath upon him, and upon Judah and Jerusalem.

26. Notwithstanding Hezekiah humbled himself for the pride of his heart, both he and the inhabitants of Jerusalem, so that the wrath of the LORD came not upon them in the days of Hezekiah.

27. And Hezekiah had exceeding much riches and honour: and he made himself treasuries for silver, and for gold, and for precious stones, and for spices, and for shields, and for all manner of pleasant jewels;

28. Storehouses also for the increase of corn, and wine, and oil; and stalls

ja karsinat lampaille,

29. Ja rakensi itsellensä kaupungeita, ja hänellä oli karjaa, lampaita ja härkiä kyllä; sillä Jumala antoi hänelle sangen paljon rikkautta.

30. Hän on se Jehiskia, joka tukitsi ylimmäisen vesijuoksun Gihonissa ja johdatti sen alaskäsin länteen päin Davidin kaupunkiin; sillä Jehiskia oli onnellinen kaikissa teoissansa.

31. Mutta kuin Babelin päämiesten lähetyssana oli hänen tykönsä lähetetty, kysymään sitä ihmettä, joka maalla tapahtunut oli, hylkäsi Jumala hänen, kiusataksensa häntä, että kaikki tiedettäisiin, mitä hänen sydämessänsä oli.

32. Mitä enempi Jehiskiasta sanomista on ja hänen laupiudestansa: katso, se on kirjoitettu Jesaian prophetan Amotsin pojan näyssä, ja Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.

33. Ja Jehiskia nukkui isäinsä kanssa, ja he hautasivat hänen ylemmä Davidin lasten hautoihin. Ja kaikki Juuda ja Jerusalemin asuvaiset tekivät hänelle kunniaa hänen kuollessansa. Ja

for all manner of beasts, and cotes for flocks.

29. Moreover he provided him cities, and possessions of flocks and herds in abundance: for God had given him substance very much.

30. This same Hezekiah also stopped the upper watercourse of Gihon, and brought it straight down to the west side of the city of David. And Hezekiah prospered in all his works.

31. Howbeit in the business of the ambassadors of the princes of Babylon, who sent unto him to enquire of the wonder that was done in the land, God left him, to try him, that he might know all that was in his heart.

32. Now the rest of the acts of Hezekiah, and his goodness, behold, they are written in the vision of Isaiah the prophet, the son of Amoz, and in the book of the kings of Judah and Israel.

33. And Hezekiah slept with his fathers, and they buried him in the chiefest of the sepulchres of the sons of David: and all Judah and the inhabitants of Jerusalem did him hon-

hänen poikansa Manasse tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

our at his death. And Manasseh his son reigned in his stead.

33 luku

1. Manasse oli kahdentoistakymmenen ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi viisi ajastaikaa kuudettakymmentä Jerusalemissa,
2. Ja teki pahaa Herran edessä, pakanain kauhistusten jälkeen, jotka Herra Israelin lasten edestä oli ajanut pois.

1. Manasseh was twelve years old when he began to reign, and he reigned fifty and five years in Jerusalem:
2. But did that which was evil in the sight of the LORD, like unto the abominations of the heathen, whom the LORD had cast out before the children of Israel.

3. Ja hän rakensi jälleen korkeudet, jotka hänen isänsä Jehiskia kukistanut oli, ja rakensi Baalille alttareita, ja teki metsistöt, ja kumarsi kaikkea taivaallista sotaväkeä, ja palveli niitä.

3. For he built again the high places which Hezekiah his father had broken down, and he reared up altars for Baalim, and made groves, and worshipped all the host of heaven, and served them.

4. Ja hän rakensi myös alttareita Herran huoneesen, josta Herra sanonut oli: Jerusalemissa pitää minun nimeni oleman ijankaikkisesti.
5. Ja hän rakensi alttareita kaikelle taivaalliselle sotaväelle molempiin Herran huoneen pihoihin.
6. Ja hän käytti poikiansa tulessa

4. Also he built altars in the house of the LORD, whereof the LORD had said, In Jerusalem shall my name be for ever.
5. And he built altars for all the host of heaven in the two courts of the house of the LORD.
6. And he caused his children to pass

Hinnomin poikain laaksossa, ja valitsi itsellensä päivät, ja otti vaarin lintuin lauluista, ja noitui, ja sääsi velhot ja merkkein tulkitsiat, ja teki paljon pahaa Herran silmäin edessä, kehoittaaksensa häntä vihaan.

through the fire in the valley of the son of Hinnom: also he observed times, and used enchantments, and used witchcraft, and dealt with a familiar spirit, and with wizards: he wrought much evil in the sight of the LORD, to provoke him to anger.

7. Hän asetti myös valetuita kuvia, jotka hän tehdä antoi Jumalan huoneesen, josta Jumala oli sanonut Davidille ja hänen pojallensa Salomolle: tähän huoneesen ja Jerusalemiin, jonka minä valinnut olen kaikista Israelin sukukunnista, panen minä minun nimeni ijankaikkisesti.

7. And he set a carved image, the idol which he had made, in the house of God, of which God had said to David and to Solomon his son, In this house, and in Jerusalem, which I have chosen before all the tribes of Israel, will I put my name for ever:

8. Enkä enää Israelin lasten jalkoja tästä maasta siirrä, jonka minä teidän isillenne säätänyt olen; jos he muutoin pitävät kaikkia, mitä minä heille Moseksen kautta käskenyt olen kaikessa laissa, ja säädyissä ja oikeuksissa.

8. Neither will I any more remove the foot of Israel from out of the land which I have appointed for your fathers; so that they will take heed to do all that I have commanded them, according to the whole law and the statutes and the ordinances by the hand of Moses.

9. Mutta Manasse vietteli Juudan ja Jerusalemin asuvaiset tekemään pahemmin kuin pakanat, jotka Herra Israelin lasten edestä hävittänyt oli.

9. So Manasseh made Judah and the inhabitants of Jerusalem to err, and to do worse than the heathen, whom the LORD had destroyed before the children of Israel.

10. Ja kuin Herra puhui Manasselle ja hänen kansallensa, eikä he sitä totelleet,

10. And the LORD spake to Manasseh, and to his people: but they would not hearken.

11. Niin saatti Herra heidän päällensä Assurin kuninkaan sodanpäämiehet; he ottivat Manassen kiinni orjantappurain seasta, ja sitoivat hänen kaksilla vaskikahleilla ja veivät Babeliin.

11. Wherefore the LORD brought upon them the captains of the host of the king of Assyria, which took Manasseh among the thorns, and bound him with fetters, and carried him to Babylon.

12. Ja kuin hän oli siinä ahdistuksessa, rukoili hän Herraa Jumalaansa ja nöyryytti itsensä suuresti isäinsä Jumalan edessä.

12. And when he was in affliction, he besought the LORD his God, and humbled himself greatly before the God of his fathers,

13. Ja rukoili häntä hartaasti; ja hän kuuli laupiaasti hänen hartaan rukouksensa ja johdatti hänen jälleen valtakuntaansa Jerusalemiin. Niin Manasse ymmärsi, että Herra on Jumala.

13. And prayed unto him: and he was intreated of him, and heard his supplication, and brought him again to Jerusalem into his kingdom. Then Manasseh knew that the LORD he was God.

14. Senjälkeen rakensi hän ulkomaisen muurin Davidin kaupunkiin, lännen puoleen, Gihonin laaksoon, josta Kalaporttiin mennään, ja Ophelin ympäri, ja teki sen sangen korkiaksi, ja asetti sodanpäämiehet kaikkiin Juudan vahvoihin kaupunkeihin,

14. Now after this he built a wall without the city of David, on the west side of Gihon, in the valley, even to the entering in at the fish gate, and compassed about Ophel, and raised it up a very great height, and put captains of war in all the fenced cities of Judah.

15. Ja otti vieraat jumalat ja epäju-

15. And he took away the strange

malat pois Herran huoneesta, ja kaikki alttarit, jotka hän rakentanut oli Herran huoneen vuorelle ja Jerusalemiin, ja heitti ne kaupungista ulos.

gods, and the idol out of the house of the LORD, and all the altars that he had built in the mount of the house of the LORD, and in Jerusalem, and cast them out of the city.

16. Ja uudisti Herran alttarin, ja uhrasi siellä kiitosuhria ja ylistysuhria, ja käski Juudan palvella Herraa Israelin Jumalaa.

16. And he repaired the altar of the LORD, and sacrificed thereon peace offerings and thank offerings, and commanded Judah to serve the LORD God of Israel.

17. Mutta kansa uhrasi vielä korkeuksilla, kuitenkin Herralle Jumalallensa.

17. Nevertheless the people did sacrifice still in the high places, yet unto the LORD their God only.

18. Mitä enempää Manassesta sanomista on, ja hänen rukouksestansa Jumalan tykö, ja näkiäin puheesta, jotka Herran Israelin Jumalan nimeen hänen kanssansa puhuneet olivat: katso, ne ovat (kirjoitetut) Israelin kuningasten teoissa.

18. Now the rest of the acts of Manasseh, and his prayer unto his God, and the words of the seers that spake to him in the name of the LORD God of Israel, behold, they are written in the book of the kings of Israel.

19. Ja hänen rukouksensa, ja kuinka häntä kuultiin, ja kaikki hänen syntinsä ja väärät tekonsa, ja paikat, joihin hän korkeudet rakensi ja asetti metsistöt ja valetut epäjumalat, ennenkuin hän nöyryytti itsensä: katso, ne ovat kirjoitetut näkiäin teoissa.

19. His prayer also, and how God was intreated of him, and all his sin, and his trespass, and the places wherein he built high places, and set up groves and graven images, before he was humbled: behold, they are written among the sayings of the seers.

20. Ja Manasse nukkui isäinsä kanssa,

20. So Manasseh slept with his fa-

ja he hautasivat hänen omaan huoneeseensa. Ja hänen poikansa Amon tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

21. Amon oli kahden ajastaikainen kolmattakymmentä tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kaksi ajastaikaa Jerusalemissa,

22. Ja teki pahaa Herran edessä, niinkuin hänen isänsäkin Manasse tehnyt oli; ja Amon uhrasi kaikille epäjumalille, jotka hänen isänsä Manasse tehnyt oli, ja palveli niitä.

23. Mutta ei hän nöyryyttänyt itseänsä Herran edessä, niinkuin hänen isänsä Manasse itsensä nöyryyttänyt oli; vaan tämä Amon teki paljon syntiä.

24. Ja hänen palveliansa kapinoivat häntä vastaan ja tappoivat hänen omassa huoneessansa.

25. Niin maan kansa tappoi kaikki ne, jotka olivat liiton tehneet kuningas Amonia vastaan. Ja maan kansa teki hänen poikansa Josian kuninkaaksi hänen siaansa.

thers, and they buried him in his own house: and Amon his son reigned in his stead.

21. Amon was two and twenty years old when he began to reign, and reigned two years in Jerusalem.

22. But he did that which was evil in the sight of the LORD, as did Manasseh his father: for Amon sacrificed unto all the carved images which Manasseh his father had made, and served them;

23. And humbled not himself before the LORD, as Manasseh his father had humbled himself; but Amon trespassed more and more.

24. And his servants conspired against him, and slew him in his own house.

25. But the people of the land slew all them that had conspired against king Amon; and the people of the land made Josiah his son king in his stead.

34 luku

1. Josia oli kahdeksan ajastaikainen tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yhden vuoden neljättäkymmentä Jerusalemissa,

1. Josiah was eight years old when he began to reign, and he reigned in Jerusalem one and thirty years.

2. Ja teki oikein Herran kasvoin edessä, ja vaelsi isänsä Davidin teillä ja ei poikennut oikialle eikä vasemmalle puolelle.

2. And he did that which was right in the sight of the LORD, and walked in the ways of David his father, and declined neither to the right hand, nor to the left.

3. Mutta kahdeksantena valtakuntansa vuonna, vielä nuorukaisna ollessansa rupesi hän etsimään isänsä Davidin Jumalaa, ja toisena vuonna toistakymmentä rupesi hän puhdistamaan Juudaa ja Jerusalemia korkeuksista ja metsistöistä, ja epäjumalista ja valetuista kuvista.

3. For in the eighth year of his reign, while he was yet young, he began to seek after the God of David his father: and in the twelfth year he began to purge Judah and Jerusalem from the high places, and the groves, and the carved images, and the molten images.

4. Ja he kukistivat hänen edessänsä Baalin alttarit, ja hän rikkoi kuvat jotka niiden päällä olivat; hän hakkasi myös metsistöt pois, ja löi epäjumalat ja valetut kuvat murskaksi, ja hajoitti niiden haudoille, jotka niille uhranneet olivat,

4. And they brake down the altars of Baalim in his presence; and the images, that were on high above them, he cut down; and the groves, and the carved images, and the molten images, he brake in pieces, and made dust of them, and strowed it upon the graves of them that had sacrificed unto them.

5. Ja poltti pappein luut heidän altta-

5. And he burnt the bones of the

rinsa päällä; ja niin puhdisti hän Juudan ja Jerusalemin;
6. Niin myös Manassen, Ephraimin ja Simeonin kaupungeissa, hamaan Naphtaliin asti, heidän korvessansa ympäristöltä.
7. Ja sitte kuin hän oli kukistanut alttarit, metsistöt ja epäjumalat murskaksi musertanut, ja oli kaikki kuvat koko Israelin maalla maahan hakannut, palasi hän Jerusalemiin.

8. Mutta valtakuntansa kahdeksantena vuonna toistakymmentä, sittekuin hän maakunnan ja huoneen puhdistanut oli, lähetti hän Saphanin Atsalian pojan, ja Maejesan kaupungin päämiehen, ja Joan Joahaksen pojan, kanslerin, parantamaan Herran Jumalansa huonetta.
9. Niin he tulivat Hilkian ylimmäisen papin tykö ja antoivat hänelle rahan, joka Jumalan huoneesen viety oli, jonka ovenvartiat Leviläiset koonneet olivat Manassesta, Ephraimista, ja kaikilta jääneiltä Israelista ja kaikelta Juudalta ja Benjaminilta, ja Jerusalemin asuvaisilta.

priests upon their altars, and cleansed Judah and Jerusalem.
6. And so did he in the cities of Manasseh, and Ephraim, and Simeon, even unto Naphtali, with their mattocks round about.
7. And when he had broken down the altars and the groves, and had beaten the graven images into powder, and cut down all the idols throughout all the land of Israel, he returned to Jerusalem.
8. Now in the eighteenth year of his reign, when he had purged the land, and the house, he sent Shaphan the son of Azaliah, and Maaseiah the governor of the city, and Joah the son of Joahaz the recorder, to repair the house of the LORD his God.

9. And when they came to Hilkiah the high priest, they delivered the money that was brought into the house of God, which the Levites that kept the doors had gathered of the hand of Manasseh and Ephraim, and of all the remnant of Israel, and of all Judah and Benjamin; and they returned to

Jerusalem.

10. Ja niin he antoivat sen Herran huoneen teettäjille; ne taas antoivat niille, jotka Herran huoneessa työtä tekivät huoneen rakentamisessa ja parantamisessa;

10. And they put it in the hand of the workmen that had the oversight of the house of the LORD, and they gave it to the workmen that wrought in the house of the LORD, to repair and amend the house:

11. Ne sitte antoivat sen sepille ja rakentajille, ostaa hakatuita kiviä ja puita liitteiksi, kaariksi ja maloiksi huoneisiin, jotka Juudan kuninkaat olivat hävittäneet.

11. Even to the artificers and builders gave they it, to buy hewn stone, and timber for couplings, and to floor the houses which the kings of Judah had destroyed.

12. Ja miehet tekivät työtä uskollisesti. Ja heidän ylitsensä asetettiin Jahat ja Obadia Leviläiset Merarin lapsista, Sakaria ja Mesullam Kahatilaisten lapsista, työtä kiiruhtamaan. Ja jokainen Leviläinen taisi soittaa kanteletta.

12. And the men did the work faithfully: and the overseers of them were Jahath and Obadiah, the Levites, of the sons of Merari; and Zechariah and Meshullam, of the sons of the Kohathites, to set it forward; and other of the Levites, all that could skill of instruments of musick.

13. Kantajain ja kaikkinaisen työn teettäjäin päällä kaikissa viroissa olivat Leviläisistä kirjoittajat, esimiehet ja ovenvartiat.

13. Also they were over the bearers of burdens, and were overseers of all that wrought the work in any manner of service: and of the Levites there were scribes, and officers, and porters.

14. Ja kuin he ottivat rahan ulos, joka Herran huoneesen pantu oli, löysi Hil-

14. And when they brought out the money that was brought into the

kia Herran lakikirjan, joka Moseksen kautta annettu oli.

15. Ja Hilkia vastasi ja sanoi Saphanille kirjoittajalle: minä löysin lakikirjan Herran huoneesta; ja Hilkia antoi kirjan Saphanille.

16. Niin Saphan vei kirjan kuninkaalle, ilmoitti kuninkaalle asian ja sanoi: kaikki mitä palvelias käsiin annettu on, sen he tekevät.

17. Ja he kokosivat rahan, joka Herran huoneesta löydetty oli, ja antoivat sen teettäjille ja tekijöille.

18. Niin Saphan kirjoittaja ilmoitti kuninkaalle, sanoen: pappi Hilkia antoi minulle yhden kirjan; ja Saphan luki siitä kuninkaan edessä.

19. Ja kuin kuningas kuuli lain sanat, repäisi hän vaatteensa.

20. Niin kuningas käski Hilkian ja Ahikamin Saphanin pojan, ja Abdonin Miikan pojan, ja Saphanin kirjoittajan, ja Asajan kuninkaan palvelian ja sa-

house of the LORD, Hilkiah the priest found a book of the law of the LORD given by Moses.

15. And Hilkiah answered and said to Shaphan the scribe, I have found the book of the law in the house of the LORD. And Hilkiah delivered the book to Shaphan.

16. And Shaphan carried the book to the king, and brought the king word back again, saying, All that was committed to thy servants, they do it.

17. And they have gathered together the money that was found in the house of the LORD, and have delivered it into the hand of the overseers, and to the hand of the workmen.

18. Then Shaphan the scribe told the king, saying, Hilkiah the priest hath given me a book. And Shaphan read it before the king.

19. And it came to pass, when the king had heard the words of the law, that he rent his clothes.

20. And the king commanded Hilkiah, and Ahikam the son of Shaphan, and Abdon the son of Micah, and Shaphan the scribe, and Asaiah a servant of

noi:
21. Menkäät ja kysykäät Herralta minun edestäni ja niiden edestä, jotka vielä jääneet ovat Israelissa ja Juudassa, kirjan sanoista, joka löydetty on; sillä Herran viha on hirmuinen, joka meihin on syttynyt, ettei isämme ole pitäneet Herran sanaa ja tehneet niinkuin tässä kirjassa kirjoitettu on.

22. Niin Hilkia meni niiden kanssa, jotka kuninkaalta lähetetyt olivat, prophetissan Huldan, Sallumin Takehatin pojan, Hasran pojanpojan, vaatetten kätkiän emännän tykö, joka asui toisella puolella Jerusalemissa, ja puhuivat sitä hänelle.
23. Ja hän sanoi heille: näin sanoo Herra Israelin Jumala: sanokaat sille miehelle, joka teidät minun tyköni lähettänyt on:
24. Näin sanoo Herra: katso, minä saatan onnettomuuden tämän paikan päälle ja sen asuvaisten päälle, ja kaikki kiroukset, jotka siinä kirjassa kirjoitetut ovat, joka Juudan kuninkaan edessä luettiin;
25. Että he ovat hyljänneet minun ja

the king's, saying,
21. Go, enquire of the LORD for me, and for them that are left in Israel and in Judah, concerning the words of the book that is found: for great is the wrath of the LORD that is poured out upon us, because our fathers have not kept the word of the LORD, to do after all that is written in this book.
22. And Hilkiah, and they that the king had appointed, went to Huldah the prophetess, the wife of Shallum the son of Tikvath, the son of Hasrah, keeper of the wardrobe; (now she dwelt in Jerusalem in the college:) and they spake to her to that effect.
23. And she answered them, Thus saith the LORD God of Israel, Tell ye the man that sent you to me,

24. Thus saith the LORD, Behold, I will bring evil upon this place, and upon the inhabitants thereof, even all the curses that are written in the book which they have read before the king of Judah:
25. Because they have forsaken me,

suitsuttaneet vieraille jumalille, vihoittaaksensa minua kaikilla kättensä töillä, ja minun vihani syttyy tämän paikan päälle ja ei pidä sammutettaman.

and have burned incense unto other gods, that they might provoke me to anger with all the works of their hands; therefore my wrath shall be poured out upon this place, and shall not be quenched.

26. Ja teidän pitää näin sanoman Juudan kuninkaalle, joka teidät lähettänyt on kysymään Herralta: näin sanoo Herra Israelin Jumala: näistä sanoista, jotka sinä kuulit:

26. And as for the king of Judah, who sent you to enquire of the LORD, so shall ye say unto him, Thus saith the LORD God of Israel concerning the words which thou hast heard;

27. Että sinun sydämes on pehmentynyt ja sinä olet sinus nöyryyttänyt Jumalan edessä, koskas hänen sanansa kuulit tätä paikkaa vastaan ja sen asuvaisia vastaan, ja olet itses nöyryyttänyt minun edessäni, repinyt vaattees ja itkenyt minun edessäni, niin minä myös olen sinua kuullut, sanoo Herra.

27. Because thine heart was tender, and thou didst humble thyself before God, when thou heardest his words against this place, and against the inhabitants thereof, and humbledst thyself before me, and didst rend thy clothes, and weep before me; I have even heard thee also, saith the LORD.

28. Katso, minä kokoon sinun isäis tykö, ettäs kootaan hautaas rauhassa, ettei sinun silmäs pidä näkemän kaikkea sitä onnettomuutta, jonka minä tämän paikan päälle ja sen asuvaisten päälle saatan. Ja he sanoivat sen kuninkaalle jälleen.

28. Behold, I will gather thee to thy fathers, and thou shalt be gathered to thy grave in peace, neither shall thine eyes see all the evil that I will bring upon this place, and upon the inhabitants of the same. So they brought the king word again.

29. Niin kuningas lähetti ja kokosi

29. Then the king sent and gathered

kaikki vanhimmat Juudasta ja Jerusalemista.

30. Ja kuningas meni ylös Herran huoneesen, ja kaikki Juudan miehet ja Jerusalemin asuvaiset, ja papit ja Leviläiset, ja kaikki kansa, sekä suuret että pienet; ja luettiin heidän korvainsa kuullen kaikki liitonkirjan sanat, joka oli löydetty Herran huoneesta.

31. Niin kuningas seisoi siallansa ja teki liiton Herran edessä, että heidän piti vaeltaman Herran jälkeen ja pitämän hänen käskynsä, todistuksensa ja säätynsä kaikesta sydämestänsä ja kaikesta sielustansa, ja tekemän kaikkein liiton sanain jälkeen, kuin ovat kirjoitetut tässä kirjassa.

32. Ja hän antoi seisoa kaikki, jotka olivat Jerusalemissa ja Benjaminissa. Ja Jerusalemin asuvaiset tekivät Jumalan, isäinsä Jumalan liiton jälkeen.

33. Ja Josia otti kaikki kauhistukset pois kaikesta maasta, joka Israelin lasten oma oli, ja vaati kaikkia, jotka Israelista löydettiin, palvelemaan Her-

together all the elders of Judah and Jerusalem.

30. And the king went up into the house of the LORD, and all the men of Judah, and the inhabitants of Jerusalem, and the priests, and the Levites, and all the people, great and small: and he read in their ears all the words of the book of the covenant that was found in the house of the LORD.

31. And the king stood in his place, and made a covenant before the LORD, to walk after the LORD, and to keep his commandments, and his testimonies, and his statutes, with all his heart, and with all his soul, to perform the words of the covenant which are written in this book.

32. And he caused all that were present in Jerusalem and Benjamin to stand to it. And the inhabitants of Jerusalem did according to the covenant of God, the God of their fathers.

33. And Josiah took away all the abominations out of all the countries that pertained to the children of Israel, and made all that were present in

raa Jumalaansa; kaikkena hänen elinaikanansa ei he luopuneet Herrasta isäinsä Jumalasta.

Israel to serve, even to serve the LORD their God. And all his days they departed not from following the LORD, the God of their fathers.

35 luku

1. Ja Josia piti Jerusalemissa pääsiäistä Herralle ja he teurastivat pääsiäisen neljäntenä päivänä toistakymmentä, ensimmäisellä kuulla.
2. Ja hän asetti papit vartioihinsa ja vahvisti heitä virkaansa Herran huoneessa.
3. Ja hän sanoi Leviläisille, jotka koko Israelia opettivat ja Herran pyhitetyt olivat: pankaat pyhä arkki huoneesen, jonka Salomo Davidin poika Israelin kuningas on rakentaa antanut, ja ei teidän pidä sitä kantaman teidän olallanne. Niin palvelkaat nyt Herraa teidän Jumalaanne ja hänen kansaansa Israelia.
4. Ja valmistakaat teitänne isäinne huoneen järjestyksen jälkeen, niinkuin se on kirjoitettu Davidilta Israelin kuninkaalta, ja niinkuin se on kirjoitettu hänen pojaltansa Salomolta.

1. Moreover Josiah kept a passover unto the LORD in Jerusalem: and they killed the passover on the fourteenth day of the first month.
2. And he set the priests in their charges, and encouraged them to the service of the house of the LORD,
3. And said unto the Levites that taught all Israel, which were holy unto the LORD, Put the holy ark in the house which Solomon the son of David king of Israel did build; it shall not be a burden upon your shoulders: serve now the LORD your God, and his people Israel,
4. And prepare yourselves by the houses of your fathers, after your courses, according to the writing of David king of Israel, and according to the writing of Solomon his son.

5. Ja seisokaat pyhässä, isäin huoneen järjestyksen jälkeen, teidän veljeinne seassa, jotka ovat kansasta syntyneet, ja Leviläisten isäin huoneen järjestyksen jälkeen.
6. Teurastakaat pääsiäinen ja pyhittäkäät teitänne, valmistakaat myös veljenne, tekemään Herran sanan jälkeen Moseksen kautta.

7. Ja Josia antoi ylennysuhriksi yhteisen kansan edestä karitsoita ja vohlia, (kaikki pääsiäiseksi niille, jotka läsnä olivat,) kolmekymmentä tuhatta, niin myös kolmetuhatta härkää. Ja nämät olivat kuninkaan hyvyydestä.
8. Ja hänen päämiehensä antoivat myös mielellänsä kansan edestä ylennykseksi papeille ja Leviläisille, (jotka olivat: Hilkia, Sakaria ja Jehiel päämiehet Jumalan huoneessa, papeille antoivat he) pääsiäisuhriksi, kaksituhatta ja kuusisataa (karitsaa ja vohlaa), niin myös kolmesataa härkää.
9. Mutta Kanania ja Semaja, ja Netaneel hänen veljensä, ja Hasabia, Jejel ja Josabad Leviläisten ylimmäiset antoivat ylennyksen Leviläisille pää-

5. And stand in the holy place according to the divisions of the families of the fathers of your brethren the people, and after the division of the families of the Levites.
6. So kill the passover, and sanctify yourselves, and prepare your brethren, that they may do according to the word of the LORD by the hand of Moses.
7. And Josiah gave to the people, of the flock, lambs and kids, all for the passover offerings, for all that were present, to the number of thirty thousand, and three thousand bullocks: these were of the king's substance.
8. And his princes gave willingly unto the people, to the priests, and to the Levites: Hilkiah and Zechariah and Jehiel, rulers of the house of God, gave unto the priests for the passover offerings two thousand and six hundred small cattle, and three hundred oxen.
9. Conaniah also, and Shemaiah and Nethaneel, his brethren, and Hashabiah and Jeiel and Jozabad, chief of the Levites, gave unto the Levites for

siäisuhriksi, viisituhatta (karitsaa ja vohlaa), niin myös viisisataa härkää.
10. Ja niin palvelus asetettiin; ja papit seisoivat siassansa ja Leviläiset järjestyksessänsä, kuninkaan käskyn jälkeen.
11. Ja he teurastivat pääsiäisen, ja papit priiskottivat niiden veren, ja Leviläiset ottivat pois nahan.

12. Ja he eroittivat polttouhrin, antaaksensa isäin huonetten järjestyksen jälkeen yhteiselle joukolle, uhrattaa Herralle, niinkuin kirjoitettu on Moseksen kirjassa; niin tekivät he myös härkäin kanssa.
13. Ja he paistivat pääsiäislampaan tulella, lain jälkeen, mutta pyhitetyn keittivät he padoissa, kattiloissa ja pannuissa, ja tekivät sen kiiruusti tariten kaikelle kansalle.

14. Sitte valmistivat he itsellensä ja papeille; sillä papeilla Aaronin pojilla oli tekemistä polttouhrin ja lihavuuden kanssa, hamaan yöhön asti; sentähden Leviläisten piti itsellensä ja papeille Aaronin pojille jotain valmis-

passover offerings five thousand small cattle, and five hundred oxen.
10. So the service was prepared, and the priests stood in their place, and the Levites in their courses, according to the king's commandment.
11. And they killed the passover, and the priests sprinkled the blood from their hands, and the Levites flayed them.
12. And they removed the burnt offerings, that they might give according to the divisions of the families of the people, to offer unto the LORD, as it is written in the book of Moses. And so did they with the oxen.
13. And they roasted the passover with fire according to the ordinance: but the other holy offerings sod they in pots, and in caldrons, and in pans, and divided them speedily among all the people.
14. And afterward they made ready for themselves, and for the priests: because the priests the sons of Aaron were busied in offering of burnt offerings and the fat until night; therefore the Levites prepared for themselves,

taman.
15. Ja viesaajat Asaphin lapset seisoivat siassansa Davidin käskyn jälkeen, ja Asaphin ja Hemanin ja Jedutunin kuninkaan näkiän, ja ovenvartiat jokaisen oven tykönä, eikä lähteneet virastansa, sillä Leviläiset heidän veljensä valmistivat heidän eteensä.

16. Niin oli kaikki Herran palvelus toimitettu sinä päivänä, pidettää pääsiäistä ja uhrata polttouhria Herran alttarilla, kuningas Josian käskyn jälkeen.

17. Niin pitivät Israelin lapset, jotka siinä läsnä olivat, pääsiäistä siihen aikaan, ja happamattoman leivän juhlaa, seitsemän päivää.
18. Ei yhtään senkaltaista pääsiäistä ollut Israelissa pidetty, niinkuin tämä, hamasta Samuel prophetan ajasta. Ja ei yksikään kuningas Israelissa ollut senkaltaista pääsiäistä pitänyt, kuin Josia piti, ja papit, Leviläiset ja koko Juuda, ne jotka läsnä olivat Israelista ja asuivat Jerusalemissa.
19. Josian valtakunnan kahdeksante-

and for the priests the sons of Aaron.
15. And the singers the sons of Asaph were in their place, according to the commandment of David, and Asaph, and Heman, and Jeduthun the king's seer; and the porters waited at every gate; they might not depart from their service; for their brethren the Levites prepared for them.
16. So all the service of the LORD was prepared the same day, to keep the passover, and to offer burnt offerings upon the altar of the LORD, according to the commandment of king Josiah.
17. And the children of Israel that were present kept the passover at that time, and the feast of unleavened bread seven days.
18. And there was no passover like to that kept in Israel from the days of Samuel the prophet; neither did all the kings of Israel keep such a passover as Josiah kept, and the priests, and the Levites, and all Judah and Israel that were present, and the inhabitants of Jerusalem.
19. In the eighteenth year of the

na vuonna toistakymmentä pidettiin tämä pääsiäinen.

20. Kaikkein näiden jälkeen, kuin Josia oli valmistanut huoneen, meni Neko Egyptin kuningas sotimaan Karkemesta vastaan Phratin tykönä, ja Josia meni häntä vastaan.

21. Mutta hän lähetti sanan hänen tykönsä ja käski hänelle sanoa: mitä minun on sinun kanssas tekemistä, Juudan kuningas? En minä tule sinua vastaan tänäpänä, mutta sitä huonetta, joka sotii minua vastaan. Ja Jumala on sanonut, että minun pitää rientämän: lakkaa tekemästä Jumalaa vastaan, joka minun kanssani on, ettei hän sinua hukuttaisi.

22. Mutta ei Josia kääntänyt kasvojansa hänestä, vaan asetti itsensä sotimaan häntä vastaan, ja ei totellut Nekon sanoja Jumalan suusta, vaan tuli sotimaan Megiddon kedolle.

23. Ja ampujat ampuivat kuningas Josiaa. Ja kuningas sanoi palvelioillensa: viekäät minut tästä pois, sillä minä olen sangen pahoin haavoitettu.

reign of Josiah was this passover kept.

20. After all this, when Josiah had prepared the temple, Necho king of Egypt came up to fight against Carchemish by Euphrates: and Josiah went out against him.

21. But he sent ambassadors to him, saying, What have I to do with thee, thou king of Judah? I come not against thee this day, but against the house wherewith I have war: for God commanded me to make haste: forbear thee from meddling with God, who is with me, that he destroy thee not.

22. Nevertheless Josiah would not turn his face from him, but disguised himself, that he might fight with him, and hearkened not unto the words of Necho from the mouth of God, and came to fight in the valley of Megiddo.

23. And the archers shot at king Josiah; and the king said to his servants, Have me away; for I am sore wounded.

24. Ja hänen palveliansa ottivat hänen vaunusta ja panivat hänen toiseen vaunuunsa, ja veivät hänen Jerusalemiin. Ja hän kuoli ja haudattiin isäinsä hautoihin. Ja koko Juuda ja Jerusalem itkivät Josiaa.

24. His servants therefore took him out of that chariot, and put him in the second chariot that he had; and they brought him to Jerusalem, and he died, and was buried in one of the sepulchres of his fathers. And all Judah and Jerusalem mourned for Josiah.

25. Ja Jeremia itki Josiaa, ja kaikki laulajat, miehet ja vaimot, murehtivat häntä itkuvirsillä hamaan tähän päivään asti. Ja he tekivät siitä tavan Israelissa; katso, se on kirjoitettu valitusvirsissä.

25. And Jeremiah lamented for Josiah: and all the singing men and the singing women spake of Josiah in their lamentations to this day, and made them an ordinance in Israel: and, behold, they are written in the lamentations.

26. Mitä enempää Josiasta sanomista on ja hänen laupiudestansa kirjoituksen jälkeen Herran laissa,

26. Now the rest of the acts of Josiah, and his goodness, according to that which was written in the law of the LORD,

27. Ja hänen teoistansa, ensimäisistä ja viimeisistä: katso, se on kirjoitettu Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa.

27. And his deeds, first and last, behold, they are written in the book of the kings of Israel and Judah.

36 luku

1. Ja maan kansa tti Joahaksen Jo-

1. Then the pe le of the land took

sian pojan, ja tekivät hänen kuninkaaksi isänsä siaan Jerusalemiin.

2. Kolmen vuotinen kolmattakymmentä oli Joahas tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kolme kuukautta Jerusalemissa.
3. Sillä Egyptin kuningas pani hänen pois Jerusalemista, ja sakotti maan sataan leiviskään hopiaa ja leiviskään kultaa.
4. Ja Egyptin kuningas teki Eliakimin hänen veljensä Juudan ja Jerusalemin kuninkaaksi, ja muutti hänen nimensä Jojakimiksi. Mutta Neko otti hänen veljensä Joahaksen ja vei Egyptiin.
5. Viiden vuotinen kolmattakymmentä oli Jojakim tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yksitoistakymmentä vuotta Jerusalemissa, ja teki pahaa Herran Jumalansa edessä.
6. Ja Nebukadnetsar Babelin kuningas meni häntä vastaan, ja sitoi hänen kaksilla vaskikahleilla viedäksensä Babeliin.
7. Ja Nebukadnetsar vei muutamia Herran huoneen astioita Babeliin ja

Jehoahaz the son of Josiah, and made him king in his father's stead in Jerusalem.
2. Jehoahaz was twenty and three years old when he began to reign, and he reigned three months in Jerusalem.
3. And the king of Egypt put him down at Jerusalem, and condemned the land in an hundred talents of silver and a talent of gold.
4. And the king of Egypt made Eliakim his brother king over Judah and Jerusalem, and turned his name to Jehoiakim. And Necho took Jehoahaz his brother, and carried him to Egypt.
5. Jehoiakim was twenty and five years old when he began to reign, and he reigned eleven years in Jerusalem: and he did that which was evil in the sight of the LORD his God.
6. Against him came up Nebuchadnezzar king of Babylon, and bound him in fetters, to carry him to Babylon.
7. Nebuchadnezzar also carried of the vessels of the house of the LORD to

pani ne templiinsä Babelissa.

8. Mitä muuta Jojakimista sanomista on, ja hänen kauhistuksistansa, jotka hän teki ja hänessä löydetty oli: katso, ne ovat kirjoitetut Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa. Ja hänen poikansa Jojakin tuli kuninkaaksi hänen siaansa.

9. Kahdeksan vuotinen oli Jojakin tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi kolme kuukautta ja kymmenen päivää Jerusalemissa, ja teki pahaa Herran edessä.

10. Kuin vuosi kulunut oli, lähetti Nebukadnetsar ja antoi tuoda hänen Babeliin, kallisten Herran huoneen astiain kanssa, ja teki Zidkian hänen veljensä Juudan ja Jerusalemin kuninkaaksi.

11. Yhden vuotinen kolmattakymmentä oli Zidkia tullessansa kuninkaaksi, ja hallitsi yksitoistakymmentä vuotta Jerusalemissa,

12. Ja teki pahaa Herran Jumalansa edessä ja ei nöyryyttänyt itsiänsä prophetan Jeremian edessä, joka puhui Herran suusta.

Babylon, and put them in his temple at Babylon.

8. Now the rest of the acts of Jehoiakim, and his abominations which he did, and that which was found in him, behold, they are written in the book of the kings of Israel and Judah: and Jehoiachin his son reigned in his stead.

9. Jehoiachin was eight years old when he began to reign, and he reigned three months and ten days in Jerusalem: and he did that which was evil in the sight of the LORD.

10. And when the year was expired, king Nebuchadnezzar sent, and brought him to Babylon, with the goodly vessels of the house of the LORD, and made Zedekiah his brother king over Judah and Jerusalem.

11. Zedekiah was one and twenty years old when he began to reign, and reigned eleven years in Jerusalem.

12. And he did that which was evil in the sight of the LORD his God, and humbled not himself before Jeremiah the prophet speaking from the mouth

of the LORD.

13. Hän luopui myös Nebukadnetsarista Babelin kuninkaasta, joka häntä Jumalan kautta vannottanut oli, ja tuli uppiniskaiseksi ja kovetti sydämensä, niin ettei hän ollenkaan tahtonut itsiänsä kääntää Herran Israelin Jumalan tykö.

13. And he also rebelled against king Nebuchadnezzar, who had made him swear by God: but he stiffened his neck, and hardened his heart from turning unto the LORD God of Israel.

14. Ja kaikki pappein päämiehet ja kansa tekivät myös syntiä suuresti kaikkinaisten pakanain kauhistusten jälkeen, ja saastuttivat Herran huoneen, jonka hän oli pyhittänyt Jerusalemissa.

14. Moreover all the chief of the priests, and the people, transgressed very much after all the abominations of the heathen; and polluted the house of the LORD which he had hallowed in Jerusalem.

15. Ja Herra heidän isäinsä Jumala lähetti heidän tykönsä varhain ja usiasti sanansa saattajain kautta; sillä hän armahti kansansa ja majansa päälle.

15. And the LORD God of their fathers sent to them by his messengers, rising up betimes, and sending; because he had compassion on his people, and on his dwelling place:

16. Mutta he pilkkasivat Jumalan lähetyssanoja, ja katsoivat hänen sanansa ylön, ja häpäisivät hänen prophetaitansa, siihenasti että Herran viha kasvoi hänen kansansa päälle, niin ettei heillä enää parannusta ollut.

16. But they mocked the messengers of God, and despised his words, and misused his prophets, until the wrath of the LORD arose against his people, till there was no remedy.

17. Niin hän saatti heidän ylitsensä Kaldealaisten kuninkaan, ja hän antoi tappaa heidän nuorukaisensa miekalla

17. Therefore he brought upon them the king of the Chaldees, who slew their young men with the sword in

heidän pyhänsä huoneessa, eikä armahtanut nuorukaisia eli neitseitä, taikka vanhoja eli ijällisiä isiä; kaikki antoi hän hänen käteensä.

the house of their sanctuary, and had no compassion upon young man or maiden, old man, or him that stooped for age: he gave them all into his hand.

18. Ja kaikki Jumalan huoneen astiat, suuret ja pienet, ja Herran huoneen tavarat, kuninkaan ja hänen päämiestensä tavarat: ne kaikki vei hän pois Babeliin.

18. And all the vessels of the house of God, great and small, and the treasures of the house of the LORD, and the treasures of the king, and of his princes; all these he brought to Babylon.

19. Ja he polttivat Jumalan huoneen ja kukistivat Jerusalemin muurin, ja kaikki heidän koriat huoneensa poltettiin tulella, niin että kaikki heidän kalliit kalunsa hukutettiin.

19. And they burnt the house of God, and brake down the wall of Jerusalem, and burnt all the palaces thereof with fire, and destroyed all the goodly vessels thereof.

20. Ja ne, jotka olivat miekalta päässeet, vietiin Babeliin; ja he olivat hänen ja hänen poikainsa orjat, siihenasti että Persian valtakunta hallitsi.

20. And them that had escaped from the sword carried he away to Babylon; where they were servants to him and his sons until the reign of the kingdom of Persia:

21. Että täytettäisiin Herran sana, puhuttu Jeremian suun kautta, ja siihenasti sai maa kyllä sabbatinsa; sillä koko hävityksen aikana oli lepo, siihenasti kuin seitsemänkymmentä ajastaikaa täytettiin.

21. To fulfil the word of the LORD by the mouth of Jeremiah, until the land had enjoyed her sabbaths: for as long as she lay desolate she kept sabbath, to fulfil threescore and ten years.

22. Mutta ensimäisenä Persian kunin-

22. Now in the first year of Cyrus king

kaan Koreksen vuonna, (että täytettäisiin Herran sana, sanottu Jeremian suun kautta), herätti Herra Koreksen Persian kuninkaan hengen, että hän antoi kuuluttaa koko valtakunnassansa, niin myös kirjoitusten kautta, ja sanoi:

of Persia, that the word of the LORD spoken by the mouth of Jeremiah might be accomplished, the LORD stirred up the spirit of Cyrus king of Persia, that he made a proclamation throughout all his kingdom, and put it also in writing, saying,

23. Näin sanoo Kores Persian kuningas: Herra taivaan Jumala on antanut minulle kaikki valtakunnat maalla, ja on käskenyt minun rakentaa hänellensä huoneen Jerusalemissa, joka on Juudassa. Kuka nyt on teidän seassansa kaikesta hänen kansastansa? Herra hänen Jumalansa olkoon hänen kanssansa, ja hän menköön sinne ylös!

23. Thus saith Cyrus king of Persia, All the kingdoms of the earth hath the LORD God of heaven given me; and he hath charged me to build him an house in Jerusalem, which is in Judah. Who is there among you of all his people? The LORD his God be with him, and let him go up.

ESRAN KIRJA

1 luku

1. Ensimäisenä Koreksen Persian kuninkaan vuonna, että Herran sana täytettäisiin, joka oli puhuttu Jeremian suun kautta, herätti Herra Koreksen Persian kuninkaan hengen kuuluttamaan koko valtakunnassansa, ja

1. Now in the first year of Cyrus king of Persia, that the word of the LORD by the mouth of Jeremiah might be fulfilled, the LORD stirred up the spirit of Cyrus king of Persia, that he made a proclamation throughout all his

myös kirjoituksella, sanoen:

2. Näin sanoo Kores Persian kuningas: Herra taivaan Jumala on antanut minulle kaikki maan valtakunnat ja käskenyt minun rakentaa hänellensä huoneen Jerusalemiin, joka on Juudassa.

3. Kuka on teidän seassanne kaikesta hänen kansastansa? hänen Jumalansa olkoon hänen kanssansa! ja hän menköön Jerusalemiin, joka on Juudassa, ja rakentakaan Herran Israelin Jumalan huoneen, hän on Jumala, joka Jerusalemissa on.

4. Ja kaikkia jääneitä kaikissa paikoissa, kussa he muukalaisina ovat, pitää mielellänsä autettaman sen paikan kansalta hopialla ja kullalla, tavaralla ja juhdilla Jumalan huoneesen, joka on Jerusalemissa.

5. Niin valmistivat itsensä isäin päämiehet Juudasta ja Benjaminista, niin myös papit ja Leviläiset, kaikki, jotka Jumalan henki kehoitti menemään ylös, rakentamaan Herran huonetta, joka on Jerusalemissa.

kingdom, and put it also in writing, saying,

2. Thus saith Cyrus king of Persia, The LORD God of heaven hath given me all the kingdoms of the earth; and he hath charged me to build him an house at Jerusalem, which is in Judah.

3. Who is there among you of all his people? his God be with him, and let him go up to Jerusalem, which is in Judah, and build the house of the LORD God of Israel, (he is the God,) which is in Jerusalem.

4. And whosoever remaineth in any place where he sojourneth, let the men of his place help him with silver, and with gold, and with goods, and with beasts, beside the freewill offering for the house of God that is in Jerusalem.

5. Then rose up the chief of the fathers of Judah and Benjamin, and the priests, and the Levites, with all them whose spirit God had raised, to go up to build the house of the LORD which is in Jerusalem.

6. Ja kaikki, jotka olivat heidän ympärillänsä, vahvistivat heidän kätensä hopia- ja kulta- astioilla, tavaralla ja juhdilla ja kalliilla kaluilla, paitsi mitä he mielellänsä uhrasivat.

6. And all they that were about them strengthened their hands with vessels of silver, with gold, with goods, and with beasts, and with precious things, beside all that was willingly offered.

7. Kuningas Kores myös toi Herran huoneen astiat, jotka Nebukadnetsar oli ottanut Jerusalemista ja pannut jumalansa huoneesen.

7. Also Cyrus the king brought forth the vessels of the house of the LORD, which Nebuchadnezzar had brought forth out of Jerusalem, and had put them in the house of his gods;

8. Mutta Kores, Persian kuningas, otti ne ulos rahanhaltian Mitridatin käden kautta, joka ne luki Juudan päämiehelle Sesbatsarille.

8. Even those did Cyrus king of Persia bring forth by the hand of Mithredath the treasurer, and numbered them unto Sheshbazzar, the prince of Judah.

9. Ja tämä on niiden luku: kolmekymmentä kultamaljaa, tuhannen hopiamaljaa, ja yhdeksänkolmattakymmentä veistä,

9. And this is the number of them: thirty chargers of gold, a thousand chargers of silver, nine and twenty knives,

10. Kolmekymmentä kultaista kuppia, ja toisia hopeaisia maljoja neljäsataa ja kymmenen, ja muita astioita tuhannen.

10. Thirty basons of gold, silver basons of a second sort four hundred and ten, and other vessels a thousand.

11. Niin että kaikkia astioita, sekä kullasta että hopiasta, oli viisituhatta ja neljäsataa: ne kaikki vei Sesbatsar niiden kanssa, jotka Babelin vankeudesta menivät Jerusalemiin.

11. All the vessels of gold and of silver were five thousand and four hundred. All these did Sheshbazzar bring up with them of the captivity that were brought up from Babylon unto Jerusalem.

2 luku

1. Nämä ovat maakunnan lapset jotka läksivät vankeudesta jotka Nebukadnetsar Babelin kuningas oli vienyt Babeliin, ja tulivat Jerusalemiin ja Juudaan jälleen, kukin kaupunkiinsa,

1. Now these are the children of the province that went up out of the captivity, of those which had been carried away, whom Nebuchadnezzar the king of Babylon had carried away unto Babylon, and came again unto Jerusalem and Judah, every one unto his city;

2. Jotka tulivat Serubbabelin, Jesuan, Nehemian, Serajan, Reellajan, Mordekain, Bilsanin, Misparin, Bigvain, Rehumin ja Baanan kanssa; tämä on Israelin kansan miesten luku:

2. Which came with Zerubbabel: Jeshua, Nehemiah, Seraiah, Reelaiah, Mordecai, Bilshan, Mispar, Bigvai, Rehum, Baanah. The number of the men of the people of Israel:

3. Paroksen lapset, kaksituhatta, sata ja kaksikahdettakymmentä;

3. The children of Parosh, two thousand an hundred seventy and two.

4. Sephatian lapset, kolmesataa ja kaksikahdeksattakymmentä;

4. The children of Shephatiah, three hundred seventy and two.

5. Aran lapset, seitsemänsataa ja viisikahdeksattakymmentä;

5. The children of Arah, seven hundred seventy and five.

6. Pahatmoabin lapset, Jesuan ja Joabin lasten seassa, kaksituhatta, kahdeksansataa ja kaksitoistakymmentä;

6. The children of Pahathmoab, of the children of Jeshua and Joab, two thousand eight hundred and twelve.

7. Elamin lapset, tuhannen kaksisataa

7. The children of Elam, a thousand

ja neljäkuudettakymmentä;
8. Sattun lapset, yhdeksänsataa ja viisiviidettäkymmentä;
9. Sakkain lapset, seitsemänsataa ja kuusikymmentä;
10. Banin lapset, kuusisataa ja kaksiviidettäkymmentä;
11. Bebain lapset, kuusisataa ja kolmekolmattakymmentä;
12. Asgadin lapset, tuhannen, kaksisataa ja kaksikolmattakymmentä;
13. Adonikamin lapset, kuusisataa ja kuusiseitsemättäkymmentä;
14. Bigvain lapset, kaksituhatta ja kuusikuudettakymmentä;
15. Adinin lapset, neljäsataa ja neljäkuudettakymmentä;
16. Aterin lapset Jehiskiasta, yhdeksänkymmentä ja kahdeksan;
17. Betsain lapset, kolmesataa ja kolmekolmattakymmentä;
18. Joran lapset, sata ja kaksitoistakymmentä;
19. Hasumin lapset, kaksisataa ja kolmekolmattakymmentä;
20. Gibbarin lapset, yhdeksänkymmentä ja viisi;
21. Betlehemin lapset, sata ja kolme-

two hundred fifty and four.
8. The children of Zattu, nine hundred forty and five.
9. The children of Zaccai, seven hundred and threescore.
10. The children of Bani, six hundred forty and two.
11. The children of Bebai, six hundred twenty and three.
12. The children of Azgad, a thousand two hundred twenty and two.
13. The children of Adonikam, six hundred sixty and six.
14. The children of Bigvai, two thousand fifty and six.
15. The children of Adin, four hundred fifty and four.
16. The children of Ater of Hezekiah, ninety and eight.
17. The children of Bezai, three hundred twenty and three.
18. The children of Jorah, an hundred and twelve.
19. The children of Hashum, two hundred twenty and three.
20. The children of Gibbar, ninety and five.
21. The children of Bethlehem, an

kolmattakymmentä;
22. Netophan miehet, kuusikuudettakymmentä;
23. Anatotin miehet, sata ja kahdeksankolmattakymmentä;
24. Asmavetin lapset, kaksiviidettäkymmentä;
25. Kirjatjearimin lapset Kephiran ja Berotin, seitsemänsataa ja kolmeviidettäkymmentä;
26. Raman ja Gabaan lapset, kuusisataa ja yksikolmattakymmentä;
27. Mikmaan miehet, sata ja kaksikolmattakymmentä;
28. Betelin ja Ain miehet, kaksisataa ja kolmekolmattakymmentä;
29. Nebon lapset, kaksikuudettakymmentä;
30. Magbiksen lapset, sata kuusikuudettakymmentä;
31. Toisen Elamin lapset, tuhannen, kaksisataa ja neljäkuudettakymmentä;
32. Harimin lapset, kolmesataa ja kaksikymmentä;
33. Lodin, Hadidin ja Onon lapset, seitsemänsataa ja viisikolmattakymmentä;

hundred twenty and three.
22. The men of Netophah, fifty and six.
23. The men of Anathoth, an hundred twenty and eight.
24. The children of Azmaveth, forty and two.
25. The children of Kirjatharim, Chephirah, and Beeroth, seven hundred and forty and three.
26. The children of Ramah and Gaba, six hundred twenty and one.
27. The men of Michmas, an hundred twenty and two.
28. The men of Bethel and Ai, two hundred twenty and three.
29. The children of Nebo, fifty and two.
30. The children of Magbish, an hundred fifty and six.
31. The children of the other Elam, a thousand two hundred fifty and four.
32. The children of Harim, three hundred and twenty.
33. The children of Lod, Hadid, and Ono, seven hundred twenty and five.

34. Jerihon lapset, kolmesataa ja viisiviidettäkymmentä;
35. Senaan lapset, kolmetuhatta, kuusisataa ja kolmekymmentä;
36. Papit: Jedajan lapset Jesuan huoneesta, yhdeksänsataa ja kolmekahdeksattakymmentä;
37. Immerin lapset, tuhannen ja kaksikuudettakymmentä;
38. Pashurin lapset, tuhannen, kaksisataa ja seitsemänviidettäkymmentä;
39. Harimin lapset, tuhannen ja seitsemäntoistakymmentä;
40. Leviläiset: Jesuan ja Kadmielin lapset, Hodavian lapsista, neljäkahdeksattakymmentä;
41. Veisaajat: Asaphin lapset, sata ja kahdeksankolmattakymmentä;
42. Ovenvartiain lapset: Salumin lapset, Aterin lapset, Talmonin lapset, Akkubin lapset, Hatitan lapset ja Sobain lapset, kaikkiansa sata ja yhdeksänneljättäkymmentä;
43. Netinimit: Zihan lapset, Hasuphan lapset, Tabaotin lapset,
44. Keroksen lapset, Siahan lapset,

34. The children of Jericho, three hundred forty and five.
35. The children of Senaah, three thousand and six hundred and thirty.
36. The priests: the children of Jedaiah, of the house of Jeshua, nine hundred seventy and three.
37. The children of Immer, a thousand fifty and two.
38. The children of Pashur, a thousand two hundred forty and seven.
39. The children of Harim, a thousand and seventeen.
40. The Levites: the children of Jeshua and Kadmiel, of the children of Hodaviah, seventy and four.
41. The singers: the children of Asaph, an hundred twenty and eight.
42. The children of the porters: the children of Shallum, the children of Ater, the children of Talmon, the children of Akkub, the children of Hatita, the children of Shobai, in all an hundred thirty and nine.
43. The Nethinims: the children of Ziha, the children of Hasupha, the children of Tabbaoth,
44. The children of Keros, the chil-

Padonin lapset,
dren of Siaha, the children of Padon,

45. Lebanan lapset, Hagaban lapset, Akkubin lapset,
45. The children of Lebanah, the children of Hagabah, the children of Akkub,

46. Hagabin lapset, Samlain lapset, Hananin lapset,
46. The children of Hagab, the children of Shalmai, the children of Hanan,

47. Giddelin lapset, Gaharin lapset, Reajan lapset,
47. The children of Giddel, the children of Gahar, the children of Reaiah,

48. Resinin lapset, Rekodan lapset, Gassamin lapset,
48. The children of Rezin, the children of Nekoda, the children of Gazzam,

49. Ussan lapset, Pasean lapset, Besain lapset,
49. The children of Uzza, the children of Paseah, the children of Besai,

50. Asnan lapset, Meunimin lapset, Rephusimin lapset,
50. The children of Asnah, the children of Mehunim, the children of Nephusim,

51. Bakbukin lapset, Hakuphan lapset, Harhurin lapset,
51. The children of Bakbuk, the children of Hakupha, the children of Harhur,

52. Batslutin lapset, Mehidan lapset, Harsan lapset,
52. The children of Bazluth, the children of Mehida, the children of Harsha,

53. Barkoksen lapset, Siseran lapset, Taman lapset,
53. The children of Barkos, the children of Sisera, the children of Thamah,

54. Netsian lapset, Hatiphan lapset;
54. The children of Neziah, the children of Hatipha.

55. Salomon palveliain lapset: Sotain
55. The children of Solomon's serv-

lapset, Sopheretin lapset, Perudan lapset,

ants: the children of Sotai, the children of Sophereth, the children of Peruda,

56. Jaelan lapset, Darkonin lapset, Giddelin lapset,

56. The children of Jaalah, the children of Darkon, the children of Giddel,

57. Sephatian lapset, Hattilin lapset, PokeretZebaimin lapset, Amin lapset:

57. The children of Shephatiah, the children of Hattil, the children of Pochereth of Zebaim, the children of Ami.

58. Kaikki Netinimit ja Salomon palveliain lapset kolmesataa, yhdeksänkymmentä ja kaksi.

58. All the Nethinims, and the children of Solomon's servants, were three hundred ninety and two.

59. Nämät myös menivät ylös Telmelasta, Telharsasta: Kerub, Addani ja Immer, jotka ei tietäneet isäinsä huonetta sanoa ja siementänsä, olivatko Israelista:

59. And these were they which went up from Telmelah, Telharsa, Cherub, Addan, and Immer: but they could not shew their father's house, and their seed, whether they were of Israel:

60. Delajan lapset, Tobijan lapset, Nekodan lapset, kuusisataa ja kaksikuudettakymmentä;

60. The children of Delaiah, the children of Tobiah, the children of Nekoda, six hundred fifty and two.

61. Ja pappein lapsista: Habajan lapset, Hakotsin lapset, Barsillain lapset, joka otti itsellensä emännän Barsillain Gileadilaisen tyttäristä, ja kutsuttiin heidän nimellänsä.

61. And of the children of the priests: the children of Habaiah, the children of Koz, the children of Barzillai; which took a wife of the daughters of Barzillai the Gileadite, and was called after their name:

62. Nämä etsivät sukukuntansa polvilukukirjaa, ja ei sitä löydetty, sentähden he pantiin pois pappeudesta.

62. These sought their register among those that were reckoned by genealogy, but they were not found: therefore were they, as polluted, put from the priesthood.

63. Ja Tirsata sanoi heille, ettei heidän pitänyt syömän kaikkein pyhimmästä, ennenkuin pappi seisois valkeudessa ja täydellisyydessä.

63. And the Tirshatha said unto them, that they should not eat of the most holy things, till there stood up a priest with Urim and with Thummim.

64. Koko joukko yhteen oli kaksiviidettäkymmentä tuhatta, kolmesataa ja kuusikymmentä,

64. The whole congregation together was forty and two thousand three hundred and threescore,

65. Paitsi heidän palvelioitansa ja piikojansa, joita oli seitsemäntuhatta, kolmesataa ja seitsemänneljättäkymmentä; ja heillä oli veisaajia, miehiä ja vaimoja, kaksisataa;

65. Beside their servants and their maids, of whom there were seven thousand three hundred thirty and seven: and there were among them two hundred singing men and singing women.

66. Seitsemänsataa ja kuusineljättäkymmentä heidän hevostansa; kaksisataa ja viisiviidettäkymmentä heidän muuliansa;

66. Their horses were seven hundred thirty and six; their mules, two hundred forty and five;

67. Neljäsataa ja viisineljättäkymmentä heidän kameliansa; kuusituhatta, seitsemänsataa ja kaksikymmentä aasia.

67. Their camels, four hundred thirty and five; their asses, six thousand seven hundred and twenty.

68. Ja monikahdat isäin päämiehistä, kuin he menivät Herran huoneesen,

68. And some of the chief of the fathers, when they came to the house

joka on Jerusalemissa, uhrasivat hyvällä mielellä Jumalan huoneen rakennukseksi paikallensa.
69. Ja he antoivat varansa jälkeen rakennuksen tavaraksi yhdenseitsemättäkymmentä tuhatta kultapenninkiä , ja viisituhatta leiviskää hopiaa, ja sata papin hametta.
70. Niin papit, Leviläiset, ja muutamat kansasta, veisaajat, ja ovenvartiat ja Netinimit asuivat kaupungeissansa, ja koko Israel myös kaupungeissansa.

of the LORD which is at Jerusalem, offered freely for the house of God to set it up in his place:
69. They gave after their ability unto the treasure of the work threescore and one thousand drams of gold, and five thousand pound of silver, and one hundred priests' garments.
70. So the priests, and the Levites, and some of the people, and the singers, and the porters, and the Nethinims, dwelt in their cities, and all Israel in their cities.

3 luku

1. Kuin seitsemäs kuukausi oli tullut ja Israelin lapset olivat kaupungeissansa, tuli kansa kokoon niinkuin yksi mies Jerusalemiin.

2. Niin nousi Jesua Jotsadakin poika, ja papit hänen veljensä, ja Serubbabel Sealtielin poika ja hänen veljensä ja rakensivat Israelin Jumalan alttarin uhrataksensa sen päällä polttouhria, niinkuin kirjoitettu on Moseksen, Jumalan miehen, laissa.

1. And when the seventh month was come, and the children of Israel were in the cities, the people gathered themselves together as one man to Jerusalem.
2. Then stood up Jeshua the son of Jozadak, and his brethren the priests, and Zerubbabel the son of Shealtiel, and his brethren, and builded the altar of the God of Israel, to offer burnt offerings thereon, as it is written in the law of Moses the man of God.

3. Ja he laskivat alttarin perustuksensa päälle, vaikka he pelkäsivät sen maan kansoja; ja he uhrasivat sen päällä Herralle polttouhria aamulla ja ehtoolla.

3. And they set the altar upon his bases; for fear was upon them because of the people of those countries: and they offered burnt offerings thereon unto the LORD, even burnt offerings morning and evening.

4. Ja he pitivät lehtimajan juhlaa niinkuin kirjoitettu on, ja tekivät polttouhria joka päivä, sen luvun jälkeen kuin tapa oli, kunkin päivänänsä,

4. They kept also the feast of tabernacles, as it is written, and offered the daily burnt offerings by number, according to the custom, as the duty of every day required;

5. Senjälkeen alinomaisia polttouhreja, ja uuden kuun, ja kaikkein Jumalalle pyhitettyin juhlain, ja kaikkinaisia mieliuhreja, joita he hyvällä mielellä tekivät Herralle.

5. And afterward offered the continual burnt offering, both of the new moons, and of all the set feasts of the LORD that were consecrated, and of every one that willingly offered a freewill offering unto the LORD.

6. Seitsemännen kuukauden ensimäisenä päivänä rupesivat he uhraamaan Herralle polttouhria; mutta ei Herran templin perustus ollut vielä laskettu.

6. From the first day of the seventh month began they to offer burnt offerings unto the LORD. But the foundation of the temple of the LORD was not yet laid.

7. Ja he antoivat kivenhakkaajille ja taitavaille työväelle rahaa, ja ruokaa ja juomaa, ja öljyä Sidonilaisille ja Tyrolaisille, että he toisivat heille sedripuita Libanonista Japhoon merta myöten, Koreksen Persian kuninkaan

7. They gave money also unto the masons, and to the carpenters; and meat, and drink, and oil, unto them of Zidon, and to them of Tyre, to bring cedar trees from Lebanon to the sea of Joppa, according to the grant

suomasta,

8. Mutta toisena vuonna sittekuin he tulivat Jerusalemiin Herran huoneen tykö, toisena kuukautena, rupesi Serubbabel Sealtielin poika, ja Jesua Jotsadakin poika, ja muut heidän jääneet veljensä, papit ja Leviläiset, ja kaikki, jotka vankeudesta tulivat Jerusalemiin, ja panivat kahdenkymmenen ajastaikaiset ja sitä vanhemmat Leviläiset Herran huoneen työn teettäjiksi.

9. Ja Jesua seisoi poikinensa ja veljinensä, ja Kadmiel poikinensa, ja Juudan lapset, niinkuin yksi mies teettämässä työväkeä Herran huoneessa, Henadadin lapset poikinensa, ja Leviläiset veljinensä.

10. Ja kuin rakentajat laskivat Herran templin perustuksen, asettivat he papit puetettuina, vaskitorvien kanssa, ja Leviläiset Asaphin pojat kanteleilla, kiittämään Herraa Davidin Israelin kuninkaan sanoilla.

11. Ja he veisasivat vuorottain ylis-

that they had of Cyrus king of Persia.

8. Now in the second year of their coming unto the house of God at Jerusalem, in the second month, began Zerubbabel the son of Shealtiel, and Jeshua the son of Jozadak, and the remnant of their brethren the priests and the Levites, and all they that were come out of the captivity unto Jerusalem; and appointed the Levites, from twenty years old and upward, to set forward the work of the house of the LORD.

9. Then stood Jeshua with his sons and his brethren, Kadmiel and his sons, the sons of Judah, together, to set forward the workmen in the house of God: the sons of Henadad, with their sons and their brethren the Levites.

10. And when the builders laid the foundation of the temple of the LORD, they set the priests in their apparel with trumpets, and the Levites the sons of Asaph with cymbals, to praise the LORD, after the ordinance of David king of Israel.

11. And they sang together by course

täissänsä ja kiittäissänsä Herraa, että hän on hyvä ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti Israelin ylitse. Ja kaikki kansa huusi korkialla äänellä ja kiitti Herraa, että Herran huoneen perustus oli laskettu.

12. Mutta moni vanhoista papeista, ja Leviläisistä ja isäin päämiehistä, jotka olivat nähneet ensimäisen huoneen perustuksellansa, niin myös tämän huoneen silmäinsä edessä, itkivät suurella äänellä; ja moni huusi korkialla äänellä ilon tähden;
13. Että se huuto oli niin suuri, ettei kansa eroittanut ilon ääntä itkun äänestä; sillä kansa huusi korkialla äänellä, että se ääni kauvas kuului.

in praising and giving thanks unto the LORD; because he is good, for his mercy endureth for ever toward Israel. And all the people shouted with a great shout, when they praised the LORD, because the foundation of the house of the LORD was laid.
12. But many of the priests and Levites and chief of the fathers, who were ancient men, that had seen the first house, when the foundation of this house was laid before their eyes, wept with a loud voice; and many shouted aloud for joy:
13. So that the people could not discern the noise of the shout of joy from the noise of the weeping of the people: for the people shouted with a loud shout, and the noise was heard afar off.

4 luku

1. Mutta kuin Juudan ja Ben-Jaminin vihamiehet kuulivat, että ne, jotka vankeudesta olivat lähteneet, rakensivat Herralle Israelin Jumalalle templiä;

1. Now when the adversaries of Judah and Benjamin heard that the children of the captivity builded the temple unto the LORD God of Israel;

2. Tulivat he Serubbabelin ja isäin päämiesten tykö ja sanoivat heille: me rakennamme teidän kanssanne; sillä me etsimme teidän Jumalaanne niinkuin tekin, ja emme ole sitte uhranneet kuin Asserhaddon Assurin kuningas meidät tänne vei.

3. Mutta Serubbabel ja Jesua ja muut Israelin isäin päämiehet vastasivat: ei sovi teidän ja meidän rakentaa meidän Jumalallemme huonetta; mutta me rakennamme yksin Herralle Israelin Jumalalle huoneen, niinkuin Kores Persian kuningas meitä käski.

4. Niin sen maakunnan väki heikensi Juudan kansan kädet ja peljätti rakentamasta,

5. Ja palkkasivat neuvonantajia heitä vastaan, estämään heidän neuvoansa, niinkauvan kuin Kores Persian kuningas eli, Dariuksen Persian kuninkaan valtakuntaan asti.

6. Mutta kuin Ahasverus tuli kuninkaaksi, hänen valtakuntansa alussa, kirjoittivat he kanteen Juudan ja Jerusalemin asujamia vastaan.

7. Ja Artahsastan aikana kirjoitti Bis-

2. Then they came to Zerubbabel, and to the chief of the fathers, and said unto them, Let us build with you: for we seek your God, as ye do; and we do sacrifice unto him since the days of Esarhaddon king of Assur, which brought us up hither.

3. But Zerubbabel, and Jeshua, and the rest of the chief of the fathers of Israel, said unto them, Ye have nothing to do with us to build an house unto our God; but we ourselves together will build unto the LORD God of Israel, as king Cyrus the king of Persia hath commanded us.

4. Then the people of the land weakened the hands of the people of Judah, and troubled them in building,

5. And hired counsellors against them, to frustrate their purpose, all the days of Cyrus king of Persia, even until the reign of Darius king of Persia.

6. And in the reign of Ahasuerus, in the beginning of his reign, wrote they unto him an accusation against the inhabitants of Judah and Jerusalem.

7. And in the days of Artaxerxes

lam, Mitridat, Tabeel ja muut heidän seurastansa Artahsastalle Persian kuninkaalle. Ja kirja oli kirjoitettu Syrian kielellä ja tulkittu Syrian kielellä.

wrote Bishlam, Mithredath, Tabeel, and the rest of their companions, unto Artaxerxes king of Persia; and the writing of the letter was written in the Syrian tongue, and interpreted in the Syrian tongue.

8. Rehum kansleri ja Simsai kirjoittaja kirjoittivat kirjan Jerusalemia vastaan kuningas Artahsastalle näin:

8. Rehum the chancellor and Shimshai the scribe wrote a letter against Jerusalem to Artaxerxes the king in this sort:

9. Rehum kansleri ja Simsai kirjoittaja, ja muut heidän kanssaveljensä Dinasta, Apharsakista ja Tarpelasta, Persiasta, Arakasta, Babelista, Susanista, Dehasta ja Elamista,

9. Then wrote Rehum the chancellor, and Shimshai the scribe, and the rest of their companions; the Dinaites, the Apharsathchites, the Tarpelites, the Apharsites, the Archevites, the Babylonians, the Susanchites, the Dehavites, and the Elamites,

10. Ja muut kansat, jotka suuri ja kuuluisa Asnappar toi tänne, ja pani heidät asumaan Samarian kaupunkeihin, ja ne muut toisella puolen virtaa, sillä ajalla.

10. And the rest of the nations whom the great and noble Asnappar brought over, and set in the cities of Samaria, and the rest that are on this side the river, and at such a time.

11. Ja kirja, jonka he lähettivät kuningas Artahsastalle, oli näin kirjoitettu: palvelias, miehet, jotka asuvat toisella puolella virtaa, jotka siihen aikaan olivat.

11. This is the copy of the letter that they sent unto him, even unto Artaxerxes the king; Thy servants the men on this side the river, and at such a time.

12. Se olkoon kuninkaalle tiettävä,

12. Be it known unto the king, that

että Juudalaiset, jotka sinun tyköäs tulivat meidän tykömme Jerusalemiin, rakentavat kapinallista ja pahaa kaupunkia, ja ovat perustaneet ja korottaneet muurit.

13. Niin olkoon nyt kuninkaalle tiettävä, että jos se kaupunki rakennetaan ja muurit perustetaan, niin ei he sinulle anna tullia, veroa ja ajastaikaista ulostekoa; ja sinä vahingoitset kuningasten veron.

14. Nyt siis, että meillä on ravinto kuninkaan huoneesta, ei sovi meidän nähdä kuninkaan ylönkatsetta; sentähden olemme me lähteneet matkaan, ilmoittamaan sitä kuninkaalle,

15. Ettäs etsisit isäis aikakirjoista, ja sinä löydät niistä ja saat tietää tämän olevan kapinallisen ja vahingollisen kaupungin kuninkaille ja maakunnille, joka saatti jo vanhasta muutkin luopumaan; jonkatähden myös tämä kaupunki on autioksi tehty.

16. Sentähden me annamme kuninkaan tietää, että jos tämä kaupunki rakennetaan ja muurit tehdään, niin

the Jews which came up from thee to us are come unto Jerusalem, building the rebellious and the bad city, and have set up the walls thereof, and joined the foundations.

13. Be it known now unto the king, that, if this city be builded, and the walls set up again, then will they not pay toll, tribute, and custom, and so thou shalt endamage the revenue of the kings.

14. Now because we have maintenance from the king's palace, and it was not meet for us to see the king's dishonour, therefore have we sent and certified the king;

15. That search may be made in the book of the records of thy fathers: so shalt thou find in the book of the records, and know that this city is a rebellious city, and hurtful unto kings and provinces, and that they have moved sedition within the same of old time: for which cause was this city destroyed.

16. We certify the king that, if this city be builded again, and the walls thereof set up, by this means thou

et sinä toista puolta virtaa saa pitää.

shalt have no portion on this side the river.

17. Niin kuningas lähetti vastauksen Rehumille kanslerille ja Simsaille kirjoittajalle, ja muille heidän kanssaveljillensä, jotka Samariassa asuivat, ja muille, jotka toisella puolella virtaa olivat: rauhaa tällä ajalla!

17. Then sent the king an answer unto Rehum the chancellor, and to Shimshai the scribe, and to the rest of their companions that dwell in Samaria, and unto the rest beyond the river, Peace, and at such a time.

18. Lähetyskirja, jonka te meidän tykömme lähetitte, on luettu julkisesti minun edessäni.

18. The letter which ye sent unto us hath been plainly read before me.

19. Ja on minulta käsketty etsittää, ja on löydetty sen kaupungin jo vanhaan nousseen kuninkaita vastaan, ja luopuneen, niin että kapina on siinä noussut.

19. And I commanded, and search hath been made, and it is found that this city of old time hath made insurrection against kings, and that rebellion and sedition have been made therein.

20. Ja että Jerusalemissa ovat olleet väkevät kuninkaat ja vallinneet kaikki toisella puolella virtaa, ja heille on annettu tulli, vero ja ajastaikainen ulosteko.

20. There have been mighty kings also over Jerusalem, which have ruled over all countries beyond the river; and toll, tribute, and custom, was paid unto them.

21. Tehkäät siis tämän käskyn jälkeen: estäkäät niitä miehiä rakentamasta kaupunkia, siihenasti kuin minä annan käskyn.

21. Give ye now commandment to cause these men to cease, and that this city be not builded, until another commandment shall be given from me.

22. Niin karttakaat teitänne erehdyk-

22. Take heed now that ye fail not to

sestä tässä asiassa. Miksi semmoinen turmelus pitäis valtaa saaman kuninkaille vahingoksi?

do this: why should damage grow to the hurt of the kings?

23. Kuin kuningas Artahsastan kirja luettiin Rehumin, Simsain kirjoittajan ja heidän kanssaveljeinsä edessä, menivät he kiiruusti Jerusalemiin Juudalaisten tykö ja estivät heidät käsivarrella ja väkevyydellä.

23. Now when the copy of king Artaxerxes' letter was read before Rehum, and Shimshai the scribe, and their companions, they went up in haste to Jerusalem unto the Jews, and made them to cease by force and power.

24. Silloin lakattiin Jumalan huoneen työstä Jerusalemissa, niin että se jäi Dariuksen Persian kuninkaan toiseen vuoteen asti.

24. Then ceased the work of the house of God which is at Jerusalem. So it ceased unto the second year of the reign of Darius king of Persia.

5 luku

1. Ja prophetat Haggai ja Sakaria, Iddon poika, ennustivat Juudalaisille, jotka olivat Juudassa ja Jerusalemissa, Israelin Jumalan nimeen.

1. Then the prophets, Haggai the prophet, and Zechariah the son of Iddo, prophesied unto the Jews that were in Judah and Jerusalem in the name of the God of Israel, even unto them.

2. Silloin nousivat Serubbabel Sealtielin poika, Jesua Jotsadakin poika ja rupesivat rakentamaan Jumalan huonetta Jerusalemissa ja Jumalan prophetat heidän kanssansa, auttain heitä.

2. Then rose up Zerubbabel the son of Shealtiel, and Jeshua the son of Jozadak, and began to build the house of God which is at Jerusalem: and with them were the prophets of God helping them.

3. Siihen aikaan tuli Tatnai heidän tykönsä, joka oli maaherra toisella puolella virtaa, ja Setarbosnai, ja heidän kanssaveljensä, ja sanoivat näin heille: kuka on käskenyt rakentaa tätä huonetta ja näitä muureja perustaa?

3. At the same time came to them Tatnai, governor on this side the river, and Shetharboznai, and their companions, and said thus unto them, Who hath commanded you to build this house, and to make up this wall?

4. Niin me sanoimme heille, mitkä niiden miesten nimet olivat, jotka tätä rakennusta rakensivat.

4. Then said we unto them after this manner, What are the names of the men that make this building?

5. Ja heidän Jumalansa silmä tuli Juudan vanhimpain päälle, ettei sitä heiltä niinkauvaksi estetty, kuin sanoma vietiin Dariuksen tykö; ja lähetyskirja tuli siitä asiasta takaperin jälleen.

5. But the eye of their God was upon the elders of the Jews, that they could not cause them to cease, till the matter came to Darius: and then they returned answer by letter concerning this matter.

6. Ja kirja, jonka Tatnai maaherra toisella puolella virtaa, ja Setarbosnai, ja hänen kanssaveljensä Apharsakista, jotka olivat toisella puolella virtaa, lähettivät kuningas Dariukselle,

6. The copy of the letter that Tatnai, governor on this side the river, and Shetharboznai, and his companions the Apharsachites, which were on this side the river, sent unto Darius the king:

7. Ja sanat, jotka he lähettivät hänelle olivat näin kirjoitetut: kuninkaalle Dariukselle (toivotetaan) kaikkea rauhaa!

7. They sent a letter unto him, wherein was written thus; Unto Darius the king, all peace.

8. Olkoon kuninkaalle tiettävä, että me tulimme Juudan maakuntaan,

8. Be it known unto the king, that we went into the province of Judea, to

kaikkein suurimman Jumalan huoneen tykö; ja sitä rakennetaan jaloista suurista kivistä, hirret pannaan seiniin, ja työ joutuu ja menestyy heidän käsissänsä.

the house of the great God, which is builded with great stones, and timber is laid in the walls, and this work goeth fast on, and prospereth in their hands.

9. Niin me kysyimme vanhimmilta ja sanoimme heille: kuka teille antoi käskyn rakentaa tätä huonetta ja näitä muureja perustaa?

9. Then asked we those elders, and said unto them thus, Who commanded you to build this house, and to make up these walls?

10. Me kysyimme myös heiltä heidän nimensä, antaaksemme sinulle ne tietää, ja me kirjoitimme niiden miesten nimet, jotka heidän päämiehensä olivat.

10. We asked their names also, to certify thee, that we might write the names of the men that were the chief of them.

11. Ja senkaltaisen sanan he meille vastasivat, sanoen: me olemme taivaan ja maan Jumalan palveliat, ja rakennamme tätä huonetta, joka ennen monta vuotta oli rakennettu, jonka väkevä Israelin kuningas oli rakentanut ja pannut ylös.

11. And thus they returned us answer, saying, We are the servants of the God of heaven and earth, and build the house that was builded these many years ago, which a great king of Israel builded and set up.

12. Mutta sittekuin meidän isämme vihoittivat taivaan Jumalan, antoi hän heidät Nebukadnetsarin käsiin, Kaldealaisten kuninkaan Babelista; hän jaotti tämän huoneen ja vei kansan Babeliin.

12. But after that our fathers had provoked the God of heaven unto wrath, he gave them into the hand of Nebuchadnezzar the king of Babylon, the Chaldean, who destroyed this house, and carried the people away into Babylon.

13. Mutta ensimäisenä Koreksen, Babelin kuninkaan vuonna, käski kuningas Kores tämän Jumalan huoneen rakentaa.

13. But in the first year of Cyrus the king of Babylon the same king Cyrus made a decree to build this house of God.

14. Ja ne kulta astiat ja hopia astiat, mitkä olivat siinä Jumalan huoneessa, jotka Nebukadnetsar otti Jerusalemin templistä ja vei Babelin templiin, ne otti kuningas Kores Babelin templistä ja antoi yhdelle Sesbatsar nimeltä, jonka hän pani heidän päämieheksensä,

14. And the vessels also of gold and silver of the house of God, which Nebuchadnezzar took out of the temple that was in Jerusalem, and brought them into the temple of Babylon, those did Cyrus the king take out of the temple of Babylon, and they were delivered unto one, whose name was Sheshbazzar, whom he had made governor;

15. Ja sanoi hänelle: ota nämät astiat, mene ja vie ne Jerusalemin tempIiin, ja anna Jumalan huone rakennettaa paikallensa.

15. And said unto him, Take these vessels, go, carry them into the temple that is in Jerusalem, and let the house of God be builded in his place.

16. Silloin tuli se Sesbatsar ja laski Jumalan huoneen perustuksen Jerusalemissa; ja siitä ajasta niin tähän asti on sitä rakennettu, ja ei ole vielä täytetty.

16. Then came the same Sheshbazzar, and laid the foundation of the house of God which is in Jerusalem: and since that time even until now hath it been in building, and yet it is not finished.

17. Nyt siis jos kuninkaalle kelpaa, niin antakaan etsiä kuninkaan tavarahuoneessa, joka on Babelissa, jos se on käsketty Kores kuninkaalta, heidän

17. Now therefore, if it seem good to the king, let there be search made in the king's treasure house, which is there at Babylon, whether it be so,

rakentaa tätä Jumalan huonetta, joka on Jerusalemissa, ja antakoon tästä asiasta meidän tietää kuninkaan tahdon.

that a decree was made of Cyrus the king to build this house of God at Jerusalem, and let the king send his pleasure to us concerning this matter.

6 luku

1. Niin Darius kuningas käski etsiä kantselissa, kuninkaan tavarahuoneessa Babelissa.

1. Then Darius the king made a decree, and search was made in the house of the rolls, where the treasures were laid up in Babylon.

2. Silloin löydettiin Ahmetan linnasta, joka on Median maakunnassa, kirja, jossa oli näin muistoksi kirjoitettu:

2. And there was found at Achmetha, in the palace that is in the province of the Medes, a roll, and therein was a record thus written:

3. Ensimäisenä kuningas Koreksen vuonna käski kuningas Kores rakentaa Jumalan huoneen Jerusalemissa paikaksi, jossa uhrataan, ja laskea perustuksen, kuusikymmentä kyynärää korkiaksi ja kuusikymmentä kyynärää leviäksi;

3. In the first year of Cyrus the king the same Cyrus the king made a decree concerning the house of God at Jerusalem, Let the house be builded, the place where they offered sacrifices, and let the foundations thereof be strongly laid; the height thereof threescore cubits, and the breadth thereof threescore cubits;

4. Kolme seinää vuolluista kivistä ja yksi seinä uusista puista; ja että kuninkaan huoneesta piti annettaman ylöspitämys;

4. With three rows of great stones, and a row of new timber: and let the expenses be given out of the king's house:

5. Piti myös Jumalan huoneen hopiaiset ja kultaiset astiat, jotka Nebukadnetsar oli ottanut Jerusalemin kirkosta ja vienyt Babeliin, annettaman ja vietämän jälleen templiin, Jerusalemiin, pantavaksi siallensa Jumalan huoneesen.

5. And also let the golden and silver vessels of the house of God, which Nebuchadnezzar took forth out of the temple which is at Jerusalem, and brought unto Babylon, be restored, and brought again unto the temple which is at Jerusalem, every one to his place, and place them in the house of God.

6. Niin olkaat nyt erinänne heistä, sinä Tatnai maaherra sillä puolella virtaa, ja sinä Setarbosnai, ja teidän kanssaveljenne Apharsakista, te jotka olette sillä puolella virtaa.

6. Now therefore, Tatnai, governor beyond the river, Shetharboznai, and your companions the Apharsachites, which are beyond the river, be ye far from thence:

7. Antakaat heidän tehdä työtä Jumalan huoneessa, että Juudalaisten päämies ja heidän vanhimpansa saisivat Jumalan huoneen rakennetuksi entiselle paikallensa.

7. Let the work of this house of God alone; let the governor of the Jews and the elders of the Jews build this house of God in his place.

8. On myös käsketty minulta, mitä Juudan vanhimmille pitää annettaman, että he rakentaisivat tämän Jumalan huoneen, nimittäin: että sille väelle pitää juuri kiiruusti ylöspitämys annettaman kuninkaan verokalusta siltä puolelta virtaa, ja ei heitä estettämän.

8. Moreover I make a decree what ye shall do to the elders of these Jews for the building of this house of God: that of the king's goods, even of the tribute beyond the river, forthwith expenses be given unto these men, that they be not hindered.

9. Ja mitä tarvitaan mullia, ja oinaita,

9. And that which they have need of,

ja karitsoita uhriksi taivaan Jumalalle, nisuja, suoloja, viinaa ja öljyä, Jerusalemin pappein tavan jälkeen, niin pitää heille annettaman joka päivä ilman yhdettäkään erehdyksetä.

both young bullocks, and rams, and lambs, for the burnt offerings of the God of heaven, wheat, salt, wine, and oil, according to the appointment of the priests which are at Jerusalem, let it be given them day by day without fail:

10. Että he uhraisivat taivaan Jumalalle makiaa hajua, ja rukoilisivat kuninkaan ja hänen lastensa elämän edestä.

10. That they may offer sacrifices of sweet savours unto the God of heaven, and pray for the life of the king, and of his sons.

11. Tämä käsky on minulta annettu, että kuka ikänä nämät sanat muuttaa, hänen huoneestansa pitää yksi hirsi reväistämän, joka pitää nostettaman ylös, ja hän siihen ripustettaman, ja hänen huoneensa pitää lokaläjäksi tehtämän sen työn tähden.

11. Also I have made a decree, that whosoever shall alter this word, let timber be pulled down from his house, and being set up, let him be hanged thereon; and let his house be made a dunghill for this.

12. Jumala, joka on nimensä pannut asumaan siinä, tappakoon kaikki ne kuninkaat ja kansat, jotka ojentavat kätensä muuttamaan taikka särkemään tätä Jumalan huonetta, joka on Jerusalemissa. Minä Darius olen tämän käskyn antanut, ja se pitää juuri nopiasti tehtämän.

12. And the God that hath caused his name to dwell there destroy all kings and people, that shall put to their hand to alter and to destroy this house of God which is at Jerusalem. I Darius have made a decree; let it be done with speed.

13. Silloin Tatnai maaherra sillä puolella virtaa, ja Setarbosnai ja heidän

13. Then Tatnai, governor on this side the river, Shetharboznai, and

kanssaveljensä, joiden tykö kuningas Darius oli lähettänyt, tekivät sen nopiasti.

14. Ja Juudalaisten vanhimmat rakensivat, ja se menestyi, Haggain prophetan ja Sakarian Iddon pojan ennustuksen jälkeen; ja he rakensivat ja päättivät sen Israelin Jumalan käskyn jälkeen; ja Koreksen, Dariuksen ja Artahsastan Persian kuninkain käskyn jälkeen.

15. Ja huone päätettiin täydellisesti kolmanteen päivään asti Adarin kuuta, kuudentena kuningas Dariuksen valtakunnan vuonna.

16. Ja Israelin lapset, papit, Leviläiset ja muut, jotka vankeudesta tulleet olivat, pitivät ilolla Jumalan huoneen vihkimistä,

17. Ja uhrasivat tässä Jumalan huoneen vihkimyksessä sata mullia, kaksisataa oinasta, neljäsataa karitsaa ja kaksitoistakymmentä kaurista, koko Israelin syntein edestä, Israelin sukukuntain luvun jälkeen,

18. Ja asettivat papit vuoroonsa ja

their companions, according to that which Darius the king had sent, so they did speedily.

14. And the elders of the Jews builded, and they prospered through the prophesying of Haggai the prophet and Zechariah the son of Iddo. And they builded, and finished it, according to the commandment of the God of Israel, and according to the commandment of Cyrus, and Darius, and Artaxerxes king of Persia.

15. And this house was finished on the third day of the month Adar, which was in the sixth year of the reign of Darius the king.

16. And the children of Israel, the priests, and the Levites, and the rest of the children of the captivity, kept the dedication of this house of God with joy,

17. And offered at the dedication of this house of God an hundred bullocks, two hundred rams, four hundred lambs; and for a sin offering for all Israel, twelve he goats, according to the number of the tribes of Israel.

18. And they set the priests in their

Leviläiset järjestykseensä, palvelemaan Jumalaa, joka on Jerusalemissa, niinkuin Moseksen kirjassa on kirjoitettu.

19. Ja ne, jotka vankeudesta olivat tulleet, pitivät pääsiäistä neljäntenä päivänä toistakymmentä ensimäisestä kuukaudesta.

20. Sillä papit ja Leviläiset olivat puhdistaneet itsensä, niin että he kaikki olivat puhtaat niinkuin yksi mies; ja he teurastivat pääsiäislampaan kaikkein vankeuden lasten edestä, ja pappein heidän veljeinsä edestä ja itse edestänsä.

21. Ja Israelin lapset jotka vankeudesta palanneet olivat, söivät, ja kaikki, jotka itsensä olivat eroittaneet maan pakanain saastaisuudesta heidän tykönsä, etsimään Herraa Israelin Jumalaa,

22. Ja pitivät happamattoman leivän juhlaa ilolla seitsemän päivää; sillä Herra oli heidät iloittanut, ja kääntänyt Assurin kuninkaan sydämen heidän puoleensa, että he tulivat vahvistetuksi Jumalan huoneen työssä, joka on Israelin Jumala.

divisions, and the Levites in their courses, for the service of God, which is at Jerusalem; as it is written in the book of Moses.

19. And the children of the captivity kept the passover upon the fourteenth day of the first month.

20. For the priests and the Levites were purified together, all of them were pure, and killed the passover for all the children of the captivity, and for their brethren the priests, and for themselves.

21. And the children of Israel, which were come again out of captivity, and all such as had separated themselves unto them from the filthiness of the heathen of the land, to seek the LORD God of Israel, did eat,

22. And kept the feast of unleavened bread seven days with joy: for the LORD had made them joyful, and turned the heart of the king of Assyria unto them, to strengthen their hands in the work of the house of God, the God of Israel.

7 luku

1. Mutta näiden jälkeen Artahsastan Persian kuninkaan hallitessa oli Esra Serajan poika, Asarian pojan, Hilkian pojan,
2. Sallumin pojan, Zadokin pojan, Ahitobin pojan,
3. Amarian pojan, Asarian pojan, Merajotin pojan,
4. Serahian pojan, Ussin pojan, Bukkin pojan,
5. Abisuan pojan, Pinehaan pojan, Eleatsarin pojan, ylimmäisen papin Aaronin pojan.
6. Tämä Esra meni ylös Babelista, joka oli toimellinen kirjanoppinut Moseksen laissa, jonka Herra Israelin Jumala oli antanut. Ja kuningas antoi hänelle kaikki, mitä hän anoi, Herran hänen Jumalansa käden jälkeen, joka hänen ylitsensä oli.
7. Ja siinä meni muutamia Israelin lapsista ja papeista ja Leviläisistä, veisaajista, ovenvartioista ja Netinimeistä ylös Jerusalemiin, seitsemäntenä Artahsastan kuninkaan

1. Now after these things, in the reign of Artaxerxes king of Persia, Ezra the son of Seraiah, the son of Azariah, the son of Hilkiah,
2. The son of Shallum, the son of Zadok, the son of Ahitub,
3. The son of Amariah, the son of Azariah, the son of Meraioth,
4. The son of Zerahiah, the son of Uzzi, the son of Bukki,
5. The son of Abishua, the son of Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron the chief priest:
6. This Ezra went up from Babylon; and he was a ready scribe in the law of Moses, which the LORD God of Israel had given: and the king granted him all his request, according to the hand of the LORD his God upon him.
7. And there went up some of the children of Israel, and of the priests, and the Levites, and the singers, and the porters, and the Nethinims, unto Jerusalem, in the seventh year of Ar-

vuonna.
8. Ja hän tuli Jerusalemiin viidentenä kuukautena, se oli seitsemäs kuninkaan vuosi.
9. Sillä ensimäisenä päivänä ensimäistä kuuta alkoi hän lähteä Babelista, ja ensimäisenä päivänä viidennettä kuuta tuli hän Jerusalemiin, Jumalan hyvän käden kautta, joka hänen ylitsensä oli.
10. Sillä Esra oli valmistanut sydämensä etsimään Herran lakia, ja tekemään sitä ja opettamaan Israelille säätyjä ja oikeutta.
11. Ja näin on se kirja, jonka Artahsasta antoi papille Esralle, kirjanoppineelle, joka oli opettaja Herran käskysanoissa ja säädyissä Israelille:

12. Artahsasta kuningasten kuningas Esralle papille ja kirjanoppineelle taivaan Jumalan laissa: rauhaa tällä ajalla!
13. Minä olen käskenyt, että kenenkä ikänä kelpaa minun valtakunnassani Israelin kansasta, papeista ja Leviläisistä mennä kanssas Jerusalemiin,

taxerxes the king.
8. And he came to Jerusalem in the fifth month, which was in the seventh year of the king.
9. For upon the first day of the first month began he to go up from Babylon, and on the first day of the fifth month came he to Jerusalem, according to the good hand of his God upon him.
10. For Ezra had prepared his heart to seek the law of the LORD, and to do it, and to teach in Israel statutes and judgments.
11. Now this is the copy of the letter that the king Artaxerxes gave unto Ezra the priest, the scribe, even a scribe of the words of the commandments of the LORD, and of his statutes to Israel.
12. Artaxerxes, king of kings, unto Ezra the priest, a scribe of the law of the God of heaven, perfect peace, and at such a time.
13. I make a decree, that all they of the people of Israel, and of his priests and Levites, in my realm, which are minded of their own freewill to go up

niin menkään.

14. Sinä olet lähetetty kuninkaalta ja seitsemältä neuvonantajalta etsimään Juudaa ja Jerusalemia, sinun Jumalas lain jälkeen, joka käsissäs on;

15. Ja että otat myötäs sen hopian ja kullan, minkä kuningas ja hänen neuvonantajansa hyvällä mielellä ovat uhranneet Israelin Jumalalle, jonka maja on Jerusalemissa.

16. Ja kaikkinaisen hopian ja kullan, minkä sinä saat koko Babelin maakunnasta, kuin kansa ja papit hyvällä mielellä antavat Jumalan huoneesen, joka on Jerusalemissa.

17. Sentähden osta nopiasti sillä rahalla mullia, oinaita ja karitsoita, ja ruokauhria ja juomauhria, ja uhraa ne teidän Jumalanne huoneen alttarilla, joka on Jerusalemissa.

18. Mutta mitä sinun ja sinun veljes siitä rahasta kelpaa tehdä, joka liiaksi on, se tehkäät teidän Jumalanne tahdon jälkeen.

to Jerusalem, go with thee.

14. Forasmuch as thou art sent of the king, and of his seven counsellors, to enquire concerning Judah and Jerusalem, according to the law of thy God which is in thine hand;

15. And to carry the silver and gold, which the king and his counsellors have freely offered unto the God of Israel, whose habitation is in Jerusalem,

16. And all the silver and gold that thou canst find in all the province of Babylon, with the freewill offering of the people, and of the priests, offering willingly for the house of their God which is in Jerusalem:

17. That thou mayest buy speedily with this money bullocks, rams, lambs, with their meat offerings and their drink offerings, and offer them upon the altar of the house of your God which is in Jerusalem.

18. And whatsoever shall seem good to thee, and to thy brethren, to do with the rest of the silver and the gold, that do after the will of your God.

19. Ja astiat, jotka sinun haltuus ovat annetut sinun Jumalas huoneen palvelukseksi, anna ne pois Jumalan eteen Jerusalemiin.

19. The vessels also that are given thee for the service of the house of thy God, those deliver thou before the God of Jerusalem.

20. Ja mitä enempää tarvitaan sinun Jumalas huoneesen ja sinä kulutat, niin anna se kuninkaan tavarahuoneesta.

20. And whatsoever more shall be needful for the house of thy God, which thou shalt have occasion to bestow, bestow it out of the king's treasure house.

21. Minä kuningas Artahsasta olen käskenyt veronhaltioille sillä puolella virtaa, että mitä ikänä Esra pappi ja kirjanoppinut taivaan Jumalan laissa teiltä anoo, se tehkäät nopiasti,

21. And I, even I Artaxerxes the king, do make a decree to all the treasurers which are beyond the river, that whatsoever Ezra the priest, the scribe of the law of the God of heaven, shall require of you, it be done speedily,

22. Hamaan sataan leiviskään hopiaa, ja sataan koriin nisuja, ja sataan tynnyriin viinaa, ja sataan tynnyriin öljyä, ja suoloja ilman mittaa.

22. Unto an hundred talents of silver, and to an hundred measures of wheat, and to an hundred baths of wine, and to an hundred baths of oil, and salt without prescribing how much.

23. Kaikkia mitä taivaan Jumalan laki anoo, se pitää taivaan Jumalan huoneelle juuri nopiasti tehtämän, ettei hänen vihansa tulisi kuninkaan valtakunnan ja hänen lastensa päälle.

23. Whatsoever is commanded by the God of heaven, let it be diligently done for the house of the God of heaven: for why should there be wrath against the realm of the king and his sons?

24. Ja se pitää oleman teille kaikille

24. Also we certify you, that touching

tiettävä, ettei teillä ole valtaa panna jotakin veroa, tullia eli ajastaikaista ulostekoa yhdenkään papin päälle, Leviläisen, veisaajan, ovenvartijan, Netinimin, tämän Jumalan huoneen palveliain päälle,

any of the priests and Levites, singers, porters, Nethinims, or ministers of this house of God, it shall not be lawful to impose toll, tribute, or custom, upon them.

25. Ja sinun, Esra, pitää Jumalas viisauden jälkeen, joka sinulla on, paneman tuomarit ja oikeuden tekiät, tuomitsemaan kaiken kansan, joka toisella puolella virtaa on, että kaikki taitaisivat sinun Jumalas lain; ja sitä, joka ei taida, pitää teidän opettaman.

25. And thou, Ezra, after the wisdom of thy God, that is in thine hand, set magistrates and judges, which may judge all the people that are beyond the river, all such as know the laws of thy God; and teach ye them that know them not.

26. Ja jokainen, joka ei tee visusti sinun Jumalas lakia ja kuninkaan lakia, hänen pitää saaman tuomionsa työnsä jälkeen, joko se on kuolemaan, eli maan kulkemukseen, eli rahasakkoon, taikka vankeuteen.

26. And whosoever will not do the law of thy God, and the law of the king, let judgment be executed speedily upon him, whether it be unto death, or to banishment, or to confiscation of goods, or to imprisonment.

27. Kiitetty olkoon Herra, meidän isäimme Jumala, joka tainkaltaisen asian on antanut kuninkaan sydämeen, että hän kaunistaa Herran huonetta Jerusalemissa!

27. Blessed be the LORD God of our fathers, which hath put such a thing as this in the king's heart, to beautify the house of the LORD which is in Jerusalem:

28. Ja hän on kääntänyt laupiuden minun päälleni kuninkaan ja hänen neuvonantajainsa ja kaikkein kuninkaan voimallisten päämiesten edessä.

28. And hath extended mercy unto me before the king, and his counsellors, and before all the king's mighty princes. And I was strengthened as

Ja minä vahvistettiin Herran minun Jumalani kädellä, joka oli minun ylitseni, ja kokosin päämiehet Israelista menemään ylös minun kanssani.

the hand of the LORD my God was upon me, and I gathered together out of Israel chief men to go up with me.

8 luku

1. Nämät ovat niiden isäin päämiehet, ja heidän polvilukunsa, jotka läksivät minun kanssani Babelista kuningas Artahsastan hallitessa:

1. These are now the chief of their fathers, and this is the genealogy of them that went up with me from Babylon, in the reign of Artaxerxes the king.

2. Pinehaan pojista, Gersom; Itamarin pojista, Daniel; Davidin pojista, Hattus;

2. Of the sons of Phinehas; Gershom: of the sons of Ithamar; Daniel: of the sons of David; Hattush.

3. Sekanian pojista, Paroksen lapsista, Sakaria, ja hänen kanssansa luettu sata ja viisikymmentä miestä;

3. Of the sons of Shechaniah, of the sons of Pharosh; Zechariah: and with him were reckoned by genealogy of the males an hundred and fifty.

4. Pahatmoabin pojista, Eljoenai Serahian poika, ja hänen kanssansa kaksisataa miestä;

4. Of the sons of Pahathmoab; Elihoenai the son of Zerahiah, and with him two hundred males.

5. Sekanian pojista, Jehasielin poika, ja hänen kanssansa kolmesataa miestä;

5. Of the sons of Shechaniah; the son of Jahaziel, and with him three hundred males.

6. Adinin pojista, Ebed Jonatanin poika, ja hänen kanssansa viisikymmentä miestä;

6. Of the sons also of Adin; Ebed the son of Jonathan, and with him fifty males.

7. Elamin pojista, Jesaia Atalian poika, ja hänen kanssansa seitsemänkymmentä miestä;
8. Sephatian pojista, Sebadia Mikaelin poika, ja hänen kanssansa kahdeksankymmentä miestä;
9. Joabin pojista, Obadia Jehielin poika ja hänen kanssansa kaksisataa ja kahdeksantoistakymmentä miestä;
10. Selomitin pojista, Josiphian poika, ja hänen kanssansa sata ja kuusikymmentä miestä;
11. Bebain pojista, Sakaria Bebain poika, ja hänen kanssansa kahdeksankolmattakymmentä miestä;
12. Asgadin pojista, Johanan nuorin poika, ja hänen kanssansa sata ja kymmenen miestä;
13. Adonikamin viimeisistä pojista, joiden nimet ovat: Eliphelet, Jehiel ja Semaja, ja heidän kanssansa kuusikymmentä miestä;
14. Bigvain pojista, Utai ja Sabbud ja heidän kanssansa seitsemänkymmentä miestä.
15. Ja minä kokosin heidät sen virran tykö, joka tulee Ahavaan, ja oleskelimme siinä kolme päivää. Ja kuin mi-

7. And of the sons of Elam; Jeshaiah the son of Athaliah, and with him seventy males.
8. And of the sons of Shephatiah; Zebadiah the son of Michael, and with him fourscore males.
9. Of the sons of Joab; Obadiah the son of Jehiel, and with him two hundred and eighteen males.
10. And of the sons of Shelomith; the son of Josiphiah, and with him an hundred and threescore males.
11. And of the sons of Bebai; Zechariah the son of Bebai, and with him twenty and eight males.
12. And of the sons of Azgad; Johanan the son of Hakkatan, and with him an hundred and ten males.
13. And of the last sons of Adonikam, whose names are these, Eliphelet, Jeiel, and Shemaiah, and with them threescore males.
14. Of the sons also of Bigvai; Uthai, and Zabbud, and with them seventy males.
15. And I gathered them together to the river that runneth to Ahava; and there abode we in tents three days:

nä visusti katselin kansan ja papit, en minä löytänyt yhtäkään Leviläistä.

and I viewed the people, and the priests, and found there none of the sons of Levi.

16. Niin minä lähetin Elieserin, Arielin, Semajan, Elnatanin, Jaribin, Elnatanin, Natanin, Sakarian ja Mesullamin, päämiehet, ja Jojaribin ja Elnatanin, opettajat;

16. Then sent I for Eliezer, for Ariel, for Shemaiah, and for Elnathan, and for Jarib, and for Elnathan, and for Nathan, and for Zechariah, and for Meshullam, chief men; also for Joiarib, and for Elnathan, men of understanding.

17. Ja lähetin ne Iddon tykö, joka oli päämies Kasiphian paikkakunnassa, tuomaan meille palvelioita Jumalamme huoneesen, ja minä panin heidän suuhunsa sanat, mitä heidän piti Iddolle puhuman ja hänen veljillensä Netinimeille Kasiphian paikkakunnassa.

17. And I sent them with commandment unto Iddo the chief at the place Casiphia, and I told them what they should say unto Iddo, and to his brethren the Nethinims, at the place Casiphia, that they should bring unto us ministers for the house of our God.

18. Ja he toivat meille, Jumalamme hyvän käden jälkeen meidän ylitsemme, viisaan miehen, Mahelin pojista Levin pojan, Israelin pojan, ja Serebian hänen poikainsa ja veljeinsä kanssa, kahdeksantoistakymmentä;

18. And by the good hand of our God upon us they brought us a man of understanding, of the sons of Mahli, the son of Levi, the son of Israel; and Sherebiah, with his sons and his brethren, eighteen;

19. Ja Hasabian ja Jesaian hänen kanssansa, Merarin pojista, hänen veljensä ja heidän poikainsa kanssa kaksikymmentä;

19. And Hashabiah, and with him Jeshaiah of the sons of Merari, his brethren and their sons, twenty;

20. Ja Netinimeistä, jotka David ja päämiehet olivat panneet Leviläisiä palvelemaan, kaksisataa ja kaksikymmentä Netinimiä; kaikki nimeltänsä nimitetyt.

21. Ja minä kuulutin siellä paaston Ahavan virran tykönä, nöyryyttääksemme mieltämme Jumalamme edessä, ja kysyäksemme häneltä oikiaa tietä meille ja meidän lapsillemme ja kaikille meidän kaluillemme.

22. Sillä en minä rohjennut anoa kuninkaalta sutaväkeä ja huovia varjelemaan meitä tiellä vihollisilta; sillä me olimme sanoneet kuninkaalle, että meidän Jumalamme käsi on hyväksi kaikkein ylitse, jotka häntä etsivät; mutta hänen väkevyytensä ja vihansa on kaikkein niiden päällä, jotka hänen hylkäävät.

23. Niin me paastosimme ja rukoilimme meidän Jumalaamme sen edestä; ja hän kuuli meitä.

24. Ja minä valitsin ylimmäisistä papeista kaksitoistakymmentä: Serebian ja Hasabian, ja kymmenen heidän veljistänsä heidän kanssansa;

25. Ja minä punnitsin heille hopian ja

20. Also of the Nethinims, whom David and the princes had appointed for the service of the Levites, two hundred and twenty Nethinims: all of them were expressed by name.

21. Then I proclaimed a fast there, at the river of Ahava, that we might afflict ourselves before our God, to seek of him a right way for us, and for our little ones, and for all our substance.

22. For I was ashamed to require of the king a band of soldiers and horsemen to help us against the enemy in the way: because we had spoken unto the king, saying, The hand of our God is upon all them for good that seek him; but his power and his wrath is against all them that forsake him.

23. So we fasted and besought our God for this: and he was intreated of us.

24. Then I separated twelve of the chief of the priests, Sherebiah, Hashabiah, and ten of their brethren with them,

25. And weighed unto them the sil-

kullan, ja ylennysastiat meidän Jumalamme huoneesen, mitkä kuningas ja hänen neuvonantajansa ja päämiehensä, ja koko Israel, joka saapuvilla oli, olivat antaneet ylennykseksi.
26. Ja punnitsin heidän käteensä hopiaa kuusisataa ja viisikymmentä leiviskää, ja hopia- astioita sata leiviskää, ja sata leiviskää kultaa,
27. Ja kaksikymmentä kultaista maljaa, jotka painoivat tuhannen kultapenninkiä, ja kaksi kallista vaskiastiaa, niin kirkasta kuin kulta.
28. Ja minä sanoin heille: te olette pyhät Herralle, niin myös ovat astiat pyhät, ja kulta ja hopia on hyvällä mielellä annettu Herralle isäinne Jumalalle.
29. Valvokaat siis ja pitäkäät ne niinkauvan tallella, että te ne jälleen punnitsette ulos pappein ja Leviläisten, päämiesten ja Israelin ylimmäisten isäin edessä, Jerusalemissa, Herran huoneen arkkuihin.
30. Niin papit ja Leviläiset ottivat vastaan punnitun hopian ja kullan ja astiat, viedäksensä Jerusalemiin Jumalamme huoneeseen.

ver, and the gold, and the vessels, even the offering of the house of our God, which the king, and his counsellors, and his lords, and all Israel there present, had offered:
26. I even weighed unto their hand six hundred and fifty talents of silver, and silver vessels an hundred talents, and of gold an hundred talents;
27. Also twenty basons of gold, of a thousand drams; and two vessels of fine copper, precious as gold.

28. And I said unto them, Ye are holy unto the LORD; the vessels are holy also; and the silver and the gold are a freewill offering unto the LORD God of your fathers.
29. Watch ye, and keep them, until ye weigh them before the chief of the priests and the Levites, and chief of the fathers of Israel, at Jerusalem, in the chambers of the house of the LORD.
30. So took the priests and the Levites the weight of the silver, and the gold, and the vessels, to bring them to Jerusalem unto the house of our

God.

31. Ja me läksimme Ahavan virran tyköä, toisena päivänä toistakymmentä ensimäistä kuuta, menemään Jerusalemiin. Ja meidän Jumalamme käsi oli meidän päällämme, joka meitä pelasti vihollistemme käsistä ja väijymisestä tiellä.

31. Then we departed from the river of Ahava on the twelfth day of the first month, to go unto Jerusalem: and the hand of our God was upon us, and he delivered us from the hand of the enemy, and of such as lay in wait by the way.

32. Ja me tulimme Jerusalemiin ja oleskelimme siellä kolme päivää.

32. And we came to Jerusalem, and abode there three days.

33. Mutta neljäntenä päivänä punnittiin hopia ja kulta, ja astiat meidän Jumalamme huoneesen, papin Urian pojan Meremotin käden alla, ja hänen kanssansa oli Eleatsar Pinehaan poika ja heidän kanssansa Josabad Jesuan poika ja Noadia Binnuin poika, Leviläiset.

33. Now on the fourth day was the silver and the gold and the vessels weighed in the house of our God by the hand of Meremoth the son of Uriah the priest; and with him was Eleazar the son of Phinehas; and with them was Jozabad the son of Jeshua, and Noadiah the son of Binnui, Levites;

34. Jokaisen luvun ja painon jälkeen; ja kaikki se paino kirjoitettiin siihen aikaan.

34. By number and by weight of every one: and all the weight was written at that time.

35. Ja vankeuden lapset, jotka olivat tulleet vankeudesta, uhrasivat Israelin Jumalalle polttouhria, kaksitoistakymmentä mullia, koko Israelin edestä, yhdeksänkymmentä ja kuusi oinasta, seitsemänkahdeksattakym-

35. Also the children of those that had been carried away, which were come out of the captivity, offered burnt offerings unto the God of Israel, twelve bullocks for all Israel, ninety and six rams, seventy and seven

mentä karitsaa, kaksitoistakymmentä kaurista syntiuhriksi, kaikki tyynni polttouhriksi Herralle.
36. Ja he antoivat kuninkaan kirjat ja käskyn kuninkaan maaherroille ja päämiehille tällä puolella virtaa, ja korottivat kansan ja Jumalan huoneen.

lambs, twelve he goats for a sin offering: all this was a burnt offering unto the LORD.
36. And they delivered the king's commissions unto the king's lieutenants, and to the governors on this side the river: and they furthered the people, and the house of God.

9 luku

1. Kuin nämät kaikki olivat päätetyt, niin tulivat päämiehet minun tyköni ja sanoivat: Israelin kansa ja papit ja Leviläiset ei ole erinneet maan kansain, Kanaanealaisten, Hetiläisten, Pheresiläisten, Jebusilaisten, Ammonilaisten, Moabilaisten, Egyptiläisten ja Amorilaisten kauhistuksesta.

1. Now when these things were done, the princes came to me, saying, The people of Israel, and the priests, and the Levites, have not separated themselves from the people of the lands, doing according to their abominations, even of the Canaanites, the Hittites, the Perizzites, the Jebusites, the Ammonites, the Moabites, the Egyptians, and the Amorites.

2. Sillä he ovat ottaneet heidän tyttäriänsä itsellensä ja pojillensa ja ovat sekoittaneet pyhän siemenen maan kansain kanssa; ja heidän päämiehensä ja esivaltansa ovat kaikkein ensimäiset siinä pahassa teossa.

2. For they have taken of their daughters for themselves, and for their sons: so that the holy seed have mingled themselves with the people of those lands: yea, the hand of the princes and rulers hath been chief in this trespass.

3. Kuin minä sen kuulin, repäisin minä vaatteeni ja hameeni, ja repelin hiuksiani päästäni ja partaani ja istuin hämmästyksissä.

4. Ja kaikki, jotka pelkäsivät Herran Israelin Jumalan sanaa, tulivat kokoon minun tyköni, jälleen tulleiden synnin tähden; ja minä istuin hämmästyksissä hamaan ehtoouhriin asti.

5. Ja ehtoouhrin aikana nousin minä surkeudestani; ja kuin minä repäisin vaatteeni ja hameeni, lankesin minä polvilleni ja hajoitin käteni Herran minun Jumalani tykö,

6. Ja sanoin: minun Jumalani! minä häpeen ja en kehtaa silmiäni nostaa sinun tykös, minun Jumalani; sillä meidän syntimme ovat enentyneet päämme ylitse ja meidän pahat tekomme ovat kasvaneet hamaan taivaaseen asti.

7. Hamasta isäimme ajasta niin tähän päivään saakka olemme me olleet suurissa synneissä; ja meidän pahain töidemme tähden olemme me ja meidän kuninkaamme ja pappimme annetut maan kuningasten käsiin, ja

3. And when I heard this thing, I rent my garment and my mantle, and plucked off the hair of my head and of my beard, and sat down astonied.

4. Then were assembled unto me every one that trembled at the words of the God of Israel, because of the transgression of those that had been carried away; and I sat astonied until the evening sacrifice.

5. And at the evening sacrifice I arose up from my heaviness; and having rent my garment and my mantle, I fell upon my knees, and spread out my hands unto the LORD my God,

6. And said, O my God, I am ashamed and blush to lift up my face to thee, my God: for our iniquities are increased over our head, and our trespass is grown up unto the heavens.

7. Since the days of our fathers have we been in a great trespass unto this day; and for our iniquities have we, our kings, and our priests, been delivered into the hand of the kings of the lands, to the sword, to captivity,

miekkaan, ja vankeuteen ja ryöstöksi, ja meidän kasvomme häpiään, niinkuin tänäkin päivänä.

8. Mutta nyt vähällä ajan rahdulla on meille armo tapahtunut Herralta meidän Jumalaltamme, että vielä on muutamia meistä jäljellä ja päässeitä, että hän antoi vielä vaarnan meille pyhään siaansa, että meidän Jumalamme valistais silmämme ja antais meille vähän virvoituksen orjuudessamme.

9. Sillä me olemme orjat; ja orjuudessamme ei hyljännyt meitä meidän Jumalamme; ja hän on kääntänyt laupiuden meidän tykömme Persian kuningasten edessä, että he antoivat meidän elää, ja korottaa meidän Jumalamme huoneen, ja korjata jaonneet paikat, ja antoi meille aidan Juudassa ja Jerusalemissa.

10. Mitä me siis sanomme, meidän Jumalamme, tästälähin? että me olemme hyljänneet sinun käskys,

11. Joita sinä olet käskenyt palveliais prohetain kautta, sanoen: maa, johon te menette omistamaan sitä, on saastainen maa, maan kansain saastai-

and to a spoil, and to confusion of face, as it is this day.

8. And now for a little space grace hath been shewed from the LORD our God, to leave us a remnant to escape, and to give us a nail in his holy place, that our God may lighten our eyes, and give us a little reviving in our bondage.

9. For we were bondmen; yet our God hath not forsaken us in our bondage, but hath extended mercy unto us in the sight of the kings of Persia, to give us a reviving, to set up the house of our God, and to repair the desolations thereof, and to give us a wall in Judah and in Jerusalem.

10. And now, O our God, what shall we say after this? for we have forsaken thy commandments,

11. Which thou hast commanded by thy servants the prophets, saying, The land, unto which ye go to possess it, is an unclean land with the

suuden tähden, niiden kauhistusten tähden, joilla he ovat sen täyttäneet saastaisuudellansa, sekä siellä että täällä.

12. Niin ei teidän pidä nyt antaman tyttäriänne heidän pojillensa, ja ei teidän pidä ottaman heidän tyttäriänsä pojillenne; älkäät myös etsikö heidän rauhaansa ja hyväänsä ijankaikkisesti, että vahvistuisitte, ja söisitte maan hyvyyttä, ja saisitte antaa sen teidän lapsillenne ijankaikkiseksi perimiseksi.

13. Ja niiden kaikkein jälkeen mitkä meidän päällemme tulleet ovat, pahain tekoimme tähden ja suurten synteimme tähden, niin olet sinä meidän Jumalamme säästänyt meidän pahoja töitämme ja antanut meille vapahduksen, niinkuin nyt on.

14. Pitäiskö meidän taas sinun käskys käymän ylitse ja tekemän lankoutta tämän ilkiän kansan kanssa? Etkös mahda vihastua meidän päällemme, siihenasti että peräti hukutat, ettei ketään jää, eikä ole pääsemystä?

15. Herra Israelin Jumala! sinä olet

filthiness of the people of the lands, with their abominations, which have filled it from one end to another with their uncleanness.

12. Now therefore give not your daughters unto their sons, neither take their daughters unto your sons, nor seek their peace or their wealth for ever: that ye may be strong, and eat the good of the land, and leave it for an inheritance to your children for ever.

13. And after all that is come upon us for our evil deeds, and for our great trespass, seeing that thou our God hast punished us less than our iniquities deserve, and hast given us such deliverance as this;

14. Should we again break thy commandments, and join in affinity with the people of these abominations? wouldest not thou be angry with us till thou hadst consumed us, so that there should be no remnant nor escaping?

15. O LORD God of Israel, thou art

vanhurskas. Sillä me olemme jääneet vapahdettaa, niinkuin se tänäpänä on. Katso, me olemme sinun edessäs synneissämme; sentähden ei kenkään voi edessäs pysyä.

righteous: for we remain yet escaped, as it is this day: behold, we are before thee in our trespasses: for we cannot stand before thee because of this.

10 luku

1. Kuin Esra näin rukoili ja tunnusti, itki ja makasi Jumalan huoneen edessä, kokoontui suuri joukko Israelista hänen tykönsä, miehistä, vaimoista ja lapsista, ja kansa itki sangen kovin.

1. Now when Ezra had prayed, and when he had confessed, weeping and casting himself down before the house of God, there assembled unto him out of Israel a very great congregation of men and women and children: for the people wept very sore.

2. Ja Sekania Jehielin poika, Elamin lapsista, vastasi Esraa ja sanoi: me olemme rikkoneet Jumalaamme vastaan, että me olemme ottaneet muukalaiset vaimot maan kansoista; mutta vielä on toivo sen vuoksi Israelissa.

2. And Shechaniah the son of Jehiel, one of the sons of Elam, answered and said unto Ezra, We have trespassed against our God, and have taken strange wives of the people of the land: yet now there is hope in Israel concerning this thing.

3. Niin tehkäämme nyt liitto meidän Jumalamme kanssa ajaaksemme kaikki vaimot pois ja ne, jotka heistä syntyneet ovat, Herran neuvon jälkeen ja niiden, jotka pelkäävät meidän Jumalamme käskyä; ja tapahtu-

3. Now therefore let us make a covenant with our God to put away all the wives, and such as are born of them, according to the counsel of my lord, and of those that tremble at the commandment of our God; and let it

koon lain jälkeen.
4. Niin nouse, sillä sinun se tulee, me olemme sinun kanssas; ole hyvässä turvassa ja tee niin.
5. Silloin nousi Esra ja vannotti ylimmäiset papit ja Leviläiset, ja koko Israelin, tekemään tämän sanan jälkeen; ja he vannoivat.
6. Ja Esra nousi Jumalan huoneen edestä ja meni Johananin Eliasibin pojan kammioon; ja kuin hän sinne tuli, ei hän syönyt leipää eikä juonut vettä; sillä hän murehti heidän rikostensa tähden, jotka olivat olleet vankeudessa.

7. Ja he kuuluttivat Juudassa ja Jerusalemissa kaikille lapsille, jotka vankina olivat olleet, tulemaan kokoon Jerusalemiin.

8. Ja joka ei kolmena päivänä tullut päämiesten ja vanhimpain neuvon jälkeen, niin kaikki hänen tavaransa piti kirottu oleman, ja hän itse piti eroitettaman niiden joukosta, jotka vankina olivat olleet.

be done according to the law.
4. Arise; for this matter belongeth unto thee: we also will be with thee: be of good courage, and do it.
5. Then arose Ezra, and made the chief priests, the Levites, and all Israel, to swear that they should do according to this word. And they sware.
6. Then Ezra rose up from before the house of God, and went into the chamber of Johanan the son of Eliashib: and when he came thither, he did eat no bread, nor drink water: for he mourned because of the transgression of them that had been carried away.
7. And they made proclamation throughout Judah and Jerusalem unto all the children of the captivity, that they should gather themselves together unto Jerusalem;
8. And that whosoever would not come within three days, according to the counsel of the princes and the elders, all his substance should be forfeited, and himself separated from the congregation of those that had been carried away.

9. Niin tulivat kaikki Juudan ja Benjaminin miehet Jerusalemiin kolmessa päivässä kokoon, se on, kahdentenakymmenentenä päivänä yhdeksännessä kuussa; ja kaikki kansa istui kadulla Herran huoneen edessä, ja värisivät siitä asiasta ja sateen tähden.

9. Then all the men of Judah and Benjamin gathered themselves together unto Jerusalem within three days. It was the ninth month, on the twentieth day of the month; and all the people sat in the street of the house of God, trembling because of this matter, and for the great rain.

10. Ja pappi Esra nousi ja sanoi heille: te olette rikkoneet, naidessanne muukalaisia vaimoja, ja lisänneet Israelin synnit.

10. And Ezra the priest stood up, and said unto them, Ye have transgressed, and have taken strange wives, to increase the trespass of Israel.

11. Niin tunnustakaat nyt se Herralle isäinne Jumalalle, ja tehkäät sitä, kuin hänelle kelpaa, ja eroittakaat teitänne maan kansoista ja muukalaisista vaimoista.

11. Now therefore make confession unto the LORD God of your fathers, and do his pleasure: and separate yourselves from the people of the land, and from the strange wives.

12. Niin vastasi koko seurakunta ja sanoi korkialla äänellä: se pitää niin tapahtuman, kuin sinä meille olet sanonut.

12. Then all the congregation answered and said with a loud voice, As thou hast said, so must we do.

13. Mutta kansaa on paljo, ja on sadeilma, ja ei voi ulkona seisoa, eikä tämä ole yhden eli kahden päivän työ; sillä meitä on paljo, jotka olemme siinä asiassa sangen suuresti syntiä tehneet.

13. But the people are many, and it is a time of much rain, and we are not able to stand without, neither is this a work of one day or two: for we are many that have transgressed in this thing.

14. Anna meidän päämiestemme koko seurakunnassa toimittaa, että kaikki, jotka meidän kaupungeissamme ovat naineet muukalaisia vaimoja, tulevat tänne määrättynä päivänä, jokaisen kaupungin vanhimpain ja tuomarein kanssa, siihenasti kuin meidän Jumalamme viha kääntyy meistä tämän syyn tähden.

14. Let now our rulers of all the congregation stand, and let all them which have taken strange wives in our cities come at appointed times, and with them the elders of every city, and the judges thereof, until the fierce wrath of our God for this matter be turned from us.

15. Niin astuivat ainoastaan Jonatan Asahelin poika ja Jahasia Tikvan poika tähän toimitukseen; ja Metullam ja Sabtai, Leviläiset, auttivat heitä.

15. Only Jonathan the son of Asahel and Jahaziah the son of Tikvah were employed about this matter: and Meshullam and Shabbethai the Levite helped them.

16. Ja vankeuden lapset tekivät niin; ja eroitettiin Esra pappi ja päämiehet heidän isäinsä sukukuntain seassa, ja kaikki, kuin nimitetyt ovat, ja he istuivat ensimäisenä päivänä kymmenennessä kuukaudessa tutkistelemaan sitä.

16. And the children of the captivity did so. And Ezra the priest, with certain chief of the fathers, after the house of their fathers, and all of them by their names, were separated, and sat down in the first day of the tenth month to examine the matter.

17. Ja he toimittivat sen kaikkein miesten kanssa, joilla olivat muukalaiset vaimot, ensimäiseen päivään asti ensimäisessä kuussa.

17. And they made an end with all the men that had taken strange wives by the first day of the first month.

18. Ja pappein poikain seasta löydettiin, jotka olivat ottaneet muukalaisia vaimoja: Jesuan Jotsadakin pojan las-

18. And among the sons of the priests there were found that had taken strange wives: namely, of the

ten seassa, ja hänen veljeinsä Maeseja, Elieser, Jarib ja Gedalia.

19. Ja he antoivat kätensä, ajamaan vaimonsa ulos ja antamaan jäärän rikosuhriksensa rikoksensa edestä;

20. Immerin lasten seassa: Hanani ja Sebadia;

21. Harimin lasten seassa: Maeseja, Elia, Semaja, Jehiel ja Ussia;

22. Pashurin lasten seassa: Eljoenai, Maaseja, Ismael, Netaneel, Josabad ja Eleasa;

23. Leviläisistä: Josabad, Simei ja Kelaja, se on Kelita, Petakia, Juuda ja Elieser;

24. Veisaajain seassa: Eljasib; ovenvartijain seassa: Sallum, Telem ja Uri.

25. Israelista Paroksen lasten seassa: Ramia, Jesia, Malkia, Mejamin, Eleasar, Malkia ja Benaja;

26. Elamin lasten seassa: Mattania, Sakaria, Jehiel, Abdi, Jeremot ja Elia;

sons of Jeshua the son of Jozadak, and his brethren; Maaseiah, and Eliezer, and Jarib, and Gedaliah.

19. And they gave their hands that they would put away their wives; and being guilty, they offered a ram of the flock for their trespass.

20. And of the sons of Immer; Hanani, and Zebadiah.

21. And of the sons of Harim; Maaseiah, and Elijah, and Shemaiah, and Jehiel, and Uzziah.

22. And of the sons of Pashur; Elioenai, Maaseiah, Ishmael, Nethaneel, Jozabad, and Elasah.

23. Also of the Levites; Jozabad, and Shimei, and Kelaiah, (the same is Kelita,) Pethahiah, Judah, and Eliezer.

24. Of the singers also; Eliashib: and of the porters; Shallum, and Telem, and Uri.

25. Moreover of Israel: of the sons of Parosh; Ramiah, and Jeziah, and Malchiah, and Miamin, and Eleazar, and Malchijah, and Benaiah.

26. And of the sons of Elam; Mattaniah, Zechariah, and Jehiel, and Abdi, and Jeremoth, and Eliah.

27. Sattun lasten seassa: Eljoenai, Eljasib, Mattania, Jeremot, Sabad ja Asisa;

28. Bebain lasten seassa: Johanan, Hanania, Sebai ja Atlai;

29. Banin lasten seassa: Mesullam, Malluk, Adaja, Jasub, Seal ja Jeramoth;

30. Pahatmoabin lasten seassa: Adna ja Kelal, Benaja, Maeseja, Mattania, Betsaleel, Binnui ja Manasse;

31. Harimin lasten seassa: Elieser, Jesia, Malkia, Semaja, Simeon,

32. Benjamin, Malluk ja Semaria;

33. Hasumin lasten seassa: Mattenai, Mattatta, Sabad, Eliphelet, Jeremai, Manasse ja Simei;

34. Banin lasten seassa: Maadai, Amram, Uel,

35. Benaja, Bedeja, Keluhi,

36. Vania, Meremot, Eljasib

37. Mattania, Mattenai, Jaasav,

38. Bani, Binnui, Simei,

39. Selemia, Natan, Adaja,

27. And of the sons of Zattu; Elioenai, Eliashib, Mattaniah, and Jeremoth, and Zabad, and Aziza.

28. Of the sons also of Bebai; Jehohanan, Hananiah, Zabbai, and Athlai.

29. And of the sons of Bani; Meshullam, Malluch, and Adaiah, Jashub, and Sheal, and Ramoth.

30. And of the sons of Pahathmoab; Adna, and Chelal, Benaiah, Maaseiah, Mattaniah, Bezaleel, and Binnui, and Manasseh.

31. And of the sons of Harim; Eliezer, Ishijah, Malchiah, Shemaiah, Shimeon,

32. Benjamin, Malluch, and Shemariah.

33. Of the sons of Hashum; Mattenai, Mattathah, Zabad, Eliphelet, Jeremai, Manasseh, and Shimei.

34. Of the sons of Bani; Maadai, Amram, and Uel,

35. Benaiah, Bedeiah, Chelluh,

36. Vaniah, Meremoth, Eliashib,

37. Mattaniah, Mattenai, and Jaasau,

38. And Bani, and Binnui, Shimei,

39. And Shelemiah, and Nathan, and Adaiah,

40. Maknadbai, Sasai, Sarai,
41. Asareel, Selemia, Semaria,

42. Sallum, Amaria ja Joseph;
43. Nebon lasten seassa: Jejel, Mattitia, Sabad, Sebina, Jaddai, Joel ja Benaja.
44. Nämät kaikki olivat ottaneet muukalaisia vaimoja, ja olivat monikahdat niistä vaimoista, joiden kanssa he olivat siittäneet lapsia.

40. Machnadebai, Shashai, Sharai,
41. Azareel, and Shelemiah, Shemariah,
42. Shallum, Amariah, and Joseph.
43. Of the sons of Nebo; Jeiel, Mattithiah, Zabad, Zebina, Jadau, and Joel, Benaiah.
44. All these had taken strange wives: and some of them had wives by whom they had children.

NEHEMIAN KIRJA

1 luku

1. Nämät ovat Nehemian Hakalian pojan teot. Tapahtui Kislevin kuulla, kahdentenakymmenentenä vuonna, kuin minä olin Susanin linnassa,
2. Niin tuli Hanani, yksi veljistäni muutamain Juudan miesten kanssa; ja minä kysyin heiltä Juudalaisista, jotka vankeudesta jääneet ja päässeet olivat, ja Jerusalemin menoista.

3. Ja he sanoivat minulle: ne, jotka jäljelle jääneet ovat vankeudesta,

1. The words of Nehemiah the son of Hachaliah. And it came to pass in the month Chisleu, in the twentieth year, as I was in Shushan the palace,
2. That Hanani, one of my brethren, came, he and certain men of Judah; and I asked them concerning the Jews that had escaped, which were left of the captivity, and concerning Jerusalem.
3. And they said unto me, The remnant that are left of the captivity

ovat siellä maassa suuressa onnettomuudessa ja häpiässä; Jerusalemin muurit ovat jaotetut ja sen portit tulella poltetut.

4. Kuin minä senkaltaiset sanat kuulin, niin minä istuin ja murehdin muutamat päivät, paastosin ja rukoilin taivaan Jumalan edessä,

5. Ja sanoin: Oi Herra, taivaan Jumala, suuri ja peljättävä Jumala, joka pidät liiton ja laupiuden niille, jotka sinua rakastavat ja pitävät sinun käskys!

6. Anna korvas kuulla ja silmäs avoinna olla, kuulemaan palvelias rukousta, kuin minä nyt rukoilen sinun edessäs yöt ja päivät palveliais Israelin lasten edessä; ja minä tunnustan Israelin lasten synnit, jotka me olemme tehneet sinua vastaan; ja minä ja minun isäni huone olemme syntiä tehneet.

7. Me olemme kovin turmelleet itsemme, ettemme ole pitäneet sinun käskyjäs, säätyjäs ja oikeuttas, joitas olet palvelialles Mosekselle käskenyt.

there in the province are in great affliction and reproach: the wall of Jerusalem also is broken down, and the gates thereof are burned with fire.

4. And it came to pass, when I heard these words, that I sat down and wept, and mourned certain days, and fasted, and prayed before the God of heaven,

5. And said, I beseech thee, O LORD God of heaven, the great and terrible God, that keepeth covenant and mercy for them that love him and observe his commandments:

6. Let thine ear now be attentive, and thine eyes open, that thou mayest hear the prayer of thy servant, which I pray before thee now, day and night, for the children of Israel thy servants, and confess the sins of the children of Israel, which we have sinned against thee: both I and my father's house have sinned.

7. We have dealt very corruptly against thee, and have not kept the commandments, nor the statutes, nor the judgments, which thou commandedst thy servant Moses.

8. Mutta muista kuitenkin sitä sanaa, jonka sinä käskit Mosekselle palvelialles ja sanoit: koska te rikotte, niin minä hajoitan teidät kansain sekaan.

8. Remember, I beseech thee, the word that thou commandedst thy servant Moses, saying, If ye transgress, I will scatter you abroad among the nations:

9. Mutta jos te palajatte minun tykö-ni, ja pidätte minun käskyni ja teette ne: ja jos te ajetaan hamaan taivaan ääriin, niin minä sieltäkin teidät kokoon ja vien siihen paikkaan, jonka minä olen valinnut nimeni asumasiaksi.

9. But if ye turn unto me, and keep my commandments, and do them; though there were of you cast out unto the uttermost part of the heaven, yet will I gather them from thence, and will bring them unto the place that I have chosen to set my name there.

10. He ovat kuitenkin sinun palvelias ja sinun kansas, jotkas vapahdit suurella voimallas ja väkevällä kädelläs.

10. Now these are thy servants and thy people, whom thou hast redeemed by thy great power, and by thy strong hand.

11. O Herra! olkoon korvas avoinna palvelias rukoukseen ja sinun palveliais rukouksiin, jotka pyytävät peljätä sinun nimeäs, ja anna palvelias tänäpänä menestyä, ja anna heille armo tämän miehen edessä! Sillä minä olin kuninkaan juomanlaskia.

11. O Lord, I beseech thee, let now thine ear be attentive to the prayer of thy servant, and to the prayer of thy servants, who desire to fear thy name: and prosper, I pray thee, thy servant this day, and grant him mercy in the sight of this man. For I was the king's cupbearer.

2 luku

1. Ja tapahtui kuningas Artahsastan

1. And it came to pass in the month

kahdentenakymmenentenä vuonna, Nisanin kuulla, kuin viina oli hänen edessänsä, ja että minä otin viinan ja annoin kuninkaalle; mutta en minä ollut (ennen) murheellinen hänen edessänsä.

Nisan, in the twentieth year of Artaxerxes the king, that wine was before him: and I took up the wine, and gave it unto the king. Now I had not been beforetime sad in his presence.

2. Niin kuningas sanoi minulle: miksi niin pahoin katsot, ja et kuitenkaan kipeä ole? Ei se muu ole, mutta murhe on sinun sydämessäs. Ja minä pelkäsin sangen kovin.

2. Wherefore the king said unto me, Why is thy countenance sad, seeing thou art not sick? this is nothing else but sorrow of heart. Then I was very sore afraid,

3. Niin minä sanoin kuninkaalle: eläköön kuningas ijankaikkisesti! Eikö kasvoni mahda olla murheelliset, kuin se kaupunki, jossa isäni hautaushuone on, kylmillä on, ja sen portit ovat tulella kulutetut?

3. And said unto the king, Let the king live for ever: why should not my countenance be sad, when the city, the place of my fathers' sepulchres, lieth waste, and the gates thereof are consumed with fire?

4. Niin sanoi kuningas minulle: mitäs siis anot? Niin minä rukoilin Taivaan Jumalaa,

4. Then the king said unto me, For what dost thou make request? So I prayed to the God of heaven.

5. Ja sanoin kuninkaalle: jos kelpaa kuninkaalle, ja jos palvelias on sinun edessäs kelvollinen: että lähettäisit minut Juudaan, isäni hautauskaupunkiin, rakentamaan sitä.

5. And I said unto the king, If it please the king, and if thy servant have found favour in thy sight, that thou wouldest send me unto Judah, unto the city of my fathers' sepulchres, that I may build it.

6. Niin sanoi kuningas minulle ja ku-

6. And the king said unto me, (the

ningatar, joka hänen vieressänsä istui: kuinka kauvan sinä matkassa olet, ja koska sinä palajat? Ja se kelpasi kuninkaalle, ja hän lähetti minun, kuin minä ajan hänelle määrännyt olin.

queen also sitting by him,) For how long shall thy journey be? and when wilt thou return? So it pleased the king to send me; and I set him a time.

7. Ja minä sanoin kuninkaalle: jos kuninkaan tahto niin on, niin annettakoon minulle kirjat päämiesten tykö toisella puolella virtaa, että he vievät minun ylitse, siihenasti kuin minä tulen Juudaan,

7. Moreover I said unto the king, If it please the king, let letters be given me to the governors beyond the river, that they may convey me over till I come into Judah;

8. Ja kirjan Asaphille, joka on kuninkaan metsänvartia, että hän lähettää minulle hirsiä salin porttein vuolteiksi, kuin on huoneen tykönä, ja kaupungin muuriin ja siihen huoneesen, johon minä menen. Ja kuningas antoi minulle niinkuin Jumalani hyvä käsi oli minun ylitseni.

8. And a letter unto Asaph the keeper of the king's forest, that he may give me timber to make beams for the gates of the palace which appertained to the house, and for the wall of the city, and for the house that I shall enter into. And the king granted me, according to the good hand of my God upon me.

9. Ja kuin minä tulin sille puolelle virtaa päämiesten tykö, niin minä annoin heille kuninkaan kirjan; kuningas lähetti myös minun kanssani sodanpäämiehiä ja hevosmiehiä.

9. Then I came to the governors beyond the river, and gave them the king's letters. Now the king had sent captains of the army and horsemen with me.

10. Mutta kuin Sanballat Horonilainen ja palvelia Tobia Ammonilainen sen

10. When Sanballat the Horonite, and Tobiah the servant, the Ammonite,

kuulivat, panivat he pahaksensa sangen kovin, että joku ihminen tuli, joka Israelin lasten parasta katsoi.

heard of it, it grieved them exceedingly that there was come a man to seek the welfare of the children of Israel.

11. Ja kuin minä tulin Jerusalemiin ja olin siellä ollut kolme päivää,

11. So I came to Jerusalem, and was there three days.

12. Nousin minä yöllä ja vähä väkeä minun kanssani; sillä en minä sanonut kellenkään, mitä minun Jumalani oli antanut sydämeeni, tehdäkseni Jerusalemissa; ja ei minulla ollut yhtään juhtaa myötäni, muuta kuin se, jonka päällä minä istuin.

12. And I arose in the night, I and some few men with me; neither told I any man what my God had put in my heart to do at Jerusalem: neither was there any beast with me, save the beast that I rode upon.

13. Ja minä ajoin Laaksoportista ulos yöllä, Kärmelähteen kohdalle Sontaporttiin asti ja katselin Jerusalemin muureja, jotka olivat jaotetut, ja portteja, jotka olivat tulella kulutetut.

13. And I went out by night by the gate of the valley, even before the dragon well, and to the dung port, and viewed the walls of Jerusalem, which were broken down, and the gates thereof were consumed with fire.

14. Ja minä menin vielä Lähdeporttiin ja Kuninkaan vesilammin tykö; ja ei ollut sielä siaa, että minun juhtani sai käydä minun allani.

14. Then I went on to the gate of the fountain, and to the king's pool: but there was no place for the beast that was under me to pass.

15. Kuitenkin menin minä yöllä ojaa myöten ja koettelin muuria; sitte palasin minä ja tulin jälleen Laaksoporttiin.

15. Then went I up in the night by the brook, and viewed the wall, and turned back, and entered by the gate of the valley, and so returned.

16. Ja ei ylimmäiset tietäneet, kuhunka minä menin, taikka mitä minä tein; sillä en minä vielä siihenasti ilmoittanut mitään kellenkään, Juudalaisille eikä papeille, ylimmäisille taikka esivallalle, ja muille työn tekiöille.

16. And the rulers knew not whither I went, or what I did; neither had I as yet told it to the Jews, nor to the priests, nor to the nobles, nor to the rulers, nor to the rest that did the work.

17. Ja minä sanoin heille: te näette tämän onnettomuuden, jossa me olemme, että Jerusalem on autiona, ja sen portit ovat tulella kulutetut: tulkaat ja rakentakaamme Jerusalemin muurit, ettemme enää häpiänä olisi.

17. Then said I unto them, Ye see the distress that we are in, how Jerusalem lieth waste, and the gates thereof are burned with fire: come, and let us build up the wall of Jerusalem, that we be no more a reproach.

18. Ja minä ilmoitin heille minun Jumalani käden, joka oli hyvä minun päälläni, ja myös kuninkaan sanat, jotka hän sanoi minulle. Ja he sanoivat: nouskaamme siis ja rakentakaamme. Ja heidän kätensä vahvistuivat hyvyyteen.

18. Then I told them of the hand of my God which was good upon me; as also the king's words that he had spoken unto me. And they said, Let us rise up and build. So they strengthened their hands for this good work.

19. Mutta kun Sanballat Horonilainen, ja palvelia Tobia Ammonilainen, ja Gesem Arabialainen sen kuulivat, häpäisivät he meitä ja katsoivat meidät ylön ja sanoivat: mikä se on, jota te teette? tahdotteko te luopua jälleen kuninkaasta?

19. But when Sanballat the Horonite, and Tobiah the servant, the Ammonite, and Geshem the Arabian, heard it, they laughed us to scorn, and despised us, and said, What is this thing that ye do? will ye rebel against the king?

20. Niin minä vastasin heitä ja sanoin

20. Then answered I them, and said

heille: taivaan Jumala antaa meille menestyksen, sillä me hänen palveliansa olemme valmistaneet itsemme ja rakennamme; mutta ei teillä ole yhtäkään osaa eli oikeutta, taikka muistoa Jerusalemissa.

unto them, The God of heaven, he will prosper us; therefore we his servants will arise and build: but ye have no portion, nor right, nor memorial, in Jerusalem.

3 luku

1. Ja Eljasib, ylimmäinen pappi, nousi pappein veljeinsä kanssa, rakensivat Lammasportin ja pyhittivät sen, ja panivat siihen ovet; ja he pyhittivät sen Mean torniin asti, hamaan Hananeelin torniin saakka.

1. Then Eliashib the high priest rose up with his brethren the priests, and they builded the sheep gate; they sanctified it, and set up the doors of it; even unto the tower of Meah they sanctified it, unto the tower of Hananeel.

2. Ja Jerihon miehet rakensivat hänen vieressänsä, ja Sakkur Imrin poika rakensi hänen vieressänsä.

2. And next unto him builded the men of Jericho. And next to them builded Zaccur the son of Imri.

3. Mutta Senaan lapset rakensivat Kalaportin, ja kattivat sen, ja panivat siihen ovet, lukot ja teljet.

3. But the fish gate did the sons of Hassenaah build, who also laid the beams thereof, and set up the doors thereof, the locks thereof, and the bars thereof.

4. Ja Meremot Urian poika, Hakkotsin pojan, rakensi heidän vieressänsä, ja Mesullam Berekian poika, Mesesabelin pojan, rakensi heidän vieressänsä;

4. And next unto them repaired Meremoth the son of Urijah, the son of Koz. And next unto them repaired Meshullam the son of Berechiah, the

Zadok Baenan poika rakensi heidän vieressänsä.

5. Niiden tykönä rakensivat Tekoan miehet; mutta heidän sankarinsa ei kääntäneet kaulaansa Herransa palvelukseen.

6. Vanhan portin rakensi Jojada Passean poika ja Mesullam Besodian poika, ja kattivat sen, ja panivat siihen ovet, lukot ja teljet.

7. Melatia Gibeonilainen ja Jadon Meronotilainen rakensi heidän vieressänsä, Gibeonin ja Mitspan miehet, päämiehen istuimen tykönä, sillä puolella virtaa.

8. Hänen vieressänsä rakensi Ussiel Harhakan kultasepän poika; hänen vieressänsä rakensi Hanania yrttein-myyjän poika; ja he rakensivat Jerusalemia leviään muuriin asti.

9. Hänen vieressänsä rakensi Rephaja Hurin poika, puolen Jerusalemin päämies.

10. Heidän vieressänsä rakensi Jedaja

son of Meshezabeel. And next unto them repaired Zadok the son of Baana.

5. And next unto them the Tekoites repaired; but their nobles put not their necks to the work of their Lord.

6. Moreover the old gate repaired Jehoiada the son of Paseah, and Meshullam the son of Besodeiah; they laid the beams thereof, and set up the doors thereof, and the locks thereof, and the bars thereof.

7. And next unto them repaired Melatiah the Gibeonite, and Jadon the Meronothite, the men of Gibeon, and of Mizpah, unto the throne of the governor on this side the river.

8. Next unto him repaired Uzziel the son of Harhaiah, of the goldsmiths. Next unto him also repaired Hananiah the son of one of the apothecaries, and they fortified Jerusalem unto the broad wall.

9. And next unto them repaired Rephaiah the son of Hur, the ruler of the half part of Jerusalem.

10. And next unto them repaired

Harumaphin poika, huoneensa kohdalla; hänen vieressänsä rakensi Hattus, Hasabnejan poika.

Jedaiah the son of Harumaph, even over against his house. And next unto him repaired Hattush the son of Hashabniah.

11. Mutta Malkia Harimin poika ja Hasub Pahatmoabin poika rakensivat toista kulmaa, niin myös Pätsitornin.

11. Malchijah the son of Harim, and Hashub the son of Pahathmoab, repaired the other piece, and the tower of the furnaces.

12. Hänen vieressänsä rakensi Sallum Haloeksen poika, puolen Jerusalemin päämies: hän itse ja hänen tyttärensä.

12. And next unto him repaired Shallum the son of Halohesh, the ruler of the half part of Jerusalem, he and his daughters.

13. Laaksoportin rakensi Hanun ja Sanoan asujamet; ne rakensivat sen ja panivat siihen ovet, lukot ja teljet, ja tuhannen kyynärää muuria Sontaporttiin asti.

13. The valley gate repaired Hanun, and the inhabitants of Zanoah; they built it, and set up the doors thereof, the locks thereof, and the bars thereof, and a thousand cubits on the wall unto the dung gate.

14. Mutta Malkia Rekabin poika, viinamäen kulmakunnan päämies, rakensi Sontaportin, hän rakensi sen ja pani siihen ovet, lukot ja teljet.

14. But the dung gate repaired Malchiah the son of Rechab, the ruler of part of Bethhaccerem; he built it, and set up the doors thereof, the locks thereof, and the bars thereof.

15. Mutta Lähdeportin rakensi Sallun Kolhosen poika, Mitspan kulmakunnan päämies; hän rakensi ja katti sen, ja pani siihen ovet, lukot ja teljet; niin myös Selan lammin muurin

15. But the gate of the fountain repaired Shallun the son of Colhozeh, the ruler of part of Mizpah; he built it, and covered it, and set up the doors thereof, the locks thereof, and the

kuninkaan yrttitarhan tykönä, niihin astuimiin asti, jotka tulevat alas Davidin kaupungista.

16. Hänen vieressänsä rakensi Nehemia Asbukin poika, puolen Betsuurin päämies, aina Davidin hautain kohdalle, ja kaivettuun lammikkoon asti väkeväin huoneeseen asti.

17. Häntä likimpänä rakensivat Leviläiset, Rehum Banin poika; hänen vieressänsä rakensi Hasabia, puolen Kegilan päämies kulmakuntansa puolesta.

18. Häntä likimpänä rakensivat heidän veljensä Bavai Hanadadin poika, toisen puolen Kegilan päämies.

19. Hänen vieressänsä rakensi Eser Jesuan poika, Mitspan päämies, toisen osan siinä kulmassa, asehuoneen puolessa.

20. Häntä likinnä rakensi Baruk Sabbain poika kiivaasti toisen osan kulmasta Eljasibin ylimmäisen papin huoneen oveen asti.

bars thereof, and the wall of the pool of Siloah by the king's garden, and unto the stairs that go down from the city of David.

16. After him repaired Nehemiah the son of Azbuk, the ruler of the half part of Bethzur, unto the place over against the sepulchres of David, and to the pool that was made, and unto the house of the mighty.

17. After him repaired the Levites, Rehum the son of Bani. Next unto him repaired Hashabiah, the ruler of the half part of Keilah, in his part.

18. After him repaired their brethren, Bavai the son of Henadad, the ruler of the half part of Keilah.

19. And next to him repaired Ezer the son of Jeshua, the ruler of Mizpah, another piece over against the going up to the armoury at the turning of the wall.

20. After him Baruch the son of Zabbai earnestly repaired the other piece, from the turning of the wall unto the door of the house of Eliashib the high priest.

21. Häntä likinnä rakensi Meremot Urian poika, Hakkotsin pojan, toisen osan, Eljasibin huoneen ovesta Eljasibin huoneen loppuun asti.

21. After him repaired Meremoth the son of Urijah the son of Koz another piece, from the door of the house of Eliashib even to the end of the house of Eliashib.

22. Ja hänen jälkeensä rakensivat papit, miehet lakeudelta.

22. And after him repaired the priests, the men of the plain.

23. Heidän jälkeensä rakensi Benjamin ja Hassub oman huoneensa kohdalla; heidän perässänsä rakensi Asaria Maesejan poika, Ananian pojan, huoneensa tykönä.

23. After him repaired Benjamin and Hashub over against their house. After him repaired Azariah the son of Maaseiah the son of Ananiah by his house.

24. Hänen jälkeensä rakensi Binnui Henadadin poika, toisen osan, Asarian huoneesta niin loukkaasen ja hamaan kulmaan asti.

24. After him repaired Binnui the son of Henadad another piece, from the house of Azariah unto the turning of the wall, even unto the corner.

25. Palal Usain poika loukasta vastaan ja tornia, joka menee kuninkaan ylisestä huoneesta, joka oli vankikartanon tykönä; hänen jälkeensä Pedaja Paroksen poika.

25. Palal the son of Uzai, over against the turning of the wall, and the tower which lieth out from the king's high house, that was by the court of the prison. After him Pedaiah the son of Parosh.

26. Mutta Netinimit asuivat Ophelin tykönä Vesiporttiin asti itään päin, josta torni käy ulos.

26. Moreover the Nethinims dwelt in Ophel, unto the place over against the water gate toward the east, and the tower that lieth out.

27. Sitälikin rakensivat Tekoalaiset toisen osan, isoa tornia päin, kuin nä-

27. After them the Tekoites repaired another piece, over against the great

kyy ulos, Opelin muuriin asti,

tower that lieth out, even unto the wall of Ophel.

28. Mutta Hevosportin yläpuolelta rakensivat papit, jokainen huoneensa kohdalla.

28. From above the horse gate repaired the priests, every one over against his house.

29. Heidän jälissänsä rakensi Zadok Immerin poika, huoneensa kohdalla; hänen jälissänsä rakensi Semaja Sekanian poika, Itäportin vartia.

29. After them repaired Zadok the son of Immer over against his house. After him repaired also Shemaiah the son of Shechaniah, the keeper of the east gate.

30. Hänen jälissänsä rakensi Hananian Selemian poika, ja Hanun kuudes Salaphin poika, toisen osan; hänen jälissänsä rakensi Mesullam Berekian poika, makaushuoneensa kohdalla.

30. After him repaired Hananiah the son of Shelemiah, and Hanun the sixth son of Zalaph, another piece. After him repaired Meshullam the son of Berechiah over against his chamber.

31. Hänen jälissänsä rakensi Malkia kultasepän poika, Netinimein ja kauppamiesten huoneesen asti, Käräjäportin kohdalla, hamaan Kulmasaliin saakka.

31. After him repaired Malchiah the goldsmith's son unto the place of the Nethinims, and of the merchants, over against the gate Miphkad, and to the going up of the corner.

32. Kultasepät ja kauppamiehet rakensivat Kulmasalin välillä ja Lammasporttiin asti.

32. And between the going up of the corner unto the sheep gate repaired the goldsmiths and the merchants.

4 luku

1. Kuin Sanballat kuuli meidän muuria

1. But it came to pass, that when

rakentavan, syttyi hän vihaan ja närkästyi sangen suuresti, ja häpäisi Juudalaisia,

2. Ja puhui veljeinsä ja voimallisten edessä Samariassa ja sanoi: mitä nämät voimattomat Juudalaiset tekevät? pitääkö heille niin sallittaman? pitääkö heidän uhraaman? pitääkö heidän sen täyttämän yhtenä päivänä? pitääkö heidän kiviä eläväksi tekemän, jotka ovat tuhkaläjä ja palaneet?

3. Ja Tobia Ammonilainen sanoi hänen jälkeensä: rakentakoot vapaasti; jos ketut sinne menisivät, niin he kyllä jaottaisivat heidän kivimuurinsa.

4. Kuule meidän Jumalamme, kuinka me olemme katsotut ylön, ja käännä heidän häväistyksensä heidän päänsä päälle, ja saata heitä häpiään vankeuden maassa.

5. Älä peitä heidän pahoja tekojansa ja älä pyyhi heidän syntiänsä kasvois edestä; sillä he ovat vihan matkaan saattaneet, rakentajain läsnäollessa.

Sanballat heard that we builded the wall, he was wroth, and took great indignation, and mocked the Jews.

2. And he spake before his brethren and the army of Samaria, and said, What do these feeble Jews? will they fortify themselves? will they sacrifice? will they make an end in a day? will they revive the stones out of the heaps of the rubbish which are burned?

3. Now Tobiah the Ammonite was by him, and he said, Even that which they build, if a fox go up, he shall even break down their stone wall.

4. Hear, O our God; for we are despised: and turn their reproach upon their own head, and give them for a prey in the land of captivity:

5. And cover not their iniquity, and let not their sin be blotted out from before thee: for they have provoked thee to anger before the builders.

6. Mutta me rakensimme muurin ja panimme hänen kaiketi yhteen hamaan puoliväliin asti; ja kansa sai sydämen työtä tehdäksensä.

6. So built we the wall; and all the wall was joined together unto the half thereof: for the people had a mind to work.

7. Kuin Sanballat ja Tobia ja Arabialaiset ja Ammonilaiset ja Asdodilaiset kuulivat Jerusalemin muurit korotetuksi, ja ruvetuksi haljenneita parantamaan, vihastuivat he sangen suuresti.

7. But it came to pass, that when Sanballat, and Tobiah, and the Arabians, and the Ammonites, and the Ashdodites, heard that the walls of Jerusalem were made up, and that the breaches began to be stopped, then they were very wroth,

8. Ja he kaikki tekivät liiton keskenänsä tullaksensa sotimaan Jerusalemia vastaan, ja tekemään heille kapinaa.

8. And conspired all of them together to come and to fight against Jerusalem, and to hinder it.

9. Mutta me rukoilimme meidän Jumalaamme ja panimme vartiat öin ja päivin heitä vastaan, heidän tähtensä.

9. Nevertheless we made our prayer unto our God, and set a watch against them day and night, because of them.

10. Ja Juuda sanoi: kantajain voima on heikoksi tullut ja multaa on niin paljo, ettemme saa rakentaa muuria.

10. And Judah said, The strength of the bearers of burdens is decayed, and there is much rubbish; so that we are not able to build the wall.

11. Ja meidän vihollisemme sanoivat: ei heidän pidä tietämän eli näkemän, ennenkuin me olemme juuri heidän keskellänsä, tapamme heidät ja estämme työn.

11. And our adversaries said, They shall not know, neither see, till we come in the midst among them, and slay them, and cause the work to cease.

12. Ja kuin ne Juudalaiset, jotka hei-

12. And it came to pass, that when

dän tykönänsä asuivat, tulivat ja sanoivat meille kymmenen kertaa: joka paikasta te vielä meidän tykömme palajatte;

13. Niin minä lähetin kansan alas muurin taa tuiviin paikkoihin, heidän sukukuntainsa jälkeen, miekkoinensa, keihäinensä ja joutsinensa.

14. Ja minä katselin ja valmistin itseni, ja sanoin ylimmäisille ja päämiehille, ja muulle kansalle: älkäät peljätkö heitä, muistakaat suurta ja peljättävää Herraa, ja sotikaat teidän veljeinne, poikainne, tytärtenne, emäntäinne ja kotonne edestä.

15. Mutta kuin meidän vihollisemme sen kuulivat, että me olimme tietää saaneet, niin Jumala teki heidän neuvonsa tyhjäksi: ja me palasimme kaikki muurin tykö, jokainen työhönsä.

16. Ja tapahtui siitä päivästä, että toinen puoli nuoria miehiäni teki työtä, ja toinen puoli piti keihäitä, kilpiä, joutsia ja rautapaitoja. Ja päämiehet seisoivat koko Juudan huoneen taka-

the Jews which dwelt by them came, they said unto us ten times, From all places whence ye shall return unto us they will be upon you.

13. Therefore set I in the lower places behind the wall, and on the higher places, I even set the people after their families with their swords, their spears, and their bows.

14. And I looked, and rose up, and said unto the nobles, and to the rulers, and to the rest of the people, Be not ye afraid of them: remember the Lord, which is great and terrible, and fight for your brethren, your sons, and your daughters, your wives, and your houses.

15. And it came to pass, when our enemies heard that it was known unto us, and God had brought their counsel to nought, that we returned all of us to the wall, every one unto his work.

16. And it came to pass from that time forth, that the half of my servants wrought in the work, and the other half of them held both the spears, the shields, and the bows,

na.

17. Ne, jotka rakensivat muuria ja kantoivat kuormia, ja jotka sälyttivät, yhdellä kädellä he tekivät työtä ja toisessa pitivät aseen.

18. Ja jokaisella joka siellä rakensi, oli miekka sidottu vyölle, ja niin he rakensivat. Ja se joka soitti vaskitorvea, oli minun tykönäni.

19. Ja minä sanoin ylimmäisille ja päämiehille ja muulle kansalle: työ on suuri ja avara, ja me olemme hajalla muurin päällä, kaukana toinen toisestamme;

20. Millä paikalla te kuulette vaskitorven äänen, tulkaat sinne kokoon meidän tykömme: meidän Jumalamme sotii meidän edestämme.

21. Niin tehkäämme siis työtä; ja toinen puoli heistä piti keihäitä päivän koittamasta niin siihen saakka, että tähdet näkyivät.

22. Ja minä myös sanoin siihen aikaan kansalle: jokainen olkaan yötä palveliainsa kanssa keskellä Jerusalemia, niin että me yöllä ottaisimme

and the habergeons; and the rulers were behind all the house of Judah.

17. They which builded on the wall, and they that bare burdens, with those that laded, every one with one of his hands wrought in the work, and with the other hand held a weapon.

18. For the builders, every one had his sword girded by his side, and so builded. And he that sounded the trumpet was by me.

19. And I said unto the nobles, and to the rulers, and to the rest of the people, The work is great and large, and we are separated upon the wall, one far from another.

20. In what place therefore ye hear the sound of the trumpet, resort ye thither unto us: our God shall fight for us.

21. So we laboured in the work: and half of them held the spears from the rising of the morning till the stars appeared.

22. Likewise at the same time said I unto the people, Let every one with his servant lodge within Jerusalem, that in the night they may be a guard

vaarin vartiosta ja päivällä työstä.
23. Mutta minä ja minun veljeni, ja minun palveliani ja vartiat, jotka minua seurasivat, emme riisuneet vaatteitamme; ja jokaisella oli hänen aseensa ja vesi.

to us, and labour on the day.
23. So neither I, nor my brethren, nor my servants, nor the men of the guard which followed me, none of us put off our clothes, saving that every one put them off for washing.

5 luku

1. Ja tapahtui sangen suuri kansan ja heidän vaimonsa huuto Juudalaisia heidän veljiänsä vastaan.
2. Ja oli muutamia, jotka sanoivat: meillä on poikia ja tyttäriä, ottakaamme siis (niiden hinnalla) jyviä syödäksemme, että me eläisimme.
3. Mutta monikahdat sanoivat: pankaamme meidän peltomme, viinamäkemme ja huoneemme pantiksi, ja ottakaamme jyviä tällä kalliilla ajalla.
4. Ja monikahdat sanoivat: me otimme rahaa lainaksi kuninkaan veroksi, meidän peltoimme ja viinamäkeimme päälle;
5. Sillä meidän ruumiimme on niinkuin veljeimmekin ruumis ja meidän lapsemme niinkuin heidänkin lapsensa; mutta katso, me heitämme poi-

1. And there was a great cry of the people and of their wives against their brethren the Jews.
2. For there were that said, We, our sons, and our daughters, are many: therefore we take up corn for them, that we may eat, and live.
3. Some also there were that said, We have mortgaged our lands, vineyards, and houses, that we might buy corn, because of the dearth.
4. There were also that said, We have borrowed money for the king's tribute, and that upon our lands and vineyards.
5. Yet now our flesh is as the flesh of our brethren, our children as their children: and, lo, we bring into bondage our sons and our daughters to be

kamme ja tyttäremme orjuuteen, ja jo parhaallansa ovat muutamat meidän tyttäristämme sorretut, ja ei ole voimaa meidän käsissämme; meidän peltomme ja viinamäkemme ovat joutuneet muille.

servants, and some of our daughters are brought unto bondage already: neither is it in our power to redeem them; for other men have our lands and vineyards.

6. Kuin minä tämän puheen ja heidän huutonsa kuulin, vihastuin minä sangen kovin.

6. And I was very angry when I heard their cry and these words.

7. Ja minä ajattelin sydämessäni, ja nuhtelin ylimmäisiä ja päämiehiä ja sanoin heille: tahdotteko te kukin veljeltänne korkoa ottaa? Ja minä vein suuren joukon heitä vastaan,

7. Then I consulted with myself, and I rebuked the nobles, and the rulers, and said unto them, Ye exact usury, every one of his brother. And I set a great assembly against them.

8. Ja sanoin heille: me olemme ostaneet veljemme Juudalaiset jälleen, jotka olivat myydyt pakanoille, varamme jälkeen; ja te vielä nyt tahdotte myydä veljenne, jotka meille myydyt ovat; niin he vaikenivat ja ei taitaneet vastata.

8. And I said unto them, We after our ability have redeemed our brethren the Jews, which were sold unto the heathen; and will ye even sell your brethren? or shall they be sold unto us? Then held they their peace, and found nothing to answer.

9. Niin minä sanoin: ei se ole hyvä, minkä te teette; eikö teidän pitäisi vaeltaman meidän Jumalamme pelvossa, pakanain meidän vihollistemme häväistyksen tähden?

9. Also I said, It is not good that ye do: ought ye not to walk in the fear of our God because of the reproach of the heathen our enemies?

10. Minä myös ja minun veljeni ja palveliani olemme lainanneet heille

10. I likewise, and my brethren, and my servants, might exact of them

rahaa ja jyviä; mutta jättäkäämme pois tämä korko.

11. Antakaat heille tänäpänä heidän peltonsa, viinamäkensä, öljypuunsa, huoneensa ja sadas osa rahasta, jyvistä, viinasta ja öljystä, jonka te olette heiltä koroksi vaatineet.

12. Niin he sanoivat: me annamme jälleen, ja emme ano heiltä mitään; me teemme niinkuin sinä olet sanonut. Ja minä kutsuin papit ja vannotin heitä, että heidän piti niin tekemän.

13. Minä pudistin myös helmani ja sanoin: noin Jumala pudistakoon jokaisen miehen huoneestansa ja työstänsä, joka ei tätä sanaa pidä, ja tulkoon niin pudistetuksi ja tyhjäksi. Ja kansa sanoi: amen! Ja he kiittivät Herraa; ja kansa teki niin.

14. Ja siitä ajasta, kuin minua käskettiin olla heidän päämiehensä Juudan maassa, joka oli siitä kahdestakymmenennestä vuodesta niin toiseenneljättäkymmentä kuningas Artahsastan vuoteen, kahdestatoistakymmenessä

money and corn: I pray you, let us leave off this usury.

11. Restore, I pray you, to them, even this day, their lands, their vineyards, their oliveyards, and their houses, also the hundredth part of the money, and of the corn, the wine, and the oil, that ye exact of them.

12. Then said they, We will restore them, and will require nothing of them; so will we do as thou sayest. Then I called the priests, and took an oath of them, that they should do according to this promise.

13. Also I shook my lap, and said, So God shake out every man from his house, and from his labour, that performeth not this promise, even thus be he shaken out, and emptied. And all the congregation said, Amen, and praised the LORD. And the people did according to this promise.

14. Moreover from the time that I was appointed to be their governor in the land of Judah, from the twentieth year even unto the two and thirtieth year of Artaxerxes the king, that is, twelve years, I and my brethren have

ajastajassa, minä ja minun veljeni emme syöneet päämiehen ruokaa.

15. Sillä ne päämiehet, jotka ennen minua olivat, ne olivat raskauttaneet kansaa ja ottaneet leipää ja viinaa heiltä, ja vielä sitte neljäkymmentä sikliä hopiaa, ja olivat antaneet palveliainsa tehdä väkivaltaa kansalle; mutta en minä niin tehnyt Jumalan pelvon tähden.

16. Ja minä tein myös työtä muurissa, ja en ostanut yhtään peltoa; ja kaikkein minun palveliaini täytyi tulla sinne kokoon työhön.

17. Vielä päälliseksi oli myös Juudalaisia ja ylimmäisiä sata ja viisikymmentä minun pöytäni tykönä, jotka olivat tulleet minun tyköni pakanoista, jotka ovat tässä meidän ympärilläm-me.

18. Ja minulle valmistettiin joka päivä yksi härkä, ja kuusi valittua lammasta, ja lintuja, ja erilaisia viinoja yltäkyllä joka kymmenes päivä; ja en minä kuitenkaan anonut päämiehen ruokaa, sillä raskas orjuus oli tällä kansalla.

not eaten the bread of the governor.

15. But the former governors that had been before me were chargeable unto the people, and had taken of them bread and wine, beside forty shekels of silver; yea, even their servants bare rule over the people: but so did not I, because of the fear of God.

16. Yea, also I continued in the work of this wall, neither bought we any land: and all my servants were gathered thither unto the work.

17. Moreover there were at my table an hundred and fifty of the Jews and rulers, beside those that came unto us from among the heathen that are about us.

18. Now that which was prepared for me daily was one ox and six choice sheep; also fowls were prepared for me, and once in ten days store of all sorts of wine: yet for all this required not I the bread of the governor, because the bondage was heavy upon this people.

19. Minun Jumalani, muista minulle hyväksi kaikki, minkä minä olen tehnyt tälle kansalle.

19. Think upon me, my God, for good, according to all that I have done for this people.

6 luku

1. Kuin Sanballat, Tobia ja Gesem Arabialainen, ja muut meidän viholliisemme kuulivat minun muurit rakentaneeksi, ja ettei yhtään rakoa siihen jäänyt, (vaikka en minä vielä ollut pannut portteja siallensa);

1. Now it came to pass, when Sanballat, and Tobiah, and Geshem the Arabian, and the rest of our enemies, heard that I had builded the wall, and that there was no breach left therein; (though at that time I had not set up the doors upon the gates;)

2. Niin Sanballat ja Gesem lähettivät minun tyköni nämät sanat: tule, ja kokoontukaamme maakyliin Onon laaksoon; mutta he ajattelivat minulle tehdä pahaa.

2. That Sanballat and Geshem sent unto me, saying, Come, let us meet together in some one of the villages in the plain of Ono. But they thought to do me mischief.

3. Mutta minä lähetin heille sanansaattajat, sanoen: minulla on sangen suuri työ tehtävänä, en minä saa tulla alas. Miksi pitäis työ lakkaaman, minun jättäissäni sitä ja tullessani alas teidän tykönne?

3. And I sent messengers unto them, saying, I am doing a great work, so that I cannot come down: why should the work cease, whilst I leave it, and come down to you?

4. Ja he lähettivät minun tyköni täyttä neljä kertaa sillä tavalla; ja minä vastasin heitä jälleen sillä tavalla.

4. Yet they sent unto me four times after this sort; and I answered them after the same manner.

5. Niin Sanballat lähetti viidennen

5. Then sent Sanballat his servant un-

kerran palveliansa minun tyköni avoimen kirjan kanssa kädessänsä,
6. Jossa näin oli kirjoitettu: se on pakanain eteen tullut, ja Gasmu on sanonut, että sinä ja Juudalaiset ajattelette luopua pois: ja sentähden sinä rakennat muureja; ja sinä tahdot olla heidän kuninkaansa tässä asiassa.
7. Ja sinä olet toimittanut prophetat jotka sinua pitää kuuluttaman Jerusalemissa ja sanoman: hän on Juudalaisten kuningas. Ja nyt pitää se asia tuleman kuninkaan eteen; sentähden tule nyt ja pitäkäämme neuvoa toinen toisemme kanssa siitä asiasta.
8. Mutta minä lähetin hänen tykönsä ja annoin hänelle sanoa: ei se ole niin tapahtunut kuin sinä sanot; vaan sinä olet sen ajatellut omasta sydämestäs.
9. Sillä he kaikki tahtoivat meitä peljättää, ja ajattelivat: heidän kätensä pitää väsymän työstä, ettei he enää työtä tekisi. Nyt siis vahvista minun käteni!
10. Ja minä tulin Semajan huoneesen, Delajan pojan, Mehetabelin pojan, joka oli sulkenut itsensä sisälle. Ja hän sanoi: käykäämme kokoon

to me in like manner the fifth time with an open letter in his hand;
6. Wherein was written, It is reported among the heathen, and Gashmu saith it, that thou and the Jews think to rebel: for which cause thou buildest the wall, that thou mayest be their king, according to these words.
7. And thou hast also appointed prophets to preach of thee at Jerusalem, saying, There is a king in Judah: and now shall it be reported to the king according to these words. Come now therefore, and let us take counsel together.
8. Then I sent unto him, saying, There are no such things done as thou sayest, but thou feignest them out of thine own heart.
9. For they all made us afraid, saying, Their hands shall be weakened from the work, that it be not done. Now therefore, O God, strengthen my hands.
10. Afterward I came unto the house of Shemaiah the son of Delaiah the son of Mehetabeel, who was shut up; and he said, Let us meet together in

Jumalan huoneesen keskelle templiä ja sulkekaamme templin ovet; sillä he tulevat tappamaan sinua, ja he tulevat yöllä sinua tappamaan.

the house of God, within the temple, and let us shut the doors of the temple: for they will come to slay thee; yea, in the night will they come to slay thee.

11. Minä vastasin; pitääkö senkaltaisen miehen kuin minä olen pakeneman? ja kuka olis niinkuin minä, joka menis templiin, että hän sais elää? En minä mene sinne.

11. And I said, Should such a man as I flee? and who is there, that, being as I am, would go into the temple to save his life? I will not go in.

12. Sillä katso, minä ymmärsin hyvin, ettei Jumala ollut häntä lähettänyt; vaan hän ennusti minua vastaan, sillä Tobia ja Sanballat olivat palkanneet hänen.

12. And, lo, I perceived that God had not sent him; but that he pronounced this prophecy against me: for Tobiah and Sanballat had hired him.

13. Sentähden hän oli palkattu, että minä olisin peljännyt ja olisin niin tehnyt, ja syntiä tehnyt, että he olisivat saaneet pahan huudon, jolla he olisivat minua häväisseet.

13. Therefore was he hired, that I should be afraid, and do so, and sin, and that they might have matter for an evil report, that they might reproach me.

14. Minun Jumalani! muista Tobiaa ja Sanballatia näiden heidän töidensä jälkeen, ja Noadiaa naisprophetaa ja muita prophetaita jotka minua tahtoivat peljättää.

14. My God, think thou upon Tobiah and Sanballat according to these their works, and on the prophetess Noadiah, and the rest of the prophets, that would have put me in fear.

15. Ja muuri tuli valmiiksi viidennellä päivällä kolmattakymmentä Elulin kuuta, kahden päivän kuudettakym-

15. So the wall was finished in the twenty and fifth day of the month Elul, in fifty and two days.

mentä kuluttua.

16. Niin tapahtui, että kuin kaikki meidän vihollisemme sen kuulivat, niin kaikki pakanat pelkäsivät, jotka meidän ympärillämme olivat, ja he hämmästyivät kovin keskenänsä; sillä he ymmärsivät tämän työn olevan meidän Jumalaltamme.

16. And it came to pass, that when all our enemies heard thereof, and all the heathen that were about us saw these things, they were much cast down in their own eyes: for they perceived that this work was wrought of our God.

17. Ja siihen aikaan oli monta Juudan ylimmäisistä siellä, joiden kirjat menivät usein Tobialle ja Tobian kirjat heidän tykönsä.

17. Moreover in those days the nobles of Judah sent many letters unto Tobiah, and the letters of Tobiah came unto them.

18. Sillä monta oli Juudalaisista, jotka olivat vannoneet hänen kanssansa; sillä hän oli Sekanian Aran pojan vävy, ja hänen pojallansa Johananilla oli Mesullamin Berekian pojan tytär.

18. For there were many in Judah sworn unto him, because he was the son in law of Shechaniah the son of Arah; and his son Johanan had taken the daughter of Meshullam the son of Berechiah.

19. Ja he puhuivat hyvin minun edessäni hänestä ja veivät minun puheeni hänen tykönsä; niin Tobia lähetti kirjan minulle peljättääksensä minua.

19. Also they reported his good deeds before me, and uttered my words to him. And Tobiah sent letters to put me in fear.

7 luku

1. Mutta sittekuin muurit olivat rakennetut, panin minä portit; ja toimitettiin ovenvartiat, veisaajat ja Levi-

1. Now it came to pass, when the wall was built, and I had set up the doors, and the porters and the sing-

läiset.
2. Ja minä käskin veljeäni Hanania, ja Hananiaa, linnan vanhinta Jerusalemissa (sillä hän oli uskollinen ja Jumalaa pelkääväinen mies monen suhteen),
3. Ja sanoin heille: ei Jerusalemin portteja ennen pidä avattaman, kuin aurinko lämpiää, ja kuin vielä työtä tehdään, niin pitää portit pantaman kiinni ja teljettämän. Ja vartiat asetettiin Jerusalemin asuvaisista jokainen paikkaansa, ja kukin oman huoneensa kohdalle;
4. Sillä kaupunki oli avara ja suuri, mutta kansaa oli siinä vähän; ja ei olleet huoneet rakennetut.
5. Ja minun Jumalani lykkäsi mieleeni, että minä kokosin ylimmäiset ja päämiehet ja kansan, ja luin heidät; ja minä löysin heidän mieslukunsa kirjan, jotka ennen olivat tulleet vankeudesta, ja minä löysin siinä kirjoitettuna.
6. Nämät ovat maakunnan lapset, jotka palasivat poisviedyistä vangeista, jotka Nebukadnetsar Babelin kuningas oli vienyt pois; ja he palasivat

ers and the Levites were appointed,
2. That I gave my brother Hanani, and Hananiah the ruler of the palace, charge over Jerusalem: for he was a faithful man, and feared God above many.
3. And I said unto them, Let not the gates of Jerusalem be opened until the sun be hot; and while they stand by, let them shut the doors, and bar them: and appoint watches of the inhabitants of Jerusalem, every one in his watch, and every one to be over against his house.
4. Now the city was large and great: but the people were few therein, and the houses were not builded.
5. And my God put into mine heart to gather together the nobles, and the rulers, and the people, that they might be reckoned by genealogy. And I found a register of the genealogy of them which came up at the first, and found written therein,
6. These are the children of the province, that went up out of the captivity, of those that had been carried away, whom Nebuchadnezzar the

Jerusalemiin ja Juudaan, jokainen kaupunkiinsa,

7. Jotka tulivat Serubbabelin, Jesuan, Nehemia, Asarian, Raamian, Nahamanin, Mordekain, Bilsan, Misperetin, Bigvain, Nehumin ja Baenan kanssa. Tämä on Israelin miesten luku:

8. Baroksen lapsia, kaksituhatta, sata ja kaksikahdeksattakymmentä;
9. Sephatian lapsia, kolmesataa ja kaksikahdeksattakymmentä;
10. Aran lapsia, kuusisataa ja kaksikuudettakymmentä;
11. Pahatmoabin lapsia, Jesuan ja Joabin lasten seassa, kaksituhatta, kahdeksansataa ja kahdeksantoistakymmentä;
12. Elamin lapsia, tuhannen, kaksisataa ja neljäkuudettakymmentä;
13. Sattun lapsia, kahdeksansataa ja viisiviidettäkymmentä;
14. Sakkain lapsia seitsemänsataa ja kuusikymmentä;
15. Binnuin lapsia, kuusisataa ja kahdeksanviidettäkymmentä;
16. Bebain lapsia, kuusisataa ja kah-

king of Babylon had carried away, and came again to Jerusalem and to Judah, every one unto his city;

7. Who came with Zerubbabel, Jeshua, Nehemiah, Azariah, Raamiah, Nahamani, Mordecai, Bilshan, Mispereth, Bigvai, Nehum, Baanah. The number, I say, of the men of the people of Israel was this;
8. The children of Parosh, two thousand an hundred seventy and two.
9. The children of Shephatiah, three hundred seventy and two.
10. The children of Arah, six hundred fifty and two.
11. The children of Pahathmoab, of the children of Jeshua and Joab, two thousand and eight hundred and eighteen.
12. The children of Elam, a thousand two hundred fifty and four.
13. The children of Zattu, eight hundred forty and five.
14. The children of Zaccai, seven hundred and threescore.
15. The children of Binnui, six hundred forty and eight.
16. The children of Bebai, six hundred

deksankolmattakymmentä;
17. Asgadin lapsia, kaksituhatta, kolmesataa ja kaksikolmattakymmentä;
18. Adonikamin lapsia, kuusisataa ja seitsemänseitsemättäkymmentä;
19. Bigvain lapsia, kaksituhatta ja seitsemänseitsemättäkymmentä;
20. Adinin lapsia, kuusisataa ja viisikuudettakymmentä;
21. Aterin lapsia Hiskiasta, yhdeksänkymmentä ja kahdeksan;
22. Hasumin lapsia, kolmesataa ja kahdeksankolmattakymmentä;
23. Besain lapsia, kolmesataa ja neljäkolmattakymmentä;
24. Hariphin lapsia, sata ja kaksitoistakymmentä;
25. Gibeonin lapsia, yhdeksänkymmentä ja viisi;
26. Betlehemin ja Netophan miehiä sata ja kahdeksanyhdeksättäkymmentä;
27. Anatotin miehiä, sata ja kahdeksankolmattakymmentä;
28. Betasmavetin miehiä, kaksiviidettäkymmentä;
29. Kirjatjearimin, Kaphiran ja Beerotin miehiä, seitsemänsataa ja kolme-

twenty and eight.
17. The children of Azgad, two thousand three hundred twenty and two.
18. The children of Adonikam, six hundred threescore and seven.
19. The children of Bigvai, two thousand threescore and seven.
20. The children of Adin, six hundred fifty and five.
21. The children of Ater of Hezekiah, ninety and eight.
22. The children of Hashum, three hundred twenty and eight.
23. The children of Bezai, three hundred twenty and four.
24. The children of Hariph, an hundred and twelve.
25. The children of Gibeon, ninety and five.
26. The men of Bethlehem and Netophah, an hundred fourscore and eight.
27. The men of Anathoth, an hundred twenty and eight.
28. The men of Bethazmaveth, forty and two.
29. The men of Kirjathjearim, Chephirah, and Beeroth, seven hun-

viidettäkymmentä;
30. Raman ja Gabaan miehiä, kuusisataa ja yksikolmattakymmentä;
31. Mikmaan miehiä, sata ja kaksikolmattakymmentä;
32. Betelin ja Ain miehiä, sata ja kolmekolmattakymmentä;
33. Toisen Nebon miehiä, kaksikuudettakymmentä;
34. Toisen Elamin lapsia, tuhannen, kaksisataa ja neljäkuudettakymmentä;
35. Harimin lapsia, kolmesataa ja kaksikymmentä;
36. Jerihon lapsia, kolmesataa ja viisiviidettäkymmentä;
37. Lodin, Hadadin ja Onon lapsia, seitsemänsataa ja yksikolmattakymmentä;
38. Senaan lapsia, kolmetuhatta, yhdeksänsataa ja kolmekymmentä;
39. Papit: Jedajan lapsia Jesuan huoneesta, yhdeksänsataa ja kolmekahdeksattakymmentä;
40. Immerin lapsia, tuhannen ja kaksikuudettakymmentä;
41. Pashurin lapsia, tuhannen, kaksisataa ja seitsemänviidettäkymmentä;

dred forty and three.
30. The men of Ramah and Geba, six hundred twenty and one.
31. The men of Michmas, an hundred and twenty and two.
32. The men of Bethel and Ai, an hundred twenty and three.
33. The men of the other Nebo, fifty and two.
34. The children of the other Elam, a thousand two hundred fifty and four.
35. The children of Harim, three hundred and twenty.
36. The children of Jericho, three hundred forty and five.
37. The children of Lod, Hadid, and Ono, seven hundred twenty and one.
38. The children of Senaah, three thousand nine hundred and thirty.
39. The priests: the children of Jedaiah, of the house of Jeshua, nine hundred seventy and three.
40. The children of Immer, a thousand fifty and two.
41. The children of Pashur, a thousand two hundred forty and seven.

42. Harimin lapsia, tuhannen ja seitsemäntoistakymmentä;
42. The children of Harim, a thousand and seventeen.
43. Leviläiset: Jesuan lapsia Kadmielista Hodevan lasten seasta, neljäkahdeksattakymmentä;
43. The Levites: the children of Jeshua, of Kadmiel, and of the children of Hodevah, seventy and four.
44. Veisaajat: Asaphin lapsia, sata ja kahdeksanviidettäkymmentä;
44. The singers: the children of Asaph, an hundred forty and eight.
45. Ovenvartiat olivat Sallumin lapset, Aterin lapset, Talmonin lapset, Akkubin lapset, Hatitan lapset, Sobain lapset, (kaikki yhteen) sata ja kahdeksanneljättäkymmentä;
45. The porters: the children of Shallum, the children of Ater, the children of Talmon, the children of Akkub, the children of Hatita, the children of Shobai, an hundred thirty and eight.
46. Netinimit: Zihan lapset, Hasuphan lapset, Taboatin lapset,
46. The Nethinims: the children of Ziha, the children of Hashupha, the children of Tabbaoth,
47. Keroksen lapset, Sian lapset, Padonin lapset,
47. The children of Keros, the children of Sia, the children of Padon,
48. Libanan lapset, Hagaban lapset, Salmain lapset,
48. The children of Lebana, the children of Hagaba, the children of Shalmai,
49. Hananin lapset, Giddelin lapset, Gaharin lapset,
49. The children of Hanan, the children of Giddel, the children of Gahar,
50. Reajan lapset, Resinin lapset, Nekodan lapset,
50. The children of Reaiah, the children of Rezin, the children of Nekoda,
51. Gassamin lapset, Ussan lapset, Passean lapset,
51. The children of Gazzam, the children of Uzza, the children of Phaseah,
52. Besain lapset, Megunimin lapset, Nephusesimin lapset,
52. The children of Besai, the children of Meunim, the children of Nephish-

esim,

53. Bakbukin lapset, Haguphan lapset, Harhurin lapset,

53. The children of Bakbuk, the children of Hakupha, the children of Harhur,

54. Batslitin lapset, Mehidan lapset, Harsan lapset,

54. The children of Bazlith, the children of Mehida, the children of Harsha,

55. Barkoksen lapset, Siseran lapset, Thaman lapset,

55. The children of Barkos, the children of Sisera, the children of Tamah,

56. Netsian lapset, Hatiphan lapset.

56. The children of Neziah, the children of Hatipha.

57. Salomon palveliain lapsia oli: Sotain lapset, Sopheretin lapset, Peridan lapset,

57. The children of Solomon's servants: the children of Sotai, the children of Sophereth, the children of Perida,

58. Jaelan lapset, Darkonin lapset, Giddelin lapset,

58. The children of Jaala, the children of Darkon, the children of Giddel,

59. Sephatian lapset, Hattilin lapset, PokeretZebaimin lapset, Amonin lapset.

59. The children of Shephatiah, the children of Hattil, the children of Pochereth of Zebaim, the children of Amon.

60. Kaikkia Netinimein ja Salomon palveliain lapsia oli (yhteen) kolmesataa, yhdeksänkymmentä ja kaksi.

60. All the Nethinims, and the children of Solomon's servants, were three hundred ninety and two.

61. Ja nämä menivät ylös Telmelasta, Telharsasta: Kerubi, Addon ja Immer; mutta ei he tietäneet isäinsä huonetta taikka siementänsä, olivatko he Isra-

61. And these were they which went up also from Telmelah, Telharesha, Cherub, Addon, and Immer: but they could not shew their father's house,

elista:

62. Delajan lapset, Tobian lapset, Nekodan lapset, kuusisataa ja kaksiviidettäkymmentä;

63. Ja papeista: Hobajan lapset, Hakkotsin lapset, Barsillain lapset, joka otti emännän Barsillain Gileadilaisen tyttäristä, ja kutsuttiin sitte heidän nimellänsä.

64. Nämä etsivät sukukuntansa polvilukukirjaa; ja ettei sitä löydetty, hyljättiin he pappeudesta.

65. Ja Tirsata sanoi heille, ettei heidän pitänyt syömän siitä kaikkein pyhimmästä, ennenkuin pappi seisois valkeudessa ja täydellisyydessä.

66. Koko joukko yhteen oli kaksiviidettäkymmentä tuhatta, kolmesataa ja kuusikymmentä,

67. Paitsi heidän palvelioitansa ja piikojansa, joita oli seitsemäntuhatta, kolmesataa ja seitsemänneljättäkymmentä. Niin myös heidän seassansa oli veisaajia, miehiä ja vaimoja,

nor their seed, whether they were of Israel.

62. The children of Delaiah, the children of Tobiah, the children of Nekoda, six hundred forty and two.

63. And of the priests: the children of Habaiah, the children of Koz, the children of Barzillai, which took one of the daughters of Barzillai the Gileadite to wife, and was called after their name.

64. These sought their register among those that were reckoned by genealogy, but it was not found: therefore were they, as polluted, put from the priesthood.

65. And the Tirshatha said unto them, that they should not eat of the most holy things, till there stood up a priest with Urim and Thummim.

66. The whole congregation together was forty and two thousand three hundred and threescore,

67. Beside their manservants and their maidservants, of whom there were seven thousand three hundred thirty and seven: and they had two hundred forty and five singing men

kaksisataa ja viisiviidettäkymmentä;
68. Seitsemänsataa ja kuusineljättäkymmentä hevoista; kaksisataa ja viisiviidettäkymmentä muulia;
69. Neljäsataa ja viisineljättäkymmentä kamelia; kuusituhatta, seitsemänsataa ja kaksikymmentä aasia.
70. Ja muutamat ylimmäistä isistä antoivat rakennukseen: Tirsata antoi tavaraksi tuhannen kultapenninkiä, viisikymmentä maljaa, viisisataa ja kolmekymmentä papin hametta.

71. Ja muutamat ylimmäisistä isistä antoivat rakennuksen tavaraksi kaksikymmentä tuhatta kultapenninkiä, kaksituhatta ja kaksisataa leiviskää hopiaa.
72. Ja muu kansa antoi kaksikymmentä tuhatta kultapenninkiä, ja kaksituhatta leiviskää hopiaa, ja seitsemänseitsemättäkymmentä papin hametta.
73. Ja papit, Leviläiset, ovenvartiat, veisaajat, ja muutamat kansasta ja Netinimit ja koko Israel asuivat kaupungeissa. Ja seitsemännen kuukauden lähestyessä olivat Israelin lapset

and singing women.
68. Their horses, seven hundred thirty and six: their mules, two hundred forty and five:
69. Their camels, four hundred thirty and five: six thousand seven hundred and twenty asses.
70. And some of the chief of the fathers gave unto the work. The Tirshatha gave to the treasure a thousand drams of gold, fifty basons, five hundred and thirty priests' garments.
71. And some of the chief of the fathers gave to the treasure of the work twenty thousand drams of gold, and two thousand and two hundred pound of silver.
72. And that which the rest of the people gave was twenty thousand drams of gold, and two thousand pound of silver, and threescore and seven priests' garments.
73. So the priests, and the Levites, and the porters, and the singers, and some of the people, and the Nethinims, and all Israel, dwelt in their cities; and when the seventh month

kaupungeissa.

came, the children of Israel were in their cities.

8 luku

1. Sitte kokoontui kaikki kansa niinkuin yksi mies sille kadulle, joka on Vesiportin edessä, ja sanoivat Esralle, kirjanoppineelle, että hän tois Mooseksen lakikirjan, jonka Herra oli Israelille käskenyt.

1. And all the people gathered themselves together as one man into the street that was before the water gate; and they spake unto Ezra the scribe to bring the book of the law of Moses, which the LORD had commanded to Israel.

2. Ja Esra pappi toi lakikirjan kansan eteen, sekä miesten että vaimoin, ja kaikkein jotka ymmärtää ja kuulla taisivat, ensimäisenä päivänä seitsemättä kuuta.

2. And Ezra the priest brought the law before the congregation both of men and women, and all that could hear with understanding, upon the first day of the seventh month.

3. Ja hän luki siitä kadulla Vesiportin edessä aamusta hamaan puolipäivään asti miesten ja vaimoin edessä, ja jokaisen joka ymmärtää taisi; ja kaiken kansan korvat olivat lakikirjaan käännetyt.

3. And he read therein before the street that was before the water gate from the morning until midday, before the men and the women, and those that could understand; and the ears of all the people were attentive unto the book of the law.

4. Ja Esra, kirjanoppinut, seisoi korkialla puuistuimella, jonka he sitä varten olivat tehneet; ja Mattitia, Sema, Anaja, Uria, Hilkia ja Maeseja seisoi-

4. And Ezra the scribe stood upon a pulpit of wood, which they had made for the purpose; and beside him stood Mattithiah, and Shema, and

vat hänen vieressänsä hänen oikialla puolellansa; ja hänen vasemmalla puolellansa seisoivat Pedaja, Misael, Malkia, Hasum, Hasbaddana, Sakaria ja Mesullam.

Anaiah, and Urijah, and Hilkiah, and Maaseiah, on his right hand; and on his left hand, Pedaiah, and Mishael, and Malchiah, and Hashum, and Hashbadana, Zechariah, and Meshullam.

5. Ja Esra avasi kirjan kaiken kansan edessä; sillä hän seisoi ylempänä kaikkea kansaa. Ja kuin hän sen avasi, niin seisoi kaikki kansa.

5. And Ezra opened the book in the sight of all the people; (for he was above all the people;) and when he opened it, all the people stood up:

6. Ja Esra kiitti Herraa, suurta Jumalaa, ja kaikki kansa vastasi nostetuilla käsillä: amen! ja he kumarsivat ja rukoilivat Herraa kasvoillansa maassa.

6. And Ezra blessed the LORD, the great God. And all the people answered, Amen, Amen, with lifting up their hands: and they bowed their heads, and worshipped the LORD with their faces to the ground.

7. Ja Jesua, Bani, Serebia, Jamin, Akub, Sabtai, Hodija, Maeseja, Kelita, Asaria, Josabad, Hanan, Pelaja ja Leviläiset opettivat kansan lakia ymmärtämään; ja kansa seisoi alallansa.

7. Also Jeshua, and Bani, and Sherebiah, Jamin, Akkub, Shabbethai, Hodijah, Maaseiah, Kelita, Azariah, Jozabad, Hanan, Pelaiah, and the Levites, caused the people to understand the law: and the people stood in their place.

8. Ja he lukivat Jumalan lakikirjan selkiästi ja niin ymmärrettävästi, että he ymmärsivät, mitä luettiin.

8. So they read in the book in the law of God distinctly, and gave the sense, and caused them to understand the reading.

9. Ja Nehemia, joka on Tirsata, ja Es-

9. And Nehemiah, which is the

ra pappi, kirjanoppinut, ja Leviläiset jotka kansan opettivat ymmärtämään, sanoivat kansalle: tämä päivä on pyhä Herralle teidän Jumalallenne: älkäät murehtiko ja älkäät itkekö! sillä kuin kansa kuuli lain sanat, niin he kaikki itkivät.

10. Ja hän sanoi heille: menkäät ja syökäät lihavaa, ja juokaat makiaa, ja lähettäkäät niille myös osa, joilla ei mitään ole valmistettu; tämä päivä on pyhä meidän Herrallemme, sentähden älkäät murehtiko; sillä Herran ilo on teidän väkevyytenne.

11. Ja Leviläiset vaikittivat kaiken kansan ja sanoivat: olkaat ääneti, sillä tämä päivä on pyhä, älkäät murehtiko!

12. Ja kaikki kansa meni syömään ja juomaan, ja lähettämään osia ulos, ja tekivät suuren ilon; sillä he olivat ymmärtäneet ne sanat, jotka heille olivat ilmoitetut.

13. Toisena päivänä tulivat ylimmäiset isät kaikesta kansasta, papit ja Leviläiset kokoon, Esran kirjanoppineen tykö, oppimaan lain sanoja.

Tirshatha, and Ezra the priest the scribe, and the Levites that taught the people, said unto all the people, This day is holy unto the LORD your God; mourn not, nor weep. For all the people wept, when they heard the words of the law.

10. Then he said unto them, Go your way, eat the fat, and drink the sweet, and send portions unto them for whom nothing is prepared: for this day is holy unto our Lord: neither be ye sorry; for the joy of the LORD is your strength.

11. So the Levites stilled all the people, saying, Hold your peace, for the day is holy; neither be ye grieved.

12. And all the people went their way to eat, and to drink, and to send portions, and to make great mirth, because they had understood the words that were declared unto them.

13. And on the second day were gathered together the chief of the fathers of all the people, the priests, and the Levites, unto Ezra the scribe, even to understand the words of the

law.

14. Ja he löysivät laissa kirjoitetun, että Herra oli käskenyt Moseksen kautta Israelin lasten asua lehtimajoissa seitsemännen kuun juhlalla.

14. And they found written in the law which the LORD had commanded by Moses, that the children of Israel should dwell in booths in the feast of the seventh month:

15. Ja he antoivat sen julkisesti ilmoittaa ja kuuluttaa kaikissa kaupungeissansa ja Jerusalemissa, ja sanoa: menkäät ulos vuorelle ja tuokaat öljypuun oksia, balsamipuun oksia, myrrhamipuun oksia, palmupuun oksia ja paksuista puista oksia, tehdäksenne majoja, niinkuin kirjoitettu on.

15. And that they should publish and proclaim in all their cities, and in Jerusalem, saying, Go forth unto the mount, and fetch olive branches, and pine branches, and myrtle branches, and palm branches, and branches of thick trees, to make booths, as it is written.

16. Ja kansa menivät ulos ja toivat, ja tekivät itsellensä lehtimajoja, jokainen kattonsa päälle ja kartanoihinsa, ja Jumalan huoneen kartanoihin, ja Vesiportin kadulle, ja Ephraimin portin kadulle.

16. So the people went forth, and brought them, and made themselves booths, every one upon the roof of his house, and in their courts, and in the courts of the house of God, and in the street of the water gate, and in the street of the gate of Ephraim.

17. Ja kaikki kansa, joka palannut oli vankeudesta, teki lehtimajoja ja asui niissä; sillä ei Israelin lapset niin olleet tehneet hamasta Josuan Nunin pojan ajasta niin siihen päivään asti. Ja siinä oli sangen suuri ilo.

17. And all the congregation of them that were come again out of the captivity made booths, and sat under the booths: for since the days of Jeshua the son of Nun unto that day had not the children of Israel done so. And there was very great gladness.

18. Ja luettiin joka päivä Jumalan lakikirjaa, ensimmäisestä päivästä niin viimeiseen. Ja he pitivät juhlaa seitsemän päivää ja kahdeksantena päivänä päätöksen, tavan jälkeen.

18. Also day by day, from the first day unto the last day, he read in the book of the law of God. And they kept the feast seven days; and on the eighth day was a solemn assembly, according unto the manner.

9 luku

1. Neljäntenä päivänä kolmattakymmentä tätä kuuta tulivat Israelin lapset kokoon, paastoten, säkeissä, ja multaa päällänsä.

1. Now in the twenty and fourth day of this month the children of Israel were assembled with fasting, and with sackclothes, and earth upon them.

2. Ja he eroittivat Israelin siemenen kaikista muukalaisista lapsista; ja he tulivat edes ja tunnustivat syntinsä ja isäinsä pahat teot.

2. And the seed of Israel separated themselves from all strangers, and stood and confessed their sins, and the iniquities of their fathers.

3. Ja he nousivat ylös siallensa, ja heidän edessänsä luettiin neljä kertaa päivässä Herran heidän Jumalansa lakikirjasta; ja he tunnustivat, ja rukoilivat Herraa Jumalaansa neljä kertaa päivässä.

3. And they stood up in their place, and read in the book of the law of the LORD their God one fourth part of the day; and another fourth part they confessed, and worshipped the LORD their God.

4. Ja Leviläisten korkopaikalle nousivat Jesua, Bani, Kadmiel, Sebania, Bunni, Serebia, Bani ja Kenani, ja huusivat suurella äänellä Herran Ju-

4. Then stood up upon the stairs, of the Levites, Jeshua, and Bani, Kadmiel, Shebaniah, Bunni, Sherebiah, Bani, and Chenani, and cried with a

malansa tykö.

5. Ja Leviläiset Jesua, Bani, Kadmiel, Hasabnea, Serebia, Hodia, Sebania ja Petahia sanoivat: nouskaat, kiittäkäät Herraa teidän Jumalaanne ijankaikkisesta ijankaikkiseen! Ja sinun kunnias nimi kiitetään, joka on korotettu ylitse kaiken siunauksen ja kiitoksen.

6. Sinä olet Herra yksinäs, sinä olet luonut taivaat ja taivasten taivaat kaiken heidän sotaväkensä kanssa, maan ja kaikki, mitä sen päällä on, meret ja kaikki, mitä niissä on; ja sinä teet kaikki nämät eläväksi; ja taivaan sotajoukot kumartaen rukoilevat sinua.

7. Sinä olet Herra Jumala, joka valitsit Abramin, ja johdatit hänen Kaldean Uurista ja nimitit hänet Abrahamiksi,

8. Ja löysit hänen sydämensä uskolliseksi sinun edessäs, ja teit liiton hänen kanssansa, antaakses hänen siemenellensä Kanaanealaisten, Hetiläisten, Amorilaisten, Pheresiläisten, Jebusilaisten ja Girgasilaisten maan,

loud voice unto the LORD their God.

5. Then the Levites, Jeshua, and Kadmiel, Bani, Hashabniah, Sherebiah, Hodijah, Shebaniah, and Pethahiah, said, Stand up and bless the LORD your God for ever and ever: and blessed be thy glorious name, which is exalted above all blessing and praise.

6. Thou, even thou, art LORD alone; thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth, and all things that are therein, the seas, and all that is therein, and thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth thee.

7. Thou art the LORD the God, who didst choose Abram, and broughtest him forth out of Ur of the Chaldees, and gavest him the name of Abraham;

8. And foundest his heart faithful before thee, and madest a covenant with him to give the land of the Canaanites, the Hittites, the Amorites, and the Perizzites, and the Jebusites, and the Girgashites, to give it, I say,

ja olet pitänyt sanas, sillä sinä olet vanhurskas;

9. Ja sinä näit isäimme viheliäisyyden Egyptissä, ja kuulit heidän huutonsa Punaisen meren tykönä,

10. Ja teit tunnustähtejä ja ihmeitä Pharaolle, ja kaikissa hänen palvelioissansa, ja kaikessa hänen maansa kansassa; sillä sinä tiesit heidän ylpiäksi heitä vastaan; ja teit itselles nimen, niinkuin se tänäkin päivänä on.

11. Ja sinä jaoit meren heidän edessänsä, niin että he kuivalla menivät keskitse meren; ja heidän vainoojansa heitit sinä syvyyteen, niinkuin kiven väkeviin vesiin.

12. Ja päivällä sinä johdatit heitä pilven patsaalla ja yöllä tulen patsaalla, valaisten heille tietä, jota he vaelsivat.

13. Sinä tulit Sinain vuorelta alas ja puhuit heidän kanssansa taivaasta, ja annoit heille oikiat tuomiot ja totisen lain, hyvät säädyt ja käskyt,

to his seed, and hast performed thy words; for thou art righteous:

9. And didst see the affliction of our fathers in Egypt, and heardest their cry by the Red sea;

10. And shewedst signs and wonders upon Pharaoh, and on all his servants, and on all the people of his land: for thou knewest that they dealt proudly against them. So didst thou get thee a name, as it is this day.

11. And thou didst divide the sea before them, so that they went through the midst of the sea on the dry land; and their persecutors thou threwest into the deeps, as a stone into the mighty waters.

12. Moreover thou leddest them in the day by a cloudy pillar; and in the night by a pillar of fire, to give them light in the way wherein they should go.

13. Thou camest down also upon mount Sinai, and spakest with them from heaven, and gavest them right judgments, and true laws, good statutes and commandments:

14. Ja ilmoitit heille pyhän sabbatis, ja annoit heille käskyt, säädyt ja lain palvelias Moseksen kautta.

14. And madest known unto them thy holy sabbath, and commandedst them precepts, statutes, and laws, by the hand of Moses thy servant:

15. Ja annoit heille leipää taivaasta, kuin he isosivat, ja annoit veden vuotaa kalliosta, kuin he janosivat; ja puhuit heille, että heidän piti menemän ja omistaman maan, jonka tähden sinä nostit kätes antaakses sen heille.

15. And gavest them bread from heaven for their hunger, and broughtest forth water for them out of the rock for their thirst, and promisedst them that they should go in to possess the land which thou hadst sworn to give them.

16. Mutta he ja meidän isämme tulivat ylpeiksi ja kovakorvaisiksi, ettei he totelleet sinun käskyjäs.

16. But they and our fathers dealt proudly, and hardened their necks, and hearkened not to thy commandments,

17. Ja eipä he tahtoneet kuullakaan, ja ei he ajatelleet niitä ihmeitä, jotka sinä teit heidän kanssansa; vaan he tulivat uppiniskaisiksi ja asettivat päämiehen palataksensa takaperin orjuuteensa, vastahakoisuudessansa; mutta sinä Jumala olet anteeksiantaja, armollinen, laupias ja pitkämielinen, sangen suuri laupiudesta, ja et sinä heitä hyljännyt.

17. And refused to obey, neither were mindful of thy wonders that thou didst among them; but hardened their necks, and in their rebellion appointed a captain to return to their bondage: but thou art a God ready to pardon, gracious and merciful, slow to anger, and of great kindness, and forsookest them not.

18. Vaikka he tekivät valetun vasikan ja sanoivat: tämä on sinun Jumalas, joka sinun johdatti Egyptistä, ja teki-

18. Yea, when they had made them a molten calf, and said, This is thy God that brought thee up out of Egypt,

vät suuren häväistyksen;

19. Et sinä kuitenkaan heitä hyljännyt korvessa, sinun suuren laupiutes tähden. Ja pilven patsas ei mennyt heiltä pois päivällä, johdattamasta heitä tiellä, eikä tulen patsas yöllä, valaisemasta heille tietä, jota he vaelsivat.

20. Ja sinä annoit heille hyvän henkes opettamaan heitä; et sinä myös kieltänyt mannaas heidän suustansa, ja sinä annoit heille vettä heidän janossansa.

21. Sinä ravitsit heitä korvessa neljäkymmentä ajastaikaa, ettei heiltä mitään puuttunut; ei heidän vaatteensa vanhentuneet, eikä heidän jalkansa ajettuneet.

22. Sinä annoit heille valtakunnat ja kansat, ja jaoit heidät sinne ja tänne, omistamaan Sihonin maata, ja Hesbonin kuninkaan maata ja Ogin Basanin kuninkaan maata.

23. Ja sinä enensit heidän lapsensa niinkuin tähdet taivaassa, ja veit heidät siihen maahan, josta sinä heidän isillensä sanonut olit, että heidän piti

and had wrought great provocations;

19. Yet thou in thy manifold mercies forsookest them not in the wilderness: the pillar of the cloud departed not from them by day, to lead them in the way; neither the pillar of fire by night, to shew them light, and the way wherein they should go.

20. Thou gavest also thy good spirit to instruct them, and withheldest not thy manna from their mouth, and gavest them water for their thirst.

21. Yea, forty years didst thou sustain them in the wilderness, so that they lacked nothing; their clothes waxed not old, and their feet swelled not.

22. Moreover thou gavest them kingdoms and nations, and didst divide them into corners: so they possessed the land of Sihon, and the land of the king of Heshbon, and the land of Og king of Bashan.

23. Their children also multipliedst thou as the stars of heaven, and broughtest them into the land, concerning which thou hadst promised to

sinne menemän ja omistaman.

24. Ja lapset menivät ja omistivat maan; ja sinä nöyryytit Kanaanealaisten maan asujamet heidän edessänsä, ja annoit heitä heidän käsiinsä, niin myös heidän kuninkaansa ja maan kansat, tehdä heille oman tahtonsa perään.

25. Ja he voittivat vahvat kaupungit ja lihavan maan, ja omistivat huoneet täynnä kaikkinaista viljaa, vuojonkivisiä kaivoja, viinamäkiä ja öljymäkiä ja paljon hedelmällisiä puita. Ja he söivät ja ravittiin, ja lihoivat, ja elivät herkullisesti sinun suuresta hyvyydestäs.

26. Mutta he tulivat tottelemattomiksi ja vastahakoisiksi sinua vastaan, ja heittivät sinun lakis selkänsä taa, ja tappoivat sinun prophetas, jotka heidän edessänsä todistivat, että he olisivat kääntyneet sinun tykös; ja he suuresti häpäisivät sinua.

27. Sentähden sinä annoit heitä vihollistensa käsiin, jotka heitä ahdistivat. Ja he huusivat sinua ahdistuksensa

their fathers, that they should go in to possess it.

24. So the children went in and possessed the land, and thou subduedst before them the inhabitants of the land, the Canaanites, and gavest them into their hands, with their kings, and the people of the land, that they might do with them as they would.

25. And they took strong cities, and a fat land, and possessed houses full of all goods, wells digged, vineyards, and oliveyards, and fruit trees in abundance: so they did eat, and were filled, and became fat, and delighted themselves in thy great goodness.

26. Nevertheless they were disobedient, and rebelled against thee, and cast thy law behind their backs, and slew thy prophets which testified against them to turn them to thee, and they wrought great provocations.

27. Therefore thou deliveredst them into the hand of their enemies, who vexed them: and in the time of their

aikana, ja sinä kuulit taivaasta heitä, ja laupiutes tähden annoit sinä heille pelastajat, jotka heitä auttivat vihollistensa käsistä.

trouble, when they cried unto thee, thou heardest them from heaven; and according to thy manifold mercies thou gavest them saviours, who saved them out of the hand of their enemies.

28. Mutta kun he lepoon tulivat, palasivat he pahaa tekemään sinun edessäs: niin sinä hylkäsit heitä vihollistensa käsiin, jotka heitä hallitsivat. Niin he käänsivät heitänsä ja taas huusivat sinua, ja sinä kuulit heitä taivaasta ja pelastit heitä monta aikaa, sinun suuren laupiutes tähden.

28. But after they had rest, they did evil again before thee: therefore leftest thou them in the hand of their enemies, so that they had the dominion over them: yet when they returned, and cried unto thee, thou heardest them from heaven; and many times didst thou deliver them according to thy mercies;

29. Ja sinä annoit heille tiettäväksi tehdä, että heidän piti kääntämän itsensä sinun lakis tykö; mutta he olivat ylpiät ja ei totelleet sinun käskyjäs, ja syntiä tekivät sinun tuomiotas vastaan, joita jos ihminen tekee, hän elää niissä; ja he käänsivät hartionsa ja kovensivat niskansa, ja ei totelleet.

29. And testifiedst against them, that thou mightest bring them again unto thy law: yet they dealt proudly, and hearkened not unto thy commandments, but sinned against thy judgments, (which if a man do, he shall live in them;) and withdrew the shoulder, and hardened their neck, and would not hear.

30. Ja sinä kärsit heitä monta ajastaikaa, ja annoit heille tehdä tiettäväksi henkes kautta sinun prophetaissas; mutta ei he ottaneet korviinsa; sen-

30. Yet many years didst thou forbear them, and testifiedst against them by thy spirit in thy prophets: yet would they not give ear: therefore gavest

tähden sinä annoit heitä maan kansain käsiin.

31. Mutta suuren laupiutes tähden et sinä heitä peräti teloittanut eli hyljännyt; sillä sinä olet armollinen ja laupias Jumala.

32. Nyt meidän Jumalamme! sinä suuri Jumala, väkevä ja peljättävä, joka pidät liiton ja laupiuden, älä vähäksy kaikkia niitä vaivoja, jotka meille ja meidän kuninkaillemme, päämiehillemme, papeillemme, prophetaillemme, isillemme ja kaikelle sinun kansalles, Assurin kuninkaan ajasta niin tähän päivään asti, tapahtuneet ovat.

33. Sinä olet vanhurskas kaikissa niissä, mitkä sinä meidän päällemme olet tuonut; sillä sinä olet oiken tehnyt, mutta me olemme olleet jumalattomat.

34. Ja meidän kuninkaamme, päämiehemme, meidän pappimme ja isämme ei ole tehneet sinun lakis jälkeen, eikä lukua pitäneet sinun käskyistäs ja todistuksistas, joita annoit heille ilmoitettaa.

35. Ja ei he palvelleet sinua valtakun-

thou them into the hand of the people of the lands.

31. Nevertheless for thy great mercies' sake thou didst not utterly consume them, nor forsake them; for thou art a gracious and merciful God.

32. Now therefore, our God, the great, the mighty, and the terrible God, who keepest covenant and mercy, let not all the trouble seem little before thee, that hath come upon us, on our kings, on our princes, and on our priests, and on our prophets, and on our fathers, and on all thy people, since the time of the kings of Assyria unto this day.

33. Howbeit thou art just in all that is brought upon us; for thou hast done right, but we have done wickedly:

34. Neither have our kings, our princes, our priests, nor our fathers, kept thy law, nor hearkened unto thy commandments and thy testimonies, wherewith thou didst testify against them.

35. For they have not served thee in

nassansa ja sinun suuressa hyvyydessäs, jonka sinä annoit heille, ja siinä avarassa ja lihavassa maassa, jonkas annoit heidän eteensä; ja ei he palanneet pahoista töistänsä.

36. Katso, me olemme palveliat tänäpänä; ja siinä maassa, jonka annoit meidän isillemme, että he olisivat syöneet hänen hedelmiänsä ja hyvyyttänsä, katso, siinä me olemme palveliat.

37. Ja se enentää tulonsa kuninkaille, jotka panit meidän päällemme meidän synteimme tähden; ja he hallitsevat meidän ruumiimme ja karjamme oman tahtonsa jälkeen, ja me olemme juuri suuressa tuskassa.

38. Ja näissä kaikissa teemme me vahvan liiton, ja kirjoitamme sen, ja annamme meidän päämiestemme, Leviläistemme sen sinetillänsä vahvistaa.

their kingdom, and in thy great goodness that thou gavest them, and in the large and fat land which thou gavest before them, neither turned they from their wicked works.

36. Behold, we are servants this day, and for the land that thou gavest unto our fathers to eat the fruit thereof and the good thereof, behold, we are servants in it:

37. And it yieldeth much increase unto the kings whom thou hast set over us because of our sins: also they have dominion over our bodies, and over our cattle, at their pleasure, and we are in great distress.

38. And because of all this we make a sure covenant, and write it; and our princes, Levites, and priests, seal unto it.

10 luku

1. Ja ne, jotka sinettinsä painoivat, olivat Nehemia Tirsata Hakalian poika, ja Zidkia,

1. Now those that sealed were, Nehemiah, the Tirshatha, the son of Hachaliah, and Zidkijah,

2. Seraja, Asaria, Jeremia,
3. Pashur, Amaria, Malkia,
4. Hattus, Sebania, Malluk,
5. Harim, Meremot, Obadia,
6. Daniel, Ginnetun, Baruk,
7. Mesullam, Abia, Mijamin,
8. Maasia, Bilgai ja Semaja: ne olivat papit.
9. Mutta Leviläiset olivat: Jesua Asanian poika, Binnui, Henadadin lapsista, Kadmiel,
10. Ja heidän veljensä: Sebania, Hodia, Kelita, Pelaja, Hanan,
11. Miika, Rehob, Hasabia,
12. Sakkur, Serebia, Sebania,
13. Hodia, Bani ja Beninu,
14. Kansan päämiehet olivat: Paros, Pahatmoab, Elam, Sattu, Bani,
15. Bunni, Asgad, Bebai,
16. Adonia, Bigvai, Adin,
17. Ater, Hiskia, Assur,
18. Hodia, Hasum, Betsai,
19. Hariph, Anatot, Neubai,
20. Magpias, Mesullam, Hesir,
21. Mesesabel, Zadok, Jaddua,
22. Pelatia, Hanan, Anaja,
23. Hosea, Hanania, Hasub,
24. Halohes, Pilha, Sobek,

2. Seraiah, Azariah, Jeremiah,
3. Pashur, Amariah, Malchijah,
4. Hattush, Shebaniah, Malluch,
5. Harim, Meremoth, Obadiah,
6. Daniel, Ginnethon, Baruch,
7. Meshullam, Abijah, Mijamin,
8. Maaziah, Bilgai, Shemaiah: these were the priests.
9. And the Levites: both Jeshua the son of Azaniah, Binnui of the sons of Henadad, Kadmiel;
10. And their brethren, Shebaniah, Hodijah, Kelita, Pelaiah, Hanan,
11. Micha, Rehob, Hashabiah,
12. Zaccur, Sherebiah, Shebaniah,
13. Hodijah, Bani, Beninu.
14. The chief of the people; Parosh, Pahathmoab, Elam, Zatthu, Bani,
15. Bunni, Azgad, Bebai,
16. Adonijah, Bigvai, Adin,
17. Ater, Hizkijah, Azzur,
18. Hodijah, Hashum, Bezai,
19. Hariph, Anathoth, Nebai,
20. Magpiash, Meshullam, Hezir,
21. Meshezabeel, Zadok, Jaddua,
22. Pelatiah, Hanan, Anaiah,
23. Hoshea, Hananiah, Hashub,
24. Hallohesh, Pileha, Shobek,

25. Rehum, Hasabna, Maeseja,
26. Ahia, Hanan, Anan,
27. Malluk, Harim ja Baena;
28. Ja muu kansa, papit, Leviläiset, ovenvartiat, veisaajat, Netinimit ja kaikki, jotka olivat erinneet maan kansoista Jumalan lain tykö vaimoinsa, poikainsa ja tytärtensä kanssa, ja kaikki, jotka sen ymmärtää taisivat.

25. Rehum, Hashabnah, Maaseiah,
26. And Ahijah, Hanan, Anan,
27. Malluch, Harim, Baanah.
28. And the rest of the people, the priests, the Levites, the porters, the singers, the Nethinims, and all they that had separated themselves from the people of the lands unto the law of God, their wives, their sons, and their daughters, every one having knowledge, and having understanding;

29. Ja heidän voimallisensa ottivat veljeinsä puolesta sen vastaan. Ja he tulivat vannomaan ja lupaamaan vallansa, vaeltaaksensa Jumalan laissa, joka heille oli annettu Moseksen Jumalan palvelian kautta, pitääksensä ja tehdäksensä kaikki Herran meidän Jumalamme käskyt, tuomiot ja säädyt;

29. They clave to their brethren, their nobles, and entered into a curse, and into an oath, to walk in God's law, which was given by Moses the servant of God, and to observe and do all the commandments of the LORD our Lord, and his judgments and his statutes;

30. Ja ettei meidän pidä antaman maan kansoille tyttäriämme, emmekä myös ota pojillemme heidän tyttäriänsä.

30. And that we would not give our daughters unto the people of the land, nor take their daughters for our sons:

31. Ja jos maan kansa tuo sabbatina kauppakalua ja kaikkinaista vuoden tuloa myytäväksi, niin emme ota heil-

31. And if the people of the land bring ware or any victuals on the sabbath day to sell, that we would not buy it

tä sabbatina ja pyhäpäivänä; ja että me seitsemännen vuoden annamme olla vapaana kaikista rasituksista;

of them on the sabbath, or on the holy day: and that we would leave the seventh year, and the exaction of every debt.

32. Ja panemme käskyn itse päällemme, että annamme kolmannen osan yhdestä siklistä ajastajasta Jumalamme huoneen palvelukseen:

32. Also we made ordinances for us, to charge ourselves yearly with the third part of a shekel for the service of the house of our God;

33. Näkyleiväksi, alinomaiseksi ruokauhriksi, alinomaiseksi polttouhriksi, sabbatina, uusilla kuilla ja juhlapäivinä, ja pyhitetyille, ja syntiuhriksi, jolla Israel sovitetaan, ja kaikkinaiseksi tarpeeksi Jumalamme huoneessa.

33. For the shewbread, and for the continual meat offering, and for the continual burnt offering, of the sabbaths, of the new moons, for the set feasts, and for the holy things, and for the sin offerings to make an atonement for Israel, and for all the work of the house of our God.

34. Ja me heitimme arpaa pappein, Leviläisten ja kansan välillä halkouhrista, joita joka vuosi piti vietämän meidän Jumalamme huoneesen, isäimme huonetten jälkeen, määrätyillä ajoilla poltettaa Herran meidän Jumalamme alttarilla, niinkuin laissa kirjoitettu on;

34. And we cast the lots among the priests, the Levites, and the people, for the wood offering, to bring it into the house of our God, after the houses of our fathers, at times appointed year by year, to burn upon the altar of the LORD our God, as it is written in the law:

35. Ja että me joka vuosi tuomme maamme esikoisia ja kaikkinaisten puiden ensimäisiä hedelmiä Herran huoneesen;

35. And to bring the firstfruits of our ground, and the firstfruits of all fruit of all trees, year by year, unto the house of the LORD:

36. Ja esikoiset pojistamme ja eläimistämme, niinkuin laissa kirjoitettu on; ja esikoiset härjistämme ja lampaistamme, että meidän pitää viemän meidän Jumalamme huoneesen papeille, jotka palvelevat Jumalamme huoneessa.

36. Also the firstborn of our sons, and of our cattle, as it is written in the law, and the firstlings of our herds and of our flocks, to bring to the house of our God, unto the priests that minister in the house of our God:

37. Ja meidän pitää viemän taikinasta ensimäisen, ja ylennyksemme, ja kaikkinaisia puun hedelmiä, viinaa ja öljyä papeille, meidän Jumalamme huoneen kammioihin, ja Leviläisille kymmenykset meidän maastamme, että Leviläiset kaikissa kaupungeissa pitää saaman kymmenykset meidän työstämme.

37. And that we should bring the firstfruits of our dough, and our offerings, and the fruit of all manner of trees, of wine and of oil, unto the priests, to the chambers of the house of our God; and the tithes of our ground unto the Levites, that the same Levites might have the tithes in all the cities of our tillage.

38. Ja papin Aaronin pojan pitää myös saaman Leviläisten kanssa heidän kymmenyksistänsä, ja Leviläisten pitää viemän kymmenyksistänsä kymmenennen osan meidän Jumalamme huoneesen, tavarahuoneen kammioihin.

38. And the priest the son of Aaron shall be with the Levites, when the Levites take tithes: and the Levites shall bring up the tithe of the tithes unto the house of our God, to the chambers, into the treasure house.

39. Sillä Israelin lapset ja Levin lapset piti myös viemän jyväin, viinan ja öljyn ylennyksen kammioihin; ja siellä pitää oleman pyhät astiat, ja papit, jotka palvelevat, ja ovenvartiat, ja

39. For the children of Israel and the children of Levi shall bring the offering of the corn, of the new wine, and the oil, unto the chambers, where are the vessels of the sanctuary, and the

veisaajat. Ja emme luovu meidän Jumalamme huoneesta.

priests that minister, and the porters, and the singers: and we will not forsake the house of our God.

11 luku

1. Ja kansan päämiehet asuivat Jerusalemissa; mutta muu kansa heitti arpaa, saattaaksensa yhden kymmenestä asumaan Jerusalemiin, siihen pyhään kaupunkiin, mutta yhdeksän osaa kaupungeissa.

1. And the rulers of the people dwelt at Jerusalem: the rest of the people also cast lots, to bring one of ten to dwell in Jerusalem the holy city, and nine parts to dwell in other cities.

2. Ja kansa siunasi kaikkia niitä miehiä, jotka mielistyivät asumaan Jerusalemissa.

2. And the people blessed all the men, that willingly offered themselves to dwell at Jerusalem.

3. Nämä ovat maakunnan päämiehet, jotka asuivat Jerusalemissa; mutta Juudan kaupungeissa asui itsekukin omaisuuudessansa kaupungeissansa: Israel, papit, Leviläiset, Netinimit ja Salomon palveliain lapset.

3. Now these are the chief of the province that dwelt in Jerusalem: but in the cities of Judah dwelt every one in his possession in their cities, to wit, Israel, the priests, and the Levites, and the Nethinims, and the children of Solomon's servants.

4. Ja Jerusalemissa asuivat muutamat Juudan ja Benjaminin lapsista. Juudan lapsista: Ataja Ussian poika, Sakarian pojan, Amarian pojan, Sephatian pojan, Mahalaleelin pojan, Peretsen lapsista,

4. And at Jerusalem dwelt certain of the children of Judah, and of the children of Benjamin. Of the children of Judah; Athaiah the son of Uzziah, the son of Zechariah, the son of Amariah, the son of Shephatiah, the son of Ma-

halaleel, of the children of Perez;

5. Ja Maeseja Barukin poika, Kolhosen pojan, Hasajan pojan, Adajan pojan, Jojaribin pojan, Sakarian pojan, Silomin pojan,

5. And Maaseiah the son of Baruch, the son of Colhozeh, the son of Hazaiah, the son of Adaiah, the son of Joiarib, the son of Zechariah, the son of Shiloni.

6. Kaikki Peretsen lapset, jotka asuivat Jerusalemissa, neljäsataa ja kahdeksanseitsemättäkymmentä vahvaa miestä.

6. All the sons of Perez that dwelt at Jerusalem were four hundred threescore and eight valiant men.

7. Nämät olivat Benjaminin lapset: Sallu Mesullamin poika, Joedin pojan, Pedajan pojan, Kolajan pojan, Maasejan pojan, Itielin pojan, Jesajan pojan;

7. And these are the sons of Benjamin; Sallu the son of Meshullam, the son of Joed, the son of Pedaiah, the son of Kolaiah, the son of Maaseiah, the son of Ithiel, the son of Jesaiah.

8. Ja hänen jälkeensä Gabbai, Sallai, yhdeksänsataa ja kahdeksankolmattakymmentä;

8. And after him Gabbai, Sallai, nine hundred twenty and eight.

9. Ja Joel Sikrin poika oli heidän esimiehensä, ja Juuda Senuan poika oli toisena kaupungin päällä.

9. And Joel the son of Zichri was their overseer: and Judah the son of Senuah was second over the city.

10. Papeista, Jedaja Jojaribin poika, Jakin,

10. Of the priests: Jedaiah the son of Joiarib, Jachin.

11. Seraja Hilkian poika, Mesullamin pojan, Zadokin pojan, Merajotin pojan, Ahitobin pojan, Jumalan huoneen päämies,

11. Seraiah the son of Hilkiah, the son of Meshullam, the son of Zadok, the son of Meraioth, the son of Ahitub, was the ruler of the house of God.

12. Ja heidän veljiänsä, jotka huo-

12. And their brethren that did the

neessa työtä tekivät, oli kahdeksansataa ja kaksikolmattakymmentä; ja Adaja Jerohamin poika, Pelalian pojan, Amsin pojan, Sakarian pojan, Pashurin pojan, Malkian pojan,

work of the house were eight hundred twenty and two: and Adaiah the son of Jeroham, the son of Pelaliah, the son of Amzi, the son of Zechariah, the son of Pashur, the son of Malchiah,

13. Ja hänen veljensä isäin päämiehet kaksisataa ja kaksiviidettäkymmentä; ja Amasia Asareelin poika, Ahasain pojan, Mesillemotin pojan, Immerin pojan,

13. And his brethren, chief of the fathers, two hundred forty and two: and Amashai the son of Azareel, the son of Ahasai, the son of Meshillemoth, the son of Immer,

14. Ja heidän veljensä, väkevät miehet, sata ja kahdeksankolmattakymmentä; ja Sabdiel Gedolimin poika oli heidän esimiehensä.

14. And their brethren, mighty men of valour, an hundred twenty and eight: and their overseer was Zabdiel, the son of one of the great men.

15. Leviläisistä: Semaja Hasubin poika, Asrikamin pojan, Hasabian pojan, Bunnin pojan;

15. Also of the Levites: Shemaiah the son of Hashub, the son of Azrikam, the son of Hashabiah, the son of Bunni;

16. Ja Sabtai ja Josabad, Leviläisten päämiehistä, Jumalan huoneen ulkonaisessa työssä;

16. And Shabbethai and Jozabad, of the chief of the Levites, had the oversight of the outward business of the house of God.

17. Ja Mattania Miikan poika, Sabdin pojan, Asaphin pojan, joka oli ylimmäinen kiitosta alkamaan rukouksessa; ja Bakbukia toinen veljeinsä keskellä, ja Abda Sammuan poika, Gala-

17. And Mattaniah the son of Micha, the son of Zabdi, the son of Asaph, was the principal to begin the thanksgiving in prayer: and Bakbukiah the second among his brethren, and Abda

lin pojan, Jedutunin pojan.

18. Leviläisiä oli kaikkiansa pyhässä kaupungissa kaksisataa ja neljäyhdeksättäkymmentä;

19. Ja ovenvartiat: Akkub, Talmon ja heidän veljensä, jotka porteissa vartioitsivat, sata ja kaksikahdeksattakymmentä.

20. Mutta muut Israelista, papit ja Leviläiset olivat kaikissa Juudan kaupungeissa, jokainen omassa perinnössänsä.

21. Ja Netinimit asuivat Ophelissa: ja Ziha ja Gispa olivat Netinimein päällä.

22. Mutta Leviläisten esimies oli Jerusalemissa, Ussi Banin poika, Hasabian pojan, Mattanian pojan, Miikan pojan; veisaajat olivat Asaphin pojista, Jumalan huoneen työn tykönä.

23. Sillä se oli kuninkaan käsky heille, että veisaajille piti oleman päiväinen määrä.

24. Ja Petaja Mesesabeelin poika Seran lapsista, Juudan pojan, oli kunin-

the son of Shammua, the son of Galal, the son of Jeduthun.

18. All the Levites in the holy city were two hundred fourscore and four.

19. Moreover the porters, Akkub, Talmon, and their brethren that kept the gates, were an hundred seventy and two.

20. And the residue of Israel, of the priests, and the Levites, were in all the cities of Judah, every one in his inheritance.

21. But the Nethinims dwelt in Ophel: and Ziha and Gispa were over the Nethinims.

22. The overseer also of the Levites at Jerusalem was Uzzi the son of Bani, the son of Hashabiah, the son of Mattaniah, the son of Micha. Of the sons of Asaph, the singers were over the business of the house of God.

23. For it was the king's commandment concerning them, that a certain portion should be for the singers, due for every day.

24. And Pethahiah the son of Meshezabeel, of the children of Zerah

kaan käskyläinen kaikissa asioissa kansan tykö.

25. Ja Juudan lapset, ne jotka ulkona olivat kylissä heidän maassansa; muutamat asuivat Kirjatarbassa ja sen kylissä, ja Dibonissa ja sen kylissä, ja Kabseelissa ja sen kylissä,

26. ja Jesuassa, Moladassa, Betpaletissa,
27. Ja Hasarsualissa, Bersebassa ja sen kylissä,
28. Ja Ziklagissa ja Mekonassa ja sen kylissä,
29. Ja Enrimmonissa, Zorgassa, Jarmutissa,
30. Zanoassa, Adullamissa ja sen kylissä, Lakiksessa ja sen kedolla Asekassa ja sen kylissä. Ja he oleskelivat hamasta Bersebasta niin Hinnomin laaksoon asti.
31. Mutta Benjaminin lapset Gabaasta asuivat Mikmassa, Ajassa ja Betelissä ja niiden kylissä,
32. Anatotissa, Nobissa, Ananiassa,
33. Hatsorissa, Ramassa, Gittaimissa,
34. Hadidissa, Ziboimissa, Neballatis-

the son of Judah, was at the king's hand in all matters concerning the people.

25. And for the villages, with their fields, some of the children of Judah dwelt at Kirjatharba, and in the villages thereof, and at Dibon, and in the villages thereof, and at Jekabzeel, and in the villages thereof,
26. And at Jeshua, and at Moladah, and at Bethphelet,
27. And at Hazarshual, and at Beersheba, and in the villages thereof,
28. And at Ziklag, and at Mekonah, and in the villages thereof,
29. And at Enrimmon, and at Zareah, and at Jarmuth,
30. Zanoah, Adullam, and in their villages, at Lachish, and the fields thereof, at Azekah, and in the villages thereof. And they dwelt from Beersheba unto the valley of Hinnom.
31. The children also of Benjamin from Geba dwelt at Michmash, and Aija, and Bethel, and in their villages,
32. And at Anathoth, Nob, Ananiah,
33. Hazor, Ramah, Gittaim,
34. Hadid, Zeboim, Neballat,

sa,

35. Lodissa ja Onossa, Seppäin laaksossa.

36. Ja muutamat Leviläiset asuivat Juudan ja Benjaminin rajoilla.

35. Lod, and Ono, the valley of craftsmen.

36. And of the Levites were divisions in Judah, and in Benjamin.

12 luku

1. Nämät ovat papit ja Leviläiset, jotka menivät ylös Serubbabelin Sealtielin pojan ja Jesuan kanssa: Seraja, Jeremia, Esra,

2. Amaria, Malluk, Hattus,

3. Sekania, Rehum, Meremot,

4. Iddo, Ginetoi, Abia,

5. Mijamin, Maadia, Bilga,

6. Semaja, Jojarib, Jedaja,

7. Sallu, Amok, Hilkia ja Jedaja: nämät olivat pappein ja heidän veljeinsä päämiehet Jesuan aikana.

1. Now these are the priests and the Levites that went up with Zerubbabel the son of Shealtiel, and Jeshua: Seraiah, Jeremiah, Ezra,

2. Amariah, Malluch, Hattush,

3. Shechaniah, Rehum, Meremoth,

4. Iddo, Ginnetho, Abijah,

5. Miamin, Maadiah, Bilgah,

6. Shemaiah, and Joiarib, Jedaiah,

7. Sallu, Amok, Hilkiah, Jedaiah. These were the chief of the priests and of their brethren in the days of Jeshua.

8. Ja Leviläiset: Jesua, Binnui, Kadmiel, Serebia, Juuda ja Mattania kiitosvirtten päällä, hän ja hänen veljensä;

9. Bakbukia ja Unni veljinensä olivat vartiana heidän tykönänsä.

8. Moreover the Levites: Jeshua, Binnui, Kadmiel, Sherebiah, Judah, and Mattaniah, which was over the thanksgiving, he and his brethren.

9. Also Bakbukiah and Unni, their brethren, were over against them in the watches.

10. Jesua siitti Jojakimin, Jojakim siitti Eljasibin, Eljasib siitti Jojadan,

10. And Jeshua begat Joiakim, Joiakim also begat Eliashib, and Eliashib begat Joiada,

11. Jojada siitti Jonatanin, Jonatan siitti Jadduan.

11. And Joiada begat Jonathan, and Jonathan begat Jaddua.

12. Ja Jojakimin aikana olivat nämät ylimmäiset isät pappein seassa: Serajasta Meraja, Jeremiasta Hanania,

12. And in the days of Joiakim were priests, the chief of the fathers: of Seraiah, Meraiah; of Jeremiah, Hananiah;

13. Esrasta oli Mesullam, Amariasta Johanan,

13. Of Ezra, Meshullam; of Amariah, Jehohanan;

14. Mallukista Jonatan, Sebaniasta Joseph,

14. Of Melicu, Jonathan; of Shebaniah, Joseph;

15. Harimista Adna, Merajotista Helkai,

15. Of Harim, Adna; of Meraioth, Helkai;

16. Iddosta Sakaria, Ginthonista Mesullam,

16. Of Iddo, Zechariah; of Ginnethon, Meshullam;

17. Abiasta Sikri, Minjaminista ja Moadiasta Piltai,

17. Of Abijah, Zichri; of Miniamin, of Moadiah, Piltai;

18. Bilgasta Sammua, Semajasta Jonatan,

18. Of Bilgah, Shammua; of Shemaiah, Jehonathan;

19. Jojaribista Matnai, Jedajasta Ussi,

19. And of Joiarib, Mattenai; of Jedaiah, Uzzi;

20. Sallaista Kallai, Amakista Eber,

20. Of Sallai, Kallai; of Amok, Eber;

21. Hilkiasta Hasabia, Jedajasta Natanael.

21. Of Hilkiah, Hashabiah; of Jedaiah, Nethaneel.

22. Leviläiset Eljasibin, Jojadan, Johanan ja Jadduan aikana, kirjoitetut

22. The Levites in the days of Eliashib, Joiada, and Johanan, and Jad-

isäin päämiehet; niin myös papit, Dariuksen Persialaisen valtakuntaan asti.

23. Levin lapset, ylimmäiset isät, ovat kirjoitetut Aikakirjaan, Johananin Eljasibin pojan aikaan asti.

24. Ja Leviläisten päämiehet: Hasabia, Serebia ja Jesua Kadmielin poika, ja heidän veljensä heidän vieressänsä, ylistämässä ja kiittämässä, niinkuin David Jumalan mies oli käskenyt, yksi vartia toisen kohdalla.

25. Mattania, Bakbukia, Obadia, Mesullam, Talmon ja Akkub olivat ovenvartiat, tavaraporttein vartioitsemisessa.

26. Nämät olivat Jojakimin Jesuan pojan Jotsadakin pojan aikana, ja Nehemian maanvanhimman, ja Esran papin, kirjanoppineen, aikana.

27. Ja Jerusalemin muurin vihkimiselle etsivät he Leviläisiä kaikista heidän paikoistansa, tuodaksensa heitä Jerusalemiin pitämään vihkimistä ilolla, kiitoksella, virsillä, symbaleilla, psal-

dua, were recorded chief of the fathers: also the priests, to the reign of Darius the Persian.

23. The sons of Levi, the chief of the fathers, were written in the book of the chronicles, even until the days of Johanan the son of Eliashib.

24. And the chief of the Levites: Hashabiah, Sherebiah, and Jeshua the son of Kadmiel, with their brethren over against them, to praise and to give thanks, according to the commandment of David the man of God, ward over against ward.

25. Mattaniah, and Bakbukiah, Obadiah, Meshullam, Talmon, Akkub, were porters keeping the ward at the thresholds of the gates.

26. These were in the days of Joiakim the son of Jeshua, the son of Jozadak, and in the days of Nehemiah the governor, and of Ezra the priest, the scribe.

27. And at the dedication of the wall of Jerusalem they sought the Levites out of all their places, to bring them to Jerusalem, to keep the dedication with gladness, both with thanksgiv-

meilla ja harpuilla.

ings, and with singing, with cymbals, psalteries, and with harps.

28. Ja veisaajain lapset tulivat kokoon Jerusalemin ympäristöltä ja Netophatin kylistä,

28. And the sons of the singers gathered themselves together, both out of the plain country round about Jerusalem, and from the villages of Netophathi;

29. Ja Gilgalin huoneesta, ja Gibean ja Asmavetin pelloilta; sillä veisaajat olivat rakentaneet itsellensä taloja Jerusalemin ympärillä.

29. Also from the house of Gilgal, and out of the fields of Geba and Azmaveth: for the singers had builded them villages round about Jerusalem.

30. Ja papit ja Leviläiset puhdistivat itsensä: he puhdistivat myös kansan ja portit ja muurit.

30. And the priests and the Levites purified themselves, and purified the people, and the gates, and the wall.

31. Ja minä annoin Juudan päämiehet mennä ylös muurille, ja asetin kaksi suurta laulukuntaa ja juhlasaattoa muurin päälle: (yhden) oikialle puolelle Sontaporttia.

31. Then I brought up the princes of Judah upon the wall, and appointed two great companies of them that gave thanks, whereof one went on the right hand upon the wall toward the dung gate:

32. Ja Hosaja ja toinen puoli Juudan päämiehistä kävivät heidän perässänsä,

32. And after them went Hoshaiah, and half of the princes of Judah,

33. Ja Asaria, Esra, Mesullam,

33. And Azariah, Ezra, and Meshullam,

34. Juuda, Benjamin, Semaja ja Jeremia,

34. Judah, and Benjamin, and Shemaiah, and Jeremiah,

35. Ja muutamat pappein lapsista

35. And certain of the priests' sons

vaskitorvein kanssa: Sakaria Jonatanin poika, Semajan pojan, Mattanian pojan, Mikajan pojan, Sakkurin pojan, Asaphin pojan;

with trumpets; namely, Zechariah the son of Jonathan, the son of Shemaiah, the son of Mattaniah, the son of Michaiah, the son of Zaccur, the son of Asaph:

36. Ja hänen veljensä Semaja, Asareel, Milalai, Gilalai, Maai, Netaneel, Juuda, Hanani, Davidin Jumalan miehen kanteleiden kanssa, ja Esra kirjanoppinut heidän edellänsä.

36. And his brethren, Shemaiah, and Azarael, Milalai, Gilalai, Maai, Nethaneel, and Judah, Hanani, with the musical instruments of David the man of God, and Ezra the scribe before them.

37. Ja Lähdeporttia päin menivät he ylös heidän kohdallansa astuimia myöten Davidin kaupunkiin, (ja siitä) astuimilla muurein päälle, Davidin huoneesta Vesiporttiin asti itään päin.

37. And at the fountain gate, which was over against them, they went up by the stairs of the city of David, at the going up of the wall, above the house of David, even unto the water gate eastward.

38. Ja toinen laulukunta kävi vastaan, ja minä sen perässä, ja toinen puoli kansaa muurin päällä, Pätsitornista leviään muuriin saakka,

38. And the other company of them that gave thanks went over against them, and I after them, and the half of the people upon the wall, from beyond the tower of the furnaces even unto the broad wall;

39. Ja Ephraimin portista, Vanhan portin ja Kalaportin ja Hananeelin tornin ja Mean tornin ohitse Lammasporttiin asti; ja seisahtivat Vankiportissa.

39. And from above the gate of Ephraim, and above the old gate, and above the fish gate, and the tower of Hananeel, and the tower of Meah, even unto the sheep gate: and they

stood still in the prison gate.

40. Ja ne kaksi kiitoskuoria seisoivat Jumalan huoneessa, ja minä ja toinen puoli ylimmäisiä minun kanssani,

40. So stood the two companies of them that gave thanks in the house of God, and I, and the half of the rulers with me:

41. Ja papit Eliakim, Maeseja, Minjamin, Mikaja, Eljoenai, Sakaria, Hanania olivat vaskitorvein kanssa,

41. And the priests; Eliakim, Maaseiah, Miniamin, Michaiah, Elioenai, Zechariah, and Hananiah, with trumpets;

42. Ja Maeseja, Semaja, Eleatsar, Ussi, Johanan, Malkia, Elam ja Asar. Ja veisaajat veisasivat korkiasti, ja Jisrahia oli esimiehenä.

42. And Maaseiah, and Shemaiah, and Eleazar, and Uzzi, and Jehohanan, and Malchijah, and Elam, and Ezer. And the singers sang loud, with Jezrahiah their overseer.

43. Ja he uhrasivat sinä päivänä suuret uhrit, ja olivat iloiset; sillä Jumala oli heitä iloittanut suurella ilolla, että myös vaimot ja lapsetkin iloitsivat, ja Jerusalemin ilo kuului kauvas.

43. Also that day they offered great sacrifices, and rejoiced: for God had made them rejoice with great joy: the wives also and the children rejoiced: so that the joy of Jerusalem was heard even afar off.

44. Siihen aikaan asetettiin miehet tavarakammioin päälle, joissa ylennykset, ensimäiset hedelmät ja kymmenykset olivat, joita heidän piti kokooman kaupunkein pelloista, papeille ja Leviläisille jaettaa lain jälkeen; sillä Juudalaisilla oli ilo papeista ja Leviläisistä, jotka seisoivat.

44. And at that time were some appointed over the chambers for the treasures, for the offerings, for the firstfruits, and for the tithes, to gather into them out of the fields of the cities the portions of the law for the priests and Levites: for Judah rejoiced for the priests and for the Levites that wait-

ed.

45. Ja he pitivät vaarin Jumalan vartiosta ja puhdistuksen vartiosta, niin myös veisaajista ja ovenvartioista, Davidin ja Salomon hänen poikansa käskyn jälkeen,

45. And both the singers and the porters kept the ward of their God, and the ward of the purification, according to the commandment of David, and of Solomon his son.

46. Sillä Davidin ja Asaphin aikana olivat muinen asetetut ylimmäiset veisaajat, ja kiitosvirret ja kiitokset Jumalalle.

46. For in the days of David and Asaph of old there were chief of the singers, and songs of praise and thanksgiving unto God.

47. Mutta koko Israel antoi veisaajille ja ovenvartioille osan, Serubbabelin ja Nehemian aikana, joka päivä heidän osansa; ja pyhittivät sen Leviläisille, ja Leviläiset pyhittivät Aaronin lapsille.

47. And all Israel in the days of Zerubbabel, and in the days of Nehemiah, gave the portions of the singers and the porters, every day his portion: and they sanctified holy things unto the Levites; and the Levites sanctified them unto the children of Aaron.

13 luku

1. Siihen aikaan luettiin Moseksen kirjaa kansan edessä, ja siinä löydettiin kirjoitettuna, ettei kukaan Ammonilainen ja Moabilainen saa ikänänsä tulla Jumalan seurakuntaan;

1. On that day they read in the book of Moses in the audience of the people; and therein was found written, that the Ammonite and the Moabite should not come into the congregation of God for ever;

2. Sillä ei he tulleet Israelin lapsia

2. Because they met not the children

vastaan leivällä ja vedellä, vaan palkkasivat Bileamin heitä vastaan, kiroomaan heitä; mutta meidän Jumalamme käänsi kirouksen siunaukseksi.

of Israel with bread and with water, but hired Balaam against them, that he should curse them: howbeit our God turned the curse into a blessing.

3. Kuin he sen lain kuulivat, niin he eroittivat kaiken sekalaisen kansan Israelista.

3. Now it came to pass, when they had heard the law, that they separated from Israel all the mixed multitude.

4. Ja sitä ennen oli pappi Eljasib pantu meidän Jumalan huoneen kammioin päälle, Tobian lähimmäinen;

4. And before this, Eliashib the priest, having the oversight of the chamber of the house of our God, was allied unto Tobiah:

5. Ja hän oli tehnyt hänelle suuren kammion, johon he ennen olivat panneet ruokauhria, pyhää savua, astioita ja kymmenykset jyvistä, viinasta ja öljystä, jotka olivat käsketyt annettaa Leviläisille, veisaajille ja ovenvartioille, ja pappein ylennykset.

5. And he had prepared for him a great chamber, where aforetime they laid the meat offerings, the frankincense, and the vessels, and the tithes of the corn, the new wine, and the oil, which was commanded to be given to the Levites, and the singers, and the porters; and the offerings of the priests.

6. Mutta en minä ollut silloin Jerusalemissa, kuin he kaikkia näitä tekivät; sillä Artahsastan Babelin kuninkaan toisena vuonna neljättäkymmentä tulin minä kuninkaan tykö, ja sain jonkun ajan perästä kuninkaalta luvan,

6. But in all this time was not I at Jerusalem: for in the two and thirtieth year of Artaxerxes king of Babylon came I unto the king, and after certain days obtained I leave of the king:

7. Ja tulin Jerusalemiin ja ymmärsin

7. And I came to Jerusalem, and un-

sen pahuuden, minkä Eljasib oli tehnyt Tobian tähden, että hän oli tehnyt hänelle kammion Jumalan huoneen kartanolle.

derstood of the evil that Eliashib did for Tobiah, in preparing him a chamber in the courts of the house of God.

8. Ja minä paheksuin sitä kovin, ja heitin kaikki Tobian huoneen astiat kammiosta ulos,

8. And it grieved me sore: therefore I cast forth all the household stuff of Tobiah out of the chamber.

9. Ja käskin puhdistaa kammiot, ja panin niihin jälleen Jumalan huoneen astiat, ruokauhrit ja pyhän savun.

9. Then I commanded, and they cleansed the chambers: and thither brought I again the vessels of the house of God, with the meat offering and the frankincense.

10. Ja minä ymmärsin, ettei Leviläisille ollut annettu heidän osaansa, sentähden olivat Leviläiset ja veisaajat paenneet tekemään työtä kukin pellollensa.

10. And I perceived that the portions of the Levites had not been given them: for the Levites and the singers, that did the work, were fled every one to his field.

11. Niin minä nuhtelin esimiehiä ja sanoin: miksi me Jumalan huoneen hylkäämme? Mutta minä kokosin heitä ja asetin siallensa.

11. Then contended I with the rulers, and said, Why is the house of God forsaken? And I gathered them together, and set them in their place.

12. Niin koko Juuda toi kymmenykset jyvistä, viinasta ja öljystä tavarakammioihin,

12. Then brought all Judah the tithe of the corn and the new wine and the oil unto the treasuries.

13. Ja minä panin sen tavaran päälle papin Selemian ja Zadokin, kirjanoppineen, ja Leviläisistä Padajan, ja heidän kätensä alla oli Hanan Sakkurin

13. And I made treasurers over the treasuries, Shelemiah the priest, and Zadok the scribe, and of the Levites, Pedaiah: and next to them was Han-

poika, Mattanian pojan: sillä he pidettiin uskollisina, ja he käskettiin jakaa veljillensä.

an the son of Zaccur, the son of Mattaniah: for they were counted faithful, and their office was to distribute unto their brethren.

14. Minun Jumalani, muista minua sen edestä, ja älä pyyhi laupiuttani pois, minkä minä olen tehnyt Jumalani huoneelle ja hänen vartiollensa!

14. Remember me, O my God, concerning this, and wipe not out my good deeds that I have done for the house of my God, and for the offices thereof.

15. Silloin näin minä Juudassa tallattavan viinakuurnia sabbatina ja kannettavan viljalyhteitä, ja ajettavan aaseilla viinaa, viinamarjoja, fikunia, ja kaikkinaisia kuormia, ja tuotavan Jerusalemiin sabbatin päivänä: ja minä todistin heille sinä päivänä, jona he myivät ruokakalua.

15. In those days saw I in Judah some treading wine presses on the sabbath, and bringing in sheaves, and lading asses; as also wine, grapes, and figs, and all manner of burdens, which they brought into Jerusalem on the sabbath day: and I testified against them in the day wherein they sold victuals.

16. Siinä asui myös Tyrolaisia, jotka toivat kaloja ja kaikkinaista kauppakalua, ja myivät Juudan lapsille Jerusalemissa sabbatina.

16. There dwelt men of Tyre also therein, which brought fish, and all manner of ware, and sold on the sabbath unto the children of Judah, and in Jerusalem.

17. Niin minä nuhtelin Juudan päämiehiä ja sanoin heille: mikä paha se on, jonka te teette, ja rikotte sabbatin päivän?

17. Then I contended with the nobles of Judah, and said unto them, What evil thing is this that ye do, and profane the sabbath day?

18. Eikö teidän isänne niin tehneet?

18. Did not your fathers thus, and did

ja meidän Jumalamme toi kaiken tämän onnettomuuden meidän päällemme ja tämän kaupungin päälle; ja te saatatte vielä nyt vihan enemmäksi Israelin päälle, että te rikotte sabbatin.

not our God bring all this evil upon us, and upon this city? yet ye bring more wrath upon Israel by profaning the sabbath.

19. Ja kuin varjo peitti Jerusalemin portin ennen sabbatia, käskin minä ne sulkea, ja kielsin avaamasta ennenkuin jälkeen sabbatin. Ja minä panin muutamia palvelioitani portteihin, ettei yhtään kantamusta olisi tuotu sisälle sabbatin päivänä.

19. And it came to pass, that when the gates of Jerusalem began to be dark before the sabbath, I commanded that the gates should be shut, and charged that they should not be opened till after the sabbath: and some of my servants set I at the gates, that there should no burden be brought in on the sabbath day.

20. Niin kauppamiehet ja kaikkinaisten kaluin myyjät olivat ulkona Jerusalemista yötä kerran eli kaksi.

20. So the merchants and sellers of all kind of ware lodged without Jerusalem once or twice.

21. Niin minä todistin heidän edessänsä ja sanoin heille: miksi te olette yötä ympäri muurin? Jos te vielä kerran sen teette, niin minä lasken käteni teidän päällenne. Ja siitä ajasta ei he sabbatina tulleet.

21. Then I testified against them, and said unto them, Why lodge ye about the wall? if ye do so again, I will lay hands on you. From that time forth came they no more on the sabbath.

22. Ja minä sanoin Leviläisille, jotka puhtaat olivat: tulkaat ja ottakaat porteista vaari, ja pyhittäkäät sabbatin päivä. Minun Jumalani, muista mi-

22. And I commanded the Levites that they should cleanse themselves, and that they should come and keep the gates, to sanctify the sabbath

nua senkin edestä, ja säästä minua suuren laupiutes tähden!

day. Remember me, O my God, concerning this also, and spare me according to the greatness of thy mercy.

23. Minä näin myös silloin Juudalaiset ottavan Asdodilaisia, Ammonilaisia ja Moabilaisia vaimoja.

23. In those days also saw I Jews that had married wives of Ashdod, of Ammon, and of Moab:

24. Ja heidän lapsensa puhuivat puolittain Asdodin kielellä, ja ei taitaneet puhua Juudan kielellä, mutta jokaisen kansan kielellä.

24. And their children spake half in the speech of Ashdod, and could not speak in the Jews' language, but according to the language of each people.

25. Ja minä nuhtelin heitä ja kirosin heitä, ja löin muutamia miehiä, ja repelin hiuksia heidän päästänsä, ja vannotin heitä Jumalan kautta: ei teidän pidä antaman tyttäriänne heidän pojillensa, eikä ottaman heidän tyttäriänsä teidän pojillenne eli itse teillenne.

25. And I contended with them, and cursed them, and smote certain of them, and plucked off their hair, and made them swear by God, saying, Ye shall not give your daughters unto their sons, nor take their daughters unto your sons, or for yourselves.

26. Eikö Salomo Israelin kuningas niiden kanssa syntiä tehnyt? Ja ei kuitenkaan ollut yhtään kuningasta hänen vertaistansa monen pakanan seassa, ja hän oli rakas Jumalallensa, ja Jumala pani hänen koko Israelin kuninkaaksi; kuitenkin saattivat muukalaiset hänenkin syntiä tekemään.

26. Did not Solomon king of Israel sin by these things? yet among many nations was there no king like him, who was beloved of his God, and God made him king over all Israel: nevertheless even him did outlandish women cause to sin.

27. Ettekö te sitä ole kuulleet, koska te kaikkea tätä suurta pahuutta teette, että te rikotte Jumalaamme vastaan, ottaissanne muukalaisia vaimoja?

27. Shall we then hearken unto you to do all this great evil, to transgress against our God in marrying strange wives?

28. Ja yksi Jojadan lapsista, Eljasibin ylimmäisen papin poika, oli Sanballatin Horonilaisen vävy; mutta minä ajoin hänen pois minun tyköäni.

28. And one of the sons of Joiada, the son of Eliashib the high priest, was son in law to Sanballat the Horonite: therefore I chased him from me.

29. Muista heitä minun Jumalani, jotka turmelevat pappiuden, ja pappien ja Leviläisten liiton!

29. Remember them, O my God, because they have defiled the priesthood, and the covenant of the priesthood, and of the Levites.

30. Niin minä puhdistin heidät kaikista muukalaisista, ja asetin pappein ja Leviläisten vartiat, kunkin palveluksseensa,

30. Thus cleansed I them from all strangers, and appointed the wards of the priests and the Levites, every one in his business;

31. Ja uhrihalkoja määrätyillä ajoilla, ja ensimäisiä hedelmiä. Minun Jumalani, muista minua hyvyydellä!

31. And for the wood offering, at times appointed, and for the firstfruits. Remember me, O my God, for good.

ESTERIN KIRJA

1 luku

1. Siihen aikaan, kuin Ahasverus hallitsi Indiasta Etiopiaan asti, sataa ja seitsemääkolmattakymmenta maakuntaa,

1. Now it came to pass in the days of Ahasuerus, (this is Ahasuerus which reigned, from India even unto Ethiopia, over an hundred and seven and twenty provinces:)

2. Ja kuin hän istui valtakuntansa istuimella, Susanin linnassa,

2. That in those days, when the king Ahasuerus sat on the throne of his kingdom, which was in Shushan the palace,

3. Kolmantena hallituksensa vuonna, teki hän pidot kaikille päämiehillensä ja palvelioillensa, Persian ja Median sodanpäämiehille ja maakuntain hallitsioille hänen edessänsä,

3. In the third year of his reign, he made a feast unto all his princes and his servants; the power of Persia and Media, the nobles and princes of the provinces, being before him:

4. Näyttäin heille valtakuntansa kunnian rikkaudet ja herrautensa kalliit kaunistukset monta päivää, sata ja kahdeksankymmentä päivää.

4. When he shewed the riches of his glorious kingdom and the honour of his excellent majesty many days, even an hundred and fourscore days.

5. Ja kuin ne päivät olivat täytetyt, teki kuningas kaikelle kansalle, joka Susanin linnassa oli, sekä suurille että pienille pidot seitsemäksi päiväksi, kuninkaallisen huoneen yrttitarhan salissa.

5. And when these days were expired, the king made a feast unto all the people that were present in Shushan the palace, both unto great and small, seven days, in the court of the garden of the king's palace;

6. Siellä riippuivat valkiat, viheriäiset ja sinertävät seinävaatteet, yhteen

6. Where were white, green, and blue, hangings, fastened with cords of

sidotut kalliilla liinaisilla ja purppuraisilla siteillä hopiarenkaissa, marmorikivisten patsasten päällä; vuoteet olivat kullasta ja hopiasta, permanto oli laskettu viheriäisistä, valkeista, keltaisista ja mustista marmorikivistä.

fine linen and purple to silver rings and pillars of marble: the beds were of gold and silver, upon a pavement of red, and blue, and white, and black, marble.

7. Ja juomaa kannettiin kultaisilla astioilla, ja aina toisilla ja toisilla astioilla, ja kuninkaallista viinaa yltäkyllä, kuninkaan varan perään.

7. And they gave them drink in vessels of gold, (the vessels being diverse one from another,) and royal wine in abundance, according to the state of the king.

8. Ja juominen tapahtui säädöksen jälkeen, niin ettei yksikään toistansa vaatinut; sillä kuningas oli niin käskenyt kaikille edeskäyville huoneessansa, tehdä jokaisen mielen nouteeksi.

8. And the drinking was according to the law; none did compel: for so the king had appointed to all the officers of his house, that they should do according to every man's pleasure.

9. Ja kuningatar Vasti teki myös pidot vaimoille kuningas Ahasveruksen kuninkaallisessa huoneessa.

9. Also Vashti the queen made a feast for the women in the royal house which belonged to king Ahasuerus.

10. Ja seitsemäntenä päivänä, kuin kuningas oli iloinen viinasta, käski hän Mehumanin, Bistan, Harbonan, Bigtan, Abagtan, Setarin ja Karkaan, seitsemän kamaripalveliaa, jotka palvelivat kuningas Ahasverusta,

10. On the seventh day, when the heart of the king was merry with wine, he commanded Mehuman, Biztha, Harbona, Bigtha, and Abagtha, Zethar, and Carcas, the seven chamberlains that served in the presence of Ahasuerus the king,

11. Tuomaan kuningatar Vastia kuninkaan eteen hänen kuninkaallisella

11. To bring Vashti the queen before the king with the crown royal, to

kruunullansa, näyttääksensä kansalle ja päämiehille hänen kauneuttansa; sillä hän oli kaunis.

shew the people and the princes her beauty: for she was fair to look on.

12. Mutta kuningatar Vasti ei tahtonut tulla kuninkaan käskyn jälkeen, kuin hän oli käskenyt kamaripalveliain kautta. Niin kuningas vihastui kovin, ja hänen vihansa syttyi hänessä.

12. But the queen Vashti refused to come at the king's commandment by his chamberlains: therefore was the king very wroth, and his anger burned in him.

13. Kuningas sanoi viisaille, jotka ymmärsivät maan tavat (sillä kuninkaan asia piti ratkaistaman kaikkein lain ja oikeuden ymmärtäväisten edessä;

13. Then the king said to the wise men, which knew the times, (for so was the king's manner toward all that knew law and judgment:

14. Ja lähin häntä olivat: Karsena, Setar, Admata, Tarsis, Meres, Marsena ja Memukan, seitsemän Persian ja Median päämiestä, jotka näkivät kuninkaan kasvot ja istuivat ylimmäisinä valtakunnassa:)

14. And the next unto him was Carshena, Shethar, Admatha, Tarshish, Meres, Marsena, and Memucan, the seven princes of Persia and Media, which saw the king's face, and which sat the first in the kingdom;)

15. Mitä kuningatar Vastille pitää tehtämän oikeuden jälkeen, ettei hän tehnyt kuningas Ahasveruksen sanan jälkeen, hänen kamaripalveliainsa kautta?

15. What shall we do unto the queen Vashti according to law, because she hath not performed the commandment of the king Ahasuerus by the chamberlains?

16. Niin sanoi Memukan kuninkaan ja päämiesten edessä: kuningatar Vasti ei ole ainoastansa tehnyt pahoin kuningasta vastaan, mutta myös kaikkia

16. And Memucan answered before the king and the princes, Vashti the queen hath not done wrong to the king only, but also to all the princes,

päämiehiä ja kaikkia kansoja vastaan, jotka ovat kaikissa kuningas Ahasveruksen maakunnissa.

and to all the people that are in all the provinces of the king Ahasuerus.

17. Sillä tämä kuningattaren teko hajoo kaikkein vaimoin tykö, niin että hekin katsovat miehensä ylön silmäinsä edessä, ja sanovat: kuningas Ahasverus käski kuningatar Vastin tulla eteensä, mutta ei hän tullut.

17. For this deed of the queen shall come abroad unto all women, so that they shall despise their husbands in their eyes, when it shall be reported, The king Ahasuerus commanded Vashti the queen to be brought in before him, but she came not.

18. Niin Persian ja Median päämiesten emännät sanovat tänäpänä kaikille kuninkaan päämiehille, kuin he kuulevat tämän kuningattaren teon; niin siitä tulee kyllä ylönkatsetta ja vihaa.

18. Likewise shall the ladies of Persia and Media say this day unto all the king's princes, which have heard of the deed of the queen. Thus shall there arise too much contempt and wrath.

19. Jos siis kuninkaalle kelpaa, niin antakaan kuninkaallisen käskyn käydä ulos ja kirjoittaa Persian ja Median lakiin jota ei kenkään rikkoa tohdi: ettei Vasti pidä enää tuleman kuningas Ahasveruksen eteen, ja antakaan kuningas hänen valtakuntansa hänen lähimmäisellensä, joka on parempi häntä.

19. If it please the king, let there go a royal commandment from him, and let it be written among the laws of the Persians and the Medes, that it be not altered, That Vashti come no more before king Ahasuerus; and let the king give her royal estate unto another that is better than she.

20. Ja tämä kuninkaan kirja, joka nyt tehdään, kuulukoon ympärinsä koko hänen valtakuntansa, joka suuri on:

20. And when the king's decree which he shall make shall be published throughout all his empire, (for it is

että jokainen vaimo pitäis miehensä kunniassa, suurten ja pienten seassa,

21. Tämä kelpasi kuninkaalle ja päämiehille; ja kuningas teki Memukanin sanan jälkeen.

22. Niin kirjat lähetettiin kaikkiin kuninkaan maakuntiin, jokaiseen maakuntaan heidän kirjoituksensa jälkeen, ja kaikkein kansain tykö heidän kielellänsä: että jokainen mies on hallitsia huoneessansa, ja antoi puhuttaa kansansa kielellä.

great,) all the wives shall give to their husbands honour, both to great and small.

21. And the saying pleased the king and the princes; and the king did according to the word of Memucan:

22. For he sent letters into all the king's provinces, into every province according to the writing thereof, and to every people after their language, that every man should bear rule in his own house, and that it should be published according to the language of every people.

2 luku

1. Näiden jälkeen, sittekuin kuningas Ahasveruksen viha asettui, muisti hän, mitä Vasti oli tehnyt, ja mitä hänestä päätetty oli.

2. Niin sanoivat kuninkaan palveliat, jotka häntä palvelivat: etsittäköön kuninkaalle kauniita nuoria neitseitä,

3. Ja lähettäköön kuningas katsojat kaikkiin valtakuntansa maakuntiin, kokoomaan kaikkia kauniita nuoria

1. After these things, when the wrath of king Ahasuerus was appeased, he remembered Vashti, and what she had done, and what was decreed against her.

2. Then said the king's servants that ministered unto him, Let there be fair young virgins sought for the king:

3. And let the king appoint officers in all the provinces of his kingdom, that they may gather together all the fair

neitseitä Susanin linnaan, vaimoin huoneesen, Hegen, kuninkaan kamaripalvelian käden alle, joka vaimoista piti vaarin ja antoi heille heidän kaunistuksensa;

young virgins unto Shushan the palace, to the house of the women, unto the custody of Hege the king's chamberlain, keeper of the women; and let their things for purification be given them:

4. Ja piika, joka kuninkaalle kelpaa, tulkoon kuningattareksi Vastin siaan. Tämä kelpasi kuninkaalle, ja hän teki niin.

4. And let the maiden which pleaseth the king be queen instead of Vashti. And the thing pleased the king; and he did so.

5. Ja Susanin linnassa oli Juudalainen, jonka nimi oli Mordekai Jairin poika, Simein pojan, Kisin pojan, Jeminin mies,

5. Now in Shushan the palace there was a certain Jew, whose name was Mordecai, the son of Jair, the son of Shimei, the son of Kish, a Benjamite;

6. Joka oli viety Jerusalemista sen joukon kanssa, joka vietiin Jekonian Juudan kuninkaan kanssa, jonka Nebukadnetsar Babelin kuningas vei pois.

6. Who had been carried away from Jerusalem with the captivity which had been carried away with Jeconiah king of Judah, whom Nebuchadnezzar the king of Babylon had carried away.

7. Ja hän oli Hadassan, se on, Esterin, setänsä tyttären holhoja; sillä ei hänellä ollut isää eikä äitiä; ja hän oli kaunis ja hyvänmuotoinen piika; ja kuin hänen isänsä ja äitinsä kuolivat, otti Mordekai hänen tyttäreksensä.

7. And he brought up Hadassah, that is, Esther, his uncle's daughter: for she had neither father nor mother, and the maid was fair and beautiful; whom Mordecai, when her father and mother were dead, took for his own daughter.

8. Kuin kuninkaan käsky ja laki ilmoitettiin, ja monta piikaa koottiin Susa-

8. So it came to pass, when the king's commandment and his decree was

nin linnaan, Hegen käden alle, otettiin myös Ester kuninkaan huoneeseen, Hegen käden alle, joka oli vaimoin vartia.

heard, and when many maidens were gathered together unto Shushan the palace, to the custody of Hegai, that Esther was brought also unto the king's house, to the custody of Hegai, keeper of the women.

9. Ja piika kelpasi hänelle, ja hän löysi laupiuden hänen edessänsä, ja hän joudutti hänen kaunistustensa kanssa, antaaksensa hänelle hänen osansa ja siihen seitsemän kaunista piikaa kuninkaan huoneesta; ja hän muutti hänen piikoinensa parhaasen paikkaan vaimoin huoneesen.

9. And the maiden pleased him, and she obtained kindness of him; and he speedily gave her her things for purification, with such things as belonged to her, and seven maidens, which were meet to be given her, out of the king's house: and he preferred her and her maids unto the best place of the house of the women.

10. Ja ei Ester ilmoittanut hänelle kansaansa ja sukuansa; sillä Mordekai oli häntä kieltänyt ilmoittamasta.

10. Esther had not shewed her people nor her kindred: for Mordecai had charged her that she should not shew it.

11. Ja Mordekai käyskenteli joka päivä neitsytten huoneen porstuan edessä, että hän olis saanut tietää, kävikö Esterille hyvin ja mitä hänelle tapahtuis.

11. And Mordecai walked every day before the court of the women's house, to know how Esther did, and what should become of her.

12. Ja kuin itsekunkin piian määrätty aika tuli mennä kuningas Ahasveruksen tykö, sittekuin hän oli ollut kaksitoistakymmenta kuukautta vaimoin

12. Now when every maid's turn was come to go in to king Ahasuerus, after that she had been twelve months, according to the manner of the wom-

tavan jälkeen kaunistuksessa; (sillä heidän kaunistuksellansa piti oleman niin paljo aikaa: kuusi kuukautta myrhamiöljyllä, ja kuusi kuukautta kalliilla voiteilla, ja muilla vaimoin kaunistuksilla:)

13. Niin piika meni kuninkaan tykö; ja jonka hän tahtoi, se piti hänelle annettaman, joka piti hänen kanssansa menemän vaimoin huoneesta kuninkaan huoneesen.

14. Ehtoona hän tuli, ja huomeneltain palasi toiseen vaimoin huoneesen, Saasgaksen, kuninkaan kamaripalvelian käden alle, joka oli vaimoin vartia. Ja ei hänen pitänyt palajaman kuninkaan tykö, muutoin jos kuningas häntä tahtoi ja kutsutti häntä nimeltänsä.

15. Kuin Esterin, Abihailin, Mordekain sedän, tyttären (jonka hän oli ottanut tyttäreksensä) aika joutui tulla kuninkaan tykö, ei hän mitään muuta anonut, vaan mitä Hege kuninkaan kamaripalvelia, vaimoin vartia, sanoi; ja Ester löysi armon kaikkein edessä, jotka hänen näkivät.

en, (for so were the days of their purifications accomplished, to wit, six months with oil of myrrh, and six months with sweet odours, and with other things for the purifying of the women;)

13. Then thus came every maiden unto the king; whatsoever she desired was given her to go with her out of the house of the women unto the king's house.

14. In the evening she went, and on the morrow she returned into the second house of the women, to the custody of Shaashgaz, the king's chamberlain, which kept the concubines: she came in unto the king no more, except the king delighted in her, and that she were called by name.

15. Now when the turn of Esther, the daughter of Abihail the uncle of Mordecai, who had taken her for his daughter, was come to go in unto the king, she required nothing but what Hegai the king's chamberlain, the keeper of the women, appointed. And Esther obtained favour in the sight of

all them that looked upon her.

16. Ja Ester otettiin kuningas Ahasveruksen tykö kuninkaalliseen huoneesen kymmenentenä kuukautena, joka kutsutaan Tebet, seitsemäntenä hänen valtakuntansa vuonna.
16. So Esther was taken unto king Ahasuerus into his house royal in the tenth month, which is the month Tebeth, in the seventh year of his reign.

17. Ja kuningas rakasti Esteriä enempi kuin kaikkia muita vaimoja, ja hän löysi armon ja laupiuden hänen edessänsä enempi kuin kaikki muut neitseet; ja hän pani kuninkaallisen kruunun hänen päähänsä ja teki hänen kuningattareksei Vastin siaan.
17. And the king loved Esther above all the women, and she obtained grace and favour in his sight more than all the virgins; so that he set the royal crown upon her head, and made her queen instead of Vashti.

18. Ja kuningas teki kaikille päämiehillensä ja palvelioillensa suuret pidot, ja ne pidot olivat Esterin tähden; ja hän teki maakunnille levon, ja antoi lahjoja kuninkaan varan jälkeen.
18. Then the king made a great feast unto all his princes and his servants, even Esther's feast; and he made a release to the provinces, and gave gifts, according to the state of the king.

19. Ja kuin neitseet toisen kerran koottiin, istui Mordekai kuninkaan portissa.
19. And when the virgins were gathered together the second time, then Mordecai sat in the king's gate.

20. Ja ei Ester ollut vielä ilmoittanut sukuansa eikä kansaansa, niinkuin Mordekai hänelle oli käskenyt; sillä Ester teki Mordekain sanan jälkeen, niinkuin silloinkin, kuin hän hänen kasvatti.
20. Esther had not yet shewed her kindred nor her people; as Mordecai had charged her: for Esther did the commandment of Mordecai, like as when she was brought up with him.

21. Silloin kuin Mordekai istui kuninkaan portissa, vihastuivat kaksi kuninkaan kamaripalveliaa, Bigtan ja Teres, ovenvartiat, ja aikoivat heittää kätensä kuningas Ahasveruksen päälle.

21. In those days, while Mordecai sat in the king's gate, two of the king's chamberlains, Bigthan and Teresh, of those which kept the door, were wroth, and sought to lay hand on the king Ahasuerus.

22. Ja Mordekai sai sen tietää ja ilmoitti kuningatar Esterille; ja Ester sanoi Mordekain puolesta sen kuninkaalle.

22. And the thing was known to Mordecai, who told it unto Esther the queen; and Esther certified the king thereof in Mordecai's name.

23. Ja kuin sitä tutkisteltiin, löydettiin se todeksi, ja he hirtettiin molemmat puuhun. Ja se kirjoitettiin aikakirjaan kuninkaan edessä.

23. And when inquisition was made of the matter, it was found out; therefore they were both hanged on a tree: and it was written in the book of the chronicles before the king.

3 luku

1. Kuin nämät olivat tapahtuneet, teki kuningas Ahasverus Hamanin, Medatan pojan, Agagilaisen, suureksi, ja korotti hänen, ja pani hänen istuimensa ylemmäksi kaikkia päämiehiä, jotka hänen tykönänsä olivat.

1. After these things did king Ahasuerus promote Haman the son of Hammedatha the Agagite, and advanced him, and set his seat above all the princes that were with him.

2. Ja kaikki kuninkaan palveliat, jotka kuninkaan portissa olivat, notkistivat polviansa ja kumarsivat Hamania; sillä niin oli kuningas käskenyt; mutta

2. And all the king's servants, that were in the king's gate, bowed, and reverenced Haman: for the king had so commanded concerning him. But

Mordekai ei notkistanut polviansa eikä kumartanut.

3. Niin kuninkaan palveliat, jotka kuninkaan portissa olivat, sanoivat Mordekaille: miksi sinä rikot kuninkaan käskyn?

4. Ja koska he joka päivä sitä hänelle sanoivat, ja ei hän totellut heitä, ilmoittivat he sen Hamanille, nähdäksensä, olisiko senkaltainen Mordekain työ pysyväinen; sillä hän oli sanonut itsensä Juudalaiseksi.

5. Ja kuin Haman näki, ettei Mordekai notkistanut polviansa hänen edessänsä eikä kumartanut häntä, tuli hän kiukkua täyteen.

6. Ja hän luki vähäksi laskea ainoastansa Mordekain päälle kättänsä; sillä he olivat hänelle tiettäväksi tehneet Mordekain kansan; mutta Haman pyysi teloittaa kaikkea Mordekain kansaa, Juudalaisia, jotka olivat koko kuningas Ahasveruksen valtakunassa.

7. Ensimäisellä kuulla, se on Nisan kuu, kuningas Ahasveruksen toisena vuonna toistakymmentä, heitettiin Pur, se on arpa, Hamanin edessä, päivä päivältä, ja kuukaudelta niin

Mordecai bowed not, nor did him reverence.

3. Then the king's servants, which were in the king's gate, said unto Mordecai, Why transgressest thou the king's commandment?

4. Now it came to pass, when they spake daily unto him, and he hearkened not unto them, that they told Haman, to see whether Mordecai's matters would stand: for he had told them that he was a Jew.

5. And when Haman saw that Mordecai bowed not, nor did him reverence, then was Haman full of wrath.

6. And he thought scorn to lay hands on Mordecai alone; for they had shewed him the people of Mordecai: wherefore Haman sought to destroy all the Jews that were throughout the whole kingdom of Ahasuerus, even the people of Mordecai.

7. In the first month, that is, the month Nisan, in the twelfth year of king Ahasuerus, they cast Pur, that is, the lot, before Haman from day to day, and from month to month, to

toiseen kuuhun toistakymmentä, se on kuu Adar.
8. Ja Haman sanoi kuningas Ahasverukselle: yksi kansa on hajoitettu ja jaettu kansain sekaan kaikissa sinun valtakuntas maakunnissa; ja heidän lakinsa on toisin kuin kaikkein kansain, ja ei he tee kuninkaan lain jälkeen; ei se ole kuninkaalle hyödyllinen, että heidän niin olla annetaan.
9. Jos kuninkaalle kelpaa, niin kirjoitettakoon, että ne hukutettaisiin; niin minä tahdon punnita kymmenentuhatta leiviskää hopiaa virkamiesten käsiin, vietää kuninkaan tavaroihin.

10. Silloin kuningas otti sormuksen sormestansa ja antoi sen Hamanille, Medatan Agagilaisen pojalle, Juudalaisten vihamiehelle.
11. Ja kuningas sanoi Hamanille: se hopia olkoon annettu sinulle, niin myös kansa, tehdäkses heille, mitäs tahdot.
12. Niin kuninkaan kirjoittajat kutsuttiin kolmantena päivänä toistakymmentä ensimäistä kuuta, ja kirjoitettiin niinkuin Haman käski kuninkaan

the twelfth month, that is, the month Adar.
8. And Haman said unto king Ahasuerus, There is a certain people scattered abroad and dispersed among the people in all the provinces of thy kingdom; and their laws are diverse from all people; neither keep they the king's laws: therefore it is not for the king's profit to suffer them.
9. If it please the king, let it be written that they may be destroyed: and I will pay ten thousand talents of silver to the hands of those that have the charge of the business, to bring it into the king's treasuries.
10. And the king took his ring from his hand, and gave it unto Haman the son of Hammedatha the Agagite, the Jews' enemy.
11. And the king said unto Haman, The silver is given to thee, the people also, to do with them as it seemeth good to thee.
12. Then were the king's scribes called on the thirteenth day of the first month, and there was written according to all that Haman had

ylimmäisten ja maaherrain tykö, sinne ja tänne maakuntiin, ja jokaisen kansan päämiesten tykö siellä ja täällä, itsekunkin kansan kirjoituksen jälkeen ja heidän kielellänsä; kuningas Ahasveruksen nimellä oli se kirjoitettu ja kuninkaan sormuksella lukittu.

commanded unto the king's lieutenants, and to the governors that were over every province, and to the rulers of every people of every province according to the writing thereof, and to every people after their language; in the name of king Ahasuerus was it written, and sealed with the king's ring.

13. Ja kirjat lähetettiin juoksijain kautta kaikkiin kuninkaan maakuntiin, hukuttamaan, tappamaan ja teloittamaan kaikkia Juudalaisia, nuoria ja vanhoja, lapsia ja vaimoja yhtenä päivänä, kuin oli kolmastoistakymmenes päivä toista kuuta toistakymmentä, se on kuu Adar, ja ryöstämään heidän saaliinsa.

13. And the letters were sent by posts into all the king's provinces, to destroy, to kill, and to cause to perish, all Jews, both young and old, little children and women, in one day, even upon the thirteenth day of the twelfth month, which is the month Adar, and to take the spoil of them for a prey.

14. Kirja oli näin: käsky on annettu kaikkiin maakuntiin, julistettaa kaikille kansoille, että heidän piti oleman sinä päivänä valmiit.

14. The copy of the writing for a commandment to be given in every province was published unto all people, that they should be ready against that day.

15. Ja juoksijat menivät kiiruusti kuninkaan käskyn jälkeen; ja käsky annettiin Susanin linnassa. Ja kuningas ja Haman istuivat ja joivat; mutta Susanin kaupunki oli hämmästyksis-

15. The posts went out, being hastened by the king's commandment, and the decree was given in Shushan the palace. And the king and Haman sat down to drink; but the city Shu-

sä.

shan was perplexed.

4 luku

1. Kuin Mordekai ymmärsi kaikki mitä tapahtunut oli, repäisi hän vaatteensa, ja puetti itsensä säkillä ja tuhalla, ja meni keskelle kaupunkia ja huusi suurella äänellä ja surkiasti,

1. When Mordecai perceived all that was done, Mordecai rent his clothes, and put on sackcloth with ashes, and went out into the midst of the city, and cried with a loud and a bitter cry;

2. Ja tuli kuninkaan portin eteen; sillä ei ollut luvallinen yhdenkään mennä kuninkaan portista sisälle, jonka yllä säkki oli.

2. And came even before the king's gate: for none might enter into the king's gate clothed with sackcloth.

3. Ja Juudalaisilla oli suuri parku kaikissa maakunnissa, joihon kuninkaan sana ja käsky tuli, ja moni paastosi, itki ja murehti, ja makasi säkissä ja tuhassa.

3. And in every province, whithersoever the king's commandment and his decree came, there was great mourning among the Jews, and fasting, and weeping, and wailing; and many lay in sackcloth and ashes.

4. Niin Esterin piiat ja hänen kamaripalveliansa tulivat ja ilmoittivat sen hänelle. Niin kuningatar peljästyi kovin, ja lähetti vaatteet Mordekain yllensä pukea, ja käski säkin panna yltänsä pois; mutta ei hän ottanut.

4. So Esther's maids and her chamberlains came and told it her. Then was the queen exceedingly grieved; and she sent raiment to clothe Mordecai, and to take away his sackcloth from him: but he received it not.

5. Niin Ester kutsui Hatakin kuninkaan kamaripalvelian, joka hänen edessänsä seisoi, ja käski hänen Mordekain

5. Then called Esther for Hatach, one of the king's chamberlains, whom he had appointed to attend upon her,

tykö tiedustelemaan, mikä se on ja minkätähden hän niin teki?

6. Niin Hatak meni Mordekain tykö kaupungin kadulle kuninkaan portin eteen.
7. Ja Mordekai sanoi hänelle kaikki, mitä hänelle tapahtunut oli, ja sen hopian, jonka Haman oli luvannut punnita kuninkaan tavaroihin Juudalaisten tähden, että he surmattaisiin.
8. Ja hän antoi hänelle kirjoituksen siitä käskystä, joka Susanissa oli annettu, että he piti teloitettaman, osoittaaksensa sen Esterille ja antaaksensa hänelle tietää, että hän käskis hänen mennä kuninkaan tykö ja rukoilla häntä hartaasti kansansa edestä.
9. Ja kuin Hatak tuli ja ilmoitti Esterille Mordekain sanat,
10. Puhui Ester Hatakille ja käski hänen Mordekaille (sanoa):

11. Kaikki kuninkaan palveliat ja kuninkaan maakuntain kansa tietävät, että kuka ikänä mies eli vaimo menee kuninkaan tykö sisimäiselle kartanol-

and gave him a commandment to Mordecai, to know what it was, and why it was.
6. So Hatach went forth to Mordecai unto the street of the city, which was before the king's gate.
7. And Mordecai told him of all that had happened unto him, and of the sum of the money that Haman had promised to pay to the king's treasuries for the Jews, to destroy them.
8. Also he gave him the copy of the writing of the decree that was given at Shushan to destroy them, to shew it unto Esther, and to declare it unto her, and to charge her that she should go in unto the king, to make supplication unto him, and to make request before him for her people.
9. And Hatach came and told Esther the words of Mordecai.
10. Again Esther spake unto Hatach, and gave him commandment unto Mordecai;
11. All the king's servants, and the people of the king's provinces, do know, that whosoever, whether man or woman, shall come unto the king

le, joka ei ole kutsuttu, hänen tuomionsa on, että hänen pitää kuoleman muutoin jos kuningas ojentaa kultaisen valtikan hänen puoleensa, että hän eläis; ja en minä ole kutsuttu kolmenakymmenenä päivänä kuninkaan tykö.

12. Ja kuin Esterin sanat sanottiin Mordekaille,

13. Käski hän sanoa Esterille jälleen: älä luulekaan, ettäs vapahdat henkes paremmin kuin kaikki muut Juudalaiset, vaikka kuninkaan huoneessa olet.

14. Sillä jos sinä tähän aikaan peräti vaikenet, niin Juudalaiset saavat kuitenkin avun ja pelastuksen muualta, ja sinä ja isäs huone pitää sitte hukkuman. Ja kuka tietää, ehkä olet sinä tämän ajan tähden tullut kuninkaan valtakuntaan?

15. Ester käski Mordekaita vastata:

16. Mene ja kokoo kaikki Juudalaiset, jotka Susanissa ovat, ja paastotkaat minun edestäni, ettette syö ettekä juo kolmena päivänä yöllä eli päivällä; minä paastoon myös piikoineni, ja

into the inner court, who is not called, there is one law of his to put him to death, except such to whom the king shall hold out the golden sceptre, that he may live: but I have not been called to come in unto the king these thirty days.

12. And they told to Mordecai Esther's words.

13. Then Mordecai commanded to answer Esther, Think not with thyself that thou shalt escape in the king's house, more than all the Jews.

14. For if thou altogether holdest thy peace at this time, then shall there enlargement and deliverance arise to the Jews from another place; but thou and thy father's house shall be destroyed: and who knoweth whether thou art come to the kingdom for such a time as this?

15. Then Esther bade them return Mordecai this answer,

16. Go, gather together all the Jews that are present in Shushan, and fast ye for me, and neither eat nor drink three days, night or day: I also and my maidens will fast likewise; and so

niin minä menen kuninkaan tykö käskyäkin vastaan; jos minä hukun, niin minä hukun.
17. Mordekai meni ja teki kaikki niinkuin Ester hänelle käski.

will I go in unto the king, which is not according to the law: and if I perish, I perish.
17. So Mordecai went his way, and did according to all that Esther had commanded him.

5 luku

1. Ja kolmantena päivänä puetti Ester itsensä kuninkaallisiin vaatteisiin ja meni kartanoon kuninkaan huoneen tykö, sisälliselle puolelle kuninkaan huoneen kohdalle. Ja kuningas istui kuninkaallisella istuimellansa kuninkaallisessa huoneessansa, juuri huoneen oven kohdalla.
2. Ja kuin kuningas näki kuningatar Esterin seisovan kartanolla, löysi hän armon hänen edessänsä; ja kuningas ojensi kultaisen valtikan, joka oli hänen kädessänsä, Esterin puoleen; niin Ester astui edes ja rupesi valtikan päähän.
3. Ja kuningas sanoi hänelle: kuningatar Ester! mikä sinun on? ja mitäs anot? Puoleen minun valtakuntaani asti pitää sinulle annettaman.

1. Now it came to pass on the third day, that Esther put on her royal apparel, and stood in the inner court of the king's house, over against the king's house: and the king sat upon his royal throne in the royal house, over against the gate of the house.
2. And it was so, when the king saw Esther the queen standing in the court, that she obtained favour in his sight: and the king held out to Esther the golden sceptre that was in his hand. So Esther drew near, and touched the top of the sceptre.
3. Then said the king unto her, What wilt thou, queen Esther? and what is thy request? it shall be even given thee to the half of the kingdom.

4. Ester sanoi: jos kuninkaalle kelpaa, niin tulkoon kuningas ja Haman tänäpänä pitoihin, jotka minä olen valmistanut hänelle.

5. Ja kuningas sanoi: kiiruhtakaat, että Haman tekis, mitä Ester on sanonut. Niin kunigas ja Haman tulivat pitoihin, jotka Ester oli valmistanut.

6. Ja kuningas sanoi Esterille, sittekuin hän oli viinaa juonut: mitä pyydät, se pitää sinulle annettaman, ja mitä anot, vaikka se olis puoli valtakunnasta, se pitää tapahtuman.

7. Niin Ester vastasi ja sanoi: minun rukoukseni ja anomiseni on:

8. Jos minä olen löytänyt armon kuninkaan edessä, ja jos se kelpaa kuninkaalle antaa minulle minun rukoukseni ja tehdä minun anomiseni, niin tulkoon kuningas ja Haman pitoihin, jotka minä valmistan heille, niin minä teen huomenna niinkuin kuningas on sanonut.

9. Niin Haman meni ulos sinä päivänä iloissansa ja rohkialla sydämellä. Ja kuin hän näki Mordekain kuninkaan

4. And Esther answered, If it seem good unto the king, let the king and Haman come this day unto the banquet that I have prepared for him.

5. Then the king said, Cause Haman to make haste, that he may do as Esther hath said. So the king and Haman came to the banquet that Esther had prepared.

6. And the king said unto Esther at the banquet of wine, What is thy petition? and it shall be granted thee: and what is thy request? even to the half of the kingdom it shall be performed.

7. Then answered Esther, and said, My petition and my request is;

8. If I have found favour in the sight of the king, and if it please the king to grant my petition, and to perform my request, let the king and Haman come to the banquet that I shall prepare for them, and I will do to morrow as the king hath said.

9. Then went Haman forth that day joyful and with a glad heart: but when Haman saw Mordecai in the

portissa, ettei hän noussut eikä siastansa liikahtanut hänen edessänsä, tuli hän täyteen vihaa Mordekain päälle.

10. Mutta Haman pidätti itsensä; ja kuin hän tuli kotiansa, lähetti hän ja antoi kutsua ystävänsä ja emäntänsä Sereksen.

11. Ja Haman luetteli heille rikkautensa kunnian, ja lastensa paljouden, ja kaikki, kuinka kuningas oli hänen tehnyt niin suureksi, ja että hän oli korotettu kuninkaan päämiesten ja palveliain ylitse.

12. Sanoi myös Haman: ja kuningatar Ester ei antanut yhtäkään kutsua kuninkaan kanssa pitoihin, jotka hän valmisti, paitsi minua; ja minä olen myös huomeneksi kutsuttu hänen tykönsä kuninkaan kanssa.

13. Mutta kaikista näistä ei minulle mitäkään kelpaa niinkauvan kuin minä näen Juudalaisen Mordekain istuvan kuninkaan portissa.

14. Niin sanoi hänen emäntänsä Seres ja kaikki hänen ystävänsä hänelle: valmistettakoon puu, viisikymmentä kyynärää korkia, ja sano huomenna

king's gate, that he stood not up, nor moved for him, he was full of indignation against Mordecai.

10. Nevertheless Haman refrained himself: and when he came home, he sent and called for his friends, and Zeresh his wife.

11. And Haman told them of the glory of his riches, and the multitude of his children, and all the things wherein the king had promoted him, and how he had advanced him above the princes and servants of the king.

12. Haman said moreover, Yea, Esther the queen did let no man come in with the king unto the banquet that she had prepared but myself; and to morrow am I invited unto her also with the king.

13. Yet all this availeth me nothing, so long as I see Mordecai the Jew sitting at the king's gate.

14. Then said Zeresh his wife and all his friends unto him, Let a gallows be made of fifty cubits high, and to morrow speak thou unto the king that

kuninkaalle, että Mordekai siihen hirtettäisiin, niin sinä menet iloissas kuninkaan kanssa pitoihin. Se kelpasi Hamanille, ja puu valmistettiin.

Mordecai may be hanged thereon: then go thou in merrily with the king unto the banquet. And the thing pleased Haman; and he caused the gallows to be made.

6 luku

1. Ja sinä yönä ei saanut kuningas unta, ja hän käski tuotaa aika- ja muistokirjat, ja ne luettiin kuninkaan edessä.
2. Niin löydettiin kirjoitettuna, kuinka Mordekai oli tietää antanut, että kaksi kuninkaan kamaripalveliaa, Bigtana ja Teres, ovenvartiat, olivat aikoneet heittää kätensä kuningas Ahasveruksen päälle,
3. Ja kuningas sanoi: mitä kunniaa eli hyvää me olemme Mordekaille sen edestä tehneet? Niin sanoivat kuninkaan palveliat, jotka häntä palvelivat: ei ole hänelle mitään tapahtunut.
4. Ja kuningas sanoi: kuka kartanolla on? ja Haman käveli ulkona kartanolla kuninkaan huoneen edessä, sanoaksensa kuninkaalle, että Mordekai piti hirtettämän siihen puuhun, jonka hän

1. On that night could not the king sleep, and he commanded to bring the book of records of the chronicles; and they were read before the king.
2. And it was found written, that Mordecai had told of Bigthana and Teresh, two of the king's chamberlains, the keepers of the door, who sought to lay hand on the king Ahasuerus.
3. And the king said, What honour and dignity hath been done to Mordecai for this? Then said the king's servants that ministered unto him, There is nothing done for him.
4. And the king said, Who is in the court? Now Haman was come into the outward court of the king's house, to speak unto the king to hang Mordecai on the gallows that he had prepared

oli häntä varten valmistanut.
5. Ja kuninkaan palveliat sanoivat hänelle: katso, Haman seisoo pihalla. Kuningas sanoi: tulkaan sisälle.

6. Ja kuin Haman tuli, sanoi kuningas hänelle: mitä sille miehelle pitää tehtämän, jota kuningas tahtoo kunnioittaa? Ja Haman ajatteli sydämessänsä: ketäpä kuningas paremmin tahtoo kunnioittaa kuin minua?

7. Ja Haman sanoi kuninkaalle: se mies,jota kuningas tahtoo kunnioittaa,
8. Pitää puetettaman kuninkaallisilla vaatteilla, joita kuningas itse pitää, ja tuotaman se hevonen, jolla kuningas ajaa, ja että kuninkaallinen kruunu pantaisiin hänen päähänsä.
9. Ja vaatteet ja hevonen pitää annettaman yhden kuninkaan päämiehen käteen, joka on ylimmäisistä päämiehistä, että hän puettais sen miehen, jota kuningas tahtoo kunnioittaa, ja antais hänen ajaa hevosen selässä kaupungin kaduilla, ja huutaa hänen edellänsä: näin pitää sille mie-

for him.
5. And the king's servants said unto him, Behold, Haman standeth in the court. And the king said, Let him come in.
6. So Haman came in. And the king said unto him, What shall be done unto the man whom the king delighteth to honour? Now Haman thought in his heart, To whom would the king delight to do honour more than to myself?
7. And Haman answered the king, For the man whom the king delighteth to honour,
8. Let the royal apparel be brought which the king useth to wear, and the horse that the king rideth upon, and the crown royal which is set upon his head:
9. And let this apparel and horse be delivered to the hand of one of the king's most noble princes, that they may array the man withal whom the king delighteth to honour, and bring him on horseback through the street of the city, and proclaim before him, Thus shall it be done to the man

helle tehtämän, jota kuningas tahtoo kunnioittaa.

10. Kuningas sanoi Hamanille: kiiruhda, ota vaatteet ja hevonen, niinkuin sinä olet sanonut, ja tee niin Mordekain Juudalaisen kanssa, joka istuu kuninkaan portissa; ja älä anna mitään puuttua kaikista näistä, mitä sinä puhunut olet.

11. Niin Haman otti vaatteet ja hevosen ja puetti Mordekain, ja antoi hänen ajaa kaupungin kaduilla, ja huusi hänen edellänsä: näin sille miehelle tehdään, jota kuningas tahtoo kunnioittaa.

12. Ja Mordekai palasi kuninkaan porttiin; mutta Haman meni kiiruusti kotiansa, murehtien ja peitetyllä päällä.

13. Ja Haman jutteli emännällensä Serekselle ja kaikille ystävillensä kaikki, mitä hänelle tapahtunut oli. Niin sanoivat hänen viisaansa ja hänen emäntänsä Seres hänelle: Jos Mordekai on Juudalaisten siemenestä, jonka edessä sinä olet ruvennut lankeemaan, niin et sinä voi mitään häntä

whom the king delighteth to honour.

10. Then the king said to Haman, Make haste, and take the apparel and the horse, as thou hast said, and do even so to Mordecai the Jew, that sitteth at the king's gate: let nothing fail of all that thou hast spoken.

11. Then took Haman the apparel and the horse, and arrayed Mordecai, and brought him on horseback through the street of the city, and proclaimed before him, Thus shall it be done unto the man whom the king delighteth to honour.

12. And Mordecai came again to the king's gate. But Haman hasted to his house mourning, and having his head covered.

13. And Haman told Zeresh his wife and all his friends every thing that had befallen him. Then said his wise men and Zeresh his wife unto him, If Mordecai be of the seed of the Jews, before whom thou hast begun to fall, thou shalt not prevail against him, but shalt surely fall before him.

vastaan, vaan sinun täytyy peräti hänen edessänsä langeta.

14. Kuin he vielä parhaallaansa hänen kanssansa puhuivat, tulivat kuninkaan kamaripalveliat ja kiiruhtivat Hamania pitoihin, jotka Ester oli valmistanut.

14. And while they were yet talking with him, came the king's chamberlains, and hasted to bring Haman unto the banquet that Esther had prepared.

7 luku

1. Kuin kuningas tuli ja Haman pitoon kuningatar Esterin tykö,

1. So the king and Haman came to banquet with Esther the queen.

2. Sanoi kuningas taas toisena päivänä Esterille, sittekuin hän oli viinaa juonut: mitäs rukoilet, kuningatar Ester, sinulles annettaa, ja mitäs anot? ehkä se olis puoli kuninkaan valtakuntaa, se pitää tapahtuman.

2. And the king said again unto Esther on the second day at the banquet of wine, What is thy petition, queen Esther? and it shall be granted thee: and what is thy request? and it shall be performed, even to the half of the kingdom.

3. Kuningatar Ester vastasi ja sanoi: o kuningas, jos minä olen löytänyt armon sinun edessäs ja jos kuninkaalle kelpaa, niin suokoon minulle henkeni minun rukoukseni tähden, ja kansani minun anomiseni tähden!

3. Then Esther the queen answered and said, If I have found favour in thy sight, O king, and if it please the king, let my life be given me at my petition, and my people at my request:

4. Sillä me olemme myydyt, minä ja minun kansani, teloitettaviksi, surmattaviksi ja hukutettaviksi. Ja jos

4. For we are sold, I and my people, to be destroyed, to be slain, and to perish. But if we had been sold for

me olisimme myydyt orjiksi ja piioiksi, niin minä olisin vaiti, eikä vihamies sittekään palkitsisi kuninkaalle sitä vahinkoa.

5. Kuningas Ahasverus puhui ja sanoi kuningatar Esterille: kuka se on, eli kussa se on, joka tohtii senkaltaista ajatella tehdäksensä?

6. Ester sanoi: se vihamies ja vainooja on tämä paha Haman; ja Haman peljästyi kuninkaan ja kuningattaren edessä.

7. Ja kuningas nousi vieraspidosta ja viinan tyköä vihoissansa ja meni salin yrttitarhaan; ja Haman nousi ja rukoili kuningatarta henkensä edestä; sillä hän näki hänellensä olevan valmistetun onnettomuuden kuninkaalta.

8. Ja kuin kuningas tuli jälleen salin yrttitarhasta siihen huoneesen, jossa he olivat viinaa juoneet, nojasi Haman sille vuoteelle, jolla Ester istui. Niin sanoi kuningas: tahtooko hän kuningattarelle tehdä myös väkivaltaa minun läsnäollessani huoneessa? Kuin se sana tuli kuninkaan suusta ulos, peittivät he Hamanin kasvot.

bondmen and bondwomen, I had held my tongue, although the enemy could not countervail the king's damage.

5. Then the king Ahasuerus answered and said unto Esther the queen, Who is he, and where is he, that durst presume in his heart to do so?

6. And Esther said, The adversary and enemy is this wicked Haman. Then Haman was afraid before the king and the queen.

7. And the king arising from the banquet of wine in his wrath went into the palace garden: and Haman stood up to make request for his life to Esther the queen; for he saw that there was evil determined against him by the king.

8. Then the king returned out of the palace garden into the place of the banquet of wine; and Haman was fallen upon the bed whereon Esther was. Then said the king, Will he force the queen also before me in the house? As the word went out of the king's mouth, they covered Haman's face.

9. Ja Harbona, kuninkaan kamaripalvelijoista, sanoi kuninkaalle: katso, Hamanin kartanolla seisoo puu viisikymmentä kyynärää korkea, jonka hän teki Mordekaita varten, joka hyvää puhui kuninkaan edestä. Niin sanoi kuningas: hirtettäkään hän siihen.

9. And Harbonah, one of the chamberlains, said before the king, Behold also, the gallows fifty cubits high, which Haman had made for Mordecai, who had spoken good for the king, standeth in the house of Haman. Then the king said, Hang him thereon.

10. Niin he hirttivät Hamanin siihen puuhun, jonka hän teki Mordekaita varten; ja niin asettui kuninkaan viha.

10. So they hanged Haman on the gallows that he had prepared for Mordecai. Then was the king's wrath pacified.

8 luku

1. Sinä päivänä antoi kuningas Ahasverus kuningatar Esterille Hamanin Juudalaisten vihollisen huoneen. Ja Mordekai tuli kuninkaan eteen; sillä Ester ilmoitti, mikä hän hänelle oli.

1. On that day did the king Ahasuerus give the house of Haman the Jews' enemy unto Esther the queen. And Mordecai came before the king; for Esther had told what he was unto her.

2. Ja kuningas otti sormuksensa, jonka hän oli antanut Hamanilta pois ottaa, ja antoi Mordekaille. Ja Ester pani Mordekain Hamanin kartanon päälle.

2. And the king took off his ring, which he had taken from Haman, and gave it unto Mordecai. And Esther set Mordecai over the house of Haman.

3. Ja Ester puhui vielä kuninkaalle, ja lankesi hänen jalkainsa juureen, itki ja rukoili häntä palauttamaan Hama-

3. And Esther spake yet again before the king, and fell down at his feet, and besought him with tears to put

nin Agagilaisen pahuutta ja hänen aikomustansa, jonka hän oli ajatellut Juudalaisia vastaan.

4. Niin kuningas ojensi kultaisen valtikan Esterin puoleen. Ja Ester nousi ja seisoi kuninkaan edessä,

5. Ja sanoi: jos kuninkaalle kelpaa, ja jos minä olen armon löytänyt hänen edessänsä, ja jos se on kuninkaalle sovelias, ja minä kelpaan hänelle; niin kirjoitettakoon ja otettakoon takaperin kaikki Hamanin Medatan Agagilaisen pojan aikomuskirjat, jotka hän on kirjoittanut, että kaikki Juudalaiset surmattaisiin kaikissa kuninkaan maakunnissa.

6. Sillä kuinka minä voin nähdä sitä pahuutta, joka minun kansalleni tulis? ja kuinka minä voin nähdä, että minun sukukuntani niin teloitetaan.

7. Niin kuningas Ahasverus sanoi kuningatar Esterille ja Mordekaille Juudalaiselle: katso minä olen antanut Esterille Hamanin huoneen, ja hän hirtettiin puuhun, että hän laski kätensä Juudalaisten päälle.

8. Niin kirjoittakaat siis te Juudalaisten puolesta kuninkaan nimeen, niin-

away the mischief of Haman the Agagite, and his device that he had devised against the Jews.

4. Then the king held out the golden sceptre toward Esther. So Esther arose, and stood before the king,

5. And said, If it please the king, and if I have found favour in his sight, and the thing seem right before the king, and I be pleasing in his eyes, let it be written to reverse the letters devised by Haman the son of Hammedatha the Agagite, which he wrote to destroy the Jews which are in all the king's provinces:

6. For how can I endure to see the evil that shall come unto my people? or how can I endure to see the destruction of my kindred?

7. Then the king Ahasuerus said unto Esther the queen and to Mordecai the Jew, Behold, I have given Esther the house of Haman, and him they have hanged upon the gallows, because he laid his hand upon the Jews.

8. Write ye also for the Jews, as it liketh you, in the king's name, and

kuin te itse tahdotte, ja painakaat sinetti kuninkaan sormuksella; sillä sitä kirjoitusta, joka kuninkaan nimellä kirjoitetaan, ja kuninkaan sormuksella sinetti painetaan, ei taideta otettaa takaperin.

seal it with the king's ring: for the writing which is written in the king's name, and sealed with the king's ring, may no man reverse.

9. Silloin kutsuttiin kuninkaan kirjoittajat kolmantena kuukautena, se on Sivan kuu, kolmantena päivänä kolmattakymmentä, ja kirjoitettiin juuri niinkuin Mordekai käski Juudalaisten tykö, ja hallitsiain tykö, maanvanhimpien ja maakuntain päämiesten tykö, Indiasta Etiopiaan asti, joita oli sata ja seitsemänkolmattakymmentä maakuntaa, kunkin maakunnan kirjoituksen jälkeen, jokaisen kansan tykö heidän kielellänsä, ja Juudalaisten tykö heidän kirjoituksensa jälkeen ja heidän kielellänsä.

9. Then were the king's scribes called at that time in the third month, that is, the month Sivan, on the three and twentieth day thereof; and it was written according to all that Mordecai commanded unto the Jews, and to the lieutenants, and the deputies and rulers of the provinces which are from India unto Ethiopia, an hundred twenty and seven provinces, unto every province according to the writing thereof, and unto every people after their language, and to the Jews according to their writing, and according to their language.

10. Ja kirjoitettiin kuningas Ahasveruksen nimellä, ja sinetti painettiin kuninkaan sormuksella; ja hän lähetti kirjat hevosilla, nopeimmilla orheilla ja nuorilla muuleilla ajavaisten kautta,

10. And he wrote in the king Ahasuerus' name, and sealed it with the king's ring, and sent letters by posts on horseback, and riders on mules, camels, and young dromedaries:

11. Että kuningas salli Juudalaiset kussakin kaupungissa koota heitänsä,

11. Wherein the king granted the Jews which were in every city to

ja varjella henkensä, ja teloittaa, tappaa ja hukuttaa kaikkein kansain ja maakuntain sotaväen, jotka heitä vaivasivat, lapsinensa, ja vaimoinensa, ja ryöstää heidän saaliinsa,

gather themselves together, and to stand for their life, to destroy, to slay, and to cause to perish, all the power of the people and province that would assault them, both little ones and women, and to take the spoil of them for a prey,

12. Yhtenä päivänä kaikissa kuningas Ahasveruksen maakunnissa, kolmantenatoistakymmenentenä päivänä toista kuuta toistakymmentä, se on kuu Adar.

12. Upon one day in all the provinces of king Ahasuerus, namely, upon the thirteenth day of the twelfth month, which is the month Adar.

13. Ja kirjoissa oli, että käsky oli annettu kaikkiin maakuntiin julistettaa kaikille kansoille, että Juudalaiset olisivat sinä päivänä valmiit kostamaan vihollisillensa.

13. The copy of the writing for a commandment to be given in every province was published unto all people, and that the Jews should be ready against that day to avenge themselves on their enemies.

14. Ja liukkailla orheilla ja karkaavaisilla muuleilla ajavaiset sanansaattajat ajoivat nopiasti ja kiiruusti kuninkaan sanan jälkeen; ja se käsky lyötiin Susanin linnassa ylös.

14. So the posts that rode upon mules and camels went out, being hastened and pressed on by the king's commandment. And the decree was given at Shushan the palace.

15. Ja Mordekai läksi kuninkaan tyköä kuninkaallisissa vaatteissa, sinisissä ja valkeissa, ja suurella kultakruunulla, ja kalliilla liinaisella hameella ja purpuralla. Ja Susanin kaupunki iloitsi ja

15. And Mordecai went out from the presence of the king in royal apparel of blue and white, and with a great crown of gold, and with a garment of fine linen and purple: and the city of

riemuitsi.
16. Sillä sinne oli tullut valkeus ja ilo, riemu ja kunnia Juudalaisille.
17. Ja kaikissa maakunnissa ja kaupungeissa, joihin kuninkaan sana ja käsky tuli, oli ilo ja riemu Juudalaisten keskellä, pito ja hyvät päivät. Ja monta maan kansasta tuli Juudalaiseksi; sillä Juudalaisten pelko tuli heidän päällensä.

Shushan rejoiced and was glad.
16. The Jews had light, and gladness, and joy, and honour.
17. And in every province, and in every city, whithersoever the king's commandment and his decree came, the Jews had joy and gladness, a feast and a good day. And many of the people of the land became Jews; for the fear of the Jews fell upon them.

9 luku

1. Ja toisena kuukautena toistakymmentä, Adarin kuulla, kolmantena päivänä toistakymmentä, jona kuninkaan sana ja käsky oli tullut, että toimitus piti tapahtuman, juuri sinä päivänä jona Juudalaisten viholliset toivoivat vallitsevansa heitä, kääntyi niin, että Juudalaiset vallitsivat vihollisiansa:

2. Niin Juudalaiset kokoontuivat kaupunkeihinsa kaikissa kuningas Ahasveruksen maakunnissa, laskemaan kätensä niiden päälle, jotka heille pa-

1. Now in the twelfth month, that is, the month Adar, on the thirteenth day of the same, when the king's commandment and his decree drew near to be put in execution, in the day that the enemies of the Jews hoped to have power over them, (though it was turned to the contrary, that the Jews had rule over them that hated them;)
2. The Jews gathered themselves together in their cities throughout all the provinces of the king Ahasuerus, to lay hand on such as sought their

huutta tahtoivat, ja ei yksikään voinut seisoa heitä vastaan; sillä kaikki kansa pelkäsi heitä.

3. Ja kaikki maakuntain päämiehet ja hallitsiat, ja maan vanhimmat ja kuninkaan virkamiehet ylistivät Juudalaisia; sillä Mordekain pelko tuli heidän päällensä.

4. Sillä Mordekai oli suuri kuninkaan huoneessa, ja hänen sanomansa kuului kaikkiin maakuntiin, kuinka Mordekai menestyi ja tuli suureksi.

5. Niin Juudalaiset löivät kaikki vihamiehensä miekalla, tappoivat ja hukuttivat heidät, ja tekivät niiden kanssa, jotka heitä vihasivat, oman tahtonsa jälkeen.

6. Ja susanin linnassa löivät Juudalaiset viisisataa miestä kuoliaaksi, ja hukuttivat heidät.

7. Vielä päälliseksi tappoivat he Parsandatan, Dalphonin, Aspatan,

8. Poratan, Adalian, Aridatan,

9. Parmastan, Arisain, Aridain, Vajesatan,

10. Kymmenen Hamanin poikaa, joka

hurt: and no man could withstand them; for the fear of them fell upon all people.

3. And all the rulers of the provinces, and the lieutenants, and the deputies, and officers of the king, helped the Jews; because the fear of Mordecai fell upon them.

4. For Mordecai was great in the king's house, and his fame went out throughout all the provinces: for this man Mordecai waxed greater and greater.

5. Thus the Jews smote all their enemies with the stroke of the sword, and slaughter, and destruction, and did what they would unto those that hated them.

6. And in Shushan the palace the Jews slew and destroyed five hundred men.

7. And Parshandatha, and Dalphon, and Aspatha,

8. And Poratha, and Adalia, and Aridatha,

9. And Parmashta, and Arisai, and Aridai, and Vajezatha,

10. The ten sons of Haman the son of

oli Medatanin poika, Juudalaisten vihamies; mutta ei he ruvenneet heidän saaliisensa.

Hammedatha, the enemy of the Jews, slew they; but on the spoil laid they not their hand.

11. Silloin tuli tapettuin luku Susanin linnaan, kuninkaan eteen.

11. On that day the number of those that were slain in Shushan the palace was brought before the king.

12. Ja kuningas sanoi kuningatar Esterille: Susanin kaupungissa ovat Juudalaiset tappaneet ja hukuttaneet viisisataa miestä ja kymmenen Hamanin poikaa: mitäs luulet heidän muissa kuninkaan maakunnissa tehneen? mitäs pyydät sinulles annettaa? ja mitäs vielä anot sinulles tehtää?

12. And the king said unto Esther the queen, The Jews have slain and destroyed five hundred men in Shushan the palace, and the ten sons of Haman; what have they done in the rest of the king's provinces? now what is thy petition? and it shall be granted thee: or what is thy request further? and it shall be done.

13. Ester sanoi: jos kuninkaalle kelpaa, niin antakoon Juudalaisten myös huomenna tehdä Susanissa tämän päiväisen käskyn jälkeen; että he hirttäisivät kymmenen Hamanin poikaa puuhun.

13. Then said Esther, If it please the king, let it be granted to the Jews which are in Shushan to do to morrow also according unto this day's decree, and let Haman's ten sons be hanged upon the gallows.

14. Ja kuningas käski niin tehdä: ja se käsky lyötiin Susanissa ylös; ja kymmenen Hamanin poikaa hirtettiin.

14. And the king commanded it so to be done: and the decree was given at Shushan; and they hanged Haman's ten sons.

15. Ja Juudalaiset, jotka Susanissa olivat, kokoontuivat neljäntenä päivänä toistakymmentä Adar kuuta, ja

15. For the Jews that were in Shushan gathered themselves together on the fourteenth day also of the

tappoivat kolmesataa miestä Susanissa; mutta heidän saaliisensa ei he ruvenneet.
16. Mutta muut Juudalaiset kuninkaan maakunnissa tulivat kokoon ja varjelivat henkeänsä, saadaksensa lepoa vihollisiltansa, ja tappoivat vihollisiansa viisikahdeksattakymmentä tuhatta, mutta ei he ruvenneet saaliisen.
17. (Se tapahtui) kolmantenatoistakymmenentenä päivänä Adar kuuta. Ja he lepäsivät neljäntenätoistakymmenentenä päivänä sitä kuuta; sen he tekivät pito- ja ilopäiväksi.
18. Mutta Juudalaiset, jotka Susanissa olivat, tulivat kokoon kolmantenatoistakymmenentenä ja neljäntenätoistakymmenentenä päivänä, ja lepäsivät viidentenätoistakymmenentenä päivänä; ja tekivät sen päivän pito- ja ilopäiväksi.
19. Sentähden Juudalaiset, jotka asuivat maakylissä ja vähissä kaupungeissa, tekivät neljännentoistakymmenennen päivän Adar kuuta ilo- ja pitopäiväksi, ja lähettivät lahjoja toinen toisellensa.

month Adar, and slew three hundred men at Shushan; but on the prey they laid not their hand.
16. But the other Jews that were in the king's provinces gathered themselves together, and stood for their lives, and had rest from their enemies, and slew of their foes seventy and five thousand, but they laid not their hands on the prey,
17. On the thirteenth day of the month Adar; and on the fourteenth day of the same rested they, and made it a day of feasting and gladness.
18. But the Jews that were at Shushan assembled together on the thirteenth day thereof, and on the fourteenth thereof; and on the fifteenth day of the same they rested, and made it a day of feasting and gladness.
19. Therefore the Jews of the villages, that dwelt in the unwalled towns, made the fourteenth day of the month Adar a day of gladness and feasting, and a good day, and of sending portions one to another.

20. Ja Mordekai kirjoitti nämät teot, ja lähetti kirjat kaikille Juudalaisille, jotka olivat kaikissa kuningas Ahasveruksen maakunnissa, sekä lähes että kauvas,

20. And Mordecai wrote these things, and sent letters unto all the Jews that were in all the provinces of the king Ahasuerus, both nigh and far,

21. Ja asetti heille, että he pitäisivät joka vuosi neljännentoistakymmenennen ja viidennentoistakymmenennen päivän Adar kuuta,

21. To stablish this among them, that they should keep the fourteenth day of the month Adar, and the fifteenth day of the same, yearly,

22. Niiden päiväin jälkeen, joina Juudalaiset olivat tulleet lepoon vihollistensa edestä, ja sen kuukauden, jona heidän surunsa on iloksi kääntynyt ja heidän murheensa hyviksi päiviksi: että he ne pitäisivät pito- ja ilopäivinä, ja lähettäisivät lahjoja toinen toisellensa, ja jakaisivat vaivaisille.

22. As the days wherein the Jews rested from their enemies, and the month which was turned unto them from sorrow to joy, and from mourning into a good day: that they should make them days of feasting and joy, and of sending portions one to another, and gifts to the poor.

23. Ja Juudalaiset ottivat vastaan tehdäksensä sen, minkä he ennen olivat ruvenneet, ja Mordekai heidän tykönsä kirjoitti.

23. And the Jews undertook to do as they had begun, and as Mordecai had written unto them;

24. Sillä Haman Medatan Agagilaisen poika, kaikkein Juudalaisten vihollinen, oli ajatellut hukuttaa kaikkia Juudalaisia, ja antoi heittää Pur, se on arpaa, murentaaksensa ja hukuttaaksensa heitä.

24. Because Haman the son of Hammedatha, the Agagite, the enemy of all the Jews, had devised against the Jews to destroy them, and had cast Pur, that is, the lot, to consume them, and to destroy them;

25. Ja kuin Ester oli mennyt kunin-

25. But when Esther came before the

kaan tykö; ja hän puhunut, että hänen paha aikomisensa, jonka hän oli ajatellut Juudalaisia vastaan, käännettiin kirjoitusten kautta hänen oman päänsä päälle, ja kuinka hän ja hänen poikansa ripustettiin puuhun;

26. Siitä he nämät päivät kutsuivat Purim, arvan nimen jälkeen, sekä sen että kaiken tämän kirjan sanan jälkeen, ja mitä he olivat itse nähneet, ja kuinka heille on tapahtunut.

27. Ja Juudalaiset sääsivät sen, ja ottivat päällensä ja siemenensä päälle, ja kaikkein niiden päälle, jonka itsensä antoivat heidän tykönsä, ettei ne hylkää niitä kahta päivää, vaan pitävät ne joka vuosi, heidän kirjoituksensa ja aikansa jälkeen.

28. Ettei näitä päiviä pitänyt unhotettaman, mutta pidettämän heidän lastensa lapsilta ja kaikilta heidän sukukunniltansa, kaikissa maakunnissa ja kaupungeissa. Nämät ovat Purimin päivät, joita ei pidä hyljättämän Juudalaisten seassa, ja heidän muistonsa ei pidä unhotettaman heidän sieme-

king, he commanded by letters that his wicked device, which he devised against the Jews, should return upon his own head, and that he and his sons should be hanged on the gallows.

26. Wherefore they called these days Purim after the name of Pur. Therefore for all the words of this letter, and of that which they had seen concerning this matter, and which had come unto them,

27. The Jews ordained, and took upon them, and upon their seed, and upon all such as joined themselves unto them, so as it should not fail, that they would keep these two days according to their writing, and according to their appointed time every year;

28. And that these days should be remembered and kept throughout every generation, every family, every province, and every city; and that these days of Purim should not fail from among the Jews, nor the memorial of them perish from their seed.

nessänsä.

29. Ja Ester Abihailin tytär ja Mordekai Juudalainen kirjoittivat kaikella voimalla toisen kerran, vahvistaaksensa Purimin kirjan.

29. Then Esther the queen, the daughter of Abihail, and Mordecai the Jew, wrote with all authority, to confirm this second letter of Purim.

30. Ja lähetti kirjat kaikille Juudalaisille sataan ja seitsemäänkolmattakymmeneen Ahasveruksen valtakunnan maakuntaan, rauhan ja totuuden sanoilla,

30. And he sent the letters unto all the Jews, to the hundred twenty and seven provinces of the kingdom of Ahasuerus, with words of peace and truth,

31. Vahvistaaksensa näitä Purimin päiviä heidän määrätyillä ajoillansa, niinkuin Mordekai Juudalainen ja kuningatar Ester olivat heille säätäneet, niinkuin he olivat itse päällensä ottaneet ja siemenensä päälle, sen määrätyn paaston ja heidän huutonsa.

31. To confirm these days of Purim in their times appointed, according as Mordecai the Jew and Esther the queen had enjoined them, and as they had decreed for themselves and for their seed, the matters of the fastings and their cry.

32. Ja Ester käski ja vahvisti nämät Purimin menot, ja että ne piti kirjaan kirjoittettaman.

32. And the decree of Esther confirmed these matters of Purim; and it was written in the book.

10 luku

1. Ja kuningas Ahasverus laski veron maan päälle ja luotoin päälle merellä.

1. And the king Ahasuerus laid a tribute upon the land, and upon the isles of the sea.

2. Mutta kaikki hänen työnsä, voimansa ja väkevyytensä, ja Mordekain

2. And all the acts of his power and of his might, and the declaration of the

suuri kunnia, kuin kuningas hänen suureksi teki: eikö ne ole kirjoitetut Median ja Persian kuningasten aikakirjassa?
3. Sillä Mordekai, Juudalainen, oli toinen kuningas Ahasveruksesta, ja väkevä Juudalaisten seassa, ja otollinen veljeinsä paljouden keskellä, joka etsi kansansa parasta ja puhui parhain päin kaiken siemenensä puolesta.

greatness of Mordecai, whereunto the king advanced him, are they not written in the book of the chronicles of the kings of Media and Persia?
3. For Mordecai the Jew was next unto king Ahasuerus, and great among the Jews, and accepted of the multitude of his brethren, seeking the wealth of his people, and speaking peace to all his seed.

JOBIN KIRJA

1 luku

1. Yksi mies oli Utsin maalla nimeltä Job; ja se mies oli vakaa ja hurskas, ja Jumalaa pelkääväinen, ja vältti pahaa.
2. Ja hänelle oli syntynyt seitsemän poikaa ja kolme tytärtä.
3. Ja hänen karjansa oli seitsemäntuhatta lammasta, kolmetuhatta kamelia, viisisataa paria härkiä ja viisisataa aasia, ja myös sangen paljo perhettä. Ja se mies oli voimallisempi kuin kaikki, jotka itäisellä maalla asuivat.

1. There was a man in the land of Uz, whose name was Job; and that man was perfect and upright, and one that feared God, and eschewed evil.
2. And there were born unto him seven sons and three daughters.
3. His substance also was seven thousand sheep, and three thousand camels, and five hundred yoke of oxen, and five hundred she asses, and a very great household; so that this man was the greatest of all the men of the east.

4. Ja hänen poikansa menivät ja tekivät pidon huoneessansa itsekukin päivänänsä, ja lähettivät ja antoivat kutsua kolme sisartansa syömään ja juomaan kanssansa.

4. And his sons went and feasted in their houses, every one his day; and sent and called for their three sisters to eat and to drink with them.

5. Ja kuin pitopäivät olivat kuluneet, lähetti Job ja pyhitti heitä, ja nousi aamulla varhain ja uhrasi polttouhria kaikkein heidän lukunsa jälkeen. Sillä Job ajatteli: minun poikani ovat taitaneet syntiä tehdä ja unohtaneet Jumalan sydämessänsä. Näin teki Job joka päivä.

5. And it was so, when the days of their feasting were gone about, that Job sent and sanctified them, and rose up early in the morning, and offered burnt offerings according to the number of them all: for Job said, It may be that my sons have sinned, and cursed God in their hearts. Thus did Job continually.

6. Mutta tapahtui yhtenä päivänä, että Jumalan lapset tulivat ja astuivat Herran eteen, ja tuli myös saatana heidän kanssansa.

6. Now there was a day when the sons of God came to present themselves before the LORD, and Satan came also among them.

7. Mutta Herra sanoi saatanalle: kusta sinä tulet? Saatana vastasi Herraa ja sanoi: minä olen käynyt ja vaeltanut ympäri maan.

7. And the LORD said unto Satan, Whence comest thou? Then Satan answered the LORD, and said, From going to and fro in the earth, and from walking up and down in it.

8. Niin sanoi Herra saatanalle: etkö ole ottanut vaaria palveliastani Jobista? sillä ei hänen vertaistansa ole maalla: hän on vakaa ja hurskas, Jumalaa pelkääväinen mies, ja välttää

8. And the LORD said unto Satan, Hast thou considered my servant Job, that there is none like him in the earth, a perfect and an upright man, one that feareth God, and escheweth

pahaa.
9. Saatana vastasi Herraa ja sanoi: turhaanko Job pelkää Jumalaa?

10. Etkös ole piirittänyt häntä, hänen huonettansa ja kaikkia mitä hänellä on ympäri? sinä olet siunannut hänen käsialansa, ja hänen tavaransa on levitetty maassa.

11. Mutta ojenna kätes ja tartu kaikkeen hänen saatuunsa, mitämaks hän luopuu sinusta kasvois edessä.
12. Herra sanoi saatanalle: katso, kaikki hänen tavaransa olkoon sinun kädessäs, ainoastaan älä häneen kättäs satuta. Silloin läksi saatana Herran tyköä.
13. Mutta sinä päivänä, kuin hänen poikansa ja tyttärensä söivät ja joivat viinaa vanhimman veljensä huoneessa,
14. Tuli sanansaattaja Jobin tykö ja sanoi: härjillä kynnettiin, ja aasit kävivät läsnä laitumella;

15. Niin he tulivat rikkaasta Arabiasta ja ottivat ne, ja löivät palveliat mie-

evil?
9. Then Satan answered the LORD, and said, Doth Job fear God for nought?
10. Hast not thou made an hedge about him, and about his house, and about all that he hath on every side? thou hast blessed the work of his hands, and his substance is increased in the land.
11. But put forth thine hand now, and touch all that he hath, and he will curse thee to thy face.
12. And the LORD said unto Satan, Behold, all that he hath is in thy power; only upon himself put not forth thine hand. So Satan went forth from the presence of the LORD.
13. And there was a day when his sons and his daughters were eating and drinking wine in their eldest brother's house:
14. And there came a messenger unto Job, and said, The oxen were plowing, and the asses feeding beside them:
15. And the Sabeans fell upon them, and took them away; yea, they have

kan terällä; ja minä ainoastaan yksin pääsin sanomaan sinulle.

slain the servants with the edge of the sword; and I only am escaped alone to tell thee.

16. Kuin hän vielä puhui, tuli toinen ja sanoi: Jumalan tuli putosi taivaasta ja sytytti lampaat ja palveliat, ja poltti ne; ja minä ainoastaan yksin pääsin sanomaan sinulle.

16. While he was yet speaking, there came also another, and said, The fire of God is fallen from heaven, and hath burned up the sheep, and the servants, and consumed them; and I only am escaped alone to tell thee.

17. Kuin hän vielä puhui, tuli yksi ja sanoi: Kaldealaiset tekivät kolme joukkoa ja hyökkäsivät kamelein päälle, ja ottivat ne pois, ja löivät miekan terällä; ja minä ainoastaan yksin pääsin sanomaan sinulle.

17. While he was yet speaking, there came also another, and said, The Chaldeans made out three bands, and fell upon the camels, and have carried them away, yea, and slain the servants with the edge of the sword; and I only am escaped alone to tell thee.

18. Kuin hän vielä puhui, tuli yksi ja sanoi: sinun poikas ja tyttäres söivät ja joivat viinaa vanhimman veljensä huoneessa.

18. While he was yet speaking, there came also another, and said, Thy sons and thy daughters were eating and drinking wine in their eldest brother's house:

19. Ja katso, suuri tuulispää tuli korvesta ja sysäsi neljään huoneen nurkkaan, ja se kaatui nuorukaisten päälle, niin että he kuolivat; ja minä ainoastaan yksin pääsin sanomaan sinulle.

19. And, behold, there came a great wind from the wilderness, and smote the four corners of the house, and it fell upon the young men, and they are dead; and I only am escaped alone to tell thee.

20. Silloin Job nousi ja repäisi vaat-

20. Then Job arose, and rent his

teensa, ja repi päätänsä, ja heittäysi maahan ja rukoili.

21. Ja sanoi: alasti olen minä tullut äitini kohdusta ja alasti pitää minun sinne jälleen menemän; Herra antoi ja Herra otti: Herran nimi olkoon kiitetty!

22. Näissä kaikissa ei rikkonut Job, eikä tehnyt tyhmästi Jumalaa vastaan.

mantle, and shaved his head, and fell down upon the ground, and worshipped,

21. And said, Naked came I out of my mother's womb, and naked shall I return thither: the LORD gave, and the LORD hath taken away; blessed be the name of the LORD.

22. In all this Job sinned not, nor charged God foolishly.

2 luku

1. Ja tapahtui yhtenä päivänä, kuin Jumalan lapset tulivat ja astuivat Herran eteen, että saatana myös tuli heidän kanssansa ja astui Herran eteen.

2. Silloin sanoi Herra saatanalle: kusta tulet? Saatana vastasi Herraa ja sanoi: minä olen käynyt ja vaeltanut ympäri maan.

3. Ja Herra sanoi saatanalle: etkös ole ottanut vaaria palveliastani Jobista? sillä ei hänen vertaistansa ole maalla: hän on vakaa ja hurskas ja Jumalaa

1. Again there was a day when the sons of God came to present themselves before the LORD, and Satan came also among them to present himself before the LORD.

2. And the LORD said unto Satan, From whence comest thou? And Satan answered the LORD, and said, From going to and fro in the earth, and from walking up and down in it.

3. And the LORD said unto Satan, Hast thou considered my servant Job, that there is none like him in the earth, a perfect and an upright man,

pelkääväinen mies, ja välttää pahaa ja pysyy vielä vakuudessansa, ja sinä yllytit minua häntä hävittämään ilman syytä.

4. Saatana vastasi Herraa ja sanoi: nahka nahasta, ja kaikki, mitä ihmisessä on, antaa hän henkensä edestä.
5. Mutta ojenna kätes ja rupee hänen luihinsa ja lihaansa; mitämaks hän luopuu sinusta kasvois edessä.
6. Herra sanoi saatanalle: katso, hän olkoon sinun kädessäs; kuitenkin säästä hänen henkeänsä.
7. Silloin läksi saatana Herran tyköä ja löi Jobin pahoilla paisumilla, hänen kantapäästä kiireesen asti.

8. Ja hän otti saviastian ja kaapi itseänsä sillä, ja istui tuhassa.

9. Ja hänen emäntänsä sanoi hänelle: Vieläkös pysyt vakuudessas? siunaa Jumalaa ja kuole.
10. Mutta hän sanoi hänelle: sinä puhut niinkuin tyhmät vaimot puhuvat. Jos me olemme hyvää saaneet Jumalalta, eikö myös meidän pidä ottaman

one that feareth God, and escheweth evil? and still he holdeth fast his integrity, although thou movedst me against him, to destroy him without cause.

4. And Satan answered the LORD, and said, Skin for skin, yea, all that a man hath will he give for his life.
5. But put forth thine hand now, and touch his bone and his flesh, and he will curse thee to thy face.
6. And the LORD said unto Satan, Behold, he is in thine hand; but save his life.
7. So went Satan forth from the presence of the LORD, and smote Job with sore boils from the sole of his foot unto his crown.

8. And he took him a potsherd to scrape himself withal; and he sat down among the ashes.

9. Then said his wife unto him, Dost thou still retain thine integrity? curse God, and die.
10. But he said unto her, Thou speakest as one of the foolish women speaketh. What? shall we receive good at the hand of God, and shall we

pahaa vastaan? Kaikissa näissä ei Job syntiä tehnyt huulillansa.

11. Kuin Jobin kolme ystävää kuulivat kaiken sen onnettomuuden, joka hänelle tullut oli, tulivat he itsekukin paikkakunnastansa: Eliphas Temanista, Bildad Suasta ja Zophar Naemasta, ja kokoontuivat ynnä tulemaan, armahtelemaan ja lohduttamaan häntä.

12. Ja kuin he nostivat taampaa silmänsä, ei he häntä tunteneet, ja korottivat äänensä ja itkivät; ja jokainen repäisi vaatteensa, ja heittivät tomua päänsä päälle taivasta kohden,

13. Ja istuivat hänen kanssansa maan päällä seitsemän päivää ja seitsemän yötä, ja ei sanaakaan hänen kanssansa puhuneet; sillä he näkivät hänen kipunsa sangen suureksi.

not receive evil? In all this did not Job sin with his lips.

11. Now when Job's three friends heard of all this evil that was come upon him, they came every one from his own place; Eliphaz the Temanite, and Bildad the Shuhite, and Zophar the Naamathite: for they had made an appointment together to come to mourn with him and to comfort him.

12. And when they lifted up their eyes afar off, and knew him not, they lifted up their voice, and wept; and they rent every one his mantle, and sprinkled dust upon their heads toward heaven.

13. So they sat down with him upon the ground seven days and seven nights, and none spake a word unto him: for they saw that his grief was very great.

3 luku

1. Sitte avasi Job suunsa ja kirosi päivänsä.

2. Ja Job vastasi ja sanoi:

3. Se päivä olkoon kadotettu, jona

1. After this opened Job his mouth, and cursed his day.

2. And Job spake, and said,

3. Let the day perish wherein I was

minä syntynyt olen, ja se yö, jona sanottiin: mies on siinnyt.
4. Se päivä olkoon pimiä, ja älköön Jumala kysykö ylhäältä sen perään: älköön kirkkaus paistako hänen päällensä.
5. Pimeys ja kuolon varjo peittäköön hänen, olkoon pilvi hänen päällänsä; ja musta päivän sumu tehkään hänen kauhiaksi.
6. Sen yön käsittäköön pimeys, ja älkään iloitko vuosikausien päiväin seassa, ja älkään tulko kuukausien lukuun.
7. Katso, olkoon se yö yksinäinen ja älköön yhtäkään iloa tulko siihen.
8. Ne jotka päivää kiroovat, he kirotkoot sitä, ne jotka ovat valmiit herättämään Leviatania.
9. Sen tähdet olkoot pimiät hämärässänsä, odottakoot valkeutta, ja ei tulko, ja älköötnähkö aamuruskon silmäripsiä,
10. Ettei se sulkenut minun kohtuni ovea, ja ei kätkenyt onnettomuutta silmäini edestä.
11. Miksi en minä kuollut äitini kohdussa? Miksi en minä läkähtynyt äitini

born, and the night in which it was said, There is a man child conceived.
4. Let that day be darkness; let not God regard it from above, neither let the light shine upon it.
5. Let darkness and the shadow of death stain it; let a cloud dwell upon it; let the blackness of the day terrify it.
6. As for that night, let darkness seize upon it; let it not be joined unto the days of the year, let it not come into the number of the months.
7. Lo, let that night be solitary, let no joyful voice come therein.
8. Let them curse it that curse the day, who are ready to raise up their mourning.
9. Let the stars of the twilight thereof be dark; let it look for light, but have none; neither let it see the dawning of the day:
10. Because it shut not up the doors of my mother's womb, nor hid sorrow from mine eyes.
11. Why died I not from the womb? why did I not give up the ghost when

kohdusta tultuani?
12. Miksi he ovat ottaneet minun helmaansa? Miksi minä olen nisiä imenyt?
13. Niin minä nyt makaisin, olisin alallani, lepäisin, ja minulla olis lepo.
14. Maan kuningasten ja neuvojain kanssa, jotka heillensä rakentavat sitä mikä kylmillä on;
15. Eli päämiesten kanssa, joilla kultaa on, ja joiden huoneet ovat täynnä hopiaa;
16. Eli niinkuin keskensyntyneet kätketyt; ja en oliskaan: niinkuin nuoret lapset, jotka ei koskaan valkeutta nähneet.
17. Siellä täytyy jumalattomain lakata väkivallastansa; siellä ovat ne levossa, jotka paljon vaivaa nähneet ovat;
18. Siellä on vangeilla rauha muiden kanssa, ja ei kuule vaatian ääntä;
19. Siellä ovat sekä pienet että suuret, ja palveliat vapaat isännistänsä:
20. Miksi valkeus on annettu vaivaisille, ja elämä murheellisille sydämille?

I came out of the belly?
12. Why did the knees prevent me? or why the breasts that I should suck?
13. For now should I have lain still and been quiet, I should have slept: then had I been at rest,
14. With kings and counsellors of the earth, which built desolate places for themselves;
15. Or with princes that had gold, who filled their houses with silver:
16. Or as an hidden untimely birth I had not been; as infants which never saw light.
17. There the wicked cease from troubling; and there the weary be at rest.
18. There the prisoners rest together; they hear not the voice of the oppressor.
19. The small and great are there; and the servant is free from his master.
20. Wherefore is light given to him that is in misery, and life unto the bit-

ter in soul;

21. Niille, jotka odottavat kuolemaa, ja ei se tule, ja kaivaisivat sitä ennen kuin aarnihautaa?

21. Which long for death, but it cometh not; and dig for it more than for hid treasures;

22. Niille, jotka kovin iloitsevat ja riemuitsevat, että he saisivat haudan?

22. Which rejoice exceedingly, and are glad, when they can find the grave?

23. Ja sille miehelle, jonka tie kätketty on, ja hänen edestänsä Jumalalta peitetty?

23. Why is light given to a man whose way is hid, and whom God hath hedged in?

24. Sillä minun leipäni tykönä minä huokaan, ja minun parkuni vuodatetaan niinkuin vesi,

24. For my sighing cometh before I eat, and my roarings are poured out like the waters.

25. Sillä jota minä pelkäsin, se tuli minun päälleni, ja mitä minä kartin, tapahtui minulle.

25. For the thing which I greatly feared is come upon me, and that which I was afraid of is come unto me.

26. Enkö minä ollut onnellinen? enkö minä ollut rauhassa? eikö minulla ollut hyvä lepo? ja nyt senkaltainen levottomuus tulee.

26. I was not in safety, neither had I rest, neither was I quiet; yet trouble came.

4 luku

1. Ja Eliphas Temanilainen vastasi ja sanoi,

1. Then Eliphaz the Temanite answered and said,

2. Jos joku sinun kanssas rupeis puhumaan: mitämaks et sinä sitä kärsi;

2. If we assay to commune with thee, wilt thou be grieved? but who can

mutta kuka taitaa vaiti olla?
3. Katso, sinä olet monta neuvonut, ja vahvistanut väsyneitä käsiä.

4. Sinun puhees on ojentanut langenneita, ja vapisevaisia polvia vahvistanut.
5. Mutta että se nyt tulee sinun päälles, niin sinä väsyit, ja että se lankesi sinun päälles, niin sinä peljästyit.
6. Tämäkö on sinun (Jumalan) pelkos, sinun uskallukses, sinun toivos ja sinun vakuutes?
7. Muistele nyt, kussa joku viatoin on hukkunut? eli kussa hurskaat ovat joskus hävinneet?
8. Niinkuin minä kyllä nähnyt olen, ne jotka kyntävät vääryyden, ja onnettomuuden kylvävät, sitä he myös niittävät.
9. He ovat Jumalan puhalluksen kautta kadonneet, ja hänen vihansa hengeltä hukatut.
10. Jalopeuran kiljumus, ja julma jalopeuran ääni, ja nuorten jalopeurain hampaat ovat lovistetut.
11. Vanha jalopeura hukkuu, ettei hänellä ole saalista; ja jalopeuran po-

withhold himself from speaking?
3. Behold, thou hast instructed many, and thou hast strengthened the weak hands.
4. Thy words have upholden him that was falling, and thou hast strengthened the feeble knees.
5. But now it is come upon thee, and thou faintest; it toucheth thee, and thou art troubled.
6. Is not this thy fear, thy confidence, thy hope, and the uprightness of thy ways?
7. Remember, I pray thee, who ever perished, being innocent? or where were the righteous cut off?
8. Even as I have seen, they that plow iniquity, and sow wickedness, reap the same.

9. By the blast of God they perish, and by the breath of his nostrils are they consumed.
10. The roaring of the lion, and the voice of the fierce lion, and the teeth of the young lions, are broken.
11. The old lion perisheth for lack of prey, and the stout lion's whelps are

jat hajoitetaan.
12. Ja minun tyköni on tullut salainen sana; ja minun korvani on saanut vähäisen siitä.
13. Kuin minä ajattelin yönäkyjä, kuin uni lankee ihmisten päälle,
14. Niin pelko ja vavistus tuli minun päälleni, ja kaikki minun luuni peljätettiin;
15. Ja henki meni minun sivuitseni; kaikki minun karvani nousivat ruumiissani.
16. Silloin seisoi kuva minun silmäini edessä, jonka kasvoja en minä tuntenut; ja minä kuulin hiljaisen hyminän äänen:
17. Kuinka on ihminen hurskaampi kuin JumaIa? eli joku mies puhtaampi kuin se, joka hänen tehnyt on?
18. Katso, palveliainsa seassa ei löydä hän uskollisuutta ja enkeleissänsä löytää hän tyhmyyden:
19. Kuinka enemmin niissä jotka asuvat savihuoneissa, niissä jotka ovat perustetut maan päälle, jotka toukkain tavalla murentuvat?
20. Se pysyy aamusta ehtoosen asti,

scattered abroad.
12. Now a thing was secretly brought to me, and mine ear received a little thereof.
13. In thoughts from the visions of the night, when deep sleep falleth on men,
14. Fear came upon me, and trembling, which made all my bones to shake.
15. Then a spirit passed before my face; the hair of my flesh stood up:
16. It stood still, but I could not discern the form thereof: an image was before mine eyes, there was silence, and I heard a voice, saying,
17. Shall mortal man be more just than God? shall a man be more pure than his maker?
18. Behold, he put no trust in his servants; and his angels he charged with folly:
19. How much less in them that dwell in houses of clay, whose foundation is in the dust, which are crushed before the moth?
20. They are destroyed from morning

niin he muserretaan; ja ennenkuin he sen havaitsevat, he ijankaikkisesti hukkuvat.

to evening: they perish for ever without any regarding it.

21. Eikö heidän jälkeenjääneensä pois oteta? he kuolevat, vaan ei viisaudessa.

21. Doth not their excellency which is in them go away? they die, even without wisdom.

5 luku

1. Nimitä siis, jos joku on, joka kanssas todistaa, ja kenen tykö pyhistä sinä itses käännät?

1. Call now, if there be any that will answer thee; and to which of the saints wilt thou turn?

2. Mutta tyhmän tappaa viha, ja taitamattoman kuolettaa kiivaus.

2. For wrath killeth the foolish man, and envy slayeth the silly one.

3. Minä näin tyhmän juurtuneen, ja kirosin kohta hänen huonettansa.

3. I have seen the foolish taking root: but suddenly I cursed his habitation.

4. Hänen lapsensa pitää oleman kaukana terveydestä; ja pitää rikki murrettaman portissa, kussa ei yhtään auttajaa ole.

4. His children are far from safety, and they are crushed in the gate, neither is there any to deliver them.

5. Hänen elonsa pitää isoovaisen syömän, ja orjantappuroista sen ottaman; ja hänen kalunsa pitää ryövärien nielemän.

5. Whose harvest the hungry eateth up, and taketh it even out of the thorns, and the robber swalloweth up their substance.

6. Sillä ei vaiva käy ylös tomusta; ja onnettomuus ei kasva maasta.

6. Although affliction cometh not forth of the dust, neither doth trouble spring out of the ground;

7. Vaan ihminen syntyy onnettomuu-

7. Yet man is born unto trouble, as

teen; niinkuin kuumain hiilten kipinät sinkoilevat ylöskäsin.

the sparks fly upward.

8. Kuitenkin tahdon minä Jumalasta tutkistella: Jumalasta minä tahdon puhua,

8. I would seek unto God, and unto God would I commit my cause:

9. Joka voimallisia töitä tekee, joita ei tutkia taideta, ja ihmeitä, joita ei lukea taideta;

9. Which doeth great things and unsearchable; marvellous things without number:

10. Joka antaa sateen maan päälle, ja antaa tulla veden teiden päälle;

10. Who giveth rain upon the earth, and sendeth waters upon the fields:

11. Joka ylentää nöyrät korkeuteen, ja korottaa sorrettuja autuuteen.

11. To set up on high those that be low; that those which mourn may be exalted to safety.

12. Hän tekee kavalain aivoitukset tyhjäksi, ettei heidän kätensä mitään toimittaa taida.

12. He disappointeth the devices of the crafty, so that their hands cannot perform their enterprise.

13. Hän käsittää taitavat kavaluudessansa, ja pahain neuvo kukistetaan,

13. He taketh the wise in their own craftiness: and the counsel of the froward is carried headlong.

14. Että he päivällä juoksevat pimeydessä, ja koperoitsevat puolipäivänä niinkuin yöllä.

14. They meet with darkness in the daytime, and grope in the noonday as in the night.

15. Ja hän auttaa köyhää miekasta, ja heidän suustansa, ja voimallisten kädestä.

15. But he saveth the poor from the sword, from their mouth, and from the hand of the mighty.

16. Ja hän on köyhän turva, että väärryys pitäis suunsa kiinni.

16. So the poor hath hope, and iniquity stoppeth her mouth.

17. Katso, autuas on se ihminen, jota

17. Behold, happy is the man whom

Jumala kurittaa; sentähden älä hylkää Kaikkivaltiaan kuritusta.

18. Sillä hän haavoittaa ja sitoo; hän lyö ja hänen kätensä terveeksi tekee.

19. Kuudesta murheesta päästää hän sinun; ja seitsemännestä ei tule mitään pahaa sinulle.

20. Kalliilla ajalla vapahtaa hän sinun kuolemasta, ja sodassa miekasta.

21. Hän peittää sinun kielen ruoskalta; ja ei sinun pidä pelkäämän hävitystä, koska se tulee.

22. Hävityksessä ja nälässä sinä naurat; ja et pelkää metsän petoja.

23. Sillä sinun liittos pitää oleman kivien kanssa kedolla, ja maan pedot pitää sinun kanssas rauhallisesti oleman.

24. Sinä ymmärrät, että sinun majas on rauhassa, ja sinä oleskelet asuinsiassas ilman syntiä.

25. Ja sinä saat ymmärtää, että siemenes on suureksi tuleva, ja vesas

God correcteth: therefore despise not thou the chastening of the Almighty:

18. For he maketh sore, and bindeth up: he woundeth, and his hands make whole.

19. He shall deliver thee in six troubles: yea, in seven there shall no evil touch thee.

20. In famine he shall redeem thee from death: and in war from the power of the sword.

21. Thou shalt be hid from the scourge of the tongue: neither shalt thou be afraid of destruction when it cometh.

22. At destruction and famine thou shalt laugh: neither shalt thou be afraid of the beasts of the earth.

23. For thou shalt be in league with the stones of the field: and the beasts of the field shall be at peace with thee.

24. And thou shalt know that thy tabernacle shall be in peace; and thou shalt visit thy habitation, and shalt not sin.

25. Thou shalt know also that thy seed shall be great, and thine off-

niinkuin ruoho maassa.
26. Ja sinä tulet vanhalla ijällä hautaan, niinkuin elositoma ajallansa korjataan.
27. Katso, sitä me olemme tutkineet, ja se on niin: kuule sitä, ja tunne sinä myös se hyväkses.

spring as the grass of the earth.
26. Thou shalt come to thy grave in a full age, like as a shock of corn cometh in in his season.
27. Lo this, we have searched it, so it is; hear it, and know thou it for thy good.

6 luku

1. Niin Job vastasi ja sanoi:
2. Jos minun surkeuteni punnittaisiin, ja minun kärsimiseni yhtä haavaa laskettaisiin vaa´an päälle,
3. Niin se olis raskaampi kuin santa meressä; sentähden ovat minun sanani nielletyt ylös.
4. Sillä Kaikkivaltiaan nuolet ovat minussa, joiden myrkky särpää minun henkeni; ja Jumalan kauhistus tarkoittaa minua.

5. Huutaako metsä-aasi, kuin hänellä ruohoja on? ammuuko härkä, kuin hänellä on ruokaa?
6. Syödäänkö mautointa ilman suolaa? eli maistaako valkuainen munan ruskuaisen ympäriltä?

1. But Job answered and said,
2. Oh that my grief were throughly weighed, and my calamity laid in the balances together!
3. For now it would be heavier than the sand of the sea: therefore my words are swallowed up.
4. For the arrows of the Almighty are within me, the poison whereof drinketh up my spirit: the terrors of God do set themselves in array against me.
5. Doth the wild ass bray when he hath grass? or loweth the ox over his fodder?
6. Can that which is unsavoury be eaten without salt? or is there any taste in the white of an egg?

7. Jota minun sieluni ennen kuoitti, se on nyt minun ruokani minun kipuni tähden.

7. The things that my soul refused to touch are as my sorrowful meat.

8. Jospa minun rukoukseni tapahtuis, ja Jumala antais minulle, mitä minä toivon!

8. Oh that I might have my request; and that God would grant me the thing that I long for!

9. Että Jumala tahtois ja löis minun rikki, ja päästäis kätensä särkemään minua;

9. Even that it would please God to destroy me; that he would let loose his hand, and cut me off!

10. Niin olis minulla vielä sitte lohdutus, ja minä vahvistuisin sairaudessani, ellei hän säästäisi minua: en ole mitään kuitenkaan kieltänyt pyhän puhetta.

10. Then should I yet have comfort; yea, I would harden myself in sorrow: let him not spare; for I have not concealed the words of the Holy One.

11. Mikä on minun väkeni, että minä voisin toivoa? ja mikä on minun loppuni, että minun sieluni vois kärsiväinen olla?

11. What is my strength, that I should hope? and what is mine end, that I should prolong my life?

12. Onko minun väkeni kivinen? eli minun lihani vaskinen?

12. Is my strength the strength of stones? or is my flesh of brass?

13. Ei ole minulla missään apua; ja minun saatuni on pois ajettu minulta.

13. Is not my help in me? and is wisdom driven quite from me?

14. Joka ei osoita lähimmäisellensä laupiutta, hän hylkää Kaikkivaltiaan pelvon.

14. To him that is afflicted pity should be shewed from his friend; but he forsaketh the fear of the Almighty.

15. Minun veljeni ovat rikkoneet minua vastaan, niinkuin oja ja niinkuin väkevä virta ohitse menneet,

15. My brethren have dealt deceitfully as a brook, and as the stream of brooks they pass away;

16. Jotka ovat kauhiat jäästä, ja jotka lumi peittää.
16. Which are blackish by reason of the ice, and wherein the snow is hid:
17. Kuin helle heitä ahdistaa, pitää heidän nääntymän, ja kuin palava on, pitää heidän katooman paikastansa.
17. What time they wax warm, they vanish: when it is hot, they are consumed out of their place.
18. Heidän polkunsa poikkeevat pois; he raukeevat tyhjään ja hukkuvat.
18. The paths of their way are turned aside; they go to nothing, and perish.
19. He katsoivat Temanin tietä, rikkaan Arabian polkuja he toivoivat.
19. The troops of Tema looked, the companies of Sheba waited for them.
20. Mutta heidän pitää häpiään tuleman, ratki surutoinna ollessansa; ja heidän pitää häpeemän siihen tultuansa.
20. They were confounded because they had hoped; they came thither, and were ashamed.
21. Sillä ette nyt mitään ole; ja että te näette surkeuden, pelkäätte te.
21. For now ye are nothing; ye see my casting down, and are afraid.
22. Olenko minä sanonut: Tuokaat minulle! eli antakaat minun edestäni lahjoja teidän tavarastanne?
22. Did I say, Bring unto me? or, Give a reward for me of your substance?
23. Ja pelastakaat minua vihollisten kädestä, ja vapahtakaat minua tyrannein käsistä?
23. Or, Deliver me from the enemy's hand? or, Redeem me from the hand of the mighty?
24. Opettakaat minua, minä olen ääneti, ja jota en minä tiedä, niin neuvokaat minua.
24. Teach me, and I will hold my tongue: and cause me to understand wherein I have erred.
25. Kuinka vahvat ovat oikeuden puheet? kuka teissä on se, joka sitä laittaa taitaa?
25. How forcible are right words! but what doth your arguing reprove?
26. Te ajattelette sanoja, ainoastaan
26. Do ye imagine to reprove words,

nuhdellaksenne, ja teette sanoillanne epäileväisen mielen.
27. Te karkaatte köyhän orvon päälle, ja kaivatte lähimmäisellenne kuoppaa.
28. Mutta että te nyt tahdotte, niin katsokaat minun päälleni, jos minä teidän edessänne valhettelen.
29. Palatkaat nyt, olkoon pois vääryys: Tulkaat jälleen; minun vastaukseni pitää oikia oleman.
30. Onko minun kielessäni vääryyttä? eikö minun suulakeni ymmärrä vaivoja?

and the speeches of one that is desperate, which are as wind?
27. Yea, ye overwhelm the fatherless, and ye dig a pit for your friend.

28. Now therefore be content, look upon me; for it is evident unto you if I lie.
29. Return, I pray you, let it not be iniquity; yea, return again, my righteousness is in it.
30. Is there iniquity in my tongue? cannot my taste discern perverse things?

7 luku

1. Eikö ihminen aina pidä oleman sodassa maan päällä; ja hänen päivänsä ovat niinkuin orjan päivät?
2. Niinkuin palvelia halajaa varjoa, ja orja työnsä loppua,

3. Niin olen minä minulleni saanut turhat kuukaudet, ja minulla on monta murheellista yötä ollut.
4. Kuin minä levätä panin, sanoin minä: Koskahan minä nousen? ja sitte

1. Is there not an appointed time to man upon earth? are not his days also like the days of an hireling?
2. As a servant earnestly desireth the shadow, and as an hireling looketh for the reward of his work:
3. So am I made to possess months of vanity, and wearisome nights are appointed to me.
4. When I lie down, I say, When shall I arise, and the night be gone? and I

lueskelen, koska ehtoo tullee: minä olen ravittu kävellyksistä hamaan pimeyteen asti.

5. Minun lihani on puetettu madoilla ja maan tomulla; minun nahkani on ahvettunut ja hyljätyksi tullut.

6. Minun päiväni ovat lentäneet nopiammasti pois kuin syöstävä ja kuluneet ilman viivytystä.

7. Muista, että minun elämäni on tuuli, ja minun silmäni ei palaja hyvää näkemään.

8. Ja ei yksikään silmä, joka minun nyt näkee, pidä minua enempi näkemän. Sinun silmäs katsokoon minua, sitte minä hukun.

9. Pilvi raukee ja menee pois: niin myös se, joka menee alas hautaan, ei nouse jälleen,

10. Eikä palaja jälleen huoneesensa, ei myös hänen siansa häntä enää tunne.

11. Sentähden en minä estä suutani; minä puhun henkeni ahtaudessa, ja juttelen sieluni murheessa.

12. Olenko minä meri eli valaskala, että sinä minun niin kätket?

am full of tossings to and fro unto the dawning of the day.

5. My flesh is clothed with worms and clods of dust; my skin is broken, and become loathsome.

6. My days are swifter than a weaver's shuttle, and are spent without hope.

7. O remember that my life is wind: mine eye shall no more see good.

8. The eye of him that hath seen me shall see me no more: thine eyes are upon me, and I am not.

9. As the cloud is consumed and vanisheth away: so he that goeth down to the grave shall come up no more.

10. He shall return no more to his house, neither shall his place know him any more.

11. Therefore I will not refrain my mouth; I will speak in the anguish of my spirit; I will complain in the bitterness of my soul.

12. Am I a sea, or a whale, that thou settest a watch over me?

13. Kuin minä ajattelin: minun vuoteeni lohduttaa minun, ja minun kehtoni saattaa minulle levon, koska minä itselleni puhun;

13. When I say, My bed shall comfort me, my couch shall ease my complaint;

14. Niin sinä peljätät minua unilla, ja kauhistat minua näyillä,

14. Then thou scarest me with dreams, and terrifiest me through visions:

15. Että minun sieluni sois itsensä hirtetyksi, ja minun luuni kuolleiksi.

15. So that my soul chooseth strangling, and death rather than my life.

16. Minä kauhistun, enkä pyydä silleen elää: lakkaa minusta, sillä minun päiväni ovat turhat.

16. I loathe it; I would not live alway: let me alone; for my days are vanity.

17. Mikä on ihminen,että hänen suurena pidät, ja panet hänen sydämees?

17. What is man, that thou shouldest magnify him? and that thou shouldest set thine heart upon him?

18. Sinä etsit häntä joka päivä, ja koettelet häntä aina.

18. And that thou shouldest visit him every morning, and try him every moment?

19. Miksi et minusta luovu, ja päästä minua, siihen asti että minä sylkeni nielisin?

19. How long wilt thou not depart from me, nor let me alone till I swallow down my spittle?

20. Minä olen syntiä tehnyt; mitä minun pitää sinulle tekemän, o sinä ihmisten vartia? miksis minun teit sinulles loukkaukseksi ja itselleni kuormaksi?

20. I have sinned; what shall I do unto thee, O thou preserver of men? why hast thou set me as a mark against thee, so that I am a burden to myself?

21. Ja miksi et minun pahaa tekoani anna anteeksi ja ota pois minun vää-

21. And why dost thou not pardon my transgression, and take away mine

ryyttäni? Sillä nyt pitää minun makaaman mullassa: ja jos minua aamulla etsit, niin en minä enää ole.

iniquity? for now shall I sleep in the dust; and thou shalt seek me in the morning, but I shall not be.

8 luku

1. Niin vastasi Bildad Suasta ja sanoi:

1. Then answered Bildad the Shuhite, and said,

2. Kuinka kauvan sinä tahdot näitä puhua? ja sinun suus puheet ovat niinkuin väkevä tuuli?

2. How long wilt thou speak these things? and how long shall the words of thy mouth be like a strong wind?

3. Väärinkö Jumala tuomitsee, eli rikkooko Kaikkivaltias oikeuden?

3. Doth God pervert judgment? or doth the Almighty pervert justice?

4. Jos poikas ovat syntiä tehneet hänen edessänsä, niin hän on hyljännyt heitä heidän pahain tekoinsa tähden.

4. If thy children have sinned against him, and he have cast them away for their transgression;

5. Mutta jos sinä aikanansa etsit Jumalaa, ja rukoilet Kaikkivaltiasta hartaasti,

5. If thou wouldest seek unto God betimes, and make thy supplication to the Almighty;

6. Ja jos sinä olet puhdas ja hyvä, niin hän herättää sinun, ja taas tekee rauhalliseksi hurskautes majan.

6. If thou wert pure and upright; surely now he would awake for thee, and make the habitation of thy righteousness prosperous.

7. Ja kussa sinulla oli ennen vähä, pitää tästedes sinulle sangen paljon lisääntymän.

7. Though thy beginning was small, yet thy latter end should greatly increase.

8. Sillä kysy nyt entisiltä sukukunnilta, ja rupee kysymään heidän isiltänsä.

8. For enquire, I pray thee, of the former age, and prepare thyself to

the search of their fathers:

9. Sillä me olemme niinkuin eilen tulleet, ja emme mitään tiedä: meidän elämämme on niinkuin varjo maan päällä.

9. (For we are but of yesterday, and know nothing, because our days upon earth are a shadow:)

10. Heidän pitää opettaman sinua, ja sanoman sinulle, ja tuoman puheensa edes sydämestänsä.

10. Shall not they teach thee, and tell thee, and utter words out of their heart?

11. Kasvaako kaisla, ellei seiso loassa? eli kasvaako ruoho ilman vettä?

11. Can the rush grow up without mire? can the flag grow without water?

12. Koska se vielä kukoistaa ennenkuin se niitetään, kuivettuu se ennenkuin heinä korjataan.

12. Whilst it is yet in his greenness, and not cut down, it withereth before any other herb.

13. Niin käy kaikkein niiden, jotka Jumalan unhottavat, ja ulkokullattuin toivo katoo.

13. So are the paths of all that forget God; and the hypocrite's hope shall perish:

14. Sillä hänen toivonsa tulee tyhjäksi, ja hänen uskalluksensa niinkuin hämähäkin verkko.

14. Whose hope shall be cut off, and whose trust shall be a spider's web.

15. Hän luottaa huoneensa päälle, ja ei se pidä seisoman; hän turvaa siihen, ja ei se pidä pysyväinen oleman.

15. He shall lean upon his house, but it shall not stand: he shall hold it fast, but it shall not endure.

16. Se viheriöitsee kyllä ennen auringon nousemaa, ja sen heikot oksat kasvavat hänen yrttitarhassansa.

16. He is green before the sun, and his branch shooteth forth in his garden.

17. Hänen juurensa seisoo paksuna lähteen tykönä, ja huoneet kivien

17. His roots are wrapped about the heap, and seeth the place of stones.

päällä.

18. Mutta koska hän nielee sen paikastansa, kieltää hän sen, niinkuin ei olis nähnytkään sitä.

19. Katso, tämä on hänen menonsa riemu; ja toiset taas kasvavat tuhasta.

20. Sentähden katso, ei Jumala hyviä hylkää, eikä vahvista pahain kättä,

21. Siihen asti että sinun suus naurulla täytetään ja huules riemulla.

22. Mutta ne jotka sinua vihaavat, pitää häpiään tuleman; ja jumalattomain asuinsia ei pidä pysyväinen oleman.

18. If he destroy him from his place, then it shall deny him, saying, I have not seen thee.

19. Behold, this is the joy of his way, and out of the earth shall others grow.

20. Behold, God will not cast away a perfect man, neither will he help the evil doers:

21. Till he fill thy mouth with laughing, and thy lips with rejoicing.

22. They that hate thee shall be clothed with shame; and the dwelling place of the wicked shall come to nought.

9 luku

1. Job vastasi ja sanoi:

2. Minä kyllä sen tiedän, että niin on, ettei ihminen taida hurskas olla Jumalan edessä.

3. Jos hän tahtois riidellä hänen kanssansa, ei hän taitais vastata häntä yhtä tuhanteen.

4. Hän on viisas ja voimallinen: kenenkä siitä on hyvää ollut, kuin häntä

1. Then Job answered and said,

2. I know it is so of a truth: but how should man be just with God?

3. If he will contend with him, he cannot answer him one of a thousand.

4. He is wise in heart, and mighty in strength: who hath hardened himself

vastaan on itsensä asettanut?
5. Hän siirtää vuoret ennenkuin he sen ymmärtävät, jotka hän vihassansa kukistaa.
6. Hän liikuttaa maan siastansa, niin että sen patsaat vapisevat.
7. Hän puhuu auringolle, niin ei se nouse; ja hän lukitsee tähdet.
8. Hän yksin levittää taivaat, ja käy meren aaltoin päällä.

9. Hän tekee Otavan ja Kointähden, Seulaiset ja ne tähdet etelään päin.

10. Hän tekee suuria töitä, joita ei taideta tutkia, ja epälukuisia ihmeitä.

11. Katso, hän käy minun ohitseni ennenkuin minä sen havaitsen, ja menee pois ennenkuin minä sen ymmärrän.
12. Katso, jos hän menee äkisti, kuka noutaa hänen jälleen? kuka sanoo hänelle: mitäs teet?
13. Hän on Jumala, hänen vihaansa ei yksikään aseta; hänen allensa pitää itsensä kumartaman ylpiätkin herrat.
14. Kuinka minun pitäisi häntä vas-

against him, and hath prospered?
5. Which removeth the mountains, and they know not: which overturneth them in his anger.
6. Which shaketh the earth out of her place, and the pillars thereof tremble.
7. Which commandeth the sun, and it riseth not; and sealeth up the stars.
8. Which alone spreadeth out the heavens, and treadeth upon the waves of the sea.
9. Which maketh Arcturus, Orion, and Pleiades, and the chambers of the south.
10. Which doeth great things past finding out; yea, and wonders without number.
11. Lo, he goeth by me, and I see him not: he passeth on also, but I perceive him not.

12. Behold, he taketh away, who can hinder him? who will say unto him, What doest thou?
13. If God will not withdraw his anger, the proud helpers do stoop under him.
14. How much less shall I answer

taaman, ja löytämän sanoja häntä vastaan?

15. Ehkä minulla vielä oikeus olis, niin en kuitenkaan taida minä häntä vastata; vaan täytyis oikeudessa rukoilla.

16. Ja ehkä minä vielä häntä avuksihuutaisin, ja hän kuulis minua, niin en minä uskoisi, että hän kuultelis minun ääntäni;

17. Sillä hän hän runtelee minun tuulispäällä, ja enentää minun haavani ilman syytä.

18. Ei hän anna minun henkeni virota, vaan täyttää minun murheella.

19. Jos joku tahtoo voimaa, katso, hän on voimallinen; jos joku tahtoo oikeutta, kuka todistaa minun kanssani?

20. Jos minä sanoisin: minä olen oikia, niin minun suuni kuitenkin tuomitsee minun: eli minä olen vakaa, niin hän kuitenkin tekee minun pahaksi.

21. Ehkä minä vielä vakaa olisin, niin en minä kuitenkaan tunne itsiäni; vaan minä suutun eIämääni.

22. Se on se ainoa minkä minä sanonut olen, hän kadottaa hyvän ja ju-

him, and choose out my words to reason with him?

15. Whom, though I were righteous, yet would I not answer, but I would make supplication to my judge.

16. If I had called, and he had answered me; yet would I not believe that he had hearkened unto my voice.

17. For he breaketh me with a tempest, and multiplieth my wounds without cause.

18. He will not suffer me to take my breath, but filleth me with bitterness.

19. If I speak of strength, lo, he is strong: and if of judgment, who shall set me a time to plead?

20. If I justify myself, mine own mouth shall condemn me: if I say, I am perfect, it shall also prove me perverse.

21. Though I were perfect, yet would I not know my soul: I would despise my life.

22. This is one thing, therefore I said it, He destroyeth the perfect and the

malattoman.
23. Kuin hän rupee lyömään, niin hän tappaa äkisti, ja pilkkaa viattomain kiusausta.
24. Maa annetaan jumalattoman käsiin, hän peittää sen tuomarien kasvot: ellei se niin ole, kuinka se myös toisin on?
25. Minun päiväni ovat olleet nopiammat kuin juoksia: ne ovat paenneet, ja ei mitään hyvää nähneet.
26. Ne ovat pois menneet kuin joutuva haaksi, kuin kotka lentää rualle.
27. Koska minä ajattelen: minä unhotan valitukseni, ja muutan kasvoni ja virvoitan minuni:
28. Niin minä pelkään kaikkia minun kipujani, tietäen, ettes anna minun olla viatoinna.
29. Jos olen jumalatoin, miksi minä nyt itsiäni hukkaan vaivaan?
30. Vaikka minä pesisin itseni lumivedessä ja puhdistaisin käteni saippualla,
31. Niin sinä kuitenkin pistäisit minun lokaan; ja minun vaatteeni olisivat

wicked.
23. If the scourge slay suddenly, he will laugh at the trial of the innocent.
24. The earth is given into the hand of the wicked: he covereth the faces of the judges thereof; if not, where, and who is he?
25. Now my days are swifter than a post: they flee away, they see no good.
26. They are passed away as the swift ships: as the eagle that hasteth to the prey.
27. If I say, I will forget my complaint, I will leave off my heaviness, and comfort myself:
28. I am afraid of all my sorrows, I know that thou wilt not hold me innocent.
29. If I be wicked, why then labour I in vain?
30. If I wash myself with snow water, and make my hands never so clean;
31. Yet shalt thou plunge me in the ditch, and mine own clothes shall ab-

minulle kauhistukseksi.
32. Sillä ei hän ole minun vertaiseni, jota minä vastata taidan, että me ynnä tulisimme oikeuden eteen.
33. Ei ole joka meitä eroittaa, joka laskis kätensä meidän kahden välillemme.
34. Hän ottakoon vitsansa pois minusta, ja älköön hänen hirmuisuutensa peljättäkö minua;
35. Että minä puhuisin ja en pelkäisi häntä; sillä en minä mitään kanssani tiedä.

hor me.
32. For he is not a man, as I am, that I should answer him, and we should come together in judgment.
33. Neither is there any daysman betwixt us, that might lay his hand upon us both.
34. Let him take his rod away from me, and let not his fear terrify me:
35. Then would I speak, and not fear him; but it is not so with me.

10 luku

1. Minun sieluni suuttuu elämästä; minun valitukseni minusta annan minä olla ja puhun sieluni murheessa.
2. Sanon Jumalalle: älä minua tuomitse: anna minun tietää, minkätähden sinä riitelet minun kanssani.
3. Onko sinulla ilo siitä, että väkivaltaa teet, ja hylkäät minun, joka käsialas olen, ja annat jumalattomain aivoitukset kunniaan tulla?

1. My soul is weary of my life; I will leave my complaint upon myself; I will speak in the bitterness of my soul.
2. I will say unto God, Do not condemn me; shew me wherefore thou contendest with me.
3. Is it good unto thee that thou shouldest oppress, that thou shouldest despise the work of thine hands, and shine upon the counsel of the wicked?

4. Onko sinulla lihalliset silmät? eli katsotkos niinkuin ihminen katsoo?
5. Onko sinun päiväs niinkuin ihmisen päivät? eli vuotes niinkuin ihmisen vuodet?
6. Ettäs kysyt minun vääryyttäni, ja tutkit pahaa tekoani,
7. Vaikka tiedät, etten minä ole jumalatoin; ehkei yhtään ole, joka taitaa sinun kädestäs vapauttaa.
8. Sinun kätes ovat minun valmistaneet ja tehneet minun kaikki ympäri, ja sinä tahdot hukuttaa minun?
9. Muista siis, että olet minun tehnyt niinkuin saven, ja annat minun tulla maaksi jälleen.
10. Etkös minua ole lypsänyt kuin rieskaa, ja antanut minun juosta niinkuin juustoa?
11. Sinä olet minun puettanut nahalla ja lihalla: luilla ja suonilla olet sinä minun peittänyt.
12. Elämän ja hyvän työn olet sinä minulle osoittanut, ja sinun katsomises minun henkeni kätkee.
13. Ja vaikka sinä nämät salaat sydämessäs, niin minä tiedän sen kuitenkin, että sen muistat,

4. Hast thou eyes of flesh? or seest thou as man seeth?
5. Are thy days as the days of man? are thy years as man's days,
6. That thou enquirest after mine iniquity, and searchest after my sin?
7. Thou knowest that I am not wicked; and there is none that can deliver out of thine hand.
8. Thine hands have made me and fashioned me together round about; yet thou dost destroy me.
9. Remember, I beseech thee, that thou hast made me as the clay; and wilt thou bring me into dust again?
10. Hast thou not poured me out as milk, and curdled me like cheese?
11. Thou hast clothed me with skin and flesh, and hast fenced me with bones and sinews.
12. Thou hast granted me life and favour, and thy visitation hath preserved my spirit.
13. And these things hast thou hid in thine heart: I know that this is with thee.

14. Jos minä pahaa teen, niin sinä kohta havaitset, ja et jätä minun pahaa tekoani rankaisemata.
15. Jos minä olen jumalatoin, voi minua! jos minä olen hurskas, niin en minä kuitenkaan uskalla nostaa ylös päätäni. Minä olen täynnä ylönkatsetta, katsos minun viheliäisyyttäni.
16. Noustessa sinä ajat minua takaa niinkuin jalopeura, ja taas ihmeellisesti minun kanssani menettelet.
17. Sinä uudistat todistukses minua vastaan, ja vihastut kovin minun päälleni. Minua vaivaa yksi toisensa jälkeen niinkuin sota.
18. Miksis minun annoit lähteä äitini kohdusta? jospa minä olisin kuollut, ettei yksikään silmä olisi minua nähnyt!
19. Niin minä olisin kuin en olisikaan ollut, kannettu äitini kohdusta hautaan.
20. Eikö minun ikäni lyhyt ole? Lakkaa ja päästä minua, ja luovu minusta, että minä vähänkin virvoitusta saisin,
21. Ennenkuin minä menen, enkä palaja, pimeyden ja kuolon varjon maal-

14. If I sin, then thou markest me, and thou wilt not acquit me from mine iniquity.
15. If I be wicked, woe unto me; and if I be righteous, yet will I not lift up my head. I am full of confusion; therefore see thou mine affliction;
16. For it increaseth. Thou huntest me as a fierce lion: and again thou shewest thyself marvellous upon me.
17. Thou renewest thy witnesses against me, and increasest thine indignation upon me; changes and war are against me.
18. Wherefore then hast thou brought me forth out of the womb? Oh that I had given up the ghost, and no eye had seen me!
19. I should have been as though I had not been; I should have been carried from the womb to the grave.
20. Are not my days few? cease then, and let me alone, that I may take comfort a little,
21. Before I go whence I shall not return, even to the land of darkness

le,
22. Joka on pimeyden maa ja synkiä kuolon varjo, jossa ei yhtään järjestystä ole, joka paisteessansa on niinkuin synkeys.

and the shadow of death;
22. A land of darkness, as darkness itself; and of the shadow of death, without any order, and where the light is as darkness.

11 luku

1. Niin vastasi Zophar Naemasta ja sanoi:
2. Kuin joku on kauvan puhunut, eikö häntä pitäis vastattaman? eli pitääkö suupaltilla oikeus oleman?
3. Pitääkö sinun jaarituksiis ihmisten vaikeneman, että sinä pilkkaat, eikä yksikään sinua häpäisisi?
4. Sinä sanot: minun opetukseni on selkiä, ja minä olen puhdas sinun silmäis edessä.
5. Jospa Jumala puhuis ja avais huulensa sinua vastaan,
6. Ja ilmoittais sinulle salaisen tiedon! sillä hänellä olis vielä enempi tekemistä, ettäs tietäisit, ettei hän muistele kaikkia sinun pahoja töitäs.

7. Luuletkos tutkistellessas Jumalan löytäväs? ja Kaikkivaltiaan täydellises-

1. Then answered Zophar the Naamathite, and said,
2. Should not the multitude of words be answered? and should a man full of talk be justified?
3. Should thy lies make men hold their peace? and when thou mockest, shall no man make thee ashamed?
4. For thou hast said, My doctrine is pure, and I am clean in thine eyes.

5. But oh that God would speak, and open his lips against thee;
6. And that he would shew thee the secrets of wisdom, that they are double to that which is! Know therefore that God exacteth of thee less than thine iniquity deserveth.
7. Canst thou by searching find out God? canst thou find out the Almighty

ti löytäväs.
8. Hän on korkiampi kuin taivas, mitäs tahdot tehdä? syvempi kuin helvetti, kuinkas taidat tuta?
9. Pitempi kuin maa, ja laviampi kuin meri.
10. Jos hän sen ylösalaisin kääntäis, eli kätkis, eli heittäis kokoon; kuka hänen estäis?
11. Sillä hän tuntee turhatkin ihmiset, ja näkee vääryydet; ja ei hänen pitäis ymmärtämän?
12. Turha ihminen ylpeilee, ja syntynyt ihminen on niinkuin metsä-aasin varsa.
13. Jos olisit valmistanut sydämes, ja nostanut kätes hänen tykönsä;
14. Jos vääryys on sinun kädessäs, niin heitä se kauvas, ettei yhtään vääryyttä asuisi majassas:
15. Niin sinä ylennät kasvos ilman laitosta, ja olet vahva ja ei pelkääväinen.
16. Niin sinä myös unhotat vaivan; ja niinkuin ohitse juossut vesi, tulee se mielees.
17. Ja sinun elämäs aika pitää käymän ylös niinkuin puolipäivä, ja pi-

unto perfection?
8. It is as high as heaven; what canst thou do? deeper than hell; what canst thou know?
9. The measure thereof is longer than the earth, and broader than the sea.
10. If he cut off, and shut up, or gather together, then who can hinder him?
11. For he knoweth vain men: he seeth wickedness also; will he not then consider it?
12. For vain man would be wise, though man be born like a wild ass's colt.
13. If thou prepare thine heart, and stretch out thine hands toward him;
14. If iniquity be in thine hand, put it far away, and let not wickedness dwell in thy tabernacles.
15. For then shalt thou lift up thy face without spot; yea, thou shalt be stedfast, and shalt not fear:
16. Because thou shalt forget thy misery, and remember it as waters that pass away:
17. And thine age shall be clearer than the noonday; thou shalt shine

meys niinkuin kirkas aamu.
18. Ole hyvässä turvassa, vielä nyt toivo on; sillä vaikkas nyt olet häpiässä, niin sinä kuitenkin olet rauhassa lepäävä.
19. Sinä olet makaava, ja ei kenkään sinua peljätä: monen pitää sinua kunnioittaman.
20. Mutta jumalattomain silmät pitää nääntymän, ja ei voi päästää; sillä heidän toivonsa pitää puuttuman heidän sieluiltansa.

forth, thou shalt be as the morning.
18. And thou shalt be secure, because there is hope; yea, thou shalt dig about thee, and thou shalt take thy rest in safety.
19. Also thou shalt lie down, and none shall make thee afraid; yea, many shall make suit unto thee.
20. But the eyes of the wicked shall fail, and they shall not escape, and their hope shall be as the giving up of the ghost.

12 luku

1. Niin vastasi Job ja sanoi:
2. Te olette miehet; taito kuolee teidän kanssanne.
3. Minulla on niin sydän kuin teilläkin, enkä ole alemmaisempi teitä: kuka se on, joka ei näitä tiedä?

1. And Job answered and said,
2. No doubt but ye are the people, and wisdom shall die with you.
3. But I have understanding as well as you; I am not inferior to you: yea, who knoweth not such things as these?

4. Joka lähimmäiseltänsä pilkataan, niinkuin minä, hän rukoilee Jumalaa, ja hän kuulee häntä: hurskas ja vakaa pilkataan.
5. Hän on ylönkatsottu kynttiläinen ylpeiden ajatuksissa, valmistettu, että

4. I am as one mocked of his neighbour, who calleth upon God, and he answereth him: the just upright man is laughed to scorn.
5. He that is ready to slip with his feet is as a lamp despised in the thought

he siihen loukkaavat jalkansa,
6. Ryövärein majoissa on kyllä, ja he härsyttelevät rohkiasti Jumalaa, ehkä Jumala on sen antanut heidän käteensä.
7. Kysy siis eläimiltä, ja he opettavat sinua, ja taivaan linnuilta, ja he sanovat sinulle.
8. Taikka puhu maan kanssa, ja hän opettaa sinua; ja kalat meressä ilmoittavat sinulle.
9. Kuka se on, joka ei kaikkia näitä tiedä, että Herran käsi on ne tehnyt?

10. Että hänen kädessänsä on kaikkein elävien sielu, ja kunkin lihan henki?
11. Eikö korva koettele puhetta, ja suu maista ruokaa?
12. Vanhoilla on taito, ja pitkäijällisillä ymmärrys.
13. Hänen tykönänsä on taito ja voima; hänen on neuvo ja ymmärrys.
14. Katso, koska hän kukistaa, niin ei auta rakentamaan: koska hän jonkun salpaa, niin ei kenkään taida avata.
15. Katso, koska hän pidättää veden, niin kaikki kuivettuu, ja koska hän

of him that is at ease.
6. The tabernacles of robbers prosper, and they that provoke God are secure; into whose hand God bringeth abundantly.
7. But ask now the beasts, and they shall teach thee; and the fowls of the air, and they shall tell thee:
8. Or speak to the earth, and it shall teach thee: and the fishes of the sea shall declare unto thee.
9. Who knoweth not in all these that the hand of the LORD hath wrought this?
10. In whose hand is the soul of every living thing, and the breath of all mankind.
11. Doth not the ear try words? and the mouth taste his meat?
12. With the ancient is wisdom; and in length of days understanding.
13. With him is wisdom and strength, he hath counsel and understanding.
14. Behold, he breaketh down, and it cannot be built again: he shutteth up a man, and there can be no opening.
15. Behold, he withholdeth the waters, and they dry up: also he

laskee, niin se kääntää maan.

16. Hän on vahva Ja pysyväinen: hänen on se joka eksyy, ja se joka eksyttää.

17. Hän johdattaa kavalat niinkuin saaliin, ja saattaa tuomarit tyhmäksi.

18. Hän päästää kuningasten siteet, ja vyöttää heidän kupeensa.

19. Papit vie hän niinkuin saaliin, ja väkevät kukistaa.

20. Hän vääntää pois totisten huulet, vanhain toimen ottaa hän pois.

21. Hän kaataa ylönkatseen päämiesten päälle, ja voimallisten väkevyyden hajoittaa.

22. Hän ilmoittaa pimiät perustukset, ja kuoleman varjon saattaa hän valkeuteen.

23. Hän saattaa kansat suureksi, ja taas hukuttaa heidät; hän levittää kansan, ja taas vie pois heidät.

24. Hän ottaa pois maan kansan ruhtinasten sydämet, ja eksyttää heitä korvessa, jossa ei tietä ole.

25. Ja he koperoitsevat pimeydessä

sendeth them out, and they overturn the earth.

16. With him is strength and wisdom: the deceived and the deceiver are his.

17. He leadeth counsellors away spoiled, and maketh the judges fools.

18. He looseth the bond of kings, and girdeth their loins with a girdle.

19. He leadeth princes away spoiled, and overthroweth the mighty.

20. He removeth away the speech of the trusty, and taketh away the understanding of the aged.

21. He poureth contempt upon princes, and weakeneth the strength of the mighty.

22. He discovereth deep things out of darkness, and bringeth out to light the shadow of death.

23. He increaseth the nations, and destroyeth them: he enlargeth the nations, and straiteneth them again.

24. He taketh away the heart of the chief of the people of the earth, and causeth them to wander in a wilderness where there is no way.

25. They grope in the dark without

ilman valkeutta; ja hän eksyttää heitä kuin juopuneita.

light, and he maketh them to stagger like a drunken man.

13 luku

1. Katso, kaikkia näitä ovat silmäni nähneet, ja korvani kuulleet, ja on ne ymmärtänyt.
2. Jota te tiedätte, sitä minäkin tiedän, enkä ole halvempi teitä.
3. Minä puhun siis Kaikkivaltiaan tykö, ja mielin kamppailla Jumalan kanssa.
4. Sillä te olette valheen saarnaajat, ja kaikki kelvottomat lääkärit.
5. Jospa te voisitte juuri ääneti olla, niin te olisitte taitavat.
6. Kuulkaat siis minun kamppaustani, ja ottakaat vaari asiasta, kuin minä puhun.
7. Tahdotteko te Jumalan puolesta vastata vääryydellä? ja hänen puolestansa puhua petosta?
8. Tahdotteko te katsoa hänen mieltänsä? Tahdotteko te riidellä Jumalan puolesta?
9. Pitääkö se teille menestymän, kos-

1. Lo, mine eye hath seen all this, mine ear hath heard and understood it.
2. What ye know, the same do I know also: I am not inferior unto you.
3. Surely I would speak to the Almighty, and I desire to reason with God.
4. But ye are forgers of lies, ye are all physicians of no value.
5. O that ye would altogether hold your peace! and it should be your wisdom.
6. Hear now my reasoning, and hearken to the pleadings of my lips.
7. Will ye speak wickedly for God? and talk deceitfully for him?
8. Will ye accept his person? will ye contend for God?
9. Is it good that he should search

ka hän teitä etsii? luuletteko te hänen pettävänne, niinkuin joku pettää ihmisen?

you out? or as one man mocketh another, do ye so mock him?

10. Hän kovin nuhtelee teitä, jos te salaisesti mieliä katsotte.

10. He will surely reprove you, if ye do secretly accept persons.

11. Eikö hänen korkeutensa teitä peljätä? ja hänen pelkonsa lankee teidän päällenne?

11. Shall not his excellency make you afraid? and his dread fall upon you?

12. Teidän muistonne vedetään tuhan verraksi, ja teidän selkänne pitää oleman niinkuin saviroukkio.

12. Your remembrances are like unto ashes, your bodies to bodies of clay.

13. Olkaat ääneti minun edessäni, minä puhun, tapahtukoon minulle mitä hyvänsä.

13. Hold your peace, let me alone, that I may speak, and let come on me what will.

14. Miksi minun pitää pureman lihaani hampaillani, ja asettaman sieluni minun käsiini?

14. Wherefore do I take my flesh in my teeth, and put my life in mine hand?

15. Katso, vaikka hän minun tappais, enkö minä vielä sittenkin toivoisi? kuitenkin minä nuhtelen teitäni hänen edessänsä.

15. Though he slay me, yet will I trust in him: but I will maintain mine own ways before him.

16. Hän on kuitenkin minun autuuteni; sillä ei yksikään ulkokullattu tule hänen eteensä.

16. He also shall be my salvation: for an hypocrite shall not come before him.

17. Kuulkaat juuri visusti minun puhettani, ja minun selitystäni teidän korvainne edessä.

17. Hear diligently my speech, and my declaration with your ears.

18. Katso, jo minä olen tuomion sa-

18. Behold now, I have ordered my

nonut: Minä tiedän, että minä olen hurskas.

cause; I know that I shall be justified.

19. Kuka tahtoo käydä oikeudelle minun kanssani? Mutta minun täytyy nyt ääneti olla, ja loppua.

19. Who is he that will plead with me? for now, if I hold my tongue, I shall give up the ghost.

20. Ainoastaan älä tee minulle kahta, niin en minä kätke itsiäni sinun edestäs.

20. Only do not two things unto me: then will I not hide myself from thee.

21. Anna kätes olla kaukana minusta, ja sinun kauhistukses älköön minua peljättäkö.

21. Withdraw thine hand far from me: and let not thy dread make me afraid.

22. Kutsu minua, ja minä vastaan: eli minä puhun, ja vastaa sinä minua.

22. Then call thou, and I will answer: or let me speak, and answer thou me.

23. Kuinka usiat ovat minun vääryyteni ja pahat tekoni? anna minun saada tietää minun syntini ja rikokseni.

23. How many are mine iniquities and sins? make me to know my transgression and my sin.

24. Miksi sinä peität kasvos, ja pidät minua vihollisena?

24. Wherefore hidest thou thy face, and holdest me for thine enemy?

25. Tahdotkos niin kova olla lentävää lehteä vastaan, ja vainota kuivaa oljen kortta?

25. Wilt thou break a leaf driven to and fro? and wilt thou pursue the dry stubble?

26. Sillä sinä kirjoitat minulle murhetta, ja annat minun periä nuoruuteni syntejä.

26. For thou writest bitter things against me, and makest me to possess the iniquities of my youth.

27. Sinä olet pannut minun jalkani jalkapuuhun, ja otat kaikista minun poluistani vaarin, ja katsot kaikkia

27. Thou puttest my feet also in the stocks, and lookest narrowly unto all my paths; thou settest a print upon

minun askeleitani;
28. Joka kuitenkin hukun niinkuin mädännyt raato, ja niinkuin koilta syöty vaate.

the heels of my feet.
28. And he, as a rotten thing, consumeth, as a garment that is moth eaten.

14 luku

1. Ihminen, vaimosta syntynyt, elää vähän aikaa, ja on täynnä levottomuutta,
2. Kasvaa niinkuin kukkanen, ja kaatuu; pakenee niinkuin varjo, ja ei pysy.
3. Ja senkaltaisen päälle sinä avaat silmäs, ja vedät minun kanssasi oikeuden eteen.
4. Kuka löytää puhtaan niiden seassa, kussa ei puhdasta ole?
5. Hänellä on määrätty aika, hänen kuukauttensa luku on sinun tykönäs: sinä olet määrän asettanut hänen eteensä, jota ei hän taida käydä ylitse.
6. Luovu hänestä, että hän sais levätä, niinkauvan kuin hänen aikansa tulee, jota hän odottaa niinkuin palkollinen.
7. Puulla on toivo, ehkä se hakattai-

1. Man that is born of a woman is of few days, and full of trouble.
2. He cometh forth like a flower, and is cut down: he fleeth also as a shadow, and continueth not.
3. And dost thou open thine eyes upon such an one, and bringest me into judgment with thee?
4. Who can bring a clean thing out of an unclean? not one.
5. Seeing his days are determined, the number of his months are with thee, thou hast appointed his bounds that he cannot pass;
6. Turn from him, that he may rest, till he shall accomplish, as an hireling, his day.
7. For there is hope of a tree, if it be

siin, että se uudistetaan, ja sen vesat kasvavat jälleen:

8. Ehkä sen juuret vanhenevat maassa, ja kanto mätänee mullassa,

9. Kuitenkin se versoo jälleen veden märkyydestä, ja kasvaa niinkuin se istutettu olis.

10. Mutta kussa ihminen on, koska hän kuollut, hukkunut ja pois on?

11. Niinkuin vesi juoksee ulos merestä, ja oja kureentuu ja kuivettuu,

12. Niin on ihminen, kuin hän kuollut on, ei hän nouse: niinkauvan kuin taivas pysyy, ei he virkoo eikä herää unestansa.

13. O jospa sinä minun hautaan kätkisit ja peittäisit minun, niinkauvan kuin vihas menis pois, ja asettaisit minulle määrän muistaakses minua.

14. Luuletkos kuolleen ihmisen tulevan eläväksi jälleen? Minä odotan joka päivä niinkauvan kuin minä sodin, siihenasti että minun muutteeni tulee,

15. Että sinä kutsuisit minua, ja minä

cut down, that it will sprout again, and that the tender branch thereof will not cease.

8. Though the root thereof wax old in the earth, and the stock thereof die in the ground;

9. Yet through the scent of water it will bud, and bring forth boughs like a plant.

10. But man dieth, and wasteth away: yea, man giveth up the ghost, and where is he?

11. As the waters fail from the sea, and the flood decayeth and drieth up:

12. So man lieth down, and riseth not: till the heavens be no more, they shall not awake, nor be raised out of their sleep.

13. O that thou wouldest hide me in the grave, that thou wouldest keep me secret, until thy wrath be past, that thou wouldest appoint me a set time, and remember me!

14. If a man die, shall he live again? all the days of my appointed time will I wait, till my change come.

15. Thou shalt call, and I will answer

vastaisin sinua, ja ettes hylkäisi käsialaas;
16. Sillä sinä olet jo lukenut kaikki minun askeleeni: etkös ota vaaria minun synneistäni?
17. Minun rikokseni olet sinä lukinnut lyhteesen, ja pannut kokoon minun vääryyteni.
18. Jos tosin vuori kaatuu ja katoo, ja vaha siirtyy sialtansa,

19. Vesi kuluttaa kivet, ja virta vie maan pois, ja mitä sen päällä itse kasvaa: niin sinä myös ihmisen toivon kadotat.
20. Sinä olet häntä voimallisempi ijankaikkisesti, ja hänen täytyy mennä pois. Sinä muutat hänen kasvonsa, ja annat hänen mennä.
21. Ovatko hänen lapsensa kunnniassa, sitä ei hän tiedä, taikka ovatko he ylönkatseessa, sitä ei hän ymmärrä.
22. Kuitenkin niinkauvan kuin hän kantaa lihaa, täytyy hänen olla vaivassa, ja niinkauvan kuin hänen sielunsa on hänessä, täytyy hänen murhetta kärsiä.

thee: thou wilt have a desire to the work of thine hands.
16. For now thou numberest my steps: dost thou not watch over my sin?
17. My transgression is sealed up in a bag, and thou sewest up mine iniquity.
18. And surely the mountain falling cometh to nought, and the rock is removed out of his place.
19. The waters wear the stones: thou washest away the things which grow out of the dust of the earth; and thou destroyest the hope of man.
20. Thou prevailest for ever against him, and he passeth: thou changest his countenance, and sendest him away.
21. His sons come to honour, and he knoweth it not; and they are brought low, but he perceiveth it not of them.
22. But his flesh upon him shall have pain, and his soul within him shall mourn.

15 luku

1. Niin vastasi Eliphas Temanilainen ja sanoi:
2. Pitääkö taitavan niin tuuleen puhuman, ja täyttämän vatsansa tuulella?
3. Sinä nuhtelet kelvottomilla sanoilla ja puheilla, joista ei ole hyödytystä.

4. Sinä olet hyljännyt pelvon, ja puhut ylönkatseella Jumalan edessä.
5. Sillä sinun pahuutes opettaa niin sinun suus; ja sinä olet valinnut viekasten kielen.
6. Sinun suus pitää tuomitseman sinun, ja en minä: sinun huules pitää todistaman sinua vastaan:
7. Oletkos ensimäinen ihminen, joka syntynyt on? eli ennen (kaikkia) vuoria luotu?
8. Oletko sinä kuullut Jumalan salaisen neuvon? ja onko taito halvempi sinua?
9. Mitä sinä tiedät, jota emme tiedä; mitäs ymmärrät, joka ei ole meidän tykönämme?
10. Harmaapäät ja vanhat ovat mei-

1. Then answered Eliphaz the Temanite, and said,
2. Should a wise man utter vain knowledge, and fill his belly with the east wind?
3. Should he reason with unprofitable talk? or with speeches wherewith he can do no good?
4. Yea, thou castest off fear, and restrainest prayer before God.
5. For thy mouth uttereth thine iniquity, and thou choosest the tongue of the crafty.
6. Thine own mouth condemneth thee, and not I: yea, thine own lips testify against thee.
7. Art thou the first man that was born? or wast thou made before the hills?
8. Hast thou heard the secret of God? and dost thou restrain wisdom to thyself?
9. What knowest thou, that we know not? what understandest thou, which is not in us?
10. With us are both the grayheaded

dän tykönämme, jotka ennen ovat eläneet kuin sinun isäs.

11. Pitäiskö Jumalan lohdutukset oleman halvat sinulle? Eli onko jotakin salaista tykönäs?

12. Mitä sinun sydämes aikoi? ja mitäs vilkutat silmiäs?

13. Kuinka sinä asetat mieles Jumalaa vastaan? että sinä senkaltaiset sanat suustas päästät.

14. Mikä on ihminen, että hän olis puhdas? ja että hän olis hurskas, joka vaimosta syntynyt on?

15. Katso, hänen pyhäinsä seassa ei ole yhtään nuhteetointa; ja taivaat ei ole puhtaat hänen edessänsä.

16. Kuinka paljon enemmin ihminen on kauhia ja ilkiä, joka juo vääryyttä niinkuin vettä?

17. Minä osoitan sinulle sen, kuule minua: minä luettelen sinulle, mitä minä nähnyt olen:

18. Mitä taitavat sanoneet ovat, jota ei yksikään heidän isistänsä ole salannut.

19. Joille ainoille maa annettu on, niin ettei yksikään outo saanut käydä heidän keskellänsä.

and very aged men, much elder than thy father.

11. Are the consolations of God small with thee? is there any secret thing with thee?

12. Why doth thine heart carry thee away? and what do thy eyes wink at,

13. That thou turnest thy spirit against God, and lettest such words go out of thy mouth?

14. What is man, that he should be clean? and he which is born of a woman, that he should be righteous?

15. Behold, he putteth no trust in his saints; yea, the heavens are not clean in his sight.

16. How much more abominable and filthy is man, which drinketh iniquity like water?

17. I will shew thee, hear me; and that which I have seen I will declare;

18. Which wise men have told from their fathers, and have not hid it:

19. Unto whom alone the earth was given, and no stranger passed among them.

20. Jumalatoin vapisee kaiken elinaikansa, ja tyrannin vuosiluku on peitetty.
21. Pelvon ääni on hänen korvissansa, että rauhassakin pitää hävittäjä tuleman hänen päällensä.
22. Ei hän usko palajavansa pimeydestä, ja varoo aina miekkaa.

23. Kuin hän lähtee sinne ja tänne elatuksensa jälkeen, niin hän luulee aina pimeyden päivän käsissänsä olevan.
24. Ahdistus ja hätä peljättävät häntä, ja yllyttävät hänen, niinkuin kuningas valmis sotaan.
25. Sillä hän on ojentanut kätensä Jumalaa vastaan, ja vahvistanut itsensä Kaikkivaltiasta vastaan.
26. Hän juoksee päätäpäin häntä vastaan, ja seisoo ynseästi häntä vastaan.
27. Hän on peittänyt kasvonsa lihavuudellansa, ja lihoittanut ja paisuttanut itsensä.
28. Mutta hänen pitää asuman hävitetyssä kaupungissa ja asumattomissa huoneissa, jotka roukkioksi riutu-

20. The wicked man travaileth with pain all his days, and the number of years is hidden to the oppressor.
21. A dreadful sound is in his ears: in prosperity the destroyer shall come upon him.
22. He believeth not that he shall return out of darkness, and he is waited for of the sword.
23. He wandereth abroad for bread, saying, Where is it? he knoweth that the day of darkness is ready at his hand.
24. Trouble and anguish shall make him afraid; they shall prevail against him, as a king ready to the battle.
25. For he stretcheth out his hand against God, and strengtheneth himself against the Almighty.
26. He runneth upon him, even on his neck, upon the thick bosses of his bucklers:
27. Because he covereth his face with his fatness, and maketh collops of fat on his flanks.
28. And he dwelleth in desolate cities, and in houses which no man inhabiteth, which are ready to become

mallansa ovat.

29. Ei hänen pidä rikastuman, eikä hänen tavaransa pysymän, eikä hänen onnensa pidä leviämän maassa.

30. Ei hänen pidä pääsemän pimeydestä: tulen liekki kuivaa hänen oksansa, ja hänen suunsa hengellä katoo.

31. Ei hän taida uskaltaa turhuuteen, että hän on petetty; sillä turhuus on hänen palkkansa.

32. Hän loppuu ennen aikaansa, ja hänen oksansa ei pidä vihoittaman.

33. Hän poimitaan niinkuin kypsymätöin marja viinapuusta, ja niinkuin öljypuu varistaa kukoistuksensa.

34. Sillä ulkokullattuin kokous pitää oleman yksinäinen, ja tulen pitää polttaman lahjain ottajan huoneen,

35. Hän siittää onnettomuuden, ja synnyttää vaivaisuuden; ja heidän vatsansa valmistaa petoksen.

heaps.

29. He shall not be rich, neither shall his substance continue, neither shall he prolong the perfection thereof upon the earth.

30. He shall not depart out of darkness; the flame shall dry up his branches, and by the breath of his mouth shall he go away.

31. Let not him that is deceived trust in vanity: for vanity shall be his recompence.

32. It shall be accomplished before his time, and his branch shall not be green.

33. He shall shake off his unripe grape as the vine, and shall cast off his flower as the olive.

34. For the congregation of hypocrites shall be desolate, and fire shall consume the tabernacles of bribery.

35. They conceive mischief, and bring forth vanity, and their belly prepareth deceit.

16 luku

1. Sitte vastasi Job ja sanoi:
2. Minä olen usein senkaltaista kuullut: te olette kaikki häijyt lohduttajat.
3. Koska siis nämät tyhjät puheet loppuvat? eli mikä sinun niin rohkaisee puhumaan?
4. Minä taitaisin myös puhua niinkuin tekin. Minä soisin teidän sielunne olevan minun sieluni siassa, niin minä löytäisin myös sanoja teitä vastaan, ja taitaisin vääntää päätäni teitä vastaan.
5. Minä tahtoisin vahvistaa teitä suullani, ja lohduttaa huulillani.
6. Mutta ehkä minä puhuisin, niin ei kuitenkaan minun vaivani lakkaa: jos minä vaikenen, niin ei se kuitenkaan mene minusta pois.
7. Mutta nyt hän saattaa minulle vaivaisuuden: sinä hävität koko minun seurani.
8. Sinä olet tehnyt minun ryppyiseksi, että olis todistus minua vastaan: minun laihuuteni nousee minua vastaan, ja sanoo minua vastaan.

1. Then Job answered and said,
2. I have heard many such things: miserable comforters are ye all.
3. Shall vain words have an end? or what emboldeneth thee that thou answerest?
4. I also could speak as ye do: if your soul were in my soul's stead, I could heap up words against you, and shake mine head at you.
5. But I would strengthen you with my mouth, and the moving of my lips should asswage your grief.
6. Though I speak, my grief is not asswaged: and though I forbear, what am I eased?
7. But now he hath made me weary: thou hast made desolate all my company.
8. And thou hast filled me with wrinkles, which is a witness against me: and my leanness rising up in me beareth witness to my face.

9. Hänen vihansa repäisee minun, ja joka minua vihaa, kiristelee hampaitansa minun päälleni; ja minun viholliseni silmät kiiluvat minun päälleni.

9. He teareth me in his wrath, who hateth me: he gnasheth upon me with his teeth; mine enemy sharpeneth his eyes upon me.

10. He ammottivat suunsa minua vastaan, ja ovat minua häpiällisesti poskelle piesseet: he ovat sammuttaneet vihansa minun päälleni.

10. They have gaped upon me with their mouth; they have smitten me upon the cheek reproachfully; they have gathered themselves together against me.

11. Jumala on minun hyljännyt väärille, ja antanut minun tulla jumalattomain käsiin.

11. God hath delivered me to the ungodly, and turned me over into the hands of the wicked.

12. Minä olin rauhassa, vaan hän on minun murentanut, hän on tarttunut minun kaulaani, ja särkenyt minun, ja pannut minun hänellensä maaliksi.

12. I was at ease, but he hath broken me asunder: he hath also taken me by my neck, and shaken me to pieces, and set me up for his mark.

13. Hänen ampujansa ovat piirittäneet minun: hän on reväissyt minun munaskuuni, eikä säästänyt: hän on vuodattanut minun sappeni maan päälle:

13. His archers compass me round about, he cleaveth my reins asunder, and doth not spare; he poureth out my gall upon the ground.

14. Hän on haavoittanut minun yhdellä haavalla toisen perään: Hän karkasi minun päälleni niinkuin joku väkevä.

14. He breaketh me with breach upon breach, he runneth upon me like a giant.

15. Minä ompelin säkin minun nahkani päälle, ja laskin sarveni multaan.

15. I have sewed sackcloth upon my skin, and defiled my horn in the dust.

16. Minun kasvoni ovat soaistut itkus-

16. My face is foul with weeping, and

ta, ja silmälautani päällä on kuoleman varjo.

on my eyelids is the shadow of death;

17. Ehkei kuitenkaan minun kädessäni ole vääryys, ja minun rukoukseni on puhdas.

17. Not for any injustice in mine hands: also my prayer is pure.

18. Maa, älä peitä minun vertani, ja älkään olko minun huudolleni siaa.

18. O earth, cover not thou my blood, and let my cry have no place.

19. Ja katso, minun todistajani on taivaassa, ja joka minun tuntee, on korkeudessa.

19. Also now, behold, my witness is in heaven, and my record is on high.

20. Minun ystäväni ovat minun pilkkaajani; mutta minun silmäni vuodattavat kyyneliä Jumalan tykö,

20. My friends scorn me: but mine eye poureth out tears unto God.

21. Joka ihmisen puolesta vastaa Jumalan tykönä, niinkuin ihmisen lapsi lähimmäisensä puolesta.

21. O that one might plead for a man with God, as a man pleadeth for his neighbour!

22. Mutta määrätyt vuodet ovat tulleet, ja minä menen sitä tietä pois, jota en minä jälleen palaja.

22. When a few years are come, then I shall go the way whence I shall not return.

17 luku

1. Minun henkeni on heikko, minun päiväni ovat lyhetyt, ja hauta on käsissä.

1. My breath is corrupt, my days are extinct, the graves are ready for me.

2. En minä ketäkään pettänyt, ja kuitenkin minun silmäni täytyy olla murheessa.

2. Are there not mockers with me? and doth not mine eye continue in their provocation?

3. Nyt siis taivuta sinus, ja ole itse minun takaukseni! kukas muu olis, joka minua takais?
4. Ymmärryksen olet sinä heidän sydämistänsä kätkenyt, sentähden et sinä korota heitä.
5. Hän kerskaa ystävillensä saaliistansa, mutta hänen lastensa silmät pitää vaipuman.
6. Hän on minun pannut sananlaskuksi kansain sekaan, ja ääniksi heidän keskellensä.
7. Minun silmäni ovat pimenneet minun suruni tähden, ja kaikki minun jäseneni ovat niinkuin varjo.
8. Tästä hurskaat hämmästyvät, ja viattomat asettavat heitänsä ulkokullatuita vastaan.
9. Hurskas pysyy tielIänsä: ja jolla on puhtaat kädet, se pysyy vahvana.

10. Kääntäkäät siis teitänne kaikki ja tulkaat nyt: en minä kuitenkaan löydä yhtään taitavaa teidän seassanne.
11. Minun päiväni ovat kuluneet: minun aivoitukseni ovat hajoitetut, jotka minun sydämessäni olivat,
12. Ja ovat yöstä päivän, ja valkeu-

3. Lay down now, put me in a surety with thee; who is he that will strike hands with me?
4. For thou hast hid their heart from understanding: therefore shalt thou not exalt them.
5. He that speaketh flattery to his friends, even the eyes of his children shall fail.
6. He hath made me also a byword of the people; and aforetime I was as a tabret.
7. Mine eye also is dim by reason of sorrow, and all my members are as a shadow.
8. Upright men shall be astonied at this, and the innocent shall stir up himself against the hypocrite.
9. The righteous also shall hold on his way, and he that hath clean hands shall be stronger and stronger.
10. But as for you all, do ye return, and come now: for I cannot find one wise man among you.
11. My days are past, my purposes are broken off, even the thoughts of my heart.
12. They change the night into day:

den pimeydestä tehneet.
13. Ja ehkä minä kauvan odottaisin, niin on kuitenkin hauta minun huoneeni, ja minä olen vuoteeni pimeydessä tehnyt.
14. Mätänemisen minä kutsuin isäkseni, ja madot äidikseni ja sisarekseni.
15. Kussa on nyt minun odottamiseni? ja kuka ottaa minun toivostani vaarin?
16. Hautaan se menee, ja makaa minun kanssani mullassa.

the light is short because of darkness.
13. If I wait, the grave is mine house: I have made my bed in the darkness.
14. I have said to corruption, Thou art my father: to the worm, Thou art my mother, and my sister.
15. And where is now my hope? as for my hope, who shall see it?
16. They shall go down to the bars of the pit, when our rest together is in the dust.

18 luku

1. Niin vastasi Bildad Suasta ja sanoi:
2. Koska te lakkaatte puhumasta? ymmärtäkäät ensin, ja puhukaamme sitte.
3. Miksi me pidetään niinkuin juhdat, ja olemme niin saastaiset teidän silmäinne edestä?
4. Tahdotkos revetä kiukussas? luuletkos, että maa sinun tähtes hyljätään ja kallio siirretään siastansa?

1. Then answered Bildad the Shuhite, and said,
2. How long will it be ere ye make an end of words? mark, and afterwards we will speak.
3. Wherefore are we counted as beasts, and reputed vile in your sight?
4. He teareth himself in his anger: shall the earth be forsaken for thee? and shall the rock be removed out of

his place?

5. Jumalattoman valkeus pitää myös sammutettaman, ja hänen valkiansa kipinä ei pidä paistaman.

5. Yea, the light of the wicked shall be put out, and the spark of his fire shall not shine.

6. Hänen majassansa pitää valkeus tuleman pimeydeksi, ja hänen kynttilänsä pitää siinä sammutettaman.

6. The light shall be dark in his tabernacle, and his candle shall be put out with him.

7. Hänen voimansa askeleet pitää ahdistettaman; ja hänen neuvonsa pitää hänen maahan sysäämän.

7. The steps of his strength shall be straitened, and his own counsel shall cast him down.

8. Sillä hän on viety jalkoinensa paulaan, ja vaeltaa verkossa.

8. For he is cast into a net by his own feet, and he walketh upon a snare.

9. Paula pitää pitämän hänen kantapäänsä, ja ryövärit pitää hänen käsittämän.

9. The gin shall take him by the heel, and the robber shall prevail against him.

10. Hänen paulansa on viritetty maan päälle, ja hänen satimensa hänen polullensa.

10. The snare is laid for him in the ground, and a trap for him in the way.

11. Kaikin tahoin pitää kauhistukset häntä peljättämän, ja hänen jalkansa eksyttämän.

11. Terrors shall make him afraid on every side, and shall drive him to his feet.

12. Nälkä pitää oleman hänen tavaransa, ja onnettomuus pitää oleman valmistettu hänen kylkeensä.

12. His strength shall be hungerbitten, and destruction shall be ready at his side.

13. Hänen nahkansa vahvuus pitää kulutettaman, ja hänen väkevyytensä pitää kuoleman esikoisen syömän.

13. It shall devour the strength of his skin: even the firstborn of death shall devour his strength.

14. Hänen toivonsa pitää revittämän

14. His confidence shall be rooted out

ylös juurinensa hänen majastansa, ja hän pitää ajettaman pelkoin kuninkaan tykö.

15. Se on asuva hänen majassansa hänen puutteensa tähden: hänen majansa päälle pitää tulikiveä viskottaman.

16. Alhaalta pitää hänen juurensa kuivettuman, ja ylhäältä hänen elonsa niitettämän.

17. Hänen muistonsa pitää hukkuman maan päältä, ja ei pidä ensinkään hänellä nimeä oleman kadulla.

18. Hän pitää ajettaman valkeudesta pimeyteen, ja pitää maalta heitettämän pois.

19. Ei hänellä pidä yhtään lasta oleman, eikä lasten lasta hänen kanssansa; ja ei pidä yhtään hänen asuinsioihinsa jäämän.

20. Ne jotka hänen perässänsä tulevat, pitää hämmästymän hänen päivästänsä, ja ne jotka hänen edellänsä ovat olleet, pitää peljästymän.

21. Tämä on jumalattoman maja, ja tämä on sen sia, joka ei Jumalasta mitään tiedä.

of his tabernacle, and it shall bring him to the king of terrors.

15. It shall dwell in his tabernacle, because it is none of his: brimstone shall be scattered upon his habitation.

16. His roots shall be dried up beneath, and above shall his branch be cut off.

17. His remembrance shall perish from the earth, and he shall have no name in the street.

18. He shall be driven from light into darkness, and chased out of the world.

19. He shall neither have son nor nephew among his people, nor any remaining in his dwellings.

20. They that come after him shall be astonied at his day, as they that went before were affrighted.

21. Surely such are the dwellings of the wicked, and this is the place of him that knoweth not God.

19 luku

1. Mutta Job vastasi ja sanoi:
2. Kuinka kauvan te vaivaatte minun sieluani? ja runtelette minua sanoilla?
3. Te olette nyt kymmenen kertaa pilkanneet minua; ja ette häpee minua niin vaivata.
4. Jos minä erehdyn, niin minä itselleni erehdyn.
5. Mutta te tosin nousette minua vastaan, ja soimaatte minun pilkkaani.
6. Niin tietäkäät nyt, että Jumala hukuttaa minun, ja on piirittänyt minun verkkoihinsa.
7. Katso, ehkä minä vielä väkivallan tähden huutaisin, niin ei kuitenkaan kuulla minua: jos minä parkuisin, niin ei tässä ole oikeutta.
8. Hän on aidannat minun tieni, etten minä taida sitä käydä, ja pannut pimeyden minun poluilleni.
9. Hän on riisunut minun kunniani minulta, ja ottanut pois kruunun minun päästäni.
10. Hän on maahan kukistanut minun

1. Then Job answered and said,
2. How long will ye vex my soul, and break me in pieces with words?
3. These ten times have ye reproached me: ye are not ashamed that ye make yourselves strange to me.
4. And be it indeed that I have erred, mine error remaineth with myself.
5. If indeed ye will magnify yourselves against me, and plead against me my reproach:
6. Know now that God hath overthrown me, and hath compassed me with his net.
7. Behold, I cry out of wrong, but I am not heard: I cry aloud, but there is no judgment.
8. He hath fenced up my way that I cannot pass, and he hath set darkness in my paths.
9. He hath stripped me of my glory, and taken the crown from my head.
10. He hath destroyed me on every

joka kulmalta, ja laskenut minun menemään; ja on reväissyt ylös minun toivoni niinkuin puun.

side, and I am gone: and mine hope hath he removed like a tree.

11. Hän on hirmuisesti vihastunut minun päälleni, ja pitää minun vihamiehenänsä.

11. He hath also kindled his wrath against me, and he counteth me unto him as one of his enemies.

12. Hänen sotajoukkonsa ovat kokoontuneet, ja asettaneet tiensä minua kohden, ja piirittäneet minun majani.

12. His troops come together, and raise up their way against me, and encamp round about my tabernacle.

13. Hän on eroittanut minun veljeni kauvas minusta, ja minun tuttavani ovat minulle muukalaisiksi tulleet.

13. He hath put my brethren far from me, and mine acquaintance are verily estranged from me.

14. Minun lähimmäiseni piiloivat minua, ja minun ystäväni ovat unhottaneet minun.

14. My kinsfolk have failed, and my familiar friends have forgotten me.

15. Minun huonekuntalaiseni ja piikani pitävät minua vieraana, minä olen tuntemattomaksi tullut heidän silmäinsä edessä.

15. They that dwell in mine house, and my maids, count me for a stranger: I am an alien in their sight.

16. Minä huusin palveliaani, ja ei hän vastannut minua: minun täytyy rukoilla häntä omalla suullani.

16. I called my servant, and he gave me no answer; I intreated him with my mouth.

17. Minun emäntäni vieroi minun henkeäni, ja minun täytyy palvella omia lapsiani.

17. My breath is strange to my wife, though I intreated for the children's sake of mine own body.

18. Ja nuoretkin lapset minun katsovat ylön: jos minä nousen, niin he

18. Yea, young children despised me; I arose, and they spake against me.

puhuvat minua vastaan.

19. Kaikki uskolliset ystäväni kauhistuvat minua; ja joita minä rakastin, ovat kääntäneet itsensä minua vastaan.

19. All my inward friends abhorred me: and they whom I loved are turned against me.

20. Minun luuni tarttuivat minun nahkaani ja lihaani, ja en minä taida nahallani peittää hampaitani.

20. My bone cleaveth to my skin and to my flesh, and I am escaped with the skin of my teeth.

21. Armahtakaat minun päälleni, armahtakaat minun päälleni, te minun ystäväni! sillä Jumalan käsi on minuun sattunut!

21. Have pity upon me, have pity upon me, O ye my friends; for the hand of God hath touched me.

22. Miksi te vainootte minua niinkuin Jumalakin, ja ette taida minun lihastani ravittaa?

22. Why do ye persecute me as God, and are not satisfied with my flesh?

23. Jospa minun puheeni kirjoitettaisiin! jospa ne kirjaan pantaisiin, ja painettaisiin!

23. Oh that my words were now written! oh that they were printed in a book!

24. Raudalla kaivettaisiin lyijy ijankaikkiseksi muistoksi kiveen.

24. That they were graven with an iron pen and lead in the rock for ever!

25. Sillä minä tiedän minun Lunastajani elävän: ja hän on tästälähin maan päällä seisova.

25. For I know that my redeemer liveth, and that he shall stand at the latter day upon the earth:

26. Ja vaikka vihdoin minun nahkani ja tämä (ruumis) lakastuu, saan minä kuitenkin minun lihassani nähdä Jumalan.

26. And though after my skin worms destroy this body, yet in my flesh shall I see God:

27. Hänen minä olen minulleni näke-

27. Whom I shall see for myself, and

vä, ja minun silmäni katsovat häntä, ja ei kenkään outo. Minun munaskuuni ovat kuluneet minun helmassani.

mine eyes shall behold, and not another; though my reins be consumed within me.

28. Tosin teidän pitäis sanoman: Miksi me vainoamme häntä? sillä tämän puheen perustus löytyy minun tykönäni.

28. But ye should say, Why persecute we him, seeing the root of the matter is found in me?

29. Peljätkäät siis miekkaa, sillä viha on pahain töiden kostomiekka, että te tietäisitte kurituksen tulevan.

29. Be ye afraid of the sword: for wrath bringeth the punishments of the sword, that ye may know there is a judgment.

20 luku

1. Silloin Zophar Naemasta vastasi ja sanoi:

1. Then answered Zophar the Naamathite, and said,

2. Minun ajatakseni vaativat siis minua vastaamaan, ja en minä taida itsiäni pidättää.

2. Therefore do my thoughts cause me to answer, and for this I make haste.

3. Minä tahdon kuulla, jos joku minua nuhtelee ja laittaa; sillä minun ymmärrykseni benki vastaa minun puolestani.

3. I have heard the check of my reproach, and the spirit of my understanding causeth me to answer.

4. Etkös tiedä sen aina niin käyneen siitä ajasta kuin ibminen on pantu maan päälle,

4. Knowest thou not this of old, since man was placed upon earth,

5. Että jumalattomien kerskaus ei ulotu kauvas; ulkokullattuin ilo on

5. That the triumphing of the wicked is short, and the joy of the hypocrite

silmänräpäykseksi.
6. Jos hänen korkeutensa ulottuis taivaasen, ja hänen päänsä sattuis pilviin;
7. Niin pitää hänen viimein katooman niinkuin loka, niin että ne jotka hänen ovat näneet, sanovat: kussa hän on?
8. Niinkuin uni katoo, niin ei pidä häntä löydettämän, ja niinkuin yönäkö pitää hänen raukeaman.
9. Se silmä, joka hänen nähnyt on, ei pidä häntä enää näkemän, ja hänen paikkansa ei pidä häntä enää näkemän.
10. Hänen lapsensa pitää kerjääjiä palveleman, ja hänen kätensä pitää jälleen hänelle antaman, mitä hän ryövännyt on.
11. Hänen luunsa pitää maksaman hänen salaiset syntinsä, ja pitää makaaman maassa hänen kanssansa.
12. Ehkä vielä pahuus maistais makiasti hänen suussansa, kuitenkin pitää hänen sen kätkemän kielensä päälle.
13. Hän säästää, ja ei hylkää sitä, vaan pitää sen suussansa.
14. Hänen ruokansa pitää muuttuman hänen vatsassansa, kärmeen sapeksi

but for a moment?
6. Though his excellency mount up to the heavens, and his head reach unto the clouds;
7. Yet he shall perish for ever like his own dung: they which have seen him shall say, Where is he?
8. He shall fly away as a dream, and shall not be found: yea, he shall be chased away as a vision of the night.
9. The eye also which saw him shall see him no more; neither shall his place any more behold him.
10. His children shall seek to please the poor, and his hands shall restore their goods.
11. His bones are full of the sin of his youth, which shall lie down with him in the dust.
12. Though wickedness be sweet in his mouth, though he hide it under his tongue;
13. Though he spare it, and forsake it not; but keep it still within his mouth:
14. Yet his meat in his bowels is turned, it is the gall of asps within

hänen sisälmyksissänsä.
15. Sen tavaran jonka hän niellyt on, pitää hänen ylös oksentaman; ja Jumala ajaa ne ulos hänen vatsastansa.
16. Hänen pitää imemän kärmeen myrkkyä, ja kyykärmeen kieli on hänen tappava.
17. Ei hänen pidä näkemän ojia ja virtoja, joista hunaja ja voi vuotavat.
18. Hän tekee työtä, ja ei saa nautita, ja hänen kalunsa pitää toisen saaman, niin ettei hänellä pidä niistä iloa oleman.
19. Sillä hän on polkenut ja hyljännyt köyhän, hän on repinyt itsellensä huoneita, joita ei hän ole rakentanut.
20. Sillä hänen vatsansa ei ole taitanut täyteen tulla, ja hänen kalliit kalunsa ei taida häntä pelastaa.
21. Hänen ruastansa ei pidä mitään jäämän; sentähden ei pidä hänen hyvät päivänsä pysyväiset oleman.
22. Ehkä hänellä olis yltäkyllä, niin pitää hänellä kuitenkin ahdistus oleman: kaikki käden vaiva pitää hänen

him.
15. He hath swallowed down riches, and he shall vomit them up again: God shall cast them out of his belly.
16. He shall suck the poison of asps: the viper's tongue shall slay him.
17. He shall not see the rivers, the floods, the brooks of honey and butter.
18. That which he laboured for shall he restore, and shall not swallow it down: according to his substance shall the restitution be, and he shall not rejoice therein.
19. Because he hath oppressed and hath forsaken the poor; because he hath violently taken away an house which he builded not;
20. Surely he shall not feel quietness in his belly, he shall not save of that which he desired.
21. There shall none of his meat be left; therefore shall no man look for his goods.
22. In the fulness of his sufficiency he shall be in straits: every hand of the wicked shall come upon him.

päällensä tuleman.

23. Hänen vatsansa pitää vihdoin täyteen tuleman, ja hänen pitää lähettämän vihansa hirmuisuuden hänen päällensä: hän antaa sataa sotansa hänen päällensä.

23. When he is about to fill his belly, God shall cast the fury of his wrath upon him, and shall rain it upon him while he is eating.

24. Hänen pitää pakeneman rautaisia sota-aseita, ja vaskijoutsen pitää hänen lävitsensä käymän.

24. He shall flee from the iron weapon, and the bow of steel shall strike him through.

25. Avoin miekka pitää käymän hänen lävitsensä, ja miekan välkkynä, joka hänelle pitää karvas oleman, pitää pelvolla hänen päällensä tuleman.

25. It is drawn, and cometh out of the body; yea, the glittering sword cometh out of his gall: terrors are upon him.

26. Koko pimeys on hänelle kätketty tavaraksi; tuli pitää hänen kuluttaman, joka ei puhallettu ole, ja sille, joka jää hänen majaansa, pitää pahoin käymän.

26. All darkness shall be hid in his secret places: a fire not blown shall consume him; it shall go ill with him that is left in his tabernacle.

27. Taivaan pitää ilmoittaman hänen pahuutensa, ja maan pitää asettaman itsensä häntä vastaan.

27. The heaven shall reveal his iniquity; and the earth shall rise up against him.

28. Hänen huoneensa hedelmä pitää vietämän pois, ja hajoitettaman hänen vihansa päivänä.

28. The increase of his house shall depart, and his goods shall flow away in the day of his wrath.

29. Tämä on jumalattoman ihmisen osa Jumalalta, ja hänen puheensa perintö Jumalalta.

29. This is the portion of a wicked man from God, and the heritage appointed unto him by God.

21 luku

1. Job vastasi ja sanoi:
2. Kuulkaat visusti minun puhettani, ja antakaat neuvoa teitänne.
3. Kärsikäät minua, että minä myös puhuisin: ja kuin minä puhunut olen, pilkkaa sitte.
4. Puhunko minä ihmisen kanssa? miksi ei minun henkeni pitäisi tästä murehtiman?
5. Katsokaat minun päälleni, ja hämmästykäät, ja pankaat kätenne suun eteen.
6. Koska minä sitä ajattelen, niin minä peljästyn, ja vavistus tulee minun lihani päälle.
7. Miksi jumalattomat elävät, tulevat vanhaksi ja lisääntyvät tavarassa?
8. Heidän siemenensä on pysyväinen heidän ympärillänsä, ja heidän sikiänsä ovat läsnä heitä.
9. Heidän huoneensa ovat vapaat pelvosta, ja Jumalan vitsa ei ole heidän päällänsä.
10. Heidän sonninsa päästetään, ja ei käy väärin, heidän lehmänsä poikivat, ja ei ole hedelmättömät.

1. But Job answered and said,
2. Hear diligently my speech, and let this be your consolations.
3. Suffer me that I may speak; and after that I have spoken, mock on.
4. As for me, is my complaint to man? and if it were so, why should not my spirit be troubled?
5. Mark me, and be astonished, and lay your hand upon your mouth.
6. Even when I remember I am afraid, and trembling taketh hold on my flesh.
7. Wherefore do the wicked live, become old, yea, are mighty in power?
8. Their seed is established in their sight with them, and their offspring before their eyes.
9. Their houses are safe from fear, neither is the rod of God upon them.
10. Their bull gendereth, and faileth not; their cow calveth, and casteth not her calf.

11. Heidän nuoret lapsensa käyvät ulos niinkuin lauma, ja heidän lapsensa hyppäävät.

11. They send forth their little ones like a flock, and their children dance.

12. He riemuitsevat trumpuilla ja kanteleilla, ja iloitsevat huiluilla.

12. They take the timbrel and harp, and rejoice at the sound of the organ.

13. He vanhenevat hyvissä päivissä, ja menevät silmänräpäyksessä helvettiin.

13. They spend their days in wealth, and in a moment go down to the grave.

14. Jotka sanovat Jumalalle: mene pois meidän tyköämme; sillä emme tahdo tietää sinun tietäs.

14. Therefore they say unto God, Depart from us; for we desire not the knowledge of thy ways.

15. Kuka on Kaikkivaltias, että meidän pitää häntä palveleman? eli mitä meidän siitä hyvää on, että me häntä rukoilemme?

15. What is the Almighty, that we should serve him? and what profit should we have, if we pray unto him?

16. Mutta katso, heidän tavaransa ei ole heidän kädessänsä: jumalattomain neuvo pitää kaukana minusta oleman.

16. Lo, their good is not in their hand: the counsel of the wicked is far from me.

17. Kuinka jumalattoman kynttilä sammuu, ja heidän kadotuksensa tulee heidän päällensä? Hänen pitää jakaman surkeutta vihassansa.

17. How oft is the candle of the wicked put out! and how oft cometh their destruction upon them! God distributeth sorrows in his anger.

18. Heidän pitää oleman niinkuin korsi tuulessa, ja niinkuin akanat, jotka tuulispää vie salaisesti pois.

18. They are as stubble before the wind, and as chaff that the storm carrieth away.

19. Jumala säästää hänen onnettomuutensa hänen lapsillensa; koska

19. God layeth up his iniquity for his children: he rewardeth him, and he

hän maksaa hänelle, silloin hänen pitää tietämän.

shall know it.

20. Hänen silmänsä pitää näkemän hänen kadotuksensa, ja Kaikkivaltiaan vihasta pitää hänen juoman.

20. His eyes shall see his destruction, and he shall drink of the wrath of the Almighty.

21. Sillä mitä hän tottelee hänen huonettansa hänen jälkeensä? Ja hänen kuukauttensa luku tuskin tulee puolillensa.

21. For what pleasure hath he in his house after him, when the number of his months is cut off in the midst?

22. Kuka tahtoo opettaa Jumalaa, joka korkiatkin tuomitsee?

22. Shall any teach God knowledge? seeing he judgeth those that are high.

23. Tämä kuolee vauraana ja terveenä, rikkaana ja onnellisena.

23. One dieth in his full strength, being wholly at ease and quiet.

24. Hänen piimäastiansa ovat täynnä rieskaa, ja hänen luunsa ovat täynnä ydintä.

24. His breasts are full of milk, and his bones are moistened with marrow.

25. Mutta toinen kuolee murheellisella mielellä, ja ei koskaan syönyt ilossa.

25. And another dieth in the bitterness of his soul, and never eateth with pleasure.

26. Ja he makaavat ynnä maassa, ja madot peittävät heidät.

26. They shall lie down alike in the dust, and the worms shall cover them.

27. Katso, minä tunnen teidän ajatuksenne ja teidän väärän aivoituksenne minua vastaan.

27. Behold, I know your thoughts, and the devices which ye wrongfully imagine against me.

28. Sillä te sanotte: kussa ruhtinaan huone on? ja kussa ovat majat, joissa

28. For ye say, Where is the house of the prince? and where are the dwell-

jumalattomat asuiva?
29. Ettekö ole tutkineet vaeltavaisilta? ja ettekö tiedä hänen merkkejänsä?

30. Sillä paha säästetään kadotuksen päivään, ja hän pysyy hamaan vihan päivään asti.
31. Kuka sanoo hänen edessänsä hänen tiensä? ja kuka kostaa hänelle sen minkä hän tehnyt on?
32. Mutta hän viedään hautaan, ja täytyy joukossa pysyä.
33. Ojan multa kelpasi hänelle, ja kaikki ihmiset viedään hänen perässänsä; ja ne jotka ovat hänen edellänsä olleet, ovat epälukuiset.
34. Miksi te minua lohdutatte turhaan? ja teidän vastauksenne löydetään vääräksi.

ing places of the wicked?
29. Have ye not asked them that go by the way? and do ye not know their tokens,

30. That the wicked is reserved to the day of destruction? they shall be brought forth to the day of wrath.
31. Who shall declare his way to his face? and who shall repay him what he hath done?
32. Yet shall he be brought to the grave, and shall remain in the tomb.
33. The clods of the valley shall be sweet unto him, and every man shall draw after him, as there are innumerable before him.
34. How then comfort ye me in vain, seeing in your answers there remaineth falsehood?

22 luku

1. Silloin vastasi Eliphas Temanilainen, ja sanoi:
2. Mitä mies taitaa Jumalalle hyödyllinen olla? vaan itsiänsä taitaa ymmärtäväinen hyödyttää.
3. Luuletkos Kaikkivaltiaalle kelpaa-

1. Then Eliphaz the Temanite answered and said,
2. Can a man be profitable unto God, as he that is wise may be profitable unto himself?
3. Is it any pleasure to the Almighty,

van, että sinus luet hurskaaksi? eli mitä se auttais, ehkä sinun ties olisivat ilman rikosta?

4. Luuletkos, että hän pelkää sinua rangaista ja käydä oikeudelle kanssas?

5. Eikö sinun pahuutes ole suuri? Ja sinun vääryydelläs ei ole loppua.

6. Sinä olet ottanut pantin veljeltäs ilman syytä, ja olet riisunut vaatteen alastomalta.

7. Et sinä ole antanut väsyneelle vettä juoda; sinä olet kieltänyt isoovaiselta leivän.

8. Mutta voimallinen sai omistaa maan, ja arvossa pidettävä sai siinä asua.

9. Lesket olet sinä laskenut tyhjänä, ja taittanut orpoin käsivarret.

10. Sentähden olet sinä kierretty pauloilla, ja hämmästys on sinun äkisti peljättänyt,

11. Eli pimeys, ettes näkisi; ja vedenpaljous on peittänyt sinun.

12. Eikö Jumala ole ylhäällä taivaissa? Ja katsos ylimmäisiä tähtiä, että ne

that thou art righteous? or is it gain to him, that thou makest thy ways perfect?

4. Will he reprove thee for fear of thee? will he enter with thee into judgment?

5. Is not thy wickedness great? and thine iniquities infinite?

6. For thou hast taken a pledge from thy brother for nought, and stripped the naked of their clothing.

7. Thou hast not given water to the weary to drink, and thou hast withholden bread from the hungry.

8. But as for the mighty man, he had the earth; and the honourable man dwelt in it.

9. Thou hast sent widows away empty, and the arms of the fatherless have been broken.

10. Therefore snares are round about thee, and sudden fear troubleth thee;

11. Or darkness, that thou canst not see; and abundance of waters cover thee.

12. Is not God in the height of heaven? and behold the height of the

korkiat ovat.
13. Ja sinä sanot: mitä Jumala tietää? taitaneeko hän tuomita sitä, mikä pimeydessä on?
14. Pilvet peittävät hänen, ettei hän näe: hän vaeltaa taivaan ympäristöllä.
15. Tahdotkos tuta maailman polkuja, joita väärät ihmiset käyneet ovat?
16. Jotka ennen aikaansa hukkuneet ovat, ja vesi on liottanut heidän perustuksensa.
17. Ne jotka sanovat Jumalalle: mene meistä pois! mitä Kaikkivaltias taitais heidän tehdä.
18. Vaikka hän on täyttänyt heidän huoneensa tavaralla; mutta jumalattomain neuvo olkoon kaukana minusta.
19. Hurskaat näkevät sen ja iloitsevat, ja viatoin pilkkaa heitä.
20. Meidän varamme ei pidä hukkuman, vaan heidän tähteensä pitää tulen polttaman.
21. Niin sovi nyt hänen kanssansa, ja ole rauhallinen; siitä saat paljon hyvää.

stars, how high they are!
13. And thou sayest, How doth God know? can he judge through the dark cloud?
14. Thick clouds are a covering to him, that he seeth not; and he walketh in the circuit of heaven.
15. Hast thou marked the old way which wicked men have trodden?
16. Which were cut down out of time, whose foundation was overflown with a flood:
17. Which said unto God, Depart from us: and what can the Almighty do for them?
18. Yet he filled their houses with good things: but the counsel of the wicked is far from me.
19. The righteous see it, and are glad: and the innocent laugh them to scorn.
20. Whereas our substance is not cut down, but the remnant of them the fire consumeth.
21. Acquaint now thyself with him, and be at peace: thereby good shall come unto thee.

22. Kuule lakia hänen suustansa, ja käsitä hänen puheensa sinun sydämees.

22. Receive, I pray thee, the law from his mouth, and lay up his words in thine heart.

23. Jos sinä käännät sinus Kaikkivaltiaan tykö, niin sinä rakennetaan, ja saatat vääryyden kauvas majastas.

23. If thou return to the Almighty, thou shalt be built up, thou shalt put away iniquity far from thy tabernacles.

24. Niin sinä annat kullan mullasta, ja ojan kivistä kalliin kullan.

24. Then shalt thou lay up gold as dust, and the gold of Ophir as the stones of the brooks.

25. Kaikkivaltias on sinun kultas, ja hopiaa pitää sinulla paljo oleman.

25. Yea, the Almighty shall be thy defence, and thou shalt have plenty of silver.

26. Silloin sinun ilos pitää oleman Kaikkivaltiaassa, ja nostaman kasvos Jumalan tykö.

26. For then shalt thou have thy delight in the Almighty, and shalt lift up thy face unto God.

27. Sinä rukoilet häntä, ja hän kuulee sinua, ja sinä maksat lupaukses.

27. Thou shalt make thy prayer unto him, and he shall hear thee, and thou shalt pay thy vows.

28. Mitä aioit, sen hän antaa sinulle menestyä; ja valkeus paistaa sinun teilläs.

28. Thou shalt also decree a thing, and it shall be established unto thee: and the light shall shine upon thy ways.

29. Sillä ne jotka itsensä nöyryyttävät, korottaa hän, ja se joka silmänsä painaa alas, vapautetaan.

29. When men are cast down, then thou shalt say, There is lifting up; and he shall save the humble person.

30. Sekin, joka ei viatoin ole, autetaan ja pelastetaan sinun kättes puh-

30. He shall deliver the island of the innocent: and it is delivered by the

tauden tähden.

pureness of thine hands.

23 luku

1. Job vastasi ja sanoi:
2. Minun puheeni on vielä murheellinen, ja minun voimani on heikko huokausteni tähden.
3. Jospa minä tietäisin, kuinka minä hänen löytäisin, ja tulisin hänen istuimensa tykö!
4. Ja asettaisin oikeuden hänen eteensä, ja täyttäisi suuni perustuksilla,
5. Tietäisin, mitä hän vastais minua, ja ymmärtäisin, mitä hän minulle sanova olis.
6. Riiteleekö hän suurella voimalla minun kanssani? Ei, vaan itse antaa minulle voimaa.
7. Sillä minä vakuuteni osoittaisin hänen edessänsä, ja pääsisin ijäti vapaaksi siitä, joka minun tuomitsee.
8. Mutta jos minä kohdastansa käyn, niin ei hän ole siellä; jos minä menen takaperin, niin en minä häntä havaitse.
9. Jos hän on vasemmalla puolella,

1. Then Job answered and said,
2. Even to day is my complaint bitter: my stroke is heavier than my groaning.
3. Oh that I knew where I might find him! that I might come even to his seat!
4. I would order my cause before him, and fill my mouth with arguments.
5. I would know the words which he would answer me, and understand what he would say unto me.
6. Will he plead against me with his great power? No; but he would put strength in me.
7. There the righteous might dispute with him; so should I be delivered for ever from my judge.
8. Behold, I go forward, but he is not there; and backward, but I cannot perceive him:
9. On the left hand, where he doth

niin en minä häntä käsitä; jos hän kätkee itsensä oikialle puolelle, niin en minä häntä näe.

10. Mutta hän tuntee minun tieni; koetelkaan minua, niin minä löydetään niinkuin kulta;

11. Sillä minä panen jalkani hänen askeleillensa, pidän hänen tiensä, ja en poikkee siitä.

12. Ja en poikkee hänen huultensa käskyistä, ja kätken hänen suunsa sanat, niinkuin minun tapani on.

13. Hän on itse ainoa, kuka estää häntä? hän tekee, mitä hän tahtoo.

14. Sillä hän täyttää aivoitukseni minusta; ja tainkaltaisia on paljo hänen tykönänsä.

15. Sentähden olen minä hämmästynyt hänen edessänsä, ja koska minä sen ymmärrän, niin minä pelkään häntä.

16. Ja Jumala on tehnyt minun sydämeni pehmiäksi, ja Kaikkivaltias on minun peljättänyt.

17. Sillä pimeys ei luovu minusta, ja synkeys ei kätketä minulta.

work, but I cannot behold him: he hideth himself on the right hand, that I cannot see him:

10. But he knoweth the way that I take: when he hath tried me, I shall come forth as gold.

11. My foot hath held his steps, his way have I kept, and not declined.

12. Neither have I gone back from the commandment of his lips; I have esteemed the words of his mouth more than my necessary food.

13. But he is in one mind, and who can turn him? and what his soul desireth, even that he doeth.

14. For he performeth the thing that is appointed for me: and many such things are with him.

15. Therefore am I troubled at his presence: when I consider, I am afraid of him.

16. For God maketh my heart soft, and the Almighty troubleth me:

17. Because I was not cut off before the darkness, neither hath he covered

the darkness from my face.

24 luku

1. Siksi ei Kaikkivaltiaalta ole ajat salatut? ja ne, jotka hänen tuntevat, ei näe hänen päiviänsä?

1. Why, seeing times are not hidden from the Almighty, do they that know him not see his days?

2. He siirtävät rajan, he ryöväävät lauman ja ruokkivat sen. '

2. Some remove the landmarks; they violently take away flocks, and feed thereof.

3. He ajavat orpoin aasit pois, ja ottavat leskein härjät pantiksi.

3. They drive away the ass of the fatherless, they take the widow's ox for a pledge.

4. Köyhäin täytyy tiellä paeta heitä, ja siviät maan päällä lymyttävät itsensä.

4. They turn the needy out of the way: the poor of the earth hide themselves together.

5. Katso, niinkuin metsä-aasit korvessa, lähtevät he ulos ja samoovat varhain saaliin perään: korvessa on jokaiselle heistä ruokaa, niin myös nuorukaisille.

5. Behold, as wild asses in the desert, go they forth to their work; rising betimes for a prey: the wilderness yieldeth food for them and for their children.

6. He niittävät pellolla hänen tulonsa, ja poimivat ja hakevat jumalattoman viinamäessä.

6. They reap every one his corn in the field: and they gather the vintage of the wicked.

7. Alastoman antavat he maata ilman vaatetta ja peittämättä pakkasessa.

7. They cause the naked to lodge without clothing, that they have no covering in the cold.

8. Vuorten vuotamisesta tulevat he

8. They are wet with the showers of

määräksi; ja ettei heillä yhtään turvaa ole, turvaavat he mäkiin.
9. He repivät orvot nisistä, ja panttaavat köyhän.
10. Alastoman antavat he käydä verhotta, ja ottavat isoovaiselta jalalliset pois.
11. He pusertavat öljyä huonettensa vaiheella, ja janoovat viinaa kuurnitessa.
12. He saattavat kansan kaupungissa huokaamaan, ja tapettuin sielut huutamaan: ja ei Jumala heitä rankaise.
13. Sentähden ovat he vilpistyneet valkeudesta, ja ei tunne sen tietä, ja ei palaja sen poluille.

14. Murhaaja nousee varhain ja tappaa köyhän ja tarvitsevan, ja on yöllä niinkuin varas.
15. Salavuoteisen silmät vartioitsevat hämärää, ja sanoo: ei minua yksikään silmä näe; ja luulee itsensä peitetyksi.

16. Pimeässä hän kaivaa itsensä huoneisiin, jotka he päivällä ovat itsellensä merkinneet, ja ei tahdo tietää valkeutta.

the mountains, and embrace the rock for want of a shelter.
9. They pluck the fatherless from the breast, and take a pledge of the poor.
10. They cause him to go naked without clothing, and they take away the sheaf from the hungry;
11. Which make oil within their walls, and tread their winepresses, and suffer thirst.
12. Men groan from out of the city, and the soul of the wounded crieth out: yet God layeth not folly to them.
13. They are of those that rebel against the light; they know not the ways thereof, nor abide in the paths thereof.
14. The murderer rising with the light killeth the poor and needy, and in the night is as a thief.
15. The eye also of the adulterer waiteth for the twilight, saying, No eye shall see me: and disguiseth his face.
16. In the dark they dig through houses, which they had marked for themselves in the daytime: they know not the light.

17. Sillä vaikka aamu heille tulis, on se heille niinkuin pimeys; sillä hän tuntee pimeyden kauhistuksen.

17. For the morning is to them even as the shadow of death: if one know them, they are in the terrors of the shadow of death.

18. Hän on keviä veden päällä, heidän osansa pitää kirotun oleman maalla; ja ei hän katso viinamäkien tietä.

18. He is swift as the waters; their portion is cursed in the earth: he beholdeth not the way of the vineyards.

19. Helvetti ottaa syntiset pois niinkuin pouta, ja niinkuin kuivuus kuluttaa lumisen veden.

19. Drought and heat consume the snow waters: so doth the grave those which have sinned.

20. Laupius pitää unhottaman hänen, madot syövät hänen makeutensa, ei häntä pidä muistettaman; hän pitää särjettämän niinkuin lahopuu.

20. The womb shall forget him; the worm shall feed sweetly on him; he shall be no more remembered; and wickedness shall be broken as a tree.

21. Hän on saattanut murheelliseksi hedelmättömän, joka ei synnytä, ja ei tehnyt leskelle mitään hyvää.

21. He evil entreateth the barren that beareth not: and doeth not good to the widow.

22. Ja on vetänyt voimalliset allensa väellänsä; koska hän seisoo, ei pidä hänen tietämän elämästänsä.

22. He draweth also the mighty with his power: he riseth up, and no man is sure of life.

23. Hän tekee itsellensä levon, johon hän luottaa, ja hänen silmänsä katsovat heidän teitänsä.

23. Though it be given him to be in safety, whereon he resteth; yet his eyes are upon their ways.

24. He ovat vähän aikaa korotetut, vaan he tulevat tyhjään, ja kukistetaan, ja saavat lopun niinkuin kaikki kappaleet, ja niinkuin oas tähkäpääs-

24. They are exalted for a little while, but are gone and brought low; they are taken out of the way as all other, and cut off as the tops of the ears of

tä, lyödään he pois.
25. Eikö se niin ole? kuka nuhtelee minua valhetteliaksi, ja minun sanani tyhjäksi tekee?

corn.
25. And if it be not so now, who will make me a liar, and make my speech nothing worth?

25 luku

1. Silloin vastasi Bildad Suasta ja sanoi:
2. Hallitus ja pelko on hänen tykönänsä, joka tekee rauhan korkeittensa seassa.
3. Kuka voi lukea hänen joukkonsa? ja kenen päälle ei paista hänen valkeutensa?
4. Kuinka on ihminen hurskas Jumalan edessä? eli kuinka vaimon lapsi on puhdas?
5. Katso, kuu ei valaise vielä, eikä tähdet ole vielä kirkkaat hänen silmäinsä edessä:
6. Kuinka paljo vähemmin ihminen, se mato, ja ihmisen lapsi se toukka?

1. Then answered Bildad the Shuhite, and said,
2. Dominion and fear are with him, he maketh peace in his high places.
3. Is there any number of his armies? and upon whom doth not his light arise?
4. How then can man be justified with God? or how can he be clean that is born of a woman?
5. Behold even to the moon, and it shineth not; yea, the stars are not pure in his sight.
6. How much less man, that is a worm? and the son of man, which is a worm?

26 luku

1. Job vastasi ja sanoi:
2. Ketäs autat? sitäkö, jolla ei voimaa ole? autatkos sitä, jolla ei voimaa ole käsivarressa?
3. Ketäs neuvot? sitäkö, joka ei mitään tiedä, ja opetat voimallista toimittamaan?
4. Kenen edessä sinä puhut, ja kenen edessä henkes käy ulos?
5. Uljaat huokaavat, niin myös ne, jotka veden alla asuvat.

6. Helvetti on avoinna hänen edessänsä, ja kadotuksella ei ole peitettä.
7. Hän venyttää pohjoisen tyhjän päälle, ja maa riippuu tyhjän päällä.

8. Vedet hän kokoo pilviinsä, ja pilvet ei repee niiden alla.

9. Hän pitää istuimensa, ja levittää pilvensä sen päälle.

10. Hän on asettanut määrän vetten ympärille, siihenasti kuin valkeus ja pimeys loppuvat.

1. But Job answered and said,
2. How hast thou helped him that is without power? how savest thou the arm that hath no strength?
3. How hast thou counselled him that hath no wisdom? and how hast thou plentifully declared the thing as it is?
4. To whom hast thou uttered words? and whose spirit came from thee?
5. Dead things are formed from under the waters, and the inhabitants thereof.
6. Hell is naked before him, and destruction hath no covering.
7. He stretcheth out the north over the empty place, and hangeth the earth upon nothing.
8. He bindeth up the waters in his thick clouds; and the cloud is not rent under them.
9. He holdeth back the face of his throne, and spreadeth his cloud upon it.
10. He hath compassed the waters with bounds, until the day and night come to an end.

11. Taivaan patsaat vapisevat ja hämmästyvät hänen kurituksestansa.
12. Voimallansa on hän halaissut meren, ja hänen ymmärryksestänsä tyventyy meren ylpeys.
13. Taivas tulee kirkkaaksi hänen ilmansa kautta, ja hän valmistaa kädellänsä pitkän kärmeen.
14. Katso, näin tapahtuu hänen tekoinsa kanssa, mutta näistä olemme me vähän kuulleet; vaan kuka voi ymmärtää hänen väkevyytensä jylinän?

11. The pillars of heaven tremble and are astonished at his reproof.
12. He divideth the sea with his power, and by his understanding he smiteth through the proud.
13. By his spirit he hath garnished the heavens; his hand hath formed the crooked serpent.
14. Lo, these are parts of his ways: but how little a portion is heard of him? but the thunder of his power who can understand?

27 luku

1. Ja Job puhui vielä sananlaskunsa ja sanoi:
2. Niin totta kuin Jumala elää, joka minun oikeuteni kieltää, ja Kaikkivaltias, joka minun sieluni murheelliseksi saattaa:
3. Niinkauvan kuin minun henkeni on minussa, ja Jumalalta puhallus minun sieraimissani,
4. Ei pidä minun huuleni vääryyttä puhuman, ja minun kieleni ei pidä petosta ottaman eteensä.

1. Moreover Job continued his parable, and said,
2. As God liveth, who hath taken away my judgment; and the Almighty, who hath vexed my soul;
3. All the while my breath is in me, and the spirit of God is in my nostrils;
4. My lips shall not speak wickedness, nor my tongue utter deceit.

5. Pois se minusta, että minä sanoisin teidät hurskaaksi, siihenasti kuin minun loppuni tulee, en minä luovu jumalisuudestani.

5. God forbid that I should justify you: till I die I will not remove mine integrity from me.

6. Minun oikeudestani, jonka minä pidän, en minä luovu. Minun omatuntoni ei kalva minua koko elinaikani.

6. My righteousness I hold fast, and will not let it go: my heart shall not reproach me so long as I live.

7. Mutta minun viholliseni löydetään jumalattomaksi, ja minun vastahakoiseni vääräksi.

7. Let mine enemy be as the wicked, and he that riseth up against me as the unrighteous.

8. Sillä mikä on ulkokullatun toivo, että hän niin ahne on, koska Jumala ottaa hänen sielunsa pois?

8. For what is the hope of the hypocrite, though he hath gained, when God taketh away his soul?

9. Luuletkos Jumalan kuulevan hänen huutoansa, kuin hänelle ahdistus tulee?

9. Will God hear his cry when trouble cometh upon him?

10. Kuinka hänellä taitaa olla ilo Kaikkivaltiaalta? ja rukoilla Jumalaa joka aika?

10. Will he delight himself in the Almighty? will he always call upon God?

11. Minä opetan teitä Jumalan kädestä, ja mitä Kaikkivaltiaalle kelpaa, en minä salaa.

11. I will teach you by the hand of God: that which is with the Almighty will I not conceal.

12. Katso, te olette kaikki taitavinanne; miksi siis te senkaltaisia turhia asioita otatte eteenne?

12. Behold, all ye yourselves have seen it; why then are ye thus altogether vain?

13. Tämä on Jumalalta jumalattoman palkka, ja tyrannein perimys, jonka he Kaikkivaltiaalta saavat:

13. This is the portion of a wicked man with God, and the heritage of oppressors, which they shall receive

of the Almighty.

14. Jos hän saa paljon lapsia, niin ne hukataan miekalla, ja hänen sikiänsä ei ravita leivällä.
14. If his children be multiplied, it is for the sword: and his offspring shall not be satisfied with bread.

15. Hänen jälkeenjääneensä pitää haudattaman kuolemaan, ja hänen leskensä ei pidä itkemän.
15. Those that remain of him shall be buried in death: and his widows shall not weep.

16. Jos hän kokoo rahaa niinkuin tuhkaa, ja valmistaa hänellensä vaatteita niinkuin lokaa,
16. Though he heap up silver as the dust, and prepare raiment as the clay;

17. Niin hänen pitää kyllä valmistaman, mutta hurskas pukee ne yllensä, ja viatoin jakaa rahan.
17. He may prepare it, but the just shall put it on, and the innocent shall divide the silver.

18. Hän rakentaa huoneensa niinkuin toukka, ja niinkuin vartia tekee itsellensä lakan.
18. He buildeth his house as a moth, and as a booth that the keeper maketh.

19. Rikas kuolee, vaan ei koota: koska joku silmänsä avaa, niin ei häntä enää löydetä.
19. The rich man shall lie down, but he shall not be gathered: he openeth his eyes, and he is not.

20. Hänen päällensä lankee pelko niinkuin vesi; rajuilma ottaa varkain hänen yöllä pois.
20. Terrors take hold on him as waters, a tempest stealeth him away in the night.

21. Itätuuli vie hänen pois, että hän hukkuu, ja tuulispää siirtää hänen sialtansa.
21. The east wind carrieth him away, and he departeth: and as a storm hurleth him out of his place.

22. Nämät Jumala hänelle lähettää, ja ei säästä häntä: kaikki pitää hänen kädestänsä puuttuman.
22. For God shall cast upon him, and not spare: he would fain flee out of his hand.

23. Hänen tähtensä pitää käsiä paukutettaman ja vihellettämän, kussa hän on ollut.

23. Men shall clap their hands at him, and shall hiss him out of his place.

28 luku

1. Hopialla on hänen lähtemisensä, ja kullalla sia, jossa valetaan.

1. Surely there is a vein for the silver, and a place for gold where they fine it.

2. Rauta otetaan maasta, ja kivistä vaski valetaan.

2. Iron is taken out of the earth, and brass is molten out of the stone.

3. Pimeydelle asetti hän lopun, ja kaiken täydellisyyden hän tutki, niin myös kiven, joka paksussa pimeydessä on, ja kuoleman varjon.

3. He setteth an end to darkness, and searcheth out all perfection: the stones of darkness, and the shadow of death.

4. Siitä vuotaa senkaltainen osa, että ympäriasuvaiset ei taida siitä jalkaisin käydä ylitse: se tyhjetään ihmisiltä ja vuotaa pois.

4. The flood breaketh out from the inhabitant; even the waters forgotten of the foot: they are dried up, they are gone away from men.

5. Vilja kasvaa maasta, jonka alla se muutetaan niinkuin tuulelta.

5. As for the earth, out of it cometh bread: and under it is turned up as it were fire.

6. Saphiri löydetään muutamista paikoista, ja maan kokkareita, joissa kultaa on.

6. The stones of it are the place of sapphires: and it hath dust of gold.

7. Sitä polkua ei ole yksikään lintu tuntenut, eikä variksen silmä nähnyt.

7. There is a path which no fowl knoweth, and which the vulture's eye hath not seen:

8. Ne ylpiät sikiät ei ole sitä sotkuneet, eikä jalopeura käynyt sen päällä.

8. The lion's whelps have not trodden it, nor the fierce lion passed by it.

9. Kädellä kallioon ruvetaan, ja vuoret ylösalaisin kukistetaan.

9. He putteth forth his hand upon the rock; he overturneth the mountains by the roots.

10. Ojat lasketaan kallioista, ja kaikkein kalliimmatkin näkee silmä.

10. He cutteth out rivers among the rocks; and his eye seeth every precious thing.

11. Virrat estetään juoksemasta, ja ne ilmoitetaan, mitkä näissä peitetyt ovat.

11. He bindeth the floods from overflowing; and the thing that is hid bringeth he forth to light.

12. Mutta kusta taito löydetään, ja kussa on ymmärryksen sia?

12. But where shall wisdom be found? and where is the place of understanding?

13. Ei yksikään ihminen tiedä hänen siaansa, eikä löydeta elävien maasta.

13. Man knoweth not the price thereof; neither is it found in the land of the living.

14. Syvyys sanoo: ei se ole minussa, ja meri sanoo: ei se ole minun tykönäni.

14. The depth saith, It is not in me: and the sea saith, It is not with me.

15. Ei hänestä anneta kultaa, eikä hopiaa punnita sen hinnaksi.

15. It cannot be gotten for gold, neither shall silver be weighed for the price thereof.

16. Ei Ophirin kulta, eli kalliit Onikin ja Saphirin kivet ole verratut hänen kanssansa.

16. It cannot be valued with the gold of Ophir, with the precious onyx, or the sapphire.

17. Kulta ja kallis kivi ei taideta siihen

17. The gold and the crystal cannot

verrattaa, eikä se taideta vaihetettaa kultaisiin astioihin.

18. Ramot ja Gabis ei ole mitään sen suhteen: se pidetään kalliimpana päärlyjä.

19. Topatsi Etiopiasta ei ole siihen verrattava, ja puhtain kulta ei maksa mitään sen suhteen.

20. Kusta siis taito tulee? ja kussa on ymmärryksen sia?

21. Hän on peitetty kaikkein elävien silmistä, ja salattu taivaan linnuiltakin.

22. Kadotus ja kuolema sanovat: me olemme korvillamme kuulleet hänen sanomansa.

23. Jumala tietää hänen tiensä, ja hän tuntee hänen siansa.

24. Sillä hän katselee maan ääriin, ja näkee kaikki, mitä taivaan alla on,

25. Niin että hän antaa tuulelle hänen painonsa ja vedelle hänen mittansa.

26. Koska hän asetti sateelle määrän ja pitkäisen tulen leimauksille hänen

equal it: and the exchange of it shall not be for jewels of fine gold.

18. No mention shall be made of coral, or of pearls: for the price of wisdom is above rubies.

19. The topaz of Ethiopia shall not equal it, neither shall it be valued with pure gold.

20. Whence then cometh wisdom? and where is the place of understanding?

21. Seeing it is hid from the eyes of all living, and kept close from the fowls of the air.

22. Destruction and death say, We have heard the fame thereof with our ears.

23. God understandeth the way thereof, and he knoweth the place thereof.

24. For he looketh to the ends of the earth, and seeth under the whole heaven;

25. To make the weight for the winds; and he weigheth the waters by measure.

26. When he made a decree for the rain, and a way for the lightning of

tiensä,
27. Silloin näki hän sen ja luki sen: hän valmisti sen ja myös tutki sen,

28. Ja sanoi ihmiselle: katso, Herran pelko on taito; ja karttaa pahaa on ymmärrys.

the thunder:
27. Then did he see it, and declare it; he prepared it, yea, and searched it out.

28. And unto man he said, Behold, the fear of the Lord, that is wisdom; and to depart from evil is understanding.

29 luku

1. Job puhui taas sananlaskunsa ja sanoi:
2. Ah jos minä olisin niinkuin entisinä kuukausina! niinä päivinä, joina Jumala minun kätki,
3. Koska hänen valkeutensa paisti minun pääni päälle, ja minä kävin pimeissä hänen valkeudessansa,
4. Niinkuin minä olin nuorena olessani; koska Jumalan salaisuus oli minun majani päällä;
5. Koska Kaikkivaltias oli vielä minun kanssani, ja minun nuorukaiseni minun ympärilläni;
6. Koska minä pesin minun tieni voilla, ja kallio vuoti minulle öljy-ojat;

1. Moreover Job continued his parable, and said,
2. Oh that I were as in months past, as in the days when God preserved me;
3. When his candle shined upon my head, and when by his light I walked through darkness;
4. As I was in the days of my youth, when the secret of God was upon my tabernacle;
5. When the Almighty was yet with me, when my children were about me;
6. When I washed my steps with butter, and the rock poured me out rivers of oil;

7. Koska minä menin kaupunin porteille, ja annoin valmistaa istuimeni kujille;
8. Kuin nuoret näkivät minun, niin he pakenivat, ja vanhat nousivat ja seisoivat minun edessäni,
9. Ylimmäiset lakkasivat puhumasta, ja panivat kätensä suunsa päälle,
10. Ruhtinasten ääni kätkeysi, ja heidän kielensä suun lakeen tarttui.

11. Sillä kenen korva minun kuuli, se kiitti minua onnelliseksi, ja jonka silmä minun näki, se todisti minusta.
12. Sillä minä autin köyhää, joka huusi, ja orpoa, jolla ei auttajaa ollut.

13. Niiden siunaus, jotka katoomallansa olivat, tuli minun päälleni; ja minä ilahutin leskein sydämen.

14. Vanhurskaus oli minun pukuni, jonka minä päälleni puin, ja minun oikeuteni oli minulle niinkuin hame ja kaunistus.
15. Minä olin sokian silmä ja ontuvan jalka.
16. Minä olin köyhäin isä, ja jonka

7. When I went out to the gate through the city, when I prepared my seat in the street!
8. The young men saw me, and hid themselves: and the aged arose, and stood up.
9. The princes refrained talking, and laid their hand on their mouth.
10. The nobles held their peace, and their tongue cleaved to the roof of their mouth.

11. When the ear heard me, then it blessed me; and when the eye saw me, it gave witness to me:
12. Because I delivered the poor that cried, and the fatherless, and him that had none to help him.

13. The blessing of him that was ready to perish came upon me: and I caused the widow's heart to sing for joy.

14. I put on righteousness, and it clothed me: my judgment was as a robe and a diadem.

15. I was eyes to the blind, and feet was I to the lame.
16. I was a father to the poor: and

asiaa en minä ymmärtänyt, sen minä visusti tutkin.

17. Minä särjin väärän syömähampaat, ja otin saaliin hänen hampaistansa,

18. Minä ajattelin: minä riuduin pesässäni, ja teen päiväni moneksi niinkuin sannan.

19. Minun juureni putkahti veden tykönä, ja kaste pysyi laihoni päällä.

20. Minun kunniallisuuteni uudistui minun edessäni, ja minun joutseni muuttui uudeksi minun kädessäni.

21. He kuulivat minua ja odottivat, ja vaikenivat minun neuvooni.

22. Minun sanani jälkeen ei yksikään enempää puhunut, ja minun puheeni tiukkui heidän päällensä.

23. He odottivat minua niinkuin sadetta, ja avasivat suunsa niinkuin ehtoosadetta vastaan.

24. Jos minä nauroin heidän puoleensa, ei he luottaneet sen päälle, eikä tahtoneet minua murheesen saattaa.

25. Kuin minä tulin heidän kokouksiinsa, niin minun täytyi istua ylimpänä: ja asuin niinkuin kuningas sotajoukossa, niinkuin se, joka lohduttaa surevaisia.

the cause which I knew not I searched out.

17. And I brake the jaws of the wicked, and plucked the spoil out of his teeth.

18. Then I said, I shall die in my nest, and I shall multiply my days as the sand.

19. My root was spread out by the waters, and the dew lay all night upon my branch.

20. My glory was fresh in me, and my bow was renewed in my hand.

21. Unto me men gave ear, and waited, and kept silence at my counsel.

22. After my words they spake not again; and my speech dropped upon them.

23. And they waited for me as for the rain; and they opened their mouth wide as for the latter rain.

24. If I laughed on them, they believed it not; and the light of my countenance they cast not down.

25. I chose out their way, and sat chief, and dwelt as a king in the army, as one that comforteth the

väen keskellä, lohduttaissani murheellisia.

mourners.

30 luku

1. Nyt minun nuorempani nauravat minua, joiden isiä en minä olisi pannut minun laumani koirain sekaan;

1. But now they that are younger than I have me in derision, whose fathers I would have disdained to have set with the dogs of my flock.

2. Joiden voiman minä tyhjänä pidin, jotka ei ijällisiksi tulleet;

2. Yea, whereto might the strength of their hands profit me, in whom old age was perished?

3. Ne jotka nälän ja tuskan tähden pakenivat erinänsä korpeen, äsken turmeltuneet ja köyhtyneet,

3. For want and famine they were solitary; fleeing into the wilderness in former time desolate and waste.

4. Jotka nukulaisia repivät pensasten ympäri; ja katajan juuret olivat heidän ruokansa:

4. Who cut up mallows by the bushes, and juniper roots for their meat.

5. He ajettiin ulos, ja huudettiin heitä vastaan niinkuin varasta.

5. They were driven forth from among men, (they cried after them as after a thief;)

6. He asuivat kauhiain ojain tykönä maan luolissa ja vuorten rotkoissa.

6. To dwell in the clifts of the valleys, in caves of the earth, and in the rocks.

7. Pensasten keskellä he huusivat, ja ohdakkein sekaan he kokosivat itsensä,

7. Among the bushes they brayed; under the nettles they were gathered together.

8. Turhain ja hyljättyin ihmisten lap-

8. They were children of fools, yea,

set, jotka halvimmat olivat maan päällä.

9. Ja nyt minä olen heidän lauluksensa tullut, ja minun täytyy heidän juttunansa olla.

10. He kauhistavat minua, ja erkanevat kauvas minusta; ja ei he häpee sylkeä minun kasvoilleni.

11. Sillä hän on minun köyteni päästänyt, ja on nöyryyttänyt minun: He ovat suitset minun edestäni heittäneet pois.

12. Oikialle puolelle nousivat nuorukaiset: He lykkäsivät pois minun jalkani, ja tekivät tien minua kohden, hukuttaaksensa minua.

13. He ovat kukistaneet minun polkuni: se oli huokia heille minua vahingoittaa, ilman kenenkään avuta.

14. He ovat tulleet sisälle niinkuin suurten rakoin lävitse, ja ovat sekaseuraisin karaneet sisälle.

15. Pelko on kääntynyt minua vastaan, ja niinkuin tuuli vainonnut minun kunniaani, ja niinkuin pilvi, on minun autuuteni mennyt ohitse.

16. Mutta nyt kääntää minun sieluni itsensä minua vastaan, ja minun

children of base men: they were viler than the earth.

9. And now am I their song, yea, I am their byword.

10. They abhor me, they flee far from me, and spare not to spit in my face.

11. Because he hath loosed my cord, and afflicted me, they have also let loose the bridle before me.

12. Upon my right hand rise the youth; they push away my feet, and they raise up against me the ways of their destruction.

13. They mar my path, they set forward my calamity, they have no helper.

14. They came upon me as a wide breaking in of waters: in the desolation they rolled themselves upon me.

15. Terrors are turned upon me: they pursue my soul as the wind: and my welfare passeth away as a cloud.

16. And now my soul is poured out upon me; the days of affliction have

murhepäiväni ovat minun käsittäneet.
17. Yöllä minun luuni lävistettiin kaikin paikoin lävitse, ja minun suoneni ei saa lepoa.
18. Suuren voiman kautta minun vaatteeni muutetaan, ja hän on vyöttänyt minun niinkuin hameeni pään lävellä.
19. Minä sotkutaan lokaan, ja verrataan tomuun ja tuhkaan.
20. Jos minä hudan sinun tykös, niin et sinä vastaa minua: jos minä käyn edes, niin et sinä minusta tietävinäs ole.
21. Sinä olet muuttunut minulle hirmuiseksi, ja vainoot minua kätes voimalla.
22. Sinä nostat minun tuuleen, ja annat minun ajaa sen päällä, ja sulaat minun voimallisesti.
23. Sillä minä tiedän, ettäs annat minun kuolemaan, joka on se huone, joka kaikille eläville on asetettu.
24. Ei hän kuitenkaan ojenna kättänsä luutarhaan, eikä he huuda kadotuksestansa.
25. Minä itkin kovana aikana, ja minun sieluni armahti köyhää.

taken hold upon me.
17. My bones are pierced in me in the night season: and my sinews take no rest.
18. By the great force of my disease is my garment changed: it bindeth me about as the collar of my coat.
19. He hath cast me into the mire, and I am become like dust and ashes.
20. I cry unto thee, and thou dost not hear me: I stand up, and thou regardest me not.
21. Thou art become cruel to me: with thy strong hand thou opposest thyself against me.
22. Thou liftest me up to the wind; thou causest me to ride upon it, and dissolvest my substance.
23. For I know that thou wilt bring me to death, and to the house appointed for all living.
24. Howbeit he will not stretch out his hand to the grave, though they cry in his destruction.
25. Did not I weep for him that was in trouble? was not my soul grieved

for the poor?

26. Minä odotin hyvää, ja paha tuli: minä odotin valkeutta, ja pimeys tuli.

26. When I looked for good, then evil came unto me: and when I waited for light, there came darkness.

27. Minun sisällykseni kiehuvat lakkaamatta: Murheen aika on minun ennättänyt.

27. My bowels boiled, and rested not: the days of affliction prevented me.

28. Minä käyn mustettuna, ehkei aurinko minua ruskoittanut: minä nousen kansan seassa ja huudan.

28. I went mourning without the sun: I stood up, and I cried in the congregation.

29. Minä olen kärmetten veli, strutsilinnun poikain kumppani.

29. I am a brother to dragons, and a companion to owls.

30. Minun nahkani minun päälläni on mustettunut, ja minun luuni ovat helteestä palaneet.

30. My skin is black upon me, and my bones are burned with heat.

31. Minun kanteleeni on muuttunut valitukseksi, ja minun huiluni itkuksi.

31. My harp also is turned to mourning, and my organ into the voice of them that weep.

31 luku

1. Minä olen tehnyt liiton silmäini kanssa, etten minä katsoisi neitseen päälle.

1. I made a covenant with mine eyes; why then should I think upon a maid?

2. Mutta mitä Jumala ylhäältä antaa minulle osaksi ja Kaikkivaltias korkialta perinnöksi?

2. For what portion of God is there from above? and what inheritance of the Almighty from on high?

3. Eikö väärän pitäisi näkemän sen-

3. Is not destruction to the wicked?

kaltaista vaivaisuutta, ja pahantekiän senkaltaista surkeutta kärsimän?
4. Eikö hän näe minun teitäni ja lueskele kaikkia minun askeleitani?
5. Olenko minä vaeltanut turhassa menossa, eli minun jalkani kiiruhtaneet petokseen?
6. Punnitkaan hän minua oikialla vaa'alla, niin Jumala ymmärtää minun vakuuteni.
7. Jos minun askeleeni ovat poikenneet tieltä, ja minun sydämeni seurannut silmiäni, ja jotakin riippunut minun käsissäni,
8. Niin minä kylväisin ja toinen söis, ja minun sikiäni hukkuis juurinensa.

9. Jos minun sydämeni on vietelty vaimon perään, ja olen väijynyt lähimmäiseni ovella,
10. Niin minun emäntäni häväistäkään muilta, ja muut maatkaan hänen;
11. Sillä se on häpiä ja paha työ tuomarien edessä;

12. Sillä se olis tuli joka polttais kadotukseen, ja kaiken minun saatuni pe-

and a strange punishment to the workers of iniquity?
4. Doth not he see my ways, and count all my steps?
5. If I have walked with vanity, or if my foot hath hasted to deceit;

6. Let me be weighed in an even balance, that God may know mine integrity.
7. If my step hath turned out of the way, and mine heart walked after mine eyes, and if any blot hath cleaved to mine hands;
8. Then let me sow, and let another eat; yea, let my offspring be rooted out.

9. If mine heart have been deceived by a woman, or if I have laid wait at my neighbour's door;
10. Then let my wife grind unto another, and let others bow down upon her.
11. For this is an heinous crime; yea, it is an iniquity to be punished by the judges.

12. For it is a fire that consumeth to destruction, and would root out all

räti hukuttais.
13. Jos olen katsonut ylön palveliani eli palkkapiikani oikeuden, riidellessänsä minun kanssani,
14. Mitä minä sitte tekisin kuin Jumala nousee? eli mitä minä vastaisin häntä, kuin hän kostaa?
15. Eikö hän ole tehnyt häntä, joka minunkin äitini kohdussa teki? ja on meidät molemmat kohdussa valmistanut.
16. Olenko minä kieltänyt tarvitsevaisilta, mitä he minulta ovat pyytäneet, ja antanut leskein silmät heikoksi tulla?
17. Olenko minä syönyt palani yksinäni, ettei orpo ole myös siitä syönyt?
18. Sillä nuoruudestani olen minä ollut niinkuin isä, ja hamasta äitini kohdusta olen minä mielelläni holhonnut.
19. Jos minä olen nähnyt jonkun hukkuvan, ettei hänellä ollut vaatetta, ja sallinut käydä köyhän peittämättä;
20. Jos ei hänen lanteensa ole siunannut minua, kuin hän minun lammasnahoillani lämmitettiin;

mine increase.
13. If I did despise the cause of my manservant or of my maidservant, when they contended with me;
14. What then shall I do when God riseth up? and when he visiteth, what shall I answer him?
15. Did not he that made me in the womb make him? and did not one fashion us in the womb?
16. If I have withheld the poor from their desire, or have caused the eyes of the widow to fail;
17. Or have eaten my morsel myself alone, and the fatherless hath not eaten thereof;
18. (For from my youth he was brought up with me, as with a father, and I have guided her from my mother's womb;)
19. If I have seen any perish for want of clothing, or any poor without covering;
20. If his loins have not blessed me, and if he were not warmed with the fleece of my sheep;

21. Jos olen nostanut käteni orpoja vastaan, ehkä minä näin minun voimallisena porteissa olevan;
22. Niin kaatukoon minun hartiani lapaluiltani, ja minun käsivarteni särkyköön luinensa.
23. Sillä Jnmalan rangaistus on minulle vavistukseksi, ja en taida hänen korkeuttansa välttää.
24. Olenko minä asettanut kullan turvakseni? ja sanonut puhtaalle kullalle: sinä olet minun uskallukseni?
25. Olenko minä iloinnut tavarani paljoudesta, ja että käteni paljon riistaa koonneet ovat?
26. Olenko minä katsonut valkeutta, koska se kirkkaasti paisti, ja kuuta, koska se täydellinen oli?
27. Onko minun sydämeni salaa minua vietellyt, suuta antamaan kädelleni?
28. Joka myös vääryys on tuomarien edessä; sillä niin olisin minä kieltänyt Jumalan ylhäältä.
29. Olenko minä iloinnut viholliseni vastoinkäymisestä? taikka riemuinnut, että onnettomuus tuli hänen päällensä?

21. If I have lifted up my hand against the fatherless, when I saw my help in the gate:
22. Then let mine arm fall from my shoulder blade, and mine arm be broken from the bone.
23. For destruction from God was a terror to me, and by reason of his highness I could not endure.
24. If I have made gold my hope, or have said to the fine gold, Thou art my confidence;
25. If I rejoiced because my wealth was great, and because mine hand had gotten much;
26. If I beheld the sun when it shined, or the moon walking in brightness;
27. And my heart hath been secretly enticed, or my mouth hath kissed my hand:
28. This also were an iniquity to be punished by the judge: for I should have denied the God that is above.
29. If I rejoiced at the destruction of him that hated me, or lifted up myself when evil found him:

30. Sillä en minä antanut minun suuni syntiä tehdä, sadatellakseni hänen sieluansa.
30. Neither have I suffered my mouth to sin by wishing a curse to his soul.

31. Eivätkö miehet, jotka minun majassani ovat, sanoisi: jospa emme hänen lihastansa ravittaisi?
31. If the men of my tabernacle said not, Oh that we had of his flesh! we cannot be satisfied.

32. Muukalaisen ei pitänyt yötä ulkona oleman; vaan vaellusväelle avasin minä oveni.
32. The stranger did not lodge in the street: but I opened my doors to the traveller.

33. Olenko minä niinkuin ihminen peittänyt minun pahuuteni, salatakseni minun vääryyttäni?
33. If I covered my transgressions as Adam, by hiding mine iniquity in my bosom:

34. Olenko minä hämmästynyt suurta joukkoa? eli olenko minä sukulaisteni ylönkatsetta peljännyt? ollut ääneti, ja en mennyt ovesta ulos?
34. Did I fear a great multitude, or did the contempt of families terrify me, that I kept silence, and went not out of the door?

35. Kuka antais minulle kuultelian, että Kaikkivaltias kuulis minun pyyntöni, että joku kirjoittais kirjan minun asiastani;
35. Oh that one would hear me! behold, my desire is, that the Almighty would answer me, and that mine adversary had written a book.

36. Niin minä ottaisin sen hartioilleni, ja sitoisin ympärilleni niinkuin kruunun.
36. Surely I would take it upon my shoulder, and bind it as a crown to me.

37. Minä ilmoittaisin hänelle minun askeleini luvun, ja niinkuin ruhtinas kantaisin sen edes.
37. I would declare unto him the number of my steps; as a prince would I go near unto him.

38. Jos minun maani huutais minua vastaan, ja sen vaot kaikki ynnä itki-
38. If my land cry against me, or that the furrows likewise thereof com-

sivät;
39. Jos minä olen sen hedelmän maksamatta syönyt, ja tehnyt peltomiesten elämän työlääksi;
40. Niin kasvakoon minulle nisuista orjantappuria ja ohrista pahoja ruohoja. Jobin sanat loppuvat.

plain;
39. If I have eaten the fruits thereof without money, or have caused the owners thereof to lose their life:
40. Let thistles grow instead of wheat, and cockle instead of barley. The words of Job are ended.

32 luku

1. Niin ne kolme miestä lakkasivat vastaamasta Jobia, että hän piti itsensä hurskaana.
2. Mutta Elihu Barakelin poika Busista, Ramin sukukunnasta, vihastui Jobin päälle, että hän piti sielunsa hurskaampana Jumalaa,

3. Ja närkästyi kolmen ystävänsä päälle, ettei he mitään vastausta löytäneet, ja kuitenkin tuomitsivat Jobin.

4. Sillä Elihu odotti niinkauvan kuin he puhuivat Jobin kanssa, että he olivat vanhemmat häntä.
5. Kuin Elihu näki, ettei vastausta ollut kolmen miehen suussa, vihastui hän.

1. So these three men ceased to answer Job, because he was righteous in his own eyes.
2. Then was kindled the wrath of Elihu the son of Barachel the Buzite, of the kindred of Ram: against Job was his wrath kindled, because he justified himself rather than God.
3. Also against his three friends was his wrath kindled, because they had found no answer, and yet had condemned Job.
4. Now Elihu had waited till Job had spoken, because they were elder than he.
5. When Elihu saw that there was no answer in the mouth of these three men, then his wrath was kindled.

6. Ja näin vastasi Elihu Barakelin poika Busista ja sanoi: minä olen nuori, ja te olette vanhat, sentähden minä häpesin ja pelkäsin osoittaa teille minun taitoani.

6. And Elihu the son of Barachel the Buzite answered and said, I am young, and ye are very old; wherefore I was afraid, and durst not shew you mine opinion.

7. Minä ajattelin: puhukaan vuodet, ja vanhuus osoittakoon taitonsa.

7. I said, Days should speak, and multitude of years should teach wisdom.

8. Mutta henki on ihmisessä; ja Kaikkivaltiaan henki tekee hänen ymmärtäväiseksi.

8. But there is a spirit in man: and the inspiration of the Almighty giveth them understanding.

9. Suuret ei ole taitavimmat, eikä vanhat ymmärrä, mikä oikeus on.

9. Great men are not always wise: neither do the aged understand judgment.

10. Sentähden minäkin puhun. Kuulkaat minua: minäkin osoitan tietoni.

10. Therefore I said, Hearken to me; I also will shew mine opinion.

11. Katso, minä olen odottanut teidän puhuissanne, minä olen ottanut teidän ymmärryksestänne vaarin, siihenasti että te olisitte osanneet oikeuden.

11. Behold, I waited for your words; I gave ear to your reasons, whilst ye searched out what to say.

12. Ja minä olen ottanut teistä vaarin; ja katso, ei ole yksikään teistä Jobia nuhdellen voittanut, eli hänen sanaansa vastata taitanut.

12. Yea, I attended unto you, and, behold, there was none of you that convinced Job, or that answered his words:

13. Ettette sanoisi: me olemme löytäneet taidon; että Jumala on hänen hyljännyt, ja ei yksikään muu.

13. Lest ye should say, We have found out wisdom: God thrusteth him down, not man.

14. Sillä ei hän ole minua vastaan puhunut, enkä minä vastaa häntä niinkuin te puhuitte.

15. He pelkäävät, ja ei taida silleen mitään vastata, eikä mitään puhua.

16. Että minä olen odottanut, ja ei he taida mitään puhua; vaan he vaikenivat, ja ei enää vastaa mitään.

17. Niin minä vastaan kuitenkin osani, ja osoitan tietoni.

18. Sillä minä olen niin täynnä sanoja, että minun henkeni ahdistaa minun vatsaani.

19. Katso, minun vatsani on niinkuin viina, jonka henki ei avattu ole, joka uudet leilit särkee.

20. Minun täytyy puhua, että minä saisin henkeni vetää: minun täytyy avata huuleni ja vastata.

21. En minä muotoa katso, enkä ihmisen mielen perään puhu.

22. Sillä en minä tiedä (jos minä niin teen), että minun Luojani tempaa äkisti minun pois.

14. Now he hath not directed his words against me: neither will I answer him with your speeches.

15. They were amazed, they answered no more: they left off speaking.

16. When I had waited, (for they spake not, but stood still, and answered no more;)

17. I said, I will answer also my part, I also will shew mine opinion.

18. For I am full of matter, the spirit within me constraineth me.

19. Behold, my belly is as wine which hath no vent; it is ready to burst like new bottles.

20. I will speak, that I may be refreshed: I will open my lips and answer.

21. Let me not, I pray you, accept any man's person, neither let me give flattering titles unto man.

22. For I know not to give flattering titles; in so doing my maker would soon take me away.

33 luku

1. Kuule siis, Job, minun puhettani, ja ota vaari kaikista sanoistani!

1. Wherefore, Job, I pray thee, hear my speeches, and hearken to all my words.

2. Katso, minä avaan suuni, ja kieleni puhuu minun suussani.

2. Behold, now I have opened my mouth, my tongue hath spoken in my mouth.

3. Minun sydämeni puhuu oikeuden, ja minun huuleni sanoo puhtaan ymmärryksen.

3. My words shall be of the uprightness of my heart: and my lips shall utter knowledge clearly.

4. Jumalan henki on tehnyt minun, ja KaikkivaItiaan henki on minulle antanut elämän.

4. The Spirit of God hath made me, and the breath of the Almighty hath given me life.

5. Jos taidat, niin vastaa minua; valmista itses, ja tule minun eteeni.

5. If thou canst answer me, set thy words in order before me, stand up.

6. Katso, minä olen Jumalan oma niinkuin sinäkin, ja savesta olen minä myös tehty.

6. Behold, I am according to thy wish in God's stead: I also am formed out of the clay.

7. Katso, ei sinun tarvitse hämmästyä minua, ja minun käteni ei ole sinulle raskas.

7. Behold, my terror shall not make thee afraid, neither shall my hand be heavy upon thee.

8. Sinä olet puhunut minun korvaini kuullen: sinun ääntäs täytyy minun kuulla:

8. Surely thou hast spoken in mine hearing, and I have heard the voice of thy words, saying,

9. Minä olen puhdas ja ilman laitosta, viatoin ja synnitöin.

9. I am clean without transgression, I am innocent; neither is there iniquity in me.

10. Katso, hän on löytänyt syyn mi-

10. Behold, he findeth occasions

nua vastaan, sentähden pitää hän minun vihollisenansa.
11. Hän on pannut minun jalkani jalkapuuhun, ja kätkenyt minun tieni.
12. Katso, juuri siitä minä päätän, ettes ole hurskas; sillä Jumala on suurempi kuin yksikään ihminen.
13. Miksis riitelet hänen kanssansa, ettei hän tee sinulle lukua kaikista töistänsä?
14. Jos Jumala vihdoin jotakin käskee, ei hän sitä jälistä ajattele.
15. Uninäössä yöllä, kuin uni tulee ihmisten päälle, kuin he makaavat vuoteessa,
16. Silloin hän ilmoittaa ihmisten korviin, ja vahvistaa sen heidän nuhtelemisellansa,
17. Kääntääksensä ihmistä aivoituksestansa, ja varjellaksensa ylpeydestä.
18. Hän säästää hänen sieluansa turmeluksesta, ja hänen elämäänsä, ettei se miekkaan lankeaisi.
19. Ja kurittaa häntä kivulla vuoteessansa, ja kaikki hänen luunsa väkevällä kivulla,
20. Ja niin toimittaa hänen kauhistu-

against me, he counteth me for his enemy,
11. He putteth my feet in the stocks, he marketh all my paths.
12. Behold, in this thou art not just: I will answer thee, that God is greater than man.
13. Why dost thou strive against him? for he giveth not account of any of his matters.
14. For God speaketh once, yea twice, yet man perceiveth it not.
15. In a dream, in a vision of the night, when deep sleep falleth upon men, in slumberings upon the bed;
16. Then he openeth the ears of men, and sealeth their instruction,
17. That he may withdraw man from his purpose, and hide pride from man.
18. He keepeth back his soul from the pit, and his life from perishing by the sword.
19. He is chastened also with pain upon his bed, and the multitude of his bones with strong pain:
20. So that his life abhorreth bread,

maan ruokaa, ja hänen mielensä kyylyttämään ravintoa;

and his soul dainty meat.

21. Että hänen lihansa surkastuu, niin ettei sitä nähdä, ja hänen luunsa särkyvät, niin ettei niitä mielellä katsella;

21. His flesh is consumed away, that it cannot be seen; and his bones that were not seen stick out.

22. Että hänen sielunsa lähenee turmelusta, ja hänen elämänsä kuolemaa.

22. Yea, his soul draweth near unto the grave, and his life to the destroyers.

23. Kuin siis hänen tykönsä tulee enkeli, välimies, joka ainoa on enempi tuhansia, ilmoittamaan sille ihmiselle vanhurskauttansa,

23. If there be a messenger with him, an interpreter, one among a thousand, to shew unto man his uprightness:

24. Ja armahtaa häntä, ja sanoo: pelasta häntä menemästä alas turmelukseen; sillä minä olen löytänyt sovinnon;

24. Then he is gracious unto him, and saith, Deliver him from going down to the pit: I have found a ransom.

25. Niin hänen lihansa tuorehtii enemmin kuin lapsuudessa ja tulee taas niinkuin nuoruutensa aikana.

25. His flesh shall be fresher than a child's: he shall return to the days of his youth:

26. Hän rukoilee Jumalaa, joka hänelle osoittaa armon: hän antaa kasvonsa nähdä ilolla, ja maksaa ihmiselle hänen vanhurskautensa.

26. He shall pray unto God, and he will be favourable unto him: and he shall see his face with joy: for he will render unto man his righteousness.

27. Hän tunnustaa ihmiselle ja sanoo: minä olen syntiä tehnyt ja oikeuden vääntänyt; vaan ei se minua auttanut.

27. He looketh upon men, and if any say, I have sinned, and perverted that which was right, and it profited me not;

28. Hän pelasti minun sieluni, ettei se

28. He will deliver his soul from going

tulisi turmelukseen, vaan että minun elämäni näkis valkeuden.
29. Katso, nämät kaikki tekee Jumala itsekullekin kolme kertaa,
30. Tuodaksensa heidän sielunsa jälleen turmeluksesta ja valaistaksensa elävien valkeudella.
31. Job, ota tästä vaari ja kuule, ole myös ääneti, että minä puhuisin!
32. Mutta jos sinulla on jotakin puhumista, niin vastaa minua. Puhu! sillä minä tahdon, ettäs olisit vanhurskas.
33. Jos ei, niin kuule sinä minua, ja ole ääneti; minä opetan sinulle taidon.

into the pit, and his life shall see the light.
29. Lo, all these things worketh God oftentimes with man,
30. To bring back his soul from the pit, to be enlightened with the light of the living.
31. Mark well, O Job, hearken unto me: hold thy peace, and I will speak.
32. If thou hast any thing to say, answer me: speak, for I desire to justify thee.
33. If not, hearken unto me: hold thy peace, and I shall teach thee wisdom.

34 luku

1. Ja Elihu vielä sanoi:
2. Te taitavat, kuulkaat minun puhettani, ja te ymmärtäväiset, ottakaat korviinne.
3. Sillä korva koettelee puheen, ja suu maistaa ruan.
4. Valitkaamme meillemme oikeus, tietääksemme keskenämme, mikä

1. Furthermore Elihu answered and said,
2. Hear my words, O ye wise men; and give ear unto me, ye that have knowledge.
3. For the ear trieth words, as the mouth tasteth meat.
4. Let us choose to us judgment: let us know among ourselves what is

hyvä on.
5. Sillä Job on sanonut: minä olen hurskas, ja Jumala on kieltänyt minulta oikeuteni.
6. Minun täytyy valhetella, ehkä minulla vielä oikeus olis: minä vaivataan ilman ansiota minun nuoliltani.
7. Kuka on Jobin vertainen, joka irvistystä juo niinkuin vettä,
8. Ja käy pahantekiäin kanssa tiellä, niin että vaeltaa jumalattomain kanssa?
9. Sillä hän on sanonut: Ei se auta ihmistä, että hän pyytää Jumalalle kelvata.
10. Sentähden, te toimelliset, kuulkaat minua. Pois se, että Jumala olis jumalatoin ja Kaikkivaltias väärä.

11. Sillä hän antaa itsekullekin ihmiselle ansionsa jälkeen, ja maksaa tiensä jälkeen.
12. Ilman epäilemätä, ei Jumala tuomitse ketään vääryydellä, eikä Kaikkivaltias käännä oikeutta.
13. Kuka on asettanut ne mitkä maan päällä ovat, ja kuka on pannut koko

good.
5. For Job hath said, I am righteous: and God hath taken away my judgment.
6. Should I lie against my right? my wound is incurable without transgression.
7. What man is like Job, who drinketh up scorning like water?
8. Which goeth in company with the workers of iniquity, and walketh with wicked men.
9. For he hath said, It profiteth a man nothing that he should delight himself with God.
10. Therefore hearken unto me, ye men of understanding: far be it from God, that he should do wickedness; and from the Almighty, that he should commit iniquity.
11. For the work of a man shall he render unto him, and cause every man to find according to his ways.
12. Yea, surely God will not do wickedly, neither will the Almighty pervert judgment.
13. Who hath given him a charge over the earth? or who hath disposed

maanpiirin?
14. Jos hän tahtois, niin hän vois kaikkein hengen ja elämän koota tykönsä.
15. Kaikki liha kuolis yhteen, ja ihminen tulis tuhaksi jälleen.
16. Onko sinulla ymmärrystä, niin kuule näitä, ja ota vaari puheeni äänestä.
17. Taivuttaisko joku sentähden oikeuden, että hän vihaa häntä, ja tahtoisitkos hurskaan ja jalon tuomita jumalattomaksi?
18. Pitäiskö sanottaman kuninkaalle: sinä Belial! ja ruhtinaille: te jumalattomat!
19. Joka ei kuitenkaan katso ruhtinain muotoa, eikä pidä eroitusta rikkaan ja köyhän välillä; sillä he ovat kaikki hänen käsialansa.
20. Pikaisesti täytyy heidän kuolla vielä puoliyönäkin: kansan täytyy hämmästyä ja hukkua: väkevä voimatoinna otetaan pois.
21. Sillä hänen silmänsä näkevät jokaisen tien, ja hän katsoo kaikki heidän askeleensa.

the whole world?
14. If he set his heart upon man, if he gather unto himself his spirit and his breath;
15. All flesh shall perish together, and man shall turn again unto dust.
16. If now thou hast understanding, hear this: hearken to the voice of my words.
17. Shall even he that hateth right govern? and wilt thou condemn him that is most just?
18. Is it fit to say to a king, Thou art wicked? and to princes, Ye are ungodly?
19. How much less to him that accepteth not the persons of princes, nor regardeth the rich more than the poor? for they all are the work of his hands.
20. In a moment shall they die, and the people shall be troubled at midnight, and pass away: and the mighty shall be taken away without hand.
21. For his eyes are upon the ways of man, and he seeth all his goings.

22. Ei pimiä eikä kuoleman varjo ole siellä, että pahantekiät itsensä siinä salaisivat.
23. Sillä ei ole yhdellekään sallittu, että hän tulis Jumalan kanssa oikeudelle.
24. Hän musertaa monta epälukuista tuimaa, ja asettaa muita heidän siaansa;
25. Että hän tuntee heidän työnsä, ja kukistaa heitä yöllä, että he muserretaan rikki.
26. Hän heittää jumalattomat ilmeisesti kokoon,
27. Ettei he häntä seuranneet, ja ei tahtoneet ymmärtää hänen teitänsä;
28. Että vaivaisten hunto tulis hänen eteensä ja hän kuulis viheliäisten huudon.
29. Jos hän antaa rauhan, kuka tahtoo kadottaa? ja jos hän peittää kasvonsa, kuka taitaa katsoa hänen päällensä, kansan ja ihmisten seassa?
30. Niin ei hän anna ulkokullatun hallita, kansan lankeemuksen tähden.
31. Minä puhun Jumalan edessä, joka

22. There is no darkness, nor shadow of death, where the workers of iniquity may hide themselves.
23. For he will not lay upon man more than right; that he should enter into judgment with God.
24. He shall break in pieces mighty men without number, and set others in their stead.
25. Therefore he knoweth their works, and he overturneth them in the night, so that they are destroyed.
26. He striketh them as wicked men in the open sight of others;
27. Because they turned back from him, and would not consider any of his ways:
28. So that they cause the cry of the poor to come unto him, and he heareth the cry of the afflicted.
29. When he giveth quietness, who then can make trouble? and when he hideth his face, who then can behold him? whether it be done against a nation, or against a man only:
30. That the hypocrite reign not, lest the people be ensnared.
31. Surely it is meet to be said unto

sanoo: minä olen säästänyt, en minä turmele.

1. Ja Elihu vastasi ja sanoi:

32. Ellen minä ole osannut, niin opeta sinä minua: jos minä olen tehnyt väärin, niin en minä sitä silleen tee.

33. Onko joku, joka vastaa sinun puolestas, koska et sinä tahdo? se on sinun ehdossas, ja ei minun. Jos sinä nyt jotakin tiedät,niin puhu.

34. Toimellisten miesten sallin minä kyllä puhua minulleni. Ja taitava mies kuulee minua.

35. Mutta Job puhuu tyhmästi, ja hänen puheessansa ei ole ymmärrystä.

36. Minun isäni! anna Jobia koeteltaa loppuun asti, että hän kääntää itsensä vääräin ihmisten tykö.

37. Hän on paitsi entisiä syntejänsä vielä nyt pilkannut: anna hänen meidän edessämme lyödyksi tulla, ja sitte hän riidelkään kyllä sanoillansa Jumalan edessä.

35 luku

1. Ja Elihu vastasi ja sanoi:

God, I have borne chastisement, I will not offend any more:

1. Elihu spake moreover, and said,

32. That which I see not teach thou me: if I have done iniquity, I will do no more.

33. Should it be according to thy mind? he will recompense it, whether thou refuse, or whether thou choose; and not I: therefore speak what thou knowest.

34. Let men of understanding tell me, and let a wise man hearken unto me.

35. Job hath spoken without knowledge, and his words were without wisdom.

36. My desire is that Job may be tried unto the end because of his answers for wicked men.

37. For he addeth rebellion unto his sin, he clappeth his hands among us, and multiplieth his words against God.

1. Elihu spake moreover, and said,

2. Luuletkos sen oikiaksi, että sanot: minä olen hurskaampi Jumalaa?

3. Sillä sinä sanot: mitä siitä hyvää on, mitä se auttaa, jos joku välttää syntiä?

4. Minä vastaan sinua sanoilla, ja sinun ystäviäs sinun kanssas.

5. Katso taivaasen ja näe, ja katso pilviin, että ne ovat korkiammat sinua.

6. Jos sinä syntiä teet, mitäs taidat hänelle tehdä? ja jos sinun pahuutes on suuri, mitäs taidat hänelle tehdä?

7. Ja jos sinä olet hurskas, mitäs taidat hänelle antaa? eli mitä hän ottaa sinun kädestäs?

8. Ihmiselle sinun kaltaiselles tekee sinun pahuutes jotakin, ja ihmisen lapselle sinun hurskautes.

9. Ne huutavat, kuin heille paljo väkivaltaa tapahtuu, ja valittavat voimallisten käsivartta,

10. Jotka ei sano: Kussa on Jumala,

2. Thinkest thou this to be right, that thou saidst, My righteousness is more than God's?

3. For thou saidst, What advantage will it be unto thee? and, What profit shall I have, if I be cleansed from my sin?

4. I will answer thee, and thy companions with thee.

5. Look unto the heavens, and see; and behold the clouds which are higher than thou.

6. If thou sinnest, what doest thou against him? or if thy transgressions be multiplied, what doest thou unto him?

7. If thou be righteous, what givest thou him? or what receiveth he of thine hand?

8. Thy wickedness may hurt a man as thou art; and thy righteousness may profit the son of man.

9. By reason of the multitude of oppressions they make the oppressed to cry: they cry out by reason of the arm of the mighty.

10. But none saith, Where is God my

minun Luojani, joka yöllä tekee virret?

maker, who giveth songs in the night;

11. Joka meitä tekee oppineemmaksi eläimiä maan päällä, ja taitavammaksi taivaan lintuja.

11. Who teacheth us more than the beasts of the earth, and maketh us wiser than the fowls of heaven?

12. Mutta he valittavat pahain ylpeyttä; ja ei hän kuule heitä.

12. There they cry, but none giveth answer, because of the pride of evil men.

13. Sillä ei jumala kuule turhaa, ja Kaikkivaltias ei katso sitä.

13. Surely God will not hear vanity, neither will the Almighty regard it.

14. Nyt sinä sanot: et sinä näe häntä; mutta tuomio on hänen edessänsä, vaan odota häntä.

14. Although thou sayest thou shalt not see him, yet judgment is before him; therefore trust thou in him.

15. Jos ei hänen vihansa niin äkisti kosta, ja ei ole tietävinänsä, että siinä niin monta rikosta on;

15. But now, because it is not so, he hath visited in his anger; yet he knoweth it not in great extremity:

16. Sentähden on Job turhaan suunsa avannut ja taitamattomia puheita puhunut.

16. Therefore doth Job open his mouth in vain; he multiplieth words without knowledge.

36 luku

1. Elihu puhui vielä ja sanoi:

1. Elihu also proceeded, and said,

2. Odota vielä vähä, minä osoitan sinulle sen; sillä minulla on vielä nyt jotakin Jumalan puolesta sanomista.

2. Suffer me a little, and I will shew thee that I have yet to speak on God's behalf.

3. Minä tuon minun ymmärrykseni kaukaa, ja osoitan, että minun Luoja-

3. I will fetch my knowledge from afar, and will ascribe righteousness to

ni on hurskas.
4. Sillä minun puheessani ei tosin ole petosta, minun ymmärrykseni on vilpitöin sinun edessäs.
5. Katso, Jumala on voimallinen, ei kuitenkaan hän ketään hylkää: Hän on voimallinen sydämensä väestä.
6. Jumalatointa ei hän varjele, vaan auttaa köyhää oikeuteen.
7. Ei hän käännä silmiänsä pois hurskaasta: hän on myös kuningasten kanssa istuimella: hän antaa heidän pysyä alinomati, että he korkiaksi tulevat.
8. Ja ehkä vangit olisivat jalkapuussa, ja sidottuna surkeuden köysillä:
9. Niin hän ilmoittaa heille heidän työnsä ja rikoksensa, että he ovat tehneet väkivaltaa,
10. Ja avaa heidän korvansa kurituksseen, ja sanoo heille, että he kääntyisivät pois vääryydestä.
11. Jos he kuulevat ja palvelevat häntä, niin he hyvissä päivissä vanhenevat ja ilolla elävät.
12. Jos ei he kuule, niin he kaatuvat miekalla, ja hukkuvat ennenkuin he sen havaitsevat.

my Maker.
4. For truly my words shall not be false: he that is perfect in knowledge is with thee.
5. Behold, God is mighty, and despiseth not any: he is mighty in strength and wisdom.
6. He preserveth not the life of the wicked: but giveth right to the poor.
7. He withdraweth not his eyes from the righteous: but with kings are they on the throne; yea, he doth establish them for ever, and they are exalted.
8. And if they be bound in fetters, and be holden in cords of affliction;
9. Then he sheweth them their work, and their transgressions that they have exceeded.
10. He openeth also their ear to discipline, and commandeth that they return from iniquity.
11. If they obey and serve him, they shall spend their days in prosperity, and their years in pleasures.
12. But if they obey not, they shall perish by the sword, and they shall die without knowledge.

13. Ulkokullatut kartuttavat vihan: ei he huuda, kuin he vankina ovat;

13. But the hypocrites in heart heap up wrath: they cry not when he bindeth them.

14. Niin heidän sielunsa kuolee nuoruudessa, ja heidän elämänsä huorintekiäin seassa.

14. They die in youth, and their life is among the unclean.

15. Mutta vaivaista auttaa hän vaivaisuudessa, ja avaa köyhäin korvan murheessa.

15. He delivereth the poor in his affliction, and openeth their ears in oppression.

16. Hän tempaa sinunkin ahdistuksen kidasta avaruuteen, jolla ei pohjaa ole; ja sinun pöydälläs on lepo, täytetty kaikella hyvällä.

16. Even so would he have removed thee out of the strait into a broad place, where there is no straitness; and that which should be set on thy table should be full of fatness.

17. Ja sinä olet täydellisesti havaitseva jumalattoman tuomion; mutta tuomio ja oikeus vahvistaa sinun.

17. But thou hast fulfilled the judgment of the wicked: judgment and justice take hold on thee.

18. Katso, ettei viha ole vietellyt sinua voimassas, eli suuret lahjat ole kääntäneet sinua.

18. Because there is wrath, beware lest he take thee away with his stroke: then a great ransom cannot deliver thee.

19. Luuletkos hänen huolivan jalouttas, kultaa eli jonkun väkevyyttä ja varaa?

19. Will he esteem thy riches? no, not gold, nor all the forces of strength.

20. Ei sinun tarvitse ikävöidä yötä, karatakses ihmisten päälle siallansa.

20. Desire not the night, when people are cut off in their place.

21. Kavahda sinuas, ja älä käännä sinuas vääryyteen, niikuin sinä surkeu-

21. Take heed, regard not iniquity: for this hast thou chosen rather than

den tähden ruvennut olet.
22. Katso, Jumala on korkia voimassansa: kuka on senkaltainen opettaja kuin hän on?
23. Kuka tutkii hänen tiensä? ja kuka sanoo hänelle: sinä teet väärin?
24. Muista, ettäs ylistät hänen töitänsä, niinkuin ihmiset veisaavat.
25. Sillä kaikki ihmiset sen nähneet ovat: Ihmiset näkevät sen kaukaa.
26. Katso, Jumala on suuri, ja emme tiedä sitä: hänen vuosilukunsa ovat arvaamattomat.
27. Sillä hän tekee veden pieniksi pisaroiksi, ja ajaa pilvensä kokoon sateeksi,
28. Että pilvet pisaroitsevat ja vuotavat vahvasti ihmisten päälle.
29. Koska hän aikoo hajoittaa pilvensä ja majansa jylinän.
30. Katso, niin hän levittää valkeutensa sen päälle, ja peittää meren syvyyden.
31. Sillä näillä tuomitsee hän kansan; ja antaa ruokaa runsaasti.
32. Hän kätkee valkeuden käsissänsä,

affliction.
22. Behold, God exalteth by his power: who teacheth like him?
23. Who hath enjoined him his way? or who can say, Thou hast wrought iniquity?
24. Remember that thou magnify his work, which men behold.
25. Every man may see it; man may behold it afar off.
26. Behold, God is great, and we know him not, neither can the number of his years be searched out.
27. For he maketh small the drops of water: they pour down rain according to the vapour thereof:
28. Which the clouds do drop and distil upon man abundantly.
29. Also can any understand the spreadings of the clouds, or the noise of his tabernacle?
30. Behold, he spreadeth his light upon it, and covereth the bottom of the sea.
31. For by them judgeth he the people; he giveth meat in abundance.
32. With clouds he covereth the light;

ja käskee sen palata.

33. Sen ilmoittaa hänen lähimmäisensä, joka on pitkäisen viha pilvissä.

and commandeth it not to shine by the cloud that cometh betwixt.

33. The noise thereof sheweth concerning it, the cattle also concerning the vapour.

37 luku

1. Siitä myös hämmästyy minun sydämeni ja vapisee.
2. Kuulkaat visusti hänen vihansa huutoa, ja puhetta, joka hänen suustansa käy ulos.
3. Hän toimittaa sen oikeuden kaikkein taivasten alla; ja hänen leimauksensa paistaa maan ääristä.
4. Senjälkeen kuuluu pitkäisen jylinä, ja se jylisee suurella äänellä; ja koska hänen jylinänsä kuullaan, ei sitä taideta estää.
5. Jumala jylistää pauhinallansa ihmeellisesti, ja tekee suuria ja tutkimattomia töitä.
6. Hän puhuu lumelle, ja se kohta tulee maan päälle, ja sadekuurolle, ja niin sadekuurolla on voima.

7. Hänen kädessänsä ovat kaikki ih-

1. At this also my heart trembleth, and is moved out of his place.
2. Hear attentively the noise of his voice, and the sound that goeth out of his mouth.
3. He directeth it under the whole heaven, and his lightning unto the ends of the earth.
4. After it a voice roareth: he thundereth with the voice of his excellency; and he will not stay them when his voice is heard.
5. God thundereth marvellously with his voice; great things doeth he, which we cannot comprehend.
6. For he saith to the snow, Be thou on the earth; likewise to the small rain, and to the great rain of his strength.
7. He sealeth up the hand of every

miset kätketyt, että kaikki tuntisivat hänen tekonsa.

8. Metsän pedot pakenevat varjoon ja pysyvät asumapaikoissansa.

9. Etelästä tulee tuulispää ja pohjasta kylmä.

10. Jumalan hengestä tulee pakkanen ja ahdistaa laviat vedet.

11. Seijes myös hajoittaa pilvet, ja hänen valkeutensa levittää itsensä pilvien lävitse.

12. Hän kääntää pilvensä kuhunka hän tahtoo, tekemään kaikkia, mitä hän tahtoo maan piirin päällä.

13. Jos se tapahtuu yhdelle sukukunnalle eli maakunnalle, koska hän löydetään laupiaaksi.

14. Kuules näitä Job: seiso ja ota vaari Jumalan ihmeellisistä töistä.

15. Tiedätkös, koska Jumala saattaa nämät heidän päällensä, ja koska hän antaa pilviensä valkeuden paistaa?

16. Tiedätkös, kuinka pilvet hajoittavat heitänsä? täydellisen viisauden ihmeellisiä töitä?

man; that all men may know his work.

8. Then the beasts go into dens, and remain in their places.

9. Out of the south cometh the whirlwind: and cold out of the north.

10. By the breath of God frost is given: and the breadth of the waters is straitened.

11. Also by watering he wearieth the thick cloud: he scattereth his bright cloud:

12. And it is turned round about by his counsels: that they may do whatsoever he commandeth them upon the face of the world in the earth.

13. He causeth it to come, whether for correction, or for his land, or for mercy.

14. Hearken unto this, O Job: stand still, and consider the wondrous works of God.

15. Dost thou know when God disposed them, and caused the light of his cloud to shine?

16. Dost thou know the balancings of the clouds, the wondrous works of him which is perfect in knowledge?

17. Että sinun vaattees lämpeevät, kuin ilma tyventyy etelästä?

17. How thy garments are warm, when he quieteth the earth by the south wind?

18. Levitätkö sinä hänen kanssansa pilviä, jotka vahvat ovat niinkuin valettu peili?

18. Hast thou with him spread out the sky, which is strong, and as a molten looking glass?

19. Ilmoita sinä meille, mitä meidän pitäis hänelle sanoman; sillä emme ulotu hänen tykönsä pimeydeltä.

19. Teach us what we shall say unto him; for we cannot order our speech by reason of darkness.

20. Kuka luettelee hänelle, mitä minä puhun? jos joku puhuu, niin hän niellään.

20. Shall it be told him that I speak? if a man speak, surely he shall be swallowed up.

21. Ei nähdä nyt valkeutta, joka pilvissä leimahtaa; vaan kuin tuuli puhaltaa, niin seijestyy.

21. And now men see not the bright light which is in the clouds: but the wind passeth, and cleanseth them.

22. Pohjoisesta tulee kulta peljättävän Jumalan kunniaksi.

22. Fair weather cometh out of the north: with God is terrible majesty.

23. Mutta Kaikkivaltiasta emme taida löytää, joka on niin suuri voimassa; ja ei hän tarvitse vastata oikeudessansa ja suuressa vanhurskaudessansa.

23. Touching the Almighty, we cannot find him out: he is excellent in power, and in judgment, and in plenty of justice: he will not afflict.

24. Sentähden täytyy ihmisten häntä peljätä: ja ei hän katso yhtään taitavaa sydämestä.

24. Men do therefore fear him: he respecteth not any that are wise of heart.

38 luku

1. Ja Herra astasi Jobia tuulispäästä

1. Then the LORD answered ob out

ja sanoi:
2. Kuka on se, joka taidossansa niin eksyy ja puhuu niin taitamattomasti?
3. Vyötä nyt kupees niin kuin mies: Minä kysyn sinulta, opeta minua.

4. Kussas silloin olit, koska minä maan perustin? Ilmoita se, jos sinulla se ymmärrys on.
5. Tiedätkös, kuka hänen määränsä asettanut on? eli kuka on vetänyt ojennusnuoran hänen päällensä?
6. Mihinkä ovat hänen jalkansa vajotetut, eli kuka on hänen kulmakivensä laskenut?
7. Kuin aamutähdet ynnä minua kiittivät, ja kaikki Jumalan lapset riemuitsivat.
8. Kuka on sulkenut meren ovinensa, koska se ratkesi ja lähti ulos niinkuin äidin kohdusta?
9. Kuin minä puetin sen pilvillä, ja käärin synkeydellä niinkuin kapaloilla;

10. Kuin minä estin sen paisumisen

of the whirlwind, and said,
2. Who is this that darkeneth counsel by words without knowledge?
3. Gird up now thy loins like a man; for I will demand of thee, and answer thou me.

4. Where wast thou when I laid the foundations of the earth? declare, if thou hast understanding.
5. Who hath laid the measures thereof, if thou knowest? or who hath stretched the line upon it?
6. Whereupon are the foundations thereof fastened? or who laid the corner stone thereof;
7. When the morning stars sang together, and all the sons of God shouted for joy?
8. Or who shut up the sea with doors, when it brake forth, as if it had issued out of the womb?
9. When I made the cloud the garment thereof, and thick darkness a swaddlingband for it,

10. And brake up for it my decreed

säädylläni, ja asetin siihen teljen ja ovet eteen,

11. Ja sanoin: tähän asti pitää sinun tuleman ja ei edemmäksi: tässä pitää sinun korkiat aaltos asettuman.

12. Oletkos eläissäs käskenyt aamulle, ja aamuruskolle osoittanut hänen siansa?

13. Käsittää maan ääriä, ja puhdistaa siitä jumalattomat.

14. Se pitää muutettaman niinkuin sinetin savi; niin että he tulevat niinkuin vaate.

15. Ja jumalattomilta otetaan pois heidän valkeutensa, ja ylpeiden käsivarsi rikotaan.

16. Oletkos tullut meren pohjaan, ja vaeltanut syvyyden jälkiä?

17. Onko kuoleman ovet koskaan auvenneet etees, eli oletkos nähnyt kuoleman varjon ovet?

18. Oletkos ymmärtänyt, kuinka leviä maa on? annas kuulla, tiedätkös kaikki nämät.

19. Mikä tie on sinne, kussa valkeus asuu? ja kuka on pimeyden sia?

place, and set bars and doors,

11. And said, Hitherto shalt thou come, but no further: and here shall thy proud waves be stayed?

12. Hast thou commanded the morning since thy days; and caused the dayspring to know his place;

13. That it might take hold of the ends of the earth, that the wicked might be shaken out of it?

14. It is turned as clay to the seal; and they stand as a garment.

15. And from the wicked their light is withholden, and the high arm shall be broken.

16. Hast thou entered into the springs of the sea? or hast thou walked in the search of the depth?

17. Have the gates of death been opened unto thee? or hast thou seen the doors of the shadow of death?

18. Hast thou perceived the breadth of the earth? declare if thou knowest it all.

19. Where is the way where light dwelleth? and as for darkness, where

is the place thereof,

20. Ettäs saattaisit hänen rajoillensa ja osaisit polut hänen huoneesensa.

20. That thou shouldest take it to the bound thereof, and that thou shouldest know the paths to the house thereof?

21. Tiesitkös, koska sinä syntyvä olit ja kuinka paljo sinulla päiviä olis?

21. Knowest thou it, because thou wast then born? or because the number of thy days is great?

22. Oletkos siellä ollut, kusta lumi tulee? eli oletkos nähnyt, kusta rakeet tulevat?

22. Hast thou entered into the treasures of the snow? or hast thou seen the treasures of the hail,

23. Jotka minä olen tallella pitänyt murhepäivään asti, sodan ja tappeluksen päivään asti.

23. Which I have reserved against the time of trouble, against the day of battle and war?

24. Minkä tien kautta valkeus hajoittaa hänensä, ja itätuuli tuulee maan päälle?

24. By what way is the light parted, which scattereth the east wind upon the earth?

25. Kuka on sadekuurolle jakanut juoksunsa, ja pitkäisen valkialle ja jylinälle hänen tiensä?

25. Who hath divided a watercourse for the overflowing of waters, or a way for the lightning of thunder;

26. Niin että se sataa senkin maan päälle, jossa ei ketään ole, korvessa, jossa ei yhtään ihmistä ole;

26. To cause it to rain on the earth, where no man is; on the wilderness, wherein there is no man;

27. Että se täyttäis erämaan ja korven, ja saattais ruohot vihottamaan.

27. To satisfy the desolate and waste ground; and to cause the bud of the tender herb to spring forth?

28. Onko sateella isää? eli kuka on synnyttänyt kasteen pisarat?

28. Hath the rain a father? or who hath begotten the drops of dew?

29. Kenen kohdusta jää on tullut? ja kuka on härmän synnyttänyt taivaan alla?

30. Vedet kätkevät itsensä niinkuin kivi, ja syvyydet päältä kiinnitetään.

31. Taidatkos sitoa Seulaisen siteet, eli päästää Kointähden siteet?

32. Taidatkos tuoda taivaan merkit edes aikanansa, eli johdattaa Otavan lastensa kanssa?

33. Tiedätkös, kuinka taivas hallitaan? eli taidatkos hänen hallituksensa toimittaa maan päällä?

34. Taidatkos korottaa äänes ylös pilviin, että veden paljous sinun peittäis?

35. Taidatkos lähettää pitkäisen leimaukset matkaan menemään ja sanomaan sinulle: tässä me olemme?

36. Kuka on asettanut taidon salaisuuteen eli kuka on ajatukselle antanut toimen?

37. Kuka on niin taitava, että hän pilvet lukea taitaa? ja kuka taitaa tukita vesitydyt taivaassa?

38. Kuin tomu kastuu ja juoksee yh-

29. Out of whose womb came the ice? and the hoary frost of heaven, who hath gendered it?

30. The waters are hid as with a stone, and the face of the deep is frozen.

31. Canst thou bind the sweet influences of Pleiades, or loose the bands of Orion?

32. Canst thou bring forth Mazzaroth in his season? or canst thou guide Arcturus with his sons?

33. Knowest thou the ordinances of heaven? canst thou set the dominion thereof in the earth?

34. Canst thou lift up thy voice to the clouds, that abundance of waters may cover thee?

35. Canst thou send lightnings, that they may go, and say unto thee, Here we are?

36. Who hath put wisdom in the inward parts? or who hath given understanding to the heart?

37. Who can number the clouds in wisdom? or who can stay the bottles of heaven,

38. When the dust groweth into

teen, ja kokkareet ryhtyvät toinen toiseensa.

hardness, and the clods cleave fast together?

39 luku

39. (H 39:1) Taidatkos jalopeuralle antaa hänen saaliinsa ajaaksensa takaa? ja ravita nuoret jalopeurat?

39. Wilt thou hunt the prey for the lion? or fill the appetite of the young lions,

40. (H 39:2) Niin että he makaavat sioillansa, ja lepäävät luolissansa, joissa he väijyvät.

40. When they couch in their dens, and abide in the covert to lie in wait?

41. (H 39:3) Kuka valmistaa kaarneelle ruan, kuin hänen poikansa huutavat Jumalaa, ja ei he tietä eksyksissä, kussa heidän ruokansa on?

41. Who provideth for the raven his food? when his young ones cry unto God, they wander for lack of meat.

1. (H 39:4) Tiedätkös, koska metsävuohet poikivat, eli oletkos havainnut peurat käyvän tiineenä?

1. Knowest thou the time when the wild goats of the rock bring forth? or canst thou mark when the hinds do calve?

2. (H 39:5) Oletkos lukenut heidän kuukautensa, koska ne täydellänsä ovat? eli tiedätkös ajan, koska he poikivat?

2. Canst thou number the months that they fulfil? or knowest thou the time when they bring forth?

3. (H 39:6) He kumartavat heitänsä poikiessansa, ja ajavat sen pois, josta heillä kipu on.

3. They bow themselves, they bring forth their young ones, they cast out their sorrows.

4. (H 39:7) Heidän poikansa vahvistuvat ja kasvavat jyvistä: ne menevät

4. Their young ones are in good liking, they grow up with corn; they go

ulos, ja ei palaja heidän tykönsä.

5. (H 39:8) Kuka on metsä-aasin antanut niin vapaana käydä? kuka on metsä-aasin siteen päästänyt?

6. (H 39:9) Jolle minä olen erämaan huoneeksi antanut ja korven asuinsiaksi.

7. (H 39:10) Hän katsoo ylön kaupungin pauhinaa: vartian huutoa ei hän kuule.

8. (H 39:11) Hän katsoo vuorella laiduntansa, ja etsii kussa viheriäistä on.

9. (H 39:12) Luuletkos yksisarvisen palvelevan sinuas, ja makaavan yötä sinun seimelläs?

10. (H 39:13) Taidatkos sitoa yksisarvisen vaolle köydellä, niin että hän kiskois ketoa laaksossa sinun perässäs?

11. (H 39:14) Taidatkos sinus luottaa häneen, ehkä hän paljon voi, ja jättää työs hänen haltuunsa?

12. (H 39:15) Uskotkos hänen siemenes kotia tuovan, ja riihees kokoovan?

13. (H 39:16) Ovatko riikinkukkoin sulat kauniimmat kuin nälkäkurjen

forth, and return not unto them.

5. Who hath sent out the wild ass free? or who hath loosed the bands of the wild ass?

6. Whose house I have made the wilderness, and the barren land his dwellings.

7. He scorneth the multitude of the city, neither regardeth he the crying of the driver.

8. The range of the mountains is his pasture, and he searcheth after every green thing.

9. Will the unicorn be willing to serve thee, or abide by thy crib?

10. Canst thou bind the unicorn with his band in the furrow? or will he harrow the valleys after thee?

11. Wilt thou trust him, because his strength is great? or wilt thou leave thy labour to him?

12. Wilt thou believe him, that he will bring home thy seed, and gather it into thy barn?

13. Gavest thou the goodly wings unto the peacocks? or wings and feath-

sulat?
14. (H 39:17) Joka munansa jättää maahan, ja antaa maan lämpimän hautoa niitä.
15. (H 39:18) Hän unohtaa ne tallattavan,ja että peto kedolla ne rikkois.
16. (H 39:19) Hän on niin kova poikiansa vastaan, kuin ei ne hänen olisikaan: Ei hän tottele turhaan työtä tehdä.
17. (H 39:20) Sillä Jumala on häneltä taidon ottanut pois, ja ei ole antanut hänelle ymmärrystä.
18. (H 39:21) Kuin hän ylentää itsensä korkeuteen, nauraa hän hevosta ja miestä.
19. (H 39:22) Taidatkos antaa hevoselle väen, eli taidatkos kaunistaa hänen kaulansa hirnumisella?
20. (H 39:23) Taidatkos peljättää hänen niinkuin heinäsirkan? peljättävä on hänen sieramiensa päristys.
21. (H 39:24) Hän kaivaa maata kavioillansa, on riemuinen väkevyydessänsä, ja menee sota-aseita vastaan.
22. (H 39:25) Hän nauraa pelkoa ja ei hämmästy, eikä pakene miekkaa.

ers unto the ostrich?
14. Which leaveth her eggs in the earth, and warmeth them in dust,
15. And forgetteth that the foot may crush them, or that the wild beast may break them.
16. She is hardened against her young ones, as though they were not hers: her labour is in vain without fear;
17. Because God hath deprived her of wisdom, neither hath he imparted to her understanding.
18. What time she lifteth up herself on high, she scorneth the horse and his rider.
19. Hast thou given the horse strength? hast thou clothed his neck with thunder?
20. Canst thou make him afraid as a grasshopper? the glory of his nostrils is terrible.
21. He paweth in the valley, and rejoiceth in his strength: he goeth on to meet the armed men.
22. He mocketh at fear, and is not affrighted; neither turneth he back from

the sword.

23. (H 39:26) Ehkä vielä viini kalisis häntä vastaan, ja keihäät ja kilvet välkkyisivät;

23. The quiver rattleth against him, the glittering spear and the shield.

24. (H 39:27) Hän korskuu, pudistelee ja kaivaa maata, ja ei tottele vasikitorven helinää.

24. He swalloweth the ground with fierceness and rage: neither believeth he that it is the sound of the trumpet.

25. (H 39:28) Kuin vaskitorvi heliästi soi, luihkaa hän: hui, ja haastaa sodan taampaa, niin myös päämiesten huudon ja riemun.

25. He saith among the trumpets, Ha, ha; and he smelleth the battle afar off, the thunder of the captains, and the shouting.

26. (H 39:29) Lentääkö haukka sinun ymmärryksestäs, ja hajoittaa siipensä etelään käsin?

26. Doth the hawk fly by thy wisdom, and stretch her wings toward the south?

27. (H 39:30) Lentääkö kotka sinun kädestäs niin korkialle, että hän tekee pesänsä korkeuteen?

27. Doth the eagle mount up at thy command, and make her nest on high?

28. (H 39:31) Hän asuu vuorilla ja yöttelee vuorten kukkuloilla ja vahvoissa paikoissa.

28. She dwelleth and abideth on the rock, upon the crag of the rock, and the strong place.

29. (H 39:32) Sieltä hän katsoo ruan perään, ja hänen silmänsä näkevät kauvas.

29. From thence she seeketh the prey, and her eyes behold afar off.

30. (H 39:33) Hänen poikansa särpävät verta; ja kussa raato on, siellä myös hän on.

30. Her young ones also suck up blood: and where the slain are, there is she.

1. (H 39:34) Ja Herra vastasi Jobia ja sanoi:

1. Moreover the LORD answered Job, and said,

2. (H 39:35) Joka riitelee Kaikkivaltiaan kanssa, eikö hänen pitäis sitä vahvistaman? ja se joka nuhtelee Jumalaa, eikö hänen pitäis vastaaman?

2. Shall he that contendeth with the Almighty instruct him? he that reproveth God, let him answer it.

3. (H 39:36) Job vastasi Herraa ja sanoi:

3. Then Job answered the LORD, and said,

4. (H 39:37) Katso, minä olen halpa, mitä minä sinua vastaan? minä lasken käteni suuni päälle.

4. Behold, I am vile; what shall I answer thee? I will lay mine hand upon my mouth.

5. (H 39:38) Minä olen kerran puhunut, en minä enempää vastaa, enkä toiste sitä enää tee.

5. Once have I spoken; but I will not answer: yea, twice; but I will proceed no further.

40 luku

6. (H 40:1) Ja Herra vastasi Jobia tuulispäästä ja sanoi:

6. Then answered the LORD unto Job out of the whirlwind, and said,

7. (H 40:2) Vyötä kupees niinkuin mies: Minä kysyn sinulta, ja vastaa sinä minua.

7. Gird up thy loins now like a man: I will demand of thee, and declare thou unto me.

8. (H 40:3) Pitäiskö sinun minun tuomioni tyhjäksi tekemän, ja minua vääräksi soimaaman, ettäs itse olisit hurskas?

8. Wilt thou also disannul my judgment? wilt thou condemn me, that thou mayest be righteous?

9. (H 40:4) Onko sinulla käsivarsi niinkuin Jumalalla? ja taidatkos yhdenkaltaisella äänellä jylistää hänen

9. Hast thou an arm like God? or canst thou thunder with a voice like him?

kanssansa.

10. (H 40:5) Kaunista sinus suurella kunnialla ja korkeudella: pueta sinus kiitoksella ja kunnialla,

10. Deck thyself now with majesty and excellency; and array thyself with glory and beauty.

11. (H 40:6) Hajoita sinun julmuutes viha, ja katso kaikkia ylpeitä ja nöyryytä heitä.

11. Cast abroad the rage of thy wrath: and behold every one that is proud, and abase him.

12. (H 40:7) Katso kaikkia ylpeitä, ja alaspaina heitä, ja kukista jumalattomat paikastansa.

12. Look on every one that is proud, and bring him low; and tread down the wicked in their place.

13. (H 40:8) Hautaa heitä kaikkia maahan, ja upota heidän jaloutensa kätköön.

13. Hide them in the dust together; and bind their faces in secret.

14. (H 40:9) Niin minä tunnustan sinun oikian kätes auttavan sinua.

14. Then will I also confess unto thee that thine own right hand can save thee.

15. (H 40:10) Katso nyt Behemotia, jonka minä sinun vierees tehnyt olen, joka syö heiniä niinkuin härkä.

15. Behold now behemoth, which I made with thee; he eateth grass as an ox.

16. (H 40:11) Katso, hänen väkensä on hänen kupeissansa, ja hänen voimansa hänen vatsansa navassa.

16. Lo now, his strength is in his loins, and his force is in the navel of his belly.

17. (H 40:12) Hänen häntänsä ojentuu niinkuin sedripuu, ja hänen salaisen kalunsa suonet ovat niinkuin puun oksat.

17. He moveth his tail like a cedar: the sinews of his stones are wrapped together.

18. (H 40:13) Hänen luunsa ovat vahvat niinkuin vaski, hänen ruotonsa

18. His bones are as strong pieces of brass; his bones are like bars of iron.

niinkuin rautaiset seipäät.

19. (H 40:14) Hän on alku Jumalan teistä; joka hänen tehnyt on, hän voittaa hänen miekallansa.

19. He is the chief of the ways of God: he that made him can make his sword to approach unto him.

20. (H 40:15) Vuori kantaa hänelle ruohot; ja kaikki pedot leikitsevät siellä.

20. Surely the mountains bring him forth food, where all the beasts of the field play.

21. (H 40:16) Hän makaa mielellänsä varjossa, lymyssä kaisloissa ja mudassa.

21. He lieth under the shady trees, in the covert of the reed, and fens.

22. (H 40:17) Pensas peittää hänen varjollansa, ja ojan halavat peittävät hänen.

22. The shady trees cover him with their shadow; the willows of the brook compass him about.

23. (H 40:18) Katso, koska virta ylöttää häntä, niin ei hän pelkää: hän on rohkia, vaikka Jordan hänen suuhunsa asti kuohuis.

23. Behold, he drinketh up a river, and hasteth not: he trusteth that he can draw up Jordan into his mouth.

24. (H 40:19) Hän saavutetaan nähtensä, ja pauloilla pistetään hänen nenänsä lävitse.

24. He taketh it with his eyes: his nose pierceth through snares.

1. (H 40:20) Taidatkos vetää Leviatanin ongella, ja sitoa hänen kielensä nuoralla?

1. Canst thou draw out leviathan with an hook? or his tongue with a cord which thou lettest down?

2. (H 40:21) Taidatkos panna ongen hänen sierameensa, ja hänen leukaluunsa pistää naskalilla lävitse?

2. Canst thou put an hook into his nose? or bore his jaw through with a thorn?

3. (H 40:22) Luuletkos, että hän sinua paljon rukoilee, ja liehakoitsee

3. Will he make many supplications unto thee? will he speak soft words

sinun edessäs?
4. (H 40:23) Luuletkos, että hän tekee liiton sinun kanssas, saadakses häntä alinomaiseksi orjakses?
5. (H 40:24) Taidatkos leikitä hänen kanssansa niinkuin linnun kanssa, eli sitoa hänen sinun piikais sekaan?
6. (H 40:25) Luuletkos hänen kumppaneilta leikattaman, jaettaa kauppamiehille.
7. (H 40:26) Taidatkos täyttää koko verkkohuoneen hänen nahallansa, eli kalamiesten kokkoin hänen päällänsä.
8. (H 40:27) Koska sinä häneen rupeet kädelläs, niin muista, ettäs tulet sotaan, josta et sinä mitään voita.
9. (H 40:28) Katso, hänen toivonsa pettää hänen; sillä koska hän hänen näkee, mukeltaneeko hän pois?

unto thee?
4. Will he make a covenant with thee? wilt thou take him for a servant for ever?
5. Wilt thou play with him as with a bird? or wilt thou bind him for thy maidens?
6. Shall the companions make a banquet of him? shall they part him among the merchants?
7. Canst thou fill his skin with barbed irons? or his head with fish spears?
8. Lay thine hand upon him, remember the battle, do no more.
9. Behold, the hope of him is in vain: shall not one be cast down even at the sight of him?

41 luku

10. (H 41:1) Ei ole niin rohkiaa, kuin tohtii hänen herättää: kuka siis seisoo minun edessäni?
11. (H 41:2) Kuka on minulle jotakin ennen antanut, että minä sen hänelle maksaisin? Minun ovat kaikki, mitä

10. None is so fierce that dare stir him up: who then is able to stand before me?
11. Who hath prevented me, that I should repay him? whatsoever is under the whole heaven is mine.

kaikkein taivasten alla on.

12. (H 41:3) Minun täytyy puhua kuinka suuri, kuinka väkevä ja kuinka kaunis hän on.

12. I will not conceal his parts, nor his power, nor his comely proportion.

13. (H 41:4) Kuka riisuu hänen vaatteensa? Kuka tohtii ruveta hänen hampaisiinsa?

13. Who can discover the face of his garment? or who can come to him with his double bridle?

14. (H 41:5) Kuka voi avata hänen leukaluunsa, jotka ovat hirmuiset hänen hammastensa ympäri?

14. Who can open the doors of his face? his teeth are terrible round about.

15. (H 41:6) Hänen suomuksensa ovat pulskiat, kiinnitetyt toinen toiseensa, niinkuin sinetti.

15. His scales are his pride, shut up together as with a close seal.

16. (H 41:7) Yksi on kiinni toisessa, niin ettei tuuli pääse lävitse.

16. One is so near to another, that no air can come between them.

17. (H 41:8) Ne ovat kiinni toinen toisessansa ja pysyvät yhdessä, ettei heitä taideta eroittaa.

17. They are joined one to another, they stick together, that they cannot be sundered.

18. (H 41:9) Hänen aivastamisestansa kiiltää valkeus, ja hänen silmänsä ovat niinkuin aamuruskon silmälaudat.

18. By his neesings a light doth shine, and his eyes are like the eyelids of the morning.

19. (H 41:10) Hänen sunstansa käyvät tulisoitot ulos, ja tuliset kipinät sinkoilevat.

19. Out of his mouth go burning lamps, and sparks of fire leap out.

20. (H 41:11) Hänen sieraimistansa käy ulos savu, niinkuin kiehuvasta padasta ja kattilasta.

20. Out of his nostrils goeth smoke, as out of a seething pot or caldron.

21. (H 41:12) Hänen henkensä on niinkuin tulinen hiili, ja hänen suustansa käy liekki ulos.

21. His breath kindleth coals, and a flame goeth out of his mouth.

22. (H 41:13) Hänen kaulansa on vahva; ja se on hänen ilonsa, kuin hän tekee jotakin vahinkoa.

22. In his neck remaineth strength, and sorrow is turned into joy before him.

23. (H 41:14) Hänen lihansa jäsenet ovat kiinni toinen toisessansa, ne ovat hänessä kiinni, ettei hän liikuteta.

23. The flakes of his flesh are joined together: they are firm in themselves; they cannot be moved.

24. (H 41:15) Hänen sydämensä on kova niinkuin kivi, ja niin vahva kuin alimmainen myllyn kivi.

24. His heart is as firm as a stone; yea, as hard as a piece of the nether millstone.

25. (H 41:16) Kuin hän korottaa itsensä, niin väkevät peljästyvät; kuin hän joutuu edes, niin ei siellä armoa ole.

25. When he raiseth up himself, the mighty are afraid: by reason of breakings they purify themselves.

26. (H 41:17) Jos hänen tykönsä mennään miekalla eli keihäällä, aseilla eli haarniskoilla, niin ei hän itsiänsä liikuta.

26. The sword of him that layeth at him cannot hold: the spear, the dart, nor the habergeon.

27. (H 41:18) Ei hän rautaa tottele enempi kuin kortta, eikä vaskea enempi kuin lahopuuta.

27. He esteemeth iron as straw, and brass as rotten wood.

28. (H 41:19) Ei häntä nuolet karkota, ja linkokivet ovat hänelle niinkuin akanat.

28. The arrow cannot make him flee: slingstones are turned with him into stubble.

29. (H 41:20) Vasara on hänen edssänsä niinkuin korsi; hän pilkkaa lie-

29. Darts are counted as stubble: he laugheth at the shaking of a spear.

huvia keihäitä.

30. (H 41:21) Ja hän taitaa maata terävällä kivellä, hän makaa terävällä niinkuin sontatunkiolla.

30. Sharp stones are under him: he spreadeth sharp pointed things upon the mire.

31. (H 41:22) Hän saattaa syvän meren kiehumaan niinkuin padan, ja liikuttaa yhteen niinkuin voiteen.

31. He maketh the deep to boil like a pot: he maketh the sea like a pot of ointment.

32. (H 41:23) Hänen jälkeensä polku valkenee; hän tekee syvyydet sangen harmaaksi.

32. He maketh a path to shine after him; one would think the deep to be hoary.

33. (H 41:24) Ei ole maalla hänen vertaistansa; hän on tehty pelkäämättömäksi.

33. Upon earth there is not his like, who is made without fear.

34. (H 41:25) Hän katsoo kaikki korkiat ylön; hän on kaikkein ylpeiden kuningas.

34. He beholdeth all high things: he is a king over all the children of pride.

42 luku

1. Ja Job vastasi Herraa ja sanoi:

1. Then Job answered the LORD, and said,

2. Minä tiedän sinun kaikki voivan: ja ei ole sinulta yksikään ajatus peitetty.

2. I know that thou canst do every thing, and that no thought can be withholden from thee.

3. Se on turha ihminen, joka ajattelee peittää neuvonsa: sentähden tunnustan minä, että minä taitamattomasti puhunut olen sitä, joka on minun tie-

3. Who is he that hideth counsel without knowledge? therefore have I uttered that I understood not; things too wonderful for me, which I knew

toni ylitse ja jota en minä ymmärrä.
4. Niin kuules nyt, anna mimun puhua: minä kysyn sinulta, opeta minua.
5. Minä olen kuullut sinua tarkoilla korvilla, ja minun silmäni ovat nyt nähneet sinun.
6. Sentähden pidän minä itseni viallisena, ja kadun tomussa ja tuhassa.
7. Kuin Herra nämät sanat oli Jobille puhunut, sanoi Herra Eliphaalle Temanilaiselle: minun vihani on julmistunut sinun ja kahden sinun ystäväs päälle; sillä ette ole oikein puhuneet minusta, niinkuin minun palveliani Job.
8. Niin ottakaat nyt seitsemän mullia ja seitsemän oinasta, ja menkäät palveliani Jobin tykö, ja uhratkaat polttouhria teidän edestänne, ja palveliani Job rukoilkaan teidän edestänne; sillä hänen puoleensa minä katson, niin etten minä tee teille tyhmyytenne jälkeen; sillä ette ole oikein puhuneet minusta, niinkuin minun palveliani Job.
9. Niin menivät Eliphas Temanilainen, Bildad Suasta ja Zophar Naemasta, ja

not.
4. Hear, I beseech thee, and I will speak: I will demand of thee, and declare thou unto me.
5. I have heard of thee by the hearing of the ear: but now mine eye seeth thee.
6. Wherefore I abhor myself, and repent in dust and ashes.
7. And it was so, that after the LORD had spoken these words unto Job, the LORD said to Eliphaz the Temanite, My wrath is kindled against thee, and against thy two friends: for ye have not spoken of me the thing that is right, as my servant Job hath.
8. Therefore take unto you now seven bullocks and seven rams, and go to my servant Job, and offer up for yourselves a burnt offering; and my servant Job shall pray for you: for him will I accept: lest I deal with you after your folly, in that ye have not spoken of me the thing which is right, like my servant Job.
9. So Eliphaz the Temanite and Bildad the Shuhite and Zophar the

tekivät niinkuin Herra heille sanonut oli. Ja Herra katsoi Jobin puoleen.

10. Ja Herra käänsi Jobin vankeuden, koska hän rukoili ystäviensä edestä. Ja Herra antoi Jobille kaksi sen vertaa kaikista mitä hänellä ennen ollut oli.
11. Ja hänen tykönsä tulivat kaikki hänen veljensä, ja kaikki hänen sisarensa, ja kaikki ne jotka hänen ennen tunsivat, ja söivät hänen kanssansa, ja hänen huoneessansa ja käänsivät heitänsä hänen puoleensa, ja lohduttivat häntä kaikesta siitä pahasta, minkä Herra oli antanut tulla hänen päällensä. Ja itsekukin heistä antoi hänelle yhden rahan ja kultarenkaan.
12. Ja Herra siunasi Jobia sitte enempi kuin ennen, että hän sai neljätoistakymmentä tuhatta lammasta, ja kuusituhatta kamelia, ja tuhannen paria härkiä ja tuhannen aasia.

13. Ja hän sai seitsemän poikaa ja kolme tytärtä,
14. Ja kutsui ensimäisen nimen Jemina , toisen Ketsia ja kolmannen Kerenhapuk.

Naamathite went, and did according as the LORD commanded them: the LORD also accepted Job.
10. And the LORD turned the captivity of Job, when he prayed for his friends: also the LORD gave Job twice as much as he had before.
11. Then came there unto him all his brethren, and all his sisters, and all they that had been of his acquaintance before, and did eat bread with him in his house: and they bemoaned him, and comforted him over all the evil that the LORD had brought upon him: every man also gave him a piece of money, and every one an earring of gold.
12. So the LORD blessed the latter end of Job more than his beginning: for he had fourteen thousand sheep, and six thousand camels, and a thousand yoke of oxen, and a thousand she asses.
13. He had also seven sons and three daughters.
14. And he called the name of the first, Jemima; and the name of the second, Kezia; and the name of the

third, Kerenhappuch.

15. Ja ei löydetty niin kauniita vaimoja kaikessa maassa, kuin Jobin tyttäret olivat. Ja heidän isänsä antoi heille perimisen heidän veljeinsä kanssa.

15. And in all the land were no women found so fair as the daughters of Job: and their father gave them inheritance among their brethren.

16. Ja Job eli sitte sata ja neljäkymmentä vuotta, niin että hän sai nähdä lapsensa ja lastensa lapset hamaan neljänteen polveen.

16. After this lived Job an hundred and forty years, and saw his sons, and his sons' sons, even four generations.

17. Ja Job kuoli vanhana ja elämästä kyllänsä saaneena

17. So Job died, being old and full of days.

PSALMIT

PSALMI 1

1. Autuas on se, joka ei vaella jumalattomain neuvossa, eikä seiso syntisten tiellä, eikä istu kussa pilkkaajat istuvat;

1. Blessed is the man that walketh not in the counsel of the ungodly, nor standeth in the way of sinners, nor sitteth in the seat of the scornful.

2. Vaan rakastaa Herran lakia, ja ajattelee hänen lakiansa päivät ja yöt.

2. But his delight is in the law of the LORD; and in his law doth he meditate day and night.

3. Hän on niinkuin istutettu puu vesiojain tykönä, joka hedelmänsä antaa ajallansa, ja hänen lehtensä ei varise, ja kaikki menestyy, mitä hän tekee.

3. And he shall be like a tree planted by the rivers of water, that bringeth forth his fruit in his season; his leaf also shall not wither; and whatsoever he doeth shall prosper.

4. Mutta jumalattomat ei ole niin, vaan niinkuin akana, jonka tuuli hajoittelee.
5. Sentähden ei jumalattomat kestä tuomiota, eikä syntiset vanhurskasten seuraa.
6. Sillä Herra tietää vanhurskasten tien; mutta jumalattomain tie hukkuu.

4. The ungodly are not so: but are like the chaff which the wind driveth away.
5. Therefore the ungodly shall not stand in the judgment, nor sinners in the congregation of the righteous.
6. For the LORD knoweth the way of the righteous: but the way of the ungodly shall perish.

PSALMI 2

1. Miksi pakanat kiukuitsevat, ja kansat turhia ajattelevat?
2. Maan kuninkaat hankitsevat itseänsä, ja päämiehet keskenänsä neuvoa pitävät Herraa ja hänen voideltuansa vastaan.
3. Katkaiskaamme heidän siteensä, ja heittäkäämme meistä pois heidän köytensä.
4. Mutta joka taivaissa asuu, nauraa heitä: Herra pilkkaa heitä.
5. Kerran hän puhuu heille vihoissansa, ja hirmuisuudessansa peljättää heitä.
6. Mutta minä asetin kuninkaani Zio-

1. Why do the heathen rage, and the people imagine a vain thing?
2. The kings of the earth set themselves, and the rulers take counsel together, against the LORD, and against his anointed, saying,
3. Let us break their bands asunder, and cast away their cords from us.
4. He that sitteth in the heavens shall laugh: the Lord shall have them in derision.
5. Then shall he speak unto them in his wrath, and vex them in his sore displeasure.
6. Yet have I set my king upon my

niin, pyhälle vuorelleni.
7. Minä tahdon saarnata senkaltaisesta säädystä, josta Herra minulle sanoi: Sinä olet minun poikani, tänäpänä minä sinun synnytin.
8. Ano minulta, niin minä annan pakanat perinnökses ja maailman ääret omakses.

9. Sinun pitää särkemän heitä rautaisella valtikalla, ja niinkuin savisen astian heitä murentaman.
10. Nyt te kuninkaat, siis ymmärtäkäät, ja te maan tuomarit, antakaat teitänne kurittaa.
11. Palvelkaat Herraa pelvossa, ja iloitkaat vavistuksessa.
12. Antakaat suuta pojalle, ettei hän vihastuisi, ja te hukkuisitte tiellä; sillä hänen vihansa syttyy pian. Mutta autuaat ovat kaikki ne, jotka häneen uskaltavat.

holy hill of Zion.
7. I will declare the decree: the LORD hath said unto me, Thou art my Son; this day have I begotten thee.

8. Ask of me, and I shall give thee the heathen for thine inheritance, and the uttermost parts of the earth for thy possession.
9. Thou shalt break them with a rod of iron; thou shalt dash them in pieces like a potter's vessel.
10. Be wise now therefore, O ye kings: be instructed, ye judges of the earth.
11. Serve the LORD with fear, and rejoice with trembling.
12. Kiss the Son, lest he be angry, and ye perish from the way, when his wrath is kindled but a little. Blessed are all they that put their trust in him.

PSALMI 3

1. Davidin Psalmi, kuin hän pakeni poikaansa Absalomia.
(H 3:2) Voi Herra! kuinka monta on

1. A Psalm of David, when he fled from Absalom his son.
LORD, how are they increased that

minulla vihollista, ja niin usiat karkaavat minua vastaan.

2. (H 3:3) Moni puhuu minun sielustani: ei ole hänellä apua Jumalan tykönä, Sela!

3. (H 3:4) Mutta sinä, Herra, olet minun kilpeni, joka minun kunniaan saatat, ja minun pääni kohennat.

4. (H 3:5) Äänelläni minä huudan Herraa; ja hän kuulee minua pyhästä vuorestansa, Sela!

5. (H 3:6) Minä makaan ja nukun: minä herään myös; sillä Herra tukee minua.

6. (H 3:7) En minä pelkää kymmentätuhatta kansoista, jotka minua piirittävät.

7. (H 3:8) Nouse, Herra, ja auta minua, minun Jumalani! sillä sinä lyöt kaikkia minun vihollisiani poskelle: sinä murennat jumalattomain hampaat.

8. (H 3:9) Herran tykönä apu löydetään: sinun kansas päällä on sinun siunaukses, Sela!

trouble me! many are they that rise up against me.

2. Many there be which say of my soul, There is no help for him in God. Selah.

3. But thou, O LORD, art a shield for me; my glory, and the lifter up of mine head.

4. I cried unto the LORD with my voice, and he heard me out of his holy hill. Selah.

5. I laid me down and slept; I awaked; for the LORD sustained me.

6. I will not be afraid of ten thousands of people, that have set themselves against me round about.

7. Arise, O LORD; save me, O my God: for thou hast smitten all mine enemies upon the cheek bone; thou hast broken the teeth of the ungodly.

8. Salvation belongeth unto the LORD: thy blessing is upon thy people. Selah.

PSALMI 4

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, kanteleilla.
(H 4:2) Rukoillessani kuule minua, vanhurskauteni Jumala, joka minua lohdutat ahdistuksessani: ole minulle armollinen, ja kuule rukoukseni.
2. (H 4:3) Te uljaat miehet, kuinka kauvan pitää minun kunniani pilkattaman? miksi te rakastatte turhuutta ja kysytte valhetta? Sela!
3. (H 4:4) Niin tuntekaat, että Herra vie pyhänsä ihmeellisesti: Herra kuulee, kuin minä häntä rukoilen.

4. (H 4:5) Jos te vihastutte, niin älkäät syntiä tehkö: puhukaat sydämissänne, teidän vuoteissanne, ja odottakaat, Sela!
5. (H 4:6) Uhratkaat vanhurskauden uhria, ja toivokaat Herran päälle.
6. (H 4:7) Moni sanoo: kuka osoittais meille hyvää? Mutta nosta sinä Herra meidän päällemme sinun kasvois paiste.
7. (H 4:8) Sinä ilahutat minun sydämeni; ehkä muilla on jyviä ja viinaa

1. (To the chief Musician on Neginoth, A Psalm of David.)
Hear me when I call, O God of my righteousness: thou hast enlarged me when I was in distress; have mercy upon me, and hear my prayer.
2. O ye sons of men, how long will ye turn my glory into shame? how long will ye love vanity, and seek after leasing? Selah.
3. But know that the LORD hath set apart him that is godly for himself: the LORD will hear when I call unto him.
4. Stand in awe, and sin not: commune with your own heart upon your bed, and be still. Selah.

5. Offer the sacrifices of righteousness, and put your trust in the LORD.
6. There be many that say, Who will shew us any good? LORD, lift thou up the light of thy countenance upon us.

7. Thou hast put gladness in my heart, more than in the time that

kyllä.
8. (H 4:9) Minä makaan ja lepään juuri rauhassa; sillä sinä Herra yksinäs autat minua turvassa asumaan.

their corn and their wine increased.
8. I will both lay me down in peace, and sleep: for thou, LORD, only makest me dwell in safety.

PSALMI 5

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, perimisestä. (H 5:2) Herra, ota minun sanani korviis, havaitse minun puheeni.
2. (H 5:3) Ota vaari minun huudostani, minun Kuninkaani ja minun Jumalani; sillä sinua minä rukoilen.
3. (H 5:4) Herra kuultele varhain minun ääntäni: varhain hankitsen minä itseni sinun tykös, ja siitä otan vaarin.

1. To the chief Musician upon Nehiloth, A Psalm of David. Give ear to my words, O LORD, consider my meditation.
2. Hearken unto the voice of my cry, my King, and my God: for unto thee will I pray.
3. My voice shalt thou hear in the morning, O LORD; in the morning will I direct my prayer unto thee, and will look up.

4. (H 5:5) Sillä et sinä ole se Jumala, jolle jumalatoin meno kelpaa: joka paha on, ei se pysy edessäs.
5. (H 5:6) Öykkärit ei pysy sinun silmäis edessä: kaikkia pahantekiöitä sinä vihaat.
6. (H 5:7) Sinä kadotat valhetteliat: Herra kauhistuu murhaajia ja viekkaita.
7. (H 5:8) Mutta minä menen sinun

4. For thou art not a God that hath pleasure in wickedness: neither shall evil dwell with thee.
5. The foolish shall not stand in thy sight: thou hatest all workers of iniquity.
6. Thou shalt destroy them that speak leasing: the LORD will abhor the bloody and deceitful man.
7. But as for me, I will come into thy

huoneeses sinun suuressa laupiudessas, ja kumarran sinun pyhään templiis päin sinun pelvossas.

8. (H 5:9) Herra saata minua vanhurskaudessas, minun vihollisteni tähden: ojenna ties minun eteeni.

9. (H 5:10) Sillä heidän suussansa ei ole mitään totuutta, heidän sisällyksensä on sydämen kipu; heidän kitansa on avoin hauta, ja kielellänsä he liehakoitsevat.

10. (H 5:11) Nuhtele heitä Jumala, että he lankeisivat ajatuksistansa: syökse heitä ulos heidän suurten ylitsekäymistensä tähden; sillä he ovat sinulle vastahakoiset.

11. (H 5:12) Iloitkaan kaikki, jotka sinuun uskaltavat, anna heidän riemuita ijankaikkisesti; sillä sinä varjelet heitä: iloitkaan sinussa ne, jotka sinun nimeäs rakastavat.

12. (H 5:13) Sillä sinä Herra siunaat vanhurskaita: sinä kaunistat heitä armollas niinkuin kilvellä.

house in the multitude of thy mercy: and in thy fear will I worship toward thy holy temple.

8. Lead me, O LORD, in thy righteousness because of mine enemies; make thy way straight before my face.

9. For there is no faithfulness in their mouth; their inward part is very wickedness; their throat is an open sepulchre; they flatter with their tongue.

10. Destroy thou them, O God; let them fall by their own counsels; cast them out in the multitude of their transgressions; for they have rebelled against thee.

11. But let all those that put their trust in thee rejoice: let them ever shout for joy, because thou defendest them: let them also that love thy name be joyful in thee.

12. For thou, LORD, wilt bless the righteous; with favour wilt thou compass him as with a shield.

PSALMI 6

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, kahdeksalla kielellä.
(H 6:2) Oi Herra, älä rankaise minua vihassas, ja älä minua julmuudessas kurita.
2. (H 6:3) Herra, ole minulle armollinen, sillä minä olen heikko: paranna Herra minua, sillä minun luuni ovat peljästyneet.
3. (H 6:4) Ja minun sieluni on sangen kovin hämmästynyt, voi Herra, kuinka kauvan!
4. (H 6:5) Käännä sinuas, Herra, ja pelasta sieluni; auta minua sinun hyvyytes tähden.
5. (H 6:6) Sillä ei kuolemassa kenkään muista sinua, kuka kiittää sinua tuonelassa?
6. (H 6:7) Minä olen niin väsynyt huokauksista: minä uitan vuoteeni yli yötä, ja kastan leposiani kyynelilläni.
7. (H 6:8) Minun muotoni on muuttunut murheesta, ja on vanhentunut; sillä minä ahdistetaan kaikilta puolilta.
8. (H 6:9) Eritkäät minusta, kaikki pahointekiät; sillä Herra kuulee minun

1. To the chief Musician on Neginoth upon Sheminith, A Psalm of David.
O LORD, rebuke me not in thine anger, neither chasten me in thy hot displeasure.
2. Have mercy upon me, O LORD; for I am weak: O LORD, heal me; for my bones are vexed.
3. My soul is also sore vexed: but thou, O LORD, how long?
4. Return, O LORD, deliver my soul: oh save me for thy mercies' sake.
5. For in death there is no remembrance of thee: in the grave who shall give thee thanks?
6. I am weary with my groaning; all the night make I my bed to swim; I water my couch with my tears.
7. Mine eye is consumed because of grief; it waxeth old because of all mine enemies.
8. Depart from me, all ye workers of iniquity; for the LORD hath heard the

itkuni.
9. (H 6:10) Herra kuulee minun rukoukseni: anomiseni Herra ottaa vastaan.
10. (H 6:11) Kaikki minun viholliseni saakoon häpiän, ja suuresti peljättäköön; kääntyköön takaperin, ja nopiasti häväistäköön.

voice of my weeping.
9. The LORD hath heard my supplication; the LORD will receive my prayer.
10. Let all mine enemies be ashamed and sore vexed: let them return and be ashamed suddenly.

PSALMI 7

1. Davidin viattomuus, josta hän Herralle veisasi, Kuusin Jeminin pojan sanan tähden: (H 7:2) Sinuun, Herra minun Jumalani, minä uskallan: auta minua kaikista minun vainollisistani, ja pelasta minua;
2. (H 7:3) Ettei he repisi minun sieluani niinkuin jalopeura, ja särkisi ilman holhojaa.
3. (H 7:4) Herra minun Jumalani, jos minä sen tein ja jos vääryys on minun käsissäni;
4. (H 7:5) Jos minä pahalla kostanut olen niille, jotka minun kanssani rauhassa elivät; vaan minä olen niitä pelastanut, jotka ilman syytä minua vihasivat;

1. Shiggaion of David, which he sang unto the LORD, concerning the words of Cush the Benjamite. O LORD my God, in thee do I put my trust: save me from all them that persecute me, and deliver me:
2. Lest he tear my soul like a lion, rending it in pieces, while there is none to deliver.
3. O LORD my God, if I have done this; if there be iniquity in my hands;
4. If I have rewarded evil unto him that was at peace with me; (yea, I have delivered him that without cause is mine enemy:)

5. (H 7:6) Niin vainotkaan viholliseni minun sieluani ja käsittäköön sen, ja poljeskelkaan maahan elämäni, ja painakaan kunniani tomuun, Sela!

5. Let the enemy persecute my soul, and take it; yea, let him tread down my life upon the earth, and lay mine honour in the dust. Selah.

6. (H 7:7) Nouse Herra vihassas, korota sinuas ylitse vihollisteni hirmuisuuden, heräjä minun puoleeni; sillä sinä olet käskenyt oikeuden,

6. Arise, O LORD, in thine anger, lift up thyself because of the rage of mine enemies: and awake for me to the judgment that thou hast commanded.

7. (H 7:8) Että kansat kokoontuisivat jälleen sinun tykös; ja tule heidän tähtensä taas ylös,

7. So shall the congregation of the people compass thee about: for their sakes therefore return thou on high.

8. (H 7:9) Herra on kansain tuomari: tuomitse Herra minua vanhurskauteni ja vakuuteni jälkeen.

8. The LORD shall judge the people: judge me, O LORD, according to my righteousness, and according to mine integrity that is in me.

9. (H 7:10) Loppukoon jumalattomain pahuus, ja holho vanhurskaita; sillä sinä, vanhurskas Jumala, tutkit sydämet ja munaskuut.

9. Oh let the wickedness of the wicked come to an end; but establish the just: for the righteous God trieth the hearts and reins.

10. (H 7:11) Minun kilpeni on Jumalan tykönä, joka vaat sydämet auttaa.

10. My defence is of God, which saveth the upright in heart.

11. (H 7:12) Jumala on oikia tuomari; ja Jumala, joka joka päivä uhkaa.

11. God judgeth the righteous, and God is angry with the wicked every day.

12. (H 7:13) Ellei he palaja, niin hän on miekkansa teroittanut, joutsensa jännittänyt, ja tarkoittaa,

12. If he turn not, he will whet his sword; he hath bent his bow, and made it ready.

13. (H 7:14) Ja on pannut sen päälle surmannuolet; hän on valmistanut vasamansa kadottamaan.

13. He hath also prepared for him the instruments of death; he ordaineth his arrows against the persecutors.

14. (H 7:15) Katso, hänellä on pahaa mielessä: hän on onnettomuutta raskas, mutta hän synnyttää puuttumisen.

14. Behold, he travaileth with iniquity, and hath conceived mischief, and brought forth falsehood.

15. (H 7:16) Hän kaivoi haudan ja valmisti, ja on kaatunut siihen kuoppaan, jonka hän oli tehnyt.

15. He made a pit, and digged it, and is fallen into the ditch which he made.

16. (H 7:17) Hänen onnettomuutensa pitää hänen päänsä päälle tuleman, ja hänen vääryytensä pitää hänen päänsä laelle lankeeman.

16. His mischief shall return upon his own head, and his violent dealing shall come down upon his own pate.

17. (H 7:18) Minä kiitän Herraa hänen vanhurskautensa tähden, ja kunnioitan ylimmäisen Herran nimeä.

17. I will praise the LORD according to his righteousness: and will sing praise to the name of the LORD most high.

PSALMI 8

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, Gittitin päällä.
(H 8:2) Herra meidän Herramme! kuinka ihmeellinen on sinun nimes kaikessa maassa, joka panit kunnias taivasten ylitse.

1. To the chief Musician upon Gittith, A Psalm of David. O LORD our Lord, how excellent is thy name in all the earth! who hast set thy glory above the heavens.

2. Nuorten lasten ja imeväisten suus-

2. Out of the mouth of babes and

ta perustit sinä voiman, vihollistes tähden, ettäs vihollisen ja kostajan murentaisit.

3. Sillä minä näen taivaat, sinun sormeis teot, kuun ja tähdet, jotka valmistit.
4. Mikä on ihminen, ettäs häntä muistat? eli ihmisen poika, ettäs häntä etsiskelet?
5. Sinä teit hänen vähää vähemmäksi enkeleitä; vaan sinä kaunistat hänen kunnialla ja kaunistuksella.
6. Sinä asetat hänen sinun käsitekois herraksi: kaikki olet sinä hänen jalkainsa alle heittänyt:
7. Lampaat ja kaikki karjat, ja myös metsän eläimet,
8. Linnut taivaan alla ja kalat meressä ja mitä meressä vaeltaa.

9. Herra meidän Herramme, kuinka ihmeellinen on sinun nimes kaikessa maassa!

sucklings hast thou ordained strength because of thine enemies, that thou mightest still the enemy and the avenger.
3. When I consider thy heavens, the work of thy fingers, the moon and the stars, which thou hast ordained;
4. What is man, that thou art mindful of him? and the son of man, that thou visitest him?
5. For thou hast made him a little lower than the angels, and hast crowned him with glory and honour.
6. Thou madest him to have dominion over the works of thy hands; thou hast put all things under his feet:
7. All sheep and oxen, yea, and the beasts of the field;
8. The fowl of the air, and the fish of the sea, and whatsoever passeth through the paths of the seas.
9. O LORD our Lord, how excellent is thy name in all the earth!

PSALMI 9

1. Davidin Psalmi, kauniista nuoruudesta, edelläveisaajalle.
(H 9:2) Minä kiitän Herraa kaikesta sydämestäni, ja luettelen kaikki sinun ihmees.
2. Minä iloitsen ja riemuitsen sinussa, ja veisaan kiitosta sinun nimelles, sinä kaikkein ylimmäinen,
3. Ettäs minun viholliseni olet ajanut takaperin: he lankesivat ja hukkuivat sinun etees.
4. Sillä sinä saatat minun oikeuteni ja asiani toimeen: sinä istuit istuimelle, vanhurskauden tuomari.
5. Sinä nuhtelet pakanoita, ja kadotat jumalattomat: sinä pyyhit heidän nimensä pois aina ja ijankaikkisesti.

6. Vihollisten hävitykset ovat lopetetut ijäisesti, ja kaupungit sinä kukistit heidän muistonsa on heidän kanssansa kadonnut.
7. Mutta Herra pysyy ijankaikkisesti: hän on valmistanut istuimensa tuomioon.

1. To the chief Musician upon Muthlabben, A Psalm of David. I will praise thee, O LORD, with my whole heart; I will shew forth all thy marvellous works.
2. I will be glad and rejoice in thee: I will sing praise to thy name, O thou most High.
3. When mine enemies are turned back, they shall fall and perish at thy presence.
4. For thou hast maintained my right and my cause; thou satest in the throne judging right.
5. Thou hast rebuked the heathen, thou hast destroyed the wicked, thou hast put out their name for ever and ever.
6. O thou enemy, destructions are come to a perpetual end: and thou hast destroyed cities; their memorial is perished with them.
7. But the LORD shall endure for ever: he hath prepared his throne for judgment.

8. Ja hän tuomitsee maan piirin vanhurskaudessa, ja hallitsee kansat oikein.

8. And he shall judge the world in righteousness, he shall minister judgment to the people in uprightness.

9. Ja Herra on köyhän turva: hän on turva hädän aikana.

9. The LORD also will be a refuge for the oppressed, a refuge in times of trouble.

10. Sentähden he sinuun toivovat, jotka sinun nimes tuntevat; sillä et sinä niitä hylkää, jotka sinua, Herra, etsivät.

10. And they that know thy name will put their trust in thee: for thou, LORD, hast not forsaken them that seek thee.

11. Veisatkaat Herralle, joka Zionissa asuu: julistakaat kansoissa hänen tekonsa.

11. Sing praises to the LORD, which dwelleth in Zion: declare among the people his doings.

12. Sillä se joka kostaa verenvikoja, muistaa heitä, eikä unohda köyhäin parkumista.

12. When he maketh inquisition for blood, he remembereth them: he forgetteth not the cry of the humble.

13. Herra ole minulle armollinen, katso minun ahdistustani niiltä, jotka minua vihaavat, sinä joka ylennät minun surman porteista;

13. Have mercy upon me, O LORD; consider my trouble which I suffer of them that hate me, thou that liftest me up from the gates of death:

14. Että minä luettelisin kaikki sinun kiitokses Zionin tytärten porteissa, ja iloitsisin sinun avustas.

14. That I may shew forth all thy praise in the gates of the daughter of Zion: I will rejoice in thy salvation.

15. Pakanat ovat vajonneet siihen hautaan, jonka he valmistivat: heidän jalkansa on käsitetty siinä verkossa, jonka he virittivät.

15. The heathen are sunk down in the pit that they made: in the net which they hid is their own foot taken.

16. Niin ymmärretään Herran tekevän oikeuden, koska jumalatoin juuri omissa kättensä töissä käsitetään; se on tutkisteltava asia, Sela!
17. Jospa jumalattomat palajaisivat helvettiin, ja kaikki pakanat, jotka Jumalan unohtavat.
18. Sillä ei hän köyhää peräti unohda, ja raadollisten toivo ei huku ijankaikkisesti.
19. Nouse, Herra, ettei ihminen saisi valtaa: anna kaikki pakanat edessäs tuomittaa.
20. Herra, anna heille opettaja, että pakanat tuntisivat itsensä ihmisiksi, Sela!

16. The LORD is known by the judgment which he executeth: the wicked is snared in the work of his own hands. Higgaion. Selah.
17. The wicked shall be turned into hell, and all the nations that forget God.
18. For the needy shall not alway be forgotten: the expectation of the poor shall not perish for ever.
19. Arise, O LORD; let not man prevail: let the heathen be judged in thy sight.
20. Put them in fear, O LORD: that the nations may know themselves to be but men. Selah.

PSALMI 10

1. Miksis Herra niin kaukana seisot, ja tuskan ajalla sinus peität?
2. Ylpeydessänsä jumalatoin vainoo köyhää: käsitettäköön he heidän juonissansa, joita he ajattelevat.
3. Sillä jumalatoin itse kerskaa omaa mielivaltaansa: ahne siunailee itsiänsä, ja vihoittaa Herran.

1. Why standest thou afar off, O LORD? why hidest thou thyself in times of trouble?
2. The wicked in his pride doth persecute the poor: let them be taken in the devices that they have imagined.
3. For the wicked boasteth of his heart's desire, and blesseth the covetous, whom the LORD abhorreth.

4. Jumalatoin on koria ja vihainen, ettei hän ketään tottele: ei hän Jumalaa olevankaan luule.
5. Hänen tiensä menestyvät joka aika, sinun tuomios on kaukana hänestä: hän ylpeilee kaikkein vihollistensa edessä.
6. Sillä hän puhuu sydämessänsä: en minä ikänä kukisteta, ei sukukunnasta sukukuntaan hätää ole.
7. Jonka suu on täynnä kirouksia, kavaluutta ja viettelystä, hänen kielensä saattaa vaivan ja työn.
8. Hän istuu ja väijyy kartanoissa, murhataksensa salaa viatointa; hänen silmänsä palaa köyhän puoleen.
9. Hän väijyy salaa niinkuin jalopeura luolassansa, hän väijyy raadollista käsittääksensä, ja hän käsittää hänen, kuin hän tempaa sen verkkoihinsa.
10. Hän paiskaa ja polkee alas, ja sysää köyhän väkivallalla maahan.
11. Hän sanoo sydämessänsä: Jumala on hänen unhottanut, ja verhonnut kasvonsa, ei hän ikänä näe.
12. Nouse, Herra! Jumala, ylennä kä-

4. The wicked, through the pride of his countenance, will not seek after God: God is not in all his thoughts.
5. His ways are always grievous; thy judgments are far above out of his sight: as for all his enemies, he puffeth at them.
6. He hath said in his heart, I shall not be moved: for I shall never be in adversity.
7. His mouth is full of cursing and deceit and fraud: under his tongue is mischief and vanity.
8. He sitteth in the lurking places of the villages: in the secret places doth he murder the innocent: his eyes are privily set against the poor.
9. He lieth in wait secretly as a lion in his den: he lieth in wait to catch the poor: he doth catch the poor, when he draweth him into his net.
10. He croucheth, and humbleth himself, that the poor may fall by his strong ones.
11. He hath said in his heart, God hath forgotten: he hideth his face; he will never see it.
12. Arise, O LORD; O God, lift up

tes ja älä köyhää unohda.
13. Miksi jumalatoin pilkkaa Jumalaa ja sanoo sydämessänsä: et sinä sitä tottele?
14. Katso siis; sillä sinä näet tuskat ja surut, se on sinun käsissäs: sinuun köyhä itsensä luottaa, ja sinä olet orpolasten holhoja.

15. Särje jumalattoman käsivarsi, ja etsi pahan jumalattomuutta, niin ettei sitä enää löydettäisi.
16. Herra on kuningas aina ja ijankaikkisesti: pakanain pitää häviämän hänen maastansa.
17. Köyhäin halauksen sinä, Herra, kuulet: heidän sydämensä sinä vahvistat, että sinun korvas siitä ottaa vaarin;
18. Ettäs oikeuden saatat orvoille ja köyhille, ettei ihminen enää ylpeile heitä vastaan maan päällä.

thine hand: forget not the humble.
13. Wherefore doth the wicked contemn God? he hath said in his heart, Thou wilt not require it.
14. Thou hast seen it; for thou beholdest mischief and spite, to requite it with thy hand: the poor committeth himself unto thee; thou art the helper of the fatherless.
15. Break thou the arm of the wicked and the evil man: seek out his wickedness till thou find none.
16. The LORD is King for ever and ever: the heathen are perished out of his land.
17. LORD, thou hast heard the desire of the humble: thou wilt prepare their heart, thou wilt cause thine ear to hear:
18. To judge the fatherless and the oppressed, that the man of the earth may no more oppress.

PSALMI 11

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. Herraan minä uskallan: kuinka te sanotte sielulleni, että hän lentäis niin-

1. To the chief Musician, A Psalm of David. In the LORD put I my trust: how say ye to my soul, Flee as a bird

kuin lintu teidän vuoreltanne?
2. Sillä katsos, jumalattomat jännittävät joutsen ja panevat nuolensa jänteelle, salaisesti ampuaksensa hurskaita.
3. Sillä he rikkoivat perustuksen: mitä vanhurskas taitaa toimittaa?
4. Herra on pyhässä templissänsä, Herran istuin on taivaissa; hänen silmänsä ottavat vaarin, ja hänen silmänsä laudat koettelevat ihmisten lapsia.
5. Herra koettelee vanhurskasta; hänen sielunsa vihaa jumalatointa, ja jotka vääryyttä rakastavat.
6. Hän antaa sataa jumalattomain päälle pitkäisen leimauksia, tulta ja tulikiveä, ja antaa heille tuulispäät palkaksi.
7. Sillä Herra on vanhurskas ja rakastaa vanhurskautta, että hänen kasvonsa katsovat oikeutta.

to your mountain?
2. For, lo, the wicked bend their bow, they make ready their arrow upon the string, that they may privily shoot at the upright in heart.
3. If the foundations be destroyed, what can the righteous do?
4. The LORD is in his holy temple, the LORD'S throne is in heaven: his eyes behold, his eyelids try, the children of men.
5. The LORD trieth the righteous: but the wicked and him that loveth violence his soul hateth.
6. Upon the wicked he shall rain snares, fire and brimstone, and an horrible tempest: this shall be the portion of their cup.
7. For the righteous LORD loveth righteousness; his countenance doth behold the upright.

PSALMI 12

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, kahdeksalla kielellä.
(H 12:2) Auta, Herra; sillä pyhät ovat

1. To the chief Musician upon Sheminith, A Psalm of David. Help, LORD; for the godly man ceaseth; for the

vähentyneet, ja uskolliset ovat harvat ihmisten lasten seassa.
2. Jokainen puhuu lähimmäisensä kanssa valhetta: he liehakoitsevat ja opettavat eripuraisuutta sydämistä.
3. Katkokoon Herra kaikki ulkokullaiset huulet ja ylpiästi puhuvaiset kielet,
4. Jotka sanovat: meidän kielemme pitää voittaman, meidän tulee puhua: kuka meidän herramme on?
5. Että köyhät hävitetään ja vaivaiset huokaavat, niin minä nyt nousen, sanoo Herra: minä saatan avun, että rohkiasti pitää opetettaman.
6. Herran puheet ovat kirkkaat, niinkuin selitetty hopia saviastioissa, seitsemän kertaa koeteltu.
7. Sinä Herra, kätke ne, ja varjele meitä tästä suvusta ijankaikkisesti.

8. Sillä joka paikka on jumalattomia täynnä, koska huonot ihmisten lasten seassa korotetaan.

faithful fail from among the children of men.
2. They speak vanity every one with his neighbour: with flattering lips and with a double heart do they speak.
3. The LORD shall cut off all flattering lips, and the tongue that speaketh proud things:
4. Who have said, With our tongue will we prevail; our lips are our own: who is lord over us?
5. For the oppression of the poor, for the sighing of the needy, now will I arise, saith the LORD; I will set him in safety from him that puffeth at him.
6. The words of the LORD are pure words: as silver tried in a furnace of earth, purified seven times.
7. Thou shalt keep them, O LORD, thou shalt preserve them from this generation for ever.
8. The wicked walk on every side, when the vilest men are exalted.

PSALMI 13

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.

1. To the chief Musician, A Psalm of

2. Kuinka kauvan sinä Herra peräti tahdot minua unhottaa? kuinka kauvan sinä peität kasvos minusta?

3. Kuinka kauvan minä neuvoa pidän sielussani? ja ahdistetaan sydämessäni joka päivä? kuinka kauvan minun viholliseni yltyy minua vastaan?
4. Katso siis ja kuule minua, Herra minun Jumalani: valista silmäni etten minä koskaan kuolemaan nukkuisi;
5. Ettei viholliseni sanoisi: minä voitin hänen, ja minun sortajani iloitsisi, koska minä kompastun.
6. Mutta minä turvaan sinun armoos: minun sydämeni riemuitsee, että niin mielelläs autat: minä veisaan Herralle, että hän minulle niin hyvästi tekee.

David. How long wilt thou forget me, O LORD? for ever? how long wilt thou hide thy face from me?

2. How long shall I take counsel in my soul, having sorrow in my heart daily? how long shall mine enemy be exalted over me?
3. Consider and hear me, O LORD my God: lighten mine eyes, lest I sleep the sleep of death;
4. Lest mine enemy say, I have prevailed against him; and those that trouble me rejoice when I am moved.
5. But I have trusted in thy mercy; my heart shall rejoice in thy salvation.
6. I will sing unto the LORD, because he hath dealt bountifully with me.

PSALMI 14

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. Tyhmät sanovat sydämessänsä: ei Jumalaa olekaan; ei he mitään kelpaa, ja ovat ilkiät menoissansa; ei ole joka hyvää tekee.
2. Herra katsoi taivaasta ihmisten lapsia, nähdäksensä, jos joku ymmär-

1. To the chief Musician, A Psalm of David. The fool hath said in his heart, There is no God. They are corrupt, they have done abominable works, there is none that doeth good.
2. The LORD looked down from heaven upon the children of men, to see if

täis eli etsis Jumalaa.

3. Mutta he ovat kaikki poikenneet pois, ja kaikki ovat kelvottomat: ei ole yksikään, joka hyvää tekee, ei ainoakaan.

4. Eikö siis kenkään pahointekiöistä sitä havaitse? jotka minun kansaani syövät niinkuin he söisivät leipää; vaan ei he rukoile Herraa.

5. Siellä he kovin pelkäsivät; sillä Jumala on läsnä vanhurskasten sukua.

6. Te häpäisette köyhän neuvon; mutta Jumala on hänen turvansa.

7. Oi jos apu tulis Israelille Zionista! sillä koska Herra päästää vangitun kansansa, niin Jakob iloitsee ja Israel riemuitsee.

there were any that did understand, and seek God.

3. They are all gone aside, they are all together become filthy: there is none that doeth good, no, not one.

4. Have all the workers of iniquity no knowledge? who eat up my people as they eat bread, and call not upon the LORD.

5. There were they in great fear: for God is in the generation of the righteous.

6. Ye have shamed the counsel of the poor, because the LORD is his refuge.

7. Oh that the salvation of Israel were come out of Zion! when the LORD bringeth back the captivity of his people, Jacob shall rejoice, and Israel shall be glad.

PSALMI 15

1. Davidin Psalmi. Herra, kuka asuu sinun majassas? eli kuka on pysyväinen sinun pyhällä vuorellas?

2. Joka vaeltaa ja tekee oikeuden, ja puhuu totuuden sydämestänsä;

1. A Psalm of David. LORD, who shall abide in thy tabernacle? who shall dwell in thy holy hill?

2. He that walketh uprightly, and worketh righteousness, and speaketh

the truth in his heart.

3. Joka ei kielellänsä panettele, eikä lähimmäisellensä mitään pahaa tee, ja ei häpäise lähimmäistänsä;

3. He that backbiteth not with his tongue, nor doeth evil to his neighbour, nor taketh up a reproach against his neighbour.

4. Joka jumalattomat katsoo ylön, vaan kunnioittaa Jumalaa pelkääväisiä; joka lähimmäisellensä vannoo ja pitää.

4. In whose eyes a vile person is contemned; but he honoureth them that fear the LORD. He that sweareth to his own hurt, and changeth not.

5. Joka ei anna rahaansa korolle, eikä ota lahjoja viatointa vastaan. Joka näin tekee, ei hän horjahda ijankaikkisesti.

5. He that putteth not out his money to usury, nor taketh reward against the innocent. He that doeth these things shall never be moved.

PSALMI 16

1. Davidin kultainen kappale. Kätke minua Jumala; sillä minä uskallan sinuun.

1. Michtam of David. Preserve me, O God: for in thee do I put my trust.

2. Sinä olet Herralle sanonut: sinä olet minun Herrani: minun hyvätyöni ei ole sinun tähtes,

2. O my soul, thou hast said unto the LORD, Thou art my Lord: my goodness extendeth not to thee;

3. Vaan pyhäin tähden, jotka maan päällä ovat, ja kunniallisten tähden, joissa kaikki minun mielisuosioni on.

3. But to the saints that are in the earth, and to the excellent, in whom is all my delight.

4. Mutta jotka toisen jälkeen rientävät, niillä pitää suuri sydämen kipu oleman: en minä uhraa heidän juo-

4. Their sorrows shall be multiplied that hasten after another god: their drink offerings of blood will I not of-

mauhriansa verestä, enkä mainitse heidän nimiänsä suussani.
5. Mutta Herra on minun tavarani ja osani: sinä tähteelle panet minun perimiseni.
6. Arpa lankesi minulle kauniimmissa: minä olen jalon perimisen saanut.

7. Minä kiitän Herraa, joka minua on neuvonut: niin myös minun munaskuuni ovat yöllä kurittaneet.
8. Minä pidän aina Herran kasvoini edessä, sillä hän on minun oikialla puolellani, sentähden en minä horju.
9. Sentähden minun sydämeni reimuitsee ja minun kunniani on iloinen, ja minun lihani lepää toivossa.
10. Sillä et sinä hyljää sieluani helvetissä, etkä salli sinun pyhäs näkevän turmelusta.
11. Sinä osoitat minulle elämän tien, sinun kasvois edessä on täydellinen ilo, ja riemullinen meno oikialla kädelläs ijankaikkisesti.

fer, nor take up their names into my lips.
5. The LORD is the portion of mine inheritance and of my cup: thou maintainest my lot.
6. The lines are fallen unto me in pleasant places; yea, I have a goodly heritage.
7. I will bless the LORD, who hath given me counsel: my reins also instruct me in the night seasons.
8. I have set the LORD always before me: because he is at my right hand, I shall not be moved.
9. Therefore my heart is glad, and my glory rejoiceth: my flesh also shall rest in hope.
10. For thou wilt not leave my soul in hell; neither wilt thou suffer thine Holy One to see corruption.
11. Thou wilt shew me the path of life: in thy presence is fulness of joy; at thy right hand there are pleasures for evermore.

PSALMI 17

1. Davidin rukous. Kuule, Herra, oi-

1. A Prayer of David. Hear the right,

keutta, havaitse minun huutoni, ota vaari minun rukouksestani, joka ei viekkaasta suusta lähde.

2. Puhu sinä minun asiassani, ja sinun silmäs katsokaan oikeutta.

3. Sinä koettelet minun sydämeni, ja etsiskelet sitä yöllä, ja tutkit minua, ja et mitään löydä; minä olen aikonut, ettei minun suuni missäkään riko.

4. Minä varjelen minuni sinun huultes sanoissa, ihmisten töistä, murhaajan tiellä.

5. Hallitse minun käyntöni poluillas, ettei minun askeleeni liukahtaisi.

6. Minä huudan sinua, että̈s, Jumala, minua kuulisit: kallista korvas minun puoleeni, kuule minun puheeni.

7. Osoita ihmeellinen hyvyytes, sinä niiden vapahtaja, jotka sinuun uskaltavat, niitä vastaan, jotka sinun oikiaa kättäs vastaan ovat.

8. Varjele minua niinkuin silmäterää: suojele minua siipeis varjon alla.

9. Jumalattomista, jotka minua hävit-

O LORD, attend unto my cry, give ear unto my prayer, that goeth not out of feigned lips.

2. Let my sentence come forth from thy presence; let thine eyes behold the things that are equal.

3. Thou hast proved mine heart; thou hast visited me in the night; thou hast tried me, and shalt find nothing; I am purposed that my mouth shall not transgress.

4. Concerning the works of men, by the word of thy lips I have kept me from the paths of the destroyer.

5. Hold up my goings in thy paths, that my footsteps slip not.

6. I have called upon thee, for thou wilt hear me, O God: incline thine ear unto me, and hear my speech.

7. Shew thy marvellous lovingkindness, O thou that savest by thy right hand them which put their trust in thee from those that rise up against them.

8. Keep me as the apple of the eye, hide me under the shadow of thy wings,

9. From the wicked that oppress me,

tävät, vihollisistani, jotka minun sieluuni piirittävät.

10. Heidän lihavansa yhtä pitävät: he puhuvat suullansa ylpiästi.

11. Kuhunka me menemme, niin he meitä piirittävät: siihen he silmänsä tarkoittavat meitä kukistaaksensa maahan,

12. Niinkuin jalopeura saalista himoitsee, niinkuin nuori jalopeura, joka luolasta väijyy.

13. Nouse, Herra, ennätä hänen kasvonsa, ja polje häntä; vapahda minun sieluni miekallas jumalattomista,

14. Sinun kädelläs ihmisistä, Herra, tämän maailman ihmisistä, joiden osa on tässä elämässä, ja joiden vatsan sinä täytät tavarallas: heidän lapsensa ravitaan, ja he jättävät tähteensä lapsukaisillensa.

15. Mutta minä saan nähdä sinun kasvos vanhurskaudessa: minä ravitaan herättyäni sinun kuvas jälkeen.

from my deadly enemies, who compass me about.

10. They are inclosed in their own fat: with their mouth they speak proudly.

11. They have now compassed us in our steps: they have set their eyes bowing down to the earth;

12. Like as a lion that is greedy of his prey, and as it were a young lion lurking in secret places.

13. Arise, O LORD, disappoint him, cast him down: deliver my soul from the wicked, which is thy sword:

14. From men which are thy hand, O LORD, from men of the world, which have their portion in this life, and whose belly thou fillest with thy hid treasure: they are full of children, and leave the rest of their substance to their babes.

15. As for me, I will behold thy face in righteousness: I shall be satisfied, when I awake, with thy likeness.

PSALMI 18

1. Edelläveisaajalle, Davidin Herran palvelian Psalmi, joka Herralle nämät veisun sanat puhui sinä päivänä, jona Herra hänen vapahti kaikkein vihollistensa käsistä ja Saulin käsistä.
(H18:2) Ja hän sanoi: minä rakastan sydämestäni sinua, Herra, minun voimani.
2. Herra, minun kallioni, minun linnani ja minun vapahtajani; minun Jumalani on minun vahani, johon minä turvaan: minun kilpeni, ja minun autuuteni sarvi, ja minun varjelukseni.
3. Minä kiitän ja avukseni huudan Herraa, niin minä vapahdetaan vihollisistani.
4. Sillä kuoleman siteet olivat käärineet minun ympäri, ja Belialin ojat peljättivät minun.
5. Helvetin siteet kietoivat minun: kuoleman paulat ennättivät minun.

6. Ahdistuksessani minä avukseni huudan Herraa, ja minun Jumalani tykö minä huudan: niin hän kuulee ääneni templistänsä, ja minun huuto-

1. To the chief Musician, A Psalm of David, the servant of the LORD, who spake unto the LORD the words of this song in the day that the LORD delivered him from the hand of all his enemies, and from the hand of Saul:
And he said, I will love thee, O LORD, my strength.
2. The LORD is my rock, and my fortress, and my deliverer; my God, my strength, in whom I will trust; my buckler, and the horn of my salvation, and my high tower.
3. I will call upon the LORD, who is worthy to be praised: so shall I be saved from mine enemies.
4. The sorrows of death compassed me, and the floods of ungodly men made me afraid.
5. The sorrows of hell compassed me about: the snares of death prevented me.
6. In my distress I called upon the LORD, and cried unto my God: he heard my voice out of his temple, and my cry came before him, even into

ni hänen edessänsä tulee hänen korviinsa.

his ears.

7. Maa liikkui ja vapisi, ja vuorten perustukset liikkuivat: he värisivät, koska hän vihastui.

7. Then the earth shook and trembled; the foundations also of the hills moved and were shaken, because he was wroth.

8. Savu suitsi hänen sieraimistansa ja kuluttava tuli hänen suustansa, niin että hiilet siitä syttyivät.

8. There went up a smoke out of his nostrils, and fire out of his mouth devoured: coals were kindled by it.

9. Hän notkisti taivaat ja astui alas, ja synkiä pimeys oli hänen jalkainsa alla.

9. He bowed the heavens also, and came down: and darkness was under his feet.

10. Hän astui Kerubimin päälle ja lensi, ja hän lensi tuulen sulkain päällä.

10. And he rode upon a cherub, and did fly: yea, he did fly upon the wings of the wind.

11. Hän pani pimeyden majansa ympärille, ja mustat paksut pilvet, jossa hän lymyssä oli.

11. He made darkness his secret place; his pavilion round about him were dark waters and thick clouds of the skies.

12. Kirkkaudesta hänen edessänsä hajosivat pilvet rakeilla ja leimauksilla.

12. At the brightness that was before him his thick clouds passed, hail stones and coals of fire.

13. Ja Herra jylisti taivaissa, Ylimmäinen antoi pauhinansa, rakeilla ja leimauksilla.

13. The LORD also thundered in the heavens, and the Highest gave his voice; hail stones and coals of fire.

14. Hän ampui nuolensa ja hajoitti heitä: hän iski kovat leimaukset, ja peljätti heitä,

14. Yea, he sent out his arrows, and scattered them; and he shot out lightnings, and discomfited them.

15. Ja niin ilmestyivät vetten kuljut, ja maan perustukset ilmaantuivat, Herra, sinun kovasta nuhtelemisestas ja sinun sieraimies hengen puhalluksesta.

15. Then the channels of waters were seen, and the foundations of the world were discovered at thy rebuke, O LORD, at the blast of the breath of thy nostrils.

16. Hän lähetti korkeudesta ja otti minun, ja veti minun ulos suurista vesistä.

16. He sent from above, he took me, he drew me out of many waters.

17. Hän vapahti minun voimallisista vihollisistani, jotka minua väkevämmät olivat.

17. He delivered me from my strong enemy, and from them which hated me: for they were too strong for me.

18. Ne ennättivät minun tuskapäivänäni; mutta Herra tuli minun turvakseni.

18. They prevented me in the day of my calamity: but the LORD was my stay.

19. Ja hän vei minun lakialle: hän tempasi minun ulos; sillä hän mielistyi minuun.

19. He brought me forth also into a large place; he delivered me, because he delighted in me.

20. Herra maksoi minulle minun vanhurskauteni jälkeen: hän antoi minulle kätteni puhtauden jälkeen.

20. The LORD rewarded me according to my righteousness; according to the cleanness of my hands hath he recompensed me.

21. Sillä minä pidän Herran tiet, ja en ole Jumalaani vastaan.

21. For I have kept the ways of the LORD, and have not wickedly departed from my God.

22. Sillä kaikki hänen oikeutensa ovat silmäini edessä, ja hänen käskyjänsä en minä tyköäni hylkää.

22. For all his judgments were before me, and I did not put away his statutes from me.

23. Vaan olen vakaa hänen edessänsä

23. I was also upright before him,

ja vältän vääryyttä.
and I kept myself from mine iniquity.

24. Sentähden Herra kostaa minulle vanhurskauteni perästä, kätteni puhtauden jälkeen, silmäinsä edessä.
24. Therefore hath the LORD recompensed me according to my righteousness, according to the cleanness of my hands in his eyesight.

25. Pyhäin kanssa sinä pyhä olet, ja toimellisten kanssa toimellinen.
25. With the merciful thou wilt shew thyself merciful; with an upright man thou wilt shew thyself upright;

26. Puhdasten kanssa sinä puhdas olet, ja nurjain kanssa sinä nurja olet.
26. With the pure thou wilt shew thyself pure; and with the froward thou wilt shew thyself froward.

27. Sillä sinä vapahdat ahdistetun kansan, ja korkiat silmät sinä alennat.
27. For thou wilt save the afflicted people; but wilt bring down high looks.

28. Sillä minun kynttiläni sinä valaiset; Herra minun Jumalani valaisee minun pimeyteni.
28. For thou wilt light my candle: the LORD my God will enlighten my darkness.

29. Sillä sinun kauttas minä sotaväen murran, ja minun Jumalassani karkaan muurin ylitse.
29. For by thee I have run through a troop; and by my God have I leaped over a wall.

30. Jumalan tie on täydellinen. Herran puheet tulella koetellut: hän on kaikkein kilpi, jotka häneen uskaltavat.
30. As for God, his way is perfect: the word of the LORD is tried: he is a buckler to all those that trust in him.

31. Sillä kuka on Jumala, paitsi Herraa? ja kuka on kallio, paitsi Jumalaamme?
31. For who is God save the LORD? or who is a rock save our God?

32. Jumala vyöttää minun voimalla,
32. It is God that girdeth me with

ja panee minun tieni viattomaksi.

strength, and maketh my way perfect.

33. Hän tekee jalkani niinkuin peurain jalat, ja asettaa minun korkeudelle.

33. He maketh my feet like hinds' feet, and setteth me upon my high places.

34. Hän opettaa käteni sotimaan, ja käsivarteni vaskijoutsea vetämään.

34. He teacheth my hands to war, so that a bow of steel is broken by mine arms.

35. Ja sinä annoit minulle autuutes kilven, ja sinun oikia kätes vahvistaa minun: ja koskas minun alennat, niin sinä teet minun suureksi.

35. Thou hast also given me the shield of thy salvation: and thy right hand hath holden me up, and thy gentleness hath made me great.

36. Sinä levitit minun askeleeni minun allani, ettei minun kantapääni livistyneet.

36. Thou hast enlarged my steps under me, that my feet did not slip.

37. Minä ajan vihollisiani takaa ja käsitän heitä, ja en palaja, ennenkuin minä heidät hukutan.

37. I have pursued mine enemies, and overtaken them: neither did I turn again till they were consumed.

38. Minä runtelen heitä, ettei he taida nousta: heidän täytyy kaatua jalkaini alla.

38. I have wounded them that they were not able to rise: they are fallen under my feet.

39. Sinä valmistat minun voimalla sotaan: sinä taivutat minun alleni ne, jotka nousevat minua vastaan.

39. For thou hast girded me with strength unto the battle: thou hast subdued under me those that rose up against me.

40. Sinä annat minulle viholliseni kaulan, ja minä kadotan vainoojani.

40. Thou hast also given me the necks of mine enemies; that I might destroy them that hate me.

41. He huutavat, vaan ei ole auttajaa: Herran tykö, mutta ei hän vastaa heitä.
42. Minä survon heitä niinkuin maan tomun tuulen edessä, ja heitän pois niinkuin loan kaduilta.
43. Sinä pelastat minua riitaisesta kansasta: sinä asetat minun pakanain pääksi; se kansa, jota en minä tuntenut, palvelee minua.

44. Se kuultelee minua kuuliaisilla korvilla: muukalaiset lapset kieltävät minun.
45. Muukalaiset lapset vaipuvat ja vapisevat siteissänsä.
46. Herra elää, ja kiitetty olkoon minun kallioni, ja minun autuuteni Jumala olkoon ylistetty!
47. Jumala, joka minulle koston antaa, ja vaatii kansat minun alleni;
48. Joka minua auttaa vihollisistani: sinä korotat myös minun niistä, jotka karkaavat minua vastaan: sinä pelastat minua väkivaltaisesta miehestä.

49. Sentähden minä kiitän sinua, Herra, pakanain seassa, ja veisaan nimel-

41. They cried, but there was none to save them: even unto the LORD, but he answered them not.
42. Then did I beat them small as the dust before the wind: I did cast them out as the dirt in the streets.
43. Thou hast delivered me from the strivings of the people; and thou hast made me the head of the heathen: a people whom I have not known shall serve me.
44. As soon as they hear of me, they shall obey me: the strangers shall submit themselves unto me.
45. The strangers shall fade away, and be afraid out of their close places.
46. The LORD liveth; and blessed be my rock; and let the God of my salvation be exalted.
47. It is God that avengeth me, and subdueth the people under me.
48. He delivereth me from mine enemies: yea, thou liftest me up above those that rise up against me: thou hast delivered me from the violent man.
49. Therefore will I give thanks unto thee, O LORD, among the heathen,

les kiitoksen,
50. Joka suuren autuuden kuninkaallensa osoittaa, ja tekee hyvästi voidellullensa, Davidille, ja hänen siemenellensä ijankaikkisesti.

and sing praises unto thy name.
50. Great deliverance giveth he to his king; and sheweth mercy to his anointed, to David, and to his seed for evermore.

PSALMI 19

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. (H19:2) Taivaat ilmoittavat Jumalan kunnian, ja vahvuus julistaa hänen kättensä teot.
2. Päivä sanoo päivälle, ja yö ilmoittaa yölle tiedon.
3. Ei ole kieltä eikä puhetta, kussa ei heidän äänensä kuulu.
4. Heidän nuoransa käy ulos kaikkiin maihin, ja heidän puheensa maailman ääreen asti: auringolle hän pani majan heissä.

1. To the chief Musician, A Psalm of David. The heavens declare the glory of God; and the firmament sheweth his handywork.
2. Day unto day uttereth speech, and night unto night sheweth knowledge.
3. There is no speech nor language, where their voice is not heard.
4. Their line is gone out through all the earth, and their words to the end of the world. In them hath he set a tabernacle for the sun,

5. Ja hän käy ulos kammiostansa niinkuin ylkä, ja riemuitsee niinkuin sankari tietä juostaksensa.
6. Hän käy ylös taivasten lopulta ja juoksee ympäri hamaan niiden loppuun jälleen; ja ei ole mitään peitetty hänen lämpimänsä edestä.

5. Which is as a bridegroom coming out of his chamber, and rejoiceth as a strong man to run a race.
6. His going forth is from the end of the heaven, and his circuit unto the ends of it: and there is nothing hid from the heat thereof.

7. Herran laki on täydellinen ja virvoittaa sielut: Herran todistus on vahva ja tekee yksinkertaiset taitaviksi.

8. Herran käskyt ovat oikiat ja ilahuttavat sydämet: Herran käskyt ovat kirkkaat ja valistavat silmät.

9. Herran pelko on puhdas ja pysyy ijankaikkisesti: Herran oikeudet ovat todet, kaikki tyynni vanhurskaat,

10. Ne ovat kalliimmat kultaa ja kaikkein parasta kultaa, ja makeammat hunajaa ja mesileipiä.

11. Sinun palvelias myös niissä opetetaan: ja joka niitä pitää, hänellä on suuri palkka.

12. Erhetykset kuka ymmärtää? anna minulle anteeksi salaiset rikokset.

13. Varjele myös palvelias ylpeistä, ettei he minua hallitsisi; niin minä olen viatoin ja nuhteetoin suuresta pahasta teosta.

14. Kelvatkoon sinulle minun suuni puheet, ja minun sydämeni ajatukset

7. The law of the LORD is perfect, converting the soul: the testimony of the LORD is sure, making wise the simple.

8. The statutes of the LORD are right, rejoicing the heart: the commandment of the LORD is pure, enlightening the eyes.

9. The fear of the LORD is clean, enduring for ever: the judgments of the LORD are true and righteous altogether.

10. More to be desired are they than gold, yea, than much fine gold: sweeter also than honey and the honeycomb.

11. Moreover by them is thy servant warned: and in keeping of them there is great reward.

12. Who can understand his errors? cleanse thou me from secret faults.

13. Keep back thy servant also from presumptuous sins; let them not have dominion over me: then shall I be upright, and I shall be innocent from the great transgression.

14. Let the words of my mouth, and the meditation of my heart, be ac-

sinun edessäs, Herra, minun vahani ja minun Lunastajani!

ceptable in thy sight, O LORD, my strength, and my redeemer.

PSALMI 20

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. (H20:2) Herra kuulkoon sinua hädässäs, Jakobin Jumalan nimi sinua varjelkoon!

1. To the chief Musician, A Psalm of David. The LORD hear thee in the day of trouble; the name of the God of Jacob defend thee;

2. Hän lähettäköön sinulle apua pyhästä ja Zionista sinua vahvistakoon!

2. Send thee help from the sanctuary, and strengthen thee out of Zion;

3. Hän muistakoon kaikki ruokauhris, ja sinun polttouhris olkoon lihavat, Sela!

3. Remember all thy offerings, and accept thy burnt sacrifice; Selah.

4. Hän antakoon sinulle, mitä sinun sydämes anoo, ja päättäköön kaikki aivoitukses!

4. Grant thee according to thine own heart, and fulfil all thy counsel.

5. Me kerskaamme sinun avustas, ja meidän Jumalamme nimessä me ylennämme lippumme: Herra täyttäköön kaikki sinun rukoukses!

5. We will rejoice in thy salvation, and in the name of our God we will set up our banners: the LORD fulfil all thy petitions.

6. Nyt minä tunnen Herran voideltuansa auttavan, ja häntä kuulevan pyhästä taivaastansa: hänen oikia kätensä auttaa voimallisesti.

6. Now know I that the LORD saveth his anointed; he will hear him from his holy heaven with the saving strength of his right hand.

7. Nämät uskaltavat rattaisiin ja oreihin; mutta me muistamme Herran

7. Some trust in chariots, and some in horses: but we will remember the

Jumalamme nimeä.
8. He ovat kukistetut ja langenneet; mutta me nousemme ja pystyällä seisomme.
9. Auta Herra! Kuningas meitä kuulkaan, kuin me huudamme.

name of the LORD our God.
8. They are brought down and fallen: but we are risen, and stand upright.

9. Save, LORD: let the king hear us when we call.

PSALMI 21

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.
(H21:2) Herra, Kuningas riemuitsee sinun voimassas: ja kuinka suuresti hän iloitsee avustas!
2. Hänen sydämensä halun sinä annat hänelle, etkä kiellä, mitä hänen suunsa anoo, Sela!
3. Sillä sinä ennätät hänen hyvällä siunauksella: sinä panet kultaisen kruunun hänen päähänsä.
4. Hän anoi elämää sinulta, niin sinä annoit hänelle pitkän ijän aina ja ijankaikkisesti.
5. Hänellä on suuri kunnia sinun avustas: sinä panet ylistyksen ja kaunistuksen hänen päällensä.
6. Sillä sinä asetat hänen siunauksekси ijankaikkisesti: sinä ilahutat hänen kasvois edessä ilolla.

1. To the chief Musician, A Psalm of David. The king shall joy in thy strength, O LORD; and in thy salvation how greatly shall he rejoice!
2. Thou hast given him his heart's desire, and hast not withholden the request of his lips. Selah.
3. For thou preventest him with the blessings of goodness: thou settest a crown of pure gold on his head.
4. He asked life of thee, and thou gavest it him, even length of days for ever and ever.
5. His glory is great in thy salvation: honour and majesty hast thou laid upon him.
6. For thou hast made him most blessed for ever: thou hast made him exceeding glad with thy countenance.

7. Sillä Kuningas turvaa Herraan: ja Ylimmäisen laupiudessa ei hän horju.

7. For the king trusteth in the LORD, and through the mercy of the most High he shall not be moved.

8. Sinun kätes löytää kaikki vihollises: sinun oikia kätes löytää ne, jotka sinua kadehtivat.

8. Thine hand shall find out all thine enemies: thy right hand shall find out those that hate thee.

9. Sinä panet heitä niinkuin kuumaan pätsiin sinun vihas aikana: Herra nielee heitä vihassansa, ja tuli syö heitä.

9. Thou shalt make them as a fiery oven in the time of thine anger: the LORD shall swallow them up in his wrath, and the fire shall devour them.

10. Heidän hedelmänsä sinä kadotat maan päältä, ja heidän siemenensä ihmisten lapsista.

10. Their fruit shalt thou destroy from the earth, and their seed from among the children of men.

11. Sillä he ajattelivat tehdä sinulle pahaa: he pitivät neuvoa, jota ei he voineet täyttää.

11. For they intended evil against thee: they imagined a mischievous device, which they are not able to perform.

12. Sillä sinä teet heitä olkapääksi: sinä tarkoitat jänteelläs heidän kasvojansa vastaan.

12. Therefore shalt thou make them turn their back, when thou shalt make ready thine arrows upon thy strings against the face of them.

13. Herra, ylennä sinuas väkevyydessäs; niin me veisaamme ja kiitämme sinun voimaas.

13. Be thou exalted, LORD, in thine own strength: so will we sing and praise thy power.

PSALMI 22

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle,

1. To the chief Musician upon Aijeleth

peurasta, jota varhain väijytään.
(H22:2) Minun Jumalani, minun Jumalani! miksis minun hylkäsit? minä parun, vaan minun apuni on kaukana.

2. Minun Jumalani! päivällä minä huudan, ja et sinä vastaa, ja en yölläkään vaikene.
3. Sinä olet pyhä, joka asut Israelin kiitoksessa.
4. Meidän isämme toivoivat sinuun: ja kuin he toivoivat, niin sinä vapahdit heitä.
5. Sinua he huusivat, ja vapahdettiin: sinuun he turvasivat, ja ei tulleet häpiään.

6. Mutta minä olen mato ja en ihminen, ihmisten pilkka ja kansan ylönkatse.
7. Kaikki, jotka minun näkevät, häpäisevät minua: he vääristelevät huuliansa ja päätänsä vääntelevät.
8. Hän valittaa Herralle, hän vapahtakoon hänen: hän auttakoon häntä, jos hän mielistyy häneen.
9. Sillä sinä olet minun vetänyt ulos äitini kohdusta: sinä olit minun turva-

Shahar, A Psalm of David.
My God, my God, why hast thou forsaken me? why art thou so far from helping me, and from the words of my roaring?
2. O my God, I cry in the daytime, but thou hearest not; and in the night season, and am not silent.
3. But thou art holy, O thou that inhabitest the praises of Israel.
4. Our fathers trusted in thee: they trusted, and thou didst deliver them.

5. They cried unto thee, and were delivered: they trusted in thee, and were not confounded.

6. But I am a worm, and no man; a reproach of men, and despised of the people.
7. All they that see me laugh me to scorn: they shoot out the lip, they shake the head, saying,
8. He trusted on the LORD that he would deliver him: let him deliver him, seeing he delighted in him.
9. But thou art he that took me out of the womb: thou didst make me hope

ni, ollessani vielä äitini rinnalla.

10. Sinun päälles minä olen heitetty äitini kohdusta: sinä olet minun Jumalani hamasta äitini kohdusta.
11. Älä ole kaukana minusta; sillä ahdistus on läsnä, ja ei ole auttajaa,
12. Suuret mullit ovat minun piirittäneet, lihavat härjät kiertäneet minun ympäri.
13. Kitansa avasivat he minua vastaan, niinkuin raateleva ja kiljuva jalopeura.
14. Minä olen kaadettu ulos niinkuin vesi, ja luuni ovat kaikki hajoitetut: minun sydämeni on niinkuin salattu vedenvaha ruumiissani.
15. Minun voimani on kuivettunut niinkuin kruusin muru, ja minun kieleni tarttuu suuni lakeen; ja sinä panet minun kuoleman tomuun.
16. Sillä koirat ovat minun piirittäneet: julmain parvi saartain lävistänyt kuin jalopeura käteni ja jalkani.

17. Minä lukisin kaikki minun luuni; mutta he katselivat ja näkivät ihastuksensa minusta.

when I was upon my mother's breasts.

10. I was cast upon thee from the womb: thou art my God from my mother's belly.
11. Be not far from me; for trouble is near; for there is none to help.
12. Many bulls have compassed me: strong bulls of Bashan have beset me round.
13. They gaped upon me with their mouths, as a ravening and a roaring lion.
14. I am poured out like water, and all my bones are out of joint: my heart is like wax; it is melted in the midst of my bowels.
15. My strength is dried up like a potsherd; and my tongue cleaveth to my jaws; and thou hast brought me into the dust of death.
16. For dogs have compassed me: the assembly of the wicked have inclosed me: they pierced my hands and my feet.
17. I may tell all my bones: they look and stare upon me.

18. He jakavat itsellensä minun vaatteeni ja heittävät hameestani arpaa.
19. Mutta sinä, Herra, älä ole kaukana! minun väkevyyteni, riennä avukseni!
20. Pelasta minun sieluni miekasta, ja ainokaiseni koirilta.

21. Vapahda minua jalopeuran suusta, ja päästä minua yksisarvillisista.

22. Minä saarnaan sinun nimeäs veljilleni: minä ylistän sinua seurakunnassa.
23. Ylistäkäät Herraa te, jotka häntä pelkäätte: koko Jakobin siemen kunnioittakoon häntä, ja kavahtakoon häntä kaikki Israelin siemen!
24. Sillä ei hän hyljännyt eikä katsonut ylön köyhän raadollisuutta, eikä kääntänyt kasvojansa hänestä pois; vaan kuin se häntä huusi, kuuli hän sitä.
25. Sinua minä ylistän suuressa seurakunnassa: minä maksan lupaukseni heidän edessänsä, jotka häntä pelkäävät.
26. Raadolliset syövät ja ravitaan, ja

18. They part my garments among them, and cast lots upon my vesture.
19. But be not thou far from me, O LORD: O my strength, haste thee to help me.
20. Deliver my soul from the sword; my darling from the power of the dog.
21. Save me from the lion's mouth: for thou hast heard me from the horns of the unicorns.
22. I will declare thy name unto my brethren: in the midst of the congregation will I praise thee.
23. Ye that fear the LORD, praise him; all ye the seed of Jacob, glorify him; and fear him, all ye the seed of Israel.
24. For he hath not despised nor abhorred the affliction of the afflicted; neither hath he hid his face from him; but when he cried unto him, he heard.
25. My praise shall be of thee in the great congregation: I will pay my vows before them that fear him.

26. The meek shall eat and be satis-

jotka Herraa etsivät, pitää häntä ylistämän: teidän sydämenne pitää elämän ijankaikkisesti.
27. Kaikki maailman ääret muistakaan ja kääntykään Herran tykö, ja kumartakaan sinun edessäs kaikki pakanain sukukunnat.
28. Sillä Herralta on valtakunta, ja hän vallitsee pakanoita.

29. Kaikki lihavat maan päällä pitää syömän ja kumartaman, hänen edessänsä polviansa notkistaman kaikki, jotka tomussa makaavat ja jotka surussansa elävät.
30. Hänen pitää saaman siemenen, joka häntä palvelee: Herrasta pitää ilmoitettaman lasten lapsiin.
31. He tulevat ja hänen vanhurskauttansa saarnaavat syntyvälle kansalle, että hän sen tekee.

fied: they shall praise the LORD that seek him: your heart shall live for ever.
27. All the ends of the world shall remember and turn unto the LORD: and all the kindreds of the nations shall worship before thee.
28. For the kingdom is the LORD'S: and he is the governor among the nations.

29. All they that be fat upon earth shall eat and worship: all they that go down to the dust shall bow before him: and none can keep alive his own soul.
30. A seed shall serve him; it shall be accounted to the Lord for a generation.
31. They shall come, and shall declare his righteousness unto a people that shall be born, that he hath done this.

PSALMI 23

1. Davidin Psalmi. Herra on minun paimeneni: ei minulta mitään puutu.
2. Hän kaitsee minua viheriäisessä

1. A Psalm of David. The LORD is my shepherd; I shall not want.
2. He maketh me to lie down in green

niityssä, ja vie minua virvoittavan veden tykö.
3. Minun sieluni hän virvoittaa: hän vie minun oikialle tielle, nimensä tähden.
4. Ja vaikka minä vaeltaisin pimiässä laaksossa, en minä pelkäisi mitään pahuutta, että olet kanssani: sinun vitsas ja sauvas minun tukevat.
5. Sinä valmistat minulle pöydän vihollisteni kohdalle: sinä voitelet minun pääni öljyllä, ja minun maljani on ylitsevuotavainen.
6. Hyvyys ja laupius noudattavat minua kaiken elinaikani, ja minä saan asua Herran huoneessa ijankaikkisesti.

pastures: he leadeth me beside the still waters.
3. He restoreth my soul: he leadeth me in the paths of righteousness for his name's sake.
4. Yea, though I walk through the valley of the shadow of death, I will fear no evil: for thou art with me; thy rod and thy staff they comfort me.
5. Thou preparest a table before me in the presence of mine enemies: thou anointest my head with oil; my cup runneth over.
6. Surely goodness and mercy shall follow me all the days of my life: and I will dwell in the house of the LORD for ever.

PSALMI 24

1. Davidin Psalmi. Herran on maa, ja kaikki mitkä siinä ovat, maan piiri ja ne jotka sen päällä asuvat.
2. Sillä hän on perustanut sen merten päälle, ja virtain päälle sen vahvistanut.
3. Kuka astuu Herran vuorelle? ja kuka taitaa seisoa hänen pyhässä sias-

1. A Psalm of David. The earth is the LORD'S, and the fulness thereof; the world, and they that dwell therein.
2. For he hath founded it upon the seas, and established it upon the floods.
3. Who shall ascend into the hill of the LORD? or who shall stand in his

sansa?
4. Jolla viattomat kädet ovat ja on puhdas sydämestä, joka ei halaja turhuutta eikä vanno väärin,

5. Se saa siunauksen Herralta, ja vanhurskauden autuutensa Jumalalta.

6. Tämä on se sukukunta, joka häntä etsii, joka kysyy sinun kasvojas, Jakob, Sela!
7. Tehkäät portit avaraksi ja ovet maailmassa korkiaksi, kunnian Kuninkaan mennä sisälle.
8. Kuka on kunnian Kuningas? se on Herra, väkevä ja voimallinen, Herra voimallinen sodassa.
9. Tehkäät portit avaraksi ja ovet maailmassa korkiaksi, kunnian Kuninkaan mennä sisälle!

10. Kuka on kunnian Kuningas? se on Herra Zebaot, hän on kunnian Kuningas, Sela!

PSALMI 25

1. Davidin Psalmi. Sinun tykös, Herra,

holy place?
4. He that hath clean hands, and a pure heart; who hath not lifted up his soul unto vanity, nor sworn deceitfully.
5. He shall receive the blessing from the LORD, and righteousness from the God of his salvation.
6. This is the generation of them that seek him, that seek thy face, O Jacob. Selah.
7. Lift up your heads, O ye gates; and be ye lift up, ye everlasting doors; and the King of glory shall come in.
8. Who is this King of glory? The LORD strong and mighty, the LORD mighty in battle.
9. Lift up your heads, O ye gates; even lift them up, ye everlasting doors; and the King of glory shall come in.
10. Who is this King of glory? The LORD of hosts, he is the King of glory. Selah.

1. A Psalm of David. Unto thee, O

ylennän minä sieluni.
2. Minun Jumalani! sinuun minä turvaan, älä salli minua häväistä, ettei minun viholliseni iloitsisi minusta.
3. Sillä ei yksikään tule häpiään, joka sinua odottaa; mutta irralliset pilkkaajat saavat häpiän.
4. Herra, osoita minulle sinun ties, ja opeta minulle sinun polkus.
5. Johdata minua totuudessas, ja opeta minua; sillä sinä olet Jumala, joka minua autat, yli päivää minä odotan sinua.
6. Muista, Herra, laupiuttas ja hyvyyttäs, joka maailman alusta on ollut.
7. Älä muista nuoruuteni syntejä ja ylitsekäymistäni; mutta muista minua sinun laupiutes jälkeen, sinun hyvyytes tähden, Herra!
8. Herra on hyvä ja vakaa, sentähden saattaa hän syntiset tielle.
9. Hän johdattaa oikeudella raadollisen, ja opettaa siveille hänen tiensä.
10. Kaikki Herran tiet ovat hyvyys ja totuus niille, jotka hänen liittonsa ja

LORD, do I lift up my soul.
2. O my God, I trust in thee: let me not be ashamed, let not mine enemies triumph over me.
3. Yea, let none that wait on thee be ashamed: let them be ashamed which transgress without cause.
4. Shew me thy ways, O LORD; teach me thy paths.
5. Lead me in thy truth, and teach me: for thou art the God of my salvation; on thee do I wait all the day.
6. Remember, O LORD, thy tender mercies and thy lovingkindnesses; for they have been ever of old.
7. Remember not the sins of my youth, nor my transgressions: according to thy mercy remember thou me for thy goodness' sake, O LORD.
8. Good and upright is the LORD: therefore will he teach sinners in the way.
9. The meek will he guide in judgment: and the meek will he teach his way.
10. All the paths of the LORD are mercy and truth unto such as keep

todistuksensa pitävät.
11. Sinun nimes tähden, Herra, ole armollinen minun pahalle teolleni, joka suuri on.
12. Kuka on se mies, joka Herraa pelkää? sillä hän opettaa parhaan tien.
13. Hänen sielunsa asuu hyvyydessä, ja hänen sikiänsä omistaa maan.
14. Herran salaisuus on niillä, jotka häntä pelkäävät, ja liittonsa ilmoittaa hän heille.
15. Minun silmäni katsovat alati Herraa, sillä hän kirvoittaa minun jalkani verkosta.
16. Käännä sinuas minun puoleeni, ja ole minulle armollinen; sillä minä olen yksinäinen ja raadollinen.
17. Minun sydämeni murheet ovat moninaiset: vie siis minua ulos tuskistani.
18. Katsos minun vaivaisuuteni ja raadollisuuteni puoleen, ja anna kaikki minun syntini anteeksi.
19. Katsos, kuinka monta vihollista minulla on? ja sulasta kateudesta he minua vihaavat.
20. Varjele minun sieluni ja vapahda

his covenant and his testimonies.
11. For thy name's sake, O LORD, pardon mine iniquity; for it is great.
12. What man is he that feareth the LORD? him shall he teach in the way that he shall choose.
13. His soul shall dwell at ease; and his seed shall inherit the earth.
14. The secret of the LORD is with them that fear him; and he will shew them his covenant.
15. Mine eyes are ever toward the LORD; for he shall pluck my feet out of the net.
16. Turn thee unto me, and have mercy upon me; for I am desolate and afflicted.
17. The troubles of my heart are enlarged: O bring thou me out of my distresses.
18. Look upon mine affliction and my pain; and forgive all my sins.
19. Consider mine enemies; for they are many; and they hate me with cruel hatred.
20. O keep my soul, and deliver me:

minua, älä laske minua häpiään; sillä sinuun minä turvaan.
21. Vakuus ja oikeus varjelkoon minua; sillä minä odotan sinua.
22. Jumala, vapahda Israel kaikista tuskistansa.

let me not be ashamed; for I put my trust in thee.
21. Let integrity and uprightness preserve me; for I wait on thee.
22. Redeem Israel, O God, out of all his troubles.

PSALMI 26

1. Davidin Psalmi. Tuomitse minua, Herra; sillä minä olen vakuudessani vaeltanut: ja minä toivon Herraan, sentähden en minä livistele.
2. Koettele minua, Herra, ja kiusaa minua: puhdista minun munaskuuni ja sydämeni.
3. Sillä sinun hyvyytes on silmäini edessä, ja minä vaellan sinun totuudessas.
4. En minä istu turhain ihmisten seassa, enkä seuraa petollisia.
5. Minä vihaan pahain seurakuntaa, enkä istu jumalattomain tykönä.
6. Minä pesen käteni viattomuudessa, ja oleskelen, Herra, alttaris tykönä,
7. Kussa kiitossanan ääni kuullaan, ja

1. A Psalm of David. Judge me, O LORD; for I have walked in mine integrity: I have trusted also in the LORD; therefore I shall not slide.
2. Examine me, O LORD, and prove me; try my reins and my heart.
3. For thy lovingkindness is before mine eyes: and I have walked in thy truth.
4. I have not sat with vain persons, neither will I go in with dissemblers.
5. I have hated the congregation of evil doers; and will not sit with the wicked.
6. I will wash mine hands in innocency: so will I compass thine altar, O LORD:
7. That I may publish with the voice

kaikki sinun ihmees saarnataan.

8. Herra, minä rakastin sinun huonees asuinsiaa ja sitä siaa, jossa sinun kunnias asuu.
9. Älä tempaa minun sieluani pois syntisten kanssa ja henkeäni verikoirain kanssa,
10. Jotka pahanjuoniset ovat ja mielellänsä lahjoja ottavat.
11. Mutta minä vaellan viattomuudessani: vapahda minua ja ole minulle armollinen!
12. Minun jalkani käy oikiasti: minä kiitän Herraa seurakunnissa.

of thanksgiving, and tell of all thy wondrous works.
8. LORD, I have loved the habitation of thy house, and the place where thine honour dwelleth.
9. Gather not my soul with sinners, nor my life with bloody men:

10. In whose hands is mischief, and their right hand is full of bribes.
11. But as for me, I will walk in mine integrity: redeem me, and be merciful unto me.
12. My foot standeth in an even place: in the congregations will I bless the LORD.

PSALMI 27

1. Davidin Psalmi. Herra on minun valistukseni ja autuuteni, ketä minä pelkään? Herra on henkeni väkevyys, ketä minä vapisen?
2. Sentähden, vaikka pahat, vainolliseni ja viholliseni, lähestyvät minun lihaani syömään, täytyy heidän kuintenkin itseänsä loukata ja langeta.
3. Ja vaikka sotaväki saartais minua,

1. A Psalm of David. The LORD is my light and my salvation; whom shall I fear? the LORD is the strength of my life; of whom shall I be afraid?
2. When the wicked, even mine enemies and my foes, came upon me to eat up my flesh, they stumbled and fell.
3. Though an host should encamp

niin ei sydämeni sentähden pelkäisi; ja jos sota nousis minua vastaan, minä turvaan sittekin häneen.

4. Yhtä minä Herralta anon, sitä minä pyydän, asuakseni Herran huoneessa kaiken elinaikani: että minä näkisin Herran kauniin jumalanpalveluksen, ja hänen templiänsä etsisin.

5. Sillä hän peittää minua majassansa pahana aikana: hän kätkee minun salaiseen majaansa, ja korottaa minun kalliolle.

6. Ja hän korottaa nytkin minun pääni vihollisteni ylitse, jotka ympärilläni ovat; niin minä uhraan hänen majassansa kiitosuhria: minä veisaan ja laulan Herralle.

7. Herra, kuule minun ääneni, koska minä huudan: ole minulle armollinen, ja kuultele minua.

8. Minun sydämeni sanoo sinulle tämän sinun sanas: etsikäät minun kasvojani! sentähden minä etsin, Herra, sinun kasvojas.

9. Älä peitä kasvojas minulta, ja älä sysää pois palveliaas vihassas; sillä sinä olet minun apuni: älä minua hyl-

against me, my heart shall not fear: though war should rise against me, in this will I be confident.

4. One thing have I desired of the LORD, that will I seek after; that I may dwell in the house of the LORD all the days of my life, to behold the beauty of the LORD, and to enquire in his temple.

5. For in the time of trouble he shall hide me in his pavilion: in the secret of his tabernacle shall he hide me; he shall set me up upon a rock.

6. And now shall mine head be lifted up above mine enemies round about me: therefore will I offer in his tabernacle sacrifices of joy; I will sing, yea, I will sing praises unto the LORD.

7. Hear, O LORD, when I cry with my voice: have mercy also upon me, and answer me.

8. When thou saidst, Seek ye my face; my heart said unto thee, Thy face, LORD, will I seek.

9. Hide not thy face far from me; put not thy servant away in anger: thou hast been my help; leave me not,

kää, älä myös minua anna ylön, minun autuuteni Jumala.
10. Sillä minun isäni ja äitini hylkäsivät minun; mutta Herra korjasi minun.
11. Herra, osoita minulle sinun ties, ja johdata minua oikiaa polkua, minun vihollisteni tähden.
12. Älä anna minua vihollisteni tahtoon; sillä väärät todistukset seisovat minua vastaan ja tekevät häpeemättä vääryyttä.
13. Mutta minä uskon kuitenkin näkeväni Herran hyvyyttä eläväin maalla,

14. Odota Herraa, ole hyvässä turvassa, ja hän vahvistaa sinun sydämes: ja odota Herraa.

neither forsake me, O God of my salvation.
10. When my father and my mother forsake me, then the LORD will take me up.
11. Teach me thy way, O LORD, and lead me in a plain path, because of mine enemies.
12. Deliver me not over unto the will of mine enemies: for false witnesses are risen up against me, and such as breathe out cruelty.
13. I had fainted, unless I had believed to see the goodness of the LORD in the land of the living.
14. Wait on the LORD: be of good courage, and he shall strengthen thine heart: wait, I say, on the LORD.

PSALMI 28

1. Davidin Psalmi. Koska minä huudan sinua, Herra, uskallukseni, niin älä vaikene minulle; etten, koska sinä vaikenisit minulle, minä tulisi niiden kaltaiseksi, jotka hautaan menevät.
2. Kuule minun rukoukseni ääni, koska minä huudan sinua, kuin minä

1. A Psalm of David. Unto thee will I cry, O LORD my rock; be not silent to me: lest, if thou be silent to me, I become like them that go down into the pit.
2. Hear the voice of my supplications, when I cry unto thee, when I lift up

nostan käteni sinun pyhää kuorias päin.

3. Älä anna minun tulla jumalattomain ja pahointekiäin sekaan, jotka lähimmäistensä kanssa puhuvat ystävällisesti, vaan pahuutta on heidän sydämissänsä,

4. Anna heille heidän työnsä jälkeen ja heidän pahan menonsa perään: anna heille heidän kättensä töiden perään, maksa heille heidän ansionsa perästä.

5. Sillä ei he ota vaaria Herran töistä, eikä hänen käsi-aloistansa; sentähden rikkoo hän heitä ja ei rakenna heitä.

6. Kiitetty olkoon Herra; sillä hän on kuullut minun rukoukseni äänen.

7. Herra on minun väkevyyteni ja kilpeni, häneen minun sydämeni toivoo, ja minä olen autettu; ja minun sydämeni riemuitsee, ja minä kiitän häntä veisullani.

8. Herra on heidän väkevyytensä; hän on väkevä, joka voideltuansa auttaa.

9. Auta kansaas ja siunaa perimistäs,

my hands toward thy holy oracle.

3. Draw me not away with the wicked, and with the workers of iniquity, which speak peace to their neighbours, but mischief is in their hearts.

4. Give them according to their deeds, and according to the wickedness of their endeavours: give them after the work of their hands; render to them their desert.

5. Because they regard not the works of the LORD, nor the operation of his hands, he shall destroy them, and not build them up.

6. Blessed be the LORD, because he hath heard the voice of my supplications.

7. The LORD is my strength and my shield; my heart trusted in him, and I am helped: therefore my heart greatly rejoiceth; and with my song will I praise him.

8. The LORD is their strength, and he is the saving strength of his anointed.

9. Save thy people, and bless thine

ja ravitse heitä ja korota heitä ijankaikkisesti.

inheritance: feed them also, and lift them up for ever.

PSALMI 29

1. Davidin Psalmi. Tuokaat Herralle, te väkevät, tuokaat Herralle kunnia ja väkevyys.
2. Tuokaat Herralle hänen nimensä kunnia: kumartakaat Herraa pyhässä kaunistuksessa.
3. Herran ääni käy vetten päällä: kunnian Jumala pauhaa, suurten vetten päällä.
4. Herran ääni käy voimassa: Herran ääni käy suuressa kunniassa.

5. Herran ääni särkee sedripuut, ja Herra särkee sedripuut Libanonissa.

6. Hän hyppäyttää heitä niinkuin vasikan, sekä Libanonin että Sirionin, niinkuin nuoren yksisarvisen.
7. Herran ääni leikkaa niinkuin tulen liekki.
8. Herran ääni häälyttää korven, ja Herra liikuttaa Kadeksen korven.

1. A Psalm of David. Give unto the LORD, O ye mighty, give unto the LORD glory and strength.
2. Give unto the LORD the glory due unto his name; worship the LORD in the beauty of holiness.
3. The voice of the LORD is upon the waters: the God of glory thundereth: the LORD is upon many waters.
4. The voice of the LORD is powerful; the voice of the LORD is full of majesty.
5. The voice of the LORD breaketh the cedars; yea, the LORD breaketh the cedars of Lebanon.
6. He maketh them also to skip like a calf; Lebanon and Sirion like a young unicorn.
7. The voice of the LORD divideth the flames of fire.
8. The voice of the LORD shaketh the wilderness; the LORD shaketh the wilderness of Kadesh.

9. Herran ääni saattaa peurat poikimaan, ja paljastaa metsät: ja hänen templissänsä pitää koko hänen joukkonsa sanoman hänelle kunnian.
10. Herra istuu vedenpaisumisen päällä: Herra pysyy Kuninkaana ijankaikkisesti.
11. Herra antaa kansallensa väkevyyden: Herra siunaa kansaansa rauhalla.

9. The voice of the LORD maketh the hinds to calve, and discovereth the forests: and in his temple doth every one speak of his glory.
10. The LORD sitteth upon the flood; yea, the LORD sitteth King for ever.
11. The LORD will give strength unto his people; the LORD will bless his people with peace.

PSALMI 30

1. Psalmi, veisattava Davidin huoneen vihkimisessä.
(H30:2) Minä ylistän sinua, Herra, sillä sinä olet korottanut minua: et myös salli viholliseni iloita minusta.
2. Herra minun Jumalani, kuin minä huusin sinua, niin sinä teit minun terveeksi.
3. Herra, sinä veit sieluni ulos helvetistä: sinä olet minun elävänä pitänyt niiden mennessä kuoppaan.
4. Pyhät, veisatkaat kiitosta Herralle, ja kiittäkäät hänen pyhyytensä muistoksi.

1. A Psalm and Song at the dedication of the house of David. I will extol thee, O LORD; for thou hast lifted me up, and hast not made my foes to rejoice over me.
2. O LORD my God, I cried unto thee, and thou hast healed me.
3. O LORD, thou hast brought up my soul from the grave: thou hast kept me alive, that I should not go down to the pit.
4. Sing unto the LORD, O ye saints of his, and give thanks at the remembrance of his holiness.

5. Sillä hänen vihansa viipyy silmänräpäyksen, ja hän ihastuu elämästä: ehtoona on itku, mutta aamulla ilo.

5. For his anger endureth but a moment; in his favour is life: weeping may endure for a night, but joy cometh in the morning.

6. Mutta minä sanoin myötäkäymisessäni: en minä ikänä kukistu.

6. And in my prosperity I said, I shall never be moved.

7. Sillä sinä, Herra, olet hyvässä tahdossas vuoreni vahvistanut; mutta kuin sinä kasvos peitit, niin minä hämmästyin.

7. LORD, by thy favour thou hast made my mountain to stand strong: thou didst hide thy face, and I was troubled.

8. Sinua, Herra, minä huudan, ja Herraa minä rukoilen.

8. I cried to thee, O LORD; and unto the LORD I made supplication.

9. Mitä hyvää minun veressäni on, kuin minä hautaan alas menen? kiittäneekö tomukin sinua, ja ilmoittaneeko se sinun totuuttas?

9. What profit is there in my blood, when I go down to the pit? Shall the dust praise thee? shall it declare thy truth?

10. Herra, kuule, ja ole minulle armollinen: Herra, ole minun auttajani.

10. Hear, O LORD, and have mercy upon me: LORD, be thou my helper.

11. Sinä olet muuttanut minun valitukseni iloksi: sinä olet riisunut minun säkkini, ja vyötit minun riemulla,

11. Thou hast turned for me my mourning into dancing: thou hast put off my sackcloth, and girded me with gladness;

12. Että minun kunniani veisais sinulle kiitosta ja ei vaikenisi, Herra minun Jumalani, minä kiitän sinua ijankaikkisesti!

12. To the end that my glory may sing praise to thee, and not be silent. O LORD my God, I will give thanks unto thee for ever.

PSALMI 31

1. Davidin Psalmi edelläveisaajalle. (H31:2) Herra, sinuun minä uskallan, etten minä ikänä häpiään tulisi: vapahda minua sinun vanhurskautes kautta.

1. To the chief Musician, A Psalm of David. In thee, O LORD, do I put my trust; let me never be ashamed: deliver me in thy righteousness.

2. Kallista korvas minun puoleeni, auta minua äkisti: ole minulle vahva kallio ja linna minua auttamaan;

2. Bow down thine ear to me; deliver me speedily: be thou my strong rock, for an house of defence to save me.

3. Sillä sinä olet minun kallioni ja minun linnani, että siis sinun nimes tähden minua taluttaisit ja veisit;

3. For thou art my rock and my fortress; therefore for thy name's sake lead me, and guide me.

4. Että minun kirvottaisit verkosta, jonka he minun eteeni virittivät; sillä sinä olet minun väkevyyteni.

4. Pull me out of the net that they have laid privily for me: for thou art my strength.

5. Sinun käsiis annan minä henkeni, sinä olet minun lunastanut, Herra, sinä totinen Jumala.

5. Into thine hand I commit my spirit: thou hast redeemed me, O LORD God of truth.

6. Minä vihaan niitä, jotka pitävät väärää oppia; mutta minä uskallan Herraan.

6. I have hated them that regard lying vanities: but I trust in the LORD.

7. Minä ihastun ja riemuitsen sinun hyvyytes tähden, että katsot minun raadollisuuttani, ja tunnet minun sieluni tuskassa.

7. I will be glad and rejoice in thy mercy: for thou hast considered my trouble; thou hast known my soul in adversities;

8. Ja et sinä sulje minua vihollisteni

8. And hast not shut me up into the

käsiin: sinä asetat minun avaraan paikkaan.
9. Herra, ole minulle armollinen, sillä minä ahdistetaan; minun kasvoni ovat muuttuneet murheesta, niin myös minun sieluni ja vatsani.
10. Sillä minun elämäni on kulutettu murheesta, ja minun vuoteni huokauksesta: minun voimani on rauvennut pahain tekoin kautta, ja minun luuni ovat muserretut.
11. Minä olen pilkaksi tullut kaikille vihamiehilleni ja kylällisilleni ylönpalttisesti, ja hämmästykseksi tuttavilleni: jotka minun ulkona näkevät, pakenevat minua.
12. Minä olen sydämestä unhotettu niinkuin kuollut: minä olen niinkuin rikottu astia.
13. Sillä minä kuulen monen häväistyksen, että jokainen karttaa minua: he pitävät keskenänsä neuvoa minusta, ja tahtovat ottaa minun henkeni.

14. Mutta minä toivon sinuun, Herra, ja sanon: sinä olet minun Jumalani!
15. Minun aikani ovat sinun käsissäs: pelasta minua vihollisteni kädestä ja

hand of the enemy: thou hast set my feet in a large room.
9. Have mercy upon me, O LORD, for I am in trouble: mine eye is consumed with grief, yea, my soul and my belly.
10. For my life is spent with grief, and my years with sighing: my strength faileth because of mine iniquity, and my bones are consumed.

11. I was a reproach among all mine enemies, but especially among my neighbours, and a fear to mine acquaintance: they that did see me without fled from me.
12. I am forgotten as a dead man out of mind: I am like a broken vessel.

13. For I have heard the slander of many: fear was on every side: while they took counsel together against me, they devised to take away my life.

14. But I trusted in thee, O LORD: I said, Thou art my God.
15. My times are in thy hand: deliver me from the hand of mine enemies,

niistä, jotka minua vainoovat.
16. Anna kasvos paistaa palvelias päälle: auta minua laupiutes kautta.

17. Herra, älä minun anna häpiään tulla; sillä sinua minä avuksi huudan: jumalattomat tulkoon häpiään, vaijetkoon helvetissä.
18. Tulkoon mykäksi väärät suut, jotka puhuvat vanhurskasta vastaan kovasti ylpeydestä ja ylönkatseesta.

19. Kuinka suuri on sinun hyvyytes, jonka panit tallelle niille, jotka sinua pelkäävät! ja jonka niille osoitat, jotka sinuun uskaltavat, ihmisten lasten edessä!
20. Sinä kätket heitä tykönäs salaisesti jokaisen haastosta: sinä peität heitä majassas riiteleväisistä kielistä.

21. Herra olkoon kiitetty, että hän on minulle osoittanut ihmeellisen hyvyyden, vahvassa kaupungissa.
22. Sillä minä sanoin pikaisuudessani: minä olen sinun silmäis edestä sysätty pois: kuitenkin kuulit sinä rukoukseni äänen, koska minä sinun tykös

and from them that persecute me.
16. Make thy face to shine upon thy servant: save me for thy mercies' sake.

17. Let me not be ashamed, O LORD; for I have called upon thee: let the wicked be ashamed, and let them be silent in the grave.
18. Let the lying lips be put to silence; which speak grievous things proudly and contemptuously against the righteous.

19. Oh how great is thy goodness, which thou hast laid up for them that fear thee; which thou hast wrought for them that trust in thee before the sons of men!
20. Thou shalt hide them in the secret of thy presence from the pride of man: thou shalt keep them secretly in a pavilion from the strife of tongues.

21. Blessed be the LORD: for he hath shewed me his marvellous kindness in a strong city.
22. For I said in my haste, I am cut off from before thine eyes: nevertheless thou heardest the voice of my supplications when I cried unto thee.

huusin.
23. Rakastakaat Herraa, kaikki hänen pyhänsä; Herra varjelee uskollisia ja runsaasti kostaa niille, jotka ylpeyttä harjoittelevat.
24. Olkaat hyvässä turvassa, ja hän vahvistaa teidän sydämenne, kaikki jotka Herraa odotatte.

23. O love the LORD, all ye his saints: for the LORD preserveth the faithful, and plentifully rewardeth the proud doer.
24. Be of good courage, and he shall strengthen your heart, all ye that hope in the LORD.

PSALMI 32

1. Davidin opetus. Autuas on se, jonka pahat teot ovat annetut anteeksi ja jonka synnit peitetyt ovat.
2. Autuas on se ihminen, jolle Herra ei soimaa vääryyttä, jonka hengessä ei vilppiä ole.
3. Sillä koska minä tahdoin sitä vaieta, musertuivat minun luuni jokapäiväisestä itkustani,
4. Sillä sinun kätes oli yöllä ja päivällä raskas minun päälläni, niin että nesteeni kuivui: niinkuin kesällä kuivuu, Sela!
5. Sentähden minä tunnustan sinun edessäs syntini, ja en peitä pahoja tekojani. Minä sanoin: minä tunnustan Herralle pahat tekoni; niin sinä

1. A Psalm of David, Maschil. Blessed is he whose transgression is forgiven, whose sin is covered.
2. Blessed is the man unto whom the LORD imputeth not iniquity, and in whose spirit there is no guile.
3. When I kept silence, my bones waxed old through my roaring all the day long.
4. For day and night thy hand was heavy upon me: my moisture is turned into the drought of summer. Selah.
5. I acknowledged my sin unto thee, and mine iniquity have I not hid. I said, I will confess my transgressions unto the LORD; and thou forgavest

annoit anteeksi syntini vääryyden, Sela!

the iniquity of my sin. Selah.

6. Tämän tähden pitää kaikkein pyhäin sinua rukoileman oikialla ajalla: sentähden kuin suuret vedenpaisumiset tulevat, ei he niihin ulotu.

6. For this shall every one that is godly pray unto thee in a time when thou mayest be found: surely in the floods of great waters they shall not come nigh unto him.

7. Sinä olet minun varjelukseni, kätke minua murheesta, että minä pelastettuna sangen riemuisesti kerskaisin, Sela!

7. Thou art my hiding place; thou shalt preserve me from trouble; thou shalt compass me about with songs of deliverance. Selah.

8. Minä neuvon sinua ja osoitan sinulle tien, jotas vaellat: minä johdatan sinun silmilläni.

8. I will instruct thee and teach thee in the way which thou shalt go: I will guide thee with mine eye.

9. Älkäät olko niinkuin orhiit ja muulit, joilla ei ymmärrystä ole, joille pitää suitset ja ohjat suuhun pantaman, ellei he lähene sinua.

9. Be ye not as the horse, or as the mule, which have no understanding: whose mouth must be held in with bit and bridle, lest they come near unto thee.

10. Jumalattomalla on monta vitsausta; mutta joka Herraan toivoo, hänen hyvyys ympäri piirittää.

10. Many sorrows shall be to the wicked: but he that trusteth in the LORD, mercy shall compass him about.

11. Riemuitkaat teitänne Herrassa, ja olkaat iloiset, te vanhurskaat, ja kerskatkaat, kaikki te yksivakaiset.

11. Be glad in the LORD, and rejoice, ye righteous: and shout for joy, all ye that are upright in heart.

PSALMI 33

1. Riemuitkaat, te vanhurskaat, Herrassa; vakain pitää häntä kauniisti kiittämän.
2. Kiittäkäät Herraa kanteleilla, veisatkaat hänelle kiitosta kymmenkielisellä psaltarilla.
3. Veisatkaat hänelle uusi virsi: veisatkaat jalosti kielten leikissä, helisemisellä.
4. Sillä Herran sana on totinen, ja mitä hän lupaa, sen hän vahvana pitää.
5. Hän rakastaa vanhurskautta ja tuomiota; maa on täynnänsä Herran laupiutta.
6. Herran sanalla ovat taivaat tehdyt, ja kaikki heidän joukkonsa hänen suunsa hengellä.
7. Hän pitää koossa veden meressä niinkuin roukkiossa, ja kätkee syvyydet.
8. Peljätköön Herraa kaikki maa; häntä peljätköön kaikki maan piirin asuvaiset.
9. Sillä koska hän sanoo, niin se tapahtuu; jos hän käskee, niin se on tehty.

1. Rejoice in the LORD, O ye righteous: for praise is comely for the upright.
2. Praise the LORD with harp: sing unto him with the psaltery and an instrument of ten strings.
3. Sing unto him a new song; play skilfully with a loud noise.
4. For the word of the LORD is right; and all his works are done in truth.
5. He loveth righteousness and judgment: the earth is full of the goodness of the LORD.
6. By the word of the LORD were the heavens made; and all the host of them by the breath of his mouth.
7. He gathereth the waters of the sea together as an heap: he layeth up the depth in storehouses.
8. Let all the earth fear the LORD: let all the inhabitants of the world stand in awe of him.
9. For he spake, and it was done; he commanded, and it stood fast.

10. Herra tekee pakanain neuvot tyhjäksi; hän saattaa kansain ajatukset turhaksi.

10. The LORD bringeth the counsel of the heathen to nought: he maketh the devices of the people of none effect.

11. Mutta Herran neuvo pysyy ijankaikkisesti, hänen sydämensä ajatukset sukukunnasta sukukuntaan.

11. The counsel of the LORD standeth for ever, the thoughts of his heart to all generations.

12. Autuas on se kansa, jonka Herra on Jumala, se kansa, jonka hän itsellensä on perinnöksi valinnut.

12. Blessed is the nation whose God is the LORD; and the people whom he hath chosen for his own inheritance.

13. Herra katsoi taivaasta alas, ja näki kaikki ihmisten lapset.

13. The LORD looketh from heaven; he beholdeth all the sons of men.

14. Vahvalta istuimeltansa katsoi hän kaikkia, jotka maan päällä asuvat.

14. From the place of his habitation he looketh upon all the inhabitants of the earth.

15. Hän valmistaa kaikkein heidän sydämensä: hän ymmärtää kaikki heidän työnsä.

15. He fashioneth their hearts alike; he considereth all their works.

16. Ei kuningasta auta hänen suuri väkensä, eikä sankari vapahdeta suurella voimallansa.

16. There is no king saved by the multitude of an host: a mighty man is not delivered by much strength.

17. Orhiit ei myös auta; ja heidän suuri väkevyytensä ei pelasta.

17. An horse is a vain thing for safety: neither shall he deliver any by his great strength.

18. Katso, Herran silmät katsovat niitä, jotka häntä pelkäävät, jotka hänen laupiuteensa toivovat,

18. Behold, the eye of the LORD is upon them that fear him, upon them that hope in his mercy;

19. Että hän pelastais heidän sielunsa

19. To deliver their soul from death,

kuolemasta, ja elättäis heitä nälän aikana.

and to keep them alive in famine.

20. Meidän sielumme odottaa Herraa, joka on meidän apumme ja kilpemme!

20. Our soul waiteth for the LORD: he is our help and our shield.

21. Sillä meidän sydämemme iloitsee hänessä, ja me toivomme hänen pyhään nimeensä.

21. For our heart shall rejoice in him, because we have trusted in his holy name.

22. Olkoon sinun laupiutes, Herra, meidän päällämme, niinkuin me sinuun uskallamme!

22. Let thy mercy, O LORD, be upon us, according as we hope in thee.

PSALMI 34

1. Davidin Psalmi, koska hän muotonsa muutti Abimelekin edessä, joka hänen ajoi pois tyköänsä ja hän meni pois.

1. A Psalm of David, when he changed his behaviour before Abimelech; who drove him away, and he departed. I will bless the LORD at all times: his praise shall continually be in my mouth.

(H34:2) Minä kiitän Herraa aina: hänen kiitoksensa on alati minun suussani.

2. Minun sieluni kerskaa Herrassa, että raadolliset sen kuulevat ja iloitsevat.

2. My soul shall make her boast in the LORD: the humble shall hear thereof, and be glad.

3. Ylistäkäät Herraa minun kanssani, ja korottakaamme ynnä hänen nimeänsä.

3. O magnify the LORD with me, and let us exalt his name together.

4. Kuin minä Herraa etsin, kuuli hän

4. I sought the LORD, and he heard

minun rukoukseni, ja pelasti minun kaikista vavistuksistani.
5. Jotka häntä katsovat, ne valaistaan: heidän kasvonsa ei tule häpiään.
6. Kuin raadollinen huusi, kuuli Herra häntä, ja autti hänen kaikista tuskistansa.
7. Herran enkeli piirittää niitä, jotka häntä pelkäävät, ja pelastaa heitä.

8. Maistakaat ja katsokaat, kuinka Herra on suloinen: autuas on se, joka häneen turvaa.
9. Peljätkään Herraa kaikki hänen pyhänsä; sillä jotka häntä pelkäävät, ei niiltä mitään puutu.
10. Nuorten jalopeurain pitää tarvitseman ja isooman; mutta jotka Herraa etsivät, ei heiltä mitään hyvää puutu.
11. Tulkaat tänne, lapset, kuulkaat minua: Herran pelvon minä teille opetan.
12. Kuka on, joka (hyvää) elämää pyytää? ja pitäis mielellänsä hyviä päiviä?
13. Varjele kieles pahuudesta, ja huu-

me, and delivered me from all my fears.
5. They looked unto him, and were lightened: and their faces were not ashamed.
6. This poor man cried, and the LORD heard him, and saved him out of all his troubles.
7. The angel of the LORD encampeth round about them that fear him, and delivereth them.
8. O taste and see that the LORD is good: blessed is the man that trusteth in him.
9. O fear the LORD, ye his saints: for there is no want to them that fear him.
10. The young lions do lack, and suffer hunger: but they that seek the LORD shall not want any good thing.
11. Come, ye children, hearken unto me: I will teach you the fear of the LORD.
12. What man is he that desireth life, and loveth many days, that he may see good?
13. Keep thy tongue from evil, and

les vilppiä puhumasta.
14. Lakkaa pahasta ja tee hyvää: etsi rauhaa ja noutele häntä.
15. Herran silmät katsovat vanhurskaita, ja hänen korvansa heidän huutoansa.
16. Mutta Herran kasvot ovat pahointekiöitä vastaan, hukuttamaan maasta heidän muistoansa.
17. Kuin (vanhurskaat) huutavat, niin Herra kuulee, ja pelastaa heitä kaikista heidän tuskistansa.
18. Herra on juuri läsnä niitä, joilla on murheellinen sydän, ja auttaa niitä, joilla on surkia mieli.
19. Vanhurskaalle tapahtuu paljo pahaa; mutta Herra hänen niistä kaikista päästää.
20. Hän kätkee kaikki hänen luunsa, ettei yhtäkään niistä murreta.
21. Pahuus tappaa jumalattoman, ja jotka vanhurskasta vihaavat, ne hukutetaan.
22. Herra lunastaa palveliansa sielut; ja kaikki, jotka häneen toivovat, ei pidä hukkuman.

thy lips from speaking guile.
14. Depart from evil, and do good; seek peace, and pursue it.
15. The eyes of the LORD are upon the righteous, and his ears are open unto their cry.
16. The face of the LORD is against them that do evil, to cut off the remembrance of them from the earth.
17. The righteous cry, and the LORD heareth, and delivereth them out of all their troubles.
18. The LORD is nigh unto them that are of a broken heart; and saveth such as be of a contrite spirit.
19. Many are the afflictions of the righteous: but the LORD delivereth him out of them all.
20. He keepeth all his bones: not one of them is broken.
21. Evil shall slay the wicked: and they that hate the righteous shall be desolate.
22. The LORD redeemeth the soul of his servants: and none of them that trust in him shall be desolate.

PSALMI 35

1. Davidin Psalmi. Riitele, Herra, riitaveljeini kanssa: sodi vihollisiani vastaan.

1. Psalm of David. Plead my cause, O LORD, with them that strive with me: fight against them that fight against me.

2. Tempaa kilpi ja keihäs, ja nouse minua auttamaan.

2. Take hold of shield and buckler, and stand up for mine help.

3. Sivalla ase ja suojele minua sortajiani vastaan: sano sielulleni: minä olen apus.

3. Draw out also the spear, and stop the way against them that persecute me: say unto my soul, I am thy salvation.

4. Häpiään ja pilkkaan tulkoon kaikki, jotka sieluani väijyvät: palatkoon takaperin ja nauruksi tulkoon, jotka minulle pahaa suovat.

4. Let them be confounded and put to shame that seek after my soul: let them be turned back and brought to confusion that devise my hurt.

5. Olkoon he niinkuin akanat tuulessa; ja Herran enkeli sysätköön heitä pois.

5. Let them be as chaff before the wind: and let the angel of the LORD chase them.

6. Heidän tiensä olkaan pimiä ja niljakas; ja Herran enkeli vainotkoon heitä.

6. Let their way be dark and slippery: and let the angel of the LORD persecute them.

7. Sillä he ovat ilman syytä verkkonsa virittäneet minua kadottaaksensa, ja ilman syytä ovat sielulleni kaivaneet haudan.

7. For without cause have they hid for me their net in a pit, which without cause they have digged for my soul.

8. Tulkoon hänelle vaiva, jota ei hän tiedä, ja verkko, jonka hän viritti, kä-

8. Let destruction come upon him at unawares; and let his net that he

sittäköön hänen: siihen hän langetkoon.

9. Mutta minun sieluni iloitkoon Herrassa ja riemuitkaan hänen avustansa.

10. Kaikki minun luuni sanokaan: Herra, kuka on sinun vertaises? sinä joka päästät nöyrän väkevämmän käsistä, raadollisen ja köyhän raatelialtansa.

11. Väärät todistajat astuvat edes, jotka minua niihin soimaavat, joista en mitään tiedä.

12. He tekevät minulle pahaa hyvästä, minulle mielikarvaudeksi.

13. Mutta minä, kuin he sairastivat, puin säkin päälleni, vaivasin itsiäni paastolla, ja rukoilin sydämestäni;

14. Minä käytin itseni kuin he olisivat olleet minun ystäväni ja veljeni: niinkuin se joka äitiänsä murehtii, kävin minä kumarruksissa murhevaatteissa.

15. Mutta he iloitsevat minun vahingostani ja kokoontuvat: ontuvat myös kokoovat heitänsä havaitsematta mi-

hath hid catch himself: into that very destruction let him fall.

9. And my soul shall be joyful in the LORD: it shall rejoice in his salvation.

10. All my bones shall say, LORD, who is like unto thee, which deliverest the poor from him that is too strong for him, yea, the poor and the needy from him that spoileth him?

11. False witnesses did rise up; they laid to my charge things that I knew not.

12. They rewarded me evil for good to the spoiling of my soul.

13. But as for me, when they were sick, my clothing was sackcloth: I humbled my soul with fasting; and my prayer returned into mine own bosom.

14. I behaved myself as though he had been my friend or brother: I bowed down heavily, as one that mourneth for his mother.

15. But in mine adversity they rejoiced, and gathered themselves together: yea, the abjects gathered

nua vastaan, he repivät ja ei lakkaa.

themselves together against me, and I knew it not; they did tear me, and ceased not:

16. Ulkokullattuin seassa, jotka leipäkyrsänkin tähden pilkkaavat, kiristävät he hampaitansa minun päälleni.

16. With hypocritical mockers in feasts, they gnashed upon me with their teeth.

17. Herra, kuinka kauvan sinä tätä katselet? Päästä siis sieluni heidän hävityksestänsä, ja yksinäiseni nuorista jalopeuroista.

17. Lord, how long wilt thou look on? rescue my soul from their destructions, my darling from the lions.

18. Minä kiitän sinua suuressa seurakunnassa; paljon kansan keskellä minä sinua ylistän.

18. I will give thee thanks in the great congregation: I will praise thee among much people.

19. Älä salli niiden iloita minusta, jotka syyttömästi minun viholliseni ovat, eli silmää iskeä, jotka minua ilman syytä vihaavat.

19. Let not them that are mine enemies wrongfully rejoice over me: neither let them wink with the eye that hate me without a cause.

20. Sillä ei he puhu ystävällisesti, vaan etsivät vääriä syitä hiljaisia vastaan maan päällä,

20. For they speak not peace: but they devise deceitful matters against them that are quiet in the land.

21. Ja levittävät kitansa avaralta minua vastaan, ja sanovat: niin, niin: sen me mielellämme näemme.

21. Yea, they opened their mouth wide against me, and said, Aha, aha, our eye hath seen it.

22. Herra, sinä sen myös näet, älä siis vaiti ole: Herra, älä kaukana ole minusta.

22. This thou hast seen, O LORD: keep not silence: O Lord, be not far from me.

23. Herää ja nouse katsomaan minun oikeuttani ja asiatani, minun Jumalani

23. Stir up thyself, and awake to my judgment, even unto my cause, my

ja Herrani.
24. Herra minun Jumalani, tuomitse minua vanhurskautes jälkeen, ettei he riemuitsisi minusta.
25. Älä salli heidän sydämissänsä sanoa: niin, niin me tahdomme; ja älä anna heidän sanoa: me olemme hänen nielleet.
26. Häväistäköön ja nauruksi joutukoon kaikki, jotka onnettomuudestani iloitsevat: puetettakoon häpiällä ja pilkalla, jotka itsiänsä minusta kerskaavat.
27. Iloitkaan ja riemuitkaan, jotka minun vanhurskauttani rakastavat, ja sanokaan aina: Herra olkoon suuresti kiitetty, joka suo palveliallensa rauhan.

28. Ja minun kieleni puhuu sinun vanhurskauttas, ja kiittää sinua joka päivä.

PSALMI 36

1. Davidin, Herran palvelian Psalmi, edelläveisaajalle.
(H36:2) Se on sydämestäni sanottu

God and my Lord.
24. Judge me, O LORD my God, according to thy righteousness; and let them not rejoice over me.
25. Let them not say in their hearts, Ah, so would we have it: let them not say, We have swallowed him up.

26. Let them be ashamed and brought to confusion together that rejoice at mine hurt: let them be clothed with shame and dishonour that magnify themselves against me.
27. Let them shout for joy, and be glad, that favour my righteous cause: yea, let them say continually, Let the LORD be magnified, which hath pleasure in the prosperity of his servant.
28. And my tongue shall speak of thy righteousness and of thy praise all the day long.

1. To the chief Musician, A Psalm of David the servant of the LORD. The transgression of the wicked saith

jumalattomain menosta: ei he ensinkään Jumalaa pelkää.
2. Sillä hän suosittelee itsiänsä silmäinsä edessä, niinkauvan kuin hän löytää pahuutensa, saattaaksensa vihaa matkaan.
3. Hänen suunsa sanat ovat vääryys ja petos; ei hän tahdo enempää ymmärtää, että hän jotakin hyvää tekis,
4. Mutta ajattelee vuoteessansa vahinkoa, ja pysyy vahvasti pahalla tiellä; ja ei he mitään pahaa hylkää.
5. Herra, sinun laupiutes ulottuu niin leviältä kuin taivas on, ja sinun totuutes niin avaralta kuin pilvet juoksevat.
6. Sinun vanhurskautes on niinkuin Jumalan vuoret, ja sinun oikeutes niinkuin suuri syvyys: Herra, sinä autat sekä ihmiset että eläimet.
7. Kuinka kallis on sinun hyvyytes, Jumala! että ihmisten lapset sinun siipeis varjon alle uskaltavat.

8. He juopuvat sinun huonees runsaasta tavarasta, ja sinä juotat heitä hekumallas niinkuin virralla.

9. Sillä sinun tykönäs on elävä lähde,

within my heart, that there is no fear of God before his eyes.
2. For he flattereth himself in his own eyes, until his iniquity be found to be hateful.

3. The words of his mouth are iniquity and deceit: he hath left off to be wise, and to do good.
4. He deviseth mischief upon his bed; he setteth himself in a way that is not good; he abhorreth not evil.
5. Thy mercy, O LORD, is in the heavens; and thy faithfulness reacheth unto the clouds.
6. Thy righteousness is like the great mountains; thy judgments are a great deep: O LORD, thou preservest man and beast.
7. How excellent is thy lovingkindness, O God! therefore the children of men put their trust under the shadow of thy wings.
8. They shall be abundantly satisfied with the fatness of thy house; and thou shalt make them drink of the river of thy pleasures.
9. For with thee is the fountain of life:

ja sinun valkeudessas me näemme valkeuden.

in thy light shall we see light.

10. Levitä laupiutes niille, jotka sinun tuntevat, ja sinun vanhurskautes toimellisille.

10. O continue thy lovingkindness unto them that know thee; and thy righteousness to the upright in heart.

11. Älä salli minua tallattaa ylpeiltä; ja jumalattomain käsi älköön minua kukistako.

11. Let not the foot of pride come against me, and let not the hand of the wicked remove me.

12. Vaan anna pahointekiät siihen langeta, että he syöstäisiin pois, ja ei seisoalla pysyisi.

12. There are the workers of iniquity fallen: they are cast down, and shall not be able to rise.

PSALMI 37

1. Davidin Psalmi. Älä vihastu pahain tähden, ja älä kadehdi pahantekiöitä.

1. A Psalm of David. Fret not thyself because of evildoers, neither be thou envious against the workers of iniquity.

2. Sillä niinkuin heinä he pian hakataan pois, ja lakastuvat niinkuin vihoittava ruoho.

2. For they shall soon be cut down like the grass, and wither as the green herb.

3. Toivo Herraan ja tee hyvää: asu maassa ja elätä itses vakuudella.

3. Trust in the LORD, and do good; so shalt thou dwell in the land, and verily thou shalt be fed.

4. Iloitse Herrassa, ja hän antaa sinulle, mitä sinun sydämes halajaa.

4. Delight thyself also in the LORD; and he shall give thee the desires of thine heart.

5. Anna ties Herran haltuun, ja toivo

5. Commit thy way unto the LORD;

hänen päällensä; kyllä hän sen tekee.

6. Ja hän tuo edes vanhurskautes niinkuin valkeuden, ja oikeutes niinkuin puolipäivän.

7. Tyydy Herraan, ja odota häntä: älä kiivoittele sitä, jonka tie menestyy ja sitä ihmistä, joka vääryyttä tekee.

8. Lakkaa vihasta ja hylkää tuimuus: älä niin vihastu, ettäs itsekin pahaa teet.

9. Sillä pahat hävitetään; mutta Herraa odottavaiset perivät maan.

10. Vielä vähä hetki on, niin ei jumalatoin olekaan; ja kuin sinä katsot hänen siaansa, niin hän on poissa.

11. Mutta siviät perivät maan, ja iloitsevat suuressa rauhassa.

12. Jumalatoin uhkaa vanhurskasta, ja kiristelee hampaitansa hänen päällensä.

13. Mutta Herra nauraa häntä; sillä

trust also in him; and he shall bring it to pass.

6. And he shall bring forth thy righteousness as the light, and thy judgment as the noonday.

7. Rest in the LORD, and wait patiently for him: fret not thyself because of him who prospereth in his way, because of the man who bringeth wicked devices to pass.

8. Cease from anger, and forsake wrath: fret not thyself in any wise to do evil.

9. For evildoers shall be cut off: but those that wait upon the LORD, they shall inherit the earth.

10. For yet a little while, and the wicked shall not be: yea, thou shalt diligently consider his place, and it shall not be.

11. But the meek shall inherit the earth; and shall delight themselves in the abundance of peace.

12. The wicked plotteth against the just, and gnasheth upon him with his teeth.

13. The Lord shall laugh at him: for

hän näkee hänen päivänsä joutuvan.
14. Jumalattomat vetävät miekkansa ja jännittävät joutsensa, kukistaaksensa raadollista ja köyhää, ja teurastaaksensa hurskaita heidän teissänsä.

15. Mutta heidän miekkansa pitää käymän heidän sydämeensä; ja heidän joutsensa pitää särkymän.
16. Se vähä, mikä vanhurskaalla on, on parempi kuin monen jumalattoman suuret tavarat.
17. Sillä jumalattoman käsivarsi pitää rikottaman; mutta Herra vahvistaa vanhurskaat.
18. Herra tietää hurskasten päivät, ja heidän perimisensä pysyy ijankaikkisesti.
19. Ei he tule häpiään pahalla ajalla; ja nälkävuosina pitää heillä kyllä oleman.
20. Sillä jumalattomat hukkuvat, ja Herran viholliset, ehkä he olisivat niinkuin ihana niitty, niin heidän pitää kuitenkin niinkuin savu katooman.
21. Jumalatoin ottaa lainan ja ei maksa; mutta hurskas on laupias ja runsas.

he seeth that his day is coming.
14. The wicked have drawn out the sword, and have bent their bow, to cast down the poor and needy, and to slay such as be of upright conversation.
15. Their sword shall enter into their own heart, and their bows shall be broken.
16. A little that a righteous man hath is better than the riches of many wicked.
17. For the arms of the wicked shall be broken: but the LORD upholdeth the righteous.
18. The LORD knoweth the days of the upright: and their inheritance shall be for ever.
19. They shall not be ashamed in the evil time: and in the days of famine they shall be satisfied.
20. But the wicked shall perish, and the enemies of the LORD shall be as the fat of lambs: they shall consume; into smoke shall they consume away.
21. The wicked borroweth, and payeth not again: but the righteous sheweth mercy, and giveth.

22. Sillä hänen siunattunsa perivät maan; mutta hänen kirottunsa pitää hävitettämän.

22. For such as be blessed of him shall inherit the earth; and they that be cursed of him shall be cut off.

23. Herralta senkaltaisen miehen vaellus hallitaan; ja hänen tiensä kelpaa hänelle.

23. The steps of a good man are ordered by the LORD: and he delighteth in his way.

24. Jos hän lankee, niin ei häntä hyljätä; sillä Herra tukee hänen kätensä.

24. Though he fall, he shall not be utterly cast down: for the LORD upholdeth him with his hand.

25. Minä olin nuori, ja vanhennuin, ja en ikänä nähnyt vanhurskasta hyljätyksi, enkä hänen siemenensä kerjäävän leipää.

25. I have been young, and now am old; yet have I not seen the righteous forsaken, nor his seed begging bread.

26. Hän on aina laupias, ja lainaa mielellänsä; ja hänen siemenensä on siunattu.

26. He is ever merciful, and lendeth; and his seed is blessed.

27. Vältä pahaa, ja tee hyvää, ja pysy ijankaikkisesti.

27. Depart from evil, and do good; and dwell for evermore.

28. Sillä Herra rakastaa oikeutta, ja ei hylkää pyhiänsä: ne kätketään ijankaikkisesti; mutta jumalattomain siemen pitää hävitettämän.

28. For the LORD loveth judgment, and forsaketh not his saints; they are preserved for ever: but the seed of the wicked shall be cut off.

29. Hurskaat perivät maan, ja asuvat siinä ijankaikkisesti.

29. The righteous shall inherit the land, and dwell therein for ever.

30. Vanhurskaan suu puhuu viisautta, ja hänen kielensä opettaa oikeutta.

30. The mouth of the righteous speaketh wisdom, and his tongue talketh of judgment.

31. Hänen Jumalansa laki on hänen

31. The law of his God is in his heart;

sydämessänsä; ja ei hänen askeleensa livisty.

32. Jumalatoin väijyy vanhurskasta, ja etsii häntä tappaaksensa;

33. Mutta ei Herra jätä häntä hänen käsiinsä, ja ei tuomitse häntä, koska hän tuomitaan.

34. Odota Herraa, ja kätke hänen tiensä, niin hän sinun korottaa, että perit maan: ja sinä saat nähdä jumalattomat hävitettävän.

35. Minä näin jumalattoman, sangen jalon ja valtiaan, joka levitti itsensä, ja vihotti niinkuin viheriäinen laakeripuu.

36. Ja hän meni pois, ja katso ei hän enää ollut; ja minä kysyin häntä, ja ei häntä mistään löydetty.

37. Ole viatoin, ja pidä sinus oikein; sillä senkaltaiset viimein menestyvät;

38. Mutta väärät pitää ynnä hukkuman, ja jumalattomat pitää viimein hävitettämän.

39. Mutta Herra auttaa vanhurskaita: hän on heidän väkevyytensä tuskan ajalla.

40. Ja Herra auttaa heitä ja päästää

none of his steps shall slide.

32. The wicked watcheth the righteous, and seeketh to slay him.

33. The LORD will not leave him in his hand, nor condemn him when he is judged.

34. Wait on the LORD, and keep his way, and he shall exalt thee to inherit the land: when the wicked are cut off, thou shalt see it.

35. I have seen the wicked in great power, and spreading himself like a green bay tree.

36. Yet he passed away, and, lo, he was not: yea, I sought him, but he could not be found.

37. Mark the perfect man, and behold the upright: for the end of that man is peace.

38. But the transgressors shall be destroyed together: the end of the wicked shall be cut off.

39. But the salvation of the righteous is of the LORD: he is their strength in the time of trouble.

40. And the LORD shall help them,

heitä: hän pelastaa heitä jumalattomista ja vapahtaa heitä; sillä he uskalsivat häneen.

and deliver them: he shall deliver them from the wicked, and save them, because they trust in him.

PSALMI 38

1. Davidin Psalmi muistoksi.
(H38:2) Herra, älä rankaise minua vihassas, ja älä kurita minua hirmuisuudessas!
2. Sillä sinun nuoles ovat minuun kiinnitetyt, ja sinun kätes painaa minua.
3. Ei ole terveys minun ruumiissani, sinun uhkauksestas: ja ei ole rauhaa minun luissani, minun synteini tähden.
4. Sillä minun syntini käyvät pääni ylitse; niinkuin raskas kuorma ovat he ylen raskaaksi tulleet.
5. Minun haavani haisevat ja mätänevät minun hulluuteni tähden.
6. Minä käyn kymärässä ja kumarruksissa: yli päivää minä käyn murheissani.
7. Sillä minun kupeeni peräti kuivettuvat, ja ei ole mitään tervettä minun ruumiissani.

1. A Psalm of David, to bring to remembrance. O LORD, rebuke me not in thy wrath: neither chasten me in thy hot displeasure.
2. For thine arrows stick fast in me, and thy hand presseth me sore.
3. There is no soundness in my flesh because of thine anger; neither is there any rest in my bones because of my sin.
4. For mine iniquities are gone over mine head: as an heavy burden they are too heavy for me.
5. My wounds stink and are corrupt because of my foolishness.
6. I am troubled; I am bowed down greatly; I go mourning all the day long.
7. For my loins are filled with a loathsome disease: and there is no soundness in my flesh.

8. Minä olen ylen paljon runneltu ja lyöty rikki: minä myrisen minun sydämeni kivusta.

8. I am feeble and sore broken: I have roared by reason of the disquietness of my heart.

9. Herra, sinun edessäs on kaikki minun haluni, ja minun huokaukseni ei ole sinulta salattu.

9. Lord, all my desire is before thee; and my groaning is not hid from thee.

10. Minun sydämeni värisee, minun voimani on minusta luopunut, ja minun silmäini valkeus ei ole minun tykönäni.

10. My heart panteth, my strength faileth me: as for the light of mine eyes, it also is gone from me.

11. Minun ystäväni ja lähimmäiseni ovat kohdastansa minua vastaan, ja minun omaiseni seisovat kaukana.

11. My lovers and my friends stand aloof from my sore; and my kinsmen stand afar off.

12. Jotka minun sieluani etsivät, ne virittelevät paulat minun eteeni, ja jotka minulle pahaa suovat, ne puhuvat sulaa pahuutta, ja petosta joka päivä ajattelevat.

12. They also that seek after my life lay snares for me: and they that seek my hurt speak mischievous things, and imagine deceits all the day long.

13. Mutta minun täytyy olla niinkuin kuuron, ja ei mitään kuuleman, ja niinkuin mykän, joka ei avaja suutansa,

13. But I, as a deaf man, heard not; and I was as a dumb man that openeth not his mouth.

14. Ja minun täytyy olla niinkuin se, joka ei mitään kuule, ja jonka suussa ei ole vastausta.

14. Thus I was as a man that heareth not, and in whose mouth are no reproofs.

15. Mutta minä odotan sinua, Herra; sinä, Herra, minun Jumalani, kuultelet minua.

15. For in thee, O LORD, do I hope: thou wilt hear, O Lord my God.

16. Sillä minä ajattelen, ettei heidän suinkaan pidä minusta iloitseman: jos minun jalkani kompastuis, niin he kerskaisivat sangen paljon minusta.
17. Sillä minä olen tehty kärsimään, ja minun kipuni on alati minun edessäni.
18. Sillä minä julistan pahan tekoni, ja murehdin syntini tähden.
19. Mutta minun viholliseni elävät ja ovat väkevät: ne ovat suuret, jotka minua syyttömästi vihaavat.
20. Ja ne, jotka minulle maksavat pahalla hyvän, asettavat heitänsä minua vastaan, että minä hyvää noudatan.
21. Älä hylkää minua, Herra: minun Jumalani, älä ole kaukana minusta!
22. Riennä minua auttamaan, Herra, minun autuuteni!

16. For I said, Hear me, lest otherwise they should rejoice over me: when my foot slippeth, they magnify themselves against me.
17. For I am ready to halt, and my sorrow is continually before me.
18. For I will declare mine iniquity; I will be sorry for my sin.
19. But mine enemies are lively, and they are strong: and they that hate me wrongfully are multiplied.
20. They also that render evil for good are mine adversaries; because I follow the thing that good is.
21. Forsake me not, O LORD: O my God, be not far from me.
22. Make haste to help me, O Lord my salvation.

PSALMI 39

1. Davidin Psalmi, Jedutunilta, edellä-veisaajalle.
(H39:2) Minä olen sanonut: minä tahdon pitää vaarin teistäni, etten minä tekisi syntiä kielelläni: minä hallitsen suuni niinkuin suitsilla, niin kau-

1. To the chief Musician, even to Jeduthun, A Psalm of David. I said, I will take heed to my ways, that I sin not with my tongue: I will keep my mouth with a bridle, while the wicked is before me.

van kuin minä näen jumalattoman edessäni.

2. Minä tulin mykäksi, vaikenemisella vaikenin hyvästä; mutta minun murheeni lisääntyi.

2. I was dumb with silence, I held my peace, even from good; and my sorrow was stirred.

3. Minun sydämeni on palava minussa, ja kuin minä sitä ajattelen, niin minä sytyn: minä puhun kielelläni.

3. My heart was hot within me, while I was musing the fire burned: then spake I with my tongue,

4. Herra, opeta minua ajattelemaan minun loppuani, ja mikä mitta minun elämälläni on, tietääkseni, että minä erkanen täältä.

4. LORD, make me to know mine end, and the measure of my days, what it is; that I may know how frail I am.

5. Katso, minun päiväni ovat kämmenen leveys tykönäs, ja minun elämäni on niinkuin ei mitään sinun edessäs: kuinka aivan turhat ovat kaikki ihmiset, jotka kuitenkin niin suruttomasti elävät Sela!

5. Behold, thou hast made my days as an handbreadth; and mine age is as nothing before thee: verily every man at his best state is altogether vanity. Selah.

6. Vaan he menevät pois niinkuin varjo, ja tekevät itsellensä hukkaan suuren murheen: he kokoovat ja ei tiedä, kuka sen saa.

6. Surely every man walketh in a vain shew: surely they are disquieted in vain: he heapeth up riches, and knoweth not who shall gather them.

7. Ja nyt Herra, mihinkä minä luotan? sinuun minä toivon.

7. And now, Lord, what wait I for? my hope is in thee.

8. Vapahda minua kaikista synneistäni, ja älä anna minun tulla hulluin pilkaksi.

8. Deliver me from all my transgressions: make me not the reproach of the foolish.

9. Minä vaikenen ja en avaa suutani;

9. I was dumb, I opened not my

kyllä sinä sen teet.
10. Käännä sinun rangaistukses pois minusta; sillä minä olen nääntynyt sinun kätes pieksämisestä.

11. Koskas jonkun rankaiset synnin tähden, niin hänen kaunistuksensa kulutetaan niinkuin koilta; tosin aivan turhat ovat kaikki ihmiset, Sela!
12. Kuule minun rukoukseni, Herra, ja ota minun huutoni korviis, ja älä vaikene minun kyynelteni tähden; sillä minä olen muukalainen sinun tykönäs ja vieras, niinkuin kaikki minun isäni.
13. Luovu minusta, että minä virkoaisin, ennenkuin minä menen pois, ja en silleen tässä ole.

mouth; because thou didst it.
10. Remove thy stroke away from me: I am consumed by the blow of thine hand.

11. When thou with rebukes dost correct man for iniquity, thou makest his beauty to consume away like a moth: surely every man is vanity. Selah.
12. Hear my prayer, O LORD, and give ear unto my cry; hold not thy peace at my tears: for I am a stranger with thee, and a sojourner, as all my fathers were.
13. O spare me, that I may recover strength, before I go hence, and be no more.

PSALMI 40

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.
(H40:2) Minä hartaasti odotin Herraa: ja hän kallisti itsensä minun tyköni, ja hän kuuli minun huutoni.
2. Ja hän veti minun ylös hirmuisesta haudasta ja sontaisesta loasta, ja asetti minun jalkani kalliolle, ja hallitsi

1. To the chief Musician, A Psalm of David. I waited patiently for the LORD; and he inclined unto me, and heard my cry.
2. He brought me up also out of an horrible pit, out of the miry clay, and set my feet upon a rock, and estab-

minun käymiseni.

3. Ja hän antoi minun suuhuni uuden veisun, kiittämään meidän Jumalaamme. Sen pitää monen näkemän, ja pelkäämän Herraa, ja toivoman häneen.

4. Autuas on se ihminen, joka panee uskalluksensa Herraan, ja ei käänny ylpeiden tykö ja niiden, jotka valheella vaeltavat.

5. Herra, minun Jumalani, suuret ovat sinun ihmees ja ajatukses, jotka sinä meille osoitat: ei ole mitään sinun vertaas; minä ilmoitan niitä ja sanon, vaikka ne ovat epälukuiset.

6. Uhri ja ruokauhri ei sinulle kelpaa, vaan korvat sinä minulle avasit: et sinä tahdo polttouhria eli syntiuhria.

7. Silloin minä sanoin: katso, minä tulen: Raamatussa on minusta kirjoitettu.

8. Sinun tahtos, minun Jumalani, teen minä mielelläni; ja sinun lakis on minun sydämessäni.

9. Minä saarnaan sinun vanhurskaut-

lished my goings.

3. And he hath put a new song in my mouth, even praise unto our God: many shall see it, and fear, and shall trust in the LORD.

4. Blessed is that man that maketh the LORD his trust, and respecteth not the proud, nor such as turn aside to lies.

5. Many, O LORD my God, are thy wonderful works which thou hast done, and thy thoughts which are to us-ward: they cannot be reckoned up in order unto thee: if I would declare and speak of them, they are more than can be numbered.

6. Sacrifice and offering thou didst not desire; mine ears hast thou opened: burnt offering and sin offering hast thou not required.

7. Then said I, Lo, I come: in the volume of the book it is written of me,

8. I delight to do thy will, O my God: yea, thy law is within my heart.

9. I have preached righteousness in

tas suuressa seurakunnassa: katso, en minä anna tukita suutani; Herra, sinä sen tiedät.

10. En minä salaa vanhurskauttas sydämessäni: minä puhun sinun totuudestas ja autuudestas: en minä peitä laupiuttas ja vakuuttas suuressa seurakunnassa.

the great congregation: lo, I have not refrained my lips, O LORD, thou knowest.

10. I have not hid thy righteousness within my heart; I have declared thy faithfulness and thy salvation: I have not concealed thy lovingkindness and thy truth from the great congregation.

11. Mutta sinä, Herra, älä käännä laupiuttas minusta pois: sinun laupiutes ja vakuutes aina minua varjelkoon.

11. Withhold not thou thy tender mercies from me, O LORD: let thy lovingkindness and thy truth continually preserve me.

12. Sillä lukemattomat vaivat ovat minun piirittäneet: minun syntini ovat minun ottaneet kiinni, niin etten minä nähdä taida: ne ovat usiammat kuin hiukset päässäni, ja minun sydämeni on minussa vaipunut.

12. For innumerable evils have compassed me about: mine iniquities have taken hold upon me, so that I am not able to look up; they are more than the hairs of mine head: therefore my heart faileth me.

13. Kelvatkoon se sinulle, Herra, ettäs minun vapahdat: riennä, Herra, minua auttamaan!

13. Be pleased, O LORD, to deliver me: O LORD, make haste to help me.

14. Hävetköön ja kaikki pilkaksi tulkoon, jotka minun sieluani väijyvät hukataksensa sitä: palatkoon takaperin ja häpiään tulkoon, jotka minulle

14. Let them be ashamed and confounded together that seek after my soul to destroy it; let them be driven backward and put to shame that wish

pahaa suovat.
15. Hämmästyköön häpiässänsä, jotka minulle sanovat: niin, niin.

16. Iloitkaan ja riemuitkaan kaikki sinussa, jotka sinua etsivät, ja jotka sinun autuuttas rakastavat, sanokaan aina: Herra olkoon korkiasti ylistetty!
17. Minä olen köyhä ja vaivainen, mutta Herra pitää minusta murheen: sinä olet minun auttajani ja vapahtajani: minun Jumalani, älä viivy.

me evil.
15. Let them be desolate for a reward of their shame that say unto me, Aha, aha.

16. Let all those that seek thee rejoice and be glad in thee: let such as love thy salvation say continually, The LORD be magnified.
17. But I am poor and needy; yet the Lord thinketh upon me: thou art my help and my deliverer; make no tarrying, O my God.

PSALMI 41

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. (H41:2) Autuas on, joka köyhää holhoo: häntä Herra auttaa pahana päivänä.
2. Herra kätkee hänen ja pitää hänen elävänä, että hän menestyy maan päällä, ja ei hylkää häntä vihollistensa tahtoon.

3. Herra virvoittaa häntä tautivuoteessansa: sinä autat hänen kaikesta hänen sairaudestansa.
4. Minä sanoin: Herra, ole minulle

1. To the chief Musician, A Psalm of David. Blessed is he that considereth the poor: the LORD will deliver him in time of trouble.
2. The LORD will preserve him, and keep him alive; and he shall be blessed upon the earth: and thou wilt not deliver him unto the will of his enemies.

3. The LORD will strengthen him upon the bed of languishing: thou wilt make all his bed in his sickness.
4. I said, LORD, be merciful unto me:

armollinen, paranna minun sieluni; sillä minä tein syntiä sinua vastaan.
5. Minun viholliseni puhuivat pahaa minua vastaan: koska hän kuollee ja hänen nimensä kadonnee?
6. Ja kuin he tulevat katselemaan, niin he puhuvat valhetta: heidän sydämensä kokoo vääryyttä; niin he menevät pois ja sitä panettelevat.
7. Kaikki, jotka minua vihaavat, kuiskuttelevat keskenänsä minua vastaan, ja ajattelevat pahaa minua vastaan.
8. Paha asia on hänen päällensä tullut; ja koska hän makaa, niin ei hän nouse jälleen.
9. Niin myös minun ystäväni, johon minä uskalsin, joka sai minun leipääni, se tallasi minun jalkainsa alle.

10. Mutta sinä, Herra, ole minulle armollinen ja auta minua, niin minä sen heille kostan.
11. Siitä minä ymmärrän, ettäs suot minulle hyvää, ettei viholliseni saa kerskata minusta.
12. Mutta minua sinä holhot viattomuuteni tähden, ja asetat minun kas-

heal my soul; for I have sinned against thee.
5. Mine enemies speak evil of me, When shall he die, and his name perish?
6. And if he come to see me, he speaketh vanity: his heart gathereth iniquity to itself; when he goeth abroad, he telleth it.
7. All that hate me whisper together against me: against me do they devise my hurt.

8. An evil disease, say they, cleaveth fast unto him: and now that he lieth he shall rise up no more.
9. Yea, mine own familiar friend, in whom I trusted, which did eat of my bread, hath lifted up his heel against me.

10. But thou, O LORD, be merciful unto me, and raise me up, that I may requite them.
11. By this I know that thou favourest me, because mine enemy doth not triumph over me.
12. And as for me, thou upholdest me in mine integrity, and settest me be-

vois eteen ijankaikkisesti.

13. Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, ijankaikkisesta ijankaikkiseen! Amen, amen.

fore thy face for ever.

13. Blessed be the LORD God of Israel from everlasting, and to everlasting. Amen, and Amen.

PSALMI 42

1. Koran lasten opetus, edelläveisaajalle.
(H42:2) Niinkuin peura himoitsee tuoretta vettä, niin minun sieluni himoitsee sinua, Jumala.

1. To the chief Musician, Maschil, for the sons of Korah. As the hart panteth after the water brooks, so panteth my soul after thee, O God.

2. Minun sieluni janoo Jumalaa, elävää Jumalaa: koska minä tulen Jumalan kasvoja näkemään?

2. My soul thirsteth for God, for the living God: when shall I come and appear before God?

3. Minun kyyneleeni ovat minun ruokani päivällä ja yöllä, että joka päivä minulle sanotaan: kussa nyt on Jumalas?

3. My tears have been my meat day and night, while they continually say unto me, Where is thy God?

4. Koska minä näitä muistelen, niin minä vuodatan ulos sydämeni itsessäni; sillä minä menisin mielelläni joukon kanssa, ja vaeltaisin heidän kanssansa Jumalan huoneeseen: ihastuksella ja kiitoksella joukon seassa, jotka juhlaa pitävät.

4. When I remember these things, I pour out my soul in me: for I had gone with the multitude, I went with them to the house of God, with the voice of joy and praise, with a multitude that kept holyday.

5. Mitäs murehdit, sieluni, ja olet niin levotoin minussa? Turvaa Jumalaan;

5. Why art thou cast down, O my soul? and why art thou disquieted in

sillä minä vielä nytkin häntä kiitän, että hän minua auttaa kasvoillansa.

me? hope thou in God: for I shall yet praise him for the help of his countenance.

6. Minun Jumalani! sieluni on murheissansa minussa; sentähden minä muistan sinua Jordanin ja Hermonin maalla, sillä vähällä vuorella.

6. O my God, my soul is cast down within me: therefore will I remember thee from the land of Jordan, and of the Hermonites, from the hill Mizar.

7. Sinun virtas pauhaavat kovin, niin että yksi syvyys pauhaa tässä ja toinen syvyys siellä: kaikki sinun vesilainees ja aaltos käyvät minun ylitseni.

7. Deep calleth unto deep at the noise of thy waterspouts: all thy waves and thy billows are gone over me.

8. Päivällä on Herra luvannut hyvyytensä, ja yöllä minä hänelle veisaan, ja rukoilen elämäni Jumalaa.

8. Yet the LORD will command his lovingkindness in the daytime, and in the night his song shall be with me, and my prayer unto the God of my life.

9. Minä sanon Jumalalle minun kalliolleni: miksi sinä olet minun unohtanut? miksi minä käyn niin murheissani, koska minun viholliseni minua ahdistaa?

9. I will say unto God my rock, Why hast thou forgotten me? why go I mourning because of the oppression of the enemy?

10. Se on niinkuin murha minun luissani, että minun viholliseni häpäisevät minua, koska he jokapäivä sanovat minulle: kussa nyt on Jumalas?

10. As with a sword in my bones, mine enemies reproach me; while they say daily unto me, Where is thy God?

11. Mitäs murehdit, sieluni, ja olet minussa niin levotoin? Turvaa Jumalaan; sillä minä vielä nytkin häntä kii-

11. Why art thou cast down, O my soul? and why art thou disquieted within me? hope thou in God: for I

tän, että hän on minun kasvoini apu ja minun Jumalani.

shall yet praise him, who is the health of my countenance, and my God.

PSALMI 43

1. Tuomitse minua, Jumala, ja ratkaise minun asiani armotointa kansaa vastaan, ja päästä minua kavaloista ja vääristä ihmisistä.

1. Judge me, O God, and plead my cause against an ungodly nation: O deliver me from the deceitful and unjust man.

2. Sillä sinä olet minun väkevyyteni Jumala, miksis syökset minun pois? miksis minun annat murheissani käydä, koska vihollinen minua ahdistaa?

2. For thou art the God of my strength: why dost thou cast me off? why go I mourning because of the oppression of the enemy?

3. Lähetä valkeutes ja totuutes minua saattamaan, ja tuomaan sinun pyhän vuores tykö ja sinun asumises tykö.

3. O send out thy light and thy truth: let them lead me; let them bring me unto thy holy hill, and to thy tabernacles.

4. Ja minä kävisin sisälle Jumalan alttarin tykö, sen Jumalan tykö, joka minun iloni ja riemuni on, ja kiittäisin sinua kanteleilla, Jumalani, minun Jumalani.

4. Then will I go unto the altar of God, unto God my exceeding joy: yea, upon the harp will I praise thee, O God my God.

5. Mitäs murehdit, sieluni, ja olet minussa niin levotoin? Turvaa Jumalaan; sillä minä vielä nytkin häntä kiitän, että hän on minun kasvoini apu ja minun Jumalani.

5. Why art thou cast down, O my soul? and why art thou disquieted within me? hope in God: for I shall yet praise him, who is the health of my countenance, and my God.

PSALMI 44

1. Koran lasten opetus, edelläveisaajalle.
(H44:2) Jumala! me olemme korvillamme kuulleet, meidän isämme ovat meille luetelleet, mitäs heidän aikanansa ja muinen tehnyt olet.
2. Sinä olet ajanut pakanat pois kädelläs; mutta heidät sinä olet istuttanut siaan: sinä olet kansat kadottanut, mutta heitä sinä olet levittänyt.
3. Sillä ei he ole miekallansa maata omistaneet, ja heidän käsivartensa ei auttaneet heitä, vaan sinun oikia kätes ja sinun käsivartes, ja sinun kasvois valkeus; sillä sinä mielistyit heihin.
4. Jumala, sinä olet minun kuninkaani, joka autuuden Jakobille lupaat.

5. Sinun kauttas me vihollisemme paiskaamme maahan; sinun nimessäs me tallaamme vastaankarkaajamme.

6. Sillä en minä luota joutseeni, eikä miekkani auta minua.
7. Mutta sinä autat meitä vihollisis-

1. To the chief Musician for the sons of Korah, Maschil. We have heard with our ears, O God, our fathers have told us, what work thou didst in their days, in the times of old.

2. How thou didst drive out the heathen with thy hand, and plantedst them; how thou didst afflict the people, and cast them out.
3. For they got not the land in possession by their own sword, neither did their own arm save them: but thy right hand, and thine arm, and the light of thy countenance, because thou hadst a favour unto them.
4. Thou art my King, O God: command deliverances for Jacob.

5. Through thee will we push down our enemies: through thy name will we tread them under that rise up against us.

6. For I will not trust in my bow, neither shall my sword save me.
7. But thou hast saved us from our

tamme, ja saatat niitä häpiään, jotka meitä vihaavat.

8. Jumalasta me kerskaamme joka päivä, ja kiitämme sinun nimeäs ijankaikkisesti, Sela!

9. Miksi sinä nyt sysäät meitä pois, ja annat meidän häpiään tulla, etkä lähde meidän sotajoukkomme kanssa?

10. Sinä annat meidän paeta vihollistemme edessä, että ne raatelisivat meitä, jotka meitä vihaavat.

11. Sinä annat meitä syötäviksi niinkuin lampaita, ja hajoitat pakanain sekaan.

12. Sinä myit kansas ilman hintaa, ja et mitään siitä ottanut.

13. Sinä panet meitä häpiäksi läsnäasuvaisillemme, pilkaksi ja nauruksi niille, jotka meidän ympärillämme ovat.

14. Sinä teet meitä sananlaskuksi pakanain seassa, ja että kansat vääntelevät päätänsä meidän tähtemme.

15. Joka päivä on minun häväistykseni minun edessäni; ja minun kasvoini häpiä peittää minun,

16. Että minun pitää pilkkaajia ja lait-

enemies, and hast put them to shame that hated us.

8. In God we boast all the day long, and praise thy name for ever. Selah.

9. But thou hast cast off, and put us to shame; and goest not forth with our armies.

10. Thou makest us to turn back from the enemy: and they which hate us spoil for themselves.

11. Thou hast given us like sheep appointed for meat; and hast scattered us among the heathen.

12. Thou sellest thy people for nought, and dost not increase thy wealth by their price.

13. Thou makest us a reproach to our neighbours, a scorn and a derision to them that are round about us.

14. Thou makest us a byword among the heathen, a shaking of the head among the people.

15. My confusion is continually before me, and the shame of my face hath covered me,

16. For the voice of him that re-

tajia kuuleman, ja viholliset ja tylyt kostajat näkemän.

17. Nämät kaikki ovat tulleet meidän päällemme; ja emme sentähden ole sinua unhottaneet, emmekä petollisesti sinun liittoas vastaan tehneet.

18. Ja ei meidän sydämemme takaperin kääntynyt, eikä meidän käymisemme poikennut sinun tiestäs;

19. Ettäs meitä niin löit rikki lohikärmeiden seassa ja peitit meitä kuoleman varjolla.

20. Jos me olisimme meidän Jumalamme nimen unhottaneet, ja meidän kätemme nostaneet vieraalle Jumalalle,

21. Eikö Jumala sitä etsisi? vaan hän itse tietää meidän sydämemme pohjan.

22. Sillä sinun tähtes me surmataan joka päivä: ja me luetaan teuraslampaiksi.

23. Herää, Herra, miksis makaat? valvo, ja älä meitä sysää pois kaiketikaan.

24. Miksis peität kasvos, ja unohdat meidän raadollisuutemme ja ahdistuksemme?

proacheth and blasphemeth; by reason of the enemy and avenger.

17. All this is come upon us; yet have we not forgotten thee, neither have we dealt falsely in thy covenant.

18. Our heart is not turned back, neither have our steps declined from thy way;

19. Though thou hast sore broken us in the place of dragons, and covered us with the shadow of death.

20. If we have forgotten the name of our God, or stretched out our hands to a strange god;

21. Shall not God search this out? for he knoweth the secrets of the heart.

22. Yea, for thy sake are we killed all the day long; we are counted as sheep for the slaughter.

23. Awake, why sleepest thou, O Lord? arise, cast us not off for ever.

24. Wherefore hidest thou thy face, and forgettest our affliction and our oppression?

25. Sillä meidän sielumme on painettu alas maahan asti: meidän vatsamme riippuu maassa.
26. Nouse, auta meitä, ja lunasta meitä laupiutes tähden!

25. For our soul is bowed down to the dust: our belly cleaveth unto the earth.
26. Arise for our help, and redeem us for thy mercies' sake.

PSALMI 45

1. Morsiamen opetusvirsi kukkasesta Koran lapsilta edelläveisaajalle.
(H45:2) Minun sydämeni ajattelee kauniin laulun: minä veisaan kuninkaasta, minun kieleni on jalon kirjoittajan kynä.

1. To the chief Musician upon Shoshannim, for the sons of Korah, Maschil, A Song of loves. My heart is inditing a good matter: I speak of the things which I have made touching the king: my tongue is the pen of a ready writer.

2. Sinä olet kaikkein kaunein ihmisten lasten seassa: armo on vuodatettu sinun huulissas; sentähden siunaa Jumala sinua ijankaikkisesti.
3. Pane miekkas vyölles, sinä sankari, ja kaunista itses kunniallisesti.

2. Thou art fairer than the children of men: grace is poured into thy lips: therefore God hath blessed thee for ever.
3. Gird thy sword upon thy thigh, O most mighty, with thy glory and thy majesty.

4. Menesty sinun kauneudessas, kiiruhda sinus sanan totuuden, siveyden ja vanhurskauden tähden, niin sinun oikia kätes ihmeellisiä osoittaa.
5. Terävät ovat sinun nuoles, että kansat lankeevat etees maahan, jotka

4. And in thy majesty ride prosperously because of truth and meekness and righteousness; and thy right hand shall teach thee terrible things.
5. Thine arrows are sharp in the heart of the king's enemies; whereby the

sydämestänsä kuninkaan viholliset ovat.

6. Jumala, sinun istuimes pysyy aina ja ijankaikkisesti; sinun valtakuntas valtikka on oikeuden valtikka.

7. Sinä rakastit vanhurskautta, ja vihasit jumalatointa menoa: sentähden, oi Jumala, on sinun Jumalas voidellut sinua ilo-öljyllä enempi kuin sinun osaveljes.

8. Kaikki sinun vaattees ovat sula Mirrham, Aloe ja Ketsia. Kuin sinä elephantin luisesta tuvastas lähdet, niin he ilahuttavat sinun.

9. Sinun kaunistuksessas käyvät kuningasten tyttäret: morsian seisoo oikialla kädelläs sulassa kalliimmassa kullassa.

10. Kuule,tytär, katso, ja kallista korvas: unohda kansas ja isäs huone,

11. Niin kuningas saa halun kauneutees; sillä hän on sinun herras, ja sinun pitää häntä kumartaman.

12. Tyron tytär lahjoinensa, rikkaat kansan seassa sinua imartelevat.

people fall under thee.

6. Thy throne, O God, is for ever and ever: the sceptre of thy kingdom is a right sceptre.

7. Thou lovest righteousness, and hatest wickedness: therefore God, thy God, hath anointed thee with the oil of gladness above thy fellows.

8. All thy garments smell of myrrh, and aloes, and cassia, out of the ivory palaces, whereby they have made thee glad.

9. Kings' daughters were among thy honourable women: upon thy right hand did stand the queen in gold of Ophir.

10. Hearken, O daughter, and consider, and incline thine ear; forget also thine own people, and thy father's house;

11. So shall the king greatly desire thy beauty: for he is thy Lord; and worship thou him.

12. And the daughter of Tyre shall be there with a gift; even the rich among the people shall intreat thy favour.

13. Kuninkaan tytär on kokonansa kunniallinen sisältä: hän on kultaisessa vaatteessa puetettu.
14. Hän viedään monella tavalla kudotuissa vaatteissa kuninkaan tykö: neitseet, hänen ystävänsä, jotka häntä seuraavat, tuodaan sinun tykös.
15. Ne viedään ilolla ja riemulla, ja he menevät kuninkaan tupaan.

13. The king's daughter is all glorious within: her clothing is of wrought gold.
14. She shall be brought unto the king in raiment of needlework: the virgins her companions that follow her shall be brought unto thee.
15. With gladness and rejoicing shall they be brought: they shall enter into the king's palace.

16. Sinun isäis siaan pitää sinun lapsia saaman, jotka asetat päämiehiksi kaikkeen maailmaan.
17. Minä tahdon muistaa sinun nimeäs sukukunnasta niin sukukuntaan: sentähden pitää kansat sinua kiittämän aina ja ijankaikkisesti.

16. Instead of thy fathers shall be thy children, whom thou mayest make princes in all the earth.
17. I will make thy name to be remembered in all generations: therefore shall the people praise thee for ever and ever.

PSALMI 46

1. Koran lasten veisu nuoruudesta, edelläveisaajalle.
(H46:2) Jumala on meidän turvamme ja väkevyytemme, joka on sangen sovelias apu tuskissa.
2. Sentähden emme pelkää, jos vielä maailma hukkuis, ja vuoret keskelle

1. To the chief Musician for the sons of Korah, A Song upon Alamoth. God is our refuge and strength, a very present help in trouble.

2. Therefore will not we fear, though the earth be removed, and though

merta vajoisivat,

the mountains be carried into the midst of the sea;

3. Vaikka vielä meri pauhais ja laineh-tis, niin että siitä pauhinasta mäet ku-kistuisivat, Sela!

3. Though the waters thereof roar and be troubled, though the moun-tains shake with the swelling thereof. Selah.

4. Kuitenkin on Jumalan kaupunki ihana virtoinensa, jossa Korkeimman pyhät asumiset ovat.

4. There is a river, the streams whereof shall make glad the city of God, the holy place of the tabernacles of the most High.

5. Jumala on hänen keskellänsä, sen-tähden se kyllä pysyy: Jumala auttaa häntä varhain.

5. God is in the midst of her; she shall not be moved: God shall help her, and that right early.

6. Pakanain pitää hämmästymän ja valtakunnat lankeeman; ja maa huk-kuu, kuin hän äänensä antaa.

6. The heathen raged, the kingdoms were moved: he uttered his voice, the earth melted.

7. Herra Zebaot on meidän kans-samme, Jakobin Jumala on meidän tukemme, Sela!

7. The LORD of hosts is with us; the God of Jacob is our refuge. Selah.

8. Tulkaat ja katsokaat Herran tekoja, joka maan päällä senkaltaiset hävi-tykset tekee,

8. Come, behold the works of the LORD, what desolations he hath made in the earth.

9. Joka hallitsee sodat kaikessa maa-ilmassa, joka joutsen särkee ja rikkoo keihään, ja rattaat tulessa polttaa.

9. He maketh wars to cease unto the end of the earth; he breaketh the bow, and cutteth the spear in sunder; he burneth the chariot in the fire.

10. Lakatkaat ja tietäkäät, että minä olen Jumala: minä olen voittava kun-

10. Be still, and know that I am God: I will be exalted among the heathen,

nian pakanain seassa ja minä ylennetään maan päällä.
11. Herra Zebaot on meidän kanssamme: Jakobin Jumala on meidän tukemme, Sela!

I will be exalted in the earth.
11. The LORD of hosts is with us; the God of Jacob is our refuge. Selah.

PSALMI 47

1. Koran lasten Psalmi, edelläveisaajalle.
(H47:2) Kaikki kansat, paukuttakaat käsiänne, ja ihastukaat Jumalalle iloisella äänellä.
2. Sillä Herra kaikkein korkein on hirmuinen, suuri kuningas koko maan päällä.
3. Hän vaatii kansat allemme, ja pakanat meidän jalkaimme alle.
4. Hän valitsee meille perimisemme, Jakobin kunnian, jota hän rakastaa, Sela!
5. Jumala astui ylös riemulla, ja Herra helisevällä basunalla.
6. Veisatkaat, veisatkaat Jumalalle: veisatkaat, veisatkaat kuninkaallemme.
7. Sillä Jumala on koko maan kuningas: veisatkaat hänelle taitavasti.

1. To the chief Musician, A Psalm for the sons of Korah. O clap your hands, all ye people; shout unto God with the voice of triumph.
2. For the LORD most high is terrible; he is a great King over all the earth.
3. He shall subdue the people under us, and the nations under our feet.
4. He shall choose our inheritance for us, the excellency of Jacob whom he loved. Selah.
5. God is gone up with a shout, the LORD with the sound of a trumpet.
6. Sing praises to God, sing praises: sing praises unto our King, sing praises.
7. For God is the King of all the earth: sing ye praises with understanding.

8. Jumala on pakanain kuningas: Jumala istuu pyhällä istuimellansa.

8. God reigneth over the heathen: God sitteth upon the throne of his holiness.

9. Kansain päämiehet ovat kokoontuneet Abrahamin Jumalan kansan tykö; sillä maan edesvastaajat ovat Jumalan: hän on sangen suuresti ylennetty.

9. The princes of the people are gathered together, even the people of the God of Abraham: for the shields of the earth belong unto God: he is greatly exalted.

PSALMI 48

1. Koran lasten Veisu-Psalmi. (H48:2) Suuri on Herra, ja sangen kiitettävä, meidän Jumalamme kaupungissa, pyhällä vuorellansa.

1. A Song and Psalm for the sons of Korah. Great is the LORD, and greatly to be praised in the city of our God, in the mountain of his holiness.

2. Zionin vuori on kauniilla paikalla, koko maan ilo, pohjan puolella, suuren kuninkaan kaupunki.

2. Beautiful for situation, the joy of the whole earth, is mount Zion, on the sides of the north, the city of the great King.

3. Jumala on tunnettu huoneessansa, että hän sen varjelia on.

3. God is known in her palaces for a refuge.

4. Sillä katso, kuninkaat olivat kokoontuneet, ja ynnä menivät ohitse.

4. For, lo, the kings were assembled, they passed by together.

5. He ihmettelivät, kuin he tämän näkivät: he hämmästyivät, ja kiiruhtivat pois,

5. They saw it, and so they marvelled; they were troubled, and hasted away.

6. Vavistus on heidät siellä käsittänyt,

6. Fear took hold upon them there,

ahdistus niinkuin synnyttäväisen.
7. Sinä särjet haahdet meressä itätuulella.
8. Niinkuin me kuulimme, niin me sen näemme Herran Zebaotin kaupungissa, meidän Jumalamme kaupungissa: Jumala sen vahvistaa ijankaikkisesti, Sela!
9. Jumala! me odotamme sinun hyvyyttäs sinun templissäs.

10. Jumala! niinkuin sinun nimes on, niin myös on sinun kiitokses hamaan maailman ääreen: sinun oikia kätes on täynnä vanhurskautta.
11. Riemuitkaan Zionin vuori, ja Juudan tyttäret iloitkaan sinun oikeuttes tähden.
12. Menkäät Zionin ympäri ja piirittäkäät häntä: lukekaat hänen torninsa.
13. Turvatkaat hänen muurinsa, vahvistakaat hänen salinsa, että te sitä juttelisitte tulevaisille sukukunnille.
14. Sillä tämä Jumala on meidän Jumalamme aina ja ijankaikkisesti: hän johdattaa meitä kuolemaan asti.

and pain, as of a woman in travail.
7. Thou breakest the ships of Tarshish with an east wind.
8. As we have heard, so have we seen in the city of the LORD of hosts, in the city of our God: God will establish it for ever. Selah.

9. We have thought of thy lovingkindness, O God, in the midst of thy temple.
10. According to thy name, O God, so is thy praise unto the ends of the earth: thy right hand is full of righteousness.
11. Let mount Zion rejoice, let the daughters of Judah be glad, because of thy judgments.
12. Walk about Zion, and go round about her: tell the towers thereof.
13. Mark ye well her bulwarks, consider her palaces; that ye may tell it to the generation following.
14. For this God is our God for ever and ever: he will be our guide even unto death.

PSALMI 49

1. Koran lasten Psalmi, edelläveisaajalle.
(H49:2) Kuulkaat tätä, kaikki kansat, ottakaat korviinne, kaikki maan asuvaiset,
2. Sekä yhteinen kansa että herrat, niin rikkaat kuin köyhät.
3. Minun suuni puhuu viisautta, ja minun sydämeni sanoo ymmärryksen.

4. Minä tahdon kallistaa korvani vertauksiin, ja minun tapaukseni kanteleella soittaa.
5. Miksi minun pitäis pelkäämän pahoina päivinä, kuin minun sortajani vääryys käy minua ympäri?
6. Jotka luottavat tavaroihinsa, ja suuresti kerskaavat paljosta rikkaudestansa.
7. Ei velikään taida ketään lunastaa, eikä Jumalalle ketään sovittaa.

8. Sillä heidän sielunsa lunastus on ylen kallis, niin että se jää tekemättä ijankaikkisesti,
9. Vaikka hän vielä kauvankin eläis ja

1. To the chief Musician, A Psalm for the sons of Korah. Hear this, all ye people; give ear, all ye inhabitants of the world:

2. Both low and high, rich and poor, together.
3. My mouth shall speak of wisdom; and the meditation of my heart shall be of understanding.
4. I will incline mine ear to a parable: I will open my dark saying upon the harp.
5. Wherefore should I fear in the days of evil, when the iniquity of my heels shall compass me about?
6. They that trust in their wealth, and boast themselves in the multitude of their riches;
7. None of them can by any means redeem his brother, nor give to God a ransom for him:
8. For the redemption of their soul is precious, and it ceaseth for ever:)
9. That he should still live for ever,

ei näkisi hautaa.
10. Sillä hänen täytyy nähdä, että viisasten pitää kuoleman, niin myös tyhmän ja taitamattoman pitää hukkuman, ja pitää vieraille tavaransa jättämän.
11. Heidän sydämensä ajatus on, että heidän huoneensa pitää ijankaikkisesti pysymän, ja heidän majansa suvusta sukuun, ja heidän nimensä kuuluisaksi tulemaan maan päällä.
12. Mutta ei ihminen taida pysyä kunniassa, vaan verrataan eläimiin, jotka hukkuvat.
13. Tämä heidän tiensä on sula hulluus; kuitenkin, heidän jälkeentulevaisensa sitä suullansa kiittävät, Sela!
14. He makaavat helvetissä niinkuin lampaat, kuolema heitä kalvaa; mutta hurskasten pitää varhain heitä hallitseman, ja heidän öykkäyksensä pitää hukkuman, ja heidän täytyy jäädä helvettiin.
15. Kuitenkin vapahtaa Jumala minun sieluni helvetin vallasta; sillä hän korjasi minun, Sela!
16. Älä sitä tottele, koska joku rikastuu, eli jos hänen huoneensa kunnia

and not see corruption.
10. For he seeth that wise men die, likewise the fool and the brutish person perish, and leave their wealth to others.
11. Their inward thought is, that their houses shall continue for ever, and their dwelling places to all generations; they call their lands after their own names.
12. Nevertheless man being in honour abideth not: he is like the beasts that perish.
13. This their way is their folly: yet their posterity approve their sayings. Selah.
14. Like sheep they are laid in the grave; death shall feed on them; and the upright shall have dominion over them in the morning; and their beauty shall consume in the grave from their dwelling.
15. But God will redeem my soul from the power of the grave: for he shall receive me. Selah.
16. Be not thou afraid when one is made rich, when the glory of his

suureksi tulee.

17. Sillä kuin hän kuolee, niin ei hän mitään myötänsä vie, eikä hänen kunniansa mene alas hänen kanssansa.

18. Sillä hän kiittää sieluansa elämästänsä: ja he ylistävät sinua, jos sinä itselles hyvää teet.

19. Niin he menevät isäinsä perästä, ja ei saa nähdä ikänä valkeutta.

20. Koska ihminen on kunniassa, ja ei ole ymmärrystä, niin hän on verrattu eläimiin, jotka hukkuvat.

house is increased;

17. For when he dieth he shall carry nothing away: his glory shall not descend after him.

18. Though while he lived he blessed his soul: and men will praise thee, when thou doest well to thyself.

19. He shall go to the generation of his fathers; they shall never see light.

20. Man that is in honour, and understandeth not, is like the beasts that perish.

PSALMI 50

1. Asaphin Psalmi. Herra, väkevä Jumala, puhuu, ja kutsuu maailman hamasta auringon koitosta niin laskemiseen asti.

2. Zionista antaa Jumala täydellisen kirkkauden paistaa.

3. Meidän Jumalamme tulee, ja ei vaikene: kuluttavainen tuli käy hänen edellänsä, ja hänen ympärillänsä väkevä ilma.

4. Hän kutsuu taivaat ylhäältä ja maan, tuomitaksensa kansaansa.

1. A Psalm of Asaph. The mighty God, even the LORD, hath spoken, and called the earth from the rising of the sun unto the going down thereof.

2. Out of Zion, the perfection of beauty, God hath shined.

3. Our God shall come, and shall not keep silence: a fire shall devour before him, and it shall be very tempestuous round about him.

4. He shall call to the heavens from above, and to the earth, that he may

judge his people.

5. Kootkaat minulle minun pyhäni, jotka liitostani enemmän pitävät kuin uhrista.

5. Gather my saints together unto me; those that have made a covenant with me by sacrifice.

6. Ja taivaat pitää hänen vanhurskauttansa ilmoittaman; sillä Jumala on tuomari, Sela!

6. And the heavens shall declare his righteousness: for God is judge himself. Selah.

7. Kuule, kansani! minä tahdon puhua, ja sinun seassas, Israel, todistaa: minä Jumala olen sinun Jumalas,

7. Hear, O my people, and I will speak; O Israel, and I will testify against thee: I am God, even thy God.

8. Uhreistas en minä sinua nuhtele; sillä sinun polttouhris ovat alati minun edessäni.

8. I will not reprove thee for thy sacrifices or thy burnt offerings, to have been continually before me.

9. En minä ota härkiä sinun huoneestas, enkä kauriita navetastas;

9. I will take no bullock out of thy house, nor he goats out of thy folds.

10. Sillä kaikki metsän eläimet ovat minun, ja eläimet vuorilla tuhansin.

10. For every beast of the forest is mine, and the cattle upon a thousand hills.

11. Minä tunnen kaikki linnut vuorten päällä, ja metsän pedot ovat minun edessäni.

11. I know all the fowls of the mountains: and the wild beasts of the field are mine.

12. Jos minä isoon, en minä sitä sano sinulle; sillä maan piiri on minun, ja kaikki mitä siinä on.

12. If I were hungry, I would not tell thee: for the world is mine, and the fulness thereof.

13. Luuletkos minun syövän härjän lihaa? ja kauristen verta juovan?

13. Will I eat the flesh of bulls, or drink the blood of goats?

14. Uhraa Jumalalle kiitosuhri, ja

14. Offer unto God thanksgiving; and

maksa Ylimmäiselle lupaukses;
15. Ja avukses huuda minua hädässäs, niin minä tahdon auttaa sinua, ja sinun pitää kunnioittaman minua.
16. Mutta jumalattomalle sanoo Jumala: miksi sinä ilmoitat minun säätyjäni? ja otat minun liittoni suulles?

17. Ettäs kuritusta vihaat, ja heität minun sanani taakses.

18. Koskas varkaan näet, niin sinä juokset hänen kanssansa, ja pidät yhtä huorintekiäin kanssa.
19. Sinun suus sallit sinä pahaa puhua, ja kieles saattaa petosta matkaan.
20. Sinä istut ja puhut veljeäs vastaan, äitis poikaa sinä pilkkaat.

21. Näitä teet, ja minä olen vaiti; niin sinä luulet, että minä olen sinun kaltaises; mutta minä nuhtelen sinua ja asetan näitä silmäis eteen.

22. Ymmärtäkäät siis näitä te, jotka Jumalan unhotatte; etten minä tempaisi joskus pois, ja ei olisi vapahta-

pay thy vows unto the most High:
15. And call upon me in the day of trouble: I will deliver thee, and thou shalt glorify me.
16. But unto the wicked God saith, What hast thou to do to declare my statutes, or that thou shouldest take my covenant in thy mouth?

17. Seeing thou hatest instruction, and castest my words behind thee.

18. When thou sawest a thief, then thou consentedst with him, and hast been partaker with adulterers.
19. Thou givest thy mouth to evil, and thy tongue frameth deceit.

20. Thou sittest and speakest against thy brother; thou slanderest thine own mother's son.
21. These things hast thou done, and I kept silence; thou thoughtest that I was altogether such an one as thyself: but I will reprove thee, and set them in order before thine eyes.
22. Now consider this, ye that forget God, lest I tear you in pieces, and there be none to deliver.

jaa.

23. Joka kiitosta uhraa, se ylistää minua, ja siinä on se tie, että minä osoitan hänelle Jumalan autuuden.

23. Whoso offereth praise glorifieth me: and to him that ordereth his conversation aright will I shew the salvation of God.

PSALMI 51

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, (H51:2) Kuin propheta Natan tuli hänen tykönsä, sittekuin hän Batseban tykönä käynyt oli.
(H51:3) Jumala, ole minulle armollinen sinun hyvyytes tähden: pyyhi pois minun syntini suuren laupiutes tähden.

1. To the chief Musician, A Psalm of David, when Nathan the prophet came unto him, after he had gone in to Bathsheba. Have mercy upon me, O God, according to thy lovingkindness: according unto the multitude of thy tender mercies blot out my transgressions.

4. Pese minua hyvin vääryydestäni, ja puhdista minua synnistäni.

2. Wash me throughly from mine iniquity, and cleanse me from my sin.

5. Sillä minä tunnen pahat tekoni, ja minun syntini on aina edessäni.

3. For I acknowledge my transgressions: and my sin is ever before me.

6. Sinua, sinua ainoaa vastaan minä syntiä tein, ja pahasti tein sinun edessäs, ettäs olisit oikia sanoissas ja puhdas tuomitessas.

4. Against thee, thee only, have I sinned, and done this evil in thy sight: that thou mightest be justified when thou speakest, and be clear when thou judgest.

7. Katso, minä olen synnissä syntynyt, ja minun äitini on synnissä minun siittänyt.

5. Behold, I was shapen in iniquity; and in sin did my mother conceive me.

8. Katso, sinä halajat totuutta, joka salaudessa on, ja ilmoitat salatun viisauden minulle.
9. Puhdista minua isopilla, että minä puhdistuisin: pese minua, että minä lumivalkiaksi tulisin.
10. Anna minun kuulla iloa ja riemua, että ne luut ihastuisivat, jotka särkenyt olet.
11. Peitä kasvos minun synneistäni, ja pyyhi pois kaikki pahat tekoni.
12. Jumala, luo minuun puhdas sydän, ja anna minulle uusi vahva henki.
13. Älä heitä minua pois kasvois edestä, ja älä minulta ota pois sinun Pyhää Henkeäs.
14. Anna minulle taas sinun autuutes ilo, ja sillä hyvällä hengelläs tue minua.
15. Minä tahdon väärille opettaa sinun ties, että syntiset tykös palajaisivat.
16. Päästä minua veren vioista, Jumala, minun autuuteni Jumala, että minun kieleni ylistäis sinun vanhurskauttas.
17. Avaa, Herra, minun huuleni, että

6. Behold, thou desirest truth in the inward parts: and in the hidden part thou shalt make me to know wisdom.
7. Purge me with hyssop, and I shall be clean: wash me, and I shall be whiter than snow.
8. Make me to hear joy and gladness; that the bones which thou hast broken may rejoice.
9. Hide thy face from my sins, and blot out all mine iniquities.
10. Create in me a clean heart, O God; and renew a right spirit within me.
11. Cast me not away from thy presence; and take not thy holy spirit from me.
12. Restore unto me the joy of thy salvation; and uphold me with thy free spirit.
13. Then will I teach transgressors thy ways; and sinners shall be converted unto thee.
14. Deliver me from bloodguiltiness, O God, thou God of my salvation: and my tongue shall sing aloud of thy righteousness.
15. O Lord, open thou my lips; and

minun suuni ilmoittais sinun kiitokses.
18. Sillä ei sinulle kelpaa uhri, että minä sen antaisin; ja ei polttouhri sinulle ensinkään kelpaa.
19. Ne uhrit, jotka Jumalalle kelpaavat, ovat murheellinen henki: ahdistettua ja särjettyä sydäntä et sinä, Jumala, hylkää.
20. Tee Zionille hyvästi sinun armos jälkeen; rakenna Jerusalemin muurit.

21. Silloin sinulle kelpaavat vanhurskauden uhrit, polttouhrit ja muut uhrit: silloin sinun alttarillas härkiä uhrataan.

my mouth shall shew forth thy praise.
16. For thou desirest not sacrifice; else would I give it: thou delightest not in burnt offering.
17. The sacrifices of God are a broken spirit: a broken and a contrite heart, O God, thou wilt not despise.

18. Do good in thy good pleasure unto Zion: build thou the walls of Jerusalem.
19. Then shalt thou be pleased with the sacrifices of righteousness, with burnt offering and whole burnt offering: then shall they offer bullocks upon thine altar.

PSALMI 52

1. Davidin opetus, edelläveisaajalle, (H52:2) Kuin Edomilainen Doeg tuli ja ilmoitti Saulille, ja sanoi hänelle: David on tullut Ahimelekin huoneeseen. (H52:3) Mitäs kerskaat pahuudessas, sinä väkevä? Jumalan laupius pysyy joka päivä.

4. Sinun kieles ajattelee vahinkoa ja

1. To the chief Musician, Maschil, A Psalm of David, when Doeg the Edomite came and told Saul, and said unto him, David is come to the house of Ahimelech. Why boastest thou thyself in mischief, O mighty man? the goodness of God endureth continually.
2. Thy tongue deviseth mischiefs; like

leikkaa valheellansa niinkuin terävä partaveitsi.

5. Sinä rakastat enempi pahaa kuin hyvää, ja puhut valhetta pikemmin kuin oikeutta, Sela!

6. Sinä puhut mielelläs kaikkia murhasanoja väärällä kielellä.

5. Niin Jumala myös kukistaa sinun ijankaikkisesti: hän murentaa sinun, ja majasta tempaa sinun ulos, ja juurittaa sinun ulos eläväin maalta, Sela!

8. Ja vanhurskasten pitää sen näkemän ja pelkäämän; ja he nauravat häntä.

9. Katso, tämä on se mies, joka ei pitänyt Jumalaa turvanansa, vaan uskalsi suureen rikkauteensa: hän on vahvistunut pahuudessansa.

10. Mutta minä olen niinkuin viheriäinen öljypuu Herran huoneessa: minä uskallan Jumalan laupiuteen aina ja ijankaikkisesti.

11. Minä tahdon sinua kiittää ijankaikkisesti, että sen teit, ja odottaa sinun nimeäs; sillä se on hyvä sinun pyhäis edessä.

a sharp razor, working deceitfully.

3. Thou lovest evil more than good; and lying rather than to speak righteousness. Selah.

4. Thou lovest all devouring words, O thou deceitful tongue.

5. God shall likewise destroy thee for ever, he shall take thee away, and pluck thee out of thy dwelling place, and root thee out of the land of the living. Selah.

6. The righteous also shall see, and fear, and shall laugh at him:

7. Lo, this is the man that made not God his strength; but trusted in the abundance of his riches, and strengthened himself in his wickedness.

8. But I am like a green olive tree in the house of God: I trust in the mercy of God for ever and ever.

9. I will praise thee for ever, because thou hast done it: and I will wait on thy name; for it is good before thy saints.

PSALMI 53

1. Davidin opetus, edelläveisaajalle, Mahelatin päällä.
(H53:2) Tyhmät sanovat sydämessänsä: ei Jumalaa olekaan; ei he mitään kelpaa, ja ovat ilkiät menoissansa: ei ole joka hyvää tekee.
3. Jumala katsoi taivaasta ihmisten lapsia, nähdäksensä, jos joku ymmärtäis, joku Jumalaa etsis.

4 Mutta he ovat kaikki vilpistelleet, ja kaikki ovat kelvottomiksi tulleet: ei ole yksikään, joka hyvää tekee, ei ainoakaan.
5. Eivätkö pahantekiät sitä huomaitse? jotka minun kansaani syövät, niinkuin he söisivät leipää; vaan ei he Jumalaa avuksensa huuda.
6. Siellä he kovin pelkäsivät, kussa ei mitään peljättävää ollut; sillä Jumala hajoittaa niiden luut, jotka sinua ahdistavat: sinä saatat heitä häpiään, sillä Jumala hylkää heidät.

7. Oi, jos apu tulis Zionista Israelille!

1. To the chief Musician upon Mahalath, Maschil, A Psalm of David.
The fool hath said in his heart, There is no God. Corrupt are they, and have done abominable iniquity: there is none that doeth good.
2. God looked down from heaven upon the children of men, to see if there were any that did understand, that did seek God.
3. Every one of them is gone back: they are altogether become filthy; there is none that doeth good, no, not one.
4. Have the workers of iniquity no knowledge? who eat up my people as they eat bread: they have not called upon God.
5. There were they in great fear, where no fear was: for God hath scattered the bones of him that encampeth against thee: thou hast put them to shame, because God hath despised them.
6. Oh that the salvation of Israel were

Kuin Jumala vangitun kansansa päästää, niin Jakob iloitsee ja Israel riemuitsee.

come out of Zion! When God bringeth back the captivity of his people, Jacob shall rejoice, and Israel shall be glad.

PSALMI 54

1. Davidin opetus, edelläveisaajalle, kanteleilla, (H54:2) Kuin Siphiläiset tulivat ja sanoivat Saulille: David on lymyttänyt itsensä meidän tykönämme.

1. To the chief Musician on Neginoth, Maschil, A Psalm of David, when the Ziphims came and said to Saul, Doth not David hide himself with us? Save me, O God, by thy name, and judge me by thy strength.

(H52:3) Auta minua Jumala sinun nimelläs, ja saata minulle oikeus sinun väkevyydelläs.

3. Jumala, kuule minun rukoukseni, ota korviis minun suuni sanat.

2. Hear my prayer, O God; give ear to the words of my mouth.

4. Sillä muukalaiset karkasivat minua vastaan, ja väkivaltaiset väijyivät minun sieluani: ei he pitäneet Jumalaa silmäinsä edessä, Sela!

3. For strangers are risen up against me, and oppressors seek after my soul: they have not set God before them. Selah.

5. Katso, Jumala auttaa minua: Herra tukee minun sieluani.

4. Behold, God is mine helper: the Lord is with them that uphold my soul.

6. Hän kostaa minun vihollisteni pahuuden: hajoita ne totuudessas.

5. He shall reward evil unto mine enemies: cut them off in thy truth.

7. Niin minä mielelläni sinulle uhraan: minä kiitän, Herra, sinun nimeäs, sillä se on hyvä.

6. I will freely sacrifice unto thee: I will praise thy name, O LORD; for it is good.

8. Sillä hän on pelastanut minun kaikesta hädästä; ja minun silmäni ovat nähneet minun viholiseni.

7. For he hath delivered me out of all trouble: and mine eye hath seen his desire upon mine enemies.

PSALMI 55

1. Davidin opetus, edelläveisaajalle, kanteleilla.
(H55:2) Jumala, kuule minun rukoukseni, ja älä peitä sinuas minun rukoukseni edestä.

1. To the chief Musician on Neginoth, Maschil, A Psalm of David. Give ear to my prayer, O God; and hide not thyself from my supplication.

3. Ota minusta vaari ja kuule minua; että minä surkeasti valitan rukouksissani ja parun;

2. Attend unto me, and hear me: I mourn in my complaint, and make a noise;

4. Että vihamies niin huutaa, ja jumalatoin ahdistaa; sillä he kääntävät valheen minun päälleni, ja asettavat itsensä vihassansa minua vastaan.

3. Because of the voice of the enemy, because of the oppression of the wicked: for they cast iniquity upon me, and in wrath they hate me.

5. Minun sydämeni vapisee minussa, ja kuoleman pelko lankesi minun päälleni.

4. My heart is sore pained within me: and the terrors of death are fallen upon me.

6. Pelko ja vavistus tulivat minun päälleni, ja kauhistus peitti minun.

5. Fearfulness and trembling are come upon me, and horror hath overwhelmed me.

7. Ja minä sanoin: jospa minulla olisi siivet niinkuin mettisellä, että minä lentäisin, ja (joskus) lepäisin!

6. And I said, Oh that I had wings like a dove! for then would I fly away, and be at rest.

8. Katso, niin minä kauvas pakenisin,

7. Lo, then would I wander far off,

ja oleskelisin korvessa, Sela!
9. Minä rientäisin, että minä pääsisin tuulen puuskasta ja tuulispäästä.
10. Turmele, Herra, ja sekoita heidän kielensä; sillä minä näin väkivallan ja riidan kaupungissa.
11. He käyvät sen ympäri päivällä ja yöllä hänen muurinsa päällä: vääryys ja vaiva on sen keskellä.

12. Vääryys on sen keskellä: valhe ja petos ei luovu hänen kaduiltansa.

13. Sillä jos minun vihamieheni häpäisis minua, sen minä kärsisin: ja jos minun vainoojani nousis minua vastaan, niin minä kätkisin itseni hänen edestänsä.

14. Vaan sinä olet minun kumppanini, minun johdattajani ja minun tuttavani:
15. Me jotka ystävällisesti keskenämme neuvoa pidimme, ja vaelsimme Jumalan huoneesen joukossa.
16. Langetkoon kuolema heidän päällensä, ja he menkään elävänä alas helvettiin; sillä sula pahuus on heidän

and remain in the wilderness. Selah.
8. I would hasten my escape from the windy storm and tempest.
9. Destroy, O Lord, and divide their tongues: for I have seen violence and strife in the city.
10. Day and night they go about it upon the walls thereof: mischief also and sorrow are in the midst of it.

11. Wickedness is in the midst thereof: deceit and guile depart not from her streets.

12. For it was not an enemy that reproached me; then I could have borne it: neither was it he that hated me that did magnify himself against me; then I would have hid myself from him:

13. But it was thou, a man mine equal, my guide, and mine acquaintance.
14. We took sweet counsel together, and walked unto the house of God in company.
15. Let death seize upon them, and let them go down quick into hell: for wickedness is in their dwellings, and

asuinsioissansa heidän keskellänsä.
17. Mutta minä huudan Jumalan tykö; ja Herra auttaa minua.
18. Ehtoona, aamulla ja puolipäivänä minä valitan ja itken; ja hän kuulee minun ääneni.
19. Hän lunastaa minun sieluni niistä, jotka sotivat minua vastaan, ja saattaa hänelle rauhan; sillä monta on minua vastaan.
20. Jumala kuulkoon, ja heitä nöyryyttäköön, joka alusta ollut on, Sela! jotka ei paranna heitänsä, eikä pelkää Jumalaa.
21. He laskevat kätensä hänen rauhallistensa päälle, ja turmelevat hänen liittonsa.
22. Heidän suunsa on liukkaampi kuin voi, ja sota on heidän sydämessänsä: heidän sanansa ovat sileämmät kuin öljy, ja ne ovat paljaat miekat.

23. Heitä surus Herran päälle, hän sinusta murheen pitää, ja ei salli vanhurskaan olla kulkiana ijankaikkisesti.

24. Mutta sinä, Jumala, syökset heitä syvään kuoppaan: murhamiehet ja

among them.
16. As for me, I will call upon God; and the LORD shall save me.
17. Evening, and morning, and at noon, will I pray, and cry aloud: and he shall hear my voice.
18. He hath delivered my soul in peace from the battle that was against me: for there were many with me.
19. God shall hear, and afflict them, even he that abideth of old. Selah. Because they have no changes, therefore they fear not God.
20. He hath put forth his hands against such as be at peace with him: he hath broken his covenant.
21. The words of his mouth were smoother than butter, but war was in his heart: his words were softer than oil, yet were they drawn swords.

22. Cast thy burden upon the LORD, and he shall sustain thee: he shall never suffer the righteous to be moved.

23. But thou, O God, shalt bring them down into the pit of destruction:

pettäjät ei pidä tuleman puoli-ikäänsä; vaan minä toivon sinuun.

bloody and deceitful men shall not live out half their days; but I will trust in thee.

PSALMI 56

1. Davidin kultainen kappale mykästä mettisestä muukalaisten seassa, kuin Philistealaiset käsittivät hänen Gatissa.

1. To the chief Musician upon Jonathelemrechokim, Michtam of David, when the Philistines took him in Gath.

(H56:2) Jumala, ole minulle armollinen; sillä ihmiset tahtovat minua niellä ylös: joka päivä he sotivat ja ahdistavat minua.

Be merciful unto me, O God: for man would swallow me up; he fighting daily oppresseth me.

2. Minun kadehtiani tahtovat joka päivä minua niellä ylös; sillä moni sotii ylpiästi minua vastaan.

2. Mine enemies would daily swallow me up: for they be many that fight against me, O thou most High.

3. Kuin minä pelkään, niin minä toivon sinuun.

3. What time I am afraid, I will trust in thee.

4. Jumalassa minä kerskaan hänen sanaansa: Jumalaan minä toivon, en minä pelkää: mitä liha minun tekis?

4. In God I will praise his word, in God I have put my trust; I will not fear what flesh can do unto me.

5. Joka päivä he minun sanojani kääntelevät; kaikki heidän ajatuksensa ovat pahuuteen minua vastaan.

5. Every day they wrest my words: all their thoughts are against me for evil.

6. He pitävät yhtä, ja väijyvät, ja ottavat minun askeleistani vaarin, kuin-

6. They gather themselves together, they hide themselves, they mark my

ka he minun sieluni käsittäisivät.
7. Pitäiskö heidän vääryydestänsä pääsemän? Syökse, Jumala, se kansa alas vihassas.
8. Sinä olet lukenut minun kulkemukseni: sinä panet minun kyyneleeni leiliis: eikö ne ole sinun kirjassas?
9. Silloin pitää viholliseni kääntämän heitänsä takaperin, sinä päivänä, kuin minä huudan: sen minä tiedän, ettäs minun Jumalani olet.
10. Jumalassa minä kerskaan hänen sanaansa: Herrassa minä kerskaan hänen sanaansa.
11. Jumalaan minä toivon, en minä pelkää: mitä ihminen tekis?

12. Minä olen sinulle, Jumala, luvannut, minä tahdon sinua kiittää.
13. Sillä sinä olet pelastanut minun sieluni kuolemasta, minun jalkani lankeemisesta; että minä vaeltaisin Jumalan edessä eläväin valkeudessa.

steps, when they wait for my soul.
7. Shall they escape by iniquity? in thine anger cast down the people, O God.
8. Thou tellest my wanderings: put thou my tears into thy bottle: are they not in thy book?
9. When I cry unto thee, then shall mine enemies turn back: this I know; for God is for me.

10. In God will I praise his word: in the LORD will I praise his word.

11. In God have I put my trust: I will not be afraid what man can do unto me.

12. Thy vows are upon me, O God: I will render praises unto thee.
13. For thou hast delivered my soul from death: wilt not thou deliver my feet from falling, that I may walk before God in the light of the living?

PSALMI 57

1. Davidin kultainen kappale, edellä-veisaajalle, ettei hän hukkunut, kuin

1. To the chief Musician, Altaschith, Michtam of David, when he fled from

hän Saulin edestä pakeni luolaan.
(H57:2) Jumala, ole minulle armollinen, ole minulle armollinen; sillä sinuun minun sieluni uskaltaa, ja sinun siipeis varjon alle minä turvaan siihenasti, että ahdistukset ohitse käyvät.
2. Minä huudan korkeimman Jumalan tykö, sen Jumalan tykö, joka minun vaivani päälle lopun tekee.
3. Hän lähettää taivaasta, ja varjelee minua, ja antaa ne häpiään tulla, jotka minua tahtovat niellä ylös, Sela! lähettäköön Jumala armonsa ja totuutensa.
4. Minun sieluni makaa jalopeurain keskellä, jotka ovat niinkuin tulen liekki; ihmisten lapset, joiden hampaat ovat keihäs ja nuolet, ja heidän kielensä terävä miekka.
5. Korota itses, Jumala, taivasten ylitse ja sinun kunnias ylitse kaiken maan.
6. Verkon he virittivät minun käymiseni eteen, ja minun sieluni vältti: kuopan he kaivoivat minun eteeni, ja siihen he itse lankesivat, Sela!

Saul in the cave. Be merciful unto me, O God, be merciful unto me: for my soul trusteth in thee: yea, in the shadow of thy wings will I make my refuge, until these calamities be overpast.

2. I will cry unto God most high; unto God that performeth all things for me.

3. He shall send from heaven, and save me from the reproach of him that would swallow me up. Selah. God shall send forth his mercy and his truth.

4. My soul is among lions: and I lie even among them that are set on fire, even the sons of men, whose teeth are spears and arrows, and their tongue a sharp sword.

5. Be thou exalted, O God, above the heavens; let thy glory be above all the earth.

6. They have prepared a net for my steps; my soul is bowed down: they have digged a pit before me, into the midst whereof they are fallen themselves. Selah.

7. Valmis on sydämeni, Jumala, valmis on sydämeni veisaamaan ja kiittämään.

7. My heart is fixed, O God, my heart is fixed: I will sing and give praise.

8. Herää kunniani, herää psaltari ja kantele, varhain minä tahdon herätä.

8. Awake up, my glory; awake, psaltery and harp: I myself will awake early.

9. Herra, sinua minä tahdon kiittää kansain seassa, ja veisata pakanain seassa.

9. I will praise thee, O Lord, among the people: I will sing unto thee among the nations.

10. Sillä sinun armos on suuri hamaan taivaisiin asti, ja sinun totuutes pilviin asti.

10. For thy mercy is great unto the heavens, and thy truth unto the clouds.

11. Korota itses, Jumala, taivasten ylitse, ja sinun kunnias ylitse kaiken maan.

11. Be thou exalted, O God, above the heavens: let thy glory be above all the earth.

PSALMI 58

1. Davidin kultainen kappale, edellä-veisaajalle, ettei hän hukkunut. (H58:2) Oletteko te juuri niin mykät, ettette puhu sitä mikä oikeus on, ettekä tuomitse, mikä kohtuus on, te ihmisten lapset?

1. To the chief Musician, Altaschith, Michtam of David Do ye indeed speak righteousness, O congregation? do ye judge uprightly, O ye sons of men?

2. Sydämestänne te myös vääryyttä teette, ja maakunnassa käsillänne väkivaltaa toimitatte.

2. Yea, in heart ye work wickedness; ye weigh the violence of your hands in the earth.

3. Jumalattomat ovat kääntyneet pois

3. The wicked are estranged from the

jo äitinsä kohdusta, valhetteliat ovat eksyneet hamasta äitinsä kohdusta.

4. Heidän kiukkunsa on niinkuin kärmeen kiukku, niinkuin kuuron kyykärmeen, joka korvansa tukitsee,

5. Ettei hän kuulisi lumojain ääntä, sen joka viisaasti lumota taitaa.

6. Jumala, särje heidän hampaansa heidän suuhunsa: murenna, Herra, nuorten jalopeurain syömähampaat.

7. Heidän pitää sulaman niinkuin vesi: he ampuvat nuolillansa, mutta ne käyvät rikki.

8. He hukkuvat, niinkuin näkin kota raukee, niinkuin vaimon keskeneräinen, eikä saa nähdä aurinkoa.

9. Ennenkuin teidän orjantappuranne puuksi kasvavat, niin pitää vihan heitä elävänä repäisemän pois.

10. Vanhurskaan pitää iloitseman, koska hän koston näkee, ja pesemän jalkansa jumalattoman veressä,

11. Että jokaisen pitää sanoman:

womb: they go astray as soon as they be born, speaking lies.

4. Their poison is like the poison of a serpent: they are like the deaf adder that stoppeth her ear;

5. Which will not hearken to the voice of charmers, charming never so wisely.

6. Break their teeth, O God, in their mouth: break out the great teeth of the young lions, O LORD.

7. Let them melt away as waters which run continually: when he bendeth his bow to shoot his arrows, let them be as cut in pieces.

8. As a snail which melteth, let every one of them pass away: like the untimely birth of a woman, that they may not see the sun.

9. Before your pots can feel the thorns, he shall take them away as with a whirlwind, both living, and in his wrath.

10. The righteous shall rejoice when he seeth the vengeance: he shall wash his feet in the blood of the wicked.

11. So that a man shall say, Verily

vanhurskaalla on kuitenkin hedelmä; Jumala on kuitenkin se, joka tuomitsee maan päällä.

there is a reward for the righteous: verily he is a God that judgeth in the earth.

PSALMI 59

1. Davidin kultainen kappale, ettei hän hukkunut, kuin Saul lähetti hänen huonettansa piirittämään, saadaksensa häntä tappaa.
(H59:2) Pelasta minua vihollisistani, Jumala, ja varjele minua niistä, jotka itseänsä asettavat minua vastaan.

1. To the chief Musician, Altaschith, Michtam of David; when Saul sent, and they watched the house to kill him. Deliver me from mine enemies, O my God: defend me from them that rise up against me.

2. Pelasta minua pahointekiöistä, ja auta minua murhamiehistä;

2. Deliver me from the workers of iniquity, and save me from bloody men.

3. Sillä katso, Herra, he väijyvät sieluani: väkevät kokoontuvat minua vastaan, ilman minun syytäni ja rikostani.

3. For, lo, they lie in wait for my soul: the mighty are gathered against me; not for my transgression, nor for my sin, O LORD.

4. He juoksevat ilman syytä, ja valmistavat itseänsä: nouse tulemaan minua vastaan ja katsomaan.

4. They run and prepare themselves without my fault: awake to help me, and behold.

5. Ja sinä, Herra Jumala Zebaot, Israelin Jumala, herää etsimään kaikkia pakanoita: älä ketään heistä armahda, jotka niin väkivaltaisesti vääryyttä tekevät, Sela!

5. Thou therefore, O LORD God of hosts, the God of Israel, awake to visit all the heathen: be not merciful to any wicked transgressors. Selah.

6. He tulkoon taas ehtoona, ja ulvo-

6. They return at evening: they make

kaan niinkuin koira, ja samotkaan ympäri kaupungin.
7. Katso, he puhuvat suullansa: miekat ovat heidän huulissansa, kuka sen kuulis.
8. Mutta sinä, Herra, naurat heitä, ja pilkkaat kaikkia pakanoita.

9. Heidän väkevyytensä edestä minä turvaan sinun tykös; sillä Jumala on minun varjelukseni.
10. Jumala osoittaa minulle runsaasti laupiutensa, Jumala antaa minun nähdä koston vihollisistani.
11. Älä heitä tapa, ettei minun kansani sitä unohtaisi: hajoita heitä voimallas, ja lyö heitä maahan, Herra meidän kilpemme.
12. Heidän huultensa puhe on heidän suunsa synti: ja he käsitetään ylpeydessänsä: ja he juttelevat kirouksia ja valhetta.
13. Pyyhi heitä pois vihassas, pyyhi heitä pois, ettei he olisikaan; että he ymmärtäisivät sen, että Jumala hallitsee Jakobissa, hamaan maailman ääriin asti, Sela!
14. He tulkoon taas ehtoona, ja ulvo-

a noise like a dog, and go round about the city.
7. Behold, they belch out with their mouth: swords are in their lips: for who, say they, doth hear?
8. But thou, O LORD, shalt laugh at them; thou shalt have all the heathen in derision.
9. Because of his strength will I wait upon thee: for God is my defence.

10. The God of my mercy shall prevent me: God shall let me see my desire upon mine enemies.
11. Slay them not, lest my people forget: scatter them by thy power; and bring them down, O Lord our shield.
12. For the sin of their mouth and the words of their lips let them even be taken in their pride: and for cursing and lying which they speak.
13. Consume them in wrath, consume them, that they may not be: and let them know that God ruleth in Jacob unto the ends of the earth. Selah.
14. And at evening let them return;

kaan niinkuin koira, ja samotkaan ympäri kaupungin.
15. Anna heidän juosta sinne ja tänne ruoan tähden; ja ulvokaan, koska ei he ravituksi tule.
16. Mutta minä veisaan sinun väkevyyttäs, ja varhain kerskaan sinun laupiuttas; sillä sinä olet minun varjelukseni ja turvani minun hädässäni.

17. Sinä olet minun väkevyyteni, sinulle minä kiitosta veisaan; sillä sinä Jumala olet minun varjelukseni ja minun armollinen Jumalani.

and let them make a noise like a dog, and go round about the city.
15. Let them wander up and down for meat, and grudge if they be not satisfied.
16. But I will sing of thy power; yea, I will sing aloud of thy mercy in the morning: for thou hast been my defence and refuge in the day of my trouble.
17. Unto thee, O my strength, will I sing: for God is my defence, and the God of my mercy.

PSALMI 60

1. Davidin kultainen kappale, edellä-veisaajalle, kultaisesta seppeleen kukkaisesta opettamaan,
(H60:2) Kuin hän oli sotinut Syrialaisten kanssa Mesopotamiasta, ja Zoban Syrialaisten kanssa; kuin Joab palasi, ja löi Suolalaaksossa kaksitoistakymmentä tuhatta Edomilaista.
(H60:3) Jumala, sinä joka olet meitä lykännyt pois, hajoittanut meitä ja ollut vihainen, palaja taas meidän ty-

1. To the chief Musician upon Shushaneduth, Michtam of David, to teach; when he strove with Aramnaharaim and with Aramzobah, when Joab returned, and smote of Edom in the valley of salt twelve thousand. O God, thou hast cast us off, thou hast scattered us, thou hast been displeased; O turn thyself to us again.

kömme.
2. Sinä joka maan liikuttanut ja halaissut olet, paranna hänen rakonsa, joka niin haljennut on.
3. Sinä olet kansalles kovuutta osoittanut, ja meitä kompastuksen viinalla juottanut.
4. Sinä annoit lipun niille, jotka sinua pelkäävät, jolla he itsensä ojensivat ylös, totuuden tähden, Sela!
5. Että sinun ystäväs vapahdetuksi tulisivat: niin auta nyt oikialla kädelläs, ja kuule meidän rukouksemme.
6. Jumala on puhunut pyhässänsä, siitä minä iloitsen: minä tahdon jakaa Sikemin ja mitata Sukkotin laakson.
7. Gilead on minun, minun on Manasse, Ephrain on minun pääni voima: Juuda on minulle lainopettaja.
8. Moab on minun pesinpatani, Edomin ylitse heitän minä kenkäni: sinä Philistea, iloitse minusta.
9. Kuka vie minun vahvaan kaupunkiin? kuka johdattaa minun Edomiin?
10. Etkös sinä, Jumala, joka meitä lykkäsit pois? ja etkö sinä, Jumala, lähde ulos meidän sotaväkemme kanssa?

2. Thou hast made the earth to tremble; thou hast broken it: heal the breaches thereof; for it shaketh.
3. Thou hast shewed thy people hard things: thou hast made us to drink the wine of astonishment.
4. Thou hast given a banner to them that fear thee, that it may be displayed because of the truth. Selah.
5. That thy beloved may be delivered; save with thy right hand, and hear me.
6. God hath spoken in his holiness; I will rejoice, I will divide Shechem, and mete out the valley of Succoth.
7. Gilead is mine, and Manasseh is mine; Ephraim also is the strength of mine head; Judah is my lawgiver;
8. Moab is my washpot; over Edom will I cast out my shoe: Philistia, triumph thou because of me.
9. Who will bring me into the strong city? who will lead me into Edom?
10. Wilt not thou, O God, which hadst cast us off? and thou, O God, which didst not go out with our armies?

11. Saata meille apu tuskasta; sillä ihmisten apu on turha.
12. Jumalassa tahdomme me voimalliset työt tehdä: ja hän tallaa alas meidän vihollisemme.

11. Give us help from trouble: for vain is the help of man.
12. Through God we shall do valiantly: for he it is that shall tread down our enemies.

PSALMI 61

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle, kanteleilla.
(H61:2) Kuule, Jumala, minun huutoni: ota vaari minun rukouksestani.
2. Maan äärestä minä huudan sinun tykös, koska minun sydämeni näännyksissä on: vie minua siis korkialle kalliolle.
3. Sillä sinä olet minun turvani, vahva torni vihollisten edessä.

1. To the chief Musician upon Neginah, A Psalm of David. Hear my cry, O God; attend unto my prayer.

2. From the end of the earth will I cry unto thee, when my heart is overwhelmed: lead me to the rock that is higher than I.
3. For thou hast been a shelter for me, and a strong tower from the enemy.

4. Minä tahdon asua sinun majassas ijankaikkisesti, ja uskaltaa sinun siipeis varjon alle, Sela!
5. Sillä sinä, Jumala, kuulet minun lupaukseni, ja annat perinnön niille, jotka sinun nimeäs pelkäävät.
6. Sinä annat kuninkaalle pitkän ijän, että hänen vuotensa olisivat suvusta sukuun.

4. I will abide in thy tabernacle for ever: I will trust in the covert of thy wings. Selah.
5. For thou, O God, hast heard my vows: thou hast given me the heritage of those that fear thy name.
6. Thou wilt prolong the king's life: and his years as many generations.

7. Että hän alati pysyis Jumalan edessä: osoita hänelle laupiutta ja totuutta, jotka häntä varjelisivat.
8. Niin minä veisaan kiitosta sinun nimelles ijankaikkisesti, maksaakseni minun lupaustani päivä päivältä.

7. He shall abide before God for ever: O prepare mercy and truth, which may preserve him.
8. So will I sing praise unto thy name for ever, that I may daily perform my vows.

PSALMI 62

1. Davidin Psalmi Jedutunin edestä, edelläveisaajalle.
(H62:2) Minun sieluni odottaa ainoastaan Jumalaa, joka minua auttaa.
2. Hän ainoastaan on kallioni, minun autuuteni, minun varjelukseni, etten minä kovin kompastuisi.
3. Kuinka kauvan te yhtä väijytte, että te kaikin häntä surmaatte, niinkuin kallistuvaa seinää ja raukeevaa muuria?
4. Kuitenkin he neuvoa pitävät, kukistaaksensa häntä korkeudestansa; he rakastavat valhetta: suullansa he siunaavat, ja sydämessänsä kiroilevat, Sela!
5. Minun sieluni odottaa ainoastaan Jumalaa; sillä hän on minun toivoni.
6. Hän ainoastaan on kallioni ja au-

1. To the chief Musician, to Jeduthun, A Psalm of David. Truly my soul waiteth upon God: from him cometh my salvation.
2. He only is my rock and my salvation; he is my defence; I shall not be greatly moved.
3. How long will ye imagine mischief against a man? ye shall be slain all of you: as a bowing wall shall ye be, and as a tottering fence.
4. They only consult to cast him down from his excellency: they delight in lies: they bless with their mouth, but they curse inwardly. Selah.
5. My soul, wait thou only upon God; for my expectation is from him.
6. He only is my rock and my salva-

tuuteni, hän varjelukseni, en minä kaadu.
7. Jumalassa on minun autuuteni, minun kunniani, minun väkevyyteni kallio, minun turvani on Jumalassa.
8. Te kansat, toivokaat häneen joka aika, vuodattakaat teidän sydämenne hänen eteensä: Jumala on meidän turvamme, Sela!
9. Mutta ihmiset ovat kuitenkin turhat, voimalliset myös puuttuvat: he painavat vähemmän kuin ei mitään, niin monta kuin heitä on.
10. Älkäät luottako vääryyteen ja väkivaltaan; älkäät turvatko niihin, mitkä ei mitään ole; jos rikkaudet teidän tykönne lankeevat, niin älkäät panko sydäntänne niiden päälle.
11. Jumala on kerran puhunut, sen olen minä kahdesti kuullut: että Jumala (yksinänsä) väkevä on.
12. Ja sinä Jumala olet armollinen; sillä sinä maksat jokaiselle työnsä jälkeen.

tion: he is my defence; I shall not be moved.
7. In God is my salvation and my glory: the rock of my strength, and my refuge, is in God.
8. Trust in him at all times; ye people, pour out your heart before him: God is a refuge for us. Selah.
9. Surely men of low degree are vanity, and men of high degree are a lie: to be laid in the balance, they are altogether lighter than vanity.
10. Trust not in oppression, and become not vain in robbery: if riches increase, set not your heart upon them.
11. God hath spoken once; twice have I heard this; that power belongeth unto God.
12. Also unto thee, O Lord, belongeth mercy: for thou renderest to every man according to his work.

PSALMI 63

1. Davidin Psalmi, kuin hän oli Juudan

1. A Psalm of David, when he was in

korvessa.
(H63:2) Jumala, sinä olet minun Jumalani! Varhain minä sinua etsin: sinua minun sieluni janoo, minun lihani halaa sinua karkiassa ja kuivassa maassa, joka vedetöin on.
2. Niinkuin minä näin sinun pyhässä, katsellakseni sinun voimaas ja kunniaas;
3. Sillä sinun laupiutes on parempi kuin elämä: minun huuleni pitää sinua kiittämän.
4. Niin minä tahdon kunnioittaa sinua minun elinaikanani, ja minun käteni nostaa ylös sinun nimees.
5. Niinkuin lihavuudella ja rasvalla pitää minun sieluni ravittaman: ja minun suuni pitää kiittämän iloisilla huulilla.
6. Kuin minä vuoteeseni lasken, niin minä muistan sinua:kuin minä herään, niin minä puhun sinusta.
7. Sillä sinä olet minun apuni, ja sinun siipeis varjon alla minä kerskaan.
8. Minun sieluni riippuu sinussa: sinun oikia kätes minun tukee.
9. Mutta he etsivät kadottaaksensa

the wilderness of Judah. O God, thou art my God; early will I seek thee: my soul thirsteth for thee, my flesh longeth for thee in a dry and thirsty land, where no water is;
2. To see thy power and thy glory, so as I have seen thee in the sanctuary.
3. Because thy lovingkindness is better than life, my lips shall praise thee.
4. Thus will I bless thee while I live: I will lift up my hands in thy name.
5. My soul shall be satisfied as with marrow and fatness; and my mouth shall praise thee with joyful lips:
6. When I remember thee upon my bed, and meditate on thee in the night watches.
7. Because thou hast been my help, therefore in the shadow of thy wings will I rejoice.
8. My soul followeth hard after thee: thy right hand upholdeth me.
9. But those that seek my soul, to de-

minun sieluni: heidän täytyy maan alle mennä.
10. Heidän pitää miekkaan lankeeman, ketuille osaksi tuleman.
11. Mutta kuninkaan pitää iloitseman Jumalassa: joka hänen kauttansa vannoo, se kunnioitetaan; sillä valhetteliain suu pitää tukittaman.

stroy it, shall go into the lower parts of the earth.
10. They shall fall by the sword: they shall be a portion for foxes.
11. But the king shall rejoice in God; every one that sweareth by him shall glory: but the mouth of them that speak lies shall be stopped.

PSALMI 64

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. (H64:2) Kuule, Jumala, ääntäni, minun valituksessani: varjele elämäni vihollisen pelvosta.
2. Peitä minua pahain neuvosta, väärintekiäin metelistä,

3. Jotka kielensä hiovat niinkuin miekan: he ampuvat myrkyllisillä sanoillansa niinkuin nuolilla;
4. Että he salaisesti ampuisivat viatointa: he ampuvat häntä äkisti ilman pelvota.
5. He vahvistavat itsensä pahoissa juonissansa ja puhuvat, kuinka he paulat virittäisivät, ja sanovat: kuka taitaa ne nähdä?

1. To the chief Musician, A Psalm of David. Hear my voice, O God, in my prayer: preserve my life from fear of the enemy.
2. Hide me from the secret counsel of the wicked; from the insurrection of the workers of iniquity:
3. Who whet their tongue like a sword, and bend their bows to shoot their arrows, even bitter words:
4. That they may shoot in secret at the perfect: suddenly do they shoot at him, and fear not.
5. They encourage themselves in an evil matter: they commune of laying snares privily; they say, Who shall see them?

6. He ajattelevat vääryyttä, ja täyttävät sen minkä he ajatelleet ovat; viekkaat ihmiset ja salakavalat sydämet.

6. They search out iniquities; they accomplish a diligent search: both the inward thought of every one of them, and the heart, is deep.

7. Mutta Jumala ampuu heitä; äkillinen nuoli on heidän rangaistuksensa.

7. But God shall shoot at them with an arrow; suddenly shall they be wounded.

8. Heidän oma kielensä pitää heitä langettaman, että jokainen, joka heidät näkee, pakenee heitä.

8. So they shall make their own tongue to fall upon themselves: all that see them shall flee away.

9. Ja kaikkein ihmisten pitää pelkäämän, ja Jumalan työtä ilmoittaman, ja hänen työnsä ymmärtämän.

9. And all men shall fear, and shall declare the work of God; for they shall wisely consider of his doing.

10. Vanhurskaat pitää Herrassa riemuitseman, ja häneen uskaltaman; ja kaikki vaat sydämet kerskatkoon siitä.

10. The righteous shall be glad in the LORD, and shall trust in him; and all the upright in heart shall glory.

PSALMI 65

1. Davidin Psalmi ja veisu, edellälaulajalle.

1. To the chief Musician, A Psalm and Song of David. Praise waiteth for thee, O God, in Sion: and unto thee shall the vow be performed.

(H65:2) Jumala, sinua kiitetään Zionissa hiljaisuudessa; ja sinulle maksetaan lupaus.

2. Sinä kuulet rukouksen; sentähden tulee kaikki liha sinun tykös.

2. O thou that hearest prayer, unto thee shall all flesh come.

3. Meidän pahat tekomme meitä ko-

3. Iniquities prevail against me: as for

vin raskauttavat; mutta anna sinä meille synnit anteeksi.

4. Autuas on se, jonkas valitset ja otat tykös, asumaan kartanoissas: hän ravitaan sinun huonees ja pyhän templis hyvyydestä.

5. Kuule meitä ihmeellisestä vanhurskaudesta, meidän autuutemme Jumala, kaikkein turva maan päällä ja kaukana meressä,

6. Joka vuoret vahvistat voimallas, ja olet hankittu väkevyydellä,

7. Sinä joka asetat meren pauhinan ja hänen aaltoinsa pauhinan, ja kansain metelin;

8. Että ne hämmästyisivät, jotka niissä maan äärissä asuvat, sinun ihmeitäs. Sinä iloitat kaikki liikkuvaiset aamulla ja ehtoona.

9. Sinä etsiskelet maan ja liotat sen ja teet sen ylen rikkaaksi: Jumalan virta on vettä täynnä: sinä kasvatat heidän jyvänsä, ettäs näin maan valmistat.

our transgressions, thou shalt purge them away.

4. Blessed is the man whom thou choosest, and causest to approach unto thee, that he may dwell in thy courts: we shall be satisfied with the goodness of thy house, even of thy holy temple.

5. By terrible things in righteousness wilt thou answer us, O God of our salvation; who art the confidence of all the ends of the earth, and of them that are afar off upon the sea:

6. Which by his strength setteth fast the mountains; being girded with power:

7. Which stilleth the noise of the seas, the noise of their waves, and the tumult of the people.

8. They also that dwell in the uttermost parts are afraid at thy tokens: thou makest the outgoings of the morning and evening to rejoice.

9. Thou visitest the earth, and waterest it: thou greatly enrichest it with the river of God, which is full of water: thou preparest them corn, when thou hast so provided for it.

10. Sinä juotat hänen vakonsa ja kastat hänen kyntönsä: sateella sinä ne pehmität, ja siunaat hänen laihonsa.

10. Thou waterest the ridges thereof abundantly: thou settlest the furrows thereof: thou makest it soft with showers: thou blessest the springing thereof.

11. Sinä kaunistat vuoden hyvyydelläs, ja sinun askelees tiukkuvat rasvasta.

11. Thou crownest the year with thy goodness; and thy paths drop fatness.

12. Korven laitumet myös tiukkuvat, ja kukkulat ovat ympäri iloissansa.

12. They drop upon the pastures of the wilderness: and the little hills rejoice on every side.

13. Kedot ovat laumaa täynnä, ja laaksossa on tihkiältä jyviä, niin että siitä ihastutaan ja myös lauletaan.

13. The pastures are clothed with flocks; the valleys also are covered over with corn; they shout for joy, they also sing.

PSALMI 66

1. Davidin Psalmi ja veisu, edelläveisaajalle. Ihastukaa Jumalalle, kaikki maa.

1. To the chief Musician, A Song or Psalm. Make a joyful noise unto God, all ye lands:

2. Veisatkaat kiitosta hänen nimensä kunniaksi, ylistäkäät häntä suuresti.

2. Sing forth the honour of his name: make his praise glorious.

3. Sanokaat Jumalalle: kuinka ihmeelliset ovat sinun työs! sinun vihollisiltas pitää puuttuman, sinun suuren väkes tähden.

3. Say unto God, How terrible art thou in thy works! through the greatness of thy power shall thine enemies submit themselves unto thee.

4. Kaikki maa kumartakoon sinua, ja

4. All the earth shall worship thee,

veisatkaan kiitosta sinun nimelles, Sela!
5. Tulkaat ja katsokaat Jumalan tekoja, joka niin ihmeellinen on töissänsä ihmisten lasten seassa.
6. Hän muuttaa meren kuivaksi, niin että jalkaisin käydään veden ylitse: siitä me hänessä iloitsemme.
7. Hän hallitsee voimansa kautta ijankaikkisesti, hänen silmänsä katselevat kansoja: eripuraiset ei pidä voiman korottaa itseänsä, Sela!
8. Kiittäkäät te pakanat, meidän Jumalaamme: kajahtakaan hänen kiitoksensa ääni kauvas,
9. Joka meidän sielumme elättää, eikä salli jalkamme liukastella.
10. Sillä sinä, Jumala, olet meitä koetellut, ja valanut meitä niinkuin hopia valetaan.
11. Sinä veit meitä vankeuteen, ja panit kuorman meidän lanteillemme.
12. Sinä olet antanut ihmiset meidän päämme päällitse mennä: me olemme tuleen ja veteen tulleet, mutta sinä veit meitä ulos, ja virvoitit.
13. Sentähden minä menen polttouh-

and shall sing unto thee; they shall sing to thy name. Selah.
5. Come and see the works of God: he is terrible in his doing toward the children of men.
6. He turned the sea into dry land: they went through the flood on foot: there did we rejoice in him.
7. He ruleth by his power for ever; his eyes behold the nations: let not the rebellious exalt themselves. Selah.
8. O bless our God, ye people, and make the voice of his praise to be heard:
9. Which holdeth our soul in life, and suffereth not our feet to be moved.
10. For thou, O God, hast proved us: thou hast tried us, as silver is tried.
11. Thou broughtest us into the net; thou laidst affliction upon our loins.
12. Thou hast caused men to ride over our heads; we went through fire and through water: but thou broughtest us out into a wealthy place.
13. I will go into thy house with burnt

rilla sinun huoneeses, ja maksan sinulle lupaukseni,

14. Joita minun huuleni lupasivat, ja minun suuni puhunut on tuskassani.

15. Lihavat polttouhrit minä teen sinulle oinasten suitsutuksella: minä uhraan sinulle naudat kauristen kanssa, Sela!

16. Tulkaat, kuulkaat te kaikki, jotka Jumalaa pelkäätte: minä ilmoitan, mitä hän minun sielulleni on tehnyt.

17. Häntä minä suullani huusin, ja ylistin kielelläni.

18. Jos minä jotakin vääryyttä pitäisin sydämessäni, niin ei Herra minua kuulisi.

19. Sentähden Jumala on minua kuullut, ja ottanut vaarin minun rukouksenі äänestä.

20. Kiitetty olkoon Jumala, joka ei hylkää rukoustani, eikä käännä laupiuttansa pois minusta!

offerings: I will pay thee my vows,

14. Which my lips have uttered, and my mouth hath spoken, when I was in trouble.

15. I will offer unto thee burnt sacrifices of fatlings, with the incense of rams; I will offer bullocks with goats. Selah.

16. Come and hear, all ye that fear God, and I will declare what he hath done for my soul.

17. I cried unto him with my mouth, and he was extolled with my tongue.

18. If I regard iniquity in my heart, the Lord will not hear me:

19. But verily God hath heard me; he hath attended to the voice of my prayer.

20. Blessed be God, which hath not turned away my prayer, nor his mercy from me.

PSALMI 67

1. Psalmi ja veisu, edelläveisaajalle, kanteleilla.

1. To the chief Musician on Neginoth, A Psalm or Song. God be merciful un-

(H67:2) Jumala olkoon meille armollinen, ja siunatkoon meitä! hän valistakoon kasvonsa aina meidän päällemme, Sela!

to us, and bless us; and cause his face to shine upon us; Selah.

2. Että me maan päällä tuntisimme sinun ties, ja kaikkein pakanain seassa sinun autuutes.

2. That thy way may be known upon earth, thy saving health among all nations.

3. Sinua, Jumala, kansat kiittäköön: sinua kaikki kansat kiittäköön.

3. Let the people praise thee, O God; let all the people praise thee.

4. Kansat iloitkaan ja riemuitkaan, että täs kansat oikein tuomitset, ja hallitset kansat maan päällä, Sela!

4. O let the nations be glad and sing for joy: for thou shalt judge the people righteously, and govern the nations upon earth. Selah.

5. Sinua, Jumala, kansat kiittäköön: sinua kaikki kansat kiittäköön.

5. Let the people praise thee, O God; let all the people praise thee.

6. Maa antaa hedelmänsä; siunatkoon meitä Jumala, meidän Jumalamme.

6. Then shall the earth yield her increase; and God, even our own God, shall bless us.

7. Siunatkoon meitä Jumala, ja kaikki maailma peljätköön häntä.

7. God shall bless us; and all the ends of the earth shall fear him.

PSALMI 68

1. Davidin Psalmi ja veisu, edelläveisaajalle.

1. To the chief Musician, A Psalm or Song of David. Let God arise, let his enemies be scattered: let them also that hate him flee before him.

(H68:2) Nouskaan Jumala, että hänen vihollisensa hajoitettaisiin; ja jotka häntä vihaavat, paetkaat hänen

edestänsä.

2. Aja heitä pois, niinkuin savu ajetaan pois; niinkuin vedenvaha sulaa tulen edessä, niin hukkukaan jumalattomat Jumalan kasvoin edessä.

2. As smoke is driven away, so drive them away: as wax melteth before the fire, so let the wicked perish at the presence of God.

3. Mutta vanhurskaat riemuitkaan ja iloitkaan Jumalan edessä, ja riemuitkaan ilossa.

3. But let the righteous be glad; let them rejoice before God: yea, let them exceedingly rejoice.

4. Veisatkaan Jumalalle, veisatkaat kiitosta hänen nimellensä; tehkäät hänelle tietä, joka istuu ylimmäisten taivasten päällä; hänen nimensä on Herra, ja iloitkaat hänen edessänsä.

4. Sing unto God, sing praises to his name: extol him that rideth upon the heavens by his name JAH, and rejoice before him.

5. Joka on orpoin isä ja leskein tuomari: hän on Jumala pyhässä asumisessansa.

5. A father of the fatherless, and a judge of the widows, is God in his holy habitation.

6. Jumala, joka yksinäisten antaa asua huoneessa, ja vie vangit ulos oikeudella; mutta vastahakoiset asuvat kuivassa.

6. God setteth the solitary in families: he bringeth out those which are bound with chains: but the rebellious dwell in a dry land.

7. Jumala, koskas kävit kansas edellä, koskas vaelsit korvessa, Sela,

7. O God, when thou wentest forth before thy people, when thou didst march through the wilderness; Selah:

8. Niin maa vapisi ja taivaat tiukkuivat Jumalan edessä: tämä Sinai, Jumalan edessä, joka Israelin Jumala on.

8. The earth shook, the heavens also dropped at the presence of God: even Sinai itself was moved at the presence of God, the God of Israel.

9. Mutta nyt sinä, Jumala, annat ar-

9. Thou, O God, didst send a plentiful

mollisen sateen, ja virvoitat perimises, joka väsynyt on.
10. Että sinun laumas siinä asuis: Jumala, sinä virvoitat hyvyydelläs raadolliset.
11. Herra antaa sanan suurella evankelistain joukolla.

12. Sotaväen kuninkaat pakenevat, he pakenevat; ja kotona asuva jakaa saaliit.
13. Kuin te tarhain välissä makaatte, niin mettisen sulat ovat silatut hopialla, ja hänen siipensä ruskialla kullalla.

14. Kuin Kaikkivaltias siinä joka paikassa kuninkaat levittää, niin Zalmonissa valaisee kuin lumi.
15. Jumalan vuori on hedelmällinen vuori: korkia vuori on se hedelmällinen vuori.
16. Miksi te, suuret vuoret, kippaatte? Tämä on Jumalan vuori, jossa hän mielistyy asumaan; ja Herra asuu siellä ijankaikkisesti.
17. Jumalan rattaita on monta tuhatta kertaa tuhatta: Herra on heissä, pyhässä Sinaissa.

rain, whereby thou didst confirm thine inheritance, when it was weary.
10. Thy congregation hath dwelt therein: thou, O God, hast prepared of thy goodness for the poor.
11. The Lord gave the word: great was the company of those that published it.

12. Kings of armies did flee apace: and she that tarried at home divided the spoil.
13. Though ye have lien among the pots, yet shall ye be as the wings of a dove covered with silver, and her feathers with yellow gold.

14. When the Almighty scattered kings in it, it was white as snow in Salmon.
15. The hill of God is as the hill of Bashan; an high hill as the hill of Bashan.
16. Why leap ye, ye high hills? this is the hill which God desireth to dwell in; yea, the LORD will dwell in it for ever.
17. The chariots of God are twenty thousand, even thousands of angels: the Lord is among them, as in Sinai,

in the holy place.

18. Sinä astuit ylös korkeuteen, ja olet vangiksi ottanut vankeuden. Sinä olet lahjoja saanut ihmisille: vastahakoiset myös, että Herra Jumala siellä kumminkin asuu.

18. Thou hast ascended on high, thou hast led captivity captive: thou hast received gifts for men; yea, for the rebellious also, that the LORD God might dwell among them.

19. Kiitetty olkoon Herra joka päivä! Jumala panee kuorman meidän päällemme; mutta hän myös auttaa meitä, Sela!

19. Blessed be the Lord, who daily loadeth us with benefits, even the God of our salvation. Selah.

20. Meillä on Jumala, Jumala, joka auttaa, ja Herra, Herra, joka kuolemasta vapahtaa.

20. He that is our God is the God of salvation; and unto GOD the Lord belong the issues from death.

21. Mutta Jumala särkee vihollistensa pään heidän päänlakeinsa kanssa, jotka pysyvät heidän synneissänsä.

21. But God shall wound the head of his enemies, and the hairy scalp of such an one as goeth on still in his trespasses.

22. Herra sanoo: minä palautan (muutamat) lihavista; meren syvyydestä minä heitä palautan,

22. The Lord said, I will bring again from Bashan, I will bring my people again from the depths of the sea:

23. Että sinun jalkas tulis painetuksi veressä, ja koirais kieli sinun vihollisistas.

23. That thy foot may be dipped in the blood of thine enemies, and the tongue of thy dogs in the same.

24. He näkivät, Jumala, kuinkas vaellat; kuinkas, minun Jumalani ja kuninkaani, pyhässä vaellat:

24. They have seen thy goings, O God; even the goings of my God, my King, in the sanctuary.

25. Laulajat käyvät edellä, ja sitte leikarit piikain seassa, jotka kanteleita

25. The singers went before, the players on instruments followed after;

soittavat.

26. Kiittäkäät Herraa Jumalaa seurakunnissa, te Israelin lähteestä.

27. Siellä hallitsee heitä vähä Benjamin, Juudan päämiehet joukkoinensa, Zebulonin päämiehet, Naphtalin päämiehet.

28. Sinun Jumalas on käskenyt sinun olla väkevän: vahvista Jumala se, minkä sinä meissä tehnyt olet.

29. Sinun templis tähden, joka on Jerusalemissa, pitää kuninkaat sinulle lahjoja viemän.

30. Nuhtele ruovon petoa, härkäin laumaa kansain vasikkain kanssa, jotka kumartaen tuovat hopeakankeja: hajoittanut on hän kansat, jotka mielellänsä sotivat.

31. Egyptin päämiehet tulevat: Etiopia ojentaa käsiänsä Jumalalle.

32. Te maan valtakunnat, veisatkaat Jumalalle, veisatkaat kiitosta Herralle, Sela!

33. Sille joka asuu taivaissa joka pai-

among them were the damsels playing with timbrels.

26. Bless ye God in the congregations, even the Lord, from the fountain of Israel.

27. There is little Benjamin with their ruler, the princes of Judah and their council, the princes of Zebulun, and the princes of Naphtali.

28. Thy God hath commanded thy strength: strengthen, O God, that which thou hast wrought for us.

29. Because of thy temple at Jerusalem shall kings bring presents unto thee.

30. Rebuke the company of spearmen, the multitude of the bulls, with the calves of the people, till every one submit himself with pieces of silver: scatter thou the people that delight in war.

31. Princes shall come out of Egypt; Ethiopia shall soon stretch out her hands unto God.

32. Sing unto God, ye kingdoms of the earth; O sing praises unto the Lord; Selah:

33. To him that rideth upon the

kassa, hamasta alusta: katso, hän antaa jylinälle voiman.

heavens of heavens, which were of old; lo, he doth send out his voice, and that a mighty voice.

34. Antakaat Jumalalle voima: hänen herrautensa on Israelissa, ja hänen voimansa pilvissä.

34. Ascribe ye strength unto God: his excellency is over Israel, and his strength is in the clouds.

35. Jumala on ihmeellinen pyhässänsä, hän on Israelin Jumala: hän antaa kansalle väen ja voiman: kiitetty olkoon Jumala!

35. O God, thou art terrible out of thy holy places: the God of Israel is he that giveth strength and power unto his people. Blessed be God.

PSALMI 69

1. Davidin Psalmi kukkasista, edellä-veisaajalle.

1. To the chief Musician upon Shoshannim, A Psalm of David. Save me, O God; for the waters are come in unto my soul.

(H69:2) Jumala,auta minua; sillä vedet käyvät hamaan minun sieluuni asti.

2. Minä vajoon syvään mutaan, jossa ei pohjaa ole: minä olen tullut syviin vesiin, ja virta upottaa minun.

2. I sink in deep mire, where there is no standing: I am come into deep waters, where the floods overflow me.

3. Minä väsyn huutamisesta: minun kurkkuni kuivettuu: minun näkyni vaipuu, toivoissani minun Jumalani päälle.

3. I am weary of my crying: my throat is dried: mine eyes fail while I wait for my God.

4. Niitä on enempi kuin päässäni

4. They that hate me without a cause

hiuksia, jotka ilman syytä minua vihaavat, jotka syyttömästi minun viholliseni ovat, ja minua hukuttavat, ovat väkevät: niitä täytyy minun maksaa, joita en minä ryövännyt.

5. Jumala, sinäpä tiedät minun tyhmyyteni, ja minun rikokseni ei ole sinulta salatut.

6. Älä salli heitä häpiään tulla minun tähteni, jotka sinua odottavat, Herra, Herra Zebaot: älä anna heitä häväistä minun tähteni, jotka sinua etsivät, Israelin Jumala.

7. Sillä sinun tähtes minä pilkkaa kärsin; minun kasvoni ovat täynnä häpiää.

8. Minä olen muukalaiseksi veljilleni tullut, ja oudoksi äitini lapsille.

9. Sillä sinun huonees kiivaus syö minua: ja heidän pilkkansa, jotka sinua pilkkasivat, lankesi minun päälleni.

10. Minä itkin ja paastosin hartaasti, ja minä pilkattiin päälliseksi.

11. Ja minä puin säkin ylleni, ja olin heille sananlaskuksi.

are more than the hairs of mine head: they that would destroy me, being mine enemies wrongfully, are mighty: then I restored that which I took not away.

5. O God, thou knowest my foolishness; and my sins are not hid from thee.

6. Let not them that wait on thee, O Lord GOD of hosts, be ashamed for my sake: let not those that seek thee be confounded for my sake, O God of Israel.

7. Because for thy sake I have borne reproach; shame hath covered my face.

8. I am become a stranger unto my brethren, and an alien unto my mother's children.

9. For the zeal of thine house hath eaten me up; and the reproaches of them that reproached thee are fallen upon me.

10. When I wept, and chastened my soul with fasting, that was to my reproach.

11. I made sackcloth also my garment; and I became a proverb to

them.

12. Jotka portissa istuvat, ne minusta jaarittelevat, ja juodessansa he minusta lauleskelevat.

12. They that sit in the gate speak against me; and I was the song of the drunkards.

13. Mutta minä rukoilen sinua, Herra, otollisella ajalla, Jumala, sinun suuren laupiutes puolesta: kuule minua sinun autuutes totuuden tähden.

13. But as for me, my prayer is unto thee, O LORD, in an acceptable time: O God, in the multitude of thy mercy hear me, in the truth of thy salvation.

14. Pelasta minua loasta, etten minä vajoaisi; että minä pelastettaisiin vihollisistani ja syvistä vesistä.

14. Deliver me out of the mire, and let me not sink: let me be delivered from them that hate me, and out of the deep waters.

15. Ettei vuo minua upottaisi ja syvyydet minua lainoaisi, eikä kaivon suu suljettaisi minun päälleni.

15. Let not the waterflood overflow me, neither let the deep swallow me up, and let not the pit shut her mouth upon me.

16. Kuule minua, Herra; sillä sinun laupiutes on hyvä: käännä sinuas minun puoleeni, sinun suuren laupiutes tähden.

16. Hear me, O LORD; for thy loving-kindness is good: turn unto me according to the multitude of thy tender mercies.

17. Ja älä peitä kasvojas palvelialtas; sillä minä ahdistetaan: kuultele minua nopiasti.

17. And hide not thy face from thy servant; for I am in trouble: hear me speedily.

18. Lähene minun sieluani, ja lunasta häntä: minun vihollisteni tähden pelasta minua.

18. Draw nigh unto my soul, and redeem it: deliver me because of mine enemies.

19. Sinäpä tiedät pilkkani, häpiäni ja häväistykseni: kaikki minun viholliseni

19. Thou hast known my reproach, and my shame, and my dishonour:

ovat edessäs.
20. Pilkka särkee minun sydämeni ja vaivaa minua: minä odotan, jos joku armahtais, ja ei ole kenkään, ja lohduttajia, vaan en ketään löydä.

21. Ja he antoivat minulle sappea syödäkseni, ja etikkaa juodakseni minun janossani.
22. Heidän pöytänsä olkoon heille paulaksi, sekä kostoksi että lankeemiseksi.

23. Tulkoon heidän silmänsä pimiäksi, ettei he näkisi, ja salli heidän lanteensa aina horjua.
24. Vuodata närkästykses heidän päällensä, ja hirmuinen vihas käsittäköön heitä,
25. Olkoon heidän huoneensa kylmillä; ja ei kenkään olko, joka heidän majassansa asuis.
26. Sillä he vainoovat sitä, jota lyönyt olet, ja juttelevat niiden kipua, joita haavoittanut olet.

27. Salli heitä langeta synnistä syntiin, ettei he tulisi sinun vanhurskau-

mine adversaries are all before thee.
20. Reproach hath broken my heart; and I am full of heaviness: and I looked for some to take pity, but there was none; and for comforters, but I found none.
21. They gave me also gall for my meat; and in my thirst they gave me vinegar to drink.
22. Let their table become a snare before them: and that which should have been for their welfare, let it become a trap.
23. Let their eyes be darkened, that they see not; and make their loins continually to shake.
24. Pour out thine indignation upon them, and let thy wrathful anger take hold of them.
25. Let their habitation be desolate; and let none dwell in their tents.

26. For they persecute him whom thou hast smitten; and they talk to the grief of those whom thou hast wounded.

27. Add iniquity unto their iniquity: and let them not come into thy right-

tees.
28. Pyyhi heitä eläväin kirjasta, ettei he kirjoitettaisi vanhurskasten kanssa.
29. Mutta minä olen raadollinen ja murheellinen: Jumala, sinun autuutes suojelkoon minua!
30. Minä kiitän Jumalan nimeä veisuulla, ja suuresti ylistän häntä kiitoksella.
31. Se kelpaa paremmin Herralle kuin härkä taikka mulli, jolla ovat sarvet ja sorkat.
32. Raadolliset näkevät sen ja iloitsevat, ja jotka Jumalaa etsivät, heidän sydämensä pitää elämän.
33. Sillä Herra kuulee köyhiä, ja ei hän vankiansa katso ylön.
34. Kiittäkään häntä taivaat ja maa, meri, ja kaikki kuin niissä liikkuvat.
35. Sillä Jumala auttaa Zionia ja rakentaa Juudan kaupungit, että siellä asutaan, ja se perinnöllä omistetaan.
36. Ja hänen palveliainsa siemen sen perii: ja ne, jotka hänen nimeänsä rakastavat, pitää asuman siinä.

eousness.
28. Let them be blotted out of the book of the living, and not be written with the righteous.
29. But I am poor and sorrowful: let thy salvation, O God, set me up on high.
30. I will praise the name of God with a song, and will magnify him with thanksgiving.
31. This also shall please the LORD better than an ox or bullock that hath horns and hoofs.
32. The humble shall see this, and be glad: and your heart shall live that seek God.
33. For the LORD heareth the poor, and despiseth not his prisoners.
34. Let the heaven and earth praise him, the seas, and every thing that moveth therein.
35. For God will save Zion, and will build the cities of Judah: that they may dwell there, and have it in possession.
36. The seed also of his servants shall inherit it: and they that love his name shall dwell therein.

PSALMI 70

1. Davidin Psalmi edelläveisaajalle, muistoksi.
(H70:2) Riennä, Jumala, minua vapahtamaan: kiiruhda, Herra, minua auttamaan.
2. Häpiään tulkoon ja hävetköön, jotka minun sieluani väijyvät: ajettakoon takaperin ja tulkoon häväistyksi, jotka minulle pahaa suovat;
3. Että he jälleen häpiään tulisivat, jotka minua pitittävät.

4. Iloitkaan ja riemuitkaan sinussa kaikki, jotka sinua etsivät; ja jotka sinun autuuttas rakastavat, sanokaan aina: Jumala olkoon suuresti ylistetty!
5. Mutta minä olen raadollinen ja köyhä, riennä, Jumala, minun tyköni; sillä sinä olet minun auttajani ja pelastajani, Herra, älä viivyttele.

1. To the chief Musician, A Psalm of David, to bring to remembrance.
Make haste, O God, to deliver me; make haste to help me, O LORD.

2. Let them be ashamed and confounded that seek after my soul: let them be turned backward, and put to confusion, that desire my hurt.
3. Let them be turned back for a reward of their shame that say, Aha, aha.

4. Let all those that seek thee rejoice and be glad in thee: and let such as love thy salvation say continually, Let God be magnified.
5. But I am poor and needy: make haste unto me, O God: thou art my help and my deliverer; O LORD, make no tarrying.

PSALMI 71

1. Sinuun, Herra, minä uskallan: älä anna minua ikänä häväistä.

1. In thee, O LORD, do I put my trust: let me never be put to confu-

sion.

2. Vapahda minua vanhurskaudessa ja pelasta minua: kallista korvas minun puoleeni ja auta minua.

2. Deliver me in thy righteousness, and cause me to escape: incline thine ear unto me, and save me.

3. Ole minulle vahva turva, johon minä aina pakenisin: sinä olet luvannut minua auttaa; sillä sinä olet minun kallioni ja linnani.

3. Be thou my strong habitation, whereunto I may continually resort: thou hast given commandment to save me; for thou art my rock and my fortress.

4. Minun Jumalani, auta minua jumalattoman kädestä, väärän ja väkivaltaisen kädestä.

4. Deliver me, O my God, out of the hand of the wicked, out of the hand of the unrighteous and cruel man.

5. Sillä sinä olet minun turvani, Herra, Herra: minun toivoni hamasta minun nuoruudestani.

5. For thou art my hope, O Lord GOD: thou art my trust from my youth.

6. Sinuun minä olen luottanut hamasta äitini kohdusta, sinä minun vedit ulos äitini kohdusta: sinusta on aina minun kerskaukseni.

6. By thee have I been holden up from the womb: thou art he that took me out of my mother's bowels: my praise shall be continually of thee.

7. Minä olen monelle ihmeeksi tullut; mutta sinä olet minun vahva turvani.

7. I am as a wonder unto many; but thou art my strong refuge.

8. Täytä minun suuni sinun kiitoksestas ja sinun kunniastas joka päivä.

8. Let my mouth be filled with thy praise and with thy honour all the day.

9. Älä minua heitä pois minun vanhuudessani: älä minua hylkää, kuin minä heikoksi tulen.

9. Cast me not off in the time of old age; forsake me not when my strength faileth.

10. Sillä minun viholliseni puhuvat

10. For mine enemies speak against

minua vastaan: ja jotka minun sieluani väijyvät, he keskenänsä neuvoa pitävät,

me; and they that lay wait for my soul take counsel together,

11. Ja sanovat: Jumala hylkäsi hänen; ajakaat takaa ja käsittäkäät häntä, sillä ei ole vapahtajaa.

11. Saying, God hath forsaken him: persecute and take him; for there is none to deliver him.

12. Jumala, älä erkane kauvas minusta: minun Jumalani, riennä minua auttamaan.

12. O God, be not far from me: O my God, make haste for my help.

13. Hävetköön ja hukkukoon, jotka minun sieluani vastaan ovat: häpiän ja häväistyksen alle tulkoon, jotka minulle pahaa suovat.

13. Let them be confounded and consumed that are adversaries to my soul; let them be covered with reproach and dishonour that seek my hurt.

14. Mutta minä odotan aina, ja korotan aina sinun kiitokses.

14. But I will hope continually, and will yet praise thee more and more.

15. Minun suuni pitää ilmoittaman sinun vanhurskauttas, joka päivä sinun autuuttas, joita en minä voi kaikkia lukea.

15. My mouth shall shew forth thy righteousness and thy salvation all the day; for I know not the numbers thereof.

16. Minä vaellan Herran, Herran väkevyydessä: minä tahdon muistaa ainoastaan sinun vanhurskauttas.

16. I will go in the strength of the Lord GOD: I will make mention of thy righteousness, even of thine only.

17. Jumala, sinä olet minua nuoruudestani opettanut, sentähden minä julistan sinun ihmeitäs.

17. O God, thou hast taught me from my youth: and hitherto have I declared thy wondrous works.

18. Ja minun vanhuudessani ja harmaaksi tultuani älä, Jumala, minua

18. Now also when I am old and grayheaded, O God, forsake me not;

hylkää, siihenasti kuin minä ilmoitan sinun käsivartes lasten lapsille, ja sinun väkevyytes kaikille tulevaisille.

19. Ja tosin, Jumala, sinun vanhurskautes on sangen korkia, sinä teet suuria: Jumala, kuka on sinun vertaises?

20. Sillä sinä annat minun nähdä paljon ja suuria ahdistuksia, ja virvoitat minua jälleen; ja taas sinä haet minua ulos maan syvyydestä.

21. Sinä teet minun sangen suureksi, ja lohdutat minua jälleen.

22. Niin minäkin kiitän sinua psaltarilla, sinun totuuttas, minun Jumalani: minä veisaan kiitosta sinulle kanteleilla, sinä pyhä Israelissa.

23. Minun huuleni pitää kiittämän, koska minä sinulle veisaan, ja minun sieluni, jonkas lunastit.

24. Ja minun kieleni puhuu myös joka päivä sinun vanhurskaudestas; sentähden hävetkään he ja häpiään tulkoon, jotka minulle pahaa suovat.

until I have shewed thy strength unto this generation, and thy power to every one that is to come.

19. Thy righteousness also, O God, is very high, who hast done great things: O God, who is like unto thee!

20. Thou, which hast shewed me great and sore troubles, shalt quicken me again, and shalt bring me up again from the depths of the earth.

21. Thou shalt increase my greatness, and comfort me on every side.

22. I will also praise thee with the psaltery, even thy truth, O my God: unto thee will I sing with the harp, O thou Holy One of Israel.

23. My lips shall greatly rejoice when I sing unto thee; and my soul, which thou hast redeemed.

24. My tongue also shall talk of thy righteousness all the day long: for they are confounded, for they are brought unto shame, that seek my hurt.

PSALMI 72

1. Salomon. Jumala, anna tuomios kuninkaalle, ja vanhurskautes kuninkaan pojalle,
2. Että hän veis sinun kansas vanhurskauteen, ja auttais sinun raadollistas.
3. Vuoret tuokaan rauhan kansalle, ja kukulat vanhurskauden.

4. Hänen pitää raadollisen kansan oikeudessa pitämän, ja köyhäin lapsia auttaman ja särkemän pilkkaajat.

5. Sinua peljätään, niinkauvan kuin aurinko ja kuu ovat, lapsista niin lasten lapsiin.
6. Hän laskee alas niinkuin sade heinän sängelle, niinkuin pisarat, jotka maan lioittavat.
7. Hänen aikanansa vanhurskas kukoistaa, ja on suuri rauha siihen asti, ettei kuuta enää olekaan.
8. Hän hallitsee merestä mereen ja virrasta maailman ääriin.

9. Häntä pitää korven asuvaiset ku-

1. A Psalm for Solomon. Give the king thy judgments, O God, and thy righteousness unto the king's son.
2. He shall judge thy people with righteousness, and thy poor with judgment.
3. The mountains shall bring peace to the people, and the little hills, by righteousness.
4. He shall judge the poor of the people, he shall save the children of the needy, and shall break in pieces the oppressor.
5. They shall fear thee as long as the sun and moon endure, throughout all generations.
6. He shall come down like rain upon the mown grass: as showers that water the earth.
7. In his days shall the righteous flourish; and abundance of peace so long as the moon endureth.
8. He shall have dominion also from sea to sea, and from the river unto the ends of the earth.
9. They that dwell in the wilderness

martaman, ja hänen vihollisensa pitää tomun nuoleman.
10. Kuninkaat meren tyköä ja luodoista pitää lahjoja kantaman: kuninkaat rikkaasta Arabiasta ja Sebasta pitää annot tuoman.
11. Kaikki kuninkaat pitää häntä kumartaman, ja kaikki pakanat pitää häntä palveleman.
12. Sillä hän vapahtaa huutavaisen köyhän, ja raadollisen, jolla ei ole auttajaa.
13. Hän on armollinen vaivaiselle ja köyhälle, ja köyhäin sielua hän auttaa.
14. Hän lunastaa heidän sielunsa petoksesta ja väkivallasta, ja heidän verensä luetaan kalliiksi hänen silmäinsä edessä.
15. Ja hän elää ja hänelle pitää annettaman kultaa rikkaasta Arabiasta, ja häntä alati kumartaen rukoiltaman, joka päivä pitää häntä kiitettämän.
16. Pivo jyviä pitää niin oleman maassa ja vuorten kukkuloilla, että sen hedelmä pitää häälymän niinkuin Libanon; ja kaupungin asuvaiset pitää kukoistaman niinkuin ruoho maan

shall bow before him; and his enemies shall lick the dust.
10. The kings of Tarshish and of the isles shall bring presents: the kings of Sheba and Seba shall offer gifts.
11. Yea, all kings shall fall down before him: all nations shall serve him.
12. For he shall deliver the needy when he crieth; the poor also, and him that hath no helper.
13. He shall spare the poor and needy, and shall save the souls of the needy.
14. He shall redeem their soul from deceit and violence: and precious shall their blood be in his sight.
15. And he shall live, and to him shall be given of the gold of Sheba: prayer also shall be made for him continually; and daily shall he be praised.
16. There shall be an handful of corn in the earth upon the top of the mountains; the fruit thereof shall shake like Lebanon: and they of the city shall flourish like grass of the

päällä.
17. Hänen nimensä pysyy ijankaikkisesti: niinkauvan kuin aurinko on, ulottuu hänen nimensä jälkeentulevaisille; ja he tulevat siunatuksi hänen kauttansa: kaikki pakanat ylistävät häntä.
18. Kiitetty olkoon Herra Jumala, Israelin Jumala, joka yksinänsä ihmeitä tekee!
19. Ja kiitetty olkoon hänen kunniansa nimi ijankaikkisesti; ja kaikki maa täytettäköön hänen kunniastansa, amen! amen!
20. Davidin, Isain pojan, rukoukset loppuvat.

earth.
17. His name shall endure for ever: his name shall be continued as long as the sun: and men shall be blessed in him: all nations shall call him blessed.

18. Blessed be the LORD God, the God of Israel, who only doeth wondrous things.
19. And blessed be his glorious name for ever: and let the whole earth be filled with his glory; Amen, and Amen.
20. The prayers of David the son of Jesse are ended.

PSALMI 73

1. Asaphin Psalmi. Totta on Jumala hyvä Israelille, niille, jotka puhtaat sydämestä ovat.
2. Mutta minä olisin pian jaloillani horjunut: minun askeleeni olisivat lähes liukastuneet.
3. Sillä minä närkästyin öykkäreistä, että minä näin jumalattomat menestyvän.

1. A Psalm of Asaph. Truly God is good to Israel, even to such as are of a clean heart.
2. But as for me, my feet were almost gone; my steps had well nigh slipped.
3. For I was envious at the foolish, when I saw the prosperity of the wicked.

4. Sillä ei he ole missään kuoleman hädässä, vaan heidän voimansa pysyy vahvana.

5. Ei he ole vastoinkäymisessä niinkuin muut ihmiset, ja ei heitä vaivata niinkuin muita ihmisiä.

6. Sentähden on heidän ylpeytensä koria, ja heidän väkivaltansa kaunistaa heitä.

7. Heidän silmänsä paisuvat lihavuudesta: he tekevät mitä ainoastansa heille kelpaa.

8. Kaikkia he katsovat ylön, ja sitte pahasti puhuvat: he puhuvat ja laittavat ylpiästi.

9. Mitä he puhuvat, sen täytyy olla taivaasta puhuttu: mitä he sanovat, sen täytyy maan päällä kelvata.

10. Sentähden noudattaa heitä yhteinen kansa, ja kokoontuvat heidän tykönsä niinkuin vedet,

11. Ja sanovat: mitä Jumalan pitäis heitä kysymän? mitä pitäis korkeimman heistä lukua pitämän?

12. Katso, ne ovat jumalattomat: he ovat onnelliset maailmassa ja rikastuvat.

13. Pitäiskö siis sen turhaan oleman,

4. For there are no bands in their death: but their strength is firm.

5. They are not in trouble as other men; neither are they plagued like other men.

6. Therefore pride compasseth them about as a chain; violence covereth them as a garment.

7. Their eyes stand out with fatness: they have more than heart could wish.

8. They are corrupt, and speak wickedly concerning oppression: they speak loftily.

9. They set their mouth against the heavens, and their tongue walketh through the earth.

10. Therefore his people return hither: and waters of a full cup are wrung out to them.

11. And they say, How doth God know? and is there knowledge in the most High?

12. Behold, these are the ungodly, who prosper in the world; they increase in riches.

13. Verily I have cleansed my heart in

että minun sydämeni nuhteetoinna elää, ja minä pesen viattomuudessa minun käteni?

vain, and washed my hands in innocency.

14. Ja minä ruoskitaan joka päivä, ja minun rangaistukseni on joka aamu käsissä?

14. For all the day long have I been plagued, and chastened every morning.

15. Minä olisin lähes niin sanonut kuin hekin; mutta katso, niin minä olisin tuominnut kaikki sinun lapses, jotka ikänänsä olleet ovat.

15. If I say, I will speak thus; behold, I should offend against the generation of thy children.

16. Minä ajattelin sitä tutkia; mutta se oli minulle ylen raskas,

16. When I thought to know this, it was too painful for me;

17. Siihenasti kuin minä menin Jumalan pyhään, ja ymmärsin heidän loppunsa.

17. Until I went into the sanctuary of God; then understood I their end.

18. Tosin sinä asetit heitä liukkaalle, ja syöksit heitä pohjaan.

18. Surely thou didst set them in slippery places: thou castedst them down into destruction.

19. Kuinka he niin pian hukkuvat: he hukkuvat ja saavat kauhian lopun.

19. How are they brought into desolation, as in a moment! they are utterly consumed with terrors.

20. Niinkuin uni, koska joku herää, niinpä sinä, Herra teet heidän kuvansa kaupungissa ylönkatsotuksi.

20. As a dream when one awaketh; so, O Lord, when thou awakest, thou shalt despise their image.

21. Vaan kuin se karvasteli minun sydämessäni ja pisti minun munaskuitani,

21. Thus my heart was grieved, and I was pricked in my reins.

22. Silloin olin minä tyhmä ja en mi-

22. So foolish was I, and ignorant: I

tään tietänyt: minä olin niinkuin nauta sinun edessäs.
23. Kuitenkin minä pysyn alati sinun tykönäs; sillä sinä pidät minun oikiasta kädestäni.
24. Sinä talutat minua neuvollas, ja korjaat minua viimein kunnialla.

25. Kuin sinä ainoastansa minulla olisit, niin en minä ensinkään sitte taivaasta eli maasta tottelisi.
26. Vaikka vielä minun ruumiini ja sieluni vaipuis, niin sinä, Jumala, kuitenkin olet aina minun sydämeni uskallus ja minun osani.
27. Sillä katso, jotka sinusta eriävät, ne hukkuvat: sinä kadotat kaikki, jotka sinua vastaan huorin tekevät.
28. Mutta se on minun iloni, että minä itseni Jumalan tykö pidän, ja panen toivoni Herran, Herran päälle, ilmoittamaan kaikkia sinun töitäs.

was as a beast before thee.

23. Nevertheless I am continually with thee: thou hast holden me by my right hand.
24. Thou shalt guide me with thy counsel, and afterward receive me to glory.

25. Whom have I in heaven but thee? and there is none upon earth that I desire beside thee.
26. My flesh and my heart faileth: but God is the strength of my heart, and my portion for ever.

27. For, lo, they that are far from thee shall perish: thou hast destroyed all them that go a whoring from thee.
28. But it is good for me to draw near to God: I have put my trust in the Lord GOD, that I may declare all thy works.

PSALMI 74

1. Asaphin opetus. Jumala, miksis meitä niin ratki pois syökset? ja olet niin hirmuisesti vihainen sinun laitu-

1. Maschil of Asaph. O God, why hast thou cast us off for ever? why doth thine anger smoke against the sheep

mes lampaille?
2. Muista seurakuntaas, jonkas muinen omistit ja sinulle perimiseksi lunastanut olet, Zionin vuorta, jossas asuit.

3. Tallaa heitä jaloillas, ja sysää heitä ijäiseen hävitykseen: vihollinen on raiskannut kaikki pyhässä.
4. Sinun vihollises kiljuvat sinun huoneessas, ja asettavat epäjumalansa siihen.
5. Kirveet näkyvät välkkyvän ylhäällä, niinkuin metsässä hakattaisiin,

6. Ja hakkaavat rikki kaikki hänen kuvainsa kaunistukset, sekä keihäillä että kirveillä.
7. He polttavat sinun pyhäs, ja turmelevat sinun nimes asuinsian maan päällä.

8. He puhuvat sydämessänsä: raadelkaamme heitä ynnä; he polttavat kaikki Jumalan huoneet maalla.

9. Emme näe meidän ihmeitämme, eikä silleen prophetaa ole: ei myös

of thy pasture?
2. Remember thy congregation, which thou hast purchased of old; the rod of thine inheritance, which thou hast redeemed; this mount Zion, wherein thou hast dwelt.
3. Lift up thy feet unto the perpetual desolations; even all that the enemy hath done wickedly in the sanctuary.
4. Thine enemies roar in the midst of thy congregations; they set up their ensigns for signs.
5. A man was famous according as he had lifted up axes upon the thick trees.
6. But now they break down the carved work thereof at once with axes and hammers.
7. They have cast fire into thy sanctuary, they have defiled by casting down the dwelling place of thy name to the ground.
8. They said in their hearts, Let us destroy them together: they have burned up all the synagogues of God in the land.
9. We see not our signs: there is no more any prophet: neither is there

ketään meidän seassamme ole, joka ymmärtää kuinka kauvan.

10. Jumala, kuinka kauvan vihamies häpäisee ja vihollinen sinun nimeäs ratki niin pilkkaa?

11. Miksis käännät pois sinun kätes? ja oikian kätes niin ratki sinun povestas?

12. Mutta Jumala on alusta minun kuninkaani, joka kaikkinaisen autuuden matkaan saattaa maan päällä.

13. Sinä hajoitat meren voimallas: sinä murennat lohikärmeiden päät vesissä.

14. Sinä murensit valaskalain päät, ja annat ne kansalle ruaksi metsän korvessa.

15. Sinä kuohutat lähteet ja virrat: sinä kuivaat väkevät kosket.

16. Päivä ja yö ovat sinun: sinä rakennat valkeuden ja auringon.

17. Sinä sovitit jokaisen maan rajat: sinä teet suven ja talven.

18. Niin muista siis, että vihollinen

among us any that knoweth how long.

10. O God, how long shall the adversary reproach? shall the enemy blaspheme thy name for ever?

11. Why withdrawest thou thy hand, even thy right hand? pluck it out of thy bosom.

12. For God is my King of old, working salvation in the midst of the earth.

13. Thou didst divide the sea by thy strength: thou brakest the heads of the dragons in the waters.

14. Thou brakest the heads of leviathan in pieces, and gavest him to be meat to the people inhabiting the wilderness.

15. Thou didst cleave the fountain and the flood: thou driedst up mighty rivers.

16. The day is thine, the night also is thine: thou hast prepared the light and the sun.

17. Thou hast set all the borders of the earth: thou hast made summer and winter.

18. Remember this, that the enemy

häpäisee Herraa, ja hullu kansa pilkkaa sinun nimeäs.

19. Älä siis anna pedolle mettises sielua, ja älä niin ratki unohda sinun köyhäis joukkoa.

20. Muista liittoa; sillä maa on joka paikassa surkiasti hävitetty, ja huoneet ovat täynnä vääryyttä.
21. Älä anna köyhän mennä pois häpiällä; sillä köyhät ja raadolliset kiittävät sinun nimeäs.
22. Nouse, Jumala, ja aja asias: muista niitä häväistyksiä, jotka sinulle joka päivä hulluilta tapahtuvat.
23. Älä unohda vihollistes ääntä: sinun vainollistes meteli tulee aina suuremmaksi.

hath reproached, O LORD, and that the foolish people have blasphemed thy name.

19. O deliver not the soul of thy turtledove unto the multitude of the wicked: forget not the congregation of thy poor for ever.

20. Have respect unto the covenant: for the dark places of the earth are full of the habitations of cruelty.
21. O let not the oppressed return ashamed: let the poor and needy praise thy name.
22. Arise, O God, plead thine own cause: remember how the foolish man reproacheth thee daily.
23. Forget not the voice of thine enemies: the tumult of those that rise up against thee increaseth continually.

PSALMI 75

1. Asaphin Psalmi ja veisu, ettei hän hukkunut, edelläveisaajalle.
(H75:2) Me kiitämme sinua, ja ilmoitamme ihmeitäs, että sinun nimes on niin läsnä.

1. To the chief Musician, Altaschith, A Psalm or Song of Asaph. Unto thee, O God, do we give thanks, unto thee do we give thanks: for that thy name is near thy wondrous works declare.

2. Sillä ajallansa minä oikein tuomitsen.
3. Maa vapisee ja kaikki, jotka sen päällä asuvat; mutta minä vahvistan lujasti hänen patsaansa, Sela!
4. Minä sanoin öykkäreille: älkäät niin kerskatko, ja jumalattomille: älkäät vallan päälle haastako.
5. Älkäät niin pahoin haastako teidän valtanne päälle: älkäät puhuko niin niskuristi,
6. Niinkuin ei mitään hätää olisi, eikä idästä eikä lännestä, taikka vuorilta korvessa.
7. Sillä Jumala on tuomari, joka tämän alentaa ja toisen ylentää.
8. Sillä Herran kädessä on malja täynnä, väkevällä viinalla täytetty, ja siitä hän panee sisälle; vaan sen rahkan täytyy kaikkein jumalattomain maan päällä juoda, ja ryypätä ulos.
9. Mutta minä ilmoitan ijankaikkisesti, ja veisaan kiitosta Jakobin Jumalalle.
10. Ja minä tahdon särkeä kaiken jumalattomain vallan, että vanhurskasten valta korotettaisiin.

2. When I shall receive the congregation I will judge uprightly.
3. The earth and all the inhabitants thereof are dissolved: I bear up the pillars of it. Selah.
4. I said unto the fools, Deal not foolishly: and to the wicked, Lift not up the horn:
5. Lift not up your horn on high: speak not with a stiff neck.
6. For promotion cometh neither from the east, nor from the west, nor from the south.
7. But God is the judge: he putteth down one, and setteth up another.
8. For in the hand of the LORD there is a cup, and the wine is red; it is full of mixture; and he poureth out of the same: but the dregs thereof, all the wicked of the earth shall wring them out, and drink them.
9. But I will declare for ever; I will sing praises to the God of Jacob.
10. All the horns of the wicked also will I cut off; but the horns of the righteous shall be exalted.

PSALMI 76

1. Asaphin Psalmi ja veisu, kanteleilla, edelläveisaajalle. (H76:2) Jumala on tuttu Juudassa, Israelissa on hänen suuri nimensä.

1. To the chief Musician on Neginoth, A Psalm or Song of Asaph. In Judah is God known: his name is great in Israel.

2. Salemissa on hänen majansa, ja Zionissa hänen asumisensa.

2. In Salem also is his tabernacle, and his dwelling place in Zion.

3. Siellä hän särkee joutsen nuolet, kilvet, miekan ja sodan, Sela!

3. There brake he the arrows of the bow, the shield, and the sword, and the battle. Selah.

4. Sinä olet kirkkaampi ja väkevämpi kuin ryöstövuoret.

4. Thou art more glorious and excellent than the mountains of prey.

5. Urhoolliset pitää ryöstettämän ja uneensa nukkuman; ja kaikki sotamiehet täytyy käsistänsä hermottomaksi tulla.

5. The stouthearted are spoiled, they have slept their sleep: and none of the men of might have found their hands.

6. Sinun rangaistuksestas, Jakobin Jumala, vajoo uneen orhi ja ratas,

6. At thy rebuke, O God of Jacob, both the chariot and horse are cast into a dead sleep.

7. Sinä olet peljättävä: kuka voi seisoa sinun edessäs, koskas vihastut?

7. Thou, even thou, art to be feared: and who may stand in thy sight when once thou art angry?

8. Koskas tuomion annat kuulua taivaasta, niin maa vapisee ja vaikenee;

8. Thou didst cause judgment to be heard from heaven; the earth feared, and was still,

9. Koska Jumala nousee tuomitse-

9. When God arose to judgment, to

maan, että hän auttais kaikkia raadollisia maan päällä, Sela!

save all the meek of the earth. Selah.

10. Kuin ihmiset kiukuitsevat sinua vastaan, niin sinä voitat kunnian, ja kuin he vielä enemmin kiukuitsevat, niin sinä olet valmis.

10. Surely the wrath of man shall praise thee: the remainder of wrath shalt thou restrain.

11. Luvatkaat ja antakaat Herralle teidän Jumalallenne kaikki, jotka hänen ympärillänsä olette, viekäät lahjoja peljättävälle,

11. Vow, and pay unto the LORD your God: let all that be round about him bring presents unto him that ought to be feared.

12. Joka päämiehiltä ottaa pois rohkeuden, ja on peljättävä maan kuninkaille.

12. He shall cut off the spirit of princes: he is terrible to the kings of the earth.

PSALMI 77

1. Asaphin Psalmi, Jedutunin edestä, edelläveisaajalle. (H77:2) Minä huudan äänelläni Jumalaa: Jumalaa minä huudan, ja hän kuultelee minua.

1. To the chief Musician, to Jeduthun, A Psalm of Asaph. I cried unto God with my voice, even unto God with my voice; and he gave ear unto me.

2. Minun hätä-ajallani etsin minä Herraa: minun käteni on yöllä ojettu, ja ei lakkaa; sillä ei minun sieluni salli itseänsä lohduttaa.

2. In the day of my trouble I sought the Lord: my sore ran in the night, and ceased not: my soul refused to be comforted.

3. Minä ajattelen tosin Jumalan päälle, olen kuitenkin murheissani: minä tutkin, ja henkeni on sittekin ahdistuksessa, Sela!

3. I remembered God, and was troubled: I complained, and my spirit was overwhelmed. Selah.

4. Sinä pidät minun silmäni, että he valvovat: minä olen niin voimatoin, etten minä voi puhua.

4. Thou holdest mine eyes waking: I am so troubled that I cannot speak.

5. Minä ajattelen vanhoja aikoja, entisiä vuosia:

5. I have considered the days of old, the years of ancient times.

6. Minä muistan yöllä minun kanteletani: minä puhun sydämelleni, ja minun henkeni tutkii:

6. I call to remembrance my song in the night: I commune with mine own heart: and my spirit made diligent search.

7. Heittäneekö Jumala pois ijankaikkisesti, ja ei yhtään armoa silleen osoittane?

7. Will the Lord cast off for ever? and will he be favourable no more?

8. Puuttuneeko hänen laupiutensa ijankaikkisesti, ja olleeko lupauksella jo loppu suvusta sukuhun?

8. Is his mercy clean gone for ever? doth his promise fail for evermore?

9. Onko Jumala unohtanut olla armollinen? ja sulkenut laupiutensa vihan tähden? Sela!

9. Hath God forgotten to be gracious? hath he in anger shut up his tender mercies? Selah.

10. Minä sanoin: se on minun heikkouteni; mutta Ylimmäisen oikia käsi voi kaikki muuttaa.

10. And I said, This is my infirmity: but I will remember the years of the right hand of the most High.

11. Sentähden minä muistan Herran töitä, ja minä ajattelen entisiä ihmeitäs,

11. I will remember the works of the LORD: surely I will remember thy wonders of old.

12. Ja puhun kaikista sinun töistäs, ja sanon sinun teoistas.

12. I will meditate also of all thy work, and talk of thy doings.

13. Jumala, sinun ties on pyhä: kussa on niin väkevää Jumalaa kuin sinä

13. Thy way, O God, is in the sanctuary: who is so great a God as our

Jumala?
14. Sinä olet se Jumala, joka ihmeitä tekee: sinä osoitit voimas kansain seassa.
15. Sinä lunastit sinun kansas käsivarrellas, Jakobin ja Josephin lapset, Sela!
16. Vedet näkivät sinun, Jumala, vedet näkivät sinun ja vapisivat, ja syvyydet pauhasivat,
17. Paksut pilvet kaasivat vettä, pilvet jylisivät ja nuolet lensivät sekaan.

18. Se jylisi taivaassa, ja sinun leimaukses välkkyi maan piirin päälle: maa liikkui ja värisi siitä.

19. Sinun ties oli meressä, ja sinun polkus olivat suurissa vesissä, ja ei sinun jälkiäs kenkään tuntenut.
20. Sinä veit kansas niinkuin lammaslauman, Moseksen ja Aaronin kautta.

God?
14. Thou art the God that doest wonders: thou hast declared thy strength among the people.
15. Thou hast with thine arm redeemed thy people, the sons of Jacob and Joseph. Selah.
16. The waters saw thee, O God, the waters saw thee; they were afraid: the depths also were troubled.
17. The clouds poured out water: the skies sent out a sound: thine arrows also went abroad.

18. The voice of thy thunder was in the heaven: the lightnings lightened the world: the earth trembled and shook.

19. Thy way is in the sea, and thy path in the great waters, and thy footsteps are not known.
20. Thou leddest thy people like a flock by the hand of Moses and Aaron.

PSALMI 78

1. Asaphin opetus. Kuule, kansani, minun lakini: kallistakaat korvanne minun suuni sanoihin.

1. Maschil of Asaph. Give ear, O my people, to my law: incline your ears to the words of my mouth.

2. Minä avaan suuni sananlaskuun, ja vanhat tapaukset mainitsen,
3. Jotka me kuulleet olemme ja tiedämme, ja meidän isämme meille jutelleet ovat,
4. Ettemme sitä salaisi heidän lapsiltansa, jälkeentulevaiselta sukukunnalta, julistain Herran kiitoksia, ja hänen voimaansa ja ihmeitänsä, jotka hän on tehnyt.
5. Hän sääsi todistuksen Jakobissa, ja antoi lain Israelissa, jonka hän käski meidän isäimme opettaa lapsillensa,
6. Että vastatulevaiset oppisivat, ja lapset, jotka vielä syntyvät: kuin he kasvavat, että hekin myös ilmoittaisivat lapsillensa;
7. Että he panisivat toivonsa Jumalaan ja ei unohtaisi Jumalan tekoja, vaan pitäisivät hänen käskynsä,
8. Ja ei olisi niinkuin heidän isänsä, vastahakoinen ja kankia suku, joka ei vahvistanut sydäntänsä, ja heidän henkensä ei riippunut uskollisesti Jumalassa;
9. Niinkuin Ephraimin lapset, sota-

2. I will open my mouth in a parable: I will utter dark sayings of old:
3. Which we have heard and known, and our fathers have told us.
4. We will not hide them from their children, shewing to the generation to come the praises of the LORD, and his strength, and his wonderful works that he hath done.
5. For he established a testimony in Jacob, and appointed a law in Israel, which he commanded our fathers, that they should make them known to their children:
6. That the generation to come might know them, even the children which should be born; who should arise and declare them to their children:
7. That they might set their hope in God, and not forget the works of God, but keep his commandments:
8. And might not be as their fathers, a stubborn and rebellious generation; a generation that set not their heart aright, and whose spirit was not stedfast with God.
9. The children of Ephraim, being

aseilla varustetut joutsimiehet, pakenivat sodan ajalla.
10. Ei he pitäneet Jumalan liittoa, ja ei vaeltaneet hänen laissansa.
11. Ja he unohtivat hänen tekonsa ja ihmeensä, jotka hän heille osottanut oli.
12. Heidän isäinsä edessä teki hän ihmeitä, Egyptin maassa, Zoanin kedolla.
13. Hän halkasi meren ja vei heitä sen lävitse, ja asetti vedet niinkuin roukkion.
14. Ja hän talutti heitä yli päivää pilvellä, yli yötä tulen valolla.

15. Hän halkasi kalliot korvessa, ja juotti heitä vedellä yltäkyllä.

16. Ja hän laski ojat vuotamaan kalliosta, niin että vedet siitä vuosivat niinkuin virrat.
17. Ja vielä he sittenkin syntiä tekivät häntä vastaan, ja vihoittivat korkeimman korvessa.
18. He kiusasivat Jumalaa sydämessänsä, anoen ruokaa sielullensa.
19. He puhuivat Jumalaa vastaan ja

armed, and carrying bows, turned back in the day of battle.
10. They kept not the covenant of God, and refused to walk in his law;
11. And forgat his works, and his wonders that he had shewed them.

12. Marvellous things did he in the sight of their fathers, in the land of Egypt, in the field of Zoan.
13. He divided the sea, and caused them to pass through; and he made the waters to stand as an heap.
14. In the daytime also he led them with a cloud, and all the night with a light of fire.

15. He clave the rocks in the wilderness, and gave them drink as out of the great depths.

16. He brought streams also out of the rock, and caused waters to run down like rivers.
17. And they sinned yet more against him by provoking the most High in the wilderness.
18. And they tempted God in their heart by asking meat for their lust.
19. Yea, they spake against God;

sanoivat: voineeko Jumala valmistaa pöydän korvessa?

they said, Can God furnish a table in the wilderness?

20. Katso, kyllä tosin hän kallioon löi, ja vedet vuosivat, ja ojat juoksivat; mutta voineeko hän myös leipää antaa, eli kansallensa lihaa toimittaa?

20. Behold, he smote the rock, that the waters gushed out, and the streams overflowed; can he give bread also? can he provide flesh for his people?

21. Kuin Herra sen kuuli, vihastui hän: ja tuli sytytettiin Jakobissa, ja julmuus tuli Israelin päälle,

21. Therefore the LORD heard this, and was wroth: so a fire was kindled against Jacob, and anger also came up against Israel;

22. Ettei he uskoneet Jumalan päälle, ja ei uskaltaneet hänen apuunsa.

22. Because they believed not in God, and trusted not in his salvation:

23. Ja hän käski pilviä ylhäältä, ja avasi taivaan ovet,

23. Though he had commanded the clouds from above, and opened the doors of heaven,

24. Ja antoi sataa heille mannaa syödäksensä, ja antoi heille taivaan leipää.

24. And had rained down manna upon them to eat, and had given them of the corn of heaven.

25. He söivät väkeväin leipää: hän lähetti heille kyllä ruokaa ravinnoksi.

25. Man did eat angels' food: he sent them meat to the full.

26. Hän antoi itätuulen puhaltaa taivaan alla, ja väkevyydellänsä kehoitti hän etelätuulen,

26. He caused an east wind to blow in the heaven: and by his power he brought in the south wind.

27. Ja antoi sataa, niinkuin tomua, lihaa heille, ja lintuja niinkuin santaa meressä,

27. He rained flesh also upon them as dust, and feathered fowls like as the sand of the sea:

28. Ja salli langeta keskelle heidän lei-

28. And he let it fall in the midst of

riänsä, joka paikassa kuin he asuivat.

their camp, round about their habitations.

29. Niin he söivät ja yltäkyllä ravittiin: ja hän antoi heille heidän himonsa,

29. So they did eat, and were well filled: for he gave them their own desire;

30. Kuin ei he vielä lakanneet himoitsemasta, ja ruoka oli vielä heidän suussansa,

30. They were not estranged from their lust. But while their meat was yet in their mouths,

31. Tuli Jumalan viha heidän päällensä, ja tappoi jaloimmat heidän seastansa, ja parahimmat Israelissa hän maahan löi.

31. The wrath of God came upon them, and slew the fattest of them, and smote down the chosen men of Israel.

32. Mutta vielä sittenkin kaikissa näissä he syntiä tekivät ja ei uskoneet hänen ihmeitänsä.

32. For all this they sinned still, and believed not for his wondrous works.

33. Sentähden lopetti hän heidän päivänsä turhuudessa, ja heidän vuotensa kiiruhtain.

33. Therefore their days did he consume in vanity, and their years in trouble.

34. Kuin hän heitä tappoi, etsivät he häntä: ja he palasivat ja tulivat varhain Jumalan tykö,

34. When he slew them, then they sought him: and they returned and enquired early after God.

35. Ja muistelivat, että Jumala on heidän turvansa, ja Jumala korkein heidän lunastajansa.

35. And they remembered that God was their rock, and the high God their redeemer.

36. Ja he puhuivat hänelle ulkokullaisesti suullansa, ja valehtelivat hänelle kielellänsä.

36. Nevertheless they did flatter him with their mouth, and they lied unto him with their tongues.

37. Mutta heidän sydämensä ei ollut

37. For their heart was not right with

oikia hänen puoleensa, ja ei he pitäneet uskollisesti hänen liittoansa.
38. Mutta hän oli armollinen, ja antoi pahat teot anteeksi, ja ei hukuttanut heitä; ja hän käänsi pois usein vihansa, ettei hän laskenut kaikkea vihaansa menemään.
39. Sillä hän muisti heidän lihaksi, tuuleksi, joka menee pois ja ei palaja.

40. Kuinka usein he vihoittivat hänen korvessa ja kehoittivat hänen erämaassa?
41. Ja he kiusasivat taas Jumalaa joka aika, ja laittivat pyhää Israelissa.

42. Ei he muistaneet hänen kättänsä sinä päivänä, jona hän lunasti heitä vihollisista:
43. Niinkuin hän oli merkkinsä Egyptissä tehnyt, ja ihmeensä Zoanin kedolla,
44. Koska hän heidän virtansa vereksi muutti, ettei he ojistansa taitaneet juoda:
45. Koska hän turilaat heidän sekaansa lähetti, jotka heitä söivät, ja sammakot, jotka heitä hukuttivat;

him, neither were they stedfast in his covenant.
38. But he, being full of compassion, forgave their iniquity, and destroyed them not: yea, many a time turned he his anger away, and did not stir up all his wrath.
39. For he remembered that they were but flesh; a wind that passeth away, and cometh not again.
40. How oft did they provoke him in the wilderness, and grieve him in the desert!
41. Yea, they turned back and tempted God, and limited the Holy One of Israel.
42. They remembered not his hand, nor the day when he delivered them from the enemy.
43. How he had wrought his signs in Egypt, and his wonders in the field of Zoan:
44. And had turned their rivers into blood; and their floods, that they could not drink.
45. He sent divers sorts of flies among them, which devoured them; and frogs, which destroyed them.

46. Ja antoi heidän tulonsa ruohomadoille, ja heidän työnsä heinäsirkoille;

46. He gave also their increase unto the caterpiller, and their labour unto the locust.

47. Koska hän rakeilla heidän viinapuunsa löi, ja heidän metsäfikunansa jääkivillä;

47. He destroyed their vines with hail, and their sycomore trees with frost.

48. Koska hän löi heidän karjansa rakeilla, ja heidän laumansa pitkäisen tulella;

48. He gave up their cattle also to the hail, and their flocks to hot thunderbolts.

49. Hän lähetti heidän päällensä vihansa, närkästyksen, julmuuden ja ahdistuksen, pahain enkelien lähettämisellä;

49. He cast upon them the fierceness of his anger, wrath, and indignation, and trouble, by sending evil angels among them.

50. Hän päästi vihansa heidän sekaansa, ja ei päästänyt heidän sielujansa kuolemasta, ja heidän eläimensä rutolla kuoletti;

50. He made a way to his anger; he spared not their soul from death, but gave their life over to the pestilence;

51. Koska hän kaikki esikoiset löi Egyptissä, ensimäiset perilliset Hamin majoissa,

51. And smote all the firstborn in Egypt; the chief of their strength in the tabernacles of Ham:

52. Ja antoi kansansa vaeltaa niinkuin lampaat, ja vei heidät niinkuin lauman korvessa,

52. But made his own people to go forth like sheep, and guided them in the wilderness like a flock.

53. Ja saatti heitä turvallisesti, ettei he peljänneet; vaan heidän vihollisensa peitti meri.

53. And he led them on safely, so that they feared not: but the sea overwhelmed their enemies.

54. Ja hän vei heitä pyhänsä rajoihin, tämän vuoren tykö, jonka hänen oikia

54. And he brought them to the border of his sanctuary, even to this

kätensä saanut oli.

mountain, which his right hand had purchased.

55. Ja hän ajoi pois heidän edestänsä pakanat, ja jakoi heille perimisen arvalla: ja niiden majoissa antoi hän Israelin sukukunnat asua.

55. He cast out the heathen also before them, and divided them an inheritance by line, and made the tribes of Israel to dwell in their tents.

56. Mutta he kiusasivat ja vihoittivat korkian Jumalan, ja ei pitäneet hänen todistuksiansa.

56. Yet they tempted and provoked the most high God, and kept not his testimonies:

57. Vaan he palasivat takaperin ja petollisesti luopuivat pois niinkuin heidän isänsäkin: poikkesivat pois niinkuin hellinnyt joutsi.

57. But turned back, and dealt unfaithfully like their fathers: they were turned aside like a deceitful bow.

58. Ja he vihoittivat hänen korkeuksillansa ja kehoittivat häntä epäjumalainsa kuvilla.

58. For they provoked him to anger with their high places, and moved him to jealousy with their graven images.

59. Ja kuin Jumala sen kuuli, niin hän närkästyi, ja hylkäsi kovin Israelin,

59. When God heard this, he was wroth, and greatly abhorred Israel:

60. Niin että hän luopui asuinsiastansa Silossa, siitä majasta, jonka hän ihmisten sekaan asetti,

60. So that he forsook the tabernacle of Shiloh, the tent which he placed among men;

61. Ja antoi heidän voimansa vankeuteen, ja heidän kauneutensa vihollisten käsiin.

61. And delivered his strength into captivity, and his glory into the enemy's hand.

62. Ja hän hylkäsi kansansa miekan alle, ja närkästyi perimistänsä vastaan.

62. He gave his people over also unto the sword; and was wroth with his inheritance.

63. Heidän parhaat nuorukaisensa kulutti tuli, ja heidän neitseensä ei tulleet häävirsillä kunnioitetuksi.
64. Heidän pappinsa kaatuivat miekalla; ja heidän leskensä ei itkeneet,

65. Ja Herra heräsi niinkuin joku makaavainen, niinkuin joku väkevä luihkaaja viinan juomisesta,
66. Ja löi vihollistansa perävieriin, ja pani ijankaikkisen häpiän heidän päällensä,
67. Ja heitti Josephin majan pois, ja ei valinnut Ephraimin sukukuntaa.

68. Vaan hän valitsi Juudan sukukunnan, Zionin vuoren, jota hän rakasti,
69. Ja rakensi pyhänsä korkialle, niinkuin ijankaikkisesti pysyväisen maan,

70. Ja valitsi palveliansa Davidin, ja otti hänen lammashuoneesta.
71. Imettävistä lampaista haki hän hänen, että hän hänen kanssansa Jakobin kaitsis, ja Israelin hänen perimisensä.
72. Ja hän kaitsi heitä kaikella sydämensä vakuudella, ja hallitsi heitä

63. The fire consumed their young men; and their maidens were not given to marriage.
64. Their priests fell by the sword; and their widows made no lamentation.

65. Then the Lord awaked as one out of sleep, and like a mighty man that shouteth by reason of wine.
66. And he smote his enemies in the hinder parts: he put them to a perpetual reproach.
67. Moreover he refused the tabernacle of Joseph, and chose not the tribe of Ephraim:

68. But chose the tribe of Judah, the mount Zion which he loved.
69. And he built his sanctuary like high palaces, like the earth which he hath established for ever.

70. He chose David also his servant, and took him from the sheepfolds:
71. From following the ewes great with young he brought him to feed Jacob his people, and Israel his inheritance.
72. So he fed them according to the integrity of his heart; and guided

kaikella ahkeruudella.

them by the skilfulness of his hands.

PSALMI 79

1. Asaphin Psalmi. Jumala, pakanat ovat perikuntaas karanneet: he ovat saastuttaneet pyhän temppelis, ja Jerusalemista kiviraunion tehneet.

1. A Psalm of Asaph. O God, the heathen are come into thine inheritance; thy holy temple have they defiled; they have laid Jerusalem on heaps.

2. He antoivat sinun palveliais ruumiit linnuille taivaan alla ruaksi, ja pyhäis lihan maan pedoille.

2. The dead bodies of thy servants have they given to be meat unto the fowls of the heaven, the flesh of thy saints unto the beasts of the earth.

3. He vuodattivat heidän verensä niinkuin veden Jerusalemin ympärille, ja ei kenkään haudannut.

3. Their blood have they shed like water round about Jerusalem; and there was none to bury them.

4. Me olemme läsnäasuvaisillemme nauruksi tulleet, häväistykseksi ja pilkaksi niille, jotka meidän ympärillämme ovat.

4. We are become a reproach to our neighbours, a scorn and derision to them that are round about us.

5. Herra, kuinka kauvan sinä taukoomata niin vihainen olet? ja annat kiivautes palaa niinkuin tulen?

5. How long, LORD? wilt thou be angry for ever? shall thy jealousy burn like fire?

6. Vuodata vihas pakanain päälle, jotka ei sinua tunne, ja niiden valtakuntain päälle, jotka ei sinun nimeäs avuksi huuda;

6. Pour out thy wrath upon the heathen that have not known thee, and upon the kingdoms that have not called upon thy name.

7. Sillä he ovat Jakobin syöneet, ja hänen huoneensa hävittäneet.

7. For they have devoured Jacob, and laid waste his dwelling place.

8. Älä muistele meidän entisiä pahoja tekojamme: armahda sinuas nopiasti meidän päällemme; sillä me olemme sangen viheliäisiksi tulleet.

9. Auta meitä, meidän autuutemme Jumala, sinun nimes kunnian tähden: pelasta meitä, ja anna meille synnit anteeksi sinun nimes tähden.

10. Miksis sallit pakanain sanoa: kussa on nyt heidän Jumalansa? ilmoitettakaan pakanain seassa, meidän silmäimme edessä, sinun palveliais veren kosto, joka vuodatettu on!

11. Anna etees tulla vankein huokaukset: suuren käsivartes kautta, korjaa kuoleman lapset,

12. Ja kosta meidän läsnäasuvaisillemme seitsemin kerroin heidän helmaansa heidän pilkkansa, jolla he sinua, Herra, pilkanneet ovat.

13. Mutta me sinun kansas, ja sinun laitumes lauma, kiitämme sinua ijankaikkisesti, ja julistamme sinun kiitostas suvusta sukuun.

8. O remember not against us former iniquities: let thy tender mercies speedily prevent us: for we are brought very low.

9. Help us, O God of our salvation, for the glory of thy name: and deliver us, and purge away our sins, for thy name's sake.

10. Wherefore should the heathen say, Where is their God? let him be known among the heathen in our sight by the revenging of the blood of thy servants which is shed.

11. Let the sighing of the prisoner come before thee; according to the greatness of thy power preserve thou those that are appointed to die;

12. And render unto our neighbours sevenfold into their bosom their reproach, wherewith they have reproached thee, O Lord.

13. So we thy people and sheep of thy pasture will give thee thanks for ever: we will shew forth thy praise to all generations.

PSALMI 80

1. Asaphin Psalmi, kultasesta kukkaisesta, edelläveisaajalle. (H80:2) Kuules, Israelin paimen, joka saatat Josephin niinkuin lampaat: ilmoita sinus, joka istut Kerubimin päällä.

1. To the chief Musician upon Shoshannimeduth, A Psalm of Asaph. Give ear, O Shepherd of Israel, thou that leadest Joseph like a flock; thou that dwellest between the cherubims, shine forth.

2. Herätä voimas, sinä joka Ephraimin, Benjaminin ja Manassen edessä olet, ja tule meidän avuksemme.

2. Before Ephraim and Benjamin and Manasseh stir up thy strength, and come and save us.

3. Jumala, käännä meitä, ja anna kasvos paistaa, niin me tulemme autetuksi.

3. Turn us again, O God, and cause thy face to shine; and we shall be saved.

4. Herra Jumala Zebaot, kuinka kauvan sinä vihastut kansas rukouksiin?

4. O LORD God of hosts, how long wilt thou be angry against the prayer of thy people?

5. Sinä ruokit heitä kyyneleiden leivällä, ja juotat heitä suurella mitalla, täynnä kyyneleitä,

5. Thou feedest them with the bread of tears; and givest them tears to drink in great measure.

6. Sinä olet meidät pannut riidaksi läsnäasuvaisillemme; ja meidän vihollisemme pilkkaavat meitä.

6. Thou makest us a strife unto our neighbours: and our enemies laugh among themselves.

7. Jumala Zebaot, käännä meitä, ja anna kasvos paistaa, niin me autetuksi tulemme.

7. Turn us again, O God of hosts, and cause thy face to shine; and we shall be saved.

8. Sinä toit viinapuun Egyptistä, olet

8. Thou hast brought a vine out of

pakanat karkoittanut ulos, ja sen istuttanut.
9. Sinä perkasit tien hänen eteensä, ja annoit hänen hyvästi juurtua, niin että se täytti maan.
10. Vuoret ovat sen varjolla peitetyt, ja hänen oksillansa Jumalan sedripuut.
11. Sinä levitit hänen oksansa hamaan mereen asti, ja hänen haaransa hamaan virran tykö.
12. Miksis siis särjit hänen aitansa, että sitä kaikki ohitsekäyvät repivät.
13. Metsäsika on sen kaivanut ylös, ja metsän pedot sen syövät.
14. Jumala Zebaot, käännä siis sinuas, katso alas taivaasta ja näe, ja etsi sitä viinapuuta,
15. Ja pidä se kiintiänä, jonka sinun oikia kätes on istuttanut, (ihmisen) pojan tähden, jonka sinulles lujasti valinnut olet.
16. Se on poltettu tulella ja revitty: sinun uhkauksestas he ovat hukkuneet.
17. Sinun kätes varjelkoon oikian kä-

Egypt: thou hast cast out the heathen, and planted it.
9. Thou preparedst room before it, and didst cause it to take deep root, and it filled the land.
10. The hills were covered with the shadow of it, and the boughs thereof were like the goodly cedars.
11. She sent out her boughs unto the sea, and her branches unto the river.
12. Why hast thou then broken down her hedges, so that all they which pass by the way do pluck her?
13. The boar out of the wood doth waste it, and the wild beast of the field doth devour it.
14. Return, we beseech thee, O God of hosts: look down from heaven, and behold, and visit this vine;
15. And the vineyard which thy right hand hath planted, and the branch that thou madest strong for thyself.
16. It is burned with fire, it is cut down: they perish at the rebuke of thy countenance.
17. Let thy hand be upon the man of

tes kansan, ja ihmisen pojan, jonka sinulles lujasti valinnut olet.
18. Niin emme sinusta luovu: suo meidän elää, niin me sinun nimeäs avuksi huudamme.
19. Herra Jumala Zebaot, käännä meitä: anna kasvos paistaa, niin me autetuksi tulemme.

thy right hand, upon the son of man whom thou madest strong for thyself.
18. So will not we go back from thee: quicken us, and we will call upon thy name.
19. Turn us again, O LORD God of hosts, cause thy face to shine; and we shall be saved.

PSALMI 81

1. Gittitin päällä, edelläveisaajalle, Asaphin (Psalmi.) (H81:2) Veisatkaat iloisesti Jumalalle, joka on meidän väkevyytemme: ihastukaat Jakobin Jumalalle.
2. Ottakaat psalmit ja tuokaat kanteleet, iloiset harput ja psaltari.
3. Soittakaat pasunilla uudessa kuussa, meidän lehtimajamme juhlapäivänä.
4. Sillä se on tapa Israelissa, ja Jakobin Jumalan oikeus.
5. Sen hän pani Josephissa todistukseksi, koska he Egyptin maalta läksivät, ja oudon kielen kuulleet olivat.

1. To the chief Musician upon Gittith, A Psalm of Asaph. Sing aloud unto God our strength: make a joyful noise unto the God of Jacob.
2. Take a psalm, and bring hither the timbrel, the pleasant harp with the psaltery.
3. Blow up the trumpet in the new moon, in the time appointed, on our solemn feast day.
4. For this was a statute for Israel, and a law of the God of Jacob.
5. This he ordained in Joseph for a testimony, when he went out through the land of Egypt: where I heard a language that I understood not.

6. Minä olen heidän olkansa kuormasta vapahtanut; ja heidän kätensä pääsivät tiiliä tekemästä.
6. I removed his shoulder from the burden: his hands were delivered from the pots.

7. Koska sinä tuskassas minua avukses huusit, niin minä autin sinua: minä kuulin sinua, koska tuulispää tuli sinun päälles, ja koettelin sinua riitaveden tykönä, Sela!
7. Thou calledst in trouble, and I delivered thee; I answered thee in the secret place of thunder: I proved thee at the waters of Meribah. Selah.

8. Kuule, minun kansani, minä todistan sinun seassas: Israel, jospa sinä minua kuulisit!
8. Hear, O my people, and I will testify unto thee: O Israel, if thou wilt hearken unto me;

9. Ei pidä sinun seassas muukalainen jumala oleman, ja ei pidä sinun vierasta jumalaa kumartaman.
9. There shall no strange god be in thee; neither shalt thou worship any strange god.

10. Minä olen Herra sinun Jumalas, joka sinun vein ulos Egyptin maalta: levitä suus, niin minä sen täytän.
10. I am the LORD thy God, which brought thee out of the land of Egypt: open thy mouth wide, and I will fill it.

11. Mutta minun kansani ei kuullut minun ääntäni, ja Israel ei totellut minua.
11. But my people would not hearken to my voice; and Israel would none of me.

12. Niin minä laskin heitä sydämensä pahuuteen, vaeltamaan neuvonsa jälkeen.
12. So I gave them up unto their own hearts' lust: and they walked in their own counsels.

13. Jos minun kansani kuulis minua, ja Israel minun teissäni kävis,
13. Oh that my people had hearkened unto me, and Israel had walked in my ways!

14. Niin minä pian heidän vihollisensa painaisin alas, ja käteni kääntäisin
14. I should soon have subdued their enemies, and turned my hand against

heidän vihollistensa päälle,
15. Ja Herran viholliset hukkaan tulisivat; mutta heidän aikansa olisi ijankaikkisesti pysyvä,

16. Ja minä ruokkisin heitä parhailla nisuilla, ja ravitsisin heitä hunajalla kalliosta.

their adversaries.
15. The haters of the LORD should have submitted themselves unto him: but their time should have endured for ever.
16. He should have fed them also with the finest of the wheat: and with honey out of the rock should I have satisfied thee.

PSALMI 82

1. Asaphin Psalmi. Jumala seisoo Jumalan seurakunnassa: hän on tuomari Jumalain seassa.
2. Kuinka kauvan te väärin tuomitsette, ja jumalattoman muotoa katsotte? Sela!
3. Tehkää oikeus köyhälle ja orvolle, ja auttakaat raadolliset ja vaivaiset oikeudelle.
4. Pelastakaat ylönkatsottua ja köyhää, ja päästäkäät häntä jumalattoman kädestä.
5. Mutta ei he tottele eikä lukua pidä: he käyvät lakkaamata pimeässä: sentähden täytyy kaikki maan perustukset kaatua.

1. A Psalm of Asaph. God standeth in the congregation of the mighty; he judgeth among the gods.
2. How long will ye judge unjustly, and accept the persons of the wicked? Selah.
3. Defend the poor and fatherless: do justice to the afflicted and needy.
4. Deliver the poor and needy: rid them out of the hand of the wicked.
5. They know not, neither will they understand; they walk on in darkness: all the foundations of the earth are out of course.

6. Minä tosin sanoin: te olette jumalat, ja kaikki Korkeimman lapset;
7. Kuitenkin täytyy teidän kuolla niinkuin ihmiset, ja niinkuin tyrannit hukkua.
8. Nouse, Jumala, ja tuomitse maa; sillä kaikki pakanat ovat sinun omas.

6. I have said, Ye are gods; and all of you are children of the most High.
7. But ye shall die like men, and fall like one of the princes.
8. Arise, O God, judge the earth: for thou shalt inherit all nations.

PSALMI 83

1. Asaphin Psalmi ja veisu. (H83:2) Jumala, älä niin ratki vaikene, ja älä niin ääneti ole: Jumala, älä sitä niin kärsi.
2. Sillä katso, Sinun vihollises kiukuitsevat, ja jotka sinua vihaavat, ylentävät päänsä.
3. He pitävät kavaloita juonia sinun kansaas vastaan, ja pitävät neuvoa sinun salatuitas vastaan,
4. Sanoen: tulkaat, hävittäkäämme heitä, niin ettei he ensinkään kansa olisikaan, ettei Israelin nimeä silleen muisteltaisi.
5. Sillä he ovat sydämessänsä panneet neuvonsa yhteen, ja tehneet liiton sinua vastaan:
6. Edomilaiset ja Ismaelilaiset majat,

1. A Song or Psalm of Asaph. Keep not thou silence, O God: hold not thy peace, and be not still, O God.
2. For, lo, thine enemies make a tumult: and they that hate thee have lifted up the head.
3. They have taken crafty counsel against thy people, and consulted against thy hidden ones.
4. They have said, Come, and let us cut them off from being a nation; that the name of Israel may be no more in remembrance.
5. For they have consulted together with one consent: they are confederate against thee:
6. The tabernacles of Edom, and the

Moabilaiset ja Hagarilaiset,

Ishmaelites; of Moab, and the Hagarenes;

7. Gebalilaiset, Ammonilaiset ja Amalekilaiset, Philistealaiset ja Tyron asuvaiset.

7. Gebal, and Ammon, and Amalek; the Philistines with the inhabitants of Tyre;

8. Assur on myös itsensä heihin liittänyt, auttamaan Lotin lapsia, Sela!

8. Assur also is joined with them: they have holpen the children of Lot. Selah.

9. Tee niille niinkuin Midianilaisille, niinkuin Siseralle, niinkuin Jabinille Kisonin ojan tykönä;

9. Do unto them as unto the Midianites; as to Sisera, as to Jabin, at the brook of Kison:

10. Jotka mestattiin Endorin tykönä, ja tulivat loaksi maan päälle.

10. Which perished at Endor: they became as dung for the earth.

11. Tee heidän pääruhtinaansa niinkuin Orebin ja Seebin, ja kaikki heidän ylimmäisensä niinkuin Seban ja Salmunnan,

11. Make their nobles like Oreb, and like Zeeb: yea, all their princes as Zebah, and as Zalmunna:

12. Jotka sanovat: me omistamme meillemme Jumalan huoneet.

12. Who said, Let us take to ourselves the houses of God in possession.

13. Jumala, tee heitä niinkuin rattaan, niinkuin korren tuulen edessä.

13. O my God, make them like a wheel; as the stubble before the wind.

14. Niinkuin kulo metsän polttaa, ja niinkuin liekki mäet sytyttää;

14. As the fire burneth a wood, and as the flame setteth the mountains on fire;

15. Vainoo juuri niin heitä sinun rajuilmallas, ja hämmästytä heitä tuu-

15. So persecute them with thy tempest, and make them afraid with

lispäälläs.
16. Täytä heidän kasvonsa häpiällä, että he sinun nimeäs, Herra, etsisivät.
17. Hävetköön he ja hämmästyköön ijankaikkisesti, ja häpiään tulkoon ja hukkukoon.
18. Niin he saavat tuta, että sinä, jonka ainoan nimi on Herra, olet ylimmäinen kaikessa maailmassa.

thy storm.
16. Fill their faces with shame; that they may seek thy name, O LORD.
17. Let them be confounded and troubled for ever; yea, let them be put to shame, and perish:
18. That men may know that thou, whose name alone is JEHOVAH, art the most high over all the earth.

PSALMI 84

1. Koran lasten Psalmi, Gittitin päällä, edelläveisaajalle. (H84:2) Kuinka ihanat ovat sinun asuinsijas, Herra Zebaot!
2. Minun sieluni ikävöitsee ja halajaa Herran esikartanoihin: minun ruumiini ja sieluni iloitsee elävässä Jumalassa.
3. Sillä lintu on huoneen löytänyt, ja pääskynen pesänsä, johonka he poikansa laskevat: sinun alttaris, Herra Zebaot, minun kuninkaani ja minun Jumalani.
4. Autuaat ovat, jotka sinun huoneessas asuvat: he kiittävät sinua ijankaikkisesti, Sela!

1. To the chief Musician upon Gittith, A Psalm for the sons of Korah. How amiable are thy tabernacles, O LORD of hosts!
2. My soul longeth, yea, even fainteth for the courts of the LORD: my heart and my flesh crieth out for the living God.
3. Yea, the sparrow hath found an house, and the swallow a nest for herself, where she may lay her young, even thine altars, O LORD of hosts, my King, and my God.
4. Blessed are they that dwell in thy house: they will be still praising thee. Selah.

5. Autuaat ovat ne ihmiset, jotka sinun pitävät väkenänsä, ja sydämestänsä vaeltavat sinun jälkees,
6. Jotka käyvät itkun laakson lävitse, ja tekevät siellä kaivoja; ja opettajat monella siunauksella kaunistetaan.
7. He saavat yhden voiton toisen jälkeen, että tunnettaisiin oikia Jumala Zionissa.
8. Herra Jumala Zebaot, kuule minun rukoukseni: ota, Jakobin Jumala, tätä korviis, Sela!
9. Katsele siis, Jumala, meidän kilpemme, katso sinun voideltus kasvoja.
10. Sillä yksi päivä esikartanoissas on parempi kuin tuhannen muualla: ennen minä olisin ovenvartia Jumalani huoneessa, kuin asuisin jumalattomain majoissa.
11. Sillä Herra Jumala on aurinko ja kilpi: Herra antaa armon ja kunnian: ei hän anna hurskailta mitään hyvää puuttua.
12. Herra Zebaot, autuas on se ihminen, joka sinuun uskaltaa.

5. Blessed is the man whose strength is in thee; in whose heart are the ways of them.
6. Who passing through the valley of Baca make it a well; the rain also filleth the pools.
7. They go from strength to strength, every one of them in Zion appeareth before God.
8. O LORD God of hosts, hear my prayer: give ear, O God of Jacob. Selah.
9. Behold, O God our shield, and look upon the face of thine anointed.
10. For a day in thy courts is better than a thousand. I had rather be a doorkeeper in the house of my God, than to dwell in the tents of wickedness.
11. For the LORD God is a sun and shield: the LORD will give grace and glory: no good thing will he withhold from them that walk uprightly.
12. O LORD of hosts, blessed is the man that trusteth in thee.

PSALMI 85

1. Koran lasten Psalmi, edelläveisaajalle. (H85:2) Herra, sinä kuin (muinen) olit armollinen sinun maakunnalles, ja Jakobin vangit lunastit,

1. To the chief Musician, A Psalm for the sons of Korah. LORD, thou hast been favourable unto thy land: thou hast brought back the captivity of Jacob.

2. Sinä anteeksi annoit kansas pahat teot, ja kaikki heidän syntinsä peitit, Sela!

2. Thou hast forgiven the iniquity of thy people, thou hast covered all their sin. Selah.

3. Sinä lepytit kaiken vihas, ja käänsit sinuas vihas julmuudesta.

3. Thou hast taken away all thy wrath: thou hast turned thyself from the fierceness of thine anger.

4. Käännä meitä, meidän autuutemme Jumala, ja pane pois vihas meistä.

4. Turn us, O God of our salvation, and cause thine anger toward us to cease.

5. Tahdotkos siis ijankaikkisesti olla vihainen meidän päällemme? eli vihas pitää sukukunnasta sukukuntaan?

5. Wilt thou be angry with us for ever? wilt thou draw out thine anger to all generations?

6. Etkös käänny, ja meitä virvoita, että kansas sinussa iloitsis?

6. Wilt thou not revive us again: that thy people may rejoice in thee?

7. Herra, osoita meille armos, ja sinun autuutes anna meille.

7. Shew us thy mercy, O LORD, and grant us thy salvation.

8. Jospa minä kuulisin, mitä Herra Jumala puhuu, että hän rauhan lupasi kansallensa ja pyhillensä, ettei he hulluuteen joutuisi.

8. I will hear what God the LORD will speak: for he will speak peace unto his people, and to his saints: but let them not turn again to folly.

9. Kuitenkin on hänen apunsa niiden

9. Surely his salvation is nigh them

tykönä, jotka häntä pelkäävät, että meidän maallamme kunnia asuis;
10. Että laupius ja totuus keskenänsä kohtaisivat: vanhurskaus ja rauha toinen toisellensa suuta antaisivat;
11. Että totuus maasta vesois, ja vanhurskaus taivaasta katsois;

12. Että myös meille Herra hyvin tekis, ja meidän maamme hedemänsä antais;
13. Että vanhurskaus sittenkin hänen edessänsä pysyis ja menestyis.

that fear him; that glory may dwell in our land.
10. Mercy and truth are met together; righteousness and peace have kissed each other.
11. Truth shall spring out of the earth; and righteousness shall look down from heaven.
12. Yea, the LORD shall give that which is good; and our land shall yield her increase.
13. Righteousness shall go before him; and shall set us in the way of his steps.

PSALMI 86

1. Davidin rukous. Kallista, Herra, korvas ja kuule minua; sillä minä olen raadollinen ja köyhä.
2. Kätke minun sieluni; sillä minä olen pyhä. Auta minua, minun Jumalani, palveliaas, joka sinuun luotan.
3. Herra, ole minulle armollinen; sillä minä huudan ylipäivää sinua.
4. Ilahuta palvelias sielu; sillä sinun tykös, Herra, minä ylennän sieluni.

1. A Prayer of David. Bow down thine ear, O LORD, hear me: for I am poor and needy.
2. Preserve my soul; for I am holy: O thou my God, save thy servant that trusteth in thee.
3. Be merciful unto me, O Lord: for I cry unto thee daily.
4. Rejoice the soul of thy servant: for unto thee, O Lord, do I lift up my soul.

5. Sillä sinä, Herra, olet hyvä ja armollinen, sangen laupias kaikille, jotka sinua avuksensa huutavat.
6. Ota korviis, Herra, minun rukoukseni, ja ota vaari minun rukoukseni äänestä.
7. Tuskassani minä sinua rukoilen, että minun kuulisit.
8. Herra! ei ole yksikään jumalista sinun kaltaises, ja ei ole kenkään, joka niin tehdä taitaa kuin sinä.
9. Kaikki pakanat, jotka tehnyt olet, pitää tuleman ja kumartaman sinua, Herra, ja sinun nimeäs kunnioittaman,
10. Että niin suuri olet, ja teet ihmeitä; ja sinä olet yksinäs Jumala.
11. Osoita minulle, Herra, sinun ties, vaeltaakseni sinun totuudessas: kiinnitä minun sydämeni siihen yhteen, että minä sinun nimeäs pelkäisin.
12. Minä kiitän sinua, Herra minun Jumalani, kaikesta sydämestäni, ja kunnioitan sinun nimeäs ijankaikkisesti.
13. Sillä sinun hyvyytes on suuri minussa, ja sinä olet pelastanut sieluni syvimmästä helvetistä.

5. For thou, Lord, art good, and ready to forgive; and plenteous in mercy unto all them that call upon thee.
6. Give ear, O LORD, unto my prayer; and attend to the voice of my supplications.
7. In the day of my trouble I will call upon thee: for thou wilt answer me.
8. Among the gods there is none like unto thee, O Lord; neither are there any works like unto thy works.
9. All nations whom thou hast made shall come and worship before thee, O Lord; and shall glorify thy name.
10. For thou art great, and doest wondrous things: thou art God alone.
11. Teach me thy way, O LORD; I will walk in thy truth: unite my heart to fear thy name.
12. I will praise thee, O Lord my God, with all my heart: and I will glorify thy name for evermore.
13. For great is thy mercy toward me: and thou hast delivered my soul from the lowest hell.

14. Jumala! ylpiät karkaavat minua vastaan, ja julmain joukot väijyvät minun sieluani, ja ei pidä sinua silmäinsä edessä.

14. O God, the proud are risen against me, and the assemblies of violent men have sought after my soul; and have not set thee before them.

15. Mutta sinä, Herra Jumala, olet armollinen ja laupias, kärsiväinen ja sangen hyvä ja vakaa.

15. But thou, O Lord, art a God full of compassion, and gracious, longsuffering, and plenteous in mercy and truth.

16. Käännä itses minuun päin, ole minulle armollinen; vahvista palveliaas sinun voimallas, ja auta piikas poikaa.

16. O turn unto me, and have mercy upon me; give thy strength unto thy servant, and save the son of thine handmaid.

17. Tee merkki minun kanssani, että minulle hyvin kävis, ja he sen näkisivät, jotka minua vihaavat, ja häpeäisivät, että sinä Herra autat ja lohdutat minua.

17. Shew me a token for good; that they which hate me may see it, and be ashamed: because thou, LORD, hast holpen me, and comforted me.

PSALMI 87

1. Psalmi, Koran lasten veisu. Hän on vahvasti perustettu pyhäin vuorten päälle.

1. A Psalm or Song for the sons of Korah. His foundation is in the holy mountains.

2. Herra rakastaa Zionin portteja enempi kuin kaikkia Jakobin asuinsioja.

2. The LORD loveth the gates of Zion more than all the dwellings of Jacob.

3. Korkiat ja kunnialliset asiat sinussa saarnataan, sinä Jumalan kaupunki,

3. Glorious things are spoken of thee, O city of God. Selah.

Sela!

4. Minä annan saarnata Rahabin ja Babelin edessä, että he minun tuntevat: katso, Philistealaiset, Tyrolaiset ja Etiopialaiset syntyvät siellä.

5. Zionille pitää sanottaman, että kaikkinaiset kansat siellä syntyvät, ja että Korkein sitä rakentaa.

6. Herra antaa saarnata kirjoituksessa kaikkinaisilla kielillä, että myös muutamat heistä siellä syntyvät, Sela!

7. Ja veisaajat niinkuin tanssissa, kaikki minun lähteeni sinussa.

4. I will make mention of Rahab and Babylon to them that know me: behold Philistia, and Tyre, with Ethiopia; this man was born there.

5. And of Zion it shall be said, This and that man was born in her: and the highest himself shall establish her.

6. The LORD shall count, when he writeth up the people, that this man was born there. Selah.

7. As well the singers as the players on instruments shall be there: all my springs are in thee.

PSALMI 88

1. Psalmi, Koran lasten veisu, edellä-veisaajalle, raadollisten heikkoudesta, Hemanin Esrahilaisen oppi. (H88:2) Herra, minun autuuteni Jumala, minä huudan päivällä ja yöllä sinun edessäs,

2. Anna minun rukoukseni etees tulla: kallista korvas huutoni puoleen.

3. Sillä minun sieluni on surkeutta täynnä, ja minun elämäni on juuri liki

1. A Song or Psalm for the sons of Korah, to the chief Musician upon Mahalath Leannoth, Maschil of Heman the Ezrahite. O LORD God of my salvation, I have cried day and night before thee:

2. Let my prayer come before thee: incline thine ear unto my cry;

3. For my soul is full of troubles: and my life draweth nigh unto the grave.

helvettiä.

4. Minä olen arvattu niiden kaltaiseksi, jotka hautaan menevät: minä olen niinkuin se mies, jolla ei yhtään apua ole.

4. I am counted with them that go down into the pit: I am as a man that hath no strength:

5. Minä makaan hyljättynä kuolleiden seassa, niinkuin haavoitetut, jotka haudassa makaavat, joita et sinä enää muista, ja jotka kädestäs eroitetut ovat.

5. Free among the dead, like the slain that lie in the grave, whom thou rememberest no more: and they are cut off from thy hand.

6. Sinä olet painanut minun alimmaiseen kaivoon, pimeyteen ja syvyyteen.

6. Thou hast laid me in the lowest pit, in darkness, in the deeps.

7. Sinun hirmuisuutes ahdistaa minua, ja pakottaa minua sinun aalloillas, Sela!

7. Thy wrath lieth hard upon me, and thou hast afflicted me with all thy waves. Selah.

8. Sinä eroitat kauvas ystäväni minusta: sinä olet minun tehnyt heille kauhistukseksi: minä makaan vangittuna, etten minä voi päästä ulos.

8. Thou hast put away mine acquaintance far from me; thou hast made me an abomination unto them: I am shut up, and I cannot come forth.

9. Minun kasvoni ovat surkiat raadollisuuden tähden: Herra, minä avukseni huudan sinua joka päivä: minä hajoitan käteni sinun puolees.

9. Mine eye mourneth by reason of affliction: LORD, I have called daily upon thee, I have stretched out my hands unto thee.

10. Teetkös siis ihmeitä kuolleiden seassa? eli nousevatko kuolleet sinua kiittämään? Sela!

10. Wilt thou shew wonders to the dead? shall the dead arise and praise thee? Selah.

11. Luetellaanko haudoissa sinun hyvyyttäs? ja totuuttas kadotuksessa?

11. Shall thy lovingkindness be declared in the grave? or thy faithfulness in destruction?

12. Tunnetaanko sinun ihmees pimiässä? eli vanhurskautes siinä maassa, jossa kaikki unohdetaan?

12. Shall thy wonders be known in the dark? and thy righteousness in the land of forgetfulness?

13. Mutta minä huudan sinua, Herra, ja minun rukoukseni tulee varhain sinun etees.

13. But unto thee have I cried, O LORD; and in the morning shall my prayer prevent thee.

14. Miksis, Herra, heität pois sieluni, ja peität kasvos minulta?

14. LORD, why castest thou off my soul? why hidest thou thy face from me?

15. Minä olen raadollinen ja väetöin, että minä niin hylätty olen: minä kärsin sinun hirmuisuuttas, että minä lähes epäilen.

15. I am afflicted and ready to die from my youth up: while I suffer thy terrors I am distracted.

16. Sinun vihas tulee minun päälleni: sinun pelkos likistää minua.

16. Thy fierce wrath goeth over me; thy terrors have cut me off.

17. Ne saartavat minua joka päivä niinkuin vesi, ja ynnä minua piirittävät.

17. They came round about me daily like water; they compassed me about together.

18. Sinä teet, että minun ystäväni ja lähimmäiseni erkanevat kauvas minusta, ja minun tuttavilleni olen minä pimeydessä.

18. Lover and friend hast thou put far from me, and mine acquaintance into darkness.

PSALMI 89

1. Etanin sen Esrahilaisen opetus. (H89:2) Minä veisaan Herran armoja ijankaikkisesti, ja ilmoitan sinun totuuttas suullani suvusta sukuun,

1. Maschil of Ethan the Ezrahite. I will sing of the mercies of the LORD for ever: with my mouth will I make known thy faithfulness to all generations.

2. Ja sanon: ijankaikkinen armo käy ylös: sinä pidät uskollisesti totuutes taivaissa.

2. For I have said, Mercy shall be built up for ever: thy faithfulness shalt thou establish in the very heavens.

3. Minä olen liiton tehnyt valittuini kanssa: minä olen vannonut Davidille palvelialleni:

3. I have made a covenant with my chosen, I have sworn unto David my servant,

4. Hamaan ijankaikkisuuteen vahvistan minä sinun siemenes, ja rakennan sinun istuimes suvusta sukuun, Sela!

4. Thy seed will I establish for ever, and build up thy throne to all generations. Selah.

5. Ja taivaat pitää ylistämän, Herra, sinun ihmeitäs, niin myös totuuttas pyhäin seurakunnassa.

5. And the heavens shall praise thy wonders, O LORD: thy faithfulness also in the congregation of the saints.

6. Sillä kuka taidetaan pilvissä verrattaa Herraan? ja kuka on Herran kaltainen jumalain lasten seassa?

6. For who in the heaven can be compared unto the LORD? who among the sons of the mighty can be likened unto the LORD?

7. Jumala on sangen väkevä pyhäinsä kokouksissa, ja ihmeellinen kaikkein seassa, jotka ovat hänen ympärillänsä.

7. God is greatly to be feared in the assembly of the saints, and to be had in reverence of all them that are about him.

8. Herra Jumala Zebaot, kuka on

8. O LORD God of hosts, who is a

niinkuin sinä, väkevä Jumala? ja sinun totuutes on sinun ympärilläs.

9. Sinä vallitset pauhaavaisen meren: sinä hillitset paisuvaiset aallot.

10. Sinä lyöt Rahabin kuoliaaksi: sinä hajoitat vihollises urhoollisella käsivarrellas.

11. Taivaat ovat sinun, maa myös on sinun: sinä olet perustanut maan piirin, ja mitä siinä on.

12. Pohjan ja etelän olet sinä luonut: Tabor ja Hermon kiittävät sinun nimeäs.

13. Sinulla on voimallinen käsivarsi: väkevä on sinun kätes, ja korkia on oikia kätes.

14. Vanhurskaus ja tuomio on istuimes vahvistus: armo ja totuus ovat sinun kasvois edessä.

15. Autuas on se kansa, joka ihastua taitaa: Herra, heidän pitää vaeltaman sinun kasvois valkeudessa.

16. Heidän pitää iloitseman joka päivä sinun nimestäs, ja sinun vanhurskau-

strong LORD like unto thee? or to thy faithfulness round about thee?

9. Thou rulest the raging of the sea: when the waves thereof arise, thou stillest them.

10. Thou hast broken Rahab in pieces, as one that is slain; thou hast scattered thine enemies with thy strong arm.

11. The heavens are thine, the earth also is thine: as for the world and the fulness thereof, thou hast founded them.

12. The north and the south thou hast created them: Tabor and Hermon shall rejoice in thy name.

13. Thou hast a mighty arm: strong is thy hand, and high is thy right hand.

14. Justice and judgment are the habitation of thy throne: mercy and truth shall go before thy face.

15. Blessed is the people that know the joyful sound: they shall walk, O LORD, in the light of thy countenance.

16. In thy name shall they rejoice all the day: and in thy righteousness

dessas kunnialliset oleman.
17. Sillä sinä olet heidän väkevyytensä kerskaus, ja sinun armos kautta nostat sinä ylös meidän sarvemme.
18. Sillä Herra on meidän kilpemme, ja pyhä Israelissa on meidän kuninkaamme.
19. Silloin sinä puhuit näyissä pyhilles ja sanoit: minä olen sankarin herättänyt auttamaan: minä olen korottanut valitun kansasta.
20. Minä olen löytänyt palveliani Davidin: minä olen hänen voidellut pyhällä öljylläni.
21. Minun käteni tukee häntä, ja minun käsivarteni vahvistaa häntä.
22. Ei pidä viholliset häntä voittaman, ja väärät ei pidä häntä sulloman.
23. Vaan minä lyön hänen vihollisensa hänen edestänsä; ja niitä, jotka häntä vihaavat, tahdon minä vaivata.
24. Mutta minun totuuteni ja armoni pitää hänen tykönänsä oleman, ja hänen sarvensa pitää minun nimeeni nostettaman ylös.
25. Minä asetan hänen kätensä me-

shall they be exalted.
17. For thou art the glory of their strength: and in thy favour our horn shall be exalted.
18. For the LORD is our defence; and the Holy One of Israel is our king.
19. Then thou spakest in vision to thy holy one, and saidst, I have laid help upon one that is mighty; I have exalted one chosen out of the people.
20. I have found David my servant; with my holy oil have I anointed him:
21. With whom my hand shall be established: mine arm also shall strengthen him.
22. The enemy shall not exact upon him; nor the son of wickedness afflict him.
23. And I will beat down his foes before his face, and plague them that hate him.
24. But my faithfulness and my mercy shall be with him: and in my name shall his horn be exalted.
25. I will set his hand also in the sea,

reen, ja hänen oikian kätensä virtoihin.

and his right hand in the rivers.

26. Näin hänen pitää minun kutsuman: sinä olet minun Isäni, Jumalani ja turvani, joka minua auttaa.

26. He shall cry unto me, Thou art my father, my God, and the rock of my salvation.

27. Ja minä asetan hänen esikoiseksi, kaikkein korkeimmaksi kuningasten seassa maan päällä.

27. Also I will make him my firstborn, higher than the kings of the earth.

28. Minä pidän hänelle armoni tähteellä ijankaikkisesti, ja minun liittoni pitää hänelle vahva oleman.

28. My mercy will I keep for him for evermore, and my covenant shall stand fast with him.

29. Minä annan hänelle ijankaikkisen siemenen, ja vahvistan hänen istuimensa niinkauvan kuin taivaat pysyvät.

29. His seed also will I make to endure for ever, and his throne as the days of heaven.

30. Mutta jos hänen lapsensa minun lakini hylkäävät, ja ei vaella minun oikeudessani,

30. If his children forsake my law, and walk not in my judgments;

31. Jos he minun säätyni turmelevat, ja ei minun käskyjäni pidä;

31. If they break my statutes, and keep not my commandments;

32. Niin minä heidän syntinsä vitsalla rankaisen, ja heidän pahat tekonsa haavoilla.

32. Then will I visit their transgression with the rod, and their iniquity with stripes.

33. Mutta armoani en minä hänestä käännä pois, enkä salli totuuteni vilpistellä.

33. Nevertheless my lovingkindness will I not utterly take from him, nor suffer my faithfulness to fail.

34. En minä riko liittoani, ja mitä minun suustani käynyt on, en minä

34. to me, Hast thou seen this, O son of man? turn thee yet again, and thou

muuta.

35. Minä olen vihdoin vannonut pyhyyteni kautta: en minä Davidille valehtele.

36. Hänen siemenensä on oleva ijankaikkisesti, ja hänen istuimensa minun edessäni niinkuin aurinko.

37. Ja niinkuin kuu, vahvistetaan se ijankaikkisesti, ja on vahvana niinkuin todistus pilvissä, Sela!

38. Vaan nyt sinä syökset ja heität pois, ja vihastut voidellulles.

39. Sinä särjet palvelias liiton, ja tallaat hänen kruununsa maahan.

40. Sinä rikot hänen muurinsa, ja annat hänen linnansa särjettää.

41. Häntä raatelevat kaikki ohitsekäyväiset: hän on tullut läsnäolevaisillensa nauruksi.

42. Sinä korotat hänen vihollistensa oikian käden, ja ilahutat kaikki hänen vainollisensa.

43. Hänen miekkansa voiman olet si-

shalt see greater abominations than these.

35. worn by my holiness that I will not lie unto David.

36. His seed shall endure for ever, and his throne as the sun before me.

37. It shall be established for ever as the moon, and as a faithful witness in heaven. Selah.

38. But thou hast cast off and abhorred, thou hast been wroth with thine anointed.

39. Thou hast made void the covenant of thy servant: thou hast profaned his crown by casting it to the ground.

40. Thou hast broken down all his hedges; thou hast brought his strong holds to ruin.

41. All that pass by the way spoil him: he is a reproach to his neighbours.

42. Thou hast set up the right hand of his adversaries; thou hast made all his enemies to rejoice.

43. Thou hast also turned the edge of

nä myös ottanut pois, ja et salli hänen voittaa sodassa,
44. Sinä hävitit hänen puhtautensa, ja annoit hänen istuimensa kaatua maahan.
45. Sinä lyhennät hänen nuoruutensa ajat, ja peität hänen häpiällä, Sela!

46. Herra, kuinka kauvan sinä sinus niin salaat? ja annat hirmuisuutes palaa niinkuin tulen?
47. Muista, kuinka lyhyt minun elämäni on: miksis tahdoit kaikki ihmiset hukkaan luoda?
48. Kuka elää, ja ei näe kuolemaa? kuka sielunsa tuonelan käsistä pelastaa? Sela!

49. Herra, kussa ovat sinun entiset armos, jotkas Davidille vannonut olet totuudessas?
50. Muista, Herra, palveliais pilkkaa, jonka minä kannan helmassani, kaikista niin monista kansoista,

51. Joilla, Herra, vihollises pilkkaavat, joilla he pilkkaavat voideltus askelia.

his sword, and hast not made him to stand in the battle.
44. Thou hast made his glory to cease, and cast his throne down to the ground.
45. The days of his youth hast thou shortened: thou hast covered him with shame. Selah.
46. How long, LORD? wilt thou hide thyself for ever? shall thy wrath burn like fire?
47. Remember how short my time is: wherefore hast thou made all men in vain?
48. What man is he that liveth, and shall not see death? shall he deliver his soul from the hand of the grave? Selah.
49. Lord, where are thy former lovingkindnesses, which thou swarest unto David in thy truth?
50. Remember, Lord, the reproach of thy servants; how I do bear in my bosom the reproach of all the mighty people;
51. Wherewith thine enemies have reproached, O LORD; wherewith they have reproached the footsteps of

thine anointed.

52. Kiitetty olkoon Herra ijankaikkisesti, amen! ja amen!

52. Blessed be the LORD for evermore. Amen, and Amen.

PSALMI 90

1. Moseksen Jumalan miehen rukous. Herra, sinä olet meidän turvamme, suvusta sukuun.

1. A Prayer of Moses the man of God. Lord, thou hast been our dwelling place in all generations.

2. Ennenkuin vuoret olivat, eli maa ja maailma luotiin, olet sinä Jumala ijankaikkisesta ijankaikkiseen,

2. Before the mountains were brought forth, or ever thou hadst formed the earth and the world, even from everlasting to everlasting, thou art God.

3. Sinä, joka annat ihmiset kuolla, ja sanot: tulkaat jälleen, te ihmisten lapset.

3. Thou turnest man to destruction; and sayest, Return, ye children of men.

4. Sillä tuhat ajastaikaa ovat sinun edessäs niinkuin eilinen päivä, joka meni ohitse, ja niinkuin vartio yöllä.

4. For a thousand years in thy sight are but as yesterday when it is past, and as a watch in the night.

5. Sinä vuodatat heitä niinkuin kosken, ja he ovat niinkuin uni, niinkuin ruoho aamulla, joka kohta lakastuu,

5. Thou carriest them away as with a flood; they are as a sleep: in the morning they are like grass which groweth up.

6. Joka aamulla kukoistaa ja nopiasti kuivuu, ja ehtoona leikataan ja kuivettuu.

6. In the morning it flourisheth, and groweth up; in the evening it is cut down, and withereth.

7. Sen tekee sinun vihas, että me niin hukumme, ja sinun hirmuisuutes, että me niin äkisti täältä temmataan.

8. Sillä meidän pahat tekomme sinä asetat etees, meidän tuntemattomat syntimme valkeuteen sinun kasvois eteen.

9. Sentähden kuluvat kaikki meidän päivämme sinun vihastas: meidän vuotemme loppuvat pikemmin kuin juttu.

10. Meidän elinaikamme on seitsemänkymmentä vuotta, taikka enintään kahdeksankymmentä vuotta: ja kuin se paras on ollut, niin on se tuska ja työ ollut: sillä se leikataan pois. niinkuin me lentäisimme pois.

11. Mutta kuka uskoo sinun niin raskaasti vihastuvan? ja kuka pelkää senkaltaista hirmuisuuttas?

12. Opeta meitä ajattelemaan, että meidän pitää kuoleman, että me ymmärtäväisiksi tulisimme.

13. Herra! käännä siis itses taas meidän puoleemme, ja ole palvelioilles armollinen.

14. Täytä meitä pian armoillas, niin me riemuitsemme ja iloitsemme kaik-

7. For we are consumed by thine anger, and by thy wrath are we troubled.

8. Thou hast set our iniquities before thee, our secret sins in the light of thy countenance.

9. For all our days are passed away in thy wrath: we spend our years as a tale that is told.

10. The days of our years are threescore years and ten; and if by reason of strength they be fourscore years, yet is their strength labour and sorrow; for it is soon cut off, and we fly away.

11. Who knoweth the power of thine anger? even according to thy fear, so is thy wrath.

12. So teach us to number our days, that we may apply our hearts unto wisdom.

13. Return, O LORD, how long? and let it repent thee concerning thy servants.

14. O satisfy us early with thy mercy; that we may rejoice and be glad all

kena meidän elinaikanamme.
15. Ilahuta nyt meitä jälleen, ettäs meitä niin kauvan vaivannut olet, että me niin kauvan onnettomuutta kärsineet olemme.
16. Osoita palvelialles sinun tekos, ja kunnias heidän lapsillensa.

17. Ja, Herra meidän Jumalamme olkoon meille leppyinen, ja vahvistakoon meidän kättemme teot meissä: jaa, meidän kättemme teot hän vahvistakoon!

our days.
15. Make us glad according to the days wherein thou hast afflicted us, and the years wherein we have seen evil.
16. Let thy work appear unto thy servants, and thy glory unto their children.
17. And let the beauty of the LORD our God be upon us: and establish thou the work of our hands upon us; yea, the work of our hands establish thou it.

PSALMI 91

1. Joka Korkeimman varjeluksessa istuu ja Kaikkivaltiaan varjossa oleskelee,
2. Hän sanoo Herralle: minun toivoni ja linnani, minun Jumalani, johon minä uskallan.
3. Sillä hän pelastaa sinun väijyjän paulasta, ja vahingollisesta ruttotaudista.
4. Hän sulillansa sinua varjoo, ja sinun turvas on hänen siipeinsä alla: hänen totuutensa on keihäs ja kilpi;

1. He that dwelleth in the secret place of the most High shall abide under the shadow of the Almighty.
2. I will say of the LORD, He is my refuge and my fortress: my God; in him will I trust.
3. Surely he shall deliver thee from the snare of the fowler, and from the noisome pestilence.
4. He shall cover thee with his feathers, and under his wings shalt thou trust: his truth shall be thy shield and

buckler.

5. Ettes pelkäisi yön kauhistusta, ja nuolia, jotka päivällä lentävät,

5. Thou shalt not be afraid for the terror by night; nor for the arrow that flieth by day;

6. Sitä ruttoa, joka pimeässä liikkuu, ja sairautta, joka puolipäivänä turmelee.

6. Nor for the pestilence that walketh in darkness; nor for the destruction that wasteth at noonday.

7. Vaikka tuhannen lankeisi sivullas, ja kymmenentuhatta sinun oikiallas, niin ei se sinuun satu.

7. A thousand shall fall at thy side, and ten thousand at thy right hand; but it shall not come nigh thee.

8. Ja tosin sinun pitää silmilläs näkemän ja katsoman, kuinka jumalattomille kostetaan.

8. Only with thine eyes shalt thou behold and see the reward of the wicked.

9. Sillä Herra on sinun toivos, ja Ylimmäinen on sinun turvas.

9. Because thou hast made the LORD, which is my refuge, even the most High, thy habitation;

10. Ei sinua pidä mikään paha kohtaaman, ja ei yhtään vaivaa pidä sinun majaas lähestymän.

10. There shall no evil befall thee, neither shall any plague come nigh thy dwelling.

11. Sillä hän on antanut käskyn enkeleillensä sinusta, että he kätkevät sinua kaikissa teissäs,

11. For he shall give his angels charge over thee, to keep thee in all thy ways.

12. Että he kantavat sinua käsissä, ettes jalkaas kiveen loukkaisi.

12. They shall bear thee up in their hands, lest thou dash thy foot against a stone.

13. Sinä käyt jalopeuran ja kyykäärmeen päällä, ja tallaat nuoren jalopeuran ja lohikäärmeen.

13. Thou shalt tread upon the lion and adder: the young lion and the dragon shalt thou trample under feet.

14. Että hän minua halasi, niin minä hänen päästän: hän tuntee minun nimeni, sentähden minä varjelen häntä.
15. Hän avuksihuutaa minua, sentähden minä kuulen häntä; hänen tykönänsä olen minä tuskassa; siitä minä hänen tempaan pois ja saatan hänen kunniaan.
16. Minä ravitsen hänen pitkällä ijällä, ja osoitan hänelle autuuteni.

14. Because he hath set his love upon me, therefore will I deliver him: I will set him on high, because he hath known my name.
15. He shall call upon me, and I will answer him: I will be with him in trouble; I will deliver him, and honour him.
16. With long life will I satisfy him, and shew him my salvation.

PSALMI 92

1. Psalmi sabbatina veisattava. (H92:2) Hyvä on Herraa kiittää, ja veisata kiitosta sinun nimelles, sinä kaikkein Ylimmäinen.
2. Aamulla julistaa armoas, ja ehtoolla totuuttas,
3. Kymmenkielisellä ja psaltarilla, soittain kanteleilla.
4. Sillä sinä ilahutit minua, Herra, sinun teoissas: ja minä iloiten kerskaan kättes töitä.
5. Herra, kuinka sinun tekos ovat niin

1. A Psalm or Song for the sabbath day. It is a good thing to give thanks unto the LORD, and to sing praises unto thy name, O most High:
2. To shew forth thy lovingkindness in the morning, and thy faithfulness every night,
3. Upon an instrument of ten strings, and upon the psaltery; upon the harp with a solemn sound.
4. For thou, LORD, hast made me glad through thy work: I will triumph in the works of thy hands.
5. O LORD, how great are thy works!

suuret? Sinun ajatukses ovat ylen syvät.

6. Hullu ei usko sitä, ja tomppeli ei ymmärrä niitä.

7. Jumalattomat viheriöitsevät niinkuin ruoho, ja pahointekiät kaikki kukoistavat, siihenasti kuin he hukkuvat ijankaikkisesti.

8. Mutta sinä, Herra, olet korkein, ja pysyt ijankaikkisesti.

9. Sillä katso, sinun vihollises, Herra, katso, sinun vihollises pitää katooman, ja kaikki pahantekiät pitää hajoitettaman.

10. Mutta minun sarveni tulee korotetuksi niinkuin yksisarvisen, ja minä voidellaan tuoreella öljyllä,

11. Ja minun silmäni näkevät viholliseni, ja minun korvani kuulevat pahoja, jotka heitänsä asettavat minua vastaan.

12. Vanhurskaan pitää viheriöitsemän niinkuin palmupuu, ja kasvaman niinkuin sedripuu Libanonissa.

13. Jotka ovat istutetut Herran huoneessa, pitää viheriöitsemän meidän Jumalamme kartanoissa.

14. Heidän pitää vesoman vielä van-

and thy thoughts are very deep.

6. A brutish man knoweth not; neither doth a fool understand this.

7. When the wicked spring as the grass, and when all the workers of iniquity do flourish; it is that they shall be destroyed for ever:

8. But thou, LORD, art most high for evermore.

9. For, lo, thine enemies, O LORD, for, lo, thine enemies shall perish; all the workers of iniquity shall be scattered.

10. But my horn shalt thou exalt like the horn of an unicorn: I shall be anointed with fresh oil.

11. Mine eye also shall see my desire on mine enemies, and mine ears shall hear my desire of the wicked that rise up against me.

12. The righteous shall flourish like the palm tree: he shall grow like a cedar in Lebanon.

13. Those that be planted in the house of the LORD shall flourish in the courts of our God.

14. They shall still bring forth fruit in

huudessansa, hedelmälliset ja vihannat oleman,
15. Ja julistaman, että Herra on niin hurskas, minun turvani, ja ei ole hänessä vääryyttä.

old age; they shall be fat and flourishing;
15. To shew that the LORD is upright: he is my rock, and there is no unrighteousness in him.

PSALMI 93

1. Herra on kuningas: hän on pukenut yllensä suuren kunnian: Herra on pukenut ja vyöttänyt itsensä väkevyydellä, ja on vahvistanut maan piirin, ettei sen pidä liikkuman.
2. Siitä ajasta pysyy sinun istuimes vahvana: sinä olet ijankaikkinen.
3. Herra, vesikosket paisuvat, vesikosket paisuttavat pauhinansa, vesikosket paisuttavat aaltonsa.
4. Aallot meressä ovat suuret ja pauhaavat hirmuisesti; mutta Herra on vielä väkevämpi korkeudessa.
5. Sinun todistukses ovat aivan lujat: pyhyys on sinun huonees kaunistus, Herra, ijankaikkisesti.

1. The LORD reigneth, he is clothed with majesty; the LORD is clothed with strength, wherewith he hath girded himself: the world also is stablished, that it cannot be moved.
2. Thy throne is established of old: thou art from everlasting.
3. The floods have lifted up, O LORD, the floods have lifted up their voice; the floods lift up their waves.
4. The LORD on high is mightier than the noise of many waters, yea, than the mighty waves of the sea.
5. Thy testimonies are very sure: holiness becometh thine house, O LORD, for ever.

PSALMI 94

1. Herra Jumala, jonka kostot ovat,

1. O LORD God, to whom vengeance

Jumala, jonka kostot ovat, selkiästi itses näytä.
2. Korota sinuas, maailman tuomari: maksa ylpeille, mitä he ansainneet ovat.
3. Herra, kuinka kauvan pitää jumalattomain, kuinka kauvan pitää jumalattomain riemuitseman?
4. Tiuskuman ja puhuman niin ylpiästi, ja kaikki pahantekiät niin kerskaaman?
5. Herra, he polkevat alas sinun kansas, ja sinun perimistäs he vaivaavat.
6. Lesket ja muukalaiset he tappavat, ja orvot he kuolettavat,
7. Ja sanovat: ei Herra sitä näe, ja Jakobin Jumala ei sitä tottele.

8. Ymmärtäkäät siis, te hullut kansan seassa! ja, te tyhmät, koska te taitaviksi tulette?
9. Joka korvan on istuttanut, eikö hän kuule? eli joka silmän loi, eikö hän näe?
10. Joka pakanoita kurittaa, eikö hän rankaise, joka ihmisille opettaa tiedon?
11. Mutta Herra tietää ihmisten aja-

belongeth; O God, to whom vengeance belongeth, shew thyself.
2. Lift up thyself, thou judge of the earth: render a reward to the proud.

3. LORD, how long shall the wicked, how long shall the wicked triumph?

4. How long shall they utter and speak hard things? and all the workers of iniquity boast themselves?
5. They break in pieces thy people, O LORD, and afflict thine heritage.
6. They slay the widow and the stranger, and murder the fatherless.
7. Yet they say, The LORD shall not see, neither shall the God of Jacob regard it.

8. Understand, ye brutish among the people: and ye fools, when will ye be wise?
9. He that planted the ear, shall he not hear? he that formed the eye, shall he not see?
10. He that chastiseth the heathen, shall not he correct? he that teacheth man knowledge, shall not he know?
11. The LORD knoweth the thoughts

tukset, että ne turhat ovat.
12. Autuas on se, jota sinä, Herra, kuritat, ja opetat sinun laistas,

13. Että hänellä kärsivällisyys olis, koska vastoin käy, siihenasti kuin jumalattomalle hauta valmistetaan.
14. Sillä ei Herra heitä kansaansa pois, eli hylkää perimistänsä.

15. Sillä oikeuden pitää sittekin oikeuden oleman, ja kaikki hurskaat sydämet sitä seuraavat.
16. Kuka seisoo minun kanssani pahoja vastaan? kuka astuu minun tyköni pahointekiöitä vastaan?

17. Ellei Herra minua auttaisi, niin minun sieluni makais lähes hiljaisuudessa.
18. Minä sanoin: minun jalkani on horjunut, vaan sinun armos, Herra, minun tukesi.
19. Minulla oli paljo surua sydämessäni; mutta sinun lohdutukses ilahutti minun sieluni.
20. Etpäs mielisty koskaan tosin vahingolliseen istuimeen, joka lain häi-

of man, that they are vanity.
12. Blessed is the man whom thou chastenest, O LORD, and teachest him out of thy law;
13. That thou mayest give him rest from the days of adversity, until the pit be digged for the wicked.
14. For the LORD will not cast off his people, neither will he forsake his inheritance.
15. But judgment shall return unto righteousness: and all the upright in heart shall follow it.
16. Who will rise up for me against the evildoers? or who will stand up for me against the workers of iniquity?
17. Unless the LORD had been my help, my soul had almost dwelt in silence.
18. When I said, My foot slippeth; thy mercy, O LORD, held me up.

19. In the multitude of my thoughts within me thy comforts delight my soul.
20. Shall the throne of iniquity have fellowship with thee, which frameth

jysti opettaa.
21. He kokoovat joukkonsa vanhurskaan sielua vastaan, ja tuomitsevat viattoman veren kadotukseen,
22. Mutta Herra on minun varjelukseni: minun Jumalani on minun uskallukseni turva,
23. Ja hän kostaa heidän vääryytensä, ja hukuttaa heitä heidän pahuutensa tähden: Herra, meidän Jumalamme, hukuttaa heitä.

mischief by a law?
21. They gather themselves together against the soul of the righteous, and condemn the innocent blood.
22. But the LORD is my defence; and my God is the rock of my refuge.
23. And he shall bring upon them their own iniquity, and shall cut them off in their own wickedness; yea, the LORD our God shall cut them off.

PSALMI 95

1. Tulkaat, veisatkaamme kiitosta Herralle, ja iloitkaamme meidän autuutemme turvalle!
2. Tulkaamme hänen kasvoinsa eteen kiitoksella, ja riemuitkaamme hänelle lauluilla!
3. Sillä Herra on suuri Jumala, ja suuri kuningas kaikkein jumalain ylitse.
4. Sillä hänen kädessänsä on kaikki, mitä maa kantaa, ja vuorten kukkulat ovat myös hänen.
5. Sillä hänen on meri, ja hän on sen tehnyt, ja hänen kätensä ovat kuivan valmistaneet.

1. O come, let us sing unto the LORD: let us make a joyful noise to the rock of our salvation.
2. Let us come before his presence with thanksgiving, and make a joyful noise unto him with psalms.
3. For the LORD is a great God, and a great King above all gods.
4. In his hand are the deep places of the earth: the strength of the hills is his also.
5. The sea is his, and he made it: and his hands formed the dry land.

6. Tulkaat, kumartakaamme ja polvillemme langetkaamme, ja maahan laskeukaamme Herran meidän Luojamme eteen!
6. O come, let us worship and bow down: let us kneel before the LORD our maker.

7. Sillä hän on meidän Jumalamme ja me hänen elatuskansansa, ja hänen kättensä lauma. Tänäpänä, jos kuulette hänen äänensä,
7. For he is our God; and we are the people of his pasture, and the sheep of his hand. To day if ye will hear his voice,

8. Niin älkäät paaduttako sydämiänne, niinkuin Meribassa tapahtui, niinkuin kiusauksen päivänä korvessa,
8. Harden not your heart, as in the provocation, and as in the day of temptation in the wilderness:

9. Kussa isänne minua kiusasivat, koettelivat minua, ja näkivät myös minun tekoni;
9. When your fathers tempted me, proved me, and saw my work.

10. Että minä neljäkymmentä ajastaikaa suutuin tähän kansaan, ja sanoin: se on senkaltainen kansa, jonka sydämet aina eksyä tahtovat, ja jotka minun tietäni ei tahtoneet oppia;
10. Forty years long was I grieved with this generation, and said, It is a people that do err in their heart, and they have not known my ways:

11. Joille minä vihoissani vannoin: ettei heidän pidä minun lepooni tuleman.
11. Unto whom I sware in my wrath that they should not enter into my rest.

PSALMI 96

1. Veisatkaat Herralle uusi veisu: veisatkaat Herralle, kaikki maa!
1. O sing unto the LORD a new song: sing unto the LORD, all the earth.

2. Veisatkaat Herralle, ja kiittäkäät
2. Sing unto the LORD, bless his

hänen nimeänsä: julistakaat päivä päivältä hänen autuuttansa.
3. Luetelkaat pakanain seassa hänen kunniaansa, kaikkein kansain seassa hänen ihmeitänsä!
4. Sillä Herra on suuri ja sangen kiitettävä, ihmeellinen kaikkein jumalain seassa.
5. Sillä kaikki kansain jumalat ovat epäjumalat; mutta Herra on taivaat tehnyt.
6. Kunnia ja kaunistus ovat hänen edessänsä, väkevyys ja kauneus hänen pyhässänsä.
7. Kansain sukukunnat, tuokaat Herralle, tuokaat Herralle kunnia ja voima!
8. Tuokaat Herralle hänen nimensä kunnia: tuokaat lahjoja ja tulkaat hänen esihuoneisiinsa!
9. Kumartakaat Herraa pyhässä kaunistuksessa: peljätkään häntä kaikki maailma!
10. Sanokaat pakanain seassa: Herra on kuningas, joka maan piirin on vahvistanut, ettei se liiku, ja tuomitsee kansan oikeudella.

name; shew forth his salvation from day to day.
3. Declare his glory among the heathen, his wonders among all people.
4. For the LORD is great, and greatly to be praised: he is to be feared above all gods.
5. For all the gods of the nations are idols: but the LORD made the heavens.
6. Honour and majesty are before him: strength and beauty are in his sanctuary.
7. Give unto the LORD, O ye kindreds of the people, give unto the LORD glory and strength.
8. Give unto the LORD the glory due unto his name: bring an offering, and come into his courts.
9. O worship the LORD in the beauty of holiness: fear before him, all the earth.
10. Say among the heathen that the LORD reigneth: the world also shall be established that it shall not be moved: he shall judge the people righteously.

11. Taivaat riemuitkaan, ja maa iloitkaan: meri pauhatkaan ja mitä siinä on.
12. Kedot olkaan iloiset, ja kaikki mitkä hänessä ovat, ja kaikki puut ihastukaan metsissä,
13. Herran edessä; sillä hän tulee, hän tulee tuomitsemaan maata. Hän tuomitsee maan piirin vanhurskaudessa ja kansat totuudessansa.

11. Let the heavens rejoice, and let the earth be glad; let the sea roar, and the fulness thereof.
12. Let the field be joyful, and all that is therein: then shall all the trees of the wood rejoice
13. Before the LORD: for he cometh, for he cometh to judge the earth: he shall judge the world with righteousness, and the people with his truth.

PSALMI 97

1. Herra on kuningas, siitä maa iloitkaan: olkoon saaret riemuiset, niin monta kuin heitä on.
2. Pilvet ja pimeys ovat hänen ympärillänsä: vanhurskaus ja tuomio ovat hänen istuimensa vahvistus.
3. Tuli käy hänen edellänsä ja polttaa ympärillä hänen vihollisensa.
4. Hänen leimauksensa välkkyvät maan piirin päällä: maa näkee sen ja vapisee.
5. Vuoret sulavat niinkuin vedenvaha Herran edessä, koko maailman Herran edessä.
6. Taivaat julistavat hänen vanhurs-

1. The LORD reigneth; let the earth rejoice; let the multitude of isles be glad thereof.
2. Clouds and darkness are round about him: righteousness and judgment are the habitation of his throne.
3. A fire goeth before him, and burneth up his enemies round about.
4. His lightnings enlightened the world: the earth saw, and trembled.
5. The hills melted like wax at the presence of the LORD, at the presence of the Lord of the whole earth.
6. The heavens declare his righteous-

kauttansa, ja kaikki kansat näkevät hänen kunniansa.
7. Hävetkäät kaikki, jotka kuvia palvelevat, ja kerskaavat epäjumalista: kumartakaat häntä kaikki enkelit.
8. Zion kuulee sen ja iloitsee, ja Juudan tyttäret ovat riemuissansa, Herra, sinun hallituksestas.
9. Sillä sinä, Herra, olet Korkein kaikissa maakunnissa: sinä olet sangen suuresti korotettu kaikkein jumalain ylitse.
10. Te kuin Herraa rakastatte, vihatkaat pahaa! hän kätkee pyhäinsä sielut: jumalattomain käsistä hän heitä pelastaa.
11. Vanhurskaalle koittaa valkeus, ja ilo hurskaille sydämille,
12. Vanhurskaat iloitkaat Herrassa, kiittäkäät hänen pyhyytensä muistoksi.

ness, and all the people see his glory.
7. Confounded be all they that serve graven images, that boast themselves of idols: worship him, all ye gods.
8. Zion heard, and was glad; and the daughters of Judah rejoiced because of thy judgments, O LORD.
9. For thou, LORD, art high above all the earth: thou art exalted far above all gods.
10. Ye that love the LORD, hate evil: he preserveth the souls of his saints; he delivereth them out of the hand of the wicked.
11. Light is sown for the righteous, and gladness for the upright in heart.
12. Rejoice in the LORD, ye righteous; and give thanks at the remembrance of his holiness.

PSALMI 98

1. Psalmi. Veisatkaat Herralle uusi veisu; sillä hän tekee ihmeitä. Hän saa voiton oikialla kädellänsä ja pyhällä käsivarrellansa.

1. A Psalm. O sing unto the LORD a new song; for he hath done marvellous things: his right hand, and his holy arm, hath gotten him the victo-

ry.

2. Herra antaa tiettäväksi tehdä autuutensa: kansain edessä hän ilmoittaa vanhurskautensa.

2. The LORD hath made known his salvation: his righteousness hath he openly shewed in the sight of the heathen.

3. Hän muistaa armonsa ja totuutensa Israelin huoneelle: kaikki maailman ääret näkevät meidän Jumalamme autuuden.

3. He hath remembered his mercy and his truth toward the house of Israel: all the ends of the earth have seen the salvation of our God.

4. Riemuitkaat Herralle kaikki maa: veisatkaat, ylistäkäät ja kiittäkäät.

4. Make a joyful noise unto the LORD, all the earth: make a loud noise, and rejoice, and sing praise.

5. Kiittäkäät Herraa kanteleella, kanteleella ja psalmilla,

5. Sing unto the LORD with the harp; with the harp, and the voice of a psalm.

6. Vaskitorvilla ja basunilla: riemuitkaat Herran, kuninkaan, edessä.

6. With trumpets and sound of cornet make a joyful noise before the LORD, the King.

7. Meri pauhatkaan ja kaikki, mitä hänessä on, maan piiri ja jotka asuvat sen päällä.

7. Let the sea roar, and the fulness thereof; the world, and they that dwell therein.

8. Kosket pauhatkaan ilosta, ja kaikki vuoret olkaan iloiset,

8. Let the floods clap their hands: let the hills be joyful together

9. Herran edessä; sillä hän tulee maata tuomitsemaan: hän tuomitsee maan piirin vanhurskaudella ja kansat oikeudella.

9. Before the LORD; for he cometh to judge the earth: with righteousness shall he judge the world, and the people with equity.

PSALMI 99

1. Herra on Kuningas, kansat kiukuitsevat: hän istuu Kerubimin päällä, sentähden liikkuu maailma.
2. Suuri on Herra Zionissa, ja korkein kaikkein kansain ylitse.
3. Kiittäkään he sinun suurta ja ihmeellistä nimeäs, joka pyhä on.
4. Ja Kuninkaan voima rakastaa oikeutta: sinä toimitat oikeuden, sinä saatat tuomion ja vanhurskauden Jakobissa.
5. Korottakaat Herraa meidän Jumalaamme, ja kumartakaat hänen astinlautansa juuressa, sillä hän on pyhä.
6. Moses ja Aaron hänen pappeinsa seassa, ja Samuel niiden seassa, jotka hänen nimeänsä avuksensa huutavat: he avuksensa huutavat Herraa, ja hän kuulee heidän rukouksensa.
7. Hän puhui heille pilven patsaasta: he pitivät hänen todistuksensa ja säätynsä, jonka hän heille antoi.
8. Herra, sinä olet Jumalamme, sinä kuulit heidän rukouksensa: sinä, Jumala, annoit heille anteeksi, ja laitit heidän työnsä.

1. The LORD reigneth; let the people tremble: he sitteth between the cherubims; let the earth be moved.
2. The LORD is great in Zion; and he is high above all the people.
3. Let them praise thy great and terrible name; for it is holy.
4. The king's strength also loveth judgment; thou dost establish equity, thou executest judgment and righteousness in Jacob.
5. Exalt ye the LORD our God, and worship at his footstool; for he is holy.
6. Moses and Aaron among his priests, and Samuel among them that call upon his name; they called upon the LORD, and he answered them.
7. He spake unto them in the cloudy pillar: they kept his testimonies, and the ordinance that he gave them.
8. Thou answeredst them, O LORD our God: thou wast a God that forgavest them, though thou tookest vengeance of their inventions.

9. Korottakaat Herraa meidän Jumalaamme, ja kumartakaat hänen pyhällä vuorellansa; sillä Herra meidän Jumalamme on pyhä.

9. Exalt the LORD our God, and worship at his holy hill; for the LORD our God is holy.

PSALMI 100

1. Kiitos-Psalmi. Riemuitkaat Herralle, kaikki maa!
2. Palvelkaat Herraa ilolla: tulkaat hänen kasvoinsa eteen riemulla!

1. A Psalm of praise. Make a joyful noise unto the LORD, all ye lands.
2. Serve the LORD with gladness: come before his presence with singing.

3. Tietäkäät, että Herra on Jumala: hänpä meidän teki, ja emme itse meitämme, kansaksensa ja laitumensa lampaiksi.
4. Menkäät hänen porttiinsa kiitoksella, hänen esihuoneisiinsa veisulla: kiittäkäät häntä ja ylistäkäät hänen nimeänsä!
5. Sillä Herra on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti, ja hänen totuutensa sukukunnasta sukukuntaan.

3. Know ye that the LORD he is God: it is he that hath made us, and not we ourselves; we are his people, and the sheep of his pasture.
4. Enter into his gates with thanksgiving, and into his courts with praise: be thankful unto him, and bless his name.
5. For the LORD is good; his mercy is everlasting; and his truth endureth to all generations.

PSALMI 101

1. Davidin Psalmi. Minä veisaan ar-

1. A Psalm of David. I will sing of

mosta ja oikeudesta: sinulle, Herra, minä veisaan.
2. Minä tahdon vaarin ottaa oikiasta tiestä, koskas minun tyköni tulet: minä tahdon vaeltaa sydämeni vakuudessa minun huoneessani.
3. En minä ota pahaa asiaa eteeni: minä vihaan väärintekiöitä, ja en salli heitä olla tykönäni.

4. Nurja sydän olkoon minusta pois: en minä kärsi pahaa.
5. Joka lähimmäistänsä salaa panettelee, sen minä hukutan: en minä kärsi ylpeitä ja röyhkeitä.

6. Minun silmäni katsovat uskollisia maan päällä, että he asuisivat minun tykönäni: joka vaeltaa oikialla tiellä, se pitää oleman minun palveliani.
7. Petollisia ihmisiä en minä pidä huoneessani: ei valehteliat menesty minun tykönäni.
8. Varhain minä hukutan kaikki jumalattomat maasta, hävittääkseni kaikkia pahantekiöitä Herran kaupungista.

mercy and judgment: unto thee, O LORD, will I sing.
2. I will behave myself wisely in a perfect way. O when wilt thou come unto me? I will walk within my house with a perfect heart.
3. I will set no wicked thing before mine eyes: I hate the work of them that turn aside; it shall not cleave to me.
4. A froward heart shall depart from me: I will not know a wicked person.
5. Whoso privily slandereth his neighbour, him will I cut off: him that hath an high look and a proud heart will not I suffer.
6. Mine eyes shall be upon the faithful of the land, that they may dwell with me: he that walketh in a perfect way, he shall serve me.
7. He that worketh deceit shall not dwell within my house: he that telleth lies shall not tarry in my sight.
8. I will early destroy all the wicked of the land; that I may cut off all wicked doers from the city of the LORD.

PSALMI 102

1. Raadollisen rukous, kuin hän murheissansa on, ja valituksensa Herran eteen vuodattaa. (H102:2) Herra, kuule minun rukoukseni, ja anna minun huutoni tykös tulla!
2. Älä kasvojas minulta peitä hädässä: kallista korvas minun puoleeni; koska minä sinua rukoilen, niin kuule pian minun rukoukseni.
3. Sillä minun päiväni ovat kuluneet niinkuin savu, ja minun luuni ovat poltetut niinkuin kekäle.
4. Minun sydämeni on lyöty ja kuivettunut niinkuin heinä, niin että minä myös unohdan leipäni syödä.
5. Minun luuni tarttuvat lihaani huokauksestani.
6. Minä olen niinkuin ruovonpäristäjä korvessa: minä olen niinkuin hyypiä hävitetyissä kaupungeissa.
7. Minä valvon, ja olen niinkuin yksinäinen lintu katon päällä.
8. Joka päivä häpäisevät viholliseni minua, ja jotka minua syljeskelevät, vannovat minun kauttani.
9. Sillä minä syön tuhkaa niinkuin lei-

1. A Prayer of the afflicted, when he is overwhelmed, and poureth out his complaint before the LORD. Hear my prayer, O LORD, and let my cry come unto thee.
2. Hide not thy face from me in the day when I am in trouble; incline thine ear unto me: in the day when I call answer me speedily.
3. For my days are consumed like smoke, and my bones are burned as an hearth.
4. My heart is smitten, and withered like grass; so that I forget to eat my bread.
5. By reason of the voice of my groaning my bones cleave to my skin.
6. I am like a pelican of the wilderness: I am like an owl of the desert.
7. I watch, and am as a sparrow alone upon the house top.
8. Mine enemies reproach me all the day; and they that are mad against me are sworn against me.
9. For I have eaten ashes like bread,

pää, ja sekoitan juomani itkulla,
10. Sinun uhkaukses ja vihas tähden, että minun nostanut olet ja paiskannut maahan.
11. Minun päiväni ovat kuluneet niinkuin varjo, ja minä kuivetun niinkuin ruoho.
12. Mutta sinä, Herra, pysyt ijankaikkisesti, ja sinun muistos sukukunnasta sukukuntaan.
13. Nouse siis ja armahda Zionia; sillä aika on häntä armahtaa, ja aika on tullut.
14. Sillä sinun palvelias halajavat sitä rakentaa, ja näkisivät mielellänsä, että hänen kivensä ja kalkkinsa valmiit olisivat,
15. Että pakanat Herran nimeä pelkäisivät, ja kaikki kuninkaat maan päällä sinun kunniaas.
16. Kuin Herra rakentaa Zionin, niin hän nähdään kunniassansa.
17. Hän kääntää itsensä hyljättyjen rukouksen puoleen, ja ei katso heidän rukoustansa ylön.
18. Se pitää kirjoitettaman tulevaisille sukukunnille, ja se kansa, joka luodaan, pitää kiittämän Herraa.

and mingled my drink with weeping,
10. Because of thine indignation and thy wrath: for thou hast lifted me up, and cast me down.
11. My days are like a shadow that declineth; and I am withered like grass.
12. But thou, O LORD, shalt endure for ever; and thy remembrance unto all generations.
13. Thou shalt arise, and have mercy upon Zion: for the time to favour her, yea, the set time, is come.
14. For thy servants take pleasure in her stones, and favour the dust thereof.

15. So the heathen shall fear the name of the LORD, and all the kings of the earth thy glory.
16. When the LORD shall build up Zion, he shall appear in his glory.
17. He will regard the prayer of the destitute, and not despise their prayer.
18. This shall be written for the generation to come: and the people which shall be created shall praise the

LORD.

19. Sillä hän katselee pyhästä korkeudestansa: Herra näkee taivaasta maan päälle,

19. For he hath looked down from the height of his sanctuary; from heaven did the LORD behold the earth;

20. Että hän kuulee vankein huokaukset, ja kirvoittaa kuoleman lapset;

20. To hear the groaning of the prisoner; to loose those that are appointed to death;

21. Että he saarnaavat Herran nimeä Zionissa, ja hänen kiitostansa Jerusalemissa,

21. To declare the name of the LORD in Zion, and his praise in Jerusalem;

22. Koska kansat ynnä kokoontuvat, ja valtakunnat, Herraa palvelemaan.

22. When the people are gathered together, and the kingdoms, to serve the LORD.

23. Hän nöyryyttää tiellä minun voimani: hän lyhentää minun päiväni.

23. He weakened my strength in the way; he shortened my days.

24. Minä sanoin: minun Jumalani, älä minua ota pois keski-ijässäni: sinun ajastaikas pysyvät suvusta sukuun.

24. I said, O my God, take me not away in the midst of my days: thy years are throughout all generations.

25. Sinä olet muinen maan perustanut, ja taivaat ovat sinun käsialas.

25. Of old hast thou laid the foundation of the earth: and the heavens are the work of thy hands.

26. Ne katoovat, mutta sinä pysyt: ne kaikki vanhenevat niinkuin vaate: ne muuttuvat niinkuin vaate, koska sinä heitä muuttelet.

26. They shall perish, but thou shalt endure: yea, all of them shall wax old like a garment; as a vesture shalt thou change them, and they shall be changed:

27. Mutta sinä pysyt niinkuin sinä olet, ja sinun vuotes ei lopu.

27. But thou art the same, and thy years shall have no end.

28. Sinun palveliais lapset pysyvät ja heidän sikiänsä sinun edessäs menestyvät.

28. The children of thy servants shall continue, and their seed shall be established before thee.

PSALMI 103

1. Davidin Psalmi. Kiitä Herraa, sieluni, ja kaikki mitä minussa on, hänen pyhää nimeänsä!

1. A Psalm of David. Bless the LORD, O my soul: and all that is within me, bless his holy name.

2. Kiitä Herraa, sieluni, ja älä unohda, mitä hyvää hän minulle tehnyt on,

2. Bless the LORD, O my soul, and forget not all his benefits:

3. Joka sinulle kaikki syntis antaa anteeksi, ja parantaa kaikki rikokses;

3. Who forgiveth all thine iniquities; who healeth all thy diseases;

4. Joka henkes päästää turmeluksesta, joka sinun kruunaa armolla ja laupiudella;

4. Who redeemeth thy life from destruction; who crowneth thee with lovingkindness and tender mercies;

5. Joka suus täyttää hyvyydellä, että sinun nuoruutes uudistetaan niinkuin kotkan.

5. Who satisfieth thy mouth with good things; so that thy youth is renewed like the eagle's.

6. Herra saattaa vanhurskauden ja tuomion kaikille, jotka vääryyttä kärsivät.

6. The LORD executeth righteousness and judgment for all that are oppressed.

7. Hän on tiensä Mosekselle tiettäväksi tehnyt, Israelin lapsille tekonsa.

7. He made known his ways unto Moses, his acts unto the children of Israel.

8. Laupias ja armollinen on Herra, kärsiväinen ja aivan hyvä.

8. The LORD is merciful and gracious, slow to anger, and plenteous in mercy.

9. Ei hän aina riitele, eikä vihastu ijankaikkisesti.
10. Ei hän synteimme perästä tee meille, eikä kosta meille pahain tekoimme jälkeen.
11. Sillä niin korkia kuin taivas on maasta, antaa hän armonsa lisääntyä niille, jotka häntä pelkäävät.
12. Niin kaukana kuin itä on lännestä, siirsi hän meistä pahat tekomme.

13. Niinkuin isä armahtaa lapsia, niin Herrakin armahtaa pelkääväisiänsä;

14. Sillä hän tietää, minkäkaltainen teko me olemme: hän muistaa meidät tomuksi.
15. Ihminen on eläissänsä niinkuin ruoho: hän kukoistaa niinkuin kukkanen kedolla:
16. Kuin tuuli käy sen päällitse, niin ei hän enään kestä, eikä hänen siansa tunne häntä ensinkään.
17. Mutta Herran armo pysyy ijankaikkisesta ijankaikkiseen, hänen pelkääväistensä päälle, ja hänen vanhurskautensa lasten lapsiin,
18. Niille, jotka hänen liittonsa pitä-

9. He will not always chide: neither will he keep his anger for ever.
10. He hath not dealt with us after our sins; nor rewarded us according to our iniquities.
11. For as the heaven is high above the earth, so great is his mercy toward them that fear him.
12. As far as the east is from the west, so far hath he removed our transgressions from us.

13. Like as a father pitieth his children, so the LORD pitieth them that fear him.

14. For he knoweth our frame; he remembereth that we are dust.

15. As for man, his days are as grass: as a flower of the field, so he flourisheth.
16. For the wind passeth over it, and it is gone; and the place thereof shall know it no more.
17. But the mercy of the LORD is from everlasting to everlasting upon them that fear him, and his righteousness unto children's children;
18. To such as keep his covenant,

vät, ja muistavat hänen käskyjänsä, tehdäksensä niitä.
19. Herra on valmistanut istuimensa taivaassa, ja hänen valtakuntansa hallitsee kaikkia.
20. Kiittäkäät Herraa, te hänen enkelinsä, te väkevät sankarit, jotka hänen käskynsä toimitatte, että hänen sanansa ääni kuultaisiin.
21. Kiittäkäät Herraa, kaikki hänen sotaväkensä, te hänen palveliansa, jotka teette hänen tahtonsa.
22. Kiittäkäät Herraa, kaikki hänen työnsä, kaikissa hänen valtansa paikoissa: kiitä, sieluni, Herraa.

and to those that remember his commandments to do them.
19. The LORD hath prepared his throne in the heavens; and his kingdom ruleth over all.
20. Bless the LORD, ye his angels, that excel in strength, that do his commandments, hearkening unto the voice of his word.
21. Bless ye the LORD, all ye his hosts; ye ministers of his, that do his pleasure.
22. Bless the LORD, all his works in all places of his dominion: bless the LORD, O my soul.

PSALMI 104

1. Kiitä Herraa, sieluni! Herra, minun Jumalani, sinä olet sangen suuresti kunnioitettu, suurella kunnialla ja kaunistuksella olet sinä puetettu.
2. Sinä puetat itses valkeudella niinkuin vaatteella: sinä levität taivaat niinkuin peitteen.
3. Sinä peität sen päällyksen vedellä: sinä menet pilvissä niinkuin ratasten päällä, ja käyt tuulen siipein päällä.

1. Bless the LORD, O my soul. O LORD my God, thou art very great; thou art clothed with honour and majesty.
2. Who coverest thyself with light as with a garment: who stretchest out the heavens like a curtain:
3. Who layeth the beams of his chambers in the waters: who maketh the clouds his chariot: who walketh

upon the wings of the wind:

4. Sinä teet enkelis hengeksi ja palvelias liekitseväiseksi tuleksi.
4. Who maketh his angels spirits; his ministers a flaming fire:

5. Sinä joka maan perustit perustuksensa päälle, ettei sen pidä liikkuman ijankaikkisesti.
5. Who laid the foundations of the earth, that it should not be removed for ever.

6. Syvyydellä sinä sen peität niinkuin vaatteella, ja vedet seisovat vuorilla.
6. Thou coveredst it with the deep as with a garment: the waters stood above the mountains.

7. Mutta sinun nuhtelemisestas he pakenevat: sinun jylinästäs he menevät pois.
7. At thy rebuke they fled; at the voice of thy thunder they hasted away.

8. Vuoret astuvat ylös, ja laaksot astuvat alas siallensa, johon heidät perustanut olet.
8. They go up by the mountains; they go down by the valleys unto the place which thou hast founded for them.

9. Määrän sinä panit, jota ei he käy ylitse, eikä palaja maata peittämään.
9. Thou hast set a bound that they may not pass over; that they turn not again to cover the earth.

10. Sinä annat lähteet laaksoissa kuohua, niin että ne vuorten välitse vuotavat;
10. He sendeth the springs into the valleys, which run among the hills.

11. Että kaikki eläimet metsässä joisivat, ja että pedot janonsa sammuttaisivat.
11. They give drink to every beast of the field: the wild asses quench their thirst.

12. Heidän tykönänsä istuvat taivaan linnut, ja visertävät oksilla.
12. By them shall the fowls of the heaven have their habitation, which sing among the branches.

13. Sinä liotat vuoret ylhäältä: sinä
13. He watereth the hills from his

täytät maan hedelmällä, jonka sinä saatat.

14. Sinä kasvatat ruohon karjalle, ja jyvät ihmisten tarpeeksi, tuottaakses leipää maasta.

15. Ja että viina ihmisen sydämen ilahuttaa, ja hänen kasvonsa kaunistuu öljystä: ja leipä vahvistaa ihmisen sydämen.

16. Että Herran puut nesteestä täynnä olisivat: Libanonin sedripuut, jotka hän on istuttanut;

17. Siellä linnut pesiä tekevät, ja haikarat hongissa asuvat.

18. Korkiat vuoret ovat metsävuohten turva, ja kivirauniot kaninein.

19. Sinä teet kuun aikoja jakamaan, ja aurinko tietää laskemisensa.

20. Sinä teet pimeyden ja yö tulee: silloin kaikki metsän eläimet tulevat ulos.

21. Nuoret jalopeurat saaliin perään kiljuvat, ja elatustansa Jumalalta etsivät.

chambers: the earth is satisfied with the fruit of thy works.

14. He causeth the grass to grow for the cattle, and herb for the service of man: that he may bring forth food out of the earth;

15. And wine that maketh glad the heart of man, and oil to make his face to shine, and bread which strengtheneth man's heart.

16. The trees of the LORD are full of sap; the cedars of Lebanon, which he hath planted;

17. Where the birds make their nests: as for the stork, the fir trees are her house.

18. The high hills are a refuge for the wild goats; and the rocks for the conies.

19. He appointed the moon for seasons: the sun knoweth his going down.

20. Thou makest darkness, and it is night: wherein all the beasts of the forest do creep forth.

21. The young lions roar after their prey, and seek their meat from God.

22. Mutta kuin aurinko koittaa, niin he kokoontuvat, ja luolissansa makaavat.

22. The sun ariseth, they gather themselves together, and lay them down in their dens.

23. Niin menee myös ihminen työhönsä, ja askareillensa ehtoosen asti.

23. Man goeth forth unto his work and to his labour until the evening.

24. Herra, kuinka suuret ja monet ovat sinun käsialas? Sinä olet kaikki taitavasti säätänyt, ja maa on täynnä sinun tavaraas.

24. O LORD, how manifold are thy works! in wisdom hast thou made them all: the earth is full of thy riches.

25. Tämä meri, joka niin suuri ja lavia on, siinä epälukuiset liikuvat, sekä pienet että suuret eläimet;

25. So is this great and wide sea, wherein are things creeping innumerable, both small and great beasts.

26. Siellä haahdet kuljeskelevat: siinä valaskalat ovat, jotkas tehnyt olet, leikitsemään hänessä.

26. There go the ships: there is that leviathan, whom thou hast made to play therein.

27. Kaikki odottavat sinua, ettäs heille antaisit ruan ajallansa.

27. These wait all upon thee; that thou mayest give them their meat in due season.

28. Koskas heille annat, niin he kokoovat: koskas kätes avaat, niin he hyvyydellä ravitaan.

28. That thou givest them they gather: thou openest thine hand, they are filled with good.

29. Jos sinä kasvos peität, niin he hämmästyvät: koska sinä otat heidän henkensä pois, niin he hukkuvat, ja tomuksi tulevat jälleen.

29. Thou hidest thy face, they are troubled: thou takest away their breath, they die, and return to their dust.

30. Sinä lähetät ulos henkes, niin he luoduksi tulevat, ja sinä uudistat maan muodon.

30. Thou sendest forth thy spirit, they are created: and thou renewest the face of the earth.

31. Herran kunnia pysyy ijankaikkisesti: Herra iloitsee töissänsä.

32. Hän katsahtaa maan päälle, niin se vapisee: hän rupee vuoriin, niin ne suitsevat.
33. Minä veisaan Herralle minun elinaikanani, ja kiitän minun Jumalaani niinkauvan kuin minä olen.
34. Minun puheeni kelpaa hänelle, ja minä iloitsen Herrassa.
35. Syntiset maalta lopetetaan, ja jumalattomat ei pidä silleen oleman: kiitä Herraa, sieluni, Halleluja!

31. The glory of the LORD shall endure for ever: the LORD shall rejoice in his works.
32. He looketh on the earth, and it trembleth: he toucheth the hills, and they smoke.
33. I will sing unto the LORD as long as I live: I will sing praise to my God while I have my being.
34. My meditation of him shall be sweet: I will be glad in the LORD.
35. Let the sinners be consumed out of the earth, and let the wicked be no more. Bless thou the LORD, O my soul. Praise ye the LORD.

PSALMI 105

1. Kiittäkäät Herraa, ja saarnatkaat hänen nimeänsä, julistakaat hänen töitänsä kansain seassa!
2. Veisatkaat hänelle, soittakaat hänelle, puhukaat kaikista hänen ihmeistänsä.
3. Ylistäkäät hänen pyhää nimeänsä: niiden sydän iloitkaan, jotka etsivät Herraa!
4. Kysykäät Herraa ja hänen voi-

1. O give thanks unto the LORD; call upon his name: make known his deeds among the people.
2. Sing unto him, sing psalms unto him: talk ye of all his wondrous works.
3. Glory ye in his holy name: let the heart of them rejoice that seek the LORD.
4. Seek the LORD, and his strength:

maansa, etsikäät alati hänen kasvojansa!

seek his face evermore.

5. Muistakaat hänen ihmeellisiä töitänsä, jotka hän tehnyt on, hänen ihmeitänsä ja hänen sanojansa.

5. Remember his marvellous works that he hath done; his wonders, and the judgments of his mouth;

6. Te Abrahamin hänen palveliansa siemen, te Jakobin hänen valittunsa lapset.

6. O ye seed of Abraham his servant, ye children of Jacob his chosen.

7. Hänpä on Herra meidän Jumalamme: hän tuomitsee kaikessa maailmassa.

7. He is the LORD our God: his judgments are in all the earth.

8. Hän muistaa liittonsa ijankaikkisesti, sanansa, jonka hän on käskenyt tuhannelle sukukunnalle,

8. He hath remembered his covenant for ever, the word which he commanded to a thousand generations.

9. Jonka hän teki Abrahamin kanssa, ja valansa Isaakin kanssa.

9. Which covenant he made with Abraham, and his oath unto Isaac;

10. Ja pani sen Jakobille säädyksi ja Israelille ijankaikkiseksi liitoksi,

10. And confirmed the same unto Jacob for a law, and to Israel for an everlasting covenant:

11. Ja sanoi: sinulle minä annan Kanaanin maan, teidän perimisenne arvan.

11. Saying, Unto thee will I give the land of Canaan, the lot of your inheritance:

12. Koska heitä vähä ja harvat olivat, ja he olivat muukalaiset siinä,

12. When they were but a few men in number; yea, very few, and strangers in it.

13. Ja vaelsivat kansasta kansaan ja valtakunnasta toiseen kansaan:

13. When they went from one nation to another, from one kingdom to another people;

14. Ei hän sallinut yhdenkään ihmisen heitä vahingoittaa, vaan rankaisi kuninkaat heidän tähtensä.
14. He suffered no man to do them wrong: yea, he reproved kings for their sakes;
15. Älkäät ruvetko minun voideltuihini, ja älkäät tehkö pahaa minun prophetailleni.
15. Saying, Touch not mine anointed, and do my prophets no harm.
16. Ja hän kutsui nälän maan päälle, ja vei kaiken leivän varan pois.
16. Moreover he called for a famine upon the land: he brake the whole staff of bread.
17. Hän lähetti miehen heidän eteensä: Joseph myytiin orjaksi.
17. He sent a man before them, even Joseph, who was sold for a servant:
18. He ahdistivat hänen jalkansa jalkapuuhun: hänen ruumiinsa täytyi raudoissa maata,
18. Whose feet they hurt with fetters: he was laid in iron:
19. Siihenasti että hänen sanansa tuli, ja Herran puhe koetteli hänen.
19. Until the time that his word came: the word of the LORD tried him.
20. Niin lähetti kuningas ja päästi hänen: kansain päämies laski hänen vallallensa,
20. The king sent and loosed him; even the ruler of the people, and let him go free.
21. Ja asetti hänen huoneensa herraksi, ja kaiken tavaransa haltiaksi,
21. He made him lord of his house, and ruler of all his substance:
22. Opettamaan päämiehiänsä oman tahtonsa jälkeen, ja vanhimmille viisautta.
22. To bind his princes at his pleasure; and teach his senators wisdom.
23. Ja Israel meni Egyptiin, ja Jakob tuli muukalaiseksi Hamin maalle.
23. Israel also came into Egypt; and Jacob sojourned in the land of Ham.
24. Ja hän antoi kansansa sangen
24. And he increased his people

suuresti kasvaa, ja teki heitä väkevämmäksi kuin heidän vihollisensa.
25. Hän käänsi heidän sydämensä vihaamaan hänen kansaansa, ja hänen palvelioitansa viekkaudella painamaan alas.
26. Hän lähetti palveliansa Moseksen, ja Aaronin, jonka hän valitsi.
27. Ne tekivät hänen merkkinsä heidän seassansa, ja hänen ihmeensä Hamin maalla.
28. Hän antoi pimeyden tulla, ja sen pimeytti; ja ei olleet he hänen sanoillensa kuulemattomat.
29. Hän muutti heidän vetensä vereksi ja kuoletti heidän kalansa.
30. Heidän maansa kuohutti sammakoita, heidän kuningastensa kammioissa.
31. Hän sanoi, niin turilaat ja täit tulivat heidän maansa ääriin.
32. Hän antoi rakeet heille sateeksi, tulen liekit heidän maallensa,
33. Ja löi heidän viinapuunsa ja fikunapuunsa, ja särki puut heidän maansa äärissä.
34. Hän sanoi, niin tulivat epälukuiset

greatly; and made them stronger than their enemies.
25. He turned their heart to hate his people, to deal subtilly with his servants.
26. He sent Moses his servant; and Aaron whom he had chosen.
27. They shewed his signs among them, and wonders in the land of Ham.
28. He sent darkness, and made it dark; and they rebelled not against his word.
29. He turned their waters into blood, and slew their fish.
30. Their land brought forth frogs in abundance, in the chambers of their kings.
31. He spake, and there came divers sorts of flies, and lice in all their coasts.
32. He gave them hail for rain, and flaming fire in their land.
33. He smote their vines also and their fig trees; and brake the trees of their coasts.
34. He spake, and the locusts came,

paarmat ja vapsaiset,

and caterpillers, and that without number,

35. Ja ne söivät kaiken ruohon heidän maaltansa, ja ne söivät heidän maansa hedelmän.

35. And did eat up all the herbs in their land, and devoured the fruit of their ground.

36. Ja hän löi kaikki esikoiset heidän maallansa, ensimäiset kaikesta heidän voimastansa,

36. He smote also all the firstborn in their land, the chief of all their strength.

37. Ja vei heitä hopialla ja kullalla ulos: ja ei ollut heidän sukukunnissansa yksikään sairas.

37. He brought them forth also with silver and gold: and there was not one feeble person among their tribes.

38. Egypti iloitsi heidän lähtemisestänsä; sillä heidän pelkonsa oli tullut heidän päällensä.

38. Egypt was glad when they departed: for the fear of them fell upon them.

39. Hän levitti pilven verhoksi ja tulen yötä valistamaan.

39. He spread a cloud for a covering; and fire to give light in the night.

40. He anoivat, niin antoi hän metsäkanat tulla, ja ravitsi heitä taivaan leivällä.

40. The people asked, and he brought quails, and satisfied them with the bread of heaven.

41. Hän avasi kallion, niin vesi vuoti, ja virrat juoksivat kuivaa myöten.

41. He opened the rock, and the waters gushed out; they ran in the dry places like a river.

42. Sillä hän muisti pyhän sanansa, jonka hän palveliallensa Abrahamille puhunut oli,

42. For he remembered his holy promise, and Abraham his servant.

43. Ja vei kansansa ilolla ulos, ja valittunsa riemulla,

43. And he brought forth his people with joy, and his chosen with gladness:

44. Ja antoi heille pakanain maan, niin että he kansain hyvyydet omistivat heillensä.
45. Että he pitäisivät hänen säätynsä, ja hänen lakinsa kätkisivät, Halleluja!

44. And gave them the lands of the heathen: and they inherited the labour of the people;
45. That they might observe his statutes, and keep his laws. Praise ye the LORD.

PSALMI 106

1. Halleluja. Kiittäkäät Herraa! sillä hän on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
2. Kuka taitaa puhua ulos Herran suurta voimaa, ja ylistää kaikkia hänen kiitettäviä tekojansa?
3. Autuaat ovat, jotka käskyn pitävät ja aina vanhurskauden tekevät.

1. Praise ye the LORD. O give thanks unto the LORD; for he is good: for his mercy endureth for ever.
2. Who can utter the mighty acts of the LORD? who can shew forth all his praise?
3. Blessed are they that keep judgment, and he that doeth righteousness at all times.

4. Herra, muista minua armos perästä, jonkas kansalles luvannut olet: opi minua sinun autuudellas,
5. Että minä näkisin valittujes menestyksen, ja iloitsisin kansas ilossa, ja kerskaisin perimises kanssa.

4. Remember me, O LORD, with the favour that thou bearest unto thy people: O visit me with thy salvation;
5. That I may see the good of thy chosen, that I may rejoice in the gladness of thy nation, that I may glory with thine inheritance.

6. Me teimme syntiä meidän isäimme kanssa: me teimme väärin, ja olemme olleet jumalattomat.

6. We have sinned with our fathers, we have committed iniquity, we have done wickedly.

7. Ei meidän isämme tahtoneet ymmärtää Egyptissä sinun ihmeitäs, eikä muistaneet sinun suurta laupiuttas, ja olivat meren tykönä tottelemattomat, Punaisen meren tykönä.

8. Kuitenkin autti hän heitä nimensä tähden, niin että hän voimansa osoitti.

9. Ja hän uhkasi Punaista merta, niin se kuivui; ja vei heitä syvyyden lävitse, niinkuin korvessa,

10. Ja vapahti heitä niiden käsistä, joka heitä vihasivat, ja lunasti heitä vihollistensa käsistä.

11. Ja vedet peittivät heidän vainollisensa, niin ettei yksikään eläväksi jäänyt.

12. Silloin he uskoivat hänen sanansa, ja veisasivat hänen kiitoksensa.

13. Mutta he unohtivat pian hänen työnsä, ja ei ottaneet hänen neuvoansa.

14. He kiehuivat himosta korvessa, ja kiusasivat Jumalaa erämaassa.

15. Mutta hän antoi heille heidän

7. Our fathers understood not thy wonders in Egypt; they remembered not the multitude of thy mercies; but provoked him at the sea, even at the Red sea.

8. Nevertheless he saved them for his name's sake, that he might make his mighty power to be known.

9. He rebuked the Red sea also, and it was dried up: so he led them through the depths, as through the wilderness.

10. And he saved them from the hand of him that hated them, and redeemed them from the hand of the enemy.

11. And the waters covered their enemies: there was not one of them left.

12. Then believed they his words; they sang his praise.

13. They soon forgat his works; they waited not for his counsel:

14. But lusted exceedingly in the wilderness, and tempted God in the desert.

15. And he gave them their request;

anomisensa, ja lähetti heille laihuuden heidän himonsa tähden.

but sent leanness into their soul.

16. Ja he asettuivat Mosesta vastaan leirissä, Aaronia Herran pyhää vastaan.

16. They envied Moses also in the camp, and Aaron the saint of the LORD.

17. Maa aukeni ja nieli Datanin, ja peitti Abiramin joukon,

17. The earth opened and swallowed up Dathan, and covered the company of Abiram.

18. Ja tuli syttyi heidän joukossansa, ja liekki poltti jumalattomat.

18. And a fire was kindled in their company; the flame burned up the wicked.

19. He tekivät vasikan Horebissa, ja kumarsivat valettua kuvaa.

19. They made a calf in Horeb, and worshipped the molten image.

20. Ja he muuttelivat kunniansa härjän muotoon, joka heiniä syö.

20. Thus they changed their glory into the similitude of an ox that eateth grass.

21. He unohtivat Jumalan, vapahtajansa, joka oli niin suuria töitä tehnyt Egyptissä,

21. They forgat God their saviour, which had done great things in Egypt;

22. Ihmeitä Hamin maalla, ja peljättäviä töitä Punaisen meren tykönä.

22. Wondrous works in the land of Ham, and terrible things by the Red sea.

23. Ja hän sanoi heitä hukuttavansa, ellei Moses hänen valittunsa olisi seisonut siinä välissä, ja palauttanut hänen vihaansa, ettei hän ratki heitä kadottanut.

23. Therefore he said that he would destroy them, had not Moses his chosen stood before him in the breach, to turn away his wrath, lest he should destroy them.

24. Ja he katsoivat sen ihanan maan

24. Yea, they despised the pleasant

ylön, eikä uskoneet hänen sanaansa,
25. Ja napisivat majoissansa, eikä olleet kuuliaiset Herran äänelle.

26. Ja hän nosti kätensä heitä vastaan, maahan lyödäksensä heitä korvessa,
27. Ja heittääksensä heidän siemenensä pakanain sekaan, ja hajoittaaksensa heitä maakuntiin.
28. Ja he ryhtyivät BaalPeoriin, ja söivät kuolleiden (epäjumalain) uhreista,
29. Ja vihoittivat hänen töillänsä; niin tuli myös rangaistus heidän sekaansa.

30. Niin Pinehas astui edes, ja lepytti asian, ja rangaistus lakkasi.

31. Ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi, suvusta sukuun ijankaikkisesti.

32. Ja vihoittivat hänen riitaveden tykönä ja tapahtui Mosekselle pahoin heidän tähtensä;
33. Sillä he saattivat hänen sydämensä murheelliseksi, niin että hän sanoissansa eksyi.

land, they believed not his word:
25. But murmured in their tents, and hearkened not unto the voice of the LORD.

26. Therefore he lifted up his hand against them, to overthrow them in the wilderness:
27. To overthrow their seed also among the nations, and to scatter them in the lands.
28. They joined themselves also unto Baalpeor, and ate the sacrifices of the dead.
29. Thus they provoked him to anger with their inventions: and the plague brake in upon them.

30. Then stood up Phinehas, and executed judgment: and so the plague was stayed.

31. And that was counted unto him for righteousness unto all generations for evermore.

32. They angered him also at the waters of strife, so that it went ill with Moses for their sakes:
33. Because they provoked his spirit, so that he spake unadvisedly with his lips.

34. Ei he hukuttaneet pakanoita, niinkuin Herra heille käskenyt oli,

34. They did not destroy the nations, concerning whom the LORD commanded them:

35. Vaan sekaantuivat pakanain sekaan, ja oppivat heidän töitänsä,

35. But were mingled among the heathen, and learned their works.

36. Ja palvelivat heidän epäjumaliansa; ja ne tulivat heille paulaksi.

36. And they served their idols: which were a snare unto them.

37. Ja he uhrasivat poikansa ja tyttärensä perkeleille,

37. Yea, they sacrificed their sons and their daughters unto devils,

38. Ja vuodattivat viattoman veren, poikainsa ja tyttäriensä veren, jotka he uhrasivat Kanaanealaisten epäjumalille, niin että maa veren vioilla turmeltiin,

38. And shed innocent blood, even the blood of their sons and of their daughters, whom they sacrificed unto the idols of Canaan: and the land was polluted with blood.

39. Ja saastuttivat itsensä omissa töissänsä, ja tekivät huorin teoissansa.

39. Thus were they defiled with their own works, and went a whoring with their own inventions.

40. Niin julmistui Herran viha kansansa päälle, ja hän kauhistui perimistänsä,

40. Therefore was the wrath of the LORD kindled against his people, insomuch that he abhorred his own inheritance.

41. Ja hylkäsi ne pakanain käsiin, että ne vallitsivat heitä, jotka heitä vihasivat.

41. And he gave them into the hand of the heathen; and they that hated them ruled over them.

42. Ja heidän vihollisensa ahdistivat heitä, ja he painettiin heidän kätensä alle.

42. Their enemies also oppressed them, and they were brought into subjection under their hand.

43. Hän monesti heitä pelasti; mutta

43. Many times did he deliver them;

he vihoittivat hänen neuvoillansa, ja he painettiin alas pahain tekoinsa tähden.
44. Ja hän näki heidän tuskansa, kuin hän heidän valituksensa kuuli,
45. Ja muisti liittonsa, jonka hän heidän kanssansa tehnyt oli, ja katui sitä suuresta laupiudestansa,
46. Ja antoi heidän löytää armon kaikkein edessä, jotka heitä vanginneet olivat.
47. Auta meitä, Herra meidän Jumalamme, ja kokoa meitä pakanoista, että kiittäisimme sinun pyhää nimeäs, ja kehuisimme sinun kiitostas.
48. Kiitetty olkoon Herra Israelin Jumala, ijankaikkisuudesta niin ijankaikkisuuteen: ja sanokaan kaikki kansa: Amen, Halleluja!

but they provoked him with their counsel, and were brought low for their iniquity.
44. Nevertheless he regarded their affliction, when he heard their cry:
45. And he remembered for them his covenant, and repented according to the multitude of his mercies.
46. He made them also to be pitied of all those that carried them captives.
47. Save us, O LORD our God, and gather us from among the heathen, to give thanks unto thy holy name, and to triumph in thy praise.
48. Blessed be the LORD God of Israel from everlasting to everlasting: and let all the people say, Amen. Praise ye the LORD.

PSALMI 107

1. Kiittäkäät Herraa; sillä hän on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
2. Sanokaan Herran lunastetut, jotka hän on tuskasta vapahtanut,

1. O give thanks unto the LORD, for he is good: for his mercy endureth for ever.
2. Let the redeemed of the LORD say so, whom he hath redeemed from the hand of the enemy;

3. Ja jotka hän on maakunnista koonnut, idästä ja lännestä, pohjoisesta ja etelästä,

3. And gathered them out of the lands, from the east, and from the west, from the north, and from the south.

4. Jotka eksyksissä vaelsivat korvessa umpitietä, ja ei he löytäneet kaupunkia asuaksensa,

4. They wandered in the wilderness in a solitary way; they found no city to dwell in.

5. Isoovaiset ja janoovaiset; ja heidän sielunsa vaipui heissä.

5. Hungry and thirsty, their soul fainted in them.

6. Ja he huusivat Herraa tuskissansa, ja hän pelasti heitä heidän hädistänsä,

6. Then they cried unto the LORD in their trouble, and he delivered them out of their distresses.

7. Ja vei heitä oikiaa tietä, että he menivät asuinkaupunkiin.

7. And he led them forth by the right way, that they might go to a city of habitation.

8. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee:

8. Oh that men would praise the LORD for his goodness, and for his wonderful works to the children of men!

9. Että hän ravitsee himoitsevaisen sielun ja täyttää isoovaisen sielun hyvyydellä.

9. For he satisfieth the longing soul, and filleth the hungry soul with goodness.

10. Jotka istuvat pimeässä ja kuoleman varjossa, vangitut ahdistuksessa ja raudoissa:

10. Such as sit in darkness and in the shadow of death, being bound in affliction and iron;

11. Että he olivat Jumalan käskyä vastaan kovakorvaiset, ja olivat katsoneet ylön ylimmäisen lain;

11. Because they rebelled against the words of God, and contemned the counsel of the most High:

12. Sentähden täytyi heidän sydämensä onnettomuudella vaivattaa, niin että he lankesivat, ja ei kenkään heitä auttanut.

12. Therefore he brought down their heart with labour; they fell down, and there was none to help.

13. Ja he huusivat Herraa tuskissansa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä,

13. Then they cried unto the LORD in their trouble, and he saved them out of their distresses.

14. Ja vei heitä pimeydestä ulos ja kuoleman varjosta, ja särki heidän siteensä.

14. He brought them out of darkness and the shadow of death, and brake their bands in sunder.

15. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee:

15. Oh that men would praise the LORD for his goodness, and for his wonderful works to the children of men!

16. Että hän särkee vaskiportit, ja rikkoo rautaiset salvat.

16. For he hath broken the gates of brass, and cut the bars of iron in sunder.

17. Hullut, jotka rangaistiin ylitsekäymisensä tähden, ja synteinsä tähden,

17. Fools because of their transgression, and because of their iniquities, are afflicted.

18. Heidän sielunsa kauhistui kaikkea ruokaa, ja saivat kuolintautinsa.

18. Their soul abhorreth all manner of meat; and they draw near unto the gates of death.

19. Ja he huusivat Herraa tuskissansa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä.

19. Then they cry unto the LORD in their trouble, and he saveth them out of their distresses.

20. Hän lähetti sanansa ja paransi heitä, ja pelasti heitä, ettei he kuol-

20. He sent his word, and healed them, and delivered them from their

leet.
21. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee,
22. Ja uhratkaan kiitosuhria, ja luetelkaan hänen tekojansa ilolla.

23. Jotka haaksilla meressä vaeltavat, ja asiansa toimittavat suurilla vesillä,

24. He näkivät Herran työt, ja hänen ihmeensä syvyydessä.
25. Kuin hän sanoi, ja paisutti suuren ilman, joka aallot nosti ylös,

26. Niin he menivät ylös taivasta kohden ja menivät syvyyteen alas, että heidän sielunsa ahdistuksesta epäili,
27. Että he horjuivat ja hoipertelivat niinkuin juopuneet, ja ei silleen neuvoa tietäneet;
28. Ja he huusivat Herraa tuskissansa, ja hän autti heitä heidän hädistänsä.
29. Ja hän hillitsi kovan ilman, että aallot asettuivat.

destructions.
21. Oh that men would praise the LORD for his goodness, and for his wonderful works to the children of men!
22. And let them sacrifice the sacrifices of thanksgiving, and declare his works with rejoicing.

23. They that go down to the sea in ships, that do business in great waters;

24. These see the works of the LORD, and his wonders in the deep.
25. For he commandeth, and raiseth the stormy wind, which lifteth up the waves thereof.

26. They mount up to the heaven, they go down again to the depths: their soul is melted because of trouble.
27. They reel to and fro, and stagger like a drunken man, and are at their wits' end.
28. Then they cry unto the LORD in their trouble, and he bringeth them out of their distresses.
29. He maketh the storm a calm, so that the waves thereof are still.

30. Ja he tulivat iloisiksi, että tyveni, ja hän vei heitä satamaan heidän mielensä jälkeen.
30. Then are they glad because they be quiet; so he bringeth them unto their desired haven.

31. Kiittäkään he siis Herraa hänen laupiutensa edestä, ja hänen ihmeittensä tähden, jotka hän ihmisten lasten kohtaan tekee.
31. Oh that men would praise the LORD for his goodness, and for his wonderful works to the children of men!

32. Ja ylistäkään häntä kansan seurakunnassa, ja kiittäkään häntä vanhimpain seassa,
32. Let them exalt him also in the congregation of the people, and praise him in the assembly of the elders.

33. Joka virrat teki erämaaksi, ja vesilähteet kuivaksi maaksi,
33. He turneth rivers into a wilderness, and the watersprings into dry ground;

34. Ettei hedelmällinen maa mitään kantanut, heidän pahuutensa tähden, jotka siinä asuivat.
34. A fruitful land into barrenness, for the wickedness of them that dwell therein.

35. Erämaan teki hän vesilammiksi ja kuivan maan vesilähteeksi,
35. He turneth the wilderness into a standing water, and dry ground into watersprings.

36. Ja asetti sinne isoovaiset; ja he valmistivat siihen kaupunkia, jossa he asuivat,
36. And there he maketh the hungry to dwell, that they may prepare a city for habitation;

37. Ja kylvivät pellot ja viinapuita istuttivat, ja saivat jokavuotisen hedelmän.
37. And sow the fields, and plant vineyards, which may yield fruits of increase.

38. Ja hän siunasi heitä ja he sangen suuresti enenivät, ja hän antoi paljon
38. He blesseth them also, so that they are multiplied greatly; and suf-

karjaa heille;
39. Jotka olivat painetut alas ja sorretut pahain väkivallalta ja ahdistukselta,
40. Koska ylönkatse päämiesten päälle vuodatettu oli, ja kaikki maa eksyksissä ja autiona oli.

41. Ja hän varjeli köyhää raadollisuudesta, ja enensi hänen sukunsa niinkuin lauman.
42. Näitä vanhurskaat näkevät ja iloitsevat, ja jokainen paha suu pitää tukittaman.
43. Kuka on taitava ja näitä kätkee, se ymmärtää Herran moninaisen laupiuden.

fereth not their cattle to decrease.
39. Again, they are minished and brought low through oppression, affliction, and sorrow.
40. He poureth contempt upon princes, and causeth them to wander in the wilderness, where there is no way.
41. Yet setteth he the poor on high from affliction, and maketh him families like a flock.
42. The righteous shall see it, and rejoice: and all iniquity shall stop her mouth.
43. Whoso is wise, and will observe these things, even they shall understand the lovingkindness of the LORD.

PSALMI 108

1. Psalmi, Davidin veisu.
(H108:2) Jumala! minun sydämeni on valmis: minä veisaan ja kiitän, niin myös minun kunniani.
2. Nouse, psaltari ja kantele; minä nousen varhain.
3. Sinua, Herra, minä kiitän kansain seassa: minä veisaan sinulle kiitosta

1. A Song or Psalm of David. O God, my heart is fixed; I will sing and give praise, even with my glory.

2. Awake, psaltery and harp: I myself will awake early.
3. I will praise thee, O LORD, among the people: and I will sing praises un-

sukukunnissa.
4. Sillä sinun armos on suuri ylitse taivasten, ja sinun totuutes hamaan pilviin asti.
5. Korota sinuas, Jumala, taivasten ylitse ja kunnias kaiken maan ylitse,
6. Että sinun rakkaat ystäväs vapaaksi tulisivat; auta oikialla kädelläs, ja kuule minun rukoukseni.
7. Jumala on puhunut pyhässänsä, siitä minä iloitsen: minä jaan Sikemin, ja mittaan Sukkotin laakson.
8. Gilead on minun, Manasse on myös minun, ja Ephraim on minun pääni väkevyys: Juuda on minun päämieheni;
9. Moab on minun pesinastiani, minä venytän kenkäni Edomin päälle: Philistealaisten ylitse minä iloitsen.
10. Kuka vie minua vahvaan kaupunkiin? kuka vie minua Edomiin?
11. Etkös sinä, Jumala, joka meitä heittänyt olet pois? Ja etkös mene ulos, Jumala, meidän sotaväkemme kanssa?
12. Saata meille apua tuskissamme; sillä ihmisten apu on turha.

to thee among the nations.
4. For thy mercy is great above the heavens: and thy truth reacheth unto the clouds.
5. Be thou exalted, O God, above the heavens: and thy glory above all the earth;
6. That thy beloved may be delivered: save with thy right hand, and answer me.
7. God hath spoken in his holiness; I will rejoice, I will divide Shechem, and mete out the valley of Succoth.
8. Gilead is mine; Manasseh is mine; Ephraim also is the strength of mine head; Judah is my lawgiver;
9. Moab is my washpot; over Edom will I cast out my shoe; over Philistia will I triumph.
10. Who will bring me into the strong city? who will lead me into Edom?
11. Wilt not thou, O God, who hast cast us off? and wilt not thou, O God, go forth with our hosts?
12. Give us help from trouble: for vain is the help of man.

13. Jumalassa me tahdomme urhoollisia töitä tehdä; ja hän polkee meidän vihollisemme alas.

13. Through God we shall do valiantly: for he it is that shall tread down our enemies.

PSALMI 109

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. Jumala, minun kiitokseni, älä vaikene.

1. To the chief Musician, A Psalm of David. Hold not thy peace, O God of my praise;

2. Sillä he ovat jumalattoman ja pettäväisen suunsa avanneet minua vastaan: he puhuvat minun kanssani viekkaalla kielellä,

2. For the mouth of the wicked and the mouth of the deceitful are opened against me: they have spoken against me with a lying tongue.

3. Ja myrkyllisillä sanoilla ovat he minun piirittäneet, ja sotivat minua vastaan ilman syytä.

3. They compassed me about also with words of hatred; and fought against me without a cause.

4. Että minä heitä rakastan, ovat he minua vastaan; mutta minä rukoilen.

4. For my love they are my adversaries: but I give myself unto prayer.

5. He osoittavat minulle pahaa hyvän edestä ja vihaa rakkauden edestä.

6. Aseta jumalattomat hänen päällensä, ja perkele seisokaan hänen oikialla kädellänsä.

6. Set thou a wicked man over h
tan stand at his right hand.

7. Koska hän tuomitaan, niin lähtekään siitä ulos jumalattomana, ja hänen rukouksensa olkoon synti.

7. When he shall be judged, let him be condemned: and let his prayer become sin.

8. Olkoon hänen päivänsä harvat, ja hänen virkansa ottakoon toinen.

8. Let his days be few; and let another take his office.

9. Hänen lapsensa olkoon orvot, ja

9. Let his children be fatherless, and

hänen emäntänsä leski.
10. Käykään hänen lapsensa kulkiana, ja kerjätkään, ja etsikään elatuksensa köyhyydessänsä.

11. Kaikki mitä hänellä on, korkorahainen ottakoon, ja muukalaiset repikään hänen hyvyytensä.
12. Älköön kenkään hänelle hyvää tehkö, eikä yksikään armahtako hänen orpojansa.
13. Hänen sukunsa olkoon hävitetty: heidän nimensä olkoon toisessa polvessa pyyhitty pois.
14. Hänen isäinsä pahat teot tulkaan muistoksi Herran edessä, ja hänen äitinsä synti ei pidä pyyhittämän pois.

15. Olkoon ne alati Herran kasvoin edessä, ja hukkukoon heidän muistonsa maan päältä,
16. Ettei hänellä ensinkään laupiutta ollut, vaan vainosi raadollista ja köyhää, ja murheellista tappaaksensa.

17. Ja hän tahtoi kirousta, sen myös pitää hänelle tuleman: ei hän tahtonut siunausta, sen pitää myös hänes-

his wife a widow.
10. Let his children be continually vagabonds, and beg: let them seek their bread also out of their desolate places.
11. Let the extortioner catch all that he hath; and let the strangers spoil his labour.
12. Let there be none to extend mercy unto him: neither let there be any to favour his fatherless children.
13. Let his posterity be cut off; and in the generation following let their name be blotted out.
14. Let the iniquity of his fathers be remembered with the LORD; and let not the sin of his mother be blotted out.
15. Let them be before the LORD continually, that he may cut off the memory of them from the earth.
16. Because that he remembered not to shew mercy, but persecuted the poor and needy man, that he might even slay the broken in heart.
17. As he loved cursing, so let it come unto him: as he delighted not in blessing, so let it be far from him.

tä kauvas erkaneman.

18. Ja hän puki kirouksen päällensä niinkuin paitansa ja se meni hänen sisällyksiinsä niinkuin vesi, ja hänen luihinsa niinkuin öljy.

18. As he clothed himself with cursing like as with his garment, so let it come into his bowels like water, and like oil into his bones.

19. Se olkoon hänelle niinkuin vaate, jolla hän itsensä verhottaa, ja niinkuin vyö, jolla hän aina itsensä vyöttää.

19. Let it be unto him as the garment which covereth him, and for a girdle wherewith he is girded continually.

20. Aivan näin tapahtukoon heille Herralta, jotka ovat minua vastaan, ja puhuvat pahoin minun sieluani vastaan.

20. Let this be the reward of mine adversaries from the LORD, and of them that speak evil against my soul.

21. Mutta sinä, Herra, Herra, tee minun kanssani sinun nimes tähden; sillä sinun armos on hyvä, pelasta minua.

21. But do thou for me, O GOD the Lord, for thy name's sake: because thy mercy is good, deliver thou me.

22. Sillä minä olen köyhä ja raadollinen: minun sydämeni on särjetty minussa.

22. For I am poor and needy, and my heart is wounded within me.

23. Minä menen pois niinkuin varjo, koska se kulkee pois, ja pudistetaan ulos niinkuin kaskaat.

23. I am gone like the shadow when it declineth: I am tossed up and down as the locust.

24. Minun polveni ovat heikoksi tulleet paastosta, ja minun lihani on laihtunut lihavuudesta.

24. My knees are weak through fasting; and my flesh faileth of fatness.

25. Ja minun täytyy olla heidän pilkkansa: koska he minun näkevät, niin he päätänsä pudistavat.

25. I became also a reproach unto them: when they looked upon me they shaked their heads.

26. Auta minua, Herra minun Jumalani: auta minua sinun armos perästä,
27. Että he tuntisivat sen sinun kädekses, ja että sinä Herra sen teet.

28. Koska he sadattavat, niin siunaa sinä: koska he karkaavat minua vastaan, niin tulkoon he häpiään, mutta sinun palvelias iloitkaan.
29. Olkoon minun vainolliseni häväistyksellä puetut, ja olkoon häpiällänsä verhotetut niinkuin hameella.

30. Minä kiitän suuresti Herraa suullani, ja ylistän häntä monen seassa.

31. Sillä hän seisoo köyhän oikialla kädellä, auttamassa häntä niistä, jotka hänen sieluansa tuomitsevat.

26. Help me, O LORD my God: O save me according to thy mercy:
27. That they may know that this is thy hand; that thou, LORD, hast done it.

28. Let them curse, but bless thou: when they arise, let them be ashamed; but let thy servant rejoice.

29. Let mine adversaries be clothed with shame, and let them cover themselves with their own confusion, as with a mantle.

30. I will greatly praise the LORD with my mouth; yea, I will praise him among the multitude.

31. For he shall stand at the right hand of the poor, to save him from those that condemn his soul.

PSALMI 110

1. Davidin Psalmi. Herra sanoi minun Herralleni: istu oikialle kädelleni, siihenasti kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkais astinlaudaksi.
2. Herra lähettää sinun väkevyytes valtikan Zionista: vallitse viholliste

1. A Psalm of David. The LORD said unto my Lord, Sit thou at my right hand, until I make thine enemies thy footstool.
2. The LORD shall send the rod of thy strength out of Zion: rule thou in the

seassa.
3. Sinun voittos päivänä palvelee sinun kansas sinua mielellänsä pyhissä kaunistuksissa: sinun lapses synnytetään sinulle niinkuin kaste aamuruskosta.
4. Herra on vannonut, ja ei kadu sitä: sinä olet pappi ijankaikkisesti, Melkisedekin säädyn jälkeen.
5. Herra on sinun oikialla kädelläs: hän musertaa kuninkaat vihansa päivänä.
6. Hän tuomitsee pakanain seassa, hän täyttää maakunnat ruumiilla: hän musertaa monen maakunnan pään.
7. Hän juo ojasta tiellä; sen tähden korottaa hän päänsä.

midst of thine enemies.
3. Thy people shall be willing in the day of thy power, in the beauties of holiness from the womb of the morning: thou hast the dew of thy youth.
4. The LORD hath sworn, and will not repent, Thou art a priest for ever after the order of Melchizedek.
5. The Lord at thy right hand shall strike through kings in the day of his wrath.
6. He shall judge among the heathen, he shall fill the places with the dead bodies; he shall wound the heads over many countries.
7. He shall drink of the brook in the way: therefore shall he lift up the head.

PSALMI 111

1. Halleluja! Minä kiitän Herraa kaikesta sydämestäni, hurskasten neuvossa ja seurakunnassa.
2. Suuret ovat Herran työt: joka niistä ottaa vaarin, hänellä on sula riemu

1. Praise ye the LORD. I will praise the LORD with my whole heart, in the assembly of the upright, and in the congregation.
2. The works of the LORD are great, sought out of all them that have

niistä.
3. Mitä hän asettaa, se on kunniallinen ja jalo, ja hänen vanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti.
4. Hän on säätänyt ihmeittensä muiston: armollinen ja laupias on Herra.

5. Hän antaa ruan pelkääväisillensä: hän muistaa liittonsa ijankaikkisesti.

6. Hän ilmoittaa kansallensa väkevät työnsä, antaaksensa heille pakanain perimisen.
7. Hänen kättensä työt ovat totuus ja oikeus: kaikki hänen käskynsä ovat toimelliset.
8. Ne pysyvät vahvana aina ja ijankaikkisesti: ne ovat tehdyt totuudessa ja oikeudessa.
9. Hän lähetti kansallensa lunastuksen, hän lupaa liittonsa pysymään ijankaikkisesti: pyhä ja peljättävä on hänen nimensä.
10. Herran pelko on viisauden alku: se on hyvä ymmärrys kaikille, jotka sen tekevät: hänen kiitoksensa pysyy ijankaikkisesti.

pleasure therein.
3. His work is honourable and glorious: and his righteousness endureth for ever.
4. He hath made his wonderful works to be remembered: the LORD is gracious and full of compassion.
5. He hath given meat unto them that fear him: he will ever be mindful of his covenant.
6. He hath shewed his people the power of his works, that he may give them the heritage of the heathen.
7. The works of his hands are verity and judgment; all his commandments are sure.
8. They stand fast for ever and ever, and are done in truth and uprightness.
9. He sent redemption unto his people: he hath commanded his covenant for ever: holy and reverend is his name.
10. The fear of the LORD is the beginning of wisdom: a good understanding have all they that do his commandments: his praise endureth for ever.

PSALMI 112

1. Halleluja! Autuas on, joka pelkää Herraa: joka hänen käskyjänsä sangen himoitsee.

2. Hänen siemenensä on valtias maan päällä: hurskasten suku pitää siunatuksi tuleman.

3. Rikkaus ja runsaus on hänen huoneessansa, ja hänen vanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti.

4. Hurskaille koittaa valkeus pimeässä, armolliselta, laupiaalta ja vanhurskaalta.

5. Hyvä ihminen on laupias ja mielellänsä lainaa, ja toimittaa asiansa toimellisesti.

6. Sillä hän pysyy ijankaikkisesti: ei vanhurskas ikänä unhoteta.

7. Koska rangaistus tulee, niin ei hän pelkää: hänen sydämensä uskaltaa lujasti Herran päälle.

8. Hänen sydämensä on vahvistettu ja ei pelkää, siihenasti kuin hän näkee ilonsa vihollisistansa.

1. Praise ye the LORD. Blessed is the man that feareth the LORD, that delighteth greatly in his commandments.

2. His seed shall be mighty upon earth: the generation of the upright shall be blessed.

3. Wealth and riches shall be in his house: and his righteousness endureth for ever.

4. Unto the upright there ariseth light in the darkness: he is gracious, and full of compassion, and righteous.

5. A good man sheweth favour, and lendeth: he will guide his affairs with discretion.

6. Surely he shall not be moved for ever: the righteous shall be in everlasting remembrance.

7. He shall not be afraid of evil tidings: his heart is fixed, trusting in the LORD.

8. His heart is established, he shall not be afraid, until he see his desire upon his enemies.

9. Hän jakaa ja antaa vaivaisille: hänen vanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti: hänen sarvensa korotetaan kunnialla.
10. Jumalatoin näkee sen ja närkästyy: hän pureskelee hampaitansa ja nääntyy; sillä mitä jumalattomat halajavat, se tyhjäksi tulee.

9. He hath dispersed, he hath given to the poor; his righteousness endureth for ever; his horn shall be exalted with honour.
10. The wicked shall see it, and be grieved; he shall gnash with his teeth, and melt away: the desire of the wicked shall perish.

PSALMI 113

1. Halleluja! Kiittäkäät te, Herran palveliat, kiittäkäät Herran nimeä!

2. Kiitetty olkoon Herran nimi, nyt ja ijankaikkisesti!

3. Auringon koitosta hänen laskemiseensa asti olkoon Herran nimi kiitetty!
4. Herra on korkia ylitse kaikkein pakanain, ja hänen kunniansa ylitse taivasten.
5. Kuka on niinkuin Herra meidän Jumalamme, joka niin korkialla asuu?
6. Ja kuitenkin katsoo alimmaisia taivaassa ja maassa;

1. Praise ye the LORD. Praise, O ye servants of the LORD, praise the name of the LORD.
2. Blessed be the name of the LORD from this time forth and for evermore.
3. From the rising of the sun unto the going down of the same the LORD'S name is to be praised.
4. The LORD is high above all nations, and his glory above the heavens.
5. Who is like unto the LORD our God, who dwelleth on high,
6. Who humbleth himself to behold the things that are in heaven, and in the earth!

7. Joka köyhän tomusta ylentää, ja vaivaisen loasta korottaa,

7. He raiseth up the poor out of the dust, and lifteth the needy out of the dunghill;

8. Istuttaaksensa häntä päämiesten sivuun, kansansa päämiesten sivuun;

8. That he may set him with princes, even with the princes of his people.

9. Joka hedelmättömät saattaa huoneesen asumaan, että hän riemuiseksi lasten äidiksi tulee. Halleluja!

9. He maketh the barren woman to keep house, and to be a joyful mother of children. Praise ye the LORD.

PSALMI 114

1. Kuin Israel Egyptistä läksi, Jakobin huone muukalaisesta kansasta,

1. When Israel went out of Egypt, the house of Jacob from a people of strange language;

2. Niin Juuda tuli hänen pyhäksensä: Israel hänen vallaksensa.

2. Judah was his sanctuary, and Israel his dominion.

3. Sen meri näki ja pakeni: Jordan palasi takaperin,

3. The sea saw it, and fled: Jordan was driven back.

4. Vuoret hyppäsivät niinkuin oinaat, ja kukkulat niinkuin nuoret lampaat.

4. The mountains skipped like rams, and the little hills like lambs.

5. Mikä sinun oli meri, ettäs pakenit? ja sinä Jordan, ettäs palasit takaperin?

5. What ailed thee, O thou sea, that thou fleddest? thou Jordan, that thou wast driven back?

6. Te vuoret, että te hyppäsitte niinkuin oinaat? te kukkulat niinkuin nuoret lampaat?

6. Ye mountains, that ye skipped like rams; and ye little hills, like lambs?

7. Herran edessä vapisi maa, Jakobin Jumalan edessä,

7. Tremble, thou earth, at the presence of the Lord, at the presence of

the God of Jacob;

8. Joka kalliot muuttaa vesilammiksi, ja kiven vesilähteeksi.

8. Which turned the rock into a standing water, the flint into a fountain of waters.

PSALMI 115

1. Ei meille, Herra, ei meille, vaan sinun nimelles anna kunnia, sinun armos ja totuutes tähden.

1. Not unto us, O LORD, not unto us, but unto thy name give glory, for thy mercy, and for thy truth's sake.

2. Miksi pakanat sanovat: kussa on nyt heidän Jumalansa?

2. Wherefore should the heathen say, Where is now their God?

3. Mutta meidän Jumalamme on taivaissa: mitä ikänä hän tahtoo, sen hän tekee.

3. But our God is in the heavens: he hath done whatsoever he hath pleased.

4. Vaan heidän epäjumalansa ovat hopia ja kulta, ihmisten käsillä tehdyt.

4. Their idols are silver and gold, the work of men's hands.

5. Heillä on suu, ja ei puhu: heillä ovat silmät, ja ei näe.

5. They have mouths, but they speak not: eyes have they, but they see not:

6. Heillä ovat korvat, ja ei kuule: heillä ovat sieraimet, ja ei haista.

6. They have ears, but they hear not: noses have they, but they smell not:

7. Heillä ovat kädet, ja ei rupee: heillä ovat jalat, ja ei käy; ja ei puhu kurkustansa.

7. They have hands, but they handle not: feet have they, but they walk not: neither speak they through their throat.

8. Jotka niitä tekevät, ovat niiden kaltaiset, ja kaikki, jotka heihin uskalta-

8. They that make them are like unto them; so is every one that trusteth in

vat.
9. Mutta Israel toivokaan Herran päälle: hän on heidän apunsa ja heidän kilpensä.
10. Aaronin huone toivokaan Herran päälle: hän on heidän apunsa ja heidän kilpensä.
11. Jotka Herraa pelkäävät, toivokaan myös Herran päälle: hän on heidän apunsa ja heidän kilpensä.
12. Herra muistaa meitä ja siunaa meitä: hän siunaa Israelin huoneen, hän siunaa Aaronin huoneen.
13. Hän siunaa ne, jotka Herraa pelkäävät, sekä pienet että suuret.
14. Herra siunatkoon teitä enemmin ja enemmin, teitä ja teidän lapsianne.
15. Te olette Herran siunatut, joka taivaat ja maan on tehnyt.
16. Taivasten taivaat ovat Herran; mutta maan on hän ihmisten lapsille antanut.
17. Kuolleet ei taida Herraa kiittää, eikä ne, jotka menevät alas hiljaisuuteen.
18. Mutta me kiitämme Herraa, ha-

them.
9. O Israel, trust thou in the LORD: he is their help and their shield.
10. O house of Aaron, trust in the LORD: he is their help and their shield.
11. Ye that fear the LORD, trust in the LORD: he is their help and their shield.
12. The LORD hath been mindful of us: he will bless us; he will bless the house of Israel; he will bless the house of Aaron.
13. He will bless them that fear the LORD, both small and great.
14. The LORD shall increase you more and more, you and your children.
15. Ye are blessed of the LORD which made heaven and earth.
16. The heaven, even the heavens, are the LORD'S: but the earth hath he given to the children of men.
17. The dead praise not the LORD, neither any that go down into silence.
18. But we will bless the LORD from

masta nyt ja ijankaikkiseen, Halleluja!

this time forth and for evermore. Praise the LORD.

PSALMI 116

1. Sitä minä rakastan, että Herra kuulee minun rukoukseni äänen;
2. Että hän korvansa kallistaa minun puoleeni; sentähden minä avukseni huudan häntä elinaikanani.
3. Kuoleman paulat ovat minun piirittäneet, ja helvetin ahdistukset ovat minun löytäneet: minä tulin vaivaan ja tuskaan.
4. Mutta minä avukseni huudan Herran nimeä: o Herra, pelasta minun sieluni!
5. Herra on armollinen ja vanhurskas, ja meidän Jumalamme on laupias.
6. Herra kätkee yksinkertaiset: kuin minä olin kovin vaivattu, niin hän minua autti.
7. Palaja taas, minun sieluni, sinun lepoos; sillä Herra tekee hyvästi sinulle.
8. Sillä sinä olet sieluni temmannut pois kuolemasta, silmäni kyynelistä, jalkani kompastuksesta.

1. I love the LORD, because he hath heard my voice and my supplications.
2. Because he hath inclined his ear unto me, therefore will I call upon him as long as I live.
3. The sorrows of death compassed me, and the pains of hell gat hold upon me: I found trouble and sorrow.
4. Then called I upon the name of the LORD; O LORD, I beseech thee, deliver my soul.
5. Gracious is the LORD, and righteous; yea, our God is merciful.
6. The LORD preserveth the simple: I was brought low, and he helped me.
7. Return unto thy rest, O my soul; for the LORD hath dealt bountifully with thee.
8. For thou hast delivered my soul from death, mine eyes from tears, and my feet from falling.

9. Minä vaellan Herran edessä eläväin maassa.
10. Minä uskon, sentähden minä puhun; mutta minä sangen vaivataan.
11. Minä sanoin hämmästyksessä: kaikki ihmiset ovat valehteliat.
12. Kuinka minä maksan Herralle kaikki hänen hyvät tekonsa, jotka hän minulle teki?
13. Minä otan sen autuaallisen kalkin, ja saarnaan Herran nimeä.
14. Minä maksan lupaukseni Herralle kaiken hänen kansansa edessä.
15. Hänen pyhäinsä kuolema on kallis Herran edessä.
16. O Herra! minä olen sinun palvelias, minä olen sinun palvelias, sinun piikas poika: sinä olet minun siteeni vallallensa päästänyt.
17. Minä uhraan sinulle kiitosuhria, ja Herran nimeä saarnaan.
18. Minä maksan Herralle lupaukseni kaiken hänen kansansa edessä,
19. Herran huoneen esikartanoissa, keskellä sinua, Jerusalem. Halleluja!

9. I will walk before the LORD in the land of the living.
10. I believed, therefore have I spoken: I was greatly afflicted:
11. I said in my haste, All men are liars.
12. What shall I render unto the LORD for all his benefits toward me?
13. I will take the cup of salvation, and call upon the name of the LORD.
14. I will pay my vows unto the LORD now in the presence of all his people.
15. Precious in the sight of the LORD is the death of his saints.
16. O LORD, truly I am thy servant; I am thy servant, and the son of thine handmaid: thou hast loosed my bonds.
17. I will offer to thee the sacrifice of thanksgiving, and will call upon the name of the LORD.
18. I will pay my vows unto the LORD now in the presence of all his people,
19. In the courts of the LORD'S house, in the midst of thee, O Jerusalem. Praise ye the LORD.

PSALMI 117

1. Kiittäkäät Herraa, kaikki pakanat: ylistäkäät häntä kaikki kansat!
2. Sillä hänen armonsa on voimallinen meidän päällemme, ja Herran totuus ijankaikkisesti. Halleluja!

1. O praise the LORD, all ye nations: praise him, all ye people.
2. For his merciful kindness is great toward us: and the truth of the LORD endureth for ever. Praise ye the LORD.

PSALMI 118

1. Kiittäkäät Herraa; sillä hän on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
2. Sanokaan nyt Israel: hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
3. Sanokaan nyt Aaronin huone: hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
4. Sanokaan nyt kaikki, jotka Herraa pelkäävät: hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.
5. Tuskissani minä Herraa avukseni huusin, ja Herra kuuli minua, ja pelasti minun.
6. Herra on minun kanssani; sentähden en minä pelkää, mitä ihmiset minulle tekisivät.
7. Herra on minun kanssani autta-

1. O give thanks unto the LORD; for he is good: because his mercy endureth for ever.
2. Let Israel now say, that his mercy endureth for ever.
3. Let the house of Aaron now say, that his mercy endureth for ever.
4. Let them now that fear the LORD say, that his mercy endureth for ever.
5. I called upon the LORD in distress: the LORD answered me, and set me in a large place.
6. The LORD is on my side; I will not fear: what can man do unto me?
7. The LORD taketh my part with

massa minua, ja minä tahdon nähdä iloni minun vihollisistani.

8. Parempi on uskaltaa Herran päälle, kuin luottaa ihmisiin.
9. Parempi on uskaltaa Herran päälle, kuin luottaa päämiehiin.
10. Kaikki pakanat piirittävät minua; mutta Herran nimeen minä heitä lyön maahan.
11. He piirittävät minua joka kulmalta; mutta Herran nimeen minä heitä lyön maahan.

12. He piirittävät minua niinkuin kimalaiset, ja he sammuvat niinkuin tuli orjantappuroissa; mutta Herran nimeen minä heitä lyön maahan.
13. Minua kovin sysätään lankeemaan; mutta Herra auttaa minua.
14. Herra on minun väkevyyteni, ja minun virteni, ja on minun autuuteni.
15. Ilon ja autuuden ääni on vanhurskasten majoissa: Herran oikia käsi saa voiton.

16. Herran oikia käsi on koroitettu: Herran oikia käsi saa voiton.

them that help me: therefore shall I see my desire upon them that hate me.
8. It is better to trust in the LORD than to put confidence in man.
9. It is better to trust in the LORD than to put confidence in princes.
10. All nations compassed me about: but in the name of the LORD will I destroy them.
11. They compassed me about; yea, they compassed me about: but in the name of the LORD I will destroy them.

12. They compassed me about like bees; they are quenched as the fire of thorns: for in the name of the LORD I will destroy them.
13. Thou hast thrust sore at me that I might fall: but the LORD helped me.
14. The LORD is my strength and song, and is become my salvation.
15. The voice of rejoicing and salvation is in the tabernacles of the righteous: the right hand of the LORD doeth valiantly.
16. The right hand of the LORD is exalted: the right hand of the LORD

doeth valiantly.

17. En minä kuole, vaan elän, ja Herran tekoja luettelen.
17. I shall not die, but live, and declare the works of the LORD.

18. Kyllä Herra minua kurittaa, vaan ei hän minua kuolemalle anna.
18. The LORD hath chastened me sore: but he hath not given me over unto death.

19. Avatkaat minulle vanhurskauden portit, minun käydäkseni sisälle, kiittämään Herraa.
19. Open to me the gates of righteousness: I will go into them, and I will praise the LORD:

20. Tämä on Herran portti: vanhurskaat siitä käyvät sisälle.
20. This gate of the LORD, into which the righteous shall enter.

21. Minä kiitän sinua, että minun rukoukseni kuulit, ja autit minua.
21. I will praise thee: for thou hast heard me, and art become my salvation.

22. Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi.
22. The stone which the builders refused is become the head stone of the corner.

23. Herralta se on tapahtunut, ja on ihme meidän silmäimme edessä.
23. This is the LORD'S doing; it is marvellous in our eyes.

24. Tämä on se päivä, jonka Herra teki: iloitkaamme ja riemuitkaamme hänessä.
24. This is the day which the LORD hath made; we will rejoice and be glad in it.

25. O Herra, auta, o Herra, anna menestyä!
25. Save now, I beseech thee, O LORD: O LORD, I beseech thee, send now prosperity.

26. Siunattu olkoon se,joka tulee Herran nimeen! me siunaamme teitä Herran huoneesta.
26. Blessed be he that cometh in the name of the LORD: we have blessed you out of the house of the LORD.

27. Herra on Jumala, joka meitä valistaa: kaunistakaat juhlalehdillä hamaan alttarin sarviin asti.

28. Sinä olet minun Jumalani, ja minä kiitän sinua; minun Jumalani! sinua minä ylistän.

29. Kiittäkäät Herraa; sillä hän on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.

27. God is the LORD, which hath shewed us light: bind the sacrifice with cords, even unto the horns of the altar.

28. Thou art my God, and I will praise thee: thou art my God, I will exalt thee.

29. O give thanks unto the LORD; for he is good: for his mercy endureth for ever.

PSALMI 119

1. Autuaat ovat ne, jotka viattomasti elävät, ja jotka Herran laissa vaeltavat.

2. Autuaat ovat ne, jotka hänen todistuksiansa pitävät, ja kaikesta sydämestä häntä etsivät.

3. Sillä, jotka hänen teissänsä vaeltavat, ei he tee mitään pahaa.

4. Sinä olet käskenyt sangen visusti pitää sinun käskys.

5. O jospa minun tieni ojennettaisiin pitämään sinun säätyjäs!

6. Koska minä katson kaikkia sinun käskyjäs, niin en minä tule häpiään.

1. ALEPH. Blessed are the undefiled in the way, who walk in the law of the LORD.

2. Blessed are they that keep his testimonies, and that seek him with the whole heart.

3. They also do no iniquity: they walk in his ways.

4. Thou hast commanded us to keep thy precepts diligently.

5. O that my ways were directed to keep thy statutes!

6. Then shall I not be ashamed, when I have respect unto all thy commandments.

7. Minä kiitän sinua oikiasta sydämestä, että opetat minulle vanhurskautes oikeudet.
8. Sinun säätys minä pidän, älä minua ikänä hylkää.
9. Kuinka nuorukainen tiensä puhdistais? kuin hän itsensä käyttää sinun sanas jälkeen.
10. Minä etsin sinua kaikesta sydämestäni: älä salli minun eksyä sinun käskyistäs.
11. Minä pidän sydämessäni sinun sanas, etten minä rikkoisi sinua vastaan.
12. Kiitetty ole, sinä Herra: opeta minulle sinun säätyjäs!
13. Minä luettelen huulillani kaikki sinun suus oikeudet.
14. Minä iloitsen sinun todistustes tiellä, niinkuin kaikkinaisesta rikkaudesta.
15. Minä tutkistelen sinun käskyjäs, ja katselen sinun teitäs.
16. Minä halajan sinun oikeuttas, ja en unohda sinun sanojas.
17. Tee hyvästi palvelialles, että minä eläisin ja sinun sanas pitäisin.

7. I will praise thee with uprightness of heart, when I shall have learned thy righteous judgments.
8. I will keep thy statutes: O forsake me not utterly.
9. BETH. Wherewithal shall a young man cleanse his way? by taking heed thereto according to thy word.
10. With my whole heart have I sought thee: O let me not wander from thy commandments.
11. Thy word have I hid in mine heart, that I might not sin against thee.
12. Blessed art thou, O LORD: teach me thy statutes.
13. With my lips have I declared all the judgments of thy mouth.
14. I have rejoiced in the way of thy testimonies, as much as in all riches.
15. I will meditate in thy precepts, and have respect unto thy ways.
16. I will delight myself in thy statutes: I will not forget thy word.
17. GIMEL. Deal bountifully with thy servant, that I may live, and keep thy word.

18. Avaa minun silmäni näkemään ihmeitä sinun laistas.

19. Minä olen vieras maan päällä: älä peitä minulta käskyjäs.

20. Minun sieluni on muserrettu rikki ikävöitsemisestä, alati sinun oikeutes jälkeen.

21. Sinä rankaiset ylpiät kirotut, jotka sinun käskyistäs poikkeevat.

22. Käännä minusta pois pilkka ja ylönkatse; sillä minä pidän sinun todistukses.

23. Istuvat myös päämiehet ja puhuvat minua vastaan; mutta sinun palvelias tutkistelee sinun säätyjäs.

24. Sinun todistukses ovat minun iloni, ne ovat minun neuvonantajani.

25. Minun sieluni tomussa makaa: virvoita minua sanas jälkeen.

26. Minä luen minun teitäni, ja sinä kuulet minua: opeta minulle sinun säätys.

27. Anna minun ymmärtää sinun käskyis tie, niin minä puhun sinun ihmeistäs.

18. Open thou mine eyes, that I may behold wondrous things out of thy law.

19. I am a stranger in the earth: hide not thy commandments from me.

20. My soul breaketh for the longing that it hath unto thy judgments at all times.

21. Thou hast rebuked the proud that are cursed, which do err from thy commandments.

22. Remove from me reproach and contempt; for I have kept thy testimonies.

23. Princes also did sit and speak against me: but thy servant did meditate in thy statutes.

24. Thy testimonies also are my delight and my counsellors.

25. DALETH. My soul cleaveth unto the dust: quicken thou me according to thy word.

26. I have declared my ways, and thou heardest me: teach me thy statutes.

27. Make me to understand the way of thy precepts: so shall I talk of thy wondrous works.

28. Niin minä suren, että sydän sulaa minussa: vahvista minua sinun sanas jälkeen.
28. My soul melteth for heaviness: strengthen thou me according unto thy word.

29. Käännä minusta pois väärä tie, ja suo minulle sinun lakis.
29. Remove from me the way of lying: and grant me thy law graciously.

30. Totuuden tien minä olen valinnut, oikeutes olen minä asettanut eteeni.
30. I have chosen the way of truth: thy judgments have I laid before me.

31. Minä riipun sinun todistuksissas: Herra, älä salli minun häpiään tulla.
31. I have stuck unto thy testimonies: O LORD, put me not to shame.

32. Koskas minun sydämeni vahvistat, niin minä juoksen sinun käskyis tietä myöten.
32. I will run the way of thy commandments, when thou shalt enlarge my heart.

33. Opeta minulle, Herra, sinun säätyis tie, että minä sen loppuun asti kätkisin.
33. HE. Teach me, O LORD, the way of thy statutes; and I shall keep it unto the end.

34. Anna minulle ymmärrys, kätkeäkseni sinun lakias, ja pitääkseni sitä koko sydämestäni.
34. Give me understanding, and I shall keep thy law; yea, I shall observe it with my whole heart.

35. Anna minun käydä sinun käskyis tietä; sillä niihin minä halajan.
35. Make me to go in the path of thy commandments; for therein do I delight.

36. Kallista minun sydämeni sinun todistuksiis, ja ei ahneuden puoleen.
36. Incline my heart unto thy testimonies, and not to covetousness.

37. Käännä minun silmäni pois katselemasta turhuutta; vaan virvoita minua sinun tiehes.
37. Turn away mine eyes from beholding vanity; and quicken thou me in thy way.

38. Anna palvelias lujasti sinun käskys pitää, että minä sinua pelkäisin.
38. Stablish thy word unto thy servant, who is devoted to thy fear.

39. Käännä minusta pois se pilkka, jota minä pelkään; sillä sinun oikeutes ovat suloiset.

39. Turn away my reproach which I fear: for thy judgments are good.

40. Katso, minä pyydän sinun käskyjäs: virvoita minua vanhurskaudellas.

40. Behold, I have longed after thy precepts: quicken me in thy righteousness.

41. Herra, anna armos minulle tapahtua, autuutes sinun sanas jälkeen,

41. VAU. Let thy mercies come also unto me, O LORD, even thy salvation, according to thy word.

42. Että minä voisin vastata minun pilkkaajiani; sillä minä luotan sinun sanaas.

42. So shall I have wherewith to answer him that reproacheth me: for I trust in thy word.

43. Älä ota totuuden sanaa peräti pois minun suustani; sillä minä toivon sinun oikeuttas.

43. And take not the word of truth utterly out of my mouth; for I have hoped in thy judgments.

44. Minä pidän alati sinun lakis, aina ja ijankaikkisesti,

44. So shall I keep thy law continually for ever and ever.

45. Ja vaellan ilossa, sillä minä etsin sinun käskyjäs,

45. And I will walk at liberty: for I seek thy precepts.

46. Ja puhun sinun todistuksistas kuningasten edessä, ja en häpee,

46. I will speak of thy testimonies also before kings, and will not be ashamed.

47. Ja iloitsen sinun käskyistäs, joita minä rakastan,

47. And I will delight myself in thy commandments, which I have loved.

48. Ja nostan käsiäni sinun käskyihis, joita minä rakastan, ja puhun sinun säädyistäs.

48. My hands also will I lift up unto thy commandments, which I have loved; and I will meditate in thy statutes.

49. Muista sanaas sinun palvelialles, jota sinä annoit minun toivoa.

49. ZAIN. Remember the word unto thy servant, upon which thou hast caused me to hope.

50. Tämä on minun turvani minun vaivassani, että sinun sanas virvoittaa minun.

50. This is my comfort in my affliction: for thy word hath quickened me.

51. Ylpiät irvistelevät minua sangen; en minä sentähden sinun laistas poikkee.

51. The proud have had me greatly in derision: yet have I not declined from thy law.

52. Herra, kuin minä ajattelen, kuinka sinä maailman alusta toiminut olet, niin minä lohdutetaan.

52. I remembered thy judgments of old, O LORD; and have comforted myself.

53. Minä hämmästyin jumalattomain tähden, jotka sinun lakis hylkäävät.

53. Horror hath taken hold upon me because of the wicked that forsake thy law.

54. Sinun oikeutes ovat minun veisuni vaellukseni huoneessa.

54. Thy statutes have been my songs in the house of my pilgrimage.

55. Herra, minä ajattelen yöllä sinun nimeäs, ja pidän sinun lakis.

55. I have remembered thy name, O LORD, in the night, and have kept thy law.

56. Se olis minun tavarani, että minä sinun käskys pitäisin.

56. This I had, because I kept thy precepts.

57. Minä olen sanonut: Herra, se on minun perimiseni, että minä pidän sinun sanas.

57. CHETH. Thou art my portion, O LORD: I have said that I would keep thy words.

58. Minä rukoilen sinun kasvois edessä täydestä sydämestä: ole minulle armollinen sinun sanas jälkeen.

58. I intreated thy favour with my whole heart: be merciful unto me according to thy word.

59. Minä tutkin teitäni, ja käännän jalkani sinun todistustes puoleen.
60. Minä riennän, ja en viivy, sinun käskyjäs pitämään.
61. Jumalattomain joukko raatelee minua; mutta en minä unohda sinun lakias.
62. Puoliyöstä minä nousen sinua kiittämään, sinun vanhurskautes oikeuden tähden.
63. Minä olen heidän kumppaninsa, jotka sinua pelkäävät ja sinun käskyjäs pitävät,
64. Herra! maa on täynnä sinun hyvyyttäs: opeta minulle sinun säätyjäs.
65. Hyvästi teit sinun palveliaas kohtaan, Herra, sinun sanas jälkeen.
66. Opeta minulle hyviä tapoja ja taitoa; sillä minä uskon sinun käskys.
67. Ennenkuin minä nöyryytettiin, eksyin minä; mutta nyt minä pidän sinun sanas.
68. Sinä olet hyvä ja teet hyvin: opeta minulle sinun säätyjäs.
69. Ylpiät ajattelevat valheen minun päälleni; mutta minä pidän täydestä

59. I thought on my ways, and turned my feet unto thy testimonies.
60. I made haste, and delayed not to keep thy commandments.
61. The bands of the wicked have robbed me: but I have not forgotten thy law.
62. At midnight I will rise to give thanks unto thee because of thy righteous judgments.
63. I am a companion of all them that fear thee, and of them that keep thy precepts.
64. The earth, O LORD, is full of thy mercy: teach me thy statutes.
65. TETH. Thou hast dealt well with thy servant, O LORD, according unto thy word.
66. Teach me good judgment and knowledge: for I have believed thy commandments.
67. Before I was afflicted I went astray: but now have I kept thy word.
68. Thou art good, and doest good; teach me thy statutes.
69. The proud have forged a lie against me: but I will keep thy pre-

sydämestä sinun käskys.
70. Heidän sydämensä on lihava niinkuin rasva; mutta minä iloitsen sinun laistas.
71. Se on minulle hyvä, ettäs minun nöyryytit, että minä sinun säätyjäs oppisin.
72. Sinun suus laki on minulle otollisempi kuin monta tuhatta kappaletta kultaa ja hopiaa.
73. Sinun kätes ovat minun tehneet ja valmistaneet: anna minulle ymmärrystä oppiakseni sinun käskyjäs.

74. Jotka sinua pelkäävät, ne minun näkevät ja iloitsevat; sillä minä toivon sinun sanaas.
75. Herra! minä tiedän sinun tuomios vanhurskaaksi, ja sinä olet minua totuudessa nöyryyttänyt.
76. Olkoon siis sinun armos minun lohdutukseni, niinkuin sinä palvelialles luvannut olet.
77. Anna minulle sinun laupiutes tapahtua, että minä eläisin; sillä sinun lakis on minun iloni.
78. Jospa ylpiät häpiään tulisivat, jotka minua painavat alas valheellansa;

cepts with my whole heart.
70. Their heart is as fat as grease; but I delight in thy law.

71. It is good for me that I have been afflicted; that I might learn thy statutes.
72. The law of thy mouth is better unto me than thousands of gold and silver.
73. JOD. Thy hands have made me and fashioned me: give me understanding, that I may learn thy commandments.
74. They that fear thee will be glad when they see me; because I have hoped in thy word.
75. I know, O LORD, that thy judgments are right, and that thou in faithfulness hast afflicted me.
76. Let, I pray thee, thy merciful kindness be for my comfort, according to thy word unto thy servant.
77. Let thy tender mercies come unto me, that I may live: for thy law is my delight.
78. Let the proud be ashamed; for they dealt perversely with me without

mutta minä ajattelen sinun käskyjäs.

a cause: but I will meditate in thy precepts.

79. Tulkaan ne minun tyköni, jotka sinua pelkäävät, ja sinun todistukses tuntevat.

79. Let those that fear thee turn unto me, and those that have known thy testimonies.

80. Olkoon minun sydämeni toimellinen sinun säädyissäs, etten minä häväistäisi.

80. Let my heart be sound in thy statutes; that I be not ashamed.

81. Minun sieluni ikävöitsee sinun autuuttas: minä toivon sinun sanas päälle.

81. CAPH. My soul fainteth for thy salvation: but I hope in thy word.

82. Minun silmäni hiveltyvät sinun sanas jälkeen, ja sanovat: koskas minua lohdutat?

82. Mine eyes fail for thy word, saying, When wilt thou comfort me?

83. Sillä minä olen niinkuin nahka savussa: en minä unohda sinun säätyjäs.

83. For I am become like a bottle in the smoke; yet do I not forget thy statutes.

84. Kuinka kauvan sinun palvelias odottaa? koskas tuomitset minun vainoojani?

84. How many are the days of thy servant? when wilt thou execute judgment on them that persecute me?

85. Ylpiät minulle kuoppia kaivavat, jotka ei ole sinun lakis perään.

85. The proud have digged pits for me, which are not after thy law.

86. Kaikki sinun käskys ovat sula totuus: he valheella minua vaivaavat: auta minua.

86. All thy commandments are faithful: they persecute me wrongfully; help thou me.

87. He olisivat juuri lähes minun maan päällä hukuttaneet; mutta en

87. They had almost consumed me upon earth; but I forsook not thy pre-

minä sinun käskyjäs hyljännyt.
88. Virvoita minua sinun armoillas, että minä pitäisin sinun suus todistuksen.
89. Herra! sinun sanas pysyy ijankaikkisesti taivaissa.
90. Sinun totuutes pysyy suvusta sukuun: sinä perustit maan, ja se pysyy.
91. Ne pysyvät tähän päivään asti sinun asetukses jälkeen; sillä kaikki sinua palvelevat.
92. Ellei sinun lakis olisi ollut minun lohdutukseni, niin minä olisin raadollisuudessani hukkunut.
93. En minä ikänä unohda sinun käskyjäs; sillä niillä sinä minua lohdutat.
94. Sinun minä olen: auta minua! sillä minä etsin sinun käskyjäs.
95. Jumalattomat minua vartioitsevat hukuttaaksensa; mutta sinun todistuksistas minä otan vaarin.
96. Kaikista kappaleista minä olen lopun nähnyt; mutta sinun käskys ovat määrättömät.
97. Kuinka minä rakastan sinun lakias? Joka päivä minä sitä ajattelen.

cepts.
88. Quicken me after thy lovingkindness; so shall I keep the testimony of thy mouth.
89. LAMED. For ever, O LORD, thy word is settled in heaven.
90. Thy faithfulness is unto all generations: thou hast established the earth, and it abideth.
91. They continue this day according to thine ordinances: for all are thy servants.
92. Unless thy law had been my delights, I should then have perished in mine affliction.
93. I will never forget thy precepts: for with them thou hast quickened me.
94. I am thine, save me; for I have sought thy precepts.
95. The wicked have waited for me to destroy me: but I will consider thy testimonies.
96. I have seen an end of all perfection: but thy commandment is exceeding broad.
97. MEM. O how love I thy law! it is my meditation all the day.

98. Sinä teit minun taitavammaksi käskyilläs kuin minun viholliseni ovat; sillä se on minun ijankaikkinen tavarani.

98. Thou through thy commandments hast made me wiser than mine enemies: for they are ever with me.

99. Minä olen oppineempi kuin kaikki minun opettajani; sillä sinun todistukses ovat minun ajatukseni.

99. I have more understanding than all my teachers: for thy testimonies are my meditation.

100. Enemmän minä ymmärrän kuin vanhemmat; sillä minä pidän sinun käskys.

100. I understand more than the ancients, because I keep thy precepts.

101. Minä estän jalkani kaikista pahoista teistä, että minä sinun sanas pitäisin.

101. I have refrained my feet from every evil way, that I might keep thy word.

102. En minä poikkee sinun oikeudestas; sillä sinä opetat minua.

102. I have not departed from thy judgments: for thou hast taught me.

103. Sinun sanas ovat minun suulleni makiammat kuin hunaja.

103. How sweet are thy words unto my taste! yea, sweeter than honey to my mouth!

104. Sinun käskys tekevät minun ymmärtäväiseksi; sentähden minä vihaan kaikkia vääriä teitä.

104. Through thy precepts I get understanding: therefore I hate every false way.

105. Sinun sanas on minun jalkaini kynttilä, ja valkeus teilläni.

105. NUN. Thy word is a lamp unto my feet, and a light unto my path.

106. Minä vannon, ja sen vahvana pidän, että minä sinun vanhurskautes oikeudet pitää tahdon.

106. I have sworn, and I will perform it, that I will keep thy righteous judgments.

107. Minä olen sangen kovin vaivattu: Herra, virvoita minua sinun sanas pe-

107. I am afflicted very much: quicken me, O LORD, according unto thy

rästä.
108. Olkoon sinulle, Herra, otolliset minun suuni mieluiset uhrit, ja opeta minulle sinun oikeutes.
109. Minun sieluni on alati minun käsissäni, ja en unohda sinun lakias.
110. Jumalattomat virittävät minulle paulan; mutta en minä eksy sinun käskyistäs.
111. Sinun todistukses ovat minun ijankaikkiset perimiseni; sillä ne ovat minun sydämeni ilo.
112. Minä kallistan minun sydämeni tekemään sinun säätys jälkeen, aina ja ijankaikkisesti.
113. Minä vihaan viekkaita henkiä, ja rakastan sinun lakias.
114. Sinä olet minun varjelukseni ja kilpeni: minä toivon sinun sanas päälle.
115. Poiketkaat minusta, te pahanilkiset; ja minä pidän minun Jumalani käskyt.
116. Tue minua sanallas, että minä eläisin, ja älä anna minun toivoni häpiään tulla.
117. Vahvista minua, että minä autetuksi tulisin, niin minä halajan alati

word.
108. Accept, I beseech thee, the freewill offerings of my mouth, O LORD, and teach me thy judgments.
109. My soul is continually in my hand: yet do I not forget thy law.
110. The wicked have laid a snare for me: yet I erred not from thy precepts.
111. Thy testimonies have I taken as an heritage for ever: for they are the rejoicing of my heart.
112. I have inclined mine heart to perform thy statutes alway, even unto the end.
113. SAMECH. I hate vain thoughts: but thy law do I love.
114. Thou art my hiding place and my shield: I hope in thy word.
115. Depart from me, ye evildoers: for I will keep the commandments of my God.
116. Uphold me according unto thy word, that I may live: and let me not be ashamed of my hope.
117. Hold thou me up, and I shall be safe: and I will have respect unto thy

sinun säätyjäs.
118. Sinä tallaat alas kaikki, jotka sinun säädyistäs horjuvat; sillä heidän viettelyksensä on sula valhe.
119. Sinä heität pois kaikki jumalattomat maan päältä niinkuin loan; sentähden minä rakastan sinun todistuksias.
120. Minä pelkään sinua, niin että minun ihoni värisee, ja vapisen sinun tuomioitas.
121. Minä teen oikeuden ja vanhurskauden: älä minua hylkää niille, jotka minulle väkivaltaa tekevät.
122. Vastaa palvelias edestä, ja lohduta häntä, ettei ylpiät tekisi minulle väkivaltaa.
123. Minun silmäni hiveltyvät sinun autuutes perään, ja sinun vanhurskautes sanan jälkeen.
124. Tee palvelias kanssa sinun armos jälkeen, ja opeta minulle sinun säätyjäs.
125. Sinun palvelias minä olen: anna minulle ymmärrystä, että minä tuntisin sinun todistukses.
126. Jopa aika on, että Herra siihen jotakin tekis: he ovat sinun lakis sär-

statutes continually.
118. Thou hast trodden down all them that err from thy statutes: for their deceit is falsehood.
119. Thou puttest away all the wicked of the earth like dross: therefore I love thy testimonies.
120. My flesh trembleth for fear of thee; and I am afraid of thy judgments.
121. AIN. I have done judgment and justice: leave me not to mine oppressors.
122. Be surety for thy servant for good: let not the proud oppress me.
123. Mine eyes fail for thy salvation, and for the word of thy righteousness.
124. Deal with thy servant according unto thy mercy, and teach me thy statutes.
125. I am thy servant; give me understanding, that I may know thy testimonies.
126. It is time for thee, LORD, to work: for they have made void thy

keneet.

127. Sentähden minä rakastan sinun käskyjäs, enempi kuin kultaa ja parasta kultaa.

128. Sentähden minä pidän visusti kaikkia sinun käskyjäs: minä vihaan kaikkia vääriä teitä.

129. Ihmeelliset ovat sinun todistukses; sentähden minun sieluni ne pitää.

130. Kuin sinun sanas julistetaan, niin se valistaa ja antaa yksinkertaisille ymmärryksen.

131. Minä avaan suuni ja huokaan; sillä minä halajan sinun käskys.

132. Käännä sinuas minun puoleeni, ja ole minulle armollinen, niinkuin sinä olet niille tottunut tekemään, jotka sinun nimeäs rakastavat.

133. Vahvista minun käymiseni sinun sanassas, ja älä anna väkivallan minua vallita.

134. Lunasta minua ihmisten väkivallasta, niin minä pidän sinun käskys.

135. Valista sinun kasvos palvelias päälle, ja opeta minulle sinun säätys.

136. Minun silmäni vettä vuotavat,

law.

127. Therefore I love thy commandments above gold; yea, above fine gold.

128. Therefore I esteem all thy precepts concerning all things to be right; and I hate every false way.

129. PE. Thy testimonies are wonderful: therefore doth my soul keep them.

130. The entrance of thy words giveth light; it giveth understanding unto the simple.

131. I opened my mouth, and panted: for I longed for thy commandments.

132. Look thou upon me, and be merciful unto me, as thou usest to do unto those that love thy name.

133. Order my steps in thy word: and let not any iniquity have dominion over me.

134. Deliver me from the oppression of man: so will I keep thy precepts.

135. Make thy face to shine upon thy servant; and teach me thy statutes.

136. Rivers of waters run down mine

niinkuin virta, ettei sinun käskyjäs pidetä.

eyes, because they keep not thy law.

137. Herra! sinä olet vanhurskas ja sinun tuomios ovat oikiat.

137. TZADDI. Righteous art thou, O LORD, and upright are thy judgments.

138. Sinä olet vanhurskautes todistukset ja totuuden visusti käskenyt.

138. Thy testimonies that thou hast commanded are righteous and very faithful.

139. Minä olen lähes surmakseni kiivannut, että minun viholliseni ovat sinun sanas unohtaneet.

139. My zeal hath consumed me, because mine enemies have forgotten thy words.

140. Sinun puhees on sangen koeteltu, ja sinun palvelias sen rakkaana pitää.

140. Thy word is very pure: therefore thy servant loveth it.

141. Minä olen halpa ja ylönkatsottu, mutta en minä unohda sinun käskyjäs.

141. I am small and despised: yet do not I forget thy precepts.

142. Sinun vanhurskautes on ijankaikkinen vanhurskaus, ja sinun lakis on totuus.

142. Thy righteousness is an everlasting righteousness, and thy law is the truth.

143. Ahdistus ja tuska ovat minun saavuttaneet; mutta minä iloitsen sinun käskyistäs.

143. Trouble and anguish have taken hold on me: yet thy commandments are my delights.

144. Sinun todistustes vanhurskaus pysyy ijankaikkisesti: anna minulle ymmärrys, niin minä elän.

144. The righteousness of thy testimonies is everlasting: give me understanding, and I shall live.

145. Minä huudan kaikesta sydämestäni: kuule, Herra, minua, että minä

145. KOPH. I cried with my whole heart; hear me, O LORD: I will keep

sinun säätys pitäisin.

thy statutes.

146. Sinua minä huudan, auta minua, että minä sinun todistukses pitäisin.

146. I cried unto thee; save me, and I shall keep thy testimonies.

147. Varhain minä ennätän, ja huudan: sinun sanas päälle minä toivon.

147. I prevented the dawning of the morning, and cried: I hoped in thy word.

148. Varhain minä herään, tutkistelemaan sinun sanojas.

148. Mine eyes prevent the night watches, that I might meditate in thy word.

149. Kuule minun ääneni sinun armos jälkeen: Herra, virvoita minua sinun oikeutes jälkeen.

149. Hear my voice according unto thy lovingkindness: O LORD, quicken me according to thy judgment.

150. Pahanilkiset vainoojat karkaavat minun päälleni, ja ovat kaukana sinun laistas.

150. They draw nigh that follow after mischief: they are far from thy law.

151. Herra, sinä olet läsnä, ja sinun käskys ovat sula totuus.

151. Thou art near, O LORD; and all thy commandments are truth.

152. Mutta minä sen aikaa tiesin, että sinä olet todistukses ijankaikkisesti perustanut.

152. Concerning thy testimonies, I have known of old that thou hast founded them for ever.

153. Katso minun raadollisuuttani, ja pelasta minua; sillä enpä minä unohda sinun lakias.

153. RESH. Consider mine affliction, and deliver me: for I do not forget thy law.

154. Toimita minun asiani ja päästä minua: virvoita minua sinun sanas kautta.

154. Plead my cause, and deliver me: quicken me according to thy word.

155. Autuus on kaukana jumalattomista, sillä ei he tottele säätyjäs.

155. Salvation is far from the wicked: for they seek not thy statutes.

156. Herra, sinun laupiutes on suuri: virvoita minua sinun oikeutes jälkeen.

156. Great are thy tender mercies, O LORD: quicken me according to thy judgments.

157. Minun vainoojaani ja vihollistani on monta; mutta en minä poikkee sinun todistuksistas.

157. Many are my persecutors and mine enemies; yet do I not decline from thy testimonies.

158. Minä näen ylönkatsojat, ja siihen suutun, ettei he sinun sanaas pidä.

158. I beheld the transgressors, and was grieved; because they kept not thy word.

159. Katso, minä rakastan sinun käskyjäs: Herra, virvoita minua sinun armos jälkeen.

159. Consider how I love thy precepts: quicken me, O LORD, according to thy lovingkindness.

160. Sinun sanas on alusta totuus ollut: kaikki sinun vanhurskautes oikeudet pysyvät ijankaikkisesti.

160. Thy word is true from the beginning: and every one of thy righteous judgments endureth for ever.

161. Päämiehet vainoovat minua ilman syytä; mutta minun sydämeni pelkää sinun sanojas.

161. SCHIN. Princes have persecuted me without a cause: but my heart standeth in awe of thy word.

162. Minä iloitsen sinun puheestas, niinkuin se joka suuren saaliin löytänyt on.

162. I rejoice at thy word, as one that findeth great spoil.

163. Valhetta minä vihaan ja kauhistun; mutta sinun lakias minä rakastan.

163. I hate and abhor lying: but thy law do I love.

164. Seitsemästi päivässä minä kiitän sinua sinun vanhurskautes oikeuden tähden.

164. Seven times a day do I praise thee because of thy righteous judgments.

165. Suuri rauha on niillä, jotka sinun

165. Great peace have they which

lakias rakastavat, ja ei he itsiänsä loukkaa.

166. Herra! minä odotan sinun autuuttas, ja teen sinun käskys.

167. Minun sieluni pitää sinun todistukses, ja minä rakastan niitä sangen suuresti.

168. Minä pidän sinun käskys ja todistukses; sillä kaikki minun tieni ovat edessäs.

169. Herra! anna minun huutoni tulla sinun etees: anna minulle ymmärrystä sinun sanas jälkeen.

170. Anna minun rukoukseni tulla sinun etees: pelasta minua sinun sanas jälkeen.

171. Minun huuleni kiittävät, koskas minulle opetat sinun säätys.

172. Minun kieleni puhuu sinun sanastas; sillä kaikki sinun käskys ovat vanhurskaat.

173. Olkoon sinun kätes minulle avullinen; sillä minä olen valinnut sinun käskys.

174. Herra, minä ikävöitsen sinun autuuttas, ja halajan sinun lakias.

175. Anna minun sieluni elää, että hän sinua kiittäis, ja sinun oikeutes

love thy law: and nothing shall offend them.

166. LORD, I have hoped for thy salvation, and done thy commandments.

167. My soul hath kept thy testimonies; and I love them exceedingly.

168. I have kept thy precepts and thy testimonies: for all my ways are before thee.

169. TAU. Let my cry come near before thee, O LORD: give me understanding according to thy word.

170. Let my supplication come before thee: deliver me according to thy word.

171. My lips shall utter praise, when thou hast taught me thy statutes.

172. My tongue shall speak of thy word: for all thy commandments are righteousness.

173. Let thine hand help me; for I have chosen thy precepts.

174. I have longed for thy salvation, O LORD; and thy law is my delight.

175. Let my soul live, and it shall praise thee; and let thy judgments

auttakoon minua!
176. Minä olen eksyvä niinkuin kadotettu lammas, etsi sinun palveliaas; sillä en minä unohda sinun käskyjäs.

help me.
176. I have gone astray like a lost sheep; seek thy servant; for I do not forget thy commandments.

PSALMI 120

1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Minä huudan Herraa minun tuskissani, ja hän kuulee minun rukoukseni.
2. Herra, pelasta minun sieluni valhettelevista suista ja vääristä kielistä?
3. Mitä väärä kieli taitaa sinulle tehdä? ja mitä se taitaa toimittaa?

1. A Song of degrees. In my distress I cried unto the LORD, and he heard me.
2. Deliver my soul, O LORD, from lying lips, and from a deceitful tongue.
3. What shall be given unto thee? or what shall be done unto thee, thou false tongue?

4. Se on niinkuin väkevän terävät nuolet, niinkuin tuli katajissa.
5. Voi minua, että minä olen muukalainen Mesekin seassa! minun täytyy asua Kedarin majain seassa.
6. Se tulee minun sielulleni ikäväksi, asua niiden tykönä, jotka rauhaa vihaavat.
7. Minä pidän rauhan, mutta kuin minä puhun, niin he sodan nostavat.

4. Sharp arrows of the mighty, with coals of juniper.
5. Woe is me, that I sojourn in Mesech, that I dwell in the tents of Kedar!
6. My soul hath long dwelt with him that hateth peace.
7. I am for peace: but when I speak, they are for war.

PSALMI 121

1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Minä nostan silmäni mäkiin päin, joista minulle apu tulee.
2. Minun apuni tulee Herralta, joka taivaan ja maan tehnyt on.
3. Ei hän salli jalkas horjua; eikä se torku, joka sinua kätkee.

4. Katso, joka Israelia varjelee, ei se torku eli makaa.
5. Herra kätkeköön sinua: Herra on sinun varjos, sinun oikialla kädelläs,
6. Ettei aurinko sinua polttaisi päivällä, eikä kuu yöllä.
7. Herra kätkeköön sinun kaikesta pahasta: hän kätkeköön sinun sielus!
8. Herra kätkeköön sinun uloskäymises ja sisällekäymises, hamasta nyt ja ijankaikkiseen!

1. A Song of degrees. I will lift up mine eyes unto the hills, from whence cometh my help.
2. My help cometh from the LORD, which made heaven and earth.
3. He will not suffer thy foot to be moved: he that keepeth thee will not slumber.
4. Behold, he that keepeth Israel shall neither slumber nor sleep.
5. The LORD is thy keeper: the LORD is thy shade upon thy right hand.
6. The sun shall not smite thee by day, nor the moon by night.
7. The LORD shall preserve thee from all evil: he shall preserve thy soul.
8. The LORD shall preserve thy going out and thy coming in from this time forth, and even for evermore.

PSALMI 122

1. Davidin veisu korkeimmassa Kuorissa. Minä iloitsen niistä, jotka minulle sanovat: että me menemme Herran huoneeseen,

1. A Song of degrees of David. I was glad when they said unto me, Let us go into the house of the LORD.

2. Ja että meidän jalkamme pitää seisoman sinun porteissas, Jerusalem.
2. Our feet shall stand within thy gates, O Jerusalem.

3. Jerusalem on rakennettu kaupungiksi, johon on tuleminen kokoon,
3. Jerusalem is builded as a city that is compact together:

4. Että sukukunnat astuisivat sinne ylös, Herran sukukunnat, Israelille todistukseksi, kiittämään Herran nimeä.
4. Whither the tribes go up, the tribes of the LORD, unto the testimony of Israel, to give thanks unto the name of the LORD.

5. Sillä siellä ovat istuimet rakennetut tuomittaa, Davidin huoneen istuimet.
5. For there are set thrones of judgment, the thrones of the house of David.

6. Toivottakaat Jerusalemille rauhaa: he menestyköön, jotka sinua rakastavat!
6. Pray for the peace of Jerusalem: they shall prosper that love thee.

7. Rauha olkoon sinun muureis sisällä, ja onni sinun huoneissas!
7. Peace be within thy walls, and prosperity within thy palaces.

8. Minun veljieni ja ystäväini tähden minä toivotan nyt sinulle rauhaa!
8. For my brethren and companions' sakes, I will now say, Peace be within thee.

9. Herran meidän Jumalamme huoneen tähden etsin minä sinun parastas.
9. Because of the house of the LORD our God I will seek thy good.

PSALMI 123

1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Minä nostan silmäni sinun tykös, joka asut taivaissa.
1. A Song of degrees. Unto thee lift I up mine eyes, O thou that dwellest in the heavens.

2. Katso, niinkuin palveliain silmät katsovat isäntänsä käsiin, niinkuin piikain silmät katsovat emäntäinsä käsiin, niin meidänkin silmämme katsovat Herraa meidän Jumalaamme, siihenasti että hän meitä armahtaa.
3. Ole meille armollinen, Herra, ole meille armollinen! sillä me olemme sangen täytetyt ylönkatseesta;
4. Sangen täynnä on meidän sielumme rikasten pilkkaa ja ylpeiden ylönkatsetta.

2. Behold, as the eyes of servants look unto the hand of their masters, and as the eyes of a maiden unto the hand of her mistress; so our eyes wait upon the LORD our God, until that he have mercy upon us.
3. Have mercy upon us, O LORD, have mercy upon us: for we are exceedingly filled with contempt.
4. Our soul is exceedingly filled with the scorning of those that are at ease, and with the contempt of the proud.

PSALMI 124

1. Davidin veisu korkeimmassa Kuorissa. Ellei Herra olisi meidän kanssamme, niin sanokaan Israel:
2. Ellei Herra olisi meidän kanssamme, koska ihmiset karkaavat meitä vastaan,
3. Niin he nielisivät meidät elävältä, kuin heidän vihansa julmistuu meidän päällemme;
4. Niin vesi meitä upottais: kosket kävisivät sieluimme ylitse:

1. A Song of degrees of David. If it had not been the LORD who was on our side, now may Israel say;
2. If it had not been the LORD who was on our side, when men rose up against us:
3. Then they had swallowed us up quick, when their wrath was kindled against us:
4. Then the waters had overwhelmed us, the stream had gone over our soul:

5. Niin ylpiät veden aallot kävisivät sielumme ylitse.
6. Kiitetty olkoon Herra, joka ei meitä anna raatelukseksi heidän hampaillensa!
7. Meidän sielumme pääsi niinkuin lintu lintumiehen paulasta. Paula on särjetty, ja me olemme päästetyt.
8. Meidän apumme on Herran nimessä, joka taivaan ja maan tehnyt on.

5. Then the proud waters had gone over our soul.
6. Blessed be the LORD, who hath not given us as a prey to their teeth.
7. Our soul is escaped as a bird out of the snare of the fowlers: the snare is broken, and we are escaped.
8. Our help is in the name of the LORD, who made heaven and earth.

PSALMI 125

1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Jotka Herran päälle uskaltavat, ei he lankee, vaan pysyvät ijankaikkisesti niinkuin Zionin vuori.
2. Jerusalemin ympäri ovat vuoret, ja Herra on kansansa ympärillä, hamasta nyt ja ijankaikkiseen.
3. Sillä jumalattomain valtikka ei pidä pysymän vanhurskasten joukon päällä, ettei vanhurskaat ojentaisi käsiänsä vääryyteen.
4. Herra, tee hyvästi hyville ja hurskaille sydämille.

1. A Song of degrees. They that trust in the LORD shall be as mount Zion, which cannot be removed, but abideth for ever.
2. As the mountains are round about Jerusalem, so the LORD is round about his people from henceforth even for ever.
3. For the rod of the wicked shall not rest upon the lot of the righteous; lest the righteous put forth their hands unto iniquity.
4. Do good, O LORD, unto those that be good, and to them that are upright in their hearts.

5. Mutta jotka poikkeevat vääriin teihinsä, niitä Herra ajaa pois pahantekiäin kanssa; mutta rauha olkoon Israelille!

5. As for such as turn aside unto their crooked ways, the LORD shall lead them forth with the workers of iniquity: but peace shall be upon Israel.

PSALMI 126

1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Koska Herra päästää Zionin vangit, niin me olemme niinkuin unta näkeväiset.

1. A Song of degrees. When the LORD turned again the captivity of Zion, we were like them that dream.

2. Silloin meidän suumme naurulla täytetään, ja kielemme on täynnä riemua; silloin sanotaan pakanoissa: Herra on suuria heidän kohtaansa tehnyt.

2. Then was our mouth filled with laughter, and our tongue with singing: then said they among the heathen, The LORD hath done great things for them.

3. Herra on suuria tehnyt meidän kohtaamme: siitä me olemme iloiset.

3. The LORD hath done great things for us; whereof we are glad.

4. Herra! käännä meidän vankiutemme, niinkuin virrat etelässä.

4. Turn again our captivity, O LORD, as the streams in the south.

5. Jotka kyyneleillä kylvävät, ne ilolla niittävät.

5. They that sow in tears shall reap in joy.

6. He menevät matkaan ja itkevät, ja vievät ulos kalliin siemenen, ja tulevat riemulla, ja tuovat lyhteensä.

6. He that goeth forth and weepeth, bearing precious seed, shall doubtless come again with rejoicing, bringing his sheaves with him.

PSALMI 127

1. Salomon veisu korkeimmassa Kuorissa. Jos ei Herra huonetta rakenna, niin hukkaan työtä tekevät, jotka sitä rakentavat: jos ei Herra kaupunkia varjele, niin vartiat hukkaan valvovat.

1. A Song of degrees for Solomon. Except the LORD build the house, they labour in vain that build it: except the LORD keep the city, the watchman waketh but in vain.

2. Se on turha, että te varhain nousette ja hiljain maata menette, ja syötte leipänne surulla; sillä hän antaa ystävillensä heidän maatessansa.

2. It is vain for you to rise up early, to sit up late, to eat the bread of sorrows: for so he giveth his beloved sleep.

3. Katso, lapset ovat Herran lahja, ja kohdun hedelmä on anto.

3. Lo, children are an heritage of the LORD: and the fruit of the womb is his reward.

4. Kuin nuolet väkevän kädessä, niin ovat nuorukaiset.

4. As arrows are in the hand of a mighty man; so are children of the youth.

5. Autuas on se, jonka viini on niitä täynnänsä: ei ne häväistä, kuin heillä vihollistensa kanssa portissa tekemistä on.

5. Happy is the man that hath his quiver full of them: they shall not be ashamed, but they shall speak with the enemies in the gate.

PSALMI 128

1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Autuas on jokainen, joka Herraa pelkää, ja hänen tiellänsä vaeltaa.

1. A Song of degrees. Blessed is every one that feareth the LORD; that walketh in his ways.

2. Sillä sinä elätät itses kättes töistä:

2. For thou shalt eat the labour of

autuas sinä olet, ja sinulle käy hyvästi.
3. Sinun emäntäs on niinkuin hedelmällinen viinapuu huonees sisimmäisissä loukkaissa: sinun lapses niinkuin öljypuun vesat, pöytäs ympärillä.
4. Katsos, näin se mies siunataan, joka Herraa pelkää.
5. Herra siunaa sinua Zionista, että näet Jerusalemin onnen kaikkena elinaikanas,
6. Ja saat nähdä lastes lapset: rauha olkoon Israelille!

thine hands: happy shalt thou be, and it shall be well with thee.
3. Thy wife shall be as a fruitful vine by the sides of thine house: thy children like olive plants round about thy table.
4. Behold, that thus shall the man be blessed that feareth the LORD.
5. The LORD shall bless thee out of Zion: and thou shalt see the good of Jerusalem all the days of thy life.
6. Yea, thou shalt see thy children's children, and peace upon Israel.

PSALMI 129

1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. He ovat usein minua ahdistaneet, hamasta nuoruudestani, sanokaan nyt Israel;
2. He ovat usein minua ahdistaneet, hamasta nuoruudestani; mutta ei he minua voittaneet.
3. Kyntäjät ovat minun selkäni päällä kyntäneet, ja vakonsa pitkäksi vetäneet.
4. Herra, joka vanhurskas on, on jumalattomain köydet katkonut.

1. A Song of degrees. Many a time have they afflicted me from my youth, may Israel now say:
2. Many a time have they afflicted me from my youth: yet they have not prevailed against me.
3. The plowers plowed upon my back: they made long their furrows.
4. The LORD is righteous: he hath cut asunder the cords of the wicked.

5. Tulkoon häpiään ja kääntyköön takaperin kaikki, jotka Zionia vihaavat.
6. Olkoon niinkuin ruoho kattojen päällä, joka kuivettuu ennen kuin se reväistään ylös,
7. Joista niittäjä ei kättänsä täytä, eikä lyhteensitoja syliänsä;

8. Eikä yksikään ohitsekäypä sano: olkoon Herran siunaus teidän päällänne: me siunaamme teitä Herran nimeen.

5. Let them all be confounded and turned back that hate Zion.
6. Let them be as the grass upon the housetops, which withereth afore it groweth up:
7. Wherewith the mower filleth not his hand; nor he that bindeth sheaves his bosom.
8. Neither do they which go by say, The blessing of the LORD be upon you: we bless you in the name of the LORD.

PSALMI 130

1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Syvyydessä minä huudan sinua, Herra.

2. Herra, kuule minun ääneni: vaarinottakaan korvas rukousteni äänestä.

3. Jos sinä, Herra, soimaat syntiä: Herra, kuka siis pysyy?
4. Sillä sinun tykönäs on anteeksi antamus, että sinua peljättäisiin.
5. Minä odotan Herraa: sieluni odottaa, ja minä toivon hänen sanansa päälle.

1. A Song of degrees. Out of the depths have I cried unto thee, O LORD.
2. Lord, hear my voice: let thine ears be attentive to the voice of my supplications.
3. If thou, LORD, shouldest mark iniquities, O Lord, who shall stand?
4. But there is forgiveness with thee, that thou mayest be feared.
5. I wait for the LORD, my soul doth wait, and in his word do I hope.

6. Sieluni vartioitsee Herraa huomenvartiosta toiseen huomenvartioon asti.

6. My soul waiteth for the Lord more than they that watch for the morning: I say, more than they that watch for the morning.

7. Israel toivokaan Herran päälle; sillä Herralla on armo, ja runsas lunastus hänellä.

7. Let Israel hope in the LORD: for with the LORD there is mercy, and with him is plenteous redemption.

8. Ja hän lunastaa Israelin kaikista synneistänsä.

8. And he shall redeem Israel from all his iniquities.

PSALMI 131

1. Davidin veisu korkeimmassa Kuorissa. Herra! ei minun sydämeni ole paisunut, eikä minun silmäni ole ylpiät; enkä minä vaella suurissa asioissa, jotka minulle työläät ovat.

1. A Song of degrees of David. LORD, my heart is not haughty, nor mine eyes lofty: neither do I exercise myself in great matters, or in things too high for me.

2. Kuin en minä sieluani asettanut ja vaikittanut, niin minun sieluni tuli vieroitetuksi, niinkuin lapsi äidistänsä vieroitetaan.

2. Surely I have behaved and quieted myself, as a child that is weaned of his mother: my soul is even as a weaned child.

3. Israel toivokaan Herran päälle, hamasta nyt ja ijankaikkiseen.

3. Let Israel hope in the LORD from henceforth and for ever.

PSALMI 132

1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Muista, Herra, Davidia, ja kaikkia hä-

1. A Song of degrees. LORD, remember David, and all his afflictions:

nen vaivojansa,

2. Joka Herralle vannoi, ja lupasi lupauksen Jakobin väkevälle:

3. En mene huoneeni majaan, enkä vuoteeseeni pane maata;

4. En anna silmäini unta saada, enkä silmälautaini torkkua,

5. Siihenasti kuin minä löydän sian Herralle, Jakobin väkevän asumiseksi.

6. Katso, me kuulimme hänestä Ephratassa: me olemme sen löytäneet metsän kedoilla.

7. Me tahdomme hänen asuinsioihinsa mennä, ja kumartaa hänen jalkainsa astinlaudan edessä.

8. Nouse, Herra, sinun lepoos, sinä ja sinun väkevyytes arkki.

9. Anna pappis pukea heitänsä vanhurskaudella ja sinun pyhäs riemuitkaan.

10. Älä käännä pois voideltus kasvoja, sinun palvelias Davidin tähden.

11. Herra on vannonut Davidille totisen valan, ja ei hän siitä vilpistele: sinun ruumiis hedelmästä minä istutan istuimelles.

2. How he sware unto the LORD, and vowed unto the mighty God of Jacob;

3. Surely I will not come into the tabernacle of my house, nor go up into my bed;

4. I will not give sleep to mine eyes, or slumber to mine eyelids,

5. Until I find out a place for the LORD, an habitation for the mighty God of Jacob.

6. Lo, we heard of it at Ephratah: we found it in the fields of the wood.

7. We will go into his tabernacles: we will worship at his footstool.

8. Arise, O LORD, into thy rest; thou, and the ark of thy strength.

9. Let thy priests be clothed with righteousness; and let thy saints shout for joy.

10. For thy servant David's sake turn not away the face of thine anointed.

11. The LORD hath sworn in truth unto David; he will not turn from it; Of the fruit of thy body will I set upon thy throne.

12. Jos sinun lapses minun liittoni pitävät, ja minun todistukseni, jotka minä heille opetan, niin heidän lapsensa myös pitää sinun istuimellas istuman ijankaikkisesti.

12. If thy children will keep my covenant and my testimony that I shall teach them, their children shall also sit upon thy throne for evermore.

13. Sillä Herra on Zionin valinnut, ja tahtoo sitä asuinsiaksensa.

13. For the LORD hath chosen Zion; he hath desired it for his habitation.

14. Tämä on minun leponi ijankaikkisesti: tässä minä tahdon asua; sillä se minulle kelpaa.

14. This is my rest for ever: here will I dwell; for I have desired it.

15. Minä hyvästi siunaan hänen elatuksensa, ja hänen köyhillensä kyllä annan leipää.

15. I will abundantly bless her provision: I will satisfy her poor with bread.

16. Hänen pappinsa minä puetan autuudella; ja hänen pyhänsä pitää ilolla riemuitseman.

16. I will also clothe her priests with salvation: and her saints shall shout aloud for joy.

17. Siellä minä annan puhjeta Davidin sarven: minä valmistan kynttilän voidellulleni.

17. There will I make the horn of David to bud: I have ordained a lamp for mine anointed.

18. Hänen vihollisensa minä häpiällä puetan; mutta hänen päällänsä pitää hänen kruununsa kukoistaman.

18. His enemies will I clothe with shame: but upon himself shall his crown flourish.

PSALMI 133

1. Davidin veisu korkeimmassa Kuorissa. Katsos kuinka hyvä ja kuinka suloinen se on, että veljekset sovin-

1. A Song of degrees of David. Behold, how good and how pleasant it is for brethren to dwell together in uni-

nossa keskenänsä asuvat.
2. Niinkuin kallis voide, joka Aaronin päästä vuotaa koko hänen partaansa, joka vuotaa hänen vaatettensa liepeesen;
3. Niinkuin Hermonin kaste, joka tulee alas Zionin vuorelle; sillä siellä lupaa Herra siunauksen ja elämän alati ja ijankaikkisesti.

ty!
2. It is like the precious ointment upon the head, that ran down upon the beard, even Aaron's beard: that went down to the skirts of his garments;
3. As the dew of Hermon, and as the dew that descended upon the mountains of Zion: for there the LORD commanded the blessing, even life for evermore.

PSALMI 134

1. Veisu korkeimmassa Kuorissa. Katso, kiittäkäät Herraa, kaikki Herran palveliat, jotka yöllä seisotte Herran huoneessa!
2. Nostakaat kätenne pyhään päin, ja kiittäkäät Herraa.
3. Herra siunatkoon sinua Zionista, joka taivaan ja maan tehnyt on.

1. A Song of degrees. Behold, bless ye the LORD, all ye servants of the LORD, which by night stand in the house of the LORD.
2. Lift up your hands in the sanctuary, and bless the LORD.
3. The LORD that made heaven and earth bless thee out of Zion.

PSALMI 135

1. Halleluja! Ylistäkäät Herran nimeä, kiittäkäät, Herran palveliat.
2. Te kuin seisotte Herran huoneessa,

1. Praise ye the LORD. Praise ye the name of the LORD; praise him, O ye servants of the LORD.
2. Ye that stand in the house of the

meidän Jumalamme esihuoneissa.

3. Kiittäkäät Herraa, sillä Herra on hyvä, ja veisatkaat kiitosta hänen nimellensä; sillä se on suloinen.
4. Sillä Herra on itsellensä valinnut Jakobin, Israelin omaksensa.

5. Minä tiedän, että Herra on suuri, ja meidän Jumalamme kaikkein jumalain ylitse.
6. Kaikki, mitä Herra tahtoo, niin hän tekee, taivaassa ja maassa, meressä ja kaikessa syvyydessä;
7. Joka pilvet nostaa maan ääristä, joka pitkäisen leimauksesta sateen saattaa, ja tuulen tuo ulos tavaroistansa;

8. Joka esikoiset Egyptissä löi, sekä ihmisistä että karjasta,
9. Ja antoi merkkinsä ja ihmeensä tulla Egyptin keskelle, Pharaolle ja kaikille hänen palvelioillensa;
10. Joka monet pakanat löi, ja tappoi väkevät kuninkaat:
11. Sihonin Amorilaisten kuninkaan, ja Ogin Basanin kuninkaan, ja kaikki

LORD, in the courts of the house of our God,
3. Praise the LORD; for the LORD is good: sing praises unto his name; for it is pleasant.
4. For the LORD hath chosen Jacob unto himself, and Israel for his peculiar treasure.
5. For I know that the LORD is great, and that our Lord is above all gods.
6. Whatsoever the LORD pleased, that did he in heaven, and in earth, in the seas, and all deep places.
7. He causeth the vapours to ascend from the ends of the earth; he maketh lightnings for the rain; he bringeth the wind out of his treasuries.
8. Who smote the firstborn of Egypt, both of man and beast.
9. Who sent tokens and wonders into the midst of thee, O Egypt, upon Pharaoh, and upon all his servants.
10. Who smote great nations, and slew mighty kings;
11. Sihon king of the Amorites, and Og king of Bashan, and all the king-

Kanaanin valtakunnat,
12. Ja antoi heidän maansa perimiseksi, Israelille kansallensa perimiseksi.
13. Herra, sinun nimes pysyy ijankaikkisesti: Herra, sinun muistos pysyy suvusta sukuun.
14. Sillä Herra tuomitsee kansansa, ja on palvelioillensa armollinen.

15. Pakanain epäjumalat ovat hopia ja kulta, ihmisten käsillä tehdyt.
16. Heillä on suu, ja ei puhu: heillä ovat silmät, ja ei näe;

17. Heillä ovat korvat, ja ei kuule: eikä ole henkeä heidän suussansa.

18. Jotka niitä tekevät, he ovat niiden kaltaiset, ja kaikki, jotka heihin uskaltavat.
19. Te Israelin huoneesta, kiittäkäät Herraa! te Aaronin huoneesta, kiittäkäät Herraa!
20. Te Levin huoneesta, kiittäkäät Herraa! te jotka Herraa pelkäätte, kiittäkäät Herraa!
21. Kiitetty olkoon Herra Zionista, jo-

doms of Canaan:
12. And gave their land for an heritage, an heritage unto Israel his people.
13. Thy name, O LORD, endureth for ever; and thy memorial, O LORD, throughout all generations.
14. For the LORD will judge his people, and he will repent himself concerning his servants.
15. The idols of the heathen are silver and gold, the work of men's hands.
16. They have mouths, but they speak not; eyes have they, but they see not;
17. They have ears, but they hear not; neither is there any breath in their mouths.
18. They that make them are like unto them: so is every one that trusteth in them.
19. Bless the LORD, O house of Israel: bless the LORD, O house of Aaron:
20. Bless the LORD, O house of Levi: ye that fear the LORD, bless the LORD.
21. Blessed be the LORD out of Zion,

ka Jerusalemissa asuu! Halleluja!

which dwelleth at Jerusalem. Praise ye the LORD.

PSALMI 136

1. Kiittäkäät Herraa, sillä hän on hyvä; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.

1. O give thanks unto the LORD; for he is good: for his mercy endureth for ever.

2. Kiittäkäät kaikkein jumalain Jumalaa; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.

2. O give thanks unto the God of gods: for his mercy endureth for ever.

3. Kiittäkäät kaikkein herrain Herraa; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti,

3. O give thanks to the Lord of lords: for his mercy endureth for ever.

4. Joka yksinänsä suuret ihmeet tekee; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

4. To him who alone doeth great wonders: for his mercy endureth for ever.

5. Joka taivaat toimellisesti on tehnyt; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

5. To him that by wisdom made the heavens: for his mercy endureth for ever.

6. Joka maan on levittänyt veden päälle; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

6. To him that stretched out the earth above the waters: for his mercy endureth for ever.

7. Joka suuret valkeudet on tehnyt; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

7. To him that made great lights: for his mercy endureth for ever:

8. Auringon päivää hallitsemaan; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikki-

8. The sun to rule by day: for his mercy endureth for ever:

sesti;

9. Kuun ja tähdet yötä hallitsemaan; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

9. The moon and stars to rule by night: for his mercy endureth for ever.

10. Joka Egyptin esikoiset löi: sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

10. To him that smote Egypt in their firstborn: for his mercy endureth for ever:

11. Ja vei Israelin ulos heidän keskeltänsä; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

11. And brought out Israel from among them: for his mercy endureth for ever:

12. Väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.

12. With a strong hand, and with a stretched out arm: for his mercy endureth for ever.

13. Joka Punaisen meren jakoi kahtia; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

13. To him which divided the Red sea into parts: for his mercy endureth for ever:

14. Ja antoi Israelin käydä sen keskeltä; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

14. And made Israel to pass through the midst of it: for his mercy endureth for ever:

15. Joka Pharaon sotaväkinensä Punaiseen mereen upotti; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

15. But overthrew Pharaoh and his host in the Red sea: for his mercy endureth for ever.

16. Joka johdatti kansansa korven lävitse; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

16. To him which led his people through the wilderness: for his mercy endureth for ever.

17. Joka suuret kuninkaat löi; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

17. To him which smote great kings: for his mercy endureth for ever:

18. Ja tappoi väkevät kuninkaat; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

18. And slew famous kings: for his mercy endureth for ever:

19. Sihonin Amorilaisten kuninkaan; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

19. Sihon king of the Amorites: for his mercy endureth for ever:

20. Ja Ogin Basanin kuninkaan; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

20. And Og the king of Bashan: for his mercy endureth for ever:

21. Ja antoi heidän maansa perimiseksi; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

21. And gave their land for an heritage: for his mercy endureth for ever:

22. Perimiseksi palveliallensa Israelille; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.

22. Even an heritage unto Israel his servant: for his mercy endureth for ever.

23. Hän muisti meitä, kuin me olimme painetut alas; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

23. Who remembered us in our low estate: for his mercy endureth for ever:

24. Ja lunasti meitä vihollisistamme; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti;

24. And hath redeemed us from our enemies: for his mercy endureth for ever.

25. Joka antaa kaikelle lihalle ruan; sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.

25. Who giveth food to all flesh: for his mercy endureth for ever.

26. Kiittäkäät taivaan Jumalaa! sillä hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti.

26. O give thanks unto the God of heaven: for his mercy endureth for ever.

PSALMI 137

1. Babelin virtain tykönä me istuimme ja itkimme, kuin me Zionin muistimme.
2. Kanteleemme me ripustimme pajuihin, jotka siellä olivat.
3. Siellä he käskivät meidän veisata, jotka meitä vankina pitivät, ja iloita meidän itkussamme: Veisatkaat meille Zionin virsiä.
4. Kuinka me veisaisimme Herran veisun vieraalla maalla?
5. Jos minä unohdan sinua, Jerusalem, niin olkoon oikia käteni unohdettu.
6. Tarttukoon kieleni suuni lakeen, ellen minä sinua muista, ellen minä tee Jerusalemia ylimmäiseksi ilokseni.
7. Herra, muista Edomin lapsia Jerusalemin päivänä, jotka sanovat: repikäät maahan hamaan hänen perustukseensa asti.
8. Sinä hävitetty tytär, Babel; autuas on, se joka sinulle kostaa, niinkuin sinä meille tehnyt olet.

1. By the rivers of Babylon, there we sat down, yea, we wept, when we remembered Zion.
2. We hanged our harps upon the willows in the midst thereof.
3. For there they that carried us away captive required of us a song; and they that wasted us required of us mirth, saying, Sing us one of the songs of Zion.
4. How shall we sing the LORD'S song in a strange land?
5. If I forget thee, O Jerusalem, let my right hand forget her cunning.
6. If I do not remember thee, let my tongue cleave to the roof of my mouth; if I prefer not Jerusalem above my chief joy.
7. Remember, O LORD, the children of Edom in the day of Jerusalem; who said, Rase it, rase it, even to the foundation thereof.
8. O daughter of Babylon, who art to be destroyed; happy shall he be, that rewardeth thee as thou hast served

us.

9. Autuas on se, joka piskuiset lapses ottaa ja paiskaa kiviin.

9. Happy shall he be, that taketh and dasheth thy little ones against the stones.

PSALMI 138

1. Davidin. Minä kiitän sinua kaikesta sydämestäni: jumalain edessä minä sinulle kiitosta veisaan.

1. A Psalm of David. I will praise thee with my whole heart: before the gods will I sing praise unto thee.

2. Minä tahdon kumartaen rukoilla sinun pyhän templis puoleen, ja kiittää sinun nimeäs, sinun armos ja totuutes tähden; sillä sinä teit nimes ja sanas suureksi kaikkein ylitse.

2. I will worship toward thy holy temple, and praise thy name for thy lovingkindness and for thy truth: for thou hast magnified thy word above all thy name.

3. Koska minä sinua avukseni huudan, niin sinä kuulet minua, ja annat sielulleni suuren väkevyyden.

3. In the day when I cried thou answeredst me, and strengthenedst me with strength in my soul.

4. Herra! sinua kiittävät kaikki kuninkaat maan päällä, että he kuulevat sinun suus sanoja,

4. All the kings of the earth shall praise thee, O LORD, when they hear the words of thy mouth.

5. Ja veisaavat Herran teille, että Herran kunnia on suuri.

5. Yea, they shall sing in the ways of the LORD: for great is the glory of the LORD.

6. Sillä Herra on korkia, ja katselee nöyriä, ja ylpiät tuntee kaukaa.

6. Though the LORD be high, yet hath he respect unto the lowly: but the proud he knoweth afar off.

7. Jos minä vaeltaisin ahdistuksen

7. Though I walk in the midst of trou-

keskellä, niin sinä virvoitat minua, ja lähetät kätes vihollisteni vihan päälle: sinun oikia kätes varjelee minua.

8. Herra tekee siihen lopun minun tähteni: Herra, sinun laupiutes on ijankaikkinen, älä käsialaas hylkää!

ble, thou wilt revive me: thou shalt stretch forth thine hand against the wrath of mine enemies, and thy right hand shall save me.

8. The LORD will perfect that which concerneth me: thy mercy, O LORD, endureth for ever: forsake not the works of thine own hands.

PSALMI 139

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle. Herra! sinä tutkit minua, ja tunnet minun.

2. Joko minä istun eli nousen, niin sinä sen tiedät: sinä ymmärrät taampaa ajatukseni.

3. Joko minä käyn eli makaan, niin sinä olet ympärilläni, ja näet kaikki tieni.

4. Sillä katso, ei ole sanaakaan kieleni päällä, joita et sinä Herra kaikkia tiedä.

5. Sinä olet tehnyt jälkimäiseni ja ensimäiseni, ja pidät sinun kätes minun päälläni.

6. Senkaltainen tieto on minulle ylen ihmeellinen ja ylen korkia, etten minä

1. To the chief Musician, A Psalm of David. O LORD, thou hast searched me, and known me.

2. Thou knowest my downsitting and mine uprising, thou understandest my thought afar off.

3. Thou compassest my path and my lying down, and art acquainted with all my ways.

4. For there is not a word in my tongue, but, lo, O LORD, thou knowest it altogether.

5. Thou hast beset me behind and before, and laid thine hand upon me.

6. Such knowledge is too wonderful for me; it is high, I cannot attain unto

voi sitä käsittää.
7. Kuhunka minä menen sinun hengestäs? ja kuhunka minä sinun kasvois edestä pakenen?
8. Jos minä astuisin ylös taivaaseen, niin sinä siellä olet: jos minä vuoteeni helvetissä rakentaisin, katso, sinä myös siellä olet.
9. Jos minä ottaisin aamuruskon siivet, ja asuisin meren äärissä,

10. Niin sinun kätes sielläkin minua johdattais, ja sinun oikia kätes pitäis minun.
11. Jos minä sanoisin: pimeys kuitenkin peittää minun, niin on myös yö valkeus minun ympärilläni.
12. Sillä ei pimeys sinun edessäs pimitä, ja yö valistaa niinkuin päivä; pimeys on niinkuin valkeus.

13. Sinun hallussas ovat minun munaskuuni: sinä peitit minun äitini kohdussa.
14. Minä kiitän sinua sen edestä, että minä niin aivan ihmeellisesti tehty olen: ihmeelliset ovat sinun tekos, ja sen minun sieluni kyllä tietää.

it.
7. Whither shall I go from thy spirit? or whither shall I flee from thy presence?
8. If I ascend up into heaven, thou art there: if I make my bed in hell, behold, thou art there.

9. If I take the wings of the morning, and dwell in the uttermost parts of the sea;
10. Even there shall thy hand lead me, and thy right hand shall hold me.

11. If I say, Surely the darkness shall cover me; even the night shall be light about me.
12. Yea, the darkness hideth not from thee; but the night shineth as the day: the darkness and the light are both alike to thee.
13. For thou hast possessed my reins: thou hast covered me in my mother's womb.
14. I will praise thee; for I am fearfully and wonderfully made: marvellous are thy works; and that my soul knoweth right well.

15. Ei minun luuni olleet sinulta salatut, kuin minä siinä salaisesti tehty olin, kuin minä maan sisällä niin taitavasti koottu olin.

16. Sinun silmäs näkivät minun, kuin en vielä valmistettu ollut, ja kaikki päivät sinun kirjaas olivat kirjoitetut, jotka vielä oleman piti, joista ei yksikään silloin vielä tullut ollut.

17. Mutta kuinka kalliit ovat minun edessäni, Jumala, sinun ajatukses? kuinka suuri on heidän lukunsa?

18. Jos minä heitä lukisin, niin ne olisivat usiammat kuin santa: kuin minä herään, olen minä vielä tykönäs.

19. Jumala, jospa tappaisit jumalattomat, ja verikoirat minusta poikkeisivat.

20. Sillä he puhuvat sinusta häpiällisesti, ja sinun vihollises turhaan lausuvat (sinun nimes).

21. Herra, minä tosin vihaan niitä, jotka sinua vihaavat, ja minä närkästyn heistä, jotka karkaavat sinua vastaan.

22. Täydestä todesta minä heitä vihaan; sentähden ovat he minulle viholliset.

15. My substance was not hid from thee, when I was made in secret, and curiously wrought in the lowest parts of the earth.

16. Thine eyes did see my substance, yet being unperfect; and in thy book all my members were written, which in continuance were fashioned, when as yet there was none of them.

17. How precious also are thy thoughts unto me, O God! how great is the sum of them!

18. If I should count them, they are more in number than the sand: when I awake, I am still with thee.

19. Surely thou wilt slay the wicked, O God: depart from me therefore, ye bloody men.

20. For they speak against thee wickedly, and thine enemies take thy name in vain.

21. Do not I hate them, O LORD, that hate thee? and am not I grieved with those that rise up against thee?

22. I hate them with perfect hatred: I count them mine enemies.

23. Tutki minua, Jumala, ja koettele sydämeni: kiusaa minua, ja ymmärrä, kuinka minä ajattelen.
24. Ja katsos, jos minä pahalla tiellä lienen, niin saata minua ijankaikkiselle tielle.

23. Search me, O God, and know my heart: try me, and know my thoughts:
24. And see if there be any wicked way in me, and lead me in the way everlasting.

PSALMI 140

1. Davidin Psalmi, edelläveisaajalle.
(H140:2) Herra, pelasta minua pahoista ihmisistä: varjele minua vääristä miehistä,
2. Jotka pahaa ajattelevat sydämissänsä, ja joka päivä sotaan hankitsevat.
3. He hiovat kieltänsä niinkuin kärme: kyykärmeen myrkky on heidän huultensa alla, Sela!
4. Varjele minua, Herra, jumalattomain käsistä, varjele minua vääristä ihmisistä, jotka ajattelevat minun käymiseni kukistaa.
5. Ylpiät asettavat paulat ja nuorat minun eteeni, ja venyttävät verkot tien viereen: minun eteeni panevat he paulan, Sela!
6. Mutta minä sanoin Herralle: sinä

1. To the chief Musician, A Psalm of David. Deliver me, O LORD, from the evil man: preserve me from the violent man;
2. Which imagine mischiefs in their heart; continually are they gathered together for war.
3. They have sharpened their tongues like a serpent; adders' poison is under their lips. Selah.
4. Keep me, O LORD, from the hands of the wicked; preserve me from the violent man; who have purposed to overthrow my goings.
5. The proud have hid a snare for me, and cords; they have spread a net by the wayside; they have set gins for me. Selah.
6. I said unto the LORD, Thou art my

olet minun Jumalani: Herra, kuule minun rukoukseni ääni.

7. Herra, Herra, väkevä apuni! sinä varjelet minun pääni sodan aikana.

8. Herra, älä salli jumalattomalle hänen himoansa: älä vahvista hänen pahaa tahtoansa, ettei hän ylpeytyisi, Sela!

9. Heidän sappensa, jotka minua piirittävät, ja heidän huultensa vaiva langetkoon heidän päällensä.

10. Tuliset hiilet pitää heidän päällensä putooman: hän antaa heidän langeta tuleen ja syvään kuoppaan, ettei heidän pidä nouseman ylös.

11. Kielilakkarin ei pidä menestymän maan päällä: häijy väärä ihminen karkoitetaan ja kukistetaan.

12. Sillä minä tiedän, että Herra raadollisen asian ja köyhän oikeuden toimittaa.

13. Tosin vanhurskaat kiittävät sinun nimeäs, ja vakaat asuvat sinun kasvois edessä.

God: hear the voice of my supplications, O LORD.

7. O GOD the Lord, the strength of my salvation, thou hast covered my head in the day of battle.

8. Grant not, O LORD, the desires of the wicked: further not his wicked device; lest they exalt themselves. Selah.

9. As for the head of those that compass me about, let the mischief of their own lips cover them.

10. Let burning coals fall upon them: let them be cast into the fire; into deep pits, that they rise not up again.

11. Let not an evil speaker be established in the earth: evil shall hunt the violent man to overthrow him.

12. I know that the LORD will maintain the cause of the afflicted, and the right of the poor.

13. Surely the righteous shall give thanks unto thy name: the upright shall dwell in thy presence.

PSALMI 141

1. Davidin Psalmi. Herra, minä avukseni huudan sinua: riennä minun puoleeni: ota korviis minun ääneni, koska minä sinua huudan.

1. Psalm of David. LORD, I cry unto thee: make haste unto me; give ear unto my voice, when I cry unto thee.

2. Kelvatkoon minun rukoukseni sinun edessäs niinkuin savu-uhri, minun kätteni ylennys niinkuin ehtoo-uhri.

2. Let my prayer be set forth before thee as incense; and the lifting up of my hands as the evening sacrifice.

3. Herra, varjele minun suuni ja varjele minun huuleni.

3. Set a watch, O LORD, before my mouth; keep the door of my lips.

4. Älä kallista minun sydäntäni mihinkään pahuuteen, pitämään jumalatointa menoa pahointekiäin kanssa, etten minä söisi niitä, mitkä heille kelpaavat.

4. Incline not my heart to any evil thing, to practise wicked works with men that work iniquity: and let me not eat of their dainties.

5. Vanhurskas lyökään minua ystävällisesti, ja nuhdelkaan minua, se olkoon niinkuin öljy minun pääni päällä; sillä minä vielä rukoilen heidän pahuuttansa vastaan.

5 Let the righteous smite me; it shall be a kindness: and let him reprove me; it shall be an excellent oil, which shall not break my head: for yet my prayer also shall be in their calamities.

6. Heidän opettajansa sysättäköön kiveen, niin sitte kuullaan minun opetukseni suloiseksi.

6. When their judges are overthrown in stony places, they shall hear my words; for they are sweet.

7. Meidän luumme ovat hajoitetut haudan reunalle, niinkuin joku maan repis ja kaivais.

7. Our bones are scattered at the grave's mouth, as when one cutteth and cleaveth wood upon the earth.

8. Sillä sinua, Herra, Herra, minun silmäni katsovat: minä uskallan sinuun, älä minun sieluani hylkää.
9. Varjele minua siitä paulasta, jonka he asettivat eteeni, ja pahointekiäin ansasta.
10. Jumalattomat lankeevat toinen toisensa kanssa omiin verkkoihinsa, siihenasti kuin minä pääsen ohitse.

8. But mine eyes are unto thee, O GOD the Lord: in thee is my trust; leave not my soul destitute.
9. Keep me from the snares which they have laid for me, and the gins of the workers of iniquity.
10. Let the wicked fall into their own nets, whilst that I withal escape.

PSALMI 142

1. Davidin oppi ja rukous, kuin hän luolassa oli. (H142:2) Minä huudan Herran tykö äänelläni, ja rukoilen Herraa äänelläni.

2. Minä vuodatan ajatukseni hänen edessänsä, ja osoitan hänelle hätäni,
3. Koska henkeni on ahdistuksessa, niin sinä tiedät käymiseni: tielle, jota minä vaellan, asettavat he paulat eteeni.
4. Katsele oikialle puolelle ja näe, siellä ei yksikään tahdo minua tuta: en minä taida paeta, ei tottele kenkään minun sieluani.
5. Herra, sinua minä huudan ja sa-

1. Maschil of David; A Prayer when he was in the cave. I cried unto the LORD with my voice; with my voice unto the LORD did I make my supplication.
2. I poured out my complaint before him; I shewed before him my trouble.
3. When my spirit was overwhelmed within me, then thou knewest my path. In the way wherein I walked have they privily laid a snare for me.
4. I looked on my right hand, and beheld, but there was no man that would know me: refuge failed me; no man cared for my soul.
5. I cried unto thee, O LORD: I said,

non: sinä olet minun toivoni ja minun osani elävien maalla.
6. Ota vaari minun rukouksestani, sillä minua vaivataan sangen: pelasta minua vainollisistani; sillä he ovat minua väkevämmät.
7. Vie minun sieluni vankeudesta ulos kiittämään sinun nimeäs: vanhurskaat kokoontuvat minun tyköni, koskas minulle hyvästi teet.

Thou art my refuge and my portion in the land of the living.
6. Attend unto my cry; for I am brought very low: deliver me from my persecutors; for they are stronger than I.
7. Bring my soul out of prison, that I may praise thy name: the righteous shall compass me about; for thou shalt deal bountifully with me.

PSALMI 143

1. Davidin Psalmi. Herra! kuule minun rukoukseni, ota anomiseni korviis, sinun totuutes tähden, kuule minua sinun vanhurskautes tähden,
2. Ja älä käy tuomiolle palvelias kanssa; sillä ei yksikään elävä ole vakaa sinun edessäs.
3. Sillä vihollinen vainoo minun sieluani, ja lyö minun elämäni rikki maahan asti: hän panee minun pimeyteen, niinkuin kuolleet maailmassa.

4. Minun henkeni on minussa ahdistettu: sydämeni on minussa kulutettu.

1. A Psalm of David. Hear my prayer, O LORD, give ear to my supplications: in thy faithfulness answer me, and in thy righteousness.
2. And enter not into judgment with thy servant: for in thy sight shall no man living be justified.
3. For the enemy hath persecuted my soul; he hath smitten my life down to the ground; he hath made me to dwell in darkness, as those that have been long dead.
4. Therefore is my spirit overwhelmed within me; my heart within me is desolate.

5. Minä muistelen entisiä aikoja: minä ajattelen kaikkia sinun tekojas, ja tutkistelen sinun kättes töitä.
6. Minä levitän käteni sinun puolees: minun sieluni janoo sinua, niinkuin karkia maa, Sela!
7. Herra, kuule minua nopiasti, henkeni katoo: älä kasvojas minulta kätke, etten minä niiden kaltaiseksi tulisi, jotka hautaan menevät.
8. Suo minun varhain kuulla sinun armojas, sillä sinuun minä toivon: ilmoita minulle tie, jota minä käyn; sillä minä ylennän sieluni sinun tykös.

9. Pelasta minua, Herra, vihollisistani! sinun tykös minä pakenen.
10. Opeta minua tekemään sinun suosios jälkeen; sillä sinä olet minun Jumalani: sinun hyvä henkes viekään minua tasaista tietä.
11. Herra, virvoita minua nimes tähden: vie sieluni hädästä ulos sinun vanhurskautes tähden.
12. Ja teloita viholliseni sinun laupiutes tähden, ja kadota kaikki, jotka minun sieluani ahdistavat, sillä minä olen palvelias.

5 I remember the days of old; I meditate on all thy works; I muse on the work of thy hands.
6. I stretch forth my hands unto thee: my soul thirsteth after thee, as a thirsty land. Selah.
7. Hear me speedily, O LORD: my spirit faileth: hide not thy face from me, lest I be like unto them that go down into the pit.
8. Cause me to hear thy lovingkindness in the morning; for in thee do I trust: cause me to know the way wherein I should walk; for I lift up my soul unto thee.
9. Deliver me, O LORD, from mine enemies: I flee unto thee to hide me.
10. Teach me to do thy will; for thou art my God: thy spirit is good; lead me into the land of uprightness.

11. Quicken me, O LORD, for thy name's sake: for thy righteousness' sake bring my soul out of trouble.
12. And of thy mercy cut off mine enemies, and destroy all them that afflict my soul: for I am thy servant.

PSALMI 144

1. Davidin Psalmi. Kiitetty olkoon Herra, minun turvani, joka käteni opettaa sotimaan, ja sormeni tappelemaan,

1. A Psalm of David. Blessed be the LORD my strength, which teacheth my hands to war, and my fingers to fight:

2. Minun laupiuteni ja minun linnani, minun varjelukseni ja minun vapahtajani, minun kilpeni, johon minä uskallan, joka minun kansani minun alleni vaatii.

2. My goodness, and my fortress; my high tower, and my deliverer; my shield, and he in whom I trust; who subdueth my people under me.

3. Herra, mikä on ihminen, että hänestä korjaat? eli ihmisen poika, että hänestä otat vaarin?

3. LORD, what is man, that thou takest knowledge of him! or the son of man, that thou makest account of him!

4. On sittekin ihminen tyhjän verta: hänen aikansa katoo niinkuin varjo.

4. Man is like to vanity: his days are as a shadow that passeth away.

5. Herra, kallista sinun taivaas, ja astu alas: rupee vuoriin, että he suitsisivat.

5. Bow thy heavens, O LORD, and come down: touch the mountains, and they shall smoke.

6. Anna leimaukset iskeä, ja hajoita heitä: ammu nuolias ja kauhistuta heitä.

6. Cast forth lightning, and scatter them: shoot out thine arrows, and destroy them.

7. Lähetä kätes ylhäältä, ja kirvota minua, ja pelasta minua suurista vesistä ja muukalaisten lasten käsistä,

7. Send thine hand from above; rid me, and deliver me out of great waters, from the hand of strange children;

8. Joiden suu puhuu valhetta, ja hei-

8. Whose mouth speaketh vanity, and

dän oikia kätensä on petollinen oikia käsi.

9. Jumala, minä veisaan sinulle uuden virren: minä soitan sinulle kymmenkielisellä psaltarilla,

10. Sinä joka kuninkaille voiton annat, ja palvelias Davidin vapahdat murhamiekasta.

11. Päästä myös minua ja pelasta minua muukalaisten kädestä, joiden suu puhuu valhetta, ja heidän oikia kätensä on petollinen oikia käsi,

12. Että meidän pojat kasvaisivat nuoruudessansa niinkuin vesat, ja meidän tyttäret, niinkuin templin kaunistetut seinät.

13. Meidän aittamme olkoon täynnä, jotka runsaat elatukset antaisivat toinen toisensa perästä, että meidän lampaamme poikisivat tuhannen, ja sata tuhatta, kylissämme;

14. Että härkämme olisivat vahvat työhön; ettei yhtään vahinkoa, eikä valitusta eli kannetta olisi kaduillamme.

their right hand is a right hand of falsehood.

9. I will sing a new song unto thee, O God: upon a psaltery and an instrument of ten strings will I sing praises unto thee.

10. It is he that giveth salvation unto kings: who delivereth David his servant from the hurtful sword.

11. Rid me, and deliver me from the hand of strange children, whose mouth speaketh vanity, and their right hand is a right hand of falsehood:

12. That our sons may be as plants grown up in their youth; that our daughters may be as corner stones, polished after the similitude of a palace:

13. That our garners may be full, affording all manner of store: that our sheep may bring forth thousands and ten thousands in our streets:

14. That our oxen may be strong to labour; that there be no breaking in, nor going out; that there be no complaining in our streets.

15. Autuas on se kansa, jolle niin käy; vaan autuas on se kansa, jonka Jumalana Herra on.

15. Happy is that people, that is in such a case: yea, happy is that people, whose God is the LORD.

PSALMI 145

1. Davidin kiitos. Minä ylistän sinua, Jumalani, sinä kuningas, ja kiitän sinun nimeäs aina ja ijankaikkiseti.
2. Joka päivä minä kunnioitan sinua, ja kiitän sinun nimeäs aina ja ijankaikkisesti.
3. Suuri on Herra, ja sangen kunniallinen, ja hänen suuruutensa on sanomatoin.
4. Suku pitää suvulle jutteleman sinun töitäs, ja sinun voimastas puhuman.
5. Minä ajattelen sinun suuren kunnias kauneutta ja sinun ihmeitäs;

1. David's Psalm of praise. I will extol thee, my God, O king; and I will bless thy name for ever and ever.
2. Every day will I bless thee; and I will praise thy name for ever and ever.
3. Great is the LORD, and greatly to be praised; and his greatness is unsearchable.
4. One generation shall praise thy works to another, and shall declare thy mighty acts.
5. I will speak of the glorious honour of thy majesty, and of thy wondrous works.

6. Että puhuttaisiin sinun ihmeellisten töittes voimasta: ja sinun suurta herrauttas minä juttelen;
7. Että sinun suuren hyvyytes muisto ylistettäisiin, ja sinun vanhurskautes kiitettäisiin.
8. Armollinen ja laupias on Herra, hi-

6. And men shall speak of the might of thy terrible acts: and I will declare thy greatness.
7. They shall abundantly utter the memory of thy great goodness, and shall sing of thy righteousness.
8. The LORD is gracious, and full of

das vihaan ja sangen hyvä.

compassion; slow to anger, and of great mercy.

9. Suloinen on Herra kaikille, ja armahtaa kaikkia tekojansa.

9. The LORD is good to all: and his tender mercies are over all his works.

10. Kiittäkään sinua, Herra, kaikki sinun tekos, ja sinun pyhäs kiittäkään sinua;

10. All thy works shall praise thee, O LORD; and thy saints shall bless thee.

11. Julistakaan sinun valtakuntas kunniaa, ja puhukaa sinun voimastas.

11. They shall speak of the glory of thy kingdom, and talk of thy power;

12. Että sinun voimas tulis ihmisten lapsille tiettäväksi, ja sinun valtakuntas suuri kunnia.

12. To make known to the sons of men his mighty acts, and the glorious majesty of his kingdom.

13. Sinun valtakuntas on ijankaikkinen valtakunta, ja sinun herrautes pysyy suvusta sukuun.

13. Thy kingdom is an everlasting kingdom, and thy dominion endureth throughout all generations.

14. Herra tukee kaikkia kaatuvaisia, ja nostaa kaikkia sullotuita.

14. The LORD upholdeth all that fall, and raiseth up all those that be bowed down.

15. Kaikkein silmät vartioitsevat sinua, ja sinä annat heille ruan ajallansa.

15. The eyes of all wait upon thee; and thou givest them their meat in due season.

16. Sinä avaat kätes, ja ravitset kaikki, kuin elävät, suosiolla.

16. Thou openest thine hand, and satisfiest the desire of every living thing.

17. Vanhurskas on Herra kaikissa teissänsä, ja laupias kaikissa töissänsä.

17. The LORD is righteous in all his ways, and holy in all his works.

18. Läsnä on Herra kaikkia, jotka

18. The LORD is nigh unto all them

häntä avuksensa huutavat, kaikkia, jotka totuudessa häntä avuksensa huutavat.

19. Hän tekee, mitä häntä pelkääväiset halajavat, ja kuulee heidän huutonsa, ja auttaa heitä.

20. Herra varjelee kaikkia, jotka häntä rakastavat, ja hukuttaa kaikki jumalattomat.

21. Minun suuni pitää puhuman Herran kiitoksen, ja kaikki liha kunnioittakaan hänen pyhää nimeänsä, aina ja ijankaikkisesti.

that call upon him, to all that call upon him in truth.

19. He will fulfil the desire of them that fear him: he also will hear their cry, and will save them.

20. The LORD preserveth all them that love him: but all the wicked will he destroy.

21. My mouth shall speak the praise of the LORD: and let all flesh bless his holy name for ever and ever.

PSALMI 146

1. Halleluja! Kiitä Herraa, minun sieluni.

2. Minä kiitän Herraa niinkauvan kuin minä elän, ja Jumalalleni kiitoksen veisaan, niinkauvan kuin minä täällä olen.

3. Älkäät uskaltako päämiehiin; ihmiset he ovat, ei he voi mitään auttaa.

4. Sillä ihmisen henki pitää erkaneman, ja hänen täytyy maaksi tulla jälleen: silloin ovat kaikki hänen aivoi-

1. Praise ye the LORD. Praise the LORD, O my soul.

2. While I live will I praise the LORD: I will sing praises unto my God while I have any being.

3. Put not your trust in princes, nor in the son of man, in whom there is no help.

4. His breath goeth forth, he returneth to his earth; in that very day his thoughts perish.

tuksensa hukassa.

5. Autuas on se, jonka apu Jakobin Jumala on, jonka toivo Herrassa hänen Jumalassansa on;

6. Joka taivaan ja maan, meren ja kaikki, jotka niissä ovat, tehnyt on, joka totuuden pitää ijankaikkisesti;

7. Joka oikeuden saattaa niille, jotka väkivaltaa kärsivät, joka isoovaiset ravitsee. Herra kirvottaa vangitut:

8. Herra avaa sokian silmät: Herra nostaa kukistetut: Herra rakastaa vanhurskaita.

9. Herra varjelee vieraat, ja holhoo orpoja ja leskiä, ja jumalattomain tien hajoittaa.

10. Herra on kuningas ijankaikkisesti, sinun Jumalas, Zion, suvusta sukuun, Halleluja!

5. Happy is he that hath the God of Jacob for his help, whose hope is in the LORD his God:

6. Which made heaven, and earth, the sea, and all that therein is: which keepeth truth for ever:

7. Which executeth judgment for the oppressed: which giveth food to the hungry. The LORD looseth the prisoners:

8. The LORD openeth the eyes of the blind: the LORD raiseth them that are bowed down: the LORD loveth the righteous:

9. The LORD preserveth the strangers; he relieveth the fatherless and widow: but the way of the wicked he turneth upside down.

10. The LORD shall reign for ever, even thy God, O Zion, unto all generations. Praise ye the LORD.

PSALMI 147

1. Kiittäkäät Herraa! sillä Jumalaamme kiittää on kallis asia: kiitos on suloinen ja kaunis.

1. Praise ye the LORD: for it is good to sing praises unto our God; for it is pleasant; and praise is comely.

2. Herra rakentaa Jerusalemin, ja kokoo hajoitetut Israelilaiset.

2. The LORD doth build up Jerusalem: he gathereth together the outcasts of Israel.

3. Hän parantaa murretut sydämet, ja sitoo heidän kipunsa.

3. He healeth the broken in heart, and bindeth up their wounds.

4. Hän lukee tähdet, ja kutsuu heitä kaikkia nimeltänsä.

4. He telleth the number of the stars; he calleth them all by their names.

5. Suuri on meidän Herramme, ja suuri hänen voimansa, ja hänen viisautensa on määrätöin.

5. Great is our Lord, and of great power: his understanding is infinite.

6. Herra ojentaa raadolliset, ja jumalattomat maahan paiskaa.

6. The LORD lifteth up the meek: he casteth the wicked down to the ground.

7. Vuoroin veisatkaat Herralle kiitossanalla, ja veisatkaat meidän Herrallemme kanteleella;

7. Sing unto the LORD with thanksgiving; sing praise upon the harp unto our God:

8. Joka taivaan pilvillä peittää ja antaa sateen maan päälle; joka ruohot vuorilla kasvattaa;

8. Who covereth the heaven with clouds, who prepareth rain for the earth, who maketh grass to grow upon the mountains.

9. Joka eläimille antaa heidän ruokansa, ja kaarneen pojille, jotka häntä avuksensa huutavat.

9. He giveth to the beast his food, and to the young ravens which cry.

10. Ei hän mielisty hevosten väkevyyteen, eikä hänelle kelpaa miehen sääriluut.

10. He delighteth not in the strength of the horse: he taketh not pleasure in the legs of a man.

11. Herralle kelpaavat ne, jotka häntä pelkäävät, ja jotka hänen laupiuteen-

11. The LORD taketh pleasure in them that fear him, in those that

sa uskaltavat.
12. Ylistä, Jerusalem, Herraa: kiitä, Zion, sinun Jumalaas!
13. Sillä hän vahvistaa sinun porttis salvat, ja siunaa sinussa sinun lapses.

14. Hän saattaa rauhan sinun ääriis, ja ravitsee sinua parhailla nisuilla.

15. Hän lähettää puheensa maan päälle: hänen sanansa nopiasti juoksee.
16. Hän antaa lumen niinkuin villan; hän hajoittaa härmän niinkuin tuhan.
17. Hän heittää rakeensa niinkuin palat; kuka hänen pakkasensa edessä kestää?
18. Hän lähettää sanansa, ja sulaa ne; hän antaa tuulen puhaltaa, niin vedet juoksevat.
19. Hän ilmoittaa Jakobille sanansa, ja Israelille säätynsä ja oikeutensa.

20. Ei hän niin tehnyt kaikille pakanoille; eikä he tiedä hänen oikeuttansa, Halleluja!

hope in his mercy.
12. Praise the LORD, O Jerusalem; praise thy God, O Zion.
13. For he hath strengthened the bars of thy gates; he hath blessed thy children within thee.
14. He maketh peace in thy borders, and filleth thee with the finest of the wheat.
15. He sendeth forth his commandment upon earth: his word runneth very swiftly.
16. He giveth snow like wool: he scattereth the hoarfrost like ashes.
17. He casteth forth his ice like morsels: who can stand before his cold?

18. He sendeth out his word, and melteth them: he causeth his wind to blow, and the waters flow.
19. He sheweth his word unto Jacob, his statutes and his judgments unto Israel.
20. He hath not dealt so with any nation: and as for his judgments, they have not known them. Praise ye the LORD.

PSALMI 148

1. Halleluja! Kiittäkäät Herraa taivaissa, kiittäkäät häntä korkeudessa.

1. Praise ye the LORD. Praise ye the LORD from the heavens: praise him in the heights.

2. Kiittäkäät häntä kaikki hänen enkelinsä: kiittäkäät häntä kaikki hänen sotaväkensä.

2. Praise ye him, all his angels: praise ye him, all his hosts.

3. Kiittäkäät häntä aurinko ja kuu: kiittäkäät häntä kaikki kirkkaat tähdet.

3. Praise ye him, sun and moon: praise him, all ye stars of light.

4. Kiittäkäät häntä, te taivasten taivaat, ja vedet, jotka taivasten päällä ovat.

4. Praise him, ye heavens of heavens, and ye waters that be above the heavens.

5. Heidän pitää Herran nimeä kiittämän; sillä hän käski, ja ne luoduksi tulivat.

5. Let them praise the name of the LORD: for he commanded, and they were created.

6. Hän pitää ylös ne aina ja ijankaikkisesti: hän asettaa heitä, ettei heidän toisin käymän pitäisi.

6. He hath also stablished them for ever and ever: he hath made a decree which shall not pass.

7. Kiittäkäät Herraa maan päällä, te valaskalat ja kaikki syvyydet;

7. Praise the LORD from the earth, ye dragons, and all deeps:

8. Tuli ja rakeet, lumi ja sumu, tuulispää, jotka hänen sanansa toimittavat,

8. Fire, and hail; snow, and vapour; stormy wind fulfilling his word:

9. Vuoret ja kaikki kukkulat, hedelmälliset puut ja kaikki sedripuut;

9. Mountains, and all hills; fruitful trees, and all cedars:

10. Pedot ja kaikki eläimet, madot ja siivelliset linnut;

10. Beasts, and all cattle; creeping things, and flying fowl:

11. Maan kuninkaat ja kaikki kansat,

11. Kings of the earth, and all people;

päämiehet ja kaikki tuomarit maan päällä;
12. Nuorukaiset ja neitseet, vanhat nuorten kanssa:
13. Kiittäkään Herran nimeä; sillä hänen ainoan nimensä on korotettu, ja hänen suuri kunniansa ylitse maan ja taivaan.
14. Ja hän korottaa sarven kansallensa: kaikki hänen pyhänsä kiittäkäät, Israelin lapset, kansa joka häntä lähin on, Halleluja!

princes, and all judges of the earth:
12. Both young men, and maidens; old men, and children:
13. Let them praise the name of the LORD: for his name alone is excellent; his glory is above the earth and heaven.
14. He also exalteth the horn of his people, the praise of all his saints; even of the children of Israel, a people near unto him. Praise ye the LORD.

PSALMI 149

1. Halleluja! Veisatkaat Herralle uusi veisu: pyhäin seurakunnan pitää häntä kiittämän.
2. Iloitkaan Israel tekiässänsä: Zionin lapset riemuitkaan Kuninkaastansa.
3. Heidän pitää tanssissa hänen nimeänsä kiittämän: harpuilla ja kanteleilla pitää heidän soittaman.
4. Sillä Herra rakastaa kansaansa: hän kunnioittaa nöyriä autuudella.

1. Praise ye the LORD. Sing unto the LORD a new song, and his praise in the congregation of saints.
2. Let Israel rejoice in him that made him: let the children of Zion be joyful in their King.
3. Let them praise his name in the dance: let them sing praises unto him with the timbrel and harp.
4. For the LORD taketh pleasure in his people: he will beautify the meek with salvation.

5. Pyhäin pitää iloitseman kunnialla, ja kiittämän vuoteissansa.
6. Heidän suussansa pitää Jumalan ylistys oleman, ja kaksiteräiset miekat heidän käsissänsä,
7. Kostamaan pakanoille, ja rankaisemaan kansoja,
8. Heidän kuninkaitansa sitomaan kahleisiin, ja heidän jaloimpiansa rautakahleisiin,
9. Ja tekemään heille kirjoitetun oikeuden: tämä kunnia pitää kaikille hänen pyhillensä oleman, Halleluja!

5. Let the saints be joyful in glory: let them sing aloud upon their beds.
6. Let the high praises of God be in their mouth, and a twoedged sword in their hand;
7. To execute vengeance upon the heathen, and punishments upon the people;
8. To bind their kings with chains, and their nobles with fetters of iron;
9. To execute upon them the judgment written: this honour have all his saints. Praise ye the LORD.

PSALMI 150

1. Halleluja! Kiittäkäät Herraa hänen pyhässänsä: kiittäkäät häntä hänen väkevyytensä avaruudessa!
2. Kiittäkäät häntä hänen voimallisten tekoinsa tähden: kiittäkäät häntä ylenpalttisen suuruutensa tähden!
3. Kiittäkäät häntä basunilla: kiittäkäät häntä psaltareilla ja kanteleilla!
4. Kiittäkäät häntä harpuilla ja tanssilla: kiittäkäät häntä harpun kielillä ja

1. Praise ye the LORD. Praise God in his sanctuary: praise him in the firmament of his power.
2. Praise him for his mighty acts: praise him according to his excellent greatness.
3. Praise him with the sound of the trumpet: praise him with the psaltery and harp.
4. Praise him with the timbrel and dance: praise him with stringed in-

huiluilla!

5. Kiittäkäät häntä kilisevillä symbaleilla!

6. Kaikki, joilla henki on, kiittäkään Herraa, Halleluja!

struments and organs.

5. Praise him upon the loud cymbals: praise him upon the high sounding cymbals.

6. Let every thing that hath breath praise the LORD. Praise ye the LORD.

SANANLASKUT

1 luku

1. Salomon, Davidin pojan, Israelin kuninkaan sananlaskut;

1. The proverbs of Solomon the son of David, king of Israel;

2. Oppia viisautta ja kuritusta, ymmärtää tiedon puhetta,

2. To know wisdom and instruction; to perceive the words of understanding;

3. Vastaanottaa ymmärryksen neuvoa, vanhurskautta, oikeutta ja siveyttä;

3. To receive the instruction of wisdom, justice, and judgment, and equity;

4. Että tyhmät viisaaksi tulisivat ja nuorukaiset taidon ja ymmärryksen saisivat.

4. To give subtilty to the simple, to the young man knowledge and discretion.

5. Joka viisas on, se kuulkaan, että hän viisaammaksi tulis; ja joka toimellinen on, se ottakoon neuvon,

5. A wise man will hear, and will increase learning; and a man of understanding shall attain unto wise counsels:

6. Että hän ymmärtäis sananlaskut ja niiden selityksen, viisasten opin ja heidän tapauksensa.

6. To understand a proverb, and the interpretation; the words of the wise, and their dark sayings.

7. Herran pelko on viisauden alku; tyhmät hylkäävät viisauden ja opin.

7. The fear of the LORD is the beginning of knowledge: but fools despise wisdom and instruction.

8. Poikani kuule isäs kuritusta, ja älä hylkää äitis käskyä!

8. My son, hear the instruction of thy father, and forsake not the law of thy mother:

9. Sillä se on sinun sinun pääs päällä otollinen kaunistus, ja käädyt kaulassas.

9. For they shall be an ornament of grace unto thy head, and chains about thy neck.

10. Poikani! jos pahanjuoniset sinua sinua houkuttelevat, niin älä heihin suostu.

10. My son, if sinners entice thee, consent thou not.

11. Jos he sanovat: käy meidän kanssamme: me väijymme verta, ja viritämme pauloja nuhteettoman eteen ilman syytä;

11. If they say, Come with us, let us lay wait for blood, let us lurk privily for the innocent without cause:

12. Me nielemme hänen, niinkuin helvetti elävältä, ja hurskaan niinkuin hautaan pudotamme;

12. Let us swallow them up alive as the grave; and whole, as those that go down into the pit:

13. Me löydämme kaikellaista kallista tavaraa, ja täytämme huoneemme saaliista;

13. We shall find all precious substance, we shall fill our houses with spoil:

14. Koettele meidän kanssamme : meillä kaikilla pitää yksi kukkaro oleman:

14. Cast in thy lot among us; let us all have one purse:

15. Poikani! älä vaella heidän kanssansa: estä jalkas heidän retkiltänsä.

15. My son, walk not thou in the way with them; refrain thy foot from their path:

16. Sillä heidän jalkansa juoksevat pahuuteen, ja he kiiruhtavat verta vuodattamaan.

16. For their feet run to evil, and make haste to shed blood.

17. Sillä turhaan verkot viritetään lintuin silmäin edessä.

17. Surely in vain the net is spread in the sight of any bird.

18. Itse he myös väijyvät toinen toi-

18. And they lay wait for their own

sensa verta, ja petoksella seisovat toinen toisensa hengen perään.

19. Niin kaikki ahneet tekevät, ja ahneus on isännillensä surmaksi.

20. Viisaus ulkona valittaa, ja kadulla äänensä ilmoittaa.

21. Hän huutaa kansan edessä portissa, ja tuottaa sanansa edes kaupungissa, sanoen:

22. Kuinka kauvan te tyhmät tahdotte olla taitamattomat, ja pilkkakirveet rakastaa naurua? ja te hullut vihata opetusta?

23. Kääntäkäät itsenne minun kuritukseni puoleen: katso, ja minä tuon teille henkeni edes, ja ilmoitan teille sanani;

24. Että minä kutsuin teitä, ja te estelitte teitänne: minä kokotin käteni, ja ei yksikään ottanut siitä vaaria,

25. Te hylkäsitte kaiken neuvoni, ja ette tahtoneet kuritustani;

26. Niin minä myös nauran teidän vahinkoanne, ja pilkkaan teitä, kuin teidän päällenne tulee se, jota te pel-

blood; they lurk privily for their own lives.

19. So are the ways of every one that is greedy of gain; which taketh away the life of the owners thereof.

20. Wisdom crieth without; she uttereth her voice in the streets:

21. She crieth in the chief place of concourse, in the openings of the gates: in the city she uttereth her words, saying,

22. How long, ye simple ones, will ye love simplicity? and the scorners delight in their scorning, and fools hate knowledge?

23. Turn you at my reproof: behold, I will pour out my spirit unto you, I will make known my words unto you.

24. Because I have called, and ye refused; I have stretched out my hand, and no man regarded;

25. But ye have set at nought all my counsel, and would none of my reproof:

26. I also will laugh at your calamity; I will mock when your fear cometh;

käätte,

27. Kuin se tulee, jota te pelkäätte, niinkuin rajuilma, ja tuska niinkuin tuulispää; kuin teidän päällenne tulee ahdistus ja vaiva.

27. When your fear cometh as desolation, and your destruction cometh as a whirlwind; when distress and anguish cometh upon you.

28. Silloin he minua avuksensa huutavat, ja en minä kuule heitä: varhain he etsivät minua, ja ei löydä minua.

28. Then shall they call upon me, but I will not answer; they shall seek me early, but they shall not find me:

29. Että he vihasivat opetusta, ja ei ottaneet vastaan Herran pelkoa,

29. For that they hated knowledge, and did not choose the fear of the LORD:

30. Eikä tyytyneet minun neuvooni, mutta laittivat kaiken kuritukseni;

30. They would none of my counsel: they despised all my reproof.

31. Niin pitää heidän syömän tiensä hedelmästä, ja neuvostansa ravituksi tuleman.

31. Therefore shall they eat of the fruit of their own way, and be filled with their own devices.

32. Sillä tyhmäin himo tappaa heidät, ja hulluin onni kadottaa heidät.

32. For the turning away of the simple shall slay them, and the prosperity of fools shall destroy them.

33. Mutta joka minua kuulee, hän asuu turvallisesti, ja ei mitään pahaa pelkää.

33. But whoso hearkeneth unto me shall dwell safely, and shall be quiet from fear of evil.

2 luku

1. Poikani, jos otat minun puheeni, ja käskyni kätket;

1. My son, if thou wilt receive my words, and hide my commandments with thee;

2. Niin anna korvas kuulla viisautta, ja taivuta sydämes ymmärrykseen.

2. So that thou incline thine ear unto wisdom, and apply thine heart to understanding;

3. Sillä jos ymmärrystä ahkerasti halajat, ja rukoilet taitoa;

3. Yea, if thou criest after knowledge, and liftest up thy voice for understanding;

4. Jos sitä etsit niinkuin hopiaa, ja pyörit sen perään niinkuin tavaran;

4. If thou seekest her as silver, and searchest for her as for hid treasures;

5. Niin sinä ymmärrät Herran pelvon, ja Herran tunnon löydät.

5. Then shalt thou understand the fear of the LORD, and find the knowledge of God.

6. Sillä Herra antaa viisauden, ja hänen suustansa tulee taito ja ymmärrys.

6. For the LORD giveth wisdom: out of his mouth cometh knowledge and understanding.

7. Hän antaa toimellisten hyvin käydä, ja suojelee niitä, jotka viattomasti vaeltavat,

7. He layeth up sound wisdom for the righteous: he is a buckler to them that walk uprightly.

8. Varjelee hurskaat, ja holhoo pyhäinsä retket.

8. He keepeth the paths of judgment, and preserveth the way of his saints.

9. Silloin sinä ymmärrät vanhurskauden ja tuomion, oikeuden ja kaiken hyvän tien.

9. Then shalt thou understand righteousness, and judgment, and equity; yea, every good path.

10. Jos viisaus sydämees tulee, ja taito on sinulle kelvollinen,

10. When wisdom entereth into thine heart, and knowledge is pleasant unto thy soul;

11. Niin hyvä neuvo sinua varjelee, ja ymmärrys kätkee sinun,

11. Discretion shall preserve thee, understanding shall keep thee:

12. Tempaamaan sinun pois pahalta

12. To deliver thee from the way of

tieltä, ja niiden seurasta, jotka toimettomia puhuvat,

13. Ja hylkäävät oikian tien, ja vaeltavat pimeitä retkiä;

14. Jotka iloitsevat pahoista töistänsä, ja riemuitsevat pahoista menoistansa;

15. Joiden tiet ovat vastahakoiset, ja retket väärär ja häpiälliset:

16. Ettet sinä ryhtyisi vieraaseen vaimoon, joka ei sinun ole, joka suloisilla sanoilla puhuttelee,

17. Ja hylkää nuoruutensa johdattajan, ja unohtaa Jumalansa liiton.

18. Sillä hänen huoneensa kallistuu kuolemaan, ja hänen askeleensa kadotettuin tykö.

19. Jokainen joka menee hänen tykönsä, ei palaja, eikä elämän tielle joudu;

20. Ettäs vaeltasit hyvää tietä, ja pitäisit hurskasten tiet.

21. Sillä vanhurskaat asuvat maassa, ja vakaat siinä pysyvät;

22. Mutta jumalattomat hukutetaan

the evil man, from the man that speaketh froward things;

13. Who leave the paths of uprightness, to walk in the ways of darkness;

14. Who rejoice to do evil, and delight in the frowardness of the wicked;

15. Whose ways are crooked, and they froward in their paths:

16. To deliver thee from the strange woman, even from the stranger which flattereth with her words;

17. Which forsaketh the guide of her youth, and forgetteth the covenant of her God.

18. For her house inclineth unto death, and her paths unto the dead.

19. None that go unto her return again, neither take they hold of the paths of life.

20. That thou mayest walk in the way of good men, and keep the paths of the righteous.

21. For the upright shall dwell in the land, and the perfect shall remain in it.

22. But the wicked shall be cut off

maasta, ja ylönkatsojat siitä teloitetaan.

from the earth, and the transgressors shall be rooted out of it.

3 luku

1. Poikani, älä unohda minun lakiani, mutta sinun sydämes pitäköön käskyni.
2. Sillä ne saatavat sinulle pitkän ijän, hyvät vuodet ja rauhan.
3. Armo ja totuus ei sinua pidä hylkäämän: ripusta ne kaulaas, ja kirjoita sydämes tauluun,

1. My son, forget not my law; but let thine heart keep my commandments:
2. For length of days, and long life, and peace, shall they add to thee.
3. Let not mercy and truth forsake thee: bind them about thy neck; write them upon the table of thine heart:

4. Niin sinä löydät armon ja hyvän toimen, Jumalan ja ihmisten edessä.

4. So shalt thou find favour and good understanding in the sight of God and man.

5. Luota Herraan kaikesta sydämestäs, ja älä luota ymmärryksees;

5. Trust in the LORD with all thine heart; and lean not unto thine own understanding.

6. Mutta ajattele häntä kaikissa teissäs, niin hän sinua oikein johdattaa.
7. Älä ole viisas mielestäs, vaan pelkää Herraa, ja vältä pahaa.
8. Sillä se on navalles terveellinen, ja virvoittaa luus.
9. Kunnioita Herraa tavarastas, ja kaikista vuoden tulos esikoisista;

6. In all thy ways acknowledge him, and he shall direct thy paths.
7. Be not wise in thine own eyes: fear the LORD, and depart from evil.
8. It shall be health to thy navel, and marrow to thy bones.
9. Honour the LORD with thy substance, and with the firstfruits of all

thine increase:

10. Niin sinun riihes täytetään kyllyydellä, ja sinun viinakuurnas vuotaa ylitse.

10. So shall thy barns be filled with plenty, and thy presses shall burst out with new wine.

11. Poikani, älä Herran kuritusta hylkää, ja älä ole kärsimätön, kuin hän sinua rankaisee,

11. My son, despise not the chastening of the LORD; neither be weary of his correction:

12. Sillä, jota Herra rakastaa, sitä hän rankaisee, ja on hänelle otollinen niinkuin poika isällensä.

12. For whom the LORD loveth he correcteth; even as a father the son in whom he delighteth.

13. Autuas on se ihminen, joka viisauden löytää, ja se ihminen, joka ymmärryksen käsittää.

13. Happy is the man that findeth wisdom, and the man that getteth understanding.

14. Sillä parempi on kaupita häntä kuin kaupita hopiaa, ja hänen hedelmänsä on parempi kuin kulta.

14. For the merchandise of it is better than the merchandise of silver, and the gain thereof than fine gold.

15. Hän on kalliimpi kuin päärlyt, eikä hänen vertaansa mitään toivottaa taideta.

15. She is more precious than rubies: and all the things thou canst desire are not to be compared unto her.

16. Pitkä ikä on hänen oikialla kädellänsä, rikkaus ja kunnia hänen vasemmallansa.

16. Length of days is in her right hand; and in her left hand riches and honour.

17. Hänen tiensä ovat iloiset, ja kaikki hänen askeleensa rauha.

17. Her ways are ways of pleasantness, and all her paths are peace.

18. Hän on elämän puu niille, jotka häneen rupeevat; ja autuaat ovat ne, jotka hänen pitävät.

18. She is a tree of life to them that lay hold upon her: and happy is every one that retaineth her.

19. Sillä Herra on viisaudella maan

19. The LORD by wisdom hath found-

perustanut, ja taivaat toimella valmistanut.
20. Hänen viisaudessansa ovat syvyydet eroitetut, ja pivet pisaroivat kasteen.
21. Poikani, älä salli näitä silmistäs tulla pois, niin sinä tulet onnelliseksi ja viisaaksi.
22. Se on sinun sielus elämä; ja sinun suus on otollinen.
23. Silloin sinä murheetoinna vaellat teissäs, ettet jalkaas loukkaa.
24. Et sinä pelkää maata pantuas, mutta makaat; ja sinun unes on sinulle makia,
25. Ettei sinun tarvitse peljätä äkillistä hirmua, eikä jumalattomain hävitystä, kuin se tulee.
26. Sillä Herra on sinun lohdutukses; hän varjelee sinun jalkas, ettei sitä saavuteta.
27. Älä estele tarvitsevalle hyvää tehdä, jos sinulla on varaa, ettäs sen tehdä taidat.
28. Älä sano ystävälle: mene ja tule jälleen, huomenna minä sinulle annan; koska sinulla on.
29. Älä pyydä sinun ystäväs vahinkoa,

ed the earth; by understanding hath he established the heavens.
20. By his knowledge the depths are broken up, and the clouds drop down the dew.
21. My son, let not them depart from thine eyes: keep sound wisdom and discretion:
22. So shall they be life unto thy soul, and grace to thy neck.
23. Then shalt thou walk in thy way safely, and thy foot shall not stumble.
24. When thou liest down, thou shalt not be afraid: yea, thou shalt lie down, and thy sleep shall be sweet.
25. Be not afraid of sudden fear, neither of the desolation of the wicked, when it cometh.
26. For the LORD shall be thy confidence, and shall keep thy foot from being taken.
27. Withhold not good from them to whom it is due, when it is in the power of thine hand to do it.
28. Say not unto thy neighbour, Go, and come again, and to morrow I will give; when thou hast it by thee.
29. Devise not evil against thy neigh-

joka hyvässä toivossa asuu sinun tykönäs.
30. Älä kenenkään kanssa toru ilman syytä, jos hän ei mitään pahaa sinulle tehnyt ole.
31. Älä kiivoittele väärää miestä, älä noudata hänen retkiänsä.
32. Sillä pahanilkiset ovat Herralle kauhistus; mutta hänen salaisuutensa on hurskasten tykönä.
33. Jumalattoman huoneessa on Herran kirous; mutta vanhurskaan maja siunataan.
34. Hän pilkkaa pilkkaajia; mutta nöyrille hän antaa armon.
35. Viisaat kunnian perivät, mutta tyhmät häpiän saavat.

bour, seeing he dwelleth securely by thee.
30. Strive not with a man without cause, if he have done thee no harm.
31. Envy thou not the oppressor, and choose none of his ways.
32. For the froward is abomination to the LORD: but his secret is with the righteous.
33. The curse of the LORD is in the house of the wicked: but he blesseth the habitation of the just.
34. Surely he scorneth the scorners: but he giveth grace unto the lowly.
35. The wise shall inherit glory: but shame shall be the promotion of fools.

4 luku

1. Kuulkaat, lapseni, isänne kuritusta, ja ottakaa vaari, oppiaksenne ja viisaammaksi tullaksenne.
2. Sillä minä annan teille hyvän opetuksen; älköötkä hyljätkö minun lakiani.
3. Sillä minä olin isäni poika, hoikka ja ainoa äidilläni.

1. Hear, ye children, the instruction of a father, and attend to know understanding.
2. For I give you good doctrine, forsake ye not my law.
3. For I was my father's son, tender and only beloved in the sight of my

mother.

4. Ja hän opetti minua, ja sanoi minulle; anna sydämes ottaa minun sanani vastaan: pidä minun käskyni, niin sinä elää saat.

4. He taught me also, and said unto me, Let thine heart retain my words: keep my commandments, and live.

5. Osta viisaus, osat ymmärrys: älä unohda, älä myös poikkee minun puheestani.

5. Get wisdom, get understanding: forget it not; neither decline from the words of my mouth.

6. Älä häntä hylkää, niin hän sinut kätkee: rakasta häntä, niin hän sinua varjelee.

6. Forsake her not, and she shall preserve thee: love her, and she shall keep thee.

7. Sillä viisauden alku on, ostaa viisautta, ja kaikella saadullas ostaa taitoa.

7. Wisdom is the principal thing; therefore get wisdom: and with all thy getting get understanding.

8. Pidä häntä korkiassa kunniassa, niin hän sinua korottaa, ja saattaa kunniaan, jos sinä häntä rakastat.

8. Exalt her, and she shall promote thee: she shall bring thee to honour, when thou dost embrace her.

9. Hän sinun pääs jalosti kaunistaa, ja kunnioittaa sinua ihanalla kruunulla.

9. She shall give to thine head an ornament of grace: a crown of glory shall she deliver to thee.

10. Kuule siis, poikani, ja ota minun puheeni, niin ikäs vuotta on monta.

10. Hear, O my son, and receive my sayings; and the years of thy life shall be many.

11. Minä johdatan sinua viisauden tielle, ja saatan sinua käymään oikialla retkellä,

11. I have taught thee in the way of wisdom; I have led thee in right paths.

12. Niin että koskas vaellat, ei sinun käymises ole ahdas; ja koskas juok-

12. When thou goest, thy steps shall not be straitened; and when thou

set, niin et sinä loukkaa sinuas.
13. Pidä kuritus, älä hylkää häntä: kätke häntä; sillä hän on sinun elämäs.
14. Älä mene jumalattomain askelille, ja älä astu pahain tielle;

15. Jätä se pois, ja älä käy siinä; karta sitä, ja mene ohitse.
16. Sillä ei he makaa, jollei he ole pahoin tehneet, eikä lepää, jollei he ole vahinkoa tehneet.

17. Sillä he syövät jumalattomuuden leipää, ja juovat vääryyden viinaa.
18. Mutta vanhurskasten retki paistaa niinkuin valkeus, käy edes, ja valistaa hamaan isoon päivään asti.
19. Mutta jumalattomain tie on niinkuin pimeys; ja ei he tiedä, kussa he lankeevat.
20. Poikani, ota vaari sanoistani, ja kallista korvas puheisiini.
21. Älä niiden anna tulla pois silmistäs: pidä ne sydämessäs.

22. Sillä ne ovat niiden elämä, jotka niitä ovat löytäneet, ja ovat terveelli-

runnest, thou shalt not stumble.
13. Take fast hold of instruction; let her not go: keep her; for she is thy life.
14. Enter not into the path of the wicked, and go not in the way of evil men.
15. Avoid it, pass not by it, turn from it, and pass away.
16. For they sleep not, except they have done mischief; and their sleep is taken away, unless they cause some to fall.
17. For they eat the bread of wickedness, and drink the wine of violence.
18. But the path of the just is as the shining light, that shineth more and more unto the perfect day.
19. The way of the wicked is as darkness: they know not at what they stumble.
20. My son, attend to my words; incline thine ear unto my sayings.
21. Let them not depart from thine eyes; keep them in the midst of thine heart.
22. For they are life unto those that find them, and health to all their

set koko heidän ruumiillensa.
23. Varjele sydämes kaikella ahkeruudella: sillä siitä elämä tulee.
24. Pane pois paha suu, ja väärät huulet anna olla sinustas kaukana.

25. Katsokoon silmäs oikein eteensä, ja sinun silmäs laudat olkoot oikiat edessäs.
26. Koettele jalkais askeleet, niin kaikki sinun ties vahvistuvat.
27. Älä poikkee oikialle eli vasemmalle puolelle: tempaa jalkas pois pahuudesta.

flesh.
23. Keep thy heart with all diligence; for out of it are the issues of life.
24. Put away from thee a froward mouth, and perverse lips put far from thee.
25. Let thine eyes look right on, and let thine eyelids look straight before thee.
26. Ponder the path of thy feet, and let all thy ways be established.
27. Turn not to the right hand nor to the left: remove thy foot from evil.

5 luku

1. Poikani, ota vaari viisaudestani: kallista korvas oppiini,

2. Ettäs pitäisit hyvän neuvon, ja sinun huules pitäis toimen.

3. Sillä porton huulet ovat niin kuin mesileipä, ja hänen kitansa liukkaampi kuin öljy;
4. Mutta viimeiseltä karvas kuin koiruoho, ja terävä kuin kaksiteräinen

1. My son, attend unto my wisdom, and bow thine ear to my understanding:
2. That thou mayest regard discretion, and that thy lips may keep knowledge.
3. For the lips of a strange woman drop as an honeycomb, and her mouth is smoother than oil:
4. But her end is bitter as wormwood, sharp as a twoedged sword.

miekka.

5. Hänen jalkansa menevät alas kuolemaan, ja hänen askeleensa joutuvat helvettiin.

5. Her feet go down to death; her steps take hold on hell.

6. Ei hän käy kohdastansa elämän tielle: huikentelevaiset ovat hänen astumisensa, niin ettei hän tiedä, kuhunka hän menee.

6. Lest thou shouldest ponder the path of life, her ways are moveable, that thou canst not know them.

7. Niin kuulkaat nyt minua, lapseni, ja älkäät poiketko minun puheistani.

7. Hear me now therefore, O ye children, and depart not from the words of my mouth.

8. Olkoon sinun ties kaukana hänestä, ja älä lähesty hänen hänen huoneensa ovea,

8. Remove thy way far from her, and come not nigh the door of her house:

9. Ettes antaisi kunniaas muukalaisille, ja vuosias julmille;

9. Lest thou give thine honour unto others, and thy years unto the cruel:

10. Ettei muukalaiset ravittaisi sinun varastas, ja sinun työs olis toisen huoneessa,

10. Lest strangers be filled with thy wealth; and thy labours be in the house of a stranger;

11. Ja sinä viimein huokaisit, koska elämäs ja hyvyytes tuhlannut olet,

11. And thou mourn at the last, when thy flesh and thy body are consumed,

12. Ja sanoisit: voi! kuinka minä olen vihannut hyvää neuvoa, ja sydämeni on hyljännyt kurituksen!

12. And say, How have I hated instruction, and my heart despised reproof;

13. Ja en kuullut opettajani ääntä, enkä kallistanut korvaani opettajaini puoleen!

13. And have not obeyed the voice of my teachers, nor inclined mine ear to them that instructed me!

14. Minä olen lähes kaikkeen pahuu-

14. I was almost in all evil in the

teen joutunut, kaiken kansan ja seurakunnan keskellä.

15. Juo vettä kaivostas, ja mitä lähteestäs vuotaa.

16. Anna luontolähtees vuotaa ulos, ja vesiojas kujille.

17. Mutta pidä ne yksinäs, ja ei yksikään muukalainen sinun kanssas.

18. Sinun kaivos olkoon siunattu, ja iloitse nuoruutes vaimosta.

19. Se on suloinen niinkuin naaras hirvi, ja otollinen niinkuin metsävuohi: hänen rakkautensa sinua aina ravitkoon; ja iloita itseäs aina hänen rakkaudestansa.

20. Poikani, miksis annat muukalaisen sinuas pettää, ja halajat vierasta syliä?

21. Sillä Herran edessä ovat kaikkien ihmisten tiet, ja hän tutkii kaikki heidän askeleensa.

22. Jumalattoman vääryys käsittää hänen, ja hänen syntinsä paulat ottavat hänet kiinni.

23. Hänen pitää kuoleman, ettei hän antanut opettaa itsiänsä, ja suuressa

midst of the congregation and assembly.

15. Drink waters out of thine own cistern, and running waters out of thine own well.

16. Let thy fountains be dispersed abroad, and rivers of waters in the streets.

17. Let them be only thine own, and not strangers' with thee.

18. Let thy fountain be blessed: and rejoice with the wife of thy youth.

19. Let her be as the loving hind and pleasant roe; let her breasts satisfy thee at all times; and be thou ravished always with her love.

20. And why wilt thou, my son, be ravished with a strange woman, and embrace the bosom of a stranger?

21. For the ways of man are before the eyes of the LORD, and he pondereth all his goings.

22. His own iniquities shall take the wicked himself, and he shall be holden with the cords of his sins.

23. He shall die without instruction; and in the greatness of his folly he

tyhmyydessänsä tulee hän petetyksi.

shall go astray.

6 luku

1. Poikani, jos sinää takaat lähimmäises, niin sinä olet kiinnittänyt kätes muukalaiseen.
2. Sinun sanoissas olet sinä paulaan istunut: sinä olet saavutettu puheissas.
3.Tee siis, poikani, näin: pelasta itses: sillä olet tullut lähimmäises käsiin: joudu, nöyryytä itses ja vaadi lähimmäistäs.
4. Älä anna silmilles unta, eikä silmälautas torkkua.
5. Kirvoita itses niinkuin metsävuohi pois käsistä, niinkuin lintu pyytäjänsä käsistä.
6. Mene laiska myyriäisen tykö, katso hänen menoansa ja opi.
7. Vaikka ei hänelläyhtään hallitsiaa, teettäjää ja isäntää ole,
8. Kuitenkin valmistaa hän elatuksensa suvella, ja kokoo ruokansa eloaikana.
9. Kuinka kauan sinä laiska makaat? koskas nouset unesta?

1. My son, if thou be surety for thy friend, if thou hast stricken thy hand with a stranger,
2. Thou art snared with the words of thy mouth, thou art taken with the words of thy mouth.
3. Do this now, my son, and deliver thyself, when thou art come into the hand of thy friend; go, humble thyself, and make sure thy friend.
4. Give not sleep to thine eyes, nor slumber to thine eyelids.
5. Deliver thyself as a roe from the hand of the hunter, and as a bird from the hand of the fowler.
6. Go to the ant, thou sluggard; consider her ways, and be wise:
7. Which having no guide, overseer, or ruler,
8. Provideth her meat in the summer, and gathereth her food in the harvest.
9. How long wilt thou sleep, O sluggard? when wilt thou arise out of thy

sleep?

10. Makaa vielä vähä, ota vielä unta päähäs; laske kätes vähä yhteen, että vielä levätä voisit;

10. Yet a little sleep, a little slumber, a little folding of the hands to sleep:

11. Niin köyhyys äkisti tulee päälles niinkuin matkamies, ja vaivaisuus niinkuin varustettu mies.

11. So shall thy poverty come as one that travelleth, and thy want as an armed man.

12. Jumalatoin ihminen, vahingollinen mies, kävelee suunsa vääryydellä,

12. A naughty person, a wicked man, walketh with a froward mouth.

13. Iskee silmää, nyhtää jalvoillansa, kokottelee sormillansa.

13. He winketh with his eyes, he speaketh with his feet, he teacheth with his fingers;

14. Vääryys on hänen sydämessänsä, ja aikoo pahaa: hän saattaa riidat matkaan.

14. Frowardness is in his heart, he deviseth mischief continually; he soweth discord.

15. Sentähden tulee pikaisesti hänen kadotuksensa, ja hän äkisti muserretaan rikki, niin ettei hänellä yhtään parannusta ole.

15. Therefore shall his calamity come suddenly; suddenly shall he be broken without remedy.

16. Kuusi on, joita Herra vihaa, ja seitsemää kauhistuu hänen sielunsa:

16. These six things doth the LORD hate: yea, seven are an abomination unto him:

17. Ylpiät silmät, petollinen kieli, kädet, jotka vuodattavat viatonta verta;

17. A proud look, a lying tongue, and hands that shed innocent blood,

18. Sydän, joka vahingollisia ajattelee, jalat, jotka ovat nopsat pahuuteen juoksemaan;

18. An heart that deviseth wicked imaginations, feet that be swift in running to mischief,

19. Väärä todistaja, joka valheita

19. A false witness that speaketh lies,

tuottaa, ja se, joka saattaa riidan veljesten välille.

20. Poikani, pidä isäs käskyt, ja älä hylkää äitis lakia.

21. Sido ne alati yhteen sydämes päälle, ja ripusta ne kaulaas.

22. Koskas vaellat, niin ne johdattavat sinua; koskas lepäät, niin he varjelevat sinua; koskas heräät, niin he puhuttelevat sinua.

23. Sillä käsky on niinkuin kynttilä, ja laki niinkuin valkeus, ja opin kuritus elämän tie,

24. Ettäs varjeltaisiin pahasta vaimosta, ja muukalaisen makiasta kielestä.

25. Älä himoitse sydämessäs hänen kauneuttansa, ettes vieteltäisi hänen silmäinsä kiillosta.

26. Sillä portto saattaa leivältä pois; mutta aviovaimo saattaa kauniin elämän.

27. Taitaako joku kätkeä tulen poveensa, ettei hänen vaattensa pala?

28. Eli taitaako joku hiilten päällä kävellä, ettei hän jalkojansa polta?

and he that soweth discord among brethren.

20. My son, keep thy father's commandment, and forsake not the law of thy mother:

21. Bind them continually upon thine heart, and tie them about thy neck.

22. When thou goest, it shall lead thee; when thou sleepest, it shall keep thee; and when thou awakest, it shall talk with thee.

23. For the commandment is a lamp; and the law is light; and reproofs of instruction are the way of life:

24. To keep thee from the evil woman, from the flattery of the tongue of a strange woman.

25. Lust not after her beauty in thine heart; neither let her take thee with her eyelids.

26. For by means of a whorish woman a man is brought to a piece of bread: and the adulteress will hunt for the precious life.

27. Can a man take fire in his bosom, and his clothes not be burned?

28. Can one go upon hot coals, and his feet not be burned?

29. Niin sille tapahtuu, joka lähimmäisensä vaimoa lähentelee; ei se pääse rankaisematta, joka häneen ryhtyy.

29. So he that goeth in to his neighbour's wife; whosoever toucheth her shall not be innocent.

30. Ei se ole varkaalle niin suuri häpiä, jos hän varastaa henkensä piteeksi, koska nälkä on:

30. Men do not despise a thief, if he steal to satisfy his soul when he is hungry;

31. Jos hän käsitetään, antaa hän sen seitsemänkertaisesti jälleen, ja kaiken huoneensa saadun;

31. But if he be found, he shall restore sevenfold; he shall give all the substance of his house.

32. Mutta joka vaimon kanssa huoruuteen lankee, se on tyhmä, ja joka sielunsa kadottaa tahtoo, se niin tekee.

32. But whoso committeth adultery with a woman lacketh understanding: he that doeth it destroyeth his own soul.

33. Rangaistus ja häpiä tulee hänen päällensä, ja hänen häväistyksensä ei pyyhitä pois.

33. A wound and dishonour shall he get; and his reproach shall not be wiped away.

34. Sillä miehen vihalla on kiivaus: ei hän säästä häntä koston päivänä:

34. For jealousy is the rage of a man: therefore he will not spare in the day of vengeance.

35. Ei hän lukua pidä sovittajasta, eikä ota lahjoja, vaikka paljon antaisit.

35. He will not regard any ransom; neither will he rest content, though thou givest many gifts.

7 luku

1. Poikani! kätke minun sanani, ja pidä tykönäs minun käskyni.

1. My son, keep my words, and lay up my commandments with thee.

2. Ota vaari minun käskyistäni, niin sinä elää saat, ja minun laistani, niinkuin silmäs terästä.
2. Keep my commandments, and live; and my law as the apple of thine eye.

3. Sido ne sormiis, kirjoita ne sydämes tauluun.
3. Bind them upon thy fingers, write them upon the table of thine heart.

4. Sano viisaudelle: sinä olet sisareni, ja kutsu toimi ystäväkses,
4. Say unto wisdom, Thou art my sister; and call understanding thy kinswoman:

5. Että hän sinua varjelis muukalaisesta vaimosta, ja vieraasta, jonka sanat sileät ovat.
5. That they may keep thee from the strange woman, from the stranger which flattereth with her words.

6. Sillä minä kurkistelin huoneeni akkunasta läpi häkin.
6. For at the window of my house I looked through my casement,

7. Ja näin tyhmän nuorukaisen taitamattomain seassa, ja äkkäsin hänen poikain joukossa;
7. And beheld among the simple ones, I discerned among the youths, a young man void of understanding,

8. Joka käveli kaduilla hänen nurkkainsa taitse, ja asteli sitä tietä, joka meni hänen huoneeseensa.
8. Passing through the street near her corner; and he went the way to her house,

9. Hämärissä, kuin päivä ehtoolla oli, ja jo yö ja pimiä tuli:
9. In the twilight, in the evening, in the black and dark night:

10. Ja katso, häntä kohtasi vaimo porton vaatteilla, kavala,
10. And, behold, there met him a woman with the attire of an harlot, and subtil of heart.

11. Tuima ja hillimätöin, jonka jalat ei pysyneet huoneessansa.
11. She is loud and stubborn; her feet abide not in her house:

12. Nyt on hän ulkona, nyt kaduilla, ja väijyy joka nurkassa.
12. Now is she without, now in the streets, and lieth in wait at every cor-

ner.)

13. Hän otti hänen kiinni, ja suuta antoi hänen ja sanoi häpeemättä:

13. So she caught him, and kissed him, and with an impudent face said unto him,

14. Minä olen tehnyt kiitosuhrin, ja olen tätäpänä täyttänyt lupaukseni:

14. I have peace offerings with me; this day have I payed my vows.

15. Sentähden olen minä tullut sinua vastaan, varhain sinua etsimään, ja olen nyt sinut löytänyt.

15. Therefore came I forth to meet thee, diligently to seek thy face, and I have found thee.

16. Minä olen koreasti valmistanut vuoteeni Egyptin kirjavalla vaatteella,

16. I have decked my bed with coverings of tapestry, with carved works, with fine linen of Egypt.

17. Ja olen hyvänhajuiseksi tehnyt kammioni mirhamilla, aloella ja kanelilla.

17. I have perfumed my bed with myrrh, aloes, and cinnamon.

18. Tule, harjoittakaamme kyllin hekumaa aamuun asti, ja huvitelkaammme meitämme keskenämme rakkaudella.

18. Come, let us take our fill of love until the morning: let us solace ourselves with loves.

19. Sillä mies ei ole kotona: hän on pitkälle matkalle mennyt.

19. For the goodman is not at home, he is gone a long journey:

20. Hän on ottanut rahasäkin myötänsä, ja tulee kotia äsken määrätyllä päivällä.

20. He hath taken a bag of money with him, and will come home at the day appointed.

21. Ja niin hän houkutteli monella sanalla, ja vaati häntä makialla puheella.

21. With her much fair speech she caused him to yield, with the flattering of her lips she forced him.

22. Hän meni hänen kanssansa nopi-

22. He goeth after her straightway,

asti, niinkuin teurastettava härkä, ja niinkuin jalkapuuhun, jolla tyhmät rangoitaan.

as an ox goeth to the slaughter, or as a fool to the correction of the stocks;

23. Siihenasti kuin hän nuolilla ampuu hänen maksansa lävitse: ja niinkuin lintu itsensä kiiruhtaa paulaan, ja ei tiedä sitä hengellensä vaaralliseksi.

23. Till a dart strike through his liver; as a bird hasteth to the snare, and knoweth not that it is for his life.

24. Niin kuulkaat siis minua, minun lapseni, ja ottakaat vaari minun suuni sanoista.

24. Hearken unto me now therefore, O ye children, and attend to the words of my mouth.

25. Älköön sydämes poiketko hänen tiellensä: älä salli sinuas vietellä hänen retkillensä.

25. Let not thine heart decline to her ways, go not astray in her paths.

26. Sillä hän on monta haavoittanut ja langettanut, ja kaikkinaiset voimalliset ovat häneltä tapetut.

26. For she hath cast down many wounded: yea, many strong men have been slain by her.

27. Hänen huoneensa ovat helvetin tiet, jotka menevät alas kuoleman kammioihin.

27. Her house is the way to hell, going down to the chambers of death.

8 luku

1. Eikö viisaus huuda, ja toimi julista ääntänsä?

1. Doth not wisdom cry? and understanding put forth her voice?

2. Korkialla paikalla seisoo hän, teiden ja kujain vieressä.

2. She standeth in the top of high places, by the way in the places of the paths.

3. Porteilla, kaupungin ovilla, joista

3. She crieth at the gates, at the en-

sisälle käydään, hän huutaa:

4. Te miehet! minä huudan teitä, ja minun ääneni on teidän tykönne, te ihmisten lapset;

5. Ymmärtäkäät te tyhmät viisautta, ja te houkkiot pankaat sydämiinne.

6. Kuulkaat, sillä minä puhun sitä, mikä korkia on, opetan sitä, mikä oikia on.

7. Sillä minun suuni puhuu totuutta, ja minun huuleni vihaa jamalatointa.

8. Kaikki minun puheeni ovat oikiat: ei ole siinä mitään petosta eli vääryyttä.

9. Ne kaikki ovat selkiät niille, jotka niitä ymmärtävät, ja oikiat niille, jotka taidon löytävät.

10. Ottakaat minun kuritukseni ennenkuin hopia, ja pitäkäät korkiampana minun oppini kuin kallein kulta.

11. Sillä viisaus on parempi kuin päärlyt, ja kaikki, mitä ihminen itsellensä toivottaa, ei ole hänen vertaisensa.

12. Minä viisaus asun toimen tykönä,

try of the city, at the coming in at the doors.

4. Unto you, O men, I call; and my voice is to the sons of man.

5. O ye simple, understand wisdom: and, ye fools, be ye of an understanding heart.

6. Hear; for I will speak of excellent things; and the opening of my lips shall be right things.

7. For my mouth shall speak truth; and wickedness is an abomination to my lips.

8. All the words of my mouth are in righteousness; there is nothing froward or perverse in them.

9. They are all plain to him that understandeth, and right to them that find knowledge.

10. Receive my instruction, and not silver; and knowledge rather than choice gold.

11. For wisdom is better than rubies; and all the things that may be desired are not to be compared to it.

12. I wisdom dwell with prudence,

ja minä taidan antaa hyvän neuvon.

and find out knowledge of witty inventions.

13. Se on Herran pelko: vihata pahaa, ylpeyttä, tuimuutta ja pahoja teitä; sentähden vihaan minä petollista suuta.

13. The fear of the LORD is to hate evil: pride, and arrogancy, and the evil way, and the froward mouth, do I hate.

14. Minun on neuvo ja voima, minun on toimi ja väkevyys.

14. Counsel is mine, and sound wisdom: I am understanding; I have strength.

15. Minun kauttani kuninkaat hallitsevat, ja neuvonantajat oikeutta saattavat;

15. By me kings reign, and princes decree justice.

16. Minun kauttani päämiehet vallitsevat, valtamiehet ja kaikki maan tuomarit.

16. By me princes rule, and nobles, even all the judges of the earth.

17. Minä rakastan niitä, jotka minua rakastavat, jotka varhain minua etsivät, ne löytävät minun.

17. I love them that love me; and those that seek me early shall find me.

18. Rikkaus ja kunnia on minun tykönäni, pysyväinen tavara ja vanhurskaus.

18. Riches and honour are with me; yea, durable riches and righteousness.

19. Minun hedelmäni on parempi kuin kulta ja rikkain kulta, ja minun tuloni parempi kuin valittu hopia.

19. My fruit is better than gold, yea, than fine gold; and my revenue than choice silver.

20. Minä vaellan vanhurskaudentietä ja oikeuden askeleilla,

20. I lead in the way of righteousness, in the midst of the paths of judgment:

21. Että minä pysyväisen perinnön

21. That I may cause those that love

saattaisin niille, jotka minua rakastavat, ja täyttäisin heidän tavaransa.
22. Minä olen ollut Herran oma hänen teidensä alussa: ennenkuin mitään tehty oli, olin minä.
23. Jo ijankaikkisuudesta olen minä asetettu, alussa, ennenkuin maa oli.

24. Kuin ei syvyys vielä ollut, silloin minä olin jo syntynyt, kuin ei lähteet vielä vettä kuohuneet.
25. Ennen kuin vuoret olivat perustettut, ja kukkulat valmistetut, olen minä syntynyt;
26. Ei hän ollut vielä maata luonut, ja mitä sen päällä on, eikä maan piirin vuoria.
27. Kuin hän valmisti taivaan, olin minä siellä, kuin hän syvyyden visusti mittasi.
28. Kuin hän pilvet rakensi ylhäällä, ja sääsi syvyyden lähteet;

29. Kuin hän meren ääret määräsi, ja vetten eteen asetti määrän, ettei he astuisi rantansa ylitse; kuin hän maan perustukset laski,
30. Silloin minä hänen kanssansa vai-

me to inherit substance; and I will fill their treasures.
22. The LORD possessed me in the beginning of his way, before his works of old.
23. I was set up from everlasting, from the beginning, or ever the earth was.

24. When there were no depths, I was brought forth; when there were no fountains abounding with water.
25. Before the mountains were settled, before the hills was I brought forth:
26. While as yet he had not made the earth, nor the fields, nor the highest part of the dust of the world.
27. When he prepared the heavens, I was there: when he set a compass upon the face of the depth:
28. When he established the clouds above: when he strengthened the fountains of the deep:

29. When he gave to the sea his decree, that the waters should not pass his commandment: when he appointed the foundations of the earth:
30. Then I was by him, as one

kutin, ja iloitsin joka päivä, ja leikitsin hänen hänen edessänsä joka aika;

brought up with him: and I was daily his delight, rejoicing always before him;

31. Ja leikitsin maan piirin päällä; ja minun iloni on olla ihmisten lasten kanssa.

31. Rejoicing in the habitable part of his earth; and my delights were with the sons of men.

32. Niin kuulkaat siis minua, te lapset: autuaat ovat ne , jotka minun tieni pitävät.

32. Now therefore hearken unto me, O ye children: for blessed are they that keep my ways.

33. Kuulkaat kuritusta, olkaat viisaat, ja älkäät hyljätkö sitä.

33. Hear instruction, and be wise, and refuse it not.

34. Autuas on se ihminen, joka minua kuulee, joka minun ovellani valvoo joka päivä, ja vartioitsee minun pihtipielissäni.

34. Blessed is the man that heareth me, watching daily at my gates, waiting at the posts of my doors.

35. Sillä joka minun löytää, hän elämän löytää, ja on Herralle otollinen;

35. For whoso findeth me findeth life, and shall obtain favour of the LORD.

36. Mutta, joka minua vastaan syntiä tekee, hän vahingoitsee sielunsa: jokainen joka minua vihaa, hän rakastaa kuolemaa.

36. But he that sinneth against me wrongeth his own soul: all they that hate me love death.

9 luku

1. Viisaus rakensi huoneensa, ja vuoli siihen seitsemän patsasta,

1. Wisdom hath builded her house, she hath hewn out her seven pillars:

2. Ja teurasti teuraansa, sekoitti viinansa ja valmisti pöytänsä,

2. She hath killed her beasts; she hath mingled her wine; she hath also

furnished her table.

3. Ja lähetti piikansa, korkeista kaupungin saleista kutsumaan:
3. She hath sent forth her maidens: she crieth upon the highest places of the city,

4. Joka tyhmä on, hän tulkaan tänne; ja hulluille sanoi hän:
4. Whoso is simple, let him turn in hither: as for him that wanteth understanding, she saith to him,

5. Tulkaat ja syökäät minun leivästäni, ja juokaat viinaa, jonka minä sekoitin.
5. Come, eat of my bread, and drink of the wine which I have mingled.

6. Hyljätkää hullu meno, niin te saatte elää, ja käykää ymmärryksen tiellä.
6. Forsake the foolish, and live; and go in the way of understanding.

7. Joka pilkkaajaa kurittaa, hän saa häpiän, ja joka jumalatointa nuhtelee, hän häväistään.
7. He that reproveth a scorner getteth to himself shame: and he that rebuketh a wicked man getteth himself a blot.

8. Älä rankaise pilkkaajaa, ettei hän sinua vihaisi: nuhtele viisasta, ja hän rakastaa sinua.
8. Reprove not a scorner, lest he hate thee: rebuke a wise man, and he will love thee.

9. Anna viisaalle, niin hän viisaammaksi tulee: opeta vanhurskasta, niin hän opissaan etenee.
9. Give instruction to a wise man, and he will be yet wiser: teach a just man, and he will increase in learning.

10. Viisauden alku on Herran pelko, ja pyhäin tieto on ymmärrys.
10. The fear of the LORD is the beginning of wisdom: and the knowledge of the holy is understanding.

11. Sillä minun kauttani sinun päiväs enennetään, ja ikäs vuodet lisätään.
11. For by me thy days shall be multiplied, and the years of thy life shall

be increased.

12. Jos sinä olet viisas, niin sinä itselles viisas olet; mutta jos sinä olet pilkkaaja, niin sinä itse sen kannat.
12. If thou be wise, thou shalt be wise for thyself: but if thou scornest, thou alone shalt bear it.

13. Hullu, huikentelevainen vaimo, mieletöin ei tiedä mitään,
13. A foolish woman is clamorous: she is simple, and knoweth nothing.

14. Istuu huoneensa ovella, korkialla istuimella, ylimmäisessä siassa kaupungissa,
14. For she sitteth at the door of her house, on a seat in the high places of the city,

15. Että hän houkuttelis kaikkia, jotka siitä käyvät ohitse, ja tietänsä vaeltavat:
15. To call passengers who go right on their ways:

16. Se joka tyhmä on, hän tulkoon tänne; ja hullulle sanoo hän:
16. Whoso is simple, let him turn in hither: and as for him that wanteth understanding, she saith to him,

17. Varastettu vesi on makia, ja salattu leipä suloinen;
17. Stolen waters are sweet, and bread eaten in secret is pleasant.

18. Vaan ei hän tiedä, että siellä kuolleet ovat: hänen vieraansa ovat helvetin syvyydessä.
18. But he knoweth not that the dead are there; and that her guests are in the depths of hell.

10 luku

1. Salomon sananlaskut. Viisas poika on isänsä ilo, mutta hullu poika on äidillensä murheeksi.
1. The proverbs of Solomon. A wise son maketh a glad father: but a foolish son is the heaviness of his mother.

2. Väärin saatu tavara ei ole hyödylli-
2. Treasures of wickedness profit

nen; mutta vanhurskaus vapauttaa kuolemasta.

3. Ei Herra anna vanhurskasten sielun nälkää kärsiä, mutta jumalattomain väärin saadut hän hajoittaa.

4. Petollinen käsi tekee köyhäksi, mutta ahkera saattaa rikkaaksi.

5. Joka suvella kokoo, hän on toimellinen, mutta joka elonaikana makaa, hän tulee häpiään.

6. Siunaus on vanhurskaan pään päällä, mutta jumalattoman suun peittää vääryys.

7. Vanhurskaan muisto pysyy siunauksessa, vaan jumalattomain nimi mätänee.

8. Joka sydämestänsä viisas on, hän ottaa käskyt vastaan; mutta jolla hullut huulet ovat, se saa haavoja.

9. Joka nuhteettomasti vaeltaa, hän elää murheetoinna; mutta joka väärällä tiellä vaeltaa, hän tulee ilmi.

10. Joka silmää iskee, hän vaivaa matkaan saattaa, ja jolla hullut huulet ovat, hän saa haavoja.

11. Vanhurskaan suu on elämän läh-

nothing: but righteousness delivereth from death.

3. The LORD will not suffer the soul of the righteous to famish: but he casteth away the substance of the wicked.

4. He becometh poor that dealeth with a slack hand: but the hand of the diligent maketh rich.

5. He that gathereth in summer is a wise son: but he that sleepeth in harvest is a son that causeth shame.

6. Blessings are upon the head of the just: but violence covereth the mouth of the wicked.

7. The memory of the just is blessed: but the name of the wicked shall rot.

8. The wise in heart will receive commandments: but a prating fool shall fall.

9. He that walketh uprightly walketh surely: but he that perverteth his ways shall be known.

10. He that winketh with the eye causeth sorrow: but a prating fool shall fall.

11. The mouth of a righteous man is

de, mutta jumalattoman suun peittää vääryys.

12. Viha riidan saattaa, mutta rakkaus peittää kaikki rikokset.

13. Toimellisten huulissa löydetään viisaus, vaan tyhmäin selkään tarvitaan vitsa.

14. Viisaat opin kätkevät, vaan hulluin suu on täynnä vahinkoa.

15. Rikkaan tavara on hänen vahva kaupunkinsa; mutta köyhyys tekee köyhän pelkuriksi.

16. Vanhurskaus tekee työtä hengen ylöspitämiseksi, mutta jumalattoman saalis on synniksi.

17. Joka kurituksen ottaa vastaan, hän on elämän tiellä; mutta joka rangaistuksen heittää pois, hän menee väärin.

18. Petolliset suut peittävät vainon, ja joka panettelee,hän on tyhmä.

19. Jossa paljo puhutaan, siitä ei synti ole kaukana; mutta joka huulensa hillitsee, hän on toimellinen.

20. Vanhurskaan kieli on kalliimpi ho-

a well of life: but violence covereth the mouth of the wicked.

12. Hatred stirreth up strifes: but love covereth all sins.

13. In the lips of him that hath understanding wisdom is found: but a rod is for the back of him that is void of understanding.

14. Wise men lay up knowledge: but the mouth of the foolish is near destruction.

15. The rich man's wealth is his strong city: the destruction of the poor is their poverty.

16. The labour of the righteous tendeth to life: the fruit of the wicked to sin.

17. He is in the way of life that keepeth instruction: but he that refuseth reproof erreth.

18. He that hideth hatred with lying lips, and he that uttereth a slander, is a fool.

19. In the multitude of words there wanteth not sin: but he that refraineth his lips is wise.

20. The tongue of the just is as

piaa, mutta jumalattoman sydän on miinkuin ei mitään.

21. Vanhurskaan huulet monta ravitsevat, mutta hullut kuolevat hulluudessa.

22. Herran siunaus tekee rikkaaksi ilman vaivaa.

23. Hullu tekee pahaa ja nauraa sitä, vaan viisas pitää siitä vaarinsa.

24. Mitä jumalatoin pelkää, se hänelle tapahtuu, ja mitä vanhurskaat himoitsevat, sitä heille annetaan.

25. Jumalatoin on niinkuin tuulispää, joka menee ohitse ja tyhjiksi raukee; mutta vanhurskas pysyy ijankaikkisesti.

26. Niin kuin etikka tekee pahaa hampaille ja savu silmille, niin on laiska niiden mielestä paha, jotka hänen lähettävät.

27. Herran pelko enentää päiviä, vaan jumalattomain vuodet vähennetään.

28. Vanhurskaan toivo on ilo, mutta jumalattomain toivo katoo.

choice silver: the heart of the wicked is little worth.

21. The lips of the righteous feed many: but fools die for want of wisdom.

22. The blessing of the LORD, it maketh rich, and he addeth no sorrow with it.

23. It is as sport to a fool to do mischief: but a man of understanding hath wisdom.

24. The fear of the wicked, it shall come upon him: but the desire of the righteous shall be granted.

25. As the whirlwind passeth, so is the wicked no more: but the righteous is an everlasting foundation.

26. As vinegar to the teeth, and as smoke to the eyes, so is the sluggard to them that send him.

27. The fear of the LORD prolongeth days: but the years of the wicked shall be shortened.

28. The hope of the righteous shall be gladness: but the expectation of the wicked shall perish.

29. Herran tie on hurskasten väkevyys, mutta pahointekiät ovat pelkurit.

29. The way of the LORD is strength to the upright: but destruction shall be to the workers of iniquity.

30. Vanhurskas pysyy aina kohdallansa kukistamatta, mutta jumalattoman ei pidä asuman maan päällä.

30. The righteous shall never be removed: but the wicked shall not inhabit the earth.

31. Vanhurskaan suu tuottaa viisauden, vaan vääräin kieli hukutetaan.

31. The mouth of the just bringeth forth wisdom: but the froward tongue shall be cut out.

32. Vanhurskaan huulet opettavat terveellisiä asioita, vaan jumalattoman suu on täynnä vääryyttä.

32. The lips of the righteous know what is acceptable: but the mouth of the wicked speaketh frowardness.

11 luku

1. Väärä vaaka on Herralle kauhistus, mutta oikia puntari on hänelle otollinen.

1. A false balance is abomination to the LORD: but a just weight is his delight.

2. Kussa ylpeys on, siinä on myös ylönkatse; mutta viisaus on nöyräin tykönä.

2. When pride cometh, then cometh shame: but with the lowly is wisdom.

3. Viattomuus johdattaa siviät, vaan pahuus kukistaa pilkkaajat.

3. The integrity of the upright shall guide them: but the perverseness of transgressors shall destroy them.

4. Ei rikkaus auta vihan päivänä, mutta vanhurskaus vapahtaa kuolemasta.

4. Riches profit not in the day of wrath: but righteousness delivereth from death.

5. Viattoman vanhurskaus tekee hä-

5. The righteousness of the perfect

nen tiensä tasaiseksi, mutta jumalatoin lankee jumalattomassa menossansa.

6. Jumalisten vanhurskaus pelastaa heitä, vaan väärintekiät käsitetään viekkaudessansa.

7. Kuin jumalatoin ihminen kuolee, niin ei ole yhtään toivoa: ja jota väärintekiät odottavat, se tulee tyhjäksi.

8. Vanhurskas vapahdetaan vaivasta, ja jumalatoin tulee hänen siaansa.

9. Ulkokullatun ihmisen suun kautta petetään hänen lähimmäisensä; vaan vanhurskaat ymmärtävät sen, ja pelastetaan.

10. Kaupunki iloitsee, koska vanhurskaan hyvin käy, ja riemuitsee, koska jumalatoin hukkuu.

11. Vanhurskasten siunauksen kautta kaupunki korotetaan, vaan jumalattoman suun kautta kukistetaan.

12. Joka lähimmäistänsä häpäisee, se on hullu, mutta toimellinen mies on vaiti.

13. Panettelia ilmoittaa salaisuuden, vaan jolla on uskollinen sydän, hän

shall direct his way: but the wicked shall fall by his own wickedness.

6. The righteousness of the upright shall deliver them: but transgressors shall be taken in their own naughtiness.

7. When a wicked man dieth, his expectation shall perish: and the hope of unjust men perisheth.

8. The righteous is delivered out of trouble, and the wicked cometh in his stead.

9. An hypocrite with his mouth destroyeth his neighbour: but through knowledge shall the just be delivered.

10. When it goeth well with the righteous, the city rejoiceth: and when the wicked perish, there is shouting.

11. By the blessing of the upright the city is exalted: but it is overthrown by the mouth of the wicked.

12. He that is void of wisdom despiseth his neighbour: but a man of understanding holdeth his peace.

13. A talebearer revealeth secrets: but he that is of a faithful spirit con-

salaa sen.
14. Jossa ei neuvoa ole, siinä kansa hukkuu; vaan jossa monta neuvonantajaa on, siinä hyvin käy.
15. Joka toisen takaa, hän tulee vahinkoon; vaan joka siitä itsensä pitää pois, hän on murheetoin.
16. Vaimo, joka otollinen on, pitää kunnian; vaan väkevät pitävät rikkauden.
17. Armias mies tekee ruumiillensa hyvää; vaan se, joka julma on, saattaa lihansa murheelliseksi.
18. Jumalattoman työ on turha, vaan joka vanhurskautta kylvää, sillä on hyvä palkka.
19. Sillä vanhurskaus saattaa elämän, vaan joka pahaa pyytää, hän saattaa kuoleman.
20. Petollinen sydän on kauhistus Herralle, Vaan viattoman tie on hänelle otollinen.

21. Ei jumalattoimia auta, vaikka kaikki kätensä yhteen pistäisivät, mutta vanhurskaan siemen pelastetaan.
22. Kaunis vaimo ilman taidota on

cealeth the matter.
14. Where no counsel is, the people fall: but in the multitude of counsellors there is safety.
15. He that is surety for a stranger shall smart for it: and he that hateth suretiship is sure.
16. A gracious woman retaineth honour: and strong men retain riches.

17. The merciful man doeth good to his own soul: but he that is cruel troubleth his own flesh.
18. The wicked worketh a deceitful work: but to him that soweth righteousness shall be a sure reward.
19. As righteousness tendeth to life: so he that pursueth evil pursueth it to his own death.
20. They that are of a froward heart are abomination to the LORD: but such as are upright in their way are his delight.
21. Though hand join in hand, the wicked shall not be unpunished: but the seed of the righteous shall be delivered.
22. As a jewel of gold in a swine's

niinkuin sika, jolla olis kultainen käädy kuonossa.

23. Vanhurskasten himo on ainoastaan hyvä, vaan jumalattomain odotus on kiukku.

24. Muutama jakaa omastansa, ja saa enemmän; toinen säästää, jossa ei pitäisi, ja tulee köyhemmäksi.

25. Sielu, joka siunaa, tulee rikkaaksi: ja joka juottaa, se myös juotetaan.

26. Joka jyvät salaa, häntä kansa kiroilee; mutta joka myy, hänelle tulee siunaus.

27. Joka varhain hyvää etsii, hänelle hyvin menestyy; mutta joka pahaa noudattaa, hänelle pahoin tapahtuu.

28. Joka rikkauteensa luottaa, hän hukkuu, vaan vanhurskaat viheriöitsevät niinkuin lehti.

29. Joka huoneensa murheelliseksi tekee, hän saa tuulen perinnöksi: ja hullun täytyy viisasta palvella.

30. Vanhurskaan hedelmä on elämän puu: joka viisas on, hän kääntää sielut.

snout, so is a fair woman which is without discretion.

23. The desire of the righteous is only good: but the expectation of the wicked is wrath.

24. There is that scattereth, and yet increaseth; and there is that withholdeth more than is meet, but it tendeth to poverty.

25. The liberal soul shall be made fat: and he that watereth shall be watered also himself.

26. He that withholdeth corn, the people shall curse him: but blessing shall be upon the head of him that selleth it.

27. He that diligently seeketh good procureth favour: but he that seeketh mischief, it shall come unto him.

28. He that trusteth in his riches shall fall: but the righteous shall flourish as a branch.

29. He that troubleth his own house shall inherit the wind: and the fool shall be servant to the wise of heart.

30. The fruit of the righteous is a tree of life; and he that winneth souls is wise.

31. Koska vanhurskas paljon kärsii, kuinka paljoa enemmin jumalatoin ja syntinen?

31. Behold, the righteous shall be recompensed in the earth: much more the wicked and the sinner.

12 luku

1. Joka itsensä mielellänsä kurittaa antaa, se tulee toimelliseksi; mutta joka rankaisematta olla tahtoo, se on tyhmä.

1. Whoso loveth instruction loveth knowledge: but he that hateth reproof is brutish.

2. Hyvä saa lohdutuksen Herralta, mutta häijy mies hyljätään.

2. A good man obtaineth favour of the LORD: but a man of wicked devices will he condemn.

3. Ei ihminen vahvistu jumalattomuudessa, vaan vanhurskaan juuri on pysyväinen.

3. A man shall not be established by wickedness: but the root of the righteous shall not be moved.

4. Ahkera vaimo on miehensä kruunu, vaan häijy on niinkuin märkä hänen luissansa.

4. A virtuous woman is a crown to her husband: but she that maketh ashamed is as rottenness in his bones.

5. Vanhurskasten ajatukset ovat vilpittömät, vaan jumalattomain aivoitus on petollinen.

5. The thoughts of the righteous are right: but the counsels of the wicked are deceit.

6. Jumalattomain sanat väijyvät verta, vaan hurskasten suu vapahtaa heitä.

6. The words of the wicked are to lie in wait for blood: but the mouth of the upright shall deliver them.

7. Jumalattomat kaatuvat, ja ei ole sitte enää, mutta vanhurskasten huo-

7. The wicked are overthrown, and are not: but the house of the right-

ne pysyy.
8. Toimellinen mies neuvossansa ylistetään, vaan petollinen tulee katsotuksi ylön.
9. Parempi on nöyrä, joka omansa katsoo, kuin se, joka tahtoo iso olla, ja kuitenkin puuttuu leipää.
10. Vanhurskas armahtaa juhtaansa, mutta jumalattoman sydän on halutoin.
11. Joka peltonsa viljelee, se saa leipää yltäkylläisesti; vaan joka turhia ajelee takaa, se on tyhmä.

12. Jumalatoin halajaa aina pahaa tehdä, mutta vanhurskaan juuri kantaa hedelmää.
13. Ilkiä käsitetään omissa sanoissansa, vaan vanhurskas pääsee hädästä.

14. Suun hedelmästä tulee paljon hyvää; ja niinkuin kukin käsillänsä tehnyt on, kostetaan hänelle.

15. Tyhmäin mielestä on hänen tiensä otollinen, mutta viisas ottaa neuvon.
16. Tyhmä osoittaa kohta vihansa,

eous shall stand.
8. A man shall be commended according to his wisdom: but he that is of a perverse heart shall be despised.
9. He that is despised, and hath a servant, is better than he that honoureth himself, and lacketh bread.
10. A righteous man regardeth the life of his beast: but the tender mercies of the wicked are cruel.
11. He that tilleth his land shall be satisfied with bread: but he that followeth vain persons is void of understanding.
12. The wicked desireth the net of evil men: but the root of the righteous yieldeth fruit.
13. The wicked is snared by the transgression of his lips: but the just shall come out of trouble.
14. A man shall be satisfied with good by the fruit of his mouth: and the recompence of a man's hands shall be rendered unto him.
15. The way of a fool is right in his own eyes: but he that hearkeneth unto counsel is wise.
16. A fool's wrath is presently known:

vaan joka peittää vääryyden, se on kavala.
17. Joka totuuden puhuu, se vanhurskauden ilmoittaa; mutta joka väärin todistaa, hän pettää.
18. Joka ajattelematta puhuu, hän pistää niinkuin miekalla; vaan viisasten kieli on terveellinen.
19. Totinen suu pysyy vahvana ijankaikkisesti, vain väärä kieli ei pysy kauvan.
20. Jotka pahaa ajattelevat, niiden sydämessä on petos; vaan jotka rauhaa neuvovat, niillä on ilo.
21. Ei vanhurskaalle mitään vaaraa tapahdu; vaan jumalattomat pahuudella täytetään.
22. Petolliset huulet ovat Herralle kauhistus; vaan jotka oikein tekevät, ovat hänelle otolliset.
23. Kavala salaa taitonsa, vaan hulluin sydän ilmoittaa hulluutta.

24. Ahkera käsi saa hallita, vaan laiskan täytyy veronalaiseksi tulla.

25. Sydämellinen murhe kivistelee, vaan lohdullinen sana iloittaa,

but a prudent man covereth shame.

17. He that speaketh truth sheweth forth righteousness: but a false witness deceit.
18. There is that speaketh like the piercings of a sword: but the tongue of the wise is health.
19. The lip of truth shall be established for ever: but a lying tongue is but for a moment.
20. Deceit is in the heart of them that imagine evil: but to the counsellors of peace is joy.
21. There shall no evil happen to the just: but the wicked shall be filled with mischief.
22. Lying lips are abomination to the LORD: but they that deal truly are his delight.
23. A prudent man concealeth knowledge: but the heart of fools proclaimeth foolishness.
24. The hand of the diligent shall bear rule: but the slothful shall be under tribute.
25. Heaviness in the heart of man maketh it stoop: but a good word

maketh it glad.

26. Vanhurskas on parempi lähimmäistänsä, mutta jumalattoman tie viettelee hänen

26. The righteous is more excellent than his neighbour: but the way of the wicked seduceth them.

27. Ei petollinen asia menesty, mutta ahkera saa hyvän tavaran.

27. The slothful man roasteth not that which he took in hunting: but the substance of a diligent man is precious.

28. Vanhurskauden tiellä on elämä, ja hänen poluillansa ei ole kuolemaa.

28. In the way of righteousness is life; and in the pathway thereof there is no death.

13 luku

1. Viisas poika ottaa isänsä kurituksen, mutta pilkkaaja ei tottele rangaistusta.

1. A wise son heareth his father's instruction: but a scorner heareth not rebuke.

2. Suunsa hedelmästä kukin nautitsee hyvää, vaan jumalattomain sielu vääryyttä.

2. A man shall eat good by the fruit of his mouth: but the soul of the transgressors shall eat violence.

3. Joka suunsa hallitsee, hän saa elää; vaan joka suunsa toimettomasti avajaa, se tulee hämmästykseen.

3. He that keepeth his mouth keepeth his life: but he that openeth wide his lips shall have destruction.

4. Laiska pyytää ja ei saa, mutta viriät saavat yltäkylläisesti.

4. The soul of the sluggard desireth, and hath nothing: but the soul of the diligent shall be made fat.

5. Vanhurskas vihaa valhetta, mutta jumalatoin häpäisee ja pilkkaa it-

5. A righteous man hateth lying: but a wicked man is loathsome, and

siänsä.
6. Vanhurskaus varjelee nuhteettoman, mutta jumalatoin meno kukistaa syntisen.
7. Moni on köyhä suuressa rikkaudessa, ja moni rikas köyhyydessänsä.
8. Rikkaudellansa taitaa joku lunastaa henkensä; mutta joka köyhä on, ei hän kuule kuritusta.
9. Vanhurskasten valkeus tekee iloiseksi, vaan jumalattomain kynttilä sammuu.
10. Ylpeiden seassa on aina riita, mutta viisaus saattaa ihmisen toimelliseksi.
11. Rikkaus vähenee tuhlatessa, vaan koossa pitäin se enenee.
12. Viivytetty toivo vaivaa sydäntä; vaan kuin se tulee, jota hän toivoo, se on elämän puu.
13. Joka sanan katsoo ylön, hän turmelee itsensä; mutta joka käskyä pelkää, hän rauhassa vaeltaa.
14. Viisaan oppi on elämän lähde, Välttämään kuoleman paulaa.

cometh to shame.
6. Righteousness keepeth him that is upright in the way: but wickedness overthroweth the sinner.
7. There is that maketh himself rich, yet hath nothing: there is that maketh himself poor, yet hath great riches.
8. The ransom of a man's life are his riches: but the poor heareth not rebuke.
9. The light of the righteous rejoiceth: but the lamp of the wicked shall be put out.
10. Only by pride cometh contention: but with the well advised is wisdom.
11. Wealth gotten by vanity shall be diminished: but he that gathereth by labour shall increase.
12. Hope deferred maketh the heart sick: but when the desire cometh, it is a tree of life.
13. Whoso despiseth the word shall be destroyed: but he that feareth the commandment shall be rewarded.
14. The law of the wise is a fountain of life, to depart from the snares of

death.

15. Hyvä neuvo on otollinen; vaan ylönkatsojain tie on kova.

15. Good understanding giveth favour: but the way of transgressors is hard.

16. Viisas tekee kaiken toimellisesti, vaan hullu ilmoittaa tyhmyyden.

16. Every prudent man dealeth with knowledge: but a fool layeth open his folly.

17. Jumalatoin sanansaattaja lankee onnettomuuteen, vaan totinen lähetys on terveellinen.

17. A wicked messenger falleth into mischief: but a faithful ambassador is health.

18. Joka kurituksen hylkää, hänellä on köyhyys ja häpiä; vaan joka antaa itsensä rangaista, hän tulee kunniaan.

18. Poverty and shame shall be to him that refuseth instruction: but he that regardeth reproof shall be honoured.

19. Kun toivo tulee täytetyksi, niin sydän iloitsee; mutta joka pahuutta välttää; on hulluille kauhistukseksi.

19. The desire accomplished is sweet to the soul: but it is abomination to fools to depart from evil.

20. Joka viisasten kanssa käyskentelee, hän tulee viisaaksi; vaan joka hulluin kumppani on, hän tulee vahinkoon.

20. He that walketh with wise men shall be wise: but a companion of fools shall be destroyed.

21. Pahuus noudattaa syntisiä, mutta vanhurskaille kostetaan hyvyydellä.

21. Evil pursueth sinners: but to the righteous good shall be repayed.

22. Hyvällä on perilliset lasten lapsissa; vaan syntisen tavara vanhurskaalle säästetään.

22. A good man leaveth an inheritance to his children's children: and the wealth of the sinner is laid up for the just.

23. Paljo ruokaa on köyhän kynnössä;

23. Much food is in the tillage of the

vaan jotka vääryyttä tekevät, ne hukkuvat.
24. Joka vitsaansa säästää, hän vihaa lastansa; vaan joka häntä rakastaa, hän aikanansa sitä kurittaa.
25. Vanhurskas syö, että hänen sielunsa ravittaisiin; vaan jumalattomain vatsa on tyytymätöin.

poor: but there is that is destroyed for want of judgment.
24. He that spareth his rod hateth his son: but he that loveth him chasteneth him betimes.
25. The righteous eateth to the satisfying of his soul: but the belly of the wicked shall want.

14 luku

1. Viisas vaimo rakentaa huoneensa, vaan hullu kukistaa sen teollansa.

2. Joka vaeltaa oikiaa tietä, se pelkää Herraa; mutta se, joka poikkee pois tieltänsä, ylönkatsoo hänen.
3. Tyhmän suussa on ylpeyden vitsa; vaan viisasten huulet varjelevat heitä.

4. Jossa ei härkiä ole, siinä seimet puhtaana ovat; vaan jossa juhdat työtä tekevät, siinä tuloa kyllä on.
5. Totinen todistaja välttää valhetta; vaan väärä todistaja rohkiasti valhettelee.
6. Pilkkaaja etsii viisautta, ja ei löydä; vaan toimelliset viisauden huokiasti

1. Every wise woman buildeth her house: but the foolish plucketh it down with her hands.
2. He that walketh in his uprightness feareth the LORD: but he that is perverse in his ways despiseth him.
3. In the mouth of the foolish is a rod of pride: but the lips of the wise shall preserve them.
4. Where no oxen are, the crib is clean: but much increase is by the strength of the ox.
5. A faithful witness will not lie: but a false witness will utter lies.
6. A scorner seeketh wisdom, and findeth it not: but knowledge is easy

saavat.
7. Mene pois tyhmän tyköä; sillä et sinä opi mitään häneltä.

8. Toimellisen viisaus on teistänsä ottaa vaarin; vaan tyhmäin hulluus on sula petos.
9. Tyhmä nauraa syntiä, mutta hurskasten välillä on hyvä suosio.
10. Koska sydän on murheellinen, niin ei auta ulkonainen ilo.

11. Jumalattomain huoneet kukistetaan, vaan jumalisten majat viheriöitsevät.
12. Monella on tie mielestänsä oikia, vaan viimeiseltä johdattaa se kuolemaan.
13. Naurun jälkeen tulee murhe, ja ilon perästä suru.

14. Tyhmälle tapahtuu laittamisensa jälkeen, vaan hyvä ihminen asetetaan hänen ylitsensä.
15. Taitamatoin uskoo kaikki, mutta ymmärtäväinen ottaa teistänsä vaarin.
16. Viisas pelkää ja karttaa pahaa,

unto him that understandeth.
7. Go from the presence of a foolish man, when thou perceivest not in him the lips of knowledge.
8. The wisdom of the prudent is to understand his way: but the folly of fools is deceit.
9. Fools make a mock at sin: but among the righteous there is favour.
10. The heart knoweth his own bitterness; and a stranger doth not intermeddle with his joy.
11. The house of the wicked shall be overthrown: but the tabernacle of the upright shall flourish.
12. There is a way which seemeth right unto a man, but the end thereof are the ways of death.
13. Even in laughter the heart is sorrowful; and the end of that mirth is heaviness.
14. The backslider in heart shall be filled with his own ways: and a good man shall be satisfied from himself.
15. The simple believeth every word: but the prudent man looketh well to his going.
16. A wise man feareth, and depar-

vaan tyhmä päätähavin menee.

17. Äkillinen ihminen tekee hullun töitä, ja kavala ihminen tulee vihattavaksi.

18. Taitamattomat perivät tyhmyyden; vaan se on toimellisten kruunu, että he toimellisesti tekevät.

19. Häijyn täytyy kumartaa hyviä, ja jumalattomat vanhurskasten porteissa.

20. Köyhää vihaavat hänen lähimmäisensäkin; vaan rikkaalla on monta ystävää.

21. Joka katsoo lähimmäisensä ylön. hän tekee syntiä; vaan autuas on se, joka viheliäistä armahtaa.

22. Jotka viekkaudessa vaeltavat, niiltä puuttuu; mutta jotka hyvää ajattelevat, niille tapahtuu hyvyys ja uskollisuus.

23. Jossa työtä tehdään, siinä kyllä on; vaan joka tyhjiin puheisiin tyytyy, siinä on köyhyys.

24. Viisasten rikkaus on heidän kruunnunsa, mutta tyhmäin hulluus on hulluus.

25. Uskollinen todistaja vapahtaa

teth from evil: but the fool rageth, and is confident.

17. He that is soon angry dealeth foolishly: and a man of wicked devices is hated.

18. The simple inherit folly: but the prudent are crowned with knowledge.

19. The evil bow before the good; and the wicked at the gates of the righteous.

20. The poor is hated even of his own neighbour: but the rich hath many friends.

21. He that despiseth his neighbour sinneth: but he that hath mercy on the poor, happy is he.

22. Do they not err that devise evil? but mercy and truth shall be to them that devise good.

23. In all labour there is profit: but the talk of the lips tendeth only to penury.

24. The crown of the wise is their riches: but the foolishness of fools is folly.

25. A true witness delivereth souls:

hengen, vaan väärä todistaja pettää.
26. Joka Herraa pelkää, hänellä on vahva linna, ja hänen lapsensa varjellaan.
27. Herran pelko on elämän lähde, että kuoleman nuora välttää taidetaan.
28. Koska kuninkaalla on paljo väkeä, se on hänen kunniansa; vaan koska vähä on väkeä, se tekee päämiehen kehnoksi.
29. Joka on pitkämielinen, se on viisas; vaan joka äkillinen on, se ilmoittaa tyhmyyden.
30. Leppyinen sydän on ruumiin elämä; vaan kateus on märkä luissa.

31. Joka köyhälle tekee väkivaltaa, hän laittaa hänen luojaansa; vaan joka armahtaa vaivaista, se kunnioittaa Jumalaa.
32. Pahuutensa tähden jumalatoin kukistetaan; vaan vanhurskas on kuolemassakin rohkia.
33. Toimellisen sydämessä lepää viisaus; mutta mitä tyhmäin mielessä on, se tulee ilmi.

but a deceitful witness speaketh lies.
26. In the fear of the LORD is strong confidence: and his children shall have a place of refuge.
27. The fear of the LORD is a fountain of life, to depart from the snares of death.
28. In the multitude of people is the king's honour: but in the want of people is the destruction of the prince.
29. He that is slow to wrath is of great understanding: but he that is hasty of spirit exalteth folly.
30. A sound heart is the life of the flesh: but envy the rottenness of the bones.
31. He that oppresseth the poor reproacheth his Maker: but he that honoureth him hath mercy on the poor.
32. The wicked is driven away in his wickedness: but the righteous hath hope in his death.
33. Wisdom resteth in the heart of him that hath understanding: but that which is in the midst of fools is made known.

34. Vanhurskaus korottaa kansan, vaan synti on kansan häpiä.
35. Toimellinen palvelia on kuninkaalle otollinen; vaan häpiällistä palveliaa ei hän kärsi.

34. Righteousness exalteth a nation: but sin is a reproach to any people.
35. The king's favour is toward a wise servant: but his wrath is against him that causeth shame.

15 luku

1. Suloinen vastaus hillitse vihan, mutta kova sana saattaa mielen karvaaksi.
2. Viisasten kieli saattaa opetuksen suloiseksi, vaan tyhmäin suu aina hulluuta sylkee.
3. Herran silmät katselevat joka paikassa, sekä pahat että hyvät.
4. Terveellinen kieli on elämän puu: vaan valhettelevainen saattaa sydämen kivun.
5. Tyhmä laittaa isänsä kurituksen; vaan joka rangaistuksen ottaa, hän tulee taitavaksi.
6. Vanhurskaan huoneessa on yltäkylläkylläkyllä

ish doeth not so.

8. Jumalattoman uhri on Herralle kauhistus; vaan jumalisten rukous on hänelle otollinen.
8. The sacrifice of the wicked is an abomination to the LORD: but the prayer of the upright is his delight.

9. Jumalattoman tie on Herralle kauhistus; vaan joka vanhurskautta noudattaa, on hänelle rakas.
9. The way of the wicked is an abomination unto the LORD: but he loveth him that followeth after righteousness.

10. Kuritus on sille paha, joka hylkää tiensä: ja joka rangaistusta vihaa, hänen pitää kuoleman.
10. Correction is grievous unto him that forsaketh the way: and he that hateth reproof shall die.

11. Helvetti ja kadotus on Herran edessä: kunka paljon enemmin ihmisten lasten sydämet.
11. Hell and destruction are before the LORD: how much more then the hearts of the children of men?

12. Ei pilkkaaja rakasta sitä, joka häntä rankaisee, ja ei hän mene viisasten tykö.
12. A scorner loveth not one that reproveth him: neither will he go unto the wise.

13. Iloinen sydän tekee iloiset kasvot; vaan koska sydän on surullinen, niin rohkeus raukee.
13. A merry heart maketh a cheerful countenance: but by sorrow of the heart the spirit is broken.

14. Ymmärtäväinen sydän etsii viisautta; vaan tyhmäin suu tyhmyydellä ravitaan.
14. The heart of him that hath understanding seeketh knowledge: but the mouth of fools feedeth on foolishness.

15. Surullisella ihmisellä ei ole koskaan hyvää päivää; vaan jolla hyvä sydän on, hänellä on joka päivä vieraspito.
15. All the days of the afflicted are evil: but he that is of a merry heart hath a continual feast.

16. Parempi on vähä Herran pelvossa,
16. Better is little with the fear of the

kuin suuri tavara ilman lepoa.

17. Parempi on ateria kaalia rakkaudessa, kuin syötetty härkä vihassa.

18. Vihainen mies saattaa toran matkaan; mutta kärsivällinen asettaa riidan.

19. Laiskan tie on orjantappurainen; vaan hurskasten tie on tasainen.

20. Viisas poika iloittaa isänsä, ja hullu ihminen häpäisee äitinsä.

21. Hulluulle on tyhmyys iloksi; vaan toimellinen mies pysyy oikialla tiellä.

22. Aivoitus raukee ilman neuvoaa; vaan jossa monta neuvonantajaa on, se on vahva.

23. Se on ihmisen ilo, että hän toimella vastata taitaa, ja aikanansa sanottu sana on otollinen.

24. Elämän tie johdattaa viisaan ylöspäin, välttämään helvettiä, joka alhaalla on.

25. Herra ylpeiden huoneet kukistaa, ja vahvistaa lesken rajat.

LORD than great treasure and trouble therewith.

17. Better is a dinner of herbs where love is, than a stalled ox and hatred therewith.

18. A wrathful man stirreth up strife: but he that is slow to anger appeaseth strife.

19. The way of the slothful man is as an hedge of thorns: but the way of the righteous is made plain.

20. A wise son maketh a glad father: but a foolish man despiseth his mother.

21. Folly is joy to him that is destitute of wisdom: but a man of understanding walketh uprightly.

22. Without counsel purposes are disappointed: but in the multitude of counsellors they are established.

23. A man hath joy by the answer of his mouth: and a word spoken in due season, how good is it!

24. The way of life is above to the wise, that he may depart from hell beneath.

25. The LORD will destroy the house of the proud: but he will establish the

border of the widow.

26. Ilkiäin aivoitukset ovat Herralle kauhistukseksi; vaan toimellinen puhe on otollinen.

26. The thoughts of the wicked are an abomination to the LORD: but the words of the pure are pleasant words.

27. Ahneudella voitetut kukistavat oman huoneensa; vaan joka lahjoja vihaa, saa elää.

27. He that is greedy of gain troubleth his own house; but he that hateth gifts shall live.

28. Vanhurskaan sydän ajattelee vastausta; vaan jumalattoman suu ammuntaa pahaa.

28. The heart of the righteous studieth to answer: but the mouth of the wicked poureth out evil things.

29. Herra on kaukana jumalattomista; vaan hän kuulee vanhurskasten rukoukset.

29. The LORD is far from the wicked: but he heareth the prayer of the righteous.

30. Suloinen kasvo iloittaa sydämen: hyvä sanoma tekee luut lihaviksi.

30. The light of the eyes rejoiceth the heart: and a good report maketh the bones fat.

31. Korva, joka kuulee elämän rangaistusta, on asuva viisasten seassa.

31. The ear that heareth the reproof of life abideth among the wise.

32. Joka ei itsiänsä salli kurittaa, se katsoo ylön sielunsa; vaan joka rangaistusta kuulee, hän tulee viisaaksi.

32. He that refuseth instruction despiseth his own soul: but he that heareth reproof getteth understanding.

33. Herran pelko on kuritus viisauteen, ja kunnian edellä käy nöyryys.

33. The fear of the LORD is the instruction of wisdom; and before honour is humility.

16 luku

1. Ihminen aikoo sydämessänsä; vaan Herralta tulee kielen vastaus.

1. The preparations of the heart in man, and the answer of the tongue, is from the LORD.

2. Jokaisen mielestä on hänen tiensä puhdas; mutta Herra tutkistelee sydämet.

2. All the ways of a man are clean in his own eyes; but the LORD weigheth the spirits.

3. Anna Herran haltuun sinun työs, niin sinun aivoitukses menestyy.

3. Commit thy works unto the LORD, and thy thoughts shall be established.

4. Herra tekee kaikki itse tähtensä, niin myös jumalattoman pahaksi päiväksi.

4. The LORD hath made all things for himself: yea, even the wicked for the day of evil.

5. Jokainen ylpiä on Herralle kauhistus, ja ei pääse rankaisematta, ehkä he kaikki yhtä pitäisivät.

5. Every one that is proud in heart is an abomination to the LORD: though hand join in hand, he shall not be unpunished.

6. Laupiuden ja totuuden kautta pahateko sovitetaan, ja Herran pelvolla paha vältetään.

6. By mercy and truth iniquity is purged: and by the fear of the LORD men depart from evil.

7. Jos jonkun tiet ovat Herralle kelvolliset, niin hän myös kääntää hänen vihamiehensä rauhaan.

7. When a man's ways please the LORD, he maketh even his enemies to be at peace with him.

8. Parempi on vähä vanhurskaudessa, kuin suuri saalis vääryydessä.

8. Better is a little with righteousness than great revenues without right.

9. Ihmisen sydän aikoo tiensä; vaan Herra johdattaa hänen käymisensä.

9. A man's heart deviseth his way: but the LORD directeth his steps.

10. Ennustus on kuninkaan huulissa:

10. A divine sentence is in the lips of

ei hänen suunsa puhu tuomiossa väärin.

11. Oikia puntari ja vaaka on Herralta, ja kaikki painokivet kukkarossa ovat hänen tekoansa.

12. Kuninkaan edessä on kauhistus väärin tehdä; sillä vanhurskaudella istuin vahvistetaan.

13. Oikia neuvo on kuninkaalle otollinen; ja joka oikein puhuu, häntä rakastetaan.

14. Kuninkaan viha on kuoleman sanansaattaja; ja viisas mies lepyttää hänen.

15. Kuin kuninkaan kasvo on leppyinen, siinä on elämä, ja hänen armonsa on niinkuin hiljainen sade.

16. Ota viisautta tykös, sillä se on parempi kultaa: ja saada ymmärrystä on kalliimpi hopiaa.

17. Siviän tiet välttävät pahaa, ja joka sielunsa varjelee, se tiestänsä ottaa vaarin.

18. Joka alennetaan, se ensisti tulee ylpiäksi; ja ylpeys on aina lankeemuksen edellä.

19. Parempi on nöyränä olla siveiden

the king: his mouth transgresseth not in judgment.

11. A just weight and balance are the LORD'S: all the weights of the bag are his work.

12. It is an abomination to kings to commit wickedness: for the throne is established by righteousness.

13. Righteous lips are the delight of kings; and they love him that speaketh right.

14. The wrath of a king is as messengers of death: but a wise man will pacify it.

15. In the light of the king's countenance is life; and his favour is as a cloud of the latter rain.

16. How much better is it to get wisdom than gold! and to get understanding rather to be chosen than silver!

17. The highway of the upright is to depart from evil: he that keepeth his way preserveth his soul.

18. Pride goeth before destruction, and an haughty spirit before a fall.

19. Better it is to be of an humble

kanssa, kuin jakaa suurta saalista ylpeiden kanssa.

20. Joka jonkun asian viisaasti alkaa, hän löytää onnen; ja se on autuas, joka luottaa Herraan.

21. Toimellinen mies ylistetään viisautensa tähden; ja suloinen puhe lisää oppia.

22. Viisaus on elämän lähde hänelle, joka sen saanut on, vaan tyhmäin oppi on hulluus.

23. Viisas sydän puhuu toimellisesti, ja hänen huulensa opettavat hyvin.

24. Suloiset sanat ovat mesileipää; ne lohduttavat sielua, ja virvoittavat luut.

25. Monella on tie mielestänsä oikia, vaan se johdattaa viimein kuolemaan.

26. Moni tulee suureen vahinkoon oman suunsa kautta.

27. Jumalatoin ihminen kaivaa onnettomuutta, ja hänen suussansa palaa niinkuin tuli.

28. Väärä ihminen saattaa riidan, ja panettelia tekee ruhtinaat eripuraisik-

spirit with the lowly, than to divide the spoil with the proud.

20. He that handleth a matter wisely shall find good: and whoso trusteth in the LORD, happy is he.

21. The wise in heart shall be called prudent: and the sweetness of the lips increaseth learning.

22. Understanding is a wellspring of life unto him that hath it: but the instruction of fools is folly.

23. The heart of the wise teacheth his mouth, and addeth learning to his lips.

24. Pleasant words are as an honeycomb, sweet to the soul, and health to the bones.

25. There is a way that seemeth right unto a man, but the end thereof are the ways of death.

26. He that laboureth laboureth for himself; for his mouth craveth it of him.

27. An ungodly man diggeth up evil: and in his lips there is as a burning fire.

28. A froward man soweth strife: and a whisperer separateth chief friends.

si.

29. Viekas ihminen houkuttelee lähimmäistänsä, ja johdattaa hänen pahalle tielle.

29. A violent man enticeth his neighbour, and leadeth him into the way that is not good.

30. Joka silmää iskee, ei se hyvää ajattele, ja joka huuliansa pureskelee, se pahaa matkaan saattaa.

30. He shutteth his eyes to devise froward things: moving his lips he bringeth evil to pass.

31. Harmaat hiukset ovat kunnian kruunu, joka löydetään vanhurskauden tiellä.

31. The hoary head is a crown of glory, if it be found in the way of righteousness.

32. Kärsivällinen on parempi kuin väkevä; ja joka hillitsee mielensä, on parempi, kuin se joka kaupungin voittaa.

32. He that is slow to anger is better than the mighty; and he that ruleth his spirit than he that taketh a city.

33. Arpa heitetään syliin, vaan Herralta tulee kaikki sen meno.

33. The lot is cast into the lap; but the whole disposing thereof is of the LORD.

17 luku

1. Kuiva pala, siinä jossa rauha on, on parempi kuin huone teurasta täynnä riidassa.

1. Better is a dry morsel, and quietness therewith, than an house full of sacrifices with strife.

2. Toimellinen palvelia hallitsee häpiällisiä lapsia, ja hän jakaa perintöä veljein välillä.

2. A wise servant shall have rule over a son that causeth shame, and shall have part of the inheritance among the brethren.

3. Niinkuin tuli koettelee hopian ja ah-

3. The fining pot is for silver, and the

jo kullan, niin Herra tutkistelee sydämet.

4. Paha ottaa pahoista suista vaarin, ja petollinen kuuntelee mielellänsä vahingollista kieltä.

5. Joka köyhää syljeskelee, se häpäisee Luojaansa; ja joka iloitsee toisen vahingosta, ei pääse rankaisematta.

6. vanhain kruunu ovat lasten lapset, ja lasten kunnia ovat heidän isänsä.

7. Ei sovi tyhmäin puhua korkeista asioista, paljoa vähemmin päämiehen valhetella.

8. Jolla vara on lahja antaa, se on niinkuin kallis kivi: kuhunka hän itsensä kääntää, niin hän viisaana pidetään.

9. Joka syntiä peittää, se saattaa itsellensä ystävyyden; vaan joka asian ilmoittaa, se saattaa ruhtinaat eripuraisiksi.

10. Sanat vaikuttavat enemmän toimellisen tykönä, kuin sata haavaa tyhmän tykönä.

11. Niskuri tosin etsii vahinkoa, vaan julma enkeli lähetetään häntä vas-

furnace for gold: but the LORD trieth the hearts.

4. A wicked doer giveth heed to false lips; and a liar giveth ear to a naughty tongue.

5. Whoso mocketh the poor reproacheth his Maker: and he that is glad at calamities shall not be unpunished.

6. Children's children are the crown of old men; and the glory of children are their fathers.

7. Excellent speech becometh not a fool: much less do lying lips a prince.

8. A gift is as a precious stone in the eyes of him that hath it: whithersoever it turneth, it prospereth.

9. He that covereth a transgression seeketh love; but he that repeateth a matter separateth very friends.

10. A reproof entereth more into a wise man than an hundred stripes into a fool.

11. An evil man seeketh only rebellion: therefore a cruel messenger

taan.
12. Parempi on kohdata karhua, jolta pojat ovat otetut pois, kuin hullua hulluudessansa.
13. Joka kostaa hyvän pahalla, ei hänen huoneestansa pidä pahuus luopuman.
14. Riidan alku on niinkuin vewsi, joka itsensä leikkaa ulos: lakkaa riidasta ennenkuin sinä siihen sekaannut.

15. Joka jumalattoman hurskaaksi sanoo, ja joka vanhurskaan soimaa jumalattomaksi, ne molemmat ovat Herralle kauhistus.
16. Mitä tyhmä tekee kädessänsä rahalla, ettei hänellä ole sydäntä ostaa viisautta?
17. Ystävä rakastaa ainian, ja veli tulee julki hädässä.
18. Se on tyhmä ihminen, joka kätensä taritsee, ja takaa lähimmäisensä.

19. Joka toraa rakastaa, se rakastaa syntiä; ja joka ovensa korottaa, se etsii onnettomuutta.
20. Häijy sydän ei löydä mitään hyvää; ja jolla paha kieli on, se lankee

shall be sent against him.
12. Let a bear robbed of her whelps meet a man, rather than a fool in his folly.
13. Whoso rewardeth evil for good, evil shall not depart from his house.

14. The beginning of strife is as when one letteth out water: therefore leave off contention, before it be meddled with.
15. He that justifieth the wicked, and he that condemneth the just, even they both are abomination to the LORD.
16. Wherefore is there a price in the hand of a fool to get wisdom, seeing he hath no heart to it?
17. A friend loveth at all times, and a brother is born for adversity.
18. A man void of understanding striketh hands, and becometh surety in the presence of his friend.
19. He loveth transgression that loveth strife: and he that exalteth his gate seeketh destruction.
20. He that hath a froward heart findeth no good: and he that hath a

onnettomuuteen.
21. Joka tyhmän synnyttää, hänellä on murhe, ja tyhmän isällä ei ole iloa.

22. Iloinen sydän tekee elämän suloiseksi, vaan surullinen sydän kaivaa luut.
23. Jumalatoin ottaa mielellänsä salaisesti lahjoja, mutkataksensa lain teitä.
24. Toimellinen mies laittaa itsensä viisaasti, vaan tyhmä heittelee silmiänsä sinne ja tänne.
25. Hullu popika on isänsä suru, ja äidillensä murhe, joka hänen synnyttänyt on.
26. Ei ole se hyvä, että vanhurskalle tehdään väärin, taikka että sitä ruhtinasta lyödään, joka oikein tuomitsee.
27. Toimellinen mies taitaa puheensa tallella pitää, ja taitava mies on kallis sielu.
28. Jos tyhmä vaiti olis, niin hän viisaaksi luettaisiin, ja toimelliseksi, jos hän suunsa pitäis kiinni.

perverse tongue falleth into mischief.
21. He that begetteth a fool doeth it to his sorrow: and the father of a fool hath no joy.
22. A merry heart doeth good like a medicine: but a broken spirit drieth the bones.
23. A wicked man taketh a gift out of the bosom to pervert the ways of judgment.
24. Wisdom is before him that hath understanding; but the eyes of a fool are in the ends of the earth.
25. A foolish son is a grief to his father, and bitterness to her that bare him.
26. Also to punish the just is not good, nor to strike princes for equity.

27. He that hath knowledge spareth his words: and a man of understanding is of an excellent spirit.
28. Even a fool, when he holdeth his peace, is counted wise: and he that shutteth his lips is esteemed a man of understanding.

18 luku

1. Eripurainen etsii mitä hänelle kelpaa, ja sekoittaa itsensä kaikkiin asioihin.
2. Tyhmällä ei ole himo ymmärrykseen, vaan niitä ilmoittamaan, mitkä ovat hänen sydämessänsä.
3. Jumalattoman tullessa tulee ylönkatse, pilkka ja häpiä.

4. Sanat ihmisen suussa ovat niinkuin syvät vedet, ja viisauden lähde on täynnä virtaa.
5. Ei ole hyvä katsoa jumalattomain muotoa, ja sortaa vanhurskasta tuomiossa.
6. Tyhmän huulet saattavat toran, ja hänen suunsa noudattaa haavoja.
7. Tyhmän suu häpäisee itsensä, ja hänen huulensa ovat paula omalle omalle sielulle.
8. Panetteian sanat ovat haavat, ja käyvät läpi sydämen.

9. Joka laiska on työssänsä, hän on sen veli, joka vahinkoa tekee.

1. Through desire a man, having separated himself, seeketh and intermeddleth with all wisdom.
2. A fool hath no delight in understanding, but that his heart may discover itself.
3. When the wicked cometh, then cometh also contempt, and with ignominy reproach.
4. The words of a man's mouth are as deep waters, and the wellspring of wisdom as a flowing brook.
5. It is not good to accept the person of the wicked, to overthrow the righteous in judgment.
6. A fool's lips enter into contention, and his mouth calleth for strokes.
7. A fool's mouth is his destruction, and his lips are the snare of his soul.
8. The words of a talebearer are as wounds, and they go down into the innermost parts of the belly.
9. He also that is slothful in his work is brother to him that is a great waster.

10. Herran nimi on vahva linna: vanhurskas juoksee sinne, ja tulee varjelluksi.

10. The name of the LORD is a strong tower: the righteous runneth into it, and is safe.

11. Rikkaan tavara on hänelle vahva kaupunki, ja niinkuin korkea muuri hänen mielestänsä.

11. The rich man's wealth is his strong city, and as an high wall in his own conceit.

12. Kuin joku lankee, niin hänen sydämensä ensisti tulee ylpiäksi, ja ennenkuin joku kunniaan tulee, pitää hänen nöyrän oleman..

12. Before destruction the heart of man is haughty, and before honour is humility.

13. Joka vastaa ennekuin hän kuulee, se on hänelle hulluudeksi ja häpiäksi.

13. He that answereth a matter before he heareth it, it is folly and shame unto him.

14. Ihmisen henki pitää ylös hänen heikkoutensa; vaan murheellista henkeä kuka voi kärsiä?

14. The spirit of a man will sustain his infirmity; but a wounded spirit who can bear?

15. Ymmärtäväinen sydän saa viisauden, ja viisasten korva etsii taitoa.

15. The heart of the prudent getteth knowledge; and the ear of the wise seeketh knowledge.

16. Ihmisen lahja tekee hänelle avaran sian, ja saattaa suurten herrain eteen.

16. A man's gift maketh room for him, and bringeth him before great men.

17. Jokaisella on ensisti omassa asiassansa oikeus; vaan kuin hänen lähimmäisensä tulee, niin se löydetään.

17. He that is first in his own cause seemeth just; but his neighbour cometh and searcheth him.

18. Arpa asettaa riidan, ja eroittaa voimallisten vaiheella.

18. The lot causeth contentions to cease, and parteth between the

mighty.

19. Vihoitettu veli pitää puoltansa lujemmin kuin vahva kaupunki; ja riita pitää kovemmin puolensa kuin telki linnan edessä.

19. A brother offended is harder to be won than a strong city: and their contentions are like the bars of a castle.

20. Sen jälkeen kullekin maksetaan, kuin hänen suunsa on puhunut; ja hän ravitaan huultensa hedelmästä.

20. A man's belly shall be satisfied with the fruit of his mouth; and with the increase of his lips shall he be filled.

21. Kuolema ja elämä on kielen voimassa: joka häntä rakastaa, se saa syödä hänen hedelmästänsä.

21. Death and life are in the power of the tongue: and they that love it shall eat the fruit thereof.

22. Joka aviovaimon osaa, hän löytää hyvän kappaleen, ja saa mielisuosionsa Herralta.

22. Whoso findeth a wife findeth a good thing, and obtaineth favour of the LORD.

23. Köyhä mies puhuu nöyrästi, vaan rikas vastaa ylpiästi.

23. The poor useth intreaties; but the rich answereth roughly.

24. Ihminen, jolla on ystävä, pitää oleman ystävällinen; sillä ystävä pitää lujemmin hänen kanssansa kuin veli.

24. A man that hath friends must shew himself friendly: and there is a friend that sticketh closer than a brother.

19 luku

1. Köyhä joka siveydessä vaeltaa, on parempi kuin väärä huulissansa, joka kuitenkin tyhmä on.

1. Better is the poor that walketh in his integrity, than he that is perverse in his lips, and is a fool.

2. Joka ei toimella laita, ei hänelle hy-

2. Also, that the soul be without

vin käy; ja joka on nopsa jaloista, se loukkaa itsensä.
3. Ihmisen tyhmyys eksyttää hänen tiensä, niin että hänen sydämensä vihastuu Herraa vastaan.
4. Tavara tekee monta ystävää, vaan köyhä hyljätään ystäviltä.

5. Ei väärä todistaja pidä pääsemän rankaisematta; joka rohkiasti valehtelee, ei hänen pidä selkeemän.
6. Moni rukoilee päämiestä, ja jokainen on hänen ystävänsä, joka lahjoja jakaa.
7. Köyhää vihaavat kaikki hänen veljensä, ja hänen ystävänsä vetäytyvät taamma hänestä; ja joka sanoihin luottaa, ei hän saa mitään.

8. Joka viisas on, hän rakastaa henkeänsä, ja joka toimellinen on, se löytää hyvän.
9. Väärä todistaja ei pidä pääsemän rankaisematta; ja joka rohkiasti valehtelee, se kadotetaan.
10. Ei hullulle sovi hyvät päivät, paljoa vähemmin palvelian päämiehiä hallita.

knowledge, it is not good; and he that hasteth with his feet sinneth.
3. The foolishness of man perverteth his way: and his heart fretteth against the LORD.
4. Wealth maketh many friends; but the poor is separated from his neighbour.
5. A false witness shall not be unpunished, and he that speaketh lies shall not escape.
6. Many will intreat the favour of the prince: and every man is a friend to him that giveth gifts.
7. All the brethren of the poor do hate him: how much more do his friends go far from him? he pursueth them with words, yet they are wanting to him.
8. He that getteth wisdom loveth his own soul: he that keepeth understanding shall find good.
9. A false witness shall not be unpunished, and he that speaketh lies shall perish.
10. Delight is not seemly for a fool; much less for a servant to have rule over princes.

11. Joka on kärsivällinen, se on toimellinen ihminen; ja se on hänelle kunniaksi, että hän viat välttää.
12. Kuninkaan viha on niinkuin nuoren jalopeuran kiljuminen; mutta hänen ystävyytensä on niinkuin kaste ruoholle.
13. Hullu poika on isänsä murhe, ja riitainen vaimo on niinkuin alinomainen pisaroitseminen.
14. Huoneet ja tavarat peritään vanhemmilta, vaan toimellinen emäntä tulee Herralta.
15. Laiskuus tuo unen, ja joutilas sielu kärsii nälkää.
16. Joka käskyt pitää, hän on vapahtanut henkensä; vaan joka tiensä hylkää, hänen pitää kuoleman.
17. Jöka köyhää armahtaa, hän lainaa Herralle, joka hänen hyvän työnsä hänelle jälleen maksava on.
18. Kurita lastas, koska vielä toivo on; mutta älä pyydä häntä tappaa;
19. Sillä suuri julmuus saattaa vahingon: sentähden laske vallallensa, ja

11. The discretion of a man deferreth his anger; and it is his glory to pass over a transgression.
12. The king's wrath is as the roaring of a lion; but his favour is as dew upon the grass.
13. A foolish son is the calamity of his father: and the contentions of a wife are a continual dropping.
14. House and riches are the inheritance of fathers: and a prudent wife is from the LORD.
15. Slothfulness casteth into a deep sleep; and an idle soul shall suffer hunger.
16. He that keepeth the commandment keepeth his own soul; but he that despiseth his ways shall die.
17. He that hath pity upon the poor lendeth unto the LORD; and that which he hath given will he pay him again.
18. Chasten thy son while there is hope, and let not thy soul spare for his crying.
19. A man of great wrath shall suffer punishment: for if thou deliver him,

kurita häntä toistamiseen.
20. Kuule neuvoa ja ota kuritus vastaan, tullakses vihdoinkin viisaaksi.

21. Monet aivoitukset ovat miehen sydämessä; mutta Herran neuvo on pysyväinen.
22. Ihmiselle kelpaa hänen laupeutensa, ja köyhä mies on parempi kuin valehtelia.
23. Herran pelko saattaa elämän, ja se pysyy ravittuna, ettei mikään paha häntä lähesty.

24. Laiska kätkee kätensä poveensa, ja ei vie sitä jälleen suuhunsa.

25. Jos pilkkaajaa lyödään, niin taitamatoin tulee viisaaksi; ja jos toimellista lyödään, niin hän tulee toimelliseksi.
26. Joka vaivaa isäänsä, ja ajaa ulos äitinsä, hän on häpeemätöin ja kirottu lapsi.

27. Lakkaa poikani, kuuntelemasta sitä neuvoa, joka sinua viettelee pois toimellisesta opista.

yet thou must do it again.
20. Hear counsel, and receive instruction, that thou mayest be wise in thy latter end.
21. There are many devices in a man's heart; nevertheless the counsel of the LORD, that shall stand.
22. The desire of a man is his kindness: and a poor man is better than a liar.
23. The fear of the LORD tendeth to life: and he that hath it shall abide satisfied; he shall not be visited with evil.
24. A slothful man hideth his hand in his bosom, and will not so much as bring it to his mouth again.
25. Smite a scorner, and the simple will beware: and reprove one that hath understanding, and he will understand knowledge.
26. He that wasteth his father, and chaseth away his mother, is a son that causeth shame, and bringeth reproach.
27. Cease, my son, to hear the instruction that causeth to err from the words of knowledge.

28. Väärä todistus häpäisee tuomion, ja jumalattomain suu nielee vääryyden.
29. Pilkkaajille on rangaistus valmistettu, ja haavat hulluin selkään.

28. An ungodly witness scorneth judgment: and the mouth of the wicked devoureth iniquity.
29. Judgments are prepared for scorners, and stripes for the back of fools.

20 luku

1. Viina tekee pilkkaajaksi, ja väkevät juotavat tekevät tyhmäksi: joka niitä halajaa, ei hän ikinä viisaaksi tule.
2. Kuninkaan peljättämys on niinkuin nuoren jalopeuran kiljuminen: joka hänen vihoittaa, hän tekee omaa henkeänsä vastoin.
3. Miehen kunnia on olla ilman riitaa; vaan jotka mielellänsä riitelevät, ovat kaikki tyhmät.
4. Kylmän tähden ei tahdo laiska kyntää; sentähden hän elonaikana kerjää, ja ei saa mitään.
5. Neuvo on miehen sydämessä niinkuin syvä vesi; mutta toimellinen ammuntaa sen ylös.
6. Monta ihmistä kerskataan hyväksi; vaan kuka löytää jonkun, joka todella hyvä on?

1. Wine is a mocker, strong drink is raging: and whosoever is deceived thereby is not wise.
2. The fear of a king is as the roaring of a lion: whoso provoketh him to anger sinneth against his own soul.
3. It is an honour for a man to cease from strife: but every fool will be meddling.
4. The sluggard will not plow by reason of the cold; therefore shall he beg in harvest, and have nothing.
5. Counsel in the heart of man is like deep water; but a man of understanding will draw it out.
6. Most men will proclaim every one his own goodness: but a faithful man who can find?

7. Vanhurskas siveydessä vaeltaa; hänen lastensa käy hyvin hänen perässänsä.
8. Kuningas, joka istuu istuimella tuomitsemaan, hajoittaa kaikki, jotka pahat ovat, silmillänsä.
9. Kuka sanoo: minä olen puhdas sydämessäni, ja vapaa synnistäni?
10. Monenlainen vaaka ja mitta ovat molemmat kauhistus herralle.

11. Nuorukainen tunnetaan menostansa, jos hän siviäksi ja toimelliseksi tuleva on.
12. Kuulevaisen korvan ja näkeväisen silmän on Herra molemmat tehnyt.

13. Älä rakasta unta, ettes köyhtyisi: avaa silmäs, niin sinä saat kyllän leipää.
14. Paha, paha, sanoo ostaja; mutta mentyänsä pois hän kerskaa.

15. Kultaa ja kalliita kiviä löydetään kyllä, vaan toimellinen suu on kallis kappale.
16. Ota hänen vaattensa joka muukaisen takaa: ja ota häneltä pantti

7. The just man walketh in his integrity: his children are blessed after him.
8. A king that sitteth in the throne of judgment scattereth away all evil with his eyes.
9. Who can say, I have made my heart clean, I am pure from my sin?
10. Divers weights, and divers measures, both of them are alike abomination to the LORD.
11. Even a child is known by his doings, whether his work be pure, and whether it be right.
12. The hearing ear, and the seeing eye, the LORD hath made even both of them.
13. Love not sleep, lest thou come to poverty; open thine eyes, and thou shalt be satisfied with bread.
14. It is naught, it is naught, saith the buyer: but when he is gone his way, then he boasteth.
15. There is gold, and a multitude of rubies: but the lips of knowledge are a precious jewel.
16. Take his garment that is surety for a stranger: and take a pledge of

tuntemattoman edestä.
17. Varastettu leipä maistuu miehelle hyvin; vaan sitte pitää hänen suunsa oleman täynnä teräviä kiviä.
18. Aivoitukset menestyvät, kuin ne neuvotella toimitetaan, ja sodat myös pitää toimella pidettämän.
19. Älä sekoita sinuas sen kanssa, joka salaisuuden ilmoittaa, ja joka panettelee, ja jolla petollinen suu on.

20. Joka isäänsä ja äitiänsä kiroilee, hänen kynttilänsä pitää sammuman synkiässä pimeydessä.
21. Perintö, johon varhain kiiruhdetaan, on viimeiseltä ilman siunausta.

22. Älä sano: minä kostan pahan; odota Herraa, hän auttaa sinua.

23. Monenlaiset puntarit ovat Herralle kauhistus, ja väärä vaaka ei ole hyvä.

24. Jokaisen retket tulevat Herralta: kuka ihminen taitaa ymmärtää tiensä?
25. Se on ihmiselle paula, kuin hän pilkkaa pyhää, ja etsii sitte lupauksia.

him for a strange woman.
17. Bread of deceit is sweet to a man; but afterwards his mouth shall be filled with gravel.
18. Every purpose is established by counsel: and with good advice make war.
19. He that goeth about as a tale-bearer revealeth secrets: therefore meddle not with him that flattereth with his lips.
20. Whoso curseth his father or his mother, his lamp shall be put out in obscure darkness.
21. An inheritance may be gotten hastily at the beginning; but the end thereof shall not be blessed.
22. Say not thou, I will recompense evil; but wait on the LORD, and he shall save thee.
23. Divers weights are an abomination unto the LORD; and a false balance is not good.
24. Man's goings are of the LORD; how can a man then understand his own way?
25. It is a snare to the man who devoureth that which is holy, and after

vows to make enquiry.

26. Viisas kuningas hajoittaa jumalattomat, ja antaa ratasten käydä heidän päällitsensä.
26. A wise king scattereth the wicked, and bringeth the wheel over them.

27. Herran kynttilä on ihmisen henki: hän käy läpi koko sydämen.
27. The spirit of man is the candle of the LORD, searching all the inward parts of the belly.

28. Laupius ja totuus varjelee kuninkaan, ja hän vahvistaa istuimensa laupiudella.
28. Mercy and truth preserve the king: and his throne is upholden by mercy.

29. Nuorten miesten väkevyys on heidän kunniansa, ja harmaat karvat on vanhain kaunistus.
29. The glory of young men is their strength: and the beauty of old men is the gray head.

30. Haavoilla pitää pahuus ajettaman pois, ja koko sydämen kivulla.
30. The blueness of a wound cleanseth away evil: so do stripes the inward parts of the belly.

21 luku

1. Kuninkaan sydän on Herran kädessä, niinkuin vesiojat, ja hän taittaa sen kuhunka tahtoo.
1. The king's heart is in the hand of the LORD, as the rivers of water: he turneth it whithersoever he will.

2. Jokainen luulee tiensä oikiaksi, vaan Herra koettelee sydämet.
2. Every way of a man is right in his own eyes: but the LORD pondereth the hearts.

3. Hyvin ja oikein tehdä, on Herralle otollisempi kuin uhri.
3. To do justice and judgment is more acceptable to the LORD than sacrifice.

4. Ylpiät silmät ja paisunut sydän, ja jumalattomain kynttilä on synti.
5. Ahkeran miehen aivoitukset tuovat yltäkylläisyyden; vaan joka pikainen on, se tulee köyhäksi.
6. Joka tavaran kokoo valheella, se on kulkeva turhuus, niiden seassa, jotka kuolemaa etsivät.
7. Jumalattomain raatelemus pitää heitä peljättämän; sillä ei he tahtoneet tehdä, mitä oikia on.
8. Jumalattoman ihmisen tie on outo; mutta puhtaan työ on oikia.

9. Parempi on asua katon kulmalla, kuin riitaisen vaimon kanssa yhdessä huoneessa.
10. Jumalattoman sielu toivottaa pahaa, ja ei suo lähimmäisellensä mitään.
11. Kuin pilkkaaja rangaistaan, niin tyhmät viisaaksi tulevat, ja kuin viisas tulee opetetuksi, niin hän ottaa opin.

12. vanhurskas pitää itsensä viisaasti jumalattoman huonetta vastaan; vaan jumalattomat kietovat itsensä onnettomuuteen.

4. An high look, and a proud heart, and the plowing of the wicked, is sin.
5. The thoughts of the diligent tend only to plenteousness; but of every one that is hasty only to want.
6. The getting of treasures by a lying tongue is a vanity tossed to and fro of them that seek death.
7. The robbery of the wicked shall destroy them; because they refuse to do judgment.
8. The way of man is froward and strange: but as for the pure, his work is right.

9. It is better to dwell in a corner of the housetop, than with a brawling woman in a wide house.
10. The soul of the wicked desireth evil: his neighbour findeth no favour in his eyes.
11. When the scorner is punished, the simple is made wise: and when the wise is instructed, he receiveth knowledge.

12. The righteous man wisely considereth the house of the wicked: but God overthroweth the wicked for their wickedness.

13. Joka tukitsee korvansa köyhän huudolta, hänen pitää myös huutaman, ja ei kuultaman.
14. Salainen lahja asettaa vihan, ja helmaan anto lepyttä suurimman kiukun.
15. Se on vanhurskaille ilo, tehdä mikä oikia on, vaan pahantekiöillä on pelko.
16. Ihminen joka poikkee viisauden tieltä, pitää oleman kuolleiden joukossa.
17. Joka hekumaa rakastaa, se tulee köyhäksi; ja joka viinaa ja öljyä rakastaa, ei hän tule rikkaaksi.
18. Jumalatoin pitää annettaman ulos vanhurskaan siaan, ja ylönkatsoja siveiden edestä.
19. Parempi on asua autiossa maassa kuin riitaisen ja vihaisen vaimon kanssa.
20. Viisaan huoneessa on suloinen tavara ja öljy, vaan tyhmä ihminen sen tuhlaa.
21. Joka vanhurskautta ja hyvyyttä noudattaa, hän löytää elämän, vanhurskauden ja kunnian.
22. Viisas mies voittaa väkeväin kau-

13. Whoso stoppeth his ears at the cry of the poor, he also shall cry himself, but shall not be heard.
14. A gift in secret pacifieth anger: and a reward in the bosom strong wrath.
15. It is joy to the just to do judgment: but destruction shall be to the workers of iniquity.
16. The man that wandereth out of the way of understanding shall remain in the congregation of the dead.
17. He that loveth pleasure shall be a poor man: he that loveth wine and oil shall not be rich.
18. The wicked shall be a ransom for the righteous, and the transgressor for the upright.
19. It is better to dwell in the wilderness, than with a contentious and an angry woman.
20. There is treasure to be desired and oil in the dwelling of the wise; but a foolish man spendeth it up.
21. He that followeth after righteousness and mercy findeth life, righteousness, and honour.
22. A wise man scaleth the city of the

pungin, ja kukistaa heidän uskalluksensa vahvuuden.

23. Joka suunsa ja kielensä hillitsee, hän varjelee sielunsa ahdistuksesta.

24. Joka ynseä ja ylpiä on, hän kutsutaan pilkkaajaksi, joka vihassa ynseytensä näyttää.

25. Laiskan himo tappaa hänen, ettei hänen kätensä tahtoneet mitään tehdä:

26. Hän himoitsee suuresti kaiken päivän; muuta vanhurskas antaa, ja ei kiellä.

27. Jumalattomain uhri on kauhistus, semminkin kuin se synnissä uhrataan.

28. Väärän todistajan pitää hukkuman; vaan joka tottelee, hän saa aina puhua.

29. Jumalatoin juoksee päätähavin lävitse: mutta hurskas ojentaa tiensä.

30. Ei yksikään viisaus, eli ymmärrys, eikä neuvo, auta herraa vastaan.

31. Hevoset valmistetaan sodan päiväksi; mutta voitto tulee herralta.

mighty, and casteth down the strength of the confidence thereof.

23. Whoso keepeth his mouth and his tongue keepeth his soul from troubles.

24. Proud and haughty scorner is his name, who dealeth in proud wrath.

25. The desire of the slothful killeth him; for his hands refuse to labour.

26. He coveteth greedily all the day long: but the righteous giveth and spareth not.

27. The sacrifice of the wicked is abomination: how much more, when he bringeth it with a wicked mind?

28. A false witness shall perish: but the man that heareth speaketh constantly.

29. A wicked man hardeneth his face: but as for the upright, he directeth his way.

30. There is no wisdom nor understanding nor counsel against the LORD.

31. The horse is prepared against the day of battle: but safety is of the

LORD.

22 luku

1. Hyvä sanoma on kalliimpi kuin suuri rikkaus, ja suosio on parempi kuin hopia ja kulta.
2. Rikas ja köyhä tulevat toinen toistansa vastaan: ja Herra on ne kaikki tehnyt.
3. Viisas näkee pahan, ja karttaa; taitamattomat juoksevat lävitse, ja saavat vahingon.
4. Nöyryyden ja Herran pelvon palkka on rikkaus, kunnia ja elämä.
5. Orjantappurat ja paulat ovat väärän tiellä; vaan joka siitä taamma vetäytyy, hän varjelee henkensä.
6. Niinkuin sinä lapsen totutat nuoruudessa, niin ei hän siitä luovu, kuin hän vanhenee.
7. Rikas vallitsee köyhiä, ja joka lainaksi ottaa, hän on lainaajan orja.
8. Joka vääryyttä kylvää, se niittää vaivan, ja hänen pahuutensa hukkuu vitsalla.
9. Laupiaat silmät siunataan, sillä hän

1. A good name is rather to be chosen than great riches, and loving favour rather than silver and gold.
2. The rich and poor meet together: the LORD is the maker of them all.
3. A prudent man foreseeth the evil, and hideth himself: but the simple pass on, and are punished.
4. By humility and the fear of the LORD are riches, and honour, and life.
5. Thorns and snares are in the way of the froward: he that doth keep his soul shall be far from them.
6. Train up a child in the way he should go: and when he is old, he will not depart from it.
7. The rich ruleth over the poor, and the borrower is servant to the lender.
8. He that soweth iniquity shall reap vanity: and the rod of his anger shall fail.
9. He that hath a bountiful eye shall

antaa leivästä köyhälle.

10. Aja pilkkaaja pois, niin riita asettuu, ja tora ja häväistys lakkaa.

11. Joka sydämen puhtautta rakastaa, sen huulet ovat otolliset, ja kuningas on hänen ystävänsä.
12. Herran silmät varjelevat hyvän neuvon, ja kukistavat ylönkatsojan sanat.
13. Laiska sanoo: jalopeura on ulkona, ja minä tapetaan kadulla.

14. Porttoin suu on syvä kuoppa: joka ei Herran suosiossa ole, hän lankee siihen.
15. Hulluus riippuu nuorukaisen sydämessä, vaan kurituksen vitsa ajaa sen kauvas hänestä.
16. Joka köyhälle tekee vääryyttä enentääksensä tavaraansa, hänen pitää itse rikkaalle antaman, ja tosin köyhäksi tuleman.
17. Kallista korvas ja kuule viisasten sanat, ja pane minun oppini sydämees.
18. Sillä se on sinulle suloinen, jos si-

be blessed; for he giveth of his bread to the poor.

10. Cast out the scorner, and contention shall go out; yea, strife and reproach shall cease.

11. He that loveth pureness of heart, for the grace of his lips the king shall be his friend.
12. The eyes of the LORD preserve knowledge, and he overthroweth the words of the transgressor.
13. The slothful man saith, There is a lion without, I shall be slain in the streets.

14. The mouth of strange women is a deep pit: he that is abhorred of the LORD shall fall therein.
15. Foolishness is bound in the heart of a child; but the rod of correction shall drive it far from him.
16. He that oppresseth the poor to increase his riches, and he that giveth to the rich, shall surely come to want.

17. Bow down thine ear, and hear the words of the wise, and apply thine heart unto my knowledge.
18. For it is a pleasant thing if thou

nä pidät sen mielessäs, ja ne sovitetaan yhteen sinun huulilles.
keep them within thee; they shall withal be fitted in thy lips.

19. Että sinun toivos olis Herrassa, olen minä sinua tänäpänä neuvonut; niin ota myös sinä näistä vaari.
19. That thy trust may be in the LORD, I have made known to thee this day, even to thee.

20. Enkö minä ole suurista asioista kirjoittanut sinun etees, neuvoin ja opettain?
20. Have not I written to thee excellent things in counsels and knowledge,

21. Osoittaakseni sinulle vahvan totuuden perustuksen, vastatakses niitä oikein, jotka sinun lähettävät.
21. That I might make thee know the certainty of the words of truth; that thou mightest answer the words of truth to them that send unto thee?

22. Älä ryöstä köyhää, vaikka hän köyhä on, ja älä solvaise vaivaista portissa.
22. Rob not the poor, because he is poor: neither oppress the afflicted in the gate:

23. Sillä Herra ajaa heidän asiansa, ja sortaa heidän soortajansa.
23. For the LORD will plead their cause, and spoil the soul of those that spoiled them.

24. Älä antaudu vihaisen miehen seuraan, ja älä ole julman tykönä,
24. Make no friendship with an angry man; and with a furious man thou shalt not go:

25. Ettes oppisi hänen teitänsä, ja saisi sielulles paulaa.
25. Lest thou learn his ways, and get a snare to thy soul.

26. Älä ole niiden tykönä, jotka kättä lyövät ja velkaa takaavat;
26. Be not thou one of them that strike hands, or of them that are sureties for debts.

27. Sillä jos sinulla ei ole varaa maksaa, niin vuotees otetaan altas pois.
27. If thou hast nothing to pay, why should he take away thy bed from

under thee?

28. Älä siirrä takaperin entisiä rajoja, jotka esi-isäs tehneet ovat.
28. Remove not the ancient landmark, which thy fathers have set.

29. Jos sinä näet nopsan miehen asiassansa, sen pitää seisoman kuninkaan edessä: ei hänen pidä seisoman halpain edessä.
29. Seest thou a man diligent in his business? he shall stand before kings; he shall not stand before mean men.

23 luku

1. Koskas istus ja syöt jonkun herran kanssa, niin ota visu vaari, kuka edessäs on.
1. When thou sittest to eat with a ruler, consider diligently what is before thee:

2. Ja pane veitsi kaulaas, jos sinä tahdot henkes pitää.
2. And put a knife to thy throat, if thou be a man given to appetite.

3. Älä himoitse hänen herkustansa; sillä se on petollinen leipä.
3. Be not desirous of his dainties: for they are deceitful meat.

4. Älä vaivaa sinuas tullakses rikkaaksi, ja lakkaa sinun viisaudesta.
4. Labour not to be rich: cease from thine own wisdom.

5. Älä lennätä silmiäs sen jälkeen, jota et sinä taida saada; sillä se tekee itsellensä siivet niinkuin kotka, ja lentää taivasta päin.
5. Wilt thou set thine eyes upon that which is not? for riches certainly make themselves wings; they fly away as an eagle toward heaven.

6. Älä syö leipää kateen kanssa, ja älä himoitse hänen hänen herkkuansa.
6. Eat thou not the bread of him that hath an evil eye, neither desire thou his dainty meats:

7. Sillä niinkuin hän itse sydämessänsä ajattelee, niin se on; hän sanoo si-
7. For as he thinketh in his heart, so is he: Eat and drink, saith he to thee;

nulle: syö ja juo, ja ei kuitenkaan ole hänen mielensä sinun kanssas.

but his heart is not with thee.

8. Sinun palas, jotka syönyt olet, pitää sinun oksentaman, ja sinun ystävälliset puhees pitää hukkaan tuleman.

8. The morsel which thou hast eaten shalt thou vomit up, and lose thy sweet words.

9. Älä puhu hullun korvissa; sillä hän katsoo sinun toimellisen puheen ylön.

9. Speak not in the ears of a fool: for he will despise the wisdom of thy words.

10. Älä siirrä takaperin entisiä rajoja,ja älä mene orpoin pellolle.

10. Remove not the old landmark; and enter not into the fields of the fatherless:

11. Sillä heidän lunastajansa on voimallinen: hän toimittaa heidän asiansa sinua vastaan.

11. For their redeemer is mighty; he shall plead their cause with thee.

12. Anna sydämes kuritukseen, ja korvas toimelliseen puheesen.

12. Apply thine heart unto instruction, and thine ears to the words of knowledge.

13. Älä lakkaa lasta kurittamasta; sillä jos sinä häntä vitsalla lyöt, niin ei hän kuole.

13. Withhold not correction from the child: for if thou beatest him with the rod, he shall not die.

14. Sinä lyöt häntä vitsalla, vaan sinä vapahdat hänen sielunsa helvetistä.

14. Thou shalt beat him with the rod, and shalt deliver his soul from hell.

15. Poikani, jos sinä viisas olet, niin myös sydämeni iloitsee.

15. My son, if thine heart be wise, my heart shall rejoice, even mine.

16. Ja minun munaskuuni ovat riemuiset, koska sinun huules puhuvat, mikä oikia on.

16. Yea, my reins shall rejoice, when thy lips speak right things.

17. Älköön sinun sydämes kiivoitelko syntisiä, vaan olkoon Herran pelvossa joka päivä.
18. Sillä se on sinulle viimein hyväksi, ja ei sinun odottamises puutu.
19. Kuule, poikani, ja ole viisas, ja johdata sydämes tielle.
20. Älä ole juomarien ja syömärien seassa.
21. Sillä juomarit ja syömärit köyhtyvät, ja unikeko pitää ryysyissä käymän.
22. Kuule isääs, joka sinun siittänyt on, ja älä katso äitiäs ylön, kuin hän vanhaksi tulee.
23. Osta totuutta, ja älä sitä myy, niin myös viisautta, oppia ja ymmärrystä.
24. Vanhurskaan isä suuresti riemuitsee; ja joka viisaan siittänyt on, hän iloitsee hänestä.
25. Anna isäs ja äitis iloita; ja riemuitkaan se, joka sinun synnyttänyt on.
26. Anna minulle, poikani, sydämes, ja sinun silmäs pitäköön minun tieni.
27. Sillä portto on syvä kuoppa, ja vieras vaimo on ahdas kaivo.

17. Let not thine heart envy sinners: but be thou in the fear of the LORD all the day long.
18. For surely there is an end; and thine expectation shall not be cut off.
19. Hear thou, my son, and be wise, and guide thine heart in the way.
20. Be not among winebibbers; among riotous eaters of flesh:
21. For the drunkard and the glutton shall come to poverty: and drowsiness shall clothe a man with rags.
22. Hearken unto thy father that begat thee, and despise not thy mother when she is old.
23. Buy the truth, and sell it not; also wisdom, and instruction, and understanding.
24. The father of the righteous shall greatly rejoice: and he that begetteth a wise child shall have joy of him.
25. Thy father and thy mother shall be glad, and she that bare thee shall rejoice.
26. My son, give me thine heart, and let thine eyes observe my ways.
27. For a whore is a deep ditch; and a strange woman is a narrow pit.

28. Ja hän väijyy niinkuin saalista, ja saattaa monta tottelemattomaksi ihmisten seassa.
28. She also lieth in wait as for a prey, and increaseth the transgressors among men.

29. Kussa on kipu? kussa murhe? kussa tora? kussa valitus? kenellä haavat ilman syytä? kenellä punaiset silmät?
29. Who hath woe? who hath sorrow? who hath contentions? who hath babbling? who hath wounds without cause? who hath redness of eyes?

30. Siinä, kussa viinan tykönä viivytään, ja tullaan tyhjentämään, mitä sisälle pantu on.
30. They that tarry long at the wine; they that go to seek mixed wine.

31. Älä katsele viinaa, vaikka se punoittaa, ja on selkiänä lasissa, ja huokiasti menee alas;
31. Look not thou upon the wine when it is red, when it giveth his colour in the cup, when it moveth itself aright.

32. Vaan viimeiseltä puree se niinkuin käärme, ja pistää niinkuin kyykäärme.
32. At the last it biteth like a serpent, and stingeth like an adder.

33. Niin katsovat sinun silmäs muita vaimoja, ja sinun sydämes puhuu toimettomia asioita,
33. Thine eyes shall behold strange women, and thine heart shall utter perverse things.

34. Ja sinä tulet niinkuin se, joka makaa keskellä merta, ja niinkuin se joka makaa ylhäällä haahden pielen päässä.
34. Yea, thou shalt be as he that lieth down in the midst of the sea, or as he that lieth upon the top of a mast.

35. Sinä sanot; he löivät minua, vaan en minä kipua tuntenut; he sysivät minua, ja en minä tiennyt. Kuin minä herään, niin tahdon minä vielä niin tehdä, ja sitä enempi etsiä.
35. They have stricken me, shalt thou say, and I was not sick; they have beaten me, and I felt it not: when shall I awake? I will seek it yet again.

24 luku

1. Älä ole kiivas pahain ihmisten kanssa, ja älä himoitse olla heitä läsnä;

1. Be not thou envious against evil men, neither desire to be with them.

2. Sillä heidän sydämensä pyytää vahingoittaa, ja heidän huulensa neuvovat pahuuteen.

2. For their heart studieth destruction, and their lips talk of mischief.

3. Viisaudella rakennetaan huone, ja toimella se vahvistetaan.

3. Through wisdom is an house builded; and by understanding it is established:

4. Taidolla kammio täytetään kaikkinaisista kalliista ja jaloista tavaroista.

4. And by knowledge shall the chambers be filled with all precious and pleasant riches.

5. Viisas mies on väkevä, ja toimellinen mies on voimallinen väestä.

5. A wise man is strong; yea, a man of knowledge increaseth strength.

6. Sillä neuvolla sodatkin pidetään: ja jossa monta neuvonantajaa on, siinä on voitto.

6. For by wise counsel thou shalt make thy war: and in multitude of counsellors there is safety.

7. Viisaus on hullulle ylen korkia, ei hän tohdi avata suutansa portissa.

7. Wisdom is too high for a fool: he openeth not his mouth in the gate.

8. Joka ajattelee pahaa tehdäksensä, se kutsutaan pahain ajatusten päämieheksi.

8. He that deviseth to do evil shall be called a mischievous person.

9. Tyhmäin ajatus on synti, ja pilkkaaja on kauhistus ihmisille.

9. The thought of foolishness is sin: and the scorner is an abomination to men.

10. Ei se ole väkevä, joka ei tuskassa vahva ole.
11. Auta niitä, joita tappaa tahdotaan, ja älä vedä sinuas pois pois niiden tyköä, jotka kuoletetaan.
12. Jos sinä sanot: katso, emme ymmärrä sitä! luuletkos, ettei se, joka sydämet tutkii, sitä ymmärrä? ja se, joka sielustas ottaa vaarin, tunne sitä ja kosta ihmiselle tekonsa jälkeen?

13. Syö, poikani, hunajaa; sillä se on hyvä, ja mesileupä on makia suus laelle.
14. Niin on myös viisauden oppi sielulles: koskas sen löydät, niin sinun viimein käy hyvin, ja ei sinun toivos ole turha.

15. Älä vartioitse vanhurskaan huonetta, sinä jumalatoin, älä hukkaa hänen lepoansa.
16. Sillä vanhurskas taitaa langeta seitsemän kertaa, ja nousee jälleen; mutta jumalattomat kaatuvat onnettomuuteen.
17. Älä iloitse vihamiehes vahingosta, ja älköön sinun sydämes riemuitko

10. If thou faint in the day of adversity, thy strength is small.
11. If thou forbear to deliver them that are drawn unto death, and those that are ready to be slain;
12. If thou sayest, Behold, we knew it not; doth not he that pondereth the heart consider it? and he that keepeth thy soul, doth not he know it? and shall not he render to every man according to his works?

13. My son, eat thou honey, because it is good; and the honeycomb, which is sweet to thy taste:
14. So shall the knowledge of wisdom be unto thy soul: when thou hast found it, then there shall be a reward, and thy expectation shall not be cut off.

15. Lay not wait, O wicked man, against the dwelling of the righteous; spoil not his resting place:
16. For a just man falleth seven times, and riseth up again: but the wicked shall fall into mischief.

17. Rejoice not when thine enemy falleth, and let not thine heart be glad

hänen onnettomuudestansa,
18. Ettei Herra näkisi sitä, ja se olis hänelle kelvotoin, ja hän kääntäis vihansa pois hänen päältänsä.
19. Älä vihastu pahain päälle, älä myös ole kiivas jumalattomain tähden;
20. Sillä ei häijyllä ole mitään toivomista, ja jumalattomain kynttilä pitää sammuman.
21. Poikani, pelkää Herraa ja kuningasta, ja älä sekoita sinuas kapinan nostajain kanssa.
22. Sillä heidän kadotuksensa nousee äkisti: ja kuka tietää, koska kummankin onnettomuus tulee?
23. Nämä ovat myös viisasten: ei ole hyvä katsoa muotoa tuomiossa.

24. Joka jumalattomalle sanoo: sinä olet hurskas! häntä kiroovat ihmiset, ja kansa vihaa häntä.
25. Mutta jotka rankaisevat, he ovat otolliset, ja runsas siunaus tulee heidän päällensä.
26. Toimellinen vastaus on niinkuin suloinen suun antamus.
27. Toimita työs ulkona, ja valmista

when he stumbleth:
18. Lest the LORD see it, and it displease him, and he turn away his wrath from him.
19. Fret not thyself because of evil men, neither be thou envious at the wicked;
20. For there shall be no reward to the evil man; the candle of the wicked shall be put out.
21. My son, fear thou the LORD and the king: and meddle not with them that are given to change:
22. For their calamity shall rise suddenly; and who knoweth the ruin of them both?
23. These things also belong to the wise. It is not good to have respect of persons in judgment.
24. He that saith unto the wicked, Thou art righteous; him shall the people curse, nations shall abhor him:
25. But to them that rebuke him shall be delight, and a good blessing shall come upon them.
26. Every man shall kiss his lips that giveth a right answer.
27. Prepare thy work without, and

peltos, ja rakenna sitte huonees.

28. Älä todista lähimmäistäs vastaan ilman syytä, ja älä petä suullas.

29. Älä sano: niinkuin hän teki minulle, niin minä teen hänelle: minä kostan jokaiselle hänen tekonsa jälkeen.

30. Minä kävin laiskan pellon ohitse, ja tyhmän viinamäen sivuitse,

31. Ja katso, siinä olivat paljaat ohdakkeet kasvaneet, ja se oli nukulaista täynnä, ja aidat olivat kaatuneet.

32. Kuin minä sen bäin, panin minä sen sydämeeni, katselin ja opin siitä.

33. Sinä tahdot vielä vähä maata ja unelias olla, ja enempi käsiäs yhteen panna lepäämään;

34. Mutta köyhyytes pitää sinulle tuleman niinkuin matkamies, ja vaivaisuus niinkuin varustettu mies.

25 luku

1. Nämät ovat myös Salomon sanan-

make it fit for thyself in the field; and afterwards build thine house.

28. Be not a witness against thy neighbour without cause; and deceive not with thy lips.

29. Say not, I will do so to him as he hath done to me: I will render to the man according to his work.

30. I went by the field of the slothful, and by the vineyard of the man void of understanding;

31. And, lo, it was all grown over with thorns, and nettles had covered the face thereof, and the stone wall thereof was broken down.

32. Then I saw, and considered it well: I looked upon it, and received instruction.

33. Yet a little sleep, a little slumber, a little folding of the hands to sleep:

34. So shall thy poverty come as one that travelleth; and thy want as an armed man.

1. These are also proverbs of Solo-

laskut, jotka Hiskian ja Juudan kuninkaan miehet ovat tähän panneet tykö.

2. Se on Jumalan kunnia, salata asiaa; mutta kuninkaan kunnia, tutkia asiaa.

3. Taivas on korkia ja maa syvä, ja kuninkaan sydän on tutkimatoin.

4. Raiska otetaan hopiasta pois, niin siitä tulee puhdas astia.

5. Jos jumalatoin otetaan pois kuninkaan kasvoin edestä, niin hänen istuimensa vanhurskaudella vahvistetaan.

6. Älä koreile kuninkaan nähden, ja älä astu suurten sialle.

7. Sillä se on sinulle parempi, koska sinulle sanotaan: astu tänne ylemmä! kuin että ruhtinaan edessä alennettaisiin, jota sinun silmäs näkisivät.

8. Älä ole pikainen riitelemään, ettes tiedä mitäs teet, koska lähimmäiseltäs häväisty olet?

9. Toimita asias lähimmäises kanssa,

mon, which the men of Hezekiah king of Judah copied out.

2. It is the glory of God to conceal a thing: but the honour of kings is to search out a matter.

3. The heaven for height, and the earth for depth, and the heart of kings is unsearchable.

4. Take away the dross from the silver, and there shall come forth a vessel for the finer.

5. Take away the wicked from before the king, and his throne shall be established in righteousness.

6. Put not forth thyself in the presence of the king, and stand not in the place of great men:

7. For better it is that it be said unto thee, Come up hither; than that thou shouldest be put lower in the presence of the prince whom thine eyes have seen.

8. Go not forth hastily to strive, lest thou know not what to do in the end thereof, when thy neighbour hath put thee to shame.

9. Debate thy cause with thy neigh-

älä ilmoita toisen salaisuutta,

10. Ettei se, joka sen kuulee, sinua häpäisisi, ja ettei sinun paha sanomas lakkaa.

11. Sana, aikanansa puhuttu, on niinkuin kultainen omena hopiamaljassa.

12. Koska viisas rankaisee sitä, jaka häntä kuulee, se on niinkuin korvarengas, ja niinkuin kaunistus parhaasta kullasta.

13. Niinkuin lumen kylmä elonaikana, niin on uskollinen sanansaattaja sille, joka hänen lähettänyt on, ja virvoittaa herransa sielun.

14. Joka paljon puhuu ja vähän pitää, hän on niinkuin tuuli ja pilvi ilman sadetta.

15. Kärsivällisyydellä päämies lepytetään, ja siviä kieli pehmittää kovuuden.

16. Jos sinä löydät hunajaa, niin syö tarpeekses, ettes ylönpalttisesti tulisi ravituksi, ja antaisi sitä ylen.

17. Anna jalkas harvoin tulla lähimmäises huoneeseen, ettei hän suuttuis sinuun, ja vihaisi sinua.

18. Joka väärää todistusta puhuu lä-

bour himself; and discover not a secret to another:

10. Lest he that heareth it put thee to shame, and thine infamy turn not away.

11. A word fitly spoken is like apples of gold in pictures of silver.

12. As an earring of gold, and an ornament of fine gold, so is a wise reprover upon an obedient ear.

13. As the cold of snow in the time of harvest, so is a faithful messenger to them that send him: for he refresheth the soul of his masters.

14. Whoso boasteth himself of a false gift is like clouds and wind without rain.

15. By long forbearing is a prince persuaded, and a soft tongue breaketh the bone.

16. Hast thou found honey? eat so much as is sufficient for thee, lest thou be filled therewith, and vomit it.

17. Withdraw thy foot from thy neighbour's house; lest he be weary of thee, and so hate thee.

18. A man that beareth false witness

himmäistänsä vastaan, hän on vasara, miekka ja terävä nuoli.
19. Pilkkaajan toivo hädän aikana on niinkuin murrettu hammas, ja vilpisteleväinen jalka.
20. Joka murheellisen sydämen edessä virsiä veisaa, hän on niinkuin se, joka vaatten tempaa pois talvella, ja etikka pleikun päällä.
21. Jos sinun vihamiehes isoo, niin ravitse häntä leivällä: jos hän janoo, niin juota häntä vedellä;
22. Sillä sinä kokoot hiilet hänen päänsä päälle, ja Herra kostaa sen sinulle.
23. Pohjatuuli tuottaa sateen, ja salainen kieli saattaa kasvot vihaisiksi.

24. Parempi on istua katon kulmalla, kuin riitaisen vaimon kanssa yhdessä huoneessa.
25. Hyvä sanoma kaukaiselta maalta on kylmän veden kaltainen janoovaiselle sielulle.
26. Vanhurskas, joka jumalattoman eteen lankee, on niinkuin sekoitettu kaivo ja turmeltu lähde.
27. Joka paljon hunajaa syö, ei se ole

against his neighbour is a maul, and a sword, and a sharp arrow.
19. Confidence in an unfaithful man in time of trouble is like a broken tooth, and a foot out of joint.
20. As he that taketh away a garment in cold weather, and as vinegar upon nitre, so is he that singeth songs to an heavy heart.
21. If thine enemy be hungry, give him bread to eat; and if he be thirsty, give him water to drink:
22. For thou shalt heap coals of fire upon his head, and the LORD shall reward thee.
23. The north wind driveth away rain: so doth an angry countenance a backbiting tongue.
24. It is better to dwell in the corner of the housetop, than with a brawling woman and in a wide house.
25. As cold waters to a thirsty soul, so is good news from a far country.

26. A righteous man falling down before the wicked is as a troubled fountain, and a corrupt spring.
27. It is not good to eat much honey:

hyvä, ja joka työläitä asioita tutkii, se tulee hänelle työlääksi.
28. Joka ei taida hillitä henkeänsä, hän on niinkuin hävitetty kaupunki ilman muuria.

so for men to search their own glory is not glory.
28. He that hath no rule over his own spirit is like a city that is broken down, and without walls.

26 luku

1. Niinkuin lumi suvella ja sade elonaikana, niin ei sovi tyhmälle kunnia.
2. Niinkuin lintu menee pois, ja pääskynen lentää, niin ei sovi salvaa kirous ilman syytä.
3. Hevoselle ruoska ja aasille ohjat, ja hullulle vitsa selkään.
4. Älä vastaa tyhmää hänen tyhmyytensä jälkeen, ettes myös sinä hänen kaltaiseksensa tulisi.
5. Vastaa tyhmää hänen tyhmyytensä jälkeen, ettei hän näkyisi viisaaksi silmissänsä.
6. Joka tyhmäin sanansaattajain kautta asian toimittaa, hän on niinkuin rampa jaloista, ja saa vahingon.
7. Niinkuin nilkku voi hypätä, niin tyhmä taitaa puhua viisaudesta.
8. Joka tyhmälle taritsee kunniaa, on

1. As snow in summer, and as rain in harvest, so honour is not seemly for a fool.
2. As the bird by wandering, as the swallow by flying, so the curse causeless shall not come.
3. A whip for the horse, a bridle for the ass, and a rod for the fool's back.
4. Answer not a fool according to his folly, lest thou also be like unto him.
5. Answer a fool according to his folly, lest he be wise in his own conceit.
6. He that sendeth a message by the hand of a fool cutteth off the feet, and drinketh damage.
7. The legs of the lame are not equal: so is a parable in the mouth of fools.
8. As he that bindeth a stone in a

niinkuin joku heittäisi kalliin kiven kiviroukkioon.

9. Sananlasku on tyhmäin suussa niinkuin orjantappura, joka juopuneen käsiin pistelee.

10. Taitava ihminen tekee kappaleen oikein; vaan joka taitamattoman palkkaa, hän sen turmelee.

11. Niinkuin koira syö oksennuksensa, niin on hullu joka hulluutensa kertoo.

12. Koskas näet jonkun, joka luulee itsensä viisaaksi, enempi on silloin toivoa tyhmästä kuin hänestä.

13. Laiska sanoo: nuori jalopeura on tiellä, ja jalopeura kujalla.

14. Laiska kääntelee itsiänsä vuoteella niinkuin ovi saranassa.

15. Laiska panee kätensä poveensa: ja se tulee hänelle työlääksi saattaa suuhunsa jälleen.

16. Laiska luulee itsensä viisaammaksi kuin seitsemän, jotka hyviä tapoja opettavat.

17. Joka käy ohitse ja sekoittaa itsensä muiden riitoihin, hän on senkaltainen, joka koiraa korvista vetää.

sling, so is he that giveth honour to a fool.

9. As a thorn goeth up into the hand of a drunkard, so is a parable in the mouth of fools.

10. The great God that formed all things both rewardeth the fool, and rewardeth transgressors.

11. As a dog returneth to his vomit, so a fool returneth to his folly.

12. Seest thou a man wise in his own conceit? there is more hope of a fool than of him.

13. The slothful man saith, There is a lion in the way; a lion is in the streets.

14. As the door turneth upon his hinges, so doth the slothful upon his bed.

15. The slothful hideth his hand in his bosom; it grieveth him to bring it again to his mouth.

16. The sluggard is wiser in his own conceit than seven men that can render a reason.

17. He that passeth by, and meddleth with strife belonging not to him, is like one that taketh a dog by the

ears.

18. Niinkuin se, joka salaa ampuu, tarkoittaa joutsella ja tappaa,

18. As a mad man who casteth firebrands, arrows, and death,

19. Niin on petollinen ihminen hänen lähimmäisillensä, ja sanoo: leikillä minä sen tein.

19. So is the man that deceiveth his neighbour, and saith, Am not I in sport?

20. Kuin halot loppuvat, niin tuli sammuu, ja kuin kielikellot pannaan pois, niin riidat lakkaavat.

20. Where no wood is, there the fire goeth out: so where there is no talebearer, the strife ceaseth.

21. Niinkuin hiilet tuleen, ja puut liekkiin, niin riitainen ihminen saattaa metelin.

21. As coals are to burning coals, and wood to fire; so is a contentious man to kindle strife.

22. Panettelian sanat ovat niinkuin haavat, ja käyvät läpi sydämen.

22. The words of a talebearer are as wounds, and they go down into the innermost parts of the belly.

23. Viekas kieli ja paha sydän on niinkuin saviastia hopian savulla juotettu.

23. Burning lips and a wicked heart are like a potsherd covered with silver dross.

24. Vihamien teeskelee itsensä toisin puheellansa; mutta petos on hänen sydämessänsä.

24. He that hateth dissembleth with his lips, and layeth up deceit within him;

25. Kuin hän liehakoitsee makeilla puheillansa, niin älä usko häntä; sillä seitsemän kauhistusta on hänen sydämessänsä.

25. When he speaketh fair, believe him not: for there are seven abominations in his heart.

26. Joka pitää salavihaa, tehdäksensä vahinkoa, hänen pahuutensa tulee ilmi kokouksissa.

26. Whose hatred is covered by deceit, his wickedness shall be shewed before the whole congregation.

27. Joka kuopan kaivaa, hän lankee siihen, ja joka kiven vierittää, se kierittää sen itse päällensä.
28. Petollinen kieli vihaa rangaistusta, ja suu, joka myötäkielin puhuu, saattaa kadotukseen.

27. Whoso diggeth a pit shall fall therein: and he that rolleth a stone, it will return upon him.
28. A lying tongue hateth those that are afflicted by it; and a flattering mouth worketh ruin.

27 luku

1. Älä kehu huomisesta päivästä; sillä et sinä tiedä, mitä tänäpänä tapahtuu.
2. Anna toisen sinuas kiittää, ja ei sinun oman suus, muukalaisen, ja ei omin huultes.
3. Kivi on raskas ja santa painaa; vaan tyhmän viha on raskaampi kuin ne molemmat.
4. Viha on julma kappale ja karvas mieli on myrsky; ja kuka taitaa olla kateutta vastaan?
5. Julkinen kuritus on parempi kuin salainen rakkaus.
6. Hyvänsuovan haavat ovat paremmat kuin petolliset vainoojain suunantamiset.
7. Ravittu sielu polkee hunajaa; vaan isoovaiselle sielulle ovat kaikki kar-

1. Boast not thyself of to morrow; for thou knowest not what a day may bring forth.
2. Let another man praise thee, and not thine own mouth; a stranger, and not thine own lips.
3. A stone is heavy, and the sand weighty; but a fool's wrath is heavier than them both.
4. Wrath is cruel, and anger is outrageous; but who is able to stand before envy?
5. Open rebuke is better than secret love.
6. Faithful are the wounds of a friend; but the kisses of an enemy are deceitful.
7. The full soul loatheth an honeycomb; but to the hungry soul every

vaatkin makiat.
8. Niinkuin lintu, joka pesästänsä kulkee, niin on se mies, joka siastansa siirtää.
9. Voiteesta ja suitsutuksesta sydän iloitsee, ja ystävän hyvä neuvo on sielulle otollinen.
10. Älä hylkää ystävääs, ja isäs ystäviä, ja älä mene veljes huoneesen, kuin sinun väärin käy; sillä parempi on kylänmies, joka läsnä on, kuin veli, joka taampana on.
11. Ole viisas, poikani, ja iloita sydämeni, että minä taitaisin vastata sitä, joka minua pilkkaa.
12. Viisas näkee vaaran, ja lymyttää itsensä; vaan tyhmät menevät siihen, ja saavat vahingon.
13. Ota hänen vaatteensa, joka toisen takaa, ja ota häneltä pantti muukalaisen edestä.
14. Joka lähimmäistänsä siunaa korkialla äänellä, ja nousee varhain, se luetaan hänelle kiroukseksi.

15. Riitainen vaimo, ja alinomainen tiukkuminen suuresta sateesta, nämät oikein yhteen verrataan.

bitter thing is sweet.
8. As a bird that wandereth from her nest, so is a man that wandereth from his place.
9. Ointment and perfume rejoice the heart: so doth the sweetness of a man's friend by hearty counsel.
10. Thine own friend, and thy father's friend, forsake not; neither go into thy brother's house in the day of thy calamity: for better is a neighbour that is near than a brother far off.
11. My son, be wise, and make my heart glad, that I may answer him that reproacheth me.
12. A prudent man foreseeth the evil, and hideth himself; but the simple pass on, and are punished.
13. Take his garment that is surety for a stranger, and take a pledge of him for a strange woman.
14. He that blesseth his friend with a loud voice, rising early in the morning, it shall be counted a curse to him.
15. A continual dropping in a very rainy day and a contentious woman are alike.

16. Joka häntä tahtoo kätkeä, hän käsittelee tuulta, ja pivo öljyä kädessänsä.
16. Whosoever hideth her hideth the wind, and the ointment of his right hand, which bewrayeth itself.

17. Veitsi hioo veitsen, ja mies teroittaa ystävänsä.
17. Iron sharpeneth iron; so a man sharpeneth the countenance of his friend.

18. Joka fikunapuunsa varjelee, se syö siitä hedelmän, ja joka herraansa vartioitsee, se kunnioitetaan.
18. Whoso keepeth the fig tree shall eat the fruit thereof: so he that waiteth on his master shall be honoured.

19. Niinkuin varjo on vedessä ihmisen kasvon suhteen, niin on ihmisen sydän toisia vastaan.
19. As in water face answereth to face, so the heart of man to man.

20. Helvetti ja kadotus ei tule ikänä täyteen, ja ihmisen silmät ovat tyytymättömät.
20. Hell and destruction are never full; so the eyes of man are never satisfied.

21. Mies tulee kiusatuksi kiittäjän suun kautta, niinkuin hopia ahjossa ja kulta pätsissä.
21. As the fining pot for silver, and the furnace for gold; so is a man to his praise.

22. Jos sinä huhmaressa survoisit tyhmän niinkuin ryynit, niin ei kuitenkaan hänen hulluutensa hänestä erkane.
22. Though thou shouldest bray a fool in a mortar among wheat with a pestle, yet will not his foolishness depart from him.

23. Ota ahkera vaari lampaistas, ja pidä murhe laumastas;
23. Be thou diligent to know the state of thy flocks, and look well to thy herds.

24. Sillä ei tavara ole ijankaikkisesti, eikä kruunu suvusta sukuun.
24. For riches are not for ever: and doth the crown endure to every gen-

eration?

25. Ruoho käy ylös ja kukkaset puhkeevat, ja heinät vuorilla kootaan.

25. The hay appeareth, and the tender grass sheweth itself, and herbs of the mountains are gathered.

26. Lampaat vaatettavat sinua, ja kauriit antavat pellon vuoron.

26. The lambs are for thy clothing, and the goats are the price of the field.

27. Sinulla on vuohten rieskaa kyllä sekä omaksi settä huonees ravinnoksi, ja piikais elatukseksi.

27. And thou shalt have goats' milk enough for thy food, for the food of thy household, and for the maintenance for thy maidens.

28 luku

1. Jumalatoin pakenee, ja ei kenkään aja häntä takaa; vaan jumalinen on rohkia niinkuin nuori jalopeura.

1. The wicked flee when no man pursueth: but the righteous are bold as a lion.

2. Maakunnan synnin tähden tulee valtakuntaan monta päämiestä; vaan toimellisten ja ymmärtäväisten ihmisten tähden pysyy se kauvan.

2. For the transgression of a land many are the princes thereof: but by a man of understanding and knowledge the state thereof shall be prolonged.

3. Nälkäinen, joka köyhiä vaivaa, on niinkuin sadekuuro, joka hedelmän turmelee.

3. A poor man that oppresseth the poor is like a sweeping rain which leaveth no food.

4. Jotka lain hylkäävät, ne ylistävät jumalattomia; vaan jotka lain kätkevät, ovat heille vihaiset.

4. They that forsake the law praise the wicked: but such as keep the law contend with them.

5. Ei pahat ihmiset oikeudesta lukua pidä; vaan jotka Herraa etsivät, he ottavat kaikista vaarin.

6. Parempi on köyhä joka vakuudessansa vaeltaa, kuin rikas, joka väärillä teillä käyskentelee.

7. Joka lain kätkee, se on toimellinen lapsi; mutta joka tuhlaajaa ruokkii, se häpäisee isänsä.

8. Joka tavaransa enentää korolla ja voitolla, se kokoo köyhäin tarpeeksi.

9. Joka korvansa kääntää pois lain kuulosta, hänen rukouksensakin on kauhistus.

10. Joka jumaliset saattaa väärälle tielle, hän lankee omaan kuoppaansa; mutta hurskaat perivät hyvyyden.

11. Rikas luulee itsensä viisaaksi, vaan toimellinen köyhä ymmärtää hänen.

12. Kuin vanhurskaat vallitsevat, niin käy sangen hyvin; vaan koska jumalattomat hallitsevat, niin muuttet ovat kansan seassa.

5. Evil men understand not judgment: but they that seek the LORD understand all things.

6. Better is the poor that walketh in his uprightness, than he that is perverse in his ways, though he be rich.

7. Whoso keepeth the law is a wise son: but he that is a companion of riotous men shameth his father.

8. He that by usury and unjust gain increaseth his substance, he shall gather it for him that will pity the poor.

9. He that turneth away his ear from hearing the law, even his prayer shall be abomination.

10. Whoso causeth the righteous to go astray in an evil way, he shall fall himself into his own pit: but the upright shall have good things in possession.

11. The rich man is wise in his own conceit; but the poor that hath understanding searcheth him out.

12. When righteous men do rejoice, there is great glory: but when the wicked rise, a man is hidden.

13. Joka pahan tekonsa kieltää, ei hän menesty; vaan joka sen tunnustaa ja hylkää, hänelle tapahtuu laupius.
14. Autuas on se ihminen, joka aina pelkää; vaan joka sydämensä paaduttaa, se lankee onnettomuuteen.
15. Jumalatoin päämies, joka köyhää kansaa hallitsee, on kiljuva jalopeura ja ahne karhu.
16. Kuin hallitsia on ilman toimeta, niin paljon vääryyttä tapahtuu; vaan joka vihaa ahneutta, hän saa kauvan elää.
17. Ihminen, joka jonkun sielun veressä vääryyttä tekee, ei pääse, vaikka hän hamaan hautaan pakenis.
18. Joka vakuudessa vaeltaa, se on tallessa; mutta joka käy pahaa tietä, hänen täytyy joskus langeta.
19. Joka peltonsa viljelee, hän saa leipää yltäisesti; vaan joka pyytää joutilaana käydä, se ravitaan köyhyydellä.
20. Uskollinen mies runsaasti siunataan; vaan joka pyrkii rikkauden perään, ei hän ole viaton.
21. Ei ole se hyvä, että joku katsoo

13. He that covereth his sins shall not prosper: but whoso confesseth and forsaketh them shall have mercy.
14. Happy is the man that feareth alway: but he that hardeneth his heart shall fall into mischief.
15. As a roaring lion, and a ranging bear; so is a wicked ruler over the poor people.
16. The prince that wanteth understanding is also a great oppressor: but he that hateth covetousness shall prolong his days.
17. A man that doeth violence to the blood of any person shall flee to the pit; let no man stay him.
18. Whoso walketh uprightly shall be saved: but he that is perverse in his ways shall fall at once.
19. He that tilleth his land shall have plenty of bread: but he that followeth after vain persons shall have poverty enough.
20. A faithful man shall abound with blessings: but he that maketh haste to be rich shall not be innocent.
21. To have respect of persons is not

muotoa; sillä ihminen taitaa tehdä leivän kappaleen tähden väärin.
22. Joka äkisti rikkautta pyytää, ja on kade, hänelle tulee köyhyys, ettei hän tiedäkään.
23. Joka ihmistä rankaisee, hän löytää paremman ystävyyden kuin se, joka puhuu myötämielin.
24. Joka ottaa isältänsä ja äidiltänsä, ja sanoo; ei se ole synti, hän on hävittäjän kanssaveli.

25. Ylpiä ihminen saattaa riidan; mutta joka luottaa Herraan, hän kostuu.

26. Joka omaan sydämeensä uskaltaa, hän on tyhmä; mutta joka viisaudessa vaeltaa, hän vapahdetaan.
27. Joka vaivaiselle antaa, ei häneltä puutu; vaan joka silmänsä hänestä kääntää, se tulee pahasti kirotuksi.
28. Kuin jumalattomat tulevat, niin kansa itsensä kätkee; mutta kuin ne hukkuvat, niin vanhurskaat enenevät.

29 luku

1. Joka kuritukselle on uppiniskainen,

good: for for a piece of bread that man will transgress.
22. He that hasteth to be rich hath an evil eye, and considereth not that poverty shall come upon him.
23. He that rebuketh a man afterwards shall find more favour than he that flattereth with the tongue.
24. Whoso robbeth his father or his mother, and saith, It is no transgression; the same is the companion of a destroyer.
25. He that is of a proud heart stirreth up strife: but he that putteth his trust in the LORD shall be made fat.
26. He that trusteth in his own heart is a fool: but whoso walketh wisely, he shall be delivered.
27. He that giveth unto the poor shall not lack: but he that hideth his eyes shall have many a curse.
28. When the wicked rise, men hide themselves: but when they perish, the righteous increase.

1. He, that being often reproved

hän äkisti kadotetaan ilman yhdetäkään avuta.

2. Kuin vanhurskaita monta on, niin kansa iloitsee; vaan kuin jumalatoin hallitsee, niin kansa huokaa.

3. Joka viisautta rakastaa, hän iloittaa isänsä; mutta joka huoria elättää, hän tuhlaa tavaraansa.

4. Kuningas rakentaa oikeudella valtakunnan; vaan lahjain ottaja sen turmelee.

5. Joka lähimmäisensä kanssa liehakoitsee, hän hajoittaa verkon jalkainsa eteen.

6. Kuin paha syntiä tekee, niin hän hänensä paulaan sekoittaa; vaan vanhurskas riemuitsee, ja hänellä on ilo.

7. Vanhurskas tuntee köyhän asian; vaan jumalatoin ei ymmärrä viisautta.

8. Pilkkaajat hajoittavat kaupungin; vaan viisaat asettavat vihan.

9. Kuin viisas tulee tyhmän kanssa oikeutta käymään, joko hän on vihainen eli iloinen, niin ei ole hänellä yh-

hardeneth his neck, shall suddenly be destroyed, and that without remedy.

2. When the righteous are in authority, the people rejoice: but when the wicked beareth rule, the people mourn.

3. Whoso loveth wisdom rejoiceth his father: but he that keepeth company with harlots spendeth his substance.

4. The king by judgment establisheth the land: but he that receiveth gifts overthroweth it.

5. A man that flattereth his neighbour spreadeth a net for his feet.

6. In the transgression of an evil man there is a snare: but the righteous doth sing and rejoice.

7. The righteous considereth the cause of the poor: but the wicked regardeth not to know it.

8. Scornful men bring a city into a snare: but wise men turn away wrath.

9. If a wise man contendeth with a foolish man, whether he rage or laugh, there is no rest.

tään lepoa.
10. Verikoirat vihaavat siviää; vaan vanhurskaat holhovat häntä.
11. Tyhmä vuodattaa kaiken henkensä; vaan viisas sen pidättää.
12. Päämies, joka valhetta rakastaa, hänen palveliansa ovat kaikki jumalattomat.
13. Köyhä ja rikas kohtasivat toinen toisensa: Herra valaisee heidän molempain silmänsä.
14. Kuningas, joka uskollisesti tuomitsee köyhiä, hänen istuimensa vahvistetaan ijankaikkisesti.
15. Vitsa ja rangaistus antaa viisauden; vaan itsevaltainen lapsi häpäisee äitinsä.
16. Jossa monta jumalatointa on, siinä on monta syntiä; vaan vanhurskaat näkevät heidän lankeemisensa.
17. Kurita poikaas, niin hän sinua virvoitaa, ja saattaa sielus iloiseksi.

18. Kuin ennustukset loppuvat, niin kansa hajoitetaan; vaan autuas kätkee lain.
19. Palvelia ei anna itsiänsä kurittaa sanoilla; sillä vaikka hän sen ymmär-

10. The bloodthirsty hate the upright: but the just seek his soul.
11. A fool uttereth all his mind: but a wise man keepeth it in till afterwards.
12. If a ruler hearken to lies, all his servants are wicked.

13. The poor and the deceitful man meet together: the LORD lighteneth both their eyes.
14. The king that faithfully judgeth the poor, his throne shall be established for ever.
15. The rod and reproof give wisdom: but a child left to himself bringeth his mother to shame.
16. When the wicked are multiplied, transgression increaseth: but the righteous shall see their fall.
17. Correct thy son, and he shall give thee rest; yea, he shall give delight unto thy soul.
18. Where there is no vision, the people perish: but he that keepeth the law, happy is he.
19. A servant will not be corrected by words: for though he understand he

tää, niin ei hän vastaa.
20. Jos sinä näet jonkun, joka on nopsa puhumaan: enempi on toivoa tyhmästä kuin hänestä.
21. Jos palvelia nuoruudesta herkullisesti pidetään, niin hän tahtoo sitte poikana olla.
22. Vihainen mies saattaa riidan, ja kiukkuinen tekee monta syntiä.

23. Ylpeys kukistaa ihmisen; vaan kunnia korottaa nöyrän.

24. Joka varkaan kanssa on osallinen, hän vihaa sieluansa, niin myös se, joka kuulee kirouksen ja ei ilmoita.
25. Joka pelkää ihmistä, hän tulee lankeemukseen; mutta joka luottaa Herraan, hän tulee pidetyksi ylös.
26. Moni etsii päämiehenkasvoja; mutta jokaisen tuomio tulee Herralta.

27. Jumalatoin ihminen on vanhurskaille kauhistus; ja joka oikialla tiellä on, hän on jumalattomalle kauhistus.

will not answer.
20. Seest thou a man that is hasty in his words? there is more hope of a fool than of him.
21. He that delicately bringeth up his servant from a child shall have him become his son at the length.
22. An angry man stirreth up strife, and a furious man aboundeth in transgression.

23. A man's pride shall bring him low: but honour shall uphold the humble in spirit.

24. Whoso is partner with a thief hateth his own soul: he heareth cursing, and bewrayeth it not.
25. The fear of man bringeth a snare: but whoso putteth his trust in the LORD shall be safe.
26. Many seek the ruler's favour; but every man's judgment cometh from the LORD.

27. An unjust man is an abomination to the just: and he that is upright in the way is abomination to the wicked.

30 luku

1. Agurin Jakenin pojan pojan sanat ja opetus, jonka se mies pujui Itielille, Itielille ja Ukkalille.

1. The words of Agur the son of Jakeh, even the prophecy: the man spake unto Ithiel, even unto Ithiel and Ucal,

2. Minä olen kaikkein hulluin, ja ihmisten ymmärrys ei ole minussa.

2. Surely I am more brutish than any man, and have not the understanding of a man.

3. En minä ole oppinut viisautta, ja en tiedä pyhäin taitoa.

3. I neither learned wisdom, nor have the knowledge of the holy.

4. Kuka taivaaseen menee ylös ja tulee alas? kuka käsittää tuulen pivoonsa? kuka sitoo veden vaatteeseen? kuka on asettanut kaikki maan ääret? mikä on hänen nimensä? kuinka hänen poikansa kutsutaan? tiedätkös?

4. Who hath ascended up into heaven, or descended? who hath gathered the wind in his fists? who hath bound the waters in a garment? who hath established all the ends of the earth? what is his name, and what is his son's name, if thou canst tell?

5. Kaikki Jumalan sanat ovat kirkastetut, ja ovat kilpi niille, jotka uskovat hänen päällensä.

5. Every word of God is pure: he is a shield unto them that put their trust in him.

6. Älä lisää hänen sanoihinsa, ettei hän sinua rankaisisi, ja sinä löyttäisiin valehteliaksi.

6. Add thou not unto his words, lest he reprove thee, and thou be found a liar.

7. Kahta minä sinulta anon, ettes minulta niitä kieltäisi, ennenkuin minä kuolen:

7. Two things have I required of thee; deny me them not before I die:

8. Väärä oppi ja valhe olkoon minusta

8. Remove far from me vanity and

kaukana: köyhyyttä ja rikkautta älä minulle anna; vaan anna minun saada määrätty osani ravinnosta.

lies: give me neither poverty nor riches; feed me with food convenient for me:

9. Etten minä, jos minä ylen ravituksi tulisin, kieltäisi sinua ja sanoisi: kuka on Herra? eli, jos minä ylen köyhäksi tulisin, varastaisi, ja syntiä tekisi Jumalani nimeä vastaan.

9. Lest I be full, and deny thee, and say, Who is the LORD? or lest I be poor, and steal, and take the name of my God in vain.

10. Älä kanna palvelian päälle hänen isäntänsä edessä, ettei hän sinua kiroilisi ja sinä niin nuhteeseen tulet.

10. Accuse not a servant unto his master, lest he curse thee, and thou be found guilty.

11. On niitä, jotka kiroilevat isäänsä ja ei siunaa äitiänsä.

11. There is a generation that curseth their father, and doth not bless their mother.

12. On niitäkin, jotka luulevat itsensä puhtaaksi, ja ei ole kuitenkaan saastaisuudestansa pestyt.

12. There is a generation that are pure in their own eyes, and yet is not washed from their filthiness.

13. Ovat myös, jotka silmänsä nostavat, ja silmälautansa korottavat;

13. There is a generation, O how lofty are their eyes! and their eyelids are lifted up.

14. Ja ovat, joilla on miekka hammasten siassa, ja veitset heidän syömähampainansa, ja syövät vaivaiset maan päältä, ja köyhät ihmisten seasta.

14. There is a generation, whose teeth are as swords, and their jaw teeth as knives, to devour the poor from off the earth, and the needy from among men.

15. Verenimijällä on kaksi tytärtä: tuo tänne, tuo tänne. Kolme on tyytymätöintä, ja tosin neljä ei sano kyllä ole-

15. The horseleach hath two daughters, crying, Give, give. There are three things that are never satisfied,

van:

16. Helvetti, vaimon suljettu kohtu, maa, joka ei vedellä täytetä: ja tuli ei sano: jo kyllä on.

17. Silmä joka häpäisee isäänsä, ja katsoo ylön totella äitiänsä, sen kaarneet ojan tykönä hakkaavat ulos, ja kotkan pojat syövät.

18. Kolme minulle ovat ihmeelliset, ja neljää en minä tiedä:

19. Kotkan tiet taivaan alla, käärmeen retket kalliolla, haahden jäljet meren keskellä, ja miehen jäljet piian tykö.

20. Niin on myös porton polut: hän syö ja pyyhkii suunsa, ja sanoo: en minä mitään pahaa ole tehnyt.

21. Kolmen kautta maakunta tulee levottomuuteen, ja tosin neljää hän ei voi kärsiä:

22. Kuin palvelia rupee hallitsemaan, kuin hullu ylen ravituksi tulee,

23. Kuin ilkiä naitetaan, ja kuin piika

yea, four things say not, It is enough:

16. The grave; and the barren womb; the earth that is not filled with water; and the fire that saith not, It is enough.

17. The eye that mocketh at his father, and despiseth to obey his mother, the ravens of the valley shall pick it out, and the young eagles shall eat it.

18. There be three things which are too wonderful for me, yea, four which I know not:

19. The way of an eagle in the air; the way of a serpent upon a rock; the way of a ship in the midst of the sea; and the way of a man with a maid.

20. Such is the way of an adulterous woman; she eateth, and wipeth her mouth, and saith, I have done no wickedness.

21. For three things the earth is disquieted, and for four which it cannot bear:

22. For a servant when he reigneth; and a fool when he is filled with meat;

23. For an odious woman when she is

tulee emäntänsä perilliseksi.

24. Neljä on pientä maan päällä, ja ovat toimellisemmat viisaita.

25. Myyriäiset, heikko väki, jotka kuitenkin elatuksensa suvella toimittavat;

26. Kaninit, heikko väki, jotka kuitenkin pesänsä kalliolle tekevät;

27. Heinäsirkoilla ei ole kuningasta, kuitenkin he lähtevät kaikki ylös joukossansa;

28. Hämähäkki kehrää käsillänsä, ja on kuninkaan linnoissa.

29. Kolmella on jalo käyntö, ja tosin neljä astuu hyvin:

30. Jalopeura, voimallinen petoin seassa, joka ei palaja kenenkään edestä;

31. Hurtta, jolla vahvat sivut ovat, ja kauris, ja kuningas, jota vastaan ei kenkään tohdi.

32. Jos sinä olet tyhmästi tehnyt, ja korottanut sinuas, ja jos sinä olet jotakin pahaa ajatellut, niin laske käsi suus päälle.

married; and an handmaid that is heir to her mistress.

24. There be four things which are little upon the earth, but they are exceeding wise:

25. The ants are a people not strong, yet they prepare their meat in the summer;

26. The conies are but a feeble folk, yet make they their houses in the rocks;

27. The locusts have no king, yet go they forth all of them by bands;

28. The spider taketh hold with her hands, and is in kings' palaces.

29. There be three things which go well, yea, four are comely in going:

30. A lion which is strongest among beasts, and turneth not away for any;

31. A greyhound; an he goat also; and a king, against whom there is no rising up.

32. If thou hast done foolishly in lifting up thyself, or if thou hast thought evil, lay thine hand upon thy mouth.

33. Joka rieskaa kirnuu, hän tekee voita: ja jokaa nenää pusertaa, hän vaatii ulos veren: ja joka vihaa kehoittaa, hän vaatii riitaan.

33. Surely the churning of milk bringeth forth butter, and the wringing of the nose bringeth forth blood: so the forcing of wrath bringeth forth strife.

31 luku

1. Kuningas Lemuelin sanat: oppi, jonka hänen äitinsä hänelle opetti:
2. Ah minun poikani, ah minun kohtuni poika, ah minun toivottu poikani!

1. The words of king Lemuel, the prophecy that his mother taught him.
2. What, my son? and what, the son of my womb? and what, the son of my vows?

3. Älä anna vaimon saada tavaraas, ja älä käy niillä retkillä, joissa kuninkaat turmeltuvat.

3. Give not thy strength unto women, nor thy ways to that which destroyeth kings.

4. Ei kuningasten, o Lemuel, ei sovi kuningasten viinaa juoda, eli ruhtinasten väkeviä juotavia,
5. Ettei he joisi, ja oikeutta unohtaisi, ja väärentelisi köyhäin asiaa.

4. It is not for kings, O Lemuel, it is not for kings to drink wine; nor for princes strong drink:
5. Lest they drink, and forget the law, and pervert the judgment of any of the afflicted.

6. Antakaat väkeviä juotavia niille, jotka hukkumallnsa ovat, ja viinaa murheellisille sieluille,
7. Että he joisivat, ja unohtaisivat ahdistuksensa, ja ei enää johdattaisi mieleensä viheliäisyyttänsä.
8. Avaa suus mykän edessä, ja auta

6. Give strong drink unto him that is ready to perish, and wine unto those that be of heavy hearts.
7. Let him drink, and forget his poverty, and remember his misery no more.
8. Open thy mouth for the dumb in

hyljättyin asiaa.

the cause of all such as are appointed to destruction.

9. Avaa suus, ja tuomitse oikein, ja pelasta vaivainen ja köyhä.

9. Open thy mouth, judge righteously, and plead the cause of the poor and needy.

10. Joka toimellisen vaimon löytää, se on kalliimpi kuin kaikkein kallimmat päärlyt:

10. Who can find a virtuous woman? for her price is far above rubies.

11. Hänen miehensä sydän uskaltaa häneen: hänen elatuksensa ei puutu häneltä.

11. The heart of her husband doth safely trust in her, so that he shall have no need of spoil.

12. Hän tekee hänelle hyvää ja ei pahaa kaikkena elinaikanansa.

12. She will do him good and not evil all the days of her life.

13. Hän harjoittaa itsensä villoissa ja pellavissa, ja tekee mielellänsä työtä käsillänsä.

13. She seeketh wool, and flax, and worketh willingly with her hands.

14. Hän on niinkuin kauppamiehen haaksi, joka elatuksensa tuo kaukaa.

14. She is like the merchants' ships; she bringeth her food from afar.

15. Hän nousee yöllä, ja antaa perheellensä ruokaa, ja piioillensa heidän osansa.

15. She riseth also while it is yet night, and giveth meat to her household, and a portion to her maidens.

16. Hän pyytää peltoa ja saa sen, ja istutaa viinapuita kättensä hedelmästä.

16. She considereth a field, and buyeth it: with the fruit of her hands she planteth a vineyard.

17. Hän vyöttää kupeensa väkevydellä, ja vahvistaa käsivartensa.

17. She girdeth her loins with strength, and strengtheneth her arms.

18. Hän näkee askareensa hyödyl-

18. She perceiveth that her merchan-

liseksi: hänen kynttiläänsä ei sammuteta yöllä.

19. Hän ojentaa kätensä rukkiin, ja tarttuu sormillansa kehrävarteen.

20. Hän kohottaa kätensä köyhille, ja ojentaa kätensä tarvitseville.

21. Ei hän pelkää lunta huoneessansa; sillä kaikella hänen perheellänsä ovat kaksinkertaiset vaatteet.

22. Hän tekee itsellensä makausvaatteita: valkia kallis liina ja purppura ovat hänen pukunsa.

23. Hänen miehensä on tuttu porteissa, istuissansa maan vanhimpain tykönä.

24. Hän tekee kallista liinaa ja myy sitä, ja antaa vyön kauppaajalle.

25. Väkevyys ja kunnia on hänen pukunsa, ja hän nauraa seuraavaiselle ajalle.

26. Hän avaa suunsa viisaudessa, ja hänen kielensä on suloinen oppi.

27. Hän katselee kurkistellen, kuinka hänen huoneessansa kaikki asiat ovat, ja ei syö laiskuudessa leipäänsä.

dise is good: her candle goeth not out by night.

19. She layeth her hands to the spindle, and her hands hold the distaff.

20. She stretcheth out her hand to the poor; yea, she reacheth forth her hands to the needy.

21. She is not afraid of the snow for her household: for all her household are clothed with scarlet.

22. She maketh herself coverings of tapestry; her clothing is silk and purple.

23. Her husband is known in the gates, when he sitteth among the elders of the land.

24. She maketh fine linen, and selleth it; and delivereth girdles unto the merchant.

25. Strength and honour are her clothing; and she shall rejoice in time to come.

26. She openeth her mouth with wisdom; and in her tongue is the law of kindness.

27. She looketh well to the ways of her household, and eateth not the bread of idleness.

28. Hänen poikansa tulevat ja ylistävät häntä autuaaksi: hänen miehensä kiittää häntä sanoen:

28. Her children arise up, and call her blessed; her husband also, and he praiseth her.

29. Moni tytär käyttää itsensä kauniisti; mutta sinä käyt ylitse heidän kaikkein.

29. Many daughters have done virtuously, but thou excellest them all.

30. Otollinen olla on petollisuus, ihana olla on turha; vaan vaimo, joka Herraa pelkää, ylistetään.

30. Favour is deceitful, and beauty is vain: but a woman that feareth the LORD, she shall be praised.

31. Antakaat hänelle kättensä hedelmästä, ja hänen kättensä työt kiittäkään häntä porteissa.

31. Give her of the fruit of her hands; and let her own works praise her in the gates.

SAARNAAJAN KIRJA

1 luku

1. Saarnaajan sanat, Daavidin pojan, joka oli kuninkaana Jerusalemissa.
2. Turhuuksien turhuus, sanoi saarnaaja, turhuuksien turhuus; kaikki on turhuutta!
3. Mitä hyötyä on ihmiselle kaikesta vaivannäöstänsä, jolla hän vaivaa itseänsä auringon alla?
4. Sukupolvi menee, ja sukupolvi tulee, mutta maa pysyy iäti.

5. Ja aurinko nousee, ja aurinko laskee ja kiiruhtaa sille sijallensa, josta se jälleen nousee.
6. Tuuli menee etelään ja kiertää pohjoiseen, kiertää yhä kiertämistään, ja samalle kierrollensa tuuli palajaa.

7. Kaikki joet laskevat mereen, mutta meri ei siitänsä täyty; samaan paikkaan, johon joet ovat laskeneet, ne aina edelleen laskevat.
8. Kaikki tyynni itseänsä väsyttää,

1. The words of the Preacher, the son of David, king in Jerusalem.
2. Vanity of vanities, saith the Preacher, vanity of vanities; all is vanity.
3. What profit hath a man of all his labour which he taketh under the sun?
4. One generation passeth away, and another generation cometh: but the earth abideth for ever.
5. The sun also ariseth, and the sun goeth down, and hasteth to his place where he arose.
6. The wind goeth toward the south, and turneth about unto the north; it whirleth about continually, and the wind returneth again according to his circuits.
7. All the rivers run into the sea; yet the sea is not full; unto the place from whence the rivers come, thither they return again.
8. All things are full of labour; man

niin ettei kukaan sitä sanoa saata. Ei saa silmä kyllääsä näkemisestä eikä korva täyttänsä kuulemisesta.

cannot utter it: the eye is not satisfied with seeing, nor the ear filled with hearing.

9. Mitä on ollut, sitä vastakin on; ja mitä on tapahtunut, sitä vastakin tapahtuu. Ei ole mitään uutta auringon alla.

9. The thing that hath been, it is that which shall be; and that which is done is that which shall be done: and there is no new thing under the sun.

10. Jos jotakin on, josta sanotaan: "Katso, tämä on uutta", niin on sitä kuitenkin ollut jo ennen, ammoisina aikoina, jotka ovat olleet ennen meitä.

10. Is there any thing whereof it may be said, See, this is new? it hath been already of old time, which was before us.

11. Ei jää muistoa esi-isistä; eikä jälkeläisistäkään, jotka tulevat, jää muistoa niille, jotka heidän jälkeensä tulevat.

11. There is no remembrance of former things; neither shall there be any remembrance of things that are to come with those that shall come after.

12. Minä, saarnaaja, olin Israelin kuningas Jerusalemissa.

12. I the Preacher was king over Israel in Jerusalem.

13. Ja minä käänsin sydämeni viisaudella tutkimaan ja miettimään kaikkea, mitä auringon alla tapahtuu. Tämä on vaikea työ, jonka Jumala on antanut ihmislapsille, heidän sillä itseään rasittaaksensa.

13. And I gave my heart to seek and search out by wisdom concerning all things that are done under heaven: this sore travail hath God given to the sons of man to be exercised therewith.

14. Minä katselin kaikkia tekoja, mitä tehdään auringon alla, ja katso, se on kaikki turhuutta ja tuulen tavoittelua.

14. I have seen all the works that are done under the sun; and, behold, all is vanity and vexation of spirit.

15. Väärä ei voi suoristua, eikä vajaata voi täydeksi laskea.

15. That which is crooked cannot be made straight: and that which is wanting cannot be numbered.

16. Minä puhuin sydämessäni näin: Minä olen hankkinut suuren viisauden ja sitä yhä lisännyt, jopa yli kaikkien, jotka ovat ennen minua Jerusalemissa hallinneet, ja paljon on sydämeni nähnyt viisautta ja tietoa.

16. I communed with mine own heart, saying, Lo, I am come to great estate, and have gotten more wisdom than all they that have been before me in Jerusalem: yea, my heart had great experience of wisdom and knowledge.

17. Ja minä käänsin sydämeni tutkimaan viisautta ja tietoa, mielettömyyttä ja tyhmyyttä, ja minä tulin tietämään, että sekin oli tuulen tavoittelemista.

17. And I gave my heart to know wisdom, and to know madness and folly: I perceived that this also is vexation of spirit.

18. Sillä missä on paljon viisautta, siinä on paljon surua; ja joka tietoa lisää, se tuskaa lisää.

18. For in much wisdom is much grief: and he that increaseth knowledge increaseth sorrow.

2 luku

1. Minä sanoin sydämessäni: Tule, minä tahdon koetella sinua ilolla, nauti hyvää. Mutta katso, sekin oli turhuutta.

1. I said in mine heart, Go to now, I will prove thee with mirth, therefore enjoy pleasure: and, behold, this also is vanity.

2. Naurusta minä sanoin: "Mieletöntä!" ja ilosta: "Mitä se toimittaa?"

2. I said of laughter, It is mad: and of mirth, What doeth it?

3. Minä mietin mielessäni virkistää

3. I sought in mine heart to give my-

ruumistani viinillä - kuitenkin niin, että sydämeni harrastaisi viisautta - ja noudattaa tyhmyyttä, kunnes saisin nähdä, mikä olisi ihmislapsille hyvä, heidän tehdäksensä sitä taivaan alla lyhyinä elämänsä päivinä.

4. Minä tein suuria töitä: rakensin itselleni taloja, istutin itselleni viinitarhoja.

5. Minä laitoin itselleni puutarhoja ja puistoja ja istutin niihin kaikkinaisia hedelmäpuita.

6. Minä tein itselleni vesilammikoita kastellakseni niistä metsiköitä, joissa puita kasvoi.

7. Minä ostin orjia ja orjattaria, ja kotona syntyneitäkin minulla oli; myös oli minulla karjaa, raavaita ja lampaita, paljon enemmän kuin kenelläkään niistä, jotka olivat olleet ennen minua Jerusalemissa.

8. Minä kokosin itselleni myöskin hopeata ja kultaa ja kuninkaitten ja maakuntien aarteita ja hankin itselleni laulajia ja laulajattaria ja ihmislasten iloja, vaimon, jopa vaimoja.

9. Minä tulin suureksi ja yhä suu-

self unto wine, yet acquainting mine heart with wisdom; and to lay hold on folly, till I might see what was that good for the sons of men, which they should do under the heaven all the days of their life.

4. I made me great works; I builded me houses; I planted me vineyards:

5. I made me gardens and orchards, and I planted trees in them of all kind of fruits:

6. I made me pools of water, to water therewith the wood that bringeth forth trees:

7. I got me servants and maidens, and had servants born in my house; also I had great possessions of great and small cattle above all that were in Jerusalem before me:

8. I gathered me also silver and gold, and the peculiar treasure of kings and of the provinces: I gat me men singers and women singers, and the delights of the sons of men, as musical instruments, and that of all sorts.

9. So I was great, and increased

remmaksi, yli kaikkien, jotka olivat olleet ennen minua Jerusalemissa. Sen ohessa pysyi minussa viisauteni.

10. Enkä minä pidättänyt silmiäni mistään, mitä ne pyysivät, enkä kieltänyt sydämeltäni mitään iloa, sillä minun sydämeni iloitsi kaikesta vaivannäöstäni, ja se oli minun osani kaikesta vaivannäöstäni.

11. Mutta kun minä käänsin huomioni kaikkiin töihin, joita minun käteni olivat tehneet, ja vaivannäköön, jolla olin vaivannut itseäni niitä tehdessäni, niin katso: se oli kaikki turhuutta ja tuulen tavoittelua; eikä ole hyötyä mistään auringon alla.

12. Kun minä käännyin katsomaan viisautta ja mielettömyyttä ja tyhmyyttä - sillä mitä taitaa ihminen, joka tulee kuninkaan jälkeen, muuta kuin tehdä, mitä jo ennen on tehty? -

13. niin minä näin, että viisaus on hyödyllisempi tyhmyyttä, niinkuin valo on pimeyttä hyödyllisempi.

14. Viisaalla on silmät päässänsä, tyhmä taas vaeltaa pimeässä; mutta minä tulin tietämään myös sen, että toisen käy niinkuin toisenkin.

more than all that were before me in Jerusalem: also my wisdom remained with me.

10. And whatsoever mine eyes desired I kept not from them, I withheld not my heart from any joy; for my heart rejoiced in all my labour: and this was my portion of all my labour.

11. Then I looked on all the works that my hands had wrought, and on the labour that I had laboured to do: and, behold, all was vanity and vexation of spirit, and there was no profit under the sun.

12. And I turned myself to behold wisdom, and madness, and folly: for what can the man do that cometh after the king? even that which hath been already done.

13. Then I saw that wisdom excelleth folly, as far as light excelleth darkness.

14. The wise man's eyes are in his head; but the fool walketh in darkness: and I myself perceived also that one event happeneth to them all.

15. Ja minä sanoin sydämessäni: Se, mikä kohtaa tyhmää, kohtaa minuakin; miksi olen sitten niin tuiki viisaaksi tullut? Ja minä sanoin sydämessäni: Tämäkin on turhuutta.

15. Then said I in my heart, As it happeneth to the fool, so it happeneth even to me; and why was I then more wise? Then I said in my heart, that this also is vanity.

16. Sillä ei jää viisaasta, niinkuin ei tyhmästäkään, ikuista muistoa, kun kerran tulevina päivinä kaikki unhotetaan; ja eikö kuole viisas niinkuin tyhmäkin?

16. For there is no remembrance of the wise more than of the fool for ever; seeing that which now is in the days to come shall all be forgotten. And how dieth the wise man? as the fool.

17. Niin minä kyllästyin elämään, sillä minusta oli pahaa se, mikä tapahtuu auringon alla, koskapa kaikki on turhuutta ja tuulen tavoittelua.

17. Therefore I hated life; because the work that is wrought under the sun is grievous unto me: for all is vanity and vexation of spirit.

18. Ja minä kyllästyin kaikkeen vaivannäköni, jolla olin vaivannut itseäni auringon alla, koska minun täytyy se jättää ihmiselle, joka tulee minun jälkeeni.

18. Yea, I hated all my labour which I had taken under the sun: because I should leave it unto the man that shall be after me.

19. Ja kuka tietää, onko hän viisas vai tyhmä? Mutta hallitsemaan hän tulee kaikkia minun vaivannäköni hedelmiä, joiden tähden minä olen vaivannut itseäni ja ollut viisas auringon alla. Tämäkin on turhuutta.

19. And who knoweth whether he shall be a wise man or a fool? yet shall he have rule over all my labour wherein I have laboured, and wherein I have shewed myself wise under the sun. This is also vanity.

20. Niin minä annoin sydämeni vaipua epätoivoon kaikesta vaivannäös-

20. Therefore I went about to cause my heart to despair of all the labour

täni, jolla olin vaivannut itseäni auringon alla.

21. Sillä niin on: ihmisen, joka on vaivaa nähnyt toimien viisaudella, tiedolla ja kunnolla, täytyy antaa kaikki ihmiselle, joka ei ole siitä vaivaa nähnyt, hänen osaksensa. Sekin on turhuutta ja on suuri onnettomuus.

22. Sillä mitä saa ihminen kaikesta vaivannäöstänsä ja sydämensä pyrkimyksestä, jolla hän vaivaa itseänsä auringon alla?

23. Ovathan kaikki hänen päivänsä pelkkää tuskaa ja hänen työnsä surua, eikä yölläkään hänen sydämensä saa lepoa. Tämäkin on turhuutta.

24. Ei ole ihmisellä muuta onnea kuin syödä ja juoda ja antaa sielunsa nauttia hyvää vaivannäkönsä ohessa; mutta minä tulin näkemään, että sekin tulee Jumalan kädestä.

25. - "Sillä kuka voi syödä ja kuka nauttia ilman minua?" -

26. Sillä hän antaa ihmiselle, joka on hänelle otollinen, viisautta, tietoa ja iloa; mutta syntiselle hän antaa työksi koota ja kartuttaa annettavaksi sille,

which I took under the sun.

21. For there is a man whose labour is in wisdom, and in knowledge, and in equity; yet to a man that hath not laboured therein shall he leave it for his portion. This also is vanity and a great evil.

22. For what hath man of all his labour, and of the vexation of his heart, wherein he hath laboured under the sun?

23. For all his days are sorrows, and his travail grief; yea, his heart taketh not rest in the night. This is also vanity.

24. There is nothing better for a man, than that he should eat and drink, and that he should make his soul enjoy good in his labour. This also I saw, that it was from the hand of God.

25. For who can eat, or who else can hasten hereunto, more than I?

26. For God giveth to a man that is good in his sight wisdom, and knowledge, and joy: but to the sinner he giveth travail, to gather and to

joka on otollinen Jumalalle. Sekin on turhuutta ja tuulen tavoittelua.

heap up, that he may give to him that is good before God. This also is vanity and vexation of spirit.

3 luku

1. Kaikella on määräaika, ja aikansa on joka asialla taivaan alla.

1. To every thing there is a season, and a time to every purpose under the heaven:

2. Aika on syntyä ja aika kuolla. Aika on istuttaa ja aika repiä istutus.

2. A time to be born, and a time to die; a time to plant, and a time to pluck up that which is planted;

3. Aika on surmata ja aika parantaa. Aika on purkaa ja aika rakentaa.

3. A time to kill, and a time to heal; a time to break down, and a time to build up;

4. Aika on itkeä ja aika nauraa. Aika on valittaa ja aika hypellä.

4. A time to weep, and a time to laugh; a time to mourn, and a time to dance;

5. Aika on heitellä kiviä ja aika kerätä kivet. Aika on syleillä ja aika olla syleilemättä.

5. A time to cast away stones, and a time to gather stones together; a time to embrace, and a time to refrain from embracing;

6. Aika on etsiä ja aika kadottaa. Aika on säilyttää ja aika viskata pois.

6. A time to get, and a time to lose; a time to keep, and a time to cast away;

7. Aika on reväistä rikki ja aika ommella yhteen. Aika on olla vaiti ja aika puhua.

7. A time to rend, and a time to sew; a time to keep silence, and a time to speak;

8. Aika on rakastaa ja aika vihata. Aika on sodalla ja aika rauhalla.
9. Mitä hyötyä on työntekijällä siitä, mistä hän näkee vaivaa?
10. Minä olen katsonut sitä työtä, minkä Jumala on antanut ihmislapsille, heidän sillä itseään rasittaaksensa.
11. Kaiken hän on tehnyt kauniisti aikanansa, myös iankaikkisuuden hän on pannut heidän sydämeensä; mutta niin on, ettei ihminen käsitä tekoja, jotka Jumala on tehnyt, ei alkua eikä loppua.
12. Minä tulin tietämään, ettei heillä ole muuta onnea kuin iloita ja tehdä hyvää eläessänsä.
13. Mutta jokaiselle ihmiselle on sekin, että hän syö ja juo ja nauttii hyvää kaiken vaivannäkönsä ohessa, Jumalan lahja.
14. Minä tulin tietämään, että kaikki, mitä Jumala tekee, pysyy iäti. Ei ole siihen lisäämistä eikä siitä vähentämistä. Ja Jumala on sen niin tehnyt, että häntä peljättäisiin.
15. Mitä nyt on, sitä on ollut jo ennenkin; ja mitä vasta on oleva, sitä on ollut jo ennenkin. Jumala etsii jäl-

8. A time to love, and a time to hate; a time of war, and a time of peace.
9. What profit hath he that worketh in that wherein he laboureth?
10. I have seen the travail, which God hath given to the sons of men to be exercised in it.
11. He hath made every thing beautiful in his time: also he hath set the world in their heart, so that no man can find out the work that God maketh from the beginning to the end.
12. I know that there is no good in them, but for a man to rejoice, and to do good in his life.
13. And also that every man should eat and drink, and enjoy the good of all his labour, it is the gift of God.
14. I know that, whatsoever God doeth, it shall be for ever: nothing can be put to it, nor any thing taken from it: and God doeth it, that men should fear before him.
15. That which hath been is now; and that which is to be hath already been; and God requireth that which is past.

leen sen, mikä on mennyttä.

16. Vielä minä näin auringon alla oikeuspaikan, ja siinä oli vääryys, ja vanhurskauden paikan, ja siinä oli vääryys.

16. And moreover I saw under the sun the place of judgment, that wickedness was there; and the place of righteousness, that iniquity was there.

17. Minä sanoin sydämessäni: Vanhurskaan ja väärän tuomitsee Jumala, sillä siellä on jokaisella asialla ja jokaisella teolla aikansa.

17. I said in mine heart, God shall judge the righteous and the wicked: for there is a time there for every purpose and for every work.

18. Minä sanoin sydämessäni: Ihmislasten tähden se niin on, jotta Jumala heitä koettelisi ja he tulisivat näkemään että he omassa olossaan ovat eläimiä.

18. I said in mine heart concerning the estate of the sons of men, that God might manifest them, and that they might see that they themselves are beasts.

19. Sillä ihmislasten käy niinkuin eläintenkin; sama on kumpienkin kohtalo. Niinkuin toiset kuolevat, niin toisetkin kuolevat; yhtäläinen henki on kaikilla. Ihmisillä ei ole mitään etua eläinten edellä, sillä kaikki on turhuutta.

19. For that which befalleth the sons of men befalleth beasts; even one thing befalleth them: as the one dieth, so dieth the other; yea, they have all one breath; so that a man hath no preeminence above a beast: for all is vanity.

20. Kaikki menee samaan paikkaan. Kaikki on tomusta tullut, ja kaikki palajaa tomuun.

20. All go unto one place; all are of the dust, and all turn to dust again.

21. Kuka tietää ihmisen hengestä, kohoaako se ylös, ja eläimen hengestä, vajoaako se alas maahan?

21. Who knoweth the spirit of man that goeth upward, and the spirit of the beast that goeth downward to the

earth?

22. Niin minä tulin näkemään, että ei ole mitään parempaa, kuin että ihminen iloitsee teoistansa, sillä se on hänen osansa. Sillä kuka tuo hänet takaisin näkemään iloksensa sitä, mikä tulee hänen jälkeensä?

22. Wherefore I perceive that there is nothing better, than that a man should rejoice in his own works; for that is his portion: for who shall bring him to see what shall be after him?

4 luku

1. Taas minä katselin kaikkea sortoa, jota harjoitetaan auringon alla, ja katso, siinä on sorrettujen kyyneleet, eikä ole heillä lohduttajaa; väkivaltaa tekee heidän sortajainsa käsi, eikä ole heillä lohduttajaa.

1. So I returned, and considered all the oppressions that are done under the sun: and behold the tears of such as were oppressed, and they had no comforter; and on the side of their oppressors there was power; but they had no comforter.

2. Ja minä ylistin vainajia, jotka ovat jo kuolleet, onnellisemmiksi kuin eläviä, jotka vielä ovat elossa,

2. Wherefore I praised the dead which are already dead more than the living which are yet alive.

3. ja onnellisemmaksi kuin nämä kumpikaan sitä, joka ei vielä ole olemassa eikä ole nähnyt sitä pahaa, mikä tapahtuu auringon alla.

3. Yea, better is he than both they, which hath not yet been, who hath not seen the evil work that is done under the sun.

4. Ja minä näin kaikesta vaivannäöstä ja työn kunnollisuudesta, että se on toisen kateutta toista kohtaan.

4. Again, I considered all travail, and every right work, that for this a man is envied of his neighbour. This is also vanity and vexation of spirit.

5. Sekin on turhuutta ja tuulen tavoittelua. Tyhmä panee kädet ristiin ja kalvaa omaa lihaansa.

5. The fool foldeth his hands together, and eateth his own flesh.

6. Parempi on pivollinen lepoa kuin kahmalollinen vaivannäköä ja tuulen tavoittelua.

6. Better is an handful with quietness, than both the hands full with travail and vexation of spirit.

7. Taas minä näin turhuuden auringon alla:

7. Then I returned, and I saw vanity under the sun.

8. Tuossa on yksinäinen, ei ole hänellä toista, ei poikaa, ei veljeäkään ole hänellä; mutta ei ole loppua kaikella hänen vaivannäöllänsä, eikä hänen silmänsä saa kylläänsä rikkaudesta. Ja kenen hyväksi minä sitten vaivaa näen ja pidätän itseni nautinnoista? Tämäkin on turhuutta ja on paha asia.

8. There is one alone, and there is not a second; yea, he hath neither child nor brother: yet is there no end of all his labour; neither is his eye satisfied with riches; neither saith he, For whom do I labour, and bereave my soul of good? This is also vanity, yea, it is a sore travail.

9. Kahden on parempi kuin yksin, sillä heillä on vaivannäästänsä hyvä palkka.

9. Two are better than one; because they have a good reward for their labour.

10. Jos he lankeavat, niin toinen nostaa ylös toverinsa; mutta voi yksinäistä, jos hän lankeaa! Ei ole toista nostamassa häntä ylös.

10. For if they fall, the one will lift up his fellow: but woe to him that is alone when he falleth; for he hath not another to help him up.

11. Myös, jos kaksi makaa yhdessä, on heillä lämmin; mutta kuinka voisi yksinäisellä olla lämmin?

11. Again, if two lie together, then they have heat: but how can one be warm alone?

12. Ja yksinäisen kimppuun voi joku

12. And if one prevail against him,

käydä, mutta kaksi pitää sille puolensa. Eikä kolmisäinen lanka pian katkea.

13. Parempi on köyhä, mutta viisas nuorukainen kuin vanha ja tyhmä kuningas, joka ei enää ymmärrä ottaa varoituksesta vaaria.

14. Sillä vankilasta tuo toinen lähti tullaksensa kuninkaaksi, vaikka oli hänen kuninkaana ollessaan syntynyt köyhänä.

15. Minä näin kaikkien, jotka elivät ja vaelsivat auringon alla, olevan nuorukaisen puolella, tuon toisen, joka oli astuva hänen sijaansa.

16. Ei ollut loppua kaikella sillä väellä, niillä kaikilla, joita hän johti; mutta jälkipolvet eivät hänestä iloitse. Sillä sekin on turhuutta ja tuulen tavoittelemista.

two shall withstand him; and a threefold cord is not quickly broken.

13. Better is a poor and a wise child than an old and foolish king, who will no more be admonished.

14. For out of prison he cometh to reign; whereas also he that is born in his kingdom becometh poor.

15. I considered all the living which walk under the sun, with the second child that shall stand up in his stead.

16. There is no end of all the people, even of all that have been before them: they also that come after shall not rejoice in him. Surely this also is vanity and vexation of spirit.

5 luku

1. Varo jalkasi, kun menet Jumalan huoneeseen. Tulo kuulemaan on parempi kuin tyhmäin teurasuhrin-anto, sillä he ovat tietämättömiä, ja niin he tekevät pahaa.

1. Keep thy foot when thou goest to the house of God, and be more ready to hear, than to give the sacrifice of fools: for they consider not that they do evil.

2. Älä ole kerkeä suultasi, älköönkä sydämesi kiirehtikö lausumaan sanaa Jumalan edessä, sillä Jumala on taivaassa ja sinä olet maan päällä; sentähden olkoot sanasi harvat.
3. Sillä paljosta työstä tulee unia, ja missä on paljon sanoja, siinä on tyhmä äänessä.
4. Kun teet lupauksen Jumalalle, niin täytä se viivyttelemättä; sillä ei ole hänellä mielisuosiota tyhmiin: täytä, mitä lupaat.
5. On parempi, ettet lupaa, kuin että lupaat etkä täytä.

6. Älä anna suusi saattaa ruumistasi syynalaiseksi, äläkä sano Jumalan sanansaattajan edessä: "Se oli erehdys"; miksi pitäisi Jumalan vihastua sinun puheestasi ja turmella sinun kättesi työt?
7. Sillä paljot unet ovat pelkkää turhuutta; samoin paljot puheet. Mutta pelkää sinä Jumalaa.
8. Jos näet köyhää sorrettavan sekä oikeutta ja vanhurskautta poljettavan maakunnassa, niin älä sitä asiaa ihmettele; sillä ylhäistä vartioitsee vielä

2. Be not rash with thy mouth, and let not thine heart be hasty to utter any thing before God: for God is in heaven, and thou upon earth: therefore let thy words be few.
3. For a dream cometh through the multitude of business; and a fool's voice is known by multitude of words.
4. When thou vowest a vow unto God, defer not to pay it; for he hath no pleasure in fools: pay that which thou hast vowed.
5. Better is it that thou shouldest not vow, than that thou shouldest vow and not pay.
6. Suffer not thy mouth to cause thy flesh to sin; neither say thou before the angel, that it was an error: wherefore should God be angry at thy voice, and destroy the work of thine hands?
7. For in the multitude of dreams and many words there are also divers vanities: but fear thou God.
8. If thou seest the oppression of the poor, and violent perverting of judgment and justice in a province, marvel not at the matter: for he that is

ylhäisempi, ja sitäkin ylhäisemmät heitä molempia.

9. Ja maalle on kaikessa hyödyksi, että viljellyllä maalla on kuningas.

10. Joka rakastaa rahaa, ei saa rahaa kylläksensä, eikä voittoa se, joka rakastaa tavaran paljoutta. Sekin on turhuutta.

11. Omaisuuden karttuessa karttuvat sen syöjätkin; ja mitä muuta etua siitä on haltijallensa, kuin että silmillään sen näkee?

12. Työntekijän uni on makea, söipä hän vähän tai paljon; mutta rikkaan ei hänen yltäkylläisyytensä salli nukkua.

13. On raskas onnettomuus, jonka minä näin auringon alla: rikkaus, joka on säilytetty onnettomuudeksi haltijallensa.

14. Se rikkaus katoaa onnettoman tapauksen kautta; ja jos hänelle on syntynyt poika, ei sen käsiin jää mitään.

15. Niinkuin hän tuli äitinsä kohdusta, niin on hänen alastonna jälleen men-

higher than the highest regardeth; and there be higher than they.

9. Moreover the profit of the earth is for all: the king himself is served by the field.

10. He that loveth silver shall not be satisfied with silver; nor he that loveth abundance with increase: this is also vanity.

11. When goods increase, they are increased that eat them: and what good is there to the owners thereof, saving the beholding of them with their eyes?

12. The sleep of a labouring man is sweet, whether he eat little or much: but the abundance of the rich will not suffer him to sleep.

13. There is a sore evil which I have seen under the sun, namely, riches kept for the owners thereof to their hurt.

14. But those riches perish by evil travail: and he begetteth a son, and there is nothing in his hand.

15. As he came forth of his mother's womb, naked shall he return to go as

tävä pois, samoin kuin tulikin; eikä hän vaivannäöstänsä saa mitään, minkä veisi täältä kädessänsä.

he came, and shall take nothing of his labour, which he may carry away in his hand.

16. Raskas onnettomuus tämäkin on: aivan niinkuin hän tuli, on hänen mentävä; ja mitä hyötyä hänellä sitten on siitä, että on vaivaa nähnyt tuulen hyväksi?

16. And this also is a sore evil, that in all points as he came, so shall he go: and what profit hath he that hath laboured for the wind?

17. Myös kuluttaa hän kaikki päivänsä pimeydessä; ja surua on hänellä paljon, kärsimystä ja mielikarvautta.

17. All his days also he eateth in darkness, and he hath much sorrow and wrath with his sickness.

18. Katso, minkä minä olen tullut näkemään, on hyvää ja kaunista syödä ja juoda ja nauttia hyvää kaiken vaivannäkönsä ohessa, jolla ihminen itseänsä vaivaa auringon alla lyhyinä elämänsä päivinä, jotka Jumala on hänelle antanut; sillä se on hänen osansa.

18. Behold that which I have seen: it is good and comely for one to eat and to drink, and to enjoy the good of all his labour that he taketh under the sun all the days of his life, which God giveth him: for it is his portion.

19. Sekin on Jumalan lahja, jos Jumala kenelle ihmiselle antaa rikkautta ja tavaraa ja sallii hänen syödä siitä ja saada osansa ja iloita vaivannäkönsä ohessa.

19. Every man also to whom God hath given riches and wealth, and hath given him power to eat thereof, and to take his portion, and to rejoice in his labour; this is the gift of God.

20. Sillä hän ei tule niin paljon ajatelleeksi elämänsä päiviä, kun Jumala suostuu hänen sydämensä iloon.

20. For he shall not much remember the days of his life; because God answereth him in the joy of his heart.

6 luku

1. On onnettomuus tämäkin, jonka olen nähnyt auringon alla ja joka raskaasti painaa ihmistä:
2. että Jumala antaa miehelle rikkautta ja tavaraa ja kunniaa, niin ettei hänen sielultaan puutu mitään kaikesta siitä, mitä hän halajaa, mutta Jumala ei salli hänen nauttia sitä, vaan sen nauttii vieras. Se on turhuutta ja raskas kärsimys.
3. Vaikka syntyisi miehelle sata lasta ja hän eläisi vuosia paljon ja paljot olisivat hänen vuottensa päivät, mutta hän ei saisi tyydyttää omaa haluaan omaisuudellansa eikä saisi edes hautaustakaan, niin minä sanon, että keskoinen olisi onnellisempi kuin hän.
4. Sillä se turhaan tulee ja pimeyteen menee, ja pimeyteen peittyy sen nimi.
5. Ei se ole aurinkoa nähnyt eikä tuntenut. Sen lepo on parempi kuin hänen.
6. Ja vaikka hän eläisi kaksi kertaa tuhannen vuotta, mutta ei saisi onnea nähdä - eikö kuitenkin kaikki mene

1. There is an evil which I have seen under the sun, and it is common among men:
2. A man to whom God hath given riches, wealth, and honour, so that he wanteth nothing for his soul of all that he desireth, yet God giveth him not power to eat thereof, but a stranger eateth it: this is vanity, and it is an evil disease.
3. If a man beget an hundred children, and live many years, so that the days of his years be many, and his soul be not filled with good, and also that he have no burial; I say, that an untimely birth is better than he.
4. For he cometh in with vanity, and departeth in darkness, and his name shall be covered with darkness.
5. Moreover he hath not seen the sun, nor known any thing: this hath more rest than the other.
6. Yea, though he live a thousand years twice told, yet hath he seen no good: do not all go to one place?

samaan paikkaan?

7. Kaikki ihmisen vaivannäkö tapahtuu hänen oman suunsa hyväksi, ja kuitenkaan ei halu täyty.

8. Sillä mitä etua on viisaalla tyhmän edellä, ja mitä kurjalla siitä, että hän osaa oikein vaeltaa elävitten edessä?

9. Parempi silmän näkö kuin halun haihattelu. Tämäkin on turhuutta ja tuulen tavoittelua.

10. Mitä olemassa on, sille on pantu nimi jo ammoin; ja edeltä tunnettua on ollut, mitä ihmisestä on tuleva. Ei voi hän riidellä väkevämpänsä kanssa.

11. Sillä niin on: puheen paljous enentää turhuutta. Mitä etua on ihmisellä siitä?

12. Sillä kuka tietää, mikä on ihmiselle hyvä elämässä, hänen elämänsä lyhyinä, turhina päivinä, jotka hän viettää kuin varjo; ja kuka ilmaisee ihmiselle, mitä on tuleva hänen jälkeensä auringon alla?

7. All the labour of man is for his mouth, and yet the appetite is not filled.

8. For what hath the wise more than the fool? what hath the poor, that knoweth to walk before the living?

9. Better is the sight of the eyes than the wandering of the desire: this is also vanity and vexation of spirit.

10. That which hath been is named already, and it is known that it is man: neither may he contend with him that is mightier than he.

11. Seeing there be many things that increase vanity, what is man the better?

12. For who knoweth what is good for man in this life, all the days of his vain life which he spendeth as a shadow? for who can tell a man what shall be after him under the sun?

7 luku

1. Hyvä nimi on parempi kuin kallis

1. A good name is better than pre-

öljy, ja kuolinpäivä parempi kuin syntymäpäivä.

2. Parempi kuin pitotaloon on mennä surutaloon, sillä siinä on kaikkien ihmisten loppu, ja elossa oleva painaa sen mieleensä.

3. Suru on parempi kuin nauru, sillä sydämelle on hyväksi, että kasvot ovat murheelliset.

4. Viisaitten sydän on surutalossa, tyhmien sydän ilotalossa.

5. Parempi on kuulla viisaan nuhdetta, kuin olla kuulemassa tyhmien laulua;

6. sillä niinkuin orjantappurain rätinä padan alla, on tyhmän nauru. Ja sekin on turhuutta.

7. Sillä väärä voitto tekee viisaan hulluksi, ja lahja turmelee sydämen.

8. Asian loppu on parempi kuin sen alku, ja pitkämielinen on parempi kuin korkeamielinen.

9. Älköön mielesi olko pikainen vihaan, sillä viha majautuu tyhmäin

cious ointment; and the day of death than the day of one's birth.

2. It is better to go to the house of mourning, than to go to the house of feasting: for that is the end of all men; and the living will lay it to his heart.

3. Sorrow is better than laughter: for by the sadness of the countenance the heart is made better.

4. The heart of the wise is in the house of mourning; but the heart of fools is in the house of mirth.

5. It is better to hear the rebuke of the wise, than for a man to hear the song of fools.

6. For as the crackling of thorns under a pot, so is the laughter of the fool: this also is vanity.

7. Surely oppression maketh a wise man mad; and a gift destroyeth the heart.

8. Better is the end of a thing than the beginning thereof: and the patient in spirit is better than the proud in spirit.

9. Be not hasty in thy spirit to be angry: for anger resteth in the bosom of

poveen.
10. Älä sano: "Mikä siinä on, että entiset ajat olivat paremmat kuin nykyiset?" Sillä sitä et viisaudesta kysy.

11. Viisaus on yhtä hyvä kuin perintöosa ja on etu niille, jotka ovat näkemässä aurinkoa.
12. Sillä viisauden varjossa on kuin rahan varjossa, mutta tieto on hyödyllisempi: viisaus pitää haltijansa elossa.
13. Katso Jumalan tekoja; sillä kuka voi sen suoristaa, minkä hän on vääräksi tehnyt?
14. Hyvänä päivänä ole hyvillä mielin, ja pahana päivänä ymmärrä, että toisen niinkuin toisenkin on Jumala tehnyt, koskapa ihminen ei saa mitään siitä, mikä hänen jälkeensä tulee.
15. Kaikkea olen tullut näkemään turhina päivinäni: on vanhurskaita, jotka hukkuvat vanhurskaudessaan, ja on jumalattomia, jotka elävät kauan pahuudessaan.
16. Älä ole kovin vanhurskas äläkä esiinny ylen viisaana: miksi tuhoaisit itsesi?

fools.
10. Say not thou, What is the cause that the former days were better than these? for thou dost not enquire wisely concerning this.
11. Wisdom is good with an inheritance: and by it there is profit to them that see the sun.
12. For wisdom is a defence, and money is a defence: but the excellency of knowledge is, that wisdom giveth life to them that have it.
13. Consider the work of God: for who can make that straight, which he hath made crooked?
14. In the day of prosperity be joyful, but in the day of adversity consider: God also hath set the one over against the other, to the end that man should find nothing after him.
15. All things have I seen in the days of my vanity: there is a just man that perisheth in his righteousness, and there is a wicked man that prolongeth his life in his wickedness.
16. Be not righteous over much; neither make thyself over wise: why shouldest thou destroy thyself?

17. Älä ole kovin jumalaton, äläkä ole tyhmä: miksi kuolisit ennen aikaasi?

17. Be not over much wicked, neither be thou foolish: why shouldest thou die before thy time?

18. Hyvä on, että pidät kiinni toisesta etkä hellitä kättäsi toisestakaan, sillä Jumalaa pelkääväinen selviää näistä kaikista.

18. It is good that thou shouldest take hold of this; yea, also from this withdraw not thine hand: for he that feareth God shall come forth of them all.

19. Viisaus auttaa viisasta voimakkaammin kuin kymmenen vallanpitäjää, jotka ovat kaupungissa.

19. Wisdom strengtheneth the wise more than ten mighty men which are in the city.

20. Sillä ei ole maan päällä ihmistä niin vanhurskasta, että hän tekisi vain hyvää eikä tekisi syntiä.

20. For there is not a just man upon earth, that doeth good, and sinneth not.

21. Älä myöskään pane mieleesi kaikkia puheita, mitä puhutaan, ettet kuulisi palvelijasi sinua kiroilevan.

21. Also take no heed unto all words that are spoken; lest thou hear thy servant curse thee:

22. Sillä oma sydämesikin tietää, että myös sinä olet monta kertaa kiroillut muita.

22. For oftentimes also thine own heart knoweth that thou thyself likewise hast cursed others.

23. Kaiken tämän olen viisaudella koetellut. Minä sanoin: "Tahdon tulla viisaaksi", mutta se pysyi minusta kaukana.

23. All this have I proved by wisdom: I said, I will be wise; but it was far from me.

24. Kaukana on kaiken olemus ja syvällä, syvällä; kuka voi sen löytää?

24. That which is far off, and exceeding deep, who can find it out?

25. Minä ryhdyin sydämessäni oppimaan, miettimään ja etsimään vii-

25. I applied mine heart to know, and to search, and to seek out wisdom,

sautta ja tutkistelun tuloksia, tullakseni tuntemaan jumalattomuuden typeryydeksi ja tyhmyyden mielettömyydeksi.

and the reason of things, and to know the wickedness of folly, even of foolishness and madness:

26. Ja minä löysin sen, mikä on kuolemaa katkerampi: naisen, joka on verkko, jonka sydän on paula ja jonka kädet ovat kahleet. Se, joka on otollinen Jumalan edessä, pelastuu hänestä, mutta synnintekijä häneen takertuu.

26. And I find more bitter than death the woman, whose heart is snares and nets, and her hands as bands: whoso pleaseth God shall escape from her; but the sinner shall be taken by her.

27. Katso, tämän minä olen löytänyt, sanoi saarnaaja, pyrkiessäni asia asialta löytämään tutkistelun tulosta;

27. Behold, this have I found, saith the preacher, counting one by one, to find out the account:

28. mitä sieluni on yhäti etsinyt, mutta mitä en ole löytänyt, on tämä: olen löytänyt tuhannesta yhden miehen, mutta koko siitä luvusta en ole löytänyt yhtäkään naista.

28. Which yet my soul seeketh, but I find not: one man among a thousand have I found; but a woman among all those have I not found.

29. Katso, tämän ainoastaan olen löytänyt: että Jumala on tehnyt ihmiset suoriksi, mutta itse he etsivät monia mutkia.

29. Lo, this only have I found, that God hath made man upright; but they have sought out many inventions.

8 luku

1. Kuka on viisaan vertainen, ja kuka taitaa selittää asian? Ihmisen viisaus

1. Who is as the wise man? and who knoweth the interpretation of a thing?

kirkastaa hänen kasvonsa, ja hänen kasvojensa kovuus muuttuu.

2. Minä sanon: Ota vaari kuninkaan käskystä, varsinkin Jumalan kautta vannotun valan tähden.
3. Älä ole kerkeä luopumaan hänestä, äläkä asetu pahan asian puolelle, sillä hän tekee, mitä vain tahtoo.
4. Sillä kuninkaan sana on voimallinen, ja kuka voi sanoa hänelle: Mitäs teet?
5. Joka käskyn pitää, ei tiedä pahasta asiasta; ja viisaan sydän tietää ajan ja tuomion.

6. Sillä itsekullakin asialla on aikansa ja tuomionsa; ihmistä näet painaa raskaasti hänen pahuutensa.
7. Hän ei tiedä, mitä tuleva on; sillä kuka ilmaisee hänelle, miten se on tuleva?
8. Ei ole ihminen tuulen valtias, niin että hän voisi sulkea tuulen, ei hallitse kukaan kuoleman päivää, ei ole pääsyä sodasta, eikä jumalattomuus pelasta harjoittajaansa.

a man's wisdom maketh his face to shine, and the boldness of his face shall be changed.
2. I counsel thee to keep the king's commandment, and that in regard of the oath of God.
3. Be not hasty to go out of his sight: stand not in an evil thing; for he doeth whatsoever pleaseth him.
4. Where the word of a king is, there is power: and who may say unto him, What doest thou?
5. Whoso keepeth the commandment shall feel no evil thing: and a wise man's heart discerneth both time and judgment.
6. Because to every purpose there is time and judgment, therefore the misery of man is great upon him.
7. For he knoweth not that which shall be: for who can tell him when it shall be?
8. There is no man that hath power over the spirit to retain the spirit; neither hath he power in the day of death: and there is no discharge in that war; neither shall wickedness deliver those that are given to it.

9. Kaiken tämän minä tulin näkemään, kun käänsin sydämeni tarkkaamaan kaikkea, mitä auringon alla tapahtuu aikana, jolloin ihminen vallitsee toista ihmistä hänen onnettomuudekseen.

9. All this have I seen, and applied my heart unto every work that is done under the sun: there is a time wherein one man ruleth over another to his own hurt.

10. Sitten minä näin, kuinka jumalattomat haudattiin ja menivät lepoon, mutta ne, jotka olivat oikein tehneet, saivat lähteä pois pyhästä paikasta ja joutuivat unhotuksiin kaupungissa. Sekin on turhuus.

10. And so I saw the wicked buried, who had come and gone from the place of the holy, and they were forgotten in the city where they had so done: this is also vanity.

11. Milloin pahan teon tuomio ei tule pian, saavat ihmislapset rohkeutta tehdä pahaa,

11. Because sentence against an evil work is not executed speedily, therefore the heart of the sons of men is fully set in them to do evil.

12. koskapa syntinen saa tehdä pahaa sata kertaa ja elää kauan; tosin minä tiedän, että Jumalaa pelkääväisille käy hyvin, sentähden että he häntä pelkäävät,

12. Though a sinner do evil an hundred times, and his days be prolonged, yet surely I know that it shall be well with them that fear God, which fear before him:

13. mutta että jumalattomalle ei käy hyvin eikä hän saa jatkaa päiviään pitkiksi kuin varjo, sentähden ettei hän pelkää Jumalaa.

13. But it shall not be well with the wicked, neither shall he prolong his days, which are as a shadow; because he feareth not before God.

14. On turhuutta sekin, mitä tapahtuu maan päällä, kun vanhurskaita on, joiden käy, niinkuin olisivat jumalat-

14. There is a vanity which is done upon the earth; that there be just men, unto whom it happeneth ac-

tomain tekoja tehneet, ja jumalattomia on, joiden käy, niinkuin olisivat vanhurskaitten tekoja tehneet. Minä sanoin: sekin on turhuutta.

cording to the work of the wicked; again, there be wicked men, to whom it happeneth according to the work of the righteous: I said that this also is vanity.

15. Ja minä ylistin iloa, koska ei ihmisellä auringon alla ole mitään parempaa kuin syödä ja juoda ja olla iloinen; se seuraa häntä hänen vaivannäkönsä ohessa hänen elämänsä päivinä, jotka Jumala on antanut hänelle auringon alla.

15. Then I commended mirth, because a man hath no better thing under the sun, than to eat, and to drink, and to be merry: for that shall abide with him of his labour the days of his life, which God giveth him under the sun.

16. Kun minä käänsin sydämeni oppimaan viisautta ja katsomaan työtä, jota tehdään maan päällä saamatta untakaan silmiin päivällä tai yöllä,

16. When I applied mine heart to know wisdom, and to see the business that is done upon the earth: (for also there is that neither day nor night seeth sleep with his eyes:)

17. niin minä tulin näkemään kaikista Jumalan teoista, että ihminen ei voi käsittää sitä, mitä tapahtuu auringon alla; sillä ihminen saa kyllä nähdä vaivaa etsiessään, mutta ei hän käsitä. Ja jos viisas luuleekin tietävänsä, ei hän kuitenkaan voi käsittää.

17. Then I beheld all the work of God, that a man cannot find out the work that is done under the sun: because though a man labour to seek it out, yet he shall not find it; yea further; though a wise man think to know it, yet shall he not be able to find it.

9 luku

1. Niin minä painoin mieleeni kaiken

1. For all this I considered in my

tämän ja pyrin saamaan kaikkea tätä selville, kuinka näet vanhurskaat ja viisaat ja heidän tekonsa ovat Jumalan kädessä. Ei rakkauskaan eikä viha ole ihmisen tiedettävissä; kaikkea voi hänellä olla edessä.

heart even to declare all this, that the righteous, and the wise, and their works, are in the hand of God: no man knoweth either love or hatred by all that is before them.

2. Kaikkea voi tapahtua kaikille. Sama kohtalo on vanhurskaalla ja jumalattomalla, hyvällä, puhtaalla ja saastaisella, uhraajalla ja uhraamattomalla; hyvän käy niinkuin syntisenkin, vannojan niinkuin valaa pelkäävänkin.

2. All things come alike to all: there is one event to the righteous, and to the wicked; to the good and to the clean, and to the unclean; to him that sacrificeth, and to him that sacrificeth not: as is the good, so is the sinner; and he that sweareth, as he that feareth an oath.

3. Se on onnettomuus kaikessa, mitä tapahtuu auringon alla, että kaikilla on sama kohtalo, ja myös se, että ihmislasten sydän on täynnä pahaa ja että mielettömyys on heillä sydämessä heidän elinaikansa; ja senjälkeen - vainajien tykö!

3. This is an evil among all things that are done under the sun, that there is one event unto all: yea, also the heart of the sons of men is full of evil, and madness is in their heart while they live, and after that they go to the dead.

4. Onhan sillä, jonka vielä on suotu olla kaikkien eläväin seurassa, toivoa. Sillä elävä koira on parempi kuin kuollut leijona.

4. For to him that is joined to all the living there is hope: for a living dog is better than a dead lion.

5. Sillä elävät tietävät, että heidän on kuoltava, mutta kuolleet eivät tiedä mitään, eikä heillä ole paikkaa, vaan

5. For the living know that they shall die: but the dead know not any thing, neither have they any more a reward;

heidän muistonsa on unhotettu.
6. Myös heidän rakkautensa, vihansa ja intohimonsa on jo aikoja mennyt, eikä heillä ole milloinkaan enää osaa missään, mitä tapahtuu auringon alla.

7. Tule siis, syö leipäsi ilolla ja juo viinisi hyvillä mielin, sillä jo aikaa on Jumala hyväksynyt nuo tekosi.

8. Vaatteesi olkoot aina valkeat, ja öljy älköön puuttuko päästäsi.
9. Nauti elämää vaimon kanssa, jota rakastat, kaikkina turhan elämäsi päivinä, jotka Jumala on sinulle antanut auringon alla - kaikkina turhina päivinäsi, sillä se on sinun osasi elämässä ja vaivannäössäsi, jolla vaivaat itseäsi auringon alla.
10. Tee kaikki, mitä voimallasi tehdyksi saat, sillä ei ole tekoa, ei ajatusta, ei tietoa eikä viisautta tuonelassa, jonne olet menevä.

11. Taas minä tulin näkemään auringon alla, että ei ole juoksu nopsain vallassa, ei sota urhojen, ei leipä viisaitten, ei rikkaus ymmärtäväisten ei-

for the memory of them is forgotten.
6. Also their love, and their hatred, and their envy, is now perished; neither have they any more a portion for ever in any thing that is done under the sun.
7. Go thy way, eat thy bread with joy, and drink thy wine with a merry heart; for God now accepteth thy works.
8. Let thy garments be always white; and let thy head lack no ointment.
9. Live joyfully with the wife whom thou lovest all the days of the life of thy vanity, which he hath given thee under the sun, all the days of thy vanity: for that is thy portion in this life, and in thy labour which thou takest under the sun.
10. Whatsoever thy hand findeth to do, do it with thy might; for there is no work, nor device, nor knowledge, nor wisdom, in the grave, whither thou goest.
11. I returned, and saw under the sun, that the race is not to the swift, nor the battle to the strong, neither yet bread to the wise, nor yet riches

kä suosio taitavain vallassa, vaan aika ja kohtalo kohtaa kaikkia.

12. Sillä ei ihminen tiedä aikaansa, niinkuin eivät kalatkaan, jotka tarttuvat pahaan verkkoon, eivätkä linnut, jotka käyvät kiinni paulaan; niinkuin ne, niin pyydystetään ihmislapsetkin pahana aikana, joka yllättää heidät äkisti.

13. Tämänkin minä tulin näkemään viisaudeksi auringon alla, ja se oli minusta suuri:

14. Oli pieni kaupunki ja siinä miehiä vähän. Ja suuri kuningas tuli sitä vastaan, saarsi sen ja rakensi sitä vastaan suuria piiritystorneja.

15. Mutta siellä oli köyhä, viisas mies, ja hän pelasti kaupungin viisaudellaan. Mutta ei kukaan ihminen muistanut sitä köyhää miestä.

16. Niin minä sanoin: Viisaus on parempi kuin voima, mutta köyhän viisautta halveksitaan, eikä hänen sanojansa kuulla.

17. Viisaitten sanat, hiljaisuudessa kuullut, ovat paremmat kuin tyhmäin päämiehen huuto.

to men of understanding, nor yet favour to men of skill; but time and chance happeneth to them all.

12. For man also knoweth not his time: as the fishes that are taken in an evil net, and as the birds that are caught in the snare; so are the sons of men snared in an evil time, when it falleth suddenly upon them.

13. This wisdom have I seen also under the sun, and it seemed great unto me:

14. There was a little city, and few men within it; and there came a great king against it, and besieged it, and built great bulwarks against it:

15. Now there was found in it a poor wise man, and he by his wisdom delivered the city; yet no man remembered that same poor man.

16. Then said I, Wisdom is better than strength: nevertheless the poor man's wisdom is despised, and his words are not heard.

17. The words of wise men are heard in quiet more than the cry of him that ruleth among fools.

18. Viisaus on parempi kuin sota-aseet, mutta yksi ainoa syntinen saattaa hukkaan paljon hyvää.

18. Wisdom is better than weapons of war: but one sinner destroyeth much good.

10 luku

1. Myrkkykärpäset saavat haisemaan ja käymään voiteentekijän voiteen. Pieni tyhmyys painaa enemmän kuin viisaus ja kunnia.

1. Dead flies cause the ointment of the apothecary to send forth a stinking savour: so doth a little folly him that is in reputation for wisdom and honour.

2. Viisaan sydän vetää oikealle, tyhmän vasemmalle.

2. A wise man's heart is at his right hand; but a fool's heart at his left.

3. Tietä käydessäkin puuttuu tyhmältä mieltä: jokaiselle hän ilmaisee olevansa tyhmä.

3. Yea also, when he that is a fool walketh by the way, his wisdom faileth him, and he saith to every one that he is a fool.

4. Jos hallitsijassa nousee viha sinua kohtaan, niin älä jätä paikkaasi; sillä sävyisyys pidättää suurista synneistä.

4. If the spirit of the ruler rise up against thee, leave not thy place; for yielding pacifieth great offences.

5. On onnettomuus se, minkä olen nähnyt auringon alla, vallanpitäjästä lähtenyt erehdys:

5. There is an evil which I have seen under the sun, as an error which proceedeth from the ruler:

6. tyhmyys asetetaan arvon korkeuksiin, ja rikkaat saavat istua alhaalla.

6. Folly is set in great dignity, and the rich sit in low place.

7. Minä olen nähnyt palvelijat hevosten selässä ja ruhtinaat kävelemässä kuin palvelijat maassa.

7. I have seen servants upon horses, and princes walking as servants upon the earth.

8. Joka kuopan kaivaa, se siihen putoaa; joka muuria purkaa, sitä puree käärme.
9. Joka kiviä louhii, se niihin loukkaantuu; joka puita halkoo, se joutuu siinä vaaraan.
10. Jos rauta on tylsynyt eikä teränsuuta tahkota, täytyy ponnistaa voimia; mutta hyödyllinen kuntoonpano on viisautta.
11. Jos käärme puree silloin, kun sitä ei ole lumottu, ei lumoojalla ole hyötyä taidostaan.
12. Sanat viisaan suusta saavat suosiota, mutta tyhmän nielevät hänen omat huulensa.
13. Hänen suunsa sanain alku on tyhmyyttä, ja hänen puheensa loppu pahaa mielettömyyttä.
14. Tyhmä puhuu paljon; mutta ihminen ei tiedä, mitä tuleva on. Ja kuka ilmaisee hänelle, mitä hänen jälkeensä tulee?
15. Oma vaivannäkö väsyttää tyhmän, joka ei osaa kaupunkiinkaan kulkea.
16. Voi sinua, maa, jolla on kuninkaana poikanen ja jonka ruhtinaat jo

8. He that diggeth a pit shall fall into it; and whoso breaketh an hedge, a serpent shall bite him.
9. Whoso removeth stones shall be hurt therewith; and he that cleaveth wood shall be endangered thereby.
10. If the iron be blunt, and he do not whet the edge, then must he put to more strength: but wisdom is profitable to direct.
11. Surely the serpent will bite without enchantment; and a babbler is no better.
12. The words of a wise man's mouth are gracious; but the lips of a fool will swallow up himself.
13. The beginning of the words of his mouth is foolishness: and the end of his talk is mischievous madness.
14. A fool also is full of words: a man cannot tell what shall be; and what shall be after him, who can tell him?
15. The labour of the foolish wearieth every one of them, because he knoweth not how to go to the city.
16. Woe to thee, O land, when thy king is a child, and thy princes eat in

aamulla aterioita pitävät!
17. Onnellinen sinä, maa, jolla on jalosukuinen kuningas ja jonka ruhtinaat pitävät aterioita oikeaan aikaan, miehekkäästi eikä juopotellen!
18. Missä laiskuus on, siinä vuoliaiset vaipuvat; ja missä kädet velttoina riippuvat, tippuu huoneeseen vettä.
19. Hauskuudeksi ateria laitetaan, ja viini ilahuttaa elämän; mutta raha kaiken hankkii.
20. Älä ajatuksissasikaan kiroile kuningasta, äläkä makuukammiossasikaan kiroile rikasta, sillä taivaan linnut kuljettavat sinun äänesi ja siivelliset ilmaisevat sinun sanasi.

the morning!
17. Blessed art thou, O land, when thy king is the son of nobles, and thy princes eat in due season, for strength, and not for drunkenness!
18. By much slothfulness the building decayeth; and through idleness of the hands the house droppeth through.
19. A feast is made for laughter, and wine maketh merry: but money answereth all things.
20. Curse not the king, no not in thy thought; and curse not the rich in thy bedchamber: for a bird of the air shall carry the voice, and that which hath wings shall tell the matter.

11 luku

1. Lähetä leipäsi vetten yli, sillä ajan pitkään sinä saat sen jälleen.
2. Anna osa seitsemälle, kahdeksallekin, sillä et tiedä, mitä onnettomuutta voi tulla maahan.
3. Jos pilvet tulevat täyteen sadetta, valavat ne sen maahan. Ja jos puu kaatuu etelää kohti tai pohjoista, niin mihin paikkaan puu kaatui, siihen se

1. Cast thy bread upon the waters: for thou shalt find it after many days.
2. Give a portion to seven, and also to eight; for thou knowest not what evil shall be upon the earth.
3. If the clouds be full of rain, they empty themselves upon the earth: and if the tree fall toward the south, or toward the north, in the place

jää.

where the tree falleth, there it shall be.

4. Joka tuulta tarkkaa, ei kylvä; ja joka pilviä pälyy, ei leikkaa.

4. He that observeth the wind shall not sow; and he that regardeth the clouds shall not reap.

5. Niinkuin et tiedä tuulen teitä etkä luitten rakentumista raskaana olevan kohdussa, niin et myöskään tiedä Jumalan tekoja, hänen, joka kaikki tekee.

5. As thou knowest not what is the way of the spirit, nor how the bones do grow in the womb of her that is with child: even so thou knowest not the works of God who maketh all.

6. Kylvä siemenesi aamulla äläkä hellitä kättäsi ehtoollakaan; sillä et tiedä, tuoko onnistuu vai tämä vai onko kumpikin yhtä hyvä.

6. In the morning sow thy seed, and in the evening withhold not thine hand: for thou knowest not whether shall prosper, either this or that, or whether they both shall be alike good.

7. Suloinen on valo, ja silmille tekee hyvää nähdä aurinkoa.

7. Truly the light is sweet, and a pleasant thing it is for the eyes to behold the sun:

8. Niin, jos ihminen elää vuosia paljonkin, iloitkoon hän niistä kaikista, mutta muistakoon pimeitä päiviä, sillä niitä tulee paljon. Kaikki, mikä tulee, on turhuutta.

8. But if a man live many years, and rejoice in them all; yet let him remember the days of darkness; for they shall be many. All that cometh is vanity.

9. Iloitse, nuorukainen, nuoruudessasi, ja sydämesi ilahuttakoon sinua nuoruusikäsi päivinä. Vaella sydämesi teitä ja silmiesi halun mukaan; mutta

9. Rejoice, O young man, in thy youth; and let thy heart cheer thee in the days of thy youth, and walk in the ways of thine heart, and in the sight

tiedä: Jumala tuo sinut tuomiolle kaikesta tästä.

of thine eyes: but know thou, that for all these things God will bring thee into judgment.

10. Karkoita suru sydämestäsi ja torju kärsimys ruumiistasi, sillä nuoruus ja aamurusko ovat turhuutta.

10. Therefore remove sorrow from thy heart, and put away evil from thy flesh: for childhood and youth are vanity.

12 luku

1. Ja muista Luojaasi nuoruudessasi, ennenkuin pahat päivät tulevat ja joutuvat ne vuodet, joista olet sanova:

1. Remember now thy Creator in the days of thy youth, while the evil days come not, nor the years draw nigh, when thou shalt say, I have no pleasure in them;

2. "Nämä eivät minua miellytä"; ennenkuin pimenee aurinko, päivänvalo, kuu ja tähdet, ja pilvet palajavat sateen jälkeenkin -

2. While the sun, or the light, or the moon, or the stars, be not darkened, nor the clouds return after the rain:

3. jolloin huoneen vartijat vapisevat ja voiman miehet käyvät koukkuisiksi ja jauhajanaiset ovat joutilaina, kun ovat menneet vähiin, ja akkunoistakurkistelijat jäävät pimeään,

3. In the day when the keepers of the house shall tremble, and the strong men shall bow themselves, and the grinders cease because they are few, and those that look out of the windows be darkened,

4. ja kadulle vievät ovet sulkeutuvat ja myllyn ääni heikkenee ja noustaan linnun lauluun ja kaikki laulun tyttäret

4. And the doors shall be shut in the streets, when the sound of the grinding is low, and he shall rise up at the

hiljentyvät;

5. myös peljätään mäkiä, ja tiellä on kauhuja, ja mantelipuu kukkii, ja heinäsirkka kulkee kankeasti, ja kapriisinnuppu on tehoton; sillä ihminen menee iankaikkiseen majaansa, ja valittajat kiertelevät kaduilla

6. ennenkuin hopealanka katkeaa ja kultamalja särkyy ja vesiastia rikkoutuu lähteellä ja ammennuspyörä särkyneenä putoaa kaivoon.
7. Ja tomu palajaa maahan, niinkuin on ollutkin, ja henki palajaa Jumalan tykö, joka sen on antanutkin.
8. Turhuuksien turhuus, sanoi saarnaaja; kaikki on turhuutta!
9. Sen lisäksi, että saarnaaja oli viisas, hän myös opetti kansalle tietoa, punnitsi, harkitsi ja sommitteli sananlaskuja paljon.

10. Saarnaaja koki löytää kelvollisia sanoja, oikeassa mielessä kirjoitettuja, totuuden sanoja.

voice of the bird, and all the daughters of musick shall be brought low;
5. Also when they shall be afraid of that which is high, and fears shall be in the way, and the almond tree shall flourish, and the grasshopper shall be a burden, and desire shall fail: because man goeth to his long home, and the mourners go about the streets:
6. Or ever the silver cord be loosed, or the golden bowl be broken, or the pitcher be broken at the fountain, or the wheel broken at the cistern.
7. Then shall the dust return to the earth as it was: and the spirit shall return unto God who gave it.
8. Vanity of vanities, saith the preacher; all is vanity.
9. And moreover, because the preacher was wise, he still taught the people knowledge; yea, he gave good heed, and sought out, and set in order many proverbs.
10. The preacher sought to find out acceptable words: and that which was written was upright, even words of truth.

11. Viisaitten sanat ovat kuin tutkaimet ja kootut lauseet kuin isketyt naulat; ne ovat saman Paimenen antamia.
12. Ja vielä näiden lisäksi: Poikani, ota varoituksesta vaari; paljolla kirjaintekemisellä ei ole loppua, ja paljo tutkistelu väsyttää ruumiin.
13. Loppusana kaikesta, mitä on kuultu, on tämä: Pelkää Jumalaa ja pidä hänen käskynsä, sillä niin tulee jokaisen ihmisen tehdä.
14. Sillä Jumala tuo kaikki teot tuomiolle, joka kohtaa kaikkea salassa olevaa, olkoon se hyvää tai pahaa.

11. The words of the wise are as goads, and as nails fastened by the masters of assemblies, which are given from one shepherd.
12. And further, by these, my son, be admonished: of making many books there is no end; and much study is a weariness of the flesh.
13. Let us hear the conclusion of the whole matter: Fear God, and keep his commandments: for this is the whole duty of man.
14. For God shall bring every work into judgment, with every secret thing, whether it be good, or whether it be evil.

KORKEA VEISUU

1 luku

1. Salomon korkea veisu.

1. The song of songs, which is Solomon's.

2. Hän suuta antakoon minun, suunsa antamisella; sillä sinun rakkautesi on suloisempi kuin viina,

2. Let him kiss me with the kisses of his mouth: for thy love is better than wine.

3. Sinun hyväin voidettes hajuin tähden. Sinun nimes on vuodatettu öljy; sen piikaiset sinua rakastavat.

3. Because of the savour of thy good ointments thy name is as ointment poured forth, therefore do the virgins love thee.

4. Vedä minua, niin me juoksemme perässäs: Kuningas vie minun kammioonsa: Me iloitsemme ja riemuitsemme sinusta, me muistamme sinun rakkauttas enempi kuin viinaa: hurskaat rakastavat sinua.

4. Draw me, we will run after thee: the king hath brought me into his chambers: we will be glad and rejoice in thee, we will remember thy love more than wine: the upright love thee.

5. Minä olen musta, mutta sangen otollinen, te Jerusalemin tyttäret, niinkuin Kedarin majat, niinkuin Salomon kirjoiteltu vaate.

5. I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, as the tents of Kedar, as the curtains of Solomon.

6. Älkäät sitä katsoko, että minä niin musta olen; sillä päivä on minun polttanut: minun äitini lapset vihastuivat minun päälleni: he ovat asettaneet minun viinamäen vartiaksi, mutta en

6. Look not upon me, because I am black, because the sun hath looked upon me: my mother's children were angry with me; they made me the keeper of the vineyards; but mine

minä varjellut viinamäkeäni.
7. Sano minulle sinä, jota minun sieluni rakastaa: kussas laidunta pidät, ja kussas lounaalla lepäät? ettei minun pitäisi poikkeeman kumppanies lauman tykö.

8. Jos et sinä sinuas tunne, sinä kaikkein ihanaisin vaimoin seassa, niin mene lammasten jäljille, ja kaitse vohlias paimenien huonetten tykönä.
9. Minä vertaan sinun, ystäväni, ratsaskaluihini, Pharaon vaunuihin.

10. Sinun sasupääs ovat ihanat pankkuin keskellä, ja sinun kaulas kultakäädyissä.
11. Me teemme sinulle kultaiset pankut, hopianastoilla.
12. Kuin kuningas istui pöytänsä tykönä, antoi narduksen hajunsa.

13. Ystäväni on minun mirrhamkimppuni, joka minun rinnoillani riippuu.

14. Minun ystäväni on minulle Kyprin viinamarjan rypäle, Engeddin viinamäessä.

own vineyard have I not kept.
7. Tell me, O thou whom my soul loveth, where thou feedest, where thou makest thy flock to rest at noon: for why should I be as one that turneth aside by the flocks of thy companions?
8. If thou know not, O thou fairest among women, go thy way forth by the footsteps of the flock, and feed thy kids beside the shepherds' tents.
9. I have compared thee, O my love, to a company of horses in Pharaoh's chariots.
10. Thy cheeks are comely with rows of jewels, thy neck with chains of gold.
11. We will make thee borders of gold with studs of silver.
12. While the king sitteth at his table, my spikenard sendeth forth the smell thereof.
13. A bundle of myrrh is my wellbeloved unto me; he shall lie all night betwixt my breasts.
14. My beloved is unto me as a cluster of camphire in the vineyards of Engedi.

15. Katso, armaani, sinä olet ihana: katso, sinä olet ihana, silmäs ovat niinkuin kyhkyläisen silmät.
16. Katso, ystäväni, sinä olet ihana ja suloinen, ja meidän vuoteemme myös viheriöitsee.
17. Meidän huoneemme kaaret ovat sedripuusta, vuolteet hongasta.

15. Behold, thou art fair, my love; behold, thou art fair; thou hast doves' eyes.
16. Behold, thou art fair, my beloved, yea, pleasant: also our bed is green.
17. The beams of our house are cedar, and our rafters of fir.

2 luku

1. Minä olen Saronin kukkanen, ja kukoistus laaksossa.
2. Niinkuin ruusu orjantappuroissa, niin on armaani tytärten seassa.
3. Niinkuin omenapuu metsäpuiden seassa, niin on ystäväni poikain seassa: minä istun hänen varjossansa, jota minä anon, ja hänen hedelmänsä on minun suussani makia.
4. Hän johdattaa minua viinakellariinsa; ja rakkaus on hänen lippunsa minun päälläni.
5. Virvoittakaat minua viinaleileillä, ja vahvistakaat minua omenilla; sillä minä olen sairas rakkaudesta.
6. Hänen vasen kätensä on minun pääni alla, hänen oikia kätensä halaa

1. I am the rose of Sharon, and the lily of the valleys.
2. As the lily among thorns, so is my love among the daughters.
3. As the apple tree among the trees of the wood, so is my beloved among the sons. I sat down under his shadow with great delight, and his fruit was sweet to my taste.
4. He brought me to the banqueting house, and his banner over me was love.
5. Stay me with flagons, comfort me with apples: for I am sick of love.
6. His left hand is under my head, and his right hand doth embrace me.

minua.

7. Minä vannotan tietä, Jerusalemin tyttäret, metsävuohten eli naaraspeurain kautta kedolla, ettette herätä eli vaivaa armastani, siihen asti kuin hän itse tahtoo.

7. I charge you, O ye daughters of Jerusalem, by the roes, and by the hinds of the field, that ye stir not up, nor awake my love, till he please.

8. Tämä on ystäväni ääni, katso, hän tulee: hän hyppää vuorilla ja karkaa kukkuloille.

8. The voice of my beloved! behold, he cometh leaping upon the mountains, skipping upon the hills.

9. Ystäväni on metsävuohen eli nuoren peuran kaltainen: katso, hän seisoo seinän takana, ja katsoo akkunasta sisälle, ja kurkistelee häkin lävitse.

9. My beloved is like a roe or a young hart: behold, he standeth behind our wall, he looketh forth at the windows, shewing himself through the lattice.

10. Ystäväni vastaa ja sanoo minulle: nouse armaani, ihanaiseni, ja tule.

10. My beloved spake, and said unto me, Rise up, my love, my fair one, and come away.

11. Sillä katso, talvi on kulunut, ja sade lakannut ja mennyt pois:

11. For, lo, the winter is past, the rain is over and gone;

12. Kukkaset ovat puhjenneet kedolla, kevät on tullut, ja toukomettisen ääni kuuluu meidän maassamme;

12. The flowers appear on the earth; the time of the singing of birds is come, and the voice of the turtle is heard in our land;

13. Fikunapuut puhkeevat, viinapuut kukoistavat ja antavat hajunsa: nouse, armaani, ihanaiseni, ja tule.

13. The fig tree putteth forth her green figs, and the vines with the tender grape give a good smell. Arise, my love, my fair one, and come away.

14. Kyhkyläiseni vuoren raossa ja ki-

14. O my dove, that art in the clefts

virauniossa, anna minun nähdä kasvos, anna minun kuulla äänes; sillä sinun äänes on suloinen, ja kasvos ihanainen.
15. Ottakaat meille ketut kiinni, ne vähät ketut, jotka turmelevat viinamäet; sillä meidän viinamäkemme ovat röhkäleillä.
16. Ystäväni on minun, ja minä hänen, joka kaitsee kukkasten keskellä,
17. Siihenasti että päivä jäähtyy ja varjot kulkevat pois. Palaja, ole niinkuin metsävuohi, ystäväni, eli niinkuin nuori peura Eroitusvuorilla.

of the rock, in the secret places of the stairs, let me see thy countenance, let me hear thy voice; for sweet is thy voice, and thy countenance is comely.
15. Take us the foxes, the little foxes, that spoil the vines: for our vines have tender grapes.
16. My beloved is mine, and I am his: he feedeth among the lilies.
17. Until the day break, and the shadows flee away, turn, my beloved, and be thou like a roe or a young hart upon the mountains of Bether.

3 luku

1. Minä etsin yöllä vuoteessani, jota minun sieluni rakastaa: minä etsin häntä, mutta en löytänyt häntä.
2. Nyt minä nousen, ja käyn kaupunkia ympäri, kaduilla ja kujilla, ja etsin, jota minun sieluni rakastaa: minä etsin häntä, mutta en minä häntä löytänyt.
3. Vartiat, jotka käyvät kaupunkia ympäri, löysivät minun. Oletteko nähneet, jota minun sieluni rakastaa?

1. By night on my bed I sought him whom my soul loveth: I sought him, but I found him not.
2. I will rise now, and go about the city in the streets, and in the broad ways I will seek him whom my soul loveth: I sought him, but I found him not.
3. The watchmen that go about the city found me: to whom I said, Saw ye him whom my soul loveth?

4. Kuin minä heistä vähä erkausin, löysin minä, jota minun sieluni rakastaa; minä tartuin häneen, ja en tahdo häntä laskea, siihenasti että minä hänen saatan äitini huoneesen, äitini kammioon.
5. Minä vannotan teitä, Jerusalemin tyttäret, metsävuohten eli naaraspeurain kautta kedolla, ettette herättäisi armastani eli vaivaisi häntä, siihenasti kuin hän tahtoo.
6. Kuka on tämä, joka lähtee korvesta, niinkuin nouseva savu, mirrhamin suitsutus, pyhä savu ja kaikkinaiset apotekarin yrtit?
7. Katso, Salomon vuoteen ympärillä seisovat kuusikymmentä väkevää, Israelin väkevistä.
8. He pitävät kaikki miekkaa ja ovat soveliaat sotaa; jokaisella on hänen miekkansa vyöllänsä pelvon tähden yöllä.
9. Kuningas Salomo antoi tehdä itsellänsä lepokammion Libanonin puista:
10. Sen patsaat hän teki hopiasta, ja sen peitteen kullasta, istuimen purpurasta, ja permannon soveliaasti lasketun, Jerusalemin tytärten tähden.

4. It was but a little that I passed from them, but I found him whom my soul loveth: I held him, and would not let him go, until I had brought him into my mother's house, and into the chamber of her that conceived me.
5. I charge you, O ye daughters of Jerusalem, by the roes, and by the hinds of the field, that ye stir not up, nor awake my love, till he please.

6. Who is this that cometh out of the wilderness like pillars of smoke, perfumed with myrrh and frankincense, with all powders of the merchant?
7. Behold his bed, which is Solomon's; threescore valiant men are about it, of the valiant of Israel.
8. They all hold swords, being expert in war: every man hath his sword upon his thigh because of fear in the night.
9. King Solomon made himself a chariot of the wood of Lebanon.
10. He made the pillars thereof of silver, the bottom thereof of gold, the covering of it of purple, the midst thereof being paved with love, for the

daughters of Jerusalem.

11. Lähtekäät ulos, te Zionin tyttäret, ja katselkaat kuningas Salomoa siinä kruunussa, jolla hänen äitinsä hänen kruunannut on, hänen hääpäivänsä, ja hänen sydämensä ilopäivänä.

11. Go forth, O ye daughters of Zion, and behold king Solomon with the crown wherewith his mother crowned him in the day of his espousals, and in the day of the gladness of his heart.

4 luku

1. Katso, armaani! sinä olet ihanainen, katso, ihanainen sinä olet: sinun silmäs ovat niinkuin mettisen silmät palmikkos välillä; sinun hiukses ovat niinkuin vuohilauma, jotka ovat keritYt Gileadin vuorella.

1. Behold, thou art fair, my love; behold, thou art fair; thou hast doves' eyes within thy locks: thy hair is as a flock of goats, that appear from mount Gilead.

2. Sinun hampaas ovat niinkuin laumat kerittyin villain kanssa, jotka pesosta tulevat, jotka kaikki kaksoisia kantavat, ei myös yksikään heistä ole hedelmätöin.

2. Thy teeth are like a flock of sheep that are even shorn, which came up from the washing; whereof every one bear twins, and none is barren among them.

3. Sinun huules ovat niinkuin tulipunainen rihma, ja sinun puhees ovat suloiset; sinun poskes ovat niinkuin granatin omenan lohko, sinun palmikkos välillä.

3. Thy lips are like a thread of scarlet, and thy speech is comely: thy temples are like a piece of a pomegranate within thy locks.

4. Sinun kaulas on niinkuin Davidin torni, joka on rakennettu vahvalla

4. Thy neck is like the tower of David builded for an armoury, whereon

muurilla, jossa tuhannen kilpeä riippuu, ja kaikkinaiset väkeväin sotaaseet.

there hang a thousand bucklers, all shields of mighty men.

5. Sinun kaksi rintaas ovat niinkuin kaksi nuorta metsävohlaa, jotka kukkasten seassa laitumella käyvät.

5. Thy two breasts are like two young roes that are twins, which feed among the lilies.

6. Siihenasti että päivä soipeemmaksi tulee, ja varjo katoo: minä menen mirrhamin vuorelle, ja pyhän savun kukkulalle.

6. Until the day break, and the shadows flee away, I will get me to the mountain of myrrh, and to the hill of frankincense.

7. Sinä olet kokonas ihana, minun armaani, ja ei sinussa ole yhtään virhettä.

7. Thou art all fair, my love; there is no spot in thee.

8. Tule kanssani, morsiameni, Libanonista, tule kanssani Libanonista, mene sisälle, astu tänne Amanan kukkulalta, Senirin Hermonin niskalta, jalopeuran luolasta ja leopardein vuorelta.

8. Come with me from Lebanon, my spouse, with me from Lebanon: look from the top of Amana, from the top of Shenir and Hermon, from the lions' dens, from the mountains of the leopards.

9. Sinä olet ottanut minun sydämeni pois, sisareni, rakas morsiameni: sinä olet ottanut sydämeni pois yhdellä silmälläs ja yhdellä kaulakäädylläs.

9. Thou hast ravished my heart, my sister, my spouse; thou hast ravished my heart with one of thine eyes, with one chain of thy neck.

10. Kuinka ihana on sinun rakkautes, sisareni, rakas morsiameni: sinun rakkautes on suloisempi kuin viina, ja sinun voitees haju voittaa kaikki yrtit.

10. How fair is thy love, my sister, my spouse! how much better is thy love than wine! and the smell of thine ointments than all spices!

11. Sinun huules, morsiameni, ovat

11. Thy lips, O my spouse, drop as

niinkuin valuva mesileipä: mesi ja maito on sinun kieles alla, ja sinun vaattees haju on niinkuin Libanonin haju.

12. Minun sisareni, rakas morsiameni, sinä olet suljettu kryytimaa, lukittu lähde, kiinnipantu kaivo.

13. Sinun istutukses ovat niinkuin yrttitarha granatomenista, kalliin hedelmän kanssa, syprit narduksen kanssa;

14. Nardukset saframin kanssa, kalmus ja kaneli, kaikkinaisen pyhän savun puiden kanssa, mirrham ja aloes kaikkein parasten yrttein kanssa.

15. Niinkuin kryytimaan kaivo, ja elävänveden lähde, joka Libanonista vuotaa.

16. Nouse pohjatuuli, ja tule lounatuuli ja puhalla yrttitarhani lävitse, että sen yrtit vuotaisivat. Ystäväni tulkoon kryytimaahansa, ja syökään hänen kalliita hedelmiänsä.

the honeycomb: honey and milk are under thy tongue; and the smell of thy garments is like the smell of Lebanon.

12. A garden inclosed is my sister, my spouse; a spring shut up, a fountain sealed.

13. Thy plants are an orchard of pomegranates, with pleasant fruits; camphire, with spikenard,

14. Spikenard and saffron; calamus and cinnamon, with all trees of frankincense; myrrh and aloes, with all the chief spices:

15. A fountain of gardens, a well of living waters, and streams from Lebanon.

16. Awake, O north wind; and come, thou south; blow upon my garden, that the spices thereof may flow out. Let my beloved come into his garden, and eat his pleasant fruits.

5 luku

1. Minä tulin, sisareni, rakas morsiameni, yrttitarhaani, ja olen

1. I am come into my garden, my sister, my spouse: I have gathered my

mirrhamini ja yrttini leikannut ylös. Minä olen syönyt mesileipäni hunajan kanssa: minä olen juonut viinani minun maitoni kanssa: syökäät armaani, ja juokaat ystäväni, ja juopukaat.

2. Minä makaan, ja minun sydämeni valvoo; se on ystäväni ääni, joka kolkuttaa. Avaa minun eteeni, sisareni, armaani, kyhkyläiseni, ihanaiseni; sillä minun pääni on täynnä kastetta, ja minun palmikkoni täynnä yön pisaria.

3. Minä olen riisunut hameeni, kuinka minun pitäis taas pukeman ylleni? Minä olen viruttanut jalkani, kuinka minun pitäis sokaiseman ne jälleen?

4. Mutta minun ystäväni pisti kätensä lävestä, ja minun sisällykseni vapisivat siitä.

5. Silloin nousin minä avaamaan ystävälleni. Minun käteni tiukkuivat mirrhamia, ja mirrham valui minun sormistani lukon salvan päälle.

6. Ja kuin minä ystävälleni avasin, oli ystäväni mennyt pois ja vaeltanut ohitse; niin läksi sieluni ulos hänen sanansa jälkeen; minä etsin häntä, mutta en löytänyt häntä: minä huusin, mutta ei hän minua vastannut.

myrrh with my spice; I have eaten my honeycomb with my honey; I have drunk my wine with my milk: eat, O friends; drink, yea, drink abundantly, O beloved.

2. I sleep, but my heart waketh: it is the voice of my beloved that knocketh, saying, Open to me, my sister, my love, my dove, my undefiled: for my head is filled with dew, and my locks with the drops of the night.

3. I have put off my coat; how shall I put it on? I have washed my feet; how shall I defile them?

4. My beloved put in his hand by the hole of the door, and my bowels were moved for him.

5. I rose up to open to my beloved; and my hands dropped with myrrh, and my fingers with sweet smelling myrrh, upon the handles of the lock.

6. I opened to my beloved; but my beloved had withdrawn himself, and was gone: my soul failed when he spake: I sought him, but I could not find him; I called him, but he gave me no answer.

7. Vartiat, jotka käyvät kaupunkia ympäri, löysivät minun, löivät minua ja haavoittivat minun; ja vartiat muurin päällä ottivat pois minun pääliinani.

7. The watchmen that went about the city found me, they smote me, they wounded me; the keepers of the walls took away my veil from me.

8. Minä vannotan teitä, Jerusalemin tyttäret, jos te löydätte minun ystäväni, niin ilmoittakaat hänelle, että minä olen sairas rakkaudesta.

8. I charge you, O daughters of Jerusalem, if ye find my beloved, that ye tell him, that I am sick of love.

9. Millinen on sinun ystäväs muiden ystävien suhteen, sinä kaikkein ihanaisin vaimoin seassa? Minkäkaltainen on sinun ystäväs muiden ystävien suhteen, että meitä olet niin vannottanut?

9. What is thy beloved more than another beloved, O thou fairest among women? what is thy beloved more than another beloved, that thou dost so charge us?

10. Minun ystäväni on valkia ja punainen, kaunistettu kymmenentuhannen seassa.

10. My beloved is white and ruddy, the chiefest among ten thousand.

11. Hänen päänsä on paras ja kallein kulta; hänen hiuksensa ovat kaharat ja mustat niinkuin kaarne.

11. His head is as the most fine gold, his locks are bushy, and black as a raven.

12. Hänen silmänsä ovat niinkuin mettisen silmät, vesiojan tykönä, rieskalla pestyt, ja ovat täynnä.

12. His eyes are as the eyes of doves by the rivers of waters, washed with milk, and fitly set.

13. Hänen poskensa ovat niinkuin kaunistettu ryytimaa, niinkuin yrttein kukkaset; hänen huulensa ovat niinkuin ruusut, jotka vuotavat mirrhamin

13. His cheeks are as a bed of spices, as sweet flowers: his lips like lilies, dropping sweet smelling myrrh.

pisaroita.

14. Hänen kätensä ovat niinkuin kultaiset sormukset, täynnä turkosia; hänen ihonsa on niinkuin puhdas elephantin luu, saphirilla kaunistettu.

14. His hands are as gold rings set with the beryl: his belly is as bright ivory overlaid with sapphires.

15. Hänen jalkansa ovat niinkuin marmoripatsaat, perustetut kultaisten jalkain päälle; hänen hahmonsa on niinkuin Libanon ja valittu sedri.

15. His legs are as pillars of marble, set upon sockets of fine gold: his countenance is as Lebanon, excellent as the cedars.

16. Hänen suunsa on suloinen, ja hän itse kokonansa ihanainen. Senkaltainen on minun ystäväni, minun rakkaani on senkaltainen, te Jerusalemin tyttäret.

16. His mouth is most sweet: yea, he is altogether lovely. This is my beloved, and this is my friend, O daughters of Jerusalem.

6 luku

1. Kuhunka ystäväs on mennyt, o sinä kaikkein kaunein vaimoin seassa! kuhunka ystäväs on kääntänyt itsensä? Me etsimme häntä sinun kanssas.

1. Whither is thy beloved gone, O thou fairest among women? whither is thy beloved turned aside? that we may seek him with thee.

2. Minun ystäväni on mennyt kryytimaahansa, yrttisarkoihinsa, että hän siellä kryytimaassa kaitsis laumaansa, ja hakis ruusuja.

2. My beloved is gone down into his garden, to the beds of spices, to feed in the gardens, and to gather lilies.

3. Minun ystäväni on minun ja minä olen hänen, joka kaitsee kukkasten keskellä.

3. I am my beloved's, and my beloved is mine: he feedeth among the lilies.

4. Sinä olet ihana, minun kultani, niinkuin Tirtsa, kaunis niinkuin Jerusalem, peljättävä niinkuin sotajoukko.
5. Käännä silmäs pois minusta; sillä ne minun sytyttävät; sinun hiukses ovat niinkuin vuohilauma, jotka Gileadin vuorella kerityt ovat.
6. Sinun hampas ovat niinkuin lammaslauma, jotka pesosta nousevat, ja kaikki kaksoisia kantavat, ja ei yksikään ole heistä hedelmätöin.
7. Sinun kasvos ovat niinkuin granatomenan lohkot sinun palmikkois välillä.
8. Kuusikymmentä on drottninkia ja kahdeksankymmentä vaimoa, ja neitseet ovat epälukuiset;
9. Mutta yksi on minun kyhkyläiseni ja minun täydelliseni; yksi on äitinsä rakkain ja synnyttäjänsä valittu: koska tyttäret hänen näkivät, ylistivät he hänen autuaaksi, kuningattaret ja vaimot ylistivät häntä.
10. Kuka on tämä, joka nähdään niinkuin aamurusko, ihana niinkuin kuu, valittu niinkuin aurinko, peljättävä niinkuin sotajoukko?
11. Minä olen mennyt alas yrttitar-

4. Thou art beautiful, O my love, as Tirzah, comely as Jerusalem, terrible as an army with banners.
5. Turn away thine eyes from me, for they have overcome me: thy hair is as a flock of goats that appear from Gilead.
6. Thy teeth are as a flock of sheep which go up from the washing, whereof every one beareth twins, and there is not one barren among them.
7. As a piece of a pomegranate are thy temples within thy locks.
8. There are threescore queens, and fourscore concubines, and virgins without number.
9. My dove, my undefiled is but one; she is the only one of her mother, she is the choice one of her that bare her. The daughters saw her, and blessed her; yea, the queens and the concubines, and they praised her.
10. Who is she that looketh forth as the morning, fair as the moon, clear as the sun, and terrible as an army with banners?
11. I went down into the garden of

haani, katsomaan vesoja ojan reunalla, kurkistelemaan, jos viinapuut kukoistivat, jos granatomenat viheriöitsivät.

nuts to see the fruits of the valley, and to see whether the vine flourished, and the pomegranates budded.

12. En minä tiennyt, että minun sieluni minun hamaan minun mieluisen kansani vaunuihin asti asettanut oli.

12. Or ever I was aware, my soul made me like the chariots of Amminadib.

13. Palaja, palaja Sulamit: palaja, palaja nähdäksemme sinua. Mitä te näitte Sulamitissa, paitsi sotajoukkoin tanssia?

13. Return, return, O Shulamite; return, return, that we may look upon thee. What will ye see in the Shulamite? As it were the company of two armies.

7 luku

1. Kuinka ihana on sinun käyntös kengissäs, sinä päämiehen tytär; sinun molemmat lantees ovat yhtäläiset niinkuin kaksi käätyä, jotka taitavan kädet tehneet ovat.

1. How beautiful are thy feet with shoes, O prince's daughter! the joints of thy thighs are like jewels, the work of the hands of a cunning workman.

2. Sinun napas niinkuin ympyriäinen malja, josta ei koskaan juoma puutu; sinun vatsas on niinkuin nisuläjä, istutettu ympäri ruusuilla.

2. Thy navel is like a round goblet, which wanteth not liquor: thy belly is like an heap of wheat set about with lilies.

3. Sinun molemmat rintas ovat niinkuin kaksi nuorta metsävuohen kaksoista.

3. Thy two breasts are like two young roes that are twins.

4. Sinun kaulas on niinkuin elephan-

4. Thy neck is as a tower of ivory;

tinluinen torni; sinun silmäs ovat niinkuin Hesbonin kalalammikot Batrabbimin portissa; sinun nenäs on niinkuin Libanonin torni, joka katsoo Damaskuun päin.

thine eyes like the fishpools in Heshbon, by the gate of Bathrabbim: thy nose is as the tower of Lebanon which looketh toward Damascus.

5. Sinun pääs on niinkuin Karmeli, sinun pääs hiukset niinkuin kuninkaan purpura, poimuineen.

5. Thine head upon thee is like Carmel, and the hair of thine head like purple; the king is held in the galleries.

6. Kuinka ihana ja suloinen olet sinä minun armaani hekumassa.

6. How fair and how pleasant art thou, O love, for delights!

7. Sinun vartes on niinkuin palmupuu, ja sinun rintas ovat viinimarjarypälten kaltaiset.

7. This thy stature is like to a palm tree, and thy breasts to clusters of grapes.

8. Minä sanoin: minun täytyy astua palmupuuhun ja ruveta sen oksiin: anna sinun rintas olla niinkuin viinapuun marjarypäleet, sinun sierantes haju on niinkuin omenain (haju),

8. I said, I will go up to the palm tree, I will take hold of the boughs thereof: now also thy breasts shall be as clusters of the vine, and the smell of thy nose like apples;

9. Ja sinun suus niinkuin paras viina, joka huokiasti menee ystävääni, ja saattaa uneliasten huulet puhumaan.

9. And the roof of thy mouth like the best wine for my beloved, that goeth down sweetly, causing the lips of those that are asleep to speak.

10. Minun ystäväni on minun, ja hän himoitsee minua.

10. I am my beloved's, and his desire is toward me.

11. Tule, ystäväni, käykäämme tästä kedolle, ja viipykäämme maakylissä.

11. Come, my beloved, let us go forth into the field; let us lodge in the villages.

12. Että me nousisimme varhain viinamäkeen ja näkisimme, jos viinapuut kukoistavat ja puhkeemaan rupeevat, jos granatomenat ovat tulleet ulos: siellä minä annan sinulle minun rakkauteni.

12. Let us get up early to the vineyards; let us see if the vine flourish, whether the tender grape appear, and the pomegranates bud forth: there will I give thee my loves.

13. Kukkaset antavat hajunsa, ja meidän ovemme edessä ovat kaikkinaiset hyvät hedelmät: minun ystäväni, minä olen sinulle tallelle pannut sekä uudet että vanhat.

13. The mandrakes give a smell, and at our gates are all manner of pleasant fruits, new and old, which I have laid up for thee, O my beloved.

8 luku

1. Jospa minä sinun löytäisin ulkona, minun veljeni, sinä joka minun äitini nisiä imenyt olet, ja sinun suuta antaisin, ja ettei kenkään minua pilkkaisi.

1. O that thou wert as my brother, that sucked the breasts of my mother! when I should find thee without, I would kiss thee; yea, I should not be despised.

2. Mitä ottaisin sinun ja saattaisin sinua minun äitini huoneesen, jossa minua opettaisit; ja minä annan sinulle kryydättyä viinaa ja granatomenan makiaa viinaa.

2. I would lead thee, and bring thee into my mother's house, who would instruct me: I would cause thee to drink of spiced wine of the juice of my pomegranate.

3. Hänen vasen kätensä on minun pääni alla, ja hänen oikia kätensä halaa minua.

3. His left hand should be under my head, and his right hand should embrace me.

4. Minä vannotan teitä, Jerusalemin

4. I charge you, O daughters of Jeru-

tyttäret, ettette armastani herätä, eli vaivaa häntä siihenasti kuin hän itse tahtoo.

5. Kuka on se, joka korvesta tulee, ja nojaa ystävänsä päälle? Omenapuun alla minä sinua herätän, jossa sinun äitis sinun synnyttänyt on, jossa hän sinun siitti, joka sinun synnytti.

6. Pane minua niinkuin sinetti sydämees, ja niinkuin sinetti käsivartees; sillä rakkaus on väkevä niinkuin kuolema, ja kiivaus on vahva niinkuin helvetti: hänen hiilensä hehkuvat ja ovat Herran tuli;

7. Niin ettei vedenkään paljous taida rakkautta sammuttaa, eli virrat sitä upottaa. Jos joku antais kaiken taloinsa tavaran rakkaudesta, niin ei se mitään maksaisi.

8. Meidän sisaremme on vähä, ja ei hänellä ole rintoja. Mitä meidän pitää tekemän sisarellemme sinä päivänä, jona hänestä puhutaan?

9. Jos hän on muuri, niin me teemme hopialinnan sen päälle: jos hän on ovi, niin me vahvistamme sen sedrilaudoilla.

salem, that ye stir not up, nor awake my love, until he please.

5. Who is this that cometh up from the wilderness, leaning upon her beloved? I raised thee up under the apple tree: there thy mother brought thee forth: there she brought thee forth that bare thee.

6. Set me as a seal upon thine heart, as a seal upon thine arm: for love is strong as death; jealousy is cruel as the grave: the coals thereof are coals of fire, which hath a most vehement flame.

7. Many waters cannot quench love, neither can the floods drown it: if a man would give all the substance of his house for love, it would utterly be contemned.

8. We have a little sister, and she hath no breasts: what shall we do for our sister in the day when she shall be spoken for?

9. If she be a wall, we will build upon her a palace of silver: and if she be a door, we will inclose her with boards of cedar.

10. Minä olen muuri, ja minun rintani ovat niinkuin tornit; siitä minä olen hänen silmäinsä edessä niinkuin rauhan löytäjä.

11. Salomolla on viinamäki BaalHamonissa: sen viinamäen antoi hän vartioille, että jokainen antais hänen hedelmistänsä tuhannen hopiapeninkiä.

12. Minun viinamäkeni, joka on minun omani, on minun edessäni. Sinulle Salomo tulee tuhannen, mutta kaksisataa hedelmäin vartioille.

13. Sinä, joka asut yrttitarhassa, anna minun kuulla sinun äänes: kuulkaan kumppanit päältä.

14. Pakene, ystäväni, ja ole metsävuohen kaltainen, eli nuoren peuran yrttivuorilla.

10. I am a wall, and my breasts like towers: then was I in his eyes as one that found favour.

11. Solomon had a vineyard at Baalhamon; he let out the vineyard unto keepers; every one for the fruit thereof was to bring a thousand pieces of silver.

12. My vineyard, which is mine, is before me: thou, O Solomon, must have a thousand, and those that keep the fruit thereof two hundred.

13. Thou that dwellest in the gardens, the companions hearken to thy voice: cause me to hear it.

14. Make haste, my beloved, and be thou like to a roe or to a young hart upon the mountains of spices.

JESAJAN KIRJA

1 luku

1. Jesaian, Amotsin pojan näky, jonka hän näki Juudasta ja Jerusalemista, Ussian, Jotamin, Ahaksen ja Jehiskian, Juudan kuningasten aikana.

1. The vision of Isaiah the son of Amoz, which he saw concerning Judah and Jerusalem in the days of Uzziah, Jotham, Ahaz, and Hezekiah, kings of Judah.

2. Kuulkaat taivaat,ja maa ota korviis, sillä Herra puhuu: minä olen lapsia kasvattanut ja korottanut, ja he ovat minusta luopuneet.

2. Hear, O heavens, and give ear, O earth: for the LORD hath spoken, I have nourished and brought up children, and they have rebelled against me.

3. Härkä tuntee omistajansa ja aasi isäntänsä seimen; mutta Israel ei tunne, ja minun kansani ei ymmärrä.

3. The ox knoweth his owner, and the ass his master's crib: but Israel doth not know, my people doth not consider.

4. Voi syntistä kansaa, kansaa suuresta pahasta teosta, pahanilkistä siementä, vahingollisia lapsia, jotka Herran hylkäsivät ja Israelin Pyhää pilkkasivat, he poikkesivat takaperin.

4. Ah sinful nation, a people laden with iniquity, a seed of evildoers, children that are corrupters: they have forsaken the LORD, they have provoked the Holy One of Israel unto anger, they are gone away backward.

5. Mitä varten teitä enempi lyödään, koska te aina harhailette? Koko pää on sairas, ja koko sydän on väsynyt.

5. Why should ye be stricken any more? ye will revolt more and more: the whole head is sick, and the whole heart faint.

6. Hamasta kantapäästä niin kiireeseen asti ei hänessä ole tervettä; vaan haavat, sinimarjat ja veripahat, jotka ei ole puserretut, eikä sidotut, taikka öljyllä sivellyt.

6. From the sole of the foot even unto the head there is no soundness in it; but wounds, and bruises, and putrifying sores: they have not been closed, neither bound up, neither mollified with ointment.

7. Teidän maanne on autiona, teidän kaupunkinne ovat tulella poltetut; muukalaiset syövät peltonne silmäin edessä; ja on autio, niinkuin se, joka muukalaisilta raadeltu on.

7. Your country is desolate, your cities are burned with fire: your land, strangers devour it in your presence, and it is desolate, as overthrown by strangers.

8. Mutta mitä vielä Zionin tyttärestä jäänyt on, se on niinkuin maja viinamäessä, ja niinkuin hakomaja yrttitarhassa, niinkuin hävitetty kaupunki.

8. And the daughter of Zion is left as a cottage in a vineyard, as a lodge in a garden of cucumbers, as a besieged city.

9. Ellei Herra Zebaot meille jotakin vähää jättäisi, niin me olisimme kuin Sodoma, ja olisimme Gomorran kaltaiset.

9. Except the LORD of hosts had left unto us a very small remnant, we should have been as Sodom, and we should have been like unto Gomorrah.

10. Te Sodoman päämiehet, kuulkaat Herran sanaa: ottakaat korviinne meidän Jumalamme laki, sinä Gomorran kansa.

10. Hear the word of the LORD, ye rulers of Sodom; give ear unto the law of our God, ye people of Gomorrah.

11. Mitä minulle on teidän uhrienne paljoudesta? sanoo Herra: minä olen oinasten polttouhrista ja syöttiläin rasvasta ravittu, ja en tottele

11. To what purpose is the multitude of your sacrifices unto me? saith the LORD: I am full of the burnt offerings of rams, and the fat of fed beasts; and

vasikkain, lammasten ja kauristen verta.

I delight not in the blood of bullocks, or of lambs, or of he goats.

12. Kuin te tulette ja ilmestytte minun kasvoini eteen, kuka senkaltaisia vaatii teidän käsistänne, että te vaeltaisitte minun esihuoneessani?

12. When ye come to appear before me, who hath required this at your hand, to tread my courts?

13. Älkäät silleen turhaa ruokauhrianne tuoko edes, se suitsutus on minulle kauhistus: uudella kuulla ja sabbatina, kuin kokous kuulutetaan, en minä voi kärsiä vääryyttä ja julhapäivää yhdessä.

13. Bring no more vain oblations; incense is an abomination unto me; the new moons and sabbaths, the calling of assemblies, I cannot away with; it is iniquity, even the solemn meeting.

14. Minun sieluni vihaa uusia kuitanne ja juhlapäiviänne, minä olen niistä suuttunut; minä väsyn niitä kärseissäni.

14. Your new moons and your appointed feasts my soul hateth: they are a trouble unto me; I am weary to bear them.

15. Ja kuin te parhaallansa käsiänne nostatte , niin minä kuitenkin käännän silmäni teistä pois; ja vaikka te paljon rukoilisitte, en minä kuitenkaan teitä kuule; teidän kätenne ovat verenvikoja täynnä.

15. And when ye spread forth your hands, I will hide mine eyes from you: yea, when ye make many prayers, I will not hear: your hands are full of blood.

16. Peskäät teitänne, puhdistakaat teitänne, pankaat paha menonne pois minun silmäini edestä, lakatkaat pahaa tekemästä.

16. Wash you, make you clean; put away the evil of your doings from before mine eyes; cease to do evil;

17. Oppikaat tekemään hyvää, ja

17. Learn to do well; seek judgment,

etsikäät oikeutta, auttakaat alaspainettua, saattakat orvoille oikeus, ja auttakaat lesken asiaa.

relieve the oppressed, judge the fatherless, plead for the widow.

18. Ja sitte tulkaat, ja katsokaamme, kummalla oikeus on, sanoo Herra. Jos teidän syntinne veriruskiat olisivat, niin heidän pitää lumivalkiaksi tuleman; ja vaikka he olisivat niinkuin ruusunkarvaiset, pitää heidän kuitenkin niinkuin villa tuleman.

18. Come now, and let us reason together, saith the LORD: though your sins be as scarlet, they shall be as white as snow; though they be red like crimson, they shall be as wool.

19. Jos te tahtoisitte ja (minua) kuulisitte, niin te maan hyvyyden nautita saisitte.

19. If ye be willing and obedient, ye shall eat the good of the land:

20. Mutta jos te estelette teitänne ja olette kovakorvaiset, niin miekan pitää teitä syömän; sillä Herran suu puhuu sen.

20. But if ye refuse and rebel, ye shall be devoured with the sword: for the mouth of the LORD hath spoken it.

21. Kuinka se tapahtuu, että hurskas kaupunki on portoksi tullut? Hän oli täynnä oikeutta, vanhurskaus asui hänessä; mutta nyt murhaajat.

21. How is the faithful city become an harlot! it was full of judgment; righteousness lodged in it; but now murderers.

22. Sinun hopias on karreksi tullut, sinun juomas on vedellä sekoitettu.

22. Thy silver is become dross, thy wine mixed with water:

23. Sinun päämiehes ovat vilpistelleet ja varasten kumppanit; kaikki he mielellänsä lahjoja ottavat, ja pyytävät antimia. Ei he orvoille oikeutta tee, ja leskein asia ei tule

23. Thy princes are rebellious, and companions of thieves: every one loveth gifts, and followeth after rewards: they judge not the fatherless, neither doth the cause of

heidän eteensä.
24. Sentähden sanoo Herra, Herra Zebaot, väkevä Israelissa: voi! minä tahdon itseni lohduttaa vihollisistani, ja vihamiehissäni vihani sammuttaa;
25. Ja käännän käteni sinua vastaan, ja sinun kartes puhtaammaksi selitän, ja vien pois kaiken sinun tinas.
26. Ja saatan sinun tuomaris entisellensä, ja neuvonantajas niinkuin alustakin: sitte sinä kutsutaan vanhurskaaksi ja uskolliseksi kaupungiksi.
27. Zion lunastetaan oikeudella, ja sen kääntyväiset vanhurskaudella,
28. Että ylitsekäymärit ja syntiset ynnä särjetään, ja jotka Herran hylkäävät, hukutetaan.
29. Sillä heidän täytyy häpiään tulla tammien tähden, joita he himoitsevat, ja häväistyksi tuleman yrttitarhain tähden, jotka he valitsivat.
30. Ja te tulette niinkuin joku tammi surkastuneilla lehdillä, ja niinkuin joku vedetöin yrttitarha.

the widow come unto them.
24. Therefore saith the Lord, the LORD of hosts, the mighty One of Israel, Ah, I will ease me of mine adversaries, and avenge me of mine enemies:
25. And I will turn my hand upon thee, and purely purge away thy dross, and take away all thy tin:
26. And I will restore thy judges as at the first, and thy counsellors as at the beginning: afterward thou shalt be called, The city of righteousness, the faithful city.
27. Zion shall be redeemed with judgment, and her converts with righteousness.
28. And the destruction of the transgressors and of the sinners shall be together, and they that forsake the LORD shall be consumed.
29. For they shall be ashamed of the oaks which ye have desired, and ye shall be confounded for the gardens that ye have chosen.
30. For ye shall be as an oak whose leaf fadeth, and as a garden that hath no water.

31. Ja väkevä tulee niinkuin rohdin, ja hänen tekonsa niinkuin kipinä. Ja he sytytetään ynnä molemmat, jota ei kenkään sammuta.

31. And the strong shall be as tow, and the maker of it as a spark, and they shall both burn together, and none shall quench them.

2 luku

1. Tämä on se, minkä Jesaia Amotsin poika näki Juudasta ja Jerusalemista.

1. The word that Isaiah the son of Amoz saw concerning Judah and Jerusalem.

2. Viimeisenä aikana pitää sen vuoren, jolla Herran huone on, vahvan oleman, korkiampi kuin kaikki vuoret, ja korotettaman kukkulain ylitse; ja kaikki pakanat pitää sinne juokseman.

2. And it shall come to pass in the last days, that the mountain of the LORD'S house shall be established in the top of the mountains, and shall be exalted above the hills; and all nations shall flow unto it.

3. Ja paljo kansaa pitää sinne menemän, ja sanoman: tulkaat, astukaamme ylös Herran vuorelle, Jakobin Jumalan huoneeseen, että hän opettais meille teitänsä, ja me vaeltaisimme hänen poluillansa; sillä Zionista on laki tuleva, ja Herran sana Jerusalemista.

3. And many people shall go and say, Come ye, and let us go up to the mountain of the LORD, to the house of the God of Jacob; and he will teach us of his ways, and we will walk in his paths: for out of Zion shall go forth the law, and the word of the LORD from Jerusalem.

4. Ja hän tuomitsee pakanain seassa, ja rankaisee monta kansaa. Silloin heidän pitää miekkansa vannaksi tekemän, ja keihäänsä vikahteeksi;

4. And he shall judge among the nations, and shall rebuke many people: and they shall beat their swords into plowshares, and their

sillä ei yhdenkään kansan pidä toista kansaa vastaan miekkaa nostaman, eikä silleen tottuman sotimaan.
5. Tulkaat, te Jakobin huoneesta, vaeltakaamme Herran valkeudessa.
6. Mutta sinä olet sinun kansas Jakobin huoneen hyljännyt; sillä he rikkovat enemmän kuin itäläiset, ja ovat päiväin valitsiat, niinkuin Philistealaiset, ja sallivat muukalaiset lapset moneksi tulla.

7. Heidän maansa on täynnä hopiaa ja kultaa, ja heidän rikkaudellansa ei ole loppua; heidän maansa on täynnä hevosia, ja heidän rattaillansa ei ole loppua.
8. Heidän maansa on myös täynnä epäjumalia; he kumartavat käsialaansa, jotka heidän sormensa tehneet ovat.
9. Siellä yhteinen kansa kumartelee, siellä sankarit heitänsä nöyryyttävät, joka et heille anna anteeksi.
10. Mene kallioon, ja kätke sinuas maahan, Herran pelvon edestä, ja hänen kunniallisen majesteettinsa edestä.

spears into pruninghooks: nation shall not lift up sword against nation, neither shall they learn war any more.
5. O house of Jacob, come ye, and let us walk in the light of the LORD.
6. Therefore thou hast forsaken thy people the house of Jacob, because they be replenished from the east, and are soothsayers like the Philistines, and they please themselves in the children of strangers.
7. Their land also is full of silver and gold, neither is there any end of their treasures; their land is also full of horses, neither is there any end of their chariots:
8. Their land also is full of idols; they worship the work of their own hands, that which their own fingers have made:
9. And the mean man boweth down, and the great man humbleth himself: therefore forgive them not.
10. Enter into the rock, and hide thee in the dust, for fear of the LORD, and for the glory of his majesty.

11. Sillä kaikki korkiat silmät alennetaan, ja jotka jaloimmat kansoissa ovat, täytyy itsensä notkistaa; sillä Herra on yksinänsä sinä aikana korkein.

11. The lofty looks of man shall be humbled, and the haughtiness of men shall be bowed down, and the LORD alone shall be exalted in that day.

12. Sillä Herran Zebaotin päivä käy kaiken koreuden ja korkeuden ylitse, ja kaikkein paisuneiden ylitse, että ne alennettaisiin,

12. For the day of the LORD of hosts shall be upon every one that is proud and lofty, and upon every one that is lifted up; and he shall be brought low:

13. Ja kaikkein korkiain ja korotettuin sedrein ylitse Libanonissa, ja kaikkein tammein ylitse Basanissa;

13. And upon all the cedars of Lebanon, that are high and lifted up, and upon all the oaks of Bashan,

14. Niin myös kaikkein korkiain vuorten ylitse, ja kaikkein korotettuin kukkulain ylitse,

14. And upon all the high mountains, and upon all the hills that are lifted up,

15. Ja jokaisen korkian tornin ylitse, ja kaikkein vahvain muurein ylitse;

15. And upon every high tower, and upon every fenced wall,

16. Niin myös kaikkein haahtein ylitse meressä, ja kaiken kauniin käsialan ylitse;

16. And upon all the ships of Tarshish, and upon all pleasant pictures.

17. Että kaikki ihmisten korkeus pitää notkistaman hänensä, ja nöyryyttämän itsensä, mitä ihmisessä korkiaa on; ja Herra yksin on silloin korkia oleva.

17. And the loftiness of man shall be bowed down, and the haughtiness of men shall be made low: and the LORD alone shall be exalted in that day.

18. Ja epäjumalain pitää ratki hukkuman.

18. And the idols he shall utterly abolish.

19. Silloin mennään vuorten rotkoihin

19. And they shall go into the holes of

ja maan kuoppiin, Herran pelvon tähden, ja hänen kunniallisen majesteettinsa tähden, kuin hän nousee maata peljättämään.
20. Silloin pitää jokaisen hopiaiset ja kultaiset epäjumalansa heittämän pois, jotka hän on teettänyt kumartaaksensa, myyräin ja yökköin kuvat,
21. Että he menevät kivien rakoihin ja vuorten rotkoihin, Herran pelvon tähden, ja hänen kunniallisen majesteettinsa tähden, kuin hän nousee maata peljättämään.
22. Niin lakatkaat siis ihmisestä, jonka sieramissa henki on; sillä ette tiedä, missä arviossa hän on.

the rocks, and into the caves of the earth, for fear of the LORD, and for the glory of his majesty, when he ariseth to shake terribly the earth.
20. In that day a man shall cast his idols of silver, and his idols of gold, which they made each one for himself to worship, to the moles and to the bats;
21. To go into the clefts of the rocks, and into the tops of the ragged rocks, for fear of the LORD, and for the glory of his majesty, when he ariseth to shake terribly the earth.
22. Cease ye from man, whose breath is in his nostrils: for wherein is he to be accounted of?

3 luku

1. Sillä katso, Herra, Herra Zebaot ottaa pois Jerusalemista ja Juudasta kaikkinaisen varan, kaiken leivän varan, ja kaiken veden varan;

2. Väkevät sotamiehet, tuomarit, prophetat, tietäjät ja vanhimmat;

1. For, behold, the Lord, the LORD of hosts, doth take away from Jerusalem and from Judah the stay and the staff, the whole stay of bread, and the whole stay of water,
2. The mighty man, and the man of war, the judge, and the prophet, and the prudent, and the ancient,

3. Viidenkymmenen päämiehet, ja kunnialliset miehet, neuvonantajat, ja taitavat virkamiehet, ja toimella puhuvaiset miehet.

3. The captain of fifty, and the honourable man, and the counsellor, and the cunning artificer, and the eloquent orator.

4. Ja tahtoo heille antaa nuorukaiset pääruhtinaiksi, ja lapset heitä hallitsemaan.

4. And I will give children to be their princes, and babes shall rule over them.

5. Ja kansan pitää ryöstämän toinen toistansa, ja jokaisen lähimmäistänsä; ja nuoremman pitää ylpiä oleman vanhaa vastaaan, ja ylönkatsotun kunniallista vastaan.

5. And the people shall be oppressed, every one by another, and every one by his neighbour: the child shall behave himself proudly against the ancient, and the base against the honourable.

6. Silloin tarttuu veli veljeensä isänsä huoneesta: sinulla on vaatteet, ole meidän hallitsiamme, auta sinä tätä lankeemusta.

6. When a man shall take hold of his brother of the house of his father, saying, Thou hast clothing, be thou our ruler, and let this ruin be under thy hand:

7. Mutta silloin hän vannoo ja sanoo: en minä taida parantaa, ei kotonani ole leipää eikä vaatteita: älkäät minun panko kansan hallitsiaksi.

7. In that day shall he swear, saying, I will not be an healer; for in my house is neither bread nor clothing: make me not a ruler of the people.

8. Sillä Jerusalem kaatuu, ja Juuda käy ylösalaisin; että heidän kielensä ja tekonsa on Herraa vastaan, niin että he hänen majesteettinsa silmiä vastoin sotivat.

8. For Jerusalem is ruined, and Judah is fallen: because their tongue and their doings are against the LORD, to provoke the eyes of his glory.

9. Heidän kasvoinsa hahmo todistaa

9. The shew of their countenance doth

heitä vastaan: ja he kerskaavat rikoksistansa, niinkuin Sodoma, ja ei salaa niitä. Voi heidän sielujansa! sillä he itse saattavat päällensä onnettomuuden.

witness against them; and they declare their sin as Sodom, they hide it not. Woe unto their soul! for they have rewarded evil unto themselves.

10. Sanokaat vanhurskaalle, että hänen käy hyvin; sillä hän saa syödä töidensä hedelmän.

10. Say ye to the righteous, that it shall be well with him: for they shall eat the fruit of their doings.

11. Mutta voi jumalattomia; sillä he ovat pahat, ja heille maksetaan niinkuin he ansaitsevat.

11. Woe unto the wicked! it shall be ill with him: for the reward of his hands shall be given him.

12. Lapset ovat minun kansani vaivaajat, ja vaimot vallitsevat heitä. Minun kansani, sinun lohduttajas häiritsevät sinun, ja turmelevat tien, jota sinun käymän pitäis.

12. As for my people, children are their oppressors, and women rule over them. O my people, they which lead thee cause thee to err, and destroy the way of thy paths.

13. Mutta Herra seisoo siellä oikeudella, ja on seisahtanut tuomitsemaan kansoja.

13. The LORD standeth up to plead, and standeth to judge the people.

14. Herra tulee tuomiolle kansansa vanhimpain kanssa ja pääruhtinasten kanssa; sillä te olette turmelleet viinamäen, ja köyhäin ryöstö on teidän huoneessanne.

14. The LORD will enter into judgment with the ancients of his people, and the princes thereof: for ye have eaten up the vineyard; the spoil of the poor is in your houses.

15. Miksi tallaatte kansaani, ja runtelette köyhää? sanoo Herra, Herra Zebaot.

15. What mean ye that ye beat my people to pieces, and grind the faces of the poor? saith the Lord GOD of hosts.

16. Ja Herra sanoo: että Zionin tyttäret ovat ylpiät, ja käyvät kenossa kauloin, kiilusilminä, kävelevät ja koriasti astelevat, niinkuin jalat sidotut olisivat;

16. Moreover the LORD saith, Because the daughters of Zion are haughty, and walk with stretched forth necks and wanton eyes, walking and mincing as they go, and making a tinkling with their feet:

17. On siis Herra tekevä Zionin tytärten päät rupisiksi, ja Herra on paljastava heidän häpiänsä.

17. Therefore the Lord will smite with a scab the crown of the head of the daughters of Zion, and the LORD will discover their secret parts.

18. Silloin on Herra ottava kenkäin kaunistuksen pois, ja koriasti kudotut rihmat ja soljet,

18. In that day the Lord will take away the bravery of their tinkling ornaments about their feet, and their cauls, and their round tires like the moon,

19. Käädyt, ja rannerenkaat ja seppelit,

19. The chains, and the bracelets, and the mufflers,

20. Kalliit pääliinat, ja polukset, ja päärihmat, ja lemausastiat, ja korvarenkaat,

20. The bonnets, and the ornaments of the legs, and the headbands, and the tablets, and the earrings,

21. Sormukset ja otsalehdet,

21. The rings, and nose jewels,

22. Juhlavaatteet, ja kaaput, ja timpit, ja kukkarot,

22. The changeable suits of apparel, and the mantles, and the wimples, and the crisping pins,

23. Peilit ja pienet liinavaatteet, ja lakit ja suvihameet.

23. The glasses, and the fine linen, and the hoods, and the vails.

24. Ja pitää häijy löyhkä hyvän hajun edestä oleman, ja nuora vyön edestä,

24. And it shall come to pass, that instead of sweet smell there shall be

ja paljas pää kaharain hiusten edestä, ja ahdas säkki avaran hameen edestä. Nämät kaikki sinun kauneutes siaan.

stink; and instead of a girdle a rent; and instead of well set hair baldness; and instead of a stomacher a girding of sackcloth; and burning instead of beauty.

25. Sinun miehes kaatuvat miekan kautta, ja sinun väkeväs sodassa.

25. Thy men shall fall by the sword, and thy mighty in the war.

26. Ja heidän porttinsa pitää murehtiman ja valittaman: ja heidän pitää vaikiasti istuman maan päällä.

26. And her gates shall lament and mourn; and she being desolate shall sit upon the ground.

4 luku

1. Ja seitsemän vaimoa tarttuvat silloin yhteen mieheen, ja sanovat: me tahdomme itseämme elättää ja vaatettaa; anna meitä ainoastaan sinun nimelläs nimitettää, että häväistyksemme otettaisiin meiltä pois.

1. And in that day seven women shall take hold of one man, saying, We will eat our own bread, and wear our own apparel: only let us be called by thy name, to take away our reproach.

2. Sinä päivänä on Herran vesa oleva rakas ja kallis; ja maan hedelmä jalo ja kaunis niiden tykönä, jotka Israelista vapahdetaan.

2. In that day shall the branch of the LORD be beautiful and glorious, and the fruit of the earth shall be excellent and comely for them that are escaped of Israel.

3. Ja on tapahtuva, että se joka Zionissa jäljellä on, ja se joka Jerusalemissa jäänyt on, pitää pyhäksi

3. And it shall come to pass, that he that is left in Zion, and he that remaineth in Jerusalem, shall be called

kutsuttaman; jokainen kuin kirjoitettu on eläväin seassa Jerusalemissa.
4. Silloin Herra pesee Zionin tytärten saastaisuuden, ja viruttaa Jerusalemin verenviat hänestä pois, tuomitsevan ja polttavan hengen kautta.

5. Ja Herra saattaa kaiken Zionin vuoren asumisen ylitse, ja kussa ikänä se koottu on, päivällä pilven ja savun, ja tulen paisteen yöllä palamaan; sillä suojelus pitää oleman kaiken kunnian ylitse.
6. Ja maja pitää oleman päivän varjoksi hellettä vastaan, ja turva ja varjelus rajuilmaa ja sadetta vastaan.

holy, even every one that is written among the living in Jerusalem:
4. When the Lord shall have washed away the filth of the daughters of Zion, and shall have purged the blood of Jerusalem from the midst thereof by the spirit of judgment, and by the spirit of burning.
5. And the LORD will create upon every dwelling place of mount Zion, and upon her assemblies, a cloud and smoke by day, and the shining of a flaming fire by night: for upon all the glory shall be a defence.
6. And there shall be a tabernacle for a shadow in the daytime from the heat, and for a place of refuge, and for a covert from storm and from rain.

5 luku

1. Minä veisaan ystävästä, ystäväni veisun hänen viinamäestänsä. Ystävälläni on viinamäki lihavassa paikassa.
2. Ja hän aitasi sen ympärinsä, ja perkasi kivet pois, ja istutti parhaat viinapuut, ja rakensi myös siihen

1. Now will I sing to my wellbeloved a song of my beloved touching his vineyard. My wellbeloved hath a vineyard in a very fruitful hill:
2. And he fenced it, and gathered out the stones thereof, and planted it with the choicest vine, and built a tower in

tornin, ja pani sinne viinakuurnan, ja odotti sen viinamarjoja kantavan; vaan se kantoi pahoja marjoja.

3. Te Jerusalemin asujat ja Juudan miehet, tuomitkaat siis nyt minun ja viinamäkeni välillä.

4. Mitä olis enempi viinamäelleni tekemistä, jota en minä hänessä tehnyt ole? Miksi hän kantoi pahoja marjoja, kuin minä odotin hänen viinamarjoja kantavan?

5. Ja nyt minä tahdon teille ilmoittaa, mitä minä tahdon viinamäelleni tehdä: hänen aitansa pitää otettaman pois, että hänen pitää autiona oleman, ja hänen muurinsa pitää särjettämän, että hän tallattaisiin.

6. Minä tahdon sen saattaa autioksi, ettei kenkään pidä hänessä leikkaaman eli kaivaman, vaan ohdakkeita ja orjantappuroita pitää hänessä kasvaman: ja tahdon pilviä kieltää satamasta hänen päällensä.

7. Mutta Herran Zebaotin viinamäki on Israelin huone, ja Juudan miehet hänen suloinen istuttamansa. Hän

the midst of it, and also made a winepress therein: and he looked that it should bring forth grapes, and it brought forth wild grapes.

3. And now, O inhabitants of Jerusalem, and men of Judah, judge, I pray you, betwixt me and my vineyard.

4. What could have been done more to my vineyard, that I have not done in it? wherefore, when I looked that it should bring forth grapes, brought it forth wild grapes?

5. And now go to; I will tell you what I will do to my vineyard: I will take away the hedge thereof, and it shall be eaten up; and break down the wall thereof, and it shall be trodden down:

6. And I will lay it waste: it shall not be pruned, nor digged; but there shall come up briers and thorns: I will also command the clouds that they rain no rain upon it.

7. For the vineyard of the LORD of hosts is the house of Israel, and the men of Judah his pleasant plant: and

odottaa oikeutta, ja katso, ei ole muuta kuin väkivaltaa, vanhurskautta, niin on sula valitus.

he looked for judgment, but behold oppression; for righteousness, but behold a cry.

8. Voi niitä, jotka yhden huoneen toisen tykö vetävät, ja yhden pellon toisen tykö saattavat, siihen asti ettei enää siaa ole, asuaksenne yksinänne maan päällä!

8. Woe unto them that join house to house, that lay field to field, till there be no place, that they may be placed alone in the midst of the earth!

9. Nämä ovat (sanoo) Herra Zebaot minun korvilleni tulleet: mitämaks, ellei ne monet huoneet tule kylmille, ja ne suuret ja kauniit jää ilman asujia;

9. In mine ears said the LORD of hosts, Of a truth many houses shall be desolate, even great and fair, without inhabitant.

10. Sillä kymmenen viinamäen sarkaa pitää vaivoin yhden batin antaman; ja gomer siemeniä tekee ainoastaan ephan.

10. Yea, ten acres of vineyard shall yield one bath, and the seed of an homer shall yield an ephah.

11. Voi niitä, jotka varhain huomeneltain ylhäällä ovat, juopumusta noutelemaan, ja istuvat hamaan yöhön asti, että he viinasta palavaksi tulisivat!

11. Woe unto them that rise up early in the morning, that they may follow strong drink; that continue until night, till wine inflame them!

12. Joilla ovat kanteleet, harput, rummut, huilut, ja viinaa heidän pidoissansa; ja ei katso Herran tekoa, eikä tottele hänen käsialaansa.

12. And the harp, and the viol, the tabret, and pipe, and wine, are in their feasts: but they regard not the work of the LORD, neither consider the operation of his hands.

13. Sentähden pitää minun kansani

13. Therefore my people are gone into

vietämän vankeuteen, ettei heillä ole ymmärrystä; ja hänen kunniallistensa täytyy nälkää kärsiä, ja heidän yhteinen kansansa kuivua janoon.

captivity, because they have no knowledge: and their honourable men are famished, and their multitude dried up with thirst.

14. Sitä varten on helvetti sielunsa lavialta avannut, ja hänen kitansa on ammollansa ilman määrää, mennä sinne alas sekä heidän kunniallisensa että yhteisen kansansa, sekä heidän rikkaansa että riemullisensa;

14. Therefore hell hath enlarged herself, and opened her mouth without measure: and their glory, and their multitude, and their pomp, and he that rejoiceth, shall descend into it.

15. Että jokainen itsensä notkistais ja kukin nöyryytettäisiin; ja koreiden silmät myös nöyryytetyksi tulisivat.

15. And the mean man shall be brought down, and the mighty man shall be humbled, and the eyes of the lofty shall be humbled:

16. Mutta Herra Zebaot pitää tuomiossa ylistettämän, ja pyhä Jumala pitää vanhurskaudessa pyhitettävän.

16. But the LORD of hosts shall be exalted in judgment, and God that is holy shall be sanctified in righteousness.

17. Silloin pitää lampaat tavallansa kaittaman, ja muukalaiset pitää itsensä elättämän lihavain aukiudessa.

17. Then shall the lambs feed after their manner, and the waste places of the fat ones shall strangers eat.

18. Voi niitä, jotka itsensä sitovat valheen nuoralla yhteen vääryyttä tekemään, ja niinkuin ratasten köydellä syntiä tekemään!

18. Woe unto them that draw iniquity with cords of vanity, and sin as it were with a cart rope:

19. Ja sanovat: anna hänen tekonsa rientää ja pian tulla, sitä nähdäksemme: lähestyköön ja tulkoon

19. That say, Let him make speed, and hasten his work, that we may see it: and let the counsel of the Holy One

Israelin pyhän aivoitus, että me sen tietäisimme.

20. Voi niitä, jotka pahan hyväksi ja hyvän pahaksi sanovat; jotka pimeydestä valkeuden, ja valkeudesta pimeyden tekevät, jotka karvaasta makian, ja makiasta karvaan tekevät.

21. Voi niitä, jotka viisaat olevinansa ovat, ja itsensä toimellisina pitävät!

22. Voi niitä, jotka jalot ovat viinaa juomaan, ja juomassa kilvoittelevat!

23. Jotka jumalattoman lahjain tähden vanhurskauttavat, ja kääntävät vanhurskasten oikeuden pois heiltä:

24. Sentähden niinkuin tulen hehku korren kuluttaa, ja liekki sivaltaa akanat pois: aivan niin pitää heidän juurensa mätänemän, ja heidän vesansa hajooman pois niinkuin tomu; sillä he katsovat Herran Zebaotin lain ylön, ja pilkkaavat Israelin pyhän sanat.

25. Sentähden Herran viha julmistuu kansansa päälle, ja hän ojentaa kätensä heidän päällensä, ja lyö heitä,

of Israel draw nigh and come, that we may know it!

20. Woe unto them that call evil good, and good evil; that put darkness for light, and light for darkness; that put bitter for sweet, and sweet for bitter!

21. Woe unto them that are wise in their own eyes, and prudent in their own sight!

22. Woe unto them that are mighty to drink wine, and men of strength to mingle strong drink:

23. Which justify the wicked for reward, and take away the righteousness of the righteous from him!

24. Therefore as the fire devoureth the stubble, and the flame consumeth the chaff, so their root shall be as rottenness, and their blossom shall go up as dust: because they have cast away the law of the LORD of hosts, and despised the word of the Holy One of Israel.

25. Therefore is the anger of the LORD kindled against his people, and he hath stretched forth his hand

niin että vuoret vapisevat ja heidän ruumiinsa on niinkuin loka kadulla. Ja kaikissa näissä ei hänen vihansa lakkaa, vaan hänen kätensä on vielä ojennettu.

26. Sillä hän nostaa lipun ylös kaukana pakanain seassa, ja viheltää niille maan ääristä: ja katso, he tulevat äkisti ja nopiasti.

27. Ei ole kenkään heistä väsynyt eli heikko, eikä kenkään torku eli makaa; ei myös päästä kenkään vyötä lanteestansa, eikä kenenkään kengänrihmoja rikota.

28. Sillä heidän nuolensa ovat terävät, ja kaikki heidän joutsensa jännitetyt; heidän orittensa kaviot ovat niinkuin limsiä, ja heidän ratastensa pyörät niinkuin tuulispää.

29. He kiljuvat niinkuin jalopeurat, ja kiljuvat niinkuin nuoret jalopeurat. He kilistelevät ja tempaavat saaliin, ja omistavat sen, ettei kenkään sitä saa jälleen.

30. Ja silloin pauhataan heidän ylitsensä niinkuin meri pauhaa. Koska

against them, and hath smitten them: and the hills did tremble, and their carcases were torn in the midst of the streets. For all this his anger is not turned away, but his hand is stretched out still.

26. And he will lift up an ensign to the nations from far, and will hiss unto them from the end of the earth: and, behold, they shall come with speed swiftly:

27. None shall be weary nor stumble among them; none shall slumber nor sleep; neither shall the girdle of their loins be loosed, nor the latchet of their shoes be broken:

28. Whose arrows are sharp, and all their bows bent, their horses' hoofs shall be counted like flint, and their wheels like a whirlwind:

29. Their roaring shall be like a lion, they shall roar like young lions: yea, they shall roar, and lay hold of the prey, and shall carry it away safe, and none shall deliver it.

30. And in that day they shall roar against them like the roaring of the

silloin katsotaan maan päälle, katso, niin on pimeys ahdistuksesta, ja ei valkeus paista silleen heidän ylitsensä.

sea: and if one look unto the land, behold darkness and sorrow, and the light is darkened in the heavens thereof.

6 luku

1. Sinä vuonna, jona kuningas Ussia kuoli, näin minä Herran istuvan korkialla ja korotetulla istuimella, ja hänen vaatteensa liepeet täyttivät templin.

1. In the year that king Uzziah died I saw also the Lord sitting upon a throne, high and lifted up, and his train filled the temple.

2. Seraphit seisoivat häntä ylempänä, ja kullakin oli kuusi siipeä: kahdella he peittivät kasvonsa, kahdella jalkansa, ja kahdella he lensivät.

2. Above it stood the seraphims: each one had six wings; with twain he covered his face, and with twain he covered his feet, and with twain he did fly.

3. Ne huusivat toinen toisellensa ja sanoivat: Pyhä, pyhä, pyhä, Herra Zebaot: kaikki maa on täynnä hänen kunniaansa;

3. And one cried unto another, and said, Holy, holy, holy, is the LORD of hosts: the whole earth is full of his glory.

4. Niin että pihtipielet vapisivat heidän huutonsa äänestä, ja huone täytettiin savulla.

4. And the posts of the door moved at the voice of him that cried, and the house was filled with smoke.

5. Niin minä sanoin: voi minuani! minä hukun, sillä minulla on saastaiset huulet, ja asun sen kansan seassa, jolla on saastaiset huulet; sillä minun

5. Then said I, Woe is me! for I am undone; because I am a man of unclean lips, and I dwell in the midst of a people of unclean lips: for mine

silmäni ovat nähneet kuninkaan, Herran Zebaotin.

6. Niin lensi yksi Seraphimeista minun tyköni, jolla oli kädessä tulinen hiili, jonka hän otti hohtimilla alttarilta,

7. Ja rupesi minun suuhuni, ja sanoi: katso, tällä olen minä ruvennut huuliis, että sinun pahat tekos otettaisiin sinulta pois, ja sinun rikokses olis sovitettu.

8. Ja minä kuulin Herran äänen, että hän sanoi: kenenkä minä lähetän? kuka tahtoo olla meidän sanansaattajamme? Mutta minä sanoin: tässä minä olen, lähetä minua.

9. Ja hän sanoi: mene ja sano tälle kansalle, kuulten kuulkaat, ja älkäät ymmärtäkö, nähden nähkäät, ja älkäät tähtäkö.

10. Paaduta tämän kansan sydän, ja anna heidän korvansa paksuksi tulla, ja sokaise heidän silmänsä, ettei he näkisi silmillänsä, eikä kuulisi korvillansa, eli myös ymmärtäisi sydämellänsä, eli kääntäisi itsiänsä ja parannetuksi tulisi.

eyes have seen the King, the LORD of hosts.

6. Then flew one of the seraphims unto me, having a live coal in his hand, which he had taken with the tongs from off the altar:

7. And he laid it upon my mouth, and said, Lo, this hath touched thy lips; and thine iniquity is taken away, and thy sin purged.

8. Also I heard the voice of the Lord, saying, Whom shall I send, and who will go for us? Then said I, Here am I; send me.

9. And he said, Go, and tell this people, Hear ye indeed, but understand not; and see ye indeed, but perceive not.

10. Make the heart of this people fat, and make their ears heavy, and shut their eyes; lest they see with their eyes, and hear with their ears, and understand with their heart, and convert, and be healed.

11. Mutta minä sanoin: Herra, kuinka kauvan? Hän sanoi: siihenasti kuin kaupungit tulevat kylmille ja ilman asujia, ja huoneet ilman väetä, ja maa on peräti autiona.
12. Sillä Herra ajaa väen kauvas, niin että maa tulee peräti hyljätyksi.

13. Ja ehkä kymmenes osa siihen vielä jää, niin sekin taas hävitetään; kuitenkin niinkuin tammelle ja tuomelle jää kanto, vaikka heidän lehtensä varistetaan, niin pitää myös pyhällä siemenellä kanto oleman.

11. Then said I, Lord, how long? And he answered, Until the cities be wasted without inhabitant, and the houses without man, and the land be utterly desolate,
12. And the LORD have removed men far away, and there be a great forsaking in the midst of the land.
13. But yet in it shall be a tenth, and it shall return, and shall be eaten: as a teil tree, and as an oak, whose substance is in them, when they cast their leaves: so the holy seed shall be the substance thereof.

7 luku

1. Sitte tapahtui Ahaksen Jotamin pojan, Ussian pojan, Juudan kuninkaan aikana, että Retsin Syrian kuningas, ja Peka Remalian poika, Israelin kuningas, vaelsivat Jerusalemiin, sotimaan sitä vastaan; mutta ei he taitaneet sitä voittaa.
2. Silloin sanottiin Davidin huoneelle: Syrialaiset luottavat Ephraimiin. Silloin vapisi hänen sydämensä ja hänen kansansa sydän, niinkuin puut

1. And it came to pass in the days of Ahaz the son of Jotham, the son of Uzziah, king of Judah, that Rezin the king of Syria, and Pekah the son of Remaliah, king of Israel, went up toward Jerusalem to war against it, but could not prevail against it.
2. And it was told the house of David, saying, Syria is confederate with Ephraim. And his heart was moved, and the heart of his people, as the

vapisevat metsässä tuulesta.

3. Mutta Herra puhui Jesaialle: mene nyt Ahasta vastaan, sinä ja poikas SearJasub, ylimmäisen vesilammikon kanavan päähän, tiellä vanuttajakedolle.

4. Ja sano hänelle: kavahda ja pysy alallas, älä pelkää, älköön myös sydämes vapisko näitä kahta suitsevan kekäleen päätä, Retsinin ja Syrialaisten, ja Remalian pojan vihaa.

5. Että Syrialaiset ovat pitäneet pahoja juonia sinua vastaan, niin myös Ephraim ja Remalian poika, ja sanovat:

6. Me tahdomme mennä ylös Juudaan, ja herättää häntä, ja jakaa sen keskenämme, ja tehdä siihen Tabealin pojan kuninkaaksi.

7. Sillä näin sanoo Herra, Herra: ei sen pidä pysymän, eikä näin oleman.

8. Vaan niinkuin Damasku on Syrian pää, niin pitää Retsinin oleman Damaskun pään. Ja viiden ajastajan perästä seitsemättäkymmentä, pitää

trees of the wood are moved with the wind.

3. Then said the LORD unto Isaiah, Go forth now to meet Ahaz, thou, and Shearjashub thy son, at the end of the conduit of the upper pool in the highway of the fuller's field;

4. And say unto him, Take heed, and be quiet; fear not, neither be fainthearted for the two tails of these smoking firebrands, for the fierce anger of Rezin with Syria, and of the son of Remaliah.

5. Because Syria, Ephraim, and the son of Remaliah, have taken evil counsel against thee, saying,

6. Let us go up against Judah, and vex it, and let us make a breach therein for us, and set a king in the midst of it, even the son of Tabeal:

7. Thus saith the Lord GOD, It shall not stand, neither shall it come to pass.

8. For the head of Syria is Damascus, and the head of Damascus is Rezin; and within threescore and five years shall Ephraim be broken, that it be not

Ephraimin tuleman perikatoon, niin ettei heidän enään pidä kansana oleman.

a people.

9. Ja niinkuin Samaria on Ephraimin pää, niin pitää Remalian poika oleman Samarian pään. Jollette usko, niin ette vahvistu.

9. And the head of Ephraim is Samaria, and the head of Samaria is Remaliah's son. If ye will not believe, surely ye shall not be established.

10. Ja Herra puhui taas Ahakselle ja sanoi:

10. Moreover the LORD spake again unto Ahaz, saying,

11. Pyydä siunulles merkkiä Herralta sinun Jumalaltas, taikka alhaalle syvyyteen, eli ylhäälle korkeuteen.

11. Ask thee a sign of the LORD thy God; ask it either in the depth, or in the height above.

12. Niin Ahas sanoi: en ano ja en tahdo Herraa kiusata.

12. But Ahaz said, I will not ask, neither will I tempt the LORD.

13. Niin hän sanoi: kuulkaat siis te Davidin huone: vähäkö se teille on, että te ihmisiä vastoin teette, mutta myös teette minun Jumalaani vastoin?

13. And he said, Hear ye now, O house of David; Is it a small thing for you to weary men, but will ye weary my God also?

14. Sentähden antaa itse Herra teille merkin: katso, neitsy siittää ja synnytää pojan, sen nimi pitää kutsuttaman Immanuel.

14. Therefore the Lord himself shall give you a sign; Behold, a virgin shall conceive, and bear a son, and shall call his name Immanuel.

15. Voita ja hunajaa hän syö, tietääksensä hyljätä pahaa ja valita hyvää.

15. Butter and honey shall he eat, that he may know to refuse the evil, and choose the good.

16. Sillä ennenkuin poikainen oppii hylkäämään pahaa ja valitsemaan hyvää, pitää se maa, jotas kauhistut,

16. For before the child shall know to refuse the evil, and choose the good, the land that thou abhorrest shall be

kahdelta kuninkaalta hyljättämän.
17. Mutta Herra antaa sinun, sinun kansas ja isäs huoneen päälle tulla, Assyrian kuninkaan kautta, ne päivät, jotka ei sitte tulleet ole, kuin Ephraim erkani Juudasta.

18. Ja tapahtuu, että Herra viheltää sinä päivänä kärpäsiä Egyptin virtain äärestä, ja kimalaisia Assurin maalta;

19. Että he tulevat ja sioittavat kaikki tyynni itsensä hävinneihin laaksoihin, ja kiven rakoihin, ja kaikkiin mättäisiin ja pensaisiin.
20. Silloin Herra ajelee pään ja karvat jaloista, ja ottaa pois parran palkatulla partaveitsellä, niiden kautta, jotka silä puolella virtaa ovat, Assyrian kuninkaan kautta.

21. Siihen aikaan pitää yhden miehen yhtä lehmää ja kahta lammasta kaitseman,
22. Ja saaman niin paljon rieskaa, että hän saa syödä voita; sillä se joka jää maahan, saa voita ja hunajaa syödä.

forsaken of both her kings.
17. The LORD shall bring upon thee, and upon thy people, and upon thy father's house, days that have not come, from the day that Ephraim departed from Judah; even the king of Assyria.
18. And it shall come to pass in that day, that the LORD shall hiss for the fly that is in the uttermost part of the rivers of Egypt, and for the bee that is in the land of Assyria.
19. And they shall come, and shall rest all of them in the desolate valleys, and in the holes of the rocks, and upon all thorns, and upon all bushes.
20. In the same day shall the Lord shave with a razor that is hired, namely, by them beyond the river, by the king of Assyria, the head, and the hair of the feet: and it shall also consume the beard.
21. And it shall come to pass in that day, that a man shall nourish a young cow, and two sheep;
22. And it shall come to pass, for the abundance of milk that they shall give he shall eat butter: for butter and

honey shall every one eat that is left in the land.

23. Sillä siihen aikaan tapahtuu, että kussa nyt on tuhannen viinapuuta, jotka maksavat tuhannen hopiapenninkiä, siellä pitää orjantappurat ja ohdakkeet oleman.
23. And it shall come to pass in that day, that every place shall be, where there were a thousand vines at a thousand silverlings, it shall even be for briers and thorns.

24. Ja sinne mennään nuolella ja joutsella; sillä koko maassa pitää oleman orjantappurat ja ohdakkeet;
24. With arrows and with bows shall men come thither; because all the land shall become briers and thorns.

25. Niin ettei taideta tulla kaikkiin niihin mäkiin, joita lapiolla kaivetaan, orjantappurain, mätästen ja ohdakkeiden tähden; vaan härjät annetaan siinä käydä, ja lampaat sitä tallata.
25. And on all hills that shall be digged with the mattock, there shall not come thither the fear of briers and thorns: but it shall be for the sending forth of oxen, and for the treading of lesser cattle.

8 luku

1. Ja Herra sanoi minulle: ota suuri kirja etees, ja kirjoita siihen ihmisen kirjoituksella: ryöstä nopiasti, riennä saaliille.
1. Moreover the LORD said unto me, Take thee a great roll, and write in it with a man's pen concerning Mahershalalhashbaz.

2. Ja minä otin tyköni uskolliset todistajat: papin Urijan, ja Sakarian Jeberekjan pojan,
2. And I took unto me faithful witnesses to record, Uriah the priest, and Zechariah the son of Jeberechiah.

3. Ja menin prophetissan tykö, se tuli raskaaksi ja synnytti pojan; ja Herra
3. And I went unto the prophetess; and she conceived, and bare a son.

sanoi minulle: nimitä se: ryöstä pian, ja riennä jakoon.
4. Sillä ennenkuin poikainen taitaa sanoa: isäni, äitini, viedään Damaskun tavarat ja Samarian saalis pois Assyrian kuninkaan edellä.

5. Ja Herra puhui vielä minun kanssani ja sanoi:
6. Että tämä kansa hylkää Siloan veden, joka hiljaksensa juoksee, ja turvaa Retsiniin ja Remalian poikaan;

7. Katso, niin Herra antaa tulla hänen päällensä paljon ja väkevän virtaveden, Assyrian kuninkaan, ja kaiken hänen kunniansa, että se nousee kaikkein parrastensa yli, ja käypi kaikkein rantainsa yli;
8. Ja käypi Juudan lävitse, tulvaa ja nousee, siihenasti kuin se ulottuu kaulaan asti; ja levittää siipensä, niin että ne täyttävät sinun maas, o Immanuel, niin leviä kuin se on.
9. Kokoontukaat kansat, ja paetkaat kuitenkin; kuulkaat kaikki, jotka olette kaukaisissa maakunnissa: hankkikaat sotaan ja paetkaat kuitenkin,

Then said the LORD to me, Call his name Mahershalalhashbaz.
4. For before the child shall have knowledge to cry, My father, and my mother, the riches of Damascus and the spoil of Samaria shall be taken away before the king of Assyria.
5. The LORD spake also unto me again, saying,
6. Forasmuch as this people refuseth the waters of Shiloah that go softly, and rejoice in Rezin and Remaliah's son;
7. Now therefore, behold, the Lord bringeth up upon them the waters of the river, strong and many, even the king of Assyria, and all his glory: and he shall come up over all his channels, and go over all his banks:
8. And he shall pass through Judah; he shall overflow and go over, he shall reach even to the neck; and the stretching out of his wings shall fill the breadth of thy land, O Immanuel.
9. Associate yourselves, O ye people, and ye shall be broken in pieces; and give ear, all ye of far countries: gird yourselves, and ye shall be broken in

hankkikaat ja paetkaat kuitenkin.

pieces; gird yourselves, and ye shall be broken in pieces.

10. Päättäkäät neuvo, ja ei se miksikään tule; puhukaat keskenänne, ja ei sekään seiso, sillä tässä on Immanuel.

10. Take counsel together, and it shall come to nought; speak the word, and it shall not stand: for God is with us.

11. Sillä näin sanoi Herra minulle, kuin hän käteeeni rupesi, ja neuvoi minua, etten minä vaeltaisi tämän kansan tiellä, ja sanoi:

11. For the LORD spake thus to me with a strong hand, and instructed me that I should not walk in the way of this people, saying,

12. Älkäät sanoko liitoksi, mitä tämä kansa liitoksi sanoo: älkäät te peljätkö, niinkuin he tekevät, älkäät myös vapisko.

12. Say ye not, A confederacy, to all them to whom this people shall say, A confederacy; neither fear ye their fear, nor be afraid.

13. Vaan pyhittäkäät Herra Zebaot; ja hän olkoon teidän pelkonne, hän olkoon teidän vapistuksenne;

13. Sanctify the LORD of hosts himself; and let him be your fear, and let him be your dread.

14. Niin hän on pyhitys; mutta loukkauskivi ja kompastuskallio kahdelle Israelin huoneelle, paulaksi ja ansaksi Jerusalemin asuville,

14. And he shall be for a sanctuary; but for a stone of stumbling and for a rock of offence to both the houses of Israel, for a gin and for a snare to the inhabitants of Jerusalem.

15. Niin että moni heistä loukkaa itsensä, ja lankeevat, särjetään, kiedotaan ja vangitaan.

15. And many among them shall stumble, and fall, and be broken, and be snared, and be taken.

16. Sido todistus kiinni, lukitse laki minun opetuslapsissani.

16. Bind up the testimony, seal the law among my disciples.

17. Sillä minä toivon Herraan, joka

17. And I will wait upon the LORD,

kasvonsa Jakobin huoneelta kätkenyt on; mutta minä odotan häntä.

18. Katso, tässä minä olen, ja ne lapset, jotka Herra minulle antanut on merkiksi ja ihmeeksi Israelissa Herralta Zebaotilta, joka Zionin vuorella asuu.

19. Kuin siin he teille sanovat: kysykäät noidilta ja tietäjiltä, jotka kuiskuttelevat ja tutkivat, (niin sanokaat:) eikö kansan pidä Jumalaltansa kysymän? (eikö ole parempi kysyä) eläviltä kuin kuolleilta?

20. (Ja pikemmin) lain jälkeen ja todistuksen? Ellei he tämän sanan jälkeen sano, niin ei heidän pidä aamuruskoa saaman.

21. Vaan heidän pitää kävelemän maakunnassa vaivattuina ja nälkäisinä; mutta kuin he nälkää kärsivät, niin he vihastuvat ja kiroilevat kuningastansa ja Jumalaansa, ja katsovat ylöspäin,

22. Ja katselevat maata, vaan ei muuta mitään löydä, kuin murheet ja pimeydet; sillä he ovat pimitetyt ahdistuksessa, ja eksyvät pimeydessä.

that hideth his face from the house of Jacob, and I will look for him.

18. Behold, I and the children whom the LORD hath given me are for signs and for wonders in Israel from the LORD of hosts, which dwelleth in mount Zion.

19. And when they shall say unto you, Seek unto them that have familiar spirits, and unto wizards that peep, and that mutter: should not a people seek unto their God? for the living to the dead?

20. To the law and to the testimony: if they speak not according to this word, it is because there is no light in them.

21. And they shall pass through it, hardly bestead and hungry: and it shall come to pass, that when they shall be hungry, they shall fret themselves, and curse their king and their God, and look upward.

22. And they shall look unto the earth; and behold trouble and darkness, dimness of anguish; and they shall be driven to darkness.

9 luku

1. (H8:23) Sillä ei ole sillä (maakunnalla) yhtään pääsinpäivää, koska hän ahdistuksessa on; niinkuin entiseen aikaan Sebulonin ja Naphtalin maalle lievitys tapahtui, ja tulivat viimein kunnioitetuksi; niin myös ne meritien vieressä, tällä puolella Jordanin pakanain Galileassa.

1. Nevertheless the dimness shall not be such as was in her vexation, when at the first he lightly afflicted the land of Zebulun and the land of Naphtali, and afterward did more grievously afflict her by the way of the sea, beyond Jordan, in Galilee of the nations.

2. (H9:1) Kansa, joka pimeydessä vaelsi, näki suuren valkeuden, ja jotka asuivat kuoleman varjon maassa, niiden ylitse se kirkkaasti paistaa.

2. The people that walked in darkness have seen a great light: they that dwell in the land of the shadow of death, upon them hath the light shined.

3. (H9:2) Sinä lisäät kansaa, ja lisäät hänelle iloa; sinun edessäs iloitaan, niinkuin elonaikana iloitaan, niinkuin saaliin jaossa iloitaan:

3. Thou hast multiplied the nation, and not increased the joy: they joy before thee according to the joy in harvest, and as men rejoice when they divide the spoil.

4. (H9:3) Sillä sinä olet heidän kuormansa ikeen, heidän olkainsa vitsan, ja heidän vaatiansa sauvan särkenyt, niinkuin Midianin aikana.

4. For thou hast broken the yoke of his burden, and the staff of his shoulder, the rod of his oppressor, as in the day of Midian.

5. (H9:4) Sillä kaikki sota ja meteli, ja veriset vaatteet pitää poltettaman ja tulella kulutettaman.

5. For every battle of the warrior is with confused noise, and garments rolled in blood; but this shall be with burning and fuel of fire.

6. (H9:5) Sillä meille on lapsi syntynyt, ja poika on meille annettu, jonka hartioilla herraus on; ja hänen nimensä kutsutaan Ihmeellinen, Neuvonantaja, Väkevä Jumala, Ijankaikkinen Isä, Rauhan päämies:

6. For unto us a child is born, unto us a son is given: and the government shall be upon his shoulder: and his name shall be called Wonderful, Counsellor, The mighty God, The everlasting Father, The Prince of Peace.

7. (H9:6) Että hänen herrautensa pitää suureksi tuleman, ja ei rauhalla loppua, Davidin istuimelle ja hänen valtakunnallensa, valmistamaan sitä ja vahvistamaan tuomiolla ja vanhurskaudella: hamasta nyt niin ijankaikkiseen on Herran Jumalan Zebaotin kiivaus tämän tekevä.

7. Of the increase of his government and peace there shall be no end, upon the throne of David, and upon his kingdom, to order it, and to establish it with judgment and with justice from henceforth even for ever. The zeal of the LORD of hosts will perform this.

8. (H9:7) Herra on lähettänyt sanan Jakobissa, ja se on langennut Israelissa;

8. The Lord sent a word into Jacob, and it hath lighted upon Israel.

9. (H9:8) Että kaiki Ephraimin kansa ja Samarian asuvaiset pitää sen tietää saaman, jotka ylpeydessä ja korialla mielellä sanovat:

9. And all the people shall know, even Ephraim and the inhabitant of Samaria, that say in the pride and stoutness of heart,

10. (H9:9) Tiilikivet ovat pudonneet, mutta me tahdomme sen rakentaa vuojonkivillä jälleen: Muulbärin puut ovat hakatut maahan, mutta me panemme siaan sedripuita.

10. The bricks are fallen down, but we will build with hewn stones: the sycomores are cut down, but we will change them into cedars.

11. (H9:10) Sillä Herra tahtoo

11. Therefore the LORD shall set up

korottaa Retsinin sotaväen heitä vastaan, ja heidän vihollisensa nivoa yhteen,

the adversaries of Rezin against him, and join his enemies together;

12. (H9:11) Syrialaiset eteen ja Philistealaiset taa, että he söivät Israelin täydellä suulla. Näissä kaikissa ei lakkaa vielä hänen vihansa, vaan hänen kätensä on vielä ojennettu.

12. The Syrians before, and the Philistines behind; and they shall devour Israel with open mouth. For all this his anger is not turned away, but his hand is stretched out still.

13. (H9:12) Ei myös kansa käännä itseinsä hänen tykönsä, joka heitä lyö, eikä kysy Herraa Zebaotia.

13. For the people turneth not unto him that smiteth them, neither do they seek the LORD of hosts.

14. (H9:13) Sentähden karsii Herra Israelilta pois, yhtenä päivänä, pään ja hännän, oksat ja kannon.

14. Therefore the LORD will cut off from Israel head and tail, branch and rush, in one day.

15. (H9:14) Vanhat kunnialliset ihmiset ovat pää; mutta prophetat, jotka opettavat väärin, ovat häntä.

15. The ancient and honourable, he is the head; and the prophet that teacheth lies, he is the tail.

16. (H9:15) Sillä tämän kansan johdattajat ovat pettäjät, ja ne, jotka sallivat itsensä johdattaa, ovat kadotetut.

16. For the leaders of this people cause them to err; and they that are led of them are destroyed.

17. (H9:16) Sentähden ei Herra taida iloita heidän nuorista miehistänsä, eikä armahda heidän orpolapsiansa ja leskiänsä; sillä he ovat kaiki ulkokullatut ja pahat, ja jokaisen suu puhuu hulluutta; näissä kaikissa ei lakkaa vielä hänen vihansa, vaan

17. Therefore the Lord shall have no joy in their young men, neither shall have mercy on their fatherless and widows: for every one is an hypocrite and an evildoer, and every mouth speaketh folly. For all this his anger is not turned away, but his hand is

hänen kätensä on vielä ojennettu.
18. (H9:17) Sillä jumalatoin meno on sytytetty niinkuin tuli, ja kuluttaa orjantappurat ja ohdakkeet; joka palaa niinkuin paksussa metsässä, ja nostaa savun korkialle.
19. (H9:18) Sillä maa on pimennyt Herran Zebaotin vihasta; niin että kansa on niinkuin tulen ruoka, ja ei yksikään armaitse toista.
20. (H9:19) Jos he ryöstävät oikialla puolella, niin he nälkää näkevät; jos he syövät vasemmalla puolella, niin ei he tule ravituksi: jokainen syö käsivartensa lihaa.
21. (H9:20) Manasse Ephraimia, Ephraim Manassea, ja ne molemmat yhdestä puolesta Juudaa vastaan. Ei vielä näissä kaikissa hänen vihansa asetu, vaan hänen kätensä on vielä ojennettu.

stretched out still.
18. For wickedness burneth as the fire: it shall devour the briers and thorns, and shall kindle in the thickets of the forest, and they shall mount up like the lifting up of smoke.
19. Through the wrath of the LORD of hosts is the land darkened, and the people shall be as the fuel of the fire: no man shall spare his brother.
20. And he shall snatch on the right hand, and be hungry; and he shall eat on the left hand, and they shall not be satisfied: they shall eat every man the flesh of his own arm:
21. Manasseh, Ephraim; and Ephraim, Manasseh: and they together shall be against Judah. For all this his anger is not turned away, but his hand is stretched out still.

10 luku
1. Voi kirjanoppineita, jotka väärän lain tekevät ja väärän tuomion kirjoittavat,

1. Woe unto them that decree unrighteous decrees, and that write grievousness which they have prescribed;

2. Että he vääntelisivät köyhän asian, ja tekisivät väkivaltaa raadolliselle oikeudessa, minun kansassani; niin että lesket ovat heidän saaliinsa, ja orpoja he raatelevat.
3. Mitä te tahdotte tehdä etsikkopäivänä, ja hävityksessä, joka kaukaa tulee? kenen tykö te pakenette apua saamaan? ja kuhunka te tahdotte panna teidän kunnianne?
4. Ettette vangittuin kanssa taivutettaisi, ja lyötyin seassa lankeaisi; näissä kaikissa ei ole hänen vihansa asetettu, vaan hänen kätensä on vielä nyt ojennettu.
5. Voi Assur, joka minun vihani vitsa on; joiden käsissä minun julmuuteni sauva on.
6. Minä tahdon lähettää hänen ulkokullattua kansaa vastaan, ja antaa hänelle käskyn vihani kansaa vastaan, sitä täydellisesti ryöstämään, ja saalista jakamaan, ja tallaamaan sitä niinkuin lokaa kujilla.
7. Vaikka ei hän sitä niin luule, eikä hänen sydämensä niin ajattele; vaan hänen sydämensä on turmelemaan ja hävittämään monta kansaa.

2. To turn aside the needy from judgment, and to take away the right from the poor of my people, that widows may be their prey, and that they may rob the fatherless!
3. And what will ye do in the day of visitation, and in the desolation which shall come from far? to whom will ye flee for help? and where will ye leave your glory?
4. Without me they shall bow down under the prisoners, and they shall fall under the slain. For all this his anger is not turned away, but his hand is stretched out still.
5. O Assyrian, the rod of mine anger, and the staff in their hand is mine indignation.
6. I will send him against an hypocritical nation, and against the people of my wrath will I give him a charge, to take the spoil, and to take the prey, and to tread them down like the mire of the streets.
7. Howbeit he meaneth not so, neither doth his heart think so; but it is in his heart to destroy and cut off nations not a few.

8. Sillä hän sanoo: eikö kaikki minun pääruhtinaani ole kuninkaat?
9. Eikö Kalno ole niinkuin Karkemis? Eikö Hamat ole niinkuin Arpad? Eikö Samaria ole niinkuin Damasku.
10. Niinkuin minun käteni on löytänyt epäjumalain valtakunnat, niin myös heidän epäjumalansa, jotka Jerusalemissa ja Samariassa ovat.
11. Eikö minun tule tehdä Jerusalemille, ja hänen epäjumalillensa, niinkuin minä Samariallekin ja hänen epäjumalillensa tein?
12. Mutta koska Herra on kaikki tekonsa Zionin vuorella ja Jerusalemissa toimittanut, niin minä tahdon etsiä Assurin kuninkaan ylpeän sydämen hedelmää, ja hänen ylpeiden silmäinsä koreutta;
13. Että hän sanoo: minä olen sen toimittanut minun käteni voimalla ja minun taitoni kautta; sillä minä olen taitava: minä olen kansain rajat siirtänyt, ja heidän tavaransa ryöstänyt, ja niinkuin voimallinen lyönyt heidän asujansa maahan.
14. Ja minun käteni on löytänyt

8. For he saith, Are not my princes altogether kings?
9. Is not Calno as Carchemish? is not Hamath as Arpad? is not Samaria as Damascus?
10. As my hand hath found the kingdoms of the idols, and whose graven images did excel them of Jerusalem and of Samaria;
11. Shall I not, as I have done unto Samaria and her idols, so do to Jerusalem and her idols?
12. Wherefore it shall come to pass, that when the Lord hath performed his whole work upon mount Zion and on Jerusalem, I will punish the fruit of the stout heart of the king of Assyria, and the glory of his high looks.
13. For he saith, By the strength of my hand I have done it, and by my wisdom; for I am prudent: and I have removed the bounds of the people, and have robbed their treasures, and I have put down the inhabitants like a valiant man:
14. And my hand hath found as a nest

kansain tavaran niinkuin linnunpesän, niin että minä olen kaiken maan koonnut niinkuin hyljätyt munat kootaan, kussa ei yhtään ole, joka siipeänsä liikuttaa, nokkansa avaa, eli kirkaisee.

the riches of the people: and as one gathereth eggs that are left, have I gathered all the earth; and there was none that moved the wing, or opened the mouth, or peeped.

15. Taitaako kirves kerskata sitä vastaan, joka hänellä hakkaa, eli saha taistella sen kanssa, joka häntä vetää? Se olis niinkuin sauva tahtois liikuttaa sitä, joka sen kantaa, ja sauva nostais itsensä niinkuin ei se puu oliskaan.

15. Shall the axe boast itself against him that heweth therewith? or shall the saw magnify itself against him that shaketh it? as if the rod should shake itself against them that lift it up, or as if the staff should lift up itself, as if it were no wood.

16. Sentähden on Herra, Herra Zebaot, lähettävä laihuuden hänen lihavainsa sekaan, ja sytyttävä hänen kunniansa palamaan kuin tulipalon.

16. Therefore shall the Lord, the Lord of hosts, send among his fat ones leanness; and under his glory he shall kindle a burning like the burning of a fire.

17. Ja Israelin valkeus on tuleva tuleksi, ja hänen pyhänsä liekiksi, ja pitää palaman, ja kuluttaman hänen orjantappuransa ja ohdakkeensa yhtenä päivänä.

17. And the light of Israel shall be for a fire, and his Holy One for a flame: and it shall burn and devour his thorns and his briers in one day;

18. Ja hänen metsänsä ja ketonsa kunnia pitää tyhjään raukeneman, sekä sielu että ruumis, ja pitää tuleman niinkuin koska lipunkantaja nääntyy;

18. And shall consume the glory of his forest, and of his fruitful field, both soul and body: and they shall be as when a standardbearer fainteth.

19. Niin että hänen metsänsä jääneet puut lukea taidetaan, ja että lapsikin ne pyältää taitaa.

19. And the rest of the trees of his forest shall be few, that a child may write them.

20. Silloin ei pidä jääneet Israelissa, ja ne jotka tallella ovat Jakobin huoneesta, enää turvaaman häneen, joka heitä lyö; vaan pitää todella turvaaman Herraan Israelin pyhään.

20. And it shall come to pass in that day, that the remnant of Israel, and such as are escaped of the house of Jacob, shall no more again stay upon him that smote them; but shall stay upon the LORD, the Holy One of Israel, in truth.

21. Jääneet pitää kääntymän, Jakobin jääneet, väkevän Jumalan tykö.

21. The remnant shall return, even the remnant of Jacob, unto the mighty God.

22. Sillä jos sinun kansas, o Israel, on niinkuin hiekka meressä, niin kuitenkin heidän jääneensä kääntyvät; sillä estetty hävitys pitää vuotaman yltäkylläisen vanhurskauden.

22. For though thy people Israel be as the sand of the sea, yet a remnant of them shall return: the consumption decreed shall overflow with righteousness.

23. Että Herra, Herra Zebaot, antaa tulla aivotun hävityksen koko maahan, ja hallitsee sen.

23. For the Lord GOD of hosts shall make a consumption, even determined, in the midst of all the land.

24. Sanoo siis Herra, Herra Zebaot: älä pelkää kansani, joka Zionissa asut, Assuria. Hän lyö sinua vitsalla, ja nostaa sauvansa sinua vastaan niinkuin Egyptissä.

24. Therefore thus saith the Lord GOD of hosts, O my people that dwellest in Zion, be not afraid of the Assyrian: he shall smite thee with a rod, and shall lift up his staff against thee, after the manner of Egypt.

25. Sillä aivan vähän ajan perästä pitää armottomuus ja minun vihani täytettämän heidän kadotukseksensa.
26. Silloin on Herra Zebaot nostava ruoskan heidän päällensä, niinkuin Midianin tapossa Orebin kalliolla, ja on ylentävä sauvansa meren yli, niinkuin Egyptissä.

27. Silloin pitää hänen kuormansa pakeneman pois sinun hartioiltas, ja hänen ikeensä sinun kaulastas, sillä ikeen pitää pirstaantuman lihavuudesta.

28. Hän tulee Ajatiin, hän vaeltaa Migronin lävitse, hän katselee aseensa Mikmaassa.
29. He vaeltavat luotuspaikan ylitse; he pitävät yösiaa Gebaassa; Raama peljästyy, Saulin Gibea pakenee.

30. Sinä tytär Gallim, huuda vahvasti: ota vaari Laiksesta; sinä raadollinen Anatot.
31. Madmena menee pois tieltä, Gebimin asuvaiset juoksevat matkaansa.

25. For yet a very little while, and the indignation shall cease, and mine anger in their destruction.
26. And the LORD of hosts shall stir up a scourge for him according to the slaughter of Midian at the rock of Oreb: and as his rod was upon the sea, so shall he lift it up after the manner of Egypt.
27. And it shall come to pass in that day, that his burden shall be taken away from off thy shoulder, and his yoke from off thy neck, and the yoke shall be destroyed because of the anointing.
28. He is come to Aiath, he is passed to Migron; at Michmash he hath laid up his carriages:
29. They are gone over the passage: they have taken up their lodging at Geba; Ramah is afraid; Gibeah of Saul is fled.
30. Lift up thy voice, O daughter of Gallim: cause it to be heard unto Laish, O poor Anathoth.
31. Madmenah is removed; the inhabitants of Gebim gather themselves to flee.

32. Ollaan vielä päiväkunta Nobissa; niin hän on kääntävä kätensä Zionin tyttären vuoreen päin, ja Jerusalemin korkeuden puoleen.

32. As yet shall he remain at Nob that day: he shall shake his hand against the mount of the daughter of Zion, the hill of Jerusalem.

33. Katso, Herra, Herra Zebaot, on hakkaava oksat väellä, ja lyhentävä sitä korkiaa; ja korkiat pitää alennettaman.

33. Behold, the Lord, the LORD of hosts, shall lop the bough with terror: and the high ones of stature shall be hewn down, and the haughty shall be humbled.

34. Ja tihkiä metsä pitää raudalla maahan hakattaman; ja Libanon pitää voimallisen kautta kaatuman.

34. And he shall cut down the thickets of the forest with iron, and Lebanon shall fall by a mighty one.

11 luku

1. Ja vitsa on putkahtava Isain kannosta, ja vesa on hedelmöitsevä hänen juurestansa,

1. And there shall come forth a rod out of the stem of Jesse, and a Branch shall grow out of his roots:

2. Jonka päällä Herran henki lepää, viisauden ja ymmärryksen henki, neuvon ja väkevyyden henki, taidon ja Herran pelvon henki.

2. And the spirit of the LORD shall rest upon him, the spirit of wisdom and understanding, the spirit of counsel and might, the spirit of knowledge and of the fear of the LORD;

3. Ja hänen haistamisensa on Herran pelvossa oleva: ei hän tuomitse silmäinsä näön jälkeen, eikä nuhtele korvainsa kuulon jälkeen,

3. And shall make him of quick understanding in the fear of the LORD: and he shall not judge after the sight of his eyes, neither reprove after

the hearing of his ears:

4. Vaan hän tuomitsee köyhiä vanhurskaudessa, ja nuhtelee maan raadollisia oikeudella, ja lyö maata suunsa sauvalla, ja huultensa hengellä tappaa hän jumalattoman.

4. But with righteousness shall he judge the poor, and reprove with equity for the meek of the earth: and he shall smite the earth with the rod of his mouth, and with the breath of his lips shall he slay the wicked.

5. Vanhurskaus on hänen kupeinsa vyö, ja usko hänen munaskuinsa side.

5. And righteousness shall be the girdle of his loins, and faithfulness the girdle of his reins.

6. Sudet asuvat lammasten seassa, ja pardi makaa vohlain kanssa; vasikka myös ja nuori jalopeura, ja syötinnaudat käyvät yhdessä, ja vähä poikainen kaitsee heitä.

6. The wolf also shall dwell with the lamb, and the leopard shall lie down with the kid; and the calf and the young lion and the fatling together; and a little child shall lead them.

7. Niin myös lehmät ja karhut käyvät yhdellä laitumella, ja heidän vasikkansa myös ynnä makaavat; jalopeura syö olkia niinkuin härkä.

7. And the cow and the bear shall feed; their young ones shall lie down together: and the lion shall eat straw like the ox.

8. Ja imevä lapsi ihastuu vaskikäärmeen lävestä; ja vieroitettu lapsi pistää kätensä basiliskin luolaan.

8. And the sucking child shall play on the hole of the asp, and the weaned child shall put his hand on the cockatrice' den.

9. Ei kenkään vahingoitse eikä turmele kaikella pyhyyteni vuorella; sillä maa on täynnä Herran tuntoa, niinkuin meri vedellä peitetty.

9. They shall not hurt nor destroy in all my holy mountain: for the earth shall be full of the knowledge of the LORD, as the waters cover the sea.

10. Ja tapahtuu sinä päivänä, että

10. And in that day there shall be a

Isain juurta, joka seisoo kansan lippuna, pitää pakanain etsimän; ja hänen leponsa on kunniallinen oleva.

11. Ja tapahtuu sinä päivänä, että Herra vielä toisen kerran kokottaa kätensä ostamaan kansansa tähteitä, jotka jääneet ovat, Assyriasta, Egyptistä, Patroksesta, Etiopista, Elamista, Sinearista, Hamatista ja meren luodoista.

12. Ja hän nostaa lipun pakanoissa, tuodaksensa Israelin pakolaiset, ja myös kootaksensa Juudan hajoitetut, neljästä maan äärestä.

13. Ja kiivaus Ephraimia vastaan pitää lakkaaman, ja Juudan viholliset pitää peräti katooman, niin ettei Ephraimin pidä kadehtiman Juudaa, ja Juudan ei pidä ahdistaman Ephraimia.

14. Mutta heidän pitää karkaaman Philistealaisten niskaan, länteen päin, ja ryöstämän idän puolella asuvaiset; Edom ja Moab pitää heidän käsiinsä lankeeman, ja Ammonin pojat pitää

root of Jesse, which shall stand for an ensign of the people; to it shall the Gentiles seek: and his rest shall be glorious.

11. And it shall come to pass in that day, that the Lord shall set his hand again the second time to recover the remnant of his people, which shall be left, from Assyria, and from Egypt, and from Pathros, and from Cush, and from Elam, and from Shinar, and from Hamath, and from the islands of the sea.

12. And he shall set up an ensign for the nations, and shall assemble the outcasts of Israel, and gather together the dispersed of Judah from the four corners of the earth.

13. The envy also of Ephraim shall depart, and the adversaries of Judah shall be cut off: Ephraim shall not envy Judah, and Judah shall not vex Ephraim.

14. But they shall fly upon the shoulders of the Philistines toward the west; they shall spoil them of the east together: they shall lay their hand upon Edom and Moab; and the

heille kuuliaiset oleman.
15. Ja Herra on kiroova Egyptin meren lahden, ja liikuttava kätensä virtaa vastaan, tuulensa väkevyydessä; ja hän lyö sen seitsemäksi ojaksi, niin että kengässä käydään ylitse.

16. Ja rata on oleva hänen jääneelle kansallensa, joka Assyrialaisilta jätetty oli; niinkuin Israelille silloin tapahtui, kuin hän Egyptistä läksi.

children of Ammon shall obey them.
15. And the LORD shall utterly destroy the tongue of the Egyptian sea; and with his mighty wind shall he shake his hand over the river, and shall smite it in the seven streams, and make men go over dryshod.
16. And there shall be an highway for the remnant of his people, which shall be left, from Assyria; like as it was to Israel in the day that he came up out of the land of Egypt.

12 luku

1. Silloin pitää sinun sanoman: minä kiitän sinua, Herra, ettäs vihainen olet ollut minun päälleni; mutta sinun vihas on palannut, ja sinä lohdutat minua.
2. Katso, Jumala on minun autuuteni, minä olen turvassa ja en mitään pelkää; sillä Herra, Herra on minun väkevyyteni, ja minun virteni, ja hän on minun autuuteni.
3. Teidän pitää ammuntaman vettä ilolla autuuden lähteistä.
4. Ja silloin te sanotte: kiittäkäät

1. And in that day thou shalt say, O LORD, I will praise thee: though thou wast angry with me, thine anger is turned away, and thou comfortedst me.
2. Behold, God is my salvation; I will trust, and not be afraid: for the LORD JEHOVAH is my strength and my song; he also is become my salvation.

3. Therefore with joy shall ye draw water out of the wells of salvation.
4. And in that day shall ye say, Praise

Herraa, ja saarnatkaat hänen nimeänsä, julistakaat kansoissa hänen tekojansa, muistakaat kuinka korkia hänen nimensä on.

the LORD, call upon his name, declare his doings among the people, make mention that his name is exalted.

5. Veisatkaat kiitosta Herralle, sillä hän on voimallisesti itsensä asettanut; se olkoon tiettävä kaikessa maassa.

5. Sing unto the LORD; for he hath done excellent things: this is known in all the earth.

6. Korota äänes ja veisaa, sinä Zionin asuvainen, sillä Israelin pyhä on suuri sinun keskelläs.

6. Cry out and shout, thou inhabitant of Zion: for great is the Holy One of Israel in the midst of thee.

13 luku

1. Babelin kuorma,jonka Jesaia Amotsin poika näki.

1. The burden of Babylon, which Isaiah the son of Amoz did see.

2. Nostakaat lippu korkialle vuorelle, huutakaat kovin heitä vastaan; nostaaat kätenne ylös, antakaat pääruhtinasten mennä porteista sisälle.

2. Lift ye up a banner upon the high mountain, exalt the voice unto them, shake the hand, that they may go into the gates of the nobles.

3. Minä olen käskenyt pyhitetyilleni, ja kutsunut väkeväni minun vihaani, jotka iloitsevat minun kunniassani.

3. I have commanded my sanctified ones, I have also called my mighty ones for mine anger, even them that rejoice in my highness.

4. Siellä on suuren joukon huuto vuorilla, niinkuin paljon kansan huuto, niinkuin humaus pakanain kootusta valtakunnasta: Herra Zebaot varustaa

4. The noise of a multitude in the mountains, like as of a great people; a tumultuous noise of the kingdoms of nations gathered together: the LORD

joukon sotaan,

of hosts mustereth the host of the battle.

5. Jotka kaukaiselta maalta tulevat, taivaan ääristä: tosin itse Herra vihansa joukolla, hävittämään koko maata.

5. They come from a far country, from the end of heaven, even the LORD, and the weapons of his indignation, to destroy the whole land.

6. Valittakaat, että Herran päivän on juuri läsnä; hän tulee niinkuin hävitys Kaikkivaltiaalta.

6. Howl ye; for the day of the LORD is at hand; it shall come as a destruction from the Almighty.

7. Sentähden pitää kaikki kädet lankeeman maahan, ja kaikki ihmisten sydämet vaipuman.

7. Therefore shall all hands be faint, and every man's heart shall melt:

8. Hämmästys, tuska ja kipu pitää tuleman heidän päällensä; heillä pitää oleman tuska ninkuin lapsen synnyttäväisellä: yhden pitää toista kauhistuman, heidän kasvonsa pitää oleman punaisen niinkuin tulen.

8. And they shall be afraid: pangs and sorrows shall take hold of them; they shall be in pain as a woman that travaileth: they shall be amazed one at another; their faces shall be as flames.

9. Sillä katso, Herran päivä tulee kauhiasti vihaisna ja julmana, hävittämään maata, ja siitä teloittamaan syntisiä,

9. Behold, the day of the LORD cometh, cruel both with wrath and fierce anger, to lay the land desolate: and he shall destroy the sinners thereof out of it.

10. Ettei tähdet taivaassa, ja hänen kointähtensä paista kirkkaasti; aurinko ylenee synkiästi, ja kuu paistaa pimiästi.

10. For the stars of heaven and the constellations thereof shall not give their light: the sun shall be darkened in his going forth, and the moon shall not cause her light to shine.

11. Minä tahdon rangaista maan piirin hänen pahuutensa tähden ja jumalattomat heidän vikainsa tähden, ja tahdon lopettaa koreiden ylpeyden, ja nöyryyttää jaloin ynseyden;

11. And I will punish the world for their evil, and the wicked for their iniquity; and I will cause the arrogancy of the proud to cease, and will lay low the haughtiness of the terrible.

12. Niin että mies pitää oleman kalliimpi puhdasta kultaa, ja ihminen enempi kunnioitettu kuin kappale Ophirin kultaa.

12. I will make a man more precious than fine gold; even a man than the golden wedge of Ophir.

13. Sentähden minä liikutan taivaan, niin että maan pitää vapiseman paikastansa Herran Zebaotin vihan kautta, ja hänen julman vihansa päivän kautta.

13. Therefore I will shake the heavens, and the earth shall remove out of her place, in the wrath of the LORD of hosts, and in the day of his fierce anger.

14. Ja hänen pitää oleman niinkuin pois ajetun metsävuohen, ja niinkuin lauman ilman paimenta; niin että jokaisen pitää palajaman kansansa tykö, ja jokaisen pakeneman maallensa;

14. And it shall be as the chased roe, and as a sheep that no man taketh up: they shall every man turn to his own people, and flee every one into his own land.

15. Että jokainen, joka löydetään, pitää pistettämän lävitse, ja jokainen, joka siellä läsnä on, pitää miekalla lankeeman.

15. Every one that is found shall be thrust through; and every one that is joined unto them shall fall by the sword.

16. Pitää myös heidän lapsensa heidän silmäinsä edessä tapettaman, heidän huoneensa ryöstettämän, ja

16. Their children also shall be dashed to pieces before their eyes; their houses shall be spoiled, and their

heidän emäntänsä häväistämän.
17. Katso, minä herätän Mediläiset heidän päällensä, jotka ei etsi hopiaa, eikä kysy kultaa;

18. Vaan ampuvat nuoria miehiä kuoliaaksi joutsilla, ja ei armahda äidin kohdun hedelmää, eikä säästä lastakaan.
19. Näin pitää Babeli, se kaikkein kaunein valtakuntain seassa, Kaldealaisten koreus, tuleman; niinkuin Jumala kukisti Sodoman ja Gomorran;
20. Niin ettei siellä enää pidä asuttaman ajankaikkisesti, eikä siellä asuntoa pidettämän suvusta sukuun. Niin ettei myös Arabialaisten sinne pidä yhtään majaa tekemän, eikä paimenten pidä siellä lounalla makaaman.
21. Vaan metsän pedot pitää siellä makaaman, ja heidän huoneensa oleman täynnä kauheita petoja, ja yököt pitää siellä asuman, ja siellä liekkiöt hyppelemän,
22. Ja tarhapöllöt laulaman hänen kaunistetuissa huoneissansa, ja

wives ravished.
17. Behold, I will stir up the Medes against them, which shall not regard silver; and as for gold, they shall not delight in it.

18. Their bows also shall dash the young men to pieces; and they shall have no pity on the fruit of the womb; their eye shall not spare children.
19. And Babylon, the glory of kingdoms, the beauty of the Chaldees' excellency, shall be as when God overthrew Sodom and Gomorrah.

20. It shall never be inhabited, neither shall it be dwelt in from generation to generation: neither shall the Arabian pitch tent there; neither shall the shepherds make their fold there.

21. But wild beasts of the desert shall lie there; and their houses shall be full of doleful creatures; and owls shall dwell there, and satyrs shall dance there.
22. And the wild beasts of the islands shall cry in their desolate houses, and

lohikäärmeet iloisissa linnoissa. Ja hänen aikansa on pian tuleva, ja hänen päivänsä ei pidä viipymän.

dragons in their pleasant palaces: and her time is near to come, and her days shall not be prolonged.

14 luku

1. Sillä Herra armahtaa Jakobia ja valitsee vielä nyt Israelin, ja panee heitä heidän maahansa; ja muukalaisten pitää antaman itsensä heidän allensa, ja suostuman Jakobin huoneeseen.
2. Ja kansat ottavat heidät, ja vievät heitä heidän paikkaansa, ja Israelin huone on omistava heitä Herran maassa palvelioiksi ja piioiksi; ja pitää heitä vankina pitämän, joilta he olivat vangitut, ja niin he vallitsevat vaivaajiansa.

1. For the LORD will have mercy on Jacob, and will yet choose Israel, and set them in their own land: and the strangers shall be joined with them, and they shall cleave to the house of Jacob.
2. And the people shall take them, and bring them to their place: and the house of Israel shall possess them in the land of the LORD for servants and handmaids: and they shall take them captives, whose captives they were; and they shall rule over their oppressors.

3. Ja pitää tapahtuman siihen aikaan kuin Herra on antava sinulle levon sinun surustas ja vaivastas, ja siitä kovasta orjuudesta, jossas orjana pidettiin;
4. Että sinun pitää puhuman näin Babelin kuningasta vastaan ja sanoman: kuinka vaivaaja on tullut

3. And it shall come to pass in the day that the LORD shall give thee rest from thy sorrow, and from thy fear, and from the hard bondage wherein thou wast made to serve,
4. That thou shalt take up this proverb against the king of Babylon, and say, How hath the oppressor ceased! the

perikatoon, ja veron laskemus on loppuun joutunut.

golden city ceased!

5. Herra on taittanut jumalattomain sauvan, vallitsiain vitsan.

5. The LORD hath broken the staff of the wicked, and the sceptre of the rulers.

6. Joka löi kansaa julmuudessa ilman lakkaamata, ja vallitsi pakanoita ankaruudella, ja vaivasi heitä ilman laupiutta.

6. He who smote the people in wrath with a continual stroke, he that ruled the nations in anger, is persecuted, and none hindereth.

7. Nyt on kuitenkin koko maailmalla lepo, ja on alallansa ja riemuitsee ilossa.

7. The whole earth is at rest, and is quiet: they break forth into singing.

8. Ja hongat myös riemuitsevat sinusta, ja sedrit Libanonissa, (ja sanovat): ettäs makaat, niin ei nouse yhtään, joka meitä maahan hakkaa.

8. Yea, the fir trees rejoice at thee, and the cedars of Lebanon, saying, Since thou art laid down, no feller is come up against us.

9. Helvetti vapisi alhaalla sinua, sinun tulemisestas; se herättää sinulle kuolleet, kaiken maailman päämiehet, ja käski kaikkia pakanain kuninkaita nousta heidän istuimiltansa.

9. Hell from beneath is moved for thee to meet thee at thy coming: it stirreth up the dead for thee, even all the chief ones of the earth; it hath raised up from their thrones all the kings of the nations.

10. Kaikkein pitää vastaaman ja sanoman sinulle: sinä olet myös lyöty niinkuin mekin, ja sinun kätees käy niinkuin meidänkin.

10. All they shall speak and say unto thee, Art thou also become weak as we? art thou become like unto us?

11. Sinun ylpeytes on joutunut helvettiin alas, sinun kanteleis

11. Thy pomp is brought down to the grave, and the noise of thy viols: the

kilisemisellä; koin pitää oleman sinun vuotees, ja madot sinun peittees.
12. Kuinka sinä kaunis kointähti olet pudonnut taivaasta? kuinkas olet maan päälle langennut, joka pakanat teit heikoksi?
13. Vaan sinä ajattelit sydämessäs: minä astun taivaaseen, ja korotan istuimeni Jumalan tähtien ylitse: minä istutan itseni todistuksen vuorelle, sille puolelle pohjaa päin.

14. Minä tahdon vaeltaa korkeiden pilvien päällä, ja olla kaikkein Korkeimman vertainen.
15. Kuitenkin sinä sysätään helvettiin, luolan puolelle.
16. Joka sinun näkee, hänen pitää katseleman sinua ja katsoman päälles, (ja sanoman): onko tämä se mies, joka maailman saatti värisemään, ja valtakunnat vapisemaan?
17. Joka maan piirin autioksi saatti, ja kukisti siellä kaupungit, ja ei päästänyt vankejansa kotia?

18. Kaikki pakanain kuninkaat makaavat kuitenkin kunnialla,

worm is spread under thee, and the worms cover thee.
12. How art thou fallen from heaven, O Lucifer, son of the morning! how art thou cut down to the ground, which didst weaken the nations!
13. For thou hast said in thine heart, I will ascend into heaven, I will exalt my throne above the stars of God: I will sit also upon the mount of the congregation, in the sides of the north:
14. I will ascend above the heights of the clouds; I will be like the most High.
15. Yet thou shalt be brought down to hell, to the sides of the pit.
16. They that see thee shall narrowly look upon thee, and consider thee, saying, Is this the man that made the earth to tremble, that did shake kingdoms;
17. That made the world as a wilderness, and destroyed the cities thereof; that opened not the house of his prisoners?
18. All the kings of the nations, even all of them, lie in glory, every one in

jokainen huoneessansa;
19. Mutta sinä olet hyljätty haudastas niinkuin kauhia vesa, niinkuin lyötyin vaatteet, jotka miekalla ovat kuoliaaksi pistetyt, jotka menevät alas kivikuoppaan, niinkuin tallattu raato.

20. Ei sinua pidä niin haudattaman kuin ne; sillä sinä olet hävittänyt maas, ja tappanut kansas; sentähden ei pidä ikänä muistettaman ilkiäin siementä.
21. Valmistakaat teurastamaan hänen lapsiansa, heidän isäinsä pahain tekoin tähden, ettei he nousisi eli perisi maata, eikä täyttäisi maan piiriä kaupungeilla.
22. Ja minä tulen heidän päällensä, sanoo Herra Zebaot, ja hävitän Babelissa hänen nimensä, hänen jääneensä, sikiänsä ja sukukuntansa, sanoo Herra,
23. Ja teen hänen tarhapöllöin perinnöksi ja vesikuljuksi; ja käväisen hänen hävityksen luudalla, sanoo Herra Zebaot.
24. Herra Zebaot on vannonut ja sanonut: mitämaks, että sen pitää niin

his own house.
19. But thou art cast out of thy grave like an abominable branch, and as the raiment of those that are slain, thrust through with a sword, that go down to the stones of the pit; as a carcase trodden under feet.
20. Thou shalt not be joined with them in burial, because thou hast destroyed thy land, and slain thy people: the seed of evildoers shall never be renowned.
21. Prepare slaughter for his children for the iniquity of their fathers; that they do not rise, nor possess the land, nor fill the face of the world with cities.
22. For I will rise up against them, saith the LORD of hosts, and cut off from Babylon the name, and remnant, and son, and nephew, saith the LORD.

23. I will also make it a possession for the bittern, and pools of water: and I will sweep it with the besom of destruction, saith the LORD of hosts.
24. The LORD of hosts hath sworn, saying, Surely as I have thought, so

tapahtuman kuin minä ajattelen, ja pitää niin pysymän kuin minun mielessäni on:

25. Että Assur telataan minun maassani, ja minä tallaan hänen minun vuorellani; että hänen ikeensä heiltä otettaisiin, ja hänen kuormansa heidän kaulastansa tulis pois.

26. Nämät ovat hänen juonensa, joita hän pitää kaikissa maan paikoissa; ja se on se kohotettu käsi kaikkein pakanain ylitse.

27. Sillä Herra Zebaot on sen päättänyt, kuka tahtoo tyhjäksi tehdä? ja hänen kätensä on kokotettu, kuka voi sen vääntää pois?

28. Sinä vuonna kuin kuningas Ahas kuoli, nähtiin tämä kuorma:

29. Sinä Philistea, älä niin kovin riemuitse, että se vitsa, joka sinua löi, on taitettu; sillä käärmeen juuresta on tuleva basiliski, ja hänen hedelmänsä on tulinen lentävä kärme.

30. Sillä tarvitsevaisten esikoiset pitää korjaaman itsiänsä, ja köyhät suruttomasti lepäämän; mutta sinun juures tapan minä nälällä, ja suretan

shall it come to pass; and as I have purposed, so shall it stand:

25. That I will break the Assyrian in my land, and upon my mountains tread him under foot: then shall his yoke depart from off them, and his burden depart from off their shoulders.

26. This is the purpose that is purposed upon the whole earth: and this is the hand that is stretched out upon all the nations.

27. For the LORD of hosts hath purposed, and who shall disannul it? and his hand is stretched out, and who shall turn it back?

28. In the year that king Ahaz died was this burden.

29. Rejoice not thou, whole Palestina, because the rod of him that smote thee is broken: for out of the serpent's root shall come forth a cockatrice, and his fruit shall be a fiery flying serpent.

30. And the firstborn of the poor shall feed, and the needy shall lie down in safety: and I will kill thy root with famine, and he shall slay thy remnant.

sinun jäänees.

31. Surkuttele sinuas, portti, huuda sinä kaupunki, koko Philistealaisten maa on marras! sillä pohjoisesta tulee savu, ja ei yksikään ole majassansa.

31. Howl, O gate; cry, O city; thou, whole Palestina, art dissolved: for there shall come from the north a smoke, and none shall be alone in his appointed times.

32. Ja mitä pakanain sanansaattajia vastataan? nimittäin, että Herra on perustanut Zionin, ja siellä pitää hänen kansansa raadollisilla turva oleman.

32. What shall one then answer the messengers of the nation? That the LORD hath founded Zion, and the poor of his people shall trust in it.

15 luku

1. Tämä on Moabin kuorma: yöllä tulee hävitys Arin Moabissa, se on jo pois; yöllä tulee hävitys Kirin Moabissa, se on jo pois.

1. The burden of Moab. Because in the night Ar of Moab is laid waste, and brought to silence; because in the night Kir of Moab is laid waste, and brought to silence;

2. Bat ja Dibon menevät ylös kukkulalle itkemään, ja Moab suremaan Neboa ja Metbaa; kaikki päät ovat ajellut, koko parta on leikattu.

2. He is gone up to Bajith, and to Dibon, the high places, to weep: Moab shall howl over Nebo, and over Medeba: on all their heads shall be baldness, and every beard cut off.

3. Kaduillansa käyvät he kiedottuina säkkeihin: kattoinsa päällä ja kaduilla he kaikki itsiänsä surkuttelevat ja tulevat itkein alas.

3. In their streets they shall gird themselves with sackcloth: on the tops of their houses, and in their streets, every one shall howl, weeping

abundantly.

4. Hesboni ja Elale huutavat, niin että heidän äänensä kuuluu hamaan Jahtsaan; sentähden asettenkantajat surkuttelevat itsiänsä Moabissa, että heidän sielullensa käy nurin.

4. And Heshbon shall cry, and Elealeh: their voice shall be heard even unto Jahaz: therefore the armed soldiers of Moab shall cry out; his life shall be grievous unto him.

5. Minun sydämeni huutaa Moabia, heidän kulkiansa pakenevat aina Zoariin, kolmikarjaista lehmää; sillä he menevät Luhitin paltaan ja itkevät, ja tiellä Horonaimiin päin nousee vaikia huuto.

5. My heart shall cry out for Moab; his fugitives shall flee unto Zoar, an heifer of three years old: for by the mounting up of Luhith with weeping shall they go it up; for in the way of Horonaim they shall raise up a cry of destruction.

6. Sillä Nimrimin vedet kuivuvat, niin että heinä siellä kuivettuu, ja ruoho lakastuu; ja ei yhtään viheriäistä ruohoa kasva.

6. For the waters of Nimrim shall be desolate: for the hay is withered away, the grass faileth, there is no green thing.

7. Sillä ne tavarat, jotka he koonneet ovat, ja kansa, jonka he varustaneet ovat, viedään pajuojan ylitse.

7. Therefore the abundance they have gotten, and that which they have laid up, shall they carry away to the brook of the willows.

8. Huuto hajoo Moabin rajoja ympäri, he itkevät hamaan Eglaimiin, ja itkevät Elimin kaivon tykönä;

8. For the cry is gone round about the borders of Moab; the howling thereof unto Eglaim, and the howling thereof unto Beerelim.

9. Että Dimonin vedet ovat verta täynnä. Siihen minä tahdon vielä enempi antaa tulla Dimonin päälle, ja

9. For the waters of Dimon shall be full of blood: for I will bring more upon Dimon, lions upon him that

myös heidän päällensä, jotka Moabin jalopeuralta päässeet ovat, ja jääneiden päälle maassa.

escapeth of Moab, and upon the remnant of the land.

16 luku

1. Lähettäkäät maaherran karitsat Selasta korven tyköä Zionin tyttären vuorelle.
2. Mutta niinkuin lintu lentää pois, joka pesästänsä ajettu on, niin pitää Moabin tyttärelle tapahtuman Arnonin luotuspaikoissa.
3. Pitäkäät neuvoa yhdessä, sanokaat tuomio, tee sinulles puolipäivän varjo niinkuin yö; kätke pois ajetut, ja älä ilomoita kulkioita.

4. Anna minun pois ajettuni asua tykönäs; ole Moab heidän varjeluksensa hävittäjää vastaan; niin vaivaaja saa lopun, kukistaja lakkaa, ja sotkuja taukoo maassa.

5. Mutta istuin valmistetaan armosta yhdelle istua, totuudessa, Davidin majassa, tuomita ja etsiä oikeutta, ja pikaisesti toimittaa vanhurskautta.

1. Send ye the lamb to the ruler of the land from Sela to the wilderness, unto the mount of the daughter of Zion.
2. For it shall be, that, as a wandering bird cast out of the nest, so the daughters of Moab shall be at the fords of Arnon.
3. Take counsel, execute judgment; make thy shadow as the night in the midst of the noonday; hide the outcasts; bewray not him that wandereth.
4. Let mine outcasts dwell with thee, Moab; be thou a covert to them from the face of the spoiler: for the extortioner is at an end, the spoiler ceaseth, the oppressors are consumed out of the land.
5. And in mercy shall the throne be established: and he shall sit upon it in truth in the tabernacle of David, judging, and seeking judgment, and

hasting righteousness.

6. Mutta me kuulemme Moabin ylpeydestä, että hän on aivan ylpeä, niin että hänen ylpeytensä, koreutensa ja vihansa on suurempi kuin hänen voimansa.

6. We have heard of the pride of Moab; he is very proud: even of his haughtiness, and his pride, and his wrath: but his lies shall not be so.

7. Sentähden pitää yhden Moabilaisen itkemän toista, heidän pitää kaikkein itkemän; KirHaresetin (kaupungin) perustuksia pitää teidän huokaaman: ne ovat peräti kukistetut.

7. Therefore shall Moab howl for Moab, every one shall howl: for the foundations of Kirhareseth shall ye mourn; surely they are stricken.

8. Sillä Hesbon on tullut autioksi maaksi, Sibmassa ovat viinapuut turmellut, pakanain herrat ovat sotkuneet hänen parhaat viinapuunsa, ja tulleet Jaeseriin asti, ja vaeltaneet korpea ympäri; hänen viina-oksansa ovat hajoitetut ja viedyt meren ylitse.

8. For the fields of Heshbon languish, and the vine of Sibmah: the lords of the heathen have broken down the principal plants thereof, they are come even unto Jazer, they wandered through the wilderness: her branches are stretched out, they are gone over the sea.

9. Sentähden minä itken Jaeserin tähden, ja Sibman viinapuun, ja vuodatan monta pisaraa Hesbonin ja Elalen tähden; sillä huuto on langennut sinun suvees ja tuloos!

9. Therefore I will bewail with the weeping of Jazer the vine of Sibmah: I will water thee with my tears, O Heshbon, and Elealeh: for the shouting for thy summer fruits and for thy harvest is fallen.

10. Niin että ilo ja riemu lakkaa kedolla, ja ei viinamäissä iloita eikä huudeta, eli puserreta viinaa

10. And gladness is taken away, and joy out of the plentiful field; and in the vineyards there shall be no singing,

kuurnissa; minä olen lopettanut ilohuudon.

neither shall there be shouting: the treaders shall tread out no wine in their presses; I have made their vintage shouting to cease.

11. Sentähden minun sydämeni kumisee Moabin tähden kuin kantele, ja minun sisällykseni KirHareksen tähden.

11. Wherefore my bowels shall sound like an harp for Moab, and mine inward parts for Kirharesh.

12. Silloin pitää ilmoitettaman, kuinka Moab on väsynyt korkeuksissa ja mennyt kirkkoonsa rukoilemaan, ja ei kuitenkaan ole mitään aikoin saanut.

12. And it shall come to pass, when it is seen that Moab is weary on the high place, that he shall come to his sanctuary to pray; but he shall not prevail.

13. Tämä on se, minkä Herra siihen aikaan puhui Moabia vastaan.

13. This is the word that the LORD hath spoken concerning Moab since that time.

14. Mutta nyt puhuu Herra ja sanoo: kolmena vuonna, niinkuin palvelian vuodet ovat, pitää Moabin kunnian, joka suuri on kaikissa kansoissa, tuleman pieneksi, niin että aivan vähä pitää jäämän, ja ei paljo.

14. But now the LORD hath spoken, saying, Within three years, as the years of an hireling, and the glory of Moab shall be contemned, with all that great multitude; and the remnant shall be very small and feeble.

17 luku

1. Tämä on Damaskun kuorma: katso, ei Damaskun pidä enää oleman kaupunkina, vaan rauvenneen

1. The burden of Damascus. Behold, Damascus is taken away from being a city, and it shall be a ruinous heap.

kiviroukkion.

2. Aroerin kaupungeista pitää luovuttaman, niin että karja käy siellä laitumella, ja ei heitä kenkään aja ulos.

2. The cities of Aroer are forsaken: they shall be for flocks, which shall lie down, and none shall make them afraid.

3. Ja Ephraimin linnat pitää tuleman perikatoon, ja Damaskun valtakunta. Ja jääneen Syriassa pitää oleman, niinkuin Israelin lasten kunnia, sanoo Herra Zebaot.

3. The fortress also shall cease from Ephraim, and the kingdom from Damascus, and the remnant of Syria: they shall be as the glory of the children of Israel, saith the LORD of hosts.

4. Silloin pitää Jakobin kunnian ohukaiseksi tuleman, ja hänen lihavan ruumiinsa laihaksi.

4. And in that day it shall come to pass, that the glory of Jacob shall be made thin, and the fatness of his flesh shall wax lean.

5. Sillä hänen pitää silloin tuleman, niinkuin koska joku kokois laihoa elonaikana, ja niinkuin koska joku korjais tähkäpäitä käsivarrellansa, ja niinkuin joku noukkis tähkäpäitä Rephaimin laaksossa,

5. And it shall be as when the harvestman gathereth the corn, and reapeth the ears with his arm; and it shall be as he that gathereth ears in the valley of Rephaim.

6. Ja joku jälkinoukkiminen tulis; niinkuin koska joku puhdistaa öljypuita, ja on kaksi eli kolme marjaa ylhäällä latvassa, eli niinkuin neljä viisi marjaa riippuvat vielä oksissa, sanoo Herra Israelin Jumala,

6. Yet gleaning grapes shall be left in it, as the shaking of an olive tree, two or three berries in the top of the uppermost bough, four or five in the outmost fruitful branches thereof, saith the LORD God of Israel.

7. Silloin pitää ihmisen pysymän

7. At that day shall a man look to his

hänessä, joka hänen tehnyt on, ja hänen silmänsä pitää katseleman Israelin Pyhää,

8. Ja ei katseleman alttareita, jotka hänen kätensä ovat tehneet, eikä sitä katsoman, jonka hänen sormensa tehneet ovat, eli metsistöitä taikka kuvia.

9. Silloin pitää hänen väkevyytensä kaupungin tuleman niinkuin hyljätyn vesan eli oksan, joka oli Israelin lasten edestä hyljätty, ja pitää tuleman autioksi.

10. Sillä sinä olet unhottanut sinun autuutes Jumalan, ja et ajatellut sinun väkevyytes kalliota; sentähden pitää sinun istuttaman ihania vesoja, mutta niin sinä olet istuttanut viina-oksia muukalaisille.

11. Istuttamisen ajalla sinä kyllä ahkeroitset, että sinun jyväs aikanansa kasvaisivat; mutta syksyllä, kuin sinun lyhteet korjaaman pitäis, saat sinä surullisen murheen siitä.

12. Voi sitä peräti paljoa kansaa, se on pauhaava niinkuin meri; ja kansan hyminä on kohiseva, niinkuin iso vesi pauhaa.

Maker, and his eyes shall have respect to the Holy One of Israel.

8. And he shall not look to the altars, the work of his hands, neither shall respect that which his fingers have made, either the groves, or the images.

9. In that day shall his strong cities be as a forsaken bough, and an uppermost branch, which they left because of the children of Israel: and there shall be desolation.

10. Because thou hast forgotten the God of thy salvation, and hast not been mindful of the rock of thy strength, therefore shalt thou plant pleasant plants, and shalt set it with strange slips:

11. In the day shalt thou make thy plant to grow, and in the morning shalt thou make thy seed to flourish: but the harvest shall be a heap in the day of grief and of desperate sorrow.

12. Woe to the multitude of many people, which make a noise like the noise of the seas; and to the rushing of nations, that make a rushing like

the rushing of mighty waters!

13. Tosin niinkuin iso vesi pauhaa, niin on kansa karkaava, mutta hän on kurittava heitä, ja heidän pitää kauvas pakeneman, ja vainoa kärsimän, niinkuin tomulle tapahtuu vuorella tuulelta, ja niinkuin ympyriäiselle tapahtuu tuulispäältä.

13. The nations shall rush like the rushing of many waters: but God shall rebuke them, and they shall flee far off, and shall be chased as the chaff of the mountains before the wind, and like a rolling thing before the whirlwind.

14. Katso, ehtoona on peljästys käsillä, ja ennen aamua ei he ensinkään ole. Tämä on heidän palkkansa, jotka meiltä ryöstävät, ja heidän perintönsä, jotka meiltä omamme tempaavat.

14. And behold at eveningtide trouble; and before the morning he is not. This is the portion of them that spoil us, and the lot of them that rob us.

18 luku

1. Voi sitä maata, joka vaeltaa siipein varjon alla, tällä puolella Etiopian virtoja!

1. Woe to the land shadowing with wings, which is beyond the rivers of Ethiopia:

2. Joka sanansaattajat lähettää merelle, ja kulkee vedellä ruokoisessa haahdessa: menkäät nopiasti matkaan, sanansaattajat, sen kansan tykö, joka reväisty ja ryöstetty on, sen kansan tykö, joka julmempi on kuin joku muu, sen kansan tykö, joka siellä ja täällä mitattu ja tallattu on, jonka

2. That sendeth ambassadors by the sea, even in vessels of bulrushes upon the waters, saying, Go, ye swift messengers, to a nation scattered and peeled, to a people terrible from their beginning hitherto; a nation meted out and trodden down, whose land the rivers have spoiled!

maa virtain hallussa on.

3. Te kaikki, jotka asutte maan päällä, ja te, jotka maassa olette, saatte nähdä, kuinka lippu nostetaan vuorella, ja kuulla, kuinka vaskitorvella soitetaan.

3. All ye inhabitants of the world, and dwellers on the earth, see ye, when he lifteth up an ensign on the mountains; and when he bloweth a trumpet, hear ye.

4. Sillä näin sanoo Herra minulle: minä olen hiljakseni ja katselen majastani, niinkuin palavuus, joka sateen kuivaa, ja niinkuin kaste elonajan palavuudessa.

4. For so the LORD said unto me, I will take my rest, and I will consider in my dwelling place like a clear heat upon herbs, and like a cloud of dew in the heat of harvest.

5. Sillä ennen elonaikaa, kuin tulo valmiiksi tulee, ja rohkamarjat kypsentyvät, täytyy oksat leikata sirpillä, ja viinapuut hakata ja heittää pois:

5. For afore the harvest, when the bud is perfect, and the sour grape is ripening in the flower, he shall both cut off the sprigs with pruning hooks, and take away and cut down the branches.

6. Niin että ne jätetään kokonansa linnuille vuorten päällä ja eläimille maassa; niin että linnut suvella tekevät siihen pesänsä, ja kaikkinaiset eläimet makaavat siinä talvella.

6. They shall be left together unto the fowls of the mountains, and to the beasts of the earth: and the fowls shall summer upon them, and all the beasts of the earth shall winter upon them.

7. Silloin se revitty ja ryöstetty kansa, joka julmempi on kuin joku muu, joka siellä ja täällä mitattu on ja tallattu on, jonka maa virtain hallussa on, tuo Herralle Zebaotille lahjoja siihen

7. In that time shall the present be brought unto the LORD of hosts of a people scattered and peeled, and from a people terrible from their beginning hitherto; a nation meted out and

paikkaan, jossa Herran Zebaotin nimi on, Zionin vuorelle.

trodden under foot, whose land the rivers have spoiled, to the place of the name of the LORD of hosts, the mount Zion.

19 luku

1. Tämä on Egyptin maan kuorma: katso, Herra on vaeltava nopiassa pilvessä, ja tuleva Egyptiin. Silloin pitää epäjumalain Egyptissä vapiseman hänen edessänsä, ja Egyptiläisten sydämen pitää vavahtaman.

1. The burden of Egypt. Behold, the LORD rideth upon a swift cloud, and shall come into Egypt: and the idols of Egypt shall be moved at his presence, and the heart of Egypt shall melt in the midst of it.

2. Ja minä yllytän Egyptiläiset toinen toisensa päälle, niin että yhden pitää sotimaan toista vastaan, yhden ystävän toista vastaan, yhden kaupungin toista vastaan, ja yhden valtakunnan toista vastaan.

2. And I will set the Egyptians against the Egyptians: and they shall fight every one against his brother, and every one against his neighbour; city against city, and kingdom against kingdom.

3. Ja ei Egyptiläisillä pidä oleman sydäntä, ja minä teen heidän neuvonsa tyhjäksi. Niin he siis kysyvät epäjumalilta, velhoilta, noidilta, taikureilta ja tietäjiltä.

3. And the spirit of Egypt shall fail in the midst thereof; and I will destroy the counsel thereof: and they shall seek to the idols, and to the charmers, and to them that have familiar spirits, and to the wizards.

4. Mutta minä annan Egyptiläiset julmain herrain käsiin; ja kovan

4. And the Egyptians will I give over into the hand of a cruel lord; and a

kuninkaan pitää hallitseman heitä, sanoo Herra, Herra Zebaot.

5. Ja vesi pitää meressä vähenemän, niin myös virrat pitää kuivuman ja kureentuman.

6. Järvien pitää juokseman pois, niin että lampivedet pitää vähenemän ja kuivuman, ruoko ja kaisla katoaman.

7. Ja ruoho ojain tykönä, virtain reunalla, ja kaikkinainen jyvä vetten tykönä pitää lakastuman ja tyhjään tuleman.

8. Ja kalamiesten pitää murehtiman, ja kaikki, jotka ongen heittävät veteen, pitää valittaman, ja kaikki ne, jotka verkot veteen laskevat, pitää nääntymän.

9. Niin pitää häväistämän, jotka hyvää lankaa tekevät ja verkkoa kutovat.

10. Ja ne, joilla on kala-arkut, kaikkein niiden kanssa, jotka lammikoita palkan edestä tekevät, pitää sureman.

11. Zoanin pääruhtinaat ovat tyhmät, Pharaon taitavat neuvonantajat ovat neuvossansa hulluiksi tulleet; miksi te

fierce king shall rule over them, saith the Lord, the LORD of hosts.

5. And the waters shall fail from the sea, and the river shall be wasted and dried up.

6. And they shall turn the rivers far away; and the brooks of defence shall be emptied and dried up: the reeds and flags shall wither.

7. The paper reeds by the brooks, by the mouth of the brooks, and every thing sown by the brooks, shall wither, be driven away, and be no more.

8. The fishers also shall mourn, and all they that cast angle into the brooks shall lament, and they that spread nets upon the waters shall languish.

9. Moreover they that work in fine flax, and they that weave networks, shall be confounded.

10. And they shall be broken in the purposes thereof, all that make sluices and ponds for fish.

11. Surely the princes of Zoan are fools, the counsel of the wise counsellors of Pharaoh is become

siis sanotte Pharaosta: minä olen viisasten poika, ja olen vanhain kuningasten poika?

12. Kussa siis nyt ovat sinun taitavas? Anna heidän sanoa, ja opettaa sinuas, mitä Herra Zebaot on Egyptistä aikonut.

13. Mutta Zoanin pääruhtinaat ovat tulleet tyhmiksi; Nophin pääruhtinaat ovat petetyt, he peipoittelevat Egyptin sukuin kulmakiven.

14. Sillä Herra on vuodattanut heidän sekaansa väärän hengen, pettämään Egyptiä kaikissa, mitä he tekevät, niinkuin juopunut horjuu oksentaessansa.

15. Ja ei pidä Egyptillä oleman päätä eli häntää, oksaa eli kantoa.

16. Silloin pitää Egyptin oleman niinkuin vaimot, pelkäämän ja vavahtuman, koska Herra Zebaot häälyttää kättänsä heidän päällänsä.

17. Ja Egyptin pitää pelkäämän Juudan maata, niin että sen, joka sitä ajattelee, pitää peljästymän Herran

brutish: how say ye unto Pharaoh, I am the son of the wise, the son of ancient kings?

12. Where are they? where are thy wise men? and let them tell thee now, and let them know what the LORD of hosts hath purposed upon Egypt.

13. The princes of Zoan are become fools, the princes of Noph are deceived; they have also seduced Egypt, even they that are the stay of the tribes thereof.

14. The LORD hath mingled a perverse spirit in the midst thereof: and they have caused Egypt to err in every work thereof, as a drunken man staggereth in his vomit.

15. Neither shall there be any work for Egypt, which the head or tail, branch or rush, may do.

16. In that day shall Egypt be like unto women: and it shall be afraid and fear because of the shaking of the hand of the LORD of hosts, which he shaketh over it.

17. And the land of Judah shall be a terror unto Egypt, every one that maketh mention thereof shall be

Zebaotin neuvoa, jonka hän siitä on pitänyt.

18. Siihen aikaan pitää viisi kaupunkia Egyptissä Kanaanin maan kielellä puhuman, ja vannoman Herran Zebaotin kautta; jokainen heistä pitää hävityksen kaupungiksi kutsuttaman.
19. Silloin pitää Herran Zebaotin alttari keskellä Egyptin maata oleman, ja Herran vartiovaha hänen äärissänsä,
20. Joka pitää merkiksi ja todistukseksi oleman Herralle Zebaotille Egyptin maassa; sillä heidän pitää Herran tykö huutaman vaivaajainsa tähden, niin hän heille lähettää vapahtajan ja sankarin, joka heitä auttaa.
21. Ja sinä päivänä pitää Herra tunnettaman Egyptissä ja Egyptiläisten pitää tunteman Herran. Ja he palvelevat häntä uhrilla ja ruokauhrilla, ja lupaavat Herralle lupausta, ja sen pitävät.
22. Ja Herra on vaivaava Egyptiläisiä, hän on vaivaava ja parantava jälleen; sillä he palajavat Herran tykö, ja he

afraid in himself, because of the counsel of the LORD of hosts, which he hath determined against it.
18. In that day shall five cities in the land of Egypt speak the language of Canaan, and swear to the LORD of hosts; one shall be called, The city of destruction.
19. In that day shall there be an altar to the LORD in the midst of the land of Egypt, and a pillar at the border thereof to the LORD.
20. And it shall be for a sign and for a witness unto the LORD of hosts in the land of Egypt: for they shall cry unto the LORD because of the oppressors, and he shall send them a saviour, and a great one, and he shall deliver them.
21. And the LORD shall be known to Egypt, and the Egyptians shall know the LORD in that day, and shall do sacrifice and oblation; yea, they shall vow a vow unto the LORD, and perform it.
22. And the LORD shall smite Egypt: he shall smite and heal it: and they shall return even to the LORD, and he

rukoilevat häntä, ja hän parantaa heitä.
23. Silloin on tie avoin Egyptistä Assyriaan, Assyrialaisten mennä Egyptiin, ja Egyptiläisten Assyriaan; että Egyptiläiset ja Assyrialaiset ynnä palvelisivat (Jumalaa).

24. Silloin Israel pitää itse kolmantena oleman, Assyrialaisten ja Egyptiläisten kanssa, sen siunauksen kautta, joka on oleva keskellä maata.
25. Sillä Herra Zebaot on siunaava heitä ja sanova: siunattu olkoon Egypti minun kansani, ja Assur minun käsialani, ja Israel minun perimiseni!

shall be intreated of them, and shall heal them.
23. In that day shall there be a highway out of Egypt to Assyria, and the Assyrian shall come into Egypt, and the Egyptian into Assyria, and the Egyptians shall serve with the Assyrians.
24. In that day shall Israel be the third with Egypt and with Assyria, even a blessing in the midst of the land:
25. Whom the LORD of hosts shall bless, saying, Blessed be Egypt my people, and Assyria the work of my hands, and Israel mine inheritance.

20 luku

1. Sinä vuonna, kuin Tartan tuli Asdodiin, jonka Assyrian kuningas Sargon oli lähettänyt, ja soti Asdodia vastaan ja voitti sen:
2. Silloin puhui Herra Jesaian Amotsin pojan kautta ja sanoi: mene ja riisu säkki kupeistas ja kengät jaloistas: ja hän teki niin, ja kävi alasti ja paljain jaloin.

1. In the year that Tartan came unto Ashdod, (when Sargon the king of Assyria sent him,) and fought against Ashdod, and took it;
2. At the same time spake the LORD by Isaiah the son of Amoz, saying, Go and loose the sackcloth from off thy loins, and put off thy shoe from thy foot. And he did so, walking naked

and barefoot.

3. Sanoi siin Herra: niinkuin palveliani Jesaia käy alasti ja paljailla jaloilla, kolmen ajastajan merkiksi ja ihmeeksi Egyptille ja Etiopialle:

3. And the LORD said, Like as my servant Isaiah hath walked naked and barefoot three years for a sign and wonder upon Egypt and upon Ethiopia;

4. Niin on Assyrian kuningas ajava vangittua Egyptiä ja hävitettyä Etiopiaa, sekä nuoria että vanhoja, alastomia ja paljasjalkaisia, paljastetun hävyn kanssa, Egyptille hävyksi.

4. So shall the king of Assyria lead away the Egyptians prisoners, and the Ethiopians captives, young and old, naked and barefoot, even with their buttocks uncovered, to the shame of Egypt.

5. Ja heidän pitää peljästyman ja häpeemän Etiopiaa, johon he luottivat, ja Egyptiläisiä, joista he kerskasivat.

5. And they shall be afraid and ashamed of Ethiopia their expectation, and of Egypt their glory.

6. Ja tämän luodon asuvaiset pitää silloin sanoman: onko tämä meidän turvamme, johon olemme paenneet apua saamaan, että me Assyrian kuninkaalta pelastettaisiin? kuinka me olemme päässeet?

6. And the inhabitant of this isle shall say in that day, Behold, such is our expectation, whither we flee for help to be delivered from the king of Assyria: and how shall we escape?

21 luku

1. Tämä on korven kuorma meren tykönä: niinkuin tuulispää tulee etelästä, joka kääntää ylösalaisin, niin

1. The burden of the desert of the sea. As whirlwinds in the south pass through; so it cometh from the desert,

se tulee korvesta, kauhiasta maasta.
2. Sillä minulle on osoitettu kova näky: pettäjä tulee toista vastaan, hävittäjä toista vastaan. Mene ylös Elam, piiritä heitä Madai: minä lopetan kaikki hänen huokauksensa.

3. Sentähden ovat minun kupeeni täynnä kipua, ja ahdistus on minun käsittänyt, niinkuin lapsen synnyttäjän ahdistus; minä kyyristän minuni, koska minä sen kuulen, ja peljästyn, koska minä sen näen.
4. Minun sydämeni vapisee, kauhistus on minun peljättänyt; sentähden ei ole minulla ollut suloisella yöllä yhtään lepoa.
5. Valmista pöytä, anna valvojain valvoa, syö, juo: nouskaat te pääruhtinaat ja voidelkaat kilvet.
6. Sillä Herra sanoo näin minulle: mene ja toimita vartio, joka katselis ja ilmoittais.
7. Mutta hän näki ratsastajat ajavan ja menevän aaseilla ja kameleilla, ja piti siitä visun vaarin.

8. Ja hän huusi niinkuin jalopeura:

from a terrible land.
2. A grievous vision is declared unto me; the treacherous dealer dealeth treacherously, and the spoiler spoileth. Go up, O Elam: besiege, O Media; all the sighing thereof have I made to cease.
3. Therefore are my loins filled with pain: pangs have taken hold upon me, as the pangs of a woman that travaileth: I was bowed down at the hearing of it; I was dismayed at the seeing of it.
4. My heart panted, fearfulness affrighted me: the night of my pleasure hath he turned into fear unto me.
5. Prepare the table, watch in the watchtower, eat, drink: arise, ye princes, and anoint the shield.
6. For thus hath the Lord said unto me, Go, set a watchman, let him declare what he seeth.
7. And he saw a chariot with a couple of horsemen, a chariot of asses, and a chariot of camels; and he hearkened diligently with much heed:
8. And he cried, A lion: My lord, I

Herra, minä olen vartiolla yli päivää, ja olen minun vartiollani kaikki yöt:

stand continually upon the watchtower in the daytime, and I am set in my ward whole nights:

9. Ja katso, siellä tulee yksi vaunuissa ja kaksi ratsahin, joka vastaa ja sanoo: kaatunut, kaatunut on Babylon, ja kaikki hänen jumalainsa kuvat lyötiin maahan.

9. And, behold, here cometh a chariot of men, with a couple of horsemen. And he answered and said, Babylon is fallen, is fallen; and all the graven images of her gods he hath broken unto the ground.

10. O minun tappamiseni ja minun riiheni permanto! mitä minä olen Herralta Zebaotilta, Israelin Jumalalta, kuullut, sen minä teille ilmoitan.

10. O my threshing, and the corn of my floor: that which I have heard of the LORD of hosts, the God of Israel, have I declared unto you.

11. Tämä on Duman kuorma: Seiristä huudetaan minua: vartia, mitä yö kuluu? vartia, mitä yö kuluu?

11. The burden of Dumah. He calleth to me out of Seir, Watchman, what of the night? Watchman, what of the night?

12. Vartia sanoi: kuin aamu tulee, niin vielä yö on; jos te vielä kysytte, niin teidän pitää vielä sitte palajaman ja taas kysymän.

12. The watchman said, The morning cometh, and also the night: if ye will enquire, enquire ye: return, come.

13. Tämä on Arabian kuorma: teidän pitää yötymän Arabian metsässä, Dedanimin tiellä.

13. The burden upon Arabia. In the forest in Arabia shall ye lodge, O ye travelling companies of Dedanim.

14. Kantakaat vettä janoovaa vastaan, te jotka asutte Temanin maassa: taritkaat pakenevaisille leipää.

14. The inhabitants of the land of Tema brought water to him that was thirsty, they prevented with their bread him that fled.

15. Sillä he pakenevat miekkaa, paljasta miekkaa, jännitettyä jousta ja isoa sotaa.

15. For they fled from the swords, from the drawn sword, and from the bent bow, and from the grievousness of war.

16. Sillä näin sanoo Herra minulle: vielä nyt vuosi, niinkuin palkollisen vuodet ovat, niin pitää kaiken Kedarin kunnian hukkuman.

16. For thus hath the Lord said unto me, Within a year, according to the years of an hireling, and all the glory of Kedar shall fail:

17. Ja jääneet ampujat, väkevät Kedarin lapsista, pitää vähemmäksi joutuman; sillä Herra Israelin Jumala on sen sanonut.

17. And the residue of the number of archers, the mighty men of the children of Kedar, shall be diminished: for the LORD God of Israel hath spoken it.

22 luku

1. Tämä on Näkylaakson kuorma: mikä sinun nyt on, että te niin kaikki olette astuneet kattoin päälle?

1. The burden of the valley of vision. What aileth thee now, that thou art wholly gone up to the housetops?

2. Sinä olet täynnä humua: kaupunki täynnä väkeä, iloinen kaupunki: sinun lyötys ei ole miekalla lyödyt, ja ei ole kuolleet sodassa.

2. Thou that art full of stirs, a tumultuous city, a joyous city: thy slain men are not slain with the sword, nor dead in battle.

3. Vaan kaikki sinun päämiehes ovat poikenneet joutsesta pois, ja ovat vangitut; kaikki kuin sinussa löyttiin, ovat vangitut, ja kauvas paenneet.

3. All thy rulers are fled together, they are bound by the archers: all that are found in thee are bound together, which have fled from far.

4. Sentähden minä sanon: menkäät

4. Therefore said I, Look away from

pois minun tyköäni, antakaat minun itkeä vaikiasti; älkäät ahkeroitko lohduttaa, minun kansani tyttären hävityksen tähden.

me; I will weep bitterly, labour not to comfort me, because of the spoiling of the daughter of my people.

5. Sillä se on kapinan, sortamisen ja surun päivä Herralta, Herralta Zebaotilta, Näkylaaksossa muurien kukistamisen tähden, ja huudon tähden vuorella;

5. For it is a day of trouble, and of treading down, and of perplexity by the Lord GOD of hosts in the valley of vision, breaking down the walls, and of crying to the mountains.

6. Että Elam lähtee viinellä, vaunuilla, väellä, ratsasmiehillä, ja Kir välkkyy kilvistä.

6. And Elam bare the quiver with chariots of men and horsemen, and Kir uncovered the shield.

7. Ja tapahtuu, että sinun valitut laaksos ovat täynnä vaunuja; ja ratsastajat sioittavat itsensä portin eteen.

7. And it shall come to pass, that thy choicest valleys shall be full of chariots, and the horsemen shall set themselves in array at the gate.

8. Silloin pitää Juudan peite avattaman, että aseet nähdään silloin metsähuoneessa.

8. And he discovered the covering of Judah, and thou didst look in that day to the armour of the house of the forest.

9. Ja te olette näkevä monta reikää Davidin kaupungissa; ja kokootte veden alimmaiseen lammikkoon.

9. Ye have seen also the breaches of the city of David, that they are many: and ye gathered together the waters of the lower pool.

10. Teidän pitää lukeman huoneet Jerusalemissa, ja teidän pitää jaottaman huoneet vahvistaaksenne muureja.

10. And ye have numbered the houses of Jerusalem, and the houses have ye broken down to fortify the wall.

11. Ja teidän pitää tekemän vesihaudan molempain muurien välille, vanhan kalalammin vedestä; kuitenkin ette katso häntä, joka tämän tekee, ettekä katsele sitä, joka senkaltaisia on kaukaa toimittanut.

11. Ye made also a ditch between the two walls for the water of the old pool: but ye have not looked unto the maker thereof, neither had respect unto him that fashioned it long ago.

12. Sentähden antaa Herra, Herra Zebaot, silloin julistaa, että itketään ja murehditaan, ja hiukset ajellaan ja puetaan säkkiin.

12. And in that day did the Lord GOD of hosts call to weeping, and to mourning, and to baldness, and to girding with sackcloth:

13. (Vaikka nyt) katso, ilo ja riemu, teurastaa härkiä, tappaa lampaita, syödä lihaa, juoda viinaa, (ja sanoa): syökäämme ja juokaamme, meidän pitää kuitenkin huomenna kuoleman.

13. And behold joy and gladness, slaying oxen, and killing sheep, eating flesh, and drinking wine: let us eat and drink; for to morrow we shall die.

14. Tämä on, (sanoo) Herra Zebaot, minun korvilleni tullut: mitämaks, jos minä tämän pahan teon annan anteeksi, siihenasti kuin te kuolette, sanoo Herra, Herra Zebaot.

14. And it was revealed in mine ears by the LORD of hosts, Surely this iniquity shall not be purged from you till ye die, saith the Lord GOD of hosts.

15. Näin sanoo Herra, Herra Zebaot: mene tavarahuoneen haltian Sebnan tykö ja sano hänelle:

15. Thus saith the Lord GOD of hosts, Go, get thee unto this treasurer, even unto Shebna, which is over the house, and say,

16. Mitä sinun tässä on, kenenkä oma sinä olet? ettäs annat hakata itselles haudan niinkuin se, joka hakkauttaa itsellensä haudan korkeuteen, ja olet

16. What hast thou here? and whom hast thou here, that thou hast hewed thee out a sepulchre here, as he that heweth him out a sepulchre on high,

niinkuin se, joka antaa itsellensä tehdä asumasian vuorelle?
17. Katso, Herra ajaa sinun pois, niinkuin väkevä mies heittää jonkun pois, ja peittää sinun kokonansa,
18. Ja pyörittää sinun kohta, ja peräti niinkuin kierikan aukialle kedolle; siellä sinun pitää kuoleman, siellä pitää sinun kalliit vaunus, sinun Herras huoneen kanssa, tuleman häväistykseksi.
19. Ja minä kukistan sinun säädystäs, ja sinä pannaan pois viraltas.
20. Ja silloin pitää tapahtuman, että minä kutsun palveliani Eliakimin, Hilkian pojan,
21. Ja panen hänen yllensä sinun hamees, ja vyötän hänen sinun vyölläs, ja annan sinun valtas hänelle; että hän on niiden isä, jotka Jerusalemissa ja Juudan huoneessa asuvat.
22. Ja panen Davidin huoneen avaimen hänen olallensa, että hän avaa, ja ei kenkään sulje, että hän sulkee, ja ei kenkään avaa.
23. Ja lyön hänen niinkuin naulan

and that graveth an habitation for himself in a rock?
17. Behold, the LORD will carry thee away with a mighty captivity, and will surely cover thee.
18. He will surely violently turn and toss thee like a ball into a large country: there shalt thou die, and there the chariots of thy glory shall be the shame of thy lord's house.
19. And I will drive thee from thy station, and from thy state shall he pull thee down.
20. And it shall come to pass in that day, that I will call my servant Eliakim the son of Hilkiah:
21. And I will clothe him with thy robe, and strengthen him with thy girdle, and I will commit thy government into his hand: and he shall be a father to the inhabitants of Jerusalem, and to the house of Judah.
22. And the key of the house of David will I lay upon his shoulder; so he shall open, and none shall shut; and he shall shut, and none shall open.
23. And I will fasten him as a nail in a

vahvaan paikkaan; ja hänellä on oleva kunnian istuin, hänen isänsä huoneessa,

sure place; and he shall be for a glorious throne to his father's house.

24. Että hänen päällensä ripustetaan kaikki hänen isänsä huoneen kunnia, lapset ja lasten lapset, kaikki pienet kappaleet, juoma-astiat, ja kaikkinaiset kanteleet.

24. And they shall hang upon him all the glory of his father's house, the offspring and the issue, all vessels of small quantity, from the vessels of cups, even to all the vessels of flagons.

25. Silloin, sanoo Herra Zebaot, naula pitää otettaman pois, joka vahvassa paikassa on, niin että hänen pitää rikkoontuman, lankeeman, putooman, ja se kuorma kuin hänen päällänsä on, pitää hukkuman; sillä Herra sen sanoo.

25. In that day, saith the LORD of hosts, shall the nail that is fastened in the sure place be removed, and be cut down, and fall; and the burden that was upon it shall be cut off: for the LORD hath spoken it.

23 luku

1. Tämä on Tyron kuorma: valittakaat, te haahdet merellä; sillä se on kukistettu, niin ettei siellä ole yhtään huonetta, eikä sinne mene kenkään; Kittimin maasta pitää heidän sen äkkäämän.

1. The burden of Tyre. Howl, ye ships of Tarshish; for it is laid waste, so that there is no house, no entering in: from the land of Chittim it is revealed to them.

2. Olkaat ääneti, te luotoin asuvaiset: Zidonin kauppamiehet, jotka merellä vaelsivat, täyttivät sinun.

2. Be still, ye inhabitants of the isle; thou whom the merchants of Zidon, that pass over the sea, have

replenished.

3. Ja kaikkinainen hedelmä, joka Sihorin tykönä kasvaa, ja jyvät virran tykönä vietiin sinne veden ylitse; ja on pakanain kaupaksi tullut.

3. And by great waters the seed of Sihor, the harvest of the river, is her revenue; and she is a mart of nations.

4. Sinä mahdat kyllä hämmästyä, Zidon; sillä meri lausuu ja vahvin meren tykönä sanoo: en minä ole silleen raskas, en minä synnytä, enkä myös kasvata yhtään nuorukaista, enkä ruoki neitsyttä.

4. Be thou ashamed, O Zidon: for the sea hath spoken, even the strength of the sea, saying, I travail not, nor bring forth children, neither do I nourish up young men, nor bring up virgins.

5. Niinkuin kuultaissa Egyptistä hämmästyttiin, niin pitää myös hämmästyttämän, koska Tyrosta kuullaan.

5. As at the report concerning Egypt, so shall they be sorely pained at the report of Tyre.

6. Menkäät merille, valittakaat, jotka luodoissa asutte.

6. Pass ye over to Tarshish; howl, ye inhabitants of the isle.

7. Eikö tämä ole teidän ilokaupunkinne, joka kerskaa itsiänsä vanhuudestansa? Hänen jalkansa pitää viemän hänen pitkän matkan taa vaeltamaan.

7. Is this your joyous city, whose antiquity is of ancient days? her own feet shall carry her afar off to sojourn.

8. Kuka olis sitä ajatellut, että kruunatulle Tyrolle piti niin käymän? että sen kauppamiehet ovat pääruhtinaat, ja sen kauppiaat ylimmäiset maassa?

8. Who hath taken this counsel against Tyre, the crowning city, whose merchants are princes, whose traffickers are the honourable of the earth?

9. Herra Zebaot on sen niin ajatellut,

9. The LORD of hosts hath purposed

että hän kaiki hänen kaunistuksensa prameuden heikoksi tekis; ja tekis ylönkatsotuksi kaikki kuuluisat maassa.

it, to stain the pride of all glory, and to bring into contempt all the honourable of the earth.

10. Vaella maas lävitse niinkuin virta, sinä Tarsiksen tytär; ei siellä ole enään yhtään vyötä.

10. Pass through thy land as a river, O daughter of Tarshish: there is no more strength.

11. Hän kokottaa kätensä meren päälle, ja peljättää valtakunnat; Herra käski Kananin hävittämään sen linnat,

11. He stretched out his hand over the sea, he shook the kingdoms: the LORD hath given a commandment against the merchant city, to destroy the strong holds thereof.

12. Ja sanoi: ei sinun pidä enään iloitseman, sinä häväisty neitsy Zidonin tytär: nouse ja mene matkaas Kittimiin, ei sinulla pidä sielläkään lepoa oleman.

12. And he said, Thou shalt no more rejoice, O thou oppressed virgin, daughter of Zidon: arise, pass over to Chittim; there also shalt thou have no rest.

13. Katso, Kaldealaisten maassa ei yhtään kansaa ollut, vaan Assur on sen perustanut korven asuvaisille, ja rakentanut hänen linnansa, pannut ylös hänen huoneennsa, ja on kuitenkin pantu kukistettavaksi.

13. Behold the land of the Chaldeans; this people was not, till the Assyrian founded it for them that dwell in the wilderness: they set up the towers thereof, they raised up the palaces thereof; and he brought it to ruin.

14. Surekaat, te haahdet merillä ; sillä teidän voimanne on tyhjä.

14. Howl, ye ships of Tarshish: for your strength is laid waste.

15. Silloin pitää Tyro unhotettaman seitsemänkymmentä vuotta, niinkauvan kuin yksi kuningas elää;

15. And it shall come to pass in that day, that Tyre shall be forgotten seventy years, according to the days

mutta seitsemänkymmenen vuoden perästä käypi Tyron niinkuin portosta veisataan:

of one king: after the end of seventy years shall Tyre sing as an harlot.

16. Ota kantele, mene ympäri kaupunkia, sinä unhotettu portto: soita vahvasti kantelettas, ja laula lohdullisesti, että sinua taas muistettaisiin.

16. Take an harp, go about the city, thou harlot that hast been forgotten; make sweet melody, sing many songs, that thou mayest be remembered.

17. Sillä seitsemänkymmenen vuoden perästä on Herra etsivä Tyroa, että hän tulis jälleen porttopalkoillensa, ja huorin tekis kaikkein valtakuntain kanssa maan päällä.

17. And it shall come to pass after the end of seventy years, that the LORD will visit Tyre, and she shall turn to her hire, and shall commit fornication with all the kingdoms of the world upon the face of the earth.

18. Mutta hänen kauppansa ja porttopalkkansa pitää oleman pyhä Herralle . Ei sitä koota tavaraksi, eikä salata, vaan jotka asuvat Herran edessä, niillä pitää hänen kauppakalunsa oleman, siitä syödä, ravita ja itsiänsä vaatettaa.

18. And her merchandise and her hire shall be holiness to the LORD: it shall not be treasured nor laid up; for her merchandise shall be for them that dwell before the LORD, to eat sufficiently, and for durable clothing.

24 luku

1. Katso, Herra tekee maan tyhjäksi ja autioksi, ja kukistaa, mitä siinä on, ja hävittää sen asuvaiset.

1. Behold, the LORD maketh the earth empty, and maketh it waste, and turneth it upside down, and scattereth abroad the inhabitants thereof.

2. Ja papeille tapahtuu niinkuin kansallekin, herralle niinkuin palveliallekin, emännälle niinkuin piiallekin, myyjälle niinkuin ostajallekin, lainaajalle niinkuin lainaksi ottajallekin, korkorahan ottajlle niinkuin antajallekin.

2. And it shall be, as with the people, so with the priest; as with the servant, so with his master; as with the maid, so with her mistress; as with the buyer, so with the seller; as with the lender, so with the borrower; as with the taker of usury, so with the giver of usury to him.

3. Sillä maan pitää peräti tyhjäksi ja kokonansa ryöstetyksi tuleman; sillä Herra on tämän sanonut.

3. The land shall be utterly emptied, and utterly spoiled: for the LORD hath spoken this word.

4. Maa on surkia ja hävitetään, maa pelehtyy ja häviää; kansan ylimmäiset nääntyvät maassa.

4. The earth mourneth and fadeth away, the world languisheth and fadeth away, the haughty people of the earth do languish.

5. Maa on saastaiseksi tullut asuvaisistansa; sillä he tekevät lakia vastaan ja muuttavat säädyt, ja luopuvat ijankaikkisesta liitosta.

5. The earth also is defiled under the inhabitants thereof; because they have transgressed the laws, changed the ordinance, broken the everlasting covenant.

6. Sentähden kuluttaa kirous maan ja sen asuvaiset hävitetään; sentähden maan asuvaiset kuivettuvat, niin että vähä jää väkeä.

6. Therefore hath the curse devoured the earth, and they that dwell therein are desolate: therefore the inhabitants of the earth are burned, and few men left.

7. Viina katoo, viinapuu surkastuu, ja kaikki, jotka sydämestänsä iloisina olivat, huokaavat.

7. The new wine mourneth, the vine languisheth, all the merryhearted do sigh.

8. Vaskirumpuin riemu taukoo, iloitsevaisten ilo puuttuu, kanteleiden riemu loppuu.
9. Ei lauleta viinaa juotaissa, ja hyvä juoma on karvas juoville.

10. Tyhjä kaupunki on kukistettu maahan; kaikki huoneet ovat teljetyt, niin ettei yksikään sinne mene.
11. Viinan puutteen tähden valitetaan kaduilla: kaikki ilo on pois, kaikki maan riemu on matkassansa.
12. Ei ole muuta jäänyt kaupunkiin kuin hävitys, ja portit ovat autiot.
13. Sillä kansalle tapahtuu myös maassa niinkuin öljypuillekin, koska siitä on poimittu; niinkuin sitte poimittaisiin kuin oikia viinan kokousaika on pois.
14. Ne korottavat äänensä ja iloitsevat; Herran kunniasta he iloitsevat, hamasta merestä asti.
15. Niin kiittäkäät nyt Herraa laaksoissa, luodoissa Herran, Israelin Jumalan nimeä.
16. Me kuulemme kiitosvirren maailman äärestä, vanhurskaalle kunniaksi. Ja minun pitää sanoman:

8. The mirth of tabrets ceaseth, the noise of them that rejoice endeth, the joy of the harp ceaseth.
9. They shall not drink wine with a song; strong drink shall be bitter to them that drink it.
10. The city of confusion is broken down: every house is shut up, that no man may come in.
11. There is a crying for wine in the streets; all joy is darkened, the mirth of the land is gone.
12. In the city is left desolation, and the gate is smitten with destruction.
13. When thus it shall be in the midst of the land among the people, there shall be as the shaking of an olive tree, and as the gleaning grapes when the vintage is done.
14. They shall lift up their voice, they shall sing for the majesty of the LORD, they shall cry aloud from the sea.
15. Wherefore glorify ye the LORD in the fires, even the name of the LORD God of Israel in the isles of the sea.
16. From the uttermost part of the earth have we heard songs, even glory to the righteous. But I said, My

miksi minä olen niin laiha? miksi minä olen niin laiha? voi minua! sillä ylönkatsojat ylönkatsovat, ja ylönkatsojat ylönkatsovat,

leanness, my leanness, woe unto me! the treacherous dealers have dealt treacherously; yea, the treacherous dealers have dealt very treacherously.

17. Sentähden tulee teidän asuvainne päälle maassa hämmästys, kuoppa ja paula.

17. Fear, and the pit, and the snare, are upon thee, O inhabitant of the earth.

18. Ja jos joku pakenis hämmästyksen huutoa, niin hän kuitenkin putoo kuoppaan; ja jos hän pääsee kuopasta ylös, niin hän kuitenkin käsitetään paulaan, sillä korkeuden akkunat avataan, ja maan perustukset vapisevat.

18. And it shall come to pass, that he who fleeth from the noise of the fear shall fall into the pit; and he that cometh up out of the midst of the pit shall be taken in the snare: for the windows from on high are open, and the foundations of the earth do shake.

19. Maan käy aivan pahoin: ei sen pidä ollenkaan menestymän, vaan pitää peräti raukeaman.

19. The earth is utterly broken down, the earth is clean dissolved, the earth is moved exceedingly.

20. Maan pitää kovin hoiperteleman niinkuin juopuneen, ja vietämän pois niinkuin majan; sillä sen pahat teot painavat sen, niin että sen pitää lankeeman, ja ei enään nouseman.

20. The earth shall reel to and fro like a drunkard, and shall be removed like a cottage; and the transgression thereof shall be heavy upon it; and it shall fall, and not rise again.

21. Silloin on Herra etsivä sitä korkiaa sotaväkeä, joka korkeudessa on, ja maan kuninkaita, jotka ovat maan päällä.

21. And it shall come to pass in that day, that the LORD shall punish the host of the high ones that are on high, and the kings of the earth upon the earth.

22. Että he kootaan yhteen niinkuin

22. And they shall be gathered

kuopassa sidotut, ja pitää oleman suljetut vankeudessa, ja suuren ajan perästä taas etsittämän.

23. Ja kuun pitää häpeemän, ja auringon ujoileman, koska Herra Zebaot on tuleva kuninkaaksi Zionin vuorella ja Jerusalemissa; ja hänen vanhimpainsa edessä pitää kunnia oleman.

together, as prisoners are gathered in the pit, and shall be shut up in the prison, and after many days shall they be visited.

23. Then the moon shall be confounded, and the sun ashamed, when the LORD of hosts shall reign in mount Zion, and in Jerusalem, and before his ancients gloriously.

25 luku

1. Herra, sinä olet minun Jumalani, sinua minä ylistän, minä kiitän sinun nimeäs; sillä sinä teet ihmeitä: sinun vanhat aivoitukses ovat uskolliset ja todet.

2. Sillä sinä teet kaupungin kivirauniooksi, sen vahvan kaupungin, että hän läjässä on; muukalaisten palatsit, niin ettei ne enää ole kaupungit, eikä ikänä enää rakenneta.

3. Sentähden kunnioittaa sinua väkevä kansa, urhoolliset pakanain kaupungit pelkäävät sinua.

4. Sillä sinä olet heikkoin väkevyys ja köyhäin vahvuus heidän vaivoissansa:

1. O LORD, thou art my God; I will exalt thee, I will praise thy name; for thou hast done wonderful things; thy counsels of old are faithfulness and truth.

2. For thou hast made of a city an heap; of a defenced city a ruin: a palace of strangers to be no city; it shall never be built.

3. Therefore shall the strong people glorify thee, the city of the terrible nations shall fear thee.

4. For thou hast been a strength to the poor, a strength to the needy in

myrskyssä turva, varjo helteessä, kuin tyrannit julmistuvat niinkuin raju-ilma seinää vastoin.

his distress, a refuge from the storm, a shadow from the heat, when the blast of the terrible ones is as a storm against the wall.

5. Sinä nöyryytät muukalaisten metelin, niinkuin helteen kuivassa paikassa, niinkuin helle pilven varjolla, niin tyrannein ilo painetaan alas.

5. Thou shalt bring down the noise of strangers, as the heat in a dry place; even the heat with the shadow of a cloud: the branch of the terrible ones shall be brought low.

6. Ja Herra Zebaot tekee kaikille kansoille tällä vuorella lihavan pidon, pidon selkiästä viinasta, rasvasta, ytimestä ja puhtaasta viinasta.

6. And in this mountain shall the LORD of hosts make unto all people a feast of fat things, a feast of wines on the lees, of fat things full of marrow, of wines on the lees well refined.

7. Ja tällä vuorella on hän kääriliinan paneva pois, jolla kaikki ihmiset kääritty ovat, ja peittovaatteen, jolla kaikki pakanat peitetyt ovat.

7. And he will destroy in this mountain the face of the covering cast over all people, and the vail that is spread over all nations.

8. Sillä kuolema pitää nieltämän ijankaikkisesti, ja Herra, Herra on kyyneleet pyyhkivä pois jokaisen kasvoista, ja on ottava kansansa häväistykset pois kaikissa maakunnissa; sillä Herra on sen sanonut.

8. He will swallow up death in victory; and the Lord GOD will wipe away tears from off all faces; and the rebuke of his people shall he take away from off all the earth: for the LORD hath spoken it.

9. Silloin sanotaan: katso, tämä on meidän Jumalamme jota me odotamme, ja hän auttaa meitä; tämä

9. And it shall be said in that day, Lo, this is our God; we have waited for him, and he will save us: this is the

on Herra, häntä me odotamme, iloitaksemme ja riemuitaksemme hänen autuudessansa.

LORD; we have waited for him, we will be glad and rejoice in his salvation.

10. Sillä Herran käsi lepää tällä vuorella; mutta Moab runnellaan sen alla, niinkuin korret sotkutaan loassa.

10. For in this mountain shall the hand of the LORD rest, and Moab shall be trodden down under him, even as straw is trodden down for the dunghill.

11. Ja Herra hajoittaa kätensä heidän sekaansa, niinkuin uija hajoittaa uidaksensa; ja hän on käsivarrellansa heidän prameutensa alentava.

11. And he shall spread forth his hands in the midst of them, as he that swimmeth spreadeth forth his hands to swim: and he shall bring down their pride together with the spoils of their hands.

12. Ja sinun muuries korkiat vahvistukset hän kallistaa, alentaa ja heittää tomuun.

12. And the fortress of the high fort of thy walls shall he bring down, lay low, and bring to the ground, even to the dust.

26 luku

1. Siihen aikaan pitää Juudan maassa tämä veisu veisattaman: meillä on vahva kaupunki, hän pani autuuden muuriksi ja varjelukseksi.

1. In that day shall this song be sung in the land of Judah; We have a strong city; salvation will God appoint for walls and bulwarks.

2. Avatkaat portit, vanhurskaan kansan, joka uskossa pysyy, käydä sisälle.

2. Open ye the gates, that the righteous nation which keepeth the truth may enter in.

3. Sinä pidät aina rauhan, vahvan lupaukses jälkeen; sillä sinuun turvataan.
4. Sentähden luottakaat Herraan ijankaikkisesti; sillä Herra, Herra on kallio ijankaikkisesti.
5. Ja hän notkistaa alas ne, jotka korkialla asuvat, hän alentaa korotetun kaupungin; hän sysää sen maahan, niin että se tomussa makaa,

6. Että hän jaloilla poljetaan, vaivaisten jaloilla ja köyhäin kantapäillä.
7. Mutta vanhurskasten tie on tasainen; sinä ojennat vanhurskasten polut.
8. Herra, me odotamme sinua oikeutes tiellä; sydän himoitsee sinun nimeäs ja muistoas.

9. Minä halajan sinua sydämestäni yöllä, minun henkeni valvoo myös minussa varhain sinun tykös; sillä kussa sinun oikeutes maakunnassa on, niin maan piirin asuvaiset oppivat vanhurskautta.
10. Mutta ehkä jumalattomille armoja

3. Thou wilt keep him in perfect peace, whose mind is stayed on thee: because he trusteth in thee.
4. Trust ye in the LORD for ever: for in the LORD JEHOVAH is everlasting strength:
5. For he bringeth down them that dwell on high; the lofty city, he layeth it low; he layeth it low, even to the ground; he bringeth it even to the dust.
6. The foot shall tread it down, even the feet of the poor, and the steps of the needy.
7. The way of the just is uprightness: thou, most upright, dost weigh the path of the just.
8. Yea, in the way of thy judgments, O LORD, have we waited for thee; the desire of our soul is to thy name, and to the remembrance of thee.
9. With my soul have I desired thee in the night; yea, with my spirit within me will I seek thee early: for when thy judgments are in the earth, the inhabitants of the world will learn righteousness.
10. Let favour be shewed to the

tarittaisiin, niin ei he opi kuitenkaan vanhurskautta, vaan tekevät ainoastaan pahaa oikeuden maalla; sillä ei he näe Herran kunniaa.

wicked, yet will he not learn righteousness: in the land of uprightness will he deal unjustly, and will not behold the majesty of the LORD.

11. Herra, sinun kätes on ylennetty, vaan ei he sitä näe; mutta kuin he sen nähdä saavat, niin he häpiään tulevat kansan kiivaudesta, ja vielä sitte tuli sinun vihollises kuluttaa.

11. LORD, when thy hand is lifted up, they will not see: but they shall see, and be ashamed for their envy at the people; yea, the fire of thine enemies shall devour them.

12. Mutta sinä, Herra, saatat meille rauhan; sillä kaikki, mitä me toimitamme, olet sinä meille antanut.

12. LORD, thou wilt ordain peace for us: for thou also hast wrought all our works in us.

13. Herra meidän Jumalamme: muut herrat tosin meitä myös vallitsevat paitsi sinua; mutta me muistamme ainoastaan kuitenkin sinussa sinun nimeäs.

13. O LORD our God, other lords beside thee have had dominion over us: but by thee only will we make mention of thy name.

14. Ei kuolleet eläviksi tule ja nukkuneet ei nouse; sillä sinä olet heitä etsinyt ja hävittänyt, ja kaiken heidän muistonsa kadottanut.

14. They are dead, they shall not live; they are deceased, they shall not rise: therefore hast thou visited and destroyed them, and made all their memory to perish.

15. Mutta sinä, Herra, olet lisännyt kansaa, sinä Herra olet lisännyt kansaa, sinä olet kunnialliseksi tullut; sinä olet pannut heitä kauvas maailman ääriin.

15. Thou hast increased the nation, O LORD, thou hast increased the nation: thou art glorified: thou hadst removed it far unto all the ends of the earth.

16. Herra, kuin tuska tulee, niin sinua etsitään: koskas heitä kuritat, niin he parkuvat surkiasti.

16. LORD, in trouble have they visited thee, they poured out a prayer when thy chastening was upon them.

17. Niinkuin raskaalla vaimolla, kuin hän synnyttämällänsä on, on ahdistus, ja hän parkuu kivullansa, niin meille myös tapahtuu, Herra, sinun kasvois edessä.

17. Like as a woman with child, that draweth near the time of her delivery, is in pain, and crieth out in her pangs; so have we been in thy sight, O LORD.

18. Me olemme raskaat ja meillä on kipu, niinkuin tuulen synnyttäväisellä; emme kuitenkaan voi maata auttaa, eikä maan piirin asuvaiset tahtoneet langeta.

18. We have been with child, we have been in pain, we have as it were brought forth wind; we have not wrought any deliverance in the earth; neither have the inhabitants of the world fallen.

19. Mutta sinun kuollees elävät, ja minun kuolleet ruumiini nousevat jälleen kuolleista. Herätkäät ja kerskatkaat te, jotka makaatte maan alla; sillä sinun kastees on viheriäisen kedon kaste, ja maa on kuolleet itsestänsä antava.

19. Thy dead men shall live, together with my dead body shall they arise. Awake and sing, ye that dwell in dust: for thy dew is as the dew of herbs, and the earth shall cast out the dead.

20. Mene, kansani, ja käy sisälle kammioos, ja sulje sinun oves jälkees; lymytä sinus silmänräpäykseksi,niin kauvan kuin viha käy ylitse.

20. Come, my people, enter thou into thy chambers, and shut thy doors about thee: hide thyself as it were for a little moment, until the indignation be overpast.

21. Sillä katso, Herra on käyvä ulos siastansa etsimään maan asuvaisten

21. For, behold, the LORD cometh out of his place to punish the inhabitants

pahuutta heidän päällensä; niin että maa ilmoittaa heidän verensä, ja ei niitä enää peitä, jotka hänessä tapetut ovat.

of the earth for their iniquity: the earth also shall disclose her blood, and shall no more cover her slain.

27 luku

1. Silloin on Herra kovalla, suurella ja väkevällä miekallansa etsivä Leviatania, joka on pitkä kärme, ja Leviatania, joka on kiperä kärme; ja on tappava lohikärmeen meressä.

1. In that day the LORD with his sore and great and strong sword shall punish leviathan the piercing serpent, even leviathan that crooked serpent; and he shall slay the dragon that is in the sea.

2. Silloin pitää oleman punaisen viinan viinamäen; laulakaat hänestä:

2. In that day sing ye unto her, A vineyard of red wine.

3. Minä Herra varjelen hänen, ja kastan hänen aikanansa, ettei hänen lehtensä hukkuisi, minä varjelen häntä päivällä ja yöllä.

3. I the LORD do keep it; I will water it every moment: lest any hurt it, I will keep it night and day.

4. En ole minä vihainen. Voi jos minä saisin sotia ohdakkeiden ja orjantappurain kanssa! niin minä menisin heidän tykönsä, ja polttaisin heidät kaikki tyynni.

4. Fury is not in me: who would set the briers and thorns against me in battle? I would go through them, I would burn them together.

5. Hän on minua tallella pitävä, ja toimittava minulle rauhan; rauhan on hän vielä sitte minulle saattava.

5. Or let him take hold of my strength, that he may make peace with me; and he shall make peace with me.

6. Siihen on se kuitenkin joutuva, että

6. He shall cause them that come of

Jakob juurtuu ja Israel vihoittaa ja kukoistaa, niin että he maan piirin hedelmällä täyttävät.

Jacob to take root: Israel shall blossom and bud, and fill the face of the world with fruit.

7. Eikö hän kumminkaan tule lyödyksi, niinkuin hänen vihollisensa lyövät häntä? ja eikö hän tule tapetuksi, niinkuin hänen vihollisensa häntä tappavat?

7. Hath he smitten him, as he smote those that smote him? or is he slain according to the slaughter of them that are slain by him?

8. Vaan sinä tuomitset heitä määrällä, ja kirvoitat heitä sittekuin sinä ankaralla tuulellas olet heitä murheelliseksi saattanut, koska idästä tuulee.

8. In measure, when it shooteth forth, thou wilt debate with it: he stayeth his rough wind in the day of the east wind.

9. Sentähden pitää Jakobin synti sen kautta anteeksi annettaman; ja se on siitä kaikki hyödytys, että hänen syntinsä otetaan pois, koska hän tekee kaikki alttarin kivet niinkuin tuhaksi muserretut kivet, ettei yhtään metsistöä eli kuvaa pidä enää jäämän.

9. By this therefore shall the iniquity of Jacob be purged; and this is all the fruit to take away his sin; when he maketh all the stones of the altar as chalkstones that are beaten in sunder, the groves and images shall not stand up.

10. Sillä vahvan kaupungin pitää yksinänsä oleman, kauniit huoneet hyljättämän ja jätettämän niinkuin korpi; niin että vasikat käyvät siellä laitumella, oleskelevat siella ja pureskelevat oksia.

10. Yet the defenced city shall be desolate, and the habitation forsaken, and left like a wilderness: there shall the calf feed, and there shall he lie down, and consume the branches thereof.

11. Hänen oksansa pitää murtuman kuivuuden tähden, niin että vaimot

11. When the boughs thereof are withered, they shall be broken off: the

niillä valkeata tekevät; sillä se on ymmärtämätöin kansa, sentähden ei myös se, joka heidät tehnyt on, armahda heitä, ja joka heidät luonut on, ei ole heille armollinen.

women come, and set them on fire: for it is a people of no understanding: therefore he that made them will not have mercy on them, and he that formed them will shew them no favour.

12. Silloin on Herra heittävä meren rannasta Egyptin virtaan, ja te Israelin lapset kootaan yksi toisensa perästä.

12. And it shall come to pass in that day, that the LORD shall beat off from the channel of the river unto the stream of Egypt, and ye shall be gathered one by one, O ye children of Israel.

13. Silloin soitetaan suurella basunalla, niin tulevat kadotetut Assyrian maalla, ja karkoitetut Egyptin malla, ja rukoilevat Herraa pyhällä Jerusalemin vuorella.

13. And it shall come to pass in that day, that the great trumpet shall be blown, and they shall come which were ready to perish in the land of Assyria, and the outcasts in the land of Egypt, and shall worship the LORD in the holy mount at Jerusalem.

28 luku

1. Voi ylpiää Ephraimin juopuneiden kruunua! jonka kaunis kunnia on pudonnut kukkanen, joka on ylemmäisellä puolella lihavaa laaksoa, jossa he viinasta hoipertelevat.

1. Woe to the crown of pride, to the drunkards of Ephraim, whose glorious beauty is a fading flower, which are on the head of the fat valleys of them that are overcome with wine!

2. Katso, väkevä ja voimallinen

2. Behold, the Lord hath a mighty and

Herralta, niinkuin raesade, niinkuin vahingollinen tuuli, niinkuin vesimyrsky, joka väkevästi lankee, pitää väkivallalla maahan päästettämän;

strong one, which as a tempest of hail and a destroying storm, as a flood of mighty waters overflowing, shall cast down to the earth with the hand.

3. Että Ephraimin juopuneiden ylpiä kruunu jaloilla tallatan.

3. The crown of pride, the drunkards of Ephraim, shall be trodden under feet:

4. Ja hänen kunniansa kaunistuksen pudonneet kukkaset, jotka lihavata laaksoa ylemmäisellä puolella ovat, pitää tuleman niinkuin se, joka varhain suvella kypsyy, jonka joku nähtyänsä ja käsillä pidellessänsä syö.

4. And the glorious beauty, which is on the head of the fat valley, shall be a fading flower, and as the hasty fruit before the summer; which when he that looketh upon it seeth, while it is yet in his hand he eateth it up.

5. Silloin Herra Zebaot on jääneelle kansallensa kunnian kruunu ja kaunis seppele,

5. In that day shall the LORD of hosts be for a crown of glory, and for a diadem of beauty, unto the residue of his people,

6. Ja tuomion henki hänelle, joka oikeudessa istuu, ja väkevyys niille, jotka sodasta palaavat portin tykö.

6. And for a spirit of judgment to him that sitteth in judgment, and for strength to them that turn the battle to the gate.

7. Siihen myös ovat nämät hulluksi tulleet viinasta, ja hoipertelevat väkevistä juomista; sillä papit ja prohpetat ovat hullut väkevästä juomasta, he ovat uponneet viinaan, ja hoipertelevat väkevästä juomasta,

7. But they also have erred through wine, and through strong drink are out of the way; the priest and the prophet have erred through strong drink, they are swallowed up of wine, they are out of the way through

he ovat erhettyneet ennustuksessa, ja ei osanneet oikeutta tuomiossa.
8. Sillä kaikki pöydät ovat täynnä oksennusta ja riettautta joka paikassa.

9. Kenelle hän siis opettaa viisautta? kenenkä hän antaa ymmärtää saarnaa? Vieroitettuin rieskasta, eroitettuin nisistä.

10. Sillä (he sanovat:) käske, käske vielä, käske, käske vielä, odota, odota vielä, odota, odota vielä, tässä vähä, siellä vähä.
11. Sillä hän on vihdoin pilkkaavaisilla huulilla ja toisella kielellä puhuva kansalle, jolle nyt näitä saarnataan.
12. Niin saadaan lepo, näin virvoitetaan väsyneet, niin ollaan alallansa; ja ei kuitenkaan tahdota kuulla (tätä saarnaa).
13. Sentähden pitää myös Herran sana heille juuri niin oleman: käske, käske vielä, käske, käske vielä, odota, odota vielä, odota, odota vielä, tässä vähä, siellä vähä, että heidän pitää menemän pois ja kaatuman takaperin, musertuman, kiedottaman ja vangiksi

strong drink; they err in vision, they stumble in judgment.
8. For all tables are full of vomit and filthiness, so that there is no place clean.
9. Whom shall he teach knowledge? and whom shall he make to understand doctrine? them that are weaned from the milk, and drawn from the breasts.
10. For precept must be upon precept, precept upon precept; line upon line, line upon line; here a little, and there a little:
11. For with stammering lips and another tongue will he speak to this people.
12. To whom he said, This is the rest wherewith ye may cause the weary to rest; and this is the refreshing: yet they would not hear.
13. But the word of the LORD was unto them precept upon precept, precept upon precept; line upon line, line upon line; here a little, and there a little; that they might go, and fall backward, and be broken, and snared, and taken.

tuleman.
14. Kuulkaat siis Herran sanaa, te pilkkakirveet, jotka vallitsette tätä kansaa, joka on Jerusalemissa.
15. Sillä te sanotte: me olemme tehneet liiton kuoleman kanssa ja sovinnon helvetin kanssa. Kuin rangaistuksen virta tulee, ei hänen pidä meitä kohtaaman; sillä me olemme tehneet valheen turvaksemme, ja petoksen varjelukseksemme.
16. Sentähden sanoo Herra, Herra: katso, minä lasken Zioniin perustuskiven, koetellun kiven, kalliin kulmakiven, joka hyvin on perustettu: joka uskoo, ei hänen pidä peljästymän.
17. Ja minä teen tuomion ojennusnuoraksi ja vanhurskauden mitaksi, niin pitää rakeet karkoittaman pois väärän turvan, ja veden pitää viemän tulen pois;
18. Että teidän liittonne kuoleman kanssa pitää tyhjäksi tuleman, ja teidän sovintonne helvetin kanssa ei pidä vahva oleman; ja koska rangaistuksen virta tulee, pitää sen

14. Wherefore hear the word of the LORD, ye scornful men, that rule this people which is in Jerusalem.
15. Because ye have said, We have made a covenant with death, and with hell are we at agreement; when the overflowing scourge shall pass through, it shall not come unto us: for we have made lies our refuge, and under falsehood have we hid ourselves:
16. Therefore thus saith the Lord GOD, Behold, I lay in Zion for a foundation a stone, a tried stone, a precious corner stone, a sure foundation: he that believeth shall not make haste.
17. Judgment also will I lay to the line, and righteousness to the plummet: and the hail shall sweep away the refuge of lies, and the waters shall overflow the hiding place.
18. And your covenant with death shall be disannulled, and your agreement with hell shall not stand; when the overflowing scourge shall pass through, then ye shall be trodden

tallaaman teitä.
19. Niin pian kuin se tulee, niin sen pitää teitä viemän pois: jos se tulee aamulla, niin tapahtuu se aamulla, niin myös päivällä ja yöllä; sillä ainoastaan rangaistus opettaa ottamaan sanoista vaarin.
20. Sillä vuode on niin lyhyt, ettei saa itsiänsä ojentaa, ja peite on niin soukka, ettei sen alla taida mykärässä olla.
21. Sillä Herra on nouseva niinkuin Peratsimin vuorella, ja vihastuva niinkuin Gibeonin laaksossa, että hän tekis työnsä, muukalaisen työnsä, ja että hän toimittais tekonsa, oudon tekonsa.
22. Pankaat siis pilkkanne pois, ettei siteenne kovemmaksi tulisi; sillä minä olen kuullut hävityksen ja teloituksen, joka Herralta, Herralta Zebaotilta on tapahtuva kaikessa maailmassa.
23. Ottakaat korviinne ja kuulkaat minun ääneni, ymmärtäkäät ja kuulkaat minun puheeni.
24. Kyntääkö eli jyrästääkö taikka viljeleekö peltomies peltonsa aina jyviksi?

down by it.
19. From the time that it goeth forth it shall take you: for morning by morning shall it pass over, by day and by night: and it shall be a vexation only to understand the report.
20. For the bed is shorter than that a man can stretch himself on it: and the covering narrower than that he can wrap himself in it.
21. For the LORD shall rise up as in mount Perazim, he shall be wroth as in the valley of Gibeon, that he may do his work, his strange work; and bring to pass his act, his strange act.
22. Now therefore be ye not mockers, lest your bands be made strong: for I have heard from the Lord GOD of hosts a consumption, even determined upon the whole earth.
23. Give ye ear, and hear my voice; hearken, and hear my speech.
24. Doth the plowman plow all day to sow? doth he open and break the clods of his ground?

25. Eikö niin ole? koska hän sen on tasoittanut, niin hän kylvää siihen herneitä ja heittää kuminoita, ja kylvää nisuja, ohria, jokaista kuhunka hän tahtoo, ja kaurat paikkaansa.

25. When he hath made plain the face thereof, doth he not cast abroad the fitches, and scatter the cummin, and cast in the principal wheat and the appointed barley and the rie in their place?

26. Juuri niin kurittaa myös heidän Jumalansa heitä rangaistuksella, ja opettaa heitä.

26. For his God doth instruct him to discretion, and doth teach him.

27. Sillä ei herneitä tapeta varstalla, eikä vaunuratas anneta kuminain päällä käydä, vaan herneet varistetaan sauvalla ja kuminat vitsalla.

27. For the fitches are not threshed with a threshing instrument, neither is a cart wheel turned about upon the cummin; but the fitches are beaten out with a staff, and the cummin with a rod.

28. Se jauhetaan ja leivotaan, eikä peräti tyhjäksi tapeta, koska se vaunurattaalla ja hevosilla tapetaan.

28. Bread corn is bruised; because he will not ever be threshing it, nor break it with the wheel of his cart, nor bruise it with his horsemen.

29. Näin tekee myös Herra Zebaot; sillä hänen neuvonsa on ihmeellinen, ja sen jalosti toimittaa.

29. This also cometh forth from the LORD of hosts, which is wonderful in counsel, and excellent in working.

29 luku

1. Voi Ariel, Ariel! sinä Davidin leirin kaupunki! te pidätte vuoden ajat ja pyhäpäivät.

1. Woe to Ariel, to Ariel, the city where David dwelt! add ye year to year; let them kill sacrifices.

2. Mutta minä vaivaan Arielia, niin että hänen pitää murehtiman ja sureman ja oleman minulle oikia Ariel.
3. Sillä minä piiritän sinun joka kulmalta, ja ahdistan sinun saarrolla, ja annan panna vallit sinun ympärilles.

4. Silloin pitää sinun itses alentaman, ja maasta puhuman, ja mutiseman puheellas tomusta; että sinun äänes on niinkuin noidan maasta, ja sinun puhees pitää oleman niinkuin tomusta haisevaisen.

5. Ja niitä, jotka sinua hajoittavat, pitää oleman niin monta kuin pientä tomua, ja tyranneja niin monta kuin lentäviä akanoita; ja sen pitää ratki äkisti tapahtuman.
6. Sillä sinun pitää Herralta Zebaotilta etsityksi tuleman pitkäisen jylinällä, maan järinällä, suurella äänellä, tuulen pyöriäisellä, raju-ilmalla ja kuluttavaisen tulen liekillä.
7. Mutta niinkuin yön näkö unessa, niin pitää kaikkein pakanain joukko oleman, jotka sotivat Arielia vastaan, kaiken joukkonsa ja saartonsa kanssa,

2. Yet I will distress Ariel, and there shall be heaviness and sorrow: and it shall be unto me as Ariel.
3. And I will camp against thee round about, and will lay siege against thee with a mount, and I will raise forts against thee.
4. And thou shalt be brought down, and shalt speak out of the ground, and thy speech shall be low out of the dust, and thy voice shall be, as of one that hath a familiar spirit, out of the ground, and thy speech shall whisper out of the dust.
5. Moreover the multitude of thy strangers shall be like small dust, and the multitude of the terrible ones shall be as chaff that passeth away: yea, it shall be at an instant suddenly.
6. Thou shalt be visited of the LORD of hosts with thunder, and with earthquake, and great noise, with storm and tempest, and the flame of devouring fire.
7. And the multitude of all the nations that fight against Ariel, even all that fight against her and her munition, and that distress her, shall be as a

ja niitä, jotka häntä ahdistavat.
8. Sillä niinkuin isoovainen on unessa syövinänsä, mutta herättyänsä on hänen sielunsa vielä tyhjä; ja niinkuin janoova on unessa juovinansa, mutta herättyänsä on hän voimatoin ja janoissansa: juuri niin pitää myös kaikkein pakanain joukko oleman, jotka sotivat Zionin vuorta vastaan.

9. Olkaat hitaat ja ihmetelkäät, eläkäät hekumassa, huutakaat, ja juopukaat, ei kuitenkaan viinasta; horjukaat, ei kuitenkaan väkevästä juomasta.
10. Sillä Herra on teille raskaan unen hengen lähettänyt, ja teidän silmänne sulkenut; teidän prophetanne, päämiehenne ja näkiänne on hän sokaissut;
11. Niin että kaikkein prophetain näyt ovat heille niinkuin lukitun kirjan sanat. Jos joku sen antais sille, joka lukea taitaa, ja sanois: lue tätä, ja hän vastaa: en minä taida, sillä se on lukittu.
12. Eli jos joku antais sille, joka ei lukea taida, ja sanois: lues tätä, ja

dream of a night vision.
8. It shall even be as when an hungry man dreameth, and, behold, he eateth; but he awaketh, and his soul is empty: or as when a thirsty man dreameth, and, behold, he drinketh; but he awaketh, and, behold, he is faint, and his soul hath appetite: so shall the multitude of all the nations be, that fight against mount Zion.
9. Stay yourselves, and wonder; cry ye out, and cry: they are drunken, but not with wine; they stagger, but not with strong drink.

10. For the LORD hath poured out upon you the spirit of deep sleep, and hath closed your eyes: the prophets and your rulers, the seers hath he covered.
11. And the vision of all is become unto you as the words of a book that is sealed, which men deliver to one that is learned, saying, Read this, I pray thee: and he saith, I cannot; for it is sealed:
12. And the book is delivered to him that is not learned, saying, Read this,

hän vastaa: en minä taida ensinkään lukea.

13. Ja Herra sanoo: että tämä kansa lähestyy minua suullansa, ja kunnioittaa minua huulillansa; mutta heidän sydämensä on kaukana minusta, ja pelkäävät minua ihmisten käskyin jälkeen, joita he opettavat;

14. Niin minä myös teen tälle kansalle ihmeellisesti, hirmuisesti,ja kamalasti, että heidän viisastensa viisaus hukkuu, ja heidän ymmärtäväistensä ymmärrys kätketään.

15. Voi niitä, jotka tahtovat olla salatut Herran edessä, ja peittää aivoituksensa, ja tekonsa pimeydessä pitää, ja sanovat: kukapa meidät näkee? eli kuka tuntee meitä?

16. Miksi te niin nurjat olette? Niinkuin savenvalaja pidettäisiin savena; käsiala puhuis tekiästänsä: ei hän ole minua tehnyt, ja teko sanois tekiästänsä: ei hän minua tunne.

17. Eikö vähän hetken perästä

I pray thee: and he saith, I am not learned.

13. Wherefore the Lord said, Forasmuch as this people draw near me with their mouth, and with their lips do honour me, but have removed their heart far from me, and their fear toward me is taught by the precept of men:

14. Therefore, behold, I will proceed to do a marvellous work among this people, even a marvellous work and a wonder: for the wisdom of their wise men shall perish, and the understanding of their prudent men shall be hid.

15. Woe unto them that seek deep to hide their counsel from the LORD, and their works are in the dark, and they say, Who seeth us? and who knoweth us?

16. Surely your turning of things upside down shall be esteemed as the potter's clay: for shall the work say of him that made it, He made me not? or shall the thing framed say of him that framed it, He had no understanding?

17. Is it not yet a very little while, and

Libanonin pidä hedelmälliseksi kedoksi tuleman, ja hedelmällinen keto metsäksi luettaman?

Lebanon shall be turned into a fruitful field, and the fruitful field shall be esteemed as a forest?

18. Silloin kuulevat kuurot tämän kirjan sanoja; ja sokian silmät näkevät synkeydessä ja pimeydessä.

18. And in that day shall the deaf hear the words of the book, and the eyes of the blind shall see out of obscurity, and out of darkness.

19. Ja raadolliset saavat ilon Herrasta; ja köyhät ihmisten seassa riemuitsevat Israelin Pyhässä,

19. The meek also shall increase their joy in the LORD, and the poor among men shall rejoice in the Holy One of Israel.

20. Koska tyrannit hukkuvat, ja pilkkaajat loppuvat, ja ne kaikki teloitetaan, jotka valvovat pahaa tehdäksensä,

20. For the terrible one is brought to nought, and the scorner is consumed, and all that watch for iniquity are cut off:

21. Jotka ihmisen tekevät syntiseksi sanan tähden, ja vainoovat rankaisiaansa portissa, ja pokkeevat oikeudesta valheen kautta.

21. That make a man an offender for a word, and lay a snare for him that reproveth in the gate, and turn aside the just for a thing of nought.

22. Sentähden sanoo Herra, Abrahamin lunastaja, Jakobin huoneelle näin: ei Jakob tule enää häpiään, eikä hänen kasvonsa ole enää häpeevä.

22. Therefore thus saith the LORD, who redeemed Abraham, concerning the house of Jacob, Jacob shall not now be ashamed, neither shall his face now wax pale.

23. Sillä koska he saavat lapsensa nähdä, minun käsialani heidän seassansa, niin he pyhittävät minun nimeni; ja heidän pitää Jakobin Pyhän

23. But when he seeth his children, the work of mine hands, in the midst of him, they shall sanctify my name, and sanctify the Holy One of Jacob,

pyhittämän, ja Israelin Jumalaa pelkäämän.

and shall fear the God of Israel.

24. Sillä joilla eksyväinen henki on, ne ottavat ymmärryksen; turhan puhujat sallivat heitänsä opetettaa.

24. They also that erred in spirit shall come to understanding, and they that murmured shall learn doctrine.

30 luku

1. Voi luopuvaisia lapsia! sanoo Herra: jotka ilman minua neuvoa pitävät, ja ilman minun henkeäni varjelusta etsivät, kokoovat syntiä synnin päälle;

1. Woe to the rebellious children, saith the LORD, that take counsel, but not of me; and that cover with a covering, but not of my spirit, that they may add sin to sin:

2. Jotka menevät alas Egyptiin, ja ei kysy minun suutani, varustaaksensa itsiänsä Pharaon voimalla, ja varjellaksensa itsensä Egyptin varjolla.

2. That walk to go down into Egypt, and have not asked at my mouth; to strengthen themselves in the strength of Pharaoh, and to trust in the shadow of Egypt!

3. Ja Pharaon väkevyys pitää oleman teille häpiäksi, ja Egyptin varjon turva häväistykseksi.

3. Therefore shall the strength of Pharaoh be your shame, and the trust in the shadow of Egypt your confusion.

4. Sillä heidän pääruhtinaansa ovat olleet Zoanissa; ja heidän sanansaattajansa ovat tulleet Hanekseen.

4. For his princes were at Zoan, and his ambassadors came to Hanes.

5. Mutta heidän pitää kaikkein kuitenkin häpiään tuleman, sen

5. They were all ashamed of a people that could not profit them, nor be an

kansan tähden, joka ei heille hyväksi eli avuksi olla taida, eikä muutoin hyödytykseksi, vaan ainoasti häpiäksi ja myös pilkaksi.

help nor profit, but a shame, and also a reproach.

6. Tämä on niiden petoin kuorma, jotka etelään päin ovat, kussa vanha ja nuori jalopeura on, tuliset kyykärmeet ja lentäväiset kärmeet murheen ja ahdistuksen maassa. He vievät riistansa varsoilla, ja tavaransa kamelein selässä sille kansalle, joka ei heille ensinkään hyödytykseksi olla taida.

6. The burden of the beasts of the south: into the land of trouble and anguish, from whence come the young and old lion, the viper and fiery flying serpent, they will carry their riches upon the shoulders of young asses, and their treasures upon the bunches of camels, to a people that shall not profit them.

7. Sillä ei Egypti mitään ole, ja hänen apunsa on turha, sentähden minä saarnaan siitä näin: alallansa olla on paras.

7. For the Egyptians shall help in vain, and to no purpose: therefore have I cried concerning this, Their strength is to sit still.

8. Mene siis nyt ja kirjoita tämä heidän eteensä tauluun, ja pane kirjaan, pysymään viimeiseen päivään asti, alati ja ijankaikkisesti.

8. Now go, write it before them in a table, and note it in a book, that it may be for the time to come for ever and ever:

9. Sillä se on tottelematoin kansa, ja valhetteliat lapset: lapset, jotka ei tahdo kuulla Herran lakia.

9. That this is a rebellious people, lying children, children that will not hear the law of the LORD:

10. Vaan sanovat näkiöille: ei teidän pidä näkemän, ja katsojille: ei teidän pidä katsoman meille oikeutta; mutta saarnatkaat meille suloisesti,

10. Which say to the seers, See not; and to the prophets, Prophesy not unto us right things, speak unto us smooth things, prophesy deceits:

katsokaat petos.

11. Poiketkaat teiltä, luopukaat tästä retkestä: antakaat Israelin Pyhän lakata meistä.

11. Get you out of the way, turn aside out of the path, cause the Holy One of Israel to cease from before us.

12. Sentähden sanoo Israelin Pyhä näin: että te hylkäätte tämän sanan, ja luotatte väkivaltaan ja vääryyteen, ja kerskaatte siitä;

12. Wherefore thus saith the Holy One of Israel, Because ye despise this word, and trust in oppression and perverseness, and stay thereon:

13. Niin pitää tämän pahan teon oleman teille niinkuin rako korkiassa muurissa, kuin se rupee hajoomaan, joka äkisti kaatuu maahan ylösalaisin, ja murentuu.

13. Therefore this iniquity shall be to you as a breach ready to fall, swelling out in a high wall, whose breaking cometh suddenly at an instant.

14. Niinkuin savi-astia muserrettu olis, joka muserretaan ja ei säästetä, siihenasti ettei siitä löydä niin suurta kappaletta, että tulta tuotaisiin totoista, eli ammennettaisiin vettä kaivosta.

14. And he shall break it as the breaking of the potters' vessel that is broken in pieces; he shall not spare: so that there shall not be found in the bursting of it a sherd to take fire from the hearth, or to take water withal out of the pit.

15. Sillä näin sanoo Herra, Herra Israelin Pyhä: kääntymisellä ja hiljaisuudella te tulette autetuksi, hiljaisuudessa ja toivossa te väkeväksi tulette, mutta ette tahtoneet;

15. For thus saith the Lord GOD, the Holy One of Israel; In returning and rest shall ye be saved; in quietness and in confidence shall be your strength: and ye would not.

16. Vaan sanoite: ei, vaan me tahdomme paeta hevosilla; sentähden teidän pitää kulkiana oleman: ja me

16. But ye said, No; for we will flee upon horses; therefore shall ye flee: and, We will ride upon the swift;

tahdomme nopiasti ajaa; sentähden pitää teidän vainoojanne myös nopiat oleman.

therefore shall they that pursue you be swift.

17. Tuhannen teistä pitää pakeneman yhden miehen uhkauksesta, viiden uhkauksesta pitää teidän pakeneman, siihenasti että teistä jää niinkuin pielipuu vuorelle, ja niinkuin lippu korkeudelle.

17. One thousand shall flee at the rebuke of one; at the rebuke of five shall ye flee: till ye be left as a beacon upon the top of a mountain, and as an ensign on an hill.

18. Sentähden Herra odottaa, että hän olis teille armoinen, ja sentähden on hän noussut teitä armahtamaan; sillä Herra on oikeuden Jumala. Autuaat ovat kaikki, jotka häntä odottavat.

18. And therefore will the LORD wait, that he may be gracious unto you, and therefore will he be exalted, that he may have mercy upon you: for the LORD is a God of judgment: blessed are all they that wait for him.

19. Sillä Zionin kansa on asuva Jerusalemissa, ja et sinä ole katkerasti itkevä. Hän kaiketi armahtaa sinua, kuin sinä huudat; hän vastaa sinua niin pian kuin hän sen kuulee.

19. For the people shall dwell in Zion at Jerusalem: thou shalt weep no more: he will be very gracious unto thee at the voice of thy cry; when he shall hear it, he will answer thee.

20. Ja Herra antaa teille leipää tuskassanne ja vettä ahdistuksessanne; sillä ei sinun opettajas lennä enää pois, vaan sinun silmäs näkevät opettajas.

20. And though the Lord give you the bread of adversity, and the water of affliction, yet shall not thy teachers be removed into a corner any more, but thine eyes shall see thy teachers:

21. Ja korvas kuulevat sanan takanas, sanoen: tämä on tie käykäät sitä, kuin te oikialle eli vasemmalle kädelle

21. And thine ears shall hear a word behind thee, saying, This is the way, walk ye in it, when ye turn to the right

eksyneet olette.
22. Silloin pitää teidän saastuttaman teidän hopialla silatut kuvanne, ja teidän kuvainne kultaiset vaatteet; ja teidän pitää ne heittämän pois niinkuin saastaisuuden, ja niille sanoman: mene ulos.
23. Silloin hän antaa sateen siemenelles, jonka pellolles kylvänyt olet, ja leipää pellon tulosta ylen runsaasti; ja karjas kaitaan avaralla kedolla.

24. Härjät ja varsat, jotka peltos kyntävät, syövät sekoitettuja ohria, jotka viskimellä ja pohtimella ovat pohditut.

25. Ja kaikkein suurten vuorten päällä, ja kaikkein suurten kukkulain päällä pitää eroitetut virrat käymän, suuren surmaamisen aikana, ja kuin tornit kaatuvat.
26. Ja kuun valo on oleva kuin auringon paiste ja auringon paiste on oleva seitsemän kertaa kirkkaampi kuin seitsemän päivän kirkkaus; kuin Herra sitoo kansansa haavat, ja sen

hand, and when ye turn to the left.
22. Ye shall defile also the covering of thy graven images of silver, and the ornament of thy molten images of gold: thou shalt cast them away as a menstruous cloth; thou shalt say unto it, Get thee hence.
23. Then shall he give the rain of thy seed, that thou shalt sow the ground withal; and bread of the increase of the earth, and it shall be fat and plenteous: in that day shall thy cattle feed in large pastures.
24. The oxen likewise and the young asses that ear the ground shall eat clean provender, which hath been winnowed with the shovel and with the fan.
25. And there shall be upon every high mountain, and upon every high hill, rivers and streams of waters in the day of the great slaughter, when the towers fall.
26. Moreover the light of the moon shall be as the light of the sun, and the light of the sun shall be sevenfold, as the light of seven days, in the day that the LORD bindeth up the breach

loukkaamat parantaa.

27. Katso, Herran nimi tulee kaukaa, hänen vihansa polttaa ja on sangen raskas; hänen huulensa ovat hirmuisuutta täynnä, ja hänen kielensä on niinkuin kuluttava tuli.
28. Ja hänen henkensä niinkuin tulvaava virta, joka hamaan kurkkuun asti ulottuu, hajoittamaan pakanoita, siihenasti että he tyhjäksi tulevat, ja ajamaan kansaa sinne ja tänne, suitsilla heidän suussansa.
29. Silloin pitää teidän veisaaman niinkuin juhlayönä, ja sydämestänne riemuitseman niinkuin huiluilla käytäisiin Herran vuorelle, Israelin turvan tykö.

30. Ja Herra kuuluttaa kunniallisen äänensä, että hänen kokotettu käsivartensa nähtäisiin, vihaisella haastamisella, ja kuluttavaisen tulen liekillä, säteillä, väkevällä sateella ja rakehilla.

31. Sillä Assurin pitää peljästymän Herran ääntä, joka häntä lyö vitsalla.

of his people, and healeth the stroke of their wound.
27. Behold, the name of the LORD cometh from far, burning with his anger, and the burden thereof is heavy: his lips are full of indignation, and his tongue as a devouring fire:
28. And his breath, as an overflowing stream, shall reach to the midst of the neck, to sift the nations with the sieve of vanity: and there shall be a bridle in the jaws of the people, causing them to err.
29. Ye shall have a song, as in the night when a holy solemnity is kept; and gladness of heart, as when one goeth with a pipe to come into the mountain of the LORD, to the mighty One of Israel.
30. And the LORD shall cause his glorious voice to be heard, and shall shew the lighting down of his arm, with the indignation of his anger, and with the flame of a devouring fire, with scattering, and tempest, and hailstones.
31. For through the voice of the LORD shall the Assyrian be beaten down,

which smote with a rod.

32. Sillä vitsan pitää kyllä sattuman ja koskeman, kuin Herra sen vie heidän ylitsensä rummuilla ja kanteleilla, ja joka paikassa sotii heitä vastaan.

32. And in every place where the grounded staff shall pass, which the LORD shall lay upon him, it shall be with tabrets and harps: and in battles of shaking will he fight with it.

33. Sillä kuoppa on jo entisestä valmistettu, ja se on myös kuninkaalle valmistettu, kyllä syvä ja leviä. Siellä on asumus, tuli ja paljo puita; Herran Henki on sen sytyttävä niinkuin jonkun tulikivisen virran.

33. For Tophet is ordained of old; yea, for the king it is prepared; he hath made it deep and large: the pile thereof is fire and much wood; the breath of the LORD, like a stream of brimstone, doth kindle it.

31 luku

1. Voi niitä, jotka menevät alas Egyptiin apua kerjäämään, ja luottavat hevosiin, ja turvaavat vaunuihin, että niitä on monta, ja ratsasmiehiin, että he juuri väkevät ovat, eivätkä turvaa Israelin Pyhään, eikä kysy Herraa.

1. Woe to them that go down to Egypt for help; and stay on horses, and trust in chariots, because they are many; and in horsemen, because they are very strong; but they look not unto the Holy One of Israel, neither seek the LORD!

2. Mutta hän on viisas ja antaa tulla onnettomuuden, ja ei muuta sanojansa; vaan asettaa itsensä pahain huonetta vastaan, ja pahantekiäin apua vastaan.

2. Yet he also is wise, and will bring evil, and will not call back his words: but will arise against the house of the evildoers, and against the help of them that work iniquity.

3. Sillä Egypti on ihminen ja ei

3. Now the Egyptians are men, and

Jumala, ja heidän hevosensa ovat liha ja ei henki. Ja Herra on kokottava kätensä, niin että auttajan pitää hoiperteleman, ja sen, jota autetaan, pitää lankeeman, ja ynnä molemmat toinen toisensa kanssa hukkuman.

4. Sillä näin sanoo Herra minulle: niinkuin jalopeura ja nuori jalopeura kiljuu saaliinsa päällä, kuin paimenten joukko on kokoontunut sitä vastaan, ei peljästy heidän huudostansa, eikä hämmästy vaikka heitä monta on: juuri niin on Herra Zebaot menevä alas sotimaan Zionin vuorella ja sen korkeudella.

5. Niinkuin linnut siivillänsä tekevät, niin Herra Zebaot on varjeleva Jerusalemin: hän on suojeleva, auttava, siellä oleva ja holhova häntä.

6. Palatkaat, te Israelin lapset, sen tykö, josta te peräti harhailleet olette.

7. Sillä silloin jokainen hylkää hopia- ja kulta-epäjumalansa, joita omat kätenne ovat tehneet teille synniksi.

8. Ja Assurin pitää lankeeman, ei miehen miekalla, ja pitää

not God; and their horses flesh, and not spirit. When the LORD shall stretch out his hand, both he that helpeth shall fall, and he that is holpen shall fall down, and they all shall fail together.

4. For thus hath the LORD spoken unto me, Like as the lion and the young lion roaring on his prey, when a multitude of shepherds is called forth against him, he will not be afraid of their voice, nor abase himself for the noise of them: so shall the LORD of hosts come down to fight for mount Zion, and for the hill thereof.

5. As birds flying, so will the LORD of hosts defend Jerusalem; defending also he will deliver it; and passing over he will preserve it.

6. Turn ye unto him from whom the children of Israel have deeply revolted.

7. For in that day every man shall cast away his idols of silver, and his idols of gold, which your own hands have made unto you for a sin.

8. Then shall the Assyrian fall with the sword, not of a mighty man; and the

kulutettaman, ei ihmisen miekalla; ja pitää kuitenkin pakeneman miekkaa, ja hänen nuorukaisensa pitää verollisiksi tuleman.
9. Ja hänen pitää pelvon tähden menemän kallionsa ohitse, ja hänen pääruhtinaansa pitää lippunsa edestä pakoon menemän, sanoo Herra Zebaot, jolla Zionissa tuli ja Jerusalemissa totto on.

sword, not of a mean man, shall devour him: but he shall flee from the sword, and his young men shall be discomfited.
9. And he shall pass over to his strong hold for fear, and his princes shall be afraid of the ensign, saith the LORD, whose fire is in Zion, and his furnace in Jerusalem.

32 luku

1. Katso, kuningas on hallitseva oikeudella; ja pääruhtinaat vallitsevat, oikeutta pitämään voimassa.
2. Että jokainen on niinkuin joku, joka tuulelta varjeltu on, ja niinkuin joku, joka sadekuurolta on peitetty, niinkuin vesi-ojat kuivassa paikassa, niinkuin suuren vuoren varjo kuivassa maassa.
3. Ja näkeväiset silmät ei pidä pimenemän; ja kuulevaisten korvat pitää visun vaarin ottaman.
4. Ja hulluin pitää oppiman taitoa, ja sopera kieli pitää selkeäksi tuleman ja selkeästi puhuman.

1. Behold, a king shall reign in righteousness, and princes shall rule in judgment.
2. And a man shall be as an hiding place from the wind, and a covert from the tempest; as rivers of water in a dry place, as the shadow of a great rock in a weary land.
3. And the eyes of them that see shall not be dim, and the ears of them that hear shall hearken.
4. The heart also of the rash shall understand knowledge, and the tongue of the stammerers shall be ready to speak plainly.

5. Ei hullua pidä enää pääruhtinaaksi kutsuttaman, eikä ahnetta herraksi.

5. The vile person shall be no more called liberal, nor the churl said to be bountiful.

6. Sillä tyhmä puhuu tyhmyydessä, ja hänen sydämensä on pahuudesssa; että hän olis ulkokullaisuudessa; ja saarnais Herrasta väärin, että hän sillä isoovaiset sielut nälkään näännyttäis, ja kieltäis janoovaisilta juoman.

6. For the vile person will speak villany, and his heart will work iniquity, to practise hypocrisy, and to utter error against the LORD, to make empty the soul of the hungry, and he will cause the drink of the thirsty to fail.

7. Sillä ahneen hallitus ei ole muu kuin vahinko; sillä hän löytää kavaluuden hävittääksensä raadollisia väärillä sanoilla, silloinkin kun köyhä oikeuttansa puhuu.

7. The instruments also of the churl are evil: he deviseth wicked devices to destroy the poor with lying words, even when the needy speaketh right.

8. Mutta toimellinen päämies pitää toimellisia neuvoja; ja toimellisissa menoissa hän vahvana pysyy.

8. But the liberal deviseth liberal things; and by liberal things shall he stand.

9. Nouskaat, te suruttomat vaimot, kuulkaat minun ääntäni; te rohkiat tyttäret, ottakaat korviinne minun puheeni.

9. Rise up, ye women that are at ease; hear my voice, ye careless daughters; give ear unto my speech.

10. Ajastajan ja päivän perästä pitää teidän vapiseman, jotka niin rohkiat olette; sillä ei tule yhtään viinan eloa, eikä tule yhtään kokoomusta.

10. Many days and years shall ye be troubled, ye careless women: for the vintage shall fail, the gathering shall not come.

11. Peljästykäät, te suruttomat vaimot, vaviskaat, te rohkiat; te

11. Tremble, ye women that are at ease; be troubled, ye careless ones:

riisutaan, paljastetaan ja kupeista vyötetään.

12. Rinnoille lyödään valittaen ihanaisista pelloista ja hedelmällisistä viinapuista.

13. Sillä minun kansani pellossa pitää orjantappurat ja ohdakkeet kasvaman; niin myös kaikissa ilohuoneissa, iloisessa kaupungissa.

14. Sillä salit pitää hyljättämän, ja kansan paljous kaupungissa pitää vähenemän; niin että tornit ja linnat pitää tuleman ijankaikkiseksi luolaksi, ja metsän pedoille iloksi, ja laumoille laitumeksi;

15. Siihenasti että Henki korkeudesta vuodatetaan meidän päällemme: silloin tulee korpi peltomaaksi, ja peltomaa luetaan metsäksi.

16. Ja oikeus asuu korvessa, ja vanhurskaus peltomaassas;

17. Ja vanhurskauden työ on rauha, ja vanhurskauden hyödytys ijankaikkinen hiljaisuus ja lepo.

18. Niin että minun kansani on asuva rauhan huoneessa, turvallisissa

strip you, and make you bare, and gird sackcloth upon your loins.

12. They shall lament for the teats, for the pleasant fields, for the fruitful vine.

13. Upon the land of my people shall come up thorns and briers; yea, upon all the houses of joy in the joyous city:

14. Because the palaces shall be forsaken; the multitude of the city shall be left; the forts and towers shall be for dens for ever, a joy of wild asses, a pasture of flocks;

15. Until the spirit be poured upon us from on high, and the wilderness be a fruitful field, and the fruitful field be counted for a forest.

16. Then judgment shall dwell in the wilderness, and righteousness remain in the fruitful field.

17. And the work of righteousness shall be peace; and the effect of righteousness quietness and assurance for ever.

18. And my people shall dwell in a peaceable habitation, and in sure

majoissa ja jalossa levossa.
19. Mutta rakeet pitää oleman alhaalla metsissä; ja kaupungin pitää alhaalla mataloissa paikoissa oleman.
20. Hyvin teidän menestyy, jotka kylvätte joka paikassa vetten tykö; ja annatte härkäin ja aasein käydä jaloillansa niiden päällä.

dwellings, and in quiet resting places;
19. When it shall hail, coming down on the forest; and the city shall be low in a low place.
20. Blessed are ye that sow beside all waters, that send forth thither the feet of the ox and the ass.

33 luku

1. Voi siunas hävittäjä! luuletkos, ettei sinun pidä hävitetyksi tuleman? ja sinuas ylönkatsoja! luuletkos, ettei sinua ylönkatsota? Koska sinä olet täyttänyt hävitykses, niin sinun myös pitää tuleman hävitetyksi; koska sinä olet täyttänyt ylönkatsees, niin sinua pitää jälleen katsottaman ylön.
2. Herra, ole meille armollinen; sillä me odotamme sinua: ole heidän käsivartensa varhain, niin myös meidän autuutemme murheen ajalla.
3. Kansat pakenevat sitä suurta pauhinaa; pakanat hajoitetaan, kuin sinä korotetaan.
4. Silloin pitää teidän saalinne korjattaman niinkuin perhonen

1. Woe to thee that spoilest, and thou wast not spoiled; and dealest treacherously, and they dealt not treacherously with thee! when thou shalt cease to spoil, thou shalt be spoiled; and when thou shalt make an end to deal treacherously, they shall deal treacherously with thee.
2. O LORD, be gracious unto us; we have waited for thee: be thou their arm every morning, our salvation also in the time of trouble.
3. At the noise of the tumult the people fled; at the lifting up of thyself the nations were scattered.
4. And your spoil shall be gathered like the gathering of the caterpiller: as

otetaan, ja niinkuin heinäsirkat karkoitetaan, koska heidän päällensä tullaan.

the running to and fro of locusts shall he run upon them.

5. Herra on korotettu; sillä hän asuu korkeudessa: hän on täyttänyt Zionin oikeudella ja vanhurskaudella.

5. The LORD is exalted; for he dwelleth on high: he hath filled Zion with judgment and righteousness.

6. Ja sinun ajallas pitää oleman usko ja voima, autuus, tieto, toimi, ja Herran pelko pitää oleman hänen tavaransa.

6. And wisdom and knowledge shall be the stability of thy times, and strength of salvation: the fear of the LORD is his treasure.

7. Katso, heidän sanansaattajansa huutavat ulkona: rauhan enkelit itkevät haikiasti.

7. Behold, their valiant ones shall cry without: the ambassadors of peace shall weep bitterly.

8. Polut ovat autiot, ei käy yksikään enään tiellä; ei hän pidä liittoa, hän hylkää kaupungit, ja ei pidä lukua kansasta.

8. The highways lie waste, the wayfaring man ceaseth: he hath broken the covenant, he hath despised the cities, he regardeth no man.

9. Hän murehtii,ja maa on surkialla muodolla, Libanon on häpiällä hakattu; Saron on niinkuin tasainen keto, Basan ja Karmeli ovat hävitetyt.

9. The earth mourneth and languisheth: Lebanon is ashamed and hewn down: Sharon is like a wilderness; and Bashan and Carmel shake off their fruits.

10. Nyt minä tahdon nousta, sanoo Herra: nyt minä tahdon itseni korottaa, nyt minä tahdon korkiaksi tulla.

10. Now will I rise, saith the LORD; now will I be exalted; now will I lift up myself.

11. Oljista olette te raskaat, korsia te

11. Ye shall conceive chaff, ye shall

synnytätte; tulen pitää teitä kuluttaman teidän ylpeytene kanssa;

bring forth stubble: your breath, as fire, shall devour you.

12. Sillä kansa pitää poltettaman kalkiksi, niinkuin hakatut orjantappurat tulelle sytytetään.

12. And the people shall be as the burnings of lime: as thorns cut up shall they be burned in the fire.

13. Niin kuulkaat nyt te, jotka kaukana olette, mitä minä olen tehnyt; ja te, jotka olette läsnä, havaitkaat minun väkevyteni.

13. Hear, ye that are far off, what I have done; and, ye that are near, acknowledge my might.

14. Syntiset Zionissa ovat peljästyneet, hämmästys on tullut ulkokullattuin päälle (ja sanovat): kuka on meidän seassamme, joka taitaa asua kuluttavaisen tulen tykönä? kuka on meidän seassamme, joka voi asua ijankaikkisten hiilten tykönä?

14. The sinners in Zion are afraid; fearfulness hath surprised the hypocrites. Who among us shall dwell with the devouring fire? who among us shall dwell with everlasting burnings?

15. Joka vanhurskaudessa vaeltaa ja puhuu oikeutta; joka vääryyttä ja ahneutta vihaa, ja vetää kätensä pois, ettei hän ota lahjoja; joka tukitsee korvansa kuulemasta veren vikoja, ja peittää silmänsä näkemästä pahaa:

15. He that walketh righteously, and speaketh uprightly; he that despiseth the gain of oppressions, that shaketh his hands from holding of bribes, that stoppeth his ears from hearing of blood, and shutteth his eyes from seeing evil;

16. Hän on korkeudessa asuva, ja kalliot ovat hänen linnansa ja tukeensa: hänelle annetaan hänen leipänsä, eikä hän ole epäilevä

16. He shall dwell on high: his place of defence shall be the munitions of rocks: bread shall be given him; his waters shall be sure.

vedestänsä.

17. Sinun silmäs näkevät kuninkaan kunniassansa: ne näkevät maan levitettynä.

17. Thine eyes shall see the king in his beauty: they shall behold the land that is very far off.

18. Sinun sydämes ihmettelee, (ja sanoo:) kussa nyt ovat kirjanoppineet? kussa ovat neuvonantajat? kussa tämän maailman tutkia on?

18. Thine heart shall meditate terror. Where is the scribe? where is the receiver? where is he that counted the towers?

19. Etkä myös sinä ole näkevä sitä väkevää kansaa, sitä syväkielistä kansaa, jota ei ymmärretä, ja oudosta kielestä, jota ei taideta ymärtää.

19. Thou shalt not see a fierce people, a people of a deeper speech than thou canst perceive; of a stammering tongue, that thou canst not understand.

20. Katso Zionia, juhlakaupunkiamme; sinun silmäs on näkevä Jerusalemin kauniin asumuksen, majan, jota ei viedä pois, jonka paanuja ei ikänä pidä temmattaman ylös, ja jonka köysiä ei ikänä pidä katkottaman.

20. Look upon Zion, the city of our solemnities: thine eyes shall see Jerusalem a quiet habitation, a tabernacle that shall not be taken down; not one of the stakes thereof shall ever be removed, neither shall any of the cords thereof be broken.

21. Sillä Herra on siellä oleva väkevä meidän tykönämme, ja siellä pitää oleman leviät virrat ja ojat; ei venheellä taideta mennä sieltä ylitse, eikä laiva taida sinne purjehtia;

21. But there the glorious LORD will be unto us a place of broad rivers and streams; wherein shall go no galley with oars, neither shall gallant ship pass thereby.

22. Sillä Herra on meidän tuomarimme, Herra on meidän

22. For the LORD is our judge, the LORD is our lawgiver, the LORD is our

opettajamme; Herra on meidän kuninkaamme, hän auttaa meitä.

king; he will save us.

23. Anna heidän pingoittaa köytensä, ei ne pidä kuitenkaan pitämän, niin ei pidä myös heidän hajoittaman lippua pielten päälle; sillä paljo kalliimpi saalis pitää jaettaman, niin että ontuvat myös ryöstävät.

23. Thy tacklings are loosed; they could not well strengthen their mast, they could not spread the sail: then is the prey of a great spoil divided; the lame take the prey.

24. Ja ei yhdenkään asuvaisen pidä sanoman: minä olen heikko; että kansalla, joka siellä asuu, pitää oleman syntein päästö.

24. And the inhabitant shall not say, I am sick: the people that dwell therein shall be forgiven their iniquity.

34 luku

1. Tulkaat, te pakanat, ja kuulkaat, kansat ottakaat vaari; maa kuulkaan ja mitä siinä on, maan piiri ja kaikki, mitä siinä syntyy.

1. Come near, ye nations, to hear; and hearken, ye people: let the earth hear, and all that is therein; the world, and all things that come forth of it.

2. Sillä Herra on vihainen kaikille pakanoille, ja on närkästynyt kaikille heidän joukoillensa; hän on heitä kiroova, ja antaa teurastaa heitä.

2. For the indignation of the LORD is upon all nations, and his fury upon all their armies: he hath utterly destroyed them, he hath delivered them to the slaughter.

3. Heidän lyötynsä pitää heitettämän pois, niin että pahan hajun pitää tuleman heidän ruumiistansa, ja

3. Their slain also shall be cast out, and their stink shall come up out of their carcases, and the mountains

vuoret kuohuman heidän verestänsä.
4. Ja koko taivaan joukko pitää mätänemän, ja taivas pitää käärittämän kokon niinkuin kirja; ja kaikki hänen joukkonsa putooman niinkuin lehti putoo viinapuusta, ja niinkuin kuivettunut lehti fikunapuusta.
5. Sillä minun miekkani on taivaissa juovuksissa; ja katso, sen pitää tuleman alas Edomin päälle ja kirotun kansan päälle, sitä rankaisemaan.
6. Herran miekka on verta täynnä, ja on paksu lihavuudesta, karitsain ja kauristen verestä, ja jääräin munaskuiden lihavuudesta; sillä Herralla pitää oleman uhri Botsrassa, ja suuri teurastaminen Edomin maalla.

7. Yksisarvillisten pitää myös kulkeman alas heidän kanssansa, ja mullit syötettyin härkäin kanssa; sillä heidän maansa pitää juopuman verestä, ja heidän multansa lihavaksi tuleman lihavuudesta.
8. Sillä ne ovat Herran kostopäivät, ja kostamisen vuodet, Zionin tähden.

shall be melted with their blood.
4. And all the host of heaven shall be dissolved, and the heavens shall be rolled together as a scroll: and all their host shall fall down, as the leaf falleth off from the vine, and as a falling fig from the fig tree.

5. For my sword shall be bathed in heaven: behold, it shall come down upon Idumea, and upon the people of my curse, to judgment.
6. The sword of the LORD is filled with blood, it is made fat with fatness, and with the blood of lambs and goats, with the fat of the kidneys of rams: for the LORD hath a sacrifice in Bozrah, and a great slaughter in the land of Idumea.
7. And the unicorns shall come down with them, and the bullocks with the bulls; and their land shall be soaked with blood, and their dust made fat with fatness.

8. For it is the day of the LORD'S vengeance, and the year of recompences for the controversy of

Zion.

9. Silloin sen ojat muutetaan pieksi, ja hänen multansa tulikiveksi; ja sen maakunta pitää muuttuman palavaksi pieksi,

9. And the streams thereof shall be turned into pitch, and the dust thereof into brimstone, and the land thereof shall become burning pitch.

10. Jonka ei pidä päivällä eikä yöllä sammuman, mutta savun pitää siitä ijankaikkisesti nouseman; ja se pitää hävitettämän suvusta sukuun, niin ettei yhdenkään pidä käymän sen lävitse ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

10. It shall not be quenched night nor day; the smoke thereof shall go up for ever: from generation to generation it shall lie waste; none shall pass through it for ever and ever.

11. Vaan ruovonpäristäjäin ja tarhapöllöin pitää sen omistaman, yökköin ja kaarneitten pitää siellä asuman; sillä hän on vetävä nuoran sen ylitse, niin että sen pitää autioksi tuleman, ja ojennuskiven, niin että sen pitää tyhjäksi tuleman.

11. But the cormorant and the bittern shall possess it; the owl also and the raven shall dwell in it: and he shall stretch out upon it the line of confusion, and the stones of emptiness.

12. Niin että sen herrat pitää kutsuttaman herroiksi ilman maakuntaa: ja kaikki sen pääruhtinaat pitää saaman lopun.

12. They shall call the nobles thereof to the kingdom, but none shall be there, and all her princes shall be nothing.

13. Ja orjantappurat pitää kasvaman hänen salissansa, nokulaiset ja ohdakkeet sen linnoissa; ja pitää oleman lohikärmeitten asumasia ja yökköin laitumet.

13. And thorns shall come up in her palaces, nettles and brambles in the fortresses thereof: and it shall be an habitation of dragons, and a court for owls.

14. Silloin pitää metsän eläimet

14. The wild beasts of the desert shall

kohtaaman toinen toistansa, yhden liekkiön pitää toista huutaman; ja kauhiat yölinnut pitää myös siellä asumasiansa saaman ja siellä levon löytämän.

15. Hyypiän pitää myös siellä pesänsä pitämän ja muniman, hautoman ja kuoriman sen varjon alla; ja korpihaukat parinensa pitää myös sinne kokoontuman.

16. Etsikäät nyt Herran kirjaa ja lukekaat: ei yhtään näistä pidä puuttuman, ei pidä näistä kaivattaman yhtä eli toista; sillä hän on se, joka minun suuni kautta käskee, ja hänen henkensä tuo sen kokoon.

17. Hän heittää arpaa heistä, ja kädellänsä jakaa mitan heidän seassansa; että heillä pitää siellä oleman perintö ijankaikkisesti, ja suvusta sukuun siellä asuman.

also meet with the wild beasts of the island, and the satyr shall cry to his fellow; the screech owl also shall rest there, and find for herself a place of rest.

15. There shall the great owl make her nest, and lay, and hatch, and gather under her shadow: there shall the vultures also be gathered, every one with her mate.

16. Seek ye out of the book of the LORD, and read: no one of these shall fail, none shall want her mate: for my mouth it hath commanded, and his spirit it hath gathered them.

17. And he hath cast the lot for them, and his hand hath divided it unto them by line: they shall possess it for ever, from generation to generation shall they dwell therein.

35 luku

1. Korvet ja erämaat pitää iloitseman, ja autio sia pitää iloinen oleman, ja niinkuin kukkanen kukoistaman.

1. The wilderness and the solitary place shall be glad for them; and the desert shall rejoice, and blossom as the rose.

2. Hän on kasvain vihoittava ja seisova riemuisna kaikessa ilossa ja riemussa; sillä Libanonin kunnia annetaan hänelle, Karmelin ja Saronin kaunistus; ja he näkevät Herran kunnian ja meidän Jumalan kauneuden.

2. It shall blossom abundantly, and rejoice even with joy and singing: the glory of Lebanon shall be given unto it, the excellency of Carmel and Sharon, they shall see the glory of the LORD, and the excellency of our God.

3. Vahvistakaat väsyneet kädet, ja tuetkaat nääntyneet polvet.

3. Strengthen ye the weak hands, and confirm the feeble knees.

4. Sanokaat heikkomielisille: olkaat turvassa ja älkäät peljätkö; katso, teidän Jumalanne tulee kostamaan, Jumala, joka maksaa, hän tulee ja vapahtaa teidät.

4. Say to them that are of a fearful heart, Be strong, fear not: behold, your God will come with vengeance, even God with a recompence; he will come and save you.

5. Silloin avataan sokiain silmät, ja kuuroin korvat aukenevat.

5. Then the eyes of the blind shall be opened, and the ears of the deaf shall be unstopped.

6. Silloin rammat hyppäävät niinkuin peurat, ja mykkäin kieli pakahtuu kiitokseen; sillä korvessa pitää vedet vuotaman, ja virrat erämaassa.

6. Then shall the lame man leap as an hart, and the tongue of the dumb sing: for in the wilderness shall waters break out, and streams in the desert.

7. Ja karkia paikka pitää järveksi tuleman, ja kuiva maa kuohuvaksi vedeksi; ja kuopassa, jossa kärme makasi, pitää heinän, ruovon ja kaislan oleman.

7. And the parched ground shall become a pool, and the thirsty land springs of water: in the habitation of dragons, where each lay, shall be grass with reeds and rushes.

8. Siinä myös pitää matka ja tie oleman, joka pitää pyhäksi tieksi

8. And an highway shall be there, and a way, and it shall be called The way

kutsuttaman, ettei kenkään saastainen sitä vaeltaisi, ja se pitää heidän edessänsä oleman; jota käydään, niin ettei tyhmäkään eksy.
9. Ei siellä jalopeura oleman pidä, eikä joku julma peto mene sitä myöten, eli sieltä löydetä; vaan lunastetut sitä vaeltavat.
10. Herran lunastetut palajavat ja tulevat sen kautta riemulla Zioniin, ja ijankaikkinen ilo on oleva heidän päänsä päällä. Ilon ja riemun he käsittävät, ja murhe ja huokaus pitää pakeneman.

of holiness; the unclean shall not pass over it; but it shall be for those: the wayfaring men, though fools, shall not err therein.
9. No lion shall be there, nor any ravenous beast shall go up thereon, it shall not be found there; but the redeemed shall walk there:
10. And the ransomed of the LORD shall return, and come to Zion with songs and everlasting joy upon their heads: they shall obtain joy and gladness, and sorrow and sighing shall flee away.

36 luku

1. Ja tapahtui kuningas Hiskian neljännellätoistakymmenennellä vuodella, että Assyrian kuningas Sanherib nousi kaikkia Juudan vahvoja kaupungeita vastaan, ja voitti ne.
2. Ja Assyrian kuningas lähetti Rabsaken Lakiksesta Jerusalemiin, kuningas Hiskian tykö, suurella väellä; ja hän astui edes ylimmäisen vesilammin kanavan päähän tiellä vanuttajan kedolle.

1. Now it came to pass in the fourteenth year of king Hezekiah, that Sennacherib king of Assyria came up against all the defenced cities of Judah, and took them.
2. And the king of Assyria sent Rabshakeh from Lachish to Jerusalem unto king Hezekiah with a great army. And he stood by the conduit of the upper pool in the highway of the fuller's field.

3. Ja hänen tykönsä menivät ulos Eliakim Hilkian poika, huoneenhaltia, ja Sebna kirjoittaja, ja Joah Assaphin poika, kansleri.

3. Then came forth unto him Eliakim, Hilkiah's son, which was over the house, and Shebna the scribe, and Joah, Asaph's son, the recorder.

4. Ja Rabsake sanoi heille: sanokaat siis Hiskialle: näin sanoo suuri kuningas, Assyrian kuningas: millainen on se turva, johonkas turvaat?

4. And Rabshakeh said unto them, Say ye now to Hezekiah, Thus saith the great king, the king of Assyria, What confidence is this wherein thou trustest?

5. Minä taidan arvata, että luulet itselläs vielä olevan neuvoa ja voimaa sotiakses; keneen sinä siis luotat, että olet minusta luopunut?

5. I say, sayest thou, (but they are but vain words) I have counsel and strength for war: now on whom dost thou trust, that thou rebellest against me?

6. Katso, luotatkos musertuneeseen ruokosauvaan Egyptiin? joka silloin kuin nojataan sen päälle, menee käden lävitse ja pistää sen lävitse: niin on myös Pharao Egyptin kuningas kaiklle niille, jotka häneen luottavat.

6. Lo, thou trustest in the staff of this broken reed, on Egypt; whereon if a man lean, it will go into his hand, and pierce it: so is Pharaoh king of Egypt to all that trust in him.

7. Ja jos sinä tahdot sanoa minulle: me luotamme Herraan meidän Jumalaamme: eikö hän ole se, jonka korkeudet ja alttarit Hiskia on heittänyt pois? ja sanonut Juudalle ja Jerusalemille: tämän alttarin edessä pitää teidän rukoileman.

7. But if thou say to me, We trust in the LORD our God: is it not he, whose high places and whose altars Hezekiah hath taken away, and said to Judah and to Jerusalem, Ye shall worship before this altar?

8. Lyö siis nyt veto herrani Assyrian

8. Now therefore give pledges, I pray

kuninkaan kanssa; minä annan sinulle kaksituhatta hevosta, saa nähdä, jos sinä voit toimittaa niitä tyköäs, jotka niillä ajvat.

thee, to my master the king of Assyria, and I will give thee two thousand horses, if thou be able on thy part to set riders upon them.

9. Kuinka sinä siis tahdot ajaa takaperin yhden sodanpäämiehen, joka minun herrani vähimmistä palvelioista on? Mutta sinä luotat Egyptiin, ratasten ja ratsamiesten tähden.

9. How then wilt thou turn away the face of one captain of the least of my master's servants, and put thy trust on Egypt for chariots and for horsemen?

10. Niin sinä luulet myös, että minä ilman Herraa olen lähtenyt maakuntaan sitä hävittämään? Herra sanoi minulle: mene ylös siihen maakuntaan ja hävitä se.

10. And am I now come up without the LORD against this land to destroy it? the LORD said unto me, Go up against this land, and destroy it.

11. Mutta Eliakim, Sebna ja Joah sanoivat Rabsakelle: puhu palveliais kanssa Syrian kielellä, sillä me ymmärrämme kyllä sen, ja älä puhu Juudan kielellä meidän kanssamme, kansan kuullen, joka muurin päällä on.

11. Then said Eliakim and Shebna and Joah unto Rabshakeh, Speak, I pray thee, unto thy servants in the Syrian language; for we understand it: and speak not to us in the Jews' language, in the ears of the people that are on the wall.

12. Niin sanoi Rabsake: luuletkos minun herrani lähettäneen minun sinun herras, eli sinun tykös näitä sanoja puhumaan? ja ei paljo enemmin niille miehille, jotka istuvat muurin päällä, teidän kanssanne

12. But Rabshakeh said, Hath my master sent me to thy master and to thee to speak these words? hath he not sent me to the men that sit upon the wall, that they may eat their own dung, and drink their own piss with

syömässä omaa lokaansa, ja juomassa omaa vettänsä?

you?

13. Ja Rabsake seisoi ja huusi vahvasti Juudan kielellä, ja sanoi: kuulkaat suuren kuninkaan sanoja, Assyrian kuninkaan.

13. Then Rabshakeh stood, and cried with a loud voice in the Jews' language, and said, Hear ye the words of the great king, the king of Assyria.

14. Näin sanoo kuningas: älkäät antako Hiskian pettää teitänne; sillä ei hän voi teitä pelastaa.

14. Thus saith the king, Let not Hezekiah deceive you: for he shall not be able to deliver you.

15. Ja älkäät antako Hiskian saattaa teidät turvaamaan Herraan, sanoen: kyllä Herra auttaa meitä: ei tätä kaupunkia anneta Assyrian kuninkaan käsiin.

15. Neither let Hezekiah make you trust in the LORD, saying, The LORD will surely deliver us: this city shall not be delivered into the hand of the king of Assyria.

16. Älkäät kuulko Hiskiaa; sillä näin sanoo Assyrian kuningas: olkaat minun mieleni nouteeksi, ja tulkaat ulos minun tyköni, niin te syötte itsekukin viinapuustansa ja fikunapuustansa, ja juotte vettä kukin kaivostansa,

16. Hearken not to Hezekiah: for thus saith the king of Assyria, Make an agreement with me by a present, and come out to me: and eat ye every one of his vine, and every one of his fig tree, and drink ye every one the waters of his own cistern;

17. Siihenasti että minä tulen ja vien teidät senkaltaiseen maahan kuin teidänkin maanne on, maahan, jossa jyviä ja viinaa on, maahan, jossa leipää ja viinamäkiä on.

17. Until I come and take you away to a land like your own land, a land of corn and wine, a land of bread and vineyards.

18. Älkäät antako Hiskian pettää teitänne, että hän saoo: Herra

18. Beware lest Hezekiah persuade you, saying, The LORD will deliver us.

pelastaa meitä. Ovatko myös pakanain jumalat jokainen maansa vapahtaneet Assyrian kuninkaan käsistä?
19. Kussa ovat Hamatin ja Arpadin Jumalat? ja kussa ovat Sepharvaimin jumalat? ovatko he myös vapahtaneet Samarian minun kädestäni?
20. Kuka näistä kaikista maan jumalista on auttanut maansa minun kädestäni? että Herra pelastais Jerusalemin minun kädestäni?

21. Mutta he olivat ääneti, ja ei vastanneet häntä mitään; sillä kuningas oli käskenyt ja sanonut: älkäät häntä mitään vastatko.
22. Niin tulivat Eliakim Hilkian poika, huoneenhaltia, ja Sebna kirjoittaja ja Joah Assaphin poika, kansleri, Hiskian tykö, reväistyillä vaatteilla, ja ilmoittivat hänelle Rabsaken sanat.

Hath any of the gods of the nations delivered his land out of the hand of the king of Assyria?
19. Where are the gods of Hamath and Arphad? where are the gods of Sepharvaim? and have they delivered Samaria out of my hand?
20. Who are they among all the gods of these lands, that have delivered their land out of my hand, that the LORD should deliver Jerusalem out of my hand?
21. But they held their peace, and answered him not a word: for the king's commandment was, saying, Answer him not.
22. Then came Eliakim, the son of Hilkiah, that was over the household, and Shebna the scribe, and Joah, the son of Asaph, the recorder, to Hezekiah with their clothes rent, and told him the words of Rabshakeh.

37 luku

1. Kuin kuningas Hiskia tämän kuuli, repäisi hän vaatteensa, ja kääri säkin ympärillensä, ja meni Herran

1. And it came to pass, when king Hezekiah heard it, that he rent his clothes, and covered himself with

huoneeseen,

sackcloth, and went into the house of the LORD.

2. Ja lähetti Eliakimin, huoneenhaltian, ja Sebnan, kirjoittajan, ylimmäisten pappein kanssa, puettuna säkkeihin, propheta Jesaian Amotsin pojan tykö,

2. And he sent Eliakim, who was over the household, and Shebna the scribe, and the elders of the priests covered with sackcloth, unto Isaiah the prophet the son of Amoz.

3. Sanomaan hänelle: näin sanoo Hiskia: tämä on vaivan, toran ja häväistyksen päivä; sillä lapset ovat tulleet synnyttämiselle ja ei ole voimaa synnyttää.

3. And they said unto him, Thus saith Hezekiah, This day is a day of trouble, and of rebuke, and of blasphemy: for the children are come to the birth, and there is not strength to bring forth.

4. Jospa siis Herra sinun Jumalas tahtois kuulla Rabsaken sanat, jonka hänen herransa Assyrian kuningas lähetti häpäisemään elävää Jumalaa, ja pilkkaamaan senkaltaisilla sanoilla kuin Herra sinun Jumalas on kuullut; ja ettäs tahtoisit korottaa rukoukses jääneiden edestä, jotka vielä käsissä ovat.

4. It may be the LORD thy God will hear the words of Rabshakeh, whom the king of Assyria his master hath sent to reproach the living God, and will reprove the words which the LORD thy God hath heard: wherefore lift up thy prayer for the remnant that is left.

5. Ja kuningas Hiskian palveliat tulivat Jesaian tykö.

5. So the servants of king Hezekiah came to Isaiah.

6. Mutta Jesaia sanoi heille: näin sanokaat teidän herrallenne: Herra sanoo näin: älä pelkää niitä sanoja, joita sinä kuulit, joilla Assyrian kuninkaan palveliat ovat häväisseet

6. And Isaiah said unto them, Thus shall ye say unto your master, Thus saith the LORD, Be not afraid of the words that thou hast heard, wherewith the servants of the king of

minua.
7. Katso, minä annan hänelle hengen, ja hänen pitää saaman kuulla sanoman, ja palajaman omalle maallensa; ja minä tahdon kaataa hänen miekalla hänen maassansa.
8. Mutta kuin Rabsake palasi, löysi hän Assyrian kuninkaan sotimasta LIbnaa vastaan; sillä hän oli kuullut hänen matkustaneen Lakiksesta.
9. Sillä sanoma tuli Tirhakasta Etiopian kuninkaasta, sanoen: hän on lähtenyt sotimaan sinua vastaan. Kuin hän tämän kuuli, lähetti hän sanan Hiskialle, ja käski hänelle sanoa:
10. Sanokaat Hiskialle Juudan kuninkaalle näin: älä anna sinun Jumalas pettää sinuas, johon sinä luotat, ja sanot: ei Jerusalem anneta Assyrian kuninkaan käteen.
11. Katso, sinä olet kuullut, mitä Assyrian kuninkaat kaikille maakunnille tehneet ovat, ja ne hävittäneet; ja sinä pelastettaisiin?
12. Ovatko myös pakanain jumalat auttaneet niitä, joita minun isäni ovat hävittäneet, Gosanin ja Haranin, Resephin, ja Edenin lapset, jotka

Assyria have blasphemed me.
7. Behold, I will send a blast upon him, and he shall hear a rumour, and return to his own land; and I will cause him to fall by the sword in his own land.
8. So Rabshakeh returned, and found the king of Assyria warring against Libnah: for he had heard that he was departed from Lachish.
9. And he heard say concerning Tirhakah king of Ethiopia, He is come forth to make war with thee. And when he heard it, he sent messengers to Hezekiah, saying,
10. Thus shall ye speak to Hezekiah king of Judah, saying, Let not thy God, in whom thou trustest, deceive thee, saying, Jerusalem shall not be given into the hand of the king of Assyria.
11. Behold, thou hast heard what the kings of Assyria have done to all lands by destroying them utterly; and shalt thou be delivered?
12. Have the gods of the nations delivered them which my fathers have destroyed, as Gozan, and Haran, and Rezeph, and the children of Eden

Telassarissa olivat?
13. Kussa on Hamatin kuningas, ja Arphadin kuningas, ja Sepharvaimin, Henan ja Ivvan kaupungin kuningas?

14. Ja kuin Hiskia oli saanut kirjan sanansaattajalta ja lukenut sen, meni hän ylös Herran huoneeseen, ja Hiskia levitti sen Herran eteen.

15. Ja Hiskia rukoili Herraa ja sanoi:

16. Herra Zebaot, Israelin Jumala, joka istut Kerubimin päällä, sinä, joka olet ainoa Jumala kaikkein maakuntain ylitse maan päällä: sinä olet tehnyt taivaan ja maan:
17. Herra, kallista korvas ja kuule, Herra, avaa silmäs ja näe: kuule siis kaikki Sanheribin sanat, joka on lähettänyt häpäisemään elävää Jumalaa.
18. Tosi se on, Herra, että Assyrian kuninkaat ovat autioksi tehneet kaikki valtakunnat heidän maakuntainsa kanssa,
19. Ja ovat heittäneet heidän Jumalansa tuleen; sillä ei ne olleet

which were in Telassar?
13. Where is the king of Hamath, and the king of Arphad, and the king of the city of Sepharvaim, Hena, and Ivah?

14. And Hezekiah received the letter from the hand of the messengers, and read it: and Hezekiah went up unto the house of the LORD, and spread it before the LORD.

15. And Hezekiah prayed unto the LORD, saying,

16. O LORD of hosts, God of Israel, that dwellest between the cherubims, thou art the God, even thou alone, of all the kingdoms of the earth: thou hast made heaven and earth.
17. Incline thine ear, O LORD, and hear; open thine eyes, O LORD, and see: and hear all the words of Sennacherib, which hath sent to reproach the living God.
18. Of a truth, LORD, the kings of Assyria have laid waste all the nations, and their countries,

19. And have cast their gods into the fire: for they were no gods, but the

jumalat, vaan ihmisten kätten työt, puut ja kivet, ja ne he ovat hävittäneet.

work of men's hands, wood and stone: therefore they have destroyed them.

20. Mutta nyt, Herra meidän Jumalamme, auta meitä hänen kädestänsä; että kaikki valtakunnat maan päällä ymmärtäisivät sinun ainoan olevan Herran.

20. Now therefore, O LORD our God, save us from his hand, that all the kingdoms of the earth may know that thou art the LORD, even thou only.

21. Silloin lähetti Jesaia Amotsin poika Hiskian tykö, ja käski hänelle sanoa: näin sanoo Herra Israelin Jumala: (minä olen kuullut) sen, kuin sinä minua rukoillut olet Assyrian kuninkaan Sanheribin tähden.

21. Then Isaiah the son of Amoz sent unto Hezekiah, saying, Thus saith the LORD God of Israel, Whereas thou hast prayed to me against Sennacherib king of Assyria:

22. Niin on tämä se minkä Herra hänestä sanoo: neitsy, Zionin tytär katsoo sinun ylön, ja pilkkaa sinua, ja Jerusalemin tytär vääntelee päätänsä sinun perääs.

22. This is the word which the LORD hath spoken concerning him; The virgin, the daughter of Zion, hath despised thee, and laughed thee to scorn; the daughter of Jerusalem hath shaken her head at thee.

23. Ketäs olet pilkannut ja häväissyt? ketä vastaan sinä olet korottanut äänes? sinä olet nostanut silmäs Israelin Pyhää vastaan.

23. Whom hast thou reproached and blasphemed? and against whom hast thou exalted thy voice, and lifted up thine eyes on high? even against the Holy One of Israel.

24. Sinun palveliais kautta olet sinä häväissyt Herraa, ja sanonut: minun monilla rattaillani olen minä mennyt

24. By thy servants hast thou reproached the Lord, and hast said, By the multitude of my chariots am I

ylös vuorten kukkuloille Libanonin puolelle, ja tahdon hakata maahan hänen korkiat sedripuunsa ja valitut honkansa, ja mennä kukkulain ylitse hänen ääreensä, hänen ihanan vainionsa metsään.

25. Minä olen kaivanut ja juonut vettä; ja minun jalkapöytäni on kuivannut kaikki piiritetyt ojat.

26. Etkös ole kaukaa kuullut, että minä muinen juuri niin tehnyt ja sen toimittanut olen, ja vielä nyt niin teen, että vahvat kaupungit kukistetaan kiviraunioiksi?

27. Ja heidän asujansa voimattomiksi ja epäileväisiksi tulevat, ja häpiään joutuvat; ja tulevat niinkuin kedon ruoho ja viheriäinen ruoho, niinkuin ruoho kattoin päällä, joka ennen kuivettuu kuin tuleentuu.

28. Mutta minä tiedän sinun asumukses hyvin, sinun uloslähtemises ja sisällekäymises; ja sinun kiukuitsemises minua vastaan.

29. Ettäs kiukuitset minua vastaan, ja

come up to the height of the mountains, to the sides of Lebanon; and I will cut down the tall cedars thereof, and the choice fir trees thereof: and I will enter into the height of his border, and the forest of his Carmel.

25. I have digged, and drunk water; and with the sole of my feet have I dried up all the rivers of the besieged places.

26. Hast thou not heard long ago, how I have done it; and of ancient times, that I have formed it? now have I brought it to pass, that thou shouldest be to lay waste defenced cities into ruinous heaps.

27. Therefore their inhabitants were of small power, they were dismayed and confounded: they were as the grass of the field, and as the green herb, as the grass on the housetops, and as corn blasted before it be grown up.

28. But I know thy abode, and thy going out, and thy coming in, and thy rage against me.

29. Because thy rage against me, and

sinun ylpeytes on joutunut minun korvilleni, panen minä renkaani sinun sieraimiis ja suitseni sinun suuhus, ja vien sinun sitä tietä jälleen takaperin, jotas tullutkin olet.

30. Ja tämä pitää oleman sinulle merkiksi: syö tänä vuonna, mitä kasvanut on, toisena vuonna, mitä itsestänsä kasvaa, kolmantena vuonna kylväkäät ja leikatkaat, istuttakaat viinapuita, ja syökäät heidän hedelmäänsä.

31. Ja pelastettuin ja jääneiden Juudan huoneesta pitää taas alhaalta juurtuman,ja ylhäältä kantaman hedelmän.

32. Sillä Jerusalemista pitää vielä nyt jääneiden tuleman ulos, ja vapahdetut Zionin vuorelta. Tätä on Herran Zebaotin kiivaus tekevä.

33. Sentähden sanoo Herra Assyrian kuninkaasta näin: ei hänen pidä tuleman tähän kaupunkiin, eikä yhtään nuolta sinne ampuman, eli yhtä kilpeä tuoman sen eteen, taikka yhtään vallia tekemän sen ympärille;

34. Vaan pitää palajaman sitä tietä takaperin, jota hän tullut on, ja ei

thy tumult, is come up into mine ears, therefore will I put my hook in thy nose, and my bridle in thy lips, and I will turn thee back by the way by which thou camest.

30. And this shall be a sign unto thee, Ye shall eat this year such as groweth of itself; and the second year that which springeth of the same: and in the third year sow ye, and reap, and plant vineyards, and eat the fruit thereof.

31. And the remnant that is escaped of the house of Judah shall again take root downward, and bear fruit upward:

32. For out of Jerusalem shall go forth a remnant, and they that escape out of mount Zion: the zeal of the LORD of hosts shall do this.

33. Therefore thus saith the LORD concerning the king of Assyria, He shall not come into this city, nor shoot an arrow there, nor come before it with shields, nor cast a bank against it.

34. By the way that he came, by the same shall he return, and shall not

tähän kaupunkiin ensinkään tuleman, sanoo Herra.
35. Sillä minä varjelen tämän kaupungin, niin että minä autan häntä, minun tähteni ja minun palveliani Davidin tähden.
36. Silloin läksi Herran enkeli ja löi Assyrian leirissä sata ja viisiyhdeksättäkymmentä tuhatta miestä. Ja kuin he varhain huomeneltain nousivat, katso, ne kaikki olivat kuolleiden ruumiit.
37. Ja Assyrian kuningas Sanherib läksi matkaansa ja palasi, ja asui Ninivessä.
38. Ja tapahtui, kuin hän rukoili jumalansa Nisrokin huoneessa, löivät hänen poikansa Adramelek ja Saretser hänen miekalla, ja pakenivat Araratin maalle. Ja hänen poikansa Assarhaddon tuli kuinkaaksi hänen siaansa.

38 luku

1. Silloin tuli Hiskia kuoleman kieliin. Ja propheta Jesaia Amotsinpoika tuli hänen tykönsä ja sanoi hänelle: näin

come into this city, saith the LORD.

35. For I will defend this city to save it for mine own sake, and for my servant David's sake.

36. Then the angel of the LORD went forth, and smote in the camp of the Assyrians a hundred and fourscore and five thousand: and when they arose early in the morning, behold, they were all dead corpses.
37. So Sennacherib king of Assyria departed, and went and returned, and dwelt at Nineveh.
38. And it came to pass, as he was worshipping in the house of Nisroch his god, that Adrammelech and Sharezer his sons smote him with the sword; and they escaped into the land of Armenia: and Esarhaddon his son reigned in his stead.

1. In those days was Hezekiah sick unto death. And Isaiah the prophet the son of Amoz came unto him, and

sanoo Herra: toimita talos, sillä sinun pitää kuoleman ja ei elämän.

2. Niin käänsi Hiskia kasvonsa seinään päin, ja rukoili Herraa,

3. Ja sanoi: ah Herra, muista, kuinka minä sinun edessäs olen totuudessa ja vaalla sydämellä vaeltanut, ja olen tehnyt mitä sinulle on ollut otollinen! ja Hiskia itki katkerasti.

4. Ja Herran sana tuli Jesaian tykä ja sanoi:

5. Mene ja sano Hiskialle: näin sanoo Herra sinun isäs Davidin Jumala: Minä olen kuullut sinun rukoukses ja nähnyt sinun kyynelees; katso, minä lisään vielä nyt sinun päiviis viisitoistakymmentä vuotta,

6. Ja minä vapahdan sinun ja tämän kaupungin Assyrian kuninkaan kädestä, ja tahdon hyvin varjella tämän kaupungin.

7. Ja tämä olkoon sinulle merkiksi Herralta, että Herra on tämän tekevä niinkuin hän on sanonut:

8. Katso, minä tahdon vetää varjon

said unto him, Thus saith the LORD, Set thine house in order: for thou shalt die, and not live.

2. Then Hezekiah turned his face toward the wall, and prayed unto the LORD,

3. And said, Remember now, O LORD, I beseech thee, how I have walked before thee in truth and with a perfect heart, and have done that which is good in thy sight. And Hezekiah wept sore.

4. Then came the word of the LORD to Isaiah, saying,

5. Go, and say to Hezekiah, Thus saith the LORD, the God of David thy father, I have heard thy prayer, I have seen thy tears: behold, I will add unto thy days fifteen years.

6. And I will deliver thee and this city out of the hand of the king of Assyria: and I will defend this city.

7. And this shall be a sign unto thee from the LORD, that the LORD will do this thing that he hath spoken;

8. Behold, I will bring again the

takaperin Ahaksen Säijäristä, kymmenen juonta, kuin hän on juossut ylitse; ja niin aurinko kävi takaperin kymmenen juonta, jotka hän Säijärissä oli juossut ylitse.
9. Tämä on Hiskian Juudan kuninkaan kirjoitus, kuin hän sairastanut oli, ja taudistansa terveeksi tullut:
10. Minä sanoin minun päiviäni lyhennettäissä: nyt minun täytyy mennä haudan ovelle, ja vuoteni lopettaa.
11. Minä sanoin: en minä enää Herraa näe, Herraa eläväin maassa; en minä enään ihmisiä näe niiden seassa, jotka maailmassa asuvat.
12. Minun aikani kului ja on minulta otettu pois, niinkuin paimenen maja; ja minä leikkasin poikki elämäni niinkuin kankuri. Hän katkaisi minun niinkuin hienon langan, sinä lopetat minun huomenesta ehtooseen asti.
13. Minä asetin itseni niinkuin jalopeura aamuun asti; kuitenkin särki hän kaikki minun luuni; sinä lopetat minun huomenesta ehtooseen asti.
14. Minä kuikutin niinkuin kurki ja pääskynen, ja vaikeroitsin ninkuin

shadow of the degrees, which is gone down in the sun dial of Ahaz, ten degrees backward. So the sun returned ten degrees, by which degrees it was gone down.
9. The writing of Hezekiah king of Judah, when he had been sick, and was recovered of his sickness:
10. I said in the cutting off of my days, I shall go to the gates of the grave: I am deprived of the residue of my years.
11. I said, I shall not see the LORD, even the LORD, in the land of the living: I shall behold man no more with the inhabitants of the world.
12. Mine age is departed, and is removed from me as a shepherd's tent: I have cut off like a weaver my life: he will cut me off with pining sickness: from day even to night wilt thou make an end of me.
13. I reckoned till morning, that, as a lion, so will he break all my bones: from day even to night wilt thou make an end of me.
14. Like a crane or a swallow, so did I chatter: I did mourn as a dove: mine

mettinen; minun silmäni rupesivat puhkeemaan; Herra, minä kärsin tuskaa, huojenna se minulta.

15. Mitä minun pitää puhuman, että hän sen minulle lupasi, ja teki myös sen? Sentähden minä tahdon kaikkena elinaikanani tämän minun sieluni murheen tähden kartella.

16. Herra, siitä eletään, ja minun henkeni elämä on siinä kokonansa; sillä sinä annoit minun nukkua, ja teit minun taas eläväksi.

17. Katso, suuri hätä oli minulla turvasta; mutta sinä olet minun sieluni sydämellisesti vapahtanut, ettei se hukkuisi; sillä sinä heitit kaikki minun syntini selkäs taa.

18. Sillä ei helvetti sinua kiitä, eikä kuolema sinua ylistä; ei myös ne sinun totuuttas odota, jotka alas kuoppaan menevät.

19. Vaan ainoastansa elävät kiittävät sinua, niinkuin minäkin nyt teen; isän pitää lapsillensa sinun totuuttas ilmoittaman.

20. Herra, auta minua; niin me veisaamme minun veisuni, niinkauvan kuin me elämme, Herran huoneessa.

eyes fail with looking upward: O LORD, I am oppressed; undertake for me.

15. What shall I say? he hath both spoken unto me, and himself hath done it: I shall go softly all my years in the bitterness of my soul.

16. O Lord, by these things men live, and in all these things is the life of my spirit: so wilt thou recover me, and make me to live.

17. Behold, for peace I had great bitterness: but thou hast in love to my soul delivered it from the pit of corruption: for thou hast cast all my sins behind thy back.

18. For the grave cannot praise thee, death can not celebrate thee: they that go down into the pit cannot hope for thy truth.

19. The living, the living, he shall praise thee, as I do this day: the father to the children shall make known thy truth.

20. The LORD was ready to save me: therefore we will sing my songs to the stringed instruments all the days of

our life in the house of the LORD.

21. Ja Jesaia käski ottaa voidetta fikunista ja panna paisuman päälle, että se tulis terveeksi.
21. For Isaiah had said, Let them take a lump of figs, and lay it for a plaister upon the boil, and he shall recover.

22. Mutta Hiskia sanoi: mikä merkki on, että minun pitää menemän ylös Herran huoneeseen?
22. Hezekiah also had said, What is the sign that I shall go up to the house of the LORD?

39 luku

1. Silloin lähetti Merodak Baladan, Baladanin poika, Babelin kuningas kirjoituksen ja lahjoja Hiskialle; sillä hän oli kuullut hänen sairastaneen, ja tulleen terveeksi jälleen.
1. At that time Merodachbaladan, the son of Baladan, king of Babylon, sent letters and a present to Hezekiah: for he had heard that he had been sick, and was recovered.

2. Niin Hiskia tuli iloiseksi heidän kanssansa, ja näytti heille tavarahuoneensa, hopian ja kullan, yrtit, kalliit voiteet, ja kaikki asehuoneensa, ja kaiken tavaran, mikä hänellä oli; ei ollut mitään, jota ei Hiskia heille näyttänyt, hänen huoneessansa ja hänen takanansa.
2. And Hezekiah was glad of them, and shewed them the house of his precious things, the silver, and the gold, and the spices, and the precious ointment, and all the house of his armour, and all that was found in his treasures: there was nothing in his house, nor in all his dominion, that Hezekiah shewed them not.

3. Niin tuli propheta Jesaia kunigas Hiskian tykö, ja sanoi hänelle: mitä nämät miehet ovat sanoneet, ja kusta he sinun tykös ovat tulleet? Hiskia
3. Then came Isaiah the prophet unto king Hezekiah, and said unto him, What said these men? and from whence came they unto thee? And

sanoi: he ovat tulleet kaukaiselta maalta minun tyköni, aina Babelista.

4. Mutta hän sanoi: mitä he ovat nähneet sinun huoneessas? Hiskia sanoi: kaikki mitä minun huoneessani on, ovat he nähneet, ja ei ole mitään minun tavaroissani, jota en minä ole näyttänyt heille.

5. Ja Jesaia sanoi Hiskialle: kuule Herra Zebaotin sana.

6. Katso, se aika tulee, että kaikki, mitä sinun huoneessas on, ja mitä sinun isäs koonneet ovat tähän päivään asti, pitää vietämän pois Babeliin; niin ettei mitään pidä jäämän, sanoo Herra.

7. Heidän pitää myös ottaman sinun lapses, jotka sinusta tulevat, ja sinulle synnytetään; ja heidän pitää oleman kamaripalvelioina Babelin kuninkaan huoneessa.

8. Ja Hiskia sanoi Jesaialle: Herran sana on hyvä, jonka sinä puhunut olet. Ja sanoi: olkoon kuitenkin rauha ja uskollisuus minun päivinäni.

Hezekiah said, They are come from a far country unto me, even from Babylon.

4. Then said he, What have they seen in thine house? And Hezekiah answered, All that is in mine house have they seen: there is nothing among my treasures that I have not shewed them.

5. Then said Isaiah to Hezekiah, Hear the word of the LORD of hosts:

6. Behold, the days come, that all that is in thine house, and that which thy fathers have laid up in store until this day, shall be carried to Babylon: nothing shall be left, saith the LORD.

7. And of thy sons that shall issue from thee, which thou shalt beget, shall they take away; and they shall be eunuchs in the palace of the king of Babylon.

8. Then said Hezekiah to Isaiah, Good is the word of the LORD which thou hast spoken. He said moreover, For there shall be peace and truth in my days.

40 luku

1. Lohduttakaat, lohduttakaat minun kansaani, sanoo teidän Jumalanne.
2. Puhukaat suloisesti Jerusalemin kanssa, ja saarnatkaat hänelle, että hänen sotimisensa on täytetty; sillä hänen rikoksensa on annettu anteeksi, että hän on saanut kaksinkertaisesti Herran kädestä, kaikkein synteinsä tähden.
3. Huutavaisen ääni on korvessa: valmistakaat Herran tietä, tehkäät tasaiset polut erämaassa meidän Jumalallemme.
4. Kaikki laaksot pitää korotettaman, ja kaikki vuoret ja kukkulat pitää alennettaman, ja mitä on tasoittamatta, pitää tasattaman ja koliat silitettämän.
5. Sillä Herran kunnia ilmoitetaan: ja kaikki liha on ynnä näkevä Herran suun puhuvan.
6. Ääni sanoo: saarnaa. Ja hän sanoi: Mitä minun pitää saarnaaman? Kaikki liha on ruoho, ja kaikki hänen hyvyytensä niinkuin kedon kukkanen.

1. Comfort ye, comfort ye my people, saith your God.
2. Speak ye comfortably to Jerusalem, and cry unto her, that her warfare is accomplished, that her iniquity is pardoned: for she hath received of the LORD'S hand double for all her sins.
3. The voice of him that crieth in the wilderness, Prepare ye the way of the LORD, make straight in the desert a highway for our God.
4. Every valley shall be exalted, and every mountain and hill shall be made low: and the crooked shall be made straight, and the rough places plain:
5. And the glory of the LORD shall be revealed, and all flesh shall see it together: for the mouth of the LORD hath spoken it.
6. The voice said, Cry. And he said, What shall I cry? All flesh is grass, and all the goodliness thereof is as the flower of the field:

7. Ruoho kuivuu pois ja kukkanen lakastuu, sillä Herra puhalsi siihen. Kansa tosin on ruoho.

8. Ruoho kuivettuu ja kukkanen lakastuu; mutta meidän Jumalamme sana pysyy ijankaikkisesti.

9. Zion, sinä suloinen saarnaaja, astu korkialle vuorelle; Jerusalem, sinä suloinen saarnaaja, korota äänes väkevästi: korota ja älä pelkää; sano Juudan kaupungeille: katso, teidän Jumalanne.

10. Sillä katso, Herra, Herra tulee väkevyydessä, ja hänen käsivartensa on hallitseva: katso, hänen palkkansa on hänen myötänsä, ja hänen tekonsa on hänen edessänsä,

11. Niinkuin paimen on hän kaitseva laumaansa, kokoo karitsat syliinsä ja kantaa helmassansa: tiineet lampaat hän johdattaa.

12. Kuka on vedet pivollansa mitannut, ja käsittänyt vaaksallansa taivaat? ja maan tomun sulkenut kolmannekseen? ja vuoret puntarilla punninnut, ja kukkulat vaalla?

7. The grass withereth, the flower fadeth: because the spirit of the LORD bloweth upon it: surely the people is grass.

8. The grass withereth, the flower fadeth: but the word of our God shall stand for ever.

9. O Zion, that bringest good tidings, get thee up into the high mountain; O Jerusalem, that bringest good tidings, lift up thy voice with strength; lift it up, be not afraid; say unto the cities of Judah, Behold your God!

10. Behold, the Lord GOD will come with strong hand, and his arm shall rule for him: behold, his reward is with him, and his work before him.

11. He shall feed his flock like a shepherd: he shall gather the lambs with his arm, and carry them in his bosom, and shall gently lead those that are with young.

12. Who hath measured the waters in the hollow of his hand, and meted out heaven with the span, and comprehended the dust of the earth in a measure, and weighed the

mountains in scales, and the hills in a balance?

13. Kuka on Herran henkeä opettanut? eli kuka on hänen neuvonantajansa ollut?

13. Who hath directed the Spirit of the LORD, or being his counsellor hath taught him?

14. Keneltä hän neuvoa kysyy, joka hänelle ymmärrystä antais, ja opettais hänelle oikeuden tien, ja antais hänelle tiedon, ja opetais hänelle ymmärryksen tien?

14. With whom took he counsel, and who instructed him, and taught him in the path of judgment, and taught him knowledge, and shewed to him the way of understanding?

15. Katso, pakanat ovat niinkuin pisara, joka jää ämpäriin, ja niinkuin rahtu, joka jää vaakaan; katso, luodot hän kuljettaa niinkuin piskuisen tomun.

15. Behold, the nations are as a drop of a bucket, and are counted as the small dust of the balance: behold, he taketh up the isles as a very little thing.

16. Libanon olis sangen vähä tuleksi; ja hänen eläimensä ylen harvat polttouhriksi.

16. And Lebanon is not sufficient to burn, nor the beasts thereof sufficient for a burnt offering.

17. Kaikki pakanat ovat niinkuin ei mitään hänen edessänsä, ja juuri tyhjän ja turhan edestä pidetään häneltä.

17. All nations before him are as nothing; and they are counted to him less than nothing, and vanity.

18. Keneenkä te tahdotte verrata Jumalaa? eli mitä kuvaa te tahdotte hänelle tehdä?

18. To whom then will ye liken God? or what likeness will ye compare unto him?

19. Seppä valaa kuvan, ja hopiaseppä kultaa sen ja tekee siihen hopiakäädyt.

19. The workman melteth a graven image, and the goldsmith spreadeth it over with gold, and casteth silver

chains.

20. Niin myös jolla vähä vara on tehdä ylennysuhria, hän valitsee puun, joka ei mätäne, ja etsii siihen taitavan tekiän valmistamaan kuvaa, joka on kestäväinen.

20. He that is so impoverished that he hath no oblation chooseth a tree that will not rot; he seeketh unto him a cunning workman to prepare a graven image, that shall not be moved.

21. Ettekö te tiedä? ettekö te kuule? eikö tämä ole ennen teille ilmoitettu? ettekö te ole sitä ymmärtäneet maan alusta?

21. Have ye not known? have ye not heard? hath it not been told you from the beginning? have ye not understood from the foundations of the earth?

22. Hän istuu maan piirin päällä, ja ne, jotka sen päällä asuvat, ovat niinkuin heinäsirkat; joka taivaan venyttää niinkuin ohukaisen nahan, ja levittää sen niinkuin teltan, asuttavaksi.

22. It is he that sitteth upon the circle of the earth, and the inhabitants thereof are as grasshoppers; that stretcheth out the heavens as a curtain, and spreadeth them out as a tent to dwell in:

23. Joka pääruhtinaat tyhjäksi tekee, ja hävittää tuomarit maan päältä,

23. That bringeth the princes to nothing; he maketh the judges of the earth as vanity.

24. Niinkuin ei he olisi istutetut, eikä kylvetyt, eli heidän kantonsa juurtuneet maahan; niin että he kuivettuvat, kuin tuuli heidän päällensä puhaltaa, ja tuulispää vie heidät matkaansa niinkuin akanat.

24. Yea, they shall not be planted; yea, they shall not be sown: yea, their stock shall not take root in the earth: and he shall also blow upon them, and they shall wither, and the whirlwind shall take them away as stubble.

25. Keneenkä te siis minun verrata tahdotte, jonka kaltainen minä olisin?

25. To whom then will ye liken me, or shall I be equal? saith the Holy One.

sanoo Pyhä.

26. Nostakaat silmänne korkeuteen ja katsokaat, kuka ne kappaleet luonut on, ja vie edes heidän joukkonsa luvulla? kutsuu ne kaikki nimeltänsä? Hänen varansa ja väkevä voimansa on niin suuri, ettei häneltä mitään puutu.

26. Lift up your eyes on high, and behold who hath created these things, that bringeth out their host by number: he calleth them all by names by the greatness of his might, for that he is strong in power; not one faileth.

27. Miksis siis sinä Jakob sanot, ja sinä Israel puhut: minun tieni on Herralta salattu, ja minun oikeuteni käy minun Jumalani ohitse?

27. Why sayest thou, O Jacob, and speakest, O Israel, My way is hid from the LORD, and my judgment is passed over from my God?

28. Etkös tiedä? etkös ole kuullut? Herra ijankaikkinen Jumala, joka maan ääret on luonut, ei väsy eikä näänny; hänen ymmärryksensä on tutkimatoin.

28. Hast thou not known? hast thou not heard, that the everlasting God, the LORD, the Creator of the ends of the earth, fainteth not, neither is weary? there is no searching of his understanding.

29. Hän antaa väsyneille voiman, ja väettömille kyllä väkeä.

29. He giveth power to the faint; and to them that have no might he increaseth strength.

30. Nuorukaiset väsyvät ja nääntyvät, ja nuoret miehet peräti lankeevat;

30. Even the youths shall faint and be weary, and the young men shall utterly fall:

31. Mutta jotka Herraa odottavat, ne saavat uuden voiman, niin että he menevät siivillä ylös kuin kotkat; että he juoksevat ja ei näänny, he vaeltavat ja ei väsy.

31. But they that wait upon the LORD shall renew their strength; they shall mount up with wings as eagles; they shall run, and not be weary; and they shall walk, and not faint.

41 luku

1. Luodot olkaan ääneti minun edessäni, ja kansa vahvistukoon; astukaan edes ja puhukaan: käykäämme oikeudelle toinen toisemme kanssa.

1. Keep silence before me, O islands; and let the people renew their strength: let them come near; then let them speak: let us come near together to judgment.

2. Kuka on herättänyt vanhurskaan idästä? kuka hänen kutsui käymään? kuka antoi pakanat ja kuninkaat hänen eteensä, että hän tuli voimalliseksi heidän päällensä, ja antoi heidän hänen miekallensa niinkuin tomun, ja hänen joutsellensa niinkuin akanat, jotka hajoitetaan?

2. Who raised up the righteous man from the east, called him to his foot, gave the nations before him, and made him rule over kings? he gave them as the dust to his sword, and as driven stubble to his bow.

3. Ja hän ajoi heitä takaa, ja pääsi rauhassa sitä tietä, jota ei hänen jalkansa ennen käyneet.

3. He pursued them, and passed safely; even by the way that he had not gone with his feet.

4. Kuka tekee ja toimittaa sen, ja kutsuu sukukunnat alusta? Minä Herra olen ensimäinen, niin myös viimeinen, itse minä.

4. Who hath wrought and done it, calling the generations from the beginning? I the LORD, the first, and with the last; I am he.

5. Kuin luodot näkivät sen, pelkäsivät he, ja maan ääret peljästyivät; he lähestyivät ja astuivat edes,

5. The isles saw it, and feared; the ends of the earth were afraid, drew near, and came.

6. Auttivat toinen toistansa, ja sanoivat lähimmäisellensä: ole

6. They helped every one his neighbour; and every one said to his

hyvässä turvassa.
7. Puuseppä rohkaisi hopiaseppää, joka tasoitti vasaralla alasimen päällä, ja sanoi: kyllä se pysyy, ja he vahvistivat sen nauloilla, ettei se sinne tänne huljuisi.

8. Mutta sinä Israel, minun palveliani Jakob, jonka minä olen valinnut, sinä Abrahamin minun ystäväni siemen.
9. Jonka minä olen ottanut maailman äärestä, ja olen sinun kutsunut hänen voimallisistansa, ja sanoin sinulle: minun palveliani sinä olet; sillä minä valitsin sinun, ja en hylkää sinua;

10. Älä pelkää, sillä minä olen sinun kanssas; älä harhaile; sillä minä olen sinun Jumalas: minä vahvistan sinun, minä autan myös sinua, ja tuen myös sinun vanhurskauteni oikialla kädellä.
11. Katso, kaikki ne jotka ovat ankarat sinua vastaan, pitää häpiään tuleman ja häpeämän; ja ne miehet, jotka sinun kanssas riitelevät, pitää joutuman niinkuin tyhjäksi ja hukkuman;
12. Niin että sinun pitää kysymän

brother, Be of good courage.
7. So the carpenter encouraged the goldsmith, and he that smootheth with the hammer him that smote the anvil, saying, It is ready for the sodering: and he fastened it with nails, that it should not be moved.
8. But thou, Israel, art my servant, Jacob whom I have chosen, the seed of Abraham my friend.
9. Thou whom I have taken from the ends of the earth, and called thee from the chief men thereof, and said unto thee, Thou art my servant; I have chosen thee, and not cast thee away.
10. Fear thou not; for I am with thee: be not dismayed; for I am thy God: I will strengthen thee; yea, I will help thee; yea, I will uphold thee with the right hand of my righteousness.
11. Behold, all they that were incensed against thee shall be ashamed and confounded: they shall be as nothing; and they that strive with thee shall perish.

12. Thou shalt seek them, and shalt

heitä, ja ei löytämän. Ne miehet, jotka sinun kanssas riitelevät, pitää tuleman niinkuin ei mitään, ja ne miehet, jotka sotivat sinua vastaan, pitää saaman loppunsa.

13. Sillä minä olen Herra sinun Jumalas, joka tartun sinun oikiaan kätees ja sanon sinulle: älä pelkää, minä autan sinua.

14. Älä siis pelkää, sinä mato Jakob, te vähä joukko Israel, minä autan sinua, sanoo Herra ja sinun vapahtajas, Israelin Pyhä.

15. Katso, minä olen sinun tehnyt uudeksi teräväksi rautaiseksi varstaksi, että sinä tapat vuoria, ja muserrat ne, ja teet kukkulat niinkuin akanaksi.

16. Sinun pitää hajoittaman heitä, niin että tuuli vie heidät pois, ja tuulispää viskoo heidät sinne ja tänne; mutta sinä iloitset Herrassa, ja kerskaat Israelin Pyhästä.

17. Raadolliset ja köyhät etsivät vettä; ja ei ole; heidän kielensä kuivettuu janosta; mutta minä, Herra, tahdon heitä kuulla, minä Israelin Jumala en tahdo heitä hyljätä.

not find them, even them that contended with thee: they that war against thee shall be as nothing, and as a thing of nought.

13. For I the LORD thy God will hold thy right hand, saying unto thee, Fear not; I will help thee.

14. Fear not, thou worm Jacob, and ye men of Israel; I will help thee, saith the LORD, and thy redeemer, the Holy One of Israel.

15. Behold, I will make thee a new sharp threshing instrument having teeth: thou shalt thresh the mountains, and beat them small, and shalt make the hills as chaff.

16. Thou shalt fan them, and the wind shall carry them away, and the whirlwind shall scatter them: and thou shalt rejoice in the LORD, and shalt glory in the Holy One of Israel.

17. When the poor and needy seek water, and there is none, and their tongue faileth for thirst, I the LORD will hear them, I the God of Israel will not forsake them.

18. Vaan minä avaan virrat korkeilla paikoilla, ja lähteet keskellä ketoja; minä teen korven vesilammikoksi ja kuivan maan luontolähteiksi.

18. I will open rivers in high places, and fountains in the midst of the valleys: I will make the wilderness a pool of water, and the dry land springs of water.

19. Minä annan korvessa sedripuita, sittimipuita, myrttejä, ja öljypuita; minä annan kedolla honkia, böökejä ja buksipuita ynnä,

19. I will plant in the wilderness the cedar, the shittah tree, and the myrtle, and the oil tree; I will set in the desert the fir tree, and the pine, and the box tree together:

20. Nähtää, tuta ja ymmärtää ja huomattaa, että Herran käsi on nämät tehnyt, ja Israelin Pyhä on nämät luonut.

20. That they may see, and know, and consider, and understand together, that the hand of the LORD hath done this, and the Holy One of Israel hath created it.

21. Antakaat siis teidän asianne tulla edes, sanoo Herra; antakaat teidän väkevänne tulla edes, sanoo Jakobin kuningas.

21. Produce your cause, saith the LORD; bring forth your strong reasons, saith the King of Jacob.

22. Anna heidän astua edes ja ilmoittaa meille tulevaisia asioita, ilmoittakaat ja ennustakaat jotain edellä, ja me tahdomme ottaa sydämellemme vaarin ja ajatella, kuinka tästedes tuleva on, eli antakaat meidän kuulla, mitä tuleman pitää.

22. Let them bring them forth, and shew us what shall happen: let them shew the former things, what they be, that we may consider them, and know the latter end of them; or declare us things for to come.

23. Ilmoittakaat, mitä tästedes on tuleva, niin me ymmärrämme teidän

23. Shew the things that are to come hereafter, that we may know that ye

olevan jumalat; tehkäät hyvää eli pahaa, niin me puhumme siitä ja katselemme ynnä.
24. Katso, te olette tyhjästä, ja teidän tekonne on myös tyhjästä; ja joka teitä valitsee, se on kauhistus.
25. Mutta minä herätän yhden pohjasta, ja hän tulee; idästä hän on heille saarnaava minun nimeeni; ja hän käy voimallisten päällä niinkuin saven, ja sotkuu savea niinkuin savenvalaja.
26. Kuka taitaa jotain ilmoittaa alusta, että me ymmärtäisimme? eli ennustaa edellä, että me sanoa mahtaisimme: sinä olet vanhurskas. Mutta ei tässä ole yhtään ilmoittajaa, ei yhtään joka jotain antaa kuulla, ei yhtään joka teidän sanojanne kuulee.
27. Minä olen ensimäinen, joka sanon Zionille; katso, siellä on se; ja tahdon antaa Jerusalemille suloisen saarnaajan.
28. Mutta minä katselen, ei siellä ole ketään, ja katson heidän keskellänsä, mutta ei siellä ole yhtään neuvonantajaa; minä kysyn heiltä, ja heidän pitäis vastaaman minua.

are gods: yea, do good, or do evil, that we may be dismayed, and behold it together.
24. Behold, ye are of nothing, and your work of nought: an abomination is he that chooseth you.
25. I have raised up one from the north, and he shall come: from the rising of the sun shall he call upon my name: and he shall come upon princes as upon morter, and as the potter treadeth clay.
26. Who hath declared from the beginning, that we may know? and beforetime, that we may say, He is righteous? yea, there is none that sheweth, yea, there is none that declareth, yea, there is none that heareth your words.
27. The first shall say to Zion, Behold, behold them: and I will give to Jerusalem one that bringeth good tidings.
28. For I beheld, and there was no man; even among them, and there was no counsellor, that, when I asked of them, could answer a word.

29. Katso, se on kaikki vääryys, heidän työnsä on turha; heidän epäjumalansa ovat tuuli ja tyhjyys.

29. Behold, they are all vanity; their works are nothing: their molten images are wind and confusion.

42 luku

1. Katso, minun palveliani, minä häntä tuen, ja minun valittuni, jossa minun sieluni mielistyi. Minä olen hänelle minun Henkeni antanut, hänen pitää oikeuden saattaman pakanoille.

1. Behold my servant, whom I uphold; mine elect, in whom my soul delighteth; I have put my spirit upon him: he shall bring forth judgment to the Gentiles.

2. Ei hän huuda, eikä riitele, ja hänen ääntänsä ei kuulla kaduilla.

2. He shall not cry, nor lift up, nor cause his voice to be heard in the street.

3. Särjettyä ruokoa ei hänen pidä murentaman, ja suitsevaista kynttilän sydäntä ei pidä hänen sammuttaman; hän saattaa oikeuden totuudella.

3. A bruised reed shall he not break, and the smoking flax shall he not quench: he shall bring forth judgment unto truth.

4. Ei hänen pidä nurjan eikä hirmuisen oleman, sillä hänen pitää oikeuden maan päälle säätämän; ja luodotkin pitää hänen lakiansa odottaman.

4. He shall not fail nor be discouraged, till he have set judgment in the earth: and the isles shall wait for his law.

5. Näitä sanoo Herra Jumala, joka luo taivaat, ja venyttää ne, joka levittää maan, ja hänen kasvonsa; joka kansalle, joka sen päällä on, hengittämisen antaa, ja hengen niille, jotka siinä käyvät.

5. Thus saith God the LORD, he that created the heavens, and stretched them out; he that spread forth the earth, and that which cometh out of it; he that giveth breath unto the people upon it, and spirit to them that

walk therein:

6. Minä Herra olen sinun kutsunut vanhurskaudessa, ja rupesin sinun kätees, ja varjelin sinua, ja olen sinun antanut kansoille liitoksi ja pakanoille valkeudeksi.
6. I the LORD have called thee in righteousness, and will hold thine hand, and will keep thee, and give thee for a covenant of the people, for a light of the Gentiles;

7. Avaamaan sokiain silmiä, ja vankeja pelastamaan vankeudesta, ja tornista niitä, jotka pimeydessä istuvat.
7. To open the blind eyes, to bring out the prisoners from the prison, and them that sit in darkness out of the prison house.

8. Minä Herra, se on minun nimeni: en minä anna toiselle kunniaani, enkä ylistystäni epäjumalille.
8. I am the LORD: that is my name: and my glory will I not give to another, neither my praise to graven images.

9. Katso, entiset ovat tapahtuneet, ja vastuutista minä ilmoitan; ennenkuin se tapahtuu, annan minä teidän sen kuulla.
9. Behold, the former things are come to pass, and new things do I declare: before they spring forth I tell you of them.

10. Veisatkaat Herralle uutta veisua; hänen ylistyksensä on maailman äärestä, jotka meressä vaellatte, ja mitä siinä on, luodot, ja jotka niissä asutte.
10. Sing unto the LORD a new song, and his praise from the end of the earth, ye that go down to the sea, and all that is therein; the isles, and the inhabitants thereof.

11. Huutakaat korkiasti, te korvet ja kaupungit niissä, ja ne kylät, joissa Kedar asuu; riemuitkaan ne, jotka kallioissa asuvat, ja huutakaan vuorten kukkuloilta.
11. Let the wilderness and the cities thereof lift up their voice, the villages that Kedar doth inhabit: let the inhabitants of the rock sing, let them shout from the top of the mountains.

12. Antakaan Herralle kunnia, ja hänen nimensä luodoissa ilmoittakaan.

12. Let them give glory unto the LORD, and declare his praise in the islands.

13. Herra käy niinkuin sankari ulos, hän herättää kiivautensa niinkuin sotamies; hän riemuitsee ja huutaa, hän voittaa vihollisensa.

13. The LORD shall go forth as a mighty man, he shall stir up jealousy like a man of war: he shall cry, yea, roar; he shall prevail against his enemies.

14. Vanhasta minä olen vaiti ollut, olin hiljainen ja pidätin itseni; mutta nyt minä tahdon huutaa niinkuin synnyttäjä, minä tahdon hävittää ja kaikki niellä.

14. I have long time holden my peace; I have been still, and refrained myself: now will I cry like a travailing woman; I will destroy and devour at once.

15. Minä hävitän vuoret ja kukkulat, ja annan kaikki heidän ruohonsa kuivua; minä teen virrat luodoiksi, ja järvet kuivaan pois.

15. I will make waste mountains and hills, and dry up all their herbs; and I will make the rivers islands, and I will dry up the pools.

16. Mutta sokiat minä johdatan sitä tietä, jota ei he tiedä, minä vien heidät niitä polkuja, joita ei he tunne; minä teen heille pimeyden valkeudeksi ja kolian tasaiseksi, näitä tahdon minä heille tehdä, ja en hylkää heitä.

16. And I will bring the blind by a way that they knew not; I will lead them in paths that they have not known: I will make darkness light before them, and crooked things straight. These things will I do unto them, and not forsake them.

17. Mutta niiden pitää kääntymän takaperin, ja häpiään tuleman, jotka uskaltavat epäjumaliin ja sanovat valetuille kuville: te olette meidän

17. They shall be turned back, they shall be greatly ashamed, that trust in graven images, that say to the molten images, Ye are our gods.

Jumalamme.

18. Kuulkaat, te kuurot, ja katsokaat, te sokiat, että te näkisitte.

18. Hear, ye deaf; and look, ye blind, that ye may see.

19. Kuka on niin sokia kuin minun palveliani? ja kuka on niin kuuro kuin minun käskyläiseni, jonka minä lähetän? Kuka on niin sokia kuin se täydellinen? ja niin sokia kuin Herran palvelia?

19. Who is blind, but my servant? or deaf, as my messenger that I sent? who is blind as he that is perfect, and blind as the LORD'S servant?

20. Sinä näet paljon, ja et kuitenkaan pidä; korvat ovat avoimet, ja ei kenkään kuule.

20. Seeing many things, but thou observest not; opening the ears, but he heareth not.

21. Kuitenkin suo Herra heille hyvää vanhurskautensa tähden, hän tekee lakinsa suureksi ja kunnialliseksi.

21. The LORD is well pleased for his righteousness' sake; he will magnify the law, and make it honourable.

22. Mutta se on raadeltu ja ryöstetty kansa; he ovat kaikki saadut kiinni kuopasta, ja vankein huoneeseen lymytetyt; he ovat tehdyt saaliiksi, eikä ole yhtään auttajaa, raadellut, ja ei kuitenkaan sano: tuo ne jälleen.

22. But this is a people robbed and spoiled; they are all of them snared in holes, and they are hid in prison houses: they are for a prey, and none delivereth; for a spoil, and none saith, Restore.

23. Kuka on teidän seassanne, joka näitä ottaa korviinsa? hän havaitkaan ja kuulkaan, mitä tästedes tulee.

23. Who among you will give ear to this? who will hearken and hear for the time to come?

24. Kuka on Jakobin raatelukseksi antanut, ja Israelin ryöväreille? Eikö Herra itse, jota vastaan me syntiä tehneet olemme? Ja ei he tahtoneet

24. Who gave Jacob for a spoil, and Israel to the robbers? did not the LORD, he against whom we have sinned? for they would not walk in his

hänen teillänsä vaeltaa, eikä totelleet hänen lakiansa.
25. Sentähden on hän heidän päällensä vuodattanut vihansa hirmuisuuden ja väkevän sodan: ja on heidät sytyttänyt ympäri, mutta ei he tunteneet, ja hän sytytti heitä, mutta ei he sitä ottaneet mieleensä.

ways, neither were they obedient unto his law.
25. Therefore he hath poured upon him the fury of his anger, and the strength of battle: and it hath set him on fire round about, yet he knew not; and it burned him, yet he laid it not to heart.

43 luku

1. Ja nyt, näin sanoo Herra, joka sinun, Jakob, loi, ja joka sinun, Israel, teki: älä pelkää; sillä minä olen sinun lunastanut; minä olen sinun nimeltäs kutsunut, sinä olet minun.
2. Sillä jos sinä vesissä käyt, niin minä olen tykönäs, ettei virrat sinua upota; ja jos sinä tulessa käyt, et sinä pala, ja liekin ei pidä sinua sytyttämän.

1. But now thus saith the LORD that created thee, O Jacob, and he that formed thee, O Israel, Fear not: for I have redeemed thee, I have called thee by thy name; thou art mine.
2. When thou passest through the waters, I will be with thee; and through the rivers, they shall not overflow thee: when thou walkest through the fire, thou shalt not be burned; neither shall the flame kindle upon thee.

3. Sillä minä olen Herra sinun Jumalas, Israelin Pyhä, sinun vapahtajas. Minä olen Egyptin, Etiopian ja Seban antanut edestäs sovinnoksi.

3. For I am the LORD thy God, the Holy One of Israel, thy Saviour: I gave Egypt for thy ransom, Ethiopia and Seba for thee.

4. Ettäs niin kalliiksi olet luettu minun silmäini edessä, niin sinä olet myös kunniallisena pidetty, ja minä rakastin sinua, ja annan sentähden ihmiset sinun edestäs, ja kansat sinun sielus edestä.

4. Since thou wast precious in my sight, thou hast been honourable, and I have loved thee: therefore will I give men for thee, and people for thy life.

5. Älä siis nyt pelkää; sillä minä olen sinun tykönäs; idästä tahdon minä simenes saattaa, ja lännestä tahdon sinua koota.

5. Fear not: for I am with thee: I will bring thy seed from the east, and gather thee from the west;

6. Minä tahdon sanoa pohjoiselle: tuo tänne, ja etelälle: älä kiellä. Tu tänne minun poikani taampaa, ja minun tyttäreni hamasta maailman ääristä:

6. I will say to the north, Give up; and to the south, Keep not back: bring my sons from far, and my daughters from the ends of the earth;

7. Kaikki, jotka minun nimelläni ovat nimitetyt, jotka minä luonut olen, valmistanut ja tehnyt minun kunniakseni.

7. Even every one that is called by my name: for I have created him for my glory, I have formed him; yea, I have made him.

8. Tuo edes sokia kansa, jolla kuitenkin silmät ovat, ja kuurot, joilla kuitenkin korvat ovat.

8. Bring forth the blind people that have eyes, and the deaf that have ears.

9. Anna kaikki pakanat tulla kokoon, ja kansan kokoontua, kuka on heidän seassansa, joka näitä ilmoittaa tietää, ja kuuluttaa meille edellä, mitä tapahtuman pitää? Anna heidän tuoda edes todistuksensa ja asiansa oikiaksi tehdä, niin saadaan kuulla, ja sanoa:

9. Let all the nations be gathered together, and let the people be assembled: who among them can declare this, and shew us former things? let them bring forth their witnesses, that they may be justified: or let them hear, and say, It is truth.

se on totuus.

10. Mutta te olette minun todistajani, sanoo Herra, ja minun palveliani, jonka minä valitsin, että te tietäisitte, ja uskoisitte minua, ja ymmärtäisitte, että minä se olen. Ei yhtään Jumalaa ole minun edelläni tehty, ei myös kenkään tule minun jälkeeni.

10. Ye are my witnesses, saith the LORD, and my servant whom I have chosen: that ye may know and believe me, and understand that I am he: before me there was no God formed, neither shall there be after me.

11. Minä, minä olen Herra, ja paitsi minua ei ole yhtään vapahtajaa.

11. I, even I, am the LORD; and beside me there is no saviour.

12. Minä sen olen ilmoittanut, ja olen myös auttanut, ja olen sen teille antanut sanoa, ja ei ole muukalainen (Jumala) teidän seassanne: ja te olette minun todistajani, sanoo Herra, ja minä olen Jumala.

12. I have declared, and have saved, and I have shewed, when there was no strange god among you: therefore ye are my witnesses, saith the LORD, that I am God.

13. Ja minä olen itse ennenkuin joku päivä olikaan, ja ei kenkään voi minun kädestäni pelastaa; minä vaikutan, ja kuka tahtoo sitä estää?

13. Yea, before the day was I am he; and there is none that can deliver out of my hand: I will work, and who shall let it?

14. Näin sanoo Herra teidän lunastajanne, Israelin Pyhä: teidän tähtenne olen minä lähettänyt Babeliin, ja olen kukistanut kaikki teljet, ja ajanut murheelliset Kaldealaiset haaksiin.

14. Thus saith the LORD, your redeemer, the Holy One of Israel; For your sake I have sent to Babylon, and have brought down all their nobles, and the Chaldeans, whose cry is in the ships.

15. Minä olen Herra teidän Pyhänne, joka Israelin luonut olen, teidän

15. I am the LORD, your Holy One, the creator of Israel, your King.

Kuninkaanne.

16. Näin sanoo Herra, joka tien tekee meressä ja polun väkevässä vedessä,

16. Thus saith the LORD, which maketh a way in the sea, and a path in the mighty waters;

17. Joka vie rattaan ja hevosen, joukon ja voiman, niin että he yhdessä roukkiossa makaavat, eikä nouse; he sammuvat, niinkuin kynttilän sydän sammuu.

17. Which bringeth forth the chariot and horse, the army and the power; they shall lie down together, they shall not rise: they are extinct, they are quenched as tow.

18. Älkäät muistelko entisiä, ja älkäät pitäkö lukua vanhoista.

18. Remember ye not the former things, neither consider the things of old.

19. Sillä katso, minä teen uutta, juuri nyt pitää sen tuleman edes; ettekö te ymmärrä sitä? minä teen tietä korpeen, ja virtoja erämaihin.

19. Behold, I will do a new thing; now it shall spring forth; shall ye not know it? I will even make a way in the wilderness, and rivers in the desert.

20. Että eläimet kedolla kunnioittavat minua, lohikärmeet ja yököt; sillä minä annan vettä korvessa, ja virrat erämaassa, antaakseni kansalleni, valituilleni juoda.

20. The beast of the field shall honour me, the dragons and the owls: because I give waters in the wilderness, and rivers in the desert, to give drink to my people, my chosen.

21. Tämän kansan olen minä minulleni valmistanut: sen pitää minun ylistykseni julistaman.

21. This people have I formed for myself; they shall shew forth my praise.

22. Ja et sinä Jakob huutanut minua avukses, ja et sinä Israel ole työtä tehnyt minun tähteni.

22. But thou hast not called upon me, O Jacob; but thou hast been weary of me, O Israel.

23. Etpä sinä minulle tuonut edes

23. Thou hast not brought me the

polttouhris lampaita, etkä kunnioittanut minua sinun uhrillas. En minä sinua saattanut ruokauhrias uhraamaan, enkä myös vaatinut sinua pyhää savuas tekemään.

24. Etpä sinä minulle ostanut rahalla hajavaa kalmusta, et myös minua uhris rasvalla täyttänyt; vaan sinä sait minun työtä tekemään sinun synnissäs, ja olet tehnyt minulle vaivaa sinun pahoissa teoissas.

25. Minä, minä pyyhin sinun ylitsekäymises pois minun tähteni, ja en muista sinun syntejäs.

26. Muistuta minulle, koetelkaamme oikeudella: sano sinä, millä tavalla sinä tahdot vanhurskaaksi tulla?

27. Sinun ensimäinen isäs on syntiä tehnyt, ja sinun opettajas ovat minua vastaan vääryyttä tehneet.

28. Sentähden minä saastutin pyhät esimiehet, ja olen antanut Jakobin raatelukseksi, ja Israelin pilkaksi.

small cattle of thy burnt offerings; neither hast thou honoured me with thy sacrifices. I have not caused thee to serve with an offering, nor wearied thee with incense.

24. Thou hast bought me no sweet cane with money, neither hast thou filled me with the fat of thy sacrifices: but thou hast made me to serve with thy sins, thou hast wearied me with thine iniquities.

25. I, even I, am he that blotteth out thy transgressions for mine own sake, and will not remember thy sins.

26. Put me in remembrance: let us plead together: declare thou, that thou mayest be justified.

27. Thy first father hath sinned, and thy teachers have transgressed against me.

28. Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, and have given Jacob to the curse, and Israel to reproaches.

44 luku

1. Niin kuule nyt, minun palveliani

1. Yet now hear, O Jacob my servant;

Jakob, ja Israel, jonka minä valitsin.
2. Näin sanoo Herra, joka sinun tehnyt ja valmistanut on äitis kohdusta, joka sinua auttaa: älä pelkää, minun palveliani Jakob, ja sinä hurskas, jonka minä valitsin.
3. Sillä minä tahdon vuodattaa vedet janoovaisen päälle, ja virrat kuivan päälle; minä tahdon vuodattaa henkeni sinun siemenes päälle, ja siunaukseni jälkeentulevaistes päälle.
4. Että he kasvaisivat niinkuin ruoho, ja niinkuin pajut vesivirtain tykönä.

5. Tämän pitää sanoman: Herran minä olen, ja se pitää Jakobin nimellä kutsuttaman, ja tämän pitää itsensä omalla kädellänsä Herralle kirjoittaman, ja pitää nimitettämän Israelin nimellä.
6. Näin sanoo Herra Israelin kuningas, ja hänen pelastajansa Herra Zebaot: minä olen ensimäinen ja minä olen viimeinen, ja paitsi minua ei ole yhtään Jumalaa.
7. Ja kuka on minun kaltaiseni, joka kutsuu ja ilmoittaa sen, ja sen minulle valmistaa? minä, joka asetan kansat

and Israel, whom I have chosen:
2. Thus saith the LORD that made thee, and formed thee from the womb, which will help thee; Fear not, O Jacob, my servant; and thou, Jesurun, whom I have chosen.
3. For I will pour water upon him that is thirsty, and floods upon the dry ground: I will pour my spirit upon thy seed, and my blessing upon thine offspring:
4. And they shall spring up as among the grass, as willows by the water courses.
5. One shall say, I am the LORD'S; and another shall call himself by the name of Jacob; and another shall subscribe with his hand unto the LORD, and surname himself by the name of Israel.
6. Thus saith the LORD the King of Israel, and his redeemer the LORD of hosts; I am the first, and I am the last; and beside me there is no God.

7. And who, as I, shall call, and shall declare it, and set it in order for me, since I appointed the ancient people?

maailman alusta: anna heidän ilmoittaa merkkejä ja mitä tuleva on.
8. Älkää peljätkö ja älkäät hämmästykö. Enkö minä silloin antanut kuulla, ja ilmoittaa sitä sinulle? Sillä te olette minun todistajani. Onko joku Jumala paitsi minua? Ei ole yhtään turvaa, en minä tiedä ketään.
9. Epäjumalain tekiät ovat kaikki turhat, ja joista he paljon pitävät, ei ne ole mitään tarpeelliset; he ovat heidän todistajansa, ja ei näe mitään, eikä mitään ymmärrä: sentähden pitää heidän häpiään tuleman.
10. Kutka ovat ne, jotka Jumalan tekevät, ja valavat epäjumalan, joka ei mihinkään kelpaa?
11. Katso, kaikki heidän kumppaninsa tulevat häpiään, sillä he ovat tekiät ihmisistä. Jos he kaikki kokoontuisivat ja astuisivat edes, niin heidän pitää kuitenkin pelkäämän ja häpiään tuleman.
12. Rautaseppä tarttuu rautaan pihdeillä, pitää sen hiilissä ja valmistaa sen vasaralla, ja takoo sitä kaikella käsivartensa väellä; kärsii myös

and the things that are coming, and shall come, let them shew unto them.
8. Fear ye not, neither be afraid: have not I told thee from that time, and have declared it? ye are even my witnesses. Is there a God beside me? yea, there is no God; I know not any.
9. They that make a graven image are all of them vanity; and their delectable things shall not profit; and they are their own witnesses; they see not, nor know; that they may be ashamed.
10. Who hath formed a god, or molten a graven image that is profitable for nothing?
11. Behold, all his fellows shall be ashamed: and the workmen, they are of men: let them all be gathered together, let them stand up; yet they shall fear, and they shall be ashamed together.
12. The smith with the tongs both worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, and worketh it with the strength of his arms: yea, he is

nälkää, siihenasti ettei hän enää voi, eikä juo vettä, siihenasti että hän väsyy.

hungry, and his strength faileth: he drinketh no water, and is faint.

13. Puuseppä veistelee puuta, ja mittaa sitä nuoralla, ja arvoittelee sen langalla, ja hakkaa sen, ja piirittää sen sirkkelillä; ja tekee sen miehen kuvaksi, niinkuin kauniiksi ihmiseksi, jonka pitäis asuman huoneessa.

13. The carpenter stretcheth out his rule; he marketh it out with a line; he fitteth it with planes, and he marketh it out with the compass, and maketh it after the figure of a man, according to the beauty of a man; that it may remain in the house.

14. Hän hakkaa sedripuita, ja ottaa böökiä ja tammea, joka metsän puiden seassa vahvistuu, ja sedripuuta , joka istutettu on ja sateesta on kasvanut.

14. He heweth him down cedars, and taketh the cypress and the oak, which he strengtheneth for himself among the trees of the forest: he planteth an ash, and the rain doth nourish it.

15. Joka kelpaa ihmiselle polttaa, ja josta lämmitellä saadaan, jonka palamisella myös leipää kypsennetään; siitä hän myös tekee Jumalan, ja palvelee sitä; hän tekee siitä epäjumalan ja lankee sen eteen polvillensa.

15. Then shall it be for a man to burn: for he will take thereof, and warm himself; yea, he kindleth it, and baketh bread; yea, he maketh a god, and worshippeth it; he maketh it a graven image, and falleth down thereto.

16. Puolen polttaa hän tulessa, ja toisen puolen tykönä syö hän lihaa, hän paistaa paistin ja ravitsee itsensä, lämmittää myös itsiänsä, ja sanoo: hoi! minä olen lämmin, että sain nähdä tulen.

16. He burneth part thereof in the fire; with part thereof he eateth flesh; he roasteth roast, and is satisfied: yea, he warmeth himself, and saith, Aha, I am warm, I have seen the fire:

17. Mutta mitä siitä jää, siitä tekee hän jumalan epäjumalaksensa; sen eteen lankee hän polvillensa, ja kumartelee sitä, rukoilee ja sanoo: vapahda minua, sillä sinä olet minun jumalani.

17. And the residue thereof he maketh a god, even his graven image: he falleth down unto it, and worshippeth it, and prayeth unto it, and saith, Deliver me; for thou art my god.

18. Ei he tiedä eikä ymmärrä mitään; sillä he ovat sovaistut, niin että heidän silmänsä ei näe mitään, ja heidän sydämensä ei äkkää mitään.

18. They have not known nor understood: for he hath shut their eyes, that they cannot see; and their hearts, that they cannot understand.

19. Ja ei he johdata sydämeensä, ei ole siinä yhtään tointa eli järkeä, että he sittenkin ajattelisivat: minä olen puolen polttanut tulessa, ja olen hiilillä kypsentänyt leipiä, ja paistanut lihaa ja syönyt; pitäiskö minun nyt tekemän sen, mikä jäänyt on, kauhistukseksi? ja pitäiskö minun kumartaman kantoa?

19. And none considereth in his heart, neither is there knowledge nor understanding to say, I have burned part of it in the fire; yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh, and eaten it: and shall I make the residue thereof an abomination? shall I fall down to the stock of a tree?

20. Hän ravitsee itsiänsä tuhalla, hänen vimmattu sydämensä pettää hänen, ettei hän taida sieluansa pelastaa, eikä ajattele: eikö petos ole minun oikiassa kädessääni?

20. He feedeth on ashes: a deceived heart hath turned him aside, that he cannot deliver his soul, nor say, Is there not a lie in my right hand?

21. Ajattele näitä, Jakob ja Israel, sillä sinä olet minun palveliani; minä olen sinun valmistanut, ettäs minun palveliani olisit, Israel, älä minua

21. Remember these, O Jacob and Israel; for thou art my servant: I have formed thee; thou art my servant: O Israel, thou shalt not be forgotten of

unohda.
22. Minä pyyhin sinun pahat tekos pois niinkuin pilven, ja sinun syntis niinkuin sumun; käännä sinuas minun puoleeni, sillä minä sinun lunastin.
23. Iloitkaat te taivaat, sillä Herra itse sen teki; riemuitse sinä maa täällä alhaalla, paukkukaat te vuoret ihastuksella, metsä ja kaikki hänen puunsa; sillä Herra lunasti Jakobin, ja on Israelissa kunniallinen.
24. Näitä sanoo Herra sinun lunastajas, joka sinun äitis kohdusta valmistanut on: minä olen Herra joka kaikki teen, joka taivaat yksinäni venytän, ja levitän maan ilman apulaista;
25. Joka noitain merkit tyhjäksi teen, ja tietäjät teen hulluksi; joka viisaat ajan takaperin, ja heidän taitonsa teen hulluudeksi.
26. Mutta hän vahvistaa palveliansa sanan ja käskyläistensä neuvon täyttää. Joka Jerusalemille sanon: ole asuva: ja Juudan kaupungeille: olkaat rakennetut, ja heidän aukionsa minä nostan ylös.

me.
22. I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, and, as a cloud, thy sins: return unto me; for I have redeemed thee.
23. Sing, O ye heavens; for the LORD hath done it: shout, ye lower parts of the earth: break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein: for the LORD hath redeemed Jacob, and glorified himself in Israel.
24. Thus saith the LORD, thy redeemer, and he that formed thee from the womb, I am the LORD that maketh all things; that stretcheth forth the heavens alone; that spreadeth abroad the earth by myself;
25. That frustrateth the tokens of the liars, and maketh diviners mad; that turneth wise men backward, and maketh their knowledge foolish;
26. That confirmeth the word of his servant, and performeth the counsel of his messengers; that saith to Jerusalem, Thou shalt be inhabited; and to the cities of Judah, Ye shall be built, and I will raise up the decayed places thereof:

27. Joka syvyydelle sanon: tule kuivaksi: minä tahdon sinun virtas kuivata.

27. That saith to the deep, Be dry, and I will dry up thy rivers:

28. Joka sanon Korekselle: hän on minun paimeneni, ja hänen pitää kaiken minun tahtoni täyttämän; niin että Jerusalemille sanotaan: ole rakennettu, ja templille: ole perustettu.

28. That saith of Cyrus, He is my shepherd, and shall perform all my pleasure: even saying to Jerusalem, Thou shalt be built; and to the temple, Thy foundation shall be laid.

45 luku

1. Näin sanoo Herra voidellullensa Korekselle, jonka oikiaan käteen minä rupeen: minä taivutan pakanat hänen eteensä, ja päästän kuningasten miekat heidän suoliltansa, että ovet avataan hänen eteensä, eikä uksia suljeta.

1. Thus saith the LORD to his anointed, to Cyrus, whose right hand I have holden, to subdue nations before him; and I will loose the loins of kings, to open before him the two leaved gates; and the gates shall not be shut;

2. Minä tahdon käydä sinun edelläs, ja tehdä koliat tasaisiksi; minä tahdon rikkoa vaskiovet, ja särkeä rautateljet;

2. I will go before thee, and make the crooked places straight: I will break in pieces the gates of brass, and cut in sunder the bars of iron:

3. Ja annan sinulle salatut tavarat ja kätketyt kalliit kalut, että ymmärtäisit minun olevan Herran Israelin Jumalan, joka sinun nimeltäs kutsun,

3. And I will give thee the treasures of darkness, and hidden riches of secret places, that thou mayest know that I, the LORD, which call thee by thy name, am the God of Israel.

4. Jakobin minun palveliani tähden, ja Israelin minun valittuni tähden: minä kutsuin sinun nimeltäs, ja nimitin sinun, kuin et sinä minua vielä tuntenut.

4. For Jacob my servant's sake, and Israel mine elect, I have even called thee by thy name: I have surnamed thee, though thou hast not known me.

5. Minä olen Herra, ja ei yksikään muu; paitsi minua ei ole yhtään Jumalaa. Minä varustin sinun, kuin sinä et vielä minua tuntenut,

5. I am the LORD, and there is none else, there is no God beside me: I girded thee, though thou hast not known me:

6. Että sekä idästä ja lännestä ymmärrettäisiin, ettei ilman minua mitään ole. Minä olen Herra, ja ei kenkään muu.

6. That they may know from the rising of the sun, and from the west, that there is none beside me. I am the LORD, and there is none else.

7. Minä joka teen valkeuden ja luon pimeyden, minä joka annan rauhan ja luon pahan; minä olen Herra, joka kaikki nämät teen.

7. I form the light, and create darkness: I make peace, and create evil: I the LORD do all these things.

8. Te taivaat, tiukkukaat ylhäältä, ja pilvet satakoon vanhurskauden; maa avatkoon itsensä ja kantakoon autuuden, ja vanhurskaus kasvakoon myös. Minä Herra luon sen.

8. Drop down, ye heavens, from above, and let the skies pour down righteousness: let the earth open, and let them bring forth salvation, and let righteousness spring up together; I the LORD have created it.

9. Voi sitä, joka riitelee Luojansa kanssa, saviastia savenvalajan kanssa. Sanoneeko savi savenvalajalle: mitäs teet? et sinä osoita kättäs sinun teossas.

9. Woe unto him that striveth with his Maker! Let the potsherd strive with the potsherds of the earth. Shall the clay say to him that fashioneth it, What makest thou? or thy work, He

hath no hands?

10. Voi sitä, joka isälle sanoo: miksis minun olet siittänyt? ja vaimolle: miksis minun synnytit?

10. Woe unto him that saith unto his father, What begettest thou? or to the woman, What hast thou brought forth?

11. Näin sanoo Herra, Israelin Pyhä ja tekiä: anokaat minulta tulevaisia merkkejä, neuvokaat lapseni ja kätteni työ minun tyköni.

11. Thus saith the LORD, the Holy One of Israel, and his Maker, Ask me of things to come concerning my sons, and concerning the work of my hands command ye me.

12. Minä olen tehnyt maan, ja luonut ihmisen sen päälle; minä olen se, jonka kädet ovat levittäneet taivaan, ja antanut käskyn kaikelle sen joukolle.

12. I have made the earth, and created man upon it: I, even my hands, have stretched out the heavens, and all their host have I commanded.

13. Minä olen herättänyt hänen vanhurskaudessa, ja minä teen kaikki hänen tiensä tasaiseksi. Hänen pitää rakentaman minun kaupunkini, ja päästämän minun vankini vallallensa, ei rahan eli lahjan tähden, sanoo Hera Zebaot.

13. I have raised him up in righteousness, and I will direct all his ways: he shall build my city, and he shall let go my captives, not for price nor reward, saith the LORD of hosts.

14. Näin sanoo Herra: Egyptilästen saanto ja Etiopialaisten kauppa, ja se suuri Seban kansa pitää itsensä antaman sinun alles, ja oleman sinun omas; heidän pitää noudattaman sinua, jalkapuissa pitää heidän

14. Thus saith the LORD, The labour of Egypt, and merchandise of Ethiopia and of the Sabeans, men of stature, shall come over unto thee, and they shall be thine: they shall come after thee; in chains they shall come over,

käymän, ja pitää lankeeman maahan sinun etees, ja rukoileman sinua, sillä Jumala on sinun tykönäs, ja ei ole yhtään muuta Jumalaa.

and they shall fall down unto thee, they shall make supplication unto thee, saying, Surely God is in thee; and there is none else, there is no God.

15. Totisesti sinä olet salattu Jumala, sinä Jumala, Israelin Vapahtaja.

15. Verily thou art a God that hidest thyself, O God of Israel, the Saviour.

16. Mutta epäjumalain tekiät täytyy kaikki häpiässä ja häväistyksessä pysyä, ja yksi toisensa kanssa häväistynä mennä pois.

16. They shall be ashamed, and also confounded, all of them: they shall go to confusion together that are makers of idols.

17. Mutta Israel lunastetaan Herran kautta ijankaikkisella lunastuksella, eikä tule häpiään eli pilkkaan koskaan ijankaikkisesti.

17. But Israel shall be saved in the LORD with an everlasting salvation: ye shall not be ashamed nor confounded world without end.

18. Sillä näin sanoo Herra, joka taivaan luonut on, Jumala, joka maan on valmistanut, ja on sen tehnyt ja vahvistanut sen, ja ei niin sitä tehnyt, että se olis tyhjänä ollut, vaan valmisti sen että siinä asuttaisiin: Minä olen Herra, ja ei kenkään muu.

18. For thus saith the LORD that created the heavens; God himself that formed the earth and made it; he hath established it, he created it not in vain, he formed it to be inhabited: I am the LORD; and there is none else.

19. En minä ole salaa puhunut, pimiässä paikassa maan päällä, enkä ole Jakobin siemenelle sanonut: etsikäät minua hukkaan; sillä minä olen Herra, joka vanhurskaudesta puhun, ja ilmoitan oikeutta.

19. I have not spoken in secret, in a dark place of the earth: I said not unto the seed of Jacob, Seek ye me in vain: I the LORD speak righteousness, I declare things that are right.

20. Anna pakanain sankarien kokoontua ja tulla yhteen, jotka ei mitään tiedä, ja kantavat epäjumalansa kannot, ja rukoilevat sitä jumalaa, joka ei auttaa taida.

20. Assemble yourselves and come; draw near together, ye that are escaped of the nations: they have no knowledge that set up the wood of their graven image, and pray unto a god that cannot save.

21. Ilmoittakaat ja tulkaat tänne, pitäkäät neuvoa keskenänne, kuka näitä alusta kuulutti, ja silloin on sen ilmoittanut? Enkö minä Herra? Ja ei ole ensinkään Jumalaa paitsi minua: hurskas Jumala ja Vapahtaja, ei ole yksikään paitsi minua.

21. Tell ye, and bring them near; yea, let them take counsel together: who hath declared this from ancient time? who hath told it from that time? have not I the LORD? and there is no God else beside me; a just God and a Saviour; there is none beside me.

22. Kääntykäät minun tyköni, niin te autuaaksi tulette, kaikki maailman ääret; sillä minä olen Jumala, ja ei kenkään muu.

22. Look unto me, and be ye saved, all the ends of the earth: for I am God, and there is none else.

23. Minä vannon itse kauttani, ja minun suustani on vanhurskauden sana käyvä ulos, ja sen pitää vahvana pysymän: minulle pitää kaikki polvet kumartaman, ja kaikki kielet vannoman,

23. I have sworn by myself, the word is gone out of my mouth in righteousness, and shall not return, That unto me every knee shall bow, every tongue shall swear.

24. Ja sanoman: Herrassa on minulla vanhurskaus ja väkevyys; senkaltaiset tulevat hänen tykönsä, mutta kaikki, jotka seisovat häntä vastaan, ne häpiään tulevat.

24. Surely, shall one say, in the LORD have I righteousness and strength: even to him shall men come; and all that are incensed against him shall be ashamed.

25. Sillä Herrassa kaikki Israelin siemen vanhurskautetaan, ja saavat hänestä kerskata.

25. In the LORD shall all the seed of Israel be justified, and shall glory.

46 luku

1. Bel kallistuu kovin, Nebo on pudonnut; heidän epäjumalansa ovat joutuneet eläinten ja juhtain päälle, että he väsyvät teidän kuormianne kantaissansa.
2. Ja ne notkistuvat ja kallistuvat kaikki tyynni, ja ei taida kantaa pois kuormaa; vaan heidän sielunsa pitää käymän vankeudessa.
3. Kuulkaat minua, te Jakobin huone, ja kaikki Israelin huoneen tähteet, jotka kohdussa kannetaan ja äidistänne olette.

4. Minä, minä tahdon teitä kantaa hamaan vanhuuteen, ja siihenasti kuin te harmaaksi tulette; minä sen teen, minä nostan, kannan ja pelastan.
5. Keneenkä te vertaatte minun, ja kenenkä kaltaiseksi te teette minun? ja kenen verraksi te minua mittaatte, jonka kaltainen minä olisin?

1. Bel boweth down, Nebo stoopeth, their idols were upon the beasts, and upon the cattle: your carriages were heavy loaden; they are a burden to the weary beast.
2. They stoop, they bow down together; they could not deliver the burden, but themselves are gone into captivity.
3. Hearken unto me, O house of Jacob, and all the remnant of the house of Israel, which are borne by me from the belly, which are carried from the womb:
4. And even to your old age I am he; and even to hoar hairs will I carry you: I have made, and I will bear; even I will carry, and will deliver you.
5. To whom will ye liken me, and make me equal, and compare me, that we may be like?

6. He kaatavat kultaa säkistä, ja hopian painolla punnitsevat; ja hopiasepän palkkaavat, että hän jumalan tekis, jonka eteen he polvillensa lankeevat ja sitä kumartavat.

6. They lavish gold out of the bag, and weigh silver in the balance, and hire a goldsmith; and he maketh it a god: they fall down, yea, they worship.

7. He nostavat sen hartioillensa ja kantavat sitä, ja panevat sen siallensa, siinä se seisoo ja ei liiku siastansa. Jos joku häntä huutaa, niin ei hän vastaa, ja ei auta häntä hänen tuskastansa.

7. They bear him upon the shoulder, they carry him, and set him in his place, and he standeth; from his place shall he not remove: yea, one shall cry unto him, yet can he not answer, nor save him out of his trouble.

8. Muistakaat tätä, ja olkaat vahvat: te väärintekiät, menkäät sydämiinne.

8. Remember this, and shew yourselves men: bring it again to mind, O ye transgressors.

9. Muistakaat entisiä, jotka vanhasta ovat olleet; sillä minä olen Jumala ja ei ole muuta Jumalaa, eikä minun vertaistani ole,

9. Remember the former things of old: for I am God, and there is none else; I am God, and there is none like me,

10. Joka edellä ennustan, mitä vasta tuleva on, ja ennenkuin se tapahtuu, sanon minä. Minun aivoitukseni pysyvät, ja minä teen kaikki mieleni perään.

10. Declaring the end from the beginning, and from ancient times the things that are not yet done, saying, My counsel shall stand, and I will do all my pleasure:

11. Minä kutsun linnun idästä, ja kaukaiselta maalta miehen, joka minun aivoitukseni tekee; minä olen sen puhunut, minä tahdon myös sen

11. Calling a ravenous bird from the east, the man that executeth my counsel from a far country: yea, I have spoken it, I will also bring it to

tuoda; minä olen sen aikonut ja tahdon myös sen tehdä.
12. Kuulkaat minua, te ylpiät sydämet, te jotka olette kaukana vanhurskaudesta:
13. Minä olen vanhurskauteni antanut lähestyä, ei se ole kaukana, ja ei minun autuuteni viivy; sillä minä annan autuuden Zionissa, ja kunniani Israelissa.

pass; I have purposed it, I will also do it.
12. Hearken unto me, ye stouthearted, that are far from righteousness:
13. I bring near my righteousness; it shall not be far off, and my salvation shall not tarry: and I will place salvation in Zion for Israel my glory.

47 luku

1. Astu alas, ja istu tomuun, sinä neitsy Babelin tytär; istu maahan, sillä ei ole yhtään istuinta enään, sinä Kaldean tytär; sillä ei sinua pidä enää kutsuttaman ihanaiseksi ja iloiseksi.

2. Ota mylly ja jauha jauhoja; päästä hiustes palmikot, riisu kenkäs, paljasta sääres, mene virran ylitse.

3. Että sinun häpys ilmoitetuksi, ja sinun riettautes nähdyksi tulis. Minä kostan, ja ei yksikään ihminen pidä rukouksellansa minua siitä estämän.
4. (Tämän tekee) meidän

1. Come down, and sit in the dust, O virgin daughter of Babylon, sit on the ground: there is no throne, O daughter of the Chaldeans: for thou shalt no more be called tender and delicate.
2. Take the millstones, and grind meal: uncover thy locks, make bare the leg, uncover the thigh, pass over the rivers.
3. Thy nakedness shall be uncovered, yea, thy shame shall be seen: I will take vengeance, and I will not meet thee as a man.
4. As for our redeemer, the LORD of

pelastajamme, Herra Zebaot on hänen nimensä, Israelin Pyhä.

hosts is his name, the Holy One of Israel.

5. Istu alallas, mene pimeyteen, sinä Kaldealaisten tytär; sillä ei sinua enää pidä kutsuttaman valtakuntain kuningattareksi.

5. Sit thou silent, and get thee into darkness, O daughter of the Chaldeans: for thou shalt no more be called, The lady of kingdoms.

6. Sillä kuin minä olin vihainen kansalleni, turmelin minä perintöni, ja hylkäsin heidät sinun kätees; mutta et sinä tehnyt heille laupiutta, ja vanhoille teit sinä ikees peräti raskaaksi,

6. I was wroth with my people, I have polluted mine inheritance, and given them into thine hand: thou didst shew them no mercy; upon the ancient hast thou very heavily laid thy yoke.

7. Ja ajattelit: minä olen hallitsia ijankaikkisesti: et sinä tähän päivään asti vielä ole sitä johdattanut sydämees, eli ajatellut, kuinka heille viimein on tapahtuva.

7. And thou saidst, I shall be a lady for ever: so that thou didst not lay these things to thy heart, neither didst remember the latter end of it.

8. Niin kuule nyt tätä, sinä, joka elät hekumassa, ja istut niin surutoinna, ja sanot sydämessäs: minä olen, ja ei yksikään muu; en minä leskeksi eli hedelmättömäksi tule.

8. Therefore hear now this, thou that art given to pleasures, that dwellest carelessly, that sayest in thine heart, I am, and none else beside me; I shall not sit as a widow, neither shall I know the loss of children:

9. Molemmat nämät pitää sinua äkisti kohtaaman yhtenä päivänä, ettäs tulet hedelmättömäksi ja leskeksi; ja ne pitää sinuun täydellisesti sattuman, sinun monen velhos tähden, ja sinun

9. But these two things shall come to thee in a moment in one day, the loss of children, and widowhood: they shall come upon thee in their perfection for the multitude of thy sorceries, and for

noitais tähden, joista suuri paljous on sinun tykönäs.

10. Sillä sinä olet luottanut pahuutees, koskas ajattelit: ei minua nähdä. Taitos ja tietos on sinun kukistanut, ettäs sanot sydämessäs: minäpä olen, ja ei yksikään muu.

11. Sentähden pitää onnettomuuden tuleman sinun päälles, niin ettei sinun pidä tietämän, koska se tulee, ja sinun vastoinkäymises pitää lankeeman sinun päälles, jotka ei sinun pidä taitaman sovittaa; sillä hävitys pitää äkisti tuleman sinun päälles, jota et sinä edellä tiedä.

12. Käy nyt edes velhois kanssa, ja sinun monien noitais kanssa, joiden seassa sinä olet itsiäs nuoruudessas vaivannut: jos taitaisit auttaa itsiäs, jos taitaisit vahvistaa itsiäs.

13. Sinä olet väsyksissä monen koettelemukses tähden. Tulkaan nyt edes ja auttakoon sinua ne taivaan juoksun tietäjät ja tähtein kurkisteliat, jotka kuukausien jälkeen lukevat, mitä sinulle pitää tapahtuman.

the great abundance of thine enchantments.

10. For thou hast trusted in thy wickedness: thou hast said, None seeth me. Thy wisdom and thy knowledge, it hath perverted thee; and thou hast said in thine heart, I am, and none else beside me.

11. Therefore shall evil come upon thee; thou shalt not know from whence it riseth: and mischief shall fall upon thee; thou shalt not be able to put it off: and desolation shall come upon thee suddenly, which thou shalt not know.

12. Stand now with thine enchantments, and with the multitude of thy sorceries, wherein thou hast laboured from thy youth; if so be thou shalt be able to profit, if so be thou mayest prevail.

13. Thou art wearied in the multitude of thy counsels. Let now the astrologers, the stargazers, the monthly prognosticators, stand up, and save thee from these things that shall come upon thee.

14. Katso, he ovat niinkuin korret, jotka tuli polttaa, ei he taida pelastaa henkeänsä liekistä; sillä ei pidä yhtään hiilistöä oleman, jossa joku taitais itsensä lämmitellä, eli tulta, jonka tykönä istuttaisiin.

14. Behold, they shall be as stubble; the fire shall burn them; they shall not deliver themselves from the power of the flame: there shall not be a coal to warm at, nor fire to sit before it.

15. Juuri niin ovat ne sinulle, joiden alla sinä sinus vaivannut olet: sinun kauppamiehes sinun nuoruudestas pitää jokaisen käymän sinne ja tänne, ja sinulla ei ole yhtään auttajaa.

15. Thus shall they be unto thee with whom thou hast laboured, even thy merchants, from thy youth: they shall wander every one to his quarter; none shall save thee.

48 luku

1. Kuulkaat tätä, te Jakobin huone, te, joita kutsutaan Israelin nimellä, ja olette kulkeneet Juudan vedestä, te, jotka vannotte Herran nimeen, ja muistatte Israelin Jumalaa, ei kuitenkaan totuudessa eikä vanhurskaudessa.

1. Hear ye this, O house of Jacob, which are called by the name of Israel, and are come forth out of the waters of Judah, which swear by the name of the LORD, and make mention of the God of Israel, but not in truth, nor in righteousness.

2. Sillä he nimittävät itsensä pyhästä kaupungista, ja luottavat Israelin Jumalaan, jonka nimi on Herra Zebaot.

2. For they call themselves of the holy city, and stay themselves upon the God of Israel; The LORD of hosts is his name.

3. Minä olen ennen ilmoittanut tulevaisia, minun suustani on se lähtenyt, ja minä olen antanut sitä

3. I have declared the former things from the beginning; and they went forth out of my mouth, and I shewed

kuulla, ja teen sen myös äkisti, että se tulee.
4. Sillä minä tiedän sinun kovaksi, ja sinun niskas on rautasuoni, ja sinun otsas on vaskesta.
5. Minä olen sen ilmoittanut ennen, ja olen sinun antanut kuulla, ennenkuin se tulikaan, ettes sasnoisi: epäjumalani sen tekee, ja kuvani ja epäjumalani on sen käskenyt.

6. Kaikki nämät sinä kuulit ja näit, ja ette ole sitä ilmoittaneet; sillä minä olen edellä antanut sinun kuulla uusia ja salaisia, joita et sinä tietänyt.

7. Mutta nyt on se luotu, ja ei siihen aikaan; ja et sinä ole kuullut päivääkään ennen, ettei sinun pitäisi sanoman: katso, sen minä hyvin tiesin;
8. Sillä et sinä sitä kuullut, etkä sinä tietänyt, ja sinun korvas ei ollut siihen aikaan avattu; sillä minä kyllä tiesin sinun peräti sen katsovan ylön, joka olet nimitetty rikkojaksi sinun äitis kohdusta.

them; I did them suddenly, and they came to pass.
4. Because I knew that thou art obstinate, and thy neck is an iron sinew, and thy brow brass;
5. I have even from the beginning declared it to thee; before it came to pass I shewed it thee: lest thou shouldest say, Mine idol hath done them, and my graven image, and my molten image, hath commanded them.

6. Thou hast heard, see all this; and will not ye declare it? I have shewed thee new things from this time, even hidden things, and thou didst not know them.

7. They are created now, and not from the beginning; even before the day when thou heardest them not; lest thou shouldest say, Behold, I knew them.
8. Yea, thou heardest not; yea, thou knewest not; yea, from that time that thine ear was not opened: for I knew that thou wouldest deal very treacherously, and wast called a transgressor from the womb.

9. Minun nimeni tähden olen minä pitkämielinen, ja minun ylistykseni tähden tahdon minä säästää sinua, ettes tulisi hävitetyksi.

9. For my name's sake will I defer mine anger, and for my praise will I refrain for thee, that I cut thee not off.

10. Katso, minä tahdon koetella sinua, mutta ei niinkuin hopiata, vaan minä teen sinun valituksi murheen pätsissä.

10. Behold, I have refined thee, but not with silver; I have chosen thee in the furnace of affliction.

11. Minun tähteni, tosin minun tähteni tahdon minä tehdä, etten minä häväistyksi tulisi; sillä en minä anna kunniatani toiselle.

11. For mine own sake, even for mine own sake, will I do it: for how should my name be polluted? and I will not give my glory unto another.

12. Kuule minua, Jakob, ja sinä minun kutsuttuni Israel: minä olen, minä olen ensimmäinen ja viimeinen.

12. Hearken unto me, O Jacob and Israel, my called; I am he; I am the first, I also am the last.

13. Minun käteni on myös perustanut maan ja minun oikia käteni on kämmenellä mitannut taivaan: mitä minä kutsun, se on kohta valmis.

13. Mine hand also hath laid the foundation of the earth, and my right hand hath spanned the heavens: when I call unto them, they stand up together.

14. Kootkaat teitänne kaiki ja kuulkaat, kuka on heidän seassansa näitä ilmoittanut? Herra rakastaa häntä, sentähden on hän osoittava tahtonsa Babelissa, ja käsivartensa Kaldealaisissa.

14. All ye, assemble yourselves, and hear; which among them hath declared these things? The LORD hath loved him: he will do his pleasure on Babylon, and his arm shall be on the Chaldeans.

15. Minä, minä olen sen sanonut; minä olen hänen kutsunut, ja hänen johdattanut, ja hänen tiensä menestyy

15. I, even I, have spoken; yea, I have called him: I have brought him, and he shall make his way

hänelle.
16. Tulkaat tänne minun tyköni, ja kuulkaat tätä: en minä ole ennen salaa puhunut, siitä ajasta, kuin se oli puhuttu, olin minä siellä; ja nyt lähetti minun Herra, Herra, ja hänen henkensä.
17. Näin sanoo Herra sinun pelastajas, Israelin Pyhä: minä olen Herra sinun Jumalas, joka sinulle opetan mikä tarpeellinen on, ja johdatan sinua tietä, jotas käyt.
18. O jospa sinä pitäisit minun käskyistäni vaarin! niin sinun rauhas olis niinkuin virta, ja vanhurskautes niinkuin meren aalto.

19. Ja sinun siemenes olis niinkuin santa ja kohtus hedelmä niinkuin hänen someronsa; joiden nimeä ei pitäisi hävitettämän eli pyyhittämän pois minun edestäni.
20. Lähtekäät Babelista, paetkaat Kaldealaisten tyköä iloisella äänellä, ilmoittakaat ja kuuluttakaat tätä, viekäät se aina maailman ääriin, ja sanokaat: Herra on pelastanut palveliansa Jakobin.

prosperous.
16. Come ye near unto me, hear ye this; I have not spoken in secret from the beginning; from the time that it was, there am I: and now the Lord GOD, and his Spirit, hath sent me.

17. Thus saith the LORD, thy Redeemer, the Holy One of Israel; I am the LORD thy God which teacheth thee to profit, which leadeth thee by the way that thou shouldest go.
18. O that thou hadst hearkened to my commandments! then had thy peace been as a river, and thy righteousness as the waves of the sea:
19. Thy seed also had been as the sand, and the offspring of thy bowels like the gravel thereof; his name should not have been cut off nor destroyed from before me.
20. Go ye forth of Babylon, flee ye from the Chaldeans, with a voice of singing declare ye, tell this, utter it even to the end of the earth; say ye, The LORD hath redeemed his servant Jacob.

21. Ei heitä jano vaivannut, kuin hän johdatti heitä korvessa, hän antoi heille vuotaa vettä kalliosta; hän halkasi kallion, ja siitä vuosi vesi.

21. And they thirsted not when he led them through the deserts: he caused the waters to flow out of the rock for them: he clave the rock also, and the waters gushed out.

22. Mutta jumalattomalla, sanoo Herra, ei ole rauhaa.

22. There is no peace, saith the LORD, unto the wicked.

49 luku

1. Kuulkaat minua, te luodot, ja te kaukaiset kansat, ottakaat vaari: Herra on minun äidin kohdusta kutsunut, hän muisti minun nimeni, kuin minä vielä äitini kohdussa olin,

1. Listen, O isles, unto me; and hearken, ye people, from far; The LORD hath called me from the womb; from the bowels of my mother hath he made mention of my name.

2. Ja teki minun suuni niinkuin terävän miekan, kätensä varjolla hän minua peitti; ja pani minun kiiltaväksi nuoleksi; pisti minun viineensä,

2. And he hath made my mouth like a sharp sword; in the shadow of his hand hath he hid me, and made me a polished shaft; in his quiver hath he hid me;

3. Ja sanoi minulle: sinä olet minun palveliani; Israel, sinussa minä kunnioitetaan.

3. And said unto me, Thou art my servant, O Israel, in whom I will be glorified.

4. Mutta minä sanoin: hukkaan minä työtä tein, turhaan ja tyhjään minä tässä kulutin väkeni; kuitenkin on minun asiani Herran kanssa, ja minun työni on minun Jumalani kanssa.

4. Then I said, I have laboured in vain, I have spent my strength for nought, and in vain: yet surely my judgment is with the LORD, and my work with my God.

5. Ja nyt sanoo Herra, joka loi minun äidin kohdusta itsellensä palveliaksi, palauttamaan Jakobin hänelle, ettei Israel hukkuisi: sentähden olen minä kaunis Herran edessä, ja minun Jumalani on minun väkevyyteni.

5. And now, saith the LORD that formed me from the womb to be his servant, to bring Jacob again to him, Though Israel be not gathered, yet shall I be glorious in the eyes of the LORD, and my God shall be my strength.

6. Ja hän sanoi: vähä se on, että olet minun palveliani, korjaamassa Jakobin sukukuntia, ja tuomassa jälleen Israelin hajoitettuja; mutta minä panin sinun myös pakanain valkeudeksi, olemaan minun autuuteni hamaan maailman ääriin.

6. And he said, It is a light thing that thou shouldest be my servant to raise up the tribes of Jacob, and to restore the preserved of Israel: I will also give thee for a light to the Gentiles, that thou mayest be my salvation unto the end of the earth.

7. Näin puhuu Herra Israelin lunastaja, hänen Pyhänsä, ylönkatsotuille sieluille, sille kansalle, josta me kauhistumme, sille palvelialle, joka tuimain herrain alla on: kuningasten pitää näkemän ja nouseman, päämiesten pitää rukoileman Herran tähden, joka uskollinen on, Israelin Pyhän tähden, joka sinun valinnut on.

7. Thus saith the LORD, the Redeemer of Israel, and his Holy One, to him whom man despiseth, to him whom the nation abhorreth, to a servant of rulers, Kings shall see and arise, princes also shall worship, because of the LORD that is faithful, and the Holy One of Israel, and he shall choose thee.

8. Näin sanoo Herra: minä olen sinun rukoukses otollisella ajalla kuullut, ja olen autuuden päivänä sinua auttanut; ja olen varjellut sinua, ja liitoksi

8. Thus saith the LORD, In an acceptable time have I heard thee, and in a day of salvation have I helped thee: and I will preserve thee, and

kansain sekaan olen sinun säätänyt, korjaamaan maata, ja haaskatuita perimisiä omistamaan,
9. Sanomaan vangituille: menkäät ulos, ja jotka pimiässä ovat: tulkaat edes, että he teiden ohessa heitänsä elättäisivät, ja saisivat joka kukkulalla elatuksensa.
10. Ei heidän pidä isooman eikä janooman, ei helle eikä aurinko pidä heitä polttaman; sillä heidän armahtajansa johdattaa heitä, ja vie heitä vesilähteille.
11. Ja minä panen kaikki vuoreni tieksi, ja minun polkuni pitää korotettaman.
12. Katso, nämät tulevat kaukaa, ja katso, nämät pohjan puolesta, nämät etelän puolesta, ja muut Sinimin maalta.
13. Iloitkaat te taivaat, riemuitse sinä maa, kiittäkäät te vuoret ihastuksella; sillä Herra on kansaansa lohduttanut, ja on raadollisiansa armahtanut.

14. Mutta Zion sanoo: Herra hylkäsi minun, Herra unohti minun.

give thee for a covenant of the people, to establish the earth, to cause to inherit the desolate heritages;
9. That thou mayest say to the prisoners, Go forth; to them that are in darkness, Shew yourselves. They shall feed in the ways, and their pastures shall be in all high places.
10. They shall not hunger nor thirst; neither shall the heat nor sun smite them: for he that hath mercy on them shall lead them, even by the springs of water shall he guide them.
11. And I will make all my mountains a way, and my highways shall be exalted.
12. Behold, these shall come from far: and, lo, these from the north and from the west; and these from the land of Sinim.
13. Sing, O heavens; and be joyful, O earth; and break forth into singing, O mountains: for the LORD hath comforted his people, and will have mercy upon his afflicted.
14. But Zion said, The LORD hath forsaken me, and my Lord hath forgotten me.

15. Unohtaako vaimo lapsukaisensa, niin ettei hän armahda kohtunsa poikaa? ja vaikka hän unohtais, niin en minä kuitenkaan sinua unohda.

15. Can a woman forget her sucking child, that she should not have compassion on the son of her womb? yea, they may forget, yet will I not forget thee.

16. Katso, käsiini olen minä sinun pyhältänyt; sinun muuris ovat alati minun silmäini edessä.

16. Behold, I have graven thee upon the palms of my hands; thy walls are continually before me.

17. Sinun rakentajas rientävät; mutta sinun kukistajas ja hävittäjäs pitää pakeneman sinusta pois.

17. Thy children shall make haste; thy destroyers and they that made thee waste shall go forth of thee.

18. Nosta silmäs ympäri ja katso, kaikki nämät kootut tulevat sinun tykös. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, sinun pitää kaikilla näillä niinkuin kaunistuksella itses puettaman, ja sinä käärit ne ympärilles niinkuin morsian;

18. Lift up thine eyes round about, and behold: all these gather themselves together, and come to thee. As I live, saith the LORD, thou shalt surely clothe thee with them all, as with an ornament, and bind them on thee, as a bride doeth.

19. Sillä sinun autio, hävitetty ja turmeltu maas pitää silloin ahdas oleman asuakses, kuin sinun raatelias sinusta kauvas pakenevat,

19. For thy waste and thy desolate places, and the land of thy destruction, shall even now be too narrow by reason of the inhabitants, and they that swallowed thee up shall be far away.

20. Niin että sinun hedelmättömyytes lapset pitää vielä korviis sanoman: ahdas on minulla sia, istu puolees, että minäkin asuisin sinun tykönäs.

20. The children which thou shalt have, after thou hast lost the other, shall say again in thine ears, The place is too strait for me: give place to me

that I may dwell.

21. Mutta sinä olet sanova sydämessäs: kuka nämät minulle synnytti? sillä minä olen hedelmätöin, yksinäinen, ajettu pois ja syösty ulos. Kuka nämät on minulle kasvattanut? katso, minä olen yksinäni jätetty, kussa nämät silloin olivat?

21. Then shalt thou say in thine heart, Who hath begotten me these, seeing I have lost my children, and am desolate, a captive, and removing to and fro? and who hath brought up these? Behold, I was left alone; these, where had they been?

22. Näin sanoo Herra, Herra: katso, minä nostan käteni pakanain puoleen, ja korotan lippuni kansain puoleen, niin he tuovat edes helmassansa sinun poikias, ja sinun tyttäriäs hartioilla kannetaan.

22. Thus saith the Lord GOD, Behold, I will lift up mine hand to the Gentiles, and set up my standard to the people: and they shall bring thy sons in their arms, and thy daughters shall be carried upon their shoulders.

23. Ja kuninkaat pitää oleman sinun holhojas, ja heidän kuningattarensa sinun imettäjäs, heidän pitää lankeeman kasvoillensa maahan sinun edessäs, ja nuoleskelemaan sinun jalkais tomua. Silloin sinä tiedät, että minä olen Herra, ja ettei kenkään tule häpiään, joka minua toivoo.

23. And kings shall be thy nursing fathers, and their queens thy nursing mothers: they shall bow down to thee with their face toward the earth, and lick up the dust of thy feet; and thou shalt know that I am the LORD: for they shall not be ashamed that wait for me.

24. Otetaanko saalis väkevältä pois? taitaako joku päästää hurskaan vangit?

24. Shall the prey be taken from the mighty, or the lawful captive delivered?

25. Sillä näin sanoo Herra: nyt pitää vangit väkevältä otettaman pois, ja tuimain saalis irralle pääsemän; ja

25. But thus saith the LORD, Even the captives of the mighty shall be taken away, and the prey of the terrible

minä tahdon riidellä sinun riitaveljeis kanssa, ja varjella sinun lapsias.

shall be delivered: for I will contend with him that contendeth with thee, and I will save thy children.

26. Ja minä annan sinun hävittäjäs syödä omaa lihaansa, ja heidän pitää juopuman omasta verestänsä, niinkuin makiasta viinasta; ja kaikki liha pitää tietämän, että minä olen Herra, sinun auttajas ja sinun lunastajas, Jakobin väkevä.

26. And I will feed them that oppress thee with their own flesh; and they shall be drunken with their own blood, as with sweet wine: and all flesh shall know that I the LORD am thy Saviour and thy Redeemer, the mighty One of Jacob.

50 luku

1. Näin sanoo Herra: kussa on äitinne erokirja, jolla minä olen hänen hyljännyt? eli kuka on minun korkorahani kantaja, jolle minä teidät olen myynyt? Katso, te olette synteinne tähden myydyt, ja äitinne on teidän rikostenne tähden hyljätty.

1. Thus saith the LORD, Where is the bill of your mother's divorcement, whom I have put away? or which of my creditors is it to whom I have sold you? Behold, for your iniquities have ye sold yourselves, and for your transgressions is your mother put away.

2. Miksi minä tulin, ja ei ollut siellä ketään? Minä huusin, ja ei yksikään vastannut? onko minun käteni niin peräti lyhentynyt, ettei hän voi pelastaa? ja eikö minulla ole voimaa vapahtaa? Katso, nuhtelemisellani teen minä meren kuivaksi, ja teen

2. Wherefore, when I came, was there no man? when I called, was there none to answer? Is my hand shortened at all, that it cannot redeem? or have I no power to deliver? behold, at my rebuke I dry up the sea, I make the rivers a

virrat korveksi, niin että kalat haisevat veden puuttumisen tähden ja kuolevat janosta.

3. Minä puetan taivaan pimeydellä, ja teen hänen peitteensä niinkuin säkin.

4. Herra, Herra antoi minulle oppineen kielen, taitaakseni puhua väsyneille ajallansa. Hän herättää minun joka aamu, hän herättää minulle korvan kuulemaan niinkuin opetuslapsen.

5. Herra, Herra avasi minulle korvan, ja en ole minä tottelematoin, enkä mene takaperin.

6. Minä annoin selkäni niille, jotka minua pieksivät, ja poskeni niille, jotka minua repelivät; en minä kääntänyt kasvojani pois häväistyksistä ja syljestä.

7. Ja Herra, Herra minua auttaa, sentähden en minä tule häpiään; sentähden panin minä kasvoni niinkuin limsiön, sillä minä tiedän, etten minä tule häpiään.

8. Se on läsnä, joka minun vanhurskauttaa; kuka tahtoo riidellä minun kanssani? Seisokaamme ynnä;

wilderness: their fish stinketh, because there is no water, and dieth for thirst.

3. I clothe the heavens with blackness, and I make sackcloth their covering.

4. The Lord GOD hath given me the tongue of the learned, that I should know how to speak a word in season to him that is weary: he wakeneth morning by morning, he wakeneth mine ear to hear as the learned.

5. The Lord GOD hath opened mine ear, and I was not rebellious, neither turned away back.

6. I gave my back to the smiters, and my cheeks to them that plucked off the hair: I hid not my face from shame and spitting.

7. For the Lord GOD will help me; therefore shall I not be confounded: therefore have I set my face like a flint, and I know that I shall not be ashamed.

8. He is near that justifieth me; who will contend with me? let us stand together: who is mine adversary? let

kellä on oikeus minua vastaan, se tulkoon tänne minun tyköni.
9. Katso, Herra, Herra auttaa minua, kuka tahtoo minua kadottaa? Katso, ne kaikki vanhenevat niinkuin vaate, koit syövät heidät.
10. Kuka on teidän seassanne, joka pelkää Herraa, joka hänen palveliansa ääntä kuultelee. Joka pimeydessä vaeltaa, ja ei näe valkeutta, se toivokaan Herran nimen päälle, ja luottakaan Jumalansa päälle.
11. Katso, te kaikki, jotka tulen sytytätte, jotka olette liekillä hankitut, vaeltakaat teidän tulenne valkeudessa, ja siinä liekissä, jonka te sytytitte. Se tapahtuu teille minun kädestäni; kivussa täytyy teidän levätä.

him come near to me.

9. Behold, the Lord GOD will help me; who is he that shall condemn me? lo, they all shall wax old as a garment; the moth shall eat them up.
10. Who is among you that feareth the LORD, that obeyeth the voice of his servant, that walketh in darkness, and hath no light? let him trust in the name of the LORD, and stay upon his God.
11. Behold, all ye that kindle a fire, that compass yourselves about with sparks: walk in the light of your fire, and in the sparks that ye have kindled. This shall ye have of mine hand; ye shall lie down in sorrow.

51 luku

1. Kuulkaat minua te, jotka vanhurskautta noudatatte, te jotka Herraa etsitte. Katsokaat sitä kalliota, josta te lohaistut olette, ja sitä kaivoa, josta te kaivetut olette.
2. Katsokaat Abrahamia teidän isäänne, ja Saaraa, joka teidät

1. Hearken to me, ye that follow after righteousness, ye that seek the LORD: look unto the rock whence ye are hewn, and to the hole of the pit whence ye are digged.
2. Look unto Abraham your father, and unto Sarah that bare you: for I

synnytti; sillä minä kutsuin hänen, kuin hän oli vielä yksinäinen, siunasin ja enensin hänen.

3. Sillä Herra lohduttaa Zionia, hän lohduttaa kaiken hänen aukiutensa, ja tekee hänen aukiutensa niinkuin Edenin, ja hänen erämaansa niinkuin Herran yrttitarhan; että siellä löytään ilo ja riemu, kiitos ja veisun ääni.

4. Ottakaat minusta vaari, minun kansani, ja kuulkaat minua minun sukukuntani; sillä minulta on laki käyvä ulos, ja minä panen oikeuteni kansoille valkeudeksi.

5. Minun vanhurskauteni on läsnä, minun autuuteni käy ulos, ja minun käsivarteni on kansoja tuomitseva. Luodot odottavat minua, ja vartioitsevat minun käsivarttani.

6. Nostakaat teidän silmänne taivaasen, ja katsokaat alas maan päälle; sillä taivas on katoova niinkuin savu, ja maa vanhenee niinkuin vaate, niin myös sen asuvaiset kuolevat; mutta minun autuuteni pysyy ijankaikkisesti, ja minun vanhurskauteni ei ole puuttuva.

called him alone, and blessed him, and increased him.

3. For the LORD shall comfort Zion: he will comfort all her waste places; and he will make her wilderness like Eden, and her desert like the garden of the LORD; joy and gladness shall be found therein, thanksgiving, and the voice of melody.

4. Hearken unto me, my people; and give ear unto me, O my nation: for a law shall proceed from me, and I will make my judgment to rest for a light of the people.

5. My righteousness is near; my salvation is gone forth, and mine arms shall judge the people; the isles shall wait upon me, and on mine arm shall they trust.

6. Lift up your eyes to the heavens, and look upon the earth beneath: for the heavens shall vanish away like smoke, and the earth shall wax old like a garment, and they that dwell therein shall die in like manner: but my salvation shall be for ever, and my righteousness shall not be abolished.

7. Kuulkaat minua te, jotka vanhurskauden tunnette, kansa, jonka sydämessä minun lakini on. Älkäät peljätkö, kussa ihmiset teitä häpäisevät, ja älkäät vavisko, kuin he teitä pilkkaavat.

7. Hearken unto me, ye that know righteousness, the people in whose heart is my law; fear ye not the reproach of men, neither be ye afraid of their revilings.

8. Sillä koin pitää heitä syömän niinkuin vaatetta, ja madot pitää heidän syömän niinkuin villaisia; mutta minun vanhurskauteni pysyy ijankaikkisesti, ja minun autuuteni suvusta sukuun.

8. For the moth shall eat them up like a garment, and the worm shall eat them like wool: but my righteousness shall be for ever, and my salvation from generation to generation.

9. Ylös, ylös, pue päälles väkevyyttä, sinä Herran käsivarsi; ylös, niinkuin muinen vanhaan aikaan. Etkös se ole, joka löit ylpiän, ja haavoitit lohikärmeen?

9. Awake, awake, put on strength, O arm of the LORD; awake, as in the ancient days, in the generations of old. Art thou not it that hath cut Rahab, and wounded the dragon?

10. Etkös se ole, joka meren, suuren syvän veden kuivasit? joka syvän meren tieksi teit, että lunastetut kävivät sitä myöten.

10. Art thou not it which hath dried the sea, the waters of the great deep; that hath made the depths of the sea a way for the ransomed to pass over?

11. Niin Herran lunastetut palajavat ja tulevat Zioniin riemulla, ja ijankaikkinen ilo on heidän päänsä päällä oleva; ilon ja riemun he käsittävät, murhe ja huokaus pakenee heitä.

11. Therefore the redeemed of the LORD shall return, and come with singing unto Zion; and everlasting joy shall be upon their head: they shall obtain gladness and joy; and sorrow and mourning shall flee away.

12. Minä, minä olen teidän

12. I, even I, am he that comforteth

lohduttajanne; kuka siis sinä olet, että kuolevaista ihmistä pelkäät, ja ihmisten lapsia, jotka kulutetaan niinkuin heinä?

you: who art thou, that thou shouldest be afraid of a man that shall die, and of the son of man which shall be made as grass;

13. Ja unohdat Herran, joka sinun tehnyt on, joka taivaat levittää, ja maan perustaa? Mutta sinä pelkäät alati yli päivää vaivaajan julmuutta, kuin hän rupee hukuttamaan. Ja kuhunka jäi vaivaajan julmuus?

13. And forgettest the LORD thy maker, that hath stretched forth the heavens, and laid the foundations of the earth; and hast feared continually every day because of the fury of the oppressor, as if he were ready to destroy? and where is the fury of the oppressor?

14. Koska hän vaadittiin rientämään ja juoksemaan ympäri, että hän päästäis, ettei he kuolisi kadotukseen, eikä hänen leipänsä puuttuisi?

14. The captive exile hasteneth that he may be loosed, and that he should not die in the pit, nor that his bread should fail.

15. Sillä minä olen Herra sinun Jumalas, joka meren liikutan, että sen aallot pauhaavat: hänen nimensä on Herra Zebaot.

15. But I am the LORD thy God, that divided the sea, whose waves roared: The LORD of hosts is his name.

16. Minä panen sanani sinun suuhus, ja peitän sinun käteni varjolla, että minä taivaan istuttaisin, ja maan perustaisin ja sanoisin Zionille: sinä olet minun kansani.

16. And I have put my words in thy mouth, and I have covered thee in the shadow of mine hand, that I may plant the heavens, and lay the foundations of the earth, and say unto Zion, Thou art my people.

17. Herää, herää, nouse Jerusalem, joka joit Herran kädestä hänen

17. Awake, awake, stand up, O Jerusalem, which hast drunk at the

vihansa kalkin, sen kompastuskalkin rahkan olet sinä juonut ja särkenyt ulos.

hand of the LORD the cup of his fury; thou hast drunken the dregs of the cup of trembling, and wrung them out.

18. Ei kenkään hänen pojistansa, jotka hän oli synnyttänyt, häntä holhonnut: eikä kenkään kaikista hänen lapsistansa, jotka hän oli kasvattanut, hänen käteensä ruvennut.

18. There is none to guide her among all the sons whom she hath brought forth; neither is there any that taketh her by the hand of all the sons that she hath brought up.

19. Nämät kaksi sinua kohtasivat, kuka sinua armahti? hävitys, vahinko, nälkä ja miekka: millä minä sinua lohdutan?

19. These two things are come unto thee; who shall be sorry for thee? desolation, and destruction, and the famine, and the sword: by whom shall I comfort thee?

20. Sinun lapses olivat pintuneet ja makasivat kaikissa katujen päissä, niinkuin paulalla sidottu metsähärkä, täynnä Herran vihaa ja sinun Jumalas rangaistusta.

20. Thy sons have fainted, they lie at the head of all the streets, as a wild bull in a net: they are full of the fury of the LORD, the rebuke of thy God.

21. Sentähden kuule nyt tätä sinä raadollinen, ja sinä juopunut ilman viinaa.

21. Therefore hear now this, thou afflicted, and drunken, but not with wine:

22. Näin sanoo Herra, sinun Herras ja sinun Jumalas, joka kansansa edestä sotii: katso, minä otan kompastuskalkin sinun kädestäs, ja minun vihani kalkin rahkan; ei sinun pidä sitä enään juoman.

22. Thus saith thy Lord the LORD, and thy God that pleadeth the cause of his people, Behold, I have taken out of thine hand the cup of trembling, even the dregs of the cup of my fury; thou shalt no more drink it again:

23. Vaan minä panen sen sinun raateliais käteen, jotka sanoivat sinun sielulles: kumarra sinus, että me kävisimme sinun ylitses, ja pane sinun selkäs maahan, että niinkuin katua myöten sen ylitse mentäisiin.

23. But I will put it into the hand of them that afflict thee; which have said to thy soul, Bow down, that we may go over: and thou hast laid thy body as the ground, and as the street, to them that went over.

52 luku

1. Nouse, nouse, Zion, pue väkevyytes päälles, kaunista sinuas jalosti, sinä pyhä kaupunki Jerusalem; sillä ei tästedes yksikään ympärileikkaamatoin eikä saastainen pidä sinussa hallitseman.

1. Awake, awake; put on thy strength, O Zion; put on thy beautiful garments, O Jerusalem, the holy city: for henceforth there shall no more come into thee the uncircumcised and the unclean.

2. Puhdista itses tomusta, nouse ja istu Jerusalem; päästä sinuas kahleista, sinä vangittu Zionin tytär.

2. Shake thyself from the dust; arise, and sit down, O Jerusalem: loose thyself from the bands of thy neck, O captive daughter of Zion.

3. Sillä näin sanoo Herra: te olette tyhjään myydyt, ja ilman rahaa te lunastetaan.

3. For thus saith the LORD, Ye have sold yourselves for nought; and ye shall be redeemed without money.

4. Sillä näin sanoo Herra, Herra: minun kansani meni ensin alas Egyptiin, olemaan siellä vieraana; ja Assur on heille väkivaltaa tehnyt ilman syytä.

4. For thus saith the Lord GOD, My people went down aforetime into Egypt to sojourn there; and the Assyrian oppressed them without cause.

5. Vaan mitä nyt minulle tämän

5. Now therefore, what have I here,

edestä tehdään? sanoo Herra; sillä minun kansani ilman syytä viedään pois? että ne, jotka heitä hallitsevat, saattavat heidät itkemään, sanoo Herra, ja minun nimeäni pilkataan päivä päivältä.

saith the LORD, that my people is taken away for nought? they that rule over them make them to howl, saith the LORD; and my name continually every day is blasphemed.

6. Sentähden pitää minun kansani sinä päivänä minun nimeni tunteman, että minä itse olen se, joka puhun, katso, minä se olen.

6. Therefore my people shall know my name: therefore they shall know in that day that I am he that doth speak: behold, it is I.

7. O kuinka suloiset ovat evankeliumin saarnaajain jalat vuorilla, jotka rauhaa julistavat, jotka hyvää saarnaavat, autuuden ilmoittavat, jotka Zionille sanovat: sinun Jumalas on kuningas.

7. How beautiful upon the mountains are the feet of him that bringeth good tidings, that publisheth peace; that bringeth good tidings of good, that publisheth salvation; that saith unto Zion, Thy God reigneth!

8. Sinun vartias huutavat korkiasti ja iloitsevat ynnä, sillä se nähdään ilmeisesti, koska Herra kääntää Zionin.

8. Thy watchmen shall lift up the voice; with the voice together shall they sing: for they shall see eye to eye, when the LORD shall bring again Zion.

9. Iloitkaat ja riemuitkaat ynnä, te Jerusalemin autiot; sillä Herra on kansaansa lohduttanut, ja Jerusalemin päästänyt.

9. Break forth into joy, sing together, ye waste places of Jerusalem: for the LORD hath comforted his people, he hath redeemed Jerusalem.

10. Herra on ilmoittanut pyhän käsivartensa kaikkein pakanain silmäin edessä, niin että kaikki maailman

10. The LORD hath made bare his holy arm in the eyes of all the nations; and all the ends of the earth shall see

ääret näkevät meidän Jumalamme autuuden.

the salvation of our God.

11. Paetkaat, paetkaat, lähtekäät sieltä, ja älkäät mihinkään saastaiseen sattuko; menkäät ulos heidän tyköänsä, puhdistakaat teitänne, te jotka Herran kalua kannatte.

11. Depart ye, depart ye, go ye out from thence, touch no unclean thing; go ye out of the midst of her; be ye clean, that bear the vessels of the LORD.

12. Sillä ei teidän pidä lähtemän nopiasti, eli vaeltaman pakenemisella; sillä Herra on lähtevä teidän edellänne, ja Israelin Jumala on kokoova teitä.

12. For ye shall not go out with haste, nor go by flight: for the LORD will go before you; and the God of Israel will be your rereward.

13. Katso, minun palveliani tekee toimellisesti: hän korotetaan, nostetaan ylös, ja tulee sangen korkiaksi.

13. Behold, my servant shall deal prudently, he shall be exalted and extolled, and be very high.

14. Niin että moni sinun ylitses hämmästyy, että hänen muotonsa on rumempi muita ihmisiä, ja hänen hahmonsa huonompi kuin ihmisten lasten.

14. As many were astonied at thee; his visage was so marred more than any man, and his form more than the sons of men:

15. Mutta niin on hän monta pakanaa priiskottava, että myös kuningasten täytyy suunsa hänen edessänsä tukita; sillä joille ei mitään hänestä ilmoitettu ollut, nekin hänen ilolla näkevät, ja jota ei he kuulleet ole, sen ne ymmärtävät.

15. So shall he sprinkle many nations; the kings shall shut their mouths at him: for that which had not been told them shall they see; and that which they had not heard shall they consider.

53 luku

1. Kuka uskoo meidän saarnamme, ja kenelle Herran käsivarsi ilmoitetaan?

1. Who hath believed our report? and to whom is the arm of the LORD revealed?

2. Sillä hän nousee ylös hänen edessänsä niinkuin vesa, ja niinkuin juuri kuivasta maasta; ei hänellä ole muotoa, eikä kauneutta; me näimme hänen, vaan ei ollut hänellä sitä muotoa, joka meille olis kelvannut.

2. For he shall grow up before him as a tender plant, and as a root out of a dry ground: he hath no form nor comeliness; and when we shall see him, there is no beauty that we should desire him.

3. Hän oli kaikkein ylönkatsottava ja kaikkein halvin, kipua ja sairautta täynnä. Hän oli niin ylönkatsottu, ettei kenkään kehdannut katsoa hänen päällensä, sentähden emme häntä minäkään pitäneet.

3. He is despised and rejected of men; a man of sorrows, and acquainted with grief: and we hid as it were our faces from him; he was despised, and we esteemed him not.

4. Totisesti hän kantoi meidän sairautemme, ja meidän kipumme hän sälytti päällensä; mutta me pidimme hänen Jumalalta rangaistuna, piestynä ja vaivattuna.

4. Surely he hath borne our griefs, and carried our sorrows: yet we did esteem him stricken, smitten of God, and afflicted.

5. Vaan hän on haavoitettu meidän pahain tekoimme tähden, ja meidän synteimme tähden on hän hosuttu. Rangaistus on hänen päällänsä, että meillä rauha olis, ja hänen haavainsa

5. But he was wounded for our transgressions, he was bruised for our iniquities: the chastisement of our peace was upon him; and with his stripes we are healed.

kautta olemme me parannetut.

6. Kaikki me vaelsimme eksyksissä niinkuin lampaat: itsekukin meistä poikkesi omalle tiellensä; mutta Herra heitti kaiken meidän vääryytemme hänen päällensä.

6. All we like sheep have gone astray; we have turned every one to his own way; and the LORD hath laid on him the iniquity of us all.

7. Kuin hän rangaistiin ja vaivattiin, niin ei hän suutansa avannut; niinkuin karitsa, joka teuraaksi viedään, ja niinkuin lammas, joka keritsiänsä edessä vaikenee, niin ei hänkään suutansa avannut.

7. He was oppressed, and he was afflicted, yet he opened not his mouth: he is brought as a lamb to the slaughter, and as a sheep before her shearers is dumb, so he openeth not his mouth.

8. Mutta hän on otettu pois ahdistuksesta ja tuomiosta; kuka taitaa sanoa hänen elämänsä pituuden? sillä hän on sivallettu pois eläväin maalta, kuin hän minun kansani pahain tekoin tähden rangaistiin.

8. He was taken from prison and from judgment: and who shall declare his generation? for he was cut off out of the land of the living: for the transgression of my people was he stricken.

9. Hänen hautansa aiottiin jumalattomain sekaan, rikkaan tykö tuli hän kuitenkin kuoltuansa. Ei hän kellenkään vääryyttä tehnyt, eikä petosta ollut hänen suussansa.

9. And he made his grave with the wicked, and with the rich in his death; because he had done no violence, neither was any deceit in his mouth.

10. Mutta Herra tahtoi hänen niin piestä sairaudella; koska hän on henkensä vikauhriksi antanut, niin hän saa nähdä siemenen ja elää kauvan,

10. Yet it pleased the LORD to bruise him; he hath put him to grief: when thou shalt make his soul an offering for sin, he shall see his seed, he shall

ja Herran aivoitus on hänen kädessänsä menestyvä.
11. Että hänen sielunsa on työtä tehnyt, saa hän ilonsa nähdä, ja tulee ravituksi. Tuntemisensa kautta minun vanhurskas palveliani monta vanhurskauttaa; sillä hän kantaa heidän syntinsä.
12. Sentähden annan minä hänelle osan monessa, ja hänen pitää väkeväin kanssa saalista jakaman; sentähden että hän antoi henkensä kuolemaan, ja oli pahantekiäin sekaan luettu, ja hän kantoi monen synnit, ja rukoili pahantekiäin edestä.

prolong his days, and the pleasure of the LORD shall prosper in his hand.
11. He shall see of the travail of his soul, and shall be satisfied: by his knowledge shall my righteous servant justify many; for he shall bear their iniquities.

12. Therefore will I divide him a portion with the great, and he shall divide the spoil with the strong; because he hath poured out his soul unto death: and he was numbered with the transgressors; and he bare the sin of many, and made intercession for the transgressors.

54 luku

1. Riemuitse sinä hedelmätöin, joka et synnytä: iloitse riemulla ja ihastu sinä, joka et raskas ole; sillä yksinäisellä on enempi lapsia kuin sillä, jolla mies on, sanoo Herra.

2. Levitä majas sia, ja venytä asumises vaate, älä säästä; pitennä köytes, ja kiinnitä vaajas lujasti.

1. Sing, O barren, thou that didst not bear; break forth into singing, and cry aloud, thou that didst not travail with child: for more are the children of the desolate than the children of the married wife, saith the LORD.
2. Enlarge the place of thy tent, and let them stretch forth the curtains of thine habitations: spare not, lengthen

thy cords, and strengthen thy stakes;

3. Sillä sinun pitää oikialle ja vasemmalle puolelle levenemän, ja sinun siemenes pitää pakanat perimän, ja aukeissa kaupungeissa asuman.

3. For thou shalt break forth on the right hand and on the left; and thy seed shall inherit the Gentiles, and make the desolate cities to be inhabited.

4. Älä pelkää, sillä et sinä tule häpiään; älä ole kaino, sillä ei sinun pidä häpiään tuleman. Vaan sinun pitää nuoruutes häpiän unohtaman, ja sinun leskeytes kainoutta ei enään muistaman.

4. Fear not; for thou shalt not be ashamed: neither be thou confounded; for thou shalt not be put to shame: for thou shalt forget the shame of thy youth, and shalt not remember the reproach of thy widowhood any more.

5. Sillä joka sinun tehnyt on, hän on sinun miehes, Herra Zebaot on hänen nimensä; ja Israelin Pyhä sinun lunastajas, joka kaiken maailman Jumalaksi kutsutaan.

5. For thy Maker is thine husband; the LORD of hosts is his name; and thy Redeemer the Holy One of Israel; The God of the whole earth shall he be called.

6. Sillä Herra on kutsunut sinun niinkuin hyljätyn ja sydämestä murheellisen vaimon; ja sinä olit niinkuin nuori emäntä, joka hyljätty on, sanoo sinun Jumalas.

6. For the LORD hath called thee as a woman forsaken and grieved in spirit, and a wife of youth, when thou wast refused, saith thy God.

7. Minä olen vähäksi silmänräpäykseksi sinun hyljännyt, mutta minä tahdon sinua suurella laupiudella koota.

7. For a small moment have I forsaken thee; but with great mercies will I gather thee.

8. Minä olen vihassani vähäksi

8. In a little wrath I hid my face from

silmänräpäykseksi kasvoni kätkenyt sinulta; mutta minä tahdon armahtaa sinua ijankaikkisessa armossa, sanoo Herra, sinun lunastajas.

thee for a moment; but with everlasting kindness will I have mercy on thee, saith the LORD thy Redeemer.

9. Sillä tämä on minulle oleva niinkuin Noan vesi, josta minä vannoin, ettei Noan vedet pitänyt enään käymän maan ylitse: juuri niin olen minä nyt vannonut, ettei minun enään pidä sinulle vihastuman, eikä sinua rankaiseman.

9. For this is as the waters of Noah unto me: for as I have sworn that the waters of Noah should no more go over the earth; so have I sworn that I would not be wroth with thee, nor rebuke thee.

10. Sillä vuoret pitää välttämän ja kukkulat lankeeman; mutta minun armoni ei pidä sinusta poikkeeman, ja minun rauhani liitto ei pidä lankeeman pois, sanoo Herra sinun armahtajas.

10. For the mountains shall depart, and the hills be removed; but my kindness shall not depart from thee, neither shall the covenant of my peace be removed, saith the LORD that hath mercy on thee.

11. Sinä raadollinen, kovalta tuulelta häälytetty, ja sinä turvatoin! katso, minä panen sinun kives niinkuin kaunistuksen, ja tahdon sinun perustukses saphireilla laskea,

11. O thou afflicted, tossed with tempest, and not comforted, behold, I will lay thy stones with fair colours, and lay thy foundations with sapphires.

12. Ja sinun akkunas kristallista rakentaa, ja sinun porttis rubinista, ja kaikki sinun rajas valituista kivistä.

12. And I will make thy windows of agates, and thy gates of carbuncles, and all thy borders of pleasant stones.

13. Ja kaikki sinun lapses pitää oleman opetetut Herralta, ja suuri rauha sinun lapsilles.

13. And all thy children shall be taught of the LORD; and great shall be the peace of thy children.

14. Vanhurskaudella pitää sinun valmistetuksi tuleman: sinun pitää oleman kaukana väkivallasta, ettei sinun pidä pelkäämän, ja hämmästyksestä; sillä ei sen pidä sinua lähestymän.

14. In righteousness shalt thou be established: thou shalt be far from oppression; for thou shalt not fear: and from terror; for it shall not come near thee.

15. Katso, kuka tahtoo sinua vastaan koota ja sortaa sinua, jos he ilman minua kokoontuvat?

15. Behold, they shall surely gather together, but not by me: whosoever shall gather together against thee shall fall for thy sake.

16. Katso, minä teen sepän, joka hiilet tulessa lietsoo, ja tekee aseen työtänsä varten: niin minä myös teen raatelian hukuttamaan.

16. Behold, I have created the smith that bloweth the coals in the fire, and that bringeth forth an instrument for his work; and I have created the waster to destroy.

17. Ei yksikään ase, joka valmistetaan sinua vastaan, pidä menestymän; ja kaikki kielet, jotka heitänsä asettavat sinua vastaan, pitää sinun tuomiollas kadotettaman. Tämä on Herran palveliain perimys, ja heidän vanhurskautensa minusta, sanoo Herra.

17. No weapon that is formed against thee shall prosper; and every tongue that shall rise against thee in judgment thou shalt condemn. This is the heritage of the servants of the LORD, and their righteousness is of me, saith the LORD.

55 luku

1. Kaikki janoovaiset, tulkaat vetten tykö, tekin, joilla ei ole rahaa, tulkaat,

1. Ho, every one that thirsteth, come ye to the waters, and he that hath no

ostakaat ja syökäät; tulkaat, ostakaat, ilman rahaa ja ilman hintaa, viinaa ja rieskaa.
2. Miksi te annatte rahan siinä, kussa ei leipää ole, ja teidän työnne siinä, kussa ei ole ravintoa? Kuulkaat minua, ja nauttikaat hyvää, ja teidän sielunne riemuitkaan lihavuudessa.

3. Kallistakaat korvanne ja tulkaat minun tyköni, kuulkaat, niin teidän sielunne saa elää; ja minä teen teidän kanssanne ijankaikkisen liiton, lujat Davidin armot.
4. Katso, minä panin hänen kansoille todistajaksi, päämieheksi ja opettajaksi kansoille.
5. Katso, sinun pitää kutsuman pakanat, joita et sinä tunne, ja ne pakanat, jotka ei sinua tunteneet, pitää juokseman sinun tykös, Herran sinun Jumalas tähden, ja Israelin Pyhän tähden, joka sinua kaunisti.
6. Etsikäät Herraa, kuin hän löytää taitaan: rukoilkaat häntä, koska hän läsnä on.
7. Jumalatoin hyljätköön tiensä, ja pahointekiä ajatuksensa, ja palatkaan

money; come ye, buy, and eat; yea, come, buy wine and milk without money and without price.
2. Wherefore do ye spend money for that which is not bread? and your labour for that which satisfieth not? hearken diligently unto me, and eat ye that which is good, and let your soul delight itself in fatness.
3. Incline your ear, and come unto me: hear, and your soul shall live; and I will make an everlasting covenant with you, even the sure mercies of David.
4. Behold, I have given him for a witness to the people, a leader and commander to the people.
5. Behold, thou shalt call a nation that thou knowest not, and nations that knew not thee shall run unto thee because of the LORD thy God, and for the Holy One of Israel; for he hath glorified thee.
6. Seek ye the LORD while he may be found, call ye upon him while he is near:
7. Let the wicked forsake his way, and the unrighteous man his thoughts:

Herran tykö, niin hän armahtaa häntä, ja meidän Jumalamme tykö, sillä hänen tykönänsä on paljon anteeksiantamusta.
8. Sillä minun ajatukseni ei ole teidän ajatuksenne, ja teidän tienne ei ole minun tieni, sanoo Herra.
9. Vaan niin paljo korkeampi kuin taivas on maasta, niin ovat myös minun tieni korkeammat teidän teitänne, ja minun ajatukseni teidän ajatuksianne.
10. Sillä niinkuin sade ja lumi tulee taivaasta alas, ja ei mene sinne jälleen, vaan tuorettaa maan, ja tekee sen hedelmälliseksi ja antaa sen kasvaa, ja antaa siemenen kylvettää ja leivän syötää;
11. Niin on myös minun sanani, joka minun suustani lähtee, ei sen pidä tyhjänä palajaman minun tyköni, vaan tekemän mitä minulle otollinen on, ja sen pitää menestymän, jota varten minä sen lähettänytkin olen.
12. Sillä ilossa teidän pitää lähtemän ja rauhassa saatettaman; vuoret ja kukkulat pitää teidän edessänne kiitosta veisaaman, ja kaikki puut

and let him return unto the LORD, and he will have mercy upon him; and to our God, for he will abundantly pardon.
8. For my thoughts are not your thoughts, neither are your ways my ways, saith the LORD.
9. For as the heavens are higher than the earth, so are my ways higher than your ways, and my thoughts than your thoughts.
10. For as the rain cometh down, and the snow from heaven, and returneth not thither, but watereth the earth, and maketh it bring forth and bud, that it may give seed to the sower, and bread to the eater:
11. So shall my word be that goeth forth out of my mouth: it shall not return unto me void, but it shall accomplish that which I please, and it shall prosper in the thing whereto I sent it.
12. For ye shall go out with joy, and be led forth with peace: the mountains and the hills shall break forth before you into singing, and all

kedolla käsillänsä yhteen lyömän.

the trees of the field shall clap their hands.

13. Hongat pitää orjantappurain siassa kasvaman, ja myrttipuu nukulaisten edestä; ja se pitää oleman Herralle nimeksi, ijankaikkiseksi merkiksi, jota ei pidä hävitettämän.

13. Instead of the thorn shall come up the fir tree, and instead of the brier shall come up the myrtle tree: and it shall be to the LORD for a name, for an everlasting sign that shall not be cut off.

56 luku

1. Näin sanoo Herra: pitäkäät oikeus, ja tehkäät vanhurskautta; sillä minun autuuteni on läsnä tulemassa, ja minun vanhurskauteni, että se ilmoitetaan.

1. Thus saith the LORD, Keep ye judgment, and do justice: for my salvation is near to come, and my righteousness to be revealed.

2. Autuas on se ihminen, joka sen tekee, ja se ihmisen lapsi, joka sen käsittää: että hän pitäis sabbatin, eikä sitä arkioksi tekisi, ja pidättäis kätensä, ettei hän mitään pahaa tekisi.

2. Blessed is the man that doeth this, and the son of man that layeth hold on it; that keepeth the sabbath from polluting it, and keepeth his hand from doing any evil.

3. Ja muukalainen, joka Herraan on suostunut, ei pidä sanoman: Herra kaiketi eroittaa minun kansastansa; ja kuohittu ei pidä sanoman: katso, minä olen kuiva puu.

3. Neither let the son of the stranger, that hath joined himself to the LORD, speak, saying, The LORD hath utterly separated me from his people: neither let the eunuch say, Behold, I am a dry tree.

4. Sillä näin sanoo Herra kuohituille: jotka minun sabbatini pitävät, ja valitsevat mitä minulle kelpaa, ja lujasti pitävät minun liittoni:
5. Niin minä annan heille minun huoneessani ja muurissani paikan, ja paremman nimen kuin pojilla ja tyttärillä on; ijankaikkisen nimen minä heille annan, jota ei pidä hävitettämän.
6. Ja muukalaisten lapsille, jotka Herraan suostuneet ovat häntä palvelemaan ja Herran nimeä rakastamaan, ja hänen palveliansa olemaan: jokainen heistä, joka sabbatin pitää, ettei hän sitä arkioksi tekisi, vaan pitäis lujasti minun liittoni,
7. Ne minä vien pyhän vuoreni tykö, ja ilahutan heitä minun rukoushuoneessani; heidän uhrinsa ja polttouhrinsa pitää minulle otolliset oleman minun alttarillani; sillä minun huoneeni pitää kutsuttaman kaikkein kansain rukoushuoneeksi.
8. Herra, Herra, joka Israelin hyljätyt kokoo, sanoo: minä tahdon vielä enemmän hänen koottuinsa joukkoon koota.

4. For thus saith the LORD unto the eunuchs that keep my sabbaths, and choose the things that please me, and take hold of my covenant;
5. Even unto them will I give in mine house and within my walls a place and a name better than of sons and of daughters: I will give them an everlasting name, that shall not be cut off.
6. Also the sons of the stranger, that join themselves to the LORD, to serve him, and to love the name of the LORD, to be his servants, every one that keepeth the sabbath from polluting it, and taketh hold of my covenant;
7. Even them will I bring to my holy mountain, and make them joyful in my house of prayer: their burnt offerings and their sacrifices shall be accepted upon mine altar; for mine house shall be called an house of prayer for all people.
8. The Lord GOD which gathereth the outcasts of Israel saith, Yet will I gather others to him, beside those that are gathered unto him.

9. Kaikki pedot kedolla, tulkaat ja syökäät, ja kaikki pedot metsässä.

9. All ye beasts of the field, come to devour, yea, all ye beasts in the forest.

10. Kaikki heidän vartiansa ovat sokiat, eikä tiedä mitään, he ovat kaikki mykät koirat, jotka ei voi haukkua; he ovat laiskat, he makaavat ja unta rakastavat.

10. His watchmen are blind: they are all ignorant, they are all dumb dogs, they cannot bark; sleeping, lying down, loving to slumber.

11. Mutta he ovat häpeemättömät väkevät koirat, jotka ei ikänä taida tulla ravituiksi. Ei paimenet itsekään tiedä mitään eli ymmärrä; jokainen ottaa vaarin omasta tiestänsä, kukin noudattaa ahneuttansa hänen tilassansa.

11. Yea, they are greedy dogs which can never have enough, and they are shepherds that cannot understand: they all look to their own way, every one for his gain, from his quarter.

12. Tulkaat, ottakaamme viinaa ja juopukaamme, ja olkoon huomenna niinkuin tänäpänäkin, ja vielä paljo enempi.

12. Come ye, say they, I will fetch wine, and we will fill ourselves with strong drink; and to morrow shall be as this day, and much more abundant.

57 luku

1. Vanhurskas hukkuu, ja ei ajattele kenkään sitä sydämessänsä; pyhät miehet temmataan pois, ja ei siitä kenkään pidä vaaria; sillä vanhurskaat otetaan pois onnettomuudesta,

1. The righteous perisheth, and no man layeth it to heart: and merciful men are taken away, none considering that the righteous is taken away from the evil to come.

2. Ja jotka toimellisesti vaeltaneet

2. He shall enter into peace: they shall

ovat, tulevat rauhaan, ja lepäävät kammioissansa.
3. Tulkaat tänne edes, te noitain lapset, te huorintekiäin ja porttoin siemenet.
4. Kenenkä kanssa te nyt tahdotte iloita hekumassa? Kenenkä päälle te nyt tahdotte suutanne irvistellä, ja kieltänne pistää? Ettekö te ole rikoksen lapset ja väärä siemen?
5. Te jotka olette hempeät epäjumaliin kaikkein viheriäisten puiden alla, ja teurastatte lapsia ojain tykönä vuorten alla.
6. Sinun menos on sileiden kivien seassa, ojissa, ne ovat sinun osas; niille sinä vuodatat juomauhris, kuin sinä ruokauhria uhraat: pitäiskö minun siihen mielistymän?

7. Sinä teet vuotees korkialle jyrkälle vuorelle, ja menet myös itse sinne ylös uhria uhraamaan.
8. Oven ja pihtipielen taa panet sinä muistos; sillä sinä vierität sinus pois minun tykööni, menet ylös, ja levität vuotees, ja kiinnität itses heihin; sinä rakastat heidän vuodettansa, kussa

rest in their beds, each one walking in his uprightness.
3. But draw near hither, ye sons of the sorceress, the seed of the adulterer and the whore.
4. Against whom do ye sport yourselves? against whom make ye a wide mouth, and draw out the tongue? are ye not children of transgression, a seed of falsehood,
5. Enflaming yourselves with idols under every green tree, slaying the children in the valleys under the clifts of the rocks?
6. Among the smooth stones of the stream is thy portion; they, they are thy lot: even to them hast thou poured a drink offering, thou hast offered a meat offering. Should I receive comfort in these?
7. Upon a lofty and high mountain hast thou set thy bed: even thither wentest thou up to offer sacrifice.
8. Behind the doors also and the posts hast thou set up thy remembrance: for thou hast discovered thyself to another than me, and art gone up; thou hast enlarged thy bed, and made

ikänä sinä heidät näet.

thee a covenant with them; thou lovedst their bed where thou sawest it.

9. Sinä menet kuninkaan tykö öljyllä, ja sinulla on moninaiset voiteet: ja lähetät sanas saattajat kauvas, ja olet alennettu hamaan helvettiin.

9. And thou wentest to the king with ointment, and didst increase thy perfumes, and didst send thy messengers far off, and didst debase thyself even unto hell.

10. Sinä vaivasit itsiäs monissa teissä, ja et sanonut: minä suutun; vaan ettäs löydät sinun kätes elämän, sentähden et sinä väsy.

10. Thou art wearied in the greatness of thy way; yet saidst thou not, There is no hope: thou hast found the life of thine hand; therefore thou wast not grieved.

11. Ketäs kartat ja pelkäät? ettäs valheessa olet, ja et muista minua, etkä johdata mielees; luuletkos minun ijäti olevan ääneti, ettes minua ensinkään pelkää?

11. And of whom hast thou been afraid or feared, that thou hast lied, and hast not remembered me, nor laid it to thy heart? have not I held my peace even of old, and thou fearest me not?

12. Minä ilmoitan sinun vanhurskautes, ja sinun tekos: ja ne ei sinua pidä hyödyttämän.

12. I will declare thy righteousness, and thy works; for they shall not profit thee.

13. Kuin sinä huudat, niin auttakoon sinun joukkos sinua; mutta tuulen pitää heidät kaikki viemän pois, ja turhuuden pitää ne ottaman pois; mutta joka minuun uskaltaa, hänen pitää maan perimän ja omistaman

13. When thou criest, let thy companies deliver thee; but the wind shall carry them all away; vanity shall take them: but he that putteth his trust in me shall possess the land, and shall inherit my holy mountain;

minun pyhän vuoreni,

14. Ja saoman: tehkäät tietä, tehkää tietä, levittäkäät polku, sysätkäät loukkaukset minun kansani tieltä pois.

14. And shall say, Cast ye up, cast ye up, prepare the way, take up the stumblingblock out of the way of my people.

15. Sillä näin sanoo korkia ja ylistetty, joka asuu ijankaikkisuudessa, ja jonka nimi on Pyhä: minä asun korkeudessa ja pyhyydessä, ja niiden tykönä, joilla särjetty ja nöyrä henki on, että minä virvoittaisin nöyryytetyn hengen, ja saattaisin särjetyn sydämen eläväiseksi.

15. For thus saith the high and lofty One that inhabiteth eternity, whose name is Holy; I dwell in the high and holy place, with him also that is of a contrite and humble spirit, to revive the spirit of the humble, and to revive the heart of the contrite ones.

16. Sillä en minä ijäti tahdo riidellä, enkä vihastua ijankaikkisesti; vaan minun kasvoistani on henki lähtevä, ja minä teen hengen.

16. For I will not contend for ever, neither will I be always wroth: for the spirit should fail before me, and the souls which I have made.

17. Minä olin vihainen heidän ahneutensa vääryyden tähden, ja löin heitä, lymytin itseni ja närkästyin; silloin he menivät eksyksissä oman sydämensä tiellä.

17. For the iniquity of his covetousness was I wroth, and smote him: I hid me, and was wroth, and he went on frowardly in the way of his heart.

18. Minä näin heidän tiensä, paransin heidät, ja johdatin heitä ja lohdutin niitä, jotka heitä murehtivat.

18. I have seen his ways, and will heal him: I will lead him also, and restore comforts unto him and to his mourners.

19. Minä olen luonut huulten hedelmän: rauhan, rauhan sekä

19. I create the fruit of the lips; Peace, peace to him that is far off,

kaukaisille että läheisille, sanoo Herra, ja olen heitä parantanut.
20. Mutta jumalattomat ovat niinkuin lainehtiva meri, joka ei voi tyventyä; vaan hänen aaltonsa heittävät loan ja mudan.
21. Jumalattomilla ei ole rauhaa, sanoo minun Jumalani.

and to him that is near, saith the LORD; and I will heal him.
20. But the wicked are like the troubled sea, when it cannot rest, whose waters cast up mire and dirt.

21. There is no peace, saith my God, to the wicked.

58 luku

1. Huuda rohkiasti, älä säästä, korota äänes niinkuin basuna, ja ilmoita minun kansalleni heidän ylitsekäymisensä, ja Jakobin huoneelle heidän syntinsä.
2. Minua tosin he etsivät joka päivä, tahtovat tietää minun tietäni, niinkuin se kansa, joka jo vanhurskauden tehnyt on, ja ei ole heidän Jumalansa oikeutta hyljännyt. He kysyvät minulta oikiaa tuomiota, ja tahtovat lähestyä Jumalaa.
3. Miksi me paastoamme, ja et sinä sitä katso? miksi me ruumistamme vaivaamme, ja et sinä sitä tahdo tietää? Katso, kuin te paastootte, niin te teette teidän tahtonne, ja vaaditte

1. Cry aloud, spare not, lift up thy voice like a trumpet, and shew my people their transgression, and the house of Jacob their sins.

2. Yet they seek me daily, and delight to know my ways, as a nation that did righteousness, and forsook not the ordinance of their God: they ask of me the ordinances of justice; they take delight in approaching to God.

3. Wherefore have we fasted, say they, and thou seest not? wherefore have we afflicted our soul, and thou takest no knowledge? Behold, in the day of your fast ye find pleasure, and

kaikkia teidän velvollisianne.
4. Katso, te paastotte toraksi ja riidaksi, pieksätte rusikalla jumalattomasti. Älkäät paastotko niinkuin te nyt teette, että teidän parkunne kuuluu korkeuteen.
5. Pitäiskö se oleman senkaltainen paasto, jonka minä valitsen: että ihminen ruumistansa päivällä vaivaa eli kallistaa päänsä niinkuin kaisla, taikka säkissä eli tuhassa makaa, senkö te paastoksi kutsutte, ja Herran otolliseksi päiväksi?
6. Mutta tämä on paasto, jonka minä valitsen: laske ne vallallensa, jotka vääryydellä sidotut ovat, päästä raskautetut irralle, laske vaivatut vapaaksi, ota pois kaikkinainen kuorma.
7. Taita isoovalle leipäs, vie raadolliset kulkiat huoneesees: kuin sinä näet alastoman, niin vaateta häntä, ja älä käännä itsiäs pois lihas tyköä.
8. Silloin sinun valkeutes puhkee paistamaan niinkuin aamurusko, ja sinun parannukses on nopiasti

exact all your labours.
4. Behold, ye fast for strife and debate, and to smite with the fist of wickedness: ye shall not fast as ye do this day, to make your voice to be heard on high.
5. Is it such a fast that I have chosen? a day for a man to afflict his soul? is it to bow down his head as a bulrush, and to spread sackcloth and ashes under him? wilt thou call this a fast, and an acceptable day to the LORD?
6. Is not this the fast that I have chosen? to loose the bands of wickedness, to undo the heavy burdens, and to let the oppressed go free, and that ye break every yoke?
7. Is it not to deal thy bread to the hungry, and that thou bring the poor that are cast out to thy house? when thou seest the naked, that thou cover him; and that thou hide not thyself from thine own flesh?
8. Then shall thy light break forth as the morning, and thine health shall spring forth speedily: and thy

kasvava; ja sinun vanhurskautes vaeltaa sinun edelläs. ja Herran kunnia on sinun korjaava.

9. Silloin sinä rukoilet, ja Herra kuulee sinun rukoukses; ja koska sinä huudat, niin hän sanoo: katso, tässä minä olen. Ellet sinä ketään tykönäs raskauta, eli sormellas osoita, taikka pahasti puhu.

10. Jos avaat sydämes isoovaiselle, ja ravitset raadolliset sielut; niin sinun valkeutes on pimiässä koittava, ja sinun hämäräs on oleva niinkuin puolipäivä.

11. Ja Herra johdattaa aina sinua, ja ravitsee sielus poudalla, ja sinun luus vahvistaa; ja sinä olet oleva niinkuin kasvatettu yrttitarha ja niinkuin lähde, josta ei koskaan vesi puutu.

12. Ja se rakennetaan sinulta, joka kauvan on autiona ollut, ja sinä lasket perustuksen, joka pysyy ijankaikkisesti; ja sinä pitää kutsuttaman rauvenneen tukiaksi, ja teiden parantajaksi, että siinä saataisiin asua.

13. Jos sinä käännät jalkas sabbatista

righteousness shall go before thee; the glory of the LORD shall be thy rereward.

9. Then shalt thou call, and the LORD shall answer; thou shalt cry, and he shall say, Here I am. If thou take away from the midst of thee the yoke, the putting forth of the finger, and speaking vanity;

10. And if thou draw out thy soul to the hungry, and satisfy the afflicted soul; then shall thy light rise in obscurity, and thy darkness be as the noonday:

11. And the LORD shall guide thee continually, and satisfy thy soul in drought, and make fat thy bones: and thou shalt be like a watered garden, and like a spring of water, whose waters fail not.

12. And they that shall be of thee shall build the old waste places: thou shalt raise up the foundations of many generations; and thou shalt be called, The repairer of the breach, The restorer of paths to dwell in.

13. If thou turn away thy foot from

pois, niin ettes tee sinun tahtoas minun pyhäpäivänäni, niin se pitää iloiseksi sabbatiksi kutsuttaman, Herran kunnialliseksi pyhäksi; sillä niin sinä häntä ylistät, kuin et tee sinun teitäs, etkä niistä löydetä, jotka sinulle kelpaavat, eli mitä sinä puhut.
14. Silloin on sinulla ilo oleva Herrassa, ja minä ylennän sinun maan kukkulain päälle, ja tahdon sinua ruokkia Jakobin sinun isäs perimisestä; sillä Herran suu on sen puhunut.

the sabbath, from doing thy pleasure on my holy day; and call the sabbath a delight, the holy of the LORD, honourable; and shalt honour him, not doing thine own ways, nor finding thine own pleasure, nor speaking thine own words:
14. Then shalt thou delight thyself in the LORD; and I will cause thee to ride upon the high places of the earth, and feed thee with the heritage of Jacob thy father: for the mouth of the LORD hath spoken it.

59 luku

1. Katso, ei Herran käsi ole lyhennetty, niin ettei hän voi auttaa, ja ei hänen korvansa raskaat, ettei hän kuule;
2. Vaan teidän pahuutenne eroittaa teidät ja teidän Jumalanne toisen toisestansa, ja teidän syntinne kätkevät pois hänen kasvonsa teiltä, niin ettei teitä kuulla.
3. Sillä teidän kätenne ovat saastutetut verellä, ja sormenne vääryydellä; teidän huulenne puhuvat

1. Behold, the LORD'S hand is not shortened, that it cannot save; neither his ear heavy, that it cannot hear:
2. But your iniquities have separated between you and your God, and your sins have hid his face from you, that he will not hear.
3. For your hands are defiled with blood, and your fingers with iniquity; your lips have spoken lies, your

valhetta, ja kielenne latelevat vääryyttä.

tongue hath muttered perverseness.

4. Ei ole yhtään, joka saarnaa vanhurskautta eli tuomitsee uskollisesti. Turhuuteen luotetaan ja puhutaan kelpaamattomia; onnettomuudesta ovat he raskaat, ja synnyttävät tuskan.

4. None calleth for justice, nor any pleadeth for truth: they trust in vanity, and speak lies; they conceive mischief, and bring forth iniquity.

5. He hautovat basiliskin munia, ja kutovat hämähäkin verkkoa: jos joku syö hänen muniansa, niin hänen täytyy kuolla, jos ne rikotaan, niin niistä tulee kyykärme.

5. They hatch cockatrice' eggs, and weave the spider's web: he that eateth of their eggs dieth, and that which is crushed breaketh out into a viper.

6. Heidän hämähäkkinsä verkot ei kelpaa vaatteeksi, ja heidän tekonsa ei kelpaa peitteeksi; sillä heidän työsä ovat väärät työt, ja heidän käsissänsä on väkivalta.

6. Their webs shall not become garments, neither shall they cover themselves with their works: their works are works of iniquity, and the act of violence is in their hands.

7. Heidän jalkansa juoksevat pahaan ja ovat nopsat vuodattamaan viatonta verta; heidän ajatuksensa ovat väärät ajatukset, heidän teissänsä on hävitys ja vahinko.

7. Their feet run to evil, and they make haste to shed innocent blood: their thoughts are thoughts of iniquity; wasting and destruction are in their paths.

8. Ei he tunne rauhan teitä, eikä ole oikeutta heidän käymisissänsä; heidän polkunsa ovat karsaat: joka niitä käy, ei hänellä ole ikänä rauhaa.

8. The way of peace they know not; and there is no judgment in their goings: they have made them crooked paths: whosoever goeth therein shall not know peace.

9. Sentähden on meistä oikeus kaukana, ja vanhurskaus ei käsitä meitä; me odotimme valkeutta, katso, niin tulee pimeys: paistetta, ja katso, me vaellamme sumussa.

9. Therefore is judgment far from us, neither doth justice overtake us: we wait for light, but behold obscurity; for brightness, but we walk in darkness.

10. Me haparoitsimme seiniä niinkuin sokiat, ja pitelimme niinkuin ne, joilla ei silmiä ole; me loukkaamme itsemme puolipäivänä niinkuin hämärissä, me olemme pimeydessä niinkuin kuolleet.

10. We grope for the wall like the blind, and we grope as if we had no eyes: we stumble at noonday as in the night; we are in desolate places as dead men.

11. Me myrisemme kaikki niinkuin karhut, ja vaikeroitsemme surkiasti niinkuin mettiset, sillä me odotamme oikeutta, ja ei sitä olekaan, autuutta, ja se on meistä kaukana.

11. We roar all like bears, and mourn sore like doves: we look for judgment, but there is none; for salvation, but it is far off from us.

12. Sillä meidän rikoksiamme on sinun edessäs aivan paljo, ja meidän syntimme todistavat meitä vastaan; sillä meidän rikoksemme on meitä läsnä, ja me tunnemme pahat tekomme.

12. For our transgressions are multiplied before thee, and our sins testify against us: for our transgressions are with us; and as for our iniquities, we know them;

13. Rikoksella ja valheella Herraa vastaan me luovumme meidän Jumalastamme, puhumaan vääryyttä ja tottelemattomuutta, ajatellaksemme ja ladellaksemme vääriä sanoja sydämestämme.

13. In transgressing and lying against the LORD, and departing away from our God, speaking oppression and revolt, conceiving and uttering from the heart words of falsehood.

14. Sentähden on myös oikeus palannut takaperin, ja vakuus on kauvas mennyt; sillä totuus putoo kaduille, ja vakuus ei taida tulla edes.
15. Totuus on pois, ja joka luopuu pahasta, hänen pitää oleman jokaisen saaliina. Herra näkee sen, ja se on paha hänen silmäinsä edessä, ettei oikeutta ole.
16. Ja hän näkee, ettei yhtään miestä ole, ja ihmettelee, ettei kenkään pyydä sitä sovittaa: niin hänen käsivartensa vapahtaa hänen, ja hänen vanhurskautensa pitää hänen tallella.
17. Sillä hän pukee yllensä vanhurskauden niinkuin rautapaidan, ja panee autuuden rautalakin päähänsä; ja puettaa itsensä koston vaatteilla niinkuin puvulla, ja pukee yllensä kiivauden niinkuin hameen:
18. Niinkuin se, joka kostaa vihollisillensa heidän ansionsa jälkeen ja tahtoo maksaa vihamiehillensä julmuudella, ja luodoille tahtoo hän maksaa ansion jälkeen,
19. Että Herran nimeä peljättäisiin lännestä, ja hänen kunniaansa idästä,

14. And judgment is turned away backward, and justice standeth afar off: for truth is fallen in the street, and equity cannot enter.
15. Yea, truth faileth; and he that departeth from evil maketh himself a prey: and the LORD saw it, and it displeased him that there was no judgment.
16. And he saw that there was no man, and wondered that there was no intercessor: therefore his arm brought salvation unto him; and his righteousness, it sustained him.
17. For he put on righteousness as a breastplate, and an helmet of salvation upon his head; and he put on the garments of vengeance for clothing, and was clad with zeal as a cloke.
18. According to their deeds, accordingly he will repay, fury to his adversaries, recompence to his enemies; to the islands he will repay recompence.
19. So shall they fear the name of the LORD from the west, and his glory

kuin hän on tuleva niinkuin tydytetty virta, jonka Herran tuuli ajaa matkaan.

20. Ja Zionille on tuleva vapahtaja, ja niille, jotka kääntyvät pois synneistä Jakobissa, sanoo Herra.

21. Ja minä teen tämän liiton heidän kanssansa, sanoo Herra: minun henkeni, joka sinun päälläs on, ja minun sanani, jotka minä sinun suuhus pannut olen, ei pidä lähtemän sinun suustas, eikä sinun siemenes suusta, ja lastes lasten suusta, sanoo Herra, nyt niin ijankaikkiseen.

from the rising of the sun. When the enemy shall come in like a flood, the Spirit of the LORD shall lift up a standard against him.

20. And the Redeemer shall come to Zion, and unto them that turn from transgression in Jacob, saith the LORD.

21. As for me, this is my covenant with them, saith the LORD; My spirit that is upon thee, and my words which I have put in thy mouth, shall not depart out of thy mouth, nor out of the mouth of thy seed, nor out of the mouth of thy seed's seed, saith the LORD, from henceforth and for ever.

60 luku

1. Nouse, ole kirkas; sillä sinun valkeutes tulee, ja Herran kunnia koittaa sinun ylitses.
2. Sillä katso, pimeys peittää maan, ja synkeys kansan; mutta Herra koittaa sinun ylitses, ja hänen kunniansa pitää sinun päälläs nähtämän.

1. Arise, shine; for thy light is come, and the glory of the LORD is risen upon thee.
2. For, behold, the darkness shall cover the earth, and gross darkness the people: but the LORD shall arise upon thee, and his glory shall be seen upon thee.

3. Ja pakanat pitää vaeltaman sinun valkeudessas, ja kuninkaat sinun paisteessas, joka sinun ylitses koittaa.
4. Nosta silmäs, katso ympärilles, kaikki nämät kootut tulevat sinun tykös; sinun poikas tulevat kaukaa, ja sinun tyttäres kylkien vieressä kasvatetaan.
5. Silloin sinä saat sen nähdä ja iloitset, sinun sydämes ihmettelee, ja levittää itsensä, kuin suuri paljous meren tykönä kääntyy sinun tykös, ja pakanain voima tulee sinulle.

6. Kamelein paljous on peittävä sinun, nopsat Midianin ja Ephan kamelit; ne kaikki tulevat Sabasta; kultaa ja pyhää savua he tuovat, ja he ilmoittavat Herran kiitoksen.

7. Kaikki Kedarin laumat kokoontuvat sinun tykös, ja Nebajotin oinaat palvelevat sinua: ne pitää minun otolliselle alttarilleni uhrattaman, sillä minä tahdon minun kunniani huoneen kaunistaa.
8. Kutka ovat nuo, jotka lentävät niinkuin pilvet, ja niinkuin mettiset

3. And the Gentiles shall come to thy light, and kings to the brightness of thy rising.
4. Lift up thine eyes round about, and see: all they gather themselves together, they come to thee: thy sons shall come from far, and thy daughters shall be nursed at thy side.
5. Then thou shalt see, and flow together, and thine heart shall fear, and be enlarged; because the abundance of the sea shall be converted unto thee, the forces of the Gentiles shall come unto thee.
6. The multitude of camels shall cover thee, the dromedaries of Midian and Ephah; all they from Sheba shall come: they shall bring gold and incense; and they shall shew forth the praises of the LORD.
7. All the flocks of Kedar shall be gathered together unto thee, the rams of Nebaioth shall minister unto thee: they shall come up with acceptance on mine altar, and I will glorify the house of my glory.
8. Who are these that fly as a cloud, and as the doves to their windows?

akkunoillensa?

9. Sillä minua luodot odottavat, ja haahdet meressä ensimäisinä tuomaan sinun lapses tähän kaukaa; heidän hopiansa ja kultansa heidän kanssansa, Herran sinun Jumalas ja Israelin Pyhän nimeen, joka sinua kunnioitti.

9. Surely the isles shall wait for me, and the ships of Tarshish first, to bring thy sons from far, their silver and their gold with them, unto the name of the LORD thy God, and to the Holy One of Israel, because he hath glorified thee.

10. Muukalaisten lapset pitää sinun muuris rakentaman, ja heidän kuninkaansa pitää sinua palveleman; sillä vihassani löin minä sinua, ja armoissani minä armahdan sinua.

10. And the sons of strangers shall build up thy walls, and their kings shall minister unto thee: for in my wrath I smote thee, but in my favour have I had mercy on thee.

11. Ja sinun porttis pitää alati avoinna oleman, ja ei pidä päivällä eikä yöllä suljettaman, että pakanain voima tuotaisiin, ja heidän kuninkaansa saatettaisiin sinun tykös.

11. Therefore thy gates shall be open continually; they shall not be shut day nor night; that men may bring unto thee the forces of the Gentiles, and that their kings may be brought.

12. Sillä ne pakanat ja valtakunnat, jotka ei tahdo sinua palvella, pitää hukkuman, ja pakanat pitää peräti hukutettaman.

12. For the nation and kingdom that will not serve thee shall perish; yea, those nations shall be utterly wasted.

13. Libanonin kunnia pitää tuleman sinun tykös, honka, tammi ja buksipuu ynnä, kaunistamaan minun pyhää siaani; sillä minä tahdon jalkani sian kunnioittaa.

13. The glory of Lebanon shall come unto thee, the fir tree, the pine tree, and the box together, to beautify the place of my sanctuary; and I will make the place of my feet glorious.

14. Heidän pitää myös kumaroissansa

14. The sons also of them that

sinun tykös tuleman, jotka sinua sortaneet ovat, ja kaikki, jotka sinua pilkanneet ovat, pitää lankeeman sinun jalkais eteen, ja kutsuman sinun Herran kaupungiksi, Israelin Pyhän Zioniksi.

afflicted thee shall come bending unto thee; and all they that despised thee shall bow themselves down at the soles of thy feet; and they shall call thee, The city of the LORD, The Zion of the Holy One of Israel.

15. Ettäs olet hyljätty ja vihattu ollut, kussa ei kenkään vaeltanut, tahdon minä sinua ijankaikkiseksi korkeudeksi tehdä, ja iloksi suvusta sukuun;

15. Whereas thou hast been forsaken and hated, so that no man went through thee, I will make thee an eternal excellency, a joy of many generations.

16. Että sinun pitää pakanain rieskaa imemän, ja kuningasten nisät pitää sinua imettämän: ettäs tuntisit minun Herraksi sinun vapahtajakses, ja että minä, Jakobin väkevä, olen sinun lunastajas.

16. Thou shalt also suck the milk of the Gentiles, and shalt suck the breast of kings: and thou shalt know that I the LORD am thy Saviour and thy Redeemer, the mighty One of Jacob.

17. Minä tahdon saattaa kultaa vasken siaan, ja hopiaa raudan siaan, ja vaskea puiden siaan ja rantaa kivien sijaan ja tahdon tehdä vaivas rauhaksi, ja työs vanhurskaudeksi.

17. For brass I will bring gold, and for iron I will bring silver, and for wood brass, and for stones iron: I will also make thy officers peace, and thine exactors righteousness.

18. Ei enään sinun maallas vääryyttä kuuluman pidä, ei vahinkoa, eikä kadotusta sinun äärissäs; vaan sinun muuris pitää autuudeksi ja sinun porttis kiitokseksi kutsuttaman.

18. Violence shall no more be heard in thy land, wasting nor destruction within thy borders; but thou shalt call thy walls Salvation, and thy gates Praise.

19. Ei auringon pidä enään päivällä

19. The sun shall be no more thy light

sinulle paistaman, eikä kuun valon sinua valaiseman; vaan Herra on sinun ijankaikkinen valkeutes, ja sinun Jumalas on sinun ylistykses.

by day; neither for brightness shall the moon give light unto thee: but the LORD shall be unto thee an everlasting light, and thy God thy glory.

20. Ei sinun aurinkos enään laske, eikä kuus kadota valoansa; sillä Herra on sinun ijankaikkinen valkeutes, ja sinun murhepäiväs loppuvat.

20. Thy sun shall no more go down; neither shall thy moon withdraw itself: for the LORD shall be thine everlasting light, and the days of thy mourning shall be ended.

21. Ja sinun kansas on kaikki vanhurskas oleva, ja maan piirin ijankaikkisesti omistava, niinkuin minun istutukseni vesat ja käsialani ovat minulle ylistykseksi.

21. Thy people also shall be all righteous: they shall inherit the land for ever, the branch of my planting, the work of my hands, that I may be glorified.

22. Vähäinen pitää tuhanneksi tuleman, ja piskuinen väkeväksi kansaksi: minä Herra tahdon sen ajallansa toimittaa.

22. A little one shall become a thousand, and a small one a strong nation: I the LORD will hasten it in his time.

61 luku

1. Herran, Herran henki on minun päälläni, sentähden on Herra minua voidellut, saarnaamaan köyhille hyvää sanomaa; hän on minun lähettänyt parantamaan särjettyjä sydämiä: saarnaamaan vangeille lunastusta ja

1. The Spirit of the Lord GOD is upon me; because the LORD hath anointed me to preach good tidings unto the meek; he hath sent me to bind up the brokenhearted, to proclaim liberty to the captives, and the opening of the

sidotuille pääsemistä;
2. Saarnaamaan Herran otollista vuotta, ja meidän Jumalamme kostopäivää; lohduttamaan kaikkia murheellisia;
3. Että minä saattaisin murheellisille Zionissa kaunistuksen tuhan edestä, ja iloöljyn murheen edestä, ja kauniit vaatteet murheellisen hengen edestä; että he vanhurskauden puuksi kutsuttaisiin, Herran istuttamisen ylistykseksi.
4. Ja heidän pitää vanhat autiot paikat rakentaman, ja parantaman mitä muinen on hävitetty; heidän pitää autiot kaupungit uudistaman, jotka suvusta sukuun hävitettynä olivat.
5. Muukalaiset pitää seisoman ja teidän laumanne kaitseman; ja vierasten lapset pitää teidän peltomiehenne ja viinamäkenne miehet oleman.
6. Mutta teitä pitää Herran papiksi kutsuttaman, ja sanottaman: te olette meidän Jumalamme palveliat, ja teidän pitää pakanain hyvyyden syömän, ja heidän kunniastansa pitää teidän kerskaaman.

prison to them that are bound;
2. To proclaim the acceptable year of the LORD, and the day of vengeance of our God; to comfort all that mourn;
3. To appoint unto them that mourn in Zion, to give unto them beauty for ashes, the oil of joy for mourning, the garment of praise for the spirit of heaviness; that they might be called trees of righteousness, the planting of the LORD, that he might be glorified.
4. And they shall build the old wastes, they shall raise up the former desolations, and they shall repair the waste cities, the desolations of many generations.
5. And strangers shall stand and feed your flocks, and the sons of the alien shall be your plowmen and your vinedressers.
6. But ye shall be named the Priests of the LORD: men shall call you the Ministers of our God: ye shall eat the riches of the Gentiles, and in their glory shall ye boast yourselves.

7. Teidän häpiänne edestä pitää teidän kaksinkertaisesti saaman, ja häväistyksen edestä pitää heidän riemuitseman osassansa: sentähden pitää heidän kaksinkertaisesti maansa omistaman: heillä pitää ijankaikkinen riemu oleman.

7. For your shame ye shall have double; and for confusion they shall rejoice in their portion: therefore in their land they shall possess the double: everlasting joy shall be unto them.

8. Sillä minä olen Herra, joka oikeutta rakastan, ja vihaan ryövättyä polttouhria: ja tahdon saattaa, ettei heidän työnsä pidä turha oleman, ja teen ijankaikkisen liiton heidän kanssansa.

8. For I the LORD love judgment, I hate robbery for burnt offering; and I will direct their work in truth, and I will make an everlasting covenant with them.

9. Ja heidän siemenensä pitää pakanain seassa tunnettaman, ja heidän jälkeentulevaisensa kansain seassa; että jokainen, joka heidät näkee, pitää heidät tunteman, että he ovat siunattu siemen Herralta.

9. And their seed shall be known among the Gentiles, and their offspring among the people: all that see them shall acknowledge them, that they are the seed which the LORD hath blessed.

10. Minä iloitsen suuresti Herrassa, ja minun sieluni riemuitsee minun Jumalassani; sillä hän puetti minun autuuden vaatteilla, ja verhoitti minun vanhurskauden hameella: niinkuin ylkä kaunistettu papillisella kaunistuksella, ja niinkuin morsian kaunistettu kaunistuksessansa.

10. I will greatly rejoice in the LORD, my soul shall be joyful in my God; for he hath clothed me with the garments of salvation, he hath covered me with the robe of righteousness, as a bridegroom decketh himself with ornaments, and as a bride adorneth herself with her jewels.

11. Sillä niinkuin hedelmä kasvaa

11. For as the earth bringeth forth her

maasta, ja siemen yrttitarhassa putkahtaa, niin antaa Herra, Herra vanhurskauden ja kiitoksen käydä ylös kaikkein pakanain edessä.

bud, and as the garden causeth the things that are sown in it to spring forth; so the Lord GOD will cause righteousness and praise to spring forth before all the nations.

62 luku

1. Zionin tähden en minä vaikene, ja Jerusalemin tähden en minä lakkaa, siihenasti että hänen vanhurskautensa koittaa niinkuin paiste, ja hänen autuutensa palaa niinkuin tulisoitto.

1. For Zion's sake will I not hold my peace, and for Jerusalem's sake I will not rest, until the righteousness thereof go forth as brightness, and the salvation thereof as a lamp that burneth.

2. Että pakanatkin näkisivät sinun vanhurskautes, ja kaikki kunikaat sinun kunnias. Ja sinä nimitetään uudella nimellä, jonka Herran suu on nimittävä.

2. And the Gentiles shall see thy righteousness, and all kings thy glory: and thou shalt be called by a new name, which the mouth of the LORD shall name.

3. Ja sinun pitää oleman kunnian kruunu Herran kädesssä, ja kuninkaan hiippa sinun Jumalas kädessä.

3. Thou shalt also be a crown of glory in the hand of the LORD, and a royal diadem in the hand of thy God.

4. Et sinä enään kutsuta hyljätyksi, eikä sinun maatas enää sanota hävitetyksi, vaan sinä kutsutaan: minun suosioni on hänessä, ja sinun maas asuttavaksi; sillä Herra on mielistynyt sinuun, ja sinun maallas

4. Thou shalt no more be termed Forsaken; neither shall thy land any more be termed Desolate: but thou shalt be called Hephzibah, and thy land Beulah: for the LORD delighteth in thee, and thy land shall be married.

asutaan.

5. Sillä niinkuin nuorukainen rakastaa neitsyttä, niin sinun lapses pitää sinua rakastaman; ja niinkuin ylkä iloitsee morsiamestansa, niin myös sinun Jumalas iloitsee sinusta.

5. For as a young man marrieth a virgin, so shall thy sons marry thee: and as the bridegroom rejoiceth over the bride, so shall thy God rejoice over thee.

6. Jerusalem, minä asetan vartiat muuris päälle, jotka ei ikänä päivällä eikä yöllä vaikene; ja jotka Herran muistatte, ei teidän pidä vaiti oleman.

6. I have set watchmen upon thy walls, O Jerusalem, which shall never hold their peace day nor night: ye that make mention of the LORD, keep not silence,

7. Ja ei teidän pidä hänestä vaikeneman, siihenasti että hän sen vahvistaa, ja asettaa Jerusalemin maan päälle kiitokseksi.

7. And give him no rest, till he establish, and till he make Jerusalem a praise in the earth.

8. Herra vannoo oikian kätensä kautta, ja voimansa käsivarren kautta: en minä tahdo enään antaa jyviäs vihollistes syödä, enkä viinaas, jonka tähden sinä työtä teit, muukalaisten juoda;

8. The LORD hath sworn by his right hand, and by the arm of his strength, Surely I will no more give thy corn to be meat for thine enemies; and the sons of the stranger shall not drink thy wine, for the which thou hast laboured:

9. Vaan jotka sen kokoovat, syövät sitä ja kiittävät Herraa; ja jotka sitä kokoovat, juovat sitä minun pyhyyteni esihuoneissa.

9. But they that have gathered it shall eat it, and praise the LORD; and they that have brought it together shall drink it in the courts of my holiness.

10. Menkäät, menkäät porttein kautta, peratkaat tietä kansalle: silittäkäät,

10. Go through, go through the gates; prepare ye the way of the people; cast

silittäkäät polut, siirtäkäät kivet pois, ylentäkäät lippu kansain päälle.

11. Katso, Herra antaa sen kuulua hamaan maailman ääriin asti: sanokaat Zionin tyttärelle: katso, sinun autuutes tulee, katso, hänen palkkansa on hänen myötänsä, ja hänen työnsä hänen edessänsä.
12. Ja he pitää kutsuttaman pyhäksi kansaksi, Herran lunastetuiksi; ja sinä kutsutaan etsityksi ja ei hyljätyksi kaupungiksi.

63 luku

1. Kuka on se, joka tulee Edomista, punaisilla vaatteilla Botsrasta, joka niin on kaunistettu vaatteissansa, ja käy suuressa voimassansa? Minä joka puhun vanhurskautta, ja taidan kyllä auttaa.
2. Miksi ovat siis vaattees niin punaiset, ja pukus niinkuin viinakuurnan sotkujan?
3. Minä sotkun viinakuurnan yksinäni, ja ei yksikään kansasta minun kanssani. Minä tallaan heitä vihassani,

up, cast up the highway; gather out the stones; lift up a standard for the people.
11. Behold, the LORD hath proclaimed unto the end of the world, Say ye to the daughter of Zion, Behold, thy salvation cometh; behold, his reward is with him, and his work before him.
12. And they shall call them, The holy people, The redeemed of the LORD: and thou shalt be called, Sought out, A city not forsaken.

1. Who is this that cometh from Edom, with dyed garments from Bozrah? this that is glorious in his apparel, travelling in the greatness of his strength? I that speak in righteousness, mighty to save.
2. Wherefore art thou red in thine apparel, and thy garments like him that treadeth in the winefat?
3. I have trodden the winepress alone; and of the people there was none with me: for I will tread them in

ja sotkun heitä julmuudessani; siitä on heidän verensä priiskunut vaatteisiini, ja minä olen saastuttanut kaikki minun pukuni;

4. Sillä minä olen säätänyt itselleni kostopäivän, ja vuosi on tullut omiani pelastaa.

5. Sillä minä katsoin ympärilleni, ja ei ollut auttajaa, ja minä hämmästyin, ja ei kenkään holhonut minua; vaan minun käsivarteni vapahti minun, ja minun vihani holhoi minua.

6. Ja minä olen tallannut kansat vihassani, ja tehnyt heitä juovuksiin minun julmuudessani; ja sysäsin heidän voittonsa maahan.

7. Minä tahdon Herran laupiutta muistaa, ja Herran kiitosta kaikista niistä, mitkä Herra meille tehnyt on, ja sitä suurta hyvyyttä Israelin huoneelle, jonka hän sille tehnyt on, suuren laupiutensa ja hyvyytensä kautta.

8. Sillä hän sanoo: he ovat tosin minun kansani, lapset, jotka ei valhetteliat ole; ja hän oli heidän

mine anger, and trample them in my fury; and their blood shall be sprinkled upon my garments, and I will stain all my raiment.

4. For the day of vengeance is in mine heart, and the year of my redeemed is come.

5. And I looked, and there was none to help; and I wondered that there was none to uphold: therefore mine own arm brought salvation unto me; and my fury, it upheld me.

6. And I will tread down the people in mine anger, and make them drunk in my fury, and I will bring down their strength to the earth.

7. I will mention the lovingkindnesses of the LORD, and the praises of the LORD, according to all that the LORD hath bestowed on us, and the great goodness toward the house of Israel, which he hath bestowed on them according to his mercies, and according to the multitude of his lovingkindnesses.

8. For he said, Surely they are my people, children that will not lie: so he was their Saviour.

vapahtajansa.

9. Kaikessa heidän ahdistuksessansa oli hänellä ahdistus, ja enkeli, joka hänen edessänsä on, autti heitä; rakkautensa ja armonsa tähden hän lunasti heitä, ja otti heitä ylös, ja kantoi heitä aina vanhasta tähän asti.

9. In all their affliction he was afflicted, and the angel of his presence saved them: in his love and in his pity he redeemed them; and he bare them, and carried them all the days of old.

10. Mutta he olivat vastahakoiset, ja vihoittivat hänen Pyhän Henkensä; sentähden hän muuttui heidän viholliseksensa, ja soti heitä vastaan.

10. But they rebelled, and vexed his holy Spirit: therefore he was turned to be their enemy, and he fought against them.

11. Ja hänen kansansa muisti taas entisiä Moseksen aikoja. Kussa siis nyt se on, joka heidät vei ulos merestä laumansa paimenen kanssa? Kussa on se, joka Pyhän Henkensä heidän sekaansa antoi;

11. Then he remembered the days of old, Moses, and his people, saying, Where is he that brought them up out of the sea with the shepherd of his flock? where is he that put his holy Spirit within him?

12. Joka oikialla kädellänsä Moseksen vei, kunniallisella käsivarrellansa; joka vedet jakoi heidän edellänsä, tehdäksensä itsellensä ijankaikkista nimeä;

12. That led them by the right hand of Moses with his glorious arm, dividing the water before them, to make himself an everlasting name?

13. Joka heitä vei syvyyden kautta, niinkuin hevoset korvessa, ilman kompastumata.

13. That led them through the deep, as an horse in the wilderness, that they should not stumble?

14. Niinkuin karjan, joka kedolle menee, saatti Herran Henki heidät lepoon, niin sinä myös kansas

14. As a beast goeth down into the valley, the Spirit of the LORD caused him to rest: so didst thou lead thy

johdatit, tehdäkses itselles ijankaikkista nimeä.

15. Niin katso nyt taivasta, ja katso tänne alas pyhästä ja kunniallisesta asuinsiastas. Kusssa nyt on kiivautes ja voimas? sinun suuri sydämellinen laupiutes kovennetaan minua vastaan.

16. Sinä olet kuitenkin meidän Isämme; sillä ei Abraham meistä mitään tiedä, ja ei Israel meitä tunne; mutta sinä Herra olet meidän Isämme ja meidän Lunastajamme; ja se on ijäti sinun nimes.

17. Miksis, Herra, sallit meidän eksyä sinun teiltäs, ja annoit sydämemme paatua, ettemme sinua peljänneet? Palaja palveliais tähden ja perimises sukukuntain tähden.

18. He omistavat lähes kaiken sinun pyhän kansas; meidän vihollisemme polkevat sinun pyhyytes alas.

19. Me olemme juuri niinkuin ennenkin, kuin et sinä meitä hallinnut, ja emme olleetkaan sinun nimees nimitetyt.

people, to make thyself a glorious name.

15. Look down from heaven, and behold from the habitation of thy holiness and of thy glory: where is thy zeal and thy strength, the sounding of thy bowels and of thy mercies toward me? are they restrained?

16. Doubtless thou art our father, though Abraham be ignorant of us, and Israel acknowledge us not: thou, O LORD, art our father, our redeemer; thy name is from everlasting.

17. O LORD, why hast thou made us to err from thy ways, and hardened our heart from thy fear? Return for thy servants' sake, the tribes of thine inheritance.

18. The people of thy holiness have possessed it but a little while: our adversaries have trodden down thy sanctuary.

19. We are thine: thou never barest rule over them; they were not called by thy name.

64 luku

1. Jospa sinä taivaat halkaisisit, ja astuisit alas, että vuoret vuotaisivat sinun edessäs, niinkuin palava vesi kiehuu pois väkevällä tulella,
2. Että sinun nimes tulis tiettäväksi sinun vihollisilles, ja että pakanat sinun edessäs vapisisivat.

3. Niiden ihmeitten tähden, jotka sinä teet, joita ei kenkään toivonut; koska sinä menit alas, ja vuoret edessäs sulaisivat.
4. Ja ei maailman alusta kuultu, eikä korville tullut ole, eli yksikään silmä nähnyt ole, paitsi sinua Jumala, mikä niille tapahtuu, jotka sinua odottavat.

5. Sinä kohtasit niitä iloisna, jotka tekivät vanhurskautta, ja sinua muistelivat sinun teilläs. Katso, sinä vihastuit, koska me syntiä teimme ja kauvan niissä viivyimme, mutta kuitenkin meitä autettiin.
6. Mutta me olemme kaikki saastaiset, ja kaikki meidän vanhurskautemme on

1. Oh that thou wouldest rend the heavens, that thou wouldest come down, that the mountains might flow down at thy presence,
2. As when the melting fire burneth, the fire causeth the waters to boil, to make thy name known to thine adversaries, that the nations may tremble at thy presence!
3. When thou didst terrible things which we looked not for, thou camest down, the mountains flowed down at thy presence.
4. For since the beginning of the world men have not heard, nor perceived by the ear, neither hath the eye seen, O God, beside thee, what he hath prepared for him that waiteth for him.
5. Thou meetest him that rejoiceth and worketh righteousness, those that remember thee in thy ways: behold, thou art wroth; for we have sinned: in those is continuance, and we shall be saved.
6. But we are all as an unclean thing, and all our righteousnesses are as

niinkuin saastainen vaate; me olemme kaikki lakastuneet niinkuin lehdet, ja meidän syntimme viskoivat meitä niinkuin tuuli.

filthy rags; and we all do fade as a leaf; and our iniquities, like the wind, have taken us away.

7. Ja ei ole sitä, joka rukoilee sinun nimeäs, ja nousee sinuun kiinni tarttumaan; sillä sinä peität kasvos meiltä, ja annat meidät nääntyä suurissa synneissämme.

7. And there is none that calleth upon thy name, that stirreth up himself to take hold of thee: for thou hast hid thy face from us, and hast consumed us, because of our iniquities.

8. Mutta nyt Herra, sinä olet meidän Isämme; me olemme savi, sinä olet meidän valajamme, ja me olemme kaikki sinun käsialas.

8. But now, O LORD, thou art our father; we are the clay, and thou our potter; and we all are the work of thy hand.

9. Älä, Herra, niin kovin vihastu, ja älä ijäti ajattele syntiämme; katso sitä, että me olemme kaikki sinun kansas.

9. Be not wroth very sore, O LORD, neither remember iniquity for ever: behold, see, we beseech thee, we are all thy people.

10. Sinun pyhyytes kaupungit ovat hävitetyt, Zion on autioksi tehty ja Jerusalem on kylmillä.

10. Thy holy cities are a wilderness, Zion is a wilderness, Jerusalem a desolation.

11. Meidän pyhyytemme ja kunniamme huone, jossa meidän isämme sinua kunnioittivat, on tulella poltettu; ja kaikki meidän kauniimpamme ovat häväistyt.

11. Our holy and our beautiful house, where our fathers praised thee, is burned up with fire: and all our pleasant things are laid waste.

12. Herra, maltatkos sinus näistä niin kovana pitää ja vaiti olla, ja lyödä meitä niin kovin alas.

12. Wilt thou refrain thyself for these things, O LORD? wilt thou hold thy peace, and afflict us very sore?

65 luku

1. Minä etsitään niiltä, jotka ei kysyneet minua; minä löytään niiltä, jotka ei minua etsineet; ja pakanoille, jotka ei rukoilleet minun nimeäni, sanon minä: tässä minä olen, tässä minä olen.

1. I am sought of them that asked not for me; I am found of them that sought me not: I said, Behold me, behold me, unto a nation that was not called by my name.

2. Minä kokotan käteni koko päivän tottelemattomalle kansalle, joka vaeltaa ajatustensa jälkeen sitä tietä, joka ei hyvä ole;

2. I have spread out my hands all the day unto a rebellious people, which walketh in a way that was not good, after their own thoughts;

3. Sille kansalle, joka vihoittaa minun, on aina minun kasvoini edessä: uhraa yrttitarhoissa, suitsuttaa tulikivien päällä;

3. A people that provoketh me to anger continually to my face; that sacrificeth in gardens, and burneth incense upon altars of brick;

4. Asuu hautain keskellä, on yötä luolissa, syö sian lihaa, ja heillä on kauhia liemi heidän padoissansa,

4. Which remain among the graves, and lodge in the monuments, which eat swine's flesh, and broth of abominable things is in their vessels;

5. Ja sanovat: mene puolelles, ja älä satu minuun, sillä minä olen pyhempi sinua: näiden pitää oleman savun minun vihassani, ja tulen, joka palaa koko päivän.

5. Which say, Stand by thyself, come not near to me; for I am holier than thou. These are a smoke in my nose, a fire that burneth all the day.

6. Katso, minun edessäni on kirjoitettu: en minä tahdo olla ääneti,

6. Behold, it is written before me: I will not keep silence, but will

vaan minä tahdon maksaa, ja maksaa heidän helmaansa,
7. Sekä teidän pahat tekonne, ja teidän isäinne pahat teot yhtenänsä, sanoo Herra: ne jotka vuorilla suitsuttaneet, ja minua kukkuloilla häväisseet ovat; minä tahdon jälleen mitata heidän entiset työnsä heidän helmaansa.
8. Näin sanoo Herra: niinkuin viina löytään viinamarjoissa, ja sanotaan: älä sitä hävitä, sillä siinä on siunaus: juuri niin tahdon minä minun palveliani tähden tehdä, etten minä sitä kaikkea hävitä.
9. Vaan johdatan Jakobista siemenen, ja Juudasta sen, joka minun vuorellani asuman pitää; sillä minun valittuni pitää sen omistaman, ja minun palveliani siinä asuman.
10. Ja Saaronin pitää oleman laumain huoneen, ja Akorin laakson karjan pihaton, minun kansalleni, joka minua etsii.
11. Mutta te, jotka hylkäätte Herran, ja unohdatte minun pyhän vuoreni, ja nostatte Gadille pöydän ja panette juomauhria täyteen Menille:

recompense, even recompense into their bosom,
7. Your iniquities, and the iniquities of your fathers together, saith the LORD, which have burned incense upon the mountains, and blasphemed me upon the hills: therefore will I measure their former work into their bosom.
8. Thus saith the LORD, As the new wine is found in the cluster, and one saith, Destroy it not; for a blessing is in it: so will I do for my servants' sakes, that I may not destroy them all.
9. And I will bring forth a seed out of Jacob, and out of Judah an inheritor of my mountains: and mine elect shall inherit it, and my servants shall dwell there.
10. And Sharon shall be a fold of flocks, and the valley of Achor a place for the herds to lie down in, for my people that have sought me.
11. But ye are they that forsake the LORD, that forget my holy mountain, that prepare a table for that troop, and that furnish the drink offering

unto that number.

12. Olkaan, minä tahdon lukea teitä miekkaan, niin että teidän kaikkein pitää lankeeman teurastamiseen; sillä minä kutsuin, ja ette mitään vastanneet, minä puhuin, ja ette kuulleet, vaan teitte pahaa minun silmäini edessä, ja valitsitte mitä en minä tahtonut.

12. Therefore will I number you to the sword, and ye shall all bow down to the slaughter: because when I called, ye did not answer; when I spake, ye did not hear; but did evil before mine eyes, and did choose that wherein I delighted not.

13. Sentähden sanoo Herra,Herra näin: katso, minun palveliani syövät, mutta teidän pitää isooman; katso, minun palveliani juovat, mutta teidän pitää janooman; katso, minun palveliani iloitsevat, mutta teidän pitää häpiään tuleman.

13. Therefore thus saith the Lord GOD, Behold, my servants shall eat, but ye shall be hungry: behold, my servants shall drink, but ye shall be thirsty: behold, my servants shall rejoice, but ye shall be ashamed:

14. Katso, minun palveliani riemuitsevat hyvästä mielestä, mutta teidän pitää sydämen kivusta parkuman, ja hengen ahdistuksessa ulvoman.

14. Behold, my servants shall sing for joy of heart, but ye shall cry for sorrow of heart, and shall howl for vexation of spirit.

15. Ja teidän pitää jättämän teidän nimenne minun valituilleni valaksi; ja Herra Jumala on tappava sinun, mutta hänen palveliansa nimitetään toisella nimellä.

15. And ye shall leave your name for a curse unto my chosen: for the Lord GOD shall slay thee, and call his servants by another name:

16. Että joka itsensä siunaa maan päällä, hän siunaa itsensä totisessa

16. That he who blesseth himself in the earth shall bless himself in the

Jumalassa, ja joka vannoo maan päällä, se vannoo totisen Jumalan kautta; sillä entiset ahdistukset ovat unhotetut, ja ovat minun silmistäni peitetyt.

17. Sillä katso, minä luon uuden taivaan ja uuden maan, ja entisiä ei pidä muistettaman, eikä mieleen johdatettaman.

18. Vaan iloitkaat ja riemuitkaat ijankaikkisesti niissä, kuin minä luon; sillä katso, minä luon Jerusalemin iloksi ja hänen kansansa riemuksi.

19. Ja minä tahdon iloita Jerusalemista ja riemuita minun kansastani; ja ei hänessä enään pidä kuultaman itkun ääntä eikä valituksen ääntä.

20. Ei siellä pidä enään lapsia oleman, jotka ei päiviinsä ulotu, eikä vanhoja, jotka ei vuosiansa täytä; sillä sadan vuotiset lapset pitää kuoleman, ja sadan ajastaikaiset syntiset pitää kirotut oleman.

21. He rakentavat huoneita, ja niissä asuvat: he istuttavat viinapuita, ja niiden hedelmistä syövät.

22. Ei heidän pidä muiden asua

God of truth; and he that sweareth in the earth shall swear by the God of truth; because the former troubles are forgotten, and because they are hid from mine eyes.

17. For, behold, I create new heavens and a new earth: and the former shall not be remembered, nor come into mind.

18. But be ye glad and rejoice for ever in that which I create: for, behold, I create Jerusalem a rejoicing, and her people a joy.

19. And I will rejoice in Jerusalem, and joy in my people: and the voice of weeping shall be no more heard in her, nor the voice of crying.

20. There shall be no more thence an infant of days, nor an old man that hath not filled his days: for the child shall die an hundred years old; but the sinner being an hundred years old shall be accursed.

21. And they shall build houses, and inhabit them; and they shall plant vineyards, and eat the fruit of them.

22. They shall not build, and another

rakentaman, eikä istuttaman muiden syödä; sillä minun kansani päivät pitää oleman niinkuin puun päivät, ja heidän käsialansa pitää vanheneman minun valittuini tykönä.

inhabit; they shall not plant, and another eat: for as the days of a tree are the days of my people, and mine elect shall long enjoy the work of their hands.

23. Ei heidän pidä hukkaan työtä tekemän, eikä turmeluksessa synnyttämän; sillä he ovat Herran siunattuin siemen, ja heidän jälkeentulevaisensa heidän kanssansa.

23. They shall not labour in vain, nor bring forth for trouble; for they are the seed of the blessed of the LORD, and their offspring with them.

24. Ja tapahtuu, että ennenkuin he huutavat, tahdon minä vastata; koska he vielä puhuvat, tahdon minä kuulla.

24. And it shall come to pass, that before they call, I will answer; and while they are yet speaking, I will hear.

25. Susi ja lammas pitää ynnä laitumella käymän, jalopeura ja härkä yhdessä korsia syömän, ja kärmeet pitää maata syömän. Ei heidän pidä vahinkoa tekemän, eikä turmeleman koko mimun pyhällä vuorellani, sanoo Herra.

25. The wolf and the lamb shall feed together, and the lion shall eat straw like the bullock: and dust shall be the serpent's meat. They shall not hurt nor destroy in all my holy mountain, saith the LORD.

66 luku

1. Näin sanoo Herra: taivas on minun istuimeni, ja maa minun jalkaini astinlauta. Mikä siis on se huone, jonka te minulle rakennatte, eli mikä

1. Thus saith the LORD, The heaven is my throne, and the earth is my footstool: where is the house that ye build unto me? and where is the place

on minun leposiani?
2. Ja minun käteni on kaikki nämät tehnyt ja kaikki nämät ovat tehdyt, sanoo Herra; mutta minä katson sen puoleen, joka raadollinen ja särjetyllä hengellä on, ja joka vapisee minun sanani edessä.
3. Sillä joka härjän teurastaa, on niinkuin hän miehenkin tappais; joka lampaan uhraa, on niinkuin hän koiran niskat taittais; joka ruokauhria tuo, on niinkuin hän sian verta uhrais; joka pyhää savua muistelee, on niinkuin hän vääryyttä kiittäis: näitä he valitsevat teissänsä, ja heidän sielunsa mielistyy heidän kauhistuksiinsa.
4. Sentähden tahdon minä myös valita heidän pilkkansa, ja jota he pelkäävät, sen saatan minä heidän päällensä; sentähden että minä kutsuin, ja ei kenkään vastannut, minä puhuin, ja ei he kuulleet. Ja he tekivät pahaa minun silmäini edessä, ja valitsivat, jota en minä tahtonut.
5. Kuulkaat Herran sanaa te, jotka hänen sanaansa pelkäätte: teidän veljenne, jotka teitä vihasivat, ja eroittivat teidät heistänsä minun

of my rest?
2. For all those things hath mine hand made, and all those things have been, saith the LORD: but to this man will I look, even to him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at my word.
3. He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he cut off a dog's neck; he that offereth an oblation, as if he offered swine's blood; he that burneth incense, as if he blessed an idol. Yea, they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations.
4. I also will choose their delusions, and will bring their fears upon them; because when I called, none did answer; when I spake, they did not hear: but they did evil before mine eyes, and chose that in which I delighted not.
5. Hear the word of the LORD, ye that tremble at his word; Your brethren that hated you, that cast you out for my name's sake, said, Let the LORD

nimeni tähden, he sanovat: olkoon Herra ylistetty! vaan ilmaantukaan hän teidän iloonne; mutta heidän pitää häpiään tuleman.

be glorified: but he shall appear to your joy, and they shall be ashamed.

6. Sillä metelin ääni (pitää kuuluman) kaupungista, ääni templistä, Herran ääni, joka vihollisensa kostaa ansion jälkeen.

6. A voice of noise from the city, a voice from the temple, a voice of the LORD that rendereth recompence to his enemies.

7. Hän synnyttää ennenkuin hän saa kivun; hän synnyttää pojan ennenkuin hänen kipunsa tulee.

7. Before she travailed, she brought forth; before her pain came, she was delivered of a man child.

8. Kuka on ikänä senkaltaista kuullut? kuka on ikänä senkaltaista nähnyt? Saaneeko koko maa yhtenä päivänä synnyttämisen kivun? syntyneekö kaikki kansa yhtä haavaa? kuitenkin on Zion, saatuansa synnyttämisen kivun, myös synnyttänyt.

8. Who hath heard such a thing? who hath seen such things? Shall the earth be made to bring forth in one day? or shall a nation be born at once? for as soon as Zion travailed, she brought forth her children.

9. Eikö minun, joka muut saatan synnyttämään, pitäisi itse myös synnyttämän? sanoo Herra; pitäiskö minun antaman muiden synnyttää, ja itse hedelmätöin oleman? sanoo sinun Jumalas.

9. Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? saith the LORD: shall I cause to bring forth, and shut the womb? saith thy God.

10. Iloitkaat Jerusalemin kanssa, ja ihastukaat hänestä kaikki, jotka häntä rakastatte; iloitkaat suuresti hänen kanssansa kaikki te, jotka tähänasti

10. Rejoice ye with Jerusalem, and be glad with her, all ye that love her: rejoice for joy with her, all ye that mourn for her:

olette hänen tähtensä murheelliset olleet.

11. Sillä teidän pitää imemän ja ravittaman hänen lohdutuksensa nisistä; teidän pitää lypsämän ja ilahuttaman teitänne hänen kunniansa kirkkaudesta.

11. That ye may suck, and be satisfied with the breasts of her consolations; that ye may milk out, and be delighted with the abundance of her glory.

12. Sillä näin sanoo Herra: katso minä levitän hänen tykönänsä rauhan niinkuin virran, ja pakanain kunnian niinkuin vuotavan ojan, jota te saatte imeä; ja teitä pitää sylissä kannettaman, ja polvien päällä ihanteleman.

12. For thus saith the LORD, Behold, I will extend peace to her like a river, and the glory of the Gentiles like a flowing stream: then shall ye suck, ye shall be borne upon her sides, and be dandled upon her knees.

13. Niinkuin äiti poikaansa lohduttaa, niin minä tahdon teitä lohduttaa, ja teidän pitää Jerusalemissa lohdutuksen saaman.

13. As one whom his mother comforteth, so will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

14. Teidän pitää sen näkemän, ja teidän sydämenne pitää iloitseman, ja teidän luunne pitää vihoittaman niinkuin ruoho; niin tunnetaan Herran käsi hänen palvelioissansa, ja hänen vihollisissansa.

14. And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like an herb: and the hand of the LORD shall be known toward his servants, and his indignation toward his enemies.

15. Sillä katso, Herra tulee tulella, ja hänen rattaansa ovat niinkuin tuulispää; että hän kostais vihansa hirmuisuudessa, ja rangaistuksen

15. For, behold, the LORD will come with fire, and with his chariots like a whirlwind, to render his anger with fury, and his rebuke with flames of

tulen liekissä.
16. Sillä Herra on tuomitseva tulella ja miekallansa kaiken lihan; ja Herralta tapetuita pitää paljo oleman.
17. Jotka heitänsä pyhittävät ja puhdistavat yrttitarhoissa, yksi täällä, toinen siellä, ja syövät sian lihaa, kauhistuksia ja hiiriä: kaikki nämät pitää lopetettaman yhtä haavaa, sanoo Herra.
18. Sillä minä tahdon tulla ja koota heidän ajatuksensa ja tekonsa, ynnä kaikkein pakanain ja kielten kanssa, että he tulisivat ja näkisivät minun kunniani.
19. Ja minä asetan merkin heidän sekaansa, ja muutamat niistä, kuin pelastetut ovat, lähetän minä pakanoille meren tykö, joutsimiehen puoleen, Puliin ja Ludiin, Tubaliin ja Javaan päin, ja niihin kaukaisiin saariin, joissa ei tähänasti mitään ole minusta kuultu, ja ei ole minun kunniaani nähneet: ja heidän pitää minun kunniani pakanain seassa ilmoittaman.
20. Ja tuoman ulos kaikki teidän veljenne kaikista pakanoista, Herralle

fire.
16. For by fire and by his sword will the LORD plead with all flesh: and the slain of the LORD shall be many.
17. They that sanctify themselves, and purify themselves in the gardens behind one tree in the midst, eating swine's flesh, and the abomination, and the mouse, shall be consumed together, saith the LORD.
18. For I know their works and their thoughts: it shall come, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and see my glory.
19. And I will set a sign among them, and I will send those that escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul, and Lud, that draw the bow, to Tubal, and Javan, to the isles afar off, that have not heard my fame, neither have seen my glory; and they shall declare my glory among the Gentiles.
20. And they shall bring all your brethren for an offering unto the

ruokauhriksi, hevosilla ja rattailla, paareilla, muuleilla ja liukkailla juhdilla Jerusalemiin minun pyhän vuoreni puoleen, sanoo Herra: niinkuin Israelinkin lapset tuovat ruokauhrin puhtaassa astiassa Herran huoneeseen.

LORD out of all nations upon horses, and in chariots, and in litters, and upon mules, and upon swift beasts, to my holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring an offering in a clean vessel into the house of the LORD.

21. Ja minä tahdon niistä ottaa papit ja Leviläiset, sanoo Herra.

21. And I will also take of them for priests and for Levites, saith the LORD.

22. Sillä niinkuin uudet taivaat ja uusi maa, jotka minä teen, ovat minun edessäni, sanoo Herra, juuri niin pitää teidän siemenenne ja nimenne pysymän.

22. For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

23. Ja kaikki liha pitää yhdestä kuukaudesta niin toiseen, ja yhdestä sabbatista niin toiseen, tuleman kumartamaan minun eteeni, sanoo Herra:

23. And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before me, saith the LORD.

24. Ja heidän pitää menemän ulos, ja katseleman niiden ihmisten raatoja, jotka minua vastaan väärin tekivät; sillä ei heidän matonsa pidä kuoleman, eikä heidän tulensa sammuman, ja heidän pitää kaikelle lihalle kauhistukseksi oleman.

24. And they shall go forth, and look upon the carcases of the men that have transgressed against me: for their worm shall not die, neither shall their fire be quenched; and they shall be an abhorring unto all flesh.

JEREMIAN KIRJA

1 luku

1. Jeremian Hilkian pojan sanat, joka oli Anatotin papeista, Benjaminin maata,
2. Jolle Herran sana tapahtui Josian Amonin pojan, Juudan kuninkaan aikana, kolmantenatoistakymmenentenä hänen valtakuntansa vuonna;
3. Ja sitte Josian pojan, Jojakimin, Juudan kuninkaan aikana, Zedekian Josian pojan, ensimäisen vuoden loppuun toistakymmentä, niin Jerusalemin vankiuteen asti, viidentenä kuukautena.

4. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
5. Minä tunsin sinun jo ennenkuin minä sinun valmistin äitis kohdussa, ja pyhitin sinun ennenkuin sinä äidistäs synnyitkään, ja panin sinun kansain prophetaksi.
6. Mutta minä sanoin: voi Herra, Herra! katso en minä kelpaa

1. The words of Jeremiah the son of Hilkiah, of the priests that were in Anathoth in the land of Benjamin:
2. To whom the word of the LORD came in the days of Josiah the son of Amon king of Judah, in the thirteenth year of his reign.

3. It came also in the days of Jehoiakim the son of Josiah king of Judah, unto the end of the eleventh year of Zedekiah the son of Josiah king of Judah, unto the carrying away of Jerusalem captive in the fifth month.

4. Then the word of the LORD came unto me, saying,
5. Before I formed thee in the belly I knew thee; and before thou camest forth out of the womb I sanctified thee, and I ordained thee a prophet unto the nations.
6. Then said I, Ah, Lord GOD! behold, I cannot speak: for I am a child.

saarnaamaan; sillä minä olen nuori.
7. Niin Herra sanoi minulle: älä sano: minä olen nuori; mutta sinun pitää kaikkiin niihin menemän, mihin minä sinun lähetän, ja puhuman kaikkia, mitä minä sinulle käsken.
8. Älä pelkää heitä; sillä minä olen tykönäs, ja pelastan sinun, sanoo Herra.
9. Ja Herra ojensi kätensä ja tarttui minun suuhuni; ja Herra sanoi minulle: katso, minä panen minun sanani sinun suuhus.
10. Katso, minä panen sinun tänäpänä kansain ja valtakuntain päälle, repimään, särkemään, hukuttamaan ja kukistamaan: rakentamaan ja istuttamaan.
11. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi: Jeremia, mitäs näet? Minä sanoin: Minä näen mandelpuisen sauvan.
12. Ja Herra sanoi minulle: oikein sinä olet nähnyt, sillä minä tahdon kiiruhtaa, tehdäkseni minun sanani.
13. Ja Herran sana tapahtui toisen kerran minulle ja sanoi: mitäs näet? Minä sanoin: minä näen kiehuvaisen

7. But the LORD said unto me, Say not, I am a child: for thou shalt go to all that I shall send thee, and whatsoever I command thee thou shalt speak.
8. Be not afraid of their faces: for I am with thee to deliver thee, saith the LORD.
9. Then the LORD put forth his hand, and touched my mouth. And the LORD said unto me, Behold, I have put my words in thy mouth.
10. See, I have this day set thee over the nations and over the kingdoms, to root out, and to pull down, and to destroy, and to throw down, to build, and to plant.
11. Moreover the word of the LORD came unto me, saying, Jeremiah, what seest thou? And I said, I see a rod of an almond tree.
12. Then said the LORD unto me, Thou hast well seen: for I will hasten my word to perform it.
13. And the word of the LORD came unto me the second time, saying, What seest thou? And I said, I see a

padan , joka näkyy pohjan puoleen.

14. Ja Herra sanoi minulle: pohjasta on paha tuleva kaikkein maan asuvaisten päälle.
15. Sillä katso, minä kutsun kaikki valtakuntain sukukunnat, jotka ovat pohjassa, sanoo Herra; ja he tulevat ja kukin asettaa istuimensa Jerusalemin portin eteen, ja ympäri kaikkia hänen muurejansa, ja kaikkia Juudan kaupungeita,

16. Ja minä annan oikeuden käydä heidän päällensä kaiken heidän pahuutensa tähden; että he ovat minun hyljänneet, ja muille jumalille suitsuttaneet, ja kumartaneet omaa käsialaansa.
17. Niin vyötä nyt kupees, nouse ja saarnaa heille kaikki, mitä minä sinun käsken; älä pelkää heitä, etten minä sinua surmaisi heidän edessänsä.

18. Ja katso, minä teen tänäpänä sinun vahvaksi kaupungiksi, rautapatsaaksi ja vaskimuuriksi koko maassa: Juudan kuninkaita ja hänen

seething pot; and the face thereof is toward the north.
14. Then the LORD said unto me, Out of the north an evil shall break forth upon all the inhabitants of the land.
15. For, lo, I will call all the families of the kingdoms of the north, saith the LORD; and they shall come, and they shall set every one his throne at the entering of the gates of Jerusalem, and against all the walls thereof round about, and against all the cities of Judah.
16. And I will utter my judgments against them touching all their wickedness, who have forsaken me, and have burned incense unto other gods, and worshipped the works of their own hands.
17. Thou therefore gird up thy loins, and arise, and speak unto them all that I command thee: be not dismayed at their faces, lest I confound thee before them.
18. For, behold, I have made thee this day a defenced city, and an iron pillar, and brasen walls against the whole land, against the kings of Judah,

ruhtinaitansa vastaan, hänen pappejansa ja maan kansaa vastaan.

19. Ja he sotivat sinua vastaan, ei kuitenkaan heidän pidä sinua voittaman; sillä minä olen sinun tykönäs, sanoo Herra, vapahtamassa sinua.

against the princes thereof, against the priests thereof, and against the people of the land.

19. And they shall fight against thee; but they shall not prevail against thee; for I am with thee, saith the LORD, to deliver thee.

2 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
2. Mene ja saarnaa julkisesti Jerusalemissa, ja sano: Näin sanoo Herra: minä ajattelen sitä hyvää työtä, joka sinulle tapahtui nuoruudessas, ja sitä rakkautta, jonka minä sinulle osoitin, koskas kaunis olit, ja minua korvessa seurasit, siinä maassa, jossa ei kylvetä;
3. Koska Israel oli Herran pyhä ja hänen ensimäinen hedelmänsä; jokainen joka häntä söi, tuli vikapääksi, ja paha tuli hänen päällensä, sanoo Herra.
4. Kuulkaat Herran sanaa, Jakobin huone ja kaikki Israelin huoneen

1. Moreover the word of the LORD came to me, saying,
2. Go and cry in the ears of Jerusalem, saying, Thus saith the LORD; I remember thee, the kindness of thy youth, the love of thine espousals, when thou wentest after me in the wilderness, in a land that was not sown.
3. Israel was holiness unto the LORD, and the firstfruits of his increase: all that devour him shall offend; evil shall come upon them, saith the LORD.
4. Hear ye the word of the LORD, O house of Jacob, and all the families of

sukukunnat.

5. Näin sanoo Herra: mitä vääryyttä teidän isänne minussa löysivät, että he erkanivat minusta ja menivät turhuuteen, ja tulivat turhaksi.

6. Ja ei ensinkään ajatelleet: kussa se Herra on, joka meitä vei ulos Egyptin maalta, joka johdatti meitä korvessa, autiossa ja erämaassa, kuivassa ja kuoleman varjon maassa, siinä maassa, jossa ei yksikään ihminen vaeltanut eikä asunut?

7. Ja minä vein teidät hyvään maahan, sen hedelmää ja hyvyyttä syömään; mutta kuin te sinne tulitte, te minun maani ja minun perintöni teitte kauhistukseksi.

8. Papit ei ajatelleet, kussa Herra on; lainoppineet ei tunteneet minua, paimenet luopuivat minusta ja prophetat ennustivat Baalin kautta ja seurasivat kelvottomia.

9. Sentähden minä riitelen vielä teidän kanssanne, sanoo Herra, ja teidän lastenne lasten kanssa riitelen minä.

the house of Israel:

5. Thus saith the LORD, What iniquity have your fathers found in me, that they are gone far from me, and have walked after vanity, and are become vain?

6. Neither said they, Where is the LORD that brought us up out of the land of Egypt, that led us through the wilderness, through a land of deserts and of pits, through a land of drought, and of the shadow of death, through a land that no man passed through, and where no man dwelt?

7. And I brought you into a plentiful country, to eat the fruit thereof and the goodness thereof; but when ye entered, ye defiled my land, and made mine heritage an abomination.

8. The priests said not, Where is the LORD? and they that handle the law knew me not: the pastors also transgressed against me, and the prophets prophesied by Baal, and walked after things that do not profit.

9. Wherefore I will yet plead with you, saith the LORD, and with your children's children will I plead.

10. Niin menkäät Kittimin luotoihin ja katsokaat, ja lähettäkäät Kedariin, tutkistelkaat visusti ja katsokaat, onko siellä niin tapahtunut.

10. For pass over the isles of Chittim, and see; and send unto Kedar, and consider diligently, and see if there be such a thing.

11. Muuttavatko pakanat jumaliansa? vaikka ei ne jumalat olekaan; ja kuitenkin minun kansani on muuttanut kunniansa kelvottomaan.

11. Hath a nation changed their gods, which are yet no gods? but my people have changed their glory for that which doth not profit.

12. Taivaat hämmästykäät siitä, peljästykäät ja vaviskaat, sanoo Herra.

12. Be astonished, O ye heavens, at this, and be horribly afraid, be ye very desolate, saith the LORD.

13. Sillä minun kansani tekee kahtalaisen synnin: minun, joka olen elävän veden lähde, he hylkäävät, ja kaivavat itsellensä kaivoja, kelvottomia kaivoja, joissa ei vesi pysy.

13. For my people have committed two evils; they have forsaken me the fountain of living waters, and hewed them out cisterns, broken cisterns, that can hold no water.

14. Onko Israel ostettu orja eli kotona syntynyt? miksi hän on joutunut saaliiksi?

14. Is Israel a servant? is he a homeborn slave? why is he spoiled?

15. Sillä nuoret jalopeurat kiljuvat hänestä ja huutavat: he hävittävät hänen maansa; ja hänen kaupunkinsa ovat poltetut, niin ettei niissä kenkään asu.

15. The young lions roared upon him, and yelled, and they made his land waste: his cities are burned without inhabitant.

16. Nophin ja Tahpanheksen lapset musertavat myös sinun pääs.

16. Also the children of Noph and Tahapanes have broken the crown of thy head.

17. Näitä sinä itselles teet, ettäs hylkäät Herran, sinun Jumalas, kuin hän sinua tahtoo viedä oikiaa tietä.

17. Hast thou not procured this unto thyself, in that thou hast forsaken the LORD thy God, when he led thee by the way?

18. Ja nyt, mitä sinun on Egyptin tiellä, ettäs tahdot juoda Sihorin vettä? eli mitä sinun on Assyria tiellä, ettäs tahdot juoda virran vedestä.

18. And now what hast thou to do in the way of Egypt, to drink the waters of Sihor? or what hast thou to do in the way of Assyria, to drink the waters of the river?

19. Sinun pahuutes tähden sinua nuhdellaan, ja sinun tottelemattomuutes tähden sinua kuritetaan; niin tiedä ja näe, kuinka viheliäinen ja surkia se on, ettäs hylkäät Herran, sinun Jumalas, ja et pelkää minua, sanoo Herra, Herra Zebaot.

19. Thine own wickedness shall correct thee, and thy backslidings shall reprove thee: know therefore and see that it is an evil thing and bitter, that thou hast forsaken the LORD thy God, and that my fear is not in thee, saith the Lord GOD of hosts.

20. Sillä minä olen jo vanhasta taittanut sinun ikees, ja särkenyt sinun juttas, ja sinä sanoit: en minä tahdo enään niitä palvella; kuitenkin jokaisella korkialla vuorella, ja kaikkein lehtipuiden alla juoksit sinä salavuoteudessa,

20. For of old time I have broken thy yoke, and burst thy bands; and thou saidst, I will not transgress; when upon every high hill and under every green tree thou wanderest, playing the harlot.

21. Mutta minä olen istuttanut sinun parhaaksi viinapuuksi ja totiseksi siemeneksi; kuinka sinä olet nyt muuttunut niin karvaaksi ja

21. Yet I had planted thee a noble vine, wholly a right seed: how then art thou turned into the degenerate plant of a strange vine unto me?

metsäviikunapuuksi.

22. Sillä jos sinä vielä lipiällä pesisit itses ja ottaisit paljon saippuaa, kuitenkin sinun pahuutes näkyy minun edessäni, sanoo Herra, Herra.

22. For though thou wash thee with nitre, and take thee much soap, yet thine iniquity is marked before me, saith the Lord GOD.

23. Kuinkas siis sanot: en minä ole saastainen, en minä seuraa Baalia? Katso tietäs laaksossa, ajattele, kuinkas tehnyt olet: sinä nopsa naaras kameli, joka sinne ja tänne juokset.

23. How canst thou say, I am not polluted, I have not gone after Baalim? see thy way in the valley, know what thou hast done: thou art a swift dromedary traversing her ways;

24. Niinkuin metsä-aasi korvessa, kuin hän helteestä hengittää, kuka hänen taitaa asettaa? kaikki, jotka häntä etsivät, ei pidä väsymän; hänen kuukaudessansa hän löydetään.

24. A wild ass used to the wilderness, that snuffeth up the wind at her pleasure; in her occasion who can turn her away? all they that seek her will not weary themselves; in her month they shall find her.

25. Älä ole paljasjaloin ja älä janoa kärsi . Mutta sinä sanoit: ei se auta, vaan minä rakastan muukalaisia ja juoksen heidän perässänsä.

25. Withhold thy foot from being unshod, and thy throat from thirst: but thou saidst, There is no hope: no; for I have loved strangers, and after them will I go.

26. Niinkuin varas tulee häpiään, kuin hän saadaan kiinni, niin pitää myös Israelin huoneen häpiään tuleman, kuningastensa, valtamiestensä, pappeinsa ja prophetainsa kanssa.

26. As the thief is ashamed when he is found, so is the house of Israel ashamed; they, their kings, their princes, and their priests, and their prophets,

27. Jotka puulle sanovat: sinä olet isäni, ja kivelle: sinä minun synnytit;

27. Saying to a stock, Thou art my father; and to a stone, Thou hast

Sillä he kääntävät selkänsä minun puoleeni ja ei kasvojansa; mutta kuin hätä tulee, sanovat he: nouse ja auta meitä.

brought me forth: for they have turned their back unto me, and not their face: but in the time of their trouble they will say, Arise, and save us.

28. Kussa ovat jumalas, jotka sinä itselles tehnyt olet? Nouskaan ne, katso, taitavatko he sinua auttaa sinun hätäs aikana; sillä niin monta kuin sinulla, Juuda, on kaupunkia, niin monta on myös sinulla jumalaa.

28. But where are thy gods that thou hast made thee? let them arise, if they can save thee in the time of thy trouble: for according to the number of thy cities are thy gods, O Judah.

29. Miksi te tahdotte vielä riidellä minun kanssani? Te olette kaikki minusta luopuneet, sanoo Herra.

29. Wherefore will ye plead with me? ye all have transgressed against me, saith the LORD.

30. Turhaan minä rankaisin teidän lapsianne, ei he ota kuritusta; sillä teidän miekkanne syö teidän prophetanne, niinkuin turmeleva jalopeura.

30. In vain have I smitten your children; they received no correction: your own sword hath devoured your prophets, like a destroying lion.

31. Sinä paha sukukunta, ota vaari Herran sanasta: olenko minä nyt tullut Israelille korveksi, eli pimiäksi maaksi? Miksi siis minun kansani sanoo: me olemme herrat, emme enään tule sinun tykös.

31. O generation, see ye the word of the LORD. Have I been a wilderness unto Israel? a land of darkness? wherefore say my people, We are lords; we will come no more unto thee?

32. Unohtaako neitsy kaunistuksensa eli morsian seppeleensä? Mutta minun kansani unohtaa minun ijankaikkisesti.

32. Can a maid forget her ornaments, or a bride her attire? yet my people have forgotten me days without

number.

33. Mitäs kaunistat ties, rakkautta etsiäkses? ja myös sentähden totutit sinun ties pahaksi.

33. Why trimmest thou thy way to seek love? therefore hast thou also taught the wicked ones thy ways.

34. Löydetään myös vaivaisten ja viattomain sieluin veri sinun tykönäs joka paikassa, ja ei ne ole löydetty kätkettynä, vaan julki kaikissa niissä paikoissa.

34. Also in thy skirts is found the blood of the souls of the poor innocents: I have not found it by secret search, but upon all these.

35. Ja sinä sanot: minä olen viatoin, hän kääntäköön vihansa minusta pois. Katso, minä tahdon oikeudelle käydä sinun kanssas, että sinä sanoit: en minä ole syntiä tehnyt.

35. Yet thou sayest, Because I am innocent, surely his anger shall turn from me. Behold, I will plead with thee, because thou sayest, I have not sinned.

36. Miksi niin horjahtelet ja menet sinne ja tänne? Mutta sinun pitää Egyptiltä häpiän saaman, niinkuin sinä Assyrialtakin häpiän sait.

36. Why gaddest thou about so much to change thy way? thou also shalt be ashamed of Egypt, as thou wast ashamed of Assyria.

37. Sinä olet myös sieltä lähtevä ja lyövä kätes yhteen pääs päälle, sillä Herra tekee tyhjäksi sinun toivos, ja ei sinulla pidä mitään menestystä niissä oleman.

37. Yea, thou shalt go forth from him, and thine hands upon thine head: for the LORD hath rejected thy confidences, and thou shalt not prosper in them.

3 luku

1. Sananlasku on: katso, kuin mies eroittaa vaimonsa tyköänsä, ja se

1. They say, If a man put away his wife, and she go from him, and

menee pois hänen tyköänsä, ja ottaa toisen miehen, ottaako hän hänen jälleen? eikö maa niin peräti saastutettaisi? Mutta sinä olet huorin tehnyt monen ystäväs kanssa; mutta tule kuitenkin jälleen minun tyköni, sanoo Herra.

become another man's, shall he return unto her again? shall not that land be greatly polluted? but thou hast played the harlot with many lovers; yet return again to me, saith the LORD.

2. Nosta silmäs ylös korkeuteen ja katso, kuinka sinä jokapaikassa huorin teet. Sinä istut tiellä, ja odotat heitä niinkuin ryöväri korvessa, ja saastutat maan huoruudellas ja pahuudellas.

2. Lift up thine eyes unto the high places, and see where thou hast not been lien with. In the ways hast thou sat for them, as the Arabian in the wilderness; and thou hast polluted the land with thy whoredoms and with thy wickedness.

3. Sentähden pitää aamusateen tuleman pois, eikä ehtoosateen tuleman; sinulla on porton kasvot, et sinä tahdo ensinkään hävetä.

3. Therefore the showers have been withholden, and there hath been no latter rain; and thou hadst a whore's forehead, thou refusedst to be ashamed.

4. Ja kuitenkin sinä siitä ajasta huudat minua: minun Isäni, - minun nuoruuteni johdattaja.

4. Wilt thou not from this time cry unto me, My father, thou art the guide of my youth?

5. Vihastuuko hän ijankaikkisesti, ja ei käänny julmuudestansa? Katso, sinä opetat, ja teet pahaa ja ei sinua taideta hillitä.

5. Will he reserve his anger for ever? will he keep it to the end? Behold, thou hast spoken and done evil things as thou couldest.

6. Ja Herra sanoi minulle, kuningas Josian aikana: oletko sinä nähnyt,

6. The LORD said also unto me in the days of Josiah the king, Hast thou

mitä vastahakoinen Israel teki? Hän meni kaikille korkeille vuorille, ja jokaisen viheriäisen puun alle, ja teki siellä huoruutta.
7. Ja kuin hän näitä kaikkia tehnyt oli, sanoin minä: käännyt minun tyköni; mutta ei hän kääntynytkään; ja hänen petollinen sisarensa Juuda näki sen.
8. Ja minä näin, että vastahakoinen Israel kaikissa teki huorin, ja minä hylkäsin hänen, ja annoin hänelle erokirjan; ja ei hänen petollinen Juuda sitä peljännyt, vaan meni ja teki myös huorin.
9. Ja hänen huoruutensa sanomasta on maakunta saastutettu; sillä hän tekee huoruutta kiven ja puun kanssa.

10. Ja kaikissa näissä ei hänen petollinen sisarensa Juuda kääntynyt minun tyköni kaikesta sydämestänsä, vaan petollisesti, sanoo Herra.
11. Ja Herra sanoi minulle: vastahakoinen Israel on jaloksi luettava petollisen Juudan suhteen.
12. Mene ja saarnaa nämät sanat pohjaan päin, ja sano: käänny, sinä vastahakoinen Israel, sanoo Herra,

seen that which backsliding Israel hath done? she is gone up upon every high mountain and under every green tree, and there hath played the harlot.
7. And I said after she had done all these things, Turn thou unto me. But she returned not. And her treacherous sister Judah saw it.
8. And I saw, when for all the causes whereby backsliding Israel committed adultery I had put her away, and given her a bill of divorce; yet her treacherous sister Judah feared not, but went and played the harlot also.
9. And it came to pass through the lightness of her whoredom, that she defiled the land, and committed adultery with stones and with stocks.
10. And yet for all this her treacherous sister Judah hath not turned unto me with her whole heart, but feignedly, saith the LORD.
11. And the LORD said unto me, The backsliding Israel hath justified herself more than treacherous Judah.
12. Go and proclaim these words toward the north, and say, Return, thou backsliding Israel, saith the

niin en minä käännä kasvojani teistä pois; sillä minä olen laupias, sanoo Herra, ja en vihastu ijankaikkisesti.

LORD; and I will not cause mine anger to fall upon you: for I am merciful, saith the LORD, and I will not keep anger for ever.

13. Tunne ainoastaan sinun pahat tekos, ja ettäs olet Herraa sinun Jumalaas vastaan syntiä tehnyt, ja juossut sinne tänne vierasten jumalain tykö, kaikkein viheriäisten puiden alle; ja ette kuulleet minun ääntäni, sanoo Herra.

13. Only acknowledge thine iniquity, that thou hast transgressed against the LORD thy God, and hast scattered thy ways to the strangers under every green tree, and ye have not obeyed my voice, saith the LORD.

14. Kääntykäät, te vastahakoiset lapset, sanoo Herra; sillä minä kihlaan teidät minulleni, ja otan teidät yhden kaupungista ja kaksi koko sukukunnasta, ja tahdon teidät viedä Zioniin.

14. Turn, O backsliding children, saith the LORD; for I am married unto you: and I will take you one of a city, and two of a family, and I will bring you to Zion:

15. Ja annan teille paimenet minun sydämeni jälkeen, jotka teitä pitää ravitseman opilla ja viisaudella.

15. And I will give you pastors according to mine heart, which shall feed you with knowledge and understanding.

16. Ja se on silloin tapahtuva, kuin te moneksi tulette ja kasvatte maassa, ettei siihen aikaan, sanoo Herra, pidä enään puhuttaman Herran liitonarkista, eikä ajateltaman, ei myös sitä enään muistettaman, eli etsittämän, taikka enään tehtämän.

16. And it shall come to pass, when ye be multiplied and increased in the land, in those days, saith the LORD, they shall say no more, The ark of the covenant of the LORD: neither shall it come to mind: neither shall they remember it; neither shall they visit it;

neither shall that be done any more.

17. Mutta Jerusalem pitää siihen aikaan kutsuttaman Herran istuimeksi, ja kaikki pakanat pitää sinne kokoontuman Herran nimeen Jerusalemiin: eikä heidän pidä enää vaeltaman pahan sydämensä ajatusten jälkeen.

17. At that time they shall call Jerusalem the throne of the LORD; and all the nations shall be gathered unto it, to the name of the LORD, to Jerusalem: neither shall they walk any more after the imagination of their evil heart.

18. Siihen aikaan pitää Juudan huoneen menemän Israelin huoneen tykö, ja pitää ynnä tuleman pohjan puoliselta maalta siihen maahan, jonka minä olen antanut teidän isillenne perinnöksi.

18. In those days the house of Judah shall walk with the house of Israel, and they shall come together out of the land of the north to the land that I have given for an inheritance unto your fathers.

19. Ja minä sanon: kuinka minä olen monta lasta antava sinulle, ja sen hyvän maan ja ihanaisen perinnön, pakanain joukon. Ja minä sanon: sinä olet kutsuva minun Isäkses, etkä luovu minusta.

19. But I said, How shall I put thee among the children, and give thee a pleasant land, a goodly heritage of the hosts of nations? and I said, Thou shalt call me, My father; and shalt not turn away from me.

20. Kuitenkin, niinkuin vaimo pettää rakastajansa, niin olette te minusta luopuneet, te Israelin huone, sanoo Herra.

20. Surely as a wife treacherously departeth from her husband, so have ye dealt treacherously with me, O house of Israel, saith the LORD.

21. Sentähden pitää kuuluman valitus, itku ja parku Israelin lapsilta korkeissa paikoissa; sillä he ovat tiensä turmelleet, ja Herran Jumalansa

21. A voice was heard upon the high places, weeping and supplications of the children of Israel: for they have perverted their way, and they have

unohtaneet.
22. Niin palatkaat, te vastahakoiset lapset niin minä parannan teitä teidän tottelemattomuudestanne. Katso, me tulemme sinun tykös; sillä sinä olet Herra meidän Jumalamme.
23. Totisesti on sula petos kukkuloilla ja kaikilla vuorilla: totisesti on Israelin autuus (ainoassa) Herrassa meidän Jumalassamme.
24. Ja meidän isäimme asetukset, jotka me nuoruudesta olemme pitäneet, pitää häpiällä käymän pois, ynnä heidän lammastensa, karjansa, poikainsa ja tytärtensä kanssa.
25. Meidän täytyy maata häpiässämme, ja meidän ylönkatseemme peittää meidät; sillä me teimme syntiä Herraa meidän Jumalaamme vastaan, sekä me että meidän isämme, meidän hamasta nuoruudestamme niin tähän päivään asti, ja emme totelleet Herran meidän Jumalamme ääntä.

forgotten the LORD their God.
22. Return, ye backsliding children, and I will heal your backslidings. Behold, we come unto thee; for thou art the LORD our God.

23. Truly in vain is salvation hoped for from the hills, and from the multitude of mountains: truly in the LORD our God is the salvation of Israel.
24. For shame hath devoured the labour of our fathers from our youth; their flocks and their herds, their sons and their daughters.

25. We lie down in our shame, and our confusion covereth us: for we have sinned against the LORD our God, we and our fathers, from our youth even unto this day, and have not obeyed the voice of the LORD our God.

4 luku

1. Jos sinä käännyt, Israel, sanoo

1. If thou wilt return, O Israel, saith

Herra, niin käänny minun tyköni; ja jos sinä panet kauhistukset pois minun kasvoini edestä, niin et sinä tule ajetuksi pois.

2. Silloin sinä olet vannova: niin totta kuin Herra elää, totuudessa oikeudessa ja vanhurskaudessa: ja pakanat siunataan hänessä, ja he kerskaavat hänestä.

3. Sillä näin sanoo Herra: te Juudan ja Jerusalemin miehet, kyntäkäät vastuudesta, ja älkäät kylväkö orjantappurain sekaan.

4. Ympärileikatkaat teitänne Herralle, ja pankaat teidän sydämenne esinahka pois, te Juudan miehet ja Jerusalemin asuvaiset; ettei minun julmuuteni pääsisi vallallensa niinkuin tuli, ja niin palaisi, ettei yksikään sitä sammuttaa taida, teidän pahuutenne tähden.

5. Ilmoittakaat Juudassa ja antakaat kuulla Jerusalemissa, ja sanokaat: soittakaat vaskitorvea maassa, huutakaat korkialla äänellä ja sanokaat: kootkaat teitänne, ja käykäämme kaikki vahvoihin kaupunkeihin.

the LORD, return unto me: and if thou wilt put away thine abominations out of my sight, then shalt thou not remove.

2. And thou shalt swear, The LORD liveth, in truth, in judgment, and in righteousness; and the nations shall bless themselves in him, and in him shall they glory.

3. For thus saith the LORD to the men of Judah and Jerusalem, Break up your fallow ground, and sow not among thorns.

4. Circumcise yourselves to the LORD, and take away the foreskins of your heart, ye men of Judah and inhabitants of Jerusalem: lest my fury come forth like fire, and burn that none can quench it, because of the evil of your doings.

5. Declare ye in Judah, and publish in Jerusalem; and say, Blow ye the trumpet in the land: cry, gather together, and say, Assemble yourselves, and let us go into the defenced cities.

6. Nostakaat lippu Zionissa, kootkaat teitänne pakoon ja älkäät viivytelkö; sillä minä annan tulla onnettomuuden pohjasta ja suuren viheliäisyyden.

6. Set up the standard toward Zion: retire, stay not: for I will bring evil from the north, and a great destruction.

7. Jalopeura nousee luolastansa, ja pakanain hävittäjä sanoo ja lähtee paikastansa, hävittämään sinun maatas; sinun kaupunkis pitää kukistettaman, niin ettei kenkään niissä asu.

7. The lion is come up from his thicket, and the destroyer of the Gentiles is on his way; he is gone forth from his place to make thy land desolate; and thy cities shall be laid waste, without an inhabitant.

8. Sentähden pukekaat säkit yllenne, itkekäät ja parkukaat; sillä Herran julma viha ei tahdo meistä lakata.

8. For this gird you with sackcloth, lament and howl: for the fierce anger of the LORD is not turned back from us.

9. Siihen aikaan, sanoo Herra, pitää kuningasten ja pääruhtinasten sydän lankeeman, pappein pitää peljästymän ja prophetain hämmästymän.

9. And it shall come to pass at that day, saith the LORD, that the heart of the king shall perish, and the heart of the princes; and the priests shall be astonished, and the prophets shall wonder.

10. Mutta minä sanoin: voi! Herra, Herra, sinä olet antanut tämän kansan ja Jerusalemin suuresti pettää itsensä, sanoen: Teillä on oleva rauha; ja kuitenkin miekka hamaan sieluun asti lähestyy.

10. Then said I, Ah, Lord GOD! surely thou hast greatly deceived this people and Jerusalem, saying, Ye shall have peace; whereas the sword reacheth unto the soul.

11. Silloin pitää sanottaman tälle kansalle ja Jerusalemille; kuiva tuuli

11. At that time shall it be said to this people and to Jerusalem, A dry wind

on tuleva vuorten ylitse korvesta minun kansani tyttären tielle, joka ei viskaa eli puhdista.

of the high places in the wilderness toward the daughter of my people, not to fan, nor to cleanse,

12. Sangen väkevä tuuli pitää niistä minulle tuleman. Niin minä myös nyt tahdon puhua heidän kanssansa oikeutta.

12. Even a full wind from those places shall come unto me: now also will I give sentence against them.

13. Katso, hän nousee niinkuin pilvi, ja hänen vaununsa niinkuin tuulispää, hänen hevosensa ovat nopiammat kotkaa. Voi meitä! sillä me hävitetään.

13. Behold, he shall come up as clouds, and his chariots shall be as a whirlwind: his horses are swifter than eagles. Woe unto us! for we are spoiled.

14. Niin pese nyt, Jerusalem, sinun sydämes pahuudesta, ettäs autetuksi tulisit; kuinka kauvan pitää pahat ajatukset sinun tykönäs pysymän?

14. O Jerusalem, wash thine heart from wickedness, that thou mayest be saved. How long shall thy vain thoughts lodge within thee?

15. Sillä Daanista kuuluu sanoma ja ahdistus Ephraimin vuorelta.

15. For a voice declareth from Dan, and publisheth affliction from mount Ephraim.

16. Sanokaat pakanoille: katso, kuuluttakaat Jerusalemissa, vartiat tulevat kaukaiselta maalta, jotka luihkaavat Juudan kaupungeita vastaan.

16. Make ye mention to the nations; behold, publish against Jerusalem, that watchers come from a far country, and give out their voice against the cities of Judah.

17. He piirittävät heidän kaikilta haaroilta, niinkuin vartiat kedolla; sillä he ovat vihoittaneet minun, sanoo Herra.

17. As keepers of a field, are they against her round about; because she hath been rebellious against me, saith the LORD.

18. Sinun ties ja sinun harjoitukses ovat nämä sinulle tehneet; tämän on sinun pahuutes; että se niin karvas on ja käy sinun sydämees.

18. Thy way and thy doings have procured these things unto thee; this is thy wickedness, because it is bitter, because it reacheth unto thine heart.

19. Kuinka on minun sydämeni kipiä, minun sydämeni tykyttää ruumiissani, ja ei ole lepoa; sillä minun sieluni kuulee vaskitorven äänen ja sodan huudon.

19. My bowels, my bowels! I am pained at my very heart; my heart maketh a noise in me; I cannot hold my peace, because thou hast heard, O my soul, the sound of the trumpet, the alarm of war.

20. Hävitys kuuluu hävityksen perään, sillä koko maa hajoitetaan; ja minun majani ja peitteeni pitää sangen äkisti kukistuman.

20. Destruction upon destruction is cried; for the whole land is spoiled: suddenly are my tents spoiled, and my curtains in a moment.

21. Kuinka kauvan pitää minun näkemän lippuja ja kuuleman vaskitorven ääntä?

21. How long shall I see the standard, and hear the sound of the trumpet?

22. Että minun kansani on hullu, ja ei tunne minua; he ovat tyhmät lapset, ja ei ymmärrä; viisaat ovat he kyllä pahaa tekemään, vaan hyvää tehdä ei ole heillä taitoa.

22. For my people is foolish, they have not known me; they are sottish children, and they have none understanding: they are wise to do evil, but to do good they have no knowledge.

23. Minä katsoin maan päälle, katso, se oli tyhjä ja autio, ja taivaan päälle, ja se oli pimiä.

23. I beheld the earth, and, lo, it was without form, and void; and the heavens, and they had no light.

24. Minä katsoin vuorten päälle, ja katso, ne vapisivat, ja kaikki kukkulat

24. I beheld the mountains, and, lo, they trembled, and all the hills moved

värisivät.
25. Minä näin, ja katso, ei ollut siellä yhtään ihmistä; kaikki myös taivaan linnut olivat lentäneet pois.
26. Minä katsoin, katso, hedelmällinen pelto oli autiona, ja kaikki kaupungit olivat kukistetut maahan Herralta, ja hänen julmalta vihaltansa.

27. Sillä näin sanoo Herra: koko maa pitää kylmille tuleman; ja en minä kuitenkaan sitä peräti hävitä.
28. Sentähden pitää maan oleman surullisen, ja taivaan ylhäältä murheellisen; sillä minä olen sanonut: minä olen sen päättänyt, ja en tahdo sitä katua, enkä siitä lakata.
29. Kaikki kaupungit pitää pakeneman hevosmiesten ja joutsimiesten huutoa, ja juokseman tihkuihin metsiin ja lymyttämän itsensä kivirauniohin; kaikki kaupungit pitää oleman kylmillä, niin ettei yksikään niissä asu.
30. Mitäs tahdot tehdä sinä hävitetty? Jos sinä vielä kaunistaisit sinus purppuravaatteella ja kultakäädyillä, voitelisit kasvos, niin sinä kuitenkin sinuas turhaan kaunistelet; sillä ne,

lightly.
25. I beheld, and, lo, there was no man, and all the birds of the heavens were fled.
26. I beheld, and, lo, the fruitful place was a wilderness, and all the cities thereof were broken down at the presence of the LORD, and by his fierce anger.
27. For thus hath the LORD said, The whole land shall be desolate; yet will I not make a full end.
28. For this shall the earth mourn, and the heavens above be black: because I have spoken it, I have purposed it, and will not repent, neither will I turn back from it.
29. The whole city shall flee for the noise of the horsemen and bowmen; they shall go into thickets, and climb up upon the rocks: every city shall be forsaken, and not a man dwell therein.
30. And when thou art spoiled, what wilt thou do? Though thou clothest thyself with crimson, though thou deckest thee with ornaments of gold, though thou rentest thy face with

jotka nyt ovat sinua rakastaneet, pitää katsoman sinua ylön, ja väijymän sinun henkeäs:
31. Sillä minä kuulin huudon, niinkuin synnyttäväiseltä, tuskan, niinkuin sen, joka ensimäisen lapsen vaivassa on, Zionin tyttären äänen, joka valittaa ja hajoittaa kätensä: voi minuani! sillä sieluni on väsynyt surmaajain tähden.

painting, in vain shalt thou make thyself fair; thy lovers will despise thee, they will seek thy life.
31. For I have heard a voice as of a woman in travail, and the anguish as of her that bringeth forth her first child, the voice of the daughter of Zion, that bewaileth herself, that spreadeth her hands, saying, Woe is me now! for my soul is wearied because of murderers.

5 luku

1. Käykäät Jerusalemin katuja ympäri, katsokaat, koetelkaat ja etsikäät hänen kaduillansa, löydättekö jonkun, joka oikein tekee ja kysyy totuutta; niin minä olen hänelle armollinen.

1. Run ye to and fro through the streets of Jerusalem, and see now, and know, and seek in the broad places thereof, if ye can find a man, if there be any that executeth judgment, that seeketh the truth; and I will pardon it.

2. Ja jos he vielä sanoisivat: niin totta kuin Herra elää; niin he kuitenkin vannovat väärin.

2. And though they say, The LORD liveth; surely they swear falsely.

3. Herra, eikö sinun silmäs katso uskoa? Sinä lyöt heitä, ja ei he tunne kipua; sinä vaivaat heitä, mutta ei he tahdo kuritusta vastaanottaa; heillä on

3. O LORD, are not thine eyes upon the truth? thou hast stricken them, but they have not grieved; thou hast consumed them, but they have

kovempi kasvo kuin kivi, ja ei tahdo kääntyä.

4. Mutta minä sanoin: se on vaivainen joukko; he ovat ymmärtämättömät, ja ei tiedä Herran tietä eikä Jumalansa oikeutta.

5. Minä käyn voimallisten tykö ja puhun heidän kanssansa; sillä heidän pitää tietämän Herran tien ja Jumalansa oikeuden. Mutta ne ovat kaikki ikeen särkeneet, ja katkaisseet siteen.

6. Sentähden pitää jalopeuran, joka metsästä tulee, repelemän heidät rikki, ja suden korvesta pitää haaskaaman heitä ja pardin pitää vartioitseman heidän kaupungeitansa, ja kaikki, jotka niistä tulevat ulos, pitää raadeltaman; sillä heidän syntejänsä on juuri monta, ja he ovat paatuneet tottelemattomuudessansa.

7. Kuinka siis minun pitää sinulle oleman armollinen? että lapses hylkäävät minun ja vannovat sen kautta, joka ei Jumala olekaan; ja nyt, että minä olen heitä ravinnut, tekevät he huorin ja kokoontuvat porton

refused to receive correction: they have made their faces harder than a rock; they have refused to return.

4. Therefore I said, Surely these are poor; they are foolish: for they know not the way of the LORD, nor the judgment of their God.

5. I will get me unto the great men, and will speak unto them; for they have known the way of the LORD, and the judgment of their God: but these have altogether broken the yoke, and burst the bonds.

6. Wherefore a lion out of the forest shall slay them, and a wolf of the evenings shall spoil them, a leopard shall watch over their cities: every one that goeth out thence shall be torn in pieces: because their transgressions are many, and their backslidings are increased.

7. How shall I pardon thee for this? thy children have forsaken me, and sworn by them that are no gods: when I had fed them to the full, they then committed adultery, and assembled themselves by troops in

huoneesen joukkoinensa.
8. Kukin hirnuu lähimmäisensä emäntää, niinkuin hyvin ruokitut joutilaat orhiit.
9. Eikö minun pitäis heitä senkaltaisista kurittaman, sanoo Herra: ja eikö minun sieluni pitäis kostaman senkaltaiselle kansalle kuin tämä on?
10. Kukistakaat hänen muurinsa ylösalaisin, ja älkäät peräti hävittäkö, ottakaat pois hänen torninsa; sillä ei ne ole Herran.
11. Mutta he ovat petoksella minusta pois luopuneet, sekä Israelin huone että Juudan huone, sanoo Herra.
12. He kieltävät pois Herran ja sanovat: ei hän se ole, ei meille käy niin pahoin, ei miekka ja nälkä tule meidän päällemme.
13. Prophetat puhuvat tuuleen: ei heillä ole (Jumalan) sanaa: niin heille itselleen käyköön.
14. Sentähden näin sanoo Herra Jumala Zebaot: että te senkaltaisia puhutte, katso, niin minä teen minun sanani sinun suussas tuleksi, ja tämän

the harlots' houses.
8. They were as fed horses in the morning: every one neighed after his neighbour's wife.
9. Shall I not visit for these things? saith the LORD: and shall not my soul be avenged on such a nation as this?
10. Go ye up upon her walls, and destroy; but make not a full end: take away her battlements; for they are not the LORD'S.
11. For the house of Israel and the house of Judah have dealt very treacherously against me, saith the LORD.
12. They have belied the LORD, and said, It is not he; neither shall evil come upon us; neither shall we see sword nor famine:
13. And the prophets shall become wind, and the word is not in them: thus shall it be done unto them.
14. Wherefore thus saith the LORD God of hosts, Because ye speak this word, behold, I will make my words in thy mouth fire, and this people wood,

kansan puuksi, ja hänen pitää polttaman heidät.

and it shall devour them.

15. Katso, minä annan tulla teidän päällenne, Israelin huone, sanoo Herra; kaukaa yhden kansan, väkevän kansan, joka on ollut ensimäinen kansa, kansan, jonka kieltä et sinä ymmärrä, etkä taida ymmärtää, mitä he sanovat.

15. Lo, I will bring a nation upon you from far, O house of Israel, saith the LORD: it is a mighty nation, it is an ancient nation, a nation whose language thou knowest not, neither understandest what they say.

16. Heidän viinensä on avoin hauta; ja he ovat kaikki väkevät.

16. Their quiver is as an open sepulchre, they are all mighty men.

17. He syövät sinun tulos ja leipäs, jota sinun poikas ja tyttäres syöneet olisivat; he nielevät sinun lampaas ja karjas; he syövät sinun viinapuus ja fikunapuus; ja hävittävät sinun vahvat kaupunkis miekalla, joihin sinä luotat.

17. And they shall eat up thine harvest, and thy bread, which thy sons and thy daughters should eat: they shall eat up thy flocks and thine herds: they shall eat up thy vines and thy fig trees: they shall impoverish thy fenced cities, wherein thou trustedst, with the sword.

18. Ja en minä silloinkaan, sanoo Herra, peräti hävitä teitä.

18. Nevertheless in those days, saith the LORD, I will not make a full end with you.

19. Ja jos sanotte: miksi Herra meidän Jumalamme tekee meille näitä kaikkia? niin vastaa heitä: niinkuin te olette hyljänneet minun, ja palvelleet vieraita jumalia teidän omassa maassanne, niin teidän pitää myös

19. And it shall come to pass, when ye shall say, Wherefore doeth the LORD our God all these things unto us? then shalt thou answer them, Like as ye have forsaken me, and served strange gods in your land, so shall ye serve

palveleman vieraita siinä maassa, joka ei teidän olekaan.

strangers in a land that is not yours.

20. Näitä teidän pitää ilmoittaman Jakobin huoneessa, ja saarnaaman Juudassa, ja sanoman:

20. Declare this in the house of Jacob, and publish it in Judah, saying,

21. Kuulkaat nyt tätä, te hullu kansa, joilla ei taitoa ole, jolla on silmät, ja ei näe, korvat, ja ei kuule.

21. Hear now this, O foolish people, and without understanding; which have eyes, and see not; which have ears, and hear not:

22. Ettekö te tahdo peljätä minua, sanoo Herra? ja ettekö te pelkää minun kasvoini edessä? joka panen hiedan meren rajaksi ja ijankaikkiseksi määräksi, jota ei hänen pidä käymän ylitse; ja vaikka se pauhais, niin ei se kuitenkaan voi sen ylitse; ja jos hänen aaltonsa paisuvat, niin ei heidän pidä menemän sen ylitse.

22. Fear ye not me? saith the LORD: will ye not tremble at my presence, which have placed the sand for the bound of the sea by a perpetual decree, that it cannot pass it: and though the waves thereof toss themselves, yet can they not prevail; though they roar, yet can they not pass over it?

23. Mutta tällä kansalla on vilpisteleväinen ja tottelematoin sydän; he ovat harhailleet ja menneet pois.

23. But this people hath a revolting and a rebellious heart; they are revolted and gone.

24. Ja ei sano koskaan sydämessänsä: peljätkäämme nyt Herraa meidän Jumalaamme, joka antaa meille aamu- ja ehtoosateen ajallansa, ja varjelee meille joka ajastaika elonajan uskollisesti.

24. Neither say they in their heart, Let us now fear the LORD our God, that giveth rain, both the former and the latter, in his season: he reserveth unto us the appointed weeks of the harvest.

25. Mutta teidän pahat tekonne nämä estävät, ja teidän syntinne tämän hyvän teiltä kääntävät pois.

25. Your iniquities have turned away these things, and your sins have withholden good things from you.

26. Sillä minun kansassani löytyy jumalattomia, jotka paulat ja pyydykset asettavat ihmisiä käsittääksensä, niinkuin lintumiehet satimella.

26. For among my people are found wicked men: they lay wait, as he that setteth snares; they set a trap, they catch men.

27. Ja heidän huoneensa on täynnä petosta, niinkuin häkki lintuja; siitä he tulevatväkeviksi ja rikkaiksi.

27. As a cage is full of birds, so are their houses full of deceit: therefore they are become great, and waxen rich.

28. He kiiltävät lihavuudesta; he säkevät pahan asian, ja ei pidä oikeutta: ei he holho orpoa hänen asiassansa, ja ei he auta köyhää oikeuteen.

28. They are waxen fat, they shine: yea, they overpass the deeds of the wicked: they judge not the cause, the cause of the fatherless, yet they prosper; and the right of the needy do they not judge.

29. Eikö minun pitäisi sitä kostaman, sanoo Herra, ja eikö minun sieluni pitäisi kostaman senkaltaiselle kansalle kuin tämä on?

29. Shall I not visit for these things? saith the LORD: shall not my soul be avenged on such a nation as this?

30. Kuinka julmasti ja kauhiasti eletään maassa?

30. A wonderful and horrible thing is committed in the land;

31. Prophetat opettavat valhetta, papit ovat herrat virassansa, ja minun kansani tahtoo sitä mielellänsä. Mitä te viimein teette?

31. The prophets prophesy falsely, and the priests bear rule by their means; and my people love to have it so: and what will ye do in the end

thereof?

6 luku

1. Kootkaat teitänne, te Benjaminin lapset, Jerusalemista, ja puhaltakaat torveen Tekoassa, ja nostakaat lippu Betkeremissä; sillä pohjasta on pahuus ja suuri viheliäisyys käsissä.

1. O ye children of Benjamin, gather yourselves to flee out of the midst of Jerusalem, and blow the trumpet in Tekoa, and set up a sign of fire in Bethhaccerem: for evil appeareth out of the north, and great destruction.

2. Minä olen verrannut Zionin tyttären kauniisen ja ihanaiseen:

2. I have likened the daughter of Zion to a comely and delicate woman.

3. Mutta paimenet tulevat hänen tykönsä laumoinensa; he panevat majansa hänen ympärillensä, ja kukin kaitsee paikassansa,

3. The shepherds with their flocks shall come unto her; they shall pitch their tents against her round about; they shall feed every one in his place.

4. (Ja sanoo:) pyhittäkäät sota häntä vastaan, nouskaat ja käykäämme puolipäivänä ylös; voi meitä! sillä ehtoo joutuu ja varjo tulee suureksi.

4. Prepare ye war against her; arise, and let us go up at noon. Woe unto us! for the day goeth away, for the shadows of the evening are stretched out.

5. Nouskaat ja astukaamme ylös yöllä, ja hävittäkäämme hänen jalot huoneensa.

5. Arise, and let us go by night, and let us destroy her palaces.

6. Sillä näin sanoo Herra Zebaot: kaatakaat puita, ja tehkäät multaseiniä Jerusalemia vastaan; sillä kaupunki pitää kuritettaman, sen

6. For thus hath the LORD of hosts said, Hew ye down trees, and cast a mount against Jerusalem: this is the city to be visited; she is wholly

sisällä on sula vääryys.
7. Niinkuin lähde kuohuttaa vetensä; niin kuohuu myös hänen pahuutensa; vääryys ja hävitys siinä kuullaan, kitu ja vaiva on aina minun edessäni.

8. Anna sinuas kurittaa, Jerusalem, ettei minun sydämeni kääntyisi pois sinusta, etten minä sinua hävittäisi, niin ettei kenkään asu siinä maassa.
9. Näin sanoo Herra Zebaot: mitä Israelissa jäänyt on, se pitää myös sulaksi saaliiksi joutuman niinkuin viinapuu; kokota kätes koriin niinkuin viinamarjain poimia.
10. Kenelle siis minä puhun ja todistan, että joku kuulis? Katso, heidän korvansa ovat ympärileikkaamatta eikä taida kuulla; katso, he pitävät Herran sanan pilkkana ja ei kärsi sitä.
11. Sentähden olen minä niin täynnä Herran vihaa, etten minä taida lakata vuodattamasta, sekä lasten päälle kaduilla, ja myös nuorukaisten kokouksen päälle yhtä haavaa; sillä sekä mies että vaimo, ijällinen ja ikivanha pitää otettaman kiinni.

oppression in the midst of her.
7. As a fountain casteth out her waters, so she casteth out her wickedness: violence and spoil is heard in her; before me continually is grief and wounds.
8. Be thou instructed, O Jerusalem, lest my soul depart from thee; lest I make thee desolate, a land not inhabited.
9. Thus saith the LORD of hosts, They shall throughly glean the remnant of Israel as a vine: turn back thine hand as a grapegatherer into the baskets.

10. To whom shall I speak, and give warning, that they may hear? behold, their ear is uncircumcised, and they cannot hearken: behold, the word of the LORD is unto them a reproach; they have no delight in it.
11. Therefore I am full of the fury of the LORD; I am weary with holding in: I will pour it out upon the children abroad, and upon the assembly of young men together: for even the husband with the wife shall be taken, the aged with him that is full of days.

12. Heidän huoneensa pitää tuleman muukalaisten käsiin, heidän peltonsa ja emäntänsä yhtä haavaa; sillä minä ojennan käteni maan asujain ylitse, sanoo Herra.

12. And their houses shall be turned unto others, with their fields and wives together: for I will stretch out my hand upon the inhabitants of the land, saith the LORD.

13. Sillä he kaikki ahnehtivat, sekä pienet että suuret; prophetat ja papit opettavat väärin,

13. For from the least of them even unto the greatest of them every one is given to covetousness; and from the prophet even unto the priest every one dealeth falsely.

14. Ja lohduttavat kansaani hänen viheliäisyydessänsä, sitä halpana pitämään, ja sanovat: rauha, rauha; ja ei rauhaa olekaan.

14. They have healed also the hurt of the daughter of my people slightly, saying, Peace, peace; when there is no peace.

15. Sentähden pitää heidän häpiään tuleman, että he kauhistuksen tekevät; ja vaikka he tahtovat olla häpäisemättä, eikä taida hävetä, kuitenkin pitää heidän jokaisen lankeeman toinen toisensa päälle; ja koska minä heitä kuritan, silloin pitää heidän lankeeman, sanoo Herra.

15. Were they ashamed when they had committed abomination? nay, they were not at all ashamed, neither could they blush: therefore they shall fall among them that fall: at the time that I visit them they shall be cast down, saith the LORD.

16. Näin sanoo Herra: seisokaat teillä, katsokaat ja kysykäät entisiä teitä, kuka oikia tie on, sitä te vaeltakaat, niin te löydätte levon teidän sieluillenne. Mutta he sanovat: emme vaella.

16. Thus saith the LORD, Stand ye in the ways, and see, and ask for the old paths, where is the good way, and walk therein, and ye shall find rest for your souls. But they said, We will not walk therein.

17. Ja minä olen pannut teille vartiat: ottakaat vaari torven äänestä; mutta he sanovat: emme ota vaaria.

17. Also I set watchmen over you, saying, Hearken to the sound of the trumpet. But they said, We will not hearken.

18. Sentähden, te pakanat, kuulkaat, ja ota vaari, sinä kokous, niistä mitkä heidän seassansa tapahtuu.

18. Therefore hear, ye nations, and know, O congregation, what is among them.

19. Maa, kuule sinä; katso, minä annan tulla kovan onnen tälle kansalle, heidän ansaitun palkkansa, ettei he pidä lukua minun sanastani, mutta hylkäävät minun lakini.

19. Hear, O earth: behold, I will bring evil upon this people, even the fruit of their thoughts, because they have not hearkened unto my words, nor to my law, but rejected it.

20. Mitä minä lukua pidän pyhästä savusta, joka rikkaasta Arabiasta tulee, eli hyvästä kanelista, joka kaukaiselta maalta tulee? Teidän polttouhrinne ei ole minulle otollinen eikä teidän uhrinne kelpaa minulle.

20. To what purpose cometh there to me incense from Sheba, and the sweet cane from a far country? your burnt offerings are not acceptable, nor your sacrifices sweet unto me.

21. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä annan tälle kansalle lankeemuksen: siihen pitää sekä isät että lapset kaikki itsensä loukkaaman, ja kylän miehet pitää hukkuman toinen toisensa kanssa.

21. Therefore thus saith the LORD, Behold, I will lay stumblingblocks before this people, and the fathers and the sons together shall fall upon them; the neighbour and his friend shall perish.

22. Näin sanoo Herra: katso, kansa on tuleva pohjoisesta maakunnasta, ja suuri kansa on nouseva maan vieristä.

22. Thus saith the LORD, Behold, a people cometh from the north country, and a great nation shall be raised from the sides of the earth.

23. Jolla on joutset ja kilvet, hän on julma ja armotoin; heidän äänensä pauhaa niinkuin meri; he ajavat hevosilla, he ovat niinkuin varustettu sotaväki sinua vastaan, sinä tytär Zion.

23. They shall lay hold on bow and spear; they are cruel, and have no mercy; their voice roareth like the sea; and they ride upon horses, set in array as men for war against thee, O daughter of Zion.

24. Me olemme kuulleet heistä sanoman, ja meidän kätemme ovat nääntyneet; tuska ja ahdistus on meidät käsittänyt niinkuin lapsensynnyttäjän.

24. We have heard the fame thereof: our hands wax feeble: anguish hath taken hold of us, and pain, as of a woman in travail.

25. Älkään kenkään lähtekö pellolle, ja älköön kenkään tielle menkö; sillä joka paikassa on rauhattomuus vihollisen miekan tähden.

25. Go not forth into the field, nor walk by the way; for the sword of the enemy and fear is on every side.

26. O sinä, minun kansani tytär, pue säkki ylles ja aseta itses tuhkaan, sure niinkuin ainoaa poikaa suurella murheella; sillä hävittäjä tulee äkisti meidän päällemme.

26. O daughter of my people, gird thee with sackcloth, and wallow thyself in ashes: make thee mourning, as for an only son, most bitter lamentation: for the spoiler shall suddenly come upon us.

27. Minä olen pannut sinun vartian torniksi ja linnaksi minun kansassani, tietämään ja koettelemaan heidän teitänsä.

27. I have set thee for a tower and a fortress among my people, that thou mayest know and try their way.

28. He ovat kaikki peräti pois luopuneet, vaeltain petollisesti; he ovat kaikki turmeltu vaski ja rauta.

28. They are all grievous revolters, walking with slanders: they are brass and iron; they are all corrupters.

29. Palkeet ovat tulella poltetut, lyijy raukee pois, sulaaminen on hukassa; sillä ei paha ole eroitettu.

30. Sentähden he myös kutsutaan hyljätyksi hopiaksi, sillä Herra on heidät hyljännyt.

29. The bellows are burned, the lead is consumed of the fire; the founder melteth in vain: for the wicked are not plucked away.

30. Reprobate silver shall men call them, because the LORD hath rejected them.

7 luku

1. Tämä on sana tapahtui Herralta Jeremialle, sanoen:
2. Seiso Herran huoneen portissa, saarnaa siellä tämä sana ja sano: kuulkaat Herran sanaa, kaikki Juuda, jotka käytte sisälle näistä porteista rukoilemaan Herraa.
3. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: parantakaat elämänne ja menonne, ja minä tahdon antaa teidän asua tässä paikassa.
4. Älkäät luottako valheesen, sanoen: tässä on Herran templi, tässä on Herran templi, tässä on Herran templi, tässä on Herran temppeli.
5. Mutta parantakaat todella elämänne ja menonne, ja tehkäät jalo oikeus yhden ja toisen välillä.

1. The word that came to Jeremiah from the LORD, saying,
2. Stand in the gate of the LORD'S house, and proclaim there this word, and say, Hear the word of the LORD, all ye of Judah, that enter in at these gates to worship the LORD.
3. Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel, Amend your ways and your doings, and I will cause you to dwell in this place.
4. Trust ye not in lying words, saying, The temple of the LORD, The temple of the LORD, The temple of the LORD, are these.
5. For if ye throughly amend your ways and your doings; if ye throughly execute judgment between a man and

his neighbour;

6. Muukalaisille, orvoille ja leskille älkäät tehkö väkivaltaa, älkäät myös vuodattako viatointa verta tässä paikassa, ja älkäät muita jumalia seuratko itsellenne vahingoksi;

6. If ye oppress not the stranger, the fatherless, and the widow, and shed not innocent blood in this place, neither walk after other gods to your hurt:

7. Niin minä tahdon antaa teidän asua tässä paikassa aina ja ijankaikkisesti, tässä maassa, jonka minä annoin teidän isillenne.

7. Then will I cause you to dwell in this place, in the land that I gave to your fathers, for ever and ever.

8. Mutta te luotatte valheesen, joka ei mitään auta.

8. Behold, ye trust in lying words, that cannot profit.

9. Ja te olette vielä sittenkin varkaat, murhamiehet, huorintekiät, valapattoiset ja suitsutatte Baalille, ja noudatatte vieraita jumalia, joita ette tunne.

9. Will ye steal, murder, and commit adultery, and swear falsely, and burn incense unto Baal, and walk after other gods whom ye know not;

10. Te tulette myös ja seisotte minun edessäni tässä huoneessa, joka minun nimelläni kutsutaan, ja sanotte: ei meidän mitään hätää ole, vaikka me teemme nämät kauhistukset.

10. And come and stand before me in this house, which is called by my name, and say, We are delivered to do all these abominations?

11. Pidättekö te siis tämän huoneen, joka minun nimelläni nimitetty on, ryövärien luolana? Katso, kyllä minä sen näen, sanoo Herra.

11. Is this house, which is called by my name, become a den of robbers in your eyes? Behold, even I have seen it, saith the LORD.

12. Mutta menkäät nyt minun paikkaani, joka on Silossa, jossa

12. But go ye now unto my place which was in Shiloh, where I set my

minun nimeni ennen asunut on, ja katsokaat, mitä minä siellä tehnyt olen kansani Israelin pahuuden tähden.

name at the first, and see what I did to it for the wickedness of my people Israel.

13. Että te nyt kaikkia näitä töitä teette, sanoo Herra, ja minä olen varhain noussut ja puhunut teille, ja ette tahdo kuulla, minä huudan, ja ette tahdo vastata;

13. And now, because ye have done all these works, saith the LORD, and I spake unto you, rising up early and speaking, but ye heard not; and I called you, but ye answered not;

14. Niin minä myös tahdon tehdä tämän huoneen kanssa, joka minun nimelläni nimitetty on, johon te luotatte, ja sen paikan kanssa, jonka minä teille ja teidän isillenne annoin, niinkuin minä tein Silon kanssa,

14. Therefore will I do unto this house, which is called by my name, wherein ye trust, and unto the place which I gave to you and to your fathers, as I have done to Shiloh.

15. Ja heitän teitä pois minun kasvoini edestä, niinkuin minä heitin pois kaikki teidän veljennekin, kaiken Ephraimin siemenen.

15. And I will cast you out of my sight, as I have cast out all your brethren, even the whole seed of Ephraim.

16. Ja ei sinun pidä rukoileman tämän kansan edestä, eikä myös yhtäkään valitusta eli rukousta tuoman edes, eli sinuas minun eteeni heidän tähtensä vaivaaman; sillä en minä tahdo sinua kuulla.

16. Therefore pray not thou for this people, neither lift up cry nor prayer for them, neither make intercession to me: for I will not hear thee.

17. Etkös näe, mitä he tekevät Juudan kaupungeissa ja kujilla Jerusalemissa?

17. Seest thou not what they do in the cities of Judah and in the streets of Jerusalem?

18. Lapset kantavat puita, ja isät

18. The children gather wood, and the

tekevät valkiaa, ja vaimot tekevät taikinaa uhrataksensa leipiä taivaan kuningattarelle, ja antaaksensa juomauhria vieraille jumalille, että he minua vihoittaisivat.
19. Mutta ei he minulle tee sillä mielikarvautta, sanoo Herra, vaan itsellensä, ja heidän pitää häpiään tuleman.
20. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: katso, minun vihani ja minun julmuuteni on vuodatettu tähän paikkaan, sekä ihmisiin että karjaan, puihin metsässä ja maan hedelmään, joka pitää palaman, niin ettei yksikään sitä sammuttaa taida.
21. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: kootkaat teidän polttouhrinne ja muut uhrinne ja syökäät lihaa.
22. Sillä sinä päivänä, jona minä teidän isänne johdatin Egyptin maalta, en minä sanonut enkä käskyä antanut heille polttouhrista, enkä muusta uhrista;
23. Vaan minä käskin heille ja sanoin: kuulkaat minun sanaani, niin minä tahdon olla teidän Jumalanne, ja te olette minun kansani; ja vaeltakaat

fathers kindle the fire, and the women knead their dough, to make cakes to the queen of heaven, and to pour out drink offerings unto other gods, that they may provoke me to anger.
19. Do they provoke me to anger? saith the LORD: do they not provoke themselves to the confusion of their own faces?
20. Therefore thus saith the Lord GOD; Behold, mine anger and my fury shall be poured out upon this place, upon man, and upon beast, and upon the trees of the field, and upon the fruit of the ground; and it shall burn, and shall not be quenched.
21. Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Put your burnt offerings unto your sacrifices, and eat flesh.
22. For I spake not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt offerings or sacrifices:
23. But this thing commanded I them, saying, Obey my voice, and I will be your God, and ye shall be my people: and walk ye in all the ways that I have

kaikilla niillä teillä, joita minä käsken, että teille kävis hyvin.
24. Mutta ei he tahtoneet kuulla eikä korviansa kallistaa, vaan vaelsivat omassa neuvossansa ja pahan sydämensä halussa, ja kävivät takaperin ja ei edespäin.
25. Ja siitä päivästä, kun teidän isänne läksivät Egyptin maalta, niin tähän päivään asti, olen minä lähettänyt joka päivä teille kaikki minun palveliani, prophetat, minä nousin varhain ja lähetin.
26. Mutta ei he tahtoneet kuulla eikä korviansa kallistaa; vaan olivat niskurit, ja tekivät pahemmin kuin heidän isänsä.
27. Ja jos sinä kaikki nämät sanot heille, niin ei he sittekään kuule sinua; ja jos sinä huudat, niin ei he sittekään sinua vastaa.
28. Sentähden sano heille: tämä on se kansa, joka ei Herran Jumalansa ääntä kuule, eikä tahdo kuritusta vastaan ottaa; totuus on peräti pois ja on temmattu heidän suustansa.
29. Leikkaa hiukses ja heitä pois

commanded you, that it may be well unto you.
24. But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in the counsels and in the imagination of their evil heart, and went backward, and not forward.
25. Since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day I have even sent unto you all my servants the prophets, daily rising up early and sending them:
26. Yet they hearkened not unto me, nor inclined their ear, but hardened their neck: they did worse than their fathers.
27. Therefore thou shalt speak all these words unto them; but they will not hearken to thee: thou shalt also call unto them; but they will not answer thee.
28. But thou shalt say unto them, This is a nation that obeyeth not the voice of the LORD their God, nor receiveth correction: truth is perished, and is cut off from their mouth.
29. Cut off thine hair, O Jerusalem,

tyköäs, ja surkuttele sinuas valittain korkeuksissa; sillä Herra on hyljännyt ja ajanut tämän sukukunnan pois, jolta hän on vihoitettu.
30. Sillä Juudan lapset tekevät pahaa minun silmäini edessä, sanoo Herra; he panevat siihen huoneesen kauhistuksen, joka minun nimelläni nimitetty on, saastuttaaksensa sitä.
31. Ja he rakentavat Tophetin alttarin Hinnomin lasten laaksossa, polttaaksensa poikiansa ja tyttäriänsä tulessa; jota en minä käskenyt enkä ajatellut ole.

32. Sentähden katso, se aika tulee, sanoo Herra, ettei se pidä kutsuttaman Tophetiksi ja Hinnomin lasten laaksoksi, vaan Murhalaaksoksi; ja Tophetissa pitää haudattaman ruumiita, ettei enään ole siaa.
33. Ja tämän kansan ruumiit pitää taivaan lintuin ja maan eläinten ruaksi tuleman, ja ei yksikään pidä heitä siitä ajaman pois.
34. Ja minä otan pois Juudan kaupungeista ja Jerusalemin kaduilta ilon ja riemun äänen, yljän ja

and cast it away, and take up a lamentation on high places; for the LORD hath rejected and forsaken the generation of his wrath.
30. For the children of Judah have done evil in my sight, saith the LORD: they have set their abominations in the house which is called by my name, to pollute it.
31. And they have built the high places of Tophet, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded them not, neither came it into my heart.
32. Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that it shall no more be called Tophet, nor the valley of the son of Hinnom, but the valley of slaughter: for they shall bury in Tophet, till there be no place.
33. And the carcases of this people shall be meat for the fowls of the heaven, and for the beasts of the earth; and none shall fray them away.
34. Then will I cause to cease from the cities of Judah, and from the streets of Jerusalem, the voice of

morsiamen äänen; sillä maan pitää kylmille tuleman.

mirth, and the voice of gladness, the voice of the bridegroom, and the voice of the bride: for the land shall be desolate.

8 luku

1. Siihen aikaan, sanoo Herra, pitää Juudan kuningasten luut, ja hänen päämiestensä luut, pappein luut, ja prophetain luut, ja Jerusalemissa asuvaisten luut, heitettämän ulos heidän haudoistansa

1. At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves:

2. Ja ne pitää hajoitettaman auringon, kuun ja kaiken taivaan sotajoukon alle, joita he rakastaneet, palvelleet, seuranneet, etsineet ja rukoilleet ovat; ei he pidä enään koottaman eikä haudattaman, vaan pitää oleman lokana maassa.

2. And they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped: they shall not be gathered, nor be buried; they shall be for dung upon the face of the earth.

3. Ja kaikki jääneet tästä pahasta kansasta, missä ikänä paikassa he ovat, johon minä heitä ajanut olen, pitää paremmin tahtoman olla

3. And death shall be chosen rather than life by all the residue of them that remain of this evil family, which remain in all the places whither I have

kuolleina kuin elävinä, sanoo Herra Zebaot.

driven them, saith the LORD of hosts.

4. Ja sinun pitää heille sanoman: näin sanoo Herra: kussa on joku, jos hän lankee, joka ei jälleen mielellänsä nouse? kussa on joku, joka käy eksyksissä, eikö hän mielellänsä jälleen oikialle tielle tule?

4. Moreover thou shalt say unto them, Thus saith the LORD; Shall they fall, and not arise? shall he turn away, and not return?

5. Miksi siis tämä Jerusalemin kansa tahtoo käydä eksyksissä palajamatta? ja riippuvat niin kovin valheessa, ettei he millään tavalla anna kääntää itseänsä pois?

5. Why then is this people of Jerusalem slidden back by a perpetual backsliding? they hold fast deceit, they refuse to return.

6. Minä havaitsen ja kuulen, ettei he oikein opeta; ei ole yhtään, joka katuu pahuuttansa ja sanoo: mitä minä tein? He juoksevat kaikki juoksuansa niinkuin ankara hevonen sodassa.

6. I hearkened and heard, but they spake not aright: no man repented him of his wickedness, saying, What have I done? every one turned to his course, as the horse rusheth into the battle.

7. Haikara taivaan alla tietää aikansa, mettinen, kurki ja pääskynen huomaitsevat aikansa, kuin heidän pitää tuleman jälleen; vaan minun kansani ei tiedä Herran oikeutta.

7. Yea, the stork in the heaven knoweth her appointed times; and the turtle and the crane and the swallow observe the time of their coming; but my people know not the judgment of the LORD.

8. Kuinka te siis taidatte sanoa: me olemme viisaat, ja meillä on Herran laki? Katso, se on totisesti kuitenkin

8. How do ye say, We are wise, and the law of the LORD is with us? Lo, certainly in vain made he it; the pen

valhe, mitä kirjanoppineet kirjoittavat.
9. Sentähden pitää senkaltaiset opettajat häväistämän, peljätettämän ja otettaman kiinni: katso, he ovat hyljänneet Herran sanan, mitä viisautta pitäis heillä oleman?
10. Sentähden annan minä heidän emäntänsä muukalaisille ja heidän peltonsa niille, jotka heitä karkoittavat; sillä he ovat kaikki ahneudelta voitetut, pienimmästä niin suurimpaan, papit ja prophetat opettavat kaikki valhetta.
11. Ja rohkaisevat minun kansani tytärtä onnettomuudessansa, sitä turhana pitämään, ja sanovat: rauha, rauha, ja rauhaa ei olekaan.
12. Sentähden pitää heidän häpiään tuleman, että he kauhistuksen tekevät; ja vaikka he tahtovat ilman häväistystä olla, eikä taida hävetä, kuitenkin pitää heidän lankeeman toinen toisensa päälle, ja kuin minä heitä kuritan, silloin pitää heidän lankeeman, sanoo Herra.
13. Minä tahdon heitä niin poimia, sanoo Herra, ettei yhtäkään viinimarjaa pidä viinapuussa oleman,

of the scribes is in vain.
9. The wise men are ashamed, they are dismayed and taken: lo, they have rejected the word of the LORD; and what wisdom is in them?
10. Therefore will I give their wives unto others, and their fields to them that shall inherit them: for every one from the least even unto the greatest is given to covetousness, from the prophet even unto the priest every one dealeth falsely.
11. For they have healed the hurt of the daughter of my people slightly, saying, Peace, peace; when there is no peace.
12. Were they ashamed when they had committed abomination? nay, they were not at all ashamed, neither could they blush: therefore shall they fall among them that fall: in the time of their visitation they shall be cast down, saith the LORD.
13. I will surely consume them, saith the LORD: there shall be no grapes on the vine, nor figs on the fig tree, and

eikä yhtäkään fiikunapuussa, lehdet pitää variseman; ja se, minkä minä heille antanut olen, pitää heiltä otettaman pois.

the leaf shall fade; and the things that I have given them shall pass away from them.

14. Miksi me niin alallamme istumme? Kootkaat teitänne, käykäämme vahvoihin kaupunkeihin ja odottakaamme niissä apua: sillä Herra meidän Jumalamme on meidän käskenyt odottaa, ja juottanut meitä katkeralla siemenellä, että me niin teimme Herraa vastaan syntiä.

14. Why do we sit still? assemble yourselves, and let us enter into the defenced cities, and let us be silent there: for the LORD our God hath put us to silence, and given us water of gall to drink, because we have sinned against the LORD.

15. Odota rauhaa ja terveyden aikaa, ehkei mitään hyvää ole käsissä, ja että te parannettaisiin, ehkei muuta ole kuin hämmästys.

15. We looked for peace, but no good came; and for a time of health, and behold trouble!

16. Jo nyt kuuluu hamasta Danista hevosten hirnuminen, ja heidän orhiinsa korskuvat, niin että kaikki maa järisee. He tulevat ja syövät maan, ja kaikki mitä siinä on, kaupungin ja sen asuvaiset.

16. The snorting of his horses was heard from Dan: the whole land trembled at the sound of the neighing of his strong ones; for they are come, and have devoured the land, and all that is in it; the city, and those that dwell therein.

17. Sillä katso, minä lähetän kärmeet ja basiliskit teidän sekaanne, joita ei auta lumoomaan; vaan niiden pitää teitä pistämän, sanoo Herra.

17. For, behold, I will send serpents, cockatrices, among you, which will not be charmed, and they shall bite you, saith the LORD.

18. Minun virvoitukseni on murheella

18. When I would comfort myself

sekoitettu, ja minun sydämeni on nääntynyt.
19. Katso, minun kansani tyttären pitää vieraalta maalta huutaman: eikö Herra tahdo enään olla Zionissa? eli eikö hänellä enään ole kuningasta? Miksi he vihoittivat minun kuvillansa ja turhalla vieraan jumalan palveluksella?

20. Elonaika on mennyt edes, suvi on loppunut, ja ei meille ei ole apua tullut.
21. Minä suren suuresti, että minun kansani tytär, niin turmeltu on; minä surkuttelen ja olen hämmästyksissä.
22. Eikö Gileadissa ole voidetta, eli eikö siellä ole parantajaa? miksi ei minun kansani tytär ole terveeksi tehty?

9 luku

1. Jospa minun päässäni olis kyllä vettä, ja minun silmäni olis kyynelten lähde, että minä voisin itkeä päivää ja yötä lyötyjä minun kansastani.
2. Jospa minulla olis matkamiesten maja korvessa, niin minä jättäisin

against sorrow, my heart is faint in me.
19. Behold the voice of the cry of the daughter of my people because of them that dwell in a far country: Is not the LORD in Zion? is not her king in her? Why have they provoked me to anger with their graven images, and with strange vanities?
20. The harvest is past, the summer is ended, and we are not saved.

21. For the hurt of the daughter of my people am I hurt; I am black; astonishment hath taken hold on me.
22. Is there no balm in Gilead; is there no physician there? why then is not the health of the daughter of my people recovered?

1. Oh that my head were waters, and mine eyes a fountain of tears, that I might weep day and night for the slain of the daughter of my people!
2. Oh that I had in the wilderness a lodging place of wayfaring men; that I

minun kansani ja menisin pois heidän tyköänsä; sillä he ovat kaikki huorintekiät ja paha joukko.
3. He ampuvat kielellänsä niinkuin joutsellansa valhetta ja ei totuutta; vaeltavat väkivallalla maassa ja menevät yhdestä pahuudesta niin toiseen, ei totellen minua, sanoo Herra.
4. Jokainen karttakoon lähimmäistänsä, ja älköön uskoko veljeänsäkään; sillä veli sortaa ja painaa alas veljensä, ja ystävä pettää ystävänsä.
5. Ystävä pilkkaa ystäväänsä, ja ei puhu totuutta; he totuttavat kielensä puhumaan valhetta, ja ahkeroitsevat pahaa tehdä.

6. Sinä asut petoksen keskellä, ja ei he taida minua tuta petoksen tähden, sanoo Herra.
7. Sentähden sanoo Herra Zebaot näin: katso, minä sulaan heitä; ja koettelen heitä; sillä mitä minä muuta teen minun kansani tyttären tähden?
8. Heidän petolliset kielensä ovat murhanuolet; suullansa he puhuvat

might leave my people, and go from them! for they be all adulterers, an assembly of treacherous men.
3. And they bend their tongues like their bow for lies: but they are not valiant for the truth upon the earth; for they proceed from evil to evil, and they know not me, saith the LORD.

4. Take ye heed every one of his neighbour, and trust ye not in any brother: for every brother will utterly supplant, and every neighbour will walk with slanders.
5. And they will deceive every one his neighbour, and will not speak the truth: they have taught their tongue to speak lies, and weary themselves to commit iniquity.
6. Thine habitation is in the midst of deceit; through deceit they refuse to know me, saith the LORD.
7. Therefore thus saith the LORD of hosts, Behold, I will melt them, and try them; for how shall I do for the daughter of my people?
8. Their tongue is as an arrow shot out; it speaketh deceit: one speaketh

lähimmäisensä kanssa ystävällisesti, vaan sydämessänsä he väijyvät häntä.
9. Eikö minun sentähden pitäisi rankaiseman heitä, sanoo Herra? ja eikö minun sieluni pitäisi kostaman senkaltaiselle kansalle kuin tämä on?
10. Minä itken ja surkuttelen vuorilla, ja valitan korvessa laitumilla; sillä he ovat peräti hajoitetut, niin ettei siitä enään kenkään vaella, ei myös siellä kuulu karjan ääntä; taivaan linnut ja kaikki karja ovat jo lentäneet ja menneet pois.

11. Ja minä teen Jerusalemin kivirauniokSi, ja lohikärmeiden pesäksi; ja minä hävitän Juudan kaupungit, niin ettei niissä yhtäkään pidä asuman.
12. Joka viisas olis, hän ajattelis sitä, ja ilmoittais, mitä Herran suu hänelle sanoo. Minkätähden siis maa niin hukutetuksi ja hävitetyksi tulee, että se on niinkuin erämaa, josta ei yksikään vaella?

13. Ja Herra sanoi: sentähden, että he

peaceably to his neighbour with his mouth, but in heart he layeth his wait.
9. Shall I not visit them for these things? saith the LORD: shall not my soul be avenged on such a nation as this?
10. For the mountains will I take up a weeping and wailing, and for the habitations of the wilderness a lamentation, because they are burned up, so that none can pass through them; neither can men hear the voice of the cattle; both the fowl of the heavens and the beast are fled; they are gone.

11. And I will make Jerusalem heaps, and a den of dragons; and I will make the cities of Judah desolate, without an inhabitant.

12. Who is the wise man, that may understand this? and who is he to whom the mouth of the LORD hath spoken, that he may declare it, for what the land perisheth and is burned up like a wilderness, that none passeth through?

13. And the LORD saith, Because they

hylkäävät minun lakini, jonka minä heille annoin, ja ei tottele minun ääntäni eikä elä sen jälkeen,
14. Vaan seuraavat oman sydämensä tahtoa ja Baalia, niinkuin heidän isänsä heitä opettaneet ovat.

15. Sentähden näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä syötän tämän kansan koiruoholla, ja annan heidän sappea juoda.

16. Minä hajoitan heidät pakanain sekaan, joita ei he eikä heidän isänsä tunne, ja lähetän miekan heidän peräänsä, siihenasti että minä heidät kaikki lopetan.
17. Näin sanoo Herra Zebaot: tutkikaat tätä; toimittakaat teillenne itkeväisiä vaimoja, että he tulisivat; ja lähettäkäät niiden perään, jotka taitavat ovat, että he tulisivat,
18. Ja kiiruhtaisivat meitä valittamaan, että meidän silmämme kyyneleitä vuodattaisivat, ja meidän silmäripsemme vettä tiukkuisivat,
19. Että valitus kuuluis Zionissa (näin:) voi kuinka me olemme näin

have forsaken my law which I set before them, and have not obeyed my voice, neither walked therein;
14. But have walked after the imagination of their own heart, and after Baalim, which their fathers taught them:
15. Therefore thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Behold, I will feed them, even this people, with wormwood, and give them water of gall to drink.
16. I will scatter them also among the heathen, whom neither they nor their fathers have known: and I will send a sword after them, till I have consumed them.
17. Thus saith the LORD of hosts, Consider ye, and call for the mourning women, that they may come; and send for cunning women, that they may come:
18. And let them make haste, and take up a wailing for us, that our eyes may run down with tears, and our eyelids gush out with waters.
19. For a voice of wailing is heard out of Zion, How are we spoiled! we are

hävitetyt! me olemme peräti häväistyt, sillä meidän täytyy maalta paeta, että meidän asuinsiamme ovat kukistetut.

20. Kuulkaa siis, te vaimot, Herran sanaa, ja käsittäkäät korviinne hänen suunsa puhe; antakaat teidän tyttärenne itkeä, ja opettakaan toinen toistansa valittamaan, (näin:)

21. Kuolema on tullut meidän akkunoistamme sisälle ja meidän huoneisiimme langennut, lapsia kaduilla tappamaan ja nuorukaisia kujilla.

22. Näin sanoo Herra: sano: ihmisten ruumiit pitää, niinkuin loka maan päällä, kaatuman, ja niinkuin jalalliset jäävät elomiehen perään, jossa ei ole ylösottajaa.

23. Näin sanoo Herra: älkään viisas kerskatko viisaudestansa, älkään väkevä kerskatko väkevyydestänsä, älkään myös rikas kerskatko rikkaudestansa;

24. Vaan joka tahtoo kerskata, niin kerskatkaan siitä, että hän tietää ja tuntee minun, että minä olen Herra, joka teen laupiuden, oikeuden ja

greatly confounded, because we have forsaken the land, because our dwellings have cast us out.

20. Yet hear the word of the LORD, O ye women, and let your ear receive the word of his mouth, and teach your daughters wailing, and every one her neighbour lamentation.

21. For death is come up into our windows, and is entered into our palaces, to cut off the children from without, and the young men from the streets.

22. Speak, Thus saith the LORD, Even the carcases of men shall fall as dung upon the open field, and as the handful after the harvestman, and none shall gather them.

23. Thus saith the LORD, Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, let not the rich man glory in his riches:

24. But let him that glorieth glory in this, that he understandeth and knoweth me, that I am the LORD which exercise lovingkindness,

vanhurskauden maan päällä; sillä se minulle kelpaa, sanoo Herra.

judgment, and righteousness, in the earth: for in these things I delight, saith the LORD.

25. Katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä rankaisen kaikki ympärileikatut ympärileikkaamattomain kanssa:

25. Behold, the days come, saith the LORD, that I will punish all them which are circumcised with the uncircumcised;

26. Egyptin, Juudan, Edomin, Ammonin lapset, ja Moabin ja kaikki, jotka maan äärissä korvessa asuvat; sillä kaikilla pakanoilla on ympärileikkaamatoin esinahka, mutta koko Israelin huoneella on ympärileikkaamatoin sydän.

26. Egypt, and Judah, and Edom, and the children of Ammon, and Moab, and all that are in the utmost corners, that dwell in the wilderness: for all these nations are uncircumcised, and all the house of Israel are uncircumcised in the heart.

10 luku

1. Kuulkaat, mitä Herra teille sanoo, te Israelin huone.

1. Hear ye the word which the LORD speaketh unto you, O house of Israel:

2. Näitä sanoo Herra: ei teidän pidä oppiman pakanain tapaa, eikä teidän pidä taivaan merkkejä pelkäämän; sillä pakanat niitä pelkäävät.

2. Thus saith the LORD, Learn not the way of the heathen, and be not dismayed at the signs of heaven; for the heathen are dismayed at them.

3. Sillä pakanain asetukset ei ole muu kuin turhuus; sillä he hakkaavat puun metsästä, ja työmies valmistaa sen kirveellä.

3. For the customs of the people are vain: for one cutteth a tree out of the forest, the work of the hands of the workman, with the axe.

4. Ja kaunistaa sen hopialla ja kullalla,

4. They deck it with silver and with

ja kiinnittää sen nauloilla ja vasaralla, ettei se järky.

5. Ne ovat tehdyt niinkuin vahvat palmupuut, vaan ei he taida puhua; ja heitä täytyy myös kantaa, sillä ei he taida käydä; sentähden ei teidän pidä niitä pelkäämän, sillä ei ne taida pahaa eikä hyvää tehdä.

6. Mutta Herra, ei yksikään ole sinun vertaises; sinä olet suuri, ja sinun nimes on suuri; jonka sinä töilläs taidat osoittaa.

7. Kenenkä ei pitäisi sinua pelkäämän, sinä pakanain kuningas? Sinua pitää kuultaman; sillä ei kaikkein pakanain viisasten seassa eikä yhdessäkään valtakunnassa ole sinun vertaistas.

8. He ovat kaikki tyhmät ja taitamattomat; sillä puu osoittaa turhuuden.

9. Taottu hopia tuodaan Tarsiksesta ja kulta Uphasta, valmistettu työmiehiltä ja hopiasepiltä; he puetetaan sinisillä villoilla ja purpuralla, jotka kaikki ovat taitavain työt.

10. Mutta Herra on totinen Jumala,

gold; they fasten it with nails and with hammers, that it move not.

5. They are upright as the palm tree, but speak not: they must needs be borne, because they cannot go. Be not afraid of them; for they cannot do evil, neither also is it in them to do good.

6. Forasmuch as there is none like unto thee, O LORD; thou art great, and thy name is great in might.

7. Who would not fear thee, O King of nations? for to thee doth it appertain: forasmuch as among all the wise men of the nations, and in all their kingdoms, there is none like unto thee.

8. But they are altogether brutish and foolish: the stock is a doctrine of vanities.

9. Silver spread into plates is brought from Tarshish, and gold from Uphaz, the work of the workman, and of the hands of the founder: blue and purple is their clothing: they are all the work of cunning men.

10. But the LORD is the true God, he

elävä Jumala ja ijankaikkinen kuningas; hänen vihansa edessä vapisee maa, ja pakanat ei taida kärsiä hänen uhkaustansa.

11. Niin sanokaat siis heille näin: jumalat, jotka ei taivasta eikä maata tehneet ole, kadotkaan maasta ja taivaan alta.

12. Mutta hän on tehnyt maan voimallansa, ja vahvistanut maan piirin viisaudellansa, on myös levittänyt taivaan ymmärryksellänsä.

13. Koska hän jylistää, silloin on paljo vettä taivaan alla, ja vetää ylös udun maan ääristä; hän tekee pitkäisen leimauksen sateen kanssa, ja antaa tuulen tulla kammioistansa.

14. Kaikki ihmiset ovat tyhmät taidossansa, ja kaikki hopiasepät ovat häpiässä kuvinensa; sillä heidän kuvansa ovat petos, ja ei niissä ole henkeä.

15. Se on kaikki turha ja petollinen työ; heidän pitää hukkuman, kuin heitä etsiskellään.

is the living God, and an everlasting king: at his wrath the earth shall tremble, and the nations shall not be able to abide his indignation.

11. Thus shall ye say unto them, The gods that have not made the heavens and the earth, even they shall perish from the earth, and from under these heavens.

12. He hath made the earth by his power, he hath established the world by his wisdom, and hath stretched out the heavens by his discretion.

13. When he uttereth his voice, there is a multitude of waters in the heavens, and he causeth the vapours to ascend from the ends of the earth; he maketh lightnings with rain, and bringeth forth the wind out of his treasures.

14. Every man is brutish in his knowledge: every founder is confounded by the graven image: for his molten image is falsehood, and there is no breath in them.

15. They are vanity, and the work of errors: in the time of their visitation they shall perish.

16. Mutta Jakobin osa ei ole senkaltainen; vaan hän on se, joka kaikki luonut on, ja Israel on hänen perintönsä vitsa: Herra Zebaot on hänen nimensä.

16. The portion of Jacob is not like them: for he is the former of all things; and Israel is the rod of his inheritance: The LORD of hosts is his name.

17. Ota sinun kauppas pois maasta, joka asut vahvassa kaupungissa.

17. Gather up thy wares out of the land, O inhabitant of the fortress.

18. Sillä näin sanoo Herra: katso, minä heitän lingolla pois maan asuvaiset tällä erällä, ja vaivaan niin heitä, että heidän pitää sen tunteman.

18. For thus saith the LORD, Behold, I will sling out the inhabitants of the land at this once, and will distress them, that they may find it so.

19. Voi minun murheeni ja sydämeni suru! vaan minä luulen, että se on minun vaivani, jonka minun pitää kärsimän.

19. Woe is me for my hurt! my wound is grievous: but I said, Truly this is a grief, and I must bear it.

20. Minun majani on hajoitettu, ja kaikki minun nuorani ovat katkenneet; minun lapseni ovat pois menneet minun tyköäni, eikä yhtään enään ole, eikä ole, joka rakentaa minun majani jälleen, ja ei kenkään pane ylös minun telttaani.

20. My tabernacle is spoiled, and all my cords are broken: my children are gone forth of me, and they are not: there is none to stretch forth my tent any more, and to set up my curtains.

21. Sillä paimenet ovat tyhmäksi tulleet, eikä kysy Herraa; sentähden ei he ymmärrä, vaan kaikki heidän laumansa on hajoitettu.

21. For the pastors are become brutish, and have not sought the LORD: therefore they shall not prosper, and all their flocks shall be scattered.

22. Katso, sanoma tulee ja suuri

22. Behold, the noise of the bruit is

vavistus pohjan maalta, saattamaan Juudan kaupungit kylmille ja lohikärmeiden asuinsiaksi.

23. Minä tiedän, Herra, ettei ihmisen tie ole hänen voimassansa, eikä yhdenkään miehen vallassa kuinka hän vaeltais ja käymisensä ojentais.
24. Kurita Herra minua, mutta kuitenkin kohtuudella, ja ei sinun julmuudessas, ettes minua peräti hukuttaisi.
25. Mutta vuodata vihas pakanain päälle, jotka ei sinua tunne, ja niiden sukuin päälle, jotka ei sinun nimeäs avuksi huuda; sillä he ovat syöneet ja nielleet Jakobin, he ovat tehneet hänen kanssansa lopun, ja hänen asuinsiansa hävittäneet.

come, and a great commotion out of the north country, to make the cities of Judah desolate, and a den of dragons.

23. O LORD, I know that the way of man is not in himself: it is not in man that walketh to direct his steps.

24. O LORD, correct me, but with judgment; not in thine anger, lest thou bring me to nothing.

25. Pour out thy fury upon the heathen that know thee not, and upon the families that call not on thy name: for they have eaten up Jacob, and devoured him, and consumed him, and have made his habitation desolate.

11 luku

1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, sanoen:
2. Kuulkaat näitä liiton sanoja, sanoaksemme niitä Juudalaisille ja Jerusalemin asuvaisille.
3. Ja sano heille: näin sanoo Herra,

1. The word that came to Jeremiah from the LORD, saying,
2. Hear ye the words of this covenant, and speak unto the men of Judah, and to the inhabitants of Jerusalem;
3. And say thou unto them, Thus saith

Israelin Jumala: kirottu olkoon se, joka ei tottele näitä liiton sanoja,

the LORD God of Israel; Cursed be the man that obeyeth not the words of this covenant,

4. Jotka minä sinä päivänä teidän isillenne käskin, jona minä johdatin heitä Egyptin maalta, rautapätsistä, ja sanoin: kuulkaat minun ääntäni, ja tehkäät niinkuin minä teidän käskenyt olen, niin teidän pitää minun kansani oleman, ja minä olen teidän Jumalanne;

4. Which I commanded your fathers in the day that I brought them forth out of the land of Egypt, from the iron furnace, saying, Obey my voice, and do them, according to all which I command you: so shall ye be my people, and I will be your God:

5. Että minä vahvistaisin sen valan, jonka minä teidän isillenne vannonut olen, antaakseni heille maan, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa, niinkuin se tänäpänä on. Minä vastasin ja sanoin: Amen, Herra!

5. That I may perform the oath which I have sworn unto your fathers, to give them a land flowing with milk and honey, as it is this day. Then answered I, and said, So be it, O LORD.

6. Ja Herra sanoi minulle: saarnaa kaikki nämät sanat Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla, ja sano: kuulkaat näitä liiton sanoja, ja tehkäät niiden jälkeen.

6. Then the LORD said unto me, Proclaim all these words in the cities of Judah, and in the streets of Jerusalem, saying, Hear ye the words of this covenant, and do them.

7. Sillä minä olen kaikella ahkeruudella todistanut teidän isillenne siitä päivästä, jona minä heitä johdatin Egyptin maalta, niin tähän päivään asti, minä nousin varhain, todistin ja sanoin: kuulkaat minun ääntäni.

7. For I earnestly protested unto your fathers in the day that I brought them up out of the land of Egypt, even unto this day, rising early and protesting, saying, Obey my voice.

8. Mutta ei he kuulleet, eikä kallistaneet korviansa, vaan kukin meni oman pahan sydämensä tahdon jälkeen; sentähden annan minä myös kaikki nämät liiton sanat tulla heidän päällensä, jonka minä käskin pitää, ja ei he sitä tehneet.

8. Yet they obeyed not, nor inclined their ear, but walked every one in the imagination of their evil heart: therefore I will bring upon them all the words of this covenant, which I commanded them to do; but they did them not.

9. Herra sanoi minulle: minä kyllä tiedän, kuinka Juudan miehet ja Jerusalemin asuvaiset sitovat itsensä yhteen.

9. And the LORD said unto me, A conspiracy is found among the men of Judah, and among the inhabitants of Jerusalem.

10. He kääntävät itsensä entisten isäinsä synteihin, jotka ei minun sanojani kuulleet, mutta seurasivat muita jumalia, ja palvelivat niitä; Israelin ja Juudan huone ovat myös rikkoneet joka paikassa minun liittoni, jonka minä heidän isäinsä kanssa tehnyt olen.

10. They are turned back to the iniquities of their forefathers, which refused to hear my words; and they went after other gods to serve them: the house of Israel and the house of Judah have broken my covenant which I made with their fathers.

11. Sentähden näin sanoo Herra; katso, minä saatan onnettomuuden heidän päällensä, jota ei heidän pidä saaman välttää; ja kuin he minua huutavat, niin en minä kuule heitä.

11. Therefore thus saith the LORD, Behold, I will bring evil upon them, which they shall not be able to escape; and though they shall cry unto me, I will not hearken unto them.

12. Anna siis silloin Juudan kaupungit ja Jerusalemin asuvaiset mennä ja huutaa niitä jumalia, joille he

12. Then shall the cities of Judah and inhabitants of Jerusalem go, and cry unto the gods unto whom they offer

suitsuttaneet ovat; vaan ei he taida heitä auttaa heidän hätänsä aikana.
13. Sillä niin monta kuin sinulla, Juuda, kaupunkia on, niin monta sinulla jumalaakin on; ja niin monta kuin katua on Jerusalemissa, niin monta häpiällistä alttaria olette te rakentaneet, suisuttaaksenne Baalille.
14. Älä siis rukoile tämän kansan edestä, älä myös huuda eli rukoile tämän kansan tähden; sillä en minä kuule heitä, kuin he minua huutavat hädässänsä.
15. Mitä on minun ystävälläni toimittamista minun huoneessani? He tekevät kaikkinaista koiruutta, ja luulevat pyhän lihan sen heiltänsä pois ottavan; ja koska sinä pahoin teet, niin sinä iloitset siitä.
16. Herra kutsui sinun nimes viheriäiseksi, kauniiksi, hedelmälliseksi öljypuuksi; mutta nyt on hän suurella murhan äänellä sytyttänyt tulen ympärille, niin että sen oksat pitää hävitetyksi tuleman.
17. Sillä Herra Zebaot, joka sinun on istuttanut, uhkasi sinulle pahaa, Israelin huoneen ja Juudan huoneen

incense: but they shall not save them at all in the time of their trouble.
13. For according to the number of thy cities were thy gods, O Judah; and according to the number of the streets of Jerusalem have ye set up altars to that shameful thing, even altars to burn incense unto Baal.
14. Therefore pray not thou for this people, neither lift up a cry or prayer for them: for I will not hear them in the time that they cry unto me for their trouble.
15. What hath my beloved to do in mine house, seeing she hath wrought lewdness with many, and the holy flesh is passed from thee? when thou doest evil, then thou rejoicest.
16. The LORD called thy name, A green olive tree, fair, and of goodly fruit: with the noise of a great tumult he hath kindled fire upon it, and the branches of it are broken.
17. For the LORD of hosts, that planted thee, hath pronounced evil against thee, for the evil of the house

pahuuden tähden, jota he tekevät, ja vihoittavat minun suitsuttaissansa Baalille.

of Israel and of the house of Judah, which they have done against themselves to provoke me to anger in offering incense unto Baal.

18. Herra on minulle sen ilmoittanut, niin että minä sen tiedän; silloin sinä osoitit minulle mitä he aikoivat.

18. And the LORD hath given me knowledge of it, and I know it: then thou shewedst me their doings.

19. Ja minä olen niinkuin karitsa ja niinkuin härkä, joka viedään teurastettaa, ja en minä tietänyt, että he olivat pitäneet neuvoa minua vastaan, (ja sanoneet:) turmelkaamme puu hedelminensä, ja temmatkaamme häntä ylös juurinensa eläväin maasta, ettei hänen nimeänsä ikänä enää muistettaisi.

19. But I was like a lamb or an ox that is brought to the slaughter; and I knew not that they had devised devices against me, saying, Let us destroy the tree with the fruit thereof, and let us cut him off from the land of the living, that his name may be no more remembered.

20. Mutta sinä Herra Zebaot, sinä oikia tuomari, sinä joka tutkistelet munaskuut ja sydämen, anna minun nähdä sinun kostos heidän päällensä; sillä minä olen asiani antanut sinun haltuus.

20. But, O LORD of hosts, that judgest righteously, that triest the reins and the heart, let me see thy vengeance on them: for unto thee have I revealed my cause.

21. Sentähden sanoo Herra näin Anatotin miehiä vastaan, jotka sinun henkeäs väijyvät ja sanovat: älä ennusta meille Herran nimeen, jolles muutoin tahdo kuolla meidän käsissämme.

21. Therefore thus saith the LORD of the men of Anathoth, that seek thy life, saying, Prophesy not in the name of the LORD, that thou die not by our hand:

22. Sentähden näin sanoo Herra Zebaot: katso, minä etsin heitä kostolla, nuoret miehet pitää heistä miekalla tapettaman, heidän poikansa ja tyttärensä pitää nälässä kuoleman,
23. Niin ettei heistä pidä mitään jäämän; sillä minä saatan Anatotin miehille onnettomuuden sinä vuonna, kuin heitä kostolla pitää etsittämän.

22. Therefore thus saith the LORD of hosts, Behold, I will punish them: the young men shall die by the sword; their sons and their daughters shall die by famine:
23. And there shall be no remnant of them: for I will bring evil upon the men of Anathoth, even the year of their visitation.

12 luku

1. Herra, jos minä vielä kävisin sinun kanssas oikeudelle, niin sinä kuitenkin löydetään hurskaaksi; kuitenkin puhun minä sinun kanssas oikeudesta. Miksi käy jumalattomille niin hyvin, ja suurilla ylönannetuilla on kaikkinaista kyllä?
2. Sinä istutat heitä juurtumaan, kasvamaan ja kantamaan hedelmän; sinä olet läsnä heidän suussansa, vaan kaukana heidän sydämestänsä.
3. Mutta minun sinä, Herra, tunnet, näet minun ja tutkistelet sydämeni sinun edessäs; tempaa heitä niinkuin lampaita teuraaksi tehtää, ja pyhitä heitä tappamisen päiväksi.

1. Righteous art thou, O LORD, when I plead with thee: yet let me talk with thee of thy judgments: Wherefore doth the way of the wicked prosper? wherefore are all they happy that deal very treacherously?
2. Thou hast planted them, yea, they have taken root: they grow, yea, they bring forth fruit: thou art near in their mouth, and far from their reins.
3. But thou, O LORD, knowest me: thou hast seen me, and tried mine heart toward thee: pull them out like sheep for the slaughter, and prepare them for the day of slaughter.

4. Kuinka kauvan siis pitää maan niin surkiasti oleman, ja ruohon kaikissa paikoissa kedolla kuivuman? asuvaisten pahuuden tähden, että sekä eläimet että linnut katoovat; sillä he sanovat: hän kyllä vähän tietää, kuinka meille tästälähin käy.

4. How long shall the land mourn, and the herbs of every field wither, for the wickedness of them that dwell therein? the beasts are consumed, and the birds; because they said, He shall not see our last end.

5. Jos ne, jotka jalkaisin käyvät, väsyttävät teidät, kuinka siis silloin käy, kuin sinun täytyy hevosmiesten kanssa juosta? Ja jos sinä etsit niissä maakunnissa suruttomuutta, joissa rauha on, mitä sinulle on tapahtuva sen ylpiän Jordanin tykönä?

5. If thou hast run with the footmen, and they have wearied thee, then how canst thou contend with horses? and if in the land of peace, wherein thou trustedst, they wearied thee, then how wilt thou do in the swelling of Jordan?

6. Sillä sinun veljes ja isäs huone ovat myös sinua vastaan petolliset ja pitittävät sinua täydellä kurkulla; sentähden älä usko heitä, jos he vielä ystävällisesti sinun kanssas puhuvat.

6. For even thy brethren, and the house of thy father, even they have dealt treacherously with thee; yea, they have called a multitude after thee: believe them not, though they speak fair words unto thee.

7. Minun täytyy antaa minun huoneeni ylön, ja paeta minun perintöäni, ja antaa minun rakkaan sieluni vihollisten käsiin.

7. I have forsaken mine house, I have left mine heritage; I have given the dearly beloved of my soul into the hand of her enemies.

8. Minun perintöni on tullut minulle niinkuin jalopeura metsässä, ja räyskyy minua vastaan, sentähden vihaan minä häntä.

8. Mine heritage is unto me as a lion in the forest; it crieth out against me: therefore have I hated it.

9. Minun perintöni on niinkuin kirjava lintu, jonka ympärille linnut heitänsä kokoovat; nouskaat ja kootkaat teitänne kaikki eläimet kedolla, tulkaat ja syökäät.

9. Mine heritage is unto me as a speckled bird, the birds round about are against her; come ye, assemble all the beasts of the field, come to devour.

10. Monet paimenet ovat hävittäneet minun viinamäkeni, ja sotkuneet minun sarkani; he ovat tehneet minun kauniin sarkani korveksi ja autioksi.

10. Many pastors have destroyed my vineyard, they have trodden my portion under foot, they have made my pleasant portion a desolate wilderness.

11. (Minä näen jo kaiketi) kuinka surkiasti hän on hävitetty, että koko maa on kylmillä; mutta ei yksikään sitä pannut sydämeensä.

11. They have made it desolate, and being desolate it mourneth unto me; the whole land is made desolate, because no man layeth it to heart.

12. Sillä hävittäjät tulevat kaikille kukkuloille korvessa, ja Herran miekka kuluttaa yhdestä maan äärestä niin toiseen, ja ei yhdelläkään lihalla pidä rauhaa oleman.

12. The spoilers are come upon all high places through the wilderness: for the sword of the LORD shall devour from the one end of the land even to the other end of the land: no flesh shall have peace.

13. He kylvävät nisuja, mutta heidän pitää ohdakkeita niittämän, he tekevät itsellensä paljon vaivaa, mutta ei heidän pidä sitä nautitseman, eikä iloitseman vuoden tulostansa, Herran julman vihan tähden.

13. They have sown wheat, but shall reap thorns: they have put themselves to pain, but shall not profit: and they shall be ashamed of your revenues because of the fierce anger of the LORD.

14. Näin sanoo Herra kaikkia minun pahoja kyläni miehiä vastaan, jotka

14. Thus saith the LORD against all mine evil neighbours, that touch the

tarttuvat minun perintööni, jonka minä kansalleni Israelille jakanut olen: katso, minä revin heitä ylös heidän maastansa, ja otan ulos Juudan huoneen juuri heidän keskeltänsä.

15. Ja pitää tapahtuman, että kuin minä olen heidän ottanut ulos, armahdan minä jälleen heitä, ja annan kullekin oman perintönsä ja maansa jälleen.

16. Ja se on tapahtuva, jos he minun kansastani kaiketi oppivat vannomaan minun nimeni kautta (niin totta kuin Herra elää), niinkuin he ennen minun kansani opettivat vannomaan Baalin kautta: niin pitää heitä myös rakennettaman minun kansani seassa.

17. Mutta jollei he kuule, niin minä totisesti revin ylös sen kansan, ja surmaan sen, sanoo Herra.

inheritance which I have caused my people Israel to inherit; Behold, I will pluck them out of their land, and pluck out the house of Judah from among them.

15. And it shall come to pass, after that I have plucked them out I will return, and have compassion on them, and will bring them again, every man to his heritage, and every man to his land.

16. And it shall come to pass, if they will diligently learn the ways of my people, to swear by my name, The LORD liveth; as they taught my people to swear by Baal; then shall they be built in the midst of my people.

17. But if they will not obey, I will utterly pluck up and destroy that nation, saith the LORD.

13 luku

1. Näin sanoo Herra minulle: mene ja osta itselles liinainen vyö, ja vyötä sillä kupees, ja älä sitä kasta.

2. Ja minä ostin vyön Herran käskyn

1. Thus saith the LORD unto me, Go and get thee a linen girdle, and put it upon thy loins, and put it not in water.

2. So I got a girdle according to the

jälkeen, ja sidoin sen ympäri minun kupeitani.

3. Niin tapahtui Herran sana toisen kerran minulle ja sanoi:

4. Ota vyö, jonka ostanut ja ympäri kupeitas sitonut olet; nouse ja mene Phratiin ja kätke se kiviraunioon.

5. Minä menin ja kätkin sen Phratin tykö, niinkuin Herra minulle käskenyt oli.

6. Mutta pitkän ajan perästä tapahtui, että Herra sanoi minulle: nouse ja mene Phratiin, ja ota se vyö jälleen, jonka minä käskin sinun sinne kätkeä.

7. Minä menin Phratiin, ja kaivoin sen ylös, ja otin vyön siitä paikasta, johon minä pannut olin; ja katso, vyö oli mädäntynyt, niin ettei se mitään enään kelvannut.

8. Niin tapahtui Herran sana minulle ja sanoi:

9. Näin sanoo Herra: niin minä myös hävitän Juudan ja Jerusalemin suuren ylpeyden;

10. Sen pahan kansan, joka ei minun sanaani kuulla tahdo, mutta menee

word of the LORD, and put it on my loins.

3. And the word of the LORD came unto me the second time, saying,

4. Take the girdle that thou hast got, which is upon thy loins, and arise, go to Euphrates, and hide it there in a hole of the rock.

5. So I went, and hid it by Euphrates, as the LORD commanded me.

6. And it came to pass after many days, that the LORD said unto me, Arise, go to Euphrates, and take the girdle from thence, which I commanded thee to hide there.

7. Then I went to Euphrates, and digged, and took the girdle from the place where I had hid it: and, behold, the girdle was marred, it was profitable for nothing.

8. Then the word of the LORD came unto me, saying,

9. Thus saith the LORD, After this manner will I mar the pride of Judah, and the great pride of Jerusalem.

10. This evil people, which refuse to hear my words, which walk in the

sydämensä tahdon jälkeen, ja seuraa muita jumalia, palvellaksensa ja kumartaaksensa niitä: hänen pitää tuleman niinkuin tämä vyö, joka ei enään kelpaa.

imagination of their heart, and walk after other gods, to serve them, and to worship them, shall even be as this girdle, which is good for nothing.

11. Sillä niinkuin mies sitoo vyön ympäri kupeitansa, niin ikänä olen minä, sanoo Herra, minun ympärilleni vyöttänyt koko Israelin huoneen ja koko Juudan huoneen olemaan minulleni kansaksi, nimeksi, ylistykseksi ja kunniaksi; mutta ei he tahtoneet kuulla.

11. For as the girdle cleaveth to the loins of a man, so have I caused to cleave unto me the whole house of Israel and the whole house of Judah, saith the LORD; that they might be unto me for a people, and for a name, and for a praise, and for a glory: but they would not hear.

12. Niin sano nyt heille tämä sana: näin sanoo Herra, Israelin Jumala: kaikki leilit pitää viinalla täytettämän. Niin pitää heidän sanoman sinulle: kuka ei sitä meistä hyvin tiedä, että kaikki leilit pitää viinalla täytettämän?

12. Therefore thou shalt speak unto them this word; Thus saith the LORD God of Israel, Every bottle shall be filled with wine: and they shall say unto thee, Do we not certainly know that every bottle shall be filled with wine?

13. Niin sano heille: näin sanoo Herra: katso, minä täytän kaikki ne, jotka tässä maassa asuvat, kuninkaat, jotka Davidin istuimella istuvat, ja papit ja prophetat, ja kaikki Jerusalemin asuvaiset, niin että he juopuvat.

13. Then shalt thou say unto them, Thus saith the LORD, Behold, I will fill all the inhabitants of this land, even the kings that sit upon David's throne, and the priests, and the prophets, and all the inhabitants of Jerusalem, with drunkenness.

14. Ja hajoitan heitä toiset toisistansa,

14. And I will dash them one against

isät lapsinensa, sanoo Herra, en minä armahda eli säästä, enkä ole laupias heidän kadotuksessansa.

another, even the fathers and the sons together, saith the LORD: I will not pity, nor spare, nor have mercy, but destroy them.

15. Niin kuulkaat nyt ja ottakaat vaari ja älkäät paisuko; sillä Herra on sen sanonut.

15. Hear ye, and give ear; be not proud: for the LORD hath spoken.

16. Antakaat Herralle teidän Jumalallenne kunnia, ennenkuin hän antaa pimeyden tulla, ja ennenkuin teidän jalkanne loukkaantuu pimiöihin vuoriin, niin että te odotatte valkeutta, ja hänen pitää sen tekemän kuoleman varjoksi ja pimeydeksi.

16. Give glory to the LORD your God, before he cause darkness, and before your feet stumble upon the dark mountains, and, while ye look for light, he turn it into the shadow of death, and make it gross darkness.

17. Mutta jollette näitä kuule, niin on kuitenkin minun sieluni salaisesti itkevä senkaltaista ylpeyttä; minun silmäni on katkerasti ja yltäkyllin vuodattava kyyneleitä, että Herran lauma vangiksi tulee.

17. But if ye will not hear it, my soul shall weep in secret places for your pride; and mine eye shall weep sore, and run down with tears, because the LORD'S flock is carried away captive.

18. Sano kuninkaalle ja kuningattarelle: nöyryyttäkäät teitänne ja istukaat maahan; sillä kunnian kruunu on teidän päästänne pudonnut.

18. Say unto the king and to the queen, Humble yourselves, sit down: for your principalities shall come down, even the crown of your glory.

19. Kaupungit etelänpuolessa ovat suljetut, ja ei ole yhtään, joka heitä avaa; koko Juuda on viety pois, se on

19. The cities of the south shall be shut up, and none shall open them: Judah shall be carried away captive all

peräti viety pois.

20. Nostakaat silmänne ja katsokaat, kuinka he pohjoisesta tulevat; kussa lauma nyt on, joka sinun haltuus annettu oli, sinun jalo laumas?

21. Mitäs tahdot sanoa, kuin hän näin on kostolla etsivä sinua? sillä sinä olet niin totuttanut heidät sinuas vastaan, että he ruhtinaat ja päämiehet olla tahtovat; mitämaks, sinulle pitää tuska tuleman, niinkuin vaimolle lapsen synnyttämisessä.

22. Ja jos sinä sydämessäs sanoa tahtoisit: minkätähden minulle nämät tapahtuvat? Sinun moninaisen pahuutes tähden on sinun saumas ratkenneet, ja sääres väkisin paljastetut.

23. Taitaako musta kansa muuttaa nahkansa eli pardi pilkkunsa? niin te myös taidatte tehdä jotain hyvää, että te pahaan tottuneet olette.

24. Sentähden hajoitan minä heidät niinkuin akanat, jotka tuuli korpeen lennättää.

25. Se pitää oleman sinun palkkas ja osas, jonka minä sinulle jakanut olen,

of it, it shall be wholly carried away captive.

20. Lift up your eyes, and behold them that come from the north: where is the flock that was given thee, thy beautiful flock?

21. What wilt thou say when he shall punish thee? for thou hast taught them to be captains, and as chief over thee: shall not sorrows take thee, as a woman in travail?

22. And if thou say in thine heart, Wherefore come these things upon me? For the greatness of thine iniquity are thy skirts discovered, and thy heels made bare.

23. Can the Ethiopian change his skin, or the leopard his spots? then may ye also do good, that are accustomed to do evil.

24. Therefore will I scatter them as the stubble that passeth away by the wind of the wilderness.

25. This is thy lot, the portion of thy measures from me, saith the LORD;

sanoo Herra, ettäs minun unhotit ja luotit itses valheisiin.
26. Sentähden kirvotan minä myös paljon sinun saumastas, että sinun häpys nähtämän pitää.
27. Sillä minä olen nähnyt sinun huoruutes, sinun haureutes, sinun häpeemättömän salavuoteutes ja sinun kauhiutes, sekä kukkuloilla että kedoilla. Voi sinuas Jerusalem! koskas siis joskus tahdot puhdistaa itses?

because thou hast forgotten me, and trusted in falsehood.
26. Therefore will I discover thy skirts upon thy face, that thy shame may appear.
27. I have seen thine adulteries, and thy neighings, the lewdness of thy whoredom, and thine abominations on the hills in the fields. Woe unto thee, O Jerusalem! wilt thou not be made clean? when shall it once be?

14 luku

1. Tämä on se sana, jonka Herra sanoi Jeremialle, kalliista ajasta:
2. Juuda murehtii, ja hänen porttinsa ovat hyljätyt, maassa ollaan surullisesti, ja Jerusalemissa on valitus.
3. Ylimmäiset lähettävät alamaisensa veden perään, mutta kuin he tulevat kaivolle, niin ei he löydä vettä, ja kantavat niin astiansa kotia tyhjänä jälleen; he käyvät surullisina ja häpeevät, ja peittävät päänsä,
4. Että maa pakahteli, ettei sada maan päälle, peltomiehet käyvät

1. The word of the LORD that came to Jeremiah concerning the dearth.
2. Judah mourneth, and the gates thereof languish; they are black unto the ground; and the cry of Jerusalem is gone up.
3. And their nobles have sent their little ones to the waters: they came to the pits, and found no water; they returned with their vessels empty; they were ashamed and confounded, and covered their heads.
4. Because the ground is chapt, for there was no rain in the earth, the

suruissansa ja peittävät päänsä,

plowmen were ashamed, they covered their heads.

5. Sillä naaraspeurat, jotka kedolla poikivat, hylkäävät vasikkansa, ettei ruoho kasva.

5. Yea, the hind also calved in the field, and forsook it, because there was no grass.

6. Ja metsä-aasit seisovat mäillä ja haistelevat tuulta niinkuin lohikärmeet, ja heidän silmänsä nääntyvät, ettei heinä kasva.

6. And the wild asses did stand in the high places, they snuffed up the wind like dragons; their eyes did fail, because there was no grass.

7. Voi Herra, meidän pahat tekomme ovat sen kyllä ansainneet, mutta auta kuitenkin sinun nimes tähden; sillä meidän kovakorvaisuutemme on suuri, kuin me olemme sinua vastaan syntiä tehneet.

7. O LORD, though our iniquities testify against us, do thou it for thy name's sake: for our backslidings are many; we have sinned against thee.

8. Sinä olet Israelin turva ja auttaja hädässä; miksis olet niinkuin muukalainen maassa, ja niinkuin vieras, joka siihen ainoasti yötyy?

8. O the hope of Israel, the saviour thereof in time of trouble, why shouldest thou be as a stranger in the land, and as a wayfaring man that turneth aside to tarry for a night?

9. Miksis olet niinkuin mies, joka on pelkuri, ja niinkuin väkevä, joka ei auttaa taida? Sinä olet kuitenkin meidän seassamme, Herra, ja me nimitetään sinun nimelläs; älä meitä hylkää.

9. Why shouldest thou be as a man astonied, as a mighty man that cannot save? yet thou, O LORD, art in the midst of us, and we are called by thy name; leave us not.

10. Näin sanoo Herra tästä kansasta: he juoksevat mielellänsä sinne ja

10. Thus saith the LORD unto this people, Thus have they loved to

tänne, eikä pysy alallansa; sentähden ei he kelpaa Herralle, vaan hän muistaa kyllä heidän pahuutensa, ja tahtoo etsiä heidän syntejänsä.

wander, they have not refrained their feet, therefore the LORD doth not accept them; he will now remember their iniquity, and visit their sins.

11. Ja Herra sanoi minulle: ei sinun pidä rukoileman tämän kansan edestä heidän hyväksensä.

11. Then said the LORD unto me, Pray not for this people for their good.

12. Sillä jos he paastoavat, en minä sittekään kuule heidän rukoustansa, ja jos he polttouhria ja ruokauhria uhraavat, niin ei ne minulle kelpaa; vaan minä lopetan heidät miekalla, nälällä ja rutolla.

12. When they fast, I will not hear their cry; and when they offer burnt offering and an oblation, I will not accept them: but I will consume them by the sword, and by the famine, and by the pestilence.

13. Niin minä sanoin: oi Herra, Herra, katso, prophetat sanovat heille: ei teidän pidä miekkaa näkemän, eikä saaman kallista aikaa, mutta minä annan teille hyvän rauhan tässä paikassa.

13. Then said I, Ah, Lord GOD! behold, the prophets say unto them, Ye shall not see the sword, neither shall ye have famine; but I will give you assured peace in this place.

14. Ja Herra sanoi minulle: prophetat ennustavat valhetta minun nimeeni, en ole minä heitä lähettänyt enkä käskenyt, elikkä puhunut heidän kanssansa; he saarnaavat teille vääriä näkyjä, noituutta, turhuutta ja sydämensä petosta.

14. Then the LORD said unto me, The prophets prophesy lies in my name: I sent them not, neither have I commanded them, neither spake unto them: they prophesy unto you a false vision and divination, and a thing of nought, and the deceit of their heart.

15. Sentähden näin sanoo Herra niistä prophetaista, jotka minun nimeeni

15. Therefore thus saith the LORD concerning the prophets that prophesy

ennustavat: vaikka en minä heitä ole lähettänyt, ja kuitenkin he sanovat: ei miekan ja kalliin ajan pidä tähän maahan tuleman; ne prophetat pitää kuoleman miekalla ja nälällä.

16. Ja kansa, jolle he ennustavat, pitää nälästä ja miekasta siellä ja täällä Jerusalemin kaduilla makaavan, ja ei heillä pidä yhtään oleman, joka heitä hautaa, heitä ja heidän vaimojansa, poikiansa ja tyttäriänsä; ja minä tahdon kaataa heidän pahuutensa heidän päällensä.

17. Ja sinun pitää sanoman heille tämän sanan: minun silmäni vuotavat kyyneleitä yli yötä ja päivää, ja ei lakkaa; sillä neitsy, minun kansani tytär, on hirmuisesti vaivattu ja surkiasti lyöty.

18. Jos minä menen kedolle, niin katso, siellä makaavat miekalla lyödyt; jos minä tulen kaupunkiin, niin katso, siellä makaavat nälästä nääntyneet; sillä prophetat ja papit pitää myös menemän pois siihen maahan, jota ei he tunne.

19. Oletkos Juudan peräti hyljännyt, eli ilvottaako sielus Zionia? miksi sinä

in my name, and I sent them not, yet they say, Sword and famine shall not be in this land; By sword and famine shall those prophets be consumed.

16. And the people to whom they prophesy shall be cast out in the streets of Jerusalem because of the famine and the sword; and they shall have none to bury them, them, their wives, nor their sons, nor their daughters: for I will pour their wickedness upon them.

17. Therefore thou shalt say this word unto them; Let mine eyes run down with tears night and day, and let them not cease: for the virgin daughter of my people is broken with a great breach, with a very grievous blow.

18. If I go forth into the field, then behold the slain with the sword! and if I enter into the city, then behold them that are sick with famine! yea, both the prophet and the priest go about into a land that they know not.

19. Hast thou utterly rejected Judah? hath thy soul lothed Zion? why hast

olet niin meitä lyönyt, ettei kenkään parantaa taida? Me toivoimme rauhaa, mutta ei tule mitään hyvää: parantamisen aikaa, ja katso, tässä on vielä nyt enempi vahinkoa.

thou smitten us, and there is no healing for us? we looked for peace, and there is no good; and for the time of healing, and behold trouble!

20. Herra, me tunnemme jumalattoman menomme, ja isäimme pahat teot; sillä me olemme syntiä tehneet sinua vastaan.

20. We acknowledge, O LORD, our wickedness, and the iniquity of our fathers: for we have sinned against thee.

21. Mutta sinun nimes tähden älä anna meitä häväistyksi tulla, älä kunnias istuinta anna pilkatuksi tulla; muista siis, ja älä anna liittos meidän kanssamme lakata.

21. Do not abhor us, for thy name's sake, do not disgrace the throne of thy glory: remember, break not thy covenant with us.

22. Ei ole kuitenkaan pakanain epäjumalain seassa, joka sateen antaa taitaa, ei taida taivas myöskään sataa; sinä ainoa olet Herra meidän Jumalamme, jonka päälle me toivomme, sillä sinä olet kaikki nämät tehnyt.

22. Are there any among the vanities of the Gentiles that can cause rain? or can the heavens give showers? art not thou he, O LORD our God? therefore we will wait upon thee: for thou hast made all these things.

15 luku

1. Ja Herra sanoi minulle: Jos Moses ja Samuel seisoisivat minun edessäni, niin ei sydämeni olisi sittenkään sen kansan puoleen; aja heitä pois minun

1. Then said the LORD unto me, Though Moses and Samuel stood before me, yet my mind could not be toward this people: cast them out of

edestäni, ja anna heidän mennä.
2. Ja jos he sinulle sanovat: kuhunka meidän pitää menemän? niin sano heille: näin sanoo Herra: jotka (ovat aiotut) kuolemaan, ne (menkään) kuolemaan; jotka miekkaan, ne miekkaan; jotka nälkään, ne nälkään; ja jotka vankiuteen, ne vankiuteen.

3. Sillä minä tahdon määrätä heille neljä kuritusta, sanoo Herra: miekan tappamaan, koirat repimään, taivaan linnut ja pedot syömään ja hukuttamaan.
4. Ja minä tahdon ajaa heitä sinne ja tänne jokaiseen valtakuntaan maan päällä, Manassen, Hiskian Juudan kuninkaan pojan tähden, niiden tähden, mitkä hän teki Jerusalemissa.
5. Sillä kuka tahtoo sinua armahtaa, Jerusalem? kuka sinua surkuttelee? kuka pitää menemän ja saattaman rauhaa sinulle?
6. Sinä olet minun hyljännyt, sanoo Herra, ja olet minusta luopunut; sentähden olen minä ojentanut käteni sinua vastaan, hukuttaakseni sinua;

my sight, and let them go forth.
2. And it shall come to pass, if they say unto thee, Whither shall we go forth? then thou shalt tell them, Thus saith the LORD; Such as are for death, to death; and such as are for the sword, to the sword; and such as are for the famine, to the famine; and such as are for the captivity, to the captivity.
3. And I will appoint over them four kinds, saith the LORD: the sword to slay, and the dogs to tear, and the fowls of the heaven, and the beasts of the earth, to devour and destroy.
4. And I will cause them to be removed into all kingdoms of the earth, because of Manasseh the son of Hezekiah king of Judah, for that which he did in Jerusalem.
5. For who shall have pity upon thee, O Jerusalem? or who shall bemoan thee? or who shall go aside to ask how thou doest?
6. Thou hast forsaken me, saith the LORD, thou art gone backward: therefore will I stretch out my hand against thee, and destroy thee; I am

minä suutun jo armahtamasta.
7. Minä tahdon viskata heitä viskimellä ulos maakunnan porteista; ja minun kansani, joka ei tahdo kääntyä menostansa, ne tahdon minä tehdä kaikki isättömiksi ja kadottaa.
8. Minulla pitää enempi leskiä oleman heidän seassansa, kuin santaa meressä; minä tahdon antaa tulla nuoren hävittäjän äitiä vastaan, julkisen hävittäjän, ja annan äkisti ja tapaturmaisesti langeta kaupungin päälle:
9. Niin että se, jolla seitsemän lasta on, pitää yksinäiseksi tuleman, ja sydämestänsä huokaaman; sillä hänen aurinkonsa pitää varhain päivällä laskeman, että hänen pitää häpiään tuleman ja häpeemän; ja ne kuin jäävät, tahdon minä antaa miekan alle heidän vihollisillensa, sanoo Herra."
10. Voi minua, äitini, ettäs minun synnytit riiteliäksi ja vastustajaksi koko maalle! En minä ole korkoa ottanut, eikä he ole minua kasvulle antaneet, kuitenkin kaikki minulle kiroilevat.
11. Herra sanoi: sinun jääneilles pitää

weary with repenting.
7. And I will fan them with a fan in the gates of the land; I will bereave them of children, I will destroy my people, since they return not from their ways.
8. Their widows are increased to me above the sand of the seas: I have brought upon them against the mother of the young men a spoiler at noonday: I have caused him to fall upon it suddenly, and terrors upon the city.
9. She that hath borne seven languisheth: she hath given up the ghost; her sun is gone down while it was yet day: she hath been ashamed and confounded: and the residue of them will I deliver to the sword before their enemies, saith the LORD.
10. Woe is me, my mother, that thou hast borne me a man of strife and a man of contention to the whole earth! I have neither lent on usury, nor men have lent to me on usury; yet every one of them doth curse me.
11. The LORD said, Verily it shall be

vielä hyvin käymän; minä tahdon joutua avukses hädän ja ahdistuksen aikana vihollista vastaan.

well with thy remnant; verily I will cause the enemy to entreat thee well in the time of evil and in the time of affliction.

12. Eikö rauta taitane särkeä sitä rautaa ja vaskea, joka pohjoisesta tulee?

12. Shall iron break the northern iron and the steel?

13. Vaan minä tahdon (ennen) antaa sinun kalus ja tavaras raatelukseksi, ilman maksoa; ja se on kaikkein sinun synteis tähden kaikissa sinun rajoissas.

13. Thy substance and thy treasures will I give to the spoil without price, and that for all thy sins, even in all thy borders.

14. Ja minä tahdon antaa sinun vietää vihollistes kanssa siihen maahan, jota et sinä tunne; sillä tuli on minun vihassani syttynyt ja pitää teidän päällänne palaman.

14. And I will make thee to pass with thine enemies into a land which thou knowest not: for a fire is kindled in mine anger, which shall burn upon you.

15. Sinä, Herra, sen tiedät, muista minua ja pidä minusta suru, ja kosta minun vihollisilleni minun puolestani, älä viivytä vihaas, ota minua vastaan; sillä sinä tiedät, että minä sinun tähtes häväistään.

15. O LORD, thou knowest: remember me, and visit me, and revenge me of my persecutors; take me not away in thy longsuffering: know that for thy sake I have suffered rebuke.

16. Sinun sanas ovat saavutetut, ja minä olen ne käsittänyt, ja sinun sanas on minulle ilo ja sydämen lohdutus; ja minä olen nimitetty sinun nimes jälkeen, Herra Jumala Zebaot.

16. Thy words were found, and I did eat them; and thy word was unto me the joy and rejoicing of mine heart: for I am called by thy name, O LORD God of hosts.

17. En minä anna itsiäni pilkkaajain pariin, enkä iloitse (heidän kanssansa), vaan olen yksinänsä sinun kätes pelvon tähden: sillä sinä vihastut raskaasti minun päälleni.

17. I sat not in the assembly of the mockers, nor rejoiced; I sat alone because of thy hand: for thou hast filled me with indignation.

18. Miksi minun ahdistukseni kestää niin kauvan, ja minun haavani ovat aivan pahat, niin ettei niitä kukaan parantaa taida? Sinä olet minulle niin kuin lähde, joka ei enään vuotaa tahdo.

18. Why is my pain perpetual, and my wound incurable, which refuseth to be healed? wilt thou be altogether unto me as a liar, and as waters that fail?

19. Sentähden sanoo Herra näin: jos sinä käännyt (minun tyköni), niin minä tahdon kääntää sinun, ja sinun pitää seisoman minun edessäni; ja jos sinä eroitat hyvän pahasta, niin sinun pitää oleman niinkuin minun suuni. Heidän pitää kääntymän sinun tykös, ja et sinä käänny heidän tykönsä.

19. Therefore thus saith the LORD, If thou return, then will I bring thee again, and thou shalt stand before me: and if thou take forth the precious from the vile, thou shalt be as my mouth: let them return unto thee; but return not thou unto them.

20. Sillä minä teen sinut vahvaksi vaskiseksi muuriksi tätä kansaa vastaan, ja he sotivat sinua vastaan, vaan ei heidän pidä sinua voittaman; sillä minä olen sinun tykönäs auttamassa sinua ja vapahtamassa sinua, sanoo Herra;

20. And I will make thee unto this people a fenced brasen wall: and they shall fight against thee, but they shall not prevail against thee: for I am with thee to save thee and to deliver thee, saith the LORD.

21. Ja tahdon sinun vapahtaa ilkiäin käsistä, ja pelastaa sinua julmain

21. And I will deliver thee out of the hand of the wicked, and I will redeem

vallasta.

thee out of the hand of the terrible.

16 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
2. Ei sinun pidä ottaman itselles vaimoa, eikä siittämän poikia eli tyttäriä tässä paikassa.
3. Sillä näin sanoo Herra niistä pojista ja tyttäristä, jotka tässä paikassa syntyvät, ja äideistä, jotka heitä synnyttävät, ja heidän isistänsä, jotka heitä tässä maassa siittävät:

1. The word of the LORD came also unto me, saying,
2. Thou shalt not take thee a wife, neither shalt thou have sons or daughters in this place.
3. For thus saith the LORD concerning the sons and concerning the daughters that are born in this place, and concerning their mothers that bare them, and concerning their fathers that begat them in this land;

4. Heidän pitää kuoleman sairaudessansa, ja ei heitä pidä itkettämän eli haudattaman, vaan heidän pitää loaksi kedolle tuleman; ja heidän pitää vielä sitte miekalla ja nälällä hukkuman, ja heidän ruumiinsa pitää linnuille taivaan alla ja eläimille maassa ruaksi tuleman.

4. They shall die of grievous deaths; they shall not be lamented; neither shall they be buried; but they shall be as dung upon the face of the earth: and they shall be consumed by the sword, and by famine; and their carcases shall be meat for the fowls of heaven, and for the beasts of the earth.

5. Sillä näin sanoo Herra: ei sinun pidä menemän murhehuoneesen, eikä menemän itkemään eli surkuttelemaan heitä; sillä minä olen

5. For thus saith the LORD, Enter not into the house of mourning, neither go to lament nor bemoan them: for I have taken away my peace from this

ottanut pois minun rauhani tältä kansalta, sanoo Herra, ja minun armoni ja laupiuteni;

6. Että sekä suuret että pienet pitää tässä maassa kuoleman, ja ei haudatuksi tuleman, ja ei yhdenkään pidä itkemän eli repimän itsiänsä, eikä ajeleman hiuksiansa heidän tähtensä.

7. Ja ei myös pidä (leipää) jaettaman murheessa, että heitä lohdutettaisiin kuolleen tähden, eikä pidä annettaman juoda lohdutusmaljasta isänsä tähden ja äitinsä tähden.

8. Ja ei pidä sinun menemän pitohuoneesen, istumaan heidän viereensä, syömään ja juomaan.

9. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä tahdon ottaa pois tästä siasta, teidän silmäinne edestä ja teidän eläissänne, ilon ja riemun äänen, yljän äänen ja morsiamen äänen.

10. Ja kuin sinä nämät kaikki tälle kansalle sanonut olet, ja he sanovat sinulle: miksi Herra uhkaa meille kaikkea tätä suurta onnettomuutta? ja

people, saith the LORD, even lovingkindness and mercies.

6. Both the great and the small shall die in this land: they shall not be buried, neither shall men lament for them, nor cut themselves, nor make themselves bald for them:

7. Neither shall men tear themselves for them in mourning, to comfort them for the dead; neither shall men give them the cup of consolation to drink for their father or for their mother.

8. Thou shalt not also go into the house of feasting, to sit with them to eat and to drink.

9. For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Behold, I will cause to cease out of this place in your eyes, and in your days, the voice of mirth, and the voice of gladness, the voice of the bridegroom, and the voice of the bride.

10. And it shall come to pass, when thou shalt shew this people all these words, and they shall say unto thee, Wherefore hath the LORD pronounced

mikä on meidän pahatekomme ja syntimme, jolla me olemme rikkoneet Herraa, meidän Jumalaamme, vastaan?

11. Niin sinun pitää sanoman heille: että teidän isänne, sanoo Herra, ovat hyljänneet minun, ja seuranneet muita jumalia, palvelleet niitä ja kumartaneet niitä; mutta minun ovat he hyljänneet, ja ei pitäneet minun lakiani.

12. Ja te teette vielä pahemmin kuin teidän isänne; sillä katso, kukin elää oman pahan sydämensä sisun jälkeen, eikä yksikään tottele minua.

13. Sentähden minä tahdon ajaa teidät pois tästä maasta siihen maahan, josta ette te eikä teidän isänne mitään tiedä, siellä saatte te palvella muita jumalia yli päivää ja yötä, ja en minä tahdo siellä armoa näyttää teille.

14. Sentähden katso, se aika tulee, sanoo Herra, ettei sitte pidä enään sanottaman: niin totta kuin Herra elää, joka Israelin lapset Egyptin maalta on johdattanut,

all this great evil against us? or what is our iniquity? or what is our sin that we have committed against the LORD our God?

11. Then shalt thou say unto them, Because your fathers have forsaken me, saith the LORD, and have walked after other gods, and have served them, and have worshipped them, and have forsaken me, and have not kept my law;

12. And ye have done worse than your fathers; for, behold, ye walk every one after the imagination of his evil heart, that they may not hearken unto me:

13. Therefore will I cast you out of this land into a land that ye know not, neither ye nor your fathers; and there shall ye serve other gods day and night; where I will not shew you favour.

14. Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that it shall no more be said, The LORD liveth, that brought up the children of Israel out of the land of Egypt;

15. Vaan, niin totta kuin Herra elää, joka Israelin lapset on johdattanut pohjan maasta ja kaikista maista, joihin hän heitä ajanut oli; sillä minä tahdon antaa heidän tulla jälleen heidän maahansa, jonka minä heidän isillensä antanut olen.

15. But, The LORD liveth, that brought up the children of Israel from the land of the north, and from all the lands whither he had driven them: and I will bring them again into their land that I gave unto their fathers.

16. Katso, minä lähetän monta kalamiestä, sanoo Herra, heitä onkimaan; ja sitte lähetän minä monta metsämiestä, heitä käsittämään kaikilla vuorilla, kaikilla kukkuloilla ja kaikissa kivirauniossa.

16. Behold, I will send for many fishers, saith the LORD, and they shall fish them; and after will I send for many hunters, and they shall hunt them from every mountain, and from every hill, and out of the holes of the rocks.

17. Sillä minun silmäni näkee kaikki heidän tiensä, ja ei ne ole peitetyt minun edessäni; ja heidän pahatekonsa on minun silmäini edessä salaamatoin.

17. For mine eyes are upon all their ways: they are not hid from my face, neither is their iniquity hid from mine eyes.

18. Ensisti pitää minun kaksinkertaisesti maksaman heidän pahat tekonsa ja syntinsä, että he ovat saastuttaneet minun maani kauhistustensa raadoilla, ja kauhistuksellansa täyttivät he minun perintöni.

18. And first I will recompense their iniquity and their sin double; because they have defiled my land, they have filled mine inheritance with the carcases of their detestable and abominable things.

19. Herra, sinä olet väkevyyteni ja voimani, ja turvani hädässä; pakanat

19. O LORD, my strength, and my fortress, and my refuge in the day of

tulevat sinun tykös maailman ääristä ja sanovat: meidän isämme ovat tosin pitäneet vääriä ja turhia jumalia, jotka ei mitään auttaa taida.

affliction, the Gentiles shall come unto thee from the ends of the earth, and shall say, Surely our fathers have inherited lies, vanity, and things wherein there is no profit.

20. Kuinka taitaa ihminen tehdä hänellensä jumalia, jotka ei kuitenkaan jumalia olekaan?

20. Shall a man make gods unto himself, and they are no gods?

21. Sentähden katso, minä tahdon opettaa heitä tällä haavalla, ja tehdä heille minun käteni ja valtani tiettäväksi; ja heidän pitää ymmärtämän, että minun nimeni on Herra.

21. Therefore, behold, I will this once cause them to know, I will cause them to know mine hand and my might; and they shall know that my name is The LORD.

17 luku

1. Juudan synti on raudalla ja kovalla timantilla kirjoitettu, ja heidän sydämensä tauluihin kaivettu, ja teidän alttarinne sarviin,

1. The sin of Judah is written with a pen of iron, and with the point of a diamond: it is graven upon the table of their heart, and upon the horns of your altars;

2. Että heidän lapsensa mieleensä johdattaisivat alttarit ja metsistöt viheriäisten puiden tykönä korkeilla vuorilla.

2. Whilst their children remember their altars and their groves by the green trees upon the high hills.

3. Mutta minä olen antava sinun korkeutes ryöviöksi, sekä vuorilla että

3. O my mountain in the field, I will give thy substance and all thy

kedoilla, sekä riistas, että kaiken sinun tavaras, niiden syntein tähden, jotka kaikissa sinun maas äärissä on tehty.
4. Ja sinun pitää tuleman ajetuksi pois sinun perinnöstäs, jonka minä sinulle antanut olen; ja minä tahdon sinun tehdä vihollisten orjaksi siinä maassa, jota et sinä tunne; sillä te olette sytyttäneet vihani tulen, joka ijankaikkisesti palava on.
5. Näin sanoo Herra: kirottu olkoon se mies, joka luottaa ihmiseen, ja panee lihan itsellensä käsivarreksi, ja jonka sydän luopuu pois Herrasta.
6. Hänen pitää tuleman niinkuin kanerva korvessa, ja ei pidä saaman nähdä tulevaista lohdutusta; ja hänen pitää asuman kuivuudessa korvessa, hedelmättömässä ja autiossa erämaassa.
7. Mutta se mies on siunattu, joka luottaa Herraan; ja Herra on hänen turvansa.
8. Hän on niinkuin se puu, joka veden reunalle on istutettu ja ojan viereen juurtunut; sillä jos vielä palavuus tulee, niin ei hän kuitenkaan pelkää, vaan sen lehdet pysyvät viheriäisinä,

treasures to the spoil, and thy high places for sin, throughout all thy borders.
4. And thou, even thyself, shalt discontinue from thine heritage that I gave thee; and I will cause thee to serve thine enemies in the land which thou knowest not: for ye have kindled a fire in mine anger, which shall burn for ever.
5. Thus saith the LORD; Cursed be the man that trusteth in man, and maketh flesh his arm, and whose heart departeth from the LORD.
6. For he shall be like the heath in the desert, and shall not see when good cometh; but shall inhabit the parched places in the wilderness, in a salt land and not inhabited.
7. Blessed is the man that trusteth in the LORD, and whose hope the LORD is.
8. For he shall be as a tree planted by the waters, and that spreadeth out her roots by the river, and shall not see when heat cometh, but her leaf shall be green; and shall not be

eikä murehdi, kuin kuiva vuosi tulee, mutta kantaa hedelmän ilman lakkaamatta.

9. Sydän on häijy ja pahanilkinen kappale ylitse kaikkein; kuka taitaa sitä tutkia?

10. Minä Herra tahdon tutkia sydämen ja koetella munaskuut ja annan kullekin hänen töittensä jälkeen ja hänen töittensä hedelmän jälkeen.

11. Sillä niinkuin lintu hautoo ja ei kuori, niin on myös se, joka väärin kalua kokoo; sillä hänen pitää jättämän sen kesken aikaansa, ja viimeiseltä tyhjäksi tuleman.

12. Mutta meidän pyhyytemme sia, (Jumalan) kunnian istuin, on aina lujana pysynyt.

13. Sinä Herra olet Israelin toivo; kaikki, jotka sinun hylkäävät, pitää häpiään tuleman; ne minusta luopuneet pitää maahan kirjoitettaman; sillä he hylkäävät Herran, joka on elävä vesilähde.

14. Paranna minua, Herra, niin minä paranen; auta sinä minua, niin minä olen autettu; sillä sinä olet minun kerskaukseni.

careful in the year of drought, neither shall cease from yielding fruit.

9. The heart is deceitful above all things, and desperately wicked: who can know it?

10. I the LORD search the heart, I try the reins, even to give every man according to his ways, and according to the fruit of his doings.

11. As the partridge sitteth on eggs, and hatcheth them not; so he that getteth riches, and not by right, shall leave them in the midst of his days, and at his end shall be a fool.

12. A glorious high throne from the beginning is the place of our sanctuary.

13. O LORD, the hope of Israel, all that forsake thee shall be ashamed, and they that depart from me shall be written in the earth, because they have forsaken the LORD, the fountain of living waters.

14. Heal me, O LORD, and I shall be healed; save me, and I shall be saved: for thou art my praise.

15. Katso, he sanovat minulle: kussa siis on Herran sana? annas nyt tulla!

15. Behold, they say unto me, Where is the word of the LORD? let it come now.

16. Mutta en minä ole paennut sinusta, minun paimeneni, niin en minä ole myös toivottanut heille surkiaa päivää, sen sinä tiedät; mitä minä saarnannut olen, se on oikea sinun edessäs.

16. As for me, I have not hastened from being a pastor to follow thee: neither have I desired the woeful day; thou knowest: that which came out of my lips was right before thee.

17. Älä ole minulle hämmästykseksi; sinä olet minun turvani hädässä.

17. Be not a terror unto me: thou art my hope in the day of evil.

18. Anna heidän häpiään tulla, jotka minua vainoovat, ja älä anna minun häpiään tulla; anna heidän peljästyä, ja älä anna minun peljästyä; anna onnetoin päivä heille tulla, ja lyö rikki heitä kaksinkertaisesti.

18. Let them be confounded that persecute me, but let not me be confounded: let them be dismayed, but let not me be dismayed: bring upon them the day of evil, and destroy them with double destruction.

19. Näin sanoi Herra minulle: mene ja seiso kansan portissa, josta Juudan kuninkaat käyvät ulos ja sisälle, ja kaikissa Jerusalemin porteissa.

19. Thus said the LORD unto me; Go and stand in the gate of the children of the people, whereby the kings of Judah come in, and by the which they go out, and in all the gates of Jerusalem;

20. Ja sano heille: kuulkaat Herran sanaa, te Juudan kuninkaat, ja kaikki Juudan ja Jerusalemin asuvaiset, jotka tästä portista sisälle käytte.

20. And say unto them, Hear ye the word of the LORD, ye kings of Judah, and all Judah, and all the inhabitants of Jerusalem, that enter in by these gates:

21. Näin sanoo Herra: kavahtakaat teitänne ja älkäät sabbatina mitään kuormaa kantako, älkäät myös viekö Jerusalemin porttein lävitse;
22. Ja älkäät viekö yhtään taakkaa sabbatina ulos teidän huoneistanne, ja älkäät tehkö mitään työtä; vaan pyhittäkäät sabbatin päivä, niinkuin minä teidän isillenne käskenyt olen.
23. Mutta ei he kuule eikä kallista korviansa, vaan tulevat kankiaksi, ettei heidän pitäisi kuuleman, eikä salliman heitänsä neuvottaa.
24. Ja pitää tapahtuman, että, jos te uskollisesti kuulette minua, sanoo Herra, niin ettette yhtään kuormaa kanna sabbatin päivänä tämän kaupungin portin lävitse; vaan pyhitätte sabbatin päivän, niin ettette myös työtä tee sinä päivänä;
25. Niin pitää myös tämän kaupungin portista käymän kuninkaat ja päämiehet ulos ja sisälle, jotka Davidin istuimella istuvat, ratsastavat ja vaeltavat sekä vaunuilla ja hevosilla he, ja heidän pääruhtinaansa, Juudan miehet ja Jerusalemin asuvaiset; ja tässä kaupungissa pitää ijankaikkisesti

21. Thus saith the LORD; Take heed to yourselves, and bear no burden on the sabbath day, nor bring it in by the gates of Jerusalem;
22. Neither carry forth a burden out of your houses on the sabbath day, neither do ye any work, but hallow ye the sabbath day, as I commanded your fathers.
23. But they obeyed not, neither inclined their ear, but made their neck stiff, that they might not hear, nor receive instruction.
24. And it shall come to pass, if ye diligently hearken unto me, saith the LORD, to bring in no burden through the gates of this city on the sabbath day, but hallow the sabbath day, to do no work therein;
25. Then shall there enter into the gates of this city kings and princes sitting upon the throne of David, riding in chariots and on horses, they, and their princes, the men of Judah, and the inhabitants of Jerusalem: and this city shall remain for ever.

asuttaman.

26. Ja pitää tuleman Juudan kaupungeista ja niistä, jotka ympäri Jerusalemin ovat, ja Benjaminin maasta, laaksoista ja vuorilta, ja lounaasta päin, ne jotka pitää viemän edes polttouhrit, uhrit, ruokauhrit ja suitsutuksen, niin myös ne, jotka pitää viemän kiitosuhrit Herran huoneesen.

26. And they shall come from the cities of Judah, and from the places about Jerusalem, and from the land of Benjamin, and from the plain, and from the mountains, and from the south, bringing burnt offerings, and sacrifices, and meat offerings, and incense, and bringing sacrifices of praise, unto the house of the LORD.

27. Mutta jollette minua kuule, niin että te pyhitätte sabbatin päivän, ja ettette yhtään taakkaa kanna Jerusalemin porteista sabbatin päivänä: niin minä sytytän tulen sen portteihin, joka Jerusalemin huoneet kuluttaman pitää, jota ei pidä sammutettaman.

27. But if ye will not hearken unto me to hallow the sabbath day, and not to bear a burden, even entering in at the gates of Jerusalem on the sabbath day; then will I kindle a fire in the gates thereof, and it shall devour the palaces of Jerusalem, and it shall not be quenched.

18 luku

1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, sanoen:

1. The word which came to Jeremiah from the LORD, saying,

2. Nouse ja mene alas savenvalajan huoneesen; siellä tahdon minä sinun antaa kuulla minun sanani.

2. Arise, and go down to the potter's house, and there I will cause thee to hear my words.

3. Ja minä menin alas savenvalajan huoneesen; ja katso, hän teki työtä

3. Then I went down to the potter's house, and, behold, he wrought a

pyöränsä päällä.
4. Ja astia, jonka hän teki savesta, särkyi savenvalajan käsissä; niin hän teki taas toisen astian, niinkuin hänelle kelpasi.
5. Niin tapahtui Herran sana minulle ja sanoi:
6. Enkö minä myös taida niin tehdä teille, te Israelin huone, kuin tämä savenvalaja, sanoo Herra? Katso, niinkuin savi on savenvalajan kädessä, niin olette te myös minun kädessäni, Israelin huone.
7. Äkisti minä puhun kansaa ja valtakuntaa vastaan, kukistaakseni, hävittääkseni ja hukuttaakseni sitä.
8. Mutta jos se kansa kääntää itsensä pahuudestansa, jota vastaan minä puhun, niin minäkin kadun sitä pahaa, jota minä ajattelin heille tehdä.
9. Ja minä puhun äkisti kansasta ja valtakunnasta, rakentaakseni ja istuttaakseni sitä.
10. Mutta jos se tekee pahaa minun edessäni, niin ettei hän kuule minun ääntäni, niin minä kadun myös sitä hyvää, jota minä heille luvannut olin

work on the wheels.
4. And the vessel that he made of clay was marred in the hand of the potter: so he made it again another vessel, as seemed good to the potter to make it.
5. Then the word of the LORD came to me, saying,
6. O house of Israel, cannot I do with you as this potter? saith the LORD. Behold, as the clay is in the potter's hand, so are ye in mine hand, O house of Israel.
7. At what instant I shall speak concerning a nation, and concerning a kingdom, to pluck up, and to pull down, and to destroy it;
8. If that nation, against whom I have pronounced, turn from their evil, I will repent of the evil that I thought to do unto them.
9. And at what instant I shall speak concerning a nation, and concerning a kingdom, to build and to plant it;
10. If it do evil in my sight, that it obey not my voice, then I will repent of the good, wherewith I said I would benefit them.

tehdä.

11. Niin sano nyt Juudan miehille ja Jerusalemin asuvaisille: näin sanoo Herra: katso, minä valmistan teille onnettomuuden, ja ajattelen jotakin teitä vastaan; sentähden kääntäköön kukin itsensä pahalta tieltänsä, ja parantakaat teidän menonne ja juonenne.

11. Now therefore go to, speak to the men of Judah, and to the inhabitants of Jerusalem, saying, Thus saith the LORD; Behold, I frame evil against you, and devise a device against you: return ye now every one from his evil way, and make your ways and your doings good.

12. Mutta he sanoivat: ei se tapahdu; vaan me tahdomme vaeltaa meidän ajatustemme jälkeen, ja tehdä kukin pahan sydämensä jälkeen.

12. And they said, There is no hope: but we will walk after our own devices, and we will every one do the imagination of his evil heart.

13. Sentähden, näin sanoo Herra: kysykäät pakanain seassa, kuka on joskus senkaltaista kuullut, että neitsy Israel niin kauhian työn tekee?

13. Therefore thus saith the LORD; Ask ye now among the heathen, who hath heard such things: the virgin of Israel hath done a very horrible thing.

14. Pitääkö kedon hylkäämän Libanonin lumen, yhden vahan tähden? Pitääkö juokseva vesi, vieraan kylmän veden tähden, siirrettämän?

14. Will a man leave the snow of Lebanon which cometh from the rock of the field? or shall the cold flowing waters that come from another place be forsaken?

15. Kuitenkin unohtaa minun kansani minun: he suitsuttavat jumalille, ja pahennuksen matkaan saattavat ilman lakkaamata, ja käyvät tallaamattomilla teillä.

15. Because my people hath forgotten me, they have burned incense to vanity, and they have caused them to stumble in their ways from the ancient paths, to walk in paths, in a way not cast up;

16. Että heidän maansa pitää autioksi tuleman, heille ijäiseksi häpiäksi; niin että jokainen, joka vaeltaa ohitse, ihmettelee ja päätänsä pudistaa.
16. To make their land desolate, and a perpetual hissing; every one that passeth thereby shall be astonished, and wag his head.

17. Sillä minä tahdon niinkuin itätuulella hajoittaa heitä heidän vihollistensa edessä; minä tahdon näyttää heille selkäni, ja en kasvojani heidän kadotuksensa päivänä.
17. I will scatter them as with an east wind before the enemy; I will shew them the back, and not the face, in the day of their calamity.

18. Mutta he sanoivat: tulkaat, ja käykäämme neuvoa pitämään Jeremiaa vastaan; sillä ei papit taida väärin mennä laissa, viisasten neuvo ei puutu, ja ei propheta taida väärin opettaa; tulkaat, lyökäämme häntä kielellä ja älkäämme totelko, mitä hän sanoo.
18. Then said they, Come, and let us devise devices against Jeremiah; for the law shall not perish from the priest, nor counsel from the wise, nor the word from the prophet. Come, and let us smite him with the tongue, and let us not give heed to any of his words.

19. Herra, ota vaari minusta, ja kuule vihollisteni ääni.
19. Give heed to me, O LORD, and hearken to the voice of them that contend with me.

20. Onko se oikein, että hyvä kostetaan pahalla? Sillä he ovat kaivaneet minun sielulleni kuopan; muista siis, kuinka minä olen seisonut sinun edessäs, ja puhunut heidän parastansa, ja käänsin sinun julmuutes heidän puolestansa.
20. Shall evil be recompensed for good? for they have digged a pit for my soul. Remember that I stood before thee to speak good for them, and to turn away thy wrath from them.

21. Rankaise siis heidän lapsiansa
21. Therefore deliver up their children

nälällä ja anna heidän miekalla langeta, että heidän vaimonsa jäisivät lapsettomiksi ja leskiksi, ja heidän miehensä lyötäisiin kuoliaaksi, ja nuoret miehet sodassa miekalla tapettaisiin;

to the famine, and pour out their blood by the force of the sword; and let their wives be bereaved of their children, and be widows; and let their men be put to death; let their young men be slain by the sword in battle.

22. Että huuto kuuluis heidän huoneistansa, että niin äkisti olet antanut tulla sotaväen heidän päällensä; sillä he ovat kaivaneet kuopan minua käsittääksensä, ja ovat virittäneet paulan minun jalkaini eteen.

22. Let a cry be heard from their houses, when thou shalt bring a troop suddenly upon them: for they have digged a pit to take me, and hid snares for my feet.

23. Ja että sinä, Herra, tiedät kaikki heidän juonensa minua vastaan, että he tahtovat minua tappaa; niin älä anna anteeksi heidän pahaa tekoansa, ja älä anna heidän syntejänsä pyyhittynä olla sinun edessäs; he olkoon kukistettuna sinun edessäs, ja tee heidän kanssansa sinun vihas jälkeen.

23. Yet, LORD, thou knowest all their counsel against me to slay me: forgive not their iniquity, neither blot out their sin from thy sight, but let them be overthrown before thee; deal thus with them in the time of thine anger.

19 luku

1. Näin sanoi Herra: mene ja osta savi-astia savenvalajalta, ja (ota kanssas muutamat) kansan

1. Thus saith the LORD, Go and get a potter's earthen bottle, and take of the ancients of the people, and of the

vanhimmista ja pappein vanhimmista.
2. Ja mene Benhinnomin laaksoon, joka on tiiliportin edessä, ja saarnaa siellä ne sanat, jotka minä sanon sinulle.
3. Ja sano: kuulkaat Herran sanaa, te Juudan kuninkaat ja Jerusalemin asuvaiset: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä tahdon antaa kovan onnen tulla tälle paikalle, että jokainen, joka sen kuulee, pitää sen hänen korvissansa soiman:
4. Että he ovat hyljänneet minun, ja antaneet tämän sian vieraalle (jumalalle) ja ovat suitsuttaneet siinä muille jumalille, joita ei he, eikä heidän isänsä eli Juudan kuninkaat tunteneet, ja ovat täyttäneet tämän sian viattomalla verellä;
5. Sillä he ovat rakentaneet korkeuksia Baalille, polttaaksensa lapsiansa tulessa Baalille polttouhriksi; jota en minä ole käskenyt eli siitä puhunut, eikä myös minun sydämeeni tullut ole.
6. Sentähden katso, se aika pitää tuleman, sanoo Herra, ettei tätä siaa pidä enään kutsuttaman Tophet, eli

ancients of the priests;
2. And go forth unto the valley of the son of Hinnom, which is by the entry of the east gate, and proclaim there the words that I shall tell thee,
3. And say, Hear ye the word of the LORD, O kings of Judah, and inhabitants of Jerusalem; Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Behold, I will bring evil upon this place, the which whosoever heareth, his ears shall tingle.
4. Because they have forsaken me, and have estranged this place, and have burned incense in it unto other gods, whom neither they nor their fathers have known, nor the kings of Judah, and have filled this place with the blood of innocents;
5. They have built also the high places of Baal, to burn their sons with fire for burnt offerings unto Baal, which I commanded not, nor spake it, neither came it into my mind:
6. Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that this place shall no more be called Tophet, nor The

Benhinnomin laaksoksi, vaan Murhalaaksoksi;
7. Sillä minä tahdon hävittää Juudan ja Jerusalemin neuvon tässä siassa, ja tahdon antaa heidän langeta miekalla heidän vihollistensa edessä ja niiden käsiin, jotka seisovat heidän henkensä perään; ja tahdon antaa heidän ruumiinsa taivaan linnuille ja eläimille kedolla ruuaksi.
8. Ja tahdon tehdä tämän kaupungin autioksi ja nauruksi, niin että kaikki, jotka käyvät tästä ohitse, pitää ihmettelemän ja viheltämän kaikkia hänen vaivojansa.
9. Minä tahdon antaa heidän syödä poikainsa ja tytärtensä lihaa, ja heidän pitää syömän toinen toisensa lihaa siinä vaivassa ja ahdistuksessa, jolla heidän vihollisensa ja ne, jotka seisovat heidän henkensä perään, heitä ahdistaman pitää.
10. Ja sinun pitää rikkoman savi-astian, niiden miesten nähden, jotka ovat menneet sinun kanssas.
11. Ja sano heille: näin sanoo Herra Zebaot: juuri niinkuin joku rikkoo savenvalajan astian, niin ettei se taida

valley of the son of Hinnom, but The valley of slaughter.
7. And I will make void the counsel of Judah and Jerusalem in this place; and I will cause them to fall by the sword before their enemies, and by the hands of them that seek their lives: and their carcases will I give to be meat for the fowls of the heaven, and for the beasts of the earth.
8. And I will make this city desolate, and an hissing; every one that passeth thereby shall be astonished and hiss because of all the plagues thereof.
9. And I will cause them to eat the flesh of their sons and the flesh of their daughters, and they shall eat every one the flesh of his friend in the siege and straitness, wherewith their enemies, and they that seek their lives, shall straiten them.
10. Then shalt thou break the bottle in the sight of the men that go with thee,
11. And shalt say unto them, Thus saith the LORD of hosts; Even so will I break this people and this city, as one

jälleen terveeksi tulla; niin tahdon minä myös rikki lyödä tämän kansan ja tämän kaupungin, ja pitää Tophetissa haudatuksi tuleman, sentähden ettei ole siaa hautaamiseen.

breaketh a potter's vessel, that cannot be made whole again: and they shall bury them in Tophet, till there be no place to bury.

12. Näin tahdon minä tehdä tälle sialle ja asuvaisille, sanoo Herra, että tämän kaupungin pitää tuleman niinkuin Tophet.

12. Thus will I do unto this place, saith the LORD, and to the inhabitants thereof, and even make this city as Tophet:

13. Vielä sitte pitää Jerusalemin huoneet ja Juudan kuninkaan huoneet juuri niin saastaisiksi tuleman, kuin se paikka Tophet, kaikkein huonetten tähden, joissa he kattoin päällä kaikelle joukolle suitsuttaneet ja muille jumalille juomauhrin uhranneet ovat.

13. And the houses of Jerusalem, and the houses of the kings of Judah, shall be defiled as the place of Tophet, because of all the houses upon whose roofs they have burned incense unto all the host of heaven, and have poured out drink offerings unto other gods.

14. Ja kuin Jeremia palasi Tophetista, johon Herra hänet lähettänyt oli ennustamaan, meni hän Herran huoneen pihaan ja sanoi kaikelle kansalle:

14. Then came Jeremiah from Tophet, whither the LORD had sent him to prophesy; and he stood in the court of the LORD'S house; and said to all the people,

15. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä annan tulla tämän kaupungin ja kaikkein hänen kaupunkeinsa päälle kaiken sen kovan onnen, jonka minä olen puhunut heitä

15. Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Behold, I will bring upon this city and upon all her towns all the evil that I have pronounced against it, because they have

vastaan; että he ovat uppiniskaiset, ja ei tahdo minun sanaani kuulla.

hardened their necks, that they might not hear my words.

20 luku

1. Mutta kun Pashur Immerin poika, pappi, joka oli ylimmäikseksi pantu Herran huoneessa, kuuli Jeremian ennustavan näitä sanoja,
2. Löi Pashur propheta Jeremiaa, ja heitti tämän vankiuteen, Benjaminin ylimmäisessä portissa, joka Herran huoneessa on.

1. Now Pashur the son of Immer the priest, who was also chief governor in the house of the LORD, heard that Jeremiah prophesied these things.
2. Then Pashur smote Jeremiah the prophet, and put him in the stocks that were in the high gate of Benjamin, which was by the house of the LORD.

3. Ja toisena päivänä otti Pashur Jeremian vankiudesta. Niin Jeremia sanoi hänelle: ei Herra kutsu sinun nimeäs Pashur, vaan Magor joka taholta.
4. Sillä näin sanoo Herra: katso, minä annan sinun kaikkein sinun ystäväis kanssa pelkoon, ja heidän pitää kaatuman vihollistensa miekan kautta, ja sen pitää sinun silmäs näkemän; ja minä olen hylkäävä koko Juudan Babelin kuninkaan käteen, jonka pitää viemän heitä Babeliin ja tappaman miekalla.

3. And it came to pass on the morrow, that Pashur brought forth Jeremiah out of the stocks. Then said Jeremiah unto him, The LORD hath not called thy name Pashur, but Magormissabib.
4. For thus saith the LORD, Behold, I will make thee a terror to thyself, and to all thy friends: and they shall fall by the sword of their enemies, and thine eyes shall behold it: and I will give all Judah into the hand of the king of Babylon, and he shall carry them captive into Babylon, and shall slay them with the sword.

5. Ja minä olen antava kaiken tämän kaupungin kalun, ynnä kaiken hänen työnsä kanssa, ja kaikki kalliit kappaleet, ja kaiken Juudan kuningasten tavaran, tahdon minä antaa heidän vihollistensa käteen, niin että heidän pitää heitä ryöstämän, ottaman pois ja viemän Babeliin.

5. Moreover I will deliver all the strength of this city, and all the labours thereof, and all the precious things thereof, and all the treasures of the kings of Judah will I give into the hand of their enemies, which shall spoil them, and take them, and carry them to Babylon.

6. Ja sinä Pashur, sinun pitää kaiken perhees kanssa menemän vankiuteen, ja menemän Babeliin; siellä pitää sinun kuoleman ja haudattaman, sinä ynnä kaikkein sinun ystäväis kanssa, joille sinä valhetta ennustanut olet.

6. And thou, Pashur, and all that dwell in thine house shall go into captivity: and thou shalt come to Babylon, and there thou shalt die, and shalt be buried there, thou, and all thy friends, to whom thou hast prophesied lies.

7. Herra, sinä olet minun yllyttänyt, ja minä olen yltynyt; sinä olet minulle juuri väkevä ollut, ja olet voittanut; mutta minä olen sentähden tullut syljetyksi joka päivä, että jokainen nauraa minua.

7. O LORD, thou hast deceived me, and I was deceived: thou art stronger than I, and hast prevailed: I am in derision daily, every one mocketh me.

8. Sillä sittekuin minä puhunut, huutanut ja saarnannut olen siitä tuskasta ja hävityksestä, on Herran sana tullut minulle pilkaksi ja nauruksi joka päivä.

8. For since I spake, I cried out, I cried violence and spoil; because the word of the LORD was made a reproach unto me, and a derision, daily.

9. Niin minä sanoin: en minä tahdo enään ajatella hänen päällensä, enkä tahdo enään saarnata hänen

9. Then I said, I will not make mention of him, nor speak any more in his name. But his word was in mine

nimeensä; mutta minun sydämessäni oli niinkuin polttavainen tuli, suljettu minun luissani, niin että minä suutuin kärsimästä, enkä enää voinut.

heart as a burning fire shut up in my bones, and I was weary with forbearing, and I could not stay.

10. Sillä minä kuulin monen panetuksen ja pelvon joka paikasta: kantakaat päälle, me tahdomme vahvasti kantaa hänen päällensä, sanovat kaikki minun ystäväni ja kumppanini, jos me taitaisimme voittaa hänen, tulla hänen kanssansa yhteen ja kostaa hänelle.

10. For I heard the defaming of many, fear on every side. Report, say they, and we will report it. All my familiars watched for my halting, saying, Peradventure he will be enticed, and we shall prevail against him, and we shall take our revenge on him.

11. Mutta Herra on minun kanssani, niinkuin väkevä sankari; sentähden pitää minun vainoojani lankeeman ja ei voittaman, vaan pitää suureen häpiään tuleman, että he niin tyhmästi toimittavat; se häpiä pitää oleman ijankaikkinen, ja ei pidä unohdettaman.

11. But the LORD is with me as a mighty terrible one: therefore my persecutors shall stumble, and they shall not prevail: they shall be greatly ashamed; for they shall not prosper: their everlasting confusion shall never be forgotten.

12. Ja nyt Herra Zebaot, sinä joka koettelet vanhurskaan, sinä tutkit munaskuut ja sydämen: anna minun nähdä kostos heistä; sillä minä olen antanut sinun haltuus minun asiani.

12. But, O LORD of hosts, that triest the righteous, and seest the reins and the heart, let me see thy vengeance on them: for unto thee have I opened my cause.

13. Veisatkaat Herralle, kiittäkäät Herraa, joka auttaa köyhän henkeä pahain käsistä.

13. Sing unto the LORD, praise ye the LORD: for he hath delivered the soul of the poor from the hand of

evildoers.

14. Kirottu olkoon se päivä, jona minä syntynyt olen; älköön se päivä olko siunattu, jona minun äitini on minun synnyttänyt.

14. Cursed be the day wherein I was born: let not the day wherein my mother bare me be blessed.

15. Kirottu olkoon se mies, joka minun isälleni sanomaa toi ja sanoi: sinä olet saanut nuoren pojan; suuresti ilahuttaaksensa häntä.

15. Cursed be the man who brought tidings to my father, saying, A man child is born unto thee; making him very glad.

16. Se mies olkoon niinkuin ne kaupungit, jotka Herra kukisti, ja ei sitä katunut; hän kuulkaan huomeneltain parun ja puolipäivänä huudon:

16. And let that man be as the cities which the LORD overthrew, and repented not: and let him hear the cry in the morning, and the shouting at noontide;

17. Ettes siis tappanut minua äitini kohdussa, että minun äitini olis ollut minun hautani, ja hänen kohtunsa olis ijankaikkisesti kantava ollut.

17. Because he slew me not from the womb; or that my mother might have been my grave, and her womb to be always great with me.

18. Miksi minä siis olen äitini kohdusta tullut, tuskaa ja sydämen surua näkemään, ja kuluttamaan päiviäni häpiällä?

18. Wherefore came I forth out of the womb to see labour and sorrow, that my days should be consumed with shame?

21 luku

1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, kuin kuningas Zedekia lähetti hänen tykönsä

1. The word which came unto Jeremiah from the LORD, when king Zedekiah sent unto him Pashur the

Pashurin Malkian pojan, ja papin Zephanian, Maesejan pojan, ja antoi hänelle sanoa:

2. Kysy Herralta meidän puolestamme; sillä Nebukadnetsar Babelin kuningas sotii meitä vastaan: jos Herra tahtoo meille tehdä kaikkein ihmettensä jälkeen, että hän menis pois meidän tyköämme.

3. Jeremia sanoi heille: näin sanokaat Zedekialle:

4. Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: katso, minä tahdon kääntää ne sota-aseet takaperin, jotka teidän käsissänne ovat, joilla te soditte Babelin kuningasta vastaan ja Kaldealaisia vastaan, jotka teidän muurinne piirittäneet ovat ympäri, ja tahdon heitä koota keskelle kaupunkia kokoon.

5. Ja minä tahdon tapella teitä vastaan ojennetulla kädellä, väkevällä käsivarrella, julmuudella, närkästyksellä ja suurella vihalla.

6. Ja tahdon lyödä tämän kaupungin asuvaisia, sekä kansaa että karjaa, niin että heidän pitää kuoleman suureen ruttoon.

son of Melchiah, and Zephaniah the son of Maaseiah the priest, saying,

2. Enquire, I pray thee, of the LORD for us; for Nebuchadrezzar king of Babylon maketh war against us; if so be that the LORD will deal with us according to all his wondrous works, that he may go up from us.

3. Then said Jeremiah unto them, Thus shall ye say to Zedekiah:

4. Thus saith the LORD God of Israel; Behold, I will turn back the weapons of war that are in your hands, wherewith ye fight against the king of Babylon, and against the Chaldeans, which besiege you without the walls, and I will assemble them into the midst of this city.

5. And I myself will fight against you with an outstretched hand and with a strong arm, even in anger, and in fury, and in great wrath.

6. And I will smite the inhabitants of this city, both man and beast: they shall die of a great pestilence.

7. Ja sitte, sanoo Herra, tahdon minä antaa Zedekian, Juudan kuninkaan, palvelioinensa ja kansoinensa, jotka tähän kaupunkiin rutolta, miekalta ja nälältä jääneet ovat, Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, käsiin, ja heidän vihollistensa käsiin, ja niiden käsiin, jotka seisovat heidän henkensä perään, että hänen pitää lyömän heitä miekan terällä, ettei siinä yhtään säästetä, eikä armoa eli laupiutta pidä oleman.

7. And afterward, saith the LORD, I will deliver Zedekiah king of Judah, and his servants, and the people, and such as are left in this city from the pestilence, from the sword, and from the famine, into the hand of Nebuchadrezzar king of Babylon, and into the hand of their enemies, and into the hand of those that seek their life: and he shall smite them with the edge of the sword; he shall not spare them, neither have pity, nor have mercy.

8. Ja sano tälle kansalle: näin sanoo Herra: katso, minä panen teidän eteenne elämän tien ja kuoleman tien.

8. And unto this people thou shalt say, Thus saith the LORD; Behold, I set before you the way of life, and the way of death.

9. Joka tässä kaupungissa asuu, hänen pitää kuoleman miekkaan, nälkään ja ruttoon; mutta joka lähtee ulos ja pakenee Kaldealaisten tykö, jotka teitä piirittävät, se saa elää ja pitää henkensä niinkuin saaliin.

9. He that abideth in this city shall die by the sword, and by the famine, and by the pestilence: but he that goeth out, and falleth to the Chaldeans that besiege you, he shall live, and his life shall be unto him for a prey.

10. Sillä minä olen asettanut kasvoni tätä kaupunkia vastaan onnettomuudeksi ja en hyväksi, sanoo Herra; hän pitää Babelin kuninkaan haltuun annettaman, että hän polttais

10. For I have set my face against this city for evil, and not for good, saith the LORD: it shall be given into the hand of the king of Babylon, and he shall burn it with fire.

hänen tulella.

11. Ja kuulkaat Herran sanaa, te Juudan kuninkaan huoneesta.

11. And touching the house of the king of Judah, say, Hear ye the word of the LORD;

12. Sinä Davidin huone, näin sanoo Herra: pitäkäät tuomio aamulla, ja auttakaat poljettua väkivaltaisen kädestä, ettei minun julmuuteni läksisi ulos niinkuin tuli, ja palaisi, niin ettei sitä yksikään sammuttaa taida, teidän pahan menonne tähden.

12. O house of David, thus saith the LORD; Execute judgment in the morning, and deliver him that is spoiled out of the hand of the oppressor, lest my fury go out like fire, and burn that none can quench it, because of the evil of your doings.

13. Katso, sanoo Herra, minä sanon sinulle, joka asut laaksoissa, vuorilla ja tasaisilla kedoilla, ja jotka sanovat: kuka tahtoo karata meidän päällemme eli tulla meidän linnoihimme?

13. Behold, I am against thee, O inhabitant of the valley, and rock of the plain, saith the LORD; which say, Who shall come down against us? or who shall enter into our habitations?

14. Minä tahdon etsiskellä teitä, sanoo Herra, teidän töidenne hedelmän jälkeen, ja tahdon tulen sytyttää teidän metsäänne, kuluttamaan kaikkia, mitä siinä ympärillä on.

14. But I will punish you according to the fruit of your doings, saith the LORD: and I will kindle a fire in the forest thereof, and it shall devour all things round about it.

22 luku

1. Näin sanoi Herra: mene alas Juudan kuninkaan huoneeseen, ja puhu siellä nämät sanat.

1. Thus saith the LORD; Go down to the house of the king of Judah, and speak there this word,

2. Ja sano: kuule Herran sanaa, sinä

2. And say, Hear the word of the

Juudan kuningas, joka istut Davidin istuimella, sekä sinä että sinun palvelias, ja sinun kansas, jotka tästä portista sisälle käytte.

3. Näin sanoo Herra: pitäkäät laki ja oikeus, ja auttakaat poljettua väkivaltaisen kädestä, ja älkäät vaivatko muukalaista, orpoja ja leskiä, ja älkäät kellenkään tehkö vääryyttä, ja älkäät vuodattako viatointa verta tässä paikassa.

4. Sillä jos te kaiketi tämän teette, niin pitää kuninkaat, jotka Davidin istuimella istuvat, tämän huoneen portista menemään sisälle, jotka ajavat vaunuilla ja hevosilla, he itse palvelioinensa ja karjoinensa.

5. Mutta jollette näitä kuule, niin olen minä itselläni vannonut, sanoo Herra: tämä huone pitää kukistettaman.

6. Sillä näin sanoo Herra Juudan kuninkaan huoneesta: Gilead, sinä olet minulle pää Libanonissa: mitämaks, minä tahdon sinun tehdä kylmille, ja laitan kaupungit olemaan ilman asuvia.

7. Ja olen määrännyt sinulle

LORD, O king of Judah, that sittest upon the throne of David, thou, and thy servants, and thy people that enter in by these gates:

3. Thus saith the LORD; Execute ye judgment and righteousness, and deliver the spoiled out of the hand of the oppressor: and do no wrong, do no violence to the stranger, the fatherless, nor the widow, neither shed innocent blood in this place.

4. For if ye do this thing indeed, then shall there enter in by the gates of this house kings sitting upon the throne of David, riding in chariots and on horses, he, and his servants, and his people.

5. But if ye will not hear these words, I swear by myself, saith the LORD, that this house shall become a desolation.

6. For thus saith the LORD unto the king's house of Judah; Thou art Gilead unto me, and the head of Lebanon: yet surely I will make thee a wilderness, and cities which are not inhabited.

7. And I will prepare destroyers

hävittäjät, kukin aseillansa, hakkaamaan maahan sinun valitut sedripuus, ja heittämään tuleen.

8. Niin pitää monta pakanaa käymän tämän kaupungin ohitse, ja sanoman keskenänsä: miksi on Herra näin tehnyt tälle suurelle kaupungille?
9. Ja pitää vastattaman: että he Herran Jumalansa liiton hyljänneet ovat, ja kumartaneet muita jumalia, ja palvelleet niitä.
10. Älkäät itkekö kuolleita, älkäät myös sureko heitä, vaan itkekäät katkerasti sitä, joka menee pois, ja ei pidä ikinä palajaman isänsä maata näkemään.
11. Sillä näin sanoo Herra Sallumista Josian, Juudan kuninkaan, pojasta, joka isänsä Josian siassa on kuningas, ja on lähtenyt tästä siasta, ettei hänen pidä tähän enään palajaman;

12. Sillä hänen pitää kuoleman siinä paikassa, johonka hän vangiksi viety on, ja ei saa tätä maata enää nähdä.
13. Voi sitä, joka ei vanhurskaudella huonettansa rakenna, vaan sioittaa

against thee, every one with his weapons: and they shall cut down thy choice cedars, and cast them into the fire.

8. And many nations shall pass by this city, and they shall say every man to his neighbour, Wherefore hath the LORD done thus unto this great city?
9. Then they shall answer, Because they have forsaken the covenant of the LORD their God, and worshipped other gods, and served them.
10. Weep ye not for the dead, neither bemoan him: but weep sore for him that goeth away: for he shall return no more, nor see his native country.

11. For thus saith the LORD touching Shallum the son of Josiah king of Judah, which reigned instead of Josiah his father, which went forth out of this place; He shall not return thither any more:

12. But he shall die in the place whither they have led him captive, and shall see this land no more.
13. Woe unto him that buildeth his house by unrighteousness, and his

asuinsiansa vääryydellä; joka antaa lähimmäisensä ilman mitään työtä tehdä, ja ei anna hänelle palkkaansa;
14. Vaan ajattelee: minä tahdon rakentaa minulle suuren huoneen ja avaran salin, ja antaa hakata akkunat siihen, ja kaarittaa sen sedripuilla, ja tehdä sen punaiseksi.
15. Ajatteletkos sinä kuningas olla, että koreilet sedripuilla? Eikö isäs ole myös syönyt ja juonut? ja pysyi kuitenkin laissa ja oikeudessa, ja menestyi.
16. Hän autti vaivaista ja köyhää oikeuteen, ja se menestyi hänelle hyvin. Eikö se ole tuta minua? sanoo Herra.
17. Mutta sinun silmäs ja sydämes ei niin ole, vaan sinun ahneutes, vuodattaakses viatonta verta, ja tehdäkses väkivaltaa ja vääryyttä.
18. Sentähden näin sanoo Herra Jojakimista Josian, Juudan kuninkaan pojasta: ei häntä pidä itkettämän: voi veljeni! voi sisareni! ei häntä pidä itkettämän; voi herra! voi kuuluisa mies!

chambers by wrong; that useth his neighbour's service without wages, and giveth him not for his work;
14. That saith, I will build me a wide house and large chambers, and cutteth him out windows; and it is cieled with cedar, and painted with vermilion.
15. Shalt thou reign, because thou closest thyself in cedar? did not thy father eat and drink, and do judgment and justice, and then it was well with him?
16. He judged the cause of the poor and needy; then it was well with him: was not this to know me? saith the LORD.
17. But thine eyes and thine heart are not but for thy covetousness, and for to shed innocent blood, and for oppression, and for violence, to do it.
18. Therefore thus saith the LORD concerning Jehoiakim the son of Josiah king of Judah; They shall not lament for him, saying, Ah my brother! or, Ah sister! they shall not lament for him, saying, Ah lord! or, Ah his glory!

19. Hän pitää haudattaman niinkuin aasi, riepoitettaman ja heitettämän ulos Jerusalemin portin eteen.
20. Mene ylös Libanoniin ja huuda, ja anna äänes kuulua Basanissa, ja huuda Abarimista; sillä kaikki rakastajas ovat surkiasti surmatut.
21. Minä olen sinulle sanonut sen, silloin kuin sinun vielä myöten kävi; mutta sinä sanoit: en minä tahdo kuulla. Juuri näin olet sinä tehnyt hamasta nuoruudestas, ettes ole kuullut minun ääntäni.
22. Tuuli ajaa pois kaikki sinun paimenes, ja sinun rakastajas menevät vangiksi; siinä pitää sinua sitte syljettämän, ja sinun pitää häpiään tuleman kaiken sinun pahuutes tähden.
23. Sinä, joka nyt asut Libanonissa, ja siellä pesää pidät sedripuissa; kuinka kauniisti sinun pitää katsoman, kuin tuska ja kipu sinulle tulee niinkuin lapsensynnyttäjän?
24. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra: jos Konia Jojakimin, Juudan kuninkaan, poika olis sinettisormus minun oikiassa kädessäni, niin minä

19. He shall be buried with the burial of an ass, drawn and cast forth beyond the gates of Jerusalem.
20. Go up to Lebanon, and cry; and lift up thy voice in Bashan, and cry from the passages: for all thy lovers are destroyed.
21. I spake unto thee in thy prosperity; but thou saidst, I will not hear. This hath been thy manner from thy youth, that thou obeyedst not my voice.
22. The wind shall eat up all thy pastors, and thy lovers shall go into captivity: surely then shalt thou be ashamed and confounded for all thy wickedness.
23. O inhabitant of Lebanon, that makest thy nest in the cedars, how gracious shalt thou be when pangs come upon thee, the pain as of a woman in travail!
24. As I live, saith the LORD, though Coniah the son of Jehoiakim king of Judah were the signet upon my right hand, yet would I pluck thee thence;

sittenkin repäisisin sinun siitä pois,

25. Ja antaisin sinun heidän käsiinsä, jotka seisovat sinun henkes perään, ja joitas pelkäät, ja Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan käsiin, ja Kaldealaisten käsiin.

25. And I will give thee into the hand of them that seek thy life, and into the hand of them whose face thou fearest, even into the hand of Nebuchadrezzar king of Babylon, and into the hand of the Chaldeans.

26. Ja tahdon ajaa sinun ja sinun äitis, joka sinun synnyttänyt on, toiseen maahsn, jossa ette syntyneet ole; ja siellä pitää teidän kuoleman.

26. And I will cast thee out, and thy mother that bare thee, into another country, where ye were not born; and there shall ye die.

27. Ja siihen maahan, jossa he mielellänsä olisivat, ei pidä heidän palajaman.

27. But to the land whereunto they desire to return, thither shall they not return.

28. Mikä viheliäinen, ylönkatsottu ja hyljätty mies on Konia? kelvotoin astia. Voi! miksi on hän ynnä siemenensä kanssa ajettu pois, ja tuntemattomaan maahan hyljätty?

28. Is this man Coniah a despised broken idol? is he a vessel wherein is no pleasure? wherefore are they cast out, he and his seed, and are cast into a land which they know not?

29. Oi maa, maa, maa, kuule Herran sanaa!

29. O earth, earth, earth, hear the word of the LORD.

30. Näin sanoo Herra: kirjoittakaat tämä mies lapsettomaksi ja onnettomaksi kaikkena hänen elinaikanansa: sillä ei hänellä pidä onnea oleman, että joku hänen siemenestänsä istuis Davidin istuimella, eli enää Juudaa hallitsis.

30. Thus saith the LORD, Write ye this man childless, a man that shall not prosper in his days: for no man of his seed shall prosper, sitting upon the throne of David, and ruling any more in Judah.

23 luku

1. Voi teitä paimenet, jotka turmelette ja hajoitatte minun laitumeni lauman! sanoo Herra.
2. Sentähden näin sanoo Herra, Israelin Jumala, niistä paimenista, jotka minun kansaani kaitsevat: te olette hajoittaneet minun laumani ja ajaneet pois, ja ette etsineet sitä; katso, minä tahdon etsiä teitä teidän pahan elämänne tähden, sanoo Herra.
3. Ja minä tahdon koota laumani tähteet kaikista maakunnista, joihin minä heidät ajanut olen, ja tahdon saattaa heitä kotia jälleen heidän asuinsioihinsa, ja heidän pitää kasvaman ja enenemän.
4. Ja minä tahdon panna heille paimenet, joiden pitää heitä kaitseman, ettei heidän enään pidä pelkäämän eli vapiseman, eikä heitä pidä ahdistettaman, sanoo Herra.
5. Katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä herätän Davidille vanhurskaan vesan, joka on kuninkaaksi tuleva, ja on hyvin

1. Woe be unto the pastors that destroy and scatter the sheep of my pasture! saith the LORD.
2. Therefore thus saith the LORD God of Israel against the pastors that feed my people; Ye have scattered my flock, and driven them away, and have not visited them: behold, I will visit upon you the evil of your doings, saith the LORD.
3. And I will gather the remnant of my flock out of all countries whither I have driven them, and will bring them again to their folds; and they shall be fruitful and increase.

4. And I will set up shepherds over them which shall feed them: and they shall fear no more, nor be dismayed, neither shall they be lacking, saith the LORD.
5. Behold, the days come, saith the LORD, that I will raise unto David a righteous Branch, and a King shall reign and prosper, and shall execute

hallitseva ja toimittava oikeuden ja vanhurskauden maan päällä.

6. Hänen aikanansa pitää Juudaa autettaman, ja Israel hyvässä turvassa asuman; ja tämä on hänen nimensä oleva kuin häntä kutsutaan: Herra meidän vanhurskautemme.

7. Sentähden katso, se aika tulee, sanoo Herra, ettei heidän pidä enään sanoman: niin totta kuin Herra elää, joka Israelin lapset johdatti Egyptin maalta;

8. Vaan niin totta kuin Herra elää, joka Israelin huoneen siemenen toi ulos ja johdatti pohjoisesta maasta ja kaikista maakunnista, joihin minä heidät ajanut olin; niin että he nyt saavat asua omassa maassansa.

9. Prophetaita vastaan: Minun sydämeni tahtoo haljeta minussa, kaikki minun luuni vapisevat. Minä olen niinkuin juopunut mies ja niinkuin se, joka viinasta horjuu, Herran edessä ja hänen pyhäin sanainsa edessä.

10. Että maa on niin täynnä huorintekiöitä, että maa niin surkia on, että hän kirottu on, ja kedot metsissä

judgment and justice in the earth.

6. In his days Judah shall be saved, and Israel shall dwell safely: and this is his name whereby he shall be called, THE LORD OUR RIGHTEOUSNESS.

7. Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that they shall no more say, The LORD liveth, which brought up the children of Israel out of the land of Egypt;

8. But, The LORD liveth, which brought up and which led the seed of the house of Israel out of the north country, and from all countries whither I had driven them; and they shall dwell in their own land.

9. Mine heart within me is broken because of the prophets; all my bones shake; I am like a drunken man, and like a man whom wine hath overcome, because of the LORD, and because of the words of his holiness.

10. For the land is full of adulterers; for because of swearing the land mourneth; the pleasant places of the

kuivuvat; ja heidän elämänsä on paha, ja ei heidän hallituksensa mitään kelpaa.
11. Sillä sekä prophetat että papit ovat pahanilkiset; ja minä löydän heidän pahuutensa minun huoneessanikin, sanoo Herra.
12. Sentähden on heidän tiensä niinkuin liukastus pimiässä, jossa heidän pitää livistelemän ja lankeeman; sillä minä tahdon antaa onnettomuuden tulla heille heidän kuritusvuotenansa, sanoo Herra.
13. Ja Samarian prophetaissa olen minä nähnyt hulluuden; sillä he ennustivat Baalin kautta, ja hukuttelivat minun kansani Israelin.
14. Mutta Jerusalemin prophetaissa näen minä kauhistuksen, kuinka he huorin tekevät ja valheessa vaeltavat, ja vahvistavat pahoja, ettei yhdenkään pitäisi pahuudestansa kääntymän; he ovat kaikki minun edessäni niinkuin Sodoma, ja sen asuvaiset niinkuin Gomorra.
15. Sentähden sanoo Herra Zebaot prophetaista näin: katso, minä tahdon syöttää heitä koiruoholla, ja antaa

wilderness are dried up, and their course is evil, and their force is not right.
11. For both prophet and priest are profane; yea, in my house have I found their wickedness, saith the LORD.
12. Wherefore their way shall be unto them as slippery ways in the darkness: they shall be driven on, and fall therein: for I will bring evil upon them, even the year of their visitation, saith the LORD.
13. And I have seen folly in the prophets of Samaria; they prophesied in Baal, and caused my people Israel to err.
14. I have seen also in the prophets of Jerusalem an horrible thing: they commit adultery, and walk in lies: they strengthen also the hands of evildoers, that none doth return from his wickedness: they are all of them unto me as Sodom, and the inhabitants thereof as Gomorrah.
15. Therefore thus saith the LORD of hosts concerning the prophets; Behold, I will feed them with

heidän juoda sappea; sillä Jerusalemin prophetaista tulee ulkokullaisuus koko maalle.

wormwood, and make them drink the water of gall: for from the prophets of Jerusalem is profaneness gone forth into all the land.

16. Näin sanoo Herra Zebaot: älkäät kuulko prophetain sanoja, jotka teille ennustavat; he pettävät teidät, sillä he saarnaavat sydämensä näkyjä, mutta ei Herran suusta.

16. Thus saith the LORD of hosts, Hearken not unto the words of the prophets that prophesy unto you: they make you vain: they speak a vision of their own heart, and not out of the mouth of the LORD.

17. He sanovat köykäisesti niille, jotka minua pilkkaavat: Herra on sen sanonut: teillä pitää rauha oleman; ja kaikille niille, jotka vaeltavat sydämensä ajatusten jälkeen, sanovat he: ei yksikään onnettomuus tule teidän päällenne.

17. They say still unto them that despise me, The LORD hath said, Ye shall have peace; and they say unto every one that walketh after the imagination of his own heart, No evil shall come upon you.

18. Sillä kuka on Herran neuvossa ollut, joka hänen sanansa nähnyt ja kuullut on? kuka kuulteli ja kuuli hänen sanansa?

18. For who hath stood in the counsel of the LORD, and hath perceived and heard his word? who hath marked his word, and heard it?

19. Katso, Herran tuuli on julmuuden kanssa tuleva, ja hirmuinen ilma on lankeeva jumalattomain pään päälle.

19. Behold, a whirlwind of the LORD is gone forth in fury, even a grievous whirlwind: it shall fall grievously upon the head of the wicked.

20. Ei Herran viha lakkaa, siihenasti kuin hän tekee ja täyttää sen mikä hänen mielessänsä oli. Viimein pitää

20. The anger of the LORD shall not return, until he have executed, and till he have performed the thoughts of his

teidän sen kyllä ymmärtämän.

heart: in the latter days ye shall consider it perfectly.

21. En minä lähettänyt prophetaita, kuitenkin he juoksivat; en minä puhunut heille, kuitenkin he ennustivat.

21. I have not sent these prophets, yet they ran: I have not spoken to them, yet they prophesied.

22. Sillä jos he olisivat pysyneet minun neuvossani, ja olisivat saarnanneet kansalleni minun sanaani, niin he olisivat heidät kääntäneet pahasta menostansa ja töidensä pahuudesta.

22. But if they had stood in my counsel, and had caused my people to hear my words, then they should have turned them from their evil way, and from the evil of their doings.

23. Enkö minä Jumala, joka läsnä olen, sanoo Herra, ja en ole se Jumala, joka kaukana on?

23. Am I a God at hand, saith the LORD, and not a God afar off?

24. Luuletkos, että joku taitaa itsensä niin salaisesti kätkeä, etten minä häntä näe? sanoo Herra; enkö minä se ole, joka täytän taivaan ja maan? sanoo Herra.

24. Can any hide himself in secret places that I shall not see him? saith the LORD. Do not I fill heaven and earth? saith the LORD.

25. Minä kuulen, että prophetat saarnaavat ja ennustavat valhetta minun nimeeni, ja sanovat: minä näin unta, minä näin unta.

25. I have heard what the prophets said, that prophesy lies in my name, saying, I have dreamed, I have dreamed.

26. Koska siis prophetat tahtovat lakata? ne jotka valhetta ennustavat, ja ennustavat oman sydämensä petoksia,

26. How long shall this be in the heart of the prophets that prophesy lies? yea, they are prophets of the deceit of their own heart;

27. Ja tahtovat, että minun kansani pitäis unhottaman minun nimeni heidän uniensa tähden, joita he toinen toisellensa saarnaavat, niinkuin heidän isänsäkin unhottivat minun nimeni Baalin tähden.

27. Which think to cause my people to forget my name by their dreams which they tell every man to his neighbour, as their fathers have forgotten my name for Baal.

28. Propheta, jolla unia on, hän saarnatkaan unia; mutta jolla on minun sanani, hän saarnatkaan minun sanaani oikein. Mitä akanat ovat nisujen suhteen? sanoo Herra.

28. The prophet that hath a dream, let him tell a dream; and he that hath my word, let him speak my word faithfully. What is the chaff to the wheat? saith the LORD.

29. Eikö minun sanani ole niinkuin tuli, sanoo Herra, ja niinkuin vasara, joka vuoren murentaa?

29. Is not my word like as a fire? saith the LORD; and like a hammer that breaketh the rock in pieces?

30. Sentähden katso, minä tahdon tehdä niitä prophetaita vastaan, sanoo Herra, jotka minun sanani toinen toiseltansa varastavat.

30. Therefore, behold, I am against the prophets, saith the LORD, that steal my words every one from his neighbour.

31. Katso, minä tahdon niitä prophetaita vastaan tehdä, sanoo Herra, jotka omia puheitansa puhuvat ja sanovat: hän on sen sanonut.

31. Behold, I am against the prophets, saith the LORD, that use their tongues, and say, He saith.

32. Katso, minä tahdon tehdä niitä vastaan, jotka pettäväisiä unia ennustavat, sanoo Herra, ja saarnaavat niitä, vietellen minun kansani valheillansa ja turhilla jutuillansa, vaikka en minä ole heitä

32. Behold, I am against them that prophesy false dreams, saith the LORD, and do tell them, and cause my people to err by their lies, and by their lightness; yet I sent them not, nor commanded them: therefore they

lähettänyt, enkä heitä käskenyt, ei myös he tälle kansalle ole ensinkään hyödylliset, sanoo Herra.

shall not profit this people at all, saith the LORD.

33. Jos tämä kansa, eli joku propheta, taikka pappi kysyy sinulta ja sanoo: Mikä on Herran kuorma? niin sinun pitää vastaaman heille: mikä kuorma? Minä tahdon heittää teidät pois, sanoo Herra.

33. And when this people, or the prophet, or a priest, shall ask thee, saying, What is the burden of the LORD? thou shalt then say unto them, What burden? I will even forsake you, saith the LORD.

34. Ja jos joku propheta, taikka pappi, elikkä kansa on sanova: tämä on Herran kuorma; sitä tahdon minä kurittaa ja hänen huonettansa.

34. And as for the prophet, and the priest, and the people, that shall say, The burden of the LORD, I will even punish that man and his house.

35. Mutta näin pitää kukin puhuman toisellensa ja sanoman keskenänsä: mitä Herra vastaa? ja mitä Herra sanoo?

35. Thus shall ye say every one to his neighbour, and every one to his brother, What hath the LORD answered? and, What hath the LORD spoken?

36. Ja älkäät sitä enään kutsuko Herran kuormaksi; sillä kullekin pitää oma sanansa oleman kuormaksi, että te niin elävän Jumalan, Herran Zebaotin, meidän Jumalamme sanan käännätte.

36. And the burden of the LORD shall ye mention no more: for every man's word shall be his burden; for ye have perverted the words of the living God, of the LORD of hosts our God.

37. Sentähden pitää sinun sanoman prophetalle näin: mitä Herra vastaa? ja mitä Herra sanoo?

37. Thus shalt thou say to the prophet, What hath the LORD answered thee? and, What hath the LORD spoken?

38. Että te sanotte: Herran kuorma, sentähden sanoo Herra näin: että te kutsutte sanan Herran kuormaksi, niin minä olen lähettänyt teidän tykönne ja antanut sanoa, ettei teidän pitänyt sitä kutsuman Herran kuormaksi.
39. Sentähden katso, minä tahdon teidät peräti unhottaa, ja heittää teitä pois ynnä kaupunkinne kanssa, jonka minä teille ja teidän isillenne antanut olen, minun kasvoini edestä;
40. Ja tahdon saattaa teitä ijankaikkiseksi pilkaksi ja ijankaikkiseksi häpiäksi, jota ei ikänä pidä unhotettaman.

38. But since ye say, The burden of the LORD; therefore thus saith the LORD; Because ye say this word, The burden of the LORD, and I have sent unto you, saying, Ye shall not say, The burden of the LORD;
39. Therefore, behold, I, even I, will utterly forget you, and I will forsake you, and the city that I gave you and your fathers, and cast you out of my presence:
40. And I will bring an everlasting reproach upon you, and a perpetual shame, which shall not be forgotten.

24 luku

1. Katso, Herra osoitti minulle kaksi fikunakoria, pantua Herran templin eteen, sittekuin Nebukadnetsar, Babelin kuningas, oli vienyt pois Jekonian Jojakimin pojan Juudan kuninkaan, ja Juudan päämiehet, työmiehet ja sepät Jerusalemista, ja tuonut Babeliin.

2. Yhdessä korissa olivat aivan hyvät

1. The LORD shewed me, and, behold, two baskets of figs were set before the temple of the LORD, after that Nebuchadrezzar king of Babylon had carried away captive Jeconiah the son of Jehoiakim king of Judah, and the princes of Judah, with the carpenters and smiths, from Jerusalem, and had brought them to Babylon.

2. One basket had very good figs,

fikunat, niinkuin ensin kypsyneet fikunat; mutta toisessa korissa olivat aivan pahat fikunat, niin ettei niitä taidettu syödä, että he olivat niin pahat.

3. Ja Herra sanoi minulle: Jeremia, mitäs näet? Minä sanoin: fikunia; hyvät fikunat ovat aivan hyvät, ja pahat ovat aivan pahat, ettei niitä taideta syödä, niin pahat ne ovat.

4. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

5. Näin sanoo Herra Israelin Jumala; niinkuin nämät fikunat ovat hyvät, niin minä tahdon myös armollisesti korjata Juudan vankeja, jotka minä tästä kaupungista olen lähettänyt Kaldean maalle hyväksi;

6. Ja tahdon armollisesti katsoa heidän puoleensa, ja tuoda heitä tähän maahan jälleen, ja rakentaa heitä ja en tahdo lyödä maahan, minä tahdon heitä istuttaa ja en repiä ylös,

7. Ja antaa heille sydämen, että he minun tuntevat, että minä olen Herra; ja he ovat minun kansani, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa; sillä heidän pitää kaikesta sydämestänsä

even like the figs that are first ripe: and the other basket had very naughty figs, which could not be eaten, they were so bad.

3. Then said the LORD unto me, What seest thou, Jeremiah? And I said, Figs; the good figs, very good; and the evil, very evil, that cannot be eaten, they are so evil.

4. Again the word of the LORD came unto me, saying,

5. Thus saith the LORD, the God of Israel; Like these good figs, so will I acknowledge them that are carried away captive of Judah, whom I have sent out of this place into the land of the Chaldeans for their good.

6. For I will set mine eyes upon them for good, and I will bring them again to this land: and I will build them, and not pull them down; and I will plant them, and not pluck them up.

7. And I will give them an heart to know me, that I am the LORD: and they shall be my people, and I will be their God: for they shall return unto me with their whole heart.

minun tyköni itsensä kääntämän.

8. Mutta niinkuin pahat fikunat ovat pahat, ettei kukaan niitä syödä taida, sanoo Herra, niin tahdon minä myös hyljätä Zedekian, Juudan kuninkaan, niin myös hänen päämiehensä, ja mitä Jerusalemiin jäänyt on, ja jotka tässä maassa vielä ovat, ja jotka Egyptin maassa asuvat.

8. And as the evil figs, which cannot be eaten, they are so evil; surely thus saith the LORD, So will I give Zedekiah the king of Judah, and his princes, and the residue of Jerusalem, that remain in this land, and them that dwell in the land of Egypt:

9. Minä tahdon saattaa heille onnettomuuden ja en tahdo antaa heidän olla jossakussa valtakunnassa maan päällä, niin että heidän pitää häpiään tuleman, sananparreksi, jutuksi ja kiroukseksi joka paikassa, kuhunka minä heidät ajava olen.

9. And I will deliver them to be removed into all the kingdoms of the earth for their hurt, to be a reproach and a proverb, a taunt and a curse, in all places whither I shall drive them.

10. Ja tahdon lähettää miekan, nälän ja ruton heidän sekaansa, siihenasti kuin heidän pitää maasta hukkuman, jonka minä heille ja heidän isillensä antanut olen.

10. And I will send the sword, the famine, and the pestilence, among them, till they be consumed from off the land that I gave unto them and to their fathers.

25 luku

1. Tämä on se sana, joka tapahtui Jeremialle koko Juudan kansasta, neljäntenä Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan vuotena, joka oli

1. The word that came to Jeremiah concerning all the people of Judah in the fourth year of Jehoiakim the son of Josiah king of Judah, that was the

ensimäinen Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, vuosi;
2. Jonka propheta Jeremia puhui kaikelle Juudan kansalle ja kaikille Jerusalemin asuvaisille, ja sanoi:

3. Herran sana on tapahtunut minulle Josian Amonin pojan, Juudan kuninkaan, kolmannesta vuodesta toistakymmentä tähän päivään asti; ja minä olen sitä kolme ajastaikaa kolmattakymmentä teille ahkerasti saarnannut, vaan ette koskaan tahtoneet kuulla.
4. Niin on myös Herra lähettänyt teidän tykönne kaikki palveliansa, prophetat, juuri ahkerasti; mutta ette kuulleet ettekä kallistaneet korvianne kuulemaan.
5. Koska hän sanoi: kääntäkäät teitänne kukin pahalta tieltänsä ja teidän pahasta menostanne, niin teidän pitää pysymän siinä maassa, jonka Herra teille ja teidän isillenne antanut on, ijankaikkisesta ijankaikkiseen.
6. Älkäät muita jumalia seuratko, niin että te palvelette ja kumarratte heitä;

first year of Nebuchadrezzar king of Babylon;
2. The which Jeremiah the prophet spake unto all the people of Judah, and to all the inhabitants of Jerusalem, saying,
3. From the thirteenth year of Josiah the son of Amon king of Judah, even unto this day, that is the three and twentieth year, the word of the LORD hath come unto me, and I have spoken unto you, rising early and speaking; but ye have not hearkened.

4. And the LORD hath sent unto you all his servants the prophets, rising early and sending them; but ye have not hearkened, nor inclined your ear to hear.
5. They said, Turn ye again now every one from his evil way, and from the evil of your doings, and dwell in the land that the LORD hath given unto you and to your fathers for ever and ever:

6. And go not after other gods to serve them, and to worship them, and

ettette minua teidän kättenne töillä vihoittaisi, ja minä teille kovan onnen saattaisin.

7. Mutta ette tahtoneet kuulla minua, sanoo Herra; että te minun kumminkin vihoititte kättenne töillä omaksi onnettomuudeksenne.

8. Sentähden sanoo Herra Zebaot: ettette kuulleet minun sanojani,

9. Katso, niin minä tahdon lähettää ja antaa tulla kaikki kansat pohjoisesta, sanoo Herra, ja palveliani Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, ja tuoda hänen tälle maalle niiden päälle, jotka siinä asuvat, ja kaiken tämän kansan päälle, joka tässä ympäristöllä on; ja tahdon antaa heidät haaskaksi ja hävitykseksi, ja vihellykseksi ja ijankaikkiseksi autioksi;

10. Ja tahdon heiltä ottaa pois kaiken ilon ja riemun äänen, yljän äänen ja morsiamen äänen, myllyn äänen, ja kynttilän valistuksen.

11. Että kaikki tämä maa pitää

provoke me not to anger with the works of your hands; and I will do you no hurt.

7. Yet ye have not hearkened unto me, saith the LORD; that ye might provoke me to anger with the works of your hands to your own hurt.

8. Therefore thus saith the LORD of hosts; Because ye have not heard my words,

9. Behold, I will send and take all the families of the north, saith the LORD, and Nebuchadrezzar the king of Babylon, my servant, and will bring them against this land, and against the inhabitants thereof, and against all these nations round about, and will utterly destroy them, and make them an astonishment, and an hissing, and perpetual desolations.

10. Moreover I will take from them the voice of mirth, and the voice of gladness, the voice of the bridegroom, and the voice of the bride, the sound of the millstones, and the light of the candle.

11. And this whole land shall be a

kylmillä ja hävitettynä oleman, ja nämät kansat pitää Babelin kuningasta palveleman seitsemänkymmentä ajastaikaa.

desolation, and an astonishment; and these nations shall serve the king of Babylon seventy years.

12. Ja pitää tapahtuman, että kuin ne seitsemänkymmentä vuotta kuluneet ovat, niin minä tahdon kostaa Babelin kuninkaalle ja tälle kansalle, sanoo Herra, heidän pahain tekoinsa tähden, siihen myös Kaldealaisten maalle, ja tehdä sen ijankaikkiseksi autioksi.

12. And it shall come to pass, when seventy years are accomplished, that I will punish the king of Babylon, and that nation, saith the LORD, for their iniquity, and the land of the Chaldeans, and will make it perpetual desolations.

13. Ja näin minä tahdon antaa tulla tämän maan päälle kaikki minun sanani, jotka minä olen puhunut häntä vastaan, kaiken sen, mikä tässä Raamatussa on kirjoitettu, jonka Jeremia kaikille kansoille on ennustanut.

13. And I will bring upon that land all my words which I have pronounced against it, even all that is written in this book, which Jeremiah hath prophesied against all the nations.

14. Ja heidän pitää myös palveleman, vaikka he voimallinen kansa ja valtiaat kuninkaat ovat. Näin tahdon minä maksaa heille heidän ansionsa jälkeen ja heidän kättensä tekoin jälkeen.

14. For many nations and great kings shall serve themselves of them also: and I will recompense them according to their deeds, and according to the works of their own hands.

15. Sillä näin sanoo Herra, Israelin Jumala, minulle: ota tämä viinamalja minun kädestäni täynnänsä vihaa, ja kaada sitä kaikille kansoille, joiden tykö minä sinun lähetän.

15. For thus saith the LORD God of Israel unto me; Take the wine cup of this fury at my hand, and cause all the nations, to whom I send thee, to drink it.

16. Että se joisivat, horjuisivat ja hokariksi tulisivat miekan edessä, jonka minä heidän sekaansa tahdon lähettää.

16. And they shall drink, and be moved, and be mad, because of the sword that I will send among them.

17. Ja minä otin maljan Herran kädestä, ja kaasin kaikille kansoille, joiden tykö Herra minun lähetti:

17. Then took I the cup at the LORD'S hand, and made all the nations to drink, unto whom the LORD had sent me:

18. Jerusalemille, Juudan kaupungeille, hänen kuninkaillensa ja päämiehillensä, että heidän pitää oleman pilkkana ja kirouksena, niinkuin tänäpänä on:

18. To wit, Jerusalem, and the cities of Judah, and the kings thereof, and the princes thereof, to make them a desolation, an astonishment, an hissing, and a curse; as it is this day;

19. Pharaolle, Egyptin kuninkaalle, palvelioinensa, ruhtinainensa ja kaikelle hänen kansallensa,

19. Pharaoh king of Egypt, and his servants, and his princes, and all his people;

20. Kaikille maille etelään päin, kaikille kuninkaille Utsin maalla, kaikille kuninkaille Philistealaisten maalla, Askalonin, Gatsan, Akaronin ja Asdodin jääneiden kanssa,

20. And all the mingled people, and all the kings of the land of Uz, and all the kings of the land of the Philistines, and Ashkelon, and Azzah, and Ekron, and the remnant of Ashdod,

21. Edomilaisille, Moabilaisille ja Ammonin lapsille,

21. Edom, and Moab, and the children of Ammon,

22. Kaikille Tyron kuninkaille, kaikille Sidonin kuninkaille, luotoin kuninkaille sillä puolen merta,

22. And all the kings of Tyrus, and all the kings of Zidon, and the kings of the isles which are beyond the sea,

23. Dedanille, Temalle, Busille ja kaikille maan äärissä asuvaisille,

23. Dedan, and Tema, and Buz, and all that are in the utmost corners,

24. kaikille Arabian kuninkaille, kaikille kuninkaille lännen puolessa, jotka korvessa asuvat,
24. And all the kings of Arabia, and all the kings of the mingled people that dwell in the desert,
25. Kaikille Simrin kuninkaille, kaikille kuninkaille Elamissa, kaikille kuninkaille Madaissa,
25. And all the kings of Zimri, and all the kings of Elam, and all the kings of the Medes,
26. Kaikille kuninkaille pohjoisessa, sekä läsnä että kaukana toinen toisensa kanssa, ja kaikille valtakunnille maan päällä, jotka maan piirin päällä ovat; ja kuningas Sesakin pitää juoman näiden jälkeen.
26. And all the kings of the north, far and near, one with another, and all the kingdoms of the world, which are upon the face of the earth: and the king of Sheshach shall drink after them.
27. Ja sano heille: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: juokaat ja juopukaat, oksentakaat ja langetkaat, ja ette taida nousta miekan edessä, jonka minä teidän sekaanne lähettää tahdon.
27. Therefore thou shalt say unto them, Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Drink ye, and be drunken, and spue, and fall, and rise no more, because of the sword which I will send among you.
28. Ja jollei he tahdo ottaa maljaa sinun kädestäs ja juoda, niin sano heille: näin sanoo Herra Zebaot: teidän pitää kaiketi juoman;
28. And it shall be, if they refuse to take the cup at thine hand to drink, then shalt thou say unto them, Thus saith the LORD of hosts; Ye shall certainly drink.
29. Sillä katso, siinä kaupungissa, joka minun nimelläni nimitetty on, rupeen minä vaivaamaan; luuletteko että teidän pitää rankaisematta pääsemän? Ei teidän pidä rankaisematta
29. For, lo, I begin to bring evil on the city which is called by my name, and should ye be utterly unpunished? Ye shall not be unpunished: for I will call for a sword upon all the inhabitants of

pääsemän; sillä minä kutsun miekan kaikkein niiden päälle, jotka maalla asuvat, sanoo Herra Zebaot.

the earth, saith the LORD of hosts.

30. Ja sinun pitää ennustaman heille kaikki nämät sanat, ja sanoman heille: Herra on kiljuva korkeudesta, ja antava kuulla äänensä pyhästä asunuinsiastansa, hän on kaiketi kiljuva majastansa, hän veisaa virren, niinkuin viinan sotkuja, kaikista maan asuvaisista,

30. Therefore prophesy thou against them all these words, and say unto them, The LORD shall roar from on high, and utter his voice from his holy habitation; he shall mightily roar upon his habitation; he shall give a shout, as they that tread the grapes, against all the inhabitants of the earth.

31. Jonka ääni on kuuluva maan ääriin; sillä Herra toimittaa pakanat oikeuden eteen, ja tahtoo tuomita kaiken lihan; jumalattomat antaa hän miekan alle, sanoo Herra.

31. A noise shall come even to the ends of the earth; for the LORD hath a controversy with the nations, he will plead with all flesh; he will give them that are wicked to the sword, saith the LORD.

32. Näin sanoo Herra Zebaot: katso, vaiva tulee kansasta kansaan, ja suuri ilma nousee maan sivusta.

32. Thus saith the LORD of hosts, Behold, evil shall go forth from nation to nation, and a great whirlwind shall be raised up from the coasts of the earth.

33. Niin pitää Herralta lyötyjä sinä päivänä oleman yhdestä maan äärestä niin toiseen asti; ei pidä heitä itkettämän eikä korjattaman, eli haudattaman, vaan pitää oleman kedolla ja loaksi tuleman.

33. And the slain of the LORD shall be at that day from one end of the earth even unto the other end of the earth: they shall not be lamented, neither gathered, nor buried; they shall be dung upon the ground.

34. Parkukaat nyt, te paimenet, huutakaat ja vieristelkäät teitänne tuhassa, te lauman valtiaat; sillä aika on tullut teitä teurastaa ja hajoittaa, ja teidän pitää putooman rikki, niinkuin kallis astia.
35. Ja ei paimenten pidä taitaman paeta, ja lauman valtiaat ei pidä pääsemän pois.
36. Niin pitää paimenet surkiasti huutaman, ja lauman valtiaat surkutteleman, että Herra on niin hävittänyt heidän laitumensa.

37. Ja heidän niittynsä, jotka niin kauniit olivat, ovat hävitetyt Herran julmalta vihalta.
38. Hän on hyljännyt majansa, niinkuin nuori jalopeura; ja heidän maansa on niin hävitetty hävittäjän vihalta ja hänen julmalta vihaltansa.

34. Howl, ye shepherds, and cry; and wallow yourselves in the ashes, ye principal of the flock: for the days of your slaughter and of your dispersions are accomplished; and ye shall fall like a pleasant vessel.
35. And the shepherds shall have no way to flee, nor the principal of the flock to escape.
36. A voice of the cry of the shepherds, and an howling of the principal of the flock, shall be heard: for the LORD hath spoiled their pasture.
37. And the peaceable habitations are cut down because of the fierce anger of the LORD.
38. He hath forsaken his covert, as the lion: for their land is desolate because of the fierceness of the oppressor, and because of his fierce anger.

26 luku

1. Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan, valtakunnan alussa tapahtui tämä sana Herralta ja sanoi:

1. In the beginning of the reign of Jehoiakim the son of Josiah king of Judah came this word from the LORD,

saying,

2. Näin sanoo Herra: seiso Herran huoneen kartanolla ja saarnaa kaikkein Juudan kaupunkien edessä, jotka tänne tulevat rukoilemaan Herran huoneessa, kaikki ne sanat, jotka minä sinulle käskenyt olen, sanoakses heille; älä mitään siitä vähennä:

2. Thus saith the LORD; Stand in the court of the LORD'S house, and speak unto all the cities of Judah, which come to worship in the LORD'S house, all the words that I command thee to speak unto them; diminish not a word:

3. Jos he mitämaks taitavat kuulla ja kääntyä kukin pahasta menostansa, että minäkin katuisin sitä pahaa, jonka minä heille ajattelin tehdä heidän pahan menonsa tähden.

3. If so be they will hearken, and turn every man from his evil way, that I may repent me of the evil, which I purpose to do unto them because of the evil of their doings.

4. Ja sano heille: näin sanoo Herra: jos ette minua kuule, niin että te vaellatte minun laissani, jonka minä olen pannut teidän eteenne,

4. And thou shalt say unto them, Thus saith the LORD; If ye will not hearken to me, to walk in my law, which I have set before you,

5. Että te kuulette minun palveliaini, prophetain sanat, jotka minä varhain ja usiasti teille lähettänyt olen, ja ette kuitenkaan tahtoneet kuulla;

5. To hearken to the words of my servants the prophets, whom I sent unto you, both rising up early, and sending them, but ye have not hearkened;

6. Niin tahdon minä tehdä tälle huoneelle niinkuin Silolle, ja tahdon tehdä tämän kaupungin kaikille pakanaoille maan päällä kiroukseksi.

6. Then will I make this house like Shiloh, and will make this city a curse to all the nations of the earth.

7. Kuin papit, prophetat ja kaikki

7. So the priests and the prophets and

kansa kuulivat Jeremian näitä sanoja puhuvan Herran huoneessa,

all the people heard Jeremiah speaking these words in the house of the LORD.

8. Ja kuin Jeremia oli lopettanut puheensa, kaiken sen, minkä Herra hänen käskenyt oli sanoa kaikelle kansalle, tarttuivat papit häneen, ja prophetat ja kaikki kansa, ja sanoivat: sinun pitää kaiketi kuoleman.

8. Now it came to pass, when Jeremiah had made an end of speaking all that the LORD had commanded him to speak unto all the people, that the priests and the prophets and all the people took him, saying, Thou shalt surely die.

9. Miksi sinä tohdit ennustaa Herran nimeen ja sanoa: niin pitää tälle huoneelle tapahtuman kuin Silollekin, ja tämä kaupunki pitää niin kylmille tuleman, ettei siinä kenkään enään asu? Ja kaikki kansa kokoontui Herran huoneessa Jeremiaa vastaan.

9. Why hast thou prophesied in the name of the LORD, saying, This house shall be like Shiloh, and this city shall be desolate without an inhabitant? And all the people were gathered against Jeremiah in the house of the LORD.

10. Kuin Juudan ruhtinaat sen kuulivat, menivät he ylös kuninkaan huoneesta Herran huoneesen, ja istuivat Herran uuden portin eteen.

10. When the princes of Judah heard these things, then they came up from the king's house unto the house of the LORD, and sat down in the entry of the new gate of the LORD'S house.

11. Ja papit ja prophetat puhuivat ruhtinasten ja kaiken kansan edessä ja sanoivat: tämä mies on kuolemaan viallinen; sillä hän on ennustanut tätä kaupunkia vastaan, niinkuin te korvillanne kuulleet olette.

11. Then spake the priests and the prophets unto the princes and to all the people, saying, This man is worthy to die; for he hath prophesied against this city, as ye have heard with your ears.

12. Mutta Jeremia puhui kaikille ruhtinaille ja kaikelle kansalle, sanoen: Herra on minun lähettänyt kaikkia näitä, joita te kuulleet olette, ennustamaan tätä huonetta ja tätä kaupunkia vastaan.

12. Then spake Jeremiah unto all the princes and to all the people, saying, The LORD sent me to prophesy against this house and against this city all the words that ye have heard.

13. Niin parantakaat nyt menonne ja olonne, ja kuulkaat Herran Jumalanne ääntä; niin tahtoo myös Herra katua sitä pahaa, jonka hän on puhunut teitä vastaan.

13. Therefore now amend your ways and your doings, and obey the voice of the LORD your God; and the LORD will repent him of the evil that he hath pronounced against you.

14. Mutta minä, katso, minä olen teidän käsissänne: tehkäät minun kanssani, niinkuin teille parhain kelpaa.

14. As for me, behold, I am in your hand: do with me as seemeth good and meet unto you.

15. Kuitenkin pitää teidän täydellisesti tietämän, että jos te minun tapatte, niin te tuotatte viattoman veren teidän päällenne, ja tämän kaupungin ja hänen asuvaistensa päälle; sillä Herra on totisesti minun lähettänyt teidän tykönne, puhumaan näitä kaikkia teidän korvainne edessä.

15. But know ye for certain, that if ye put me to death, ye shall surely bring innocent blood upon yourselves, and upon this city, and upon the inhabitants thereof: for of a truth the LORD hath sent me unto you to speak all these words in your ears.

16. Silloin sanoivat ruhtinaat ja kaikki kansa papeille ja prophetaille: ei tämä mies ole viallinen kuolemaan; sillä hän on puhunut meille Herran Jumalamme nimeen.

16. Then said the princes and all the people unto the priests and to the prophets; This man is not worthy to die: for he hath spoken to us in the name of the LORD our God.

17. Ja muutamat maan vanhimmista nousivat, ja puhuivat kaikelle kansan joukolle ja sanoivat:
18. Hiskian, Juudan kuninkaan, aikana oli yksi propheta, nimeltä Miika, Maresasta; hän puhui kaikelle Juudan kansalle ja sanoi: näin sanoo Herra Zebaot: Zion pitää kynnettämän niinkuin pelto, ja Jerusalem pitää kivirauniooksi tuleman ja templin vuori metsän kukkulaksi.
19. Antoiko Hiskia, Juudan kuningas, ja koko Juudan kansa hänen tappaa? eikö he peljänneet Herraa ja rukoilleet Herran edessä? ja Herra katui sitä pahaa, minkä hän oli puhunut heitä vastaan; sentähden me teemme aivan pahoin meidän sielujamme vastaan.
20. Oli myös yksi mies, joka ennusti Herran nimeen, Uria, Semajan poika Kirjatjearimista; hän ennusti tätä kaupunkia vastaan ja tätä maakuntaa vastaan, niinkuin Jeremiakin.

21. Mutta kuin kuningas Jojakim ja kaikki hänen voimallisensa ja valtamiehensä kuulivat hänen

17. Then rose up certain of the elders of the land, and spake to all the assembly of the people, saying,
18. Micah the Morasthite prophesied in the days of Hezekiah king of Judah, and spake to all the people of Judah, saying, Thus saith the LORD of hosts; Zion shall be plowed like a field, and Jerusalem shall become heaps, and the mountain of the house as the high places of a forest.
19. Did Hezekiah king of Judah and all Judah put him at all to death? did he not fear the LORD, and besought the LORD, and the LORD repented him of the evil which he had pronounced against them? Thus might we procure great evil against our souls.
20. And there was also a man that prophesied in the name of the LORD, Urijah the son of Shemaiah of Kirjathjearim, who prophesied against this city and against this land according to all the words of Jeremiah:
21. And when Jehoiakim the king, with all his mighty men, and all the princes, heard his words, the king

sanansa, tahtoi kuningas antaa hänen tappaa. Kuin Uria ymmärsi sen, pelkäsi hän ja pakeni ja meni Egyptiin.
22. Mutta kuningas Jojakim lähetti miehet Egyptiin, Elnatanin Akborin pojan, ja muita hänen kanssansa, (jotka menivät) Egyptiin.
23. Ja ne toivat Urian Egyptistä ja veivät kuningas Jojakimin eteen, ja hän antoi hänen tappaa miekalla, ja heittää hänen ruumiinsa yhteisen kansan hautoihin.

24. Kuitenkin oli Ahikamin, Saphanin pojan käsi Jeremian kanssa, ettei hän tullut kansan käsiin tapettaa.

sought to put him to death: but when Urijah heard it, he was afraid, and fled, and went into Egypt;
22. And Jehoiakim the king sent men into Egypt, namely, Elnathan the son of Achbor, and certain men with him into Egypt.
23. And they fetched forth Urijah out of Egypt, and brought him unto Jehoiakim the king; who slew him with the sword, and cast his dead body into the graves of the common people.
24. Nevertheless the hand of Ahikam the son of Shaphan was with Jeremiah, that they should not give him into the hand of the people to put him to death.

27 luku

1. Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan, valtakunnan alussa tapahtui tämä sana Herralta Jeremialle ja sanoi:
2. Näin sanoo Herra minulle: tee sinulles siteet ja pane kaulaas,

1. In the beginning of the reign of Jehoiakim the son of Josiah king of Judah came this word unto Jeremiah from the LORD, saying,
2. Thus saith the LORD to me; Make thee bonds and yokes, and put them upon thy neck,

3. Ja lähetä ne Edomin kuninkaalle, Moabin kuninkaalle, Ammonin lasten kuninkaalle, Tyron kuninkaalle ja Sidonin kuninkaalle, niiden sanansaattajain kanssa, jotka olivat tulleet Zedekian, Juudan kuninkaan, tykö Jerusalemiin,

3. And send them to the king of Edom, and to the king of Moab, and to the king of the Ammonites, and to the king of Tyrus, and to the king of Zidon, by the hand of the messengers which come to Jerusalem unto Zedekiah king of Judah;

4. Ja käske, että he sanovat herroillensa: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: näin pitää teidän sanoman herroillenne:

4. And command them to say unto their masters, Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Thus shall ye say unto your masters;

5. Minä olen tehnyt maan, ja ihmisen, ja eläimet, jotka maan päällä ovat, suurella voimallani ja ojennetulla käsivarrellani, ja annan sen kelle minä tahdon.

5. I have made the earth, the man and the beast that are upon the ground, by my great power and by my outstretched arm, and have given it unto whom it seemed meet unto me.

6. Mutta nyt olen minä antanut kaikki nämät maakunnat palveliani Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, käteen, ja olen myös antanut hänelle pedot maan päällä, palvelemaan häntä.

6. And now have I given all these lands into the hand of Nebuchadnezzar the king of Babylon, my servant; and the beasts of the field have I given him also to serve him.

7. Ja kaikki kansat pitää häntä palveleman, hänen poikaansa ja hänen poikansa poikaa, siihenasti kuin hänenkin maansa aika tulee; sillä monta kansaa ja suuret kuninkaat pitää häntä palveleman.

7. And all nations shall serve him, and his son, and his son's son, until the very time of his land come: and then many nations and great kings shall serve themselves of him.

8. Vaan sen kansan ja valtakunnan, joka ei tahdo palvella Babelin kuningasta Nebukadnetsaria, eikä anna niskaansa Babelin kuninkaan ikeen alle, tahdon minä kurittaa miekalla, nälällä ja rutolla, sanoo Herra, siihenasti että minä hukutan heidät hänen kätensä kautta.

8. And it shall come to pass, that the nation and kingdom which will not serve the same Nebuchadnezzar the king of Babylon, and that will not put their neck under the yoke of the king of Babylon, that nation will I punish, saith the LORD, with the sword, and with the famine, and with the pestilence, until I have consumed them by his hand.

9. Sentähden älkäät kuulko prophetaitanne, ennustajianne, unianne, tietäjiänne ja noitianne, jotka teille sanovat: ei teidän pidä palveleman Babelin kuningasta.

9. Therefore hearken not ye to your prophets, nor to your diviners, nor to your dreamers, nor to your enchanters, nor to your sorcerers, which speak unto you, saying, Ye shall not serve the king of Babylon:

10. Sillä he ennustavat teille valhetta, saattaaksensa teitä kauvas teidän maastanne; ja minä ajan silloin teitä ulos, ja teidän pitää hukkuman.

10. For they prophesy a lie unto you, to remove you far from your land; and that I should drive you out, and ye should perish.

11. Sillä kuka kansa kumartaa kaulansa Babelin kuninkaan ikeen alle ja palvelee häntä, sen tahdon minä antaa olla maassansa, että he sitä saavat nautita ja siinä asua, sanoo Herra.

11. But the nations that bring their neck under the yoke of the king of Babylon, and serve him, those will I let remain still in their own land, saith the LORD; and they shall till it, and dwell therein.

12. Ja minä puhuin kaikki nämät Zedekialle, Juudan kuninkaalle, ja

12. I spake also to Zedekiah king of Judah according to all these words,

sanoin: kumartakaat kaulanne Babelin kuninkaan ikeen alle, ja palvelkaat häntä ja hänen kansaansa, niin te saatte elää.

saying, Bring your necks under the yoke of the king of Babylon, and serve him and his people, and live.

13. Miksi te tahdotte kuolla, sinä ja sinun kansas miekalla, nälällä ja rutolla? niinkuin Herra on siitä kansasta sanonut, joka ei Babelin kuningasta palvella tahdo.

13. Why will ye die, thou and thy people, by the sword, by the famine, and by the pestilence, as the LORD hath spoken against the nation that will not serve the king of Babylon?

14. Sentähden älkäät kuulko prophetainne sanoja, jotka teille sanovat: ei teidän pidä Babelin kuningasta palveleman; sillä he ennustavat teille valhetta.

14. Therefore hearken not unto the words of the prophets that speak unto you, saying, Ye shall not serve the king of Babylon: for they prophesy a lie unto you.

15. Sillä en minä ole heitä lähettänyt, sanoo Herra; vaan he ennustavat valhetta minun nimeeni, että minä ajaisin teitä ulos, ja te hukkuisitte ynnä prophetain kanssa, jotka teille ennustavat.

15. For I have not sent them, saith the LORD, yet they prophesy a lie in my name; that I might drive you out, and that ye might perish, ye, and the prophets that prophesy unto you.

16. Ja papeille ja kaikelle tälle kansalle puhuin minä ja sanoin: näin sanoo Herra: älkäät kuulko prophetainne sanoja, jotka teille ennustavat ja sanovat: katso, Herran huoneen astiat tulevat nyt kohta jälleen Babelista; sillä he ennustavat teille valhetta.

16. Also I spake to the priests and to all this people, saying, Thus saith the LORD; Hearken not to the words of your prophets that prophesy unto you, saying, Behold, the vessels of the LORD'S house shall now shortly be brought again from Babylon: for they prophesy a lie unto you.

17. Älkäät heitä kuulko, vaan palvelkaat Babelin kuningasta, niin te saatte elää. Miksi pitäis tämän kaupungin kylmille tuleman?

17. Hearken not unto them; serve the king of Babylon, and live: wherefore should this city be laid waste?

18. Jos he ovat prophetat, ja jos heillä on Herran sana, niin rukoilkaat nyt Herralta Zebaotilta, ettei jääneet astiat Herran huoneessa ja Juudan kuninkaan huoneessa, ja Jerusalemissa myös vietäisi Babeliin.

18. But if they be prophets, and if the word of the LORD be with them, let them now make intercession to the LORD of hosts, that the vessels which are left in the house of the LORD, and in the house of the king of Judah, and at Jerusalem, go not to Babylon.

19. Sillä näin sanoo Herra Zebaot patsaista, ja merestä, ja istuimista, ja astioista, jotka vielä tähän kaupunkiin jääneet ovat,

19. For thus saith the LORD of hosts concerning the pillars, and concerning the sea, and concerning the bases, and concerning the residue of the vessels that remain in this city,

20. Joita Nebukadnetsar, Babelin kuningas ei ottanut pois, kuin hän vei pois Juudan kuninkaan Jekonian Jojakimin pojan Jerusalemista Babeliin, ja kaikki Juudan ja Jerusalemin valtamiehet:

20. Which Nebuchadnezzar king of Babylon took not, when he carried away captive Jeconiah the son of Jehoiakim king of Judah from Jerusalem to Babylon, and all the nobles of Judah and Jerusalem;

21. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, niistä astioista, jotka vielä jääneet ovat Herran huoneesen, ja kuninkaan huoneesen, ja Jerusalemiin:

21. Yea, thus saith the LORD of hosts, the God of Israel, concerning the vessels that remain in the house of the LORD, and in the house of the king of Judah and of Jerusalem;

22. Ne pitää Babeliin vietämän ja

22. They shall be carried to Babylon,

siellä pysymän siihen päivään asti, että minä etsin heitä, sanoo Herra, ja annan heidän vietää ylös ja taas tuotaa tähän paikkaan siallensa.

and there shall they be until the day that I visit them, saith the LORD; then will I bring them up, and restore them to this place.

28 luku

1. Ja tapahtui sinä vuotena, Zedekian Juudan kuninkaan valtakunnan alussa, viidentenä kuukautena neljännellä vuodella, että Hanania Assurin poika, Gibeonin propheta, puhui minulle Herran huoneessa, pappein ja kaiken kansan edessä, ja sanoi:

1. And it came to pass the same year, in the beginning of the reign of Zedekiah king of Judah, in the fourth year, and in the fifth month, that Hananiah the son of Azur the prophet, which was of Gibeon, spake unto me in the house of the LORD, in the presence of the priests and of all the people, saying,

2. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, sanoen: minä olen taittanut rikki Babelin kuninkaan ikeen,

2. Thus speaketh the LORD of hosts, the God of Israel, saying, I have broken the yoke of the king of Babylon.

3. Ja ennenkuin kaksi ajastaikaa kuluu, tahdon minä antaa tulla jälleen tähän siaan kaikki Herran huoneen astiat, jotka Nebukadnetsar, Babelin kuningas, täältä ottanut ja Babeliin vienyt on.

3. Within two full years will I bring again into this place all the vessels of the LORD'S house, that Nebuchadnezzar king of Babylon took away from this place, and carried them to Babylon:

4. Vielä sitte tahdon minä myös Jekonian Jojakimin pojan, Juudan

4. And I will bring again to this place Jeconiah the son of Jehoiakim king of

kuninkaan, ja kaikki Juudan vangit, jotka Babeliin viedyt ovat, antaa tulla tähän siaan jälleen, sanoo Herra; sillä minä tahdon taittaa rikki Babelin kuninkaan ikeen.

Judah, with all the captives of Judah, that went into Babylon, saith the LORD: for I will break the yoke of the king of Babylon.

5. Niin propheta Jeremia sanoi propheta Hananialle, pappein ja kaiken joukon läsnä ollessa, jotka seisoivat Herran huoneessa,

5. Then the prophet Jeremiah said unto the prophet Hananiah in the presence of the priests, and in the presence of all the people that stood in the house of the LORD,

6. Ja propheta Jeremia sanoi: Amen. Herra tehköön niin! Herra vahvistakoon sinun sanas, jonka ennustanut olet, että hän antais Herran huoneen astiat ja kaikki vangit tulla tähän paikkaan jällensä.

6. Even the prophet Jeremiah said, Amen: the LORD do so: the LORD perform thy words which thou hast prophesied, to bring again the vessels of the LORD'S house, and all that is carried away captive, from Babylon into this place.

7. Mutta kuule kuitenkin tätä sanaa, jonka minä puhun sinun korvais ja kaiken kansan korvain edessä puhun:

7. Nevertheless hear thou now this word that I speak in thine ears, and in the ears of all the people;

8. Ne prophetat, jotka minun edelläni ja sinun edelläs vanhasta olleet ovat, he ovat ennustaneet monta maakuntaa ja suuria valtakuntia vastaan sotaa, onnettomuutta ja ruttoa.

8. The prophets that have been before me and before thee of old prophesied both against many countries, and against great kingdoms, of war, and of evil, and of pestilence.

9. Mutta kuin propheta ennustaa rauhaa, niin tunnetaan, kuin hänen

9. The prophet which prophesieth of peace, when the word of the prophet

sanansa täytetyksi tulee, että Herra hänen totisesti on lähettänyt.

10. Niin propheta Hanania otti ikeen propheta Jeremian kaulasta ja taitti sen rikki.
11. Ja Hanania sanoi kaiken kansan edessä: näin sanoo Herra: niin tahdon minä myös taittaa rikki Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, ikeen kaikkein kansain kaulasta, ennenkuin kaksi ajastaikaa kuluneet ovat. Ja propheta Jeremia meni pois omaa tietänsä.
12. Mutta Herran sana tapahtui Jeremialle, sittenkuin propheta Hanania oli rikkonut ikeen propheta Jeremian kaulasta, ja sanoi:

13. Mene ja sano Hananialle: näin sanoo Herra: sinä olet taittanut rikki puu-ikeen, niin tee nyt rauta-ijes sen siaan.
14. Sillä näin sanoo Herra Zebaot Israelin Jumala: minä olen ripustanut rauta-ikeen kaikkien näiden kansain kaulaan, palvelemaan Nebukadnetsaria, Babelin kuningasta,

shall come to pass, then shall the prophet be known, that the LORD hath truly sent him.
10. Then Hananiah the prophet took the yoke from off the prophet Jeremiah's neck, and brake it.
11. And Hananiah spake in the presence of all the people, saying, Thus saith the LORD; Even so will I break the yoke of Nebuchadnezzar king of Babylon from the neck of all nations within the space of two full years. And the prophet Jeremiah went his way.
12. Then the word of the LORD came unto Jeremiah the prophet, after that Hananiah the prophet had broken the yoke from off the neck of the prophet Jeremiah, saying,
13. Go and tell Hananiah, saying, Thus saith the LORD; Thou hast broken the yokes of wood; but thou shalt make for them yokes of iron.
14. For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; I have put a yoke of iron upon the neck of all these nations, that they may serve Nebuchadnezzar king of Babylon; and

ja heidän pitää palveleman häntä; sillä minä olen myös antanut hänelle pedot kedolta.

they shall serve him: and I have given him the beasts of the field also.

15. Ja propheta Jeremia sanoi propheta Hananialle: kuule nyt Hanania, ei Herra ole sinua lähettänyt, ja sinä olet tehnyt, että tämä kansa luottaa valheesen.

15. Then said the prophet Jeremiah unto Hananiah the prophet, Hear now, Hananiah; The LORD hath not sent thee; but thou makest this people to trust in a lie.

16. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä tahdon ottaa sinun pois maasta; tänä vuonna pitää sinun kuoleman, sillä sinä olet puheellas kääntänyt heidät Herrasta pois.

16. Therefore thus saith the LORD; Behold, I will cast thee from off the face of the earth: this year thou shalt die, because thou hast taught rebellion against the LORD.

17. Ja niin propheta Hanania kuoli sinä vuonna, seitsemännellä kuukaudella.

17. So Hananiah the prophet died the same year in the seventh month.

29 luku

1. Nämät ovat kirjoituksen sanat, jotka Jeremia propheta lähetti Jerusalemista jääneille vanhimmille, jotka olivat viedyt pois, ja papeille, ja prophetaille ja kaikelle kansalle, jotka Nebukadnetsar oli vienyt Jerusalemista Babeliin,

1. Now these are the words of the letter that Jeremiah the prophet sent from Jerusalem unto the residue of the elders which were carried away captives, and to the priests, and to the prophets, and to all the people whom Nebuchadnezzar had carried away captive from Jerusalem to Babylon;

2. Sittekuin kuningas Jekonia ja kuningatar, kamaripalveliat, ja Juudan

2. After that Jeconiah the king, and the queen, and the eunuchs, the

ja Jerusalemin päämiehet sekä puuseppäin ja seppäin kanssa olivat pois Jerusalemista,
3. Elasan Saphanin pojan ja Gemarjan Hilkian pojan kautta, jotka Juudan kuningas Zedekia lähetti Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, tykö Babeliin; sanoen:
4. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, kaikille vangeille, jotka minä olen antanut viedä pois Jerusalemista Babeliin:

5. Rakentakaat huoneita, joissa te taidatte asua, istuttakaat puutarhoja, joissa te saisitte syödä hedelmiä.
6. Naikaat emäntiä, ja siittäkäät poikia ja tyttäriä, ja antakaat pojillenne emäntiä, ja naittakaat tyttärenne miehille, että he synnyttäisivät poikia ja tyttäriä; enentäkäät itsiänne siellä, ettette vähenisi.
7. Katsokaat sen kaupungin parasta, johonka minä olen teitä antanut vietää, ja rukoilkaat sen edestä Herraa; sillä kuin se menestyy, niin myös te menestytte.
8. Sillä näin sanoo Herra Zebaot,

princes of Judah and Jerusalem, and the carpenters, and the smiths, were departed from Jerusalem;)
3. By the hand of Elasah the son of Shaphan, and Gemariah the son of Hilkiah, (whom Zedekiah king of Judah sent unto Babylon to Nebuchadnezzar king of Babylon) saying,
4. Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel, unto all that are carried away captives, whom I have caused to be carried away from Jerusalem unto Babylon;
5. Build ye houses, and dwell in them; and plant gardens, and eat the fruit of them;
6. Take ye wives, and beget sons and daughters; and take wives for your sons, and give your daughters to husbands, that they may bear sons and daughters; that ye may be increased there, and not diminished.
7. And seek the peace of the city whither I have caused you to be carried away captives, and pray unto the LORD for it: for in the peace thereof shall ye have peace.
8. For thus saith the LORD of hosts,

Israelin Jumala: älkäät antako prophetainne, jotka teidän tykönänne ovat, ja tietäjänne pettää teitä, ja älkäät totelko unianne, joita te unissanne näette.

the God of Israel; Let not your prophets and your diviners, that be in the midst of you, deceive you, neither hearken to your dreams which ye cause to be dreamed.

9. Sillä he ennustavat teille valhetta minun nimeeni: en minä ole heitä lähettänyt, sanoo Herra.

9. For they prophesy falsely unto you in my name: I have not sent them, saith the LORD.

10. Sillä näin sanoo Herra: kuin Babelissa seitsemänkymmentä vuotta ovat kuluneet, niin minä tahdon etsiä teitä, ja herättää armollisen sanani teidän päällenne, niin että minä tahdon antaa teidän tulla tähän paikkaan jällensä.

10. For thus saith the LORD, That after seventy years be accomplished at Babylon I will visit you, and perform my good word toward you, in causing you to return to this place.

11. Sillä minä kyllä tiedän, mitkä teistä minun ajatukseni ovat, sanoo Herra: rauhan ja ei murheen ajatukset; että minä olen antava teille sen lopun, jonka te toivotte.

11. For I know the thoughts that I think toward you, saith the LORD, thoughts of peace, and not of evil, to give you an expected end.

12. Ja teidän pitää minua rukoileman, käymän ja anoman minulta, ja minä kuulen teitä.

12. Then shall ye call upon me, and ye shall go and pray unto me, and I will hearken unto you.

13. Teidän pitää etsimän minua ja löytämän minun: sillä jos te etsitte minua kaikesta sydämestänne,

13. And ye shall seek me, and find me, when ye shall search for me with all your heart.

14. Niin minä tahdon antaa itseni löytää teiltä, sanoo Herra, ja kääntää

14. And I will be found of you, saith the LORD: and I will turn away your

teidän vankiutenne, ja koota teidän kaikesta kansasta ja kaikista paikoista, joihin minä teidät ajanut olin, sanoo Herra; ja tahdon antaa teidän tulla jällensä tähän paikkaan, josta minä olen antanut viedä teitä pois.
15. Mutta jos te ajattelette: Herra on herättänyt meille prophetaita Babelissa;
16. Niin sanoo Herra näin siitä kuninkaasta, joka istuu Davidin istuimella, ja kaikesta kansasta, joka tässä kaupungissa asuu, teidän veljistänne, jotka ei teidän kanssanne lähteneet vankiuteen,
17. Näin tosin sanoo Herra Zebaot: katso, minä lähetän heidän sekaansa miekan, nälän ja ruton, ja teen heille niinkuin pahoille fikunoille, joita ei syödä taideta, että ne niin pahat ovat.
18. Ja vainoon heitä miekalla, nälällä ja rutolla, ja panen heidät kulkiaksi kaikissa valtakunnissa maan päällä, että heidän pitää tuleman kiroukseksi, ihmeeksi, häväistykseksi ja pilkaksi kaikkein kansain seassa, kuhunka minä heidät ajava olen;

captivity, and I will gather you from all the nations, and from all the places whither I have driven you, saith the LORD; and I will bring you again into the place whence I caused you to be carried away captive.
15. Because ye have said, The LORD hath raised us up prophets in Babylon;
16. Know that thus saith the LORD of the king that sitteth upon the throne of David, and of all the people that dwelleth in this city, and of your brethren that are not gone forth with you into captivity;
17. Thus saith the LORD of hosts; Behold, I will send upon them the sword, the famine, and the pestilence, and will make them like vile figs, that cannot be eaten, they are so evil.
18. And I will persecute them with the sword, with the famine, and with the pestilence, and will deliver them to be removed to all the kingdoms of the earth, to be a curse, and an astonishment, and an hissing, and a reproach, among all the nations whither I have driven them:

19. Ettei he kuulleet minun sanojani, sanoo Herra, joita minä varhain minun palveliaini prophetain kanssa heille lähettänyt olen; mutta ette tahtoneet kuulla, sanoo Herra.

19. Because they have not hearkened to my words, saith the LORD, which I sent unto them by my servants the prophets, rising up early and sending them; but ye would not hear, saith the LORD.

20. Mutta te kaikki, jotka vangittuina olette viedyt pois, jotka minä olen Jerusalemista antanut mennä Babeliin, kuulkaat Herran sanaa:

20. Hear ye therefore the word of the LORD, all ye of the captivity, whom I have sent from Jerusalem to Babylon:

21. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, Ahabia Kolajan poikaa ja Zedekiaa Maasejan poikaa vastaan, jotka teille minun nimeeni valhetta ennustavat: katso, minä annan heidät Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, käsiin, hänen pitää antaman heitä lyödä teidän silmäinne edessä.

21. Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel, of Ahab the son of Kolaiah, and of Zedekiah the son of Maaseiah, which prophesy a lie unto you in my name; Behold, I will deliver them into the hand of Nebuchadrezzar king of Babylon; and he shall slay them before your eyes;

22. Ja heitä pitää sadateltaman kaikkein Juudan vankein seassa, jotka ovat Babelissa, ja sanottaman: Herra tehköön sinulle niinkuin Zedekialle ja Ahabille, jotka Babelin kuningas antoi tulessa paistaa:

22. And of them shall be taken up a curse by all the captivity of Judah which are in Babylon, saying, The LORD make thee like Zedekiah and like Ahab, whom the king of Babylon roasted in the fire;

23. Että he tekivät hulluuden Israelissa, ja makasivat muiden emäntiä, ja saarnasivat valhetta minun nimeeni, jota en minä ollut

23. Because they have committed villany in Israel, and have committed adultery with their neighbours' wives, and have spoken lying words in my

heille käskenyt. Ja minä sen tiedän ja todistan, sanoo Herra.

24. Ja Semajaa vastaan Nehalamista pitää sinun puhuman, sanoen:
25. Näin puhuu Herra Zebaot, Israelin Jumala, sanoen: että sinä sinun nimelläs olet lähettänyt kirjoituksen kaikelle kansalle, joka on Jerusalemissa, ja papille Zephanialle Maasejan pojalle, ja kaikille papeille, ja sanonut:
26. Herra on asettanut sinun papiksi, papin Jehojadan siaan, olemaan esimiehet Herran huoneessa, ylitse kaikkein mielipuolten ennustajain, panemaan heitä vankiuteen ja jalkapuuhun.

27. Miksi et sinä siis nuhtele Jeremiaa Anatotista, joka teille ennustaa?

28. Sillä hän on lähettänyt meidän tykömme Babeliin, ja antanut meille sanoa: vielä nyt pitää oleman aikaa, rakentakaat huoneita ja asukaat niissä, ja istuttakaat puutarhoja, syödäksenne niistä hedelmiä.

name, which I have not commanded them; even I know, and am a witness, saith the LORD.
24. Thus shalt thou also speak to Shemaiah the Nehelamite, saying,
25. Thus speaketh the LORD of hosts, the God of Israel, saying, Because thou hast sent letters in thy name unto all the people that are at Jerusalem, and to Zephaniah the son of Maaseiah the priest, and to all the priests, saying,
26. The LORD hath made thee priest in the stead of Jehoiada the priest, that ye should be officers in the house of the LORD, for every man that is mad, and maketh himself a prophet, that thou shouldest put him in prison, and in the stocks.
27. Now therefore why hast thou not reproved Jeremiah of Anathoth, which maketh himself a prophet to you?
28. For therefore he sent unto us in Babylon, saying, This captivity is long: build ye houses, and dwell in them; and plant gardens, and eat the fruit of them.

29. Ja kuin pappi Zephania oli lukenut sen kirjoituksen Jeremian prophetan kuullen,
30. Niin tapahtui Herran sana Jeremialle ja sanoi:
31. Lähetä kaikkein vankein tykö ja anna heille sanoa: näin sanoo Herra Semajaa vastaan Nehalamista: että Semaja ennustaa teille, ja en kuitenkaan minä ole häntä lähettänyt, ja on tehnyt, että te luotatte valheesen,
32. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä tahdon kostaa Semajalle Nehalamista ja hänen siemenellensä, niin ettei yhdenkään pidä hänen omistansa pysymän tämän kansan seassa, eikä pidä näkemän sitä hyvää, jonka minä tahdon tehdä kansalleni, sanoo Herra; sillä hän on puheellansa kääntänyt heidät pois Herrasta.

29. And Zephaniah the priest read this letter in the ears of Jeremiah the prophet.
30. Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying,
31. Send to all them of the captivity, saying, Thus saith the LORD concerning Shemaiah the Nehelamite; Because that Shemaiah hath prophesied unto you, and I sent him not, and he caused you to trust in a lie:
32. Therefore thus saith the LORD; Behold, I will punish Shemaiah the Nehelamite, and his seed: he shall not have a man to dwell among this people; neither shall he behold the good that I will do for my people, saith the LORD; because he hath taught rebellion against the LORD.

30 luku

1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, sanoen:
2. Näin sanoo Herra Israelin Jumala, sanoen: kirjoita itselles kirjaan kaikki

1. The word that came to Jeremiah from the LORD, saying,
2. Thus speaketh the LORD God of Israel, saying, Write thee all the words

ne sanat, jotka minä puhun sinulle.

that I have spoken unto thee in a book.

3. Sillä katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä tahdon kääntää kansani vankiuden, sekä Israelin että Juudan, sanoo Herra, ja annan heidän tulla jälleen siihen maahan, jonka minä heidän isillensä antanut olen, että he sen omistaman pitää.

3. For, lo, the days come, saith the LORD, that I will bring again the captivity of my people Israel and Judah, saith the LORD: and I will cause them to return to the land that I gave to their fathers, and they shall possess it.

4. Ja nämät ovat ne sanat, jotka Herra puhui Israelista ja Juudasta.

4. And these are the words that the LORD spake concerning Israel and concerning Judah.

5. Sillä näin sanoo Herra: me kuulemme pelvon äänen, siellä on sula pelko ja ei yhtään rauhaa.

5. For thus saith the LORD; We have heard a voice of trembling, of fear, and not of peace.

6. Kysykäät nyt ja katsokaat, taitaako miehenpuoli synnyttää? Kuinkasta siis minä näen kaikkein miesten kädet lanteissansa niinkuin lapsensynnyttäjän, ja että kaikki kasvot ovat niin valjut?

6. Ask ye now, and see whether a man doth travail with child? wherefore do I see every man with his hands on his loins, as a woman in travail, and all faces are turned into paleness?

7. Voi! se on suuri päivä, ja ei ole senkaltaista ollut; ja murheen aika on Jakobissa, kuitenkin pitää heitä siitä autettaman.

7. Alas! for that day is great, so that none is like it: it is even the time of Jacob's trouble; but he shall be saved out of it.

8. Mutta sen pitää tapahtuman siihen aikaan, sanoo Herra Zebaot, että minä taitan hänen ikeensä rikki kaulastas, ja

8. For it shall come to pass in that day, saith the LORD of hosts, that I will break his yoke from off thy neck,

repäisen sinun sitees, niin ettei heidän enään siellä pidä muukalaisia palveleman;
9. Vaan heidän pitää palveleman Herraa Jumalaansa ja Davidia kuningastansa, jonka minä heille herättänyt olen.
10. Sentähden älä pelkää palveliani Jakob, sanoo Herra, ja Israel älä hämmästy! sillä katso, minä tahdon auttaa sinua kaukaa, ja sinun siementäs vankiutensa maasta, niin että Jakobin pitää tuleman jällensä, elämän rauhassa ja oleman hyvässä levossa, ja ei kenenkään pidä häntä peljättämän.
11. Sillä minä olen sinun tykönäs, sanoo Herra, auttamassa sinua; ja teloitan kaikki pakanat, joihin minä olen sinut hajoittanut; mutta en minä sinua lopeta, vaan tahdon sinua kurittaa kohtuudella, ja en tahdo sinua peräti viattomana pitää.
12. Sillä näin sanoo Herra: sinun haavas on kuoleman haava, ja sinun kipus juuri paha.
13. Ei toimita kenkään sinun asias sortajaa vastaan; ei kenkään taida

and will burst thy bonds, and strangers shall no more serve themselves of him:
9. But they shall serve the LORD their God, and David their king, whom I will raise up unto them.
10. Therefore fear thou not, O my servant Jacob, saith the LORD; neither be dismayed, O Israel: for, lo, I will save thee from afar, and thy seed from the land of their captivity; and Jacob shall return, and shall be in rest, and be quiet, and none shall make him afraid.
11. For I am with thee, saith the LORD, to save thee: though I make a full end of all nations whither I have scattered thee, yet will I not make a full end of thee: but I will correct thee in measure, and will not leave thee altogether unpunished.
12. For thus saith the LORD, Thy bruise is incurable, and thy wound is grievous.
13. There is none to plead thy cause, that thou mayest be bound up: thou

sinua parantaa.
14. Kaikki sinun rakastajas unhottavat sinun, ja ei kysy sinua; sillä minä olen lyönyt sinua, niinkuin vihollista armottomalla kurituksella, suurten pahaintekois tähden ja raskasten synteis tähden.

15. Mitäs huudat haavais tähden ja suuresta kivustas? Minä olen tämän tehnyt sinulle suurten pahaintekois ja raskasten synteis tähden.

16. Sentähden kaikki, jotka sinua ovat syöneet, heitä pitää taas syötämän, ja kaikki sinun vihollises pitää vangiksi tuleman; jotka sinua ovat ryöstäneet, pitää jälleen ryöstettämän, ja kaikki ne, jotka sinun ovat ryövänneet, tahdon minä saaliiksi antaa.
17. Mutta sinun minä jälleen parannan, ja teen terveeksi haavas, sanoo Herra, sillä he ovat sinun kutsuneet ulosajetuksi ja Zionin siksi, jota ei kenkään kysy.
18. Näin sanoo Herra: katso, minä käännän Jakobin majan vankiuden, ja armahdan hänen asumistansa; ja

hast no healing medicines.
14. All thy lovers have forgotten thee; they seek thee not; for I have wounded thee with the wound of an enemy, with the chastisement of a cruel one, for the multitude of thine iniquity; because thy sins were increased.
15. Why criest thou for thine affliction? thy sorrow is incurable for the multitude of thine iniquity: because thy sins were increased, I have done these things unto thee.
16. Therefore all they that devour thee shall be devoured; and all thine adversaries, every one of them, shall go into captivity; and they that spoil thee shall be a spoil, and all that prey upon thee will I give for a prey.

17. For I will restore health unto thee, and I will heal thee of thy wounds, saith the LORD; because they called thee an Outcast, saying, This is Zion, whom no man seeketh after.
18. Thus saith the LORD; Behold, I will bring again the captivity of Jacob's tents, and have mercy on his

kaupunki pitää jälleen mäelle rakennettaman, ja kirkon pitää oleman entisellä muodollansa.

dwellingplaces; and the city shall be builded upon her own heap, and the palace shall remain after the manner thereof.

19. Ja kiitoksen ja riemun äänen pitää siitä kuuluman; sillä minä tahdon heitä enentää ja en vähentää, minä tahdon heitä kunnioittaa, ja ei heidän pidä huonoksi tuleman.

19. And out of them shall proceed thanksgiving and the voice of them that make merry: and I will multiply them, and they shall not be few; I will also glorify them, and they shall not be small.

20. Hänen poikansa pitää oleman niinkuin ennenkin, ja hänen yhteinen kansansa pitää menestymän minun edessäni; sillä minä tahdon rangaista kaikki ne, jotka heitä vaivaavat.

20. Their children also shall be as aforetime, and their congregation shall be established before me, and I will punish all that oppress them.

21. Ja hänen ruhtinaansa pitää itse hänestä syntymän, ja hänen hallitsiansa tuleman itse hänestä. Ja minä tahdon antaa hänen lähestyä ja tulla minun eteeni; sillä kuka on se, joka minua niin sydämellisesti lähestyy? sanoo Herra.

21. And their nobles shall be of themselves, and their governor shall proceed from the midst of them; and I will cause him to draw near, and he shall approach unto me: for who is this that engaged his heart to approach unto me? saith the LORD.

22. Ja teidän pitää oleman minun kansani, ja minä olen teidän Jumalanne.

22. And ye shall be my people, and I will be your God.

23. Katso, Herran ilma on tuleva julmuudella, kauhia rajuilma on lankeeva jumalattomain pään päälle.

23. Behold, the whirlwind of the LORD goeth forth with fury, a continuing whirlwind: it shall fall with pain upon

the head of the wicked.

24. Herran julma viha ei ole taukoava, siihenasti kuin hän tekee ja toimittaa, mitä hänen mielessänsä on. Viimein pitää teidän sen kyllä ymmärtämän.

24. The fierce anger of the LORD shall not return, until he have done it, and until he have performed the intents of his heart: in the latter days ye shall consider it.

31 luku

1. Sillä ajalla, sanoo Herra, tahdon minä kaikkein Israelin sukukuntain Jumala olla; ja heidän pitää minun kansani oleman.

1. At the same time, saith the LORD, will I be the God of all the families of Israel, and they shall be my people.

2. Näin sanoo Herra: se kansa, joka miekalta jäi, on armon korvessa löytänyt siinä, että minä ahkeroitsin saattaa Israelin lepoon.

2. Thus saith the LORD, The people which were left of the sword found grace in the wilderness; even Israel, when I went to cause him to rest.

3. Herra ilmestyy minulle kaukaa: minä olen ijankaikkisella rakkaudella sinua rakastanut, sentähden olen minä vetänyt sinua puoleeni sulasta armosta.

3. The LORD hath appeared of old unto me, saying, Yea, I have loved thee with an everlasting love: therefore with lovingkindness have I drawn thee.

4. Minä tahdon rakentaa sinua jälleen, ja sinun, neitsy Israel, pitää rakennetuksi tuleman. Sinun pitää kaunistetuksi tuleman sinun kanteleillas, ja menemän niiden kanssa, jotka ilossa hyppäävät.

4. Again I will build thee, and thou shalt be built, O virgin of Israel: thou shalt again be adorned with thy tabrets, and shalt go forth in the dances of them that make merry.

5. Sinun pitää taas istuttaman viinapuita Samarian vuorilla, istuttaman ja nautitseman.

5. Thou shalt yet plant vines upon the mountains of Samaria: the planters shall plant, and shall eat them as common things.

6. Sillä vielä on se aika tuleva, että vartiat pitää Ephraimin vuorella huutaman: nouskaat, käykäämme ylös Zioniin, Herran meidän Jumalamme tykö.

6. For there shall be a day, that the watchmen upon the mount Ephraim shall cry, Arise ye, and let us go up to Zion unto the LORD our God.

7. Sillä näin sanoo Herra: huutakaat Jakobista ilolla, ja ihastukaat pakanain pään tähden: huutakaat korkiasti, ylistäkäät ja sanokaat: Herra, auta kansaas, Israelin jääneitä.

7. For thus saith the LORD; Sing with gladness for Jacob, and shout among the chief of the nations: publish ye, praise ye, and say, O LORD, save thy people, the remnant of Israel.

8. Katso, minä tahdon antaa heidän tulla pohjoisesta maakunnasta, ja tahdon heitä koota maan ääristä, sokiat, rammat, raskaat, synnyttäväiset yhdessä; niin että heidän tänne suuressa joukossa pitää tuleman jällensä.

8. Behold, I will bring them from the north country, and gather them from the coasts of the earth, and with them the blind and the lame, the woman with child and her that travaileth with child together: a great company shall return thither.

9. Heidän pitää itkien ja rukoillen tuleman, niin minä heitä johdatan. Minä tahdon heitä johdattaa vesiojain reunalla tasaista tietä, ettei he loukkaisi itseänsä; sillä minä olen Israelin isä, ja Ephraim on minun esikoiseni.

9. They shall come with weeping, and with supplications will I lead them: I will cause them to walk by the rivers of waters in a straight way, wherein they shall not stumble: for I am a father to Israel, and Ephraim is my firstborn.

10. Kuulkaat pakanat,Herran sanaa, ja julistakaat kaukana luodoissa, ja sanokaat: joka Israelin hajoitti, se kokoo hänen jälleen, ja on häntä vartioitva niinkuin paimen laumaansa.

10. Hear the word of the LORD, O ye nations, and declare it in the isles afar off, and say, He that scattered Israel will gather him, and keep him, as a shepherd doth his flock.

11. Sillä Herra on lunastava Jaakobin, ja on pelastava häntä sen kädestä, joka häntä väkevämpi on.

11. For the LORD hath redeemed Jacob, and ransomed him from the hand of him that was stronger than he.

12. He tulevat ja Zionin korkeudella veisaavat, ja heidän pitää joukolla Herran lahjain tykö tuleman, jyväin, viinan, öljyn, karitsain ja vasikkain tykö; niin että heidän sielunsa pitää oleman niinkuin kastettu yrttitarha, eikä enää surullinen oleman.

12. Therefore they shall come and sing in the height of Zion, and shall flow together to the goodness of the LORD, for wheat, and for wine, and for oil, and for the young of the flock and of the herd: and their soul shall be as a watered garden; and they shall not sorrow any more at all.

13. Silloin pitää neitseet hypyssä iloiset oleman, siihen myös nuoret miehet ynnä vanhain kanssa; sillä minä tahdon heidän murheensa iloksi kääntää, ja lohduttaa heitä, ja ilahutan heitä murheestansa.

13. Then shall the virgin rejoice in the dance, both young men and old together: for I will turn their mourning into joy, and will comfort them, and make them rejoice from their sorrow.

14. Ja minä tahdon pappien sydämet ilolla täyttää, ja minun kansani pitää minun lahjastani ravittaman, sanoo Herra.

14. And I will satiate the soul of the priests with fatness, and my people shall be satisfied with my goodness, saith the LORD.

15. Näin sanoo Herra: Raamasta

15. Thus saith the LORD; A voice was

kuuluu parkuvaisten ääni ja katkera itku; Raakel itkee lapsiansa, ja ei tahdo itsiänsä lohdutettaa lastensa tähden, ettei he ole.

16. Näin Herra sanoo näin: lakaa parkumasta ja itkemästä, ja pyyhi silmistäs kyyneleet; sillä sinun työlläs pitää palkka oleman, sanoo Herra, ja heidän pitää palajaman vihollisten maasta.

17. Ja sinun jälkeentulevaisillas pitää toivo oleman, sanoo Herra; sillä sinun lapses pitää tuleman maallensa jälleen.

18. Kyllä minä olen kuullut, kuinka Ephraim valittaa: sinä olet minua kurittanut minua, ja minä olen myös kuritettu, niinkuin hillimätöin vasikka. Palauta minua, niin minä palajan, sillä sinä, Herra, olet minun Jumalani.

19. Koska minä palautettiin, niin minä kaduin; sillä sittekuin minä taitavaksi tulin, niin minä löin lanteitani. Minä olin häväisty ja häpeen myös, sillä minun täytyy kärsiä nuoruuteni pilkkaa.

20. Eikö Ephraim ole rakas poikani ja ihana lapseni? Sillä minä kyllä hyvin

heard in Ramah, lamentation, and bitter weeping; Rahel weeping for her children refused to be comforted for her children, because they were not.

16. Thus saith the LORD; Refrain thy voice from weeping, and thine eyes from tears: for thy work shall be rewarded, saith the LORD; and they shall come again from the land of the enemy.

17. And there is hope in thine end, saith the LORD, that thy children shall come again to their own border.

18. I have surely heard Ephraim bemoaning himself thus; Thou hast chastised me, and I was chastised, as a bullock unaccustomed to the yoke: turn thou me, and I shall be turned; for thou art the LORD my God.

19. Surely after that I was turned, I repented; and after that I was instructed, I smote upon my thigh: I was ashamed, yea, even confounded, because I did bear the reproach of my youth.

20. Is Ephraim my dear son? is he a pleasant child? for since I spake

muistan, mitä minä hänelle puhunut olen; sentähden minun sydämeni halkee laupiudesta hänen kohtaansa, että minä kaiketi armahdan häntä, sanoo Herra.

21. Pane sinulles muistomerkit, ja aseta sinulles murheenmuisto, ja kohenna sydämes oikialle tielle, jota sinun vaeltaman pitää. Palaja, neitsy Israel, palaja näiden sinun kaupunkeis tykö.

22. Kuinka kauvan sinä tahdot eksyksissä käydä, sinä vastahakoinen tytär? Sillä Herra on jotakin uutta maalla luova, vaimon pitää miestä piirittämän.

23. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: Vielä täm sana sanotaan Juudan maassa ja hänen kaupungeissansa, kun minä heidän vankiutensa kääntävä olen: Herra siunatkoon sinua, sinä vanhurskauden asumus, sinä pyhä vuori.

24. Ja Juuda ynnä kaikkein hänen kaupunkeinsa kanssa pitää siellä asuman, niin myös peltomiehet, ja jotka laumansa kanssa vaeltavat.

25. Sillä minä tahdon väsyneen sielut

against him, I do earnestly remember him still: therefore my bowels are troubled for him; I will surely have mercy upon him, saith the LORD.

21. Set thee up waymarks, make thee high heaps: set thine heart toward the highway, even the way which thou wentest: turn again, O virgin of Israel, turn again to these thy cities.

22. How long wilt thou go about, O thou backsliding daughter? for the LORD hath created a new thing in the earth, A woman shall compass a man.

23. Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; As yet they shall use this speech in the land of Judah and in the cities thereof, when I shall bring again their captivity; The LORD bless thee, O habitation of justice, and mountain of holiness.

24. And there shall dwell in Judah itself, and in all the cities thereof together, husbandmen, and they that go forth with flocks.

25. For I have satiated the weary

virvoittaa, ja murheelliset sielut ravita.

soul, and I have replenished every sorrowful soul.

26. Sentähden minä heräsin ja katselin, jossa minä olin makiasti maannut.

26. Upon this I awaked, and beheld; and my sleep was sweet unto me.

27. Katso, aika tulee, sanoo Herra, että minä tahdon Israelin huoneen ja Juudan huoneen kylvää ihmisen siemenellä ja karjan siemenellä.

27. Behold, the days come, saith the LORD, that I will sow the house of Israel and the house of Judah with the seed of man, and with the seed of beast.

28. Ja pitää tapahtuman, että niinkuin minä olin valpas heitä hävittämään, repimään, raatelemaan, kadottamaan ja rankaisemaan: niin minä myös tahdon valpas olla heitä rakentamaan ja istuttamaan, sanoo Herra.

28. And it shall come to pass, that like as I have watched over them, to pluck up, and to break down, and to throw down, and to destroy, and to afflict; so will I watch over them, to build, and to plant, saith the LORD.

29. Ei silloin enään pidä sanottaman: isät ovat happamia viinamarjoja syöneet, ja lasten hampaat ovat huoltuneet.

29. In those days they shall say no more, The fathers have eaten a sour grape, and the children's teeth are set on edge.

30. Vaan jokaisen pitää pahan tekonsa tähden kuoleman, ja kuka ihminen syö happamia viinamrjoja, hänen hampaansa pitää huoltuman.

30. But every one shall die for his own iniquity: every man that eateth the sour grape, his teeth shall be set on edge.

31. Katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä teen uuden liiton Israelin huoneen kanssa ja Juudan huoneen kanssa.

31. Behold, the days come, saith the LORD, that I will make a new covenant with the house of Israel, and with the house of Judah:

32. En senkaltaista kuin entinen liitto oli, jonka minä heidän isäinsä kanssa tein, kun minä heidän käteensä rupesin, heitä Egyptin maalta johdattaakseni; jota liittoa ei he pitäneet, ja minä vallitsin heitä, sanoo Herra.

32. Not according to the covenant that I made with their fathers in the day that I took them by the hand to bring them out of the land of Egypt; which my covenant they brake, although I was an husband unto them, saith the LORD:

33. Mutta tämän pitää se liitto oleman, jonka minä Israelin huoneen kanssa teen tämän ajan perästä, sanoo Herra: minä tahdon minun lakini antaa heidän sydämeensä ja sen ehidän mieliinsä kirjoittaa; ja minä tahdon olla heidän Jumalansa, ja heidän pitää minun kansani oleman.

33. But this shall be the covenant that I will make with the house of Israel; After those days, saith the LORD, I will put my law in their inward parts, and write it in their hearts; and will be their God, and they shall be my people.

34. Ja ei pidä kenenkään lähimmäistänsä opettaman, eikä veli veljeänsä, ja sanoman: tunne Herraa; sillä heidän pitää kaikkein minun tunteman, sekä pienten että suurten, sanoo Herra; sillä minä tahdon hedän pahat tekonsa antaa anteeksi, ja en ikinä enään muista heidän syntejänsä.

34. And they shall teach no more every man his neighbour, and every man his brother, saying, Know the LORD: for they shall all know me, from the least of them unto the greatest of them, saith the LORD: for I will forgive their iniquity, and I will remember their sin no more.

35. Näin sanoo Herra, joka auringon antaa päivällä valkeudeksi, kuun ja tähtien järjestyksen yöllä valkeudeksi: joka meren liikuttaa, että hänen aaltonsa pauhaavat, Herra Zebaot on

35. Thus saith the LORD, which giveth the sun for a light by day, and the ordinances of the moon and of the stars for a light by night, which divideth the sea when the waves

hänen nimensä:

36. Kun senkaltaiset säädyt minun edestäni hukkuvat, sanoo Herra,silloin myös Israelin siemenen pitää puuttuman, ettei se ole enään kansa minun edessäni ijankaikkisesti.

37. Näin sanoo Herra: jos taivasta taidetaan ylhäällä mitata, ja maan perustusta alhaalla tyynni tutkiskella; niin myös minä tahdon heittää pois koko Israelin siemenen kaikkein, niiden tähden, mitkä he tehneet ovat, sanoo Herra.

38. Katso, aika tulee, sanoo Herra, että Herran kaupunki rakennetaan jälleen Hananeelintornista Kulmaporttiin asti.

39. Ja mittanuora pitää siellä kohdastansa käymänhamaan Garebin kukkulaan asti, ja käymän ympäri Goaan.

40. Ja kaiken ruumiisten ja tuhkalaakson, ja kaikki pellot, hamaan Kidronin ojaan saakka, ja hamaan Hevosportin kulmaan, itään päin, pitää Herralle pyhä oleman, niin ettei sitä ikänä särjetä eli rikota.

thereof roar; The LORD of hosts is his name:

36. If those ordinances depart from before me, saith the LORD, then the seed of Israel also shall cease from being a nation before me for ever.

37. Thus saith the LORD; If heaven above can be measured, and the foundations of the earth searched out beneath, I will also cast off all the seed of Israel for all that they have done, saith the LORD.

38. Behold, the days come, saith the LORD, that the city shall be built to the LORD from the tower of Hananeel unto the gate of the corner.

39. And the measuring line shall yet go forth over against it upon the hill Gareb, and shall compass about to Goath.

40. And the whole valley of the dead bodies, and of the ashes, and all the fields unto the brook of Kidron, unto the corner of the horse gate toward the east, shall be holy unto the LORD; it shall not be plucked up, nor thrown

down any more for ever.

32 luku

1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, kymmenentenä Zedekian, Juudan kininkaan, vuonna, joka on Nebukadnetsarin kahdeksastoistakymmenes vuosi.

1. The word that came to Jeremiah from the LORD in the tenth year of Zedekiah king of Judah, which was the eighteenth year of Nebuchadrezzar.

2. Silloin Babelin kuninkaan sotajoukko piiritti Jerusalemin; mutta propheta Jeremia oli vankina pihassa vankihuoneen edessä, joka oli Juudan kuninkaan huoneessa.

2. For then the king of Babylon's army besieged Jerusalem: and Jeremiah the prophet was shut up in the court of the prison, which was in the king of Judah's house.

3. Johonka Zedekia, Juudan kuningas, oli antanut panna hänen, sanoen: miksi sinä ennustat ja sanot: näitä sanoo Herra: katso, minä annan tämän kaupungin Babelin kuninkaan käsiin, ja hän on voittava sen?

3. For Zedekiah king of Judah had shut him up, saying, Wherefore dost thou prophesy, and say, Thus saith the LORD, Behold, I will give this city into the hand of the king of Babylon, and he shall take it;

4. Ja Zedekian, Juudan kuninkaan, ei pidä kaldealaisilta pääsemän, vaan minä kaiketi annan hänen Babelin kuninkaan käsiin, niin että hänen pitää suusta suuhun häntä puhutteleman, ja silmillänsä hänen silmänsä näkemän.

4. And Zedekiah king of Judah shall not escape out of the hand of the Chaldeans, but shall surely be delivered into the hand of the king of Babylon, and shall speak with him mouth to mouth, and his eyes shall behold his eyes;

5. Ja hänen pitää viemän Zedekian

5. And he shall lead Zedekiah to

Babeliin; siellä hänen pitää myös pysymän, siihenasti kuin minä etsin häntä, sanoo Herra. Vaikka te soditte kaldealaisia vastaan, ei sen kuitenkaan pidä teille menestyvän.

Babylon, and there shall he be until I visit him, saith the LORD: though ye fight with the Chaldeans, ye shall not prosper.

6. Ja Jeremia sanoi: Herran sana on tapahtunut minulle ja sanoi:

6. And Jeremiah said, The word of the LORD came unto me, saying,

7. Katso, Hanamel Sallumin, sinun setäs poika, tulee sinun tykös, ja on sanova: osta minun peltoni Anatotissa, sillä sinulla on lähimmäinen oikeus sitä ostaa.

7. Behold, Hanameel the son of Shallum thine uncle shall come unto thee, saying, Buy thee my field that is in Anathoth: for the right of redemption is thine to buy it.

8. Ja niin Hanamel minun setäni poika tuli minun tyköni, niinkuin Herra oli sanonut, pihalla vankihuoneen edessä, ja sanoi minulle: osta minun peltoni Anatotissa, joka on Benjaminin maalla; sillä sinulla on siihen perintö-oikeus, ja sinä olet lähimmäinen: osta se sinulles.Niin minä ymmärsin, sen olevan Herran sanan.

8. So Hanameel mine uncle's son came to me in the court of the prison according to the word of the LORD, and said unto me, Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the country of Benjamin: for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself. Then I knew that this was the word of the LORD.

9. Ja ostin Hanamelilta minun setäni pojalta pellon, joka on Anatotissa, ja punnitsin hänelle rahaa seitsemäntoista sikliä ja kymmenen hopea penninkiä.

9. And I bought the field of Hanameel my uncle's son, that was in Anathoth, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

10. Ja kirjoitin kirjaan, ja vahvistin sen

10. And I subscribed the evidence,

sinetillä, ja otin todistukset, ja punnitsin rahan vaa'alla.

and sealed it, and took witnesses, and weighed him the money in the balances.

11. Ja otin sinetillä vahvistetun kauppakirjan tyköni, oikeuden ja tavan jälkeen, ja myös avoimen kirjan,

11. So I took the evidence of the purchase, both that which was sealed according to the law and custom, and that which was open:

12. Ja annoin kauppakirjan Barukille Neerijan pojalle, Mahsejan pojan, Hanamelin, minun setäni pojan silmäin edessää ja todistajain silmäin edessä, jotka kauppakirjan allekirjoittaneet olivat, ja kaikkien Juudalaisten silmäin edessä, jotka pihassa vankihuoneen edessä asuivat.

12. And I gave the evidence of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Maaseiah, in the sight of Hanameel mine uncle's son, and in the presence of the witnesses that subscribed the book of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the prison.

13. ja minä käskin Barukia heidän silmäinsä edessä ja sanoin:

13. And I charged Baruch before them, saying,

14. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: ota nämä kirjat, tämä sinetillä vahvistettu kauppakirja, ja tämä avoin kirja, ja pane ne saviastiaan, että ne olisivat kauvan aikaa tallella.

14. Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Take these evidences, this evidence of the purchase, both which is sealed, and this evidence which is open; and put them in an earthen vessel, that they may continue many days.

15. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: vielä nyt pitää ostettaman huoneita, peltoja ja viinamäkiä tässä maassa.

15. For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Houses and fields and vineyards shall be possessed again in this land.

16. Ja kun minä olin antanut Baarukille Nerian pojalle kauppakirjan, rukoilin minä Herraa ja sanoin:

16. Now when I had delivered the evidence of the purchase unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the LORD, saying,

17. Ah Herra, Herra! katso, sinä olet tehnyt taivaat ja maan suurella voimallas ja ojennetulla käsivarrellas; ei ole mitään sinulle mahdotonta.

17. Ah Lord GOD! behold, thou hast made the heaven and the earth by thy great power and stretched out arm, and there is nothing too hard for thee:

18. Sinä, joka monelle tuhannelle teet hyvin, ja kostat isäin pahat teot heidän lastensa helmaan heidän jälkeensä; sinä suuri ja väkevä Jumala, Zebaot on sinun nimes,

18. Thou shewest lovingkindness unto thousands, and recompensest the iniquity of the fathers into the bosom of their children after them: the Great, the Mighty God, the LORD of hosts, is his name,

19. Suuri neuvossa ja väkevä töissä, ja sinun silmäs ovat avoinna kaikkein ihmisten lasten teiden päälle, antaakses kullekin heidän menonsa jälkeen ja heidän töittensä hedelmän jälkeen.

19. Great in counsel, and mighty in work: for thine eyes are open upon all the ways of the sons of men: to give every one according to his ways, and according to the fruit of his doings:

20. Sinä, joka Egyptin maalla merkkejä ja ihmeitä teit, ja aina tähän päivään asti, sekä Israelin että ihmisten kanssa, ja teit sinulles nimen, niinkuin se tänäpänä on.

20. Which hast set signs and wonders in the land of Egypt, even unto this day, and in Israel, and among other men; and hast made thee a name, as at this day;

21. Sinä veit kansas Israelin ulos Egyptin maalta merkeillä ja ihmeillä ja väkevällä kädellä, ojennetulla

21. And hast brought forth thy people Israel out of the land of Egypt with signs, and with wonders, and with a

käsivarrella, ja suurella pelvolla,

22. Ja annoit heille tämän maan, jonka sinä heidän isillensä vannonut olit, sen heille antaakses: maan, joka rieskaa ja hunajaa vuosi.

23. Ja koska he sinne tulivat ja omistivat sen, ei he kuulleet sinun ääntäs, eikä vaeltaneet sinun lakisi jälkeen; ja kaikkea mitä sinä käskenyt olit heidän tehdä, ei he sitä tehneet; sentähden sinä annoit myös kaiken tämän onnettomuuden heille tapahtua.

24. Katso, tämä kaupunki on piiritetty, niin että se pitää voitettaman, ja kaupunki annettaman Kaldealaisten käsiin, jotka sotivat sitä vastaan miekalla, nälällä ja rutolla; ja niinkuin sinä olet sanonut, niin nyt tapahtuu, sen sinä näet.

25. Ja sinä Herra, Herra, sanoit minulle: osta sinulles pelto rahalla, ja ota todistukset, vaikka kaupunki pitää annettaman joutuu Kkaldealaisten käsiin.

26. Ja Herran sana tapahtui Jeremialle

strong hand, and with a stretched out arm, and with great terror;

22. And hast given them this land, which thou didst swear to their fathers to give them, a land flowing with milk and honey;

23. And they came in, and possessed it; but they obeyed not thy voice, neither walked in thy law; they have done nothing of all that thou commandedst them to do: therefore thou hast caused all this evil to come upon them:

24. Behold the mounts, they are come unto the city to take it; and the city is given into the hand of the Chaldeans, that fight against it, because of the sword, and of the famine, and of the pestilence: and what thou hast spoken is come to pass; and, behold, thou seest it.

25. And thou hast said unto me, O Lord GOD, Buy thee the field for money, and take witnesses; for the city is given into the hand of the Chaldeans.

26. Then came the word of the LORD

ja sanoi:
27. Katso, minä Herra olen kaiken lihan Jumala: pitäsikö minulle jotain oleman mahdotointa?
28. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä annan tämän kaupungin Kaldealaisten käsiin ja Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan käteen, ja hän on sen voittava.
29. Ja kaldealaisten, jotka sotivat tätä kaupunkia vastaan, pitää tänne tuleman, ja sytyttävät tämän kaupungin tuleen ja polttavat sen niine taloineen, ja tähän kaupunkiin tulen sytyttämän, ja polttaman sen huoneinensa, kussa he Baalille kattoin pällä suitsuttaneet, ja muille jumalille juomauhreja uhranneet ovat, minua vihoittaaksensa.
30. Sillä Israelin lapset ja Juudan lapset ovat tosin nuoruudestansa tehneet pahaa minun silmäini edessä; ja Israelin lapset ovat vihoittaneet minun kättensä töillä, sanoo Herra.

31. Siitä ajasta, kuin tämä kaupunki rakennettiin, niin tähän päivään asti, on hän tehnyt minun vihaiseksi ja

unto Jeremiah, saying,
27. Behold, I am the LORD, the God of all flesh: is there any thing too hard for me?
28. Therefore thus saith the LORD; Behold, I will give this city into the hand of the Chaldeans, and into the hand of Nebuchadrezzar king of Babylon, and he shall take it:
29. And the Chaldeans, that fight against this city, shall come and set fire on this city, and burn it with the houses, upon whose roofs they have offered incense unto Baal, and poured out drink offerings unto other gods, to provoke me to anger.

30. For the children of Israel and the children of Judah have only done evil before me from their youth: for the children of Israel have only provoked me to anger with the work of their hands, saith the LORD.
31. For this city hath been to me as a provocation of mine anger and of my fury from the day that they built it

julmaksi, niin että minun tyätyi heittää hänen pois kasvojeni edestä,
32. Kaikkein Israelin lasten ja Juudan lasten pahuuden tähden, jonka he ovat tehneet, minua vihoittaaksensa, he ja heidän kuninkaansa, ruhtinaansa, pappinsa ja prophetansa, sekä Juudan miehet ja Jerusalemin asuvaiset.
33. He ovat kääntäneet selkänsä minulle ja ei kasvojansa; vaikka minä annoin aikanansa ja alinomaa opettaa heitä, mutta ei he tahtoneet kuulla eikä oppia ottaa.
34. Päälliseksi he ovat panneet kauhistuksensa siihen huoneeseen, jolla minusta on nimi, saastuttakksensa sitä.
35. Ja ovat rakentaneet Baalin korkeuksia Ben-Hinnomin laaksossa, polttaakseen poikiansa ja tyttäriänsä Molokille, jota en minä ole heidän käskenyt, eiä myös ole minun mieleeni johtunut, että heidän tämän kauhistuksen piti tekemän, jolal he Juudan saattivat syntiä tekemään.
36. Ja nyt sentähden sanoo Herra, Israelin Jumala näin tästä

even unto this day; that I should remove it from before my face,
32. Because of all the evil of the children of Israel and of the children of Judah, which they have done to provoke me to anger, they, their kings, their princes, their priests, and their prophets, and the men of Judah, and the inhabitants of Jerusalem.
33. And they have turned unto me the back, and not the face: though I taught them, rising up early and teaching them, yet they have not hearkened to receive instruction.
34. But they set their abominations in the house, which is called by my name, to defile it.
35. And they built the high places of Baal, which are in the valley of the son of Hinnom, to cause their sons and their daughters to pass through the fire unto Molech; which I commanded them not, neither came it into my mind, that they should do this abomination, to cause Judah to sin.
36. And now therefore thus saith the LORD, the God of Israel, concerning

kaupungista, josta te sanotte, että hän pitää miekan, nälän ja ruton kautta Babelin kuninkaan käsiin annettaman.

this city, whereof ye say, It shall be delivered into the hand of the king of Babylon by the sword, and by the famine, and by the pestilence;

37. Katso, minä tahdon heidät koota kaikista maakunnista, joihin minä olen heitä sysännyt pois suuressa vihassani, hirmuisuudessani ja julmuudessani ja tahdon tuottaa heitä jälleen tähän paikkaan, että heidän turvallisesti asuman pitää;

37. Behold, I will gather them out of all countries, whither I have driven them in mine anger, and in my fury, and in great wrath; and I will bring them again unto this place, and I will cause them to dwell safely:

38. Ja heidän pitää minun kansani oleman, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa.

38. And they shall be my people, and I will be their God:

39. Ja tahdon heille yhden sydämen ja yhden tien antaa, että he pelkäisivät minua kaikkena elinaikanansa, että heille ja heidän lapsillensa heidän jälkeensä pitäsi hyvästi käymän.

39. And I will give them one heart, and one way, that they may fear me for ever, for the good of them, and of their children after them:

40. Ja tahdon ijankaikkisen liiton tehdä heidän kanssansa, niin etten minä lakkaa heille hyvää tekemästä; ja tahdon minun pelkoni antaa heidän sydämihinsä, ettei he poikkeaisi minusta.

40. And I will make an everlasting covenant with them, that I will not turn away from them, to do them good; but I will put my fear in their hearts, that they shall not depart from me.

41. Ja se pitää minun iloni oleman, että heille hyvää teen; ja tahdon heitä tähän maahan istuttaa uskollisesti,

41. Yea, I will rejoice over them to do them good, and I will plant them in this land assuredly with my whole

kaikesta minun sydämestäni ja kaikesta sielustani.

heart and with my whole soul.

42. Sillä näin sanoo Herra: niinkuin minä olen antanut tulla tämän kansan päälle kaiken tämän tämän suuren onnettomuuden, niin myös minä annan tulla heidän päällensä kaiken sen hyvän, kuin minä olen heille puhunut.

42. For thus saith the LORD; Like as I have brought all this great evil upon this people, so will I bring upon them all the good that I have promised them.

43. Ja vielä nyt pitää peltoja ostettaman tässä maassa, josta te sanotte: sen pitää autiona oleman, niin ettei siinä väkeä eli karjaa oleman pidä, ja pitää Kaldealaisten käsiin annettaman.

43. And fields shall be bought in this land, whereof ye say, It is desolate without man or beast; it is given into the hand of the Chaldeans.

44. Kuitenkin pitää pvielä nyt peltoja ostettaman rahalla ja kirjoituksella, niin sinetillä vahvistettaman ja todistajilla: Benjaminin maalla, ja ympäri Jerusalemia, ja Juudan kaupungeissa, jotka vuorilla ovat sillä minä tahdon kääntää heidän vankiutensa, sanoo Herra.

44. Men shall buy fields for money, and subscribe evidences, and seal them, and take witnesses in the land of Benjamin, and in the places about Jerusalem, and in the cities of Judah, and in the cities of the mountains, and in the cities of the valley, and in the cities of the south: for I will cause their captivity to return, saith the LORD.

33 luku

1. Ja Herran sana tapahtui toisen kerran Jeremialle, kuin hän oli vielä suljettu vankihuoneen pihassa, ja sanoi:
2. Näin sanoo Herra, joka sen tekee, Herra, joka sen päättää ja toimittaa, Herra on hänen nimensä:
3. Huuda minua, niin minä tahdon kuulla sinua, ja tahdon ilmoittaa sinulle suuria ja voimallisia asioita, niitä, joita et tiedäkään.
4. Sillä näin sanoo Herra Israelin Jumala tämän kaupungin huoneista ja Juudan kuningasten huoneista, jotka ovat maahan kukistetut, niistä teht'' multaseiniä varjelukseksi,

5. Ja niistä, jotka tänne ovat tulleet sotimaan Kaldealaisia vastaan, että he täyttäisivät ne ihmisten ruumiilla, jotka minä minun vihassani ja julmuudessani lyövä olen; sillä minä olen kätkenyt minun kasvoni tämän kaupungin edestä, kaiken heidän pahuutensa tähden:
6. Katso, minä tahdon sitoa heidän

1. Moreover the word of the LORD came unto Jeremiah the second time, while he was yet shut up in the court of the prison, saying,
2. Thus saith the LORD the maker thereof, the LORD that formed it, to establish it; the LORD is his name;
3. Call unto me, and I will answer thee, and shew thee great and mighty things, which thou knowest not.

4. For thus saith the LORD, the God of Israel, concerning the houses of this city, and concerning the houses of the kings of Judah, which are thrown down by the mounts, and by the sword;
5. They come to fight with the Chaldeans, but it is to fill them with the dead bodies of men, whom I have slain in mine anger and in my fury, and for all whose wickedness I have hid my face from this city.

6. Behold, I will bring it health and

haavansa ja tehdä heidät terveeksi, ja tahdon kuulla heidän rukouksensa rauhasta ja uskollisuudesta;

cure, and I will cure them, and will reveal unto them the abundance of peace and truth.

7. Sillä minä tahdon kääntää Juudan vankiuden ja Israelin vankiuden, ja rakennan heidät niinkuin alusta.

7. And I will cause the captivity of Judah and the captivity of Israel to return, and will build them, as at the first.

8. Ja puhdistan heidät kaikesta pahasta teostansa, joilla he ovat rikkoneet minua vastaan, ja tahdon antaa heille anteeksi kaiken pahan teon, joilla he ovat rikkoneet ja harhailleet minua vastaan.

8. And I will cleanse them from all their iniquity, whereby they have sinned against me; and I will pardon all their iniquities, whereby they have sinned, and whereby they have transgressed against me.

9. Ja se on oleva minulle ilonimeksi, ylistykseksi ja kunniaksi kaikkein pakanain seassa maan päällä, kuin he saavat kuulla kaiken sen hyvän, minkä minä heille teen; ja heidän pitää peljästymän ja hämmästymän kaikkea sitä hyvää ja kaikkea sitä rauhaa, jonka minä heille antaa tahdon.

9. And it shall be to me a name of joy, a praise and an honour before all the nations of the earth, which shall hear all the good that I do unto them: and they shall fear and tremble for all the goodness and for all the prosperity that I procure unto it.

10. Näin sanoo Herra: tässä paikassa, josta te sanotte: se on autio, ettei ihmisiä eikä karjaa Juudan kaupungeissa ja kaduilla Jerusalemissa ole (jotka niin hävitetyt ovat, ettei väkeä eikä asuvaisia, ei myös karjaa siellä ole,)

10. Thus saith the LORD; Again there shall be heard in this place, which ye say shall be desolate without man and without beast, even in the cities of Judah, and in the streets of Jerusalem, that are desolate, without man, and without inhabitant, and

without beast,

11. Pitää vielä nyt kuultaman riemun ja ilon ääni, yljän ääni ja morsiamen ääni, ja niiden ääni jotka sanovat: kiittäkäät Herraa Zebaotia, että Herra on hyvä, ja hänen laupiutensa pysyy ijankaikkisesti, ja niidenkin, jotka kiitosuhria Herran huoneeseen kantavat; sillä minä käännän maan vankiuden, niinkuin alusta, sanoo Herra.

11. The voice of joy, and the voice of gladness, the voice of the bridegroom, and the voice of the bride, the voice of them that shall say, Praise the LORD of hosts: for the LORD is good; for his mercy endureth for ever: and of them that shall bring the sacrifice of praise into the house of the LORD. For I will cause to return the captivity of the land, as at the first, saith the LORD.

12. Näin sanoo Herra Zebaot: tässä paikassa, joka autiona on, niin ettei ihmisiä eikä karjaa siinä ole, ja kaikissa hänen kaupungeissansa, pitää vielä nyt paimenten huoneet oleman, jotka ruokkivat laumoja;

12. Thus saith the LORD of hosts; Again in this place, which is desolate without man and without beast, and in all the cities thereof, shall be an habitation of shepherds causing their flocks to lie down.

13. Sekä kaupungeissa, jotka vuorilla ovat, ja laaksokaupungeissa, jotka Etelämaassa ovat, Benjaminin maalla ja Jerusalemin ympärillä, ja Juudan kaupungeissa, sieltä pitää vielä menemän ulos ja sisälle luetut laumat, sanoo Herra.

13. In the cities of the mountains, in the cities of the vale, and in the cities of the south, and in the land of Benjamin, and in the places about Jerusalem, and in the cities of Judah, shall the flocks pass again under the hands of him that telleth them, saith the LORD.

14. Katso, aika tulee, sanoo Herra, että minä tahdon sen armollisen sanan herättää, jonka minä olen

14. Behold, the days come, saith the LORD, that I will perform that good thing which I have promised unto the

Israelin huoneelle puhunut, ja Juudan huoneelle:
15. Niinä päivinä ja sillä ajalla tahdon minä antaa Daavidille kasvaa vanhurskauden vesan, ja hän on toimittava oikeuden ja vanhurskauden maan päällä.
16. Sillä ajalla pitää Juuda autetuksi tuleman, ja Jerusalem levossa asuman, ja häntä kutsutaan: Herra, meidän vanhurskautemme.

17. Sillä näin sanoo Herra: ein pidä Daavidilta puuttuman mies, joka istuu Israelin huoneen istuimella;
18. Ei myös pidä koskaan edestäni puuttuman pappeja ja Leeviläisiä, jotka polttouhria uhraavat ja ruokauhria sytyttävät, ja uhreja joka aika teurastavat.
19. Herran sana tapahtui Jeremialle ja sanoi:
20. Näin sanoo Herra: jos te taidatte lakkauttaa minun liittoni päivän ja yön kanssa, ja ettei päivä ja yö ole ajallansa:

21. niin ei myös minun liittoni

house of Israel and to the house of Judah.
15. In those days, and at that time, will I cause the Branch of righteousness to grow up unto David; and he shall execute judgment and righteousness in the land.
16. In those days shall Judah be saved, and Jerusalem shall dwell safely: and this is the name wherewith she shall be called, The LORD our righteousness.
17. For thus saith the LORD; David shall never want a man to sit upon the throne of the house of Israel;
18. Neither shall the priests the Levites want a man before me to offer burnt offerings, and to kindle meat offerings, and to do sacrifice continually.
19. And the word of the LORD came unto Jeremiah, saying,
20. Thus saith the LORD; If ye can break my covenant of the day, and my covenant of the night, and that there should not be day and night in their season;
21. Then may also my covenant be

Daavidin minun palveliani kanssa, pidä miksikään oleman, ettei hänellä enää ole poikaa kuninkaaksi hänen istuimellansa, ja Leviläisten ja pappein, minun palveliaini kanssa.

broken with David my servant, that he should not have a son to reign upon his throne; and with the Levites the priests, my ministers.

22. Niinkuin ei taivaan sotaväkeä taideta lukea eikä meren santaa mitata, juuri niin tahdon minä palveliani Daavidin siemenen enetää ja Leviläiset, jotka minua palvelevat.

22. As the host of heaven cannot be numbered, neither the sand of the sea measured: so will I multiply the seed of David my servant, and the Levites that minister unto me.

23. Ja Herran sana tapahtui Jeremialle ja sanoi:

23. Moreover the word of the LORD came to Jeremiah, saying,

24. Etkös ole nähnyt, mitä tämä kansa puhuu ja sanoo: Herra on hyljännyt ne kaksi sukukuntaa, jotka hän valinnut oli; ja he häpäisevät minun kansaani, niinkuin ei he enään minun kansani heidän edessään olisikaan.

24. Considerest thou not what this people have spoken, saying, The two families which the LORD hath chosen, he hath even cast them off? thus they have despised my people, that they should be no more a nation before them.

25. Näin sanoo Herra: jos en minä pidä liittoani päivän ja yön kanssa, ja järjestystäni taivaan ja maan kanssa:

25. Thus saith the LORD; If my covenant be not with day and night, and if I have not appointed the ordinances of heaven and earth;

26. Niin tahdon myös hyljätä Jaakobin ja Daavidin minun palveliaini siemenen, niin etten minä ota niitä hänen siemenestänsä, jotka pitää vallitseman Abrahamin, Isaakin ja

26. Then will I cast away the seed of Jacob, and David my servant, so that I will not take any of his seed to be rulers over the seed of Abraham, Isaac, and Jacob: for I will cause their

Jakobin siementä; sillä minä tahdon kääntää heidän vankiutensa ja armahtaa heitä.

captivity to return, and have mercy on them.

34 luku

1. Tämä on sana, joka tapahtui Jeremialle Herralta, kun Nebukadnetsar, Babelin kuningas, ja kaikki hänen sotajoukkonsa, ja kaikki valtakunnat maan päällä, jotka hänen vallassansa olivat, ja kaikki kansat sotivat Jerusalemia ja kaikkia hänen kaupungeitansa vastaan; ja sanoi:

1. The word which came unto Jeremiah from the LORD, when Nebuchadnezzar king of Babylon, and all his army, and all the kingdoms of the earth of his dominion, and all the people, fought against Jerusalem, and against all the cities thereof, saying,

2. Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: mene ja puhu Zedekian, Juudan kuninkaan kanssa, ja sano hänelle: näin sanoo Herra: katso, minä annan tämän kaupungin Babelin kuninkaan käsiin, ja hänen pitää se tulella polttaman.

2. Thus saith the LORD, the God of Israel; Go and speak to Zedekiah king of Judah, and tell him, Thus saith the LORD; Behold, I will give this city into the hand of the king of Babylon, and he shall burn it with fire:

3. Ja ei sinun pääsemän hänen kädestänsä, vaan totisesti käsitettämän ja hänen käteensä annettaman, niin että sinun pitää silmilläs Babelin kuninkaan silmät näkemän, ja hän on suusta suuhun sinua puhutteleva, ja sinä olet menevä

3. And thou shalt not escape out of his hand, but shalt surely be taken, and delivered into his hand; and thine eyes shall behold the eyes of the king of Babylon, and he shall speak with thee mouth to mouth, and thou shalt go to Babylon.

Babeliin.

4. Mutta kuule siis sinä, Zedekia, Juudan kuningas, Herran sanaa: näin sanoo Herra sinusta: ei sinun pidä miekalla kuoleman.

5. Sinun pitää kuoleman rauhassa, ja niinkuin sinun isilles, jotka sinun edelläs ovat kuninkaat olleet, on poltettu , niin pitää myös sinulle poltettaman, ja sinua pitää itkettämän: voi herra! sillä minä olen sen sanonut, sanoo Herra.

6. Ja propheta Jeremia puhui kaikki nämä sanat Zedekialle, Juudan kuninkaalle Jerusalemissa,

7. Kuin Babelin kuninkaan sotajoukko jo soti Jerusalemia vastaan, ja Juudan jääneitä kaupungeja vastaan, Lakista ja Asekaa vastaan; sillä nämät vahvat kaupungit olivat vielä Juudan kaupungeista jääneet.

8. Tämä on sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, sitten kun kuningas Zedekia oli tehnyt liiton kaiken kansan kanssa, joka Jerusalemissa oli, ja luvannut kuuluttaa heille vapautta,

9. Niin että jokaisen piti päästämän

4. Yet hear the word of the LORD, O Zedekiah king of Judah; Thus saith the LORD of thee, Thou shalt not die by the sword:

5. But thou shalt die in peace: and with the burnings of thy fathers, the former kings which were before thee, so shall they burn odours for thee; and they will lament thee, saying, Ah lord! for I have pronounced the word, saith the LORD.

6. Then Jeremiah the prophet spake all these words unto Zedekiah king of Judah in Jerusalem,

7. When the king of Babylon's army fought against Jerusalem, and against all the cities of Judah that were left, against Lachish, and against Azekah: for these defenced cities remained of the cities of Judah.

8. This is the word that came unto Jeremiah from the LORD, after that the king Zedekiah had made a covenant with all the people which were at Jerusalem, to proclaim liberty unto them;

9. That every man should let his

orjansa, joko se oli miehen eli vaimonpuoli, jotka Hebrealaiset olivat, niin ettei Juudalaisen pitänyt oleman veljensä orjana.

manservant, and every man his maidservant, being an Hebrew or an Hebrewess, go free; that none should serve himself of them, to wit, of a Jew his brother.

10. Silloin kaikki ruhtinaat ja kaikki kansa, joka siihen liittoon oli mielistynyt, olivat hänelle kuuliaiset, että jokaisen piti päästämän sekä mies- että vaimo-orjansa vapaaksi, ja ei enään pitämän heitä orjanansa, ja he päästivät heidät.

10. Now when all the princes, and all the people, which had entered into the covenant, heard that every one should let his manservant, and every one his maidservant, go free, that none should serve themselves of them any more, then they obeyed, and let them go.

11. Mutta vähää jälkeen käänsivät he itsensä, ja ottivat orjat miehen- ja vaimonpuolista taas tykönsä, jotka he olivat vapaaksi päästäneet, ja vaativat heitä taas orjaksensa.

11. But afterward they turned, and caused the servants and the handmaids, whom they had let go free, to return, and brought them into subjection for servants and for handmaids.

12. Silloin tapahtui Herran sana Jeremialle Herralta ja sanoi:

12. Therefore the word of the LORD came to Jeremiah from the LORD, saying,

13. Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: minä olen tehnyt liiton teidän isäinne kanssa, kun minä vein heidät Egyptin maalta orjuuden huoneista, ja sanoin:

13. Thus saith the LORD, the God of Israel; I made a covenant with your fathers in the day that I brought them forth out of the land of Egypt, out of the house of bondmen, saying,

14. Kun seitsemän vuotta ovat

14. At the end of seven years let ye

kuluneet, pitää jokaisen teistä päästämän veljensä, joka Hebrealainen on ja on itsensä sinulle myynyt, ja on jo kuusi vuotta sinua palvellut; ja sinun pitää hänen vapaaksi päästämän. Mutta ei teidän isänne totelleet minua, eikä kallistaneet siihen korviansa.

go every man his brother an Hebrew, which hath been sold unto thee; and when he hath served thee six years, thou shalt let him go free from thee: but your fathers hearkened not unto me, neither inclined their ear.

15. Niin te olette nyt tänäpänä kääntäneet teitänne ja tehneet, mitä minulle kelpaa, että te olette antaneet kuuluttaa vapautta, jokainen lähimmäisellensä, ja olette siitä tehneet liiton minun edessäni siinä huoneessa, joka minun nimelläni nimitetty on.

15. And ye were now turned, and had done right in my sight, in proclaiming liberty every man to his neighbour; and ye had made a covenant before me in the house which is called by my name:

16. Mutta te olette taas siitä poikenneet, ja saastuttaneet minun nimeni, että jokainen on taas ottanut sekä mies- että vaimo-orjansa, jotka te olitte vapaaksi tehneet, että heidän piti oleman itse omansa, ja vaaditte heitä taas orjaksenne.

16. But ye turned and polluted my name, and caused every man his servant, and every man his handmaid, whom ye had set at liberty at their pleasure, to return, and brought them into subjection, to be unto you for servants and for handmaids.

17. Sentähden sanoo Herra näin: ettette kuulleet minua, että teidän piti kuuluttaman vapautta, jokainen veljellensä ja lähimmäisellensä; katso, niin minä kuulutan teille vapauden

17. Therefore thus saith the LORD; Ye have not hearkened unto me, in proclaiming liberty, every one to his brother, and every man to his neighbour: behold, I proclaim a liberty

miekkaan, ruttoon ja nälkään, ja panen teidät kulkiaksi kaikissa valtakunnissa maan päällä.

for you, saith the LORD, to the sword, to the pestilence, and to the famine; and I will make you to be removed into all the kingdoms of the earth.

18. Ja jotka minun liitostani harhailevat, eikä pidä liiton sanoja, jonka he minun edessäni theneet ovat, niin minä teen niinkuin sille vasikalle, jonka kahdeksi kappaleeksi hakkasivat, ja kävivät molempain kappalten välitse,

18. And I will give the men that have transgressed my covenant, which have not performed the words of the covenant which they had made before me, when they cut the calf in twain, and passed between the parts thereof,

19. Juudan pääruhtinaille, Jerusalemin päämiehille, kamaripalvelioille, papeille ja kaikelle maan kansalle, jotka vasikan kappalten välitse käyneet ovat.

19. The princes of Judah, and the princes of Jerusalem, the eunuchs, and the priests, and all the people of the land, which passed between the parts of the calf;

20. Ja tahdon antaa heitä heidän vihollistensa käsiin ja niiden käsiin, jotka heidän henkeänsä väijyvät, niin että heidän ruumiinsa pitää tuleman taivaan linnuille ja maan pedoille ruaksi.

20. I will even give them into the hand of their enemies, and into the hand of them that seek their life: and their dead bodies shall be for meat unto the fowls of the heaven, and to the beasts of the earth.

21. Ja Zedekian, Juudan kuninkaan, ja hänen pääruhtinaansa annan minä vihollisten käsiin, ja niiden käsiin, jotka heidän henkeänsä väijyvät, ja Babelin kuninkaan sotajoukon käsiin, joka nyt teidän tyköänne on mennyt

21. And Zedekiah king of Judah and his princes will I give into the hand of their enemies, and into the hand of them that seek their life, and into the hand of the king of Babylon's army, which are gone up from you.

pois.

22. Katso, minä käsken heitä, sanoo Herra, ja annan taas tulla tämän kaupungin eteen, ja heidän pitää sotiman sitä vastaan, ja voittaman sen, ja tulella polttaman, ja minä hävitän Juudan kaupungit, niin ettei kenkään niissä pidä enään asuman.

22. Behold, I will command, saith the LORD, and cause them to return to this city; and they shall fight against it, and take it, and burn it with fire: and I will make the cities of Judah a desolation without an inhabitant.

35 luku

1. Tämä on se sana, joka Herralta tapahtui Jeremialle, Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan, aikana, sanoen:

1. The word which came unto Jeremiah from the LORD in the days of Jehoiakim the son of Josiah king of Judah, saying,

2. Mene Rekabilaisten huoneeseen, ja puhu heidän kanssansa, ja vie heitä Herran huoneeseen, yhteen kammioon, ja anna heille viinaa.

2. Go unto the house of the Rechabites, and speak unto them, and bring them into the house of the LORD, into one of the chambers, and give them wine to drink.

3. Niin minä otin Jasanin Jeremian pojan, Habatsinin pojan, sekä hänen veljensä ja kaikki hänen poikansa, ja koko Rekabilaisten huoneen,

3. Then I took Jaazaniah the son of Jeremiah, the son of Habaziniah, and his brethren, and all his sons, and the whole house of the Rechabites;

4. Ja vein heidät Herran huoneeseen, Hananin lasten, Jigdalian pojan, Jumalan miehen kammioon, joka päämiesten kammion tykönä on,

4. And I brought them into the house of the LORD, into the chamber of the sons of Hanan, the son of Igdaliah, a man of God, which was by the

ylempänä Maasejan Sallumin pojan, ovenvartian ammiota.

chamber of the princes, which was above the chamber of Maaseiah the son of Shallum, the keeper of the door:

5. Ja minä panin Rekabilaisten huoneen lasten eteen kannut ja maljat täyteen viinaa, ja sanoin heille: juokaat viinaa.

5. And I set before the sons of the house of the Rechabites pots full of wine, and cups, and I said unto them, Drink ye wine.

6. Mutta he vastasivat: me emme juo viinaa; sillä meidän isämme Jonadab, Rekabin poika on käskenyt meitä ja sanonut: te ja teidän lapsenne ei pidä ikänä viinaa juoman,

6. But they said, We will drink no wine: for Jonadab the son of Rechab our father commanded us, saying, Ye shall drink no wine, neither ye, nor your sons for ever:

7. Ja ei huonetta rakentaman, ei jyviä kylvämän,ei viinapuuta istuttaman eikä pitämän; vaan pitää asuman majoissa kaikkena teidän elinaikananne, että te kauvan eläisitte maassa, jossa te muukalaiset olette.

7. Neither shall ye build house, nor sow seed, nor plant vineyard, nor have any: but all your days ye shall dwell in tents; that ye may live many days in the land where ye be strangers.

8. Ja me olemme kuuliaiset meidän isämme Jonadabin Rekabin pojan äänelle kaikissa, mitä hän on meille käskenyt, niin ettemme viinaa juo kaikkena meidän elinaikanmme, me ja meidän emäntämme, poikamme ja tyttäremme.

8. Thus have we obeyed the voice of Jonadab the son of Rechab our father in all that he hath charged us, to drink no wine all our days, we, our wives, our sons, nor our daughters;

9. Ja emme rakenna huonetta asuaksemme; ja ei meillä ole

9. Nor to build houses for us to dwell in: neither have we vineyard, nor

viinamäkiä eikä peltoja, eli jyviä;
10. Vaan asumme majoissa, ja olemme kuuliaiset, ja teemme kaikki niinkuin meidän isämme Jonadab on meille käskenyt.
11. Mutta kun Nebukadnetsar, Babelin kuningas, meni tänne maahan ylös, sanoimme me: tulkaat, käykäämme Jerusalemiin Kaldealaisten ja Syrialaisten sotajoukon edestä; ja niin me olemme sittee olleet tässä Jerusalemissa.
12. Silloin tapahtui Herran sana Jeremialle, sanoen:
13. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: mene ja sano Juudan miehille ja Jerusalemin asuvaisille: ettekö te tahdo itseänne parantaa, niin että te tottelette minun sanaani? sanoo Herra.
14. Jonadabin Rekabin pojan sanat, jotka hän oli käskenyt lapsillensa, ettei heidän pitänyt viinaa juoman, ettei he tähän päivään asti juo viinaa, että he isänsä käskyille kuuliaiset olisivat. Mutta minä olen antanut aikaisin teille sanoa, kuitenkin ette kuule minua.

field, nor seed:
10. But we have dwelt in tents, and have obeyed, and done according to all that Jonadab our father commanded us.
11. But it came to pass, when Nebuchadrezzar king of Babylon came up into the land, that we said, Come, and let us go to Jerusalem for fear of the army of the Chaldeans, and for fear of the army of the Syrians: so we dwell at Jerusalem.
12. Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying,
13. Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Go and tell the men of Judah and the inhabitants of Jerusalem, Will ye not receive instruction to hearken to my words? saith the LORD.
14. The words of Jonadab the son of Rechab, that he commanded his sons not to drink wine, are performed; for unto this day they drink none, but obey their father's commandment: notwithstanding I have spoken unto you, rising early and speaking; but ye hearkened not unto me.

15. Niin olen minä myös lähettänyt varhain ja usein tykönne kaikki minun palveliani prophetat, ja antanut sanoa: kääntäkää teistä jokainen itsensä pahasta menostansa, ja parantakaat teidän elämänne, ja älkäät seuratko muita jumalia, palvelleksanne heitä; niin te saatte olla maassa, jonka minä teille ja teidän isillenne antanut olen; mutta ette tahtoneet kallistaa korvianne siihen, , ettekä kuulleet minua.

15. I have sent also unto you all my servants the prophets, rising up early and sending them, saying, Return ye now every man from his evil way, and amend your doings, and go not after other gods to serve them, and ye shall dwell in the land which I have given to you and to your fathers: but ye have not inclined your ear, nor hearkened unto me.

16. Jonadabin Rekabin pojan lapset ovat pitäneet isänsä käskyn, jonka hän heille oli käskenyt;, mutta tämä kansa ei kuule minua.

16. Because the sons of Jonadab the son of Rechab have performed the commandment of their father, which he commanded them; but this people hath not hearkened unto me:

17. Sentähden näin sanoo Herra Jumala Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä annan tulla Juudan ja kaikein Jerusalemin asuvaisten päälle kaiken sen onnettomuuden, jonka minä heitä vastaan olen puhunut, että minä olen heille puhunut, ja ei he tahdo kuulla: minä olen huutanut, mutta ei he tahdo minua vastata.

17. Therefore thus saith the LORD God of hosts, the God of Israel; Behold, I will bring upon Judah and upon all the inhabitants of Jerusalem all the evil that I have pronounced against them: because I have spoken unto them, but they have not heard; and I have called unto them, but they have not answered.

18. Ja Rekabilaisten huoneelle sanoi Jeremia: näin sanoo Herra Zebaot,

18. And Jeremiah said unto the house of the Rechabites, Thus saith the

Israelin Jumala: että te teidän isänne Jonadabin käskylle olitte kuuliaiset, ja piditte kaikki hänen käskynsä, ja teitte kaikki, mitä hän teille oli käskenyt;

LORD of hosts, the God of Israel; Because ye have obeyed the commandment of Jonadab your father, and kept all his precepts, and done according unto all that he hath commanded you:

19. Sentähden sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala näin: ei Jonadabilta Rekabin pojalta pidä ikinä puuttuman mies, joka alati minun edessäni seisoo.

19. Therefore thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Jonadab the son of Rechab shall not want a man to stand before me for ever.

36 luku

1. Neljäntenä Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan vuonna, tapahtui tämä sana Herralta Jeremialle, sanoen:

1. And it came to pass in the fourth year of Jehoiakim the son of Josiah king of Judah, that this word came unto Jeremiah from the LORD, saying,

2. Ota kirja ja kirjoita siihen kaikki se puhe, jonka minä sinulle olen puhunut Israelista, Juudasta ja kaikesta kansasta, siitä ajasta kuin minä sinulle olen puhunut, Joosian ajasta, niin tähän päivään asti.

2. Take thee a roll of a book, and write therein all the words that I have spoken unto thee against Israel, and against Judah, and against all the nations, from the day I spake unto thee, from the days of Josiah, even unto this day.

3. Jos mitämaks Juudan huone, kuin he kuulevat kaiken sen onnettomuuden, joka minun

3. It may be that the house of Judah will hear all the evil which I purpose to do unto them; that they may return

mielessäni on heille tehdä, on itsensä kääntavä, jokainen pahasta menostansa, etä minä antasin anteeksi heidän pahat tekonsa ja rikoksensa.

every man from his evil way; that I may forgive their iniquity and their sin.

4. Silloin Jeremia kutsui Barukin, Nerijan pojan, ja Baruk kirjoitti kirjaan Jeremian suusta kaikki Herran sanat, jotka hän hänelle oli puhunut.

4. Then Jeremiah called Baruch the son of Neriah: and Baruch wrote from the mouth of Jeremiah all the words of the LORD, which he had spoken unto him, upon a roll of a book.

5. Ja Jeremia käski Barukia ja sanoi: minä olen vangittu, niin etten saa mennä Herran huoneeseen.

5. And Jeremiah commanded Baruch, saying, I am shut up; I cannot go into the house of the LORD:

6. Mutta mene sinä sinne ja lue kirja, johon sinä Herran sanat minun suustani kirjoittanut olet, kansan korvain edessä Herran huoneessa, paastopäivänä; ja sinun pitä myös ne lukeman koko Juudan korvain edessä, jotka heidän kaupungeistansa tulleet ovat.

6. Therefore go thou, and read in the roll, which thou hast written from my mouth, the words of the LORD in the ears of the people in the LORD'S house upon the fasting day: and also thou shalt read them in the ears of all Judah that come out of their cities.

7. Jos he mitämaks nöyryyttävät itsensä rukouksella Herran edessä, ja kääntyvät jokainen pahasta menostansa; sillä viha ja julmuus on suuri, jonka Herra on tätä kansaa vastaan puhunut.

7. It may be they will present their supplication before the LORD, and will return every one from his evil way: for great is the anger and the fury that the LORD hath pronounced against this people.

8. Ja Baruk Nerijan poika teki kaikki,

8. And Baruch the son of Neriah did

mitä propheta Jeremia oli hänelle käskenyt, ja luki ja luki kirjasta Herran sanat kirjasta Herran huoneessa.

9. Mutta tapahtui Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan, viidentenä vuonna ja yhdeksäntenä kuukautena, että paasto kuulutettiin Herran edessä kaikelle kansalle Jerusalemissa, ja kaikelle kansalle, joka Juudan kaupungeista tuli Jerusalemiin.

10. Ja Baruk luki kirjasta Jeremian sanat Herran huoneessa, Gemarian, Saphanin pojan kirjoittajan kammiossa, ylemmäisessä pihassa, Herran huoneen uuden ovein edessä, kaiken kansan kuullen.

11. Kuin Mikaja Gemarian poika, Saphanin pojan, kaikki Herran sanat kirjasta oli kuullut,

12. Meni hän alas kuninkaan huoneeseen, kirjoittajan kammioon, ja katso, siellä istuivat kaikki pääruhtinaat, Elisama kirjoittaja, Delaja Semajan poika, Elnatan Akborin poika, Gemaria Saphanin

according to all that Jeremiah the prophet commanded him, reading in the book the words of the LORD in the LORD'S house.

9. And it came to pass in the fifth year of Jehoiakim the son of Josiah king of Judah, in the ninth month, that they proclaimed a fast before the LORD to all the people in Jerusalem, and to all the people that came from the cities of Judah unto Jerusalem.

10. Then read Baruch in the book the words of Jeremiah in the house of the LORD, in the chamber of Gemariah the son of Shaphan the scribe, in the higher court, at the entry of the new gate of the LORD'S house, in the ears of all the people.

11. When Michaiah the son of Gemariah, the son of Shaphan, had heard out of the book all the words of the LORD,

12. Then he went down into the king's house, into the scribe's chamber: and, lo, all the princes sat there, even Elishama the scribe, and Delaiah the son of Shemaiah, and Elnathan the son of Achbor, and Gemariah the son

poika, ja Zedekia Hannian poika, ja päämiehet kaikki.
13. Ja Mikaja sanoi heille kaikki ne sanat, jotka hän oli kuullut, kuin Baruki luki kirjasta kansan korvain edessä.
14. Silloin lähettivät kaikki pääruhtinaat Juudin Netanian pojan, Selemian pojan, Kusin pojan, Barukin perään, ja käskivät hänelle sanoa: ota myötäs kirja, josta sinä kansan edessä luit, ja tule tänne. Ja Baruk, Nerijan poika otti kirjan myötänsä ja tuli heidän tykönsä.
15. Ja he sanoivat hänelle: istu nyt ja lue, että me saisimme kuulla; ja Baruk luki heidän korvainsa kuullen.
16. Ja kuin he kaikki sanat olivat kuulleet, peljästyivät he toinen toisensa kanssa, ja sanoivat Barukille: me tahdomme kaiketi ilmoittaa kuninkaalle kaikki nämät sanat.
17. Ja he kysyivät Barukilta, sanoen: sanos meille, kuinka sinä olet kaikki nämät sanat kirjoittanut hänen suustansa?
18. Baruk sanoi heille: hän luki minun edessäni kaikki nämät sanat suullansa,

of Shaphan, and Zedekiah the son of Hananiah, and all the princes.
13. Then Michaiah declared unto them all the words that he had heard, when Baruch read the book in the ears of the people.
14. Therefore all the princes sent Jehudi the son of Nethaniah, the son of Shelemiah, the son of Cushi, unto Baruch, saying, Take in thine hand the roll wherein thou hast read in the ears of the people, and come. So Baruch the son of Neriah took the roll in his hand, and came unto them.
15. And they said unto him, Sit down now, and read it in our ears. So Baruch read it in their ears.
16. Now it came to pass, when they had heard all the words, they were afraid both one and other, and said unto Baruch, We will surely tell the king of all these words.
17. And they asked Baruch, saying, Tell us now, How didst thou write all these words at his mouth?
18. Then Baruch answered them, He pronounced all these words unto me

ja minä kirjoitin ne pläkillä kirjaan.

19. Silloin sanoivat pääruhtinaat Barukille: mene ja lymytä itses Jeremian kanssa, niin ettei kenkään tiedä, kussa te olette.

20. Ja menivät kuninkaan eteen esihuoneesen, ja antoivat kirjan jäädä kirjoittajan Elisaman makaushuoneesen, ja sanoivat kuninkaan edessä kaikki nämät sanat.

21. Niin kuningas lähetti Juudin kirjaa noutamaan, ja hän otti sen Elisaman kirjoittajakammiosta; ja Juudi luki sen kuninkaan edessä ja kaikkein pääruhtinasten, jotka seisoivat kuninkaan edessä.

22. Mutta kuningas istui talvihuoneessa yhdeksäntenä kuukautena, ja tuli paloi totossa hänen edessänsä.

23. Kuin Juudi kolme eli neljä kappaletta oli lukenut, leikkasi hän sen rikki kynäveitsellä ja heitti tuleen, joka totossa oli, siihenasti että kirja peräti paloi tulessa, joka totossa oli.

24. Ja ei kenkään peljästynyt eikä

with his mouth, and I wrote them with ink in the book.

19. Then said the princes unto Baruch, Go, hide thee, thou and Jeremiah; and let no man know where ye be.

20. And they went in to the king into the court, but they laid up the roll in the chamber of Elishama the scribe, and told all the words in the ears of the king.

21. So the king sent Jehudi to fetch the roll: and he took it out of Elishama the scribe's chamber. And Jehudi read it in the ears of the king, and in the ears of all the princes which stood beside the king.

22. Now the king sat in the winterhouse in the ninth month: and there was a fire on the hearth burning before him.

23. And it came to pass, that when Jehudi had read three or four leaves, he cut it with the penknife, and cast it into the fire that was on the hearth, until all the roll was consumed in the fire that was on the hearth.

24. Yet they were not afraid, nor rent

vaatteitansa reväissyt rikki, ei kuningas eikä hänen palveliansa, jotka kuitenkin kaikki nämät sanat olivat kuulleet.

their garments, neither the king, nor any of his servants that heard all these words.

25. Vaikka Elnatan, Delaja ja Gemaria rukoilivat kuningasta, ettei hän olisi polttanut kirjaa; ei hän kuitenkaan heitä totellut.

25. Nevertheless Elnathan and Delaiah and Gemariah had made intercession to the king that he would not burn the roll: but he would not hear them.

26. Päälliseksi käski kuningas Jerahmeelin Hammelekin pojan, Serajan Asrielin pojan, ja Selamian Abdeelin pojan, käsittämään Barukia kirjoittajaa ja Jeremiaa prophetaa; mutta Herra oli heidät kätkenyt.

26. But the king commanded Jerahmeel the son of Hammelech, and Seraiah the son of Azriel, and Shelemiah the son of Abdeel, to take Baruch the scribe and Jeremiah the prophet: but the LORD hid them.

27. Silloin tapahtui Herran sana Jeremialle, sittekuin kuningas oli polttanut kirjan ja ne sanat, jotka Baruk Jeremian suusta oli kirjoittanut, ja sanoi:

27. Then the word of the LORD came to Jeremiah, after that the king had burned the roll, and the words which Baruch wrote at the mouth of Jeremiah, saying,

28. Ota sinulles taas toinen kirja ja kirjoita siihen kaikki entiset sanat, jotka ensimäisessäkin kirjassa olivat, jonka Jojakim, Juudan kuningas, on polttanut.

28. Take thee again another roll, and write in it all the former words that were in the first roll, which Jehoiakim the king of Judah hath burned.

29. Ja sano Jojakimille, Juudan kuninkaalle: näin sanoo Herra: sinä olet polttanut sen kirjan ja sanonut; miksi sinä siihen olet kirjoittanut ja

29. And thou shalt say to Jehoiakim king of Judah, Thus saith the LORD; Thou hast burned this roll, saying, Why hast thou written therein, saying,

sanonut, että Babelin kuningas on kaiketi tuleva ja hävittävä tämän maan, ja tekevä niin, ettei ihmistä eikä karjaa enään siinä pidä oleman?

The king of Babylon shall certainly come and destroy this land, and shall cause to cease from thence man and beast?

30. Sentähden sanoo Herra Jojakimista, Juudan kuninkaasta, ei pidä yhtään hänen siemenestänsä istuman Davidin istuimella, ja hänen ruumiinsa pitää heitettämän ulos, makaamaan helteessä päivällä ja vilussa yöllä.

30. Therefore thus saith the LORD of Jehoiakim king of Judah; He shall have none to sit upon the throne of David: and his dead body shall be cast out in the day to the heat, and in the night to the frost.

31. Ja minä tahdon rangaista häntä ja hänen siementänsä, ja hänen palvelioitansa heidän pahain tekoinsa tähden: ja minä annan tulla heidän päällensä, ja Jerusalemin asuvaisten päälle, ja Juudan miesten päälle, kaiken onnettomuuden, jonka minä heille olen puhunut; ja ei he kuitenkaan tahtoneet kuulla.

31. And I will punish him and his seed and his servants for their iniquity; and I will bring upon them, and upon the inhabitants of Jerusalem, and upon the men of Judah, all the evil that I have pronounced against them; but they hearkened not.

32. Niin Jeremia otti toisen kirjan ja antoi Barukille Nerijan pojalle, kirjoittajalle. Ja hän kirjoitti siihen Jeremian suusta kaikki ne sanat, jotka entisessäkin kirjassa olivat, jonka Jojakim, Juudan kuningas, oli tulessa polttanut; ja siihen oli vielä paljon enempi senkaltaisia sanoja lisätty.

32. Then took Jeremiah another roll, and gave it to Baruch the scribe, the son of Neriah; who wrote therein from the mouth of Jeremiah all the words of the book which Jehoiakim king of Judah had burned in the fire: and there were added besides unto them many like words.

37 luku

1. Ja Zedekia Josian poika tuli kuninkaaksi Konian Jojakimin pojan siaan; sillä Nebukadnetsar, Babelin kuningas, teki hänen Juudan maan kuninkaaksi.

1. And king Zedekiah the son of Josiah reigned instead of Coniah the son of Jehoiakim, whom Nebuchadrezzar king of Babylon made king in the land of Judah.

2. Mutta hän ja hänen palveliansa ja maan kansa ei totelleet Herran sanaa, jonka hän propheta Jeremian kautta puhui.

2. But neither he, nor his servants, nor the people of the land, did hearken unto the words of the LORD, which he spake by the prophet Jeremiah.

3. Kuitenkin lähetti kuningas Zedekia Jukalin Selamjan pojan, ja Zephanian Maasejan pojan, papin, propheta Jeremian tykö sanomaan: rukoile meidän edestämme Herraa meidän Jumalaamme.

3. And Zedekiah the king sent Jehucal the son of Shelemiah and Zephaniah the son of Maaseiah the priest to the prophet Jeremiah, saying, Pray now unto the LORD our God for us.

4. Sillä Jeremia kävi ulos ja sisälle kansan seassa, ja ei kenkään pannut häntä vankiuteen.

4. Now Jeremiah came in and went out among the people: for they had not put him into prison.

5. Niin oli Pharaon sotajoukko lähtenyt Egyptistä; ja Kaldealaiset, jotka olivat Jerusalemin piirittäneet, kuulivat heistä sanoman, ja läksivät pois Jerusalemista.

5. Then Pharaoh's army was come forth out of Egypt: and when the Chaldeans that besieged Jerusalem heard tidings of them, they departed from Jerusalem.

6. Ja Herran sana tapahtui propheta

6. Then came the word of the LORD

Jeremialle ja sanoi:
7. Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: näin sanokaat Juudan kuninkaalle, joka teidät on minun tyköni lähettänyt kysymään minulta: katso, Pharaon joukko, joka teidän avuksenne on lähtenyt, pitää jälleen menemän kotiansa Egyptiin.
8. Ja Kaldealaisten pitää palajaman ja sotiman tätä kaupunkia vastaan, ja voittaman sen, ja polttaman sen tulella.
9. Sentähden sanoo Herra näin: älkäät pettäkö teidän sielujanne, ajatellen: Kaldealaiset menevät peräti pois meidän tyköämme, sillä ei heidän pidä menemän pois.
10. Ja vaikka te vielä löisitte koko Kaldealaisten sotajoukon, jotka teitä vastaan sotivat, ja muutamat heistä saisivat haavoja; niin pitäis heidän vielä sittenkin kunkin majastansa nouseman, ja polttaman tämän kaupungin tulella.
11. Kuin Kaldealaisten sotajoukko oli lähtenyt Jerusalemista, Pharaon sotajoukon tähden,

unto the prophet Jeremiah, saying,
7. Thus saith the LORD, the God of Israel; Thus shall ye say to the king of Judah, that sent you unto me to enquire of me; Behold, Pharaoh's army, which is come forth to help you, shall return to Egypt into their own land.
8. And the Chaldeans shall come again, and fight against this city, and take it, and burn it with fire.
9. Thus saith the LORD; Deceive not yourselves, saying, The Chaldeans shall surely depart from us: for they shall not depart.
10. For though ye had smitten the whole army of the Chaldeans that fight against you, and there remained but wounded men among them, yet should they rise up every man in his tent, and burn this city with fire.
11. And it came to pass, that when the army of the Chaldeans was broken up from Jerusalem for fear of Pharaoh's army,

12. Meni Jeremia ulos Jerusalemista, ja tahtoi mennä Benjaminin maalle, ratkaisemaan ja kirvottamaan itsiänsä siellä kansan seasta.
13. Ja kuin hän tuli Benjaminin porttiin, niin siellä oli oven vartion päämies, nimeltä Jirja Selemjan poika, Hananian pojan; se tarttui propheta Jeremiaan, ja sanoi: sinä tahdot mennä Kaldealaisten tykö.

14. Jeremia sanoi: ei se ole tosi, en minä mene Kaldealaisten tykö. Mutta ei Jirja tahtonut häntä kuulla, vaan otti Jeremian kiinni ja vei hänen pääruhtinasten tykö.
15. Ja pääruhtinaat olivat Jeremialle vihaiset, ja antoivat lyödä häntä, ja heittivät hänen vankiuteen Jonatanin, kirjoittajan, huoneesen; sillä sen he panivat vankihuoneeksi.
16. Niin meni Jeremia luolaan ja vankiuteen, ja oli siellä kauvan aikaa.

17. Ja kuningas Zedekia lähetti noutamaan häntä, ja kysyi salaa häneltä huoneessansa ja sanoi: onko

12. Then Jeremiah went forth out of Jerusalem to go into the land of Benjamin, to separate himself thence in the midst of the people.
13. And when he was in the gate of Benjamin, a captain of the ward was there, whose name was Irijah, the son of Shelemiah, the son of Hananiah; and he took Jeremiah the prophet, saying, Thou fallest away to the Chaldeans.
14. Then said Jeremiah, It is false; I fall not away to the Chaldeans. But he hearkened not to him: so Irijah took Jeremiah, and brought him to the princes.
15. Wherefore the princes were wroth with Jeremiah, and smote him, and put him in prison in the house of Jonathan the scribe: for they had made that the prison.
16. When Jeremiah was entered into the dungeon, and into the cabins, and Jeremiah had remained there many days;
17. Then Zedekiah the king sent, and took him out: and the king asked him secretly in his house, and said, Is

nyt joku sana ilmaantunut Herralta? Jeremia sanoi: on, ja sanoi: sinä pitää annettaman Babelin kuninkaan käsiin.

18. Ja Jeremia sanoi kuningas Zedekialle: mitä minä olen rikkonut sinua, palvelioitas ja tätä kansaa vastaan, että te minun vankiuteen olette heittäneet?

19. Kussa nyt ovat teidän prophetanne, jotka teille ennustivat ja sanoivat: ei Babelin kuningas tule teidän päällenne, eikä tämän maan päälle.

20. Ja nyt, herrani kuningas, kuule minua, ja anna minun rukoukseni tulla sinulta kuulluksi, ja älä minua taas lähetä Jonatanin, kirjoittajan, huoneesen, etten minä siellä kuolisi.

21. Silloin käski kuningas Zedekia, että Jeremia piti tallella pidettämän pihassa vankihuoneen edessä, ja käski hänelle antaa päiväksi osan leipää Leipojan kujalta, siihenasti kuin kaikki leivät kaupungista kuluneeksi tulivat. Niin Jeremia siis oli vankihuoneen pihassa.

there any word from the LORD? And Jeremiah said, There is: for, said he, thou shalt be delivered into the hand of the king of Babylon.

18. Moreover Jeremiah said unto king Zedekiah, What have I offended against thee, or against thy servants, or against this people, that ye have put me in prison?

19. Where are now your prophets which prophesied unto you, saying, The king of Babylon shall not come against you, nor against this land?

20. Therefore hear now, I pray thee, O my lord the king: let my supplication, I pray thee, be accepted before thee; that thou cause me not to return to the house of Jonathan the scribe, lest I die there.

21. Then Zedekiah the king commanded that they should commit Jeremiah into the court of the prison, and that they should give him daily a piece of bread out of the bakers' street, until all the bread in the city were spent. Thus Jeremiah remained in the court of the prison.

38 luku

1. Mutta Saphatja Mattanin poika ja Gedalia Pashurin poika, ja Jukal Selamjan poika, ja Pashur Malakian poika kuulivat ne sanat, jotka Jeremia puhui kaikelle kansalle ja sanoi:

2. Näin sanoo Herra: joka pysyy tässä kaupungissa, hänen pitää kuoleman miekkaan, nälkään ja ruttoon; mutta joka menee Kaldealaisten tykö, hän jää elämään, ja pitää henkensä niinkuin saaliin, ja saa elää.
3. Sillä näin sanoo Herra: tämä kaupunki pitää totisesti annettaman Babelin kuninkaan sotajoukolle, jotka sen voittavat.
4. Silloin sanoivat pääruhtinaat kuninkaalle: anna siis tappaa tämä mies; sillä tällä tavalla hän peljättää sen sotaväen, joka vielä on jäljellä tässä kaupungissa, niin myös kaiken kansan, että hän näitä sanoja heille sanoo; sillä ei se mies etsi kansan parasta, vaan vahinkoa.

1. Then Shephatiah the son of Mattan, and Gedaliah the son of Pashur, and Jucal the son of Shelemiah, and Pashur the son of Malchiah, heard the words that Jeremiah had spoken unto all the people, saying,
2. Thus saith the LORD, He that remaineth in this city shall die by the sword, by the famine, and by the pestilence: but he that goeth forth to the Chaldeans shall live; for he shall have his life for a prey, and shall live.
3. Thus saith the LORD, This city shall surely be given into the hand of the king of Babylon's army, which shall take it.
4. Therefore the princes said unto the king, We beseech thee, let this man be put to death: for thus he weakeneth the hands of the men of war that remain in this city, and the hands of all the people, in speaking such words unto them: for this man seeketh not the welfare of this people, but the hurt.

5. Niin kuningas Zedekia sanoi: katso, hän on teidän käsissänne; sillä ei kuningas voi mitään teitä vastaan.

5. Then Zedekiah the king said, Behold, he is in your hand: for the king is not he that can do any thing against you.

6. Niin he ottivat Jeremian ja heittivät Malkian Hammelekin pojan luolaan, joka pihassa vankihuoneen edessä oli, ja laskivat Jeremian alas köydellä luolaan, kussa ei vettä ollut, vaan lokaa; ja Jeremia vajosi lokaan.

6. Then took they Jeremiah, and cast him into the dungeon of Malchiah the son of Hammelech, that was in the court of the prison: and they let down Jeremiah with cords. And in the dungeon there was no water, but mire: so Jeremiah sunk in the mire.

7. Kuin Ebedmelek Etiopialainen, kuninkaan huoneen kamaripalvelia, kuuli Jeremian luolaan heitetyksi, ja kuningas istui Benjaminin portissa;

7. Now when Ebedmelech the Ethiopian, one of the eunuchs which was in the king's house, heard that they had put Jeremiah in the dungeon; the king then sitting in the gate of Benjamin;

8. Niin Ebedmelek meni kuninkaan huoneesta ja puhui kuninkaalle ja sanoi:

8. Ebedmelech went forth out of the king's house, and spake to the king, saying,

9. Herrani kuningas, ne miehet tekevät propheta Jeremialle pahoin, että he ovat hänen luolaan heittäneet, kussa hänen täytyy nälkään kuolla, sillä ei kaupungissa ole enään leipää.

9. My lord the king, these men have done evil in all that they have done to Jeremiah the prophet, whom they have cast into the dungeon; and he is like to die for hunger in the place where he is: for there is no more bread in the city.

10. Silloin käski kuningas Ebedmelekiä

10. Then the king commanded

Etiopialaista ja sanoi: ota kolmekymmentä miestä näistä kanssas, ja ota propheta Jeremia ylös luolasta ennenkuin hän kuolee.

11. Ja Ebedmelek otti miehet kanssansa, ja meni kuninkaan huoneesen, kaluhuoneen alle, ja otti sieltä vanhoja rikkinäisiä vaateryysyjä, ja laski ne köydellä Jeremian tykö luolaan.

12. Ja Ebedmelek Etiopialainen sanoi Jeremialle: pane nämät vanhat rikkinäiset ryysyt käsivartes alle köysien alle; ja Jeremia teki niin.

13. Ja he vetivät Jeremian ylös luolasta köydellä; ja niin Jeremia oli pihassa vankihuoneen edessä.

14. Ja kuningas Zedekia lähetti noutamaan propheta Jeremiaa tykönsä, kolmanteen Herran huoneen läpikäytävään; ja kuningas sanoi Jeremialle: minä tahdon sinulta jotain kysyä, älä mitään salaa minulta.

15. Jeremia sanoi Zedekialle: jos minä sinulle jotain sanon, niin sinä tosin tapat minun, ja jos minä sinua

Ebedmelech the Ethiopian, saying, Take from hence thirty men with thee, and take up Jeremiah the prophet out of the dungeon, before he die.

11. So Ebedmelech took the men with him, and went into the house of the king under the treasury, and took thence old cast clouts and old rotten rags, and let them down by cords into the dungeon to Jeremiah.

12. And Ebedmelech the Ethiopian said unto Jeremiah, Put now these old cast clouts and rotten rags under thine armholes under the cords. And Jeremiah did so.

13. So they drew up Jeremiah with cords, and took him up out of the dungeon: and Jeremiah remained in the court of the prison.

14. Then Zedekiah the king sent, and took Jeremiah the prophet unto him into the third entry that is in the house of the LORD: and the king said unto Jeremiah, I will ask thee a thing; hide nothing from me.

15. Then Jeremiah said unto Zedekiah, If I declare it unto thee, wilt thou not surely put me to death? and

neuvon, niin et sinä tottele.

16. Niin kuningas Zedekia vannoi Jeremialle salaa ja sanoi: niin totta kuin Herra elää, joka meidän sielumme on tehnyt, en minä sinua tapa, enkä anna sinua niiden miesten käsiin, jotka sinun henkeäs väijyvät.

17. Ja Jeremia sanoi Zedekialle: näin sanoo Herra Jumala Zebaot, Israelin Jumala: jos sinä menet Babelin kuninkaan pääruhtinasten tykö, niin sinä jäät henkiin, ja ei tätä kaupunkia pidä tulella poltettaman; vaan sinä ja sinun huonees jää elämään.

18. Mutta jollet sinä mene Babelin kuninkaan pääruhtinasten tykö, niin tämä kaupunki annetaan Kaldealaisten käsiin, ja heidän pitää sen polttaman tulella: ja et sinäkään pääse heidän käsistänsä.

19. Kuningas Zedekia sanoi Jeremialle: minä pelkään annettavani Juudalaisten käsiin, jotka ovat Kaldealaisten tykö menneet, niin että he pilkkaavat minua.

20. Jeremia sanoi: ei sinua anneta;

if I give thee counsel, wilt thou not hearken unto me?

16. So Zedekiah the king sware secretly unto Jeremiah, saying, As the LORD liveth, that made us this soul, I will not put thee to death, neither will I give thee into the hand of these men that seek thy life.

17. Then said Jeremiah unto Zedekiah, Thus saith the LORD, the God of hosts, the God of Israel; If thou wilt assuredly go forth unto the king of Babylon's princes, then thy soul shall live, and this city shall not be burned with fire; and thou shalt live, and thine house:

18. But if thou wilt not go forth to the king of Babylon's princes, then shall this city be given into the hand of the Chaldeans, and they shall burn it with fire, and thou shalt not escape out of their hand.

19. And Zedekiah the king said unto Jeremiah, I am afraid of the Jews that are fallen to the Chaldeans, lest they deliver me into their hand, and they mock me.

20. But Jeremiah said, They shall not

kuule siis Herran ääntä, jonka minä sinulle sanon, niin sinä menestyt ja jäät elämään;

21. Mutta jollet tahdo mennä, niin on tämä se sana, jonka Herra on minulle osoittanut.
22. Katso, kaikki vaimot, jotka vielä jäljellä ovat Juudan kuninkaan huoneessa, viedään ulos Babelin kuninkaan ruhtinasten tykö; niiden pitää silloin sanoman: voi! sinun lohduttajas ovat pettäneet ja vietelleet sinun, ja vieneet sinun alas lokaan, ja menneet pois.
23. Ja pitää vietämän kaikki sinun emäntäs ja lapses ulos Kaldealaisten tykö ja ei sinun itseskään pisä taitaman päästä heidän käsistänsä; vaan sinä pitää Babelin kuninkaalta käsitettämän, ja tämä kaupunki pitää tulella poltettaman.
24. Ja Zedekia sanoi Jeremialle: katso, ettei kenkään saa tietää näitä sanoja, niin ei sinua tapeta.
25. Ja jos ruhtinaat saavat tietää, että minä olen puhunut sinun kanssas, ja tulevat sinun tykös, ja sanovat: sanos

deliver thee. Obey, I beseech thee, the voice of the LORD, which I speak unto thee: so it shall be well unto thee, and thy soul shall live.
21. But if thou refuse to go forth, this is the word that the LORD hath shewed me:
22. And, behold, all the women that are left in the king of Judah's house shall be brought forth to the king of Babylon's princes, and those women shall say, Thy friends have set thee on, and have prevailed against thee: thy feet are sunk in the mire, and they are turned away back.
23. So they shall bring out all thy wives and thy children to the Chaldeans: and thou shalt not escape out of their hand, but shalt be taken by the hand of the king of Babylon: and thou shalt cause this city to be burned with fire.
24. Then said Zedekiah unto Jeremiah, Let no man know of these words, and thou shalt not die.
25. But if the princes hear that I have talked with thee, and they come unto thee, and say unto thee, Declare unto

nyt meille, mitä sinä olet kuninkaan kanssa puhunut: älä meiltä sitä salaa, niin emme sinua tapa, ja mitä kuningas on puhunut sinun kanssas?
26. Niin sano heille: minä olen rukoillut kuningasta, ettei hänen pitäisi antaman minua taas tulla Jonatanin huoneesen, etten minä siellä kuolisi.

27. Silloin kaikki ruhtinaat tulivat Jeremian tykö, ja kysyivät häneltä. Ja hän sanoi heille niinkuin kuningas oli hänen käskenyt. Niin he vaikenivat ja jättivät hänen, ettei he mitään häneltä saaneet tietää.
28. Ja Jeremia oli pihassa vankihuoneen edessä, aina siihen päivään asti kuin Jerusalem voitettiin. Ja se tapahtui, että Jerusalem voitettiin.

us now what thou hast said unto the king, hide it not from us, and we will not put thee to death; also what the king said unto thee:
26. Then thou shalt say unto them, I presented my supplication before the king, that he would not cause me to return to Jonathan's house, to die there.
27. Then came all the princes unto Jeremiah, and asked him: and he told them according to all these words that the king had commanded. So they left off speaking with him; for the matter was not perceived.
28. So Jeremiah abode in the court of the prison until the day that Jerusalem was taken: and he was there when Jerusalem was taken.

39 luku

1. Yhdeksäntenä Zedekian, Juudan kuninkaan vuotena, kymmenentenä kuukautena, tuli Nebukadnetsar, Babelin kuningas, ja kaikki hänen sotajoukkonsa Jerusalemin eteen ja

1. In the ninth year of Zedekiah king of Judah, in the tenth month, came Nebuchadrezzar king of Babylon and all his army against Jerusalem, and they besieged it.

piirittivät sen.

2. Ja Zedekian ensimäisenä vuotena toistakymmentä, yhdeksäntenä päivänä neljäntenä kuukautena, kukistettiin kaupunki.

2. And in the eleventh year of Zedekiah, in the fourth month, the ninth day of the month, the city was broken up.

3. Ja kaikki Babelin kuninkaan ruhtinaat menivät sisälle, ja pysähtyivät keskimäiseen porttiin, Nergalsaretser, Samgarnebo, Sarsekim kamaripalveliain päämies, Nergalsaretser magilaisten päämies ja kaikki muut Babelin kuninkaan ruhtinaat.

3. And all the princes of the king of Babylon came in, and sat in the middle gate, even Nergalsharezer, Samgarnebo, Sarsechim, Rabsaris, Nergalsharezer, Rabmag, with all the residue of the princes of the king of Babylon.

4. Ja tapahtui, että kuin Zedekia, Juudan kuningas, ja hänen sotaväkensä heidät näkivät, pakenivat he yöllä kaupungista, kuninkaan yrttitarhan tietä, portista, joka oli kahden muurin välillä, ja menivät korven tietä.

4. And it came to pass, that when Zedekiah the king of Judah saw them, and all the men of war, then they fled, and went forth out of the city by night, by the way of the king's garden, by the gate betwixt the two walls: and he went out the way of the plain.

5. Mutta Kaldealaisten sotajoukko ajoi heitä takaa, ja käsitti Zedekian Jerikon kedolla, otti hänen ja vei Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, tykö Riblatiin, joka on Hamatin maalla; ja hän tuomitsi hänen.

5. But the Chaldeans' army pursued after them, and overtook Zedekiah in the plains of Jericho: and when they had taken him, they brought him up to Nebuchadnezzar king of Babylon to Riblah in the land of Hamath, where he gave judgment upon him.

6. Ja Babelin kuningas antoi tappaa

6. Then the king of Babylon slew the

Zedekian lapset hänen nähtensä Riblatissa; ja kaikki Juudan ruhtinaat antoi Babelin kuningas tappaa.
7. Ja antoi puhkaista ulos Zedekian silmät, ja sitoa hänen kaksilla vaskikahleilla, viedäksensä häntä Babeliin.
8. Ja Kaldealaiset polttivat sekä kuninkaan huoneen että asuvaisten huoneet, ja jaottivat Jerusalemin muurit.
9. Mutta mitä jäljellä oli kaupungissa kansasta, ja ne, jotka muutoin olivat hänen allensa itsensä antaneet, ja jääneen kansan, vei Nebusaradan, huovinhaltia, Babeliin.

10. Mutta muutamat köyhästä väestä, joilla ei mitään ollut, antoi Nebusaradan, huovinhaltia, jäädä Juudan maalle, ja antoi heille viinamäkiä ja peltoja sinä päivänä.
11. Mutta Nebukadnetsar, Babelin kuningas, oli käskenyt Nebusaradania, huovinhaltiaa, Jeremiasta ja sanonut:

12. Ota häntä ja katso hänen parastansa, ja älä hänelle tee mitään

sons of Zedekiah in Riblah before his eyes: also the king of Babylon slew all the nobles of Judah.
7. Moreover he put out Zedekiah's eyes, and bound him with chains, to carry him to Babylon.

8. And the Chaldeans burned the king's house, and the houses of the people, with fire, and brake down the walls of Jerusalem.
9. Then Nebuzaradan the captain of the guard carried away captive into Babylon the remnant of the people that remained in the city, and those that fell away, that fell to him, with the rest of the people that remained.
10. But Nebuzaradan the captain of the guard left of the poor of the people, which had nothing, in the land of Judah, and gave them vineyards and fields at the same time.
11. Now Nebuchadrezzar king of Babylon gave charge concerning Jeremiah to Nebuzaradan the captain of the guard, saying,
12. Take him, and look well to him, and do him no harm; but do unto him

pahaa: vaan niinkuin hän anoo sinulta, niin tee hänelle.

even as he shall say unto thee.

13. Silloin lähetti Nebusaradan, huovinhaltia, ja Nebusasban kamaripalveliain päämies, Nergaisaretser magilaisten päämies, ja kaikki Babelin kuninkaan ruhtinaat,

13. So Nebuzaradan the captain of the guard sent, and Nebushasban, Rabsaris, and Nergalsharezer, Rabmag, and all the king of Babylon's princes;

14. He lähettivät ja antoivat noutaa Jeremian vankihuoneen pihasta, ja antoivat hänen Gedalian Ahikamin pojan, Saphanin pojan, haltuun, että hänen piti ottaman hänen huoneesensa, ja että hän asuis läsnä kansan tykönä.

14. Even they sent, and took Jeremiah out of the court of the prison, and committed him unto Gedaliah the son of Ahikam the son of Shaphan, that he should carry him home: so he dwelt among the people.

15. Oli myös Herran sana tullut Jeremialle, kuin hän vielä oli vankina vankihuoneen pihassa, ja oli sanonut:

15. Now the word of the LORD came unto Jeremiah, while he was shut up in the court of the prison, saying,

16. Mene ja sano Ebedmelekille Etiopialaiselle: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä tahdon antaa minun sanani tulla tähän kaupunkiin onnettomuudeksi ja ei miksikään hyväksi, ja sinun pitää se siihen aikaan näkemän.

16. Go and speak to Ebedmelech the Ethiopian, saying, Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Behold, I will bring my words upon this city for evil, and not for good; and they shall be accomplished in that day before thee.

17. Mutta sinun minä silloin vapahdan, sanoo Herra, ja en anna sinua niiden miesten käsiin, joita sinä pelkäät;

17. But I will deliver thee in that day, saith the LORD: and thou shalt not be given into the hand of the men of whom thou art afraid.

18. Sillä minä tahdon sinua totisesti siitä auttaa, niin ettei sinun pidä miekalla lankeeman, vaan pitämän henkes niinkuin saaliin, ettäs luotit minuun, sanoo Herra.

18. For I will surely deliver thee, and thou shalt not fall by the sword, but thy life shall be for a prey unto thee: because thou hast put thy trust in me, saith the LORD.

40 luku

1. Tämä on se sana, joka tapahtui Herralta Jeremialle, kuin Nebusaradan, huovinhaltia, päästi hänen Ramassa vallallensa; sillä hän oli sidottu kahleilla kaikkien niiden seassa, jotka Jerusalemissa ja Juudassa vangitut olivat, vietäviksi pois Babeliin.

1. The word that came to Jeremiah from the LORD, after that Nebuzaradan the captain of the guard had let him go from Ramah, when he had taken him being bound in chains among all that were carried away captive of Jerusalem and Judah, which were carried away captive unto Babylon.

2. Kuin huovinhaltia oli antanut noutaa Jeremian tykönsä, sanoi hän hänelle: Herra, sinun Jumalas on puhunut tämän onnettomuuden tälle paikalle;

2. And the captain of the guard took Jeremiah, and said unto him, The LORD thy God hath pronounced this evil upon this place.

3. Ja on Herra myös antanut tulla ja tehnyt niinkuin hän on sanonut; sillä te olette rikkoneet Herraa vastaan, ja ette totelleet hänen ääntänsä, sentähden on tämä teille tapahtunut.

3. Now the LORD hath brought it, and done according as he hath said: because ye have sinned against the LORD, and have not obeyed his voice, therefore this thing is come upon you.

4. Ja nyt katso, minä olen sinun

4. And now, behold, I loose thee this

tänäpänä päästänyt kahleista, joilla sinun kätes olivat sidotut. Jos sinulle kelpaa mennä minun kanssani Babeliin, niin tule, minä tahdon katsoa sinun parastas; ja jollet sinä tahdo tulla minun kanssani Babeliin, niin anna olla: katso, siellä on sinulle koko maa edessäs: kussa sinä luulet itselles hyvän olevan ja sinulle kelpaa, niin mene sinne.

day from the chains which were upon thine hand. If it seem good unto thee to come with me into Babylon, come; and I will look well unto thee: but if it seem ill unto thee to come with me into Babylon, forbear: behold, all the land is before thee: whither it seemeth good and convenient for thee to go, thither go.

5. Sillä tästedes ei ole enään yhtään palausta, sentähden sinä mahdat palata Gedalian Ahikamin pojan, Saphanin pojan, tykö, jonka Babelin kuningas on pannut Juudan kaupunkein päälle, ja asu hänen tykönänsä kansan seassa, eli mene sinne, mihinkä sinulle parahin kelpaa. Ja huovinhaltia antoi hänelle evästä ja lahjoja, ja antoi hänen mennä.

5. Now while he was not yet gone back, he said, Go back also to Gedaliah the son of Ahikam the son of Shaphan, whom the king of Babylon hath made governor over the cities of Judah, and dwell with him among the people: or go wheresoever it seemeth convenient unto thee to go. So the captain of the guard gave him victuals and a reward, and let him go.

6. Niin tuli Jeremia Gedalian Ahikamin pojan tykö Mitspaan, ja asui hänen tykönänsä kansan seassa, joka vielä maalle jäänyt oli.

6. Then went Jeremiah unto Gedaliah the son of Ahikam to Mizpah; and dwelt with him among the people that were left in the land.

7. Kuin kaikki sodanpäämiehet, jotka kedolla olivat sotaväkensä kanssa, saivat kuulla, että Babelin kuningas oli pannut Gedalian Ahikamin pojan

7. Now when all the captains of the forces which were in the fields, even they and their men, heard that the king of Babylon had made Gedaliah

maata hallitsemaan, ja että hän oli jättänyt hänen kanssansa sekä miehiä että vaimoja, lapsia ja pienimpiä, joita ei viety Babeliin;

the son of Ahikam governor in the land, and had committed unto him men, and women, and children, and of the poor of the land, of them that were not carried away captive to Babylon;

8. Tulivat Gedalian tykö Mitspaan Ismael Netanjan poika, Johanan ja Jonatan Karean pojat, ja Seraja Tanhumetin poika, ja Ephain pojat Netophatista, Jesania Maakatin poika, he ja heidän miehensä.

8. Then they came to Gedaliah to Mizpah, even Ishmael the son of Nethaniah, and Johanan and Jonathan the sons of Kareah, and Seraiah the son of Tanhumeth, and the sons of Ephai the Netophathite, and Jezaniah the son of a Maachathite, they and their men.

9. Ja Gedalia Ahikamin poika, Saphanin pojan, teki heille ja heidän miehillensä valan ja sanoi: älkäät peljätkö olla Kaldealaisille alamaiset, pysykäät maassa ja olkaat Babelin kuninkaalle alamaiset, niin te menestytte.

9. And Gedaliah the son of Ahikam the son of Shaphan sware unto them and to their men, saying, Fear not to serve the Chaldeans: dwell in the land, and serve the king of Babylon, and it shall be well with you.

10. Ja minä, katso, minä asun tässä Mitspassa, että minä palvelisin Kaldealaisia, jotka tulevat meidän tykömme; kootkaat te sentähden viinaa ja suvituloa ja öljyä ja pankaat teidän astioihinne, ja asukaat teidän kaupungeissanne, jotka te saaneet

10. As for me, behold, I will dwell at Mizpah to serve the Chaldeans, which will come unto us: but ye, gather ye wine, and summer fruits, and oil, and put them in your vessels, and dwell in your cities that ye have taken.

olette.

11. Niin myös kaikki Juudalaiset, jotka Moabissa olivat, ja Ammonin lasten seassa; ja Edomissa, ja kaikissa maakunnissa, kuin he kuulivat, että Babelin kuningas oli jättänyt muutamia Juudaan, ja oli pannut Gedalian Ahikamin pojan, heitä hallitsemaan.

11. Likewise when all the Jews that were in Moab, and among the Ammonites, and in Edom, and that were in all the countries, heard that the king of Babylon had left a remnant of Judah, and that he had set over them Gedaliah the son of Ahikam the son of Shaphan;

12. Tulivat kaikki Juudalaiset jälleen kaikista paikoista, sieltä kuhunka he olivat ajetut ulos, Juudan maahan Gedalian tykö Mitspaan, ja kokosivat aivan paljon viinaa ja suvituloa.

12. Even all the Jews returned out of all places whither they were driven, and came to the land of Judah, to Gedaliah, unto Mizpah, and gathered wine and summer fruits very much.

13. Mutta Johanan Karean poika ynnä kaikkein sodanpäämiesten kanssa, jotka kedolla olivat olleet, tulivat Gedalian tykö Mitspaan,

13. Moreover Johanan the son of Kareah, and all the captains of the forces that were in the fields, came to Gedaliah to Mizpah,

14. Ja sanoivat hänelle: tiedätkös että Baalis, Ammonin lasten kuningas, on lähettänyt Ismaelin Netanjan pojan sinua tappamaan? Mutta ei Gedalia Ahikamin poika uskonut heitä.

14. And said unto him, Dost thou certainly know that Baalis the king of the Ammonites hath sent Ishmael the son of Nethaniah to slay thee? But Gedaliah the son of Ahikam believed them not.

15. Silloin sanoi Johanan Karean poika Gedalialle salaa Mitspassa: minä tahdon nyt mennä ja lyödä Ismaelin Netanjan pojan kuoliaaksi, niin ettei

15. Then Johanan the son of Kareah spake to Gedaliah in Mizpah secretly, saying, Let me go, I pray thee, and I will slay Ishmael the son of Nethaniah,

kenenkään pidä saamaan tietää. Miksi hänen pitää lyömän sinua, että kaikki Juudalaiset, jotka sinun tykös ovat kootut, pitää hajoitettaman, ja ne, jotka vielä Juudasta jääneet ovat, hukkuman?

and no man shall know it: wherefore should he slay thee, that all the Jews which are gathered unto thee should be scattered, and the remnant in Judah perish?

16. Mutta Gedalia Ahikamin poika sanoi Johananille Karean pojalle: ei sinun pidä sitä tekemän; sillä ei se ole tosi, mitä sinä Ismaelista sanot.

16. But Gedaliah the son of Ahikam said unto Johanan the son of Kareah, Thou shalt not do this thing: for thou speakest falsely of Ishmael.

41 luku

1. Mutta seitsemäntenä kuukautena tuli Ismael Netanjan poika, Elisaman pojan, kuninkaallisesta suvusta, ynnä kuninkaan päämiesten kanssa, ja kymmenen miestä hänen kanssansa, Gedalian Ahikamin pojan tykö Mitspaan; ja he söivät toinen toisensa kanssa Mitspassa.

1. Now it came to pass in the seventh month, that Ishmael the son of Nethaniah the son of Elishama, of the seed royal, and the princes of the king, even ten men with him, came unto Gedaliah the son of Ahikam to Mizpah; and there they did eat bread together in Mizpah.

2. Mutta Ismael Netanjan poika nousi, ja ne kymmenen miestä, jotka hänen kanssansa olivat, ja löivät Gedalian, Ahikamin pojan, Saphanin pojan, kuoliaaksi miekalla, jonka Babelin kuningas oli pannut koko maan päälle.

2. Then arose Ishmael the son of Nethaniah, and the ten men that were with him, and smote Gedaliah the son of Ahikam the son of Shaphan with the sword, and slew him, whom the king of Babylon had made governor over the land.

3. Päälliseksi löi Ismael kaikki Juudalaiset, jotka Gedalian tykönä olivat Mitspassa, ja Kaldealaiset, jotka siellä löydettiin, ja kaikki sotamiehet.
4. Toisena päivänä kuin Gedalia lyöty oli, ja ei kenkään sitä vielä tietänyt,

5. Tuli kahdeksankymmentä miestä Sikemistä, Silosta ja Samariasta, ja olivat ajelleet partansa ja reväisseet vaatteensa, ja haavoittaneet itsensä, ja toivat ruokauhrin ja suitsutuksen myötänsä, viedäksensä Herran huoneesen.
6. Ja Ismael Netanjan poika meni Mitspasta heitä vastaan, käyskenteli ja itki. Kuin hän tuli heidän tykönsä, sanoi hän heille: teidän pitää tuleman Gedalian Ahikamin pojan tykö.

7. Mutta kuin he tulivat keskelle kaupunkia, tappio heidät Ismael Netanjan poika, ja ne miehet, jotka hänen kanssansa olivat, kaivon tykönä.
8. Mutta siinä oli seassa kymmenen miestä, jotka sanoivat Ismaelille: älä meitä tapa, meillä on tavaroita

3. Ishmael also slew all the Jews that were with him, even with Gedaliah, at Mizpah, and the Chaldeans that were found there, and the men of war.
4. And it came to pass the second day after he had slain Gedaliah, and no man knew it,
5. That there came certain from Shechem, from Shiloh, and from Samaria, even fourscore men, having their beards shaven, and their clothes rent, and having cut themselves, with offerings and incense in their hand, to bring them to the house of the LORD.
6. And Ishmael the son of Nethaniah went forth from Mizpah to meet them, weeping all along as he went: and it came to pass, as he met them, he said unto them, Come to Gedaliah the son of Ahikam.
7. And it was so, when they came into the midst of the city, that Ishmael the son of Nethaniah slew them, and cast them into the midst of the pit, he, and the men that were with him.
8. But ten men were found among them that said unto Ishmael, Slay us not: for we have treasures in the field,

pelloissa, nisuja, ohria, öljyä ja hunajaa. Ja niin pidätti hän itsensä, ettei hän heitä heidän veljeinsä kanssa tappanut.

of wheat, and of barley, and of oil, and of honey. So he forbare, and slew them not among their brethren.

9. Mutta kaivo, johon Ismael kaikkein kuolleiden ruumiit heitti, jotka hän oli ynnä Gedalian kanssa tappanut, on se, jonka kuningas Assa antoi tehdä Baesaa, Israelin kuningasta varten; sen täytti Ismael Netanjan poika tapetuilla.

9. Now the pit wherein Ishmael had cast all the dead bodies of the men, whom he had slain because of Gedaliah, was it which Asa the king had made for fear of Baasha king of Israel: and Ishmael the son of Nethaniah filled it with them that were slain.

10. Ja kaiken kansan, joka oli jäljellä Mitspassa, kuninkaan tyttäret, ja kaiken kansan, joka oli Mitspaan jätetty, vei Ismael Netanjan poika pois vangiksi, joiden päälle Nebusaradan, huovinhaltia, oli pannut Gedalian Ahikamin pojan, ja Ismael Netanjan poika otti ne vangiksi, läksi pois ja tahtoi ylitse Ammonin lasten tykö.

10. Then Ishmael carried away captive all the residue of the people that were in Mizpah, even the king's daughters, and all the people that remained in Mizpah, whom Nebuzaradan the captain of the guard had committed to Gedaliah the son of Ahikam: and Ishmael the son of Nethaniah carried them away captive, and departed to go over to the Ammonites.

11. Mutta kuin Johanan Karean poika, ja kaikki sodanpäämiehet, jotka hänen kanssansa olivat, saivat tietää kaiken sen pahan, minkä Ismael Netanjan poika tehnyt oli,

11. But when Johanan the son of Kareah, and all the captains of the forces that were with him, heard of all the evil that Ishmael the son of Nethaniah had done,

12. Ottivat he kaiken kansan tykönsä, ja läksivät Ismaelia Netanjan poikaa vastaan sotaan, ja saavuttivat hänen Gibeonissa suuren veden tykönä.

12. Then they took all the men, and went to fight with Ishmael the son of Nethaniah, and found him by the great waters that are in Gibeon.

13. Kuin kaikki kansa, joka Ismaelin kanssa oli näki Johanan Karean pojan, ja kaikki sodanpäämiehet, jotka hänen kanssansa olivat, niin he iloitsivat.

13. Now it came to pass, that when all the people which were with Ishmael saw Johanan the son of Kareah, and all the captains of the forces that were with him, then they were glad.

14. Ja kaikki kansa, jonka Ismael oli vienyt Mitspasta, palasi ja antautui Johanan Karean pojan tykö.

14. So all the people that Ishmael had carried away captive from Mizpah cast about and returned, and went unto Johanan the son of Kareah.

15. Mutta Ismael Netanjan poika, pääsi Johanan edestä kahdeksan miehen kanssa, ja pakeni Ammonin lasten tykö.

15. But Ishmael the son of Nethaniah escaped from Johanan with eight men, and went to the Ammonites.

16. Ja Johanan Karean poika ynnä kaikkein sodanpäämiesten kanssa, jotka hänen kanssansa olivat, ottivat kaiken jääneen kansan Mitspasta tykönsä, jonka he Ismaelilta Netanjan pojalta olivat ottaneet, sittekuin hän Gedalian Ahikamin pojan oli tappanut, väkevät sotamiehet, vaimot ja lapset, ja kamaripalveliat, jotka he Gibeonista olivat tuoneet jällensä;

16. Then took Johanan the son of Kareah, and all the captains of the forces that were with him, all the remnant of the people whom he had recovered from Ishmael the son of Nethaniah, from Mizpah, after that he had slain Gedaliah the son of Ahikam, even mighty men of war, and the women, and the children, and the eunuchs, whom he had brought again from Gibeon:

17. Menivät pois ja tulivat majoille Kinhamiin, Betlehemin tykö, ja tahtoivat mennä Egyptiin,

17. And they departed, and dwelt in the habitation of Chimham, which is by Bethlehem, to go to enter into Egypt,

18. Kaldealaisten edestä; sillä he pelkäsivät heitä, että Ismael Netanjan poika oli tappanut Gedalian Ahikamin pojan, jonka Babelin kuningas on pannut maata hallitsemaan.

18. Because of the Chaldeans: for they were afraid of them, because Ishmael the son of Nethaniah had slain Gedaliah the son of Ahikam, whom the king of Babylon made governor in the land.

42 luku

1. Silloin astuivat kaikki sodanpäämiehet edes, Johanan Karean poika, Jesanja Hosajan poika, ja kaikki kansa sekä pienet että suuret,

1. Then all the captains of the forces, and Johanan the son of Kareah, and Jezaniah the son of Hoshaiah, and all the people from the least even unto the greatest, came near,

2. Ja sanoivat propheta Jeremialle: annas meidän rukouksemme tulla kuulluksi sinun edessäs, ja rukoile meidän edestämme Herraa Jumalaas kaikista näistä jätetyistä; sillä meitä on harvat monesta jääneet, niinkuin sinä itse meidät näet silmilläs:

2. And said unto Jeremiah the prophet, Let, we beseech thee, our supplication be accepted before thee, and pray for us unto the LORD thy God, even for all this remnant; (for we are left but a few of many, as thine eyes do behold us:)

3. Että Herra sinun Jumalas tahtois ilmoittaa meille, kuhunka meidän vaeltaman ja mitä meidän tekemän

3. That the LORD thy God may shew us the way wherein we may walk, and the thing that we may do.

pitää.

4. Ja propheta Jeremia sanoi heille: minä tahdon kuulla teitä: katso, minä tahdon rukoilla Herraa teidän Jumalaanne, niinkuin te olette sanoneet, ja kaiken, mitä Herra teille vastaa, sen minä tahdon teille ilmoittaa, enkä tahdo mitään teiltä salata.

4. Then Jeremiah the prophet said unto them, I have heard you; behold, I will pray unto the LORD your God according to your words; and it shall come to pass, that whatsoever thing the LORD shall answer you, I will declare it unto you; I will keep nothing back from you.

5. Ja he sanoivat Jeremialle: Herra olkoon vahva ja totinen todistaja meidän vaiheellamme, jollemme me tee kaikkia, mitä Herra sinun Jumalas on meitä käskevä.

5. Then they said to Jeremiah, The LORD be a true and faithful witness between us, if we do not even according to all things for the which the LORD thy God shall send thee to us.

6. Olkoon hyvä eli paha, niin me tahdomme olla kuuliaiset Herran Jumalamme äänelle, jonka tykö me sinun lähetämme, että meille menestyis, koska me Herran meidän Jumalamme äänelle olemme kuuliaiset.

6. Whether it be good, or whether it be evil, we will obey the voice of the LORD our God, to whom we send thee; that it may be well with us, when we obey the voice of the LORD our God.

7. Kymmenen päivän perästä tapahtui Herran sana Jeremialle.

7. And it came to pass after ten days, that the word of the LORD came unto Jeremiah.

8. Silloin kutsui hän Johanan Karean pojan, ja kaikki sodanpäämiehet, jotka hänen kanssansa olivat, ja kaiken

8. Then called he Johanan the son of Kareah, and all the captains of the forces which were with him, and all

kansan sekä pienet että suuret,

the people from the least even to the greatest,

9. Ja sanoi heille: näin sanoo Herra Israelin Jumala, jonka tykö te olette minun lähettäneet, että minä teidän rukouksenne kantaisin hänen eteensä:

9. And said unto them, Thus saith the LORD, the God of Israel, unto whom ye sent me to present your supplication before him;

10. Jos te pysytte tässä maassa, niin minä tahdon rakentaa teitä ja en kukistaa: minä tahdon istuttaa teitä ja en repiä ylös; sillä minä kadun sitä pahaa, jonka minä teille tehnyt olen.

10. If ye will still abide in this land, then will I build you, and not pull you down, and I will plant you, and not pluck you up: for I repent me of the evil that I have done unto you.

11. Te saatte olla kyllä Babelin kuninkaalta rauhassa, jota te pelkäätte; ei teidän pidä häntä pelkäämän, sanoo Herra; sillä minä tahdon olla teidän tykönänne, niin että minä autan ja vapahdan teitä hänen kädestänsä.

11. Be not afraid of the king of Babylon, of whom ye are afraid; be not afraid of him, saith the LORD: for I am with you to save you, and to deliver you from his hand.

12. Minä tahdon osoittaa teille laupiuden, ja armahtaa teitä, ja vien teitä taas teidän maallenne.

12. And I will shew mercies unto you, that he may have mercy upon you, and cause you to return to your own land.

13. Mutta jos te sanotte: emme tahdo asua tässä maassa, ettette olisi kuuliaiset Herran teidän Jumalanne äänelle,

13. But if ye say, We will not dwell in this land, neither obey the voice of the LORD your God,

14. Sanoen: emme suinkaan, vaan me tahdomme mennä Egyptin maalle,

14. Saying, No; but we will go into the land of Egypt, where we shall see no

ettemme kapinaa näkisi, emmekä kuulisi basunan ääntä, eli kärsisi nälkää leivän puuttumisen tähden: siellä me tahdomme olla;

war, nor hear the sound of the trumpet, nor have hunger of bread; and there will we dwell:

15. Kuulkaa siis nyt Herran sanaa, te jääneet Juudasta, näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: jos te panette teidän kasvonne menemään Egyptiin, niin että te tahdotte siellä olla:

15. And now therefore hear the word of the LORD, ye remnant of Judah; Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; If ye wholly set your faces to enter into Egypt, and go to sojourn there;

16. Niin miekan, jota te pelkäätte, pitää sattuman teihin Egyptin maalla, ja nälän, jota te pelkäätte, pitää teitä siellä noudattaman Egyptissä, ja teidän pitää siellä kuoleman.

16. Then it shall come to pass, that the sword, which ye feared, shall overtake you there in the land of Egypt, and the famine, whereof ye were afraid, shall follow close after you there in Egypt; and there ye shall die.

17. Sillä olkoon kutka tahansa, jotka kasvonsa sinne asettavat, mennäksensä Egyptiin olemaan siellä, heidän pitää kuoleman miekkaan, nälkään ja ruttoon; ja ei pidä kenenkään jäämän eli pääsemän siitä pahasta jonka minä annan tulla heidän päällensä.

17. So shall it be with all the men that set their faces to go into Egypt to sojourn there; they shall die by the sword, by the famine, and by the pestilence: and none of them shall remain or escape from the evil that I will bring upon them.

18. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala; niinkuin minun vihani ja julmuuteni on tullut Jerusalemin

18. For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; As mine anger and my fury hath been poured forth upon

asuvaisten päälle, niin pitää minun vihani myös tuleman teidän päällenne, jos te menette Egyptiin, että teidän pitää tuleman kiroukseksi, ihmeeksi, sadatukseksi ja häpiäksi, ja ei pidä teidän ikänä enään tätä paikkaa saaman nähdä.

the inhabitants of Jerusalem; so shall my fury be poured forth upon you, when ye shall enter into Egypt: and ye shall be an execration, and an astonishment, and a curse, and a reproach; and ye shall see this place no more.

19. Herran sana tulee teihin, te jääneet Juudasta, ettette menisi Egyptiin; sentähden se täydellisesti tietäkäät, että minä tänäpänä todistan teille.

19. The LORD hath said concerning you, O ye remnant of Judah; Go ye not into Egypt: know certainly that I have admonished you this day.

20. Sillä te teette pahoin teidän sielullenne, että te lähetitte minun Herran teidän Jumalanne tykö, ja sanoitte: rukoile Herraa meidän Jumalaamme meidän edestämme, ja kaikki, mitä Herra meidän Jumalamme on sanova, niin ilmoita meille, ja me tahdomme sen jälkeen tehdä.

20. For ye dissembled in your hearts, when ye sent me unto the LORD your God, saying, Pray for us unto the LORD our God; and according unto all that the LORD our God shall say, so declare unto us, and we will do it.

21. Sen minä olen tänäpänä teidän tietää antanut; mutta ette ole tahtoneet kuulla Herran teidän Jumalanne ääntä, eli kaikkia, mitä Hän minun kauttani on teille käskenyt.

21. And now I have this day declared it to you; but ye have not obeyed the voice of the LORD your God, nor any thing for the which he hath sent me unto you.

22. Niin teidän pitää nyt täydellisesti tietämän, että teidän pitää miekkaan, nälkään ja ruttoon kuoleman siinä

22. Now therefore know certainly that ye shall die by the sword, by the famine, and by the pestilence, in the

paikassa, kuhunka te aiotte mennä asumaan.

place whither ye desire to go and to sojourn.

43 luku

1. Kuin Jeremia oli kaikki Herran heidän Jumalansa sanat kaikelle kansalle puhunut, niinkuin Herra heidän Jumalansa hänen oli lähettänyt sanomaan heille kaikki nämä sanat:

1. And it came to pass, that when Jeremiah had made an end of speaking unto all the people all the words of the LORD their God, for which the LORD their God had sent him to them, even all these words,

2. Sanoi Asaria Hosajan poika, ja Johanan Karean poika, ja kaikki ylpiät miehet Jeremialle ja puhuivat: sinä valehtelet, ei Herra meidän Jumalamme ole lähettänyt sinua eikä sanonut: ei teidän pidä menemän Egyptiin asumaan siellä;

2. Then spake Azariah the son of Hoshaiah, and Johanan the son of Kareah, and all the proud men, saying unto Jeremiah, Thou speakest falsely: the LORD our God hath not sent thee to say, Go not into Egypt to sojourn there:

3. Mutta Baruk Nerijan poika yllyttää sinua meitä vastaan, että me annettaisiin Kaldealaisten käsiin, tapettaa ja vietää Babeliin.

3. But Baruch the son of Neriah setteth thee on against us, for to deliver us into the hand of the Chaldeans, that they might put us to death, and carry us away captives into Babylon.

4. Näin ei tahtonut Johanan Karean poika, ja kaikki sodanpäämiehet, ja kaikki kansa totella Herran ääntä, että he olisivat pysyneet Juudan maalla.

4. So Johanan the son of Kareah, and all the captains of the forces, and all the people, obeyed not the voice of the LORD, to dwell in the land of

Judah.

5. Vaan Johanan Karean poika ja kaikki sodanpäämiehet ottivat tykönsä kaikki jääneet Juudasta, ne jotka kaikista kansoista sinne paenneet ja palanneet olivat asumaan Juudan maalla;

5. But Johanan the son of Kareah, and all the captains of the forces, took all the remnant of Judah, that were returned from all nations, whither they had been driven, to dwell in the land of Judah;

6. Miehet ja vaimot ja lapset, niin myös kuninkaan tyttäret, ja kaikki sielut, jotka Nebusaradan, huovinhaltia, Gedalian Ahikamin pojan, Saphanin pojan, haltuun oli jättänyt, ja propheta Jeremian ja Barukin Nerijan pojan.

6. Even men, and women, and children, and the king's daughters, and every person that Nebuzaradan the captain of the guard had left with Gedaliah the son of Ahikam the son of Shaphan, and Jeremiah the prophet, and Baruch the son of Neriah.

7. Ja menivät Egyptin maalle, sillä ei he tahtoneet kuulla Herran ääntä, ja tulivat Tahpanhekseen.

7. So they came into the land of Egypt: for they obeyed not the voice of the LORD: thus came they even to Tahpanhes.

8. Ja Herran sana tapahtui Jeremialle Tahpanheksessa ja sanoi:

8. Then came the word of the LORD unto Jeremiah in Tahpanhes, saying,

9. Ota kätees suuret kivet, ja kaiva ne maahan tiilipätsiin, joka on Pharaon huoneen oven kohdalla Tahpanheksessa, niin että Juudan miehet sen näkevät.

9. Take great stones in thine hand, and hide them in the clay in the brickkiln, which is at the entry of Pharaoh's house in Tahpanhes, in the sight of the men of Judah;

10. Ja sano heille: näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: katso, minä lähetän ja annan noutaa palveliani

10. And say unto them, Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Behold, I will send and take

Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, ja asetan hänen istuimensa näiden kivien päälle, jotka minä olen tähän maahan kaivanut; ja hän on paneva majansa sen päälle.

Nebuchadrezzar the king of Babylon, my servant, and will set his throne upon these stones that I have hid; and he shall spread his royal pavilion over them.

11. Ja hän on tuleva ja lyövä Egyptin maata; jotka kuolemaan (aiotut ovat), ne (joutuvat) kuolemaan, ja jotka vankiuteen, ne vankiuteen, ja jotka miekkaan, ne miekkaan.

11. And when he cometh, he shall smite the land of Egypt, and deliver such as are for death to death; and such as are for captivity to captivity; and such as are for the sword to the sword.

12. Ja minä sytytän tulen epäjumalain huoneisiin Egyptissä, niin että hän polttaa ja vie heidät pois; ja hänen pitää puettaman itsensä Egyptin maahan, niinkuin paimen puettaa itsensä hameesensa, ja pitää menemän sieltä matkaansa rauhassa.

12. And I will kindle a fire in the houses of the gods of Egypt; and he shall burn them, and carry them away captives: and he shall array himself with the land of Egypt, as a shepherd putteth on his garment; and he shall go forth from thence in peace.

13. Ja hänen pitää murskaksi lyömän Betsemeksen patsaat Egyptissä, ja polttaman Egyptin epäjumalain huoneet tulella.

13. He shall break also the images of Bethshemesh, that is in the land of Egypt; and the houses of the gods of the Egyptians shall he burn with fire.

44 luku

1. Tämä on se sana, joka Jeremialle tapahtui, kaikista Juudalaisista, jotka Egyptin maalla asuivat, jotka asuivat

1. The word that came to Jeremiah concerning all the Jews which dwell in the land of Egypt, which dwell at

Migdolissa, Tahpanheksessa, Nophissa, Patroksen maalla, ja sanoi:

Migdol, and at Tahpanhes, and at Noph, and in the country of Pathros, saying,

2. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: te olette nähneet kaiken sen pahan, jonka minä olen antanut tulla Jerusalemin päälle, ja kaikkein Juudan kaupunkein päälle; ja katso, tänäpänä ovat ne hävitettynä, niin ettei kenkään niissä asu:

2. Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Ye have seen all the evil that I have brought upon Jerusalem, and upon all the cities of Judah; and, behold, this day they are a desolation, and no man dwelleth therein,

3. Heidän pahuutensa tähden, jonka he tekivät vihoittaen minua, ja menivät ja suitsuttivat ja palvelivat muita jumalia, joita ei he, eli te, eikä teidän isänne tunteneet.

3. Because of their wickedness which they have committed to provoke me to anger, in that they went to burn incense, and to serve other gods, whom they knew not, neither they, ye, nor your fathers.

4. Ja minä lähetin varhain ja usein teidän tykönne kaikki palveliani prophetat, ja käskin teille sanoa: älkäät tehkö senkaltaisia kauhistuksia, joita minä vihaan;

4. Howbeit I sent unto you all my servants the prophets, rising early and sending them, saying, Oh, do not this abominable thing that I hate.

5. Mutta ei he totelleet, eikä kallistaneet korviansa kääntymään pahuudestansa, ja ei suitsuttamaan muille jumalille.

5. But they hearkened not, nor inclined their ear to turn from their wickedness, to burn no incense unto other gods.

6. Sentähden syttyi myös minun vihani ja julmuuteni, ja paloi Juudan kaupunkein päällä, ja Jerusalemin

6. Wherefore my fury and mine anger was poured forth, and was kindled in the cities of Judah and in the streets

katuin päällä, niin ne ovat kukistetuiksi ja autioiksi tulleet, niinkuin se tänäpänä löydetään.

of Jerusalem; and they are wasted and desolate, as at this day.

7. Nyt, näin sanoo Herra Jumala Zebaot, Israelin Jumala: miksi te teette tämän suuren pahan vastaan omaa henkeänne? että teidän seassanne pitää hävitettämän sekä mies että vaimo, sekä lapset että imeväiset Juudasta, ja ei pidä yhtään teistä jäämän,

7. Therefore now thus saith the LORD, the God of hosts, the God of Israel; Wherefore commit ye this great evil against your souls, to cut off from you man and woman, child and suckling, out of Judah, to leave you none to remain;

8. Että te niin vihoitatte minun kättenne töillä, ja suitsutatte muille jumalille Egyptin maalla, johon te olette menneet asumaan, että teidän pitää hävitetyksi, ja kiroukseksi ja häväistykseksi kaikkein pakanain seassa maan päällä tuleman.

8. In that ye provoke me unto wrath with the works of your hands, burning incense unto other gods in the land of Egypt, whither ye be gone to dwell, that ye might cut yourselves off, and that ye might be a curse and a reproach among all the nations of the earth?

9. Oletteko te unhottaneet isäinne onnettomuuden, Juudan kuningasten onnettomuuden, heidän emäntäinsä onnettomuuden, niin myös teidän oman onnettomuutenne, ja teidän emäntäinne onnettomuuden, joka teille on tapahtunut Juudan maalla ja Jerusalemin kaduilla?

9. Have ye forgotten the wickedness of your fathers, and the wickedness of the kings of Judah, and the wickedness of their wives, and your own wickedness, and the wickedness of your wives, which they have committed in the land of Judah, and in the streets of Jerusalem?

10. Kuitenkin ei he vielä ole tähän

10. They are not humbled even unto

päivään asti itsiänsä nöyryyttäneet, ja ei myös mitään pelkää; ja ei vaella minun laissani ja säädyissäni, jotka minä teidän eteenne ja teidän isäinne eteen pannut olen.

this day, neither have they feared, nor walked in my law, nor in my statutes, that I set before you and before your fathers.

11. Sentähden sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala näin: katso, minä panen minun kasvoni teitä vastaan onnettomuudeksi, ja koko Juudan pitää hävitetyksi tuleman.

11. Therefore thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Behold, I will set my face against you for evil, and to cut off all Judah.

12. Ja minä otan jääneet Juudasta, jotka ovat kasvonsa tavoittaneet mennäksensä Egyptin maalle, asumaan siellä, ja he kaikki pitää lopetettaman, Egyptin maalla pitää heidän miekalla kaatuman ja nälällä hukkuman, sekä pienet että suuret; heidän pitää kuoleman miekalla ja nälällä, ja pitää tuleman sadatukseksi, ihmeeksi, kiroukseksi ja häväistykseksi.

12. And I will take the remnant of Judah, that have set their faces to go into the land of Egypt to sojourn there, and they shall all be consumed, and fall in the land of Egypt; they shall even be consumed by the sword and by the famine: they shall die, from the least even unto the greatest, by the sword and by the famine: and they shall be an execration, and an astonishment, and a curse, and a reproach.

13. Minä tahdon rangaista Egyptin maan asuvaisia miekalla, nälällä ja rutolla, niinkuin minä tein Jerusalemille;

13. For I will punish them that dwell in the land of Egypt, as I have punished Jerusalem, by the sword, by the famine, and by the pestilence:

14. Niin ettei Juudan jääneistä ketään pidä pääsemän eikä jäämän, jotka

14. So that none of the remnant of Judah, which are gone into the land of

kuitenkin sitä varten tänne Egyptin maalle asumaan tulleet ovat, että he taas Juudan maalle palajaisivat, johonka he mielellänsä jälleen asumaan tulisivat; mutta ei heidän pidä sinne palajaman, paitsi niitä, jotka täältä pakenevat.

15. Niin kaikki ne miehet vastasivat Jeremiaa, jotka kyllä tiesivät, että heidän emäntänsä muille jumalille olivat suitsuttaneet, niin myös kaikki vaimot, joita siellä suuri joukko oli, ja kaikki kansa, jotka Egyptin maalla, Patroksessa asuivat, ja sanoivat:

16. Sen sanan jälkeen, jonka sinä meille Herran nimeen sanot, emme tahdo sinua suinkaan kuulla;

17. Vaan me tahdomme kaiketi tehdä kaiken sen sanan perään, joka meidän suustamme käy, ja tahdomme taivaan kuningattarelle suitsuttaa, ja hänelle juomauhria uhrata, niinkuin me ja meidän isämme, meidän kuninkaamme ja päämiehemmme tehneet ovat Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla. Silloin meillä oli leipää kyllä, ja me olimme autuaat, ja emme nähneet onnettomuutta.

Egypt to sojourn there, shall escape or remain, that they should return into the land of Judah, to the which they have a desire to return to dwell there: for none shall return but such as shall escape.

15. Then all the men which knew that their wives had burned incense unto other gods, and all the women that stood by, a great multitude, even all the people that dwelt in the land of Egypt, in Pathros, answered Jeremiah, saying,

16. As for the word that thou hast spoken unto us in the name of the LORD, we will not hearken unto thee.

17. But we will certainly do whatsoever thing goeth forth out of our own mouth, to burn incense unto the queen of heaven, and to pour out drink offerings unto her, as we have done, we, and our fathers, our kings, and our princes, in the cities of Judah, and in the streets of Jerusalem: for then had we plenty of victuals, and were well, and saw no evil.

18. Mutta sittekuin kuin me lakkasimme suitsuttamasta taivaan kuningattarelle, ja juomauhria hänelle uhraamasta, niin me kaikki köyhiksi tulimme ja olemme miekan ja nälän kautta hukkuneet.
19. Ja vaikka me taivaan haltiattarelle suitsuttaisimme ja juomauhria uhraisimme, niin emme sitä tee ilman meidän miestemme tahtoa, kuin me hänelle leipiä leivomme ja juomauhria uhraamme.
20. Silloin Jeremia sanoi kaikelle kansalle, sekä miehille että vaimoille, ja kaikelle kansalle, joka häntä niin vastannut oli sanoen:
21. Sepä se on, että Herra on muistanut sen suitsuttamisen, jonka Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla tehneet olette, ynnä teidän isäinne, kuningastenne, päämiestenne ja kaiken maakunnan kansan kanssa, ja pani sen sydämeensä.
22. Niin ettei Herra voinut teidän pahaa menoanne enään kärsiä ja niitä kauhistuksia, joita te teitte; joista myös teidän maanne on autioksi, ihmeeksi ja kiroukseksi tullut, niin

18. But since we left off to burn incense to the queen of heaven, and to pour out drink offerings unto her, we have wanted all things, and have been consumed by the sword and by the famine.
19. And when we burned incense to the queen of heaven, and poured out drink offerings unto her, did we make her cakes to worship her, and pour out drink offerings unto her, without our men?
20. Then Jeremiah said unto all the people, to the men, and to the women, and to all the people which had given him that answer, saying,
21. The incense that ye burned in the cities of Judah, and in the streets of Jerusalem, ye, and your fathers, your kings, and your princes, and the people of the land, did not the LORD remember them, and came it not into his mind?
22. So that the LORD could no longer bear, because of the evil of your doings, and because of the abominations which ye have committed; therefore is your land a

ettei kenkään siinä asu, niinkuin tänäpänä nähtävä on.

23. että te suitsutitte, ja Herraa vastaan syntiä teitte, ja ette totelleet Herran ääntä, ette myös hänen laissansa, säädyissänsä ja todistuksissansa vaeltaneet; sentähden myös tämä onnettomuus teille tapahtuu, niinkuin tänäpänä nähtävä on.

24. Ja Jeremia sanoi kaikelle kansalle ja kaikille vaimoille: kuulkaat Herran sanaa kaikki, jotka Juudasta Egyptin maassa olette.

25. Näin puhuu Herra Zebaot, Israelin Jumala, sanoen: te ja teidän vaimonne olette suullanne puhuneet ja käsillänne täyttäneet, mitä te sanoitte: meidän lupauksemme me kaiketi tahdomme pitää, jonka me taivaan kuningattarelle luvanneet olemme, että me hänelle pyhää savua suitsuttaisimme, ja juomauhria uhraisimme: te olette lupauksenne kyllä pitäneet, ja lupauksenne työllä täyttäneet.

26. Niin kuulkaat siis Herran sanaa,

desolation, and an astonishment, and a curse, without an inhabitant, as at this day.

23. Because ye have burned incense, and because ye have sinned against the LORD, and have not obeyed the voice of the LORD, nor walked in his law, nor in his statutes, nor in his testimonies; therefore this evil is happened unto you, as at this day.

24. Moreover Jeremiah said unto all the people, and to all the women, Hear the word of the LORD, all Judah that are in the land of Egypt:

25. Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel, saying; Ye and your wives have both spoken with your mouths, and fulfilled with your hand, saying, We will surely perform our vows that we have vowed, to burn incense to the queen of heaven, and to pour out drink offerings unto her: ye will surely accomplish your vows, and surely perform your vows.

26. Therefore hear ye the word of the

kaikki Juudasta, jotka Egyptin maalla asutte: katso, minä vannon suuren nimeni kautta, sanoo Herra: ettei minun nimeni pidä enään jonkun ihmisen suusta Juudasta koko Egyptin maassa nimitettämän, joka sanois: niin totta kuin Herra, Herra elää.

LORD, all Judah that dwell in the land of Egypt; Behold, I have sworn by my great name, saith the LORD, that my name shall no more be named in the mouth of any man of Judah in all the land of Egypt, saying, The Lord GOD liveth.

27. Katso, minä tahdon valvoa heitä vastaan heidän pahaksensa ja en heidän hyväksensä, niin että jokainen, joka Juudasta Egyptin maalla on, pitää miekalla ja nälällä hukkuman, siihenasti että he lopetetuksi tulevat.

27. Behold, I will watch over them for evil, and not for good: and all the men of Judah that are in the land of Egypt shall be consumed by the sword and by the famine, until there be an end of them.

28. Mutta jotka miekan välttävät, niiden pitää kuitenkin Egyptin maalta Juudan maahan vähässä joukossa palajaman. Ja niin pitää kaikki jääneet Juudasta, jotka Egyptin maahan asumaan menneet olivat, ymmärtämän, kummanko sanat todeksi joutuvat, minun vai heidän.

28. Yet a small number that escape the sword shall return out of the land of Egypt into the land of Judah, and all the remnant of Judah, that are gone into the land of Egypt to sojourn there, shall know whose words shall stand, mine, or theirs.

29. Ja tämä olkoon teille merkiksi, sanoo Herra: sillä minä tahdon teitä tässä paikassa rangaista, että tietäisitte minun sanani tulevan todeksi, teille onnettomuudeksi;

29. And this shall be a sign unto you, saith the LORD, that I will punish you in this place, that ye may know that my words shall surely stand against you for evil:

30. Näin sanoo Herra: katso, minä tahdon hyljätä Pharao Hophran,

30. Thus saith the LORD; Behold, I will give Pharaohhophra king of Egypt

Egyptin kuninkaan, hänen vihollistensa käsiin ja niiden käsiin, jotka hänen henkeänsä väijyvät, niinkuin minä Zedekiankin, Juudan kuninkaan, hylkäsin Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, hänen vihollistensa käteen, ja sen joka hänen henkeänsä väijyi.

into the hand of his enemies, and into the hand of them that seek his life; as I gave Zedekiah king of Judah into the hand of Nebuchadrezzar king of Babylon, his enemy, and that sought his life.

45 luku

1. Tämä on se sana, jonka propheta Jeremia puhui Barukille Nerijan pojalle, kuin hän nämät sanat kirjoitti kirjaan Jeremian suusta, neljäntenä Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan vuonna, ja sanoi:

1. The word that Jeremiah the prophet spake unto Baruch the son of Neriah, when he had written these words in a book at the mouth of Jeremiah, in the fourth year of Jehoiakim the son of Josiah king of Judah, saying,

2. Näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, sinusta Baruk:
3. Sinä sanoit: voi nyt minua! kuinka on Herra vaivaa minun kivulleni lisännyt; minä huokaan minuni väsyksiin, ja en löydä lepoa.
4. Sano hänelle näin: näin sanoo Herra: katso, mitä minä rakensin, sen minä kukistan, ja mitä minä istutin, sen minä hävitän, niin myös koko tämän maan.

2. Thus saith the LORD, the God of Israel, unto thee, O Baruch;
3. Thou didst say, Woe is me now! for the LORD hath added grief to my sorrow; I fainted in my sighing, and I find no rest.
4. Thus shalt thou say unto him, The LORD saith thus; Behold, that which I have built will I break down, and that which I have planted I will pluck up, even this whole land.

5. Ja sinä etsit itselles suuria kappaleita. Älä niitä pyydä, sillä katso, minä tahdon antaa tulla onnettomuuden kaikelle lihalle, sanoo Herra; mutta sinun sielus minä tahdon sinulle niinkuin saaliin antaa joka paikassa, kuhunka sinä vaellat.

5. And seekest thou great things for thyself? seek them not: for, behold, I will bring evil upon all flesh, saith the LORD: but thy life will I give unto thee for a prey in all places whither thou goest.

46 luku

1. Tämä on Herran sana, joka tapahtui propheta Jeremialle, pakanoita vastaan,
2. Egyptiä vastaan, Pharao Nekon, Egyptin kuninkaan, joukkoa vastaan, joka on Phratin virran tykönä Karkemiksessa, jonka Nebukadnetsar, Babelin kuningas, löi neljäntenä Jojakimin Josian pojan, Juudan kuninkaan, vuonna.
3. Valmistakaat kilpi ja keihäs, ja lähtekäät sotaan.
4. Valjastakaat hevoset, ja antakaat ratsastajat astua hevosten selkään; pankaat rautalakit päähänne, teroittakaat keihäät, pukekaat rauthame yllenne.
5. Mutta kuinka minä näen heidät

1. The word of the LORD which came to Jeremiah the prophet against the Gentiles;
2. Against Egypt, against the army of Pharaohnecho king of Egypt, which was by the river Euphrates in Carchemish, which Nebuchadrezzar king of Babylon smote in the fourth year of Jehoiakim the son of Josiah king of Judah.
3. Order ye the buckler and shield, and draw near to battle.
4. Harness the horses; and get up, ye horsemen, and stand forth with your helmets; furbish the spears, and put on the brigandines.
5. Wherefore have I seen them

epäileväiseksi ja takaperin ajetuksi, ja heidän sankarinsa lyödyksi; he pakenevat, niin etteivät he katso taaksensa, hämmästys on joka taholta, sanoo Herra.

6. Nopsa ei taida paeta eikä väkevä päästä: pohjaan päin Phratin virran tykönä ovat he kaatuneet ja maahan lyödyt.

7. Kussa on nyt se, joka tänne menee ylös niinkuin virta? ja hänen aaltonsa nousevat kuin virrat?

8. Egypti menee ylös niinkuin virta, ja hänen aaltonsa nostavat itsensä niinkuin virrat, ja sanoo: minä tahdon mennä ylös, ja peittää maan, ja hävittää kaupungin ynnä niiden kanssa, jotka siinä asuvat.

9. Istukaat hevosten päälle, samotkaat lentäen vaunuilla, antakaat sankarit mennä ulos, Etiopialaiset ja Lybiasta kilven kantajat, ja ampujat Lydiasta.

10. Sillä tämä on Herran, Herran Zebaotin päivä, kostopäivä, että hän kostais vihollisiansa: miekan pitää syömän ja heidän verestänsä täyteen

dismayed and turned away back? and their mighty ones are beaten down, and are fled apace, and look not back: for fear was round about, saith the LORD.

6. Let not the swift flee away, nor the mighty man escape; they shall stumble, and fall toward the north by the river Euphrates.

7. Who is this that cometh up as a flood, whose waters are moved as the rivers?

8. Egypt riseth up like a flood, and his waters are moved like the rivers; and he saith, I will go up, and will cover the earth; I will destroy the city and the inhabitants thereof.

9. Come up, ye horses; and rage, ye chariots; and let the mighty men come forth; the Ethiopians and the Libyans, that handle the shield; and the Lydians, that handle and bend the bow.

10. For this is the day of the Lord GOD of hosts, a day of vengeance, that he may avenge him of his adversaries: and the sword shall devour, and it

tuleman ja juopuman; sillä heidän pitää tuleman Herralle, Herralle Zebaotille teurasuhriksi pohjan maalla, Phratin virran tykönä.

shall be satiate and made drunk with their blood: for the Lord GOD of hosts hath a sacrifice in the north country by the river Euphrates.

11. Mene ylös Gileadiin ja tuo voidetta, sinä neitsy, Egyptin tytär; mutta se on turha, että paljon parannusta etsit, et sinä kuitenkaan tule terveeksi.

11. Go up into Gilead, and take balm, O virgin, the daughter of Egypt: in vain shalt thou use many medicines; for thou shalt not be cured.

12. Sinun häpys on tullut tiettäväksi pakanain seassa, sinun valitustas on maa täynnänsä; sillä toinen sankari kaatuu toisen päälle, ja molemmat makaavat yhdessä ylösalaisin.

12. The nations have heard of thy shame, and thy cry hath filled the land: for the mighty man hath stumbled against the mighty, and they are fallen both together.

13. Tämä on Herran sana, jonka hän puhui propheta Jeremialle, kuin Nebukadnetsar, Babelin kuningas, läksi matkaan lyömään Egyptin maata:

13. The word that the LORD spake to Jeremiah the prophet, how Nebuchadrezzar king of Babylon should come and smite the land of Egypt.

14. Ilmoittakaat se Egyptissä ja kuuluttakaat Migdolissa, antakaat kuulla Nophissa ja Tahpanheksessa, ja sanokaat: seiso, valmista sinus, sillä miekan pitää syömän kaikki, mitä sinun ympärilläs on.

14. Declare ye in Egypt, and publish in Migdol, and publish in Noph and in Tahpanhes: say ye, Stand fast, and prepare thee; for the sword shall devour round about thee.

15. Kuinka se on, että sinun väkeväs kaatuvat maahan, ja ei taida pysyä seisoalla? sillä Herra on niin lykännyt

15. Why are thy valiant men swept away? they stood not, because the LORD did drive them.

heidät ylösalaisin.

16. Hän tekee, että monta heistä kaatuvat, että yksi toisen kanssa makaa maassa ylösalaisin. Niin he sanoivat: ylös, käykäämme meidän kansamme tykö isäimme maahan jälleen, murhaajan miekan edestä.

16. He made many to fall, yea, one fell upon another: and they said, Arise, and let us go again to our own people, and to the land of our nativity, from the oppressing sword.

17. Sitä siellä huudettakoon; Pharao Egyptin kuningas on metelin nostanut: ei hän ole pitänyt määrättyä aikaansa.

17. They did cry there, Pharaoh king of Egypt is but a noise; he hath passed the time appointed.

18. Niin totta kuin minä elän, sanoo se Kuningas, jonka nimi on Herra Zebaot, hänen pitää tuleman niin (korkiana) kuin Tabor on vuorten seassa, ja niinkuin Karmel on meren tykönä.

18. As I live, saith the King, whose name is the LORD of hosts, Surely as Tabor is among the mountains, and as Carmel by the sea, so shall he come.

19. Laita itses matkustamaan, sinä tytär, asuvainen Egyptissä; sillä Nophin pitää autioksi tuleman ja poltettaman, niin ettei kenenkään pidä siellä asuman.

19. O thou daughter dwelling in Egypt, furnish thyself to go into captivity: for Noph shall be waste and desolate without an inhabitant.

20. Egypti on juuri kaunis vasikka; mutta teurastaja tulee kaiketi pohjoisesta.

20. Egypt is like a very fair heifer, but destruction cometh; it cometh out of the north.

21. Ja hänen päivämiehensä, jotka siinä asuvat, ovat myös kuin syötetyt vasikat; mutta heidän pitää kumminkin palajaman, kaikki tuleman karkuriksi, ja ei taitaman pysyä; sillä

21. Also her hired men are in the midst of her like fatted bullocks; for they also are turned back, and are fled away together: they did not stand, because the day of their calamity was

heidän onnettomuuutensa päivä pitää heidän päällensä tuleman, heidän rangaistuksensa aika.

22. He tulevat havisten niinkuin kärmeet, ja tulevat sotajoukon voimalla, ja tulevat kirveillä hänen päällensä, niinkuin puiden hakkaajat.

23. Heidän pitää hävittämän hänen metsänsä, sanoo Herra, ettei pidä voitaman lukea; sillä heitä on enempi kuin heinäsirkkoja, joita ei kenkään lukea taida.

24. Egyptin tytär häpee, sillä hän on pohjoisen kansan käsiin annettu.

25. Herra Zebaot, Israelin Jumala sanoo: katso, minä tahdon rangaista Noon holhojan, ja Pharaon ja Egyptin, heidän jumalainsa ja kuningastensa kanssa, ja Pharaon kaikkein niiden kanssa, jotka häneen luottavat:

26. Niin että minä annan heidät niiden käsiin, jotka heidän henkeänsä väijyvät, ja Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan käsiin, ja hänen palveliainsa käsiin; ja sitte pitää (siinä) asuttaman, niinkuin muinenkin,

come upon them, and the time of their visitation.

22. The voice thereof shall go like a serpent; for they shall march with an army, and come against her with axes, as hewers of wood.

23. They shall cut down her forest, saith the LORD, though it cannot be searched; because they are more than the grasshoppers, and are innumerable.

24. The daughter of Egypt shall be confounded; she shall be delivered into the hand of the people of the north.

25. The LORD of hosts, the God of Israel, saith; Behold, I will punish the multitude of No, and Pharaoh, and Egypt, with their gods, and their kings; even Pharaoh, and all them that trust in him:

26. And I will deliver them into the hand of those that seek their lives, and into the hand of Nebuchadrezzar king of Babylon, and into the hand of his servants: and afterward it shall be inhabited, as in the days of old, saith

sanoo Herra.
27. Mutta sinä minun palveliani Jakob, älä mitään pelkää, ja sinä Israel, älä mitään epäile; sillä katso, minä autan sinua kaukaa, ja sinun siemenes vankiutensa maasta, niin että Jakobin pitää tuleman jälleen, ja oleman rauhassa ja levossa, ja ei pidä kenenkään häntä peljättämän.
28. Sentähden älä mitään pelkää, sinä Jakob minun palveliani, sanoo Herra, sillä minä olen sinun tykönäs; sillä minä lopetan kaikki pakanat, kuhunka minä olen sinut ajanut; mutta en minä sinua lopeta, vaan tahdon kurittaa sinua kohtuudella, ja en sinua peräti rankaisematta pidä.

the LORD.
27. But fear not thou, O my servant Jacob, and be not dismayed, O Israel: for, behold, I will save thee from afar off, and thy seed from the land of their captivity; and Jacob shall return, and be in rest and at ease, and none shall make him afraid.
28. Fear thou not, O Jacob my servant, saith the LORD: for I am with thee; for I will make a full end of all the nations whither I have driven thee: but I will not make a full end of thee, but correct thee in measure; yet will I not leave thee wholly unpunished.

47 luku

1. Tämä on Herran sana, joka tapahtui propheta Jeremialle Philistealaisia vastaan, ennenkuin Pharao löi Gatsan.
2. Näin sanoo Herra: katso, vedet pitää nouseman pohjoisesta, josta pitää tuleman tulvavirta, niin että se käy ylitse maan, ja mitä sen päällä on,

1. The word of the LORD that came to Jeremiah the prophet against the Philistines, before that Pharaoh smote Gaza.
2. Thus saith the LORD; Behold, waters rise up out of the north, and shall be an overflowing flood, and shall overflow the land, and all that is

ja kaupungit niiden kanssa, jotka niissä asuvat: ja ihmisten pitää huutaman, kaikkein maan asuvaisten valittaman,

therein; the city, and them that dwell therein: then the men shall cry, and all the inhabitants of the land shall howl.

3. Humun tähden heidän väkevistä hevosistansa, jotka siellä juoksevat, ja heidän vaununsa töminän tähden, ja heidän ratastensa kopinan tähden; niin ettei isäin pidä ympärillensä katsoman lastensa perään, niin epäilyksissä pitää heidän oleman,

3. At the noise of the stamping of the hoofs of his strong horses, at the rushing of his chariots, and at the rumbling of his wheels, the fathers shall not look back to their children for feebleness of hands;

4. Sen päivän tähden, joka tulee kukistamaan kaikki Philistealaiset, ja hävittämään Tyroa ja Sidonia, ynnä kaikkein muiden heidän auttajainsa kanssa; sillä Herra on kukistava Philistealaisia, jääneitä Kaphtorin luodossa.

4. Because of the day that cometh to spoil all the Philistines, and to cut off from Tyrus and Zidon every helper that remaineth: for the LORD will spoil the Philistines, the remnant of the country of Caphtor.

5. Gatsan pitää paljaspääksi joutuman, ja Askalon ynnä jääneiden kanssa heidän laaksoissansa hävitettämän; kuinka kauvan sinä itsiäs repelet?

5. Baldness is come upon Gaza; Ashkelon is cut off with the remnant of their valley: how long wilt thou cut thyself?

6. Kuinka kauvan sinä, Herran miekka, et tahdo lakata? mene jo tuppees, lepää ja ole alallas.

6. O thou sword of the LORD, how long will it be ere thou be quiet? put up thyself into thy scabbard, rest, and be still.

7. Mutta kuinka sinä taidat lakata, että

7. How can it be quiet, seeing the

Herra on antanut sinulle käskyn Askalonia vastaan, ja asettanut sinun meren satamia vastaan.

LORD hath given it a charge against Ashkelon, and against the sea shore? there hath he appointed it.

48 luku

1. Moabia vastaan sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala näin: voi Neboa! sillä se on kukistettu ja on surkiana, Kirjataim on voitettu: linna on surkialla muodolla, ja on kukistettu.

1. Against Moab thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Woe unto Nebo! for it is spoiled: Kiriathaim is confounded and taken: Misgab is confounded and dismayed.

2. Moabin kerskaaminen on pois, joka hänellä oli Hesbonista; sillä jotain pahaa hänelle aiotaan: (nimittäin) tulkaat, me tahdomme hävittää hänen peräti, ettei hän enään pidä kansa oleman; ja sinun Madmen pitää myös oleman hävitetyn, miekan pitää sinun perässäs tuleman.

2. There shall be no more praise of Moab: in Heshbon they have devised evil against it; come, and let us cut it off from being a nation. Also thou shalt be cut down, O Madmen; the sword shall pursue thee.

3. Horonaimista kuuluu hävityksen ja suuren valituksen ääni.

3. A voice of crying shall be from Horonaim, spoiling and great destruction.

4. Moab on lyöty maahan; hänen nuoret lapsensa kuuluvat huutavan.

4. Moab is destroyed; her little ones have caused a cry to be heard.

5. Sillä he käyvät itkien tietä myöten ylös Luhitiin, ja vihollisten hävityshuuto kuullaan tietä myöten

5. For in the going up of Luhith continual weeping shall go up; for in the going down of Horonaim the

alas Horonaimista:

enemies have heard a cry of destruction.

6. (Nimittäin) rientäkäät pois, ja pelastakaat henkenne; mutta teidän pitää oleman niinkuin kanerva korvessa.

6. Flee, save your lives, and be like the heath in the wilderness.

7. Että sinä luotit rakennuksees ja tavaroihis, pitää sinun myös tuleman voitetuksi, ja Kamoksen pitää menemän ulos vangittuna ynnä pappeinsa ja ruhtinastensa kanssa.

7. For because thou hast trusted in thy works and in thy treasures, thou shalt also be taken: and Chemosh shall go forth into captivity with his priests and his princes together.

8. Sillä hävittäjän pitää tuleman kaikkiin kaupunkeihin, niin ettei yhtään kaupunkia pidä pääsemän; siellä pitää sekä laaksot turmeltuman, ja tasaiset kedot hävitettämän; sillä Herra on sen sanonut.

8. And the spoiler shall come upon every city, and no city shall escape: the valley also shall perish, and the plain shall be destroyed, as the LORD hath spoken.

9. Antakaat Moabille sulkia; sillä hänen pitää lentäen menemän, ja hänen kaupunkinsa autioksi tuleman, niin ettei yhdenkään pidä niissä asuman.

9. Give wings unto Moab, that it may flee and get away: for the cities thereof shall be desolate, without any to dwell therein.

10. Kirottu olkoon, joka tekee Herran työn laiskasti, ja kirottu olkoon, joka miekkansa antaa lakata verta vuodattamasta.

10. Cursed be he that doeth the work of the LORD deceitfully, and cursed be he that keepeth back his sword from blood.

11. Moab on nuoruudestansa ollut surutoin, ja on rahkansa päällä

11. Moab hath been at ease from his youth, and he hath settled on his lees,

alallansa ollut, ja ei ole koskaan vuodatetuksi tullut yhdestä astiasta niin toiseen, eikä koskaan mennyt vankiuteen: sentähden on hänellä hänen makunsa tallella, ja hänen hajunsa ei ole muuttunut.

and hath not been emptied from vessel to vessel, neither hath he gone into captivity: therefore his taste remained in him, and his scent is not changed.

12. Sentähden katso, se aika tulee, sanoo Herra, että minä lähetän hänelle vieraita, jotka hänen pitää laskeman, ja tekemän hänen astiansa tyhjäksi ja rikkoman hänen leilinsä.

12. Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that I will send unto him wanderers, that shall cause him to wander, and shall empty his vessels, and break their bottles.

13. Ja Moabin pitää Kamoksen tähden tuleman häpiään, niinkuin Israelin huone on Betelin tähden häpiään tullut, joihinka he luottivat.

13. And Moab shall be ashamed of Chemosh, as the house of Israel was ashamed of Bethel their confidence.

14. Kuinka te rohkeatte sanoa: me olemme sankarit ja miehuulliset sotamiehet?

14. How say ye, We are mighty and strong men for the war?

15. Vaikka Moab pitää hävitetyksi tuleman, ja hänen kaupunkinsa poljettaman, ja hänen parhaat nuoret miehensä käymän alas tapettaviksi, sanoo Kuningas, jonka nimi on Herra Zebaot.

15. Moab is spoiled, and gone up out of her cities, and his chosen young men are gone down to the slaughter, saith the King, whose name is the LORD of hosts.

16. Sillä Moabin onnettomuus on pian tuleva, ja hänen kova onnensa on kyllä kiiruhtava.

16. The calamity of Moab is near to come, and his affliction hasteth fast.

17. Surkutelkaat siis häntä kaikki te,

17. All ye that are about him, bemoan

jotka hänen ympärillänsä asutte ja hänen nimensä tunnette, ja sanokaat: kuinka on se vahva vitsa ja se jalo sauva niin taitettu rikki?

him; and all ye that know his name, say, How is the strong staff broken, and the beautiful rod!

18. Astu alas jaloudesta ja istu kuivalle, sinä tytär, joka Dibonissa asut; sillä Moabin hävittäjän pitää tuleman ylös sinun tykös, ja turmeleman sinun linnas.

18. Thou daughter that dost inhabit Dibon, come down from thy glory, and sit in thirst; for the spoiler of Moab shall come upon thee, and he shall destroy thy strong holds.

19. Seiso tiellä ja katsele, sinä Aroerin asuvainen; kysy niiltä, jotka pakenivat ja pääsivät, ja sano: mitä on tapahtunut?

19. O inhabitant of Aroer, stand by the way, and espy; ask him that fleeth, and her that escapeth, and say, What is done?

20. Moab on häpiään joutunut, sillä hän on turmeltu; valittakaat ja huutakaat: ilmoittakaat se Arnonissa, että Moab on turmeltu.

20. Moab is confounded; for it is broken down: howl and cry; tell ye it in Arnon, that Moab is spoiled,

21. Rangaistus on tullut tasaiselle kedolle, Holoniin, Jahtsaan, Mephatiin,

21. And judgment is come upon the plain country; upon Holon, and upon Jahazah, and upon Mephaath,

22. Diboniin, Neboon, Betdiblataimiin,

22. And upon Dibon, and upon Nebo, and upon Bethdiblathaim,

23. Kirjataimiin, Betgamuliin, Betmeoniin,

23. And upon Kiriathaim, and upon Bethgamul, and upon Bethmeon,

24. Keriotiin, Bostraan, ja kaikkiin Moabin maan kaupunkeihin, joko he kaukana eli läsnä ovat.

24. And upon Kerioth, and upon Bozrah, and upon all the cities of the land of Moab, far or near.

25. Moabin sarvi on lyöty pois, ja

25. The horn of Moab is cut off, and

hänen käsivartensa on taitettu, sanoo Herra.

his arm is broken, saith the LORD.

26. Juovuttakaat häntä, sillä hän on korottanut itsensä Herraa vastaan; että hän oksennuksessansa itseänsä kääntelis, ja myös pilkaksi tulis.

26. Make ye him drunken: for he magnified himself against the LORD: Moab also shall wallow in his vomit, and he also shall be in derision.

27. Sillä Israel on ollut sinun häväistykses, niinkuin hän olis löytty varasten seasta. Ja että sinä senkaltaisia häntä vastaan olet puhunut, pitää sinä vietämän myös pois.

27. For was not Israel a derision unto thee? was he found among thieves? for since thou spakest of him, thou skippedst for joy.

28. Te Moabin asuvaiset, jättäkäät kaupungit ja asukaat vuoren kukkuloilla, ja tehkäät niinkuin kyyhkyinen, joka pesänsä tekee luolan reunoille.

28. O ye that dwell in Moab, leave the cities, and dwell in the rock, and be like the dove that maketh her nest in the sides of the hole's mouth.

29. Me olemme kuulleet Moabin ylpeyden, että hän on juuri ylpiä, hänen korkeutensa, röyhkeytensä, öykkäämisensä ja sydämensä paisumisen.

29. We have heard the pride of Moab, (he is exceeding proud) his loftiness, and his arrogancy, and his pride, and the haughtiness of his heart.

30. Minä kyllä tunnen, sanoo Herra, hänen vihansa, ja ei hänellä ole voimaa; hän kerskaa, eikä niin taida tehdä.

30. I know his wrath, saith the LORD; but it shall not be so; his lies shall not so effect it.

31. Sentähden minä valitan Moabin tähden, huudan koko Moabin tähden;

31. Therefore will I howl for Moab, and I will cry out for all Moab; mine

Kirhereksen miehiä pitää murehdittaman.
32. Minä itken sinua yli Jaeserin itkun, sinä Sibman viinapuu; sinun oksas ovat kulkeneet meren ylitse ja tulleet Jaeserin mereen saakka; hävittäjä on hyökännyt sinun eloos ja viinan hakemisees.
33. Ilo ja riemu on paennut kedolta ja Moabin maalta, ja ei pidä ensinkään viinaa enään siellä puserrettaman. Viinan polkian ei pidä enään laulaman ilovirttänsä, ilovirsi ei pidä enään ilovirsi oleman.
34. Hesbonin huudon tähden hamaan Elealeen, joka kuuluu Jahtsan Zoarista, kolmevuotisesta lehmästä, Horonaimiin asti; sillä Nimrimin vedet pitää myös kuivuman.

35. Ja minä teen Moabissa lopun, sanoo Herra, ettei heidän enään pidä uhraaman kukkuloilla, ja suitsuttaman jumalillensa.
36. Sentähden pauhaa minun sydämeni Moabia vastaan niinkuin huilu, ja Kirhereksen miesten päälle pauhaa minun sydämeni niinkuin

heart shall mourn for the men of Kirheres.
32. O vine of Sibmah, I will weep for thee with the weeping of Jazer: thy plants are gone over the sea, they reach even to the sea of Jazer: the spoiler is fallen upon thy summer fruits and upon thy vintage.
33. And joy and gladness is taken from the plentiful field, and from the land of Moab; and I have caused wine to fail from the winepresses: none shall tread with shouting; their shouting shall be no shouting.
34. From the cry of Heshbon even unto Elealeh, and even unto Jahaz, have they uttered their voice, from Zoar even unto Horonaim, as an heifer of three years old: for the waters also of Nimrim shall be desolate.
35. Moreover I will cause to cease in Moab, saith the LORD, him that offereth in the high places, and him that burneth incense to his gods.
36. Therefore mine heart shall sound for Moab like pipes, and mine heart shall sound like pipes for the men of Kirheres: because the riches that he

huilu; he ovat paljon alkaneet, sentähden pitää heidän hukkuman.

hath gotten are perished.

37. Sillä kaikki päät pitää tuleman paljaaksi ja kaikki parta ajelluksi; kaikki kädet pitää oleman revityt, ja jokaisen pitää itsensä puettaman säkkiin.

37. For every head shall be bald, and every beard clipped: upon all the hands shall be cuttings, and upon the loins sackcloth.

38. Kaikkein kattoin päällä ja kaduilla joka paikassa Moabissa pitää itkettämän; sillä minä olen särkenyt Moabin, niin kuin kelpaamattoman astian, sanoo Herra.

38. There shall be lamentation generally upon all the housetops of Moab, and in the streets thereof: for I have broken Moab like a vessel wherein is no pleasure, saith the LORD.

39. Kuinka hän on turmeltu? kuinka hän valittaa, kuinka hän ripustaa päänsä ja häpee? ja Moab on tullut nauruksi ja pelvoksi kaikille ympärillä asuvaisille.

39. They shall howl, saying, How is it broken down! how hath Moab turned the back with shame! so shall Moab be a derision and a dismaying to all them about him.

40. Sillä näin sanoo Herra: katso, hän lentää pois niinkuin kotka, ja ojentaa siipensä Moabin ylitse.

40. For thus saith the LORD; Behold, he shall fly as an eagle, and shall spread his wings over Moab.

41. Kerijot on voitettu, ja vahvat kaupungit ovat saadut; ja Moabin sankarien sydän pitää oleman silloin niinkuin synnyttäväisen vaimon sydän.

41. Kerioth is taken, and the strong holds are surprised, and the mighty men's hearts in Moab at that day shall be as the heart of a woman in her pangs.

42. Sillä Moabin pitää turmelluksi tuleman, niin ettei hänen enään

42. And Moab shall be destroyed from being a people, because he hath

kansana oleman pidä, että hän on itsensä korottanut Herraa vastaan.

43. Pelko, luola ja paula tulee sinun päälles, sinä Moabin asuvainen, sanoo Herra.

44. Joka pääsee pelvosta, sen pitää putooman luolaan, ja joka luolasta pääsee, se pitää paulalla saataman. Silloin minä tahdon antaa Moabin päälle tulla hänen rangaistuksensa vuoden, sanoo Herra.

45. Jotka taposta pakenevat, pitää etsimän turvaa Hesbonissa; mutta tulen pitää käymän Hesbonista ja liekin Sihonista, joka Moabin paikat ja sotivaisen kansan nielemän pitää.

46. Voi sinua Moab! Kamoksen kansa on kadotettu; sillä sinun poikas ja tyttäres ovat otetut ja viedyt vangiksi.

47. Mutta viimeisinä aikoina tahdon minä kääntää Moabin vankiuden, sanoo Herra. Olkoon se niin sanottu nyt Moabin rangaistuksesta.

magnified himself against the LORD.

43. Fear, and the pit, and the snare, shall be upon thee, O inhabitant of Moab, saith the LORD.

44. He that fleeth from the fear shall fall into the pit; and he that getteth up out of the pit shall be taken in the snare: for I will bring upon it, even upon Moab, the year of their visitation, saith the LORD.

45. They that fled stood under the shadow of Heshbon because of the force: but a fire shall come forth out of Heshbon, and a flame from the midst of Sihon, and shall devour the corner of Moab, and the crown of the head of the tumultuous ones.

46. Woe be unto thee, O Moab! the people of Chemosh perisheth: for thy sons are taken captives, and thy daughters captives.

47. Yet will I bring again the captivity of Moab in the latter days, saith the LORD. Thus far is the judgment of Moab.

49 luku

1. Ammonin lapsia vastaan sanoo Herra näin: eikö Israelilla lapsia ole, eli eikö hänellä perillistä ole? Miksi siis Malkom omistaa Gadin maan ja hänen kansansa asuu hänen kaupungeissansa?

1. Concerning the Ammonites, thus saith the LORD; Hath Israel no sons? hath he no heir? why then doth their king inherit Gad, and his people dwell in his cities?

2. Sentähden katso, aika tulee, sanoo Herra, että minä annan kuulla sotariekunan Ammonin lasten Rabbatin ylitse, että sen pitää yhdessä koossa autiona oleman, ja kylinensä tulella poltettaman; mutta Israelin pitää omistaman heidät, joilta he ovat omistetut olleet, sanoo Herra.

2. Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that I will cause an alarm of war to be heard in Rabbah of the Ammonites; and it shall be a desolate heap, and her daughters shall be burned with fire: then shall Israel be heir unto them that were his heirs, saith the LORD.

3. Valita, o Hesbon, sillä Ai on kukistettu; huutakaat, te Rabban kylät, ja pukekaat itsenne säkkeihin, itkekäät ja juoskaat ympäri muureja; sillä Malkom viedään vankina pois, pappeinsa ja ruhtinastensa kanssa.

3. Howl, O Heshbon, for Ai is spoiled: cry, ye daughters of Rabbah, gird you with sackcloth; lament, and run to and fro by the hedges; for their king shall go into captivity, and his priests and his princes together.

4. Mitä sinä röyhkeilet laaksoistas? Sinun laaksos ovat upotetut, sinä tottelematoin tytär, joka luotat tavaroihis, (ja sanot sydämessäs:) kuka tohtii tulla minun tyköni?

4. Wherefore gloriest thou in the valleys, thy flowing valley, O backsliding daughter? that trusted in her treasures, saying, Who shall come unto me?

5. Katso, minä annan tulla pelvon

5. Behold, I will bring a fear upon

sinun päälles, sanoo Herra, Herra Zebaot, kaikista niistä, jotka asuvat sinun ympärilläs; niin että te jokainen pitää ajettaman pois toisensa tyköä, ja ei pidä kenenkään karkureita kokooman.

thee, saith the Lord GOD of hosts, from all those that be about thee; and ye shall be driven out every man right forth; and none shall gather up him that wandereth.

6. Mutta sitte minä käännän Ammonin lasten vankiuden, sanoo Herra.

6. And afterward I will bring again the captivity of the children of Ammon, saith the LORD.

7. Edomia vastaan sanoo Herra Zebaot näin: eikö tietoa enään ole Temanissa? Eikö neuvoa enään ole taitavilla? joko heidän tietonsa loppui?

7. Concerning Edom, thus saith the LORD of hosts; Is wisdom no more in Teman? is counsel perished from the prudent? is their wisdom vanished?

8. Paetkaat, palatkaat ja kätkekäät teitänne syvälle, Te Dedanin asuvaiset; sillä minä annan Esaulle tulla onnettomuuden, hänen etsikkonsa ajan.

8. Flee ye, turn back, dwell deep, O inhabitants of Dedan; for I will bring the calamity of Esau upon him, the time that I will visit him.

9. Viinan hakiat pitää tuleman sinun päälles, joiden ei pidä mitään sinulle jättämän jälkeensä; ja varkaat pitää yöllä tuleman sinun päälles, heidän pitää kyllä varastaman.

9. If grapegatherers come to thee, would they not leave some gleaning grapes? if thieves by night, they will destroy till they have enough.

10. Sillä minä olen paljastanut Esaun, ja ilmoittanut hänen salaisen paikkansa, niin ettei hän taida itsiänsä kätkeä; hänen siemenensä, hänen veljensä ja hänen kylänsä miehet ovat

10. But I have made Esau bare, I have uncovered his secret places, and he shall not be able to hide himself: his seed is spoiled, and his brethren, and his neighbours, and he is not.

hävitetyt, niin ettei yhtään enään ole.

11. Kuitenkin niiden, jotka jäävät orvoistas, tahdon minä suoda elää; ja sinun leskeis pitää minuun luottaman.

11. Leave thy fatherless children, I will preserve them alive; and let thy widows trust in me.

12. Sillä näin sanoo Herra: katso, jotka ei ole syypäät juomaan kalkkia, niiden pitää totisesti juoman, ja sinun pitäis rankaisematta pääsemän? Ei sinun pidä rankaisematta pääsemän, vaan sinun pitää kaiketi juoman.

12. For thus saith the LORD; Behold, they whose judgment was not to drink of the cup have assuredly drunken; and art thou he that shall altogether go unpunished? thou shalt not go unpunished, but thou shalt surely drink of it.

13. Sillä minä olen vannonut itse kauttani, sanoo Herra, että Botsran pitää tuleman ihmeeksi, häväistykseksi, hävitykseksi ja kiroukseksi; ja kaikki hänen kaupunkinsa ijankaikkiseksi autioksi.

13. For I have sworn by myself, saith the LORD, that Bozrah shall become a desolation, a reproach, a waste, and a curse; and all the cities thereof shall be perpetual wastes.

14. Minä olen kuullut sanoman Herralta, että sanansaattaja on lähetetty pakanoille: kootkaat teitänne ja tulkaat tänne häntä vastaan, ja sotikaat.

14. I have heard a rumour from the LORD, and an ambassador is sent unto the heathen, saying, Gather ye together, and come against her, and rise up to the battle.

15. Sillä katso, minä olen sinun alentanut pakanain seassa, ja tehnyt sinun ylönkatsotuksi ihmisten seassa.

15. For, lo, I will make thee small among the heathen, and despised among men.

16. Sinun ylpeytes ja sinun sydämes koreus on sinun pettänyt, että sinä asut vuorten raoissa ja vallitset korkiat

16. Thy terribleness hath deceived thee, and the pride of thine heart, O thou that dwellest in the clefts of the

vuoret. Jos sinä tekisit pesäs niin korkiaksi kuin kotka, niin minä kuitenkin sieltä sinun kukistan alas, sanoo Herra.

rock, that holdest the height of the hill: though thou shouldest make thy nest as high as the eagle, I will bring thee down from thence, saith the LORD.

17. Juuri niin pitää Edom autioksi tuleman; ja kaikkein, jotka siitä käyvät ohitse, pitää ihmettelemän ja viheltämän kaikkia hänen vaivojansa.

17. Also Edom shall be a desolation: every one that goeth by it shall be astonished, and shall hiss at all the plagues thereof.

18. Niinkuin Sodoma ja Gomorra lähikyläinsä kanssa kukistetut ovat, sanoo Herra, niin ettei kenkään siellä asu, eikä joku ihminen siellä olla taida.

18. As in the overthrow of Sodom and Gomorrah and the neighbour cities thereof, saith the LORD, no man shall abide there, neither shall a son of man dwell in it.

19. Katso, hän tulee ylös niinkuin jalopeura ylpeästä Jordanista vahvoja majoja vastaan; sillä minä tahdon antaa hänen nopiasti sieltä juosta, ja kuka tietää sen nuorukaisen, jonka minä varustan heitä vastaan? Sillä kuka on minun kaltaiseni? kuka tahtoo minun eteeni panna ajan? Ja kuka paimen voi olla minua vastaan?

19. Behold, he shall come up like a lion from the swelling of Jordan against the habitation of the strong: but I will suddenly make him run away from her: and who is a chosen man, that I may appoint over her? for who is like me? and who will appoint me the time? and who is that shepherd that will stand before me?

20. Kuulkaat siis Herran neuvoa, jonka hän piti Edomista, ja hänen ajatuksiansa, jotka hän ajatteli Temanin asuvaisista: mitämaks että karjalapset pitää riepoittaman heitä, ja

20. Therefore hear the counsel of the LORD, that he hath taken against Edom; and his purposes, that he hath purposed against the inhabitants of Teman: Surely the least of the flock

kukistaman heidän asumasiansa;

shall draw them out: surely he shall make their habitations desolate with them.

21. Niin että maan pitää vapiseman heidän lankeemisessansa, ja heidän parkunsa ja huutonsa pitää kuultaman Punaisessa meressä.

21. The earth is moved at the noise of their fall, at the cry the noise thereof was heard in the Red sea.

22. Katso, hän lentää ylös niinkuin kotka, ja hajoittaa siipensä Botsran ylitse; silloin pitää Edomin sankarien sydän oleman niinkuin synnyttäväisen vaimon sydän.

22. Behold, he shall come up and fly as the eagle, and spread his wings over Bozrah: and at that day shall the heart of the mighty men of Edom be as the heart of a woman in her pangs.

23. Damaskua vastaan: Hematissa ja Arpadissa on surkia meno; he epäilevät, sillä he kuulevat pahoja sanomia; asuvaiset meren tykönä ovat hämmästyksissä, niin ettei heillä ole lepoa.

23. Concerning Damascus. Hamath is confounded, and Arpad: for they have heard evil tidings: they are fainthearted; there is sorrow on the sea; it cannot be quiet.

24. Damasku epäilee ja pakenee: hän vapisee ja on ahdistukssessa ja kivussa, niinkuin synnyttäväinen.

24. Damascus is waxed feeble, and turneth herself to flee, and fear hath seized on her: anguish and sorrows have taken her, as a woman in travail.

25. Kuinka? Eikö se kuuluisa kaupunki ole hyljätty, minun ilokaupunkini?

25. How is the city of praise not left, the city of my joy!

26. Sentähden pitää hänen nuorukaisensa lankeeman hänen kaduillansa, ja kaikki hänen sotaväkensä tapettaman siihen

26. Therefore her young men shall fall in her streets, and all the men of war shall be cut off in that day, saith the LORD of hosts.

aikaan, sanoo Herra Zebaot.

27. Ja minä sytytän tulen Damaskun muurien päälle, niin että sen pitää polttaman Benhadadin huoneet.

27. And I will kindle a fire in the wall of Damascus, and it shall consume the palaces of Benhadad.

28. Kedaria vastaan ja Hatsorin valtakuntia vastaan, jotka Nebukadnetsar, Babelin kuningas löi. Näin sanoo Herra: ylös, menkäät Kedariin, ja kukistakaat idän lapset.

28. Concerning Kedar, and concerning the kingdoms of Hazor, which Nebuchadrezzar king of Babylon shall smite, thus saith the LORD; Arise ye, go up to Kedar, and spoil the men of the east.

29. Heidän majansa ja laumansa pitää heiltä otettaman pois, heidän telttansa ja kaikki heidän kappaleensa, ja heidän kamelinsa pitää heidän ottaman myötänsä; ja pitää julmasti huutaman heidän tähtensä ympäristöltä.

29. Their tents and their flocks shall they take away: they shall take to themselves their curtains, and all their vessels, and their camels; and they shall cry unto them, Fear is on every side.

30. Paetkaat, joutukaat kiiruusti, menkäät syvään asumaan, te Hatsorin asuvaiset, sanoo Herra. Sillä Nebukadnetsar, Babelin kuningas, on teistä neuvoa pitänyt, ja ajattelee ja aikoo jotain teitä vastaan.

30. Flee, get you far off, dwell deep, O ye inhabitants of Hazor, saith the LORD; for Nebuchadrezzar king of Babylon hath taken counsel against you, and hath conceived a purpose against you.

31. Ylös, menkäät kansaa vastaan, joka levossa on ja asuu suruttomasti, sanoo Herra; ei heillä ole ovea eikä telkeä, ja he asuvat yksinänsä.

31. Arise, get you up unto the wealthy nation, that dwelleth without care, saith the LORD, which have neither gates nor bars, which dwell alone.

32. Heidän kamelinsa pitää

32. And their camels shall be a booty,

ryöstettämän, ja heidän karjansa paljous otettaman pois; ja minä hajoitan heidät joka tuuleen, jotka nurkissa asuvat, ja joka taholta annan minä heidän onnettomuutensa tulla heidän päällensä, sanoo Herra.

and the multitude of their cattle a spoil: and I will scatter into all winds them that are in the utmost corners; and I will bring their calamity from all sides thereof, saith the LORD.

33. Ja Hatsorin pitää tuleman lohikärmetten asumasiaksi ja ijankaikkiseksi autioksi, niin ettei kenenkään pidä siellä asuman, ja ei yhdenkään ihmisen siellä oleman.

33. And Hazor shall be a dwelling for dragons, and a desolation for ever: there shall no man abide there, nor any son of man dwell in it.

34. Tämä on Herran sana, joka tapahtui Jeremialle, prophetalle Elamia vastaan, Zedekian Juudan kuninkaan valtakunnan alussa, ja sanoi:

34. The word of the LORD that came to Jeremiah the prophet against Elam in the beginning of the reign of Zedekiah king of Judah, saying,

35. Näin sanoo Herra Zebaot: katso, minä taitan Elamin joutsen, heidän ylimmäisen voimansa.

35. Thus saith the LORD of hosts; Behold, I will break the bow of Elam, the chief of their might.

36. Ja annan tulla Elamin päälle neljä tuulta neljästä taivaan äärestä, ja hajoitan heidät kaikkiin niihin tuuliin, niin ettei yhtään kansaa pidä oleman, kuhunka ei joku Elamin hajoitetuista tule.

36. And upon Elam will I bring the four winds from the four quarters of heaven, and will scatter them toward all those winds; and there shall be no nation whither the outcasts of Elam shall not come.

37. Ja minä saatan Elamin epäilemään heidän vihollistensa edessä ja niiden edessä, jotka väijyvät heidän henkeänsä, ja annan onnettomuuden

37. For I will cause Elam to be dismayed before their enemies, and before them that seek their life: and I will bring evil upon them, even my

tulla heidän päällensä, minun julman vihani, sanoo Herra; ja lähetän miekan heidän päällensä, siihenasti että minä heidät lopetan.

fierce anger, saith the LORD; and I will send the sword after them, till I have consumed them:

38. Minun istuimeni panen minä Elamiin, ja hävitän sieltä sekä kuninkaan että ruhtinaat, sanoo Herra.

38. And I will set my throne in Elam, and will destroy from thence the king and the princes, saith the LORD.

39. Mutta viimeisellä ajalla käännän minä Elamin vankiuden, sanoo Herra.

39. But it shall come to pass in the latter days, that I will bring again the captivity of Elam, saith the LORD.

50 luku

1. Nämät ovat ne sanat, jotka Herra on propheta Jeremian kautta puhunut Babelin ja Kaldealaisten maata vastaan.

1. The word that the LORD spake against Babylon and against the land of the Chaldeans by Jeremiah the prophet.

2. Julistakaat pakanain seassa ja tiettäväksi tehkäät, nostakaat lippu ylös, kuuluttakaat ja älkäät sitä salatko, ja sanokaat: Babel on voitettu, Bel on häpiään joutunut, Merodak on rikottu, hänen epäjumalansa ovat häpiään tulleet, ja hänen jumalansa ovat murskaksi lyödyt.

2. Declare ye among the nations, and publish, and set up a standard; publish, and conceal not: say, Babylon is taken, Bel is confounded, Merodach is broken in pieces; her idols are confounded, her images are broken in pieces.

3. Sillä pohjoisesta nousee kansa heitä

3. For out of the north there cometh

vastaan, jonka pitää heidän maansa hävittämän, niin ettei kenenkään pidä siinä asuman, vaan sekä ihmiset että eläimet sieltä pakeneman.

up a nation against her, which shall make her land desolate, and none shall dwell therein: they shall remove, they shall depart, both man and beast.

4. Niinä päivinä ja siihen aikaan, sanoo Herra, pitää Israelin lasten Juudan lasten kanssa tuleman, ja pitää joudukkaasti käymän ja itkemän, ja etsimän Herraa Jumalaansa.

4. In those days, and in that time, saith the LORD, the children of Israel shall come, they and the children of Judah together, going and weeping: they shall go, and seek the LORD their God.

5. Heidän pitää kysymän tietä Zioniin ja kääntämän itsensä sinne: tulkaat, ja me tahdomme pysyä Herrassa ijankaikkisella liitolla, joka ei ikänä pidä unhotettaman.

5. They shall ask the way to Zion with their faces thitherward, saying, Come, and let us join ourselves to the LORD in a perpetual covenant that shall not be forgotten.

6. Minun kansani on tullut kadonneeksi laumaksi; heidän paimenensa ovat heidät vietelleet ja antaneet heidän eksyksissä kävellä vuorilla, niin että he ovat vuorilta menneet kukkuloille, ja ovat unhottaneet majansa.

6. My people hath been lost sheep: their shepherds have caused them to go astray, they have turned them away on the mountains: they have gone from mountain to hill, they have forgotten their restingplace.

7. Kuka ikänä heidän tykönsä tuli, se söi heitä, ja heidän vihollisensa sanoivat: emmepä me tee väärin, sillä he ovat rikkoneet Herraa vastaan vanhurskauden asumuksessa, ja

7. All that found them have devoured them: and their adversaries said, We offend not, because they have sinned against the LORD, the habitation of justice, even the LORD, the hope of

Herraa vastaan, joka heidän isänsä toivo on.

their fathers.

8. Paetkaat Babelista ja lähtekäät pois Kaldealaisten maasta ulos, ja laittakaat teitänne niinkuin kauriit lauman edellä.

8. Remove out of the midst of Babylon, and go forth out of the land of the Chaldeans, and be as the he goats before the flocks.

9. Sillä katso, minä nostan suuren väen joukoittain pohjan maalta, ja annan heidän tulla Babelin eteen; heidän pitää varustaman itsensä häntä vastaan, ja voittaman hänen. Heidän nuolensa ovat niinkuin taitavan sotamiehen, joka ei tyhjään ammu.

9. For, lo, I will raise and cause to come up against Babylon an assembly of great nations from the north country: and they shall set themselves in array against her; from thence she shall be taken: their arrows shall be as of a mighty expert man; none shall return in vain.

10. Ja Kaldean maa pitää tuleman saaliiksi, niin että kaikkein, jotka sitä ryöstävät, pitää siitä kyllä saaman, sanoo Herra.

10. And Chaldea shall be a spoil: all that spoil her shall be satisfied, saith the LORD.

11. Että te iloitsette siitä ja kerskaatte itsiänne, että te olette minun perintöni ryöstäneet, ja hyppelette niinkuin lihavat vasikat, ja hirnutte niinkuin väkevät (hevoset).

11. Because ye were glad, because ye rejoiced, O ye destroyers of mine heritage, because ye are grown fat as the heifer at grass, and bellow as bulls;

12. Teidän äitinne on suureen häpiään joutunut, ja se häpee, joka teidät on synnyttänyt; katso, hän on pakanain seassa kaikkein huonoin, autio, kuiva ja hävinnyt.

12. Your mother shall be sore confounded; she that bare you shall be ashamed: behold, the hindermost of the nations shall be a wilderness, a dry land, and a desert.

13. Herran vihan tähden ei pidä siinä asuttaman, vaan se kokonansa autiona oleman; niin että kaikkein, jotka menevät ohitie Babelia, pitää ihmettelemän ja viheltämän kaikkein hänen vaivainsa tähden.

13. Because of the wrath of the LORD it shall not be inhabited, but it shall be wholly desolate: every one that goeth by Babylon shall be astonished, and hiss at all her plagues.

14. Varustakaat teitänne Babelia vastaan, joka taholta kaikki ampujat, ampukaat häntä, älkäät säästäkö nuolia; sillä hän on rikkonut Herraa vastaan.

14. Put yourselves in array against Babylon round about: all ye that bend the bow, shoot at her, spare no arrows: for she hath sinned against the LORD.

15. Riekukaat häntä vastaan joka taholta; hänen pitää myötä antaman, hänen perustuksensa ovat langenneet, ja hänen muurinsa hajonneet; sillä se on Herran kosto, kostakaat hänelle, ja tehkäät hänelle niinkuin hän on tehnyt.

15. Shout against her round about: she hath given her hand: her foundations are fallen, her walls are thrown down: for it is the vengeance of the LORD: take vengeance upon her; as she hath done, do unto her.

16. Hävittäkäät sekä kylväjä että se, joka sirppiin rupee elonaikana; niin että jokainen kääntää itsensä kansansa tykö hävittäjän miekan tähden, ja jokainen pakenee maallensa.

16. Cut off the sower from Babylon, and him that handleth the sickle in the time of harvest: for fear of the oppressing sword they shall turn every one to his people, and they shall flee every one to his own land.

17. Israelin täytyy olla hajoitetun lammaslauman, jonka jalopeurat ovat hajoittaneet. Ensisti söi Assurian kuningas hänen, sitte särki

17. Israel is a scattered sheep; the lions have driven him away: first the king of Assyria hath devoured him; and last this Nebuchadrezzar king of

Nebukadnetsar, Babelin kuningas, hänen luunsa.

18. Sentähden sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, näin: minä etsin Babelin kuninkaan ja hänen maansa, niinkuin minä olen Assurian kuninkaan etsinyt.

19. Mutta Israelin minä annan tulla jälleen kotia asumasiaansa, niin että hänen pitää itsensä elättämän Karmelissa ja Basanissa, ja Ephraimin vuorella, ja Gileadissa pitää hänen sielunsa ravituksi tuleman.

20. Niinä päivinä ja siihen aikaan, sanoo Herra, pitää Israelin pahateko etsittämän, ja ei löyttämän, ja Juudan synti, ja ei pidä löyttämän; sillä minä olen armollinen niille, jotka minä jätän.

21. Mene kapinan nostajain maahan, mene sinne ylös, ja etsi etsikon asuvaisia; hävitä ja tapa heidän jälkeentulevaisensa, sanoo Herra, ja tee kaikki, mitä minä olen käskenyt sinulle.

22. Maalla on sodanriekuna ja iso suru.

23. Kuinka se on tullut, että koko

Babylon hath broken his bones.

18. Therefore thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; Behold, I will punish the king of Babylon and his land, as I have punished the king of Assyria.

19. And I will bring Israel again to his habitation, and he shall feed on Carmel and Bashan, and his soul shall be satisfied upon mount Ephraim and Gilead.

20. In those days, and in that time, saith the LORD, the iniquity of Israel shall be sought for, and there shall be none; and the sins of Judah, and they shall not be found: for I will pardon them whom I reserve.

21. Go up against the land of Merathaim, even against it, and against the inhabitants of Pekod: waste and utterly destroy after them, saith the LORD, and do according to all that I have commanded thee.

22. A sound of battle is in the land, and of great destruction.

23. How is the hammer of the whole

maailman vasara on taitettu ja rikottu? Kuinka Babel on autioksi joutunut pakanain seassa?

24. Minä olen virittänyt paulan sinun etees, Babel, sentähden olet sinä myös vangittu, ennen kuin sinä havaitsitkaan; sinä olet osattu ja olet käsitetty, sillä sinä olet kehoittanut Herran.

25. Herra on avannut tavarahuoneensa, ja vetänyt edes vihansa aseet; sillä tämä on Herran, Herran Zebaotin työ Kaldealaisten maalla.

26. Tulkaat tänne häntä vastaan, te viimeisistä ääristä, avatkaa hänen jyvähuoneensa, paiskatkaat häntä kokoon, ja tappakaat häntä, niin ettei hänelle mitään jää.

27. Surettakaat kaikki hänen mullinsa, viekäät häntä alas teurastettaa; voi heitä! sillä päivä on tullut, heidän etsikkonsa aika.

28. Huuto kuuluu paenneilta ja päässeiltä Babelin maasta, että heidän pitää julistaman Zionissa Herran meidän Jumalamme kostoa ja hänen kirkkonsa kostoa.

earth cut asunder and broken! how is Babylon become a desolation among the nations!

24. I have laid a snare for thee, and thou art also taken, O Babylon, and thou wast not aware: thou art found, and also caught, because thou hast striven against the LORD.

25. The LORD hath opened his armoury, and hath brought forth the weapons of his indignation: for this is the work of the Lord GOD of hosts in the land of the Chaldeans.

26. Come against her from the utmost border, open her storehouses: cast her up as heaps, and destroy her utterly: let nothing of her be left.

27. Slay all her bullocks; let them go down to the slaughter: woe unto them! for their day is come, the time of their visitation.

28. The voice of them that flee and escape out of the land of Babylon, to declare in Zion the vengeance of the LORD our God, the vengeance of his temple.

29. Kutsukaat monta Babelia vastaan, piirittäkäät häntä kaikki joutsenampujat joka taholta ympäri, ja älkäät yhtään päästäkö; kostakaat hänelle niin kuin hän on ansainnut; kaiken sen jälkeen kuin hän on tehnyt, niin tehkäät hänelle jälleen; sillä hän on ylpiästi tehnyt Herraa vastaan, Pyhää Israelissa.

29. Call together the archers against Babylon: all ye that bend the bow, camp against it round about; let none thereof escape: recompense her according to her work; according to all that she hath done, do unto her: for she hath been proud against the LORD, against the Holy One of Israel.

30. Sentähden pitää hänen nuorukaisensa lankeeman hänen kaduillansa, ja kaikki hänen sotamiehensä hukkuman siihen aikaan, sanoo Herra.

30. Therefore shall her young men fall in the streets, and all her men of war shall be cut off in that day, saith the LORD.

31. Katso, sinä ylpeä, minä tahdon sinun kimppuus, sanoo Herra, Herra Zebaot: sillä sinun päiväs on tullut, sinun etsikkos aika.

31. Behold, I am against thee, O thou most proud, saith the Lord GOD of hosts: for thy day is come, the time that I will visit thee.

32. Silloin pitää ylpeän itsensä loukkaaman ja lankeeman, niin ettei kenenkään pidä häntä auttaman ylös; ja minä sytytän hänen kaupunkinsa palamaan tulella, jonka pitää kuluttaman kaikki, mitä siinä ympärillä on.

32. And the most proud shall stumble and fall, and none shall raise him up: and I will kindle a fire in his cities, and it shall devour all round about him.

33. Näin sanoo Herra Zebaot: katso, Israelin lasten ja Juudan lasten pitää ynnä väkivaltaa ja vääryyttä

33. Thus saith the LORD of hosts; The children of Israel and the children of Judah were oppressed together: and

kärsimän; kaikki ne, jotka heidän ovat vankina vieneet, pitävät heidät, ja ei tahdo heitä päästää vallallensa.

all that took them captives held them fast; they refused to let them go.

34. Mutta heidän vapahtajansa on väkevä, Herra Zebaot on hänen nimensä, hän on niin toimittava heidän asiansa, että hän saattaa maan lepäämään ja Babelin asuvaiset värisemään.

34. Their Redeemer is strong; the LORD of hosts is his name: he shall throughly plead their cause, that he may give rest to the land, and disquiet the inhabitants of Babylon.

35. Miekan pitää tuleman, sanoo Herra, Kaldealaisten päälle, ja Babelin asuvaisten päälle, ja hänen ruhtinastensa päälle, ja hänen tietäjäinsä päälle.

35. A sword is upon the Chaldeans, saith the LORD, and upon the inhabitants of Babylon, and upon her princes, and upon her wise men.

36. Miekan pitää tuleman hänen noitainsa päälle, niin että heidän pitää tyhmäksi tuleman; miekan pitää tuleman hänen väkeväinsä päälle, että heidän pitää epäilemän.

36. A sword is upon the liars; and they shall dote: a sword is upon her mighty men; and they shall be dismayed.

37. Miekan pitää tuleman hänen hevostensa ja ratastensa päälle ja kaiken yhteisen kansan päälle, joka hänen keskellänsä on, niin että heidän pitää tuleman niinkuin vaimot; miekan pitää tuleman hänen riistahuoneensa päälle, niin että ne pitää ryöstetyksi tuleman.

37. A sword is upon their horses, and upon their chariots, and upon all the mingled people that are in the midst of her; and they shall become as women: a sword is upon her treasures; and they shall be robbed.

38. Kuivuuden pitää tuleman hänen

38. A drought is upon her waters; and

vettensä päälle, niin että ne pitää kuivuman; sillä se on epäjumalain maa, ja he röyhkeilevät kauheista epäjumalistansa.

they shall be dried up: for it is the land of graven images, and they are mad upon their idols.

39. Sentähden pitää petoin ja julmain lintuin siellä asuman, ja yökköin pitää myös siellä asuman; ja ei pidä ikänä enään siinä asuttaman, eikä jonkun siinä oleman suvusta sukuun.

39. Therefore the wild beasts of the desert with the wild beasts of the islands shall dwell there, and the owls shall dwell therein: and it shall be no more inhabited for ever; neither shall it be dwelt in from generation to generation.

40. Niinkuin Herra Sodoman ja Gomorran lähikyläinsä kanssa kukistanut on, sanoo Herra, niin ei siellä kenenkään asuman pidä, eli jonkun ihmisen siellä oleman.

40. As God overthrew Sodom and Gomorrah and the neighbour cities thereof, saith the LORD; so shall no man abide there, neither shall any son of man dwell therein.

41. Katso, kansa tulee pohjoisesta; monta pakanaa ja monta kuningasta pitää nouseman maan ääristä.

41. Behold, a people shall come from the north, and a great nation, and many kings shall be raised up from the coasts of the earth.

42. Heillä on joutsi ja kilpi, he ovat julmat ja armottomat; heidän huutonsa on niinkuin meren pauhina; he ajavat hevosilla niinkuin sotamiehet, varustetut sinua vastaan, sinä Babelin tytär.

42. They shall hold the bow and the lance: they are cruel, and will not shew mercy: their voice shall roar like the sea, and they shall ride upon horses, every one put in array, like a man to the battle, against thee, O daughter of Babylon.

43. Kuin Babelin kuningas on kuuleva

43. The king of Babylon hath heard

heidän sanomansa, silloin pitää hänen kätensä maahan putooman; ahdistus pitää tuleman hänen päällensä, niinkuin synnyttäväisen vaiva.

the report of them, and his hands waxed feeble: anguish took hold of him, and pangs as of a woman in travail.

44. Katso, hän nousee ylös niinkuin jalopeura ylpeästä Jordanista vahvoja majoja vastaan, sillä minä annan hänen nopiasti juosta sieltä; ja kuka tietää sen nuorukaisen, jonka minä olen varustava heitä vastaan? Sillä kuka on minun vertaiseni? kuka tahtoo minulle ajan määrätä? ja kuka on se paimen, joka voi olla minua vastaan?

44. Behold, he shall come up like a lion from the swelling of Jordan unto the habitation of the strong: but I will make them suddenly run away from her: and who is a chosen man, that I may appoint over her? for who is like me? and who will appoint me the time? and who is that shepherd that will stand before me?

45. Kuulkaat siis nyt Herran neuvoa, jonka hän piti Babelista, ja hänen ajatuksiansa, jotka hän ajatteli Kaldean maan asuvaisista: mitämaks että karjalaisten pitää riepoittaman heitä, ja kukistaman heidän asumansa.

45. Therefore hear ye the counsel of the LORD, that he hath taken against Babylon; and his purposes, that he hath purposed against the land of the Chaldeans: Surely the least of the flock shall draw them out: surely he shall make their habitation desolate with them.

46. Ja maan pitää vapiseman riekunasta, ja pitää kuuluman pakanain seassa, kuin Babel voitetaan.

46. At the noise of the taking of Babylon the earth is moved, and the cry is heard among the nations.

51 luku

1. Näin sanoo Herra: katso, minä

1. Thus saith the LORD; Behold, I will

nostan ankaran ilman Babelia vastaan ja hänen asuvaisiansa vastaan, jotka itsensä ovat asettaneet minua vastaan.

raise up against Babylon, and against them that dwell in the midst of them that rise up against me, a destroying wind;

2. Ja lähetän viskaajat Babeliin, joiden pitää häntä viskaaman, ja tyhjentämän hänen maansa; näiden pitää joka paikassa oleman hänen ympärillänsä hänen onnettomuutensa päivänä.

2. And will send unto Babylon fanners, that shall fan her, and shall empty her land: for in the day of trouble they shall be against her round about.

3. Sillä hänen ampujansa ei pidä taitaman ampua, ja hänen varustettunsa ei pidä taitaman itsiänsä varjella. Älkäät siis säästäkö hänen nuorukaisiansa, tappakaat kaikki hänen sotajoukkonsa.

3. Against him that bendeth let the archer bend his bow, and against him that lifteth himself up in his brigandine: and spare ye not her young men; destroy ye utterly all her host.

4. Niin että lyödyt makasivat Kaldean maalla, ja pistetyt hänen kaduillansa.

4. Thus the slain shall fall in the land of the Chaldeans, and they that are thrust through in her streets.

5. Sillä Israel ja Juuda ei pidä Jumalaltansa, Herralta Zebaotilta leskeksi hylkäjättämän; vaikka heidän maansa on kovin rikkonut Israelin Pyhää vastaan.

5. For Israel hath not been forsaken, nor Judah of his God, of the LORD of hosts; though their land was filled with sin against the Holy One of Israel.

6. Paetkaat Babelista, että jokainen pelastais sielunsa, ettette hukkuisi hänen pahuudessansa; sillä tämä on Herran koston aika ja hän tahtoo

6. Flee out of the midst of Babylon, and deliver every man his soul: be not cut off in her iniquity; for this is the time of the LORD'S vengeance; he will

häenlle maksaa hänen ansionsa jälkeen.

render unto her a recompence.

7. Kultainen malja on Babel Herran kädessä, joka on koko maailman juovuttanut; pakanat ovat juoneet hänen viinastansa, sentähden ovat pakanat niin hulluiksi tulleet.

7. Babylon hath been a golden cup in the LORD'S hand, that made all the earth drunken: the nations have drunken of her wine; therefore the nations are mad.

8. Kuinka pian Babel on kaatunut ja murskaksi lyöty! valittakaat häntä, ottakaat myös voidetta hänen haavallensa, jos hän mitämaks taitais parantua.

8. Babylon is suddenly fallen and destroyed: howl for her; take balm for her pain, if so be she may be healed.

9. Me paransimme Babelia, mutta ei hän terveeksi tullut; antakaat siis hänen olla, ja käykäämme itsekukin maallensa; sillä hänen rangaistuksensa ulottuu hamaan taivaasen, ja astuu pilviin ylös.

9. We would have healed Babylon, but she is not healed: forsake her, and let us go every one into his own country: for her judgment reacheth unto heaven, and is lifted up even to the skies.

10. Herra on tuonut edes meidän vanhurskautemme: tulkaat ja luetelkaamme Herran meidän Jumalamme töitä Zionissa.

10. The LORD hath brought forth our righteousness: come, and let us declare in Zion the work of the LORD our God.

11. Teroittakaat nuolet, ja valmistakaat kilvet: Herra on herättänyt Medin kuningasten sydämen; sillä hänen ajatuksensa on Babelia vastaan, hävittää häntä. Sillä tämä on Herran kosto, hänen

11. Make bright the arrows; gather the shields: the LORD hath raised up the spirit of the kings of the Medes: for his device is against Babylon, to destroy it; because it is the vengeance of the LORD, the vengeance of his

temppelinsä kosto.
12. Ripustakaat lippu ylös Babelin muurille, asettakaat vartio, pankaat vartiat, toimittakaat väijyjät; sillä Herra ajattelee jotain, ja on myös täyttävä, mitä hän Babelin asuvaisia vastaan on puhunut.

13. Sinä, joka suuren veden tykönä asut, jolla myös ovat suuret tavarat, sinun loppus on tullut, ja sinun ahneutes on lakannut.
14. Herra Zebaot on vannonut itse kauttansa: minä tahdon täyttää sinun ihmisillä, niinkuin ruohomadoilla, heidän pitää laulaman sinusta ilovirren.
15. Joka maan voimallansa tehnyt on, ja maanpiirin viisaudellansa vahvistanut, ja taivaat toimellisuudellansa venyttänyt.
16. Kuin hän jylisee, niin on paljo vettä taivaan alla; hän tempaa pilvet ylös hamasta maan äärestä; hän tekee leimaukset sateessa, ja tuo tuulen kammioistansa.

temple.
12. Set up the standard upon the walls of Babylon, make the watch strong, set up the watchmen, prepare the ambushes: for the LORD hath both devised and done that which he spake against the inhabitants of Babylon.
13. O thou that dwellest upon many waters, abundant in treasures, thine end is come, and the measure of thy covetousness.
14. The LORD of hosts hath sworn by himself, saying, Surely I will fill thee with men, as with caterpillers; and they shall lift up a shout against thee.

15. He hath made the earth by his power, he hath established the world by his wisdom, and hath stretched out the heaven by his understanding.
16. When he uttereth his voice, there is a multitude of waters in the heavens; and he causeth the vapours to ascend from the ends of the earth: he maketh lightnings with rain, and bringeth forth the wind out of his treasures.

17. Kaikki ihmiset ovat tomppelit taidossansa, ja jokainen kultaseppä häväistään kuvinensa; sillä heidän kuvansa ovat petos, ja ei ole niissä henkeä.

17. Every man is brutish by his knowledge; every founder is confounded by the graven image: for his molten image is falsehood, and there is no breath in them.

18. Ne ovat sula turhuus ja petollinen työ; heidän täytyy hukkua, kuin heitä etsitään.

18. They are vanity, the work of errors: in the time of their visitation they shall perish.

19. Mutta Jakobin osa ei ole senkaltainen, vaan hän on se, joka kaikki luonut on, (Israel on) hänen perimisensä valtikka: Herra Zebaot on hänen nimensä.

19. The portion of Jacob is not like them; for he is the former of all things: and Israel is the rod of his inheritance: the LORD of hosts is his name.

20. Sinä olet minun vasarani, minun sota-aseeni: ja minä lyön kauttas pakanat ja hävitän valtakunnat.

20. Thou art my battle axe and weapons of war: for with thee will I break in pieces the nations, and with thee will I destroy kingdoms;

21. Minä lyön sinun kauttas hevoset, ratsastajat, ja rikon sinun kauttas vaunut ja niiden ajajat.

21. And with thee will I break in pieces the horse and his rider; and with thee will I break in pieces the chariot and his rider;

22. Minä lyön sinun kauttas miehet ja vaimot, ja lyön sinun kauttas vanhat ja nuoret, ja sinun kauttas nuorukaiset ja neitseet.

22. With thee also will I break in pieces man and woman; and with thee will I break in pieces old and young; and with thee will I break in pieces the young man and the maid;

23. Minä lyön sinun kauttas paimenet ja heidän laumansa, minä lyön sinun

23. I will also break in pieces with thee the shepherd and his flock; and

kauttas peltomiehet ja juhdat, ja lyön sinun kauttas ruhtinaat ja päämiehet.

with thee will I break in pieces the husbandman and his yoke of oxen; and with thee will I break in pieces captains and rulers.

24. Sillä minä tahdon maksaa Babelille ja kaikille Kaldean asuvaisille kaiken heidän pahuutensa, jonka he ovat Zionille tehneet, teidän silmänne edessä, sanoo Herra.

24. And I will render unto Babylon and to all the inhabitants of Chaldea all their evil that they have done in Zion in your sight, saith the LORD.

25. Katso, minä tulen sinun tykös, sinä vahingollinen vuori, joka koko maailman turmelet, sanoo Herra, ja ojennan käteni sinun ylitses, ja vieritän sinun alas vuorelta, ja teen poltetun vuoren sinusta.

25. Behold, I am against thee, O destroying mountain, saith the LORD, which destroyest all the earth: and I will stretch out mine hand upon thee, and roll thee down from the rocks, and will make thee a burnt mountain.

26. Niin ettei sinusta ei kulmakiviä eikä perustuskiviä taideta ottaa; vaan sinun pitää oleman ijankaikkisen aution, sanoo Herra.

26. And they shall not take of thee a stone for a corner, nor a stone for foundations; but thou shalt be desolate for ever, saith the LORD.

27. Nostakaat lippu ylös maalla, soittakaat torvella pakanain seassa, varustakaat pakanat häntä vastaan, kutsukaat häntä vastaan (nämät) valtakunnat: Ararat, Minni ja Askenas; toimittakaat sodanpäämiehet häntä vastaan, tuokaat hevoset niinkuin julmat vapsaiset.

27. Set ye up a standard in the land, blow the trumpet among the nations, prepare the nations against her, call together against her the kingdoms of Ararat, Minni, and Ashchenaz; appoint a captain against her; cause the horses to come up as the rough caterpillers.

28. Varustakaat pakanat häntä

28. Prepare against her the nations

vastaan, Median kuninkaat, hänen ruhtinaansa ja kaikki hänen päämiehensä, ja kaikki hänen valtansa maakunta.

with the kings of the Medes, the captains thereof, and all the rulers thereof, and all the land of his dominion.

29. Ja maan pitää vapiseman ja peljästymän; sillä Herran ajatukset tahtovat tulla täytetyksi Babelia vastaan, niin että hän tekee Babelin maan autioksi, jossa ei kenenkään pidä asuman.

29. And the land shall tremble and sorrow: for every purpose of the LORD shall be performed against Babylon, to make the land of Babylon a desolation without an inhabitant.

30. Babelin sankarit ei pidä uskaltaman mennä sotaan, vaan linnoissa pysymän, heidän väkevyytensä on pois, ja ovat tulleet niinkuin vaimot; hänen asumisensa ovat sytytetyt, ja hänen telkensä taitetut rikki.

30. The mighty men of Babylon have forborn to fight, they have remained in their holds: their might hath failed; they became as women: they have burned her dwellingplaces; her bars are broken.

31. Tässä juoksee yksi toisensa editse, ja yksi sanansaattaja kohtaa toista, ilmoittamaan Babelin kuninkaalle, että hänen kaupunkinsa on hamaan loppuun asti voitettu,

31. One post shall run to meet another, and one messenger to meet another, to shew the king of Babylon that his city is taken at one end,

32. Ja luotuspaikat suljetut, ja järvet poltetut, ja sotaväki pelkuriksi tullut.

32. And that the passages are stopped, and the reeds they have burned with fire, and the men of war are affrighted.

33. Sillä näin sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala: Babelin tytär on

33. For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel; The daughter of

niinkuin riihen permanto, hänen tappamisensa aika on tullut; vielä vähän ajan perästä tulee hänen niittämisensä aika.

Babylon is like a threshingfloor, it is time to thresh her: yet a little while, and the time of her harvest shall come.

34. Nebukadnetsar, Babelin kuningas on minun syönyt, ja kukistanut minun; hän on tehnyt minun tyhjäksi astiaksi; hän on niellyt minun niinkuin lohikärme, hän on täyttänyt vatsansa minun herkuistani; hän on minun ajanut pois.

34. Nebuchadrezzar the king of Babylon hath devoured me, he hath crushed me, he hath made me an empty vessel, he hath swallowed me up like a dragon, he hath filled his belly with my delicates, he hath cast me out.

35. Mutta nyt löytään Babelissa se vääryys, jota minulle ja minun lihalleni on tehty, sanoo Zionin asuva, ja minun vereni Kaldean asuvaisten päälle, sanoo Jerusalem.

35. The violence done to me and to my flesh be upon Babylon, shall the inhabitant of Zion say; and my blood upon the inhabitants of Chaldea, shall Jerusalem say.

36. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä toimitan sinun asias, ja kostan sinun kostos; minä kuivaan hänen merensä, ja annan kuivata hänen kaivonsa.

36. Therefore thus saith the LORD; Behold, I will plead thy cause, and take vengeance for thee; and I will dry up her sea, and make her springs dry.

37. Ja Babelin pitää tuleman kiviraunioksi ja lohikärmeiden asumasiaksi, ihmeeksi ja viheltämiseksi, niin ettei kenenkään pidä siellä asuman.

37. And Babylon shall become heaps, a dwellingplace for dragons, an astonishment, and an hissing, without an inhabitant.

38. Heidän kaikkein pitää kiljuman niinkuin jalopeurat, ja huutaman

38. They shall roar together like lions: they shall yell as lions' whelps.

niinkuin nuoret jalopeurat.

39. Minä panen heidän juomisensa helteesen, ja juovutan heidät, niin että heidän pitää iloiseksi tuleman, ja makaaman ijankaikkista unta, josta ei heidän ikänä pidä heräämän, sanoo Herra.

39. In their heat I will make their feasts, and I will make them drunken, that they may rejoice, and sleep a perpetual sleep, and not wake, saith the LORD.

40. Minä vien heidät alas niinkuin karitsat teurastettaa, niinkuin oinaat ja kauriit.

40. I will bring them down like lambs to the slaughter, like rams with he goats.

41. Kuinka Sesak on niin voitettu, ja ylistetty koko maailmassa niin kiinni otettu? Kuinka on Babel tullut ihmeeksi pakanain seassa?

41. How is Sheshach taken! and how is the praise of the whole earth surprised! how is Babylon become an astonishment among the nations!

42. Meri on käynyt Babelin ylitse, ja se on peitetty monella aallolla.

42. The sea is come up upon Babylon: she is covered with the multitude of the waves thereof.

43. Hänen kaupunkinsa ovat hyljätyt, kuivaksi ja kylmäksi maaksi tulleet, maaksi, jossa ei kenkään asu, ja kussa ei yhtään ihmistä vaella.

43. Her cities are a desolation, a dry land, and a wilderness, a land wherein no man dwelleth, neither doth any son of man pass thereby.

44. Sillä minä etsin Beliä Babelissa, ja repäisen hänen kurkustansa ulos sen, minkä hän on niellyt; ja pakanain ei pidä enään juokseman hänen tykönsä; Babelin muurit ovat myös maahan jaonneet.

44. And I will punish Bel in Babylon, and I will bring forth out of his mouth that which he hath swallowed up: and the nations shall not flow together any more unto him: yea, the wall of Babylon shall fall.

45. Lähtekäät sieltä ulos, minun

45. My people, go ye out of the midst

kansani, ja jokainen pelastakoon sielunsa Herran julmasta vihasta.

of her, and deliver ye every man his soul from the fierce anger of the LORD.

46. Teidän sydämenne taitais muutoin pehmeäksi tulla ja nääntyä siitä sanomasta, jonka maalla pitää kuuluman; sillä yhtenä vuonna pitää sanoman kuuluman, niin myös toisena vuonna, sanoman väkivallasta maalla, ja yhden ruhtinaan oleman toista vastaan.

46. And lest your heart faint, and ye fear for the rumour that shall be heard in the land; a rumour shall both come one year, and after that in another year shall come a rumour, and violence in the land, ruler against ruler.

47. Sentähden katso, aika tulee, että minä Babelin epäjumalat etsin, ja koko hänen maansa pitää tuleman häpiään, ja kaikki hänen lyötynsä pitää siellä makaaman.

47. Therefore, behold, the days come, that I will do judgment upon the graven images of Babylon: and her whole land shall be confounded, and all her slain shall fall in the midst of her.

48. Taivaan ja maan ja kaikki, mitä niissä on, pitää iloitseman Babelista, että hänen kukistajansa ovat tulleet pohjasta, sanoo Herra.

48. Then the heaven and the earth, and all that is therein, shall sing for Babylon: for the spoilers shall come unto her from the north, saith the LORD.

49. Ja niinkuin Babel Israelissa on kaatanut lyödyt, niin pitää myös lyödyt Babelissa kaattaman kaikessa maassa.

49. As Babylon hath caused the slain of Israel to fall, so at Babylon shall fall the slain of all the earth.

50. Menkäät siis matkaanne te, jotka olette välttäneet miekan, ja älkäät

50. Ye that have escaped the sword, go away, stand not still: remember

kauvan viipykö; ajatelkaat Herran päälle kaukaisella maalla, ja pitäkäät Jerusalem mielessänne.

51. Me olemme häpiään tulleet, kuin me kuulimme sen häväistyksen; ja häpiä peitti meidän kasvomme, kuin muukalaiset tulivat Herran huoneen pyhään.

52. Sentähden katso, aika tulee, sanoo Herra, että minä hänen epäjumalansa etsin; ja koko maalla pitää kuolemahaavoilla lyödyt huokaaman.

53. Jos Babel astuis ylös taivaasen ja kiinnittäis itsensä korkeuteen, niin pitää kuitenkin minulta kukistajat tuleman hänen päällensä, sanoo Herra.

54. Ääni kuuluu Babelista, suuri valitus Kaldean maalta.

55. Sillä Herra hävittää Babelin, hän hävittää hänen niin suurella riekunalla ja kapinalla, että hänen aaltonsa pauhaavat, niinkuin isot vedet.

56. Sillä hävittäjä on tullut Babelin päälle, hänen sankarinsa käsitetään,

the LORD afar off, and let Jerusalem come into your mind.

51. We are confounded, because we have heard reproach: shame hath covered our faces: for strangers are come into the sanctuaries of the LORD'S house.

52. Wherefore, behold, the days come, saith the LORD, that I will do judgment upon her graven images: and through all her land the wounded shall groan.

53. Though Babylon should mount up to heaven, and though she should fortify the height of her strength, yet from me shall spoilers come unto her, saith the LORD.

54. A sound of a cry cometh from Babylon, and great destruction from the land of the Chaldeans:

55. Because the LORD hath spoiled Babylon, and destroyed out of her the great voice; when her waves do roar like great waters, a noise of their voice is uttered:

56. Because the spoiler is come upon her, even upon Babylon, and her

heidän joutsensa taitetaan; sillä koston Jumala, Herra maksaa täydellisesti hänelle.

mighty men are taken, every one of their bows is broken: for the LORD God of recompences shall surely requite.

57. Minä juovutan hänen ruhtinaansa, tietäjänsä, herransa, päämiehensä ja voimallisensa, niin että heidän pitää lepäämän ijankaikkista unta, josta ei heidän enään pidä heräämän, sanoo Kuningas, jonka nimi on Herra Zebaot.

57. And I will make drunk her princes, and her wise men, her captains, and her rulers, and her mighty men: and they shall sleep a perpetual sleep, and not wake, saith the King, whose name is the LORD of hosts.

58. Näin sanoo Herra Zebaot: suuren Babelin muurit pitää alta kaivettaman, ja hänen korkiat ovensa tulella poltettaman, että pakanain työn pitää turhan oleman, ja poltettaman, mitä kansa vaivalla on rakentanut.

58. Thus saith the LORD of hosts; The broad walls of Babylon shall be utterly broken, and her high gates shall be burned with fire; and the people shall labour in vain, and the folk in the fire, and they shall be weary.

59. Tämän on se sana, jonka propheta Jeremia käski Serajalle Nerijan pojalle, Mahsejan pojan, kuin hän Zedekian, Juudan kuninkaan kanssa meni Babeliin hänen valtakuntansa neljäntenä vuotena. Ja Seraja oli rauhallinen ruhtinas.

59. The word which Jeremiah the prophet commanded Seraiah the son of Neriah, the son of Maaseiah, when he went with Zedekiah the king of Judah into Babylon in the fourth year of his reign. And this Seraiah was a quiet prince.

60. Ja Jeremia kirjoitti yhteen kirjaan kaiken onnettomuuden, joka piti Babelin päälle tuleman, kaikki nämät sanat, jotka ovat kirjoitetut Babelia vastaan.

60. So Jeremiah wrote in a book all the evil that should come upon Babylon, even all these words that are written against Babylon.

61. Ja Jeremia sanoi Serajalle: kuin sinä tulet Babeliin, niin katso ja lue kaikki nämät sanat.

61. And Jeremiah said to Seraiah, When thou comest to Babylon, and shalt see, and shalt read all these words;

62. Ja sano: Herra! sinä olet puhunut tätä paikkaa vastaan, hävittääkses sitä, niin ettei kenenkään pitäisi asuman tässä, ei ihmistä eikä eläintä, vaan oleman ijankaikkisena autiona.

62. Then shalt thou say, O LORD, thou hast spoken against this place, to cut it off, that none shall remain in it, neither man nor beast, but that it shall be desolate for ever.

63. Ja kuin olet lukenut kaiken tämän kirjan, niin sido siihen kivi, ja paiskaa se keskelle Phratia,

63. And it shall be, when thou hast made an end of reading this book, that thou shalt bind a stone to it, and cast it into the midst of Euphrates:

64. Ja sano: näin pitää Babeli upotettaman, ja ei jälleen nouseman ylös siitä onnettomuudesta, jonka minä tuotan hänen päällensä, vaan hukkuman. Tähän asti ovat Jeremian sanat.

64. And thou shalt say, Thus shall Babylon sink, and shall not rise from the evil that I will bring upon her: and they shall be weary. Thus far are the words of Jeremiah.

52 luku

1. Zedekia oli yhdenkolmattakymmentä vuoden vanha tullessa kuninkaaksi, ja hallitsi yksitoistakymmentä vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Hamutal Jeremian tytär Libnasta.

1. Zedekiah was one and twenty years old when he began to reign, and he reigned eleven years in Jerusalem. And his mother's name was Hamutal the daughter of Jeremiah of Libnah.

2. Ja hän teki pahaa Herran edessä, niinkuin Jojakimkin oli tehnyt.

2. And he did that which was evil in the eyes of the LORD, according to all that Jehoiakim had done.

3. Sillä Herran viha oli Jerusalemin ja Juudan päällä, siihenasti että hän heitti heidät pois kasvoinsa edestä. Ja Zedekia luopui Babelin kuninkaasta.

3. For through the anger of the LORD it came to pass in Jerusalem and Judah, till he had cast them out from his presence, that Zedekiah rebelled against the king of Babylon.

4. Ja tapahtui hänen valtakuntansa yhdeksäntenä vuotena, kymmenentenä päivänä, kymmenennessä kuukaudessa, että Nebukadnetsar, Babelin kuningas tuli kaiken joukkonsa kanssa Jerusalemia vastaan; ja he sioittuivat sen eteen, ja rakensivat saarron sen ympärille joka taholta.

4. And it came to pass in the ninth year of his reign, in the tenth month, in the tenth day of the month, that Nebuchadrezzar king of Babylon came, he and all his army, against Jerusalem, and pitched against it, and built forts against it round about.

5. Ja kaupunki oli niin piiritetty hamaan yhteentoistakymmenenteen kuningas Zedekian vuoteen asti.

5. So the city was besieged unto the eleventh year of king Zedekiah.

6. Yhdeksäntenä päivänä neljännessä kuukaudessa sai nälkä vallan kaupungissa, ja ei ollut maakunnan kansalla enään mitään syötävää.

6. And in the fourth month, in the ninth day of the month, the famine was sore in the city, so that there was no bread for the people of the land.

7. Niin kukistettiin kaupunki, ja kaikki sotamiehet pakenivat ja menivät ulos kaupungista, yöllä, porttitietä, joka oli kahden muurin välillä kuninkaan

7. Then the city was broken up, and all the men of war fled, and went forth out of the city by night by the way of the gate between the two walls, which

yrttitarhaa kohden; mutta Kaldealaiset makasivat kaupungin ympärillä, ja nämät menivät pois tietänsä myöten kedolle.

8. Niin ajoi Kaldealaisten sotajoukko kuningasta takaa, ja saavutti Zedekian Jerikon kedolla, ja kaikki hänen sotajoukkonsa oli hänestä hajonnut.

9. Ja he ottivat kuninkaan kiinni ja veivät hänet Babelin kuninkaan tykö Riblatiin, joka on Hamatin maalla, ja hän sanoi tuomion hänestä.

10. Ja Babelin kuningas antoi tappaa Zedekian lapset, hänen silmäinsä edessä; ja tappoi kaikki Juudan ruhtinaat Riblatissa.

11. Mutta Zedekialta hän antoi puhkaista silmät, ja antoi hänen sidottaa kaksilla vaskikahleilla; ja Babelin kuningas vei hänen Babeliin, ja hän pani hänen vankihuoneesen, siihenasti kuin hän kuoli.

12. Kymmenentenä päivänä, viidentenä kuukautena, joka oli Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan yhdeksästoistakymmenes vuosi, tuli Nebusaradan, huovinhaltia, joka seisoi

was by the king's garden; (now the Chaldeans were by the city round about:) and they went by the way of the plain.

8. But the army of the Chaldeans pursued after the king, and overtook Zedekiah in the plains of Jericho; and all his army was scattered from him.

9. Then they took the king, and carried him up unto the king of Babylon to Riblah in the land of Hamath; where he gave judgment upon him.

10. And the king of Babylon slew the sons of Zedekiah before his eyes: he slew also all the princes of Judah in Riblah.

11. Then he put out the eyes of Zedekiah; and the king of Babylon bound him in chains, and carried him to Babylon, and put him in prison till the day of his death.

12. Now in the fifth month, in the tenth day of the month, which was the nineteenth year of Nebuchadrezzar king of Babylon, came Nebuzaradan, captain of the

Babelin kuninkaan edessä, Jerusalemiin.
13. Ja poltti Herran huoneen ja kuninkaan huoneen, ja kaikki huoneet Jerusalemissa; kaikki suuret huoneet poltti hän tulella.

14. Ja kaikki Kaldealaisten sotajoukko, joka huovinhaltian kanssa oli, jaotti kaikki muurit Jerusalemissa joka taholta ympärinsä.
15. Mutta köyhän väen ja muun kansan, joka oli vielä jäänyt kaupunkiin, ja ne, jotka olivat itsensä antaneet Babelin kuninkaan alle, ja jääneet kansasta, vei Nebusaradan, huovinhaltia, vangittuna pois.

16. Ja Nebusaradan, huovinhaltia, antoi monikahdat köyhästä maan väestä jäädä viinamäkien ja peltoin rakentajiksi.
17. Mutta vaskipatsaat, jotka olivat Herran huoneessa, ja istuimet ja vaskimeren, joka Herran huoneessa oli, rikkoivat Kaldealaiset, ja veivät kaiken vasken Babeliin.

guard, which served the king of Babylon, into Jerusalem,
13. And burned the house of the LORD, and the king's house; and all the houses of Jerusalem, and all the houses of the great men, burned he with fire:
14. And all the army of the Chaldeans, that were with the captain of the guard, brake down all the walls of Jerusalem round about.
15. Then Nebuzaradan the captain of the guard carried away captive certain of the poor of the people, and the residue of the people that remained in the city, and those that fell away, that fell to the king of Babylon, and the rest of the multitude.
16. But Nebuzaradan the captain of the guard left certain of the poor of the land for vinedressers and for husbandmen.
17. Also the pillars of brass that were in the house of the LORD, and the bases, and the brasen sea that was in the house of the LORD, the Chaldeans brake, and carried all the brass of them to Babylon.

18. Ja kattilat, lapiot, veitset, vaskimaljat, lusikat ja kaikki vaski-astiat, joilla palveltiin, ottivat he pois.

18. The caldrons also, and the shovels, and the snuffers, and the bowls, and the spoons, and all the vessels of brass wherewith they ministered, took they away.

19. Otti myös huovinhaltia pois kaikki, mitkä kullasta ja hopeasta oli, juoma-astiat, savi-astiat, maljat, kattilat, kynttiläjalat, lusikat ja kupit.

19. And the basons, and the firepans, and the bowls, and the caldrons, and the candlesticks, and the spoons, and the cups; that which was of gold in gold, and that which was of silver in silver, took the captain of the guard away.

20. Ne kaksi patsasta, sen yhden meren, ne kaksitoistakymmentä vaskihärkää, jotka seisoivat jalkain alla, jotka kuningas Salomo oli antanut tehdä Herran huoneesen, näistä astioista karttui ylönpalttinen vaski.

20. The two pillars, one sea, and twelve brasen bulls that were under the bases, which king Solomon had made in the house of the LORD: the brass of all these vessels was without weight.

21. Mutta patsaat oli kumpikin kahdeksantoistakymmentä kyynärää korkiat, ja kaksitoista kyynärää nuoraa oli mitta hänen ympäriltänsä, ja oli neljän sormenpaksuus, ja avoin sisältä.

21. And concerning the pillars, the height of one pillar was eighteen cubits; and a fillet of twelve cubits did compass it; and the thickness thereof was four fingers: it was hollow.

22. Ja kruunu sen päällä oli myös vaskesta, joka oli viisi kyynärää korkia, ja verkko ja granatin omenat ympäri kruunun olivat kaikki vaskesta;

22. And a chapiter of brass was upon it; and the height of one chapiter was five cubits, with network and pomegranates upon the chapiters

tainkaltainen oli myös toinen patsas ja granatin omenat.

23. Ja oli sen päällä yhdeksänkymmentä ja kuusi granatin omenaa; kaikki granatin omenat olivat sata yhden verkon päällä aina ympärinsä.

24. Ja huovinhaltia otti papin Serajan ensimäisestä järjestyksestä, ja papin Zephanian toisesta järjestyksestä ja kolme ovenvartiaa.

25. Ja hän otti yhden kamarihaltian kaupungista, joka oli pantu sotaväen päälle, ja seitsemän miestä niistä, jotka aina seisoivat kuninkaan edessä, jotka kaupungissa löydettiin, niin myös joukon ylimmäisen kirjoittajan, joka kirjoitti maan väen, ja kuusikymmentä miestä maan kansasta, jotka kaupungissa löydettiin;

26. Nämät otti Nebusaradan, huovinhaltia, ja vei heidät Babelin kuninkaan tykö Riblatiin.

27. Ja Babelin kuningas tappoi heidät Riblatissa, Hamatin maalla. Niin Juuda vietiin vankina pois maaltansa.

round about, all of brass. The second pillar also and the pomegranates were like unto these.

23. And there were ninety and six pomegranates on a side; and all the pomegranates upon the network were an hundred round about.

24. And the captain of the guard took Seraiah the chief priest, and Zephaniah the second priest, and the three keepers of the door:

25. He took also out of the city an eunuch, which had the charge of the men of war; and seven men of them that were near the king's person, which were found in the city; and the principal scribe of the host, who mustered the people of the land; and threescore men of the people of the land, that were found in the midst of the city.

26. So Nebuzaradan the captain of the guard took them, and brought them to the king of Babylon to Riblah.

27. And the king of Babylon smote them, and put them to death in Riblah in the land of Hamath. Thus Judah

was carried away captive out of his own land.

28. Tämä on se kansa, jonka Nebukadnetsar vei pois: seitsemäntenä vuonna, kolmetuhatta ja kolme kolmattakymmentä Juudalaista;

28. This is the people whom Nebuchadrezzar carried away captive: in the seventh year three thousand Jews and three and twenty:

29. Mutta Nebukadnetsarin kahdeksantenatoistakymmenentenä vuotena, kahdeksansataa kaksineljättäkymmentä sielua Jerusalemista.

29. In the eighteenth year of Nebuchadrezzar he carried away captive from Jerusalem eight hundred thirty and two persons:

30. Ja Nebukadnetsarin kolmantena vuonna kolmattakymmenentä vei Nebusaradan, huovinhaltia, pois seitsemänsataa ja viisiviidettäkymmentä sielua Juudasta; kaikki sielut ovat neljätuhatta ja kuusisataa.

30. In the three and twentieth year of Nebuchadrezzar Nebuzaradan the captain of the guard carried away captive of the Jews seven hundred forty and five persons: all the persons were four thousand and six hundred.

31. Mutta seitsemäntenä vuonna neljättäkymmentä sen jälkeen kuin Jojakin, Juudan kuningas, oli viety pois, viidentenä päivänä kolmattakymmentä toisessa kuukaudessa toistakymmentä, nosti Evilmerodak, Babelin kuningas, sinä vuonna, jona hän tuli kuninkaaksi, Jojakinin Juudan kuninkaan pään ylös,

31. And it came to pass in the seven and thirtieth year of the captivity of Jehoiachin king of Judah, in the twelfth month, in the five and twentieth day of the month, that Evilmerodach king of Babylon in the first year of his reign lifted up the head of Jehoiachin king of Judah, and brought him forth out of prison,

ja otti hänen vankihuoneesta;

32. Ja puhui hänen kanssansa ystävällisesti, ja asetti hänen istuimensa ylemmäksi niiden kuningasten istuimia, jotka hänen tykönänsä olivat Babelissa;

32. And spake kindly unto him, and set his throne above the throne of the kings that were with him in Babylon,

33. Ja muutti hänen vankiutensa vaatteet; ja hän söi hänen edessänsä leipää aina kaikkena elinaikanansa.

33. And changed his prison garments: and he did continually eat bread before him all the days of his life.

34. Ja hänelle annettiin alinomaa Babelin kuninkaalta hänen elatuksensa, niinkuin hänelle oli määrätty kaikeksi hänen elinajaksensa, aina hänen kuolemaansa asti.

34. And for his diet, there was a continual diet given him of the king of Babylon, every day a portion until the day of his death, all the days of his life.

VALITUSVIRRET

1 luku

1. Kuinka se kaupunki niin yksinäinen on, joka täynnä kansaa oli? Hän on niinkuin leski. Joka ylimmäinen oli pakanain seassa ja vallan päällä maakunnissa, sen täytyy nyt veronalaisena olla.

1. How doth the city sit solitary, that was full of people! how is she become as a widow! she that was great among the nations, and princess among the provinces, how is she become tributary!

2. Yli yötä hän katkerasti itkee, niin että hänen kyynelensä poskilta vuotavat; ei hänen ystävistänsä kenkään häntä lohduta, vaan kaikki hänen lähimmäisensä katsovat hänen ylön, ja ovat hänen vihollisiksensa tulleet.

2. She weepeth sore in the night, and her tears are on her cheeks: among all her lovers she hath none to comfort her: all her friends have dealt treacherously with her, they are become her enemies.

3. Juuda on vangittu raadollisuudessa ja raskaassa orjuudessa; hän asuu pakanain seassa, ja ei löydä lepoa; kaikki hänen vihollisensa pahasti menevät hänen kanssansa.

3. Judah is gone into captivity because of affliction, and because of great servitude: she dwelleth among the heathen, she findeth no rest: all her persecutors overtook her between the straits.

4. Zionin tiet murehtivat, ettei kenkään juhlille tule; kaikki hänen porttinsa ovat autiona, hänen pappinsa huokaavat, ja hänen neitseensä surkiasti katsovat, ja hän

4. The ways of Zion do mourn, because none come to the solemn feasts: all her gates are desolate: her priests sigh, her virgins are afflicted, and she is in bitterness.

itse on murheissansa.

5. Hänen vihollisensa voitti, hänen vihollisillensa käy hyvästi; sillä Herra on hänen surkeudella täyttänyt hänen pahain tekoinsa paljouden tähden; hänen lapsensa ovat vankina menneet pois vihollisten edellä.

5. Her adversaries are the chief, her enemies prosper; for the LORD hath afflicted her for the multitude of her transgressions: her children are gone into captivity before the enemy.

6. Ja kaikki kaunistus on Zionin tyttäriltä lähtenyt pois; hänen päämiehensä ovat niinkuin ne peurat, jotka ei laidunta löydä, ja voimatoinna käyvät vaatian edessä.

6. And from the daughter of Zion all her beauty is departed: her princes are become like harts that find no pasture, and they are gone without strength before the pursuer.

7. Jerusalem muistaa tällä ajalla, kuinka raadollinen ja hyljätty hän on, ja kuinka paljo hyvää hänellä vanhaan aikaan ollut on, että hänen kansansa vihollisen kädessä on, ja ei kenkään heitä auta; hänen vihollisensa näkevät hänen, ja nauravat hänen lepoansa.

7. Jerusalem remembered in the days of her affliction and of her miseries all her pleasant things that she had in the days of old, when her people fell into the hand of the enemy, and none did help her: the adversaries saw her, and did mock at her sabbaths.

8. Jerusalem on raskaasti syntiä tehnyt, sentähden täytyy hänen olla niinkuin saastainen vaimo; kaikki, jotka häntä kunnioittavat, katsovat hänen ylön, että he hänen häpiänsä näkevät; mutta hän huokaa ja lankee maahan.

8. Jerusalem hath grievously sinned; therefore she is removed: all that honoured her despise her, because they have seen her nakedness: yea, she sigheth, and turneth backward.

9. Hänen saastaisuutensa tarttuu kiinni hänen liepeesensä; ei hän olisi

9. Her filthiness is in her skirts; she remembereth not her last end;

luullut, että hänelle näin pitäis viimein käymän; hän on tosin ylen hirmuisesti kukistettu maahan, ja ei kenkään sittekään ole, joka häntä lohduttaa: Herra, katso minun raadollisuuttani, sillä vihollinen suuresti kerskaa.

therefore she came down wonderfully: she had no comforter. O LORD, behold my affliction: for the enemy hath magnified himself.

10. Vihollinen on pannut kätensä kaikkein hänen kallisten kaluinsa päälle; sillä hänen täytyy katsoa päältä, että pakanat hänen pyhyytensä kävivät, joista sinä kieltänyt olet, ettei heidän pitänyt sinun seurakuntaas tuleman.

10. The adversary hath spread out his hand upon all her pleasant things: for she hath seen that the heathen entered into her sanctuary, whom thou didst command that they should not enter into thy congregation.

11. Kaikki hänen kansansa huokaavat, leipää kerjäten; he antoivat parhaat kappaleensa ruasta, että he sielunsa virvoittaisivat. Herra, katso siis ja näe, kuinka minä olen halvaksi tullut.

11. All her people sigh, they seek bread; they have given their pleasant things for meat to relieve the soul: see, O LORD, and consider; for I am become vile.

12. Eikö tämä teihin koske, kaikki jotka tästä käytte ohitse, katsokaat siis ja nähkäät, jos joku kipu on niinkuin minun kipuni, joka minua niin syö; sillä Herra täytti minun surulla hirmuisen vihansa päivänä.

12. Is it nothing to you, all ye that pass by? behold, and see if there be any sorrow like unto my sorrow, which is done unto me, wherewith the LORD hath afflicted me in the day of his fierce anger.

13. Korkeudesta hän lähetti tulen minun luihini, ja antoi sen voimallisen olla niissä; minun jalkani eteen viritti hän verkon, ja sysäsi minun

13. From above hath he sent fire into my bones, and it prevaileth against them: he hath spread a net for my feet, he hath turned me back: he hath

takaperin: hän on tehnyt minun autioksi, että minun ylipäivää täytyy murehtia.

14. Minun syntini ijes on sidottu, ne ovat väätyt hänen kädessänsä, ja astuneet minun kaulani päälle; hän on minun voimani heikoksi tehnyt; Herra on antanut minua niiden käsiin, joista en minä voi nousta ylös.

15. Herra on tallannut kaikki minun väkeväni alas, jotka minulla olivat, hän on antanut minusta kokouksen kuuluttaa, minun nuoria miehiäni kadottamaan; Herra on sotkunut viinakuurnan neitseelle, Juudan tyttärelle.

16. Sentähden minä niin itken, ja molemmat minun silmäni vettä vuotavat, että lohduttaja, joka minun sieluani pitäis virvoittaman, on minusta kaukana; minun lapseni ovat pois, sillä vihollinen on voittanut.

17. Zion ojentaa kätensä, vaan ei kenkään ole joka häntä lohduttaa; Herra on käskenyt Jakobista, että ne, jotka hänen ympärillänsä ovat, hänen vihollisensa olisivat; sillä Jerusalem

made me desolate and faint all the day.

14. The yoke of my transgressions is bound by his hand: they are wreathed, and come up upon my neck: he hath made my strength to fall, the Lord hath delivered me into their hands, from whom I am not able to rise up.

15. The Lord hath trodden under foot all my mighty men in the midst of me: he hath called an assembly against me to crush my young men: the Lord hath trodden the virgin, the daughter of Judah, as in a winepress.

16. For these things I weep; mine eye, mine eye runneth down with water, because the comforter that should relieve my soul is far from me: my children are desolate, because the enemy prevailed.

17. Zion spreadeth forth her hands, and there is none to comfort her: the LORD hath commanded concerning Jacob, that his adversaries should be round about him: Jerusalem is as a

pitää heidän seassansa niinkuin saastainen vaimo oleman.

menstruous woman among them.

18. Herra on vanhurskas; sillä minä olen hänen suullensa tottelematoin ollut. Kuulkaat, kaikki kansat, ja katsokaat minun kipuani; minun neitseeni ja nuorukaiseni ovat vankiuteen menneet.

18. The LORD is righteous; for I have rebelled against his commandment: hear, I pray you, all people, and behold my sorrow: my virgins and my young men are gone into captivity.

19. Minä kutsuin ystävääni (avukseni), mutta he ovat minun vietelleet; minun pappini ja vanhimmat kaupungeissa ovat nääntyneet, sillä he kerjäävät leipää henkeänsä virvoittaaksensa.

19. I called for my lovers, but they deceived me: my priests and mine elders gave up the ghost in the city, while they sought their meat to relieve their souls.

20. Herra, katso, kuinka minä olen ahdistuksessa, että se kaikki minun sisällyksiäni kivistelee, minun sydämeni tykyttää minun ruumiissani; sillä minä olen täynnä murhetta; ulkona miekka ja kotona kuolema on minun leskeksi tehnyt.

20. Behold, O LORD; for I am in distress: my bowels are troubled; mine heart is turned within me; for I have grievously rebelled: abroad the sword bereaveth, at home there is as death.

21. Kyllä se kuuluu, että minä huokaan, ja ei kuitenkaan minulla ole lohduttajaa; kaikki minun viholliseni kuulevat minun onnettomuuteni, ja siitä riemuitsevat, sillä sinä sen teet. Niin anna siis sen päivän tulla, jonka sinä kuuluttanut olet, että heille kävis kuin minullekin.

21. They have heard that I sigh: there is none to comfort me: all mine enemies have heard of my trouble; they are glad that thou hast done it: thou wilt bring the day that thou hast called, and they shall be like unto me.

22. Anna kaikki heidän pahuutensa tulla sinun etees, ja tee heille, niinkuin sinä minullekin teit kaikkein minun pahain tekoini tähden; sillä minun huokaukseni on suuri, ja minun sydämeni on murheissansa.

22. Let all their wickedness come before thee; and do unto them, as thou hast done unto me for all my transgressions: for my sighs are many, and my heart is faint.

2 luku

1. Kuinka Herra on vihoissansa Zionin tyttären pimittänyt? Hän on Israelin kunnian heittänyt taivaasta maan päälle. Ei hän ole muistanut jalkainsa astinlautaa vihapäivänänsä?

1. How hath the Lord covered the daughter of Zion with a cloud in his anger, and cast down from heaven unto the earth the beauty of Israel, and remembered not his footstool in the day of his anger!

2. Herra on armottomasti kadottanut kaikki Jakobin asumiset; hän on hirmuisuudessansa Juudan tyttären linnan särkenyt, ja lyönyt heitä maahan; hän on hyljännyt hänen valtakuntansa ja päämiehensä.

2. The Lord hath swallowed up all the habitations of Jacob, and hath not pitied: he hath thrown down in his wrath the strong holds of the daughter of Judah; he hath brought them down to the ground: he hath polluted the kingdom and the princes thereof.

3. Hän on Israelin kaiken sarven hirmuisessa vihassansa särkenyt, on oikean kätensä vetänyt takaperin, kuin vihollinen tuli, ja on Jakobissa niinkuin tulen liekin sytyttänyt, joka kuluttaa

3. He hath cut off in his fierce anger all the horn of Israel: he hath drawn back his right hand from before the enemy, and he burned against Jacob like a flaming fire, which devoureth

kaikki ympärinsä.
4. Hän on joutsensa jännittänyt, niinkuin vihollinen; hänen oikean kätensä on hän vienyt, niinkuin vainollinen, ja on tappanut kaikki mitä suloinen oli nähdä; hän on vihansa niinkuin tulen vuodattanut Zionin tyttären majaan.
5. Herra on niinkuin vihollinen, hän on Israelin raadellut, kaikki hänen huoneensa raadellut, ja hänen linnansa turmellut; hän on Juudan tyttärelle paljon valitusta ja murhetta tehnyt.
6. Ja on hajoittanut hänen majansa, niinkuin kryytimaan, ja hänen kokouksensa turmellut; Herra on antanut unhottaa Zionissa sekä juhlat että sabbatit, ja antanut hirmuisessa vihassansa häväistä sekä kuninkaat että papit.

7. Herra on heittänyt alttarinsa pois, ja pyhyytensä alttiiksi antanut, ja hyljännyt huoneensa muurit vihollisen käsiin; niin että he ovat Herran huoneessa huutaneet, niinkuin juhlapäivänä.

round about.
4. He hath bent his bow like an enemy: he stood with his right hand as an adversary, and slew all that were pleasant to the eye in the tabernacle of the daughter of Zion: he poured out his fury like fire.

5. The Lord was as an enemy: he hath swallowed up Israel, he hath swallowed up all her palaces: he hath destroyed his strong holds, and hath increased in the daughter of Judah mourning and lamentation.
6. And he hath violently taken away his tabernacle, as if it were of a garden: he hath destroyed his places of the assembly: the LORD hath caused the solemn feasts and sabbaths to be forgotten in Zion, and hath despised in the indignation of his anger the king and the priest.
7. The Lord hath cast off his altar, he hath abhorred his sanctuary, he hath given up into the hand of the enemy the walls of her palaces; they have made a noise in the house of the LORD, as in the day of a solemn feast.

8. Herra ajatteli hajoittaaksensa Zionin tyttären muurit, hän on nuoran vetänyt sen ylitse, ja ei vetänyt kättänsä takaperin hukuttamasta; vaan on jaottanut vallit, ja muurit ovat ynnä kukistetut.

8. The LORD hath purposed to destroy the wall of the daughter of Zion: he hath stretched out a line, he hath not withdrawn his hand from destroying: therefore he made the rampart and the wall to lament; they languished together.

9. Hänen porttinsa ovat vajotetut maahan, hän on särkenyt hänen salpansa, ja tyhjäksi tehnyt. Hänen kuninkaansa ja päämiehensä ovat pakanain seassa, jossa ei he lakia saa kuulla, eikä heidän prophetansa löydä näkyä Herralta.

9. Her gates are sunk into the ground; he hath destroyed and broken her bars: her king and her princes are among the Gentiles: the law is no more; her prophets also find no vision from the LORD.

10. Zionin tyttären vanhimmat makaavat maassa, ja ovat ääneti, heittävät multaa päänsä päälle, ja ovat puettaneet itsensä säkkiin; Jerusalemin neitseet käyvät päät alas päin.

10. The elders of the daughter of Zion sit upon the ground, and keep silence: they have cast up dust upon their heads; they have girded themselves with sackcloth: the virgins of Jerusalem hang down their heads to the ground.

11. Niin olen minä itkenyt, että minun silmäni puhkeevat, sisällykseni kivistelevät, maksani on vuodatettu maan päälle, kansani tyttären surkeuden tähden, koska imeväiset ja piskuiset kaupungin kaduilla nääntyivät,

11. Mine eyes do fail with tears, my bowels are troubled, my liver is poured upon the earth, for the destruction of the daughter of my people; because the children and the sucklings swoon in the streets of the city.

12. Koska he sanoivat äidillensä: kussa on leipä ja viina? koska he kaupungin kaduilla nääntyivät, niinkuin surmaan haavoitetut, ja antoivat henkensä ylön äitinsä syliin.

12. They say to their mothers, Where is corn and wine? when they swooned as the wounded in the streets of the city, when their soul was poured out into their mothers' bosom.

13. Voi sinä Jerusalemin tytär, keneen minä vertaan sinun, eli minkä kaltaisena minä sinun pidän? sinä neitsy Zionin tytär, mihinkä minä sinua vertaan, jolla minä sinua lohduttaisin? sillä sinun hävintös on suuri niinkuin meri, kuka taitaa sinua parantaa?

13. What thing shall I take to witness for thee? what thing shall I liken to thee, O daughter of Jerusalem? what shall I equal to thee, that I may comfort thee, O virgin daughter of Zion? for thy breach is great like the sea: who can heal thee?

14. Sinun prophetas ovat sinulle saarnanneet turhuutta ja hulluja näkyjä, ja ei sinun pahoja tekojas sinulle ilmoittaneet, jolla he olisivat sinun vankiutes estää taitaneet, vaan ovat sinulle saarnanneet turhia saarnoja, joilla he saarnasivat sinun ulos maastas.

14. Thy prophets have seen vain and foolish things for thee: and they have not discovered thine iniquity, to turn away thy captivity; but have seen for thee false burdens and causes of banishment.

15. Kaikki ohitsekäyväiset paukuttavat käsiänsä sinun tähtes, ja viheltelevät sinua, ja pudistelevat päätänsä Jerusalemin tyttären ylitse: tämäkö se kaupunki on, josta sanottiin: se on kaikkein jaloin, josta koko maakunta iloitsee?

15. All that pass by clap their hands at thee; they hiss and wag their head at the daughter of Jerusalem, saying, Is this the city that men call The perfection of beauty, The joy of the whole earth?

16. Kaikki vihollises ammottelevat suutansa sinua vastaan, viheltelevät sinua, ja kiristävät hampaitansa, ja sanovat: me olemme hänen hukuttaneet: tämä on se päivä, jota me halusimme, me olemme sen saaneet ja nähneet.

16. All thine enemies have opened their mouth against thee: they hiss and gnash the teeth: they say, We have swallowed her up: certainly this is the day that we looked for; we have found, we have seen it.

17. Sen on Herra tehnyt, kuin hän oli ajatellut, hän on täyttänyt sanansa, jonka hän aikaa ennen käskenyt oli; hän on armottomasti hukuttanut, ja on ilahuttanut vihollisen sinusta, ja sinun vainollistes vallan korottanut.

17. The LORD hath done that which he had devised; he hath fulfilled his word that he had commanded in the days of old: he hath thrown down, and hath not pitied: and he hath caused thine enemy to rejoice over thee, he hath set up the horn of thine adversaries.

18. Heidän sydämensä huutaa Herran tykö: Voi sinä Zionin tyttären muuri! anna päivällä ja yöllä kyyneleet vuotaa niinkuin ojan, älä myös lakkaa, ei myös sinun silmämunas mahda lakata.

18. Their heart cried unto the Lord, O wall of the daughter of Zion, let tears run down like a river day and night: give thyself no rest; let not the apple of thine eye cease.

19. Nouse ja huuda yöllä, ensimäisessä vartiossa, vuodata sydämes niinkuin vettä Herran eteen, nosta kätes hänen puoleensa sinun piskuistes sieluin tähden, jotka nälästä nääntyneet ovat joka kadun päässä.

19. Arise, cry out in the night: in the beginning of the watches pour out thine heart like water before the face of the Lord: lift up thy hands toward him for the life of thy young children, that faint for hunger in the top of every street.

20. Herra näe ja katso sitä, jonka sinä niin turmellut olet; pitääkö siis vaimoin ruumiinsa hedelmän syömän, vähät lapset, jotka vielä käsillä kannetaan? pitääkö papit ja prophetat Herran Pyhässä niin tapetuksi tuleman?

20. Behold, O LORD, and consider to whom thou hast done this. Shall the women eat their fruit, and children of a span long? shall the priest and the prophet be slain in the sanctuary of the Lord?

21. Kaduilla maassa makasivat nuoret ja vanhat; minun neitseeni ja nuorukaiseni ovat miekan kautta langenneet; sinä olet tappanut vihapäivänäs, sinä olet armottomasti teurastanut.

21. The young and the old lie on the ground in the streets: my virgins and my young men are fallen by the sword; thou hast slain them in the day of thine anger; thou hast killed, and not pitied.

22. Sinä olet minun viholliseni ympäristöltä kutsunut kokoon niinkuin juhlapäiväksi, niin ettei kenkään Herran vihan päivänä ole päässyt eikä jäänyt; sillä jotka minä kasvatin ja ruokin, ne minun viholliseni on hukuttanut.

22. Thou hast called as in a solemn day my terrors round about, so that in the day of the LORD'S anger none escaped nor remained: those that I have swaddled and brought up hath mine enemy consumed.

3 luku

1. Minä olen mies, jonka viheliäisyyttä nähdä täytyy hänen hirmuisuutensa vitsan kautta.

1. I am the man that hath seen affliction by the rod of his wrath.

2. Hän johdatti minua ja vei pimeyteen ja ei valkeuteen.

2. He hath led me, and brought me into darkness, but not into light.

3. Hän on kätensä kääntänyt minua vastaan, ja toimittaa toisin aina minun kanssani.
3. Surely against me is he turned; he turneth his hand against me all the day.

4. Hän on tehnyt lihani ja nahkani vanhaksi, ja luuni musertanut.
4. My flesh and my skin hath he made old; he hath broken my bones.

5. Hän rakensi minua vastaan, ja sapella ja vaivalla hän minua kääri.
5. He hath builded against me, and compassed me with gall and travail.

6. Hän on minut pannut pimeyteen, niinkuin aikaa kuolleet.
6. He hath set me in dark places, as they that be dead of old.

7. Hän on minut muurannut sisälle, etten minä pääse ulos, ja minut kovaan jalkapuuhun pannut.
7. He hath hedged me about, that I cannot get out: he hath made my chain heavy.

8. Ja vaikka minä huudan ja parun, niin hän kuitenkin korvansa tukitsee minun rukouksestani.
8. Also when I cry and shout, he shutteth out my prayer.

9. Hän on muurannut tieni kiinni vuojonkivillä, ja polkuni sulkenut.
9. He hath inclosed my ways with hewn stone, he hath made my paths crooked.

10. Hän on väijynyt minua niinkuin karhu, niinkuin jalopeura salaisuudessa.
10. He was unto me as a bear lying in wait, and as a lion in secret places.

11. Hän on minun antanut tieltä eksyä, ja minut repinyt säpäleiksi, ja minut autioksi tehnyt.
11. He hath turned aside my ways, and pulled me in pieces: he hath made me desolate.

12. Hän on joutsensa jännittänyt, ja asettanut minun nuolella tarkoitettavaksi.
12. He hath bent his bow, and set me as a mark for the arrow.

13. Hän ampui minun munaskuihini
13. He hath caused the arrows of his

viinensä nuolet.
14. Minä olen kaiken minun kansani nauru, ja heidän jokapäiväinen virtensä.
15. Hän on haikeudella minut ravinnut, ja koiruoholla juovuttanut.
16. Hän on hampaani somerolla rikki musertanut, hän kieritti minun tuhassa.
17. Minun sieluni on ajettu pois rauhasta, minun täytyy hyvän unohtaa.
18. Minä sanoin: minun voimani ja minun toivoni Herran päälle on kadonnut.
19. Muista siis, kuinka minä niin raadollinen ja hyljätty, koiruoholla ja sapella juotettu olen.
20. Minun sieluni sen kyllä muistaa, ja sitä itsellensä tutkistelee.
21. Minä panen sen sydämeeni; sentähden minä vielä nyt toivon.
22. Herran laupiudesta se on, ettemme ratki hukkuneet; ei hänen laupiutensa vielä loppunut.
23. Vaan joka huomen se on uusi, ja sinun uskollisuutes on suuri.

quiver to enter into my reins.
14. I was a derision to all my people; and their song all the day.
15. He hath filled me with bitterness, he hath made me drunken with wormwood.
16. He hath also broken my teeth with gravel stones, he hath covered me with ashes.
17. And thou hast removed my soul far off from peace: I forgat prosperity.
18. And I said, My strength and my hope is perished from the LORD:
19. Remembering mine affliction and my misery, the wormwood and the gall.
20. My soul hath them still in remembrance, and is humbled in me.
21. This I recall to my mind, therefore have I hope.
22. It is of the LORD'S mercies that we are not consumed, because his compassions fail not.
23. They are new every morning: great is thy faithfulness.

24. Herra on minun osani, sanoo minun sieluni; sentähden tahdon minä häneen toivoa.

24. The LORD is my portion, saith my soul; therefore will I hope in him.

25. Herra on hyvä niille, jotka häneen toivovat, ja niille sieluille, jotka häntä kysyvät.

25. The LORD is good unto them that wait for him, to the soul that seeketh him.

26. Hyvä on olla kärsivällisenä ja Herralta apua toivoa.

26. It is good that a man should both hope and quietly wait for the salvation of the LORD.

27. Hyvä on ihmiselle ijestä kantaa nuoruudessansa;

27. It is good for a man that he bear the yoke in his youth.

28. Että hän istuu yksinänsä, on vaiti, kuin jotakin hänen päällensä tulee,

28. He sitteth alone and keepeth silence, because he hath borne it upon him.

29. Ja panee suunsa tomuun, ja odottaa toivoa,

29. He putteth his mouth in the dust; if so be there may be hope.

30. Ja antaa löydä poskillensa, ja paljon pilkkaa kärsii.

30. He giveth his cheek to him that smiteth him: he is filled full with reproach.

31. Sillä ei Herra syökse pois ijankaikkisesti.

31. For the Lord will not cast off for ever:

32. Vaan hän saattaa murheelliseksi, ja taas armahtaa suuresta laupiudestansa.

32. But though he cause grief, yet will he have compassion according to the multitude of his mercies.

33. Sillä ei hän sydämestänsä ihmisiä kurita eikä murheesen saata,

33. For he doth not afflict willingly nor grieve the children of men.

34. Niinkuin hän tahtois raadolliset maan päällä ratki jalkainsa alla polkea,

34. To crush under his feet all the prisoners of the earth,

35. Ja antais jonkun miehen oikeuden Ylimmäisen edessä tulla käännetyksi pois,

35. To turn aside the right of a man before the face of the most High,

36. Ja ihmistä väärin tuomita asiassansa, niinkuin ei Herra sitä näkisikään.

36. To subvert a man in his cause, the Lord approveth not.

37. Kuka tohtii siis sanoa: senkaltaiset tapahtuvat ilman Herran käskyä?

37. Who is he that saith, and it cometh to pass, when the Lord commandeth it not?

38. Eikö paha ja hyvä tule Korkeimman suusta?

38. Out of the mouth of the most High proceedeth not evil and good?

39. Miksi siis ihmiset nurisevat eläissänsä? Jokainen nuriskaan syntejänsä vastaan.

39. Wherefore doth a living man complain, a man for the punishment of his sins?

40. Tutkistelkaamme ja etsikäämme meidän menoamme, ja palatkaamme Herran tykö.

40. Let us search and try our ways, and turn again to the LORD.

41. Nostakaamme meidän sydämemme ja kätemme taivaasen päin, Jumalan tykö.

41. Let us lift up our heart with our hands unto God in the heavens.

42. Me, me olemme syntiä tehneet ja kovakorvaiset olleet; (sentähden) et sinä säästänytkään.

42. We have transgressed and have rebelled: thou hast not pardoned.

43. Vaan sinä olet vihalla meitä peittänyt ja vainonnut, ja armottomasti surmannut.

43. Thou hast covered with anger, and persecuted us: thou hast slain, thou hast not pitied.

44. Sinä verhoitit itses pilvellä, ettei rukous päässyt sen lävitse.

44. Thou hast covered thyself with a cloud, that our prayer should not pass

through.

45. Sinä olet meitä tunkioksi ja saastaisuudeksi kansain seassa tehnyt.

45. Thou hast made us as the offscouring and refuse in the midst of the people.

46. Kaikki meidän vihollisemme ovat suutansa ammottaneet meitä vastaan.

46. All our enemies have opened their mouths against us.

47. Me painetaan alas ja rangaistaan pelvolla ja ahdistuksella.

47. Fear and a snare is come upon us, desolation and destruction.

48. Minun silmäni vuotavat vesi-ojia minun kansani tyttären surkeuden tähden.

48. Mine eye runneth down with rivers of water for the destruction of the daughter of my people.

49. Minun silmäni vuotavat ja ei taida lakata; ei he asetu,

49. Mine eye trickleth down, and ceaseth not, without any intermission,

50. Siihenasti että Herra katsoo taivaasta alas ja näkee.

50. Till the LORD look down, and behold from heaven.

51. Minun silmäni kuluttaa minulta elämäni kaikkein minun kaupunkini tytärten tähden.

51. Mine eye affecteth mine heart because of all the daughters of my city.

52. Minun viholliseni ovat minua kovin ajaneet takaa, niinkuin lintua ilman syytä.

52. Mine enemies chased me sore, like a bird, without cause.

53. He ovat minun elämäni kuoppaan salvanneet, ja heittäneet kiven minun päälleni.

53. They have cut off my life in the dungeon, and cast a stone upon me.

54. Ovat myös vedet minun pääni ylitse käyneet; niin minä sanoin: nyt minä ratki hukassa olen.

54. Waters flowed over mine head; then I said, I am cut off.

55. Minä huusin avukseni sinun

55. I called upon thy name, O LORD,

nimeäs, Herra, alhaalta kuopasta;
56. Ja sinä kuulit minun ääneni, älä korvias kätke minun huokauksestani ja huudostani.
57. Sinä lähenet kuin minä sinua huudan, ja sanot: älä pelkää.

58. Sinä, Herra, ratkaiset minun sieluni asian, ja lunastat minun henkeni.
59. Herra katso, kuinka minulle niin vääryyttä tehdään, ja tuomitse minun oikeuteni.
60. Sinä näet kaikki heidän kostonsa ja kaikki heidän ajatuksensa minusta.

61. Herra, sinä kuulet heidän pilkkansa ja kaikki heidän ajatuksensa minua vastaan,
62. Minun vainollisteni huulet ja heidän neuvonsa minua vastaan yli päivää.
63. Katso, kuin he istuvat eli nousevat, niin he minusta virsiä laulavat.
64. Kosta heille, Herra, niinkuin he ansainneet ovat, heidän kättensä töiden jälkeen.

out of the low dungeon.
56. Thou hast heard my voice: hide not thine ear at my breathing, at my cry.
57. Thou drewest near in the day that I called upon thee: thou saidst, Fear not.

58. O Lord, thou hast pleaded the causes of my soul; thou hast redeemed my life.
59. O LORD, thou hast seen my wrong: judge thou my cause.

60. Thou hast seen all their vengeance and all their imaginations against me.

61. Thou hast heard their reproach, O LORD, and all their imaginations against me;
62. The lips of those that rose up against me, and their device against me all the day.
63. Behold their sitting down, and their rising up; I am their musick.

64. Render unto them a recompence, O LORD, according to the work of their hands.

65. Anna heidän sydämensä vavista ja sinun kiroustas tuta.
66. Vainoo heitä hirmuisuudella, ja hukuta heitä Herran taivaan alta.

65. Give them sorrow of heart, thy curse unto them.
66. Persecute and destroy them in anger from under the heavens of the LORD.

4 luku

1. Kuinka on kulta niin mustunut, ja jalo kulta niin muuttunut? pyhät kivet ovat joka kadun päässä hajoitetut.
2. Zionin kempit pojat, puhtaan kullan verraksi luetut, kuinka ne ovat savi-astian kaltaiseksi arvatut, jotka savenvalaja tekee?
3. Lohikärmeet taritsevat nisiä pojillensa ja imettävät heitä; mutta minun kansani tyttären täytyy armotoinna olla, niinkuin yökkö korvessa.
4. Imeväisten kieli tarttuu suun lakeen janon tähden; nuoret lapsukaiset anovat leipää, ja ei ole ketään, joka heille sitä jakaa.
5. Jotka ennen söivät herkullisesti, ne ovat kadulla nääntyneet; jotka ennen olivat silkillä vaatetetut, niiden täytyy

1. How is the gold become dim! how is the most fine gold changed! the stones of the sanctuary are poured out in the top of every street.
2. The precious sons of Zion, comparable to fine gold, how are they esteemed as earthen pitchers, the work of the hands of the potter!
3. Even the sea monsters draw out the breast, they give suck to their young ones: the daughter of my people is become cruel, like the ostriches in the wilderness.
4. The tongue of the sucking child cleaveth to the roof of his mouth for thirst: the young children ask bread, and no man breaketh it unto them.
5. They that did feed delicately are desolate in the streets: they that were brought up in scarlet embrace

nyt loassa maata.

6. Minun kansani tyttären synti on suurempi kuin Sodoman synti, joka äkisti kukistettiin ja ei yksikään käsi siihen ruvennut.

7. Hänen nasirinsa olivat puhtaammat kuin lumi ja valkeammat kuin rieska; heidän ihonsa oli punaisempi kuin koralli, heidän kauneutensa niinkuin saphir.

8. Mutta nyt on heidän muotonsa niin mustaksi muuttunut, ettei heitä kaduilla tuta taideta; heidän nahkansa riippuu heidän luissansa, se kuivettui niinkuin puu.

9. Miekalla tapetuille oli parempi kuin niille, jotka nälkään kuolivat, jotka nääntymän ja hukkuman piti maan hedelmän puuttumisesta.

10. Laupiaammat vaimot ovat omia lapsiansa keittäneet ruaksensa, minun kansani tyttären surkeudessa.

11. Herra on vihansa täyttänyt, hän on vuodattanut julman vihansa, ja

dunghills.

6. For the punishment of the iniquity of the daughter of my people is greater than the punishment of the sin of Sodom, that was overthrown as in a moment, and no hands stayed on her.

7. Her Nazarites were purer than snow, they were whiter than milk, they were more ruddy in body than rubies, their polishing was of sapphire:

8. Their visage is blacker than a coal; they are not known in the streets: their skin cleaveth to their bones; it is withered, it is become like a stick.

9. They that be slain with the sword are better than they that be slain with hunger: for these pine away, stricken through for want of the fruits of the field.

10. The hands of the pitiful women have sodden their own children: they were their meat in the destruction of the daughter of my people.

11. The LORD hath accomplished his fury; he hath poured out his fierce

Zionissa tulen sytyttänyt, joka myös hänen perustuksensa polttanut on.

12. Ei kuninkaat maan päällä sitä olisi uskoneet, eikä kaikki maan piirin asuvaiset, että vihamiehen ja vihollisen piti tuleman Jerusalemin portista sisälle.

13. Mutta se on hänen prophetainsa syntein tähden ja hänen pappeinsa pahain tekoin tähden, jotka siinä vanhurskasten veren vuodattivat.

14. He kävivat sinne ja tänne kaduilla, niinkuin sokiat, ja olivat itsensä vereen saastuttaneet, ja ei taitaneet heidän vaatteisiinsa ruveta.

15. Vaan he huusivat heitä: välttäkäät, saastaiset, välttäkäät, älkäät mihinkään ruvetko; sillä he välttivät ja pakenivat, niin että myös pakanain seassa sanottiin: ei he kauvan siellä pysy.

16. Sentähden on Herran viha heitä hajoittanut, ja ei enään katso heidän päällensä, ettei he pappeja kunnioittaneet eikä vanhoja armahtaneet.

17. Kuitenkin meidän silmämme

anger, and hath kindled a fire in Zion, and it hath devoured the foundations thereof.

12. The kings of the earth, and all the inhabitants of the world, would not have believed that the adversary and the enemy should have entered into the gates of Jerusalem.

13. For the sins of her prophets, and the iniquities of her priests, that have shed the blood of the just in the midst of her,

14. They have wandered as blind men in the streets, they have polluted themselves with blood, so that men could not touch their garments.

15. They cried unto them, Depart ye; it is unclean; depart, depart, touch not: when they fled away and wandered, they said among the heathen, They shall no more sojourn there.

16. The anger of the LORD hath divided them; he will no more regard them: they respected not the persons of the priests, they favoured not the elders.

17. As for us, our eyes as yet failed

kurkistelevat tyhjäin avun jälkeen, siihenasti että he väsyivät, kuin me odotimme sitä kansaa, joka ei meitä auttaa voinut.

for our vain help: in our watching we have watched for a nation that could not save us.

18. He väijyvät meidän askeleitamme, niin ettemme rohkene meidän kaduillamme käydä; meidän loppumme on lähestynyt, meidän päivämme ovat täytetyt, sillä meidän loppumme on tullut.

18. They hunt our steps, that we cannot go in our streets: our end is near, our days are fulfilled; for our end is come.

19. Meidän vainoojamme olivat nopiammat kuin kotka taivaan alla; vuorilla he myös meitä vainosivat, ja korvessa he meitä vartioitsivat.

19. Our persecutors are swifter than the eagles of the heaven: they pursued us upon the mountains, they laid wait for us in the wilderness.

20. Herran voideltu, joka meidän turvamme oli, on vangittu heidän verkkoihinsa, josta me sanoimme, että me hänen varjonsa alla elämme pakanain seassa.

20. The breath of our nostrils, the anointed of the LORD, was taken in their pits, of whom we said, Under his shadow we shall live among the heathen.

21. Iloitse ja riemuitse, sinä Edomin tytär, joka asut Utsin maalla; sillä sen maljan pitää myös sinulle tuleman, ja sinun pitää myös juopuman, ja alasti itses riisuman.

21. Rejoice and be glad, O daughter of Edom, that dwellest in the land of Uz; the cup also shall pass through unto thee: thou shalt be drunken, and shalt make thyself naked.

22. Mutta sinun vääryydelläs on loppu, sinä Zionin tytär, ei hän enään anna sinua viedä pois, mutta sinun vääryytes, Edomin tytär, hän etsii, ja

22. The punishment of thine iniquity is accomplished, O daughter of Zion; he will no more carry thee away into captivity: he will visit thine iniquity, O

sinun syntis ilmoittaa.

daughter of Edom; he will discover thy sins.

5 luku

1. Muista, Herra, kuinka meille tapahtui: katso ja näe meidän ylönkatsettamme.

1. Remember, O LORD, what is come upon us: consider, and behold our reproach.

2. Meidän perintömme on muukalaisten osaksi tullut, ja huoneemme ulkonaisten omaksi.

2. Our inheritance is turned to strangers, our houses to aliens.

3. Me olemme orvot ilman isää, ja äitimme ovat niinkuin lesket.

3. We are orphans and fatherless, our mothers are as widows.

4. Vettä, joka meidän omamme oli, me joimme rahalla, omat halot me ostimme hinnalla.

4. We have drunken our water for money; our wood is sold unto us.

5. kaulallamme me vaivaa kärsimme; ja ehkä me jo väsyneet olimme, ei kuitenkaan meille lepoa annettu.

5. Our necks are under persecution: we labour, and have no rest.

6. Meidän piti Egyptin ja Assyrian alle meitämme antaman, että me sittekin leipää ravinnoksemme saaneet olisimme.

6. We have given the hand to the Egyptians, and to the Assyrians, to be satisfied with bread.

7. Meidän isämme ovat syntiä tehneet, ja ei enään ole käsissä; ja meidän pitää heidän pahoja tekojansa nautitseman.

7. Our fathers have sinned, and are not; and we have borne their iniquities.

8. Orjat meitä vallitsevat; ja ei ole

8. Servants have ruled over us: there

kenkään, joka meitä heidän käsistänsä pelastaa.

is none that doth deliver us out of their hand.

9. Meidän pitää hakeman leipämme hengen paolla, miekan edessä korvessa.

9. We gat our bread with the peril of our lives because of the sword of the wilderness.

10. Meidän ihomme on poltettu, niinkuin pätsissä, hirmuisen nälän tähden.

10. Our skin was black like an oven because of the terrible famine.

11. He ovat vaimot Zionissa raiskanneet ja neitseet Juudan kaupungeissa.

11. They ravished the women in Zion, and the maids in the cities of Judah.

12. Ruhtinaat he ovat hirttäneet, ja vanhimpia ei he kunnioittaneet.

12. Princes are hanged up by their hand: the faces of elders were not honoured.

13. Nuorukaiset piti jauhaman, ja piskuisten täytyi puita kantaissansa kompastua.

13. They took the young men to grind, and the children fell under the wood.

14. Vanhat puuttuivat porteista, ja nuorukaiset ei enään kanteletta soita.

14. The elders have ceased from the gate, the young men from their musick.

15. Meidän sydämemme ilo loppui, meidän tanssimme on kääntynyt murheeksi.

15. The joy of our heart is ceased; our dance is turned into mourning.

16. Meidän päästämme on kruunu pudonnut; voi nyt meitä, että me niin olemme syntiä tehneet!

16. The crown is fallen from our head: woe unto us, that we have sinned!

17. Sentähden on myös sydämemme murheissansa; niiden tähden ovat

17. For this our heart is faint; for these things our eyes are dim.

meidän silmämme pimenneet;

18. Zionin vuoren tähden, että se niin hävitetty on, että ketut hänessä juoksentelevat.

18. Because of the mountain of Zion, which is desolate, the foxes walk upon it.

19. Mutta sinä Herra, joka ijankaikkisesti olet, ja istuimes ijästä ikään!

19. Thou, O LORD, remainest for ever; thy throne from generation to generation.

20. Miksis meidät ijankaikkisesti unohdat, ja niin kauvan meitä peräti hylkäät?

20. Wherefore dost thou forget us for ever, and forsake us so long time?

21. Palauta, Herra, meitä jälleen sinun tykös, että me taas palaisimme; uudista meidän päivämme niinkuin ne alusta olivat.

21. Turn thou us unto thee, O LORD, and we shall be turned; renew our days as of old.

22. Oletkos meitä peräti heittänyt pois, ja sangen suuresti vihastunut meidän päällemme?

22. But thou hast utterly rejected us; thou art very wroth against us.

HESEKIEL

1 luku

1. Kolmantenakymmentenä vuotena, viidentenä päivänä neljännessä kuussa, kuin minä olin vankein seassa Kebarin virran tykönä, aukenivat taivaat ja minä näin Jumalan näyt.

1. Now it came to pass in the thirtieth year, in the fourth month, in the fifth day of the month, as I was among the captives by the river of Chebar, that the heavens were opened, and I saw visions of God.

2. Viidentenä päivänä kuussa, viidennellä vuodella, sittekuin Jojakin, Juudan kuningas oli viety vankina pois,

2. In the fifth day of the month, which was the fifth year of king Jehoiachin's captivity,

3. Tapahtui Herran sana Hesekielille, papin Busin pojalle, Kaldean maassa, Kebarin virran tykönä; siellä tuli Herran käsi hänen päällensä.

3. The word of the LORD came expressly unto Ezekiel the priest, the son of Buzi, in the land of the Chaldeans by the river Chebar; and the hand of the LORD was there upon him.

4. Ja minä näin, ja katso, siellä tuli rajutuuli pohjan puolesta, suuren pilven kanssa, täynnänsä tulta, niin että se kuumotti kaikki ympärinsä, ja tulen keskeltä oli se sangen kirkas.

4. And I looked, and, behold, a whirlwind came out of the north, a great cloud, and a fire infolding itself, and a brightness was about it, and out of the midst thereof as the colour of amber, out of the midst of the fire.

5. Ja siinä keskellä oli niinkuin neljä

5. Also out of the midst thereof came

eläintä, ja tämä oli heidän muotonsa: he olivat ihmisen muotoiset.

6. Ja kullakin heillä oli neljät kasvot, ja kullakin neljä siipeä.
7. Ja heidän säärensä seisoivat oikiana, mutta heidän pöytäjalkansa olivat niinkuin härjän sorkat, ja paistivat niinkuin kiiltävä vaski.
8. Ja ihmisen kädet olivat heidän siipeinsä alla, heidän neljällä tahollansa, sillä heillä oli neljät kasvot ja neljä siipeä.
9. Ja heidän siipensä olivat yhdistetyt toinen toiseensa; ja kuin he kävivät, ei he erinneet toinen toisestansa; vaan kuhunka he menivät he kohdastansa eteenpäin.
10. Ja niiden neljän kasvot oikialla puolella olivat niinkuin ihmisen kasvot ja jalopeuran kasvot; mutta vasemmalla puolella olivat niillä neljällä kasvot, niinkuin härjän kasvot, ja kotkan kasvot.
11. Ja niin olivat heidän kasvonsa; mutta heidän siipensä olivat eroitetut ylhäältä, niin että kaksi siipeä löi juuri yhteen, ja kahdella siivellä peittivät he

the likeness of four living creatures. And this was their appearance; they had the likeness of a man.
6. And every one had four faces, and every one had four wings.
7. And their feet were straight feet; and the sole of their feet was like the sole of a calf's foot: and they sparkled like the colour of burnished brass.
8. And they had the hands of a man under their wings on their four sides; and they four had their faces and their wings.
9. Their wings were joined one to another; they turned not when they went; they went every one straight forward.

10. As for the likeness of their faces, they four had the face of a man, and the face of a lion, on the right side: and they four had the face of an ox on the left side; they four also had the face of an eagle.
11. Thus were their faces: and their wings were stretched upward; two wings of every one were joined one to another, and two covered their

ruumiinsa.

12. Kuhunka he menivät, niin he menivät kohdastansa; ja menivät sinne, kuhunka henki ajoi, ja ei erinneet täydessänsä toinen toisestansa.

13. Ja eläimet olivat näköänsä niinkuin tuliset hiilet, jotka palavat niinkuin tulisoitto, joka kävi eläinten vaiheella; mutta tuli kuumotti, ja tulesta kävi ulos pitkäisen leimaus.

14. Ja eläimet juoksivat edes ja takaisin niinkuin pitäisen tuli.

15. Kuin minä näin nämät eläimet: katso, niin seisoivat siellä yhdet rattaat maan päällä, neljän eläimen tykönä, ja olivat näköänsä niinkuin neljät rattaat.

16. Ja ne rattaat olivat teostansa niinkuin yksi turkos, ja olivat kaikki neljä yhden muotoiset; ja ne olivat näköänsä ja tekoansa niinkuin yhdet rattaat olisivat olleet toinen toisestansa.

17. Kuin yksi heistä meni, niin

bodies.

12. And they went every one straight forward: whither the spirit was to go, they went; and they turned not when they went.

13. As for the likeness of the living creatures, their appearance was like burning coals of fire, and like the appearance of lamps: it went up and down among the living creatures; and the fire was bright, and out of the fire went forth lightning.

14. And the living creatures ran and returned as the appearance of a flash of lightning.

15. Now as I beheld the living creatures, behold one wheel upon the earth by the living creatures, with his four faces.

16. The appearance of the wheels and their work was like unto the colour of a beryl: and they four had one likeness: and their appearance and their work was as it were a wheel in the middle of a wheel.

17. When they went, they went upon

menivät kaikki neljä, ja ei erinneet toinen toisestansa.
18. Niiden pyörät ja korkeus oli sangen ihmeellinen, ja ne olivat täynnä silmiä kaikki ympäri neljää ratasta.
19. Ja kuin eläimet kävivät, niin kulkivat myös rattaat heitä myöten; ja kuin eläimet ylensivät itsensä maasta, niin ylensivät myös rattaat itsensä.

20. Kuhunka henki meni, sinne menivät he myös, ja rattaat ylensivät itsensä heidän kanssansa; sillä elävä henki oli rattaissa.

21. Kuin he menivät, niin menivät nämät myös, kuin he seisoivat, seisoivat nämät myös; ja kuin he ylensivät itsensä maasta, niin ylensivät myös rattaat itsensä heitä myöten; sillä elävä henki oli rattaissa.
22. Mutta eläinten pään päällä oli niinkuin taivas, kuin peljättävä kristalli, juuri heidän päällitsensä levitetty.

23. Niin että taivaan alla seisoivat

their four sides: and they turned not when they went.
18. As for their rings, they were so high that they were dreadful; and their rings were full of eyes round about them four.
19. And when the living creatures went, the wheels went by them: and when the living creatures were lifted up from the earth, the wheels were lifted up.
20. Whithersoever the spirit was to go, they went, thither was their spirit to go; and the wheels were lifted up over against them: for the spirit of the living creature was in the wheels.
21. When those went, these went; and when those stood, these stood; and when those were lifted up from the earth, the wheels were lifted up over against them: for the spirit of the living creature was in the wheels.
22. And the likeness of the firmament upon the heads of the living creature was as the colour of the terrible crystal, stretched forth over their heads above.
23. And under the firmament were

heidän siipensä tasaisesti, yksi juuri toiseen päin; ja kaksi siipeä peitti jokaisen heidän ruumiinsa.

their wings straight, the one toward the other: every one had two, which covered on this side, and every one had two, which covered on that side, their bodies.

24. Minä kuulin heidän siipiensä äänen, niinkuin suurten vetten pauhinan ja niinkuin Kaikkivaltiaan jylinän, kuin ne liikkuivat, ja pauhinan äänen niinkuin sotajoukon hyminän; mutta kuin he alallansa seisoivat, niin laskivat he siipensä alas.

24. And when they went, I heard the noise of their wings, like the noise of great waters, as the voice of the Almighty, the voice of speech, as the noise of an host: when they stood, they let down their wings.

25. Ja ääni kuului taivaasta, joka oli heidän päänsä päällä, kuin he seisoissansa laskivat siipensä alas.

25. And there was a voice from the firmament that was over their heads, when they stood, and had let down their wings.

26. Ja taivaan päällä, joka heidän ylitsensä oli, oli istuin näkyänsä niinkuin saphir, ja istuimella istui ihmisen muotoinen.

26. And above the firmament that was over their heads was the likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone: and upon the likeness of the throne was the likeness as the appearance of a man above upon it.

27. Ja minä katsoin hänen päällensä, ja hän oli kuin kirkas valkeus, ja sisältä oli se kuin tuli kaikki ympärinsä; hänen kupeistansa ylös ja alas näin minä niinkuin tulen kuumottavan hänen ympärillänsä.

27. And I saw as the colour of amber, as the appearance of fire round about within it, from the appearance of his loins even upward, and from the appearance of his loins even downward, I saw as it were the

appearance of fire, and it had brightness round about.

28. Niinkuin taivaan kaari näkyy pilvessä, kuin satanut on, niin oli myös sen kirkkauden näky ympärinsä. Tämä oli Herran kunnian näky. Ja kuin minä sen nähnyt olin, lankesin minä kasvoilleni, ja kuulin äänen puhuvan.

28. As the appearance of the bow that is in the cloud in the day of rain, so was the appearance of the brightness round about. This was the appearance of the likeness of the glory of the LORD. And when I saw it, I fell upon my face, and I heard a voice of one that spake.

2 luku

1. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, seiso jaloillas, niin minä tahdon puhua sinun kanssas.

1. And he said unto me, Son of man, stand upon thy feet, and I will speak unto thee.

2. Ja kuin hän puhui minun kanssani, niin minä vahvistuin hengessä, ja hän asetti minun jaloilleni; ja minä kuulteli häntä, joka puhui minun kanssani.

2. And the spirit entered into me when he spake unto me, and set me upon my feet, that I heard him that spake unto me.

3. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, minä lähetän sinun Israelin lasten tykö, jotka minusta luopuneet ovat, jotka isäinsä kanssa hamaan tähän päivään asti ovat minua vastaan rikkoneet.

3. And he said unto me, Son of man, I send thee to the children of Israel, to a rebellious nation that hath rebelled against me: they and their fathers have transgressed against me, even unto this very day.

4. Mutta ne lapset, joiden tykö minä sinun lähetän, ovat niskurit ja

4. For they are impudent children and stiffhearted. I do send thee unto

paatuneet sydämestä; niille pitää sinun sanoman; näin sanoo Herra, Herra:

them; and thou shalt say unto them, Thus saith the Lord GOD.

5. Jos he sen kuulevat, taikka katsovat ylön, sillä se on tottelematoin huone, niin pitää heidän kuitenkin tietämän, että propheta heidän seassansa on.

5. And they, whether they will hear, or whether they will forbear, (for they are a rebellious house,) yet shall know that there hath been a prophet among them.

6. Ja sinä ihmisen lapsi, ei sinun pidä pelkäämän heitä, ei myös heidän sanojansa pelkäämän, he ovat tosin vastahakoiset ja terävät orjantappurat sinua vastaan, ja sinä asut skorpionein seassa; mutta ei sinun pidä pelkäämän heidän sanojansa, eikä hämmästymän heidän kasvojansa, vaikka he ovat tottelematoin huone.

6. And thou, son of man, be not afraid of them, neither be afraid of their words, though briers and thorns be with thee, and thou dost dwell among scorpions: be not afraid of their words, nor be dismayed at their looks, though they be a rebellious house.

7. Mutta sinun pitää sanoman heille minun sanani, jos he sen kuulevat taikka katsovat ylön; sillä he ovat vastahakoiset.

7. And thou shalt speak my words unto them, whether they will hear, or whether they will forbear: for they are most rebellious.

8. Mutta sinä ihmisen lapsi, kuules, mitä minä sinulle sanon, ja älä ole tottelematoin huone. Avaa suus ja syö, mitä minä sinulle annan.

8. But thou, son of man, hear what I say unto thee; Be not thou rebellious like that rebellious house: open thy mouth, and eat that I give thee.

9. Ja minä näin, ja katso, käsi oli ojennettu minun puoleeni, ja katso, siinä oli kääritty kirja,

9. And when I looked, behold, an hand was sent unto me; and, lo, a roll of a book was therein;

10. Jonka hän avasi minun eteeni, ja se oli kirjoitettu ulkoa ja sisältä; ja siinä olivat kirjoitetut valitukset, ja huokaukset, ja voi!

10. And he spread it before me; and it was written within and without: and there was written therein lamentations, and mourning, and woe.

3 luku

1. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, syö mitä sinun edessäs on: syö tämä kirja, ja mene ja saarnaa Israelin huoneelle.
2. Niin minä avasin suuni, ja hän antoi sen kirjan minun syödäkseni,
3. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, sinun pitää tämän kirjan, jonka minä annan sinulle, syömän ruumises ja täyttämän sillä vatsas. Niin minä söin sen, ja se oli minun suussani niin makia kuin hunaja.
4. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, mene Israelin huoneesen ja saarnaa heille minun sanani.
5. Sillä en minä sinua lähetä sen kansan tykö, jolla outo puhe ja vieras kieli on, vaan Israelin huoneesen,
6. Ja en suuren kansan tykö, joilla outo puhe ja vieras kieli olis, joiden

1. Moreover he said unto me, Son of man, eat that thou findest; eat this roll, and go speak unto the house of Israel.
2. So I opened my mouth, and he caused me to eat that roll.
3. And he said unto me, Son of man, cause thy belly to eat, and fill thy bowels with this roll that I give thee. Then did I eat it; and it was in my mouth as honey for sweetness.
4. And he said unto me, Son of man, go, get thee unto the house of Israel, and speak with my words unto them.
5. For thou art not sent to a people of a strange speech and of an hard language, but to the house of Israel;
6. Not to many people of a strange speech and of an hard language,

puhetta et sinä ymmärrä. Ja jos minä vielä lähettäisin sinun niiden tykö, niin pitäis heidän kuitenkin mielellänsä kuuleman sinua.

7. Mutta Israelin huone ei tahdo sinua kuulla, sillä ei he tahdo kuulla itse minuakaan; sillä koko Israelin huonella on kova otsa ja paatunut sydän.

8. Mutta katso, kuitenkin olen minä tehnyt sinun kasvos lujaksi heidän kasvojansa vastaan ja sinun otsas lujaksi heidän otsaansa vastaan.

9. Ja minä olen tehnyt sinun otas niin kovaksi kuin timantin, joka kovempi on kuin kallio: älä pelkää heitä, älä myös hämmästy heidän edessänsä, ehkä he ovat tottelematoin huone.

10. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, kaikki minun sanani, jotka minä sanoin sinulle, ota sinun sydämees ja pane korviis.

11. Ja mene pois sinun kansas vankien tykö, ja saarnaa heille, ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: jos he kuulevat sen, taikka katsovat ylön.

whose words thou canst not understand. Surely, had I sent thee to them, they would have hearkened unto thee.

7. But the house of Israel will not hearken unto thee; for they will not hearken unto me: for all the house of Israel are impudent and hardhearted.

8. Behold, I have made thy face strong against their faces, and thy forehead strong against their foreheads.

9. As an adamant harder than flint have I made thy forehead: fear them not, neither be dismayed at their looks, though they be a rebellious house.

10. Moreover he said unto me, Son of man, all my words that I shall speak unto thee receive in thine heart, and hear with thine ears.

11. And go, get thee to them of the captivity, unto the children of thy people, and speak unto them, and tell them, Thus saith the Lord GOD; whether they will hear, or whether they will forbear.

12. Ja henki otti minun ylös, ja minä kuulin jälissäni suuren humauksen äänen (sanovan): siunattu olkoon Herran kunnia hänen siassansa!
13. Ja minä kuulin eläinten siipien äänen, jotka löivät toiseensa ja ratasten jyrinän, jotka juuri niiden tykönä olivat, ja suuren humauksen äänen.
14. Niin henki nosti minut ylös, ja vei minut pois; ja minä menin pois, ja olin suuresti hämmästynyt mutta Herran käsi piti minun vahvana.
15. Ja minä tulin vankien tykö Telabibiin, jotka asuivat Kebarin virran tykönä, ja viivyin heidän tykönänsä, kussa he istuivat, ja olin siellä seitsemän päivää hämmästyksissä heidän keskellänsä.
16. Ja kuin ne seitsemän päivää olivat kuluneet, tapahtui Herran sana minulle ja sanoi:
17. Sinä ihmisen lapsi, minä olen pannut sinun Israelin huoneen vartiaksi; sinun pitää kuuleman sanan minun suustani, ja varaaman heitä minun puolestani.
18. Kuin minä sanon jumalattomalle:

12. Then the spirit took me up, and I heard behind me a voice of a great rushing, saying, Blessed be the glory of the LORD from his place.
13. I heard also the noise of the wings of the living creatures that touched one another, and the noise of the wheels over against them, and a noise of a great rushing.
14. So the spirit lifted me up, and took me away, and I went in bitterness, in the heat of my spirit; but the hand of the LORD was strong upon me.
15. Then I came to them of the captivity at Telabib, that dwelt by the river of Chebar, and I sat where they sat, and remained there astonished among them seven days.
16. And it came to pass at the end of seven days, that the word of the LORD came unto me, saying,
17. Son of man, I have made thee a watchman unto the house of Israel: therefore hear the word at my mouth, and give them warning from me.
18. When I say unto the wicked, Thou

sinun pitää totisesti kuoleman, ja et sinä varaa häntä etkä sano hänelle sitä, että jumalatoin lakkais jumalattomasta menostansa ja sais elää, niin pitää sen jumalattoman kuoleman synteinsä tähden; mutta hänen verensä tahdon minä vaatia sinun kädestäs.

shalt surely die; and thou givest him not warning, nor speakest to warn the wicked from his wicked way, to save his life; the same wicked man shall die in his iniquity; but his blood will I require at thine hand.

19. Mutta jos sinä varaat sitä jumalatointa, ja ei hän käänny jumalattomuudestansa ja jumalattomasta tiestänsä, niin hänen pitää synteinsä tähden kuoleman; mutta sinä olet sielus vapahtanut.

19. Yet if thou warn the wicked, and he turn not from his wickedness, nor from his wicked way, he shall die in his iniquity; but thou hast delivered thy soul.

20. Ja kuin vanhurskas luopuu vanhurskaudestansa ja tekee pahaa, niin minä sallin hänen loukata itsensä, ja hänen pitää kuoleman; sentähden, ettes ole häntä varannut, pitää hänen synteinsä tähden kuoleman, ja hänen entistä vanhurskauttansa, jonka hän tehnyt on, ei pidä muistettaman; mutta hänen verensä tahdon minä vaatia sinun kädestäs.

20. Again, When a righteous man doth turn from his righteousness, and commit iniquity, and I lay a stumblingblock before him, he shall die: because thou hast not given him warning, he shall die in his sin, and his righteousness which he hath done shall not be remembered; but his blood will I require at thine hand.

21. Mutta jos sinä varaat vanhurskasta, ettei hän syntiä tekisi, ja ei hän myös syntiä tee, niin pitää hänen totisesti elämän, että hän on

21. Nevertheless if thou warn the righteous man, that the righteous sin not, and he doth not sin, he shall surely live, because he is warned; also

neuvon ottanut; olet sinä myös sielus vapahtanut.

thou hast delivered thy soul.

22. Ja siellä tuli Herran käsi minun päälleni ja sanoi minulle: nouse ja mene ulos kedolle, siellä tahdon minä puhua sinun kanssas.

22. And the hand of the LORD was there upon me; and he said unto me, Arise, go forth into the plain, and I will there talk with thee.

23. Ja minä nousin ja menin ulos kedolle, ja katso, siellä seisoi Herran kunnia, niinkuin se kunnia, jonka minä Kebarin virran tykönä ennen nähnyt olin; ja minä lankesin maahan kasvoilleni,

23. Then I arose, and went forth into the plain: and, behold, the glory of the LORD stood there, as the glory which I saw by the river of Chebar: and I fell on my face.

24. Ja tulin virvoitetuksi hengessä, ja hän asetti minun jaloilleni, ja puhui minun kanssani, ja sanoi minulle: mene ja sulje itses huoneeses.

24. Then the spirit entered into me, and set me upon my feet, and spake with me, and said unto me, Go, shut thyself within thine house.

25. Ja sinä ihmisen lapsi, katso, nuorat pitää pantaman sinun päälles, ja he sitovat sinun niillä, ettei sinun pidä pääsemän heiltä.

25. But thou, O son of man, behold, they shall put bands upon thee, and shall bind thee with them, and thou shalt not go out among them:

26. Ja minä tahdon sinun kieles antaa tarttua suus lakeen, niin että sinun pitää tuleman mykäksi, ja ei enään taitaman nuhdella heitä; sillä se on vastahakoinen huone.

26. And I will make thy tongue cleave to the roof of thy mouth, that thou shalt be dumb, and shalt not be to them a reprover: for they are a rebellious house.

27. Mutta kuin minä puhun sinun kanssas, niin tahdon minä avata sinun suus, että sinun heille sanoman pitää:

27. But when I speak with thee, I will open thy mouth, and thou shalt say unto them, Thus saith the Lord GOD;

näin sanoo Herra, Herra: joka kuulee, se kuulkaan, ja joka hylkää, se hyljätkään; sillä se on tottelematoin huone.

He that heareth, let him hear; and he that forbeareth, let him forbear: for they are a rebellious house.

4 luku

1. Ja sinä ihmisen lapsi, ota sinulles tiilikivi, pane se etees, ja piirusta sen päälle Jerusalemin kaupunki.

1. Thou also, son of man, take thee a tile, and lay it before thee, and pourtray upon it the city, even Jerusalem:

2. Ja lyö leiri sen ympärille, ja rakenna siihen aita, ja tee siihen valli, ja aseta siihen sotaväki, ja pane sota-aseet sitä vastaan joka taholta.

2. And lay siege against it, and build a fort against it, and cast a mount against it; set the camp also against it, and set battering rams against it round about.

3. Mutta ota etees rautapannu, ja anna sen olla rautaisen seinän edestä sinun ja kaupungin välillä, ja aseta kasvos häntä vastaan, niinkuin piiritettävä, ja piiritä se. Se olkoon Israelin huoneelle merkiksi.

3. Moreover take thou unto thee an iron pan, and set it for a wall of iron between thee and the city: and set thy face against it, and it shall be besieged, and thou shalt lay siege against it. This shall be a sign to the house of Israel.

4. Sinun pitää myös makaaman vasemmalla kyljelläs, ja Israelin huoneen pahat teot paneman sen päälle. Niin monta päivää kuin sinä makaat sen päällä, niin kauvan pitää

4. Lie thou also upon thy left side, and lay the iniquity of the house of Israel upon it: according to the number of the days that thou shalt lie upon it thou shalt bear their iniquity.

sinun myös kantaman heidän pahoja tekojansa.

5. Mutta minä tahdon tehdä sinulle heidän pahain tekoinsa vuosikaudet päiviksi: kolmeksisadaksi ja yhdeksäksikymmeneksi päiväksi; niin kauvan pitää sinun kantaman Israelin huoneen pahoja töitä.

5. For I have laid upon thee the years of their iniquity, according to the number of the days, three hundred and ninety days: so shalt thou bear the iniquity of the house of Israel.

6. Ja kuin ne olet täyttänyt, sitte pitää sinun makaaman Juudan huoneen pahoja töitä neljäkymmentä päivää; sillä minä annan sinulle tässä myös päivän joka vuoden edestä.

6. And when thou hast accomplished them, lie again on thy right side, and thou shalt bear the iniquity of the house of Judah forty days: I have appointed thee each day for a year.

7. Ja aseta kasvos ja paljas käsivartes ympäri piiritettyä Jerusalemia vastaan, ja ennusta häntä vastoin.

7. Therefore thou shalt set thy face toward the siege of Jerusalem, and thine arm shall be uncovered, and thou shalt prophesy against it.

8. Ja katso, minä panen nuorat sinun päälles, niin ettei sinun pidä saaman kääntää itsiäs yhdeltä kyljeltä toiselle, siihenasti että sinä olet lopettanut piirittämises päivät.

8. And, behold, I will lay bands upon thee, and thou shalt not turn thee from one side to another, till thou hast ended the days of thy siege.

9. Niin ota nyt nisuja, rukiita ja ohria, papuja, herneitä ja kauroja, ja pane ne yhteen astiaan, ja tee itselles siitä niin monta leipää kuin monta päivää on, jotka sinun kyljelläs makaaman pitää, että sinulla olis siitä syömistä

9. Take thou also unto thee wheat, and barley, and beans, and lentiles, and millet, and fitches, and put them in one vessel, and make thee bread thereof, according to the number of the days that thou shalt lie upon thy

kolmeksisadaksi ja yhdeksäksikymmeneksi päiväksi.

10. Niin että sinun ruokas, jonka sinun kunakin päivänä syömän pitää, pitää painaman kaksikymmentä sikliä. Tämän sinun syömän pitää yhdestä päivästä niin toiseen.

11. Vettä pitää sinun myös juoman määrällä, kuudennen osan hinniä; ja sen sinun pitää juoman yhdestä päivästä niin toiseen.

12. Ohraisia leipiä piää sinun syömän, jotka sinun heidän silmäinsä edessä ihmisen jäljellä kypsentämän pitää.

13. Ja Herra sanoi: ratki näin pitää Israelin lapset syömän saastaista leipäänsä pakanain seassa, kuhunka minä heitä ajava olen.

14. Mutta minä sanoin: voi Herra, Herra, katso, minun sieluni ei ole koskaan vielä saastutettu; sillä en ole minä ikänä, hamasta minun nuoruudestani tähän asti, mitään raatoa taikka raadeltua syönyt, ja ei saastainen liha ole koskaan suuhuni tullut.

15. Mutta hän sanoi minulle: katso,

side, three hundred and ninety days shalt thou eat thereof.

10. And thy meat which thou shalt eat shall be by weight, twenty shekels a day: from time to time shalt thou eat it.

11. Thou shalt drink also water by measure, the sixth part of an hin: from time to time shalt thou drink.

12. And thou shalt eat it as barley cakes, and thou shalt bake it with dung that cometh out of man, in their sight.

13. And the LORD said, Even thus shall the children of Israel eat their defiled bread among the Gentiles, whither I will drive them.

14. Then said I, Ah Lord GOD! behold, my soul hath not been polluted: for from my youth up even till now have I not eaten of that which dieth of itself, or is torn in pieces; neither came there abominable flesh into my mouth.

15. Then he said unto me, Lo, I have

minä tahdon antaa sinulle karjan sontaa ihmisen jäljen edestä, jolla sinun leipäs tekemän pitää.

given thee cow's dung for man's dung, and thou shalt prepare thy bread therewith.

16. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, katso, minä tahdon otaa pois leivän aineen Jerusalemista, niin että heidän pitää leipää syömän painolla ja murheella, ja juoman vettä määrällä ja surulla.

16. Moreover he said unto me, Son of man, behold, I will break the staff of bread in Jerusalem: and they shall eat bread by weight, and with care; and they shall drink water by measure, and with astonishment:

17. Että leipä ja vesi puuttuman pitää, ja yhden pitää sureman toisen kanssa, ja nääntymän pahoissa teoissansa.

17. That they may want bread and water, and be astonied one with another, and consume away for their iniquity.

5 luku

1. Ja sinä, ihmisen lapsi, ota sinulles niin terävä miekka kuin partaveitsi, ja keritse sillä pääs ja partas; ja ota vaaka ja jaa ne sillä.

1. And thou, son of man, take thee a sharp knife, take thee a barber's razor, and cause it to pass upon thine head and upon thy beard: then take thee balances to weigh, and divide the hair.

2. Kolmannen osan pitää sinun tulella polttaman keskellä kaupunkia, kuin piirittämisen päivät ovat täytetyt; toinen kolmas osa ota ja hakkaa miekalla kaupungin ympärillä; viimeinen kolmas osa heitä tuleen,

2. Thou shalt burn with fire a third part in the midst of the city, when the days of the siege are fulfilled: and thou shalt take a third part, and smite about it with a knife: and a third part thou shalt scatter in the wind; and I

että minä vetäisin miekan ulos heidän jälkeensä.

will draw out a sword after them.

3. Mutta ota vähä niistä luvalla ja sido hamees kulmaan.

3. Thou shalt also take thereof a few in number, and bind them in thy skirts.

4. Ja ota taas vähä niistä, ja heitä se tuleen, ja polta se tulessa; siitä pitää tulen tuleman koko Israelin huoneesen.

4. Then take of them again, and cast them into the midst of the fire, and burn them in the fire; for thereof shall a fire come forth into all the house of Israel.

5. Näin sanoo Herra, Herra: tämä on Jerusalem, jonka minä pakanain keskelle asettanut olen, ja maakunnat hänen ympärillensä.

5. Thus saith the Lord GOD; This is Jerusalem: I have set it in the midst of the nations and countries that are round about her.

6. Mutta hän on kääntänyt minun oikeuteni jumalattomuudeksi, enemmin kuin pakanat, ja minun säätyni enemmin kuin ne maakunnat, jotka hänen ympäristöllänsä ovat; sillä he heittävät minun oikeuteni pois, ja ei tahdo elää minun säätyini jälkeen.

6. And she hath changed my judgments into wickedness more than the nations, and my statutes more than the countries that are round about her: for they have refused my judgments and my statutes, they have not walked in them.

7. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: että te enemmän pahuutta teette kuin pakanat, jotka ovat teidän ympärillänne, ja ette vaella minun säädyissäni, ettekä tee minun oikeuteni jälkeen, ette myös tee pakanainkaan oikeuden jälkeen, jotka

7. Therefore thus saith the Lord GOD; Because ye multiplied more than the nations that are round about you, and have not walked in my statutes, neither have kept my judgments, neither have done according to the judgments of the nations that are

ovat teidän ympärillänne:
8. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: katso, minä tulen sinun tykös, minä myös tulen, ja tahdon tuomita sinun pakanain silmäin edessä.

9. Ja tahdon niin tehdä sinun kanssas, kuin en minä ikänä ennen tehnyt ole, enkä myös tästedes tehdä tahdo, kaikkein sinun kauhistustes tähden.
10. Sentähden pitää isäin syömän lapsensa sinun keskelläs, ja lasten syömän isänsä. Ja tahdon sinun niin tuomita, että kaikki sinun jäänees pitää kaikkiin tuuliin hajoitetuksi tuleman.
11. Sentähden niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: että olet saastuttanut minun Pyhäni kaikilla sinun turmeluksillas ja kaikilla sinun kauhistuksillas, niin tahdon minä myös hukuttaa sinun pois, ja minun silmäni ei pidä sinua säästämän, ei myös armahtaman.
12. Kolmas osa sinusta pitää rutolla kuoleman ja nälkään nääntymän sinun keskelläs; ja toinen kolmas osa pitää lankeeman miekalla sinun

round about you;
8. Therefore thus saith the Lord GOD; Behold, I, even I, am against thee, and will execute judgments in the midst of thee in the sight of the nations.
9. And I will do in thee that which I have not done, and whereunto I will not do any more the like, because of all thine abominations.
10. Therefore the fathers shall eat the sons in the midst of thee, and the sons shall eat their fathers; and I will execute judgments in thee, and the whole remnant of thee will I scatter into all the winds.
11. Wherefore, as I live, saith the Lord GOD; Surely, because thou hast defiled my sanctuary with all thy detestable things, and with all thine abominations, therefore will I also diminish thee; neither shall mine eye spare, neither will I have any pity.

12. A third part of thee shall die with the pestilence, and with famine shall they be consumed in the midst of thee: and a third part shall fall by the

ympäristölläs; ja sen viimeisen kolmannen osan tahdon minä hajoittaa kaikkiin tuuliin, ja vetää ulos miekan heidän jälkeensä.

sword round about thee; and I will scatter a third part into all the winds, and I will draw out a sword after them.

13. Näin pitää minun vihani täytetyksi tuleman, ja minun hirmuisuuteni saatan minä heidän päällensä, että minä saisin lohdutuksen; ja heidän pitää ymmärtämän, että minä Herra minun kiivaudessani puhunut olen, kuin minä hirmuisuuteni heissä täyttänyt olen.

13. Thus shall mine anger be accomplished, and I will cause my fury to rest upon them, and I will be comforted: and they shall know that I the LORD have spoken it in my zeal, when I have accomplished my fury in them.

14. Minä tahdon saattaa sinun autioksi ja pilkaksi pakanoille, jotka sinun ympärilläs ovat, kaikkein niiden silmäin eteen, jotka käyvät sieltä ohitse.

14. Moreover I will make thee waste, and a reproach among the nations that are round about thee, in the sight of all that pass by.

15. Ja se häväistys ja pilkka pitää oleman opiksi ja ihmeeksi pakanoille, jotka ovat sinun ympärilläs, kuin minä annan oikeuteni käydä sinun päälles vihan, julmuuden ja rangaistusten kanssa. Minä Herra olen sen sanonut.

15. So it shall be a reproach and a taunt, an instruction and an astonishment unto the nations that are round about thee, when I shall execute judgments in thee in anger and in fury and in furious rebukes. I the LORD have spoken it.

16. Ja kuin minä ne pahat nälän nuolet heidän sekaansa lähettävä olen, jotka vahingolliset oleman pitää, jotka minä lähetän hukkaamaan teitä;

16. When I shall send upon them the evil arrows of famine, which shall be for their destruction, and which I will send to destroy you: and I will

ja annan teille nälän enemmäksi ja enemmäksi tulla, ja ottaman pois leivän aineen.

17. Ja nälän ja pahat pedot tahdon minä antaa tulla teidän sekaanne, ne pitää teitä tekemän lapsettomaksi. Ja siellä pitää ruton ja veren liikkuman sinun seassas ja miekan tahdon minä antaa tulla sinun päälles. Minä Herra olen sen sanonut.

increase the famine upon you, and will break your staff of bread:

17. So will I send upon you famine and evil beasts, and they shall bereave thee; and pestilence and blood shall pass through thee; and I will bring the sword upon thee. I the LORD have spoken it.

6 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle, sanoen:

2. Sinä ihmisen lapsi, käännä kasvos Israelin vuoria päin, ja ennusta heitä vastaan,

3. Ja sano: te Israelin vuoret, kuulkaat Herran, Herran sanaa: näin sanoo Herra, Herra sekä vuorille että mäille, sekä ojille että laaksoille: katso, minä, minä tahdon antaa tulla miekan teidän päällenne, ja lyödä teidän kukkulanne maahan;

4. Että teidän alttarinne pitää kukistetuiksi tuleman, ja teidän epäjumalanne rikki lyödyksi; ja minä

1. And the word of the LORD came unto me, saying,

2. Son of man, set thy face toward the mountains of Israel, and prophesy against them,

3. And say, Ye mountains of Israel, hear the word of the Lord GOD; Thus saith the Lord GOD to the mountains, and to the hills, to the rivers, and to the valleys; Behold, I, even I, will bring a sword upon you, and I will destroy your high places.

4. And your altars shall be desolate, and your images shall be broken: and I will cast down your slain men before

tahdon antaa teidän ruumiinne tapettaa kuvainne eteen,
5. Ja lyödä maahan Israelin lasten ruumiit teidän kuvainne eteen, ja hajoittaa teidän luunne ympäri teidän alttareitanne.
6. Kussa te ikänä asutte, pitää kaupungit kylmille tuleman, ja kukkulat hävitettämän, että teidän alttarinne pitää lyötämän maahan ja autioksi tehtämän, ja rikottaman teidän epäjumalanne ja hävitettämän, ja särjettämän teidän kuvanne ja teidän työnne tyhjäksi tehtämän.
7. Ja maahan lyödyt pitää makaaman teidän seassanne, että teidän tietämän pitää minun olevan Herran.
8. Mutta minä tahdon antaa muutamat teistä jäädä, jotka pitää miekalta jäämän pakanain sekaan, kuin minä teitä maakuntiin hajoittanut olen.
9. Jääneet teistä pitää muistaman minua pakanain seassa, kussa heidän vankina oleman pitää, että minä olen särjetty heidän haureellisen sydämensä tähden, joka minusta luopunut on, ja heidän kiiluvain

your idols.

5. And I will lay the dead carcases of the children of Israel before their idols; and I will scatter your bones round about your altars.
6. In all your dwellingplaces the cities shall be laid waste, and the high places shall be desolate; that your altars may be laid waste and made desolate, and your idols may be broken and cease, and your images may be cut down, and your works may be abolished.
7. And the slain shall fall in the midst of you, and ye shall know that I am the LORD.
8. Yet will I leave a remnant, that ye may have some that shall escape the sword among the nations, when ye shall be scattered through the countries.
9. And they that escape of you shall remember me among the nations whither they shall be carried captives, because I am broken with their whorish heart, which hath departed from me, and with their eyes, which

silmäinsä tähden, jotka ovat katsoneet epäjumaltensa jälkeen; ja niiden pitää suuttuman itseensä sen pahuuden tähden, jotka he kaikkein kauhistustensa kautta tehneet ovat.

go a whoring after their idols: and they shall lothe themselves for the evils which they have committed in all their abominations.

10. Ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra; ja en ole hukkaan puhunut, tehdäkseni heille tätä pahaa.

10. And they shall know that I am the LORD, and that I have not said in vain that I would do this evil unto them.

11. Näin sanoo Herra, Herra: lyö käsiäs yhteen, ja tömistä jalkojas, ja sano: voi! kaikkea pahuuden kauhistusta Israelin huoneessa, jonka tähden he miekan, nälän ja ruton kautta lankeeman pitää.

11. Thus saith the Lord GOD; Smite with thine hand, and stamp with thy foot, and say, Alas for all the evil abominations of the house of Israel! for they shall fall by the sword, by the famine, and by the pestilence.

12. Se joka kaukana on, hänen pitää ruttoon kuoleman, ja se joka juuri läsnä on, hänen pitää miekalla lankeeman; mutta se joka jää ja niistä päässyt on, sen pitää nälkään kuoleman. Näin tahdon minä täyttää minun hirmuisuuteni heidän seassansa.

12. He that is far off shall die of the pestilence; and he that is near shall fall by the sword; and he that remaineth and is besieged shall die by the famine: thus will I accomplish my fury upon them.

13. Ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra, kuin heidän tapettunsa pitää makaaman heidän epäjumaltensa seassa ympäri heidän alttareitansa, kaikilla vuorten kukkuloilla, ja kaikkein viheriäisten

13. Then shall ye know that I am the LORD, when their slain men shall be among their idols round about their altars, upon every high hill, in all the tops of the mountains, and under every green tree, and under every

puiden alla, ja kaikkein paksuin tammien alla, joissa paikoissa he kaikille epäjumalillensa makiaa savu-uhria tehneet ovat.

thick oak, the place where they did offer sweet savour to all their idols.

14. Minä tahdon ojentaa käteni heitä vastaan ja tehdä heidän maansa tyhjäksi ja autioksi, hamasta Diblatin korvesta, kaikissa heidän asumasioissansa; ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra.

14. So will I stretch out my hand upon them, and make the land desolate, yea, more desolate than the wilderness toward Diblath, in all their habitations: and they shall know that I am the LORD.

7 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. Moreover the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä ihmisten lapsi, näin sanoo Herra, Herra, Israelin maasta: loppu tulee; koko neljän maan äären loppu tulee.

2. Also, thou son of man, thus saith the Lord GOD unto the land of Israel; An end, the end is come upon the four corners of the land.

3. Nyt tulee sinun loppus; sillä minä tahdon lähettää minun hirmuisuuteni sinun päälles, ja tuomita sinua, niinkuin sinä ansainnut olet, ja antaa sinulle, mitä kaikkiin sinun kauhistuksiis tulee.

3. Now is the end come upon thee, and I will send mine anger upon thee, and will judge thee according to thy ways, and will recompense upon thee all thine abominations.

4. Minun silmäni ei pidä säästämän sinua, eikä armahtaman; mutta minä tahdon antaa sinulle, niinkuin sinä

4. And mine eye shall not spare thee, neither will I have pity: but I will recompense thy ways upon thee, and

ansainnut olet, ja sinun kauhistukses pitää tuleman sinun sekaas, että teidän tietämän pitää, että minä olen Herra.

thine abominations shall be in the midst of thee: and ye shall know that I am the LORD.

5. Näin sanoo Herra, Herra: katso, yksi onnettomuus tulee toisen jälkeen.

5. Thus saith the Lord GOD; An evil, an only evil, behold, is come.

6. Loppu tulee, loppu tulee; se valvoo sinua vastaan; katso, se tulee.

6. An end is come, the end is come: it watcheth for thee; behold, it is come.

7. Se käy jo ylös ja tulee niinkuin aamu sinun päälles, sinä joka maassa asut; aika tulee, tuskapäivä on juuri läsnä, ettei vuorilla pidä laulettaman.

7. The morning is come unto thee, O thou that dwellest in the land: the time is come, the day of trouble is near, and not the sounding again of the mountains.

8. Nyt tahdon minä pian vuodattaa minun hirmuisuuteni sinun päälles, ja täyttää vihani sinussa ja tuomita sinun, niinkuin sinä ansainnut olet, ja antaa sinulle, mitä kaikkiin sinun kauhistuksiis tulee.

8. Now will I shortly pour out my fury upon thee, and accomplish mine anger upon thee: and I will judge thee according to thy ways, and will recompense thee for all thine abominations.

9. Minun silmäni ei pidä säästämän sinua eikä armahtaman; minä tahdon antaa sinulle, niinkuin sinä ansainnut olet, ja sinun kauhistukses pitää tuleman sinun sekaas, että teidän tietämän pitää, että minä olen Herra, joka teitä lyön.

9. And mine eye shall not spare, neither will I have pity: I will recompense thee according to thy ways and thine abominations that are in the midst of thee; and ye shall know that I am the LORD that smiteth.

10. Katsos päivää, katso, se tulee; aamu tulee edes, vitsa kukoistaa, ja

10. Behold the day, behold, it is come: the morning is gone forth; the

ylpiä viheriöitsee.

rod hath blossomed, pride hath budded.

11. Tyranni on itsensä valmistanut jumalattomain vitsaksi, niin ettei kenkään heitä eli heidän kansaansa taikka heidän joukkoansa pidä valittaman.

11. Violence is risen up into a rod of wickedness: none of them shall remain, nor of their multitude, nor of any of theirs: neither shall there be wailing for them.

12. Aika tulee, päivä lähestyy, ostaja älköön iloitko, ja myyjä älköön murehtiko; sillä viha tulee kaiken heidän joukkonsa päälle.

12. The time is come, the day draweth near: let not the buyer rejoice, nor the seller mourn: for wrath is upon all the multitude thereof.

13. Sillä myyjän ei pidä enään myydyn kalunsa tykö palajaman, vaikka he vielä hengissäkin olisivat; sillä ennustus kaikesta heidän paljoudestansa ei pidä käymän takaperin, eikä kenkään taida vahvistaa elämäänsä pahuutensa kautta.

13. For the seller shall not return to that which is sold, although they were yet alive: for the vision is touching the whole multitude thereof, which shall not return; neither shall any strengthen himself in the iniquity of his life.

14. Soittakaat vaskitorveen, ja valmistakaat kaikki; ei kuitenkaan yksikään sotaan ole lähtevä; sillä minun vihani tulee kaiken hänen kansansa päälle.

14. They have blown the trumpet, even to make all ready; but none goeth to the battle: for my wrath is upon all the multitude thereof.

15. Ulkona liikkuu miekka, sisällä rutto ja nälkä; se joka kedolla on, hänen pitää miekalla lankeeman, mutta se

15. The sword is without, and the pestilence and the famine within: he that is in the field shall die with the

joka kaupungissa on, hänen pitää ruttoon ja nälkään vaipuman.

16. Ja jotka heiltä pääsevät pakoon, pitää oleman vuorilla niinkuin kyhkyiset laaksoissa, ja kaikkein pitää valittaman, kukin pahuuttansa.
17. Kaikki kädet pitää nääntymän, ja kaikki polvet horjuman niinkuin vesi.
18. Ja heidän pitää itsensä säkkiin puettaman, ja pelko pitää heidät peittämän, ja kaikki kasvot surkiasti katsoman, ja kaikki päät paljaaksi tuleman.
19. Heidän pitää hopiansa heittämän kaduille, ja heidän kultansa kauvas joutuman; sillä heidän hopiansa ja kultansa ei pidä taitaman auttaa heitä Herran vihan päivänä; ja ei taitaman sieluansa ravita, eikä vatsaansa täyttää; sillä se on ollut heille pahennus, heidän pahoihin töihinsä.
20. Kalliista kaluistansa, joilla he ylpeilivät, ovat he kauhistustensa ja epäjumalainsa kuvat tehneet; sentähden tahdon minä tehdä heille sen saastaisuudeksi,
21. Ja antaa sen muukalaisten käsiin,

sword; and he that is in the city, famine and pestilence shall devour him.

16. But they that escape of them shall escape, and shall be on the mountains like doves of the valleys, all of them mourning, every one for his iniquity.
17. All hands shall be feeble, and all knees shall be weak as water.
18. They shall also gird themselves with sackcloth, and horror shall cover them; and shame shall be upon all faces, and baldness upon all their heads.
19. They shall cast their silver in the streets, and their gold shall be removed: their silver and their gold shall not be able to deliver them in the day of the wrath of the LORD: they shall not satisfy their souls, neither fill their bowels: because it is the stumblingblock of their iniquity.
20. As for the beauty of his ornament, he set it in majesty: but they made the images of their abominations and of their detestable things therein: therefore have I set it far from them.
21. And I will give it into the hands of

että ne sen ryöväämän pitää, ja jumalattomille maan päällä saaliiksi, että ne sen saastuttavat.
22. Minä tahdon minun kasvoni kääntää sieltä pois, että he juuri minun majani turmelevat; ja ryövärit pitää tuleman sinne, ja sen saastuttaman.
23. Tee kahleet; sillä maa on täynnä veren vikoja, ja kaupunki täysi väkivaltaa.
24. Niin tahdon minä antaa tulla kaikkein pahimmat pakanain seasta, että ne pitää heidän huoneensa omistaman, ja tahdon lopettaa voimallisten ylpeyden, ja heidän pyhänsä pitää saastutetuksi tuleman.
25. Hävittäjä tulee; niin pitää heidän rauhaa etsimän, ja ei se pidä oleman heillä.
26. Yksi onnettomuus pitää tuleman toisen jälkeen, yksi sanoma toisen päälle, niin pitää heidän prophetailta näkyä etsimän; mutta siellä ei laki enään ole pappien tykönä, eikä neuvo vanhain tykönä.
27. Kuninkaan pitää murheessa oleman ja päämiehet surullisissa

the strangers for a prey, and to the wicked of the earth for a spoil; and they shall pollute it.
22. My face will I turn also from them, and they shall pollute my secret place: for the robbers shall enter into it, and defile it.
23. Make a chain: for the land is full of bloody crimes, and the city is full of violence.
24. Wherefore I will bring the worst of the heathen, and they shall possess their houses: I will also make the pomp of the strong to cease; and their holy places shall be defiled.
25. Destruction cometh; and they shall seek peace, and there shall be none.
26. Mischief shall come upon mischief, and rumour shall be upon rumour; then shall they seek a vision of the prophet; but the law shall perish from the priest, and counsel from the ancients.
27. The king shall mourn, and the prince shall be clothed with

vaatteissa, ja maassa kansan kädet vapiseman. Minä tahdon niin laittaa itseni heidän kanssansa, kuin he eläneet ovat, ja tuomita heitä, niinkuin he ansainneet ovat: ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra.

desolation, and the hands of the people of the land shall be troubled: I will do unto them after their way, and according to their deserts will I judge them; and they shall know that I am the LORD.

8 luku

1. Ja tapahtui kuudentena vuonna, viidentenä päivänä kuudennetta kuuta, että minä istuin huoneessani, ja Juudan vanhimmat istuivat minun edessäni: siellä tuli Herran, Herran käsi minun päälleni.
2. Ja minä näin, ja katso, se mikä oli hänen kupeensa alla, se oli niinkuin tuli; mutta päältä hänen kupeensa oli se sangen kirkas, niinkuin kaikkein kirkkain valkeus.

1. And it came to pass in the sixth year, in the sixth month, in the fifth day of the month, as I sat in mine house, and the elders of Judah sat before me, that the hand of the Lord GOD fell there upon me.
2. Then I beheld, and lo a likeness as the appearance of fire: from the appearance of his loins even downward, fire; and from his loins even upward, as the appearance of brightness, as the colour of amber.

3. Ja hän ojensi ulos niinkuin käden, ja otti minun kiinni pääni hiuksista; niin otti minun henki ylös maan ja taivaan välille, ja vei minun Jerusalemiin Jumalan näyissä, sisällisen oven tykö, joka pohjan puolessa on, kussa kiivauksen kuva

3. And he put forth the form of an hand, and took me by a lock of mine head; and the spirit lifted me up between the earth and the heaven, and brought me in the visions of God to Jerusalem, to the door of the inner gate that looketh toward the north;

seisoi, joka kiivauksen kehoitti.

4. Ja katso,siellä oli Israelin Jumalan kunnia, niinkuin minä sen ennen nähnyt olin kedolla.

5. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, nosta nyt silmäs pohjoiseen päin. Ja kuin minä silmäni nostin pohjan puoleen, katso, niin seisoi kiivauksen kuva pohjan puolessa alttariportin tykönä, kusta käydään sisälle.

6. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, näetkös, mitä nämät tekevät? niitä suuria kauhistuksia, jotka Israelin huone tässä tekee, että he juuri ajavat minun kauvas minun Pyhästäni? Mutta sinun pitää vielä nyt näkemän suuremmat kauhistukset.

7. Ja hän vei minun kartanon porttiin: siellä minä näin, ja katso, siellä oli läpi seinässä.

8. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, kaiva nyt seinä lävitse. Ja kuin minä kaivoin seinän lävitse, katso, niin oli siellä yksi ovi.

9. Ja hän sanoi minulle: mene sisälle ja katso niitä ilkeitä kauhistuksia, joita

where was the seat of the image of jealousy, which provoketh to jealousy.

4. And, behold, the glory of the God of Israel was there, according to the vision that I saw in the plain.

5. Then said he unto me, Son of man, lift up thine eyes now the way toward the north. So I lifted up mine eyes the way toward the north, and behold northward at the gate of the altar this image of jealousy in the entry.

6. He said furthermore unto me, Son of man, seest thou what they do? even the great abominations that the house of Israel committeth here, that I should go far off from my sanctuary? but turn thee yet again, and thou shalt see greater abominations.

7. And he brought me to the door of the court; and when I looked, behold a hole in the wall.

8. Then said he unto me, Son of man, dig now in the wall: and when I had digged in the wall, behold a door.

9. And he said unto me, Go in, and behold the wicked abominations that

he tässä tekevät.
10. Ja kuin minä menin sisälle ja katsoin, katso, siellä olivat kaikkinaiset matoin ja eläinten kuvat, kaikki tyynni kauhistus, ja kaikkinaiset Israelin huoneen epäjumalat, joka paikkaan ympäri seiniä tehdyt,
11. Joiden edessä seisoivat seitsemänkymmentä miestä Israelin huoneen vanhimmista, ja Jasania Saphanin poika seisoi myös heidän seassansa, ja jokaisella heillä oli pyhän savun astia kädessä, ja paksu löyhkä kävi ylös savu-uhrista.
12. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, näetkös, mitä Israelin huoneen vanhimmat tekevät pimeydessä, itsekukin kauniimmassa kammiossansa? sillä he sanovat: ei Herra näe meitä, Herra on maan hyljännyt.
13. Ja hän sanoi minulle: sinun pitää vielä nyt näkemän suurempia kauhistuksia, joita he tekevät.
14. Ja hän vei minut sen portin tykö, Herran huoneessa, joka on pohjan puolessa, ja katso, siellä istuivat vaimot, jotka itkivät Tammusta.

they do here.
10. So I went in and saw; and behold every form of creeping things, and abominable beasts, and all the idols of the house of Israel, pourtrayed upon the wall round about.
11. And there stood before them seventy men of the ancients of the house of Israel, and in the midst of them stood Jaazaniah the son of Shaphan, with every man his censer in his hand; and a thick cloud of incense went up.
12. Then said he unto me, Son of man, hast thou seen what the ancients of the house of Israel do in the dark, every man in the chambers of his imagery? for they say, The LORD seeth us not; the LORD hath forsaken the earth.
13. He said also unto me, Turn thee yet again, and thou shalt see greater abominations that they do.
14. Then he brought me to the door of the gate of the LORD'S house which was toward the north; and, behold, there sat women weeping for

Tammuz.

15. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, näetkös näitä? Mutta sinun pitää vielä nytkin suurempia kauhistuksia näkemän, kuin nämät ovat.

15. Then said he unto me, Hast thou seen this, O son of man? turn thee yet again, and thou shalt see greater abominations than these.

16. Ja hän vei minun sisälliseen kartanoon Herran huoneesen päin, ja katso, Herran templin oven edessä, esihuoneen ja alttarin välillä, oli lähes viisikolmattakymmentä miestä, jotka olivat kääntäneet selkänsä Herran templin puoleen ja kasvonsa itään, ja rukoilivat auringon ylenemiseen päin.

16. And he brought me into the inner court of the LORD'S house, and, behold, at the door of the temple of the LORD, between the porch and the altar, were about five and twenty men, with their backs toward the temple of the LORD, and their faces toward the east; and they worshipped the sun toward the east.

17. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen lapsi, näetkös näitä? Onko tämä Juudan huoneelle vähä, että he tässä näitä kauhistuksia tekevät, jotka myös muutoin koko maan vääryydellä täyttävät, ja asettavat itsensä minua vihoittamaan? Ja katso, he pitävät viinapuun oksan nenänsä edessä.

17. Then he said unto me, Hast thou seen this, O son of man? Is it a light thing to the house of Judah that they commit the abominations which they commit here? for they have filled the land with violence, and have returned to provoke me to anger: and, lo, they put the branch to their nose.

18. Sentähden tahdon minä myös tehdä minun hirmuisuudessani, ja ei pidä minun silmäni säästämän enkä minä armahda heitä; ja he huutavat korkialla äänellä minun korvissani, en minä kuitenkaan kuule heitä.

18. Therefore will I also deal in fury: mine eye shall not spare, neither will I have pity: and though they cry in mine ears with a loud voice, yet will I not hear them.

9 luku

1. Ja hän huusi korkialla äänellä minun korvissani ja sanoi: se on jo käsissä, että kaupunki pitää rangaistaman, ja jokaisella on murha-ase kädessänsä.
2. Ja katso, kuusi miestä tuli ylimmäisen portin tietä, joka pohjan puolessa on, ja jokaisella oli vahingollinen ase kädessänsä. Mutta yksi mies heidän seassansa oli liinavaatteilla vaatetettu, ja kirjoitustaulu hänen vyöllänsä; ja he menivät sisälle, ja astuivat vaskialttarin tykö.
3. Ja Israelin Jumalan kunnia nousi Kerubimin päältä, jonka päällä hän oli, ja lähestyi huoneen kynnykseen asti, ja huusi sitä miestä, jonka yllä oli liinavaate, ja kirjoitustaulu vyöllä.

4. Ja Herra sanoi hänelle: mene Jerusalemin kaupungin lävitse, ja kirjoita ne miehet heidän otsissansa, jotka huokaavat ja huutavat sitä kauhistusta, joka siinä tapahtuu.

1. He cried also in mine ears with a loud voice, saying, Cause them that have charge over the city to draw near, even every man with his destroying weapon in his hand.
2. And, behold, six men came from the way of the higher gate, which lieth toward the north, and every man a slaughter weapon in his hand; and one man among them was clothed with linen, with a writer's inkhorn by his side: and they went in, and stood beside the brasen altar.

3. And the glory of the God of Israel was gone up from the cherub, whereupon he was, to the threshold of the house. And he called to the man clothed with linen, which had the writer's inkhorn by his side;
4. And the LORD said unto him, Go through the midst of the city, through the midst of Jerusalem, and set a mark upon the foreheads of the men that sigh and that cry for all the

abominations that be done in the midst thereof.

5. Mutta muille sanoi hän, minun kuulteni: menkäät hänen jälissänsä kaupungin lävitse, ja lyökäät; teidän silmänne ei pidä säästämän, eikä armoa tekemän.

5. And to the others he said in mine hearing, Go ye after him through the city, and smite: let not your eye spare, neither have ye pity:

6. Lyökäät sekä vanhat että nuoret, neitseet, lapset ja vaimot kuoliaaksi; mutta joiden päällä kirjoitus on, ei yhteenkään niihin pidä teidän rupeeman. Ruvetkaat ensin minun Pyhästäni. Ja he rupesivat niistä vanhoista miehistä, jotka huoneen edessä olivat.

6. Slay utterly old and young, both maids, and little children, and women: but come not near any man upon whom is the mark; and begin at my sanctuary. Then they began at the ancient men which were before the house.

7. Ja hän sanoi heille: saastuttakaat huone, ja täyttäkäät kartanot tapetuilla, menkäät sitte ulos. Ja he menivät ulos ja tappoivat kaupungissa.

7. And he said unto them, Defile the house, and fill the courts with the slain: go ye forth. And they went forth, and slew in the city.

8. Ja kuin he olivat tappaneet heidät, jäin minä vielä, ja lankesin kasvoilleni, huusin ja sanoin: ah Herra, Herra, tahdotkos siis hukuttaa kaikki jäänneet Israelissa, että niin vuodatat sinun vihas Jerusalemin päälle?

8. And it came to pass, while they were slaying them, and I was left, that I fell upon my face, and cried, and said, Ah Lord GOD! wilt thou destroy all the residue of Israel in thy pouring out of thy fury upon Jerusalem?

9. Ja hän sanoi minulle: Israelin ja

9. Then said he unto me, The iniquity

Juudan huoneen paha työ on sangen suuri, maa on täytetty murhalla, ja kaupunki täynnä pahuutta. Sillä he sanovat: Herra on hyljännyt maan, ja ei Herra näe.

of the house of Israel and Judah is exceeding great, and the land is full of blood, and the city full of perverseness: for they say, The LORD hath forsaken the earth, and the LORD seeth not.

10. Sentähden ei minun silmäni pidä säästämän, enkä minä tahdo armahtaa; mutta minä tahdon antaa heidän päänsä päälle, niinkuin he ansainneet ovat.

10. And as for me also, mine eye shall not spare, neither will I have pity, but I will recompense their way upon their head.

11. Ja katso, se mies, jonka yllä liinavaate oli, ja kirjoitustaulu vyöllä, vastasi ja sanoi: minä olen tehnyt, niinkuin sinä minulle käskenyt olet.

11. And, behold, the man clothed with linen, which had the inkhorn by his side, reported the matter, saying, I have done as thou hast commanded me.

10 luku

1. Ja minä näin, ja katso, taivaassa oli Kerubimin päällä niinkuin saphir, ja niiden päällä niinkuin istuin.

1. Then I looked, and, behold, in the firmament that was above the head of the cherubims there appeared over them as it were a sapphire stone, as the appearance of the likeness of a throne.

2. Ja hän sanoi sille miehelle, joka oli liinavaatteeissa: mene sisälle ratasten välille Kerubimin aalle, ja ota kätes

2. And he spake unto the man clothed with linen, and said, Go in between the wheels, even under the cherub,

täyteen tulisia hiiliä, jotka Kerubimin välillä ovat, ja hajoita ne kaupungin päälle; ja hän meni sisälle minun silmäini edessä.

and fill thine hand with coals of fire from between the cherubims, and scatter them over the city. And he went in in my sight.

3. Mutta Kerubimit seisoivat oikialla puolella huoneessa, kuin mies sisälle meni, ja sumu täytti sisällisen kartanon.

3. Now the cherubims stood on the right side of the house, when the man went in; and the cloud filled the inner court.

4. Ja Herran kunnia nousi Kerubimin päältä huoneen kynnykseen asti, ja huone täytettiin sumulla ja kartano Herran kunnian kirkkaudella.

4. Then the glory of the LORD went up from the cherub, and stood over the threshold of the house; and the house was filled with the cloud, and the court was full of the brightness of the LORD'S glory.

5. Ja Kerubimin siipein humaus kuului hamaan ulkonaiseen kartanoon asti, niinkuin kaikkivaltiaan Jumalan ääni kuin hän puhuu.

5. And the sound of the cherubims' wings was heard even to the outer court, as the voice of the Almighty God when he speaketh.

6. Ja kuin hän oli käskenyt miestä, joka oli liinavaatteissa, ja sanonut: ota tulta ratasten keskeltä Kerubimin alta; niin hän meni sinne sisälle, ja astui rattaan tykö.

6. And it came to pass, that when he had commanded the man clothed with linen, saying, Take fire from between the wheels, from between the cherubims; then he went in, and stood beside the wheels.

7. Ja Kerubim ojensi kätensä keskellä Kerubimeja, tuleen päin, joka oli Kerubimin välillä, otti siitä ja antoi sen miehen käsiin, joka oli liinavaatteissa;

7. And one cherub stretched forth his hand from between the cherubims unto the fire that was between the cherubims, and took thereof, and put

ja hän otti sen ja meni ulos.

it into the hands of him that was clothed with linen: who took it, and went out.

8. Ja näkyi Kerubimeissa, niikuin ihmisen käsi heidän siipeinsä alla.

8. And there appeared in the cherubims the form of a man's hand under their wings.

9. Ja minä näin, ja katso, neljät rattaat seisoivat Kerubimein tykönä, jokaisen Kerubimin tykönä yhdet rattaat, ja rattaat olivat näköänsä niinkuin turkos.

9. And when I looked, behold the four wheels by the cherubims, one wheel by one cherub, and another wheel by another cherub: and the appearance of the wheels was as the colour of a beryl stone.

10. Ja olivat kaikki ne neljä yksi niinkuin toinenkin, niinkuin yhdet rattaat olisivat olleet toisten sisällä.

10. And as for their appearances, they four had one likeness, as if a wheel had been in the midst of a wheel.

11. Kuin yksi heistä meni, niin menivät kaikki neljä, ja ei erinneet toinen toisestansa kulkeissansa; mutta kuhunka ensimmäinen meni, sinne menivät ne jälissä, ja ei erinneet toinen toisestansa.

11. When they went, they went upon their four sides; they turned not as they went, but to the place whither the head looked they followed it; they turned not as they went.

12. Ja heidän koko ruumiinsa, selkänsä, kätensä ja siipensä, niin myös rattaat olivat täynnä silmiä kaikki ympärinsä, ne neljät rattaat.

12. And their whole body, and their backs, and their hands, and their wings, and the wheels, were full of eyes round about, even the wheels that they four had.

13. Ja rattaille sanottiin: pyörikäät, niin että minä sen kuulin.

13. As for the wheels, it was cried unto them in my hearing, O wheel.

14. Niin oli myös jokaisella eläimellä neljät kasvot: yhdet kasvot olivat ihmisen kasvot, toiset kasvot olivat ihmisen kasvot, kolmannet jalopeuran kasvot, ja neljännet kotkan kasvot.
15. Ja Kerubimit korotettiin. Tämä on se eläin, jonka minä näin Kebarin virran tykönä.
16. Kuin Kerubimit kävivät, niin kulkivat myös rattaat heitä myöten; ja kuin Kerubimit nostivat siipiänsä, maasta nousemaan, niin ei myös rattaat heistä erinneet.

17. Kuin he seisoivat, niin seisoivat nämät myös, kuin he nousivat, niin nousivat myös nämät; sillä elävä henki oli heissä.
18. Ja Herran kunnia meni taas huoneen kynnykseltä, ja istui Kerubimein päälle.
19. Niin ylentelivät Kerubimit siipiänsä, ja nousivat maasta ylös, minun silmäini edessä; ja kuin he menivät ulos, menivät rattaat heitä myöten; ja he astuivat idän puoleiselle ovelle Herran huonetta, ja Israelin kunnia oli heidän päällänsä.

14. And every one had four faces: the first face was the face of a cherub, and the second face was the face of a man, and the third the face of a lion, and the fourth the face of an eagle.
15. And the cherubims were lifted up. This is the living creature that I saw by the river of Chebar.
16. And when the cherubims went, the wheels went by them: and when the cherubims lifted up their wings to mount up from the earth, the same wheels also turned not from beside them.
17. When they stood, these stood; and when they were lifted up, these lifted up themselves also: for the spirit of the living creature was in them.
18. Then the glory of the LORD departed from off the threshold of the house, and stood over the cherubims.
19. And the cherubims lifted up their wings, and mounted up from the earth in my sight: when they went out, the wheels also were beside them, and every one stood at the door of the east gate of the LORD'S house; and the glory of the God of Israel was

over them above.

20. Tämä on se eläin, jonka minä näin Israelin Jumalan alla Kebarin virran tykönä; ja minä tunsin ne olevan Kerubimit.

20. This is the living creature that I saw under the God of Israel by the river of Chebar; and I knew that they were the cherubims.

21. Jokaisella olivat neljät kasvot ja neljä siipeä, ja siipein alla niinkuin ihmisen kädet.

21. Every one had four faces apiece, and every one four wings; and the likeness of the hands of a man was under their wings.

22. Heidän kasvonsa olivat niinkuin minä ne näin Kebarin virran tykönä; ja ne kukin kävivät kohdastansa eteensä päin.

22. And the likeness of their faces was the same faces which I saw by the river of Chebar, their appearances and themselves: they went every one straight forward.

11 luku

1. Ja henki nosti minun ylös ja vei minun portin eteen Herran huoneen puoleen, joka itään päin on, ja katso: portissa oli viisikolmattakymmentä miestä. Ja minä näin niiden seassa Jasanian Assurin pojan, ja Pelatian Benajan pojan, kansan päämiehet.

1. Moreover the spirit lifted me up, and brought me unto the east gate of the LORD'S house, which looketh eastward: and behold at the door of the gate five and twenty men; among whom I saw Jaazaniah the son of Azur, and Pelatiah the son of Benaiah, princes of the people.

2. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poika, näillä miehillä ovat väärät ajatukset ja vahingolliset neuvot tässä

2. Then said he unto me, Son of man, these are the men that devise mischief, and give wicked counsel in

kaupungissa,
3. Jotka sanovat: ei se vielä niin läsnä ole, rakentakaamme huoneita; tämä on pata, me olemme liha.
4. Sentähden ennusta sinä heitä vastaan, ennusta, sinä ihmisen poika.
5. Ja Herran henki lankesi minun päälleni, ja sanoi minulle: sano: näin sanoo Herra: te Israelin huoneesta olette niin puhuneet: minä tiedän kyllä teidän henkenne ajatukset.

6. Te olette monta tappaneet tässä kaupungissa, ja hänen katunsa täyttäneet tapetuilla.
7. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: ne jotka te siellä tappaneet olette, ne ovat liha, ja tämä on pata; mutta minä tahdon teitä viedä tästä ulos.
8. Miekan, jota te pelkäätte, annan minä tulla teidän päällenne, sanoo Herra, Herra.
9. Minä tahdon ajaa teitä sieltä ulos, ja antaa teitä muukalaisten käsiin, ja tehdä teille oikeuden.

10. Teidän pitää miekalla lankeeman;

this city:
3. Which say, It is not near; let us build houses: this city is the caldron, and we be the flesh.
4. Therefore prophesy against them, prophesy, O son of man.
5. And the Spirit of the LORD fell upon me, and said unto me, Speak; Thus saith the LORD; Thus have ye said, O house of Israel: for I know the things that come into your mind, every one of them.
6. Ye have multiplied your slain in this city, and ye have filled the streets thereof with the slain.
7. Therefore thus saith the Lord GOD; Your slain whom ye have laid in the midst of it, they are the flesh, and this city is the caldron: but I will bring you forth out of the midst of it.
8. Ye have feared the sword; and I will bring a sword upon you, saith the Lord GOD.
9. And I will bring you out of the midst thereof, and deliver you into the hands of strangers, and will execute judgments among you.
10. Ye shall fall by the sword; I will

Israelin maan äärissä minä tahdon tuomita teitä, ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.

judge you in the border of Israel; and ye shall know that I am the LORD.

11. Mutta ei tämä pidä oleman teidän patanne, ettekä te lihana siinä; vaan Israelin maan äärissä tahdon minä tuomita teitä.

11. This city shall not be your caldron, neither shall ye be the flesh in the midst thereof; but I will judge you in the border of Israel:

12. Ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra; sillä ette ole vaeltaneet minun säätyini jälkeen, ja ette ole pitäneet minun oikeuksiani, mutta olette tehneet pakanain tavan jälkeen, jotka teidän ympärillänne ovat.

12. And ye shall know that I am the LORD: for ye have not walked in my statutes, neither executed my judgments, but have done after the manners of the heathen that are round about you.

13. Ja kuin minä näin ennustin, niin Pelatia Benjan poika kuoli. Ja minä lankesin kasvoilleni, ja huusin korkialla äänellä ja sanoin: Voi Herra, Herra, sinä lopetat peräti Israelin jäänneet.

13. And it came to pass, when I prophesied, that Pelatiah the son of Benaiah died. Then fell I down upon my face, and cried with a loud voice, and said, Ah Lord GOD! wilt thou make a full end of the remnant of Israel?

14. Niin tuli Herran sana minulle ja sanoi:

14. Again the word of the LORD came unto me, saying,

15. Sinä ihmisen poika, ne ovat sinun veljes, sinun veljes ja lähimmäiset lankos, ja koko Israelin huone, joille Jerusalemin asuvaiset sanoneet ovat: menkäät kauvas Herrasta, maa on

15. Son of man, thy brethren, even thy brethren, the men of thy kindred, and all the house of Israel wholly, are they unto whom the inhabitants of Jerusalem have said, Get you far from

meille annettu omaisuudeksi.

16. Sentähden sano sinä: näin sanoo Herra, Herra: totta minä olen antanut ajaa heitä kauvas pakanain sekaan, ja olen tosin hajoittanut heitä maakuntiin, niin tahdon minä kuitenkin äkisti olla heidän pyhityksensä niissä maakunnissa, joihinka he joutuneet ovat.

17. Sano sentähden: näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon koota teitä niistä kansoista, ja koota teitä niistä maakunnista, joihinka te hajoitetut olette, ja tahdon antaa teille Israelin maan.

18. Sinne pitää heidän tuleman ja ottaman sieltä ulos kaiken hänen saastaisuutensa ja kaikki hänen kauhistuksensa.

19. Ja minä tahdon antaa heille yhden sydämen, ja antaa teihin uuden hengen, ja tahdon ottaa pois kivisen sydämen heidän lihastansa, ja antaa heille lihaisen sydämen;

20. Että heidän pitää vaeltaman minun säädyissäni, ja pitämän minun oikeuteni, ja tekemän sen jälkeen; ja

the LORD: unto us is this land given in possession.

16. Therefore say, Thus saith the Lord GOD; Although I have cast them far off among the heathen, and although I have scattered them among the countries, yet will I be to them as a little sanctuary in the countries where they shall come.

17. Therefore say, Thus saith the Lord GOD; I will even gather you from the people, and assemble you out of the countries where ye have been scattered, and I will give you the land of Israel.

18. And they shall come thither, and they shall take away all the detestable things thereof and all the abominations thereof from thence.

19. And I will give them one heart, and I will put a new spirit within you; and I will take the stony heart out of their flesh, and will give them an heart of flesh:

20. That they may walk in my statutes, and keep mine ordinances, and do them: and they shall be my

heidän pitää oleman minun kanssani, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa.

people, and I will be their God.

21. Mutta niille, jotka vaeltavat sydämensä kauhistuksen ja hirmuisuuden jälkeen, niille minä tahdon panna heidän tekonsa heidän päänsä päälle, sanoo Herra, Herra.

21. But as for them whose heart walketh after the heart of their detestable things and their abominations, I will recompense their way upon their own heads, saith the Lord GOD.

22. Niin nostivat Kerubimit siipiänsä, ja rattaat kävivät heidän sivussansa, ja Israelin Jumalan kunnia oli heidän päällänsä.

22. Then did the cherubims lift up their wings, and the wheels beside them; and the glory of the God of Israel was over them above.

23. Ja Herran kunnia kävi keskellä kaupunkia ylös, ja asettui sille vuorelle, joka on itään päin kaupungista.

23. And the glory of the LORD went up from the midst of the city, and stood upon the mountain which is on the east side of the city.

24. Ja henki otti minun, ja johdatti minun näyssä ja Jumalan hengessä Kaldean maalle vankien tykö; ja se näky, jonka minä näin, katosi minun edestäni.

24. Afterwards the spirit took me up, and brought me in a vision by the Spirit of God into Chaldea, to them of the captivity. So the vision that I had seen went up from me.

25. Ja minä sanoin vangeille kaikki Herran sanat, jotka hän minulle osoittanut oli.

25. Then I spake unto them of the captivity all the things that the LORD had shewed me.

12 luku

1. Ja Herran sana tuli minulle ja sanoi:

1. The word of the LORD also came

unto me, saying,

2. Ihmisen poika, sinä asut kovakorvaisen kansan seassa, jolla kyllä silmät ovat nähdä, ja ei kuitenkaan tahdo nähdä, ja korvat kuulla, eikä tahdo kuitenkaan kuulla; sillä se on tottelematoin huone.

2. Son of man, thou dwellest in the midst of a rebellious house, which have eyes to see, and see not; they have ears to hear, and hear not: for they are a rebellious house.

3. Sentähden sinä ihmisen poika, tee itselles vaellusaseet, ja vaella valkialla päivällä heidän silmäinsä edessä; sinun pitää vaeltaman siastas toiseen paikkaan heidän silmäinsä edessä, jos he, mitämaks, tahtovat ymmärtää, että he kovakorvainen kansa ovat.

3. Therefore, thou son of man, prepare thee stuff for removing, and remove by day in their sight; and thou shalt remove from thy place to another place in their sight: it may be they will consider, though they be a rebellious house.

4. Ja sinun pitää tuoman sinun asees edes, niinkuin sinä tahtoisit vaeltaa valkialla päivällä heidän silmäinsä edessä, niiden uloslähtemisen tavalla, jotka vaeltaa tahtovat.

4. Then shalt thou bring forth thy stuff by day in their sight, as stuff for removing: and thou shalt go forth at even in their sight, as they that go forth into captivity.

5. Ja sinun pitää murtaman sinuas seinän lävitse heidän silmäinsä edessä, ja menemän siitä ulos.

5. Dig thou through the wall in their sight, and carry out thereby.

6. Ja olallas kantaman heidän silmäinsä edessä, ja kuin pimiä tullut on, menemän matkaas. Sinun pitää kasvos peittämän, ettet sinä saa nähdä maata; sillä minä olen pannut sinun ihmeeksi Israelin huoneelle.

6. In their sight shalt thou bear it upon thy shoulders, and carry it forth in the twilight: thou shalt cover thy face, that thou see not the ground: for I have set thee for a sign unto the house of Israel.

7. Ja minä tein, niinkuin minulle käsketty oli, ja kannoin aseeni edes, niikuin minun piti vaeltaman valkialla päivällä, ja ehtoona kangotin minä itseni lävitse seinän kädellä. Ja kuin pimiä oli tullut, otin minä sen olalleni ja kannoin sen ulos heidän silmäinsä edessä.

7. And I did so as I was commanded: I brought forth my stuff by day, as stuff for captivity, and in the even I digged through the wall with mine hand; I brought it forth in the twilight, and I bare it upon my shoulder in their sight.

8. Ja huomeneltain varhain tuli Herran sana minulle ja sanoi:

8. And in the morning came the word of the LORD unto me, saying,

9. Sinä ihmisen poika, eikö Israelin huone, tottelematoin huone, ole sanonut sinulle: mitä sinä teet?

9. Son of man, hath not the house of Israel, the rebellious house, said unto thee, What doest thou?

10. Niin sano siis heille: näin sanoo Herra, Herra: tämä kuorma tulee päämiehen päälle Jerusalemissa, ja koko Israelin huoneen päälle, joka siellä on.

10. Say thou unto them, Thus saith the Lord GOD; This burden concerneth the prince in Jerusalem, and all the house of Israel that are among them.

11. Sano siis: minä olen teidän ihmeenne: niinkuin minä tehnyt olen, niin teille tapahtuman pitää, että teidän pitää vaeltaman ja vankina vietämän pois.

11. Say, I am your sign: like as I have done, so shall it be done unto them: they shall remove and go into captivity.

12. Heidän päämiehensä pitää vietämän pois olkapäillä pimeydessä, ja pitää käymän ulos seinän lävitse, jonka heidän särkemän pitää, että heidän pitää vaeltaman sen lävitse;

12. And the prince that is among them shall bear upon his shoulder in the twilight, and shall go forth: they shall dig through the wall to carry out thereby: he shall cover his face, that

hänen kasvonsa pitää peitettämän, ettei hän yhdelläkään silmällä näe maata.

he see not the ground with his eyes.

13. Minä tahdon myös heittää minun verkkoni hänen päällensä, että hän minun verkollani pitää otettaman kiinni; ja minä tahdon antaa hänen tulla Babeliin Kaldean maalle, jota ei hänen kuitenkaan näkemän pidä, ja siellä hänen pitää kuoleman.

13. My net also will I spread upon him, and he shall be taken in my snare: and I will bring him to Babylon to the land of the Chaldeans; yet shall he not see it, though he shall die there.

14. Ja kaikki, jotka ovat hänen ympärillensä, hänen apumiehensä, ja kaiken sotajoukkonsa tahdon minä hajoittaa kaikkiin tuuliin, ja vetää ulos miekan heidän jälkeensä.

14. And I will scatter toward every wind all that are about him to help him, and all his bands; and I will draw out the sword after them.

15. Ja niin heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, kuin minä ajan heitä pois pakanain sekaan, ja hajoitan heitä maakuntiin.

15. And they shall know that I am the LORD, when I shall scatter them among the nations, and disperse them in the countries.

16. Mutta minä tahdon muutamia harvoja heistä tallella pitää miekan, nälän ja ruton edestä; että heidän pitää jutteleman kaikki kauhistuksensa pakanain seassa, kuhunka heidän tuleman pitää, ja ymmärtämän, että minä olen Herra.

16. But I will leave a few men of them from the sword, from the famine, and from the pestilence; that they may declare all their abominations among the heathen whither they come; and they shall know that I am the LORD.

17. Ja Herran sana tuli minulle ja sanoi:

17. Moreover the word of the LORD came to me, saying,

18. Sinä ihmisen poika, sinun pitää syömän leipäs vavistuksella, ja juoman vetes väristyksellä ja murheella,

18. Son of man, eat thy bread with quaking, and drink thy water with trembling and with carefulness;

19. Ja sanoman maakunnan kansalle: näin sanoo Herra, Herra Jerusalemin asuvaisista Israelin maalla: heidän pitää syömän leipänsä murheessa, ja juoman vetensä vaivaisuudessa; sillä maa pitää hävitetyksi tuleman kaikista, mitä siinä on, kaikkein asuvaisten pahuuden tähden.

19. And say unto the people of the land, Thus saith the Lord GOD of the inhabitants of Jerusalem, and of the land of Israel; They shall eat their bread with carefulness, and drink their water with astonishment, that her land may be desolate from all that is therein, because of the violence of all them that dwell therein.

20. Ja ne kaupungit, jotka hyvin asetetut ovat, pitää tyhjäksi ja maa kylmille tuleman; ja niin teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.

20. And the cities that are inhabited shall be laid waste, and the land shall be desolate; and ye shall know that I am the LORD.

21. Ja Herran sana tuli minulle ja sanoi:

21. And the word of the LORD came unto me, saying,

22. Sinä ihmisen poika, mikä sananlasku on teillä Israelin maalla, että te sanotte: että se viipyy niin kauvan, niin kaikki ennustus turhaan raukee.

22. Son of man, what is that proverb that ye have in the land of Israel, saying, The days are prolonged, and every vision faileth?

23. Sentähden sano heille: näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon hyljätä sen sananlaskun, ettei sitä enään pidä pidettämän Israelissa; ja sano heille:

23. Tell them therefore, Thus saith the Lord GOD; I will make this proverb to cease, and they shall no more use it as a proverb in Israel; but say unto

aika on juuri läsnä, ja kaikki, mitä ennustettu on.
24. Sillä tästedes ei yksikään näky pidä puuttuman, eikä ennustus valehteleman Israelin huoneessa.
25. Sillä minä Herra sen puhun, mitä minä puhun, sen pitää tapahtuman, ja ei edemmä viivytettämän; mutta teidän ajallanne, sinä tottelematoin huone, pitää minun tekemän sen minkä minä puhun, sanoo Herra, Herra.
26. Ja Herran sana tuli minulle ja sanoi:
27. Sinä ihmisen poika: katso, Israelin huone sanoo: se näky, jonka tämä näkee, on vielä kaukana, ja ennustaa siitä ajasta, joka vielä nyt kaukana on.

28. Sentähden sano heille: näin sanoo Herra, Herra: ei yhtään minun sanastani pidä enään viivytetyksi tuleman; mutta se sana, jonka minä puhun, pitää tapahtuman, sanoo Herra, Herra.

them, The days are at hand, and the effect of every vision.
24. For there shall be no more any vain vision nor flattering divination within the house of Israel.
25. For I am the LORD: I will speak, and the word that I shall speak shall come to pass; it shall be no more prolonged: for in your days, O rebellious house, will I say the word, and will perform it, saith the Lord GOD.
26. Again the word of the LORD came to me, saying,
27. Son of man, behold, they of the house of Israel say, The vision that he seeth is for many days to come, and he prophesieth of the times that are far off.
28. Therefore say unto them, Thus saith the Lord GOD; There shall none of my words be prolonged any more, but the word which I have spoken shall be done, saith the Lord GOD.

13 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
2. Sinä ihmisen poika, ennusta Israelin prophetaita vastaan, jotka ennustavat, ja sano niille, jotka omasta sydämestänsä ennustavat: kuulkaat Herran sanaa.
3. Näin sanoo Herra, Herra: voi niitä hulluja prophetaita, jotka omaa henkeänsä seuraavat, ja ei ole mitään nähneet.
4. Israel, sinun prophetas ovat niinkuin ketut korvessa.
5. Ei he astu ylös särjetyn paikan eteen, eikä aseta heitänsä muuriksi Israelin huoneen ympärille, ja ei ole seisovaiset sodassa Herran päivänä.
6. Heidän näkynsä on tyhjä, ja heidän ennustuksensa on valhe; he sanovat: Herra on sen sanonut, vaikka ei Herra ole heitä lähettänyt; ja ahkeroitsevat pitääksensä sanansa vahvana.
7. Eikö teidän näkynne ole turha, ja teidän ennustuksenne kaikki tynni valhe? Te sanotte: Herra on sen sanonut, ja en minä kuitenkaan ole

1. And the word of the LORD came unto me, saying,
2. Son of man, prophesy against the prophets of Israel that prophesy, and say thou unto them that prophesy out of their own hearts, Hear ye the word of the LORD;
3. Thus saith the Lord GOD; Woe unto the foolish prophets, that follow their own spirit, and have seen nothing!
4. O Israel, thy prophets are like the foxes in the deserts.
5. Ye have not gone up into the gaps, neither made up the hedge for the house of Israel to stand in the battle in the day of the LORD.
6. They have seen vanity and lying divination, saying, The LORD saith: and the LORD hath not sent them: and they have made others to hope that they would confirm the word.
7. Have ye not seen a vain vision, and have ye not spoken a lying divination, whereas ye say, The LORD saith it; albeit I have not spoken?

sitä sanonut.

8. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: että te puhutte turhaa ja ennustatte valhetta, niin minä tahdon teidän tykönne, sanoo Herra, Herra.

8. Therefore thus saith the Lord GOD; Because ye have spoken vanity, and seen lies, therefore, behold, I am against you, saith the Lord GOD.

9. Ja minun käteni tulee niiden prophetain päälle, jotka näkevät turhaa ja ennustavat valhetta. Ei heidän pidä oleman minun kansani seurakunnassa, ja ei Israelin huoneen kirjoituksessa kirjoitetut oleman, taikka tuleman Israelin maalle; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, Herra.

9. And mine hand shall be upon the prophets that see vanity, and that divine lies: they shall not be in the assembly of my people, neither shall they be written in the writing of the house of Israel, neither shall they enter into the land of Israel; and ye shall know that I am the Lord GOD.

10. Sentähden, tosin sentähden, että he viettelevät minun kansani, sanoen: rauha, ja ei siellä ole rauhaa; tämä (kansa) rakentaa seinän; mutta he sivuvat sen sekoittamattomalla kalkilla.

10. Because, even because they have seduced my people, saying, Peace; and there was no peace; and one built up a wall, and, lo, others daubed it with untempered morter:

11. Sanos niille, jotka sekoittamattomalla kalkilla sivuvat, että sen pitää putooman; sillä iso sade on tuleva, ja suuret rakeet lakeevat, ja tuulispää sitä syöksemän.

11. Say unto them which daub it with untempered morter, that it shall fall: there shall be an overflowing shower; and ye, O great hailstones, shall fall; and a stormy wind shall rend it.

12. Katso, niin pitää seinän lankeeman; eikö silloin teille sanota: kussa nyt se pyyhkimys on, jonka te

12. Lo, when the wall is fallen, shall it not be said unto you, Where is the daubing wherewith ye have daubed it?

sivunneet olette?

13. Näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon antaa pauhata suuren tuulispään minun julmuudessani, ja ison sateen minun vihassani, ja suuria raekiviä minun hirmuisuudessani; ne pitää kaikki maahan lyömän.

13. Therefore thus saith the Lord GOD; I will even rend it with a stormy wind in my fury; and there shall be an overflowing shower in mine anger, and great hailstones in my fury to consume it.

14. Ja niin minä lyön seinän alas, jonka te sekoittamattomalla kalkilla sivunneet olette, ja heitän sen maahan, niin että sen perustus pitää näkymän, ja että se maahan kaatuu, ja teidän myös pitää siinä hukkuman, ja ymmärtämän, että minä olen Herra.

14. So will I break down the wall that ye have daubed with untempered morter, and bring it down to the ground, so that the foundation thereof shall be discovered, and it shall fall, and ye shall be consumed in the midst thereof: and ye shall know that I am the LORD.

15. Ja niin minä tahdon täyttää minun hirmuisuuteni seinän päälle ja niiden päälle, jotka sen sekoittamattomalla kalkilla sivuvat, ja sanoa teille: ei täällä ole seinää, eikä yhtään sivujaa.

15. Thus will I accomplish my wrath upon the wall, and upon them that have daubed it with untempered morter, and will say unto you, The wall is no more, neither they that daubed it;

16. Nämät ovat Israelin prophetat, jotka Jerusalemille ennustavat ja näkevät hänelle rauhan näkyjä; ja ei siellä rauhaa ole, sanoo Herra.

16. To wit, the prophets of Israel which prophesy concerning Jerusalem, and which see visions of peace for her, and there is no peace, saith the Lord GOD.

17. Ja sinä ihmisen poika, aseta kasvos kansas tyttäriä vastaan, jotka

17. Likewise, thou son of man, set thy face against the daughters of thy

ennustavat sydämestänsä, ja ennusta heitä vastaan.

people, which prophesy out of their own heart; and prophesy thou against them,

18. Ja sano: näin sanoo Herra, Herra: voi teitä, jotka ompelette ihmisille pehmityksiä kainalon alle, ja päänalasia sekä nuorille että vanhoille, käsittääksenne sieluja. Kuin te nyt olette käsittäneet minun kansani sielut, niin te lupaatte heille elämän;

18. And say, Thus saith the Lord GOD; Woe to the women that sew pillows to all armholes, and make kerchiefs upon the head of every stature to hunt souls! Will ye hunt the souls of my people, and will ye save the souls alive that come unto you?

19. Ja saastutatte minun, minun kansani seassa, ohrapivon ja leivän palan tähden, että te tuomitsette ne sielut kuolemaan, jotka ei pidä kuoleman, ja tuomitsette ne elämään, jotka ei pidä elämän, teidän valheenne kautta minun kansani seassa, jotka mielellänsä valhetta kuulevat.

19. And will ye pollute me among my people for handfuls of barley and for pieces of bread, to slay the souls that should not die, and to save the souls alive that should not live, by your lying to my people that hear your lies?

20. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon teidän pehmityksenne tykö, jolla te sieluja käsitätte ja uskotatte, ja tahdon ne repiä pois teidän kainalonne alta, ja tahdon pelastaa ne sielut, jotka te käsitätte ja uskotatte.

20. Wherefore thus saith the Lord GOD; Behold, I am against your pillows, wherewith ye there hunt the souls to make them fly, and I will tear them from your arms, and will let the souls go, even the souls that ye hunt to make them fly.

21. Ja tahdon teidän päänalaisenne reväistä rikki, ja pelastaa minun kansani teidän kädestänne, ettei

21. Your kerchiefs also will I tear, and deliver my people out of your hand, and they shall be no more in your

teidän pidä heitä enään käsittämän; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.

hand to be hunted; and ye shall know that I am the LORD.

22. Että te petollisesti saatatte surulliseksi vanhurskaan sydämen, jota en minä ole surulliseksi tehnyt, ja olette vahvistaneet jumalattoman kädet, niin ettei se palajaisi pahasta tiestänsä, ja sais elää.

22. Because with lies ye have made the heart of the righteous sad, whom I have not made sad; and strengthened the hands of the wicked, that he should not return from his wicked way, by promising him life:

23. Sentähden ei teidän pidä enään saarnaaman turhaa oppia, eikä ennustusta ennustaman; mutta minä tahdon vapahtaa minun kansani teidän kädestänne, ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.

23. Therefore ye shall see no more vanity, nor divine divinations: for I will deliver my people out of your hand: and ye shall know that I am the LORD.

14 luku

1. Ja minun tyköni tuli monikahtoja Israelin vanhimpia ja he istuivat minun tyköni.

1. Then came certain of the elders of Israel unto me, and sat before me.

2. Niin tapahtui Herran sana minulle ja sanoi:

2. And the word of the LORD came unto me, saying,

3. Sinä ihmisen poika, nämät miehet riippuvat sydämellänsä epäjumalissansa, ja pysyvät lujana vääryytensä pahennuksessa: pitäisikö heidän ollenkaan minulta kysymän?

3. Son of man, these men have set up their idols in their heart, and put the stumblingblock of their iniquity before their face: should I be enquired of at all by them?

4. Sentähden puhuttele heitä ja sano heille: näitä sanoo Herra, Herra: kuka ihminen Israelin huoneesta riippuu sydämellänsä epäjumalissansa, ja pysyy lujana vääryytensä pahennuksessa, ja tulee prophetan tykä, niin tahdon minä Herra vastata häntä, niinkuin hän ansainnut on suurella epäjumalan palveluksellansa,

4. Therefore speak unto them, and say unto them, Thus saith the Lord GOD; Every man of the house of Israel that setteth up his idols in his heart, and putteth the stumblingblock of his iniquity before his face, and cometh to the prophet; I the LORD will answer him that cometh according to the multitude of his idols;

5. Että Israelin huone pitää vietellyksi tuleman sydämissänsä: sentähden että he kaikki ovat minusta luopuneet epäjumalainsa kautta.

5. That I may take the house of Israel in their own heart, because they are all estranged from me through their idols.

6. Sentähden pitää sinun sanoman Israelin huoneelle: näitä sanoo Herra, Herra: kääntäkäät itsenne ja luopukaat teidän epäjumalan palveluksestanne, ja kääntäkäät teidän kasvonne kaikesta teidän kauhistuksestanne.

6. Therefore say unto the house of Israel, Thus saith the Lord GOD; Repent, and turn yourselves from your idols; and turn away your faces from all your abominations.

7. Sillä kuka ihminen Israelin huoneesta, taikka joku muukalainen, joka Israelissa asuu, luopuu minusta ja sydämellänsä riippuu epäjumalissa, ja lujana pysyy epäjumalansa palveluksen pahennuksessa, ja tulee prophetan tykö kysymään minulta hänen kauttansa, hänelle minä Herra

7. For every one of the house of Israel, or of the stranger that sojourneth in Israel, which separateth himself from me, and setteth up his idols in his heart, and putteth the stumblingblock of his iniquity before his face, and cometh to a prophet to enquire of him concerning me; I the

tahdon itse vastata.
8. Ja tahdon asettaa minun kasvoni häntä vastaan, ja tehdä häntä autioksi, ihmeeksi ja sananlaskuksi, ja hävittää hänen minun kansastani: ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.
9. Mutta jos vietelty propheta jotakin saarnaa, hänen minä Herra annan vietellyksi tulla; ja tahdon ojentaa minun käteni hänen päällensä, ja hävittää hänen minun kansastani Israelista.
10. Ja niin heidän molempain pitää väärän tekonsa maksun saaman; niinkuin kysyjän väärä teko, niin pitää myös prophetan väärä teko oleman,

11. Ettei Israelin huone enään pidä erhettymän minua seuraamasta, ja ei enempi saastuttaman itsiänsä kaikissa ylitsekäymisissänsä; mutta heidän pitää oleman minun kansani, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa, sanoo Herra, Herra.
12. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
13. Sinä ihmisen poika, kuin

LORD will answer him by myself:
8. And I will set my face against that man, and will make him a sign and a proverb, and I will cut him off from the midst of my people; and ye shall know that I am the LORD.

9. And if the prophet be deceived when he hath spoken a thing, I the LORD have deceived that prophet, and I will stretch out my hand upon him, and will destroy him from the midst of my people Israel.
10. And they shall bear the punishment of their iniquity: the punishment of the prophet shall be even as the punishment of him that seeketh unto him;
11. That the house of Israel may go no more astray from me, neither be polluted any more with all their transgressions; but that they may be my people, and I may be their God, saith the Lord GOD.

12. The word of the LORD came again to me, saying,
13. Son of man, when the land

maakunta syntiä tekee minua vastaan, ja pyrkii edespäin synnissä, niin minä tahdon ojentaa minun käteni sen päälle, ja ottaa leivän aineen pois, ja lähettää nälän sinne, hukuttaakseni siellä sekä ihmiset että eläimet.

sinneth against me by trespassing grievously, then will I stretch out mine hand upon it, and will break the staff of the bread thereof, and will send famine upon it, and will cut off man and beast from it:

14. Ja jos vielä ne kolme miestä, Noa, Daniel ja Job siellä olisivat, niin he ainoastaan pelastaisivat sielunsa vanhurskaudellansa, sanoo Herra, Herra.

14. Though these three men, Noah, Daniel, and Job, were in it, they should deliver but their own souls by their righteousness, saith the Lord GOD.

15. Ja jos minä antaisin tulle pahat pedot maakuntaan, jotka sen tekisivät lapsettomaksi ja hävittäisivät, niin ettei yksikään siellä taitaisi vaeltaa petoin tähden;

15. If I cause noisome beasts to pass through the land, and they spoil it, so that it be desolate, that no man may pass through because of the beasts:

16. Ja nämät kolme miestä olisivat siellä, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei pitäisi heidän taitaman vapahtaa poikia eikä tyttäriä; vaan ainoastaan itse vapahdettaman, ja maa autioksi tuleman.

16. Though these three men were in it, as I live, saith the Lord GOD, they shall deliver neither sons nor daughters; they only shall be delivered, but the land shall be desolate.

17. Taikka jos minä antaisin tulla miekan sen maan päälle, ja sanoisin: miekka, käy maan lävitse, ja niin tulisivat sekä ihmiset että eläimet hävitetyksi;

17. Or if I bring a sword upon that land, and say, Sword, go through the land; so that I cut off man and beast from it:

18. Ja ne kolme miestä olisivat siellä,

18. Though these three men were in

niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei heidän pitäisi taitaman pelastaa poikia eli tyttäriä, vaan ainoastaan he itse tulisivat vapahdetuiksi.

it, as I live, saith the Lord GOD, they shall deliver neither sons nor daughters, but they only shall be delivered themselves.

19. Taikka jos minä lähettäisin ruton siihen maakuntaan, ja vuodattaisin minun vihani sen päälle verellä, hävittämään sieltä ihmisiä ja eläimiä;

19. Or if I send a pestilence into that land, and pour out my fury upon it in blood, to cut off from it man and beast:

20. Ja Noa, Daniel ja Job olisivat siellä, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei heidän pitäisi taitaman auttaa poikia eli tyttäriä, vaan ainoasti vanhurskaudellansa pelastamaan omia sielujansa.

20. Though Noah, Daniel, and Job, were in it, as I live, saith the Lord GOD, they shall deliver neither son nor daughter; they shall but deliver their own souls by their righteousness.

21. Sillä näin sanoo Herra, Herra: kuin minä lähetän ne neljä minun pahaa rangaistustani, miekan, nälän ja pahat pedot, ja ruton Jerusalemiin, hävittämään siellä sekä ihmiset että eläimet;

21. For thus saith the Lord GOD; How much more when I send my four sore judgments upon Jerusalem, the sword, and the famine, and the noisome beast, and the pestilence, to cut off from it man and beast?

22. Ja katsos, niin pitää muutamia sinne jätetyitä kirvoitettaman, poikia ja tyttäriä; ja katso, heidän pitää tuleman tänne teidän tykönne, että teidän pitää näkemän, kuinka heidän käy, ja lohduttaman teitä sen onnettomuuden tähden, jonka minä

22. Yet, behold, therein shall be left a remnant that shall be brought forth, both sons and daughters: behold, they shall come forth unto you, and ye shall see their way and their doings: and ye shall be comforted concerning the evil that I have brought upon

Jerusalemille olen antanut tulla, ja kaikkein muiden tähden, jotka minä olen antanut tulla heidän päällensä.

Jerusalem, even concerning all that I have brought upon it.

23. He pitää oleman teidän lohdutuksenne, kuin te saatte nähdä, kuinka heidän käy, ja taidatte ymmärtää, etten minä ilman syytä tehnyt ole kaikkia, mitä minä siellä tehnyt olen, sanoo Herra, Herra.

23. And they shall comfort you, when ye see their ways and their doings: and ye shall know that I have not done without cause all that I have done in it, saith the Lord GOD.

15 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. And the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä ihmisen poika, mitä on viinapuu parempi muita puita, eli viinapuun oksa parempi metsäpuita?

2. Son of man, What is the vine tree more than any tree, or than a branch which is among the trees of the forest?

3. Otetaanko siitä puu tehtää jotain työtä? taikka tehdäänkö niistä koukku, johonka jotakin ripustetaan?

3. Shall wood be taken thereof to do any work? or will men take a pin of it to hang any vessel thereon?

4. Katso, se heitetään tuleen kulutettavaksi, niin että tuli molemmat päät kuluttaa, ja hänen keskipaikkansa palaa: mihinkä se nyt pitäis kelpaaman, kelvanneeko se mihinkään?

4. Behold, it is cast into the fire for fuel; the fire devoureth both the ends of it, and the midst of it is burned. Is it meet for any work?

5. Katso, kuin se vielä kokonainen oli,

5. Behold, when it was whole, it was

ei siitä silloinkaan taidettu mitään tehdä: kuinka paljo vähemmin taidetaan tästälähin siltä jotakin tehdä, kuin tuli sen kuluttanut ja polttanut on?

meet for no work: how much less shall it be meet yet for any work, when the fire hath devoured it, and it is burned?

6. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: niinkuin minä annan viinapuun oksat tulella poltettaa metsäpuiden kanssa, niin pitää myös minun tekemän Jerusalemin asuvaisille.

6. Therefore thus saith the Lord GOD; As the vine tree among the trees of the forest, which I have given to the fire for fuel, so will I give the inhabitants of Jerusalem.

7. Ja tahdon asettaa minun kasvoni heitä vastaan, ettei heidän pidä välttämän tulta; mutta tulen pitää heitä polttaman. Ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, kuin minä asetan kasvoni heitä vastaan.

7. And I will set my face against them; they shall go out from one fire, and another fire shall devour them; and ye shall know that I am the LORD, when I set my face against them.

8. Ja teen maakunnan kylmille, että he ovat pilkaanneet minua, sanoo Herra, Herra.

8. And I will make the land desolate, because they have committed a trespass, saith the Lord GOD.

16 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. Again the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä ihmisen poika, ilmoita Jerusalemille hänen kauhistuksensa!

2. Son of man, cause Jerusalem to know her abominations,

3. Ja sano: sinun sukus ja syntys on

3. And say, Thus saith the Lord GOD

Kanaanealaisten maalta, sinun isäs Amorilaisista ja sinun äitis Hetiläisistä.

unto Jerusalem; Thy birth and thy nativity is of the land of Canaan; thy father was an Amorite, and thy mother an Hittite.

4. Sinun sukus ei ole sinulta napaa leikanneet, kuin synnyit, ei ole sinua myös saunoitettu vedellä, ettäs olisit puhtaaksi tullut, eikä suolalla tahottu, eikä kapaloihin kääritty.

4. And as for thy nativity, in the day thou wast born thy navel was not cut, neither wast thou washed in water to supple thee; thou wast not salted at all, nor swaddled at all.

5. Sillä ei kenkään sinua surkutellut, että hän olis armahtanut sinua, ja osoittanut sinulle yhdenkin näistä, mutta sinä heitettiin kedolle, niin ylönkatsottu oli sinun sielus, kuin synnyit.

5. None eye pitied thee, to do any of these unto thee, to have compassion upon thee; but thou wast cast out in the open field, to the lothing of thy person, in the day that thou wast born.

6. Mutta minä kävin sinun ohitses, ja näin sinun veressäs makaavan, ja sanoin sinulle: sinun pitää elämän, kuin sinä niin sinun veressäs makasit; totta sinulle sanoin minä, kuin niin veressäs makasit: sinun pitää elämän.

6. And when I passed by thee, and saw thee polluted in thine own blood, I said unto thee when thou wast in thy blood, Live; yea, I said unto thee when thou wast in thy blood, Live.

7. Ja minä olen enentänyt sinun moneksi tuhanneksi ja antanut sinun suureksi tulla, niinkuin hedelmän maan päällä, ja sinä olit kasvanut isoksi ja aivan kauniiksi tullut, sinun nisäs olivat kasvaneet, ja sinä olit saanut kauniit pitkät hiukset, mutta

7. I have caused thee to multiply as the bud of the field, and thou hast increased and waxen great, and thou art come to excellent ornaments: thy breasts are fashioned, and thine hair is grown, whereas thou wast naked and bare.

sinä olit vielä alastoin ja kaino.

8. Ja minä kävin ohitses ja katsoin päälles, ja katso, sinä olit täysikasvuinen, niin minä hajoitin hameeni liepeen sinun ylitses, ja peitin sinun häpiäs; ja minä vannoin sinulle, ja annoin itseni liittoon sinun kanssas, sanoo Herra, Herra, että sinun piti minun oleman.

8. Now when I passed by thee, and looked upon thee, behold, thy time was the time of love; and I spread my skirt over thee, and covered thy nakedness: yea, I sware unto thee, and entered into a covenant with thee, saith the Lord GOD, and thou becamest mine.

9. Ja pesin sinun vedellä, ja virutin sinun verestäs, ja voitelin sinun öljyllä.

9. Then washed I thee with water; yea, I throughly washed away thy blood from thee, and I anointed thee with oil.

10. Ja vaatetin sinun neulotuilla vaatteilla, ja kengitin sinun Tekasjimin nahalla, ja annoin sinulle kalliit liinavaatteet, puetin sinun silkkiin.

10. I clothed thee also with broidered work, and shod thee with badgers' skin, and I girded thee about with fine linen, and I covered thee with silk.

11. Ja kaunistin sinun kaunistuksella, ja panin käsirenkaat sinun kätees ja käädyt sinun kaulaas.

11. I decked thee also with ornaments, and I put bracelets upon thy hands, and a chain on thy neck.

12. Ja annoin otsalehden sinun otsaas, ja korvarenkaat korviis ja kunnian kruunun päähäs.

12. And I put a jewel on thy forehead, and earrings in thine ears, and a beautiful crown upon thine head.

13. Niin sinä kaunistettiin kullalla ja hopialla, ja vaatetettiin kalliilla liinavaatteella, silkillä ja neulotulla työllä; sinä söit myös sämpyläleipää, hunajaa ja öljyä; ja olit ylenpaljon

13. Thus wast thou decked with gold and silver; and thy raiment was of fine linen, and silk, and broidered work; thou didst eat fine flour, and honey, and oil: and thou wast exceeding

kaunistettu, ja sait valtakunnan.

beautiful, and thou didst prosper into a kingdom.

14. Ja sinun nimes kuului kauvas pakanain seassa sinun kauneutes tähden, joka juuri täydellinen oli, senkaltaisten kaunistusten kautta, jotka minä olin pannut päälles, sanoo Herra, Herra.

14. And thy renown went forth among the heathen for thy beauty: for it was perfect through my comeliness, which I had put upon thee, saith the Lord GOD.

15. Mutta sinä uskalsit kauneutees; ja ettäs niin ylistetty olit, teit sinä huorin, niin että sinä itses teit yhteiseksi jokaiselle, jotka kävivät ohitses, ja teit hänen tahtonsa.

15. But thou didst trust in thine own beauty, and playedst the harlot because of thy renown, and pouredst out thy fornications on every one that passed by; his it was.

16. Ja otit sinun vaatteistas, ja teit siitä kirjavat alttarit itselles, ja teit huoruuttas niiden päällä; joka ei ikänä tapahtunut ole, eikä pidä tapahtuman.

16. And of thy garments thou didst take, and deckedst thy high places with divers colours, and playedst the harlot thereupon: the like things shall not come, neither shall it be so.

17. Ja otit sinun kunniakaluistas, jotka minä sinulle minun kullastani ja hopiastani antanut olin, ja teit niistä miehen kuvat itselles, ja teit huorin niiden kanssa.

17. Thou hast also taken thy fair jewels of my gold and of my silver, which I had given thee, and madest to thyself images of men, and didst commit whoredom with them,

18. Ja otit neulotut vaattees ja peitit ne niillä, ja minun öljyni ja suitsutukseni asetit sinä heidän eteensä.

18. And tookest thy broidered garments, and coveredst them: and thou hast set mine oil and mine incense before them.

19. Ruokani, jonka minä annoin

19. My meat also which I gave thee,

syödäkses, sämpylöitä, öljyä ja hunajaa, asetit sinä heidän eteensä makiaksi hajuksi; ja niin se oli, sanoo Herra, Herra.

fine flour, and oil, and honey, wherewith I fed thee, thou hast even set it before them for a sweet savour: and thus it was, saith the Lord GOD.

20. Ja sinä otit poikas ja tyttäres, jotka minulle synnyttänyt olit, ja uhrasit ne heille syötää; luuletkos niin halvaksi huoruutes?

20. Moreover thou hast taken thy sons and thy daughters, whom thou hast borne unto me, and these hast thou sacrificed unto them to be devoured. Is this of thy whoredoms a small matter,

21. Ja sinä teuraaksi teit minun lapseni, ja annoit polttaa heitä heidän edessänsä.

21. That thou hast slain my children, and delivered them to cause them to pass through the fire for them?

22. Et kuitenkaan sinä ole kaikessa kauhistuksessas ja huoruudessas koskaan ajatellut nuoruutes aikaa, kuinka paljas ja alastoin sinä olit, ja makasit veressäs.

22. And in all thine abominations and thy whoredoms thou hast not remembered the days of thy youth, when thou wast naked and bare, and wast polluted in thy blood.

23. Joka tapahtui kaiken sinun pahuutes jälkeen. Voi! voi sinuas! sanoo Herra, Herra.

23. And it came to pass after all thy wickedness, (woe, woe unto thee! saith the Lord GOD;)

24. Sinä rakensit itselles korkeudet, ja teit sinulles kukkulat kaikille kaduille.

24. That thou hast also built unto thee an eminent place, and hast made thee an high place in every street.

25. Ja kaikkein teiden suihin rakensit sinä kukkulas, ja teit sinun kauneutes kauhistukseksi; sinä hajoitit jalkas jokaiselle, joka kävi siitä ohitse, ja teit

25. Thou hast built thy high place at every head of the way, and hast made thy beauty to be abhorred, and hast opened thy feet to every one that

suurta salavuoteutta.

26. Ensin sinä teit salavuoteutta lähimmäistes Egyptin lasten kanssa, joilla suuri liha oli, ja teit suurta salavuoteutta kehoittaakses minua.

27. Ja katso, minä ojensin käteni sinua vastaan ja hillitsin senkaltaisen tapas, ja hylkäsin sinun vihollistes Philistealaisten tyttärien tahtoon, jotka häpesivät sinun häpeemätöntä työtäs.

28. Sitte sinä teit huoruutta Assurin lasten kanssa, ja et taitanut heistä kyllääs saada; ja kuin sinä olit tehnyt huoruutta heidän kanssansa, ja et taitanut heistä kyllääntyä;

29. Enensit sinä vielä sitte sinun huoruuttas Kanaanin maalla, Kaldeaan asti, ja et sinä vielä sittenkään taitanut silläkään kyllääntyä.

30. Kuinka siis minun pitäis ympärileikkaaman sinun sydämes, sanoo Herra, Herra: ettäs senkaltaisen julkihuoran töitä teet?

31. Siinä, ettäs niin rakennat

passed by, and multiplied thy whoredoms.

26. Thou hast also committed fornication with the Egyptians thy neighbours, great of flesh; and hast increased thy whoredoms, to provoke me to anger.

27. Behold, therefore I have stretched out my hand over thee, and have diminished thine ordinary food, and delivered thee unto the will of them that hate thee, the daughters of the Philistines, which are ashamed of thy lewd way.

28. Thou hast played the whore also with the Assyrians, because thou wast unsatiable; yea, thou hast played the harlot with them, and yet couldest not be satisfied.

29. Thou hast moreover multiplied thy fornication in the land of Canaan unto Chaldea; and yet thou wast not satisfied herewith.

30. How weak is thine heart, saith the Lord GOD, seeing thou doest all these things, the work of an imperious whorish woman;

31. In that thou buildest thine

korkeutes joka tien suuhun, ja teet kukkulas kaikille kaduille, ja et ole niinkuin muu portto, joka rahalla ostettaman pitää,

eminent place in the head of every way, and makest thine high place in every street; and hast not been as an harlot, in that thou scornest hire;

32. Taikka niinkuin joku huorivaimo, joka miehensä siaan laskee toisen.

32. But as a wife that committeth adultery, which taketh strangers instead of her husband!

33. Kaikille portoille annetaan lahjoja; mutta sinä annat kaikille sinun värtämiehilles palkan, ja lahjoitat heitä, että heidän joka paikasta sinun tykös tuleman pitäis, huoruutta tekemään sinun kanssas.

33. They give gifts to all whores: but thou givest thy gifts to all thy lovers, and hirest them, that they may come unto thee on every side for thy whoredom.

34. Ja löydetään sinun tykönäs sinun huotuudessas juuri vastoin sitä mikä tapa on muiden vaimoin kanssa, ettei sinun perässäs juosta; ja että sinä palkan annat, ja ei sinulle palkkaa anneta, niin sinä teet juuri vastahakoisin.

34. And the contrary is in thee from other women in thy whoredoms, whereas none followeth thee to commit whoredoms: and in that thou givest a reward, and no reward is given unto thee, therefore thou art contrary.

35. Sentähden sinä portto, kuule Herran sanaa:

35. Wherefore, O harlot, hear the word of the LORD:

36. Näin sanoo Herra, Herra: että niin mielelläs annat rahaa, ja julistat häpiäs huoruutes kautta värtämiehelles ja kaiken sinun kauhistukses epäjumalain kanssa, ja vuodatat lastes veren, jonkas heille

36. Thus saith the Lord GOD; Because thy filthiness was poured out, and thy nakedness discovered through thy whoredoms with thy lovers, and with all the idols of thy abominations, and by the blood of thy children, which

uhraat;
37. Sentähden, katso, minä tahdon koota kaikki sinun värtämiehes, joiden kanssa sinä olet hekumassa elänyt, ynnä kaikkein niiden kanssa, joita ystävinäs pidät, ja joita vihaat; ja minä tahdon ne koota sinua vastaan joka taholta, ja julistaa sinun häpiäs, että heidän kaikki sinun häpiäs näkemän pitää.
38. Ja minä annan käydä huoran ja verenvuodattajan oikeuden sinun ylitses, ja annan vuodattaa sinun veres julmuudella ja kiivaudella.
39. Ja minä annan sinut heidän käsiinsä, että heidän pitää särkemän sinun korkeutes, ja kukistaman sinun kukkulas, ja riisuman sinun vaattees, ja ottaman sinulta pois sinun kunniakappalees, ja antaman istua sinun alasti ja paljaana.
40. Ja heidän pitää antaman tulla sinun vastaas suuren väkijoukon, jotka pitää sinua kivittämän kuoliaaksi ja hakkaaman miekoillansa rikki;
41. Ja tulella polttaman sinun huonees, ja näyttämän sinulle sinun oikeutes monen vaimon silmäin

thou didst give unto them;
37. Behold, therefore I will gather all thy lovers, with whom thou hast taken pleasure, and all them that thou hast loved, with all them that thou hast hated; I will even gather them round about against thee, and will discover thy nakedness unto them, that they may see all thy nakedness.

38. And I will judge thee, as women that break wedlock and shed blood are judged; and I will give thee blood in fury and jealousy.
39. And I will also give thee into their hand, and they shall throw down thine eminent place, and shall break down thy high places: they shall strip thee also of thy clothes, and shall take thy fair jewels, and leave thee naked and bare.
40. They shall also bring up a company against thee, and they shall stone thee with stones, and thrust thee through with their swords.
41. And they shall burn thine houses with fire, and execute judgments upon thee in the sight of many women: and

edessä; ja minä tahdon tehdä lopun sinun huoruudelles, ettei sinun enään pidä antaman rahaa.
42. Ja kuin minä olen antanut minun vihani levätä sinun päälläs, niin pitää minun kiivauteni sinusta luopuman, että minä mahtaisin olla levossa, ja en enään vihastua.
43. Ettes muistanut nuoruutes aikaa, vaan kehoitit minua näillä kaikilla, sentähden tahdon minä myös panna kaikki sinun menos sinun pääs päälle, sanoo Herra, Herra, ettes tekisi sitä pahaa kaikkein sinun kauhistustes kanssa.

44. Katso, kaikki jotka itsiänsä sananlaskussa harjoittavat, ne pitää tämän sananlaskun sinusta sanoman: tytär on niinkuin äitikin.
45. Sinä olet äitis tytär, joka hylkäsi miehensä ja lapsensa; ja sinä olet sisartes sisar, jotka jättivät pois miehensä ja lapsensa; teidän äitinne on Hetiläinen, ja teidän isänne Amorilainen.
46. Samaria on sinun vanhempi sisares tyttärinensä, joka vasemmalla

I will cause thee to cease from playing the harlot, and thou also shalt give no hire any more.
42. So will I make my fury toward thee to rest, and my jealousy shall depart from thee, and I will be quiet, and will be no more angry.

43. Because thou hast not remembered the days of thy youth, but hast fretted me in all these things; behold, therefore I also will recompense thy way upon thine head, saith the Lord GOD: and thou shalt not commit this lewdness above all thine abominations.
44. Behold, every one that useth proverbs shall use this proverb against thee, saying, As is the mother, so is her daughter.
45. Thou art thy mother's daughter, that lotheth her husband and her children; and thou art the sister of thy sisters, which lothed their husbands and their children: your mother was an Hittite, and your father an Amorite.
46. And thine elder sister is Samaria, she and her daughters that dwell at

puolellas tykönäs asuu; ja Sodoma on sinun nuorempi sisares tyttärinensä, joka asuu oikialla puolellas.
47. Vaikka et sinä kuitenkaan heidän teillänsä vaeltanut, taikka tehnyt heidän kauhistustensa jälkeen, niin ei siitä paljo puutu, ettet sinä pahempia asioita tehnyt ole kuin he, kaikissa sinun menoissas.
48. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, Sodoma, sinun sisares tyttärinensä, ei ole niin tehnyt kuin sinä ja sinun tyttäres.
49. Katso, se oli sinun sisares, Sodoman synti: ylpeys, ja kaikissa yltäkylläisyys, ja hyvä rauha, joka hänellä ja hänen tyttärillänsä oli: mutta köyhiä ja tarvitsevia ei he auttaneet;
50. Mutta he olivat ylpiät, ja tekivät kauhistuksen minun edessäni; sentähden olen myös minä heittänyt heidät pois, kuin minä sen näin.
51. Niin ei myös Samaria ole tehnyt puoliakaan sinun syntejäs; mutta sinä olet paljon enemmin tehnyt sinun kauheuttas kuin hän, ettäs olet tehnyt sisares hyväksi kaikkein sinun

thy left hand: and thy younger sister, that dwelleth at thy right hand, is Sodom and her daughters.
47. Yet hast thou not walked after their ways, nor done after their abominations: but, as if that were a very little thing, thou wast corrupted more than they in all thy ways.

48. As I live, saith the Lord GOD, Sodom thy sister hath not done, she nor her daughters, as thou hast done, thou and thy daughters.
49. Behold, this was the iniquity of thy sister Sodom, pride, fulness of bread, and abundance of idleness was in her and in her daughters, neither did she strengthen the hand of the poor and needy.
50. And they were haughty, and committed abomination before me: therefore I took them away as I saw good.
51. Neither hath Samaria committed half of thy sins; but thou hast multiplied thine abominations more than they, and hast justified thy sisters in all thine abominations which

kauhistustes suhteen, joita sinä tehnyt olet.

thou hast done.

52. Niin kanna myös häpiäs, sinä, joka sisares hyväksi teet synteis kautta, joissa sinä suuremmat ja olet tehnyt heitä paremmaksi kuin sinä olet: niin häpee nyt ja kanna häpiäs, ettäs sisares, hyväksi tehnyt olet.

52. Thou also, which hast judged thy sisters, bear thine own shame for thy sins that thou hast committed more abominable than they: they are more righteous than thou: yea, be thou confounded also, and bear thy shame, in that thou hast justified thy sisters.

53. Mutta minä tahdon kääntää heidän vankiutensa: Sodoman vankiuden ja hänen tytärtensä, ja Samarian vankiuden ja hänen tytärtensä, ja sinun vankiutes vangit heidän keskellänsä,

53. When I shall bring again their captivity, the captivity of Sodom and her daughters, and the captivity of Samaria and her daughters, then will I bring again the captivity of thy captives in the midst of them:

54. Niin että sinun täytyy kantaa sinun häpiäs ja pilkkas kaiken sen edestä, jonka tehnyt olet, jolla heitä olet lohduttava.

54. That thou mayest bear thine own shame, and mayest be confounded in all that thou hast done, in that thou art a comfort unto them.

55. Ja sinun sisares Sodoma ja hänen tyttärensä pitää käännetyksi tuleman, niinkuin he ennen ovat olleet, ja Samaria ja hänen tyttärensä pitää käännetyksi tuleman, niinkuin he ennen ovat olleet; ja sinun myös tytärtes kanssa pitää käännetyksi tuleman, niinkuin te ennen olleet olette.

55. When thy sisters, Sodom and her daughters, shall return to their former estate, and Samaria and her daughters shall return to their former estate, then thou and thy daughters shall return to your former estate.

56. Ja ei pidä (enää) Sodoma sinun sisares huutoon tuleman sinun suussas, (niinkuin) ylpeytes aikana.
56. For thy sister Sodom was not mentioned by thy mouth in the day of thy pride,
57. Kuin pahuutes ei vielä julki ollut, niinkuin siihen aikaan, kuin Syrian ja Philistealaisten tyttäret häpäisivät sinua joka paikassa, ja kaikki sen ympäristö katsoi sinun ylön;
57. Before thy wickedness was discovered, as at the time of thy reproach of the daughters of Syria, and all that are round about her, the daughters of the Philistines, which despise thee round about.
58. Kuin sinun täytyi kantaa pahuuttas ja kauheuttas, sanoo Herra, Herra.
58. Thou hast borne thy lewdness and thine abominations, saith the LORD.
59. Sillä näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon tehdä sinulle, niinkuin sinä tehnyt olet, ettäs valan katsoit ylön ja särjit liiton.
59. For thus saith the Lord GOD; I will even deal with thee as thou hast done, which hast despised the oath in breaking the covenant.
60. Mutta minä tahdon muistaa minun liittoni, jonka minä kanssas tehnyt olen nuoruutes aikana, ja tahdon tehdä ijankaikkisen liiton sinun kanssas.
60. Nevertheless I will remember my covenant with thee in the days of thy youth, and I will establish unto thee an everlasting covenant.
61. Niin sinun pitää mielees johdattaman sinun teitäs, ja häpeemän, kuin olet ottava tykös vanhemmat ja nuoremmat sisares, jotka minä sinulle tyttärikses antava olen; vaan ei sinun liitostas.
61. Then thou shalt remember thy ways, and be ashamed, when thou shalt receive thy sisters, thine elder and thy younger: and I will give them unto thee for daughters, but not by thy covenant.
62. Mutta minä tahdon tehdä minun liittoni sinun kanssas, että sinun
62. And I will establish my covenant with thee; and thou shalt know that I

ymmärtämän pitää, että minä olen Herra:

am the LORD:

63. Ettäs sitä ajattelisit ja häpeäisit, ja et rohkeaisi häpiän tähden suutas avata, koska minä sinulle anteeksi antava olen kaikki, mitäs tehnyt olet, sanoo Herra, Herra.

63. That thou mayest remember, and be confounded, and never open thy mouth any more because of thy shame, when I am pacified toward thee for all that thou hast done, saith the Lord GOD.

17 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. And the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä ihmisen poika, anna Israelin huoneelle tapaus ja juttele vertaus,

2. Son of man, put forth a riddle, and speak a parable unto the house of Israel;

3. Ja sano: näin sanoo Herra, Herra: suuri kotka suurella lennolla ja pitkillä siivillä ja täynnä sulkia, jotka olivat kirjavat, tuli Libanonin päälle, ja otti sedripuun latvan.

3. And say, Thus saith the Lord GOD; A great eagle with great wings, longwinged, full of feathers, which had divers colours, came unto Lebanon, and took the highest branch of the cedar:

4. Ja mursi pois sen pienten vesain latvan, ja vei sen kauppamaahan, ja pani sen kauppamiesten kaupunkiin.

4. He cropped off the top of his young twigs, and carried it into a land of traffick; he set it in a city of merchants.

5. Ja otti myös siemeniä siitä maakunnasta ja kylvi ne hyvään

5. He took also of the seed of the land, and planted it in a fruitful field;

peltoon, ja asetti siihen, kussa paljo vettä läsnä oli, ja istutti sen taitavasti.
6. Ja se kasvoi ja tuli avaraksi viinapuuksi, vaan matalaksi varreltansa, sillä oksat taittivat itsensä siihen päin, ja olivat juuret sen alla; ja se tuli jaloksi viinapuuksi, ja kasvoi oksat, ja putkautti itsestänsä vesat.
7. Ja siellä oli toinen suuri kotka, jolla olivat isot siivet ja paljo sulkia, ja katso, tämä viinapuu sovitti juurensa hänen puoleensa, ja ojensi oksansa hänen puoleensa, että sen piti kastetuksi tuleman hänen ojistansa.

8. Ja oli kuitenkin hyvällä maalla paljon veden tykönä istutettu, niin että se kyllä sai kasvaa oksia, hedelmää kantaa ja suureksi viinapuuksi tulla.
9. Niin sano nyt: näin sanoo Herra, Herra: pitäisikö sen menestymän? eikö sen juuret pidä reväistämän ylös, ja sen hedelmät varistettaman, että se kuivettuis? sen pitää kuivettuman kaikissa vesoissansa, ja ei suuren käsivarren, taikka paljon kansan kautta, juurinensa revittämän ylös.

he placed it by great waters, and set it as a willow tree.
6. And it grew, and became a spreading vine of low stature, whose branches turned toward him, and the roots thereof were under him: so it became a vine, and brought forth branches, and shot forth sprigs.
7. There was also another great eagle with great wings and many feathers: and, behold, this vine did bend her roots toward him, and shot forth her branches toward him, that he might water it by the furrows of her plantation.
8. It was planted in a good soil by great waters, that it might bring forth branches, and that it might bear fruit, that it might be a goodly vine.

9. Say thou, Thus saith the Lord GOD; Shall it prosper? shall he not pull up the roots thereof, and cut off the fruit thereof, that it wither? it shall wither in all the leaves of her spring, even without great power or many people to pluck it up by the roots thereof.

10. Katso, se on istutettu; vaan pitäiskö sen menestymän? ja niin pian kuin siihen tulee itätuuli, niin pitää sen kuivettuman paikkoinensa.

10. Yea, behold, being planted, shall it prosper? shall it not utterly wither, when the east wind toucheth it? it shall wither in the furrows where it grew.

11. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

11. Moreover the word of the LORD came unto me, saying,

12. Sanos tälle kovakorvaiselle huoneelle: ettekö te tiedä, mikä tämä on? ja sano: katso, Babelin kuningas tuli Jerusalemiin, ja otti hänen kuninkaansa ja päämiehensä, ja vei heidät tykönsä Babeliin.

12. Say now to the rebellious house, Know ye not what these things mean? tell them, Behold, the king of Babylon is come to Jerusalem, and hath taken the king thereof, and the princes thereof, and led them with him to Babylon;

13. Ja otti yhden kuninkaallisesta siemenestä, ja teki liiton hänen kanssansa, ja otti valan häneltä; mutta ne jalot maakunnassa otti hän pois.

13. And hath taken of the king's seed, and made a covenant with him, and hath taken an oath of him: he hath also taken the mighty of the land:

14. Että valtakunta piti nöyryytetyksi tuleman, ja ei itsiänsä paisuttaman, että liitto piti pidettämän ja seisovainen oleman.

14. That the kingdom might be base, that it might not lift itself up, but that by keeping of his covenant it might stand.

15. Mutta se luopui hänestä, ja lähetti käskyläisensä Egyptiin, että hänelle piti lähettämän hevosia ja paljon väkeä; pitäiskö se menestymän hänelle? taikka pitäiskö hänen hyvin

15. But he rebelled against him in sending his ambassadors into Egypt, that they might give him horses and much people. Shall he prosper? shall he escape that doeth such things? or

siitä pääsemän, joka senkaltaista tekee? ja se kuin liiton särkee, pitäiskö sen pääsemän?

shall he break the covenant, and be delivered?

16. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: sen kuninkaan paikassa, joka hänen kuninkaaksi asetti, jonka valan hän katsoi ylön, ja jonka liiton hän särki, siellä hänen pitää kuoleman Babelissa.

16. As I live, saith the Lord GOD, surely in the place where the king dwelleth that made him king, whose oath he despised, and whose covenant he brake, even with him in the midst of Babylon he shall die.

17. Ja Pharaon ei pidä seisovaisen oleman häntä auttaissansa sodassa, sotajoukolla ja paljolla väellä, koska vallit pantaman ylös ja multaseinät rakennettaman pitää, että monta sielua surmattaisiin.

17. Neither shall Pharaoh with his mighty army and great company make for him in the war, by casting up mounts, and building forts, to cut off many persons:

18. Sillä hän on katsonut valan ylön, ja särkenyt liiton; katso, että hän on kätensä ojentanut, ja kaikkia näitä tekee, niin ei hänen pidä pääsemän.

18. Seeing he despised the oath by breaking the covenant, when, lo, he had given his hand, and hath done all these things, he shall not escape.

19. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: niin totta kuin minä elän, tahdon minä valani, jonka hän on katsonut ylön, ja liittoni, jonka hän särkenyt on, antaa tulla hänen päänsä päälle.

19. Therefore thus saith the Lord GOD; As I live, surely mine oath that he hath despised, and my covenant that he hath broken, even it will I recompense upon his own head.

20. Sillä minä tahdon heittää verkkoni hänen päällensä, ja hän pitää minun pyydyksilläni otettaman kiinni; ja minä tahdon antaa hänen vietää Babeliin, ja

20. And I will spread my net upon him, and he shall be taken in my snare, and I will bring him to Babylon, and will plead with him there for his

tahdon siellä olla oikeudella hänen kanssansa, että hän niin itsensä on asettanut minua vastaan.

trespass that he hath trespassed against me.

21. Ja kaikki, jotka pakenevat ja hänen puoltansa pitävät, pitää miekalla lankeeman, ja ne, jotka heistä pääsevät, pitää kaikkiin tuuliin hajoitetuiksi tuleman; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä Herra olen tämän puhunut.

21. And all his fugitives with all his bands shall fall by the sword, and they that remain shall be scattered toward all winds: and ye shall know that I the LORD have spoken it.

22. Näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon myös ottaa korkian sedrin latvasta, ja murtaa nuorten vesain latvan, ja minä tahdon istuttaa sen korkialle vuorelle.

22. Thus saith the Lord GOD; I will also take of the highest branch of the high cedar, and will set it; I will crop off from the top of his young twigs a tender one, and will plant it upon an high mountain and eminent:

23. Minä tahdon sen korkialle Israelin vuorelle istuttaa, että sen pitää oksia saaman, ja hedelmän kantaman, ja suureksi sedripuuksi tuleman: niin että kaikkinaiset linnut pitää taitaman asua hänen allansa, ja hänen oksainsa varjon alla lepäämän.

23. In the mountain of the height of Israel will I plant it: and it shall bring forth boughs, and bear fruit, and be a goodly cedar: and under it shall dwell all fowl of every wing; in the shadow of the branches thereof shall they dwell.

24. Ja kaikki puut maan päällä pitää tietämän, että minä Herra olen korkian puun alentanut, ja matalan puun ylentänyt, ja viheriäisen puun kuivannut, ja kuivan puun viheriäiseksi

24. And all the trees of the field shall know that I the LORD have brought down the high tree, have exalted the low tree, have dried up the green tree, and have made the dry tree to

tehnyt; minä Herra sen puhun, ja teen sen myös.

flourish: I the LORD have spoken and have done it.

18 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
2. Mitä te pidätte keskenänne Israelin maalla tätä sananlaskua, ja sanotte: isät ovat syöneet happamia viinamarjoja, mutta lasten hampaat ovat huoltuneet?
3. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, senkaltainen sananlasku ei pidä enään oleman teidän seassanne Israelissa.
4. Sillä katso, kaikki sielut ovat minun, isän sielu on niin minun kuin pojankin sielu; se sielu, joka syntiä tekee, sen pitää kuoleman.
5. Jos joku on hurskas, joka oikein ja hyvin tekee;
6. Joka ei vuorilla syö, joka ei nosta silmiänsä ylös Israelin huoneen epäjumalain puoleen, ja ei saastuta lähimmäisensä emäntää, eikä makaa vaimon kanssa hänen taudissansa;

1. The word of the LORD came unto me again, saying,
2. What mean ye, that ye use this proverb concerning the land of Israel, saying, The fathers have eaten sour grapes, and the children's teeth are set on edge?
3. As I live, saith the Lord GOD, ye shall not have occasion any more to use this proverb in Israel.
4. Behold, all souls are mine; as the soul of the father, so also the soul of the son is mine: the soul that sinneth, it shall die.
5. But if a man be just, and do that which is lawful and right,
6. And hath not eaten upon the mountains, neither hath lifted up his eyes to the idols of the house of Israel, neither hath defiled his neighbour's wife, neither hath come near to a menstruous woman,

7. Joka ei kenellekään vahinkoa tee, joka velkamiehille antaa panttinsa jälleen, joka ei keltäkään mitään ota pois väkivallalla, joka jakaa leipänsä isoovaiselle, ja vaatettaa alastoman.

7. And hath not oppressed any, but hath restored to the debtor his pledge, hath spoiled none by violence, hath given his bread to the hungry, and hath covered the naked with a garment;

8. Joka ei korolle anna, joka ei voittoa ota, joka vääryydestä kätensä tempaa pois, joka ihmisten vaiheella oikein tuomitsee;

8. He that hath not given forth upon usury, neither hath taken any increase, that hath withdrawn his hand from iniquity, hath executed true judgment between man and man,

9. Joka minun säätyini jälkeen vaeltaa, ja minun oikeuteni pitää, niin että hän todesta sen jälkeen tekee; se on hurskas mies, hänen pitää totisesti saaman elää, sanoo Herra, Herra.

9. Hath walked in my statutes, and hath kept my judgments, to deal truly; he is just, he shall surely live, saith the Lord GOD.

10. Mutta jos hän pojan siittää, ja se tulee murhaajaksi, joka verta vuodattaa, eli tekee jonkun näistä kappaleista.

10. If he beget a son that is a robber, a shedder of blood, and that doeth the like to any one of these things,

11. Ja ei yhtään niistä muista kappaleista tee; mutta syö myös vuorilla, ja saastuttaa lähimmäisensä emännän;

11. And that doeth not any of those duties, but even hath eaten upon the mountains, and defiled his neighbour's wife,

12. Tekee köyhille ja vaivaisille vahinkoa, ottaa jotain väkivallalla, ei anna panttia jälleen ja nostaa silmänsä epäjumalain puoleen, jolla

12. Hath oppressed the poor and needy, hath spoiled by violence, hath not restored the pledge, and hath lifted up his eyes to the idols, hath

hän kauhistuksen tekee,
13. Antaa kasvulle, ottaa voittoa: pitäisikö hänen elämän? Ei hänen pidä elämän; mutta että hän senkaltaisen kauhistuksen tehnyt on, niin hänen pitää totisesti kuoleman, hänen verensä pitää hänen päällänsä oleman.
14. Mutta jos hän pojan siittää, joka kaikki näkee, isänsä synnit jotka hän tehnyt on; ja hän pelkää, ja ei tee niin;
15. Ei syö vuorilla, ei silmäinsä nosta Israelin huoneen epäjumalain puoleen, ei saastuta lähimmäisensä emäntää;
16. Ei tee kenellekään vahinkoa, ei pidä panttia tykönänsä, ei mitään ota vääryydellä; jakaa leipänsä isoovaisille, ja vaatettaa alastoman;
17. Ei vaivaisille tee vääryyttä, ei ota korkoa eikä voittoa, mutta pitää minun oikeuteni, ja elää minun säätyini jälkeen: ei hänen pidä kuoleman isäinsä pahan teon tähden,

committed abomination,
13. Hath given forth upon usury, and hath taken increase: shall he then live? he shall not live: he hath done all these abominations; he shall surely die; his blood shall be upon him.
14. Now, lo, if he beget a son, that seeth all his father's sins which he hath done, and considereth, and doeth not such like,
15. That hath not eaten upon the mountains, neither hath lifted up his eyes to the idols of the house of Israel, hath not defiled his neighbour's wife,
16. Neither hath oppressed any, hath not withholden the pledge, neither hath spoiled by violence, but hath given his bread to the hungry, and hath covered the naked with a garment,
17. That hath taken off his hand from the poor, that hath not received usury nor increase, hath executed my judgments, hath walked in my statutes; he shall not die for the

vaan totisesti elämän.

iniquity of his father, he shall surely live.

18. Mutta hänen isänsä, joka paljon väkivaltaa ja suurta vääryyttä tehnyt on veljeänsä vastaan, ja kansansa seassa tehnyt on sitä mikä ei kelpaa, katso, hänen pitää kuoleman pahan tekonsa tähden.

18. As for his father, because he cruelly oppressed, spoiled his brother by violence, and did that which is not good among his people, lo, even he shall die in his iniquity.

19. Niin te sanotte: miksi ei pojan pidä kantaman isänsä pahaa tekoa? että hän on tehnyt oikein ja hyvin, pitänyt ja tehnyt kaikki minun säätyni, niin hän saa totisesti elää.

19. Yet say ye, Why? doth not the son bear the iniquity of the father? When the son hath done that which is lawful and right, and hath kept all my statutes, and hath done them, he shall surely live.

20. Sillä se sielu, joka syntiä tekee, sen pitää kuoleman; ei pojan pidä kantaman isänsä syntiä, eikä isän pojan syntiä; mutta vanhurskaan vanhurskaus pitää hänen itse päällänsä oleman, ja väärän pahuus pitää hänen päällänsä oleman.

20. The soul that sinneth, it shall die. The son shall not bear the iniquity of the father, neither shall the father bear the iniquity of the son: the righteousness of the righteous shall be upon him, and the wickedness of the wicked shall be upon him.

21. Mutta jos jumalatoin kääntyy kaikista synneistänsä, joita hän tehnyt on, ja pitää kaikki minun säätyni, ja tekee oikeuden ja vanhurskauden, niin hän saa totisesti elää, ja ei pidä kuoleman.

21. But if the wicked will turn from all his sins that he hath committed, and keep all my statutes, and do that which is lawful and right, he shall surely live, he shall not die.

22. Kaikkia hänen ylitsekäymisiänsä,

22. All his transgressions that he hath

joita hän tehnyt on, ei pidä muistettaman; mutta hän saa elää vanhurskauden tähden, jonka hän tehnyt on.
23. Luuletkos, että minulla on joku ilo jumalattoman kuolemasta, sanoo Herra, Herra, ja ei paljo enempi, että hän palajaa teistänsä, ja saa elää?
24. Ja jos vanhurskas kääntyy vanhurskaudestansa, ja tekee pahaa, ja elää kaiken sen kauhistuksen jälkeen, jonka jumalatoin tekee: pitäiskö hänen saaman elää? Ja tosin kaikkea hänen vanhurskauttansa, jota hän tehnyt on, ei pidä muistettaman; mutta hänen pitää kuoleman ylitsekäymistensä ja synteinsä tähden, joita hän tehnyt on.
25. Ja vielä sitte te sanotte: ei Herra tee oikein. Niin kuulkaat nyt, te Israelin huoneesta: eikö minulla oikeus ole, ja teillä vääryys?
26. Kuin vanhurskas kääntyy vanhurskaudestansa, ja tekee pahaa, niin hänen pitää kuoleman; mutta hänen pitää kuoleman pahuutensa tähden, jonka hän tehnyt on.
27. Ja koska jumalatoin kääntyy

committed, they shall not be mentioned unto him: in his righteousness that he hath done he shall live.
23. Have I any pleasure at all that the wicked should die? saith the Lord GOD: and not that he should return from his ways, and live?
24. But when the righteous turneth away from his righteousness, and committeth iniquity, and doeth according to all the abominations that the wicked man doeth, shall he live? All his righteousness that he hath done shall not be mentioned: in his trespass that he hath trespassed, and in his sin that he hath sinned, in them shall he die.
25. Yet ye say, The way of the Lord is not equal. Hear now, O house of Israel; Is not my way equal? are not your ways unequal?
26. When a righteous man turneth away from his righteousness, and committeth iniquity, and dieth in them; for his iniquity that he hath done shall he die.
27. Again, when the wicked man

vääryydestänsä, jonka hän tehnyt on, ja tekee oikeuden ja vanhurskauden, hän saa pitää sielunsa elävänä.

turneth away from his wickedness that he hath committed, and doeth that which is lawful and right, he shall save his soul alive.

28. Sillä koska hän näkee, ja lakkaa pahuudestansa, niin hänen pitää totisesti elämän ja ei kuoleman.

28. Because he considereth, and turneth away from all his transgressions that he hath committed, he shall surely live, he shall not die.

29. Ja Israelin huone sanoo: ei Herra tee oikein. Pitäisikö minulla vääryys oleman, te Israelin huone? Eikö teillä ole vääryys?

29. Yet saith the house of Israel, The way of the Lord is not equal. O house of Israel, are not my ways equal? are not your ways unequal?

30. Sentähden tahdon minä tuomita teitä, te Israelin huoneesta, jokaisen hänen tiensä jälkeen, sanoo Herra, Herra. Sentähden kääntykäät, ja palatkaat kaikesta vääryydestänne, ettette lankeaisi pahan tekonne tähden.

30. Therefore I will judge you, O house of Israel, every one according to his ways, saith the Lord GOD. Repent, and turn yourselves from all your transgressions; so iniquity shall not be your ruin.

31. Heittäkäät pois tyköänne kaikki ylitsekäymisenne, jolla te rikkoneet olette, ja tehkää teillenne uusi sydän ja uusi henki; sillä miksi pitäis teidän kuoleman, sinä Israelin huone?

31. Cast away from you all your transgressions, whereby ye have transgressed; and make you a new heart and a new spirit: for why will ye die, O house of Israel?

32. Sillä ei minulla ole yhtään iloa hänen kuolemastansa, joka kuolee, sanoo Herra, Herra: sentähden

32. For I have no pleasure in the death of him that dieth, saith the Lord GOD: wherefore turn yourselves, and

kääntykäät, niin te saatte elää.

live ye.

19 luku

1. Mutta tee sinä valitusitku Israelin päämiehistä.
2. Ja sano: miksi sinun äitis naaras jalopeura makasi jalopeurain seassa, ja kasvatti penikkansa nuorten jalopeurain seassa.
3. Yhden hän niistä kasvatti, ja siitä tuli nuori jalopeura, se tottui julmasti repimään ja syömään ihmisiä.

1. Moreover take thou up a lamentation for the princes of Israel,
2. And say, What is thy mother? A lioness: she lay down among lions, she nourished her whelps among young lions.
3. And she brought up one of her whelps: it became a young lion, and it learned to catch the prey; it devoured men.

4. Kuin pakanat sen hänestä kuulivat, ottivat he sen kiinni luolassansa, ja veivät sen kahleissa Egyptin maalle.

4. The nations also heard of him; he was taken in their pit, and they brought him with chains unto the land of Egypt.

5. Kuin nyt äiti sen näki, että hänen toivonsa oli pois, otti hän toisen pojistansa ja teki siitä nuoren jalopeuran.
6. Kuin se vaelsi jalopeurain seassa, tuli se nuoreksi jalopeuraksi, joka myös harjaantui julmasti raatelemaan ja syömään ihmisiä.
7. Se oppi heidän leskensä tuntemaan ja hävitti heidän kaupunkinsa, niin

5. Now when she saw that she had waited, and her hope was lost, then she took another of her whelps, and made him a young lion.
6. And he went up and down among the lions, he became a young lion, and learned to catch the prey, and devoured men.
7. And he knew their desolate palaces, and he laid waste their cities; and the

että maa ja mitä siinä oli, kauhistui hänen kiljumisensa ääntä.
8. Niin asettivat pakanat itsensä kaikista maakunnista hänen ympärillensä, ja heittivät verkkonsa hänen päällensä, ja käsittivät hänen luolassansa.
9. Ja panivat hänen kahleissa vankiuteen, ja veivät hänen Babelin kuninkaan tykö; ja hän vietiin varustuksiin, ettei hänen äänensä pitänyt enää kuultaman Israelin vuorilla.
10. Sinun äitis on sinun levossas niinkuin viinapuu veden reunalla istutettu; ja sen hedelmät ja oksat kasvoivat siitä paljosta vedestä.
11. Että sen oksat niin vahvaksi tulivat, että ne herrain valtikaksi kelpasivat, ja se tuli korkiaksi paksuin oksain seassa. Ja kuin se nähtiin, että se niin korkia oli, ja että hänellä niin monta oksaa oli;
12. Reväistiin se maahan vihassa, ja heitettiin pois, itätuuli kuivasi hänen hedelmänsä; ja sen vahvat oksat murrettiin rikki, niin että ne kuivetuksi ja tulelta poltetuiksi tulivat.

land was desolate, and the fulness thereof, by the noise of his roaring.
8. Then the nations set against him on every side from the provinces, and spread their net over him: he was taken in their pit.

9. And they put him in ward in chains, and brought him to the king of Babylon: they brought him into holds, that his voice should no more be heard upon the mountains of Israel.

10. Thy mother is like a vine in thy blood, planted by the waters: she was fruitful and full of branches by reason of many waters.
11. And she had strong rods for the sceptres of them that bare rule, and her stature was exalted among the thick branches, and she appeared in her height with the multitude of her branches.
12. But she was plucked up in fury, she was cast down to the ground, and the east wind dried up her fruit: her strong rods were broken and withered; the fire consumed them.

13. Mutta nyt se on istutettu korpeen, kuivaan ja karkiaan maahan.

13. And now she is planted in the wilderness, in a dry and thirsty ground.

14. Ja tuli kävi ulos sen vahvoista oksista, se söi sen hedelmän, niin ettei sen päällä enään vahvoja oksia ole herrain valtikaksi. Se on valitettava ja surullinen asia.

14. And fire is gone out of a rod of her branches, which hath devoured her fruit, so that she hath no strong rod to be a sceptre to rule. This is a lamentation, and shall be for a lamentation.

20 luku

1. Ja tapahtui seitsemäntenä vuotena, kymmenentenä päivänä viidennessä kuukaudessa, että muutamia Israelin vanhimmista tuli kysymään Herralta; ja he istuivat minun eteeni.

1. And it came to pass in the seventh year, in the fifth month, the tenth day of the month, that certain of the elders of Israel came to enquire of the LORD, and sat before me.

2. Silloin tapahtui Herran sana minulle ja sanoi:

2. Then came the word of the LORD unto me, saying,

3. Sinä, ihmisen poika, puhu Israelin vanhimpain kanssa, ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: oletteko te tulleet kysymään minulta? Niin totta kuin minä elän, en tahdo minä teitä vastata, sanoo Herra, Herra.

3. Son of man, speak unto the elders of Israel, and say unto them, Thus saith the Lord GOD; Are ye come to enquire of me? As I live, saith the Lord GOD, I will not be enquired of by you.

4. Mutta jos sinä ihmisen poika tahdot tuomita heitä, niin tuomitse heitä näin: ilmoita heille heidän isäinsä

4. Wilt thou judge them, son of man, wilt thou judge them? cause them to know the abominations of their

kauhistus.
5. Ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: siihen aikaan, kuin minä valitsin Israelin, nostin minä käteni Jakobin huoneen siemenelle, ja annoin heidän tuta minuani Egyptin maalla; ja tosin minä nostin käteni heille, ja sanoin: minä olen Herra teidän Jumalanne.
6. Mutta minä nostin heille käteni sillä ajalla, että minun piti johdattaman heitä Egyptin maalta siihen maakuntaan, jonka minä heille edes katsonut olin, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa, joka on paras kaikkein maakuntain seassa.
7. Ja sanoin heille: heittäkään jokainen kauhistuksen pois silmäinsä edestä, ja älkäät saastuttako itsiänne Egyptin epäjumalista; sillä minä olen Herra teidän Jumalanne.
8. Mutta he olivat minulle kovakorvaiset ja ei tahtoneet kuulla minua; ja ei yksikään heistä heittänyt kauhistustansa pois silmäinsä edestä, ja ei hyljänneet Egyptin epäjumalia. Niin minä ajattelin vuodattaa vihani heidän päällensä, ja antaa minun

fathers:
5. And say unto them, Thus saith the Lord GOD; In the day when I chose Israel, and lifted up mine hand unto the seed of the house of Jacob, and made myself known unto them in the land of Egypt, when I lifted up mine hand unto them, saying, I am the LORD your God;
6. In the day that I lifted up mine hand unto them, to bring them forth of the land of Egypt into a land that I had espied for them, flowing with milk and honey, which is the glory of all lands:
7. Then said I unto them, Cast ye away every man the abominations of his eyes, and defile not yourselves with the idols of Egypt: I am the LORD your God.
8. But they rebelled against me, and would not hearken unto me: they did not every man cast away the abominations of their eyes, neither did they forsake the idols of Egypt: then I said, I will pour out my fury upon them, to accomplish my anger against

hirmuisuuteni käydä heidän ylitsensä Egyptin maassa.
9. Mutta en minä tehnyt sitä minun nimeni tähden, ettei sen pitänyt saastutetuksi tuleman pakanain edessä, joiden seassa he olivat, ja joille minä olin itseni ilmoittanut, että minä heidät tahdoin johdattaa ulos Egyptin maalta.
10. Ja kuin minä heidät Egyptin maalta olin johdattanut ulos, ja antanut heidän tulla korpeen:
11. Annoin minä heille minun säätyni, ja minun oikeuteni heille tiettäväksi tein: se ihminen joka ne tekee, hän elää niissä.
12. Minä annoin myös heille minun sabbatini merkiksi minun ja heidän vaiheellansa, että heidän piti tietämän, että minä olen Herra, joka heitä pyhitän.
13. Mutta Israelin huone oli minulle kovakorvainen korvessa, ja ei elänyt minun säätyini jälkeen, ja katsoi minun oikeuteni ylön, joissa se ihminen elää, joka ne tekee; ja he saastuttivat minun sabbatini sangen suuresti: niin minä ajattelin vuodattaa

them in the midst of the land of Egypt.
9. But I wrought for my name's sake, that it should not be polluted before the heathen, among whom they were, in whose sight I made myself known unto them, in bringing them forth out of the land of Egypt.
10. Wherefore I caused them to go forth out of the land of Egypt, and brought them into the wilderness.
11. And I gave them my statutes, and shewed them my judgments, which if a man do, he shall even live in them.
12. Moreover also I gave them my sabbaths, to be a sign between me and them, that they might know that I am the LORD that sanctify them.
13. But the house of Israel rebelled against me in the wilderness: they walked not in my statutes, and they despised my judgments, which if a man do, he shall even live in them; and my sabbaths they greatly polluted: then I said, I would pour out

minun vihani heidän päällensä korvessa, ja peräti kadottaa heitä.
14. Mutta en minä sitä tehnyt minun nimeni tähden, ettei sen pitänyt turmelluksi tuleman pakanain seassa, joista minä heidät olin johdattanut ulos heidän silmäinsä edessä.
15. Ja minä nostin käteni heitä vastaan korvessa, etten minä tahtonut heitä antaa tulla siihen maahan, jonka minä heille antanut olin, joka rieskaa ja hunajaa vuotaa, joka on paras kaikkein maakuntain seassa,
16. Että he katsoivat minun oikeuteni ylön, ja ei eläneet minun säätyini jälkeen, ja turmelivat minun sabbatini; sillä heidän sydämensä vaelsi heidän epäjumalainsa jälkeen.
17. Mutta minun silmäni armahti heitä, etten minä heitä kadottanut, enkä peräti tyhjäksi tehnyt heitä korvessa.
18. Ja minä sanoin heidän lapsillensa korvessa: ei teidän pidä elämän teidän isäinne säätyin jälkeen, eikä pitämän heidän oikeuksiansa, eli saastuttaman itsiänne heidän epäjumaliinsa;
19. Sillä minä olen Herra teidän

my fury upon them in the wilderness, to consume them.
14. But I wrought for my name's sake, that it should not be polluted before the heathen, in whose sight I brought them out.
15. Yet also I lifted up my hand unto them in the wilderness, that I would not bring them into the land which I had given them, flowing with milk and honey, which is the glory of all lands;
16. Because they despised my judgments, and walked not in my statutes, but polluted my sabbaths: for their heart went after their idols.
17. Nevertheless mine eye spared them from destroying them, neither did I make an end of them in the wilderness.
18. But I said unto their children in the wilderness, Walk ye not in the statutes of your fathers, neither observe their judgments, nor defile yourselves with their idols:
19. I am the LORD your God; walk in

Jumalanne: minun säätyini jälkeen pitää teidän elämän, ja minun oikeuteni pitämän, ja niiden jälkeen tekemän.

my statutes, and keep my judgments, and do them;

20. Ja minun sabbatini pitää teidän pyhittämän, että ne pitää oleman merkiksi minun ja teidän vaiheellanne, että teidän pitää tietämän, että minä Herra olen teidän Jumalanne.

20. And hallow my sabbaths; and they shall be a sign between me and you, that ye may know that I am the LORD your God.

21. Mutta lapset olivat minulle myös kovakorvaiset, ja ei eläneet minun säätyini jälkeen, eikä pitäneet minun oikeuksiani, tehdäksensä niiden jälkeen, joissa ihminen elää, joka ne pitää, ja he turmelivat minun sabbatini; niin minä ajattelin vuodattaa minun vihani heidän päällensä, ja antaa minun hirmuisuuteni käydä heidän ylitsensä korvessa.

21. Notwithstanding the children rebelled against me: they walked not in my statutes, neither kept my judgments to do them, which if a man do, he shall even live in them; they polluted my sabbaths: then I said, I would pour out my fury upon them, to accomplish my anger against them in the wilderness.

22. Mutta minä käänsin käteni, ja en tehnyt sitä minun nimeni tähden, ettei sen pitänyt turmelluksi tuleman pakanain edessä, joista minä heitä olen johdattanut ulos heidän silmäinsä edessä.

22. Nevertheless I withdrew mine hand, and wrought for my name's sake, that it should not be polluted in the sight of the heathen, in whose sight I brought them forth.

23. Minä nostin myös minun käteni heitä vastaan korvessa, hajoittaakseni

23. I lifted up mine hand unto them also in the wilderness, that I would

heitä pakanain sekaan ja maakuntiin,

scatter them among the heathen, and disperse them through the countries;

24. Ettei he pitäneet minun oikeuksiani, ja katsoivat minun säätyni ylön, ja turmelivat minun sabbatini, ja katselivat isäinsä epäjumalia.

24. Because they had not executed my judgments, but had despised my statutes, and had polluted my sabbaths, and their eyes were after their fathers' idols.

25. Sentähden annoin minä heille säädyt, jotka ei hyvät olleet, ja oikeudet, joissa ei heille ollut elämää,

25. Wherefore I gave them also statutes that were not good, and judgments whereby they should not live;

26. Ja hylkäsin heidän uhrinsa koska he käyttivät tulessa kaikki esikoiset, että minun piti heitä hävittämän, ja että heidän piti tietämän, että minä olen Herra.

26. And I polluted them in their own gifts, in that they caused to pass through the fire all that openeth the womb, that I might make them desolate, to the end that they might know that I am the LORD.

27. Sentähden puhu, sinä ihmisen poika, Israelin huoneelle, ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: teidän isänne ovat vielä enemmin minua pilkanneet, hyvällä ehdolla minua vastaan rikkoissansa.

27. Therefore, son of man, speak unto the house of Israel, and say unto them, Thus saith the Lord GOD; Yet in this your fathers have blasphemed me, in that they have committed a trespass against me.

28. Sillä kuin minä olin antanut heidän tulla siihen maahan, jonka ylitse minä käteni nostanut olin, että minun piti sen antaman heille; kussa he joskus näkivät korkean vuoren taikka

28. For when I had brought them into the land, for the which I lifted up mine hand to give it to them, then they saw every high hill, and all the thick trees, and they offered there their sacrifices,

paksuoksaisen puun, siellä he uhrasivat uhrinsa ja kantoivat sinne uhrinsa vihan kehoitukseksi, ja suitsuttivat siellä makian hajunsa ja vuodattivat siellä juomauhrinsa.

and there they presented the provocation of their offering: there also they made their sweet savour, and poured out there their drink offerings.

29. Mutta minä sanoin heille: mihinkä pitää siis oleman sen kukkulan, johonka te menette? Ja siitä kutsutaan se kukkulaksi aina tähän päivään asti.

29. Then I said unto them, What is the high place whereunto ye go? And the name thereof is called Bamah unto this day.

30. Sentähden sano Israelin huoneelle: näin sanoo Herra, Herra: te saastutatte itsenne teidän isäinne menoissa, ja teette huorin heidän kauhistustensa kanssa;

30. Wherefore say unto the house of Israel, Thus saith the Lord GOD; Are ye polluted after the manner of your fathers? and commit ye whoredom after their abominations?

31. Ja saastutatte itsenne teidän epäjumalissanne, joille te uhraatte teidän lahjanne, ja poltatte teidän poikanne tulessa hamaan tähän päivään asti: ja minun pitäis antaman teille vastausta, sinä Israelin huone? Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: en tahdo minä vastausta antaa teille.

31. For when ye offer your gifts, when ye make your sons to pass through the fire, ye pollute yourselves with all your idols, even unto this day: and shall I be enquired of by you, O house of Israel? As I live, saith the Lord GOD, I will not be enquired of by you.

32. Ja se mikä tulee teidän mieleenne, ei siitä pidä mitään oleman: että te sanotte: me tahdomme tehdä niinkuin pakanat ja muut kansat maakunnissa, ja palvella kantoja ja kiviä.

32. And that which cometh into your mind shall not be at all, that ye say, We will be as the heathen, as the families of the countries, to serve wood and stone.

33. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, minä tahdon hallita teitä väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella, ja vuodatetulla hirmuisuudella.

33. As I live, saith the Lord GOD, surely with a mighty hand, and with a stretched out arm, and with fury poured out, will I rule over you:

34. Ja tahdon johdattaa teitä pois kansoista, ja koota teitä niistä maakunnista, joihinka te hajoitetut olette, väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella, ja vuodatetulla hirmuisuudella.

34. And I will bring you out from the people, and will gather you out of the countries wherein ye are scattered, with a mighty hand, and with a stretched out arm, and with fury poured out.

35. Ja tahdon teidän antaa tulla kansain korpeen, ja olla siellä oikeudella teidän kanssanne, kasvoista niin kasvoihin.

35. And I will bring you into the wilderness of the people, and there will I plead with you face to face.

36. Niinkuin minä teidän isäinne kanssa Egyptin maan korvessa oikeudella olin: juuri sillä tavalla tahdon minä olla oikeudella teidän kanssanne, sanoo Herra, Herra.

36. Like as I pleaded with your fathers in the wilderness of the land of Egypt, so will I plead with you, saith the Lord GOD.

37. Minä tahdon antaa teidän tulla vitsan alle, ja johdattaa teitä liiton siteellä.

37. And I will cause you to pass under the rod, and I will bring you into the bond of the covenant:

38. Ja tahdon perata pois vastahakoiset ja minusta luopuvaiset teidän seastanne. Ja tosin minä tahdon johdattaa heitä ulos asumamaastansa, ja en anna heitä

38. And I will purge out from among you the rebels, and them that transgress against me: I will bring them forth out of the country where they sojourn, and they shall not enter

tulla Israelin maalle, että teidän tietämän pitää, että minä olen Herra.

into the land of Israel: and ye shall know that I am the LORD.

39. Sentähden te, Israelin huone, näin sanoo Herra, Herra: ettette kuitenkaan tahdo kuulla minua, niin tehkäät niinkuin teille kelpaa, ja jokainen teitä palvelkaan epäjumalaansa tästäkin lähin; mutta minun pyhä nimeni antakaat tästäedes pilkkaamatta olla teidän uhreissanne ja epäjumalissanne.

39. As for you, O house of Israel, thus saith the Lord GOD; Go ye, serve ye every one his idols, and hereafter also, if ye will not hearken unto me: but pollute ye my holy name no more with your gifts, and with your idols.

40. Sillä näin sanoo Herra, Herra: minun pyhällä vuorellani, korkialla Israelin vuorella, siellä pitää koko Israelin huone ja kaikki, jotka maakunnassa ovat, palveleman minua; siellä pitää heidän minulle oleman otolliset, ja siellä minä tahdon anoa teiltä ylennysuhria ja teidän uhrinne esikoista kaiken sen kanssa, jolla te minua pyhitätte.

40. For in mine holy mountain, in the mountain of the height of Israel, saith the Lord GOD, there shall all the house of Israel, all of them in the land, serve me: there will I accept them, and there will I require your offerings, and the firstfruits of your oblations, with all your holy things.

41. Te olette minulle otolliset makialla savulla, kuin minä annan teidän tulla pois kansoista, ja kokoon teitä siitä maasta, kuhunka te hajoitetut olette, ja pyhitän itseni teissä, pakanain edessä.

41. I will accept you with your sweet savour, when I bring you out from the people, and gather you out of the countries wherein ye have been scattered; and I will be sanctified in you before the heathen.

42. Ja teidän pitää ymmärtämän, että

42. And ye shall know that I am the

minä olen Herra, koska minä olen antanut teidän tulla Israelin maalle, siihen maahan, josta minä nostin käteni, että minun piti teidän isillenne sen antaman.

LORD, when I shall bring you into the land of Israel, into the country for the which I lifted up mine hand to give it to your fathers.

43. Siellä pitää teidän muistaman teidän menonne ja kaikki teidän tekonne, joilla te itsenne saastuttaneet olette, ja teidän pitää suuttman itseenne kaiken teidän pahuutenne tähden, jonka te tehneet olette.

43. And there shall ye remember your ways, and all your doings, wherein ye have been defiled; and ye shall lothe yourselves in your own sight for all your evils that ye have committed.

44. Ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, koska minä teen teidän kanssanne minun nimeni tähden, ja ei teidän pahan menonne ja vahingollisen työnne jälkeen, sinä Israelin huone, sanoo Herra, Herra.

44. And ye shall know that I am the LORD, when I have wrought with you for my name's sake, not according to your wicked ways, nor according to your corrupt doings, O ye house of Israel, saith the Lord GOD.

45. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

45. Moreover the word of the LORD came unto me, saying,

46. Sinä, ihmisen poika, aseta kasvos oikian käden puoleen, ja pisaroitse lounaan puoleen, ja ennusta metsää vastaan, kedolla lounaan päin,

46. Son of man, set thy face toward the south, and drop thy word toward the south, and prophesy against the forest of the south field;

47. Ja sano lounaan puoliselle metsälle: kuule Herran sanaa: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinussa tulen sytyttää, sen

47. And say to the forest of the south, Hear the word of the LORD; Thus saith the Lord GOD; Behold, I will kindle a fire in thee, and it shall

pitää sekä tuoreet että kuivat puut polttaman, ettei hänen ankaraa liekkiänsä taideta sammuttaa, vaan kaikki pitää poltettaman, mitä lounaasta pohjaan käsin on.

48. Ja kaikki liha pitää näkemän, että minä Herra sen sytyttänyt olen; ja ei pidä sitä sammutettaman.

49. Ja minä sanoin: ah! Herra, Herra, he sanovat minusta: tämä puhuu paljaita tapauksia.

devour every green tree in thee, and every dry tree: the flaming flame shall not be quenched, and all faces from the south to the north shall be burned therein.

48. And all flesh shall see that I the LORD have kindled it: it shall not be quenched.

49. Then said I, Ah Lord GOD! they say of me, Doth he not speak parables?

21 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

2. Sinä, ihmisen poika, aseta kasvos Jerusalemia vastaan, ja ennusta Israelin maata vastaan.

3. Ja sano Israelin maalle: näin sanoo Herra: katso, minä tahdon sinun kimppuus, minä tahdon vetää miekkani tupesta ulos, ja tahdon sinussa hävittää sekä hurskaat että väärät.

4. Että minä sinussa sekä hurskaat että väärät hävitän, niin minun

1. And the word of the LORD came unto me, saying,

2. Son of man, set thy face toward Jerusalem, and drop thy word toward the holy places, and prophesy against the land of Israel,

3. And say to the land of Israel, Thus saith the LORD; Behold, I am against thee, and will draw forth my sword out of his sheath, and will cut off from thee the righteous and the wicked.

4. Seeing then that I will cut off from thee the righteous and the wicked,

miekkani tupesta lähtee kaiken lihan päälle etelästä niin pohjoiseen asti.

5. Ja kaikki liha pitää ymmärtämän, että minä Herra olen vetänyt minun miekkani tupesta ulos; ja ei pidä enään siihen pistettämän.

6. Ja sinä, ihmisen poika, huokaa siihenasti että lantees pakottavat ja kipiäksi tulevat: ja sinun pitää huokaaman, niin että he näkevät sen:

7. Ja kuin he sinulle sanovat: mitäs huokailet? pitää sinun sanoman: sen huudon tähden, joka tulee, jota kaikki sydämet hämmästyvät, ja kaikki kädet putoovat alas, kaikki rohkeus tulee pois, ja kaikki polvet niinkuin vedet vuotavat: katso, se tulee ja tapahtuu, sanoo Herra, Herra.

8. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

9. Sinä, ihmisen poika, ennusta ja sano: näin sanoo Herra: sano: miekka, miekka on teroitettu ja myös hiottu.

10. Se on teroitettu teurastamaan, se on hiottu välkkymään. Kuinka me

therefore shall my sword go forth out of his sheath against all flesh from the south to the north:

5. That all flesh may know that I the LORD have drawn forth my sword out of his sheath: it shall not return any more.

6. Sigh therefore, thou son of man, with the breaking of thy loins; and with bitterness sigh before their eyes.

7. And it shall be, when they say unto thee, Wherefore sighest thou? that thou shalt answer, For the tidings; because it cometh: and every heart shall melt, and all hands shall be feeble, and every spirit shall faint, and all knees shall be weak as water: behold, it cometh, and shall be brought to pass, saith the Lord GOD.

8. Again the word of the LORD came unto me, saying,

9. Son of man, prophesy, and say, Thus saith the LORD; Say, A sword, a sword is sharpened, and also furbished:

10. It is sharpened to make a sore slaughter; it is furbished that it may

taidamme iloita? minun poikani vitsa katsoo kaikki puut ylön.

glitter: should we then make mirth? it contemneth the rod of my son, as every tree.

11. Mutta hän on miekan hiottaa antanut, että se käteen otettaman pitää: miekka on teroitettu ja se on hiottu, tappajan käteen annettaa.

11. And he hath given it to be furbished, that it may be handled: this sword is sharpened, and it is furbished, to give it into the hand of the slayer.

12. Huuda ja ulvo sinä, ihmisen poika, sillä se tapahtuu minun kansalleni ja kaikille Israelin haltioille; pelko miekan tähden pitää minun kansani tykönä oleman; sentähden lyö reisiäs.

12. Cry and howl, son of man: for it shall be upon my people, it shall be upon all the princes of Israel: terrors by reason of the sword shall be upon my people: smite therefore upon thy thigh.

13. Sillä hän on heitä koetellut; vaan mitä se auttaa, jollei ylenkatsova vitsa tule, sanoo Herra, Herra.

13. Because it is a trial, and what if the sword contemn even the rod? it shall be no more, saith the Lord GOD.

14. Ja sinä ihmisen poika, ennusta ja lyö käsiäs yhteen; sillä miekka pitää kaksinkertaisesti, vielä kolminkertaisestikin tuleman, murhamiekka, suuren tapon miekka, niin että se myös käy lävitse heidän sisimäisiin kammioihinsa.

14. Thou therefore, son of man, prophesy, and smite thine hands together, and let the sword be doubled the third time, the sword of the slain: it is the sword of the great men that are slain, which entereth into their privy chambers.

15. Minä annan sen miekan helistä, että sydämet pitää hämmästymän, ja monta pitää kaatuman kaikissa heidän porteissansa: voi kuin se välkkyy, ja

15. I have set the point of the sword against all their gates, that their heart may faint, and their ruins be multiplied: ah! it is made bright, it is

on hiottu tappamaan!
16. Yhdistä sinus, lyö oikialle ja vasemmalle puolelle, mitä edessäs on.

17. Sillä minä tahdon myös käsilläni yhteen lyödä siitä, ja antaa minun vihani mennä: minä Herra olen sen puhunut.
18. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
19. Ja sinä, ihmisen poika, tee kaksi tietä, joita myöten Babelin kuninkaan miekka tuleman pitää, mutta ne molemmat pitää tuleman yhdeltä maalta; ja pane viitta tien haaraan kaupunkia päin,
20. Ja tee tie miekan tulla Ammonin lasten Rabbatiin ja Juudan vahvaan kaupunkiin, Jerusalemiin.

21. Sillä Babelin kuningas laittaa itsensä ensimmäiseksi kahden tien haaraan, tietämään tietäjältä, ampumaan nuolella arvosta, epäjumalilta kysymään, maksaan katsomaan.
22. Niin pitää arpa lankeeman hänen oikialle puolellensa Jerusalemia päin,

wrapped up for the slaughter.
16. Go thee one way or other, either on the right hand, or on the left, whithersoever thy face is set.
17. I will also smite mine hands together, and I will cause my fury to rest: I the LORD have said it.

18. The word of the LORD came unto me again, saying,
19. Also, thou son of man, appoint thee two ways, that the sword of the king of Babylon may come: both twain shall come forth out of one land: and choose thou a place, choose it at the head of the way to the city.
20. Appoint a way, that the sword may come to Rabbath of the Ammonites, and to Judah in Jerusalem the defenced.
21. For the king of Babylon stood at the parting of the way, at the head of the two ways, to use divination: he made his arrows bright, he consulted with images, he looked in the liver.

22. At his right hand was the divination for Jerusalem, to appoint

ja hän antaa sinne viedä sota-aseita, ja läven (muuriin) avata, murhaamaan, suurella äänellä huutamaan, panemaan sota-aseita porttien eteen, tekemään saartoa ja rakentamaan multaseiniä.

captains, to open the mouth in the slaughter, to lift up the voice with shouting, to appoint battering rams against the gates, to cast a mount, and to build a fort.

23. Vaan se näkyy heille heidän silmäinsä edessä turhaksi aavistukseksi, vaikka he valan heidän edessänsä vannoisivat: mutta hän muistaa heidän pahaa tekoansa, että he kiinni otettaisiin.

23. And it shall be unto them as a false divination in their sight, to them that have sworn oaths: but he will call to remembrance the iniquity, that they may be taken.

24. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: että teidän pahat työnne ovat muistetut, ja teidän kovakorvaisuutenne ilmi on, että teidän syntinne nähdään kaikissa teidän töissänne; ja että teitä muistetaan, pitää te käsillä kiinni otettaman.

24. Therefore thus saith the Lord GOD; Because ye have made your iniquity to be remembered, in that your transgressions are discovered, so that in all your doings your sins do appear; because, I say, that ye are come to remembrance, ye shall be taken with the hand.

25. Ja sinä paha ja jumalatoin Israelin päämies, jonka päivä lähestyy, koska pahat työt loppuneet ovat.

25. And thou, profane wicked prince of Israel, whose day is come, when iniquity shall have an end,

26. Näin sanoo Herra, Herra: pane kuninkaan lakki pois, ja ota kruunu pois; sillä ei niitä pidä siellä enään oleman; alennettu pitää ylennettämän, ja korkia

26. Thus saith the Lord GOD; Remove the diadem, and take off the crown: this shall not be the same: exalt him that is low, and abase him that is high.

alennettaman.

27. Minä tahdon sen (kruunun) tyhjäksi, tyhjäksi, tyhjäksi tehdä; ei sen myös pidä oleman siihenasti kuin se tulee, jonka sen saaman pitää, hänelle minä sen annan.

27. I will overturn, overturn, overturn, it: and it shall be no more, until he come whose right it is; and I will give it him.

28. Ja sinä, ihmisen poika, ennusta ja sano: näin sanoo Herra, Herra, Ammonin lapsista ja heidän häväistyksestänsä; sano siis: miekka, miekka on vedetty tappamaan, se on hiottu surmaamaan ja että se on niin välkkyy;

28. And thou, son of man, prophesy and say, Thus saith the Lord GOD concerning the Ammonites, and concerning their reproach; even say thou, The sword, the sword is drawn: for the slaughter it is furbished, to consume because of the glittering:

29. Ettäs petollisia näkyjä sinulles sanoa annat, ja valhetta ennustaa; että sinä myös hyljättäisiin jumalattomain tapettujen sekaan, joiden päivä tuli, koska pahat työt loppuneet olivat.

29. Whiles they see vanity unto thee, whiles they divine a lie unto thee, to bring thee upon the necks of them that are slain, of the wicked, whose day is come, when their iniquity shall have an end.

30. Ja vaikka se tuppeensa jälleen pistettäisiin, niin minä kuitenkin tuomitsen sinun siinä paikassa, kussas luotu olet, ja siinä maassa, kussas syntynyt olet;

30. Shall I cause it to return into his sheath? I will judge thee in the place where thou wast created, in the land of thy nativity.

31. Ja tahdon vuodattaa minun vihani sinun päälles, minä tahdon minun hirmuisuuteni tulen sinun päälles puhaltaa, ja tahdon antaa sinun

31. And I will pour out mine indignation upon thee, I will blow against thee in the fire of my wrath, and deliver thee into the hand of

kiukkuisten miesten käsiin, jotka hukuttamaan tottuneet ovat, jotka polttaa ja hukuttaa taitavat.

brutish men, and skilful to destroy.

32. Sinun pitää tulen ruaksi tuleman, ja sinun veres maalla vuodatettaman, ja ei sinua pidä enään muistettaman; sillä minä Herra olen sen puhunut.

32. Thou shalt be for fuel to the fire; thy blood shall be in the midst of the land; thou shalt be no more remembered: for I the LORD have spoken it.

22 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. Moreover the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä, ihmisen poika, etkös tahdo nuhdella, etkös tahdo nuhdella murhakaupunkia ja hänelle näyttää kaikkia hänen kauhistuksiansa?

2. Now, thou son of man, wilt thou judge, wilt thou judge the bloody city? yea, thou shalt shew her all her abominations.

3. Sano: näin sanoo Herra, Herra: o sinä kaupunki, joka omais veren vuodatat, että sinun aikas tulis, ja sinä, joka epäjumalia tykönäs teet, ettäs itses saastuttaisit!

3. Then say thou, Thus saith the Lord GOD, The city sheddeth blood in the midst of it, that her time may come, and maketh idols against herself to defile herself.

4. Sinä teet itses vikapääksi siihen vereen, jota vuodatat, ja saastutat itses jumalissa, joita teet; näillä sinä joudutat sinun päiväs, ja saatat, että sinun vuotes tuleman pitää; sentähden tahdon minä sinun

4. Thou art become guilty in thy blood that thou hast shed; and hast defiled thyself in thine idols which thou hast made; and thou hast caused thy days to draw near, and art come even unto thy years: therefore have I made thee

nauruksi tehdä pakanain seassa, ja saattaa pilkaksi kaikissa maakunnissa.

5. Sekä läsnä että kaukana pitää heidän sinua sylkemän, että sinun häpiällisen sanoman ja suuren vaivan kärsimän pitää.

6. Katso, Israelin päämiehet ovat kukin väkevä sinussa verta vuodattamaan.

7. Isänsä ja äitinsä he katsovat ylön sinussa: muukalaisille he väkivaltaa ja vääryyttä tekevät; orpoja ja leskiä he sortavat sinussa.

8. Sinä katsot minun pyhyyteni ylön, ja turmelet minun sabbatini.

9. Pettäjät ovat sinussa verta vuodattamaan; he syövät vuorilla, ja tekevät ylöllistä sinussa.

10. He paljastavat isänsä hävyn sinussa, ja vaivaavat saastaisia vaimoja heidän taudissansa,

11. Ja tekevät kauheutta lähimmäisensä vaimon kanssa: he häpäisevät omat miniänsä

a reproach unto the heathen, and a mocking to all countries.

5. Those that be near, and those that be far from thee, shall mock thee, which art infamous and much vexed.

6. Behold, the princes of Israel, every one were in thee to their power to shed blood.

7. In thee have they set light by father and mother: in the midst of thee have they dealt by oppression with the stranger: in thee have they vexed the fatherless and the widow.

8. Thou hast despised mine holy things, and hast profaned my sabbaths.

9. In thee are men that carry tales to shed blood: and in thee they eat upon the mountains: in the midst of thee they commit lewdness.

10. In thee have they discovered their fathers' nakedness: in thee have they humbled her that was set apart for pollution.

11. And one hath committed abomination with his neighbour's wife; and another hath lewdly defiled his

ilkivaltaisesti, he tekevät väkivaltaa omille sisarillensa, isäinsä tyttärille.

12. He ottavat lahjoja sinussa, verta vuodattaaksensa; sinä otat koron ja voiton, ja ahnehdit lähimmäiseltäs väkivallalla, ja näin unohdat minun, sanoo Herra, Herra.

13. Katso, minä lyön käsiäni yhteen sinun ahneutes tähden, jotas tehnyt olet, ja sen veren tähden, joka sinussa vuodatettu on.

14. Mutta luuletkos sinun sydämes voivan kärsiä, ja sinun kätes kestää niinä päivinä kuin minä sinulle tekevä olen? Minä Herra olen sen puhunut, minä myös teen sen.

15. Ja tahdon sinun hajoittaa pakanain sekaan ja ajaa sinun maakuntiin, ja tahdon sinun saastaisuutes lopettaa;

16. Niin että sinä pakanain seassa pitää kirottuna pidettämän, ja sinun pitää ymmärtämän minun olevan Herra.

17. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

daughter in law; and another in thee hath humbled his sister, his father's daughter.

12. In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast taken usury and increase, and thou hast greedily gained of thy neighbours by extortion, and hast forgotten me, saith the Lord GOD.

13. Behold, therefore I have smitten mine hand at thy dishonest gain which thou hast made, and at thy blood which hath been in the midst of thee.

14. Can thine heart endure, or can thine hands be strong, in the days that I shall deal with thee? I the LORD have spoken it, and will do it.

15. And I will scatter thee among the heathen, and disperse thee in the countries, and will consume thy filthiness out of thee.

16. And thou shalt take thine inheritance in thyself in the sight of the heathen, and thou shalt know that I am the LORD.

17. And the word of the LORD came unto me, saying,

18. Sinä, ihmisen poika, Israelin huone on minulle karreksi tullut; kaikki heidän vaskensa, tinansa, rautansa ja lyijynsä on ahjossa hopian karreksi tullut.

19. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: että te kaikki olette karreksi tulleet, sentähden katso, minä kokoon teidät Jerusalemiin.

20. Niinkuin hopia, vaski, rauta, lyijy ja tina ahjoon kootaan, että tuli sen alle puhallettaisiin ja ne sulaisivat: niin tahdon minä vihassani ja hirmuisuudessani koota, panna sisälle ja sulata teitä.

21. Ja minä tahdon koota teidät, ja minun vihani tulen teidän seassanne puhaltaa, että te siellä sulaisitte.

22. Niinkuin hopia ahjossa sulaa, niin teidän pitää myös siinä sulaman; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä Herra olen vuodattanut vihani teidän päällenne.

23. Ja Herram sana tapahtui minulle ja sanoi:

24. Sinä, ihmisen poika, sano heille: sinä olet se maa, joka ei ole

18. Son of man, the house of Israel is to me become dross: all they are brass, and tin, and iron, and lead, in the midst of the furnace; they are even the dross of silver.

19. Therefore thus saith the Lord GOD; Because ye are all become dross, behold, therefore I will gather you into the midst of Jerusalem.

20. As they gather silver, and brass, and iron, and lead, and tin, into the midst of the furnace, to blow the fire upon it, to melt it; so will I gather you in mine anger and in my fury, and I will leave you there, and melt you.

21. Yea, I will gather you, and blow upon you in the fire of my wrath, and ye shall be melted in the midst thereof.

22. As silver is melted in the midst of the furnace, so shall ye be melted in the midst thereof; and ye shall know that I the LORD have poured out my fury upon you.

23. And the word of the LORD came unto me, saying,

24. Son of man, say unto her, Thou art the land that is not cleansed, nor

puhdistettu, niinkuin se, joka ei sadetta saa vihan ajalla.

25. Prophetat, jotka siellä ovat, ovat vannoneet heitänsä yhteen, niinkuin kiljuva jalopeura, kuin se saaliin saa; he syövät sieluja, tempaavat tavaran ja rahan, ja tekevät sinne paljon leskiä.

26. Heidän pappinsa rikkovat minun lakini, ja turmelevat minun pyhäni; ei he pidä pyhäin ja saastaisten välillä eroitusta, eikä opeta mikä puhdas ja saastainen on, eikä tottele minun sabbatiani, ja minä saastutetaan heidän seassansa.

27. Heidän päämiehensä heidän seassansa ovat niinkuin raatelevaiset sudet, verta vuodattamaan ja sieluja surmaamaan ahneutensa tähden.

28. Ja heidän prophetansa sivuvat heitä sekoittamattomalla kalkilla, saarnaavat turhuutta, ja ennustavat heille valheita, ja sanovat: näin sanoo Herra, Herra; vaikka ei Herra sitä puhunut olekaan.

29. Maan kansa tekee väkivaltaa, ja

rained upon in the day of indignation.

25. There is a conspiracy of her prophets in the midst thereof, like a roaring lion ravening the prey; they have devoured souls; they have taken the treasure and precious things; they have made her many widows in the midst thereof.

26. Her priests have violated my law, and have profaned mine holy things: they have put no difference between the holy and profane, neither have they shewed difference between the unclean and the clean, and have hid their eyes from my sabbaths, and I am profaned among them.

27. Her princes in the midst thereof are like wolves ravening the prey, to shed blood, and to destroy souls, to get dishonest gain.

28. And her prophets have daubed them with untempered morter, seeing vanity, and divining lies unto them, saying, Thus saith the Lord GOD, when the LORD hath not spoken.

29. The people of the land have used

he ryöstävät ryövyydellä ja sortavat köyhän ja raadollisen, ja tekevät muukalaiselle väkivaltaa ja vääryyttä.

30. Minä etsin heidän seassansa sitä miestä, joka aidan panis ja seisois veräjällä minun edessäni, etten minä maata turmelisi; mutta en minä ketään löytänyt.
31. Sentähden vuodatan minä vihani heidän päällensä, ja hirmuisuuteni tulella minä lopetan heidät, ja annan heidän tiensä heidän päänsä päälle, sanoo Herra, Herra.

oppression, and exercised robbery, and have vexed the poor and needy: yea, they have oppressed the stranger wrongfully.
30. And I sought for a man among them, that should make up the hedge, and stand in the gap before me for the land, that I should not destroy it: but I found none.
31. Therefore have I poured out mine indignation upon them; I have consumed them with the fire of my wrath: their own way have I recompensed upon their heads, saith the Lord GOD.

23 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
2. Sinä, ihmisen poika, kaksi vaimoa oli yhden äidin tytärtä:
3. Nämät tekivät huorin Egyptissä, he tekivät huorin nuoruudessansa; siellä antoivat he pidellä rintojansa, ja taputellla neitsyytensä nisiä.

4. Suuremman nimi oli Ohola, ja

1. The word of the LORD came again unto me, saying,
2. Son of man, there were two women, the daughters of one mother:
3. And they committed whoredoms in Egypt; they committed whoredoms in their youth: there were their breasts pressed, and there they bruised the teats of their virginity.
4. And the names of them were

hänen sisarensa Oholiba. Ja minä otin heidät aviokseni, ja he synnyttivät poikia ja tyttäriä. Ja Ohola kutsuttiin Samariaksi ja Oholiba Jerusalemiksi.

Aholah the elder, and Aholibah her sister: and they were mine, and they bare sons and daughters. Thus were their names; Samaria is Aholah, and Jerusalem Aholibah.

5. Ohola teki huorin, kuin minä hänen ottanut olin, ja rakasti värtämiehiänsä Assyrialaisia, jotka hänen tykönsä tulivat:

5. And Aholah played the harlot when she was mine; and she doted on her lovers, on the Assyrians her neighbours,

6. Silkillä vaatetettuja päämiehiä ja esimiehiä, kaikkia nuoria ihanaisia miehiä, hevosmiehiä, jotka hevosilla ajoivat;

6. Which were clothed with blue, captains and rulers, all of them desirable young men, horsemen riding upon horses.

7. Ja makasi kaikkein nuorten miesten kanssa Assyriasta, ja saastutti itsensä kaikkiin heidän jumaliinsa, kussa ikänä hän jonkun osasi.

7. Thus she committed her whoredoms with them, with all them that were the chosen men of Assyria, and with all on whom she doted: with all their idols she defiled herself.

8. Vielä sitte ei hän hyljännyt huoruuttansa Egyptin kanssa; että he hänen kanssansa maanneet olivat hänen nuoruudessansa, ja jotka hänen neitsyytensä nisiä taputtelleet, ja suuressa huoruudessa hänen kanssansa olleet olivat.

8. Neither left she her whoredoms brought from Egypt: for in her youth they lay with her, and they bruised the breasts of her virginity, and poured their whoredom upon her.

9. Sentähden minä hylkäsin hänet värtämiestensä käsiin, Assurin lasten käsiin, joita hän himostansa rakasti.

9. Wherefore I have delivered her into the hand of her lovers, into the hand of the Assyrians, upon whom she

doted.

10. He paljastivat hänen häpynsä, ja ottivat hänen poikansa ja tyttärensä pois, mutta hänen he miekalla tappoivat. Ja sanoma kuului vaimoin seassa, että tämä rangaistus oli.

10. These discovered her nakedness: they took her sons and her daughters, and slew her with the sword: and she became famous among women; for they had executed judgment upon her.

11. Mutta kuin Oholiba, hänen sisarensa, sen näki, syttyi se rakkaudesta pahemmin kuin toinen, ja teki enemmin huorin kuin hänen sisarensa huoruus oli.

11. And when her sister Aholibah saw this, she was more corrupt in her inordinate love than she, and in her whoredoms more than her sister in her whoredoms.

12. Ja rakasti Assurin lapsia, päämiehiä ja esimiehiä, jotka hänen tykönsä tulivat kauniisti vaatetettuna, hevosmiehiä, jotka hevosilla ajoivat, kaikkia nuoria ihanaisia miehiä.

12. She doted upon the Assyrians her neighbours, captains and rulers clothed most gorgeously, horsemen riding upon horses, all of them desirable young men.

13. Silloin minä näin, että he molemmat yhdellä tavalla itsensä saastuttaneet olivat.

13. Then I saw that she was defiled, that they took both one way,

14. Mutta tämä teki vielä enemmin huorin; sillä kuin hän näki punaisella maalilla maalatuita miehiä seinissä, Kaldealaisten kuvia,

14. And that she increased her whoredoms: for when she saw men pourtrayed upon the wall, the images of the Chaldeans pourtrayed with vermilion,

15. Kupeista vyötetyitä ja kirjavat lakit heidän päässänsä, jotka kaikki olivat nähdä niinkuin päämiehet, niinkuin

15. Girded with girdles upon their loins, exceeding in dyed attire upon their heads, all of them princes to look

Babelin lapset ja Kaldealaiset pitävät isänsä maalla,

to, after the manner of the Babylonians of Chaldea, the land of their nativity:

16. Syttyi hän heihin niin pian kuin hän näki heidät, ja hän lähetti sanansaattajat heidän tykönsä Kaldeaan.

16. And as soon as she saw them with her eyes, she doted upon them, and sent messengers unto them into Chaldea.

17. Kuin nyt Babelin lapset hänen tykönsä tulivat, häntä makaaman hekumassansa, saastuttivat he hänen huoruudellansa; ja se saastutti itsensä heidän kanssansa, niin että hän heihin suuttui.

17. And the Babylonians came to her into the bed of love, and they defiled her with their whoredom, and she was polluted with them, and her mind was alienated from them.

18. Ja kuin hänen huoruutensa ja häpiänsä niin peräti ilmituli, suutuin minä myös häneen, niinkuin minä hänen sisareensa suuttunut olin.

18. So she discovered her whoredoms, and discovered her nakedness: then my mind was alienated from her, like as my mind was alienated from her sister.

19. Mutta hän teki aina enemmän huorin ja muisti nuoruutensa aikaa, jona hän Egyptissä huorin tehnyt oli.

19. Yet she multiplied her whoredoms, in calling to remembrance the days of her youth, wherein she had played the harlot in the land of Egypt.

20. Ja syttyi himoon heidän jalkavaimoinsa kanssa, joiden liha on niinkuin aasien liha, ja heidän himonsa niinkuin hevosten himo.

20. For she doted upon their paramours, whose flesh is as the flesh of asses, and whose issue is like the issue of horses.

21. Ja sinä teit häpiäs, niinkuin nuoruudessas, kuin Egyptissä sinun

21. Thus thou calledst to remembrance the lewdness of thy

rintaas pideltiin, ja sinun nuoruutes nisiä taputeltiin.

22. Sentähden, Oholiba, näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun värtämiehes, joihinkas suuttunut olet, kehoittaa sinua vastaan, ja tahdon heitä tuoda joka taholta sinua vastaan:

23. Babelin lapset ja kaikki Kaldealaiset, päämiehet, herrat ja valtamiehet, ja kaikki Assyrialaiset heidän kanssansa, kauniit, nuoret miehet, kaikki päämiehet ja esimiehet, valtamiehet, ja ylimmäiset, ja kaikkinaiset hevosmiehet.

24. Ja he tulevat valmistettuna sinun päälles vaunuilla ja rattailla ja suurella väen joukolla, ja piirittävät sinun keihäillä, kilvillä ja rautalakeilla joka taholta. Niiden haltuun minä oikeuden annan, että he sinun tuomitsevat lakinsa jälkeen.

25. Minä annan minun kiivauteni tulla sinun päälles, että he armottomasti sinun kanssas toimittavat; heidän pitää sinun nenäs ja korvas leikkaaman, ja mitä jää, pitää miekalla

youth, in bruising thy teats by the Egyptians for the paps of thy youth.

22. Therefore, O Aholibah, thus saith the Lord GOD; Behold, I will raise up thy lovers against thee, from whom thy mind is alienated, and I will bring them against thee on every side;

23. The Babylonians, and all the Chaldeans, Pekod, and Shoa, and Koa, and all the Assyrians with them: all of them desirable young men, captains and rulers, great lords and renowned, all of them riding upon horses.

24. And they shall come against thee with chariots, wagons, and wheels, and with an assembly of people, which shall set against thee buckler and shield and helmet round about: and I will set judgment before them, and they shall judge thee according to their judgments.

25. And I will set my jealousy against thee, and they shall deal furiously with thee: they shall take away thy nose and thine ears; and thy remnant shall fall by the sword: they shall take thy

lankeeman. Heidän pitää sinun poikas ja tyttäres ottaman pois, ja tähteet pitää poltettaman tulella.

sons and thy daughters; and thy residue shall be devoured by the fire.

26. Heidän pitää sinun vaattees riisuman, ja sinun kaunistukses ottaman pois.

26. They shall also strip thee out of thy clothes, and take away thy fair jewels.

27. Näin minä tahdon sinun haureutes ja sinun huoruutes Egyptin maasta lopettaa, ettes enää silmiäs nosta heidän peräänsä, etkä Egyptiä enää muistaman pidä.

27. Thus will I make thy lewdness to cease from thee, and thy whoredom brought from the land of Egypt: so that thou shalt not lift up thine eyes unto them, nor remember Egypt any more.

28. Sillä näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun niiden haltuun antaa, joita vihaat, ja joihin suuttunut olet.

28. For thus saith the Lord GOD; Behold, I will deliver thee into the hand of them whom thou hatest, into the hand of them from whom thy mind is alienated:

29. Ne pitää sinulle tekemän niinkuin viholliset, ja ottaman kaikki, mitäs koonnut olet, ja sinut alastomaksi ja paljaaksi jättämän, että sinun saastainen häpiäs ilmi tulis sinun haureutes ja huoruutes kanssa.

29. And they shall deal with thee hatefully, and shall take away all thy labour, and shall leave thee naked and bare: and the nakedness of thy whoredoms shall be discovered, both thy lewdness and thy whoredoms.

30. Näitä pitää heidän sinulle tekemän sinun huoruutes tähden, jota sinä pakanain kanssa tehnyt olet, joiden jumalissa sinä itses saastuttanut olet.

30. I will do these things unto thee, because thou hast gone a whoring after the heathen, and because thou art polluted with their idols.

31. Sinä olet käynyt sisares tietä,

31. Thou hast walked in the way of

sentähden annan minä myös hänen maljansa sinun kätees.
32. Näin sanoo Herra, Herra: sinun pitää juoman sisares maljan, syvän ja leviän; sinun pitää niin suureksi nauruksi ja pilkaksi tuleman, että se on ylönpalttinen.
33. Sinun pitää siitä väkevästä juomasta ja vaivasta itses juovuksiin juoman; sillä sinun sisares Samarian malja on vaivan ja hävityksen malja.
34. Sen sinun pitää puhtaaksi juoman, ja lyömän sen kappaleiksi, ja sinun rintas repimän rikki; sillä minä olen sen puhunut, sanoo Herra, Herra.

35. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: ettäs minun unhottanut ja minun selkäs taa heittänyt olet, niin kanna nyt sinun haureuttas ja huoruuttas.
36. Ja Herra sanoi minulle: sinä ihmisen poika, etkö sinä Oholaa ja Oholibaa nuhdella tahdo? näytä heille heidän kauhistuksensa,
37. Kuinka he ovat huoruudessa olleet ja verta vuotaneet, ja avionsa rikkoneet epäjumalainsa kanssa; niin

thy sister; therefore will I give her cup into thine hand.
32. Thus saith the Lord GOD; Thou shalt drink of thy sister's cup deep and large: thou shalt be laughed to scorn and had in derision; it containeth much.
33. Thou shalt be filled with drunkenness and sorrow, with the cup of astonishment and desolation, with the cup of thy sister Samaria.
34. Thou shalt even drink it and suck it out, and thou shalt break the sherds thereof, and pluck off thine own breasts: for I have spoken it, saith the Lord GOD.
35. Therefore thus saith the Lord GOD; Because thou hast forgotten me, and cast me behind thy back, therefore bear thou also thy lewdness and thy whoredoms.
36. The LORD said moreover unto me; Son of man, wilt thou judge Aholah and Aholibah? yea, declare unto them their abominations;
37. That they have committed adultery, and blood is in their hands, and with their idols have they

myös lapsensa, jotka he minulle synnyttäneet olivat, polttivat he niille uhriksi.

38. Päällisiksi ovat he sen minulle tehneet, että he ovat silloin minun pyhäni saastuttaneet, ja minun sabbatini rikkoneet.

39. Sillä kuin he lapsensa epäjumalille tappaneet olivat, menivät he sinä päivänä minun pyhääni, sitä saastuttamaan; katso, niin ovat he minun huoneessani tehneet.

40. He ovat myös lähettäneet miesten perään, jotka kaukaisilta mailta tuleman piti; kuin sana oli lähetetty heidän tykönsä, niin katso, he tulivat; ja sinä pesit itse heidän tähtensä, ja voitelit silmäs ja kaunistit sinus kaunistuksella,

41. Ja istuit kauniilla vuoteella, jonka edessä pöytä oli valmistettu; ja sinä suitsutit ja uhrasit minun öljyni sen päällä.

42. Siellä oli suruttoman kansan ääni; ja paitsi niitä miehiä yhteisestä kansasta, tuotiin myös sinne Sabealaisia korvesta, jotka antoivat

committed adultery, and have also caused their sons, whom they bare unto me, to pass for them through the fire, to devour them.

38. Moreover this they have done unto me: they have defiled my sanctuary in the same day, and have profaned my sabbaths.

39. For when they had slain their children to their idols, then they came the same day into my sanctuary to profane it; and, lo, thus have they done in the midst of mine house.

40. And furthermore, that ye have sent for men to come from far, unto whom a messenger was sent; and, lo, they came: for whom thou didst wash thyself, paintedst thy eyes, and deckedst thyself with ornaments,

41. And satest upon a stately bed, and a table prepared before it, whereupon thou hast set mine incense and mine oil.

42. And a voice of a multitude being at ease was with her: and with the men of the common sort were brought Sabeans from the wilderness,

renkaita heidän käsiinsä ja kauniita seppeleitä heidän päähänsä.

which put bracelets upon their hands, and beautiful crowns upon their heads.

43. Mutta minä ajattelin: se on tottunut huoruuteen vanhuudesta, ei se taida lakata huoruudestansa.

43. Then said I unto her that was old in adulteries, Will they now commit whoredoms with her, and she with them?

44. Sillä hänen tykönsä mennään niikuin huoran tykö; juuri niin mennään Oholan ja Oholiban, hävyttömäin vaimoin tykö.

44. Yet they went in unto her, as they go in unto a woman that playeth the harlot: so went they in unto Aholah and unto Aholibah, the lewd women.

45. Sentähden hurskaat miehet rankaisevat heitä, niinkuin avionsa rikkojat ja veren vuodattajat rangaistaman pitää; sillä he ovat huorat, ja heidän kätensä on verta täynnä.

45. And the righteous men, they shall judge them after the manner of adulteresses, and after the manner of women that shed blood; because they are adulteresses, and blood is in their hands.

46. Näin sanoo Herra, Herra: vie suuri joukko heidän päällensä, ja anna heitä ryöstöksi ja saaliiksi,

46. For thus saith the Lord GOD; I will bring up a company upon them, and will give them to be removed and spoiled.

47. Jotka heidät kivittäisivät ja heidät miekoillansa pistäisivät lävitse, ja heidän poikansa ja tyttärensä surmaisivat, ja heidän huoneensa tulella polttaisivat.

47. And the company shall stone them with stones, and dispatch them with their swords; they shall slay their sons and their daughters, and burn up their houses with fire.

48. Näin minä tahdon huoruuden maalta lopettaa; että kaikki vaimot

48. Thus will I cause lewdness to cease out of the land, that all women

pitää oppiman, eikä tekemän senkaltaista haureutta.
49. Ja teidän haureutenne pannaan teidän päällenne, ja teidän pitää epäjumalainne syntiä kantaman, tietääksenne minun olevan Herran, Herran.

may be taught not to do after your lewdness.
49. And they shall recompense your lewdness upon you, and ye shall bear the sins of your idols: and ye shall know that I am the Lord GOD.

24 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle, yhdeksäntenä vuonna, kymmenentenä päivänä kymmenennestä kuusta, ja sanoi:
2. Sinä, ihmisen poika, kirjoita sinulles tämän päivän nimi, juuri tämä päivä; sillä Babelin kuningas on juuri tänäpäivänä Jerusalemia vastaan hankinnut.
3. Ja pane tottelemattoman kansan eteen vertaus, ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: pane pata ja valmista, ja pane siihen vettä.

4. Pane kappaleet siihen kokoon, kaikki ne parhaat kappaleet, reisi ja lapa; ja täytä se parhailla luukappaleilla.

1. Again in the ninth year, in the tenth month, in the tenth day of the month, the word of the LORD came unto me, saying,
2. Son of man, write thee the name of the day, even of this same day: the king of Babylon set himself against Jerusalem this same day.

3. And utter a parable unto the rebellious house, and say unto them, Thus saith the Lord GOD; Set on a pot, set it on, and also pour water into it:
4. Gather the pieces thereof into it, even every good piece, the thigh, and the shoulder; fill it with the choice bones.

5. Ota paras laumasta, ja tee valkia alle luukappaleita keittääkses; ja anna vahvasti kiehua, ja luukappaleet hyviä kypsyä.

5. Take the choice of the flock, and burn also the bones under it, and make it boil well, and let them seethe the bones of it therein.

6. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: voi murhakaupunkia! joka senkaltainen pata on, jossa ruoste riippuu kiinni, niin ettei sen ruoste tahdo eritä. Ota kappale kappaleen jälkeen siitä ulos, sillä ei tarvita siitä arpaa heittää.

6. Wherefore thus saith the Lord GOD; Woe to the bloody city, to the pot whose scum is therein, and whose scum is not gone out of it! bring it out piece by piece; let no lot fall upon it.

7. Sillä hänen verensä on siellä, joka paljaalle kalliolle pantu on, ja ei maan päälle vuodatettu, että se mullalla peitettäisiin.

7. For her blood is in the midst of her; she set it upon the top of a rock; she poured it not upon the ground, to cover it with dust;

8. Ja minä olen myös sentähden heidän antanut sen veren paljaalle kalliolle vuodattaa, ettei se peitettäisi, että viha tulis heidän päällensä, ja heille kostettaisiin.

8. That it might cause fury to come up to take vengeance; I have set her blood upon the top of a rock, that it should not be covered.

9. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: voi murhakaupunkia! jonka minä suureksi valkiaksi teen.

9. Therefore thus saith the Lord GOD; Woe to the bloody city! I will even make the pile for fire great.

10. Kanna vaivoin paljo puita, sytytä tuli, että liha kypsäksi tulis, ja pane hyvin yrttejä sen päälle, että luukappaleet palaisivat.

10. Heap on wood, kindle the fire, consume the flesh, and spice it well, and let the bones be burned.

11. Pane myös pata tyhjänä hiilille,

11. Then set it empty upon the coals

että se kuumaksi tulis, ja sen vaski palais, jos sen saastaisuus sulais, ja sen ruoste läksis.

thereof, that the brass of it may be hot, and may burn, and that the filthiness of it may be molten in it, that the scum of it may be consumed.

12. Vaan ruoste, ehkä se kuinka kovin poltetaan, ei tahdo lähteä, sillä se on aivan kovin ruostunut, se pitää tulessa sulattaman.

12. She hath wearied herself with lies, and her great scum went not forth out of her: her scum shall be in the fire.

13. Sinun saastaisuutes on sula ilkeys, että vaikka minä sinua mielelläni puhdistaisin, et kuitenkaan sinä tahdo itsiäs puhdistaa antaa; sinun saastaisuudestas et sinä tästedes enää taida puhdistettaa, siihenasti että minun hirmuisuuteni sinussa sammunut on.

13. In thy filthiness is lewdness: because I have purged thee, and thou wast not purged, thou shalt not be purged from thy filthiness any more, till I have caused my fury to rest upon thee.

14. Minä Herra olen sen puhunut; se pitää tuleman, minä tahdon tehdä, ja en viivyttää, en minä tahdo armahtaa, enkä kadu; vaan heidän pitää sinun tuomitseman, niinkuin sinä elänyt ja tehnyt olet, sanoo Herra, Herra.

14. I the LORD have spoken it: it shall come to pass, and I will do it; I will not go back, neither will I spare, neither will I repent; according to thy ways, and according to thy doings, shall they judge thee, saith the Lord GOD.

15. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

15. Also the word of the LORD came unto me, saying,

16. Sinä ihmisen poika, katso, minä tahdon sinulta silmäis himon ottaa pois rangaistuksen kautta; mutta ei

16. Son of man, behold, I take away from thee the desire of thine eyes with a stroke: yet neither shalt thou

sinun pidä valittaman, eikä itkemän, eikä kyyneleitä vuodattaman.

17. Salaa sinä mahdat huoata, mutta kuolleen valitusta ei sinun pidä pitämän, vaan sinun pitää kaunistukses paneman päälles, ja kengät jalkaas kenkimän; ei sinun pidä suutas peittämän, eikä murheellisten leipää syömän.

18. Ja kuin minä huomeneltain varhain kansalle puhuin, kuoli minulta ehtoona minun emäntäni. Ja minä tein toisena huomenna, kuin minulle käsketty oli.

19. Ja kansa sanoi minulle: etkös siis ilmoita meille, mitä tämä meille ennustaa, minkä sinä teet?

20. Ja minä sanoin heille: Herra on minun kanssani puhunut ja sanonut:

21. Sano Israelin huoneelle, että Herra näin sanoo: katso, minä tahdon minun pyhäni, teidän korkeimman lohdutuksenne, teidän silmäinne himon ja teidän sydämenne toivon saastuttaa; ja teidän poikanne ja tyttärenne, jotka teidän hylkäämän pitää, lankeevat miekan kautta.

22. Ja teidän täytyy tehdä, niinkuin

mourn nor weep, neither shall thy tears run down.

17. Forbear to cry, make no mourning for the dead, bind the tire of thine head upon thee, and put on thy shoes upon thy feet, and cover not thy lips, and eat not the bread of men.

18. So I spake unto the people in the morning: and at even my wife died; and I did in the morning as I was commanded.

19. And the people said unto me, Wilt thou not tell us what these things are to us, that thou doest so?

20. Then I answered them, The word of the LORD came unto me, saying,

21. Speak unto the house of Israel, Thus saith the Lord GOD; Behold, I will profane my sanctuary, the excellency of your strength, the desire of your eyes, and that which your soul pitieth; and your sons and your daughters whom ye have left shall fall by the sword.

22. And ye shall do as I have done: ye

minä tehnyt olen: teidän suutanne ei teidän pidä peittämän, eikä murheellisen leipää syömän.

shall not cover your lips, nor eat the bread of men.

23. Vaan pitää teidän kaunistuksenne teidän päähänne paneman, ja kenkimän itsenne; ei teidän pidä valittaman eikä itkemän, vaan teidän synnissänne nääntymän, ja keskenänne toinen toisenne kanssa huokaileman.

23. And your tires shall be upon your heads, and your shoes upon your feet: ye shall not mourn nor weep; but ye shall pine away for your iniquities, and mourn one toward another.

24. Ja pitää niin Hesekiel teillle ihmeeksi oleman, että teidän tekemän pitää kaiken sen jälkeen, minkä hän tehnyt on; että kuin se tulee, te ymmärtäisitte, että minä Herra, Herra olen.

24. Thus Ezekiel is unto you a sign: according to all that he hath done shall ye do: and when this cometh, ye shall know that I am the Lord GOD.

25. Ja sinä, ihmisen poika, silloin kuin minä heiltä olen ottava pois heidän voimansa ja lohdutuksensa, heidän silmäinsä himon ja heidän sydämensä toivon, heidän poikansa ja tyttärensä;

25. Also, thou son of man, shall it not be in the day when I take from them their strength, the joy of their glory, the desire of their eyes, and that whereupon they set their minds, their sons and their daughters,

26. Silloin pitää yksi, joka päässyt on, tuleman sinun tykös, ja sinulle ilmoittaman.

26. That he that escapeth in that day shall come unto thee, to cause thee to hear it with thine ears?

27. Silloin pitää sinun suus avattaman, ja sen joka päässyt on, että sinun puhuman pitää, ja ei enää

27. In that day shall thy mouth be opened to him which is escaped, and thou shalt speak, and be no more

vaikeneman. Ja sinun pitää heille ihmeeksi oleman, että he ymmärtäisivät minun olevan Herran.

dumb: and thou shalt be a sign unto them; and they shall know that I am the LORD.

25 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
2. Sinä, ihmisen poika, aseta kasvos Ammonin lasten puoleen, ja ennusta heitä vastaan,
3. Ja sano Ammonin lapsille: kuulkaat Herran, Herran sanaa: näin sanoo Herra, Herra: että te minun pyhääni pitititte, sanoen: jopa se saastutettu on, ja Israelin maata: se on kylmillä, ja Juudan huonetta, että se on vankina viety pois;

1. The word of the LORD came again unto me, saying,
2. Son of man, set thy face against the Ammonites, and prophesy against them;
3. And say unto the Ammonites, Hear the word of the Lord GOD; Thus saith the Lord GOD; Because thou saidst, Aha, against my sanctuary, when it was profaned; and against the land of Israel, when it was desolate; and against the house of Judah, when they went into captivity;

4. Sentähden katso, minä tahdon sinun antaa itäisen maan lapsille perinnöksi, että heidän linnojansa sinne rakentaman ja asuinsiansa sinne tekemän pitää; ja heidän pitää sinun hedelmäs syömän, ja sinun rieskas juoman.
5. Ja tahdon Rabban kamelein huoneeksi tehdä, ja Ammonin lapset

4. Behold, therefore I will deliver thee to the men of the east for a possession, and they shall set their palaces in thee, and make their dwellings in thee: they shall eat thy fruit, and they shall drink thy milk.
5. And I will make Rabbah a stable for camels, and the Ammonites a

lammaspihatoksi; ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra.

6. Sillä näin sanoo Herra, Herra: että sinä käsiäs paukutit, ja tömistelit jaloillas, ja Israelin maasta kaikesta sydämestäs niin äikistellen iloitsit,

7. Sentähden katso, minä tahdon minun käteni ojentaa sinun ylitses, ja antaa sinun pakanoille ryöstöksi, ja hävittää sinun kansoista, ja maakunnista surmata; minä kadotan sinun, ja sinun pitää tietämän, että minä olen Herra.

8. Näin sanoo Herra, Herra: että Moab ja Seir sanovat: katso, Juudan huone on niinkuin kaikki muutkin pakanat;

9. Sentähden katso, niin minä tahdon Moabin kyljen avata kaupungeista, hänen kaupungeistansa ja hänen rajoistansa: sen kalliin maan, Betjesimotin, Baalmeonin ja Kirjataimin,

10. Itäisen maan lapsille, Ammonin lapsia vastaan, ja annan heidät heille perinnöksi, ettei Ammonin lapsia enää muistettaman pidä pakanain seassa;

couchingplace for flocks: and ye shall know that I am the LORD.

6. For thus saith the Lord GOD; Because thou hast clapped thine hands, and stamped with the feet, and rejoiced in heart with all thy despite against the land of Israel;

7. Behold, therefore I will stretch out mine hand upon thee, and will deliver thee for a spoil to the heathen; and I will cut thee off from the people, and I will cause thee to perish out of the countries: I will destroy thee; and thou shalt know that I am the LORD.

8. Thus saith the Lord GOD; Because that Moab and Seir do say, Behold, the house of Judah is like unto all the heathen;

9. Therefore, behold, I will open the side of Moab from the cities, from his cities which are on his frontiers, the glory of the country, Bethjeshimoth, Baalmeon, and Kiriathaim,

10. Unto the men of the east with the Ammonites, and will give them in possession, that the Ammonites may not be remembered among the

nations.

11. Ja annan tuomita Moabin: ja heidän pitää tietämän minun olevan Herran.

11. And I will execute judgments upon Moab; and they shall know that I am the LORD.

12. Näin sanoo Herra, Herra: että Edom Juudan huoneelle ankarasti kostanut on, ja kostamisellansa itsensä vikapääksi saattanut;

12. Thus saith the Lord GOD; Because that Edom hath dealt against the house of Judah by taking vengeance, and hath greatly offended, and revenged himself upon them;

13. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: minä tahdon käteni ojentaa Edomin päälle, ja tahdon hänestä hävittää sekä ihmiset että eläimet, ja tahdon sen autioksi tehdä Temanista, ja Dedaniin asti pitää heidän miekalla kaatuman.

13. Therefore thus saith the Lord GOD; I will also stretch out mine hand upon Edom, and will cut off man and beast from it; and I will make it desolate from Teman; and they of Dedan shall fall by the sword.

14. Ja kostan jälleen Edomille minun kansani Israelin kautta, ja heidän pitää Edomin kanssa tekemän minun vihani ja hirmuisuuteni jälkeen; että heidän minun kostoni tunteman pitää, sanoo Herra, Herra.

14. And I will lay my vengeance upon Edom by the hand of my people Israel: and they shall do in Edom according to mine anger and according to my fury; and they shall know my vengeance, saith the Lord GOD.

15. Näin sanoo Herra, Herra: että Philistealaiset kostaneet ovat ja vanhan vihansa sammuttaneet, kaiketi oman tahtonsa perään (minun kansani) vahingoksi;

15. Thus saith the Lord GOD; Because the Philistines have dealt by revenge, and have taken vengeance with a despiteful heart, to destroy it for the old hatred;

16. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: katso, minä tahdon minun käteni ojentaa Philistealaisten päälle; ja Kretiläiset hävittää, ja tahdon jääneet meren satamissa surmata;
17. Ja tahdon heille suuresti kostaa, ja vihassa heitä rangaista, että heidän ymmärtämän pitää minun olevan Herran, koska minä heille kostanut olen.

16. Therefore thus saith the Lord GOD; Behold, I will stretch out mine hand upon the Philistines, and I will cut off the Cherethims, and destroy the remnant of the sea coast.
17. And I will execute great vengeance upon them with furious rebukes; and they shall know that I am the LORD, when I shall lay my vengeance upon them.

26 luku

1. Ja tapahtui ensimäisenä vuotena toistakymmentä, ensimäisenä päivänä (ensimmäisessä kuussa), että Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
2. Sinä ihmisen poika, että Tyro sanoo Jerusalemista: niin piti! Kansan portit ovat särjetyt: se on kääntynyt minun tyköni; minä täytetään, hän hävitetään;
3. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun kimppuus, Tyro, ja tahdon antaa monta pakanaa tulla sinun päälles, niinkuin meri nousee aaltoinensa.
4. Niin pitää heidän kaataman muurit

1. And it came to pass in the eleventh year, in the first day of the month, that the word of the LORD came unto me, saying,
2. Son of man, because that Tyrus hath said against Jerusalem, Aha, she is broken that was the gates of the people: she is turned unto me: I shall be replenished, now she is laid waste:
3. Therefore thus saith the Lord GOD; Behold, I am against thee, O Tyrus, and will cause many nations to come up against thee, as the sea causeth his waves to come up.
4. And they shall destroy the walls of

Tyrossa, ja kukistaman hänen torninsa, ja minä tahdon käväistä pois tomunkin siitä, ja tahdon tehdä hänestä paljaan kallion.

Tyrus, and break down her towers: I will also scrape her dust from her, and make her like the top of a rock.

5. Hänen pitää tuleman luodoksi keskellä merta, jonka päälle kalaverkot hajoitetaan; sillä minä olen sen puhunut, sanoo Herra, Herra, ja hänen pitää tuleman pakanoille saaliiksi,

5. It shall be a place for the spreading of nets in the midst of the sea: for I have spoken it, saith the Lord GOD: and it shall become a spoil to the nations.

6. Ja hänen tyttärensä, jotka kedolla ovat, pitää miekalla tapettaman; ja hänen pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.

6. And her daughters which are in the field shall be slain by the sword; and they shall know that I am the LORD.

7. Sillä näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon antaa tulla Tyron päälle Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan, pohjoisesta, kuningasten kuninkaan, hevosilla, vaunuilla, ratsasmiehillä ja suurella kansan joukolla.

7. For thus saith the Lord GOD; Behold, I will bring upon Tyrus Nebuchadrezzar king of Babylon, a king of kings, from the north, with horses, and with chariots, and with horsemen, and companies, and much people.

8. Hänen pitää miekalla tappaman sinun tyttäres, jotka kedolla ovat; mutta sinua vastaan pitää hänen multaseinät rakentaman ja tekemän saarron, ja ylentämän kilvet sinua vastaan.

8. He shall slay with the sword thy daughters in the field: and he shall make a fort against thee, and cast a mount against thee, and lift up the buckler against thee.

9. Hänen pitää sota-aseilla sinun

9. And he shall set engines of war

muuris maahan sysäämän, ja miekoillansa kukistaman sinun tornis.

10. Hänen monien hevostensa tomun pitää sinun peittämän; niin pitää myös sinun muuris vapiseman hänen hevostensa, vaunuinsa ja ratsumiestensä töminästä, kuin hänen sinun porteistas vaeltaa sisälle, niinkuin siihen kaupunkiin mennään, joka maahan kukistettu on.

11. Hänen pitää hevostensa kavioilla tallaaman rikki kaikki sinun katus; sinun kansas hän miekalla tappaa, ja sinun vahvat patsaas maahan kaataa.

12. Heidän pitää sinun tavaras ryöstämän, ja sinun kauppas ottaman pois, sinun muuris kaataman, ja sinun kauniit huonees kukistaman; ja heittämän sinun kives, puus ja tomus veteen.

13. Niin tahdon minä lopettaa sinun laulus äänen, ettei enään kuultaman pidä sinun kantelees helinää.

14. Ja minä tahdon tehdä sinusta paljaan kallion ja luodon, jonka päälle kalaverkot hajoitetaan, ja ei sinun pidä

against thy walls, and with his axes he shall break down thy towers.

10. By reason of the abundance of his horses their dust shall cover thee: thy walls shall shake at the noise of the horsemen, and of the wheels, and of the chariots, when he shall enter into thy gates, as men enter into a city wherein is made a breach.

11. With the hoofs of his horses shall he tread down all thy streets: he shall slay thy people by the sword, and thy strong garrisons shall go down to the ground.

12. And they shall make a spoil of thy riches, and make a prey of thy merchandise: and they shall break down thy walls, and destroy thy pleasant houses: and they shall lay thy stones and thy timber and thy dust in the midst of the water.

13. And I will cause the noise of thy songs to cease; and the sound of thy harps shall be no more heard.

14. And I will make thee like the top of a rock: thou shalt be a place to spread nets upon; thou shalt be built

enään rakennettaman; sillä minä Herra olen sen puhunut, sanoo Herra, Herra.

no more: for I the LORD have spoken it, saith the Lord GOD.

15. Näin sanoo Herra, Herra Tyroa vastaan: mitämaks että luotoin pitää vapiseman, kuin sinä niin hirmuisesti kaadut, ja sinun haavoitettus huutavat, jotka sinussa hirmuisesti tapetaan.

15. Thus saith the Lord GOD to Tyrus; Shall not the isles shake at the sound of thy fall, when the wounded cry, when the slaughter is made in the midst of thee?

16. Ja kaikki ruhtinaat meren tykönä pitää astuman alas istuimiltansa, ja riisuman hameensa, ja paneman pois yltänsä neulotut vaatteet, ja pitää käymän murhevaatteissa ja istuman maahan, ja pitää hämmästymän ja tyhmistymän, sinun äkillisestä lankeemisestas.

16. Then all the princes of the sea shall come down from their thrones, and lay away their robes, and put off their broidered garments: they shall clothe themselves with trembling; they shall sit upon the ground, and shall tremble at every moment, and be astonished at thee.

17. Heidän pitää valittaman sinua, ja sanoman sinusta: voi, kuinka sinä olet niin peräti autioksi tullut, sinä kuuluisa kaupunki! sinä joka meren tykönä olit, joka niin voimallinen olit meren tykönä ynnä sinun asuvaistes kanssa, että kaiken maan täytyi sinua peljätä.

17. And they shall take up a lamentation for thee, and say to thee, How art thou destroyed, that wast inhabited of seafaring men, the renowned city, which wast strong in the sea, she and her inhabitants, which cause their terror to be on all that haunt it!

18. Nyt tyhmistyvät luodot sinun lankeemistas, ja luotokunnat meressä hämmästyvät sinun loppuas.

18. Now shall the isles tremble in the day of thy fall; yea, the isles that are in the sea shall be troubled at thy

departure.

19. Sillä näin sanoo Herra, Herra: minä tahdon sinua tehdä autioksi kaupungiksi, niinkuin ne kaupungit, joissa ei kenkään asu, ja annan tulla suuren virran sinun päälles, suuret vedet sinua peittämään;

19. For thus saith the Lord GOD; When I shall make thee a desolate city, like the cities that are not inhabited; when I shall bring up the deep upon thee, and great waters shall cover thee;

20. Ja annan sinun mennä alas niiden kanssa, jotka menevät alas hautaan, muinaisen kansan tykö, ja tahdon kukistaa sinut maan alle, ja teen sinut niinkuin ijäiseksi autioksi niiden kanssa, jotka hautaan menevät, ettei kenenkään sinussa pidä asuman; ja annan kauneuden eläväin maahan.

20. When I shall bring thee down with them that descend into the pit, with the people of old time, and shall set thee in the low parts of the earth, in places desolate of old, with them that go down to the pit, that thou be not inhabited; and I shall set glory in the land of the living;

21. Ja teen sinun hämmästykseksi, ettei sinun enää pidä oleman; niin että kuin sinua kysytään, niin ei ikänä pidä kenenkään sinua enään löytämän, sanoo Herra, Herra.

21. I will make thee a terror, and thou shalt be no more: though thou be sought for, yet shalt thou never be found again, saith the Lord GOD.

27 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. The word of the LORD came again unto me, saying,

2. Sinä ihmisen poika, tee valitusitku Tyrosta,

2. Now, thou son of man, take up a lamentation for Tyrus;

3. Ja sano Tyrolle, joka asuu meren

3. And say unto Tyrus, O thou that art

tykönä ja tekee kauppaa monen luodon kansan kanssa: näin sanoo Herra, Herra: o Tyro, sinä olet sanonut: minä olen kaikkein kaunein.

situate at the entry of the sea, which art a merchant of the people for many isles, Thus saith the Lord GOD; O Tyrus, thou hast said, I am of perfect beauty.

4. Sinun rajas ovat keskellä merta; ja sinun rakentajas ovat valmistaneet sinun kaikkein kauneimmaksi.

4. Thy borders are in the midst of the seas, thy builders have perfected thy beauty.

5. Kaikki sinun lautas on hongasta Seniristä, ja olet antanut tuoda sedripuita Libanonista tehdäkses sinulles haahden pielen.

5. They have made all thy ship boards of fir trees of Senir: they have taken cedars from Lebanon to make masts for thee.

6. Sinun airos olivat tehdyt Basanin tammesta, sinun piittas elephantin luista, Kittimin luodoista:

6. Of the oaks of Bashan have they made thine oars; the company of the Ashurites have made thy benches of ivory, brought out of the isles of Chittim.

7. Sinun purjees oli Egyptin kalliista liinasta neulottu, sinulle merkiksi; sinun peittees oli sinivilloista ja Elisan luotoin purpurasta.

7. Fine linen with broidered work from Egypt was that which thou spreadest forth to be thy sail; blue and purple from the isles of Elishah was that which covered thee.

8. Zidonista ja Arvadista olivat sinun haaksimiehes; ja sinulla olivat toimelliset miehet Tyrosta, haahden haltiat.

8. The inhabitants of Zidon and Arvad were thy mariners: thy wise men, O Tyrus, that were in thee, were thy pilots.

9. Vanhimmat ja taitavat Gebalista paransivat sinun laivas. Kaikki laivat

9. The ancients of Gebal and the wise men thereof were in thee thy calkers:

meressä ja haaksimiehet löyttiin sinun tykönäs; he tekivät kauppaa sinussa.

10. Persiasta, Lydiasta ja Lybiasta olivat urhoolliset miehet sinun sotajoukossas; jotka kilpensä ja otansa sinussa ripustivat, ne sinun kaunistivat.

11. Arvadin lapset olivat sinun sotajoukossas, kaikki ympäri sinun muurias, ja vartiat sinun tornissas. He ripustivat kilpensä sinun muuris päälle kaikki ympäri; ne tekivät niin sinun ihanaksi.

12. Tarsis teki kauppaa sinun kanssas kaikkinaisen kalun paljoudella: hopialla, raudalla, tinalla ja lyijyllä, joita he toivat sinun markkinoilles.

13. Javan, Tubal ja Mesek teki kauppaa sinun kanssas, ja toivat ihmisiä ja vaskiastioita sinun kaupalles.

14. Togarmasta toivat he hevosia ja vaunuja ja muuleja sinun markkinoilles.

15. Dedanin lapset olivat sinun kauppamiehes, ja sinä teit kauppaa joka paikassa luotokunnissa; he

all the ships of the sea with their mariners were in thee to occupy thy merchandise.

10. They of Persia and of Lud and of Phut were in thine army, thy men of war: they hanged the shield and helmet in thee; they set forth thy comeliness.

11. The men of Arvad with thine army were upon thy walls round about, and the Gammadims were in thy towers: they hanged their shields upon thy walls round about; they have made thy beauty perfect.

12. Tarshish was thy merchant by reason of the multitude of all kind of riches; with silver, iron, tin, and lead, they traded in thy fairs.

13. Javan, Tubal, and Meshech, they were thy merchants: they traded the persons of men and vessels of brass in thy market.

14. They of the house of Togarmah traded in thy fairs with horses and horsemen and mules.

15. The men of Dedan were thy merchants; many isles were the merchandise of thine hand: they

antoivat sinulle elephantin luita ja Hebenpuita hinnaksi.

16. Syrialaiset noutivat sinun töitäs, joitas teit, toivat rubiinia, purppuraa, tapeteja, silkkiä ja samettia, ja kristallia sinun markkinoilles.

17. Juuda ja Israelin maa teki myös kauppaa sinun kanssas, ja toi sinun markkinoilles nisuja Minnitistä, ja balsamia ja hunajaa, ja öljyä ja mastiksia.

18. Nouti myös Damasku sinun töitäs sinusta paljoudessa, ja paljon kaikkinaisia kaluja, väkevän viinan ja kalliin villan edestä.

19. Dan ja Javanmehusal toivat myös sinun markkinoilles rautakalua, kassia- ja kalmus-yrttejä sinun kauppaa tehdäkses.

20. Dedan osti sinulta kalliita vaatteita, joiden päällä ajoissa istutaan.

21. Atabia ja kaikki Kebarin ruhtinaat kaupitsivat sinulle lampaita, oinaita ja kauriita; niillä he tekivät sinun kanssas kauppaa.

brought thee for a present horns of ivory and ebony.

16. Syria was thy merchant by reason of the multitude of the wares of thy making: they occupied in thy fairs with emeralds, purple, and broidered work, and fine linen, and coral, and agate.

17. Judah, and the land of Israel, they were thy merchants: they traded in thy market wheat of Minnith, and Pannag, and honey, and oil, and balm.

18. Damascus was thy merchant in the multitude of the wares of thy making, for the multitude of all riches; in the wine of Helbon, and white wool.

19. Dan also and Javan going to and fro occupied in thy fairs: bright iron, cassia, and calamus, were in thy market.

20. Dedan was thy merchant in precious clothes for chariots.

21. Arabia, and all the princes of Kedar, they occupied with thee in lambs, and rams, and goats: in these were they thy merchants.

22. Saban ja Ragman kauppamiehet tekivät sinun kanssas kauppaa, ja toivat sinun markkinoilles kaikkinaisia kalliita yrttejä, kalliita kiviä ja kultaa.

22. The merchants of Sheba and Raamah, they were thy merchants: they occupied in thy fairs with chief of all spices, and with all precious stones, and gold.

23. Haran ja Kanne, ja Eden ynnä Seban kauppamiesten kanssa, Assur ja Kilmad olivat myös sinun kauppamiehes.

23. Haran, and Canneh, and Eden, the merchants of Sheba, Asshur, and Chilmad, were thy merchants.

24. Kaikki nämät kaupitsivat sinulle kalliita vaatteita, silkkiä ja neulotuita hameita, jotka he kalliissa seder-arkuissa hyvin tallella pantuna toivat sinun markkinoilles.

24. These were thy merchants in all sorts of things, in blue clothes, and broidered work, and in chests of rich apparel, bound with cords, and made of cedar, among thy merchandise.

25. Mutta Tarsiksen laivat olivat ylimmäiset sinun kaupassas; niin sinä olet peräti rikkaaksi ja jaloksi tullut keskellä merta.

25. The ships of Tarshish did sing of thee in thy market: and thou wast replenished, and made very glorious in the midst of the seas.

26. Ja sinun haaksimiehes toivat sinun suurilla vesillä; mutta itätuulen pitää sinun musertaman rikki keskellä merta:

26. Thy rowers have brought thee into great waters: the east wind hath broken thee in the midst of the seas.

27. Niin että sinun tavaras, kauppakalus, ostajas, haaksimiehes, laivain haltias, laivain rakentajas ja sinun kaupitsias, ja kaikki sinun sotamiehes, ja kaikki kanssa sinussa pitää hukkuman keskellä merta, sinun

27. Thy riches, and thy fairs, thy merchandise, thy mariners, and thy pilots, thy calkers, and the occupiers of thy merchandise, and all thy men of war, that are in thee, and in all thy company which is in the midst of thee,

lankeemises päivänä;

28. Niin että satamatkin pitää vapiseman sinun haahteis haltiain huudosta.

29. Ja kaikki, jotka soutavat haaksimiesten ja haahtein haltiain kanssa, pitää laivoista menemän maalle seisomaan,

30. Ja pitää kovin huutaman sinun tähtes, ja vaikiasti valittaman, ja heittämän tomua päänsä päälle, ja tuhkaan itsensä tahraaman.

31. Heidän pitää ajeleman hiukset päästänsä, ja pukeman säkit yllensä, ja sydämestänsä itkemän sinua, ja haikiasti murehtiman.

32. Heidän pitää valituksessansa sinua itkemän ja surkutteleman: voi! kuka on ikänä niin pois tullut merellä kuin Tyro!

33. Kuin sinä kauppaa teit merellä, ravitsit sinä monta kansaa; ja sinun monella tavarallas ja kaupallas teit sinä maan kuninkaat äveriäiksi.

shall fall into the midst of the seas in the day of thy ruin.

28. The suburbs shall shake at the sound of the cry of thy pilots.

29. And all that handle the oar, the mariners, and all the pilots of the sea, shall come down from their ships, they shall stand upon the land;

30. And shall cause their voice to be heard against thee, and shall cry bitterly, and shall cast up dust upon their heads, they shall wallow themselves in the ashes:

31. And they shall make themselves utterly bald for thee, and gird them with sackcloth, and they shall weep for thee with bitterness of heart and bitter wailing.

32. And in their wailing they shall take up a lamentation for thee, and lament over thee, saying, What city is like Tyrus, like the destroyed in the midst of the sea?

33. When thy wares went forth out of the seas, thou filledst many people; thou didst enrich the kings of the earth with the multitude of thy riches

and of thy merchandise.

34. Mutta nyt sinä olet mereltä sysätty, juuri syvään veteen, niin että sinun kauppas ja kaikki sinun kansas sinussa on hukkunut.

34. In the time when thou shalt be broken by the seas in the depths of the waters thy merchandise and all thy company in the midst of thee shall fall.

35. Kaikki, jotka luodoissa asuvat, hämmästyvät sinua, ja heidän kuninkaansa tyhmistyvät ja katsovat murheellisesti.

35. All the inhabitants of the isles shall be astonished at thee, and their kings shall be sore afraid, they shall be troubled in their countenance.

36. Kansain kauppamiehet viheltävät sinua, että sinä niin äkisti hävinnyt olet, ja et silleen enään taida tulla ylös ijankaikkisesti.

36. The merchants among the people shall hiss at thee; thou shalt be a terror, and never shalt be any more.

28 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. The word of the LORD came again unto me, saying,

2. Sinä ihmisen poika, sano Tyron ruhtinaalle: näin sanoo Herra, Herra: että sinun sydämes paisuu, ja sinä sanot: minä olen Jumala, minä istun Jumalan istuimella keskellä merta; vaikka sinä olet ihminen ja et Jumala, kuitenkin yltyy sinun sydämes, niin kuin Jumalan sydän.

2. Son of man, say unto the prince of Tyrus, Thus saith the Lord GOD; Because thine heart is lifted up, and thou hast said, I am a God, I sit in the seat of God, in the midst of the seas; yet thou art a man, and not God, though thou set thine heart as the heart of God:

3. Katso, sinä olet olevinas viisaampi

3. Behold, thou art wiser than Daniel;

Danielia, ettei sinulta mitään salattu olisi;
4. Ja että sinä toimellas ja taidollas olet sen voiman saanut, ja koonnut sinun tavaroihis kultaa ja hopiaa,
5. Ja olet sinun suurella viisaudellas ja kaupallas niin suuren voiman saanut; siitä sinä olet niin ylpiäksi tullut, että sinä niin voimallinen olet.
6. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: että sinun sydämes ylpeilee, niinkuin sinä Jumala olisit;
7. Sentähden katso, minä tahdon lähettää muukalaiset sinun päälles, julmat pakanat; heidän pitää miekkansa vetämän sinun kaunista viisauttas vastaan, ja tekemän sinbun suuren kunnias häpiäksi.
8. Heidän pitää sinun paiskaaman luolaan, että sinun pitää kuoleman keskellä merta, niinkuin tapetut.
9. Mitämaks, jos sinä murhaajalles sanot: minä olen Jumala; vaikka et sinä Jumala ole, vaan ihminen, ja olet sinun murhaajas kädessä.
10. Sinun pitää kuoleman, niinkuin

there is no secret that they can hide from thee:
4. With thy wisdom and with thine understanding thou hast gotten thee riches, and hast gotten gold and silver into thy treasures:
5. By thy great wisdom and by thy traffick hast thou increased thy riches, and thine heart is lifted up because of thy riches:
6. Therefore thus saith the Lord GOD; Because thou hast set thine heart as the heart of God;
7. Behold, therefore I will bring strangers upon thee, the terrible of the nations: and they shall draw their swords against the beauty of thy wisdom, and they shall defile thy brightness.
8. They shall bring thee down to the pit, and thou shalt die the deaths of them that are slain in the midst of the seas.
9. Wilt thou yet say before him that slayeth thee, I am God? but thou shalt be a man, and no God, in the hand of him that slayeth thee.
10. Thou shalt die the deaths of the

ympärileikkaamattomat, muukalaisten käsiin; sillä minä olen sen sanonut, sanoo Herra, Herra.

11. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

12. Sinä, ihmisen poika, itke valitusitku Tyron kuninkaasta, ja sano hänelle: näin sanoo Herra, Herra: sinä olet kauniisti tehty sinetti, täynnä viisautta ja sangen ihana.

13. Sinä olet Edenissä, Jumalan yrttitarhassa, ja kaunistettu kaikkinaisilla kalliilla kivillä, sardilla, topasilla, timantilla, turkosilla, onikilla, jaspiksilla, saphirilla, rubinilla, smaragdilla ja kullalla: sinä päivänä, kuin sinä luotiin, olivat valmiina sinun tykönäs sinun rumpus ja huilus.

14. Sinä olet niinkuin Kerub, voideltu peittämään; ja minä olen sinun asettanut, ja sinä olet Jumalan pyhällä vuorella, että sinun kuumain kivien seassa vaeltaman pitäis.

15. Ja olit vakaa sinun teissäs, siitä päivästä kuin sinä luotu olit, siihenasti kuin sinun pahuutes löydettiin.

16. Sillä sinä olet sisältä täynnä

uncircumcised by the hand of strangers: for I have spoken it, saith the Lord GOD.

11. Moreover the word of the LORD came unto me, saying,

12. Son of man, take up a lamentation upon the king of Tyrus, and say unto him, Thus saith the Lord GOD; Thou sealest up the sum, full of wisdom, and perfect in beauty.

13. Thou hast been in Eden the garden of God; every precious stone was thy covering, the sardius, topaz, and the diamond, the beryl, the onyx, and the jasper, the sapphire, the emerald, and the carbuncle, and gold: the workmanship of thy tabrets and of thy pipes was prepared in thee in the day that thou wast created.

14. Thou art the anointed cherub that covereth; and I have set thee so: thou wast upon the holy mountain of God; thou hast walked up and down in the midst of the stones of fire.

15. Thou wast perfect in thy ways from the day that thou wast created, till iniquity was found in thee.

16. By the multitude of thy

pahuutta sinun suuresta kaupastas, ja olet syntiä tehnyt: sentähden tahdon minä sinun eroittaa Jumalan vuorelta, ja tahdon sysätä pois sinua, sinä peittävä Kerub kuumista kivistä.

merchandise they have filled the midst of thee with violence, and thou hast sinned: therefore I will cast thee as profane out of the mountain of God: and I will destroy thee, O covering cherub, from the midst of the stones of fire.

17. Ja että sinun sydämes paisuu, ettäs niin ihana olet, ja olet antanut kavaluutes sinus pettää koreudessas; sentähden tahdon minä kukistaa sinun maahan, ja tehdä sinun ihmeeksi kuninkaille.

17. Thine heart was lifted up because of thy beauty, thou hast corrupted thy wisdom by reason of thy brightness: I will cast thee to the ground, I will lay thee before kings, that they may behold thee.

18. Sillä sinä turmelit sinun pyhyytes suurella pahuudellas ja väärällä kaupallas: sentähden tahdon minä antaa tulen sinusta tulla, joka sinun kuluttaman pitää, ja teen sinun tuhaksi maan päällä kaikkein niiden silmäin edessä, jotka sinun näkevät.

18. Thou hast defiled thy sanctuaries by the multitude of thine iniquities, by the iniquity of thy traffick; therefore will I bring forth a fire from the midst of thee, it shall devour thee, and I will bring thee to ashes upon the earth in the sight of all them that behold thee.

19. Kaikki, jotka sinun tuntevat pakanain seassa, pitää hämmästymän sinun tähtes; sinä olet suureksi pelvoksi, ettes ikänä enään taida tulla ylös.

19. All they that know thee among the people shall be astonished at thee: thou shalt be a terror, and never shalt thou be any more.

20. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

20. Again the word of the LORD came unto me, saying,

21. Sinä ihmisen poika, aseta kasvos

21. Son of man, set thy face against

Zidonia vastaan, ja ennusta häntä vastaan,

Zidon, and prophesy against it,

22. Ja sano: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun kimppuus, Zidon, ja tahdon voittaa kunnian sinusta, että ymmärrettäisiin, että minä olen Herra, kuin minä annan oikeuden käydä hänen ylitsensä, ja hänessä osoitan, että minä pyhä olen.

22. And say, Thus saith the Lord GOD; Behold, I am against thee, O Zidon; and I will be glorified in the midst of thee: and they shall know that I am the LORD, when I shall have executed judgments in her, and shall be sanctified in her.

23. Ja lähetän ruton hänen sekaansa ja veren vuodatuksen hänen kaduillensa, ja heidän pitää kuolemahaavoissa lankeeman miekallas, jonka pitää tuleman heidän päällensä joka taholta; ja heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.

23. For I will send into her pestilence, and blood into her streets; and the wounded shall be judged in the midst of her by the sword upon her on every side; and they shall know that I am the LORD.

24. Ja ei pidä sitte ympäri Israelin huoneita, joissa heidän vihollisensa ovat, orjantappuroita, jotka pistävät, eikä ohdakkeita, jotka heitä vaivaavat, jäämän, että heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, Herra.

24. And there shall be no more a pricking brier unto the house of Israel, nor any grieving thorn of all that are round about them, that despised them; and they shall know that I am the Lord GOD.

25. Näin sanoo Herra, Herra: kuin minä Israelin huonetta kokoon kansoista, joihin he hajoitetut ovat, niin minä tahdon heissä osoittaa pakanoille, että minä pyhä olen; ja

25. Thus saith the Lord GOD; When I shall have gathered the house of Israel from the people among whom they are scattered, and shall be sanctified in them in the sight of the

heidän pitää asuman maallansa, jonka minä palvelialleni Jakobille antanut olin.
26. Ja heidän pitää murheetoinna asuman siinä, ja huoneita rakentaman, ja istuttaman viinapuita, juuri murheetoinna he asuvat, kuin minä annan oikeuden käydä kaikkein heidän vihollistensa ylitse heidän ympäristöllänsä; ja heidän pitää ymmärtämän, että minä Herra olen heidän Jumalansa.

heathen, then shall they dwell in their land that I have given to my servant Jacob.
26. And they shall dwell safely therein, and shall build houses, and plant vineyards; yea, they shall dwell with confidence, when I have executed judgments upon all those that despise them round about them; and they shall know that I am the LORD their God.

29 luku

1. Kymmenentenä vuotena, kymmenentenä päivänä toisessa kuussa toistakymmentä, tapatui Herran sana minulle ja sanoi:
2. Sinä, ihmisen poika, aseta kasvos Pharaota, Egyptin kuningasta vastaan, ja ennusta häntä ja koko Egyptin maakuntaa vastaan.
3. Saarnaa ja sano: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun kimppuus, Pharao, sinä Egyptin kuningas, sinä suuri lohikärme, joka makaat keskellä virtoja, ja sanot: virta

1. In the tenth year, in the tenth month, in the twelfth day of the month, the word of the LORD came unto me, saying,
2. Son of man, set thy face against Pharaoh king of Egypt, and prophesy against him, and against all Egypt:
3. Speak, and say, Thus saith the Lord GOD; Behold, I am against thee, Pharaoh king of Egypt, the great dragon that lieth in the midst of his rivers, which hath said, My river is

on minun, minä olen sen minulleni tehnyt.

4. Mutta minä tahdon panna ongen sinun suuhus, ja tahdon ripustaa kalat sinun virrassas sinun suomuksiis; ja tahdon vetää sinun ylös virroistas, ynnä kaikkein kalain kanssa sinun virroissas, jotka sinun suomuksissas riippuvat.

5. Ja tahdon paiskata sinun korpeen, sinun ja kaikki sinun virtas kalat; sinun pitää lankeeman kedolla, ja ei jälleen noudetuksi ja kootuksi tuleman; vaan metsän pedoille ja taivaan linnuille ruaksi annan minä sinun.

6. Ka kaikki, jotka Egyptissä asuvat, pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, että he Israelin huoneelle ruokosauvana olivat.

7. Kuin he sinuun rupesivat, menit sinä rikki, ja viilsit koko heidän kylkensä; kuin he nojasivat sinun päälles, murruit sinä, ja saatit heidän kupeensa horjumaan.

8. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: katso, minä annan miekan tulla sinun päälles, ja tahdon hävittää

mine own, and I have made it for myself.

4. But I will put hooks in thy jaws, and I will cause the fish of thy rivers to stick unto thy scales, and I will bring thee up out of the midst of thy rivers, and all the fish of thy rivers shall stick unto thy scales.

5. And I will leave thee thrown into the wilderness, thee and all the fish of thy rivers: thou shalt fall upon the open fields; thou shalt not be brought together, nor gathered: I have given thee for meat to the beasts of the field and to the fowls of the heaven.

6. And all the inhabitants of Egypt shall know that I am the LORD, because they have been a staff of reed to the house of Israel.

7. When they took hold of thee by thy hand, thou didst break, and rend all their shoulder: and when they leaned upon thee, thou brakest, and madest all their loins to be at a stand.

8. Therefore thus saith the Lord GOD; Behold, I will bring a sword upon thee, and cut off man and beast out of

sinussa ihmiset ja eläimet.
9. Ja Egyptin maa pitää tuleman tyhjäksi ja autioksi, ja heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, että hän sanoo: virta on minun, ja minä olen sen tehnyt.
10. Sentähden katso, minä tahdon sinun ja sinun virtas kimppuun, ja teen Egyptin maan peräti tyhjäksi ja autioksi, Sevenan tornista Etiopian rajaan asti.
11. Ei sen lävitse pidä ihmisen eikä eläimen jalka käymän, eikä siinä asuttaman neljässäkymmenessä ajastajassa.
12. Sillä minä hävitän Egyptin maan hävinneiden maiden keskellä, ja annan sen kaupungit autioksi tulla hävitettyin kaupunkien keskellä neljäksikymmeneksi ajastajaksi; ja tahdon hajoittaa Egyptiläiset pakanain sekaan, ja hajoittaa heitä maakuntiin.

13. Sillä näin sanoo Herra, Herra: kuin neljäkymmentä ajastaikaa kuluvat, niin minä taas kokoon Egyptiläiset niistä kansoista, joihinka he hajoitetut ovat.

thee.
9. And the land of Egypt shall be desolate and waste; and they shall know that I am the LORD: because he hath said, The river is mine, and I have made it.
10. Behold, therefore I am against thee, and against thy rivers, and I will make the land of Egypt utterly waste and desolate, from the tower of Syene even unto the border of Ethiopia.
11. No foot of man shall pass through it, nor foot of beast shall pass through it, neither shall it be inhabited forty years.
12. And I will make the land of Egypt desolate in the midst of the countries that are desolate, and her cities among the cities that are laid waste shall be desolate forty years: and I will scatter the Egyptians among the nations, and will disperse them through the countries.
13. Yet thus saith the Lord GOD; At the end of forty years will I gather the Egyptians from the people whither they were scattered:

14. Ja käännän Egyptin vankiuden, ja tuon heitä Patroksen maalle jälleen, jossa heidän asuma-maansa on; ja se pitää oleman halpa valtakunta.

15. Sillä sen pitää oleman halvan muiden maakuntain suhteen, ja ei enään hallitseman pakanoita; ja minä tahdon vähentää heitä niin, ettei heidän vallitseman pidä pakanoita.

16. Ja Israelin huoneen ei pidä enään luottaman heihin, vaan muistaman syntiänsä, koska he heidän päällensä katsovat, ja ymmärtävät, että minä olen Herra, Herra.

17. Ja se tapahtui seitsemäntenä vuotena kolmattakymmentä, ensimäisenä päivänä ensimäisessä kuussa, että Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

18. Sinä, ihmisen poika, Nebukadnetsar, Babelin kuningas on vienyt sotajoukkonsa suurella vaivalla Tyron eteen; niin että koko pää on paljas, ja kaikki olkapäät kuluneet, ja hänen vaivansa, jonka hän on nähnyt Tyroa vastaan, on vielä hänelle ja

14. And I will bring again the captivity of Egypt, and will cause them to return into the land of Pathros, into the land of their habitation; and they shall be there a base kingdom.

15. It shall be the basest of the kingdoms; neither shall it exalt itself any more above the nations: for I will diminish them, that they shall no more rule over the nations.

16. And it shall be no more the confidence of the house of Israel, which bringeth their iniquity to remembrance, when they shall look after them: but they shall know that I am the Lord GOD.

17. And it came to pass in the seven and twentieth year, in the first month, in the first day of the month, the word of the LORD came unto me, saying,

18. Son of man, Nebuchadrezzar king of Babylon caused his army to serve a great service against Tyrus: every head was made bald, and every shoulder was peeled: yet had he no wages, nor his army, for Tyrus, for the service that he had served against

hänen sotajoukollensa maksamatta.
19. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: katso, minä annan Nebukadnetsarille, Babelin kuninkaalle Egyptin maan, että hänen pitää ottaman pois kaikki hänen tavaransa, ja peräti ryöstämän ja ryöväämän hänen saaliinsa, että hän antais sotajoukollensa palkan.
20. Hänen työstänsä, jonka hän siinä tehnyt on, annan minä hänelle Egyptin maan; sillä he ovat sen minulle tehneet, sanoo Herra, Herra.
21. Silloin minä annan Israelin huoneen sarven kasvaa, ja tahdon avata sinun suus heidän seassansa; että heidän ymmärtämän pitää, että minä Herra olen.

it:
19. Therefore thus saith the Lord GOD; Behold, I will give the land of Egypt unto Nebuchadrezzar king of Babylon; and he shall take her multitude, and take her spoil, and take her prey; and it shall be the wages for his army.
20. I have given him the land of Egypt for his labour wherewith he served against it, because they wrought for me, saith the Lord GOD.
21. In that day will I cause the horn of the house of Israel to bud forth, and I will give thee the opening of the mouth in the midst of them; and they shall know that I am the LORD.

30 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:
2. Sinä, ihmisen poika, ennusta ja sano: näin sanoo Herra, Herra: valittakaat ja sanokaat: voi sitä päivää!
3. Sillä päivä on sangen läsnä, ja

1. The word of the LORD came again unto me, saying,
2. Son of man, prophesy and say, Thus saith the Lord GOD; Howl ye, Woe worth the day!
3. For the day is near, even the day of

Herran päivä on lähestynyt, pilvinen päivä: aika on käsissä, että pakanat tuleman pitää.

the LORD is near, a cloudy day; it shall be the time of the heathen.

4. Ja miekka tulee Egyptin päälle, Etiopian pitää hämmästymän, kuin lyödyt Egyptissä lankeevat, ja sen kansa viedään pois, ja sen perustus revitään ylös.

4. And the sword shall come upon Egypt, and great pain shall be in Ethiopia, when the slain shall fall in Egypt, and they shall take away her multitude, and her foundations shall be broken down.

5. Etiopia, ja Lydia, ja Lydia, kaikki kansoinensa, ja Kub, ja jotka liiton maakunnasta ovat, kaatuvat miekalla.

5. Ethiopia, and Libya, and Lydia, and all the mingled people, and Chub, and the men of the land that is in league, shall fall with them by the sword.

6. Näin sanoo Herra, Herra: Egyptin holhoja lankee, ja sen väkevyyden ylpeys on hukkuva: Sevenan tornista pitää heidän miekalla lankeeman, sanoo Herra, Herra.

6. Thus saith the LORD; They also that uphold Egypt shall fall; and the pride of her power shall come down: from the tower of Syene shall they fall in it by the sword, saith the Lord GOD.

7. Ja heidän autiot rajansa pitää kylmille tuleman, hävitettyin maakuntain keskellä, ja heidän kaupunkinsa hävitettämän muiden autioiden kaupunkien seassa.

7. And they shall be desolate in the midst of the countries that are desolate, and her cities shall be in the midst of the cities that are wasted.

8. Että heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra, kuin minä teen tulen Egyptiin, ja kaikki, jotka heitä auttavat, hukkuvat.

8. And they shall know that I am the LORD, when I have set a fire in Egypt, and when all her helpers shall be destroyed.

9. Silloin sanansaattajat lähtevät ulos

9. In that day shall messengers go

minun tyköäni haaksilla, peljättämään Etiopiaa, joka nyt niin surutoin on; ja hämmästyksen pitää oleman heidän seassansa, niinkuin se tapahtui Egyptille, kuin hänen aikansa tuli; sillä katso, se tulee.

forth from me in ships to make the careless Ethiopians afraid, and great pain shall come upon them, as in the day of Egypt: for, lo, it cometh.

10. Näin sanoo Herra, Herra: minä vähennän sen paljouden Egyptistä Nebukadnetsarin, Babelin kuninkaan kautta.

10. Thus saith the Lord GOD; I will also make the multitude of Egypt to cease by the hand of Nebuchadrezzar king of Babylon.

11. Sillä hän ja hänen kansansa, ne pakanain tyrannit, ovat siihen kutsutut hävittämään maata, ja vetämään miekkansa Egyptiä vastaan, että maakunta piti lyödyillä täytettämän.

11. He and his people with him, the terrible of the nations, shall be brought to destroy the land: and they shall draw their swords against Egypt, and fill the land with the slain.

12. Ja minä tahdon kuivata virrat, ja myydä maan tylyin ihmisten käsiin, ja hävitän maakunnan ja mitä siinä on, muukalaisten kautta. Minä Herra olen sen puhunut.

12. And I will make the rivers dry, and sell the land into the hand of the wicked: and I will make the land waste, and all that is therein, by the hand of strangers: I the LORD have spoken it.

13. Näin sanoo Herra, Herra: minä hävitän kuvat, ja lopetan epäjumalat Nophista; ja Egyptillä ei pidä ruhtinaita oleman, ja minä lähetän hämmästyksen Egyptin maahan.

13. Thus saith the Lord GOD; I will also destroy the idols, and I will cause their images to cease out of Noph; and there shall be no more a prince of the land of Egypt: and I will put a fear in the land of Egypt.

14. Ja teen Patroksen autioksi, ja

14. And I will make Pathros desolate,

sytytän tulen Zoaniin, ja annan oikeuden käydä Noon päälle.
15. Ja kaadan minun julmuuteni Sinin päälle, joka Egyptin vahvuus on, ja hävitän Noon paljouden.
16. Ja sytytän tulen Egyptissä, ja Sinissä pitää oleman hädän ja tuskan, ja Noo pitää kukistettaman maahan: ja Nophilla pitää jokapäiväiset viholliset oleman.
17. Nuoret miehet Avenissa ja Pibastissa pitää miekalla lankeeman; ja vaimot vankina vietämän pois.
18. Tahpanheksella pitää oleman pimiä päivä, kuin minä siellä Egyptin ijestä lyön, niin että hänen väkevyytensä ylpeys pitää siinä loppuman; hänen pitää pilvellä peitetyksi tuleman, ja hänen tyttärensä viedään pois vankina.
19. Ja minä annan oikeuden käydä Egyptin ylitse; ja heidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.
20. Ja tapahtui ensimäisenä vuotena toistakymmentä, seitsemäntenä päivänä ensimäisessä kuussa, että Herran sana tapahtui minlle, sanoen:

and will set fire in Zoan, and will execute judgments in No.
15. And I will pour my fury upon Sin, the strength of Egypt; and I will cut off the multitude of No.
16. And I will set fire in Egypt: Sin shall have great pain, and No shall be rent asunder, and Noph shall have distresses daily.
17. The young men of Aven and of Pibeseth shall fall by the sword: and these cities shall go into captivity.
18. At Tehaphnehes also the day shall be darkened, when I shall break there the yokes of Egypt: and the pomp of her strength shall cease in her: as for her, a cloud shall cover her, and her daughters shall go into captivity.
19. Thus will I execute judgments in Egypt: and they shall know that I am the LORD.
20. And it came to pass in the eleventh year, in the first month, in the seventh day of the month, that the word of the LORD came unto me, saying,

21. Sinä ihmisen poika, minä taitan rikki Pharaon, Egyptin kuninkaan käsivarren; ja katso, ei sitä pidä sidottaman, että hän paranis, eli siteillä käärittämän, että hän vahvistuis, ja miekkaan ruveta taitais.

21. Son of man, I have broken the arm of Pharaoh king of Egypt; and, lo, it shall not be bound up to be healed, to put a roller to bind it, to make it strong to hold the sword.

22. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon Pharaon, Egyptin kuninkaan kimppuun, ja taitan hänen käsivartensa rikki, sekä sen vahvan että särjetyn, ja pudotan miekan hänen kädestänsä.

22. Therefore thus saith the Lord GOD; Behold, I am against Pharaoh king of Egypt, and will break his arms, the strong, and that which was broken; and I will cause the sword to fall out of his hand.

23. Ja hajoitan Egyptiläiset pakanain sekaan, ja ajan heitä maakuntiin.

23. And I will scatter the Egyptians among the nations, and will disperse them through the countries.

24. Mutta Babelin kuninkaan käsivarren minä vahvistan, ja annan hänelle minun miekkani käteensä, ja muserran Pharaon käsivarret rikki, että hänen pitää huokaaman hänen edessänsä, niinkuin se, joka kuolemahaavan saanut on.

24. And I will strengthen the arms of the king of Babylon, and put my sword in his hand: but I will break Pharaoh's arms, and he shall groan before him with the groanings of a deadly wounded man.

25. Ja minä vahvistan Babelin kuninkaan käsivarret; ja Pharaon käsivarret pitää muserrettaman rikki, että heidän pitää tietämän, että minä olen Herra, kuin minä annan Babelin kuninkaalle minun miekkani käteen,

25. But I will strengthen the arms of the king of Babylon, and the arms of Pharaoh shall fall down; and they shall know that I am the LORD, when I shall put my sword into the hand of the king of Babylon, and he shall

että hänen sen Egyptiä vastaan vetämän pitää.

stretch it out upon the land of Egypt.

26. Ja minä hajoitan Egyptiläiset pakanain sekaan, ja ajan heitä maakuntiin, että heidän ymmärtämän pitää, että minä olen Herra.

26. And I will scatter the Egyptians among the nations, and disperse them among the countries; and they shall know that I am the LORD.

31 luku

1. Ja tapahtui ensimmäisenä vuotena toistakymmentä ensimmäisenä päivänä kolmannessa kuukaudessa, että Herran sana tapahtui minulle, sanoen:

1. And it came to pass in the eleventh year, in the third month, in the first day of the month, that the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä, ihmisen poika, sano Pharaolle, Egyptin kuninkaalle ja hänen kansallensa: kenen vertaiseksi sinä luulet itses sinun suuruudessas?

2. Son of man, speak unto Pharaoh king of Egypt, and to his multitude; Whom art thou like in thy greatness?

3. Katso, Assur oli niinkuin sedripuu Libanonissa, ihanaisilla oksilla, paksuilla lehdillä, sangen korkia, että hänen latvansa oli kaikkein korkein muiden paksuin oksain seassa,

3. Behold, the Assyrian was a cedar in Lebanon with fair branches, and with a shadowing shroud, and of an high stature; and his top was among the thick boughs.

4. Vedet tekivät hänen suureksi ja syvyys korkiaksi; hänen virtansa kävivät ympäri hänen kantoansa, ja ojansa antoi hän vuotaa kaikkien puiden tykö maalla.

4. The waters made him great, the deep set him up on high with her rivers running round about his plants, and sent out her little rivers unto all the trees of the field.

5. Sentähden tuli hän muita puita korkiammaksi, ja sai monta oksaa ja pitkää varpua; sillä hänellä oli kyllä vettä, itsiänsä levittää.

5. Therefore his height was exalted above all the trees of the field, and his boughs were multiplied, and his branches became long because of the multitude of waters, when he shot forth.

6. Kaikki taivaan linnut tekivät pesänsä hänen oksiinsa, ja kaikki pedot kedolla poikivat hänen varpujensa alla, ja hänen varjonsa alla asuivat kaikki suuret kansat.

6. All the fowls of heaven made their nests in his boughs, and under his branches did all the beasts of the field bring forth their young, and under his shadow dwelt all great nations.

7. Hänellä oli kauniit ja pitkät oksat; sillä hänen juurillansa oli paljon vettä.

7. Thus was he fair in his greatness, in the length of his branches: for his root was by great waters.

8. Ja ei yksikään sedripuu ollut Jumalan puutarhassa hänen veransa, eikä hongatkaan olleet hänen oksiinsa verrattavat, ei myös plataneapuut olleet mitään hänen oksainsa suhteen; ja ei Jumalan puutarhassa ollut yhtään puuta hänen kaltaistansa kauneudessa.

8. The cedars in the garden of God could not hide him: the fir trees were not like his boughs, and the chesnut trees were not like his branches; nor any tree in the garden of God was like unto him in his beauty.

9. Minä olen sen kauniiksi tehnyt saamaan niin monta oksaa, että kaikki ihanaiset puut Jumalan puutarhassa kadehtivat häntä.

9. I have made him fair by the multitude of his branches: so that all the trees of Eden, that were in the garden of God, envied him.

10. Sentähden sanoo Herra, Herra näin että hän niin korkiaksi tullut on,

10. Therefore thus saith the Lord GOD; Because thou hast lifted up

että hänen latvansa seisoi suurten ja korkiain paksuin oksain seassa, ja hänen sydämensä paisui hänen korkeutensa tähden:

thyself in height, and he hath shot up his top among the thick boughs, and his heart is lifted up in his height;

11. Sentähden annoin minä hänen kaikkein väkevimmän käsiin pakanain seassa, joka hänen kanssansa mielensä jälkeen toimittaa; ja minä ajoin hänen pois, niinkuin hän jumalattomalla menollansa ansainnut oli:

11. I have therefore delivered him into the hand of the mighty one of the heathen; he shall surely deal with him: I have driven him out for his wickedness.

12. Että muukalaiset pakanain tyrannit hänen hävittäisivät, ja hajoittaisivat hänen, että hänen oksansa vuorella ja kaikissa laaksoissa makaisivat, ja hänen oksansa murtuneina kaikissa maan ojissa olisivat; että kaikkein kansain maan päällä täytyy hänen varjoansa paeta, ja sen jättää.

12. And strangers, the terrible of the nations, have cut him off, and have left him: upon the mountains and in all the valleys his branches are fallen, and his boughs are broken by all the rivers of the land; and all the people of the earth are gone down from his shadow, and have left him.

13. Ja kaikki taivaan linnut istuivat hänen langenneilla kannoillansa, ja kaikki pedot kedolla nojasivat hänen oksiinsa.

13. Upon his ruin shall all the fowls of the heaven remain, and all the beasts of the field shall be upon his branches:

14. Ettei enään yksikään puu veden tykönä iso olisi korkeudestansa, eikä sen latva seisoisi korkiana suurten paksuin oksain seassa, ja ettei yksikään puu veden tykönä tekisi

14. To the end that none of all the trees by the waters exalt themselves for their height, neither shoot up their top among the thick boughs, neither their trees stand up in their height, all

itsiänsä suuremmaksi muita; sillä heidän kaikkein pitää maan alle ja kuolemalle annetuksi tuleman, niinkuin muutkin ihmiset, jotka kuoppaan menevät.

15. Näin sanoo Herra, Herra: siihen aikaan, kuin hän meni alas helvettiin, tein minä murheen, ja annoin syvyyden peittää hänen, ja hänen virtansa piti oleman alallansa, ja ne suuret vedet ei taitaneet juosta, ja tein, että Libanon murehti hänen tähtensä, ja kaikki puut kedolla kuivettuivat hänen tähtensä.

16. Minä peljätin pakanat, kuin he kuulivat hänen langenneeksi, ja että minä syöksin hänen alas helvettiin niiden sekaan, jotka kuoppaan menevät; ja kaikki ihanaiset puut maassa, parhaat ja jaloimmat Libanonissa, ja kaikki, jotka olivat seisoneet veden tykönä, saivat siitä lohdutuksen.

17. Sillä heidän piti myös alas menemän heidän kanssansa helvettiin miekalla tapettuin tykö, että he hänen käsivartensa varjon alla pakanain seassa asuneet olivat.

that drink water: for they are all delivered unto death, to the nether parts of the earth, in the midst of the children of men, with them that go down to the pit.

15. Thus saith the Lord GOD; In the day when he went down to the grave I caused a mourning: I covered the deep for him, and I restrained the floods thereof, and the great waters were stayed: and I caused Lebanon to mourn for him, and all the trees of the field fainted for him.

16. I made the nations to shake at the sound of his fall, when I cast him down to hell with them that descend into the pit: and all the trees of Eden, the choice and best of Lebanon, all that drink water, shall be comforted in the nether parts of the earth.

17. They also went down into hell with him unto them that be slain with the sword; and they that were his arm, that dwelt under his shadow in the midst of the heathen.

18. Kuinka suureksi sinä (Pharao) luit sinun ylpeytes ja suuruutes niiden ihanain puiden seassa? Sillä sinun täytyy ihanain puiden kanssa mennä alas maan alle, ja ympärileikkaamattomain seassa maata, jotka miekalla tapetut ovat. Niin pitää Pharaolle tapahtuman, ja kaikelle hänen kansallensa, sanoo Herra, Herra.

18. To whom art thou thus like in glory and in greatness among the trees of Eden? yet shalt thou be brought down with the trees of Eden unto the nether parts of the earth: thou shalt lie in the midst of the uncircumcised with them that be slain by the sword. This is Pharaoh and all his multitude, saith the Lord GOD.

32 luku

1. Ja tapahtui toisena vuotena toistakymmentä, ensimäisenä päivänä toisessa kuukaudessa toistakymmentä, että Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. And it came to pass in the twelfth year, in the twelfth month, in the first day of the month, that the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä, ihmisen poika, tee valitus Pharaosta, Egyptin kuninkaasta, ja sano hänelle: sinä olet niinkuin nuori jalopeura pakanain seassa, ja niinkuin valaskala meressä, joka juokset sinun virroissas, ja pyörrät veden jaloissas, ja teet sen virrat sekaisiksi.

2. Son of man, take up a lamentation for Pharaoh king of Egypt, and say unto him, Thou art like a young lion of the nations, and thou art as a whale in the seas: and thou camest forth with thy rivers, and troubledst the waters with thy feet, and fouledst their rivers.

3. Näin sanoo Herra, Herra: minä heitän minun verkkoni sinun päälles suurella kansan joukolla, jotka sinun

3. Thus saith the Lord GOD; I will therefore spread out my net over thee with a company of many people; and

minun verkkooni ajavat.
4. Ja minä tahdon sinun maalle vetää ja kedolle paiskata, ja antaa kaikki linnut taivaan alla istua sinun päälles, ja kaikki eläimet maalla sinusta ravituksi tulla.

5. Ja tahdon sinun raatos vuorille heittää, ja sinun korkeudellas laaksot täyttää.
6. Maan, jossa uit, tahdon minä sinun verestäs punaiseksi tehdä vuoriin asti, että ojat sinusta täytettäisiin,

7. Ja koskas peräti jo poissa olet, tahdon minä taivaan peittää, ja hänen tähtensä pimittää, ja peitän auringon pilvellä, eikä kuun pidä paistaman,

8. Kaikki taivaan valkeudet tahdon minä pimiäksi saattaa sinun ylitses, ja pimeyden sinun maalles lähettää, sanoo Herra, Herra.
9. Tahdon myös monen kansan sydämet peljättää, kuin minä sinun vaivas pakanoille tiettäväksi teen, ja monelle maakunnalle, joita et sinä tunne.

they shall bring thee up in my net.
4. Then will I leave thee upon the land, I will cast thee forth upon the open field, and will cause all the fowls of the heaven to remain upon thee, and I will fill the beasts of the whole earth with thee.
5. And I will lay thy flesh upon the mountains, and fill the valleys with thy height.
6. I will also water with thy blood the land wherein thou swimmest, even to the mountains; and the rivers shall be full of thee.
7. And when I shall put thee out, I will cover the heaven, and make the stars thereof dark; I will cover the sun with a cloud, and the moon shall not give her light.
8. All the bright lights of heaven will I make dark over thee, and set darkness upon thy land, saith the Lord GOD.
9. I will also vex the hearts of many people, when I shall bring thy destruction among the nations, into the countries which thou hast not known.

10. Paljo kansaa pitää sinua ihmettelemän, ja heidän kuninkaansa pitää sinun tähtes kovin pelkäämän, kuin minä annan minun miekkani heitä vastaan välkkyä; ja heidän pitää äkisti peljästymän kukin sydämessänsä sinun lankeemises päivänä.

10. Yea, I will make many people amazed at thee, and their kings shall be horribly afraid for thee, when I shall brandish my sword before them; and they shall tremble at every moment, every man for his own life, in the day of thy fall.

11. Sillä näin sanoo Herra, Herra: Babelin kuninkaan miekka pitää sinuun sattuman.

11. For thus saith the Lord GOD; The sword of the king of Babylon shall come upon thee.

12. Ja minä tahdon sinun väkes langettaa sankarien miekan kautta ja kaikkinaisten pakanain tyrannein kautta: heidän pitää Egyptin ylpeyden hävittämän, että kaikki hänen kansansa teloitettaisiin.

12. By the swords of the mighty will I cause thy multitude to fall, the terrible of the nations, all of them: and they shall spoil the pomp of Egypt, and all the multitude thereof shall be destroyed.

13. Ja tahdon kaikki hänen eläimensä suurten vetten tyköä peräti hävittää, ettei yhdenkään ihmisen jalka, eikä yhdenkään eläimen sorkka pidä sitä ollenkaan enään tallaaman.

13. I will destroy also all the beasts thereof from beside the great waters; neither shall the foot of man trouble them any more, nor the hoofs of beasts trouble them.

14. Silloin tahdon minä heidän vetensä selkiäksi tehdä, että heidän virtansa juoksevat niinkuin öljy, sanoo Herra, Herra;

14. Then will I make their waters deep, and cause their rivers to run like oil, saith the Lord GOD.

15. Kuin minä Egyptin maan, ja mitä siinä maassa on, peräti hävittänyt, ja kaikki jotka siinä asuvat, tappanut

15. When I shall make the land of Egypt desolate, and the country shall be destitute of that whereof it was

olen; että he ymmärtäisivät, että minä olen Herra.

16. Sepä se surkeus on, jota kyllä valitetaan, ja monta pakanain tytärtä pitää sitä valittaman; Egyptiä ja kaikkea hänen kansaansa pitää valitettaman, sanoo Herra, Herra.

17. Ja tapahtui toisena vuotena toistakymmentä, viidentenä päivänä toistakymmentä siitä kuukaudesta, että Herran sana tapahtui minulle, sanoen:

18. Sinä, ihmisen poika, itke Egyptin kansaa, ja syökse heitä väkeväin sankarien tytärten kanssa alas maan alle, niiden tykö, jotka kuoppaan menevät.

19. Kenen sinä luulit voittavas ihanaisuudessa? astu alas ja pane itses ympärileikkaamattomain sekaan.

20. Heidän pitää surmattuin kanssa miekalla kaatuman; jopa miekka on sivallettu ulos; viekäät siis häntä pois hänen joukkoinensa.

21. Siitä puhuvat väkevät sankarit

full, when I shall smite all them that dwell therein, then shall they know that I am the LORD.

16. This is the lamentation wherewith they shall lament her: the daughters of the nations shall lament her: they shall lament for her, even for Egypt, and for all her multitude, saith the Lord GOD.

17. It came to pass also in the twelfth year, in the fifteenth day of the month, that the word of the LORD came unto me, saying,

18. Son of man, wail for the multitude of Egypt, and cast them down, even her, and the daughters of the famous nations, unto the nether parts of the earth, with them that go down into the pit.

19. Whom dost thou pass in beauty? go down, and be thou laid with the uncircumcised.

20. They shall fall in the midst of them that are slain by the sword: she is delivered to the sword: draw her and all her multitudes.

21. The strong among the mighty

helvetissä apulaistensa kanssa, jotka kaikki ovat menneet alas, ja makaavat siellä ympärileikkaamattomain miekalla tapettuin kanssa.

22. Siinä Assur makaa kaiken kansansa kanssa ympäristölle haudattu, jotka kaikki tapetut ja miekalla kaatuneet ovat.

23. Heidän hautansa ovat kuopan vieressä, ja hänen kansansa makaa joka paikassa ympäri haudattuna, jotka kaikki tapetut ja miekalla kaatuneet ovat, joita myös koko maailma pelkäsi.

24. Siinä myös makaa Elam koko joukkonsa kanssa ympäristölle haudattu, jotka kaikki tapetut ja miekalla kaatuneet ovat, ja menneet alas niinkuin ymprärileikkaamattomat maan alle, joita myös koko maailma pelkäsi, ja heidän täytyy häpiänsä kantaa niiden kanssa, jotka kuoppaan alas menevät.

25. He panivat vuoteensa tapettuin sekaan, ynnä koko joukkonsa kanssa, ja makaavat ympäristölle haudatut, ja ovat kaikki ympärileikkaamattomat ja miekalla tapetut, joita myös koko

shall speak to him out of the midst of hell with them that help him: they are gone down, they lie uncircumcised, slain by the sword.

22. Asshur is there and all her company: his graves are about him: all of them slain, fallen by the sword:

23. Whose graves are set in the sides of the pit, and her company is round about her grave: all of them slain, fallen by the sword, which caused terror in the land of the living.

24. There is Elam and all her multitude round about her grave, all of them slain, fallen by the sword, which are gone down uncircumcised into the nether parts of the earth, which caused their terror in the land of the living; yet have they borne their shame with them that go down to the pit.

25. They have set her a bed in the midst of the slain with all her multitude: her graves are round about him: all of them uncircumcised, slain by the sword: though their terror was

maailma pelkäsi, ja heidän täytyy häpiänsä kantaa niiden kanssa, jotka kuoppaan menevät, ja pitää tapettuin seassa oleman.

26. Siinä makaa Mesek ja Tubal koko joukkonsa kanssa ympäristöllä haudatut, jotka kaikki ympärileikkaamattomat ja miekalla tapetut ovat, joita myös koko maailma pelkäsi.

27. Ja ei heidän pidä makaaman sankarien kanssa, jotka ympärileikkaamattomista kaatuneet ovat, jotka sota-aseinensa menivät alas helvettiin, ja panivat miekkansa päänsä alle, ja heidän pahantekonsa oli heidän luissansa, sillä he olivat voimallisten pelko koko maailmassa.

28. Niin sinä myös kaiketi ympärileikkaamattomain seassa murskaksi lyödään; ja sinun täytyy niiden seassa maata, jotka miekalla tapetut ovat.

29. Siinä makaa Edom kuninkainensa ja kaikki hänen ruhtinaansa, jotka väkevyydessänsä ovat annetut miekalla tapettuin sekaan; ja heidän

caused in the land of the living, yet have they borne their shame with them that go down to the pit: he is put in the midst of them that be slain.

26. There is Meshech, Tubal, and all her multitude: her graves are round about him: all of them uncircumcised, slain by the sword, though they caused their terror in the land of the living.

27. And they shall not lie with the mighty that are fallen of the uncircumcised, which are gone down to hell with their weapons of war: and they have laid their swords under their heads, but their iniquities shall be upon their bones, though they were the terror of the mighty in the land of the living.

28. Yea, thou shalt be broken in the midst of the uncircumcised, and shalt lie with them that are slain with the sword.

29. There is Edom, her kings, and all her princes, which with their might are laid by them that were slain by the sword: they shall lie with the

pitää makaaman ynnä muiden kanssa, jotka kuoppaan menevät.

30. Sinne pitää myös menemän kaikki päämiehet pohjoisesta ja kaikki Zidonilaiset, jotka tapettuin kanssa ovat menneet alas, ja heidän hirmuinen voimansa häpiään tullut, ja täytyy maata ympärileikkaamattomain seassa ja niiden seassa, jotka miekalla tapetut ovat, ja heidän häpiänsä kantaa ynnä niiden kanssa, jotka kuoppaan menevät.

31. Näitä pitää Pharaon näkemän, ja itsiänsä lohduttaman kaiken kansansa kanssa, jotka miekalla tapetut ovat, Pharao ja koko hänen sotajoukkonsa, sanoo Herra, Herra.

32. Sillä koko maailman pitää myös minua kerran pelkäämän, että Pharao ja koko hänen paljoutensa pitää ympärileikkaamattomain seassa ja miekalla tapettuin seassa makaaman, sanoo Herra, Herra.

uncircumcised, and with them that go down to the pit.

30. There be the princes of the north, all of them, and all the Zidonians, which are gone down with the slain; with their terror they are ashamed of their might; and they lie uncircumcised with them that be slain by the sword, and bear their shame with them that go down to the pit.

31. Pharaoh shall see them, and shall be comforted over all his multitude, even Pharaoh and all his army slain by the sword, saith the Lord GOD.

32. For I have caused my terror in the land of the living: and he shall be laid in the midst of the uncircumcised with them that are slain with the sword, even Pharaoh and all his multitude, saith the Lord GOD.

33 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle, sanoen:

1. Again the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä ihmisen poika, saarnaa kansas lapsille ja sano heille: jos minä vetäisin miekan maakunnan ylitse, ja maan kansa ottais yhden miehen huonommistansa ja tekis sen vartiaksensa;
3. Ja hän näkis miekan tulevan maan ylitse, ja soittais vaskitorvea ja varais kansaa;
4. Joka sitte soittamisen kajahduksen täydellisesti kuulee, ja ei tahdo itsiänsä kavahtaa, ja miekka tulis ja ottais hänen pois; sen veri olkoon hänen päänsä päällä.
5. Sillä hän kuuli soittamisen kajahduksen, ja ei kuitenkaan itsestänsä pitänyt vaaria, sentähden olkoon hänen verensä hänen päällänsä. Mutta joka neuvoa tottelee, hän pelastaa henkensä.
6. Mutta jos vartia näkis miekan tulevan, ja ei soittaisi vaskitorvea, eikä kansa pitäisi vaaria, ja miekka tulis ja ottais jonkun pois: hän tosin otettaisiin pois synteinsä tähden, mutta hänen verensä tahdon minä vartian kädestä vaatia.
7. Ja sinä ihmisen poika, minä olen

2. Son of man, speak to the children of thy people, and say unto them, When I bring the sword upon a land, if the people of the land take a man of their coasts, and set him for their watchman:
3. If when he seeth the sword come upon the land, he blow the trumpet, and warn the people;
4. Then whosoever heareth the sound of the trumpet, and taketh not warning; if the sword come, and take him away, his blood shall be upon his own head.
5. He heard the sound of the trumpet, and took not warning; his blood shall be upon him. But he that taketh warning shall deliver his soul.
6. But if the watchman see the sword come, and blow not the trumpet, and the people be not warned; if the sword come, and take any person from among them, he is taken away in his iniquity; but his blood will I require at the watchman's hand.
7. So thou, O son of man, I have set

pannut sinun Israelin huoneen vartiaksi, kuin sinä jotakin minun suustani kuulet, että sinun pitäis heitä minun puolestani varaaman.

thee a watchman unto the house of Israel; therefore thou shalt hear the word at my mouth, and warn them from me.

8. Kuin minä sanon jumalattomalle: sinä jumalatoin, sinun pitää totisesti kuoleman, ja et sinä hänelle sitä sano, että jumalatoin ottais vaarin menostansa; niin pitää jumalattoman syntinsä tähden kuoleman, mutta hänen verensä tahdon minä sinun kädestäs vaatia.

8. When I say unto the wicked, O wicked man, thou shalt surely die; if thou dost not speak to warn the wicked from his way, that wicked man shall die in his iniquity; but his blood will I require at thine hand.

9. Mutta jos sinä jumalatointa varoitat hänen tiestänsä, että hän siitä kääntyis, ja hän ei palaja tiestänsä; niin pitää hänen syntinsä tähden kuoleman, ja sinä olet pelastanut sielus.

9. Nevertheless, if thou warn the wicked of his way to turn from it; if he do not turn from his way, he shall die in his iniquity; but thou hast delivered thy soul.

10. Sentähden sinä, ihmisen poika, sano Israelin huoneelle: te lausutte näin, sanoen: meidän pahatekomme ja rikoksemme makaavat meidän päällämme, että me niiden alla hukumme, kuinka me taidamme elää?

10. Therefore, O thou son of man, speak unto the house of Israel; Thus ye speak, saying, If our transgressions and our sins be upon us, and we pine away in them, how should we then live?

11. Niin sano heille: niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei minulle kelpaa jumalattoman kuolema, mutta että jumalatoin

11. Say unto them, As I live, saith the Lord GOD, I have no pleasure in the death of the wicked; but that the wicked turn from his way and live:

kääntyis tiestänsä ja eläis. Palatkaat, palatkaat teidän pahoista teistänne! ja miksi teidän pitäis kuoleman, te Israelin huone?

turn ye, turn ye from your evil ways; for why will ye die, O house of Israel?

12. Ja sinä, ihmisen poika, sano sinun kansas lapsille: sinä päivänä, jona hurskas pahaa tekee, ei hänen vanhurskautensa pidä häntä auttaman; ja jumalattoman ei pidä jumalattomuudessansa lankeeman sinä päivänä, kuin hän itsensä kääntää jumalattomuudestansa; ja vanhurskas ei taida elää vanhurskautensa tähden sinä päivänä, jona hän syntiä tekee.

12. Therefore, thou son of man, say unto the children of thy people, The righteousness of the righteous shall not deliver him in the day of his transgression: as for the wickedness of the wicked, he shall not fall thereby in the day that he turneth from his wickedness; neither shall the righteous be able to live for his righteousness in the day that he sinneth.

13. Kuin minä hurskaalle sanon: hänen pitää totisesti elämän, ja hän luottaa vangurskauteensa, ja tekee pahaa; niin ei pidä hänen vanhurskauttansa ensinkään muistettaman, mutta hänen pitää kuoleman pahuudessansa, jonka hän tekee.

13. When I shall say to the righteous, that he shall surely live; if he trust to his own righteousness, and commit iniquity, all his righteousnesses shall not be remembered; but for his iniquity that he hath committed, he shall die for it.

14. Ja kuin minä jumalattomalle sanon: sinun pitää totisesti kuoleman, ja hän parantaa itsensä synnistänsä, ja tekee oikein ja hyvin,

14. Again, when I say unto the wicked, Thou shalt surely die; if he turn from his sin, and do that which is lawful and right;

15. Niin että jumalatoin pantin antaa

15. If the wicked restore the pledge,

jälleen, ja maksaa mitä hän on ryövännyt, ja elämän sanan jälkeen elää, ettei hän pahaa tee; niin hän saa totisesti elää, ja ei pidä kuoleman.
16. Kaikki hänen syntinsä, jotka hän tehnyt on, pitää unhotettaman; sillä hän tekee, mikä hyvä ja oikia on, sentähden hän saa totisesti elää.
17. Ja sinun kansas lapset sanovat: ei Herra oikein tuomitse; ja kuitenkin heillä on vääryys.
18. Sillä jos hurskas kääntää itsensä pois hurskaudestansa, ja tekee pahaa, niin hän kuolee syystä sentähden.
19. Ja jos jumalatoin parantaa itsensä jumalattomasta menostansa, ja tekee oikein ja hyvin, niin hän saa sentähden kaiketi elää.
20. Kuitenkin te sanotte: ei Herra oikein tuomitse; vaikka minä teille, te Israelin huone, kullekin menonsa jälkeen tuomitsen.
21. Ja tapahtui toisena vuotena toistakymmentä meidän vankiudestamme, viidentenä päivänä kymmennessä kuukaudessa, että minun tyköni tuli yksi paennut Jerusalemista, ja sanoi: kaupunki

give again that he had robbed, walk in the statutes of life, without committing iniquity; he shall surely live, he shall not die.
16. None of his sins that he hath committed shall be mentioned unto him: he hath done that which is lawful and right; he shall surely live.
17. Yet the children of thy people say, The way of the Lord is not equal: but as for them, their way is not equal.
18. When the righteous turneth from his righteousness, and committeth iniquity, he shall even die thereby.
19. But if the wicked turn from his wickedness, and do that which is lawful and right, he shall live thereby.
20. Yet ye say, The way of the Lord is not equal. O ye house of Israel, I will judge you every one after his ways.
21. And it came to pass in the twelfth year of our captivity, in the tenth month, in the fifth day of the month, that one that had escaped out of Jerusalem came unto me, saying, The city is smitten.

lyötiin.

22. Ja Herran käsi oli minun päälläni ehtoona, ennenkuin se paennut tuli, ja avasi minun suuni, siksi kuin hän tuli huomeneltain minun tyköni; ja niin hän avasi minun suuni, etten minä taitanut enää vaiti olla.

22. Now the hand of the LORD was upon me in the evening, afore he that was escaped came; and had opened my mouth, until he came to me in the morning; and my mouth was opened, and I was no more dumb.

23. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

23. Then the word of the LORD came unto me, saying,

24. Sinä ihmisen poika, tämän korven asuvaiset Israelin maalla sanovat näin: Abraham oli ainoasti yksi mies, ja peri tämän maan; mutta meitä on paljo, niin meillä on siis tämä maa sitä oikeammin.

24. Son of man, they that inhabit those wastes of the land of Israel speak, saying, Abraham was one, and he inherited the land: but we are many; the land is given us for inheritance.

25. Sano siis heille: näin sanoo Herra, Herra: te olette verta syönneet, ja nostaneet teidän silmänne epäjumalain tykö, ja olette verta vuodattaneet, ja te luulette, että te omistatte maan?

25. Wherefore say unto them, Thus saith the Lord GOD; Ye eat with the blood, and lift up your eyes toward your idols, and shed blood: and shall ye possess the land?

26. Te seisotte aina miekka kädessä ja teette kauhistuksia, ja toinen häpäisee toisen emännän ja te luulette, että te omistatte maan?

26. Ye stand upon your sword, ye work abomination, and ye defile every one his neighbour's wife: and shall ye possess the land?

27. Niin sano heille: näin sanoo Herra, Herra: niin totta kuin minä elän, niin pitää kaikki, jotka korvessa asuvat,

27. Say thou thus unto them, Thus saith the Lord GOD; As I live, surely they that are in the wastes shall fall

miekan kautta lankeeman, ja mitä kedolla on, annan minä pedoille syötää, ja ne jotka linnoissa ja luolissa ovat, pitää ruttoon kuoleman.

28. Sillä minä tahdon maan peräti hävittää, ja sen ylpeydelle ja voimalle lopun tehdä, että Israelin vuoret pitää niin autioksi tuleman, ettei kenenkään pidä vaeltaman siitä ohitse.
29. Ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra, koska minä olen maan peräti hävittänyt kaikkein heidän kauhistustensa tähden, joita he tehneet ovat.
30. Ja sinä ihmisen poika, sinun kansas lapset puhuvat sinua vastaan siellä ja täällä, seinillä ja ovien edessä, ja toinen sanoo toisellensa, kukin veljellensä, sanoen: käykäämme kuulemaan, mitä Herra sanoo.

31. Ja he tulevat sinun tykös seurakuntaan, ja istuvat sinun edessäs niinkuin minun kansani, ja kuulevat sinun sanas, mutta ei he tee ensinkään sen jälkeen; he tekevät

by the sword, and him that is in the open field will I give to the beasts to be devoured, and they that be in the forts and in the caves shall die of the pestilence.
28. For I will lay the land most desolate, and the pomp of her strength shall cease; and the mountains of Israel shall be desolate, that none shall pass through.
29. Then shall they know that I am the LORD, when I have laid the land most desolate because of all their abominations which they have committed.
30. Also, thou son of man, the children of thy people still are talking against thee by the walls and in the doors of the houses, and speak one to another, every one to his brother, saying, Come, I pray you, and hear what is the word that cometh forth from the LORD.
31. And they come unto thee as the people cometh, and they sit before thee as my people, and they hear thy words, but they will not do them: for with their mouth they shew much

tosin ystävyyttä suullansa, mutta sydämellänsä he seuraavat ahneuttansa.

love, but their heart goeth after their covetousness.

32. Ja katso, sinun täytyy olla heidän ilovirtensä, jota he mielellänsä laulavat ja soittavat; niin he sinun sanas kyllä kuulevat, mutta ei he tee sen jälkeen.

32. And, lo, thou art unto them as a very lovely song of one that hath a pleasant voice, and can play well on an instrument: for they hear thy words, but they do them not.

33. Mutta kuin se tulee, joka tuleva on, katso, niin he saavat nähdä, että propheta on heidän seassansa ollut.

33. And when this cometh to pass, (lo, it will come,) then shall they know that a prophet hath been among them.

34 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. And the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä, ihmisen poika, ennusta Israelin paimenia vastaan, ennusta ja sano heille, jotka paimenet ovat: näin sanoo Herra, Herra: voi Israelin paimenia, jotka itsiänsä ruokkivat! eikö paimenten pitäisi laumaa ruokkiman?

2. Son of man, prophesy against the shepherds of Israel, prophesy, and say unto them, Thus saith the Lord GOD unto the shepherds; Woe be to the shepherds of Israel that do feed themselves! should not the shepherds feed the flocks?

3. Mutta te syötte lihavaa, ja verhoitatte teitänne villoilla, ja teurastatte syötetyitä; mutta ette tahdo ruokkia lampaita.

3. Ye eat the fat, and ye clothe you with the wool, ye kill them that are fed: but ye feed not the flock.

4. Heikkoja ette tue, sairaita ette paranna, haavoitettuja ette sido, eksyneitä ette palauta, kadonneita ette etsi; mutta kovin ja ankarasti hallitsette heitä.

4. The diseased have ye not strengthened, neither have ye healed that which was sick, neither have ye bound up that which was broken, neither have ye brought again that which was driven away, neither have ye sought that which was lost; but with force and with cruelty have ye ruled them.

5. Ja minun lampaani ovat hajoitetut, niinkuin ne, joille ei paimenta ole, ja ovat kaikille pedoille ruaksi tulleet, ja ovat peräti hajoitetut,

5. And they were scattered, because there is no shepherd: and they became meat to all the beasts of the field, when they were scattered.

6. Ja käyvät eksyksissä kaikilla vuorilla ja korkeilla kukkuloilla; ja ovat kaikkeen maahan hajoitetut, ja ei ole ketään, joka heitä kysyy eli tottelee.

6. My sheep wandered through all the mountains, and upon every high hill: yea, my flock was scattered upon all the face of the earth, and none did search or seek after them.

7. Sentähden te paimenet, kuulkaat Herran sanaa:

7. Therefore, ye shepherds, hear the word of the LORD;

8. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: että te annatte minun lampaani raatelukseksi ja minun laumani kaikille pedoille ruaksi, ettei heillä ole paimenta, ja minun paimeneni ei pidä lukua minun laumastani; vaan ovat senkaltaiset paimenet, jotka itsiänsä ruokkivat,

8. As I live, saith the Lord GOD, surely because my flock became a prey, and my flock became meat to every beast of the field, because there was no shepherd, neither did my shepherds search for my flock, but the shepherds fed themselves, and fed not my flock;

mutta minun lampaitani ei he tahdo ruokkia;

9. Sentähden, te paimenet, kuulkaat Herran sanaa:

10. Näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon paimenien kimppuun, ja tahdon minun laumani heidän käsistänsä vaatia, ja tahdon heitä lopettaa, ettei heidän pidä enään paimenena oleman eikä itsiänsä ruokkiman; minä tahdon minun lampaani heidän suustansa temmata ulos, ja ei ne pidä oleman heidän ruokansa.

11. Sillä näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon itse pitää murheen lampaistani, ja tahdon heitä etsiä.

12. Niinkuin paimen etsii lampaitansa, kuin he laumastansa eksyneet ovat, niin tahdon minä myös minun lampaitani etsiä; ja tahdon heitä kaikista paikoista pelastaa, joihin he hajoitetut ovat, siihen aikaan kuin sumu ja pimiä oli.

13. Ja tahdon heitä kaikista kansoista viedä ulos, ja kaikista maakunnista koota, ja heitä omalle maallensa viedä; ja kaita heitä Israelin vuorilla,

9. Therefore, O ye shepherds, hear the word of the LORD;

10. Thus saith the Lord GOD; Behold, I am against the shepherds; and I will require my flock at their hand, and cause them to cease from feeding the flock; neither shall the shepherds feed themselves any more; for I will deliver my flock from their mouth, that they may not be meat for them.

11. For thus saith the Lord GOD; Behold, I, even I, will both search my sheep, and seek them out.

12. As a shepherd seeketh out his flock in the day that he is among his sheep that are scattered; so will I seek out my sheep, and will deliver them out of all places where they have been scattered in the cloudy and dark day.

13. And I will bring them out from the people, and gather them from the countries, and will bring them to their own land, and feed them upon the

ojain tykönä kaikissa suloisissa paikoissa,

mountains of Israel by the rivers, and in all the inhabited places of the country.

14. Ja heitä parhaalle laitumelle viedä, ja heidän majansa pitää korkeilla Israelin vuorilla seisoman; siinä heidän pitää levollisessa varjossa makaaman, ja heillä pitää oleman lihava laidun Israelin vuorilla.

14. I will feed them in a good pasture, and upon the high mountains of Israel shall their fold be: there shall they lie in a good fold, and in a fat pasture shall they feed upon the mountains of Israel.

15. Minä tahdon itse minun lampaani ruokkia, ja minä tahdon heitä sioittaa, sanoo Herra, Herra.

15. I will feed my flock, and I will cause them to lie down, saith the Lord GOD.

16. Kadonneet tahdon minä etsiä ja eksyneet tallelle tuottaa, haavoitetut sitoa, heikkoja vahvistaa; lihavia ja väkeviä tahdon minä hävittää, ja kaitsen heitä toimellisesti.

16. I will seek that which was lost, and bring again that which was driven away, and will bind up that which was broken, and will strengthen that which was sick: but I will destroy the fat and the strong; I will feed them with judgment.

17. Mutta teille, minun laumani, sanoo Herra, Herra näin: katso, minä tahdon tuomita lampaan ja lampaan välillä ja oinasten ja kauristen välillä.

17. And as for you, O my flock, thus saith the Lord GOD; Behold, I judge between cattle and cattle, between the rams and the he goats.

18. Eikö siinä kyllä ole, että teillä niin hyvä laidun on, ja jääneet teidän laitumistanne te jaloillanne tallaatte, ja niin jalot lähteet juoda, että te jäänneet jaloillanne tallaatte?

18. Seemeth it a small thing unto you to have eaten up the good pasture, but ye must tread down with your feet the residue of your pastures? and to have drunk of the deep waters, but ye

must foul the residue with your feet?

19. Että minun lampaani pitää syömän sitä, jota te olette jaloillanne sotkuneet, ja pitää myös juoman sitä, jota te tallanneet olette jaloillanne.

19. And as for my flock, they eat that which ye have trodden with your feet; and they drink that which ye have fouled with your feet.

20. Sentähden näin sanoo Herra, Herra heille: katso, minä tahdon tuomita lihavain ja laihain lammasten välillä,

20. Therefore thus saith the Lord GOD unto them; Behold, I, even I, will judge between the fat cattle and between the lean cattle.

21. Että te potkitte jaloillanne, ja puskette heikkoja sarvillanne, siihenasti kuin te heidät hajoitatte ulos.

21. Because ye have thrust with side and with shoulder, and pushed all the diseased with your horns, till ye have scattered them abroad;

22. Ja minä tahdon auttaa minun laumaani, ettei sitä pidä enään raatelukseksi annettaman, ja tahdon tuomita lampaan ja lampaan välillä.

22. Therefore will I save my flock, and they shall no more be a prey; and I will judge between cattle and cattle.

23. Ja minä tahdon yhden ainokaisen paimenen herättää, joka heitä on ravitseva, palveliani Davidin: hän on heitä ravitseva ja on heidän paimenensa oleva.

23. And I will set up one shepherd over them, and he shall feed them, even my servant David; he shall feed them, and he shall be their shepherd.

24. Ja minä Herra tahdon olla heidän Jumalansa, mutta minun palveliani David on heidän seassansa päämies oleva; minä Herra olen sen puhunut.

24. And I the LORD will be their God, and my servant David a prince among them; I the LORD have spoken it.

25. Ja minä tahdon rauhan liiton heidän kanssansa tehdä, ja kaikki

25. And I will make with them a covenant of peace, and will cause the

pahat eläimet maalta ajaa pois, että he surutoinna korvessa asuisivat ja metsissä makaisivat.

26. Ja tahdon heidät ja kaikki minun kukkulani siunata; ja annan heille sataa oikialla ajalla, joka on armon sade oleva,

27. Että puut kedolla hedelmänsä kantavat ja maa antaa kasvunsa, ja he asuvat surutoinna maassa; ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra, koska minä heidän ikeensä jutan katkaisen, ja heitä olen pelastanut niiden käsistä, joita heidän pitää palveleman.

28. Ja ei heidän pidä enään pakanoille raatelukseksi oleman, ja ei maan pedot pidä enään heitä syömän, mutta heidän pitää surutoinna ja pelkäämättä asuman.

29. Ja minä tahdon heille kuuluisan vesan herättää; ettei heidän pidä enään nälkää maalla kärsimän, eikä heidän pilkkansa pakanain seassa kantaman.

30. Ja heidän pitää tietämän, että minä Herra, Heidän Jumalansa, olen

evil beasts to cease out of the land: and they shall dwell safely in the wilderness, and sleep in the woods.

26. And I will make them and the places round about my hill a blessing; and I will cause the shower to come down in his season; there shall be showers of blessing.

27. And the tree of the field shall yield her fruit, and the earth shall yield her increase, and they shall be safe in their land, and shall know that I am the LORD, when I have broken the bands of their yoke, and delivered them out of the hand of those that served themselves of them.

28. And they shall no more be a prey to the heathen, neither shall the beast of the land devour them; but they shall dwell safely, and none shall make them afraid.

29. And I will raise up for them a plant of renown, and they shall be no more consumed with hunger in the land, neither bear the shame of the heathen any more.

30. Thus shall they know that I the LORD their God am with them, and

heidän tykönänsä, ja Israelin huone on minun kansani, sanoo Herra, Herra.

that they, even the house of Israel, are my people, saith the Lord GOD.

31. Ja te ihmiset pitää oleman minun laitumeni lauma; ja minä tahdon olla teidän Jumalanne, sanoo Herra, Herra.

31. And ye my flock, the flock of my pasture, are men, and I am your God, saith the Lord GOD.

35 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. Moreover the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä, ihmisen poika, pane kasvos Seirin vuorta vastaan, ja ennusta sitä vastaan.

2. Son of man, set thy face against mount Seir, and prophesy against it,

3. Ja sano sille: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tahdon sinun kimppuus, sinä Seirin vuori; ja minun käteni ojennan minä sinua vastaan, ja tahdon sinun peräti hävittää.

3. And say unto it, Thus saith the Lord GOD; Behold, O mount Seir, I am against thee, and I will stretch out mine hand against thee, and I will make thee most desolate.

4. Minä tahdon sinun kaupunkis hävittää, että sinun pitää autioksi tuleman; ja sinun pitää tietämän, että minä olen Herra.

4. I will lay thy cities waste, and thou shalt be desolate, and thou shalt know that I am the LORD.

5. Että te aina ja alinomaa vihaatte Israelin lapsia, ja ajoitte heitä miekkaan, kuin heille pahoin kävi, ja heidän rikoksensa loppu;

5. Because thou hast had a perpetual hatred, and hast shed the blood of the children of Israel by the force of the sword in the time of their calamity, in

the time that their iniquity had an end:

6. Sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, tahdon minä sinun myös veriseksi tehdä, ja ei sinun pidä veren vuotamisesta pääsemän; ja että veri sinulle kelpaa, niin ei sinun pidä verestä pääsemän.

6. Therefore, as I live, saith the Lord GOD, I will prepare thee unto blood, and blood shall pursue thee: sith thou hast not hated blood, even blood shall pursue thee.

7. Ja minä tahdon kaiken Seirin vuoren hävittää ja autioksi tehdä, ettei ketään siitä pidä käymän eikä vaeltaman.

7. Thus will I make mount Seir most desolate, and cut off from it him that passeth out and him that returneth.

8. Ja minä tahdon hänen vuorensa tapetuilla täyttää; sinun kukkuloilles, laaksoihis ja kaikkiin sinun virtoihis pitää miekalla tapetut lankeeman.

8. And I will fill his mountains with his slain men: in thy hills, and in thy valleys, and in all thy rivers, shall they fall that are slain with the sword.

9. Minä tahdon sinun tehdä ijankaikkiseksi hävitykseksi, ettei kenenkään pidä sinun kaupungissas asuman; ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra.

9. I will make thee perpetual desolations, and thy cities shall not return: and ye shall know that I am the LORD.

10. Ja että sinä sanot: molemmat kansat ja molemmat maakunnat pitää minun oleman, ja me tahdomme ne ottaa, vaikka Herra niissä asuu;

10. Because thou hast said, These two nations and these two countries shall be mine, and we will possess it; whereas the LORD was there:

11. Sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, tahdon minä sinulle vihas ja vainos jälkeen tehdä,

11. Therefore, as I live, saith the Lord GOD, I will even do according to thine anger, and according to thine envy

niinkuin sinä hänelle sulasta vainosta tehnyt olet; ja tahdon heidän seassansa ilmoitetuksi tulla, kuin minä sinun rangaissut olen.

12. Ja sinun pitää tietämän, että minä Herra kaikki sinun pilkkas kuullut olen, jonka sinä Israelin vuoria vastaan puhunut olet, ja sanonut: he ovat hävitetyt ja meille hävittääksemme annetut.

13. Ja olette minua vastaan suullanne suuresti kerskanneet, ja tuimasti puhuneet, jonka minä olen kuullut.

14. Näin sanoo Herra, Herra: minä teen sinun autioksi, että koko maakunta pitää iloitseman.

15. Niinkuin sinä iloinnut olet Israelin perikuntaa ottaissas, että se autiona oli; niin tahdon minä sinun kanssas tehdä; että Seirin vuori pitää autiona oleman, ynnä koko Edomin kanssa, ja heidän pitää tietämän, että minä olen Herra.

which thou hast used out of thy hatred against them; and I will make myself known among them, when I have judged thee.

12. And thou shalt know that I am the LORD, and that I have heard all thy blasphemies which thou hast spoken against the mountains of Israel, saying, They are laid desolate, they are given us to consume.

13. Thus with your mouth ye have boasted against me, and have multiplied your words against me: I have heard them.

14. Thus saith the Lord GOD; When the whole earth rejoiceth, I will make thee desolate.

15. As thou didst rejoice at the inheritance of the house of Israel, because it was desolate, so will I do unto thee: thou shalt be desolate, O mount Seir, and all Idumea, even all of it: and they shall know that I am the LORD.

36 luku

1. Ja sinä, ihmisen poika, ennusta

1. Also, thou son of man, prophesy

Israelin vuorille ja sano: kuulkaat Herran sanaa, te Israelin vuoret!

2. Näin sanoo Herra, Herra: että vihollinen pitittää, sanoen: ne ijäiset vuoret ovat meidän perintömme!

3. Sentähden ennusta ja sano: näin sanoo Herra, Herra: sentähden, ja tosin sentähden, että te joka paikassa hävitetään ja sorretaan, olette myös jääneille pakanoille osaksi joutuneet, ja kansan kieliin ja pilkaksi tulleet.

4. Sentähden kuulkaat, te Israelin vuoret, Herran, Herran sanaa: näin sanoo Herra, Herra, sekä vuorille että kukkuloille, ojille ja laaksoille, hävitetylle autiolle ja hyljätyille kaupungeille, jotka jääneille pakanoille joka taholta ympäri saaliiksi ja nauruksi tulleet ovat.

5. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: minä olen minun palavassa kiivaudessani puhunut jääneitä pakanoita vastaan, ja koko Edomia

unto the mountains of Israel, and say, Ye mountains of Israel, hear the word of the LORD:

2. Thus saith the Lord GOD; Because the enemy hath said against you, Aha, even the ancient high places are ours in possession:

3. Therefore prophesy and say, Thus saith the Lord GOD; Because they have made you desolate, and swallowed you up on every side, that ye might be a possession unto the residue of the heathen, and ye are taken up in the lips of talkers, and are an infamy of the people:

4. Therefore, ye mountains of Israel, hear the word of the Lord GOD; Thus saith the Lord GOD to the mountains, and to the hills, to the rivers, and to the valleys, to the desolate wastes, and to the cities that are forsaken, which became a prey and derision to the residue of the heathen that are round about;

5. Therefore thus saith the Lord GOD; Surely in the fire of my jealousy have I spoken against the residue of the heathen, and against all Idumea,

vastaan, jotka ovat ottaneet minun maani perinnöksensä, sydämellisellä ilolla ja pilkalla sitä hävittääksensä ja sortaaksensa.

which have appointed my land into their possession with the joy of all their heart, with despiteful minds, to cast it out for a prey.

6. Sentähden ennusta Israelin maasta, ja sano vuorille ja kukkuloille, ojille ja laaksoille: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä olen puhunut minun kiivaudessani ja julmuudessani, että te olette senkaltaista häväistystä pakanoilta kärsineet.

6. Prophesy therefore concerning the land of Israel, and say unto the mountains, and to the hills, to the rivers, and to the valleys, Thus saith the Lord GOD; Behold, I have spoken in my jealousy and in my fury, because ye have borne the shame of the heathen:

7. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: minä ylennän minun käteni, niin että teidän lähimmäisenne, pakanat joka taholta ympäri, pitää kantaman häpiänsä.

7. Therefore thus saith the Lord GOD; I have lifted up mine hand, Surely the heathen that are about you, they shall bear their shame.

8. Mutta te, Israelin vuoret, teidän pitää viheriöitsemän, joka pian pitää tapahtuman.

8. But ye, O mountains of Israel, ye shall shoot forth your branches, and yield your fruit to my people of Israel; for they are at hand to come.

9. Sillä katso, minä käännän itseni taas teidän tykönne, että te viljeltäisiin ja kylvettäisiin.

9. For, behold, I am for you, and I will turn unto you, and ye shall be tilled and sown:

10. Ja teen teidän tykönänne paljon kansaa, koko Israelin huoneen kaikki tyynni; ja kaupungissa pitää taas asuttaman, ja autiot rakennettaman.

10. And I will multiply men upon you, all the house of Israel, even all of it: and the cities shall be inhabited, and the wastes shall be builded:

11. Minä annan teidän kansanne ja karjanne lisääntyä, niin että te enenette ja kasvatte; ja panen teidän siihen jälleen asumaan niinkuin muinenkin ja teen teille enempi hyvää kuin joskus ennen; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra.

11. And I will multiply upon you man and beast; and they shall increase and bring fruit: and I will settle you after your old estates, and will do better unto you than at your beginnings: and ye shall know that I am the LORD.

12. Minä annan kansan tulla teidän tykönne, minun kansani Israelin, heidän pitää sinussa asuman, ja sinun pitää oleman heidän perintönsä, ja ei sinun pidä enään lapsettomaksi tuleman.

12. Yea, I will cause men to walk upon you, even my people Israel; and they shall possess thee, and thou shalt be their inheritance, and thou shalt no more henceforth bereave them of men.

13. Näin sanoo Herra: että sinusta sanotaan: sinä olet syönyt ihmisiä, ja olet tehnyt sinun kansas lapsettomaksi;

13. Thus saith the Lord GOD; Because they say unto you, Thou land devourest up men, and hast bereaved thy nations;

14. Sentähden ei enään sinun pidä syömän ihmisiä, eli kansaas tekemän lapsettomaksi, sanoo Herra, Herra.

14. Therefore thou shalt devour men no more, neither bereave thy nations any more, saith the Lord GOD.

15. Ja en minä tahdo antaa enään sinun kuulla pakanain pilkkaa, eikä sinun pidä enään kansain häväistystä kantaman, ei myös sinun kansaas enään lapsettomaksi tekemän, sanoo Herra, Herra.

15. Neither will I cause men to hear in thee the shame of the heathen any more, neither shalt thou bear the reproach of the people any more, neither shalt thou cause thy nations to fall any more, saith the Lord GOD.

16. Ja Herran sana tapahtui vielä minulle ja sanoi:

16. Moreover the word of the LORD came unto me, saying,

17. Sinä ihmisen poika, kuin Israelin huone asui maallansa, ja saastutti sen menollansa ja töillänsä, niin että heidän menonsa oli minun edessäni niinkuin vaimon saastaisuus hänen taudissansa;

17. Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their own way and by their doings: their way was before me as the uncleanness of a removed woman.

18. Silloin minä vuodatin vihani heidän päällensä, sen veren tähden, jonka he maalla olivat vuodattaneet, ja olivat sen epäjumalillansa saastuttaneet.

18. Wherefore I poured my fury upon them for the blood that they had shed upon the land, and for their idols wherewith they had polluted it:

19. Ja minä hajoitin heidät pakanain sekaan, ja he hajoitettiin maakuntiin; ja minä tuomitsin heitä heidän menonsa ja tekoinsa jälkeen.

19. And I scattered them among the heathen, and they were dispersed through the countries: according to their way and according to their doings I judged them.

20. Ja kuin he myös tulivat pakanain tykö, kuhunka he tulivat, häpäisivät he minun pyhän nimeni, että heistä sanottiin: onko tämä Herran kansa, jonka piti maaltansa lähtemän?

20. And when they entered unto the heathen, whither they went, they profaned my holy name, when they said to them, These are the people of the LORD, and are gone forth out of his land.

21. Mutta minä säästin minun pyhän nimeni tähden, jonka Israelin huone häpäisi pakanain seassa, kuhunka he tulivat.

21. But I had pity for mine holy name, which the house of Israel had profaned among the heathen, whither they went.

22. Sentähden pitää sinun sanoman Israelin huoneelle: näin sanoo Herra, Herra: en minä sitä tee teidän

22. Therefore say unto the house of Israel, Thus saith the Lord GOD; I do not this for your sakes, O house of

tähtenne, te Israelin huone, vaan minun pyhän nimeni tähden, jonka te pakanain seassa olette häväisseet, joiden tykö te tulleet olette.

Israel, but for mine holy name's sake, which ye have profaned among the heathen, whither ye went.

23. Sillä minä tahdon pyhittää minun suuren nimeni, joka teiltä pakanain seassa suuresti häväisty on, ja pakanain pitää ymmärtämän minun olevan Herran, sanoo Herra, Herra, koska minä itseni osoitan teissä heidän edessänsäm että minä olen pyhä.

23. And I will sanctify my great name, which was profaned among the heathen, which ye have profaned in the midst of them; and the heathen shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

24. Sillä minä tuon teidät pakanoista, ja kokoon teitä kaikista maakunnista, ja annan teidän tulla jälleen teidän maahanne.

24. For I will take you from among the heathen, and gather you out of all countries, and will bring you into your own land.

25. Ja priiskotan puhdasta vettä teidän päällenne, niin että te tulette puhtaaksi; kaikesta teidän saastaisuudestanne ja kaikista teidän epäjumalistanne puhdistan minä teitä.

25. Then will I sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean: from all your filthiness, and from all your idols, will I cleanse you.

26. Ja annan teille uuden sydämen, ja uuden hengen annan minä teihin; ja otan pois teidän lihastanne kivisen sydämen, ja annan teille sydämen lihasta.

26. A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you: and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you an heart of flesh.

27. Ja annan minun henkeni teihin, ja teen niin, että te vaellatte minun

27. And I will put my spirit within you, and cause you to walk in my statutes,

säädyissäni, ja pidätte minun oikeuteni, ja teette niiden jälkeen.

and ye shall keep my judgments, and do them.

28. Ja teidän pitää asuman sillä maalla, jonka minä olen teidän isillenne antanut; ja teidän pitää oleman minun kansani, ja minä tahdon olla teidän Jumalanne.

28. And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be my people, and I will be your God.

29. Minä vapahdan teitä kaikesta teidän saastaisuudestanne, ja sanon jyvälle, että hänen pitää hyvin menestymän, enkä anna teidän nähdä nälkää.

29. I will also save you from all your uncleannesses: and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

30. Minä enennän hedelmän puissa ja kasvatan tulon kedolla, ettei pakanain pidä teitä enään nälän tähden pilkkaaman.

30. And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye shall receive no more reproach of famine among the heathen.

31. Silloin teidän pitää ajatteleman teidän pahaa menoanne ja teidän töitänne, ettei ne olleet hyvät; ja teidän pitää itseenne suuttuman, teidän rikostenne ja teidän epäjumalanpalveluksenne tähden.

31. Then shall ye remember your own evil ways, and your doings that were not good, and shall lothe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

32. En minä näitä tee teidän tähtenne, sanoo Herra, Herra, sen pitää teidän tietämän; vaan teidän pitää suuresti häpeemän teitänne, te Israelin huone.

32. Not for your sakes do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you: be ashamed and confounded for your own ways, O house of Israel.

33. Näin sanoo Herra, Herra: sinä päivänä, kuin minä teitä olen

33. Thus saith the Lord GOD; In the day that I shall have cleansed you

puhdistava kaikista teidän rikoksistanne, niin minä taas tahdon panna asujat kaupungeihin, ja autiamet pitää taas rakennettaman.

from all your iniquities I will also cause you to dwell in the cities, and the wastes shall be builded.

34. Ja hävitetty maa pitää kynnettämän, että se oli turmeltu, kaikkein ohitsekäyväisten silmäin edessä.

34. And the desolate land shall be tilled, whereas it lay desolate in the sight of all that passed by.

35. Ja heidän pitää sanoman: tämä maa oli turmeltu, ja se on nyt niinkuin Edenin ilotarha; ja nämät kaupungit olivat kukistetut, jaotetut ja autiot, ja ovat nyt vahvat, ja niissä asutaan.

35. And they shall say, This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are become fenced, and are inhabited.

36. Ja jääneet pakanat teidän ympärillänne pitää ymmärtämän, että minä Herra olen jaotetut jälleen rakentanut, ja hävitetyn istuttanut. Minä Herra sen sanonut ja tehnyt olen.

36. Then the heathen that are left round about you shall know that I the LORD build the ruined places, and plant that that was desolate: I the LORD have spoken it, and I will do it.

37. Näin sanoo Herra, Herra: Israelin huoneen pitää taas minua kysymän, että minä itseni heille osoitan, ja minä enennän heitä, niinkuin ihmisten lauman.

37. Thus saith the Lord GOD; I will yet for this be enquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

38. Niinkuin pyhän lauman, niinkuin Jerusalemin lauman hänen juhlinansa, niin pitää hävitetyt kaupungit täyteen tuleman ihmisten laumoista; ja heidän

38. As the holy flock, as the flock of Jerusalem in her solemn feasts; so shall the waste cities be filled with flocks of men: and they shall know

pitää ymmärtämän minun olevan Herran.

that I am the LORD.

37 luku

1. Ja Herran käsi rupesi minuun, ja Herra vei minun hengessä ja asetti minun lakialle kedolle, joka oli luita täynnä.

1. The hand of the LORD was upon me, and carried me out in the spirit of the LORD, and set me down in the midst of the valley which was full of bones,

2. Ja hän johdatti minun niiden kautta aina ympärinsä; ja katso, siinä oli sangen paljo luita kedolla, ja katso, ne olivat peräti kuivettuneet.

2. And caused me to pass by them round about: and, behold, there were very many in the open valley; and, lo, they were very dry.

3. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poika, luuletkos nämät luut jälleen eläväksi tulevan? Ja minä sanoin: sinä Herra, Herra sen tiedät.

3. And he said unto me, Son of man, can these bones live? And I answered, O Lord GOD, thou knowest.

4. Ja hän sanoi minulle: ennusta näistä luista, ja sano heille: te kuivettuneet luut, kuulkaat Herran sanaa.

4. Again he said unto me, Prophesy upon these bones, and say unto them, O ye dry bones, hear the word of the LORD.

5. Näin sanoo Herra, Herra näistä luista: katso, minä annan tulla teihin hengen, ja teidän pitää eläväksi tuleman.

5. Thus saith the Lord GOD unto these bones; Behold, I will cause breath to enter into you, and ye shall live:

6. Ja annan teille suonet, ja kasvatan lihan teidän päällenne, ja vedän nahan

6. And I will lay sinews upon you, and will bring up flesh upon you, and

teidän päällenne, ja annan teille hengen, että te jälleen eläväksi tulette; ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra.

cover you with skin, and put breath in you, and ye shall live; and ye shall know that I am the LORD.

7. Ja minä ennustin niinkuin minulle käsketty oli. Niin tuli hyso, ne rupesivat liikkumaan, ja luut tulivat jälleen yhteen kukin jäseneensä.

7. So I prophesied as I was commanded: and as I prophesied, there was a noise, and behold a shaking, and the bones came together, bone to his bone.

8. Ja minä näin, ja katso, siihen tulivat suonet ja liha päälle, ja hän peitti ne nahalla; mutta ei niissä vielä henkeä ollut.

8. And when I beheld, lo, the sinews and the flesh came up upon them, and the skin covered them above: but there was no breath in them.

9. Ja hän sanoi minulle: ennusta hengelle, ennusta sinä, ihmisen poika, ja sano hengelle: näin sanoo Herra, Herra: sinä henki, tule tähän neljästä tuulesta, ja puhalla näiden tapettuin päälle, että he jälleen eläväksi tulisivat.

9. Then said he unto me, Prophesy unto the wind, prophesy, son of man, and say to the wind, Thus saith the Lord GOD; Come from the four winds, O breath, and breathe upon these slain, that they may live.

10. Ja minä ennustin niinkuin hän oli minun käskenyt: niin tuli henki heihin, ja he tulivat eläväksi, ja seisoivat jaloillansa, ja heitä oli sangen suuri joukko.

10. So I prophesied as he commanded me, and the breath came into them, and they lived, and stood up upon their feet, an exceeding great army.

11. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poika, nämät luut ovat koko Israelin huone; katso, he sanovat: meidän

11. Then he said unto me, Son of man, these bones are the whole house of Israel: behold, they say, Our

luumme ovat kuivuneet, meidän toivomme on kadonnut, ja me olemme hukkuneet.

bones are dried, and our hope is lost: we are cut off for our parts.

12. Sentähden ennusta ja sano heille: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä avaan teidän hautanne ja tahdon teitä, minun kansani, sieltä tuoda ulos, ja saatan teitä Israelin maalle.

12. Therefore prophesy and say unto them, Thus saith the Lord GOD; Behold, O my people, I will open your graves, and cause you to come up out of your graves, and bring you into the land of Israel.

13. Ja teidän pitää tietämän, että minä olen Herra, koska minä olen teidän hautanne avannut, ja teitä, minun kansani, sieltä tuonut ulos.

13. And ye shall know that I am the LORD, when I have opened your graves, O my people, and brought you up out of your graves,

14. Ja minä tahdon antaa minun henkeni teihin, että te jälleen virkootte, ja tahdon saattaa teitä teidän maallenne; ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Herra. Minä sen puhun, ja minä myös sen teen, sanoo Herra.

14. And shall put my spirit in you, and ye shall live, and I shall place you in your own land: then shall ye know that I the LORD have spoken it, and performed it, saith the LORD.

15. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

15. The word of the LORD came again unto me, saying,

16. Sinä ihmisen poika, ota sinulles yksi puu, ja kirjoita siihen Juudasta ja heidän kumppaneistansa Israelin lapsista; ja ota vielä sitte yksi puu, ja kirjoita siihen Josephin ja Ephraimin suku, ja koko Israelin huone, heidän

16. Moreover, thou son of man, take thee one stick, and write upon it, For Judah, and for the children of Israel his companions: then take another stick, and write upon it, For Joseph, the stick of Ephraim, and for all the

kumppaninsa.
17. Ja liitä heitä molempia yhteen, sinulle yhdeksi puuksi, niin että se tulee kaikki yhdeksi kädessäs.
18. Jos siis sinun kansas lapset puhuvat sinulle, sanoen: etkös tahdo meille ilmoittaa, mitäs sillä ajattelet?

19. Niin sano heille: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä otan Josephin puun, joka on Ephraimin tykönä, ynnä heidän kumppaneinsa Israelin sukuin kanssa, ja panen heidät Juudan puun tykö, ja teen heistä molemmista yhden puun minun kädessäni.

20. Ja sinun pitää ne puut, joihin sinä kirjoittanut olet, sinun kädessäs niin pitämän, että he sen näkevät.
21. Ja sinun pitää heille sanoman: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tuon jälleen Israelin lapset pakanoista, joihin he menneet ovat, ja kokoon heidät joka paikasta, ja annan heidän tulla maallensa jälleen.
22. Ja teen kaikki yhdeksi kansaksi mmaalla, Israelin vuorilla; ja heillä kaikilla pitää oleman yksi kuningas, ja

house of Israel his companions:
17. And join them one to another into one stick; and they shall become one in thine hand.
18. And when the children of thy people shall speak unto thee, saying, Wilt thou not shew us what thou meanest by these?
19. Say unto them, Thus saith the Lord GOD; Behold, I will take the stick of Joseph, which is in the hand of Ephraim, and the tribes of Israel his fellows, and will put them with him, even with the stick of Judah, and make them one stick, and they shall be one in mine hand.
20. And the sticks whereon thou writest shall be in thine hand before their eyes.
21. And say unto them, Thus saith the Lord GOD; Behold, I will take the children of Israel from among the heathen, whither they be gone, and will gather them on every side, and bring them into their own land:
22. And I will make them one nation in the land upon the mountains of Israel; and one king shall be king to

ei pidä enään kaksi kansaa eli kahteen valtakuntaan jaetut oleman.

them all: and they shall be no more two nations, neither shall they be divided into two kingdoms any more at all:

23. Ei heidän myös pidä enään saastuttaman itsiänsä epäjumalistansa, kauhistuksissa ja kaikkinaisissa rikoksissa. Minä autan heitä kaikista paikoista, joissa he ovat rikkoneet, ja puhdistan heitä, ja heidän pitää oleman minun kanssani, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa.

23. Neither shall they defile themselves any more with their idols, nor with their detestable things, nor with any of their transgressions: but I will save them out of all their dwellingplaces, wherein they have sinned, and will cleanse them: so shall they be my people, and I will be their God.

24. Ja minun palvelijani David pitää oleman heidän kuninkaansa, ja kaikkein heidän yksinäinen paimenensa; ja heidän pitää vaeltaman minun oikeudessani, ja pitämän minun säätyni, ja tekemän niiden jälkeen.

24. And David my servant shall be king over them; and they all shall have one shepherd: they shall also walk in my judgments, and observe my statutes, and do them.

25. Ja heidän pitää asuman sillä maalla, jonka minä palvelialleni Jakobille antanut olen, jossa teidän isänne asuneet ovat; heidän ja heidän lapsensa ja lastensa lapset pitää siellä ijankaikkisesti asuman; ja minun palvelijani David pitää oleman heidän ruhtinaansa ijankaikkisesti.

25. And they shall dwell in the land that I have given unto Jacob my servant, wherein your fathers have dwelt; and they shall dwell therein, even they, and their children, and their children's children for ever: and my servant David shall be their prince for ever.

26. Ja minä teen heidän kanssansa rauhan liiton, sen pitää heille ijankaikkisen liiton oleman; ja holhon heitä, ja enennän heitä, ja minun pyhäni pitää oleman heidän seassansa ijankaikkisesti.

26. Moreover I will make a covenant of peace with them; it shall be an everlasting covenant with them: and I will place them, and multiply them, and will set my sanctuary in the midst of them for evermore.

27. Ja minun majani pitää oleman heidän seassansa, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa; ja heidän pitää oleman minun kansani.

27. My tabernacle also shall be with them: yea, I will be their God, and they shall be my people.

28. Niin että pakanainkin pitää ymmärtämän, että minä Herra pyhitän Israelin; ja minun Pyhäni pitää oleman heidän tykönänsä ijankaikkisesti.

28. And the heathen shall know that I the LORD do sanctify Israel, when my sanctuary shall be in the midst of them for evermore.

38 luku

1. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

1. And the word of the LORD came unto me, saying,

2. Sinä, ihmisen poika, käännä itses Gogia vastaan, joka on Magogin maalla, ja on ylimmäinen Mesekin ja Tubalin päämies, ja ennusta hänestä,

2. Son of man, set thy face against Gog, the land of Magog, the chief prince of Meshech and Tubal, and prophesy against him,

3. Ja sano: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tulen kimppuus, sinä Gog, joka olet ylimmäinen Mesekin ja Tubalin päämies.

3. And say, Thus saith the Lord GOD; Behold, I am against thee, O Gog, the chief prince of Meshech and Tubal:

4. Ja palautan sinun, ja panen suitset

4. And I will turn thee back, and put

sinun suuhus ja vien sinun ulos kaiken sinun joukkos, hevostes ja ratsasmiestes kanssa, jotka kaikki ovat jalosti valmistetut, joita on suuri joukko, ja kantavat kaikki keihäitä, kilpiä ja miekkoja.

hooks into thy jaws, and I will bring thee forth, and all thine army, horses and horsemen, all of them clothed with all sorts of armour, even a great company with bucklers and shields, all of them handling swords:

5. Sinun myötäs ovat Persialaiset, Etiopialaiset ja Putilaiset, jotka kaikki kantavat kilpiä ja rautalakkeja;

5. Persia, Ethiopia, and Libya with them; all of them with shield and helmet:

6. Gomer ja kaikki hänen joukkonsa, ja myös Togarman huone, joka pohjaan päin on, kaiken hänen joukkonsa kanssa; ja sinun myötäs on paljo kansaa.

6. Gomer, and all his bands; the house of Togarmah of the north quarters, and all his bands: and many people with thee.

7. Valmista itses, varusta itses hyvin, sinä ja kaikki sinun joukkos, joka sinun myötäs on: ja ole sinä heidän päämiehensä;

7. Be thou prepared, and prepare for thyself, thou, and all thy company that are assembled unto thee, and be thou a guard unto them.

8. Sinun pitää kuitenkin viimein rangaistuksi tuleman. Viimeisellä ajalla pitää sinun tuleman siihen maahan, joka on jälleen saatu miekalla, on myös koottu monesta kansasta, Israelin vuorelle, joka kauvan aikaa on autiona ollut; ja on nyt monesta kansasta johdatettu ulos, ja kaikki surutoinna asuvat.

8. After many days thou shalt be visited: in the latter years thou shalt come into the land that is brought back from the sword, and is gathered out of many people, against the mountains of Israel, which have been always waste: but it is brought forth out of the nations, and they shall dwell safely all of them.

9. Sinun pitää menemän ylös ja

9. Thou shalt ascend and come like a

tuleman suurella raju-ilmalla, ja sinun pitää oleman niinkuin pilvi, joka maan peittää; sinä ja sinun joukkos, ja kansan paljous sinun kanssas.

10. Näin sanoo Herra, Herra: siihen aikaan pitää sinun senkaltaisia aikoman sinun mielessäs, ja pitää pahoja juonia ajatteleman;

11. Sinun pitää sanoman: minä tahdon hyökätä maakyliin, ja menen heidän päällensä, jotka surutoinna ja murheetoinna asuvat; nämät kaikki asuvat ilman muuria, joilla ei telkiä eikä porttia ole,

12. Että kovin ryöstäisit ja julmasti raatelisit, ja antaisit kätes käydä hävitettyjä vastaan, jotka palaneet ovat, ja sitä kansaa vastaan, joka pakanoista koottu on, jotka karjaa kaitsevat ja kauppaa tekevät, ja asuvat keskellä maata.

13. Rikas Arabia, Dedan, ja meren kauppamiehet, ja kaikki voimalliset, jotka siellä ovat, pitää sinun sanoman: oletkos ollenkin tullut ryöstämään, ja koonnut joukkos perin raatelemaan, ottaakses pois hopian ja kullan ja kootakses karjaa ja tavaraa, ja suurta

storm, thou shalt be like a cloud to cover the land, thou, and all thy bands, and many people with thee.

10. Thus saith the Lord GOD; It shall also come to pass, that at the same time shall things come into thy mind, and thou shalt think an evil thought:

11. And thou shalt say, I will go up to the land of unwalled villages; I will go to them that are at rest, that dwell safely, all of them dwelling without walls, and having neither bars nor gates,

12. To take a spoil, and to take a prey; to turn thine hand upon the desolate places that are now inhabited, and upon the people that are gathered out of the nations, which have gotten cattle and goods, that dwell in the midst of the land.

13. Sheba, and Dedan, and the merchants of Tarshish, with all the young lions thereof, shall say unto thee, Art thou come to take a spoil? hast thou gathered thy company to take a prey? to carry away silver and gold, to take away cattle and goods,

saalista saadakses?

to take a great spoil?

14. Sentähden ennusta sinä, ihmisen poika, ja sano Gogille: näin sanoo Herra, Herra: etkös ymmärrä, koska minun kansani Israel asuu suruttomasti,

14. Therefore, son of man, prophesy and say unto Gog, Thus saith the Lord GOD; In that day when my people of Israel dwelleth safely, shalt thou not know it?

15. Niin sinä tulet silloin paikastas, pohjan ääristä, sinä ja paljo kansaa kanssas, kaikki hevosilla, suuri ja väkevä sotajoukko?

15. And thou shalt come from thy place out of the north parts, thou, and many people with thee, all of them riding upon horses, a great company, and a mighty army:

16. Ja sinun pitää menemän ylös minun kansaani Israelia vastaan, niinkuin pilvi, joka maan peittää. Viimeisellä ajalla pitää sinun oleman, mutta minä tahdon sentähden antaa sinun tulla minun maalleni, että pakanain pitää oppiman minua tuntemaan, koska minä sinussa, Gog, pyhitetyksi tulen heidän silmäinsä edessä.

16. And thou shalt come up against my people of Israel, as a cloud to cover the land; it shall be in the latter days, and I will bring thee against my land, that the heathen may know me, when I shall be sanctified in thee, O Gog, before their eyes.

17. Näin sanoo Herra, Herra: sinä olet se, josta minä olen muinen sanonut minun palvelijaini Israelin prophetain kautta, jotka siihen aikaan ennustivat, minun tahtovani antaa sinun tulla heidän päällensä.

17. Thus saith the Lord GOD; Art thou he of whom I have spoken in old time by my servants the prophets of Israel, which prophesied in those days many years that I would bring thee against them?

18. Ja sen pitää silloin tapahtuman,

18. And it shall come to pass at the

koska Gog tulee Israelin maata vastaan sanoo Herra, Herra, pitää minun vihani nouseman minun julmuudessani.

19. Ja minä puhun näitä minun kiivaudessani, ja minun vihani tulessa: että silloin pitää suuren vavistuksen oleman Israelin maalla;

20. Että minun kasvoini edessä pitää kalat meressä vapiseman, linnut taivaan alla, eläimet kedolla, ja kaikki, jotka matelevat ja liikkuvat maan päällä, ja kaikki ihmiset, jotka maan päällä ovat, ja vuoret pitää kukistettaman, ja seinät ja kaikki muurit maahan putooman.

21. Mutta minä kutsun miekan häntä vastaan kaikilla minun vuorillani, sanoo Herra, Herra; niin että jokaisen miekan pitää tuleman toinen toistansa vastaan.

22. Ja minä tuomitsen hänen rutolla ja verellä; ja annan sataa räntää ja raekiviä, tulta ja tulikiveä hänen ja hänen joukkonsa päälle, ja sen paljon kansan päälle, joka hänen kanssansa on.

same time when Gog shall come against the land of Israel, saith the Lord GOD, that my fury shall come up in my face.

19. For in my jealousy and in the fire of my wrath have I spoken, Surely in that day there shall be a great shaking in the land of Israel;

20. So that the fishes of the sea, and the fowls of the heaven, and the beasts of the field, and all creeping things that creep upon the earth, and all the men that are upon the face of the earth, shall shake at my presence, and the mountains shall be thrown down, and the steep places shall fall, and every wall shall fall to the ground.

21. And I will call for a sword against him throughout all my mountains, saith the Lord GOD: every man's sword shall be against his brother.

22. And I will plead against him with pestilence and with blood; and I will rain upon him, and upon his bands, and upon the many people that are with him, an overflowing rain, and great hailstones, fire, and brimstone.

23. Juuri niin pitää minun suureksi, pyhäksi ja tutuksi tuleman monien pakanain edessä, että heidän pitää ymmärtämän minun olevan Herra.

23. Thus will I magnify myself, and sanctify myself; and I will be known in the eyes of many nations, and they shall know that I am the LORD.

39 luku

1. Ja sinä, ihmisen poika, ennusta Gogia vastaan ja sano: näin sanoo Herra, Herra: katso, minä tulen sinun kimppuus, Gog, sinä joka olet Mesekin ja Tubalin ylimmäinen päämies;
2. Ja tahdon sinun palauttaa ja houkutella ulos , ja noudan sinun pohjan ääristä, ja annan sinun tulla Israelin vuorille:

1. Therefore, thou son of man, prophesy against Gog, and say, Thus saith the Lord GOD; Behold, I am against thee, O Gog, the chief prince of Meshech and Tubal:
2. And I will turn thee back, and leave but the sixth part of thee, and will cause thee to come up from the north parts, and will bring thee upon the mountains of Israel:

3. Ja lyön joutsen pois sinun vasemmasta kädestäs ja heitän sinun nuoles oikiasta kädestäs.
4. Israelin vuorilla pitää sinun kaatuman, kaiken sinun joukkos kanssa ja sen väen kanssa, joka sinun tykönäs on. Minä annan sinun linnuille, kusta ikänä he lentävät, ja eläimille ruaksi.
5. Sinun pitää lankeeman kedolla; sillä minä Herra, Herra olen sen sanonut.

3. And I will smite thy bow out of thy left hand, and will cause thine arrows to fall out of thy right hand.
4. Thou shalt fall upon the mountains of Israel, thou, and all thy bands, and the people that is with thee: I will give thee unto the ravenous birds of every sort, and to the beasts of the field to be devoured.
5. Thou shalt fall upon the open field: for I have spoken it, saith the Lord

GOD.

6. Ja minä heitän tulen Magogin päälle ja niiden päälle, jotka luodoissa surutoinna asuvat; ja heidän pitää ymmärtämän minun olevan Herran.

6. And I will send a fire on Magog, and among them that dwell carelessly in the isles: and they shall know that I am the LORD.

7. Ja minä tahdon tehdä minun pyhän nimeni tiettäväksi minun kansani Israelin seassa, ja en tahdo enään antaa minun pyhää nimeäni häväistä; vaan pakanain pitää ymmärtämän minun olevan Herran Israelin pyhän.

7. So will I make my holy name known in the midst of my people Israel; and I will not let them pollute my holy name any more: and the heathen shall know that I am the LORD, the Holy One in Israel.

8. Katso, jos se on parhaallaansa tullut ja tapahtunut, sanoo Herra, Herra: se on se päivä, josta minä olen puhunut.

8. Behold, it is come, and it is done, saith the Lord GOD; this is the day whereof I have spoken.

9. Ja Israelin kaupunkien asuvaisten pitää lähtemän ulos, ja tekemän valkian, ja polttaman sota-aseet, kaikellaiset kilvet, nuolet, seipäät ja kanget; jotka kestävät palaa seitsemän ajastaikaa.

9. And they that dwell in the cities of Israel shall go forth, and shall set on fire and burn the weapons, both the shields and the bucklers, the bows and the arrows, and the handstaves, and the spears, and they shall burn them with fire seven years:

10. Niin ettei tarvita hakea puita kedolta, eli pidä metsästä hakattaman; sillä he polttavat sota-aseita; ja pitää ryöstämän niitä, joilta he ovat ryöstetyt, ja raateleman niitä, joilta he olivat raadellut, sanoo

10. So that they shall take no wood out of the field, neither cut down any out of the forests; for they shall burn the weapons with fire: and they shall spoil those that spoiled them, and rob those that robbed them, saith the

Herra, Herra.

11. Ja sen pitää silloin tapahtuman, että minä annan Gogille paikan hautaamiseksi Israelissa, sen laakson, josta meren tykö itään päin mennään, niin että ne, jotka siitä menevät ohitse, pitää sieramensa tukitseman; ja heidän pitää Gogin joukkoinensa siihen hautaaman, ja se pitää kutsuttaman Gogin joukon laaksoksi.

12. Mutta Israelin huoneen pitää heitä hautaaman, että maa sen kautta pitää puhdistettaman koko seitsemän kuukautta.

13. Ja kaikella maakunnan kansalla pitää tekemistä oleman heidän hautaamisessansa, ja pitää saaman siitä kuuluisan nimen; että minä sinä päivänä kunnoitetuksi tulen, sanoo Herra, Herra.

14. Ja heidän pitää asettaman miehiä käymään joka päivä maata ympäri, ja heidän kanssansa kuolleiden hautain kaivajat, hautaaman jääneitä maan päällä, että se puhdistettaisiin; seitsemän kuukauden perästä pitää heidän rupeeman sitä tutkistelemaan.

15. Ja ne, jotka maata käyvät ympäri

Lord GOD.

11. And it shall come to pass in that day, that I will give unto Gog a place there of graves in Israel, the valley of the passengers on the east of the sea: and it shall stop the noses of the passengers: and there shall they bury Gog and all his multitude: and they shall call it The valley of Hamongog.

12. And seven months shall the house of Israel be burying of them, that they may cleanse the land.

13. Yea, all the people of the land shall bury them; and it shall be to them a renown the day that I shall be glorified, saith the Lord GOD.

14. And they shall sever out men of continual employment, passing through the land to bury with the passengers those that remain upon the face of the earth, to cleanse it: after the end of seven months shall they search.

15. And the passengers that pass

ja jossakussa paikassa ihmisen luut näkevät, heidän pitää siihen merkin paneman; siihenasti kuin haudankaivajat ne myös Gogin joukon laaksoon hautaavat.

through the land, when any seeth a man's bone, then shall he set up a sign by it, till the buriers have buried it in the valley of Hamongog.

16. Kaupunki myös pitää siellä kutsuttaman Hamonaksi: niin pitää heidän maan perkaaman.

16. And also the name of the city shall be Hamonah. Thus shall they cleanse the land.

17. Nyt sinä ihmisen poika, näin sanoo Herra, Herra: sano kaikille linnuille, kusta ikänä he lentävät, ja kaikille eläimille kedolla: kokoontukaat ja tulkaat tänne, tulkaat kokoon joka paikasta ympäriltä minun teurasuhrilleni, jonka minä teille teurastan suureksi teurasuhriksi Israelin vuorilla, ja syökäät lihaa, ja juokaat verta.

17. And, thou son of man, thus saith the Lord GOD; Speak unto every feathered fowl, and to every beast of the field, Assemble yourselves, and come; gather yourselves on every side to my sacrifice that I do sacrifice for you, even a great sacrifice upon the mountains of Israel, that ye may eat flesh, and drink blood.

18. Teidän pitää syömän väkeväin lihaa, ja juoman maan päämiesten verta; oinaisten, karitsain, kauristen, härkäin, jotka kaikki lihavat ja hyvin syötetyt ovat.

18. Ye shall eat the flesh of the mighty, and drink the blood of the princes of the earth, of rams, of lambs, and of goats, of bullocks, all of them fatlings of Bashan.

19. Ja teidän pitää syömän lihavuutta, niin että te ravituksi tulette, ja juoman verta, niin että te juovuksiin tulette, siitä teurasuhrista, jonka minä teille teurastan.

19. And ye shall eat fat till ye be full, and drink blood till ye be drunken, of my sacrifice which I have sacrificed for you.

20. Ravitkaat teitänne minun pöydälläni hevosista ja ratsastajista, väkevistä ja kaikkinaisesta sotaväestä, sanoo Herra, Herra.

20. Thus ye shall be filled at my table with horses and chariots, with mighty men, and with all men of war, saith the Lord GOD.

21. Ja minä annan minun kunniani tulla pakanain sekaan, niin että kaikki pakanat pitää näkemän minun tuomioni, jonka minä olen tehnyt, ja minun käteni, jonka minä olen pannut heidän päällensä.

21. And I will set my glory among the heathen, and all the heathen shall see my judgment that I have executed, and my hand that I have laid upon them.

22. Ja Israelin huoneen pitää ymmärtämän, että minä Herra olen heidän Jumalansa, siitä päivästä ja aina edemmä.

22. So the house of Israel shall know that I am the LORD their God from that day and forward.

23. Niin myös kaikkein pakanain pitää ymmärtämän Israelin huoneen pahain tekoinsa tähden viedyksi pois, sentähden että he minua vastaan rikkoneet ovat; ja minä peitin kasvoni heidän edestänsä, ja annoin heitä vihollistensa käsiin, niin että heidän kaikkein piti miekan kautta lankeeman.

23. And the heathen shall know that the house of Israel went into captivity for their iniquity: because they trespassed against me, therefore hid I my face from them, and gave them into the hand of their enemies: so fell they all by the sword.

24. Niinkuin heidän saastaisuutensa ja pahat tekonsa ansainneet olivat, tein minä heille, ja peitin minun kasvoni heidän edestänsä.

24. According to their uncleanness and according to their transgressions have I done unto them, and hid my face from them.

25. Sentähden näin sanoo Herra,

25. Therefore thus saith the Lord

Herra: nyt minä tahdon pelastaa Jakobin vangit, ja armahtaa koko Israelin huonetta, ja kiivoitella minun pyhän nimeni tähden.
26. Mutta heidän pitää kantaman häväistyksensä ja rikoksensa, joilla he ovat rikkoneet minua vastaan, koska he surutoinna maallansa asuvat, niin ettei kenkään heitä peljätä.
27. Ja minä olen heidät kansoista jälleen kotia tuonut, ja koonnut heitä vihollistensa maalta, ja olen heissä pyhitetyksi tullut monien pakanain silmäin edessä.
28. Ja niin pitää heidän ymmärtämän, että minä Herra olen heidän Jumalansa, joka olen antanut viedä heitä pois pakanain sekaan, ja antanut taas koota heitä maallensa, ja en antanut yhtäkään heistä sinne jäädä.
29. Ja en minä enään tahdo peittää minun kasvojani heidän edestänsä; sillä minä olen vuodattanut minun henkeni Israelin huoneen päälle, sanoo Herra, Herra.

GOD; Now will I bring again the captivity of Jacob, and have mercy upon the whole house of Israel, and will be jealous for my holy name;
26. After that they have borne their shame, and all their trespasses whereby they have trespassed against me, when they dwelt safely in their land, and none made them afraid.
27. When I have brought them again from the people, and gathered them out of their enemies' lands, and am sanctified in them in the sight of many nations;
28. Then shall they know that I am the LORD their God, which caused them to be led into captivity among the heathen: but I have gathered them unto their own land, and have left none of them any more there.
29. Neither will I hide my face any more from them: for I have poured out my spirit upon the house of Israel, saith the Lord GOD.

40 luku

1. Viidentenä vuotena kolmattakymmentä meidän vankiudestamme, vuoden alussa, kymmenentenä päivänä ensimmäisessä kuukaudessa, se on neljästoistakymmenes vuosi, sittekuin kaupunki hävitettiin, juuri sinä päivänä tuli Herran käsi minun päälleni, ja vei minun sinne.

1. In the five and twentieth year of our captivity, in the beginning of the year, in the tenth day of the month, in the fourteenth year after that the city was smitten, in the selfsame day the hand of the LORD was upon me, and brought me thither.

2. Ja Jumalan näyissä vei hän minut Israelin maalle ja asetti minun sangen korkialle vuorelle; ja siellä oli niinkuin rakennettu kaupunki etelään päin.

2. In the visions of God brought he me into the land of Israel, and set me upon a very high mountain, by which was as the frame of a city on the south.

3. Ja koska näyissä vei hän minut Israelin maalle ja asetti minun sangen korkialle vuorelle; ja siellä oli niinkuin rakennettu kaupunki etelään päin.

3. And he brought me thither, and, behold, there was a man, whose appearance was like the appearance of brass, with a line of flax in his hand, and a measuring reed; and he stood in the gate.

4. Ja se mies sanoi minulle: sinä, ihmisen poika, katso silmilläs ja kuule korvillas, ja pane sydämees kaikki, mitä minä sinulle osoitan; sillä sentähden olen minä sinun tänne tuonut osoittaakseni sinulle, että

4. And the man said unto me, Son of man, behold with thine eyes, and hear with thine ears, and set thine heart upon all that I shall shew thee; for to the intent that I might shew them unto thee art thou brought hither:

kaikki ne, mitkä sinä tässä näet, Israelin huoneelle ilmoittaisit.

5. Ja katso, muuri oli ulkonaisella puolella ympäri kaiken huoneen. Ja miehellä oli mittariuku kädessä, kuusi kyynärää ja kämmenen leveyden pitkä; ja hän mittasi rakennuksen leveydelle ja korkeudelle, kaikki yhdellä riuvulla.

6. Ja hän tuli portin tykö, joka oli itään päin, ja meni ylös hänen astuimistansa; ja mittasi portin kynnyksen, kummankin yhden riukumitan leveäksi.

7. Ja kammiot, jotka olivat molemmilla puolilla porttia, mittasi hän myös yhden riukumitan leveäksi, ja kammioiden välin viisi kyynärää leveäksi, ja hän mittasi myös portin kynnyksen, esihuoneen portin tykönä sisimäisellä puolella, yhden riukumitan.

8. Ja mittasi portin esihuoneen sisimäisellä puolella yhden riukumitan.

9. Ja mittasi esihuoneen portin kahdeksan kyynärää ja sen kynnykset kaksi kyynärää, ja esihuoneen portin

declare all that thou seest to the house of Israel.

5. And behold a wall on the outside of the house round about, and in the man's hand a measuring reed of six cubits long by the cubit and an hand breadth: so he measured the breadth of the building, one reed; and the height, one reed.

6. Then came he unto the gate which looketh toward the east, and went up the stairs thereof, and measured the threshold of the gate, which was one reed broad; and the other threshold of the gate, which was one reed broad.

7. And every little chamber was one reed long, and one reed broad; and between the little chambers were five cubits; and the threshold of the gate by the porch of the gate within was one reed.

8. He measured also the porch of the gate within, one reed.

9. Then measured he the porch of the gate, eight cubits; and the posts thereof, two cubits; and the porch of

sisimmäisellä puolella.
10. Ja kammioita oli kolme kummallakin puolella, portin tykönä itään päin, yksi niin avara kuin toinenkin. Ja molemmilla puolilla olivat kynnykset, jotka olivat yhdensuuruiset.
11. Sitte mittasi hän oven leveyden kymmenen kyynärää ja portin korkeuden kolmetoistakymmentä kyynärää.
12. Ja kammioin edessä oli sia molemmilla puolilla, kyynärän leveydeltä; mutta kammiot olivat kuusi kyynärää molemmille puolille.
13. Ja hän mittasi portin, yhden kammion katosta toiseen, viisikolmattakymmentä kyynärää leveydelle; ja ovet olivat suutasuuksin.
14. Hän teki myös oven päälliset kuusikymmentä kyynärää ja esihuoneen oven päällisen yltäylitse porttia.
15. Ja portin läpikäytävästä esihuoneen tykö sisimäiseen porttiin oli viisikymmentä kyynärää.

the gate was inward.
10. And the little chambers of the gate eastward were three on this side, and three on that side; they three were of one measure: and the posts had one measure on this side and on that side.
11. And he measured the breadth of the entry of the gate, ten cubits; and the length of the gate, thirteen cubits.
12. The space also before the little chambers was one cubit on this side, and the space was one cubit on that side: and the little chambers were six cubits on this side, and six cubits on that side.
13. He measured then the gate from the roof of one little chamber to the roof of another: the breadth was five and twenty cubits, door against door.
14. He made also posts of threescore cubits, even unto the post of the court round about the gate.
15. And from the face of the gate of the entrance unto the face of the porch of the inner gate were fifty

cubits.

16. Ja siinä olivat ahtaat akkunat kammioissa ja päällisissä, sisimäisellä puolella yltäylitse portin; juuri niin oli myös sisäpuolella kaikki ympäri, ja oven päällisessä olivat kauniit palmupuut.

16. And there were narrow windows to the little chambers, and to their posts within the gate round about, and likewise to the arches: and windows were round about inward: and upon each post were palm trees.

17. Ja hän vei minun vielä edemmäksi äärimäiseen kartanoon, ja katso, siellä olivat majat, ja permanto laskettu kartanon yli ympäri, ja kolmekymmentä kammiota permannolla.

17. Then brought he me into the outward court, and, lo, there were chambers, and a pavement made for the court round about: thirty chambers were upon the pavement.

18. Ja permanto oli molemmissa porteissa niin pitkä kuin portitkin olivat; ja tämä oli alimainen permanto.

18. And the pavement by the side of the gates over against the length of the gates was the lower pavement.

19. Ja hän mittasi alimaisesta portista leveyden sisimäiseen kartanoon asti ulkopuolelta, sata kyynärää itään ja pohjaan.

19. Then he measured the breadth from the forefront of the lower gate unto the forefront of the inner court without, an hundred cubits eastward and northward.

20. Niin hän myös mittasi pohjaportin äärimäiseen kartanoon asti, pituudelle ja leveydelle.

20. And the gate of the outward court that looked toward the north, he measured the length thereof, and the breadth thereof.

21. Siinä oli myös jokaisella sivulla kolme kammiota; ja hänen oven

21. And the little chambers thereof were three on this side and three on

päällisensä ja esihuoneensa olivat yhdensuuruiset, niinkuin entisenkin portin, viisikymmentä kyynärää pituudelle ja viisikolmattakymmentä kyynärää leveydelle.
22. Ja hänen akkunansa, esihuoneensa ja palmupuunsa olivat niinkuin itäisenkin portin, ja siinä oli myös seitsemän astuinta, joita myöten mentiin ylös, ja esihuone oli sen edessä.
23. Ja sisimäisen esihuoneen portti oli pohjoisen ja itäisen portin kohdalla; ja hän mittasi sata kyynärää yhdestä portista niin toiseen.

24. Sitte vei hän minun myös etelään päin, ja katso, siellä oli myös yksi portti; ja hän mittasi hänen ovensa päälliset ja esihuoneensa niin suureksi kuin ne muutkin.
25. Siinä olivat myös akkunat ja esihuoneet yltympäri niinkuin muutkin akkunat, viisikymmentä kyynärää pitkät ja viisikolmattakymmentä kyynärää leveät.
26. Ja siinä oli myös seitsemän astuinta ylöspäin, ja esihuone sen

that side; and the posts thereof and the arches thereof were after the measure of the first gate: the length thereof was fifty cubits, and the breadth five and twenty cubits.
22. And their windows, and their arches, and their palm trees, were after the measure of the gate that looketh toward the east; and they went up unto it by seven steps; and the arches thereof were before them.
23. And the gate of the inner court was over against the gate toward the north, and toward the east; and he measured from gate to gate an hundred cubits.
24. After that he brought me toward the south, and behold a gate toward the south: and he measured the posts thereof and the arches thereof according to these measures.
25. And there were windows in it and in the arches thereof round about, like those windows: the length was fifty cubits, and the breadth five and twenty cubits.
26. And there were seven steps to go up to it, and the arches thereof were

edessä; ja palmupuut joka sivulla sen oven päällisissä.

27. Ja hän mittasi myös sisimäisen kartanon portin etelään päin, sata kyynärää yhdestä eteläportista toiseen.
28. Ja hän vei minun eteläportin kautta sisimäiseen kartanoon, ja mittasi sen portin etelään päin, niin suureksi kuin muutkin,
29. Ja hänen kammionsa, ja oviensa päälliset, ja esihuoneensa juuri sillä suuruudella ja hänen akkunansa ja esihuoneensa joka taholta, viisikymmentä kyynärää pituudelle ja viisikolmattakymmentä kyynärää leveydelle.
30. Ja siinä olivat esihuoneet ympärillä, viisikolmattakymmentä kyynärää pitkät ja viisi kyynärää leveät.
31. Ja hänen esihuoneensa olivat äärimäisen kartanon edessä, ja palmupuut hänen ovensa päällisissä; ja siinä oli kahdeksan astuinta, joita myöten mentiin ylös.
32. Sitte vei hän myös minun

before them: and it had palm trees, one on this side, and another on that side, upon the posts thereof.
27. And there was a gate in the inner court toward the south: and he measured from gate to gate toward the south an hundred cubits.
28. And he brought me to the inner court by the south gate: and he measured the south gate according to these measures;
29. And the little chambers thereof, and the posts thereof, and the arches thereof, according to these measures: and there were windows in it and in the arches thereof round about: it was fifty cubits long, and five and twenty cubits broad.
30. And the arches round about were five and twenty cubits long, and five cubits broad.

31. And the arches thereof were toward the utter court; and palm trees were upon the posts thereof: and the going up to it had eight steps.

32. And he brought me into the inner

sisimäiseen porttiin itään päin ja mittasi sen portin niin suureksi kuin muutkin;

33. Hänen kammioinsa, oviensa päälliset ja esihuoneensa, ja heidän akkunansa ja esihuoneensa entisen suuruiseksi ympärinsä, viisikymmentä kyynärää pitkäksi ja viisikolmattakymmentä kyynärää leveäksi.

34. Ja hänellä oli myös esihuonee äärimäisen kartanon kohdalla, ja palmupuita oven päällisissä molemmilla sivuilla, ja kahdeksan astuinta ylöspäin.

35. Sitte vei hän minun pohjan puoliseen porttiin; sen hän mittasi niin suureksi kuin ne muutkin,

36. Hänen kammionsa, oviensa päällisten, esihuoneidensa ja heidän akkunainsa kanssa siinä ympärillä, viisikymmentä kyynärää pitkäksi ja viisikolmattakymmentä kyynärää leveäksi.

37. Hänellä oli myös esihuone äärimäisen kartanon kohdalla, ja palmupuut ovenpäällisissä molemmilla puolilla, ja kahdeksan astuinta

court toward the east: and he measured the gate according to these measures.

33. And the little chambers thereof, and the posts thereof, and the arches thereof, were according to these measures: and there were windows therein and in the arches thereof round about: it was fifty cubits long, and five and twenty cubits broad.

34. And the arches thereof were toward the outward court; and palm trees were upon the posts thereof, on this side, and on that side: and the going up to it had eight steps.

35. And he brought me to the north gate, and measured it according to these measures;

36. The little chambers thereof, the posts thereof, and the arches thereof, and the windows to it round about: the length was fifty cubits, and the breadth five and twenty cubits.

37. And the posts thereof were toward the utter court; and palm trees were upon the posts thereof, on this side, and on that side: and the going up to

ylöspäin.
38. Ja siellä oli kammio, ja sen ovi oli porttien pihtipielissä, kussa polttouhri pestiin.

39. Mutta esihuoneessa portin edessä oli jokaisella sivulla kaksi pöytää, joilla polttouhri, rikosuhri ja vikauhri piti teurastettaman.

40. Ja ulkoisella puolella, kussa pohjaporttia päin mennään ylös, oli myös kaksi pöytää; ja toisella puolella, portin esihuoneen tykönä, oli myös kaksi pöytää.
41. Niin oli jokaisella sivulla porttien edessä neljä pöytää, se on kahdeksan pöytää yhteen, joilla teurastettiin.

42. Ja ne neljä pöytää olivat tehdyt polttouhria varten vuojonkivistä, puolitoista kyynärää pitkäksi ja puolitoista kyynärää korkeiksi: joille pantiin kaikkinaiset aseet, joilla myös polttouhri ja muut uhrit teurastettiin.

43. Ja tottoin kivet olivat kämmenen korkiat joka taholta; ja niille pöydille

it had eight steps.
38. And the chambers and the entries thereof were by the posts of the gates, where they washed the burnt offering.

39. And in the porch of the gate were two tables on this side, and two tables on that side, to slay thereon the burnt offering and the sin offering and the trespass offering.

40. And at the side without, as one goeth up to the entry of the north gate, were two tables; and on the other side, which was at the porch of the gate, were two tables.
41. Four tables were on this side, and four tables on that side, by the side of the gate; eight tables, whereupon they slew their sacrifices.

42. And the four tables were of hewn stone for the burnt offering, of a cubit and an half long, and a cubit and an half broad, and one cubit high: whereupon also they laid the instruments wherewith they slew the burnt offering and the sacrifice.

43. And within were hooks, an hand broad, fastened round about: and

piti pantaman uhriliha.

44. Ja ulkoisella puolella sisällistä porttia olivat kammiot veisaajilla sisimäisessä kartanossa, yksi sivulla pohjan porttia päin, joka katsoi etelään, toinen portin sivulla itään päin, se katsoi pohjaan.

45. Ja hän sanoi minulle: se kammio, joka on etelään päin, on pappein, joiden pitää huoneessa palveleman;

46. Mutta se kammio pohjaan päin on niiden pappein, jotka alttarilla palvelevat; ne ovat Zadokin lapset, joiden pitää Levin lapsista astuman Herran eteen, häntä palvelemaan.

47. Ja hän mittasi esihuoneen sata kyynärää pitkäksi ja sata kyynärää leveäksi, nelikulmaiseksi; ja alttari oli juuri templin edessä.

48. Ja hän vei minun templin esihuoneesen ja mittasi esihuoneen oven päällisen, viisi kyynrää kummallekin puolelle, ja portin leveyden kolme kyynärää molemmin

upon the tables was the flesh of the offering.

44. And without the inner gate were the chambers of the singers in the inner court, which was at the side of the north gate; and their prospect was toward the south: one at the side of the east gate having the prospect toward the north.

45. And he said unto me, This chamber, whose prospect is toward the south, is for the priests, the keepers of the charge of the house.

46. And the chamber whose prospect is toward the north is for the priests, the keepers of the charge of the altar: these are the sons of Zadok among the sons of Levi, which come near to the LORD to minister unto him.

47. So he measured the court, an hundred cubits long, and an hundred cubits broad, foursquare; and the altar that was before the house.

48. And he brought me to the porch of the house, and measured each post of the porch, five cubits on this side, and five cubits on that side: and the breadth of the gate was three cubits

puolin.

on this side, and three cubits on that side.

49. Mutta esihuone oli kaksikymmentä kyynärää pitkä ja yksitoistakymmentä kyynärää leveä, ja astuimet, joista mentiin ylös; ja patsaat olivat oven päällisten tykönä, yksi kummallakin puolella.

49. The length of the porch was twenty cubits, and the breadth eleven cubits; and he brought me by the steps whereby they went up to it: and there were pillars by the posts, one on this side, and another on that side.

41 luku

1. Ja hän vei minun templin, ja mittasi patsaat seiniä myöten, ja ne olivat joka taholla kuusi kyynärää leveät, niin leveältä kuin huone oli.

1. Afterward he brought me to the temple, and measured the posts, six cubits broad on the one side, and six cubits broad on the other side, which was the breadth of the tabernacle.

2. Ja ovi oli kymmenen kyynärää leveä, mutta kukin seinä molemmin puolin ovea viisi kynärää leveä. Ja hän mittasi sian templissä, se oli neljäkymmentä kyynärää pituudelle ja kaksi kymmentä kyynärää leveydelle.

2. And the breadth of the door was ten cubits; and the sides of the door were five cubits on the one side, and five cubits on the other side: and he measured the length thereof, forty cubits: and the breadth, twenty cubits.

3. Ja hän meni sisimäiselle puolelle, ja mittasi oven patsaat kaksi kyynärää, ja ovi oli kuusi kyynärää, ja oven leveys seitsemän kyynärää.

3. Then went he inward, and measured the post of the door, two cubits; and the door, six cubits; and the breadth of the door, seven cubits.

4. Ja hän mittasi sen pituuden

4. So he measured the length thereof,

kaksikymmentä kyynärää ja leveyden kaksikymmentä kyynärää templissä, ja sanoi minulle: tämä on kaikkien pyhin.

twenty cubits; and the breadth, twenty cubits, before the temple: and he said unto me, This is the most holy place.

5. Ja hän mittasi huoneen seinän kuusi kyynärää: siellä olivat sivukammiot, neljä kyynärää leveät, joka paikassa ympäri huonetta;

5. After he measured the wall of the house, six cubits; and the breadth of every side chamber, four cubits, round about the house on every side.

6. Ja sivulla kammiot kaikilla puolilla kolmeneljättäkymmentä toinen toisessansa kiinni; ja siinä olivat patsaat huoneen seinää myöten kaikki ympäri, jotka niitä kiinnittivät; ja ei kuitenkaan olleet huoneen seinässä kiinni.

6. And the side chambers were three, one over another, and thirty in order; and they entered into the wall which was of the house for the side chambers round about, that they might have hold, but they had not hold in the wall of the house.

7. Ja ylhäällä näiden päällä olivat vielä usiammat käytävät ympärinsä, ja ne ylimmäiset käytävät ympäri huoneen olivat leveämmät, niin että alimmaisesta mentiin keskimmäiseen ja keskimmäisestä ylimmäiseen.

7. And there was an enlarging, and a winding about still upward to the side chambers: for the winding about of the house went still upward round about the house: therefore the breadth of the house was still upward, and so increased from the lowest chamber to the highest by the midst.

8. Ja minä näin huoneen korkeuden joka taholta, ja kammioin perustukset olevan täyttä mittaa kuusi kyynärää.

8. I saw also the height of the house round about: the foundations of the side chambers were a full reed of six great cubits.

9. Ja seinän leveys, joka oli kammion

9. The thickness of the wall, which

ulkoisella puolella, oli viisi kyynärää; ne muut olivat huoneen käytävät sisimäisellä puolella.

10. Ja kammioiden välillä ympäri huoneen oli leveys kaksikymmentä kyynärää.
11. Ja siellä oli kaksi ovea, eripaikan kohdalla, yksi pohjoista päin ja toinen etelää, ja eripaikka viisi kyynärää joka taholta.

12. Ja rakennus länteen päin oli seitsemänkymmentä kyynärää leveä, ja seinä viisi kyynärää leveä ja yhdeksänkymmentä kyynärää pitkä.

13. Ja hän mittasi huoneen pituuden sata kyynärää, nimittäin, eripaikan, rakennuksen ja sen seinän pituus oli kaikkiansa sata kyynärää.
14. Ja huoneen leveys edestä, sen eripaikan kanssa itään päin, oli myös sata kyynärää.
15. Ja hän mittasi rakennuksen pituuden, eripaikan edestä, yhdestä

was for the side chamber without, was five cubits: and that which was left was the place of the side chambers that were within.
10. And between the chambers was the wideness of twenty cubits round about the house on every side.
11. And the doors of the side chambers were toward the place that was left, one door toward the north, and another door toward the south: and the breadth of the place that was left was five cubits round about.
12. Now the building that was before the separate place at the end toward the west was seventy cubits broad; and the wall of the building was five cubits thick round about, and the length thereof ninety cubits.
13. So he measured the house, an hundred cubits long; and the separate place, and the building, with the walls thereof, an hundred cubits long;
14. Also the breadth of the face of the house, and of the separate place toward the east, an hundred cubits.
15. And he measured the length of the building over against the separate

päästä niin toiseen, joka haaralta sata kyynärää, sisällisen templin ja esihuoneen kartanon kanssa.

place which was behind it, and the galleries thereof on the one side and on the other side, an hundred cubits, with the inner temple, and the porches of the court;

16. Siinä olivat kynnykset ja ne ahtaat akkunat ja käytävät ympäri, niiden kolmen edessä, olivat kaunistetut puuteolla yltympäri, aina maasta akkunoihin asti; itse akkunat myös olivat kaunistetut.

16. The door posts, and the narrow windows, and the galleries round about on their three stories, over against the door, cieled with wood round about, and from the ground up to the windows, and the windows were covered;

17. Sitte oven päältä, niin aina kaikkein pyhimpään, ulkonaiselta ja sisimäiseltä puolelta yltympäri, aina mitalla.

17. To that above the door, even unto the inner house, and without, and by all the wall round about within and without, by measure.

18. Ja se oli tehty Kerubimeilla ja palmupuilla, niin että yksi palmupuu oli kunkin Kerubimin välillä, ja Kerubimilla oli kahdet kasvot:

18. And it was made with cherubims and palm trees, so that a palm tree was between a cherub and a cherub; and every cherub had two faces;

19. Yhdellä puolella niinkuin ihmisen kasvot palmupuun kohdalla, ja toisella niinkuin nuoren jalopeuran kasvot palmupuun kohdalla: se oli niin tehty kaiken huoneen ympärille.

19. So that the face of a man was toward the palm tree on the one side, and the face of a young lion toward the palm tree on the other side: it was made through all the house round about.

20. Maasta ylimmäisen oven päälliseen asti olivat Kerubimit ja

20. From the ground unto above the door were cherubims and palm trees

palmupuut tehdyt, niin myös templin seiniin.

21. Ja templin ovipielet olivat nelikulmaiset, ja kaikki pyhässä taitavasti toinen toiseensa sovitetut.

22. Ja puualttari kolme kyynärää korkia ja kaksi kyynärää pitkä, ja sen kulmat, leveys ja seinät olivat puusta. Ja hän sanoi minulle: tämän on pöytä, joka pitää Herran edessä oleman.

23. Ja oli myös kaksi ovea sekä templiin että kaikkein pyhimpään.

24. Ja taas olivat kaksinkertaiset ovet, kaksi vähää ovea yhdessä ja kaksi toisessa.

25. Ja templin oviin olivat tehdyt Kerubimit ja palmupuut, niinkuin seinissäkin; ja siinä oli paksu puu esihuoneen edessä ulkoisella puolella.

26. Ja olivat ahtaat akkunat ja paljo palmupuita, kaikki ympäri esihuoneen; niin myös huoneen kammiot ja malat.

made, and on the wall of the temple.

21. The posts of the temple were squared, and the face of the sanctuary; the appearance of the one as the appearance of the other.

22. The altar of wood was three cubits high, and the length thereof two cubits; and the corners thereof, and the length thereof, and the walls thereof, were of wood: and he said unto me, This is the table that is before the LORD.

23. And the temple and the sanctuary had two doors.

24. And the doors had two leaves apiece, two turning leaves; two leaves for the one door, and two leaves for the other door.

25. And there were made on them, on the doors of the temple, cherubims and palm trees, like as were made upon the walls; and there were thick planks upon the face of the porch without.

26. And there were narrow windows and palm trees on the one side and on the other side, on the sides of the

porch, and upon the side chambers of the house, and thick planks.

42 luku

1. Ja hän vei minun ulos äärimäiseen kartanoon, tielle pohjoista päin, ja vei minun siihen kammioon, joka oli eripaikan kohdalla, joka oli rakennuksen tykönä pohjoista päin.

1. Then he brought me forth into the utter court, the way toward the north: and he brought me into the chamber that was over against the separate place, and which was before the building toward the north.

2. Ja se paikka oli sata kyynärää pitkä siitä portista pohjoiseen päin, ja viisikymmentä kyynärää leveä.

2. Before the length of an hundred cubits was the north door, and the breadth was fifty cubits.

3. Niiden kahdenkymmenen kyynärän kohdalla sisimmäisessä kartanossa, ja permannon kohdalla äärimäisessä kartanossa, oli käytävä käytävää vastaan, aina kolmessa kerrassa.

3. Over against the twenty cubits which were for the inner court, and over against the pavement which was for the utter court, was gallery against gallery in three stories.

4. Ja kammioiden edessä oli käytävä kymmenen kyynärää leveä sisältä, ja tie yksi kyynärä; ja niiden ovet olivat pohjoista päin.

4. And before the chambers was a walk of ten cubits breadth inward, a way of one cubit; and their doors toward the north.

5. Ja ylimmäiset kammiot olivat ahtaammat muita; sillä käytäviin oli niistä otettu enempi kuin huoneen alimaisista ja keskimmäisistä.

5. Now the upper chambers were shorter: for the galleries were higher than these, than the lower, and than the middlemost of the building.

6. Se oli kolmen huoneen korkeus, ja

6. For they were in three stories, but

ei ollut niissä patsaita niinkuin kartanoin patsaat; sentähden ne olivat ahtaammat kuin alimaiset ja keskimäiset maasta.

7. Ja ulkonainen muuri, joka oli kammioin tykönä, päin ulkoista kartanoa kammioiden edessä, oli viisikymmentä kyynärää pitkä.

8. Sillä kammiot, jotka olivat ulkoisella kartanolla, olivat viisikymmentä kyynärää pitkät; mutta katso, templin edusta oli sata kyynärää pitkä.

9. Ja alhaalla kammioiden edessä oli läpikäytävä itään päin, josta äärimmäisestä kartanosta mennään ulos.

10. Ja esikartanon muurin avaruudessa idän puolella, eripaikan ja rakennuksen kohdalla, oli myös kammioita.

11. Ja siinä oli myös eripaikka niiden edessä, niinkuin niidenkin kammioiden pohjoista päin, ja kaikilla oli yksi pituus ja leveys; ja kaikki heidän uloskäymisensä heidän muotonsa ja oviensa jälkeen.

had not pillars as the pillars of the courts: therefore the building was straitened more than the lowest and the middlemost from the ground.

7. And the wall that was without over against the chambers, toward the utter court on the forepart of the chambers, the length thereof was fifty cubits.

8. For the length of the chambers that were in the utter court was fifty cubits: and, lo, before the temple were an hundred cubits.

9. And from under these chambers was the entry on the east side, as one goeth into them from the utter court.

10. The chambers were in the thickness of the wall of the court toward the east, over against the separate place, and over against the building.

11. And the way before them was like the appearance of the chambers which were toward the north, as long as they, and as broad as they: and all their goings out were both according to their fashions, and according to

their doors.

12. Ja niiden kammioiden ovien muodon jälkeen, jotka etelään päin olivat, oli ovi tien suussa, joka oli sen jalon muurin edessä, josta itään päin kohdastansa mennään.

12. And according to the doors of the chambers that were toward the south was a door in the head of the way, even the way directly before the wall toward the east, as one entereth into them.

13. Ja hän sanoi minulle: ne kammiot pohjoista päin, ja ne kammiot etelään päin eripaikan kohdalla ovat kaikkein pyhimmän sian kammiot, kussa papit pitää syömän, kuin he kaikkein pyhintä uhria Herralle uhraavat, ruokauhria, syntiuhria ja vikauhria; sillä se on pyhä sia.

13. Then said he unto me, The north chambers and the south chambers, which are before the separate place, they be holy chambers, where the priests that approach unto the LORD shall eat the most holy things: there shall they lay the most holy things, and the meat offering, and the sin offering, and the trespass offering; for the place is holy.

14. Ja kuin papit siihen sisälle menevät, niin ei heidän pidä jälleen tuleman pyhästä ulos äärimäiseen kartanoon, mutta pitää ennen riisuman vaatteensa, joissa he ovat palvelleet; sillä ne ovat pyhät. Ja heidän pitää ottaman toiset vaatteet yllensä, ja sitte menemän kansan sekaan.

14. When the priests enter therein, then shall they not go out of the holy place into the utter court, but there they shall lay their garments wherein they minister; for they are holy; and shall put on other garments, and shall approach to those things which are for the people.

15. Ja kuin hän kaiken huoneen oli sisältä mitannut, vei hän minun ulos

15. Now when he had made an end of measuring the inner house, he

porttiin itään päin, ja mittasi siitä kaiken ympärinsä.

16. Itään päin mittasi hän mittariuvulla viisisataa riukumittaa joka taholta.

17. Pohjoista päin mittasi hän myös viisisataa riukumittaa mittariuvulla ympäri.
18. Niin myös lounaasen päin mittasi hän viisisataa riukumittaa sillä mittariuvulla.
19. Ja kuin hän tuli länteen päin, mittasi hän myös viisisataa riukumiittaa sillä mittariuvulla.
20. Näin oli muuri, jonka hän mittasi, joka neljältä taholta viisisataa riukumittaa pituudelta ja viisisataa leveydeltä, kaikki ympäri; että pyhä piti oleman eroitettu pyhättömästä.

brought me forth toward the gate whose prospect is toward the east, and measured it round about.
16. He measured the east side with the measuring reed, five hundred reeds, with the measuring reed round about.
17. He measured the north side, five hundred reeds, with the measuring reed round about.
18. He measured the south side, five hundred reeds, with the measuring reed.
19. He turned about to the west side, and measured five hundred reeds with the measuring reed.
20. He measured it by the four sides: it had a wall round about, five hundred reeds long, and five hundred broad, to make a separation between the sanctuary and the profane place.

43 luku

1. Ja hän johdatti minun porttiin, siihen porttiin, joka on itään päin.

2. Ja katso, Israelin Jumalan kunnia

1. Afterward he brought me to the gate, even the gate that looketh toward the east:
2. And, behold, the glory of the God of

tuli itätietä, ja pauhasi, niinkuin suuri vesi pauhaa; ja maa kirkastui hänen kunniastansa.

3. Ja tämä näky, jonka minä näin, oli senkaltainen kuin sekin näky, jonka minä näin, kuin minä tulin kaupunkia hävittämään ; ja nämät näyt olivat juuri niinkuin sekin näky, jonka minä näin Kebarin virran tykönä; ja minä lankesin maahan kasvoilleni.

4. Ja Herran kunnia tuli templiin itäisen portin kautta.

5. Ja henki otti minun ja vei sisälliseen esikartanoon; ja katso, huone oli täynnä Herran kunniaa.

6. Ja minä kuulin puheen minun tyköni huoneesta, ja yksi mies seisoi minun tykönäni,

7. Joka sanoi minulle: sinä ihmisen poika, tämä on minun istuimeni paikka ja minun pyötäjalkaini sia, jossa minä tahdon asua Israelin lasten seassa ijankaikkisesti; ja ei Israelin huone pidä enään saastuttaman minun pyhää nimeäni, ei he itse eikä heidän

Israel came from the way of the east: and his voice was like a noise of many waters: and the earth shined with his glory.

3. And it was according to the appearance of the vision which I saw, even according to the vision that I saw when I came to destroy the city: and the visions were like the vision that I saw by the river Chebar; and I fell upon my face.

4. And the glory of the LORD came into the house by the way of the gate whose prospect is toward the east.

5. So the spirit took me up, and brought me into the inner court; and, behold, the glory of the LORD filled the house.

6. And I heard him speaking unto me out of the house; and the man stood by me.

7. And he said unto me, Son of man, the place of my throne, and the place of the soles of my feet, where I will dwell in the midst of the children of Israel for ever, and my holy name, shall the house of Israel no more defile, neither they, nor their kings, by

kuninkaansa huoruudellansa, eli kuningastensa raatoin kautta kukkuloillansa,

their whoredom, nor by the carcases of their kings in their high places.

8. Jotka asettivat kynnyksensä minun kynnykseni viereen ja ovensa minun oveni sivuun, ja seinä oli minun ja heidän vaiheellansa; ja he saastuttivat minun pyhän nimeni kauhistuksillansa, joita he tekivät, jonkatähden minä heitä vihassani hukutin.

8. In their setting of their threshold by my thresholds, and their post by my posts, and the wall between me and them, they have even defiled my holy name by their abominations that they have committed: wherefore I have consumed them in mine anger.

9. Mutta nyt heidän pitää huoruutensa kauvas hylkäämän, ja kuningastensa haudat minun tyköäni; niin minä asun heidän tykönänsä ijankaikkisesti.

9. Now let them put away their whoredom, and the carcases of their kings, far from me, and I will dwell in the midst of them for ever.

10. Sinä, ihmisen poika, osoita Israelin huoneelle templi, että he häpeäisivät pahoja töitänsä, ja anna heidän mitata kaikki muoto.

10. Thou son of man, shew the house to the house of Israel, that they may be ashamed of their iniquities: and let them measure the pattern.

11. Ja kuin he kaikkia töitänsä häpeevät, niin osoita heille huoneen rakennuksen muoto, läpikäytävät, kuvat, kaikki menot, järjestykset ja oikeudet; ja kirjoita heidän eteensä, että he kaikki sen muodot ja kaikki sen säädyt pitäisivät ja tekisivät.

11. And if they be ashamed of all that they have done, shew them the form of the house, and the fashion thereof, and the goings out thereof, and the comings in thereof, and all the forms thereof, and all the ordinances thereof, and all the forms thereof, and all the laws thereof: and write it in their sight, that they may keep the whole form thereof, and all the

ordinances thereof, and do them.

12. Tämä on huoneen laki: vuorten kukkuloilla pitää kaikki sen rajat joka taholta pyhimmät oleman; katso, tämä on huoneen laki.

12. This is the law of the house; Upon the top of the mountain the whole limit thereof round about shall be most holy. Behold, this is the law of the house.

13. Mutta tämä on alttarin mitta, sen kyynärän jälkeen, joka on kämmenen leveys pitempi yhteistä kyynärää: sen jalka oli kyynärää korkia ja kyynärää leveä, ja sen äärestä reunaan, ympäri yksi vaaksa; ja tämä on alttarin korkeus.

13. And these are the measures of the altar after the cubits: The cubit is a cubit and an hand breadth; even the bottom shall be a cubit, and the breadth a cubit, and the border thereof by the edge thereof round about shall be a span: and this shall be the higher place of the altar.

14. Ja jalasta maan päältä eroitukseen oli kaksi kyynärää korkeutta ja kyynärä leveyttä; mutta vähemmästä eroituksesta enempää, neljä kyynärää korkeutta ja kyynärä leveyttä.

14. And from the bottom upon the ground even to the lower settle shall be two cubits, and the breadth one cubit; and from the lesser settle even to the greater settle shall be four cubits, and the breadth one cubit.

15. Mutta Harel neljä kyynärää korkia, ja neljä sarvea ylhäällä Arielista.

15. So the altar shall be four cubits; and from the altar and upward shall be four horns.

16. Ja Ariel oli kaksitoistakymmentä kyynärää pitkä ja kaksitoistakymmentä kyynärää leveä, nelikulmainen joka neljältä taholtansa.

16. And the altar shall be twelve cubits long, twelve broad, square in the four squares thereof.

17. Ja alttarin päällinen oli

17. And the settle shall be fourteen

neljätoistakymmentä kyynärää pitkä ja neljätoistakymmentä kyynärää leveä, nelikulmainen joka neljätä taholta; ja reuna kävi ympäri, puoli kyynärää leviä, ja sen jalka kyynärää korkia, ja sen astuimet olivat itään päin.

cubits long and fourteen broad in the four squares thereof; and the border about it shall be half a cubit; and the bottom thereof shall be a cubit about; and his stairs shall look toward the east.

18. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poika, näin sanoo Herra, Herra: nämät pitää oleman alttarin säädyt, kuin se tehdään, jettä uhrattaisiin siinä polttouhria, ja priiskotettaisiin verta sen päälle.

18. And he said unto me, Son of man, thus saith the Lord GOD; These are the ordinances of the altar in the day when they shall make it, to offer burnt offerings thereon, and to sprinkle blood thereon.

19. Ja papeille, Leviläisille Zadokin suvusta, jotka minun edelläni käyvät, palvellen minua, sanoo Herra, Herra, pitää sinun antaman nuoren härjän syntiuhriksi.

19. And thou shalt give to the priests the Levites that be of the seed of Zadok, which approach unto me, to minister unto me, saith the Lord GOD, a young bullock for a sin offering.

20. Ja sen verta pitää sinun ottaman ja priiskottaman sillä sen neljä sarvea ja neljä kulmaa reunan ympäri: sillä pitää sinun sen sovittaman ja pyhittämän.

20. And thou shalt take of the blood thereof, and put it on the four horns of it, and on the four corners of the settle, and upon the border round about: thus shalt thou cleanse and purge it.

21. Ja pitää ottaman syntiuhrihärjän, ja polttaman sen huoneen eripaikassa, ulkona pyhästä.

21. Thou shalt take the bullock also of the sin offering, and he shall burn it in the appointed place of the house, without the sanctuary.

22. Ja toisena päivänä pitää sinun

22. And on the second day thou shalt

uhraaman virheettömän kauriin syntiuhriksi; ja heidän pitää puhdistaman alttarin niinkuin härjälläkin puhdistettiin.
23. Kuin se on tapahtunut, niin sinun pitää uhraaman nuoren virheettömän mullin ja virheettömän oinaan laumasta.
24. Ja uhraa ne molemmat Herran edessä; ja heittäkään papit siihen suolaa, ja uhratkaan ne Herran polttouhriksi.

25. Näin sinun pitää seitsemän päivää uhraaman, kauriin joka päivä syntiuhriksi: mullin ja oinaan laumasta, jotka molemmat virheettömät olemaan pitää.
26. Ja näin heidän pitää alttarin sovittaman seitsemän päivää, ja puhdistaman sen, täyttämän kätensä.
27. Ja niiden seitsemän päivän perästä pitää papit, kahdeksantena päivänä ja sitte aina, uhraaman alttarille teidän polttouhrinne ja kiitosuhrinne; niin minä tahdon teille olla armollinen, sanoo Herra, Herra.

offer a kid of the goats without blemish for a sin offering; and they shall cleanse the altar, as they did cleanse it with the bullock.
23. When thou hast made an end of cleansing it, thou shalt offer a young bullock without blemish, and a ram out of the flock without blemish.
24. And thou shalt offer them before the LORD, and the priests shall cast salt upon them, and they shall offer them up for a burnt offering unto the LORD.
25. Seven days shalt thou prepare every day a goat for a sin offering: they shall also prepare a young bullock, and a ram out of the flock, without blemish.
26. Seven days shall they purge the altar and purify it; and they shall consecrate themselves.
27. And when these days are expired, it shall be, that upon the eighth day, and so forward, the priests shall make your burnt offerings upon the altar, and your peace offerings; and I will accept you, saith the Lord GOD.

44 luku

1. Ja hän vei minun jälleen pyhän äärimäisen portin tietä itään päin; mutta se oli kiinni.

1. Then he brought me back the way of the gate of the outward sanctuary which looketh toward the east; and it was shut.

2. Ja Herra sanoi minulle: tämä portti pitää oleman kiinni, ja ei pidä avattaman, eikä yksikään pidä siitä käymän; sillä Herra Israelin Jumala on siitä käynyt; ja pitää vielä sitte oleman kiinni.

2. Then said the LORD unto me; This gate shall be shut, it shall not be opened, and no man shall enter in by it; because the LORD, the God of Israel, hath entered in by it, therefore it shall be shut.

3. Päämiehen se oleman pitää, päämiehen pitää siinä istuman ja syömän leipää Herran edessä; esihuoneesta pitää hänen menemän sisälle, ja ja siitä jälleen tuleman ulos.

3. It is for the prince; the prince, he shall sit in it to eat bread before the LORD; he shall enter by the way of the porch of that gate, and shall go out by the way of the same.

4. Siitä vei hän minun pohjoisen portin tietä esihuoneen kohdalle; ja minä näin, ja katso, Herran huone oli täynnä Herran kunniaa. Ja minä lankesin kasvoilleni.

4. Then brought he me the way of the north gate before the house: and I looked, and, behold, the glory of the LORD filled the house of the LORD: and I fell upon my face.

5. Ja Herra sanoi minulle: sinä, ihmisen poika, pane sydämees, ja katso silmilläs, ja kuule korvillas kaikkia, mitä minä sinulle sanon kaikista Herran huoneen säädyistä ja asetuksista, ja ota vaari, kuinka

5. And the LORD said unto me, Son of man, mark well, and behold with thine eyes, and hear with thine ears all that I say unto thee concerning all the ordinances of the house of the LORD, and all the laws thereof; and mark

(ihmisen) itsensä pyhässä käyttäytymän pitää.

6. Ja sano kovakorvaiselle Israelin huoneelle: näin sanoo Herra, Herra: te Israelin huone, olette tähänasti kaikilla teidän kauhistuksillanne kyllä tehneet:

7. Että te annette muukalaisia, joilla on ympärileikkaamatoin liha, tulla minun pyhääni, jolla te minun huoneeni saastutatte, uhratessanne minun leipääni, lihavuutta ja verta, ja näin rikotte kaikki minun liittoni kaikilla teidän kauhistuksillanne.

8. Ja ette pidä minun pyhäni tapoja, mutta olette tehneet itsellenne uuden tavan minun pyhästäni.

9. Sentähden sanoo Herra, Herra näin: ei yhdenkään vieraan, jolla on ympärileikkaamatoin sydän ja ympärileikkaamatoin liha, pidä tuleman minun pyhääni, kaikista muukalaisista, jotka Israelin lasten seassa ovat.

10. Ja ei myös ne Leviläiset, jotka minusta luopuneet, ja Israelin kanssa

well the entering in of the house, with every going forth of the sanctuary.

6. And thou shalt say to the rebellious, even to the house of Israel, Thus saith the Lord GOD; O ye house of Israel, let it suffice you of all your abominations,

7. In that ye have brought into my sanctuary strangers, uncircumcised in heart, and uncircumcised in flesh, to be in my sanctuary, to pollute it, even my house, when ye offer my bread, the fat and the blood, and they have broken my covenant because of all your abominations.

8. And ye have not kept the charge of mine holy things: but ye have set keepers of my charge in my sanctuary for yourselves.

9. Thus saith the Lord GOD; No stranger, uncircumcised in heart, nor uncircumcised in flesh, shall enter into my sanctuary, of any stranger that is among the children of Israel.

10. And the Levites that are gone away far from me, when Israel went

epäjumalainsa jälkeen erehtykseen menneet ovat; sentähden pitää heidän kantaman omat syntinsä.

astray, which went astray away from me after their idols; they shall even bear their iniquity.

11. Mutta heidän pitää vartioitseman minun pyhäni ovea, ja oleman huoneen palveliat, ja teurastaman polttouhria ja muita uhreja kansan edestä, ja seisoman heidän edessänsä, palvellen heitä.

11. Yet they shall be ministers in my sanctuary, having charge at the gates of the house, and ministering to the house: they shall slay the burnt offering and the sacrifice for the people, and they shall stand before them to minister unto them.

12. Että he ovat palvelleet heitä heidän epäjumalansa edessä, ja ovat antaneet Israelin huoneelle pahennuksen; sentähden olen minä ojentanut käteni heidän päällensä, sanoo Herra, Herra, että heidän pitää kantaman heidän syntinsä,

12. Because they ministered unto them before their idols, and caused the house of Israel to fall into iniquity; therefore have I lifted up mine hand against them, saith the Lord GOD, and they shall bear their iniquity.

13. Ja ei pidä uhraaman minun edessäni, eikä oleman minun pappini, ei myös minun pyhääni tuleman, kaikkein pyhimpään; mutta pitää kantaman häpynsä ja kauhistuksensa, joita he tehneet ovat.

13. And they shall not come near unto me, to do the office of a priest unto me, nor to come near to any of my holy things, in the most holy place: but they shall bear their shame, and their abominations which they have committed.

14. Sentähden olen minä tehnyt heitä huoneen oven vartiaksi kaikessa sen palveluksessa, ja kaikissa, mitä siinä tehdään.

14. But I will make them keepers of the charge of the house, for all the service thereof, and for all that shall be done therein.

15. Mutta papit ja Leviläiset Zadokin pojat, jotka minun pyhäni säädyt pitäneet ovat, kuin Israelin lapset luopuivat minusta, ne pitää minun edelläni käymän, palvellen minua, ja minun edessäni seisoman, ja uhraaman minulle lihavuutta ja verta, sanoo Herra, Herra.

15. But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of my sanctuary when the children of Israel went astray from me, they shall come near to me to minister unto me, and they shall stand before me to offer unto me the fat and the blood, saith the Lord GOD:

16. Ja heidän pitää menemän minun pyhääni, ja tuleman minun pöytäni eteen, palvellen minua ja pitäin minun säätyni.

16. They shall enter into my sanctuary, and they shall come near to my table, to minister unto me, and they shall keep my charge.

17. Ja kuin he tahtovat mennä portista sisälliseen kartanoon, niin heidän pitää pukeman yllensä liinavaatteet, ja ei villoista tehtyjä, niin kauvan kuin he sisällisessä kartanossa palvelevat.

17. And it shall come to pass, that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, whiles they minister in the gates of the inner court, and within.

18. Ja liinahiipat pitää oleman heidän päässänsä ja liinaiset vaatteet heidän kupeillansa, ja ei pidä sitoman itsiänsä hikiliinoilla,

18. They shall have linen bonnets upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

19. Ja kuin he menevät ulkoiseen ja äärimäiseen kartanoon kansan tykö, niin heidän pitää paneman ne vaatteet pois, joissa he palveluksen tehneet

19. And when they go forth into the utter court, even into the utter court to the people, they shall put off their garments wherein they ministered,

ovat, ja kätkemän ne pyhiin kammioihin; ja heidän pitää ottaman toiset vaatteet yllensä, ettei he kansaa pyhittäisi omissa vaatteissansa.

20. Ei heidän pidä ajeleman päätänsä, eikä pitkiä hiuksia kasvattaman; mutta pitää antaman hiuksensa tasaisesti leikata ympäri.

21. Ei myös yksikään pappi pidä viinaa juoman, kuin hänen sisimäiseen kartanoon sisälle menemän pitää.

22. Ei myös pidä ottaman yhtään leskeä eli hyljättyä avioksensa, mutta neitseen Israelin suvusta, eli ottakaan papin lesken.

23. Ja opettakaan minun kansaani tietämään eroituksen pyhän ja pyhättömän välillä, että he puhtaan ja saastaisen välillä eroituksen tietäisivät.

24. Ja kuin riita tulee heidän eteensä, niin heidän pitää seisoman ja tuomitseman ja puhuman minun lakini ja säätyni jälkeen, ja pitämän minun käskyni, ja kaikki minun pyhäpäiväni ja sabbatini pyhittämän.

25. Ja ei pidä menemän yhdenkään kuolleen ihmisen tykö saastuttamaan

and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments; and they shall not sanctify the people with their garments.

20. Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

21. Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

22. Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away: but they shall take maidens of the seed of the house of Israel, or a widow that had a priest before.

23. And they shall teach my people the difference between the holy and profane, and cause them to discern between the unclean and the clean.

24. And in controversy they shall stand in judgment; and they shall judge it according to my judgments: and they shall keep my laws and my statutes in all mine assemblies; and they shall hallow my sabbaths.

25. And they shall come at no dead person to defile themselves: but for

itsiänsä; vaan ainoasti isänsä ja äitinsä, poikansa ja tyttärensä, veljensä ja sisarensa, jolla ei miestä ole ollut, niiden tähden joku saa itsensä saastuttaa;

father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

26. Mutta että he puhdistavat itsensä jälleen seitsemän päivää.

26. And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

27. Ja kuin hän jälleen menee pyhään, sisimäiseen kartanoon, palvelemaan pyhässä, niin pitää hänen uhraaman syntiuhrinsa, sanoo Herra, Herra.

27. And in the day that he goeth into the sanctuary, unto the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin offering, saith the Lord GOD.

28. Ja se on heille perinnöksi; minä tahdon olla heidän perintönsä; sentähden ei teidän pidä heille perimistä antaman Israelissa; sillä minä olen heidän perintönsä.

28. And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance: and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

29. Heidän pitää saaman elatuksensa ruokauhrista, syntiuhrista ja vikauhrista; ja kaikki kirotut Israelissa pitää heidän oleman.

29. They shall eat the meat offering, and the sin offering, and the trespass offering; and every dedicated thing in Israel shall be theirs.

30. Ja kaikki ensimmäinen hedelmä ja esikoiset kaikista teidän ylennysuhreistanne pitää pappein oleman. Teidän pitää myös antaman papeille esikoiset teidän taikinastanne, että siunaus olis sinun huoneessas.

30. And the first of all the firstfruits of all things, and every oblation of all, of every sort of your oblations, shall be the priest's: ye shall also give unto the priest the first of your dough, that he may cause the blessing to rest in thine house.

31. Mutta joka kuollut on eli metsän pedolta haaskattu, linnusta eli eläimestä, sitä ei pidä pappein syömän.

31. The priests shall not eat of any thing that is dead of itself, or torn, whether it be fowl or beast.

45 luku

1. Kuin te maata jaatte arvalla, niin teidän pitää eroittman osan maasta Herralle pyhäksi, viisikolmattakymmentä tuhatta riukumittaa pituudelle ja kymmenentuhatta leveydelle: se paikka on pyhä kaikissa rajoissansa ympäri.

1. Moreover, when ye shall divide by lot the land for inheritance, ye shall offer an oblation unto the LORD, an holy portion of the land: the length shall be the length of five and twenty thousand reeds, and the breadth shall be ten thousand. This shall be holy in all the borders thereof round about.

2. Ja tästä pitää oleman pyhään viisisataa riukumittaa, nelikulmainen ympärinsä, ja esikaupungiksi viisikymmentä kyynärää.

2. Of this there shall be for the sanctuary five hundred in length, with five hundred in breadth, square round about; and fifty cubits round about for the suburbs thereof.

3. Ja sillä paikalla, joka on viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pitkä ja kymmenentuhatta leveä, pitää pyhän oleman, ja kaikkein pyhimmän.

3. And of this measure shalt thou measure the length of five and twenty thousand, and the breadth of ten thousand: and in it shall be the sanctuary and the most holy place.

4. Se pitää maasta pyhä oleman, ja pitää pappein oleman, jotka pyhässä palvelevat, ja Herran eteen tulevat

4. The holy portion of the land shall be for the priests the ministers of the sanctuary, which shall come near to

palvelemaan häntä, että heillä pitää oleman sia huoneelle, se pitää myös pyhä oleman.

5. Mutta Leviläisten, jotka huoneessa palvelevat, pitää myös saaman viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pituudelle ja kymmenentuhatta leveydelle heidän osaksensa, kahdellekymmenelle kammiolle.

6. Ja kaupungin omaisuudeksi pitää teidän yhden paikan jättämän, viisituhatta riukua leveydelle ja viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pituudelle, sen maan sivusta, joka pyhää ylennysuhria varten eroitettu on: se pitää kaikelle Israelin huoneelle oleman.

7. Päämiehelle pitää teidän myös antaman yhden paikan, molemmille puolille pyhän ylennysuhrin osaa ja kaupungin omaisuutta, juuri pyhän ylennysuhrin osan ja kaupungin omaisuuden eteen läntisestä kulmasta niin länteen ja itäisestä kulmasta itään päin; sen pituus pitää vastaaman yhtä niistä muista osista, länsirajasta niin itärajaan asti.

minister unto the LORD: and it shall be a place for their houses, and an holy place for the sanctuary.

5. And the five and twenty thousand of length, and the ten thousand of breadth, shall also the Levites, the ministers of the house, have for themselves, for a possession for twenty chambers.

6. And ye shall appoint the possession of the city five thousand broad, and five and twenty thousand long, over against the oblation of the holy portion: it shall be for the whole house of Israel.

7. And a portion shall be for the prince on the one side and on the other side of the oblation of the holy portion, and of the possession of the city, before the oblation of the holy portion, and before the possession of the city, from the west side westward, and from the east side eastward: and the length shall be over against one of the portions, from the west border unto the east border.

8. Se pitää oleman hänen oma osansa Israelissa; ettei minun päämieheni pidä enempi ottaman minun kansaltani, joka heidän on, vaan pitää antaman maan Israelin huoneelle heidän sukukunnissansa.

8. In the land shall be his possession in Israel: and my princes shall no more oppress my people; and the rest of the land shall they give to the house of Israel according to their tribes.

9. Sillä näin sanoo Herra, Herra: eikö siinä kyllä ole, te Israelin päämiehet? lakatkaat kaikesta vääryydestä ja väkivallasta, ja tehkäät oikeus ja vanhurskaus; ja älkäät enempää rasittako minun kansaani, sanoo Herra, Herra.

9. Thus saith the Lord GOD; Let it suffice you, O princes of Israel: remove violence and spoil, and execute judgment and justice, take away your exactions from my people, saith the Lord GOD.

10. Teidän pitää pitämän oikian puntarin, ja oikian vaa´an, ja oikian mitan.

10. Ye shall have just balances, and a just ephah, and a just bath.

11. Epha ja bat pitää kaikki yhtä oleman, niin että bat pitää kymmenen osan homeria, ja epha kymmenen osan homeria; sillä homerilla pitää ne molemmat mitattaman.

11. The ephah and the bath shall be of one measure, that the bath may contain the tenth part of an homer, and the ephah the tenth part of an homer: the measure thereof shall be after the homer.

12. Mutta siklin pitää pitämän kaksikymmentä geraa; ja kaksikymmentä sikliä, viisikolmattakymmentä sikliä ja viisitoistakymmentä sikliä tekevät minan.

12. And the shekel shall be twenty gerahs: twenty shekels, five and twenty shekels, fifteen shekels, shall be your maneh.

13. Tämä on ylennysuhri, jonka teidän antaman pitää: kuudes osa ephaa ja homeria nisuja, ja kuudes osa ephaa ja homeria ohria.

13. This is the oblation that ye shall offer; the sixth part of an ephah of an homer of wheat, and ye shall give the sixth part of an ephah of an homer of barley:

14. Mutta öljyä, joka batilla mitataan, pitää teidän antaman batin, joka on kymmenes osa koria, eli kymmenennes homeria; sillä kymmenen batia tekevät homerin.

14. Concerning the ordinance of oil, the bath of oil, ye shall offer the tenth part of a bath out of the cor, which is an homer of ten baths; for ten baths are an homer:

15. Ja yksi uuhinen karitsa kahdestasadasta lampaasta, Israelin lammaslaitumelta, ruokauhriksi, polttouhriksi, kiitosuhriksi, sovinnoksi heidän edestänsä, sanoo Herra, Herra.

15. And one lamb out of the flock, out of two hundred, out of the fat pastures of Israel; for a meat offering, and for a burnt offering, and for peace offerings, to make reconciliation for them, saith the Lord GOD.

16. Kaikki maan kansa pitää tuoman ylennysuhrin Israelin päämiehelle.

16. All the people of the land shall give this oblation for the prince in Israel.

17. Ja päämiehen pitää uhraaman polttouhrinsa, ruokauhrinsa, ja juomauhrinsa juhlapäivänä, uudella kuulla ja sabbatina, ja kaikkina Israelin huoneen suurina juhlapäivinä; hänen pitää myös tekemän syntiuhrin ja ruokauhrin, polttouhrin ja kiitosuhrin, sovinnoksi Israelin huoneen edestä.

17. And it shall be the prince's part to give burnt offerings, and meat offerings, and drink offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all solemnities of the house of Israel: he shall prepare the sin offering, and the meat offering, and the burnt offering, and the peace offerings, to make reconciliation for

the house of Israel.

18. Näin sanoo Herra, Herra: ensimäisenä päivänä ensimäistä kuuta pitää sinun ottaman virheettömän mullin, ja puhdistaman pyhän.

18. Thus saith the Lord GOD; In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish, and cleanse the sanctuary:

19. Ja pappi ottakaan syntiuhrin verestä, ja priiskottakaan sillä huoneen pihtipielet ja neljä alttairn kulmaa, niin myös sisimäisen kartanon portin pihtipielet.

19. And the priest shall take of the blood of the sin offering, and put it upon the posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

20. Ja näin sinun pitää tekemän seitsemäntenä päivänä kuuta, jos joku tietämättä erehtynyt on, että te huoneen pyhittäisitte.

20. And so thou shalt do the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple: so shall ye reconcile the house.

21. Neljäntenätoistakymmenentenä päivänä ensimäistä kuuta pitää teidän pääsiäistä pitämän, ja pitämän pyhää seitsemän päivää, ja syömän happamatointa leipää.

21. In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover, a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

22. Sinä päivänä pitää päämiehen uhraaman itse edestänsä ja kaiken maan kansan edestä mullin syntiuhriksi.

22. And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin offering.

23. Mutta niinä seitsemänä päivänä, juhlina, pitää hänen joka päivä tekemän Herralle polttouhria,

23. And seven days of the feast he shall prepare a burnt offering to the LORD, seven bullocks and seven rams

seitsemän mullia ja seitsemän oinasta, jotka virheettömät ovat, ja kauriin joka päivä syntiuhriksi.

24. Mutta ruokauhriksi pitää hänen uhraaman ephan mullille ja ephan oinaalle, ja hinnin öljyä ephalle.

25. Viidentenätoistakymmenentenä päivänä seitsemättä kuukautta pitää hänen pyhänä pitämän seitsemän päivää järjestänsä, niinkuin ne muutkin seitsemän päivää; ja sillä tavalla pitämän syntiuhrin kanssa, polttouhrin, ruokauhrin ja myös öljyn kanssa.

without blemish daily the seven days; and a kid of the goats daily for a sin offering.

24. And he shall prepare a meat offering of an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and an hin of oil for an ephah.

25. In the seventh month, in the fifteenth day of the month, shall he do the like in the feast of the seven days, according to the sin offering, according to the burnt offering, and according to the meat offering, and according to the oil.

46 luku

1. Näin sanoo Herra, Herra: sisimäisen kartanon portti, joka itään päin on, pitää kuutena arkipäivänä oleman kiinni, mutta sabbatina ja uudella kuulla avattaman.

2. Ja päämiehen pitää menemän ulkoiselle puolelle huoneen porttia ja seisahtaman portin kynnykselle; ja pappein pitää uhraaman hänen

1. Thus saith the Lord GOD; The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

2. And the prince shall enter by the way of the porch of that gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his

polttouhrinsa ja kiitosuhrinsa, mutta hänen pitää rukoileman portin kynnyksellä, ja sitte jälleen menemän ulos; mutta portin pitää ehtoosen asti avoinna oleman.

3. Maan kansan pitää myös rukoileman Herran edessä, sen portin ovessa, sabbatina ja uudella kuulla.

4. Mutta polttouhriksi, jonka päämiehen Herralle uhraaman pitää sabbatina, pitää oleman kuusi virheetöintä karitsaa ja virheettömän oinaan,

5. Ja ephan sämpyläjauhoja oinaan kanssa ruokauhriksi, ja karitsain kanssa ruokauhriksi, mitä kukin voi, ja hinnin öljyä ephaan.

6. Mutta uudella kuulla pitää uhraattaman nuori virheetöin härkä, ja kuusi karitsaa, ja virheetöin oinas.

7. Ja epha härjän kanssa, ja epha oinaan kanssa ruokauhriksi; mutta karitsan kanssa niin paljo kuin hän käteensä saa, ja hinni öljyä ephaan.

burnt offering and his peace offerings, and he shall worship at the threshold of the gate: then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

3. Likewise the people of the land shall worship at the door of this gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

4. And the burnt offering that the prince shall offer unto the LORD in the sabbath day shall be six lambs without blemish, and a ram without blemish.

5. And the meat offering shall be an ephah for a ram, and the meat offering for the lambs as he shall be able to give, and an hin of oil to an ephah.

6. And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish, and six lambs, and a ram: they shall be without blemish.

7. And he shall prepare a meat offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs according as his hand shall attain unto, and an hin of oil to an ephah.

8. Ja kuin päämies sinne menee, niin hänen pitää menemän portin esihuoneen kautta, ja siitä tuleman ulos jälleen.
9. Mutta maan kansa, jotka Herran eteen tulevat suurina juhlapäivinä, ja käyvät pohjoisen portin kautta rukoilemaan, ne pitää jälleen tuleman ulos eteläportista; ja jotka eteläportista tulevat, ne pitää käymän ulos pohjoisesta portista. Ja ei pidä tuleman ulos jälleen siitä portista, josta he ovat menneet sisälle, mutta kohdastansa toiselta puolelta menemän ulos.
10. Päämiehen pitää ulos ja sisälle heidän kanssansa käymän.

11. Ja pyhäpäivinä ja juhlapäivinä pitää uhrattaman ruokauhriksi mullin kanssa epha, ja oinaan kanssa epha, ja karitsan kanssa niin paljon kuin hän saa käteensä, ja hinni öljyä ephan kanssa.
12. Mutta kuin päämies tahtoo tehdä vapaaehtoisen polttouhrin eli kiitosuhrin Herralle, niin hänelle pitää avattaman itäportti, että hän saa

8. And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of that gate, and he shall go forth by the way thereof.
9. But when the people of the land shall come before the LORD in the solemn feasts, he that entereth in by the way of the north gate to worship shall go out by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate: he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth over against it.
10. And the prince in the midst of them, when they go in, shall go in; and when they go forth, shall go forth.
11. And in the feasts and in the solemnities the meat offering shall be an ephah to a bullock, and an ephah to a ram, and to the lambs as he is able to give, and an hin of oil to an ephah.
12. Now when the prince shall prepare a voluntary burnt offering or peace offerings voluntarily unto the LORD, one shall then open him the gate that

uhrata polttouhrinsa ja kiitosuhrinsa, niinkuin hän sen sabbatinakin uhraa; ja koska hän jälleen tulee ulos, niin pitää portti pantaman kiinni hänen jälkeensä.

looketh toward the east, and he shall prepare his burnt offering and his peace offerings, as he did on the sabbath day: then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

13. Ja sinun pitää tekemän Herralle joka päivä polttouhria, vuotisen virheettömän karitsan; sen pitää sinun uhraaman joka aamulla,

13. Thou shalt daily prepare a burnt offering unto the LORD of a lamb of the first year without blemish: thou shalt prepare it every morning.

14. Ja joka aamulla paneman siihen päälle kuudennen osan ephaa ruokauhriksi, ja kolmannen osan hinniä öljyä, sekoitettu sämpyläjauhoihin: se pitää oleman jokapäiväinen ruokauhrin sääty Herralle.

14. And thou shalt prepare a meat offering for it every morning, the sixth part of an ephah, and the third part of an hin of oil, to temper with the fine flour; a meat offering continually by a perpetual ordinance unto the LORD.

15. Ja näin pitää heidän aina uhraaman karitsan ruokauhrin ja öljyn kanssa joka aamu alinomaiseksi polttouhriksi.

15. Thus shall they prepare the lamb, and the meat offering, and the oil, every morning for a continual burnt offering.

16. Näin sanoo Herra, Herra: kuin päämies antaa yhdelle pojistansa lahjan hänen perinnöstänsä, sen pitää oleman hänen poikansa oma perintö.

16. Thus saith the Lord GOD; If the prince give a gift unto any of his sons, the inheritance thereof shall be his sons'; it shall be their possession by inheritance.

17. Mutta jos hän antaa lahjan yhdelle palvelijoistansa hänen perinnöstänsä,

17. But if he give a gift of his inheritance to one of his servants,

niin se pitää sen oma oleman vapaavuoteen saakka, ja niin pitää se jälleen päämiehelle tuleman; sillä hänen osansa pitää ainoasti hänen poikansa perimän.

then it shall be his to the year of liberty; after it shall return to the prince: but his inheritance shall be his sons' for them.

18. Ja ei päämiehen pidä mitään ottaman kansan perinnöstä, eli ajaman heitä pois heidän omastansa; mutta pitää antaman lapsille heidän perintönsä, ettei minun kansani tulisi hajoitetuksi pois omaisuudestansa.

18. Moreover the prince shall not take of the people's inheritance by oppression, to thrust them out of their possession; but he shall give his sons inheritance out of his own possession: that my people be not scattered every man from his possession.

19. Ja hän vei minun läpikäytävän sivulle pohjan porttia päin, pyhän kammioihin, jotka pappein olivat; ja katso, siellä oli yksi sia kahdessa kulmassa länteen päin.

19. After he brought me through the entry, which was at the side of the gate, into the holy chambers of the priests, which looked toward the north: and, behold, there was a place on the two sides westward.

20. Ja hän sanoi minulle: tämä on se sia, jossa papit vikauhrin ja syntiuhrin keittämän pitää, ja leipoman ruokauhrin, ettei heidän tarvitse niitä ulkonaiselle kartanolle kantaa, pyhittämään kansaa.

20. Then said he unto me, This is the place where the priests shall boil the trespass offering and the sin offering, where they shall bake the meat offering; that they bear them not out into the utter court, to sanctify the people.

21. Ja hän vei minun ulos ulkonaiseen kartanoon, ja johdatti minun neljään kartanon kulmiin; ja katso, siellä oli

21. Then he brought me forth into the utter court, and caused me to pass by the four corners of the court; and,

esihuone kussakin kulmassa toinen toisensa edessä.

22. Jokaisessa neljässä kartanon kulmassa olivat esihuoneet toinen toisensa kanssa, neljäkymmentä kyynärää pitkät ja kolmekymmentä kyynärää leveät, eroitetut vähiin paikkoihin, niin leviä yksi kuin toinenkin.

23. Ja siellä kävi yksi vähä muuri ympäri kaikkia niitä neljää; ja siellä olivat totot tehdyt alhaalla ympäri muurin.

24. Ja hän sanoi minulle: nämät ovat keittosiat, joissa palveliat, jotka huoneessa palvelusta tekevät, keittämän pitää kansan uhrin.

behold, in every corner of the court there was a court.

22. In the four corners of the court there were courts joined of forty cubits long and thirty broad: these four corners were of one measure.

23. And there was a row of building round about in them, round about them four, and it was made with boiling places under the rows round about.

24. Then said he unto me, These are the places of them that boil, where the ministers of the house shall boil the sacrifice of the people.

47 luku

1. Ja hän vei minun jälleen templin oven eteen, ja katso, siellä juoksi vesi templin kynnyksen alitse itään päin; sillä templin ovi oli itään päin; ja vesi juoksi templin oikialta puolelta lounaaseen päin, alttarin ohitse.

1. Afterward he brought me again unto the door of the house; and, behold, waters issued out from under the threshold of the house eastward: for the forefront of the house stood toward the east, and the waters came down from under from the right side

of the house, at the south side of the altar.

2. Ja hän vei minun ulos pohjoista porttia päin, ja vei minun ympäri sitä tietä ulkoisesta portista itään päin; ja katso, vesi juoksi oikialta puolelta sieltä ulos.

2. Then brought he me out of the way of the gate northward, and led me about the way without unto the utter gate by the way that looketh eastward; and, behold, there ran out waters on the right side.

3. Ja mies läksi itään päin, ja mittanuora oli hänen kädessänsä, ja mittasi tuhannen kyynärää, ja hän vei minun veteen minun pöytäjalkoihini saakka.

3. And when the man that had the line in his hand went forth eastward, he measured a thousand cubits, and he brought me through the waters; the waters were to the ankles.

4. Ja mittasi vielä tuhannes kyynärää, ja vei minun veteen polviini saakka; ja mittasi jälleen tuhannen kyynärää ja antoi minun mennä siihen kupeisiin saakka.

4. Again he measured a thousand, and brought me through the waters; the waters were to the knees. Again he measured a thousand, and brought me through; the waters were to the loins.

5. Niin hän mittasi vielä tuhannen, että niin syvä tuli, etten minä enään pohjaan ulottunut; sillä vesi oli niin syvä, että siinä täytyi uida, ja ei ulottunut pohjaan.

5. Afterward he measured a thousand; and it was a river that I could not pass over: for the waters were risen, waters to swim in, a river that could not be passed over.

6. Ja hän sanoi minulle: sinä ihmisen poika, tämän olet sinä kyllä nähnyt; ja hän vei minun jälleen ojan reunalle.

6. And he said unto me, Son of man, hast thou seen this? Then he brought me, and caused me to return to the brink of the river.

7. Ja kuin minä itseni käänsin, katso, siellä oli sangen monta puuta rannalla molemmilla puolilla.

7. Now when I had returned, behold, at the bank of the river were very many trees on the one side and on the other.

8. Ja hän sanoi minulle: tämä vesi, joka itään päin juoksee, pitää juokseman paljaan maan lävitse mereen; ja kuin se tulee mereen, niin sen vedet terveellisiksi tulevat.

8. Then said he unto me, These waters issue out toward the east country, and go down into the desert, and go into the sea: which being brought forth into the sea, the waters shall be healed.

9. Ja kaikki, jotka siinä elävät ja liikkuvat, kuhunka nämät virrat tulevat, niiden pitää elämän; ja pitää oleman sangen paljo kaloja; ja kaikki pitää terveet oleman ja elämän, kuhunka tämä virta tulee.

9. And it shall come to pass, that every thing that liveth, which moveth, whithersoever the rivers shall come, shall live: and there shall be a very great multitude of fish, because these waters shall come thither: for they shall be healed; and every thing shall live whither the river cometh.

10. Siinä pitää oleman kalamiehet; Engeddistä niin Eneglaimiin asti pitää verkkoja pantaman; sillä siinä pitää oleman lajinsa jälkeen sangen paljo kaloja, niinkuin suuressakin meressä.

10. And it shall come to pass, that the fishers shall stand upon it from Engedi even unto Eneglaim; they shall be a place to spread forth nets; their fish shall be according to their kinds, as the fish of the great sea, exceeding many.

11. Mutta järvet ja suovedet ei pidä oleman terveelliset, mutta suolaiseksi tuleman.

11. But the miry places thereof and the marishes thereof shall not be healed; they shall be given to salt.

12. Ja molemmin puolin ojan rantoja pitää kasvaman kaikkinaisia hedelmällisiä puita, joiden lehdet ei pidä variseman, eikä hedelmät mätänemän; ja heidän pitää joka kuu kantaman uuden hedelmän; sillä heidän vetensä vuotaa pyhästä, heidän hedelmänsä kelpaavat ruoaksi, ja heidän lähteensä lääkitykseksi.

12. And by the river upon the bank thereof, on this side and on that side, shall grow all trees for meat, whose leaf shall not fade, neither shall the fruit thereof be consumed: it shall bring forth new fruit according to his months, because their waters they issued out of the sanctuary: and the fruit thereof shall be for meat, and the leaf thereof for medicine.

13. Näin sanoo Herra, Herra: nämät ovat rajat, joiden jälkeen teidän pitää kahdelletoistakymmenelle Israelin sukukunnalle maan jakaman; mutta kaksi osaa tulee Josephin suvulle.

13. Thus saith the Lord GOD; This shall be the border, whereby ye shall inherit the land according to the twelve tribes of Israel: Joseph shall have two portions.

14. Ja teidän pitää sen yhtäläisesti jakaman, niin yhdelle kuin toisellekin; sillä minä olen vannonut sen antaakseni teidän isillenne, ja tämä maa pitää tuleman teille perinnöksi.

14. And ye shall inherit it, one as well as another: concerning the which I lifted up mine hand to give it unto your fathers: and this land shall fall unto you for inheritance.

15. Tämä on maan raja: pohjaan päin, isosta merestä, Hetlonin tietä niin aina Zedadiin,

15. And this shall be the border of the land toward the north side, from the great sea, the way of Hethlon, as men go to Zedad;

16. Hematiin, Berotoon, Sibraimiin, jotka Damaskun ja Hematin rajain välillä ovat, ja HatsarTikoniin, joka Havran rajaan ulottuu.

16. Hamath, Berothah, Sibraim, which is between the border of Damascus and the border of Hamath; Hazarhatticon, which is by the coast of

Hauran.

17. Ja raja merestä niin Hatsar-Enoniin on Damaskun raja, ja Zaphon pohjaan päin Hamatin raja: ja se on pohjan puoleinen kulma.

17. And the border from the sea shall be Hazarenan, the border of Damascus, and the north northward, and the border of Hamath. And this is the north side.

18. Mutta rajan itään päin pitää teidän mittaaman Havran ja Damaskun väliltä ja Gileadin väliltä, ja koko Israelin väliltä, Jordanin tykönä, rajasta itämereen saakka; se pitää oleman raja itään päin.

18. And the east side ye shall measure from Hauran, and from Damascus, and from Gilead, and from the land of Israel by Jordan, from the border unto the east sea. And this is the east side.

19. Mutta raja lounaaseen päin on Tamarista aina Kadekssen riitaveteen saakka, ja virtaan asti suuren meren tykönä; sen pitää oleman rajan lounaasen päin.

19. And the south side southward, from Tamar even to the waters of strife in Kadesh, the river to the great sea. And this is the south side southward.

20. Ja raja länteen päin on isosta merestä, rajasta kohdastansa aina Hamatiin; se on raja länteen päin.

20. The west side also shall be the great sea from the border, till a man come over against Hamath. This is the west side.

21. Ja näin teidän pitää jakaman maan teillenne Israelin sukukunnissa.

21. So shall ye divide this land unto you according to the tribes of Israel.

22. Ja kuin te arvan heitätte maata jakaissanne teidän välillänne, niin teidän pitää muukalaisia pitämän, jotka asuvat teitä läsnä, ja elävät eli siittävät lapsia teidän seassanne,

22. And it shall come to pass, that ye shall divide it by lot for an inheritance unto you, and to the strangers that sojourn among you, which shall beget children among you: and they shall be

niinkuin he olisivat Israelin lasten seassa syntyneet lapset.

unto you as born in the country among the children of Israel; they shall have inheritance with you among the tribes of Israel.

23. Ja muukalaisten pitää saaman osansa maasta, kukin sen suvun seassa, jota läsnä hän asuu, sanoo Herra, Herra.

23. And it shall come to pass, that in what tribe the stranger sojourneth, there shall ye give him his inheritance, saith the Lord GOD.

48 luku

1. Nämät ovat sukukuntain nimet: pohjoisesta Hetlonin tien vierestä, siihenasti kuin tullaan Hamatiin, HatsarEnoniin, Damaskun rajaan pohjaan päin, Hamatin sivulle; sen pitää Danin pitämän osaksensa, itään ja länteen päin.

1. Now these are the names of the tribes. From the north end to the coast of the way of Hethlon, as one goeth to Hamath, Hazarenan, the border of Damascus northward, to the coast of Hamath; for these are his sides east and west; a portion for Dan.

2. Likin Danin rajaa pitää Asserin osa oleman, idän puolesta länteen.

2. And by the border of Dan, from the east side unto the west side, a portion for Asher.

3. Likin Asseria pitää Naphtalin osa oleman, idän puolesta länteen.

3. And by the border of Asher, from the east side even unto the west side, a portion for Naphtali.

4. Likin Naphtalin rajaa pitää Manassen osa oleman, idän puolesta länteen,

4. And by the border of Naphtali, from the east side unto the west side, a portion for Manasseh.

5. Likin Manassen rajaa pitää Ephraim osansa saaman, idän puolesta länteen.

5. And by the border of Manasseh, from the east side unto the west side, a portion for Ephraim.

6. Likin Ephraimin rajaa pitää Rubenin osa oleman, idän puolesta länteen.

6. And by the border of Ephraim, from the east side even unto the west side, a portion for Reuben.

7. Likin Rubenin rajaa pitää Juudan osan oleman, idän puolesta länteen.

7. And by the border of Reuben, from the east side unto the west side, a portion for Judah.

8. Mutta likin Juudan rajaa pitää teidän eroittaman yhden osan idästä niin länteen, joka on viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pitkä ja leveä, niinkuin muu osa on idästä niin länteen: siinä pitää pyhän oleman.

8. And by the border of Judah, from the east side unto the west side, shall be the offering which ye shall offer of five and twenty thousand reeds in breadth, and in length as one of the other parts, from the east side unto the west side: and the sanctuary shall be in the midst of it.

9. Ja siitä pitää teidän eroittaman uhriksi Herralle osan, viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pitkän ja kymmenentuhatta riukua leveän.

9. The oblation that ye shall offer unto the LORD shall be of five and twenty thousand in length, and of ten thousand in breadth.

10. Ja sen pyhän osan pitää pappein oleman, viisikolmattakymmentä tuhatta riukua pitkä, pohjoiseen ja etelään päin, ja kymmenentuhatta leveä, itään ja länteen päin. Ja Herran pyhän pitää siinä keskellä oleman.

10. And for them, even for the priests, shall be this holy oblation; toward the north five and twenty thousand in length, and toward the west ten thousand in breadth, and toward the east ten thousand in breadth, and

toward the south five and twenty thousand in length: and the sanctuary of the LORD shall be in the midst thereof.

11. Se pitää papeille pyhitetty oleman Zadokin lapsista, jotka minun säätyni pitäneet ovat, ja ei ole Israelin lasten kanssa luopuneet, niinkuin Leviläiset luopuivat.

11. It shall be for the priests that are sanctified of the sons of Zadok; which have kept my charge, which went not astray when the children of Israel went astray, as the Levites went astray.

12. Ja sentähden pitää heillä oleman oma osa eroitetusta maasta, se kaikkein pyhin, joka on Leviläisten rajan tykönä.

12. And this oblation of the land that is offered shall be unto them a thing most holy by the border of the Levites.

13. Mutta Leviläisillä pitää myös osa oleman, viisikolmattakymmenentuhatta leveä, pappein rajan tykönä; sillä kaikki pituus pitää oleman viisikolmattakymmentä tuhatta riukua ja leveys kymmenentuhatta riukua.

13. And over against the border of the priests the Levites shall have five and twenty thousand in length, and ten thousand in breadth: all the length shall be five and twenty thousand, and the breadth ten thousand.

14. Ja ei pidä siitä mitään muutämän pois eikä vaihetettaman, ei myös maan uutisesta pidä mitään tuleman pois; sillä se on pyhitetty Herralle.

14. And they shall not sell of it, neither exchange, nor alienate the firstfruits of the land: for it is holy unto the LORD.

15. Mutta ne viisituhatta riukua, jotka jäävät leveydelle, viidestäkolmattakymmenestä

15. And the five thousand, that are left in the breadth over against the five and twenty thousand, shall be a

tuhannesta riukumitasta pituudelle, pitää oleman kaupungille yhteiseksi asuinsijaksi ja esikaupungiksi; ja sen keskellä pitää kaupungin oleman.

profane place for the city, for dwelling, and for suburbs: and the city shall be in the midst thereof.

16. Ja tämän pitää oleman hänen mittansa: neljätuhatta ja viisisataa riukua pohjoiseen ja lounaaseen päin, niin myös itään ja länteen päin neljätuhatta ja viisisataa.

16. And these shall be the measures thereof; the north side four thousand and five hundred, and the south side four thousand and five hundred, and on the east side four thousand and five hundred, and the west side four thousand and five hundred.

17. Mutta esikaupunkia varten pitää oleman kaksisataa ja viisikymmentä riukua, pohjaan ja lounaan päin, niin myös itään ja länteen kaksisataa ja viisikymmentä riukua.

17. And the suburbs of the city shall be toward the north two hundred and fifty, and toward the south two hundred and fifty, and toward the east two hundred and fifty, and toward the west two hundred and fifty.

18. Mutta mitä jää pituudesta pyhän ylennysuhrin osan kohdalle, kymmenentuhatta riukua itään päin ja kymmenentuhatta riukua länteen päin, juuri pyhän ylennysuhrin osan kohdalla, sen sisälletulo pitää oleman kaupungin palvelioille elatukseksi.

18. And the residue in length over against the oblation of the holy portion shall be ten thousand eastward, and ten thousand westward: and it shall be over against the oblation of the holy portion; and the increase thereof shall be for food unto them that serve the city.

19. Ja jotka kaupungissa palvelevat, ne pitää oleman kaikista Israelin sukukunnista.

19. And they that serve the city shall serve it out of all the tribes of Israel.

20. Ja kaikista näistä eroitetuista osista, joka on molemmilta puolilta pituudelle ja leveydelle viisikolmattakymmentä tuhatta riukua, pitää teidän eroittaman neljännen osan; sen pitää kaupungin oman oleman.

20. All the oblation shall be five and twenty thousand by five and twenty thousand: ye shall offer the holy oblation foursquare, with the possession of the city.

21. Mutta mitä vielä jää molemmille puolille siitä eroitetusta pyhästä osasta ja kaupungin osasta, viisikolmattakymmentä tuhatta riukua sekä itään että länteen, se pitää päämiehen oma oleman; mutta pyhä maa, jossa pyhä huone on, pitää siitä eroitettu oleman.

21. And the residue shall be for the prince, on the one side and on the other of the holy oblation, and of the possession of the city, over against the five and twenty thousand of the oblation toward the east border, and westward over against the five and twenty thousand toward the west border, over against the portions for the prince: and it shall be the holy oblation; and the sanctuary of the house shall be in the midst thereof.

22. Mutta mitä on Leviläisten osan ja kaupungin osan välillä, joka keskellä on, mitä jää Juudan ja Benjaminin rajan välille, se pitää päämiehen oma oleman.

22. Moreover from the possession of the Levites, and from the possession of the city, being in the midst of that which is the prince's, between the border of Judah and the border of Benjamin, shall be for the prince.

23. Sitte pitää muut sukukunnat oleman: Benjaminin osa idän puolesta länteen.

23. As for the rest of the tribes, from the east side unto the west side, Benjamin shall have a portion.

24. Mutta Benjaminin rajan tykönä pitää Simeonin osa oleman idän puolesta länteen.
25. Simeoinin rajan vieressä pitää Isaskarin osan oleman, idän puolesta länteen.
26. Isaskarin rajalla pitää Zebulonin osan oleman, idän puolesta länteen.

27. Zebulonin rajalla pitää Gadin osan oleman, idästä länteen.

28. Mutta likin Gadia on lounaan raja, Temanin, Tamarista niin Kadeksen riitaveteen saakka, niin ojaan asti, joka isoon mereen juoksee.

29. Näin pitää maa jaettu oleman Israelin lasten sukukuntain perinnöksi; ja sen pitää oleman heidän osansa, sanoo Herra, Herra.
30. Ja näin leveltä pitää kaupungin oleman; neljätuhatta ja viisisataa riukua pohjoista päin.
31. Ja kaupungin portit pitää Israelin sukukuntain nimeltä nimitetyt oleman: kolme porttia pohjoista päin: ensimäinen Rubenin, toinen Juudan,

24. And by the border of Benjamin, from the east side unto the west side, Simeon shall have a portion.
25. And by the border of Simeon, from the east side unto the west side, Issachar a portion.
26. And by the border of Issachar, from the east side unto the west side, Zebulun a portion.

27. And by the border of Zebulun, from the east side unto the west side, Gad a portion.

28. And by the border of Gad, at the south side southward, the border shall be even from Tamar unto the waters of strife in Kadesh, and to the river toward the great sea.

29. This is the land which ye shall divide by lot unto the tribes of Israel for inheritance, and these are their portions, saith the Lord GOD.
30. And these are the goings out of the city on the north side, four thousand and five hundred measures.
31. And the gates of the city shall be after the names of the tribes of Israel: three gates northward; one gate of Reuben, one gate of Judah, one gate

kolmas Levin.
32. Niin myös itään päin neljätuhatta ja viisisataa riukua, ja kolme porttia: ensimäinen Josephin, toinen Benjaminin, kolmas Danin.
33. Etelään päin myös neljätuhatta ja viisisataa riukua, ja kolme porttia: ensimäinen Simeonin, toinen Isaskarin, kolmas Zebulonin.

34. Niin myös länteen päin neljätuhatta ja viisisataa riukua, ja kolme porttia: ensimmäinen portti Gadin, toinen Asserin, kolmas Naphtalin.
35. Näin pitää tämä kaikki ympäri oleman, kahdeksantoistakymmentä tuhatta riukua: ja niin pitää kaupunki tästä päivästä kutsuttaman: tässä on Herra.

of Levi.
32. And at the east side four thousand and five hundred: and three gates; and one gate of Joseph, one gate of Benjamin, one gate of Dan.
33. And at the south side four thousand and five hundred measures: and three gates; one gate of Simeon, one gate of Issachar, one gate of Zebulun.
34. At the west side four thousand and five hundred, with their three gates; one gate of Gad, one gate of Asher, one gate of Naphtali.

35. It was round about eighteen thousand measures: and the name of the city from that day shall be, The LORD is there.

DANIEL

1 luku

1. Kolmantena Jojakimin, Juudan kuninkaan, valtakunnan vuotena tuli Nebukadnetsar, Babelin kuningas Jerusalemin eteen, ja piiritti sen.
2. Ja Herra antoi Jojakimin, Juudan kuninkaan hänen käsiinsä, ja muutamia astioita Jumalan huoneesta; ne antoi hän viedä Sinearin maalle, jumalansa huoneesen, ja pani ne astiat jumalansa tavarahuoneesen.
3. Ja kuningas sanoi Aspenaalle, ylimmäiselle kamaripalveliallensa, että hänen piti Israelin lapsista kuninkaallisesta suvusta ja berrain lapsista valitseman
4. Virheettömiä poikia, kauniita, toimellisia, viisaita, ymmärtäväisiä, taitavia, jotka soveliaat olisivat palvelemaan kuninkaan huoneessa, ja piti opettaman heille Kaldean kirjoituksia ja kieltä.

1. In the third year of the reign of Jehoiakim king of Judah came Nebuchadnezzar king of Babylon unto Jerusalem, and besieged it.
2. And the Lord gave Jehoiakim king of Judah into his hand, with part of the vessels of the house of God: which he carried into the land of Shinar to the house of his god; and he brought the vessels into the treasure house of his god.
3. And the king spake unto Ashpenaz the master of his eunuchs, that he should bring certain of the children of Israel, and of the king's seed, and of the princes;
4. Children in whom was no blemish, but well favoured, and skilful in all wisdom, and cunning in knowledge, and understanding science, and such as had ability in them to stand in the king's palace, and whom they might teach the learning and the tongue of

the Chaldeans.

5. Niille toimitti kuningas, mitä heille joka päivä annettaman piti kuninkaan ruasta ja sitä viinaa, jota hän itse joi; että he niin kolme vuotta kasvatettaman ja sitte kuninkaan edessä palveleman piti,

5. And the king appointed them a daily provision of the king's meat, and of the wine which he drank: so nourishing them three years, that at the end thereof they might stand before the king.

6. Joiden seassa olivat Juudan lapsista: Daniel, Hanania, Misael ja Asaria.

6. Now among these were of the children of Judah, Daniel, Hananiah, Mishael, and Azariah:

7. Ja ylimmäinen kamaripalvelia antoi heille nimet, ja nimitti Danielin Belsatsariksi ja Hananian Sadrakiksi, ja Misaelin Mesakiksi, ja Asarian Abednegoksi.

7. Unto whom the prince of the eunuchs gave names: for he gave unto Daniel the name of Belteshazzar; and to Hananiah, of Shadrach; and to Mishael, of Meshach; and to Azariah, of Abednego.

8. Mutta Daniel aikoi sydämessänsä, ettei hän kuninkaan rualla eikä sillä viinalla, jota hän itse joi, itseänsä saastuttaisi; ja rukoili ylimmäistä kamaripalveliaa, ettei hän itseänsä saastuttaisi.

8. But Daniel purposed in his heart that he would not defile himself with the portion of the king's meat, nor with the wine which he drank: therefore he requested of the prince of the eunuchs that he might not defile himself.

9. Ja Jumala antoi Danielille, että ylimmäinen kamaripalvelia oli hänelle ystävällinen ja armollinen.

9. Now God had brought Daniel into favour and tender love with the prince of the eunuchs.

10. Ja ylimmäinen kamaripalvelia sanoi Danielille: minä pelkään minun

10. And the prince of the eunuchs said unto Daniel, I fear my lord the king,

herraani, kuningasta, joka teille teidän ruokanne ja juomanne toimittanut on; jos hän näkis teidän kasvonne laihemmiksi kuin muiden teidän ikäistenne, niin te minun sitte saatte kuninkaan tykönä pois hengeltäni.

who hath appointed your meat and your drink: for why should he see your faces worse liking than the children which are of your sort? then shall ye make me endanger my head to the king.

11. Niin sanoi Daniel Meltsarille. jolle ylimmäinen kamaripalvelia Danielista, Hananiasta, Misaelista ja Asariasta käskyn antanut oli:

11. Then said Daniel to Melzar, whom the prince of the eunuchs had set over Daniel, Hananiah, Mishael, and Azariah,

12. Koettele palvelioitas kymmenen päivää, ja annettakaan meille puuroa syödäksemme ja vettä juodaksemme.

12. Prove thy servants, I beseech thee, ten days; and let them give us pulse to eat, and water to drink.

13. Ja anna niin meidän muotomme ja niiden poikain muoto, jotka kuninkaan ruasta syövät, katsottaa; ja niinkuin sinä sitte näet, tee niin palvelioilles.

13. Then let our countenances be looked upon before thee, and the countenance of the children that eat of the portion of the king's meat: and as thou seest, deal with thy servants.

14. Ja hän totteli heitä siinä, ja koetteli heitä kymmenen päivää.

14. So he consented to them in this matter, and proved them ten days.

15. Ja kymmenen päivän perästä olivat he kauniimmat ja lihavammat ruumiilta kuin kaikki nuorukaiset, jotka kuninkaan ruasta söivät.

15. And at the end of ten days their countenances appeared fairer and fatter in flesh than all the children which did eat the portion of the king's meat.

16. Niin pani Meltsari pois heidän määrätyn ruokansa ja viinajuomansa, ja antoi heille puuroa.

16. Thus Melzar took away the portion of their meat, and the wine that they should drink; and gave them pulse.

17. Vaan näille neljälle nuorukaiselle antoi Jumala taidon ja ymmärryksen kaikkinaisissa kirjoituksissa ja viisaudessa; ja Danielille antoi hän ymmärryksen kaikkinaisissa näyissä ja unissa.

17. As for these four children, God gave them knowledge and skill in all learning and wisdom: and Daniel had understanding in all visions and dreams.

18. Ja kuin se aika kulunut oli, jonka kuningas määrännyt oli, että he piti tuotaman edes, vei heidät ylimmäinen kamaripalvelia Nebukadnetsarin eteen.

18. Now at the end of the days that the king had said he should bring them in, then the prince of the eunuchs brought them in before Nebuchadnezzar.

19. Ja kuningas puhui heidän kanssansa, ja ei kaikkein seassa yhtäkään löydetty, joka Danielin, Hananian, Misaelin ja Asarian kaltainen oli; ja he tulivat kuninkaan palvelioiksi.

19. And the king communed with them; and among them all was found none like Daniel, Hananiah, Mishael, and Azariah: therefore stood they before the king.

20. Ja kuningas löysi heidät, kuin hän heitä tutkisteli kaikissa asioissa, kymmenen kertaa toimellisemmiksi ja ymmärtäväisemmiksi kuin kaikki tähtientutkiat ja viisaat koko valtakunnassansa.

20. And in all matters of wisdom and understanding, that the king enquired of them, he found them ten times better than all the magicians and astrologers that were in all his realm.

21. Ja Daniel oli siellä hamaan ensimäiseen Koreksen vuoteen asti.

21. And Daniel continued even unto the first year of king Cyrus.

2 luku

1. Toisena Nebukadnetsarin vaItakunnan vuotena näki Nebukadnetsar unta, josta hän hämmästyi, niin että hän heräsi.

1. And in the second year of the reign of Nebuchadnezzar Nebuchadnezzar dreamed dreams, wherewith his spirit was troubled, and his sleep brake from him.

2. Ja kuningas käski tähtientutkiat ja viisaat ja noidat ja Kaldealaiset kutsuttaa kokoon, sanomaan kuninkaalle hänen untansa. Ja he tulivat ja astuivat kuninkaan eteen.

2. Then the king commanded to call the magicians, and the astrologers, and the sorcerers, and the Chaldeans, for to shew the king his dreams. So they came and stood before the king.

3. Ja kuningas sanoi heille: minä näin unta, josta minä peljästyin, ja minä mielelläni tahtoisin tietää, mikä se uni oli.

3. And the king said unto them, I have dreamed a dream, and my spirit was troubled to know the dream.

4. Niin sanoivat Kaldealaiset kuninkaalle Syrian kielellä: kuningas eläköön kauvan! sano palvelioilles uni, niin me tahdomme selittää sen.

4. Then spake the Chaldeans to the king in Syriack, O king, live for ever: tell thy servants the dream, and we will shew the interpretation.

5. Kuningas vastasi ja sanoi Kaldealaisille: minä olen unhottanut; jollette minulle ilmoita unta ja selitä sitä, niin te pitää kappaleiksi hakattaman, ja teidän huoneenne lokaläjäksi kukistettaman.

5. The king answered and said to the Chaldeans, The thing is gone from me: if ye will not make known unto me the dream, with the interpretation thereof, ye shall be cut in pieces, and your houses shall be made a dunghill.

6. Vaan jos te minun tietää annatte unen ja selityksen, niin teidän pitää

6. But if ye shew the dream, and the interpretation thereof, ye shall receive

saaman lahjoja, antimia ja suuren kunnian minulta: sentähden sanokaat minulle uni ja sen selitys.

7. He vastasivat jälIeen ja sanoivat: kuningas sanokaan palvelioillensa unen, me tahdomme sen selittää.

8. Kuningas vastasi ja sanoi: totisesti minä ymmärrän, että te aikaa kulutatte, koska te näette minun sen unohtaneeksi.

9. Mutta jollette minulle unta sano, niin tuomio käy teidän ylitsenne, että te olette aikoneet minun edessäni puhua vääryyttä, siihenasti että aika kuluis: sentähden sanokaat minulle uni, niin minä ymmärrän, että te myös selityksen osaatte.

10. Niin vastasivat Kaldealaiset kuninkaan edessä ja sanoivat: ei yhtään ihmistä ole maan päällä, joka sanoa taitaa, mitä kuningas anoo; niin ei ole myös yhtään kuningasta, kuinka suuri ja voimallinen hän olis, joka senkaltaista tähtientutkialta, viisaalta eli Kaldealaiselta vaatii.

11. Sillä se, jota kuningas anoo, on

of me gifts and rewards and great honour: therefore shew me the dream, and the interpretation thereof.

7. They answered again and said, Let the king tell his servants the dream, and we will shew the interpretation of it.

8. The king answered and said, I know of certainty that ye would gain the time, because ye see the thing is gone from me.

9. But if ye will not make known unto me the dream, there is but one decree for you: for ye have prepared lying and corrupt words to speak before me, till the time be changed: therefore tell me the dream, and I shall know that ye can shew me the interpretation thereof.

10. The Chaldeans answered before the king, and said, There is not a man upon the earth that can shew the king's matter: therefore there is no king, lord, nor ruler, that asked such things at any magician, or astrologer, or Chaldean.

11. And it is a rare thing that the king

ylen korkia, ja ei yksikään ole, joka sen kuninkaalle sanoa taitaa, paitsi jumalia, jotka ihmisten seassa ei asu.

requireth, and there is none other that can shew it before the king, except the gods, whose dwelling is not with flesh.

12. Silloin vihastui kuningas sangen suuresti, ja käski kaikki viisaat Babelissa tapettaa.

12. For this cause the king was angry and very furious, and commanded to destroy all the wise men of Babylon.

13. Ja tuomio annettiin, että viisaat tapettaman piti; ja Danielia hänen kumppaniensa kanssa myös etsittiin tapettaviksi.

13. And the decree went forth that the wise men should be slain; and they sought Daniel and his fellows to be slain.

14. Silloin saatti Daniel toisen neuvon ja käskyn Ariokille, kuninkaan ylimmäiselle päämiehelle, joka meni ulos tappamaan viisaita Babelissa.

14. Then Daniel answered with counsel and wisdom to Arioch the captain of the king's guard, which was gone forth to slay the wise men of Babylon:

15. Ja hän vastasi ja sanoi kuninkaan käskyläiselle Ariokille: miksi niin ankara tuomio on käynyt ulos kuninkaalta? Ja Ariok antoi Danielin tietää sen asian.

15. He answered and said to Arioch the king's captain, Why is the decree so hasty from the king? Then Arioch made the thing known to Daniel.

16. Niin meni Daniel ylös ja rukoili kuningasta, että hän antais hänelle aikaa, sanoaksensa kuninkaalle selitystä.

16. Then Daniel went in, and desired of the king that he would give him time, and that he would shew the king the interpretation.

17. Ja Daniel meni kotia ja ilmoitti sen kumppaneillensa Hananialle, Misaelille ja Asarialle,

17. Then Daniel went to his house, and made the thing known to Hananiah, Mishael, and Azariah, his

companions:

18. Että he taivaan Jumalalta armoa rukoilisivat sen salaisen asian tähden, ettei Daniel kumppaninensa ynnä muiden viisasten kanssa Babelissa hukkuisi.

18. That they would desire mercies of the God of heaven concerning this secret; that Daniel and his fellows should not perish with the rest of the wise men of Babylon.

19. Niin ilmoitettiin Danielille se salainen asia yöllä näyssä: niin Daniel kiitti Jumalaa taivaasta,

19. Then was the secret revealed unto Daniel in a night vision. Then Daniel blessed the God of heaven.

20. Vastasi ja sanoi: kiitetty olkoon Jumalan nimi ijankaikkisesta ijankaikkiseen! sillä hänen on viisaus ja väkevyys.

20. Daniel answered and said, Blessed be the name of God for ever and ever: for wisdom and might are his:

21. Hän muuttaa ajat ja hetket; panee pois kuninkaat ja asettaa kuninkaat; hän antaa viisaille viisauden ja ymmärtäväisille taidon ja ymmärryksen.

21. And he changeth the times and the seasons: he removeth kings, and setteth up kings: he giveth wisdom unto the wise, and knowledge to them that know understanding:

22. Hän ilmoittaa syvät ja salaiset asiat; hän tietää, mitä pimiässä on, sillä hänen tykönänsä on sula valkeus.

22. He revealeth the deep and secret things: he knoweth what is in the darkness, and the light dwelleth with him.

23. Minä kiitän ja ylistän sinua minun isäini Jumala, että minulle viisautta ja väkevyyttä lainaat, ja nyt minulle ilmoittanut olet, jota me sinulta rukoilimme; sinä olet meille kuninkaan asian ilmoittanut.

23. I thank thee, and praise thee, O thou God of my fathers, who hast given me wisdom and might, and hast made known unto me now what we desired of thee: for thou hast now made known unto us the king's

matter.

24. Silloin meni Daniel Ariokin tykö, jolla kuninkaalta käsky oli viisaita Babelissa hukuttaa; hän meni ja sanoi hänelle näin: älä tapa viisaita Babelissa, vaan vie minut ylös kuninkaan tykö, minä tahdon kuninkaalle selityksen sanoa.

24. Therefore Daniel went in unto Arioch, whom the king had ordained to destroy the wise men of Babylon: he went and said thus unto him; Destroy not the wise men of Babylon: bring me in before the king, and I will shew unto the king the interpretation.

25. Ariok vei Danielin kiiiruusti kuninkaan eteen, ja sanoi hänelle näin: minä olen löytänyt yhden miehen Juudalaisten vankien seasta, joka kuninkaalle selityksen sanoa taitaa.

25. Then Arioch brought in Daniel before the king in haste, and said thus unto him, I have found a man of the captives of Judah, that will make known unto the king the interpretation.

26. Kuningas vastasi ja sanoi Danielille, joka Belsatsariksi kutsuttiin: oletko sinä se, joka minulle sen unen, jonka minä nähnyt olen, ja hänen selityksensä ilmoittaa taidat?

26. The king answered and said to Daniel, whose name was Belteshazzar, Art thou able to make known unto me the dream which I have seen, and the interpretation thereof?

27. Daniel vastasi kuninkaan edessä ja sanoi: sitä salautta, jota kuningas anoo, ei viisaat, tähtientutkiat, oppineet ja noidat taida kuninkaalle ilmoittaa.

27. Daniel answered in the presence of the king, and said, The secret which the king hath demanded cannot the wise men, the astrologers, the magicians, the soothsayers, shew unto the king;

28. Vaan Jumala on taivaissa, joka taitaa salaiset asiat julistaa, hän

28. But there is a God in heaven that revealeth secrets, and maketh known

tiettäväksi teki kuningas Nebukadnetsarille, mitä tulevaisina aikoina tapahtuman pitää. Tämä on sinun unes ja sinun näkys, kuin sinä makasit.

to the king Nebuchadnezzar what shall be in the latter days. Thy dream, and the visions of thy head upon thy bed, are these;

29. Sinä kuningas vuoteessas ajattelit mitä tästedes tapahtuman pitäis; ja se, joka salaiset ilmoittaa, hän on sinulle osoittanut, kuinka tapahtuman pitää.

29. As for thee, O king, thy thoughts came into thy mind upon thy bed, what should come to pass hereafter: and he that revealeth secrets maketh known to thee what shall come to pass.

30. Niin ovat senkaltaiset asiat minulle ilmoitetut, ei minun viisauteni tähden, niinkuin se olis suurempi kuin kaikkein, jotka elävät, vaan sentähden että sen selitys pitäis kuninkaalle tiettäväksi tuleman, ja sinä saisit sinun sydämes ajatukset tietää.

30. But as for me, this secret is not revealed to me for any wisdom that I have more than any living, but for their sakes that shall make known the interpretation to the king, and that thou mightest know the thoughts of thy heart.

31. Sinä kuningas näit, ja katso, suuri ja korkia kuva seisoi suurella kirkkaudella sinun edessäs; ja se oli hirmuinen nähdä.

31. Thou, O king, sawest, and behold a great image. This great image, whose brightness was excellent, stood before thee; and the form thereof was terrible.

32. Sen kuvan pää oli parhaimmasta kullasta; mutta sen rinta ja käsivarret olivat hopiasta; sen vatsa ja lanteet olivat vaskesta.

32. This image's head was of fine gold, his breast and his arms of silver, his belly and his thighs of brass,

33. Sen sääret olivat raudasta; sen

33. His legs of iron, his feet part of

jalat olivat puolittain raudasta ja puolittain savesta.

34. Sen sinä näit, siihenasti kuin yksi kivi temmattiin ilman käsiä, ja löi sen kuvan jalkoihin, jotka raudasta ja savesta olivat, ja murensi ne rikki.

35. Silloin tulivat ne kaikki muserretuksi, rauta, savi, vaski, hopia ja kulta, ja tulivat niinkuin akanat suviriihessä, ja tuuli vei ne pois, niin ettei niiden siaa ensinkään löydetty; mutta kivi joka kuvaa löi, tuli suureksi vuoreksi, niin että se kokonaan maan täytti.

36. Tämä on uni; nyt me tahdomme kuninkaalle sen selityksen sanoa:

37. Sinä kuningas olet kuningasten kuningas, jolle Jumala taivaasta valtakunnan, voiman, väkevyyden ja kunnian antanut on;

38. Ja kaikki, joissa ihmisen lapset asuvat, ja eläimet kedolla ja linnut taivaan alla on hän sinun käsiis antanut, ja sinulle näiden kaikkein päälle lainasi vallan: sinä se kultainen

iron and part of clay.

34. Thou sawest till that a stone was cut out without hands, which smote the image upon his feet that were of iron and clay, and brake them to pieces.

35. Then was the iron, the clay, the brass, the silver, and the gold, broken to pieces together, and became like the chaff of the summer threshingfloors; and the wind carried them away, that no place was found for them: and the stone that smote the image became a great mountain, and filled the whole earth.

36. This is the dream; and we will tell the interpretation thereof before the king.

37. Thou, O king, art a king of kings: for the God of heaven hath given thee a kingdom, power, and strength, and glory.

38. And wheresoever the children of men dwell, the beasts of the field and the fowls of the heaven hath he given into thine hand, and hath made thee ruler over them all. Thou art this head

pää olet.
39. Sinun jälkees pitää toisen valtakunnan tuleman, halvemman kuin sinä; sitte se kolmas valtakunta, joka vaskinen on, jonka pitää kaikki maakunnat hallitseman.
40. Sen neljännen valtakunnan pitää kovan oleman niinkuin raudan; sillä niinkuin rauta särkee ja murentaa kaikki, ja niinkuin rauta kaikki rikkoo, juuri niin tämän piti myös särkemän ja murentaman.
41. Mutta ettäs näit jalat ja varpaat, puolittain savesta ja puolittain raudasta, sen pitää jaetun valtakunnan oleman; kuitenkin pitää raudan vahvuudesta siihen jäämän, niinkuin sinä näit raudan olevan savella sekoitetun.
42. Ja että varpaat sen jaloissa puolittain rautaa ja puolittain savea oli, niin sen pitää puolittain vahvan ja puolittain heikon valtakunnan oleman.
43. Ja ettäs näit raudan sekoitetun savella, niin he kyllä ihmisen siemenellä sekoitetaan, mutta ei he kuitenkaan riipu kiinni toinen toisessansa; niinkuin ei rautaa taideta

of gold.
39. And after thee shall arise another kingdom inferior to thee, and another third kingdom of brass, which shall bear rule over all the earth.
40. And the fourth kingdom shall be strong as iron: forasmuch as iron breaketh in pieces and subdueth all things: and as iron that breaketh all these, shall it break in pieces and bruise.
41. And whereas thou sawest the feet and toes, part of potters' clay, and part of iron, the kingdom shall be divided; but there shall be in it of the strength of the iron, forasmuch as thou sawest the iron mixed with miry clay.
42. And as the toes of the feet were part of iron, and part of clay, so the kingdom shall be partly strong, and partly broken.
43. And whereas thou sawest iron mixed with miry clay, they shall mingle themselves with the seed of men: but they shall not cleave one to another, even as iron is not mixed

sekoittaa saven kanssa yhteen.
44. Mutta näiden kuningasten aikana on Jumala taivaasta yhden valtakunnan asettava, jota ei ikänä kukisteta, ja hänen valtakuntansa ei pidä toiselle kansalle annettaman: sen pitää kaikki nämät valtakunnat särkemän ja hajoittaman, mutta sen pitää ijankaikkisesti pysymän.
45. Niinkuin sinä näit kiven, ilman käsiä vuoresta temmatun, joka raudan, vasken, saven, hopian ja kullan murensi: niin on suuri Jumala kuninkaalle näyttänyt, kuinka tästälähin tapahtuman pitää; ja tämä on totinen uni ja sen selitys on oikia.

46. Niin lankesi kuningas Nebukadnetsar kasvoillensa, ja kumarsi Danielia, ja käski tehdä hänelle ruokauhria ja polttouhria.

47. Ja kuningas vastasi Danielia ja sanoi: totisesti on teidän Jumalanne kaikkein jumalain Jumala ja kaikkein kuningasten Herra, joka salaiset asiat ilmoittaa, ettäs tämän salaisen asian

with clay.
44. And in the days of these kings shall the God of heaven set up a kingdom, which shall never be destroyed: and the kingdom shall not be left to other people, but it shall break in pieces and consume all these kingdoms, and it shall stand for ever.

45. Forasmuch as thou sawest that the stone was cut out of the mountain without hands, and that it brake in pieces the iron, the brass, the clay, the silver, and the gold; the great God hath made known to the king what shall come to pass hereafter: and the dream is certain, and the interpretation thereof sure.
46. Then the king Nebuchadnezzar fell upon his face, and worshipped Daniel, and commanded that they should offer an oblation and sweet odours unto him.
47. The king answered unto Daniel, and said, Of a truth it is, that your God is a God of gods, and a Lord of kings, and a revealer of secrets, seeing thou couldest reveal this

olet ilmoittaa taitanut.
48. Niin kuningas korotti Danielin, ja antoi hänelle suuria ja paljon lahjoja, ja asetti hänen kaikkein Babelin valtakuntain päälle ja päämieheksi kaikkein viisasten päälle Babelissa.

49. Ja Daniel rukoili kuningasta, että hän pani Babelin maakuntain päälle Sadrakin, Mesakin ja Abednegon; mutta Daniel itse oli kuninkaan tykönä hänen kartanossansa.

secret.
48. Then the king made Daniel a great man, and gave him many great gifts, and made him ruler over the whole province of Babylon, and chief of the governors over all the wise men of Babylon.
49. Then Daniel requested of the king, and he set Shadrach, Meshach, and Abednego, over the affairs of the province of Babylon: but Daniel sat in the gate of the king.

3 luku

1. Kuningas Nebukadnetsar teetti kultaisen kuvan, kuusikymmentä kyynärää korkian ja kuusi kyynärää leviän, ja antoi sen panna Duuran kedolle Babelin maalla.

2. Ja kuningas Nebukadnetsar lähetti päämiesten, herrain, maanvanhimpain, tuomarein, käskyläisten, neuvonantajain, virkamiesten ja kaikkein voimallisten perään maalla, että he tulisivat kokoon sitä kuvaa vihkimään, jonka

1. Nebuchadnezzar the king made an image of gold, whose height was threescore cubits, and the breadth thereof six cubits: he set it up in the plain of Dura, in the province of Babylon.
2. Then Nebuchadnezzar the king sent to gather together the princes, the governors, and the captains, the judges, the treasurers, the counsellors, the sheriffs, and all the rulers of the provinces, to come to the dedication of the image which

kuningas Nebukadnetsar oli antanut panna ylös.

3. Silloin tulivat kokoon päämiehet, herrat, maanvanhimmat, tuomarit, käskyläiset, neuvonantajat, virkamiehet ja kaikki voimalliset maalta kuvaa vihkimään, jonka kuningas Nebukadnetsar oli antanut panna ylös; ja heidän piti astuman kuvan eteen, jonka Nebukadnetsar oli antanut panna ylös.

4. Ja kuuluttaja huusi väkevästi: se olkoon teille sanottu, te kansat, sukukunnat ja kielet:

5. Kuin te kuulette basunan helinän, huilut, harput, kanteleet, psaltarit, trometit ja kaikkinaiset soittamiset, niin teidän pitää lankeeman maahan, ja kumartaman kultaista kuvaa, jonka kuningas Nebukadnetsarin on antanut panna ylös.

6. Mutta joka ei silloin lankee maahan ja kumarra, se pitää kohta pätsiin heittämän.

7. Kuin he siis kuulivat basunan helinän, huilut, harput, kanteleet, psaltarit ja kaikkinaiset soittamiset,

Nebuchadnezzar the king had set up.

3. Then the princes, the governors, and captains, the judges, the treasurers, the counsellors, the sheriffs, and all the rulers of the provinces, were gathered together unto the dedication of the image that Nebuchadnezzar the king had set up; and they stood before the image that Nebuchadnezzar had set up.

4. Then an herald cried aloud, To you it is commanded, O people, nations, and languages,

5. That at what time ye hear the sound of the cornet, flute, harp, sackbut, psaltery, dulcimer, and all kinds of musick, ye fall down and worship the golden image that Nebuchadnezzar the king hath set up:

6. And whoso falleth not down and worshippeth shall the same hour be cast into the midst of a burning fiery furnace.

7. Therefore at that time, when all the people heard the sound of the cornet, flute, harp, sackbut, psaltery, and all

lankesivat kaikki kansat, maakunnat ja kielet maahan, ja kumarsivat sitä kultaista kuvaa, jonka kuningas Nebukadnetsar oli antanut panna ylös.

kinds of musick, all the people, the nations, and the languages, fell down and worshipped the golden image that Nebuchadnezzar the king had set up.

8. Kohta sillä hetkellä astuivat monikahdat Kaldean miehet edes, ja kantoivat Juudalaisten päälle,

8. Wherefore at that time certain Chaldeans came near, and accused the Jews.

9. Ja sanoivat kuningas Nebukadnetsarille: Kuningas eläköön kauvan!

9. They spake and said to the king Nebuchadnezzar, O king, live for ever.

10. Sinä kuningas olet antanut yhden käskyn, että kaikki ihmiset, jotka kuulivat basunan helinän, harput, huilut, kanteleet, psaltarit, trometit ja kaikkinaiset soittamiset, piti lankeeman maahan, ja kultaista kuvaa kumartaman.

10. Thou, O king, hast made a decree, that every man that shall hear the sound of the cornet, flute, harp, sackbut, psaltery, and dulcimer, and all kinds of musick, shall fall down and worship the golden image:

11. Vaan joka ei lankeaisi maahan ja kumartaisi, piti tuliseen pätsiin heitettämän.

11. And whoso falleth not down and worshippeth, that he should be cast into the midst of a burning fiery furnace.

12. Nyt on Juudan miehiä, jotkas virkoihin Babelin maakunnassa asettanut olet, Sadrak, Mesak ja Abednego, ne miehet katsovat ylön sinun käskys, ja ei kunnioita sinun jumalias, eikä kumarra kultaista kuvaa, jonkas olet antanut panna ylös.

12. There are certain Jews whom thou hast set over the affairs of the province of Babylon, Shadrach, Meshach, and Abednego; these men, O king, have not regarded thee: they serve not thy gods, nor worship the golden image which thou hast set up.

13. Silloin käski Nebukadnetsar kiukussa ja vihoissansa, että Sadrak, Mesak ja Abednego tuotaisiin edes; ja miehet vietiin kuninkaan eteen.

13. Then Nebuchadnezzar in his rage and fury commanded to bring Shadrach, Meshach, and Abednego. Then they brought these men before the king.

14. Silloin puhui Nebukadnetsar ja sanoi heille: Kuinka, ettekö te tahdo, Sadrak, Mesak ja Abednego, minun jumaliani kunnioittaa, ja kumartaa kultaista kuvaa, jonka minä olen antanut panna ylös?

14. Nebuchadnezzar spake and said unto them, Is it true, O Shadrach, Meshach, and Abednego, do not ye serve my gods, nor worship the golden image which I have set up?

15. Nyt siis valmistakaat teitänne, niin pian kuin te kuulette basunan äänen, trometit, harput, huilut, kanteleet, psaltarit ja kaikkinaiset soittamiset, niin langetkaat maahan ja kumartakaat kuvaa, jonka minä olen antanut tehdä. Ja katso, jollette kumarra, niin te pitää tuliseen pätsiin heitettämän. Annas nähdä, kuka se Jumala on, joka teitä minun käsistäni pelastaa taitaa.

15. Now if ye be ready that at what time ye hear the sound of the cornet, flute, harp, sackbut, psaltery, and dulcimer, and all kinds of musick, ye fall down and worship the image which I have made; well: but if ye worship not, ye shall be cast the same hour into the midst of a burning fiery furnace; and who is that God that shall deliver you out of my hands?

16. Silloin vastasivat Sadrak, Mesak ja Abednego ja sanoivat kuninkaalle: Nebukadnetsar, ei tarvita, että me sinua siihen vastaamme.

16. Shadrach, Meshach, and Abednego, answered and said to the king, O Nebuchadnezzar, we are not careful to answer thee in this matter.

17. Katso, meidän Jumalamme, jota me kunnioitamme, taitaa meitä kyllä

17. If it be so, our God whom we serve is able to deliver us from the

auttaa tulisesta pätsistä, niin myös sinun kädestäs pelastaa.
18. Ja jos ei hän sitä tee, niin tiedä kuitenkin se, kuningas, ettemme sinun jumalias kunnioita, emmekä sitä kultaista kuvaa, jonkas olet antanut panna ylös, kumartaa tahdo.
19. Niin Nebukadnetsar tuli täyteen kiukkua, ja hänen hahmonsa muuttui Sadrakia, Mesakia ja Abednegoa vastaan, ja käski, että pätsi piti seitsemän kertaa kuumemmaksi tehtämän, kuin muulloin tehtiin.

20. Ja käski väkeviä miehiä, jotka hänen sotajoukossansa olivat, sitomaan Sadrakia, Mesakia ja Abednegoa ja tuliseen pätsiin heittämään.
21. Niin sidottiin nämät miehet hameinensa, lakkinensa, kenkinensä ja muine vaatteinensa, ja heitettiin keskelle tulista pätsiä.

22. Sillä kuninkaan käsky piti kiiruusti tehtämän, ja pätsi oli lämmitetty aivan kovin, että ne miehet, jotka Sadrakin, Mesakin ja Abednegon sisälle heittivät,

burning fiery furnace, and he will deliver us out of thine hand, O king.
18. But if not, be it known unto thee, O king, that we will not serve thy gods, nor worship the golden image which thou hast set up.

19. Then was Nebuchadnezzar full of fury, and the form of his visage was changed against Shadrach, Meshach, and Abednego: therefore he spake, and commanded that they should heat the furnace one seven times more than it was wont to be heated.
20. And he commanded the most mighty men that were in his army to bind Shadrach, Meshach, and Abednego, and to cast them into the burning fiery furnace.
21. Then these men were bound in their coats, their hosen, and their hats, and their other garments, and were cast into the midst of the burning fiery furnace.
22. Therefore because the king's commandment was urgent, and the furnace exceeding hot, the flame of the fire slew those men that took up

kuolivat tulen liekistä.
23. Mutta ne kolme miestä Sadrak, Mesak ja Abednego putosivat keskelle tulista pätsiä, niinkuin he sidotut olivat.
24. Silloin hämmästyi kuningas Nebukadnetsar suuresti ja meni nopiasti ylös ja sanoi nenvonantajillensa: Emmekö me kolme miestä sidottuna antaneet tuleen heittää? He vastasivat ja sanoivat kuninkaalle: Totta, herra kuningas.
25. Hän vastasi ja sanoi: Katso, ja minä näen neljä miestä vallallansa käyvän tulen keskellä, ja ovat kulumatta; ja se neljäs on niinkuin Jumalan poika.
26. Silloin Nebukadnetsar meni tulisen pätsin suulle ja sanoi: Sadrak, Mesak ja Abednego, te kaikkein korkeimman Jumalan palveliat. Lähtekäät ulos ja tulkaat tänne; silloin läksi Sadrak, Mesak ja Abednego ulos tulesta.
27. Ja päämiehet, herrat, käskyläiset ja kuninkaan neuvonantajat tulivat

Shadrach, Meshach, and Abednego.
23. And these three men, Shadrach, Meshach, and Abednego, fell down bound into the midst of the burning fiery furnace.
24. Then Nebuchadnezzar the king was astonied, and rose up in haste, and spake, and said unto his counsellors, Did not we cast three men bound into the midst of the fire? They answered and said unto the king, True, O king.
25. He answered and said, Lo, I see four men loose, walking in the midst of the fire, and they have no hurt; and the form of the fourth is like the Son of God.
26. Then Nebuchadnezzar came near to the mouth of the burning fiery furnace, and spake, and said, Shadrach, Meshach, and Abednego, ye servants of the most high God, come forth, and come hither. Then Shadrach, Meshach, and Abednego, came forth of the midst of the fire.
27. And the princes, governors, and captains, and the king's counsellors,

kokoon, ja katselivat näitä miehiä, ettei tuli mitään heidän ruumiillensa tehnyt, eikä heidän hiuskarvaansakaan polttanut, eikä heidän vaatteitansa muuttanut; eikä myös tulen kartuakaan heissä tuntunut.

being gathered together, saw these men, upon whose bodies the fire had no power, nor was an hair of their head singed, neither were their coats changed, nor the smell of fire had passed on them.

28. Silloin puhui Nebukadnetsar ja sanoi: Kiitetty olkoon Sadrakin, Mesakin ja Abednegon Jumalala, joka enkelinsä lähetti ja palveliansa pelasti, jotka häneen uskalsivat, ja ei kuninkaan käskyä pitäneet, vaan antoivat ruumiinsa vaaraan, ettei he yhtään muuta Jumalaa kunnioittaisi eikä kumartaisi, vaan ainoastaan Jumalaansa.

28. Then Nebuchadnezzar spake, and said, Blessed be the God of Shadrach, Meshach, and Abednego, who hath sent his angel, and delivered his servants that trusted in him, and have changed the king's word, and yielded their bodies, that they might not serve nor worship any god, except their own God.

29. Niin olkoon nyt tämä minun käskyni: Kuka ikänä kaikissa kansoissa, sukukunnissa ja kielissä Sadrakin, Mesakin ja Abednegon Jumalaa pilkkaa, hän pitää kappaleiksi hakattaman, ja hänen huoneensa lokaläjäksi kukistettaman; sillä ei yhtään muuta Jumalaa ole, joka niin pelastaa taitaa, kuin tämä.

29. Therefore I make a decree, That every people, nation, and language, which speak any thing amiss against the God of Shadrach, Meshach, and Abednego, shall be cut in pieces, and their houses shall be made a dunghill: because there is no other God that can deliver after this sort.

30. Ja kuningas antoi suuren vallan Sadrakille, Mesakille ja Abednegolle

30. Then the king promoted Shadrach, Meshach, and Abednego, in the

Babelin maalla.

1. (H3:31) Kuningas Nebukadnetsar kaikille kansoille, sukukunnille ja kielille, jotka asuvat kaikessa maassa: Teille olkoon paljon rauhaa!

2. (H3:32) Minä näen sen hyväksi, että minä ilmoitan teille ne merkit ja ihmeet, jotka korkein JumaIa minulle tehnyt on.

3. (H3:33) Sillä hänen merkkinsä ovat suuret ja hänen ihmeensä voimalliset; hänen valtakuntansa on ijankaikkinen valtakunta, ja hänen valtansa pysyy suvusta sukuun.

province of Babylon.

1. Nebuchadnezzar the king, unto all people, nations, and languages, that dwell in all the earth; Peace be multiplied unto you.

2. I thought it good to shew the signs and wonders that the high God hath wrought toward me.

3. How great are his signs! and how mighty are his wonders! his kingdom is an everlasting kingdom, and his dominion is from generation to generation.

4 luku

4. (H4:1) Minä Nebukadnetsar, hyvässä levossa ollessani minun huoneessani, ja kuin kaikki hyvin oli minun linnassani,

5. (H4:2) Näin unta, ja hämmästyin; ja ne ajatukset, jotka minulla olivat vuoteessani sen näyn tähden, saattivat minut murheelliseksi.

6. (H4:3) Ja minä käskin kaikki viisaat Babelista tuoda minun eteeni, sanomaan minulle, mitä se uni tietäis.

4. I Nebuchadnezzar was at rest in mine house, and flourishing in my palace:

5. I saw a dream which made me afraid, and the thoughts upon my bed and the visions of my head troubled me.

6. Therefore made I a decree to bring in all the wise men of Babylon before me, that they might make known unto

me the interpretation of the dream.

7. (H4:4) Niin tulivat edes tähtientutkiat, viisaat, Kaldealaiset ja tietäjät, joiden edessä minä unen juttelin; vaan ei he taitaneet sen selitystä minulle ilmoittaa.

7. Then came in the magicians, the astrologers, the Chaldeans, and the soothsayers: and I told the dream before them; but they did not make known unto me the interpretation thereof.

8. (H4:5) Siihenasti että viimein Daniel tuli minun eteeni, joka minun Jumalani nimen jälkeen Belsatsariksi kutsutaan, jolla on pyhäin jumalain henki; ja minä juttelin hänelle unen.

8. But at the last Daniel came in before me, whose name was Belteshazzar, according to the name of my god, and in whom is the spirit of the holy gods: and before him I told the dream, saying,

9. (H4:6) Belsatsar, sinä ylimmäinen tähtientutkiain seassa, jolla minä tiedän pyhäin jumalain hengen olevan, ja sinulta ei mitään salattu ole; sano minun uneni näky, jonka minä nähnyt olen, ja mitä se tietää.

9. O Belteshazzar, master of the magicians, because I know that the spirit of the holy gods is in thee, and no secret troubleth thee, tell me the visions of my dream that I have seen, and the interpretation thereof.

10. (H4:7) Tämä on näky, jonka minä nähnyt olen minun vuoteessani: Katso, keskellä maata seisoi puu, joka oli sangen korkia.

10. Thus were the visions of mine head in my bed; I saw, and behold a tree in the midst of the earth, and the height thereof was great.

11. (H4:8) Se oli suuri ja paksu puu. Sen korkeus ulottui taivaasen asti ja näkyi koko maan ääriin.

11. The tree grew, and was strong, and the height thereof reached unto heaven, and the sight thereof to the end of all the earth:

12. (H4:9) Sen oksat olivat kauniit, ja

12. The leaves thereof were fair, and

kantoivat paljon hedelmää, josta kaikki syödä saivat; kaikki eläimet kedolla löysivät varjon sen alla, ja taivaan linnut istuivat sen oksilla, ja kaikki liha elätti itsensä siitä.

the fruit thereof much, and in it was meat for all: the beasts of the field had shadow under it, and the fowls of the heaven dwelt in the boughs thereof, and all flesh was fed of it.

13. (H4:10) Ja minä näin yhden näyn minun vuoteessani, ja katso, pyhä vartia tuli alas taivaasta.

13. I saw in the visions of my head upon my bed, and, behold, a watcher and an holy one came down from heaven;

14. (H4:11) Se huusi korkiasti ja sanoi näin: Hakatkaat se puu poikki ja karsikaat oksat ja repikäät lehdet ja hajoittakaat sen hedelmät, että eläimet sen alta lähtisivät pois, ja linnut sen oksilta.

14. He cried aloud, and said thus, Hew down the tree, and cut off his branches, shake off his leaves, and scatter his fruit: let the beasts get away from under it, and the fowls from his branches:

15. (H4:12) Kuitenkin jättäkäät kanto juurinensa maahan, mutta hänen pitää rautaisissa ja vaskisissa kahleissa kedolla ruohossa käymän. Hänen pitää makaaman taivaan kasteen alla ja kastuman ja ruokkiman itsensä eläinten kanssa maan ruohoista.

15. Nevertheless leave the stump of his roots in the earth, even with a band of iron and brass, in the tender grass of the field; and let it be wet with the dew of heaven, and let his portion be with the beasts in the grass of the earth:

16. (H4:13) Ja ihmisen sydän pitää otettaman häneltä pois ja eläimen sydän hänelle jälleen annettaman; siihenasti että seitsemän aikaa häneltä kuluneet ovat.

16. Let his heart be changed from man's, and let a beast's heart be given unto him; and let seven times pass over him.

17. (H4:14) Se on vartiain neuvossa päätetty, ja pyhäin kanssa puheessa vahvistettu, että elävät tuntisivat Ylimmäisellä vallan olevan ihmisten valtakuntain päälle, ja antavan ne kellenkä hän tahtoo, ja että hän asettaa kaikkein nöyrimmän ihmisen niiden päälle.

17. This matter is by the decree of the watchers, and the demand by the word of the holy ones: to the intent that the living may know that the most High ruleth in the kingdom of men, and giveth it to whomsoever he will, and setteth up over it the basest of men.

18. (H4:15) Tämän unen olen minä kuningas Nebukadnetsar nähnyt. Vaan sinä Belsatsar sano sen selitys; sillä kaikki viisaat minun valtakunnassani ei taida minulle ilmoittaa sen selitystä; vaan sinä kyllä taidat, sillä pyhäin jumalain henki on sinun tykönäs.

18. This dream I king Nebuchadnezzar have seen. Now thou, O Belteshazzar, declare the interpretation thereof, forasmuch as all the wise men of my kingdom are not able to make known unto me the interpretation: but thou art able; for the spirit of the holy gods is in thee.

19. (H4:16) Silloin hämmästyi Daniel, joka Belsatsariksi kutsuttiin, hetkeksi aikaa, ja hänen ajatuksensa saattivat hänet murheelliseksi. Mutta kuningas sanoi: Belsatsar, se uni ja sen selitys ei mahda sinua murheelliseksi saattaa. Belsatsar vastasi ja sanoi: Ah minun herrani, tämä uni olkoon sinun vihollisilles ja sen selitys sinun vainoojilles!

19. Then Daniel, whose name was Belteshazzar, was astonied for one hour, and his thoughts troubled him. The king spake, and said, Belteshazzar, let not the dream, or the interpretation thereof, trouble thee. Belteshazzar answered and said, My lord, the dream be to them that hate thee, and the interpretation thereof to thine enemies.

20. (H4:17) Se puu, jonkas nähnyt olet, että se suuri ja paksu oli, ja

20. The tree that thou sawest, which grew, and was strong, whose height

hänen korkeutensa taivaasen ulottui, ja näytti itsensä kaiken maan päälle.

21. (H4:18) Ja sen oksat olivat kauniit, ja sen hedelmiä oli paljo, josta kaikki ravittiin ja eläimet kedolla asuivat sen alla, ja taivaan linnut istuivat sen oksilla:

22. (H4:19) Se olet sinä, kuningas, joka niin suuri ja voimallinen olet; sillä sinun voimas on suuri ja ulottuu taivaasen, ja sinun valtas maailman ääriin.

23. (H4:20) Mutta että kuningas pyhän vartian nähnyt on taivaasta tulevan alas ja sanovan: Hakatkaat se puu poikki ja turmelkaat se. Kuitenkin kanto juurinensa jättäkäät maahan, mutta hänen pitää rautaisissa ja vaskisissa kahleissa kedolIa ruohossa käymän ja pitää makaaman taivaan kasteen alla ja kastuman ja itsensä eläinten kanssa kedolla ruokkiman; siihen asti että seitsemän aikaa häneltä kuluneet ovat.

24. (H4:21) Tämä on selitys, herra kuningas, ja tämä on sen Korkeimman neuvo, joka tulee minun herralleni

reached unto the heaven, and the sight thereof to all the earth;

21. Whose leaves were fair, and the fruit thereof much, and in it was meat for all; under which the beasts of the field dwelt, and upon whose branches the fowls of the heaven had their habitation:

22. It is thou, O king, that art grown and become strong: for thy greatness is grown, and reacheth unto heaven, and thy dominion to the end of the earth.

23. And whereas the king saw a watcher and an holy one coming down from heaven, and saying, Hew the tree down, and destroy it; yet leave the stump of the roots thereof in the earth, even with a band of iron and brass, in the tender grass of the field; and let it be wet with the dew of heaven, and let his portion be with the beasts of the field, till seven times pass over him;

24. This is the interpretation, O king, and this is the decree of the most High, which is come upon my lord the

kuninkaalle:
25. (H4:22) Sinä ajetaan pois ihmisten seasta, ja täytyy eläinten seassa kedolla olla, ja annetaan ruohoja syödäkses niinkuin härkäin, ja olet makaava taivaan kasteen alla, ja kastuva, siihenasti kuin seitsemän aikaa sinulta kuluneet ovat, ettäs tuntisit Korkeimmalla vallan olevan ihmisten valtakuntain päälle, ja hänen antavan ne kellenkä hän tahtoo.
26. (H4:23). Mutta että sanottu on, että kanto kuitenkin juurinensa puulle jäämän pitää, niin sinun valtakuntas pysyy sinulle, koska tuntenut olet taivaan vallan.
27. (H4:24) Sentähden, herra kuningas, kelvatkoon sinulle minun neuvoni, ja päästä itses synnistäs vanhurskaudella, ja vapaaksi sinun pahoista töistäs laupiudella vaivaisia kohtaan, niin hän sinun rauhas pitentää.
28. (H4:25) Nämät kaikki tapahtuivat kuningas Nebukadnetsarille.
29. (H4:26) Sillä kahdentoistakymmenen kuukauden perästä, kuin hän kuninkaallisessa

king:
25. That they shall drive thee from men, and thy dwelling shall be with the beasts of the field, and they shall make thee to eat grass as oxen, and they shall wet thee with the dew of heaven, and seven times shall pass over thee, till thou know that the most High ruleth in the kingdom of men, and giveth it to whomsoever he will.
26. And whereas they commanded to leave the stump of the tree roots; thy kingdom shall be sure unto thee, after that thou shalt have known that the heavens do rule.
27. Wherefore, O king, let my counsel be acceptable unto thee, and break off thy sins by righteousness, and thine iniquities by shewing mercy to the poor; if it may be a lengthening of thy tranquillity.
28. All this came upon the king Nebuchadnezzar.
29. At the end of twelve months he walked in the palace of the kingdom of Babylon.

linnassansa Babelissa käyskenteli,

30. (H4:27) Puhui kuningas ja sanoi: Eikö tämä ole se suuri Babel, jonka minä rakentanut olen kuninkaalliseksi huoneeksi, minun suuren voimani kautta, minun kunniani ylistykseksi?

30. The king spake, and said, Is not this great Babylon, that I have built for the house of the kingdom by the might of my power, and for the honour of my majesty?

31. (H4:28) Ennenkuin kuningas nämät sanat puhunut oli, tuli ääni alas taivaasta: Sinulle kuningas Nebukadnetsar sanotaan: Sinun valtakuntas otetaan sinulta pois.

31. While the word was in the king's mouth, there fell a voice from heaven, saying, O king Nebuchadnezzar, to thee it is spoken; The kingdom is departed from thee.

32. (H4:29) Ja sinä ajetaan pois ihmisten seasta; sinun pitää eläinten seassa kedolla oleman. Ruohoja sinun annetaan syödä niinkuin härkäin siihenasti että seitsemän aikaa sinulta kuluneet ovat, ettäs tuntisit Korkeimmalla vallan olevan ihmisten valtakuntain päälle, ja hänen antavan ne kenelle hän tahtoo.

32. And they shall drive thee from men, and thy dwelling shall be with the beasts of the field: they shall make thee to eat grass as oxen, and seven times shall pass over thee, until thou know that the most High ruleth in the kingdom of men, and giveth it to whomsoever he will.

33. (H4:30) Kohta sillä hetkellä täytettiin sana kuningas Nebukadnetsarissa, ja hän ajettiin pois ihmisten seasta ja söi ruohoja niinkuin härkä, ja hänen ruumiinsa oli taivaan kasteen alla ja kastui siihen asti, että hänen hiuksensa kasvoivat niin suuriksi kuin kotkan höyhenet, ja

33. The same hour was the thing fulfilled upon Nebuchadnezzar: and he was driven from men, and did eat grass as oxen, and his body was wet with the dew of heaven, till his hairs were grown like eagles' feathers, and his nails like birds' claws.

hänen kyntensä niinkuin linnun kynnet.

34. (H4:31) Sen ajan perästä nostin minä Nebukadnetsar silmäni taivaasen päin ja tulin jälleen taidolleni, ja kiitin sitä Korkeinta. Minä ylistin ja kunnioitin sitä, joka elää ijankaikkisesti, jonka valta on ijankaikkinen valta, ja hänen valtakuntansa pysyy suvusta sukuun.

34. And at the end of the days I Nebuchadnezzar lifted up mine eyes unto heaven, and mine understanding returned unto me, and I blessed the most High, and I praised and honoured him that liveth for ever, whose dominion is an everlasting dominion, and his kingdom is from generation to generation:

35. (H4:32) Jonka suhteen kaikki, jotka asuvat maan päällä, ovat luetut niinkuin ei mitään. Hän tekee, kuinka hän tahtoo taivaan sotajoukon kanssa, jotka asuvat maan päällä, ja ei kenkään taida hänen kättänsä estää, eikä hänelle sanoa: Mitäs teet?

35. And all the inhabitants of the earth are reputed as nothing: and he doeth according to his will in the army of heaven, and among the inhabitants of the earth: and none can stay his hand, or say unto him, What doest thou?

36. (H4:33) Silloin tulin minä jälleen taidolleni, ja kuninkaalliseen kunniaani ja jalouteeni ja minun muotooni. Ja minun neuvonantajani ja voimalliseni etsivät minua, ja minä pantiin jälleen valtakuntaani, ja sain vielä suuremman kunnian.

36. At the same time my reason returned unto me; and for the glory of my kingdom, mine honour and brightness returned unto me; and my counsellors and my lords sought unto me; and I was established in my kingdom, and excellent majesty was added unto me.

37. (H4:34) Sentähden kiitän minä Nebukadnetsar ja kunnioitan ja ylistän

37. Now I Nebuchadnezzar praise and extol and honour the King of heaven,

taivaan kuningasta; sillä kaikki hänen työnsä on totuus ja hänen tiensä oikiat; ja joka ylpiä on, sen hän taitaa nöyryyttää.

all whose works are truth, and his ways judgment: and those that walk in pride he is able to abase.

5 luku

1. Kuningas Belsatsar teki kuuluisan pidon tuhannelle päämiehellensä, ja joi itsensä viinasta juovuksiin näiden tuhannen kanssa.

1. Belshazzar the king made a great feast to a thousand of his lords, and drank wine before the thousand.

2. Ja kuin hän juopunut oli, käski hän tuoda ne kultaiset ja hopiaiset astiat, jotka Nebukadnetsar, hänen isänsä Jerusalemin templistä ottanut oli, juodaksensa niistä voimallistensa, emäntäinsä ja vaimoinsa kanssa.

2. Belshazzar, whiles he tasted the wine, commanded to bring the golden and silver vessels which his father Nebuchadnezzar had taken out of the temple which was in Jerusalem; that the king, and his princes, his wives, and his concubines, might drink therein.

3. Niin tuotiin ne kultaiset astiat, jotka templistä, Jumalan huoneesta, Jerusalemista otetut olivat; ja kuningas, hänen voimallisensa, emäntänsä ja vaimonsa joivat niistä.

3. Then they brought the golden vessels that were taken out of the temple of the house of God which was at Jerusalem; and the king, and his princes, his wives, and his concubines, drank in them.

4. Ja kuin he joivat viinaa, kiittivät he kultaisia, hopiaisia, vaskisia, rautaisia, puisia ja kivisiä jumalia.

4. They drank wine, and praised the gods of gold, and of silver, of brass, of iron, of wood, and of stone.

5. Juuri sillä hetkellä kävivät sormet niinkuin ihmisen käsi, kirjoittamaan kynttiläjalan kohdalle seinään kuninkaan salissa, ja kuningas äkkäsi kirjoittajan käden.

6. Silloin muuttui kuningas, ja hänen ajatuksensa peljättivät hänen, niin että hänen lanteensa horjuivat, ja hänen polvensa vapisivat.

7. Ja kuningas huusi korkiasti, että viisaat, Kaldealaiset ja tietäjät tuotaisiin; ja käski sanoa viisaille Babelissa: Kuka ikänä tämän kirjoituksen lukee, ja ilmoittaa minulle sen selityksen, hän pitää purpuralla vaatetettaman, ja kultakäädyt kaulassansa kantaman ja kolmas Herra oleman tässä valtakunnassa.

8. Silloin tulivat kaikki kuninkaan viisaat edes, vaan ei he taitaneet sitä kirjoitusta lukea, eikä sen selitystä kuninkaalle ilmoittaa.

9. Siitä hämmästyi kuningas Belsatsar vielä kovemmin, ja hänen muotonsa muuttui, ja hänen voimallisensa tulivat murheellisiksi.

5. In the same hour came forth fingers of a man's hand, and wrote over against the candlestick upon the plaister of the wall of the king's palace: and the king saw the part of the hand that wrote.

6. Then the king's countenance was changed, and his thoughts troubled him, so that the joints of his loins were loosed, and his knees smote one against another.

7. The king cried aloud to bring in the astrologers, the Chaldeans, and the soothsayers. And the king spake, and said to the wise men of Babylon, Whosoever shall read this writing, and shew me the interpretation thereof, shall be clothed with scarlet, and have a chain of gold about his neck, and shall be the third ruler in the kingdom.

8. Then came in all the king's wise men: but they could not read the writing, nor make known to the king the interpretation thereof.

9. Then was king Belshazzar greatly troubled, and his countenance was changed in him, and his lords were astonied.

10. Sentähden meni kuningatar kuninkaan ja hänen voimallistensa asian tähden pitohuoneesen, ja sanoi: Kuningas eläköön kauvan! Älä niin peljästy sinun ajatuksistas ja älä niin muotoas muuta.

11. Sinun valtakunnassas on mies, jolla on pyhäin jumalain henki, sillä sinun isäs aikana löydettiin hänessä valistus, toimi ja viisaus, niinkuin jumalten viisaus on; ja sinun isäs Nebukadnetsar pani hänen tähtientutkiain, viisasten, Kaldealaisten ja tietäjäin päälle. Niin teki kuningas, sinun isäs.

12. Että korkiampi henki hänen tykönänsä löydettiin, niin myös ymmärrys ja taito unia selittämään, osaamaan pimeitä puheita ja salaisia asioita ilmoittamaan. Daniel, jonka kuningas antoi Belsatsariksi nimittää; niin kutsuttakaan Daniel; hän sanoo, mitä se tietää.

13. Silloin vietiin Daniel kuninkaan eteen. Ja kuningas puhui ja sanoi Danielille: Oletko sinä Daniel, yksi

10. Now the queen, by reason of the words of the king and his lords, came into the banquet house: and the queen spake and said, O king, live for ever: let not thy thoughts trouble thee, nor let thy countenance be changed:

11. There is a man in thy kingdom, in whom is the spirit of the holy gods; and in the days of thy father light and understanding and wisdom, like the wisdom of the gods, was found in him; whom the king Nebuchadnezzar thy father, the king, I say, thy father, made master of the magicians, astrologers, Chaldeans, and soothsayers;

12. Forasmuch as an excellent spirit, and knowledge, and understanding, interpreting of dreams, and shewing of hard sentences, and dissolving of doubts, were found in the same Daniel, whom the king named Belteshazzar: now let Daniel be called, and he will shew the interpretation.

13. Then was Daniel brought in before the king. And the king spake and said unto Daniel, Art thou that Daniel,

Juudalaisista vangeista, jotka kuningas, minun isäni, Juudeasta tänne tuonut on?
14. Minä olen kuullut sinusta, että sinulla on pyhäin jumalain henki, että myös valistus, ymmärrys ja korkia viisaus sinussa löydetty on.
15. Minä olen antanat kutsua eteeni toimelliset ja viisaat tätä kirjoitusta lukemaan ja sen selitystä minulle ilmoittamaan, ja ei he taida sanoa, mitä se tietää.

16. Mutta minä kuulen sinusta, että sinä taidat pimiät asiat selittää ja salatut ilmoittaa. Jos sinä nyt taidat tämän kirjoituksen lukea ja minulle ilmoittaa, mitä se tietää, niin sinä pitää purpuralla puetettaman ja kultakäädyt kaulassas kantaman ja kolmas herra oleman tässä valtakunnassa.
17. Niin vastasi Daniel ja sanoi kuninkaalle: Pidä itse lahjas ja anna antimes muille. Minä luen kuitenkin kuninkaalle kirjoituksen, ja ilmoitan sen selityksen hänelle.

which art of the children of the captivity of Judah, whom the king my father brought out of Jewry?
14. I have even heard of thee, that the spirit of the gods is in thee, and that light and understanding and excellent wisdom is found in thee.
15. And now the wise men, the astrologers, have been brought in before me, that they should read this writing, and make known unto me the interpretation thereof: but they could not shew the interpretation of the thing:
16. And I have heard of thee, that thou canst make interpretations, and dissolve doubts: now if thou canst read the writing, and make known to me the interpretation thereof, thou shalt be clothed with scarlet, and have a chain of gold about thy neck, and shalt be the third ruler in the kingdom.
17. Then Daniel answered and said before the king, Let thy gifts be to thyself, and give thy rewards to another; yet I will read the writing unto the king, and make known to

him the interpretation.

18. Herra kuningas, korkein Jumala on sinun isälles Nebukadnetsarille valtakunnan, voiman, kunnian ja jalouden antanut.

18. O thou king, the most high God gave Nebuchadnezzar thy father a kingdom, and majesty, and glory, and honour:

19. Ja sen voiman tähden, joka hänelle annettu oli, pelkäsivät ja karttoivat häntä kansat, sukukunnat ja kielet. Hän tappoi kenen hän tahtoi, hän jätti elämään kenen hän tahtoi, hän ylensi kenen hän tahtoi, hän alensi kenen hän tahtoi.

19. And for the majesty that he gave him, all people, nations, and languages, trembled and feared before him: whom he would he slew; and whom he would he kept alive; and whom he would he set up; and whom he would he put down.

20. Mutta koska hänen sydämensä paisui, ja hänen henkensä ylpeyteen paisuneeksi tuli, hyljättiin hän kuninkaalliselta istuimelta, ja tuli pois kunniastansa

20. But when his heart was lifted up, and his mind hardened in pride, he was deposed from his kingly throne, and they took his glory from him:

21. Ja ajettiin pois ihmisten seasta. Ja hänen sydämensä tuli eläinten kaltaiseksi, ja täytyi metsän eläinten kanssa juosta, ja söi ruohoja niinkuin härkä, ja hänen ruumiinsa oli taivaan kasteen alla, ja kastui, siihenasti, että hän oppi, että korkeimmalla Jumalalla on valta ihmisten valtakuntain päälle, ja hän antaa ne kellenkä hän tahtoo.

21. And he was driven from the sons of men; and his heart was made like the beasts, and his dwelling was with the wild asses: they fed him with grass like oxen, and his body was wet with the dew of heaven; till he knew that the most high God ruled in the kingdom of men, and that he appointeth over it whomsoever he will.

22. Ja sinä Belsatsar, hänen poikansa,

22. And thou his son, O Belshazzar,

et ole sydäntäs nöyryyttänyt, ehkäs kaikki kyllä ne tiesit;
23. Vaan olet itses korottanut taivaan Herraa vastaan. Ja hänen huoneensa astiat piti kannettaman sinun etees, ja sinä, sinun voimallises, sinun emäntäs ja vaimos olette niistä viinaa juoneet. Niin myös hopiaisia, kultaisia, vaskisia, rautaisia, puisia ja kivisä jumalia kiittäneet, jotka ei näe eikä kuule, eikä tuta taida. Mutta sitä Jumalaa, jonka kädessä sinun henkes on, ja jonka tykönä kaikki sinun ties ovat, et sinä ole kunnioittanut.
24. Sentähden on häneltä lähetetty tämä käsi, ja tämä kirjoitus kirjoitettu.
25. Ja tämä on kirjoitus, joka siinä kirjoitettu on: Mene, Mene, Tekel, Upharsin.
26. Ja tämä on selitys: Mene; se on: Jumala on sinun valtakuntas lukenut ja lopettanut.
27. Tekel; se on: Sinä olet vaa'alla punnittu, ja aivan köykäiseksi löydetty.
28. Peres; se on: Sinun valtakuntas on jaettu ja Mediläisille ja Persialaisille

hast not humbled thine heart, though thou knewest all this;
23. But hast lifted up thyself against the Lord of heaven; and they have brought the vessels of his house before thee, and thou, and thy lords, thy wives, and thy concubines, have drunk wine in them; and thou hast praised the gods of silver, and gold, of brass, iron, wood, and stone, which see not, nor hear, nor know: and the God in whose hand thy breath is, and whose are all thy ways, hast thou not glorified:
24. Then was the part of the hand sent from him; and this writing was written.
25. And this is the writing that was written, MENE, MENE, TEKEL, UPHARSIN.
26. This is the interpretation of the thing: MENE; God hath numbered thy kingdom, and finished it.
27. TEKEL; Thou art weighed in the balances, and art found wanting.
28. PERES; Thy kingdom is divided, and given to the Medes and Persians.

annettu.

29. Silloin käski Belsatsar, että Daniel purpuralla puetettaman piti, ja kultakäädyt hänen kaulaansa annettaman, ja antoi hänestä kuuluttaa, että hän kolmas herra on valtakunnassa.

29. Then commanded Belshazzar, and they clothed Daniel with scarlet, and put a chain of gold about his neck, and made a proclamation concerning him, that he should be the third ruler in the kingdom.

30. Mutta juuri sinä yönä tapettiin Belsatsar, Kaldean kuningas.

30. In that night was Belshazzar the king of the Chaldeans slain.

31. Ja Darius Mediläinen sai valtakunnan, kuin hän kahdenseitsemättäkymmentä ajastajan vanha oli.

31. And Darius the Median took the kingdom, being about threescore and two years old.

6 luku

1. Ja Darius näki sen hyväksi panna koko valtakuntaan sata ja kaksikymmentä maanvanhinta.

1. It pleased Darius to set over the kingdom an hundred and twenty princes, which should be over the whole kingdom;

2. Näiden päälle pani hän kolme päämiestä, joista Daniel yksi oli, joille maanvanhimmat piti luvun tekemän, ettei kuningas kärsisi vahinkoa.

2. And over these three presidents; of whom Daniel was first: that the princes might give accounts unto them, and the king should have no damage.

3. Mutta Daniel voitti kaikki päämiehet ja maanvanhimmat, sillä hänessä oli korkiampi henki. Sentähden ajatteli

3. Then this Daniel was preferred above the presidents and princes, because an excellent spirit was in him;

kuningas pannaksensa hänet koko valtakunnan päälle.
4. Jonka tähden päämiehet ja maanvanhimmat etsivät syytä Danielia vastaan valtakunnan puolesta, vaan ei he taitaneet yhtään syytä eikä rikosta löytää, sillä hän oli uskollinen, ettei hänessä mitään vikaa eikä rikosta löytää taidettu.
5. Niin sanoivat ne miehet: Emme löydä yhtään syytä tämän Danielin kanssa, ellemme löydä hänen Jumalansa palveluksessa.
6. Silloin tulivat päämiehet ja maanvanhimmat joukoittain kuninkaan eteen ja sanoivat hänelle näin: Kuningas Darius eläköön kauvan!
7. Valtakunnan päämiehet, herrat, maanvanhimmat, neuvonantajat ja valtamiehet ovat ajatelleet, että kuninkaallinen käsky annettaisiin ja ankara kielto, että jos joku kolmenakymmenenä päivänä joltakulta jumalalta eli ihmiseltä, paitsi sinulta, kuningas, ainoasti jotakin anoo, pitää jalopeurain luolaan heitettämän.

and the king thought to set him over the whole realm.
4. Then the presidents and princes sought to find occasion against Daniel concerning the kingdom; but they could find none occasion nor fault; forasmuch as he was faithful, neither was there any error or fault found in him.
5. Then said these men, We shall not find any occasion against this Daniel, except we find it against him concerning the law of his God.
6. Then these presidents and princes assembled together to the king, and said thus unto him, King Darius, live for ever.

7. All the presidents of the kingdom, the governors, and the princes, the counsellors, and the captains, have consulted together to establish a royal statute, and to make a firm decree, that whosoever shall ask a petition of any God or man for thirty days, save of thee, O king, he shall be cast into the den of lions.

8. Sentähden, herra kuningas, vahvista se käsky ja kirjoita alle, ettei sitä jälleen muutettaisi, Mediläisten ja Persian oikeuden jälkeen, jota ei kenkään rikkoa tohdi.

8. Now, O king, establish the decree, and sign the writing, that it be not changed, according to the law of the Medes and Persians, which altereth not.

9. Niin kirjoitti kuningas Darius sen kirjoituksen ja käskyn alle.

9. Wherefore king Darius signed the writing and the decree.

10. Kuin Daniel sai tietää kirjoitetuksi sen käskyn alle, meni hän ylös huoneesensa, ja hänen suvihuoneensa akkunat olivat avoimet Jerusalemia päin, ja lankesi kolme kertaa päivässä polvillensa; rukoili, kiitti ja ylisti Jumalaansa, niinkuin hänen tapansa oli ennenkin tehdä.

10. Now when Daniel knew that the writing was signed, he went into his house; and his windows being open in his chamber toward Jerusalem, he kneeled upon his knees three times a day, and prayed, and gave thanks before his God, as he did aforetime.

11. Silloin tulivat ne miehet joukoittain ja löysivät Danielin rukoilevan ja avuksensa huutavan Jumalaansa.

11. Then these men assembled, and found Daniel praying and making supplication before his God.

12. Niin he astuivat edes ja puhuivat kuninkaan kanssa siitä kuninkaallisesta käskystä ja sanoivat: Etkös kirjoittanut käskyn alle, että jos joku ihminen kolmenakymmenenä päivänä jotakin anova olis joltakulta jumalalta eli ihmiseltä, paitsi sinulta ainoastansa, kuningas, se pitää jalopeurain luolaan heitettämän? Kuningas vastasi ja sanoi: Se on tosi, ja Mediläisten ja

12. Then they came near, and spake before the king concerning the king's decree; Hast thou not signed a decree, that every man that shall ask a petition of any God or man within thirty days, save of thee, O king, shall be cast into the den of lions? The king answered and said, The thing is true, according to the law of the Medes and Persians, which altereth not.

Persialaisten oikeutta ei pidä kenenkään rikkoman.

13. He vastasivat ja sanoivat kuninkaalle: Daniel, yksi Juudalaisista vangeista, ei tottele sinua, herra kuningas, eikä sinun käskyäs, jonka allekirjoittanut olet; sillä hän rukoilee kolmasti päivässä.

13. Then answered they and said before the king, That Daniel, which is of the children of the captivity of Judah, regardeth not thee, O king, nor the decree that thou hast signed, but maketh his petition three times a day.

14. Kuin Kuningas sen kuuli, tuli hän sangen murheelliseksi ja ahkeroitsi suuresti, että hän Danielin vapahtais; ja vaivasi itsiänsä auringon laskemaan asti, että hän hänet pelastais.

14. Then the king, when he heard these words, was sore displeased with himself, and set his heart on Daniel to deliver him: and he laboured till the going down of the sun to deliver him.

15. Vaan ne miehet tulivat joukoittain kuninkaan tykö ja sanoivat hänelle: Tiedä, herra kuningas, että Mediläisten ja Persialaisten oikeus on, että kaikki kiellot ja käskyt, joita kuningas päättänyt on, pitää muuttumattomat oleman.

15. Then these men assembled unto the king, and said unto the king, Know, O king, that the law of the Medes and Persians is, That no decree nor statute which the king establisheth may be changed.

16. Silloin kuningas käski, ja he toivat Danielin edes ja heittivät hänet jalopeurain luolaan. Mutta kuningas puhui ja sanoi Danielille: Sinun Jumalas, jotas lakkaamata palvelet, auttakoon Sinua!

16. Then the king commanded, and they brought Daniel, and cast him into the den of lions. Now the king spake and said unto Daniel, Thy God whom thou servest continually, he will deliver thee.

17. Ja he toivat kiven ja panivat luolan ovelle: Sen painoi kuningas omalla

17. And a stone was brought, and laid upon the mouth of the den; and the

sinetillänsä ja voimallistensa sinetillä, ettei kuninkaan tahto muutettaisi Danielia vastaan.

18. Ja kuningas meni linnaansa ja kulutti yön syömättä ja ei antanut mitään huvitusta tuoda eteensä, eikä myös yhtään unta saanut.

19. Aamulla varhain päivän koittaissa nousi kuningas ylös ja meni kiiruusti jalopeurain luolan tykö.

20. Ja kuin hän luolan tykö lähestyi, huusi hän Danielia surkialla äänellä ja kuningas puhui ja sanoi Danielille: Daniel, sinä elävän Jumalan palvelia, onko Jumalas, jotas ilman lakkaamata palvelet, voinut sinut jalopeuroilta pelastaa?

21. Niin Daniel puhui kuninkaan kanssa sanoen: Kuningas eläköön kauvan!

22. Minun Jumalani on lähettänyt enkelinsä, joka jalopeurain kidat on pitänyt kiinni, ettei he minulle mitään pahaa tehneet ole, sillä minä olen hänen edessänsä viattomaksi löydetty. En myös ole minä sinua vastaan,

king sealed it with his own signet, and with the signet of his lords; that the purpose might not be changed concerning Daniel.

18. Then the king went to his palace, and passed the night fasting: neither were instruments of musick brought before him: and his sleep went from him.

19. Then the king arose very early in the morning, and went in haste unto the den of lions.

20. And when he came to the den, he cried with a lamentable voice unto Daniel: and the king spake and said to Daniel, O Daniel, servant of the living God, is thy God, whom thou servest continually, able to deliver thee from the lions?

21. Then said Daniel unto the king, O king, live for ever.

22. My God hath sent his angel, and hath shut the lions' mouths, that they have not hurt me: forasmuch as before him innocency was found in me; and also before thee, O king, have I done no hurt.

herra kuningas, mitään tehnyt.

23. Niin kuningas ihastui siitä suuresti, ja käski Danielin luolasta ylös ottaa. Ja he ottivat Danielin ylös luolasta, ja ei hänessä yhtään haavaa löydetty, sillä hän oli turvannut Jumalaansa.

23. Then was the king exceeding glad for him, and commanded that they should take Daniel up out of the den. So Daniel was taken up out of the den, and no manner of hurt was found upon him, because he believed in his God.

24. Silloin käski kuningas; ja ne miehet tuotiin edes, jotka olivat kantaneet Danielin päälle, ja jalopeurain luolaan heitettiin lapsinensa ja vaimoinensa. Ja ennenkuin he luolan pohjaan tulivat, tarttuivat heihin jalopeurat ja murensivat heidän luunsakin.

24. And the king commanded, and they brought those men which had accused Daniel, and they cast them into the den of lions, them, their children, and their wives; and the lions had the mastery of them, and brake all their bones in pieces or ever they came at the bottom of the den.

25. Silloin antoi kuningas Darius kirjoittaa kaikille kansoille, sukukunnille ja kielille, jotka asuvat kaikessa maassa: Teille olkoon paljon rauhaa!

25. Then king Darius wrote unto all people, nations, and languages, that dwell in all the earth; Peace be multiplied unto you.

26. Se käsky on minulta asetettu, että kaikessa minun kuninkaan valtakunnassani Danielin Jumalaa peljättämän ja vavistaman pitää, sillä hän on elävä Jumala, joka ijankaikkisesti pysyy, ja hänen valtakuntansa on katoomatoin, ja

26. I make a decree, That in every dominion of my kingdom men tremble and fear before the God of Daniel: for he is the living God, and stedfast for ever, and his kingdom that which shall not be destroyed, and his dominion shall be even unto the end.

hänen voimansa loppumatoin.
27. Hän on vapahtaja ja hädässä auttaja, ja hän tekee tunnustähtiä ja ihmeitä sekä taivaassa että maan päällä. Hän on Danielin jalopeurain käsistä pelastanut.
28. Ja Daniel tuli voimalliseksi Dariuksen valtakunnassa ja Koreksen Persialaisen valtakunnassa.

27. He delivereth and rescueth, and he worketh signs and wonders in heaven and in earth, who hath delivered Daniel from the power of the lions.
28. So this Daniel prospered in the reign of Darius, and in the reign of Cyrus the Persian.

7 luku

1. Ensimäisenä Belsatsarin, Babelin kuninkaan vuotena näki Daniel unen ja näyn vuoteessansa; ja hän kirjoitti sen unen, ja käsitti sen näin:

1. In the first year of Belshazzar king of Babylon Daniel had a dream and visions of his head upon his bed: then he wrote the dream, and told the sum of the matters.

2. Daniel puhui ja sanoi: Minä näin näyn yöllä, ja katso, neljä tuulta taivaan alla pauhasivat toinen toistansa vastaan suurella merellä.
3. Ja neljä suurta petoa nousi merestä, aina toinen toisen muotoinen kuin toinen.
4. Ensimäinen niinkuin jalopeura, jolla olivat kotkan siivet. Ja minä katsoin siihen asti, että siivet temmattiin pois häneltä ja hän otettiin ylös maasta, ja

2. Daniel spake and said, I saw in my vision by night, and, behold, the four winds of the heaven strove upon the great sea.
3. And four great beasts came up from the sea, diverse one from another.
4. The first was like a lion, and had eagle's wings: I beheld till the wings thereof were plucked, and it was lifted up from the earth, and made stand

seisoi jaloillansa niinkuin ihminen, ja hänelle annettiin ihmisen sydän.
5. Ja katso, toinen peto oli karhun muotoinen ja seisoi yhdellä puolella, ja oli hänen suussansa hammastensa seassa kolme kylkiluuta. Ja hänelle sanottiin: Nouse ja syö paljon lihaa.

6. Tämän jälkeen minä näin, ja katso, toinen peto oli pardin muotoinen. Hänellä oli neljä linnun siipeä hänen selässänsä, ja sillä pedolla oli neljä päätä, ja hänelle annettiin valta.
7. Senjälkeen minä näin tässä näyssä yöllä, ja katso, neljäs peto oli kauhia ja hirmuinen ja sangen väkevä, ja hänellä olivat suuret rautaiset hampaat. Söi ympäriltänsä ja murensi ja liian hän tallasi jaloillansa. Se oli myös paljon toisin kuin ne muut pedot, jotka hänen edellänsä olivat, ja hänellä oli kymmenen sarvea.
8. Minä katselin tarkasti sarvia, ja katso, niiden seassa puhkesi toinen vähä sarvi, jonka edestä kolme niistä ensimäisistä sarvista reväistiin pois. Ja katso, sillä sarvella olivat silmät niinkuin ihmisen silmät ja suu, joka

upon the feet as a man, and a man's heart was given to it.
5. And behold another beast, a second, like to a bear, and it raised up itself on one side, and it had three ribs in the mouth of it between the teeth of it: and they said thus unto it, Arise, devour much flesh.
6. After this I beheld, and lo another, like a leopard, which had upon the back of it four wings of a fowl; the beast had also four heads; and dominion was given to it.
7. After this I saw in the night visions, and behold a fourth beast, dreadful and terrible, and strong exceedingly; and it had great iron teeth: it devoured and brake in pieces, and stamped the residue with the feet of it: and it was diverse from all the beasts that were before it; and it had ten horns.
8. I considered the horns, and, behold, there came up among them another little horn, before whom there were three of the first horns plucked up by the roots: and, behold, in this horn were eyes like the eyes of man,

pahui suuria asioita.
9. Nämät minä näin, siihenasti, että istuimet pantiin. Ja istui vanha-ikäinen, jonka vaatteet olivat lumivalkiat, ja hänen päänsä hiukset niinkuin puhdas villa, hänen istuimensa oli niinkuin tulen liekki, ja hänen rattaansa niinkuin polttava tuli.
10. Tulinen virta juoksi ja kävi ulos hänen kasvoinsa edestä. Tuhannen kertaa tuhannen palveli häntä ja sata kertaa tuhannen tuhatta seisoi hänen edessänsä. Tuomio pidettiin, ja kirjat avattiin.
11. Minä katsoin niiden suurten puhetten äänen tähden, joita se sarvi puhui; minä katselin, siihen asti, että peto tapettu oli, ja hänen ruumiinsa hukkui, ja tuleen palamaan heitettiin.
12. Ja muiden petoin valta myös loppui; sillä heillä oli määrätty aika ja hetki, kuinka kauvan kukin oleman piti.
13. Minä näin tässä näyssä yöllä, ja katso; yksi tuli taivaan pilvissä niinkuin ihmisen poika, ja hän tuli hamaan vanha-ikäisen tykö, ja vietiin hänen eteensä.

and a mouth speaking great things.
9. I beheld till the thrones were cast down, and the Ancient of days did sit, whose garment was white as snow, and the hair of his head like the pure wool: his throne was like the fiery flame, and his wheels as burning fire.
10. A fiery stream issued and came forth from before him: thousand thousands ministered unto him, and ten thousand times ten thousand stood before him: the judgment was set, and the books were opened.
11. I beheld then because of the voice of the great words which the horn spake: I beheld even till the beast was slain, and his body destroyed, and given to the burning flame.
12. As concerning the rest of the beasts, they had their dominion taken away: yet their lives were prolonged for a season and time.
13. I saw in the night visions, and, behold, one like the Son of man came with the clouds of heaven, and came to the Ancient of days, and they brought him near before him.

14. Ja hän antoi hänelle voiman, kunnian ja valtakunnan, että häntä kaikki kansat, sukukunnat ja kielet palveleman pitää. Hänen valtansa on ijankaikkinen valta, joka ei huku, ja hänen valtakunnallansa ei ole loppua.

14. And there was given him dominion, and glory, and a kingdom, that all people, nations, and languages, should serve him: his dominion is an everlasting dominion, which shall not pass away, and his kingdom that which shall not be destroyed.

15. Minä Daniel hämmästyin sitä minun hengessäni, ja ne minun näkyni peljättivät minua.

15. I Daniel was grieved in my spirit in the midst of my body, and the visions of my head troubled me.

16. Ja minä menin yhden tykö niistä, jotka siinä seisoivat, ja rukoilin häntä, että hän minulle näistä kaikista tiedon antais. Ja hän puhui minun kanssani, ja ilmoitti minulle niiden sanain selityksen.

16. I came near unto one of them that stood by, and asked him the truth of all this. So he told me, and made me know the interpretation of the things.

17. Nämät neljä suurta petoa ovat neljä kuningasta, jotka nousevat maasta.

17. These great beasts, which are four, are four kings, which shall arise out of the earth.

18. Vaan sen Korkeimman pyhät pitää valtakunnan omistaman ja pitää siinä asuman ijankaikkisesti ja ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

18. But the saints of the most High shall take the kingdom, and possess the kingdom for ever, even for ever and ever.

19. Sitte minä olisin mielelläni tahtonut tietää totista tietoa neljännestä pedosta, joka paljo toisin oli kuin kaikki ne muut; sangen

19. Then I would know the truth of the fourth beast, which was diverse from all the others, exceeding dreadful, whose teeth were of iron,

hirmuinen, jolla rautaiset hampaat ja vaskiset kynnet olivat; joka ympäriltänsä söi ja murensi ja liian jaloillansa tallasi;

and his nails of brass; which devoured, brake in pieces, and stamped the residue with his feet;

20. Ja niistä kymmenestä sarvesta hänen päässänsä ja siitä toisesta, joka putkahti ulos; jonka edestä putosivat pois kolme; ja siitä sarvesta, jolla silmät olivat ja suu, joka suuria asioita puhui ja suurempi oli kuin ne, jotka hänen tykönänsä olivat.

20. And of the ten horns that were in his head, and of the other which came up, and before whom three fell; even of that horn that had eyes, and a mouth that spake very great things, whose look was more stout than his fellows.

21. Ja minä näin sen sarven sotivan pyhiä vastaan ja voittavan heidät.

21. I beheld, and the same horn made war with the saints, and prevailed against them;

22. Siihen asti, että vanha-ikäinen tuli, ja tuomio annettiin sen Korkeimman pyhille, ja aika joutui, että pyhät valtakunnan omistivat.

22. Until the Ancient of days came, and judgment was given to the saints of the most High; and the time came that the saints possessed the kingdom.

23. Hän sanoi näin: Neljäs peto on neljäs valtakunta maailmassa, joka on erinäinen kaikista valtakunnista. Se syö kaiken maan, tallaa ja turmelee sen.

23. Thus he said, The fourth beast shall be the fourth kingdom upon earth, which shall be diverse from all kingdoms, and shall devour the whole earth, and shall tread it down, and break it in pieces.

24. Ne kymmenen sarvea ovat kymmenen kuningasta, jotka siitä valtakunnasta nousevat. Ja niiden

24. And the ten horns out of this kingdom are ten kings that shall arise: and another shall rise after them; and

jälkeen tulee toinen, joka erinäinen on entisistä, ja nöyryyttää kolme kuningasta.

he shall be diverse from the first, and he shall subdue three kings.

25. Hän puhuu Korkeinta vastaan ja hävittää Korkeimman pyhät ja rohkenee ajat ja lain muuttaa. Mutta he annetaan hänen käsiinsä yhdeksi hetkeksi ja monikahdoiksi ajoiksi ja puoleksi ajaksi.

25. And he shall speak great words against the most High, and shall wear out the saints of the most High, and think to change times and laws: and they shall be given into his hand until a time and times and the dividing of time.

26. Sen jälkeen pidetään tuomio, ja hänen valtansa otetaan pois, että hän peräti hukutetaan ja kadotetaan.

26. But the judgment shall sit, and they shall take away his dominion, to consume and to destroy it unto the end.

27. Vaan valtakunta, valta ja voima kaiken taivaan alla annetaan Korkeimman pyhälle kansalle, jonka valtakunta on ijankaikkinen valtakunta, ja kaikki vallat pitää häntä palveleman ja kuuleman.

27. And the kingdom and dominion, and the greatness of the kingdom under the whole heaven, shall be given to the people of the saints of the most High, whose kingdom is an everlasting kingdom, and all dominions shall serve and obey him.

28. Tämä oli sen puheen loppu. Vaan minä Daniel olin sangen murheellinen minun ajatuksissani ja minun muotoni muuttui. Kuitenkin minä kätkin puheet sydämessäni.

28. Hitherto is the end of the matter. As for me Daniel, my cogitations much troubled me, and my countenance changed in me: but I kept the matter in my heart.

8 luku

1. Kolmantena kuningas Belsatsarin valtakunnan vuotena näin minä Daniel näyn sen jälkeen, joka minulle ensin näkynyt oli.
2. Mutta kuin minä näyn näin, olin minä Susanin linnassa Elamin maalla; ja minä näin näyssäni olevani Ulain virran tykönä.

3. Ja minä nostin silmäni ja näin, ja katso, oinas seisoi virran tykönä, jolla oli kaksi korkiaa sarvea, toinen korkiampi kuin toinen, ja korkiampi puhkesi jälistä ulos.

4. Sitte minä näin oinaan puskevan sarvillansa länteen päin, pohjaan päin ja etelään päin, ja ei yksikään peto taitanut seisoa hänen edessänsä, eikä hänen käsistänsä pelastettaa, vaan hän teki, mitä hän tahtoi ja tuli suureksi.
5. Ja kuin minä näistä otin vaarin, katso, niin tuli kauris koko maan päälle, niin ettei hän sattunut maahan, ja kauriilla oli jalo sarvi silmäinsä

1. In the third year of the reign of king Belshazzar a vision appeared unto me, even unto me Daniel, after that which appeared unto me at the first.
2. And I saw in a vision; and it came to pass, when I saw, that I was at Shushan in the palace, which is in the province of Elam; and I saw in a vision, and I was by the river of Ulai.
3. Then I lifted up mine eyes, and saw, and, behold, there stood before the river a ram which had two horns: and the two horns were high; but one was higher than the other, and the higher came up last.
4. I saw the ram pushing westward, and northward, and southward; so that no beasts might stand before him, neither was there any that could deliver out of his hand; but he did according to his will, and became great.
5. And as I was considering, behold, an he goat came from the west on the face of the whole earth, and touched not the ground: and the goat had a

välillä.
6. Ja hän tuli hamaan kaksisarvisen oinaan tykö, jonka minä seisovan näin virran tykönä. Ja hän juoksi vihoissansa väkevästi hänen tykönsä.
7. Ja minä näin, että hän tuli tuimasti oinaan tykö, ja julmistui hänen päällensä ja puski oinasta ja särki hänen molemmat sarvensa. Ja oinaalla ei ollut voimaa seisoa hänen edessänsä, vaan hän heitti hänet maahan ja tallasi hänet. Ja ei kenkään taitanut oinasta hänen käsistänsä pelastaa.
8. Ja kauris tuli sangen suureksi ja kuin hän väkevämmäksi tullut oli, lohaistiin suuri sarvi, ja sen siaan kasvoi neljä kaunista jälleen neljää taivaan tuulta kohden.
9. Ja yhdestä niistä kasvoi yksi vähä sarvi: Se tuli sangen suureksi etelään päin, itään päin ja ihanaisen maan puoleen.

10. Ja se kasvoi taivaan sotajoukkoon asti ja heitti monikahdat sotajoukosta ja tähdeistä maahan ja tallasi ne.

notable horn between his eyes.
6. And he came to the ram that had two horns, which I had seen standing before the river, and ran unto him in the fury of his power.
7. And I saw him come close unto the ram, and he was moved with choler against him, and smote the ram, and brake his two horns: and there was no power in the ram to stand before him, but he cast him down to the ground, and stamped upon him: and there was none that could deliver the ram out of his hand.
8. Therefore the he goat waxed very great: and when he was strong, the great horn was broken; and for it came up four notable ones toward the four winds of heaven.
9. And out of one of them came forth a little horn, which waxed exceeding great, toward the south, and toward the east, and toward the pleasant land.
10. And it waxed great, even to the host of heaven; and it cast down some of the host and of the stars to the ground, and stamped upon them.

11. Ja se tuli suureksi sotajoukon päämieheen asti ja otti häneltä pois jokapäiväisen uhrin ja hävitti hänen pyhänsä huoneen.

11. Yea, he magnified himself even to the prince of the host, and by him the daily sacrifice was taken away, and the place of his sanctuary was cast down.

12. Vaan senkaltainen voima oli hänelle annettu jokapäiväistä uhria vastaan synnin tähden, että hän totuuden maahan löis. Ja hän tekee sen ja menestyy.

12. And an host was given him against the daily sacrifice by reason of transgression, and it cast down the truth to the ground; and it practised, and prospered.

13. Mutta minä kuulin yhden pyhän puhuvan. Ja se pyhä sanoi yhdelle ja puhui: Kuinka kauvan senkaltainen näky jokapäiväisistä uhreista viipymän pitää ja synnistä, jonka tähden tämä hävitys tapahtuu, että sekä pyhä ja sotajoukko tallataan?

13. Then I heard one saint speaking, and another saint said unto that certain saint which spake, How long shall be the vision concerning the daily sacrifice, and the transgression of desolation, to give both the sanctuary and the host to be trodden under foot?

14. Ja hän vastasi minua: Aamusta ehtoosen asti kaksituhatta ja kolmesataa päivää, niin pyhä jälleen vihitään.

14. And he said unto me, Unto two thousand and three hundred days; then shall the sanctuary be cleansed.

15. Ja kuin minä Daniel sen näyn näin ja olisin mielelläni ymmärtänyt, katso, niin seisoi minun edessäni niinkuin miehen muotoinen.

15. And it came to pass, when I, even I Daniel, had seen the vision, and sought for the meaning, then, behold, there stood before me as the appearance of a man.

16. Ja minä kuulin Ulain keskellä

16. And I heard a man's voice

ihmisen äänen, joka huusi ja sanoi: Gabriel, selitä hänelle tämä näky, että hän ymmärtäis.

17. Ja hän tuli juuri liki minua, mutta minä hämmästyin, kuin hän tuli, ja lankesin kasvoilleni. Ja hän sanoi minuUe: Ota vaari, ihmisen poika, sillä tämä näky ajallansa täytetään.

18. Ja kuin hän minun kanssani puhui, putosin minä näännyksiin maahan kasvoilleni. Ja hän rupesi minuun, ja nosti minut seisoalle.

19. Ja sanoi: katso, minä tahdon sinulle osoittaa, kuinka viimeisen vihan aikana käypä on, sillä lopulla on hänen määrätty aikansa.

20. Kaksisarvinen oinas, jonkas näit, ovat Median ja Persian kuninkaat.

21. Mutta karvainen kauris on Grekan maan kuningas, ja se suuri sarvi hänen silmäinsä välillä on se ensimäinen kuningas.

22. Mutta että neljä nousivat sen sarven siaan, kuin se särjetty oli, ennustaa, että neljä valtakuntaa siitä kansasta tulee, vaan ei niin väkevää kuin hän oli.

between the banks of Ulai, which called, and said, Gabriel, make this man to understand the vision.

17. So he came near where I stood: and when he came, I was afraid, and fell upon my face: but he said unto me, Understand, O son of man: for at the time of the end shall be the vision.

18. Now as he was speaking with me, I was in a deep sleep on my face toward the ground: but he touched me, and set me upright.

19. And he said, Behold, I will make thee know what shall be in the last end of the indignation: for at the time appointed the end shall be.

20. The ram which thou sawest having two horns are the kings of Media and Persia.

21. And the rough goat is the king of Grecia: and the great horn that is between his eyes is the first king.

22. Now that being broken, whereas four stood up for it, four kingdoms shall stand up out of the nation, but not in his power.

23. Näiden valtakuntain jälkeen, kuin pahointekiät vallan saaneet ovat, nousee häpeemätön kuningas ja kavala tapauksissa.

23. And in the latter time of their kingdom, when the transgressors are come to the full, a king of fierce countenance, and understanding dark sentences, shall stand up.

24. Se on voimallinen, mutta ei väkensä kautta. Hän hävittää ihmeellisesti ja menestyy ja toimittaa. Hän hukuttaa väkevät ja pyhän kansan.

24. And his power shall be mighty, but not by his own power: and he shall destroy wonderfully, and shall prosper, and practise, and shall destroy the mighty and the holy people.

25. Ja hänen kavaluutensa kautta menestyy hänen petoksensa. Ja paisuu sydämessänsä ja myötäkäymisen kautta hän monta hävittää. Ja hän korottaa itsensä kaikkein ruhtinasten Ruhtinasta vastaan, vaan ilman käsiä hän pitää rikottaman.

25. And through his policy also he shall cause craft to prosper in his hand; and he shall magnify himself in his heart, and by peace shall destroy many: he shall also stand up against the Prince of princes; but he shall be broken without hand.

26. Se näky ehtoosta ja aamusta, joka sinulle sanottu oli, on tosi. Vaan sinun pitää tämän näyn salassa pitämän, sillä siihen on vielä paljo aikaa.

26. And the vision of the evening and the morning which was told is true: wherefore shut thou up the vision; for it shall be for many days.

27. Ja minä Daniel väsyin ja sairastin monikahdat päivät. Sen perästä nousin minä ja toimitin kuninkaan askareet. Ja minä ihmettelin sitä näkyä, ja ei kenkään ollut, joka minua

27. And I Daniel fainted, and was sick certain days; afterward I rose up, and did the king's business; and I was astonished at the vision, but none understood it.

neuvoi.

9 luku

1. Ensimäisenä Dariuksen Ahasveruksen pojan vuonna Mediläisten suvusta, joka Kaldean valtakuntaa hallitsi.	1. In the first year of Darius the son of Ahasuerus, of the seed of the Medes, which was made king over the realm of the Chaldeans;
2. Juuri sinä ensimäisenä hänen valtakuntansa vuotena, löysin minä Daniel kirjoista vuosiluvun, josta Herra puhunut oli Jeremialle prophetalle, että Jerusalemin hävitys piti täytettämän seitsemäntenäkymmenentenä ajastaikana.	2. In the first year of his reign I Daniel understood by books the number of the years, whereof the word of the LORD came to Jeremiah the prophet, that he would accomplish seventy years in the desolations of Jerusalem.
3. Ja minä käänsin minuni etsimään Herraa Jumalaa rukouksella ja anomisella, paastolla säkissä ja tuhassa.	3. And I set my face unto the Lord God, to seek by prayer and supplications, with fasting, and sackcloth, and ashes:
4. Ja rukoilin Herraa minun Jumalaani, tunnustin ja sanoin: Herra, sinä suuri ja hirmuinen Jumala, joka liiton ja armon pidät niille, jotka sinua rakastavat ja sinun käskys pitävät.	4. And I prayed unto the LORD my God, and made my confession, and said, O Lord, the great and dreadful God, keeping the covenant and mercy to them that love him, and to them that keep his commandments;
5. Me olemme syntiä ja väärin tehneet, jumalattomat ja	5. We have sinned, and have committed iniquity, and have done

tottelemattomat olleet. Me olemme sinun käskyistäs ja oikeuksistas poikenneet.

6. Emme totelleet sinun palvelioitas prophetaita, jotka saarnasivat sinun nimees meidän kuninkaillemme, päämiehillemme ja isillemme ja myös kaikelle kansalle maakunnassa.

7. Sinä Herra olet vanhurskas. Mutta meidän täytyy hävetä, niinkuin tänäpänä tapahtuu Juudan miehille ja Jerusalemin asuvaisille ja kaikelle Israelille, sekä niille, jotka läsnä että niille, jotka kaukana ovat kaikissa maakunnissa, kuhunka sinä heitä hyljännyt olet heidän pahain tekoinsa tähden, joita he ovat tehneet sinua vastaan.

8. Ja Herra; meidän ja meidän kuninkaamme, meidän päämiehemme ja meidän isämme täytyy hävetä, että me olemme syntiä tehneet sinua vastaan.

9. Herra meidän Jumalamme on laupius ja anteeksi antamus, vaikka me olemme vastahakoiset olleet.

10. Ja emme totelleet Herran meidän Jumalamme ääntä, että me vaeltaneet

wickedly, and have rebelled, even by departing from thy precepts and from thy judgments:

6. Neither have we hearkened unto thy servants the prophets, which spake in thy name to our kings, our princes, and our fathers, and to all the people of the land.

7. O Lord, righteousness belongeth unto thee, but unto us confusion of faces, as at this day; to the men of Judah, and to the inhabitants of Jerusalem, and unto all Israel, that are near, and that are far off, through all the countries whither thou hast driven them, because of their trespass that they have trespassed against thee.

8. O Lord, to us belongeth confusion of face, to our kings, to our princes, and to our fathers, because we have sinned against thee.

9. To the Lord our God belong mercies and forgivenesses, though we have rebelled against him;

10. Neither have we obeyed the voice of the LORD our God, to walk in his

olisimme hänen käskyissänsä, jotka hän meille antoi palveliainsa prophetain kautta.

laws, which he set before us by his servants the prophets.

11. Vaan koko Israel rikkoi sinun lakis ja suuttui kuulemasta sinun ääntäs. Sentähden on myös se kirous ja vala sattunut meihin, joka kirjoitettu on Moseksen Jumalan palvelian laissa, että me olemme syntiä tehneet häntä vastaan.

11. Yea, all Israel have transgressed thy law, even by departing, that they might not obey thy voice; therefore the curse is poured upon us, and the oath that is written in the law of Moses the servant of God, because we have sinned against him.

12. Ja hän on sanansa pitänyt, jonka hän puhunut on meitä ja meidän tuomareitamme vastaan, jotka meitä tuomitsivat; että hän niin suuren onnettomuuden on antanut tulla meidän päällemme, ettei sen kaltaista kaiken taivaan alla tapahtunut ole kuin Jerusalemissa tapahtunut on.

12. And he hath confirmed his words, which he spake against us, and against our judges that judged us, by bringing upon us a great evil: for under the whole heaven hath not been done as hath been done upon Jerusalem.

13. Niinkuin kirjoitettu on Moseksen laissa, niin on kaikki tämä onnettomuus meille tapahtunut. Emme myös rukoilleet Herran meidän Jumalamme edessä, että me synnistä palajaisimme ja sinun totuutes ymmärtäisimme.

13. As it is written in the law of Moses, all this evil is come upon us: yet made we not our prayer before the LORD our God, that we might turn from our iniquities, and understand thy truth.

14. Sentähden on myös Herra valvonut tässä onnettomuudessa, ja on sen saattanut meidän päällemme.

14. Therefore hath the LORD watched upon the evil, and brought it upon us: for the LORD our God is righteous in

Sillä Herra meidän Jumalamme on hurskas kaikissa töissänsä, joita hän tekee, koska emme totelleet hänen ääntänsä.

all his works which he doeth: for we obeyed not his voice.

15. Ja nyt Herra meidän Jumalamme, joka sinun kansas Egyptistä olet johdattanut ulos väkevällä kädellä ja tehnyt itselles nimen, niinkuin se tänäpänä on: Me olemme syntiä tehneet, ja jumalattomat olleet.

15. And now, O Lord our God, that hast brought thy people forth out of the land of Egypt with a mighty hand, and hast gotten thee renown, as at this day; we have sinned, we have done wickedly.

16. Ah Herra! Kaiken sinun vanhurskautes tähden kääntyköön nyt sinun vihas ja hirmuisuutes pois sinun kaupungistas Jerusalemista ja sinun pyhästä vuorestas! Sillä meidän syntimme tähden ja meidän isäimme pahain tekoin tähden häväistään Jerusalem ja sinun kansas kaikkein seassa, jotka meidän ympärillämme ovat.

16. O Lord, according to all thy righteousness, I beseech thee, let thine anger and thy fury be turned away from thy city Jerusalem, thy holy mountain: because for our sins, and for the iniquities of our fathers, Jerusalem and thy people are become a reproach to all that are about us.

17. Ja nyt meidän Jumalamme, kuule palvelias rukous ja anomus, ja katso armollisesti sinun pyhäs puoleen, joka kukistettu on, Herran tähden.

17. Now therefore, O our God, hear the prayer of thy servant, and his supplications, and cause thy face to shine upon thy sanctuary that is desolate, for the Lord's sake.

18. Kallista korvas, minun Jumalani ja kuule. Ja avaa silmäs ja näe, kuinka me hävitetyt olemme ja se kaupunki,

18. O my God, incline thine ear, and hear; open thine eyes, and behold our desolations, and the city which is

joka sinun nimelläs nimitetty on. Sillä emme rukoile sinua meidän omassa vanhurskaudessamme, vaan sinun suuren laupiutes tähden.

called by thy name: for we do not present our supplications before thee for our righteousnesses, but for thy great mercies.

19. Oi Herra, kuule. Oi Herra, ole armollinen. Oi Herra, ota vaari ja tee se ja älä viivy itse tähtes, minun Jumalani! Sillä sinun kaupunkis ja sinun kansas on sinun nimelläs nimitetty.

19. O Lord, hear; O Lord, forgive; O Lord, hearken and do; defer not, for thine own sake, O my God: for thy city and thy people are called by thy name.

20. Kuin minä vielä puhuin ja rukoilin ja minun syntiäni ja minun kansani Israelin syntiä tunnistin ja olin minun rukouksissani Herran minun Jumalani edessä, minun Jumalani pyhän vuoren tähden;

20. And whiles I was speaking, and praying, and confessing my sin and the sin of my people Israel, and presenting my supplication before the LORD my God for the holy mountain of my God;

21. Juuri silloin, kuin minä näin rukoilin, lensi äkisti minun tyköni se mies Gabriel, jonka minä ennen nähnyt olin näyssä, ja rupesi minuun ehtoouhrin ajalla.

21. Yea, whiles I was speaking in prayer, even the man Gabriel, whom I had seen in the vision at the beginning, being caused to fly swiftly, touched me about the time of the evening oblation.

22. Ja hän neuvoi minua, puhui minun kanssani ja sanoi: Daniel, nyt minä olen lähtenyt sinua neuvomaan, ettäs ymmärtäisit.

22. And he informed me, and talked with me, and said, O Daniel, I am now come forth to give thee skill and understanding.

23. Sinun rukoustes alussa kävi ulos käsky, ja minä tulin sinulle

23. At the beginning of thy supplications the commandment came

ilmoittamaan, sillä sinä olet otollinen. Niin ota nyt vaari sanasta, ettäs näyn ymmärtäisit.

forth, and I am come to shew thee; for thou art greatly beloved: therefore understand the matter, and consider the vision.

24. Seitsemänkymmentä viikkoa on määrätty sinun kansalles ja pyhälle kaupungilles, niin ylitse käyminen lopetetaan ja synnit peitetään ja pahat teot sovitetaan ja ijankaikkinen vanhurskaus tuodaan edes. Ja näky ja ennustus suljetaan ja se kaikkein pyhin voidellaan.

24. Seventy weeks are determined upon thy people and upon thy holy city, to finish the transgression, and to make an end of sins, and to make reconciliation for iniquity, and to bring in everlasting righteousness, and to seal up the vision and prophecy, and to anoint the most Holy.

25. Niin tiedä nyt ja ota vaari, että siitä ajasta kuin käsky annetaan ulos, että heidän pitää jälleen kotia palajaman ja Jerusalem rakennettaman, päämieheen Kristukseen asti, on seitsemän viikkoa. Niin myös kaksiseitsemättäkymmentä viikkoa, joina kadut ja muurit jälleen rakennetaan, vaikka surkialla ajalla.

25. Know therefore and understand, that from the going forth of the commandment to restore and to build Jerusalem unto the Messiah the Prince shall be seven weeks, and threescore and two weeks: the street shall be built again, and the wall, even in troublous times.

26. Ja kahden viikon perästä seitsemättäkymmentä surmataan Kristus, ja ei enää ole. Ja päämiehen kansa tulee ja kukistaa kaupungin ja pyhän, niin että ne loppuvat, niinkuin virran kautta. Ja sodan loppuun asti pitää sen hävitettynä oleman.

26. And after threescore and two weeks shall Messiah be cut off, but not for himself: and the people of the prince that shall come shall destroy the city and the sanctuary; and the end thereof shall be with a flood, and unto the end of the war desolations

are determined.

27. Mutta hän monelle liiton vahvistaa yhdessä viikossa. Ja puolessa viikossa lakkauttaa uhrin ja ruokauhrin. Ja siipien tykönä seisoo hävityksen julmuus. Ja on päätetty, että se loppuan asti pitää hävitetty oleman.

27. And he shall confirm the covenant with many for one week: and in the midst of the week he shall cause the sacrifice and the oblation to cease, and for the overspreading of abominations he shall make it desolate, even until the consummation, and that determined shall be poured upon the desolate.

10 luku

1. Kolmantena Koreksen, Persian kuninkaan vuonna, ilmoitettiin Danielille, joka myös Belsatsariksi kutsuttiin, totinen asia suuresta sodasta. Ja hän ymmärsi sen asian, ja ymmärrys oli hänellä näyssä.

1. In the third year of Cyrus king of Persia a thing was revealed unto Daniel, whose name was called Belteshazzar; and the thing was true, but the time appointed was long: and he understood the thing, and had understanding of the vision.

2. Siihen aikaan murehdin minä Daniel kolme viikkoa.

2. In those days I Daniel was mourning three full weeks.

3. En minä syönyt mitään herkullista ruokaa. Liha ja viina ei tullut minun suuhuni, enkä ollenkaan voidellut itsiäni siihen asti kuin kolme viikkoa loppuneet olivat.

3. I ate no pleasant bread, neither came flesh nor wine in my mouth, neither did I anoint myself at all, till three whole weeks were fulfilled.

4. Neljäntenä päivänä

4. And in the four and twentieth day

kolmattakymmentä ensimäisessä kuussa olin minä sen suuren Hiddekelin virran tykönä.

of the first month, as I was by the side of the great river, which is Hiddekel;

5. Ja nostin silmäni ja näin ja katso, siinä seisoi yksi mies liinaisissa vaatteissa, ja kultainen vyö oli hänen suolissansa.

5. Then I lifted up mine eyes, and looked, and behold a certain man clothed in linen, whose loins were girded with fine gold of Uphaz:

6. Hänen ruumiinsa oli niinkuin turkos, hänen kasvonsa kuin pitkäisen tuli, hänen silmänsä niinkuin tulisoitot, hänen käsivartensa ja jalkansa niinkuin kiiltävä vaski, ja hänen puheensa ääni niinkuin suuri hyminä.

6. His body also was like the beryl, and his face as the appearance of lightning, and his eyes as lamps of fire, and his arms and his feet like in colour to polished brass, and the voice of his words like the voice of a multitude.

7. Ja minä Daniel näin sen näyn yksinäni, ja ne miehet, jotka minun tykönäni olivat, ei sitä nähneet. Kuitenkin tuli suuri pelko heidän päällensä, että he pakenivat ja lymyttivät heitänsä.

7. And I Daniel alone saw the vision: for the men that were with me saw not the vision; but a great quaking fell upon them, so that they fled to hide themselves.

8. Ja minä jäin yksinäni ja näin tämän suuren näyn, ja ei minuun mitään väkeä jäänyt, ja minä tulin sangen rumaksi, ja ei minussa enää väkeä ollut.

8. Therefore I was left alone, and saw this great vision, and there remained no strength in me: for my comeliness was turned in me into corruption, and I retained no strength.

9. Ja minä kuulin hänen puheensa äänen. Ja kuin minä kuulin hänen puheensa äänen, putosin minä

9. Yet heard I the voice of his words: and when I heard the voice of his words, then was I in a deep sleep on

näännyksiin kasvoilleni, ja minun kasvoni olivat maahan päin.
10. Ja katso, yksi käsi tarttui minuun ja autti minua ylös polvilleni ja minun kätteni päälle.
11. Ja sanoi minulle: Daniel, sinä otollinen mies. Ota näistä sanoista vaari, joita minä sinun kanssas puhun ja ojenna itses seisomaan, sillä minä olen sinun tykös nyt lähetetty. Ja kuin hän tämän sanan minun kanssani puhui, ojensin minä itseni ja vapisin.
12. Ja hän sanoi minulle: Älä pelkää Daniel, sillä siitä ensimäisestä päivästä, kuin sinä sydämestäs pyysit tietää ja vaivasit sinuas sinun Jumalas edessä, ovat sinun sanas kuullut. Ja minä olen tullut sinun sanais tähden.
13. Mutta Persian valtakunnan päämies on ollut minua vastaan yhden päivän kolmattakymmentä. Ja katso; Mikael, yksi niistä ylimmäisistä päämiehistä, tuli minun avukseni, niin minä pysyin siellä Persian kuningasten tykönä.
14. Mutta nyt minä tulen neuvomaan sinua, kuinka sinun kansalles viimeisinä aikoina tapahtuu, sillä näky

my face, and my face toward the ground.
10. And, behold, an hand touched me, which set me upon my knees and upon the palms of my hands.
11. And he said unto me, O Daniel, a man greatly beloved, understand the words that I speak unto thee, and stand upright: for unto thee am I now sent. And when he had spoken this word unto me, I stood trembling.
12. Then said he unto me, Fear not, Daniel: for from the first day that thou didst set thine heart to understand, and to chasten thyself before thy God, thy words were heard, and I am come for thy words.
13. But the prince of the kingdom of Persia withstood me one and twenty days: but, lo, Michael, one of the chief princes, came to help me; and I remained there with the kings of Persia.
14. Now I am come to make thee understand what shall befall thy people in the latter days: for yet the

pitää tapahtuman hetken ajan perästä.

15. Ja kuin hän näitä minun kanssani puhui, käänsin minä kasvoni maahan päin ja olin ääneti.

16. Ja katso, yksi ihmisen muotoinen rupesi minun huuliini, niin minä avasin suuni ja puhuin ja sanoin sille, joka seisoi minun edessäni: Minun herrani, minun jäseneni vapisevat siitä näystä, ja ei minussa ole enään ensinkään väkeä.

17. Ja kuinka taitaa minun herrani palvelia puhua minun herrani kanssa, ettei minussa ensinkään enää väkeä ole, eikä myös minussa enää henkeä ole.

18. Niin rupesi taas minuun ihmisen muotoinen ja vahvisti minua.

19. Ja sanoi: Älä pelkää, sinä otollinen mies, rauha olkoon sinulle! Vahvista sinus ja rohkaise sinus! Ja kuin hän minun kanssani puhui, vahvistuin minä ja sanoin: Puhu minun herrani, sillä sinä olet minun vahvistanut.

20. Ja hän sanoi: Tiedätkös, minkä tähden minä olen tullut sinun tykös?

vision is for many days.

15. And when he had spoken such words unto me, I set my face toward the ground, and I became dumb.

16. And, behold, one like the similitude of the sons of men touched my lips: then I opened my mouth, and spake, and said unto him that stood before me, O my lord, by the vision my sorrows are turned upon me, and I have retained no strength.

17. For how can the servant of this my lord talk with this my lord? for as for me, straightway there remained no strength in me, neither is there breath left in me.

18. Then there came again and touched me one like the appearance of a man, and he strengthened me,

19. And said, O man greatly beloved, fear not: peace be unto thee, be strong, yea, be strong. And when he had spoken unto me, I was strengthened, and said, Let my lord speak; for thou hast strengthened me.

20. Then said he, Knowest thou wherefore I come unto thee? and now

Nyt minä jälleen menen sotimaan Persian päämiehen kanssa. Mutta kuin minä menen pois, katso, niin tulee Grekan maan päämies.

21. Kuitenkin tahdon minä sinulle ilmoittaa, mitä kirjoitettu on, että se pitää totisesti tapahtuman. Ja ei kenkään ole, joka minua auttaa häntä vastaan, vaan teidän päämiehenne Mikael!

will I return to fight with the prince of Persia: and when I am gone forth, lo, the prince of Grecia shall come.

21. But I will shew thee that which is noted in the scripture of truth: and there is none that holdeth with me in these things, but Michael your prince.

11 luku

1. Niin minä myös seisoin hänen kanssansa ensimäisenä Dariuksen Mediläisen vuotena, auttamassa ja vahvistamassa häntä.

2. Ja nyt minä ilmoitan sinulle totuuden: Katso, kolme kuningasta pitää vielä Persiassa oleman, vaan neljäs saa enemmän rikkautta, kuin kaikki muut. Ja koska hän rikkaudessansa väkeväksi tulee, nostaa hän kaikki Grekan valtakuntaa vastaan.

3. Sen perästä tulee voimallinen kuningas ja voimallisesti hallitsee. Ja mitä hän tahtoo, sen hän tekee.

1. Also I in the first year of Darius the Mede, even I, stood to confirm and to strengthen him.

2. And now will I shew thee the truth. Behold, there shall stand up yet three kings in Persia; and the fourth shall be far richer than they all: and by his strength through his riches he shall stir up all against the realm of Grecia.

3. And a mighty king shall stand up, that shall rule with great dominion, and do according to his will.

4. Ja kuin hän korkeimmalle joutunut on, särjetään hänen valtakuntansa ja jaetaan neljään taivaan tuuleen. Ei hänen jälkeen tulevaisillensa eikä senkaltaisella voimalla, mikä hänellä ollut on, sillä hänen valtakuntansa hävitetään, ja tulee muiden osaksi.

4. And when he shall stand up, his kingdom shall be broken, and shall be divided toward the four winds of heaven; and not to his posterity, nor according to his dominion which he ruled: for his kingdom shall be plucked up, even for others beside those.

5. Ja etelän kuningas, joka yksi hänen päämiehistänsä on, tulee voimalliseksi. Mutta häntä vastaan tulee myös yksi väkeväksi ja hallitsee, jonka valta on suuri.

5. And the king of the south shall be strong, and one of his princes; and he shall be strong above him, and have dominion; his dominion shall be a great dominion.

6. Mutta monikahtain vuotten jälkeen yhdistävät he itsensä toinen toisensa kanssa. Ja etelän kuninkaan tytär tulee pohjan kuninkaan tykö ystävyyttä tekemään. Mutta ei hän pysy käsivarren voimassa. Eikä hänen käsivartensa ole pysyväinen, vaan hän hyljätään niiden kanssa, jotka hänen tuoneet ovat ja sen kanssa, joka hänen siittänyt on ja niiden kanssa, jotka hänen hetkeksi aikaa vahvistaneet olivat.

6. And in the end of years they shall join themselves together; for the king's daughter of the south shall come to the king of the north to make an agreement: but she shall not retain the power of the arm; neither shall he stand, nor his arm: but she shall be given up, and they that brought her, and he that begat her, and he that strengthened her in these times.

7. Mutta vesa tulee hänen suvustansa, joka tulee sotajoukon voimalla ja menee pohjan kuninkaan vahvoihin paikkoihin ja toimittaa ja voittaa.

7. But out of a branch of her roots shall one stand up in his estate, which shall come with an army, and shall enter into the fortress of the king of

the north, and shall deal against them, and shall prevail:

8. Ja vie pois heidän jumalansa ja ruhtinaansa ja kalliit kappaleensa hopian ja kullan Egyptiin ja menestyy monikahdat vuodet pohjan kuningasta vastaan.

8. And shall also carry captives into Egypt their gods, with their princes, and with their precious vessels of silver and of gold; and he shall continue more years than the king of the north.

9. Ja kuin etelän kuningas on vaeltanut hänen valtakuntansa lävitse, palajaa hän omalle maallensa.

9. So the king of the south shall come into his kingdom, and shall return into his own land.

10. Vaan hänen poikansa vihastuvat ja kokoovat suuren sotajoukon, ja yksi tulee ja menee edeskäsin niinkuin virta ja taas kehoittaa muut vihaan valtakuntaansa vastaan.

10. But his sons shall be stirred up, and shall assemble a multitude of great forces: and one shall certainly come, and overflow, and pass through: then shall he return, and be stirred up, even to his fortress.

11. Silloin julmistuu etelän kuningas ja menee ulos ja sotii pohjan kuningasta vastaan ja kokoo niin suuren joukon, että toinen joukko hänen käsiinsä annetaan.

11. And the king of the south shall be moved with choler, and shall come forth and fight with him, even with the king of the north: and he shall set forth a great multitude; but the multitude shall be given into his hand.

12. Ja hän vie pois sen suuren joukon ja paisuttaa sydämensä, että hän on lyönyt niin monta tuhatta maahan. Mutta ei hän siitä väkevämmäksi tule.

12. And when he hath taken away the multitude, his heart shall be lifted up; and he shall cast down many ten thousands: but he shall not be strengthened by it.

13. Sillä pohjan kuningas tulee jälleen ja kokoo suuremman joukon kuin entinen oli. Ja monikahtain vuotten perästä tulee hän kaiketi suuren sotajoukon ja paljon tavaran kanssa.
14. Ja siihen aikaan asettaa moni itsensä etelän kuningasta vastaan. Korottavat myös muutamat huikentelevaiset sinun kansastas itsensä ja täyttävät näyn ja lankeevat.
15. Niin pohjan kuningas tulee ja tekee vallit ja voittaa vahvat kaupungit ja etelän käsivarret. Ja hänen paras väkensä ei voi seisoa eikä ole yhtään voimaa vastaan seisoa.

16. Vaan hän, kuin hän tulee hänen tykönsä, tekee tahtonsa jälkeen. Ja ei kenkään taida seisoa hänen edessänsä. Ja hän tulee myös siihen ihanaiseen maahan ja hävittää sen kätensä kautta.
17. Ja kääntää kasvonsa tullaksensa kaiken valtakuntansa voimalla. Mutta hän sopii hänen kanssansa ja antaa tyttärensä hänelle emännäksi, että hän hänen hävittäis. Mutta ei se

13. For the king of the north shall return, and shall set forth a multitude greater than the former, and shall certainly come after certain years with a great army and with much riches.
14. And in those times there shall many stand up against the king of the south: also the robbers of thy people shall exalt themselves to establish the vision; but they shall fall.
15. So the king of the north shall come, and cast up a mount, and take the most fenced cities: and the arms of the south shall not withstand, neither his chosen people, neither shall there be any strength to withstand.

16. But he that cometh against him shall do according to his own will, and none shall stand before him: and he shall stand in the glorious land, which by his hand shall be consumed.

17. He shall also set his face to enter with the strength of his whole kingdom, and upright ones with him; thus shall he do: and he shall give him the daughter of women, corrupting

menesty hänelle, eikä siitä mitään tule.

18. Sitte kääntää hän itsensä luotoja vastaan ja monta niistä voittaa. Vaan päämies opettaa hänen häpiällä lakkaamaan, ettei hän häntä enää häpäisisi.

19. Ja niin hän jälleen palajaa maansa linnoihin ja loukkaa itsensä ja lankee, ettei häntä enään löydetä.

20. Ja hänen siaansa tulee se, joka vaatian antaa käydä ympäri valtakunnalle kunniaksi. Mutta muutamain päiväin perästä hän särjetään; ei kuitenkaan vihan eikä sodan kautta.

21. Hänen siaansa tulee kelvotoin mies, jolle kuninkaallinen kunnia ei ollut aiottu. Hän tulee ja menestyy ja saa valtakunnan makeilla sanoilla.

22. Ja käsivarret, jotka niinkuin virta juoksevat, hänen edessänsä virralla voitetaan ja särjetään. Niin myös se päämies, jonka kanssa liitto tehty oli.

23. Sillä sittekuin hän hänen kanssansa itsensä yhdistänyt on,

her: but she shall not stand on his side, neither be for him.

18. After this shall he turn his face unto the isles, and shall take many: but a prince for his own behalf shall cause the reproach offered by him to cease; without his own reproach he shall cause it to turn upon him.

19. Then he shall turn his face toward the fort of his own land: but he shall stumble and fall, and not be found.

20. Then shall stand up in his estate a raiser of taxes in the glory of the kingdom: but within few days he shall be destroyed, neither in anger, nor in battle.

21. And in his estate shall stand up a vile person, to whom they shall not give the honour of the kingdom: but he shall come in peaceably, and obtain the kingdom by flatteries.

22. And with the arms of a flood shall they be overflown from before him, and shall be broken; yea, also the prince of the covenant.

23. And after the league made with him he shall work deceitfully: for he

tekee hän kavalasti häntä vastaan ja menee ylös ja vähällä väellä itsensä vahvistaa.

24. Ja hän menestyy, että hän parhaisiin maan kaupunkeihin tuleva on ja niitä tekee, joita ei hänen isänsä eikä esivanhempansa tehdä taitaneet. Heidän ryöstämisensä, saaliinsa ja tavaransa hän hajoittaa ja ajattelee juoniansa heidän linnojansa vastaan kauvan aikaa.

25. Ja hän kehoittaa voimansa ja sydämensä etelän kuningasta vastaan suurella sotajoukolla. Silloin etelän kuningas tulee kehoitetuksi sotaan suuren, väkevän sotajoukon kanssa. Mutta ei hän voi pysyä, sillä häntä vastaan pidetään juonia.

26. Ja juuri ne, jotka hänen leipäänsä syövät, auttavat häntä turmelukseen ja hänen joukkoansa sortamaan, että sangen paljon lyödyksi tulee.

27. Ja molempain kuningasten sydän ajattelee, kuinka he toinen toisellensa vahinkoa tekisivät. Ja yhden pöydän tykönä petollisesti toinen toisensa kanssa puhuvat, vaan ei se menesty,

shall come up, and shall become strong with a small people.

24. He shall enter peaceably even upon the fattest places of the province; and he shall do that which his fathers have not done, nor his fathers' fathers; he shall scatter among them the prey, and spoil, and riches: yea, and he shall forecast his devices against the strong holds, even for a time.

25. And he shall stir up his power and his courage against the king of the south with a great army; and the king of the south shall be stirred up to battle with a very great and mighty army; but he shall not stand: for they shall forecast devices against him.

26. Yea, they that feed of the portion of his meat shall destroy him, and his army shall overflow: and many shall fall down slain.

27. And both these kings' hearts shall be to do mischief, and they shall speak lies at one table; but it shall not prosper: for yet the end shall be at the time appointed.

sillä loppu on vielä toiseksi ajaksi määrätty.

28. Ja hän menee taas kotiansa suurella tavaralla, ja asettaa sydämensä sitä pyhää liittoa vastaan. Siinä hän jotakin toimittaa ja niin hän menee kotia omalle maallensa.

29. Määrätyllä ajalla menee hän jälleen etelään päin, mutta ei hänelle menesty toisella erällä, niinkuin ensimäisellä.

30. Sillä Kittimistä tulevat haahdet häntä vastaan, niin että hän epäilee ja palajaa ja vihastuu sitä pyhää liittoa vastaan. Ja menestyy ja kääntää itsensä ja suostuu niihin, jotka pyhän liiton hylkäävät.

31. Ja hänen käsivartensa pitää hänen puolestansa seisoman. Ne saastuttavat pyhän vahvistuksen ja saattavat pois jokapäiväisen uhrin ja nostavat hävityksen kauhistuksen.

32. Ja hän saattaa liiton rikkojat ulkokullatuksi makeilla sanoilla. Mutta se kansa, joka Jumalansa tuntee, rohkaisee itsensä ja menestyy.

28. Then shall he return into his land with great riches; and his heart shall be against the holy covenant; and he shall do exploits, and return to his own land.

29. At the time appointed he shall return, and come toward the south; but it shall not be as the former, or as the latter.

30. For the ships of Chittim shall come against him: therefore he shall be grieved, and return, and have indignation against the holy covenant: so shall he do; he shall even return, and have intelligence with them that forsake the holy covenant.

31. And arms shall stand on his part, and they shall pollute the sanctuary of strength, and shall take away the daily sacrifice, and they shall place the abomination that maketh desolate.

32. And such as do wickedly against the covenant shall he corrupt by flatteries: but the people that do know their God shall be strong, and do exploits.

33. Ja ne ymmärtäväiset kansan seassa opettavat monta. Sentähden heitä vainotaan miekalla, tulella, vankiudella ja ryöstämisellä kauvan aikaa.

33. And they that understand among the people shall instruct many: yet they shall fall by the sword, and by flame, by captivity, and by spoil, many days.

34. Ja kuin he niin kaatuvat, tapahtuu heille kuitenkin vähä apua. Mutta monta menevät heidän tykönsä petollisesti.

34. Now when they shall fall, they shall be holpen with a little help: but many shall cleave to them with flatteries.

35. Ja ymmärtäväisistä muutamat lankeevat, että he koeteltaisiin, puhtaaksi ja selkiäksi tulisivat siihenasti, että loppu tulee, sillä se viipyy vielä määrättyyn aikaan asti.

35. And some of them of understanding shall fall, to try them, and to purge, and to make them white, even to the time of the end: because it is yet for a time appointed.

36. Ja kuningas tekee, mitä hän tahtoo ja korottaa itsensä ja ylentää itsensä kaikkia vastaan, mikä Jumala on. Ja puhuu hirmuisesti jumalain Jumalaa vastaan. Ja se on hänelle menestyvä siihenasti kuin viha täytetään, sillä se on päätetty, kuinka kauvan se on oleva.

36. And the king shall do according to his will; and he shall exalt himself, and magnify himself above every god, and shall speak marvellous things against the God of gods, and shall prosper till the indignation be accomplished: for that that is determined shall be done.

37. Isäinsä Jumalaa ei hän tottele, eikä vaimoin rakkautta. Eli ei yhdestäkään Jumalasta lukua pidä, sillä kaikkia vastaan hän itsensä korottaa.

37. Neither shall he regard the God of his fathers, nor the desire of women, nor regard any god: for he shall magnify himself above all.

38. Mutta jumalaansa Maosimia hän

38. But in his estate shall he honour

palvelee paikallansa, sitä jumalaa, josta ei hänen isänsä mitään tietäneet, pitää hänen kunnioittaman kullalla, hopialla, kalliilla kivillä ja kauniilla kaluilla.

the God of forces: and a god whom his fathers knew not shall he honour with gold, and silver, and with precious stones, and pleasant things.

39. Ja hän on niille, jotka häntä auttavat Maosimia vahvistamaan, sen muukalaisen jumalan kanssa, jonka hän valinnut on, suuren kunnian tekevä. Ja asettaa heitä monen herraksi ja jakaa heille maan palkaksi.

39. Thus shall he do in the most strong holds with a strange god, whom he shall acknowledge and increase with glory: and he shall cause them to rule over many, and shall divide the land for gain.

40. Ja lopun ajalla pitää etelän kuninkaan hänen kanssansa puskeleman. Ja pohjoisen kuninkaan pitää äkisti karkaaman häntä vastaan rattailla, ratsasmiehillä ja monella haahdella. Ja hänen pitää maakuntiin sisälle menemän ja haaskaaman ja vaeltaman lävitse.

40. And at the time of the end shall the king of the south push at him: and the king of the north shall come against him like a whirlwind, with chariots, and with horsemen, and with many ships; and he shall enter into the countries, and shall overflow and pass over.

41. Ja ihanaan maahan tuleman, ja monta pitää lankeeman. Mutta nämät pitää hänen kädestänsä pääsemän: Edom, Moab ja Ammonin lasten esikoiset.

41. He shall enter also into the glorious land, and many countries shall be overthrown: but these shall escape out of his hand, even Edom, and Moab, and the chief of the children of Ammon.

42. Ja hänen pitää kätensä maakuntiin ojentaman ja ei Egyptinkään maan pidä häneltä pääsemän.

42. He shall stretch forth his hand also upon the countries: and the land of Egypt shall not escape.

43. Vaan hänen pitää omistaman itsellensä kullan ja hopian ja kaiken Egyptin tavaran. Lybian ja Etiopian pitää häntä seuraaman.

43. But he shall have power over the treasures of gold and of silver, and over all the precious things of Egypt: and the Libyans and the Ethiopians shall be at his steps.

44. Mutta sanoma idästä ja pohjasta pitää häntä peljättämän. Ja hän käy ulos suuressa vihassa monta kadottamaan ja hukuttamaan.

44. But tidings out of the east and out of the north shall trouble him: therefore he shall go forth with great fury to destroy, and utterly to make away many.

45. Ja hänen pitää majansa asettaman kahden meren välille, sen ihanan pyhän vuoren tykö siihen asti kuin hänen loppunsa tulee, ja ei kenkään häntä auta.

45. And he shall plant the tabernacles of his palace between the seas in the glorious holy mountain; yet he shall come to his end, and none shall help him.

12 luku

1. Silloin nonsee suuri päämies Mikael, joka sinun kansas lasten edessä seisoo, sillä surkia aika on tuleva, jonka kaltaista ei ikänä ole ollut sittekuin ihmiset rupesivat olemaan, hamaan tähän aikaan asti. Sillä ajalla sinun kansas vapahdetaan. Kaikki, jotka kirjassa kirjoitetut ovat.

1. And at that time shall Michael stand up, the great prince which standeth for the children of thy people: and there shall be a time of trouble, such as never was since there was a nation even to that same time: and at that time thy people shall be delivered, every one that shall be found written in the book.

2. Ja monta, jotka maan tomussa

2. And many of them that sleep in the

makaavat, heräävät , muutamat ijankaikkiseen elämään, ja muutamat ijankaikkiseen pilkkaan ja häpiään.

3. Mutta opettajat paistavat, niinkuin taivaan kirkkaus, ja jotka monta opettavat vanhurskauteen, niinkuin tähdet alati ja ijankaikkisesti.

4. Ja sinä Daniel, peitä nämät sanat ja sulje kirjaan hamaan viimeiseen aikaan asti. Siloin pitää sen tykö monta tuleman ja suuren ymmärryksen löytämän.

5. Ja minä Daniel näin ja katso, kaksi muuta seisoi siellä, toinen tällä virran reunalla ja toinen toisella virran reunalla.

6. Ja hän sanoi sille miehelle, joka oli liinaisilla vaatteilla puetettu, joka seisoi ylempänä virtaa: Koska näiden ihmetten loppu tulee?

7. Niin minä otin hänestä vaarin, joka liinaisilla vaatteilla puetettu oli, joka seisoi ylempänä virtaa. Ja hän nosti oikian ja vasemman kätensä taivaasen päin ja vannoi sen kautta, joka ijankaikkisesti elää, että sen pitää ajan, ja muutamat ajat ja puolen

dust of the earth shall awake, some to everlasting life, and some to shame and everlasting contempt.

3. And they that be wise shall shine as the brightness of the firmament; and they that turn many to righteousness as the stars for ever and ever.

4. But thou, O Daniel, shut up the words, and seal the book, even to the time of the end: many shall run to and fro, and knowledge shall be increased.

5. Then I Daniel looked, and, behold, there stood other two, the one on this side of the bank of the river, and the other on that side of the bank of the river.

6. And one said to the man clothed in linen, which was upon the waters of the river, How long shall it be to the end of these wonders?

7. And I heard the man clothed in linen, which was upon the waters of the river, when he held up his right hand and his left hand unto heaven, and sware by him that liveth for ever that it shall be for a time, times, and an half; and when he shall have

aikaa viipymän. Ja kuin pyhän kansan hajoitus saa lopun, silloin kaikki nämät tapahtuvat.

accomplished to scatter the power of the holy people, all these things shall be finished.

8. Minä tosin kuulin tämän, vaan en minä ymmärtänyt. Ja minä sanoin: Herra, mitä näiden lopulla tapahtunee?

8. And I heard, but I understood not: then said I, O my Lord, what shall be the end of these things?

9. Mutta hän sanoi: Mene Daniel, sillä se on peitetty ja suljettu hamaan viimeiseen aikaan.

9. And he said, Go thy way, Daniel: for the words are closed up and sealed till the time of the end.

10. Monta puhdistetaan, kirkastetaan ja koetellaan, mutta jumalattomat pitävät jumalattoman menon ja jumalattomat ei näitä tottele, mutta ymmärtäväiset ottavat näistä vaarin.

10. Many shall be purified, and made white, and tried; but the wicked shall do wickedly: and none of the wicked shall understand; but the wise shall understand.

11. Ja siitä ajasta, kuin se jokapäiväinen uhri on otettu pois ja hävityksen kauhistus sinne pannaan, on tuhannen kaksisataa ja yhdeksänkymmentä päivää.

11. And from the time that the daily sacrifice shall be taken away, and the abomination that maketh desolate set up, there shall be a thousand two hundred and ninety days.

12. Autuas on, joka odottaa ja ulottuu tuhanteen kolmeensataan ja viiteen päivään neljättäkymmentä.

12. Blessed is he that waiteth, and cometh to the thousand three hundred and five and thirty days.

13. Mutta sinä mene pois, siihen asti kuin loppu tulee ja lepää, ettäs nousisit sinun osaas päiväin lopulla.

13. But go thou thy way till the end be: for thou shalt rest, and stand in thy lot at the end of the days.

HOOSEA

1 luku

1. Tämä on Herran sana, joka tapahtui Hosealle, Beerin pojalle, Ussian, Jotamin, Ahaksen, Hiskian, Juudan kuningasten ajalla, ja Jerobeamin Joaksen pojan, Israelin kuninkaan ajalla.

1. The word of the LORD that came unto Hosea, the son of Beeri, in the days of Uzziah, Jotham, Ahaz, and Hezekiah, kings of Judah, and in the days of Jeroboam the son of Joash, king of Israel.

2. Kuin Herra rupesi ensisti Hosean kautta puhumaan, sanoi Herra Hosealle: Mene, ota portto aviokses, ja porton lapset; sillä maakunta karkaa pois Herralta huoruuteen.

2. The beginning of the word of the LORD by Hosea. And the LORD said to Hosea, Go, take unto thee a wife of whoredoms and children of whoredoms: for the land hath committed great whoredom, departing from the LORD.

3. Ja hän meni ja otti Gomerin, Diblaimin tyttären, joka tuli raskaaksi, ja synnytti hänelle pojan.

3. So he went and took Gomer the daughter of Diblaim; which conceived, and bare him a son.

4. Ja Herra sanoi hänelle: Nimitä häntä Jisreeliksi; sillä vielä on vähän aikaa, ja minä tahdon etsiä veren viat Jisreelissä, Jehun huoneen päälle, ja lopettaa Israelin huoneen valtakunnan.

4. And the LORD said unto him, Call his name Jezreel; for yet a little while, and I will avenge the blood of Jezreel upon the house of Jehu, and will cause to cease the kingdom of the house of Israel.

5. Ja siihen aikaan pitää tapahtuman,

5. And it shall come to pass at that

että minä tahdon rikkoa Israelin joutsen Jisreelin laaksossa.
6. Ja hän taas tuli raskaaksi ja synnytti tyttären. Ja hän sanoi hänelle: Nimitä se Loryhhamaksi; sillä en minä enää armahda Israelin huonetta, mutta tahdon heidät peräti heittää pois.
7. Juudan huonetta tahdon minä kuitenkin armahtaa, ja auttaa heitä Herran, heidän Jumalansa kautta; ja en minä tahdo heitä auttaa joutsella, miekalla, sodalla, oriilla taikka ratsasmiehillä.
8. Ja kuin hän oli Loryhhaman vieroittanut, niin hän taas siitti ja synnytti pojan.
9. Ja hän sanoi: Nimitä häntä Loammiksi; sillä ette ole minun kansani, niin en minäkään ole teidän.
10. Mutta Israelin lasten luku pitää oleman niinkuin meren hiekka, jota ei mitata eikä luettaa taideta; ja pitää tapahtuman, että siinä paikassa, missä heille sanottiin: Ette ole minun kansani, pitää heille sanottaman: Te elävän Jumalan lapset.

day, that I will break the bow of Israel in the valley of Jezreel.
6. And she conceived again, and bare a daughter. And God said unto him, Call her name Loruhamah: for I will no more have mercy upon the house of Israel; but I will utterly take them away.
7. But I will have mercy upon the house of Judah, and will save them by the LORD their God, and will not save them by bow, nor by sword, nor by battle, by horses, nor by horsemen.

8. Now when she had weaned Loruhamah, she conceived, and bare a son.
9. Then said God, Call his name Loammi: for ye are not my people, and I will not be your God.
10. Yet the number of the children of Israel shall be as the sand of the sea, which cannot be measured nor numbered; and it shall come to pass, that in the place where it was said unto them, Ye are not my people, there it shall be said unto them, Ye are the sons of the living God.

11. Sillä Juudan lapset ja Israelin lapset pitää kokoontuman ja pitämän heitänsä yhden pään alla, ja menemän ylös pois maasta; sillä Jisreelin päivä pitää suuri oleman.

11. Then shall the children of Judah and the children of Israel be gathered together, and appoint themselves one head, and they shall come up out of the land: for great shall be the day of Jezreel.

2 luku

1. Sanokaat teidän veljillenne: He ovat minun kansani, ja teidän sisarillenne: He ovat armossa.

1. Say ye unto your brethren, Ammi; and to your sisters, Ruhamah.

2. Riidelkäät teidän äitinne kanssa, riidelkäät, sillä ei hän ole minun emäntäni, enkä minä ole hänen miehensä, että hän heittäis pois haureutensa kasvoistansa ja huoruutensa rinnoistansa:

2. Plead with your mother, plead: for she is not my wife, neither am I her husband: let her therefore put away her whoredoms out of her sight, and her adulteries from between her breasts;

3. Etten minä häntä alasti riisuisi, ja panisi häntä niinkuin hän syntyissänsä oli, ja panisi myös häntä niinkuin hävitettyä ja niinkuin karkiaa maata, enkä janoon häntä kuolettaisi;

3. Lest I strip her naked, and set her as in the day that she was born, and make her as a wilderness, and set her like a dry land, and slay her with thirst.

4. Ja en armahtaisi hänen lapsiansa; sillä he ovat huoran lapset.

4. And I will not have mercy upon her children; for they be the children of whoredoms.

5. Sillä heidän äitinsä on huorin tehnyt, ja se, joka heidät siitti,käytti

5. For their mother hath played the harlot: she that conceived them hath

itsensä häpiällisesti, ja sanoi: Minä tahdon juosta rakastajaini perässä, jotka minulle antavat leipää, vettä, villoja, pellavia, öljyä ja juomaa.
6. Sentähden katso, minä aitaan sinun ties orjantappuroilla ja panen aidan eteen, ettei hän löytäisi polkujansa.
7. Ja kuin hän juoksee rakastajainsa perässä, niin ei hänen pidä heitä käsittämän, eikä löytämän, kuin hän heitä etsii; ja hänen pitää sanoman: Minä menen ja palajan entisen mieheni tykö, sillä silloin oli minun parempi kuin nyt.
8. Ja ei hän tahdo tietää minua siksi, joka hänelle annoin jyviä, viinaa ja öljyä, ja että minä annoin hänelle paljon hopiaa ja kultaa, josta he Baalimit tekivät.
9. Sentähden minä palajan ja otan aikanansa jälleen minun jyväni, ja minun viinani ajallansa, ja otan pois villani ja pellavani, joilla hän häpiänsä peittää.
10. Ja minä tahdon paljastaa hänen häpiänsä, hänen rakastajainsa silmäin eteen; ja ei pidä kenenkään häntä minun käsistäni päästämän.

done shamefully: for she said, I will go after my lovers, that give me my bread and my water, my wool and my flax, mine oil and my drink.
6. Therefore, behold, I will hedge up thy way with thorns, and make a wall, that she shall not find her paths.
7. And she shall follow after her lovers, but she shall not overtake them; and she shall seek them, but shall not find them: then shall she say, I will go and return to my first husband; for then was it better with me than now.
8. For she did not know that I gave her corn, and wine, and oil, and multiplied her silver and gold, which they prepared for Baal.

9. Therefore will I return, and take away my corn in the time thereof, and my wine in the season thereof, and will recover my wool and my flax given to cover her nakedness.
10. And now will I discover her lewdness in the sight of her lovers, and none shall deliver her out of mine hand.

11. Ja minä lakkautan kaiken hänen ilonsa, juhlansa, uuden kuunsa, lepopäivänsä ja kaikki hänen pyhäpäivänsä.
12. Minä hävitän myös hänen viinapuunsa ja fikunapuunsa, että hän sanoi: Se on minun palkkani, jonka minun rakastajani minulle antaneet ovat; minä teen niistä metsän, että metsän pedot ne syövät.
13. Juuri niin etsin minä häntä Baalimin päivinä, joina hän heille savu-uhria sytytti, ja kaunisti itsensä kultalehdillä ja kaulakaunistuksella, ja juoksi rakastajainsa perässä; ja niin unhotti minun, sanoo Herra.
14. Sentähden katso, minä tahdon häntä houkutella, viedä hänen korpeen ja puhua suloisesti hänen kanssansa.
15. Silloin annan minä hänelle hänen viinamäkensä ja Akorin laakson, ja tahdon toivon avata; siellä hän on lauleskeleva, niinkuin nuorella ijällänsä ja niinkuin sinä päivänä, jona hän Egyptin maalta läksi.
16. Ja sinä päivänä pitää tapahtuman, sanoo Herra, ettäs minun kutsut

11. I will also cause all her mirth to cease, her feast days, her new moons, and her sabbaths, and all her solemn feasts.
12. And I will destroy her vines and her fig trees, whereof she hath said, These are my rewards that my lovers have given me: and I will make them a forest, and the beasts of the field shall eat them.
13. And I will visit upon her the days of Baalim, wherein she burned incense to them, and she decked herself with her earrings and her jewels, and she went after her lovers, and forgat me, saith the LORD.
14. Therefore, behold, I will allure her, and bring her into the wilderness, and speak comfortably unto her.
15. And I will give her her vineyards from thence, and the valley of Achor for a door of hope: and she shall sing there, as in the days of her youth, and as in the day when she came up out of the land of Egypt.
16. And it shall be at that day, saith the LORD, that thou shalt call me Ishi;

miehekses, ja et enään minua kutsu Baalimiksi.

17. Sillä minä tahdon Baalimin nimet ottaa pois hänen suustansa, niin ettei kenenkään pidä sitä nimeä enään muistaman.

18. Vaan minä tahdon tehdä heille sillä ajalla liiton, petoin kanssa kedolla, lintuin kanssa taivaan alla ja matoin kanssa maan päällä; ja tahdon ottaa pois joutsen, miekan ja sodan maalta, ja annan heidän asua turvallisesti.

19. Minä kihlaan sinun itselleni ijankaikkisesti; ja minä kihlaan sinun itselleni vanhurskaudessa, tuomiossa, armossa ja laupiudessa.

20. Minä kihlaan tosin sinun itselleni uskossa, ja sinun pitää Herran tunteman.

21. Sillä ajalla, sanoo Herra; tahdon minä kuulla, minä tahdon taivaasta kuulla, ja taivaan pitää maata kuuleman.

22. Mutta maan pitää kuuleman jyviä, viinaa ja öljyä, ja niiden pitää Jisreeliä kuuleman.

and shalt call me no more Baali.

17. For I will take away the names of Baalim out of her mouth, and they shall no more be remembered by their name.

18. And in that day will I make a covenant for them with the beasts of the field, and with the fowls of heaven, and with the creeping things of the ground: and I will break the bow and the sword and the battle out of the earth, and will make them to lie down safely.

19. And I will betroth thee unto me for ever; yea, I will betroth thee unto me in righteousness, and in judgment, and in lovingkindness, and in mercies.

20. I will even betroth thee unto me in faithfulness: and thou shalt know the LORD.

21. And it shall come to pass in that day, I will hear, saith the LORD, I will hear the heavens, and they shall hear the earth;

22. And the earth shall hear the corn, and the wine, and the oil; and they shall hear Jezreel.

23. Ja minä tahdon sen itselleni pitää siemeneksi maan päälle, ja tahdon sitä armahtaa, jota ei ole armahdettu. Ja sanon hänelle, joka ei ollut minun kansani: Sinä olet minun kansani, ja hänen pitää sanoman: Sinä olet minun Jumalani.

23. And I will sow her unto me in the earth; and I will have mercy upon her that had not obtained mercy; and I will say to them which were not my people, Thou art my people; and they shall say, Thou art my God.

3 luku

1. Ja Herra sanoi minulle: Mene vielä ja rakasta salavuoteista vaimoa ja porttoa, niinkuin Herra rakastaa Israelin lapsia, jotka kuitenkin kääntyivät muukalaisten jumalain tykö, ja rakastavat viinaleiliä.
2. Ja minä sovin hänen kanssansa, viiteentoistakymmeneen hopiapenninkiin ja puoleentoista homeriin ohria.
3. Ja sanoin hänelle: Pidä sinus minun tyköni monta päivää, ja älä huorin tee ja älä toiseen ryhdy; niin minä tahdon myös sinun tykös itseni pitää.
4. Sentähden että Israelin lapset pitää monta päivää ilman kuningasta, ilman päämiestä, ilman uhria, ilman alttaria,

1. Then said the LORD unto me, Go yet, love a woman beloved of her friend, yet an adulteress, according to the love of the LORD toward the children of Israel, who look to other gods, and love flagons of wine.
2. So I bought her to me for fifteen pieces of silver, and for an homer of barley, and an half homer of barley:
3. And I said unto her, Thou shalt abide for me many days; thou shalt not play the harlot, and thou shalt not be for another man: so will I also be for thee.
4. For the children of Israel shall abide many days without a king, and without a prince, and without a

ilman päällishametta ja ilman epäjumalain kuvia olevan.

5. Sitte Israelin lapset palajavat ja Herraa heidän Jumalaansa etsivät, ja Davidia kuningastansa; ja heidän pitää pelvolla tuleman Herran ja hänen hyvyytensä tykö viimeisillä ajoilla.

sacrifice, and without an image, and without an ephod, and without teraphim:

5. Afterward shall the children of Israel return, and seek the LORD their God, and David their king; and shall fear the LORD and his goodness in the latter days.

4 luku

1. Kuulkaat Herran sanaa, te Israelin lapset! Sillä Herralla on syy niitä nuhdella, jotka maassa asuvat; sentähden ettei totuutta, eikä laupiutta, eikä Jumalan tuntoa ole maassa.

2. Mutta valapattoisuus, valhe, murha, varkaus ja huoruus, ne ovat vallan saaneet, ja yksi veren vika tapahtuu toisen jälkeen.

3. Sentähden pitää maakunnan surkiana oleman, ja kaikki, jotka siinä asuvat, pitää nääntymän, ynnä eläinten kanssa kedolla ja taivaan lintuin kanssa; ja kalat meressä pitää myös hukkaantuman.

4. Tosin ei saa kenkään nuhdella eikä

1. Hear the word of the LORD, ye children of Israel: for the LORD hath a controversy with the inhabitants of the land, because there is no truth, nor mercy, nor knowledge of God in the land.

2. By swearing, and lying, and killing, and stealing, and committing adultery, they break out, and blood toucheth blood.

3. Therefore shall the land mourn, and every one that dwelleth therein shall languish, with the beasts of the field, and with the fowls of heaven; yea, the fishes of the sea also shall be taken away.

4. Yet let no man strive, nor reprove

rangaista ketään; sillä sinun kansas on niinkuin pappein nuhtelia.

5. Sentähden pitää sinun päivällä lankeeman, ja propheta sinun kanssas yöllä; ja minä tahdon äitis hukuttaa.

6. Minun kansani on turmeltu, ettei heillä ole ymmärrystä; että sinä hylkäsit ymmärryksen, tahdon minä myös sinun hyljätä, ettei sinun pidä enään minun pappini oleman: ja sinä unohdit sinun Jumalas lain, sentähden tahdon minä myös unohtaa sinunkin lapses.

7. Jota enempi heitä on, sitä enemmin he tekevät syntiä minua vastaan; sentähden teen minä heidän kunniansa häpiäksi.

8. He syövät minun kansani syntiuhria ja himoitsevat heidän syntejänsä.

9. Kansalle pitää niinkuin papeillekin tapahtuman; sillä minä tahdon heidän pahat tekonsa etsiä, ja kostan heille niinkuin he ansainneet ovat;

10. Niin että he syövät, ja ei tule ravituksi; he tekevät huoruutta, ja ei heidän pidä menestymän; sillä he ovat

another: for thy people are as they that strive with the priest.

5. Therefore shalt thou fall in the day, and the prophet also shall fall with thee in the night, and I will destroy thy mother.

6. My people are destroyed for lack of knowledge: because thou hast rejected knowledge, I will also reject thee, that thou shalt be no priest to me: seeing thou hast forgotten the law of thy God, I will also forget thy children.

7. As they were increased, so they sinned against me: therefore will I change their glory into shame.

8. They eat up the sin of my people, and they set their heart on their iniquity.

9. And there shall be, like people, like priest: and I will punish them for their ways, and reward them their doings.

10. For they shall eat, and not have enough: they shall commit whoredom, and shall not increase: because they

hyljänneet Herran, ja ei totelleet häntä.

11. Huoruus, viina ja väkevä juoma hulluksi saattavat.

12. Minun kansani kysyy neuvoa puulta ja hänen sauvansa saarnaa hänelle; sillä huoruuden henki vietteli heitä, niin että he tekivät huorin Jumalaansa vastaan.

13. Vuorten kukkuloilla he uhraavat, ja korkeuksilla he suitsuttavat, tammien alla, haapain ja saarnien alla, että ne antavat suloisen varjon; sentähden tulevat teidän tyttärenne portoiksi ja teidän morsiamenne huoraksi.

14. En minä tahdo etsiä teidän tyttäriänne, koska he salavuoteudessa elävät, enkä teidän morsiamianne, koska he huorin tekevät; sillä he eroittavat itsensä huorain sekaan, ja porttoin kanssa uhraavat; ja se ymmärtämätöin kansa saa haavoja.

15. Israel, jos sinä kuitenkin tahdot huorin tehdä, niin älköön Juuda sentähden vialliseksi tulko! Älkäät

have left off to take heed to the LORD.

11. Whoredom and wine and new wine take away the heart.

12. My people ask counsel at their stocks, and their staff declareth unto them: for the spirit of whoredoms hath caused them to err, and they have gone a whoring from under their God.

13. They sacrifice upon the tops of the mountains, and burn incense upon the hills, under oaks and poplars and elms, because the shadow thereof is good: therefore your daughters shall commit whoredom, and your spouses shall commit adultery.

14. I will not punish your daughters when they commit whoredom, nor your spouses when they commit adultery: for themselves are separated with whores, and they sacrifice with harlots: therefore the people that doth not understand shall fall.

15. Though thou, Israel, play the harlot, yet let not Judah offend; and come not ye unto Gilgal, neither go ye

menkö Gilgaliin, ja älkäät tulko ylös Betaveniin, ja älkäät vannoko: Niin totta kuin Herra elää!

up to Bethaven, nor swear, The LORD liveth.

16. Sillä Israel on hillimätöin niinkuin kiiliväinen lehmä; niin Herra on myös kaitseva heitä, kuin lammasta avarassa paikassa.

16. For Israel slideth back as a backsliding heifer: now the LORD will feed them as a lamb in a large place.

17. Sillä Ephraim on suostunut epäjumaliin; anna hänen mennä.

17. Ephraim is joined to idols: let him alone.

18. He ovat itsensä juopumiseen ja huoruuteen laskeneet, ja heidän valtamiehensä rakastavat antimia häpiäksi.

18. Their drink is sour: they have committed whoredom continually: her rulers with shame do love, Give ye.

19. Tuulispään pitää siivillänsä heidät sidottuina ajaman pois, ja heidän pitää häpiään tuleman uhreistansa.

19. The wind hath bound her up in her wings, and they shall be ashamed because of their sacrifices.

5 luku

1. Kuulkaat siis papit, ja Israelin huone, ottakaat vaari, ja ota korviis sinä kuninkaan huone; sillä tuomio pitää tuleman teidän päällenne, te, jotka Mitspassa paulan ja levitetyn verkon Taborissa virittäneet olette.

1. Hear ye this, O priests; and hearken, ye house of Israel; and give ye ear, O house of the king; for judgment is toward you, because ye have been a snare on Mizpah, and a net spread upon Tabor.

2. Ne luopuvaiset teurastavat sangen paljon; sentähden tulee minun heitä kaikkia rangaista.

2. And the revolters are profound to make slaughter, though I have been a rebuker of them all.

3. Kyllä minä tunnen Ephraimin, ja ei Israel ole minun edestäni peitetty; että Ephraim on nyt portto ja Israel saastainen.

3. I know Ephraim, and Israel is not hid from me: for now, O Ephraim, thou committest whoredom, and Israel is defiled.

4. Ei he ajattele palata Jumalansa tykö; sillä huoruuden henki on heidän sydämessänsä, ja ei he tottele Herraa.

4. They will not frame their doings to turn unto their God: for the spirit of whoredoms is in the midst of them, and they have not known the LORD.

5. Sentähden pitää Israelin ylpeys hänen kasvoinsa edessä nöyryytettämän; ja Israel ja Ephraim pitää pahain tekoinsa tähden lankeeman; Juudan pitää myös heidän kanssansa lankeeman.

5. And the pride of Israel doth testify to his face: therefore shall Israel and Ephraim fall in their iniquity; Judah also shall fall with them.

6. He menevät sitte etsimään Herraa lampaillansa ja karjallansa, vaan ei heidän pidä sittekään häntä löytämän; hän on itsensä heiltä kääntänyt pois.

6. They shall go with their flocks and with their herds to seek the LORD; but they shall not find him; he hath withdrawn himself from them.

7. He ovat rikkoneet Herraa vastaan ja synnyttäneet vieraita lapsia; sentähden pitää myös uuden kuun syömän heitä ynnä heidän osainsa kanssa.

7. They have dealt treacherously against the LORD: for they have begotten strange children: now shall a month devour them with their portions.

8. Soittakaat basunaa Gibeassa, soittakaat torvea Ramassa, huutakaat Betavenissa: Sinun jälkees Benjamin!

8. Blow ye the cornet in Gibeah, and the trumpet in Ramah: cry aloud at Bethaven, after thee, O Benjamin.

9. Sillä Ephraimin pitää rangaistuksen päivänä kylmillä oleman; josta minä

9. Ephraim shall be desolate in the day of rebuke: among the tribes of

Israelin sukukuntia uskollisesti olen neuvonut.

Israel have I made known that which shall surely be.

10. Juudan päämiehet ovat niinkuin rajan siirtäjät; sentähden tahdon minä vihani vuodattaa heidän päällensä, niinkuin veden.

10. The princes of Judah were like them that remove the bound: therefore I will pour out my wrath upon them like water.

11. Ephraim kärsii väkivaltaa ja ahdistetaan, joka hänelle oikein tapahtuu; sillä hän antoi itsensä (ihmisten) käskyihin.

11. Ephraim is oppressed and broken in judgment, because he willingly walked after the commandment.

12. Minä olin Ephraimille niinkuin koi, ja Juudan huoneelle turmelus.

12. Therefore will I be unto Ephraim as a moth, and to the house of Judah as rottenness.

13. Mutta kuin Ephraim tunsi sairautensa ja Juuda haavansa, niin Ephraim meni Assyriaan, ja lähetti kuninkaan Jarebin tykö; vaan ei hän voinut teitä auttaa, eikä parantaa teidän haavojanne.

13. When Ephraim saw his sickness, and Judah saw his wound, then went Ephraim to the Assyrian, and sent to king Jareb: yet could he not heal you, nor cure you of your wound.

14. Sillä minä olen Ephraimille niinkuin julma jalopeura, ja Juudan huoneelle niinkuin nuori jalopeura. Minä, minä itse heitä raatelen, ja menen pois, minä vien heidät pois, ja ei kenkään heitä voi pelastaa.

14. For I will be unto Ephraim as a lion, and as a young lion to the house of Judah: I, even I, will tear and go away; I will take away, and none shall rescue him.

15. Minä menen ja palajan taas sijalleni, siihenasti kuin he syntinsä tuntevat, ja minun kasvojani etsivät;

15. I will go and return to my place, till they acknowledge their offence, and seek my face: in their affliction

kuin heille pahoin käy, niin heidän pitää varhain minua etsimän (ja sanoman:)

they will seek me early.

6 luku

1. Kuulkaat ja palatkaamme Herran tykö; sillä hän on meitä repinyt, hän myös meidät parantaa; hän on meitä lyönyt, hän myös meitä sitoo.

1. Come, and let us return unto the LORD: for he hath torn, and he will heal us; he hath smitten, and he will bind us up.

2. Hän tekee meitä eläväksi kahden päivän perästä; kolmantena päivänä hän meitä virvoittaa, niin että me saamme elää hänen edessänsä.

2. After two days will he revive us: in the third day he will raise us up, and we shall live in his sight.

3. Niin me otamme siitä vaarin, ja sitä pyytelemme, että me Herran tuntisimme; sillä hän koittaa niinkuin kaunis aamurusko, ja hän tulee meille niinkuin sade, niinkuin ehtoosade aikanansa maan päälle.

3. Then shall we know, if we follow on to know the LORD: his going forth is prepared as the morning; and he shall come unto us as the rain, as the latter and former rain unto the earth.

4. Mitä minun pitäis sinulle Ephraim tekemän? Mitä minun pitäis sinulle Juuda tekemän? Teidän jumalisuutenne on niinkuin aamullinen pilvi, ja niinkuin varhainen kaste, joka pois raukee.

4. O Ephraim, what shall I do unto thee? O Judah, what shall I do unto thee? for your goodness is as a morning cloud, and as the early dew it goeth away.

5. Sentähden vuoleskelen minä heitä prophetain kautta, ja kuoletan heitä

5. Therefore have I hewed them by the prophets; I have slain them by the

minun suuni sanoilla, että sinun Jumalas sanat ilmaantuisivat.

words of my mouth: and thy judgments are as the light that goeth forth.

6. Sillä minulle kelpaa armo ja ei uhri; Jumalan tunto ja ei polttouhri.

6. For I desired mercy, and not sacrifice; and the knowledge of God more than burnt offerings.

7. Mutta he käyvät sen liiton ylitse niinkuin Adam; siinä he ovat petollisesti tehneet minua vastaan.

7. But they like men have transgressed the covenant: there have they dealt treacherously against me.

8. Sillä Gilead on kaupunki vääryyttä ja veren vikoja täynnä.

8. Gilead is a city of them that work iniquity, and is polluted with blood.

9. Papit ovat joukkoinensa niinkuin ryövärit, jotka väijyvät; he murhaavat Sikemin tiellä; sillä he tekevät, mitä he tahtovat.

9. And as troops of robbers wait for a man, so the company of priests murder in the way by consent: for they commit lewdness.

10. Minä näen Israelin huoneessa, jota minä kauhistun; sillä Ephraim tekee huorin, ja Israel saastuttaa itsensä.

10. I have seen an horrible thing in the house of Israel: there is the whoredom of Ephraim, Israel is defiled.

11. Juuda on myös sinulle pannut elon ajan, kuin minä kansani vankiuden palautan.

11. Also, O Judah, he hath set an harvest for thee, when I returned the captivity of my people.

7 luku

1. Kuin minä Israelin parantaa tahdon, niin äsken nähdään Ephraimin vääryys ja Samarian pahuus; sillä he tekevät

1. When I would have healed Israel, then the iniquity of Ephraim was discovered, and the wickedness of

petollisuutta: varas menee sisälle, ja ryövärit ulkona ryöstävät.

2. Ja ei he kuitenkaan ajattele sydämessänsä, että minä muistan kaiken heidän pahuutensa; nyt ovat heidän työnsä heidän ympärillänsä, ja ovat julki minun kasvoini edessä.
3. He ilahuttavat kuninkaan pahuudellansa ja päämiehet valheellansa.
4. Ja ovat kaikki huorintekiät, niinkuin pätsi, jonka leipoja lämmittää; joka lakkaa valvomasta, sitte kuin hän on taikinan sotkunut, siihen asti kuin se happanee.
5. Tänäpänä on meidän kuninkaamme juhla, ja päämiehet ovat sairaaksi tulleet viinasta; hän kutsuttaa pilkkaajat tykönsä.
6. Sillä heidän sydämensä on palava niinkuin pätsi, kuin he väijyvät; mutta heidän leipojansa makaa kaiken yötä, ja palaa aamulla niinkuin tulen liekki.

7. He ovat kaikki palavat niinkuin pätsi: he syövät tuomarinsa; kaikki heidän kuninkaansa lankeevat; ei ole

Samaria: for they commit falsehood; and the thief cometh in, and the troop of robbers spoileth without.
2. And they consider not in their hearts that I remember all their wickedness: now their own doings have beset them about; they are before my face.
3. They make the king glad with their wickedness, and the princes with their lies.
4. They are all adulterers, as an oven heated by the baker, who ceaseth from raising after he hath kneaded the dough, until it be leavened.

5. In the day of our king the princes have made him sick with bottles of wine; he stretched out his hand with scorners.
6. For they have made ready their heart like an oven, whiles they lie in wait: their baker sleepeth all the night; in the morning it burneth as a flaming fire.

7. They are all hot as an oven, and have devoured their judges; all their kings are fallen: there is none among

yhtäkään heissä, joka minua avuksensa huutaa.
8. Ephraim sekoittaa itsensä kansoihin: Ephraim on niinkuin kyrsä, jota ei kenkään käännä.
9. Vaan muukalaiset syövät hänen voimansa, jota ei hän kuitenkaan tottele. Hän on myös harmaat karvat saanut, ei hän sittekään sitä huoli.
10. Ja Israelin ylpeys nöyryytetään heidän silmäinsä edessä; vaan ei he käännä itsiänsä Herran Jumalansa tykö, eikä hänestä pidä lukua näissä kaikissa.
11. Sillä Ephraim on niinkuin hullu kyhkyinen, joka ei mitään huomaitse; he avuksensa huutavat Egyptiä, he juoksevat Assuriin.
12. Mutta kuhunka ikänä he juoksentelevat, heitän minä verkkoni heidän päällensä, ja tempaan alas niinkuin linnut taivaan alta. Minä tahdon heitä rangaista, niinkuin he seurakunnissansa kuulleet ovat.
13. Voi heitä, että he minusta luopuneet ovat! Heidän täytyy turmeltua; sillä he ovat minua vastaan rikkoneet. Minä olisin heidät kyllä

them that calleth unto me.
8. Ephraim, he hath mixed himself among the people; Ephraim is a cake not turned.
9. Strangers have devoured his strength, and he knoweth it not: yea, gray hairs are here and there upon him, yet he knoweth not.
10. And the pride of Israel testifieth to his face: and they do not return to the LORD their God, nor seek him for all this.
11. Ephraim also is like a silly dove without heart: they call to Egypt, they go to Assyria.
12. When they shall go, I will spread my net upon them; I will bring them down as the fowls of the heaven; I will chastise them, as their congregation hath heard.
13. Woe unto them! for they have fled from me: destruction unto them! because they have transgressed against me: though I have redeemed

päästänyt, jollei he olisi valhetta opettaneet minua vastaan.
14. Niin ei he myös minua huuda sydämestänsä, vaan ulvovat vuoteissansa. He kokoontuvat jyväin ja viinan tähden, ja ovat minulle kovakorvaiset.
15. Minä kuritan heitä ja vahvistan heidän käsivartensa; mutta he ajattelevat pahaa minua vastaan.
16. He palajavat, mutta ei Korkeimman tykö, vaan ovat niinkuin hellinnyt joutsi; sentähden pitää heidän päämiehensä miekan kautta lankeeman, heidän uhkauksensa tähden: Tämä on heidän pilkkansa Egyptin maalla.

them, yet they have spoken lies against me.
14. And they have not cried unto me with their heart, when they howled upon their beds: they assemble themselves for corn and wine, and they rebel against me.
15. Though I have bound and strengthened their arms, yet do they imagine mischief against me.
16. They return, but not to the most High: they are like a deceitful bow: their princes shall fall by the sword for the rage of their tongue: this shall be their derision in the land of Egypt.

8 luku

1. Huuda selkiästi niinkuin basuna (ja sano): Hän tulee jo Herran huoneen ylitse niinkuin kotka, että he ovat minun liittoni rikkoneet, ja ovat minun laistani luopuneet.
2. Niin heidän pitää minua huutaman: Sinä olet minun Jumalani; me Israel tunnemme sinun.

1. Set the trumpet to thy mouth. He shall come as an eagle against the house of the LORD, because they have transgressed my covenant, and trespassed against my law.
2. Israel shall cry unto me, My God, we know thee.

3. Israel hylkää hyvän; sentähden pitää vihollisen heitä vaivaaman.
4. He asettavat kuninkaita ilman minua, he panevat päämiehiä ilman minun tietämättäni; hopiastansa ja kullastansa tekevät he epäjumalia, että he juuri nopiasti häviäisivät.
5. Sinun vasikkas, Samaria, sysää sinun pois; minun vihani on julmistunut; ei se taida kauvan olla, heitä pitää rangaistaman.
6. Sillä se on myös tullut Israelista, jonka seppä on tehnyt, ja ei se ole Jumala: Sentähden pitää Samarian vasikka tomuksi tehtämän.
7. Sillä he kylvivät tuulen; ja heidän pitää jälleen tuulispään niittämän; ei heidän siemenensä pidä tuleman ylös, eikä hedelmänsä jauhoja antaman; ja jos hän vielä antais, niin muukalaiset pitää ne syömän.
8. Israel tulee syödyksi; pakanat pitävät hänen nyt kelvottomana astiana;
9. Että he juoksivat ylös Assurin tykö, niinkuin yksinäinen metsä-aasi: Ephraim palkkaa itsellensä lahjoilla rakastajia.

3. Israel hath cast off the thing that is good: the enemy shall pursue him.
4. They have set up kings, but not by me: they have made princes, and I knew it not: of their silver and their gold have they made them idols, that they may be cut off.
5. Thy calf, O Samaria, hath cast thee off; mine anger is kindled against them: how long will it be ere they attain to innocency?
6. For from Israel was it also: the workman made it; therefore it is not God: but the calf of Samaria shall be broken in pieces.
7. For they have sown the wind, and they shall reap the whirlwind: it hath no stalk: the bud shall yield no meal: if so be it yield, the strangers shall swallow it up.

8. Israel is swallowed up: now shall they be among the Gentiles as a vessel wherein is no pleasure.
9. For they are gone up to Assyria, a wild ass alone by himself: Ephraim hath hired lovers.

10. Ja että he lahjoja lähettävät pakanoille, niin tahdon minä nyt heitä koota; ja heidän pitää kuninkaan ja päämiesten kuormaan pian suuttuman.

10. Yea, though they have hired among the nations, now will I gather them, and they shall sorrow a little for the burden of the king of princes.

11. Sillä Ephraim on tehnyt monta alttaria syntiä tehdäksensä; niin pitää myös alttarit hänelle synniksi luettaman.

11. Because Ephraim hath made many altars to sin, altars shall be unto him to sin.

12. Vaikka minä paljon heille minun laistani kirjoitan; niin he lukevat sen kuitenkin muukalaiseksi opiksi.

12. I have written to him the great things of my law, but they were counted as a strange thing.

13. Ehkä he nyt paljon uhraavat, ja lihaa tuovat edes ja syövät, niin ei se kuitenkaan ole Herralle otollinen; mutta hän tahtoo muistaa heidän pahuutensa, ja heidän syntinsä etsiä, jotka Egyptiin kääntyvät.

13. They sacrifice flesh for the sacrifices of mine offerings, and eat it; but the LORD accepteth them not; now will he remember their iniquity, and visit their sins: they shall return to Egypt.

14. Israel unhotti Luojansa, ja rakensi templiä, ja Juuda teki myös monta vahvaa kaupunkia; mutta minä lasken tulen hänen kaupunkeihinsa, joka hänen huoneensa polttaman pitää.

14. For Israel hath forgotten his Maker, and buildeth temples; and Judah hath multiplied fenced cities: but I will send a fire upon his cities, and it shall devour the palaces thereof.

9 luku

1. Älä riemuitse, Israel, äläkä öykkää

1. Rejoice not, O Israel, for joy, as

niinkuin kansat; sillä sinä olet huorin tehnyt sinun Jumalaas vastaan, sinä etsit porton palkkaa kaikkein jyväluvain tykönä.

other people: for thou hast gone a whoring from thy God, thou hast loved a reward upon every cornfloor.

2. Sentähden ei luvat eikä kuurnat pidä heitä elättämän, eikä viinan pidä hänelle menestymän.

2. The floor and the winepress shall not feed them, and the new wine shall fail in her.

3. Ja ei heidän pidä asuman Herran maalla; mutta Ephraimin pitää jälleen menemän Egyptiin, ja pitää Assyriassa saastaista syömän.

3. They shall not dwell in the LORD'S land; but Ephraim shall return to Egypt, and they shall eat unclean things in Assyria.

4. Jossa ei taideta Herralle viinasta juomauhria tehdä, eli muuta tehdä hänen mielensä nouteeksi; heidän uhrinsa pitää oleman niinkuin murheellisten leipä, josta kaikki saastuttavat itsensä, jotka sitä syövät; sillä heidän leipänsä pitää heidän itse syömän, ja ei sitä pidä Herran huoneesen vietämän.

4. They shall not offer wine offerings to the LORD, neither shall they be pleasing unto him: their sacrifices shall be unto them as the bread of mourners; all that eat thereof shall be polluted: for their bread for their soul shall not come into the house of the LORD.

5. Mitä te silloin tahdotte vuosikauden pyhinä ja Herran juhlapäivinä tehdä?

5. What will ye do in the solemn day, and in the day of the feast of the LORD?

6. Sillä katso, heidän pitää raateliaa pakeneman; Egyptin pitää heidät kokooman, ja Moph pitää heidät hautaaman. Nukulaiset pitää siellä kasvaman, jossa nyt heidän rakkaan

6. For, lo, they are gone because of destruction: Egypt shall gather them up, Memphis shall bury them: the pleasant places for their silver, nettles shall possess them: thorns shall be in

epäjumalansa hopiat ovat, ja orjantappurat pitää oleman heidän majoissansa.

their tabernacles.

7. Etsikon aika on tullut, ja kostamisen aika on tullut, jonka Israelin pitää kyllä tunteman: Prophetat ovat tomppelit, ja kerskaajat ovat mielipuolet, sinun suurten pahain tekois tähden ja suuren vastahakoisuuden tähden.

7. The days of visitation are come, the days of recompence are come; Israel shall know it: the prophet is a fool, the spiritual man is mad, for the multitude of thine iniquity, and the great hatred.

8. Vartiat Ephraimissa pitivät heitänsä hetken minun Jumalani tykö; mutta nyt he ovat prophetat, jotka hänelle paulan kaikilla hänen teillänsä panevat, sillä vainollisella epäjumalan palveluksella heidän Jumalansa huoneessa.

8. The watchman of Ephraim was with my God: but the prophet is a snare of a fowler in all his ways, and hatred in the house of his God.

9. He ovat syvästi itsensä turmelleet, niinkuin Gibean aikana; sentähden pitää hänen heidän pahat tekonsa muistaman, ja heidän syntinsä etsimän.

9. They have deeply corrupted themselves, as in the days of Gibeah: therefore he will remember their iniquity, he will visit their sins.

10. Minä löysin Israelin niinkuin viinamarjat korvessa, ja näin teidän isänne niinkuin fikunapuussa uutisfikunat; mutta he menivät sitte Baalpeorin tykö, ja lupasivat heitänsä sille häpiälliselle epäjumalalle, ja tulivat niin julmaksi kuin se, jota he

10. I found Israel like grapes in the wilderness; I saw your fathers as the firstripe in the fig tree at her first time: but they went to Baalpeor, and separated themselves unto that shame; and their abominations were according as they loved.

rakastivat.

11. Sentähden pitää Ephraimin kunnian lentämän pois niinkuin lintu; niin ettei heidän pidä synnyttämän, eikä kantaman eli siittämän.

11. As for Ephraim, their glory shall fly away like a bird, from the birth, and from the womb, and from the conception.

12. Ja ehkä vielä lapsiansa kasvattaisivat, niin minä tahdon kuitenkin heidät lapsettomaksi tehdä, ettei heidän pidä ensinkään kansa oleman. Voi myös heitä, kuin minä heistä luovun!

12. Though they bring up their children, yet will I bereave them, that there shall not be a man left: yea, woe also to them when I depart from them!

13. Ephraim, jonka minä näen, on istutettu ja kaunis niinkuin Tyro; mutta hänen täytyy nyt surmaajalle lapsensa antaa.

13. Ephraim, as I saw Tyrus, is planted in a pleasant place: but Ephraim shall bring forth his children to the murderer.

14. Herra, anna heille; mutta mitäs tahdot heille antaa? Anna heille hedelmätöin kohtu ja tyhjät nisät.

14. Give them, O LORD: what wilt thou give? give them a miscarrying womb and dry breasts.

15. Kaikki heidän pahuutensa tapahtuu Gilgalissa; siellä minä heitä vihaan, ja ajan heidät pois minun huoneestani, heidän pahan menonsa tähden, enkä tahdo heitä enään rakastaa; sillä kaikki heidän päämiehensä ovat langenneet pois.

15. All their wickedness is in Gilgal: for there I hated them: for the wickedness of their doings I will drive them out of mine house, I will love them no more: all their princes are revolters.

16. Ephraim on lyöty; hänen juurensa ovat kuivettuneet, ettei ne enään taida hedelmää kantaa; ja vaikka he

16. Ephraim is smitten, their root is dried up, they shall bear no fruit: yea, though they bring forth, yet will I slay

vielä kantaisivat, niin minä tahdon kuitenkin heidän ruumiinsa ihanat hedelmät kuolettaa.

even the beloved fruit of their womb.

17. Minun Jumalani on heittävä heidät pois, ettei he häntä kuulleet; ja heidän pitää pakanain seassa kulkiana vaeltaman.

17. My God will cast them away, because they did not hearken unto him: and they shall be wanderers among the nations.

10 luku

1. Israel on tyhjä viinapuu, hedelmän hän itsellensä pitää: Ja niin paljo kuin hänellä hedelmää on, niin monta alttaria hän myös tekee; siinä, jossa maa paras on, siihen he rakentavat kauniimmat kuvat.

1. Israel is an empty vine, he bringeth forth fruit unto himself: according to the multitude of his fruit he hath increased the altars; according to the goodness of his land they have made goodly images.

2. Heidän sydämensä on jaettu; ja he löytävät syntinsä; mutta hän tahtoo heidän alttarinsa kukistaa, ja heidän kuvansa hävittää.

2. Their heart is divided; now shall they be found faulty: he shall break down their altars, he shall spoil their images.

3. Sillä nyt pitää heidän sanoman: Ei meillä kuningasta ole; sillä emme ole Herraa peljänneet, mitä kuninkaan pitäis meitä auttaman?

3. For now they shall say, We have no king, because we feared not the LORD; what then should a king do to us?

4. He vannovat turhaan liittoa tehdessänsä; ja senkaltainen neuvo vihoittaa niinkuin myrkyllinen ruoho pellon vaoissa.

4. They have spoken words, swearing falsely in making a covenant: thus judgment springeth up as hemlock in the furrows of the field.

5. Samarian asuvaiset pelkäävät Betavenin vasikkain tähden; sillä hänen kansansa on murehtinut häntä, ja hänen pappinsa, jotka hänen tähtensä olivat (ennen) riemuinneet, hänen kunniansa puolesta; sillä hän on viety heiltä pois.

5. The inhabitants of Samaria shall fear because of the calves of Bethaven: for the people thereof shall mourn over it, and the priests thereof that rejoiced on it, for the glory thereof, because it is departed from it.

6. Ja se (vasikka) on viety Assyriaan kuninkaalle Jarebille lahjaksi; niin pitää myös Ephraimin häpiään tuleman, ja Israelin pitää häpeemän neuvonsa tähden.

6. It shall be also carried unto Assyria for a present to king Jareb: Ephraim shall receive shame, and Israel shall be ashamed of his own counsel.

7. Sillä Samarian kuningas on rauvennut niinkuin vaahto veden päältä.

7. As for Samaria, her king is cut off as the foam upon the water.

8. Avenin kukkulat ovat pyyhityt pois, joilla Israel on syntiä tehnyt. Ohdakkeet ja orjantappurat kasvavat heidän alttareillansa; ja heidän pitää sanoman vuorille: peittäkäät meitä, ja kukkuloille: kaatukaat meidän päällemme.

8. The high places also of Aven, the sin of Israel, shall be destroyed: the thorn and the thistle shall come up on their altars; and they shall say to the mountains, Cover us; and to the hills, Fall on us.

9. Israel, sinä olet syntiä tehnyt hamasta Gibean ajasta; siihen myös he ovat jääneet; mutta senkaltainen sota, mikä pahoja ihmisiä vastaan Gibeassa tapahtui, ei pidä heitä käsittämän.

9. O Israel, thou hast sinned from the days of Gibeah: there they stood: the battle in Gibeah against the children of iniquity did not overtake them.

10. Vaan minä rankaisen heitä minun mieleni jälkeen, niin että kansat pitää heidän ylitsensä kokoontuman, kuin minä heitä rankaisen heidän kahden syntinsä tähden.

10. It is in my desire that I should chastise them; and the people shall be gathered against them, when they shall bind themselves in their two furrows.

11. Ephraim on vasikka, joka on tottunat mielellänsä riihtä tappamaan, ja niin minäkin tahdon käydä hänen kauniin kaulansa päällä; minä ajan Ephraimilla, Juudan pitää kyntämän, ja Jakobin itsellensä äestämän.

11. And Ephraim is as an heifer that is taught, and loveth to tread out the corn; but I passed over upon her fair neck: I will make Ephraim to ride; Judah shall plow, and Jacob shall break his clods.

12. Kylväkäät teillenne vanhurskaudeksi, niittäkäät laupiudeksi, kyntäkäät teillenne kyntö; että nyt on aika Herraa etsiä, siihen asti kuin hän tulee, ja saattaa teille vanhurskauden.

12. Sow to yourselves in righteousness, reap in mercy; break up your fallow ground: for it is time to seek the LORD, till he come and rain righteousness upon you.

13. Te kynnätte jumalattomuutta, ja niitätte vääryyttä, ja syötte valheen hedelmiä. Että sinä turvaat omaan menoos ja sinun moneen sankariis,

13. Ye have plowed wickedness, ye have reaped iniquity; ye have eaten the fruit of lies: because thou didst trust in thy way, in the multitude of thy mighty men.

14. Niin pitää meteli nouseman sinun kansas seassa, ja kaikki sinun linnas pitää hävitettämän, niinkuin Salman hävitti Arbelin huoneen sodan aikana, ja äiti lapsinensa kuoliaaksi lyötiin.

14. Therefore shall a tumult arise among thy people, and all thy fortresses shall be spoiled, as Shalman spoiled Betharbel in the day of battle: the mother was dashed in pieces upon her children.

15. Niin pitää teillekin Betelissä tapahtuman, teidän suuren pahuutenne tähden; että Israelin kuningas pitää aamulla varhain lyötämän maahan.

15. So shall Bethel do unto you because of your great wickedness: in a morning shall the king of Israel utterly be cut off.

11 luku

1. Kuin Israel nuori oli, pidin minä hänen rakkaana, ja minä kutsuin Egyptistä minun poikani.

1. When Israel was a child, then I loved him, and called my son out of Egypt.

2. Mutta kuin heitä nyt kutsutaan, niin he kääntyvät pois, ja uhraavat Baalimille, ja suitsuttavat kuville.

2. As they called them, so they went from them: they sacrificed unto Baalim, and burned incense to graven images.

3. Minä opetin Ephraimin käymään, ja talutin häntä käsivarsista, vaan nyt ei he tahdo tietää, että minä heitä parantanut olen.

3. I taught Ephraim also to go, taking them by their arms; but they knew not that I healed them.

4. Minä annoin heidän vetää ihmisen ijestä, ja käydä rakkauden ohjissa, ja minä autin heitä, otin ikeen heidän kaulastansa, ja annoin heille elatuksen.

4. I drew them with cords of a man, with bands of love: and I was to them as they that take off the yoke on their jaws, and I laid meat unto them.

5. Ei heidän pidä palajaman Egyptin maalle, vaan Assur pitää heidän kuninkaansa oleman; sillä ei he tahdo itsiänsä kääntää.

5. He shall not return into the land of Egypt, but the Assyrian shall be his king, because they refused to return.

6. Sentähden pitää miekan tuleman heidän kaupunkinsa päälle, ja heidän salpansa tempaaman ylös, ja syömän ne, heidän neuvonsa tähden.

6. And the sword shall abide on his cities, and shall consume his branches, and devour them, because of their own counsels.

7. Minun kansani väsyy kääntymästä minun puoleeni; ehkä kuinka heille saarnattaisiin, niin ei kenkään hankitse kuulemaan.

7. And my people are bent to backsliding from me: though they called them to the most High, none at all would exalt him.

8. Mitä minun pitää sinusta tekemän, Ephraim? Varjelenko minä sinua, Israel? Pitäiskö minun sinulle tekemän niinkuin Adamalle, ja asettaman sinun niinkuin Zeboimin? Mutta minun sydämelläni on toinen mieli, minun laupiuteni on ylen palava:

8. How shall I give thee up, Ephraim? how shall I deliver thee, Israel? how shall I make thee as Admah? how shall I set thee as Zeboim? mine heart is turned within me, my repentings are kindled together.

9. Etten minä tee hirmuisen vihani jälkeen, enkä palaja Ephraimia kadottamaan; sillä minä olen Jumala, ja en ihminen, ja olen pyhä teidän keskellänne, ja en tahdo tulla kaupunkiin.

9. I will not execute the fierceness of mine anger, I will not return to destroy Ephraim: for I am God, and not man; the Holy One in the midst of thee: and I will not enter into the city.

10. Silloin Herraa seurataan, ja hän on kiljuva niinkuin jalopeura; ja kuin hän kiljuu, niin ne peljästyvät, jotka lännessä ovat.

10. They shall walk after the LORD: he shall roar like a lion: when he shall roar, then the children shall tremble from the west.

11. Ja Egyptissä ne myös peljästyvät niinkuin lintu, ja ne Assurin maasta niinkuin kyhkyinen; ja minä tahdon

11. They shall tremble as a bird out of Egypt, and as a dove out of the land of Assyria: and I will place them in

heitä asettaa huoneisiinsa, sanoo Herra.

their houses, saith the LORD.

12 luku

12. (H12:1) Ephraimissa on joka paikassa valhe minua vastaan, ja Israelin huoneessa petos; mutta Juuda hallitsee vielä Jumalan kanssa, ja on uskollinen pyhäin kanssa.

12. Ephraim compasseth me about with lies, and the house of Israel with deceit: but Judah yet ruleth with God, and is faithful with the saints.

1. (H12:2) Ephraim ruokkii itsensä tuulella, ja samoo itätuulen perään, ja enentää joka päivä valhetta ja vahinkoa. He tekevät Assurin kanssa liiton, ja vievät öljyä Egyptiin.

1. Ephraim feedeth on wind, and followeth after the east wind: he daily increaseth lies and desolation; and they do make a covenant with the Assyrians, and oil is carried into Egypt.

2. (H12:3) On myös Herralla riita Juudan kanssa, etsiä Jakobia hänen menonsa jälkeen, ja kostaa hänelle hänen ansionsa jälkeen.

2. The LORD hath also a controversy with Judah, and will punish Jacob according to his ways; according to his doings will he recompense him.

3. (H12:4) Hän on äitinsä kohdussa polkenut alas veljensä, ja kaikella voimallansa Jumalan kanssa taistellut.

3. He took his brother by the heel in the womb, and by his strength he had power with God:

4. (H12:5) Hän paineli myös enkelin kanssa ja voitti; hän itki ja rukoili häntä; Betelissä löysi hän hänen, ja siellä hän on puhunut meidän kanssamme.

4. Yea, he had power over the angel, and prevailed: he wept, and made supplication unto him: he found him in Bethel, and there he spake with us;

5. (H12:6) Mutta se Herra on Jumala

5. Even the LORD God of hosts; the

Zebaot, Herra on hänen muistonimensä.

LORD is his memorial.

6. (H12:7) Niin käänny nyt sinun Jumalas tykö; tee laupius ja oikeus, ja turvaa alati sinun Jumalaas.

6. Therefore turn thou to thy God: keep mercy and judgment, and wait on thy God continually.

7. (H12:8) Mutta kauppamiehellä on väärä vaaka kädessä, ja pettää mielellänsä.

7. He is a merchant, the balances of deceit are in his hand: he loveth to oppress.

8. (H12:9) Ja Ephraim sanoo: Minä olen rikas, minulla on kyllä; ei yhdessäkään minun työssäni löydetä pahatekoa, joka synti olis.

8. And Ephraim said, Yet I am become rich, I have found me out substance: in all my labours they shall find none iniquity in me that were sin.

9. (H12:10) Mutta minä olen Herra sinun Jumalas hamasta Egyptin maasta; minä annan sinun vielä majoissa asua, niinkuin juhlina tapahtuu.

9. And I that am the LORD thy God from the land of Egypt will yet make thee to dwell in tabernacles, as in the days of the solemn feast.

10. (H12:11) Ja puhun prophetaille, olen myös se, joka niin monet ennustukset annan, ja prophetain kautta minuni julistan.

10. I have also spoken by the prophets, and I have multiplied visions, and used similitudes, by the ministry of the prophets.

11. (H12:12) Sillä Gileadissa on epäjumalan palvelus, ja Gilgalissa he uhraavat härkiä hukkaan, ja heillä on niin monta alttaria, kuin kuhilaita on pellolla.

11. Is there iniquity in Gilead? surely they are vanity: they sacrifice bullocks in Gilgal; yea, their altars are as heaps in the furrows of the fields.

12. (H12:13) Jakobin täytyy Syrian maahan paeta, ja Israelin täytyy

12. And Jacob fled into the country of Syria, and Israel served for a wife,

palvella vaimon tähden; vaimon tähden tosin täytyy hänen karjaa kaita.

and for a wife he kept sheep.

13. (H12:14) Mutta sitte vei Herra Israelin Egyptistä prophetan kautta, ja antoi prophetan kautta häntä korjata.

13. And by a prophet the LORD brought Israel out of Egypt, and by a prophet was he preserved.

14. (H12:15) Vaan Ephraim vihoittaa hänen nyt epäjumalillansa; sentähden pitää heidän verensä tuleman heidän päällensä, ja heidän Herransa on kostava heidän pilkkansa.

14. Ephraim provoked him to anger most bitterly: therefore shall he leave his blood upon him, and his reproach shall his Lord return unto him.

13 luku

1. Kuin Ephraim puhui, niin siitä tuli pelko; hän korotti itsensä Israelissa, ja teki syntiä Baalimin kautta, ja kuoli.

1. When Ephraim spake trembling, he exalted himself in Israel; but when he offended in Baal, he died.

2. Mutta nyt he vielä enemmin syntiä tekevät, ja valavat kuvia hopiastansa, ymmärryksensä jälkeen epäjumalia, joka kaikki sepän työ on; joista he saarnaavat: Joka tahtoo niiden vasikkain suuta antaa, sen pitää ihmisiä uhraaman.

2. And now they sin more and more, and have made them molten images of their silver, and idols according to their own understanding, all of it the work of the craftsmen: they say of them, Let the men that sacrifice kiss the calves.

3. Sentähden pitää heidän oleman niinkuin aamu-utu ja varhain lankeeva kaste, joka raukee, niinkuin akanat, jotka puhalletaan pois luvasta, ja

3. Therefore they shall be as the morning cloud, and as the early dew that passeth away, as the chaff that is driven with the whirlwind out of the

niinkuin savu totosta.

floor, and as the smoke out of the chimney.

4. Mutta minä olen Herra sinun Jumalas hamasta Egyptin maasta; ei tosin sinun pitäisi muuta jumaIaa tunteman paitsi minua, eikä yhtään vapahtajaa, vaan minua ainoaa.

4. Yet I am the LORD thy God from the land of Egypt, and thou shalt know no god but me: for there is no saviour beside me.

5. Minä tunsin sinun korvessa, karkiassa maassa.

5. I did know thee in the wilderness, in the land of great drought.

6. Mutta että he ovat ravitut, ja kyllänsä saaneet; he saivat kyllänsä ja heidän sydämensä paisui: Sentähden he minun unhottavat.

6. According to their pasture, so were they filled; they were filled, and their heart was exalted; therefore have they forgotten me.

7. Minä myös tahdon olla heidän kohtaansa niinkuin jalopeura, ja tahdon heitä väijyä niinkuin pardi tiellä.

7. Therefore I will be unto them as a lion: as a leopard by the way will I observe them:

8. Minä tahdon heitä kohdata niinkuin karhu, jonka pojat ovat otetut pois, ja reväistä heidän paatuneen sydämensä rikki, ja tahdon heidät siellä syödä ylös, niinkuin jalopeura; metsän pedot pitää heidät rikki repimän.

8. I will meet them as a bear that is bereaved of her whelps, and will rend the caul of their heart, and there will I devour them like a lion: the wild beast shall tear them.

9. Itse sinä olet sinun kadotukses, Israel! Vaan minussa on sinun apus.

9. O Israel, thou hast destroyed thyself; but in me is thine help.

10. Missä on sinun kuninkaas, joka sinua taitais auttaa kaikissa sinun kaupungeissas? Ja sinun tuomaris,

10. I will be thy king: where is any other that may save thee in all thy cities? and thy judges of whom thou

joista sinä sanoit: Anna minulle kuningas ja päämiehiä.

saidst, Give me a king and princes?

11. Minä tosin annoin sinulle kuninkaan minun vihassani, ja otan sen sinulta pois minun hirmuisuudessani.

11. I gave thee a king in mine anger, and took him away in my wrath.

12. Ephraimin pahateko on sidottu kokoon, ja hänen syntinsä ovat salatut.

12. The iniquity of Ephraim is bound up; his sin is hid.

13. Hänelle pitää tuleman synnyttäväisen kipu; hän on tyhmä lapsi, sillä ei hän taida sitä aikaa lasten synnyttämisessä pysyväinen olla.

13. The sorrows of a travailing woman shall come upon him: he is an unwise son; for he should not stay long in the place of the breaking forth of children.

14. Mutta minä tahdon heitä päästää helvetin vallasta, ja vapahtaa heitä kuolemasta. Kuolema, minä tahdon olla sinulle myrkky, helvetti, minä tahdon olla sinulle surma! Kuitenkin on se lohdutus minun silmäini edestä peitetty.

14. I will ransom them from the power of the grave; I will redeem them from death: O death, I will be thy plagues; O grave, I will be thy destruction: repentance shall be hid from mine eyes.

15. Sillä hänen pitää veljesten vaiheella hedelmää tekemän: Herran itätuulen pitää tuleman korvesta, ja hänen kaivonsa pitää kurehtuman, ja hänen lähteensä kuivuman, sen pitää raateleman kaikkein kalleimmat kalut ja tavarat.

15. Though he be fruitful among his brethren, an east wind shall come, the wind of the LORD shall come up from the wilderness, and his spring shall become dry, and his fountain shall be dried up: he shall spoil the treasure of all pleasant vessels.

14 luku

16. (H14:1) Samaria pitää autioksi tuleman, sillä hän on Jumalallensa kovakorvainen ollut; heidän pitää miekalla lankeeman, ja heidän nuoret lapsensa paiskattaman rikki, ja heidän raskaat vaimonsa pitää reväistämän rikki.

16. Samaria shall become desolate; for she hath rebelled against her God: they shall fall by the sword: their infants shall be dashed in pieces, and their women with child shall be ripped up.

1. (H14:2) Käänny, Israel, Herran sinun Jumalas tykö; sillä sinä olet langennut sinun pahain tekois tähden.

1. O Israel, return unto the LORD thy God; for thou hast fallen by thine iniquity.

2. (H14:3) Ottakaat teillenne nämät sanat, ja kääntykäät Herran tykö, ja sanokaat hänelle: Anna meille kaikki synnit anteeksi, ja tee meille hyvin, niin me uhraamme sinulle meidän huultemme mullit.

2. Take with you words, and turn to the LORD: say unto him, Take away all iniquity, and receive us graciously: so will we render the calves of our lips.

3. (H14:4) Ei Assur meitä auta, emme myös tahdo enään astua orhitten päälle, emmekä sano enään meidän käsialallemme: Te olette meidän jumalamme; sillä sinun tykönäs löytää orpo armon.

3. Asshur shall not save us; we will not ride upon horses: neither will we say any more to the work of our hands, Ye are our gods: for in thee the fatherless findeth mercy.

4. (H14:5) Niin minä taas olen parantava heidän erhetyksensä, mielelläni minä heitä rakastan; sillä

4. I will heal their backsliding, I will love them freely: for mine anger is turned away from him.

minun vihani on käännetty heistä pois.

5. (H14:6) Minä tahdon Israelille olla niinkuin kaste, että hän kukoistaa niinkuin kukkanen, ja hänen juurensa leviävät niinkuin Libanon.

5. I will be as the dew unto Israel: he shall grow as the lily, and cast forth his roots as Lebanon.

6. (H14:7) Hänen oksansa pitää hajooman, että hän itse olis ihanainen niinkuin öljypuu, ja hänen pitää hajuaman niinkuin Libanon.

6. His branches shall spread, and his beauty shall be as the olive tree, and his smell as Lebanon.

7. (H14:8) Ja heidän pitää taas istuman hänen varjonsa alla, ja jyvistä itsensä ravitseman, ja kukoistuman niinkuin viinapuu. Ja hänen muistonsa pitää niinkuin Libanonin viina oleman.

7. They that dwell under his shadow shall return; they shall revive as the corn, and grow as the vine: the scent thereof shall be as the wine of Lebanon.

8. (H14:9) Ephraim (sanokaan): Mitä minun on enää epäjumalain kanssa? Minä tahdon häntä kuulla ja katsoa; minä tahdon olla niinkuin viheriäinen honka; minussa pitää sinun hedelmäs löydettämän.

8. Ephraim shall say, What have I to do any more with idols? I have heard him, and observed him: I am like a green fir tree. From me is thy fruit found.

9. (H14:10) Kuka on viisas, että hän näitä ymmärtäis? Ja ymmärtäväinen, joka näitä huomaitsis? Sillä Herran tiet ovat oikiat, ja vanhurskaat vaeltavat niillä, mutta ylitsekäymärit niissä lankeevat.

9. Who is wise, and he shall understand these things? prudent, and he shall know them? for the ways of the LORD are right, and the just shall walk in them: but the transgressors shall fall therein.

JOOEL

1 luku

1. Tämä on Herran sana, joka tapahtui Joelille Petuelin pojalle.
2. Kuulkaat tätä vanhimmat, ja ottakaat korviinne kaikki maan asuvaiset; onko tämä teidän eli teidän isäinne aikana tapahtunut.
3. Sanokaat siitä teidän lapsillenne, ja antakaat teidän lastenne sitä lapsillensa sanoa, ja nekin lapset muille jälkeentulevaisillensa.
4. Mitä ruohomato jättää, sen heinäsirkka syö, ja mitä heinäsirkka jättää, sen lehtimato syö, ja mitä lehtimato jättää, sen jyvämato syö.

5. Herätkäät juopuneet, ja itkekäät ja ulvokaat kaikki viinan juomarit nuoren viinan tähden; sillä se on temmattu pois teidän suustanne.
6. Sillä väkevä kansa menee pois minun maani päälle, joka on lukematoin; hänen hampaansa ovat

1. The word of the LORD that came to Joel the son of Pethuel.
2. Hear this, ye old men, and give ear, all ye inhabitants of the land. Hath this been in your days, or even in the days of your fathers?
3. Tell ye your children of it, and let your children tell their children, and their children another generation.

4. That which the palmerworm hath left hath the locust eaten; and that which the locust hath left hath the cankerworm eaten; and that which the cankerworm hath left hath the caterpiller eaten.

5. Awake, ye drunkards, and weep; and howl, all ye drinkers of wine, because of the new wine; for it is cut off from your mouth.
6. For a nation is come up upon my land, strong, and without number, whose teeth are the teeth of a lion,

niinkuin jalopeuran hampaat, ja syömähampaat niinkuin julmalla jalopeuralla.

and he hath the cheek teeth of a great lion.

7. He hävittivät minun viinamäkeni, ja minun fikunapuuni kaivoivat, kuorivat ja heittivät pois, että sen oksat valkiana ovat.

7. He hath laid my vine waste, and barked my fig tree: he hath made it clean bare, and cast it away; the branches thereof are made white.

8. Valita niinkuin neitsyt, joka säkin yllensä pukee nuoruutensa yljän tähden.

8. Lament like a virgin girded with sackcloth for the husband of her youth.

9. Sillä ruokauhri ja juomauhri on pois Herran huoneesta; ja papit Herran huoneesta; ja papit Herran palveliat murehtivat.

9. The meat offering and the drink offering is cut off from the house of the LORD; the priests, the LORD'S ministers, mourn.

10. Pelto on hävitetty, maa on murheissansa, että jyvät ovat turmellut, viina on kuivunut pois, ja öljy puuttunut.

10. The field is wasted, the land mourneth; for the corn is wasted: the new wine is dried up, the oil languisheth.

11. Peltomiehet katsovat huonosti, ja viinamäen miehet parkuvat nisuin ja ohrain tähden, ettei vainiossa ole mitään tuloa.

11. Be ye ashamed, O ye husbandmen; howl, O ye vinedressers, for the wheat and for the barley; because the harvest of the field is perished.

12. Viinapuu kuivettui ja fikunapuu on lahonnut; granatipuu, palmupuu, omenapuu ja kaikki kedon puut ovat kuivettuneet; sillä ihmisten riemu on surkeudeksi tullut.

12. The vine is dried up, and the fig tree languisheth; the pomegranate tree, the palm tree also, and the apple tree, even all the trees of the field, are withered: because joy is withered

away from the sons of men.

13. Sonnustakaat teitänne ja valittakaat, te papit! parkukaat, te alttarin palveliat, menkäät (templiin), ja levätkäät, te minun Jumalani palveliat, säkeissä oli yötä; sillä ruokauhri ja juomauhri on pois teidän Jumalanne huoneesta.

13. Gird yourselves, and lament, ye priests: howl, ye ministers of the altar: come, lie all night in sackcloth, ye ministers of my God: for the meat offering and the drink offering is withholden from the house of your God.

14. Pyhittäkäät paasto, kutsukaat seurakunta kokoon, ja kootkaat vanhimmat, ja kaikki maakunnan asuvaiset, Herran teidän Jumalanne huoneesen, ja huutakaat Herran tykö:

14. Sanctify ye a fast, call a solemn assembly, gather the elders and all the inhabitants of the land into the house of the LORD your God, and cry unto the LORD,

15. Voi, voi sitä päivää! sillä Herran päivä on juuri läsnä, ja tulee niinkuin kadotus Kaikkivaltiaalta.

15. Alas for the day! for the day of the LORD is at hand, and as a destruction from the Almighty shall it come.

16. Eikö ruoka oteta pois meidän silmäimme edestä, ja meidän Jumalamme huoneesta ilo ja riemu?

16. Is not the meat cut off before our eyes, yea, joy and gladness from the house of our God?

17. Siemenet mätänivät maassa, jyväaitat ovat hävitetyt, riihet ovat hajoitetut; sillä elo on kuivunut pois.

17. The seed is rotten under their clods, the garners are laid desolate, the barns are broken down; for the corn is withered.

18. Voi, kuinka karja huokaa, ja laumat ammuvat! ettei heillä ole laidunta, ja lammaslaumat nääntyvät.

18. How do the beasts groan! the herds of cattle are perplexed, because they have no pasture; yea, the flocks of sheep are made desolate.

19. Herra, sinun tykös minä huudan,

19. O LORD, to thee will I cry: for the

että kulo on polttanut laitumet korvessa, ja liekki on kaikki puut vainiossa sytyttänyt.
20. Metsän eläimet myös sinun tykös huutavat, että vesi-ojat kuivuneet ovat, ja että kulo on polttanut laitumet korvessa.

fire hath devoured the pastures of the wilderness, and the flame hath burned all the trees of the field.
20. The beasts of the field cry also unto thee: for the rivers of waters are dried up, and the fire hath devoured the pastures of the wilderness.

2 luku

1. Soittakaat basunalla Zionissa, huutakaat minun pyhällä vuorellani, vaviskaat kaikki maan asuvaiset; sillä Herran päivä tulee ja on läsnä:

1. Blow ye the trumpet in Zion, and sound an alarm in my holy mountain: let all the inhabitants of the land tremble: for the day of the LORD cometh, for it is nigh at hand;

2. Pimiä päivä, synkiä päivä, sumuinen päivä ja utuinen päivä; niinkuin aamurusko itsensä levittää vuorten ylitse; suuri ja väkevä kansa, jonka kaltaista ei ikänä ole ollut, eikä vasta tule ijankaikkiseen aikaan.

2. A day of darkness and of gloominess, a day of clouds and of thick darkness, as the morning spread upon the mountains: a great people and a strong; there hath not been ever the like, neither shall be any more after it, even to the years of many generations.

3. Hänen edellänsä käy kuluttavainen tuli, ja hänen jälissänsä polttavainen liekki. Maa on hänen edessänsä niinkuin Edenin puutarha, mutta hänen jälissänsä niinkuin autio

3. A fire devoureth before them; and behind them a flame burneth: the land is as the garden of Eden before them, and behind them a desolate wilderness; yea, and nothing shall

erämaa, ja ei pidä kenenkään pääsemän häneltä pois.
4. Hänen muotonsa on niinkuin hevosten muoto; ja he karkaavat niinkuin ratsasmiehet.
5. He hyppäävät ylhäällä vuorten kukkuloilla niinkuin rattaat kitisevät, niinkuin liekki korsissa kihisis; niinkuin väkevä kansa, joka sotaan on hankittu.
6. Kansat pitää hänen edessänsä hämmästymän, että kaikki kasvot valjuksi muuttuvat.
7. He juoksevat niinkuin uljaat, ja karkaavat muurien ylitse niinkuin sotamiehet; ja kukin käy kohdastansa edes, ja ei poikkee ulos tiestänsä.

8. Ei estä kenkään kumppaniansa, vaan kukin matkustaa asetuksessansa; ja kuin he sota-aseiden välistä tunkevat sisälle, niin ei heitä haavoiteta.
9. He ajelevat ympäri kaupungissa, ja muurien päällä juoksevat, ja kiipeevät huoneisiin, ja tulevat akkunoista sisälle, niinkuin varas.

escape them.

4. The appearance of them is as the appearance of horses; and as horsemen, so shall they run.
5. Like the noise of chariots on the tops of mountains shall they leap, like the noise of a flame of fire that devoureth the stubble, as a strong people set in battle array.
6. Before their face the people shall be much pained: all faces shall gather blackness.
7. They shall run like mighty men; they shall climb the wall like men of war; and they shall march every one on his ways, and they shall not break their ranks:
8. Neither shall one thrust another; they shall walk every one in his path: and when they fall upon the sword, they shall not be wounded.

9. They shall run to and fro in the city; they shall run upon the wall, they shall climb up upon the houses; they shall enter in at the windows like a thief.

10. Hänen edessänsä vapisee maa, ja taivas värisee: aurinko ja kuu pimenevät, ja tähdet peittävät valkeutensa.

10. The earth shall quake before them; the heavens shall tremble: the sun and the moon shall be dark, and the stars shall withdraw their shining:

11. Sillä Herra on paneva jylinänsä hänen sotaväkensä edellä; sillä hänen sotaväkensä on sangen suuri ja väkevä, joka hänen käskynsä toimittaa; sillä Herran päivä on suuri ja sangen hirmuinen, kuka sitä voi kärsiä?

11. And the LORD shall utter his voice before his army: for his camp is very great: for he is strong that executeth his word: for the day of the LORD is great and very terrible; and who can abide it?

12. Niin sanoo nyt Herra: kääntykäät kaikesta sydämestänne minun tyköni, paastolla, itkulla ja murheella.

12. Therefore also now, saith the LORD, turn ye even to me with all your heart, and with fasting, and with weeping, and with mourning:

13. Leikatkaat teidän sydämenne, ja älkäät teidän vaatteitannne, ja palatkaat Herran teidän Jumalanne tykö; sillä hän on armollinen ja laupias, pitkämielinen ja suuresta hyvyydestä, ja katuu rangaistusta.

13. And rend your heart, and not your garments, and turn unto the LORD your God: for he is gracious and merciful, slow to anger, and of great kindness, and repenteth him of the evil.

14. Kukaties hän kääntyy ja katuu, ja jättää jälkeensä siunauksen, ruokauhrin ja juomauhrin Herralle teidän Jumalallenne.

14. Who knoweth if he will return and repent, and leave a blessing behind him; even a meat offering and a drink offering unto the LORD your God?

15. Soittakaat basunalla Zionissa, pyhittäkäät paasto, kutsukaat seurakunta kokoon.

15. Blow the trumpet in Zion, sanctify a fast, call a solemn assembly:

16. Kootkaat kansa, pyhittäkäät kokous, kutsukaat yhteen vanhimmat, saattakaat yhteen nuorukaiset ja imeväiset; ylkä lähtekään kammiostansa, ja morsian makaushuoneestansa.

16. Gather the people, sanctify the congregation, assemble the elders, gather the children, and those that suck the breasts: let the bridegroom go forth of his chamber, and the bride out of her closet.

17. Papit, Herran palveliat, itkekään esihuoneen ja alttarin välillä, ja sanokaan: armahda, Herra, sinun kansaas, ja älä laske sinun perikuntaas pilkkaan, niin ettei pakanat saisi valtaa heidän päällensä! miksi pitäis sanottaman kansain seassa: kussa on nyt heidän Jumalansa?

17. Let the priests, the ministers of the LORD, weep between the porch and the altar, and let them say, Spare thy people, O LORD, and give not thine heritage to reproach, that the heathen should rule over them: wherefore should they say among the people, Where is their God?

18. Niin Herralla on kiivaus maastansa; ja hän armahtaa kansaansa.

18. Then will the LORD be jealous for his land, and pity his people.

19. Ja Herra vastaa ja sanoo kansallensa: katso, minä lähetin teille jyviä, viinaa ja öljyä, että teillä piti niistä kyllä oleman; ja en salli teitä enään häpiään tulla pakanain sekaan.

19. Yea, the LORD will answer and say unto his people, Behold, I will send you corn, and wine, and oil, and ye shall be satisfied therewith: and I will no more make you a reproach among the heathen:

20. Ja tahdon sen, joka pohjoisesta tullut on, teiltä kauvas saattaa, ja ajaa hänen pois korkiaan ja hävitettyyn maahan, hänen kasvonsa itäistä merta

20. But I will remove far off from you the northern army, and will drive him into a land barren and desolate, with his face toward the east sea, and his

päin, ja hänen lopppunsa äärimäisen meren puoleen; ja hänen pitää mätänemän ja haiseman; sillä hän on suuria tehnyt.
21. Älä pelkää, sinä maa, vaan iloise ja riemuitse; sillä Herra taitaa myös suuria tehdä.
22. Älkäät peljätkö, te pedot kedolla; sillä laitumet korvessa pitää viheriöitsemän, ja puut hedelmänsä kantaman, fikunapuut ja viinapuut kyllä hedelmöitsemän.
23. Ja te, Zionin lapset, iloitkaat ja riemuitkaat Herrassa teidän Jumalassanne, joka teille antaa vanhurskauden opettajan, ja laskee alas teille aamu- ja ehtoosateen niinkuin ennenkin;

24. Että aitat jyviä täynnä olisivat, ja kuurnat nuoresta viinasta ja öljystä ylitse vuotaisivat.
25. Ja minä saatan teille jälleen ne vuodet, jotka heinäsirkka, lehtimato, jyvämato ja ruohomato söi; se minun suuri sotaväkeni, jonka minä teidän sekaanne lähetin;
26. Että teidän pitää kyllä syömän ja

hinder part toward the utmost sea, and his stink shall come up, and his ill savour shall come up, because he hath done great things.
21. Fear not, O land; be glad and rejoice: for the LORD will do great things.
22. Be not afraid, ye beasts of the field: for the pastures of the wilderness do spring, for the tree beareth her fruit, the fig tree and the vine do yield their strength.
23. Be glad then, ye children of Zion, and rejoice in the LORD your God: for he hath given you the former rain moderately, and he will cause to come down for you the rain, the former rain, and the latter rain in the first month.
24. And the floors shall be full of wheat, and the fats shall overflow with wine and oil.
25. And I will restore to you the years that the locust hath eaten, the cankerworm, and the caterpiller, and the palmerworm, my great army which I sent among you.
26. And ye shall eat in plenty, and be

ravituksi tuleman, ja ylistämän Herran teidän Jumalanne nimeä, joka teidän seassanne on ihmeitä tehnyt; ja ei minun kansani pidä ikänä häpiään tuleman.

satisfied, and praise the name of the LORD your God, that hath dealt wondrously with you: and my people shall never be ashamed.

27. Ja teidän pitää ymmärtämän, että minä olen Israelin keskellä, ja että minä olen Herra teidän Jumalanne ja ei kenkään muu; eikä minun kansani pidä ikänä häpiään tuleman.

27. And ye shall know that I am in the midst of Israel, and that I am the LORD your God, and none else: and my people shall never be ashamed.

28. Ja sitte pitää tapahtuman, että minä tahdon vuodattaa minun Henkeni kaiken lihan päälle; ja teidän poikanne ja tyttärenne pitää ennustaman, teidän vanhimpanne pitää unia uneksuman, ja teidän nuorukaisenne pitää näkyjä näkemän.

28. And it shall come to pass afterward, that I will pour out my spirit upon all flesh; and your sons and your daughters shall prophesy, your old men shall dream dreams, your young men shall see visions:

29. Ja myös niinä päivinä tahdon minä palveliain ja piikain päälle vuodattaa minun Henkeni.

29. And also upon the servants and upon the handmaids in those days will I pour out my spirit.

30. Ja tahdon antaa tapahtua tunnustähdet taivaassa ja maassa, veren, tulen ja savun suitsun.

30. And I will shew wonders in the heavens and in the earth, blood, and fire, and pillars of smoke.

31. Auringon pitää muuttuman pimiäksi, ja kuun vereksi; ennenkuin se suuri ja hirmuinen Herran päivä tulee.

31. The sun shall be turned into darkness, and the moon into blood, before the great and the terrible day of the LORD come.

32. Ja on tapahtuva, että jokainen,

32. And it shall come to pass, that

joka Herran nimeä avuksensa huutaa, se tulee autuaaksi; sillä Zionin vuorella ja Jerusalemissa on vapaus oleva, niinkuin Herra on luvannut, ja jääneiden tykönä, jotka Herra kutsuva on.

whosoever shall call on the name of the LORD shall be delivered: for in mount Zion and in Jerusalem shall be deliverance, as the LORD hath said, and in the remnant whom the LORD shall call.

3 luku

1. Sillä katso, niinä päivinä ja sillä ajalla, kuin minä Juudan ja Jerusalemin vankiuden palautan,
2. Tahdon minä koota kaikki pakanat, ja viedä heitä alas Josaphatin laaksoon; ja tahdon siellä heidän kanssansa riidellä, minun kansani ja minun perimiseni Israelin tähden, jonka he pakanain sekaan hajoittivat, ja jakoivat minun maani itsellensä,
3. Ja ovat minun kansastani arpaa heittäneet; ja ovat pojan porton edestä antaneet, ja piian myyneet viinan edestä, ja sen juoneet.
4. Mitä myös minun on teidän kanssanne, te Tyrosta ja Zidonista, ja te kaikki Philistealaisten rajat? vai tahdotteko te minulle kaiketi kostaa? Jos te minulle tahdotte kostaa, niin

1. For, behold, in those days, and in that time, when I shall bring again the captivity of Judah and Jerusalem,
2. I will also gather all nations, and will bring them down into the valley of Jehoshaphat, and will plead with them there for my people and for my heritage Israel, whom they have scattered among the nations, and parted my land.
3. And they have cast lots for my people; and have given a boy for an harlot, and sold a girl for wine, that they might drink.
4. Yea, and what have ye to do with me, O Tyre, and Zidon, and all the coasts of Palestine? will ye render me a recompence? and if ye recompense me, swiftly and speedily will I return

minä tahdon sen äkisti ja pian kostaa teidän päänne päälle.
5. Sillä te olette minun hopiani ja kultani ottaneet, ja minun kauniit kappaleeni teidän kirkkoihinne vieneet;
6. Ja myyneet Juudan ja Jerusalemin lapset Grekiläisille, heitä kauvas heidän rajoistansa saattaaksenne.

7. Katso, minä tahdon heidät sieltä herättää, johonka te heidät myyneet olette; ja tahdon sen kostaa teidän päänne päälle;
8. Ja tahdon myydä jälleen teidän poikanne ja tyttärenne Juudan lasten kautta; ne pitää heidät rikkaasen Arabiaan, kaukaisen maan kansalle myymän; sillä Herra on sen puhunut.
9. Julistakaat näitä pakanain seassa, pyhittäkäät sota, herättäkäät väkevät, käyköön edes, ja menköön ylös kaikki sotaväki.
10. Tehkäät vannanne miekoiksi ja viikahteenne keihäiksi. Ja joka heikko on, se sanokaan: minä olen väkevä.
11. Kootkaat teitänne, ja tulkaat tänne kaikki pakanat ympäristöltä, ja

your recompence upon your own head;
5. Because ye have taken my silver and my gold, and have carried into your temples my goodly pleasant things:
6. The children also of Judah and the children of Jerusalem have ye sold unto the Grecians, that ye might remove them far from their border.
7. Behold, I will raise them out of the place whither ye have sold them, and will return your recompence upon your own head:
8. And I will sell your sons and your daughters into the hand of the children of Judah, and they shall sell them to the Sabeans, to a people far off: for the LORD hath spoken it.
9. Proclaim ye this among the Gentiles; Prepare war, wake up the mighty men, let all the men of war draw near; let them come up:
10. Beat your plowshares into swords, and your pruninghooks into spears: let the weak say, I am strong.
11. Assemble yourselves, and come, all ye heathen, and gather yourselves

kootkaat teitänne; anna, Herra, sinun väkevät sinne astua alas.

together round about: thither cause thy mighty ones to come down, O LORD.

12. Nouskaat pakanat ja menkäät ylös Josaphatin laaksoon; sillä minä tahdon siellä istua, ja tuomita kaikki pakanat ympäristöltä.

12. Let the heathen be wakened, and come up to the valley of Jehoshaphat: for there will I sit to judge all the heathen round about.

13. Sivaltakaat viikahteella, sillä elo on kypsä; tulkaat ja astukaat alas; sillä kuurnat ovat täydet, ja kuurna-astiat kuohuvat; sillä heidän pahuutensa on suuri.

13. Put ye in the sickle, for the harvest is ripe: come, get you down; for the press is full, the fats overflow; for their wickedness is great.

14. Paljo kansaa pitää oleman ympärillä joka paikassa Tuomiolaaksossa; sillä Herran päivä on läsnä Tuomiolaaksossa.

14. Multitudes, multitudes in the valley of decision: for the day of the LORD is near in the valley of decision.

15. Aurinko ja kuu pimenevät, ja tähdet peittävät valkeutensa.

15. The sun and the moon shall be darkened, and the stars shall withdraw their shining.

16. Ja Herra on Zionista kiljuva, ja antaa kuulla äänensä Jerusalemista, että taivaan ja maan pitää vapiseman. Mutta Herra on kansansa turva, ja linna Israelin lapsille.

16. The LORD also shall roar out of Zion, and utter his voice from Jerusalem; and the heavens and the earth shall shake: but the LORD will be the hope of his people, and the strength of the children of Israel.

17. Ja teidän pitää tietämän, että minä Herra teidän Jumalanne asun Zionissa minun pyhällä vuorellani;

17. So shall ye know that I am the LORD your God dwelling in Zion, my holy mountain: then shall Jerusalem

silloin on Jerusalem pyhäksi tuleva, ja ei pidä muukalaisen käymän enään sen lävitse.

be holy, and there shall no strangers pass through her any more.

18. Sillä ajalla pitää vuoret makiaa viinaa tiukkuman, ja kukkulat rieskaa vuotaman, ja kaikki Juudan ojat pitää vettä täynnä oleman; ja lähde pitää Herran huoneessa käymän, ja Sittimin ojaan juokseman.

18. And it shall come to pass in that day, that the mountains shall drop down new wine, and the hills shall flow with milk, and all the rivers of Judah shall flow with waters, and a fountain shall come forth of the house of the LORD, and shall water the valley of Shittim.

19. Vaan Egyptin pitää autioksi tuleman, ja Edom synkiäksi erämaaksi; sen vääryyden tähden, mikä Juudan lapsille tehty on, että he viattoman veren heidän maassansa vuodattaneet ovat.

19. Egypt shall be a desolation, and Edom shall be a desolate wilderness, for the violence against the children of Judah, because they have shed innocent blood in their land.

20. Mutta Juudassa pitää ijankaikkisesti asuttaman, ja Jerusalemissa ijankaikkiseen aikaan.

20. But Judah shall dwell for ever, and Jerusalem from generation to generation.

21. Ja minä tahdon puhdistaa heidän verensä, jota en minä ennen ole puhdistanut; ja Herra on asuva Zionissa.

21. For I will cleanse their blood that I have not cleansed: for the LORD dwelleth in Zion.

AAMOS

1 luku

1. Tämä on se, minkä Amos, joka paimenien seassa Tekoassa oli, näki Israelissa, Ussian Juudan kuninkaan ajalla, ja Jerobeamin Joaksen pojan, Israelin kuninkaan ajalla, kahta vuotta ennen maan järistystä.

1. The words of Amos, who was among the herdmen of Tekoa, which he saw concerning Israel in the days of Uzziah king of Judah, and in the days of Jeroboam the son of Joash king of Israel, two years before the earthquake.

2. Ja sanoi: Herra on Zionista kiljuva, ja Jerusalemista antaa hän äänensä kuulla, että paimenien laidun surkiana oleman pitää, ja Karmeli ylhäältä kuivuman.

2. And he said, The LORD will roar from Zion, and utter his voice from Jerusalem; and the habitations of the shepherds shall mourn, and the top of Carmel shall wither.

3. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Damaskun vian tähden en tahdo minä häntä säästää, että he Gileadin rautaisilla vaunuilla runtelivat.

3. Thus saith the LORD; For three transgressions of Damascus, and for four, I will not turn away the punishment thereof; because they have threshed Gilead with threshing instruments of iron:

4. Vaan minä lähetän tulen Hasaelin huoneesen; sen pitää Benhadadin huoneet kuluttaman.

4. But I will send a fire into the house of Hazael, which shall devour the palaces of Benhadad.

5. Ja rikon Damaskun salvat, ja hävitän Avenin laakson asuvaiset, ja

5. I will break also the bar of Damascus, and cut off the inhabitant

sen, joka valtikkaa pitää, siitä kauniista huoneesta; niin että Syrian kansa pitää Kiriin vietämän, sanoo Herra.

6. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Gatsan vian tähden en minä tahdo häntä säästää, että he ovat vangitut vielä vanginneet, ja heidät Edomiin ajaneet.

7. Vaan minä lähetän tulen Gatsan muuriin, joka heidän huoneensa pitää kuluttaman.

8. Ja tahdon Asdodin asuvaiset, ja sen, joka valtikkaa pitää, Askalonista hävittää; ja minun käteni on oleva Akronia vastaan, niin että hukkuman pitää, mitä Philistealaisista jäänyt on, sanoo Herra, Herra.

9. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Tyron vian tähden en tahdo minä häntä säästää, että he ovat vangit edemmä Edomin maata ajaneet, ja ei ole muistaneet veljesten liittoa.

10. Vaan minä tahdon tulen Tyron muuriin lähettää, jonka pitää

from the plain of Aven, and him that holdeth the sceptre from the house of Eden: and the people of Syria shall go into captivity unto Kir, saith the LORD.

6. Thus saith the LORD; For three transgressions of Gaza, and for four, I will not turn away the punishment thereof; because they carried away captive the whole captivity, to deliver them up to Edom:

7. But I will send a fire on the wall of Gaza, which shall devour the palaces thereof:

8. And I will cut off the inhabitant from Ashdod, and him that holdeth the sceptre from Ashkelon, and I will turn mine hand against Ekron: and the remnant of the Philistines shall perish, saith the Lord GOD.

9. Thus saith the LORD; For three transgressions of Tyrus, and for four, I will not turn away the punishment thereof; because they delivered up the whole captivity to Edom, and remembered not the brotherly covenant:

10. But I will send a fire on the wall of Tyrus, which shall devour the palaces

kuluttaman hänen huoneensa.
11. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Edomin vian tähden en tahdo minä häntä säästää, että hän on veljeänsä miekalla vainonnut, ja turmellut halunsa, ja on ollut aina hänelle paha vihoillansa ja alati hirmuisuutensa näyttänyt.

12. Vaan minä lähetän tulen Temaniin, jonka pitää kuluttaman Botsran huoneet.
13. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Ammonin lasten vian tähden en tahdo minä heitä säästää, että he ovat raskaat vaimot halki leikanneet Gileadissa, levittääksensä rajojansa.

14. Vaan minä sytytän tulen Rabban muuriin; sen pitää kuluttaman hänen huoneensa. Niinkuin sodan aikana parutaan, ja niinkuin tuuli tulee tuulispään aikana:
15. Niin pitää myös heidän kuninkaansa ja päämiehensä ynnä vietämän pois vangittuina, sanoo Herra.

thereof.
11. Thus saith the LORD; For three transgressions of Edom, and for four, I will not turn away the punishment thereof; because he did pursue his brother with the sword, and did cast off all pity, and his anger did tear perpetually, and he kept his wrath for ever:
12. But I will send a fire upon Teman, which shall devour the palaces of Bozrah.
13. Thus saith the LORD; For three transgressions of the children of Ammon, and for four, I will not turn away the punishment thereof; because they have ripped up the women with child of Gilead, that they might enlarge their border:
14. But I will kindle a fire in the wall of Rabbah, and it shall devour the palaces thereof, with shouting in the day of battle, with a tempest in the day of the whirlwind:
15. And their king shall go into captivity, he and his princes together, saith the LORD.

2 luku

1. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Moabin vian tähden en tahdo minä heitä säästää, että he ovat Edomin kuninkaan luut tuhaksi polttaneet.

1. Thus saith the LORD; For three transgressions of Moab, and for four, I will not turn away the punishment thereof; because he burned the bones of the king of Edom into lime:

2. Vaan minä tahdon tulen Moabiin lähettää; sen pitää Kerijotissa huoneet kuluttaman; ja Moab on metelissä kuoleva, huudossa ja vaskitorven helinässä.

2. But I will send a fire upon Moab, and it shall devour the palaces of Kerioth: and Moab shall die with tumult, with shouting, and with the sound of the trumpet:

3. Ja minä tahdon tuomarin temmata pois häneltä, ja tappaa kaikki hänen päämiehensä ynnä hänen kanssansa, sanoo Herra.

3. And I will cut off the judge from the midst thereof, and will slay all the princes thereof with him, saith the LORD.

4. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Juudan vian tähden en tahdo minä säästää, että he katsovat Herran lain ylön, ja ei pitäneet hänen säätyjänsä, ja antavat itseänsä valheella vietellä, jota heidän isänsä ovat seuranneet.

4. Thus saith the LORD; For three transgressions of Judah, and for four, I will not turn away the punishment thereof; because they have despised the law of the LORD, and have not kept his commandments, and their lies caused them to err, after the which their fathers have walked:

5. Vaan minä tahdon tulen Juudaan lähettää; sen pitää Jerusalemin huoneet kuluttaman.

5. But I will send a fire upon Judah, and it shall devour the palaces of Jerusalem.

6. Näin sanoo Herra: kolmen ja neljän Israelin vian tähden en minä tahdo säästää, että he vanhurskaat rahaan ja köyhät kenkäpariin myyneet ovat.

6. Thus saith the LORD; For three transgressions of Israel, and for four, I will not turn away the punishment thereof; because they sold the righteous for silver, and the poor for a pair of shoes;

7. He tallaavat vaivaisen maan tomuun, ja estävät raadollisia joka paikassa; poika ja isä makaa yhden vaimon kanssa, jolla he minun pyhän nimeni häpäisevät.

7. That pant after the dust of the earth on the head of the poor, and turn aside the way of the meek: and a man and his father will go in unto the same maid, to profane my holy name:

8. Ja jokaisen alttarin tykönä he pitoa pitävät panttivaatteista, ja juovat viinaa sakkorahoista epäjumalainsa huoneessa.

8. And they lay themselves down upon clothes laid to pledge by every altar, and they drink the wine of the condemned in the house of their god.

9. Ja minä olen kuitenkin Amorilaisen heidän edestänsä kadottanut, jonka korkeus oli niinkuin sedripuiden korkeus, ja joka oli niin vahva kuin tammet; ja minä turmelin ylhäältä hänen hedelmänsä, ja hänen juurensa alhaalta.

9. Yet destroyed I the Amorite before them, whose height was like the height of the cedars, and he was strong as the oaks; yet I destroyed his fruit from above, and his roots from beneath.

10. Minä olen se, joka teitä Egyptin maalta toin, ja johdattain teitä korvessa neljäkymmentä ajastaikaa, että te Amorilaisten maan omistitte.

10. Also I brought you up from the land of Egypt, and led you forty years through the wilderness, to possess the land of the Amorite.

11. Ja olen teidän lapsistanne prophetat herättänyt, ja teidän

11. And I raised up of your sons for prophets, and of your young men for

nuorukaisistanne nasiirit; eikö se niin ole, te Israelin lapset? sanoo Herra.
12. Mutta te annoitte nasiirein viinaa juoda, ja prophetaita te haastoitte, sanoen: ei teidän pidä ennustaman.
13. Katso, minä tahdon teitä niin ahdistaa kuin kuorma on kiinnitetty, eloja täynnä;
14. Että se, joka nopia on, ei pidä pääsemän pakenemaan, eikä väkevä mitään voiman; ja ei urhoollisen pidä voiman henkeänsä vapahtaa.
15. Ja ei joutsimiesten pidä seisoman, ja joka nopia on juoksemaan, ei pidä pääsemän; ja joka hevosella ajaa, ei pidä henkeänsä vapahtaman.

16. Ja joka väkeväin seassa kaikkein miehuullisin on, sen pitää alasti pakeneman sillä ajalla, sanoo Herra.

Nazarites. Is it not even thus, O ye children of Israel? saith the LORD.
12. But ye gave the Nazarites wine to drink; and commanded the prophets, saying, Prophesy not.
13. Behold, I am pressed under you, as a cart is pressed that is full of sheaves.
14. Therefore the flight shall perish from the swift, and the strong shall not strengthen his force, neither shall the mighty deliver himself:
15. Neither shall he stand that handleth the bow; and he that is swift of foot shall not deliver himself: neither shall he that rideth the horse deliver himself.
16. And he that is courageous among the mighty shall flee away naked in that day, saith the LORD.

3 luku

1. Kuulkaat tätä sanaa, jonka Herra puhuu teistä, te Israelin lapset, kaikista sukukunnista, jotka minä olen vienyt ulos Egyptin maalta, ja sanoin:

1. Hear this word that the LORD hath spoken against you, O children of Israel, against the whole family which I brought up from the land of Egypt, saying,

2. Kaikista sukukunnista maan päällä olen minä teidät ainoastaan korjannut; sen tähden tahdon minä myös teitä etsiä kaikissa teidän pahoissa töissänne.

2. You only have I known of all the families of the earth: therefore I will punish you for all your iniquities.

3. Taitaako kaksi yhdessä vaeltaa, ellei he yhteen sovi?

3. Can two walk together, except they be agreed?

4. Kiljuuko jalopeura metsässä, jos ei hänellä ruokaa ole? Parkuuko jalopeuran penikka luolastansa, ellei hän jotakin saanut ole?

4. Will a lion roar in the forest, when he hath no prey? will a young lion cry out of his den, if he have taken nothing?

5. Menneekö lintu paulaan maan päällä, kussa ei pyytäjää ole? Ottaneeko hän paulansa maasta, joka ei mitään vielä saanut ole?

5. Can a bird fall in a snare upon the earth, where no gin is for him? shall one take up a snare from the earth, and have taken nothing at all?

6. Soitetaanko vaskitorvea kaupungissa, ja ei kansa hämmästy? Onko myös jotain pahaa kaupungissa, jota ei Herra tee?

6. Shall a trumpet be blown in the city, and the people not be afraid? shall there be evil in a city, and the LORD hath not done it?

7. Sillä ei Herra, Herra tee mitään, ellei hän ilmoita salauttansa palvelioillensa prophetaille.

7. Surely the Lord GOD will do nothing, but he revealeth his secret unto his servants the prophets.

8. Jalopeura kiljuu, kuka ei pelkää? Herra, Herra puhuu, kuka ei ennusta?

8. The lion hath roared, who will not fear? the Lord GOD hath spoken, who can but prophesy?

9. Julistakaat Asdodin huoneissa ja Egyptin maan huoneissa, ja sanokaat: kootkaat teitänne Samarian vuorille, ja

9. Publish in the palaces at Ashdod, and in the palaces in the land of Egypt, and say, Assemble yourselves

katsokaat, kuinka suuri vääryys ja väkivalta siellä on.

upon the mountains of Samaria, and behold the great tumults in the midst thereof, and the oppressed in the midst thereof.

10. Ei he taida oikeutta tehdä, sanoo Herra; vaan kokoovat tavaroita huoneissansa väkivallalla ja ryöstämisellä.

10. For they know not to do right, saith the LORD, who store up violence and robbery in their palaces.

11. Sentähden näin sanoo Herra, Herra: tämä maa piiritetään; ja sinä paiskataan alas sinun vallastas, ja sinun huonees raadellaan.

11. Therefore thus saith the Lord GOD; An adversary there shall be even round about the land; and he shall bring down thy strength from thee, and thy palaces shall be spoiled.

12. Näin sanoo Herra: Niinkuin paimen tempaa ulos jalopeuran suusta kaksi reittä eli korvan kappaleen; niin myös Israelin lapset pitää temmatuksi tuleman, jotka Samariassa asuvat, vuoteen loukkaassa ja kehdon kulmassa.

12. Thus saith the LORD; As the shepherd taketh out of the mouth of the lion two legs, or a piece of an ear; so shall the children of Israel be taken out that dwell in Samaria in the corner of a bed, and in Damascus in a couch.

13. Kuulkaat ja todistakaat Jakobin huoneessa, sanoo Herra, Herra Jumala Zebaot.

13. Hear ye, and testify in the house of Jacob, saith the Lord GOD, the God of hosts,

14. Sillä silloin, kuin minä Israelin synnit etsin, tahdon minä myös Betelin alttarin etsiä; ja alttarin sarvet pitää hakattaman pois, ja ne lankeeman maahan.

14. That in the day that I shall visit the transgressions of Israel upon him I will also visit the altars of Bethel: and the horns of the altar shall be cut off, and fall to the ground.

15. Ja tahdon talvihuoneen ja suvihuoneen maahan lyödä; ja elephantin luiset huoneet pitää hukkuman, ja paljo huoneita pitää häviämän, sanoo Herra.

15. And I will smite the winter house with the summer house; and the houses of ivory shall perish, and the great houses shall have an end, saith the LORD.

4 luku

1. Kuulkaat tätä sanaa, te lihavat lehmät, jotka Samarian vuorella olette, ja teette köyhille vääryyttä, ja murennatte vaivaisen, ja sanotte teidän herroillenne: tuos tänne, anna meidän juoda.

1. Hear this word, ye kine of Bashan, that are in the mountain of Samaria, which oppress the poor, which crush the needy, which say to their masters, Bring, and let us drink.

2. Herra, Herra on pyhyytensä kautta vannonut: katso, se aika pitää tuleman teidän päällenne, että te temmataan pois orjantappuroilla, ja teidän jälkeentulevaisenne kalain ongella.

2. The Lord GOD hath sworn by his holiness, that, lo, the days shall come upon you, that he will take you away with hooks, and your posterity with fishhooks.

3. Ja itsekunkin teistä pitää menemän ulos särjetyn muurin lävitse, ja ylönantamaan huoneensa, sanoo Herra.

3. And ye shall go out at the breaches, every cow at that which is before her; and ye shall cast them into the palace, saith the LORD.

4. Tulkaat Beteliin, ja tehkäät syntiä, ja Gilgaliin, että te syntiä lisäisitte; ja tuokaat aamulla teidän uhrinne, ja teidän kymmenyksenne kolmena

4. Come to Bethel, and transgress; at Gilgal multiply transgression; and bring your sacrifices every morning, and your tithes after three years:

päivänä.

5. Ja suitsuttakaat hapatuksesta kiitosuhriksi, ja kuuluttakaat ja kootkaat vapaaehdon uhreja; sillä niin te sen mielellänne pidätte, te Israelin lapset, sanoo Herra, Herra.

5. And offer a sacrifice of thanksgiving with leaven, and proclaim and publish the free offerings: for this liketh you, O ye children of Israel, saith the Lord GOD.

6. Sentähden minä myös olen kaikissa kaupungeissa teille joutilaat hampaat antanut, ja leivän puuttumisen jokaisissa teidän paikoissanne; ja ette sittekään kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.

6. And I also have given you cleanness of teeth in all your cities, and want of bread in all your places: yet have ye not returned unto me, saith the LORD.

7. Olen myös minä pidättänyt teiltä sateen, kuin vielä kolme kuukautta oli elonaikaan, ja minä annoin sataa yhden kaupungin päälle, ja toisen kaupungin päälle en antanutkaan sataa; yhden saran päälle satoi, ja toinen sarka, jonka päälle ei satanut, kuivettui.

7. And also I have withholden the rain from you, when there were yet three months to the harvest: and I caused it to rain upon one city, and caused it not to rain upon another city: one piece was rained upon, and the piece whereupon it rained not withered.

8. Ja kaksi eli kolme kaupunkia meni yhteen kaupunkiin vettä juomaan, ja ei saaneet tarvettansa; ja ette sittekään kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.

8. So two or three cities wandered unto one city, to drink water; but they were not satisfied: yet have ye not returned unto me, saith the LORD.

9. Minä rankaisin teitä poudalla ja nokipäillä, ja ruohomadot söivät kaikki, mitä teidän yrttitarhoissanne,

9. I have smitten you with blasting and mildew: when your gardens and your vineyards and your fig trees and

viinamäissänne, fikunapuissanne ja öljypuissanne kasvoi; ette sittekään kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.

10. Minä lähetin ruton teidän sekaanne niinkuin Egyptiin, ja tapoin miekalla teidän nuoret miehenne, ja annoin viedä pois teidän hevosenne vankina; ja annoin haisun teidän leirissänne teidän sieramiinne mennä; ette sittekään kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.

11. Minä kukistin ylösalaisin muutamat teistä, niinkuin Jumala Sodoman ja Gomorran kukisti, ja te olitte niinkuin tulesta otettu kekäle; ette sittekään kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.

12. Sentähden tahdon minä sinulle näin tehdä, Israel; että minä nyt näin sinulle tehdä tahdon, niin valmista sinuas, Israel, ja mene Jumalaas vastaan.

13. Sillä katso, hän on se, joka on tehnyt vuoret, ja luonut tuulen, ja ilmoittaa ihmiselle, mitä hänen puhuman pitää; hän tekee aamuruskon ja pimeyden; hän käy

your olive trees increased, the palmerworm devoured them: yet have ye not returned unto me, saith the LORD.

10. I have sent among you the pestilence after the manner of Egypt: your young men have I slain with the sword, and have taken away your horses; and I have made the stink of your camps to come up unto your nostrils: yet have ye not returned unto me, saith the LORD.

11. I have overthrown some of you, as God overthrew Sodom and Gomorrah, and ye were as a firebrand plucked out of the burning: yet have ye not returned unto me, saith the LORD.

12. Therefore thus will I do unto thee, O Israel: and because I will do this unto thee, prepare to meet thy God, O Israel.

13. For, lo, he that formeth the mountains, and createth the wind, and declareth unto man what is his thought, that maketh the morning darkness, and treadeth upon the high

maan korkeutten päällä; hänen nimensä on Herra Jumala Zebaot.

places of the earth, The LORD, The God of hosts, is his name.

5 luku

1. Kuulkaat te, Israelin huone, näitä sanoja; sillä minun täytyy tämän valitusveisun teistä nostaa.
2. Neitsy Israel on langennut, niin ettei hän voi jälleen nousta ylös; hän on kukistettu maahan, ja ei kenkään häntä auta ylös.
3. Sillä näin sanoo Herra, Herra: siihen kaupunkiin, josta tuhannen käy ulos, pitää ainoasti sata jäämän, ja josta sata käy ulos, pitää kymmenen jäämän, Israelin huoneesta.
4. Sentähden näin sanoo Herra Israelin huoneelle: etsikäät minua, niin te saatte elää.
5. Ja älkäät Beteliä etsikö, ja älkäät tulko Gilgaliin, älkäät myös Bersebaan menkö; sillä Gilgal pitää vietämän vangittuna pois, ja Betel tyhjäksi tuleman.
6. Etsikäät Herraa, niin te saatte elää, ettei tuli Josephin huoneeseen sytytettäisi, ja kuluttais, ja ei olisi

1. Hear ye this word which I take up against you, even a lamentation, O house of Israel.
2. The virgin of Israel is fallen; she shall no more rise: she is forsaken upon her land; there is none to raise her up.
3. For thus saith the Lord GOD; The city that went out by a thousand shall leave an hundred, and that which went forth by an hundred shall leave ten, to the house of Israel.
4. For thus saith the LORD unto the house of Israel, Seek ye me, and ye shall live:
5. But seek not Bethel, nor enter into Gilgal, and pass not to Beersheba: for Gilgal shall surely go into captivity, and Bethel shall come to nought.
6. Seek the LORD, and ye shall live; lest he break out like fire in the house of Joseph, and devour it, and there be

sammuttajaa Betelissä.
7. Te käännätte oikeuden koiruohoksi, ja kukistatte maahan vanhurskauden.

8. Hän tekee Otavan ja Kointähden, ja muuttaa kuoleman varjon aamuksi, ja päivästä pimiän yön tekee; joka vedet meressä kutsuu, ja kaataa ne maan piirin päälle, hänen nimensä on Herra;

9. Joka raateluksen asettaa väkevän ylitse, ja että raatelia uskaltaa vahvan kaupungin päälle karata.
10. Mutta he vihaavat sitä, joka heitä julkisesti nuhtelee, ja sitä he kauhistuvat, joka oikein opettaa.
11. Sentähden, että te köyhää sorratte, ja otatte häneltä suuret kuormat jyviä, ei pidä teidän niissä huoneissa asuman, jotka te vuojonkivistä rakentaneet olette; te olette istuttaneet kauniit viinamäet, vaan ei teidän pidä niistä viinaa juoman.
12. Sillä minä tiedän teidän pahat tekonne, joita paljo on, ja teidän syntinne, jotka raskaat ovat: te

none to quench it in Bethel.
7. Ye who turn judgment to wormwood, and leave off righteousness in the earth,
8. Seek him that maketh the seven stars and Orion, and turneth the shadow of death into the morning, and maketh the day dark with night: that calleth for the waters of the sea, and poureth them out upon the face of the earth: The LORD is his name:
9. That strengtheneth the spoiled against the strong, so that the spoiled shall come against the fortress.
10. They hate him that rebuketh in the gate, and they abhor him that speaketh uprightly.
11. Forasmuch therefore as your treading is upon the poor, and ye take from him burdens of wheat: ye have built houses of hewn stone, but ye shall not dwell in them; ye have planted pleasant vineyards, but ye shall not drink wine of them.

12. For I know your manifold transgressions and your mighty sins: they afflict the just, they take a bribe,

ahdistatte vanhurskaita ja otatte sovinnon, vaivaisia myös tuomion edessä sorratte.

13. Sentähden täytyy ymmärtäväisen sillä ajalla vaijeta; sillä se on paha aika.

14. Etsikäät hyvää, ja älkäät pahaa, että te eläisitte; niin Herra Jumala Zebaot on teidän kanssanne, niinkuin te kerskaattekin.

15. Vihatkaat pahaa, ja rakastakaat hyvää, toimittakaat oikeus porteissa: niin Herra Jumala Zebaot on armollinen Josephin jääneille.

16. Sentähden näin sanoo Herra Jumala, Herra Zebaot: jokaisella kadulla on parku oleva, ja jokaisessa kujassa sanottava: voi! voi! ja peltomiehes kutsutaan murheeseen parkumaan niiden kanssa, jotka valitusveisun taitavat.

17. Niin myös jokaisessa viinamäessä on parku oleva; sillä minä tahdon sinun kauttas vaeltaa, sanoo Herra.

18. Voi niitä, jotka Herran päivää pyytävät! Sillä mitä siitä on teille? Se Herran päivä on pimeys ja ei valkeus.

and they turn aside the poor in the gate from their right.

13. Therefore the prudent shall keep silence in that time; for it is an evil time.

14. Seek good, and not evil, that ye may live: and so the LORD, the God of hosts, shall be with you, as ye have spoken.

15. Hate the evil, and love the good, and establish judgment in the gate: it may be that the LORD God of hosts will be gracious unto the remnant of Joseph.

16. Therefore the LORD, the God of hosts, the Lord, saith thus; Wailing shall be in all streets; and they shall say in all the highways, Alas! alas! and they shall call the husbandman to mourning, and such as are skilful of lamentation to wailing.

17. And in all vineyards shall be wailing: for I will pass through thee, saith the LORD.

18. Woe unto you that desire the day of the LORD! to what end is it for you? the day of the LORD is darkness, and

not light.

19. Niinkuin joku pakenis jalopeuran edestä, ja karhu kohtais häntä; ja niinkuin joku tulis huoneesen, ja nojais kätensä seinälle, ja kärmeeltä pistettäisiin.

19. As if a man did flee from a lion, and a bear met him; or went into the house, and leaned his hand on the wall, and a serpent bit him.

20. Eikö Herran päivä ole pimiä, ja ei valkia, synkiä ja ei selkiä?

20. Shall not the day of the LORD be darkness, and not light? even very dark, and no brightness in it?

21. Minä vihaan ja hylkään teidän juhlapäivänne, en myös tahdo haistaa teidän uhrianne.

21. I hate, I despise your feast days, and I will not smell in your solemn assemblies.

22. Ja vaikka te minulle uhraisitte polttouhria ja ruokauhria, en minä kuitenkaan ota niitä otolliseksi, enkä katso teidän lihavaa kiitosuhrianne.

22. Though ye offer me burnt offerings and your meat offerings, I will not accept them: neither will I regard the peace offerings of your fat beasts.

23. Vie pois minun edestäni sinun virtes jyrinä; sillä en minä voi sinun kanteleittes laulua kuunnella.

23. Take thou away from me the noise of thy songs; for I will not hear the melody of thy viols.

24. Mutta oikeus pitää julistettaman niinkuin vesi, ja vanhurskaus niinkuin väkevä virta.

24. But let judgment run down as waters, and righteousness as a mighty stream.

25. Oletteko te, Israelin huone, minulle teurasuhria ja ruokauhria tehneet neljänäkymmenenä vuotena korvessa?

25. Have ye offered unto me sacrifices and offerings in the wilderness forty years, O house of Israel?

26. Te kannoitte teidän Melekinne

26. But ye have borne the tabernacle

majoja, ja teidän epäjumalainne kuvia, teidän jumalainne tähteä, jotka te itse teillenne tehneet olitte.
27. Niin minä siis annan teidän tästä edemmä Damaskua viedä, sanoo Herra, jonka nimi on Jumala Zebaot.

of your Moloch and Chiun your images, the star of your god, which ye made to yourselves.
27. Therefore will I cause you to go into captivity beyond Damascus, saith the LORD, whose name is The God of hosts.

6 luku

1. Voi suruttomia Zionissa, ja niitä, jotka Samarian vuoreen luottavat, jotka kutsutaan ylimmäisiksi pakanain seassa, ja Israelin huoneessa hallitsevat!
2. Menkäät Kalneen ja katsokaat, ja menkäät sieltä suureen Hamatin kaupunkiin, ja sieltä käykäät alas Philistealaisten Gatiin: ovatko ne paremmat kuin nämät valtakunnat, ovatko heidän rajansa laviammat, kuin teidän rajanne:
3. Te jotka luulette itsenne kaukana olevan pahoista päivistä, ja vedätte puoleenne väkivaltaisen istuimen,
4. Ja makaatte elephantin luisessa vuoteessa, ja koreilette ylönpalttisuudessa teidän

1. Woe to them that are at ease in Zion, and trust in the mountain of Samaria, which are named chief of the nations, to whom the house of Israel came!
2. Pass ye unto Calneh, and see; and from thence go ye to Hamath the great: then go down to Gath of the Philistines: be they better than these kingdoms? or their border greater than your border?
3. Ye that put far away the evil day, and cause the seat of violence to come near;
4. That lie upon beds of ivory, and stretch themselves upon their couches, and eat the lambs out of the

makaussiallanne, ja syötte parhaimmat laumasta ja syötetyt vasikat karjan seasta,

flock, and the calves out of the midst of the stall;

5. Ja soitatte psaltarilla, ja ajattelette teillenne lauluja niinkuin David,

5. That chant to the sound of the viol, and invent to themselves instruments of musick, like David;

6. Ja juotte viinaa maljoista, ja voitelette teitänne parhaalla voiteella; ja ei kenkään sure Josephin vahinkoa.

6. That drink wine in bowls, and anoint themselves with the chief ointments: but they are not grieved for the affliction of Joseph.

7. Sentähden pitää heidän nyt käymän niiden edellä, jotka viedään pois vangittuna, ja öykkärien vieraspito on lakkaava.

7. Therefore now shall they go captive with the first that go captive, and the banquet of them that stretched themselves shall be removed.

8. Sillä Herra, Herra on vannonut itse kauttansa, sanoo Herra Jumala Zebaot: minua kauhistaa Jakobin ylpeys, ja minä vihaan hänen koreita huoneitansa, ja tahdon sen kaupungin hyljätä ja kaikki mitä hänessä on.

8. The Lord GOD hath sworn by himself, saith the LORD the God of hosts, I abhor the excellency of Jacob, and hate his palaces: therefore will I deliver up the city with all that is therein.

9. Ja pitää tapahtuman, että vaikka kymmenen miestä yhteen huoneeseen jäisi, niin pitää heidän kuitenkin kuoleman,

9. And it shall come to pass, if there remain ten men in one house, that they shall die.

10. Että hänen setänsä ja enonsa veis hänen luunsa ulos huoneesta, ja sanois sille, joka sen huoneen vieressä on: vieläkö sinun tykönäs ketään on?

10. And a man's uncle shall take him up, and he that burneth him, to bring out the bones out of the house, and shall say unto him that is by the sides

ja se vastaa: jo ovat kaikki pois. Ja niiden pitää sanoman: ole vaiti, sillä ei he tahtoneet, että Herran nimeä olis muistutettu.

of the house, Is there yet any with thee? and he shall say, No. Then shall he say, Hold thy tongue: for we may not make mention of the name of the LORD.

11. Sillä katso, Herra on käskenyt lyödä suuria huoneita rikki, ja vähiä huoneita hajoomaan.

11. For, behold, the LORD commandeth, and he will smite the great house with breaches, and the little house with clefts.

12. Taitavatko hevoset kalliolla samota? taidetaanko sitä härjillä kyntää? sillä te muuttelette oikeuden sapeksi ja vanhurskauden hedelmän koiruohoksi,

12. Shall horses run upon the rock? will one plow there with oxen? for ye have turned judgment into gall, and the fruit of righteousness into hemlock:

13. Ja iloitsette tyhjästä asiasta, ja sanotte: emmekö me kyllä väkevät ole meidän sarvillamme?

13. Ye which rejoice in a thing of nought, which say, Have we not taken to us horns by our own strength?

14. Sentähden katso, minä tahdon teidän päällenne, te Israelin huone, kansan herättää, sanoo Herra Jumala Zebaot; joka teitä pitää siitä paikasta ahdistaman, kuin Hamatiin mennään, hamaan korven ojaan asti.

14. But, behold, I will raise up against you a nation, O house of Israel, saith the LORD the God of hosts; and they shall afflict you from the entering in of Hemath unto the river of the wilderness.

7 luku

1. Niin Herra, Herra osoitti minulle näyssä; ja katso, yksi seisoi, joka

1. Thus hath the Lord GOD shewed unto me; and, behold, he formed

heinäsirkkoja teki, juuri silloin, kuin oras rupesi käymään ylös, toisen kerran sittekuin kuningas oli antanut niittää.

2. Kuin ne niin tahtoivat kaiken tulon syödä maalta, sanoin minä: voi Herra, Herra, ole armollinen! kuka tahtoo Jakobin taas auttaa? sillä hän on aivan vähä.

3. Niin Herra katui sitä: ei sen pidä tapahtuman, sanoi Herra.

4. Niin Herra, Herra osoitti minulla näyssä, ja katso, Herra, Herra kutsui tulen rankaisemaan, jonka piti suuren syvyyden syömän, ja se söi jo parhaan osan.

5. Niin minä sanoin: voi Herra, Herra, lakkaa nyt, kuka tahtoo Jakobia taas auttaa? sillä hän on aivan vähä.

6. Niin Herra katui myös sitä: ei senkään pidä tapahtuman, sanoi Herra, Herra.

7. Mutta hän osoitti minulle tämän näyssä, ja katso, Herra seisoi muurin päällä, joka mittanuoralla mitattu oli, ja hän piti mittanuoran kädessänsä.

8. Ja Herra sanoi minulle: mitäs näet,

grasshoppers in the beginning of the shooting up of the latter growth; and, lo, it was the latter growth after the king's mowings.

2. And it came to pass, that when they had made an end of eating the grass of the land, then I said, O Lord GOD, forgive, I beseech thee: by whom shall Jacob arise? for he is small.

3. The LORD repented for this: It shall not be, saith the LORD.

4. Thus hath the Lord GOD shewed unto me: and, behold, the Lord GOD called to contend by fire, and it devoured the great deep, and did eat up a part.

5. Then said I, O Lord GOD, cease, I beseech thee: by whom shall Jacob arise? for he is small.

6. The LORD repented for this: This also shall not be, saith the Lord GOD.

7. Thus he shewed me: and, behold, the Lord stood upon a wall made by a plumbline, with a plumbline in his hand.

8. And the LORD said unto me, Amos,

Amos? minä sanoin: mittanuoran. Herra sanoi: katso, minä tahdon vetää mittanuoran keskelle minun kansaani Israelia, ja en käy enään häntä ohitse.

what seest thou? And I said, A plumbline. Then said the Lord, Behold, I will set a plumbline in the midst of my people Israel: I will not again pass by them any more:

9. Vaan Isaakin korkeudet pitää autioksi tuleman, ja Israelin pyhyydet pitää hävitettämän; ja minä tahdon nostaa miekan Jerobeamin huonetta vastaan.

9. And the high places of Isaac shall be desolate, and the sanctuaries of Israel shall be laid waste; and I will rise against the house of Jeroboam with the sword.

10. Niin Betelin pappi Amatsia lähetti Israelin kuninkaan tykö, sanoen: Amos tekee kapinan sinua vastaan Israelin huoneessa, eipä maakaan voi kaikkia hänen sanojansa kärsiä.

10. Then Amaziah the priest of Bethel sent to Jeroboam king of Israel, saying, Amos hath conspired against thee in the midst of the house of Israel: the land is not able to bear all his words.

11. Sillä näin sanoo Amos: Jerobeamin täytyy miekalla kuolla, ja Israel pitää vietämän vangittuna pois maastansa.

11. For thus Amos saith, Jeroboam shall die by the sword, and Israel shall surely be led away captive out of their own land.

12. Ja Amatsia sanoi Amokselle: sinä näkiä, mene pois, ja ennusta siellä.

12. Also Amaziah said unto Amos, O thou seer, go, flee thee away into the land of Judah, and there eat bread, and prophesy there:

13. Ja älä Betelissä enään ennusta; se on kuninkaan pyhä sia ja valtakunnan huone.

13. But prophesy not again any more at Bethel: for it is the king's chapel, and it is the king's court.

14. Amos vastasi ja sanoi Amatsialle:

14. Then answered Amos, and said to

en minä ole propheta enkä prophetan poika, vaan minä olen karjan paimen ja marjain hakia.

Amaziah, I was no prophet, neither was I a prophet's son; but I was an herdman, and a gatherer of sycomore fruit:

15. Mutta Herra otti minun karjasta, ja sanoi minulle: mene ja ennusta minun kansaani Israelia vastaan.

15. And the LORD took me as I followed the flock, and the LORD said unto me, Go, prophesy unto my people Israel.

16. Niin kuule siis Herran sanaa: sinä sanot: älä ennusta Israelia vastaan, älä myös puhu Isaakin huonetta vastaan;

16. Now therefore hear thou the word of the LORD: Thou sayest, Prophesy not against Israel, and drop not thy word against the house of Isaac.

17. Sentähden sanoo Herra näin: sinun emäntäs pitää kaupungissa raiskattaman, ja sinun poikas ja tyttäres pitää miekalla lankeeman, ja sinun peltos pitää nuoralla jaettaman; mutta itse sinun pitää saastaisessa maassa kuoleman, ja Israel pitää ajettaman peräti pois maastansa.

17. Therefore thus saith the LORD; Thy wife shall be an harlot in the city, and thy sons and thy daughters shall fall by the sword, and thy land shall be divided by line; and thou shalt die in a polluted land: and Israel shall surely go into captivity forth of his land.

8 luku

1. Herra, Herra osoitti minulle näyssä, ja katso, siellä oli kori suvituloa.

1. Thus hath the Lord GOD shewed unto me: and behold a basket of summer fruit.

2. Ja hän sanoi: mitäs näet, Amos? minä vastasin: korin suvituloa. Niin

2. And he said, Amos, what seest thou? And I said, A basket of summer

Herra sanoi minulle: minun kansani Israelin loppu on tullut, en minä tahdo enään mennä häntä ohitse.

fruit. Then said the LORD unto me, The end is come upon my people of Israel; I will not again pass by them any more.

3. Ja sinä päivänä pitää veisut templissä itkuksi kääntymän, sanoo Herra, Herra; monta kuollutta ruumista pitää joka paikassa makaaman, jotka viedään salassa pois.

3. And the songs of the temple shall be howlings in that day, saith the Lord GOD: there shall be many dead bodies in every place; they shall cast them forth with silence.

4. Kuulkaat tätä te, jotka köyhää sorratte, ja vaivaisia maakunnassa hävitätte,

4. Hear this, O ye that swallow up the needy, even to make the poor of the land to fail,

5. Ja sanotte: koska uusi kuu loppuu, että me saisimme jyviä myydä; ja sabbati, että me ohria kauppaisimme, ja mitan vähentäisimme, ja hinnan korottaisimme, ja vaa'at vääriksi tekisimme;

5. Saying, When will the new moon be gone, that we may sell corn? and the sabbath, that we may set forth wheat, making the ephah small, and the shekel great, and falsifying the balances by deceit?

6. Että me saisimme köyhät rahallamme haltuumme ja hätäytyneet kenkäparilla, ja myisimme akanat jyväin edestä?

6. That we may buy the poor for silver, and the needy for a pair of shoes; yea, and sell the refuse of the wheat?

7. Herra on vannonut Jakobin korkeutta vastaan: mitämaks, jos minä ikänä kaikki ne heidän työnsä unohdan.

7. The LORD hath sworn by the excellency of Jacob, Surely I will never forget any of their works.

8. Eikö maan sentähden pitäisi

8. Shall not the land tremble for this,

vapiseman, ja kaikki sen asuvaiset murehtiman? Ja pitää nouseman kaiken sen päälle niinkuin virta, vietämän pois ja upotettaman niinkuin Egyptin virralla.

and every one mourn that dwelleth therein? and it shall rise up wholly as a flood; and it shall be cast out and drowned, as by the flood of Egypt.

9. Sillä ajalla, sanoo Herra, Herra, tahdon minä laskea auringon alas puolipäivästä, ja pimittää maan valkialla päivällä.

9. And it shall come to pass in that day, saith the Lord GOD, that I will cause the sun to go down at noon, and I will darken the earth in the clear day:

10. Minä tahdon teidän juhlapäivänne kääntää murheeksi, ja kaikki teidän veisunne valitukseksi, ja tahdon antaa säkin jokaisen kupeisiin tulla, ja kaikki päät paljaaksi tehdä; ja tahdon heille murheen saattaa, niinkuin joku ainoaa poikaa murehtii; ja heidän pitää surkian lopun saaman.

10. And I will turn your feasts into mourning, and all your songs into lamentation; and I will bring up sackcloth upon all loins, and baldness upon every head; and I will make it as the mourning of an only son, and the end thereof as a bitter day.

11. Katso, ne päivät tulevat, sanoo Herra, Herra, että minä lähetän nälän maan päälle; ei nälkää leivän perään, eli janoa veden perään, vaan Herran sanan kuulemisen jälkeen,

11. Behold, the days come, saith the Lord GOD, that I will send a famine in the land, not a famine of bread, nor a thirst for water, but of hearing the words of the LORD:

12. Niin että heidän pitää juokseman yhdestä merestä niin toiseen, pohjasta niin itään; heidän pitää juoksenteleman etsimään Herran sanaa, ja ei kuitenkaan pidä löytämän.

12. And they shall wander from sea to sea, and from the north even to the east, they shall run to and fro to seek the word of the LORD, and shall not find it.

13. Sinä päivänä pitää kauniit neitseet ja nuorukaiset nääntymän janosta.
14. Ja jotka nyt Samarian rikoksen kautta vannovat ja sanovat: niin totta kuin sinun jumalas Danissa elää, niin totta kuin sinun jumalas Bersebassa elää: niiden pitää niin lankeeman, ettei he voi jälleen nousta ylös.

13. In that day shall the fair virgins and young men faint for thirst.
14. They that swear by the sin of Samaria, and say, Thy god, O Dan, liveth; and, The manner of Beersheba liveth; even they shall fall, and never rise up again.

9 luku

1. Minä näin Herran seisovan alttarilla; ja hän sanoi: lyö oven päälliseen, niin että pihtipielet värisevät; sillä minä tahdon haavoittaa niitä kaikkia, jotka heille päänä ovat, ja heidän alamaisensa miekalla tappaa. Ei sen pidä pääsemän, joka paennut on, eikä itsiänsä pelastaman, jotka välttänyt on.
2. Ja vaikka he itsiänsä hamaan helvettiin kaivaisivat, niin minun käteni on kuitenkin heitä sieltäkin hakeva; ja jos he astuisivat ylös taivaaseen, niin minä kuitenkin tahdon syöstä heidät sieltä alas.
3. Ja jos he lymyttäisivät itsensä Karmelin kukkulalle, niin minä tahdon

1. I saw the Lord standing upon the altar: and he said, Smite the lintel of the door, that the posts may shake: and cut them in the head, all of them; and I will slay the last of them with the sword: he that fleeth of them shall not flee away, and he that escapeth of them shall not be delivered.
2. Though they dig into hell, thence shall mine hand take them; though they climb up to heaven, thence will I bring them down:
3. And though they hide themselves in the top of Carmel, I will search and

heidät sieltäkin etsiä ja temmata pois; ja jos he itseänsä minun silmäini edestä kätkisivät meren syvyyteen, niin minä käsken kärmettä, että se heitä siellä pistäis.
4. Ja jos he vihollisillensa vangiksi tulevat, niin minä sieltä käsken miekkaa, että se heitä tappais: sillä minä pidän silmäni heidän ylitsensä pahaksi ja en hyväksi;
5. Sillä kuin Herra, Herra Zebaot maahan rupee, niin se sulaa, että kaikki asuvaiset murehtiman pitää; ja että se pitää nouseman sen päälle niinkuin virta, ja se upotettaman niinkuin Egyptin virralla.
6. Hän on se, joka salinsa taivaasen rakentaa, ja perustaa majansa maan päälle; hän kutsuu meren vedet, ja vuodattaa maan päälle: hänen nimensä on Herra.

7. Ettekö te, Israelin lapset, minulle ole niinkuin Etiopialaiset? sanoo Herra. Enkö minä vienyt Israelia ulos Egyptin maalta, ja Philistealaiset Kaphtorista, ja Syrialaiset Kiiristä?

take them out thence; and though they be hid from my sight in the bottom of the sea, thence will I command the serpent, and he shall bite them:
4. And though they go into captivity before their enemies, thence will I command the sword, and it shall slay them: and I will set mine eyes upon them for evil, and not for good.
5. And the Lord GOD of hosts is he that toucheth the land, and it shall melt, and all that dwell therein shall mourn: and it shall rise up wholly like a flood; and shall be drowned, as by the flood of Egypt.
6. It is he that buildeth his stories in the heaven, and hath founded his troop in the earth; he that calleth for the waters of the sea, and poureth them out upon the face of the earth: The LORD is his name.
7. Are ye not as children of the Ethiopians unto me, O children of Israel? saith the LORD. Have not I brought up Israel out of the land of Egypt? and the Philistines from Caphtor, and the Syrians from Kir?

8. Katso, Herran, Herran silmät näkevät syntisen valtakunnan, niin että minä sen juuri maan päältä peräti kadotan; vaikka en minä kuitenkaan Jakobin huonetta ratki kadota, sanoo Herra.

8. Behold, the eyes of the Lord GOD are upon the sinful kingdom, and I will destroy it from off the face of the earth; saving that I will not utterly destroy the house of Jacob, saith the LORD.

9. Sillä katso, minä tahdon käskeä, ja antaa Israelin huoneen kaikkein pakanain seassa seulottaa, niinkuin seulalla seulotaan, ja ei jyvänkään pidä lankeeman maan päälle.

9. For, lo, I will command, and I will sift the house of Israel among all nations, like as corn is sifted in a sieve, yet shall not the least grain fall upon the earth.

10. Kaikki syntiset minun kanssani pitää miekalla kuoletettaman, jotka sanovat: ei onnettomuus ole niin läsnä, eikä kohtaa meitä.

10. All the sinners of my people shall die by the sword, which say, The evil shall not overtake nor prevent us.

11. Sillä ajalla tahdon minä taas kaatuneen Davidin majan rakentaa, ja hänen reikänsä paikata, ja parantaa jälleen mitä särjetty on, ja tahdon sen rakentaa, niinkuin se entisellä ajalla tullut on,

11. In that day will I raise up the tabernacle of David that is fallen, and close up the breaches thereof; and I will raise up his ruins, and I will build it as in the days of old:

12. Että he saavat nautita Edomin jääneet ja kaikki pakanat, joiden seassa minun nimeni pitää saarnattaman; sanoo Herra, joka näitä tekee.

12. That they may possess the remnant of Edom, and of all the heathen, which are called by my name, saith the LORD that doeth this.

13. Katso, se aika tulee, sanoo Herra, että yhtä haavaa kynnetään ja

13. Behold, the days come, saith the LORD, that the plowman shall

niitetään, ja yhtä haavaa viinamarjat sotkutaan ja kylvetään, ja vuoret makiaa viinaa tiukkuvat, ja kaikki mäet ovat hedelmälliset.

14. Sillä minä käännän minun kansani Israelin vankiuden, että he rakentavat autiot kaupungit, ja niissä asuvat; istuttavat viinapuita, ja niistä viinaa juovat, tekevät puutarhoja, ja niistä hedelmiä syövät.

15. Ja minä tahdon heitä heidän maassansa istuttaa; niin ettei heitä enään temmata pois maastansa, jonka minä heille antanut olen, sanoo Herra sinun Jumalas.

overtake the reaper, and the treader of grapes him that soweth seed; and the mountains shall drop sweet wine, and all the hills shall melt.

14. And I will bring again the captivity of my people of Israel, and they shall build the waste cities, and inhabit them; and they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; they shall also make gardens, and eat the fruit of them.

15. And I will plant them upon their land, and they shall no more be pulled up out of their land which I have given them, saith the LORD thy God.

OBADJA

1 luku

1. Tämä on Obadjan näky. Näin sanoo Herra, Herra Edomista: me olemme Herralta sanoman kuulleet, että sanansaattaja on pakanain sekaan lähetetty: nouskaat, ja käykäämme häntä vastaan sotaan!

1. The vision of Obadiah. Thus saith the Lord GOD concerning Edom; We have heard a rumour from the LORD, and an ambassador is sent among the heathen, Arise ye, and let us rise up against her in battle.

2. Katso, minä olen sinun alentanut pakanain seassa, ja sangen ylönkatsotuksi tehnyt.

2. Behold, I have made thee small among the heathen: thou art greatly despised.

3. Sinun sydämes ylpeys on sinun vietellyt, että vuorten rotkoissa asut, sinun korkeissa linnoissas, ja sanot sydämessäs: kuka taitaa minun syöstä maahan?

3. The pride of thine heart hath deceived thee, thou that dwellest in the clefts of the rock, whose habitation is high; that saith in his heart, Who shall bring me down to the ground?

4. Vaikkas ylös korkialle menisit niinkuin kotka, ja tekisit pesäs tähtien keskelle; niin minä kuitenkin syöksen sinun alas sieltä, sanoo Herra.

4. Though thou exalt thyself as the eagle, and though thou set thy nest among the stars, thence will I bring thee down, saith the LORD.

5. Jos varkaat eli raateliat tulevat yöllä sinun tykös, kuinka sinä niin lyöty olet? Eikö he varasta niin paljon, että heillä kyllä on? Jos viinanhakiat tulevat

5. If thieves came to thee, if robbers by night, (how art thou cut off!) would they not have stolen till they had enough? if the grapegatherers came

sinun tykös, eikö he jätä viinamarjan oksia?
6. Voi kuinka heidän pitää Esaun tutkiman, ja hänen kätketyt tavaransa etsimän.
7. Kaikki, jotka sinun kanssas liitossa ovat, pitää ajaman sinun pois maaltas; miehet, joihin sinä turvaat, pettävät sinun, ja voittavat sinun; jotka sinun leipäs syövät, pettävät sinun; ei sinulla ole ymmärrystä.

8. Mitämaks, sanoo Herra, minä kadotan silloin Edomin viisaat ja ymmärryksen Esaun vuorelta.

9. Sillä sinun väkeväs, Teman, pitää hämmästymän, että heidän kaikkein pitää murhasta Esaun vuorella hukkuman.
10. Sen vääryyden tähden, jonka sinä veljelles Jakobille tehnyt olet, pitää sinun häpiään tuleman, ja ijankaikkisesti hävitettämän.
11. Silloin sinä seisoit häntä vastaan, kuin muukalaiset hänen sotaväkensä veivät pois vangittuna, ja vieraat menivät sisälle hänen porteistansa, ja

to thee, would they not leave some grapes?
6. How are the things of Esau searched out! how are his hidden things sought up!
7. All the men of thy confederacy have brought thee even to the border: the men that were at peace with thee have deceived thee, and prevailed against thee; they that eat thy bread have laid a wound under thee: there is none understanding in him.
8. Shall I not in that day, saith the LORD, even destroy the wise men out of Edom, and understanding out of the mount of Esau?
9. And thy mighty men, O Teman, shall be dismayed, to the end that every one of the mount of Esau may be cut off by slaughter.
10. For thy violence against thy brother Jacob shame shall cover thee, and thou shalt be cut off for ever.

11. In the day that thou stoodest on the other side, in the day that the strangers carried away captive his forces, and foreigners entered into his

Jerusalemista arvan heittivät; silloin sinä olit niinkuin yksi heistä.
12. Ei sinun pidä mielelläs katseleman veljes viheliäisyyden aikaa, eikä riemuitseman Juudalaisten surkeuden aikana, ei myös sinun suus pidä niin suuria sanoja puhuman heidän tuskansa aikana.

13. Ei sinun pidä menemän sisälle minun kansani porteista heidän surkeutensa aikana, eikä mielelläs katseleman heidän onnettomuuttansa heidän vaivansa aikana, eikä kättäs ojentaman heidän kaluunsa heidän surkeutensa aikana.
14. Ei sinun pidä teiden haaroissa seisoman, murhaamassa heidän pakenevaisiansa, ei myös kiinni ottaman heidän jääneitänsä ahdistuksensa aikana.
15. Sillä Herran päivä on läsnä kaikkia pakanoita; niinkuin sinä tehnyt olet, niin pitää sinulle jälleen tapahtuman, ja niinkuin sinä ansainnut olet, niin pitää sinun pääs päälle jälleen tuleman.

gates, and cast lots upon Jerusalem, even thou wast as one of them.
12. But thou shouldest not have looked on the day of thy brother in the day that he became a stranger; neither shouldest thou have rejoiced over the children of Judah in the day of their destruction; neither shouldest thou have spoken proudly in the day of distress.

13. Thou shouldest not have entered into the gate of my people in the day of their calamity; yea, thou shouldest not have looked on their affliction in the day of their calamity, nor have laid hands on their substance in the day of their calamity;
14. Neither shouldest thou have stood in the crossway, to cut off those of his that did escape; neither shouldest thou have delivered up those of his that did remain in the day of distress.
15. For the day of the LORD is near upon all the heathen: as thou hast done, it shall be done unto thee: thy reward shall return upon thine own head.

16. Sillä niinkuin te olette minun pyhällä vuorellani juoneet, niin pitää kaikki pakanat alati juoman, ryyppäämän ja nielemän, ja oleman niinkuin ei he olleetkaan olisi.
17. Mutta Zionin vuorella pitää vapaus oleman, ja heidän pitää pyhät oleman, ja Jakobin huoneen pitää perintönsä omistaman.
18. Ja Jakobin huone pitää tuli oleman, ja Josephin huonen tulen liekki, mutta Esaun huone kortena, jonka heidän pitää sytyttämän ja kuluttaman, niin ettei Esaun huoneesta pidä mitään jäämän; sillä Herra on sen puhunut.
19. Ja heidän pitää perimän koko etelänpuolisen maan, ynnä Esaun vuoren kanssa, ja lakeuden Philistealaisten kanssa, ja heidän pitää myös Ephraimin ja Samarian kedon omistaman, ja Benjaminin Gileadin.
20. Ja ne viedyt pois Israelin lasten sotaväestä, jotka Kanaanealaisten seassa hamaan Sarpattiin asti ovat, ja ne viedyt pois Jerusalemin kaupungista, jotka Sepharadissa ovat, pitää kaupungit etelään päin

16. For as ye have drunk upon my holy mountain, so shall all the heathen drink continually, yea, they shall drink, and they shall swallow down, and they shall be as though they had not been.
17. But upon mount Zion shall be deliverance, and there shall be holiness; and the house of Jacob shall possess their possessions.
18. And the house of Jacob shall be a fire, and the house of Joseph a flame, and the house of Esau for stubble, and they shall kindle in them, and devour them; and there shall not be any remaining of the house of Esau; for the LORD hath spoken it.
19. And they of the south shall possess the mount of Esau; and they of the plain the Philistines: and they shall possess the fields of Ephraim, and the fields of Samaria: and Benjamin shall possess Gilead.
20. And the captivity of this host of the children of Israel shall possess that of the Canaanites, even unto Zarephath; and the captivity of Jerusalem, which is in Sepharad, shall possess the cities of the south.

omistaman.

21. Ja vapahtajat pitää Zionin vuorelle tuleman tuomitsemaan Esaun vuorta; ja niin pitää valtakunta Herran oleman.

21. And saviours shall come up on mount Zion to judge the mount of Esau; and the kingdom shall be the LORD'S.

JOONA

1 luku

1. Ja Herran sana tapahtui Jonalle Amittain pojalle, sanoen:
2. Nouse ja mene suureen kaupunkiin Niniveen, ja saarnaa siinä; sillä heidän pahuutensa on tullut minun kasvoini eteen.
3. Mutta Jona nousi ja tahtoi paeta Tarsikseen Herran kasvoin edestä. Ja hän tuli Japhoon, ja kuin hän löysi haahden, joka tahtoi Tarsikseen mennä, antoi hän palkan, ja astui siihen menemään heidän kanssansa Tarsikseen Herran kasvoin edestä.
4. Niin Herra antoi suuren tuulen tulla merelle, ja suuri ilma nousi merellä, niin että haaksi luultiin rikkaantuvan.
5. Ja haaksimiehet pelkäsivät, ja kukin huusi jumalansa tykö, ja he heittivät kalut, jotka haahdessa olivat, mereen keviämmäksi tullaksensa. Mutta Jona oli astunut alas haahden toiselle

1. Now the word of the LORD came unto Jonah the son of Amittai, saying,
2. Arise, go to Nineveh, that great city, and cry against it; for their wickedness is come up before me.
3. But Jonah rose up to flee unto Tarshish from the presence of the LORD, and went down to Joppa; and he found a ship going to Tarshish: so he paid the fare thereof, and went down into it, to go with them unto Tarshish from the presence of the LORD.
4. But the LORD sent out a great wind into the sea, and there was a mighty tempest in the sea, so that the ship was like to be broken.
5. Then the mariners were afraid, and cried every man unto his god, and cast forth the wares that were in the ship into the sea, to lighten it of them. But Jonah was gone down into the

pohjalle, ja makasi uneen nukkuneena.

6. Niin haahdenhaltia meni hänen tykönsä, ja sanoi hänelle: miksis makaat? nouse, ja rukoile Jumalaas, että Jumala muistais meitä, ettemme hukkuisi.

7. Niin he sanoivat toinen toisellensa: tulkaat, ja heittäkäämme arpaa, tietääksemme, kenenkä tähden tämä onnettomuus meillä on; ja kuin he heittivät arpaa, lankesi arpa Jonan päälle.

8. Niin he sanoivat hänelle: ilmoita nyt meille, kenen tähden tämä onnettomuus meillä on? mikä sinun tekos on, ja kustas tulet? kusta maakunnasta eli kansasta sinä olet?

9. Hän sanoi heille: minä olen Hebrealainen, ja minä pelkään Herraa Jumalaa taivaasta, joka meren ja karkian on tehnyt.

10. Niin ne miehet pelkäsivät suuresti, ja sanoivat hänelle: miksis näin teit? Sillä ne miehet tiesivät hänen Herran edestä paenneen; sillä hän oli heille sen sanonut.

sides of the ship; and he lay, and was fast asleep.

6. So the shipmaster came to him, and said unto him, What meanest thou, O sleeper? arise, call upon thy God, if so be that God will think upon us, that we perish not.

7. And they said every one to his fellow, Come, and let us cast lots, that we may know for whose cause this evil is upon us. So they cast lots, and the lot fell upon Jonah.

8. Then said they unto him, Tell us, we pray thee, for whose cause this evil is upon us; What is thine occupation? and whence comest thou? what is thy country? and of what people art thou?

9. And he said unto them, I am an Hebrew; and I fear the LORD, the God of heaven, which hath made the sea and the dry land.

10. Then were the men exceedingly afraid, and said unto him, Why hast thou done this? For the men knew that he fled from the presence of the LORD, because he had told them.

11. Niin he sanoivat hänelle: mitä meidän pitää sinulle tekemän, että meri meille tyventyis? Sillä meri kävi ja lainehti heidän ylitsensä.

11. Then said they unto him, What shall we do unto thee, that the sea may be calm unto us? for the sea wrought, and was tempestuous.

12. Hän sanoi heille: ottakaat minut ja heittäkäät mereen, niin meri teille tyvenee; sillä minä tiedän, että tämä suuri ilma tulee teidän päällenne minun tähteni.

12. And he said unto them, Take me up, and cast me forth into the sea; so shall the sea be calm unto you: for I know that for my sake this great tempest is upon you.

13. Ja miehet koettivat saada haahden kuivalle; mutta ei he voineet, sillä meri kävi väkevästi heidän ylitsensä.

13. Nevertheless the men rowed hard to bring it to the land; but they could not: for the sea wrought, and was tempestuous against them.

14. Niin he huusivat Herran tykö ja sanoivat: voi Herra! älä anna meidän hukkua tämän miehen sielun tähden, ja älä lue meillen tätä viatointa verta! sillä sinä, Herra, teet niinkuin sinä tahdot.

14. Wherefore they cried unto the LORD, and said, We beseech thee, O LORD, we beseech thee, let us not perish for this man's life, and lay not upon us innocent blood: for thou, O LORD, hast done as it pleased thee.

15. Niin he ottivat Jonan ja heittivät mereen; ja meri asettui lainehtimasta.

15. So they took up Jonah, and cast him forth into the sea: and the sea ceased from her raging.

16. Ja miehet pelkäsivät Herraa suuresti, ja tekivät Herralle uhria ja lupausta.

16. Then the men feared the LORD exceedingly, and offered a sacrifice unto the LORD, and made vows.

17. (H2:1) Mutta Herra toimitti suuren kalan, nielemään Jonaa. Ja Jona oli kalan vatsassa kolme päivää ja kolme yötä.

17. Now the LORD had prepared a great fish to swallow up Jonah. And Jonah was in the belly of the fish three days and three nights.

1. (H2:2) Ja Jona rukoili Herraa Jumalaansa kalan vatsassa,

1. Then Jonah prayed unto the LORD his God out of the fish's belly,

2. (H2:3) Ja sanoi: minä huusin Herraa minun ahdistuksessani, ja hän vastasi minua; minä paruin helvetin vatsasta, ja sinä kuulit minun ääneni.

2. And said, I cried by reason of mine affliction unto the LORD, and he heard me; out of the belly of hell cried I, and thou heardest my voice.

3. (H2:4) Sinä heitit minun syvyyteen keskelle merta, niin että aallot minua pyörsivät ympäriinsä; kaikki sinun lainees ja aaltos kävivät minun päällitseni.

3. For thou hadst cast me into the deep, in the midst of the seas; and the floods compassed me about: all thy billows and thy waves passed over me.

4. (H2:5) Minä ajattelin minuni hyljätyksi sinun silmäis edestä; kuitenkin saan minä vielä nähdä sinun pyhän templis.

4. Then I said, I am cast out of thy sight; yet I will look again toward thy holy temple.

5. (H2:6) Vedet piirsivät minua ympäri sieluuni asti; syvyydet piirittivät minun; kaislisto peitti minun pääni.

5. The waters compassed me about, even to the soul: the depth closed me round about, the weeds were wrapped about my head.

6. (H2:7) Minä vajosin vuorten perustukseen asti; maa salpasi minun teljillänsä ijankaikkisesti; mutta sinä

6. I went down to the bottoms of the mountains; the earth with her bars was about me for ever: yet hast thou

otit minun elämäni ulos kadotuksesta, Herra minun Jumalani.
7. (H2:8) Kuin minun sieluni epäili minussa, niin minä muistin Herraa; ja minun rukoukseni tuli sinun tykös, sinun pyhään templiis.
8. (H2:9) Mutta jotka luottavat tuhaan valheeseen, ne hylkäävät laupiuden itse kohtaansa.
9. (H2:10) Mutta minä tahdon uhrata sinulle kiitoksella, minä tahdon maksaa lupaukseni; Herran tykönä on apu.
10. (H2:11) Ja Herra sanoi kalalle, että hän oksensi Jonan maan päälle.

brought up my life from corruption, O LORD my God.
7. When my soul fainted within me I remembered the LORD: and my prayer came in unto thee, into thine holy temple.
8. They that observe lying vanities forsake their own mercy.
9. But I will sacrifice unto thee with the voice of thanksgiving; I will pay that that I have vowed. Salvation is of the LORD.
10. And the LORD spake unto the fish, and it vomited out Jonah upon the dry land.

3 luku

1. Niin Herran sana tapahtui toisen kerran Jonalle ja sanoi:
2. Nouse, mene suureen kaupunkiin Niniveen, saarnaamaan siellä sitä saarnaa, jonka minä sinulle sanon.
3. Silloin Jona nousi ja meni Niniveen Herran sanan jälkeen. Ja Ninive oli Jumalan suuri kaupunki, kolmen päiväkunnan matka.

1. And the word of the LORD came unto Jonah the second time, saying,
2. Arise, go unto Nineveh, that great city, and preach unto it the preaching that I bid thee.
3. So Jonah arose, and went unto Nineveh, according to the word of the LORD. Now Nineveh was an exceeding great city of three days' journey.

4. Ja kuin Jona rupesi siinä käymään yhden päiväkunnan matkan, huusi hän ja sanoi: vielä on neljäkymmentä päivää; niin Niniven pitää hukkuman.
5. Niin Niniven miehet uskoivat Jumalan päälle, ja antoivat saarnata, että paastottaisiin, ja pukivat säkit yllensä sekä pienet että suuret.
6. Ja kuin Niniven kuningas sen kuuli, nousi hän istuimeltansa ja riisui kalliit vaatteensa, kääri itsensä säkkiin ja istui tuhkaan.

7. Ja antoi kuuluttaa ja sanoa Ninivessä kuninkaan tahdosta ja hänen sankareinsa käskystä, sanoen: ettei yksikään ihminen taikka eläin, karja eli lampaat pidä mitään maistaman eikä laitumelle ajettaman, ja ei vettäkään juoman;
8. Vaan ihmiset ja eläimet pitää säkkiin puetettaman, ja heidän pitää lujasti Jumalan tykö huutaman. Ja jokainen palatkaan pahasta tiestänsä ja kätensä väkivallasta.
9. Kukaties Jumala taitaa kääntyä ja katua, ja lakata hirmuisesta vihastansa, ettemme huku.

4. And Jonah began to enter into the city a day's journey, and he cried, and said, Yet forty days, and Nineveh shall be overthrown.
5. So the people of Nineveh believed God, and proclaimed a fast, and put on sackcloth, from the greatest of them even to the least of them.
6. For word came unto the king of Nineveh, and he arose from his throne, and he laid his robe from him, and covered him with sackcloth, and sat in ashes.
7. And he caused it to be proclaimed and published through Nineveh by the decree of the king and his nobles, saying, Let neither man nor beast, herd nor flock, taste any thing: let them not feed, nor drink water:

8. But let man and beast be covered with sackcloth, and cry mightily unto God: yea, let them turn every one from his evil way, and from the violence that is in their hands.
9. Who can tell if God will turn and repent, and turn away from his fierce anger, that we perish not?

10. Kuin Jumala näki heidän työnsä, että he palasivat pahasta tiestänsä, katui Jumala sitä pahaa, jota hän oli puhunut heille tehdäksensä, ja ei tehnytkään.

10. And God saw their works, that they turned from their evil way; and God repented of the evil, that he had said that he would do unto them; and he did it not.

4 luku

1. Niin Jona pani sen kovin pahaksensa, ja vihastui.
2. Rukoili Herraa ja sanoi: voi Herra! sepä se on, minkä minä sanoin, kuin minä olin vielä maassani, sentähden minä tahdoin myös Tarsikseen paeta; sillä minä tiedän, että sinä Jumala olet armollinen, laupias, pitkämielinen, suuresta hyvyydestä ja kadut pahaa.

1. But it displeased Jonah exceedingly, and he was very angry.
2. And he prayed unto the LORD, and said, I pray thee, O LORD, was not this my saying, when I was yet in my country? Therefore I fled before unto Tarshish: for I knew that thou art a gracious God, and merciful, slow to anger, and of great kindness, and repentest thee of the evil.

3. Niin ota nyt, Herra, minun sieluni minusta pois; sillä minä kuolisin paremmin kuin eläisin.
4. Mutta Herra sanoi: luuletkos oikein vihastunees?
5. Ja Jona läksi kaupungista ja istui kaupungista itään päin, ja teki siellä itsellensä majan ja istui sen alla varjossa, siihenasti kuin hän näkis, mitä kaupungille tapahtuis.

3. Therefore now, O LORD, take, I beseech thee, my life from me; for it is better for me to die than to live.
4. Then said the LORD, Doest thou well to be angry?
5. So Jonah went out of the city, and sat on the east side of the city, and there made him a booth, and sat under it in the shadow, till he might see what would become of the city.

6. Mutta Herra Jumala toimitti yhden pensaan, joka kasvoi Jonan ylitse, että se olis hänen päänsä varjonnut, ja virvoittanut häntä hänen vaivassansa; ja Jona riemuitsi siitä pensaasta suurella ilolla.

6. And the LORD God prepared a gourd, and made it to come up over Jonah, that it might be a shadow over his head, to deliver him from his grief. So Jonah was exceeding glad of the gourd.

7. Mutta Herra toimitti madon huomeneltain, kuin aamurusko koitti, joka söi sitä pensasta, että se kuivettui.

7. But God prepared a worm when the morning rose the next day, and it smote the gourd that it withered.

8. Mutta kuin aurinko noussut oli, toimitti Jumala suuren itätuulen, ja aurinko paisti Jonan päähän, että hän tuli voimattomaksi. Niin hän toivotti sielullensa kuolemaa, ja sanoi: minä kuolisin ennenkuin minä eläisin.

8. And it came to pass, when the sun did arise, that God prepared a vehement east wind; and the sun beat upon the head of Jonah, that he fainted, and wished in himself to die, and said, It is better for me to die than to live.

9. Niin Jumala sanoi Jonalle: luuletkos oikein vihastunees siitä pensaasta? Ja hän sanoi: minä vihastun hamaan kuolemaan asti.

9. And God said to Jonah, Doest thou well to be angry for the gourd? And he said, I do well to be angry, even unto death.

10. Ja Herra sanoi: sinä armahdat pensasta, josta et mitään vaivaa nähnyt, etkä sitä kasvattanut, joka ynnä kasvoi ja ynnä katosi:

10. Then said the LORD, Thou hast had pity on the gourd, for the which thou hast not laboured, neither madest it grow; which came up in a night, and perished in a night:

11. Eikö minun pitänyt armahtaman suurta kaupunkin Niniveä, jossa on

11. And should not I spare Nineveh, that great city, wherein are more than

enempi kuin sata tuhatta ja kaksikymmentä tuhatta ihmistä, jotka ei tiedä eroittaa kumpi oikia eli kumpi vasen käsi on, niin myös paljo eläimiä?

sixscore thousand persons that cannot discern between their right hand and their left hand; and also much cattle?

MIIKA

1 luku

1. Tämä on Herran sana, joka tapahtui Miikalle Moresasta, Jotamin, Ahaksen ja Jehiskian, Juudan kuningasten aikana, jonka hän näki Samariasta ja Jerusalemista.

1. The word of the LORD that came to Micah the Morasthite in the days of Jotham, Ahaz, and Hezekiah, kings of Judah, which he saw concerning Samaria and Jerusalem.

2. Kuulkaat kaikki kansat; sinä maa, ota vaari, ja kaikki, mitä siinä on; ja Herra Jumala olkoon todistaja teitä vastaan, Herra pyhästä templistänsä,

2. Hear, all ye people; hearken, O earth, and all that therein is: and let the Lord GOD be witness against you, the Lord from his holy temple.

3. Katso, Herra lähtee siastansa, astuu alas ja polkee maan korkeuksia:

3. For, behold, the LORD cometh forth out of his place, and will come down, and tread upon the high places of the earth.

4. Niin että vuoret sulavat hänen allansa, ja laaksot halkeevat, niinkuin medenvaha sulaa tulen edessä, ja niinkuin vedet, jotka korkialta alas vuotavat.

4. And the mountains shall be molten under him, and the valleys shall be cleft, as wax before the fire, and as the waters that are poured down a steep place.

5. Kaikki nämät tapahtuvat Jakobin ylitsekäymisen tähden, ja Israelin huoneen syntein tähden. Kuka siis on Jakobin ylitsekäymys? Eikö Samari? ja kutka ovat Juudan korkeudet? Eikö

5. For the transgression of Jacob is all this, and for the sins of the house of Israel. What is the transgression of Jacob? is it not Samaria? and what are the high places of Judah? are they not

Jerusalem?
6. Minä teen Samarian kivirauniokси kedolla, joka pannaan viinamäen ympäri, ja vieritän hänen kivensä laaksoon, ja särjen perustukseen asti maahan.
7. Kaikki heidän epäjumalansa pitää rikottaman, ja kaikki heidän palkkansa tulella poltettaman, ja minä hävitän kaikki heidän kuvansa; sillä he ovat porton palkasta kootut; sentähden pitää heidän jälleen porton palkaksi tuleman.
8. Sitä minun täytyy valittaa ja parkua, minun täytyy riisuttuna ja alasti käydä; minun pitää valittaman niinkuin lohikärmeet ja murehtiman niinkuin nälkäkurki.
9. Sillä tähän vitsaukseen ei ole yhtään neuvoa; joka jo Juudaan asti on tullut, ja pitää ulottuman minun kansani porttiin asti, Jerusalemiin asti.
10. Älkäät sitä Gatissa ilmoittako, älkäät antako kuulla teidän itkuanne; vaan menkäät tuhkahuoneeseen ja istukaat tuhkaan.
11. Lähde pois, sinä kauniin kaupungin asuvainen, häpiällä

Jerusalem?
6. Therefore I will make Samaria as an heap of the field, and as plantings of a vineyard: and I will pour down the stones thereof into the valley, and I will discover the foundations thereof.
7. And all the graven images thereof shall be beaten to pieces, and all the hires thereof shall be burned with the fire, and all the idols thereof will I lay desolate: for she gathered it of the hire of an harlot, and they shall return to the hire of an harlot.
8. Therefore I will wail and howl, I will go stripped and naked: I will make a wailing like the dragons, and mourning as the owls.

9. For her wound is incurable; for it is come unto Judah; he is come unto the gate of my people, even to Jerusalem.

10. Declare ye it not at Gath, weep ye not at all: in the house of Aphrah roll thyself in the dust.

11. Pass ye away, thou inhabitant of Saphir, having thy shame naked: the

paljastettu. Karjakaupungin asuvaiset ei tule ulos, että valitus on lähipaikoissa, jotka saavat teiltä ylöspitämisensä.

inhabitant of Zaanan came not forth in the mourning of Bethezel; he shall receive of you his standing.

12. Se surullinen kaupunki murehtii sen hyvän tähden; sillä onnettomuus pitää Herralta tuleman hamaan Jerusalemiin porttiin.

12. For the inhabitant of Maroth waited carefully for good: but evil came down from the LORD unto the gate of Jerusalem.

13. Sinä kaupunki Lakis, valjasta ratasten eteen liukkaat hevoset, ja mene matkaas; sinä olet Zionin tyttärelle synnin alku ollut, sillä sinussa on löydetty Israelin rikoksia.

13. O thou inhabitant of Lachish, bind the chariot to the swift beast: she is the beginning of the sin to the daughter of Zion: for the transgressions of Israel were found in thee.

14. Sinun täytyy niin lahjat antaa kuin Gatikin; Aksibin huoneen pitää Israelin kuningasten liitosta luopuman.

14. Therefore shalt thou give presents to Moreshethgath: the houses of Achzib shall be a lie to the kings of Israel.

15. Minä saatan sinulle, Maresa, oikian perillisen, ja Israelin kunnian pitää Adullamiin asti tuleman.

15. Yet will I bring an heir unto thee, O inhabitant of Mareshah: he shall come unto Adullam the glory of Israel.

16. Tee pääs paljaaksi, ja keritse sinus, sinun kaunisten lastes tähden; ajele pääs paljaaksi niinkuin kotka, sillä he ovat viedyt sinulta pois vangittuina.

16. Make thee bald, and poll thee for thy delicate children; enlarge thy baldness as the eagle; for they are gone into captivity from thee.

2 luku

1. Voi niitä, jotka vahinkoa ajattelevat, ja pahoja juonia vuoteissansa ahkeroitsevat! että he sen täyttäisivät kuin aamu valistaa; sillä heilläpä valta on.

1. Woe to them that devise iniquity, and work evil upon their beds! when the morning is light, they practise it, because it is in the power of their hand.

2. He ahnehtivat peltoja, jotka he väkivallalla ottavat, ja huoneita, jotka he omistavat; ja tekevät ylöllistä jokaisen huoneen kanssa ja jokaisen perinnön kanssa.

2. And they covet fields, and take them by violence; and houses, and take them away: so they oppress a man and his house, even a man and his heritage.

3. Sentähden sanoo Herra näin: katso, minä ajattelen tälle sukukunnalle pahaa, josta ei teidän pidä voiman vetää pois teidän kansaanne, eikä teidän pidä niin ylpiästi käymän; sillä paha aika tulee.

3. Therefore thus saith the LORD; Behold, against this family do I devise an evil, from which ye shall not remove your necks; neither shall ye go haughtily: for this time is evil.

4. Sillä ajalla pitää teistä sananlasku otettaman, ja surkia valitus valitettaman, sanoen: me olemme peräti hävitetyt; minun kansani osa on muutettu; kuinka hän meiltä pellot ottaa pois, ja ne jakaa.

4. In that day shall one take up a parable against you, and lament with a doleful lamentation, and say, We be utterly spoiled: he hath changed the portion of my people: how hath he removed it from me! turning away he hath divided our fields.

5. Ja tosin ei teillä pidä osaa Herran seurakunnassa oleman.

5. Therefore thou shalt have none that shall cast a cord by lot in the

congregation of the LORD.

6. Ei teidän pidä (sanovat he) saarnaaman, muiden pitää saarnaaman; ei niiden pidä saarnaaman niinkuin te: emme niin ratki häpiään tule.

6. Prophesy ye not, say they to them that prophesy: they shall not prophesy to them, that they shall not take shame.

7. Niin Jakobin huone itsensä lohduttaa: luuletkos Herran hengen lyhennetyksi? eikö hänen näitä pitäisi tekemän? eikö minun puheeni ole hyvä sille, joka oikein vaeltaa?

7. O thou that art named the house of Jacob, is the spirit of the LORD straitened? are these his doings? do not my words do good to him that walketh uprightly?

8. Mutta minun kansani on jo ennen tätä hankkinut niinkuin vihollinen; he ryöstävät sekä hameen että päällisvaatteen niinkuin sodassa niiltä, jotka suruttomasti vaeltavat.

8. Even of late my people is risen up as an enemy: ye pull off the robe with the garment from them that pass by securely as men averse from war.

9. Te ajatte pois minun kansani vaimot kauniista huoneistansa, ja alati otatte pois heidän nuorukaisiltansa minun kaunistukseni.

9. The women of my people have ye cast out from their pleasant houses; from their children have ye taken away my glory for ever.

10. Sentähden nouskaat ja menkäät pois; sillä ette saa tässä olla; saastaisuutensa tähden pitää heidän armottomasti häviämän.

10. Arise ye, and depart; for this is not your rest: because it is polluted, it shall destroy you, even with a sore destruction.

11. Jos joku lipilaari olis ja valheen saarnaaja, (joka sanois:) minä tahdon saarnata, kuinka teidän pitää viinaa ja väkevää juomaa juoman; senkaltainen

11. If a man walking in the spirit and falsehood do lie, saying, I will prophesy unto thee of wine and of strong drink; he shall even be the

saarnaaja olis tälle kansalle sovelias.
12. Mutta minä tahdon sinua, Jadob, kokonansa koota, ja jääneet Israelissa saattaa kokoon, ja tahdon heitä, niinkuin Botsran lauman, yhteen saattaa; niinkuin lauma pihatossa, niin myös sen pitää ihmisistä kopiseman.

13. Yksi särkiä pitää astuman ylös heidän edellänsä; heidän pitää särkemän lävitse, ja käymän portista ulos ja sisälle; ja heidän kuninkaansa pitää käymän heidän edellänsä, ja Herra kaikkein esin heitä.

prophet of this people.
12. I will surely assemble, O Jacob, all of thee; I will surely gather the remnant of Israel; I will put them together as the sheep of Bozrah, as the flock in the midst of their fold: they shall make great noise by reason of the multitude of men.
13. The breaker is come up before them: they have broken up, and have passed through the gate, and are gone out by it: and their king shall pass before them, and the LORD on the head of them.

3 luku

1. Ja minä sanoin: kuulkaat siis te Jakobin päämiehet, ja te Israelin huoneen esimiehet: eikö teidän pitäisi oikeutta tietämän?
2. Mutta te vihaatte hyvää ja rakastatte pahaa; te nyljette heiltä heidän nahkansa, ja kalvatte lihan heidän luistansa;
3. Ja syötte minun kansani lihan, ja kuin te olette heiltä nahan nylkeneet, niin te särjette heidän luunsa, ja

1. And I said, Hear, I pray you, O heads of Jacob, and ye princes of the house of Israel; Is it not for you to know judgment?
2. Who hate the good, and love the evil; who pluck off their skin from off them, and their flesh from off their bones;
3. Who also eat the flesh of my people, and flay their skin from off them; and they break their bones, and

hakkaatte rikki ne niinkuin pataan, ja niinkuin lihan kattilaan.
4. Sentähden kuin te Herran tykö huudatte, niin ei hän teitä kuule, vaan peittää silloin teiltä kasvonsa, niinkuin te olette teidän pahalla menollanne ansainneet.
5. Näin sanoo Herra niistä prophetaista, jotka minun kansaani viettelevät: he saarnaavat rauhaa, kuin heille syötävää annetaan; mutta kuin ei heidän suuhunsa mitää anneta, saarnaavat he sodan tulevan.
6. Sentähden pitää teidän näkynne yöksi, ja teidän aavistuksenne pimeydeksi tuleman. Auringon pitää laskeman niiden prophetain ylitse, ja päivän pitää pimenemän heidän päältänsä.
7. Ja näkiäin pitää häpiään tuleman, ja ennustajain häpeemän, ja kaikkein täytyy suunsa peittää, ettei siellä ole Jumalan sanaa.
8. Mutta minä olen täynnä Herran hengen voimaa, ja oikeutta ja väkevyyttä, että minä tohdin ilmoittaa Jakobille ylitsekäymisensä ja Israelille syntinsä.

chop them in pieces, as for the pot, and as flesh within the caldron.
4. Then shall they cry unto the LORD, but he will not hear them: he will even hide his face from them at that time, as they have behaved themselves ill in their doings.
5. Thus saith the LORD concerning the prophets that make my people err, that bite with their teeth, and cry, Peace; and he that putteth not into their mouths, they even prepare war against him.
6. Therefore night shall be unto you, that ye shall not have a vision; and it shall be dark unto you, that ye shall not divine; and the sun shall go down over the prophets, and the day shall be dark over them.
7. Then shall the seers be ashamed, and the diviners confounded: yea, they shall all cover their lips; for there is no answer of God.
8. But truly I am full of power by the spirit of the LORD, and of judgment, and of might, to declare unto Jacob his transgression, and to Israel his sin.

9. Niin kuulkaat siis tätä, te Jakobin huoneen päämiehet, ja te Israelin huoneen esimiehet: te, jotka oikeutta kauhistutte, ja käännätte toisin kaikki, mikä toimellinen on;

9. Hear this, I pray you, ye heads of the house of Jacob, and princes of the house of Israel, that abhor judgment, and pervert all equity.

10. Te jotka Zionin verellä rakennatte, ja Jerusalemin vääryydellä.

10. They build up Zion with blood, and Jerusalem with iniquity.

11. Hänen päämiehensä tuomitsevat lahjain tähden, hänen pappinsa opettavat palkan tähden, ja heidän prophetansa aavistavat rahan tähden; luottavat kuitenkin Herraan, ja sanovat: eikö Herra ole meidän seassamme? Ei taida onnettomuus meitä käsittää.

11. The heads thereof judge for reward, and the priests thereof teach for hire, and the prophets thereof divine for money: yet will they lean upon the LORD, and say, Is not the LORD among us? none evil can come upon us.

12. Sentähden pitää Zion kynnettämän teidän tähtenne niinkuin pelto, ja Jerusalem pitää tuleman kivirauniokси, ja templin vuori metsän kukkulaksi.

12. Therefore shall Zion for your sake be plowed as a field, and Jerusalem shall become heaps, and the mountain of the house as the high places of the forest.

4 luku

1. Mutta viimeisinä päivinä pitää sen vuoren, jolla Herran huone on, vahvistuman, ja oleman korkeimman kaikkia muita vuoria, ja korotettaman kukkulain ylitse; ja kansat pitää sinne

1. But in the last days it shall come to pass, that the mountain of the house of the LORD shall be established in the top of the mountains, and it shall be exalted above the hills; and people

juokseman.
2. Ja moninaiset pakanat sinne menemän ja sanoman: tulkaat ja astukaamme ylös Herran vuorelle ja Jakobin Jumalan huoneen tykö, että hän opettais meille teitänsä, ja me vaeltaisimme hänen poluillansa. Sillä Zionista on laki tuleva, ja Herran sana Jerusalemista.
3. Ja hän on tuomitseva paljon kansan seassa, ja rankaiseva väkevät pakanat kaukaisissa maakunnissa; silloin pitää heidän miekkansa vannaiksi tekemän ja keihäänsä viikahteiksi. Ei yhdenkään kansan pidä toista kansaa vastaan miekkaa nostaman, eikä enään tottuman sotimaan.
4. Jokaisen pitää viinapuunsa ja fikunapuunsa alla pelkäämättä asuman; sillä Herran Zebaotin suu on sen puhunut.

5. Jokainen kansa pitää Jumalansa nimessä vaeltaman; mutta meidän pitää vaeltaman Herran meidän Jumalamme nimeen, aina ja ijankaikkisesti.
6. Sillä ajalla, sanoo Herra, tahdon

shall flow unto it.
2. And many nations shall come, and say, Come, and let us go up to the mountain of the LORD, and to the house of the God of Jacob; and he will teach us of his ways, and we will walk in his paths: for the law shall go forth of Zion, and the word of the LORD from Jerusalem.
3. And he shall judge among many people, and rebuke strong nations afar off; and they shall beat their swords into plowshares, and their spears into pruninghooks: nation shall not lift up a sword against nation, neither shall they learn war any more.

4. But they shall sit every man under his vine and under his fig tree; and none shall make them afraid: for the mouth of the LORD of hosts hath spoken it.
5. For all people will walk every one in the name of his god, and we will walk in the name of the LORD our God for ever and ever.

6. In that day, saith the LORD, will I

minä ontuvaiset koota, ja saattaa hyljätyt kokoon, ja sen, jota minä vaivannut olen.
7. Ja tahdon ontuvaiselle perillisiä saattaa, ja heikon suureksi kansaksi tehdä. Ja Herra on itse oleva heidän kuninkaansa Zionin vuorella tästä ajasta hamaan ijankaikkisuuteen.
8. Ja sinä Ederin torni, Zionin tyttären linna, sinun tykös pitää tuleman, ja pitää tuleman sen entinen esivalta, Jerusalemin tyttären valtakunta.

9. Miksi sinä nyt niin lakkaamatta huudat? Eikö kuningas ole sinun kanssas? Ovatko sinun neuvonantajas hukkuneet, että kipu tarttui sinuun niinkuin synnyttäväiseen?
10. Murehdi ja huokaa sinä, Zionin tytär, niinkuin synnyttäväinen: sillä sinun täytyy mennä ulos kaupungista ja kedolla asua, ja mennä hamaan Babeliin; mutta sinä päästetään taas sieltä, siellä on Herra sinun päästävä sinun vihollises kädestä.

11. Sillä monet pakanat pitää

assemble her that halteth, and I will gather her that is driven out, and her that I have afflicted;
7. And I will make her that halted a remnant, and her that was cast far off a strong nation: and the LORD shall reign over them in mount Zion from henceforth, even for ever.
8. And thou, O tower of the flock, the strong hold of the daughter of Zion, unto thee shall it come, even the first dominion; the kingdom shall come to the daughter of Jerusalem.
9. Now why dost thou cry out aloud? is there no king in thee? is thy counsellor perished? for pangs have taken thee as a woman in travail.

10. Be in pain, and labour to bring forth, O daughter of Zion, like a woman in travail: for now shalt thou go forth out of the city, and thou shalt dwell in the field, and thou shalt go even to Babylon; there shalt thou be delivered; there the LORD shall redeem thee from the hand of thine enemies.
11. Now also many nations are

kokoontuman sinua vastaan, ja sanoman: hän on alttiiksi annettu, me tahdomme meidän himomme nähdä Zionista.

gathered against thee, that say, Let her be defiled, and let our eye look upon Zion.

12. Mutta ei he Herran ajatuksista mitään tiedä, eikä ota vaaria hänen neuvostansa; sillä hän on hakenut heitä kokoon, niinkuin lyhteet riiheen.

12. But they know not the thoughts of the LORD, neither understand they his counsel: for he shall gather them as the sheaves into the floor.

13. Sentähden nouse ja tapa riihtä sinä Zionin tytär; sillä minä tahdon sinulle tehdä rautaiset sarvet ja vaskiset kynnet, että paljon kansaa runtelet. Niin minä tahdon myös heidän tavaransa alttiiksi antaa Herralle, ja heidän hyvyytensä kaiken maailman hallitsialle.

13. Arise and thresh, O daughter of Zion: for I will make thine horn iron, and I will make thy hoofs brass: and thou shalt beat in pieces many people: and I will consecrate their gain unto the LORD, and their substance unto the Lord of the whole earth.

5 luku

1. (H4:14) Mutta hankitse nyt, sinä sotanainen: sillä meitä piiritetään; ja Israelin tuomaria vitsalla poskelle lyödään.

1. Now gather thyself in troops, O daughter of troops: he hath laid siege against us: they shall smite the judge of Israel with a rod upon the cheek.

2. (H5:1) Ja sinä, Betlehem Ephrata, joka vähäinen olet Juudan tuhanten seassa, sinusta on minulle se tuleva, joka Israelissa on hallitsia oleva, jonka uloskäymys on ollut alusta ja

2. But thou, Bethlehem Ephratah, though thou be little among the thousands of Judah, yet out of thee shall he come forth unto me that is to be ruler in Israel; whose goings forth

ijankaikkisuudesta.

have been from of old, from everlasting.

3. (H5:2) Hän antaa heitä siihen aikaan asti vaivattaa, kuin se on synnyttänyt, jonka pitää synnyttämän; ja jääneet hänen veljistänsä pitää tuleman jälleen Israelin lasten tykö.

3. Therefore will he give them up, until the time that she which travaileth hath brought forth: then the remnant of his brethren shall return unto the children of Israel.

4. (H5:3) Mutta hän on astuva edes, ja kaitseva Herran väkevyyden kautta, ja Herran Jumalansa nimen korkeuden kautta, ja heidän pitää levossa asuman; sillä hän on nyt kuuluisaksi tuleva niin lavialta kuin maailma on.

4. And he shall stand and feed in the strength of the LORD, in the majesty of the name of the LORD his God; and they shall abide: for now shall he be great unto the ends of the earth.

5. (H5:4) Me saamme myös rauhan Assurilta, joka nyt meidän maallemme tullut on, ja meidän huoneemme tallannut on; sillä häntä vastaan pitää seitsemän paimenta ja kahdeksan päämiestä herätettämän.

5. And this man shall be the peace, when the Assyrian shall come into our land: and when he shall tread in our palaces, then shall we raise against him seven shepherds, and eight principal men.

6. (H5:5) Jotka Assurin maan miekalla hävittävät, ja Nimrodin maan heidän omissansa; niin me Assurista päästetyksi tulemme, joka meidän maallemme tullut on, ja meidän rajamme tallannut on.

6. And they shall waste the land of Assyria with the sword, and the land of Nimrod in the entrances thereof: thus shall he deliver us from the Assyrian, when he cometh into our land, and when he treadeth within our borders.

7. (H5:6) Ja jääneet Jakobissa pitää

7. And the remnant of Jacob shall be

myös monen kansan seassa oleman, niinkuin kaste Herralta, ja niinkuin sateen pisarat ruoholla, joka ei ketään odota, eikä ihmistä tottele.
8. (H5:7) Ja jääneet Jakobista pitää pakanain seassa, monen kansan tykönä oleman, niinkuin jalopeura metsän petoin seassa, ja niinkuin nuori jalopeura lammaslauman seassa, jota ei kenkään voi karkottaa, kuin hän menee lävitse, sotkuu ja repelee.
9. (H5:8) Sinun kätes saa voiton kaikkia vihollisias vastaan, että kaikki sinun vihollises hävitetään.
10. (H5:9) Sillä ajalla, sanoo Herra, tahdon minä ottaa sinulta pois sinun hevoses, ja kadottaa sinun rattaas,

11. (H5:10) Ja tahdon sinun maas kaupungit hävittää, ja kaikki sinun linnas särkeä;
12. (H5:11) Ja tahdon velhot sinussa hävittää, ettei yksikään tietäjä pidä sinun tykönäs oleman.
13. (H5:12) Minä tahdon temmata pois sinun kuvas ja epäjumalas sinusta, ettei sinun pidä enää

in the midst of many people as a dew from the LORD, as the showers upon the grass, that tarrieth not for man, nor waiteth for the sons of men.
8. And the remnant of Jacob shall be among the Gentiles in the midst of many people as a lion among the beasts of the forest, as a young lion among the flocks of sheep: who, if he go through, both treadeth down, and teareth in pieces, and none can deliver.
9. Thine hand shall be lifted up upon thine adversaries, and all thine enemies shall be cut off.
10. And it shall come to pass in that day, saith the LORD, that I will cut off thy horses out of the midst of thee, and I will destroy thy chariots:
11. And I will cut off the cities of thy land, and throw down all thy strong holds:
12. And I will cut off witchcrafts out of thine hand; and thou shalt have no more soothsayers:
13. Thy graven images also will I cut off, and thy standing images out of the midst of thee; and thou shalt no

kumartaman sinun kättes tekoja.

more worship the work of thine hands.

14. (H5:13) Ja tahdon hakata maahan sinun metsistös, ja sinun kaupunkis hävittää.

14. And I will pluck up thy groves out of the midst of thee: so will I destroy thy cities.

15. (H5:14) Ja minä tahdon kostaa hirmuisuudella ja vihalla kaikki pakanat, jotka ei tahdo kuulla.

15. And I will execute vengeance in anger and fury upon the heathen, such as they have not heard.

6 luku

1. Kuulkaat siis, mitä Herra sanoo: nouse ja nuhtele vuoria, ja kuulkaan kukkulat sinun ääntäs.

1. Hear ye now what the LORD saith; Arise, contend thou before the mountains, and let the hills hear thy voice.

2. Kuulkaat, te vuoret, Herran riitaa, ja te väkevät maan perustukset; sillä Herralla on riita kansansa kanssa, ja Israelin kanssa tahtoo hän kamppailla.

2. Hear ye, O mountains, the LORD'S controversy, and ye strong foundations of the earth: for the LORD hath a controversy with his people, and he will plead with Israel.

3. Minun kansani, mitä minä olen sinulle tehnyt, eli millä minä olen sinua raskauttanut? Sano minulle!

3. O my people, what have I done unto thee? and wherein have I wearied thee? testify against me.

4. Minä olen kuitenkin sinun Egyptin maalta vienyt ylös, ja lunastin sinun orjuuden huoneesta; ja lähetin sinun etees Moseksen, Aaronin ja Mirjamin.

4. For I brought thee up out of the land of Egypt, and redeemed thee out of the house of servants; and I sent before thee Moses, Aaron, and Miriam.

5. Minun kansani, muista siis, mitä

5. O my people, remember now what

neuvoa Balak Moabin kuningas piti, ja mitä Bileam Peorin poika häntä vastasi, Sittimistä hamaan Gilgaliin asti, että te tietäisitte Herran vanhurskaita töitä.

Balak king of Moab consulted, and what Balaam the son of Beor answered him from Shittim unto Gilgal; that ye may know the righteousness of the LORD.

6. Millä minun pitää Herraa lepyttämän? kumarruksellako korkian Jumalan edessä? pitääkö minun häntä lepyttämän polttouhrilla ja vuosikuntaisilla vasikoilla?

6. Wherewith shall I come before the LORD, and bow myself before the high God? shall I come before him with burnt offerings, with calves of a year old?

7. Luuletkos, että Herra mielistyy moneen tuhanteen oinaasen, taikka öljyyn, vaikka sitä epälukuiset virrat täynnä olisivat? Eli pitääkö minun antaman esikoisen poikani minun ylitsekäymiseni tähden, eli minun ruumiini hedelmän minun sieluni synnin tähden?

7. Will the LORD be pleased with thousands of rams, or with ten thousands of rivers of oil? shall I give my firstborn for my transgression, the fruit of my body for the sin of my soul?

8. Se on sinulle sanottu, ihminen, mikä hyvä on, ja mitä Herra sinulta vaatii, nimittäin, että kätket Jumalan sanan, ja harjoitat rakkautta, ja olet nöyrä sinun Jumalas edessä.

8. He hath shewed thee, O man, what is good; and what doth the LORD require of thee, but to do justly, and to love mercy, and to walk humbly with thy God?

9. Herran äänen pitää kuuluman kaupungin ylitse, mutta joka sinun nimeäs pelkää, pitää menestymän: kuulkaat vitsaa, ja kuka sen on toimittanut.

9. The LORD'S voice crieth unto the city, and the man of wisdom shall see thy name: hear ye the rod, and who hath appointed it.

10. Eikö vielä ole väärä tavara jumalattomain huoneissa, ja vähä mitta kauhistukseksi?

10. Are there yet the treasures of wickedness in the house of the wicked, and the scant measure that is abominable?

11. Eli pitäiskö minun väärät vaa'at ja petolliset puntarit säkeissä kohtuulliseksi arvaaman?

11. Shall I count them pure with the wicked balances, and with the bag of deceitful weights?

12. Joiden kautta hänen rikkaansa paljon vääryyttä tekevät, ja hänen asuvaisensa valhettelevat; ja pettäväinen kieli on heidän suussansa.

12. For the rich men thereof are full of violence, and the inhabitants thereof have spoken lies, and their tongue is deceitful in their mouth.

13. Sentähden minä rupeen myös sinua rankaisemaan, ja hävitän sinua sinun synteis tähden.

13. Therefore also will I make thee sick in smiting thee, in making thee desolate because of thy sins.

14. Sinä syöt, ja et taida ravituksi tulla, ja sinä pitää sinussas nöyryytettämän. Mitäs kätket, ei sen pidä pääsemän, ja mitä pääsee, sen minä miekalle annan.

14. Thou shalt eat, but not be satisfied; and thy casting down shall be in the midst of thee; and thou shalt take hold, but shalt not deliver; and that which thou deliverest will I give up to the sword.

15. Sinä kylvät, ja et leikkaa; sinä sotkut öljypuita, ja et saa itsiäs öljyllä voidella, ja kuurnitset viinaa, ja et saa sitä juoda.

15. Thou shalt sow, but thou shalt not reap; thou shalt tread the olives, but thou shalt not anoint thee with oil; and sweet wine, but shalt not drink wine.

16. Sillä Omrin säädyt ahkerasti pidetään, ja kaikki Ahabin huoneen teot, ja te vaellatte heidän

16. For the statutes of Omri are kept, and all the works of the house of Ahab, and ye walk in their counsels;

neuvoissansa; sentähden tahdon minä sinun autioksi tehdä, ja sen maan asuvaiset pilkaksi, ja teidän pitää minun kansani häpiän kantaman.

that I should make thee a desolation, and the inhabitants thereof an hissing: therefore ye shall bear the reproach of my people.

7 luku

1. Voi minua! sillä minulle tapahtuu niinkuin sille, joka viinamäessä tähteitä hakee, kussa ei viinamarjoja löytä syötää; ja minun sieluni himoitsee varhaista hedelmää.
2. Hyvät ovat maasta kadonneet pois, ja vanhurskaat ei ole enään ihmisten seassa; kaikki he väijyvät verta vuodattaaksensa, jokainen vakoo toista, käsittääksensä häntä.
3. Ja luulevat hyvästi tekevänsä, koska he pahasti tekevät. Mitä päämies tahtoo, sitä tuomari sanoo, että se hänelle jotakin hyvää jälleen tekis; väkevät puhuvat oman tahtonsa jälkeen vahingoittaaksensa, ja vääntelevät niinkuin he tahtovat.
4. Kaikkein paras on heidän seassansa niinkuin orjantappura, ja kaikkein toimellisin on niinkuin ohdakkeet. Mutta kuin sinun saarnaajais päivät

1. Woe is me! for I am as when they have gathered the summer fruits, as the grapegleanings of the vintage: there is no cluster to eat: my soul desired the firstripe fruit.
2. The good man is perished out of the earth: and there is none upright among men: they all lie in wait for blood; they hunt every man his brother with a net.
3. That they may do evil with both hands earnestly, the prince asketh, and the judge asketh for a reward; and the great man, he uttereth his mischievous desire: so they wrap it up.
4. The best of them is as a brier: the most upright is sharper than a thorn hedge: the day of thy watchmen and thy visitation cometh; now shall be

tulevat, ja sinä tulet rangaistuksi, silloin ei he tiedä, kuhunka heidän menemän pitää.

their perplexity.

5. Älköön kenkään uskoko lähimmäistänsä; älköön kenkään uskaltako päämiesten päälle; kätke sinun suus ovi siltä, joka makaa helmassas.

5. Trust ye not in a friend, put ye not confidence in a guide: keep the doors of thy mouth from her that lieth in thy bosom.

6. Sillä poika katsoo ylön isänsä, tytär karkaa äitiänsä vastaan, ja miniä anoppiansa vastaan; ja ihmisen viholliset ovat hänen oma perheensä.

6. For the son dishonoureth the father, the daughter riseth up against her mother, the daughter in law against her mother in law; a man's enemies are the men of his own house.

7. Mutta minä tahdon katsoa Herran päälle, ja minun autuuteni Jumalaa odottaa; minun Jumalani on minua kuuleva.

7. Therefore I will look unto the LORD; I will wait for the God of my salvation: my God will hear me.

8. Älä iloitse, minun viholliseni, minusta, että minä lankesin, minä olen taas nouseva, ja vaikka minä pimeydessä istun, niin Herra on kuitenkin minun valkeuteni.

8. Rejoice not against me, O mine enemy: when I fall, I shall arise; when I sit in darkness, the LORD shall be a light unto me.

9. Minä tahdon kantaa Herran vihan, sillä minä olen häntä vastaan syntiä tehnyt, siihenasti kuin hän minun asiani toimittaa, ja saattaa minulle oikeuden; hän vie minun ulos

9. I will bear the indignation of the LORD, because I have sinned against him, until he plead my cause, and execute judgment for me: he will bring me forth to the light, and I shall

valkeuteen, että minä saan nähdä hänen vanhurskautensa.

10. Minun viholliseni pitää sen näkemän, ja peräti häpiään tuleman, joka nyt sanoo minulle: kussa on Herra sinun Jumalas? Minun silmäni pitää hänen näkemän, että hän pitää niinkuin loka kaduilla poljettaman.

11. Sillä ajalla pitää rakennettaman jälleen sinun muuris, ja Jumalan sana lavialta julistettaman.

12. Sillä ajalla pitää sinun tykös Assyriasta ja vahvoista kaupungeista tultaman, hamasta vahvoista kaupungeista niin virtaan asti, yhdestä merestä niin toiseen, yhdestä vuoresta niin toiseen.

13. Sillä maan pitää autioksi tuleman asuvaistensa tähden, heidän töittensä hedelmän tähden.

14. Kaitse kansaas sinun sauvallas, sinun perimises laumaa, joka asuu yksinänsä, metsässä vainioin keskellä; anna heitä kaita Basanissa ja Gileadissa, niinkuin entiseen aikaan.

15. Minä annan heidän ihmeitä nähdä, niinkuin muinen, kuin he Egyptin maalta läksivät.

behold his righteousness.

10. Then she that is mine enemy shall see it, and shame shall cover her which said unto me, Where is the LORD thy God? mine eyes shall behold her: now shall she be trodden down as the mire of the streets.

11. In the day that thy walls are to be built, in that day shall the decree be far removed.

12. In that day also he shall come even to thee from Assyria, and from the fortified cities, and from the fortress even to the river, and from sea to sea, and from mountain to mountain.

13. Notwithstanding the land shall be desolate because of them that dwell therein, for the fruit of their doings.

14. Feed thy people with thy rod, the flock of thine heritage, which dwell solitarily in the wood, in the midst of Carmel: let them feed in Bashan and Gilead, as in the days of old.

15. According to the days of thy coming out of the land of Egypt will I shew unto him marvellous things.

16. Että pakanat sen näkisivät, ja kaikki heidän voimallisena häpeäisivät, ja panisivat kätensä suunsa päälle, ja korvansa tukitsisivat.

16. The nations shall see and be confounded at all their might: they shall lay their hand upon their mouth, their ears shall be deaf.

17. Heidän pitää tomua nuoleman niinkuin kärme, ja niinkuin madot maan päällä pesästänsä liikkuman. Heidän pitää pelkäämän Herraa meidän Jumalaamme, ja vapiseman sinun edessäs.

17. They shall lick the dust like a serpent, they shall move out of their holes like worms of the earth: they shall be afraid of the LORD our God, and shall fear because of thee.

18. Kuka on senkaltainen Jumala kuin sinä olet, joka synnit annat anteeksi? hän menee ohitse perimisensä jääneiden rikoksia; ei hän pidä vihaa ijäti, sillä hänellä on halu laupiuteen.

18. Who is a God like unto thee, that pardoneth iniquity, and passeth by the transgression of the remnant of his heritage? he retaineth not his anger for ever, because he delighteth in mercy.

19. Hän kääntyy, ja armahtaa meidän päällemme, ja polkee alas meidän pahat tekomme, ja kaikki meidän syntimme meren syvyyteen heittää.

19. He will turn again, he will have compassion upon us; he will subdue our iniquities; and thou wilt cast all their sins into the depths of the sea.

20. Sinä pidät Jakobille uskollisuuden, ja Abrahamille sen armon, jonka muinen meidän isillemme vannonut olet.

20. Thou wilt perform the truth to Jacob, and the mercy to Abraham, which thou hast sworn unto our fathers from the days of old.

NAAHUM

1 luku

1. Tämä on Niniven kuorma, ja Nahumin Elkosilaisen ennustuskirja.
2. Herra on kiivas Jumala ja kostaja, ja Herra on kostaja ja vihainen; Herra on kostaja vihollisiansa vastaan, joka ei vainollisiansa unohda.

3. Herra on pitkämielinen ja suuri voimassa, jonka edessä ei kenkään ole viatoin; Herran tie on tuulessa ja tuulispäässä jonka jalkain tomu pilvi on.

4. Joka nuhtelee merta, ja kuivaa sen, ja tekee kaikki virrat kuivaksi; Basan ja Karmel taipuu, ja se nääntyy mitä Libanonin vuorella kukoistaa.
5. Vuoret vapisevat hänen edessänsä, ja kukkulat sulavat; maa palaa hänen edessänsä, ja maan piiri, ja kaikki, jotka siinä asuvat.
6. Ja kuka seisoo hänen vihansa edessä? eli kuka voi pysyä hänen

1. The burden of Nineveh. The book of the vision of Nahum the Elkoshite.
2. God is jealous, and the LORD revengeth; the LORD revengeth, and is furious; the LORD will take vengeance on his adversaries, and he reserveth wrath for his enemies.
3. The LORD is slow to anger, and great in power, and will not at all acquit the wicked: the LORD hath his way in the whirlwind and in the storm, and the clouds are the dust of his feet.
4. He rebuketh the sea, and maketh it dry, and drieth up all the rivers: Bashan languisheth, and Carmel, and the flower of Lebanon languisheth.
5. The mountains quake at him, and the hills melt, and the earth is burned at his presence, yea, the world, and all that dwell therein.
6. Who can stand before his indignation? and who can abide in the fierce-

hirmuisuutensa edessä? hänen vihansa palaa niinkuin tuli, ja kalliot lohkeevat hänen edessänsä.

7. Herra on laupias, ja turva hädän aikana; ja tuntee ne, jotka uskaltavat hänen päällensä.

8. Kuin vedenpaisumus juoksee, niin hän sen lopettaa; mutta hänen vihollisiansa hän vainoo pimeydellä.

9. Mitä te ajattelette Herraa vastaan? Hän on se, joka kuitenkin tekee lopun; ei ahdistus kahdesti tule.

10. Sillä niinkuin orjantappurat, jotka sekaseuraisin kasvavat ja kaikkein tuoreimmat ovat, poltetaan niinkuin kuivat korret;

11. Niin pitää oleman se kavala juoni, joka sinusta tulee ulos, ja pahaa ajattelee Herraa vastaan.

12. Näin sanoo Herra: vaikka he ovat rauhassa, ja heitä on tosin monta, kuitenkin heidän pitää maahan hakatuksi tuleman ja menemän pois; sillä minä olen sinua nöyryyttänyt, mutta en tahdo kuitenkaan enempää vaivata.

ness of his anger? his fury is poured out like fire, and the rocks are thrown down by him.

7. The LORD is good, a strong hold in the day of trouble; and he knoweth them that trust in him.

8. But with an overrunning flood he will make an utter end of the place thereof, and darkness shall pursue his enemies.

9. What do ye imagine against the LORD? he will make an utter end: affliction shall not rise up the second time.

10. For while they be folden together as thorns, and while they are drunken as drunkards, they shall be devoured as stubble fully dry.

11. There is one come out of thee, that imagineth evil against the LORD, a wicked counsellor.

12. Thus saith the LORD; Though they be quiet, and likewise many, yet thus shall they be cut down, when he shall pass through. Though I have afflicted thee, I will afflict thee no more.

13. Vaan tahdon silloin hänen ikeensä sinusta särkeä, ja reväistä rikki sinun sitees.

14. Mutta sinua vastaan on Herra käskenyt, ettei yksikään sinun nimes siemen pysymän pidä. Sinun Jumalas huoneesta tahdon minä hukuttaa sinun epäjumalas, ja kuvas tahdon minä sinulle haudaksi tehdä; sillä sinä olet tyhjäksi tullut.

15. Katso, suloisten saarnaajain jalat ovat vuorilla, niiden jotka rauhaa julistavat; pidä sinun juhlapäiväs, Juuda, ja maksa lupaukses; sillä ei se jumalatoin pidä enään tuleman sinun päälles, joka on kokonaan hävitetty.

13. For now will I break his yoke from off thee, and will burst thy bonds in sunder.

14. And the LORD hath given a commandment concerning thee, that no more of thy name be sown: out of the house of thy gods will I cut off the graven image and the molten image: I will make thy grave; for thou art vile.

15. Behold upon the mountains the feet of him that bringeth good tidings, that publisheth peace! O Judah, keep thy solemn feasts, perform thy vows: for the wicked shall no more pass through thee; he is utterly cut off.

2 luku

1. Haaskaaja astuu ylös sinua vastaan, ja piirittää linnan; mutta ota ahkerasti vaari teistäs, hankitse itses jalosti, ja vahvista sinun voimas väkevästi.

2. Sillä Herra tuo jälleen Jakobin suuren kunnian, niinkuin Israelinkin suuren kunnian, vaikka ryöstäjät ovat hänen tyhjentäneet ja viinapuunsa

1. He that dasheth in pieces is come up before thy face: keep the munition, watch the way, make thy loins strong, fortify thy power mightily.

2. For the LORD hath turned away the excellency of Jacob, as the excellency of Israel: for the emptiers have emptied them out, and marred their

oksat turmelleet.

3. Hänen väkeväinsä kilvet ovat punaiset, hänen sotaväkensä on niinkuin purpura; hänen rattaansa valistavat niinkuin tulisoihdut, kuin sotaan mennään: heidän keihäänsä häälyvät.

4. Rattaat vierivät kaduilla, ja kolisevat kujilla; he välkkyvät niinkuin tulisoitto, ja juoksevat niinkuin pitkäisen leimaus.

5. Mutta hän ajattelee väkeviänsä; kuitenkin heidän pitää lankeeman, vaikka kuhunka he tahtovat; ja heidän pitää rientämän muureihinsa päin, ja siihen varjelukseen, kussa he irstaana olisivat.

6. Mutta portit virtain tykönä kuitenkin avataan, ja huone hajoitetaan.

7. Kuningatar pitää vietämän pois vangittuna, ja hänen piikansa huokaaman niinkuin mettiset, ja rintoihinsa lyömän.

8. Ninive on ollut aikanansa niinkuin kalalammikko vettä täynnä, mutta nyt he pakenevat. Seisokaat, seisokaat,

vine branches.

3. The shield of his mighty men is made red, the valiant men are in scarlet: the chariots shall be with flaming torches in the day of his preparation, and the fir trees shall be terribly shaken.

4. The chariots shall rage in the streets, they shall justle one against another in the broad ways: they shall seem like torches, they shall run like the lightnings.

5. He shall recount his worthies: they shall stumble in their walk; they shall make haste to the wall thereof, and the defence shall be prepared.

6. The gates of the rivers shall be opened, and the palace shall be dissolved.

7. And Huzzab shall be led away captive, she shall be brought up, and her maids shall lead her as with the voice of doves, tabering upon their breasts.

8. But Nineveh is of old like a pool of water: yet they shall flee away. Stand, stand, shall they cry; but none

(pitää heitä huutaman); vaan ei ole ketään, joka taaksensa katsoo.

9. Niin ryöstäkäät hopiaa, ryöstäkäät kultaa; sillä tässä on tavaraa ilman loppumata, ja kaikkinaisten kalliiden kappaleiden paljous.

10. Mutta nyt sen täytyy tyhjennetyksi, peräti paljastetuksi ja hävitetyksi tulla; sydän on rauvennut pois, polvet horjuvat, ja kaikki lanteet vapisevat, ja kaikkein kasvot mustaksi muuttuvat.

11. Kussa nyt on jalopeurain asuinsia ja nuorten jalopeurain laidun, johon jalopeura meni, ja naaras jalopeura, jalopeuran penikan kanssa, ja ei tohtinut kenkään heitä karkottaa?

12. Vaan jalopeura raateli kyllä penikoillensa ja mursi naarasjalopeuroillensa; ja täytti luolansa raateluksesta ja pesänsä ryöstämisestä.

13. Katso, minä tulen sinun tykös, sanoo Herra Zebaot, ja sytytän sinun rattaas savuun, ja miekan pitää sinun nuoret jalopeuras syömän; ja minä teen lopun sinun ryöstämisestäs maassa, ettei enään pidä sinun sanansaattajas ääntä kuuluman.

shall look back.

9. Take ye the spoil of silver, take the spoil of gold: for there is none end of the store and glory out of all the pleasant furniture.

10. She is empty, and void, and waste: and the heart melteth, and the knees smite together, and much pain is in all loins, and the faces of them all gather blackness.

11. Where is the dwelling of the lions, and the feedingplace of the young lions, where the lion, even the old lion, walked, and the lion's whelp, and none made them afraid?

12. The lion did tear in pieces enough for his whelps, and strangled for his lionesses, and filled his holes with prey, and his dens with ravin.

13. Behold, I am against thee, saith the LORD of hosts, and I will burn her chariots in the smoke, and the sword shall devour thy young lions: and I will cut off thy prey from the earth, and the voice of thy messengers shall no more be heard.

3 luku

1. Voi sitä murhakaupunkia, joka on täynnä valhetta ja ryöstöä, eikä tahdo ryöstöstänsä lakata!
2. Sillä siinä kuullaan ruoskat vinkuvan ja ratasten pyörät kitisevän, hevoset hirnuvan ja rattaat vierivän.

3. Hän vie ratsastajat välkkyväisillä miekoilla, ja kiiltävillä keihäillä; siinä monta tapettua makaa, ja suuret ruumisten läjät, niin että ruumiit ovat lukemattomat ja niihin täytyy langeta.

4. Kaikki nämät sen kauniin ja rakkaan porton suuren huoruuden tähden, joka on taitava noita, joka huoruudellansa pakanat, ja velhoudellansa maat ja kansat myynyt on.

5. Katso, minä tulen sinun kimppuus, sanoo Herra Zebaot, minä avaan sinun vaattees palteen sinun kasvoistas, ja näytän sinun häpys pakanoille, ja sinun häpiäs valtakunnille osoitan.
6. Ja teen sinun sangen kauhista-

1. Woe to the bloody city! it is all full of lies and robbery; the prey departeth not;
2. The noise of a whip, and the noise of the rattling of the wheels, and of the pransing horses, and of the jumping chariots.
3. The horseman lifteth up both the bright sword and the glittering spear: and there is a multitude of slain, and a great number of carcases; and there is none end of their corpses; they stumble upon their corpses:
4. Because of the multitude of the whoredoms of the wellfavoured harlot, the mistress of witchcrafts, that selleth nations through her whoredoms, and families through her witchcrafts.
5. Behold, I am against thee, saith the LORD of hosts; and I will discover thy skirts upon thy face, and I will shew the nations thy nakedness, and the kingdoms thy shame.
6. And I will cast abominable filth up-

vaiseksi, ja häpäisen sinun, ja teen sinun saastaisuudeksi.
7. Ja pitää tapahtuman, että kaikki, jotka sinun näkevät, pitää sinua pakeneman, ja sanoman: Ninive on raadeltu, ja kuka tahtoo häntä armahtaa, ja kusta minun pitäis sinulle lohduttajaa etsimän?
8. Oletkos parempi kuin hallitsiain kaupunki No? joka virtain keskellä oli, ja vesi juoksi hänen ympärillänsä, jonka muurit ja vahvistukset olivat meren reunassa.
9. Etiopia ja Egypti oli hänen lukematoin väkensä; Put ja Lybia olivat sinun apunas.
10. Ja kuitenkin hänen täytyi pois ajettuna olla, ja mennä pois vangittuna; ja hänen lapsensa ovat kaikkein katuin suissa lyödyt, ja hänen kunniallisistansa heitettiin arpaa, ja kaikki hänen ylimmäisensä pantiin kahleisiin.
11. Juuri niin täytyy sinun myös juopua, ja sinuas lymyttää, ja turvaa vihollistes edestä etsiä.
12. Kaikki sinun vahvat kaupunkis ovat niinkuin fikunapuut, joissa kyp-

on thee, and make thee vile, and will set thee as a gazingstock.
7. And it shall come to pass, that all they that look upon thee shall flee from thee, and say, Nineveh is laid waste: who will bemoan her? whence shall I seek comforters for thee?
8. Art thou better than populous No, that was situate among the rivers, that had the waters round about it, whose rampart was the sea, and her wall was from the sea?
9. Ethiopia and Egypt were her strength, and it was infinite; Put and Lubim were thy helpers.
10. Yet was she carried away, she went into captivity: her young children also were dashed in pieces at the top of all the streets: and they cast lots for her honourable men, and all her great men were bound in chains.
11. Thou also shalt be drunken: thou shalt be hid, thou also shalt seek strength because of the enemy.
12. All thy strong holds shall be like fig trees with the firstripe figs: if they

sät fikunat ovat: kuin niitä pudistetaan, niin he putoovat sen suuhun, joka niitä syödä tahtoo.

be shaken, they shall even fall into the mouth of the eater.

13. Katso, sinun kansas pitää tuleman niinkuin vaimot, ja sinun maas ovet pitää sinun vihollisilles kokonansa aukeneman, ja tulen pitää sinun salpas syömän.

13. Behold, thy people in the midst of thee are women: the gates of thy land shall be set wide open unto thine enemies: the fire shall devour thy bars.

14. Ammunna sinulles vettä siinä, missä sinä piiritetään; vahvista sinun linnas, mene saveen ja sotke sitä, ja tee vahvoja tiilejä.

14. Draw thee waters for the siege, fortify thy strong holds: go into clay, and tread the morter, make strong the brickkiln.

15. Mutta tulen pitää sinua syömän, ja miekan sinua surmaaman; sen pitää sinun syömän niinkuin paarmat; sen pitää lankeeman sinun päälles niinkuin ruohomadot.

15. There shall the fire devour thee; the sword shall cut thee off, it shall eat thee up like the cankerworm: make thyself many as the canker-worm, make thyself many as the locusts.

16. Enempi sinulla on kauppamiehiä kuin tähtiä taivaassa; mutta nyt heidän pitää itsensä hajoittaman niinkuin paarmat, ja lentämän siitä pois.

16. Thou hast multiplied thy merchants above the stars of heaven: the cankerworm spoileth, and flieth away.

17. Sinun ylimmäistäs on niin monta niinkuin ruohomatoja, ja päämiehiäs niinkuin paarmoja, jotka heitänsä aidoille vilun aikana sioittavat; mutta kuin aurinko nousee, niin he sieltä lähtevät, ettei siaakaan tuta, kussa he

17. Thy crowned are as the locusts, and thy captains as the great grasshoppers, which camp in the hedges in the cold day, but when the sun ariseth they flee away, and their place is not known where they are.

olivat.

18. Sinun paimenes, sinä Assurin kunigas, pitää makaaman, ja sinun voimallises pitää maata paneman; sinun kansas pitää vuorille hajoitettaman, ja ei pidä kenenkään heitä kokooman.

19. Ei pidä kenenkään sinun vahinkoas parantaman, eikä sinun rangaistuksestas sureman; vaan kaikki, jotka näitä sinusta kuulevat, pitää käsiänsä sinusta yhteen lyömän; sillä ketä ei ole sinun pahuutes ilman lakkaamata kohdannut.

18. Thy shepherds slumber, O king of Assyria: thy nobles shall dwell in the dust: thy people is scattered upon the mountains, and no man gathereth them.

19. There is no healing of thy bruise; thy wound is grievous: all that hear the bruit of thee shall clap the hands over thee: for upon whom hath not thy wickedness passed continually?

HABAKUK

1 luku

1. Tämä on se raskaus, jonka prophe-ta Habakuk on nähnyt.	1. The burden which Habakkuk the prophet did see.
2. Herra, kuinka kauvan minun pitää huutaman, ja et sinä tahdo kuulla? kuinka kauvan minun pitää parkuman väkivallan tähden, ja et sinä tahdo auttaa?	2. O LORD, how long shall I cry, and thou wilt not hear! even cry out unto thee of violence, and thou wilt not save!
3. Miksis minulle vaivaa ja työtä osoi-tat? miksis minun annat nähdä ryö-vyyttä ja väkivaltaa minun ympärillä-ni? riita ja tora saa vallan.	3. Why dost thou shew me iniquity, and cause me to behold grievance? for spoiling and violence are before me: and there are that raise up strife and contention.
4. Sentähden hyljätään laki, ja oikeus ei koskaan saa edes käydä; sillä ju-malatoin sortaa vanhurskasta, sen-tähden tehdään väärät tuomiot.	4. Therefore the law is slacked, and judgment doth never go forth: for the wicked doth compass about the right-eous; therefore wrong judgment pro-ceedeth.
5. Katsokaat pakanain seassa, katso-kaat ja ihmetelkäät, ja hämmästy-käät; sillä minä teen työn teidän ai-kananne, jota ei teidän pidä usko-man, kuin siitä puhutaan.	5. Behold ye among the heathen, and regard, and wonder marvellously: for I will work a work in your days, which ye will not believe, though it be told you.
6. Sillä katso, minä herätän Kaldealai-	6. For, lo, I raise up the Chaldeans,

set, haikian ja nopian kansan, jonka pitä vaeltaman niin leviältä kuin maa on, ja omistaman ne asumiset, jotka ei heidän omansa ole;

7. Joka pitää hirmuinen ja julma oleman, käskemän ja vaatiman, niinkuin hän tahtoo.

8. Hänen hevosensa ovat nopiammat kuin pardit, ja purevaisemmat kuin sudet ehtoolla; hänen ratsasmiehensä vaeltavat lavialta; ja hänen ratsasmiehensä tulevat kaukaa, ja lentävät, niinkuin kotka rientää raadolle.

9. He tulevat kaikki vahingoittamaan; he kääntävät kasvonsa itään päin, ja kokoovat vankeja niinkuin santaa.

10. Heidän pitää kuninkaita pilkkaaman ja päämiehiä nauraman; kaikki linnat pitää heidän leikkinänsä oleman; sillä he tekevät vähät vallit, ja voittavat ne.

11. Silloin he muuttavat mielensä, ylitsekäyvät ja rikkovat, että he kerskaavat voimansa olevan jumalansa.

12. Etkös sinä, Herra, ole alusta, minun Jumalani, minun pyhäni. Älä an-

that bitter and hasty nation, which shall march through the breadth of the land, to possess the dwellingplaces that are not theirs.

7. They are terrible and dreadful: their judgment and their dignity shall proceed of themselves.

8. Their horses also are swifter than the leopards, and are more fierce than the evening wolves: and their horsemen shall spread themselves, and their horsemen shall come from far; they shall fly as the eagle that hasteth to eat.

9. They shall come all for violence: their faces shall sup up as the east wind, and they shall gather the captivity as the sand.

10. And they shall scoff at the kings, and the princes shall be a scorn unto them: they shall deride every strong hold; for they shall heap dust, and take it.

11. Then shall his mind change, and he shall pass over, and offend, imputing this his power unto his god.

12. Art thou not from everlasting, O LORD my God, mine Holy One? we

na meidän kuolla, vaan anna heidän olla, o Herra, meille ainoasti rangaistukseksi, ja anna heidän, o meidän turvamme, meitä ainoasti kurittaa.

13. Sinun silmäs ovat puhtaat, niin ettes voi pahaa nähdä, ja et tahdo katsoa surkeutta; miksis katsot siis ylönkatsojia, ja vaikenet, kuin jumalatoin nielee sen, joka häntä hurskaampi on?

14. Ja miksis teet ihmisen niinkuin kalat meressä, niinkuin madot, joilla ei haltiaa ole?

15. He onkivat kaikki ongella, ja vetävät nuotallansa ja saavat verkoillansa; josta he iloitsevat ja riemuitsevat.

16. Sentähden he uhraavat nuotillensa ja suitsuttavat verkoillensa; että heidän osansa niiden kautta lihavaksi tullut on, ja ruokansa herkulliseksi.

17. Sentähden he vielä alati heittävät nuottansa ulos, eikä lakkaa kansaa tappamasta.

shall not die. O LORD, thou hast ordained them for judgment; and, O mighty God, thou hast established them for correction.

13. Thou art of purer eyes than to behold evil, and canst not look on iniquity: wherefore lookest thou upon them that deal treacherously, and holdest thy tongue when the wicked devoureth the man that is more righteous than he?

14. And makest men as the fishes of the sea, as the creeping things, that have no ruler over them?

15. They take up all of them with the angle, they catch them in their net, and gather them in their drag: therefore they rejoice and are glad.

16. Therefore they sacrifice unto their net, and burn incense unto their drag; because by them their portion is fat, and their meat plenteous.

17. Shall they therefore empty their net, and not spare continually to slay the nations?

2 luku

1. Tässä minä seison minun vartiossani, ja astun minun linnaani; ja katselen nähdäkseni, mitä minulle sanotaan, ja mitä minulle sanotaan, ja mitä minä sitä vastaan, joka minua nuhtelee.

1. I will stand upon my watch, and set me upon the tower, and will watch to see what he will say unto me, and what I shall answer when I am reproved.

2. Mutta Herra vastasi minua ja sanoi: kirjoita se näky, ja piirrä tauluun, että ohitsekäypä sen lukis.

2. And the LORD answered me, and said, Write the vision, and make it plain upon tables, that he may run that readeth it.

3. Sillä se ennustus pitää ajallansa täytettämän, ja pitää sittekin ilmaantuman ja ei vilpistelemän. Jos se viipyy, niin odota häntä; hän tulee totisesti, ja ei viivyttele.

3. For the vision is yet for an appointed time, but at the end it shall speak, and not lie: though it tarry, wait for it; because it will surely come, it will not tarry.

4. Mutta joka sitä vastaan on, ei hänen sielunsa pidä menestymän; sillä vanhurskas on elävä uskostansa.

4. Behold, his soul which is lifted up is not upright in him: but the just shall live by his faith.

5. Mutta viina tekee ylpiän miehen petolliseksi, ettei hän taida pysyä siassansa; joka sielunsa levittää niinkuin helvetti, ja on niinkuin kuolema, joka tyytymätöin on; hän tempaa puoleensa kaikki pakanat, ja kokoo tykönsä kaikki kansat.

5. Yea also, because he transgresseth by wine, he is a proud man, neither keepeth at home, who enlargeth his desire as hell, and is as death, and cannot be satisfied, but gathereth unto him all nations, and heapeth unto him all people:

6. Mitämaks, nämät kaikki pitää hä-

6. Shall not all these take up a para-

nestä sananlaskun tekemän, ja puheen ja tapauksen, ja sanoman: voi sitä, joka kokoo tavaransa muiden hyvyydestä! kuinka kauvan se kestää? ja sälyttää paljon lokaa päällensä.

ble against him, and a taunting proverb against him, and say, Woe to him that increaseth that which is not his! how long? and to him that ladeth himself with thick clay!

7. Oo kuinka äkisti ne pitää tuleman, jotka sinua purevat, ja ne heräävät, jotka sinun syöksevät pois? ja sinun täytyy tulla heille saaliiksi.

7. Shall they not rise up suddenly that shall bite thee, and awake that shall vex thee, and thou shalt be for booties unto them?

8. Että sinä olet monet pakanat ryövännyt, niin pitää kaikki jääneet kansoista taas sinua ryöväämän, ihmisten veren tähden, ja maan ja kaupungin ja kaikkein sen asuvaisten tähden, jotka ryöstetyt ovat.

8. Because thou hast spoiled many nations, all the remnant of the people shall spoil thee; because of men's blood, and for the violence of the land, of the city, and of all that dwell therein.

9. Voi sitä, joka ahne on oman huoneensa pahuudeksi, että hän panis pesänsä korkeuteen, ja pelastais itsensä onnettomuudesta.

9. Woe to him that coveteth an evil covetousness to his house, that he may set his nest on high, that he may be delivered from the power of evil!

10. Mutta sinun neuvos pitää sinun huonees häpiäksi joutuman; sillä sinä olet ylen paljon kansoja lyönyt, ja ylpiästi syntiä tehnyt.

10. Thou hast consulted shame to thy house by cutting off many people, and hast sinned against thy soul.

11. Sillä kivetkin seinässä pitää huutaman, ja malat harjalta pitää heitä vastaaman.

11. For the stone shall cry out of the wall, and the beam out of the timber shall answer it.

12. Voi sitä, joka kaupungin verellä

12. Woe to him that buildeth a town

rakentaa, ja valmistaa kaupunkia vääryydellä.

13. Katso, eikö nämät Herralta Zebaotilta tapahdu? Mitä kansat ovat sinulle tehneet, se poltetaan tulessa, ja jonka tähden ihmiset ovat väsytetyt, se täytyy hukutettaa.

14. Sillä maan pitää oleman täynnä Herran kunnian tuntoa, niinkuin vedet, jotka meren peittävät.

15. Voi sinua, joka lähimmäiselles panet sisälle, sekoitat siihen julmuutes ja juovutat häntä, ettäs hänen häpiänsä näkisit.

16. Sinun pitää häpiällä ravittaman kunnian edestä: niin juo sinä myös nyt, ettäs häpys paljastaisit; sillä Herran oikian käden malja pitää sinun tykös poikkeeman, ja sinun täytyy häpiällisesti oksentaa sinun kunniaas vastaan.

17. Sillä se väkivalta, joka Libanonissa tehty on, pitää lankeeman sinun päälles, ja haaskatut eläimet pitää sinua peljättämän, ihmisten veren tähden, ja maan ja kaupungin ja kaikkein sen asuvaisten tähden, jotka ryöste-

with blood, and stablisheth a city by iniquity!

13. Behold, is it not of the LORD of hosts that the people shall labour in the very fire, and the people shall weary themselves for very vanity?

14. For the earth shall be filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.

15. Woe unto him that giveth his neighbour drink, that puttest thy bottle to him, and makest him drunken also, that thou mayest look on their nakedness!

16. Thou art filled with shame for glory: drink thou also, and let thy foreskin be uncovered: the cup of the LORD'S right hand shall be turned unto thee, and shameful spewing shall be on thy glory.

17. For the violence of Lebanon shall cover thee, and the spoil of beasts, which made them afraid, because of men's blood, and for the violence of the land, of the city, and of all that dwell therein.

tyt ovat.

18. Mitä siis kuva auttaa taitaa, jonka puuseppä tehnyt on? eli valettu kuva ja valheen saarnaaja? Miksi se, joka niitä tekee, luottaa siihen, että hän mykkiä epäjumalia tehdä taitaa?

19. Voi sitä, joka sanoo kannolle: heräjä! ja mykälle kivelle: nouse! Senkö pitäis opettaman? Katso, se on kullalla ja hopialla silattu, ja ei ole siinä ensinkään henkeä.

20. Mutta Herra on pyhässä templissänsä; vaijetkoon kaikki maailma hänen kasvoinsa edessä.

18. What profiteth the graven image that the maker thereof hath graven it; the molten image, and a teacher of lies, that the maker of his work trusteth therein, to make dumb idols?

19. Woe unto him that saith to the wood, Awake; to the dumb stone, Arise, it shall teach! Behold, it is laid over with gold and silver, and there is no breath at all in the midst of it.

20. But the LORD is in his holy temple: let all the earth keep silence before him.

3 luku

1. Tämä on propheta Habakukin rukous viattomain edestä.

2. Herra, minä kuulin sinun sanomas, ja hämmästyin. Herra, virvoita sinun käsialas vuosikautten keskellä, ja tee se tiettäväksi vuosikautten keskellä; vihassa muista laupiutta.

3. Jumala tuli etelästä ja pyhä Paranin vuorelta, Sela! hänen kunniansa peitti taivaat, ja hänen kiitoksensa täytti maan.

1. A prayer of Habakkuk the prophet upon Shigionoth.

2. O LORD, I have heard thy speech, and was afraid: O LORD, revive thy work in the midst of the years, in the midst of the years make known; in wrath remember mercy.

3. God came from Teman, and the Holy One from mount Paran. Selah. His glory covered the heavens, and the earth was full of his praise.

4. Hänen paisteensa oli niinkuin valkeus, säteet kävivät hänen käsistänsä; siellä oli hänen väkevyytensä salattu.

5. Hänen edellänsä kävi rutto, ja vitsaus hänen jalkainsa edessä.

6. Hän seisoi ja mittasi maan, hän katseli ja hajoitti pakanat, niin että ijankaikkiset vuoret musertuivat, ja ijäiset kukkulat notkistuivat; kuin hän maailmassa vaelsi.

7. Minä näin Etiopian majat surkiana, ja Midianilaisten teltat vapisevan.

8. Etkös, Herra, ollut vihainen virrassa, ja sinun hirmuisuutes vesissä ja närkästykses meressä? kuin ajoit hevosillas, ja sinun rattaas saivat voiton.

9. Sinä veit sinun joutses edes, niinkuin sinä olet sukukunnille vannonut ja sanonut, Sela! ja jaoit virrat maassa.

10. Vuoret näkivät sinun, ja vapisivat, virta meni pois, syvyys antoi itsestänsä äänen, ja nosti sivunsa korkeuteen.

4. And his brightness was as the light; he had horns coming out of his hand: and there was the hiding of his power.

5. Before him went the pestilence, and burning coals went forth at his feet.

6. He stood, and measured the earth: he beheld, and drove asunder the nations; and the everlasting mountains were scattered, the perpetual hills did bow: his ways are everlasting.

7. I saw the tents of Cushan in affliction: and the curtains of the land of Midian did tremble.

8. Was the LORD displeased against the rivers? was thine anger against the rivers? was thy wrath against the sea, that thou didst ride upon thine horses and thy chariots of salvation?

9. Thy bow was made quite naked, according to the oaths of the tribes, even thy word. Selah. Thou didst cleave the earth with rivers.

10. The mountains saw thee, and they trembled: the overflowing of the water passed by: the deep uttered his voice, and lifted up his hands on high.

11. Aurinko ja kuu seisoivat siallansa; sinun nuoles menivät kirkkaudella, ja sinun sauvas pitkäisen leimauksella.

11. The sun and moon stood still in their habitation: at the light of thine arrows they went, and at the shining of thy glittering spear.

12. Sinä tallasit maan vihassas, ja survoit rikki pakanat hirmuisuudessas.

12. Thou didst march through the land in indignation, thou didst thresh the heathen in anger.

13. Sinä läksit kansaas auttamaan, auttamaan voideltus kanssa; sinä särjit jumalattomain huoneessa, ja paljastit perustukset, kaulaan asti, Sela!

13. Thou wentest forth for the salvation of thy people, even for salvation with thine anointed; thou woundedst the head out of the house of the wicked, by discovering the foundation unto the neck. Selah.

14. Jospa sinä vielä kiroisit pään valtikkaa kylinensä! jotka tulevat niinkuin tuulispää minua hajoittamaan, ja iloitsevat niinkuin he olisivat köyhän syöneet salaisesti.

14. Thou didst strike through with his staves the head of his villages: they came out as a whirlwind to scatter me: their rejoicing was as to devour the poor secretly.

15. Sinä ajoit hevosillas meressä suurten vetten loassa.

15. Thou didst walk through the sea with thine horses, through the heap of great waters.

16. Että minä sen kuulen, niin minun sydämeni murehtii, minun huuleni värisevät huudosta; märkä on mennyt minun luihini, minä olen murheellinen minussani; jospa minä saisin levätä vaivani ajallla, kuin me menemme sen kansan tykö, joka sotii meitä vas-

16. When I heard, my belly trembled; my lips quivered at the voice: rottenness entered into my bones, and I trembled in myself, that I might rest in the day of trouble: when he cometh up unto the people, he will invade them with his troops.

taan.

17. Sillä ei fikunapuun pidä vihoittaman eikä viinapuussa pidä hedelmää oleman: öljypuiden työ vilpistelee, ja ei pellot anna elatusta; ja lampaat pitää pihatosta karkoitettaman, eikä karjaa pidä navetassa oleman.

17. Although the fig tree shall not blossom, neither shall fruit be in the vines; the labour of the olive shall fail, and the fields shall yield no meat; the flock shall be cut off from the fold, and there shall be no herd in the stalls:

18. Mutta minä iloitsen Herrassa, ja riemuitsen Jumalassa minun lunastajassani.

18. Yet I will rejoice in the LORD, I will joy in the God of my salvation.

19. Herra, Herra on minun voimani, joka asettaa minun jalkani niinkuin peuran jalat, ja vie minun korkialle, niin että minä soitan kanteleitani.

19. The LORD God is my strength, and he will make my feet like hinds' feet, and he will make me to walk upon mine high places. To the chief singer on my stringed instruments.

SEFANJA

1 luku

1. Tämä on Herran sana, joka tapahtui Zephanjalle Kusin pojalle, Gedalian pojalle, Amarian pojalle, Hiskian pojalle, Josian Amonin pojan, Juudan kuninkaan ajalla.
2. Minä tahdon kaikki maalta ottaa peräti pois, sanoo Herra.
3. Minä tahdon ottaa pois ihmiset ja karjan, linnut taivaan alta ja kalat merestä otan minä pois, niin myös pahennuksen ja jumalattoman, ja minä tahdon ihmiset maan päältä hävittää, sanoo Herra.
4. Minä ojennan minun käteni Juudan päälle ja kaikkein niiden päälle, jotka Jerusalemissa asuvat, ja hävitän Baalin jääneet, ja munkkien ja pappien nimen tästä paikasta;

5. Ja ne, jotka kattoin päällä taivaan sotaväkeä kumartavat, ja jotka kumartavat ja vannovat Herran kautta, ja vannovat myös Molokinsa kautta;

1. The word of the LORD which came unto Zephaniah the son of Cushi, the son of Gedaliah, the son of Amariah, the son of Hizkiah, in the days of Josiah the son of Amon, king of Judah.
2. I will utterly consume all things from off the land, saith the LORD.
3. I will consume man and beast; I will consume the fowls of the heaven, and the fishes of the sea, and the stumblingblocks with the wicked; and I will cut off man from off the land, saith the LORD.
4. I will also stretch out mine hand upon Judah, and upon all the inhabitants of Jerusalem; and I will cut off the remnant of Baal from this place, and the name of the Chemarims with the priests;

5. And them that worship the host of heaven upon the housetops; and them that worship and that swear by the LORD, and that swear by Mal-

cham;

6. Ja ne, jotka Herrasta luopuvat, ja jotka ei Herraa ensinkään etsi, eikä häntä tottele.

6. And them that are turned back from the LORD; and those that have not sought the LORD, nor enquired for him.

7. Vaijetkaat Herran, Herran edessä; sillä Herran päivä on läsnä, ja Herra on teurasuhrin valmistanut, ja vieraansa siihen kutsunut.

7. Hold thy peace at the presence of the Lord GOD: for the day of the LORD is at hand: for the LORD hath prepared a sacrifice, he hath bid his guests.

8. Ja Herran teurasuhrin päivänä on tapahtuva, että minä etsin päämiehiä ja kuninkaan lapsia, ja kaikkia, jotka outoja vaatteita kantavat.

8. And it shall come to pass in the day of the LORD'S sacrifice, that I will punish the princes, and the king's children, and all such as are clothed with strange apparel.

9. Minä etsin myös niitä sillä ajalla, jotka hyppäävät kynnyksen ylitse, jotka herrainsa huoneet varkaudella ja petoksella täyttävät.

9. In the same day also will I punish all those that leap on the threshold, which fill their masters' houses with violence and deceit.

10. Sillä ajalla, sanoo Herra, pitää huudon ääni kuuluman kalaportissa, ja ulvominen toisella puolella, ja suuri surkeus kukkuloilla.

10. And it shall come to pass in that day, saith the LORD, that there shall be the noise of a cry from the fish gate, and an howling from the second, and a great crashing from the hills.

11. Ulvokaat te, jotka myllyssä asutte; sillä kaikki kaupitsia-kansa on hävitetty, ja kaikki, jotka rahaa kokoo-

11. Howl, ye inhabitants of Maktesh, for all the merchant people are cut down; all they that bear silver are cut

vat, ovat kadotetut.
12. Sillä ajalla tahdon minä Jerusalemin kynttilällä etsiä, ja etsiskellä niitä miehiä, jotka rahkansa päällä makaavat, ja sanovat sydämessänsä: ei Herra tee hyvästi eikä pahasti.

13. Ja heidän tavaransa pitää raatelukseksi tuleman ja huoneensa autioksi; he rakentavat huonetta, ja ei saa niissä asua, ja istuttavat viinapuita, mutta ei he saa niistä viinaa juoda.
14. Sillä Herran suuri päivä on läsnä, se on läsnä sangen kiiruusti; kuin Herran päivän parku on tuleva, niin väkeväin pitää silloin haikiasti huutaman.
15. Sillä se päivä on kauheuden päivä, vaivan ja ahdistuksen päivä, tuulen ja tuulispään päivä, pimeyden ja synkeyden päivä, pilven ja sumun päivä,
16. Basunan ja vaskitorven päivä, vahvoja kaupungeita ja korkeita linnoja vastaan.
17. Minä tahdon ihmisille ahdistuksen tehdä, ja heidän pitää käymän niin-

off.
12. And it shall come to pass at that time, that I will search Jerusalem with candles, and punish the men that are settled on their lees: that say in their heart, The LORD will not do good, neither will he do evil.
13. Therefore their goods shall become a booty, and their houses a desolation: they shall also build houses, but not inhabit them; and they shall plant vineyards, but not drink the wine thereof.
14. The great day of the LORD is near, it is near, and hasteth greatly, even the voice of the day of the LORD: the mighty man shall cry there bitterly.
15. That day is a day of wrath, a day of trouble and distress, a day of wasteness and desolation, a day of darkness and gloominess, a day of clouds and thick darkness,
16. A day of the trumpet and alarm against the fenced cities, and against the high towers.
17. And I will bring distress upon men, that they shall walk like blind

kuin sokiat, että he ovat Herraa vastaan syntiä tehneet; heidän verensä pitää vuodatettaman, niinkuin tomu, ja heidän lihansa niinkuin loka.

18. Ei heidän hopiansa eikä kultansa pidä heitä sinä Herran vihan päivänä voiman auttaa, vaan koko maa pitää hänen kiivautensa tulelta kulutettaman; sillä hän tekee nopiasti lopun kaikkein kanssa, jotka maassa asuvat.

men, because they have sinned against the LORD: and their blood shall be poured out as dust, and their flesh as the dung.

18. Neither their silver nor their gold shall be able to deliver them in the day of the LORD'S wrath; but the whole land shall be devoured by the fire of his jealousy: for he shall make even a speedy riddance of all them that dwell in the land.

2 luku

1. Kootkaat teitänne ja tulkaat tänne, te vihattava kansa,

1. Gather yourselves together, yea, gather together, O nation not desired;

2. Ennenkuin tuomio tulee: että te sivalletaan päivällä pois niinkuin akanat, ennekuin Herran hirmuinen vihan tulee teidän päällenne, ennekuin Herran vihan päivä tulee teidän päällenne.

2. Before the decree bring forth, before the day pass as the chaff, before the fierce anger of the LORD come upon you, before the day of the LORD'S anger come upon you.

3. Etsikäät Herraa, kaikkia siviät maassa, te jotka hänen oikeutensa pidätte; etsikäät vanhurskautta, etsikäät nöyryyttä, että te Herran vihan päivänä varjelluksi tulisitte.

3. Seek ye the LORD, all ye meek of the earth, which have wrought his judgment; seek righteousness, seek meekness: it may be ye shall be hid in the day of the LORD'S anger.

4. Sillä Gatsa pitää hyljättämän, ja Askalon autioksi tehtämän; Asdod pitää puolipäivästä ajettaman pois, ja Ekron hävitettämän.
5. Voi niitä, jotka meren puolessa asuvat ja ovat vahvat sotamiehet! Herran sana on tuleva teidän päällenne, te Kanaanealaiset Philistealaisten maakunnassa; minä tahdon sinun hukuttaa, ettei kenenkään pidä sinussa asuman.
6. Se maa merta liki pitää paimenten majoiksi ja lammasten pihatoiksi ja laitumiksi tuleman.
7. Ja se maa pitää Juudan huoneen jääneitten oma oleman, joissa heidän pitää kaitseman, ja Askalonin huoneissa ehtoona makaaman; sillä Herra, heidän Jumalansa on heitä etsinyt, ja heidän vankiutensa palauttanut.
8. Minä olen Moabin pilkan ja Ammonin lasten häväistyksen kuullut, kuin he minun kansaani häväisseet ovat, ja kerskanneet heidän rajoistansa.

9. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra Zebaot, Israelin Jumala, Moab pitää tuleman niinkuin Sodoma, ja

4. For Gaza shall be forsaken, and Ashkelon a desolation: they shall drive out Ashdod at the noon day, and Ekron shall be rooted up.
5. Woe unto the inhabitants of the sea coast, the nation of the Cherethites! the word of the LORD is against you; O Canaan, the land of the Philistines, I will even destroy thee, that there shall be no inhabitant.
6. And the sea coast shall be dwellings and cottages for shepherds, and folds for flocks.
7. And the coast shall be for the remnant of the house of Judah; they shall feed thereupon: in the houses of Ashkelon shall they lie down in the evening: for the LORD their God shall visit them, and turn away their captivity.
8. I have heard the reproach of Moab, and the revilings of the children of Ammon, whereby they have reproached my people, and magnified themselves against their border.
9. Therefore as I live, saith the LORD of hosts, the God of Israel, Surely Moab shall be as Sodom, and the

Ammonin lapset niinkuin Gomorra, ja niinkuin nokulaspensaan ja suolakuopan, ja ijankaikkisesti hävitettynä oleman; jääneet minun kansastani pitää heitä ryöstämän, ja jääneet minun kansastani pitää heitä perimän.
10. Sen pitää heille tapahtuman heidän ylpeytensä tähden, että he ovat Herran Zebaotin kansaa pilkanneet, ja siitä kerskanneet.
11. Herra on hirmuinen heitä vastaan oleva, sillä hän on kaikki jumalat maan päältä kadottava; ja kaikki pakanain luodot pitää häntä kumartaman, kukin paikastansa.
12. Etiopialaiset pitää myös minun miekallani tapettaman.
13. Ja hänen pitää kätensä pohjaan päin ojentaman ja Assurin kadottaman; Niniven on hän tekevä autioksi ja karkiaksi niinkuin korven.
14. Ja laumat pitää keskellä sitä makaaman, niiden pakanain kaikkinaiset eläimet; niin myös ruovonpäristäjät ja tarhapöllöt pitää heidän torneissansa asuman, ja äänen pitää laulaman heidän akkunissansa, ja hävitys heidän kynnyksillänsä; sillä sedrilaudat pitää

children of Ammon as Gomorrah, even the breeding of nettles, and saltpits, and a perpetual desolation: the residue of my people shall spoil them, and the remnant of my people shall possess them.
10. This shall they have for their pride, because they have reproached and magnified themselves against the people of the LORD of hosts.
11. The LORD will be terrible unto them: for he will famish all the gods of the earth; and men shall worship him, every one from his place, even all the isles of the heathen.
12. Ye Ethiopians also, ye shall be slain by my sword.
13. And he will stretch out his hand against the north, and destroy Assyria; and will make Nineveh a desolation, and dry like a wilderness.
14. And flocks shall lie down in the midst of her, all the beasts of the nations: both the cormorant and the bittern shall lodge in the upper lintels of it; their voice shall sing in the windows; desolation shall be in the thresholds: for he shall uncover the

revittämän pois.
15. Tämä on se iloinen kaupunki, joka niin irstaana asui, ja sanoi sydämessänsä: minä olen, ja ei yksikään muu. Kuinka hän on niin autioksi tehty, että eläimet siinä makaavat? Ja joka käy sen ohitse, hän viheltää häntä, ja paukuttaa käsiänsä.

cedar work.
15. This is the rejoicing city that dwelt carelessly, that said in her heart, I am, and there is none beside me: how is she become a desolation, a place for beasts to lie down in! every one that passeth by her shall hiss, and wag his hand.

3 luku

1. Voi sitä kauhiaa, rietasta ja väkivaltaista kaupunkia!
2. Ei hän tahdo kuulla, eikä antaa itsiänsä kurittaa; ei hän tahdo uskaltaa Herran päälle, eikä pidä itsiänsä Jumalansa tykö.
3. Hänen päämiehensä ovat hänessä niinkuin kiljuvat jalopeurat, ja hänen tuomarinsa niinkuin sudet ehtoolla, jotka ei mitään jätä huomeneksi.
4. Hänen prophetansa ovat irstaiset ja petturit; hänen pappinsa saastuttavat pyhyyden, ja kääntävät lain väkivaltaisesti.
5. Mutta Herra, joka heidän seassansa on, on vanhurskas, ja ei tee mitään väärin; vaan antaa joka aamulla

1. Woe to her that is filthy and polluted, to the oppressing city!
2. She obeyed not the voice; she received not correction; she trusted not in the LORD; she drew not near to her God.
3. Her princes within her are roaring lions; her judges are evening wolves; they gnaw not the bones till the morrow.
4. Her prophets are light and treacherous persons: her priests have polluted the sanctuary, they have done violence to the law.
5. The just LORD is in the midst thereof; he will not do iniquity: every morning doth he bring his judgment

oikeutensa julkisesti opettaa, eikä lakkaa; vaan väärintekiä ei taida hävetä.

to light, he faileth not; but the unjust knoweth no shame.

6. Minä olen antanut pakanat hävittää ja heidän linnansa autioksi tehdä, ja heidän katunsa niin tyhjentää, ettei kenkään niitä pidä käymän. Heidän kaupunkinsa ovat hävitetyt, ettei kenenkään pidä niissä enään asuman.

6. I have cut off the nations: their towers are desolate; I made their streets waste, that none passeth by: their cities are destroyed, so that there is no man, that there is none inhabitant.

7. Minä annoin sinulle sanoa: kuitenkin pitää sinun minua pelkäämän, ja antaman sinuas kurittaa, niin ei pidä hänen asuinsiansa hävitettämän, eikä mitään, josta minä olen häntä nuhdellut; mutta he ahkeroitsevat kaikkinaista pahuutta.

7. I said, Surely thou wilt fear me, thou wilt receive instruction; so their dwelling should not be cut off, howsoever I punished them: but they rose early, and corrupted all their doings.

8. Sentähden, sanoo Herra, täytyy myös teidän minua odottaa, siihenasti kuin minäkin aikanani nousen saaliille; kuin minä myös tuomitsen, ja kokoon pakanat, ja valtakunnat yhteen saatan ja vihani heidän päällensä vuodatan, ja kaiken minun vihani hirmuisuuden; sillä koko maan pitää minun kiivauteni tuli syömän.

8. Therefore wait ye upon me, saith the LORD, until the day that I rise up to the prey: for my determination is to gather the nations, that I may assemble the kingdoms, to pour upon them mine indignation, even all my fierce anger: for all the earth shall be devoured with the fire of my jealousy.

9. Silloin minä tahdon kansoille tosin antaa saarnata suloisilla huulilla, että heidän kaikkein pitää Herran nimeä

9. For then will I turn to the people a pure language, that they may all call upon the name of the LORD, to serve

avuksensa huutaman, ja häntä yksimielisesti palveleman.

him with one consent.

10. Jotka minua kumartavat, ne hajoitetut siltä puolelta Etiopian virtoja, pitää minulle lahjaksi tuotaman.

10. From beyond the rivers of Ethiopia my suppliants, even the daughter of my dispersed, shall bring mine offering.

11. Siihen aikaan ei pidä sinun enään häpeemän kaikkia sinun tekojas, joilla minua vastaan olet syntiä tehnyt; sillä minä tahdon ylpiät pyhät silloin sinun seastas ottaa pois, niin ettes enää tohdi itsiäs korottaa minun vuoreni tähden.

11. In that day shalt thou not be ashamed for all thy doings, wherein thou hast transgressed against me: for then I will take away out of the midst of thee them that rejoice in thy pride, and thou shalt no more be haughty because of my holy mountain.

12. Minä tahdon sinusta antaa jäädä köyhän ja halvan kansan; heidän pitää Herran nimeen turvaaman.

12. I will also leave in the midst of thee an afflicted and poor people, and they shall trust in the name of the LORD.

13. Jääneet Israelista ei pidä mitään pahaa tekemän, eikä valhetta puhuman, ja ei heidän suussansa pidä viekasta kieltä löydettämän; vaan he elätetään levossa, ja ei ole ketään peljättäjää.

13. The remnant of Israel shall not do iniquity, nor speak lies; neither shall a deceitful tongue be found in their mouth: for they shall feed and lie down, and none shall make them afraid.

14. Riemuitse, sinä Zionin tytär, huuda, Israel, iloitse ja riemuitse kaikesta sydämestäs, sinä tytär Jerusalem.

14. Sing, O daughter of Zion; shout, O Israel; be glad and rejoice with all the heart, O daughter of Jerusalem.

15. Sillä Herra on sinun rangaistukses

15. The LORD hath taken away thy

ottanut pois, ja sinun vihollises kääntänyt pois; Herra Israelin kuningas on sinun tykönäs, ettes enään pelkää onnettomuutta.

16. Siihen aikaan sanotaan Jerusalemille: älä pelkää, ja Zionille: älä käsiäs laske alas!

17. Sillä Herra sinun Jumalas on sinun tykönäs, väkevä vapahtaja; hän on sinusta suuresti riemuitseva, ja on oleva sinulle suloinen, ja antava anteeksi, ja sinusta pitää kiitoksella riemuittaman.

18. Jotka murehtivat sitä, ettei he ole tulleet juhlakokoukseen, ja ovat sinusta, ne minä tahdon koota; tämä pilkka on heille kuormaksi.

19. Katso, minä tahdon siihen aikaan kaikki lopettaa, jotka sinua vaivaavat, ja tahdon ontuvaisia auttaa, ja hyljätyt koota, ja saatan heidät kiitokseksi ja nimeksi kaikessa maassa, jossa he katsottiin ylön.

20. Siihen aikaan tahdon minä teidät tänne tuoda, ja sillä ajalla teitä koota; sillä minä asetan teidät nimeksi ja ylistykseksi kaikkein kansain seassa maan päällä, kuin minä teidän van-

judgments, he hath cast out thine enemy: the king of Israel, even the LORD, is in the midst of thee: thou shalt not see evil any more.

16. In that day it shall be said to Jerusalem, Fear thou not: and to Zion, Let not thine hands be slack.

17. The LORD thy God in the midst of thee is mighty; he will save, he will rejoice over thee with joy; he will rest in his love, he will joy over thee with singing.

18. I will gather them that are sorrowful for the solemn assembly, who are of thee, to whom the reproach of it was a burden.

19. Behold, at that time I will undo all that afflict thee: and I will save her that halteth, and gather her that was driven out; and I will get them praise and fame in every land where they have been put to shame.

20. At that time will I bring you again, even in the time that I gather you: for I will make you a name and a praise among all people of the earth, when I turn back your captivity

kiutenne käännän teidän silmäinne edessä, sanoo Herra.

before your eyes, saith the LORD.

HAGGAI

1 luku

1. Toisena kuningas Dariuksen vuotena, kuudentena kuukautena, ensimäisenä päivänä kuuta, tapahtui Herran sana prophetan Haggain kautta Serubbabelille Sealtielin pojalle, Juudan päämiehelle, ja Josualle Jotsadakin pojalle, ylimmäiselle papille, ja sanoi:

1. In the second year of Darius the king, in the sixth month, in the first day of the month, came the word of the LORD by Haggai the prophet unto Zerubbabel the son of Shealtiel, governor of Judah, and to Joshua the son of Josedech, the high priest, saying,

2. Näin puhuu Herra Zebaot, sanoen: tämä kansa sanoo: ei aika vielä ole tullut Herran huonetta rakentaa.

2. Thus speaketh the LORD of hosts, saying, This people say, The time is not come, the time that the LORD'S house should be built.

3. Ja Herran sana tapahtui propheta Haggain kautta, sanoen:

3. Then came the word of the LORD by Haggai the prophet, saying,

4. Kylläpä teidän aikanne on tullut asua kaunistetuissa huoneissanne, ja tämän huoneen täytyy autiona olla?

4. Is it time for you, O ye, to dwell in your cieled houses, and this house lie waste?

5. Nyt siis sanoo Herra Zebaot näin: katsokaat, kuinka teidän käy.
6. Te kylvätte paljon, ja vähän viette aittaan; te syötte, ja ette tule ravituksi; te juotte, ja ette saa kylläänne; te verhootte teitänne, ja ette tule lämpimäksi; ja joka rahaa ansaitsee, hän panee sen lävelliseen kukkaroon.

7. Näin sanoo Herra Zebaot: katsokaat siis, kuinka teidän käy.
8. Menkäät vuorille ja hakekaat puita, ja rakentakaat huone; se on minulle otollinen oleva, ja minä tahdon minun kunniani osoittaa.
9. Kyllä tosin te paljon toivotte, vaan se tulee vähäksi; ja vaikka te parhaallansa kotia veisitte, niin minä sen kuitenkin puhallan pois. Miksi niin? sanoo Herra Zebaot: minun huoneeni tähden, että se on autiona, ja kukin teistä rientää oman huoneensa kanssa.
10. Sentähden on taivas teiltä kasteen pidättänyt, ja maa kieltänyt hedelmänsä.
11. Ja minä olen poudan kutsunut, sekä maan että vuorten päälle, jyväin, viinan, öljyn ja kaiken päälle,

5. Now therefore thus saith the LORD of hosts; Consider your ways.
6. Ye have sown much, and bring in little; ye eat, but ye have not enough; ye drink, but ye are not filled with drink; ye clothe you, but there is none warm; and he that earneth wages earneth wages to put it into a bag with holes.
7. Thus saith the LORD of hosts; Consider your ways.
8. Go up to the mountain, and bring wood, and build the house; and I will take pleasure in it, and I will be glorified, saith the LORD.
9. Ye looked for much, and, lo, it came to little; and when ye brought it home, I did blow upon it. Why? saith the LORD of hosts. Because of mine house that is waste, and ye run every man unto his own house.

10. Therefore the heaven over you is stayed from dew, and the earth is stayed from her fruit.
11. And I called for a drought upon the land, and upon the mountains, and upon the corn, and upon the new

mitä maasta tulee, ihmisten ja karjan päälle, ja kaiken kätten työn päälle.

wine, and upon the oil, and upon that which the ground bringeth forth, and upon men, and upon cattle, and upon all the labour of the hands.

12. Niin kuuli Serubbabel Sealtielin poika, ja Josua Jotsadakin poika, ylimmäinen pappi, ja kaikki jääneet kansasta, Herran Jumalansa äänen ja propheta Haggain sanat, niinkuin Herra heidän Jumalansa hänen lähettänyt oli; ja kansa pelkäsi Herraa.

12. Then Zerubbabel the son of Shealtiel, and Joshua the son of Josedech, the high priest, with all the remnant of the people, obeyed the voice of the LORD their God, and the words of Haggai the prophet, as the LORD their God had sent him, and the people did fear before the LORD.

13. Niin sanoi Haggai, Herran sanansaattaja, Herran käskystä kansan tykö: minä olen teidän kanssanne, sanoo Herra.

13. Then spake Haggai the LORD'S messenger in the LORD'S message unto the people, saying, I am with you, saith the LORD.

14. Ja Herra herätti Serubbabelin Sealtielin pojan, Juudan päämiehen hengen, ja Josuan Jotsadakin pojan, ylimmäisen papin hengen, ja kaiken jääneen kansan hengen, tulemaan ja työtä tekemään Herran Zebaotin heidän Jumalansa huoneessa,

14. And the LORD stirred up the spirit of Zerubbabel the son of Shealtiel, governor of Judah, and the spirit of Joshua the son of Josedech, the high priest, and the spirit of all the remnant of the people; and they came and did work in the house of the LORD of hosts, their God,

15. Neljäntenä päivänä kolmattakymmentä, kuudentena kuukautena, kuningas Dariuksen toisena vuotena.

15. In the four and twentieth day of the sixth month, in the second year of Darius the king.

2 luku

1. Ensimäisenä päivänä kolmattakymmentä, seitsemäntenä kuukautena, tapahtui Herran sana propheta Haggain kautta ja sanoi:

1. In the seventh month, in the one and twentieth day of the month, came the word of the LORD by the prophet Haggai, saying,

2. Puhu nyt Serubbabelille Sealtielin pojalle, Juudan päämiehelle, ja Josualle Jotsadakin pojalle, ylimmäiselle papille, ja jätetylle kansalle, ja sano:

2. Speak now to Zerubbabel the son of Shealtiel, governor of Judah, and to Joshua the son of Josedech, the high priest, and to the residue of the people, saying,

3. Kuka on jääneissä, joka tämän huoneen entisessä kunniassansa nähnyt on? ja kuinka se nyt teille näyttää? eikö se ole sen suhteen niinkuin ei mitään teidän silmäinne edessä?

3. Who is left among you that saw this house in her first glory? and how do ye see it now? is it not in your eyes in comparison of it as nothing?

4. Ja nyt Serubbabel, ole hyvässä turvassa, sanoo Herra; ole sinäkin hyvässä turvassa, Josua Jotsadakin poika, ylimmäinen pappi; olkaat kaikka kansa maakunnassa hyvässä turvassa, sanoo Herra, ja tehkäät työtä; sillä minä olen teidän kanssanne, sanoo Herra Zebaot.

4. Yet now be strong, O Zerubbabel, saith the LORD; and be strong, O Joshua, son of Josedech, the high priest; and be strong, all ye people of the land, saith the LORD, and work: for I am with you, saith the LORD of hosts:

5. Sen sanan jälkeen kuin minä tein teidän kanssanne liiton, kuin te Egyptistä vaelsitte, ja minun henkeni pitää teidän keskellänne pysymän: älkäät

5. According to the word that I covenanted with you when ye came out of Egypt, so my spirit remaineth among you: fear ye not.

peljätkö.

6. Sillä näin sanoo Herra Zebaot: vielä on vähä aikaa, niin minä taivaan, maan, meren ja mantereen saatan liikkumaan.

6. For thus saith the LORD of hosts; Yet once, it is a little while, and I will shake the heavens, and the earth, and the sea, and the dry land;

7. Ja tahdon saattaa kaikki pakanat liikkumaan; silloin tulee kaikkein pakanain toivo, ja minä täytän tämän huoneen kunnialla, sanoo Herra Zebaot.

7. And I will shake all nations, and the desire of all nations shall come: and I will fill this house with glory, saith the LORD of hosts.

8. Sillä minun on hopia ja minun on kulta, sanoo Herra Zebaot.

8. The silver is mine, and the gold is mine, saith the LORD of hosts.

9. Tämän jälkimäisen huoneen kunnia on suurempi oleva kuin ensimäisen, sanoo Herra Zebaot; ja minä tahdon antaa rauhan tälle paikalle, sanoo Herra Zebaot.

9. The glory of this latter house shall be greater than of the former, saith the LORD of hosts: and in this place will I give peace, saith the LORD of hosts.

10. Neljäntenä päivänä kolmattakymmentä, yhdeksäntenä kuukautena toisena Dariuksen vuotena, tapahtui Herran sana propheta Haggaille ja sanoi:

10. In the four and twentieth day of the ninth month, in the second year of Darius, came the word of the LORD by Haggai the prophet, saying,

11. Näin sanoo Herra Zebaot: kysy papeilta lakia ja sano:

11. Thus saith the LORD of hosts; Ask now the priests concerning the law, saying,

12. Jos joku kantais pyhitettyä lihaa helmassansa, ja satuttais sitte vaatteensa helman leipään, puuroon, vii-

12. If one bear holy flesh in the skirt of his garment, and with his skirt do touch bread, or pottage, or wine, or

naan, öljyyn, eli mikä ruoka se olis, tulisko se myös pyhäksi? ja papit vastasivat ja sanoivat: ei.

13. Haggai sanoi: jos joku raadosta saastutettu yhteen näistä sattuis, tulisko se saastaiseksi? Papit vastasivat ja sanoivat: se tulee saastaiseksi.

14. Niin Haggai vastasi ja sanoi: juuri niin on tämä kansa, ja nämät ihmiset minun edessäni, sanoo Herra, ja kaikki heidän kättensä työt, ja mitä he uhraavat, on saastainen.

15. Ja katsokaat, kuinka teille käynyt on tästä päivästä ja ennenkuin joku kivi pantiin toisen päälle Herran templissä.

16. Että kuin joku tuli ohraläjän tykö, jolla piti kaksikymmentä mittaa oleman, niin siellä oli kymmenen; koska hän tuli viinakuurnan tykö, ja luuli viisikymmentä aamia täyttävänsä, niin siellä oli kaksikymmentä.

17. Sillä minä vaivasin teitä poudalla, nokipäillä ja rakeilla, kaikissa teidän kättenne töissä; ette kuitenkaan kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.

oil, or any meat, shall it be holy? And the priests answered and said, No.

13. Then said Haggai, If one that is unclean by a dead body touch any of these, shall it be unclean? And the priests answered and said, It shall be unclean.

14. Then answered Haggai, and said, So is this people, and so is this nation before me, saith the LORD; and so is every work of their hands; and that which they offer there is unclean.

15. And now, I pray you, consider from this day and upward, from before a stone was laid upon a stone in the temple of the LORD:

16. Since those days were, when one came to an heap of twenty measures, there were but ten: when one came to the pressfat for to draw out fifty vessels out of the press, there were but twenty.

17. I smote you with blasting and with mildew and with hail in all the labours of your hands; yet ye turned not to me, saith the LORD.

18. Niin pankaat nyt mieleenne tästä päivästä ja ennen, nimittäin neljännestä päivästä kolmattakymmentä, yhdeksäntenä kuukautena, hamaan siihen päivään, jona Herran templi perustettiin, pankaat mieleenne.

18. Consider now from this day and upward, from the four and twentieth day of the ninth month, even from the day that the foundation of the LORD'S temple was laid, consider it.

19. Sillä siemenet ovat vielä salvossa, ja ei vielä mitään kasva, ei viinapuu, fikunapuu, granatipuu, eikä öljypuu; mutta tämän päivän perästä tahdon minä antaa siunauksen.

19. Is the seed yet in the barn? yea, as yet the vine, and the fig tree, and the pomegranate, and the olive tree, hath not brought forth: from this day will I bless you.

20. Ja Herran sana tapahtui toisen kerran Haggaille, neljäntenä päivänä kolmattakymmentä siinä kuukaudessa, ja sanoi:

20. And again the word of the LORD came unto Haggai in the four and twentieth day of the month, saying,

21. Sano Serubbabelille, Juudan päämiehelle: minä tahdon taivaan ja maan liikuttaa;

21. Speak to Zerubbabel, governor of Judah, saying, I will shake the heavens and the earth;

22. Ja tahdon valtakuntain istuimet kukistaa, ja pakanain voimalliset valtakunnat kadottaa; ja kukistan rattaat ja ratsasmiehet, niin että hevonen ja mies pitää kukistettaman, kukin kumppaninsa miekalla.

22. And I will overthrow the throne of kingdoms, and I will destroy the strength of the kingdoms of the heathen; and I will overthrow the chariots, and those that ride in them; and the horses and their riders shall come down, every one by the sword of his brother.

23. Sillä ajalla, sanoo Herra Zebaot, tahdon minä sinua korjata, sinä Se-

23. In that day, saith the LORD of hosts, will I take thee, O Zerubbabel,

rubbabel Sealtielin poika, minun palveliani, sanoo Herra, ja tahdon sinun pitää niinkuin sinettisormuksen; sillä minä olen sinun valinnut, sanoo Herra Zebaot.

my servant, the son of Shealtiel, saith the LORD, and will make thee as a signet: for I have chosen thee, saith the LORD of hosts.

SAKARJA

1 luku

1. Kahdeksantena kuukautena toisena Dariuksen vuotena, tapahtui Herran sana Sakarjalle Berekian pojalle, Iddon pojalle, prophetalle, sanoen:

1. In the eighth month, in the second year of Darius, came the word of the LORD unto Zechariah, the son of Berechiah, the son of Iddo the prophet, saying,

2. Herra on ollut vihainen teidän isillenne sangen kovasti.

2. The LORD hath been sore displeased with your fathers.

3. Sano siis heille: näin sanoo Herra Zebaot: kääntykäät minun tyköni, sanoo Herra Zebaot; niin minä käännyn teidän tykönne, sanoo Herra Zebaot.

3. Therefore say thou unto them, Thus saith the LORD of hosts; Turn ye unto me, saith the LORD of hosts, and I will turn unto you, saith the LORD of hosts.

4. Älkäät olko niinkuin teidän isänne, joille entiset prophetat saarnasivat, sanoen: näin sanoo Herra Zebaot: palatkaat teidän pahoista teistänne ja teidän häijystä menostanne; mutta ei he kuulleet, eikä totelleet minua, sanoo Herra.

4. Be ye not as your fathers, unto whom the former prophets have cried, saying, Thus saith the LORD of hosts; Turn ye now from your evil ways, and from your evil doings: but they did not hear, nor hearken unto me, saith the LORD.

5. Kussa nyt ovat teidän isänne? ja vieläkö prophetat elävät?

5. Your fathers, where are they? and the prophets, do they live for ever?

6. Eikö niin ole tapahtunut, että minun sanani ja oikeuteni, jotka minä

6. But my words and my statutes, which I commanded my servants the

minun palveliaini prophetain kautta käskin, ovat teidän isiinne sattuneet? että heidän täytyi palata ja sanoa: niinkuin Herra Zebaot ajatteli meille tehdä meidän teittemme ja töittemme jälkeen, niin hän on myös meille tehnyt.

prophets, did they not take hold of your fathers? and they returned and said, Like as the LORD of hosts thought to do unto us, according to our ways, and according to our doings, so hath he dealt with us.

7. Neljäntenä päivänä kolmattakymmentä ensimäisessä kuukaudessa toistakymmentä, joka on Sebatin kuu, toisena Dariuksen vuotena, tapahtui Herran sana Sakarjalle Berekian pojalle, Iddon pojalle, prophetalle, ja hän sanoi:

7. Upon the four and twentieth day of the eleventh month, which is the month Sebat, in the second year of Darius, came the word of the LORD unto Zechariah, the son of Berechiah, the son of Iddo the prophet, saying,

8. Minä näin yöllä, ja katso, mies istui ruskian hevosen päällä, ja seisahti myrttien sekaan laaksossa, ja hänen takanansa olivat ruskiat ja maksankarvaiset ja valkiat hevoset.

8. I saw by night, and behold a man riding upon a red horse, and he stood among the myrtle trees that were in the bottom; and behind him were there red horses, speckled, and white.

9. Ja minä sanoin: minun herrani, kutka nämät ovat? Ja enkeli, joka minun kanssani puhui, sanoi minulle: minä osoitan sinulle, kutka nämät ovat.

9. Then said I, O my lord, what are these? And the angel that talked with me said unto me, I will shew thee what these be.

10. Ja mies, joka myrttien seassa oli, vastasi ja sanoi: nämät ovat ne, jotka Herra on lähettänyt vaeltamaan lävit-

10. And the man that stood among the myrtle trees answered and said, These are they whom the LORD hath

se maan.

11. Mutta he vastasivat Herran enkelille, joka myrttien seassa oli, ja sanoivat: me olemme vaeltaneet maan lävitse, ja katso, kaikki maa istuu alallansa.

12. Niin vastasi Herran enkeli ja sanoi: Herra Zebaot, kuinka kauvan et sinä tahdo armahtaa Jerusalemia, ja Juudan kaupungeita, joille vihainen olet ollut nyt seitsemänkymmentä ajastaikaa?

13. Ja Herra vastasi sille enkelille, joka minun kanssani puhui, hyvillä ja lohdullisilla sanoilla.

14. Ja enkeli, joka minua puhutteli, sanoi minulle: saarnaa ja sano: näin sanoo Herra Zebaot: minä olen suuresti kiivastunut Jerusalemille ja Zionille;

15. Mutta minä olen juuri vihainen myös suruttomille pakanoille; sillä minä olin ainoasti vähän vihainen, mutta he auttivat hävitykseen.

16. Sentähden näin sanoo Herra: minä palajan Jerusalemiin laupiudella, ja

sent to walk to and fro through the earth.

11. And they answered the angel of the LORD that stood among the myrtle trees, and said, We have walked to and fro through the earth, and, behold, all the earth sitteth still, and is at rest.

12. Then the angel of the LORD answered and said, O LORD of hosts, how long wilt thou not have mercy on Jerusalem and on the cities of Judah, against which thou hast had indignation these threescore and ten years?

13. And the LORD answered the angel that talked with me with good words and comfortable words.

14. So the angel that communed with me said unto me, Cry thou, saying, Thus saith the LORD of hosts; I am jealous for Jerusalem and for Zion with a great jealousy.

15. And I am very sore displeased with the heathen that are at ease: for I was but a little displeased, and they helped forward the affliction.

16. Therefore thus saith the LORD; I am returned to Jerusalem with mer-

minun huoneeni pitää hänessä rakennettaman, sanoo Herra Zebaot; ja Jerusalemin päälle pitää mittanuora vedettämän.
17. Ja saarnaa vielä ja sano: näin sanoo Herra Zebaot: taas pitää minun kaupungeilleni hyvin käymän, ja Herra on Zionia taas lohduttava, ja Jerusalem taas valitaan.
18. Ja minä nostin silmäni ja näin: ja katso, siellä oli neljä sarvea.
19. Ja minä sanoin enkelille, joka puhui minun kanssani: mitä nämät ovat? Hän sanoi minulle: nämät ovat ne sarvet, jotka Juudan, Israelin ja Jerusalemin hajoittaneet ovat.
20. Ja Herra osoitti minulle neljä seppää.
21. Silloin minä sanoin: mitä ne tahtovat tehdä? Hän sanoi: ne ovat ne sarvet, jotka Juudan hajoittaneet ovat, juuri niin, ettei kenkään ole voinut päätänsä nostaa; nämät ovat tulleet niitä karkottamaan, ja lohkaisemaan pakanain sarvia, jotka Juudan maan ylitse sarven nostaneet ovat sitä hajoittaaksensa.

cies: my house shall be built in it, saith the LORD of hosts, and a line shall be stretched forth upon Jerusalem.
17. Cry yet, saying, Thus saith the LORD of hosts; My cities through prosperity shall yet be spread abroad; and the LORD shall yet comfort Zion, and shall yet choose Jerusalem.
18. Then lifted I up mine eyes, and saw, and behold four horns.
19. And I said unto the angel that talked with me, What be these? And he answered me, These are the horns which have scattered Judah, Israel, and Jerusalem.
20. And the LORD shewed me four carpenters.
21. Then said I, What come these to do? And he spake, saying, These are the horns which have scattered Judah, so that no man did lift up his head: but these are come to fray them, to cast out the horns of the Gentiles, which lifted up their horn over the land of Judah to scatter it.

2 luku

1. Ja minä nostin silmäni ja näin, ja katso, miehen kädessä oli mittanuora.

1. I lifted up mine eyes again, and looked, and behold a man with a measuring line in his hand.

2. Ja minä sanoin: kuhunkas menet? Mutta hän sanoi minulle: mittaamaan Jerusalemia, ja katsomaan, kuinka pitkä ja leviä se on oleva.

2. Then said I, Whither goest thou? And he said unto me, To measure Jerusalem, to see what is the breadth thereof, and what is the length thereof.

3. Ja katso, enkeli, joka puhui minun kanssani, läksi ulos, ja toinen enkeli meni häntä vastaan,

3. And, behold, the angel that talked with me went forth, and another angel went out to meet him,

4. Ja sanoi hänelle: juokse tuonne, ja puhu sille pojalle ja sano: Jerusalemissa pitää ilman muureja asuttaman, ihmisten ja karjan paljouden tähden, joka siinä oleva on.

4. And said unto him, Run, speak to this young man, saying, Jerusalem shall be inhabited as towns without walls for the multitude of men and cattle therein:

5. Ja minä tahdon olla, sanoo Herra, tulinen muuri hänen ympärillänsä, ja tahdon itse olla kunniaksi hänen keskellänsä.

5. For I, saith the LORD, will be unto her a wall of fire round about, and will be the glory in the midst of her.

6. Hoi! hoi! paetkaat pohjan maasta, sanoo Herra; sillä minä hajoitin teitä neljään tuuleen taivaan alla, sanoo Herra.

6. Ho, ho, come forth, and flee from the land of the north, saith the LORD: for I have spread you abroad as the four winds of the heaven, saith the LORD.

7. Hoi Zion, joka asut Babelin tyttären

7. Deliver thyself, O Zion, that

tykönä! pelasta sinus.

dwellest with the daughter of Babylon.

8. Sillä näin sanoo Herra Zebaot: joka sen (ilmoitetun) kunnian jälkeen lähetti minun niiden pakanain tykö, jotka teitä raatelivat: joka teihin rupee, se rupee hänen silmänsä terään.

8. For thus saith the LORD of hosts; After the glory hath he sent me unto the nations which spoiled you: for he that toucheth you toucheth the apple of his eye.

9. Sillä katso, minä nostan käteni heidän ylitsensä, että heidän pitää oleman niille saaliiksi, jotka ennen heitä palvelivat; että teidän pitää ymmärtämän Herran Zebaotin minua lähettäneeksi.

9. For, behold, I will shake mine hand upon them, and they shall be a spoil to their servants: and ye shall know that the LORD of hosts hath sent me.

10. Veisaa ja riemuitse, Zionin tytär; sillä katso, minä tulen ja tahdon asua sinun tykönäs, sanoo Herra.

10. Sing and rejoice, O daughter of Zion: for, lo, I come, and I will dwell in the midst of thee, saith the LORD.

11. Silloin pitää paljon pakanoita Herrassa kiinni riippuman, jotka minun kansani pitää oleman: ja minä tahdon asua sinun tykönäs, että ymmärtäisit Herran Zebaotin lähettäneen minun sinun tykös.

11. And many nations shall be joined to the LORD in that day, and shall be my people: and I will dwell in the midst of thee, and thou shalt know that the LORD of hosts hath sent me unto thee.

12. Ja Herra on perivä Juudan osaksensa siinä pyhässä maassa, ja on taas Jerusalemin valitseva.

12. And the LORD shall inherit Judah his portion in the holy land, and shall choose Jerusalem again.

13. Vaijetkoon kaikki liha Herran edessä; sillä hän on noussut pyhästä asuinsiastansa.

13. Be silent, O all flesh, before the LORD: for he is raised up out of his holy habitation.

3 luku

1. Ja hän osoitti minulle ylimmäisen papin Josuan, joka seisoi Herran enkelin edessä: ja saatana seisoi hänen oikialla kädellänsä, seisomassa häntä vastaan.

1. And he shewed me Joshua the high priest standing before the angel of the LORD, and Satan standing at his right hand to resist him.

2. Ja Herra sanoi saatanalle: Herra rangaiskoon sinua, saatana, se Herra sinua rangaiskoon, joka Jerusalemin valitsi! Eikö tämä ole kekäle, joka tulesta temmattu on?

2. And the LORD said unto Satan, The LORD rebuke thee, O Satan; even the LORD that hath chosen Jerusalem rebuke thee: is not this a brand plucked out of the fire?

3. Ja Josua oli puetettu saastaisilla vaatteilla, ja seisoi enkelin edessä.

3. Now Joshua was clothed with filthy garments, and stood before the angel.

4. Joka vastasi ja sanoi niille, jotka hänen tykönänsä olivat, sanoen: ottakaat häneltä pois saastaiset vaatteet; ja hän sanoi hänelle: katso, minä olen ottanut sinulta pois sinun syntis, ja puettanut sinun juhlavaatteisiin.

4. And he answered and spake unto those that stood before him, saying, Take away the filthy garments from him. And unto him he said, Behold, I have caused thine iniquity to pass from thee, and I will clothe thee with change of raiment.

5. Ja sanoi: pankaat puhdas lakki hänen päähänsä. Ja he panivat puhtaan lakin hänen päähänsä, ja puettivat hänen vaatteisiin. Ja Herran enkeli seisoi siinä.

5. And I said, Let them set a fair mitre upon his head. So they set a fair mitre upon his head, and clothed him with garments. And the angel of the LORD stood by.

6. Ja Herran enkeli todisti Josualle ja sanoi:
7. Näin sanoo Herra Zebaot: jos sinä vaellat minun teilläni, ja jos sinä pidät minun vartioni, niin sinä saat minun huonettani hallita, ja minun kartanoitani varjella; ja minä annan sinulle näistä muutamia, jotka tässä seisovat, saattamaan sinua.
8. Kuule nyt, Josua, sinä ylimmäinen pappi, sinä ja sinun ystäväs, jotka sinun edessäs asuvat; sillä he ovat ihmeelliset miehet: katso, minä annan palveliani, Vesan tulla.
9. Sillä katso, se on se kivi, jonka minä panen Josuan eteen, ja sillä yhdellä kivellä on seitsemän silmää; katso, minä tahdon sen vuolla, sanoo Herra Zebaot, ja tahdon sen maan synnit ottaa pois yhtenä päivänä.
10. Silloin, sanoo Herra Zebaot, kukin kutsuu kumppaninsa viinapuunsa ja fikunapuunsa alle.

6. And the angel of the LORD protested unto Joshua, saying,
7. Thus saith the LORD of hosts; If thou wilt walk in my ways, and if thou wilt keep my charge, then thou shalt also judge my house, and shalt also keep my courts, and I will give thee places to walk among these that stand by.
8. Hear now, O Joshua the high priest, thou, and thy fellows that sit before thee: for they are men wondered at: for, behold, I will bring forth my servant the BRANCH.
9. For behold the stone that I have laid before Joshua; upon one stone shall be seven eyes: behold, I will engrave the graving thereof, saith the LORD of hosts, and I will remove the iniquity of that land in one day.
10. In that day, saith the LORD of hosts, shall ye call every man his neighbour under the vine and under the fig tree.

4 luku

1. Ja enkeli, joka minun kanssani pu-

1. And the angel that talked with me

hui, tuli jälleen ja herätti minun, niinkuin joku unestansa herätettäisiin.
2. Ja sanoi minulle: mitäs näet? Mutta minä sanoin: minä näen, ja katso, kynttiläjalka seisoi kokonansa kullasta, ja malja sen pään päällä, ja seitsemän lamppua oli hänessä, ja seitsemän kauhaa kussakin lampussa, jotka olivat sen pään päällä.
3. Oli myös sen tykönä kaksi öljypuuta: yksi maljan oikialla puolella ja toinen vasemmalla.
4. Ja minä vastasin ja sanoin sille enkelille, joka minun kanssani puhui, sanoen: minun herrani, mikä se on?
5. Ja enkeli, joka minun kanssani puhui, vastasi ja sanoi minulle: etkös tiedä, mikä se on? Mutta minä sanoin: en, minun herrani.
6. Ja hän vastasi ja puhui minulle, sanoen: se on Herran sana Serubbabelista, joka sanoo: ei se pidä tapahtuman sotaväellä eikä voimalla, vaan minun hengelläni, sanoo Herra Zebaot.
7. Kuka sinä olet, suuri vuori? jonka kuitenkin täytyy Serubbabelin edessä tasaiseksi kedoksi tulla; ja hänen pi-

came again, and waked me, as a man that is wakened out of his sleep,
2. And said unto me, What seest thou? And I said, I have looked, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and his seven lamps thereon, and seven pipes to the seven lamps, which are upon the top thereof:
3. And two olive trees by it, one upon the right side of the bowl, and the other upon the left side thereof.
4. So I answered and spake to the angel that talked with me, saying, What are these, my lord?
5. Then the angel that talked with me answered and said unto me, Knowest thou not what these be? And I said, No, my lord.
6. Then he answered and spake unto me, saying, This is the word of the LORD unto Zerubbabel, saying, Not by might, nor by power, but by my spirit, saith the LORD of hosts.

7. Who art thou, O great mountain? before Zerubbabel thou shalt become a plain: and he shall bring forth the

tää ensimäisen kiven laskeman, ja pitää huutaman: armo, armo olkoon hänelle!

8. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

9. Serubbabelin kädet ovat tämän huoneen perustaneet, hänen kätensä pitää myös sen päättämän, tietääkses, että Herra on minun lähettänyt teidän tykönne.

10. Sillä kuka on se, joka nämät halvat päivät katsoo ylön? jossa kuitenkin pitää iloittaman, ja nähtämän muurin luoti Serubbabelin kädessä, ja ne seitsemän Herran silmää, jotka katselevat kaikkea maata.

11. Ja minä vastasin ja sanoin hänelle: mitä nämät kaksi öljypuuta, jotka ovat oikialla ja vasemmalla puolella kynttilänjalkaa?

12. Ja minä vastasin toisen kerran ja sanoin hänelle: mitä nämät kaksi öljypuun oksaa, jotka ovat kahden kultaisen piipun keskellä, joista kultainen öljy vuotaa?

13. Ja hän sanoi minulle: etkös tiedä, mitä nämät ovat? Ja minä sanoin; en,

headstone thereof with shoutings, crying, Grace, grace unto it.

8. Moreover the word of the LORD came unto me, saying,

9. The hands of Zerubbabel have laid the foundation of this house; his hands shall also finish it; and thou shalt know that the LORD of hosts hath sent me unto you.

10. For who hath despised the day of small things? for they shall rejoice, and shall see the plummet in the hand of Zerubbabel with those seven; they are the eyes of the LORD, which run to and fro through the whole earth.

11. Then answered I, and said unto him, What are these two olive trees upon the right side of the candlestick and upon the left side thereof?

12. And I answered again, and said unto him, What be these two olive branches which through the two golden pipes empty the golden oil out of themselves?

13. And he answered me and said, Knowest thou not what these be? And

minun herrani.
14. Ja hän sanoi: ne ovat kaksi öljypuuta täynnä öljyä, jotka aina seisovat kaiken maan Herran tykönä.

I said, No, my lord.
14. Then said he, These are the two anointed ones, that stand by the Lord of the whole earth.

5 luku

1. Ja minä taas nostin silmäni ja näin, ja katso, siinä oli lentävä kirja.

1. Then I turned, and lifted up mine eyes, and looked, and behold a flying roll.

2. Ja hän sanoi minulle: mitäs näet? Mutta minä sanoin: minä näen lentävän kirjan, joka on kaksikymmentä kyynärää pitkä ja kymmenen kyynärää leviä.
3. Ja hän sanoi minulle: se on se kirous, joka käy kaiken maan ylitse: sillä jokainen varas tästä (kansasta) niinkuin muistakin sanoo itsensä viattomaksi; ja kaikki valapattoiset tästä niinkuin muutkin sanovat itseänsä viattomaksi.
4. Mutta minä tahdon sen tuottaa edes, sanoo Herra Zebaot, että sen pitää tuleman varkaan huoneesen, ja sen huoneesen, joka minun nimeni kautta väärin vannoo: ja sen pitää pysymän heidän huoneessansa; ja se

2. And he said unto me, What seest thou? And I answered, I see a flying roll; the length thereof is twenty cubits, and the breadth thereof ten cubits.
3. Then said he unto me, This is the curse that goeth forth over the face of the whole earth: for every one that stealeth shall be cut off as on this side according to it; and every one that sweareth shall be cut off as on that side according to it.
4. I will bring it forth, saith the LORD of hosts, and it shall enter into the house of the thief, and into the house of him that sweareth falsely by my name: and it shall remain in the midst of his house, and shall consume

on sen kuluttava puinensa ja kivinensä.
5. Ja enkeli, joka minun kanssani puhui, läksi ulos, ja sanoi minulle: nosta nyt silmäs ja katso, mitä sieltä käy ulos.
6. Ja minä sanoin: mikä se on? Hän sanoi: sieltä käy ephan mitta ulos; ja sanoi: se on heidän näkönsä kaikessa maassa.
7. Ja katso, lyijyinen kansi nousi auki; ja siellä istui yksi vaimo keskellä ephaa.
8. Ja hän sanoi: se on jumalattomuus; ja hän heitti sen keskelle mittaa, ja laski lyijyn kappaleen myös mitan suulle.
9. Ja minä nostin silmäni ja näin, ja katso, kaksi vaimoa läksi ulos, joilla olivat siivet, joita tuuli ajoi, ja heidän siipensä olivat niinkuin nälkäkurjen siivet, ja ne nostivat ephan mitan maan ja taivaan välille.

10. Ja minä sanoin enkelille, joka minun kanssani puhui: kuhunka he sen mitan vievät?
11. Hän sanoi minulle: että hänelle

it with the timber thereof and the stones thereof.
5. Then the angel that talked with me went forth, and said unto me, Lift up now thine eyes, and see what is this that goeth forth.
6. And I said, What is it? And he said, This is an ephah that goeth forth. He said moreover, This is their resemblance through all the earth.
7. And, behold, there was lifted up a talent of lead: and this is a woman that sitteth in the midst of the ephah.
8. And he said, This is wickedness. And he cast it into the midst of the ephah; and he cast the weight of lead upon the mouth thereof.
9. Then lifted I up mine eyes, and looked, and, behold, there came out two women, and the wind was in their wings; for they had wings like the wings of a stork: and they lifted up the ephah between the earth and the heaven.
10. Then said I to the angel that talked with me, Whither do these bear the ephah?
11. And he said unto me, To build it

rakennettaisiin huone Sinearin maalla, ja se valmistettaisiin, ja asetettaisiin perustuksensa päälle.

an house in the land of Shinar: and it shall be established, and set there upon her own base.

6 luku

1. Ja minä taas nostin silmäni ja näin: ja katso, siellä olivat neljät rattaat, jotka lähtivät kahden vuoren välistä; ja ne vuoret olivat vaskiset vuoret.

1. And I turned, and lifted up mine eyes, and looked, and, behold, there came four chariots out from between two mountains; and the mountains were mountains of brass.

2. Ensimäisten ratasten edessä olivat ruskiat orhiit, ja toisten ratasten edessä mustat orhiit;

2. In the first chariot were red horses; and in the second chariot black horses;

3. Mutta kolmanten ratasten edessä valkiat orhiit, ja neljänten ratasten edessä kirjavat, väkevät orhiit.

3. And in the third chariot white horses; and in the fourth chariot grisled and bay horses.

4. Ja minä vastasin ja sanoin enkelille, joka minun kanssani puhui: minun herrani, mitä nämät ovat?

4. Then I answered and said unto the angel that talked with me, What are these, my lord?

5. Ja enkeli vastasi ja sanoi minulle: ne ovat neljä tuulta taivaan alla, jotka tulevat ulos, astumaan kaiken maan hallitsian eteen.

5. And the angel answered and said unto me, These are the four spirits of the heavens, which go forth from standing before the Lord of all the earth.

6. Jossa ne mustat orhiit, ne menivät pohjaa päin, ja valkiat noudattivat niitä; mutta kirjavat menivät etelää

6. The black horses which are therein go forth into the north country; and the white go forth after them; and

päin.

7. Ja ne väkevät läksivät ja menivät ympärinsä, niin että he kaikki maat vaelsivat. Ja hän sanoi: menkäät ja vaeltakaat maata ympäri; ja he vaelsivat maan lävitse.

8. Ja hän kutsui minua, puhutteli minua ja sanoi: katso, ne jotka pohjaan menevät, antavat minun henkeni levätä pohjan maalla.

9. Ja Herran sana tapahtui minulle ja sanoi:

10. Ota vangeilta, Heldailta ja Tobialta ja Jedajalta, ja tule jälleen sinä päivänä, ja mene Josian Zephanjan pojan huoneeseen, jotka Babelista tulleet ovat.

11. Mutta ota hopiaa ja kultaa, ja tee kruunuja, ja pane Josuan Jotsadakin pojan, ylimmäisen papin päähän,

12. Ja sano hänelle: näin sanoo Herra Zebaot: katso, yksi mies on, jonka nimi on Vesa; sillä hänen allansa pitää kasvaman, ja hän on rakentava

the grisled go forth toward the south country.

7. And the bay went forth, and sought to go that they might walk to and fro through the earth: and he said, Get you hence, walk to and fro through the earth. So they walked to and fro through the earth.

8. Then cried he upon me, and spake unto me, saying, Behold, these that go toward the north country have quieted my spirit in the north country.

9. And the word of the LORD came unto me, saying,

10. Take of them of the captivity, even of Heldai, of Tobijah, and of Jedaiah, which are come from Babylon, and come thou the same day, and go into the house of Josiah the son of Zephaniah;

11. Then take silver and gold, and make crowns, and set them upon the head of Joshua the son of Josedech, the high priest;

12. And speak unto him, saying, Thus speaketh the LORD of hosts, saying, Behold the man whose name is The BRANCH; and he shall grow up out of

Herran templin.

13. Ja Herran templin on hän rakentava, ja hänen pitää kunnian kantaman, istuman ja hallitseman istuimellansa, ja oleman papin istuimellansa, ja heillä pitää molemmilla rauha oleman.
14. Ja ne kruunut pitää oleman Helemin, Tobian, Jedajan ja Henin, Zephanjan pojan, muistoksi Herran templissä.

15. Heidän pitää kaukaa tuleman ja rakentaman Herran templin, ja teidän pitää ymmärtämän Herran Zebaotin lähettäneen minun teidän tykönne. Tämä pitää tapahtuman, jos te muutoin Herran teidän Jumalanne äänelle hyvin kuuliaiset olette.

his place, and he shall build the temple of the LORD:
13. Even he shall build the temple of the LORD; and he shall bear the glory, and shall sit and rule upon his throne; and he shall be a priest upon his throne: and the counsel of peace shall be between them both.
14. And the crowns shall be to Helem, and to Tobijah, and to Jedaiah, and to Hen the son of Zephaniah, for a memorial in the temple of the LORD.
15. And they that are far off shall come and build in the temple of the LORD, and ye shall know that the LORD of hosts hath sent me unto you. And this shall come to pass, if ye will diligently obey the voice of the LORD your God.

7 luku

1. Ja neljäntenä kunigas Dariuksen vuotena tapahtui Herran sana Sakarjalle, neljäntenä päivänä yhdeksännessä kuukaudessa, joka kutsutaan Kislev.

1. And it came to pass in the fourth year of king Darius, that the word of the LORD came unto Zechariah in the fourth day of the ninth month, even in Chisleu;

2. Kuin he lähettivät Sareserin, ja Regemmelekin, ja heidän miehensä Jumalan huoneeseen rukoilemaan Herran eteen,
3. Ja sanomaan papeille, jotka olivat Herran Zebaotin huoneessa, ja prophetaille: vieläkö minun nyt pitää itkemän viidentenä kuukautena, ja vaivaaman minuani, niinkuin minä tähän asti muutamina vuosina tehnyt olen?
4. Ja Herran Zebaotin sana tapahtui minulle ja sanoi:
5. Puhu kaikelle maan kansalle ja papeille, sanoen: kuin te paastositte ja paruitte viidennellä ja seitsemännellä kuukaudella, nyt seitsemänkymmentä vuotta, oletteko te minulle paastonneet?
6. Ja kuin te syötte ja juotte, ettekö te syö ja juo itse teillenne?
7. Eikö tämä se ole, jota Herra antoi entisten prophetain saarnata, kuin vielä Jerusalemissa asuttiin, ja oli lepo kaupungeissa ympärillä, kuin asuttiin sekä etelään päin että laaksoissa?

2. When they had sent unto the house of God Sherezer and Regemmelech, and their men, to pray before the LORD,
3. And to speak unto the priests which were in the house of the LORD of hosts, and to the prophets, saying, Should I weep in the fifth month, separating myself, as I have done these so many years?
4. Then came the word of the LORD of hosts unto me, saying,
5. Speak unto all the people of the land, and to the priests, saying, When ye fasted and mourned in the fifth and seventh month, even those seventy years, did ye at all fast unto me, even to me?
6. And when ye did eat, and when ye did drink, did not ye eat for yourselves, and drink for yourselves?
7. Should ye not hear the words which the LORD hath cried by the former prophets, when Jerusalem was inhabited and in prosperity, and the cities thereof round about her, when men inhabited the south and

the plain?

8. Ja Herran sana tapahtui Sakarjalle, sanoen:

8. And the word of the LORD came unto Zechariah, saying,

9. Näin sanoo Herra Zebaot: tuomitkaat oikein, ja tehkäät jokainen hyvää ja laupiutta veljellensä.

9. Thus speaketh the LORD of hosts, saying, Execute true judgment, and shew mercy and compassions every man to his brother:

10. Ja älkäät tehkö vääryyttä leskille ja orvoille, muukalaisille ja köyhille: ja älkään kenkään ajatelko pahaa sydämessänsä veljiänsä vastaan.

10. And oppress not the widow, nor the fatherless, the stranger, nor the poor; and let none of you imagine evil against his brother in your heart.

11. Mutta ei he näistä tahtoneet ottaa vaaria, vaan käänsivät selkänsä minua vastaan, ja tukitsivat korviansa, ettei he kuulisi;

11. But they refused to hearken, and pulled away the shoulder, and stopped their ears, that they should not hear.

12. Ja asettivat sydämensä niinkuin timantin, ettei he kuulisi lakia ja sanoja, jotka Herra Zebaot hengellänsä lähetti entisten prophetain kautta: sentähden on niin suuri viha Herralta Zebaotilta tullut.

12. Yea, they made their hearts as an adamant stone, lest they should hear the law, and the words which the LORD of hosts hath sent in his spirit by the former prophets: therefore came a great wrath from the LORD of hosts.

13. Ja se on niin tapahtunut kuin saarnattiinkin; mutta ettei he tahtoneet kuulla, niin en minäkään tahtonut kuulla, kuin he huusivat, sanoo Herra Zebaot.

13. Therefore it is come to pass, that as he cried, and they would not hear; so they cried, and I would not hear, saith the LORD of hosts:

14. Ja niin minä olen heidät hajoitta-

14. But I scattered them with a

nut kaikkein pakanain sekaan, joita ei he tunteneet; ja maa on heidän jälkeensä autioksi jäänyt, ettei kenkään siinä vaella eikä asu; sillä he ovat sen ihanan maan hävittäneet.

whirlwind among all the nations whom they knew not. Thus the land was desolate after them, that no man passed through nor returned: for they laid the pleasant land desolate.

8 luku

1. Ja Herran Zebaotin sana tapahtui (minulle) ja sanoi:
2. Näin sanoo Herra Zebaot: minä olen Zionin tähden suuresti kiivannut, ja olen suuressa vihassa sentähden kiivannut.
3. Näin sanoo Herra: minä käännyn taas Zionin tykö, ja tahdon asua Jerusalemin keskellä; niin että Jerusalem pitää totuuden kaupungiksi kutsuttaman, ja Herran Zebaotin vuori pyhyyden vuoreksi.
4. Näin sanoo Herra Zebaot: vielä nyt pitää Jerusalemin kaduilla asuman vanhat miehet ja vaimot, jotka sauvan päälle nojaavat vanhuutensa tähden.
5. Ja kaupungin kadut pitää oleman täynnä pieniä poikia ja piikaisia, jotka sen kaduilla leikitsevät.

1. Again the word of the LORD of hosts came to me, saying,
2. Thus saith the LORD of hosts; I was jealous for Zion with great jealousy, and I was jealous for her with great fury.
3. Thus saith the LORD; I am returned unto Zion, and will dwell in the midst of Jerusalem: and Jerusalem shall be called a city of truth; and the mountain of the LORD of hosts the holy mountain.
4. Thus saith the LORD of hosts; There shall yet old men and old women dwell in the streets of Jerusalem, and every man with his staff in his hand for very age.
5. And the streets of the city shall be full of boys and girls playing in the streets thereof.

6. Näin sanoo Herra Zebaot: jos tämä on ihmeellinen tämän jääneen kansan silmäin edessä, pitäiskö se sentähden oleman ihmeellinen minun silmäini edessä? sanoo Herra Zebaot.

6. Thus saith the LORD of hosts; If it be marvellous in the eyes of the remnant of this people in these days, should it also be marvellous in mine eyes? saith the LORD of hosts.

7. Näin sanoo Herra Zebaot: katso, minä tahdon lunastaa minun kansani itäiseltä maalta ja länsimaalta.

7. Thus saith the LORD of hosts; Behold, I will save my people from the east country, and from the west country;

8. Ja minä tahdon heitä saattaa Jerusalemiin asumaan; ja heidän pitää minun kansani oleman, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa totuudessa ja vanhurskaudessa.

8. And I will bring them, and they shall dwell in the midst of Jerusalem: and they shall be my people, and I will be their God, in truth and in righteousness.

9. Näin sanoo Herra Zebaot: vahvistakaat kätenne, te jotka tällä ajalla nämät sanat kuulette prophetain suun kautta, sinä päivänä, jona Herran Zebaotin huoneen perustus laskettiin, sen rakennettavaksi.

9. Thus saith the LORD of hosts; Let your hands be strong, ye that hear in these days these words by the mouth of the prophets, which were in the day that the foundation of the house of the LORD of hosts was laid, that the temple might be built.

10. Sillä ennen näitä päiviä olivat ihmisten työt turhat, ei juhtain työ myös mitään ollut; eikä ollut niillä rauhaa vihollisilta, jotka menivät ulos ja sisälle; vaan minä sallin kaikki ihmiset mennä, jokaisen lähimmäistänsä vastaan.

10. For before these days there was no hire for man, nor any hire for beast; neither was there any peace to him that went out or came in because of the affliction: for I set all men every one against his neighbour.

11. Mutta en minä niin tahdo nyt tehdä tälle jääneelle kansalle, niinkuin entisinä päivinä, sanoo Herra Zebaot;
12. Vaan heidän pitää rauhan siemen oleman: viinapuu pitää hedelmänsä antaman, ja maa kasvunsa, taivas pitää kasteensa antaman, ja jääneet minun kansastani pitää nämät kaikki omistaman.
13. Ja pitää tapahtuman, että teitä, jotka Juudan ja Israelin huoneesta olette olleet kirous pakanain seassa, tahdon minä lunastaa, että teidän pitää siunauksen oleman. Niin älkäät siis peljätkö, mutta vahvistakaat kätenne.
14. Sillä näin sanoo Herra Zebaot: niinkuin minä ajattelin teitä kadottaa, kuin teidän isänne minun vihoittivat, sanoo Herra Zebaot, ja en sitä katunut,
15. Niin minä nyt jälleen ajattelen näinä päivinä tehdä hyvää Jerusalemille ja Juudan huoneelle. Älkäät peljätkö.
16. Mutta tämä on se, minkä teidän tekemän pitää: jokainen puhukaan totuutta lähimmäisensä kanssa; tuo-

11. But now I will not be unto the residue of this people as in the former days, saith the LORD of hosts.
12. For the seed shall be prosperous; the vine shall give her fruit, and the ground shall give her increase, and the heavens shall give their dew; and I will cause the remnant of this people to possess all these things.
13. And it shall come to pass, that as ye were a curse among the heathen, O house of Judah, and house of Israel; so will I save you, and ye shall be a blessing: fear not, but let your hands be strong.

14. For thus saith the LORD of hosts; As I thought to punish you, when your fathers provoked me to wrath, saith the LORD of hosts, and I repented not:
15. So again have I thought in these days to do well unto Jerusalem and to the house of Judah: fear ye not.

16. These are the things that ye shall do; Speak ye every man the truth to his neighbour; execute the judgment

mitkaat oikein ja saattakaat rauha teidän portteihinne.

of truth and peace in your gates:

17. Ja älkään kenkään ajatelko pahaa sydämessänsä, lähimmäistänsä vastaan, ja älkäät rakastako vääriä valoja; sillä näitä kaikkia minä vihaan, sanoo Herra.

17. And let none of you imagine evil in your hearts against his neighbour; and love no false oath: for all these are things that I hate, saith the LORD.

18. Ja Herran Zebaotin sana tapahtui minulle ja sanoi:

18. And the word of the LORD of hosts came unto me, saying,

19. Näin sanoo Herra Zebaot: neljännen, viidennen, seitsemännen ja kymmenennen kuukauden paastot pitää kääntymän Juudan huoneelle iloksi ja riemuksi ja ihanaiseksi vuoden juhlaksi. Rakastakaat ainoasti totuutta ja rauhaa.

19. Thus saith the LORD of hosts; The fast of the fourth month, and the fast of the fifth, and the fast of the seventh, and the fast of the tenth, shall be to the house of Judah joy and gladness, and cheerful feasts; therefore love the truth and peace.

20. Näin sanoo Herra Zebaot: tästedes pitää vielä paljo kansaa tuleman, ja monen kaupungin asuvaisia.

20. Thus saith the LORD of hosts; It shall yet come to pass, that there shall come people, and the inhabitants of many cities:

21. Ja yhden asuvaiset pitää menemän toisen tykö ja sanoman; käykäämme vilpittömästi rukoilemaan Herran kasvoin eteen, ja etsimään Herraa Zebaotia; minä tahdon myös käydä teidän kanssanne.

21. And the inhabitants of one city shall go to another, saying, Let us go speedily to pray before the LORD, and to seek the LORD of hosts: I will go also.

22. Niin tulee paljo kansaa ja pakanat tulevat joukoin, etsimään Herraa

22. Yea, many people and strong nations shall come to seek the LORD of

Zebaotia Jerusalemiin, ja rukoilemaan Herran kasvojen eteen.
23. Näin sanoo Herra Zebaot: sillä ajalla pitää kymmenen miestä kaikkinaisista pakanain kielistä todella tarttuman yhden Juudan miehen vaatteen palteesen, ja sanoman: me tahdomme käydän teidän kanssanne; sillä me kuulimme, että Jumala on teidän kanssanne.

hosts in Jerusalem, and to pray before the LORD.
23. Thus saith the LORD of hosts; In those days it shall come to pass, that ten men shall take hold out of all languages of the nations, even shall take hold of the skirt of him that is a Jew, saying, We will go with you: for we have heard that God is with you.

9 luku

1. Tämä on Herran sanan kuorma Hadrakin maasta, ja Damaskusta, jossa se on pysyvä; sillä Herralla on silmä, joka näkee ihmiset ja kaikki Israelin sukukunnat.

2. Niin myös Hamatista, joka heidän rajassansa on, ja Tyrosta ja Sidonista, jotka ylen viisaat ovat.
3. Sillä Tyro rakentaa itsellensä linnaa ja kokoo hopiaa niinkuin santaa, ja kultaa niinkuin lokaa kaduilta.

4. Katso, Herra ajaa ulos hänen, ja lyö alas hänen voimansa, joka hänellä

1. The burden of the word of the LORD in the land of Hadrach, and Damascus shall be the rest thereof: when the eyes of man, as of all the tribes of Israel, shall be toward the LORD.
2. And Hamath also shall border thereby; Tyrus, and Zidon, though it be very wise.
3. And Tyrus did build herself a strong hold, and heaped up silver as the dust, and fine gold as the mire of the streets.
4. Behold, the Lord will cast her out, and he will smite her power in the

merellä on: ja hän pitää tulella kulutettaman.

5. Kuin Askalon sen näkee, niin hän peljästyy, ja Gatsan pitää kovin surullisen oleman, niin myös Ekron, että hänen toivonsa on häpiään tullut; sillä ei Gatsassa pidä kuningasta oleman, eikä Askalonissa asuttaman.

6. Asdodissa pitää muukalaisen äpärän asuman, ja niin pitää Philistealaisten ylpeys lyötämän maahan.

7. Ja minä tahdon ottaa pois heidän verensä heidän suustansa ja heidän kauhistuksensa heidän hampaistansa; että he myös jäisivät meidän Jumalallemme, ja olisivat niinkuin päämiehet Juudassa, ja Ekron olis niinkuin Jebusilaiset.

8. Ja minä tahdon itse minun huoneeni piirittää sotaväellä, jotka vaeltavat ulos ja sisälle, ettei heitä enään pidä vaatian vaivaaman; sillä minä katsoin nyt sitä minun silmilläni.

9. Iloitse, sinä Zionin tytär, suuresti, ja riemuitse, sinä Jerusalemin tytär! Katso, sinun kuninkaas tulee sinulle,

sea; and she shall be devoured with fire.

5. Ashkelon shall see it, and fear; Gaza also shall see it, and be very sorrowful, and Ekron; for her expectation shall be ashamed; and the king shall perish from Gaza, and Ashkelon shall not be inhabited.

6. And a bastard shall dwell in Ashdod, and I will cut off the pride of the Philistines.

7. And I will take away his blood out of his mouth, and his abominations from between his teeth: but he that remaineth, even he, shall be for our God, and he shall be as a governor in Judah, and Ekron as a Jebusite.

8. And I will encamp about mine house because of the army, because of him that passeth by, and because of him that returneth: and no oppressor shall pass through them any more: for now have I seen with mine eyes.

9. Rejoice greatly, O daughter of Zion; shout, O daughter of Jerusalem: behold, thy King cometh unto thee:

vanhurskas, ja auttaja, köyhä, ja ajaa aasilla ja aasin tamman varsalla.

10. Sillä minä tahdon maahan lyödä rattaan Ephraimista ja hevosen Jerusalemista, ja sodan joutsi pitää särjettämän; sillä hän puhuu ystävällisesti pakanain seassa, ja hänen hallituksensa on oleva merestä hamaan mereen asti, ja virrasta hamaan maailman loppuun asti.

11. Sinä lasket myös liittos veren kautta vankis ulos vedettömästä kuopasta.

12. Niin palatkaat siis linnaan, te jotka toivossa vangitut olette; sillä tänäpänä minä tahdon myös ilmoittaa, ja kaksinkertaisesti sinulle maksaa.

13. Sillä minä olen Juudan minulleni joutseksi vetänyt, ja Ephraimin valmistanut; ja tahdon sinun lapses, Zion, herättää Grekan maan lapsia vastaan, ja asetan sinun niinkuin sankarin miekan.

14. Herra on heille ilmestyvä, ja hänen nuolensa pitää lähtemän ulos

he is just, and having salvation; lowly, and riding upon an ass, and upon a colt the foal of an ass.

10. And I will cut off the chariot from Ephraim, and the horse from Jerusalem, and the battle bow shall be cut off: and he shall speak peace unto the heathen: and his dominion shall be from sea even to sea, and from the river even to the ends of the earth.

11. As for thee also, by the blood of thy covenant I have sent forth thy prisoners out of the pit wherein is no water.

12. Turn you to the strong hold, ye prisoners of hope: even to day do I declare that I will render double unto thee;

13. When I have bent Judah for me, filled the bow with Ephraim, and raised up thy sons, O Zion, against thy sons, O Greece, and made thee as the sword of a mighty man.

14. And the LORD shall be seen over them, and his arrow shall go forth as

niinkuin pitkäisen leimaus; ja Herra, Herra, on basunalla soittava, ja menee niinkuin lounatuulen pyöriäiset.

the lightning: and the Lord GOD shall blow the trumpet, and shall go with whirlwinds of the south.

15. Herra Zebaot on heitä suojeleva, että he söisivät, ja saisivat allensa linkokivillä, ja joisivat ja riemuitsisivat niinkuin viinasta, ja tulisivat täyteen niinkuin malja, ja niinkuin alttarin kulmat.

15. The LORD of hosts shall defend them; and they shall devour, and subdue with sling stones; and they shall drink, and make a noise as through wine; and they shall be filled like bowls, and as the corners of the altar.

16. Ja Herra heidän Jumalansa on heitä sillä ajalla auttava, niinkuin kansansa laumaa; sillä pyhät kivet pitää merkiksi hänen maallensa nostettaman.

16. And the LORD their God shall save them in that day as the flock of his people: for they shall be as the stones of a crown, lifted up as an ensign upon his land.

17. Sillä kuinka paljo hyvää heillä on, ja kuinka suuri kauneus heillä on? Jyvät siittävät nuorukaiset ja viina neitseet.

17. For how great is his goodness, and how great is his beauty! corn shall make the young men cheerful, and new wine the maids.

10 luku

1. Anokaat Herralta ehtoo sadetta, niin Herra tekee pilven, ja antaa teille kyllä sataa, kaikelle kedon kasvulle.

1. Ask ye of the LORD rain in the time of the latter rain; so the LORD shall make bright clouds, and give them showers of rain, to every one grass in the field.

2. Sillä epäjumalat puhuvat turhuutta,

2. For the idols have spoken vanity,

ja aavistajat näkevät valheen; ja puhuvat turhia unia, ja heidän lohdutuksensa ei ole mitään: sentähden he käyvät eksyksissä niinkuin lampaat, ja nääntyvät, ettei heillä ole yhtään paimenta.

and the diviners have seen a lie, and have told false dreams; they comfort in vain: therefore they went their way as a flock, they were troubled, because there was no shepherd.

3. Minun vihani on julmistunut paimenten päälle, ja minä tahdon kauriit etsiä; sillä Herran Zebaot on etsivä laumansa, Juudan huoneen, ja valmistaa heitä niinkuin hankituita sotahevosia.

3. Mine anger was kindled against the shepherds, and I punished the goats: for the LORD of hosts hath visited his flock the house of Judah, and hath made them as his goodly horse in the battle.

4. Häneltä ovat nurkat, häneltä naulat, häneltä sotajoutsi, häneltä myös ynnä kaikki vaatiat tulleet.

4. Out of him came forth the corner, out of him the nail, out of him the battle bow, out of him every oppressor together.

5. Ja heidän pitää kuitenkin oleman niinkuin sankarit, jotka loan tallaavat kaduilla sodassa, ja pitää sotiman, sillä Herra on heidän kanssansa, että ratsasmiehet häpiään tulevat.

5. And they shall be as mighty men, which tread down their enemies in the mire of the streets in the battle: and they shall fight, because the LORD is with them, and the riders on horses shall be confounded.

6. Ja minä tahdon vahvistaa Juudan huoneen, ja varjella Josephin huonetta, ja tahdon heitä asettaa jälleen sijoillensa; sillä minä armahdan heitä; ja he ovat niinkuin he ennenkin olivat, kuin minä heidät sysäsin pois; sillä

6. And I will strengthen the house of Judah, and I will save the house of Joseph, and I will bring them again to place them; for I have mercy upon them: and they shall be as though I had not cast them off: for I am the

minä Herra heidän Jumalansa tahdon heitä kuulla.

7. Ja Ephraim on oleva niinkuin sankari, ja heidän sydämensä on iloitseva niinkuin viinasta; ja heidän lapsensa saavat myös sen nähdä, ja riemuitsevat, että heidän sydämensä on iloinen Herrassa.

8. Minä tahdon heille viheltää, ja koota heitä, sillä minä tahdon heitä lunastaa; ja he lisääntyvät niinkuin he ennenkin olleet olivat.

9. Ja tahdon kylvää heitä kansain sekaan, että he muistaisivat minua kaukaisissa maakunnissa, ja eläisivät lastensa kanssa ja palajaisivat.

10. Sillä minä tahdon heitä tuoda jälleen Egyptin maalta, ja koota heitä Assyriasta, ja saattaa heitä Gileadin maahan ja Libanoniin, ja ei siinäkään pidä heillä kyllä oleman.

11. Ja hänen pitää käymän sen ahtaan meren lävitse, ja meren aaltoja lyömän, että kaikki ojain syvyydet kuivuisivat; silloin Assyrian ylpeys alennetaan, ja Egyptin valtikka lakkaa.

LORD their God, and will hear them.

7. And they of Ephraim shall be like a mighty man, and their heart shall rejoice as through wine: yea, their children shall see it, and be glad; their heart shall rejoice in the LORD.

8. I will hiss for them, and gather them; for I have redeemed them: and they shall increase as they have increased.

9. And I will sow them among the people: and they shall remember me in far countries; and they shall live with their children, and turn again.

10. I will bring them again also out of the land of Egypt, and gather them out of Assyria; and I will bring them into the land of Gilead and Lebanon; and place shall not be found for them.

11. And he shall pass through the sea with affliction, and shall smite the waves in the sea, and all the deeps of the river shall dry up: and the pride of Assyria shall be brought down, and the sceptre of Egypt shall depart away.

12. Minä tahdon heitä vahvistaa Herrassa, ja heidän pitää vaeltaman hänen nimeensä, sanoo Herra.

12. And I will strengthen them in the LORD; and they shall walk up and down in his name, saith the LORD.

11 luku

1. Avaa, Libanon, porttis, että tuli sinun sedripuus polttais.
2. Ulvokaat, te hongat, sillä sedripuut ovat langenneet, ja ylimmäiset ovat hävitetyt.Ulvokaat, te Basanin tammet; sillä vahva metsä on hakattu pois.
3. Paimenet kuullaan ulvovan, sillä heidän väkevänsä ovat hävitetyt; jalopeurain penikkain kiljumus kuullaan, sillä Jordanin ylpeys on hävitetty.

1. Open thy doors, O Lebanon, that the fire may devour thy cedars.
2. Howl, fir tree; for the cedar is fallen; because the mighty are spoiled: howl, O ye oaks of Bashan; for the forest of the vintage is come down.
3. There is a voice of the howling of the shepherds; for their glory is spoiled: a voice of the roaring of young lions; for the pride of Jordan is spoiled.

4. Näin sanoo Herra minun Jumalani: kaitse teuraslampaita;
5. Sillä heidän omistajansa teurastavat niitä, ja ei luule siitä syntiä olevan; myyvät niitä, ja sanovat: kiitetty olkoon Herra, että minä olen rikastunut; ja ei heidän paimenensa heitä säästä.
6. Sentähden en minä tahdo enää säästää maan asuvaisia, sanoo Herra;

4. Thus saith the LORD my God; Feed the flock of the slaughter;
5. Whose possessors slay them, and hold themselves not guilty: and they that sell them say, Blessed be the LORD; for I am rich: and their own shepherds pity them not.
6. For I will no more pity the inhabitants of the land, saith the LORD: but,

ja katso, minä jätän ihmisen jokaisen kumppaninsa käsiin, ja heitä kuninkainsa käsiin, että he maan musertaisivat, enkä tahdo heitä auttaa heidän käsistänsä.

lo, I will deliver the men every one into his neighbour's hand, and into the hand of his king: and they shall smite the land, and out of their hand I will not deliver them.

7. Ja minä kaitsen teuraslampaita, raadollisten lammasten tähden. Ja minä otin minulleni kaksi sauvaa: yhden minä kutsuin suloiseksi, mutta toisen sitovaiseksi, ja kaitsin lampaita.

7. And I will feed the flock of slaughter, even you, O poor of the flock. And I took unto me two staves; the one I called Beauty, and the other I called Bands; and I fed the flock.

8. Ja minä hukutin kolme paimenta yhtenä kuukautena; sillä en minä voinut heitä kärsiä, eikä he minuakaan kärsineet.

8. Three shepherds also I cut off in one month; and my soul lothed them, and their soul also abhorred me.

9. Ja minä sanoin: en minä tahdo teitä kaita; joka kuolee, se kuolkaan, joka nääntyy, se nääntyköön, ja jääneet syököön toinen toisensa lihan.

9. Then said I, I will not feed you: that that dieth, let it die; and that that is to be cut off, let it be cut off; and let the rest eat every one the flesh of another.

10. Ja minä otin suloisen sauvani ja särjin sen, rikkoakseni minun liittoni, jonka minä kaikille kansoille tehnyt olin.

10. And I took my staff, even Beauty, and cut it asunder, that I might break my covenant which I had made with all the people.

11. Ja se rikottiin sinä päivänä; ja raadolliset lampaat, jotka minun kanssani pitivät, tunsivat siitä, että se Herran sana oli.

11. And it was broken in that day: and so the poor of the flock that waited upon me knew that it was the word of the LORD.

12. Ja minä myös sanoin heille: jos teille niin kelpaa, niin tuokaat tänne niin paljon kuin minä maksan; jollei, niin sallikaat olla; ja he punnitsivat niin paljon kuin minä maksoin, kolmekymmentä hopiapenninkiä.

12. And I said unto them, If ye think good, give me my price; and if not, forbear. So they weighed for my price thirty pieces of silver.

13. Niin sanoi Herra minulle: heitä se pois, annettavaksi savenvalajalle; sitä suurta hintaa, johon minä heiltä arvattu olen! Ja minä oltin ne kolmekymmentä hopiapenninkiä ja heitin Herran huoneeseen, annettavaksi savenvalajalle.

13. And the LORD said unto me, Cast it unto the potter: a goodly price that I was prised at of them. And I took the thirty pieces of silver, and cast them to the potter in the house of the LORD.

14. Ja minä särjin minun toisen sitovaisen sauvani, rikkoakseni veljeyden Juudan ja Israelin vaiheella.

14. Then I cut asunder mine other staff, even Bands, that I might break the brotherhood between Judah and Israel.

15. Ja Herra sanoi minulle: ota vielä itselles hullun paimenen aseet.

15. And the LORD said unto me, Take unto thee yet the instruments of a foolish shepherd.

16. Sillä katso, minä herätän paimenen maassa, joka ei etsi nääntyvää, ei holho nuorta heikkoa, ei paranna särjettyä, eikä tottele tervettä; vaan syö lihavain lihaa, ja repäisee heidän sorkkansa rikki.

16. For, lo, I will raise up a shepherd in the land, which shall not visit those that be cut off, neither shall seek the young one, nor heal that that is broken, nor feed that that standeth still: but he shall eat the flesh of the fat, and tear their claws in pieces.

17. Voi sitä kelvotointa paimenta, jo-

17. Woe to the idol shepherd that

ka lauman hylkää! tulkaan miekka hänen käsivarteensa ja oikiaan silmään; kuivukoon hänen käsivartensa peräti, ja hänen oikea silmänsä tulkoon kokonansa pimiäksi!

leaveth the flock! the sword shall be upon his arm, and upon his right eye: his arm shall be clean dried up, and his right eye shall be utterly darkened.

12 luku

1. Tämä on Herran sanan kuorma Israelista: Herra, joka taivaat venyttää, ja maan perustaa, ja tekee ihmisen hengen hänessä, sanoo:

1. The burden of the word of the LORD for Israel, saith the LORD, which stretcheth forth the heavens, and layeth the foundation of the earth, and formeth the spirit of man within him.

2. Katso, minä tahdon Jerusalemin tehdä unimaljaksi kaikille kansoille siinä ympärillä; sillä sen pitää myös Juudaa kohtaaman, kuin Jerusalem piiritetään.

2. Behold, I will make Jerusalem a cup of trembling unto all the people round about, when they shall be in the siege both against Judah and against Jerusalem.

3. Ja sillä ajalla tahdon minä Jerusalemin tehdä kaikille kansoile kuormakiveksi; niin monta kuin häntä siirtää tahtovat, pitää itsensä siihen rikki repimän; sillä kaikki pakanat maan päällä kokoontuvat häntä vastaan.

3. And in that day will I make Jerusalem a burdensome stone for all people: all that burden themselves with it shall be cut in pieces, though all the people of the earth be gathered together against it.

4. Silloin, sanoo Herra, tahdon minä kaikki hevoset pelkuriksi saattaa, ja heidän ratsastajansa tyhmäksi; mutta

4. In that day, saith the LORD, I will smite every horse with astonishment, and his rider with madness: and I will

Juudan huoneelle tahdon minä avata minun silmäni, ja kaikki kansain hevoset lyödä sokeudella.

5. Ja Juudan päämiesten pitää sanoman sydämessänsä: olkoon Jerusalemin asuvaiset vain hyvässä turvassa, Herrassa Zebaotissa, heidän Jumalassansa.

6. Sillä ajalla tahdon minä panna Juudan päämiehet niinkuin tulipätsiksi puiden sekaan, ja niinkuin tulisoiton jalallisen, syömään sekä oikialta että vasemmalta puolelta kaikki kansat ympäriltä; ja Jerusalem asutaan taas siallansa Jerusalemissa.

7. Ja Herra on vapahtava Juudan majat niinkuin alustakin, ettei Davidin huoneen kunnia ylen paljo kerskaisi, eikä Jerusalemin asuvaisen kunnia, Juudaa vastaan.

8. Niinä päivinä on Herra Jerusalemin asuvaiset varjelevat; ja on tapahtuva, että se, joka silloin heidän seassansa heikko on, on oleva niinkuin David, ja Davidin huone on oleva niinkuin Jumalan huone, niinkuin Herran enkeli heidän edessänsä.

open mine eyes upon the house of Judah, and will smite every horse of the people with blindness.

5. And the governors of Judah shall say in their heart, The inhabitants of Jerusalem shall be my strength in the LORD of hosts their God.

6. In that day will I make the governors of Judah like an hearth of fire among the wood, and like a torch of fire in a sheaf; and they shall devour all the people round about, on the right hand and on the left: and Jerusalem shall be inhabited again in her own place, even in Jerusalem.

7. The LORD also shall save the tents of Judah first, that the glory of the house of David and the glory of the inhabitants of Jerusalem do not magnify themselves against Judah.

8. In that day shall the LORD defend the inhabitants of Jerusalem; and he that is feeble among them at that day shall be as David; and the house of David shall be as God, as the angel of the LORD before them.

9. Silloin ajattelin minä hukuttaa kaikkia pakanoita, jotka ovat lähteneet Jerusalemia vastaan.

9. And it shall come to pass in that day, that I will seek to destroy all the nations that come against Jerusalem.

10. Mutta Davidin huoneelle ja Jerusalemin asuvaisille tahdon minä vuodattaa armon ja rukouksen hengen; sillä heidän pitää katsoman minun puoleeni, jonka he lävitse pistäneet ovat; ja pitää valittaman, niinkuin joku valittaa ainokaista poikaansa, ja heidän pitää häntä murehtiman, niinkuin joku itkis esikoistansa.

10. And I will pour upon the house of David, and upon the inhabitants of Jerusalem, the spirit of grace and of supplications: and they shall look upon me whom they have pierced, and they shall mourn for him, as one mourneth for his only son, and shall be in bitterness for him, as one that is in bitterness for his firstborn.

11. Silloin pitää suuren valitusitkun oleman Jerusalemissa, niinkuin Hadadrimmonin itku Megiddon kedolla.

11. In that day shall there be a great mourning in Jerusalem, as the mourning of Hadadrimmon in the valley of Megiddon.

12. Ja maan pitää valittaman, jokainen sukukunta erinänsä; Davidin huoneen sukukunta erinänsä, ja heidän vaimonsa erinänsä; Natanin huoneen sukukunta erinänsä, ja heidän vaimonsa erinänsä;

12. And the land shall mourn, every family apart; the family of the house of David apart, and their wives apart; the family of the house of Nathan apart, and their wives apart;

13. Levin huoneen sukukunta erinänsä, ja heidän vaimonsa erinänsä; Simein huoneen sukukunta erinänsä, ja heidän vaimonsa erinänsä;

13. The family of the house of Levi apart, and their wives apart; the family of Shimei apart, and their wives apart;

14. Niin myös kaikki muut jääneet sukukunnat, kukin erinänsä, ja heidän

14. All the families that remain, every family apart, and their wives apart.

vaimonsa myös erinänsä.

13 luku

1. Sillä ajalla on avoin lähde Davidin huoneelle ja Jerusalemin asuvaisille oleva syntiä ja saastaisuutta vastaan.

1. In that day there shall be a fountain opened to the house of David and to the inhabitants of Jerusalem for sin and for uncleanness.

2. Sillä ajalla, sanoo Herra Zebaot, tahdon minä epäjumalain nimet maasta kadottaa, ettei heitä enään pidä muistettaman; tahdon myös väärät prophetat ja saastaisen hengen ajaa pois maalta.

2. And it shall come to pass in that day, saith the LORD of hosts, that I will cut off the names of the idols out of the land, and they shall no more be remembered: and also I will cause the prophets and the unclean spirit to pass out of the land.

3. Ja pitää tapahtuman, että jos joku vielä ennustais, niin hänen isänsä ja äitinsä, jotka hänen synnyttäneet ovat, pitää hänelle sanoman: et sinä saa elää, sillä sinä olet valehdellut Herran nimeen. Ja niin hänen isänsä ja äitinsä, jotka hänen synnyttäneet ovat, pitää hänen pistämän lävitse, kuin hän ennustaa.

3. And it shall come to pass, that when any shall yet prophesy, then his father and his mother that begat him shall say unto him, Thou shalt not live; for thou speakest lies in the name of the LORD: and his father and his mother that begat him shall thrust him through when he prophesieth.

4. Sillä silloin pitää tapahtuman, että prophetat näkyinsä kanssa tulevat häpiään, kuin he ennustavat; ja ei heidän pidä enää yllensä pukevan

4. And it shall come to pass in that day, that the prophets shall be ashamed every one of his vision, when he hath prophesied; neither

karvavaatteita, joilla he viettelevät.

5. Mutta pitää sanoman: en minä ole propheta, vaan minä olen peltomies; sillä minä olen nuoruudestani orjana ollut.

6. Mutta jos hänelle sanottaisiin: mitkä haavat ovat sinun käsissäs? niin hänen pitää vastaaman: niin minä olen haavoitettu niiden huoneessa, jotka minua rakastivat.

7. Herää, miekka minun paimeneni päälle ja sen miehen päälle, joka minulle lähinen on, sanoo Herra Zebaot: lyö paimenta, niin lampaat hajoovat! ja niin minä käteni käännän piskuisia päin.

8. Ja pitää tapahtuman, sanoo Herra, että jokaisessa maakunnassa kaksi osaa häviää ja hukkuu, ja kolmas osa siihen jääpi.

9. Ja kolmannen osan tahdon minä viedä tulen lävitse, ja puhdistaa sen, niinkuin hopia puhdistetaan, ja tahdon sen kirkastaa, niinkuin kulta kirkastetaan. Nämät minun nimeäni avuksi huutavat, ja minä tahdon heitä kuulla, ja sanoa: se on minun kansa-

shall they wear a rough garment to deceive:

5. But he shall say, I am no prophet, I am an husbandman; for man taught me to keep cattle from my youth.

6. And one shall say unto him, What are these wounds in thine hands? Then he shall answer, Those with which I was wounded in the house of my friends.

7. Awake, O sword, against my shepherd, and against the man that is my fellow, saith the LORD of hosts: smite the shepherd, and the sheep shall be scattered: and I will turn mine hand upon the little ones.

8. And it shall come to pass, that in all the land, saith the LORD, two parts therein shall be cut off and die; but the third shall be left therein.

9. And I will bring the third part through the fire, and will refine them as silver is refined, and will try them as gold is tried: they shall call on my name, and I will hear them: I will say, It is my people: and they shall say, The LORD is my God.

ni; ja heidän pitää sanoman: Herra minun Jumalani.

14 luku

1. Katso, päivä tulee Herralle, jona sinun saaliis sinussa jaetaan.

2. Sillä minä olen kokoova kaikkinaiset pakanat sotaan Jerusalemia vastaan, ja kaupunki voitetaan, huoneet ryöstetään ja vaimot raiskataan. Puoli osaa kaupunkia viedään vangiksi, ja jääneitä kansasta ei ajeta ulos kaupungista.

3. Mutta Herra on lähtevä sotimaan pakanoita vastaan, niinkuin hän on tottunut sodan ajalla sotimaan.

4. Silloin hänen jalkansa pitää Öljymäellä seisoman, joka on läsnä Jerusalemia itään päin; ja Öljymäen pitää halkeeman kekeltä itään ja länteen, sangen leviältä toinen toisestansa; toinen osa mäkeä pitää erkaneman pohjoiseen päin ja toinen etelään päin.

5. Ja teidän pitää pakeneman sitä

1. Behold, the day of the LORD cometh, and thy spoil shall be divided in the midst of thee.

2. For I will gather all nations against Jerusalem to battle; and the city shall be taken, and the houses rifled, and the women ravished; and half of the city shall go forth into captivity, and the residue of the people shall not be cut off from the city.

3. Then shall the LORD go forth, and fight against those nations, as when he fought in the day of battle.

4. And his feet shall stand in that day upon the mount of Olives, which is before Jerusalem on the east, and the mount of Olives shall cleave in the midst thereof toward the east and toward the west, and there shall be a very great valley; and half of the mountain shall remove toward the north, and half of it toward the south.

5. And ye shall flee to the valley of

laaksoa, joka on näiden vuorten vaiheella, sillä se laakso mäkien vaiheella pitää ulottuman Atsaliin asti; ja pitää paettaman niinuin muinen paettiin maanjäristyksen tähden, Ussian Juudan kuninkaan aikana. Silloin Herra minun Jumalani on tuleva, ja kaikki pyhät hänen kanssansa.

the mountains; for the valley of the mountains shall reach unto Azal: yea, ye shall flee, like as ye fled from before the earthquake in the days of Uzziah king of Judah: and the LORD my God shall come, and all the saints with thee.

6. Ja siihen aikaan pitää tapahtuman, ettei valkeus pidä oleman kallis eikä sumuinen.

6. And it shall come to pass in that day, that the light shall not be clear, nor dark:

7. Ja yksi päivä on oleva, joka Herralle tuttu on, ei päivä eikä yö; vaan pitää tapahtuman, että ehtoona pitää valkeus oleman.

7. But it shall be one day which shall be known to the LORD, not day, nor night: but it shall come to pass, that at evening time it shall be light.

8. Silloin pitää Jerusalemista elävät vedet vuotaman, puoli osa itäistä merta päin, ja toinen puoli hamaan äärimäiseen mereen; ja sen pitää sekä kesällä että talvella tapahtuman.

8. And it shall be in that day, that living waters shall go out from Jerusalem; half of them toward the former sea, and half of them toward the hinder sea: in summer and in winter shall it be.

9. Ja Herra on kaiken maan Kuningas oleva; siihen aikaan on ainoastaan yksi Herra oleva, ja hänen nimensä yksi.

9. And the LORD shall be king over all the earth: in that day shall there be one LORD, and his name one.

10. Ja koko maakunnassa pitää käytämän ympäri niinkuin tasaisella kedolla, Gibeasta niin Rimmoniin asti,

10. All the land shall be turned as a plain from Geba to Rimmon south of Jerusalem: and it shall be lifted up,

lounaan puolella Jerusalemia; sillä se korotetaan ja asutaan hänen siassansa, Benjaminin portista hamaan ensimäisen portin paikkaan, hamaan Kulmaporttiin, ja Hananeelin tornista niin kuninkaan viinakuurniin asti.

and inhabited in her place, from Benjamin's gate unto the place of the first gate, unto the corner gate, and from the tower of Hananeel unto the king's winepresses.

11. Ja hänessä pitää asuttaman, eikä enään pidä yhtään kirousta oleman, sillä Jerusalemin pitää turvallisesti asuman.

11. And men shall dwell in it, and there shall be no more utter destruction; but Jerusalem shall be safely inhabited.

12. Ja tämä on rangaistus oleva, jolla Herra kaikkia kansoja on rankaiseva, jotka ovat sotineet Jerusalemia vastaan: heidän lihansa pitää raukeaman jaloillansa seisoissansa, ja heidän silmänsä pitää lävissänsä vaipuman, ja heidän kielensä suussansa raukeaman.

12. And this shall be the plague wherewith the LORD will smite all the people that have fought against Jerusalem; Their flesh shall consume away while they stand upon their feet, and their eyes shall consume away in their holes, and their tongue shall consume away in their mouth.

13. Siihen aikaan on Herra suuren metelin heidän sekaansa nostava, että jokainen pitää kumppaninsa käteen rupeeman, ja paneman kätensä kumppaninsa käden päälle.

13. And it shall come to pass in that day, that a great tumult from the LORD shall be among them; and they shall lay hold every one on the hand of his neighbour, and his hand shall rise up against the hand of his neighbour.

14. Sillä Juuda on myös Jerusalemissa sotiva; ja sen ympärille kootaan kaikkein pakanain tavarat, kultaa, ho-

14. And Judah also shall fight at Jerusalem; and the wealth of all the heathen round about shall be gathered

piaa ja sangen paljo vaatteita.

15. Ja niin on tämä rangaistus tapahtuva hevosille, muuleille, kameleille, aaseille ja kaikkinaisille eläimille, jotka heidän leirissänsä ovat, niinkuin tämä rangaistus on.

16. Ja kaikki jääneet kaikkein pakanain seassa, jotka läksivät Jerusalemia vastaan, menevät joka vuosi kumartamaan Kuningasta, Herraa Zebaotia, ja lehtimajan juhlaa pitämään.

17. Ja on tapahtuva, että joka maan sukukunnista ei mene ylös Jerusalemiin tätä Kuningasta, Herraa Zebaotia, kumartamaan, ei pidä heille sadetta tuleman.

18. Ja ellei Egyptiläisten sukukunta menisi ylös ja tulisi, niin ei heidänkään päällensä pidä sataman; tämä on se rangaistus, jolla Herra on pakanat rankaiseva, jotka ei tule lehtimajan juhlaa pitämään.

19. Sillä se on Egyptiläisten synti ja kaikkein pakanain synti, jotka ei tule lehtimajan juhlaa pitämään.

together, gold, and silver, and apparel, in great abundance.

15. And so shall be the plague of the horse, of the mule, of the camel, and of the ass, and of all the beasts that shall be in these tents, as this plague.

16. And it shall come to pass, that every one that is left of all the nations which came against Jerusalem shall even go up from year to year to worship the King, the LORD of hosts, and to keep the feast of tabernacles.

17. And it shall be, that whoso will not come up of all the families of the earth unto Jerusalem to worship the King, the LORD of hosts, even upon them shall be no rain.

18. And if the family of Egypt go not up, and come not, that have no rain; there shall be the plague, wherewith the LORD will smite the heathen that come not up to keep the feast of tabernacles.

19. This shall be the punishment of Egypt, and the punishment of all nations that come not up to keep the feast of tabernacles.

20. Siihen aikaan pitää hevosten kelloin päälle (kirjoitettu) oleman: Herran pyhyys; ja kattilat Herran huoneessa pitää oleman niinkuin maljat alttarin edessä.
21. Sillä kaikki kattilat Jerusalemissa ja Juudassa pitää Herralle Zebaotille pyhitetyt oleman; että kaikkein, jotka uhrata tahtovat, pitää tuleman ja ne ottaman ja niissä keittämän. Ja ei yksikään Kanaanealainen pidä enää Herran Zebaotin huoneessa oleman siihen aikaan.

20. In that day shall there be upon the bells of the horses, HOLINESS UNTO THE LORD; and the pots in the LORD'S house shall be like the bowls before the altar.
21. Yea, every pot in Jerusalem and in Judah shall be holiness unto the LORD of hosts: and all they that sacrifice shall come and take of them, and seethe therein: and in that day there shall be no more the Canaanite in the house of the LORD of hosts.

MALAKIA

1 luku

1. Tämä on Herran sanan kuorma Israelin tykö, Malakian kautta.
2. Minä rakastin teitä, sanoo Herra. Niin te sanotte: missäs meitä rakastit? Eikö Esau ole Jakobin veli, sanoo Herra? ja minä rakastin Jakobia,
3. Ja vihasin Esauta; olen myös autioksi tehnyt hänen vuorensa, ja hänen perimisensä lohikärmeille erämaaksi.
4. Ja jos Edom sanois: me olemme köyhtyneet, mutta me tahdomme autiot jälleen rakentaa; niin sanoo Herra Zebaot näin: jos he rakentavat, niin minä tahdon maahan kukistaa; ja ne pitää kutsuttaman jumalattomuuden rajaksi ja siksi kansaksi, jolle Herra on vihainen ijankaikkisesti.
5. Sen pitää teidän silmänne näkemän, ja teidän pitää sanoman: Herra on ylistetty Israelin maan äärissä.
6. Pojan pitää kunnioittaman isäänsä, ja palvelian isäntäänsä. Jos minä siis isä olen, kussa on minun kunniani?

1. The burden of the word of the LORD to Israel by Malachi.
2. I have loved you, saith the LORD. Yet ye say, Wherein hast thou loved us? Was not Esau Jacob's brother? saith the LORD: yet I loved Jacob,
3. And I hated Esau, and laid his mountains and his heritage waste for the dragons of the wilderness.
4. Whereas Edom saith, We are impoverished, but we will return and build the desolate places; thus saith the LORD of hosts, They shall build, but I will throw down; and they shall call them, The border of wickedness, and, The people against whom the LORD hath indignation for ever.
5. And your eyes shall see, and ye shall say, The LORD will be magnified from the border of Israel.
6. A son honoureth his father, and a servant his master: if then I be a father, where is mine honour? and if I

Jos minä isäntä olen, kussa on minun pelkoni? sanoo Herra Zebaot teille, papit, jotka katsotte ylön minun nimeni. Niin te sanotte: missä me katsomme ylön sinun nimes?

be a master, where is my fear? saith the LORD of hosts unto you, O priests, that despise my name. And ye say, Wherein have we despised thy name?

7. Silloin kuin te uhraatte minun alttarilleni saastaista leipää. Niin te sanotte: kuinka me uhraamme sinulle saastaista? Siinä että te sanotte: Herran pöytä on katsottu ylön.

7. Ye offer polluted bread upon mine altar; and ye say, Wherein have we polluted thee? In that ye say, The table of the LORD is contemptible.

8. Ja kuin te uhraatte jotakin, joka sokia on, niin ette sano sitä pahaksi; ja kuin te uhraatte jotakin ontuvaa eli sairasta, niin ei sitäkään sanota pahaksi. Vie senkaltaista sinun päämiehilles, mitämaks, jos sinä olet hänelle otollinen, eli jos hän katsoo sinun puolees, sanoo Herra Zebaot.

8. And if ye offer the blind for sacrifice, is it not evil? and if ye offer the lame and sick, is it not evil? offer it now unto thy governor; will he be pleased with thee, or accept thy person? saith the LORD of hosts.

9. Niin rukoilkaat nyt Jumalaa, että hän armahtais meidän päällemme, sillä se on tapahtunut teiltä. Luuletteko, että hän katsoo teidän puoleenne? sanoo Herra Zebaot.

9. And now, I pray you, beseech God that he will be gracious unto us: this hath been by your means: will he regard your persons? saith the LORD of hosts.

10. Kuka on myös teidän seassanne, joka sulkee oven (ilman palkkaa)? ette myös viritä tulta minun alttarilleni ilman mitäkään. Ei minulla ole suosiota teihin, sanoo Herra Zebaot, ja ruo-

10. Who is there even among you that would shut the doors for nought? neither do ye kindle fire on mine altar for nought. I have no pleasure in you, saith the LORD of hosts, neither will I

kauhri teidän käsistänne ei ole minulle otollinen.

11. Vaan hamasta auringon koitosta niin laskemiseen asti pitää minun nimeni suureksi tuleman pakanain seassa, ja jokapaikassa pitää minun nimelleni suitsutettaman, ja puhdas ruokauhri uhrattaman; sillä minun nimeni pitää suureksi tuleman pakanain seassa, sanoo Herra Zebaot.

12. Mutta te turmelette sen sillä, kuin te sanotte: Herran pöytä on saastutettu, ja sen uhri on katsottu ylön ja hänen ruokansa.

13. Ja te sanotte: katso, se on sula vaiva, ja lyötte sen tuleen, sanoo Herra Zebaot. Ja te uhraatte ryövättyä, ontuvaa ja sairasta, ja ne te uhraatte ruokauhriksi. Pitäiskö se minulle otollinen oleman teidän käsistänne? sanoo Herra.

14. Mutta kirottu olkoon pettäjä, jonka laumassa on oinas, ja kuin hän tekee lupauksen, niin hän uhraa Herralle kelvottoman; sillä minä olen suuri kuningas, sanoo Herra Zebaot, ja minun nimeni on peljättävä pakanain seassa.

accept an offering at your hand.

11. For from the rising of the sun even unto the going down of the same my name shall be great among the Gentiles; and in every place incense shall be offered unto my name, and a pure offering: for my name shall be great among the heathen, saith the LORD of hosts.

12. But ye have profaned it, in that ye say, The table of the LORD is polluted; and the fruit thereof, even his meat, is contemptible.

13. Ye said also, Behold, what a weariness is it! and ye have snuffed at it, saith the LORD of hosts; and ye brought that which was torn, and the lame, and the sick; thus ye brought an offering: should I accept this of your hand? saith the LORD.

14. But cursed be the deceiver, which hath in his flock a male, and voweth, and sacrificeth unto the Lord a corrupt thing: for I am a great King, saith the LORD of hosts, and my name is dreadful among the heathen.

2 luku

1. Ja te papit, tämä käsky tulee nyt teille.
2. Ellette sitä kuule, ja ellette pane sydämeenne, että te niin antaisitte minun nimelleni kunnian, sanoo Herra Zebaot, niin minä lähetän teidän sekaanne kirouksen, ja kiroon teidän siunauksianne; jopa minä olen myös niitä kironnut, ettette sitä tahtoneet panna sydämeenne.
3. Katso, minä tahdon turmella teidän siemenenne, ja paiskaan sonnan teidän kasvoillenne, teidän juhlapäiväinne sonnan, niin että se ijäksi teihin tarttuu.
4. Niin te saatte tuta, että minä sen käskyn teille lähettänyt olen, että sen piti minun liittoni Levin kanssa oleman, sanoo Herra Zebaot.
5. Sillä minun liittoni oli hänen kanssansa elämään ja rauhaan, ja minä annoin ne pelvoksi hänelle, pelkäämään minua, ja minun nimeäni hämmästymään.
6. Totuuden laki oli hänen suussansa,

1. And now, O ye priests, this commandment is for you.
2. If ye will not hear, and if ye will not lay it to heart, to give glory unto my name, saith the LORD of hosts, I will even send a curse upon you, and I will curse your blessings: yea, I have cursed them already, because ye do not lay it to heart.
3. Behold, I will corrupt your seed, and spread dung upon your faces, even the dung of your solemn feasts; and one shall take you away with it.
4. And ye shall know that I have sent this commandment unto you, that my covenant might be with Levi, saith the LORD of hosts.
5. My covenant was with him of life and peace; and I gave them to him for the fear wherewith he feared me, and was afraid before my name.
6. The law of truth was in his mouth,

ja ei löydetty mitään pahaa hänen huulissansa; hän vaelsi rauhallisesti ja toimellisesti minun edessäni, ja käänsi monta pois synnistä.

7. Sillä papin huulet pitää opin kätkemän, että lakia hänen suustansa kysyttäisiin; sillä hän on Herran Zebaotin enkeli.

8. Mutta te olette tieltä poikenneet, pahoitatte monta laissa, ja olette Levin liiton rikkoneet, sanoo Herra Zebaot.

9. Sentähden olen minä myös tehnyt, että te olette hyljätyt ja ylönkatsotut kaiken kansan edessä, ettette pidä minun teitäni, mutta katsotte ihmisten muotoa laissa.

10. Eikö meillä kaikilla ole yksi Isä? eikö yksi Jumala meitä luonut ole? Miksi me katsomme ylön toinen toisemme, ja rikomme sen liiton, joka meidän isäimme kanssa tehty oli?

11. Sillä Juuda on ylönkatsojaksi tullut, Israelissa ja Jerusalemissa on tapahtunut kauhistus; sillä Juuda turmelee Herran pyhän, jota hän itse rakasti, ja ottaa vieraan jumalan tyttä-

and iniquity was not found in his lips: he walked with me in peace and equity, and did turn many away from iniquity.

7. For the priest's lips should keep knowledge, and they should seek the law at his mouth: for he is the messenger of the LORD of hosts.

8. But ye are departed out of the way; ye have caused many to stumble at the law; ye have corrupted the covenant of Levi, saith the LORD of hosts.

9. Therefore have I also made you contemptible and base before all the people, according as ye have not kept my ways, but have been partial in the law.

10. Have we not all one father? hath not one God created us? why do we deal treacherously every man against his brother, by profaning the covenant of our fathers?

11. Judah hath dealt treacherously, and an abomination is committed in Israel and in Jerusalem; for Judah hath profaned the holiness of the LORD which he loved, and hath mar-

riä emänniksensä.
12. Vaan Herra hävittää hänen, joka sen tekee, Jakobin majasta, sekä opettajan että opetuslapsen, ja sen, joka vie Herralle Zebaotille ruokauhria.
13. Te teette myös sen toisen, että Herran alttarin edessä ovat kyyneleet, itkut ja huokaukset, niin etten minä enään tahdo katsoa ruokauhria päin, eli ottaa vastaan jotakin otollisesti teidän käsistänne.
14. Ja te sanotte: minkätähden? Sentähden, että Herra on sinun ja sinun nuoruutes vaimon vaiheella todistanut, jonka katsot ylön, joka on sinun kumppanis ja sinun vaimos, johon sinä liitolla itses kiinni sitonut olet.
15. Sillä eikö hän heitä yhdeksi tehnyt, vaikka hänellä olis ollut muita henkiä? Mutta mitä se yksi tekee? Hän etsii Jumalan siementä. Sentähden karttakaat teidän henkeänne, ja älköön kenkään katsoko ylön nuoruutensa vaimoa.
16. Että (Jumala) vihaa sitä hylkäämistä, sanoo Herra Israelin Jumala, kuin joku peittää vääryytensä niinkuin

ried the daughter of a strange god.
12. The LORD will cut off the man that doeth this, the master and the scholar, out of the tabernacles of Jacob, and him that offereth an offering unto the LORD of hosts.
13. And this have ye done again, covering the altar of the LORD with tears, with weeping, and with crying out, insomuch that he regardeth not the offering any more, or receiveth it with good will at your hand.
14. Yet ye say, Wherefore? Because the LORD hath been witness between thee and the wife of thy youth, against whom thou hast dealt treacherously: yet is she thy companion, and the wife of thy covenant.
15. And did not he make one? Yet had he the residue of the spirit. And wherefore one? That he might seek a godly seed. Therefore take heed to your spirit, and let none deal treacherously against the wife of his youth.
16. For the LORD, the God of Israel, saith that he hateth putting away: for one covereth violence with his gar-

vaatteella, sanoo Herra Zebaot: sentähden karttakaat teidän henkeänne, ja älkäät katsoko heitä ylön.

ment, saith the LORD of hosts: therefore take heed to your spirit, that ye deal not treacherously.

17. Te olette Herraa teidän puheellanne vaivanneet; ja te sanotte: missä me häntä olemme vaivanneet? Siinä kuin te sanotte: jokainen, joka pahaa tekee, se kelpaa Herralle, ja että senkaltaiset ovat hänelle otolliset; eli kussa on se Jumala, joka rankaisee?

17. Ye have wearied the LORD with your words. Yet ye say, Wherein have we wearied him? When ye say, Every one that doeth evil is good in the sight of the LORD, and he delighteth in them; or, Where is the God of judgment?

3 luku

1. Katso, minä lähetän minun enkelini, joka minun eteeni pitää tien valmistaman; ja kohta tulee templiinsä se Herra, jota te etsitte, ja liiton enkeli, jota te tahdotte; katso, hän tulee, sanoo Herra Zebaot.

1. Behold, I will send my messenger, and he shall prepare the way before me: and the Lord, whom ye seek, shall suddenly come to his temple, even the messenger of the covenant, whom ye delight in: behold, he shall come, saith the LORD of hosts.

2. Mutta kuka voi hänen tulemisensa päivää kärsiä? ja kuka voi seisoa, kuin hän ilmaantuu? Sillä hän on niinkuin hopiasepän tuli ja niinkuin pesiän saippua.

2. But who may abide the day of his coming? and who shall stand when he appeareth? for he is like a refiner's fire, and like fullers' soap:

3. Hän on istuva ja sulaava ja selittävä hopian; hän on puhdistava ja hivuttava Levin pojat, niinkuin kullan ja

3. And he shall sit as a refiner and purifier of silver: and he shall purify the sons of Levi, and purge them as

hopian. Silloin pitää heidän tuoman Herralle ruokauhria vanhurskaudessa.

4. Ja Juudan ja Jerusalemin ruokauhrit pitää kyllä Herralle kelpaaman, niinkuin muinen ja entisinä vuosina.

5. Ja minä tahdon tulla teidän tykönne ja rangaista teitä, ja tahdon olla nopia todistaja noitia vastaan, huorintekiöitä ja valapattoisia vastaan, ja niitä vastaan, jotka palkolliselta palkan pidättävät, leskille ja orvoille väkivaltaa ja vääryyttä tekevät, ja jotka muukalaista sortavat, eikä pelkää minua, sanoo Herra Zebaot.

6. Sillä minä olen Herra, joka en muutu; ja te Jakobin lapset, ette ole hukkuneet.

7. Te olette hamasta teidän isäinne ajasta alati poikenneet pois minun säädyistäni, ja ette ole niitä pitäneet; niin kääntykäät nyt minun tyköni, niin minä tahdon myös kääntyä teidän tykönne, sanoo Herra Zebaot. Niin te sanotte: missä meidän pitää meitämme kääntämän?

gold and silver, that they may offer unto the LORD an offering in righteousness.

4. Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in former years.

5. And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers, and against those that oppress the hireling in his wages, the widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not me, saith the LORD of hosts.

6. For I am the LORD, I change not; therefore ye sons of Jacob are not consumed.

7. Even from the days of your fathers ye are gone away from mine ordinances, and have not kept them. Return unto me, and I will return unto you, saith the LORD of hosts. But ye said, Wherein shall we return?

8. Onko se oikein, että ihminen pettää Jumalan, niinkuin te minun petätte? niin te sanotte: missä me sinun petämme? Kymmenyksissä ja ylennysuhrissa.

8. Will a man rob God? Yet ye have robbed me. But ye say, Wherein have we robbed thee? In tithes and offerings.

9. Sentähden te olette kirouksella kirotut, että te minun petätte, kaikki kansa.

9. Ye are cursed with a curse: for ye have robbed me, even this whole nation.

10. Mutta tuokaat täydelliset kymmenykset minun aittaani, että minun huoneessani ruokaa olis; ja niin koetelkaat minua, sanoo Herra Zebaot, ellen minä myös avaa teille taivaan akkunia, ja vuodata sieltä runsaasti siunausta.

10. Bring ye all the tithes into the storehouse, that there may be meat in mine house, and prove me now herewith, saith the LORD of hosts, if I will not open you the windows of heaven, and pour you out a blessing, that there shall not be room enough to receive it.

11. Ja minä tahdon teiltä syöjän rangaista ettei se teiltä maan hedelmää hukuttaisi, ja ettei viinapuu teidän pellossanne olisi hedelmätöin, sanoo Herra Zebaot.

11. And I will rebuke the devourer for your sakes, and he shall not destroy the fruits of your ground; neither shall your vine cast her fruit before the time in the field, saith the LORD of hosts.

12. Niin että kaikki pakanat pitää teidän autuaaksi sanoman; sillä teidän pitää kallis maa oleman, sanoo Herra Zebaot.

12. And all nations shall call you blessed: for ye shall be a delightsome land, saith the LORD of hosts.

13. Kovasti te puhutte minua vastaan, sanoo Herra. Ja te sanotte: mi-

13. Your words have been stout against me, saith the LORD. Yet ye

tä me puhumme sinua vastaan?

14. Te sanotte: se on turha, kuin Jumalaa palvellaan, ja mitä se auttaa, että me pidämme hänen käskynsä, ja vaivaamme meidän elämäämme Herran Zebaotin edessä?

15. Sentähden me ylistämme ylönkatsojia; sillä jumalattomat menestyvät; he kiusaavat Jumalaa, ja se heille menestyy.

16. Silloin ne, jotka Herraa pelkäävät, lohduttavat toinen toistansa näin: Herra ottaa siitä vaarin ja kuulee sen, ja muistokirja on kirjoitettu hänen eteensä niille, jotka Herraa pelkäävät ja muistavat hänen nimensä.

17. Niiden pitää, sanoo Herra Zebaot, sinä päivänä, jonka minä teen, oleman minun omani; ja minä tahdon heitä armahtaa, niinkuin mies armahtaa poikaansa, joka häntä palvelee.

18. Ja teidän pitää jälleen sitä vastaan näkemän, mikä eroitus on vanhurskaan ja jumalattoman vaiheella, ja sen vaiheella, joka Jumalaa palvelee, ja sen, joka ei häntä palvele.

say, What have we spoken so much against thee?

14. Ye have said, It is vain to serve God: and what profit is it that we have kept his ordinance, and that we have walked mournfully before the LORD of hosts?

15. And now we call the proud happy; yea, they that work wickedness are set up; yea, they that tempt God are even delivered.

16. Then they that feared the LORD spake often one to another: and the LORD hearkened, and heard it, and a book of remembrance was written before him for them that feared the LORD, and that thought upon his name.

17. And they shall be mine, saith the LORD of hosts, in that day when I make up my jewels; and I will spare them, as a man spareth his own son that serveth him.

18. Then shall ye return, and discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth him not.

4 luku

1. Sillä katso, se päivä tulee, joka on palava niinkuin pätsi: silloin pitää kaikki ylönkatsojat ja jumalattomat olkena oleman, ja se tuleva päivä pitää heidät sytyttämän, sanoo Herra Zebaot, ja ei pidä heille jättämän juurta eikä oksaa.

1. For, behold, the day cometh, that shall burn as an oven; and all the proud, yea, and all that do wickedly, shall be stubble: and the day that cometh shall burn them up, saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

2. Mutta teille, jotka minun nimeäni pelkäätte, on vanhurskauden aurinko koittava, ja autuus hänen siipeinsä alla; ja teidän pitää käymän ulos ja sisälle, lisääntymän niinkuin syöttiläät vasikat.

2. But unto you that fear my name shall the Sun of righteousness arise with healing in his wings; and ye shall go forth, and grow up as calves of the stall.

3. Teidän pitää jumalattomat tallaaman; sillä heidän pitää tuhkana teidän jalkainne alla oleman, sinä päivänä, jonka minä tehdä tahdon, sanoo Herra Zebaot.

3. And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I shall do this, saith the LORD of hosts.

4. Muistakaat Moseksen minun palveliani lakia, jonka minä hänelle käskin Horebissa, kaikelle Israelille säädyksi ja oikeudeksi.

4. Remember ye the law of Moses my servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, with the statutes and judgments.

5. Katso, minä lähetän teille Elian, prophetan, ennenkuin se suuri ja hirmuinen Herran päivä tulee.

5. Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and dreadful day of the LORD:

6. Hän on kääntävä isäin sydämet lasten tykö, ja lasten sydämet isäinsä tykö, etten minä tulisi ja löisi maahan kirouksella.

6. And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers, lest I come and smite the earth with a curse.

UUSI TESTAMENTTI

EVANKELIUMI MATTEUKSEN MUKAAN

1 LUKU

1. Jesuksen Kristuksen syntymäkirja, Davidin pojan, Abrahamin pojan.

2. Abraham siitti Isaakin. Mutta Isaak siitti Jakobin. Jakob siitti Juudan, ja hänen veljensä,

3. Juuda siitti Phareksen ja Saramin Tamarista. Phares siitti Hetsronin. Hetsron siitti Aramin.

4. Aram siitti Aminadabin. Aminadab siitti Nahassonin. Nahasson siitti Salmonin.

5. Salmon siitti Boaksen Rahabista. Boas siitti Obedin Ruutista. Obed siitti Jessen.

6. Jesse siitti kuningas Davidin. Kuningas David siitti Salomonin Urian emännästä.

7. Salomon siitti Rehabeamin. Rehabeam siitti Abian. Abia siitti Assan.

1. The book of the generation of Jesus Christ, the son of David, the son of Abraham.

2. Abraham begat Isaac; and Isaac begat Jacob; and Jacob begat Judas and his brethren;

3. And Judas begat Phares and Zara of Thamar; and Phares begat Esrom; and Esrom begat Aram;

4. And Aram begat Aminadab; and Aminadab begat Naasson; and Naasson begat Salmon;

5. And Salmon begat Booz of Rachab; and Booz begat Obed of Ruth; and Obed begat Jesse;

6. And Jesse begat David the king; and David the king begat Solomon of her that had been the wife of Urias;

7. And Solomon begat Roboam; and Roboam begat Abia; and Abia begat Asa;

8. Assa siitti Josaphatin. Josaphat siitti Joramin. Joram siitti Ussian.

8. And Asa begat Josaphat; and Josaphat begat Joram; and Joram begat Ozias;

9. Ussia siitti Jotamin. Jotam siitti Akaksen. Akas siitti Etsekian.

9. And Ozias begat Joatham; and Joatham begat Achaz; and Achaz begat Ezekias;

10. Etsekia siitti Manassen. Manasse siitti Amonin. Amon siitti Josian.

10. And Ezekias begat Manasses; and Manasses begat Amon; and Amon begat Josias;

11. Josia siitti (Jojakimin. Jojakim siitti) Jekonian ja hänen veljensä, Babelin vankiudessa.

11. And Josias begat Jechonias and his brethren, about the time they were carried away to Babylon:

12. Mutta Babelin vankiuden jälkeen siitti Jekonia Sealtielin. Sealtiel siitti Zorobabelin.

12. And after they were brought to Babylon, Jechonias begat Salathiel; and Salathiel begat Zorobabel;

13. Zorobabel siitti Abiudin. Abiud siitti Eliakimin. Eliakim siitti Asorin.

13. And Zorobabel begat Abiud; and Abiud begat Eliakim; and Eliakim begat Azor;

14. Asor siitti Sadokin. Sadok siitti Akimin. Akim siitti Eliudin.

14. And Azor begat Sadoc; and Sadoc begat Achim; and Achim begat Eliud;

15. Eliud siitti Eleatsarin. Eleatsar siitti Matanin. Matan siitti Jakobin.

15. And Eliud begat Eleazar; and Eleazar begat Matthan; and Matthan begat Jacob;

16. Jakob siitti Josephin, Marian miehen, josta (Mariasta) on syntynyt Jesus, joka kutsutaan Kristus.

16. And Jacob begat Joseph the husband of Mary, of whom was born Jesus, who is called Christ.

17. Niin ovat kaikki polvet Abrahamista Davidiin asti neljätoistakymmentä

17. So all the generations from Abraham to David are fourteen genera-

polvea; Davidista Babelin vankiuteen myös neljätoistakymmentä polvea, ja Babelin vankiudesta Kristukseen asti neljätoistakymmentä polvea.

18. Jesuksen Kristuksen syntymys oli näin: koska Maria hänen äitinsä oli Josephiin kihlattu, ennen kuin he yhteen tulivat, löyttiin hän raskaaksi Pyhästä Hengestä.
19. Mutta että Joseph hänen miehensä oli hurskas ja ei tahtonut häntä huutoon saattaa, ajatteli hän salaisesti hyljätä hänen.
20. Kuin hän näitä ajatteli, katso, niin Herran enkeli ilmestyi hänelle unessa ja sanoi: Joseph, Davidin poika! älä pelkää ottaakses Mariaa puolisoas tykös; sillä se, mikä hänessä on siinnyt, on Pyhästä Hengestä.

21. Ja hänen pitää synnyttämän Pojan, jonka nimen sinun pitää kutsuman Jesus; sillä hän on vapahtava kansansa heidän synneistänsä.
22. Mutta tämä on kaikki tapahtunut, että täytettäisiin, mitä Herralta on sanottu prophetan kautta, joka sanoo:

tions; and from David until the carrying away into Babylon are fourteen generations; and from the carrying away into Babylon unto Christ are fourteen generations.
18. Now the birth of Jesus Christ was on this wise: When as his mother Mary was espoused to Joseph, before they came together, she was found with child of the Holy Ghost.
19. Then Joseph her husband, being a just man, and not willing to make her a publick example, was minded to put her away privily.
20. But while he thought on these things, behold, the angel of the Lord appeared unto him in a dream, saying, Joseph, thou son of David, fear not to take unto thee Mary thy wife: for that which is conceived in her is of the Holy Ghost.
21. And she shall bring forth a son, and thou shalt call his name JESUS: for he shall save his people from their sins.
22. Now all this was done, that it might be fulfilled which was spoken of the Lord by the prophet, saying,

23. Katso, neitseen pitää raskaaksi tuleman ja synnyttämän Pojan, ja hänen nimensä pitää kutsuttaman Emmanuel; se on niin paljo sanottu: Jumala meidän kanssamme.
24. Kuin Joseph unesta heräsi, niin hän teki kuin Herran enkeli hänen käski, ja otti puolisonsa tykönsä,

25. Ja ei tuntenut häntä, siihenasti kuin hän poikansa esikoisensa synnytti, ja kutsui hänen nimensä Jesus.

23. Behold, a virgin shall be with child, and shall bring forth a son, and they shall call his name Emmanuel, which being interpreted is, God with us.
24. Then Joseph being raised from sleep did as the angel of the Lord had bidden him, and took unto him his wife:
25. And knew her not till she had brought forth her firstborn son: and he called his name JESUS.

2 luku

1. Koska siis Jesus syntynyt oli Betlehemissä Juudan maalla, kuningas Herodeksen aikaan, katso, tietäjät tulivat idästä Jerusalemiin ja sanoivat:
2. Kussa on se syntynyt Juudalaisten kuningas? sillä me näimme hänen tähtensä idässä, ja tulimme häntä kumartaen rukoilemaan.
3. Kuin kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyi hän ja kaikki Jerusalem hänen kanssansa,
4. Ja kokosi kaikki ylimmät papit ja kirjanoppineet kansan seassa, ja ky-

1. Now when Jesus was born in Bethlehem of Judaea in the days of Herod the king, behold, there came wise men from the east to Jerusalem,
2. Saying, Where is he that is born King of the Jews? for we have seen his star in the east, and are come to worship him.
3. When Herod the king had heard these things, he was troubled, and all Jerusalem with him.
4. And when he had gathered all the chief priests and scribes of the people

seli heiltä, kussa Kristuksen syntymän piti.

5. Ja he sanoivat hänelle: Betlehemissä Juudan maalla; sillä niin on prophetan kautta kirjoitettu:

6. Ja sinä Betlehem Juudan maassa, et sinä ole suinkaan vähin Juudan pääruhtinasten seassa; sillä sinusta on tuleva se Ruhtinas, jonka minun kansaani Israelia pitää hallitseman.

7. Silloin kutsui Herodes tietäjät salaa, ja tutkisteli visusti heiltä, millä ajalla tähti ilmestyi,

8. Ja lähetti heidät Betlehemiin, ja sanoi: menkäät ja kysykäät visusti lapsesta, ja kuin te löydätte, niin ilmoittakaat minulle, että minäkin tulisin ja kumartaisin häntä.

9. Kuin he olivat kuninkaan kuulleet, menivät he matkaansa, ja katso, tähti, jonka he olivat nähneet idässä, kävi heidän edellänsä, niinkauvan kuin hän edellä käyden seisahti sen paikan päälle, jossa lapsi oli.

10. Kuin he tähden näkivät, ihastuivat he sangen suurella ilolla,

11. Ja menivät huoneeseen, löysivät

together, he demanded of them where Christ should be born.

5. And they said unto him, In Bethlehem of Judaea: for thus it is written by the prophet,

6. And thou Bethlehem, in the land of Juda, art not the least among the princes of Juda: for out of thee shall come a Governor, that shall rule my people Israel.

7. Then Herod, when he had privily called the wise men, enquired of them diligently what time the star appeared.

8. And he sent them to Bethlehem, and said, Go and search diligently for the young child; and when ye have found him, bring me word again, that I may come and worship him also.

9. When they had heard the king, they departed; and, lo, the star, which they saw in the east, went before them, till it came and stood over where the young child was.

10. When they saw the star, they rejoiced with exceeding great joy.

11. And when they were come into

lapsen äitinsä Marian kanssa, maahan lankesivat ja rukoilivat häntä, ja avasivat tavaransa, ja lahjoittivat hänelle kultaa ja pyhää savua ja mirhamia.

the house, they saw the young child with Mary his mother, and fell down, and worshipped him: and when they had opened their treasures, they presented unto him gifts; gold, and frankincense, and myrrh.

12. Ja Jumala kielsi heitä unessa Herodeksen tykö palajamasta; ja he menivät toista tietä omalle maallensa.

12. And being warned of God in a dream that they should not return to Herod, they departed into their own country another way.

13. Mutta kuin he olivat menneet pois, katso, niin Herran enkeli ilmestyi Josephille unessa, sanoen: nouse ja ota lapsi äitinensä tykös, ja pakene Egyptiin, ja ole siellä siihen asti kuin minä sinulle sanon; sillä Herodes on etsivä lasta, hukuttaaksensa häntä.

13. And when they were departed, behold, the angel of the Lord appeareth to Joseph in a dream, saying, Arise, and take the young child and his mother, and flee into Egypt, and be thou there until I bring thee word: for Herod will seek the young child to destroy him.

14. Niin hän nousi ja otti lapsen äitinensä yöllä tykönsä, ja pakeni Egyptiin,

14. When he arose, he took the young child and his mother by night, and departed into Egypt:

15. Ja oli siellä Herodeksen kuolemaan asti: että täytettäisiin mitä sanottu oli Herralta prophetan kautta, joka sanoo: Egyptistä kutsuin minä poikani.

15. And was there until the death of Herod: that it might be fulfilled which was spoken of the Lord by the prophet, saying, Out of Egypt have I called my son.

16. Kuin Herodes näki itsensä tietäjiltä vietellyksi, vihastui hän sangen ko-

16. Then Herod, when he saw that he was mocked of the wise men, was

vin, ja lähetti tappamaan kaikki poikalapset Betlehemissä ja kaikissa sen äärissä, jotka kaksivuotiset olivat taikka nuoremmat, sen ajan jälkeen, jonka hän oli tarkasti tietäjiltä tutkinut.

exceeding wroth, and sent forth, and slew all the children that were in Bethlehem, and in all the coasts thereof, from two years old and under, according to the time which he had diligently enquired of the wise men.

17. Silloin se täytettiin, mitä Jeremialta prophetalta sanottu oli, joka sanoo:

17. Then was fulfilled that which was spoken by Jeremy the prophet, saying,

18. Ramassa on ääni kuulunut, suuri valitus, itku ja iso parku: Rakel itkee lapsiansa, ja ei tahtonut itsiänsä antaa lohdutettaa, ettei he ole.

18. In Rama was there a voice heard, lamentation, and weeping, and great mourning, Rachel weeping for her children, and would not be comforted, because they are not.

19. Mutta kuin Herodes oli kuollut, katso, niin Herran enkeli ilmestyi Josephille unessa Egyptissä ja sanoi:

19. But when Herod was dead, behold, an angel of the Lord appeareth in a dream to Joseph in Egypt,

20. Nouse ja ota lapsi äitinensä, ja mene Israelin maalle; sillä ne ovat kuolleet, jotka lapsen henkeä väijyivät.

20. Saying, Arise, and take the young child and his mother, and go into the land of Israel: for they are dead which sought the young child's life.

21. Niin hän nousi ja otti lapsen äitinensä, ja meni Israelin maalle.

21. And he arose, and took the young child and his mother, and came into the land of Israel.

22. Mutta kuin hän kuuli, että Arkelaus oli kuningas Juudeassa, isänsä Herodeksen siassa, pelkäsi hän sinne

22. But when he heard that Archelaus did reign in Judaea in the room of his father Herod, he was afraid to go

mennä. Ja hän sai Jumalalta käskyn unessa, ja poikkesi Galilean ääriin,

thither: notwithstanding, being warned of God in a dream, he turned aside into the parts of Galilee:

23. Ja tuli ja asui kaupungissa, joka kutsutaan Natsaret, että täytettäisiin mitä prophetain kautta sanottu oli: hän pitää Natsarealaiseksi kutsuttaman.

23. And he came and dwelt in a city called Nazareth: that it might be fulfilled which was spoken by the prophets, He shall be called a Nazarene.

3 luku

1. Niinä päivinä tuli Johannes Kastaja, ja saarnasi Juudean korvessa,

1. In those days came John the Baptist, preaching in the wilderness of Judaea,

2. Ja sanoi: tehkäät parannus; sillä taivaan valtakunta on lähestynyt.

2. And saying, Repent ye: for the kingdom of heaven is at hand.

3. Sillä tämä on se, josta sanottu on Jesaialta prophetalta, joka sanoo: huutavan ääni on korvessa, valmistakaat Herran tietä, tehkäät hänen polkunsa oikiaksi.

3. For this is he that was spoken of by the prophet Esaias, saying, The voice of one crying in the wilderness, Prepare ye the way of the Lord, make his paths straight.

4. Mutta Johanneksella oli vaate kamelin karvoista ja hihnainen vyö hänen vyöllänsä, ja hänen ruokansa oli heinäsirkat ja metsähunaja.

4. And the same John had his raiment of camel's hair, and a leathern girdle about his loins; and his meat was locusts and wild honey.

5. Silloin meni hänen tykönsä Jerusalem, ja koko Juudea, ja kaikki maakunta Jordanin ympäriltä.

5. Then went out to him Jerusalem, and all Judaea, and all the region round about Jordan,

6. Ja he kastettiin häneltä Jordanissa, ja tunnustivat heidän syntinsä.
7. Mutta kuin hän monta Pharisealaisista ja Saddukealaisista näki tulevan kasteensa tykö, sanoi hän heille: te kyykärmetten sikiät, kuka teitä neuvoi pakenemaan tulevaista vihaa?
8. Tehkäät siis parannuksen soveliaita hedelmiä.
9. Ja älkäät ajatelko itsellenne sanoa: Abraham on meidän isämme. Millä minä sanon teille: Jumala voi näistä kivistä Abrahamille lapset herättää.

10. Mutta jo myös on kirves pantu puiden juurelle: sentähden jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja tuleen heitetään.

11. Minä tosin kastan teitä vedellä parannukseen; mutta se, joka minun jälkeeni tulee, on väkevämpi minua, jonka kenkiä en minä ole kelvollinen kantamaan, hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella.
12. Jonka viskin on hänen kädessänsä, ja hän perkaa riihensä ja kokoo nisunsa aittaansa, mutta ruumenet

6. And were baptized of him in Jordan, confessing their sins.
7. But when he saw many of the Pharisees and Sadducees come to his baptism, he said unto them, O generation of vipers, who hath warned you to flee from the wrath to come?
8. Bring forth therefore fruits meet for repentance:
9. And think not to say within yourselves, We have Abraham to our father: for I say unto you, that God is able of these stones to raise up children unto Abraham.
10. And now also the axe is laid unto the root of the trees: therefore every tree which bringeth not forth good fruit is hewn down, and cast into the fire.
11. I indeed baptize you with water unto repentance: but he that cometh after me is mightier than I, whose shoes I am not worthy to bear: he shall baptize you with the Holy Ghost, and with fire:
12. Whose fan is in his hand, and he will throughly purge his floor, and gather his wheat into the garner; but

polttaa hän sammumattomalla tulella.

he will burn up the chaff with unquenchable fire.

13. Silloin tuli Jesus Galileasta Jordaniin Johanneksen tykö, kastettaa häneltä;

13. Then cometh Jesus from Galilee to Jordan unto John, to be baptized of him.

14. Mutta Johannes kielsi häneltä, sanoen: minä tarvitsen sinulta kastettaa, ja sinä tulet minun tyköni?

14. But John forbad him, saying, I have need to be baptized of thee, and comest thou to me?

15. Niin vastasi Jesus ja sanoi hänelle: salli nyt; sillä näin meidän sopii kaikkea vanhurskautta täyttää. Ja hän salli hänen.

15. And Jesus answering said unto him, Suffer it to be so now: for thus it becometh us to fulfil all righteousness. Then he suffered him.

16. Kuin Jesus kastettu oli, astui hän kohta ylös vedestä: ja katso, taivaat aukenivat hänelle, ja hän näki Jumalan Hengen tulevan alas, niinkuin kyyhkyisen, ja tulevan hänen päällensä,

16. And Jesus, when he was baptized, went up straightway out of the water: and, lo, the heavens were opened unto him, and he saw the Spirit of God descending like a dove, and lighting upon him:

17. Ja katso, ääni taivaasta sanoi: tämä on se minun rakas Poikani, johonka minä mielistyin.

17. And lo a voice from heaven, saying, This is my beloved Son, in whom I am well pleased.

4 luku

1. Silloin vietiin Jesus hengeltä korpeen kiusattaa perkeleeltä.

1. Then was Jesus led up of the Spirit into the wilderness to be tempted of the devil.

2. Ja kuin hän oli paastonnut neljä-

2. And when he had fasted forty days

kymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, sitte hän isosi.
3. Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: jos sinä olet Jumalan Poika, niin sano, että nämät kivet leiviksi tulevat.
4. Mutta hän vastasi ja sanoi: kirjoitettu on: ei ihminen elä ainoasti leivästä, mutta jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee.
5. Silloin otti perkele hänen kanssansa pyhään kaupunkiin, ja asetti hänen templin harjalle,
6. Ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin laske sinus alaspäin; sillä kirjoitettu on: hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta, ja he käsissä kantavat sinun, ettet joskus jalkaas kiveen loukkaa.

7. Niin Jesus sanoi hänelle: taas on kirjoitettu: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalaas.
8. Taas vei hänen perkele sangen korkialle vuorelle, ja osoitti hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden kunnian,
9. Ja sanoi hänelle: nämät kaikki mi-

and forty nights, he was afterward an hungred.
3. And when the tempter came to him, he said, If thou be the Son of God, command that these stones be made bread.
4. But he answered and said, It is written, Man shall not live by bread alone, but by every word that proceedeth out of the mouth of God.
5. Then the devil taketh him up into the holy city, and setteth him on a pinnacle of the temple,
6. And saith unto him, If thou be the Son of God, cast thyself down: for it is written, He shall give his angels charge concerning thee: and in their hands they shall bear thee up, lest at any time thou dash thy foot against a stone.
7. Jesus said unto him, It is written again, Thou shalt not tempt the Lord thy God.
8. Again, the devil taketh him up into an exceeding high mountain, and sheweth him all the kingdoms of the world, and the glory of them;
9. And saith unto him, All these

nä annan sinulle, jos sinä lankeat maahan ja rukoilet minua.

10. Niin sanoi Jesus hänelle: mene pois, saatana! Sillä kirjoitettu on: Herraa sinun Jumalaas pitää sinun kumartaman, ja häntä ainoaa palveleman.

11. Silloin jätti hänen perkele; ja katso, enkelit tulivat ja palvelivat häntä.

12. Mutta kuin Jesus kuuli, että Johannes oli vankiuteen annettu ylön, poikkesi hän Galileaan,

13. Ja jätti Natsaretin, tuli ja asui Kapernaumissa, joka on merikaupunki, Zebulonin ja Naphtalin äärissä;

14. Että täytettäisiin se mikä sanottu oli Jesaias prophetan kautta, joka sanoo:

15. Zebulonin maa ja Naphtalin maa, läsnä meritietä, sillä puolella Jordanin, pakanain Galilea,

16. Kansa, joka pimiässä istui, näki suuren valkeuden, ja niille, jotka kuoleman maassa ja varjossa istuivat, koitti valkeus.

things will I give thee, if thou wilt fall down and worship me.

10. Then saith Jesus unto him, Get thee hence, Satan: for it is written, Thou shalt worship the Lord thy God, and him only shalt thou serve.

11. Then the devil leaveth him, and, behold, angels came and ministered unto him.

12. Now when Jesus had heard that John was cast into prison, he departed into Galilee;

13. And leaving Nazareth, he came and dwelt in Capernaum, which is upon the sea coast, in the borders of Zabulon and Nephthalim:

14. That it might be fulfilled which was spoken by Esaias the prophet, saying,

15. The land of Zabulon, and the land of Nephthalim, by the way of the sea, beyond Jordan, Galilee of the Gentiles;

16. The people which sat in darkness saw great light; and to them which sat in the region and shadow of death light is sprung up.

17. Siitä ajasta rupesi Jesus saarnaamaan ja sanomaan: tehtäät parannus; sillä taivaan valtakunta lähestyi.

17. From that time Jesus began to preach, and to say, Repent: for the kingdom of heaven is at hand.

18. Mutta kuin Jesus käveli Galilean meren tykönä, näki hän kaksi veljestä, Simonin, joka kutsutaan Pietariksi, ja Andreaksen hänen veljensä, laskevan verkkoa mereen; (Sillä he olivat kalamiehet,)

18. And Jesus, walking by the sea of Galilee, saw two brethren, Simon called Peter, and Andrew his brother, casting a net into the sea: for they were fishers.

19. Ja sanoi heille: seuratkaat minua, ja minä teen teidät ihmisten kalamiehiksi.

19. And he saith unto them, Follow me, and I will make you fishers of men.

20. Niin he jättivät kohta verkot ja seurasivat häntä.

20. And they straightway left their nets, and followed him.

21. Ja kuin hän sieltä edemmä kävi, näki hän toiset kaksi veljestä, Jakobin Zebedeuksen pojan ja Johanneksen hänen veljensä, venheessä isänsä Zebedeuksen kanssa, parantavan verkkojansa; ja hän kutsui heitä.

21. And going on from thence, he saw other two brethren, James the son of Zebedee, and John his brother, in a ship with Zebedee their father, mending their nets; and he called them.

22. Niin he kohta jättivät venheen ja isänsä, ja seurasivat häntä.

22. And they immediately left the ship and their father, and followed him.

23. Ja Jesus vaelsi ympäri kaiken Galilean, ja opetti heidän synagogissansa, ja saarnasi valtakunnan evankeliumia, ja paransi kaikkinaiset taudit

23. And Jesus went about all Galilee, teaching in their synagogues, and preaching the gospel of the kingdom, and healing all manner of sickness

ja kaiken sairauden kansan seassa.

and all manner of disease among the people.

24. Ja sanoma kuului hänestä kaikkeen Syrian maahan. Ja he toivat hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita, moninaisilla taudeilla ja kivuilla vaivatuita ja piruilta riivatuita, ja kuutaudillisia ja halvatuita; ja hän paransi ne.

24. And his fame went throughout all Syria: and they brought unto him all sick people that were taken with divers diseases and torments, and those which were possessed with devils, and those which were lunatick, and those that had the palsy; and he healed them.

25. Ja häntä seurasi paljo väkeä Galileasta ja kymmenestä kaupungista, ja Jerusalemista ja Juudeasta, ja maakunnista sillä puolella Jordania.

25. And there followed him great multitudes of people from Galilee, and from Decapolis, and from Jerusalem, and from Judaea, and from beyond Jordan.

5 luku

1. Mutta kuin hän näki kansan, astui hän ylös vuorelle, ja kuin hän oli istunut, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä.

1. And seeing the multitudes, he went up into a mountain: and when he was set, his disciples came unto him:

2. Niin hän avasi suunsa, opetti heitä ja sanoi:

2. And he opened his mouth, and taught them, saying,

3. Autuaat ovat hengellisesti vaivaiset; sillä heidän on taivaan valtakunta.

3. Blessed are the poor in spirit: for theirs is the kingdom of heaven.

4. Autuaat ovat murheelliset; sillä he

4. Blessed are they that mourn: for

saavat lohdutuksen.
5. Autuaat ovat siviät; sillä he saavat maan periä.
6. Autuaat ovat, jotka isoovat ja janoovat vanhurskautta; sillä he ravitaan.
7. Autuaat ovat laupiaat; sillä he saavat laupiuden.
8. Autuaat ovat puhtaat sydämestä; sillä he saavat nähdä Jumalan.
9. Autuaat ovat rauhan tekiät; sillä ne pitää Jumalan pojiksi kutsuttaman.

10. Autuaat ovat, jotka vanhurskauden tähden vainotaan; sillä heidän on taivaan valtakunta.
11. Autuaat olette te, kuin he pilkkaavat ja vainoovat teitä, ja puhuvat kaikkinaista pahuutta teitä vastaan, valhetellen minun tähteni.
12. Iloitkaat ja riemuitkaat; sillä teidän palkkanne on suuri taivaissa. Sillä näin he vainosivat prophetaita, jotka teidän edellänne olivat.
13. Te olette maan suola: jos siis suola tulee mauttomaksi, millä sitte suolataan? ei se enään kelpaa mihinkään, vaan heitettää pois ja ihmisiltä

they shall be comforted.
5. Blessed are the meek: for they shall inherit the earth.
6. Blessed are they which do hunger and thirst after righteousness: for they shall be filled.
7. Blessed are the merciful: for they shall obtain mercy.
8. Blessed are the pure in heart: for they shall see God.
9. Blessed are the peacemakers: for they shall be called the children of God.

10. Blessed are they which are persecuted for righteousness' sake: for theirs is the kingdom of heaven.
11. Blessed are ye, when men shall revile you, and persecute you, and shall say all manner of evil against you falsely, for my sake.
12. Rejoice, and be exceeding glad: for great is your reward in heaven: for so persecuted they the prophets which were before you.
13. Ye are the salt of the earth: but if the salt have lost his savour, wherewith shall it be salted? it is thenceforth good for nothing, but to be cast

tallattaa.

14. Te olette maailman valkeus. Ei sitä kaupunkia taideta peittää, joka vuorella on,

15. Eikä kynttilää sytytetä ja panna vakan alle, vaan kynttiläjalkaan, valaisemaan kaikkia, jotka huoneessa ovat.

16. Näin valistakoon teidän valkeutenne ihmisten edessä, että he näkisivät teidän hyvät työnne, ja kunnioittaisivat teidän Isäänne, joka on taivaissa.

17. Älkäät luulko, että minä tulin lakia ja prophetaita päästämään: en minä tullut päästämään, vaan täyttämään.

18. Sillä totisesti sanon minä teille: siihenasti kuin taivas ja maa katoo, ei pidä vähinkään piirto eikä joku rahtu laista katooman, siihenasti kuin kaikki tapahtuvat.

19. Kuka siis jonkun näistä vähimmistä käskyistä päästää, ja näin ihmisiä opettaa, hän pitää taivaan valtakunnassa vähimmäksi kutsuttaman; mutta joka sen tekee ja opettaa, se pitää suureksi taivaan valtakunnassa kut-

out, and to be trodden under foot of men.

14. Ye are the light of the world. A city that is set on an hill cannot be hid.

15. Neither do men light a candle, and put it under a bushel, but on a candlestick; and it giveth light unto all that are in the house.

16. Let your light so shine before men, that they may see your good works, and glorify your Father which is in heaven.

17. Think not that I am come to destroy the law, or the prophets: I am not come to destroy, but to fulfil.

18. For verily I say unto you, Till heaven and earth pass, one jot or one tittle shall in no wise pass from the law, till all be fulfilled.

19. Whosoever therefore shall break one of these least commandments, and shall teach men so, he shall be called the least in the kingdom of heaven: but whosoever shall do and teach them, the same shall be called

suttaman.
20. Sillä minä sanon teille: ellei teidän vanhurskautenne ole paljoa enempi kuin kirjanoppineiden ja Pharisealaisten, niin ette tule taivaan valtakuntaan.
21. Te kuulitte mitä sanottu oli vanhoille: ei sinun pidä tappaman; mutta jokainen, joka tappaa, hänen pitää tuomioon vikapää oleman.
22. Mutta minä sanon teille: että jokainen, joka tyhmästi vihastuu veljellensä, hänen pitää tuomioon vikapää oleman; mutta jokainen, joka sanoo veljellensä: raka, hänen pitää neuvon alle vikapää oleman; mutta jokainen, joka sanoo: sinä tyhmä, hänen pitää helvetin tuleen vikapää oleman.
23. Sentähden, jos sinä uhraat lahjas alttarille, ja siellä muistat, että veljelläs on jotakin sinua vastaan:
24. Niin jätä sinne lahjas alttarin eteen, ja mene ensin sopimaan veljes kanssa, ja tule sitte lahjas uhraamaan.
25. Sovi nopiasti riitaveljes kanssa, koskas vielä hänen kanssansa tiellä olet, ettei riitaveljes anna sinua jos-

great in the kingdom of heaven.
20. For I say unto you, That except your righteousness shall exceed the righteousness of the scribes and Pharisees, ye shall in no case enter into the kingdom of heaven.
21. Ye have heard that it was said by them of old time, Thou shalt not kill; and whosoever shall kill shall be in danger of the judgment:
22. But I say unto you, That whosoever is angry with his brother without a cause shall be in danger of the judgment: and whosoever shall say to his brother, Raca, shall be in danger of the council: but whosoever shall say, Thou fool, shall be in danger of hell fire.
23. Therefore if thou bring thy gift to the altar, and there rememberest that thy brother hath ought against thee;
24. Leave there thy gift before the altar, and go thy way; first be reconciled to thy brother, and then come and offer thy gift.
25. Agree with thine adversary quickly, whiles thou art in the way with him; lest at any time the adversary

kus tuomarille, ja tuomari antaa sinun palvelialle, ja sinä heitetään torniin.

deliver thee to the judge, and the judge deliver thee to the officer, and thou be cast into prison.

26. Totisesti sanon minä sinulle: et sinä suinkaan pääse sieltä ulos, siihenasti kuin sinä maksat viimeisen rovon.

26. Verily I say unto thee, Thou shalt by no means come out thence, till thou hast paid the uttermost farthing.

27. Te kuulitte sanotuksi vanhoille: ei sinun pidä huorin tekemän.

27. Ye have heard that it was said by them of old time, Thou shalt not commit adultery:

28. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo vaimon päälle himoitaksensa häntä, hän teki jo huorin hänen kanssansa sydämessänsä.

28. But I say unto you, That whosoever looketh on a woman to lust after her hath committed adultery with her already in his heart.

29. Jos oikia silmäs pahentaa sinun, niin puhkaise se ulos, ja heitä pois tyköäs; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäs hukutetaan, kuin että koko ruumis pitäis heitettämän helvettiin.

29. And if thy right eye offend thee, pluck it out, and cast it from thee: for it is profitable for thee that one of thy members should perish, and not that thy whole body should be cast into hell.

30. Ja jos oikia kätes pahentaa sinun, niin hakkaa se poikki, ja heitä pois tyköäs! sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäs hukutetaan, kuin että koko ruumis pitäis helvettiin heitettämän.

30. And if thy right hand offend thee, cut it off, and cast it from thee: for it is profitable for thee that one of thy members should perish, and not that thy whole body should be cast into hell.

31. On myös sanottu: jokainen joka emäntänsä hylkää, hän antakaan hä-

31. It hath been said, Whosoever shall put away his wife, let him give

nelle erokirjan.
32. Mutta minä sanon teille: joka emäntänsä hylkää, muutoin kuin huoruuden tähden, hän saattaa hänen huorin tekemään; ja joka nai sen hyljätyn, hän tekee huorin.

33. Taas te kuulitte sanotuksi vanhoille: älä vanno väärin, vaan pidä valas Herralle.

34. Mutta minä sanon teille: älkäät ensinkään vannoko, ei taivaan kautta, sillä se on Jumalan istuin;
35. Eikä maan kautta, sillä se on hänen astinlautansa: ei myös Jerusalemin kautta, sillä se on suuren kuninkaan kaupunki:
36. Ei sinun myös pidä vannoman pääs kautta, sillä et sinä voi yhtään hiusta valkiaksi eli mustaksi tehdä.
37. Vaan teidän puheenne pitää oleman: on, on, ei, ei; mutta mitä siihen lisätään, se on pahasta.
38. Te kuulitte sanotuksi: silmä silmästä, ja hammas hampaasta.

39. Mutta minä sanon teille: älkäät

her a writing of divorcement:
32. But I say unto you, That whosoever shall put away his wife, saving for the cause of fornication, causeth her to commit adultery: and whosoever shall marry her that is divorced committeth adultery.
33. Again, ye have heard that it hath been said by them of old time, Thou shalt not forswear thyself, but shalt perform unto the Lord thine oaths:
34. But I say unto you, Swear not at all; neither by heaven; for it is God's throne:
35. Nor by the earth; for it is his footstool: neither by Jerusalem; for it is the city of the great King.

36. Neither shalt thou swear by thy head, because thou canst not make one hair white or black.
37. But let your communication be, Yea, yea; Nay, nay: for whatsoever is more than these cometh of evil.
38. Ye have heard that it hath been said, An eye for an eye, and a tooth for a tooth:
39. But I say unto you, That ye resist

olko pahaa vastaan; vaan joka sinua lyö oikialle poskelle, niin käännä myös hänelle toinen.

40. Ja joka sinua tahtoo oikeuden eteen, jo ottaa hamees, niin salli myös hänelle muukin vaate.

41. Ja joka sinua vaatii peninkulman, mene hänen kanssansa kaksi.

42. Anna sille, joka sinulta anoo, ja älä käänny siltä pois, joka lainan pyytää.

43. Te kuulitte sanotuksi: rakasta lähimmäistäs, ja vihaa vihollistas;

44. Mutta minä sanon teille: rakastakaat vihollisianne; siunatkaat niitä, jotka teitä sadattavat; tehkäät niille hyvin, jotka teitä vihaavat, ja rukoilkaat niiden edestä, jotka teitä vainoovat ja vahingoittavat,

45. Että te olisitte teidän Isänne pojat, joka on taivaissa; sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahain ylitse kuin hyväinkin, ja antaa sataa niin väärille kuin vanhurskaillekin.

46. Sillä jos te rakastatte niitä, jotka teitäkin rakastavat, mitä teidän siitä palkkaa on? eikö Publikanit myös niin

not evil: but whosoever shall smite thee on thy right cheek, turn to him the other also.

40. And if any man will sue thee at the law, and take away thy coat, let him have thy cloke also.

41. And whosoever shall compel thee to go a mile, go with him twain.

42. Give to him that asketh thee, and from him that would borrow of thee turn not thou away.

43. Ye have heard that it hath been said, Thou shalt love thy neighbour, and hate thine enemy.

44. But I say unto you, Love your enemies, bless them that curse you, do good to them that hate you, and pray for them which despitefully use you, and persecute you;

45. That ye may be the children of your Father which is in heaven: for he maketh his sun to rise on the evil and on the good, and sendeth rain on the just and on the unjust.

46. For if ye love them which love you, what reward have ye? do not even the publicans the same?

tee?
47. Ja jos te ainoastaan veljeinne kanssa soveliaat olette, mitä te sen kanssa erinomaista teette? eikö Publikanit myös niin tee?
48. Olkaat siis te täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on.

47. And if ye salute your brethren only, what do ye more than others? do not even the publicans so?
48. Be ye therefore perfect, even as your Father which is in heaven is perfect.

6 luku

1. Kavahtakaat, ettette anna almujanne ihmisten edessä, että te heiltä nähtäisiin: niin ette saa palkkaa Isältänne, joka on taivaissa.
2. Kuin siis almua annat, niin älä edelläs torvella soita, niinkuin ulkokullatut synagogissa ja kujilla tekevät, että he ihmisiltä kunnioitettaisiin. Totisesti sanon minä teille: he ovat saaneet palkkansa.
3. Mutta kuin sinä almua annat, niin älköön vasen kätes tietäkö, mitä oikia kätes tekee,
4. Että almus olis salaisuudessa, ja Isäs, joka salaisuudessa näkee, maksais sinulle julkisesti.
5. Ja kuin rukoilet, niin ei sinun pidä

1. Take heed that ye do not your alms before men, to be seen of them: otherwise ye have no reward of your Father which is in heaven.
2. Therefore when thou doest thine alms, do not sound a trumpet before thee, as the hypocrites do in the synagogues and in the streets, that they may have glory of men. Verily I say unto you, They have their reward.
3. But when thou doest alms, let not thy left hand know what thy right hand doeth:
4. That thine alms may be in secret: and thy Father which seeth in secret himself shall reward thee openly.
5. And when thou prayest, thou shalt

oleman niinkuin ulkokullatut; sillä he mielellänsä seisovat ja rukoilevat synagogissa ja kujain kulmissa, että he ihmisiltä nähtäisiin. Totisesti sanon minä teille: he ovat saaneet palkkansa.

not be as the hypocrites are: for they love to pray standing in the synagogues and in the corners of the streets, that they may be seen of men. Verily I say unto you, They have their reward.

6. Vaan kuin sinä rukoilet, niin mene kammioos, ja sulje oves, ja rukoile Isääs, joka on salaisuudessa: ja Isäs, joka salaisuudessa näkee, maksaa sinulle julkisesti.

6. But thou, when thou prayest, enter into thy closet, and when thou hast shut thy door, pray to thy Father which is in secret; and thy Father which seeth in secret shall reward thee openly.

7. Ja kuin te rukoilette, niin älkää olko paljon puhuvaiset, niinkuin pakanat; sillä he luulevat heitä paljon puheensa tähden kuultavan.

7. But when ye pray, use not vain repetitions, as the heathen do: for they think that they shall be heard for their much speaking.

8. Sentähden älkäät olko heidän kaltaisensa; sillä Isänne tietää kyllä, mitä tarvitsette, ennen kuin te häneltä rukoilettekaan.

8. Be not ye therefore like unto them: for your Father knoweth what things ye have need of, before ye ask him.

9. Näin teidän siis pitää rukoileman: Isä meidän, joka olet taivaissa! Pyhitetty olkoon sinun nimes.

9. After this manner therefore pray ye: Our Father which art in heaven, Hallowed be thy name.

10. Lähestyköön sinun valtakuntas. Olkoon sinun tahtos niin maassa kuin taivaassa.

10. Thy kingdom come. Thy will be done in earth, as it is in heaven.

11. Anna meille tänäpäivänä meidän jokapäiväinen leipämme.

11. Give us this day our daily bread.

12. Ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän velvollistemme.
13. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta. Sillä sinun on valtakunta, ja voima, ja kunnia, ijankaikkisesti. Amen!
14. Sillä jos te anteeksi annatte ihmisille heidän rikoksensa, niin myös teidän taivaallinen Isänne antaa teille anteeksi.
15. Vaan jollette anteeksi anna ihmisille heidän rikoksiansa, niin ei myös teidän Isänne anteeksi anna teidän rikoksianne.
16. Mutta kuin te paastootte, niin älkäät olko surulliset niinkuin ulkokullatut; sillä he muuttavat muotonsa, että he ihmisiltä nähtäisiin paastoovan. Totisesti sanon minä teille: he ovat saaneet palkkansa.
17. Vaan sinä kuin paastoot, niin voitele pääs ja pese kasvos,
18. Ettet ihmisiltä nähtäis paastoovan, mutta Isältäs, joka on salaisuudessa: ja Isäs, joka salaisuudessa näkee, maksaa sinulle julkisesti.
19. Älkäät tavaraa kootko maan pääl-

12. And forgive us our debts, as we forgive our debtors.
13. And lead us not into temptation, but deliver us from evil: For thine is the kingdom, and the power, and the glory, for ever. Amen.
14. For if ye forgive men their trespasses, your heavenly Father will also forgive you:
15. But if ye forgive not men their trespasses, neither will your Father forgive your trespasses.
16. Moreover when ye fast, be not, as the hypocrites, of a sad countenance: for they disfigure their faces, that they may appear unto men to fast. Verily I say unto you, They have their reward.
17. But thou, when thou fastest, anoint thine head, and wash thy face;
18. That thou appear not unto men to fast, but unto thy Father which is in secret: and thy Father, which seeth in secret, shall reward thee openly.
19. Lay not up for yourselves treas-

lä, kussa koi ja ruoste raiskaavat, ja kussa varkaat kaivavat ja varastavat;

20. Vaan kootkaat teillenne tavaraa taivaassa, kussa ei koi eikä ruoste raiskaa, ja kussa ei varkaat kaiva eikä varasta.

21. Sillä kussa teidän tavaranne on, siellä on myös teidän sydämenne.
22. Silmä on ruumin valkeus; jos siis silmäs on yksinkertainen, niin koko ruumiis on valaistu.
23. Mutta jos silmäs on paha, niin koko ruumiis on pimiä. Jos siis se valkeus, joka sinussa on, on pimeys, kuinka suuri on itse pimeys?
24. Ei kenkään voi palvella kahta herraa; sillä taikka hän tätä vihaa ja toista rakastaa, taikka hän tähän suostuu ja toisen ylönkatsoo. Ette voi palvella Jumalaa ja mammonaa.
25. Sentähden sanon minä teille: älkäät murehtiko henkenne tähden, mitä te syötte ja mitä te juotte, eikä ruumiinne tähden, millä te teitänne verhootte. Eikö henki enempi ole kuin ruoka? ja ruumis parempi kuin vaate?

ures upon earth, where moth and rust doth corrupt, and where thieves break through and steal:
20. But lay up for yourselves treasures in heaven, where neither moth nor rust doth corrupt, and where thieves do not break through nor steal:
21. For where your treasure is, there will your heart be also.
22. The light of the body is the eye: if therefore thine eye be single, thy whole body shall be full of light.
23. But if thine eye be evil, thy whole body shall be full of darkness. If therefore the light that is in thee be darkness, how great is that darkness!
24. No man can serve two masters: for either he will hate the one, and love the other; or else he will hold to the one, and despise the other. Ye cannot serve God and mammon.
25. Therefore I say unto you, Take no thought for your life, what ye shall eat, or what ye shall drink; nor yet for your body, what ye shall put on. Is not the life more than meat, and the body than raiment?

26. Katsokaat taivaan lintuja, ei he kylvä eikä niitä, ei myös kokoa riiheen, ja teidän taivaallinen Isänne ruokkii heidät. Ettekö te paljoa enempi ole kuin he?

27. Mutta kuka teistä voi surullansa lisätä yhden kyynärän pituudellensa?

28. Ja mitä te surette vaatteista? Katsokaat kukkasia kedolla, kuinka he kasvavat: ei he työtä tee, eikä kehrää.

29. Kuitenkin sanon minä teille, ettei Salomon kaikessa kunniassansa ollut niin vaatetettu kuin yksi heistä.

30. Jos Jumala näin vaatettaa pellon ruohon, joka tänäpänä seisoo ja huomenna pätsiin heitetään, eikö hän paljoa enemmin teidän sitä tee, te vähäuskoiset?

31. Älkäät siis surulliset olko, sanoen: mitä me syömme, taikka mitä me juomme? eli millä me meitämme verhoomme?

32. Sillä kaikkia näitä pakanat etsivät; sillä teidän taivaallinen Isänne kyllä tietää teidän kaikkia näitä tarvitsevan.

33. Vaan etsikäät ensin Jumalan val-

26. Behold the fowls of the air: for they sow not, neither do they reap, nor gather into barns; yet your heavenly Father feedeth them. Are ye not much better than they?

27. Which of you by taking thought can add one cubit unto his stature?

28. And why take ye thought for raiment? Consider the lilies of the field, how they grow; they toil not, neither do they spin:

29. And yet I say unto you, That even Solomon in all his glory was not arrayed like one of these.

30. Wherefore, if God so clothe the grass of the field, which to day is, and to morrow is cast into the oven, shall he not much more clothe you, O ye of little faith?

31. Therefore take no thought, saying, What shall we eat? or, What shall we drink? or, Wherewithal shall we be clothed?

32. For after all these things do the Gentiles seek:) for your heavenly Father knoweth that ye have need of all these things.

33. But seek ye first the kingdom of

takuntaa ja hänen vanhurskauttansa, ja niin kaikki nämät teille annetaan.
34. Älkäät sentähden sureko huomisesta päivästä; sillä huomisella päivällä on suru itsestänsä. Tyytykään kukin päivä surullensa.

God, and his righteousness; and all these things shall be added unto you.
34. Take therefore no thought for the morrow: for the morrow shall take thought for the things of itself. Sufficient unto the day is the evil thereof.

7 luku

1. Älkäät tuomitko, ettei teitä tuomittaisi.
2. Sillä millä tuomiolla te tuomitsette, pitää teitä tuomittaman, ja sillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman.
3. Miksis siis näet raiskan, joka on veljes silmässä, ja et äkkää malkaa omassa silmässäs?
4. Taikka, kuinka sinä sanot veljelles: pidäs, minä otan raiskan silmästäs; ja katso, malka on omassa silmässäs?
5. Sinä ulkokullattu, heitä ensin malka ulos sinun silmästäs, ja katso sitte, kuinka saisit raiskan ulos veljes silmästä.
6. Älkäät antako koirille pyhää, ja äl-

1. Judge not, that ye be not judged.
2. For with what judgment ye judge, ye shall be judged: and with what measure ye mete, it shall be measured to you again.
3. And why beholdest thou the mote that is in thy brother's eye, but considerest not the beam that is in thine own eye?
4. Or how wilt thou say to thy brother, Let me pull out the mote out of thine eye; and, behold, a beam is in thine own eye?
5. Thou hypocrite, first cast out the beam out of thine own eye; and then shalt thou see clearly to cast out the mote out of thy brother's eye.
6. Give not that which is holy unto

käät päärlyjänne heittäkö sikain eteen, ettei he niitä joskus tallaa jaloillansa, ja käännä itsiänsä, ja repele teitä.

7. Anokaat, niin teille annetaan: etsikäät, niin te löydätte: kolkuttakaat, niin teille avataan.

8. Sillä jokainen, joka anoo, hän saa, ja joka etsii, hän löytää, ja kolkuttavalle avataan.

9. Eli onko teistä joku ihminen, jolta hänen poikansa anois leipää: antaisko hän hänelle kiven?

10. Eli jos hän kalaa anois: antaisko hän hänelle käärmeen?

11. Jos siis te, jotka pahat olette, taidatte hyviä lahjoja antaa teidän lapsillenne, kuinka paljoa enempi teidän Isänne, joka on taivaissa, antaa niille hyviä, jotka häneltä anovat?

12. Kaikki siis, mitä te tahdotte, että ihmiset pitää teille tekemän, niin te myös heille tehkäät; sillä tämä on laki ja prophetat.

13. Menkäät ahtaasta portista sisälle; sillä se portti on lavia ja avara tie, joka vie kadotukseen, ja niitä on mon-

the dogs, neither cast ye your pearls before swine, lest they trample them under their feet, and turn again and rend you.

7. Ask, and it shall be given you; seek, and ye shall find; knock, and it shall be opened unto you:

8. For every one that asketh receiveth; and he that seeketh findeth; and to him that knocketh it shall be opened.

9. Or what man is there of you, whom if his son ask bread, will he give him a stone?

10. Or if he ask a fish, will he give him a serpent?

11. If ye then, being evil, know how to give good gifts unto your children, how much more shall your Father which is in heaven give good things to them that ask him?

12. Therefore all things whatsoever ye would that men should do to you, do ye even so to them: for this is the law and the prophets.

13. Enter ye in at the strait gate: for wide is the gate, and broad is the way, that leadeth to destruction, and

ta, jotka siitä sisälle menevät;
14. Ja se portti on ahdas, ja tie kaita, joka vie elämään, ja harvat ovat, jotka sen löytävät.
15. Mutta kavahtakaat teitänne vääristä prophetaista, jotka teidän tykönne lammasten vaatteilla tulevat, mutta sisältä he ovat raatelevaiset sudet.
16. Heidän hedelmistänsä te tunnette heidät: hakeeko joku viinamarjoja orjantappuroista, taikka fikunia ohdakkeista?
17. Niin jokainen hyvä puu kasvaa hyvät hedelmät; mutta mädännyt puu kasvaa häijyt hedelmät.
18. Hyvä puu ei taida häijyjä hedelmiä kasvaa, eikä mädännyt puu hyviä hedelmiä kasvaa.
19. Jokainen puu, joka ei kasva hyvää hedelmää, hakataan pois, ja tuleen heitetään.
20. Sentähden tuntekaat heitä hedelmistänsä.
21. Ei jokainen, joka sanoo minulle: Herra, Herra! pidä tuleman taivaan valtakuntaan; mutta joka tekee minun isäni tahdon, joka on taivaissa.
22. Moni sanoo minulle sinä päivänä:

many there be which go in thereat:
14. Because strait is the gate, and narrow is the way, which leadeth unto life, and few there be that find it.
15. Beware of false prophets, which come to you in sheep's clothing, but inwardly they are ravening wolves.
16. Ye shall know them by their fruits. Do men gather grapes of thorns, or figs of thistles?
17. Even so every good tree bringeth forth good fruit; but a corrupt tree bringeth forth evil fruit.
18. A good tree cannot bring forth evil fruit, neither can a corrupt tree bring forth good fruit.
19. Every tree that bringeth not forth good fruit is hewn down, and cast into the fire.
20. Wherefore by their fruits ye shall know them.
21. Not every one that saith unto me, Lord, Lord, shall enter into the kingdom of heaven; but he that doeth the will of my Father which is in heaven.
22. Many will say to me in that day,

Herra, Herra! emmekö me sinun nimes kautta ennustaneet, ja sinun nimelläs ajaneet ulos perkeleitä, ja ole sinun nimes kautta monta väkevää työtä tehneet?

Lord, Lord, have we not prophesied in thy name? and in thy name have cast out devils? and in thy name done many wonderful works?

23. Ja silloin minä tunnustan, en minä teitä ikänä tuntenut: menkäät pois minun tyköäni, te väärintekiät.

23. And then will I profess unto them, I never knew you: depart from me, ye that work iniquity.

24. Sentähden jokaisen, joka minulta nämät puheet kuulee ja ne tekee, vertaan minä toimelliseen mieheen, joka huoneensa kalliolle rakensi.

24. Therefore whosoever heareth these sayings of mine, and doeth them, I will liken him unto a wise man, which built his house upon a rock:

25. Ja sade lankesi, ja virrat tulivat, ja tuulet puhalsivat, ja sitä huonetta sysäsivät, joka ei kuitenkaan kukistunut; sillä se oli kalliolle perustettu.

25. And the rain descended, and the floods came, and the winds blew, and beat upon that house; and it fell not: for it was founded upon a rock.

26. Ja jokainen, joka kuulee minulta nämä puheet, ja ei tee niitä, hän verrataan tyhmään mieheen, joka huoneensa sannalle rakensi.

26. And every one that heareth these sayings of mine, and doeth them not, shall be likened unto a foolish man, which built his house upon the sand:

27. Ja sade lankesi, ja virrat tulivat, ja tuulet puhalsivat, ja sitä huonetta sysäsivät, joka kukistui, ja sen lankeemus oli suuri.

27. And the rain descended, and the floods came, and the winds blew, and beat upon that house; and it fell: and great was the fall of it.

28. Ja se tapahtui, kuin Jesus oli lopettanut nämät puheet, että kansat hämmästyivät hänen oppiansa.

28. And it came to pass, when Jesus had ended these sayings, the people were astonished at his doctrine:

29. Sillä hän opetti heitä voimallisesti, ja ei niinkuin kirjanoppineet.

29. For he taught them as one having authority, and not as the scribes.

8 luku

1. Kuin hän astui alas vuorelta, seurasi häntä paljo kansaa.

1. When he was come down from the mountain, great multitudes followed him.

2. Ja katso, niin tuli spitalinen mies, kumarsi häntä ja sanoi: Herra, jos sinä tahdot, niin sinä voit minun puhdistaa.

2. And, behold, there came a leper and worshipped him, saying, Lord, if thou wilt, thou canst make me clean.

3. Niin Jesus ojensi kätensä ja rupesi häneen, sanoen: minä tahdon, ole puhdas. Ja hän puhdistettiin kohta spitalistansa.

3. And Jesus put forth his hand, and touched him, saying, I will; be thou clean. And immediately his leprosy was cleansed.

4. Ja Jesus sanoi hänelle: katso, ettet kenellekään sano: mutta mene ja näytä itses papille, ja uhraa lahjas, jonka Moses on käskenyt, heille todistukseksi.

4. And Jesus saith unto him, See thou tell no man; but go thy way, shew thyself to the priest, and offer the gift that Moses commanded, for a testimony unto them.

5. Mutta kuin Jesus meni Kapernaumiin, tuli sadanpäämies hänen tykönsä, ja rukoili häntä,

5. And when Jesus was entered into Capernaum, there came unto him a centurion, beseeching him,

6. Ja sanoi: Herra! minun palveliani sairastaa kotona halvattuna, ja kovin vaivataan.

6. And saying, Lord, my servant lieth at home sick of the palsy, grievously tormented.

7. Jesus sanoi hänelle: minä tulen ja

7. And Jesus saith unto him, I will

parannan hänen.
8. Niin sadanpäämies vastasi ja sanoi: Herra, en ole minä mahdollinen, että sinä tulet minun kattoni alle; vaan sano ainoasti sana, niin palveliani paranee.
9. Sillä minä olen myös ihminen toisen vallan alla, ja minun allani on sotamiehiä, ja sanon tälle: mene! ja hän menee, ja toiselle: tule! ja hän tulee, ja palvelialleni: tee tämä! ja hän tekee.
10. Kuin Jesus tämän kuuli, ihmetteli hän, ja sanoi heille, jotka seurasivat: totisesti sanon minä teille: en ole minä löytänyt senkaltaista uskoa Israelissa.
11. Mutta minä sanon teille: monta tulevat idästä ja lännestä, ja pitää Abrahamin, Isaakin ja Jakobin kanssa taivaan valtakunnassa istuman.

12. Mutta valtakunnan lapset heitetään ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.
13. Ja Jesus sanoi sadanpäämiehelle: mene, ja niinkuin sinä uskoit, niin si-

come and heal him.
8. The centurion answered and said, Lord, I am not worthy that thou shouldest come under my roof: but speak the word only, and my servant shall be healed.
9. For I am a man under authority, having soldiers under me: and I say to this man, Go, and he goeth; and to another, Come, and he cometh; and to my servant, Do this, and he doeth it.
10. When Jesus heard it, he marvelled, and said to them that followed, Verily I say unto you, I have not found so great faith, no, not in Israel.
11. And I say unto you, That many shall come from the east and west, and shall sit down with Abraham, and Isaac, and Jacob, in the kingdom of heaven.
12. But the children of the kingdom shall be cast out into outer darkness: there shall be weeping and gnashing of teeth.
13. And Jesus said unto the centurion, Go thy way; and as thou hast be-

nulle tapahtukoon. Ja sillä hetkellä parani hänen palveliansa.

14. Ja kuin Jesus tuli Pietarin huoneeseen, näki hän hänen anoppinsa makaavan ja sairastavan vilutautia.
15. Niin hän tarttui hänen käteensä, ja vilutauti luopui hänestä. Ja hän nousi, ja palveli heitä.
16. Mutta kuin ehtoo tuli, niin he toivat hänen tykönsä monta pirulta riivattua; ja hän ajoi ulos sanalla henget, ja teki kaikkinaisia sairaita terveeksi;
17. Että täytettäisiin, mitä sanottu oli Jesaias prophetan kautta, joka sanoo: hän on ottanut meidän heikkoutemme, ja hän kantoi meidän tautimme.
18. Kuin Jesus näki paljon kansaa ympärillänsä, käski hän mennä toiselle puolelle (merta).
19. Ja kirjanoppinut tuli ja sanoi hänelle: Mestari, minä tahdon sinua seurata, kuhunka ikänä sinä menet.
20. Niin Jesus sanoi hänelle: ketuilla ovat luolat, ja taivaan linnuilla ovat pesät; mutta Ihmisen Pojalla ei ole, kuhunka hän päänsä kallistaa.

lieved, so be it done unto thee. And his servant was healed in the self-same hour.
14. And when Jesus was come into Peter's house, he saw his wife's mother laid, and sick of a fever.
15. And he touched her hand, and the fever left her: and she arose, and ministered unto them.
16. When the even was come, they brought unto him many that were possessed with devils: and he cast out the spirits with his word, and healed all that were sick:
17. That it might be fulfilled which was spoken by Esaias the prophet, saying, Himself took our infirmities, and bare our sicknesses.
18. Now when Jesus saw great multitudes about him, he gave commandment to depart unto the other side.
19. And a certain scribe came, and said unto him, Master, I will follow thee whithersoever thou goest.
20. And Jesus saith unto him, The foxes have holes, and the birds of the air have nests; but the Son of man hath not where to lay his head.

21. Toinen hänen opetuslapsistansa sanoi hänelle: Herra, salli minun ensin mennä hautaamaan isääni.

21. And another of his disciples said unto him, Lord, suffer me first to go and bury my father.

22. Niin Jesus sanoi hänelle: seuraa minua, ja anna kuolleet haudata kuolleitansa.

22. But Jesus said unto him, Follow me; and let the dead bury their dead.

23. Ja kuin hän oli haahteen astunut, seurasivat häntä hänen opetuslapsensa.

23. And when he was entered into a ship, his disciples followed him.

24. Mutta katso, suuri ilma nousi merellä, niin että haaksi aalloilta peitettiin. Mutta hän makasi.

24. And, behold, there arose a great tempest in the sea, insomuch that the ship was covered with the waves: but he was asleep.

25. Niin tulivat hänen opetuslapsensa ja herättivät hänen, ja sanoivat: Herra, auta meitä, me hukumme.

25. And his disciples came to him, and awoke him, saying, Lord, save us: we perish.

26. Ja hän sanoi heille: te heikkouskoiset, miksi te olette pelkurit? Niin hän nousi ja asetti tuulen ja meren, ja tuli juuri tyveneksi.

26. And he saith unto them, Why are ye fearful, O ye of little faith Then he arose, and rebuked the winds and the sea; and there was a great calm.

27. Niin ihmiset ihmettelivät, sanoen: millainen tämä on? sillä tuulet ja meri ovat myös hänelle kuuliaiset.

27. But the men marvelled, saying, What manner of man is this, that even the winds and the sea obey him!

28. Ja kuin hän tuli sille puolelle merta, Gerasalaisten maakuntaan, niin häntä vastaan juoksi kaksi pirulta riivattua, jotka olivat haudoista lähteneet, ja olivat sangen hirmuiset, niin

28. And when he was come to the other side into the country of the Gergesenes, there met him two possessed with devils, coming out of the tombs, exceeding fierce, so that no

ettei kenkään taitanut sitä tietä vaeltaa.

man might pass by that way.

29. Ja katso, he huusivat sanoen: Jesus, Jumalan Poika, mitä meidän on sinun kanssas? Oletkos tullut tänne meitä vaivaamaan ennen aikaa?

29. And, behold, they cried out, saying, What have we to do with thee, Jesus, thou Son of God? art thou come hither to torment us before the time?

30. Ja kaukana heistä kävi sangen suuri sikalauma laitumella.

30. And there was a good way off from them an herd of many swine feeding.

31. Niin perkeleet rukoilivat häntä ja sanoivat: jos ajat meidät ulos, niin salli meidän mennä sikalaumaan.

31. So the devils besought him, saying, If thou cast us out, suffer us to go away into the herd of swine.

32. Ja hän sanoi heille: menkäät. Niin he läksivät ulos ja menivät sikalaumaan; ja katso, koko sikalauma syöksi äkisti itsensä jyrkältä mereen ja upposi.

32. And he said unto them, Go. And when they were come out, they went into the herd of swine: and, behold, the whole herd of swine ran violently down a steep place into the sea, and perished in the waters.

33. Mutta paimenet pakenivat ja menivät kaupunkiin ja ilmoittivat kaikki, ja kuinka pirulta riivatuille oli tapahtunut.

33. And they that kept them fled, and went their ways into the city, and told every thing, and what was befallen to the possessed of the devils.

34. Ja katso, koko kaupunki meni ulos Jesusta vastaan. Ja kuin he hänen näkivät, rukoilivat he häntä menemään pois heidän maansa ääristä.

34. And, behold, the whole city came out to meet Jesus: and when they saw him, they besought him that he would depart out of their coasts.

9 luku

1. Ja hän astui haahteen, meni jälleen ylitse ja tuli omaan kaupunkiinsa.

1. And he entered into a ship, and passed over, and came into his own city.

2. Ja katso, he toivat hänen eteensä halvatun, joka makasi vuoteella. Ja kuin Jesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halvatulle: poikani, ole hyvässä turvassa, syntis annetaan anteeksi sinulle.

2. And, behold, they brought to him a man sick of the palsy, lying on a bed: and Jesus seeing their faith said unto the sick of the palsy; Son, be of good cheer; thy sins be forgiven thee.

3. Ja katso, muutamat kirjanoppineista sanoivat keskenänsä: tämä pilkkaa (Jumalaa).

3. And, behold, certain of the scribes said within themselves, This man blasphemeth.

4. Ja kuin Jesus näki heidän ajatuksensa, sanoi hän: miksi ajattelette pahaa sydämessänne?

4. And Jesus knowing their thoughts said, Wherefore think ye evil in your hearts

5. Sillä kumpi on keviämpi sanoa: synnit annetaan anteeksi sinulle, taikka sanoa: nouse ja käy?

5. For whether is easier, to say, Thy sins be forgiven thee; or to say, Arise, and walk?

6. Mutta että teidän pitää tietämän Ihmisen Pojalla olevan vallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (niin sanoi hän halvatulle:) nouse ja ota vuotees, ja mene kotias.

6. But that ye may know that the Son of man hath power on earth to forgive sins, (then saith he to the sick of the palsy,) Arise, take up thy bed, and go unto thine house.

7. Ja hän nousi ja meni kotiansa.

7. And he arose, and departed to his house.

8. Ja kuin kansa sen näki, ihmetteli-

8. But when the multitudes saw it,

vät he ja kunnioittivat Jumalaa, joka oli ihmisille antanut senkaltaisen vallan.

they marvelled, and glorified God, which had given such power unto men.

9. Ja kuin Jesus sieltä kävi ohitse, näki hän ihmisen istuvan tullihuoneessa, nimeltä Matteus, ja sanoi hänelle: seuraa minua. Niin hän nousi ja seurasi häntä.

9. And as Jesus passed forth from thence, he saw a man, named Matthew, sitting at the receipt of custom: and he saith unto him, Follow me. And he arose, and followed him.

10. Ja tapahtui, kuin hän atrioitsi huoneessa, katso, niin tuli monta Publikania ja syntistä, ja atrioitsivat Jesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa.

10. And it came to pass, as Jesus sat at meat in the house, behold, many publicans and sinners came and sat down with him and his disciples.

11. Ja kuin Pharisealaiset sen näkivät, sanoivat he hänen opetuslapsillensa: miksi teidän Mestarinne syö Publikanien ja syntisten kanssa?

11. And when the Pharisees saw it, they said unto his disciples, Why eateth your Master with publicans and sinners?

12. Mutta kuin Jesus sen kuuli, sanoi hän heille: ei terve tarvitse parantajaa, vaan sairaat.

12. But when Jesus heard that, he said unto them, They that be whole need not a physician, but they that are sick.

13. Mutta menkäät ja oppikaat, mikä se on: laupiutta minä tahdon, enkä uhria; sillä en minä tullut vanhurskaita kutsumaan, vaan syntisiä parannukseen.

13. But go ye and learn what that meaneth, I will have mercy, and not sacrifice: for I am not come to call the righteous, but sinners to repentance.

14. Silloin tulivat Johanneksen opetuslapset hänen tykönsä, ja sanoivat:

14. Then came to him the disciples of John, saying, Why do we and the

minkätähden me ja Pharisealaiset niin paljo paastoomme, mutta ei sinun opetuslapses paastoo?

Pharisees fast oft, but thy disciples fast not?

15. Niin Jesus sanoi heille: taitaako hääjoukko niinkauvan murehtia, kuin ylkä on heidän kanssansa? mutta päivät tulevat, että ylkä otetaan heiltä pois, ja silloin heidän pitää paastooman.

15. And Jesus said unto them, Can the children of the bridechamber mourn, as long as the bridegroom is with them but the days will come, when the bridegroom shall be taken from them, and then shall they fast.

16. Mutta ei kenkään paikkaa vanhaa vaatetta uuden veran tilalla; sillä paikka repee pois vaatteesta, ja läpi tulee pahemmaksi.

16. No man putteth a piece of new cloth unto an old garment, for that which is put in to fill it up taketh from the garment, and the rent is made worse.

17. Ei myös pane kenkään nuorta viinaa vanhoihin leileihin; muutoin leilit pakahtuvat, ja viina vuotaa pois, ja leilit turmellaan; vaan nuorta viinaa lasketaan uusiin leileihin, ja niin he molemmat tähdellä ovat.

17. Neither do men put new wine into old bottles: else the bottles break, and the wine runneth out, and the bottles perish: but they put new wine into new bottles, and both are preserved.

18. Kuin hän nämät heille puhunut oli, katso, niin päämies tuli ja kumarsi häntä, sanoen: nyt on minun tyttäreni kuolemallansa; mutta tule ja pane kätes hänen päällensä, niin hän virkoaa.

18. While he spake these things unto them, behold, there came a certain ruler, and worshipped him, saying, My daughter is even now dead: but come and lay thy hand upon her, and she shall live.

19. Niin Jesus nousi ja seurasi häntä, ja hänen opetuslapsensa.

19. And Jesus arose, and followed him, and so did his disciples.

20. Ja katso, vaimo, joka oli kaksitoistakymmentä ajastaikaa punaista tautia sairastanut, kävi takana, ja tarttui hänen vaatteensa liepeeseen;
21. Sillä hän oli itsellensä sanonut; jos minä ainoastaan rupeen hänen vaatteesensa, niin minä tulen terveeksi.
22. Niin Jesus käänsi itsensä, näki hänen ja sanoi: ole hyvässä turvassa, tyttäreni! sinun uskos on sinun terveeksi tehnyt. Ja vaimo tuli sillä hetkellä terveeksi.
23. Ja kuin Jesus tuli päämiehen huoneeseen, ja näki pillein soittajat ja kansan hymisevän,
24. Sanoi hän heille: menkäät pois; sillä ei piika ole kuollut, vaan hän makaa. Ja he nauroivat häntä.

25. Mutta kuin kansa oli ajettu ulos, meni hän sisälle ja tarttui hänen käteensä, ja piika nousi.
26. Ja sen sanoma kuului kaikkeen siihen maahan.
27. Ja kuin Jesus sieltä läksi, seurasi häntä kaksi sokiaa, huutain ja sanoen: Davidin poika, armahda meitä.

20. And, behold, a woman, which was diseased with an issue of blood twelve years, came behind him, and touched the hem of his garment:
21. For she said within herself, If I may but touch his garment, I shall be whole.

22. But Jesus turned him about, and when he saw her, he said, Daughter, be of good comfort; thy faith hath made thee whole. And the woman was made whole from that hour.
23. And when Jesus came into the ruler's house, and saw the minstrels and the people making a noise,
24. He said unto them, Give place: for the maid is not dead, but sleepeth. And they laughed him to scorn.

25. But when the people were put forth, he went in, and took her by the hand, and the maid arose.
26. And the fame hereof went abroad into all that land.
27. And when Jesus departed thence, two blind men followed him, crying, and saying, Thou Son of David, have

mercy on us.

28. Ja kuin hän tuli huoneeseen, tulivat sokiat hänen tykönsä, ja Jesus sanoi heille: uskotteko minun sen voivan teille tehdä? He sanoivat hänelle: Herra, me uskomme.

28. And when he was come into the house, the blind men came to him: and Jesus saith unto them, Believe ye that I am able to do this They said unto him, Yea, Lord.

29. Niin hän rupesi heidän silmiinsä, sanoen: tapahtukoon teille uskonne jälkeen.

29. Then touched he their eyes, saying, According to your faith be it unto you.

30. Ja heidän silmänsä aukenivat. Niin Jesus haastoi heitä, sanoen: katsokaat, ettei kenkään saa tätä tietää.

30. And their eyes were opened; and Jesus straitly charged them, saying, See that no man know it.

31. Vaan kuin he menivät pois, niin he julistivat hänen sanomansa kaikessa siinä maassa.

31. But they, when they were departed, spread abroad his fame in all that country.

32. Kuin nämät olivat menneet ulos, katso, niin he toivat mykän ja pirulta riivatun ihmisen hänen eteensä.

32. As they went out, behold, they brought to him a dumb man possessed with a devil.

33. Ja kuin perkele oli ajettu ulos, niin mykkä puhui. Ja kansa ihmetteli ja sanoi: ei senkaltaista ole ikänä Israelissa nähty.

33. And when the devil was cast out, the dumb spake: and the multitudes marvelled, saying, It was never so seen in Israel.

34. Mutta Pharisealaiset sanoivat: hän ajaa ulos perkeleet perkeleitten pääruhtinasten kautta.

34. But the Pharisees said, He casteth out devils through the prince of the devils.

35. Ja Jesus kävi kaikkia kaupungeita ja kyliä ympäri, ja opetti heidän synagogissansa, ja saarnasi valtakunnan

35. And Jesus went about all the cities and villages, teaching in their synagogues, and preaching the gospel of

evankeliumia, ja paransi kaikkinaisia tauteja ja kaikkea sairautta kansassa.

36. Ja kuin hän näki kansat, armahti hän heidän päällensä, että he olivat niin nääntyneet ja hajoitetut kuin lampaat, joilla ei ole paimenta.

37. Silloin hän sanoi opetuslapsillensa: eloa on tosin paljo, mutta työväkeä on vähä.
38. Rukoilkaat sentähden elon Herraa, että hän työväkeä lähettäis eloonsa.

the kingdom, and healing every sickness and every disease among the people.

36. But when he saw the multitudes, he was moved with compassion on them, because they fainted, and were scattered abroad, as sheep having no shepherd.

37. Then saith he unto his disciples, The harvest truly is plenteous, but the labourers are few;
38. Pray ye therefore the Lord of the harvest, that he will send forth labourers into his harvest.

10 luku

1. Ja hän kutsui tykönsä kaksitoistakymmentä opetuslastansa, ja antoi heille vallan riettaisia henkiä vastaan, niitä ajaa ulos, ja parantaa kaikkinaisia tauteja ja kaikkea sairautta.
2. Mutta nämät ovat kahdentoistakymmenen apostolin nimet: ensimmäinen Simon, joka Pietariksi kutsutaan, ja Andreas, hänen veljensä, Jakobus Zebedeuksen poika, ja Johannes, hänen veljensä,

1. And when he had called unto him his twelve disciples, he gave them power against unclean spirits, to cast them out, and to heal all manner of sickness and all manner of disease.
2. Now the names of the twelve apostles are these; The first, Simon, who is called Peter, and Andrew his brother; James the son of Zebedee, and John his brother;

3. Philippus ja Bartolomeus, Tomas ja Matteus, Publikani, Jakobus Alpheuksen poika, ja Lebbeus, liialta nimeltä Taddeus,
3. Philip, and Bartholomew; Thomas, and Matthew the publican; James the son of Alphaeus, and Lebbaeus, whose surname was Thaddaeus;
4. Simon Kananeus ja Juudas Iskariot, joka myös hänen petti.
4. Simon the Canaanite, and Judas Iscariot, who also betrayed him.
5. Nämät kaksitoistakymmentä lähetti Jesus, joille hän oli käskenyt, sanoen: älkäät menkö pakanain teille, ja Samarialaisten kaupunkiin älkäät sisälle menkö;
5. These twelve Jesus sent forth, and commanded them, saying, Go not into the way of the Gentiles, and into any city of the Samaritans enter ye not:
6. Mutta menkäät paremmin kadotettuin lammasten tykö Israelin huoneesta.
6. But go rather to the lost sheep of the house of Israel.
7. Niin menkäät ja saarnatkaat, sanoen: taivaan valtakunta on lähestynyt.
7. And as ye go, preach, saying, The kingdom of heaven is at hand.
8. Sairaita parantakaat, spitalisia puhdistakaat, kuolleita herättäkäät, perkeleitä ajakaat ulos. Lahjaksi te saitte, niin myös lahjaksi antakaat.
8. Heal the sick, cleanse the lepers, raise the dead, cast out devils: freely ye have received, freely give.
9. Ei teidän pidä varustaman itsiänne kullalla eikä hopialla, eikä vaskella teidän vyöllenne,
9. Provide neither gold, nor silver, nor brass in your purses,
10. Eikä evässäkillä matkalle, eikä kahdella hameella, eikä kengillä, eikä sauvalla; sillä työmies on ruokansa ansainnut.
10. Nor scrip for your journey, neither two coats, neither shoes, nor yet staves: for the workman is worthy of his meat.
11. Vaan kuhunka ikänä kaupunkiin
11. And into whatsoever city or town

taikka kylään te sisälle menette, niin kyselkäät, kuka siinä on mahdollinen, ja olkaat siellä siihenasti kuin te lähdette.

ye shall enter, enquire who in it is worthy; and there abide till ye go thence.

12. Mutta kuin te huoneeseen sisälle menette, niin tervehtikäät sitä (ja sanokaat: rauha olkoon tälle huoneelle!)

12. And when ye come into an house, salute it.

13. Ja jos huone on mahdollinen, niin tulkaan teidän rauhanne hänelle; jollei hän ole mahdollinen, niin teidän rauhanne teille palajaa.

13. And if the house be worthy, let your peace come upon it: but if it be not worthy, let your peace return to you.

14. Ja kussa ei kenkään ota teitä vastaan eikä kuule teidän sanojanne, niin menkäät ulos siitä huoneesta taikka siitä kaupungista, ja puhdistakaat tomu jaloistanne.

14. And whosoever shall not receive you, nor hear your words, when ye depart out of that house or city, shake off the dust of your feet.

15. Totisesti sanon minä teille: huokeampi pitää oleman Sodoman ja Gomorran maalle tuomiopäivänä kuin sille kaupungille.

15. Verily I say unto you, It shall be more tolerable for the land of Sodom and Gomorrha in the day of judgment, than for that city.

16. Katso, minä lähetän teidät niinkuin lampaat sutten keskelle: olkaat sentähden taitavat niinkuin käärmeet, ja vakaat niinkuin kyyhkyiset.

16. Behold, I send you forth as sheep in the midst of wolves: be ye therefore wise as serpents, and harmless as doves.

17. Mutta kavahtakaat ihmisiä; sillä he ylönantavat teidät raastupiinsa, ja synagogissansa he hosuvat teitä.

17. But beware of men: for they will deliver you up to the councils, and they will scourge you in their synagogues;

18. Te viedään myös päämiesten ja kuningasten eteen minun tähteni, heille ja pakanoille todistukseksi.

18. And ye shall be brought before governors and kings for my sake, for a testimony against them and the Gentiles.

19. Kuin he teitä ylönantavat, älkäät murehtiko, kuinka eli mitä teidän pitää puhuman; sillä teille annetaan sillä hetkellä, mitä teidän pitää puhuman.

19. But when they deliver you up, take no thought how or what ye shall speak: for it shall be given you in that same hour what ye shall speak.

20. Sillä ette te ole, jotka puhutte, vaan teidän Isänne Henki, joka teissä puhuu.

20. For it is not ye that speak, but the Spirit of your Father which speaketh in you.

21. Mutta veli antaa ylön veljensä kuolemaan, ja isä pojan, ja lapset karkaavat vanhempia vastaan, ja antavat tappaa heitä,

21. And the brother shall deliver up the brother to death, and the father the child: and the children shall rise up against their parents, and cause them to be put to death.

22. Ja te tulette vihattavaksi kaikilta minun nimeni tähden. Mutta joka loppuun asti vahvana pysyy, hän tulee autuaaksi.

22. And ye shall be hated of all men for my name's sake: but he that endureth to the end shall be saved.

23. Mutta koska he teitä siinä kaupungissa vainoovat, niin paetkaat toiseen. Totisesti sanon minä teille: ette ehdi kaikkia Israelin kaupungeita toimittaa, siihenasti kuin Ihmisen Poika tulee.

23. But when they persecute you in this city, flee ye into another: for verily I say unto you, Ye shall not have gone over the cities of Israel, till the Son of man be come.

24. Ei ole opetuslapsi parempi opetta-

24. The disciple is not above his mas-

jaansa, eikä palvelia parempi isäntäänsä.

25. Siinä on opetuslapselle kyllä, että hän on niinkuin hänen opettajansa, ja palvelia niinkuin hänen isäntänsä. Jos he ovat itse isännän beelsebubiksi kutsuneet, kuinka paljoa ennemmin he hänen perheensä kutsuvat?

26. Älkäät sentähden heitä peljätkö; sillä ei ole mitään peitetty, joka ei pidä ilmoitettaman, ja salattu, joka ei tule tiettäväksi.

27. Jota minä teille pimeissä sanon, sitä sanokaat valkeudessa, ja mitä te korvissanne kuulette, sitä saarnatkaat kattoin päällä.

28. Ja älkäät peljätkö niitä, jotka ruumiin tappavat, ja ei voi sielua tappaa; mutta peljätkäät enemmin sitä, joka voi sekä sielun että ruumiin helvetissä hukuttaa.

29. Eikö kaksi varpusta yhteen ropoon myydä? ja yksi heistä ei putoo maan päälle ilman teidän Isättänne;

30. Niin ovat myös kaikki teidän päänne hiukset luetut.

31. Älkäät siis peljätkö: te olette pa-

ter, nor the servant above his lord.

25. It is enough for the disciple that he be as his master, and the servant as his lord. If they have called the master of the house Beelzebub, how much more shall they call them of his household?

26. Fear them not therefore: for there is nothing covered, that shall not be revealed; and hid, that shall not be known.

27. What I tell you in darkness, that speak ye in light: and what ye hear in the ear, that preach ye upon the housetops.

28. And fear not them which kill the body, but are not able to kill the soul: but rather fear him which is able to destroy both soul and body in hell.

29. Are not two sparrows sold for a farthing? and one of them shall not fall on the ground without your Father.

30. But the very hairs of your head are all numbered.

31. Fear ye not therefore, ye are of

remmat, kuin monta varpusta.
32. Sentähden jokainen joka minun tunnustaa ihmisten edessä, sen tunnustan myös minä Isäni edessä, joka on taivaissa.
33. Mutta joka minun kieltää ihmisten edessä, hänen minä myös kiellän Isäni edessä, joka on taivaissa.
34. Älkäät luulko, että minä olen tullut rauhaa lähettämään maan päälle: en ole minä tullut rauhaa, vaan miekkaa lähettämään.
35. Sillä minä tulin ihmistä isäänsä vastaan riitaiseksi tekemään, ja tytärtä äitiänsä vastaan ja miniää anoppiansa vastaan.
36. Ja ihmisen vihamiehet on hänen perheensä.
37. Joka rakastaa isäänsä taikka äitiänsä enempi kuin minua, ei se ole minulle sovelias; joka rakastaa poikaansa taikka tytärtänsä enempi kuin minua, ei se ole minulle sovelias.
38. Ja kuka ei ota ristiänsä ja seuraa minua, ei se ole minulle sovelias;
39. Joka löytää henkensä, hänen pi-

more value than many sparrows.
32. Whosoever therefore shall confess me before men, him will I confess also before my Father which is in heaven.
33. But whosoever shall deny me before men, him will I also deny before my Father which is in heaven.
34. Think not that I am come to send peace on earth: I came not to send peace, but a sword.
35. For I am come to set a man at variance against his father, and the daughter against her mother, and the daughter in law against her mother in law.
36. And a man's foes shall be they of his own household.
37. He that loveth father or mother more than me is not worthy of me: and he that loveth son or daughter more than me is not worthy of me.
38. And he that taketh not his cross, and followeth after me, is not worthy of me.
39. He that findeth his life shall lose

tää sen hukuttaman, ja joka henkensä hukuttaa minun tähteni, hänen pitää sen löytämän.

it: and he that loseth his life for my sake shall find it.

40. Joka teitä holhoo, hän holhoo minua, ja joka minua holhoo, hän holhoo sitä, joka minun lähetti.

40. He that receiveth you receiveth me, and he that receiveth me receiveth him that sent me.

41. Joka prophetaa holhoo prophetan nimellä, hän saa prophetan palkan, ja joka vanhurskasta holhoo vanhurskaan nimellä, hän saa vanhurskaan palkan.

41. He that receiveth a prophet in the name of a prophet shall receive a prophet's reward; and he that receiveth a righteous man in the name of a righteous man shall receive a righteous man's reward.

42. Ja kuka ikänä juottaa yhden näistä vähimmistä kylmällä vesipikarilla ainoastaan, opetuslapsen nimellä, totisesti sanon minä teille: ei hän pidä palkatta oleman.

42. And whosoever shall give to drink unto one of these little ones a cup of cold water only in the name of a disciple, verily I say unto you, he shall in no wise lose his reward.

11 luku

1. Ja tapahtui, kuin Jesus lakkasi senkaltaisia kadelletoistakymmenelle opetuslapsellensa käskemästä, meni hän sieltä edemmä opettamaan ja saarnaamaan heidän kaupunkeihinsa.

1. And it came to pass, when Jesus had made an end of commanding his twelve disciples, he departed thence to teach and to preach in their cities.

2. Mutta kuin Johannes vankiudessa kuuli Kristuksen työt, lähetti hän kaksi opetuslastansa,

2. Now when John had heard in the prison the works of Christ, he sent two of his disciples,

3. Sanomaan hänelle: oletko sinä se tuleva, eli pitääkö meidän toista odottaman?

3. And said unto him, Art thou he that should come, or do we look for another?

4. Niin Jesus vastasi ja sanoi heille: menkäät ja sanokaat jälleen Johannekselle, ne mitkä te kuulette ja näette:

4. Jesus answered and said unto them, Go and shew John again those things which ye do hear and see:

5. Sokiat saavat näkönsä, ja ontuvat käyvät, spitaliset puhdistetaan, ja kuurot kuulevat, kuolleet herätetään, ja köyhille saarnataan evankeliumi,

5. The blind receive their sight, and the lame walk, the lepers are cleansed, and the deaf hear, the dead are raised up, and the poor have the gospel preached to them.

6. Ja autuas on se, joka ei pahene minusta.

6. And blessed is he, whosoever shall not be offended in me.

7. Kuin he menivät pois, rupesi Jesus sanomaan kansalle Johanneksesta: mitä te läksitte korpeen katsomaan? ruokoako, joka tuulelta häälytetään?

7. And as they departed, Jesus began to say unto the multitudes concerning John, What went ye out into the wilderness to see A reed shaken with the wind

8. Taikka mitä te läksitte katsomaan? ihmistäkö, vaatetettua pehmeillä vaatteilla? Katso, jotka pehmeitä kantavat, ne ovat kuningasten huoneissa.

8. But what went ye out for to see? A man clothed in soft raiment? behold, they that wear soft clothing are in kings' houses.

9. Taikka mitä te läksitte katsomaan? Prophetaako? totisesti sanon minä teille: tämä on jalompi kuin propheta.

9. But what went ye out for to see? A prophet? yea, I say unto you, and more than a prophet.

10. Sillä tämä on se, josta kirjoitettu on: katso, minä lähetän enkelini sinun

10. For this is he, of whom it is written, Behold, I send my messenger

kasvois eteen, joka on valmistava sinun ties sinun etees.

11. Totisesti sanon minä teille: kaikkein niiden seassa, jotka vaimoista syntyneet ovat, ei ole yhtäkään suurempaa kuin Johannes Kastaja tullut; mutta kuitenkin se, joka vähin on taivaan valtakunnassa, on häntä suurempi.

12. Mutta hamasta Johannes Kastajan päivistä, niin tähän asti, kärsii taivaan valtakunta väkivaltaa, ja väkevät repivät sen itsellensä.

13. Sillä kaikki prophetat ja laki ovat Johannekseen asti ennustaneet.

14. Ja jos te tahdotte ottaa vastaan: hän on se Elias, joka tuleva on.

15. Jolla on korvat kuulla, se kuulkaan!

16. Vaan minkä verraksi minä tämän sukukunnan vedän? hän on lasten vertainen, jotka turulla istuvat ja huutavat kumppaneillensa,

17. Ja sanovat: me soitimme huilua teidän edessänne, ja ette hypänneet: me olemme veisanneet teille murhevirsiä, ja ette itkeneet.

18. Sillä Johannes tuli ei syöden eikä

before thy face, which shall prepare thy way before thee.

11. Verily I say unto you, Among them that are born of women there hath not risen a greater than John the Baptist: notwithstanding he that is least in the kingdom of heaven is greater than he.

12. And from the days of John the Baptist until now the kingdom of heaven suffereth violence, and the violent take it by force.

13. For all the prophets and the law prophesied until John.

14. And if ye will receive it, this is Elias, which was for to come.

15. He that hath ears to hear, let him hear.

16. But whereunto shall I liken this generation? It is like unto children sitting in the markets, and calling unto their fellows,

17. And saying, We have piped unto you, and ye have not danced; we have mourned unto you, and ye have not lamented.

18. For John came neither eating nor

juoden, ja he sanovat: hänellä on perkele.
19. Ihmisen Poika tuli syöden ja juoden, ja he sanovat: katso ihmistä, syömäriä ja viinan juomaria, Publikanein ja syntisten ystävää. Mutta viisaus vanhurskautetaan lapsiltansa.
20. Silloin hän rupesi soimaamaan niitä kaupungeita, joissa olivat tehdyt usiammat hänen väkevät työnsä, ettei he itsiänsä parantaneet.
21. Voi sinuas Koratsin, voi sinus Betsaida! Jos senkaltaiset väkevät työt olisivät tehdyt Tyrossa ja Sidonissa kuin teissä tehdyt ovat, niin he olisivat aikaa säkissä ja tuhassa tehneet parannuksen.
22. Jonka tähden sanon minä teille: Tyrolle ja Sidonille pitää oleman huokiamman tuomiopäivänä kuin teille.
23. Ja sinä Kapernaum, joka olet korotettu taivaaseen asti! sinä pitää hamaan helvettiin sysättämän; sillä jos Sodomassa olisivat senkaltaiset väkevät työt tehdyt kuin sinussa, niin he vielä tänäpänä seisoisivat.
24. Jonka tähden sanon minä teille: Sodoman maalle pitää huokiamman

drinking, and they say, He hath a devil.
19. The Son of man came eating and drinking, and they say, Behold a man gluttonous, and a winebibber, a friend of publicans and sinners. But wisdom is justified of her children.
20. Then began he to upbraid the cities wherein most of his mighty works were done, because they repented not:
21. Woe unto thee, Chorazin! woe unto thee, Bethsaida! for if the mighty works, which were done in you, had been done in Tyre and Sidon, they would have repented long ago in sackcloth and ashes.
22. But I say unto you, It shall be more tolerable for Tyre and Sidon at the day of judgment, than for you.
23. And thou, Capernaum, which art exalted unto heaven, shalt be brought down to hell: for if the mighty works, which have been done in thee, had been done in Sodom, it would have remained until this day.
24. But I say unto you, That it shall be more tolerable for the land of Sod-

oleman tuomiopäivänä kuin sinulle.

om in the day of judgment, than for thee.

25. Sillä ajalla vastasi Jesus ja sanoi: minä kiitän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra, ettäs olet kätkenyt nämät viisailta ja toimellisilta, ja olet ne ilmoittanut pienille.

25. At that time Jesus answered and said, I thank thee, O Father, Lord of heaven and earth, because thou hast hid these things from the wise and prudent, and hast revealed them unto babes.

26. Tosin Isä, sillä niin oli sinun hyvä tahtos.

26. Even so, Father: for so it seemed good in thy sight.

27. Kaikki ovat minulle annetut minun Isältäni, ja ei kenkään tunne Poikaa, mutta Isä; eikä Isää tunne yksikään, mutta Poika, ja kenelle ikänä Poika tahtoo sen ilmoittaa.

27. All things are delivered unto me of my Father: and no man knoweth the Son, but the Father; neither knoweth any man the Father, save the Son, and he to whomsoever the Son will reveal him.

28. Tulkaat minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskautetut, ja minä tahdon teitä virvoittaa.

28. Come unto me, all ye that labour and are heavy laden, and I will give you rest.

29. Ottakaat minun ikeeni teidän päällenne, ja oppikaat minusta, että minä olen siviä ja nöyrä sydämestä: ja te löydätte levon teidän sieluillenne;

29. Take my yoke upon you, and learn of me; for I am meek and lowly in heart: and ye shall find rest unto your souls.

30. Sillä minun ikeeni on sovelias ja minun kuormani on keviä.

30. For my yoke is easy, and my burden is light.

12 luku

1. Siihen aikaan kävi Jesus sabbatina laihoin lävitse; niin hänen opetuslapsensa isosivat, ja rupesivat tähkäpäitä noukkimaan ja syömään.

1. At that time Jesus went on the sabbath day through the corn; and his disciples were an hungred, and began to pluck the ears of corn, and to eat.

2. Mutta kuin Pharisealaiset sen näkivät, sanoivat he hänelle: katso, sinun opetuslapses tekevät sitä, mitä ei sovi sabbatina tehdä.

2. But when the Pharisees saw it, they said unto him, Behold, thy disciples do that which is not lawful to do upon the sabbath day.

3. Mutta hän sanoi heille: ettekö te ole lukeneet, mitä David teki, kuin hän isosi, ja ne, jotka hänen kanssansa olivat?

3. But he said unto them, Have ye not read what David did, when he was an hungred, and they that were with him;

4. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ja söi näkyleivät, joita ei hänen sopinut syödä, eikä niidenkään, jotka hänen kanssansa olivat, mutta ainoastaan pappein?

4. How he entered into the house of God, and did eat the shewbread, which was not lawful for him to eat, neither for them which were with him, but only for the priests?

5. Taikka ettekö te laissa ole lukeneet, että papit sabbatina rikkovat templissä sabbatin, ja ovat kuitenkin nuhteettomat?

5. Or have ye not read in the law, how that on the sabbath days the priests in the temple profane the sabbath, and are blameless?

6. Mutta minä sanon teille: tässä on se, joka on suurempi kuin templi.

6. But I say unto you, That in this place is one greater than the temple.

7. Mutta jos te tietäisitte, mikä se on: laupiutta minä tahdon, ja en uhria,

7. But if ye had known what this meaneth, I will have mercy, and not

sitte ette suinkaan tuomitsisi viattomia.
8. Sillä Ihmisen Poika on myös sabbatin Herra.
9. Ja hän läksi sieltä, ja tuli heidän synagogaansa.
10. Ja katso, siellä oli ihminen, jolla oli kuivettunut käsi. Ja he kysyivät häneltä, sanoen: sopiiko sabbatina parantaa? että he olisivat saaneet kantaa hänen päällensä.
11. Niin hän sanoi heille: kuka on teistä ihminen, jolla olis yksi lammas, ja jos se sabbatina putoais kaivoon, eikö hän tarttuisi siihen ja vetäisi ylös?
12. Kuinka paljoa jalompi on ihminen kuin lammas? Sentähden sopii kyllä sabbatina hyvää tehdä.
13. Niin hän sanoi sille ihmiselle: ojenna kätes! ja hän ojensi, ja se tuli terveeksi niinkuin toinenkin.

14. Mutta Pharisealaiset menivät ja neuvoa pitivät häntä vastaan, kuinka he hänen hukuttaisivat.
15. Mutta kuin Jesus sen ymmärsi, meni hän sieltä pois, ja paljo kansaa

sacrifice, ye would not have condemned the guiltless.
8. For the Son of man is Lord even of the sabbath day.
9. And when he was departed thence, he went into their synagogue:
10. And, behold, there was a man which had his hand withered. And they asked him, saying, Is it lawful to heal on the sabbath days? that they might accuse him.
11. And he said unto them, What man shall there be among you, that shall have one sheep, and if it fall into a pit on the sabbath day, will he not lay hold on it, and lift it out
12. How much then is a man better than a sheep? Wherefore it is lawful to do well on the sabbath days.
13. Then saith he to the man, Stretch forth thine hand. And he stretched it forth; and it was restored whole, like as the other.
14. Then the Pharisees went out, and held a council against him, how they might destroy him.
15. But when Jesus knew it, he withdrew himself from thence: and great

seurasi häntä, ja hän teki kaikki terveeksi.

16. Ja hän haastoi heitä, häntä ilmoittamasta,

17. Että täytettäisiin, mitä sanottu oli Jesaias prophetan kautta, joka sanoo:

18. Katso, minun palveliani, jonka minä valitsin, minun rakkaani, johonka minun sieluni mielistyi: minä panen hänen päällensä minun henkeni, ja hänen pitää tuomion pakanoille julistaman.

19. Ei hän riitele eikä huuda, eikä yhdenkään pidä kuuleman hänen äänтänsä kujilla.

20. Särjettyä ruokoa ei hänen pidä murentaman ja suitsuvaista kynttilän sydäntä ei hänen pidä sammuttaman, siihenasti kuin hän saattaa tuomion voitoksi,

21. Ja hänen nimensä päälle pitää pakanain toivoman.

22. Silloin tuotiin hänen tykönsä pirulta riivattu, sokia ja mykkä; ja hän paransi hänen, niin että sokia ja mykkä sekä puhui että näki.

multitudes followed him, and he healed them all;

16. And charged them that they should not make him known:

17. That it might be fulfilled which was spoken by Esaias the prophet, saying,

18. Behold my servant, whom I have chosen; my beloved, in whom my soul is well pleased: I will put my spirit upon him, and he shall shew judgment to the Gentiles.

19. He shall not strive, nor cry; neither shall any man hear his voice in the streets.

20. A bruised reed shall he not break, and smoking flax shall he not quench, till he send forth judgment unto victory.

21. And in his name shall the Gentiles trust.

22. Then was brought unto him one possessed with a devil, blind, and dumb: and he healed him, insomuch that the blind and dumb both spake and saw.

23. Ja kaikki kansa hämmästyi ja sanoi: olleeko tämä se Davidin poika?
24. Mutta kuin Pharisealaiset sen kuulivat, sanoivat he: ei tämä aja ulos perkeleitä, vaan beelsebubin, perkeleitten päämiehen, kautta.
25. Mutta kuin Jesus tiesi heidän ajatuksensa, sanoi hän heille: jokainen valtakunta, itsiänsä vastaan erinnyt, tulee kylmille, ja jokainen kaupunki taikka huone, itsiänsä vastaan erinnyt, ei seiso.
26. Ja jos saatana ajaa ulos saatanan, niin hän on erinnyt itsiänsä vastaan: kuinka siis hänen valtakuntansa seisois?
27. Ja jos minä beelsebubin kautta ajaisin perkeleitä ulos, kenenkä kautta siis poikanne ajavat niitä ulos? Sentähden pitää heidän oleman teidän tuomarinne.
28. Mutta jos minä ajan ulos perkeleitä Jumalan Hengellä, niin Jumalan valtakunta tuli teidän tykönne.
29. Taikka kuinka joku taitaa jonkun väkevän huoneeseen mennä, ja hänen kaluansa ryöstää, ellei hän ensin sido väkevää, ja sitte ryöstä hänen

23. And all the people were amazed, and said, Is not this the son of David?
24. But when the Pharisees heard it, they said, This fellow doth not cast out devils, but by Beelzebub the prince of the devils.
25. And Jesus knew their thoughts, and said unto them, Every kingdom divided against itself is brought to desolation; and every city or house divided against itself shall not stand:
26. And if Satan cast out Satan, he is divided against himself; how shall then his kingdom stand?
27. And if I by Beelzebub cast out devils, by whom do your children cast them out? therefore they shall be your judges.
28. But if I cast out devils by the Spirit of God, then the kingdom of God is come unto you.
29. Or else how can one enter into a strong man's house, and spoil his goods, except he first bind the strong man? and then he will spoil his house.

huonettansa?

30. Joka ei ole minun kanssani, hän on minua vastaan, ja joka ei minun kanssani kokoo, hän hajoittaa.

31. Sentähden sanon minä teille: kaikki synnit ja pilkka annetaan ihmisille anteeksi; mutta pilkkaa Henkeä vastaan ei anteeksi anneta ihmisille.

32. Ja kuka ikänä sanoo jonkun sanan Ihmisen Poikaa vastaan, se hänelle anteeksi annetaan; mutta joka sanoo jotakin Pyhää Henkeä vastaan, ei sitä hänelle anteeksi anneta, ei tässä eikä tulevaisessa maailmassa.

33. Taikka tehkäät hyvä puu, niin hänen hedelmänsä tulee hyväksi, taikka tehkäät mädännyt puu, niin hänen hedelmänsä tulee mädänneeksi; sillä hedelmästä puu tunnetaan.

34. Te kyykärmetten sikiät, kuinka te taidatte hyvää puhua, koska te itse pahat olette? sillä sydämen kyllyydestä suu puhuu.

35. Hyvä ihminen tuo edes hyvästä sydämen tavarasta hyviä, ja paha ihminen tuo edes pahasta tavarasta pahoja.

30. He that is not with me is against me; and he that gathereth not with me scattereth abroad.

31. Wherefore I say unto you, All manner of sin and blasphemy shall be forgiven unto men: but the blasphemy against the Holy Ghost shall not be forgiven unto men.

32. And whosoever speaketh a word against the Son of man, it shall be forgiven him: but whosoever speaketh against the Holy Ghost, it shall not be forgiven him, neither in this world, neither in the world to come.

33. Either make the tree good, and his fruit good; or else make the tree corrupt, and his fruit corrupt: for the tree is known by his fruit.

34. O generation of vipers, how can ye, being evil, speak good things? for out of the abundance of the heart the mouth speaketh.

35. A good man out of the good treasure of the heart bringeth forth good things: and an evil man out of the evil treasure bringeth forth evil

things.

36. Mutta minä sanon teille: jokaisesta turhasta sanasta, jonka ihmiset puhuvat, pitää heidän luvun tekemän tuomiopäivänä;

36. But I say unto you, That every idle word that men shall speak, they shall give account thereof in the day of judgment.

37. Sillä sanoistas sinä hurskaaksi tehdään, ja sanoistas sinä tuomitaan.

37. For by thy words thou shalt be justified, and by thy words thou shalt be condemned.

38. Silloin vastasivat muutamat kirjanoppineista ja Pharisealaisista, sanoen: Mestari, me tahdomme nähdä sinulta merkkiä.

38. Then certain of the scribes and of the Pharisees answered, saying, Master, we would see a sign from thee.

39. Niin hän vastasi ja sanoi heille: tämä häijy ja huorintekiä suku etsii merkkiä, ja ei hänelle pidä merkkiä annettaman, vaan Jonan prophetan merkki.

39. But he answered and said unto them, An evil and adulterous generation seeketh after a sign; and there shall no sign be given to it, but the sign of the prophet Jonas:

40. Sillä niinkuin Jona oli valaskalan vatsassa kolme päivää ja kolme yötä, niin pitää myös Ihmisen Pojan maan sydämessä kolme päivää ja kolme yötä oleman.

40. For as Jonas was three days and three nights in the whale's belly; so shall the Son of man be three days and three nights in the heart of the earth.

41. Niniven miehet pitää nouseman tuomiolle tämän suvun kanssa ja hänen tuomitseman; sillä he paransivat heitänsä Jonan saarnasta. Ja katso, tässä on enempi kuin Jona.

41. The men of Nineveh shall rise in judgment with this generation, and shall condemn it: because they repented at the preaching of Jonas; and, behold, a greater than Jonas is here.

42. Etelän kuningatar on nouseva tuomiolle tämän suvun kanssa ja hänen tuomitseva; sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomonin viisautta. Ja katso, tässä on enempi kuin Salomon.

42. The queen of the south shall rise up in the judgment with this generation, and shall condemn it: for she came from the uttermost parts of the earth to hear the wisdom of Solomon; and, behold, a greater than Solomon is here.

43. Mutta kuin rietas henki on lähtenyt ihmisestä, niin hän vaeltaa lävitse kuivia paikkoja, etsein lepoa, ja ei löydä.

43. When the unclean spirit is gone out of a man, he walketh through dry places, seeking rest, and findeth none.

44. Silloin hän sanoo: minä palajan jälleen minun huoneeseeni, kusta minä läksin. Ja kuin hän tulee, niin hän löytää sen tyhjäksi, käväistyksi ja kaunistetuksi.

44. Then he saith, I will return into my house from whence I came out; and when he is come, he findeth it empty, swept, and garnished.

45. Silloin hän menee ja ottaa kanssansa seitsemän muuta henkeä, itseänsä pahempaa, ja ne sisälle menevät ja asuvat siellä, ja sen ihmisen viimeiset tulevat pahemmaksi kuin ensimäiset. Näin myös tapahtuu tälle pahalle sukukunnalle.

45. Then goeth he, and taketh with himself seven other spirits more wicked than himself, and they enter in and dwell there: and the last state of that man is worse than the first. Even so shall it be also unto this wicked generation.

46. Kuin hän vielä kansalle puhui, katso, hänen äitinsä ja veljensä seisoivat ulkona ja pyysivät häntä puhutella.

46. While he yet talked to the people, behold, his mother and his brethren stood without, desiring to speak with him.

47. Niin yksi sanoi hänelle: katso, äi-

47. Then one said unto him, Behold,

tis ja veljes seisovat ulkona, ja tahtovat sinua puhutella.
48. Niin hän vastasi ja sanoi sille, joka hänelle sitä sanoi: kuka on minun äitini ja kutka ovat minun veljeni?
49. Ja hän ojensi kätensä opetuslastensa puoleen ja sanoi: minun äitini ja minun veljeni.
50. Sillä jokainen, joka tekee Isäni tahdon, joka on taivaissa, hän on minun veljeni, ja sisareni, ja äitini.

thy mother and thy brethren stand without, desiring to speak with thee.
48. But he answered and said unto him that told him, Who is my mother and who are my brethren
49. And he stretched forth his hand toward his disciples, and said, Behold my mother and my brethren!
50. For whosoever shall do the will of my Father which is in heaven, the same is my brother, and sister, and mother.

13 luku

1. Mutta sinä päivänä läksi Jesus huoneesta ja istui meren tykönä.
2. Ja hänen tykönsä kokoontui paljo kansaa, niin että hän meni haahteen, ja istui: ja kaikki kansa seisoi rannalla.
3. Ja hän puhui heille paljon vertauksilla, sanoen: katso, kylväjä meni kylvämään.
4. Ja hänen kylväissänsä lankesivat muutamat tien oheen, ja linnut tulivat ja söivät ne.
5. Muutamat taas lankesivat kivis-

1. The same day went Jesus out of the house, and sat by the sea side.
2. And great multitudes were gathered together unto him, so that he went into a ship, and sat; and the whole multitude stood on the shore.
3. And he spake many things unto them in parables, saying, Behold, a sower went forth to sow;
4. And when he sowed, some seeds fell by the way side, and the fowls came and devoured them up:
5. Some fell upon stony places, where

töön, kussa ei heillä ollut paljo maata, ja nousivat pian päälle, ettei heillä ollut syvää maata;
6. Mutta kuin aurinko nousi, niin he pouditiin, ja ettei heillä ollut juurta, niin he kuivettuivat.
7. Mutta muutamat lankesivat orjantappuroihin, ja orjantappurat kävivät ylös, ja tukahuttivat ne.
8. Muutamat taas lankesivat hyvään maahan, ja tekivät hedelmän, muutama satakertaisen, muutama kuudenkymmenen kertaisen ja muutama kolmenkymmenen kertaisen.
9. Jolla on korvat kuulla, se kuulkaan!

10. Niin opetuslapset tulivat ja sanoivat hänelle: miksi sinä puhut heille vertauksilla?
11. Mutta hän vastasi ja sanoi: teille on annettu tuta taivaan valtakunnan salaisuudet, vaan ei heille ole annettu.
12. Sillä jolla on, hänelle pitää annettaman, ja hänellä pitää kyllä oleman; mutta siltä, jolla ei ole, pitää sekin otettaman pois, mikä hänellä on.

they had not much earth: and forthwith they sprung up, because they had no deepness of earth:
6. And when the sun was up, they were scorched; and because they had no root, they withered away.
7. And some fell among thorns; and the thorns sprung up, and choked them:
8. But other fell into good ground, and brought forth fruit, some an hundredfold, some sixtyfold, some thirtyfold.

9. Who hath ears to hear, let him hear.

10. And the disciples came, and said unto him, Why speakest thou unto them in parables?
11. He answered and said unto them, Because it is given unto you to know the mysteries of the kingdom of heaven, but to them it is not given.
12. For whosoever hath, to him shall be given, and he shall have more abundance: but whosoever hath not, from him shall be taken away even that he hath.

13. Sentähden minä puhun heille vertauksilla, ettei he nähden näe, eikä kuullen kuule, ei myös ymmärrä.

13. Therefore speak I to them in parables: because they seeing see not; and hearing they hear not, neither do they understand.

14. Ja heissä täytetään Jesaiaan ennustus, joka sanoo: korvillanne pitää teidän kuuleman, ja ei ymmärtämän, ja nähden näkemän, ja ei äkkäämän.

14. And in them is fulfilled the prophecy of Esaias, which saith, By hearing ye shall hear, and shall not understand; and seeing ye shall see, and shall not perceive:

15. Sillä tämän kansan sydän on kovettunut, ja he korvillansa työläästi kuulivat, ja silmänsä panivat umpeen, ettei he joskus näkisi silmillänsä, ja kuulisi korvillansa, ja ymmärtäisi sydämellänsä, ja palajaisivat, ja minä parantaisin heitä.

15. For this people's heart is waxed gross, and their ears are dull of hearing, and their eyes they have closed; lest at any time they should see with their eyes, and hear with their ears, and should understand with their heart, and should be converted, and I should heal them.

16. Mutta autuaat ovat teidän silmännne, sillä he näkevät, ja teidän korvanne, sillä he kuulevat.

16. But blessed are your eyes, for they see: and your ears, for they hear.

17. Sillä totisesti sanon minä teille: monta prophetaa ja vanhurskasta pyysi nähdä, joita te näette, ja ei nähneet, ja kuulla, joita te kuulette, ja ei kuulleet.

17. For verily I say unto you, That many prophets and righteous men have desired to see those things which ye see, and have not seen them; and to hear those things which ye hear, and have not heard them.

18. Niin kuulkaat siis te kylväjän vertaus:

18. Hear ye therefore the parable of the sower.

19. Kuin joku kuulee valtakunnan sanan ja ei ymmärrä, niin tulee pahuus ja tempaa pois sen mikä hänen sydämeensä kylvettiin. Tämä on se, joka tien oheen oli kylvetty.

19. When any one heareth the word of the kingdom, and understandeth it not, then cometh the wicked one, and catcheth away that which was sown in his heart. This is he which received seed by the way side.

20. Mutta kivistöön kylvetty on se, joka kuulee sanan, ja kohta ilolla sen vastaan ottaa;

20. But he that received the seed into stony places, the same is he that heareth the word, and anon with joy receiveth it;

21. Mutta ei ole hänellä juurta itsessänsä, vaan ajan pysyy: kuin siis vaiva eli vaino tulee sanan tähden, niin hän kohta pahenee.

21. Yet hath he not root in himself, but dureth for a while: for when tribulation or persecution ariseth because of the word, by and by he is offended.

22. Mutta orjantappurain sekaan kylvetty on se, joka sanan kuulee; ja tämän mailman suru ja rikkauden petos tukahuttaa sanan, ja hän tulee hedelmättömäksi.

22. He also that received seed among the thorns is he that heareth the word; and the care of this world, and the deceitfulness of riches, choke the word, and he becometh unfruitful.

23. Mutta hyvään maahan kylvetty on se, joka kuulee sanan ja ymmärtää, joka tosin tuottaa hedelmän ja tekee, muutama satakertaisen, muutama kuudenkymmenen kertaisen, muutama kolmenkymmenen kertaisen.

23. But he that received seed into the good ground is he that heareth the word, and understandeth it; which also beareth fruit, and bringeth forth, some an hundredfold, some sixty, some thirty.

24. Toisen vertauksen pani hän heidän eteensä, sanoen: taivaan valta-

24. Another parable put he forth unto them, saying, The kingdom of heaven

kunta on ihmisen vertainen, joka kylvi hyvän siemenen peltoonsa.
25. Mutta ihmisten maatessa tuli hänen vihollisensa ja kylvi ohdakkeita nisuin sekaan, ja meni pois.
26. Mutta kuin oras rupesi kasvamaan ja hedelmän kantoi, silloin näkyivät myös ohdakkeet.
27. Mutta perheen isännän palvelijat tulivat ja sanoivat hänelle: Herra, etkös hyvää siementä kylvänyt peltoos? kusta siis sillä on ohdakkeet?
28. Niin sanoi hän heille: vihamies sen teki. Mutta palveliat sanoivat hänelle: tahdotkos, että me menemme ja kokoomme ne?
29. Mutta hän sanoi: en, ettette ohdakkeita kootessanne myös tempaisi ynnä heidän kanssansa nisuja pois.
30. Sallikaat molemmat kasvaa elonaikaan asti; ja elon-ajalla sanon minä elomiehille: kootkaat ensin ohdakkeet, ja sitokaat heitä lyhteisiin polttettaa, mutta nisut kootkaat minun aittaani.
31. Toisen vertauksen pani hän heidän eteensä, sanoen: taivaan valtakunta on sinapin siemenen vertainen,

is likened unto a man which sowed good seed in his field:
25. But while men slept, his enemy came and sowed tares among the wheat, and went his way.
26. But when the blade was sprung up, and brought forth fruit, then appeared the tares also.
27. So the servants of the householder came and said unto him, Sir, didst not thou sow good seed in thy field? from whence then hath it tares?
28. He said unto them, An enemy hath done this. The servants said unto him, Wilt thou then that we go and gather them up?
29. But he said, Nay; lest while ye gather up the tares, ye root up also the wheat with them.
30. Let both grow together until the harvest: and in the time of harvest I will say to the reapers, Gather ye together first the tares, and bind them in bundles to burn them: but gather the wheat into my barn.
31. Another parable put he forth unto them, saying, The kingdom of heaven is like to a grain of mustard seed,

jonka ihminen otti ja kylvi peltoonsa;

which a man took, and sowed in his field:

32. Joka on pienin kaikkia siemeniä, mutta kuin se kasvanut on, niin hän on suurin kaalein seassa, ja tulee puuksi, niin että taivaan linnut tulevat ja tekevät pesänsä sen oksille.

32. Which indeed is the least of all seeds: but when it is grown, it is the greatest among herbs, and becometh a tree, so that the birds of the air come and lodge in the branches thereof.

33. Toisen vertauksen sanoi hän heille: taivaan valtakunta on hapatuksen vertainen, jonka vaimo otti, ja sekoitti kolmeen vakkaan jauhoja, siihen asti kuin kaikki happani.

33. Another parable spake he unto them; The kingdom of heaven is like unto leaven, which a woman took, and hid in three measures of meal, till the whole was leavened.

34. Nämät kaikki puhui Jesus kansalle vertauksilla, ja ilman vertauksia ei hän mitään puhunut heille,

34. All these things spake Jesus unto the multitude in parables; and without a parable spake he not unto them:

35. Että täytettäisiin mitä oli prophetan kautta sanottu, joka sanoo: minä avaan suuni vertauksiin ja puhun ulos salatut maailman alusta.

35. That it might be fulfilled which was spoken by the prophet, saying, I will open my mouth in parables; I will utter things which have been kept secret from the foundation of the world.

36. Silloin laski Jesus kansan menemään, ja tuli kotia. Ja hänen opetuslapsensa tulivat hänen tykönsä, sanoen: selitä meille sen vertaus pellon ohdakkeista.

36. Then Jesus sent the multitude away, and went into the house: and his disciples came unto him, saying, Declare unto us the parable of the tares of the field.

37. Niin hän vastasi ja sanoi heille:

37. He answered and said unto them,

joka kylvää hyvän siemenen, se on Ihmisen Poika.
38. Mutta pelto on maailma; vaan hyvä siemen, ne ovat valtakunnan lapset; mutta ohdakkeet ovat pahan lapset.
39. Vihollinen, joka ne kylvi, on perkele; elonaika on maailman loppu; mutta elomiehet ovat enkelit.

40. Niinkuin siis ohdakkeet haetaan kokoon ja tulella poltetaan, niin pitää myös tämän maailman lopulla oleman.
41. Ihmisen Poika lähettää enkelinsä, ja heidän pitää kokooman hänen valtakunnastansa kaikki pahennukset, ja ne jotka vääryyttä tekevät,
42. Ja heittävät heidät tuliseen pätsiin: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.
43. Silloin pitää vanhurskaat kiiltämän niinkuin aurinko isänsä valtakunnassa. Jolla on korvat kuulla, se kuulkaan!
44. Taas on taivaan valtakunta tavaran vertainen, joka on peltoon kätketty, jonka ihminen löysi, ja kätki sen:

He that soweth the good seed is the Son of man;
38. The field is the world; the good seed are the children of the kingdom; but the tares are the children of the wicked one;
39. The enemy that sowed them is the devil; the harvest is the end of the world; and the reapers are the angels.

40. As therefore the tares are gathered and burned in the fire; so shall it be in the end of this world.

41. The Son of man shall send forth his angels, and they shall gather out of his kingdom all things that offend, and them which do iniquity;
42. And shall cast them into a furnace of fire: there shall be wailing and gnashing of teeth.
43. Then shall the righteous shine forth as the sun in the kingdom of their Father. Who hath ears to hear, let him hear.
44. Again, the kingdom of heaven is like unto treasure hid in a field; the which when a man hath found, he

ja ilon tähden, mikä hänellä siitä oli, meni hän pois ja myi kaikki mitä hänellä oli ja osti sen pellon.
45. Taas on taivaan valtakunta kauppamiehen vertainen, joka etsi hyviä päärlyjä.
46. Ja kuin hän löysi yhden kalliin päärlyn, meni hän pois, myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen.
47. Taas on taivaan valtakunta verkon vertainen, joka on mereen heitetty, ja kaikenlaisia kokosi.
48. Kuin se täyteen tuli, vetivät he sen rannalle, ja istuivat ja eroittivat hyvät astioihinsa, mutta mädänneet he heittivät pois.
49. Näin on tapahtuva maailman lopulla: Enkelit menevät ulos ja eroittavat pahat vanhurskasten keskeltä,
50. Ja heittävät heidät tuliseen pätsiin: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.
51. Sanoi Jesus heille: ymmärsittekö te nämät kaikki? He sanoivat hänelle: ymmärsimme, Herra.
52. Mutta hän sanoi heille: sentähden jokainen kirjanoppinut, joka on tai-

hideth, and for joy thereof goeth and selleth all that he hath, and buyeth that field.
45. Again, the kingdom of heaven is like unto a merchant man, seeking goodly pearls:
46. Who, when he had found one pearl of great price, went and sold all that he had, and bought it.
47. Again, the kingdom of heaven is like unto a net, that was cast into the sea, and gathered of every kind:
48. Which, when it was full, they drew to shore, and sat down, and gathered the good into vessels, but cast the bad away.
49. So shall it be at the end of the world: the angels shall come forth, and sever the wicked from among the just,
50. And shall cast them into the furnace of fire: there shall be wailing and gnashing of teeth.
51. Jesus saith unto them, Have ye understood all these things They say unto him, Yea, Lord.
52. Then said he unto them, Therefore every scribe which is instructed

vaan valtakuntaan oppinut, se on perheenisännän vertainen, joka tavarastansa tuo edes uusia ja vanhoja.

53. Ja tapahtui, kuin Jesus lopetti nämät vertaukset, läksi hän sieltä.

54. Ja kuin hän tuli isänsä maalle, opetti hän heitä heidän synagogassansa, niin että he hämmästyivät ja sanoivat: kusta tällä on tämä viisaus ja nämät väkevät työt?

55. Eikö tämä ole tuo sepän poika? eikö hänen äitinsä kutsuta Mariaksi ja hänen veljensä Jakob ja Joses, ja Simon ja Juudas?

56. Ja hänen sisarensa, eikö ne kaikki ole meidän tykönämme? Kusta siis tällä on nämät kaikki?

57. Ja he pahenivat hänessä. Niin sanoi Jesus heille: ei prophetaa kussakaan halvempana pidetä kuin isänsä maalla ja kotonansa.

58. Ja ei hän siellä monta väkevää työtä tehnyt, heidän epäuskonsa tähden.

unto the kingdom of heaven is like unto a man that is an householder, which bringeth forth out of his treasure things new and old.

53. And it came to pass, that when Jesus had finished these parables, he departed thence.

54. And when he was come into his own country, he taught them in their synagogue, insomuch that they were astonished, and said, Whence hath this man this wisdom, and these mighty works?

55. Is not this the carpenter's son? is not his mother called Mary? and his brethren, James, and Joses, and Simon, and Judas?

56. And his sisters, are they not all with us? Whence then hath this man all these things?

57. And they were offended in him. But Jesus said unto them, A prophet is not without honour, save in his own country, and in his own house.

58. And he did not many mighty works there because of their unbelief.

14 luku

1. Siihen aikaan kuuli Herodes tetrarka Jesuksen sanoman,
2. Ja sanoi palvelioillensa: tämä on Johannes Kastaja: hän on noussut kuolleista, ja sentähden tekee hän senkaltaisia väkeviä töitä.
3. Sillä Herodes oli ottanut Johanneksen kiinni, sitonut ja vankiuteen pannut, Herodiaksen, veljensä Philippuksen emännän tähden.
4. Sillä Johannes oli hänelle sanonut: ei sinulle ole luvallinen häntä pitää.
5. Ja kuin hän tahtoi hänen tappaa, pelkäsi hän kansaa; sillä he pitivät hänen prophetana.
6. Mutta kun Herodeksen syntymäjuhlaa pidettiin, hyppäsi Herodiaksen tytär heidän edessänsä; ja se kelpasi Herodekselle.
7. Sentähden lupasi hän hänelle vannotulla valalla antaa, mitä hän anois.
8. Mutta niinkuin hän äidiltänsä ennen neuvottu oli, anna minulle, hän sanoi, tässä vadissa Johannes Kastajan pää.
9. Ja kuningas tuli murheelliseksi;

1. At that time Herod the tetrarch heard of the fame of Jesus,
2. And said unto his servants, This is John the Baptist; he is risen from the dead; and therefore mighty works do shew forth themselves in him.
3. For Herod had laid hold on John, and bound him, and put him in prison for Herodias' sake, his brother Philip's wife.
4. For John said unto him, It is not lawful for thee to have her.
5. And when he would have put him to death, he feared the multitude, because they counted him as a prophet.
6. But when Herod's birthday was kept, the daughter of Herodias danced before them, and pleased Herod.
7. Whereupon he promised with an oath to give her whatsoever she would ask.
8. And she, being before instructed of her mother, said, Give me here John Baptist's head in a charger.
9. And the king was sorry: neverthe-

mutta kuitenkin valan tähden ja niiden, jotka ynnä atrioitsivat, käski hän antaa hänelle,
10. Ja lähetti leikkaamaan Johanneksen kaulaa tornissa.
11. Ja hänen päänsä kannettiin vadissa ja annettiin piialle, ja hän vei sen äidillensä.
12. Ja hänen opetuslapsensa tulivat, ja ottivat pois hänen ruumiinsa, ja hautasivat sen; ja menivät ja ilmoittivat Jesukselle.
13. Ja kuin Jesus sen kuuli, meni hän sieltä pois haahdella erämaahan yksinänsä. Ja kuin kansa se kuuli, noudattivat he häntä jalkaisin kaupungeista.
14. Ja Jesus meni ulos, ja näki paljon kansaa, ja armahti heidän päällensä, ja paransi heidän sairaitansa.

15. Mutta kun ehtoo tuli, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä, ja sanoivat: tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut: laske kansa, että he menisivät kyliin itsellensä ruokaa ostamaan.
16. Niin Jesus sanoi heille: ei tarvitse

less for the oath's sake, and them which sat with him at meat, he commanded it to be given her.
10. And he sent, and beheaded John in the prison.
11. And his head was brought in a charger, and given to the damsel: and she brought it to her mother.
12. And his disciples came, and took up the body, and buried it, and went and told Jesus.

13. When Jesus heard of it, he departed thence by ship into a desert place apart: and when the people had heard thereof, they followed him on foot out of the cities.
14. And Jesus went forth, and saw a great multitude, and was moved with compassion toward them, and he healed their sick.
15. And when it was evening, his disciples came to him, saying, This is a desert place, and the time is now past; send the multitude away, that they may go into the villages, and buy themselves victuals.
16. But Jesus said unto them, They

heidän mennä pois: antakaat te heidän syödä.

17. Mutta he sanoivat hänelle: ei meillä ole tässä enempi kuin viisi leipää ja kaksi kalaa.

18. Hän sanoi: tuokaat minulle ne tänne.

19. Ja hän käski kansan istua ruoholle, ja otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsahti ylös taivaasen, kiitti, ja mursi, ja antoi leivät opetuslapsille, ja opetuslapset antoivat kansalle.

20. Ja he söivät kaikki, ja ravittiin. Niin he kokosivat tähteistä muruja, kaksitoistakymmentä koria täyteen.

21. Mutta niitä, jotka olivat syöneet, oli lähes viisituhatta miestä, ilman vaimoja ja lapsia.

22. Ja kohta vaati Jesus opetuslapsiansa haahteen astumaan, ja menemään hänen edellään toiselle rannalle, niinkauvan kuin hän kansan olis tyköänsä laskenut.

23. Ja kuin hän oli kansan laskenut, astui hän yksinänsä vuorelle rukoile-

need not depart; give ye them to eat.

17. And they say unto him, We have here but five loaves, and two fishes.

18. He said, Bring them hither to me.

19. And he commanded the multitude to sit down on the grass, and took the five loaves, and the two fishes, and looking up to heaven, he blessed, and brake, and gave the loaves to his disciples, and the disciples to the multitude.

20. And they did all eat, and were filled: and they took up of the fragments that remained twelve baskets full.

21. And they that had eaten were about five thousand men, beside women and children.

22. And straightway Jesus constrained his disciples to get into a ship, and to go before him unto the other side, while he sent the multitudes away.

23. And when he had sent the multitudes away, he went up into a moun-

maan. Ja kuin ehtoo joutui, oli hän siellä yksinänsä.

tain apart to pray: and when the evening was come, he was there alone.

24. Mutta haaksi oli jo keskellä merta, ja ahdistettiin aalloilta; sillä vastatuuli oli.

24. But the ship was now in the midst of the sea, tossed with waves: for the wind was contrary.

25. Mutta yöllä, neljännessä vartiossa, tuli Jesus heidän tykönsä, käyden merellä.

25. And in the fourth watch of the night Jesus went unto them, walking on the sea.

26. Ja kuin opetuslapset näkivät hänen merellä käyvän, peljästyivät he, ja sanoivat: kyöpeli se on; ja huusivat pelvon tähden.

26. And when the disciples saw him walking on the sea, they were troubled, saying, It is a spirit; and they cried out for fear.

27. Niin Jesus puhui kohta heille ja sanoi: olkaat hyvässä turvassa! minä olen: älkäät peljästykö.

27. But straightway Jesus spake unto them, saying, Be of good cheer; it is I; be not afraid.

28. Niin vastasi Pietari häntä ja sanoi: Herra, jos sinä olet, niin käske minun tulla tykös vetten päällä.

28. And Peter answered him and said, Lord, if it be thou, bid me come unto thee on the water.

29. Niin hän sanoi: tule! Ja Pietari astui ulos haahdesta ja kävi vetten päällä, että hän menis Jesuksen tykö.

29. And he said, Come. And when Peter was come down out of the ship, he walked on the water, to go to Jesus.

30. Ja kuin hän näki ankaran tuulen, niin hän peljästyi, ja rupesi vajoomaan, huusi sanoen: Herra, auta minua!

30. But when he saw the wind boisterous, he was afraid; and beginning to sink, he cried, saying, Lord, save me.

31. Niin Jesus ojensi kohta kätensä,

31. And immediately Jesus stretched

ja tarttui häneen, ja sanoi hänelle: oi sinä heikko-uskoinen, miksis epäilit?

32. Kuin he astuivat haahteen, niin tuuli tyveni.
33. Mutta ne, jotka olivat haahdessa, tulivat ja kumarsivat häntä, ja sanoivat: totisesti olet sinä Jumalan Poika.
34. Ja kuin he olivat menneet ylitse, tulivat he Genesaretin maalle.

35. Ja kuin sen paikan miehet tunsivat hänen, lähettivät he ympäri kaikkea sitä maata, ja toivat hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita,

36. Ja rukoilivat häntä, että he ainoastaan hänen vaatteensa palteeseen saisivat ruveta. Ja kaikki, jotka siihen rupesivat, tulivat terveiksi.

15 luku

1. Silloin tulivat Jesuksen tykö kirjanoppineet ja Pharisealaiset Jerusalemista, ja sanoivat:
2. Miksi sinun opetuslapses rikkovat vanhinten säädyn? sillä ei he pese kä-

forth his hand, and caught him, and said unto him, O thou of little faith, wherefore didst thou doubt
32. And when they were come into the ship, the wind ceased.
33. Then they that were in the ship came and worshipped him, saying, Of a truth thou art the Son of God.
34. And when they were gone over, they came into the land of Gennesaret.
35. And when the men of that place had knowledge of him, they sent out into all that country round about, and brought unto him all that were diseased;
36. And besought him that they might only touch the hem of his garment: and as many as touched were made perfectly whole.

1. Then came to Jesus scribes and Pharisees, which were of Jerusalem, saying,
2. Why do thy disciples transgress the tradition of the elders? for they wash

siänsä leipää syödessänsä.
3. Niin hän vastaten sanoi heille: miksi tekin rikotte Jumalan käskyn, teidän säätynne tähden?

4. Sillä Jumala käski, sanoen: kunnioita isääs ja äitiäs: ja joka kiroilee isää eli äitiä, hänen pitää kuolemalla kuoleman.
5. Mutta te sanotte: jokainen sanokaan isälle taikka äidille: se on uhrattu, jolla sinua piti minulta autettaman: ja ei ensinkään kunnoittaisi isäänsä eikä äitiänsä.
6. Ja te olette rikkoneet Jumalan käskyn teidän säätynne tähden.

7. Te ulkokullatut! Jesaias ennusti teistä oikein, sanoen:
8. Tämä kansa lähestyy minua suullansa, ja kunnioittaa minua huulillansa; mutta heidän sydämensä on kaukana minusta.
9. Vaan turhaan he minua palvelevat, opettain niitä opetuksia, jotka ovat ihmisten käskyt.
10. Ja hän kutsui kansan tykönsä, ja

not their hands when they eat bread.
3. But he answered and said unto them, Why do ye also transgress the commandment of God by your tradition

4. For God commanded, saying, Honour thy father and mother: and, He that curseth father or mother, let him die the death.
5. But ye say, Whosoever shall say to his father or his mother, It is a gift, by whatsoever thou mightest be profited by me;

6. And honour not his father or his mother, he shall be free. Thus have ye made the commandment of God of none effect by your tradition.
7. Ye hypocrites, well did Esaias prophesy of you, saying,
8. This people draweth nigh unto me with their mouth, and honoureth me with their lips; but their heart is far from me.
9. But in vain they do worship me, teaching for doctrines the commandments of men.
10. And he called the multitude, and

sanoi heille: kuulkaat ja ymmärtäkäät!

said unto them, Hear, and understand:

11. Ei se ihmistä saastuta, mikä suusta menee sisälle, mutta se, mikä suusta tulee ulos, saastuttaa ihmisen.

11. Not that which goeth into the mouth defileth a man; but that which cometh out of the mouth, this defileth a man.

12. Niin tulivat hänen opetuslapsensa, ja sanoivat hänelle: tiesitkös, että Pharisealaiset pahenivat, kuin he tämän puheen kuulivat?

12. Then came his disciples, and said unto him, Knowest thou that the Pharisees were offended, after they heard this saying?

13. Mutta hän vastasi ja sanoi: jokainen istutus, jota ei minun taivaallinen Isäni ole istuttanut, pitää juurinensa revittämän ylös.

13. But he answered and said, Every plant, which my heavenly Father hath not planted, shall be rooted up.

14. Antakaat heidän olla: he ovat sokiat sokiain taluttajat; jos sokia sokiaa taluttaa, niin he molemmat kuoppaan lankeevat.

14. Let them alone: they be blind leaders of the blind. And if the blind lead the blind, both shall fall into the ditch.

15. Niin vastasi Pietari ja sanoi hänelle: selitä meille tämä vertaus.

15. Then answered Peter and said unto him, Declare unto us this parable.

16. Niin Jesus sanoi: vieläkö tekin olette ymmärtämättömät?

16. And Jesus said, Are ye also yet without understanding

17. Ettekö te vielä ymmärrä, että kaikki, mitä suuhun sisälle menee, se menee vatsaan, ja sillä on luonnollinen uloskäyminen.

17. Do not ye yet understand, that whatsoever entereth in at the mouth goeth into the belly, and is cast out into the draught?

18. Mutta jotka suusta tulevat ulos,

18. But those things which proceed

ne lähtevät sydämestä ulos, ja saastuttavat ihmisen.
19. Sillä sydämestä tulevat ulos pahat ajatukset, murhat, salavuoteudet, huoruudet, varkaudet, väärät todistukset, pilkat:
20. Nämät ovat ne, jotka saastuttavat ihmisen; mutta pesemättömillä käsillä syödä, ei saastuta ihmistä.
21. Ja Jesus läksi sieltä ja poikkesi Tyron ja Sidonin maan ääriin.

22. Ja katso, Kanaanean vaimo, joka niistä maan ääristä oli tullut, huusi häntä, sanoen: Herra, Davidin poika, armahda minua: minun tyttäreni vaivataan hirmuisesti perkeleeltä.

23. Mutta ei hän sanaakaan häntä vastannut. Niin hänen opetuslapsensa tulivat ja rukoilivat häntä, sanoen: eroita häntä sinustas; sillä hän huutaa meidän jälkeemme.
24. Niin hän vastaten sanoi: en ole minä lähetetty, vaan kadotettuin lammasten tykö Israelin huoneesta.
25. Mutta se tuli ja kumarsi häntä, sanoen: Herra, auta minua.

out of the mouth come forth from the heart; and they defile the man.
19. For out of the heart proceed evil thoughts, murders, adulteries, fornications, thefts, false witness, blasphemies:
20. These are the things which defile a man: but to eat with unwashen hands defileth not a man.
21. Then Jesus went thence, and departed into the coasts of Tyre and Sidon.

22. And, behold, a woman of Canaan came out of the same coasts, and cried unto him, saying, Have mercy on me, O Lord, thou Son of David; my daughter is grievously vexed with a devil.

23. But he answered her not a word. And his disciples came and besought him, saying, Send her away; for she crieth after us.

24. But he answered and said, I am not sent but unto the lost sheep of the house of Israel.
25. Then came she and worshipped him, saying, Lord, help me.

26. Niin hän vastaten sanoi: ei ole sovelias ottaa lasten leipää ja heittää penikoille.

26. But he answered and said, It is not meet to take the children's bread, and to cast it to dogs.

27. Niin se vastasi: totta Herra, syövät kuitenkin penikatkin niistä muruista, jotka heidän herrainsa pöydältä putoovat.

27. And she said, Truth, Lord: yet the dogs eat of the crumbs which fall from their masters' table.

28. Silloin Jesus vastaten sanoi hänelle: oi vaimo, suuri on sinun uskos, tapahtukoon sinulle niinkuin sinä tahdot. Ja hänen tyttärensä tuli sillä hetkellä terveeksi.

28. Then Jesus answered and said unto her, O woman, great is thy faith: be it unto thee even as thou wilt. And her daughter was made whole from that very hour.

29. Ja Jesus läksi sieltä ja tuli Galilean meren tykö, ja astui vuorelle, ja istui siihen.

29. And Jesus departed from thence, and came nigh unto the sea of Galilee; and went up into a mountain, and sat down there.

30. Ja paljo kansaa tuli hänen tykönsä, ja toivat kanssansa ontuvia, sokeita, mykkiä, raajarikkoja ja paljon muita, ja laskivat Jesuksen jalkain eteen; ja hän paransi heidät.

30. And great multitudes came unto him, having with them those that were lame, blind, dumb, maimed, and many others, and cast them down at Jesus' feet; and he healed them:

31. Niin että kansa ihmetteli, kuin he näkivät mykät puhuvan, raajarikot terveinä, ontuvat käyvän ja sokiat näkevän, ja kunnioittivat Israelin Jumalaa.

31. Insomuch that the multitude wondered, when they saw the dumb to speak, the maimed to be whole, the lame to walk, and the blind to see: and they glorified the God of Israel.

32. Ja Jesus kutsui opetuslapsensa tykönsä, ja sanoi: minä armahdan kansaa, että he ovat jo kolme päivää minun tykönäni viipyneet, ja ei ole heillä mitään syötävää: ja en minä tahdo heitä tyköäni syömättä laskea pois, ettei he tiellä vaipuisi.
33. Niin sanoivat hänen opetuslapsensa hänelle: kusta me saamme tässä erämaassa niin monta leipää, että me ravitsemme niin paljon kansaa?
34. Ja Jesus sanoi heille: kuinka monta leipää teillä on? He sanoivat: seitsemän, ja vähä kalasia.
35. Niin hän käski kansan istua maan päälle atrioitsemaan.
36. Ja hän otti ne seitsemän leipää ja kalat, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa, ja opetuslapset antoivat kansalle.
37. Ja he söivät kaikki ja ravittiin, ja ottivat ylös mitä liiaksi jäi, seitsemän täysinäistä koria muruja.
38. Mutta niitä jotka söivät, oli neljätuhatta miestä, ilman vaimoja ja lapsia.
39. Ja kuin hän oli kansan tyköänsä laskenut, astui hän haahteen, ja tuli

32. Then Jesus called his disciples unto him, and said, I have compassion on the multitude, because they continue with me now three days, and have nothing to eat: and I will not send them away fasting, lest they faint in the way.
33. And his disciples say unto him, Whence should we have so much bread in the wilderness, as to fill so great a multitude?
34. And Jesus saith unto them, How many loaves have ye And they said, Seven, and a few little fishes.
35. And he commanded the multitude to sit down on the ground.
36. And he took the seven loaves and the fishes, and gave thanks, and brake them, and gave to his disciples, and the disciples to the multitude.
37. And they did all eat, and were filled: and they took up of the broken meat that was left seven baskets full.
38. And they that did eat were four thousand men, beside women and children.
39. And he sent away the multitude, and took ship, and came into the

Magdalan rajoille.

coasts of Magdala.

16 luku

1. Niin tulivat hänen tykönsä Pharisealaiset ja Saddukealaiset ja kiusaten anoivat häneltä, että hän merkin taivaasta osoittais heille.

1. The Pharisees also with the Sadducees came, and tempting desired him that he would shew them a sign from heaven.

2. Niin hän vastasi ja sanoi heille: kuin ehtoo tulee, niin te sanotte: seijes tulee; sillä taivas ruskottaa,

2. He answered and said unto them, When it is evening, ye say, It will be fair weather: for the sky is red.

3. Ja huomeneltain: tänäpänä tulee kova ilma; sillä taivas ruskottaa ja on valju. Te ulkokullatut! te taidatte taivaan muodon tuomita, mutta aikain merkkejä ette taida tuomita?

3. And in the morning, It will be foul weather to day: for the sky is red and lowring. O ye hypocrites, ye can discern the face of the sky; but can ye not discern the signs of the times?

4. Tämä häijy ja huorintekijä sukukunta etsii merkkiä, ja ei hänelle pidä merkkiä annettaman, vaan Jonan prophetan merkki. Ja hän jätti heidät, ja meni pois.

4. A wicked and adulterous generation seeketh after a sign; and there shall no sign be given unto it, but the sign of the prophet Jonas. And he left them, and departed.

5. Ja kuin hänen opetuslapsensa olivat tulleet ylitse toiselle rannalle, olivat he unohtaneet ottaa leipiä myötänsä.

5. And when his disciples were come to the other side, they had forgotten to take bread.

6. Mutta Jesus sanoi heille: katsokaat ja kavahtakaat teitänne Pharisealaisten ja Saddukealaisten hapatuksesta.

6. Then Jesus said unto them, Take heed and beware of the leaven of the Pharisees and of the Sadducees.

7. Niin he ajattelivat itsellensä, sanoen: se on, ettemme ottaneet leipiä myötämme.
8. Mutta kuin Jesus sen ymmärsi, sanoi hän heille: te vähäuskoiset! mitä te ajattelette keskenänne, ettette leipiä myötänne ottaneet?
9. Ettekö vielä ymmärrä, taikka ettekö te muista niitä viittä leipää viidelletuhannelle, ja kuinka monta koria te korjasitte?
10. Niin myös niitä seitsemää leipää neljälletuhannelle, ja kuinka monta koria te korjasitte?
11. Kuinka ette ymmärrä, etten minä leivästä teille sitä sanonut, että teidän pitäis kavahtaman teitänne Pharisealaisten ja Saddukealaisten hapatuksesta?
12. Silloin he ymmärsivät, ettei hän käskenyt heitä kavahtamaan itsiänsä leivän hapatuksesta, vaan Pharisealaisten ja Saddukealaisten opista.
13. Mutta kuin Jesus tuli Kesarean maan ääriin, joka kutsutaan Philippuksen, kysyi hän opetuslapsiltansa ja sanoi: kenenkä sanovat ihmiset minun, Ihmisen Pojan, olevan?

7. And they reasoned among themselves, saying, It is because we have taken no bread.
8. Which when Jesus perceived, he said unto them, O ye of little faith, why reason ye among yourselves, because ye have brought no bread
9. Do ye not yet understand, neither remember the five loaves of the five thousand, and how many baskets ye took up?
10. Neither the seven loaves of the four thousand, and how many baskets ye took up?
11. How is it that ye do not understand that I spake it not to you concerning bread, that ye should beware of the leaven of the Pharisees and of the Sadducees?
12. Then understood they how that he bade them not beware of the leaven of bread, but of the doctrine of the Pharisees and of the Sadducees.
13. When Jesus came into the coasts of Caesarea Philippi, he asked his disciples, saying, Whom do men say that I the Son of man am

14. Niin he sanoivat: monikahdat Johannes Kastajan; mutta muutamat Eliaan; muutamat taas Jeremiaan, taikka jonkun prophetaista.

14. And they said, Some say that thou art John the Baptist: some, Elias; and others, Jeremias, or one of the prophets.

15. Sanoi hän heille: mutta kenenkä te sanotte minun olevan?

15. He saith unto them, But whom say ye that I am

16. Vastasi Simon Pietari ja sanoi: sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika.

16. And Simon Peter answered and said, Thou art the Christ, the Son of the living God.

17. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: autuas olet sinä, Simon Jonan poika! sillä ei liha eikä veri ilmoittanut sitä sinulle, vaan Isäni, joka on taivaissa.

17. And Jesus answered and said unto him, Blessed art thou, Simon Barjona: for flesh and blood hath not revealed it unto thee, but my Father which is in heaven.

18. Mutta minä myös sanon sinulle: sinä ole Pietari, ja tämän kallion päälle tahdon minä rakentaa minun seurakuntani, ja helvetin portit ei pidä häntä voittaman.

18. And I say also unto thee, That thou art Peter, and upon this rock I will build my church; and the gates of hell shall not prevail against it.

19. Ja minä annan sinulle taivaan valtakunnan avaimet: ja mitä sinä maan päällä sidot, pitää sidotun oleman taivaissa, ja mitä sinä päästät maan päällä, sen pitää oleman päästetyn taivaissa.

19. And I will give unto thee the keys of the kingdom of heaven: and whatsoever thou shalt bind on earth shall be bound in heaven: and whatsoever thou shalt loose on earth shall be loosed in heaven.

20. Niin hän haastoi opetuslapsiansa kellenkään sanomasta, että hän oli Jesus Kristus.

20. Then charged he his disciples that they should tell no man that he was Jesus the Christ.

21. Siitä ajasta rupesi Jesus julistamaan opetuslapsillensa, että hänen piti Jerusalemiin menemän, ja paljon vanhimmilta ja pappein päämiehiltä ja kirjanoppineilta kärsimän, ja tapettaman, ja kolmantena päivänä ylösnouseman.

21. From that time forth began Jesus to shew unto his disciples, how that he must go unto Jerusalem, and suffer many things of the elders and chief priests and scribes, and be killed, and be raised again the third day.

22. Ja Pietari otti hänen erinänsä, rupesi häntä nuhtelemaan, sanoen: armahda itsiäs, Herra: älköön sinulle se taphtuko!

22. Then Peter took him, and began to rebuke him, saying, Be it far from thee, Lord: this shall not be unto thee.

23. Niin hän käänsi itsensä ympäri ja sanoi Pietarille: mene pois minun tyköäni, saatana! sinä olet minulle pahennukseksi: ettes ymmärrä niitä, jotka Jumalan ovat, mutta ne, jotka ihmisen ovat.

23. But he turned, and said unto Peter, Get thee behind me, Satan: thou art an offence unto me: for thou savourest not the things that be of God, but those that be of men.

24. Silloin Jesus sanoi opetuslapsillensa: jos joku tahtoo minun perässäni tulla, hän kieltäkään itsensä, ja ottakaan ristinsä, ja seuratkaan minua;

24. Then said Jesus unto his disciples, If any man will come after me, let him deny himself, and take up his cross, and follow me.

25. Sillä joka tahtoo henkensä vapahtaa, hän hukuttaa sen; mutta joka henkensä hukuttaa minun tähteni, hän löytää sen.

25. For whosoever will save his life shall lose it: and whosoever will lose his life for my sake shall find it.

26. Sillä mitä se auttaa ihmistä, jos hän kaiken maailman voittais, ja sielullensa sais vahingon? taikka mitä

26. For what is a man profited, if he shall gain the whole world, and lose his own soul? or what shall a man

antaa ihminen sielunsa lunastukseksi?
27. Sillä Ihmisen Poika on tuleva Isänsä kunniassa enkelittensä kanssa, ja silloin hän maksaa kullekin töittensä jälkeen.
28. Totisesti minä sanon teille: muutamat seisovat tässä, joiden ei suinkaan pidä kuolemaa maistaman, siihenasti kuin he näkevät Ihmisen Pojan tulevan hänen valtakunnassansa.

give in exchange for his soul?
27. For the Son of man shall come in the glory of his Father with his angels; and then he shall reward every man according to his works.
28. Verily I say unto you, There be some standing here, which shall not taste of death, till they see the Son of man coming in his kingdom.

17 luku

1. Ja kuuden päivän perästä otti Jesus Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen hänen veljensä, ja vei heidät erinänsä korkialle vuorelle.
2. Ja kirkastettiin heidän edessänsä, ja hänen kasvonsa paistivat niinkuin aurinko, ja hänen vaatteensa tulivat valkiaksi niinkuin valkeus.
3. Ja katso, heille näkyivät Moses ja Elias, jotka puhuivat hänen kanssansa.
4. Niin vastasi Pietari ja sanoi Jesukselle: Herra, meidän on tässä hyvä olla: jos sinä tahdot, niin me teemme tähän kolme majaa, sinulle yhden, ja

1. And after six days Jesus taketh Peter, James, and John his brother, and bringeth them up into an high mountain apart,
2. And was transfigured before them: and his face did shine as the sun, and his raiment was white as the light.
3. And, behold, there appeared unto them Moses and Elias talking with him.
4. Then answered Peter, and said unto Jesus, Lord, it is good for us to be here: if thou wilt, let us make here three tabernacles; one for thee, and

Mosekselle yhden, ja Eliaalle yhden.
5. Vielä hänen puhuissansa, katso, paistava pilvi ympäri varjosi heidät, ja katso, ääni pilvestä sanoi: tämä on minun rakas Poikani, johonka minä mielistyin: kuulkaat häntä.

6. Ja kuin opetuslapset sen kuulivat, lankesivat he kasvoillensa, ja peljästyivät sangen kovin.
7. Ja Jesus tuli, ja rupesi heihin, ja sanoi: nouskaat, ja älkäät peljätkö.

8. Mutta kuin he silmänsä nostivat, ei he ketään nähneet, vaan Jesuksen yksinänsä.
9. Ja kuin he menivät vuorelta alas, haastoi Jesus heitä, sanoen: älkäät kellenkään tätä näkyä sanoko, siihenasti kuin Ihmisen Poika kuolleista nousee.
10. Niin hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä, sanoen: miksi siis kirjanoppineet sanovat, että Eliaan pitää ennen tuleman?
11. Niin Jesus vastaten sanoi heille: Elias tosin tulee ennen, ja kohentaa kaikki.

one for Moses, and one for Elias.
5. While he yet spake, behold, a bright cloud overshadowed them: and behold a voice out of the cloud, which said, This is my beloved Son, in whom I am well pleased; hear ye him.
6. And when the disciples heard it, they fell on their face, and were sore afraid.
7. And Jesus came and touched them, and said, Arise, and be not afraid.
8. And when they had lifted up their eyes, they saw no man, save Jesus only.
9. And as they came down from the mountain, Jesus charged them, saying, Tell the vision to no man, until the Son of man be risen again from the dead.
10. And his disciples asked him, saying, Why then say the scribes that Elias must first come?

11. And Jesus answered and said unto them, Elias truly shall first come, and restore all things.

12. Mutta minä sanon teille: Elias on jo tullut; ja ei he tunteneet häntä, mutta tekivät hänelle mitä he tahtoivat. Niin myös Ihmisen Poika on heiltä kärsivä.

12. But I say unto you, That Elias is come already, and they knew him not, but have done unto him whatsoever they listed. Likewise shall also the Son of man suffer of them.

13. Silloin ymmärsivät opetuslapset hänen Johannes Kastajasta sanoneen heille.

13. Then the disciples understood that he spake unto them of John the Baptist.

14. Ja kuin he kansan tykö tulivat, tuli yksi mies hänen tykönsä ja lankesi polvillensa hänen eteensä,

14. And when they were come to the multitude, there came to him a certain man, kneeling down to him, and saying,

15. Ja sanoi: Herra, armahda minun poikaani, sillä hän on kuutaudillinen ja kovin vaivataan; sillä hän lankee usein tuleen ja usein veteen.

15. Lord, have mercy on my son: for he is lunatick, and sore vexed: for ofttimes he falleth into the fire, and oft into the water.

16. Ja minä toin hänen opetuslastes tykö, ja ei he voineet häntä parantaa.

16. And I brought him to thy disciples, and they could not cure him.

17. Niin Jesus vastaten sanoi: oi epäuskoinen ja nurja sukukunta! kuinka kauvan minun pitää teidän kanssanne oleman? kuinka kauvan minun pitää teitä kärsimän? Tuokaat häntä minulle tänne.

17. Then Jesus answered and said, O faithless and perverse generation, how long shall I be with you how long shall I suffer you bring him hither to me.

18. Ja Jesus rankaisi sitä, ja perkele meni hänestä ulos; ja poika parani sillä hetkellä.

18. And Jesus rebuked the devil; and he departed out of him: and the child was cured from that very hour.

19. Silloin menivät opetuslapset Je-

19. Then came the disciples to Jesus

suksen tykö erinänsä, ja sanoivat: miksi emme voineet sitä ajaa ulos?
20. Niin Jesus sanoi heille: epäuskonne tähden. Sillä totisesti minä sanon teille: jos teillä olis usko niinkuin sinapin siemen, niin te taitaisitte sanoa tälle vuorelle: siirry tästä sinne, niin se siirtyis, ja ei teille mitään olisi mahdotointa.
21. Vaan tämä suku ei mene muutoin ulos kuin rukouksella ja paastolla.
22. Kuin he asuivat Galileassa, sanoi Jesus heille: tapahtuva on, että Ihmisen Poika annetaan ylön ihmisten käsiin;
23. Ja he tappavat hänen, ja kolmantena päivänä hän nousee ylös. Ja he tulivat sangen murheellisiksi.
24. Mutta kuin he menivät Kapernaumiin, tulivat verorahan ottajat Pietarin tykö, ja sanoivat: eikö Mestarinne ole tottunut verorahaa maksamaan?
25. Sanoi hän: on. Ja kuin hän tuli huoneeseen, ennätti hänen Jesus, ja sanoi: mitäs luulet, Simon? keiltä maan kuninkaat ottavat tullin eli veron? omilta lapsiltansa, taikka vierail-

apart, and said, Why could not we cast him out?
20. And Jesus said unto them, Because of your unbelief: for verily I say unto you, If ye have faith as a grain of mustard seed, ye shall say unto this mountain, Remove hence to yonder place; and it shall remove; and nothing shall be impossible unto you.
21. Howbeit this kind goeth not out but by prayer and fasting.
22. And while they abode in Galilee, Jesus said unto them, The Son of man shall be betrayed into the hands of men:
23. And they shall kill him, and the third day he shall be raised again. And they were exceeding sorry.
24. And when they were come to Capernaum, they that received tribute money came to Peter, and said, Doth not your master pay tribute?
25. He saith, Yes. And when he was come into the house, Jesus prevented him, saying, What thinkest thou, Simon of whom do the kings of the earth take custom or tribute of their

ta?
26. Pietari sanoi hänelle: vierailta. Sanoi Jesus hänelle: niin lapset ovat vapaat.
27. Mutta ettemme heitä pahentaisi, niin mene merelle, heitä onkes, ja ota se kala, joka ensin tulee ylös, ja avaa hänen suunsa, niin sinä löydät rahan: ota se, ja anna heille minun ja sinun edestäs.

own children, or of strangers
26. Peter saith unto him, Of strangers. Jesus saith unto him, Then are the children free.
27. Notwithstanding, lest we should offend them, go thou to the sea, and cast an hook, and take up the fish that first cometh up; and when thou hast opened his mouth, thou shalt find a piece of money: that take, and give unto them for me and thee.

18 luku

1. Sillä hetkellä tulivat opetuslapset Jesuksen tykö, sanoen: kuka siis on suurin taivaan valtakunnassa?
2. Ja Jesus kutsui tykönsä lapsen, ja asetti sen heidän keskellensä,
3. Ja sanoi: totisesti minä sanon teille: ellette käänny ja tule niinkuin lapset, niin ette suinkaan tule sisälle taivaan valtakuntaan.
4. Sentähden joka itsensä alentaa niinkuin tämä lapsi, se on suurin taivaan valtakunnassa.
5. Ja joka holhoo senkaltaisen lapsen

1. At the same time came the disciples unto Jesus, saying, Who is the greatest in the kingdom of heaven?
2. And Jesus called a little child unto him, and set him in the midst of them,
3. And said, Verily I say unto you, Except ye be converted, and become as little children, ye shall not enter into the kingdom of heaven.
4. Whosoever therefore shall humble himself as this little child, the same is greatest in the kingdom of heaven.
5. And whoso shall receive one such

minun nimeeni, hän holhoo minun.
6. Mutta joka pahentaa yhden näistä pienimmistä, jotka uskovat minun päälleni, parempi hänen olis, että myllyn kivi ripustettaisiin hänen kaulaansa, ja hän upotettaisiin meren syvyyteen.
7. Voi maailmaa pahennusten tähden, sillä pahennukset kumminkin tulevat! Voi kuitenkin sitä ihmistä, jonka kautta pahennus tulee!
8. Mutta jos kätes taikka jalkas pahentaa sinun, niin leikkaa ne pois, ja heitä pois tyköäs. Parempi on sinun elämään sisälle mennä ontuvana taikka raajarikkona, kuin että sinulla olis kaksi kättä eli kaksi jalkaa, ja sinä heitettäisiin ijankaikkiseen tuleen.
9. Ja jos silmäs pahentaa sinun, niin puhkaise se ulos, ja heitä pois tyköäs. Parempi on sinun silmäpuolena elämään sisälle mennä, kuin että sinulla olis kaksi silmää, ja sinä heitettäisiin helvetin tuleen.
10. Katsokaat, ettette katso ylön yhtäkään näistä pienimmistä; sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä taivaissa näkevät aina minun isäni kasvot,

little child in my name receiveth me.
6. But whoso shall offend one of these little ones which believe in me, it were better for him that a millstone were hanged about his neck, and that he were drowned in the depth of the sea.
7. Woe unto the world because of offences! for it must needs be that offences come; but woe to that man by whom the offence cometh!
8. Wherefore if thy hand or thy foot offend thee, cut them off, and cast them from thee: it is better for thee to enter into life halt or maimed, rather than having two hands or two feet to be cast into everlasting fire.

9. And if thine eye offend thee, pluck it out, and cast it from thee: it is better for thee to enter into life with one eye, rather than having two eyes to be cast into hell fire.

10. Take heed that ye despise not one of these little ones; for I say unto you, That in heaven their angels do always behold the face of my Father

joka on taivaissa.
11. Sillä Ihmisen Poika tuli autuaaksi tekemään sitä, mikä kadonnut oli.
12. Mitä te luulette? jos jollakin ihmisellä olis sata lammasta, ja yksi heistä eksyis: eikö hän jättäisi yhdeksänkymmentä ja yhdeksän, ja menis vuorelle, ja etsis eksynyttä?

13. Ja jos niin tapahtuu, että hän löytää sen, totisesti sanon minä teille: hän iloitsee enemmin siitä kuin yhdeksästäkymmenestä ja yhdeksästä, jotka ei eksyneet.
14. Niin ei ole myös teidän Isänne tahto, joka on taivaissa, että joku näistä pienimmistä hukkuis.
15. Mutta jos sinun veljes rikkoo sinua vstaan, niin mene ja nuhtele häntä kahden kesken yksinänsä. Jos hän sinua kuulee, niin sinä olet veljes voittanut.
16. Mutta jos ei hän sinua kuule, niin ota vielä yksi eli kaksi kanssas, että kaikki asia kahden eli kolmen todistajan suussa olis.
17. Mutta ellei hän niitä tahdo kuulla, niin sano seurakunnalle; ellei hän

which is in heaven.
11. For the Son of man is come to save that which was lost.
12. How think ye? if a man have an hundred sheep, and one of them be gone astray, doth he not leave the ninety and nine, and goeth into the mountains, and seeketh that which is gone astray?
13. And if so be that he find it, verily I say unto you, he rejoiceth more of that sheep, than of the ninety and nine which went not astray.

14. Even so it is not the will of your Father which is in heaven, that one of these little ones should perish.
15. Moreover if thy brother shall trespass against thee, go and tell him his fault between thee and him alone: if he shall hear thee, thou hast gained thy brother.
16. But if he will not hear thee, then take with thee one or two more, that in the mouth of two or three witnesses every word may be established.
17. And if he shall neglect to hear them, tell it unto the church: but if he

seurakuntaa tottele, niin pidä häntä pakanana ja Publikanina.

neglect to hear the church, let him be unto thee as an heathen man and a publican.

18. Totisesti sanon minä teille: kaikki, mitä te maan päällä sidotte, pitää myös oleman sidotut taivaissa: ja kaikki, mitä te päästätte maan päällä, pitää myös oleman päästetyt taivaassa.

18. Verily I say unto you, Whatsoever ye shall bind on earth shall be bound in heaven: and whatsoever ye shall loose on earth shall be loosed in heaven.

19. Taas sanon minä teille: missä ikänä asiassa kaksi teistä sopivat maan päällä; jota he rukoilevat, sen heidän pitää saaman minun Isältäni, joka on taivaissa.

19. Again I say unto you, That if two of you shall agree on earth as touching any thing that they shall ask, it shall be done for them of my Father which is in heaven.

20. Sillä kussa kaksi taikka kolme tulevat kokoon minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellänsä.

20. For where two or three are gathered together in my name, there am I in the midst of them.

21. Silloin Pietari tuli hänen tykönsä, ja sanoi: Herra, kuinka usein minun pitää veljelleni, joka rikkoo minua vastaan, antaman anteeksi? onko seitsemässä kerrassa kyllä?

21. Then came Peter to him, and said, Lord, how oft shall my brother sin against me, and I forgive him? till seven times?

22. Sanoi Jesus hänelle: en minä sano sinulle ainoastaan seitsemän kertaa, mutta seitsemänkymmentä kertaa seitsemän.

22. Jesus saith unto him, I say not unto thee, Until seven times: but, Until seventy times seven.

23. Sentähden on taivaan valtakunta kuninkaaseen verrattu, joka tahtoi lu-

23. Therefore is the kingdom of heaven likened unto a certain king,

kua laskea palveliainsa kanssa.

24. Ja kuin hän rupesi laskemaan, tuli yksi hänen eteensä, joka oli hänelle velkaa kymmenentuhatta leiviskää.

25. Mutta ettei hänellä ollut varaa maksaa, käski hänen herransa hänen myytää, ja hänen emäntänsä ja lapsensa, ja kaikki mitä hänellä oli, ja maksettaa.

26. Niin palvelia lankesi maahan ja rukoili häntä, sanoen: herra, ole kärsivällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle.

27. Niin armahti herra palveliaa, päästi hänen, ja antoi hänelle velan anteeksi.

28. Niin palvelia meni ulos, ja löysi yhden kanssapalvelioistansa, joka hänelle oli velkaa sata penninkiä; ja hän tarttui häneen, ja kiristi häntä kurkusta, sanoen: maksa minulle velkas.

29. Niin hänen kanssapalveliansa lankesi maahan hänen jalkainsa juureen, ja rukoili häntä, sanoen: ole kärsivällinen minun kanssani, ja minä maksan kaikki sinulle.

which would take account of his servants.

24. And when he had begun to reckon, one was brought unto him, which owed him ten thousand talents.

25. But forasmuch as he had not to pay, his lord commanded him to be sold, and his wife, and children, and all that he had, and payment to be made.

26. The servant therefore fell down, and worshipped him, saying, Lord, have patience with me, and I will pay thee all.

27. Then the lord of that servant was moved with compassion, and loosed him, and forgave him the debt.

28. But the same servant went out, and found one of his fellowservants, which owed him an hundred pence: and he laid hands on him, and took him by the throat, saying, Pay me that thou owest.

29. And his fellowservant fell down at his feet, and besought him, saying, Have patience with me, and I will pay thee all.

30. Mutta ei hän tahtonut, vaan meni ja heitti hänen torniin, siihenasti kuin hän velan maksais.

30. And he would not: but went and cast him into prison, till he should pay the debt.

31. Mutta kuin muut hänen kanssapalveliainsa näkivät mitä tehtiin, murehtivat he sangen kovin, tulivat ja ilmoittivat herrallensa kaiken, mitä tehty oli.

31. So when his fellowservants saw what was done, they were very sorry, and came and told unto their lord all that was done.

32. Silloin kutsui herra hänen eteensä, ja sanoi hänelle: sinä paha palvelia, minä annoin sinulle anteeksi kaiken velan, ettäs minua rukoilit:

32. Then his lord, after that he had called him, said unto him, O thou wicked servant, I forgave thee all that debt, because thou desiredst me:

33. Eikö myös sinun pitänyt armahtaman kanssapalveliaas, niinkuin minäkin armahdin sinua?

33. Shouldest not thou also have had compassion on thy fellowservant, even as I had pity on thee?

34. Ja hänen herransa vihastui, ja antoi hänen pyöveleille, siihenasti kuin hän maksais kaikki, mitä hän oli hänelle velkaa.

34. And his lord was wroth, and delivered him to the tormentors, till he should pay all that was due unto him.

35. Niin myös minun taivaallinen Isäni tekee teille, jollette kukin veljellensä teidän sydämistänne anna anteeksi heidän rikoksiansa.

35. So likewise shall my heavenly Father do also unto you, if ye from your hearts forgive not every one his brother their trespasses.

19 luku

1. Ja tapahtui, kuin Jesus oli lopettanut nämät puheet, läksi hän Galileas-

1. And it came to pass, that when Jesus had finished these sayings, he

ta ja tuli Juudean maan rajoille, sille puolelle Jordania.
2. Ja paljo kansaa seurasi häntä, ja hän paransi heitä siellä.
3. Ja Pharisealaiset tulivat hänen tykönsä, kiusasivat häntä, ja sanoivat hänelle: saako mies eritä vaimostaan kaikkinaisen syyn tähden?
4. Niin hän vastasi ja sanoi heille: ettekö te ole lukeneet: joka alusta ihmisen teki, mieheksi ja vaimoksi hän heidät teki?
5. Ja sanoi: sentähden pitää ihmisen luopuman isästänsä ja äidistänsä, ja vaimoonsa sidottu oleman, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi:
6. Niin ei he ole enään kaksi, mutta yksi liha. Jonka siis Jumala yhteen sovitti, ei pidä ihmisen sitä eroittaman.

7. He sanoivat hänelle: miksi Moses käski antaa erokirjan ja hyljätä hänen?
8. Sanoi hän heille: teidän sydämenne kovuuden tähden salli Moses teidän eritä vaimoistanne; vaan ei alusta niin ollut.
9. Mutta minä sanon teille: kuka ikä-

departed from Galilee, and came into the coasts of Judaea beyond Jordan;
2. And great multitudes followed him; and he healed them there.
3. The Pharisees also came unto him, tempting him, and saying unto him, Is it lawful for a man to put away his wife for every cause?
4. And he answered and said unto them, Have ye not read, that he which made them at the beginning made them male and female,
5. And said, For this cause shall a man leave father and mother, and shall cleave to his wife: and they twain shall be one flesh?
6. Wherefore they are no more twain, but one flesh. What therefore God hath joined together, let not man put asunder.
7. They say unto him, Why did Moses then command to give a writing of divorcement, and to put her away?
8. He saith unto them, Moses because of the hardness of your hearts suffered you to put away your wives: but from the beginning it was not so.
9. And I say unto you, Whosoever

nä hylkää vaimonsa muutoin kuin huoruuden tähden, ja nai toisen, hän tekee huorin; ja joka hyljätyn ottaa, hän tekee huorin.

10. Hänen opetuslapsensa sanoivat hänelle: jos miehen asia niin on vaimon kanssa, ei sitte ole hyvä naida.
11. Niin hän sanoi heille: ei tätä sanaa kaikki käsitä, vaan ne, joille se annettu on.
12. Sillä muutamat ovat kuohitut, jotka äitinsä kohdusta niin syntyneet ovat: ja ovat kuohitut, jotka ihmisiltä kuohitut ovat: ja ovat kuohitut, jotka taivaan valtakunnan tähden itse kuohinneet ovat. Joka sen taitaa käsittää, se käsittäkään.

13. Silloin vietiin hänen tykönsä lapsia, että hän laskis kätensä heidän päällensä ja rukoilis; mutta opetuslapset nuhtelivat heitä.
14. Mutta Jesus sanoi: sallikaat lasten olla, ja älkäät kieltäkö heitä tulemasta minun tyköni: sillä senkaltaisten on taivaan valtakunta.

shall put away his wife, except it be for fornication, and shall marry another, committeth adultery: and whoso marrieth her which is put away doth commit adultery.
10. His disciples say unto him, If the case of the man be so with his wife, it is not good to marry.
11. But he said unto them, All men cannot receive this saying, save they to whom it is given.
12. For there are some eunuchs, which were so born from their mother's womb: and there are some eunuchs, which were made eunuchs of men: and there be eunuchs, which have made themselves eunuchs for the kingdom of heaven's sake. He that is able to receive it, let him receive it.
13. Then were there brought unto him little children, that he should put his hands on them, and pray: and the disciples rebuked them.
14. But Jesus said, Suffer little children, and forbid them not, to come unto me: for of such is the kingdom of heaven.

15. Ja kuin hän oli pannut kätensä heidän päällensä, meni hän sieltä pois.

15. And he laid his hands on them, and departed thence.

16. Ja katso, yksi tuli ja sanoi hänelle: hyvä Mestari! mitä hyvää minun pitää tekemän, että minä saisin ijankaikkisen elämän?

16. And, behold, one came and said unto him, Good Master, what good thing shall I do, that I may have eternal life?

17. Niin hän sanoi hänelle: miksi sinä kutsut minun hyväksi? Ei ole kenkään hyvä, vaan yksi, Jumala. Mutta jos sinä tahdot elämään sisälle tulla, niin pidä käskyt.

17. And he said unto him, Why callest thou me good there is none good but one, that is, God: but if thou wilt enter into life, keep the commandments.

18. Hän sanoi hänelle: kutka? Jesus sanoi: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä varastaman: ei sinun pidä väärin todistaman:

18. He saith unto him, Which Jesus said, Thou shalt do no murder, Thou shalt not commit adultery, Thou shalt not steal, Thou shalt not bear false witness,

19. Kunnioita isääs ja äitiäs: ja sinun pitää rakastaman lähimmäistäs niinkuin itse sinuas.

19. Honour thy father and thy mother: and, Thou shalt love thy neighbour as thyself.

20. Sanoi nuorukainen hänelle: kaikki nämät olen minä pitänyt nuoruudestani; mitä vielä minulta puuttuu?

20. The young man saith unto him, All these things have I kept from my youth up: what lack I yet?

21. Sanoi Jesus hänelle: jos sinä tahdot olla täydellinen, niin mene ja myy mitä sinulla on, ja anna vaivaisille: ja sinun pitää saaman tavaran taivaassa; ja tule ja seuraa minua.

21. Jesus said unto him, If thou wilt be perfect, go and sell that thou hast, and give to the poor, and thou shalt have treasure in heaven: and come and follow me.

22. Mutta kuin nuorukainen kuuli sen puheen, meni hän pois murheissansa; sillä hänellä oli paljo tavaraa.

23. Mutta Jesus sanoi opetuslapsillensa: totisesti sanon minä teille: rikas tulee työläästi taivaan valtakuntaan.

24. Ja taas sanon minä teille: huokiampi on kamelin käydä neulan silmän lävitse, kuin rikkaan tulla Jumalan valtakuntaan.

25. Mutta koska hänen opetuslapsensa sen kuulivat, peljästyivät he sangen kovin, sanoen: kuka siis taitaa autuaaksi tulla?

26. Niin Jesus katsahti heidän päällensä ja sanoi heille: ihmisten tykönä on se mahdotoin, mutta Jumalan tykönä ovat kaikki mahdolliset.

27. Silloin vastasi Pietari ja sanoi hänelle: katso, me luovuimme kaikista ja seuraamme sinua: mitä siis meidän siitä on?

28. Niin sanoi Jesus heille: totisesti sanon minä teille, te, jotka minua olette seuranneet, uudessa syntymisessä, kuin Ihmisen Poika istuu kunniansa istuimella, pitää myös teidän

22. But when the young man heard that saying, he went away sorrowful: for he had great possessions.

23. Then said Jesus unto his disciples, Verily I say unto you, That a rich man shall hardly enter into the kingdom of heaven.

24. And again I say unto you, It is easier for a camel to go through the eye of a needle, than for a rich man to enter into the kingdom of God.

25. When his disciples heard it, they were exceedingly amazed, saying, Who then can be saved?

26. But Jesus beheld them, and said unto them, With men this is impossible; but with God all things are possible.

27. Then answered Peter and said unto him, Behold, we have forsaken all, and followed thee; what shall we have therefore?

28. And Jesus said unto them, Verily I say unto you, That ye which have followed me, in the regeneration when the Son of man shall sit in the throne of his glory, ye also shall sit upon

istuman kahdellatoistakymmenellä istuimella, tuomiten kahtatoistakymmentä Israelin sukukuntaa.

twelve thrones, judging the twelve tribes of Israel.

29. Ja jokainen, joka luopui huoneista, taikka veljistä, taikka sisarista, taikka isästä, taikka äidistä, taikka emännästä, taikka lapsista, taikka pellosta, minun nimeni tähden, hänen pitää satakertaisesti saaman, ja ijankaikkisen elämän perimän.

29. And every one that hath forsaken houses, or brethren, or sisters, or father, or mother, or wife, or children, or lands, for my name's sake, shall receive an hundredfold, and shall inherit everlasting life.

30. Mutta monta ensimäistä tulee viimeiseksi ja viimeistä ensimäiseksi.

30. But many that are first shall be last; and the last shall be first.

20 luku

1. Sillä taivaan valtakunta on perheenisännän vertainen, joka varhain huomeneltain läksi ulos palkkaamaan työväkeä viinamäkeensä.

1. For the kingdom of heaven is like unto a man that is an householder, which went out early in the morning to hire labourers into his vineyard.

2. Ja kuin hän oli sopinut työmiesten kanssa päiväpenningistä, lähetti hän heidät viinamäkeensä.

2. And when he had agreed with the labourers for a penny a day, he sent them into his vineyard.

3. Ja hän meni ulos liki kolmannella hetkellä, ja näki muita seisovan turulla joutilaina,

3. And he went out about the third hour, and saw others standing idle in the marketplace,

4. Ja sanoi heille: menkäät tekin viinamäkeen, ja mitä kohtuullinen on, minä annan teille. Niin he menivät.

4. And said unto them; Go ye also into the vineyard, and whatsoever is right I will give you. And they went

their way.

5. Taas hän meni ulos liki kuudennella ja yhdeksännellä hetkellä, ja teki myös niin.

5. Again he went out about the sixth and ninth hour, and did likewise.

6. Mutta yhdellätoistakymmenennellä hetkellä läksi hän ulos, ja löysi muita joutilaina seisomasta, ja sanoi heille: miksi te tässä kaiken päivän joutilaina seisotte?

6. And about the eleventh hour he went out, and found others standing idle, and saith unto them, Why stand ye here all the day idle?

7. He sanoivat hänelle: sillä ei ole kenkään meitä palkannut. Hän sanoi heille: menkäät tekin minun viinamäkeeni, ja mitä kohtuus on, pitää teidän saaman.

7. They say unto him, Because no man hath hired us. He saith unto them, Go ye also into the vineyard; and whatsoever is right, that shall ye receive.

8. Mutta kuin ehtoo tuli, sanoi viinamäen isäntä perheensä haltialle: kutsu työväki, ja maksa heidän palkkansa, ruveten viimeisistä ensimäisiin asti.

8. So when even was come, the lord of the vineyard saith unto his steward, Call the labourers, and give them their hire, beginning from the last unto the first.

9. Ja kuin ne tulivat, jotka liki yhdellätoistakymmenennellä hetkellä tulleet olivat, saivat he kukin penninkinsä.

9. And when they came that were hired about the eleventh hour, they received every man a penny.

10. Mutta kuin ensimäiset tulivat, luulivat he enemmän saavansa; ja he myös saivat kukin penninkinsä.

10. But when the first came, they supposed that they should have received more; and they likewise received every man a penny.

11. Ja kuin he saivat, napisivat he perheenisäntää vastaan,

11. And when they had received it, they murmured against the goodman

of the house,

12. Sanoen: nämät viimeiset ovat yhden hetken työtä tehneet, ja sinä teit heidät meidän verraksemme, jotka olemme kantaneet päivän kuorman ja helteen.

12. saying, These last have wrought but one hour, and thou hast made them equal unto us, which have borne the burden and heat of the day.

13. Niin hän vastasi ja sanoi yhdelle heistä: ystäväni, en tee minä sinulle vääryyttä; etkös sopinut minun kanssani määrätystä penningistä?

13. But he answered one of them, and said, Friend, I do thee no wrong: didst not thou agree with me for a penny?

14. Ota se, mikä sinun tulee, ja mene matkaas; mutta minä tahdon tälle viimeiselle antaa niinkuin sinullekin.

14. Take that thine is, and go thy way: I will give unto this last, even as unto thee.

15. Vai enkö minä saa tehdä minun kalustani mitä minä tahdon? taikka katsotkos sentähden karsaasti, että minä hyvä olen?

15. Is it not lawful for me to do what I will with mine own? Is thine eye evil, because I am good?

16. Niin viimeiset tulevat ensimäisiksi ja ensimäiset viimeisiksi. Sillä monta ovat kutsutut, mutta harvat valitut.

16. So the last shall be first, and the first last: for many be called, but few chosen.

17. Ja Jesus meni ylös Jerusalemiin, ja otti kaksitoistakymmentä opetuslastansa erinänsä tiellä tykönsä, ja sanoi heille:

17. And Jesus going up to Jerusalem took the twelve disciples apart in the way, and said unto them,

18. Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika ylönannetaan pappein päämiehille ja kirjanoppineille; ja he tuomitsevat hänen kuole-

18. Behold, we go up to Jerusalem; and the Son of man shall be betrayed unto the chief priests and unto the scribes, and they shall condemn him

maan,
19. Ja antavat ylön hänen pakanoille pilkattaa, ja ruoskittaa, ja ristiinnaulittaa: ja kolmantena päivänä on hän nouseva ylös.
20. Silloin tuli hänen tykönsä Zebedeuksen poikain äiti poikinensa, kumarsi ja anoi jotakin häneltä.

21. Vaan hän sanoi hänelle: mitäs tahdot? Sanoi hän hänelle: sano, että nämät kaksi minun poikaani istuisivat, yksi sinun oikialla kädelläs ja toinen vasemmallas, sinun valtakunnassas.
22. Niin Jesus vastaten sanoi: ette tiedä, mitä te anotte. Voitteko juoda sen kalkin, jonka minun pitää juoman, ja kastettaa sillä kasteella, jolla minä kastetaan? He sanoivat hänelle: me voimme.
23. Ja hän sanoi heille: minun kalkkini tosin te juotte ja sillä kasteella, jolla minä kastetaan, te kastetaan; mutta istua minun oikialla kädelläni, taikka vasemmalla, ei ole minun antamisellani, vaan joille se on valmistettu minun Isältäni.
24. Ja kuin ne kymmenen sen kuuli-

to death,
19. And shall deliver him to the Gentiles to mock, and to scourge, and to crucify him: and the third day he shall rise again.
20. Then came to him the mother of Zebedee's children with her sons, worshipping him, and desiring a certain thing of him.
21. And he said unto her, What wilt thou She saith unto him, Grant that these my two sons may sit, the one on thy right hand, and the other on the left, in thy kingdom.
22. But Jesus answered and said, Ye know not what ye ask. Are ye able to drink of the cup that I shall drink of, and to be baptized with the baptism that I am baptized with They say unto him, We are able.
23. And he saith unto them, Ye shall drink indeed of my cup, and be baptized with the baptism that I am baptized with: but to sit on my right hand, and on my left, is not mine to give, but it shall be given to them for whom it is prepared of my Father.
24. And when the ten heard it, they

vat, närkästyivät he niistä kahdesta veljeksestä.

25. Mutta Jesus kutsui heidät tykönsä ja sanoi: te tiedätte, että kansain päämiehet vallitsevat heitä, ja ylimmäisillä on valta heidän ylitsensä.

26. Vaan ei niin pidä oleman teidän keskenänne; mutta joka tahtoo teidän seassanne suurin olla, se olkoon teidän palvelianne;

27. Ja joka tahtoo teidän seassanne ensimäinen olla, se olkoon teidän palvelianne.

28. Niinkuin ei Ihmisen Poika tullut, että häntä piti palveltaman, mutta että hän palvelis, ja antais henkensä lunastukseksi monen edestä.

29. Ja heidän lähteissänsä Jerikosta, seurasi häntä paljo kansaa.

30. Ja katso, kaksi sokiaa istuivat tien ohessa. Kuin he kuulivat, että Jesus kävi ohitse, huusivat he, sanoen: Herra, Davidin Poika, armahda meitä!

31. Niin kansa torui heitä vaikenemaan. Mutta he huusivat enemmin, sanoen: Herra, Davidin Poika, armah-

were moved with indignation against the two brethren.

25. But Jesus called them unto him, and said, Ye know that the princes of the Gentiles exercise dominion over them, and they that are great exercise authority upon them.

26. But it shall not be so among you: but whosoever will be great among you, let him be your minister;

27. And whosoever will be chief among you, let him be your servant:

28. Even as the Son of man came not to be ministered unto, but to minister, and to give his life a ransom for many.

29. And as they departed from Jericho, a great multitude followed him.

30. And, behold, two blind men sitting by the way side, when they heard that Jesus passed by, cried out, saying, Have mercy on us, O Lord, thou Son of David.

31. And the multitude rebuked them, because they should hold their peace: but they cried the more, saying, Have

da meitä!

mercy on us, O Lord, thou Son of David.

32. Ja Jesus seisahti, ja kutsui heidät tykönsä, ja sanoi: mitä te tahdotte, että minun pitää teille tekemän?

32. And Jesus stood still, and called them, and said, What will ye that I shall do unto you

33. Sanoivat he hänelle: Herra, että meidän silmämme aukenisivat.

33. They say unto him, Lord, that our eyes may be opened.

34. Niin Jesus armahti heitä ja tarttui heidän silmiinsä, ja he saivat kohta näkönsä ja seurasivat häntä.

34. So Jesus had compassion on them, and touched their eyes: and immediately their eyes received sight, and they followed him.

21 luku

1. Ja kuin he lähestyivät Jerusalemia ja tulivat Betphageen öljymäen tykö, lähetti Jesus kaksi opetuslasta,

1. And when they drew nigh unto Jerusalem, and were come to Bethphage, unto the mount of Olives, then sent Jesus two disciples,

2. Sanoen heille: menkäät kylään, joka on edessänne, ja te löydätte kohta aasintamman sidottuna, ja varsan hänen kanssansa: päästäkäät ne ja tuokaat minulle.

2. Saying unto them, Go into the village over against you, and straightway ye shall find an ass tied, and a colt with her: loose them, and bring them unto me.

3. Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin sanokaat: Herra niitä tarvitsee, ja kohta hän laskee heidät.

3. And if any man say ought unto you, ye shall say, The Lord hath need of them; and straightway he will send them.

4. Mutta tämä kaikki tapahtui, että

4. All this was done, that it might be

täytettäisiin, mikä sanottu oli prophetan kautta, joka sanoo:

5. Sanokaat Zionin tyttärelle: katso, sinun Kuninkaas tulee sinulle siviä, istuen aasintamman päällä ja ikeen alaisen aasin varsan päällä.

6. Niin opetuslapset menivät ja tekivät niinkuin Jesus heille käskenyt oli,

7. Ja taluttivat aasintamman ja varsan, ja panivat niiden päälle vaatteensa, ja istuttivat hänen niiden päälle.

8. Niin enin osa kansasta hajoitti vaatteensa tielle, ja muut karsivat oksia puista ja hajoittivat tielle.

9. Mutta kansa, joka edellä kävi, ja jotka seurasivat, huusivat, sanoen: hosianna Davidin Pojalle! kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen! hosianna korkeudessa!

10. Ja kuin hän tuli Jerusalemiin, nousi koko kaupunki, sanoen: kuka on tämä?

11. Niin kansa sanoi: tämä on Jesus, propheta Galilean Natsaretista.

12. Ja Jesus meni sisälle Jumalan

fulfilled which was spoken by the prophet, saying,

5. Tell ye the daughter of Sion, Behold, thy King cometh unto thee, meek, and sitting upon an ass, and a colt the foal of an ass.

6. And the disciples went, and did as Jesus commanded them,

7. And brought the ass, and the colt, and put on them their clothes, and they set him thereon.

8. And a very great multitude spread their garments in the way; others cut down branches from the trees, and strawed them in the way.

9. And the multitudes that went before, and that followed, cried, saying, Hosanna to the Son of David: Blessed is he that cometh in the name of the Lord; Hosanna in the highest.

10. And when he was come into Jerusalem, all the city was moved, saying, Who is this?

11. And the multitude said, This is Jesus the prophet of Nazareth of Galilee.

12. And Jesus went into the temple of

templiin, ja ajoi ulos kaikki, jotka myivät ja ostivat templissä, ja vaihettajain pöydät ja kyyhkyisten kaupitsiain istuimet hän kukisti,

God, and cast out all them that sold and bought in the temple, and overthrew the tables of the moneychangers, and the seats of them that sold doves,

13. Ja sanoi heille: kirjoitettu on: minun huoneeni pitää rukoushuoneeksi kutsuttaman; mutta te olette sen tehneet ryövärittен luolaksi.

13. And said unto them, It is written, My house shall be called the house of prayer; but ye have made it a den of thieves.

14. Ja hänen tykönsä tulivat sokiat ja ontuvat templissä, ja hän paransi heidät.

14. And the blind and the lame came to him in the temple; and he healed them.

15. Mutta kuin pappein päämiehet ja kirjanoppineet näkivät ne ihmeet, jotka hän teki, ja lapset templissä huutavan ja sanovan: hosianna Davidin Pojalle! närkästyivät he,

15. And when the chief priests and scribes saw the wonderful things that he did, and the children crying in the temple, and saying, Hosanna to the Son of David; they were sore displeased,

16. Ja sanoivat hänelle: kuuletkos, mitä nämät sanovat? Niin Jesus sanoi heille: kuulen kyllä. Ettekö te koskaan ole lukeneet: lasten ja imeväisten suusta olet sinä kiitoksen valmistanut?

16. And said unto him, Hearest thou what these say And Jesus saith unto them, Yea; have ye never read, Out of the mouth of babes and sucklings thou hast perfected praise

17. Ja hän luopui heistä, ja meni ulos kaupungista Betaniaan, ja oli siellä yötä.

17. And he left them, and went out of the city into Bethany; and he lodged there.

18. Mutta huomeneltain kaupunkiin

18. Now in the morning as he re-

palatessansa isosi hän.

19. Ja kuin hän näki fikunapuun tien ohessa, meni hän sen tykö, ja ei löytänyt siinä mitään muuta kuin lehdet ainoastaan; ja hän sanoi sille: älköön ikänä tästäkään edes sinusta hedelmää kasvako. Ja fikunapuu kohta kuivettui.

20. Ja kuin opetuslapset sen näkivät, ihmettelivät he, sanoen: kuinka fikunapuu niin kohta kuivettui?

21. Jesus vastaten sanoi heille: totisesti sanon minä teille: jos teillä olis usko, ja ette epäilisi, niin ette ainoastaan tätä tekisi, mikä fikunapuulle tapahtui, vaan myös jos te sanoisitte tälle vuorelle: siirry ja kukistu mereen, niin se tapahtuis.

22. Ja kaikki, mitä te anotte rukouksessa, uskoen, sen te saatte.

23. Ja kuin hän meni templiin, tulivat hänen opettaissansa hänen tykönsä pappein päämiehet ja kansan vanhimmat, sanoen: millä voimalla sinä näitä teet? taikka kuka sinulle antoi sen voiman?

turned into the city, he hungered.

19. And when he saw a fig tree in the way, he came to it, and found nothing thereon, but leaves only, and said unto it, Let no fruit grow on thee henceforward for ever. And presently the fig tree withered away.

20. And when the disciples saw it, they marvelled, saying, How soon is the fig tree withered away!

21. Jesus answered and said unto them, Verily I say unto you, If ye have faith, and doubt not, ye shall not only do this which is done to the fig tree, but also if ye shall say unto this mountain, Be thou removed, and be thou cast into the sea; it shall be done.

22. And all things, whatsoever ye shall ask in prayer, believing, ye shall receive.

23. And when he was come into the temple, the chief priests and the elders of the people came unto him as he was teaching, and said, By what authority doest thou these things? and who gave thee this authority?

24. Niin Jesus vastaten sanoi heille: minä tahdon myös teiltä kysyä yhden sanan: jos te sen minulle sanotte, niin minä myös teille sanon, millä voimalla minä näitä teen:

24. And Jesus answered and said unto them, I also will ask you one thing, which if ye tell me, I in like wise will tell you by what authority I do these things.

25. Kusta Johanneksen kaste oli, taivaastako taikka ihmisistä? Niin he ajattelivat isellensä, sanoen: jos me sanomme: taivaasta, niin hän sanoo meille: miksi ette siis häntä uskoneet?

25. The baptism of John, whence was it from heaven, or of men And they reasoned with themselves, saying, If we shall say, From heaven; he will say unto us, Why did ye not then believe him

26. Mutta jos me sanomme: se oli ihmisistä, niin me pelkäämme kansaa; sillä kaikki pitivät Johanneksen prophetana.

26. But if we shall say, Of men; we fear the people; for all hold John as a prophet.

27. Ja he vastaten sanoivat Jesukselle: emme tiedä. Sanoi hän heille: en minä myös sano teille, millä voimalla minä näitä teen.

27. And they answered Jesus, and said, We cannot tell. And he said unto them, Neither tell I you by what authority I do these things.

28. Mutta kuinka te luulette? Yhdellä miehellä oli kaksi poikaa, ja hän meni ensimmäisen tykö, ja sanoi: poikani, mene tänäpänä tekemään työtä minun viinamäkeeni.

28. But what think ye? A certain man had two sons; and he came to the first, and said, Son, go work to day in my vineyard.

29. Niin hän vastaten sanoi: en tahdo. Mutta sitte katui hän, ja meni.

29. He answered and said, I will not: but afterward he repented, and went.

30. Niin hän meni toisen tykö, ja sanoi myös niin. Mutta hän vastaten sa-

30. And he came to the second, and said likewise. And he answered and

noi: kyllä minä menen, herra, ja ei mennytkään.

said, I go, sir: and went not.

31. Kumpi näistä kahdesta teki isänsä tahdon? He sanoivat hänelle: ensimäinen. Sanoi Jesus heille: totisesti sanon minä teille: Publikanit ja portot käyvät teidän edellänne Jumalan valtakuntaan.

31. Whether of them twain did the will of his father They say unto him, The first. Jesus saith unto them, Verily I say unto you, That the publicans and the harlots go into the kingdom of God before you.

32. Sillä Johannes tuli teidän tykönne vanhurskauden tiessä, ja ette häntä uskoneet: mutta Publikanit ja portot uskoivat hänen. Mutta te, jotka sen näitte, ette sittenkään parannusta tehneet, että te häntä olisitte uskoneet.

32. For John came unto you in the way of righteousness, and ye believed him not: but the publicans and the harlots believed him: and ye, when ye had seen it, repented not afterward, that ye might believe him.

33. Kuulkaat toinen vertaus: oli perheenisäntä, joka istutti viinamäen, ja pani aidan sen ympärille, ja kaivoi siihen viinakuurnan, ja rakensi tornin, ja pani sen vuorolle peltomiehille, ja vaelsi muille maille.

33. Hear another parable: There was a certain householder, which planted a vineyard, and hedged it round about, and digged a winepress in it, and built a tower, and let it out to husbandmen, and went into a far country:

34. Mutta kuin hedelmäin aika lähestyi, lähetti hän palveliansa peltomiesten tykö, ottamaan sen hedelmiä.

34. And when the time of the fruit drew near, he sent his servants to the husbandmen, that they might receive the fruits of it.

35. Ja peltomiehet ottivat kiinni hänen palveliansa, ja yhden he pieksi-

35. And the husbandmen took his servants, and beat one, and killed an-

vät, toisen he tappoivat, kolmannen he kivittivät.

36. Taas hän lähetti toiset palveliat, usiammat kuin ensimäiset, ja he tekivät heille myös niin.

37. Mutta viimein lähetti hän heidän tykönsä poikansa, sanoen: he karttavat poikaani.

38. Mutta kuin peltomiehet näkivät pojan, sanoivat he keskenänsä: tämä on perillinen; tulkaat, tappakaamme häntä, ja niin me saamme hänen perintönsä.

39. Ja he ottivat hänen kiinni, sysäsivät ulos viinamäestä ja tappoivat.

40. Kun siis viinamäen isäntä tulee, mitä hän niiden peltomiesten tekee?

41. He sanoivat hänelle: ne pahat hän pahasti hukuttaa, ja antaa viinamäkensä toisille viinamäen miehille, jotka hänelle antavat hedelmät ajallansa.

42. Sanoi Jesus heille: ettekö te ikänä Raamatuissa ole lukeneet: jonka kiven rakentajat hylkäsivät, se on tullut kulmakiveksi. Herralta on se tapahtu-

other, and stoned another.

36. Again, he sent other servants more than the first: and they did unto them likewise.

37. But last of all he sent unto them his son, saying, They will reverence my son.

38. But when the husbandmen saw the son, they said among themselves, This is the heir; come, let us kill him, and let us seize on his inheritance.

39. And they caught him, and cast him out of the vineyard, and slew him.

40. When the lord therefore of the vineyard cometh, what will he do unto those husbandmen?

41. They say unto him, He will miserably destroy those wicked men, and will let out his vineyard unto other husbandmen, which shall render him the fruits in their seasons.

42. Jesus saith unto them, Did ye never read in the scriptures, The stone which the builders rejected, the same is become the head of the cor-

nut, ja on ihmeellinen meidän silmäimme edessä.
43. Sentähden sanon minä teille: Jumalan valtakunta pitää teiltä otettaman pois ja annettaman pakanoille, jotka sen hedelmän tekevät.
44. Ja joka lankee tähän kiveen, hän runnellaan. Mutta jonka päälle hän lankee, sen hän murentaa.

45. Ja kuin pappein päämiehet ja Pharisealaiset kuulivat hänen vertauksensa, ymmärsivät he, että hän heistä sanoi.
46. Ja kuin he pyysivät häntä ottaa kiinni, pelkäsivät he kansaa, sillä he pitivät hänen prophetana.

ner: this is the Lord's doing, and it is marvellous in our eyes
43. Therefore say I unto you, The kingdom of God shall be taken from you, and given to a nation bringing forth the fruits thereof.
44. And whosoever shall fall on this stone shall be broken: but on whomsoever it shall fall, it will grind him to powder.
45. And when the chief priests and Pharisees had heard his parables, they perceived that he spake of them.

46. But when they sought to lay hands on him, they feared the multitude, because they took him for a prophet.

22 luku

1. Ja Jesus vastaten puhui taas heille vertauksilla, sanoen:
2. Taivaan valtakunta on kuninkaan vertainen, joka teki häitä pojallensa,

3. Ja lähetti palveliansa kutsumaan kutsutuita häihin, ja ei he tahtoneet

1. And Jesus answered and spake unto them again by parables, and said,
2. The kingdom of heaven is like unto a certain king, which made a marriage for his son,
3. And sent forth his servants to call them that were bidden to the wed-

tulla.
4. Taas hän lähetti toiset palveliat, sanoen: sanokaat kutsutuille: katso, minä valmistin atriani, härkäni ja syöttiläänі ovat tapetut, ja kaikki ovat valmistetut: tulkaat häihin!
5. Mutta he katsoivat ylön, ja menivät pois, yksi pellollensa, toinen kaupallensa.
6. Mutta muut ottivat kiinni hänen palveliansa, ja pilkkasivat heitä, ja tappoivat.
7. Mutta kuin kuningas sen kuuli, vihastui hän, ja lähetti sotaväkensä, ja hukutti ne murhamiehet, ja heidän kaupunkinsa poltti.
8. Silloin hän sanoi palvelioillensa: häät tosin ovat valmistetut, mutta kutsutut ei olleet mahdolliset.
9. Menkäät siis teiden haaroihin, ja kaikki, jotka te löydätte, kutsukaat häihin.
10. Ja palveliat menivät ulos teille, ja kokosivat kaikki, jotka he löysivät, pahat ja hyvät; ja häähuone täytettiin vieraista.

ding: and they would not come.
4. Again, he sent forth other servants, saying, Tell them which are bidden, Behold, I have prepared my dinner: my oxen and my fatlings are killed, and all things are ready: come unto the marriage.
5. But they made light of it, and went their ways, one to his farm, another to his merchandise:
6. And the remnant took his servants, and entreated them spitefully, and slew them.
7. But when the king heard thereof, he was wroth: and he sent forth his armies, and destroyed those murderers, and burned up their city.
8. Then saith he to his servants, The wedding is ready, but they which were bidden were not worthy.
9. Go ye therefore into the highways, and as many as ye shall find, bid to the marriage.
10. So those servants went out into the highways, and gathered together all as many as they found, both bad and good: and the wedding was furnished with guests.

11. Niin kuningas meni katsomaan vieraita, ja näki siellä yhden ihmisen, joka ei ollut vaatetettu häävaatteilla.

12. Niin hän sanoi hänelle: ystäväni, kuinkas tänne tulit, ja ei sinulla ole häävaatteita? Mutta hän vaikeni.

13. Silloin sanoi kuningas palvelioille: sitokaat hänen kätensä ja jalkansa, ottakaat ja heittäkäät häntä ulkoiseen pimeyteen; siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.

14. Sillä monta on kutsuttu, mutta harvat ovat valitut.

15. Silloin Pharisealaiset menivät pitämään neuvoa, kuinka he hänen sanoissa solmeaisivat.

16. Ja he lähettivät hänen tykönsä opetuslapsensa Herodilaisten kanssa, sanoen: Mestari, me tiedämme sinun totiseksi, ja sinä opetat Jumalan tien totuudessa, et myös tottele ketään; sillä et sinä katso ihmisten muotoa.

17. Sano siis meille, kuinkas luulet: sopiiko keisarille antaa veroa taikka ei?

11. And when the king came in to see the guests, he saw there a man which had not on a wedding garment:

12. And he saith unto him, Friend, how camest thou in hither not having a wedding garment? And he was speechless.

13. Then said the king to the servants, Bind him hand and foot, and take him away, and cast him into outer darkness; there shall be weeping and gnashing of teeth.

14. For many are called, but few are chosen.

15. Then went the Pharisees, and took counsel how they might entangle him in his talk.

16. And they sent out unto him their disciples with the Herodians, saying, Master, we know that thou art true, and teachest the way of God in truth, neither carest thou for any man: for thou regardest not the person of men.

17. Tell us therefore, What thinkest thou? Is it lawful to give tribute unto Caesar, or not?

18. Mutta kuin Jeesus ymmärsi heidän pahuutensa, sanoi hän: mitä te ulkokullatut kiusaatte minua?
19. Osoittakaat minulle veroraha. Niin he antoivat hänelle verorahan.
20. Ja hän sanoi heille: kenenkä on tämä kuva ja päällekirjoitus?
21. He sanoivat hänelle: keisarin. Niin hän sanoi heille: antakaat keisarille, mitkä keisarin ovat, ja Jumalalle, mitkä Jumalan ovat.
22. Ja kuin he nämät kuulivat, ihmettelivät he, ja luopuivat hänestä, ja menivät pois.
23. Sinä päivänä tulivat Saddukealaiset hänen tykönsä, jotka sanovat, ettei ylösnousemusta ole, ja kysyivät häneltä,
24. Sanoen: Mestari! Moses sanoi: jos joku kuolee lapsetoinna, niin hänen veljensä pitää naiman hänen emäntänsä ja herättämän veljellensä siemenen.
25. Niin oli meidän seassamme seitsemän veljestä, ja kuin ensimäinen nai, niin se kuoli. Ja ettei hänellä ollut siementä, jätti hän emäntänsä veljel-

18. But Jesus perceived their wickedness, and said, Why tempt ye me, ye hypocrites
19. Shew me the tribute money. And they brought unto him a penny.
20. And he saith unto them, Whose is this image and superscription
21. They say unto him, Caesar's. Then saith he unto them, Render therefore unto Caesar the things which are Caesar's; and unto God the things that are God's.
22. When they had heard these words, they marvelled, and left him, and went their way.
23. The same day came to him the Sadducees, which say that there is no resurrection, and asked him,
24. Saying, Master, Moses said, If a man die, having no children, his brother shall marry his wife, and raise up seed unto his brother.
25. Now there were with us seven brethren: and the first, when he had married a wife, deceased, and, having no issue, left his wife unto his

lensä.
26. Niin myös toinen ja kolmas, hamaan seitsemänteen asti.
27. Mutta kaikkein viimein kuoli myös se vaimo.
28. Kenenkä emännän siis näistä seitsemästä pitää hänen ylösnousemisessa oleman? Sillä kaikki ovat häntä pitäneet.
29. Niin Jesus vastaten sanoi heille: te eksytte ja ette tiedä Raamatuita, eikä Jumalan voimaa.
30. Sillä ylösnousemisessa ei naida eikä huolla, mutta he ovat niinkuin Jumalan enkelit taivaassa.
31. Mutta ettekö te ole lukeneet kuolleitten ylösnousemisesta, mitä teille on Jumalalta sanottu, joka sanoo:
32. Minä olen Abrahamin Jumala, ja Isaakin Jumala, ja Jakobin Jumala? Ei ole Jumala kuolleiden Jumala, mutta elävien.
33. Ja kuin kansa sen kuuli, hämmästyivät he hänen oppiansa.
34. Mutta kuin Pharisealaiset sen kuu-

brother:
26. Likewise the second also, and the third, unto the seventh.
27. And last of all the woman died also.
28. Therefore in the resurrection whose wife shall she be of the seven? for they all had her.
29. Jesus answered and said unto them, Ye do err, not knowing the scriptures, nor the power of God.
30. For in the resurrection they neither marry, nor are given in marriage, but are as the angels of God in heaven.
31. But as touching the resurrection of the dead, have ye not read that which was spoken unto you by God, saying,
32. I am the God of Abraham, and the God of Isaac, and the God of Jacob God is not the God of the dead, but of the living.
33. And when the multitude heard this, they were astonished at his doctrine.
34. But when the Pharisees had

livat, että hän oli Saddukealaisten suun tukinnut, kokoontuivat he yhteen.

35. Ja yksi lain-opettaja heistä kysyi häneltä, kiusaten häntä, ja sanoi:

36. Mestari, mikä on suurin käsky laissa?

37. Niin Jesus sanoi hänelle: sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalaas, kaikesta sydämestäs, ja kaikesta sielustas, ja kaikesta mielestäs:

38. Tämä on ensimäinen ja suurin käsky.

39. Toinen on tämän kaltainen: sinun pitää rakastaman lähimmäistäs niinkuin itse sinuas.

40. Näissä kahdessa käskyssä kaikki laki ja prophetat riippuvat.

41. Koska Pharisealaiset koossa olivat, kysyi heiltä Jesus,

42. Sanoen: mitä teille näkyy Kristuksesta, kenenkä poika hän on? he sanoivat hänelle: Davidin.

43. Hän sanoi heille: kuinka siis David kutsuu hengessä hänen Herraksi? sanoen:

44. Herra sanoi minun Herralleni: istu

heard that he had put the Sadducees to silence, they were gathered together.

35. Then one of them, which was a lawyer, asked him a question, tempting him, and saying,

36. Master, which is the great commandment in the law?

37. Jesus said unto him, Thou shalt love the Lord thy God with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy mind.

38. This is the first and great commandment.

39. And the second is like unto it, Thou shalt love thy neighbour as thyself.

40. On these two commandments hang all the law and the prophets.

41. While the Pharisees were gathered together, Jesus asked them,

42. Saying, What think ye of Christ whose son is he They say unto him, The son of David.

43. He saith unto them, How then doth David in spirit call him Lord, saying,

44. The LORD said unto my Lord, Sit

minun oikealla kädelläni, siihenasti kuin minä panen vihollises sinun jalkais astinlaudaksi.

thou on my right hand, till I make thine enemies thy footstool?

45. Jos siis David kutsuu hänen Herraksi, kuinka hän on hänen poikansa?

45. If David then call him Lord, how is he his son?

46. Ja ei kenkään taitanut häntä mitään vastata: ei myös yksikään rohjennut sen päivän perästä häneltä enempää kysyä.

46. And no man was able to answer him a word, neither durst any man from that day forth ask him any more questions.

23 luku

1. Silloin Jesus puhui kansalle ja hänen opetuslapsillensa,

1. Then spake Jesus to the multitude, and to his disciples,

2. Sanoen: Moseksen istuimella istuvat kirjanoppineet ja Pharisealaiset:

2. saying, The scribes and the Pharisees sit in Moses' seat:

3. Kaikki siis, mitä he teidän käskevät pitää, se pitäkäät ja tehkäät; mutta heidän töittensä jälkeen älkäät te tehkö, sillä he sanovat, ja ei tee.

3. All therefore whatsoever they bid you observe, that observe and do; but do not ye after their works: for they say, and do not.

4. Sillä he sitovat raskaat kuormat, joita ei voida kantaa, ja panevat ne ihmisten olille, mutta ei he sormellansakaan itse tahdo niitä liikuttaa.

4. For they bind heavy burdens and grievous to be borne, and lay them on men's shoulders; but they themselves will not move them with one of their fingers.

5. Mutta kaikki työnsä tekevät he, että ne ihmisiltä nähtäisiin. He levittelevät muistokirjansa, ja tekevät suurek-

5. But all their works they do for to be seen of men: they make broad their phylacteries, and enlarge the

si vaatteensa liepeet,
6. Ja rakastavat ylimmäisiä sijoja pidoissa ja ylimmäisiä istuimia synagogissa,
7. Ja tervehdyksiä turulla, ja tahtovat kutsuttaa ihmisiltä: rabbi, rabbi.
8. Mutta älkäät te antako teitä kutsuttaa rabbiksi; sillä yksi on teidän Mestarinne, joka on Kristus, mutta te olette kaikki veljekset.
9. Ja älkäät ketäkään kutsuko isäksenne maan päällä; sillä yksi on Isänne, joka on taivaissa.
10. Ja älkäät antako teitä kutsuttaa mestariksi; sillä yksi on teidän Mestarinne, joka on Kristus.
11. Joka teistä suurin on, se olkoon teidän palvelianne.
12. Mutta joka itsensä ylentää, se alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.
13. Mutta voi teitä, kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! jotka suljette taivaan valtakunnan ihmisten edestä; sillä ette itse sinne mene, ettekä salli meneväisiä sinne mennä.
14. Voi teitä kirjanoppineet ja Phari-

borders of their garments,
6. And love the uppermost rooms at feasts, and the chief seats in the synagogues,
7. And greetings in the markets, and to be called of men, Rabbi, Rabbi.
8. But be not ye called Rabbi: for one is your Master, even Christ; and all ye are brethren.
9. And call no man your father upon the earth: for one is your Father, which is in heaven.
10. Neither be ye called masters: for one is your Master, even Christ.
11. But he that is greatest among you shall be your servant.
12. And whosoever shall exalt himself shall be abased; and he that shall humble himself shall be exalted.
13. But woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye shut up the kingdom of heaven against men: for ye neither go in yourselves, neither suffer ye them that are entering to go in.
14. Woe unto you, scribes and Phari-

sealaiset, te ulkokullatut! jotka syötte leskein huoneet, ja muodoksi pidätte pitkät rukoukset: sentähden te saatte sitä kovemman kadotuksen.

15. Voi teitä kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! jotka merta ja mannerta ympäri vaellatte, tehdäksenne yhtä uutta Juudalaista; ja kuin se tehty on, niin te hänestä teette kaksikertaa enemmän helvetin lapsen kuin te itse olette.

16. Voi teitä, te sokiat taluttajat! jotka sanotte: joka vannoo templin kautta, ei se mitään ole, mutta joka vannoo templin kullan kautta, se on velvollinen.

17. Te hullut ja sokiat! sillä kumpi on suurempi: kulta, eli templi, joka kullan pyhittää?

18. Ja joka vannoo alttarin kautta, ei se mitään ole; mutta joka vannoo lahjan kautta, joka sen päällä on, se on velvollinen.

19. Te hullut ja sokiat! sillä kumpi on suurempi: lahja, eli alttari, joka lahjan pyhittää?

20. Joka siis vannoo alttarin kautta, hän vannoo sen kautta ja kaikkein,

sees, hypocrites! for ye devour widows' houses, and for a pretence make long prayer: therefore ye shall receive the greater damnation.

15. Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye compass sea and land to make one proselyte, and when he is made, ye make him twofold more the child of hell than yourselves.

16. Woe unto you, ye blind guides, which say, Whosoever shall swear by the temple, it is nothing; but whosoever shall swear by the gold of the temple, he is a debtor!

17. Ye fools and blind: for whether is greater, the gold, or the temple that sanctifieth the gold?

18. And, Whosoever shall swear by the altar, it is nothing; but whosoever sweareth by the gift that is upon it, he is guilty.

19. Ye fools and blind: for whether is greater, the gift, or the altar that sanctifieth the gift?

20. Whoso therefore shall swear by the altar, sweareth by it, and by all

mikä sen päällä on.
21. Ja joka vannoo templin kautta, se vannoo hänen kauttansa ja sen kautta, joka siinä asuu.
22. Ja joka vannoo taivaan kautta, se vannoo Jumalan istuimen kautta ja hänen kauttansa, joka sen päällä istuu.
23. Voi teitä kirjanoppineet ja Phariseal aiset, te ulkokullatut! jotka kymmenykset teette mintuista, tilleistä ja kuminoista, ja jätätte pois ne raskaammat laista, tuomion, laupiuden ja uskon: näitä piti tehtämän, ja toisia ei jätettämän.
24. Te sokiat taluttajat! te kuurnitsette hyttysen ja kamelin nielette.
25. Voi teitä kirjanoppineet ja Phariseal aiset, te ulkokullatut! jotka puhdistatte juoma-astian ja ruoka-astian ulkoiselta puolelta, mutta sisältä ovat ne täynnä raatelemista ja tyytymättömyyttä.
26. Sinä sokia Pharisealainen! puhdista ensin juoma-astia ja ruoka-astia sisältä, että myös ulkonainenkin puoli puhtaaksi tulis.
27. Voi teitä kirjanoppineet ja Phari-

things thereon.
21. And whoso shall swear by the temple, sweareth by it, and by him that dwelleth therein.
22. And he that shall swear by heaven, sweareth by the throne of God, and by him that sitteth thereon.
23. Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye pay tithe of mint and anise and cummin, and have omitted the weightier matters of the law, judgment, mercy, and faith: these ought ye to have done, and not to leave the other undone.
24. Ye blind guides, which strain at a gnat, and swallow a camel.
25. Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye make clean the outside of the cup and of the platter, but within they are full of extortion and excess.
26. Thou blind Pharisee, cleanse first that which is within the cup and platter, that the outside of them may be clean also.
27. Woe unto you, scribes and Phari-

sealaiset, te ulkokullatut; sillä te olette valkiaksi sivuttuin hautain kaltaiset, jotka ulkoa kauniit ovat, mutta sisältä ovat he täynnä kuolleiden luita ja kaikkea riettautta.

28. Niin myös te olette ulkoa tosin nähdä ihmisten edessä hurskaat, mutta sisältä te olette täynnä ulkokullaisuutta ja vääryyttä.

29. Voi teitä kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! jotka rakennatte prophetain hautoja ja kaunistatte vanhurskasten hautoja,

30. Ja sanotte: jos me olisimme olleet meidän isäimme aikoina, emme olisi olleet osalliset heidän kanssansa prophetain veressä.

31. Niin te siis itseänne tunnustatte, että olette niiden lapset, jotka tappoivat prophetat.

32. Niin tekin täyttäkäät teidän isäinne määrä.

33. Te kärmeet, te kyykärmetten sikiät! kuinka te vältätte helvetin kadotuksen?

34. Sentähden, katso, minä lähetän teille prophetat, ja viisaat, ja kirjanoppineet; ja niistä te muutamat ta-

sees, hypocrites! for ye are like unto whited sepulchres, which indeed appear beautiful outward, but are within full of dead men's bones, and of all uncleanness.

28. Even so ye also outwardly appear righteous unto men, but within ye are full of hypocrisy and iniquity.

29. Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! because ye build the tombs of the prophets, and garnish the sepulchres of the righteous,

30. And say, If we had been in the days of our fathers, we would not have been partakers with them in the blood of the prophets.

31. Wherefore ye be witnesses unto yourselves, that ye are the children of them which killed the prophets.

32. Fill ye up then the measure of your fathers.

33. Ye serpents, ye generation of vipers, how can ye escape the damnation of hell?

34. Wherefore, behold, I send unto you prophets, and wise men, and scribes: and some of them ye shall

patte ja ristiinnaulitsette, ja muutamat te pieksätte teidän synagogissanne, ja vainootte kaupungista kaupunkiin.

kill and crucify; and some of them shall ye scourge in your synagogues, and persecute them from city to city:

35. Että teidän päällenne pitää tuleman kaikki vanhurskas veri, joka vuodatettu on maan päälle hamasta vanhurskaan Abelin verestä niin Sakariaan, Barakiaan pojan vereen asti, jonka te tapoitte templin ja alttarin vaiheella.

35. That upon you may come all the righteous blood shed upon the earth, from the blood of righteous Abel unto the blood of Zacharias son of Barachias, whom ye slew between the temple and the altar.

36. Totisesti sanon minä teille: kaikki nämät pitää tuleman tämän suvun päälle.

36. Verily I say unto you, All these things shall come upon this generation.

37. Jerusalem, Jerusalem, sinä joka tapat prophetat ja kivillä surmaat ne, jotka sinun tykös lähetetyt ovat! kuinka usein minä tahdoin koota sinun lapses, niinkuin kana kokoo poikansa siipeinsä alle? ja ette tahtoneet.

37. O Jerusalem, Jerusalem, thou that killest the prophets, and stonest them which are sent unto thee, how often would I have gathered thy children together, even as a hen gathereth her chickens under her wings, and ye would not!

38. Katso, teidän huoneenne pitää teille jäämän kylmille.

38. Behold, your house is left unto you desolate.

39. Sillä minä sanon teille: ette suinkaan minua tästedes näe, siihenasti kuin te sanotte: kiitetty olkoon se, joka tulee Herran nimeen!

39. For I say unto you, Ye shall not see me henceforth, till ye shall say, Blessed is he that cometh in the name of the Lord.

24 luku

1. Ja Jesus meni ulos ja läksi pois templistä, ja hänen opetuslapsensa tulivat osoittamaan hänelle templin rakennuksia.
2. Niin sanoi Jesus heille: ettekö te kaikkia näitä näe? Totisesti sanon minä teille: ei pidä tässä jätettämän kiveä kiven päälle, joka ei maahan jaoteta.
3. Mutta kuin hän istui Öljymäellä, menivät opetuslapset hänen tykönsä erinänsä ja sanoivat: sano meille: koska tämä tapahtuu, ja mikä sinun tulemises ja maailman lopun merkki ollee?
4. Ja Jesus vastasi ja sanoi heille: katsokaat, ettei kenkään teitä viettele.
5. Sillä monta tulevat minun nimeeni, sanoen: minä olen Kristus! ja viettelevät monta.
6. Niin te saatte kuulla sotia ja sanomia sodista. Katsokaat, ettette peljästy; sillä kaikki nämät pitää tapahtuman, mutta ei vielä ole loppu.

1. And Jesus went out, and departed from the temple: and his disciples came to him for to shew him the buildings of the temple.
2. And Jesus said unto them, See ye not all these things verily I say unto you, There shall not be left here one stone upon another, that shall not be thrown down.
3. And as he sat upon the mount of Olives, the disciples came unto him privately, saying, Tell us, when shall these things be? and what shall be the sign of thy coming, and of the end of the world?
4. And Jesus answered and said unto them, Take heed that no man deceive you.
5. For many shall come in my name, saying, I am Christ; and shall deceive many.
6. And ye shall hear of wars and rumours of wars: see that ye be not troubled: for all these things must come to pass, but the end is not yet.

7. Sillä kansan pitää kansaa vastaan nouseman ja valtakunnan valtakuntaa vastaan, ja tulee ruttotauti ja nälkä ja maanjäristys moneen paikkaan.
8. Mutta kaikki nämät ovat murhetten alku.
9. Silloin he ylönantavat teitä vaivaan ja tappavat teidät, ja te tulette vihattavaksi kaikilta pakanoilta minun nimeni tähden.
10. Ja silloin monta pahenevat, ja keskenänsä pettävät toinen toisensa, ja vihaavat toinen toistansa keskenänsä.
11. Ja monta väärää prophetaa nousevat ja viettelevät monta.
12. Ja että vääryys saa vallan, niin rakkaus monessa kylmenee.

13. Mutta joka vahvana pysyy loppuun asti, se tulee autuaaksi.
14. Ja tämä valtakunnan evankeliumi pitää saarnattaman kaikessa maailmassa, kaikille pakanoille todistuksek-si; ja silloin tulee loppu.
15. Kuin te siis näette hävityksen kauhistuksen, josta sanottu on Daniel prophetan kautta, seisovan pyhässä

7. For nation shall rise against nation, and kingdom against kingdom: and there shall be famines, and pestilences, and earthquakes, in divers places.
8. All these are the beginning of sorrows.
9. Then shall they deliver you up to be afflicted, and shall kill you: and ye shall be hated of all nations for my name's sake.
10. And then shall many be offended, and shall betray one another, and shall hate one another.

11. And many false prophets shall rise, and shall deceive many.
12. And because iniquity shall abound, the love of many shall wax cold.

13. But he that shall endure unto the end, the same shall be saved.
14. And this gospel of the kingdom shall be preached in all the world for a witness unto all nations; and then shall the end come.
15. When ye therefore shall see the abomination of desolation, spoken of by Daniel the prophet, stand in the

siassa; (joka tämän lukee, hän ymmärtäköön!)
16. Silloin ne, jotka Juudeassa ovat, paetkoot vuorille.
17. Ja joka katon päällä on, älköön astuko alas ottamaan jotakin huoneestansa.
18. Ja joka pellolla on, älköön palatko vaatteitansa ottamaan.
19. Voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä!

20. Mutta rukoilkaat, ettei teidän pakonne tapahtuisi talvella eikä sabbatina;
21. Sillä silloin pitää suuren vaivan oleman, jonka kaltaista ei ole ollut maailman alusta niin tähän asti, ei myös tule.
22. Ja ellei ne päivät olisi lyhennetyt, niin ei yksikään liha tulisi autuaaksi; mutta valittuin tähden pitää ne päivät lyhennettämän.
23. Silloin jos joku teille sanois: katso, tässä on Kristus taikka siellä! älkäät uskoko.
24. Sillä väärät Kristukset ja väärät prophetat nousevat, ja tekevät suuria

holy place, (whoso readeth, let him understand:)
16. Then let them which be in Judaea flee into the mountains:
17. Let him which is on the housetop not come down to take any thing out of his house:
18. Neither let him which is in the field return back to take his clothes.
19. And woe unto them that are with child, and to them that give suck in those days!

20. But pray ye that your flight be not in the winter, neither on the sabbath day:
21. For then shall be great tribulation, such as was not since the beginning of the world to this time, no, nor ever shall be.
22. And except those days should be shortened, there should no flesh be saved: but for the elect's sake those days shall be shortened.
23. Then if any man shall say unto you, Lo, here is Christ, or there; believe it not.
24. For there shall arise false Christs, and false prophets, and shall shew

ihmeitä ja merkkejä: niin että myös, jos taitais tapahtua, valitutkin eksytettäisiin.

25. Katso, minä olen teille sen ennen sanonut.

26. Jos he siis teille sanovat: katso, hän on korvessa! niin älkäät menkö ulos; katso, hän on kammiossa! älkäät uskoko.

27. Sillä niinkuin pitkäisen tuli leimahtaa idästä ja näkyy hamaan länteen, niin on myös Ihmisen Pojan tulemus.

28. Sillä kussa raato on, siihen kotkat kokoontuvat.

29. Mutta kohta sen ajan vaivan jälkeen aurinko pimenee, ja kuu ei anna valoansa, ja tähden putoavat taivaasta, ja taivaan voimat pitää liikutettaman.

30. Ja silloin näkyy Ihmisen Pojan merkki taivaassa, ja silloin kaikki sukukunnat maassa parkuvat ja saavat nähdä Ihmisen Pojan tulevan taivaan pilvissä suurella voimalla ja kunnialla.

great signs and wonders; insomuch that, if it were possible, they shall deceive the very elect.

25. Behold, I have told you before.

26. Wherefore if they shall say unto you, Behold, he is in the desert; go not forth: behold, he is in the secret chambers; believe it not.

27. For as the lightning cometh out of the east, and shineth even unto the west; so shall also the coming of the Son of man be.

28. For wheresoever the carcase is, there will the eagles be gathered together.

29. Immediately after the tribulation of those days shall the sun be darkened, and the moon shall not give her light, and the stars shall fall from heaven, and the powers of the heavens shall be shaken:

30. And then shall appear the sign of the Son of man in heaven: and then shall all the tribes of the earth mourn, and they shall see the Son of man coming in the clouds of heaven with power and great glory.

31. Ja hän lähettää enkelinsä suurella basunan äänellä, ja he kokoovat hänen valittunsa neljästä tuulesta, yhdestä taivasten äärestä niin toiseen.

32. Mutta oppikaat fikunapuusta vertaus: kuin sen oksa on tuores ja lehdet puhkeavat, niin te tiedätte suven läsnä olevan:

33. Niin myös te, kuin te näette nämät kaikki, tietäkäät, että se on läsnä, oven edessä.

34. Totisesti sanon minä teille: ei suinkaan tämän sukukunnan pidä hukkuman ennen kuin kaikki nämät tapahtuvat.

35. Taivas ja maa pitää hukkuman, mutta minun sanani ei pidä suinkaan hukkaantuman.

36. Vaan siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kenkään, ei taivaan enkelitkään, vaan minun Isäni yksinänsä.

37. Mutta niinkuin Noan ajat olivat, niin pitää myös Ihmisen Pojan tulemus oleman.

38. Sillä niinkuin he niinä päivinä vedenpaisumisen edellä olivat, söivät ja joivat, naivat ja huolivat, hamaan sii-

31. And he shall send his angels with a great sound of a trumpet, and they shall gather together his elect from the four winds, from one end of heaven to the other.

32. Now learn a parable of the fig tree; When his branch is yet tender, and putteth forth leaves, ye know that summer is nigh:

33. So likewise ye, when ye shall see all these things, know that it is near, even at the doors.

34. Verily I say unto you, This generation shall not pass, till all these things be fulfilled.

35. Heaven and earth shall pass away, but my words shall not pass away.

36. But of that day and hour knoweth no man, no, not the angels of heaven, but my Father only.

37. But as the days of Noe were, so shall also the coming of the Son of man be.

38. For as in the days that were before the flood they were eating and drinking, marrying and giving in mar-

hen päivään asti, jona Noa arkkiin sisälle meni,
39. Ja ei tietäneet ennen kuin vedenpaisumus tuli, ja otti pois kaikki: niin pitää myös Ihmisen Pojan tulemus oleman.
40. Silloin on kaksi kedolla: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.
41. Kaksi jauhavat myllyssä: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

42. Valvokaat siis; sillä ette tiedä, millä hetkellä teidän Herranne on tuleva.
43. Mutta se tietäkäät: jos perheenisäntä tietäis, millä hetkellä varas on tuleva, kaiketi hän valvois, eikä sallisi kaivaa huonettansa.

44. Sentähden olkaat te myös valmiit; sillä millä hetkellä ette luulekaan, tulee Ihmisen Poika.
45. Kuka siis on uskollinen ja toimellinen palvelia, jonka Herra pani perheensä päälle, antamaan heille ruokaa ajallansa?
46. Autuas on se palvelia, jonka Herra löytää niin tehneeksi, kuin hän tulee.

riage, until the day that Noe entered into the ark,
39. And knew not until the flood came, and took them all away; so shall also the coming of the Son of man be.
40. Then shall two be in the field; the one shall be taken, and the other left.
41. Two women shall be grinding at the mill; the one shall be taken, and the other left.

42. Watch therefore: for ye know not what hour your Lord doth come.

43. But know this, that if the goodman of the house had known in what watch the thief would come, he would have watched, and would not have suffered his house to be broken up.
44. Therefore be ye also ready: for in such an hour as ye think not the Son of man cometh.
45. Who then is a faithful and wise servant, whom his lord hath made ruler over his household, to give them meat in due season?
46. Blessed is that servant, whom his lord when he cometh shall find so do-

ing.

47. Totisesti sanon minä teille: hän panee hänen kaiken hyvyytensä päälle.

47. Verily I say unto you, That he shall make him ruler over all his goods.

48. Mutta jos paha palvelia sanoo sydämessänsä: minun Herrani viipyy tulemasta;

48. But and if that evil servant shall say in his heart, My lord delayeth his coming;

49. Ja rupee pieksämään leipäveljiänsä, niin myös syömään ja juomaan juomarien kanssa:

49. And shall begin to smite his fellowservants, and to eat and drink with the drunken;

50. Niin sen palvelian Herra tulee sinä päivänä, jona ei hän luulekaan, ja sillä hetkellä, jolla ei hän tiedä.

50. The lord of that servant shall come in a day when he looketh not for him, and in an hour that he is not aware of,

51. Ja hän eroittaa hänen, ja antaa hänelle osan ulkokullattuin kanssa: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.

51. And shall cut him asunder, and appoint him his portion with the hypocrites: there shall be weeping and gnashing of teeth.

25 luku

1. Silloin pitää taivaan valtakunta oleman kymmenen neitseen kaltainen, jotka ottivat lamppunsa ja menivät ulos ylkää vastaan.

1. Then shall the kingdom of heaven be likened unto ten virgins, which took their lamps, and went forth to meet the bridegroom.

2. Mutta viisi heistä oli taitavaa, ja viisi tyhmää.

2. And five of them were wise, and five were foolish.

3. Tyhmät ottivat lamppunsa, ja ei

3. They that were foolish took their

ottaneet öljyä myötänsä;
4. Mutta taitavat ottiva öljyä astioihinsa, ynnä lamppunsa kanssa.
5. Kuin ylkä viipyi, tulivat he kaikki uneliaiksi ja makasivat.
6. Mutta puoli-yönä tuli huuto: katso, ylkä tulee, menkäät ulos häntä vastaan.
7. Niin nousivat kaikki nämät neitseet ja valmistivat lamppunsa.
8. Mutta tyhmät sanoivat taitaville: antakaat meille öljystänne; sillä meidän lamppumme sammuvat.
9. Niin vastasivat taitavat, sanoen: ei suinkaan, ettei meiltä ja teiltä puuttuisi; mutta menkäät paremmin niiden tykö, jotka myyvät, ja ostakaat itsellenne.
10. Mutta kuin he menivät ostamaan, tuli ylkä. Ja jotka valmiit olivat, ne menivät hänen kanssansa häihin, ja ovi suljettiin.
11. Viimein tulivat nekin toiset neitseet, ja sanoivat: Herra, Herra, avaa meidän eteemme.
12. Mutta hän vastasi ja sanoi: totisesti sanon minä teille: en tunne minä teitä.

lamps, and took no oil with them:
4. But the wise took oil in their vessels with their lamps.
5. While the bridegroom tarried, they all slumbered and slept.
6. And at midnight there was a cry made, Behold, the bridegroom cometh; go ye out to meet him.
7. Then all those virgins arose, and trimmed their lamps.
8. And the foolish said unto the wise, Give us of your oil; for our lamps are gone out.
9. But the wise answered, saying, Not so; lest there be not enough for us and you: but go ye rather to them that sell, and buy for yourselves.
10. And while they went to buy, the bridegroom came; and they that were ready went in with him to the marriage: and the door was shut.
11. Afterward came also the other virgins, saying, Lord, Lord, open to us.
12. But he answered and said, Verily I say unto you, I know you not.

13. Valvokaat sentähden, sillä ette tiedä päivää eikä hetkeä, jona Ihmisen Poika tulee.

14. Sillä niinkuin ihminen matkusti kauvas ja kutsui palveliansa, ja antoi heille tavaransa:

15. Ja antoi yhdelle viisi leiviskää, toiselle kaksi ja kolmannelle yhden, jokaiselle varansa jälkeen: ja meni kohta matkaansa;

16. Niin meni se, joka viisi leiviskää oli ottanut, teki niillä kauppaa ja voitti toiset viisi leiviskää.

17. Niin myös se, joka kaksi oli ottanut, voitti myös toiset kaksi.

18. Mutta joka yhden oli ottanut, hän meni pois ja kaivoi maahan, ja kätki herransa rahan.

19. Niin pitkän ajan perästä tuli palveliain herra ja laski lukua heidän kanssansa.

20. Ja tuli se, joka oli ottanut viisi leiviskää, ja toi toiset viisi leiviskää, sanoen: herra, viisi leiviskää sinä annoit minulle, katso, minä olen toiset viisi

13. Watch therefore, for ye know neither the day nor the hour wherein the Son of man cometh.

14. For the kingdom of heaven is as a man travelling into a far country, who called his own servants, and delivered unto them his goods.

15. And unto one he gave five talents, to another two, and to another one; to every man according to his several ability; and straightway took his journey.

16. Then he that had received the five talents went and traded with the same, and made them other five talents.

17. And likewise he that had received two, he also gained other two.

18. But he that had received one went and digged in the earth, and hid his lord's money.

19. After a long time the lord of those servants cometh, and reckoneth with them.

20. And so he that had received five talents came and brought other five talents, saying, Lord, thou deliveredst unto me five talents: behold, I have

leiviskää niillä voittanut.
21. Sanoi hänen herransa hänelle: hyvin, sinä hyvä ja uskollinen palvelia! vähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinun paljon päälle: mene sinun herras iloon.

22. Niin tuli se, joka oli kaksi leiviskää ottanut, ja sanoi: herra, kaksi leiviskää sinä annoit minulle, katso, toiset kaksi olen minä niillä voittanut.

23. Sanoi hänen herransa hänelle: hyvin, sinä hyvä ja uskollinen palvelia! vähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinun paljon päälle: mene sinun herras iloon.
24. Niin myös se tuli, joka yhden leiviskän oli ottanut, ja sanoi: herra, minä tiesin sinun kovaksi mieheksi: sinä niität siitä, kuhunkas et kylvänyt, ja siitä sinä kokoot, kuhunka sinä et hajoittanut.
25. Ja minä peljäten menin pois ja kätkin sinun leiviskäs maahan: katso, tässä on sinun omas.
26. Mutta hänen herransa vastasi ja sanoi hänelle: sinä paha ja laiska pal-

gained beside them five talents more.
21. His lord said unto him, Well done, thou good and faithful servant: thou hast been faithful over a few things, I will make thee ruler over many things: enter thou into the joy of thy lord.
22. He also that had received two talents came and said, Lord, thou deliveredst unto me two talents: behold, I have gained two other talents beside them.
23. His lord said unto him, Well done, good and faithful servant; thou hast been faithful over a few things, I will make thee ruler over many things: enter thou into the joy of thy lord.
24. Then he which had received the one talent came and said, Lord, I knew thee that thou art an hard man, reaping where thou hast not sown, and gathering where thou hast not strawed:
25. And I was afraid, and went and hid thy talent in the earth: lo, there thou hast that is thine.
26. His lord answered and said unto him, Thou wicked and slothful serv-

velia! jos tiesit minun siitä niittävän, kuhunka en minä kylvänyt, ja sieltä kokoovan, johonka en minä ole hajoittanut,

27. Niin sinun siis olis tullut antaa minun rahani vaihettajille, ja minä tultuani olisin omani jälleen saanut kasvun kanssa.

28. Ottakaat siis häneltä leiviskä, ja antakaat sille, jolla on kymmenen leiviskää.

29. (Sillä jokaiselle, jolla on, pitää annettaman, ja hänellä pitää kyllä oleman; mutta jolla ei ole, sekin kuin hänellä on, pitää häneltä otettaman pois).

30. Ja heittäkäät se kelvotoin palvelia ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.

31. Mutta kuin Ihmisen Poika tulee kunniassansa ja kaikki pyhät enkelit hänen kanssansa, silloin hän istuu kunniansa istuimella,

32. Ja hänen eteensä kootaan kaikki kansat. Ja hän eroittaa toiset toisistansa, niinkuin paimen eroittaa lampaat vuohista,

ant, thou knewest that I reap where I sowed not, and gather where I have not strawed:

27. Thou oughtest therefore to have put my money to the exchangers, and then at my coming I should have received mine own with usury.

28. Take therefore the talent from him, and give it unto him which hath ten talents.

29. For unto every one that hath shall be given, and he shall have abundance: but from him that hath not shall be taken away even that which he hath.

30. And cast ye the unprofitable servant into outer darkness: there shall be weeping and gnashing of teeth.

31. When the Son of man shall come in his glory, and all the holy angels with him, then shall he sit upon the throne of his glory:

32. And before him shall be gathered all nations: and he shall separate them one from another, as a shepherd divideth his sheep from the goats:

33. ja asettaa lampaat tosin oikialle puolellensa, mutta vuohet vasemmallensa.

33. And he shall set the sheep on his right hand, but the goats on the left.

34. Silloin sanoo kuningas niille, jotka hänen oikialla puolellansa ovat: tulkaat, minun Isäni siunatut, omistakaat se valtakunta, joka teille on valmistettu maailman alusta.

34. Then shall the King say unto them on his right hand, Come, ye blessed of my Father, inherit the kingdom prepared for you from the foundation of the world:

35. Sillä minä isosin, ja te ruokitte minun: minä janosin, ja te juotitte minun: minä olin outo, ja te minun huoneeseen otitte:

35. For I was an hungred, and ye gave me meat: I was thirsty, and ye gave me drink: I was a stranger, and ye took me in:

36. Alasti, ja te vaatetitte minun: sairaana, ja te opitte minua: minä olin vankina, ja te tulitte minun tyköni.

36. Naked, and ye clothed me: I was sick, and ye visited me: I was in prison, and ye came unto me.

37. Silloin vanhurskaat häntä vastaavat ja sanovat: Herra, koska me näimme sinun isoovan, ja ruokimme sinun? taikka janoovan, ja annoimme sinun juoda?

37. Then shall the righteous answer him, saying, Lord, when saw we thee an hungred, and fed thee? or thirsty, and gave thee drink?

38. Mutta koska me näimme sinun outona, ja huoneeseen otimme sinun? taikka alastoinna, ja vaatetimme sinua?

38. When saw we thee a stranger, and took thee in? or naked, and clothed thee?

39. Eli koska me näimme sinun sairaana, taikka vankina, ja tulimme sinun tykös?

39. Or when saw we thee sick, or in prison, and came unto thee?

40. Niin vastaa kuningas ja sanoo

40. And the King shall answer and

heille: totisesti sanon minä teille: sen minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähimmistä minun veljistäni, sen te teitte minulle.

41. Silloin hän myös sanoo niille, jotka vasemmalla ovat: menkäät pois minun tyköäni, te kirotut, ijankaikkiseen tuleen, joka valmistettu on perkeleelle ja hänen enkeleillensä.

42. Sillä minä isosin, ja ette minua ruokkineet: minä janosin, ja ette minua juottaneet:

43. Minä olin outo, ja ette minua huoneeseen ottaneet: alastoin, ja ette minua vaatettaneet: sairas ja vankina, ja ette minua oppineet.

44. Silloin nekin häntä vastaavat, sanoen: Herra, koska me näimme sinun isoovan, taikka janoovan, taikka outona, eli alastoinna, eli sairaana, taikka vankina, ja emme sinua palvelleet?

45. Silloin hän vastaa heitä, sanoen: totisesti sanon minä teille, mitä ette tehneet yhdelle näistä vähimmistä, sitä ette tehneet minulle.

46. Ja niiden pitää menemän ijankaikkiseen vaivaan, mutta vanhurskaat ijankaikkiseen elämään.

say unto them, Verily I say unto you, Inasmuch as ye have done it unto one of the least of these my brethren, ye have done it unto me.

41. Then shall he say also unto them on the left hand, Depart from me, ye cursed, into everlasting fire, prepared for the devil and his angels:

42. For I was an hungred, and ye gave me no meat: I was thirsty, and ye gave me no drink:

43. I was a stranger, and ye took me not in: naked, and ye clothed me not: sick, and in prison, and ye visited me not.

44. Then shall they also answer him, saying, Lord, when saw we thee an hungred, or athirst, or a stranger, or naked, or sick, or in prison, and did not minister unto thee?

45. Then shall he answer them, saying, Verily I say unto you, Inasmuch as ye did it not to one of the least of these, ye did it not to me.

46. And these shall go away into everlasting punishment: but the righteous into life eternal.

26 luku

1. Ja tapahtui, kuin Jesus oli lopettanut kaikki nämät puheet, sanoi hän opetuslapsillensa:

1. And it came to pass, when Jesus had finished all these sayings, he said unto his disciples,

2. Te tiedätte, että kahden päivän perästä tulee pääsiäinen, ja Ihmisen Poika ylönannetaan ristiinnaulittaa.

2. Ye know that after two days is the feast of the passover, and the Son of man is betrayed to be crucified.

3. Silloin kokoontuivat pappein päämiehet ja kirjanoppineet ja kansan vanhimmat ylimmäisen papin saliin, joka kutsuttiin Kaiphas.

3. Then assembled together the chief priests, and the scribes, and the elders of the people, unto the palace of the high priest, who was called Caiaphas,

4. Ja neuvoa pitivät, kuinka he Jesuksen kavalluksella kiinniottaisivat ja tappaisivat.

4. And consulted that they might take Jesus by subtilty, and kill him.

5. Mutta he sanoivat, ei juhlapäivänä, ettei kansassa tule meteli.

5. But they said, Not on the feast day, lest there be an uproar among the people.

6. Kuin Jesus oli Betaniassa, spitaalisen Simonin huoneessa,

6. Now when Jesus was in Bethany, in the house of Simon the leper,

7. Tuli vaimo hänen tykönsä, jolla oli lasi kallista voidetta, ja kaasi sen hänen päänsä päälle atrioitessansa.

7. There came unto him a woman having an alabaster box of very precious ointment, and poured it on his head, as he sat at meat.

8. Mutta kuin hänen opetuslapsensa sen näkivät, närkästyivät he ja sanoi-

8. But when his disciples saw it, they had indignation, saying, To what pur-

vat: mihinkä kelpaa tämä haaskaus?
9. Sillä tämä voide olis kalliisti taittu myytää ja annettaa vaivaisille.
10. Mutta kuin Jesus sen ymmärsi, sanoi hän heille: mitä te vaivaatte tätä vaimoa? Sillä hän teki hyvän työn minun kohtaani.
11. Sillä teidän tykönänne ovat aina vaivaiset; mutta en minä teillä aina ole.
12. Sillä että hän kaasi sen voiteen minun ruumiini päälle, sen on hän tehnyt minun hautaamisekseni.
13. Totisesti sanon minä teille: kussa ikänä tämä evankeliumi saarnataan kaikessa maailmassa, niin tämä myös, minkä hän teki, pitää mainittaman hänen muistoksensa.
14. Silloin yksi kahdestatoistakymmenestä, joka kutsuttiin Juudas Iskariot, läksi pois pappein päämiesten tykö,
15. Ja sanoi: mitä te tahdotte minulle antaa, ja minä teille hänen saatan? Ja he määräsivät hänelle kolmekymmentä hopiapenninkiä.
16. Ja siitä ajasta etsi hän soveliasta aikaa pettääksensä häntä.
17. Mutta ensimäisen makian leivän

pose is this waste?
9. For this ointment might have been sold for much, and given to the poor.
10. When Jesus understood it, he said unto them, Why trouble ye the woman for she hath wrought a good work upon me.
11. For ye have the poor always with you; but me ye have not always.
12. For in that she hath poured this ointment on my body, she did it for my burial.
13. Verily I say unto you, Whereso-ever this gospel shall be preached in the whole world, there shall also this, that this woman hath done, be told for a memorial of her.
14. Then one of the twelve, called Judas Iscariot, went unto the chief priests,
15. And said unto them, What will ye give me, and I will deliver him unto you? And they covenanted with him for thirty pieces of silver.
16. And from that time he sought opportunity to betray him.
17. Now the first day of the feast of

päivänä tulivat opetuslapset Jesuksen tykö, sanoen hänelle: kussas tahdot, että meidän pitää sinulle valmistaman pääsiäislampaan syötää?

18. Niin hän sanoi: menkäät kaupunkiin yhden tykö, ja sanokaat hänelle: Mestari sanoo: minun aikani on läsnä, sinun tykönäs tahdon minä pääsiäistä pitää minun opetuslasteni kanssa.

19. Ja opetuslapset tekivät niinkuin Jesus oli heitä käskenyt, ja valmistivat pääsiäislampaan.

20. Mutta kuin ehtoo tuli, istui hän pöydän tykönä kahdentoistakymmenen kanssa.

21. Ja heidän syödessänsä sanoi hän: totisesti sanon minä teille: yksi teistä minun pettää.

22. Ja he tulivat sangen murheellisiksi, ja rupesi jokainen heistä sanomaan hänelle: Herra, lienenkö minä se?

23. Mutta hän vastasi ja sanoi: joka minun kanssani pistää kätensä vatiin, se pettää minun.

24. Ihmisen Poika tosin menee, niinkuin hänestä on kirjoitettu; mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen

unleavened bread the disciples came to Jesus, saying unto him, Where wilt thou that we prepare for thee to eat the passover?

18. And he said, Go into the city to such a man, and say unto him, The Master saith, My time is at hand; I will keep the passover at thy house with my disciples.

19. And the disciples did as Jesus had appointed them; and they made ready the passover.

20. Now when the even was come, he sat down with the twelve.

21. And as they did eat, he said, Verily I say unto you, that one of you shall betray me.

22. And they were exceeding sorrowful, and began every one of them to say unto him, Lord, is it I?

23. And he answered and said, He that dippeth his hand with me in the dish, the same shall betray me.

24. The Son of man goeth as it is written of him: but woe unto that man by whom the Son of man is be-

Poika petetään! parempi olis sille ihmiselle ollut, jos ei hän olisi syntynyt.

25. Niin vastasi Juudas, joka hänen petti, ja sanoi: Mestari, olenko minä se? hän sanoi hänelle: sinäpä sen sanoit.

26. Mutta kuin he söivät, otti Jesus leivän, ja kiitti, mursi ja antoi opetuslapsille, ja sanoi: ottakaat, syökäät: tämä on minun ruumiini.

27. Ja hän otti kalkin, ja kiitti, antoi heille ja sanoi: juokaat tästä kaikki;

28. Sillä tämä on minun vereni, sen uuden Testamentin, joka monen tähden vuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi.

29. Mutta minä sanon teille: en suinkaan minä silleen juo tästä viinapuun hedelmästä, siihen päivään asti kuin minä juon teidän kanssanne sen uuden minun Isäni valtakunnassa.

30. Ja kuin he olivat kiitosvirren veisanneet, menivät he ulos Öljymäelle.

31. Silloin sanoi Jesus heille: tänä yönä te kaikki pahenette minussa; sillä kirjoitettu on: minä lyön paimenta, ja

trayed! it had been good for that man if he had not been born.

25. Then Judas, which betrayed him, answered and said, Master, is it I He said unto him, Thou hast said.

26. And as they were eating, Jesus took bread, and blessed it, and brake it, and gave it to the disciples, and said, Take, eat; this is my body.

27. And he took the cup, and gave thanks, and gave it to them, saying, Drink ye all of it;

28. For this is my blood of the new testament, which is shed for many for the remission of sins.

29. But I say unto you, I will not drink henceforth of this fruit of the vine, until that day when I drink it new with you in my Father's kingdom.

30. And when they had sung an hymn, they went out into the mount of Olives.

31. Then saith Jesus unto them, All ye shall be offended because of me this night: for it is written, I will smite

lampaat laumasta pitää hajoitettaman.

32. Mutta sittenkuin minä nousen ylös, käyn minä teidän edellänne Galileaan.

33. Niin vastasi Pietari ja sanoi hänelle: jos vielä kaikki sinussa pahenisivat, en minä ikänä pahene.

34. Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänä yönä, ennenkuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät.

35. Pietari sanoi hänelle: ja vaikka minun pitäis sinun kanssas kuoleman, en kiellä minä sinua. Niin sanoivat myös kaikki opetuslapset.

36. Silloin tuli Jesus heidän kanssansa kylään, jota kutsutaan Getsemaneksi, ja sanoi opetuslapsillensa: istukaat tässä, niinkauvan kuin minä menen ja rukoilen tuolla.

37. Ja hän otti tykönsä Pietarin ja kaksi Zebedeuksen poikaa, rupesi murehtimaan ja vapisemaan.

38. Niin sanoi Jesus helle: minun sieluni on suuresti murheissansa kuolemaan asti; olkaat tässä ja valvokaat

the shepherd, and the sheep of the flock shall be scattered abroad.

32. But after I am risen again, I will go before you into Galilee.

33. Peter answered and said unto him, Though all men shall be offended because of thee, yet will I never be offended.

34. Jesus said unto him, Verily I say unto thee, That this night, before the cock crow, thou shalt deny me thrice.

35. Peter said unto him, Though I should die with thee, yet will I not deny thee. Likewise also said all the disciples.

36. Then cometh Jesus with them unto a place called Gethsemane, and saith unto the disciples, Sit ye here, while I go and pray yonder.

37. And he took with him Peter and the two sons of Zebedee, and began to be sorrowful and very heavy.

38. Then saith he unto them, My soul is exceeding sorrowful, even unto death: tarry ye here, and watch with

minun kanssani.
39. Ja hän meni vähän taamma, lankesi kasvoillensa, rukoillen ja sanoen: minun Isäni! jos mahdollinen on, niin menkään pois minulta tämä kalkki: ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä.
40. Ja hän tuli opetuslasten tykö, ja löysi heidät makaamasta, ja sanoi Pietarille: niin ette voineet yhtä hetkeä valvoa minun kanssani.
41. Valvokaat ja rukoilkaat, ettette kiusaukseen lankeaisi. Henki tosin on altis, mutta liha on heikko.
42. Taas meni hän toisen kerran ja rukoili, sanoen: minun Isäni! ellei tämä kalkki taida mennä pois minulta, muutoin jos en minä sitä juo, niin tapahtukoon sinun tahtos.
43. Ja hän tuli ja löysi taas heidät makaamasta; sillä heidän silmänsä olivat raskaat.
44. Ja hän jätti heidät, meni taas ja rukoili kolmannen kerran, ja sanoi entisen sanan.
45. Silloin hän tuli opetuslastensa tykö, ja sanoi heille: maatkaat vielä ja levätkäät! katso, hetki on lähestynyt,

me.
39. And he went a little further, and fell on his face, and prayed, saying, O my Father, if it be possible, let this cup pass from me: nevertheless not as I will, but as thou wilt.

40. And he cometh unto the disciples, and findeth them asleep, and saith unto Peter, What, could ye not watch with me one hour
41. Watch and pray, that ye enter not into temptation: the spirit indeed is willing, but the flesh is weak.
42. He went away again the second time, and prayed, saying, O my Father, if this cup may not pass away from me, except I drink it, thy will be done.
43. And he came and found them asleep again: for their eyes were heavy.
44. And he left them, and went away again, and prayed the third time, saying the same words.
45. Then cometh he to his disciples, and saith unto them, Sleep on now, and take your rest: behold, the hour

ja Ihmisen Poika annetaan ylön syntisten käsiin.
46. Nouskaat, käykäämme: katso, se lähestyi, joka minun pettää.
47. Ja vielä hänen puhuessansa, katso, Juudas, yksi kahdestatoistakymmenestä, tuli ja hänen kanssansa paljo väkeä miekoilla ja seipäillä, pappein päämiehiltä ja kansan vanhimmilta.
48. Mutta se, joka hänen petti, oli antanut heille merkin, sanoen: kenenkä minä suuta annan, se on, kiinniottakaat häntä.
49. Ja hän astui kohta Jesuksen tykö ja sanoi: terve, Rabbi! ja suuta antoi hänen.
50. Niin sanoi Jesus hänelle: ystäväni! mitä varten sinä tulit? Silloin he astuivat edes ja laskivat kätensä Jesuksen päälle, ja ottivat hänen kiinni.
51. Ja katso, yksi niistä, jotka olivat Jesuksen kanssa, ojensi kätensä, veti miekkansa, ja löi ylimmäisen papin palveliaa, ja hakkasi pois hänen korvansa.
52. Niin Jesus sanoi hänelle: pistä miekkas siallensa; sillä kaikki, jotka

is at hand, and the Son of man is betrayed into the hands of sinners.
46. Rise, let us be going: behold, he is at hand that doth betray me.
47. And while he yet spake, lo, Judas, one of the twelve, came, and with him a great multitude with swords and staves, from the chief priests and elders of the people.
48. Now he that betrayed him gave them a sign, saying, Whomsoever I shall kiss, that same is he: hold him fast.
49. And forthwith he came to Jesus, and said, Hail, master; and kissed him.
50. And Jesus said unto him, Friend, wherefore art thou come Then came they, and laid hands on Jesus, and took him.
51. And, behold, one of them which were with Jesus stretched out his hand, and drew his sword, and struck a servant of the high priest's, and smote off his ear.
52. Then said Jesus unto him, Put up again thy sword into his place: for all

miekkaan rupeevat, ne miekkaan hukkuvat.
53. Taikka luuletkos, etten minä voisi vielä rukoilla minun Isääni, lähettämään minulle enemmän kuin kaksitoistakymmentä legiota enkeleitä?
54. Kuinka siis Raamattu täytetään, että niin pitää tapahtuman?
55. Sillä hetkellä sanoi Jesus joukolle: niinkuin ryövärin tykö te läksitte miekoilla ja seipäillä minua kiinniottamaan: minä istuin teidän tykönänne joka päivä, opettain templissä, ja ette minua kiinniottaneet.
56. Mutta tämä on kaikki tapahtunut, että prophetain kirjoitukset täytettäisiin. Silloin kaikki opetuslapset jättivät hänen ja pakenivat.
57. Mutta ne, jotka Jesuksen olivat kiinniottaneet, veivät hänen Kaiphaan, ylimmäisen papin, tykö, kussa kirjanoppineet ja vanhimmat olivat kokoontuneet.
58. Mutta Pietari seurasi häntä taampana hamaan ylimmäisen papin salin porstuaan, ja meni sisälle, ja istui palveliain sekaan, näkemään loppua.
59. Mutta pappein päämiehet ja van-

they that take the sword shall perish with the sword.
53. Thinkest thou that I cannot now pray to my Father, and he shall presently give me more than twelve legions of angels?
54. But how then shall the scriptures be fulfilled, that thus it must be?
55. In that same hour said Jesus to the multitudes, Are ye come out as against a thief with swords and staves for to take me I sat daily with you teaching in the temple, and ye laid no hold on me.
56. But all this was done, that the scriptures of the prophets might be fulfilled. Then all the disciples forsook him, and fled.
57. And they that had laid hold on Jesus led him away to Caiaphas the high priest, where the scribes and the elders were assembled.
58. But Peter followed him afar off unto the high priest's palace, and went in, and sat with the servants, to see the end.
59. Now the chief priests, and elders,

himmat ja kaikki raati etsivät väärää todistusta Jesusta vastaan, saadaksensa häntä tappaa;
60. Ja ei löytäneet. Ja vaikka monta väärää todistajaa tuli, niin ei he sittenkään löytäneet. Mutta viimein tuli kaksi väärää todistajaa,
61. Ja sanoivat: tämä on sanonut: minä voin maahan jaottaa Jumalan templin, ja kolmena päivänä sen rakentaa ylös.
62. Ja pappein päämies nousi ja sanoi hänelle: etkös mitään vastaa, mitä nämät sinua vastaan todistavat?
63. Mutta Jesus oli ääneti. Ja pappein päämies vastasi ja sanoi hänelle: minä vannotan sinua elävän Jumalan kautta, että sanot meille, jos olet Kristus, Jumalan Poika.
64. Sanoi Jesus hänelle: sinäpä sen sanoit; kuitenkin sanon minä teille: tästedes pitää teidän näkemän Ihmisen Pojan istuvan voiman oikialla puolella ja tulevan taivaan pilvissä.
65. Silloin repäisi pappein päämies vaatteensa, sanoen: hän on pilkannut (Jumalaa); mitä me silleen todistajia

and all the council, sought false witness against Jesus, to put him to death;
60. But found none: yea, though many false witnesses came, yet found they none. At the last came two false witnesses,
61. And said, This fellow said, I am able to destroy the temple of God, and to build it in three days.
62. And the high priest arose, and said unto him, Answerest thou nothing? what is it which these witness against thee?
63. But Jesus held his peace. And the high priest answered and said unto him, I adjure thee by the living God, that thou tell us whether thou be the Christ, the Son of God.
64. Jesus saith unto him, Thou hast said: nevertheless I say unto you, Hereafter shall ye see the Son of man sitting on the right hand of power, and coming in the clouds of heaven.
65. Then the high priest rent his clothes, saying, He hath spoken blasphemy; what further need have we of

tarvitsemme? Katso, nyt te kuulitte hänen pilkkansa.

66. Mitä te luulette? Mutta he vastasivat ja sanoivat: hän on vikapää kuolemaan.

67. Silloin he syljeskelivät hänen kasvoillensa ja löivät häntä poskelle, ja muutamat pieksivät häntä sauvoillansa.

68. Sanoen: arvaa meille, Kristus, kuka on, joka sinua löi?

69. Mutta Pietari istui ulkona salista, ja hänen tykönsä tuli yksi piika ja sanoi: sinä olit myös Jesuksen kanssa Galileasta.

70. Mutta hän kielsi kaikkein edessä ja sanoi: en minä tiedä, mitäs sanot.

71. Kuin hän läksi ulos ovesta, näki hänen toinen piika ja sanoi niille, jotka siellä olivat: ja tämä oli Jesuksen Natsaretilaisen kanssa.

72. Ja hän kielsi taas vannotulla valalla: en tunne minä sitä ihmistä.

73. Mutta vähän hetken perästä tulivat ne, jotka siellä seisoivat ja sanoivat Pietarille: totisesti olet sinä myös yksi heistä; sillä sinun puheeskin il-

witnesses? behold, now ye have heard his blasphemy.

66. What think ye? They answered and said, He is guilty of death.

67. Then did they spit in his face, and buffeted him; and others smote him with the palms of their hands,

68. Saying, Prophesy unto us, thou Christ, Who is he that smote thee?

69. Now Peter sat without in the palace: and a damsel came unto him, saying, Thou also wast with Jesus of Galilee.

70. But he denied before them all, saying, I know not what thou sayest.

71. And when he was gone out into the porch, another maid saw him, and said unto them that were there, This fellow was also with Jesus of Nazareth.

72. And again he denied with an oath, I do not know the man.

73. And after a while came unto him they that stood by, and said to Peter, Surely thou also art one of them; for thy speech bewrayeth thee.

moittaa sinun.

74. Niin hän rupesi itsiänsä sadattelemaan ja vannomaan: en tunne minä sitä ihmistä. Ja kohta kukko lauloi.

75. Niin Pietari muisti Jesuksen sanan, joka oli hänelle sanonut: ennenkuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät. Ja hän meni ulos ja itki katkerasti.

74. Then began he to curse and to swear, saying, I know not the man. And immediately the cock crew.

75. And Peter remembered the word of Jesus, which said unto him, Before the cock crow, thou shalt deny me thrice.</J And he went out, and wept bitterly.>

27 luku

1. Mutta kuin aamu tuli, pitivät kaikki pappein päämiehet ja kansan vanhimmat neuvoa Jesusta vastaan, häntä kuolettaaksensa,

2. Ja sitoivat hänen, menivät pois ja ylönantoivat hänen maaherralle Pontius Pilatukselle.

3. Kuin Juudas, joka hänen petti, näki hänen kuolemaan tuomituksi, katui hän, ja toi jälleen ne kolmekymmentä hopiapenninkiä pappein päämiehille ja vanhimmille,

4. Sanoen: minä pahasti tein, että minä petin viattoman veren. Mutta he sanoivat: mitä meidän siihen tulee? katso itsiäs.

1. When the morning was come, all the chief priests and elders of the people took counsel against Jesus to put him to death:

2. And when they had bound him, they led him away, and delivered him to Pontius Pilate the governor.

3. Then Judas, which had betrayed him, when he saw that he was condemned, repented himself, and brought again the thirty pieces of silver to the chief priests and elders,

4. Saying, I have sinned in that I have betrayed the innocent blood. And they said, What is that to us? see thou to that.

5. Ja hän heitti hopiapenningit templiin, läksi sieltä, meni pois ja hirtti itsensä.
6. Mutta pappein päämiehet ottivat hopiapenningit ja sanoivat: ei näitä sovi panna uhriarkkuun; sillä se on veren hinta.
7. Niin he pitivät neuvoa, ja ostivat niillä savenvalajan pellon, vierasten hautaamiseksi.
8. Sentähden se pelto on kutsuttu tähän päivään asti veripelloksi.
9. Silloin täytettiin se mikä sanottu oli Jeremias prophetalta, joka sanoo: ja he ottivat kolmekymmentä hopiapenninkiä, sen arvatun hinnan, jonka he arvasivat Israelin lapsilta,

10. Ja antoivat ne savenvalajan pellosta, niinkuin Herra on minun käskenyt.
11. Mutta Jesus seisoi maaherran edessä. Niin maaherra kysyi häneltä, sanoen: oletkos sinä Juudalaisten kuningas? Jesus sanoi hänelle: sinäpä sen sanot.
12. Ja kuin hänen päällensä kannettiin pappein päämiehiltä ja vanhim-

5. And he cast down the pieces of silver in the temple, and departed, and went and hanged himself.
6. And the chief priests took the silver pieces, and said, It is not lawful for to put them into the treasury, because it is the price of blood.
7. And they took counsel, and bought with them the potter's field, to bury strangers in.
8. Wherefore that field was called, The field of blood, unto this day.
9. Then was fulfilled that which was spoken by Jeremy the prophet, saying, And they took the thirty pieces of silver, the price of him that was valued, whom they of the children of Israel did value;
10. And gave them for the potter's field, as the Lord appointed me.

11. And Jesus stood before the governor: and the governor asked him, saying, Art thou the King of the Jews And Jesus said unto him, Thou sayest.
12. And when he was accused of the chief priests and elders, he answered

milta, ei hän mitään vastannut.
13. Silloin sanoi Pilatus hänelle: etkös kuule, kuinka paljon he sinua vastaan todistavat?
14. Ja ei hän vastannut häntä yhtäkään sanaa, niin että maaherra suuresti ihmetteli.
15. Mutta juhlana oli maaherra tottunut päästämään kansalle jonkun vangin irralle, jonka he tahtoivat.
16. Niin oli heillä silloin yksi kuuluisa vanki sidottuna, joka kutsuttiin Barabbas.
17. Kuin he siis koossa olivat, sanoi Pilatus heille: kumman te tahdotte, että minä päästän teille? Barabbaan, taikka Jesuksen, joka kutsutaan Kristus?
18. Sillä hän tiesi, että he hänen kateuden tähden olivat antaneet ylön.
19. Mutta kuin hän tuomio-istuimelle istui, lähetti hänen emäntänsä hänen tykönsä, sanoen: älä sinä mitään tee sille vanhurskaalle; sillä minä olen paljon kärsinyt tänäpänä unessani hänen tähtensä.
20. Mutta pappein päämiehet ja vanhimmat yllyttivät kansaa anomaan

nothing.
13. Then said Pilate unto him, Hearest thou not how many things they witness against thee?
14. And he answered him to never a word; insomuch that the governor marvelled greatly.
15. Now at that feast the governor was wont to release unto the people a prisoner, whom they would.
16. And they had then a notable prisoner, called Barabbas.
17. Therefore when they were gathered together, Pilate said unto them, Whom will ye that I release unto you? Barabbas, or Jesus which is called Christ?
18. For he knew that for envy they had delivered him.
19. When he was set down on the judgment seat, his wife sent unto him, saying, Have thou nothing to do with that just man: for I have suffered many things this day in a dream because of him.
20. But the chief priests and elders persuaded the multitude that they

Barabbasta, mutta Jesusta hukkaamaan.
21. Niin vastasi maaherra ja sanoi heille: kumman näistä kahdesta te tahdotte, että minä päästän teille? mutta he sanoivat: Barabbaan.
22. Pilatus sanoi heille: mitä siis minun pitää tekemän Jesukselle, joka kutsutaan Kristus? Sanoivat he kaikki hänelle: ristiinnaulittakaan.
23. Niin sanoi maaherra: mitä hän pahaa teki? Mutta he huusivat sitä enemmin ja sanoivat: ristiinnaulittakaan.
24. Kuin Pilatus näki, ettei hän mitään auttaa taitanut, mutta enempi pauhina tuli, otti hän vettä ja pesi kätensä kansan edessä, sanoen: viatoin olen minä tämän vanhurskaan vereen: katsokaat itsiänne.
25. Ja kaikki kansa vastasi ja sanoi: hänen verensä tulkaan meidän päällemme ja lastemme päälle.
26. Silloin päästi hän heille Barabbaan; mutta Jesuksen, kuin hän hänen ruoskinut oli, antoi hän ylön ristiinnaulittaa.
27. Silloin maaherran huovit veivät

should ask Barabbas, and destroy Jesus.
21. The governor answered and said unto them, Whether of the twain will ye that I release unto you? They said, Barabbas.
22. Pilate saith unto them, What shall I do then with Jesus which is called Christ? They all say unto him, Let him be crucified.
23. And the governor said, Why, what evil hath he done? But they cried out the more, saying, Let him be crucified.
24. When Pilate saw that he could prevail nothing, but that rather a tumult was made, he took water, and washed his hands before the multitude, saying, I am innocent of the blood of this just person: see ye to it.
25. Then answered all the people, and said, His blood be on us, and on our children.
26. Then released he Barabbas unto them: and when he had scourged Jesus, he delivered him to be crucified.
27. Then the soldiers of the governor

Jesuksen raastupaan, ja kokosivat hänen tykönsä kaiken joukon.

28. Ja kuin he olivat hänen riisuneet, puettivat he hänen purpuraiseen kaapuun,

29. Ja tekivät orjantappuroista kruunun ja panivat hänen päähänsä ja ruovon hänen oikiaan käteensä, ja kumarsivat polviansa hänen edessänsä, pilkkasivat häntä ja sanoivat: terve, Juudalaisten kuningas!

30. Ja kuin he olivat sylkeneet hänen päällensä, ottivat he ruovon ja löivät häntä päähän.

31. Ja sittekuin he olivat häntä pilkanneet, riisuivat he häneltä kaapun, ja puettivat hänen omiin vaatteisiinsa, ja veivät hänen ristiinnaulittaa.

32. Mutta kuin he menivät ulos, löysivät he yhden miehen Kyrenistä, nimeltä Simon: sen he vaativat hänen ristiänsä kantamaan.

33. Ja tulivat siihen paikkaan, joka kutsutaan Golgata, se on: pääkallon paikka.

34. He antoivat hänelle etikkaa juoda sapella sekoitettua; ja kuin hän mais-

took Jesus into the common hall, and gathered unto him the whole band of soldiers.

28. And they stripped him, and put on him a scarlet robe.

29. And when they had platted a crown of thorns, they put it upon his head, and a reed in his right hand: and they bowed the knee before him, and mocked him, saying, Hail, King of the Jews!

30. And they spit upon him, and took the reed, and smote him on the head.

31. And after that they had mocked him, they took the robe off from him, and put his own raiment on him, and led him away to crucify him.

32. And as they came out, they found a man of Cyrene, Simon by name: him they compelled to bear his cross.

33. And when they were come unto a place called Golgotha, that is to say, a place of a skull,

34. They gave him vinegar to drink mingled with gall: and when he had

ti, niin ei hän tahtonut juoda.
35. Mutta sitte kuin he olivat hänen ristiinnaulinneet, jakoivat he hänen vaatteensa ja heittivät arpaa, että täytettäisiin, mitä sanottu oli prophetan kautta; he ovat minun vaatteeni jakaneet, ja minun vaatteistani ovat he heittäneet arpaa.
36. Ja istuen he vartioitsivat häntä siinä.
37. Ja he panivat hänen päänsä päälle hänen syynsä kirjoitetun: TÄMÄ ON JESUS, JUUDALAISTEN KUNINGAS.
38. Silloin ristiinnaulittiin kaksi ryövääriä hänen kanssansa, yksi oikialle puolelle ja toinen vasemmalle.
39. Mutta ohitsekäyväiset pilkkasivat häntä, vääntelivät päätänsä,
40. Ja sanoivat: sinä joka maahan jaotat Jumalan templin ja kolmena päivänä sen rakennat, auta itsiäs: jos olet Jumalan Poika, niin astu alas rististä.
41. Niin myös pappein päämiehet, kirjanoppineitten ja vanhimmitten kanssa, pilkkasivat häntä ja sanoivat:
42. Muita hän on auttanut, itsiänsä ei hän voi auttaa. Jos hän on Israelin

tasted thereof, he would not drink.
35. And they crucified him, and parted his garments, casting lots: that it might be fulfilled which was spoken by the prophet, They parted my garments among them, and upon my vesture did they cast lots.
36. And sitting down they watched him there;
37. And set up over his head his accusation written, THIS IS JESUS THE KING OF THE JEWS.
38. Then were there two thieves crucified with him, one on the right hand, and another on the left.
39. And they that passed by reviled him, wagging their heads,
40. And saying, Thou that destroyest the temple, and buildest it in three days, save thyself. If thou be the Son of God, come down from the cross.
41. Likewise also the chief priests mocking him, with the scribes and elders, said,
42. He saved others; himself he cannot save. If he be the King of Israel,

kuningas, niin astukaan nyt alas rististä, niin me uskomme hänen.
43. Hän turvasi Jumalaan: päästäköön nyt hänen, jos hän mielistyy häneen. Sillä hän sanoi: Jumalan Poika minä olen.
44. Sitä myös ryövärit hänelle soimasivat, jotka olivat ristiinnaulitut hänen kanssansa.
45. Mutta kuudennesta hetkestä hamaan yhdeksänteen asti oli pimiä kaikessa maassa.
46. Ja liki yhdeksättä hetkeä huusi Jesus suurella äänellä, sanoen: Eli, Eli, lamma sabaktani? se on: minun Jumalani, minun Jumalani, miksis minun ylenannoit?
47. Mutta muutamat niistä, jotka siinä seisoivat, kuin he sen kuulivat, sanoivat: Eliasta hän huutaa.
48. Ja kohta juoksi yksi heistä ja otti sienen, ja täytti sen etikalla, pani sen ruovon päähän, ja antoi hänen juoda.
49. Mutta muut sanoivat: pidäs, katsokaamme, jos Elias tulee häntä päästämään.
50. Niin Jesus taas huusi suurella ää-

let him now come down from the cross, and we will believe him.
43. He trusted in God; let him deliver him now, if he will have him: for he said, I am the Son of God.
44. The thieves also, which were crucified with him, cast the same in his teeth.
45. Now from the sixth hour there was darkness over all the land unto the ninth hour.
46. And about the ninth hour Jesus cried with a loud voice, saying, Eli, Eli, lama sabachthani that is to say, My God, my God, why hast thou forsaken me
47. Some of them that stood there, when they heard that, said, This man calleth for Elias.
48. And straightway one of them ran, and took a spunge, and filled it with vinegar, and put it on a reed, and gave him to drink.
49. The rest said, Let be, let us see whether Elias will come to save him.
50. Jesus, when he had cried again

nellä, ja antoi henkensä.

with a loud voice, yielded up the ghost.

51. Ja katso, templin esivaate repesi kahtia ylhäältä hamaan alas, ja maa järisi, ja kalliot halkesivat,

51. And, behold, the veil of the temple was rent in twain from the top to the bottom; and the earth did quake, and the rocks rent;

52. Ja haudat aukenivat, ja monta pyhäin ruumista, jotka maanneet olivat, nousi ylös,

52. And the graves were opened; and many bodies of the saints which slept arose,

53. Ja läksivät ulos haudoista, hänen ylösnousemisensa jälkeen, tulivat pyhään kaupunkiin, ja ilmestyivät monelle.

53. And came out of the graves after his resurrection, and went into the holy city, and appeared unto many.

54. Mutta kuin sadanpäämies ja ne, jotka hänen kanssansa olivat vartioitsemassa Jesusta, näkivät maan järinän ja ne, mitkä tapahtuivat, pelkäsivät he suuresti ja sanoivat: totisesti oli tämä Jumalan Poika.

54. Now when the centurion, and they that were with him, watching Jesus, saw the earthquake, and those things that were done, they feared greatly, saying, Truly this was the Son of God.

55. Mutta siellä oli paljo vaimoja taampana katselemassa, jotka Jesusta olivat seuranneet Galileasta, palvellen häntä,

55. And many women were there beholding afar off, which followed Jesus from Galilee, ministering unto him:

56. Joiden seassa oli Maria Magdalena, ja Maria Jakobin ja Joseen äiti, ja Zebedeuksen poikain äiti.

56. Among which was Mary Magdalene, and Mary the mother of James and Joses, and the mother of Zebedee's children.

57. Mutta kuin ehtoo tuli, tuli yksi ri-

57. When the even was come, there

kas mies Arimatiasta, jonka nimi oli Joseph, joka myös itse oli Jesuksen opetuslapsi.

58. Tämä meni Pilatuksen tykö ja pyysi Jesuksen ruumista. Silloin Pilatus käski annettaa ruumiin.

59. Ja kuin Joseph oli ruumiin ottanut, kääri hän sen puhtaasen liinaan,

60. Ja pani omaan uuteen hautaansa, jonka hän oli hakannut kallioon, ja vieritti suuren kiven haudan ovelle, ja meni pois.

61. Silloin olivat siellä Maria Magdalena ja toinen Maria, ja istuivat haudan kohdalla.

62. Mutta toisena päivänä valmistuksen päivästä kokoontuivat pappein päämiehet ja Pharisealaiset Pilatuksen tykö,

63. Sanoen: herra, me muistamme sen viettelіän sanoneen eläissänsä: kolmen päivän perästä minä nousen.

64. Käske siis varjeltaa hautaa kolmanteen päivään asti, ettei hänen opetuslapsensa tulisi yöllä ja varastaisi häntä, ja sanoisi kansalle: hän nou-

came a rich man of Arimathaea, named Joseph, who also himself was Jesus' disciple:

58. He went to Pilate, and begged the body of Jesus. Then Pilate commanded the body to be delivered.

59. And when Joseph had taken the body, he wrapped it in a clean linen cloth,

60. And laid it in his own new tomb, which he had hewn out in the rock: and he rolled a great stone to the door of the sepulchre, and departed.

61. And there was Mary Magdalene, and the other Mary, sitting over against the sepulchre.

62. Now the next day, that followed the day of the preparation, the chief priests and Pharisees came together unto Pilate,

63. Saying, Sir, we remember that that deceiver said, while he was yet alive, After three days I will rise again.

64. Command therefore that the sepulchre be made sure until the third day, lest his disciples come by night, and steal him away, and say unto the

si kuolleista: ja niin jälkimäinen villitys tulee pahemmaksi kuin ensimäinen.

people, He is risen from the dead: so the last error shall be worse than the first.

65. Pilatus sanoi heille: teillä on vartiat: menkäät, vartioitkaat niinkuin te tiedätte.

65. Pilate said unto them, Ye have a watch: go your way, make it as sure as ye can.

66. Mutta he menivät pois, ja vahvistivat haudan vartiain kanssa, ja lukitsivat kiven sinetillänsä.

66. So they went, and made the sepulchre sure, sealing the stone, and setting a watch.

28 luku

1. Mutta sabbatin päivän lopulla, joka rupesi valaisemaan toista sabbatia , tuli Maria Magdalena ja toinen Maria katsomaan hautaa.

1. In the end of the sabbath, as it began to dawn toward the first day of the week, came Mary Magdalene and the other Mary to see the sepulchre.

2. Ja katso, suuri maanjäristys tapahtui; sillä Herran enkeli astui alas taivaasta, tuli ja vieritti kiven ovelta, ja istui sen päälle.

2. And, behold, there was a great earthquake: for the angel of the Lord descended from heaven, and came and rolled back the stone from the door, and sat upon it.

3. Ja hän oli nähdä niinkuin pitkäisen tuli ja hänen vaatteensa olivat valkiat niinkuin lumi.

3. His countenance was like lightning, and his raiment white as snow:

4. Mutta hänen pelvostansa hämmmästyivät vartiat ja tulivat niinkuin he olisivat kuolleet.

4. And for fear of him the keepers did shake, and became as dead men.

5. Mutta enkeli vastasi ja sanoi vai-

5. And the angel answered and said

moille: älkäät peljätkö, sillä minä tiedän teidän etsivän ristiinnaulittua Jesusta.

unto the women, Fear not ye: for I know that ye seek Jesus, which was crucified.

6. Ei hän ole tässä; sillä hän nousi ylös, niinkuin hän sanoi. Tulkaat, katsokaat siaa, kuhunka Herra pantu oli.

6. He is not here: for he is risen, as he said. Come, see the place where the Lord lay.

7. Ja menkäät pian ja sanokaat hänen opetuslapsillensa, että hän nousi kuolleista. Ja katso, hän menee teidän edellänne Galileaan: siellä teidän pitää hänen näkemän, katso, minä sen teille sanoin.

7. And go quickly, and tell his disciples that he is risen from the dead; and, behold, he goeth before you into Galilee; there shall ye see him: lo, I have told you.

8. Ja he menivät nopiasti haudalta suurella pelvolla ja ilolla, ja juoksivat ilmoittamaan hänen opetuslapsillensa.

8. And they departed quickly from the sepulchre with fear and great joy; and did run to bring his disciples word.

9. Mutta heidän mennessänsä ilmoittamaan hänen opetuslapsillensa, katso, niin tuli Jesus heitä vastaan ja sanoi: terve teille! Niin he tulivat ja rupesivat hänen jalkoihinsa, ja kumartaen rukoilivat häntä.

9. And as they went to tell his disciples, behold, Jesus met them, saying, All hail. And they came and held him by the feet, and worshipped him.

10. Silloin sanoi Jesus heille: älkäät peljätkö! menkäät, ilmoittakaat minun veljilleni, että he menisivät Galileaan: siellä he saavat minun nähdä.

10. Then said Jesus unto them, Be not afraid: go tell my brethren that they go into Galilee, and there shall they see me.

11. Mutta kuin he menivät pois, katso, niin tulivat muutamat vartioista

11. Now when they were going, behold, some of the watch came into

kaupunkiin ja ilmoittivat ylimmäisille papeille kaikki, mitä tapahtunut oli.

12. Niin he kokoontuivat vanhimpain kanssa, ja neuvoa pitivät, ja antoivat sotamiehille paljon rahaa,

13. Sanoen: sanokaat, että hänen opetuslapsensa tulivat yöllä ja varastivat hänen meidän maatessamme.

14. Ja jos se tulee maaherran korville, niin me tahdomme hänen lepyttää ja saattaa teidät suruttomaksi.

15. Ja he ottivat rahan, ja tekivät niinkuin he olivat opetetut. Ja tämä puhe on ääneksi otettu Juudalaisten seassa hamaan tähän päivään asti.

16. Mutta ne yksitoistakymmentä opetuslasta menivät Galileaan, sille mäelle, jonka Jesus oli heille määrännyt.

17. Ja kuin he näkivät hänen, kumarsivat he häntä, mutta muutamat epäilivät.

18. Ja Jesus tuli ja puhutteli heitä, sanoen: minulle on annettu kaikki voima taivaassa ja maan päällä.

19. Menkäät siis ja opettakaat kaikkea kansaa, ja kastakaat heitä nimeen

the city, and shewed unto the chief priests all the things that were done.

12. And when they were assembled with the elders, and had taken counsel, they gave large money unto the soldiers,

13. Saying, Say ye, His disciples came by night, and stole him away while we slept.

14. And if this come to the governor's ears, we will persuade him, and secure you.

15. So they took the money, and did as they were taught: and this saying is commonly reported among the Jews until this day.

16. Then the eleven disciples went away into Galilee, into a mountain where Jesus had appointed them.

17. And when they saw him, they worshipped him: but some doubted.

18. And Jesus came and spake unto them, saying, All power is given unto me in heaven and in earth.

19. Go ye therefore, and teach all nations, baptizing them in the name of

Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen,

20. Ja opettakaat heitä pitämään kaikki, mitä minä olen teille käskenyt. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä, maailman loppuun asti. Amen!

the Father, and of the Son, and of the Holy Ghost:

20. Teaching them to observe all things whatsoever I have command-ed you: and, lo, I am with you alway, even unto the end of the world. Amen.

EVANKELIUMI MARKUKSEN MUKAAN

1 luku

1. Jesuksen Kristuksen, Jumalan Pojan, evankeliumin alku.
2. Niinkuin prophetaissa kirjoitettu on: katso, minä lähetän minun enkelini sinun kasvois eteen, joka on valmistava sinun ties sinun etees.
3. Huutavan ääni on korvessa: valmistakaat Herran tietä, tehkäät hänen polkunsa oikiaksi.
4. Johannes kasti korvessa ja saarnasi parannuksen kastetta syntein anteeksi antamiseksi.
5. Ja hänen tykönsä meni ulos koko Juudean maakunta ja Jerusalemin asuvaiset, ja kastettiin kaikki häneltä Jordanin virrassa, tunnustain syntinsä.
6. Ja Johannes oli puetettu kamelin karvoilla, ja ympäri hänen suoliansa oli hihnainen vyö, ja söi heinäsirkkoja ja metsähunajaa,
7. Ja saarnasi, sanoen: se tulee minun jälkeeni, joka on minua väke-

1. The beginning of the gospel of Jesus Christ, the Son of God;
2. As it is written in the prophets, Behold, I send my messenger before thy face, which shall prepare thy way before thee.
3. The voice of one crying in the wilderness, Prepare ye the way of the Lord, make his paths straight.
4. John did baptize in the wilderness, and preach the baptism of repentance for the remission of sins.
5. And there went out unto him all the land of Judaea, and they of Jerusalem, and were all baptized of him in the river of Jordan, confessing their sins.
6. And John was clothed with camel's hair, and with a girdle of a skin about his loins; and he did eat locusts and wild honey;
7. And preached, saying, There cometh one mightier than I after me,

vämpi, jonka en minä ole kelvollinen kumarruksissa kenkäin rihmaa päästämään.

8. Minä tosin kastan teitä vedellä; mutta hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä.

9. Ja tapahtui niinä päivinä, että Jesus tuli Galilean Natsaretista ja kastettiin Johannekselta Jordanissa.

10. Ja kohta kuin hän astui vedestä ylös, näki hän taivaat aukenevan ja Hengen tulevan alas hänen päällensä niinkuin kyyhkyisen,

11. Ja ääni tuli taivaasta: sinä olet minun rakas Poikani, johonka minä mielistyin.

12. Ja Henki ajoi hänen kohta korpeen.

13. Ja hän oli siellä korvessa neljäkymmentä päivää, ja kiusattiin perkeleeltä, ja oli petoin seassa; ja enkelit palvelivat häntä.

14. Mutta sitte kuin Johannes oli vankiuteen annettu ylön, tuli Jesus Galileaan, saarnaten Jumalan valtakunnan evankeliumia,

15. Ja sanoi: aika on täytetty, ja Ju-

the latchet of whose shoes I am not worthy to stoop down and unloose.

8. I indeed have baptized you with water: but he shall baptize you with the Holy Ghost.

9. And it came to pass in those days, that Jesus came from Nazareth of Galilee, and was baptized of John in Jordan.

10. And straightway coming up out of the water, he saw the heavens opened, and the Spirit like a dove descending upon him:

11. And there came a voice from heaven, saying, Thou art my beloved Son, in whom I am well pleased.

12. And immediately the Spirit driveth him into the wilderness.

13. And he was there in the wilderness forty days, tempted of Satan; and was with the wild beasts; and the angels ministered unto him.

14. Now after that John was put in prison, Jesus came into Galilee, preaching the gospel of the kingdom of God,

15. And saying, The time is fulfilled,

malan valtakunta on lähestynyt: tehkäät parannus ja uskokaat evankeliumi.

16. Ja kuin hän käveli Galilean meren tykönä, näki hän Simonin ja Andreaksen hänen veljensä laskevan verkkoa mereen: (sillä he olivat kalamiehet:)

17. Ja Jesus sanoi heille: seuratkaat minua, ja minä teen teidät, että te tulette ihmisten kalamiehiksi.

18. Ja he jättivät kohta verkkonsa ja seurasivat häntä.

19. Ja kuin hän sieltä vähää edemmä kävi, näki hän Jakobin Zebedeuksen pojan ja Johanneksen, hänen veljensä, parantavan venheessä verkkojansa.

20. Ja hän kutsui kohta heitä. Ja he jättivät isänsä Zebedeuksen venheeseen palkollisten kanssa, ja seurasivat häntä.

21. Ja he menivät sisälle Kapernaumiin; ja hän meni kohta lepopäivinä synagogaan, ja opetti.

22. Ja he hämmästyivät hänen opetustansa; sillä hän opetti heitä voimallisesti, ja ei niinkuin kirjanoppi-

and the kingdom of God is at hand: repent ye, and believe the gospel.

16. Now as he walked by the sea of Galilee, he saw Simon and Andrew his brother casting a net into the sea: for they were fishers.

17. And Jesus said unto them, Come ye after me, and I will make you to become fishers of men.

18. And straightway they forsook their nets, and followed him.

19. And when he had gone a little further thence, he saw James the son of Zebedee, and John his brother, who also were in the ship mending their nets.

20. And straightway he called them: and they left their father Zebedee in the ship with the hired servants, and went after him.

21. And they went into Capernaum; and straightway on the sabbath day he entered into the synagogue, and taught.

22. And they were astonished at his doctrine: for he taught them as one that had authority, and not as the

neet.
23. Ja heidän synagogassansa oli ihminen riivattu saastaiselta hengeltä, ja hän huusi,
24. Sanoen: voi, mitä meidän on sinun kanssas, Jesus Natsarealainen! tulitkos meitä hukuttamaan? Minä tunnen sinun, kukas olet, Jumalan pyhä.
25. Ja Jesus nuhteli häntä, sanoen: vaikene ja mene ulos hänestä.
26. Ja kuin se saastainen henki repäisi häntä ja huusi suurella äänellä, niin hän läksi ulos hänestä.
27. Ja he hämmästyivät kaikki, niin että he kyselivät keskenänsä, sanoen: mitä tämä on? mikä uusi oppi tämä on? Sillä hän käskee myös voimalla saastaisia henkiä, ja he kuulevat häntä.
28. Ja hänen sanomansa kuului kohta ympäri kaiken Galilean lähimaakunnan.
29. Ja he menivät kohta ulos synagogasta ja tulivat Simonin ja Andreaksen huoneeseen, Jakobin ja Johanneksen kanssa.

scribes.
23. And there was in their synagogue a man with an unclean spirit; and he cried out,
24. Saying, Let us alone; what have we to do with thee, thou Jesus of Nazareth? art thou come to destroy us? I know thee who thou art, the Holy One of God.
25. And Jesus rebuked him, saying, Hold thy peace, and come out of him.
26. And when the unclean spirit had torn him, and cried with a loud voice, he came out of him.
27. And they were all amazed, insomuch that they questioned among themselves, saying, What thing is this? what new doctrine is this? for with authority commandeth he even the unclean spirits, and they do obey him.
28. And immediately his fame spread abroad throughout all the region round about Galilee.
29. And forthwith, when they were come out of the synagogue, they entered into the house of Simon and Andrew, with James and John.

30. Mutta Simonin anoppi makasi vilutaudissa, ja he sanoivat hänestä kohta hänelle.

30. But Simon's wife's mother lay sick of a fever, and anon they tell him of her.

31. Ja hän meni ja nosti häntä, ja rupesi hänen käteensä, ja vilutauti jätti hänen kohta; ja hän palveli heitä.

31. And he came and took her by the hand, and lifted her up; and immediately the fever left her, and she ministered unto them.

32. Mutta ehtoona, kuin aurinko laski, toivat he hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita ja perkeleiltä riivatuita,

32. And at even, when the sun did set, they brought unto him all that were diseased, and them that were possessed with devils.

33. Ja koko kaupunki tuli kokoon oven eteen.

33. And all the city was gathered together at the door.

34. Ja hän paransi monta, jotka sairastivat moninaisia tauteja, ja hän ajoi ulos paljon perkeleitä, eikä sallinut perkeleiden puhua; sillä he tunsivat hänen.

34. And he healed many that were sick of divers diseases, and cast out many devils; and suffered not the devils to speak, because they knew him.

35. Ja huomeneltain sangen varhain ennen päivää, kuin hän nousi, meni hän ulos. Ja Jesus meni erinäiseen asiaan ja rukoili siellä.

35. And in the morning, rising up a great while before day, he went out, and departed into a solitary place, and there prayed.

36. Ja Simon riensi hänen perässänsä ja ne jotka hänen kanssansa olivat.

36. And Simon and they that were with him followed after him.

37. Ja kuin he löysivät hänen, sanoivat he hänelle: jokainen etsii sinua.

37. And when they had found him, they said unto him, All men seek for thee.

38. Ja hän sanoi heille: menkäämme

38. And he said unto them, Let us go

lähimmäisiin kyliin, että minä sielläkin saarnaisin; sillä sitä varten olen minä tullut.

39. Ja hän saarnasi heidän synagogissansa, koko Galileassa, ja ajoi ulos perkeleitä.

40. Ja hänen tykönsä tuli spitalinen, rukoili häntä, lankesi polvillensa hänen eteensä ja sanoi hänelle: jos sinä tahdot, niin sinä voit minun puhdistaa.

41. Ja Jesus armahti häntä ja ojensi kätensä, rupesi häneen ja sanoi hänelle: minä tahdon, ole puhdas.

42. Ja kuin hän sen oli sanonut, niin spitali läksi hänestä kohta pois, ja hän tuli puhtaaksi.

43. Ja Jesus haasti häntä, ja lähetti hänen kohta pois tyköänsä,

44. Ja sanoi hänelle: katso, ettes kellenkään mitään sano, mutta mene, osoita itses papille ja uhraa puhdistukses edestä ne, mitkä Moses käski, heille todistukseksi.

45. Mutta kuin hän meni ulos, rupesi hän paljon saarnaamaan ja ilmoitta-

into the next towns, that I may preach there also: for therefore came I forth.

39. And he preached in their synagogues throughout all Galilee, and cast out devils.

40. And there came a leper to him, beseeching him, and kneeling down to him, and saying unto him, If thou wilt, thou canst make me clean.

41. And Jesus, moved with compassion, put forth his hand, and touched him, and saith unto him, I will; be thou clean.

42. And as soon as he had spoken, immediately the leprosy departed from him, and he was cleansed.

43. And he straitly charged him, and forthwith sent him away;

44. And saith unto him, See thou say nothing to any man: but go thy way, shew thyself to the priest, and offer for thy cleansing those things which Moses commanded, for a testimony unto them.

45. But he went out, and began to publish it much, and to blaze abroad

maan sitä asiaa, niin ettei hän sitte taitanut julkisesti kaupunkiin mennä; mutta oli ulkona erinäisissä paikoissa, ja joka taholta tultiin hänen tykönsä.

the matter, insomuch that Jesus could no more openly enter into the city, but was without in desert places: and they came to him from every quarter.

2 luku

1. Ja taas muutamain päiväin jälkeen meni hän Kapernaumiin, ja se kuultiin, että hän huoneessa oli,
2. Ja kohta kokoontuivat monta, niin ettei enää siaa ollut, ei ovenkaan tykönä; ja hän puhui heille sanan.

1. And again he entered into Capernaum after some days; and it was noised that he was in the house.
2. And straightway many were gathered together, insomuch that there was no room to receive them, no, not so much as about the door: and he preached the word unto them.

3. Ja hänen tykönsä tulivat, jotka toivat yhtä halvattua, joka neljältä kannettiin.
4. Ja kuin ei he saaneet häntä lähestyä kansan tähden, niin he kiskoivat huoneen katon, jossa hän oli, ja kaivoivat lävitse, ja laskivat vuoteen alas, jossa halvattu makasi.

3. And they come unto him, bringing one sick of the palsy, which was borne of four.
4. And when they could not come nigh unto him for the press, they uncovered the roof where he was: and when they had broken it up, they let down the bed wherein the sick of the palsy lay.

5. Mutta kuin Jesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halvatulle: poikani, sinun syntis annetaan sinulle anteek-

5. When Jesus saw their faith, he said unto the sick of the palsy, Son, thy sins be forgiven thee.

si.

6. Niin siellä olivat muutamat kirjanoppineista, jotka istuivat ja ajattelivat sydämessänsä:

6. But there were certain of the scribes sitting there, and reasoning in their hearts,

7. Mitä tämä niin pilkkaa puhuu? Kuka voi synnit antaa anteeksi paitsi ainoaa Jumalaa?

7. Why doth this man thus speak blasphemies? who can forgive sins but God only?

8. Ja kohta kuin Jesus tunsi hengessänsä, että he niin itsellänsä ajattelivat, sanoi hän heille: mitä te näitä ajattelette teidän sydämessänne?

8. And immediately when Jesus perceived in his spirit that they so reasoned within themselves, he said unto them, Why reason ye these things in your hearts

9. Kumpi on keviämpi, sanoa halvatulle: synnit annetaan sinulle anteeksi, taikka sanoa: nouse, ja ota sinun vuotees ja käy?

9. Whether is it easier to say to the sick of the palsy, Thy sins be forgiven thee; or to say, Arise, and take up thy bed, and walk?

10. Mutta että teidän pitää tietämän Ihmisen Pojalla olevan vallan maan päällä synnit anteeksi antaa, (sanoi hän halvatulle:)

10. But that ye may know that the Son of man hath power on earth to forgive sins, (he saith to the sick of the palsy,)

11. Minä sanon sinulle: nouse ja ota vuotees, ja mene kotias.

11. I say unto thee, Arise, and take up thy bed, and go thy way into thine house.

12. Ja hän nousi kohta ja otti vuoteen ja meni ulos kaikkein nähden, että he kaikki hämmästyivät ja kunnioittivat Jumalaa, sanoen: emme ole ikänä sen muotoista nähneet.

12. And immediately he arose, took up the bed, and went forth before them all; insomuch that they were all amazed, and glorified God, saying, We never saw it on this fashion.

13. Ja hän läksi taas ulos meren puoleen, ja kaikki kansa tuli hänen tykönsä, ja hän opetti heitä.
14. Ja kuin hän meni ohitse, näki hän Levin Alphein pojan istuvan tullihuoneessa, ja sanoi hänelle: seuraa minua. Ja hän nousi ja seurasi häntä.

15. Ja tapahtui, kuin hän atrioitsi hänen huoneessansa, atrioitsi myös monta Publikania ja syntistä Jesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa; sillä niitä oli paljo, jotka häntä olivat seuranneet.
16. Ja kuin kirjanoppineet ja Pharisealaiset näkivät hänen syövän Publikanien ja syntisten kanssa, sanoivat he hänen opetuslapsillensa: miksi hän syö ja juo Publikanien ja syntisten kanssa?
17. Ja kuin Jesus sen kuuli, sanoi hän heille: ei terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat: en minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä parannukseen.
18. Ja Johanneksen ja Pharisealaisten opetuslapset paastosivat; niin he tulivat ja sanoivat hänelle: miksi Johan-

13. And he went forth again by the sea side; and all the multitude resorted unto him, and he taught them.
14. And as he passed by, he saw Levi the son of Alphaeus sitting at the receipt of custom, and said unto him, Follow me. And he arose and followed him.

15. And it came to pass, that, as Jesus sat at meat in his house, many publicans and sinners sat also together with Jesus and his disciples: for there were many, and they followed him.
16. And when the scribes and Pharisees saw him eat with publicans and sinners, they said unto his disciples, How is it that he eateth and drinketh with publicans and sinners?

17. When Jesus heard it, he saith unto them, They that are whole have no need of the physician, but they that are sick: I came not to call the righteous, but sinners to repentance.
18. And the disciples of John and of the Pharisees used to fast: and they come and say unto him, Why do the

neksen ja Pharisealaisten opetuslapset paastoovat, mutta ei sinun opetuslapses paastoo?

disciples of John and of the Pharisees fast, but thy disciples fast not?

19. Ja Jesus sanoi heille: kuinka hääjoukko taitaa paastota, niinkauvan kuin ylkä on heidän kanssansa? Niinkauvan kuin ylkä on heidän kanssansa, ei he voi paastota.

19. And Jesus said unto them, Can the children of the bridechamber fast, while the bridegroom is with them as long as they have the bridegroom with them, they cannot fast.

20. Mutta ne päivät tulevat, että ylkä heiltä otetaan pois, ja niinä päivinä pitää heidän paastooman.

20. But the days will come, when the bridegroom shall be taken away from them, and then shall they fast in those days.

21. Ja ei ompele kenkään uutta paikkaa vanhaan vaatteeseen; sillä uusi paikka repäisee itsensä kuitenkin vanhasta, ja läpi tulee pahemmaksi.

21. No man also seweth a piece of new cloth on an old garment: else the new piece that filled it up taketh away from the old, and the rent is made worse.

22. Ja ei pane kenkään nuorta viinaa vanhoihin leileihin; muutoin nuori viina särkee leilit, ja niin viina vuotaa pois, ja leilit turmellaan; mutta nuori viina pitää uusiin leileihin pantaman.

22. And no man putteth new wine into old bottles: else the new wine doth burst the bottles, and the wine is spilled, and the bottles will be marred: but new wine must be put into new bottles.

23. Ja tapahtui, että hän kävi sabbatina laihoin lävitse, niin hänen opetuslapsensa rupesivat käydessänsä tähkäpäitä katkomaan.

23. And it came to pass, that he went through the corn fields on the sabbath day; and his disciples began, as they went, to pluck the ears of corn.

24. Ja Pharisealaiset sanoivat hänelle:

24. And the Pharisees said unto him,

katso miksi he tekevät sabbatina, jota ei sovi?
25. Ja hän sanoi heille: ettekö te ole ikänä lukeneet, mitä David teki hädillänsä, kuin hän isosi ja ne, jotka hänen kanssansa olivat?
26. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ylimmäisen papin Abjatarin aikana, ja söi näkyleivät, joita ei sopinut syödä, vaan ainoasti pappein, ja hän antoi myös niille, jotka hänen kanssansa olivat.
27. Ja hän sanoi heille: sabbati on ihmistä varten tehty ja ei ihminen sabbatia varten.
28. Niin on myös Ihmisen poika sabbatin Herra.

Behold, why do they on the sabbath day that which is not lawful?
25. And he said unto them, Have ye never read what David did, when he had need, and was an hungred, he, and they that were with him
26. How he went into the house of God in the days of Abiathar the high priest, and did eat the shewbread, which is not lawful to eat but for the priests, and gave also to them which were with him?
27. And he said unto them, The sabbath was made for man, and not man for the sabbath:
28. Therefore the Son of man is Lord also of the sabbath.

3 luku

1. Ja hän meni sisälle jälleen synagogaan, ja siellä oli ihminen, jolla oli kuivettunut käsi.
2. Ja he ottivat hänestä vaarin, jos hän hänen sabbatina parantais, kantaaksensa hänen päällensä.
3. Ja hän sanoi sille ihmiselle, jolla kuivettunut käsi oli: astu edes!

1. And he entered again into the synagogue; and there was a man there which had a withered hand.
2. And they watched him, whether he would heal him on the sabbath day; that they might accuse him.
3. And he saith unto the man which had the withered hand, Stand forth.

4. Ja hän sanoi heille: sopiiko sabbatina hyvää tehdä eli pahaa tehdä? henkeä vapahtaa taikka tappaa? Mutta he vaikenivat.

4. And he saith unto them, Is it lawful to do good on the sabbath days, or to do evil to save life, or to kill But they held their peace.

5. Niin hän katsoi heidän päällensä vihaisesti ja oli murheissansa heidän sydämensä kovuuden tähden, ja sanoi ihmiselle: ojenna kätes! ja hän ojensi, ja käsi tuli terveeksi niinkuin toinenkin.

5. And when he had looked round about on them with anger, being grieved for the hardness of their hearts, he saith unto the man, Stretch forth thine hand. And he stretched it out: and his hand was restored whole as the other.

6. Ja Pharisealaiset menivät ulos ja pitivät kohta Herodilaisten kanssa neuvoa häntä vastaan, kuinka he hänen hukuttaisivat.

6. And the Pharisees went forth, and straightway took counsel with the Herodians against him, how they might destroy him.

7. Mutta Jesus poikkesi opetuslastensa kanssa meren tykö, ja paljo kansaa seurasi häntä Galileasta ja Juudeasta,

7. But Jesus withdrew himself with his disciples to the sea: and a great multitude from Galilee followed him, and from Judaea,

8. Ja Jerusalemista, ja Idumeasta, ja tuolta puolen Jordania, ja jotka Tyron ja Sidonin ympärillä asuivat, suuri joukko: jotka hänen tekonsa kuulivat, ne tulivat hänen tykönsä.

8. And from Jerusalem, and from Idumaea, and from beyond Jordan; and they about Tyre and Sidon, a great multitude, when they had heard what great things he did, came unto him.

9. Ja hän sanoi opetuslapsillensa, että venhe olis aina häntä läsnä kansan tähden, ettei he häntä ahdistaisi.

9. And he spake to his disciples, that a small ship should wait on him because of the multitude, lest they

should throng him.

10. Sillä hän oli monta parantanut, niin että kaikki, joita vaivattiin, tunkivan hänen päällensä rupeemaan häneen.

10. For he had healed many; insomuch that they pressed upon him for to touch him, as many as had plagues.

11. Ja kuin saastaiset henget näkivät hänen, lankesivat he hänen eteensä maahan, huusivat, sanoen: sinä olet Jumalan Poika.

11. And unclean spirits, when they saw him, fell down before him, and cried, saying, Thou art the Son of God.

12. Ja hän haasti heitä kovin häntä ilmoittamasta.

12. And he straitly charged them that they should not make him known.

13. Ja hän astui ylös vuorelle ja kutsui tykönsä, jotka hän itse tahtoi, ja he tulivat hänen tykönsä.

13. And he goeth up into a mountain, and calleth unto him whom he would: and they came unto him.

14. Ja hän sääsi ne kaksitoistakymmentä olemaan tykönänsä, että hän heitä lähettäis saarnaamaan;

14. And he ordained twelve, that they should be with him, and that he might send them forth to preach,

15. Ja että heillä piti voima oleman taudit parantaa ja perkeleitä ajaa ulos.

15. And to have power to heal sicknesses, and to cast out devils:

16. Ja pani Simonille nimen Pietari,

16. And Simon he surnamed Peter;

17. Ja Jakobille Zebedeuksen pojalle ja Johannekselle Jakobin veljelle: (ja antoi heille nimet Boanerges, se on, pitkäisen pojat),

17. And James the son of Zebedee, and John the brother of James; and he surnamed them Boanerges, which is, The sons of thunder:

18. Ja Andreaksen, ja Philippuksen, ja Bartolomeuksen, ja Matteuksen, ja Toomaan, ja Jakobin Alphein pojan,

18. And Andrew, and Philip, and Bartholomew, and Matthew, and Thomas, and James the son of Alphaeus,

ja Taddeuksen, ja Simonin Kananealaisen,
19. Ja Juudaan Iskariotilaisen, joka myös hänen petti.

20. Ja he tulivat huoneeseen; ja kansa taas kokoontui, niin ettei heillä ollut tilaa syödäkään.
21. Ja kuin hänen omaisensa sen kuulivat, menivät he ulos ottamaan häntä kiinni; sillä he sanoivat: hän on mielettömäksi tullut.
22. Mutta kirjanoppineet, jotka Jerusalemista olivat tulleet alas, sanoivat: hänellä on beelsebub, ja perkeleiden pääruhtinaan kautta hän ajaa ulos perkeleitä.
23. Ja hän kutsui heidät tykönsä, ja sanoi heille vertauksilla: kuinka taitaa saatana saatanan ajaa ulos?
24. Ja jos valtakunta erkanee itsiänsä vastaan, niin ei se valtakunta taida seisoa.
25. Ja jos huone erkanee itsiänsä vastaan, niin ei se huone taida seisoa.
26. Ja jos saatana karkaa ja eroittaa itsensä itsiänsä vastaan, niin ei hän taida seisoa, mutta saa lopun.

and Thaddaeus, and Simon the Canaanite,
19. And Judas Iscariot, which also betrayed him: and they went into an house.
20. And the multitude cometh together again, so that they could not so much as eat bread.
21. And when his friends heard of it, they went out to lay hold on him: for they said, He is beside himself.

22. And the scribes which came down from Jerusalem said, He hath Beelzebub, and by the prince of the devils casteth he out devils.

23. And he called them unto him, and said unto them in parables, How can Satan cast out Satan
24. And if a kingdom be divided against itself, that kingdom cannot stand.
25. And if a house be divided against itself, that house cannot stand.
26. And if Satan rise up against himself, and be divided, he cannot stand, but hath an end.

27. Ei taida kenkään väkevän huoneeseen mennä ja hänen kaluansa ryöstää, ellei hän ensin sido väkevää kiinni, ja sitte ryöstä hänen huonettansa.

27. No man can enter into a strong man's house, and spoil his goods, except he will first bind the strong man; and then he will spoil his house.

28. Totisesti sanon minä teille: kaikki synnit annetaan anteeksi ihmisten lapsille, pilkatkin, joilla he Jumalaa pilkkaavat,

28. Verily I say unto you, All sins shall be forgiven unto the sons of men, and blasphemies wherewith soever they shall blaspheme:

29. Mutta joka puhuu pilkkaa Pyhää Henkeä vastaan, ei hän saa ijankaikkisesti anteeksi, vaan hän on vikapää ijankaikkiseen tuomioon.

29. But he that shall blaspheme against the Holy Ghost hath never forgiveness, but is in danger of eternal damnation:

30. Sillä he sanoivat: hänellä on saastainen henki.

30. Because they said, He hath an unclean spirit.

31. Niin tuli hänen veljensä ja äitinsä ja seisoivat ulkona, ja lähettivät hänen tykönsä kutsumaan häntä.

31. There came then his brethren and his mother, and, standing without, sent unto him, calling him.

32. Ja kansa istui hänen ympärillänsä ja sanoivat hänelle: katso, äitis ja veljes kysyvät sinua ulkona.

32. And the multitude sat about him, and they said unto him, Behold, thy mother and thy brethren without seek for thee.

33. Ja hän vastasi heitä, sanoen: kuka on minun äitini taikka minun veljeni?

33. And he answered them, saying, Who is my mother, or my brethren

34. Ja kuin hän oli ympäri katsonut niiden päälle, jotka hänen ympärillänsä istuivat, sanoi hän: katso, minun

34. And he looked round about on them which sat about him, and said, Behold my mother and my brethren!

äitini ja minun veljeni.

35. Sillä joka tekee Jumalan tahdon, hän on veljeni sisareni ja äitini.

35. For whosoever shall do the will of God, the same is my brother, and my sister, and mother.

4 luku

1. Ja hän rupesi taas opettamaan meren tykönä, ja paljo kansaa kokoontui hänen tykönsä, niin että hänen piti astuman haahteen ja istuman merellä, ja kaikki kansa oli maalla meren tykönä.

1. And he began again to teach by the sea side: and there was gathered unto him a great multitude, so that he entered into a ship, and sat in the sea; and the whole multitude was by the sea on the land.

2. Ja hän opetti heitä paljon vertauksilla, ja sanoi opettaissansa:

2. And he taught them many things by parables, and said unto them in his doctrine,

3. Kuulkaat: katso, kylväjä meni ulos kylvämään.

3. Hearken; Behold, there went out a sower to sow:

4. Ja kylväissä tapahtui, että muutama lankesi tien oheen, niin tulivat taivaan linnut ja söivät sen.

4. And it came to pass, as he sowed, some fell by the way side, and the fowls of the air came and devoured it up.

5. Muutama lankesi kivistöön, jossa ei paljo maata ollut; joka kohta nousi päälle, ettei sillä ollut syvää maata.

5. And some fell on stony ground, where it had not much earth; and immediately it sprang up, because it had no depth of earth:

6. Kuin aurinko nousi, niin se pouditiin; ja ettei sillä ollut juurta, niin se

6. But when the sun was up, it was scorched; and because it had no root,

kuivettui.
7. Ja muutama lankesi orjantappuroihin, ja orjantappurat kävivät ylös ja tukahuttivat sen, eikä kantanut hedelmää.
8. Ja muutama lankesi hyvään maahan, ja kantoi hedelmän, joka kävi ylös ja kasvoi. Ja muutama kantoi kolmenkymmenen kertaiset, ja muutama kuudenkymmenen kertaiset, ja muutama sadan kertaiset.
9. Ja hän sanoi heille: jolla on korvat kuulla, se kuulkaan.
10. Mutta kuin hän yksinänsä oli, kysyivät ne, jotka hänen ympärillänsä kahdentoistakymmenen kanssa olivat, häneltä sitä vertausta.
11. Ja hän sanoi heille: teille on annettu tuta Jumalan valtakunnan salaisuus; mutta niille, jotka ulkona ovat, tapahtuvat kaikki vertausten kautta:
12. Että he nähden näkisivät ja ei huomaitsisi, ja kuullen kuulisivat ja ei ymmärtäisi: ettei he joskus palajaisi, ja heille annettaisiin synnit anteeksi.
13. Ja sanoi heille: ettekö te tiedä tä-

it withered away.
7. And some fell among thorns, and the thorns grew up, and choked it, and it yielded no fruit.
8. And other fell on good ground, and did yield fruit that sprang up and increased; and brought forth, some thirty, and some sixty, and some an hundred.
9. And he said unto them, He that hath ears to hear, let him hear.
10. And when he was alone, they that were about him with the twelve asked of him the parable.
11. And he said unto them, Unto you it is given to know the mystery of the kingdom of God: but unto them that are without, all these things are done in parables:
12. That seeing they may see, and not perceive; and hearing they may hear, and not understand; lest at any time they should be converted, and their sins should be forgiven them.
13. And he said unto them, Know ye

tä vertausta? ja kuinka te kaikki vertaukset ymmärtäisitte?

14. Kylväjä kylvää sanan.

15. Mutta nämä ovat, ne jotka tien vieressä ovat: kussa sana kylvetään, ja kuin he sen ovat kuulleet, tulee kohta saatana ja ottaa pois sanan, joka heidän sydämiinsä kylvetty oli.

16. Ja ne ovat senkaltaiset, jotka kivistöön kylvetyt ovat: kuin he sanan kuulleet ovat, ottavat he sen kohta ilolla vastaan:

17. Ja ei ole heissä juurta, mutta ovat ajalliset; sitte kuin murhe taikka vaino tulee sanan tähden, niin he kohta pahenevat.

18. Ja muutamat ovat, jotka orjantappuroihin kylvetyt ovat: ne kuulevat sanan,

19. Ja tämän maailman suru, ja rikkauden viettelys ja muut himot tulevat ja tukahuttavat sanan, ja saatetaan hedelmättömäksi.

20. Ja ne ovat, jotka hyvään maahan kylvetyt ovat: jotka kuulevat sanan ja ottavat sen vastaan, ja hedelmän

not this parable and how then will ye know all parables

14. The sower soweth the word.

15. And these are they by the way side, where the word is sown; but when they have heard, Satan cometh immediately, and taketh away the word that was sown in their hearts.

16. And these are they likewise which are sown on stony ground; who, when they have heard the word, immediately receive it with gladness;

17. And have no root in themselves, and so endure but for a time: afterward, when affliction or persecution ariseth for the word's sake, immediately they are offended.

18. And these are they which are sown among thorns; such as hear the word,

19. And the cares of this world, and the deceitfulness of riches, and the lusts of other things entering in, choke the word, and it becometh unfruitful.

20. And these are they which are sown on good ground; such as hear the word, and receive it, and bring

kantavat, muutama kolminkymmenin, ja muutama kuusinkymmenin, ja muutama sadoin kerroin.

forth fruit, some thirtyfold, some sixty, and some an hundred.

21. Ja hän sanoi heille: sytytetäänkö kynttilä pantaa vakan alle eli pöydän alle? eikö, että se pantaisiin kynttilänjalkaan.

21. And he said unto them, Is a candle brought to be put under a bushel, or under a bed and not to be set on a candlestick

22. Sillä ei ole mitään peitetty, jota ei ilmoiteta, eikä ole salaista, vaan että se julki tulis.

22. For there is nothing hid, which shall not be manifested; neither was any thing kept secret, but that it should come abroad.

23. Jos jollakin on korvat kuulla, se kuulkaan.

23. If any man have ears to hear, let him hear.

24. Ja hän sanoi heille: katsokaat, mitä te kuulette. Jolla mitalla te mittaatte, pitää teille mitattaman, ja vielä lisätään teille, jotka kuulette.

24. And he said unto them, Take heed what ye hear: with what measure ye mete, it shall be measured to you: and unto you that hear shall more be given.

25. Sillä jolla on, hänelle annetaan; ja jolla ei ole, sekin, mitä hänellä on, otetaan häneltä pois.

25. For he that hath, to him shall be given: and he that hath not, from him shall be taken even that which he hath.

26. Ja hän sanoi: niin on Jumalan valtakunta kuin jos ihminen heittäis siemenen maahan,

26. And he said, So is the kingdom of God, as if a man should cast seed into the ground;

27. Ja makais, ja nousis yöllä ja päivällä: ja siemen puhkeais ulos ja kasvais ylös, koska ei hän tiedäkään.

27. And should sleep, and rise night and day, and the seed should spring and grow up, he knoweth not how.

28. Sillä maa kantaa hedelmän itsestänsä, ensin oraan, sitte tähkäpään, ja niin täyden jyvän tähkäpäässä.
29. Mutta kuin hedelmä tulee edes, lähettää hän kohta sinne sirpin; sillä elonaika on läsnä.
30. Ja hän sanoi: mihinkä me Jumalan valtakunnan vertaamme? eli millä vertauksella me sen vertaamme?
31. Niinkuin sinapin siemeneen: kuin se maahan kylvetään, on se vähin kaikkia siemeniä, mitä maassa on;

32. Ja kuin hän kylvetty on, niin hän nousee, ja tulee suuremmaksi kaikkia kaaleja, ja tekee suuret oksat, niin että taivaan linnut hänen varjonsa alle taitavat pesät tehdä.
33. Ja sen muotoisilla monilla vertauksilla puhui hän heille sanan, sen perästä kuin he voivat kuulla.
34. Mutta ei hän ilman vertausta mitään heille puhunut, vaan selitti kaikki opetuslapsillensa erinänsä.

35. Ja hän sanoi heille sinä päivänä, kuin ehtoo tuli: menkäämme ylitse.

28. For the earth bringeth forth fruit of herself; first the blade, then the ear, after that the full corn in the ear.
29. But when the fruit is brought forth, immediately he putteth in the sickle, because the harvest is come.
30. And he said, Whereunto shall we liken the kingdom of God or with what comparison shall we compare it
31. It is like a grain of mustard seed, which, when it is sown in the earth, is less than all the seeds that be in the earth:

32. But when it is sown, it groweth up, and becometh greater than all herbs, and shooteth out great branches; so that the fowls of the air may lodge under the shadow of it.
33. And with many such parables spake he the word unto them, as they were able to hear it.
34. But without a parable spake he not unto them: and when they were alone, he expounded all things to his disciples.

35. And the same day, when the even was come, he saith unto them, Let us pass over unto the other side.

36. Ja he laskivat kansan, ja ottivat hänen, kuin hän oli haahdessa; oli myös muita venheitä hänen kanssansa.
37. Ja suuri tuulispää nousi ja aallot löivät sisälle haahteen, niin että se jo täytettiin.
38. Ja hän oli perällä ja makasi päänalaisen päällä. Ja he herättivät hänen ja sanoivat hänelle: Mestari, etkös sitä tottele, että me hukumme?
39. Ja kuin hän herätettiin, nuhteli hän tuulta ja sanoi merelle: vaikene, ole ääneti. Niin tuuli asettui ja tuli juuri tyveneksi.
40. Ja hän sanoi heille: mitä te niin pelkurit olette? Kuinka ei teillä ole uskoa?
41. Ja he peljästyivät sangen suuresti ja sanoivat keskenänsä: kuka tämä on? sillä tuuli ja meri ovat hänelle kuuliaiset.

36. And when they had sent away the multitude, they took him even as he was in the ship. And there were also with him other little ships.
37. And there arose a great storm of wind, and the waves beat into the ship, so that it was now full.
38. And he was in the hinder part of the ship, asleep on a pillow: and they awake him, and say unto him, Master, carest thou not that we perish?
39. And he arose, and rebuked the wind, and said unto the sea, Peace, be still. And the wind ceased, and there was a great calm.
40. And he said unto them, Why are ye so fearful how is it that ye have no faith
41. And they feared exceedingly, and said one to another, What manner of man is this, that even the wind and the sea obey him?

5 luku

1. Ja he tulivat ylitse meren Gadaralaisten maakuntaan.

1. And they came over unto the other side of the sea, into the country of the Gadarenes.

2. Ja kuin hän läksi haahdesta, kohtasi häntä kohta haudoista ihminen, jossa oli saastainen henki.

2. And when he was come out of the ship, immediately there met him out of the tombs a man with an unclean spirit,

3. Jolla oli maja haudoissa, ja ei voinut kenkään häntä kahleilla sitoa;

3. Who had his dwelling among the tombs; and no man could bind him, no, not with chains:

4. Sillä hän oli usein jalkapuissa ja kahleissa sidottuna, ja hän oli särkenyt kahleet ja jalkapuut rikkonut, ja ei kenkään voinut häntä asettaa.

4. Because that he had been often bound with fetters and chains, and the chains had been plucked asunder by him, and the fetters broken in pieces: neither could any man tame him.

5. Ja hän oli aina yötä ja päivää vuorissa ja haudoissa, ja parkui, ja hosui itsiänsä kivillä.

5. And always, night and day, he was in the mountains, and in the tombs, crying, and cutting himself with stones.

6. Mutta kuin hän näki taampana Jesuksen, juoksi hän ja lankesi maahan hänen eteensä,

6. But when he saw Jesus afar off, he ran and worshipped him,

7. Ja huutain suurella äänellä sanoi: mitä minun on sinun kanssas, Jesus, korkeimman Jumalan Poika? Minä vannotan sinua Jumalan kautta, ettet minua vaivaisi.

7. And cried with a loud voice, and said, What have I to do with thee, Jesus, thou Son of the most high God? I adjure thee by God, that thou torment me not.

8. (Sillä hän sanoi hänelle: lähde ulos saastainen henki ihmisestä.)

8. For he said unto him, Come out of the man, thou unclean spirit.

9. Ja hän kysyi häneltä: mikä nimes

9. And he asked him, What is thy

on? Ja hän vastasi, sanoen: legio on minun nimeni; sillä meitä on monta.

10. Ja hän rukoili häntä suuresti, ettei hän lähettäisi heitä ulos siitä maakunnasta.

11. Niin oli siinä vuorten tykönä suuri sikalauma laitumella.

12. Ja kaikki ne perkeleet rukoilivat häntä, sanoen: laske meitä sikoihin, että me heihin menisimme sisälle.

13. Ja Jesus salli kohta heidän. Ja saastaiset henget läksivät ulos ja menivät sikain sisälle. Ja lauma syöksi itsensä kohdastansa mereen (mutta heitä oli lähes kaksituhatta), ja he upposivat mereen.

14. Mutta sikain kaitsiat pakenivat ja saattivat sanoman kaupunkiin ja kyliin. Ja he menivät ulos katsomaan, mikä se oli joka tapahtui,

15. Ja tulivat Jesuksen tykö ja näkivät sen, joka perkeleeltä riivattu oli, istuvan ja vaatetettuna ja toimellisena, jossa legio oli ollut; ja he pelkäsivät,

16. Ja ne, jotka sen nähneet olivat,

name And he answered, saying, My name is Legion: for we are many.

10. And he besought him much that he would not send them away out of the country.

11. Now there was there nigh unto the mountains a great herd of swine feeding.

12. And all the devils besought him, saying, Send us into the swine, that we may enter into them.

13. And forthwith Jesus gave them leave. And the unclean spirits went out, and entered into the swine: and the herd ran violently down a steep place into the sea, (they were about two thousand;) and were choked in the sea.

14. And they that fed the swine fled, and told it in the city, and in the country. And they went out to see what it was that was done.

15. And they come to Jesus, and see him that was possessed with the devil, and had the legion, sitting, and clothed, and in his right mind: and they were afraid.

16. And they that saw it told them

juttelivat heille, kuinka perkeleeltä riivatulle tapahtunut oli, ja sioista.

17. Ja he rupesivat häntä rukoilemaan menemään pois heidän maaltansa.

18. Ja kuin hän astui haahteen, niin se, joka perkeleeltä riivattu oli, rukoili, että hän sais hänen kanssansa olla.

19. Mutta ei Jesus häntä sallinut, vaan sanoi hänelle: mene kotias omaistes tykö, ja ilmoita heille, kuinka suuret työt Herra on sinulle tehnyt, ja on sinua armahtanut.

20. Ja hän meni ja rupesi saarnaamaan niissä kymmenessä kaupungissa, kuinka suuret työt Jesus oli hänelle tehnyt; ja he kaikki ihmettelivät.

21. Ja kuin Jesus taas meni haahdella ylitse, kokoontui paljo kansaa hänen tykönsä, ja hän oli läsnä merta.

22. Ja katso, synagogan päämies , Jairus nimeltä, tuli, ja kuin hän näki hänen, lankesi hän hänen jalkainsa tykö,

23. Ja rukoili häntä suuresti, sanoen:

how it befell to him that was possessed with the devil, and also concerning the swine.

17. And they began to pray him to depart out of their coasts.

18. And when he was come into the ship, he that had been possessed with the devil prayed him that he might be with him.

19. Howbeit Jesus suffered him not, but saith unto him, Go home to thy friends, and tell them how great things the Lord hath done for thee, and hath had compassion on thee.

20. And he departed, and began to publish in Decapolis how great things Jesus had done for him: and all men did marvel.

21. And when Jesus was passed over again by ship unto the other side, much people gathered unto him: and he was nigh unto the sea.

22. And, behold, there cometh one of the rulers of the synagogue, Jairus by name; and when he saw him, he fell at his feet,

23. And besought him greatly, say-

minun vähä tyttäreni on viimeisillänsä; tule ja pane kätes hänen päällensä, että hän paranis ja eläis.

ing, My little daughter lieth at the point of death: I pray thee, come and lay thy hands on her, that she may be healed; and she shall live.

24. Niin hän meni hänen kanssansa; ja paljo kansaa seurasi häntä, ja ahdistivat häntä.

24. And Jesus went with him; and much people followed him, and thronged him.

25. Ja vaimo, joka oli sairastanut punaista tautia kaksitoistakymmentä ajastaikaa,

25. And a certain woman, which had an issue of blood twelve years,

26. Ja oli paljon kärsinyt monelta parantajalta, ja oli kuluttanut kaiken hyvyytensä, eikä mitään apua tuntenut, vaan tullut paljon pahemmaksi;

26. And had suffered many things of many physicians, and had spent all that she had, and was nothing bettered, but rather grew worse,

27. Kuin hän kuuli Jesuksesta, tuli hän kansan seassa takaa ja rupesi hänen vaatteisiinsa;

27. When she had heard of Jesus, came in the press behind, and touched his garment.

28. Sillä hän sanoi: jos minä ainoasti saan ruveta hänen vaatteisiinsa, niin minä paranen.

28. For she said, If I may touch but his clothes, I shall be whole.

29. Ja hänen verilähteensä kohta kuivettui, ja hän tunsi ruumiissansa, että hän oli vitsauksestansa parantunut.

29. And straightway the fountain of her blood was dried up; and she felt in her body that she was healed of that plague.

30. Ja Jesus tunsi kohta itsessänsä voiman, joka hänestä lähtenyt oli, ja käänsi itsensä kansan seassa ja sanoi: kuka rupesi minun vaatteisiini?

30. And Jesus, immediately knowing in himself that virtue had gone out of him, turned him about in the press, and said, Who touched my clothes

31. Ja hänen opetuslapsensa sanoivat hänelle: sinä näet, että kansa sinua ahdistaa ympäri, ja sinä sanoit: kuka minuun rupesi?

31. And his disciples said unto him, Thou seest the multitude thronging thee, and sayest thou, Who touched me?

32. Ja hän katsoi ympärinsä, että hän sen näkis, joka sen teki.

32. And he looked round about to see her that had done this thing.

33. Mutta vaimo pelkäsi ja vapisi, että hän tiesi, mitä hänen kohtaansa tapahtunut oli, tuli ja lankesi hänen eteensä, ja sanoi hänelle kaiken totuuden.

33. But the woman fearing and trembling, knowing what was done in her, came and fell down before him, and told him all the truth.

34. Mutta hän sanoi hänelle: tyttäreni, sinun uskosi paransi sinun; mene rauhaan ja ole terve vitsauksestas.

34. And he said unto her, Daughter, thy faith hath made thee whole; go in peace, and be whole of thy plague.

35. Kuin hän vielä puhui, tulivat muutamat synagogan päämieheltä, jotka sanoivat: sinun tyttäres on kuollut: mitäs silleen Mestaria vaivaat?

35. While he yet spake, there came from the ruler of the synagogue's house certain which said, Thy daughter is dead: why troublest thou the Master any further?

36. Mutta Jesus kohta kuultuansa sen sanan sanottavan, sanoi synagogan päämiehelle: älä pelkää, ainoastaan usko.

36. As soon as Jesus heard the word that was spoken, he saith unto the ruler of the synagogue, Be not afraid, only believe.

37. Ja ei hän sallinut kenenkään itsiänsä seurata, vaan Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen, Jakobin veljen.

37. And he suffered no man to follow him, save Peter, and James, and John the brother of James.

38. Ja hän tuli synagogan päämiehen huoneeseen, ja näki pauhinan ja ne,

38. And he cometh to the house of the ruler of the synagogue, and seeth

jotka itkivät ja porasivat paljon.

39. Ja hän meni sisälle, ja sanoi heille: mitä te pauhaatte ja itkette? Lapsi ei ole kuollut, vaan makaa.

40. Ja he nauroivat häntä. Mutta kuin hän oli kaikki ajanut ulos, otti hän lapsen isän ja äidin kanssansa ja ne, jotka hänen kanssansa olivat, ja meni sisälle, kussa lapsi makasi,

41. Ja tarttui lapsen käteen ja sanoi hänelle: talita kumi, se on sanottu: piikainen, (sinulle minä sanon), nouse ylös.

42. Ja kohta piika nousi ja kävi; sillä hän oli kahdentoistakymmenen ajastaikainen. Ja he hämmästyivät suurella hämmästyksellä.

43. Ja hän haasti heitä kovin, ettei kenkään sitä saisi tietää, ja hän käski antaa hänelle syötävää.

the tumult, and them that wept and wailed greatly.

39. And when he was come in, he saith unto them, Why make ye this ado, and weep the damsel is not dead, but sleepeth.

40. And they laughed him to scorn. But when he had put them all out, he taketh the father and the mother of the damsel, and them that were with him, and entereth in where the damsel was lying.

41. And he took the damsel by the hand, and said unto her, Talitha cumi; which is, being interpreted, Damsel, I say unto thee, arise.

42. And straightway the damsel arose, and walked; for she was of the age of twelve years. And they were astonished with a great astonishment.

43. And he charged them straitly that no man should know it; and commanded that something should be given her to eat.

6 luku

1. Ja hän läksi sieltä ja meni isänsä maalle, ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä.
2. Ja kuin sabbati tuli, rupesi hän synagogassa opettamaan; ja monta, jotka kuulivat, hämmästyivät, sanoen: kusta tällä nämät ovat? ja mikä viisaus hänelle annettu on, että myös senkaltaiset väkevät työt hänen kättensä kautta tapahtuvat?

3. Eikö tämä ole se seppä, Marian poika, Jakobin ja Joseen ja Juudaan ja Simonin veli? eikö myös hänen sisarensa ole tässä meidän kanssamme? ja he pahenivat hänessä.
4. Mutta Jesus sanoi heille: ei profeta muualla ole katsottu ylön kuin isänsä maalla ja lankoinsa seassa ja kotonansa.
5. Ja ei hän voinut siellä yhtään väkevää työtä tehdä, vaan ainoastaan pani kätensä harvain sairasten päälle ja paransi heitä;
6. Ja ihmetteli heidän epäuskoansa. Ja hän vaelsi ympäri kyliä, opettain

1. And he went out from thence, and came into his own country; and his disciples follow him.
2. And when the sabbath day was come, he began to teach in the synagogue: and many hearing him were astonished, saying, From whence hath this man these things? and what wisdom is this which is given unto him, that even such mighty works are wrought by his hands?
3. Is not this the carpenter, the son of Mary, the brother of James, and Joses, and of Juda, and Simon? and are not his sisters here with us? And they were offended at him.
4. But Jesus said unto them, A prophet is not without honour, but in his own country, and among his own kin, and in his own house.
5. And he could there do no mighty work, save that he laid his hands upon a few sick folk, and healed them.

6. And he marvelled because of their unbelief. And he went round about

ympäristöllä,
7. Ja kutsui ne kaksitoistakymmentä, ja rupesi niitä kaksin ja kaksin lähettämään, ja antoi heille voiman saastaisia henkiä vastaan.
8. Ja kielsi heitä mitään ottamasta tielle, mutta ainoasti sauvan, ei evässäkkiä, ei leipää, ei rahaa kukkaroon;

9. Mutta olemaan kengässä, ja ettei he pukisi kahta hametta yllensä.
10. Ja hän sanoi heille: kussa ikänä te huoneeseen menette sisälle, niin olkaat siinä, niinkauvan kuin te sieltä menette pois.
11. Ja jotka ei teitä vastaan ota, eikä kuule teitä, niin menkäät pois sieltä ja pyyhkikäät tomu, joka teidän jalkainne alla on, heille todistukseksi. Totisesti sanon minä teille: Sodomalle ja Gomorralle on tuomiopäivänä huokiampi kuin sille kaupungille.

12. Ja he läksivät ulos ja saarnasivat, että he parannuksen tekisivät,
13. Ja ajoivat ulos monta perkelettä, ja voitelivat öljyllä monta sairasta, ja paransivat.

the villages, teaching.
7. And he called unto him the twelve, and began to send them forth by two and two; and gave them power over unclean spirits;
8. And commanded them that they should take nothing for their journey, save a staff only; no scrip, no bread, no money in their purse:
9. But be shod with sandals; and not put on two coats.
10. And he said unto them, In what place soever ye enter into an house, there abide till ye depart from that place.
11. And whosoever shall not receive you, nor hear you, when ye depart thence, shake off the dust under your feet for a testimony against them. Verily I say unto you, It shall be more tolerable for Sodom and Gomorrha in the day of judgment, than for that city.

12. And they went out, and preached that men should repent.
13. And they cast out many devils, and anointed with oil many that were sick, and healed them.

14. Ja kuningas Herodes sai sen kuulla (sillä hänen nimensä oli jo julistettu), ja sanoi: Johannes, joka kastoi, on noussut kuolleista, ja sentähden voimat vaikuttavat hänessä.

14. And king Herod heard of him; (for his name was spread abroad:) and he said, That John the Baptist was risen from the dead, and therefore mighty works do shew forth themselves in him.

15. Muut sanoivat: se on Elias: mutta toiset sanoivat: se on propheta, taikka niinkuin joku prophetaista.

15. Others said, That it is Elias. And others said, That it is a prophet, or as one of the prophets.

16. Mutta kuin Herodes se kuuli, sanoi hän: se on Johannes, jonka kaulan minä annoin leikata, hän on kuolleista noussut.

16. But when Herod heard thereof, he said, It is John, whom I beheaded: he is risen from the dead.

17. Sillä Herodes oli lähettänyt Johannesta ottamaan kiinni, ja pani hänen torniin, Herodiaksen, veljensä Philippuksen emännän tähden, jonka hän oli nainut.

17. For Herod himself had sent forth and laid hold upon John, and bound him in prison for Herodias' sake, his brother Philip's wife: for he had married her.

18. Sillä Johannes oli Herodekselle sanonut: ei sinulle ole luvallista pitää veljes emäntää.

18. For John had said unto Herod, It is not lawful for thee to have thy brother's wife.

19. Ja Herodias väijyi häntä, ja tahtoi häntä tappaa; mutta ei hän saanut.

19. Therefore Herodias had a quarrel against him, and would have killed him; but she could not:

20. Sillä Herodes pelkäsi Johannesta, että hän tiesi hänen hurskaaksi ja pyhäksi mieheksi, ja otti vaarin hänestä, ja kuuli häntä monessa asiassa, ja

20. For Herod feared John, knowing that he was a just man and an holy, and observed him; and when he heard him, he did many things, and

kuulteli häntä mielellänsä.
21. Ja kuin sovelias päivä tuli, että Herodes syntymäpäivänänsä teki ehtoollisen ylimmäisillensä ja päämiehille ja esimiehille Galileassa,
22. Ja Herodiaksen tytär tuli sisälle ja hyppäsi, ja se kelpasi Herodekselle ja ynnä atrioitseville, sanoi kuningas piialle: ano minulta mitäs tahdot, ja minä annan sinulle.

23. Ja hän vannoi hänelle: mitä ikänä sinä minulta anot, niin minä annan sinulle, puoleen minun valtakuntaani asti.
24. Mutta se meni ulos ja sanoi äidillensä: mitä minun pitää anoman? vaan se sanoi: Johannes Kastajan päätä.
25. Ja hän kohta meni sisälle kiiruusti kuninkaan tykö, anoi sanoen: minä tahdon, ettäs minulle annat juuri nyt Johannes Kastajan pään vadissa.

26. Niin kuningas tuli sangen murheelliseksi; kuitenkin valan tähden ja niiden, jotka ynnä atrioitsivat, ei tahtonut häneltä kieltää.

heard him gladly.
21. And when a convenient day was come, that Herod on his birthday made a supper to his lords, high captains, and chief estates of Galilee;
22. And when the daughter of the said Herodias came in, and danced, and pleased Herod and them that sat with him, the king said unto the damsel, Ask of me whatsoever thou wilt, and I will give it thee.
23. And he sware unto her, Whatsoever thou shalt ask of me, I will give it thee, unto the half of my kingdom.

24. And she went forth, and said unto her mother, What shall I ask? And she said, The head of John the Baptist.
25. And she came in straightway with haste unto the king, and asked, saying, I will that thou give me by and by in a charger the head of John the Baptist.
26. And the king was exceeding sorry; yet for his oath's sake, and for their sakes which sat with him, he would not reject her.

27. Ja kuningas lähetti kohta murhaajan, ja käski hänen päänsä tuoda.

27. And immediately the king sent an executioner, and commanded his head to be brought: and he went and beheaded him in the prison,

28. Niin se meni ja leikkasi hänen kaulansa tornissa, ja toi hänen päänsä vadissa, ja antoi sen piialle; ja piika antoi sen äidillensä.

28. And brought his head in a charger, and gave it to the damsel: and the damsel gave it to her mother.

29. Ja kuin hänen opetuslapsensa sen kuulivat, tulivat he ja ottivat hänen ruumiinsa, ja panivat sen hautaan.

29. And when his disciples heard of it, they came and took up his corpse, and laid it in a tomb.

30. Ja apostolit kokoontuivat Jeuksen tykö, ja ilmoittivat hänelle kaikki sekä ne, mitkä he tekivät, ja mitä he opettivat.

30. And the apostles gathered themselves together unto Jesus, and told him all things, both what they had done, and what they had taught.

31. Ja hän sanoi heille: tulkaat te yksinänne erinäiseen paikkaan ja levätkäät vähä; sillä monta oli, jotka tulivat ja menivät, niin ettei he syödäkään joutaneet.

31. And he said unto them, Come ye yourselves apart into a desert place, and rest a while: for there were many coming and going, and they had no leisure so much as to eat.

32. Ja he menivät korpeen haahdella erinänsä.

32. And they departed into a desert place by ship privately.

33. Ja kansa näki heidän menevän, ja moni tunsi hänen, ja juoksivat sinne jalkaisin kaikista kaupungeista, ja he ennättivät heitä, ja he kokoontuivat hänen tykönsä.

33. And the people saw them departing, and many knew him, and ran afoot thither out of all cities, and outwent them, and came together unto him.

34. Ja Jesus läksi ulos ja näki paljon

34. And Jesus, when he came out,

kansaa, ja hän armahti heitä; sillä he olivat niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta, ja rupesi heitä opettamaan paljon.

saw much people, and was moved with compassion toward them, because they were as sheep not having a shepherd: and he began to teach them many things.

35. Ja kuin päivä paljon kulunut oli, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä, sanoen: tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut.

35. And when the day was now far spent, his disciples came unto him, and said, This is a desert place, and now the time is far passed:

36. Laske heitä, että he menisivät ympäri kyliin ja majoihin, ostamaan itsellensä leipiä; sillä ei heillä ole syötävää.

36. Send them away, that they may go into the country round about, and into the villages, and buy themselves bread: for they have nothing to eat.

37. Mutta hän vastaten sanoi heille: antakaa te heille syötävää. Ja he sanoivat hänelle: pitääkö meidän menemän kahdellasadalla penningillä leipiä ostamaan, ja antamaan heidän syödä?

37. He answered and said unto them, Give ye them to eat. And they say unto him, Shall we go and buy two hundred pennyworth of bread, and give them to eat

38. Mutta hän sanoi heille: kuinka monta leipää teillä on? menkäät ja katsokaat. Ja kuin he katsoivat, sanoivat he: viisi, ja kaksi kalaa.

38. He saith unto them, How many loaves have ye go and see. And when they knew, they say, Five, and two fishes.

39. Ja hän käski heidän istuttaa kaikki atrioitsemaan eri joukkoihin viheriäisen ruohon päälle.

39. And he commanded them to make all sit down by companies upon the green grass.

40. Ja he istuivat joukoissa sadoin ja viisinkymmenin.

40. And they sat down in ranks, by hundreds, and by fifties.

41. Ja kuin hän otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi hän taivaaseen, kiitti ja mursi leivät, ja antoi opetuslapsillensa pantaa niiden eteen: ja ne kaksi kalaa jakoi hän kaikille.

41. And when he had taken the five loaves and the two fishes, he looked up to heaven, and blessed, and brake the loaves, and gave them to his disciples to set before them; and the two fishes divided he among them all.

42. Ja he söivät kaikki ja ravittiin.

42. And they did all eat, and were filled.

43. Ja he korjasivat kaksitoistakymmentä täysinäistä koria muruja, ja myös kaloista.

43. And they took up twelve baskets full of the fragments, and of the fishes.

44. Ja niitä, kuin söivät, oli lähes viisituhatta miestä.

44. And they that did eat of the loaves were about five thousand men.

45. Ja hän ajoi kohta opetuslapsensa astumaan haahteen ja edellä menemään meren ylitse Betsaidaan, siihenasti kuin hän päästäis kansan.

45. And straightway he constrained his disciples to get into the ship, and to go to the other side before unto Bethsaida, while he sent away the people.

46. Ja kuin hän oli päästänyt heidät, meni hän vuorelle rukoilemaan.

46. And when he had sent them away, he departed into a mountain to pray.

47. Ja kuin ehtoo tuli, oli haaksi keskellä merta, ja hän yksinänsä maalla.

47. And when even was come, the ship was in the midst of the sea, and he alone on the land.

48. Ja hän näki heidän olevan hädässä soutamisessa; (sillä heillä oli vastainen). Ja liki neljäntenä yön vartiona tuli hän heidän tykönsä, käyden

48. And he saw them toiling in rowing; for the wind was contrary unto them: and about the fourth watch of the night he cometh unto them, walk-

meren päällä, ja tahtoi mennä heidän ohitsensa.
49. Mutta kuin he näkivät hänen käyvän meren päällä, luulivat he olevan kyöpelin ja huusivat.
50. (Sillä kaikki näkivät hänen ja hämmästyivät.) Ja hän puhui kohta heidän kanssansa ja sanoi heille: olkaat hyvässä turvassa, minä olen, älkäät peljätkö.
51. Ja hän astui heidän tykönsä haahteen, ja tuuli heikkeni. Ja he paljoa enemmän keskenänsä hämmästyivät ja ihmettelivät;
52. Sillä ei he ymmärtäneet leivistäkään, vaan heidän sydämensä oli paatunut.
53. Ja kuin he olivat meneet ylitse, tulivat he Genesaretin maalle ja laskivat satamaan.
54. Ja kuin he menivät ulos haahdesta, niin he kohta tunsivat hänen,
55. Ja juoksivat ympäri kaiken sen ympäristön, ja rupesivat sairaita viemään vuoteissansa, kussa he kuulivat hänen olevan.
56. Ja kuhunka hän meni sisälle kyliin eli kaupunkeihin taikka majoihin, niin

ing upon the sea, and would have passed by them.
49. But when they saw him walking upon the sea, they supposed it had been a spirit, and cried out:
50. For they all saw him, and were troubled. And immediately he talked with them, and saith unto them, Be of good cheer: it is I; be not afraid.
51. And he went up unto them into the ship; and the wind ceased: and they were sore amazed in themselves beyond measure, and wondered.
52. For they considered not the miracle of the loaves: for their heart was hardened.
53. And when they had passed over, they came into the land of Gennesaret, and drew to the shore.
54. And when they were come out of the ship, straightway they knew him,
55. And ran through that whole region round about, and began to carry about in beds those that were sick, where they heard he was.
56. And whithersoever he entered, into villages, or cities, or country,

he panivat kujille sairaita, ja rukoilivat häntä, että he ainoastaan hänen vaatteensa palteeseen saisivat ruveta, ja niin monta kuin häneen rupesi, ne paranivat.

they laid the sick in the streets, and besought him that they might touch if it were but the border of his garment: and as many as touched him were made whole.

7 luku

1. Ja hänen tykönsä kokoontuivat Pharisealaiset ja muutamat kirjanoppineista, jotka Jerusalemista tulleet olivat.

1. Then came together unto him the Pharisees, and certain of the scribes, which came from Jerusalem.

2. Ja kuin he näkivät muutamat hänen opetuslapsistansa yhteisillä (se on: pesemättömillä) käsillä syövän leipää, laittivat he sitä.

2. And when they saw some of his disciples eat bread with defiled, that is to say, with unwashen, hands, they found fault.

3. Sillä pharisealaiset ja kaikki Juudalaiset ei syö, ellei he usein pese käsiänsä, pitäin vanhimpain säätyä.

3. For the Pharisees, and all the Jews, except they wash their hands oft, eat not, holding the tradition of the elders.

4. Ja kuin he turulta tulevat, ei he syö pesemättä. Ja monta muuta on, jotka he ovat ottaneet pitääksensä, jota on: juoma-astiain, kivi-astiain, ja vaski-astiain ja pöytäin pesemiset.

4. And when they come from the market, except they wash, they eat not. And many other things there be, which they have received to hold, as the washing of cups, and pots, brasen vessels, and of tables.

5. Sitte kysyivät Pharisealaiset ja kirjanoppineet häneltä: miksi ei sinun

5. Then the Pharisees and scribes asked him, Why walk not thy disciples

opetuslapses vaella vanhinpain säädyn jälkeen, vaan syövät pesemättömillä käsillä leipää?

6. Mutta hän vastaten sanoi heille: Jesaias on hyvästi teistä ulkokullaisista ennustanut, niinkuin kirjoitettu on: tämä kansa kunnioittaa minua huulilla, vaan heidän sydämensä on kaukana minusta.

7. Mutta turhaan he minua palvelevat, opettain sitä oppia, joka on ihmisten käskyjä.

8. Sillä te hylkäätte Jumalan käskyn, ja pidätte ihmisten säädyn, kiviastiain ja juoma-astiain pesemiset, ja muita senkaltaisia te paljon teette.

9. Ja hän sanoi heille: hyvin te hylkäätte Jumalan käskyn, että te teidän säätynne pitäisitte.

10. Sillä Moses sanoi: kunnioita isääs ja äitiäs! ja joka kiroilee isää eli äitiä, hänen pitää kuolemalla kuoleman.

11. Mutta te sanotte: jos ihminen sanoo isälle taikka äidille: korban, (se on uhrattu) jolla sinua piti minulta autettaman.

according to the tradition of the elders, but eat bread with unwashen hands?

6. He answered and said unto them, Well hath Esaias prophesied of you hypocrites, as it is written, This people honoureth me with their lips, but their heart is far from me.

7. Howbeit in vain do they worship me, teaching for doctrines the commandments of men.

8. For laying aside the commandment of God, ye hold the tradition of men, as the washing of pots and cups: and many other such like things ye do.

9. And he said unto them, Full well ye reject the commandment of God, that ye may keep your own tradition.

10. For Moses said, Honour thy father and thy mother; and, Whoso curseth father or mother, let him die the death:

11. But ye say, If a man shall say to his father or mother, It is Corban, that is to say, a gift, by whatsoever thou mightest be profited by me; he shall be free.

12. Ja ette salli hänen mitään tehdä isällensä taikka äidillensä.
13. Ja hylkäätte Jumalan sanan teidän säädyllänne, jonka te säätäneet olette, ja senkaltaisia paljon te teette.

14. Ja hän kutsui tykönsä kaiken kansan ja sanoi heille: kuulkaat kaikki minua, ja ymmärtäkäät.

15. Ei ole ulkona ihmisestä mitään, joka häneen menee sisälle, ja taitaa hänen saastuttaa; mutta ne, mitkä hänestä tulevat ulos, ne ovat ne, jotka saastuttavat ihmisen.
16. Jos jollakin on korvat kuulla, se kuulkaan.
17. Ja kuin hän kansan tyköä meni huoneeseen, kysyivät hänen opetuslapsensa häneltä tästä vertauksesta.

18. Ja hän sanoi heille: oletteko tekin niin ymmärtämättömät? ettekö ymmärrä, että kaikki mikä ulkoa menee ihmiseen, ei se häntä taida saastuttaa?
19. Sillä ei se mene hänen sydämeensä, vaan vatsaan, ja menee

12. And ye suffer him no more to do ought for his father or his mother;
13. Making the word of God of none effect through your tradition, which ye have delivered: and many such like things do ye.
14. And when he had called all the people unto him, he said unto them, Hearken unto me every one of you, and understand:
15. There is nothing from without a man, that entering into him can defile him: but the things which come out of him, those are they that defile the man.
16. If any man have ears to hear, let him hear.
17. And when he was entered into the house from the people, his disciples asked him concerning the parable.
18. And he saith unto them, Are ye so without understanding also Do ye not perceive, that whatsoever thing from without entereth into the man, it cannot defile him;
19. Because it entereth not into his heart, but into the belly, and goeth

luonnollisesti ulos, kaikki ruat puhdistain.
20. Ja hän sanoi: mitä ihmisestä tulee ulos, se saastuttaa ihmisen.
21. Sillä sisältä ihmisten sydämestä tulevat ulos pahat ajatukset, huoruudet, salavuoteudet, miestapot,
22. Varkaudet, ahneudet, pahat juonet, petos, irstaisuus, pahansuomuus, Jumalan pilkka, ylpeys, hulluus.
23. Kaikki nämät pahuudet sisältä tulevat ulos ja saastuttavat ihmisen.
24. Niin hän nousi ja meni sieltä Tyron ja Sidonin maan ääriin, ja meni sisälle huoneeseen, eikä tahtonut sitä kenellekään antaa tietää: ja ei hän taitanut salaa olla.
25. Sillä kuin yksi vaimo kuuli hänestä, jonka vähällä tyttärellä oli saastainen henki, niin se tuli ja lankesi hänen jalkainsa juureen,
26. (Mutta vaimo oli Gregiläinen, Syrophenisiassa syntynyt) ja hän rukoili häntä ajamaan pois perkelettä hänen tyttärestänsä.
27. Niin Jesus sanoi hänelle: salli ensin lapset ravittaa; sillä ei se ole kohtuullinen, ottaa lasten leipää ja heitout into the draught, purging all meats?
20. And he said, That which cometh out of the man, that defileth the man.
21. For from within, out of the heart of men, proceed evil thoughts, adulteries, fornications, murders,
22. Thefts, covetousness, wickedness, deceit, lasciviousness, an evil eye, blasphemy, pride, foolishness:
23. All these evil things come from within, and defile the man.
24. And from thence he arose, and went into the borders of Tyre and Sidon, and entered into an house, and would have no man know it: but he could not be hid.
25. For a certain woman, whose young daughter had an unclean spirit, heard of him, and came and fell at his feet:
26. The woman was a Greek, a Syrophenician by nation; and she besought him that he would cast forth the devil out of her daughter.
27. But Jesus said unto her, Let the children first be filled: for it is not meet to take the children's bread,

tää penikoille.
28. Mutta hän vastasi ja sanoi hänelle: tosin Herra: syövät penikatkin pöydän alla lasten muruista.
29. Ja hän sanoi hänelle: tämän puheen tähden mene: perkele läksi ulos sinun tyttärestäs.
30. Ja kuin hän meni kotiansa, löysi hän perkeleen lähteneeksi ulos ja tyttärensä makaavan vuoteessa.
31. Ja taas kuin hän läksi Tyron ja Sidonin maan ääristä, tuli hän Galilean meren tykö, kymmenen kaupungin maan äärten keskitse.
32. Ja he toivat hänen tykönsä kuuron, joka myös mykkä oli, ja he rukoilivat häntä panemaan kätensä hänen päällensä,
33. Ja hän otti hänen erinänsä kansasta ja pisti sormensa hänen korviinsa, sylki ja rupesi hänen kieleensä,
34. Ja katsahtain taivaaseen huokasi, ja sanoi hänelle; ephphata, se on: aukene.
35. Ja kohta aukenivat hänen korvansa, ja hänen kielensä side pääsi vallallensa ja puhui selkiästi.

and to cast it unto the dogs.
28. And she answered and said unto him, Yes, Lord: yet the dogs under the table eat of the children's crumbs.
29. And he said unto her, For this saying go thy way; the devil is gone out of thy daughter.
30. And when she was come to her house, she found the devil gone out, and her daughter laid upon the bed.
31. And again, departing from the coasts of Tyre and Sidon, he came unto the sea of Galilee, through the midst of the coasts of Decapolis.
32. And they bring unto him one that was deaf, and had an impediment in his speech; and they beseech him to put his hand upon him.
33. And he took him aside from the multitude, and put his fingers into his ears, and he spit, and touched his tongue;
34. And looking up to heaven, he sighed, and saith unto him, Ephphatha, that is, Be opened.
35. And straightway his ears were opened, and the string of his tongue was loosed, and he spake plain.

36. Ja hän haasti heidät kellenkään sanomasta. Mutta jota enemmän hän haasti, sitä enemmin he ilmoittivat.

37. Ja he suuresti hämmästyivät, sanoen: hyvästi hän kaikki teki: kuurot hän tekee kuulemaan ja mykät puhumaan.

36. And he charged them that they should tell no man: but the more he charged them, so much the more a great deal they published it;

37. And were beyond measure astonished, saying, He hath done all things well: he maketh both the deaf to hear, and the dumb to speak.

8 luku

1. Niinä päivinä, koska sangen paljo kansaa oli, eikä ollut heillä mitään syömistä, kutsui Jesus opetuslapsensa tykönsä ja sanoi heille:

2. Minä surkuttelen kansaa; sillä he ovat jo kolme päivää viipyneet minun tykönäni, ja ei ole heillä, mitä he söisivät.

3. Ja jos minä päästän heidät kotiansa syömättä, niin he vaipuvat tiellä; sillä muutamat heistä olivat kaukaa tulleet.

4. Niin vastasivat häntä hänen opetuslapsensa: kusta joku voi näitä ravita leivillä tässä erämaassa?

5. Ja hän kysyi heiltä: kuinka monta

1. In those days the multitude being very great, and having nothing to eat, Jesus called his disciples unto him, and saith unto them,

2. I have compassion on the multitude, because they have now been with me three days, and have nothing to eat:

3. And if I send them away fasting to their own houses, they will faint by the way: for divers of them came from far.

4. And his disciples answered him, From whence can a man satisfy these men with bread here in the wilderness?

5. And he asked them, How many

leipää teillä on? He sanoivat: seitsemän.

6. Ja hän käski kansan istua atrioitsemaan maan päälle. Ja hän otti ne seitsemän leipää, kuin hän kiittänyt oli, mursi ja antoi opetuslapsillensa, että he olisivat panneet eteen; ja he panivat kansan eteen.

7. Ja heillä oli myös vähä kalasia; ja hän kiitti, ja käski ne myös pantaa eteen.

8. Niin he söivät ja ravittiin; ja he korjasivat tähteet, jotka jääneet olivat, seitsemän koria muruja.

9. Ja niitä jotka söivät, oli liki neljätuhatta; ja hän päästi heidät.

10. Ja hän astui kohta opetuslastensa kanssa haahteen, ja tuli Dalmanutan maan ääriin.

11. Ja Pharisealaiset tulivat ja rupesivat kamppailemaan hänen kanssansa, pyytäen häneltä merkkiä taivaasta, kiusaten häntä.

12. Ja hän huokasi hengessänsä ja sanoi: miksi tämä suku merkkiä pyytää? Totisesti sanon minä teille: ei tälle sukukunnalle anneta merkkiä.

loaves have ye And they said, Seven.

6. And he commanded the people to sit down on the ground: and he took the seven loaves, and gave thanks, and brake, and gave to his disciples to set before them; and they did set them before the people.

7. And they had a few small fishes: and he blessed, and commanded to set them also before them.

8. So they did eat, and were filled: and they took up of the broken meat that was left seven baskets.

9. And they that had eaten were about four thousand: and he sent them away.

10. And straightway he entered into a ship with his disciples, and came into the parts of Dalmanutha.

11. And the Pharisees came forth, and began to question with him, seeking of him a sign from heaven, tempting him.

12. And he sighed deeply in his spirit, and saith, Why doth this generation seek after a sign verily I say unto you, There shall no sign be given un-

to this generation.

13. Ja hän jätti heidät, ja astui taas haahteen, ja meni ylitse.

13. And he left them, and entering into the ship again departed to the other side.

14. Ja he olivat unohtaneet ottaa leipiä, eikä ollut heillä enempi kuin yksi leipä haahdessa myötänsä.

14. Now the disciples had forgotten to take bread, neither had they in the ship with them more than one loaf.

15. Ja hän käski heitä, sanoen: katsokaat ja karttakaat teitänne Phariseala isten hapatuksesta ja Herodeksen hapatuksesta.

15. And he charged them, saying, Take heed, beware of the leaven of the Pharisees, and of the leaven of Herod.

16. Ja he ajattelivat keskenänsä, sanoen: ei meillä ole leipiä.

16. And they reasoned among themselves, saying, It is because we have no bread.

17. Ja kun Jesus sen ymmärsi, sanoi hän heille: mitä te ajattelette, ettei teillä ole leipää? ettekö te vielä huomaitse, ettekä ymmärrä? vieläkö teillä nyt on paatunut sydän?

17. And when Jesus knew it, he saith unto them, Why reason ye, because ye have no bread perceive ye not yet, neither understand have ye your heart yet hardened

18. Silmät teillä on ja ette näe? ja korvat teillä on, ja ette kuule? ettekö myös muista?

18. Having eyes, see ye not? and having ears, hear ye not? and do ye not remember?

19. Kuin minä viisi leipää mursin viidelletuhannelle, kuinka monta täysinäistä koria te tähteitä korjasitte? He sanoivat: kaksitoistakymmentä.

19. When I brake the five loaves among five thousand, how many baskets full of fragments took ye up They say unto him, Twelve.

20. Niin myös kuin minä ne seitsemän mursin neljälletuhannelle, kuinka

20. And when the seven among four thousand, how many baskets full of

monta täysinäistä koria tähteitä te korjasitte? he sanoivat: seitsemän.

21. Ja hän sanoi heille: miksi ette siis ymmärrä?

22. Ja hän tuli Betsaidaan, ja he toivat sokian ja rukoilivat häntä, että hän rupeais häneen.

23. Ja hän tarttui sokian käteen, ja vei ulos hänen kylästä, ja sylki hänen silmiinsä, ja pani kätensä hänen päällensä, ja kysyi häneltä, josko hän jotakin näkis.

24. Niin hän katsoi ylös ja sanoi: minä näen ihmiset niinkuin puut käyskentelevän.

25. Sitte hän taas pani kätensä hänen silmäinsä päälle, ja antoi hänen taas katsoa. Ja se tuli parannetuksi, niin että hän näki kaikki kaukaa ja selkiästi.

26. Ja hän lähetti hänen kotiansa, sanoen: älä mene kylään sisälle, älä myös kellenkään tätä kylässä sano.

27. Ja Jesus meni ulos ja hänen opetuslapsensa Kesarean kyliin, joka kutsutaan Philippi; ja hän kysyi tiellä opetuslapsiltansa, sanoen heille: kenenkä sanovat ihmiset minun olevan?

fragments took ye up And they said, Seven.

21. And he said unto them, How is it that ye do not understand

22. And he cometh to Bethsaida; and they bring a blind man unto him, and besought him to touch him.

23. And he took the blind man by the hand, and led him out of the town; and when he had spit on his eyes, and put his hands upon him, he asked him if he saw ought.

24. And he looked up, and said, I see men as trees, walking.

25. After that he put his hands again upon his eyes, and made him look up: and he was restored, and saw every man clearly.

26. And he sent him away to his house, saying, Neither go into the town, nor tell it to any in the town.

27. And Jesus went out, and his disciples, into the towns of Caesarea Philippi: and by the way he asked his disciples, saying unto them, Whom do men say that I am

28. Niin he vastasivat: Johannes Kastajan, ja muutamat Eliaan, vaan muutamat jonkun prophetaista.
29. Ja hän sanoi heille: kenenkäs te sanotte minun olevan? Pietari vastasi ja sanoi hänelle: sinä olet Kristus.

30. Ja hän haasti heitä kellenkään hänestä sanomasta.
31. Ja hän rupesi heitä opettamaan, että Ihmisen Pojan pitää paljo kärsimän, ja hyljättämän vanhimmilta ja ylimmäisiltä papeilta ja kirjanoppineilta, ja tapettaman, ja kolmantena päivänä ylösnouseman.
32. Ja hän puhui sen puheen julki rohkiasti. Ja Pietari otti hänen tykönsä, rupesi häntä nuhtelemaan.
33. Mutta hän käänsi itsensä ja katsoi opetuslastensa puoleen, nuhteli Pietaria, sanoen: mene pois minun tyköäni, saatana; sillä et sinä ymmärrä niitä, mitkä Jumalan ovat, vaan niitä, mitkä ihmisten ovat.
34. Ja hän kutsui tykönsä kansan ja opetuslapsensa, ja sanoi heille: kuka ikänä tahtoo tulla minun perässäni, hän kieltäköön itsensä, ja ottakoon

28. And they answered, John the Baptist: but some say, Elias; and others, One of the prophets.
29. And he saith unto them, But whom say ye that I am And Peter answereth and saith unto him, Thou art the Christ.
30. And he charged them that they should tell no man of him.
31. And he began to teach them, that the Son of man must suffer many things, and be rejected of the elders, and of the chief priests, and scribes, and be killed, and after three days rise again.
32. And he spake that saying openly. And Peter took him, and began to rebuke him.
33. But when he had turned about and looked on his disciples, he rebuked Peter, saying, Get thee behind me, Satan: for thou savourest not the things that be of God, but the things that be of men.
34. And when he had called the people unto him with his disciples also, he said unto them, Whosoever will come after me, let him deny himself,

ristinsä, ja seuratkoon minua.
35. Sillä kuka ikänä tahtoo henkensä vapahtaa, hän hukuttaa sen; mutta joka ikänä henkensä hukuttaa minun ja evankeliumin tähden, hän vapahtaa sen.
36. Sillä mitä se auttaa ihmistä, jos hän voittais kaiken maailman, ja sais sielullensa vahingon?
37. Eli mitä ihminen antaa sielunsa lunastukseksi?
38. Sillä joka häpee minua ja minun sanojani tässä huorintekiässä ja syntisessä suvussa, sitä myös pitää Ihmisen Pojan häpeemän, koska hän tulee Isänsä kunniassa pyhäin enkelien kanssa.

and take up his cross, and follow me.
35. For whosoever will save his life shall lose it; but whosoever shall lose his life for my sake and the gospel's, the same shall save it.
36. For what shall it profit a man, if he shall gain the whole world, and lose his own soul?
37. Or what shall a man give in exchange for his soul?
38. Whosoever therefore shall be ashamed of me and of my words in this adulterous and sinful generation; of him also shall the Son of man be ashamed, when he cometh in the glory of his Father with the holy angels.

9 luku

1. Ja hän sanoi heille: totisesti sanon minä teille: muutamat näistä, jotka tässä seisovat, ei pidä kuolemaa maistavan siihen asti kuin he näkevät Jumalan valtakunnan voimalla tulevan.
2. Ja kuuden päivän perästä, otti Jesus tykönsä Pietarin ja Jakobin ja Jo-

1. And he said unto them, Verily I say unto you, That there be some of them that stand here, which shall not taste of death, till they have seen the kingdom of God come with power.
2. And after six days Jesus taketh with him Peter, and James, and John,

hanneksen, ja vei heidät erinänsä korkialle vuorelle yksinänsä: ja hän kirkastettiin heidän edessänsä,

3. Ja hänen vaatteensa tulivat kiiltäväksi ja sangen valkiaksi niinkuin lumi, ettei yksikään vaatteen painaja taida niin valkiaksi painaa maan päällä.

4. Ja heille ilmestyi Elias Moseksen kanssa, jotka puhuivat Jesuksen kanssa.

5. Ja Pietari vastaten sanoi Jesukselle: Rabbi, hyvä on meidän tässä olla: tehkäämme siis tähän kolme majaa, sinulle yhden, Mosekselle yhden ja Eliaalle yhden.

6. Vaan ei hän tietänyt, mitä hän puhui; sillä he olivat hämmästyneet.

7. Ja pilvi tuli, joka ympäri varjosi heidät, ja ääni tuli pilvestä, sanoen: tämä on minun rakas Poikani, kuulkaat häntä.

8. Ja kohta kuin he ympäri katsahtivat, ei he enään ketään nähneet, vaan Jesuksen yksin heidän kanssansa.

9. Mutta kuin he menivät alas vuorelta, kielsi hän heidät kellenkään niitä

and leadeth them up into an high mountain apart by themselves: and he was transfigured before them.

3. And his raiment became shining, exceeding white as snow; so as no fuller on earth can white them.

4. And there appeared unto them Elias with Moses: and they were talking with Jesus.

5. And Peter answered and said to Jesus, Master, it is good for us to be here: and let us make three tabernacles; one for thee, and one for Moses, and one for Elias.

6. For he wist not what to say; for they were sore afraid.

7. And there was a cloud that overshadowed them: and a voice came out of the cloud, saying, This is my beloved Son: hear him.

8. And suddenly, when they had looked round about, they saw no man any more, save Jesus only with themselves.

9. And as they came down from the mountain, he charged them that they

sanomasta, mitä he näkivät, vaan sitte kuin Ihmisen Poika on kuolleista noussut.

10. Ja he pitivät sanan mielessänsä, ja tutkivat keskenänsä, mitä se olis, nousta ylös kuolleista.

11. Ja he kysyivät häneltä sanoen: mitä kirjanoppineet sanovat, että Eliaan pitää ensin tuleman?

12. Mutta hän vastaten sanoi heille: Elias tosin tulee ensin ja ojentaa kaikki: ja niinkuin on Ihmisen Pojasta kirjoitettu, että hänen pitää paljon kärsimän ja katsottaman ylön.

13. Mutta minä sanon teille, että Elias on myös tullut, ja he tekivät hänelle, mitä he tahtoivat, niinkuin hänestä kirjoitettu oli.

14. Ja kuin hän tuli opetuslasten tykö, näki hän paljon kansaa heidän ympärillänsä, ja kirjanoppineet kamppailevan heidän kanssansa.

15. Ja kohta kuin kaikki kansa näki hänen, hämmästyivät he ja juosten tykö tervehtivät häntä.

16. Ja hän kysyi kirjanoppineilta: mitä

should tell no man what things they had seen, till the Son of man were risen from the dead.

10. And they kept that saying with themselves, questioning one with another what the rising from the dead should mean.

11. And they asked him, saying, Why say the scribes that Elias must first come?

12. And he answered and told them, Elias verily cometh first, and restoreth all things; and how it is written of the Son of man, that he must suffer many things, and be set at nought.

13. But I say unto you, That Elias is indeed come, and they have done unto him whatsoever they listed, as it is written of him.

14. And when he came to his disciples, he saw a great multitude about them, and the scribes questioning with them.

15. And straightway all the people, when they beheld him, were greatly amazed, and running to him saluted him.

16. And he asked the scribes, What

te kamppailette keskenänne?
17. Niin yksi kansan seasta vastasi ja sanoi: Mestari, minä toin sinun tykös poikani, jolla on mykkä henki.

18. Ja kuin hän rupee hänen kimppuunsa, niin hän repelee häntä, ja hän vaahtuu, ja kiristelee hampaitansa, ja kuivettuu. Ja minä sanoin sinun opetuslapsilles, että he ajaisivat hänen ulos, ja ei he voineet.
19. Niin hän vastasi ja sanoi: oi sinä uskotoin sukukunta! kuinka kauvan minun pitää oleman teidän kanssanne? kuinka kauvan minä teitä kärsin? Tuokaat häntä minun tyköni.
20. Ja he toivat sen hänen tykönsä. Ja kuin hän näki hänen, repäisi kohta henki häntä, ja hän lankesi maahan, ja kieritteli itsiänsä ja vaahtui.
21. Ja hän kysyi hänen isältänsä: kuinka paljon aikaa sitte on kuin tämä on hänelle tullut? Hän sanoi: lapsuudesta;
22. Ja hän heitti hänen usein tuleen ja vesiin, että hän hukuttais hänen. Mutta jos sinä jotakin voit, niin auta meitä ja armahda meidän päällemme.

question ye with them
17. And one of the multitude answered and said, Master, I have brought unto thee my son, which hath a dumb spirit;
18. And wheresoever he taketh him, he teareth him: and he foameth, and gnasheth with his teeth, and pineth away: and I spake to thy disciples that they should cast him out; and they could not.
19. He answereth him, and saith, O faithless generation, how long shall I be with you how long shall I suffer you bring him unto me.

20. And they brought him unto him: and when he saw him, straightway the spirit tare him; and he fell on the ground, and wallowed foaming.
21. And he asked his father, How long is it ago since this came unto him And he said, Of a child.

22. And ofttimes it hath cast him into the fire, and into the waters, to destroy him: but if thou canst do any thing, have compassion on us, and

help us.

23. Niin sanoi Jesus hänelle: jos sinä sen voit uskoa, kaikki ovat uskovaiselle mahdolliset.

23. Jesus said unto him, If thou canst believe, all things are possible to him that believeth.

24. Ja kohta pojan isä huusi itkien ja sanoi: Herra, minä uskon, auta minun epäuskoani.

24. And straightway the father of the child cried out, and said with tears, Lord, I believe; help thou mine unbelief.

25. Mutta kuin Jesus sen näki, että kansa ynnä juoksi tykö, nuhteli hän sitä saastaista henkeä, sanoen hänelle: sinä mykkä ja kuuro henki! minä käsken sinua, mene ulos hänestä, ja älä tästedes hänen sisällensä mene.

25. When Jesus saw that the people came running together, he rebuked the foul spirit, saying unto him, Thou dumb and deaf spirit, I charge thee, come out of him, and enter no more into him.

26. Niin se huusi ja repeli kovin häntä, ja läksi ulos. Ja se tuli niinkuin kuollut, niin että moni sanoi: hän on kuollut.

26. And the spirit cried, and rent him sore, and came out of him: and he was as one dead; insomuch that many said, He is dead.

27. Mutta Jesus tarttui hänen käteensä ja nosti hänen, ja hän nousi.

27. But Jesus took him by the hand, and lifted him up; and he arose.

28. Ja kuin hän oli huoneeseen mennyt sisälle, kysyivät hänen opetuslapsensa häneltä erinänsä: miksi emme voineet häntä ajaa ulos?

28. And when he was come into the house, his disciples asked him privately, Why could not we cast him out?

29. Ja hän sanoi heille: tämä suku ei taida millään muulla kuin rukouksella ja paastolla mennä ulos.

29. And he said unto them, This kind can come forth by nothing, but by prayer and fasting.

30. Ja he läksivät ulos sieltä ja vaelsi-

30. And they departed thence, and

vat Galilean lävitse, ja ei hän tahtonut sitä kenenkään tietää.

31. Sillä hän opetti opetuslapsiansa ja sanoi heille: Ihmisen Poika annetaan ylön ihmisten käsiin, ja he tappavat hänen; ja kuin hän on tapettu, niin hän kolmantena päivänä nousee ylös.

32. Mutta ei he ymmärtäneet sitä mitä hän sanoi, ja pelkäsivät häneltä kysyä.

33. Ja hän tuli Kapernaumiin, ja kotona ollessa kysyi hän heiltä: mitä te tiellä keskenänne kamppailitte?

34. Mutta he vaikenivat; sillä he olivat kamppailleet tiellä keskenänsä, kuka heistä suurin olis.

35. Ja kuin hän istui, kutsui hän ne kaksitoistakymmentä ja sanoi heille: jos joku tahtoo ensimmäinen olla, sen pitää oleman kaikkein viimeinen ja kaikkein palvelian.

36. Ja hän otti lapsen ja asetti sen heidän keskellensä. Ja kuin hän otti sen syliinsä, sanoi hän heille:

37. Kuka ikänä yhden tainkaltaisen

passed through Galilee; and he would not that any man should know it.

31. For he taught his disciples, and said unto them, The Son of man is delivered into the hands of men, and they shall kill him; and after that he is killed, he shall rise the third day.

32. But they understood not that saying, and were afraid to ask him.

33. And he came to Capernaum: and being in the house he asked them, What was it that ye disputed among yourselves by the way

34. But they held their peace: for by the way they had disputed among themselves, who should be the greatest.

35. And he sat down, and called the twelve, and saith unto them, If any man desire to be first, the same shall be last of all, and servant of all.

36. And he took a child, and set him in the midst of them: and when he had taken him in his arms, he said unto them,

37. Whosoever shall receive one of

lapsen korjaa minun nimeeni, se korjaa minun: ja joka minun korjaa, ei hän minua korjaa, vaan sen, joka minun lähetti.

38. Mutta Johannes vastasi häntä sanoen: Mestari, me näimme yhden sinun nimelläs perkeleitä ajavan ulos, joka ei seuraa meitä, ja me kielsimme häntä, ettei hän seuraa meitä.

39. Niin Jesus sanoi: älkäät häntä kieltäkö; sillä ei ole ketään, joka tekee voimallisen työn minun nimeni kautta, ja taitaa kohta pahasti puhua minusta.

40. Sillä joka ei ole meitä vastaan, se on meidän edestämme.

41. Sillä kuka ikänä juottaa teitä vesipikarilla minun nimeeni, että te olette Kristuksen, totisesti sanon minä teille: ei hän suinkaan kadota palkkaansa.

42. Ja kuka ikänä pahentaa yhden vähimmistä, jotka uskovat minun päälleni, parempi olis hänelle, jos myllyn kivi pantaisiin hänen kaulaansa ja heitettäisiin mereen.

43. Jos kätes on sinulle pahennukseksi, niin hakkaa se pois: parempi on

such children in my name, receiveth me: and whosoever shall receive me, receiveth not me, but him that sent me.

38. And John answered him, saying, Master, we saw one casting out devils in thy name, and he followeth not us: and we forbad him, because he followeth not us.

39. But Jesus said, Forbid him not: for there is no man which shall do a miracle in my name, that can lightly speak evil of me.

40. For he that is not against us is on our part.

41. For whosoever shall give you a cup of water to drink in my name, because ye belong to Christ, verily I say unto you, he shall not lose his reward.

42. And whosoever shall offend one of these little ones that believe in me, it is better for him that a millstone were hanged about his neck, and he were cast into the sea.

43. And if thy hand offend thee, cut it off: it is better for thee to enter into

sinun käsipuolena elämään mennä, kuin jos sinulla olis kaksi kättä ja menisit helvettiin, sammumattomaan tuleen,

life maimed, than having two hands to go into hell, into the fire that never shall be quenched:

44. Kussa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.

44. Where their worm dieth not, and the fire is not quenched.

45. Ja jos jalkas on sinulle pahennukseksi, hakkaa se pois: parempi on sinulle, että ontuvana elämään menet, kuin jos sinulla olis kaksi jalkaa ja heitettäisiin helvettiin, sammumattomaan tuleen,

45. And if thy foot offend thee, cut it off: it is better for thee to enter halt into life, than having two feet to be cast into hell, into the fire that never shall be quenched:

46. Kussa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.

46. Where their worm dieth not, and the fire is not quenched.

47. Ja jos silmäs on sinulle pahennukseksi, niin heitä se pois: parempi on sinun silmäpuolena Jumalan valtakuntaan sisälle mennä, kuin jos sinulla olis kaksi silmää ja heitettäisiin helvetin tuleen,

47. And if thine eye offend thee, pluck it out: it is better for thee to enter into the kingdom of God with one eye, than having two eyes to be cast into hell fire:

48. Kussa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.

48. Where their worm dieth not, and the fire is not quenched.

49. Sillä kaikki pitää tulella suolattaman, ja jokainen uhri pitää suolalla suolattaman.

49. For every one shall be salted with fire, and every sacrifice shall be salted with salt.

50. Suola on hyvä; mutta jos suola tulee mauttomaksi, millä te sen höystätte? Pitäkäät itse teissänne suola, ja

50. Salt is good: but if the salt have lost his saltness, wherewith will ye season it? Have salt in yourselves,

rauha teidän keskenänne.

and have peace one with another.

10 luku

1. Ja kuin hän sieltä läksi, tuli hän Juudan maan äärille sen maakunnan kautta, joka on sillä puolella Jordania. Ja kansa kokoontui taas hänen tykönsä, ja niinkuin hän oli tottunut, niin hän taas opetti heitä.

1. And he arose from thence, and cometh into the coasts of Judaea by the farther side of Jordan: and the people resort unto him again; and, as he was wont, he taught them again.

2. Ja Pharisealaiset tulivat ja kysyivät häneltä: saako mies vaimonsa hyljätä? kiusaten häntä.

2. And the Pharisees came to him, and asked him, Is it lawful for a man to put away his wife? tempting him.

3. Mutta hän vastaten sanoi heille: mitä Moses teille käski?

3. And he answered and said unto them, What did Moses command you

4. He sanoivat: Moses salli kirjoittaa erokirjan ja hyljätä.

4. And they said, Moses suffered to write a bill of divorcement, and to put her away.

5. Ja Jesus vastaten sanoi heille: teidän sydämenne kovuuden tähden kirjoitti hän teille sen käskyn.

5. And Jesus answered and said unto them, For the hardness of your heart he wrote you this precept.

6. Mutta luomisen alusta on Jumala heidät luonut mieheksi ja vaimoksi.

6. But from the beginning of the creation God made them male and female.

7. Sentähden pitää ihmisen eriämän isästänsä ja äidistänsä, ja pitää vaimoonsa yhdistymän.

7. For this cause shall a man leave his father and mother, and cleave to his wife;

8. Ja niin tulevat kaksi yhdeksi lihaksi,

8. And they twain shall be one flesh:

niin ettei he ole silleen kaksi, mutta yksi liha.

9. Mitä siis Jumala on yhteen sovittanut, ei ihmisen pidä sitä eroittaman.

10. Ja hänen opetuslapsensa kysyivät taas häneltä kotona siitä asiasta.

11. Ja hän sanoi heille: kuka ikänä hylkää vaimonsa, ja nai toisen, se tekee huorin häntä vastaan.

12. Ja jos vaimo hylkää miehensä ja huolee toiselle, hän tekee huorin.

13. Ja he toivat hänen tykönsä lapsia, että hän heihin rupeais; niin opetuslapset nuhtelivat niitä, jotka heitä toivat.

14. Mutta kuin Jesus sen näki, närkästyi hän ja sanoi heille: sallikaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäät kieltäkö heitä; sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta.

15. Totisesti sanon minä teille: jokainen, joka ei Jumalan valtakuntaa ota vastaan niinkuin lapsi, ei hän suinkaan siihen tule sisälle.

16. Ja hän otti heitä syliinsä, ja pani kätensä heidän päällensä, ja siunasi

so then they are no more twain, but one flesh.

9. What therefore God hath joined together, let not man put asunder.

10. And in the house his disciples asked him again of the same matter.

11. And he saith unto them, Whosoever shall put away his wife, and marry another, committeth adultery against her.

12. And if a woman shall put away her husband, and be married to another, she committeth adultery.

13. And they brought young children to him, that he should touch them: and his disciples rebuked those that brought them.

14. But when Jesus saw it, he was much displeased, and said unto them, Suffer the little children to come unto me, and forbid them not: for of such is the kingdom of God.

15. Verily I say unto you, Whosoever shall not receive the kingdom of God as a little child, he shall not enter therein.

16. And he took them up in his arms, put his hands upon them, and blessed

heitä.
17. Ja kuin hän oli lähtenyt ulos tielle, tuli yksi juosten, lankesi polvillensa hänen eteensä ja kysyi häneltä: hyvä Mestari! mitä minun pitää tekemän, että minä ijankaikkisen elämän perisin?
18. Niin Jesus sanoi hänelle: miksis sanot minun hyväksi? Ei kenkään ole hyvä, vaan yksin Jumala.
19. Kylläs käskyt tiedät: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä varastaman: ei sinun pidä väärää todistusta sanoman: ei sinun pidä pettämän: kunnioita isääs ja äitiäs.
20. Mutta se vastasi ja sanoi hänelle: Mestari, nämä kaikki olen minä pitänyt hamasta minun nuoruudestani.
21. Mutta kuin Jesus katsahti hänen päällensä, rakasti hän häntä, ja sanoi hänelle: yksi sinulta puuttuu: mene, myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna vaivaisille; ja sinulla pitää oleman tavara taivaassa: ja tule, seuraa minua, ottain risti.
22. Mutta hän tuli siitä puheesta murheelliseksi, ja meni pois murheis-

them.
17. And when he was gone forth into the way, there came one running, and kneeled to him, and asked him, Good Master, what shall I do that I may inherit eternal life?
18. And Jesus said unto him, Why callest thou me good there is none good but one, that is, God.
19. Thou knowest the commandments, Do not commit adultery, Do not kill, Do not steal, Do not bear false witness, Defraud not, Honour thy father and mother.
20. And he answered and said unto him, Master, all these have I observed from my youth.
21. Then Jesus beholding him loved him, and said unto him, One thing thou lackest: go thy way, sell whatsoever thou hast, and give to the poor, and thou shalt have treasure in heaven: and come, take up the cross, and follow me.
22. And he was sad at that saying, and went away grieved: for he had

sansa; sillä hänellä oli paljo tavaraa.
23. Ja kuin Jesus katsahti ympärillensä, sanoi hän opetuslapsillensa: kuinka työläästi ne, joilla varaa on, tulevat Jumalan valtakuntaan!
24. Mutta opetuslapset hämmästyivät näistä hänen sanoistansa. Niin Jesus taas vastaten sanoi: rakkaat pojat! kuinkas työläs on niiden tulla Jumalan valtakuntaan, jotka tavaroihinsa uskaltavat.
25. Huokiampi on kamelin käydä neulan silmän lävitse, kuin rikkaan Jumalan valtakuntaan sisälle tulla.
26. Mutta he hämmästyivät vielä sitte sangen suuresti, sanoen keskenänsä: ja kuka taitaa autuaaksi tulla?
27. Niin Jesus katsahti heidän päällensä, ja sanoi: ihmisten tykönä on se mahdotoin, mutta ei Jumalan tykönä; sillä kaikki ovat Jumalan tykönä mahdolliset.
28. Niin Pietari rupesi sanomaan hänelle: katso, me olemme kaikki antaneet ylön, ja seuranneet sinua.
29. Mutta Jesus vastasi ja sanoi: totisesti sanon minä teille: ei ole ken-

great possessions.
23. And Jesus looked round about, and saith unto his disciples, How hardly shall they that have riches enter into the kingdom of God!
24. And the disciples were astonished at his words. But Jesus answereth again, and saith unto them, Children, how hard is it for them that trust in riches to enter into the kingdom of God!
25. It is easier for a camel to go through the eye of a needle, than for a rich man to enter into the kingdom of God.
26. And they were astonished out of measure, saying among themselves, Who then can be saved?
27. And Jesus looking upon them saith, With men it is impossible, but not with God: for with God all things are possible.
28. Then Peter began to say unto him, Lo, we have left all, and have followed thee.
29. And Jesus answered and said, Verily I say unto you, There is no

kään, joka jätti huoneen, taikka veljet eli sisaret, taikka isän eli äidin, taikka vaimon eli lapset, taikka pellot, minun ja evankeliumin tähden,

man that hath left house, or brethren, or sisters, or father, or mother, or wife, or children, or lands, for my sake, and the gospel's,

30. Ellei hän saa jälleen satakertaisesti nyt tällä ajalla huoneita ja veljiä, ja sisaria, ja äitejä, ja lapsia, ja peltoja vastoinkäymisillä , ja tulevaisessa maailmassa ijankaikkisen elämän.

30. But he shall receive an hundredfold now in this time, houses, and brethren, and sisters, and mothers, and children, and lands, with persecutions; and in the world to come eternal life.

31. Mutta monta ensimäistä tulee jälkimäiseksi, ja jälkimäistä ensimäiseksi.

31. But many that are first shall be last; and the last first.

32. Mutta he olivat tiellä menemässä ylös Jerusalemiin; ja Jesus kävi heidän edellänsä, ja he hämmästyivät, ja seurasivat häntä ja pelkäsivät. Ja hän otti taas ne kaksitoistakymmentä tykönsä ja rupesi heille sanomaan, mitä hänelle tapahtuva oli:

32. And they were in the way going up to Jerusalem; and Jesus went before them: and they were amazed; and as they followed, they were afraid. And he took again the twelve, and began to tell them what things should happen unto him,

33. Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika annetaan ylön pappein päämiehille ja kirjanoppineille, ja he tuomitsevat hänen kuolemaan ja antavat ylön hänen pakanoille;

33. saying, Behold, we go up to Jerusalem; and the Son of man shall be delivered unto the chief priests, and unto the scribes; and they shall condemn him to death, and shall deliver him to the Gentiles:

34. Ja he pilkkaavat häntä, ja pieksävät hänen, ja sylkevät hänen päällen-

34. And they shall mock him, and shall scourge him, and shall spit upon

sä, ja tappavat hänen; ja kolmantena päivänä hän nousee ylös.

35. Niin tuli hänen tykönsä Jakob ja Johannes, Zebedeuksen pojat, sanoen: Mestari! me tahdomme, ettäs meille tekisit, mitä me anomme.

36. Niin hän sanoi heille: mitä te tahdotte minua teillenne tekemään?

37. Vaan he sanoivat hänelle: anna toisen meistä istua oikialla ja toisen vasemmalla puolellas sinun kunniassas.

38. Mutta Jesus sanoi heille: ette tiedä, mitä te anotte. Voitteko juoda sen kalkin, jonka minä juon, ja sillä kasteella kastettaa, jolla minä kastetaan?

39. Vaan he sanoivat hänelle: voimme. Niin sanoi Jesus heille: sen kalkin tosin te juotte, jonka minä juon, ja sillä kasteella te kastetaan, jolla minä kastetaan;

40. Mutta istua minun oikialla ja vasemmalla puolellani, ei ole minun antamisellani, mutta niille, joille se valmistettu on.

41. Ja kuin ne kymmenen sen kuulivat, rupesivat he närkästymään Jako-

him, and shall kill him: and the third day he shall rise again.

35. And James and John, the sons of Zebedee, come unto him, saying, Master, we would that thou shouldest do for us whatsoever we shall desire.

36. And he said unto them, What would ye that I should do for you

37. They said unto him, Grant unto us that we may sit, one on thy right hand, and the other on thy left hand, in thy glory.

38. But Jesus said unto them, Ye know not what ye ask: can ye drink of the cup that I drink of and be baptized with the baptism that I am baptized with

39. And they said unto him, We can. And Jesus said unto them, Ye shall indeed drink of the cup that I drink of; and with the baptism that I am baptized withal shall ye be baptized:

40. But to sit on my right hand and on my left hand is not mine to give; but it shall be given to them for whom it is prepared.

41. And when the ten heard it, they began to be much displeased with

bin ja Johanneksen tähden.
42. Mutta kuin Jesus kutsui heidät tykönsä, sanoi hän heille: te tiedätte, että ne, jotka ovat asetetut kansain päämiehiksi, hallitsevat heitä, ja heidän ylimmäisillänsä on valta heidän ylitsensä.
43. Mutta ei niin pidä oleman teidän keskenänne; vaan joka teidän seassanne tahtoo suurin olla, se olkaan teidän palvelianne.
44. Ja joka teistä tahtoo tulla ensimäiseksi, hän olkaan kaikkein orja;
45. Sillä ei myös Ihmisen Poika ole tullut, että häntä palveltaisiin, mutta palvelemaan ja antamaan henkensä lunastuksen hinnaksi monen edestä.
46. Ja he tulivat Jerikoon. Ja kuin hän läksi Jerikosta ja hänen opetuslapsensa ja paljo kansaa, niin istui tien ohessa sokia, Bartimeus Timein poika, kerjäten.
47. Ja kuin hän kuuli, että se oli Jesus Natsaretista, rupesi hän huutamaan ja sanomaan: Jesus, Davidin poika, armahda minua.
48. Ja moni nuhteli häntä, että hän olis ollut ääneti. Mutta hän huusi pal-

James and John.
42. But Jesus called them to him, and saith unto them, Ye know that they which are accounted to rule over the Gentiles exercise lordship over them; and their great ones exercise authority upon them.
43. But so shall it not be among you: but whosoever will be great among you, shall be your minister:
44. And whosoever of you will be the chiefest, shall be servant of all.
45. For even the Son of man came not to be ministered unto, but to minister, and to give his life a ransom for many.
46. And they came to Jericho: and as he went out of Jericho with his disciples and a great number of people, blind Bartimaeus, the son of Timaeus, sat by the highway side begging.
47. And when he heard that it was Jesus of Nazareth, he began to cry out, and say, Jesus, thou Son of David, have mercy on me.
48. And many charged him that he should hold his peace: but he cried

joa enemmin: Davidin Poika, armahda minua.

49. Ja Jesus seisahti ja käski kutsua häntä. Ja he kutsuivat sokian ja sanoivat hänelle: ole hyvällä mielellä, nouse! hän kutsuu sinua.

50. Niin hän heitti pois vaatteensa yltänsä, nousi ja tuli Jesuksen tykö.

51. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: mitäs tahdot, että minä sinulle tekisin? Niin sokia sanoi hänelle: Rabboni, että minä saisin näköni.

52. Mutta Jesus sanoi hänelle: mene, sinun uskos vapahti sinun. Ja hän sai kohta näkönsä jälleen, ja seurasi Jesusta tiellä.

the more a great deal, Thou Son of David, have mercy on me.

49. And Jesus stood still, and commanded him to be called. And they call the blind man, saying unto him, Be of good comfort, rise; he calleth thee.

50. And he, casting away his garment, rose, and came to Jesus.

51. And Jesus answered and said unto him, What wilt thou that I should do unto thee The blind man said unto him, Lord, that I might receive my sight.

52. And Jesus said unto him, Go thy way; thy faith hath made thee whole. And immediately he received his sight, and followed Jesus in the way.

11 luku

1. Ja kuin he lähestyivät Jerusalemia, Betphageen ja Betaniaan, Öljymäen tykö, lähetti hän kaksi opetuslapsistansa,

2. Ja sanoi heille: menkäät kylään, joka on teidän edessänne, ja kohta kuin te siihen tulette sisälle, löydätte

1. And when they came nigh to Jerusalem, unto Bethphage and Bethany, at the mount of Olives, he sendeth forth two of his disciples,

2. And saith unto them, Go your way into the village over against you: and as soon as ye be entered into it, ye

te varsan sidottuna, jonka päällä ei yksikään ihminen istunut ole; päästäkäät se ja tuokaat tänne.
3. Ja jos joku teille sanoo: miksi te sen teette? niin sanokaat: Herra sitä tarvitsee; ja kohta hän laskee hänen tänne.
4. Niin he menivät, ja löysivät varsan sidottuna ulkona oven tykönä tien haarassa, ja he päästivät sen vallallensa.
5. Ja muutamat niistä, jotka siellä seisoivat, sanoivat heille: mitä te teette, että te varsan päästätte?
6. Mutta he sanoivat heille, niinkuin Jesus oli käskenyt; niin he päästivät heidät.
7. Ja he toivat varsan Jesuksen tykö ja heittivät vaatteensa sen päälle, ja hän istui sen päälle.
8. Mutta moni hajoitti vaatteensa tielle, ja ne muut karsivat oksia puista ja hajoittivat tielle.

9. Ja jotka edellä kävivät ja myös seurasivat, huusivat, sanoen: hosianna, hyvästi siunattu olkoon se, joka tulee Herran nimeen!

shall find a colt tied, whereon never man sat; loose him, and bring him.

3. And if any man say unto you, Why do ye this? say ye that the Lord hath need of him; and straightway he will send him hither.
4. And they went their way, and found the colt tied by the door without in a place where two ways met; and they loose him.
5. And certain of them that stood there said unto them, What do ye, loosing the colt?
6. And they said unto them even as Jesus had commanded: and they let them go.
7. And they brought the colt to Jesus, and cast their garments on him; and he sat upon him.
8. And many spread their garments in the way: and others cut down branches off the trees, and strawed them in the way.
9. And they that went before, and they that followed, cried, saying, Hosanna; Blessed is he that cometh in the name of the Lord:

10. Hyvästi siunattu olkoon Davidin meidän isän valtakunta, joka tulee Herran nimeen: hosianna korkeudessa!

10. Blessed be the kingdom of our father David, that cometh in the name of the Lord: Hosanna in the highest.

11. Ja Jesus meni Jerusalemiin ja templiin, ja kuin hän kaikki ympäri katseli, koska jo ehtooaika oli, läksi hän ulos Betaniaan kahdentoistakymmenen kanssa.

11. And Jesus entered into Jerusalem, and into the temple: and when he had looked round about upon all things, and now the eventide was come, he went out unto Bethany with the twelve.

12. Ja toisena päivänä, kuin he Betaniasta läksivät, isosi hän,

12. And on the morrow, when they were come from Bethany, he was hungry:

13. Ja näki taampana fikunapuun, jolla olivat lehdet, niin hän meni lähes, jos hän jotakin hänestä löytänyt olis. Ja kuin hän tuli tykö, ei hän muuta löytänyt kuin lehtiä; sillä ei ollut vielä fikunain aika.

13. And seeing a fig tree afar off having leaves, he came, if haply he might find any thing thereon: and when he came to it, he found nothing but leaves; for the time of figs was not yet.

14. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: älköön tästedeskään kenkään sinusta syökö hedelmää ijankaikkisesti. Ja hänen opetuslapsensa kuulivat sen.

14. And Jesus answered and said unto it, No man eat fruit of thee hereafter for ever. And his disciples heard it.

15. Ja he tulivat Jerusalemiin. Ja Jesus meni templiin, rupesi ajamaan ulos kaupitsioita ja ostajia templissä, ja vaihettajain pöydät ja kyhkyläisten myyjäin istuimet hän kukisti.

15. And they come to Jerusalem: and Jesus went into the temple, and began to cast out them that sold and bought in the temple, and overthrew the tables of the moneychangers, and

the seats of them that sold doves;

16. Ei hän myös sallinut jonkun kantaa astiaa templin lävitse.

16. And would not suffer that any man should carry any vessel through the temple.

17. Ja hän opetti, sanoen heille: eikö kirjoitettu ole: minun huoneeni pitää kutsuttaman rukoushuoneeksi kaikille kansoille? mutta te olette sen tehneet ryövärien luolaksi.

17. And he taught, saying unto them, Is it not written, My house shall be called of all nations the house of prayer but ye have made it a den of thieves.

18. Ja kirjanoppineet ja pappein päämiehet kuulivat sen, ja etsivät, kuinka he olisivat hänen hukuttaneet; sillä he pelkäsivät häntä, että kaikki kansa hämmästyi hänen oppiansa.

18. And the scribes and chief priests heard it, and sought how they might destroy him: for they feared him, because all the people was astonished at his doctrine.

19. Ja kuin ehtoo tuli, meni Jesus ulos kaupungista.

19. And when even was come, he went out of the city.

20. Ja kuin he aamulla kävivät ohitse, näkivät he fikunapuun kuivettuneen juurinensa.

20. And in the morning, as they passed by, they saw the fig tree dried up from the roots.

21. Ja Pietari muisti, ja sanoi hänelle: Rabbi, katso, fikunapuu, jotas kirosit, on kuivettunut.

21. And Peter calling to remembrance saith unto him, Master, behold, the fig tree which thou cursedst is withered away.

22. Niin vastasi Jesus ja sanoi heille: pitäkäät usko Jumalan päälle.

22. And Jesus answering saith unto them, Have faith in God.

23. Sillä totisesti sanon minä teille: jokainen, joka tälle vuorelle sanois: siirrä itses ja kukistu mereen! eikä

23. For verily I say unto you, That whosoever shall say unto this mountain, Be thou removed, and be thou

epäilisi sydämessänsä, vaan uskois ne tapahtuvan mitä hän sanoo; niin hänelle tapahtuu, mitä hän sanoo.

cast into the sea; and shall not doubt in his heart, but shall believe that those things which he saith shall come to pass; he shall have whatsoever he saith.

24. Sentähden sanon minä teille: kaikki, mitä te rukoillen anotte, se uskokaat saavanne; niin se tapahtuu teille.

24. Therefore I say unto you, What things soever ye desire, when ye pray, believe that ye receive them, and ye shall have them.

25. Ja kuin te seisotte ja rukoilette, niin anteeksi antakaat, jos teillä on jotakin jotakuta vastaan, että myös teidän Isänne, joka on taivaissa, antais teille anteeksi teidän rikoksenne.

25. And when ye stand praying, forgive, if ye have ought against any: that your Father also which is in heaven may forgive you your trespasses.

26. Mutta jos ette anteeksi anna, ei myös teidän Isänne, joka on taivaissa, anna anteeksi teidän rikoksianne.

26. But if ye do not forgive, neither will your Father which is in heaven forgive your trespasses.

27. Ja he tulivat taas Jerusalemiin; ja kuin hän käveli templissä, tulivat hänen tykönsä pappein päämiehet, kirjanoppineet ja vanhimmat,

27. And they come again to Jerusalem: and as he was walking in the temple, there come to him the chief priests, and the scribes, and the elders,

28. Ja sanoivat hänelle: millä voimalla sinä näitä teet? ja kuka antoi sinulle sen voiman, että näitä teet?

28. And say unto him, By what authority doest thou these things? and who gave thee this authority to do these things?

29. Mutta Jesus vastaten sanoi heille: minä myös kysyn teiltä yhden sanan:

29. And Jesus answered and said unto them, I will also ask of you one

vastatkaat siis minua, niin minäkin sanon teille, millä voimalla minä näitä teen:

30. Johanneksen kaste, oliko se taivaasta, eli ihmisiltä? vastatkaat minua.

31. Niin he ajattelivat keskenänsä, sanoen: jos me sanomme: taivaasta, niin hän sanoo: miksi ette siis häntä uskoneet?

32. Mutta jos me sanomme: ihmisiltä, niin me pelkäämme kansaa: sillä kaikki pitivät Johanneksen totisena prophetana.

33. Ja he vastasivat, sanoen Jesukselle: emme tiedä. Ja Jesus vastasi ja sanoi heille: en minäkään sano teille, millä voimalla minä näitä teen.

question, and answer me, and I will tell you by what authority I do these things.

30. The baptism of John, was it from heaven, or of men? answer me.

31. And they reasoned with themselves, saying, If we shall say, From heaven; he will say, Why then did ye not believe him?

32. But if we shall say, Of men; they feared the people: for all men counted John, that he was a prophet indeed.

33. And they answered and said unto Jesus, We cannot tell. And Jesus answering saith unto them, Neither do I tell you by what authority I do these things.

12 luku

1. Ja hän rupesi heille puhumaan vertauksilla: ihminen istutti viinamäen, ja pani aidan sen ympärille, ja kaivoi kuopan, ja rakensi tornin, ja pani sen vuorolle peltomiehille, ja matkusti muille maille,

1. And he began to speak unto them by parables. A certain man planted a vineyard, and set an hedge about it, and digged a place for the winefat, and built a tower, and let it out to husbandmen, and went into a far

country.

2. Ja lähetti ajallansa palveliansa peltomiesten tykö, ottamaan peltomiehiltä viinamäen hedelmää.

2. And at the season he sent to the husbandmen a servant, that he might receive from the husbandmen of the fruit of the vineyard.

3. Mutta he ottivat hänen kiinni, hosuivat hänen ja lähettivät hänen pois tyhjänä.

3. And they caught him, and beat him, and sent him away empty.

4. Ja taas lähetti hän heidän tykönsä toisen palvelian, ja sen he kivittivät ja pään särkivät, ja lähettivät hänen pois pilkattuna.

4. And again he sent unto them another servant; and at him they cast stones, and wounded him in the head, and sent him away shamefully handled.

5. Ja hän lähetti taas toisen; sen he tappoivat: ja monta muuta, muutamat he hosuivat, ja muutamat tappoivat.

5. And again he sent another; and him they killed, and many others; beating some, and killing some.

6. Niin hänellä oli vielä rakas ainoa poikansa; hän lähetti myös sen viimeiseksi heidän tykönsä, sanoen: he karttavat minun poikaani.

6. Having yet therefore one son, his wellbeloved, he sent him also last unto them, saying, They will reverence my son.

7. Mutta ne peltomiehet sanoiat keskenänsä: tämä on perillinen: tulkaat, tappakaamme häntä, niin perintö jää meille.

7. But those husbandmen said among themselves, This is the heir; come, let us kill him, and the inheritance shall be ours.

8. Ja he ottivat hänen ja tappoivat, ja heittivät ulos viinamäestä.

8. And they took him, and killed him, and cast him out of the vineyard.

9. Mitäs viinamäen Herra on tekevä?

9. What shall therefore the lord of the

Hän tulee ja hukkaa ne peltomiehet, ja antaa viinamäen muille.

10. Ettekö te ole lukeneet tätä kirjoitusta: jonka kiven rakentajat hylkäsivät, se on tullut nurkkakiveksi.

11. Herralta on tämä tullut, ja on ihmeellinen meidän silmissämme.

12. Ja he etsivät häntä kiinni ottaaksensa, ja pelkäsivät kansaa; sillä he ymmärsivät, että hän heille tämän vertauksen sanonut oli. Ja he jättivät hänen ja menivät pois.

13. Ja he lähettivät hänen tykönsä muutamat Pharisealaisista ja Herodilaisista, solmeamaan häntä sanoissa.

14. Ja he tulivat ja sanoivat hänelle: Mestari, me tiedämme, että olet totinen ja et tottele ketään; sillä et sinä katso ihmisten muotoa, mutta opetat Jumalan tien totuudessa. Sopiiko keisarille antaa veron, taikka ei? Pitääkö meidän antaman, taikka ei antaman?

15. Niin hän tiesi heidän viekkautensa, ja sanoi heille: mitä te kiusaatte minua? Tuokaat minulle raha nähdäkseni.

vineyard do? he will come and destroy the husbandmen, and will give the vineyard unto others.

10. And have ye not read this scripture; The stone which the builders rejected is become the head of the corner:

11. This was the Lord's doing, and it is marvellous in our eyes?

12. And they sought to lay hold on him, but feared the people: for they knew that he had spoken the parable against them: and they left him, and went their way.

13. And they send unto him certain of the Pharisees and of the Herodians, to catch him in his words.

14. And when they were come, they say unto him, Master, we know that thou art true, and carest for no man: for thou regardest not the person of men, but teachest the way of God in truth: Is it lawful to give tribute to Caesar, or not?

15. Shall we give, or shall we not give But he, knowing their hypocrisy, said unto them, Why tempt ye me bring me a penny, that I may see it.

16. Niin he toivat. Ja hän sanoi heille: kenenkä on tämä kuva ja päällekirjoitus? He sanoivat hänelle: keisarin.

16. And they brought it. And he saith unto them, Whose is this image and superscription And they said unto him, Caesar's.

17. Niin Jesus vastasi ja sanoi heille: antakaat keisarille, kuin keisarin ovat, ja Jumalalle, kuin Jumalan ovat. Ja he ihmettelivät häntä.

17. And Jesus answering said unto them, Render to Caesar the things that are Caesar's, and to God the things that are God's. And they marvelled at him.

18. Niin hänen tykönsä tulivat Saddukealaiset, jotka sanovat, ettei nousemusta ole, ja kysyivät häneltä sanoen:

18. Then come unto him the Sadducees, which say there is no resurrection; and they asked him, saying,

19. Mestari! Moses kirjoitti meille: jos jonkun veli kuolis, ja jättäis vaimon, ja ei lapsia, niin hänen veljensä pitää ottaman hänen vaimonsa ja herättämän veljellensä siemenen.

19. Master, Moses wrote unto us, If a man's brother die, and leave his wife behind him, and leave no children, that his brother should take his wife, and raise up seed unto his brother.

20. Niin oli seitsemän veljeä. Ja ensimäinen otti vaimon, ja ei jättänyt kuoltuansa siementä.

20. Now there were seven brethren: and the first took a wife, and dying left no seed.

21. Ja toinen otti hänen, ja kuoli, ja ei hänkään jättänyt siementä. Niin myös kolmas.

21. And the second took her, and died, neither left he any seed: and the third likewise.

22. Ja hänen ottivat ne seitsemän, ja ei jättäneet siementä. Kaikkein viimein kuoli vaimo.

22. And the seven had her, and left no seed: last of all the woman died also.

23. Sentähden ylösnousemisessa,

23. In the resurrection therefore,

kuin he nousevat ylös, kenenkä heistä vaimo pitää oleman? Sillä hän oli niille seitsemälle emäntänä.

24. Ja Jesus vastaten sanoi heille: ettekö te sentähden eksy, ettette tiedä kirjoituksia, eikä Jumalan voimaa?

25. Sillä kuin he kuolleista nousevat ylös, ei he nai eikä huole, mutta ovat niinkuin enkelit, jotka ovat taivaissa.

26. Mutta kuolleista, että he nousevat, ettekö te ole lukeneet Moseksen Raamatussa, kuinka Jumala pensaassa hänelle puhui, sanoen: minä olen Abrahamin Jumala, ja Isaakin Jumala, ja Jakobin Jumala?

27. Ei Jumala ole kuolleiden, vaan elävien Jumala: te sentähden suuresti eksytte.

28. Ja kuin yksi kirjanoppineista tuli, joka kuuli heidän kamppailevan keskenänsä, ja näki, että hän hyvästi vastasi heitä, kysyi hän häneltä: kuka on kaikkein suurin käsky?

29. Mutta Jesus vastasi häntä: tämä on kaikkein suurin käsky: kuule, Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi

when they shall rise, whose wife shall she be of them? for the seven had her to wife.

24. And Jesus answering said unto them, Do ye not therefore err, because ye know not the scriptures, neither the power of God

25. For when they shall rise from the dead, they neither marry, nor are given in marriage; but are as the angels which are in heaven.

26. And as touching the dead, that they rise: have ye not read in the book of Moses, how in the bush God spake unto him, saying, I am the God of Abraham, and the God of Isaac, and the God of Jacob?

27. He is not the God of the dead, but the God of the living: ye therefore do greatly err.

28. And one of the scribes came, and having heard them reasoning together, and perceiving that he had answered them well, asked him, Which is the first commandment of all?

29. And Jesus answered him, The first of all the commandments is, Hear, O Israel; The Lord our God is

Herra.
30. Ja sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalaas kaikesta sydämestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun mielestäs, ja kaikesta sinun voimastas. Tämä on suurin käsky.
31. Ja toinen senkaltainen on tämä: sinun pitää rakastaman sinun lähimmäistäs niinkuin itse sinuas. Ei ole näitä suurempaa käskyä.
32. Ja kirjanoppinut sanoi hänelle: oikein, Mestari, sinä sanoit totuuden; sillä yksi on Jumala, ja ei ole toista paitsi häntä:
33. Ja rakastaa häntä kaikesta sydämestä, ja kaikesta ymmärryksestä, ja kaikesta sielusta ja kaikesta väestä, ja rakastaa lähimmäistä niinkuin itsiänsä, se on enempi kuin kaikki polttouhrit ja muut uhrit.
34. Ja koska Jesus näki, että hän toimellisesti vastasi, sanoi hän hänelle: et sinä ole kaukana Jumalan valtakunnasta. Ja ei tohtinut kenkään sitte häneltä enempää kysyä.
35. Ja Jesus vastasi ja sanoi, opettain templissä: kuinka sanovat kirjanoppineet, että Kristus on Davidin poika?

one Lord:
30. And thou shalt love the Lord thy God with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy mind, and with all thy strength: this is the first commandment.
31. And the second is like, namely this, Thou shalt love thy neighbour as thyself. There is none other commandment greater than these.
32. And the scribe said unto him, Well, Master, thou hast said the truth: for there is one God; and there is none other but he:
33. And to love him with all the heart, and with all the understanding, and with all the soul, and with all the strength, and to love his neighbour as himself, is more than all whole burnt offerings and sacrifices.
34. And when Jesus saw that he answered discreetly, he said unto him, Thou art not far from the kingdom of God. And no man after that durst ask him any question.
35. And Jesus answered and said, while he taught in the temple, How say the scribes that Christ is the Son

of David

36. Sillä David sanoi itse Pyhän Hengen kautta: Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikialle kädelleni siihenasti kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkas astinlaudaksi.

36. For David himself said by the Holy Ghost, The LORD said to my Lord, Sit thou on my right hand, till I make thine enemies thy footstool.

37. Itse siis David sanoo hänen Herraksi; kuinka hän siis on hänen poikansa? Ja paljo kansaa kuuli häntä mielellänsä.

37. David therefore himself calleth him Lord; and whence is he then his son And the common people heard him gladly.

38. Ja hän opetti heitä ja sanoi heille: kavahtakaat kirjanoppineita, jotka mielellänsä pitkissä vaatteissa käyvät, ja antavat itseänsä turulla tervehtiä,

38. And he said unto them in his doctrine, Beware of the scribes, which love to go in long clothing, and love salutations in the marketplaces,

39. Ja rakastavat ylimmäisiä istuimia kokouksissa ja ensimäisiä sijoja ehtoollisissa,

39. And the chief seats in the synagogues, and the uppermost rooms at feasts:

40. Jotka syövät leskein huoneet, ja muodoksi pitävät pitkät rukoukset. Nämät saavat sitä raskaamman kadotuksen.

40. Which devour widows' houses, and for a pretence make long prayers: these shall receive greater damnation.

41. Ja kuin Jesus istui uhri-arkun kohdalla ja katseli, kuinka kansa pani rahaa uhri-arkkuun, ja monta rikasta pani paljon,

41. And Jesus sat over against the treasury, and beheld how the people cast money into the treasury: and many that were rich cast in much.

42. Niin tuli köyhä leski, ja pani kaksi ropoa, se on kuusinainen.

42. And there came a certain poor widow, and she threw in two mites, which make a farthing.

43. Niin hän kutsui opetuslapsensa tykönsä, ja sanoi heille: Totisesti sanon minä teille: tämä köyhä leski pani enemmän uhri-arkkuun kuin kaikki ne, jotka siihen panivat.
44. Sillä he ovat kaikki panneet siitä, mitä heille liiaksi oli; mutta tämä köyhyydestänsä pani kaiken, mitä hänellä oli, kaiken tavaransa.

43. And he called unto him his disciples, and saith unto them, Verily I say unto you, That this poor widow hath cast more in, than all they which have cast into the treasury:
44. For all they did cast in of their abundance; but she of her want did cast in all that she had, even all her living.

13 luku

1. Ja kuin hän meni ulos templistä, sanoi yksi hänen opetuslapsistansa: Mestari! katso, minkäkaltaiset kivet ja minkäkaltaiset rakennukset ovat nämät.
2. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: näetkös nämä suuret rakennukset? Ei näistä jätetä kiveä kiven päälle, jota ei maahan jaoteta.

1. And as he went out of the temple, one of his disciples saith unto him, Master, see what manner of stones and what buildings are here!

2. And Jesus answering said unto him, Seest thou these great buildings there shall not be left one stone upon another, that shall not be thrown down.

3. Ja kuin hän istui Öljymäellä, templin kohdalla, kysyivät häneltä erinänsä Pietari ja Jakob, ja Johannes ja Andreas:
4. Sano meille, koska nämä tapahtuvat? Ja mikä merkki on, koska nämät

3. And as he sat upon the mount of Olives over against the temple, Peter and James and John and Andrew asked him privately,
4. Tell us, when shall these things be? and what shall be the sign when

kaikki päätetään?
5. Niin Jesus, vastaten heitä, rupesi sanomaan: katsokaat, ettei joku teitä petä.
6. Sillä monta tulevat minun nimeeni, sanoen: minä olen, ja pettävät monta.
7. Mutta kuin te kuulette sotia ja sotain sanomia, niin älkäät hämmästykö; sillä ne pitää tapahtuman; vaan ei vielä loppu ole.
8. Sillä kansa pitää nouseman kansaa vastaan ja valtakunta valtakuntaa vastaan, ja maanjäristykset pitää oleman jokaisessa paikassa, ja tulee nälkä ja metelit.

9. Nämät ovat murhetten alut. Mutta kavahtakaat itse teitänne; sillä he antavat ylön teidät raastupiin ja synagogiin. Ja te pieksetään ja johdatetaan päämiesten ja kuningasten eteen minun tähteni, heille todistukseksi.
10. Ja ennen pitää saarnattaman evankeliumi kaikessa kansassa.
11. Kuin he niin teitä vievät ja antavat ylön, niin älkäät edellä murehtiko, mitä teidän puhuman pitää, älkäät

all these things shall be fulfilled?
5. And Jesus answering them began to say, Take heed lest any man deceive you:
6. For many shall come in my name, saying, I am Christ; and shall deceive many.
7. And when ye shall hear of wars and rumours of wars, be ye not troubled: for such things must needs be; but the end shall not be yet.
8. For nation shall rise against nation, and kingdom against kingdom: and there shall be earthquakes in divers places, and there shall be famines and troubles: these are the beginnings of sorrows.
9. But take heed to yourselves: for they shall deliver you up to councils; and in the synagogues ye shall be beaten: and ye shall be brought before rulers and kings for my sake, for a testimony against them.
10. And the gospel must first be published among all nations.
11. But when they shall lead you, and deliver you up, take no thought beforehand what ye shall speak, neither

myös ennen ajatelko: vaan mitä teille sillä hetkellä annetaan, se puhukaat; sillä ette te ole, jotka puhutte, vaan Pyhä Henki.

12. Niin on veli antava ylön veljensä kuolemaan, ja isä pojan; ja lapset nousevat vanhempia vastaan, ja antavat tappaa heitä.

13. Ja tulette vihattavaksi kaikilta minun nimeni tähden; vaan joka vahvana pysyy loppuun asti, se tulee autuaaksi.

14. Mutta kuin te saatte nähdä hävityksen kauhistuksen, josta Daniel prophetan kautta sanottu on, seisovan kussa ei pitäisi: (joka sen lukee, hän ymmärtäköön;) silloin, jotka Juudeassa ovat, ne paetkaan vuorille.

15. Ja joka katon päällä on, älköön astuko alas huoneeseen, ja älköön menkö sisälle jotakin ottamaan huoneestansa.

16. Ja joka pellolla on, älköön palatko takaisin ottamaan vaatettansa.

17. Voi raskaita vaimoja ja imettäväisiä niinä päivinä!

do ye premeditate: but whatsoever shall be given you in that hour, that speak ye: for it is not ye that speak, but the Holy Ghost.

12. Now the brother shall betray the brother to death, and the father the son; and children shall rise up against their parents, and shall cause them to be put to death.

13. And ye shall be hated of all men for my name's sake: but he that shall endure unto the end, the same shall be saved.

14. But when ye shall see the abomination of desolation, spoken of by Daniel the prophet, standing where it ought not, (let him that readeth understand,) then let them that be in Judaea flee to the mountains:

15. And let him that is on the housetop not go down into the house, neither enter therein, to take any thing out of his house:

16. And let him that is in the field not turn back again for to take up his garment.

17. But woe to them that are with child, and to them that give suck in

those days!

18. Mutta rukoilkaat, ettei pakonne tapahtuisi talvella.

18. And pray ye that your flight be not in the winter.

19. Sillä niinä aikoina pitää oleman senkaltainen vaiva, jonka kaltaista ei ole ollut luomisen alusta, kuin Jumala luonut on, niin tähän asti, eikä tuleman pidä.

19. For in those days shall be affliction, such as was not from the beginning of the creation which God created unto this time, neither shall be.

20. Ja ellei Herra olisi lyhentänyt niitä päiviä, niin ei yksikään liha tulisi autuaaksi; mutta valittujen tähden, jotka hän on valinnut, lyhensi hän ne päivät.

20. And except that the Lord had shortened those days, no flesh should be saved: but for the elect's sake, whom he hath chosen, he hath shortened the days.

21. Ja silloin, jos joku sanoo teille: katso, tässä on Kristus, taikka: katso, siellä; niin älkäät uskoko.

21. And then if any man shall say to you, Lo, here is Christ; or, lo, he is there; believe him not:

22. Sillä väärät Kristukset ja väärät prophetat nousevat, ja merkkejä ja ihmeitä tekevät, pettääksensä, jos mahdollinen olis, valituitakin.

22. For false Christs and false prophets shall rise, and shall shew signs and wonders, to seduce, if it were possible, even the elect.

23. Mutta te kavahtakaat: katso, minä olen teille kaikki ennen sanonut.

23. But take ye heed: behold, I have foretold you all things.

24. Mutta niinä päivinä, sen vaivan jälkeen, pitää auringon pimenemän ja kuu ei anna valoansa.

24. But in those days, after that tribulation, the sun shall be darkened, and the moon shall not give her light,

25. Ja taivaan tähdet pitää putooman, ja taivasten voimat pitää liikutettaman.

25. And the stars of heaven shall fall, and the powers that are in heaven shall be shaken.

26. Ja silloin heidän pitää näkemän Ihmisen Pojan tulevan pilvissä suurella voimalla ja kunnialla.
27. Ja silloin hän lähettää enkelinsä, ja kokoo valittunsa neljästä tuulesta, hamasta maan äärestä niin taivaan ääreen asti.

28. Mutta fikunapuusta oppikaat vertaus: kuin sen oksa on tuores ja lehdet puhkeavat, niin te tiedätte, että suvi on läsnä.
29. Niin myös te, kuin te nämät näette tapahtuvan, niin tietäkäät, että se on läsnä oven edessä.

30. Totisesti sanon minä teille: ei suinkaan tämän sukukunnan pidä hukkuman ennen kuin kaikki nämät tapahtuvat.
31. Taivas ja maa pitää hukkuman; mutta minun sanani ei pidä suinkaan hukkuman.
32. Mutta siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kenkään, ei enkelitkään, jotka ovat taivaassa, ei Poikakaan, vaan Isä.
33. Kavahtakaat, valvokaat ja rukoil-

26. And then shall they see the Son of man coming in the clouds with great power and glory.
27. And then shall he send his angels, and shall gather together his elect from the four winds, from the uttermost part of the earth to the uttermost part of heaven.
28. Now learn a parable of the fig tree; When her branch is yet tender, and putteth forth leaves, ye know that summer is near:
29. So ye in like manner, when ye shall see these things come to pass, know that it is nigh, even at the doors.
30. Verily I say unto you, that this generation shall not pass, till all these things be done.

31. Heaven and earth shall pass away: but my words shall not pass away.
32. But of that day and that hour knoweth no man, no, not the angels which are in heaven, neither the Son, but the Father.
33. Take ye heed, watch and pray:

kaat, sillä ette tiedä, koska se aika tulee.

for ye know not when the time is.

34. Niinkuin ihminen, joka muille maille vaelsi, jätti huoneensa ja antoi palveliainsa haltuun, ja kullekin hänen askareensa, ja käski ovenvartiain valvoa;

34. For the Son of man is as a man taking a far journey, who left his house, and gave authority to his servants, and to every man his work, and commanded the porter to watch.

35. Niin valvokaat siis: (sillä ette tiedä, koska huoneen Herra tuleva on, ehtoona, taikka puoliyönä, eli kukon laulaissa, eli aamulla:)

35. Watch ye therefore: for ye know not when the master of the house cometh, at even, or at midnight, or at the cockcrowing, or in the morning:

36. Ettei hän äkisti tullessansa löytäisi teitä makaamasta.

36. Lest coming suddenly he find you sleeping.

37. Mutta mitä minä teille sanoin, sen minä kaikille sanon: valvokaat!

37. And what I say unto you I say unto all, Watch.

14 luku

1. Niin oli kahden päivän perästä pääsiäinen ja makianleivän päivät. Ja ylimmäiset papit ja kirjanoppineet etsivät, kuinka he kavaluudella hänen kiinniottaisivat ja tappaisivat.

1. After two days was the feast of the passover, and of unleavened bread: and the chief priests and the scribes sought how they might take him by craft, and put him to death.

2. Mutta he sanoivat: ei juhlapäivänä, ettei kapina nousisi kansassa.

2. But they said, Not on the feast day, lest there be an uproar of the people.

3. Ja kuin hän oli Betaniassa spitalisen Simonin huoneessa, ja atrioitsi,

3. And being in Bethany in the house of Simon the leper, as he sat at meat,

niin tuli yksi vaimo, jolla oli lasi turmelematointa ja kallista nardusvoidetta, ja hän särki lasin ja vuodatti hänen päänsä päälle.
4. Niin muutamat närkästyivät itsellensä ja sanoivat: mihinkä on tapahtunut tämä voiteen haaskaus?

5. Sillä tämä olis taidettu myytää enempää kuin kolmeensataan penninkiin, ja annettaa vaivaisille. Ja he napisivat häntä.
6. Niin Jesus sanoi: sallikaat hänen olla rauhassa! miksi te häntä vaivaatte? Hän teki hyvän työn minun kohtaani.
7. Sillä teillä ovat aina vaivaiset, ja koska ikänä te tahdotte, niin te saatte heille hyvin tehdä. Mutta en minä teillä aina ole.
8. Tämä teki, mitä hän voi, ja ennätti voitelemaan minun ruumistani hautaamiseksi.
9. Totisesti sanon minä teille: kussa ikänä tämä evankeliumi saarnataan kaikessa maailmassa, niin myös tämä, minkä hän teki, pitää mainittaman hänen muistoksensa.

there came a woman having an alabaster box of ointment of spikenard very precious; and she brake the box, and poured it on his head.
4. And there were some that had indignation within themselves, and said, Why was this waste of the ointment made?
5. For it might have been sold for more than three hundred pence, and have been given to the poor. And they murmured against her.
6. And Jesus said, Let her alone; why trouble ye her she hath wrought a good work on me.

7. For ye have the poor with you always, and whensoever ye will ye may do them good: but me ye have not always.
8. She hath done what she could: she is come aforehand to anoint my body to the burying.
9. Verily I say unto you, Wheresoever this gospel shall be preached throughout the whole world, this also that she hath done shall be spoken of for a memorial of her.

10. Ja Juudas Iskariot, yksi kahdestatoistakymmenestä, meni ylimmäisten pappein tykö, että hän pettäis hänen heille.

10. And Judas Iscariot, one of the twelve, went unto the chief priests, to betray him unto them.

11. Kuin he sen kuulivat, ihastuivat he, ja lupasivat hänelle rahaa antaa. Ja hän etsi, kuinka hän soveliaalla ajalla hänen pettäis.

11. And when they heard it, they were glad, and promised to give him money. And he sought how he might conveniently betray him.

12. Ja ensimäisenä makian leivän päivänä, kuin pääsiäislammas teurastettiin, sanoivat hänelle hänen opetuslapsensa: kussas tahdot, että me menemme ja valmistamme syödäkses pääsiäislampaan?

12. And the first day of unleavened bread, when they killed the passover, his disciples said unto him, Where wilt thou that we go and prepare that thou mayest eat the passover?

13. Ja hän lähetti kaksi opetuslapsistansa, ja sanoi heille: menkäät kaupunkiin, ja yksi ihminen kohtaa teitä, kantain vesiastiaa; noudattakaat häntä.

13. And he sendeth forth two of his disciples, and saith unto them, Go ye into the city, and there shall meet you a man bearing a pitcher of water: follow him.

14. Ja kuhunka hän menee sisälle, sanokaat perheen isännälle: Mestari sanoo: kussa on vierasten huone, jossa minä opetuslasteni kanssa söisin pääsiäislampaan?

14. And wheresoever he shall go in, say ye to the goodman of the house, The Master saith, Where is the guestchamber, where I shall eat the passover with my disciples?

15. Ja hän osoittaa teille suuren salin, rakennetun ja valmistetun, valmistakaat siellä meille.

15. And he will shew you a large upper room furnished and prepared: there make ready for us.

16. Ja hänen opetuslapsensa menivät

16. And his disciples went forth, and

ja tulivat kaupunkiin, ja löysivät niinkuin hän oli heille sanonut, ja valmistivat pääsiäislampaan.

17. Ja kuin ehtoo tuli, tuli hän kahdentoistakymmenen kanssa.

18. Ja kuin he istuivat pöydän tykönä ja söivät, sanoi Jesus: totisesti sanon minä teille: yksi teistä, joka syö minun kanssani, on minun pettävä.

19. Mutta he rupesivat murehtimaan ja yksi toisen jälkeen sanomaan: ollenko minä se? ja toinen ollenko minä se?

20. Hän vastasi ja sanoi heille: yksi kahdestatoistakymmenestä, joka minun kanssani vatiin rupee.

21. Ihmisen Poika tosin menee, niinkuin hänestä on kirjoitettu; mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen Poika petetään! se olis hänelle parempi, jos ei se ihminen olis syntynyt.

22. Ja heidän syödessänsä otti Jesus leivän, kiitti, mursi ja antoi heille, ja sanoi: ottakaat, syökäät: tämä on minun ruumiini.

23. Ja hän otti kalkin, kiitti ja antoi heille. Ja he joivat siitä kaikki.

came into the city, and found as he had said unto them: and they made ready the passover.

17. And in the evening he cometh with the twelve.

18. And as they sat and did eat, Jesus said, Verily I say unto you, One of you which eateth with me shall betray me.

19. And they began to be sorrowful, and to say unto him one by one, Is it I? and another said, Is it I?

20. And he answered and said unto them, It is one of the twelve, that dippeth with me in the dish.

21. The Son of man indeed goeth, as it is written of him: but woe to that man by whom the Son of man is betrayed! good were it for that man if he had never been born.

22. And as they did eat, Jesus took bread, and blessed, and brake it, and gave to them, and said, Take, eat: this is my body.

23. And he took the cup, and when he had given thanks, he gave it to them: and they all drank of it.

24. Ja hän sanoi heille: tämä on minun vereni, sen Uuden Testamentin, joka monen edestä vuodatetaan.

24. And he said unto them, This is my blood of the new testament, which is shed for many.

25. Totisesti sanon minä teille: en minä suinkaan silleen juo viinapuun hedelmästä, siihen päivään asti kuin minä sen juon uuden, Jumalan valtakunnassa.

25. Verily I say unto you, I will drink no more of the fruit of the vine, until that day that I drink it new in the kingdom of God.

26. Ja kuin he kiitosvirren olivat sanoneet, menivät he ulos Öljymäelle.

26. And when they had sung an hymn, they went out into the mount of Olives.

27. Ja Jesus sanoi heille: kaikki te tänä yönä pahenette minussa, niinkuin kirjoitettu on: minä lyön paimenta, ja lampaat hajoitetaan.

27. And Jesus saith unto them, All ye shall be offended because of me this night: for it is written, I will smite the shepherd, and the sheep shall be scattered.

28. Mutta sitte kuin minä nousen ylös, niin minä käyn teidän edellänne Galileaan.

28. But after that I am risen, I will go before you into Galilee.

29. Niin Pietari sanoi hänelle: ja jos vielä kaikki muut pahenisivat, en kuitenkaan minä pahene.

29. But Peter said unto him, Although all shall be offended, yet will not I.

30. Ja Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänäpänä, tänä yönä, ennenkuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät.

30. And Jesus saith unto him, Verily I say unto thee, That this day, even in this night, before the cock crow twice, thou shalt deny me thrice.

31. Mutta hän sanoi vielä enemmin: jos minun pitäis kuoleman sinun

31. But he spake the more vehemently, If I should die with thee, I

kanssas, en minä ikänä kiellä sinua. Niin sanoivat myös kaikki.

32. Ja he tulivat kylään, jonka nimi oli Getsemane. Ja hän sanoi opetuslapsillensa: istukaat tässä niinkauvan kuin minä rukoilen.

33. Ja hän otti Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen kanssansa, ja rupesi vapisemaan ja kauhistumaan.

34. Ja sanoi heille: minun sieluni on suuresti murheissansa kuolemaan asti. Olkaat tässä ja valvokaat.

35. Ja hän kävi vähää edemmä, lankesi maahan ja rukoili, jos mahdollinen olis, että aika hänen ohitsensa kävis.

36. Ja sanoi: Abba minun Isäni! kaikki ovat sinulle mahdolliset: ota pois minulta tämä kalkki, ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä.

37. Ja hän tuli ja löysi heidät makaamasta ja sanoi Pietarille: Simon, makaatkos? Etkös voinut yhtä hetkeä valvoa?

38. Valvokaat, ja rukoilkaat, ettette tulisi kiusaukseen. Henki tosin on altis, mutta liha on heikko.

will not deny thee in any wise. Likewise also said they all.

32. And they came to a place which was named Gethsemane: and he saith to his disciples, Sit ye here, while I shall pray.

33. And he taketh with him Peter and James and John, and began to be sore amazed, and to be very heavy;

34. And saith unto them, My soul is exceeding sorrowful unto death: tarry ye here, and watch.

35. And he went forward a little, and fell on the ground, and prayed that, if it were possible, the hour might pass from him.

36. And he said, Abba, Father, all things are possible unto thee; take away this cup from me: nevertheless not what I will, but what thou wilt.

37. And he cometh, and findeth them sleeping, and saith unto Peter, Simon, sleepest thou couldest not thou watch one hour

38. Watch ye and pray, lest ye enter into temptation. The spirit truly is ready, but the flesh is weak.

39. Niin hän taas meni pois ja rukoili, sanoen entisen sanan.
40. Ja palatessansa löysi taas heidät makaamasta, (sillä heidän silmänsä olivat raskaat,) eikä tietäneet, mitä heidän piti häntä vastaaman.
41. Ja hän tuli kolmannen kerran ja sanoi heille: maatkaat vielä ja levätkäät! jo nyt kyllä on, hetki on tullut: katso, Ihmisen Poika annetaan ylön syntisten käsiin.
42. Nouskaat, käykäämme: katso, joka minun pettää, se lähestyi.
43. Ja kohta vielä hänen puhuissansa tuli Juudas, joka oli yksi kahdestatoistakymmenestä, ja hänen kanssansa paljo väkeä miekoilla ja seipäillä, ylimmäisiltä papeilta ja kirjanoppineilta ja vanhimmilta.
44. Mutta se, joka hänen petti, oli antanut heille yhteisen merkin, sanoen: kenenkä minä suuta annan, se on: kiinni ottakaat häntä, ja viekäät pois visusti.
45. Ja kuin hän tuli, astui hän kohta hänen tykönsä ja sanoi: Rabbi! ja antoi hänen suuta.
46. Mutta ne panivat kätensä hänen

39. And again he went away, and prayed, and spake the same words.
40. And when he returned, he found them asleep again, (for their eyes were heavy,) neither wist they what to answer him.
41. And he cometh the third time, and saith unto them, Sleep on now, and take your rest: it is enough, the hour is come; behold, the Son of man is betrayed into the hands of sinners.
42. Rise up, let us go; lo, he that betrayeth me is at hand.
43. And immediately, while he yet spake, cometh Judas, one of the twelve, and with him a great multitude with swords and staves, from the chief priests and the scribes and the elders.
44. And he that betrayed him had given them a token, saying, Whomsoever I shall kiss, that same is he; take him, and lead him away safely.
45. And as soon as he was come, he goeth straightway to him, and saith, Master, master; and kissed him.
46. And they laid their hands on him,

päällensä, ja ottivat hänen kiinni.
47. Niin yksi niistä, jotka siinä läsnä seisoivat, veti ulos miekkansa ja löi ylimmäisen papin palveliaa, ja hakkasi pois hänen korvansa.
48. Ja Jesus vastaten sanoi heille: niinkuin ryövärin tykö te tulitte ulos miekoilla ja seipäillä minua kiinni ottamaan.
49. Minä olen joka päivä ollut teidän tykönänne ja opettanut templissä, ja ette minua ottaneet kiinni. Mutta nämät tapahtuvat, että Raamattu täytettäisiin.
50. Ja kaikki antoivat ylön hänen ja pakenivat.
51. Ja yksi nuorukainen seurasi häntä, jolla oli liinainen vaate paljaan ihon päällä. Ja nuoret miehet ottivat hänen kiinni.
52. Mutta hän jätti liinaisen vaatteen ja pakeni alasti heiltä.
53. Ja he veivät pois Jesuksen ylimmäisen papin tykö, jonka tykö kaikki ylimmäiset papit ja vanhimmat ja kirjanoppineet olivat kokoon tulleet.
54. Mutta Pietari noudatti häntä taampana, hamaan ylimmäisen papin

and took him.
47. And one of them that stood by drew a sword, and smote a servant of the high priest, and cut off his ear.
48. And Jesus answered and said unto them, Are ye come out, as against a thief, with swords and with staves to take me
49. I was daily with you in the temple teaching, and ye took me not: but the scriptures must be fulfilled.
50. And they all forsook him, and fled.
51. And there followed him a certain young man, having a linen cloth cast about his naked body; and the young men laid hold on him:
52. And he left the linen cloth, and fled from them naked.
53. And they led Jesus away to the high priest: and with him were assembled all the chief priests and the elders and the scribes.
54. And Peter followed him afar off, even into the palace of the high

salin porstuaan, ja istui ynnä palveliain kanssa ja lämmitteli valkian tykönä.

55. Mutta ylimmäiset papit ja kaikki raati etsivät todistusta Jesusta vastaan, että he hänen kuolemaan saattaisivat, ja ei löytäneet.

56. Sillä moni todisti väärin häntä vastaan, mutta ei heidän todistuksensa olleet soveliaat.

57. Ja muutamat nousivat ja todistivat väärin häntä vastaan, sanoen:

58. Me olemme kuulleet hänen sanovan: minä tahdon tämän templin, joka käsillä tehty on, maahan jaottaa ja kolmena päivänä toisen rakentaa ylös, joka ei ole käsillä tehty.

59. Ja ei niinkään ollut heidän todistuksensa sovelias.

60. Ja ylimmäinen pappi astui edes, ja kysyi Jesukselta, sanoen: etkös mitään vastaa? mitä nämät sinua vastaan todistavat?

61. Mutta hän oli ääneti, eikä mitään vastannut. Taas ylimmäinen pappi kysyi häneltä ja sanoi hänelle: oletkos sinä Kristus, sen siunatun Poika?

priest: and he sat with the servants, and warmed himself at the fire.

55. And the chief priests and all the council sought for witness against Jesus to put him to death; and found none.

56. For many bare false witness against him, but their witness agreed not together.

57. And there arose certain, and bare false witness against him, saying,

58. We heard him say, I will destroy this temple that is made with hands, and within three days I will build another made without hands.

59. But neither so did their witness agree together.

60. And the high priest stood up in the midst, and asked Jesus, saying, Answerest thou nothing? what is it which these witness against thee?

61. But he held his peace, and answered nothing. Again the high priest asked him, and said unto him, Art thou the Christ, the Son of the Blessed?

62. Niin Jesus sanoi: minä olen. Ja teidän pitää näkemän Ihmisen Pojan istuvan voiman oikialla puolella, ja tulevan taivaan pilvissä.

63. Niin ylimmäinen pappi repäisi vaatteensa ja sanoi: mitä me silleen todistuksia tarvitsemme?

64. Te olette kuulleet Jumalan pilkan. Mitä te luulette? Niin he kaikki tuomitsivat hänen olevan vikapään kuolemaan.

65. Ja muutamat rupesivat sylkemään hänen päällensä, ja peittämään hänen kasvojansa, ja lyömään häntä poskelle, ja sanomaan hänelle: arvaa! Ja palveliat pieksivät häntä sauvoilla.

66. Ja Pietari oli alhaalla salissa, niin tuli yksi ylimmäisen papin piioista,

67. Ja koska hän näki Pietarin lämmittelevän, katsahti hän hänen päällensä ja sanoi: ja sinäkin olit Jesuksen Natsarealaisen kanssa?

68. Mutta hän kielsi sanoen: en tunne minä häntä, enkä tiedä, mitäs sanot. Ja hän meni ulos porstuaan; ja kukko lauloi.

69. Ja piika näki taas hänen ja rupesi

62. And Jesus said, I am: and ye shall see the Son of man sitting on the right hand of power, and coming in the clouds of heaven.

63. Then the high priest rent his clothes, and saith, What need we any further witnesses?

64. Ye have heard the blasphemy: what think ye? And they all condemned him to be guilty of death.

65. And some began to spit on him, and to cover his face, and to buffet him, and to say unto him, Prophesy: and the servants did strike him with the palms of their hands.

66. And as Peter was beneath in the palace, there cometh one of the maids of the high priest:

67. And when she saw Peter warming himself, she looked upon him, and said, And thou also wast with Jesus of Nazareth.

68. But he denied, saying, I know not, neither understand I what thou sayest. And he went out into the porch; and the cock crew.

69. And a maid saw him again, and

sanomaan niille, jotka siinä seisoivat: tämä on yksi heistä.

70. Mutta hän kielsi jälleen. Ja taas vähän hetken perästä sanoivat Pietarille ne, jotka läsnä seisoivat: totisesti olet sinä yksi heistä; sillä sinä olet Galilealainen, ja sinun puhees on senkaltainen.

71. Niin hän rupesi itsiänsä sadattelemaan ja vannomaan: en tunne minä sitä ihmistä, jota te sanotte.

72. Ja kukko lauloi toisen kerran. Niin Pietari muisti sen sanan, minkä Jesus hänelle sanonut oli: ennenkuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät. Ja hän kiiruusti läksi ulos ja itki.

began to say to them that stood by, This is one of them.

70. And he denied it again. And a little after, they that stood by said again to Peter, Surely thou art one of them: for thou art a Galilaean, and thy speech agreeth thereto.

71. But he began to curse and to swear, saying, I know not this man of whom ye speak.

72. And the second time the cock crew. And Peter called to mind the word that Jesus said unto him, Before the cock crow twice, thou shalt deny me thrice. And when he thought thereon, he wept.

15 luku

1. Ja kohta aamulla varhain pitivät ylimmäiset papit neuvoa vanhimpain ja kirjanoppineitten kanssa ja kaikki raati, ja veivät pois Jesuksen sidottuna ja antoivat ylön Pilatukselle.

2. Ja Pilatus kysyi häneltä: oletkos sinä Juudalaisten kuningas? Hän vasta-

1. And straightway in the morning the chief priests held a consultation with the elders and scribes and the whole council, and bound Jesus, and carried him away, and delivered him to Pilate.

2. And Pilate asked him, Art thou the King of the Jews And he answering

si ja sanoi hänelle: sinäpä sen sanot.
3. Ja ylimmäiset papit kantoivat hänen päällensä paljon.

4. Niin Pilatus kysyi taas häneltä ja sanoi: etkös mitään vastaa? Katso, kuinka paljon he sinua vastaan todistavat.
5. Mutta ei Jesus sitte ensinkään vastannut, niin että Pilatus ihmetteli.
6. Mutta juhlana päästi hän heille yhden vangin irralle, kenenkä he anoivat.
7. Niin oli yksi nimeltä Barabbas, joka oli sidottu kapinan nostajitten kanssa, jotka kapinassa murhan tehneet olivat.

8. Ja kansa huusi ja rupesi häntä rukoilemaan, että hän tekis niinkuin hän aina heille tehnyt oli.
9. Niin Pilatus vastasi heitä, sanoen: tahdotteko, että minä päästän teille Juudalaisten kuninkaan?
10. (Sillä hän tiesi, että ylimmäiset papit olivat hänen kateudesta antaneet ylön.)
11. Mutta ylimmäiset papit yllyttivät

said unto him, Thou sayest it.
3. And the chief priests accused him of many things: but he answered nothing.
4. And Pilate asked him again, saying, Answerest thou nothing? behold how many things they witness against thee.
5. But Jesus yet answered nothing; so that Pilate marvelled.
6. Now at that feast he released unto them one prisoner, whomsoever they desired.
7. And there was one named Barabbas, which lay bound with them that had made insurrection with him, who had committed murder in the insurrection.
8. And the multitude crying aloud began to desire him to do as he had ever done unto them.
9. But Pilate answered them, saying, Will ye that I release unto you the King of the Jews?
10. For he knew that the chief priests had delivered him for envy.

11. But the chief priests moved the

kansaa, että hän heille ennen päästäis Barabbaan.
12. Niin Pilatus vastasi ja taas sanoi heille: mitä te siis tahdotte, että minun pitää tälle tekemän, jonka te Juudalaisten kuninkaaksi kutsutte?
13. Niin he taas huusivat: ristiinnaulitse häntä.
14. Mutta Pilatus sanoi heille: mitäs hän pahaa on tehnyt? Mutta he huusivat vielä kovemmin: ristiinnaulitse häntä.
15. Mutta Pilatus tahtoi kansan mielen noutaa ja päästi heille Barabbaan. Ja Jesuksen, kuin hän hänen ruoskinut oli, antoi ylös ristiinnaulittaa.
16. Niin huovit veivät hänen raastupaan ja kutsuivat kokoon kaiken joukon,
17. Ja puettivat hänen purpuraan ja panivat hänen päähänsä väännetyn orjantappuraisen kruunun,
18. Ja rupesivat häntä tervehtimään: terve Juudalaisten kuningas!
19. Ja he löivät häntä päähän ruovolla ja sylkivät hänen päällensä, panivat polvillensa ja kumartaen rukoilivat häntä.

people, that he should rather release Barabbas unto them.
12. And Pilate answered and said again unto them, What will ye then that I shall do unto him whom ye call the King of the Jews?
13. And they cried out again, Crucify him.
14. Then Pilate said unto them, Why, what evil hath he done? And they cried out the more exceedingly, Crucify him.
15. And so Pilate, willing to content the people, released Barabbas unto them, and delivered Jesus, when he had scourged him, to be crucified.
16. And the soldiers led him away into the hall, called Praetorium; and they call together the whole band.
17. And they clothed him with purple, and platted a crown of thorns, and put it about his head,
18. And began to salute him, Hail, King of the Jews!
19. And they smote him on the head with a reed, and did spit upon him, and bowing their knees worshipped him.

20. Ja kuin he olivat häntä pilkanneet, riisuivat he häneltä purpuran, ja puettivat hänen omiin vaatteisiinsa, ja veivät hänen ulos ristiinnaulittaa.
21. Ja niin he vaativat yhden, joka ohitse kävi (ja tuli pellolta, Simonin Kyreniläisen, Aleksanderin ja Rufin isän), kantamaan hänen ristiänsä.
22. Ja he veivät hänen siihen paikkaan, joka kutsutaan Golgata, se on niin paljo kuin Pääkallon paikka,
23. Ja he antoivat hänelle viinaa juoda myrrhamilla sekoitettua. Vaan ei hän ottanut.
24. Ja kuin he olivat hänen ristiinnaulinneet, jakoivat he hänen vaatteensa ja heittivät niistä arpaa, mitä kunkin piti saaman.
25. Mutta se oli kolmas hetki, kun he hänen ristiinnaulitsivat.
26. Ja oli päällekirjoitettu hänen syynsä kirjoitus: JUUDALAISTEN KUNINGAS.
27. Ja he ristiinnaulitsivat kaksi ryöväriä hänen kanssansa, yhden hänen oikialle ja toisen vasemmalle puolellensa.
28. Ja niin täytettiin se kirjoitus, joka

20. And when they had mocked him, they took off the purple from him, and put his own clothes on him, and led him out to crucify him.
21. And they compel one Simon a Cyrenian, who passed by, coming out of the country, the father of Alexander and Rufus, to bear his cross.
22. And they bring him unto the place Golgotha, which is, being interpreted, The place of a skull.
23. And they gave him to drink wine mingled with myrrh: but he received it not.
24. And when they had crucified him, they parted his garments, casting lots upon them, what every man should take.
25. And it was the third hour, and they crucified him.
26. And the superscription of his accusation was written over, THE KING OF THE JEWS.
27. And with him they crucify two thieves; the one on his right hand, and the other on his left.
28. And the scripture was fulfilled,

sanoo: ja hän on pahantekiäin sekaan luettu.

29. Ja ne, jotka siitä ohitse kävivät, pilkkasivat häntä ja vääntelivät päätänsä, sanoen: voi sinuas, joka templin maahan jaotat ja kolmena päivänä rakennat ylös!

30. Vapahda itses ja astu alas rististä.

31. Niin myös ylimmäiset papit pilkkasivat häntä keskenänsä kirjanoppineiden kanssa, sanoen: muita hän autti, ei hän voi itsiänsä auttaa.

32. Kristus, Israelin kuningas, astukaan nyt alas rististä, että me näkisimme ja uskoisimme. Ja ne, jotka hänen kanssansa ristiinnaulitut olivat, pilkkasivat häntä.

33. Mutta kuin kuudes hetki tuli, tuli pimeys kaiken maan päälle hamaan yhdeksänteen hetkeen asti.

34. Ja yhdeksännellä hetkellä huusi Jesus suurella äänellä, sanoen: Eli, Eli, lamma sabaktani? se on niin paljo kuin: minun Jumalani, minun Jumalani, miksis minut annoit ylön?

35. Ja kuin muutamat, jotka siinä seisoivat, sen kuulivat, sanoivat he: kat-

which saith, And he was numbered with the transgressors.

29. And they that passed by railed on him, wagging their heads, and saying, Ah, thou that destroyest the temple, and buildest it in three days,

30. Save thyself, and come down from the cross.

31. Likewise also the chief priests mocking said among themselves with the scribes, He saved others; himself he cannot save.

32. Let Christ the King of Israel descend now from the cross, that we may see and believe. And they that were crucified with him reviled him.

33. And when the sixth hour was come, there was darkness over the whole land until the ninth hour.

34. And at the ninth hour Jesus cried with a loud voice, saying, Eloi, Eloi, lama sabachthani which is, being interpreted, My God, my God, why hast thou forsaken me

35. And some of them that stood by, when they heard it, said, Behold, he

so, hän huutaa Eliasta.
36. Niin juoksi yksi ja täytti sienen etikalla ja pani sen ruovon ympärille, taritsi hänen juoda, sanoen: pidäs! katsokaamme, tuleeko Elias häntä ottamaan pois.
37. Mutta Jesus huusi suurella äänellä ja antoi henkensä.
38. Ja templin esivaate repesi kahtia, ylhäältä hamaan alas.

39. Mutta kuin päämies, joka siinä hänen kohdallansa seisoi, näki, että hän niin huutain henkensä antoi, sanoi hän: totisesti oli tämä ihminen Jumalan Poika.
40. Ja siellä oli myös vaimoja, jotka taampaa katselivat, joiden seassa oli Maria Magdalena ja Maria, vähemmän Jakobin ja Joseen äiti, ja Salome,

41. Jotka myös häntä Galileassa seuranneet ja palvelleet olivat; ja monta muuta, jotka hänen kanssansa Jerusalemiin menneet olivat.
42. Ja kuin jo ehtoo tuli (että valmistuspäivä oli, joka on esisabbatti),

calleth Elias.
36. And one ran and filled a spunge full of vinegar, and put it on a reed, and gave him to drink, saying, Let alone; let us see whether Elias will come to take him down.
37. And Jesus cried with a loud voice, and gave up the ghost.
38. And the veil of the temple was rent in twain from the top to the bottom.
39. And when the centurion, which stood over against him, saw that he so cried out, and gave up the ghost, he said, Truly this man was the Son of God.
40. There were also women looking on afar off: among whom was Mary Magdalene, and Mary the mother of James the less and of Joses, and Salome;
41. Who also, when he was in Galilee, followed him, and ministered unto him;) and many other women which came up with him unto Jerusalem.
42. And now when the even was come, because it was the preparation, that is, the day before the sab-

bath,

43. Tuli Joseph Arimatiasta, kunniallinen raatimies, joka myös odotti Jumalan valtakuntaa, hän rohkeni mennä Pilatuksen tykö ja anoi Jesuksen ruumista.

43. Joseph of Arimathaea, an honourable counsellor, which also waited for the kingdom of God, came, and went in boldly unto Pilate, and craved the body of Jesus.

44. Niin Pilatus ihmetteli, että hän jo kuollut oli, ja kutsui tykönsä päämiehen ja kysyi häneltä, oliko hän jo aikaa kuollut.

44. And Pilate marvelled if he were already dead: and calling unto him the centurion, he asked him whether he had been any while dead.

45. Ja kuin hän asian päämiehiltä ymmärsi, antoi hän Josephille ruumiin.

45. And when he knew it of the centurion, he gave the body to Joseph.

46. Ja hän osti liinavaatteen, otti hänen alas ja kääri liinavaatteeseen, ja pani hänen hautaan, joka kallioon hakattu oli, ja vieritti kiven haudan ovelle.

46. And he bought fine linen, and took him down, and wrapped him in the linen, and laid him in a sepulchre which was hewn out of a rock, and rolled a stone unto the door of the sepulchre.

47. Mutta Maria Magdalena ja Joseen Maria katselivat, kuhunka hän pantiin.

47. And Mary Magdalene and Mary the mother of Joses beheld where he was laid.

16 luku

1. Ja kuin sabbatti kulunut oli, osti Maria Magdalena ja Maria Jakobin ja Salome hyvänhajullisia voiteita, tul-

1. And when the sabbath was past, Mary Magdalene, and Mary the mother of James, and Salome, had bought

laksensa voitelemaan häntä.

2. Ja tulivat haudalle ensimäisenä sabbatin päivänä sangen varhain auringon noustessa.

3. Ja puhuivat keskenänsä: kuka meille vierittää kiven haudan ovelta?

4. Ja kuin he katsoivat, näkivät he kiven vieritetyksi; sillä se oli sangen suuri.

5. Ja kuin he olivat hautaan menneet sisälle, näkivät he yhden nuorukaisen istuvan oikealla puolella, joka oli vaatetettu pitkällä valkialla vaatteella; ja he hämmästyivät.

6. Mutta hän sanoi heille: älkäät hämmästykö! te etsitte Jesusta Natsarealaista, joka ristiinnaulittu oli. Hän nousi ylös, ei hän ole täällä: katso siaa, kuhunka he hänen panivat;

7. Mutta menkäät ja sanokaat hänen opetuslapsillensa ja Pietarille, että hän käy teidän edellänne Galileaan: siellä te hänen näette, niinkuin hän sanoi teille.

8. Ja he menivät nopiasti ulos ja pakenivat haudalta; sillä vapistus ja

sweet spices, that they might come and anoint him.

2. And very early in the morning the first day of the week, they came unto the sepulchre at the rising of the sun.

3. And they said among themselves, Who shall roll us away the stone from the door of the sepulchre?

4. And when they looked, they saw that the stone was rolled away: for it was very great.

5. And entering into the sepulchre, they saw a young man sitting on the right side, clothed in a long white garment; and they were affrighted.

6. And he saith unto them, Be not affrighted: Ye seek Jesus of Nazareth, which was crucified: he is risen; he is not here: behold the place where they laid him.

7. But go your way, tell his disciples and Peter that he goeth before you into Galilee: there shall ye see him, as he said unto you.

8. And they went out quickly, and fled from the sepulchre; for they trembled

suuri hämmästys oli heidän päällensä tullut, ei he myös kellenkään mitään sanoneet; sillä he pelkäsivät.

9. Mutta kuin Jesus oli varhain ensimäisenä sabbatin päivänä noussut ylös, ilmestyi hän ensin Maria Magdalenalle, josta hän seitsemän perkelettä oli ajanut ulos.

10. Se meni ja ilmoitti niille, jotka hänen kanssansa olleet olivat, jotka murehtivat ja itkivät.

11. Ja kuin he kuulivat hänen elävän, ja että hän häneltä nähty oli, ei he uskoneet.

12. SItte kuin kaksi heistä vaelsi, ilmestyi hän heille toisenmuotoisena, kuin he maakylään menivät.

13. Ne myös menivät ja julistivat muille. Ja ei he niitäkään uskoneet.

14. Viimein, kuin yksitoistakymmentä atrioitsivat, ilmestyi hän, ja soimasi heidän epäuskoansa ja heidän sydämensä kankiutta, ettei he uskoneet niitä, jotka nänen nähneet olivat nousseeksi ylös.

15. Ja sanoi heille: menkäät kaikkeen maailmaan, ja saarnatkaat evanke-

and were amazed: neither said they any thing to any man; for they were afraid.

9. Now when Jesus was risen early the first day of the week, he appeared first to Mary Magdalene, out of whom he had cast seven devils.

10. And she went and told them that had been with him, as they mourned and wept.

11. And they, when they had heard that he was alive, and had been seen of her, believed not.

12. After that he appeared in another form unto two of them, as they walked, and went into the country.

13. And they went and told it unto the residue: neither believed they them.

14. Afterward he appeared unto the eleven as they sat at meat, and upbraided them with their unbelief and hardness of heart, because they believed not them which had seen him after he was risen.

15. And he said unto them, Go ye into all the world, and preach the gos-

liumia kaikille luoduille.

16. Joka uskoo ja kastetaan, se tulee autuaaksi; mutta joka ei usko, se kadotetaan.

17. Mutta nämä ovat ne merkit, jotka niitä seuraavat, jotka uskovat: minun nimeni kautta pitää heidän perkeleet ajaman ulos, uusilla kielillä puhuman,

18. Käärmeet ajaman pois, ja jos he jotakin myrkkyä juovat, niin ei heille mitään vahingoita; sairasten päälle pitää heidän kätensä paneman, ja ne paranevat.

19. Ja Herra, sitte kuin hän oli heille puhunut, otettiin ylös taivaaseen ja istui Jumalan oikialle kädelle.

20. Mutta he menivät ja saarnasivat joka paikassa, ja Herra vaikutti heidän kanssansa ja vahvisti sanan seuraavaisten merkkien kautta.

pel to every creature.

16. He that believeth and is baptized shall be saved; but he that believeth not shall be damned.

17. And these signs shall follow them that believe; In my name shall they cast out devils; they shall speak with new tongues;

18. They shall take up serpents; and if they drink any deadly thing, it shall not hurt them; they shall lay hands on the sick, and they shall recover.

19. So then after the Lord had spoken unto them, he was received up into heaven, and sat on the right hand of God.

20. And they went forth, and preached every where, the Lord working with them, and confirming the word with signs following. Amen.

EVANKELIUMI LUUKKAAN MUKAAN

1 luku

1. Että moni on ruvennut järjestänsä kirjoittamaan niistä asioista, joista meillä täydellinen tieto on,

1. Forasmuch as many have taken in hand to set forth in order a declaration of those things which are most surely believed among us,

2. Niinkuin ne meille sanoneet ovat, jotka sen alusta itse nähneet ja sananpalveliat olleet ovat:

2. Even as they delivered them unto us, which from the beginning were eyewitnesses, and ministers of the word;

3. Näkyy myös minulle se hyväksi, sitte kuin minä alusta kaikki visusti tutkinut olen, että minä niitä järjestänsä sinulle kirjoittaisin, hyvä Teophilus:

3. It seemed good to me also, having had perfect understanding of all things from the very first, to write unto thee in order, most excellent Theophilus,

4. Ettäs ymmärtäisit selkiästi niiden asiain vahvan totuuden, joista sinä opetettu olet.

4. That thou mightest know the certainty of those things, wherein thou hast been instructed.

5. Herodeksen, Juudean kuninkaan, aikana oli pappi, Sakarias nimeltä, Abian vuorosta; ja hänen emäntänsä Aaronin tyttäristä, ja hänen nimensä Elisabet.

5. There was in the days of Herod, the king of Judaea, a certain priest named Zacharias, of the course of Abia: and his wife was of the daughters of Aaron, and her name was Elisabeth.

6. Ja he olivat molemmat hurskaita

6. And they were both righteous be-

Jumalan edessä, vaeltavaiset kaikissa Herran käskyissä ja säädyissä laittamattomasti,

fore God, walking in all the commandments and ordinances of the Lord blameless.

7. Ja heillä ei ollut lasta; sillä Elisabet oli hedelmätöin, ja he olivat jo molemmat ijälliset.

7. And they had no child, because that Elisabeth was barren, and they both were now well stricken in years.

8. Ja tapahtui, kuin hän vuorollansa papin virkaa toimitti Jumalan edessä,

8. And it came to pass, that while he executed the priest's office before God in the order of his course,

9. Papin viran tavan jälkeen, lankesi arpa hänelle, että hänen piti suitsuttaman, sitte kuin hän oli mennyt sisälle Herran templiin.

9. According to the custom of the priest's office, his lot was to burn incense when he went into the temple of the Lord.

10. Ja kaikki kansan paljous rukoili ulkona suitsutuksen aikana.

10. And the whole multitude of the people were praying without at the time of incense.

11. Mutta hänelle ilmestyi Herran enkeli, seisoin suitsutusalttarin oikealla puolella.

11. And there appeared unto him an angel of the Lord standing on the right side of the altar of incense.

12. Ja kuin Sakarias hänen näki, hämmästyi hän ja pelko lankesi hänen päällenssä.

12. And when Zacharias saw him, he was troubled, and fear fell upon him.

13. Mutta enkeli sanoi hänelle: älä pelkää, Sakarias! sillä sinun rukoukses on kuultu ja sinun emäntäs Elisabet synnyttää sinulle pojan, ja sinun pitää kutsuman hänen nimensä Johannes.

13. But the angel said unto him, Fear not, Zacharias: for thy prayer is heard; and thy wife Elisabeth shall bear thee a son, and thou shalt call his name John.

14. Ja sinulle tulee ilo ja ihastus, ja

14. And thou shalt have joy and

monta iloitsevat hänen syntymisestänsä.

15. Sillä hän tulee suureksi Herran edessä, ja viinaa ja väkevää juomaa ei hän juo, ja hän täytetään Pyhällä Hengellä jo äitinsä kohdusta.

16. ja hän kääntää monta Israelin lapsista Herran, heidän Jumalansa tykö.

17. Ja hän käy edellä hänen edessänsä Eliaan Hengellä ja voimalla, kääntäin isäin sydämet lasten tykö ja tottelemattomat hurskasten toimen tykö, toimittaakseen Herralle valmistetun kansan.

18. Ja Sakarias sanoi enkelille: mistä minä sen ymmärrän? sillä minä olen vanha ja emäntäni on jo ijällinen.

19. Niin enkeli vastasi ja sanoi hänelle: minä olen Gabriel, joka seison Jumalan edessä, ja olen lähetetty puhumaan sinulle ja saattamaan näitä iloisia sanomia sinulle.

20. Ja katso, sinä tulet kielettömäksi ja et saa puhua hamaan siihen päivään asti, jona nämä tapahtuvat, ett-

gladness; and many shall rejoice at his birth.

15. For he shall be great in the sight of the Lord, and shall drink neither wine nor strong drink; and he shall be filled with the Holy Ghost, even from his mother's womb.

16. And many of the children of Israel shall he turn to the Lord their God.

17. And he shall go before him in the spirit and power of Elias, to turn the hearts of the fathers to the children, and the disobedient to the wisdom of the just; to make ready a people prepared for the Lord.

18. And Zacharias said unto the angel, Whereby shall I know this? for I am an old man, and my wife well stricken in years.

19. And the angel answering said unto him, I am Gabriel, that stand in the presence of God; and am sent to speak unto thee, and to shew thee these glad tidings.

20. And, behold, thou shalt be dumb, and not able to speak, until the day that these things shall be performed,

et uskonut sanojani, jotka ajallansa täytetään.

21. Mutta kansa odotti Sakariasta, ja ihmettelivät, että hän niin templissä viipyi.

22. Vaan kuin hän tuli ulos, niin ei hän saanut puhua heille. Ja he ymmärsivät, että hän oli näyn templissä nähnyt. Ja hän viittasi heille, ja jäi mykäksi.

23. Ja tapahtui, että hänen virkansa päivät olivat täytetyt, niin hän meni kotiansa.

24. Mutta niiden päiväin jälkeen tuli hänen emäntänsä Elisabet raskaaksi ja salasi itsensä viisi kuukautta, sanoen:

25. Ja näin on Herra minulle tehnyt niinä päivinä, kuin hän minun puoleeni katsoi, että hän ottais pois minun ylönkatseeni ihmisten seassa.

26. Mutta kuudentena kuukautena lähetettiin enkeli Gabriel Jumalalta Galilean kaupunkiin, jonka nimi oli Nasaret,

27. Neitseen tykö, joka oli kihlattu miehelle, jonka nimi oli Joseph, Davi-

because thou believest not my words, which shall be fulfilled in their season.

21. And the people waited for Zacharias, and marvelled that he tarried so long in the temple.

22. And when he came out, he could not speak unto them: and they perceived that he had seen a vision in the temple: for he beckoned unto them, and remained speechless.

23. And it came to pass, that, as soon as the days of his ministration were accomplished, he departed to his own house.

24. And after those days his wife Elisabeth conceived, and hid herself five months, saying,

25. Thus hath the Lord dealt with me in the days wherein he looked on me, to take away my reproach among men.

26. And in the sixth month the angel Gabriel was sent from God unto a city of Galilee, named Nazareth,

27. To a virgin espoused to a man whose name was Joseph, of the

din huoneesta; ja neitseen nimi oli Maria.

28. Ja enkeli tuli sisälle hänen tykönsä ja sanoi: terve, armoitettu! Herra on sinun kanssas: siunattu sinä vaimoin seassa!

29. Mutta kuin hän näki hänen, hämmästyi hän hänen puheestansa ja ajatteli, millinen se tervehdys oli.

30. Ja enkeli sanoi hänelle: älä pelkää, Maria! sillä sinä löysit armon Jumalan tykönä.

31. Ja katso, sinä siität kohdussas ja synnytät Pojan, ja sinun pitää kutsua hänen nimensä Jesus.

32. Sen pitää oleman suuren ja pitää kutsuttaman Ylimmäisen Pojaksi. Ja Herra Jumala antaa hänelle Davidin hänen isänsä istuimen,

33. Ja hänen pitää Jakobin huoneen kuningas ijankaikkisesti oleman ja hänen valtakunnallansa ei pidä loppua oleman.

34. Niin sanoi Maria enkelille: kuinka tämä tulee, sillä en minä miehestä mitään tiedä?

35. Ja enkeli vastasi ja sanoi hänelle:

house of David; and the virgin's name was Mary.

28. And the angel came in unto her, and said, Hail, thou that art highly favoured, the Lord is with thee: blessed art thou among women.

29. And when she saw him, she was troubled at his saying, and cast in her mind what manner of salutation this should be.

30. And the angel said unto her, Fear not, Mary: for thou hast found favour with God.

31. And, behold, thou shalt conceive in thy womb, and bring forth a son, and shalt call his name JESUS.

32. He shall be great, and shall be called the Son of the Highest: and the Lord God shall give unto him the throne of his father David:

33. And he shall reign over the house of Jacob for ever; and of his kingdom there shall be no end.

34. Then said Mary unto the angel, How shall this be, seeing I know not a man?

35. And the angel answered and said

Pyhä Henki tulee sinun päälles ja Ylimmäisen voima varjoo sinun: sentähden myös se pyhä, joka sinusta syntyy, pitää kutsuttaman Jumalan Pojaksi.

unto her, The Holy Ghost shall come upon thee, and the power of the Highest shall overshadow thee: therefore also that holy thing which shall be born of thee shall be called the Son of God.

36. Ja katso, Elisabet sinun lankos siitti myös pojan vanhalla ijällänsä, ja tämä on kuudes kuukausi hänelle, joka kutsuttiin hedelmättömäksi.

36. And, behold, thy cousin Elisabeth, she hath also conceived a son in her old age: and this is the sixth month with her, who was called barren.

37. Sillä ei Jumalan edessä ole yhtään asiaa mahdotointa.

37. For with God nothing shall be impossible.

38. Niin sanoi Maria: katso, Herran piika! tapahtukoon minulle sinun sanas jälkeen! Ja enkeli läksi hänen tyköänsä.

38. And Mary said, Behold the handmaid of the Lord; be it unto me according to thy word. And the angel departed from her.

39. Mutta Maria nousi niinä päivinä ja meni kiiruusti ylös mäkikyliin Juudan kaupunkiin.

39. And Mary arose in those days, and went into the hill country with haste, into a city of Juda;

40. Ja tuli Sakariaan huoneeseen ja tervehti Elisabetia.

40. And entered into the house of Zacharias, and saluted Elisabeth.

41. Ja tapahtui, kuin Elisabet kuuli Marian tervehdyksen, hyppäsi lapsi hänen kohdussansa. Ja Elisabet täytettiin Pyhällä Hengellä,

41. And it came to pass, that, when Elisabeth heard the salutation of Mary, the babe leaped in her womb; and Elisabeth was filled with the Holy Ghost:

42. Ja hän huusi suurella äänellä ja sanoi: siunattu olet sinä vaimoin se-

42. And she spake out with a loud voice, and said, Blessed art thou

assa, ja siunattu on sinun kohtus hedelmä!
43. Ja kusta se minulle tulee, että minun Herrani äiti tulee minun tykö-ni?
44. Sillä katso, kuin sinun tervehdykses ääni tuli minun korviini, hyppäsi lapsi ilosta minun kohdussani.
45. Ja autuas sinä, joka uskoit; sillä ne täytetään, mitkä sinulle ovat sanotut Herralta.

46. Ja Maria sanoi: Minun sieluni suuresti ylistää Herraa,
47. Ja minun henkeni iloitsee Jumalassa, minun vapahtajassani,
48. Että hän katsoi piikansa nöyryyttä; sillä katso, tästedes pitää kaikkein sukukuntain minua autuaaksi kutsuttaman:
49. Sillä Voimallinen on suuria ihmeitä tehnyt minun kohtaani, ja hänen nimensä on pyhä,
50. Ja hänen laupiutensa pysyy suvusta sukuun niille, jotka häntä pelkäävät.
51. Hän osoitti voiman käsivarrellansa ja hajotti koriat heidän sydämensä

among women, and blessed is the fruit of thy womb.
43. And whence is this to me, that the mother of my Lord should come to me?
44. For, lo, as soon as the voice of thy salutation sounded in mine ears, the babe leaped in my womb for joy.
45. And blessed is she that believed: for there shall be a performance of those things which were told her from the Lord.

46. And Mary said, My soul doth magnify the Lord,
47. And my spirit hath rejoiced in God my Saviour.
48. For he hath regarded the low estate of his handmaiden: for, behold, from henceforth all generations shall call me blessed.
49. For he that is mighty hath done to me great things; and holy is his name.
50. And his mercy is on them that fear him from generation to generation.
51. He hath shewed strength with his arm; he hath scattered the proud in

mielestä.
52. Voimalliset on hän kukistanut istuimelta ja korotti nöyrät.

53. Isoovat täytti hän hyvyydellä ja jätti rikkaat tyhjäksi.

54. Hän korjasi palvelijansa Israelin, muistain omaa laupiuttansa,
55. (Niinkuin hän on puhunut meidän isillemme, Abrahamille ja hänen siemenellensä) ijankaikkisesti.
56. Ja Maria oli hänen tykönänsä lähes kolme kuukautta ja palasi kotiansa.
57. Mutta Elisabetin synnyttämisen aika täytettiin, ja hän synnytti pojan.

58. Ja hänen kylällisensä ja lankonsa kuulivat, että Herra oli tehnyt suuren laupiuden hänen kanssansa, ja he iloitsivat hänen kanssansa.
59. Ja tapahtui kahdeksantena päivänä, että he tulivat lasta ympärileikkaamaan, ja kutsuivat hänen isänsä nimeltä Sakarias.
60. Niin vastasi hänen äitinsä ja sanoi: ei suinkaan; vaan hän pitää kut-

the imagination of their hearts.
52. He hath put down the mighty from their seats, and exalted them of low degree.
53. He hath filled the hungry with good things; and the rich he hath sent empty away.
54. He hath holpen his servant Israel, in remembrance of his mercy;
55. As he spake to our fathers, to Abraham, and to his seed for ever.

56. And Mary abode with her about three months, and returned to her own house.
57. Now Elisabeth's full time came that she should be delivered; and she brought forth a son.
58. And her neighbours and her cousins heard how the Lord had shewed great mercy upon her; and they rejoiced with her.
59. And it came to pass, that on the eighth day they came to circumcise the child; and they called him Zacharias, after the name of his father.
60. And his mother answered and said, Not so; but he shall be called

suttaman Johannes.
61. Ja he sanoivat hänelle: ei ole ketään sinun sukukunnassas, joka kutsutaan sillä nimellä.
62. Niin he viittasivat hänen isällensä, miksi hän tahtoi hänen nimittää.
63. Ja hän anoi taulua ja kirjoitti: Johannes on hänen nimensä. Ja kaikki ihmettelivät.
64. Niin kohta aukeni hänen suunsa ja hänen kielensä, ja puhui kiittäin Jumalaa.
65. Ja pelko tuli kaikkein heidän kylällistensä päälle, ja kaikissa Juudean mäkikylissä ilmoitettiin kaikki nämä sanat.
66. Ja kaikki , jotka tämän kuulivat, panivat sydämiinsä, sanoen: minkäs luulet tästä lapsesta tulevan? Sillä Herran käsi oli hänen kanssaan.
67. Ja Sakarias ja hänen isänsä täytettiin Pyhällä Hengellä ja ennusti, sanoen:
68. Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala! sillä hän on etsinyt ja lunastanut kansansa,
69. Ja on meille korottanut autuuden sarven, Davidin palveliansa huonees-

John.
61. And they said unto her, There is none of thy kindred that is called by this name.
62. And they made signs to his father, how he would have him called.
63. And he asked for a writing table, and wrote, saying, His name is John. And they marvelled all.
64. And his mouth was opened immediately, and his tongue loosed, and he spake, and praised God.
65. And fear came on all that dwelt round about them: and all these sayings were noised abroad throughout all the hill country of Judaea.
66. And all they that heard them laid them up in their hearts, saying, What manner of child shall this be! And the hand of the Lord was with him.
67. And his father Zacharias was filled with the Holy Ghost, and prophesied, saying,
68. Blessed be the Lord God of Israel; for he hath visited and redeemed his people,
69. And hath raised up an horn of salvation for us in the house of his

sa,

70. Niinkuin hän on muinen puhunut pyhäin prophetainsa suun kautta,

71. Vapahtaaksensa meitä meidän vihollisiltamme ja kaikkein kädestä, jotka meitä vihaavat:

72. Osoittaaksensa laupiutta meidän isillemme ja muistaaksensa pyhää liittoansa,

73. Ja sitä valaa, jonka hän vannoi Abrahamille, meidän isällemme, meille antaaksensa:

74. Että me, vapahdetut vihollistemme kädestä, häntä pelkäämättä palvelesimme,

75. Pyhyydessä ja hurskaudessa hänen edessänsä kaikkena meidän elinaikanamme.

76. Ja sinä poikainen pitää kutsuttaman Ylimmäisen prophetaksi; sillä sinun pitää käymän Herran kasvoin edessä, valmistamaan hänen teitänsä,

77. Ja antaman autuuden tunnon hänen kansallensa, heidäin synteinsä anteeksi saamiseksi,

servant David;

70. As he spake by the mouth of his holy prophets, which have been since the world began:

71. That we should be saved from our enemies, and from the hand of all that hate us;

72. To perform the mercy promised to our fathers, and to remember his holy covenant;

73. The oath which he sware to our father Abraham,

74. That he would grant unto us, that we being delivered out of the hand of our enemies might serve him without fear,

75. In holiness and righteousness before him, all the days of our life.

76. And thou, child, shalt be called the prophet of the Highest: for thou shalt go before the face of the Lord to prepare his ways;

77. To give knowledge of salvation unto his people by the remission of their sins,

78. Meidän Jumalan sydämellisen laupiuden kautta, jolla meitä on etsinyt koitto ylhäältä,
79. Valaisemaan niille, jotka pimeissä ja kuolon varjoissa istuvat, ja ojentamaan meidän jalkamme rauhan tielle.
80. Mutta lapsi kasvoi ja vahvistui hengessä, ja oli korvessa siihen päivään asti, jona hänen piti Israelin kansan eteen tuleman.

78. Through the tender mercy of our God; whereby the dayspring from on high hath visited us,
79. To give light to them that sit in darkness and in the shadow of death, to guide our feet into the way of peace.
80. And the child grew, and waxed strong in spirit, and was in the deserts till the day of his shewing unto Israel.

2 luku

1. Mutta niinä päivinä tapahtui, että käsky kävi ulos keisrilta Augustukselta, että kaikki maailma piti verolliseksi laskettaman.
2. Ja tämä veron-laskemus oli ensimmäinen, joka tapahtui silloin, kun Kyrenius oli maaherra Syriassa.
3. Ja kukin meni kaupunkiinsa antamaan itsiänsä arvattaa.
4. Niin myös Joseph Galileasta, Natsaretin kaupungista, meni ylös Juudeaan, Davidin kaupunkiin, joka kutsutaan Betlehem, (sillä hän oli Davidin huoneesta ja suvusta)

1. And it came to pass in those days, that there went out a decree from Caesar Augustus, that all the world should be taxed.
2. And this taxing was first made when Cyrenius was governor of Syria.)
3. And all went to be taxed, every one into his own city.
4. And Joseph also went up from Galilee, out of the city of Nazareth, into Judaea, unto the city of David, which is called Bethlehem; (because he was of the house and lineage of David:)

5. Antamaan itsiänsä arvattaa, Marian, kihlatun emäntänsä kanssa, joka raskas oli.

5. To be taxed with Mary his espoused wife, being great with child.

6. Niin tapahtui heidän siellä ollessaan , että hänen synnyttämisensä päivät tulivat täytetyksi,

6. And so it was, that, while they were there, the days were accomplished that she should be delivered.

7. Ja hän synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloitsi hänen ja pani seimeen, ettei heillä ollut siaa majassa.

7. And she brought forth her firstborn son, and wrapped him in swaddling clothes, and laid him in a manger; because there was no room for them in the inn.

8. Ja paimenet valvoivat siinä paikkakunnassa ja vartioitsivat yöllä laumaansa.

8. And there were in the same country shepherds abiding in the field, keeping watch over their flock by night.

9. Ja katso, Herran enkeli seisoi heidän tykönänsä ja Herran kirkkaus ympäri valaitsi heitä, ja he suuresti peljästyivät.

9. And, lo, the angel of the Lord came upon them, and the glory of the Lord shone round about them: and they were sore afraid.

10. Ja enkeli sanoi heille: älkäät peljätkö! sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle:

10. And the angel said unto them, Fear not: for, behold, I bring you good tidings of great joy, which shall be to all people.

11. Teille on tänäpäivänä syntynyt vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Davidin kaupungissa.

11. For unto you is born this day in the city of David a Saviour, which is Christ the Lord.

12. Ja tämä on teille merkiksi: te löydätte lapsen kapaloituna makaavan

12. And this shall be a sign unto you; Ye shall find the babe wrapped in

seimessä.
13. Ja kohta oli enkelin kanssa suuri taivaalisen sotaväen joukko, jotka kiittivät Jumalaa ja sanoivat:
14. Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha, ja ihmisille hyvä tahto!
15. Ja tapahtui, että enkelit menivät heidän tyköänsä taivaaseen, niin ne paimenet puhuivat keskenänsä: käykäämme Betlehemiin ja katsokaamme sitä mikä tapahtunut on, jonka Herra meille ilmoitti.

16. Ja he tulivat kiiruhtain, ja löysivät Marian ja Josephin, niin myös lapsen, joka makasi seimessä.
17. Kuin he tämän nähneet olivat, julistivat he sen sanoman, joka heille tästä lapsesta sanottu oli,
18. Ja kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelivät niitä, mitä heille paimenilta sanottu oli.
19. Mutta Maria kätki kaikki nämät sanat, tutkistellen sydämessänsä,
20. Ja paimenet palasivat, ylistäin ja kunnioittain Jumalaa kaikista, mitä he kuulleet ja nähneet olivat, niinkuin

swaddling clothes, lying in a manger.
13. And suddenly there was with the angel a multitude of the heavenly host praising God, and saying,
14. Glory to God in the highest, and on earth peace, good will toward men.
15. And it came to pass, as the angels were gone away from them into heaven, the shepherds said one to another, Let us now go even unto Bethlehem, and see this thing which is come to pass, which the Lord hath made known unto us.
16. And they came with haste, and found Mary, and Joseph, and the babe lying in a manger.
17. And when they had seen it, they made known abroad the saying which was told them concerning this child.
18. And all they that heard it wondered at those things which were told them by the shepherds.
19. But Mary kept all these things, and pondered them in her heart.
20. And the shepherds returned, glorifying and praising God for all the things that they had heard and seen,

heille sanottu oli.
21. Ja kuin kahdeksan päivää kulunut oli, että lapsi piti ympärileikattaman, kutsuttiin hänen nimensä Jesus, joka niin oli enkeliltä kutsuttu jo ennen kuin hän sikisi äitinsä kohdussa.
22. Ja kuin heidän puhdistuspäivänsä olivat täytetyt Moseksen lain jälkeen, veivät he hänet Jerusalemiin, asettaaksensa häntä Herran eteen,

23. (Niinkuin kirjoitettu on Herran laissa: kaikki miehenpuoli, joka ensin avaa äitinsä kohdun, pitää kutsuttaman Herralle pyhäksi,)
24. Ja uhrataksensa, niinkuin sanottu on Herran laissa, pari mettistä eli kaksi kyhkyläisen poikaa.

25. Ja katso, mies oli Jerusalemissa, jonka nimi oli Simeon: tämä oli hurskas ja jumalinen mies, odottain Israelin lohdutusta, ja Pyhä Henki oli hänessä.

26. Ja hänelle oli sanottu Pyhältä Hengeltä, ettei hänen pitänyt ennen kuolemaa näkemän, kuin hän näkis

as it was told unto them.
21. And when eight days were accomplished for the circumcising of the child, his name was called JESUS, which was so named of the angel before he was conceived in the womb.
22. And when the days of her purification according to the law of Moses were accomplished, they brought him to Jerusalem, to present him to the Lord;
23. As it is written in the law of the Lord, Every male that openeth the womb shall be called holy to the Lord;)
24. And to offer a sacrifice according to that which is said in the law of the Lord, A pair of turtledoves, or two young pigeons.
25. And, behold, there was a man in Jerusalem, whose name was Simeon; and the same man was just and devout, waiting for the consolation of Israel: and the Holy Ghost was upon him.
26. And it was revealed unto him by the Holy Ghost, that he should not see death, before he had seen the

Herran Kristuksen.
27. Ja hän tuli Hengen kautta templiin. Ja kuin vanhemmat toivat lapsen Jesuksen sisälle, tehdäksensä hänen edestänsä lain tavan jälkeen,
28. Niin hän otti hänen syliinsä, ja kiitti Jumalaa ja sanoi:
29. Nyt sinä, Herra, lasket palvelias rauhaan menemään, sanas jälkeen;

30. Sillä minun silmäni ovat nähneet sinun autuutes,
31. Jonka sinä valmistit kaikkein kansain eteen,
32. Valkeudeksi valistamaan pakanoita ja sinun kansas Israelin kunniaksi.
33. Ja Joseph ja hänen äitinsä ihmettelivät niitä, joita hänestä sanottiin.

34. Simeon siunasi heitä ja sanoi Marialle, hänen äidillensä: katso, tämä on pantu lankeemiseksi ja nousemiseksi monelle Israelissa, ja merkiksi, jota vastaan sanotaan:
35. (Ja sinunkin sielus lävitse pitää miekan käymän:) että monen sydämen ajatukset ilmoitettaisiin.
36. Ja Anna prophetissa, Phanuelin

Lord's Christ.
27. And he came by the Spirit into the temple: and when the parents brought in the child Jesus, to do for him after the custom of the law,
28. Then took he him up in his arms, and blessed God, and said,
29. Lord, now lettest thou thy servant depart in peace, according to thy word:
30. For mine eyes have seen thy salvation,
31. Which thou hast prepared before the face of all people;
32. A light to lighten the Gentiles, and the glory of thy people Israel.
33. And Joseph and his mother marvelled at those things which were spoken of him.
34. And Simeon blessed them, and said unto Mary his mother, Behold, this child is set for the fall and rising again of many in Israel; and for a sign which shall be spoken against;
35. Yea, a sword shall pierce through thy own soul also,) that the thoughts of many hearts may be revealed.
36. And there was one Anna, a

tytär, Asserin suvusta, se oli joutunut pitkälle ijälle ja elänyt miehensä kanssa seitsemän ajastaikaa neitsyestänsä,

37. Ja oli leskenä lähes neljäyhdeksättäkymmentä ajastaikaa, ja ei lähtenyt templistä, palvelemasta Jumalaa paastoissa ja rukouksissa yötä ja päivää.

38. Ja tämä tuli sillä hetkellä siihen ja kunnioitti myös Herraa, ja puhui hänestä kaikille, jotka lunastusta Jerusalemissa odottivat.

39. Ja sittekuin he olivat kaikki tehneet Herran lain jälkeen, palasivat he Galileaan, kaupunkiinsa Natsaretiin.

40. Mutta lapsi kasvoi ja vahvistui hengessä, ja täytettiin viisaudella, ja Jumalan armo oli hänen kanssansa.

41. Ja hänen vanhempansa vaelsivat joka vuosi pääsiäisjuhlille Jerusalemiin.

42. Ja kuin hän kahdentoistakymmenen ajastajan vanha oli, menivät he Jerusalemiin juhlapäivän tavan jälkeen.

43. Ja kuin ne päivät olivat kuluneet,

prophetess, the daughter of Phanuel, of the tribe of Aser: she was of a great age, and had lived with an husband seven years from her virginity;

37. And she was a widow of about fourscore and four years, which departed not from the temple, but served God with fastings and prayers night and day.

38. And she coming in that instant gave thanks likewise unto the Lord, and spake of him to all them that looked for redemption in Jerusalem.

39. And when they had performed all things according to the law of the Lord, they returned into Galilee, to their own city Nazareth.

40. And the child grew, and waxed strong in spirit, filled with wisdom: and the grace of God was upon him.

41. Now his parents went to Jerusalem every year at the feast of the passover.

42. And when he was twelve years old, they went up to Jerusalem after the custom of the feast.

43. And when they had fulfilled the

siinä kuin he palasivat, jäi poikainen Jesus Jerusalemiin: jota ei Joseph ja hänen äitinsä huomanneet,

44. Vaan luulivat hänen olevan seurassa. Ja he kävivät yhden päivän matkan, ja etsivät häntä lankoin ja tuttavien seassa.

45. Ja kuin ei he häntä löytäneet, palasivat he Jerusalemiin, etsien häntä.

46. Ja tapahtui kolmen päivän perästä, että he löysivät hänen templissä istuvan opettajain keskellä, kuulteleven heitä ja kysyvän heiltä.

47. Ja kaikki, jotka hänen kuulivat, hämmästyivät hänen ymmärrystänsä ja vastauksiansa.

48. Ja kuin he hänen näkivät, niin he hämmästyivät, ja hänen äitinsä sanoi hänelle: Poikani, miksis meille näin teit? katso, sinun isäs ja minä olemme murehtien etsineet sinua.

49. Ja hän sanoi heille: mitäs te minua etsitte? ettekö tienneet, että minun pitää niissä oleman, jotka minun Isäni ovat?

50. Ja ei he ymmärtäneet sitä sanaa,

days, as they returned, the child Jesus tarried behind in Jerusalem; and Joseph and his mother knew not of it.

44. But they, supposing him to have been in the company, went a day's journey; and they sought him among their kinsfolk and acquaintance.

45. And when they found him not, they turned back again to Jerusalem, seeking him.

46. And it came to pass, that after three days they found him in the temple, sitting in the midst of the doctors, both hearing them, and asking them questions.

47. And all that heard him were astonished at his understanding and answers.

48. And when they saw him, they were amazed: and his mother said unto him, Son, why hast thou thus dealt with us? behold, thy father and I have sought thee sorrowing.

49. And he said unto them, How is it that ye sought me wist ye not that I must be about my Father's business

50. And they understood not the say-

jonka hän heille sanoi.
51. Ja hän meni alas heidän kanssansa ja tuli Natsaretiin, ja oli heille alamainen. Ja hänen äitinsä kätki kaikki nämät sanat sydämeensä.
52. Ja Jesus menestyi viisaudessa ja ijässä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.

ing which he spake unto them.
51. And he went down with them, and came to Nazareth, and was subject unto them: but his mother kept all these sayings in her heart.
52. And Jesus increased in wisdom and stature, and in favour with God and man.

3 luku

1. Mutta viidennellätoistakymmenellä keisari Tiberiuksen hallituksen vuodella, kuin Pontius Pilatus oli Juudean maaherra, ja Herodes tetrarka Galileassa, ja hänen veljensä Philippus tetrarka Itureassa ja Trakonitin maakunnassa, ja Lysanias oli tetrarka Abilenessä,
2. Kuin Hannas ja Kaiphas ylimmäiset papit olivat: silloin tapahtui Jumalan sana Johannekselle Sakariaan pojalle korvessa,
3. Ja hän tuli kaikkiin maan paikkoihin Jordanin ympäri ja saarnasi parannuksen kastetta syntein anteeksi antamiseksi,
4. Niinkuin kirjoitettu on Jesaias

1. Now in the fifteenth year of the reign of Tiberius Caesar, Pontius Pilate being governor of Judaea, and Herod being tetrarch of Galilee, and his brother Philip tetrarch of Ituraea and of the region of Trachonitis, and Lysanias the tetrarch of Abilene,
2. Annas and Caiaphas being the high priests, the word of God came unto John the son of Zacharias in the wilderness.
3. And he came into all the country about Jordan, preaching the baptism of repentance for the remission of sins;
4. As it is written in the book of the

prophetan saarnaraamatussa, joka sanoo: huutavan ääni on korvessa: valmistakaat Herran tietä ja tehkäät hänen polkunsa oikiaksi.

5. Kaikki laaksot pitää täytettämän ja kaikki vuoret ja mäet alennettaman, väärät pitää ojennettaman, ja koliat tasaiseksi tieksi tehtämän,

6. Ja kaikki liha pitää näkemän Jumalan autuuden.

7. Niin hän sanoi kansalle, joka tuli antamaan itsiänsä kastaa häneltä: te kyykärmetten sikiät, kuka teitä neuvoi välttämään tulevaista vihaa?

8. Tehkäät siis soveliaat parannuksen hedelmät ja älkäät ruvetko sanomaan itsellänne: Abraham on meidän isämme; sillä minä sanon teille, että Jumala taitaa näistä kivistä herättää Abrahamille lapset.

9. Mutta jo on myös kirves pantu puiden juurelle; sentähden jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja tuleen heitetään.

10. Ja kansa kysyi häneltä, sanoen:

words of Esaias the prophet, saying, The voice of one crying in the wilderness, Prepare ye the way of the Lord, make his paths straight.

5. Every valley shall be filled, and every mountain and hill shall be brought low; and the crooked shall be made straight, and the rough ways shall be made smooth;

6. And all flesh shall see the salvation of God.

7. Then said he to the multitude that came forth to be baptized of him, O generation of vipers, who hath warned you to flee from the wrath to come?

8. Bring forth therefore fruits worthy of repentance, and begin not to say within yourselves, We have Abraham to our father: for I say unto you, That God is able of these stones to raise up children unto Abraham.

9. And now also the axe is laid unto the root of the trees: every tree therefore which bringeth not forth good fruit is hewn down, and cast into the fire.

10. And the people asked him, say-

mitä meidän pitää tekemän?
11. Niin hän vastaten sanoi heille: jolla on kaksi hametta, antakaan sille, jolla ei yhtään ole, ja jolla on ruokaa, hän tehkään myös niin.
12. Mutta Publikanit tulivat myös antamaan heitänsä kastaa ja sanoivat hänelle: Mestari, mitä meidän pitää tekemän?
13. Vaan hän sanoi heille: älkäät enempää vaatiko kuin teille säätty on.
14. Niin kysyivät myös häneltä sotamiehet, sanoen: mitä myös meidän pitää tekemän? Ja hän sanoi heille: älkäät kenellekään väkivaltaa taikka vääryyttä tehkö, ja tyytykäät palkkaanne.
15. Mutta kuin kansa odotti, ja kaikki ajattelivat sydämessänsä Johannekses-ta: lieneekö hän Kristus?
16. Vastasi Johannes, sanoen kaikille: minä tosin kastan teitä vedellä; mutta minua väkevämpi tulee, jonka kengän nauhoja en minä ole kelvollinen päästämään: hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella.

ing, What shall we do then?
11. He answereth and saith unto them, He that hath two coats, let him impart to him that hath none; and he that hath meat, let him do likewise.
12. Then came also publicans to be baptized, and said unto him, Master, what shall we do?
13. And he said unto them, Exact no more than that which is appointed you.
14. And the soldiers likewise demanded of him, saying, And what shall we do? And he said unto them, Do violence to no man, neither accuse any falsely; and be content with your wages.
15. And as the people were in expectation, and all men mused in their hearts of John, whether he were the Christ, or not;
16. John answered, saying unto them all, I indeed baptize you with water; but one mightier than I cometh, the latchet of whose shoes I am not worthy to unloose: he shall baptize you with the Holy Ghost and with fire:

17. Jonka viskin on hänen kädessänsä, ja hän perkaa riihensä ja kokoo nisunsa aittaansa, mutta ruumenet polttaa hän sammumattomalla tulella.

17. Whose fan is in his hand, and he will throughly purge his floor, and will gather the wheat into his garner; but the chaff he will burn with fire unquenchable.

18. Monta tosin myös muuta hän neuvoi ja saarnasi kansalle.

18. And many other things in his exhortation preached he unto the people.

19. Mutta kun Herodes tetrarka nuhdeltiin häneltä, Herodiaksen veljensä Philippuksen emännän tähden ja kaikesta pahuudesta, jota Herodes teki,

19. But Herod the tetrarch, being reproved by him for Herodias his brother Philip's wife, and for all the evils which Herod had done,

20. Niin hän ylitse kaikkein teki myös sen, että hän salpasi Johanneksen vankiuteen.

20. Added yet this above all, that he shut up John in prison.

21. Ja tapahtui, kuin kaikki kansa kastettiin, ja Jesus myös oli kastettu, ja hän rukoili, niin taivas aukeni,

21. Now when all the people were baptized, it came to pass, that Jesus also being baptized, and praying, the heaven was opened,

22. Ja Pyhä Henki tuli alas ruumiillisella muodolla hänen päällensä niinkuin kyyhkynen, ja ääni tuli taivaasta, joka sanoi: sinä olet minun rakas Poikani, sinuun minä mielistyin.

22. And the Holy Ghost descended in a bodily shape like a dove upon him, and a voice came from heaven, which said, Thou art my beloved Son; in thee I am well pleased.

23. Ja Jesus oli lähes kolmenkymmenen vuotinen, joka oli (niinkuin luultiin) Josephin poika, Elin pojan,

23. And Jesus himself began to be about thirty years of age, being (as was supposed) the son of Joseph, which was the son of Heli,

24. Joka oli Mattatin poika, joka oli Levin poika, joka oli Melkin poika, joka oli Jannan poika, joka oli Josephin poika,

24. Which was the son of Matthat, which was the son of Levi, which was the son of Melchi, which was the son of Janna, which was the son of Joseph,

25. Joka oli Mattatian poika, joka oli Amoksen poika, joka oli Naumin poika, joka oli Eslin poika, joka oli Naggain poika,

25. Which was the son of Mattathias, which was the son of Amos, which was the son of Naum, which was the son of Esli, which was the son of Nagge,

26. Joka oli Maatin poika, joka oli Mattatian poika, joka oli Semein poika, joka oli Josephin poika, joka oli Juudan poika,

26. Which was the son of Maath, which was the son of Mattathias, which was the son of Semei, which was the son of Joseph, which was the son of Juda,

27. Joka oli Joannan poika, joka oli Resan poika, joka oli Zorobabelin poika, joka oli Salatielin poika, joka oli Nerin poika,

27. Which was the son of Joanna, which was the son of Rhesa, which was the son of Zorobabel, which was the son of Salathiel, which was the son of Neri,

28. Joka oli Melkin poika, joka oli Addin poika, joka oli Kosamin poika, joka oli Elmodamin poika, joka oli Eerin poika,

28. Which was the son of Melchi, which was the son of Addi, which was the son of Cosam, which was the son of Elmodam, which was the son of Er,

29. Joka oli Josen poika, joka oli Elieserin poika, joka oli Jorimin poika, joka oli Mattatin poika, joka oli Levin poika,

29. Which was the son of Jose, which was the son of Eliezer, which was the son of Jorim, which was the son of Matthat, which was the son of Levi,

30. Joka oli Simeonin poika, joka oli Juudan poika, joka oli Josephin poika, joka oli Jonain poika, joka oli Eliakimin poika,

30. Which was the son of Simeon, which was the son of Juda, which was the son of Joseph, which was the son of Jonan, which was the son of Eliakim,

31. Joka oli Melean poika, joka oli Mainanin poika, joka oli Mattatan poika, joka oli Natanin poika, joka oli Davidin poika,

31. Which was the son of Melea, which was the son of Menan, which was the son of Mattatha, which was the son of Nathan, which was the son of David,

32. Joka oli Jessen poika, joka oli Obedin poika, joka oli Bootsin poika, joka oli Salmonin poika, joka oli Naassonin poika,

32. Which was the son of Jesse, which was the son of Obed, which was the son of Booz, which was the son of Salmon, which was the son of Naasson,

33. Joka oli Aminadabin poika, joka oli Aramin poika, joka oli Esromin poika, joka oli Phareksen poika, joka oli Juudan poika,

33. Which was the son of Aminadab, which was the son of Aram, which was the son of Esrom, which was the son of Phares, which was the son of Juda,

34. Joka oli Jakobin poika, joka oli Isaakin poika, joka oli Abrahamin poika, joka oli Taran poika, joka oli Nahorin poika,

34. Which was the son of Jacob, which was the son of Isaac, which was the son of Abraham, which was the son of Thara, which was the son of Nachor,

35. Joka oli Sarukin poika, joka oli Ragaun poika, joka oli Phalekin poika, joka oli Eberin poika, joka oli Salan

35. Which was the son of Saruch, which was the son of Ragau, which was the son of Phalec, which was the

poika,

son of Heber, which was the son of Sala,

36. Joka oli Kainanin poika, joka oli Arphaksadin poika, joka oli Semin poika, joka oli Noan poika, joka oli Lamekin poika,

36. Which was the son of Cainan, which was the son of Arphaxad, which was the son of Sem, which was the son of Noe, which was the son of Lamech,

37. Joka oli Matusalan poika, joka oli joka oli Enokin poika, joka oli Jaredin poika, joka oli Maleleelin poika, joka oli Kainanin poika,

37. Which was the son of Mathusala, which was the son of Enoch, which was the son of Jared, which was the son of Maleleel, which was the son of Cainan,

38. Joka oli Enoksen poika, joka oli Setin poika, joka oli Adamin poika, joka oli Jumalan.

38. Which was the son of Enos, which was the son of Seth, which was the son of Adam, which was the son of God.

4 luku

1. Niin Jesus täynnänsä Pyhää Henkeä palasi Jordanista ja vietiin Hengeltä korpeen,

1. And Jesus being full of the Holy Ghost returned from Jordan, and was led by the Spirit into the wilderness,

2. Ja kiusattiin neljäkymmentä päivää perkeleeltä, eikä syönyt mitään niinä päivinä; mutta kuin ne kuluneet olivat, sitte hän isosi.

2. Being forty days tempted of the devil. And in those days he did eat nothing: and when they were ended, he afterward hungered.

3. Niin perkele sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin sanos tälle

3. And the devil said unto him, If thou be the Son of God, command this

kivelle, että se leiväksi tulis.
4. Ja Jesus vastasi, sanoen hänelle: kirjoitettu on: ei ihminen elä ainoasti leivästä, vaan jokaisesta Jumalan sanasta.
5. Ja perkele vei hänen korkialle vuorelle ja osoitti hänelle kaikki maan piirin valtakunnat silmänräpäyksellä,

6. Ja perkele sanoi hänelle: kaiken tämän vallan ja heidän kunniansa minä annan sinulle; sillä minun haltuuni ovat ne annetut, ja minä annan ne kenelle minä tahdon.
7. Jos sinä siis kumarrat ja rukoilet minua, ne kaikki pitää sinun omas oleman.
8. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: mene matkaas minun tyköäni, saatana! sillä kirjoitettu on: Herraa sinun Jumalaas pitää sinun kumartaman ja häntä ainoaa palveleman.
9. Ja hän vei hänen Jerusalemiin ja asetti hänen templin harjalle, ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin laske tästä itses alas;

10. Sillä kirjoitettu on: hän antaa käs-

stone that it be made bread.
4. And Jesus answered him, saying, It is written, That man shall not live by bread alone, but by every word of God.
5. And the devil, taking him up into an high mountain, shewed unto him all the kingdoms of the world in a moment of time.
6. And the devil said unto him, All this power will I give thee, and the glory of them: for that is delivered unto me; and to whomsoever I will I give it.
7. If thou therefore wilt worship me, all shall be thine.

8. And Jesus answered and said unto him, Get thee behind me, Satan: for it is written, Thou shalt worship the Lord thy God, and him only shalt thou serve.
9. And he brought him to Jerusalem, and set him on a pinnacle of the temple, and said unto him, If thou be the Son of God, cast thyself down from hence:
10. For it is written, He shall give his

kyn enkeleillensä sinusta varjelemaan sinua,
11. Ja että he käsissä kantavat sinua, ettet joskus jalkaas kiveen loukkaa.
12. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: sanottu on: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalaas.
13. Ja kuin kaikki kiusaus oli päätetty, meni perkele pois hetkeksi hänen tyköänsä.
14. Ja Jesus palasi Hengen väessä taas Galileaan, ja sanoma kuului hänestä ympäri kaiken lähimaakunnan.
15. Ja hän opetti heidän synagogissansa, ja kunnioitettiin kaikkialta,
16. Ja tuli Natsaretiin, kussa hän kasvatettu oli, ja meni tapansa jälkeen sabbatin päivänä synagogaan, ja nousi lukemaan.
17. Ja hänelle annettiin Jesaias prophetan Raamattu. Ja kuin hän Raamatun avasi, löysi hän sen paikan, kussa kirjoitettu on:
18. Herran Henki on minun päälläni, sentänden on hän minut voidellut ja

angels charge over thee, to keep thee:
11. And in their hands they shall bear thee up, lest at any time thou dash thy foot against a stone.
12. And Jesus answering said unto him, It is said, Thou shalt not tempt the Lord thy God.
13. And when the devil had ended all the temptation, he departed from him for a season.
14. And Jesus returned in the power of the Spirit into Galilee: and there went out a fame of him through all the region round about.
15. And he taught in their synagogues, being glorified of all.
16. And he came to Nazareth, where he had been brought up: and, as his custom was, he went into the synagogue on the sabbath day, and stood up for to read.
17. And there was delivered unto him the book of the prophet Esaias. And when he had opened the book, he found the place where it was written,
18. The Spirit of the Lord is upon me, because he hath anointed me to

lähettänyt minun saarnaamaan köyhille hyvää sanomaa, parantamaan särjetyitä sydämiä, saarnaamaan vangeille lunastusta ja sokeille näkönsä jälleen saamista, särjetyitä vapauteen saattamaan,
19. Saarnaamaan Herran otollista vuotta.
20. Ja kun hän pani Raamatun kiinni, antoi hän sen palvelialle ja istui, ja kaikkein silmät, jotka synagogassa olivat, katselivat hänen päällensä.

21. Ja hän rupesi heille sanomaan: tänäpänä on tämä kirjoitus täytetty, jonka te nyt kuulette.
22. Ja kaikki antoivat hänelle todistuksen ja ihmettelivät niitä armon sanoja, jotka hänen suustansa läksivät ulos, ja he sanoivat: eikö tämä ole Josephin poika?
23. Ja hän sanoi heille: sanokaat kaiketi minulle tämä sananlasku: parantaja, paranna itses; ne mitkä me kuulimme tapahtuneen Kapernaumissa, tee myös tässä isäs maalla!
24. Mutta hän sanoi: totisesti sanon minä teille: ei yksikään propheta ole

preach the gospel to the poor; he hath sent me to heal the broken-hearted, to preach deliverance to the captives, and recovering of sight to the blind, to set at liberty them that are bruised,
19. To preach the acceptable year of the Lord.
20. And he closed the book, and he gave it again to the minister, and sat down. And the eyes of all them that were in the synagogue were fastened on him.
21. And he began to say unto them, This day is this scripture fulfilled in your ears.
22. And all bare him witness, and wondered at the gracious words which proceeded out of his mouth. And they said, Is not this Joseph's son?
23. And he said unto them, Ye will surely say unto me this proverb, Physician, heal thyself: whatsoever we have heard done in Capernaum, do also here in thy country.
24. And he said, Verily I say unto you, No prophet is accepted in his

isänsä maalla otollinen.
25. Vaan minä sanon teille totuudessa: monta leskeä oli Israelissa Eliaan ajalla, kuin taivas oli suljettu kolme vuotta ja kuusi kuukautta, niin että suuri nälkä tapahtui kaikessa maakunnassa,
26. Ja ei Elias lähetetty yhdenkään heidän tykönsä, vaan leskivaimon tykö Sidonin Sareptaan.

27. Ja monta spitalista oli Israelissa Elisa prophetan ajalla, ja ei yksikään heistä puhdistettu, vaan Naeman Syrialainen.
28. Ja kaikki jotka synagogassa olivat, tulivat vihoja täyteen, kuin he nämät kuulivat,
29. Ja he nousivat ylös ja ajoivat hänen ulos kaupungista, ja veivät hänen hamaan vuoren kukkulalle, jonka päälle heidän kaupunkinsa rakettu oli, syöstäksensä häntä alas.
30. Mutta hän kävi ohitse heidän keskeltänsä ja meni pois,
31. Ja meni alas Kapernaumiin, Galilean kaupunkiin, ja opetti heitä siellä sabbatin päivinä.

own country.
25. But I tell you of a truth, many widows were in Israel in the days of Elias, when the heaven was shut up three years and six months, when great famine was throughout all the land;
26. But unto none of them was Elias sent, save unto Sarepta, a city of Sidon, unto a woman that was a widow.
27. And many lepers were in Israel in the time of Eliseus the prophet; and none of them was cleansed, saving Naaman the Syrian.
28. And all they in the synagogue, when they heard these things, were filled with wrath,
29. And rose up, and thrust him out of the city, and led him unto the brow of the hill whereon their city was built, that they might cast him down headlong.
30. But he passing through the midst of them went his way,
31. And came down to Capernaum, a city of Galilee, and taught them on the sabbath days.

32. Ja he hämmästyivät hänen opetustansa; sillä hänen puheensa oli voimallinen.
33. Ja synagogassa oli ihminen, jolla oli riettaisen perkeleen henki, ja hän huusi suurella äänellä,
34. Sanoen: voi! mitä sinun on meidän kanssamme, Jesus Natsarealainen? tulitkos meitä hukuttamaan? minä tiedän, kukas olet, Jumalan pyhä.
35. Ja Jesus nuhteli häntä, sanoen: vaikene ja mene ulos hänestä. Ja kuin perkele oli hänen heidän keskellänsä heittänyt, niin hän meni ulos hänestä ja ei häntä vahingoittanut mitään.
36. Ja pelko tuli kaikkein päälle, ja puhuivat keskenänsä, sanoen: mitä tämä lieneekään? sillä hän haastaa väellä ja voimalla riettaisia henkiä, ja lähtevät ulos.
37. Ja sanoma hänestä kaikui ympäri kaikkiin sen maakunnan lähipaikkoihin.
38. Mutta kuin hän läksi synagogasta, meni hän Simonin huoneeseen sisälle; mutta Simonin anoppi sairasti kovin vilutautia, ja he rukoilivat häntä

32. And they were astonished at his doctrine: for his word was with power.
33. And in the synagogue there was a man, which had a spirit of an unclean devil, and cried out with a loud voice,
34. Saying, Let us alone; what have we to do with thee, thou Jesus of Nazareth? art thou come to destroy us? I know thee who thou art; the Holy One of God.
35. And Jesus rebuked him, saying, Hold thy peace, and come out of him. And when the devil had thrown him in the midst, he came out of him, and hurt him not.
36. And they were all amazed, and spake among themselves, saying, What a word is this! for with authority and power he commandeth the unclean spirits, and they come out.
37. And the fame of him went out into every place of the country round about.
38. And he arose out of the synagogue, and entered into Simon's house. And Simon's wife's mother was taken with a great fever; and

hänen edestänsä.
39. Ja hän seisoi hänen tykönänsä, ja nuhteli vilutautia, ja se luopui hänestä; ja hän nousi kohta ja palveli heitä.

40. Mutta kuin aurinko laski, niin kaikki, joilla oli sairaita moninaisissa taudeissa, veivät ne hänen tykönsä. Ja hän pani jokaisen päälle kätensä ja paransi heidät.
41. Ja monesta läksivät myös perkeleet, huutain ja sanoen: sinä olet Kristus, Jumalan Poika. Niin hän nuhteli niitä eikä sallinut heidän puhua, sillä he tiesivät hänen olevan Kristuksen.

42. Mutta kuin päivä tuli, meni hän erämaahan, ja kansa etsi häntä, ja he menivät hänen tykönsä, ja pidättivät hänen, ettei hän heidän tyköänsä olisi mennyt pois.
43. Vaan hän sanoi heille: minun pitää myös muillekin evankeliumia Jumalan valtakunnasta saarnaaman; sillä sitä varten minä olen lähetetty.
44. Ja hän saarnasi Galilean synagogissa.

they besought him for her.
39. And he stood over her, and rebuked the fever; and it left her: and immediately she arose and ministered unto them.

40. Now when the sun was setting, all they that had any sick with divers diseases brought them unto him; and he laid his hands on every one of them, and healed them.
41. And devils also came out of many, crying out, and saying, Thou art Christ the Son of God. And he rebuking them suffered them not to speak: for they knew that he was Christ.

42. And when it was day, he departed and went into a desert place: and the people sought him, and came unto him, and stayed him, that he should not depart from them.
43. And he said unto them, I must preach the kingdom of God to other cities also: for therefore am I sent.

44. And he preached in the synagogues of Galilee.

5 luku

1. Niin tapahtui, kuin kansa tunki hänen tykönsä, kuulemaan Jumalan sanaa, että hän seisoi Genesaretin meren tykönä.
2. Ja näki kaksi venhettä olevan meren tykönä; mutta kalamiehet olivat niistä lähteneet ja pesivät verkkoja.

3. Niin hän meni yhteen venheeseen, joka oli Simonin, ja käski hänen vähän maasta laskea ulos; ja hän istui ja opetti kansaa venheestä.

4. Mutta kuin hän lakkasi puhumasta, sanoi hän Simonille: vie syvälle, ja heittäkää verkkonne apajalle.

5. Ja Simon vastaten sanoi hänelle: Mestari! me olemme kaiken yön työtä tehneet ja emme mitään saaneet; mutta sinun käskystäs minä heitän ulos verkon.
6. Ja kuin he sen tekivät, sulkivat he suuren kalain paljouden, ja heidän verkkonsa repesi.
7. Ja he viittasivat kumppaneillensa,

1. And it came to pass, that, as the people pressed upon him to hear the word of God, he stood by the lake of Gennesaret,
2. And saw two ships standing by the lake: but the fishermen were gone out of them, and were washing their nets.
3. And he entered into one of the ships, which was Simon's, and prayed him that he would thrust out a little from the land. And he sat down, and taught the people out of the ship.
4. Now when he had left speaking, he said unto Simon, Launch out into the deep, and let down your nets for a draught.
5. And Simon answering said unto him, Master, we have toiled all the night, and have taken nothing: nevertheless at thy word I will let down the net.
6. And when they had this done, they inclosed a great multitude of fishes: and their net brake.
7. And they beckoned unto their

jotka olivat toisessa venheessä, tulemaan ja auttamaan heitä. Ja he tulivat ja täyttivät molemmat venheet, niin että he rupesivat vajoomaan.

8. Kuin Simon Pietari sen näki, lankesi hän Jesuksen polvien tykö, sanoen: Herra, mene pois minun tyköäni, sillä minä olen syntinen ihminen.

9. Sillä hämmästys oli hänen käsittänyt ja kaikki, jotka hänen kanssaan olivat, kalan saaliin tähden, jonka he saaneet olivat,

10. Niin myös Jakobin ja Johanneksen, Zebedeuksen pojat, jotka olivat Simonin kumppanit. Ja Jesus sanoi Simonille: älä pelkää, tästedes sinä saat ihmisiä.

11. Ja he vetivät venheet maalle ja antoivat ylön kaikki, ja seurasivat häntä.

12. Ja tapahtui, kuin hän oli yhdessä kaupungissa, katso, niin siinä oli mies spitalia täynnä; ja kuin hän näki Jesuksen, lankesi hän kasvoillensa, rukoili häntä, sanoen: Herra, jos sinä tahdot, niin sinä voit minut puhdistaa.

13. Ja hän ojensi kätensä ja rupesi häneen, sanoen: minä tahdon, ole

partners, which were in the other ship, that they should come and help them. And they came, and filled both the ships, so that they began to sink.

8. When Simon Peter saw it, he fell down at Jesus' knees, saying, Depart from me; for I am a sinful man, O Lord.

9. For he was astonished, and all that were with him, at the draught of the fishes which they had taken:

10. And so was also James, and John, the sons of Zebedee, which were partners with Simon. And Jesus said unto Simon, Fear not; from henceforth thou shalt catch men.

11. And when they had brought their ships to land, they forsook all, and followed him.

12. And it came to pass, when he was in a certain city, behold a man full of leprosy: who seeing Jesus fell on his face, and besought him, saying, Lord, if thou wilt, thou canst make me clean.

13. And he put forth his hand, and touched him, saying, I will: be thou

puhdas! Ja kohta spitali läksi hänestä.

14. Ja hän kielsi hänen kellenkään sanomasta: vaan mene, (sanoi hän) ja osoita itses papille, ja uhraa sinun puhditukses edestä, niin kuin Moses käski, heille todistukseksi.

15. Niin sanoma levisi enemmin hänestä, ja paljo kansaa kokoontui kuulemaan ja että he parannettaisiin häneltä taudeistansa.

16. Mutta hän meni korpeen, ja rukoili.

17. Ja tapahtui yhtenä päivänä, kuin hän opetti, ja Pharisealaiset myös istuivat ja lainopettajat, jotka tulleet olivat jokaisesta Galilean ja Juudean kylästä ja Jerusalemista: ja Herran voima oli parantamassa heitä;

18. Ja katso, miehet kantoivat vuoteessa ihmisen, joka oli halvattu, ja he pyysivät häntä viedä sisähälle ja panna hänen eteensä.

19. Ja kuin ei he löytäneet kansan tähden, kusta puolesta he olisivat hänen saaneet sisälle, astuivat he katon

clean. And immediately the leprosy departed from him.

14. And he charged him to tell no man: but go, and shew thyself to the priest, and offer for thy cleansing, according as Moses commanded, for a testimony unto them.

15. But so much the more went there a fame abroad of him: and great multitudes came together to hear, and to be healed by him of their infirmities.

16. And he withdrew himself into the wilderness, and prayed.

17. And it came to pass on a certain day, as he was teaching, that there were Pharisees and doctors of the law sitting by, which were come out of every town of Galilee, and Judaea, and Jerusalem: and the power of the Lord was present to heal them.

18. And, behold, men brought in a bed a man which was taken with a palsy: and they sought means to bring him in, and to lay him before him.

19. And when they could not find by what way they might bring him in because of the multitude, they went up-

päälle ja laskivat hänen lävitse katon vuoteinensa juuri Jeesuksen eteen.

20. Ja kuin hän näki heidän uskonsa, sanoi hän sille: ihminen, sinun syntis anteeksi annetaan sinulle.
21. Ja kirjanoppineet ja Pharisealaiset rupesivat ajattelemaan, sanoen: kuka tämä on, joka pilkkasanoja puhuu? kuka voi synnit antaa anteeksi, paitsi ainoastaan Jumala?
22. Mutta kuin Jesus tunsi heidän ajatuksensa, vastasi hän ja sanoi heille: mitä te ajattelette sydämessänne?
23. Kumpi on keveämpi? sanoa: sinun syntis anteeksi annetaan sinulle! taikka sanoa: nouse ja käy!
24. Vaan että te tietäisitte Ihmisen Pojalla olevan vallan maan päällä synnit anteeksi antaa (sanoi hän halvatulle:) minä sanon sinulle: nouse ja ota vuotees, ja mene kotias!

25. Ja hän nousi kohta heidän nähtensä ja korjasi vuotehensa, jossa hän maannut oli, ja meni kotiansa, kunnioittain Jumalaa.
26. Ja suuri hämmästys tuli kaikkiin

on the housetop, and let him down through the tiling with his couch into the midst before Jesus.
20. And when he saw their faith, he said unto him, Man, thy sins are forgiven thee.
21. And the scribes and the Pharisees began to reason, saying, Who is this which speaketh blasphemies? Who can forgive sins, but God alone?

22. But when Jesus perceived their thoughts, he answering said unto them, What reason ye in your hearts
23. Whether is easier, to say, Thy sins be forgiven thee; or to say, Rise up and walk?
24. But that ye may know that the Son of man hath power upon earth to forgive sins, (he said unto the sick of the palsy,) I say unto thee, Arise, and take up thy couch, and go into thine house.

25. And immediately he rose up before them, and took up that whereon he lay, and departed to his own house, glorifying God.
26. And they were all amazed, and

ja kunnioittivat Jumalaa, ja he täytettiin pelvolla, sanoen: me näimme tänäpänä kamalia.

27. Sitte läksi hän ulos ja näki Publikanin nimeltä Levin, istuvan tullihuoneessa, ja sanoi hänelle: seuraa minua!

28. Ja hän antoi ylön kaikki, nousi ja seurasi häntä.

29. Ja Levi teki hänelle kotonansa suuren pidon, ja paljo Publikaneja ja muita atrioitsivat heidän kanssansa.

30. Ja heidän kirjanoppineensa ja Pharisealaiset napisivat hänen opetuslapsiansa, sanoen: miksi te Publikanien ja syntisten kanssa syötte ja juotte?

31. Ja Jesus vastaten sanoi heille: ei terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat.

32. En ole minä tullut vanhurskaita kutsumaan, vaan syntisiä parannukseen.

33. Niin he sanoivat hänelle: miksi Johanneksen opetuslapset usein paastoavat ja rukouksia pitävät, niin myös Pharisealaisten (opetuslapset),

they glorified God, and were filled with fear, saying, We have seen strange things to day.

27. And after these things he went forth, and saw a publican, named Levi, sitting at the receipt of custom: and he said unto him, Follow me.

28. And he left all, rose up, and followed him.

29. And Levi made him a great feast in his own house: and there was a great company of publicans and of others that sat down with them.

30. But their scribes and Pharisees murmured against his disciples, saying, Why do ye eat and drink with publicans and sinners?

31. And Jesus answering said unto them, They that are whole need not a physician; but they that are sick.

32. I came not to call the righteous, but sinners to repentance.

33. And they said unto him, Why do the disciples of John fast often, and make prayers, and likewise the disciples of the Pharisees; but thine eat

mutta sinun syövät ja juovat?

34. Mutta hän sanoi heille: ette voi hääjoukkoa niinkauvan paastoomaan vaatia, kuin ylkä on heidän kanssansa.

35. Mutta päivät tulevat, että ylkä otetaan heiltä pois, silloin pitää heidän paastooman niinä päivinä.

36. Mutta hän sanoi myös heille vertauksen: ei paikkaa kenkään uuden veran tilalla vanhaa vaatetta: muutoin myös se uusi repäisee, ja uusi paikka ei sovi vanhaan.

37. ja ei pane kenkään nuorta viinaa vanhoihin leileihin: muutoin nuori viina rikkoo leilit, ja se vuotaa ulos, ja leilit turmellaan.

38. Mutta nuorta viinaa pitää pantaman uusiin leileihin: niin ne molemmat tallella ovat.

39. Ja ei tahdo kenkään, joka juo vanhaa viinaa, kohta nuorta juoda; sillä hän sanoo: vanha on parempi.

and drink?

34. And he said unto them, Can ye make the children of the bridechamber fast, while the bridegroom is with them

35. But the days will come, when the bridegroom shall be taken away from them, and then shall they fast in those days.

36. And he spake also a parable unto them; No man putteth a piece of a new garment upon an old; if otherwise, then both the new maketh a rent, and the piece that was taken out of the new agreeth not with the old.

37. And no man putteth new wine into old bottles; else the new wine will burst the bottles, and be spilled, and the bottles shall perish.

38. But new wine must be put into new bottles; and both are preserved.

39. No man also having drunk old wine straightway desireth new: for he saith, The old is better.

6 luku

1. Ja tapahtui jälkisabbattina, että hän kävi laihon lävitse, ja hänen opetuslapsensa katkoivat tähkäpäitä ja hiersivät käsillänsä, ja söivät.

2. Niin muutamat Pharisealaiset sanoivat heille: miksi te teette, jota ei sovi sabbatina tehdä?

3. Ja Jesus vastaten sanoi heille: ettekö te ole lukeneet, mitä David teki, kuin hän isosi, ja ne, jotka hänen kanssaan olivat?

4. Kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ja otti näkyleivät, ja söi, ja antoi myös niille, jotka hänen kanssaan olivat; joita ei muiden kuin pappein syödä sopinut.

5. Ja hän sanoi heille: Ihmisen Poika on myös sabbatin Herra.

6. Niin tapahtui myös toisena sabbatina, että hän meni synagogaan sisälle ja opetti; ja siellä oli ihminen, jonka oikea käsi oli kuivettunut.

1. And it came to pass on the second sabbath after the first, that he went through the corn fields; and his disciples plucked the ears of corn, and did eat, rubbing them in their hands.

2. And certain of the Pharisees said unto them, Why do ye that which is not lawful to do on the sabbath days?

3. And Jesus answering them said, Have ye not read so much as this, what David did, when himself was an hungred, and they which were with him;

4. How he went into the house of God, and did take and eat the shewbread, and gave also to them that were with him; which it is not lawful to eat but for the priests alone?

5. And he said unto them, That the Son of man is Lord also of the sabbath.

6. And it came to pass also on another sabbath, that he entered into the synagogue and taught: and there was a man whose right hand was withered.

7. Niin kirjanoppineet ja Pharisealaiset vartiotsivat häntä, josko hän sabbatina parantais, että he olisivat löytäneet kanteen häntä vastaan.
8. Mutta hän tiesi heidän ajatuksensa ja sanoi sille ihmiselle, jolla kuivettunut käsi oli: nouse ja tule edes! Niin hän nousi ja seisoi.

9. Niin Jesus sanoi hänelle: minä kysyn teiltä: mitä sabbatina sopii, hyvää tehdä, taikka pahaa tehdä? henkeä vapahtaa eli kadottaa?
10. Ja kuin hän katsahti ympäri heidän kaikkain päällensä, sanoi hän sille ihmiselle: ojenna kätes! ja se teki niin, ja hänen kätensä tuli terveeksi niinkuin toinenkin.
11. Mutta he tulivat tyhmyyttä täyteen ja puhuivat keskenänsä, mitä heidän pitäis Jesukselle tekemän.
12. Mutta niinä päivinä tapahtui, että hän meni vuorelle rukoilemaan, ja hän oli yli yötä Jumalan tykö rukouksessa.
13. Ja kuin päivä tuli, kutsui hän opetuslapsensa ja valitsi heistä kaksitoistakymmentä, jotka hän myös aposto-

7. And the scribes and Pharisees watched him, whether he would heal on the sabbath day; that they might find an accusation against him.
8. But he knew their thoughts, and said to the man which had the withered hand, Rise up, and stand forth in the midst. And he arose and stood forth.

9. Then said Jesus unto them, I will ask you one thing; Is it lawful on the sabbath days to do good, or to do evil to save life, or to destroy it
10. And looking round about upon them all, he said unto the man, Stretch forth thy hand. And he did so: and his hand was restored whole as the other.
11. And they were filled with madness; and communed one with another what they might do to Jesus.
12. And it came to pass in those days, that he went out into a mountain to pray, and continued all night in prayer to God.
13. And when it was day, he called unto him his disciples: and of them he chose twelve, whom also he

leiksi nimitti:
14. Simonin, jonka hän myös Pietariksi kutsui, ja Andreaksen, hänen veljensä, Jakobin ja Johanneksen, Philippuksen ja Bartolomeuksen,
15. Matteuksen ja Toomaan, Jakobin Alphein pojan, ja Simonin, joka kutsutaan Zelotes,
16. Juudaan Jakobin pojan, ja Juudas Iskariotin, joka myös oli pettäjä.

17. Ja kuin hän meni alas heidän kanssansa, seisoi hän lakialla paikalla, ja hänen opetuslastensa joukko, ja suuri kansan paljous kaikesta Juudeasta ja Jerusalemista, ja rantalaiset Tyrosta ja Sidonista, jotka olivat tulleet häntä kuulemaan, ja että he parannettaisiin taudeistansa,
18. Ja jotka vaivattiin riettasilta hengiltä; ja he paranivat.

19. Ja kaikki kansa pyysi häneen ruveta; sillä voima läksi hänestä ja paransi kaikki.
20. Ja hän nosti silmänsä opetuslastensa puoleen, ja sanoi: autuaat te vaivaiset; sillä teidän on Jumalan val-

named apostles;
14. Simon, (whom he also named Peter,) and Andrew his brother, James and John, Philip and Bartholomew,
15. Matthew and Thomas, James the son of Alphaeus, and Simon called Zelotes,
16. And Judas the brother of James, and Judas Iscariot, which also was the traitor.

17. And he came down with them, and stood in the plain, and the company of his disciples, and a great multitude of people out of all Judaea and Jerusalem, and from the sea coast of Tyre and Sidon, which came to hear him, and to be healed of their diseases;
18. And they that were vexed with unclean spirits: and they were healed.

19. And the whole multitude sought to touch him: for there went virtue out of him, and healed them all.
20. And he lifted up his eyes on his disciples, and said, Blessed be ye poor: for yours is the kingdom of

takunta.
21. Autuaat, jotka nyt isootte; sillä teidät ravitaan. Autuaat, jotka nyt itkette; sillä teidän pitää nauraman.
22. Autuaat olette te, kuin ihmiset vihaavat teitä, ja eroittavat teidät, ja pilkkaavat teitä, ja hylkäävät teidän nimenne niinkuin kelvottoman, Ihmisen Pojan tähden.

23. Iloitkaat sinä päivänä ja riemuitkaat, sillä katso, teidän palkkanne on suuri taivaassa; niin tekivät myös heidän isänsä prophetaille.

24. Mutta voi teitä rikkaita! sillä teillä on teidän lohdutuksenne.
25. Voi teitä, jotka ravitut olette! sillä teidän pitää isooman. Voi teitä, jotka nyt nauratte! sillä teidän pitää murehtiman ja itkemän.
26. Voi teitä, kuin kaikki ihmiset teitä kiittävät! sillä niin tekivät myös heidän isänsä väärille prophetoille.
27. Mutta minä sanon teille, jotka kuulette: rakastekaa vihollisianne: tehkäät hyvää niille, jotka teitä vihaavat:

God.
21. Blessed are ye that hunger now: for ye shall be filled. Blessed are ye that weep now: for ye shall laugh.
22. Blessed are ye, when men shall hate you, and when they shall separate you from their company, and shall reproach you, and cast out your name as evil, for the Son of man's sake.

23. Rejoice ye in that day, and leap for joy: for, behold, your reward is great in heaven: for in the like manner did their fathers unto the prophets.

24. But woe unto you that are rich! for ye have received your consolation.
25. Woe unto you that are full! for ye shall hunger. Woe unto you that laugh now! for ye shall mourn and weep.
26. Woe unto you, when all men shall speak well of you! for so did their fathers to the false prophets.
27. But I say unto you which hear, Love your enemies, do good to them which hate you,

28. Siunatkaat niitä, jotka teitä kiroilevat: rukoilkaat niiden edestä, jotka teitä vahingoittavat.
29. Ja joka sinua lyö poskelle, taritse myös hänelle toinen, ja joka sinulta vie kaapun, älä myös häneltä kiellä hametta.
30. Vaan anna jokaiselle, joka sinulta anoo, ja siltä, joka sinun omas ottaa, älä jälleen ano.
31. Ja niinkuin te tahdotte, että ihmisten pitää teille tekemän, niin tehkäät te heillekin.
32. Ja jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mikä kiitos teille siitä on? sillä syntisetkin rakastavat niitä, joilta he rakastetaan.
33. Ja jos te teette hyvää hyväntekijöillenne, mikä kiitos teillä siinä on? sillä syntiset sen myös tekevät.
34. Ja jos te lainaatte niille, joilta te toivotte jälleen saavanne, mikä kiitos teillä siitä on? sillä syntisetkin lainaavat syntisille, että he tasan jälleen saisivat.
35. Kuitenkin rakastakaat teidän vihollisianne ja tehkäät hyvää, ja lainatkaat, ja älkäät mitään siitä toivo-

28. Bless them that curse you, and pray for them which despitefully use you.
29. And unto him that smiteth thee on the one cheek offer also the other; and him that taketh away thy cloke forbid not to take thy coat also.
30. Give to every man that asketh of thee; and of him that taketh away thy goods ask them not again.
31. And as ye would that men should do to you, do ye also to them likewise.
32. For if ye love them which love you, what thank have ye? for sinners also love those that love them.
33. And if ye do good to them which do good to you, what thank have ye? for sinners also do even the same.
34. And if ye lend to them of whom ye hope to receive, what thank have ye? for sinners also lend to sinners, to receive as much again.
35. But love ye your enemies, and do good, and lend, hoping for nothing again; and your reward shall be

ko: niin teidän palkkanne on suuri, ja teidän pitää oleman Ylimmäisen pojat; sillä hän on laupias kiittämättömiä ja pahoja kohtaan.

36. Olkaat sentähden laupiaat, niinkuin teidän Isännekin laupias on.

37. Älkäät tuomitko, ettei teitä tuomittaisi: älkäät sadatelko, ettei teitä sadateltaisi: anteeksi antakaat, niin teille anteeksi annetaan.

38. Antakaat, ja teille annetaan: hyvän mitan, likistetyn ja sullotun, ja ylitsevuotavan he antavat teidän helmaanne; sillä juuri sillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman.

39. Mutta hän sanoi heille vertauksen: taitaako sokia sokiaa taluttaa? eikö he molemmat hautaan lankee?

40. Ei ole opetuslapsi ylitse mestarinsa, mutta jokainen on täydellinen, kuin hän on niinkuin hänen mestarinsa.

41. Mutta kuinkas näet raiskan, joka on veljes silmässä, vaan et havaitse malkaa, joka on omassa silmässäs?

great, and ye shall be the children of the Highest: for he is kind unto the unthankful and to the evil.

36. Be ye therefore merciful, as your Father also is merciful.

37. Judge not, and ye shall not be judged: condemn not, and ye shall not be condemned: forgive, and ye shall be forgiven:

38. Give, and it shall be given unto you; good measure, pressed down, and shaken together, and running over, shall men give into your bosom. For with the same measure that ye mete withal it shall be measured to you again.

39. And he spake a parable unto them, Can the blind lead the blind shall they not both fall into the ditch

40. The disciple is not above his master: but every one that is perfect shall be as his master.

41. And why beholdest thou the mote that is in thy brother's eye, but perceivest not the beam that is in thine own eye?

42. Eli kuinkas taidat sanoa veljelles: veljeni, pidä, minä otan raiskan, joka on silmässäs, ja et itse näe malkaa, joka on omassa silmässäs? Sinä ulkokullattu, ota ensin malka omasta silmästäs, ja katso sitte, jos taidat ottaa raiskan, joka on veljes silmässä.

42. Either how canst thou say to thy brother, Brother, let me pull out the mote that is in thine eye, when thou thyself beholdest not the beam that is in thine own eye? Thou hypocrite, cast out first the beam out of thine own eye, and then shalt thou see clearly to pull out the mote that is in thy brother's eye.

43. Sillä ei ole se hyvä puu, joka tekee pahan hedelmän, eikä paha puu, joka tekee hyvän hedelmän.

43. For a good tree bringeth not forth corrupt fruit; neither doth a corrupt tree bring forth good fruit.

44. Sillä jokainen puu tunnetaan hedelmästänsä; sillä ei orjantappuroista koota fikunia, eikä ohdakkeista haeta viinamarjoja.

44. For every tree is known by his own fruit. For of thorns men do not gather figs, nor of a bramble bush gather they grapes.

45. Hyvä ihminen tuottaa edes sydämensä hyvästä tavarasta hyvää, ja paha ihminen sydämensä pahasta tavarasta tuottaa edes pahaa. Sillä sydämen kyllyydestä hänen suunsa puhuu.

45. A good man out of the good treasure of his heart bringeth forth that which is good; and an evil man out of the evil treasure of his heart bringeth forth that which is evil: for of the abundance of the heart his mouth speaketh.

46. Mitä te siis minua kutsutte Herra, Herra! ja ette tee, mitä minä sanon?

46. And why call ye me, Lord, Lord, and do not the things which I say?

47. Kuka ikänä tulee minun tyköni, ja kuulee minun sanani, ja tekee ne, sen minä osoitan teille, kenen kaltainen

47. Whosoever cometh to me, and heareth my sayings, and doeth them, I will shew you to whom he is like:

hän on.

48. Hän on sen ihmisen kaltainen, joka huoneensa rakensi, ja kaivoi syvään, ja pani perustuksen kallion päälle. Kuin siis vuo tuli, sysäsi virta sitä huonetta, ja ei voinut häntä liikuttaa; sillä se oli perustettu kallion päälle.

48. He is like a man which built an house, and digged deep, and laid the foundation on a rock: and when the flood arose, the stream beat vehemently upon that house, and could not shake it: for it was founded upon a rock.

49. Mutta joka kuulee ja ei tee, se on sen ihmisen kaltainen, joka huoneensa rakensi maan päälle ilman perustusta, jota virta sysäsi, ja se kohta kukistui: jonka huoneen lankeemus oli suuri.

49. But he that heareth, and doeth not, is like a man that without a foundation built an house upon the earth; against which the stream did beat vehemently, and immediately it fell; and the ruin of that house was great.

7 luku

1. Mutta kuin hän kansan kuullen oli päättänyt kaikki sanansa, meni hän Kapernaumiin.

1. Now when he had ended all his sayings in the audience of the people, he entered into Capernaum.

2. Ja yhden sadanpäämiehen palvelia sairasti kuolemallansa, josta hän paljon piti.

2. And a certain centurion's servant, who was dear unto him, was sick, and ready to die.

3. Kuin hän siis Jesuksesta kuuli, lähetti hän Juudalaisten vanhimmat hänen tykönsä rukoilemaan häntä, että hän tulis ja parantais hänen pal-

3. And when he heard of Jesus, he sent unto him the elders of the Jews, beseeching him that he would come and heal his servant.

veliansa.
4. Kuin he tulivat Jesuksen tykö, rukoilivat he häntä hartaasti ja sanoivat: hän on mahdollinen, että hänelle sen teet;
5. Sillä hän rakastaa meidän kansaamme ja rakensi meille synagogan.
6. Niin Jesus meni heidän kanssansa. Ja kuin ei hän silleen ollut kaukana huoneesta, lähetti sadanpäämies ystäviänsä hänen tykönsä, sanoen hänelle: Herra, älä vaivaa sinuas; sillä en ole minä mahdollinen, että minun kattoni alle tulisit.
7. Sentähden en minä myös itsiäni lukenut mahdolliseksi tuleman sinun tykös; mutta sano sanalla, niin minun palveliani paranee.
8. Sillä minä olen myös ihminen vallan alle asetettu, ja minun allani on sotamiehiä, ja sanon tälle: mene! niin hän menee, ja toiselle: tule! ja hän tulee, ja minun palvelialleni: tee se! ja hän tekee.
9. Mutta kuin Jesus sen kuuli, ihmetteli hän häntä, kääntyi ja sanoi kansalle, joka häntä seurasi: minä sanon teille: en ole minä Israelissa senkal-

4. And when they came to Jesus, they besought him instantly, saying, That he was worthy for whom he should do this:
5. For he loveth our nation, and he hath built us a synagogue.
6. Then Jesus went with them. And when he was now not far from the house, the centurion sent friends to him, saying unto him, Lord, trouble not thyself: for I am not worthy that thou shouldest enter under my roof:
7. Wherefore neither thought I myself worthy to come unto thee: but say in a word, and my servant shall be healed.
8. For I also am a man set under authority, having under me soldiers, and I say unto one, Go, and he goeth; and to another, Come, and he cometh; and to my servant, Do this, and he doeth it.
9. When Jesus heard these things, he marvelled at him, and turned him about, and said unto the people that followed him, I say unto you, I have

taista uskoa löytänyt.

10. Ja kuin ne, jotka lähetetyt olivat, kotia palasivat, löysivät he palvelian terveenä, joka sairastanut oli.

11. Ja tapahtui sen jälkeen, että hän meni kaupunkiin, joka Nain kutsutaan, ja hänen kanssansa meni monta hänen opetuslastansa ja paljo väkeä.

12. Mutta kuin hän kaupungin porttia lähestyi, katso, kuollut kannettiin ulos, joka oli äitinsä ainoa poika, ja se oli leski. Ja paljo kaupungin kansasta kävi hänen kanssansa.

13. Kuin Herra hänen näki, armahti hän hänen päällensä ja sanoi hänelle: älä itke!

14. Ja meni ja rupesi paariin (ja kantajat seisahtivat,) ja hän sanoi: nuorukainen, minä sanon sinulle: nouse ylös!

15. Ja kuollut nousi istualle ja rupesi puhumaan. Ja hän antoi sen äidillensä.

16. Ja pelko tuli kaikille, ja kunnioittivat Jumalaa, sanoen: suuri propheta on noussut meidän sekaamme, ja

not found so great faith, no, not in Israel.

10. And they that were sent, returning to the house, found the servant whole that had been sick.

11. And it came to pass the day after, that he went into a city called Nain; and many of his disciples went with him, and much people.

12. Now when he came nigh to the gate of the city, behold, there was a dead man carried out, the only son of his mother, and she was a widow: and much people of the city was with her.

13. And when the Lord saw her, he had compassion on her, and said unto her, Weep not.

14. And he came and touched the bier: and they that bare him stood still. And he said, Young man, I say unto thee, Arise.

15. And he that was dead sat up, and began to speak. And he delivered him to his mother.

16. And there came a fear on all: and they glorified God, saying, That a great prophet is risen up among us;

Jumala on kansaansa etsinyt.
17. Ja tämä sanoma kuului hänestä kaikkeen Juudeaan ja kaiken sen lähimaakunnan ympäri.
18. Ja Johannekselle ilmoittivat hänen opetuslapsensa näistä kaikista. Ja Johannes kutsui tykönsä kaksi opetuslastansa,
19. Ja lähetti Jesuksen tykö, sanoen: oletko se tuleva, eli pitääkö meidän toista odottaman?
20. Kuin nämät miehet tulivat hänen tykönsä, sanoivat he: Johannes Kastaja lähetti meidät sinun tykös, sanoen: oletkos sinä se tuleva, eli pitääkö meidän toista odottaman?
21. Sillä hetkellä paransi hän monta taudeista ja vitsauksista ja pahoista hengistä, ja antoi monelle sokialle näön.
22. Ja Jesus vastasi ja sanoi heille: menkäät ja sanokaat jälleen Johannekselle, mitä te nähneet ja kuulleet olette: sokiat saavat näkönsä, ontuvat käyvät, spitaliset puhdistetaan, kuurot kuulevat, kuolleet herätetään,

and, That God hath visited his people.
17. And this rumour of him went forth throughout all Judaea, and throughout all the region round about.
18. And the disciples of John shewed him of all these things.
19. And John calling unto him two of his disciples sent them to Jesus, saying, Art thou he that should come? or look we for another?
20. When the men were come unto him, they said, John Baptist hath sent us unto thee, saying, Art thou he that should come? or look we for another?
21. And in that same hour he cured many of their infirmities and plagues, and of evil spirits; and unto many that were blind he gave sight.
22. Then Jesus answering said unto them, Go your way, and tell John what things ye have seen and heard; how that the blind see, the lame walk, the lepers are cleansed, the deaf hear, the dead are raised, to the

köyhille saarnataan evankeliumi,
23. Ja autuas on se, joka ei pahene minusta.
24. Ja kuin Johanneksen sanansaattajat menivät pois, rupes hän sanomaan Johanneksesta kansalle: mitä te läksitte korpeen katsomaan? ruokoako, joka tuulelta häälytetään?

25. Eli mitä te läksitte katsomaan? ihmistäkö, pehmeisiin vaatteisiin puettua? Katso, ne jotka koreissa vaatteissa ovat ja herkullisesti elävät, ovat kuninkaallisissa kartanoissa.
26. Taikka mitä te menitte katsomaan? prophetaako? minä sanon teille: ja enempi kuin propheta.
27. Tämä on se, josta kirjoitettu on: katso, minä lähetän minun enkelini sinun kasvois eteen, valmistamaan sinun tietäs sinun etees.
28. Sillä minä sanon teille: niiden seassa, jotka vaimoista syntyneet ovat, ei ole yhtään suurempaa prophetaa kuin Johannes Kastaja: kuitenkin se, joka vähempi on Jumalan valtakunnassa, on suurempi häntä.
29. Ja kaikki kansa, joka hänen kuuli,

poor the gospel is preached.
23. And blessed is he, whosoever shall not be offended in me.
24. And when the messengers of John were departed, he began to speak unto the people concerning John, What went ye out into the wilderness for to see A reed shaken with the wind

25. But what went ye out for to see? A man clothed in soft raiment? Behold, they which are gorgeously apparelled, and live delicately, are in kings' courts.
26. But what went ye out for to see? A prophet? Yea, I say unto you, and much more than a prophet.
27. This is he, of whom it is written, Behold, I send my messenger before thy face, which shall prepare thy way before thee.
28. For I say unto you, Among those that are born of women there is not a greater prophet than John the Baptist: but he that is least in the kingdom of God is greater than he.

29. And all the people that heard him,

ja Publikanit antoivat Jumalalle oikeuden ja kastettiin Johanneksen kasteella.
30. Mutta Pharisealaiset ja lainoppineet katsoivat ylön Jumalan neuvon itseänsä kohtaan, ja ei heitä kastettu häneltä.
31. Niin Herra sanoi: keneen siis minä tämän sukukunnan ihmiset vertaan? Ja kenenkä kaltaiset he ovat?
32. Ne ovat niiden lasten kaltaiset, jotka turulla istuvat ja huutavat toinen toisellensa ja sanovat: me olemme huilua soittaneet teidän edessänne, ja ette hypänneet: me olemme teille veisanneet murhevirsiä, ja ette itkeneet.
33. Sillä Johannes Kastaja tuli, ja ei syönyt leipää eikä juonut viinaa, ja te sanotte: hänellä on perkele.
34. Ihmisen Poika on tullut, syö ja juo, ja te sanotte: katso ihmistä, syömäriä ja viinan juomaria, Publikanien ja syntisten ystävää:
35. Ja viisaus on vanhurskautettu kaikilta hänen lapsiltansa.
36. Niin yksi Pharisealaisista rukoili häntä ruualle kanssansa. Ja hän meni

and the publicans, justified God, being baptized with the baptism of John.
30. But the Pharisees and lawyers rejected the counsel of God against themselves, being not baptized of him.
31. And the Lord said, Whereunto then shall I liken the men of this generation and to what are they like
32. They are like unto children sitting in the marketplace, and calling one to another, and saying, We have piped unto you, and ye have not danced; we have mourned to you, and ye have not wept.
33. For John the Baptist came neither eating bread nor drinking wine; and ye say, He hath a devil.
34. The Son of man is come eating and drinking; and ye say, Behold a gluttonous man, and a winebibber, a friend of publicans and sinners!
35. But wisdom is justified of all her children.
36. And one of the Pharisees desired him that he would eat with him. And

Phariseuksen huoneeseen ja aterioitsi.

37. Ja katso, yksi vaimo oli kaupungissa, joka oli syntinen, ja kuin hän sai kuulla, että hän aterioitsi Phariasealaisen huoneessa, toi hän lasin kallista voidetta.

38. Ja seisoi takana hänen jalkainsa juuressa itkien, ja rupesi kyyneleillänsä kastamaan hänen jalkojansa, ja niitä päänsä hiuksilla kuivasi, ja suuta antoi hänen jalkainsa, ja voiteli ne voiteella.

39. Mutta kuin Pharisealainen sen näki, joka hänen kutsunut oli, sanoi hän itsellensä: jos tämä olis propheta, niin hän tietäis, mikä ja millinen tämä vaimo on, joka häneen rupee, että hän on syntinen.

40. Ja Jesus vastaten sanoi hänelle: Simon, minulla on jotakin sinulle sanomista. Hän sanoi: Mestari, sanos.

41. Kaksi valkamiestä oli yhdellä lainaajalla: yksi oli velkaa viisisataa penninkiä ja toinen viisikymmentä.

he went into the Pharisee's house, and sat down to meat.

37. And, behold, a woman in the city, which was a sinner, when she knew that Jesus sat at meat in the Pharisee's house, brought an alabaster box of ointment,

38. And stood at his feet behind him weeping, and began to wash his feet with tears, and did wipe them with the hairs of her head, and kissed his feet, and anointed them with the ointment.

39. Now when the Pharisee which had bidden him saw it, he spake within himself, saying, This man, if he were a prophet, would have known who and what manner of woman this is that toucheth him: for she is a sinner.

40. And Jesus answering said unto him, Simon, I have somewhat to say unto thee. And he saith, Master, say on.

41. There was a certain creditor which had two debtors: the one owed five hundred pence, and the other fifty.

42. Koska ei heillä ollut varaa maksaa, antoi hän molempain anteeksi. Sano siis, kumpi näistä häntä enemmän rakastaman pitää?

43. Simon vastaten sanoi: minä luulen, että se, jolle hän enemmän anteeksi antoi; hän sanoi: oikein sinä tuomitsit.

44. Ja hän käänsi itsensä vaimoa päin, ja sanoi Simonille: näetkös tämän vaimon? minä tulin sinun huoneeses, etkä sinä antanut vettä minun jaloilleni; mutta tämä kyynelillä kasti minun jalkani ja ne hiuksillansa kuivasi.

45. Et sinä minun suuta antanut, mutta tämä, sittenkuin hän tähän tuli, ei ole lakannut minun jalkaini suuta antamasta.

46. Et sinä minun päätäni öljyllä voidellut; mutta tämä voiteella minun jalkani voiteli.

47. Minä sanon sinulle: sentähden että hänelle paljo syntiä anteeksi annettiin, niin hän paljon rakasti; mutta jolle vähempi anteeksi annetaan, se vähemmän rakastaa.

48. Niin hän sanoi hänelle: sinun syn-

42. And when they had nothing to pay, he frankly forgave them both. Tell me therefore, which of them will love him most?

43. Simon answered and said, I suppose that he, to whom he forgave most. And he said unto him, Thou hast rightly judged.

44. And he turned to the woman, and said unto Simon, Seest thou this woman I entered into thine house, thou gavest me no water for my feet: but she hath washed my feet with tears, and wiped them with the hairs of her head.

45. Thou gavest me no kiss: but this woman since the time I came in hath not ceased to kiss my feet.

46. My head with oil thou didst not anoint: but this woman hath anointed my feet with ointment.

47. Wherefore I say unto thee, Her sins, which are many, are forgiven; for she loved much: but to whom little is forgiven, the same loveth little.

48. And he said unto her, Thy sins

tis ovat anteeksi annetut.
49. Niin rupesivat ne, jotka myös aterioitsivat, sanomaan keskenänsä: kuka tämä on, joka synnitkin anteeksi antaa?
50. Niin hän sanoi vaimolle: sinun uskos on sinun vapaaksi tehnyt: mene rauhaan.

are forgiven.
49. And they that sat at meat with him began to say within themselves, Who is this that forgiveth sins also?
50. And he said to the woman, Thy faith hath saved thee; go in peace.

8 luku

1. Ja sitte tapahtui, että hän vaelsi lävitse kaupungeita ja kyliä saarnaten ja ilmoittain evankeliumia Jumalan valtakunnasta, ja ne kaksitoistakymmentä hänen kanssansa,
2. Ja muutamat vaimot, jotka olivat parannetut pahoista hengistä ja taudeista, nimittäin: Maria, joka kutsuttiin Magdalena, josta seitsemän perkelettä oli lähtenyt ulos,
3. Ja Johanna, Kusaan, Herodeksen voudin emäntä, ja Susanna ja monta muuta, jotka tavarastansa häntä palvelivat.
4. Mutta kuin paljo kansaa kokoontui, ja he riensivät jokaisesta kaupungista hänen tykönsä, sanoi hän vertauksel-

1. And it came to pass afterward, that he went throughout every city and village, preaching and shewing the glad tidings of the kingdom of God: and the twelve were with him,
2. And certain women, which had been healed of evil spirits and infirmities, Mary called Magdalene, out of whom went seven devils,
3. And Joanna the wife of Chuza Herod's steward, and Susanna, and many others, which ministered unto him of their substance.
4. And when much people were gathered together, and were come to him out of every city, he spake by a para-

la:
5. Kylväjä meni ulos siementänsä kylvämään; ja kuin hän kylvi, lankesi muutama tien oheen, ja se tallattiin, ja taivaan linnut söivät sen.
6. Ja muutama lankesi kivistöön, ja kuin se tuli ylös, kuivettui se, ettei ollut märkyyttä.
7. Ja muutama lankesi orjantappuroihin, ja orjantappurat ynnä kävivät ylös ja tukahduttivat sen.
8. Ja muutama lankesi hyvään maahan, ja kuin se kävi ylös, teki se satakertaisen hedelmän. Kuin hän tämän sanoi, huusi hän: jolla on korvat kuulla, se kuulkaan.
9. Niin hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä, sanoen: mikä olis tämä vertaus?
10. Niin hän sanoi: teille on annettu tuta Jumalan valtakunnan salaudet, mutta muille vertausten kautta, ettei heidän sitä pitäis näkemän, vaikka näkisivät, eikä ymmärtämän, vaikka he kuulisivat.
11. Mutta tämä on vertaus: siemen on Jumalan sana.
12. Mutta jotka tien oheen, ovat ne,

ble:
5. A sower went out to sow his seed: and as he sowed, some fell by the way side; and it was trodden down, and the fowls of the air devoured it.
6. And some fell upon a rock; and as soon as it was sprung up, it withered away, because it lacked moisture.
7. And some fell among thorns; and the thorns sprang up with it, and choked it.
8. And other fell on good ground, and sprang up, and bare fruit an hundredfold. And when he had said these things, he cried, He that hath ears to hear, let him hear.
9. And his disciples asked him, saying, What might this parable be?
10. And he said, Unto you it is given to know the mysteries of the kingdom of God: but to others in parables; that seeing they might not see, and hearing they might not understand.
11. Now the parable is this: The seed is the word of God.
12. Those by the way side are they

jotka kuulevat; sitte tulee perkele ja ottaa sanan heidän sydämestänsä, ettei he uskoisi ja vapaaksi tulisi.

that hear; then cometh the devil, and taketh away the word out of their hearts, lest they should believe and be saved.

13. Mutta jotka kivistöön, ovat ne, kuin he kuulevat, ottavat he sanan ilolla vastaan; ja ei heillä ole juurta, hetkeksi he uskovat, ja kiusauksen ajalla lankeevat pois.

13. They on the rock are they, which, when they hear, receive the word with joy; and these have no root, which for a while believe, and in time of temptation fall away.

14. Mutta se mikä orjantappuroihin lankesi, ovat ne, jotka kuulevat, ja menevät pois, ja tukahutetaan surusta, rikkaudesta ja elämän hekumasta, eikä kanna hedelmää.

14. And that which fell among thorns are they, which, when they have heard, go forth, and are choked with cares and riches and pleasures of this life, and bring no fruit to perfection.

15. Mutta jotka hyvään maahan, ovat ne, jotka sanan kuulevat ja kätkevät hyvällä ja toimellisella sydämellä, ja saattavat hedelmän kärsivällisyydessä.

15. But that on the good ground are they, which in an honest and good heart, having heard the word, keep it, and bring forth fruit with patience.

16. Niin ei kenkään, joka kynttilän sytyttää, peitä sitä astialla eli pane pöydän alle; mutta panee sen kynttilänjalkaan, että sisälle tulevaiset näkisivät valkeuden.

16. No man, when he hath lighted a candle, covereth it with a vessel, or putteth it under a bed; but setteth it on a candlestick, that they which enter in may see the light.

17. Sillä ei ole mitään salattu, joka ei ilmi tule, eikä peitetty, joka ei tiettäväksi ja julki tule.

17. For nothing is secret, that shall not be made manifest; neither any thing hid, that shall not be known and come abroad.

18. Katsokaat siis, kuinka te kuulette; sillä jolla on, hänelle pitää annettaman: jolla taas ei ole, sekin kuin hänellä näkyy olevan, otetaan häneltä pois.

19. Niin tulivat hänen äitinsä ja veljensä hänen tykönsä, eikä saaneet häntä puhutella kansalta.

20. Ja se ilmoitettiin hänelle, sanoen: sinun äitis ja veljes seisovat ulkona ja tahtovat sinua nähdä.

21. Niin hän vastasi ja sanoi heille: minun äitini ja veljeni ovat ne, jotka Jumalan sanan kuulevat ja tekevät sen.

22. Ja yhtenä päivänä tapahtui, että hän haahteen astui ja hänen opetuslapsensa, ja sanoi heille: menkäämme ylitse toiselle rannalle, ja he menivät.

23. Mutta kuin he purjehtivat, niin hän nukkui, ja tuulispää nosti aallon meressä; ja he laineilta täytettiin, ja olivat suuressa hädässä.

24. Niin he menivät ja herättivät häntä sanoen: Mestari, Mestari! me hukumme. Niin hän nousi ylös, nuhteli

18. Take heed therefore how ye hear: for whosoever hath, to him shall be given; and whosoever hath not, from him shall be taken even that which he seemeth to have.

19. Then came to him his mother and his brethren, and could not come at him for the press.

20. And it was told him by certain which said, Thy mother and thy brethren stand without, desiring to see thee.

21. And he answered and said unto them, My mother and my brethren are these which hear the word of God, and do it.

22. Now it came to pass on a certain day, that he went into a ship with his disciples: and he said unto them, Let us go over unto the other side of the lake. And they launched forth.

23. But as they sailed he fell asleep: and there came down a storm of wind on the lake; and they were filled with water, and were in jeopardy.

24. And they came to him, and awoke him, saying, Master, master, we perish. Then he arose, and re-

tuulta ja veden aaltoa; ja ne lakkasivat, ja tuli tyveneksi.

buked the wind and the raging of the water: and they ceased, and there was a calm.

25. Niin hän sanoi heille: kussa teidän uskonne on? Mutta he peljästyivät ja ihmettelivät, sanoen keskenänsä: kuka siis tämä on? sillä hän käskee myös tuulta ja vettä, ja nekin ovat hänelle kuuliaiset.

25. And he said unto them, Where is your faith And they being afraid wondered, saying one to another, What manner of man is this! for he commandeth even the winds and water, and they obey him.

26. Ja he purjehtivat Gadaralaisten maan puoleen, ja joka on Galilean kohdalla.

26. And they arrived at the country of the Gadarenes, which is over against Galilee.

27. Ja kuin hän maalle meni, kohtasi hänen kaupungista mies, jolla olivat perkeleet jo kauvan aikaa olleet, ja joka ei pukenut vaatteita yllensä, eikä ollut huoneessa, vaan haudoissa.

27. And when he went forth to land, there met him out of the city a certain man, which had devils long time, and ware no clothes, neither abode in any house, but in the tombs.

28. Mutta kuin hän näki Jesuksen, huusi hän ja lankesi hänen eteensä maahan, ja sanoi suurella äänellä: mitä minun on sinun kanssas, Jesus, ylimmäisen Jumalan Poika? Minä rukoilen sinua, älä minua vaivaa.

28. When he saw Jesus, he cried out, and fell down before him, and with a loud voice said, What have I to do with thee, Jesus, thou Son of God most high? I beseech thee, torment me not.

29. Sillä hän oli käskenyt riettaisen hengen ihmisestä mennä ulos, joka kauvan aikaa oli häntä vaivannut: ja hän oli kahleilla sidottu, ja jalkaraudoissa pidetty, ja rikkoi siteet, ja

29. For he had commanded the unclean spirit to come out of the man. For oftentimes it had caught him: and he was kept bound with chains and in fetters; and he brake the bands, and

vietiin perkeleeltä korpeen.

30. Mutta Jesus kysyi häneltä ja sanoi: mikä sinun nimes on? hän sanoi: legio; sillä monta perkelettä oli häneen mennyt sisälle.
31. Ja he rukoilivat häntä, ettei hän käskisi heitä syvyyteen mennä.

32. Niin siellä oli suuri lauma sikoja syömässä vuorella. Ja he rukoilivat häntä, että hän sallis heidän niihin mennä. Ja hän salli heidät.

33. Niin perkeleet läksivät ulos ihmisestä ja menivät sikoihin, ja lauma syöksi itsensä äkisti jyrkältä mereen ja läkähtyi.
34. Mutta kuin paimenet näkivät, mitä tapahtui, pakenivat he, menivät pois ja ilmoittivat sen kaupungissa ja kylissä.
35. Niin he menivät ulos katsomaan sitä, mikä tapahtunut oli, ja tulivat Jesuksen tykö, ja löysivät sen ihmisen, josta perkeleet lähteneet olivat, istuvan vaatetettuna ja taidossansa Jesuksen jalkain juuressa; ja he pel-

was driven of the devil into the wilderness.)
30. And Jesus asked him, saying, What is thy name And he said, Legion: because many devils were entered into him.
31. And they besought him that he would not command them to go out into the deep.
32. And there was there an herd of many swine feeding on the mountain: and they besought him that he would suffer them to enter into them. And he suffered them.
33. Then went the devils out of the man, and entered into the swine: and the herd ran violently down a steep place into the lake, and were choked.
34. When they that fed them saw what was done, they fled, and went and told it in the city and in the country.
35. Then they went out to see what was done; and came to Jesus, and found the man, out of whom the devils were departed, sitting at the feet of Jesus, clothed, and in his right mind: and they were afraid.

käsivät.

36. Mutta myös ne, jotka sen nähneet olivat, ilmoittivat heille, kuinka se perkeleeltä riivattu oli terveeksi tullut.

36. They also which saw it told them by what means he that was possessed of the devils was healed.

37. Ja kaikki Gadaralaiset lähimaakunnan joukko rukoili häntä menemään pois heidän tyköänsä; sillä heidän päällensä oli tullut suuri pelko. Niin hän meni haahteen ja tuli jälleen takaisin.

37. Then the whole multitude of the country of the Gadarenes round about besought him to depart from them; for they were taken with great fear: and he went up into the ship, and returned back again.

38. Mutta mies, josta perkeleet olivat lähteneet ulos, rukoili häntä, että hän sais olla hänen kanssansa. Mutta Jesus laski hänen pois, sanoen:

38. Now the man out of whom the devils were departed besought him that he might be with him: but Jesus sent him away, saying,

39. Palaja kotias ja ilmoita, kuinka suuret työt Jumala sinulle teki. Ja hän meni pois ja saarnasi ympäri kaiken kaupungin, kuinka suuret työt Jesus hänelle teki.

39. Return to thine own house, and shew how great things God hath done unto thee. And he went his way, and published throughout the whole city how great things Jesus had done unto him.

40. Ja tapahtui, kuin Jesus palasi, otti kansa hänen vastaan; sillä kaikki odottivat häntä.

40. And it came to pass, that, when Jesus was returned, the people gladly received him: for they were all waiting for him.

41. Ja katso, mies tuli, jonka nimi oli Jairus, ja se oli synagogan päämies, ja lankesi Jesuksen jalkain juureen ja rukoili häntä tulemaan huoneesensa.

41. And, behold, there came a man named Jairus, and he was a ruler of the synagogue: and he fell down at Jesus' feet, and besought him that he

would come into his house:

42. Sillä hänellä oli ainoa tytär, lähes kahdentoistakymmenen vuotinen, ja se kuoli. Mutta hänen mennessänsä ahdisti kansa häntä.

42. For he had one only daughter, about twelve years of age, and she lay a dying. But as he went the people thronged him.

43. Ja yksi vaimo, joka oli punaista tautia kaksitoistakymmentä vuotta sairastanut, ja oli kaiken saatunsa parantajille kuluttanut, ja ei voitu keltään parannettaa;

43. And a woman having an issue of blood twelve years, which had spent all her living upon physicians, neither could be healed of any,

44. Mutta kuin hän kävi takana ja rupesi hänen vaatteensa palteesen, niin kohta hänen verensä juoksu asettui.

44. Came behind him, and touched the border of his garment: and immediately her issue of blood stanched.

45. Ja Jesus sanoi: kuka on se, joka minuun rupesi? Mutta kuin he kaikki kielsivät, sanoi Pietari ja ne, jotka hänen kanssansa olivat: Mestari, kansa ahdistaa ja tunkee sinua, ja sinä sanot: kuka minuun rupesi?

45. And Jesus said, Who touched me When all denied, Peter and they that were with him said, Master, the multitude throng thee and press thee, and sayest thou, Who touched me

46. Mutta Jesus sanoi: joku minuun rupesi, sillä minä tunsin voiman minusta lähteneen ulos.

46. And Jesus said, Somebody hath touched me: for I perceive that virtue is gone out of me.

47. Mutta kuin vaimo näki, ettei se salaa ollut, tuli hän vapisten, ja maahan lankesi hänen eteensä, ja julisti kaikelle kansalle, minkä syyn tähden hän oli häneen ruvennut, ja kuinka

47. And when the woman saw that she was not hid, she came trembling, and falling down before him, she declared unto him before all the people for what cause she had touched him,

hän niin äkisti terveeksi tuli.
48. Mutta hän sanoi hänelle: ole hyvässä turvassa, tyttäreni, sinun uskos on sinua auttanut: mene rauhaan!
49. Kuin hän vielä puhui, tuli yksi synagogan päämiehiltä, sanoen hänelle: sinun tyttäres on kuollut: älä Mestaria vaivaa.
50. Vaan kuin Jesus sen kuuli, vastasi hän häntä, sanoen: älä pelkää: usko ainoastaan, niin hän paranee.
51. Mutta kuin hän huoneesen tuli sisälle; niin ei hän sallinut ketään tulla sisälle, vaan Pietarin ja Jakobin ja Johanneksen, ja sen lapsen isän ja äidin.
52. Ja he kaikki itkivät ja parkuivat häntä. Vaan hän sanoi: älkäät itkekö: ei hän ole kuollut, vaan makaa.
53. Ja he nauroivat häntä, tietäen, että se kuollut oli.
54. Niin hän ajoi kaikki ulos, rupesi hänen käteensä ja huusi, sanoen: piikainen, nouse ylös!
55. Ja hänen henkensä palasi, ja hän kohta nousi ylös. Ja käski hänelle antaa ruokaa.
56. Ja hänen vanhempansa hämmäs-

and how she was healed immediately.
48. And he said unto her, Daughter, be of good comfort: thy faith hath made thee whole; go in peace.
49. While he yet spake, there cometh one from the ruler of the synagogue's house, saying to him, Thy daughter is dead; trouble not the Master.
50. But when Jesus heard it, he answered him, saying, Fear not: believe only, and she shall be made whole.
51. And when he came into the house, he suffered no man to go in, save Peter, and James, and John, and the father and the mother of the maiden.
52. And all wept, and bewailed her: but he said, Weep not; she is not dead, but sleepeth.
53. And they laughed him to scorn, knowing that she was dead.
54. And he put them all out, and took her by the hand, and called, saying, Maid, arise.
55. And her spirit came again, and she arose straightway: and he commanded to give her meat.
56. And her parents were astonished:

tyivät: mutta hän haastoi heitä kellekään sanomasta sitä mikä tapahtui.

but he charged them that they should tell no man what was done.

9 luku

1. Mutta hän kutsui kokoon kaksitoistakymmentä opetuslastansa, ja antoi heille voiman ja vallan kaikkein perkeleiden ylitse, ja taudit parantaa,
2. Ja lähetti heitä saarnaamaan Jumalan valtakuntaa ja parantamaan sairaita.
3. Ja sanoi heille: älkäät ottako mitään myötänne tielle, ei sauvoja, eikä myös säkkiä, eikä leipää, eikä rahaa: älkää myös kahta hametta pitäkö.
4. Ja johon huoneesen te tulette sisälle, siinä te olkaat ja siitä lähtekäät ulos.
5. Ja kuka ikänä ei teitä ota vastaan, niin menkäät pois siitä kaupungista ja puhdistakaat tomu teidän jaloistanne, todistukseksi heitä vastaan.
6. Ja he menivät ulos ja vaelsivat kylissä, saarnaten evankeliumia, ja paransivat joka paikassa.
7. Mutta Herodes tetrarka kuuli kaikki, mitä häneltä tehty oli, ja hän epäi-

1. Then he called his twelve disciples together, and gave them power and authority over all devils, and to cure diseases.
2. And he sent them to preach the kingdom of God, and to heal the sick.
3. And he said unto them, Take nothing for your journey, neither staves, nor scrip, neither bread, neither money; neither have two coats apiece.
4. And whatsoever house ye enter into, there abide, and thence depart.
5. And whosoever will not receive you, when ye go out of that city, shake off the very dust from your feet for a testimony against them.
6. And they departed, and went through the towns, preaching the gospel, and healing every where.
7. Now Herod the tetrarch heard of all that was done by him: and he was

li, että muutamat sanoivat Johanneksen nousseeksi kuolleista.

8. Muutamat taas Eliaan ilmaantuneen, ja muut, että joku prophetaista oli noussut ylös.

9. Ja Herodes sanoi: Johanneksen kaulan minä leikkasin; vaan kuka tämä lienee, josta minä senkaltaisia kuulen? Ja hän pyysi nähdä häntä.

10. Ja apostolit palasivat, ja juttelivat hänelle kaikki, mitä he olivat tehneet. Ja hän otti heidät tykönsä ja meni erinänsä Betsaidan kaupungin erämaahan.

11. Kuin kansa sen ymmärsi, seurasivat he häntä, ja hän otti heitä vastaan, ja puhui heille Jumalan valtakunnasta, ja jotka parannusta tarvitsivat, teki hän terveeksi.

12. Mutta päivä rupesi jo laskemaan ja ne kaksitoistakymmentä tulivat ja sanoivat hänelle: päästä kansa menemään lähikyliin ja majoihin poikkeamaan, ruokaa saamaan; sillä me olemme täällä eramaassa.

13. Niin hän sanoi heille: antakaat te

perplexed, because that it was said of some, that John was risen from the dead;

8. And of some, that Elias had appeared; and of others, that one of the old prophets was risen again.

9. And Herod said, John have I beheaded: but who is this, of whom I hear such things? And he desired to see him.

10. And the apostles, when they were returned, told him all that they had done. And he took them, and went aside privately into a desert place belonging to the city called Bethsaida.

11. And the people, when they knew it, followed him: and he received them, and spake unto them of the kingdom of God, and healed them that had need of healing.

12. And when the day began to wear away, then came the twelve, and said unto him, Send the multitude away, that they may go into the towns and country round about, and lodge, and get victuals: for we are here in a desert place.

13. But he said unto them, Give ye

heille syötävää; mutta he sanoivat: ei meillä enempi ole kuin viisi leipää ja kaksi kalaa, ellemme mene ja osta ruokaa kaikelle tälle kansalle;

14. Sillä heitä oli lähes viisituhatta miestä. Niin hän sanoi opetuslapsillensa: pankaat heitä istumaan kuhunkin joukkoon viisikymmentä.

15. Ja he tekivät niin ja asettivat heidät kaikki aterioitsemaan.

16. Niin hän otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, ja katsoi taivaasen ja siunasi niitä, ja mursi ja antoi opetuslapsille panna kansan eteen.

17. Ja he söivät kaikki ja ravittiin; ja koottiin tähteitä, jotka jäi, kaksitoistakymmentä koria muruja.

18. Ja tapahtui, kuin hän yksinänsä rukoilemassa oli, olivat myös opetuslapset hänen kanssansa, ja hän kysyi heiltä, sanoen: kenenkä sanoo kansa minun olevan?

19. Mutta ha vastasivat ja sanoivat: Johannes Kastajan, ja muutamat Eliaan, muutamat taas jonkun vanhoista prophetaista nousseen ylös.

them to eat. And they said, We have no more but five loaves and two fishes; except we should go and buy meat for all this people.

14. For they were about five thousand men. And he said to his disciples, Make them sit down by fifties in a company.

15. And they did so, and made them all sit down.

16. Then he took the five loaves and the two fishes, and looking up to heaven, he blessed them, and brake, and gave to the disciples to set before the multitude.

17. And they did eat, and were all filled: and there was taken up of fragments that remained to them twelve baskets.

18. And it came to pass, as he was alone praying, his disciples were with him: and he asked them, saying, Whom say the people that I am

19. They answering said, John the Baptist; but some say, Elias; and others say, that one of the old prophets is risen again.

20. Niin hän sanoi heille: kenenkäs te sanotte minun olevan? Vastasi Pietari ja sanoi: sinä olet Jumalan Kristus.
21. Ja hän haastoi heitä, ja kielsi heidät kellekään sitä sanomasta.

22. Ja sanoi: Ihmisen Pojan pitää paljo kärsimän, ja hyljättämän vanhimmita ja pappein päämiehiltä ja kirjanoppineilta, ja tapettaman, ja kolmantena päivänä hän on nouseva ylös.
23. Niin hän sanoi kaikille: jos joku tahtoo minun perässäni tulla, hän kieltäkään itsensä, ja ottakaan ristinsä joka päivä, ja seuratkaan minua.
24. Sillä joka henkensä tähdellä pitää tahtoo, hänen pitää sen kadottaman; mutta joka henkensä kadottaa minun tähteni, hän pitää sen tallella.
25. Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, jos hän kaiken maailman voittais, ja itsensä kadottais, eli vahinkoon saattais?
26. Sillä kuka ikänä minua häpee ja minun sanojani, sitä Ihmisen Pojan pitää häpeemän, kuin hän ole tuleva hänen ja Isän ja pyhäin enkelien kunniassa.

20. He said unto them, But whom say ye that I am Peter answering said, The Christ of God.
21. And he straitly charged them, and commanded them to tell no man that thing;
22. Saying, The Son of man must suffer many things, and be rejected of the elders and chief priests and scribes, and be slain, and be raised the third day.
23. And he said to them all, If any man will come after me, let him deny himself, and take up his cross daily, and follow me.
24. For whosoever will save his life shall lose it: but whosoever will lose his life for my sake, the same shall save it.
25. For what is a man advantaged, if he gain the whole world, and lose himself, or be cast away?

26. For whosoever shall be ashamed of me and of my words, of him shall the Son of man be ashamed, when he shall come in his own glory, and in his Father's, and of the holy angels.

27. Mutta minä totisesti sanon teille: muutamat ovat, jotka tässä seisovat, jotka ei maista kuolemaa, siihen asti kuin he näkevät Jumalan valtakunnan.

27. But I tell you of a truth, there be some standing here, which shall not taste of death, till they see the kingdom of God.

28. Ja tapahtui kahdeksan päivän perästä näiden sanain jälkeen, että hän otti tykönsä Pietarin ja Johanneksen ja Jakobin, ja meni ylös vuorelle rukoilemaan.

28. And it came to pass about an eight days after these sayings, he took Peter and John and James, and went up into a mountain to pray.

29. Ja kuin hän rukoile, muuttui hänen kasvonsa ja hänen vaatteensa tulivat valkiaksi ja kiiltäväksi.

29. And as he prayed, the fashion of his countenance was altered, and his raiment was white and glistering.

30. Ja katso, kaksi miestä puhui hänen kanssansa, jotka olivat Moses ja Elias,

30. And, behold, there talked with him two men, which were Moses and Elias:

31. Jotka näkyivät kunniassa ja ja puhuivat hänen menostansa, jonka hän täyttävä oli Jerusalemissa.

31. Who appeared in glory, and spake of his decease which he should accomplish at Jerusalem.

32. Mutta Pietari ja jotka hänen kanssansa olivat, olivat unesta raskautetut; mutta koska he heräsivät, näkivät he hänen kunniansa ja ne kaksi miestä, jotka seisoivat hänen tykönänsä.

32. But Peter and they that were with him were heavy with sleep: and when they were awake, they saw his glory, and the two men that stood with him.

33. Ja tapahtui, kuin he läksivät hänen tyköänsä, sanoi Pietari Jesukselle: Mestari, hyvä on meidän tässä ol-

33. And it came to pass, as they departed from him, Peter said unto Jesus, Master, it is good for us to be

la, tehkäämme tähän kolme majaa, sinulle yhden, Mosekselle yhden ja Eliaalle yhden; eikä tietänyt, mitä sanoi.

34. Ja hänen näitä puhuissansa, tuli pilvi ja varjosi ympäri heidät; mutta he peljästyivät, koska tulivat pilven sisälle.

35. Ja ääni tuli pilvestä, sanoen: tämä on minun rakas Poikani, kuulkaat häntä.

36. Ja kuin ääni parhaallansa kuului, löysivät he Jesuksen yksin. Ja he vaikenivat, eikä mitään kellenkään niinä päivinä jutelleet niistä, mitkä he nähneet olivat.

37. Mutta tapahtui toisena päivänä, kuin he menivät alas vuorelta, kohtasi heitä paljo väkeä.

38. Ja katso, yksi mies huusi kansasta, sanoen: Mestari! minä rukoilen sinua, katso minun poikani puoleen; sillä hän on minulle ainokainen.

39. Ja katso, henki ottaa hänen, ja hän huutaa kohta, ja se repii häntä, niin että hän vaahtuu, ja se luopuu tuskalla hänestä, kuin hän häntä run-

here: and let us make three tabernacles; one for thee, and one for Moses, and one for Elias: not knowing what he said.

34. While he thus spake, there came a cloud, and overshadowed them: and they feared as they entered into the cloud.

35. And there came a voice out of the cloud, saying, This is my beloved Son: hear him.

36. And when the voice was past, Jesus was found alone. And they kept it close, and told no man in those days any of those things which they had seen.

37. And it came to pass, that on the next day, when they were come down from the hill, much people met him.

38. And, behold, a man of the company cried out, saying, Master, I beseech thee, look upon my son: for he is mine only child.

39. And, lo, a spirit taketh him, and he suddenly crieth out; and it teareth him that he foameth again, and bruising him hardly departeth from him.

telee.

40. Ja minä rukoilin sinun opetuslapsias häntä ajamaan ulos, mutta ei he voineet.

40. And I besought thy disciples to cast him out; and they could not.

41. Niin Jesus vastasi ja sanoi: oi uskomatoin ja nurja sukukunta! kuinka kauvan minun pitää teidän tykönänne oleman ja teitä kärsimän? Tuo poikas tänne.

41. And Jesus answering said, O faithless and perverse generation, how long shall I be with you, and suffer you Bring thy son hither.

42. Ja kuin hän vielä tulossa oli, repeli häntä perkele ja muserteli; mutta Jesus nuhteli rietasta henkeä, ja paransi pojan, ja antoi hänen jälleen isällensä.

42. And as he was yet a coming, the devil threw him down, and tare him. And Jesus rebuked the unclean spirit, and healed the child, and delivered him again to his father.

43. Niin he kaikki hämmästyivät Jumalan kunniallista voimaa. Mutta koska kaikki ihmettelivät kaikkia niitä, mitä Jesus teki, sanoi hän opetuslapsillensa:

43. And they were all amazed at the mighty power of God. But while they wondered every one at all things which Jesus did, he said unto his disciples,

44. Pankaat te nämät puheet korviinne; sillä tuleva on, että Ihmisen Poika annetaan ylön ihmisten käsiin.

44. Let these sayings sink down into your ears: for the Son of man shall be delivered into the hands of men.

45. Mutta ei he ymmärtäneet sitä sanaa, ja se oli heiltä peitetty, niin ettei he sitä ymmärtäneet; ja he pelkäsivät kysyä sitä sanaa häneltä.

45. But they understood not this saying, and it was hid from them, that they perceived it not: and they feared to ask him of that saying.

46. Niin tuli myös kamppaus heidän keskenänsä, kuka heistä suurin olis.

46. Then there arose a reasoning among them, which of them should

be greatest.

47. Kuin Jesus näki heidän sydämensä ajatuksen, otti hän lapsen ja asetti tykönsä,

47. And Jesus, perceiving the thought of their heart, took a child, and set him by him,

48. Ja sanoi heille: kuka ikänä tämän poikaisen ottaa vastaan minun nimeeni, hän ottaa vastaan minun; ja kuka ikänä minun ottaa vastaan, hän ottaa vastaan sen, joka minun lähetti. Sillä joka vähin on teidän keskenänne, se pitää oleman suurin.

48. And said unto them, Whosoever shall receive this child in my name receiveth me: and whosoever shall receive me receiveth him that sent me: for he that is least among you all, the same shall be great.

49. Niin Johannes vastasi ja sanoi: Mestari! me näimme yhden sinun nimes kautta perkeleitä ajavan ulos, ja me kielsimme häntä; sillä ei hän seuraa meitä.

49. And John answered and said, Master, we saw one casting out devils in thy name; and we forbad him, because he followeth not with us.

50. Ja Jesus sanoi hänelle: älkäät kieltäkö; sillä joka ei ole meitä vastaan, hän on meidän puolestamme.

50. And Jesus said unto him, Forbid him not: for he that is not against us is for us.

51. Mutta tapahtui, kuin aika täytetty oli, että hän piti täältä otettaman ylös, käänsi hän kasvonsa menemään Jerusalemin puoleen,

51. And it came to pass, when the time was come that he should be received up, he stedfastly set his face to go to Jerusalem,

52. Ja lähetti sanansaattajat edellänsä, ja he menivät yhteen Samarialaisten kylään, majaa hänelle valmistamaan.

52. And sent messengers before his face: and they went, and entered into a village of the Samaritans, to make ready for him.

53. Ja ei ne häntä ottaneet vastaan,

53. And they did not receive him, be-

että hänen kasvonsa oli käännetty menemään Jerusalemia päin.
54. Mutta kuin hänen opetuslapsensa Jakob ja Johannes sen näkivät, sanoivat he: Herra, tahdotkos, niin me sanomme, että tuli tulee taivaasta ja kadottaa heidät, niinkuin Eliaskin teki?
55. Mutta Jesus kääsi itsensä ja nuhteli heitä, sanoen: ette tiedä, minkäkaltaisen hengen te olette.
56. Sillä Ihmisen Poika ei ole tullut kadottamaan ihmisten sieluja, mutta vapahtamaan. Ja he menivät toiseen kylään.
57. Ja tapahtui heidän vaeltaissansa, että yksi tiellä sanoi: minä seuraan sinua, kuhunkas ikänä menet, Herra.

58. Ja Jesus sanoi hänelle: ketuilla ovat luolat ja taivaan linnuilla pesät; mutta ei ihmisen Pojalla ole, kuhunka hän päänsä kallistaa.
59. Mutta hän sanoi toiselle: seuraa minua! niin se sanoi: Herra, salli minun ensin mennä hautaamaan isääni.
60. Niin Jesus sanoi hänelle: anna kuolleet haudata kuolleitansa; mutta mene sinä ja julista Jumalan valta-

cause his face was as though he would go to Jerusalem.
54. And when his disciples James and John saw this, they said, Lord, wilt thou that we command fire to come down from heaven, and consume them, even as Elias did?
55. But he turned, and rebuked them, and said, Ye know not what manner of spirit ye are of.
56. For the Son of man is not come to destroy men's lives, but to save them. And they went to another village.
57. And it came to pass, that, as they went in the way, a certain man said unto him, Lord, I will follow thee whithersoever thou goest.
58. And Jesus said unto him, Foxes have holes, and birds of the air have nests; but the Son of man hath not where to lay his head.
59. And he said unto another, Follow me. But he said, Lord, suffer me first to go and bury my father.
60. Jesus said unto him, Let the dead bury their dead: but go thou and preach the kingdom of God.

kuntaa.

61. Ja toinen myös sanoi: Herra, minä seuraan sinua, mutta salli minun ensin mennä hyvästi jättämään niitä, jotka kotonani ovat.

61. And another also said, Lord, I will follow thee; but let me first go bid them farewell, which are at home at my house.

62. Mutta Jesus sanoi hänelle: kuka ikänä kätensä auraan laskee ja taaksensa katsoo, ei se ole sovelias Jumalan valtakuntaan.

62. And Jesus said unto him, No man, having put his hand to the plough, and looking back, is fit for the kingdom of God.

10 luku

1. Niin asetti Herra toiset seitsemänkymmentä, ja lähetti heitä kaksin ja kaksin edellänsä joka kaupunkiin ja paikkaan, kuhunka hän itse oli tuleva.

1. After these things the Lord appointed other seventy also, and sent them two and two before his face into every city and place, whither he himself would come.

2. Niin hän sanoi heille: eloa tosin on paljo, vaan työväkeä on vähä: rukoilkaat siis elon Herraa, työväkeä lähettämään eloonsa.

2. Therefore said he unto them, The harvest truly is great, but the labourers are few: pray ye therefore the Lord of the harvest, that he would send forth labourers into his harvest.

3. Menkäät: katso, minä lähetän teidät niinkuin karitsat sutten keskelle.

3. Go your ways: behold, I send you forth as lambs among wolves.

4. Älkäät ottako säkkiä, eikä kukkaroa, eikä kenkiä, ja älkäät ketään tervehtikö tiellä.

4. Carry neither purse, nor scrip, nor shoes: and salute no man by the way.

5. Mutta kuhunka huoneesen te me-

5. And into whatsoever house ye en-

nette sisälle, niin sanokaat ensisti: rauha olkoon tälle huoneelle!

ter, first say, Peace be to this house.

6. Ja jos siellä on rauhan lapsi, niin teidän rauhanne jää hänen päällensä; mutta jos ei, niin se palajaa teille.

6. And if the son of peace be there, your peace shall rest upon it: if not, it shall turn to you again.

7. Mutta siinä huoneessa viipykäät, syökäät ja juokaat sitä, mitä heillä on; sillä työmies on palkkansa ansiollinen. Älkäät huoneesta huoneeseen käykö.

7. And in the same house remain, eating and drinking such things as they give: for the labourer is worthy of his hire. Go not from house to house.

8. Mutta kuhunka kaupunkiin te tulette sisälle, ja he teitä ottavat vastaan, niin syökäät mitä teidän eteenne pannaan,

8. And into whatsoever city ye enter, and they receive you, eat such things as are set before you:

9. Ja parantakaat sairaita, joita siinä on, ja sanokaat heille: Jumalan valtakunta on teitä lähestynyt.

9. And heal the sick that are therein, and say unto them, The kingdom of God is come nigh unto you.

10. Mutta kuhunka kaupunkiin te tulette sisälle, ja ei he teitä ota vastaan, niin menkäät ulos sen kaduille, ja sanokaat:

10. But into whatsoever city ye enter, and they receive you not, go your ways out into the streets of the same, and say,

11. Tomunkin, joka teidän kaupungistanne tarttui meihin, me pudistamme teille: kuitenkin se tietäkäät, että Jumalan valtakunta oli teitä lähestynyt.

11. Even the very dust of your city, which cleaveth on us, we do wipe off against you: notwithstanding be ye sure of this, that the kingdom of God is come nigh unto you.

12. Minä sanon teille: Sodomalle pitää sinä päivänä huokiampi oleman kuin

12. But I say unto you, that it shall be more tolerable in that day for Sodom,

sille kaupungille.
13. Voi sinua Koratsin! voi sinua Betsaida! sillä jos Tyrossa ja Sidonissa olisivat senkaltaiset voimalliset työt tehdyt kuin teidän tykönänne ovat tehdyt, niin he olisivat jo aikaa säkissä ja tuhassa istuneet ja parannuksen tehneet.
14. Kuitenkin Tyrolle ja Sidonille pitää huokiampi tuomiolle oleman kuin teille.
15. Ja sinä Kapernaum, joka olet taivaasen asti korotettu, sinä pitää hamaan helvettiin alas sysättämän.
16. Joka teitä kuulee, se minua kuulee, ja joka teidät katsoo ylön, se katsoo ylön minun; mutta joka minun katsoo ylön, hän katsoo ylön sen, joka minun lähetti.
17. Niin ne seitsemänkymmentä palasivat ilolla, sanoen: Herra, perkeleetkin ovat sinun nimes kautta meidän allemme annetut.
18. Niin hän sanoi heille: minä näin saatanan taivaasta lankeevan niinkuin pitkäisen tulen.
19. Katso, minä annan teille vallan tallata käärmeitä ja skorpioneja ja

than for that city.
13. Woe unto thee, Chorazin! woe unto thee, Bethsaida! for if the mighty works had been done in Tyre and Sidon, which have been done in you, they had a great while ago repented, sitting in sackcloth and ashes.
14. But it shall be more tolerable for Tyre and Sidon at the judgment, than for you.
15. And thou, Capernaum, which art exalted to heaven, shalt be thrust down to hell.
16. He that heareth you heareth me; and he that despiseth you despiseth me; and he that despiseth me despiseth him that sent me.
17. And the seventy returned again with joy, saying, Lord, even the devils are subject unto us through thy name.
18. And he said unto them, I beheld Satan as lightning fall from heaven.
19. Behold, I give unto you power to tread on serpents and scorpions, and

kaikkea vaihollisen voimaa, ja ei teitä mikään ole vahingoitseva,
20. Kuitenkin älkäät siitä iloitko, että henget teidän allenne annetaan; vaan iloitkaat paremmin, että teidän nimenne ovat kirjoitetut taivaissa.
21. Sillä hetkellä riemuitsi Jesus hengessä ja sanoi: minä kiitän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra, ettäs nämät salasit viisailta ja toimellisilta, ja olet ne ilmoittanut pienille : tosin, Isä, niin oli sinun hyvä tahtos.

22. Kaikki ovat minulle annetut Isältäni: ja ei tiedä kenkään, kuka on Poika, vaan Isä: ja kuka on Isä, vaan Poika ja kelle Poika tahtoo ilmoittaa.

23. Ja hän kääntyi opetuslastensa puoleen erinänsä, ja sanoi: autuaat ovat ne silmät, jotka näkevät, joita te näette:
24. Sillä minä sanon teille: monta prophetaa ja kuningasta tahtoivat nähdä, joita te näette, ja ei nähneet, ja kuulla, joita te kuulette, ja ei kuulleet.

over all the power of the enemy: and nothing shall by any means hurt you.
20. Notwithstanding in this rejoice not, that the spirits are subject unto you; but rather rejoice, because your names are written in heaven.
21. In that hour Jesus rejoiced in spirit, and said, I thank thee, O Father, Lord of heaven and earth, that thou hast hid these things from the wise and prudent, and hast revealed them unto babes: even so, Father; for so it seemed good in thy sight.
22. All things are delivered to me of my Father: and no man knoweth who the Son is, but the Father; and who the Father is, but the Son, and he to whom the Son will reveal him.
23. And he turned him unto his disciples, and said privately, Blessed are the eyes which see the things that ye see:
24. For I tell you, that many prophets and kings have desired to see those things which ye see, and have not seen them; and to hear those things which ye hear, and have not heard them.

25. Ja katso, yksi lainoppinut nousi ja kiusasi häntä, sanoen: Mestari, mitä minun pitää tekemän, että minä ijankaikkisen elämän perisin?

25. And, behold, a certain lawyer stood up, and tempted him, saying, Master, what shall I do to inherit eternal life?

26. Mutta hän sanoi hänelle: mitä laissa on kirjoitettu? kuinkas luet?

26. He said unto him, What is written in the law how readest thou

27. Ja hän vastasi ja sanoi: sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalaas kaikesta sinun sydämestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun voimastas, ja kaikesta sinun mieleltäs: ja sinun lähimmäistäs niinkuin itsiäs.

27. And he answering said, Thou shalt love the Lord thy God with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy strength, and with all thy mind; and thy neighbour as thyself.

28. Niin hän sanoi hänelle: oikein sinä vastasit; tee se, niin sinä saat elää.

28. And he said unto him, Thou hast answered right: this do, and thou shalt live.

29. Mutta hän tahtoi itsensa vanhurskaaksi tehdä ja sanoi Jesukselle: kukas minun lähimmäiseni on?

29. But he, willing to justify himself, said unto Jesus, And who is my neighbour?

30. Jesus vastasi ja sanoi: yksi ihminen meni alas Jerusalemista Jerikoon, ja tuli ryövärien käsiin, jotka hänen alasti riisuivat ja haavoittivat, menivät pois ja jättivät hänen puolikuolleeksi.

30. And Jesus answering said, A certain man went down from Jerusalem to Jericho, and fell among thieves, which stripped him of his raiment, and wounded him, and departed, leaving him half dead.

31. Niin tapahtui, että yksi pappi sitä tietä vaelsi, ja kuin hän hänen näki, meni hän ohitse.

31. And by chance there came down a certain priest that way: and when he saw him, he passed by on the oth-

er side.

32. Niin myös Leviläinen, kuin hän tuli sille paikalle, ja näki hänen, ja meni ohitse.

32. And likewise a Levite, when he was at the place, came and looked on him, and passed by on the other side.

33. Mutta yksi Samarialainen vaelsi, ja tuli hänen tykönsä, ja kuin hän näki hänen, armahti hän häntä,

33. But a certain Samaritan, as he journeyed, came where he was: and when he saw him, he had compassion on him,

34. Ja tuli ja sitoi hänen haavansa ja vuodatti siihen öljyä ja viinaa, ja pani juhtansa päälle, ja vei hänen majaan, ja korjasi häntä.

34. And went to him, and bound up his wounds, pouring in oil and wine, and set him on his own beast, and brought him to an inn, and took care of him.

35. Ja toisena päivänä matkusti hän, ja otti kaksi pennikiä ja antoi isännälle, ja sanoi hänelle: korjaa häntä, ja jos sinä enemmän kulutat, niin minä palatessani maksan sinulle.

35. And on the morrow when he departed, he took out two pence, and gave them to the host, and said unto him, Take care of him; and whatsoever thou spendest more, when I come again, I will repay thee.

36. Kuka siis näistä kolmesta oli sinun nähdäkses hänen lähimmäisensä, joka ryövärien käsiin oli tullut?

36. Which now of these three, thinkest thou, was neighbour unto him that fell among the thieves?

37. Niin hän sanoi: joka laupiuden teki hänen kohtaansa. Niin sanoi Jesus hänelle: mene ja tee sinä myös niin.

37. And he said, He that shewed mercy on him. Then said Jesus unto him, Go, and do thou likewise.

38. Niin tapahtui, kuin he vaelsivat, meni hän yhteen kylään, ja yksi vaimo, Martta nimeltä, otti hänen huo-

38. Now it came to pass, as they went, that he entered into a certain village: and a certain woman named

neesensa,
39. Ja hänellä oli sisar, joka kutsuttiin Maria, joka myös istui Jesuksen jalkain juureen ja kuulteli hänen puhettansa.
40. Mutta Martta teki paljon askareita palvellen heitä; hän tuli ja sanoi: Herra, etkös tottele, että minun sisareni jätti minun yksin askaroitsemaan? Sano siis hänelle, että hän minua auttais.
41. Niin Jesus vastasi ja sanoi hänelle: Martta, Martta, paljon sinä suret ja pyrit.
42. Vaan yksi on tarpeellinen: Maria on hyvän osan valinnut, joka ei häneltä pidä otettaman pois.

Martha received him into her house.
39. And she had a sister called Mary, which also sat at Jesus' feet, and heard his word.
40. But Martha was cumbered about much serving, and came to him, and said, Lord, dost thou not care that my sister hath left me to serve alone? bid her therefore that she help me.
41. And Jesus answered and said unto her, Martha, Martha, thou art careful and troubled about many things:
42. But one thing is needful: and Mary hath chosen that good part, which shall not be taken away from her.

11 luku

1. Ja tapahtui, että hän rukoili yhdessä paikassa, ja kuin hän lakkasi, sanoi hänelle yksi hänen opetuslapsistansa: Herra, opeta meitä rukoilemaan, niinkuin Johanneskin opetti opetuslapsensa.
2. Niin hän sanoi heille: kuin te rukoi-

1. And it came to pass, that, as he was praying in a certain place, when he ceased, one of his disciples said unto him, Lord, teach us to pray, as John also taught his disciples.
2. And he said unto them, When ye

lette, niin sanokaat: Isä meidän, joka olet taivaissa. Pyhitetty olkoon sinun nimes. Lähestyköön sinun valtakuntas. Tapahtukoon sinun tahtos niin maassa, kuin taivaassa.

pray, say, Our Father which art in heaven, Hallowed be thy name. Thy kingdom come. Thy will be done, as in heaven, so in earth.

3. Anna meille tänäpäivänä meidän jokapäiväinen leipämme.

3. Give us day by day our daily bread.

4. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, sillä mekin kaikille meidän velvollisillemme anteeksi annamme. Ja älä johdata meitä kiusaukseen. Mutta päästä meitä pahasta.

4. And forgive us our sins; for we also forgive every one that is indebted to us. And lead us not into temptation; but deliver us from evil.

5. Ja hän sanoi heille: kellä teistä on ystävä, ja menee puoliyöstä hänen tykönsä, ja sanoo hänelle: ystäväni, lainaas minulle kolme leipää;

5. And he said unto them, Which of you shall have a friend, and shall go unto him at midnight, and say unto him, Friend, lend me three loaves;

6. Sillä minun ystäväni tuli matkasta minun tyköni, ja ei minulla ole, mitä minä panen hänen eteensä.

6. For a friend of mine in his journey is come to me, and I have nothing to set before him?

7. Ja hän vastaa huoneestansa ja sanoo: älä minua vaivaa! ovi on jo suljettu, ja minun lapseni minun kanssani ovat vuoteessa: en minä voi nousta sinulle antamaan.

7. And he from within shall answer and say, Trouble me not: the door is now shut, and my children are with me in bed; I cannot rise and give thee.

8. Minä sanon teille: ellei hän nouse ja anna hänelle, että hän on hänen ystävänsä, niin hän kuitenkin hänen ahkeruutensa tähden nousee ja antaa

8. I say unto you, Though he will not rise and give him, because he is his friend, yet because of his importunity he will rise and give him as many as

hänelle niin monta kuin hän tarvitsee.
9. Ja minä myös sanon teille: anokaat, niin teille annetaan: etsikäät, niin te löydätte: kolkuttakaat niin teille avataan.
10. Sillä jokainen joka anoo, se saa, ja joka etsii, se löytää, ja joka kolkuttaa, sille avataan.

11. Kuka teista on isä, jolta poika anoo leipää, antaako hän hänelle kiven? eli jos hän anoo kalaa, antaako hän kalan edestä hänelle kärmeen?
12. Eli jos hän anoo munaa, antaako hän hänelle skorpionin?
13. Jos siis te, jotka pahat olette, taidatte hyviä lahjoja antaa teidän lapsillenne, paljoa enemmin teidän taivaallinen Isänne antaa Pyhän Hengen sitä anovaisille.
14. Ja hän ajoi ulos perkeleen, joka oli mykkä. Ja tapahtui, kuin perkele oli ajettu ulos, niin mykkä puhui ja kansa ihmetteli.

15. Mutta muutamat heistä sanoivat: hän ajaa ulos perkeleitä beelsebubun, perkeliden päämiehen kautta.

he needeth.
9. And I say unto you, Ask, and it shall be given you; seek, and ye shall find; knock, and it shall be opened unto you.
10. For every one that asketh receiveth; and he that seeketh findeth; and to him that knocketh it shall be opened.
11. If a son shall ask bread of any of you that is a father, will he give him a stone? or if he ask a fish, will he for a fish give him a serpent?
12. Or if he shall ask an egg, will he offer him a scorpion?
13. If ye then, being evil, know how to give good gifts unto your children: how much more shall your heavenly Father give the Holy Spirit to them that ask him?
14. And he was casting out a devil, and it was dumb. And it came to pass, when the devil was gone out, the dumb spake; and the people wondered.
15. But some of them said, He casteth out devils through Beelzebub the chief of the devils.

16. Mutta muut kiusasivat häntä ja anoivat häneltä tunnustähteä taivaasta.

16. And others, tempting him, sought of him a sign from heaven.

17. Mutta että hän tiesi heidän ajatuksensa, sanoi hän heille: jokainen valtakunta, joka erkanee itsiänsä vastaan, se tulee kylmille, ja huone lankee huoneen päälle.

17. But he, knowing their thoughts, said unto them, Every kingdom divided against itself is brought to desolation; and a house divided against a house falleth.

18. Jos myös saatana on erinnyt itsiänsä vastaan, kuinka hänen valtakuntansa on seisovainen? että te sanotte minun perkeleitä belsebubin kautta ajavan ulos.

18. If Satan also be divided against himself, how shall his kingdom stand? because ye say that I cast out devils through Beelzebub.

19. Mutta jos minä perkeleitä belsebubin kautta ajan ulos, kenenkä kautta teidän poikanne niitä ajavat ulos? Sentähden heidän pitää oleman teidän tuomarinne.

19. And if I by Beelzebub cast out devils, by whom do your sons cast them out? therefore shall they be your judges.

20. Mutta jos minä Jumalan sormella perkeleitä ajan ulos, niin tosin on Jumalan valtakunta teidän tykönne tullut.

20. But if I with the finger of God cast out devils, no doubt the kingdom of God is come upon you.

21. Kuin väkevä haarniskoitu kotonsa varjelee, niin hänen omansa ovat rauhassa.

21. When a strong man armed keepeth his palace, his goods are in peace:

22. Mutta kuin häntä väkevämpi tulee ja voittaa hänen, niin hän ottaa pois kaikki hänen sota-aseensa, joihin hän

22. But when a stronger than he shall come upon him, and overcome him, he taketh from him all his armour

turvasi, ja jakaa hänen saaliinsa,

wherein he trusted, and divideth his spoils.

23. Joka ei ole minun kanssani, se on minua vastaan, ja joka ei minun kanssani kokoo, hän hajoittaa.

23. He that is not with me is against me: and he that gathereth not with me scattereth.

24. Kuin rietas henki lähtee ihmisestä, niin hän vaeltaa karkeita paikkoja, ja etsii lepoa; ja kuin ei hän löydä, niin hän sanoo: minä palajan minun huoneeseni, josta minä läksin.

24. When the unclean spirit is gone out of a man, he walketh through dry places, seeking rest; and finding none, he saith, I will return unto my house whence I came out.

25. Ja kuin hän tulee, löytää hän sen luudilla lakaistuksi ja kaunistetuksi.

25. And when he cometh, he findeth it swept and garnished.

26. Silloin hän menee ja ottaa kanssansa seitsemän muuta häntä pahempaa henkeä, ja kuin he sinne tulevat, asuvat he siellä: ja sen ihmisen viimeiset tulevat pahemmiksi kuin ensimmäiset.

26. Then goeth he, and taketh to him seven other spirits more wicked than himself; and they enter in, and dwell there: and the last state of that man is worse than the first.

27. Ja tapahtui, kuin hän näitä sanoi, korotti yksi vaimo kansan seasta äänensä ja sanoi: autuas on se kohtu, joka sinun kantanut on, ja ne nisät, joitas imit.

27. And it came to pass, as he spake these things, a certain woman of the company lifted up her voice, and said unto him, Blessed is the womb that bare thee, and the paps which thou hast sucked.

28. Niin hän sanoi: ja tosin, autuaat ovat ne, jotka kuulevat Jumalan sanan ja kätkevät sen.

28. But he said, Yea rather, blessed are they that hear the word of God, and keep it.

29. Mutta kuin kansa kokoon tuli, ru-

29. And when the people were gath-

pesi hän sanomaan: tämä sukukunta on paha, etsii merkkiä, ja ei hänelle anneta merkkiä, vaan Jonan prophetan merkki.

30. Sillä niinkuin Jona oli Niniveläisille merkiksi, niin pitää myös Ihmisen Poika oleman tälle sukukunnalle.

31. Etelän kuningatar pitää nouseman tuomiolle tämän sukukunnan miesten kanssa, ja heitä tuomitseman: sillä hän oli maan ääristä kuuleman Salomonin viisautta, ja katso, tässä on enempi kuin Salomon.

32. Niniven miehet pitää tuleman tuomiolle tämän sukukunnan kanssa, ja sen kadottaman; sillä he tekivät parannuksen Jonan saarnasta, ja katso tässä on enempi kuin Jona.

33. Ei sytytä kenkään kynttilää ja pane kätköön eikä vakan alle, mutta kynttiläjalkaan, että sisälle tulevaiset valkeuden näkisivät.

34. Silmä on ruumiin valkeus: kuin siis sinun silmäs on yksinkertainen, niin myös koko sinun ruumiis on va-

ered thick together, he began to say, This is an evil generation: they seek a sign; and there shall no sign be given it, but the sign of Jonas the prophet.

30. For as Jonas was a sign unto the Ninevites, so shall also the Son of man be to this generation.

31. The queen of the south shall rise up in the judgment with the men of this generation, and condemn them: for she came from the utmost parts of the earth to hear the wisdom of Solomon; and, behold, a greater than Solomon is here.

32. The men of Nineve shall rise up in the judgment with this generation, and shall condemn it: for they repented at the preaching of Jonas; and, behold, a greater than Jonas is here.

33. No man, when he hath lighted a candle, putteth it in a secret place, neither under a bushel, but on a candlestick, that they which come in may see the light.

34. The light of the body is the eye: therefore when thine eye is single, thy whole body also is full of light;

laistu; mutta kuin se paha on, niin myös sinun ruumiis on pimiä.
35. Katso siis, ettei se valkeus, joka sinussa on, olisi pimeys.
36. Sentähden jos koko sinun ruumiis on valaistu, ja ei ole siinä yhtään pimiää paikkaa, niin se tulee kokonansa valaistuksi, koska valkeus niinkuin kirkkaalla leimauksella sinun valaisee.
37. Ja hänen puhuissansa rukoili häntä yksi Pharisealainen ruoalle kanssansa; niin hän meni ja atrioitsi.

38. Mutta kuin Pharisealainen näki, ihmetteli hän, ettei hän ensin itsiänsä pessyt ennen ruan aikaa.
39. Niin sanoi Herra hänelle: nyt te Pharisealaiset, ulkoa te maljan ja vadin puhdistatte, mutta sisälliset teissä ovat täynnä raatelusta ja pahuutta.

40. Te hullut, eikö se, joka ulkoisen puolen teki, tehnyt myös sisälmäistä puolta?
41. Kuitenkin antakaa almua niistä, mitä teillä on, ja katso, niin teille ovat kaikki puhtaat.
42. Mutta voi teitä, te Pharisealaiset!

but when thine eye is evil, thy body also is full of darkness.
35. Take heed therefore that the light which is in thee be not darkness.
36. If thy whole body therefore be full of light, having no part dark, the whole shall be full of light, as when the bright shining of a candle doth give thee light.
37. And as he spake, a certain Pharisee besought him to dine with him: and he went in, and sat down to meat.
38. And when the Pharisee saw it, he marvelled that he had not first washed before dinner.
39. And the Lord said unto him, Now do ye Pharisees make clean the outside of the cup and the platter; but your inward part is full of ravening and wickedness.
40. Ye fools, did not he that made that which is without make that which is within also?
41. But rather give alms of such things as ye have; and, behold, all things are clean unto you.
42. But woe unto you, Pharisees! for

että te kymmenykset teette mintuista ja ruutasta, ja kaikkinaisista kaaleista, ja jätätte pois tuomion ja Jumalan rakkauden: näitä piti tehtämän, ja toisia ei jätettämän.

ye tithe mint and rue and all manner of herbs, and pass over judgment and the love of God: these ought ye to have done, and not to leave the other undone.

43. Voi teitä, te Pharisealaiset! jotka rakastatte ylimmäisiä istuimia synagogissa ja tervehdyksiä turulla.

43. Woe unto you, Pharisees! for ye love the uppermost seats in the synagogues, and greetings in the markets.

44. Voi teitä, te kirjanoppineet ja Pharisealaiset, te ulkokullatut! sillä te olette niinkuin peitetyt haudat, joiden päällä ihmiset tietämättä käyvät.

44. Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye are as graves which appear not, and the men that walk over them are not aware of them.

45. Niin vastasi yksi lainoppineista ja sanoi hänelle: Mestari, näillä sanoilla sinä myös meitä pilkkaat.

45. Then answered one of the lawyers, and said unto him, Master, thus saying thou reproachest us also.

46. Niin hän sanoi: voi teitäkin, te lainoppineet! sillä te raskautatte ihmiset kuormilla, jotka ovat työläät kantaa, ja ette itse yhdellä sormellannekaan tahdo niihin kuormiin ruveta.

46. And he said, Woe unto you also, ye lawyers! for ye lade men with burdens grievous to be borne, and ye yourselves touch not the burdens with one of your fingers.

47. Voi teitä, että te rakennatte prophetain hautoja, mutta tiedän isänne tappoivat ne.

47. Woe unto you! for ye build the sepulchres of the prophets, and your fathers killed them.

48. Niin te tosin todistatte ja suostutte teidän isäinne töihin; sillä he tappoivat ne, mutta te rakennatte niiden haudat.

48. Truly ye bear witness that ye allow the deeds of your fathers: for they indeed killed them, and ye build their sepulchres.

49. Sentähden myös Jumalan viisaus sanoi: minä lähetän heidän tykönsä prophetat ja apostolit, ja muutamat niistä he tappavat ja vainoovat:

50. Että tältä sukukunnalta pitää etsittämän kaikkein prophetain veri, joka on vuodatettu maailman alusta,

51. Abelin verestä hamaan Sakariaan vereen asti, joka hukattiin alttarin ja templin vaiheella; tosin minä sanon teille, se pitää etsittämän tältä sukukunnalta.

52. Voi teitä lainoppineet! sillä te olette ottaneet taidon avaimen: itse ette menneet sisälle, ja sisälle meneväisiä te kielsitte.

53. Mutta kuin hän oli nämät heille sanonut, rupesivat lainoppineet ja Pharisealaiset kovin häntä ahdistamaan ja viettelemään häntä puhumaan monesta,

54. Ja väijyivät häntä ja pyysivät jotakin onkia hänen suustansa, kantaaksensa hänen päällensä.

49. Therefore also said the wisdom of God, I will send them prophets and apostles, and some of them they shall slay and persecute:

50. That the blood of all the prophets, which was shed from the foundation of the world, may be required of this generation;

51. From the blood of Abel unto the blood of Zacharias, which perished between the altar and the temple: verily I say unto you, It shall be required of this generation.

52. Woe unto you, lawyers! for ye have taken away the key of knowledge: ye entered not in yourselves, and them that were entering in ye hindered.

53. And as he said these things unto them, the scribes and the Pharisees began to urge him vehemently, and to provoke him to speak of many things:

54. Laying wait for him, and seeking to catch something out of his mouth, that they might accuse him.

12 luku

1. Kuin monta tuhatta ihmistä kokoontuivat, niin että he toinen toistansa tallasivat, rupesi hän sanomaan opetuslapsillensa: kavahtakaat ensisti Pharisealaisten hapatusta, joka on ulkokullaisuus;

2. Sillä ei ole mitään peitetty, joka ei ilmi tule, eikä ole salattu, mikä ei tiettäväksi tule.
3. Sentähden ne, mitä te pimeydessä sanotte, pitää valkeudessa kuultaman, ja mitä te korvaan puhuneet olette kammioissa, se pitää saarnattaman kattoin päällä.
4. Mutta minä sanon teille, minun ystävilleni: älkäät niitä peljätkö, jotka ruumiin tappavat, ja ei ole heidän sitte enempää tekemistä.
5. Mutta minä tahdon osoittaa teille, ketä teidän tulee peljätä: peljätkää sitä, jolla on valta, sittekuin hän tappanut on, myös helvettiin sysätä; totta minä sanon teille: sitä te peljätkäät.
6. Eikö viisi varpusta myydä kahteen

1. In the mean time, when there were gathered together an innumerable multitude of people, insomuch that they trode one upon another, he began to say unto his disciples first of all, Beware ye of the leaven of the Pharisees, which is hypocrisy.
2. For there is nothing covered, that shall not be revealed; neither hid, that shall not be known.
3. Therefore whatsoever ye have spoken in darkness shall be heard in the light; and that which ye have spoken in the ear in closets shall be proclaimed upon the housetops.
4. And I say unto you my friends, Be not afraid of them that kill the body, and after that have no more that they can do.
5. But I will forewarn you whom ye shall fear: Fear him, which after he hath killed hath power to cast into hell; yea, I say unto you, Fear him.

6. Are not five sparrows sold for two

ropoon? ja ei yksikään heistä ole Jumalan edessä unohdettu.
7. Ovat myös kaikki teidän päänne hiukset luetut. Älkäät siis peljätkö: te olette paremmat kuin monta varpusta.
8. Mutta minä sanon teille: jokainen joka minun tunnustaa ihmisten edessä, sen myös Ihmisen Poika on tunnustava Jumalan enkelien edessä:
9. Mutta joka minun kieltää ihmisten edessä, se pitää kiellettämän Jumalan enkelien edessä.
10. Ja joka puhuu sanan Ihmisen Poikaa vastaan, se hänelle anteeksi annetaan; mutta joka Pyhää Henkeä pilkkaa, ei sitä anteeksi anneta.

11. Kuin he teitä vetävät synagogiin, esivallan ja valtamiesten eteen, niin älkäät murehtiko, kuinka taikka mitä teidän edestänne vastaaman pitää, eli mitä teidän pitää sanoman.
12. Sillä Pyhä Henki opettaa teitä sillä hetkellä, mitä teidän tulee sanoa.

13. Niin sanoi hänelle yksi kansasta: Mestari, sanos minun veljelleni, että

farthings, and not one of them is forgotten before God?
7. But even the very hairs of your head are all numbered. Fear not therefore: ye are of more value than many sparrows.
8. Also I say unto you, Whosoever shall confess me before men, him shall the Son of man also confess before the angels of God:
9. But he that denieth me before men shall be denied before the angels of God.
10. And whosoever shall speak a word against the Son of man, it shall be forgiven him: but unto him that blasphemeth against the Holy Ghost it shall not be forgiven.
11. And when they bring you unto the synagogues, and unto magistrates, and powers, take ye no thought how or what thing ye shall answer, or what ye shall say:
12. For the Holy Ghost shall teach you in the same hour what ye ought to say.
13. And one of the company said unto him, Master, speak to my brother,

hän jakais minun kanssani perinnön.

14. Mutta hän sanoi hänelle: ihminen, kuka pani minun tuomariksi eli jakomieheksi teidän välillänne?

15. Ja hän sanoi heille: katsokaat ja kavahtakaat ahneutta; sillä ei jonkun elämä siinä seiso, että hänellä paljo kalua on.

16. Niin hän sanoi heille vertauksen, sanoen: yhden rikkaan miehen maa kasvoi hyvin.

17. Ja hän ajatteli itsellänsä ja sanoi: mitä minä teen, ettei minulla ole, kuhunka minä kokoon eloni?

18. Ja sanoi: sen minä teen: minä maahan jaotan aittani, ja rakennan suuremmat, ja kokoon sinne kaiken tuloni ja hyvyyteni,

19. Ja sanon sielulleni: sielu, sinulla on pantu paljo hyvyyttä moneksi vuodeksi: lepää, syö, juo, riemuitse.

20. Mutta Jumala sanoi hänelle: sinä tyhmä! tänä yönä sinun sielus sinulta pois otetaan: kuka ne sitte saa, joita

that he divide the inheritance with me.

14. And he said unto him, Man, who made me a judge or a divider over you

15. And he said unto them, Take heed, and beware of covetousness: for a man's life consisteth not in the abundance of the things which he possesseth.

16. And he spake a parable unto them, saying, The ground of a certain rich man brought forth plentifully:

17. And he thought within himself, saying, What shall I do, because I have no room where to bestow my fruits?

18. And he said, This will I do: I will pull down my barns, and build greater; and there will I bestow all my fruits and my goods.

19. And I will say to my soul, Soul, thou hast much goods laid up for many years; take thine ease, eat, drink, and be merry.

20. But God said unto him, Thou fool, this night thy soul shall be required of thee: then whose shall those things

sinä valmistanut olet?
21. Niin on myös se, joka itsellensä tavaraa kokoo, ja ei ole rikas Jumalassa.
22. Niin hän sanoi opetuslapsillensa: sentähden sanon minä teille: älkäät murehtiko elämästänne, mitä teidän pitä syömän, eikä ruumiistanne, millä te itseänne verhoitatte.
23. Henki on enempi kuin ruoka, ja ruumis parempi kuin vaate.
24. Katselkaat kaarneita: ei he kylvä eikä niitä, ei heillä ole myös kellaria eikä aittaa, ja Jumala elättää heidät: kuinka paljoa paremmat te olette kuin linnut?
25. Mutta kuka teistä murheellansa voi lisätä varrellensa yhden kyynärän?
26. Sentähden ellette siis voi sitä, mikä vähin on, miksi te muista murehditte?
27. Katselkaat kukkasia, kuinka ne kasvavat: ei he työtä tee, eikä kehrää; ja minä sanon teille: ei Salomo kaikessa kunniassansa niin ollut vaatetettu kuin yksi heistä.
28. Jos siis ruohon, joka tänäpänä

be, which thou hast provided?
21. So is he that layeth up treasure for himself, and is not rich toward God.
22. And he said unto his disciples, Therefore I say unto you, Take no thought for your life, what ye shall eat; neither for the body, what ye shall put on.
23. The life is more than meat, and the body is more than raiment.
24. Consider the ravens: for they neither sow nor reap; which neither have storehouse nor barn; and God feedeth them: how much more are ye better than the fowls?
25. And which of you with taking thought can add to his stature one cubit?
26. If ye then be not able to do that thing which is least, why take ye thought for the rest?
27. Consider the lilies how they grow: they toil not, they spin not; and yet I say unto you, that Solomon in all his glory was not arrayed like one of these.
28. If then God so clothe the grass,

kedolla seisoo jo huomenna pätsiin heitetään, Jumala niin vaatettaa, eikö hän paljoa enemmin teidän sitä te, te vähäuskoiset?

29. Sentähden, älkäät etsikö, mitä teidän syömän eli juoman pitää, ja älkäät surulliset olko.

30. Sillä näitä kaikkia pakanat maailmassa pyytävät; mutta teidän Isänne tietää, että te näitä tarvitsette.

31. Vaan paremmin etsikäät Jumalan valtakuntaa, niin nämät kaikki teille annetaan.

32. Älä pelkää, piskuinen lauma; sillä teidän Isällänne on hyvä tahto antaa teille valtakunnan.

33. Myykäät, mitä teillä on, ja antakaat almua. Tehkäät teillenne säkit, jotka ei vanhene, puuttumatoin tavara taivaissa, kuhunka ei varas ulotu, ja kusssa ei koi raiskaa.

34. Sillä kussa teidän tavaranne on, siellä on myös teidän sydämenne.

35. Olkoon teidän kupeenne vyötetyt ja teidän kynttilänne sytytetyt.

36. Ja olkaat te niiden ihmisten kaltaiset, jotka odottavat Herraansa

which is to day in the field, and to morrow is cast into the oven; how much more will he clothe you, O ye of little faith?

29. And seek not ye what ye shall eat, or what ye shall drink, neither be ye of doubtful mind.

30. For all these things do the nations of the world seek after: and your Father knoweth that ye have need of these things.

31. But rather seek ye the kingdom of God; and all these things shall be added unto you.

32. Fear not, little flock; for it is your Father's good pleasure to give you the kingdom.

33. Sell that ye have, and give alms; provide yourselves bags which wax not old, a treasure in the heavens that faileth not, where no thief approacheth, neither moth corrupteth.

34. For where your treasure is, there will your heart be also.

35. Let your loins be girded about, and your lights burning;

36. And ye yourselves like unto men that wait for their lord, when he will

häistä palajavan: että kuin hän tulee ja kolkuttaa, niin he hänelle avaavat.

37. Autuaat ovat ne palveliat, jotka Herra tultuansa löytää valvomasta. Totisesti sanon minä teille: hän sonnustaa itsensä ja asettaa heidät aterioitsemaan, ja tulee ja palvelee heitä.

38. Ja jos hän tulee toisessa vartiossa, eli kolmannessa vartiossa tulee, ja näin löytää, autuaat ovat ne palvelia.

39. Mutta se tietäkäät, että jos perheen-isäntä tietäis, millä hetkellä varas on tuleva, tosin hän valvois eikä sallisi huonettansa kaivettaa.

40. Sentähden olkaat te myös valmiit: sillä, millä hetkellä ette luulekaan, tulee Ihmisen Poika.

41. Niin sanoi Pietari hänelle: Herra, sanotkos tämän vertauksen meille, eli myös kaikille?

42. Mutta Herra sanoi: kuka on uskollinen ja toimellinen perheenhaltia, jonka Herra asettaa perheensä päälle, oikialla ajalla määrättyä osaa anta-

return from the wedding; that when he cometh and knocketh, they may open unto him immediately.

37. Blessed are those servants, whom the lord when he cometh shall find watching: verily I say unto you, that he shall gird himself, and make them to sit down to meat, and will come forth and serve them.

38. And if he shall come in the second watch, or come in the third watch, and find them so, blessed are those servants.

39. And this know, that if the goodman of the house had known what hour the thief would come, he would have watched, and not have suffered his house to be broken through.

40. Be ye therefore ready also: for the Son of man cometh at an hour when ye think not.

41. Then Peter said unto him, Lord, speakest thou this parable unto us, or even to all?

42. And the Lord said, Who then is that faithful and wise steward, whom his lord shall make ruler over his household, to give them their portion

maan.
43. Autuas on se palvelia, jonka Herra tultuansa niin löytää tehneen.

44. Totisesti sanon minä teille: hän asettaa hänen kaiken tavaransa päälle.
45. Mutta jos palvelia sanoo sydämessänsä: minun Herrani viipyy tulemasta, ja rupee palkollisia hosumaan, ja syömään ja juomaan ja juopumaan,
46. Niin tulee palvelian herra sinä päivänä, jona ei hän luulekaan, ja sillä hetkellä, jota ei hän tiedä, ja eroittaa hänen, ja antaa hänelle osan uskottomain kanssa.

47. Mutta sen palvelian, joka tiesi Herransa tahdon, ja ei itsiänsä valmistanut eikä tehnyt hänen tahtonsa jälkeen, täytyy paljon haavoja kärsiä.
48. Joka taas ei tietänyt, ja kuitenkin teki haavain ansion, sen pitää vähemmän haavoja kärsimän; sillä kenelle paljo annettu on, siltä paljon etsitään, ja jonka haltuun paljo on annettu, sitä enempi anotaan.

of meat in due season
43. Blessed is that servant, whom his lord when he cometh shall find so doing.
44. Of a truth I say unto you, that he will make him ruler over all that he hath.
45. But and if that servant say in his heart, My lord delayeth his coming; and shall begin to beat the menservants and maidens, and to eat and drink, and to be drunken;
46. The lord of that servant will come in a day when he looketh not for him, and at an hour when he is not aware, and will cut him in sunder, and will appoint him his portion with the unbelievers.
47. And that servant, which knew his lord's will, and prepared not himself, neither did according to his will, shall be beaten with many stripes.
48. But he that knew not, and did commit things worthy of stripes, shall be beaten with few stripes. For unto whomsoever much is given, of him shall be much required: and to whom men have committed much, of him

they will ask the more.

49. Minä tuli sytyttämään tulta maan päälle, ja mitä minä tahdon, vaan että se jo palais?

49. I am come to send fire on the earth; and what will I, if it be already kindled?

50. Mutta minun pitää kasteella kastettaman, ja kuinka minä ahdistetaan siihenasti että se täytetään?

50. But I have a baptism to be baptized with; and how am I straitened till it be accomplished!

51. Luuletteko, että minä tulin rauhaa lähettämään maan päälle? En, sanon minä teille, vaan eripuraisuutta.

51. Suppose ye that I am come to give peace on earth? I tell you, Nay; but rather division:

52. Sillä tästedes pitää viisi oleman eroitetut yhdessä huoneessa, kolme kahta vastaan ja kaksi kolmea vastaan.

52. For from henceforth there shall be five in one house divided, three against two, and two against three.

53. Isä eroitetaan poikaansa vastaan ja poika isää vastaan, äiti tytärtä vastaan ja tytär äitiä vastaan, anoppi miniäänsä vastaan, miniä anoppiansa vastaan.

53. The father shall be divided against the son, and the son against the father; the mother against the daughter, and the daughter against the mother; the mother in law against her daughter in law, and the daughter in law against her mother in law.

54. Niin hän sanoi myös kansalle: kuin te näette pilven lännestä nousevan, niin te kohta sanotte: sade tulee; niin myös tuleekin.

54. And he said also to the people, When ye see a cloud rise out of the west, straightway ye say, There cometh a shower; and so it is.

55. Ja kuin te näette etelän tuulevan, niin te sanotte: helle tulee; niin myös

55. And when ye see the south wind blow, ye say, There will be heat; and

tuleekin.
56. Te ulkokullatut, maan ja taivaan muodon te taidatte koetella, miksi ette siis tätä aikaa koettele?

57. Minkätähden siis ette myös itsestänne tuomitse, mikä oikia on?
58. Sillä kuin sinä menet riitaveljes kanssa esivallan eteen, niin pyydä tiellä hänestä päästä; ettei hän sinua tuomarin eteen vetäisi, ja tuomari antais sinua ylön pyövelille, ja pyöveli heittäis sinun torniin.

59. Minä sanon sinulle: et sinä sieltä ennen pääse ulos, kuin sinä viimeisen rovon maksat.

it cometh to pass.
56. Ye hypocrites, ye can discern the face of the sky and of the earth; but how is it that ye do not discern this time?

57. Yea, and why even of yourselves judge ye not what is right?
58. When thou goest with thine adversary to the magistrate, as thou art in the way, give diligence that thou mayest be delivered from him; lest he hale thee to the judge, and the judge deliver thee to the officer, and the officer cast thee into prison.

59. I tell thee, thou shalt not depart thence, till thou hast paid the very last mite.

13 luku

1. Ja olivat muutamat sillä ajalla siinä, jotka ilmoittivat hänelle Galilealaisista, joiden veren Pilatus oli heidän uhriensa kanssa sekoittanut.
2. Ja Jesus vastasi ja sanoi heille: luuletteko, että nämät Galilealaiset olivat syntiset kaikkein Galilealaisten suhteen, että heidän senkaltaista täytyi

1. There were present at that season some that told him of the Galilaeans, whose blood Pilate had mingled with their sacrifices.
2. And Jesus answering said unto them, Suppose ye that these Galilaeans were sinners above all the Galilaeans, because they suffered

kärsiä?
3. Ei suinkaan, sanon minä teille, vaan ellette paranna teitänne, niin te kaikki niin hukkaan tulette.
4. Taikka luuletteko, että ne kahdeksantoistakymmentä, joiden päälle Siloan torni lankesi ja tappoi heidät, olivat vialliset kaikkein ihmisten suhteen, jotka Jerusalemissa asuvat?
5. Ei suinkaan, sanon minä teille, vaan ellette paranna teitänne, niin te kaikki niin hukkaan tulette.
6. Mutta hän sanoi tämän vertauksen: yhdellä oli fikunapuu, hänen viinamäessänsä istutettu, ja hän tuli etsein hedelmää hänestä ja ei löytänyt.
7. Niin hän sanoi viinamäen rakentajalle: katso, minä olen kolme vuotta tullut ja etsinyt hedelmää tästä fikunapuusta, ja en löydä, hakkaa se pois: miksi se myös maata turmelee?
8. Mutta hän vastasi ja sanoi hänelle: herra, anna hänen vielä tämä vuosi olla, niin kauvan kuin minä kaivan hänen ympärinsä ja sonnitan:
9. Jos hän sittekin hedelmän tekis; jollei, niin hakkaa se sitte pois.
10. Mutta hän opetti sabbatina yh-

such things
3. I tell you, Nay: but, except ye repent, ye shall all likewise perish.
4. Or those eighteen, upon whom the tower in Siloam fell, and slew them, think ye that they were sinners above all men that dwelt in Jerusalem?
5. I tell you, Nay: but, except ye repent, ye shall all likewise perish.
6. He spake also this parable; A certain man had a fig tree planted in his vineyard; and he came and sought fruit thereon, and found none.
7. Then said he unto the dresser of his vineyard, Behold, these three years I come seeking fruit on this fig tree, and find none: cut it down; why cumbereth it the ground?
8. And he answering said unto him, Lord, let it alone this year also, till I shall dig about it, and dung it:
9. And if it bear fruit, well: and if not, then after that thou shalt cut it down.
10. And he was teaching in one of the

dessä synagogassa,

11. Ja katso, siellä oli vaimo, jolla oli sairauden henki kahdeksantoistakymmentä vuotta ollu, ja kävi kumarruksissa, eikä voinut ikänä itsiänsä ojentaa.

12. Mutta kuin Jesus sen näki, kutsui hän hänen tykönsä ja sanoi hänelle: vaimo, sinä olet päässyt taudistas.

13. Ja hän pani kätensä hänen päällensä, ja kohta se ojensi ylös itsensä ja kiitti Jumalaa.

14. Niin vastasi synagogan päämies ja närkästyi, että Jesus paransi sabbatina, ja sanoi kansalle: kuusi päivää ovat, joina sopii työtä tehdä; niinä te tulkaat ja antakaat teitä parantaa, ja ei sabbatin päivänä.

15. Niin vastasi häntä Herra ja sanoi: sinä ulkokullattu! eikö kukin teistä päästä nautaansa eli aasiansa sabbatina seimestä ja johdata juomaan?

16. Eikö myös tämä Abrahamin tytär pitäisi sabbatina päästettämän tästä siteestä, jonka, katso, saatana on

synagogues on the sabbath.

11. And, behold, there was a woman which had a spirit of infirmity eighteen years, and was bowed together, and could in no wise lift up herself.

12. And when Jesus saw her, he called her to him, and said unto her, Woman, thou art loosed from thine infirmity.

13. And he laid his hands on her: and immediately she was made straight, and glorified God.

14. And the ruler of the synagogue answered with indignation, because that Jesus had healed on the sabbath day, and said unto the people, There are six days in which men ought to work: in them therefore come and be healed, and not on the sabbath day.

15. The Lord then answered him, and said, Thou hypocrite, doth not each one of you on the sabbath loose his ox or his ass from the stall, and lead him away to watering

16. And ought not this woman, being a daughter of Abraham, whom Satan hath bound, lo, these eighteen years,

kahdeksantoistakymmentä vuotta sitonut?
17. Ja kuin hän näitä sanoi, niin häpesivät kaikki, jotka häntä vastaan olivat. Ja kaikki kansa iloitsi kaikista kunniallisista töistä, joita häneltä tehtiin.
18. Niin hän sanoi: kenenkä vertainen on Jumalan valtakunta, ja kenenkä kaltaiseksi minä sen teen?
19. Se on sinapin siemenen vertainen, jonka ihminen otti ja kylvi yrttitarhaansa; ja se kasvoi ja tuli suureksi puuksi ja taivaan linnut tekivät pesänsä sen oksille.
20. Ja hän taas sanoi: kenenkä vertaiseksi minä Jumalan valtakunnan teen?
21. Se on hapatuksen kaltainen, jonka vaimo otti, ja pani sen kolmeen jauhovakkaan, siihenasti kuin se kaikki happani.
22. Ja hän vaelsi kaupunkien ja kyläin kautta opettain, ja matkusti Jerusalemia päin.
23. Niin sanoi yksi hänelle: Herra, vähäkö niitä on, jotka autuaaksi tulevat? Ja hän sanoi heille:

be loosed from this bond on the sabbath day?
17. And when he had said these things, all his adversaries were ashamed: and all the people rejoiced for all the glorious things that were done by him.
18. Then said he, Unto what is the kingdom of God like and whereunto shall I resemble it
19. It is like a grain of mustard seed, which a man took, and cast into his garden; and it grew, and waxed a great tree; and the fowls of the air lodged in the branches of it.
20. And again he said, Whereunto shall I liken the kingdom of God
21. It is like leaven, which a woman took and hid in three measures of meal, till the whole was leavened.
22. And he went through the cities and villages, teaching, and journeying toward Jerusalem.
23. Then said one unto him, Lord, are there few that be saved? And he said unto them,

24. Pyytäkäät ahtaasta portista mennä sisälle, sillä monta on, sanon minä teille, jotka pyytävät mennä sisälle, ja ei taida.
25. Kuin perheenisäntä on noussut ja oven sulkenut, ja te rupeette ulkona seisomaan ja oven päälle kolkuttamaan ja sanomaan: Herra, Herra, avaa meille! ja hän vastaa ja sanoo teille: en minä teitä tunne, kusta te olette;
26. Niin te rupeette sanomaan: me olemme syöneet ja juoneet sinun edessäs, ja meidän kaduillamme sinä opetit.
27. Ja hän on sanova: minä sanon teille: en minä teitä tunne, kusta te olette; menkäät pois minun tyköäni, kaikki te väärintekiät.
28. Siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys, kuin te näette Abrahamin ja Isaakin ja Jakobin ja kaikki prophetat Jumalan valtakunnassa, mutta itsenne ajettavan ulos.
29. Ja heidän pitää tuleman idästä ja lännestä, pohjoisesta ja etelästä, ja Jumalan valtakunnassa istuman.

24. Strive to enter in at the strait gate: for many, I say unto you, will seek to enter in, and shall not be able.
25. When once the master of the house is risen up, and hath shut to the door, and ye begin to stand without, and to knock at the door, saying, Lord, Lord, open unto us; and he shall answer and say unto you, I know you not whence ye are:
26. Then shall ye begin to say, We have eaten and drunk in thy presence, and thou hast taught in our streets.
27. But he shall say, I tell you, I know you not whence ye are; depart from me, all ye workers of iniquity.

28. There shall be weeping and gnashing of teeth, when ye shall see Abraham, and Isaac, and Jacob, and all the prophets, in the kingdom of God, and you yourselves thrust out.
29. And they shall come from the east, and from the west, and from the north, and from the south, and shall sit down in the kingdom of God.

30. Ja katso, ne ovat viimeiset, jotka tulevat ensimäsiksi, ja ne ovat ensimäiset, jotka tulevat viimeisiksi.

30. And, behold, there are last which shall be first, and there are first which shall be last.

31. Sinä päivänä tulivat muutamat Pharisealaiset ja sanoivat hänelle: lähde ulos ja mene täältä pois; sillä Herodes tahtoo sinua tappaa.

31. The same day there came certain of the Pharisees, saying unto him, Get thee out, and depart hence: for Herod will kill thee.

32. Ja hän sanoi heille: menkäät ja sanokaat sille ketulle: katso, minä ajan ulos perkeleitä, ja parannan tänäpänä ja huomenna, ja kolmantena päivänä minä lopetetaan.

32. And he said unto them, Go ye, and tell that fox, Behold, I cast out devils, and I do cures to day and to morrow, and the third day I shall be perfected.

33. Kuitenkin pitää minun tänäpänä ja huomenna ja toisena huomenna vaeltaman; sillä ei tapahdu, että propheta muualla hukataan kuin Jerusalemissa.

33. Nevertheless I must walk to day, and to morrow, and the day following: for it cannot be that a prophet perish out of Jerusalem.

34. Jerusalem, Jerusalem, joka tapat prophetat ja kivität niitä, jotka sinun tykös lähetetään, kuinka usein minä tahdoin koota sinun lapses, niinkuin kana kokoo poikansa siipiensä alle, ja ette tahtoneet?

34. O Jerusalem, Jerusalem, which killest the prophets, and stonest them that are sent unto thee; how often would I have gathered thy children together, as a hen doth gather her brood under her wings, and ye would not!

35. Katso, teidän huoneenne jätetään teille kylmille. Totisesti sanon minä teille: ei teidän pidä minua näkemän, siihenasti kuin se aika tulee, jona te

35. Behold, your house is left unto you desolate: and verily I say unto you, Ye shall not see me, until the time come when ye shall say, Blessed

sanotte: siunattu olkoon se, joka tulee Herran nimeen!

is he that cometh in the name of the Lord.

14 luku

1. Ja tapahtui, että hän tuli yhden Pharisealaisten päämiehen huoneesen sabbatina rualle, ja he vartioitsivat häntä.

1. And it came to pass, as he went into the house of one of the chief Pharisees to eat bread on the sabbath day, that they watched him.

2. Ja katso, siinä oli vesitautinen ihminen hänen edessänsä.

2. And, behold, there was a certain man before him which had the dropsy.

3. Niin Jesus vastaten sanoi lainoppineille ja Pharisealaisille: sopiiko sabbatina parantaa? Niin he vaikenivat.

3. And Jesus answering spake unto the lawyers and Pharisees, saying, Is it lawful to heal on the sabbath day

4. Mutta hän rupesi häneen, ja paransi hänen, ja pääsi menemään.

4. And they held their peace. And he took him, and healed him, and let him go;

5. Ja hän vastaten sanoi heille: kenenkä teistä nauta eli aasi putoo kaivoon, eikö hän kohta sabbatin päivänä häntä ota ylös?

5. And answered them, saying, Which of you shall have an ass or an ox fallen into a pit, and will not straightway pull him out on the sabbath day

6. Ja ei he taitaneet häntä tähän vastata.

6. And they could not answer him again to these things.

7. Mutta hän sanoi vieraille vertauksen, koska hän ymmärsi, kuinka he valitsivat ylimmäisiä istuimia, sanoen heille:

7. And he put forth a parable to those which were bidden, when he marked how they chose out the chief rooms; saying unto them,

8. Kuinka joltakulta häihin kutsuttu olet, niin älä istu ylimmäiseen siaan, ettei joku kunniallisempi sinua ole häneltä kutsuttu,

9. Ja tulee se, joka sinun ja hänen on kutsunut, ja sanoo sinulle: anna tälle siaa! ja niin sinä häpiällä menet alemma istumaan.

10. Mutta kuin kutsuttu olet, niin mene ja istu alemmaiseen siaan, että se, joka sinun kutsunut on, tulis ja sanois sinulle: ystäväni, nouse ylemmä; silloin on sinulle kunnia niiden edessä, jotka ynnä kanssas atrioitsevat.

11. Sillä jokainen, joka itsensä ylentää, se alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.

12. Mutta hän sanoi myös sille, joka hänen kutsunut oli: kuin päivällistä tai ehtoollista teet, niin älä kutsu ystäviäs, eli veljiäs, ei lankojas, taikka rikkaita kylänmiehiäs: ettei he joskus sinua myös jälleen kutsu, ja sinulle maksa.

13. Mutta kuin pidot teet, niin kutsut köyhiä, raajarikkoja, ontuvia, sokeita:

8. When thou art bidden of any man to a wedding, sit not down in the highest room; lest a more honourable man than thou be bidden of him;

9. And he that bade thee and him come and say to thee, Give this man place; and thou begin with shame to take the lowest room.

10. But when thou art bidden, go and sit down in the lowest room; that when he that bade thee cometh, he may say unto thee, Friend, go up higher: then shalt thou have worship in the presence of them that sit at meat with thee.

11. For whosoever exalteth himself shall be abased; and he that humbleth himself shall be exalted.

12. Then said he also to him that bade him, When thou makest a dinner or a supper, call not thy friends, nor thy brethren, neither thy kinsmen, nor thy rich neighbours; lest they also bid thee again, and a recompence be made thee.

13. But when thou makest a feast, call the poor, the maimed, the lame, the blind:

14. Niin sinä olet autua; sillä ei heillä ole varaa sinulle maksaa, sillä sinulle pitää maksettaman vanhurskasten ylösnousemisessa.

14. And thou shalt be blessed; for they cannot recompense thee: for thou shalt be recompensed at the resurrection of the just.

15. Mutta kuin yksi ynnä atrioitsevista nämät kuuli, sanoi hän hänelle: autuas on se, joka syö leipää Jumalan valtakunnassa.

15. And when one of them that sat at meat with him heard these things, he said unto him, Blessed is he that shall eat bread in the kingdom of God.

16. Niin hän sanoi hänelle: yksi ihminen teki suuren ehtoollisen ja kutsui monta,

16. Then said he unto him, A certain man made a great supper, and bade many:

17. Ja lähetti palveliansa ehtoollisen hetkellä sanomaan kutsutuille: tulkaat, sillä kaikki ovat valmistetut.

17. And sent his servant at supper time to say to them that were bidden, Come; for all things are now ready.

18. Ja he rupesivat järjestänsä kaikki itseänsä estelemään: ensimäinen sanoi hänelle: minä ostin pellon, ja minun pitää menemän sitä katsomaan: minä rukoilen sinua, sano minun esteeni.

18. And they all with one consent began to make excuse. The first said unto him, I have bought a piece of ground, and I must needs go and see it: I pray thee have me excused.

19. Ja toinen sanoi: minä ostin viisi paria härkiä, ja menen niitä koettelemaan: minä rukoilen sinua, sano minun esteeni.

19. And another said, I have bought five yoke of oxen, and I go to prove them: I pray thee have me excused.

20. Ja kolmas sanoi: minä olen emännän nainut, ja en taida sentähden tulla.

20. And another said, I have married a wife, and therefore I cannot come.

21. Ja kuin se palvelia tuli, sanoi hän

21. So that servant came, and

nämät herrallensa. Silloin perheenisäntä vihastui ja sanoi palveliallensa: mene nopiasti kaupungin kaduille ja kujille ja saata tänne vaivaiset ja raajarikot, ontuvat ja sokiat.

shewed his lord these things. Then the master of the house being angry said to his servant, Go out quickly into the streets and lanes of the city, and bring in hither the poor, and the maimed, and the halt, and the blind.

22. Ja palvelia sanoi: herra, minä olen tehnyt niinkuin sinä käskit, ja vielä nyt siaa on.

22. And the servant said, Lord, it is done as thou hast commanded, and yet there is room.

23. Ja herra sanoi palvelialle: men maanteille ja aidoille, ja vaadi heitä sisälle tulemaan, että minun huoneeni täytettäisiin.

23. And the lord said unto the servant, Go out into the highways and hedges, and compel them to come in, that my house may be filled.

24. Sillä minä sanon teille, ettei yksikään niistä miehistä, jotka kutsuttiin, pidä maistaman minun ehtoollistani.

24. For I say unto you, That none of those men which were bidden shall taste of my supper.

25. Niin vaelsi paljo väkeä hänen kanssansa, ja hän kääntyi ja sanoi heille:

25. And there went great multitudes with him: and he turned, and said unto them,

26. Jos joku tulee minun tyköni, ja ei vihaa isäänsä ja äitiänsä, ja emäntäänsä ja lapsiansa, ja veljiänsä ja sisariansa, ja päälliseksi omaa henkeänsä, ei se taida olla minun opetuslapseni.

26. If any man come to me, and hate not his father, and mother, and wife, and children, and brethren, and sisters, yea, and his own life also, he cannot be my disciple.

27. Ja joka ei kanna ristiänsä ja seuraa minua, ei se taida olla minun opetuslapseni.

27. And whosoever doth not bear his cross, and come after me, cannot be my disciple.

28. Sillä kuka teistä on, joka tahtoo tornia rakentaa; eikö hän ennen istu ja laske kulutusta, jos hänellä on varaa sitä täyttää?

28. For which of you, intending to build a tower, sitteth not down first, and counteth the cost, whether he have sufficient to finish it?

29. Ettei, kuin hän perustuksen laskenut on, ja ei voi sitä täyttää, kaikki, jotka sen näkevät, rupee pilkkaamaan häntä,

29. Lest haply, after he hath laid the foundation, and is not able to finish it, all that behold it begin to mock him,

30. Sanoen: tämä ihminen rupesi rakentamaan, ja ei voinut täyttää.

30. saying, This man began to build, and was not able to finish.

31. Taikka kuka kuningas tahtoo mennä sotimaan toista kuningasta vastaan; eikö hän ennen istu ja ajattele, jos hän voi kymmenellä tuhannella kohdata sen, joka häntä vastaan tulee kahdellakymmenellä tuhannella?

31. Or what king, going to make war against another king, sitteth not down first, and consulteth whether he be able with ten thousand to meet him that cometh against him with twenty thousand?

32. Muutoin, kuin hän vielä kaukana on, niin hän lähettää hänelle sanan ja rukoilee rauhaa.

32. Or else, while the other is yet a great way off, he sendeth an ambassage, and desireth conditions of peace.

33. Niin siis jokainen teistä, joka ei luovu kaikista mitä hänellä on, ei se taida olla minun opetuslapseni.

33. So likewise, whosoever he be of you that forsaketh not all that he hath, he cannot be my disciple.

34. Suola on hyvä; mutta jos suola tulee mauttomaksi, milläs sitte suolataan?

34. Salt is good: but if the salt have lost his savour, wherewith shall it be seasoned?

35. Ei se maahan eikä sontaan ole sovelias: he heittävät sen pois. Jolla

35. It is neither fit for the land, nor yet for the dunghill; but men cast it

on korvat kuulla, se kuulkaan.

out. He that hath ears to hear, let him hear.

15 luku

1. Mutta hänen tykönsä tulivat kaikki Publikanit ja syntiset, kuulemaan häntä.

1. Then drew near unto him all the publicans and sinners for to hear him.

2. Ja Pharisealaiset ja kirjanoppineet napisivat ja sanoivat: tämä syntisiä vastaan ottaa ja syö heidän kanssansa.

2. And the Pharisees and scribes murmured, saying, This man receiveth sinners, and eateth with them.

3. Niin hän sanoi heille tämän vertauksen, sanoen:

3. And he spake this parable unto them, saying,

4. Kuka on teistä se ihminen, jolla on sata lammasta, ja jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän jätä yhdeksänkymmentä ja yhdeksän korpeen, ja mene sen jälkeen, joka kadonnut on, siihenasti että hän sen löytää?

4. What man of you, having an hundred sheep, if he lose one of them, doth not leave the ninety and nine in the wilderness, and go after that which is lost, until he find it?

5. Ja kuin hän sen löytää, niin hän panee sen olallensa, iloiten.

5. And when he hath found it, he layeth it on his shoulders, rejoicing.

6. Ja kuin hän tulee kotiansa, niin hän kutsuu kokoon ystävänsä ja kylänsä miehet, ja sanoo heille: iloitkaat minun kanssani: sillä minä löysin lampaani, joka kadonnut oli.

6. And when he cometh home, he calleth together his friends and neighbours, saying unto them, Rejoice with me; for I have found my sheep which was lost.

7. Minä sanon teille: niin pitää ilo

7. I say unto you, that likewise joy

oleman taivaassa yhdestä syntisestä, joka itsensä parantaa, enemmin kuin yhdeksästäkymmenestä ja yhdeksästä hurskaasta, jotka ei parannusta tarvitse.

shall be in heaven over one sinner that repenteth, more than over ninety and nine just persons, which need no repentance.

8. Taikka kuka vaimo on, jolla on kymmenen penninkiä, jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän sytytä kynttilää, ja lakaise huonetta, ja etsi visusti niinkauvan kuin hän sen löytää?

8. Either what woman having ten pieces of silver, if she lose one piece, doth not light a candle, and sweep the house, and seek diligently till she find it?

9. Ja kuin hän sen löytänyt on, kutsuu hän kokoon ystävänsä ja kylänsä vaimot, ja sanoo: iloitkaat minun kanssani; sillä minä löysin penninkini, jonka minä kadotin.

9. And when she hath found it, she calleth her friends and her neighbours together, saying, Rejoice with me; for I have found the piece which I had lost.

10. Niin myös, sanon minä teille, pitää ilo oleman Jumalan enkeleillä yhdestä syntisestä, joka itsensä parantaa.

10. Likewise, I say unto you, there is joy in the presence of the angels of God over one sinner that repenteth.

11. Ja hän sanoi: yhdellä miehellä oli kaksi poikaa,

11. And he said, A certain man had two sons:

12. Ja nuorempi heistä sanoi isällensä: isä, anna minulle osa tavarasta, joka minulle tulee. Ja hän jakoi heille tavaran.

12. And the younger of them said to his father, Father, give me the portion of goods that falleth to me. And he divided unto them his living.

13. Ja ei kauvan sen jälkeen, kuin nuorempi poika oli kaikki koonnut, meni hän kaukaiselle maakunnalle, ja

13. And not many days after the younger son gathered all together, and took his journey into a far coun-

hukkasi siellä tavaransa irstaisuudessa.
14. Mutta kuin hän kaikki oli tuhlannut, niin tuli suuri nälkä kaikkeen siihen maakuntaan; ja hän rupesi hätääntymään,
15. Ja meni pois ja suostui yhteen sen maakunnan kauppamieheen, joka hänen lähetti maakyliinsä kaitsemaan sikojansa.
16. Ja hän pyysi vatsaansa ravalla täyttää, jota siat söivät, ja ei kenkään hänelle sitäkään antanut.
17. Mutta kuin hän mielensä malttoi, sanoi hän: kuinka monella minun isäni palkollisella on kyllä leipää, ja minä kuolen nälkään!
18. Minä nousen ja käyn minun isäni tykö ja sanon hänelle: isä, minä olen syntiä tehnyt taivasta vastaan ja sinun edessäs,
19. Ja en ole silleen mahdollinen sinun pojakses kutsuttaa: tee minua niinkuin yhden palkollisistas.
20. Ja hän nousi ja tuli isänsä tykö. Mutta kuin hän vielä taampana oli, näki hänen isänsä hänen, ja armahti hänen päällensä, ja juosten lankesi

try, and there wasted his substance with riotous living.
14. And when he had spent all, there arose a mighty famine in that land; and he began to be in want.
15. And he went and joined himself to a citizen of that country; and he sent him into his fields to feed swine.
16. And he would fain have filled his belly with the husks that the swine did eat: and no man gave unto him.
17. And when he came to himself, he said, How many hired servants of my father's have bread enough and to spare, and I perish with hunger!
18. I will arise and go to my father, and will say unto him, Father, I have sinned against heaven, and before thee,
19. And am no more worthy to be called thy son: make me as one of thy hired servants.
20. And he arose, and came to his father. But when he was yet a great way off, his father saw him, and had compassion, and ran, and fell on his

hänen kaulaansa, ja suuta antoi hänen.

21. Mutta poika sanoi hänelle: isä, minä olen syntiä tehnyt taivasta vastaan ja sinun edessäs, ja en ole mahdollinen tästedes sinun pojakses kutsuttaa.

22. Niin sanoi isä palvelioillensa: tuokaat tänne ne parhaat vaatteet, ja pukekaat hänen yllensä, ja antakaat sormus hänen käteensä, ja kengät hänen jalkoihinsa,

23. Ja tuokaat syötetty vasikka, ja tappakaat se, ja syökäämme ja riemuitkaamme;

24. Sillä tämä minun poikani oli kuollut, ja virkosi jälleen: hän oli kadonnut, ja on taas löydetty; ja rupesivat riemuitsemaan.

25. Mutta hänen vanhempi poikansa oli pellolla, ja kuin hän tuli ja huonettä lähestyi, kuuli hän laulun ja hypyt.

26. Niin hän kutsui yhden palveliostansa ja kysyi: mikä se on?

27. Niin se sanoi hänelle: sinun veljes tuli, ja isäs antoi tappaa syötetyn vasikan, että hän sai hänen terveenä

neck, and kissed him.

21. And the son said unto him, Father, I have sinned against heaven, and in thy sight, and am no more worthy to be called thy son.

22. But the father said to his servants, Bring forth the best robe, and put it on him; and put a ring on his hand, and shoes on his feet:

23. And bring hither the fatted calf, and kill it; and let us eat, and be merry:

24. For this my son was dead, and is alive again; he was lost, and is found. And they began to be merry.

25. Now his elder son was in the field: and as he came and drew nigh to the house, he heard musick and dancing.

26. And he called one of the servants, and asked what these things meant.

27. And he said unto him, Thy brother is come; and thy father hath killed the fatted calf, because he hath re-

jälleen.
28. Niin hän vihastui eikä tahtonut mennä sisälle; hänen isänsä meni siis ulos, ja neuvoi häntä.
29. Mutta hän vastasi ja sanoi isällensä: katso, niin monta vuotta minä palvelen sinua, ja en ole koskaan sinun käskyäs käynyt ylitse, ja et sinä ole minulle vohlaakaan antanut, riemuitakseni ystäväini kanssa.
30. Mutta että tämä sinun poikas tuli, joka tavaransa on tuhlannut porttoin kanssa, tapoit sinä hänelle syötetyn vasikan.
31. Mutta hän sanoi hänelle: poikani! sinä olet aina minun tykönäni, ja kaikki mitä minun on, se on sinun.
32. Niin piti sinunkin riemuitseman ja iloitseman; sillä tämä sinun veljes oli kuollut ja virkosi jälleen, hän oli kadonnut ja on taas löydetty.

ceived him safe and sound.
28. And he was angry, and would not go in: therefore came his father out, and intreated him.
29. And he answering said to his father, Lo, these many years do I serve thee, neither transgressed I at any time thy commandment: and yet thou never gavest me a kid, that I might make merry with my friends:
30. But as soon as this thy son was come, which hath devoured thy living with harlots, thou hast killed for him the fatted calf.
31. And he said unto him, Son, thou art ever with me, and all that I have is thine.
32. It was meet that we should make merry, and be glad: for this thy brother was dead, and is alive again; and was lost, and is found.

16 luku

1. Mutta hän sanoi myöskin opetuslapsillensa: oli rikas mies, jolla oli huoneenhaltia, ja hänen edessänsä kannettiin hänen päällensä, että hän

1. And he said also unto his disciples, There was a certain rich man, which had a steward; and the same was accused unto him that he had wasted

oli hukuttanut hänen hyvyytensä.

2. Ja hän kutsui hänen ja sanoi hänelle: miksi minä sinusta sen kuulen? tee luku hallituksestas; sillä et sinä saa tästedes hallita.

3. Niin huoneenhaltia sanoi itsellensä: mitä minä teen, sillä minun herrani ottaa minulta pois hallituksen? en minä voi kaivaa, häpeen minä kerjätä.

4. Minä tiedän, mitä minä teen, että kuin minä viralta pannaan pois, niin he korjaavat minun huoneesensa.

5. Ja hän kutsui tykönsä kaikki herransa velvolliset ja sanoi ensimäiselle: kuinka paljo sinä olet minun herralleni velkaa?

6. Mutta se sanoi: sata tynnyriä öljyä. Ja hän sanoi hänelle: ota kirjas ja istu pian, ja kirjoita viisikymmentä.

7. Sitte hän sanoi toiselle: kuinka paljon sinä olet velkaa? ja se sanoi: sata puntaa nisuja. Hän sanoi hänelle: ota kirjas ja kirjoita kahdeksankymmentä.

his goods.

2. And he called him, and said unto him, How is it that I hear this of thee? give an account of thy stewardship; for thou mayest be no longer steward.

3. Then the steward said within himself, What shall I do? for my lord taketh away from me the stewardship: I cannot dig; to beg I am ashamed.

4. I am resolved what to do, that, when I am put out of the stewardship, they may receive me into their houses.

5. So he called every one of his lord's debtors unto him, and said unto the first, How much owest thou unto my lord?

6. And he said, An hundred measures of oil. And he said unto him, Take thy bill, and sit down quickly, and write fifty.

7. Then said he to another, And how much owest thou? And he said, An hundred measures of wheat. And he said unto him, Take thy bill, and write fourscore.

8. Ja herra kiitti väärää huoneenhaltiata, että hän toimellisesti teki; sillä tämän maailman lapset ovat toimellisemmat kuin valkeuden lapset heidän sukukunnassansa.

8. And the lord commended the unjust steward, because he had done wisely: for the children of this world are in their generation wiser than the children of light.

9. Ja minä myös sanon teille: tehkäät teillenne ystäviä väärästä mammonasta, että kuin te tarvitsette, niin he korjaavat teitä ijankaikkisiin majoihin.

9. And I say unto you, Make to yourselves friends of the mammon of unrighteousness; that, when ye fail, they may receive you into everlasting habitations.

10. Joka vähemmässä on uskollinen, se on myös paljossa uskollinen, ja joka vähemmässä on väärä, se on myös paljossa petollinen.

10. He that is faithful in that which is least is faithful also in much: and he that is unjust in the least is unjust also in much.

11. Jollette siis ole olleet uskolliset väärässä mammonassa, kuka teille sitä uskoo, mikä oikia on?

11. If therefore ye have not been faithful in the unrighteous mammon, who will commit to your trust the true riches?

12. Ja ellette ole olleet toisen omassa uskolliset, kuka teille antaa sen, mikä teidän omanne on?

12. And if ye have not been faithful in that which is another man's, who shall give you that which is your own?

13. Ei yksikään palvelia taida kahta herraa palvella; sillä taikka hän yhtä vihaa ja toista rakastaa, eli yhdessä hän kiinni riippuu ja toisen katsoo ylön. Ette taida palvella Jumalaa ja mammonaa.

13. No servant can serve two masters: for either he will hate the one, and love the other; or else he will hold to the one, and despise the other. Ye cannot serve God and mammon.

14. Mutta kaikki nämät kuulivat nekin

14. And the Pharisees also, who were

Pharisealaiset, jotka ahneet olivat, ja pilkkasivat häntä.
15. Ja hän sanoi heille: te olette ne, jotka itsenne hurskaiksi teette ihmisten edessä; mutta Jumala tuntee teidän sydämenne; sillä se mikä ihmisille on korkia, se on Jumalan edessä kauhistus.
16. Laki ja prophetat ovat Johannekseen asti, ja siitä ajasta ilmoitetaan Jumalan valtakunta, ja jokainen siihen itseänsä väellä tunkee.
17. Pikemmin taivas ja maa hukkuu, kuin rahtukaan laista putoo.

18. Joka emäntänsä hylkää ja nai toisen, hän tekee huorin, ja joka sen mieheltä hyljätyn nai, hän tekee huorin.

19. Oli yksi rikas mies, joka vaatetti itsensä purpuralla ja kalliilla liinavaatteilla, ja eli joka päivä ilossa herkullisesti.
20. Oli myös kerjääjä, nimeltä Latsarus, joka makasi hänen ovensa edessä täynnänsä paisumia,
21. Ja pyysi ravittaa niistä muruista,

covetous, heard all these things: and they derided him.
15. And he said unto them, Ye are they which justify yourselves before men; but God knoweth your hearts: for that which is highly esteemed among men is abomination in the sight of God.
16. The law and the prophets were until John: since that time the kingdom of God is preached, and every man presseth into it.
17. And it is easier for heaven and earth to pass, than one tittle of the law to fail.
18. Whosoever putteth away his wife, and marrieth another, committeth adultery: and whosoever marrieth her that is put away from her husband committeth adultery.
19. There was a certain rich man, which was clothed in purple and fine linen, and fared sumptuously every day:
20. And there was a certain beggar named Lazarus, which was laid at his gate, full of sores,
21. And desiring to be fed with the

jotka rikkaan pöydältä putosivat; mutta koirat myös tulivat ja nuolivat hänen paisumansa.

22. Niin tapahtui, että kerjääjä kuoli ja vietiin enkeleiltä Abrahamin helmaan: niin kuoli myös rikas ja haudattiin.

23. Ja kuin hän helvetissä vaivassa oli, nosti hän silmänsä ja näki Abrahamin taampana ja Latsaruksen hänen helmassansa.

24. Ja hän huusi, sanoen: isä Abraham, armahda minun päälleni ja lähetä Latsarus kastamaan sormensa pää veteen, että hän jäähdyttäis minun kieleni; sillä minä kovin vaivataan tässä liekissä.

25. Niin sanoi Abraham: poikani, muista, että sinä sait sinun hyvääs elämässä, niin myös Latsarus pahaa. Mutta nyt hän lohdutetaan, ja sinä vaivataan.

26. Ja paitsi kaikkia näitä on meidän ja teidän välillä suuri juopa kiinnitetty, että ne, jotka tahtovat, ei he voi, eikä sieltä tännekään tulla.

crumbs which fell from the rich man's table: moreover the dogs came and licked his sores.

22. And it came to pass, that the beggar died, and was carried by the angels into Abraham's bosom: the rich man also died, and was buried;

23. And in hell he lift up his eyes, being in torments, and seeth Abraham afar off, and Lazarus in his bosom.

24. And he cried and said, Father Abraham, have mercy on me, and send Lazarus, that he may dip the tip of his finger in water, and cool my tongue; for I am tormented in this flame.

25. But Abraham said, Son, remember that thou in thy lifetime receivedst thy good things, and likewise Lazarus evil things: but now he is comforted, and thou art tormented.

26. And beside all this, between us and you there is a great gulf fixed: so that they which would pass from hence to you cannot; neither can they pass to us, that would come from thence.

27. Niin hän sanoi: minä rukoilen siis sinua, isä, että lähetät hänen minun isäni kotoon;

28. Sillä minulla on viisi veljeä, todistamaan heille, ettei hekin tulisi tähän vaivan siaan.

29. Sanoi hänelle Abraham: heillä on Moses ja prophetat; kuulkoot niitä.

30. Mutta hän sanoi: ei, isä Abraham: vaan jos joku kuolleista menis heidän tykönsä, niin he parannuksen tekisivät.

31. Hän sanoi hänelle: ellei he Mosesta ja prophetaita kuule, niin ei he myös usko, jos joku kuolleista nousis ylös.

27. Then he said, I pray thee therefore, father, that thou wouldest send him to my father's house:

28. For I have five brethren; that he may testify unto them, lest they also come into this place of torment.

29. Abraham saith unto him, They have Moses and the prophets; let them hear them.

30. And he said, Nay, father Abraham: but if one went unto them from the dead, they will repent.

31. And he said unto him, If they hear not Moses and the prophets, neither will they be persuaded, though one rose from the dead.

17 luku

1. Niin hän sanoi opetuslapsillensa: se on mahdotoin, ettei pahennukset tule. Mutta voi häntä, jonka kautta ne tulevat!

2. Se olis hänelle parempi, että myllyn kivi ripustettaisiin hänen kaulaansa, ja heitettäisiin mereen, kuin että hän jonkun näistä pienistä pahentais.

1. Then said he unto the disciples, It is impossible but that offences will come: but woe unto him, through whom they come!

2. It were better for him that a millstone were hanged about his neck, and he cast into the sea, than that he should offend one of these little ones.

3. Kavahtakaat teitänne. Jos veljes rikkoo sinua vastaan, niin nuhtele häntä: ja jos hän itsensä parantaa, niin anna hänelle anteeksi.

3. Take heed to yourselves: If thy brother trespass against thee, rebuke him; and if he repent, forgive him.

4. Ja jos hän seitsemän kertaa päivässä rikkoo sinua vastaan, ja seitsemän kertaa päivässä sinun tykös palajaa, sanoen: minä kadun; niin anna hänelle anteeksi.

4. And if he trespass against thee seven times in a day, and seven times in a day turn again to thee, saying, I repent; thou shalt forgive him.

5. Ja apostolit sanoivat Herralle: lisää meille uskoa.

5. And the apostles said unto the Lord, Increase our faith.

6. Mutta Herra sanoi: jos teillä olis usko niinkuin sinapin siemen, ja te sanoisitte tälle metsäfikunalle: nouse ylös juurines ja istuta sinus mereen, niin se kuulis teitä.

6. And the Lord said, If ye had faith as a grain of mustard seed, ye might say unto this sycamine tree, Be thou plucked up by the root, and be thou planted in the sea; and it should obey you.

7. Mutta kenellä teistä on palvelia, joka kyntää taikka karjaa kaitsee, ja kuin hän metsästä kotia tulee, että hän sanoo kohta hänelle: mene rualle?

7. But which of you, having a servant plowing or feeding cattle, will say unto him by and by, when he is come from the field, Go and sit down to meat?

8. Vaan eikö hän pikemmin sano hänelle: valmista minulle ehtoollista, sonnusta sinus, ja palvele minua, niinkauvan kuin minä syön ja juon; ja syö ja juo sinä sitte?

8. And will not rather say unto him, Make ready wherewith I may sup, and gird thyself, and serve me, till I have eaten and drunken; and afterward thou shalt eat and drink?

9. Vai kiittääkö hän palveliaansa, että

9. Doth he thank that servant be-

hän teki, mitä hänelle käsketty oli? En luule.
10. Niin myös te, kuin te olette kaikki tehneet, mitä teille käsketty on, niin sanokaat: me olemme kelvottomat palveliat: me teimme sen, minkä meidän piti tekemän.
11. Ja tapahtui, kuin hän meni Jerusalemia päin, että hän matkusti keskeltä Samarian ja Galilean.
12. Ja kuin hän tuli yhteen kylään, kohtasivat häntä kymmenen spitalista miestä, jotka taampana seisoivat,
13. Ja korottivat äänensä, sanoen: Jesus, rakas Mestari, armahda meidän päällemme!
14. Ja kuin hän ne näki, sanoi hän heille: menkäät ja osoittakaat teitänne papeille. Ja tapahtui, että he mennessänsä tulivat puhtaiksi.
15. Niin yksi heistä, kuin hän näki, että hän parantunut oli, palasi jälleen ja kunnioitti Jumalaa suurella äänellä,
16. Ja lankesi kasvoillensa hänen jalkainsa juureen ja kiitti häntä. Ja se oli Samarialainen.
17. Mutta Jesus vastaten sanoi: eikö kymmenen puhdistettu? kussa yhdek-

cause he did the things that were commanded him? I trow not.
10. So likewise ye, when ye shall have done all those things which are commanded you, say, We are unprofitable servants: we have done that which was our duty to do.
11. And it came to pass, as he went to Jerusalem, that he passed through the midst of Samaria and Galilee.
12. And as he entered into a certain village, there met him ten men that were lepers, which stood afar off:
13. And they lifted up their voices, and said, Jesus, Master, have mercy on us.
14. And when he saw them, he said unto them, Go shew yourselves unto the priests. And it came to pass, that, as they went, they were cleansed.
15. And one of them, when he saw that he was healed, turned back, and with a loud voice glorified God,
16. And fell down on his face at his feet, giving him thanks: and he was a Samaritan.
17. And Jesus answering said, Were there not ten cleansed but where are

sän ovat?
18. Ei ole muita löydetty, jotka palasivat Jumalaa kunnioittamaan, kuin tämä muukalainen.
19. Ja hän sanoi hänelle: nouse ja mene! sinun uskos on sinun vapahtanut.
20. Ja Pharisealaiset kysyivät häneltä: koska Jumalan valtakunta olis tuleva? Vastasi hän heitä ja snaoi: ei Jumalan valtakunta tule niin, että se taidettaisiin nähdä.
21. Ei myös heidän pidä sanoman: katso tässä, katso siellä; sillä katso, Jumalan valtakunta on teidän keskellänne.
22. Niin hän sanoi opetuslapsille: se aika tulee, että te halajatte nähdä yhtäkin Ihmisen Pojan päivää, ja ette saa nähdä.
23. Ja he sanovat teille: katso tässä, katso siellä: älkäät menkö ulos, älkäät myös seuratko.
24. Sillä niinkuin pitkäisen tuli taivaan alla leimahtaa ja paistaa kaikkein päälle, mitkä taivaan alla ovat, niin on myös Ihmisen Pojan päivänänsä oleva.

the nine
18. There are not found that returned to give glory to God, save this stranger.
19. And he said unto him, Arise, go thy way: thy faith hath made thee whole.
20. And when he was demanded of the Pharisees, when the kingdom of God should come, he answered them and said, The kingdom of God cometh not with observation:
21. Neither shall they say, Lo here! or, lo there! for, behold, the kingdom of God is within you.

22. And he said unto the disciples, The days will come, when ye shall desire to see one of the days of the Son of man, and ye shall not see it.
23. And they shall say to you, See here; or, see there: go not after them, nor follow them.
24. For as the lightning, that lighteneth out of the one part under heaven, shineth unto the other part under heaven; so shall also the Son of man be in his day.

25. Mutta ennen tulee hänen paljo kärsiä ja hyljättää tältä sukukunnalta.

25. But first must he suffer many things, and be rejected of this generation.

26. Ja niinkuin tapahtui Noan päivinä, niin myös tapahtuu Ihmisen Pojan päivinä.

26. And as it was in the days of Noe, so shall it be also in the days of the Son of man.

27. He söivät, joivat, naivat ja huolivat, hamaan siihen päivään asti, jona Noa arkkiin meni sisälle, ja vedenpaisumus tuli ja hukutti kaikki.

27. They did eat, they drank, they married wives, they were given in marriage, until the day that Noe entered into the ark, and the flood came, and destroyed them all.

28. Niin myös tapahtui Lotin päivinä: he söivät, joivat, ostivat, myivät, istuttivat, rakensivat.

28. Likewise also as it was in the days of Lot; they did eat, they drank, they bought, they sold, they planted, they builded;

29. Mutta sinä päivänä, kuin Lot Sodomasta läksi, satoi tulta ja tulikiveä taivaasta, ja hukutti kaikki.

29. But the same day that Lot went out of Sodom it rained fire and brimstone from heaven, and destroyed them all.

30. Niin pitää myös sinä päivänä oleman, jona Ihmisen Poika ilmoitetaan.

30. Even thus shall it be in the day when the Son of man is revealed.

31. Joka sinä päivänä katon päällä on, ja hänen kalunsa ovat huoneessa, niin älköön astuko alas niitä ottamaan. Ja joka pellolla on, niin älköön myös palatko takaisin.

31. In that day, he which shall be upon the housetop, and his stuff in the house, let him not come down to take it away: and he that is in the field, let him likewise not return back.

32. Muistakaa Lotin emäntää.

32. Remember Lot's wife.

33. Jokainen joka pyytää henkensä

33. Whosoever shall seek to save his

vapahtaa, hän sen kadottaa, ja jokainen joka sen kadottaa, hän saattaa sen elämään.

34. Minä sanon teille: sinä yönä ovat kaksi yhdellä vuoteella, yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

35. Kaksi ynnä jauhavat: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

36. Kaksi ovat kedolla: yksi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

37. Ja he vastaten sanoivat hänelle: Herra, kussa siis? Niin sanoi hän heille: kussa raato on, sinne myös kotkat kokoontuvat.

life shall lose it; and whosoever shall lose his life shall preserve it.

34. I tell you, in that night there shall be two men in one bed; the one shall be taken, and the other shall be left.

35. Two women shall be grinding together; the one shall be taken, and the other left.

36. Two men shall be in the field; the one shall be taken, and the other left.

37. And they answered and said unto him, Where, Lord And he said unto them, Wheresoever the body is, thither will the eagles be gathered together.

18 luku

1. Niin hän sanoi myös heille vertauksen, että aina tulee rukoilla ja ei väsyä,

2. Sanoen: yksi tuomari oli yhdessä kaupungissa, joka ei peljännyt Jumalaa eikä hävennyt ihmisiä.

3. Niin oli myös yksi leski siinä kaupungissa, joka tuli hänen tykönsä, sanoen: auta minua riitaveljeltäni.

1. And he spake a parable unto them to this end, that men ought always to pray, and not to faint;

2. saying, There was in a city a judge, which feared not God, neither regarded man:

3. And there was a widow in that city; and she came unto him, saying, Avenge me of mine adversary.

4. Ja ei hän tahtonut kauvan aikaa. Mutta viimein sanoi hän itsellensä: vaikka en minä Jumalaa pelkää, enkä häpee ihmisiä,

4. And he would not for a while: but afterward he said within himself, Though I fear not God, nor regard man;

5. Kuitenkin, että tämä leski vaivaa minua, tahdon minä häntä auttaa, ettei hän viimein tulisi ja nurisisi minua.

5. Yet because this widow troubleth me, I will avenge her, lest by her continual coming she weary me.

6. Niin Herra sanoi: kuulkaat, mitä tämä väärä tuomari sanoo:

6. And the Lord said, Hear what the unjust judge saith.

7. Eikös Jumalan pitäisi valituita auttaman, jotka yötä ja päivää häntä huutavat, pitäiskö hänen sitä kärsimän?

7. And shall not God avenge his own elect, which cry day and night unto him, though he bear long with them?

8. Minä sanon teille: hän auttaa heitä pian. Kuitenkin, kuin Ihmisen Poika on tuleva, löytäneekö hän uskoa maan päältä?

8. I tell you that he will avenge them speedily. Nevertheless when the Son of man cometh, shall he find faith on the earth?

9. Niin hän myös sanoi muutamille, jotka itse päällensä uskalsivat, että he olivat hurskaat, ja muita katsoivat ylön, tämän vertauksen:

9. And he spake this parable unto certain which trusted in themselves that they were righteous, and despised others:

10. Kaksi ihmistä meni ylös templiin rukoilemaan, yksi Pharisealainen ja toinen Publikani.

10. Two men went up into the temple to pray; the one a Pharisee, and the other a publican.

11. Pharisealainen seisoi ja rukoili näin itsellensä: minä kiitän sinua, Jumala, etten minä ole niinkuin muut

11. The Pharisee stood and prayed thus with himself, God, I thank thee, that I am not as other men are, ex-

ihmiset, ryöväri, väärä, huorintekiä, taikka myös niinkuin tämä Publikani.
12. Kahdesti viikossa minä paastoon, ja annan kymmenykset kaikista mitä minulla on.
13. Ja Publikani seisoi taampana, eikä tahtonut silmiänsäkään nostaa ylös taivaasen päin, mutta löi rintoihinsa ja sanoi: Jumala, armahda minun syntisen päälleni!
14. Minä sanon teille: tämä meni kotiansa hurskaampana kuin toinen; sillä jokainen joka itsensä ylentää, se alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.
15. Niin he toivat myös hänen tykönsä lapsia, että hän heihin rupeais. Mutta kuin opetuslapset sen näkivät, nuhtelivat he niitä.
16. Mutta kuin Jesus oli heitä kutsunut tykönsä, sanoi hän: sallikaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäät heitä kieltäkö; sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta.
17. Totisesti sanon minä teille: joka ei ota vastaan Jumalan valtakuntaa niinkuin lapsi, ei hän ikinä siihen tule siihen sisälle.

tortioners, unjust, adulterers, or even as this publican.
12. I fast twice in the week, I give tithes of all that I possess.
13. And the publican, standing afar off, would not lift up so much as his eyes unto heaven, but smote upon his breast, saying, God be merciful to me a sinner.
14. I tell you, this man went down to his house justified rather than the other: for every one that exalteth himself shall be abased; and he that humbleth himself shall be exalted.
15. And they brought unto him also infants, that he would touch them: but when his disciples saw it, they rebuked them.
16. But Jesus called them unto him, and said, Suffer little children to come unto me, and forbid them not: for of such is the kingdom of God.
17. Verily I say unto you, Whosoever shall not receive the kingdom of God as a little child shall in no wise enter therein.

18. Ja häneltä kysyi yksi päämiehistä ja sanoi: hyvä Mestari, mitä minun pitää tekemän, että minä ijankaikkisen elämän saisin?

18. And a certain ruler asked him, saying, Good Master, what shall I do to inherit eternal life?

19. Niin Jesus sanoi hänelle: mitäs minua hyväksi kutsut? Ei ole kenenkään hyvä, vaan yksi, Jumala.

19. And Jesus said unto him, Why callest thou me good none is good, save one, that is, God.

20. Käskysanat sinä tiedät: ei sinun pidä huorin tekemän: ei sinun pidä tappaman: ei sinun pidä varastaman: ei sinun pidä väärää todistusta sanoman: kunnioita isääs ja äitiäs.

20. Thou knowest the commandments, Do not commit adultery, Do not kill, Do not steal, Do not bear false witness, Honour thy father and thy mother.

21. Niin hän sanoi: nämät kaikki olen minä minun nuoruudestani pitänyt.

21. And he said, All these have I kept from my youth up.

22. Kuin Jesus sen kuuli, sanoi hän hänelle: yksi sinulta vielä puuttuu: myy kaikki, mitä sinulla on ja vaivaisille, niin sinulla pitä oleman tavara taivaassa: ja tule, seuraa minua.

22. Now when Jesus heard these things, he said unto him, Yet lackest thou one thing: sell all that thou hast, and distribute unto the poor, and thou shalt have treasure in heaven: and come, follow me.

23. Vaan kuin hän sen kuuli, tuli hän murheelliseksi; sillä hän oli sangen rikas.

23. And when he heard this, he was very sorrowful: for he was very rich.

24. Mutta kuin Jesus näki hänen murheissansa olevan, sanoi hän: kuinka työläästi rikkaat tulevat Jumalan valtakuntaan;

24. And when Jesus saw that he was very sorrowful, he said, How hardly shall they that have riches enter into the kingdom of God!

25. Sillä huokiampi on kamelin käydä

25. For it is easier for a camel to go

neulan silmän lävitse, kuin rikkaan tulla Jumalan valtakuntaan.

26. Niin he sanoivat, jotka sen kuulivat: ja kuka taitaa autuaaksi tulla?
27. Mutta hän sanoi: ne mitkä ovat mahdottomat ihmisten tykönä, ne ovat mahdolliset Jumalan tykönä.
28. Niin Pietari sanoi: katso, me jätimme kaikki ja seurasimme sinua.
29. Vaan hän sanoi heille: totisesti sanon minä teille: ei ole kenkään, joka jätti huoneen taikka vanhemmat taikka veljet taikka emännän taikka lapset Jumalan valtakunnan tähden,
30. Joka ei paljoa enempää saa tällä ajalla jällensä, ja tulevaisessa maailmassa ijankaikkisen elämän.
31. Ja hän otti tykönsä ne kaksitoistakymmentä, ja sanoi heille: katso, me menemme Jerusalemiin, ja kaikki pitää täytettämän mitkä prophetailta Ihmisen Pojasta kirjoitetut ovat.

32. Sillä hän annetaan ylön pakanoille, ja pilkataan, ja häväistään, ja syljetään.
33. Ja kuin he ovat hänen ruoskineet,

through a needle's eye, than for a rich man to enter into the kingdom of God.
26. And they that heard it said, Who then can be saved?
27. And he said, The things which are impossible with men are possible with God.
28. Then Peter said, Lo, we have left all, and followed thee.
29. And he said unto them, Verily I say unto you, There is no man that hath left house, or parents, or brethren, or wife, or children, for the kingdom of God's sake,
30. Who shall not receive manifold more in this present time, and in the world to come life everlasting.
31. Then he took unto him the twelve, and said unto them, Behold, we go up to Jerusalem, and all things that are written by the prophets concerning the Son of man shall be accomplished.
32. For he shall be delivered unto the Gentiles, and shall be mocked, and spitefully entreated, and spitted on:
33. And they shall scourge him, and

tappavat he hänen, ja kolmantena päivänä on hän nouseva ylös.

34. Ja ei he mitään näistä ymmärtäneet. Ja tämä puhe oli heiltä niin peitetty, ettei he ymmärtäneet, mitä sanottiin.

35. Niin tapahtui, kuin hän Jerikoa lähestyi, että yksi sokia istui tien vieressä kerjäten,

36. Ja kuin hän kuuli kansan käyvän ohitse, kysyi hän, mikä se olis?

37. He sanoivat hänelle: Jesus Natsarealainen tästä meni.

38. Ja hän huusi ja sanoi: Jesus, Davidin Poika, armahda minua!

39. Niin ne, jotka menivät ohitse, toruivat häntä vaikenemaan. Mutta hän huusi sitä enemmin: Davidin Poika, armahda minua!

40. Niin Jesus seisahti ja käski häntä taluttaa tykönsä. Ja kuin hän lähestyi, kysyi hän häneltä,

41. Sanoen: mitäs tahdot, että minun pitää sinulle tekemän? Hän sanoi: Herra, että minä näköni jälleen saisin.

put him to death: and the third day he shall rise again.

34. And they understood none of these things: and this saying was hid from them, neither knew they the things which were spoken.

35. And it came to pass, that as he was come nigh unto Jericho, a certain blind man sat by the way side begging:

36. And hearing the multitude pass by, he asked what it meant.

37. And they told him, that Jesus of Nazareth passeth by.

38. And he cried, saying, Jesus, thou Son of David, have mercy on me.

39. And they which went before rebuked him, that he should hold his peace: but he cried so much the more, Thou Son of David, have mercy on me.

40. And Jesus stood, and commanded him to be brought unto him: and when he was come near, he asked him,

41. Saying, What wilt thou that I shall do unto thee And he said, Lord, that I may receive my sight.

42. Ja Jesus sanoi hänelle: ole näkevä! sinun uskos autti sinua.
43. Ja hän sai kohta näkönsä, ja seurasi häntä, ja kunnioitti Jumalaa. Ja kaikki kansa, jotka sen näkivät, kiittivät Jumalaa.

42. And Jesus said unto him, Receive thy sight: thy faith hath saved thee.
43. And immediately he received his sight, and followed him, glorifying God: and all the people, when they saw it, gave praise unto God.

19 luku

1. Ja hän meni sisälle ja vaelsi Jerikon lävitse.
2. Ja katso, yksi mies oli nimeltä Zakeus, joka oli Publikanien päämies ja hän oli rikas,

1. And Jesus entered and passed through Jericho.
2. And, behold, there was a man named Zacchaeus, which was the chief among the publicans, and he was rich.

3. Ja hän pyysi nähdä Jesusta, kuka hän olis, eikä saanut kansalta; sillä hän oli varttansa vähäinen.
4. Ja hän samosi edelle, meni ylös yhteen metsä-fikunapuuhun, että hän olis saanut hänen nähdä; sillä sen kautta oli hän vaeltava.
5. Ja kuin hän tuli siihen paikkaan, katsoi Jesus ylös, ja näki hänen, ja sanoi hänelle: Zakeus, astu nopiasti alas! sillä minun pitää tänäpänä oleman sinun huoneessas.
6. Ja hän astui nopiasti alas ja otti

3. And he sought to see Jesus who he was; and could not for the press, because he was little of stature.
4. And he ran before, and climbed up into a sycomore tree to see him: for he was to pass that way.
5. And when Jesus came to the place, he looked up, and saw him, and said unto him, Zacchaeus, make haste, and come down; for to day I must abide at thy house.
6. And he made haste, and came

hänen iloiten vastaan.

7. Ja kuin he sen näkivät, napisivat he kaikki, että hän meni sisälle syntisen miehen tykö olemaan.

8. Mutta Zakeus seisoi ja sanoi Herralle: katso, Herra, puolen minun tavaraani annan minä vaivaisille; ja jos minä jonkun pettänyt olen, sen minä neljäkertaisesti jälleen annan.

9. Niin Jesus sanoi hänelle: tänäpänä on tälle huoneelle autuus tapahtunut, että hänkin on Abrahamin poika.

10. Sillä Ihmisen Poika tuli etsimään ja vapahtamaan sitä, mikä kadonnut oli.

11. Mutta kuin he nämät kuulleet olivat, sanoi hän vielä yhden vertauksen: että hän oli juuri läsnä Jerusalemia, ja että he luulivat Jumalan valtakunnan kohta ilmoitettavan.

12. Sanoi hän siis: yksi herrasmies matkusti kaukaiseen maakuntaan, itsellensä valtakuntaa ottamaan, ja aikoi jälleen palata:

down, and received him joyfully.

7. And when they saw it, they all murmured, saying, That he was gone to be guest with a man that is a sinner.

8. And Zacchaeus stood, and said unto the Lord; Behold, Lord, the half of my goods I give to the poor; and if I have taken any thing from any man by false accusation, I restore him fourfold.

9. And Jesus said unto him, This day is salvation come to this house, forsomuch as he also is a son of Abraham.

10. For the Son of man is come to seek and to save that which was lost.

11. And as they heard these things, he added and spake a parable, because he was nigh to Jerusalem, and because they thought that the kingdom of God should immediately appear.

12. He said therefore, A certain nobleman went into a far country to receive for himself a kingdom, and to return.

13. Niin hän kutsui tykönsä kymmenen palveliaansa ja antoi heille kymmenen leiviskää, ja sanoi heille: tehkäät kauppaa niinkauvan kuin minä tulen.

13. And he called his ten servants, and delivered them ten pounds, and said unto them, Occupy till I come.

14. Mutta hänen kylänsä asujat vihasivat häntä, ja lähettivät sanansaattajat hänen jälkeensä, sanoen: emme tahdo, että tämä meitä vallitsee.

14. But his citizens hated him, and sent a message after him, saying, We will not have this man to reign over us.

15. Ja tapahtui kuin hän palasi, sitte kuin hän sai valtakunnan, käski hän kutsua ne palveliat tykönsä, joille hän oli rahansa antanut, tietääksensä, mitä kukin kaupallansa toimittanut oli.

15. And it came to pass, that when he was returned, having received the kingdom, then he commanded these servants to be called unto him, to whom he had given the money, that he might know how much every man had gained by trading.

16. Niin tuli ensimäinen ja sanoi: herra, sinun leiviskäs on kymmenen leiviskää kasvattanut.

16. Then came the first, saying, Lord, thy pound hath gained ten pounds.

17. Ja hän sanoi hänelle: oikein, hyvä palvelia, ettäs vähässä olit uskollinen, sinulla pitää valta kymmenen kaupungin päälle oleman.

17. And he said unto him, Well, thou good servant: because thou hast been faithful in a very little, have thou authority over ten cities.

18. Toinen myös tuli ja sanoi: herra, sinun leiviskäs on viisi leiviskää kasvattanut.

18. And the second came, saying, Lord, thy pound hath gained five pounds.

19. Niin hän myös sanoi hänelle: ole sinäkin viiden kaupungin haltia.

19. And he said likewise to him, Be thou also over five cities.

20. Ja kolmas tuli ja sanoi: herra, katso, tässä on sinun leiviskäs, joka minulla hikiliinassa kätketty oli;
21. Sillä minä pelkäsin sinua, että kova mies olet; sinä otat, jota et tallelle pannut, ja niität, jota et kylvänyt.
22. Hän sanoi hänelle: sinun suustas minä sinun tuomitsen, sinä paha palvelia, sinä tiesit minun kovaksi mieheksi, joka otan, jota en minä tallelle pannut, ja leikkaan, jota en minä kylvänyt:
23. Ja miksi et sinä antanut minun rahaani vaihetuspöydälle? ja minä olisin tultuani sen kasvun kanssa jälleen saanut.
24. Niin hän sanoi tykönä seisoville: ottakaat pois leiviskä häneltä, ja antakaat sille, jolla kymmenen leiviskää on.
25. Niin he sanoivat hänelle: herra, hänellä on kymmenen leiviskää.
26. Sillä minä sanon teille, jolla on, hänelle pitää annettaman, ja häneltä, jolla ei ole, sekin, mikä hänellä on, pitää otettaman pois.

20. And another came, saying, Lord, behold, here is thy pound, which I have kept laid up in a napkin:
21. For I feared thee, because thou art an austere man: thou takest up that thou layedst not down, and reapest that thou didst not sow.
22. And he saith unto him, Out of thine own mouth will I judge thee, thou wicked servant. Thou knewest that I was an austere man, taking up that I laid not down, and reaping that I did not sow:
23. Wherefore then gavest not thou my money into the bank, that at my coming I might have required mine own with usury?
24. And he said unto them that stood by, Take from him the pound, and give it to him that hath ten pounds.
25. And they said unto him, Lord, he hath ten pounds.)
26. For I say unto you, That unto every one which hath shall be given; and from him that hath not, even that he hath shall be taken away from him.

27. Kuitenkin ne minun viholliseni, jotka ei tahtoneet minun antaa vallita heitä, tuokaat tänne ja mestatkaa heitä minun edessäni.

28. Ja kuin hän nämät puhunut oli, meni hän edellä ja vaelsi ylös Jerusalemia päin.

29. Ja tapahtui, kuin hän lähestyi Betphagea ja Betaniaa, ja tuli sen vuoren tykö, joka öljymäeksi kutsutaan kutsutaan, lähetti hän kaksi opetuslapsistansa,

30. Sanoen: menkäät kylään, joka on teidän edessänne, ja kuin te siihen tulette sisälle, niin te löydätte varsan sidottuna, jonka päällä ei yksikään ihminen koskaan istunut ole: päästäkäät se ja tuokaat tänne.

31. Ja jos joku teiltä kysyy: miksi te sitä päästätte? niin sanokaat hänelle: Herra tätä tarvitsee.

32. Niin lähetetyt menivät ja löysivät niinkuin hän oli heille sanonut.

33. Kuin he nyt päästivät varsaa, sanoi sen isäntä heille: miksi te päästätte varsaa?

27. But those mine enemies, which would not that I should reign over them, bring hither, and slay them before me.

28. And when he had thus spoken, he went before, ascending up to Jerusalem.

29. And it came to pass, when he was come nigh to Bethphage and Bethany, at the mount called the mount of Olives, he sent two of his disciples,

30. Saying, Go ye into the village over against you; in the which at your entering ye shall find a colt tied, whereon yet never man sat: loose him, and bring him hither.

31. And if any man ask you, Why do ye loose him? thus shall ye say unto him, Because the Lord hath need of him.

32. And they that were sent went their way, and found even as he had said unto them.

33. And as they were loosing the colt, the owners thereof said unto them, Why loose ye the colt?

34. Vaan he sanoivat: Herra tätä tarvitsee.
34. And they said, The Lord hath need of him.

35. Ja he veivät sen Jesuksen tykö, ja panivat vaatteensa varsan päälle, ja istuttivat Jesuksen se päälle.
35. And they brought him to Jesus: and they cast their garments upon the colt, and they set Jesus thereon.

36. Ja kuin hän matkusti, levittivät he vaatteensa tielle.
36. And as he went, they spread their clothes in the way.

37. Ja kuin hän jo lähestyi menemään alas Öljymäeltä, rupesi koko opetuslasten joukko iloiten kiittämään Jumalaa suurella äänellä kaikista niistä voimallisista töistä, jotka he nähneet olivat,
37. And when he was come nigh, even now at the descent of the mount of Olives, the whole multitude of the disciples began to rejoice and praise God with a loud voice for all the mighty works that they had seen;

38. Sanoen: siunattu olkoon se, joka tulee, kuningas Herran nimeen! rauha taivaassa ja kunnia korkeuksissa!
38. Saying, Blessed be the King that cometh in the name of the Lord: peace in heaven, and glory in the highest.

39. Ja muutamat Pharisealaisista kansan seasta sanoivat hänelle: Mestari, nuhtele opetuslapsias.
39. And some of the Pharisees from among the multitude said unto him, Master, rebuke thy disciples.

40. Ja hän vastaten sanoi heille: minä sanon teille: jos nämät vaikenevat, niin kivet pitää huutaman.
40. And he answered and said unto them, I tell you that, if these should hold their peace, the stones would immediately cry out.

41. Ja kuin hän lähemmä tuli, katsoi hän kaupungin päälle, itki häntä,
41. And when he was come near, he beheld the city, and wept over it,

42. Ja sanoi: jos sinäkin tietäisit, niin sinä ajattelisit tosin tällä sinun ajallas,
42. Saying, If thou hadst known, even thou, at least in this thy day,

mitä sinun rauhaas sopis. Mutta nyt ovat ne kätketyt sinun silmäis edestä.

43. Sillä ne päivät pitää tuleman sinun ylitses, että sinun vihollises skantsaavat sinun, ja ympäri piirittävät sinun, ja ahdistavat sinun joka kulmalta,

44. Ja maahan tasoittavat sinun ja sinun lapses, jotka sinussa ovat, ja ei jätä sinussa kiveä kiven päälle; ettet etsikkos aikaa tuntenut.

45. Ja hän meni sisälle templiin, rupesi ajamaan siitä ulos ostajia ja myyjiä,

46. Sanoen heille: kirjoitettu on: minun huoneeni on rukoushuone; mutta te olette sen tehneet ryövärien luolaksi.

47. Ja hän opetti joka päivä templissä, mutta pappein päämiehet ja kirjanoppineet ja kansan vanhimmat etsivät häntä surmataksensa,

48. Ja ei tietäneet, mitä heidän piti tekemän; sillä kaikki kansa riippui hänessä, ja kuulivat häntä.

the things which belong unto thy peace! but now they are hid from thine eyes.

43. For the days shall come upon thee, that thine enemies shall cast a trench about thee, and compass thee round, and keep thee in on every side,

44. And shall lay thee even with the ground, and thy children within thee; and they shall not leave in thee one stone upon another; because thou knewest not the time of thy visitation.

45. And he went into the temple, and began to cast out them that sold therein, and them that bought;

46. Saying unto them, It is written, My house is the house of prayer: but ye have made it a den of thieves.

47. And he taught daily in the temple. But the chief priests and the scribes and the chief of the people sought to destroy him,

48. And could not find what they might do: for all the people were very attentive to hear him.

20 luku

1. Ja tapahtui yhtenä niistä päivistä, kuin hän kansaa opetti templissä ja saarnasi evankeliumia, tulivat ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja vanhimmat,

1. And it came to pass, that on one of those days, as he taught the people in the temple, and preached the gospel, the chief priests and the scribes came upon him with the elders,

2. Ja puhuivat hänelle, sanoen: sanos meille, millä vallalla sinä tätä teet? eli kuka sinulle tämän vallan on antanut?

2. And spake unto him, saying, Tell us, by what authority doest thou these things? or who is he that gave thee this authority?

3. Niin Jesus vastaten sanoi heille: minä kysyn myös teiltä yhtä asiaa, vastatkaat minua.

3. And he answered and said unto them, I will also ask you one thing; and answer me:

4. Oliko Johanneksen kaste taivaasta, vaiko ihmisiltä?

4. The baptism of John, was it from heaven, or of men?

5. Niin he ajattelivat itsellänsä, sanoen: jo me sanomme: taivaasta, niin hän sanoo: miksi ette siis uskoneet?

5. And they reasoned with themselves, saying, If we shall say, From heaven; he will say, Why then believed ye him not?

6. Mutta jos me sanomme: ihmisiltä, niin kaikki kansa kivittää meidät; sillä he uskoivat, että Johannes oli prophetа.

6. But and if we say, Of men; all the people will stone us: for they be persuaded that John was a prophet.

7. Ja he vastasivat, ettei he tietäneet, kusta se oli.

7. And they answered, that they could not tell whence it was.

8. Niin sanoi Jesus heille: en minä myös sano teille, millä voimalla minä

8. And Jesus said unto them, Neither tell I you by what authority I do these

näitä teen.
9. Niin hän rupesi sanomaan kansalle tämän vertauksen: yksi mies istutti viinamäen ja pani sen vuorolle peltomiehille, ja meni muille maille kauvaksi aikaa.
10. Ja ajallansa lähetti hän palvelian peltomiesten tykö, että he antaisivat hänelle viinamäen hedelmästä. Mutta ne peltomiehet pieksivät sen ja lähettivät pois tyhjänä.
11. Ja hän lähetti vielä toisen palvelian; mutta he myös sen pieksivät, ja pilkkasivat, ja lähettivät pois tyhjänä.
12. Ja hän lähetti vielä kolmannen. Mutta he myös sen haavoittivat ja syöksivät ulos.
13. Niin viinamäen isäntä sanoi: mitä minä teen? minä lähetän minun rakkaan poikani: kuin he hänen näkevät, niin he karttavat häntä.
14. Mutta kuin peltomiehet sen näkivät, ajattelivat he itsellänsä, sanoen: tämä on perillinen: tulkaat, tappakaamme häntä, että perintö tulis meidän omaksemme.
15. Ja he syöksivät ulos hänen viina-

things.
9. Then began he to speak to the people this parable; A certain man planted a vineyard, and let it forth to husbandmen, and went into a far country for a long time.
10. And at the season he sent a servant to the husbandmen, that they should give him of the fruit of the vineyard: but the husbandmen beat him, and sent him away empty.
11. And again he sent another servant: and they beat him also, and entreated him shamefully, and sent him away empty.
12. And again he sent a third: and they wounded him also, and cast him out.
13. Then said the lord of the vineyard, What shall I do? I will send my beloved son: it may be they will reverence him when they see him.
14. But when the husbandmen saw him, they reasoned among themselves, saying, This is the heir: come, let us kill him, that the inheritance may be ours.
15. So they cast him out of the vine-

mäestä ja tappoivat. Mitä viinamäen isäntä on tekevä heille?

16. Hän tulee ja hukkaa nämät peltomiehet, ja antaa viinamäen muille. Kuin he sen kuulivat, sanoivat he: pois se!

17. Mutta hän katsahti heidän päällensä ja sanoi: mitä se on, mikä kirjoitettu on: Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut nurkkakiveksi?

18. Jokainen joka lankee sen kiven päälle, se runnellaan; mutta jonka päälle se lankee, sen hän musertaa.

19. Ja pappein päämiehet ja kirjanoppineet pyysivät häntä sillä hetkellä kiinni ottaa, vaan he pelkäsivät kansaa; sillä he ymmärsivät, että hän heille tämän vertauksen sanonut oli.

20. Ja he vartioitsivat häntä ja lähettivät väijyjät, jotka piti itsensä hurskaiksi teettelemän, että he hänen puheessa saisivat kiinni, ja antaisivat ylön esivallalle ja maanvanhimman haltuun.

yard, and killed him. What therefore shall the lord of the vineyard do unto them?

16. He shall come and destroy these husbandmen, and shall give the vineyard to others. And when they heard it, they said, God forbid.

17. And he beheld them, and said, What is this then that is written, The stone which the builders rejected, the same is become the head of the corner

18. Whosoever shall fall upon that stone shall be broken; but on whomsoever it shall fall, it will grind him to powder.

19. And the chief priests and the scribes the same hour sought to lay hands on him; and they feared the people: for they perceived that he had spoken this parable against them.

20. And they watched him, and sent forth spies, which should feign themselves just men, that they might take hold of his words, that so they might deliver him unto the power and authority of the governor.

21. Ja he kysyivät häneltä ja sanoivat: Mestari, me tiedämme, että oikein sanot ja opetat, etkä katso ihmisen muotoa, vaan opetat Jumalan tien totuudessa.
22. Sopikko meidän antaa keisarille veroa, taikka ei?
23. Mutta kuin hän ymmärsi heidän kavaluutensa, sanoi hän heille: mitä te minua kiusaatte?
24. Osoittakaat minulle veroraha, kenenkä kuva ja päällekirjoitus siinä on? He vastasivat ja sanoivat: keisarin.
25. Niin hän sanoi heille: antakaat keisarille, mitkä keisarin ovat, ja Jumalalle, mitkä Jumalan ovat.

26. Ja ei he taitaneet hänen puhettansa kansan edessä laittaa, vaan ihmettelivät hänen vastaustansa, ja vaikenivat.
27. Niin tulivat muutamat Sadukealaisista, (jotka kieltävät ylösnousemisen,) ja kysyivät häneltä,
28. Sanoen: Mestari, Moses kirjoitti meille: jos jonkun veli kuolee, jolla emäntä oli, ja se kuolis lapsetonna, niin hänen veljensä pitää sen vaimon

21. And they asked him, saying, Master, we know that thou sayest and teachest rightly, neither acceptest thou the person of any, but teachest the way of God truly:
22. Is it lawful for us to give tribute unto Caesar, or no?
23. But he perceived their craftiness, and said unto them, Why tempt ye me?
24. Shew me a penny. Whose image and superscription hath it They answered and said, Caesar's.
25. And he said unto them, Render therefore unto Caesar the things which be Caesar's, and unto God the things which be God's.
26. And they could not take hold of his words before the people: and they marvelled at his answer, and held their peace.
27. Then came to him certain of the Sadducees, which deny that there is any resurrection; and they asked him,
28. Saying, Master, Moses wrote unto us, If any man's brother die, having a wife, and he die without children, that his brother should take his wife, and

ottaman ja veljellensä siemenen herättämän.

raise up seed unto his brother.

29. Niin oli seitsemän veljeä: ensimäinen otti emännän ja kuoli lapsetonna.

29. There were therefore seven brethren: and the first took a wife, and died without children.

30. Ja toinen otti sen vaimon, ja se myös kuoli lapsetonna.

30. And the second took her to wife, and he died childless.

31. Ja kolmas otti myös sen: ja niin kaikki seitsemän, eikä jättäneet lapsia, ja kuolivat.

31. And the third took her; and in like manner the seven also: and they left no children, and died.

32. Kaikkein viimein kuoli myös vaimo.

32. Last of all the woman died also.

33. Sentähden ylösnousemisessa, kenenkä heistä vaimo pitää oleman? sillä kaikki seitsemän ovat sen vaimonansa pitäneet.

33. Therefore in the resurrection whose wife of them is she? for seven had her to wife.

34. Ja Jesus vastaten sanoi heille: tämän maailman lapset naivat ja huolevat;

34. And Jesus answering said unto them, The children of this world marry, and are given in marriage:

35. Mutta ne, jotka otolliseksi tulevat sille maailmalle ja ylösnousemiselle kuolleista, ei he nai eikä huole;

35. But they which shall be accounted worthy to obtain that world, and the resurrection from the dead, neither marry, nor are given in marriage:

36. Sillä ei he enään kuolla taida; sillä he ovat enkelien kaltaiset, ja he ovat Jumalan lapset, että he ovat ylösnousemisen lapset.

36. Neither can they die any more: for they are equal unto the angels; and are the children of God, being the children of the resurrection.

37. Mutta että kuolleet ylösnousevat,

37. Now that the dead are raised,

sen on myös Moses pensaan tykönä osoittanut, kuin hän sanoi Herran Abrahamin Jumalaksi ja Isaakin Jumalaksi ja Jakobin Jumalaksi.

even Moses shewed at the bush, when he calleth the Lord the God of Abraham, and the God of Isaac, and the God of Jacob.

38. Mutta ei Jumala ole kuolleiden Jumala, vaan elävien; sillä kaikki hänelle elävät.

38. For he is not a God of the dead, but of the living: for all live unto him.

39. Niin vastasivat muutamat kirjanoppineista ja sanoivat: Mestari, oikein sinä sanoit.

39. Then certain of the scribes answering said, Master, thou hast well said.

40. Ja ei he rohjenneet häneltä mitään enempää kysyä.

40. And after that they durst not ask him any question at all.

41. Niin hän sanoi heille: kuinka he sanovat Kristuksen Davidin pojaksi?

41. And he said unto them, How say they that Christ is David's son?

42. Ja David itse sanoo Psalmiraamatussa: Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikialle kädelleni,

42. And David himself saith in the book of Psalms, The LORD said unto my Lord, Sit thou on my right hand,

43. Siihenasti kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkais astinlaudaksi.

43. Till I make thine enemies thy footstool.

44. Koska siis David kutsuu hänen Herraksensa, kuin hän on hänen Poikansa?

44. David therefore calleth him Lord, how is he then his son?

45. Mutta kuin kaikki kansa sen kuuli, sanoi hän opetuslapsillensa:

45. Then in the audience of all the people he said unto his disciples,

46. Kavahtakaat kirjanoppineita, jotka tahtovat käydä pitkissä vaatteissa ja ottavat hyväksi tervehdykset turulla, ja ylimmäiset istuimet synagogissa, ja

46. Beware of the scribes, which desire to walk in long robes, and love greetings in the markets, and the highest seats in the synagogues, and

ylimmäiset siat ehtoollisissa,
47. Jotka syövä leskein huoneet, ja muodoksi pitävät pitkät rukoukset: heidän pitää saaman sitä raskaamman tuomion.

the chief rooms at feasts;
47. Which devour widows' houses, and for a shew make long prayers: the same shall receive greater damnation.

21 luku

1. Mutta kuin hän katsoi, näki hän rikkaat panevan lahjojansa uhriarkkkuun.
2. Hän näki myös köyhän lesken panevan siihen kaksi ropoa.
3. Ja sanoi: totisesti sanon minä teille: tämä köyhä leski pani enemmän kuin nämät kaikki.
4. Sillä kaikki nämät panivat siitä, mitä heillä liiaksi oli, Jumalan uhriski, vaan tämä pani köyhyydestänsä kaiken tavaransa, mikä hänellä oli.
5. Ja kuin muutamat sanoivat hänelle templistä, kuinka kauniilla kivillä ja kappaleilla se kaunistettu oli, niin hän sanoi:
6. Näitäkö te katselette? Ne päivät pitää tuleman, joina ei pidä kiveä kiven päälle jätettämän, jota ei maahan jaoteta.

1. And he looked up, and saw the rich men casting their gifts into the treasury.
2. And he saw also a certain poor widow casting in thither two mites.
3. And he said, Of a truth I say unto you, that this poor widow hath cast in more than they all:
4. For all these have of their abundance cast in unto the offerings of God: but she of her penury hath cast in all the living that she had.
5. And as some spake of the temple, how it was adorned with goodly stones and gifts, he said,
6. As for these things which ye behold, the days will come, in the which there shall not be left one stone upon another, that shall not be thrown

down.

7. Niin he kysyivät häneltä ja sanoivat: Mestari, koskas nämät tapahtuvat? ja mikä merkki on, koska nämät tulevat?

7. And they asked him, saying, Master, but when shall these things be? and what sign will there be when these things shall come to pass?

8. Hän sanoi: katsokaat, ettei teitä petetä; sillä moni tulee minun nimeeni ja sanoo: minä se olen! aika on kyllä läsnä, älkäät kuitenkaan heitä seuratko.

8. And he said, Take heed that ye be not deceived: for many shall come in my name, saying, I am Christ; and the time draweth near: go ye not therefore after them.

9. Mutta kuin te kuulette sotia ja kapinoita, niin älkäät peljästykö; sillä nämät pitää ensin tapahtuman, vaan ei kohta loppu ole.

9. But when ye shall hear of wars and commotions, be not terrified: for these things must first come to pass; but the end is not by and by.

10. Niin hän sanoi heille: kansa nousee kansaa vastaan, ja valtakunta valtakuntaa vastaan.

10. Then said he unto them, Nation shall rise against nation, and kingdom against kingdom:

11. Ja suuret maan vapistukset pitä joka paikassa tuleman, nälkä ja rutto, kauhistukset ja suuret ihmeet taivaasta tapahtuvat.

11. And great earthquakes shall be in divers places, and famines, and pestilences; and fearful sights and great signs shall there be from heaven.

12. Mutta ennen näitä kaikkia heittävät he kätensä teidän päällenne, vainoovat ja antavat ylön teitä synagogiin ja vankiuteen, ja vetävät teitä kuningasten ja esimiesten eteen, minun nimeni tähden.

12. But before all these, they shall lay their hands on you, and persecute you, delivering you up to the synagogues, and into prisons, being brought before kings and rulers for my name's sake.

13. Mutta se tapahtuu teille todis-

13. And it shall turn to you for a tes-

tukseksi.
14. Niin pankaat nyt se teidän sydämeenne, ettette ennen ajattelisi, kuinka teidän pitää edestänne vastaaman:
15. Sillä minä annan teille suun ja viisauden, jota ei he voi puhua vastaan eikä seisoa vastaan, kaikki jotka teitä vastaan ovat.
16. Niin te myös annetaan ylön vanhimmilta, veljiltä, langoilta ja ystäviltä, ja muutamat teistä he tappavat,
17. Ja te tulette vihattaviksi kaikilta, minun nimeni tähden.
18. Vaan ei hiuskarvakaan pidä teidän päästänne hukkuman.
19. Pitäkäät teidän sielunne kärsivällisyydessä.
20. Mutta kuin te näette Jerusalemin sotaväeltä piiritettävän, niin tietäkäät, että hänen perikatonsa on lähestynyt.
21. Silloin ne, jotka Juudeassa ovat, paetkaan vuorille, ja jotka hänen keskellänsä ovat, ne lähtekään sieltä ulos, ja jotka maalla ovat, älkään häneen menkö sisälle.
22. Sillä ne ovat kostopäivät, että

timony.
14. Settle it therefore in your hearts, not to meditate before what ye shall answer:
15. For I will give you a mouth and wisdom, which all your adversaries shall not be able to gainsay nor resist.
16. And ye shall be betrayed both by parents, and brethren, and kinsfolks, and friends; and some of you shall they cause to be put to death.
17. And ye shall be hated of all men for my name's sake.
18. But there shall not an hair of your head perish.
19. In your patience possess ye your souls.
20. And when ye shall see Jerusalem compassed with armies, then know that the desolation thereof is nigh.
21. Then let them which are in Judaea flee to the mountains; and let them which are in the midst of it depart out; and let not them that are in the countries enter thereinto.
22. For these be the days of venge-

kaikki täytettäisiin, mitkä kirjoitetut ovat.

23. Mutta voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä! Sillä suuri vaiva pitää maan päällä oleman ja viha tämän kansan päällä.

24. Ja heidän pitää lankeeman miekan terään, ja he viedään vangiksi kaikkinaisen kansan sekaan. Ja Jerusalem pitää tallattaman pakanoilta, siihen asti kuin pakanain aika täytetään.

25. Ja merkit pitää oleman auringossa ja kuussa ja tähdissä, ja maassa kansalla ahdistus epäilyksen tähden. Ja meri ja aallot pitää pauhaaman.

26. Ja ihmiset maassa pitää näänty-män pelvon ja odottamisen tähden niitä, mitkä maan piirin päälle tulevat; sillä taivaan voimat pitää liikutettaman.

27. Ja silloin heidän pitää näkemän Ihmisen Pojan tulevan pilvissä suurella voimalla ja kunnialla.

28. Mutta kuin nämät rupeevat tapahtumaan, niin katsokaat, ja nosta-

ance, that all things which are written may be fulfilled.

23. But woe unto them that are with child, and to them that give suck, in those days! for there shall be great distress in the land, and wrath upon this people.

24. And they shall fall by the edge of the sword, and shall be led away captive into all nations: and Jerusalem shall be trodden down of the Gentiles, until the times of the Gentiles be fulfilled.

25. And there shall be signs in the sun, and in the moon, and in the stars; and upon the earth distress of nations, with perplexity; the sea and the waves roaring;

26. Men's hearts failing them for fear, and for looking after those things which are coming on the earth: for the powers of heaven shall be shaken.

27. And then shall they see the Son of man coming in a cloud with power and great glory.

28. And when these things begin to come to pass, then look up, and lift

kaat päänne ylös; sillä teidän lunastuksenne silloin lähestyy.
29. Ja hän sanoi heille vertauksen: katsokaat fikunapuuta ja kaikkia puita.
30. Kuin ne jo puhkeevat, niin te näette ja itse teistänne ymmärrätte, että suvi on jo läsnä.
31. Niin myös te, kuin te näette nämät tapahtuvan, tietäkäät, että Jumalan valtakunta on läsnä.
32. Totisesti minä sanon teille: ei tämän sukukunnan pidä suinkaan hukkuman, siihenasti kuin nämät kaikki tapahtuvat.
33. Taivas ja maa on hukkuva, vaan minun sanani ei pidä ikänä hukkaantuman.
34. Mutta kavahtakaat, ettei teidän sydämenne koskaan raskauteta ylönsyömisestä ja juopumisesta ja elatuksen murheesta, ja se päivä tulee äkisti teidän päällenne.
35. Sillä se tulee niinkuin paula kaikkein ylitse, jotka koko maan päällä asuvat.
36. Sentähden valvokaat ja aina rukoilkaat, että te mahdolliset olisitte

up your heads; for your redemption draweth nigh.
29. And he spake to them a parable; Behold the fig tree, and all the trees;
30. When they now shoot forth, ye see and know of your own selves that summer is now nigh at hand.
31. So likewise ye, when ye see these things come to pass, know ye that the kingdom of God is nigh at hand.
32. Verily I say unto you, This generation shall not pass away, till all be fulfilled.
33. Heaven and earth shall pass away: but my words shall not pass away.
34. And take heed to yourselves, lest at any time your hearts be overcharged with surfeiting, and drunkenness, and cares of this life, and so that day come upon you unawares.
35. For as a snare shall it come on all them that dwell on the face of the whole earth.
36. Watch ye therefore, and pray always, that ye may be accounted wor-

kaikkia näit välttämään, jotka pitää tapahtuman, ja seisomaan Ihmisen Pojan edessä.

thy to escape all these things that shall come to pass, and to stand before the Son of man.

37. Ja hän opetti päivällä templissä, mutta yöllä meni hän ulos ja oli yötä vuorella, joka kutsutaan Öljymäeksi.

37. And in the day time he was teaching in the temple; and at night he went out, and abode in the mount that is called the mount of Olives.

38. Ja kaikki kansa tuli varhain hänen tykönsä templiin, häntä kuulemaan.

38. And all the people came early in the morning to him in the temple, for to hear him.

22 luku

1. Niin lähestyi makian leivän juhlapäivä, joka pääsiäiseksi kutsutaan.

1. Now the feast of unleavened bread drew nigh, which is called the Passover.

2. Ja ylimmäiset papit ja kirjanoppineet etsivät, kuinka he olisivat hänen saaneet tappaa. Mutta he pelkäsivät kansaa.

2. And the chief priests and scribes sought how they might kill him; for they feared the people.

3. Niin saatana oli mennyt Juudaan sisälle, jonka liikanimi oli Iskariot, joka oli kahdentoistakymmenen luvusta.

3. Then entered Satan into Judas surnamed Iscariot, being of the number of the twelve.

4. Ja hän meni pois ja puhutteli ylimmäisiä pappeja ja päämiehiä, kuin hän oli hänen heille pettävä.

4. And he went his way, and communed with the chief priests and captains, how he might betray him unto them.

5. Ja he ihastuivat ja lupasivat hänelle rahaa.

6. Ja hän lupasi sen heille, ja etsi soveliasta aikaa, saadaksensa häntä pettää ilman hasuta.

7. Niin makian leivän päivä tuli, jona pääsiäislammas piti teurastettaman,

8. Ja hän lähetti Pietarin ja Johanneksen, sanoen: menkäät valmistamaan meille pääsiäislammas syödäksemme.

9. Niin he sanoivat hänelle: kussas tahdot meitä valmistamaan?

10. Hän sanoi heille: katso, kuin te kaupunkiin tulette sisälle, kohtaa teitä ihminen, kantain vesiastiaa: seuratkaat häntä siihen huoneesen, johonka hän menee.

11. Ja sanokaat sen huoneen perheenisännälle: Mestari sanoo sinulle: kussa on maja, jossa minä syön pääsiäislampaan opetuslasteni kanssa?

12. Ja hän osoittaa teille suuren salin rakennetun; valmistakaat siellä.

13. Niin he menivät ja löysivät niinkuin hän heille sanonut oli, ja valmis-

5. And they were glad, and covenanted to give him money.

6. And he promised, and sought opportunity to betray him unto them in the absence of the multitude.

7. Then came the day of unleavened bread, when the passover must be killed.

8. And he sent Peter and John, saying, Go and prepare us the passover, that we may eat.

9. And they said unto him, Where wilt thou that we prepare?

10. And he said unto them, Behold, when ye are entered into the city, there shall a man meet you, bearing a pitcher of water; follow him into the house where he entereth in.

11. And ye shall say unto the goodman of the house, The Master saith unto thee, Where is the guestchamber, where I shall eat the passover with my disciples?

12. And he shall shew you a large upper room furnished: there make ready.

13. And they went, and found as he had said unto them: and they made

tivat pääsiäislampaan.
14. Ja kuin jo aika tullut oli, istui hän pöydän tykönä ja kaksitoistakymmentä apostolia hänen kanssansa.
15. Ja hän sanoi heille: minä olen halulla halainnut syödä tätä pääsiäislammasta teidän kanssanne, ennekuin minä kärsin.
16. Sillä minä sanon teille, etten minä suinkaan silleen siitä syö, siihenasti kuin se täytetään Jumalan valtakunnassa.
17. Ja hän otti kalkin, kiitti, ja sanoi: ottakaat ja jakakaat keskenänne.
18. Sillä minä sanon teille, etten minä suinkaan juo viinapuun hedelmää, siihenasti kuin Jumalan valtakunta tulee.
19. Ja hän otti leivän, kiitti ja mursi, ja antoi heille, sanoen: tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan: se tehkäät minun muistokseni;
20. Niin myös kalkin ehtoollisen jälkeen, sanoen: tämä kalkki on uusi Testamentti, minun veressäni, joka teidän edestänne vuodatetaan.

ready the passover.
14. And when the hour was come, he sat down, and the twelve apostles with him.
15. And he said unto them, With desire I have desired to eat this passover with you before I suffer:
16. For I say unto you, I will not any more eat thereof, until it be fulfilled in the kingdom of God.
17. And he took the cup, and gave thanks, and said, Take this, and divide it among yourselves:
18. For I say unto you, I will not drink of the fruit of the vine, until the kingdom of God shall come.
19. And he took bread, and gave thanks, and brake it, and gave unto them, saying, This is my body which is given for you: this do in remembrance of me.
20. Likewise also the cup after supper, saying, This cup is the new testament in my blood, which is shed for you.

21. Kuitenkin, katso, minun pettäjäni käsi on minun kanssani pöydällä.
22. Ja tosin Ihmisen Poika menee niinkuin päätetty on: kuitenkin voi sitä ihmistä, jolta hän petetään!
23. Ja he rupesivat kyselemään keskenänsä: kuka olis se heistä, joka sen tekevä olis?
24. Mutta heidän välillänsä tuli myös riita, kuka heistä näkyis suurin olevan.
25. Niin hän sanoi heille: kansain kuninkaat vallitsevat heitä, ja joilla valta on heidän ylitsensä, ne kutsutaan armollisiksi herroiksi.
26. Mutta ette te niin: vaan joka teistä suurin on, se olkoon niinkuin nuorin, ja joka ylimmäinen on, se olkoon niinkuin se, joka palvelee.
27. Sillä kumpi suurempi on: se joka atrioitsee, taikka se joka palvelee? eikö se joka atrioitsee? mutta minä olen teidän keskellänne niinkuin se, joka palvelee.
28. Mutta te olette ne, jotka minun kiusauksissani minun kanssani pysyitte.
29. Ja minä säädin teille, niinkuin mi-

21. But, behold, the hand of him that betrayeth me is with me on the table.
22. And truly the Son of man goeth, as it was determined: but woe unto that man by whom he is betrayed!
23. And they began to enquire among themselves, which of them it was that should do this thing.
24. And there was also a strife among them, which of them should be accounted the greatest.
25. And he said unto them, The kings of the Gentiles exercise lordship over them; and they that exercise authority upon them are called benefactors.
26. But ye shall not be so: but he that is greatest among you, let him be as the younger; and he that is chief, as he that doth serve.
27. For whether is greater, he that sitteth at meat, or he that serveth? is not he that sitteth at meat? but I am among you as he that serveth.
28. Ye are they which have continued with me in my temptations.
29. And I appoint unto you a king-

nun Isäni sääsi minulle, valtakunnan:

dom, as my Father hath appointed unto me;

30. Että teidän pitää syömän ja juoman minun pöydälläni minun valtakunnassani, ja istuman istuimilla, ja tuomitseman kaksitoistakymmentä Israelin sukukuntaa.

30. That ye may eat and drink at my table in my kingdom, and sit on thrones judging the twelve tribes of Israel.

31. Niin sanoi myös Herra: Simon, Simon, katso, saatana on teitä pyytänyt seuloaksensa niinkuin nisuja.

31. And the Lord said, Simon, Simon, behold, Satan hath desired to have you, that he may sift you as wheat:

32. Vaan minä rukoilin sinun edestäs, ettei sinun uskos puuttuman pidä. Ja kuin sinä kerran palajat, niin vahvista veljiäs.

32. But I have prayed for thee, that thy faith fail not: and when thou art converted, strengthen thy brethren.

33. Niin hän sanoi hänelle: Herra, minä olen valmis sinun kanssas sekä vankiuteen että kuolemaan menemään.

33. And he said unto him, Lord, I am ready to go with thee, both into prison, and to death.

34. Mutta hän sanoi: Pietari, minä sanon sinulle, ei laula tänäpänä kukko ennen kuin sinä kolmasti kiellät tuntevas minua.

34. And he said, I tell thee, Peter, the cock shall not crow this day, before that thou shalt thrice deny that thou knowest me.

35. Ja hän sanoi heille: kuin minä lähetin teidät ilman säkkiä ja kukkaroa ja kenkiä, puuttuiko teiltä mitään? He sanoivat: ei mitään.

35. And he said unto them, When I sent you without purse, and scrip, and shoes, lacked ye any thing And they said, Nothing.

36. Niin hän sanoi heille: vaan nyt, jolla säkki on, ottakoon sen, niin

36. Then said he unto them, But now, he that hath a purse, let him take it,

myös kukkaren; ja jolla ei ole, se myykään hameensa ja ostakaan miekan.

and likewise his scrip: and he that hath no sword, let him sell his garment, and buy one.

37. Sillä minä sanon teille: vielä sekin mikä kirjoitettu on, pitää minussa täytettämän: hän on pahantekiäin sekaan luettu; sillä ne, mitkä minusta kirjoitetut ovat, pitää loppuman.

37. For I say unto you, that this that is written must yet be accomplished in me, And he was reckoned among the transgressors: for the things concerning me have an end.

38. Niin he sanoivat: Herra, katso, tässä on kaksi miekkaa. Hän sanoi heille: kyllä siinä on.

38. And they said, Lord, behold, here are two swords. And he said unto them, It is enough.

39. Ja hän läksi ulos ja meni, niinkuin hänen tapansa oli, Öljymäelle; niin seurasivat myös häntä hänen opetuslapsensa.

39. And he came out, and went, as he was wont, to the mount of Olives; and his disciples also followed him.

40. Ja kuin hän siihen paikkaan tuli, sanoi hän heille: rukoilkaat, ettette tulisi kiusaukseen.

40. And when he was at the place, he said unto them, Pray that ye enter not into temptation.

41. Ja hän erkani heistä lähes kivellä heittää ja laski polvillensa, rukoili,

41. And he was withdrawn from them about a stone's cast, and kneeled down, and prayed,

42. Sanoen: Isä, jos sinä tahdot, niin ota pois minulta tämä kalkki, kuitenkin ei minun tahtoni, mutta sinun olkoon.

42. saying, Father, if thou be willing, remove this cup from me: nevertheless not my will, but thine, be done.

43. Niin enkeli taivaasta ilmestyi hänelle ja vahvisti häntä.

43. And there appeared an angel unto him from heaven, strengthening him.

44. Ja kuin hän sangen suuress ah-

44. And being in an agony he prayed

distuksessa oli, rukoili hän hartaammin. Ja oli hänen hikensä niinkuin verenpisarat, jotka maan päälle putosivat.

45. Ja kuin hän nousi rukoilemasta ja tuli opetuslastensa tykö, löysi hän ne murheen tähden makaamasta,

46. Ja hän sanoi heille: mitä te makaatte? nouskaat ja rukoilkaat, ettette kiusaukseen lankeaisi.

47. Vielä hänen puhuissansa, katso, joukko ja se, joka kutsuttiin Juudas, yksi kahdestatoistakymmenestä, kävi heidän edellänsä, ja lähestyi Jesusta suuta antamaan hänen.

48. Niin Jesus sanoi hänelle: Juudas, suun antamisellako sinä Ihmisen Pojan petät?

49. Kuin ne, jotka hänen ympärillänsä olivat, näkivät, mitä tuleva oli, sanoivat he hänelle: Herra, emmekö me lyö miekalla?

50. Ja yksi heistä löi pappein päämiehen palveliaa ja hakkasi pois hänen oikian korvansa.

51. Mutta Jesus vastaten sanoi: sallikaat tähän asti tulla. Ja kuin hän rupesi hänen korvaansa, paransi hän

more earnestly: and his sweat was as it were great drops of blood falling down to the ground.

45. And when he rose up from prayer, and was come to his disciples, he found them sleeping for sorrow,

46. And said unto them, Why sleep ye rise and pray, lest ye enter into temptation.

47. And while he yet spake, behold a multitude, and he that was called Judas, one of the twelve, went before them, and drew near unto Jesus to kiss him.

48. But Jesus said unto him, Judas, betrayest thou the Son of man with a kiss

49. When they which were about him saw what would follow, they said unto him, Lord, shall we smite with the sword?

50. And one of them smote the servant of the high priest, and cut off his right ear.

51. And Jesus answered and said, Suffer ye thus far. And he touched his ear, and healed him.

sen.

52. Mutta Jesus sanoi niille, jotka häntä vastaan olivat tulleet, ylimmäisille papeille ja templin haltioille ja vanhimmille: niinkuin ryövärin tykö te läksitte miekoilla ja seipäillä.

52. Then Jesus said unto the chief priests, and captains of the temple, and the elders, which were come to him, Be ye come out, as against a thief, with swords and staves

53. Minä olin joka päivä teidän kanssanne templissä, ja ette ojentaneet kättä minun päälleni; mutta tämä on teidän hetkenne ja pimeyden valta.

53. When I was daily with you in the temple, ye stretched forth no hands against me: but this is your hour, and the power of darkness.

54. Niin he kiinni ottivat hänen ja taluttivat, ja veivät hänen sisälle ylimmäisen papin huoneesen. Mutta Pietari seurasi taampana.

54. Then took they him, and led him, and brought him into the high priest's house. And Peter followed afar off.

55. Ja niin he virittivät valkian keskelle kartanoa, ja ynnä yhdessä istuivat, istui myös Pietari heidän seassansa.

55. And when they had kindled a fire in the midst of the hall, and were set down together, Peter sat down among them.

56. Mutta kuin yksi piika näki hänen valkian tykönä istuvan, katsoi hän hänen päällensä, ja sanoi: tämä oli myös hänen kanssansa.

56. But a certain maid beheld him as he sat by the fire, and earnestly looked upon him, and said, This man was also with him.

57. Vaan hän kielsi hänen ja sanoi: vaimo, en minä tunne häntä.

57. And he denied him, saying, Woman, I know him not.

58. Ja vähän hetken perästä näki toinen hänen, ja sanoi: sinä myös olet yksi heistä. Pietari sanoi: ihminen, en ole.

58. And after a little while another saw him, and said, Thou art also of them. And Peter said, Man, I am not.

59. Ja lähes yhden hetken perästä todisti myös toinen, sanoen: totisesti tämä oli myös hänen kanssansa; sillä hän on Galileasta.

60. Niin Pietari sanoi: ihminen, en minä tiedä, mitäs sanot. Ja kohta, vielä hänen puhuissansa, lauloi kukko.

61. Ja Herra käänsi itsensä ja katsoi Pietarin päälle, ja Pietari muisti Herran puheen, kuin hän hänelle sanoi: ennenkuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät.

62. Ja Pietari meni ulos ja itki katkerasti.

63. Mutta miehet, jotka Jesusta kiinni pitivät, pilkkasivat häntä ja löivät häntä,

64. Peittivät hänen silmänsä, ja löivät häntä poskelle, ja kysyivät häneltä, sanoen: arvaa, kuka se on, joka sinua löi.

65. Ja paljon muuta pilkkaa sanoivat he häntä vastaan.

66. Ja kuin päivä tuli, kokoontuivat kansan vanhimmat ja ylimmäiset papit ja kirjanoppineet ja veivät hänen oikeutensa eteen,

59. And about the space of one hour after another confidently affirmed, saying, Of a truth this fellow also was with him: for he is a Galilaean.

60. And Peter said, Man, I know not what thou sayest. And immediately, while he yet spake, the cock crew.

61. And the Lord turned, and looked upon Peter. And Peter remembered the word of the Lord, how he had said unto him, Before the cock crow, thou shalt deny me thrice.

62. And Peter went out, and wept bitterly.

63. And the men that held Jesus mocked him, and smote him.

64. And when they had blindfolded him, they struck him on the face, and asked him, saying, Prophesy, who is it that smote thee?

65. And many other things blasphemously spake they against him.

66. And as soon as it was day, the elders of the people and the chief priests and the scribes came together, and led him into their council, saying,

67. Sanoen: oletkos Kristus? sano meille. Niin hän sanoi heille: jos minä sanon teille, ette usko,

67. Art thou the Christ tell us. And he said unto them, If I tell you, ye will not believe:

68. Ja jos minä myös kysyn, niin ette vastaa minua, ette myös päästä minua.

68. And if I also ask you, ye will not answer me, nor let me go.

69. Tästedes istuu Ihmisen Poika Jumalan voiman oikialla kädellä.

69. Hereafter shall the Son of man sit on the right hand of the power of God.

70. Niin he sanoivat kaikki: sinä olet siis Jumalan Poika? sanoi hän heille: tepä sen sanotte, että minä olen.

70. Then said they all, Art thou then the Son of God And he said unto them, Ye say that I am.

71. Niin he sanoivat: mitä me silleen todistusta tarvitsemme, sillä me olemme sen kuulleet hänen omasta suustansa.

71. And they said, What need we any further witness? for we ourselves have heard of his own mouth.

23 luku

1. Ja kaikki heidän joukkonsa nousi ylös, ja he veivät hänen Pilatuksen tykö.

1. And the whole multitude of them arose, and led him unto Pilate.

2. Ja he rupesivat kantamaan hänen päällensä, sanoen: tämän me löysimme kansaa viettelevän ja kieltävän keisarille veroa antamasta ja sanovan itsensä olevan kuninkaan Kristuksen.

2. And they began to accuse him, saying, We found this fellow perverting the nation, and forbidding to give tribute to Caesar, saying that he himself is Christ a King.

3. Niin Pilatus kysyi häneltä, sanoen:

3. And Pilate asked him, saying, Art

oletkos Juudalaisten kuningas? Hän vastasi häntä ja sanoi: sinäpä sen sanot.

4. Mutta Pilatus sanoi pappein päämiehille ja kansalle: en minä löydä yhtään vikaa tässä ihmisessä.

5. Mutta he kävivät päälle, sanoen: hän kehoittaa kansan, opettain koko Juudeassa, ja on ruvennut Galileasta hamaan tähän asti.

6. Mutta kuin Pilatus kuuli Galileaa manittavan, kysyi hän, josko hän Galileasta oli.

7. Ja kuin hän ymmärsi, että hän Herodeksen läänistä oli, lähetti hän hänen Herodeksen tykö, joka myös silloin oli Jerusalemissa.

8. Kuin Herodes näki Jesuksen, ihastui hän sangen suuresti; sillä hän oli jo kauvan aikaa häntä halainnut nähdäksensä, että hän oli paljon hänestä kuullut, ja toivoi häneltä jonkun ihmeen näkevänsä,

9. Ja kysyi häneltä moninaisista; mutta ei hän mitään häntä vastannut.

10. Niin ylimmäiset papit ja kirjanoppineet seisoivat ja kantoivat kovin

thou the King of the Jews And he answered him and said, Thou sayest it.

4. Then said Pilate to the chief priests and to the people, I find no fault in this man.

5. And they were the more fierce, saying, He stirreth up the people, teaching throughout all Jewry, beginning from Galilee to this place.

6. When Pilate heard of Galilee, he asked whether the man were a Galilaean.

7. And as soon as he knew that he belonged unto Herod's jurisdiction, he sent him to Herod, who himself also was at Jerusalem at that time.

8. And when Herod saw Jesus, he was exceeding glad: for he was desirous to see him of a long season, because he had heard many things of him; and he hoped to have seen some miracle done by him.

9. Then he questioned with him in many words; but he answered him nothing.

10. And the chief priests and scribes stood and vehemently accused him.

hänen päällensä.

11. Mutta Herodes huovinensa katsoi hänen ylön, ja pilkkasi häntä, pani hänen päällensä valkian vaatteen, ja lähetti jälleen Pilatuksen tykö.

12. Sinä päivänä tuli Pilatus ja Herodes ystäviksi keskenänsä; sillä he olivat ennen vihamiehet olleet keskenänsä.

13. Niin Pilatus kutsui kokoon ylimmäiset papit ja valtamiehet ja kansan.

14. Ja sanoi heille: te olette tämän ihmisen minulle tuoneet niinkuin kansan häiritsiän, ja katso, minä olen häntä tutkinut teidän edessänne ja en löydä yhtään vikaa tässä ihmisessä, joista te kannatte hänen päällensä,

15. Eikä Herodeskaan; sillä minä lähetin teidät hänen tykönsä, ja katso, ei häneltä yhtään hengen rikosta ole tehty.

16. Sentähden tahdon minä hänen rangaistuna päästää.

17. Mutta hänen piti joka juhlana päästämän heille yhden vallallensa.

18. Niin koko joukko huusi ja sanoi:

11. And Herod with his men of war set him at nought, and mocked him, and arrayed him in a gorgeous robe, and sent him again to Pilate.

12. And the same day Pilate and Herod were made friends together: for before they were at enmity between themselves.

13. And Pilate, when he had called together the chief priests and the rulers and the people,

14. Said unto them, Ye have brought this man unto me, as one that perverteth the people: and, behold, I, having examined him before you, have found no fault in this man touching those things whereof ye accuse him:

15. No, nor yet Herod: for I sent you to him; and, lo, nothing worthy of death is done unto him.

16. I will therefore chastise him, and release him.

17. For of necessity he must release one unto them at the feast.)

18. And they cried out all at once,

ota tämä pois, ja päästä meille Barabbas,
19. Joka oli kapinan ja miestapoin tähden, kuin kaupungissa tapahtunut oli, vankiuteen heitetty.
20. Niin Pilatus taas puhui heille ja tahtoi Jesuksen päästää.
21. Mutta he huusivat sitä vastaan, sanoen: ristiinnaulitse, ristiinnaulitse häntä!
22. Mutta hän sanoi kolmannen kerran heille: mitäs hän pahaa teki? en minä löydä yhtään hengenrikosta hänessä: sentähden tahdon minä häen rangaistuna päästää.
23. Mutta he kävivät päälle suurella äänellä, pyytäin häntä ristiinnaulittaa. Ja heidän ja ylimmäisten pappein ääni sai vallan.
24. Ja Pilatus tuomitsi heidän anomisensa jälkeen,
25. Ja päästi sen heille, joka kapinan ja miestapon tähden oli vankiuteen heitetty, jota he anoivat; mutta Jesuksen antoi hän heidän haltuunsa.
26. Ja kuin he hänen veivät ulos, käsittivät he yhden, Simonin Kyrenistä, joka maalta tuli, ja panivat hänen

saying, Away with this man, and release unto us Barabbas:
19. Who for a certain sedition made in the city, and for murder, was cast into prison.)
20. Pilate therefore, willing to release Jesus, spake again to them.
21. But they cried, saying, Crucify him, crucify him.
22. And he said unto them the third time, Why, what evil hath he done? I have found no cause of death in him: I will therefore chastise him, and let him go.
23. And they were instant with loud voices, requiring that he might be crucified. And the voices of them and of the chief priests prevailed.
24. And Pilate gave sentence that it should be as they required.
25. And he released unto them him that for sedition and murder was cast into prison, whom they had desired; but he delivered Jesus to their will.
26. And as they led him away, they laid hold upon one Simon, a Cyrenian, coming out of the country, and on

päällensä ristin, sitä Jesuksen jäljessä kantamaan.

27. Mutta häntä seurasi suuri joukko kansaa ja vaimoja, jotka häntä itkivät ja parkuivat.

28. Niin Jesus käänsi itsensä heidän puoleensa, ja sanoi: Jerusalemin tyttäret, älkäät minua itkekö, vaan itkekäät itse teitänne ja teidän lapsianne;

29. Sillä katso, päivät tulevat, joina he sanovat: autuaat ovat hedelmättömät, ja ne kohdat, jotka ei synnyttäneet, ja ne nisät, jotka ei imettäneet.

30. Silloin he rupeevat sanomaan vuorille: langetkaat meidän päällemme, ja kukkuloille: peittäkäät meitä.

31. Sillä jos he nämät tekevät tuoreessa puussa, mitä sitte kuivassa tapahtuu?

32. Niin vietiin myös hänen kanssansa kaksi muuta pahantekiää surmattaa.

33. Ja kuin he siihen siaan tulivat, joka Pääkallon paikaksi kutsutaan, siinä he hänen ristiinnaulitsivat ja ne pahantekiät, yhden oikialle ja toisen va-

him they laid the cross, that he might bear it after Jesus.

27. And there followed him a great company of people, and of women, which also bewailed and lamented him.

28. But Jesus turning unto them said, Daughters of Jerusalem, weep not for me, but weep for yourselves, and for your children.

29. For, behold, the days are coming, in the which they shall say, Blessed are the barren, and the wombs that never bare, and the paps which never gave suck.

30. Then shall they begin to say to the mountains, Fall on us; and to the hills, Cover us.

31. For if they do these things in a green tree, what shall be done in the dry?

32. And there were also two other, malefactors, led with him to be put to death.

33. And when they were come to the place, which is called Calvary, there they crucified him, and the malefactors, one on the right hand, and the

semmalle puolelle.

34. Niin sanoi Jesus: Isä, anna heille anteeksi, sillä ei he tiedä, mitä he tekevät. Ja he jakoivat hänen vaatteensa ja heittivät niistä arpaa.

35. Ja kansa seisoi ja katseli, mutta päämiehet pilkkasivat häntä heidän kanssansa ja sanoivat: muita hän vapahti, vapahtakaan itsensä, jos hän on Kristus, Jumalan valittu.

36. Ja huovit myös pilkkasivat häntä, menivät ja kokottivat hänelle etikkaa,

37. Ja sanoivat: jos olet Juudalaisten kuningas, niin vapahda itse sinus.

38. Oli myös hänestä päällekirjoitus Grekan, Latinan ja Hebrean puustaveilla kirjoitettu: Tämä on Juudalaisten kuningas.

39. Niin yksi pahantekiöistä, jotka ripustetut olivat, pilkkasi häntä ja sanoi: jos sinä olet Kristus, niin vapahda sinus ja meitä.

40. Mutta toinen vastasi ja nuhteli häntä sanoen: etkö sinäkään Jumalaa pelkää, että olet yhdessä kadotuksessa?

41. Ja tosin me olemme oikein siinä,

other on the left.

34. Then said Jesus, Father, forgive them; for they know not what they do. And they parted his raiment, and cast lots.

35. And the people stood beholding. And the rulers also with them derided him, saying, He saved others; let him save himself, if he be Christ, the chosen of God.

36. And the soldiers also mocked him, coming to him, and offering him vinegar,

37. And saying, If thou be the king of the Jews, save thyself.

38. And a superscription also was written over him in letters of Greek, and Latin, and Hebrew, THIS IS THE KING OF THE JEWS.

39. And one of the malefactors which were hanged railed on him, saying, If thou be Christ, save thyself and us.

40. But the other answering rebuked him, saying, Dost not thou fear God, seeing thou art in the same condemnation?

41. And we indeed justly; for we re-

sillä me saamme meidän töidemme ansion jälkeen; mutta ei tämä mitään pahaa tehnyt.

42. Ja sanoi Jesukselle: Herra, muista minua, kuin tulet valtakuntaas.

43. Niin Jesus sanoi hänelle: totisesti sanon minä sinulle: tänäpänä pitää sinun oleman minun kanssani paradisissa.

44. Ja se oli lähes kuudes hetki, ja pimeys tuli kaiken maan päälle, hamaan yhdeksänteen hetkeen asti.

45. Ja aurinko pimeni, ja templin esivaate repesi kahtia,

46. Ja Jesus huusi suurella äänellä ja sanoi: Isä, sinun käsiis minä annan henkeni. Ja kuin hän sen oli sanonut, antoi hän henkensä.

47. Mutta kuin sadanpäämies näki, mitä tapahtui, kunnioitti hän Jumalaa ja sanoi: tosin oli tämä ihminen hurskas.

48. Ja kaikki kansa, joka sinne katselemaan meni, kuin he näkivät, mitä siellä tapahtui, löivät rintoihinsa ja palasivat kotiansa.

ceive the due reward of our deeds: but this man hath done nothing amiss.

42. And he said unto Jesus, Lord, remember me when thou comest into thy kingdom.

43. And Jesus said unto him, Verily I say unto thee, To day shalt thou be with me in paradise.

44. And it was about the sixth hour, and there was a darkness over all the earth until the ninth hour.

45. And the sun was darkened, and the veil of the temple was rent in the midst.

46. And when Jesus had cried with a loud voice, he said, Father, into thy hands I commend my spirit: and having said thus, he gave up the ghost.

47. Now when the centurion saw what was done, he glorified God, saying, Certainly this was a righteous man.

48. And all the people that came together to that sight, beholding the things which were done, smote their breasts, and returned.

49. Mutta kaikki hänen tuttavansa seisoivat taampana ja vaimot, jotka häntä Galileasta seuranneet olivat, näkivät nämät.

50. Ja katso, raatimie, nimeltä Joseph, joka oli jalo ja hurskas mies,

51. Joka ei ollut mieltynyt heidän neuvoonsa ja tekoonsa, syntynyt Arimatiassa, Juudalaisten kaupungissa, joka myös itse odotti Jumalan valtakuntaa:

52. Tämä meni Pilatuksen tykö ja anoi Jesuksen ruumista,

53. Ja otti sen alas ja kääri liinavaatteesen ja pani sen hautaan, joka kallioon hakattu oli, johonka ei yksikään ennen pantu ollut.

54. Ja se oli valmistuspäivä, ja sabbati lähestyi.

55. Niin vaimot seurasivat jäljestä, jotka hänen kanssansa tulleet olivat Galileasta, ja katselivat hautaa, ja kuinka hänen ruumiinsa pantu oli.

56. Mutta he palasivat ja valmistivat hyvänhajuisia yrttejä ja voiteita; vaan sabbatina he lepäsivät lain käskyn jälkeen.

49. And all his acquaintance, and the women that followed him from Galilee, stood afar off, beholding these things.

50. And, behold, there was a man named Joseph, a counsellor; and he was a good man, and a just:

51. The same had not consented to the counsel and deed of them;) he was of Arimathaea, a city of the Jews: who also himself waited for the kingdom of God.

52. This man went unto Pilate, and begged the body of Jesus.

53. And he took it down, and wrapped it in linen, and laid it in a sepulchre that was hewn in stone, wherein never man before was laid.

54. And that day was the preparation, and the sabbath drew on.

55. And the women also, which came with him from Galilee, followed after, and beheld the sepulchre, and how his body was laid.

56. And they returned, and prepared spices and ointments; and rested the sabbath day according to the commandment.

24 luku

1. Mutta ensimäisenä sabbatin päivänä, sangen varhain, tulivat he haudalle ja kantoivat hyvänhajuisia yrttejä, jotka he olivat valmistaneet, ja muutamat heidän kanssansa,
2. Niin he löysivät kiven haudalta vieritetyksi pois,
3. Ja menivät siihen sisälle eikä löytäneet Herran Jesuksen ruumista.
4. Ja tapahtui, kuin he siitä epäilivät, katso, kaksi miestä seisoi heidän tykönänsä kiiltävissä vaatteissa.

5. Niin he peljästyivät ja löivät kasvonsa maata päin. He sanoivat heille: miksi te elävää kuolleiden seassa etsitte?
6. Ei hän ole täällä, mutta nousi ylös; muistakaat, kuinka hän teille sanoi, kuin hän vielä Galileassa oli,
7. Sanoen: Ihmisen Poika pitää annettaman ylön syntisten ihmisten käsiin, ja ristiinnaulittaman, ja kolmantena päivänä nouseman ylös.
8. Ja he muistivat hänen sanansa,

1. Now upon the first day of the week, very early in the morning, they came unto the sepulchre, bringing the spices which they had prepared, and certain others with them.
2. And they found the stone rolled away from the sepulchre.
3. And they entered in, and found not the body of the Lord Jesus.
4. And it came to pass, as they were much perplexed thereabout, behold, two men stood by them in shining garments:
5. And as they were afraid, and bowed down their faces to the earth, they said unto them, Why seek ye the living among the dead?
6. He is not here, but is risen: remember how he spake unto you when he was yet in Galilee,
7. Saying, The Son of man must be delivered into the hands of sinful men, and be crucified, and the third day rise again.
8. And they remembered his words,

9. Ja palasivat jälleen haudalta ja ilmoittivat kaikki nämät yhdelletoistakymmenelle ja kaikille muille.

9. And returned from the sepulchre, and told all these things unto the eleven, and to all the rest.

10. Ja ne olivat Maria Magdalena ja Johanna ja Maria, Jakobin äiti,ja muita heidän kanssansa, jotka näitä apostoleille ilmoittivat.

10. It was Mary Magdalene, and Joanna, and Mary the mother of James, and other women that were with them, which told these things unto the apostles.

11. Ja heidän puheensa näkyi heille houraukseksi, eikä he uskoneet heitä.

11. And their words seemed to them as idle tales, and they believed them not.

12. Mutta Pietari nousi ja juoksi haudalle, ja kuin hän kurkisti sisälle, näki hän ainoasti liinavaatteet pantuna, ja meni pois ihmetellen itsellänsä sitä, mikä tapahtunut oli.

12. Then arose Peter, and ran unto the sepulchre; and stooping down, he beheld the linen clothes laid by themselves, and departed, wondering in himself at that which was come to pass.

13. Ja katso, kaksi heistä meni sinä päivänä yhteen kylään, joka oli Jerusalemista kuudenkymmenen vakomitan päässä, Emaus nimeltä,

13. And, behold, two of them went that same day to a village called Emmaus, which was from Jerusalem about threescore furlongs.

14. Ja puhuivat keskenänsä kaikista niistä, mitkä tapahtunut oli.

14. And they talked together of all these things which had happened.

15. Ja tapahtui heidän puhuissansa ja tutkistellessansa keskenänsä, että Jesus itse heitä lähestyi ja matkusti heidän kanssansa.

15. And it came to pass, that, while they communed together and reasoned, Jesus himself drew near, and went with them.

16. Mutta heidän silmänsä pidettiin,

16. But their eyes were holden that

ettei he häntä tunteneet.
17. Niin hän sanoi heille: mitkä puheet ne ovat, joita te pidätte keskenänne käydessänne, ja olette murheelliset?
18. Niin vastasi yksi, Kleopas nimeltä, ja sanoi hänelle: oletkos ainoa muukalainen Jerusalemissa, joka et tiedä, mitä siellä näinä päivinä tapahtui?

19. Ja hän sanoi heille: mitä? He sanoivat hänelle: Jesuksesta Natsarealaisesta, joka oli väkevä propheta töissä ja sanoissa, Jumalan ja kaiken kansan edessä.
20. Kuinka meidän ylimmäiset papit ja päämiehet antoivat ylön hänen kuoleman kadotukseen, ja ristiinnaulitsivat hänen.
21. Mutta me luulimme hänen siksi, joka Israelin piti lunastaman. Ja paitsi kaikkia näitä on jo kolmas päivä tänäpänä, kuin nämät tapahtuivat.

22. Mutta myös muutamat vaimot meistä ovat meitä peljättäneet, jotka varhain aamulla tulivat haudalle,

they should not know him.
17. And he said unto them, What manner of communications are these that ye have one to another, as ye walk, and are sad
18. And the one of them, whose name was Cleopas, answering said unto him, Art thou only a stranger in Jerusalem, and hast not known the things which are come to pass there in these days?
19. And he said unto them, What things And they said unto him, Concerning Jesus of Nazareth, which was a prophet mighty in deed and word before God and all the people:
20. And how the chief priests and our rulers delivered him to be condemned to death, and have crucified him.

21. But we trusted that it had been he which should have redeemed Israel: and beside all this, to day is the third day since these things were done.
22. Yea, and certain women also of our company made us astonished, which were early at the sepulchre;

23. Ja kuin ei löytäneet hänen ruumistansa, tulivat he ja sanoivat, että he enkeleinkin näyn nähneet olivat, jotka sanoivat hänen elävän.
24. Ja muutamat niistä, jotka meidän kanssamme olivat, menivät haudalle ja löysivät niinkuin vaimot olivat sanoneet; mutta ei he häntä nähneet.
25. Ja hän sanoi heille: oi te tomppelit ja hitaan sydämestä uskomaan niitä kaikkia, mitä prophetat puhuneet ovat!
26. Eikö Kristuksen pitänyt näitä kärsimän ja kunniaansa käymän sisälle?
27. Ja hän rupesi Moseksesta ja kaikista prophetaista, ja selitti heille kirjoitukset, jotka hänestä olivat.
28. Ja he lähestyivät kylää, johonka he menivät, ja hän teetteli itsensä edemmä käymään.
29. Ja he vaativat häntä, sanoen: ole meidän kanssamme, sillä ehtoo joutuu ja päivä on laskenut; ja hän meni olemaan heidän kanssansa.
30. Ja tapahtui, kuin hän atrioitsi hei-

23. And when they found not his body, they came, saying, that they had also seen a vision of angels, which said that he was alive.
24. And certain of them which were with us went to the sepulchre, and found it even so as the women had said: but him they saw not.
25. Then he said unto them, O fools, and slow of heart to believe all that the prophets have spoken:
26. Ought not Christ to have suffered these things, and to enter into his glory?
27. And beginning at Moses and all the prophets, he expounded unto them in all the scriptures the things concerning himself.
28. And they drew nigh unto the village, whither they went: and he made as though he would have gone further.
29. But they constrained him, saying, Abide with us: for it is toward evening, and the day is far spent. And he went in to tarry with them.
30. And it came to pass, as he sat at

dän kanssansa, otti hän leivän, kiitti, mursi ja antoi heille.

31. Niin heidän silmänsä aukenivat ja he tunsivat hänen. Ja hän katosi heidän edestänsä.

32. Ja he sanoivat keskenänsä: eikö meidän sydämemme meissä palanut, kuin hän tiellä meitä puhutteli ja selitti meille kirjoitukset?

33. Ja he nousivat sillä hetkellä ja palasivat Jerusalemiin, ja löysivät ne yksitoistakymmentä koossa ja ne, jotka niiden kanssa olivat,

34. Jotka sanoivat: Herra on totisesti noussut ylös ja ilmaantui Simonille.

35. Ja he juttelivat heille, mitä tiellä tapahtunut oli, ja kuinka hän heiltä oli tuttu leivän murtamisessa.

36. Mutta kuin he näitä puhuivat, seisoi itse Jesus heidän keskellänsä ja sanoi heille: rauha olkoon teille!

37. Niin he hämmästyivät ja peljästyivät, ja luulivat näkevänsä hengen.

38. Ja hän sanoi heille: mitä te pelkäätte? ja miksi senkaltaiset ajatukset

meat with them, he took bread, and blessed it, and brake, and gave to them.

31. And their eyes were opened, and they knew him; and he vanished out of their sight.

32. And they said one to another, Did not our heart burn within us, while he talked with us by the way, and while he opened to us the scriptures?

33. And they rose up the same hour, and returned to Jerusalem, and found the eleven gathered together, and them that were with them,

34. Saying, The Lord is risen indeed, and hath appeared to Simon.

35. And they told what things were done in the way, and how he was known of them in breaking of bread.

36. And as they thus spake, Jesus himself stood in the midst of them, and saith unto them, Peace be unto you.

37. But they were terrified and affrighted, and supposed that they had seen a spirit.

38. And he said unto them, Why are ye troubled and why do thoughts

tulevat sydämeenne?

39. Katsokaat käsiäni ja jalkojani, että minä itse olen: ruvetkaat minuun ja katsokaat; sillä ei hengellä ole lihaa eikä luita, niinkuin näette minulla olevan.

40. Ja kuin hän nämät sanonut oli, osoitti hän heille kätensä ja jalkansa.

41. Mutta koska ei he vielä uskoneet ilon tähden, vaan ihmettelivät, sanoi hän heille: onko teillä tässä mitään syötävää?

42. Niin he panivat hänen eteensä kappaleen paistettua kalaa ja vähän kimalaisen hunajaa.

43. Ja hän otti sen ja söi heidän nähtensä.

44. Niin hän sanoi heille: nämät ovat ne sanat, jotka minä puhuin teille, kuin minä vielä tiedän kanssanne olin; sillä kaikki pitää täytettämän, mitä kirjoitettu on Moseksen laissa ja prophetaissa ja psalmeissa minusta.

45. Silloin hän avasi heidän ymmärryksensä, kirjoituksia ymmärtämään,

46. Ja sanoi heille: niin on kirjoitettu,

arise in your hearts

39. Behold my hands and my feet, that it is I myself: handle me, and see; for a spirit hath not flesh and bones, as ye see me have.

40. And when he had thus spoken, he shewed them his hands and his feet.

41. And while they yet believed not for joy, and wondered, he said unto them, Have ye here any meat

42. And they gave him a piece of a broiled fish, and of an honeycomb.

43. And he took it, and did eat before them.

44. And he said unto them, These are the words which I spake unto you, while I was yet with you, that all things must be fulfilled, which were written in the law of Moses, and in the prophets, and in the psalms, concerning me.

45. Then opened he their understanding, that they might understand the scriptures,

46. And said unto them, Thus it is

ja niin tuli Kristuksen kärsiä ja nousta kuolleista kolmantena päivänä,

47. Ja saarnattaman hänen nimeensä parannusta ja syntein anteeksi antamusta kaikissa kansoissa, ruveten Jerusalemista.

48. Mutta te olette näiden todistajat.

49. Ja katso, minä lähetän minun Isäni lupauksen teidän päällenne. Mutta te olkaat Jerusalemissa siihenasti kuin te puetetaan voimalla korkeudesta.

50. Niin hän vei heidät ulos hamaan Betaniaan, ja nosti kätensä ja siunasi heitä.

51. Ja tapahtui, kuin hän heitä siunannut oli, erkani hän heistä ja meni ylös taivaasen.

52. Mutta kuin he häntä kumartaneet ja rukoilleet olivat, palasivat he Jerusalemiin suurella ilolla,

53. Ja olivat aina templissä, kiittivät ja kunnioittivat Jumalaa. Amen!

written, and thus it behoved Christ to suffer, and to rise from the dead the third day:

47. And that repentance and remission of sins should be preached in his name among all nations, beginning at Jerusalem.

48. And ye are witnesses of these things.

49. And, behold, I send the promise of my Father upon you: but tarry ye in the city of Jerusalem, until ye be endued with power from on high.

50. And he led them out as far as to Bethany, and he lifted up his hands, and blessed them.

51. And it came to pass, while he blessed them, he was parted from them, and carried up into heaven.

52. And they worshipped him, and returned to Jerusalem with great joy:

53. And were continually in the temple, praising and blessing God. Amen.

EVANKELIUMI JOHANNEKSEN MUKAAN

1 luku

1. Alussa oli sana, ja se Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli se Sana.	1. In the beginning was the Word, and the Word was with God, and the Word was God.
2. Tämä oli alussa Jumalan tykönä.	2. The same was in the beginning with God.
3. Kaikki ovat sen kautta tehdyt, ja ilman sitä ei ole mitään tehty, joka tehty on.	3. All things were made by him; and without him was not any thing made that was made.
4. Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valkeus,	4. In him was life; and the life was the light of men.
5. Ja valkeus paistaa pimeydessä, jota ei pimeys käsittänyt.	5. And the light shineth in darkness; and the darkness comprehended it not.
6. Yksi mies oli lähetetty Jumalalta, jonka nimi oli Johannes:	6. There was a man sent from God, whose name was John.
7. Se tuli valkeudesta todistamaan, että kaikki uskoisivat hänen kauttansa.	7. The same came for a witness, to bear witness of the Light, that all men through him might believe.
8. Ei hän ollut valkeus, mutta hän oli lähetetty valkeudesta todistamaan.	8. He was not that Light, but was sent to bear witness of that Light.
9. Se oli totinen valkeus, joka valistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulevat;	9. That was the true Light, which lighteth every man that cometh into the world.

10. Se oli maailmassa, ja maailma oli hänen kauttansa tehty, ja ei maailma häntä tuntenut.
11. Hän tuli omillensa, ja ei hänen omansa häntä ottaneet vastaan,
12. Mutta niille, jotka hänen ottivat vastaan, antoi hän voiman Jumalan lapsiksi tulla, jotka uskovat hänen nimensä päälle,
13. Jotka ei verestä eikä lihan tahdosta ei myös miehen tahdosta, mutta Jumalasta syntyneet ovat.
14. Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän seassamme, (ja me näimme hänen kunniansa niinkuin ainoan Pojan kunnian Isästä,) täynnä armoa ja totuutta.
15. Johannes todisti hänestä, ja huusi, sanoen: tämä oli se, josta minä sanoin: minun jälkeeni on tuleva, joka minun edelläni on ollut; sillä hän oli ennen kuin minä.
16. Ja me olemme kaikki hänen täydellisyydestänsä saaneet ja armon armosta.
17. Sillä laki on Moseksen kautta annettu: armo ja totuus on Jesuksen Kristuksen kautta tullut.

10. He was in the world, and the world was made by him, and the world knew him not.
11. He came unto his own, and his own received him not.
12. But as many as received him, to them gave he power to become the sons of God, even to them that believe on his name:
13. Which were born, not of blood, nor of the will of the flesh, nor of the will of man, but of God.
14. And the Word was made flesh, and dwelt among us, (and we beheld his glory, the glory as of the only begotten of the Father,) full of grace and truth.
15. John bare witness of him, and cried, saying, This was he of whom I spake, He that cometh after me is preferred before me: for he was before me.
16. And of his fulness have all we received, and grace for grace.
17. For the law was given by Moses, but grace and truth came by Jesus Christ.

18. Ei ole kenkään koskaan Jumalaa nähnyt: ainokainen Poika, joka on Isän helmassa, hän ilmoitti meille.

18. No man hath seen God at any time; the only begotten Son, which is in the bosom of the Father, he hath declared him.

19. Ja tämä on Johenneksen todistus, kuin Juudalaiset lähettivät Jerusalemista papit ja Leviläiset kysymään häneltä: kukas olet?

19. And this is the record of John, when the Jews sent priests and Levites from Jerusalem to ask him, Who art thou?

20. Ja hän todisti ja ei kieltänyt, ja hän todisti, sanoen: en minä ole Kristus.

20. And he confessed, and denied not; but confessed, I am not the Christ.

21. Ja he kysyivät häneltä: kukas siis? oletkos Elias? Hän sanoi: en. Oletkos propheta? Hän vastasi: en.

21. And they asked him, What then? Art thou Elias? And he saith, I am not. Art thou that prophet? And he answered, No.

22. Niin he sanoivat hänelle: kukas olet? että me antaisimme niille vastauksen, jotka meidät lähettivät: mitäs sanot itsestäs?

22. Then said they unto him, Who art thou? that we may give an answer to them that sent us. What sayest thou of thyself?

23. Hän sanoi: minä olen huutava ääni korvessa: valmistakaat Herran tietä, niinkuin Jesaias propheta sanoi.

23. He said, I am the voice of one crying in the wilderness, Make straight the way of the Lord, as said the prophet Esaias.

24. Ja jotka lähetetyt olivat, olivat Pharisealaisista.

24. And they which were sent were of the Pharisees.

25. Ja he kysyivät häneltä ja sanoivat hänelle: miksi siis sinä kastat, jos et ole Kristus, etkä Elias, etkä propheta?

25. And they asked him, and said unto him, Why baptizest thou then, if thou be not that Christ, nor Elias, nei-

ther that prophet?

26. Johannes vastasi heitä ja sanoi: minä kastan vedellä; mutta teidän keskellänne seisoo, jota ette tunne:

26. John answered them, saying, I baptize with water: but there standeth one among you, whom ye know not;

27. Hän on se, joka minun jälkeeni tulee, joka minun edelläni on ollut, jonka kengän rihmoja en minä ole kelvollinen päästämään.

27. He it is, who coming after me is preferred before me, whose shoe's latchet I am not worthy to unloose.

28. Nämät tapahtuivat Betabarassa, sillä puolella Jordania, kussa Johannes kasti.

28. These things were done in Bethabara beyond Jordan, where John was baptizing.

29. Toisena päivänä näki Johannes Jesuksen tykönsä tulevan, ja sanoi: katso, Jumalan Karitsa, joka pois ottaa maailman synnin!

29. The next day John seeth Jesus coming unto him, and saith, Behold the Lamb of God, which taketh away the sin of the world.

30. Tämä on se, josta minä sanoin: minun jälkeeni tulee mies, joka minun edelläni on ollut; sillä hän oli ennen kuin minä.

30. This is he of whom I said, After me cometh a man which is preferred before me: for he was before me.

31. Ja en minä häntä tuntenut; mutta että hän ilmestyisi Israelissa, sentähden tulin minä vedellä kastamaan.

31. And I knew him not: but that he should be made manifest to Israel, therefore am I come baptizing with water.

32. Ja Johannes todisti, sanoen: minä näin Hengen taivaasta tulevan alas niinkuin kyyhkyisen ja seisahtavan hänen päällensä.

32. And John bare record, saying, I saw the Spirit descending from heaven like a dove, and it abode upon him.

33. Ja en minä häntä tuntenut; mutta joka minun lähetti vedellä kastamaan, se sanoi minulle: jonka päälle sinä näet Hengen tulevan alas ja seisahtavan hänen päällesä, hän on se, joka kastaa Pyhällä Hengellä.

33. And I knew him not: but he that sent me to baptize with water, the same said unto me, Upon whom thou shalt see the Spirit descending, and remaining on him, the same is he which baptizeth with the Holy Ghost.

34. Ja minä näin sen ja todistin hänen olevan Jumalan Pojan.

34. And I saw, and bare record that this is the Son of God.

35. Toisena päivänä seisoi Johannes taas ja kaksi hänen opetuslapsistansa,

35. Again the next day after John stood, and two of his disciples;

36. Ja kuin hän näki Jesuksen käyvän, sanoi hän: katso, Jumalan Karitsa!

36. And looking upon Jesus as he walked, he saith, Behold the Lamb of God!

37. Ja ne kaksi opetuslasta kuulivat hänen puhuvan, ja seurasivat Jesusta.

37. And the two disciples heard him speak, and they followed Jesus.

38. Mutta Jesus käänsi itsensä ja näki ne seuraavan, ja sanoi heille: 39. Mitä te etsitte? Niin he sanoivat hänelle: Rabbi (se on niin paljo sanottu: opettaja) kussas asut?

38. Then Jesus turned, and saw them following, and saith unto them, What seek ye They said unto him, Rabbi, (which is to say, being interpreted, Master,) where dwellest thou

39. Hän sanoi heille: tulkaat ja katsokaat; ja he tulivat ja näkivät, kussa hän asui, ja olivat sen päivän hänen tykönänsä, ja se oli lähes kymmenes hetki.

39. He saith unto them, Come and see. They came and saw where he dwelt, and abode with him that day: for it was about the tenth hour.

40. Andreas, Simon Pietarin veli, oli

40. One of the two which heard John

yksi niistä kahdesta, jotka sen Johannekselta kuulleet olivat ja häntä seurasivat.

41. Tämä löysi ensin veljensä Simonin, ja sanoi hänelle: me löysimme Messiaan; se on niin paljo kuin: voideltu.

42. Ja hän toi hänen Jesuksen tykö. Mutta kuin Jesus katsoi hänen päällensä, sanoi hän: sinä olet Simon Jonan poika, ja sinä pitää kutsuttaman Kephas; se on niin paljo kuin: kallio.

43. Toisena päivänä tahtoi Jesus mennä Galileaan, ja löysi Philippuksen ja sanoi hänelle: seuraa minua!

44. Mutta Philippus oli Betsaidasta, Andreaksen ja Pietarin kaupungista.

45. Philippus löysi Natanaelin ja sanoi hänelle: me olemme löytäneet sen, josta Moses kirjoitti laissa ja prophetat, Jesuksen, Josephin pojan Natsaretista.

46. Ja Natanael sanoi hänelle: tulleeko Natsaretista jotain hyvää? Philippus sanoi hänelle: tule ja katso.

47. Jesus näki Natanaelin tykönsä tulevan, ja sanoi hänestä: katso, totispeak, and followed him, was Andrew, Simon Peter's brother.

41. He first findeth his own brother Simon, and saith unto him, We have found the Messias, which is, being interpreted, the Christ.

42. And he brought him to Jesus. And when Jesus beheld him, he said, Thou art Simon the son of Jona: thou shalt be called Cephas, which is by interpretation, A stone.

43. The day following Jesus would go forth into Galilee, and findeth Philip, and saith unto him, Follow me.

44. Now Philip was of Bethsaida, the city of Andrew and Peter.

45. Philip findeth Nathanael, and saith unto him, We have found him, of whom Moses in the law, and the prophets, did write, Jesus of Nazareth, the son of Joseph.

46. And Nathanael said unto him, Can there any good thing come out of Nazareth? Philip saith unto him, Come and see.

47. Jesus saw Nathanael coming to him, and saith of him, Behold an Is-

sesti oikia Israelilainen, jossa ei petosta ole.

48. Natanael sanoi hänelle: mistäs minut tunnet? Jesus vastasi ja sanoi hänelle: ennen kuin Philippus kutsui sinua fikunapuun alla ollessas, näin minä sinun.

49. Vastasi Natanael ja sanoi hänelle: Rabbi, sinä olet Jumalan Poika, sinä olet Israelin kuningas.

50. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: sinä uskot, että minä sanoin sinulle: minä näin sinut fikunapuun alla. Sinä saat vielä suurempia nähdä.

51. Ja sanoi hänelle: totisesti, totisesti sanon minä teille: tästedes pitää teidän näkemän taivaan avoinna, ja Jumalan enkelit astuvan ylös ja tulevan alas Ihmisen Pojan päälle.

raelite indeed, in whom is no guile!

48. Nathanael saith unto him, Whence knowest thou me Jesus answered and said unto him, Before that Philip called thee, when thou wast under the fig tree, I saw thee.

49. Nathanael answered and saith unto him, Rabbi, thou art the Son of God; thou art the King of Israel.

50. Jesus answered and said unto him, Because I said unto thee, I saw thee under the fig tree, believest thou? thou shalt see greater things than these.

51. And he saith unto him, Verily, verily, I say unto you, Hereafter ye shall see heaven open, and the angels of God ascending and descending upon the Son of man.

2 luku

1. Ja kolmantena päivänä olivat häät Galilean Kaanassa, ja Jesuksen äiti oli siellä;

2. Niin Jesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin myös häihin.

1. And the third day there was a marriage in Cana of Galilee; and the mother of Jesus was there:

2. And both Jesus was called, and his disciples, to the marriage.

3. Ja kun viina puuttui, sanoi Jeesuksen äiti hänelle: ei heillä ole viinaa.

4. Jesus sanoi hänelle: vaimo! mitä minun on sinun kanssas? ei minun aikani ole vielä tullut.
5. Hänen äitinsä sanoi palvelijoille: mitä hän teille sanoo, se tehkäät.
6. Niin siellä oli kuusi kivistä vesiastiaa pantuna Juudalaisten puhdistamisen tavan jälkeen, ja kukin veti kaksi eli kolme mittaa.
7. Jesus sanoi heille: täyttäkäät vesiastiat vedellä. Ja he täyttivät ne ylen täyteen.
8. Ja hän sanoi heille: pankaat nyt sisälle ja viekäät edeskäyvälle. Ja he veivät.
9. Mutta kuin edeskäypä maisti sitä vettä, joka viinaksi tullut oli, (eikä tietänyt, kusta se tuli, mutta palveliat tiesivät, jotka veden ammensivat,) kutsui edeskäypä yljän,

10. Ja sanoi hänelle: jokainen antaa ensisti hyvää viinaa, ja kuin juovutaan, niin sitte huonompaa: sinä kätkit hyvän viinan tähän asti.

3. And when they wanted wine, the mother of Jesus saith unto him, They have no wine.
4. Jesus saith unto her, Woman, what have I to do with thee mine hour is not yet come.
5. His mother saith unto the servants, Whatsoever he saith unto you, do it.
6. And there were set there six waterpots of stone, after the manner of the purifying of the Jews, containing two or three firkins apiece.
7. Jesus saith unto them, Fill the waterpots with water. And they filled them up to the brim.
8. And he saith unto them, Draw out now, and bear unto the governor of the feast. And they bare it.
9. When the ruler of the feast had tasted the water that was made wine, and knew not whence it was: (but the servants which drew the water knew;) the governor of the feast called the bridegroom,
10. And saith unto him, Every man at the beginning doth set forth good wine; and when men have well drunk, then that which is worse: but

thou hast kept the good wine until now.

11. Tämä on ensimäinen tunnustähti, jonka Jesus teki Galilean Kaanassa, ja ilmoitti kunniansa. Ja hänen opetuslapsensa uskoivat hänen päällensä.

11. This beginning of miracles did Jesus in Cana of Galilee, and manifested forth his glory; and his disciples believed on him.

12. Sitte meni hän alas Kapernaumiin ja hänen äitinsä ja hänen veljensä ja hänen opetuslapsensa, eikä siellä kauvan viipyneet.

12. After this he went down to Capernaum, he, and his mother, and his brethren, and his disciples: and they continued there not many days.

13. Ja Juudalaisten pääsiäinen oli läsnä, ja Jesus meni ylös Jerusalemiin,

13. And the Jews' passover was at hand, and Jesus went up to Jerusalem,

14. Ja löysi templissä istuvan ne, jotka karjaa, lampaita ja kyykyläisiä myyskentelivät, ja vaihettajat.

14. And found in the temple those that sold oxen and sheep and doves, and the changers of money sitting:

15. Ja hän teki ruoskan köysistä, ja ajoi ulos ne kaikki temppelistä ja lampaat ja karjan, ja heitti pois vaihettajain rahat ja maahan kukisti pöydät.

15. And when he had made a scourge of small cords, he drove them all out of the temple, and the sheep, and the oxen; and poured out the changers' money, and overthrew the tables;

16. Ja sanoi niille, jotka kyhkyisiä myivät: viekäät nämät täältä pois ja älkäät tehkö minun Isäni huonetta kauppahuoneeksi.

16. And said unto them that sold doves, Take these things hence; make not my Father's house an house of merchandise.

17. Mutta hänen opetuslapsensa muistivat kirjoitetuksi: sinun huonees kiivaus on minun syönyt.

17. And his disciples remembered that it was written, The zeal of thine house hath eaten me up.

18. Niin vastasivat Juudalaiset ja sanoivat hänelle: mitä merkkiä sinä meille osoitat, että näitä teet?

18. Then answered the Jews and said unto him, What sign shewest thou unto us, seeing that thou doest these things?

19. Jesus vastasi ja sanoi heille: jaottakaat maahan tämä templi, ja minä tahdon sen kolmantena päivänä rakentaa ylös.

19. Jesus answered and said unto them, Destroy this temple, and in three days I will raise it up.

20. Niin Juudalaiset sanoivat: tätä templiä on rakennettu kuusiviidettäkymmentä ajastaikaa, ja sinä rakennat sen kolmena päivänä?

20. Then said the Jews, Forty and six years was this temple in building, and wilt thou rear it up in three days?

21. Mutta hän sanoi ruumiinsa templistä.

21. But he spake of the temple of his body.

22. Kuin hän siis oli kuolleista noussut, muistivat hänen opetuslapsensa hänen sen heille sanoneeksi, ja uskoivat Raamatun ja puheen, minkä Jesus oli puhunut.

22. When therefore he was risen from the dead, his disciples remembered that he had said this unto them; and they believed the scripture, and the word which Jesus had said.

23. Mutta kuin hän pääsiäisjuhlapäivänä oli Jerusalemissa, uskoivat monta hänen nimensä päälle, kuin he näkivät ne tunnustähdet mitkä hän teki.

23. Now when he was in Jerusalem at the passover, in the feast day, many believed in his name, when they saw the miracles which he did.

24. Mutta ei Jesus uskonut itsiänsä heille; sillä hän tunsi heidät kaikki,

24. But Jesus did not commit himself unto them, because he knew all men,

25. Ja ei tarvinnut, että joku olis ihmisestä todistanut; sillä hän tiesi, mi-

25. And needed not that any should testify of man: for he knew what was

tä ihmisessä oli.

in man.

3 luku

1. Niin oli yksi mies Pharisealaisista, Nikodemus nimeltä, Juudalaisten ylimmäinen.
2. Se tuli yöllä Jesuksen tykö ja sanoi hänelle: Mestari, me tiedämme, että sinä olet Jumamalasta opettajaksi tullut; sillä ei taida kenkään niitä tunnustähtiä tehdä, joita sinä teet, jollei Jumala ole hänen kanssansa.
3. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku vastuudesta synny, ei hän taida Jumalanmalan valtakuntaa nähdä.
4. Nikodemus sanoi hänelle: kuinka taitaa ihminen vanhana syntyä? taitaako hän äitinsä kohtuun jälleen mennä, ja syntyä?
5. Jesus vastasi: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku synny vedestä ja Hengestä ei hän taida Jumalan valtakuntaan sisälle tulla.
6. Mitä lihasta syntynyt on, se on liha, ja mitä Hengestä syntynyt on se on henki.

1. There was a man of the Pharisees, named Nicodemus, a ruler of the Jews:
2. The same came to Jesus by night, and said unto him, Rabbi, we know that thou art a teacher come from God: for no man can do these miracles that thou doest, except God be with him.
3. Jesus answered and said unto him, Verily, verily, I say unto thee, Except a man be born again, he cannot see the kingdom of God.
4. Nicodemus saith unto him, How can a man be born when he is old? can he enter the second time into his mother's womb, and be born?
5. Jesus answered, Verily, verily, I say unto thee, Except a man be born of water and of the Spirit, he cannot enter into the kingdom of God.
6. That which is born of the flesh is flesh; and that which is born of the Spirit is spirit.

7. Älä ihmettele, että minä sanoin sinulle: teidän pitää uudesta syntymän.
8. Tuuli puhaltaa, kussa hän tahtoo, ja sinä kuulet hänen humunsa, ja et tiedä, kusta hän tulee taikka kuhunka hän menee: näin on jokainen, joka Hengestä syntynyt on.
9. Vastasi Nikodemus ja sanoi hänelle: kuinka ne taitavat tapahtua?
10. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: sinä olet mestari Israelissa, ja et näitä tiedä!
11. Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: me puhumme, mitä me tiedämme, ja todistamme, mitä me näemme, ja ette ota vastaan meidän todistustamme.
12. Jos minä maallisia teille sanoin, ja ette usko: kuinka te uskoisitte, jos minä taivaallisia teille sanoisin?
13. Ei astu kenkään ylös taivaasen, vaan joka taivaasta astui alas, Ihmisen Poika, joka on taivaassa.
14. Ja niinkuin Moses ylensi kärmeen korvessa, niin myös Ihmisen Poika pitää ylennettämän.
15. Että jokainen, joka uskoo hänen

7. Marvel not that I said unto thee, Ye must be born again.
8. The wind bloweth where it listeth, and thou hearest the sound thereof, but canst not tell whence it cometh, and whither it goeth: so is every one that is born of the Spirit.
9. Nicodemus answered and said unto him, How can these things be?
10. Jesus answered and said unto him, Art thou a master of Israel, and knowest not these things
11. Verily, verily, I say unto thee, We speak that we do know, and testify that we have seen; and ye receive not our witness.
12. If I have told you earthly things, and ye believe not, how shall ye believe, if I tell you of heavenly things?
13. And no man hath ascended up to heaven, but he that came down from heaven, even the Son of man which is in heaven.
14. And as Moses lifted up the serpent in the wilderness, even so must the Son of man be lifted up:
15. That whosoever believeth in him

päällensä, ei pidä hukkuman, mutta ijankaikkisen elämän saaman.
16. Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainoan Poikansa, että jokainen, joka uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta ijankaikkisen elämän saaman.
17. Sillä ei Jumala lähettänyt Poikaansa maailmaan, tuomitsemaan maailmaa, mutta että maailma pitää hänen kauttansa vapahdettaman.
18. Joka hänen päällensä uskoo, ei häntä tuomita; mutta joka ei usko, se on jo tuomittu; sillä ei hän uskonut Jumalan ainoan Pojan nimen päälle.

19. Mutta tämä on tuomio: että valkeus tuli maailmaan, ja ihmiset rakastivat enemmin pimeyttä kuin valkeutta; sillä heidän työnsä olivat pahat.
20. Sillä jokainen, joka pahaa tekee, se vihaa valkeutta eikä tule valkeuteen, ettei hänen töitänsä pitäisi laitettaman.
21. Mutta joka totuuden tekee, se tulee valkeuteen, että hänen työnsä nähtäisiin; sillä ne ovat Jumalassa tehdyt.

should not perish, but have eternal life.
16. For God so loved the world, that he gave his only begotten Son, that whosoever believeth in him should not perish, but have everlasting life.

17. For God sent not his Son into the world to condemn the world; but that the world through him might be saved.
18. He that believeth on him is not condemned: but he that believeth not is condemned already, because he hath not believed in the name of the only begotten Son of God.
19. And this is the condemnation, that light is come into the world, and men loved darkness rather than light, because their deeds were evil.
20. For every one that doeth evil hateth the light, neither cometh to the light, lest his deeds should be reproved.
21. But he that doeth truth cometh to the light, that his deeds may be made manifest, that they are wrought in God.

22. Sitte tuli Jesus ja hänen opetuslapsensa Juudean maahan, ja asui siellä heidän kanssansa, ja kasti.

22. After these things came Jesus and his disciples into the land of Judaea; and there he tarried with them, and baptized.

23. Mutta Johannes kasti myös Enonissa läsnä Salimia, sillä siellä oli palto vettä; ja he tulivat ja kastettiin.

23. And John also was baptizing in Aenon near to Salim, because there was much water there: and they came, and were baptized.

24. Sillä ei Johannes ollut vielä silloin vankiuteen heitetty.

24. For John was not yet cast into prison.

25. Niin tuli kysymys Johanneksen opetuslasten ja Juudalaisten välillä puhdistuksesta.

25. Then there arose a question between some of John's disciples and the Jews about purifying.

26. Ja he tulivat Johanneksen tykö ja sanoivat hänelle: opettaja, se joka sinun kanssas oli toisella puolella Jordania, josta sinä todistit, katso, hän kastaa, ja jokainen menee hänen tykönsä.

26. And they came unto John, and said unto him, Rabbi, he that was with thee beyond Jordan, to whom thou barest witness, behold, the same baptizeth, and all men come to him.

27. Johannes vastasi ja sanoi: ei ihminen taida mitään ottaa, ellei hänelle anneta taivaasta.

27. John answered and said, A man can receive nothing, except it be given him from heaven.

28. Te olette itse minun todistajani, että minä olen sanonut: en minä ole Kristus, vaan minä olen hänen edellänsä lähetetty.

28. Ye yourselves bear me witness, that I said, I am not the Christ, but that I am sent before him.

29. Jolla on morsian, se on ylkä; mutta yljän ystävä, joka seisoo ja kuulte-

29. He that hath the bride is the bridegroom: but the friend of the

lee häntä, se iloittaa itsiänsä yljän äänestä sangen suuresti; sentähden on tämä minun iloni täytetty.

bridegroom, which standeth and heareth him, rejoiceth greatly because of the bridegroom's voice: this my joy therefore is fulfilled.

30. Hänen tulee kasvaa, mutta minun pitää vähenemän.

30. He must increase, but I must decrease.

31. Joka ylhäältä tulee, se on kaikkein päällä, ja joka maasta on, se on maasta ja puhuu maasta. Joka taivaasta tulee, hän on kaikkein ylin.

31. He that cometh from above is above all: he that is of the earth is earthly, and speaketh of the earth: he that cometh from heaven is above all.

32. Ja mitä hän nähnyt ja kuullut on, sen hän todistaa, ja ei kenkään ota vastaan hänen todistustansa.

32. And what he hath seen and heard, that he testifieth; and no man receiveth his testimony.

33. Joka hänen todistuksensa otti vastaan, se päätti Jumalan olevan totisen.

33. He that hath received his testimony hath set to his seal that God is true.

34. Sillä jonka Jumala lähetti, se puhuu Jumalan sanoja; sillä ei Jumala anna Henkeä mitalla.

34. For he whom God hath sent speaketh the words of God: for God giveth not the Spirit by measure unto him.

35. Isä rakastaa Poikaa, ja antoi kaikki hänen käteensä.

35. The Father loveth the Son, and hath given all things into his hand.

36. Joka uskoo Pojan päälle, hänellä on ijankaikkinen elämä; mutta joka ei usko Pojan päälle, ei hänen pidä elämää näkemän, mutta Jumalan viha pysyy hänen päällänsä.

36. He that believeth on the Son hath everlasting life: and he that believeth not the Son shall not see life; but the wrath of God abideth on him.

4 luku

1. Kuin siis Herra ymmärsi Pharisealaisten kuulleeksi, että Jesus teki enemmin opetuslapsia ja kasti kuin Johannes;
2. (Vaikka ei Jesus itse kastanut, mutta hänen opetuslapsensa,)
3. Jätti hän Juudean ja meni jälleen Galileaan.
4. Mutta hänen piti Samarian kautta vaeltaman.
5. Niin hän tuli Samarian kaupunkiin, joka kutsuttiin Sikar, lähes sitä maakartanoa, jonka Jakob oli pojallensa Josephille antanut.
6. Niin siellä oli Jakobin lähde. Kuin Jesus matkasta oli vasynyt, istui hän lähteen päälle, ja se oli liki kuudetta hetkeä.
7. Niin tuli yksi Samarian vaimo vettä ammentamaan, ja Jesus sanoi hänelle: anna minun juodakseni.
8. Sillä hänen opetuslapsensa olivat menneet kaupunkiin ruokaa ostamaan.
9. Sanoi Samarian vaimo hänelle:

1. When therefore the Lord knew how the Pharisees had heard that Jesus made and baptized more disciples than John,
2. Though Jesus himself baptized not, but his disciples,)
3. He left Judaea, and departed again into Galilee.
4. And he must needs go through Samaria.
5. Then cometh he to a city of Samaria, which is called Sychar, near to the parcel of ground that Jacob gave to his son Joseph.
6. Now Jacob's well was there. Jesus therefore, being wearied with his journey, sat thus on the well: and it was about the sixth hour.
7. There cometh a woman of Samaria to draw water: Jesus saith unto her, Give me to drink.
8. For his disciples were gone away unto the city to buy meat.)
9. Then saith the woman of Samaria

kuinka sinä minulta juoda anot, joka olet Juudalainen, ja minä olen Samarialainen? sillä ei Juudalaiset pidä yhtään kanssakäymistä Samarialaisten kanssa.

10. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: jos sinä tietäisit Jumalan lahjan, ja kuka se on, joka sinulle sanoo: anna minun juodakseni! niin sinä anoisit häneltä, ja hän antaisi sinulle elävää vettä.

11. Sanoi vaimo hänelle: Herra, eipä sinulla ole, milläs ammennat, ja lähde on syvä: kusta siis sinulla on elävää vettä?

12. Oletkos sinä suurempi kuin meidän isämme Jakob, joka meille tämän kaivon antoi? ja hän joi itse siitä, ja hänen lapsensa, ja hänen karjansa.

13. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: jokainen, joka juo tästä vedestä, hän janoo jälleen;

14. Mutta joka siitä vedestä juo, jonka minä hänelle annan, ei hän janoo ijankaikkisesti; vaan se vesi, jonka minä hänelle annan, tulee hänessä sen veden lähteeksi, joka kuohuu ijankaikkiseen elämään.

unto him, How is it that thou, being a Jew, askest drink of me, which am a woman of Samaria? for the Jews have no dealings with the Samaritans.

10. Jesus answered and said unto her, If thou knewest the gift of God, and who it is that saith to thee, Give me to drink; thou wouldest have asked of him, and he would have given thee living water.

11. The woman saith unto him, Sir, thou hast nothing to draw with, and the well is deep: from whence then hast thou that living water?

12. Art thou greater than our father Jacob, which gave us the well, and drank thereof himself, and his children, and his cattle?

13. Jesus answered and said unto her, Whosoever drinketh of this water shall thirst again:

14. But whosoever drinketh of the water that I shall give him shall never thirst; but the water that I shall give him shall be in him a well of water springing up into everlasting life.

15. Sanoi vaimo hänelle: Herra, anna minulle sitä vettä, etten minä janoaisi enkä tarvitsisi tulla tänne ammentamaan.

15. The woman saith unto him, Sir, give me this water, that I thirst not, neither come hither to draw.

16. Jesus sanoi hänelle: mene, kutsu miehes, ja tule tänne.

16. Jesus saith unto her, Go, call thy husband, and come hither.

17. Vaimo vastasi ja sanoi hänelle: ei minulla ole miestä. Sanoi Jesus hänelle: oikein sinä sanoit: ei minulla ole miestä.

17. The woman answered and said, I have no husband. Jesus said unto her, Thou hast well said, I have no husband:

18. Sillä viisi miestä on sinulla ollut, ja se joka sinulla nyt on, ei ole sinun miehes. Sen sinä oikein sanoit.

18. For thou hast had five husbands; and he whom thou now hast is not thy husband: in that saidst thou truly.

19. Vaimo sanoi hänelle: Herra, minä näen, että sinä olet propheta.

19. The woman saith unto him, Sir, I perceive that thou art a prophet.

20. Meidän isämme ovat tällä vuorella kumartaneet ja rukoilleet, ja te sanotte: Jerusalemissa on se sia, jossa pitää rukoiltaman.

20. Our fathers worshipped in this mountain; and ye say, that in Jerusalem is the place where men ought to worship.

21. Jesus sanoi hänelle: vaimo, usko minua: se aika tulee, ettette tällä vuorella eikä Jerusalemissa Isää rukoile.

21. Jesus saith unto her, Woman, believe me, the hour cometh, when ye shall neither in this mountain, nor yet at Jerusalem, worship the Father.

22. Ette tiedä, mitä te rukoilette, mutta me tiedämme, mitä me rukoilemme; sillä autuus on Juudalaisista.

22. Ye worship ye know not what: we know what we worship: for salvation is of the Jews.

23. Mutta hetki tulee, ja jo nyt on, että totiset rukoiliat rukoilevat Isää

23. But the hour cometh, and now is, when the true worshippers shall wor-

hengessä ja totuudessa; sillä Isä tahtoo myös senkaltaisia, jotka häntä rukoilevat.
24. Jumala on Henki, ja jotka häntä rukoilevat, niiden pitää hengessä ja totuudessa häntä rukoileman.
25. Vaimo sanoi hänelle: minä tiedän, että Messias on tuleva, joka kutsutaan Kristus: kuin hän tulee, niin hän ilmoittaa meille kaikki.
26. Jesus sanoi hänelle: minä olen se, joka sinun kanssas puhun.
27. Silloin tulivat hänen opetuslapsensa ja ihmettelivät, että hän sitä vaimoa puhutteli: ei kuitenkaan kenkään sanonut: mitäs kysyt? eli mitäs häntä puhuttelet?
28. Niin vaimo jätti vesi-astiansa, ja meni kaupunkiin, ja sanoi niille ihmisille:
29. Tulkaa katsomaan sitä ihmistä, joka minulle sanoi kaikki, mitä minä tehnyt olen: olleeko hän Kristus?
30. Niin he läksivät kaupungista ja menivät hänen tykönsä.
31. Mutta sillä välillä rukoilivat opetuslapset häntä, sanoen: Rabbi, syö.
32. Vaan hän sanoi heille: minulla on

ship the Father in spirit and in truth: for the Father seeketh such to worship him.
24. God is a Spirit: and they that worship him must worship him in spirit and in truth.
25. The woman saith unto him, I know that Messias cometh, which is called Christ: when he is come, he will tell us all things.
26. Jesus saith unto her, I that speak unto thee am he.
27. And upon this came his disciples, and marvelled that he talked with the woman: yet no man said, What seekest thou? or, Why talkest thou with her?
28. The woman then left her waterpot, and went her way into the city, and saith to the men,
29. Come, see a man, which told me all things that ever I did: is not this the Christ?
30. Then they went out of the city, and came unto him.
31. In the mean while his disciples prayed him, saying, Master, eat.
32. But he said unto them, I have

ruokaa syödäkseni, jota ette tiedä.
33. Niin opetuslapset sanoivat keskenänsä: lieneekö joku hänelle syötävää tuonut?
34. Jesus sanoi heille: minun ruokani on se, että minä teen hänen tahtonsa, joka minun lähetti, ja täytän hänen tekonsa.
35. Ettekö te sano: vielä ovat neljä kuukautta ja elonaika tulee? katso, minä sanon teille: nostakaat silmänne ylös ja katsokaat vainioita: sillä ne ovat jo valkiat elonajaksi.
36. Ja joka niittää, hän saa palkan ja kokoo hedelmän ijankaikkiseen elämään: että kylväjä ja niittäjä ynnä iloitsisivat.
37. Sillä tässä on se sana tosi; toinen on, joka kylvää, ja toinen, joka niittää.
38. Minä lähetin teidät niittämään, jossa ette ole työtä tehdeet: muut ovat työtä tehneet ja te olette heidän työnsä päälle tulleet.
39. Mutta monta Samarialaista siitä kaupungista uskoivat hänen päällensä sen vaimon puheen tähden, joka sanoi: hän on minulle kaikki sanonut,

meat to eat that ye know not of.
33. Therefore said the disciples one to another, Hath any man brought him ought to eat?
34. Jesus saith unto them, My meat is to do the will of him that sent me, and to finish his work.
35. Say not ye, There are yet four months, and then cometh harvest? behold, I say unto you, Lift up your eyes, and look on the fields; for they are white already to harvest.
36. And he that reapeth receiveth wages, and gathereth fruit unto life eternal: that both he that soweth and he that reapeth may rejoice together.
37. And herein is that saying true, One soweth, and another reapeth.
38. I sent you to reap that whereon ye bestowed no labour: other men laboured, and ye are entered into their labours.
39. And many of the Samaritans of that city believed on him for the saying of the woman, which testified, He told me all that ever I did.

mitä minä tehnyt olen.

40. Kuin siis Samarialaiset tulivat hänen tykönsä, rukoilivat he häntä viipymään heidän tykönänsä. Ja hän viipyi siellä kaksi päivää.

41. Ja paljo usiammat uskoivat hänen sanansa tähden.

42. Ja sanoivat sille vaimolle: emme nyt silleen usko sinun puhees tähden; sillä me olemme itse kuulleet ja tiedämme, että hän on totisesti Kristus, maailman Vapahtaja.

43. Mutta kahden päivän perästä läksi hän sieltä ja meni Galileaan.

44. Sillä Jesus todisti itse, ettei propheta maksa isänsä maalla mitään.

45. Kuin hän siis tuli Galileaan, ottivat Galilealaiset hänen vastaan, jotka olivat nähneet kaikki ne, mitä hän Jerusalemissa juhlana tehnyt oli: sillä he olivat myös juhlalle tulleet.

46. Niin Jesus tuli taas Galilean Kaanaan, kussa hän meden viinaksi tehnyt oli. Ja oli kuninkaan mies, jonka poika sairasti Kapernaumissa.

47. Kuin hän kuuli, että Jesus oli tul-

40. So when the Samaritans were come unto him, they besought him that he would tarry with them: and he abode there two days.

41. And many more believed because of his own word;

42. And said unto the woman, Now we believe, not because of thy saying: for we have heard him ourselves, and know that this is indeed the Christ, the Saviour of the world.

43. Now after two days he departed thence, and went into Galilee.

44. For Jesus himself testified, that a prophet hath no honour in his own country.

45. Then when he was come into Galilee, the Galilaeans received him, having seen all the things that he did at Jerusalem at the feast: for they also went unto the feast.

46. So Jesus came again into Cana of Galilee, where he made the water wine. And there was a certain nobleman, whose son was sick at Capernaum.

47. When he heard that Jesus was

lut Juudeasta Galileaan, meni hän hänen tykönsä ja rukoili häntä tulemaan alas ja parantamaan hänen poikansa, joka oli kuolemallansa.

48. Sanoi siis Jesus hänelle: ellette näe tunnustähtiä ja ihmeitä, niin ette usko.

49. Sanoi kuninkaan mies hänelle: Herra, tule alas ennenkuin minun poikani kuolee.

50. Jesus sanoi hänelle: mene, sinun poikas elää. Ja mies uskoi sanan, jonka Jesus sanoi hänelle, ja meni.

51. Niin hänen mennessänsä, kohtasivat hänen palveliansa hänen ja ilmoittivat hänelle, sanoen: sinun poikas elää.

52. Niin hän tutki heiltä hetkeä, jolla hän parani, ja he sanoivat hänelle: eilen seitsemännellä hetkellä antoi vilutauti hänen ylön.

53. Niin isä ymmärsi sen siksi hetkeksi, jolla Jesus sanoi hänelle: sinun poikas elää. Ja hän uskoi ja koko hänen huoneensa.

come out of Judaea into Galilee, he went unto him, and besought him that he would come down, and heal his son: for he was at the point of death.

48. Then said Jesus unto him, Except ye see signs and wonders, ye will not believe.

49. The nobleman saith unto him, Sir, come down ere my child die.

50. Jesus saith unto him, Go thy way; thy son liveth. And the man believed the word that Jesus had spoken unto him, and he went his way.

51. And as he was now going down, his servants met him, and told him, saying, Thy son liveth.

52. Then enquired he of them the hour when he began to amend. And they said unto him, Yesterday at the seventh hour the fever left him.

53. So the father knew that it was at the same hour, in the which Jesus said unto him, Thy son liveth: and himself believed, and his whole house.

54. Tämä on toinen tunnustähti, jonka Jesus teki tullessansa Juudeasta Galileaan.

54. This is again the second miracle that Jesus did, when he was come out of Judaea into Galilee.

5 luku

1. Sitte oli Juudalaisten juhlapäivä, ja Jesus meni ylös Jerusalemiin.

1. After this there was a feast of the Jews; and Jesus went up to Jerusalem.

2. Mutta Jerusalemissa on Lammasportin tykönä lammikko, joka Hebrean kielellä kutsutaan Betesda, jossa oli viisi vajaa,

2. Now there is at Jerusalem by the sheep market a pool, which is called in the Hebrew tongue Bethesda, having five porches.

3. Joissa makasi suuri joukko sairaita, sokeita, ontuvia, halvatuita, jotka veden liikuttamista odottivat.

3. In these lay a great multitude of impotent folk, of blind, halt, withered, waiting for the moving of the water.

4. Sillä enkeli tuli alas määrätyllä ajalla lammikkoon ja sekoitti veden: joka siis ensimäisenä veteen astui, kuin se sekoitettu oli, niin se parani, ehkä missä ikänä taudissa hän oli.

4. For an angel went down at a certain season into the pool, and troubled the water: whosoever then first after the troubling of the water stepped in was made whole of whatsoever disease he had.

5. Niin oli siellä mies, joka kahdeksanneljättäkymmentä ajastaikaa oli sairastanut.

5. And a certain man was there, which had an infirmity thirty and eight years.

6. Kuin Jesus hänen näki makaavan ja tunsi hänen jo kauvan sairastaneen, sanoi hän hänelle: tahdotkos

6. When Jesus saw him lie, and knew that he had been now a long time in that case, he saith unto him, Wilt

tulla terveeksi?
7. Sairas vastasi häntä: Herra, ei ole minulla sitä ihmistä, joka minun vie, kuin vesi sekoitettu on, lammikkoon; mutta kuin minä tulen, niin on toinen minun edelläni siihen astunut.
8. Jesus sanoi hänelle: nouse, ota vuotees ja käy.
9. Ja kohta parani se ihminen, ja otti vuoteensa ja kävi. Ja se päivä oli sabbati.

10. Sanoivat siis Juudalaiset paratulle: nyt on sabbati, ei sinun sovi vuodetta kantaa.

11. Hän vastasi heitä: joka minun paransi, se sanoi minulle: ota vuotees ja käy.
12. Niin he kysyivät häneltä: kuka on se ihminen, joka sinulle sanoi: ota vuotees ja käy?
13. Mutta ei parattu tietänyt, kuka se oli; sillä Jesus oli mennyt pois kansan tähden, joka siinä paikassa oli.

14. Sitte löysi Jesus hänen templissä ja sanoi hänelle: katso, sinä olet pa-

thou be made whole
7. The impotent man answered him, Sir, I have no man, when the water is troubled, to put me into the pool: but while I am coming, another steppeth down before me.
8. Jesus saith unto him, Rise, take up thy bed, and walk.
9. And immediately the man was made whole, and took up his bed, and walked: and on the same day was the sabbath.
10. The Jews therefore said unto him that was cured, It is the sabbath day: it is not lawful for thee to carry thy bed.
11. He answered them, He that made me whole, the same said unto me, Take up thy bed, and walk.
12. Then asked they him, What man is that which said unto thee, Take up thy bed, and walk
13. And he that was healed wist not who it was: for Jesus had conveyed himself away, a multitude being in that place.
14. Afterward Jesus findeth him in the temple, and said unto him, Be-

rattu: älä silleen syntiä tee, ettei jotain pahempaa sinulle tapahtuisi.

15. Niin se ihminen meni pois ja ilmoitti Juudalaisille, että Jesus oli se, joka hänen parantanut oli.

16. Ja Juudalaiset vainosivat sentähden Jesusta ja etsivät häntä tappaaksensa, että hän senkaltaisia teki sabbatina.

17. Niin Jesus vastasi heitä: minun isäni tekee työtä hamaan tähän asti, ja minä myös teen työtä.

18. Sentähden etsivät Juudalaiset häntä vielä enemmin tappaaksensa, ettei hän ainoastaan sabbatia rikkonut, mutta myös sanoi Jumalan isäksensä, ja teki itsensä Jumalan kaltaiseksi.

19. Niin Jesus vastasi ja sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ei taida Poika itsestänsä mitään tehdä, ellei hän näe Isän tekevän; sillä mitä ikänä hän tekee, sitä myös Poika niin tekee.

20. Sillä Isä rakastaa Poikaa ja osoittaa hänelle kaikki, mitä hän itse tekee, ja hän on vielä suurempia töitä

hold, thou art made whole: sin no more, lest a worse thing come unto thee.

15. The man departed, and told the Jews that it was Jesus, which had made him whole.

16. And therefore did the Jews persecute Jesus, and sought to slay him, because he had done these things on the sabbath day.

17. But Jesus answered them, My Father worketh hitherto, and I work.

18. Therefore the Jews sought the more to kill him, because he not only had broken the sabbath, but said also that God was his Father, making himself equal with God.

19. Then answered Jesus and said unto them, Verily, verily, I say unto you, The Son can do nothing of himself, but what he seeth the Father do: for what things soever he doeth, these also doeth the Son likewise.

20. For the Father loveth the Son, and sheweth him all things that himself doeth: and he will shew him

hänelle osoittava, kuin nämät ovat, että teidän pitää ihmettelemän.

21. Sillä niinkuin Isä herättää ja virvoittaa kuolleita, niin myös Poika virvoittaa, joita hän tahtoo.

22. Sillä ei Isä ketään tuomitse, vaan antoi kaiken tuomion Pojalle:

23. Että kaikki Poikaa kunnioittaisivat, niinkuin he Isää kunnioittavat. Joka ei Poikaa kunnioita, ei se kunnioita Isää, joka hänen lähetti.

24. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka kuulee minun sanani ja uskoo sen, joka minun lähetti, hänellä on ijankaikkinen elämä, ja ei hän tule tuomioon, vaan menee kuolemasta elämään.

25. Totisesti, totisesti sanon minä teille: hetki tulee, ja nyt jo on, että kuolleet saavat kuulla Jumalan Pojan äänen; ja jotka sen kuulevat, ne saavat elää.

26. Sillä niinkuin Isällä on elämä itsessänsä, niin antoi hän myös elämän Pojalle itsessänsä olemaan,

27. Ja on hänellä myös antanut vallan

greater works than these, that ye may marvel.

21. For as the Father raiseth up the dead, and quickeneth them; even so the Son quickeneth whom he will.

22. For the Father judgeth no man, but hath committed all judgment unto the Son:

23. That all men should honour the Son, even as they honour the Father. He that honoureth not the Son honoureth not the Father which hath sent him.

24. Verily, verily, I say unto you, He that heareth my word, and believeth on him that sent me, hath everlasting life, and shall not come into condemnation; but is passed from death unto life.

25. Verily, verily, I say unto you, The hour is coming, and now is, when the dead shall hear the voice of the Son of God: and they that hear shall live.

26. For as the Father hath life in himself; so hath he given to the Son to have life in himself;

27. And hath given him authority to

tuomita, että hän on Ihmisen Poika.

28. Älkää tätä ihmetelkö; sillä hetki tulee, jona kaikki ne, jotka haudoissa ovat, saavat kuulla hänen äänensä.
29. Ja pitää tuleman edes ne, jotka hyvää tehneet ovat, elämän ylösnousemiseen, mutta jotka pahaa tehneet ovat, tuomion ylösnousemiseen.

30. En minä itsestäni taida mitään tehdä: niinkuin minä kuulen, niin minä tuomitsen, ja minun tuomioni on oikia; sillä en minä etsi minun tahtoani, vaan Isän tahtoa, joka minun lähetti.
31. Jos minä itsestäni todistaisin, niin ei minun todistukseni olisi tosi.
32. Toinen on, joka todistaa minusta, ja minä tiedän, että hänen todistuksensa on tosi, jonka hän minusta todistaa.
33. Te lähetitte Johanneksen tykö, ja hän todisti totuuden.
34. Mutta en minä ihmiseltä todistusta ota; vaan minä sanoin näitä, että te autuaaksi tulisitte.
35. Hän oli palavainen ja paistavainen

execute judgment also, because he is the Son of man.
28. Marvel not at this: for the hour is coming, in the which all that are in the graves shall hear his voice,
29. And shall come forth; they that have done good, unto the resurrection of life; and they that have done evil, unto the resurrection of damnation.

30. I can of mine own self do nothing: as I hear, I judge: and my judgment is just; because I seek not mine own will, but the will of the Father which hath sent me.

31. If I bear witness of myself, my witness is not true.
32. There is another that beareth witness of me; and I know that the witness which he witnesseth of me is true.
33. Ye sent unto John, and he bare witness unto the truth.
34. But I receive not testimony from man: but these things I say, that ye might be saved.
35. He was a burning and a shining

kynttilä; mutta te tahdoitte ainoastaan vähän aikaan riemuita hänen valkeudessansa.

36. Mutta minulla on suurempi todistus kuin Johanneksen; sillä ne työt, jotka Isä antoi minulle täyttääkseni, ne työt, jotka minä teen, todistavat minusta, että Isä minun lähetti,

37. Ja Isä, joka minun lähetti, hän todistaa minusta. Ette ole koskaan hänen ääntänsä kuulleet eli hänen muotoansa nähneet,

38. Ja ei teillä ole hänen sanansa pysyväinen; sillä ette usko sitä, jonka hän lähetti.

39. Tutkikaat Raamatuita; sillä niissä te luulette teillänne ijankaikkisen elämän olevan, ja ne ovat, jotka todistavat minusta.

40. Ja ette tahdo tulla minun tyköni, että te saisitte elämän.

41. En minä pyydä kunniaa ihmisiltä;

42. Vaan minä tunnen teidät, ettei teissä ole Jumalan rakkaus.

43. Minä tulin Isäni nimeen, ja ette minua ota vastaan; jos joku tulee omalla nimellänsä, niin te sen otatte vastaan.

light: and ye were willing for a season to rejoice in his light.

36. But I have greater witness than that of John: for the works which the Father hath given me to finish, the same works that I do, bear witness of me, that the Father hath sent me.

37. And the Father himself, which hath sent me, hath borne witness of me. Ye have neither heard his voice at any time, nor seen his shape.

38. And ye have not his word abiding in you: for whom he hath sent, him ye believe not.

39. Search the scriptures; for in them ye think ye have eternal life: and they are they which testify of me.

40. And ye will not come to me, that ye might have life.

41. I receive not honour from men.

42. But I know you, that ye have not the love of God in you.

43. I am come in my Father's name, and ye receive me not: if another shall come in his own name, him ye will receive.

44. Kuinka te taidatte uskoa, jotka otatte kunnian toinen toiseltanne, ja sitä kunniaa, joka ainoalta Jumalalta tulee, ette etsi?

44. How can ye believe, which receive honour one of another, and seek not the honour that cometh from God only?

45. Älkäät luulko, että minä minä kannan Isän edessä teidän päällenne: se on, koka teidän päällenne kantaa, Moses, johonka te turvaatte.

45. Do not think that I will accuse you to the Father: there is one that accuseth you, even Moses, in whom ye trust.

46. Sillä jos te olisitte Moseksen uskoneet, niin te olisitte minun uskoneet; sillä minusta on hän kirjoittanut.

46. For had ye believed Moses, ye would have believed me: for he wrote of me.

47. Jos ette hänen kirjoituksiansa usko, kuinkas te minun sanani uskotte?

47. But if ye believe not his writings, how shall ye believe my words?

6 luku

1. Sitte meni Jesus Galilean meren ylitse, joka on Tiberiaan,

1. After these things Jesus went over the sea of Galilee, which is the sea of Tiberias.

2. Ja häntä seurasi paljo kansaa, että he näkivät hänen merkkinsä, joita hän teki sairaissa.

2. And a great multitude followed him, because they saw his miracles which he did on them that were diseased.

3. Niin Jesus meni ylös vuorelle ja istui siellä opetuslastensa kanssa.

3. And Jesus went up into a mountain, and there he sat with his disciples.

4. Ja lähestyi pääsiäinen, Juudalaisten

4. And the passover, a feast of the

juhla.

5. Kuin siis Jesus nosti silmänsä ja näki tulevan paljon kansaa tykönsä, sanoi hän Philippukselle: kusta me ostamme leipiä näiden syödä?

6. (Mutta sen hän sanoi, kiusaten häntä: sillä hän tiesi, mitä hän tekevä oli.)

7. Vastasi Philippus häntä: kahdensadan penningin leivät ei täytyisi heille, että kukin heistä vähänkin sais.

8. Sanoi yksi hänen opetuslapsistansa hänelle: Andreas, Simon Pietarin veli:

9. Tässä on poikainen, jolla on viisi ohrasta leipää ja kaksi kalaista; vaan mitä ne ovat näin paljolle?

10. Mutta Jesus sanoi: asettakaat kansa atrioitsemaan. ja siinä aikassa oli paljo ruohoa. Niin atrioitsi lähes viisituhatta miestä.

11. Ja Jesus otti leivät, kiitti ja antoi opetuslapsille, mutta opetuslapset jakoivat atrioitseville, niin myös kaloista niin paljo kuin hän tahtoi.

Jews, was nigh.

5. When Jesus then lifted up his eyes, and saw a great company come unto him, he saith unto Philip, Whence shall we buy bread, that these may eat

6. And this he said to prove him: for he himself knew what he would do.

7. Philip answered him, Two hundred pennyworth of bread is not sufficient for them, that every one of them may take a little.

8. One of his disciples, Andrew, Simon Peter's brother, saith unto him,

9. There is a lad here, which hath five barley loaves, and two small fishes: but what are they among so many?

10. And Jesus said, Make the men sit down. Now there was much grass in the place. So the men sat down, in number about five thousand.

11. And Jesus took the loaves; and when he had given thanks, he distributed to the disciples, and the disciples to them that were set down; and likewise of the fishes as much as they would.

12. Mutta kuin he ravitut olivat, sanoi hän opetuslapsillensa: kootkaat murut, jotka jäivät, ettei mitään hukkuisi.
13. Niin he kokosivat ja täyttivät kaksitoistakymmentä koria muruilla, viidestä ohraisesta leivästä, jotka niiltä liiaksi olivat, jotka atrioitsivat.

14. Kuin siis ne ihmiset sen merkin näkivät, minkä Jesus teki, sanoivat he: tämä on totisesti se Propheta, joka maailmaan tuleva oli.
15. Kuin Jesus ymmärsi, että he tahtoivat tulla ja väkivallalla tehdä hänen kuninkaaksi, meni hän pois taas vuorelle yksinänsä.

16. Mutta kuin ehtoo tuli, menivät hänen opetuslapsensa alas meren tykö,
17. Ja astuivat haahteen ja menivät ylitse meren Kapernaumia päin. Ja jo oli pimiä tullut, ja ei Jesus tullut heidän tykönsä.
18. Niin meri nousi, että suuri tuuli puhalsi.
19. Ja kuin he olivat soutaneet lähes

12. When they were filled, he said unto his disciples, Gather up the fragments that remain, that nothing be lost.
13. Therefore they gathered them together, and filled twelve baskets with the fragments of the five barley loaves, which remained over and above unto them that had eaten.
14. Then those men, when they had seen the miracle that Jesus did, said, This is of a truth that prophet that should come into the world.
15. When Jesus therefore perceived that they would come and take him by force, to make him a king, he departed again into a mountain himself alone.
16. And when even was now come, his disciples went down unto the sea,
17. And entered into a ship, and went over the sea toward Capernaum. And it was now dark, and Jesus was not come to them.
18. And the sea arose by reason of a great wind that blew.
19. So when they had rowed about

viisikolmattakymmentä eli kolmekymmentä vakomittaa, näkivät he Jesuksen käyvän meren päällä ja lähenevän haahta; ja he peljästyivät.

20. Niin hän sanoi heille: minä olen; älkäät peljätkö.

21. Niin he tahtoivat ottaa hänen haahteen; ja haaksi oli jo sen maan tykönä, johonka he menivät.

22. Toisena päivänä, kuin kansa, joka sillä puolella merta oli, näki, ettei siellä muuta venhettä ollut kuin se yksi, johonka hänen opetuslapsensa olivat astuneet, ja ettei Jesus ollut astunut haahteen opetuslastensa kanssa, vaan hänen opetuslapsensa olivat ainoastaan matkaan lähteneet;

23. Mutta muut venheet tulivat Tiberiaasta, lähes sitä paikkaa, jossa he olivat leipää syöneet, sitte kuin Herra oli kiittänyt;

24. Koska kansa sen näki, ettei Jesus siellä ollut eikä hänen opetuslapsensa, asutivat he myös haaksiin ja menivät Kapernaumiin etsein Jesusta.

25. Ja kuin he hänen siltä puolen

five and twenty or thirty furlongs, they see Jesus walking on the sea, and drawing nigh unto the ship: and they were afraid.

20. But he saith unto them, It is I; be not afraid.

21. Then they willingly received him into the ship: and immediately the ship was at the land whither they went.

22. The day following, when the people which stood on the other side of the sea saw that there was none other boat there, save that one wherein to his disciples were entered, and that Jesus went not with his disciples into the boat, but that his disciples were gone away alone;

23. Howbeit there came other boats from Tiberias nigh unto the place where they did eat bread, after that the Lord had given thanks:)

24. When the people therefore saw that Jesus was not there, neither his disciples, they also took shipping, and came to Capernaum, seeking for Jesus.

25. And when they had found him on

merta löysivät, sanoivat he hänelle: Rabbi, koskas tänne tulit?

the other side of the sea, they said unto him, Rabbi, when camest thou hither?

26. Jesus vastasi heitä ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: ette etsi minua, että te näitte ihmeen, vaan että te saitte leipää syödä ja olette ravitut.

26. Jesus answered them and said, Verily, verily, I say unto you, Ye seek me, not because ye saw the miracles, but because ye did eat of the loaves, and were filled.

27. Älkäät tehkö sitä ruokaa, joka on katoovainen, vaan sitä ruokaa, joka pysyy ijankaikkiseen elämään, jonka Ihmisen Poika teille antava on; sillä Isä Jumala on sen vahvistanut.

27. Labour not for the meat which perisheth, but for that meat which endureth unto everlasting life, which the Son of man shall give unto you: for him hath God the Father sealed.

28. Niin he sanoivat hänelle: mitä meidän pitää tekemän, että me taitaisimme Jumalan töitä tehdä?

28. Then said they unto him, What shall we do, that we might work the works of God?

29. Jesus vastasi ja sanoi heille: se on Jumalan työ, että te uskotte sen päälle, jonka hän lähetti.

29. Jesus answered and said unto them, This is the work of God, that ye believe on him whom he hath sent.

30. Niin he sanoivat hänelle: mitä ihmettä siis sinä teet, että me näkisimme ja uskoisimme sinun päälles? Mitä työtä sinä teet?

30. They said therefore unto him, What sign shewest thou then, that we may see, and believe thee? what dost thou work?

31. Meidän isämme söivät mannaa korvessa, niinkuin kirjoitettu on: hän antoi heille leipää taivaasta syödäksensä.

31. Our fathers did eat manna in the desert; as it is written, He gave them bread from heaven to eat.

32. Niin Jesus sanoi heille: totisesti,

32. Then Jesus said unto them, Veri-

totisesti sanon minä teille: ei Moses sitä leipää antanut teille taivaasta; mutta minun Isäni antaa totisen leivän taivaasta.

33. Sillä Jumalan leipä on se, joka taivaasta tulee alas ja antaa maailmalle elämän.

34. Niin he sanoivat hänelle: Herra, anna meille aina sitä leipää.

35. Jesus sanoi heille: minä olen elämän leipä: joka tulee minun tyköni, ei hän suinkaan isoo, ja joka uskoo minun päälleni, ei hän koskaan janoo.

36. Mutta minä sanoin teille, että te näitte minun, ette sittekään usko.

37. Kaikki, mitä minun Isäni antaa minulle, se tulee minun tyköni: ja joka minun tyköni tulee, sitä en minä heitä ulos.

38. Sillä minä tulin taivaasta alas, en tekemään minun tahtoani, vaan sen tahtoa, joka minun lähetti.

39. Mutta se on Isän tahto, joka minun lähetti, ettei minun pidä yhtäkään niistä kaikista kadottaman, jotka hän minulle antoi, mutta olen ne herättävä viimeisenä päivänä.

40. Tämä on sen tahto, joka minun

ly, verily, I say unto you, Moses gave you not that bread from heaven; but my Father giveth you the true bread from heaven.

33. For the bread of God is he which cometh down from heaven, and giveth life unto the world.

34. Then said they unto him, Lord, evermore give us this bread.

35. And Jesus said unto them, I am the bread of life: he that cometh to me shall never hunger; and he that believeth on me shall never thirst.

36. But I said unto you, That ye also have seen me, and believe not.

37. All that the Father giveth me shall come to me; and him that cometh to me I will in no wise cast out.

38. For I came down from heaven, not to do mine own will, but the will of him that sent me.

39. And this is the Father's will which hath sent me, that of all which he hath given me I should lose nothing, but should raise it up again at the last day.

40. And this is the will of him that

lähetti, että jokainen koka näkee Pojan ja uskoo hänen päällensä, hänellä pitää ijankaikkinen elämä oleman, ja minä herätän hänen viimeisenä päivänä.

41. Niin Juudalaiset napisivat sitä, kuin hän sanoi: minä olen se leipä, joka taivaasta tuli alas,

42. Ja sanoivat: eikö tämä ole Jesus, Josephin poika, jonka isän ja äidin me tunnemme? Kuinkas hän sanoo: minä olen tullut taivaasta alas.

43. Niin Jesus vastasi ja sanoi heille: älkäät napisko keskenänne.

44. Ei taida kenkään minun tyköni tulla, ellei Isä, joka minun lähetti, vedä häntä, ja minä herätän hänen viimeisenä päivänä.

45. Se on prophetaissa kirjoitettu: heidän pitää kaikki Jumalalta opetetuksi tuleman. Sentähden jokainen, joka sen on Isältä kuullut ja oppinut, hän tulee minun tyköni.

46. Ei niin, että joku on Isän nähnyt, vaan joka on Jumalasta, se on Isän nähnyt.

47. Totisesti, totisesti sanon minä

sent me, that every one which seeth the Son, and believeth on him, may have everlasting life: and I will raise him up at the last day.

41. The Jews then murmured at him, because he said, I am the bread which came down from heaven.

42. And they said, Is not this Jesus, the son of Joseph, whose father and mother we know how is it then that he saith, I came down from heaven

43. Jesus therefore answered and said unto them, Murmur not among yourselves.

44. No man can come to me, except the Father which hath sent me draw him: and I will raise him up at the last day.

45. It is written in the prophets, And they shall be all taught of God. Every man therefore that hath heard, and hath learned of the Father, cometh unto me.

46. Not that any man hath seen the Father, save he which is of God, he hath seen the Father.

47. Verily, verily, I say unto you, He

teille: joka uskoo minun päälleni, hänellä on ijankaikkinen elämä.
48. Minä olen elämän leipä.
49. Teidän isänne söivät mannaa korvessa ja kuolivat.
50. Tämä on se leipä, joka taivaasta tuli alas, ja joka siitä syö, ei hänen pidä kuoleman.
51. Minä olen elävä leipä, joka taivaasta tuli alas: se joka tästä leivästä syö, hän elää ijankaikkisesti. Ja se leipä, jonka minä annan, on minun lihani, jonka minun pitää antaman maailman elämän edestä.
52. Niin Juudalaiset riitelivät keskenänsä, sanoen: kuinka tämä taitaa antaa lihansa meille syödä?
53. Jesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ellette syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo hänen vertansa, niin ei ole elämä teissä.
54. Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, hänellä on ijankaikkinen elämä, ja minä olen herättävä hänen viimeisenä päivänä.
55. sillä minun lihani on totinen ruoka, ja minun vereni on totinen juoma.
56. Joka syö minun lihani ja juo mi-

that believeth on me hath everlasting life.
48. I am that bread of life.
49. Your fathers did eat manna in the wilderness, and are dead.
50. This is the bread which cometh down from heaven, that a man may eat thereof, and not die.
51. I am the living bread which came down from heaven: if any man eat of this bread, he shall live for ever: and the bread that I will give is my flesh, which I will give for the life of the world.
52. The Jews therefore strove among themselves, saying, How can this man give us his flesh to eat?
53. Then Jesus said unto them, Verily, verily, I say unto you, Except ye eat the flesh of the Son of man, and drink his blood, ye have no life in you.
54. Whoso eateth my flesh, and drinketh my blood, hath eternal life; and I will raise him up at the last day.
55. For my flesh is meat indeed, and my blood is drink indeed.
56. He that eateth my flesh, and

nun vereni, hän on minussa ja minä hänessä.

57. Niinkuin elävä Isä minun lähetti ja minä elän Isäni tähden, niin myös se, joka minua syö, hän elää minun tähteni.

58. Tämä on se leipä, joka taivaasta tuli alas: ei niinkuin teidän isänne söivät mannaa ja kuolivat: Joka tätä leipää syö, hän saa elää ijankaikkisesti.

59. Näitä sanoi hän synagogassa, opettaissansa Kapernaumissa.

60. Niin monta hänen opetuslapsistansa, kuin he tänän kuulivat, sanoivat: tämä on kova puhe: kuka voi sitä kuulla?

61. Mutta kuin Jesus tiesi itsestänsä, että hänen opetuslapsensa siitä napisivat, sanoi hän heille: pahoittaako tämä teitä?

62. Mitä sitte, jos te näette Ihmisen Pojan sinne menevän ylös, kussa hän ennen oli?

63. Henki on se, joka eläväksi tekee, ei liha mitään auta: ne sanat, jotka minä teille puhun, ovat henki ja elämä.

drinketh my blood, dwelleth in me, and I in him.

57. As the living Father hath sent me, and I live by the Father: so he that eateth me, even he shall live by me.

58. This is that bread which came down from heaven: not as your fathers did eat manna, and are dead: he that eateth of this bread shall live for ever.

59. These things said he in the synagogue, as he taught in Capernaum.

60. Many therefore of his disciples, when they had heard this, said, This is an hard saying; who can hear it?

61. When Jesus knew in himself that his disciples murmured at it, he said unto them, Doth this offend you

62. What and if ye shall see the Son of man ascend up where he was before?

63. It is the spirit that quickeneth; the flesh profiteth nothing: the words that I speak unto you, they are spirit, and they are life.

64. Mutta muutamat teistä ovat, jotka ei usko. Sillä Jesus tiesi alusta, kutka ovat, jotka ei uskoneet, ja kuka hänen oli pettävä.

64. But there are some of you that believe not. For Jesus knew from the beginning who they were that believed not, and who should betray him.

65. Ja hän sanoi: sentähden sanoin minä teille: ei taida kenkään tulla minun tyköni, ellei se ole annettu hänelle minun Isältäni.

65. And he said, Therefore said I unto you, that no man can come unto me, except it were given unto him of my Father.

66. Siitä ajasta luopuivat monta hänen opetuslastansa hänestä ja menivät pois, eikä hänen kanssansa enempi vaeltaneet.

66. From that time many of his disciples went back, and walked no more with him.

67. Niin Jesus sanoi niille kahdelletoistakymmenelle: ettekö te myös tahdo mennä pois?

67. Then said Jesus unto the twelve, Will ye also go away

68. Simon Pietari vastasi häntä: Herra, kenenkäs tykö me menemme? sinulla on ijankaikkisen elämän sanat,

68. Then Simon Peter answered him, Lord, to whom shall we go? thou hast the words of eternal life.

69. Ja me uskomme ja olemme ymmärtäneet, että sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika?

69. And we believe and are sure that thou art that Christ, the Son of the living God.

70. Jesus vastasi heitä: enkö minä ole teitä kahtatoistakymmentä valinnut? ja yksi teistä on perkele.

70. Jesus answered them, Have not I chosen you twelve, and one of you is a devil

71. Mutta sen hän sanoi Juudaasta, Simonin pojasta Iskariotista; sillä hän oli hänen pettävä, ja oli yksi niistä

71. He spake of Judas Iscariot the son of Simon: for he it was that should betray him, being one of the twelve.

kahdestatoistakymmenestä.

7 luku

1. Ja sitte vaelsi Jesus Galileassa; sillä ei hän tahtonut vaeltaa Juudeassa, että Juudalaiset pyysivät häntä tappaa.
2. Niin Juudalaisten lehtimajan juhla oli läsnä.
3. Ja hänen veljensä sanoivat hänelle: lähde täältä ja mene Juudeaan, että myös sinun opetuslapses näkisivät sinun työs, joita sinä teet.
4. Sillä ei kenkään tee mitään salaa, ja tahtoo itse julki olla. Jos siis sinä näitä teet, niin julista itses maailman edessä.

5. Sillä ei hänen veljensäkään uskoneet hänen päällensä.
6. Niin Jesus sanoi heille: ei ole minun aikani vielä tullut; vaan teidän aikanne on aina valmis.
7. Ei maailma taida teitä vihata, mutta minua hän vihaa; sillä minä todistan hänestä, että hänen työnsä ovat pahat.

1. After these things Jesus walked in Galilee: for he would not walk in Jewry, because the Jews sought to kill him.
2. Now the Jews' feast of tabernacles was at hand.
3. His brethren therefore said unto him, Depart hence, and go into Judaea, that thy disciples also may see the works that thou doest.
4. For there is no man that doeth any thing in secret, and he himself seeketh to be known openly. If thou do these things, shew thyself to the world.
5. For neither did his brethren believe in him.
6. Then Jesus said unto them, My time is not yet come: but your time is alway ready.
7. The world cannot hate you; but me it hateth, because I testify of it, that the works thereof are evil.

8. Menkäät te ylös juhlalle: en minä vielä tälle juhlalle mene, sillä ei minun aikani ole vielä täytetty.

8. Go ye up unto this feast: I go not up yet unto this feast; for my time is not yet full come.

9. Ja kuin hän näitä heille puhunut oli, niin hän jäi Galileaan.

9. When he had said these words unto them, he abode still in Galilee.

10. Mutta kuin hänen veljensä olivat menneet ylös, meni hän myös juhlalle, ei julki, vaan niinkuin salaa.

10. But when his brethren were gone up, then went he also up unto the feast, not openly, but as it were in secret.

11. Niin Juudalaiset etsivät häntä juhlana ja sanoivat: kussa hän on?

11. Then the Jews sought him at the feast, and said, Where is he?

12. Ja suuri napina oli hänestä kansan seassa; sillä muutamat sanoivat: hän on hyvä, mutta toiset sanoivat: ei, vaan hän viettelee kansan.

12. And there was much murmuring among the people concerning him: for some said, He is a good man: others said, Nay; but he deceiveth the people.

13. Ei kuitenkaan yksikään hänestä julkisesti puhunut; sillä he pelkäsivät Juudalaisia.

13. Howbeit no man spake openly of him for fear of the Jews.

14. Mutta kuin jo puoli juhlaa oli kulunut, meni Jesus ylös templiin, ja opetti.

14. Now about the midst of the feast Jesus went up into the temple, and taught.

15. Ja Juudalaiset ihmettelivät, sanoen: kuinka tämä taitaa kirjaa, joka ei ole oppinut?

15. And the Jews marvelled, saying, How knoweth this man letters, having never learned?

16. Vastasi Jesus ja sanoi heille: ei minun oppini ole minun, mutta sen, joka minun lähetti.

16. Jesus answered them, and said, My doctrine is not mine, but his that sent me.

17. Jos joku tahtoo tehdä hänen tahtonsa, niin hänen pitää tietämän tästä opista, josko se on Jumalasta, eli jos minä itsestäni puhun.
18. Joka itsestänsä puhuu, se etsii omaa kunniaansa: mutta joka etsii sen kunniaa, joka hänen lähetti, se on vakaa ja ei hänessä ole vääryyttä.

19. Eikö Moses antanut teille lakia, ja ei kenkään teistä lakia taytä? Miksi te etsitte minua tappaaksenne?
20. Vastasi kansa ja sanoi: sinulla on perkele: kuka sinua etsii tappaaksensa?
21. Jesus vastasi ja sanoi heille: yhden työn minä tein, ja te kaikki ihmettelette.
22. Sentähden antoi Moses teille ympärileikkauksen, (ei että se Mosekselta oli, vaan isiltä), ja te ympärileikkaatte sabbatina ihmisen.
23. Jos ihminen sabbatina ympärileikataan, ettei Moseksen laki rikottaisi: närkästyttekö te minusta, että minä koko ihmisen sabbatina paransin?

17. If any man will do his will, he shall know of the doctrine, whether it be of God, or whether I speak of myself.
18. He that speaketh of himself seeketh his own glory: but he that seeketh his glory that sent him, the same is true, and no unrighteousness is in him.
19. Did not Moses give you the law, and yet none of you keepeth the law? Why go ye about to kill me?
20. The people answered and said, Thou hast a devil: who goeth about to kill thee?
21. Jesus answered and said unto them, I have done one work, and ye all marvel.
22. Moses therefore gave unto you circumcision; (not because it is of Moses, but of the fathers;) and ye on the sabbath day circumcise a man.
23. If a man on the sabbath day receive circumcision, that the law of Moses should not be broken; are ye angry at me, because I have made a man every whit whole on the sabbath day?

24. Älkäät tuomitko näkemisen jälkeen, vaan sanokaat oikia tuomio.

24. Judge not according to the appearance, but judge righteous judgment.

25. Sanoivat siis muutamat Jerusalemin asuvaisista: eikö tämä se ole, jota he etsivät tappaaksensa?

25. Then said some of them of Jerusalem, Is not this he, whom they seek to kill?

26. Ja katso, hän puhuu rohkiasti, ja ei he hänelle mitään puhu: tietänevätkö ylimmäiset oikein, että hän on totisesti Kristus?

26. But, lo, he speaketh boldly, and they say nothing unto him. Do the rulers know indeed that this is the very Christ?

27. Mutta me kyllä tiedämme, kusta tämä on: vaan kusta Kristus tulee ja kusta hän on, ei kenkään tiedä.

27. Howbeit we know this man whence he is: but when Christ cometh, no man knoweth whence he is.

28. Niin Jesus huusi templissä, opetti ja sanoi: ja te tunnette minun, ja tiedätte, kusta minä olen: ja en minä ole tullut itsestäni, mutta hän on vakaa, joka minun lähetti, jota ette tunne.

28. Then cried Jesus in the temple as he taught, saying, Ye both know me, and ye know whence I am: and I am not come of myself, but he that sent me is true, whom ye know not.

29. Mutta minä tunnen hänen, sillä minä olen hänestä, ja hän lähetti minun.

29. But I know him: for I am from him, and he hath sent me.

30. Niin he etsivät häntä käsittääksensä; vaan ei kenkään laskenut kättänsä hänen päällensä, sillä ei hänen aikansa ollut vielä tullut.

30. Then they sought to take him: but no man laid hands on him, because his hour was not yet come.

31. Mutta paljo kansasta uskoivat hänen päällensä ja sanoivat: kuin Kris-

31. And many of the people believed on him, and said, When Christ

tus tulee, tehneekö hän enemmän ihmeitä kuin tämä on tehnyt?

cometh, will he do more miracles than these which this man hath done?

32. Pharisealaiset kuulivat kansan hänestä senkaltaisia napisevan, ja Pharisealaiset ja ylimmäiset papit lähettivät palveliat häntä ottamaan kiinni.

32. The Pharisees heard that the people murmured such things concerning him; and the Pharisees and the chief priests sent officers to take him.

33. Niin Jesus sanoi heille: minä olen vielä vähän aikaa teidän kanssanne, ja menen sitte hänen tykönsä, joka minun lähetti.

33. Then said Jesus unto them, Yet a little while am I with you, and then I go unto him that sent me.

34. Teidän pitää minua etsimän ja ei löytämän, ja kussa minä olen, ette taida sinne tulla.

34. Ye shall seek me, and shall not find me: and where I am, thither ye cannot come.

35. Niin Juudalaiset sanoivat keskenänsä: kununkas hän menee, ettemme häntä löydä? meneekö hän Grekiläisten sekaan, jotka sinne ja tänne hajoitetut ovat, Grekiläisiä opettamaan?

35. Then said the Jews among themselves, Whither will he go, that we shall not find him? will he go unto the dispersed among the Gentiles, and teach the Gentiles?

36. Mikä puhe se on, minkä hän sanoi: teidän pitää etsimän minua ja ei löytämän, ja kussa minä olen, ette taida sinne tulla?

36. What manner of saying is this that he said, Ye shall seek me, and shall not find me: and where I am, thither ye cannot come

37. Mutta viimeisenä suurena juhlapäivänä seisoi Jesus ja huusi, sanoen: joka janoo, se tulkaan minun tyköni

37. In the last day, that great day of the feast, Jesus stood and cried, saying, If any man thirst, let him come

ja juokaan.
38. Joka uskoo minun päälleni, niinkuin Raamattu sanoo, hänen kohdustansa pitää vuotaman elämän veden virrat.
39. (Mutta sen hän sanoi siitä hengestä, jonka niiden piti saaman, jotka uskovat hänen päällensä; sillä ei Pyhä Henki vielä silloin saapuvilla ollut, ettei Jesus ollut vielä kirkastettu.)
40. Monta siis kansasta, jotka tämän puheen kuulivat, sanoivat: tämä on totisesti propheta.
41. Muut sanoivat: tämä on Kristus; mutta muutamat sanoivat: tulleeko Kristus Galileasta?
42. Eikö Raamattu sano Davidin siemenestä ja Betlehemin kaupungista, kussa David oli, Kristuksen tulevan?
43. Niin nousi riita kansan seassa hänen tähtensä.
44. Mutta muutamat tahtoivat hänen ottaa kiinni, ja ei kuitenkaan kenkään laskenut käsiänsä hänen päällensä.
45. Niin palveliat tulivat Pharisealaisten ja ylimmäisten pappein tykö, ja he sanoivat heille: miksi ette häntä

unto me, and drink.
38. He that believeth on me, as the scripture hath said, out of his belly shall flow rivers of living water.
39. But this spake he of the Spirit, which they that believe on him should receive: for the Holy Ghost was not yet given; because that Jesus was not yet glorified.)
40. Many of the people therefore, when they heard this saying, said, Of a truth this is the Prophet.
41. Others said, This is the Christ. But some said, Shall Christ come out of Galilee?
42. Hath not the scripture said, That Christ cometh of the seed of David, and out of the town of Bethlehem, where David was?
43. So there was a division among the people because of him.
44. And some of them would have taken him; but no man laid hands on him.
45. Then came the officers to the chief priests and Pharisees; and they said unto them, Why have ye not

tänne tuoneet?
46. Palveliat vastasivat: ei ole ihminen ikänä niin puhunut kuin se ihminen.
47. Pharisealaiset vastasivat heitä: oletteko te myös vietellyt?
48. Onko joku päämiehistä taikka Pharisealaisista uskonut hänen päällensä?
49. Vaan tämä kansa, joka ei tiedä lakia, on kirottu.
50. Niin sanoi heille Nikodemus, joka yöllä oli hänen tykönsä tullut, ja oli yksi heistä:
51. Tuomitseeko meidän lakimme jonkun ihmisen, ennenkuin kuullaan eli tietää saadaan, mitä hän teki?
52. He vastasivat ja sanoivat hänelle: oletko sinäkin Galilealainen? tutki ja näe, ettei Galileasta ole yhtään prophetaa tullut.
53. Ja niin kukin meni kotiansa.

brought him?
46. The officers answered, Never man spake like this man.
47. Then answered them the Pharisees, Are ye also deceived?
48. Have any of the rulers or of the Pharisees believed on him?
49. But this people who knoweth not the law are cursed.
50. Nicodemus saith unto them, (he that came to Jesus by night, being one of them,)
51. Doth our law judge any man, before it hear him, and know what he doeth?
52. They answered and said unto him, Art thou also of Galilee? Search, and look: for out of Galilee ariseth no prophet.
53. And every man went unto his own house.

8 luku

1. Mutta Jesus meni Öljymäelle,

1. Jesus went unto the mount of Olives.

2. Ja tuli varhain huomeneltain jälleen templiin ja kaikki kansa tuli hänen tykönsä, ja hän istui ja opetti heitä.

2. And early in the morning he came again into the temple, and all the people came unto him; and he sat down, and taught them.

3. Mutta kirjanoppineet ja Pharisealaiset toivat vaimon hänen tykönsä huoruudesta otetun kiinni. Ja kuin he olivat sen hänen eteensä asettaneet,

3. And the scribes and Pharisees brought unto him a woman taken in adultery; and when they had set her in the midst,

4. Sanoivat he hänelle: Mestari, tämä vaimo on läydetty itse työssä, kuin hän teki huorin.

4. They say unto him, Master, this woman was taken in adultery, in the very act.

5. Mutta Moses on laissa meitä käskenyt, että senkaltaiset kivillä surmattaisiin. Mitäs sinä sanot?

5. Now Moses in the law commanded us, that such should be stoned: but what sayest thou?

6. Mutta sen he sanoivat, kiusaten häntä, kantaaksensa hänen päällensä. Mutta Jesus kumarsi ja kirjoitti sormellansa maahan.

6. This they said, tempting him, that they might have to accuse him. But Jesus stooped down, and with his finger wrote on the ground, as though he heard them not.

7. Mutta kuin he seisoivat kysymyksensä päälle, ojensi hän itsensä ja sanoi heille: joka teistä on synnitön, se heittäkään ensin häntä kivellä.

7. So when they continued asking him, he lifted up himself, and said unto them, He that is without sin among you, let him first cast a stone at her.

8. Ja hän kumarsi taas ja kirjoitti maahan.

8. And again he stooped down, and wrote on the ground.

9. Kuin he tämän kuulivat ja olivat omaltatunnoltansa voitetut, läksivät he ulos yksittäin, ruveten vanhimmis-

9. And they which heard it, being convicted by their own conscience, went out one by one, beginning at

ta, viimeisiin asti; ja Jesus jäi yksinänsä, ja vaimo seisoi siinä.

10. Mutta kuin Jesus ojensi itsensä, ja ei nähnyt ketään paitsi vaimoa, sanoi hän hänelle: vaimo, kussa ovat sinun päällekantajas? Onko sinua kenkään tuominnut?

11. Hän sanoi: Herra, ei kenkään. Niin Jesus sanoi: en minä myös sinua tuomitse: mene, ja älä silleen syntiä tee.

12. Niin Jesus puhui taas heille ja sanoi: minä olen maailman valkeus: joka minua seuraa, ei hän pimeydessä vaella, mutta saa elämän valkeuden.

13. Pharisealaiset sanoivat hänelle: sinä todistat itsestäs; ei sinun todistukses ole tosi.

14. Jesus vastasi ja sanoi heille: vaikka minä itsestäni todistan, niin minun todistukseni on tosi; sillä minä tiedän, kusta minä tulin ja kuhunka minä menen; mutta ette tiedä, kusta minä tulin ja kuhunka minä menen.

15. Te tuomitsette lihan jälkeen, en minä ketään tuomitse.

the eldest, even unto the last: and Jesus was left alone, and the woman standing in the midst.

10. When Jesus had lifted up himself, and saw none but the woman, he said unto her, Woman, where are those thine accusers hath no man condemned thee

11. She said, No man, Lord. And Jesus said unto her, Neither do I condemn thee: go, and sin no more.

12. Then spake Jesus again unto them, saying, I am the light of the world: he that followeth me shall not walk in darkness, but shall have the light of life.

13. The Pharisees therefore said unto him, Thou bearest record of thyself; thy record is not true.

14. Jesus answered and said unto them, Though I bear record of myself, yet my record is true: for I know whence I came, and whither I go; but ye cannot tell whence I come, and whither I go.

15. Ye judge after the flesh; I judge no man.

16. Ja vaikka minä tuomitsisin, niin minun tuomioni on tosi; sillä en minä ole yksinäni, vaan minä ja Isä, joka minun lähetti.

16. And yet if I judge, my judgment is true: for I am not alone, but I and the Father that sent me.

17. Ja teidän laissanne on myös kirjoitettu, että kahden ihmisen todistus on tosi.

17. It is also written in your law, that the testimony of two men is true.

18. Minä olen se, joka itsestäni todistan, ja Isä, joka minun lähetti, todistaa myös minusta.

18. I am one that bear witness of myself, and the Father that sent me beareth witness of me.

19. Niin he sanoivat hänelle: kussas Isäs on? Jesus vastasi: ette tunne minua ettekä minun Isääni: jos te tuntisitte minun, niin te tuntisitte myös minun Isäni.

19. Then said they unto him, Where is thy Father Jesus answered, Ye neither know me, nor my Father: if ye had known me, ye should have known my Father also.

20. Nämät sanat puhui Jesus uhriarkun tykönä, opettain tenplissä, ja ei häntä kenkään ottanut kiinni; sillä ei hänen aikansa ollut vielä tullut.

20. These words spake Jesus in the treasury, as he taught in the temple: and no man laid hands on him; for his hour was not yet come.

21. Niin Jesus sanoi taas heille: minä menen pois, ja te etsitte minua, ja teidän pitää kuoleman teidän synneissänne. Kuhunka minä menen, ette sinne taida tulla.

21. Then said Jesus again unto them, I go my way, and ye shall seek me, and shall die in your sins: whither I go, ye cannot come.

22. Niin sanoivat Juudalaiset; tappaneeko hän itsensä, sillä hän sanoo: kuhunka minä menen, ette sinne taida tulla.

22. Then said the Jews, Will he kill himself because he saith, Whither I go, ye cannot come.

23. Ja hän sanoi heille: te olette alhaalta, ja minä olen ylhäältä: te olette maailmasta, en minä ole maailmasta.

23. And he said unto them, Ye are from beneath; I am from above: ye are of this world; I am not of this world.

24. Sentähden sanoin minä teille: teidän pitää kuoleman synneissänne; sillä jos ette usko, että minä se olen, niin teidän pitää kuoleman synneissänne.

24. I said therefore unto you, that ye shall die in your sins: for if ye believe not that I am he, ye shall die in your sins.

25. Niin he sanoivat hänelle: kuka sinä olet? Jesus sanoi heille: se kuin minä alusta puhuin teille.

25. Then said they unto him, Who art thou And Jesus saith unto them, Even the same that I said unto you from the beginning.

26. Minulla on paljon teistä puhumista ja tuomitsemista, vaan se on totinen, joka minun lähetti; ja mitä minä olen häneltä kuullut, niitä minä puhun maailmalle.

26. I have many things to say and to judge of you: but he that sent me is true; and I speak to the world those things which I have heard of him.

27. Mutta ei he ymmärtäneet, että hän puhui heille Isästä.

27. They understood not that he spake to them of the Father.

28. Sanoi siis Jesus heille: kuin te olette Ihmisen Pojan ylentäneet, niin te ymmärrätte, että minä se olen, ja etten minä tee itsestäni mitään, vaan niinkuin Isä on minun opettanut, niitä minä puhun.

28. Then said Jesus unto them, When ye have lifted up the Son of man, then shall ye know that I am he, and that I do nothing of myself; but as my Father hath taught me, I speak these things.

29. Ja se, joka minun lähetti, on minun kanssani. Ei Isä jättänyt minua

29. And he that sent me is with me: the Father hath not left me alone; for

yksinäni, sillä minä teen aina niitä, mitkä hänelle kelvolliset ovat.

30. Kuin hän näitä puhui, niin moni uskoi hänen päällensä.

31. Niin Jesus sanoi niille Juudalaisille, jotka hänen uskoivat: jos te pysytte minun puheessani, niin te totisesti minun opetuslapseni olette.

32. Ja teidän pitää totuuden ymmärtämän, ja totuuden pitää teidät vapahtaman.

33. Niin he vastasivat häntä: me olemme Abrahamin siemen, emmekä ole koskaan kenenkään orjina olleet; kuinka siis sinä sanot: teidän pitää vapaiksi tuleman?

34. Jesus vastasi heitä ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: jokainen, joka tekee syntiä, hän on synnin orja.

35. Mutta ei orja pysy ijankaikkisesti huoneessa; vaan Poika pysyy ijankaikkisesti.

36. Jos siis Poika teidät vapaiksi tekee, niin te totisesti olette vapaat.

37. Minä tiedän, että te olette Abrahamin siemen, vaan te etsitte kuolettaaksenne minua; sillä ei minun pu-

I do always those things that please him.

30. As he spake these words, many believed on him.

31. Then said Jesus to those Jews which believed on him, If ye continue in my word, then are ye my disciples indeed;

32. And ye shall know the truth, and the truth shall make you free.

33. They answered him, We be Abraham's seed, and were never in bondage to any man: how sayest thou, Ye shall be made free

34. Jesus answered them, Verily, verily, I say unto you, Whosoever committeth sin is the servant of sin.

35. And the servant abideth not in the house for ever: but the Son abideth ever.

36. If the Son therefore shall make you free, ye shall be free indeed.

37. I know that ye are Abraham's seed; but ye seek to kill me, because my word hath no place in you.

heellani ole teissä siaa.

38. Minä puhun, mitä minä olen isäni tykönä nähnyt, ja te teette, mitä te olette nähneet teidän isänne tykönä.

39. He vastasivat ja sanoivat hänelle: Abraham on meidän isämme. Jesus sanoi heille: jos te olisitte Abrahamin lapset: niin te tekisitte Abrahamin töitä.

40. Mutta nyt te etsitte minua tappaaksenne, sitä ihmistä, joka totuuden on teille puhunut, jonka hän on Jumalalta kuullut: sitä ei Abraham tehnyt.

41. Te teette teidän isänne tekoja. Niin he sanoivat hänelle: emme ole äpärinä syntyneet: meillä on yksi Isä, Jumala.

42. Jesus sanoi heille: jos Jumala olis teidän Isänne, niin te tosin rakastaisitte minua; sillä minä läksin ja tulin Jumalasta, en minä itsestäni tullut, vaan hän lähetti minun.

43. Miksi ette ymmärrä tätä minun puhettani? Ette taida kuulla sitä minun sanaani.

44. Te olette isästä perkeleestä, ja teidän isänne himoja te tahdotte teh-

38. I speak that which I have seen with my Father: and ye do that which ye have seen with your father.

39. They answered and said unto him, Abraham is our father. Jesus saith unto them, If ye were Abraham's children, ye would do the works of Abraham.

40. But now ye seek to kill me, a man that hath told you the truth, which I have heard of God: this did not Abraham.

41. Ye do the deeds of your father. Then said they to him, We be not born of fornication; we have one Father, even God.

42. Jesus said unto them, If God were your Father, ye would love me: for I proceeded forth and came from God; neither came I of myself, but he sent me.

43. Why do ye not understand my speech? even because ye cannot hear my word.

44. Ye are of your father the devil, and the lusts of your father ye will do.

dä. Hän on ollut murhaaja alusta, ja ei pysynyt totuudessa; sillä ei totuus ole hänessä. Kuin hän puhuu valhetta, niin hän puhuu omastansa; sillä hän on valehtelia ja valheen isä.

He was a murderer from the beginning, and abode not in the truth, because there is no truth in him. When he speaketh a lie, he speaketh of his own: for he is a liar, and the father of it.

45. Mutta että minä sanon totuuden, niin ette usko minua.

45. And because I tell you the truth, ye believe me not.

46. Kuka teistä nuhtelee minua synnin tähden? jos minä sanon teille totuuden, miksi ette usko minua?

46. Which of you convinceth me of sin? And if I say the truth, why do ye not believe me?

47. Joka on Jumalasta, se kuulee Jumalan sanat; sentähden ette kuule, ettette Jumalasta ole.

47. He that is of God heareth God's words: ye therefore hear them not, because ye are not of God.

48. Niin vastasivat Juudalaiset ja sanoivat hänelle: emmekö me oikein sano, että sinä olet Samarialainen, ja sinulla on perkele?

48. Then answered the Jews, and said unto him, Say we not well that thou art a Samaritan, and hast a devil?

49. Jesus vastasi: ei minulla ole perkele, vaan minä kunnioitan minun Isääni, ja te häpäisette minua.

49. Jesus answered, I have not a devil; but I honour my Father, and ye do dishonour me.

50. En minä etsi omaa kunniaani, yksi on, joka sitä kysyy ja tuomitsee.

50. And I seek not mine own glory: there is one that seeketh and judgeth.

51. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka tätkee minun sanani, ei hänen pidä näkemän kuolemaa ijankaikkisesti.

51. Verily, verily, I say unto you, If a man keep my saying, he shall never see death.

52. Niin Juudalaiset sanoivat hänelle: nyt me ymmärsimme, että sinulla on perkele. Abraham on kuollut ja prophetat, ja sinä sanot: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä maistaman kuolemaa ijankaikkisesti.

52. Then said the Jews unto him, Now we know that thou hast a devil. Abraham is dead, and the prophets; and thou sayest, If a man keep my saying, he shall never taste of death.

53. Oletkos sinä suurempi kuin meidän isämme Abraham, joka kuollut on? ja prophetat ovat kuolleet: miksi sinä itses teet?

53. Art thou greater than our father Abraham, which is dead? and the prophets are dead: whom makest thou thyself?

54. Jesus vastasi: jos minä itsiäni kunnioitan, niin ei minun kunniani ole mitään: minun Isäni on se, joka kunnioittaa minua, jonka te teidän Jumalaksenne sanotte.

54. Jesus answered, If I honour myself, my honour is nothing: it is my Father that honoureth me; of whom ye say, that he is your God:

55. Ja ette tunne häntä, mutta minä tunnen hänen: ja jos minä sanoisin, etten minä häntä tuntisi, niin minä olisin valehtelia kuin tekin; mutta minä tunnen hänen ja kätken hänen sanansa.

55. Yet ye have not known him; but I know him: and if I should say, I know him not, I shall be a liar like unto you: but I know him, and keep his saying.

56. Abraham teidän isänne iloitsi, nähdäksensä minun päiväni; hän näki sen, ja ihastui.

56. Your father Abraham rejoiced to see my day: and he saw it, and was glad.

57. Niin Juudalaiset sanoivat hänelle: et sinä ole vielä viidenkymmenen ajastajan vanha ja olet nähnyt Abrahamin?

57. Then said the Jews unto him, Thou art not yet fifty years old, and hast thou seen Abraham?

58. Jesus sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ennenkuin Abraham olikaan, olen minä.
59. Niin he poimivat kiviä, laskettaaksensa häntä. Mutta Jesus lymyi ja läksi ulos templistä, käyden heidän keskeltänsä; ja niin hän pääsi ulos.

58. Jesus said unto them, Verily, verily, I say unto you, Before Abraham was, I am.
59. Then took they up stones to cast at him: but Jesus hid himself, and went out of the temple, going through the midst of them, and so passed by.

9 luku

1. Ja Jesus, käyden ohitse, näki ihmisen, joka oli sokiana syntynyt.
2. Ja hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä, sanoen: Mestari, kuka syntiä teki, tämäkö eli hänen vanhempansa, että hänen piti sokiana syntymän?
3. Jesus vastasi: ei tämä syntiä tehnyt eikä hänen vanhempansa; mutta että Jumalan työt hänessä ilmoitettaisiin.
4. Minun tulee tehdä hänen töitänsä, joka minun lähetti, niin kauvan kuin päivä on. Yö tulee, koska ei kenkään taida työtä tehdä.
5. Niinkauvan kuin minä olen maailmassa, niin olen minä maailman valkeus.

1. And as Jesus passed by, he saw a man which was blind from his birth.
2. And his disciples asked him, saying, Master, who did sin, this man, or his parents, that he was born blind?
3. Jesus answered, Neither hath this man sinned, nor his parents: but that the works of God should be made manifest in him.
4. I must work the works of him that sent me, while it is day: the night cometh, when no man can work.
5. As long as I am in the world, I am the light of the world.

6. Kuin hän tämän sanonut oli, sylki hän maahan ja teki loan syljestä ja voiteli sokian silmät loalla,

6. When he had thus spoken, he spat on the ground, and made clay of the spittle, and he anointed the eyes of the blind man with the clay,

7. Ja sanoi hänelle: mene ja pese itses lammikossa Siloam, se on niin paljo kuin: lähetetty. Niin hän meni ja pesi itsensä ja tuli näkemään.

7. And said unto him, Go, wash in the pool of Siloam, (which is by interpretation, Sent.) He went his way therefore, and washed, and came seeing.

8. Niin kylän miehet ja ne, jotka hänen ennen olivat nähneet sokiana, sanoivat: eikö tämä se ole, joka istui ja kerjäsi?

8. The neighbours therefore, and they which before had seen him that he was blind, said, Is not this he that sat and begged?

9. Muutamat vastasivat:hän se on. Mutta muut sanoivat: hän on sen muotoinen; vaan hän itse sanoi: minä se olen.

9. Some said, This is he: others said, He is like him: but he said, I am he.

10. Niin he sanoivat hänelle: kuinka sinun silmäs aukenivat?

10. Therefore said they unto him, How were thine eyes opened?

11. Vastasi hän ja sanoi: se ihminen, joka Jesukseksi kutsutaan, teki loan, ja voiteli minun silmäni, ja sanoi minulle: mene ja pese Siloamin lammikossa. Ja kuin minä menin ja pesin, niin minä sanin näköni.

11. He answered and said, A man that is called Jesus made clay, and anointed mine eyes, and said unto me, Go to the pool of Siloam, and wash: and I went and washed, and I received sight.

12. Niin he sanoivat hänelle: kussas hän on? Hän sanoi: en minä tiedä.

12. Then said they unto him, Where is he? He said, I know not.

13. Niin he veivät sen, joka ennen sokiana ollut oli, Pharisealaisten tykö.

13. They brought to the Pharisees him that aforetime was blind.

14. Ja se oli sabbatin päivä, jona Jesus teki loan ja avasi hänen silmänsä.

14. And it was the sabbath day when Jesus made the clay, and opened his eyes.

15. Niin kysyivät taas häneltä Pharisealaiset, kuinka hän näkönsä saanut oli. Hän sanoi heille: hän pani loan minun silmäini päälle, ja minä pesin, ja näen.

15. Then again the Pharisees also asked him how he had received his sight. He said unto them, He put clay upon mine eyes, and I washed, and do see.

16. Niin muutamat Pharisealaisista sanoivat: ei se ihminen ole Jumalasta, ettei hän pidä sabbatia. Muut sanoivat: kuinka taitaa joku syntinen ihminen senkaltaisia ihmeitä tehdä? Ja riita oli heillä keskenänsä.

16. Therefore said some of the Pharisees, This man is not of God, because he keepeth not the sabbath day. Others said, How can a man that is a sinner do such miracles? And there was a division among them.

17. He sanoivat taas sokiallle: mitä sinä hänestä sanot, joka sinun silmäs avasi? Hän sanoi: hän on propheta.

17. They say unto the blind man again, What sayest thou of him, that he hath opened thine eyes? He said, He is a prophet.

18. Mutta ei Juudalaiset sitä uskoneet, että hän oli sokiana ollut ja näkemään tullut, siihenasti kuin he kutsuivat sen vanhemmat, joka näkönsä saanut oli.

18. But the Jews did not believe concerning him, that he had been blind, and received his sight, until they called the parents of him that had received his sight.

19. Ja he kysyivät heiltä, sanoen: onko tämä teidän poikanne, jonka te sanotte sokiana syntyneen? kuinka siis hän nyt näkee?

19. And they asked them, saying, Is this your son, who ye say was born blind? how then doth he now see?

20. Hänen vanhempansa vastasivat

20. His parents answered them and

heitä ja sanoivat: me tiedämme tämän meidän pojaksemme, ja että hän sokiana syntynyt on.

said, We know that this is our son, and that he was born blind:

21. Mutta kuika hän nyt näkee, sitä emme tiedä, ja kuka hänen silmänsä avasi, emme tiedä; hänellä on kyllä ikää, kysykäät häneltä; puhukaan itsestänsä.

21. But by what means he now seeth, we know not; or who hath opened his eyes, we know not: he is of age; ask him: he shall speak for himself.

22. Niin sanoivat hänen vanhempansa, sillä he pelkäsivät Juudalaisia; sillä Juudalaiset olivat jo niin keskenänsä päättäneet, että jos joku hänen tunnustais Kristukseksi, sen piti synagogasta oleman suljettu ulos.

22. These words spake his parents, because they feared the Jews: for the Jews had agreed already, that if any man did confess that he was Christ, he should be put out of the synagogue.

23. Sentähden sanoivat hänen vanhempansa: hänellä on kyllä ikää, kysykäät häneltä.

23. Therefore said his parents, He is of age; ask him.

24. Niin he kutsuivat toisen kerran sen ihmisen, joka sokiana oli ollut, ja sanoivat hänelle: anna Jumalalle kunnia! me tiedämme sen ihmisen syntiseksi.

24. Then again called they the man that was blind, and said unto him, Give God the praise: we know that this man is a sinner.

25. Hän vastasi ja sanoi: jos hän on syntinen, sitä en minä tiedä: vaan sen minä ainoasti tiedän, että minä, joka sokia olin, nyt näen.

25. He answered and said, Whether he be a sinner or no, I know not: one thing I know, that, whereas I was blind, now I see.

26. He sanoivat taas hänelle: mitä hän sinulle teki? kuika hän sinun sil-

26. Then said they to him again, What did he to thee? how opened he

mäs avasi?
27. Hän vastasi: jo minä sanoin teille, ettekö te kuulleet? Miksi te taas sitä tahdotte kuulla? Tahdotteko te myös hänen opetuslapsiksensa?
28. Niin he kiroilivat häntä ja sanoivat: sinä olet hänen opetuslapsensa; mutta me olemme Moseksen opetuslapset.
29. Me tiedämme Jumalan Mosesta puhutelleen: mutta kusta tämä on, emme tiedä.
30. Niin ihminen vastasi ja sanoi heille: se on tosin ihmeellinen, ettette tiedä, kusta hän on, ja kuitenkin hän avasi minun silmäni.
31. Mutta me tiedämme, ettei Jumala kuule syntisiä; vaan joka on Jumalan palvelia ja tekee hänen tahtonsa, sitä hän kuulee.
32. Ei ole maailman alusta kuultu, että joku on sen silmät avannut, joka sokiana syntynyt on.
33. Ellei hän olisi Jumalasta, niin ei hän taitaisi mitään tehdä.
34. He vastasivat ja sanoivat hänelle: sinä olet päänänsä synnissä syntynyt,

thine eyes?
27. He answered them, I have told you already, and ye did not hear: wherefore would ye hear it again? will ye also be his disciples?
28. Then they reviled him, and said, Thou art his disciple; but we are Moses' disciples.
29. We know that God spake unto Moses: as for this fellow, we know not from whence he is.
30. The man answered and said unto them, Why herein is a marvellous thing, that ye know not from whence he is, and yet he hath opened mine eyes.
31. Now we know that God heareth not sinners: but if any man be a worshipper of God, and doeth his will, him he heareth.
32. Since the world began was it not heard that any man opened the eyes of one that was born blind.
33. If this man were not of God, he could do nothing.
34. They answered and said unto him, Thou wast altogether born in

ja sinä opetat meitä? Ja he ajoivat hänen ulos.

35. Ja Jesus sai sen kuulla, että he olivat hänen ajaneet ulos, ja kuin hän löysi hänen, sanoi hän hänelle: uskotkos sinä Jumalan Pojan päälle?

36. Hän vastasi ja sanoi: Herra, kuka se on, että minä hänen päällensä uskoisin?

37. Niin Jesus sanoi hänelle: sinä olet hänen nähnyt, ja hän on se, joka puhuu sinun kanssas.

38. Niin hän sanoi: Herra, minä uskon. Ja hän kumarsi ja rukoili häntä.

39. Ja Jesus sanoi: minä tulin tuomiolle tähän maailmaan, että ne, jotka ei näe, pitää näkemän, ja ne, jotka näkevät, pitää sokiaksi tuleman.

40. Ja muutamat Pharisealaisista, jotka hänen tykönänsä olivat, kuulivat nämät ja sanoivat hänelle: olemmeko mekin sokiat?

41. Jesus sanoi heille: jos te sokiat olisitte, niin ei olisi teillä syntiä; mutta että te sanotte: me näemme, sentähden teidän syntinne pysyy.

sins, and dost thou teach us? And they cast him out.

35. Jesus heard that they had cast him out; and when he had found him, he said unto him, Dost thou believe on the Son of God

36. He answered and said, Who is he, Lord, that I might believe on him?

37. And Jesus said unto him, Thou hast both seen him, and it is he that talketh with thee.

38. And he said, Lord, I believe. And he worshipped him.

39. And Jesus said, For judgment I am come into this world, that they which see not might see; and that they which see might be made blind.

40. And some of the Pharisees which were with him heard these words, and said unto him, Are we blind also?

41. Jesus said unto them, If ye were blind, ye should have no sin: but now ye say, We see; therefore your sin remaineth.

10 luku

1. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka ei ovesta mene sisälle lammashuoneesen, vaan astuu siihen muualta, se on varas ja ryöväri.

1. Verily, verily, I say unto you, He that entereth not by the door into the sheepfold, but climbeth up some other way, the same is a thief and a robber.

2. Mutta joka oven kautta sisälle menee, se on lammasten paimen:

2. But he that entereth in by the door is the shepherd of the sheep.

3. Sille ovenvartia avaa, ja lampaat kuulevat hänen äänensä. Ja omia lampaitansa kutsuu hän nimeltänsä, ja vie heidät ulos.

3. To him the porter openeth; and the sheep hear his voice: and he calleth his own sheep by name, and leadeth them out.

4. Ja kuin hän omat lampaansa päästää ulos, käy hän heidän edellänsä, ja lampaat seuraavat häntä, sillä he tuntevat hänen äänensä.

4. And when he putteth forth his own sheep, he goeth before them, and the sheep follow him: for they know his voice.

5. Mutta ei he muukalaita seuraa, vaan pakenevat häntä; sillä ei he tunne muukalaisten ääntä.

5. And a stranger will they not follow, but will flee from him: for they know not the voice of strangers.

6. Tämän tapauksen sanoi Jesus heille; mutta ei he niitä ymmärtäneet, mitä hän heille sanoi.

6. This parable spake Jesus unto them: but they understood not what things they were which he spake unto them.

7. Niin Jesus sanoi taas heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: minä olen lammasten ovi.

7. Then said Jesus unto them again, Verily, verily, I say unto you, I am the door of the sheep.

8. Kaikki, jotka minun edelläni ovat

8. All that ever came before me are

tulleet, ovat varkaat ja ryövärit: vaan ei lampaat kuulleet heitä.

9. Minä olen ovi: jos joku minun kauttani menee sisälle, se tulee autuaaksi, ja menee sisälle ja ulos, ja löytää laitumen.

10. Ei varas tule muuta kuin varastamaan ja tappamaan ja kadottamaan: minä tulin, että heillä pitää elämä oleman ja yltäkyllä oleman.

11. Minä olen hyvä paimen: hyvä paimen antaa henkensä lammasten edestä.

12. Mutta palkollinen, joka ei ole paimen, eikä lampaat ole hänen omansa: kuin hän näkee suden tulevan, niin hän jättää lampaat ja pakenee; ja susi raatelee ja haaskaa lampaat.

13. Mutta palkollinen pakenee, sillä hän on palkollinen, eikä tottele lampaista.

14. Minä olen hyvä paimen, joka tunnen omani, ja minä tunnetaan myös omiltani,

15. Niinkuin Isä minun tuntee, ja minä tunnen Isän: ja panen henkeni

thieves and robbers: but the sheep did not hear them.

9. I am the door: by me if any man enter in, he shall be saved, and shall go in and out, and find pasture.

10. The thief cometh not, but for to steal, and to kill, and to destroy: I am come that they might have life, and that they might have it more abundantly.

11. I am the good shepherd: the good shepherd giveth his life for the sheep.

12. But he that is an hireling, and not the shepherd, whose own the sheep are not, seeth the wolf coming, and leaveth the sheep, and fleeth: and the wolf catcheth them, and scattereth the sheep.

13. The hireling fleeth, because he is an hireling, and careth not for the sheep.

14. I am the good shepherd, and know my sheep, and am known of mine.

15. As the Father knoweth me, even so know I the Father: and I lay down

lammasten edestä.
16. Minulla on myös muita lampaita, jotka ei ole tästä lammashuoneesta: ne pitää minun myös tänne saattaman: ja he saavat kuulla minun ääneni; ja pitää oleman yksi lammashuone ja yksi paimen.
17. Sentähden Isä minua rakastaa, sillä minä panen henkeni, että minä sen jälleen otan.
18. Ei ota kenkään sitä minulta, vaan minä panen sen itsestäni. Minulla on valta sitä panna, ja minulla on valta sitä taas ottaa. Sen käskyn minä sain Isältäni.
19. Niin tuli taas riita Juudalaisten keskellä näiden puhetten tähden.

20. Ja moni heistä sanoi: hänellä on perkele, ja hän on mieletöin: mitä te häntä kuultelette?
21. Mutta muut sanoivat: ei ne ole riivatun puheet: taitaako perkele sokian silmät avata?
22. Ja Jerusalemissa oli kirkkomessu, ja talvi oli,
23. Ja Jesus käveli templissä Salomon esihuoneessa.

my life for the sheep.
16. And other sheep I have, which are not of this fold: them also I must bring, and they shall hear my voice; and there shall be one fold, and one shepherd.

17. Therefore doth my Father love me, because I lay down my life, that I might take it again.
18. No man taketh it from me, but I lay it down of myself. I have power to lay it down, and I have power to take it again. This commandment have I received of my Father.
19. There was a division therefore again among the Jews for these sayings.
20. And many of them said, He hath a devil, and is mad; why hear ye him?
21. Others said, These are not the words of him that hath a devil. Can a devil open the eyes of the blind?
22. And it was at Jerusalem the feast of the dedication, and it was winter.
23. And Jesus walked in the temple in Solomon's porch.

24. Niin Juudalaiset piirittivät hänen ja sanoivat hänelle: kuinka kauvan sinä meitä pidät ylös? Jos olet Kristus, niin sano meille selkiästi.

24. Then came the Jews round about him, and said unto him, How long dost thou make us to doubt? If thou be the Christ, tell us plainly.

25. Jesus vastasi heitä: minä olen sen teille sanonut, ja ette usko: ne työt, jotka minä teen Isäni nimeen, todistavat minusta.

25. Jesus answered them, I told you, and ye believed not: the works that I do in my Father's name, they bear witness of me.

26. Mutta ette usko: sillä ette ole minun lampaistani, miinkuin minä teille sanoin.

26. But ye believe not, because ye are not of my sheep, as I said unto you.

27. Minun lampaani kuulevat minun ääneni, ja minä tunnen heidät, ja he seuraavat minua:

27. My sheep hear my voice, and I know them, and they follow me:

28. Ja minä annan heille ijankaikkisen elämän, ja ei heidän pidä hukkuman ijankaikkisesti, eikä pidä yhdenkään repäisemän heitä minun kädestäni.

28. And I give unto them eternal life; and they shall never perish, neither shall any man pluck them out of my hand.

29. Minun isäni, joka ne minulle antoi, on suurempi kaikkia: ja ei kenkään taida heitä reväistä minun Isäni kädestä.

29. My Father, which gave them me, is greater than all; and no man is able to pluck them out of my Father's hand.

30. Minä ja Isä olemme yhtä.

30. I and my Father are one.

31. Niin Juudalaiset poimivat taas kiviä häntä kivittääksensä.

31. Then the Jews took up stones again to stone him.

32. Jesus vastasi heitä: minä osoitin teille Isältäni monta hyvää työtä: minkä työn tähden niistä te siis minun

32. Jesus answered them, Many good works have I shewed you from my Father; for which of those works do

kivitätte?
33. Juudalaiset vastasivat häntä, sanoen: emme sinua hyvän työn tähden kivitä, vaan pilkan tähden, ja että sinä, joka ihminen olet, teet itses Jumalaksi.
34. Jesus vastasi heitä: eiko teidän laissanne ole kirjoitettu: minä sanon, te olette jumalat?
35. Jos hän ne kutsui jumaliksi, joille Jumalan sana tapahtui, ja ei kirjoitus taideta rikottaa:
36. Ja te sanotte hänelle, jonka Isä on pyhittänyt ja lähettänyt maailmaan: sinä pilkkaat Jumalaa, että minä sanoin: minä olen Jumalan Poika.
37. Ellen minä tee minun Isäni töitä, niin älkäät minua uskoko.
38. Mutta jos minä niitä teen, ja jos ette minua usko, niin uskokaat ne työt, että te tuntisitte ja uskoisitte Isän olevan minussa ja minun hänessä.
39. Niin he etsivät taas häntä kiinni ottaaksensa, mutta hän läksi heidän käsistänsä,
40. Ja meni jälleen toiselle puolelle Jordania, siihen paikkaan, jossa Jo-

ye stone me
33. The Jews answered him, saying, For a good work we stone thee not; but for blasphemy; and because that thou, being a man, makest thyself God.
34. Jesus answered them, Is it not written in your law, I said, Ye are gods
35. If he called them gods, unto whom the word of God came, and the scripture cannot be broken;
36. Say ye of him, whom the Father hath sanctified, and sent into the world, Thou blasphemest; because I said, I am the Son of God?
37. If I do not the works of my Father, believe me not.
38. But if I do, though ye believe not me, believe the works: that ye may know, and believe, that the Father is in me, and I in him.
39. Therefore they sought again to take him: but he escaped out of their hand,
40. And went away again beyond Jordan into the place where John at

hannes ensin kasti, ja viipyi siinä.
41. Ja monta tuli hänen tykönsä, ja sanoivat: ei Johannes yhtäkään ihmettä tehnyt; mutta kaikki mitä Johannes tästä sanoi, ne ovat todet.
42. Ja monta uskoi sillä hänen päällensä.

first baptized; and there he abode.
41. And many resorted unto him, and said, John did no miracle: but all things that John spake of this man were true.
42. And many believed on him there.

11 luku

1. Niin mies sairasti, nimeltä Latsarus, Betaniasta, Marian ja hänen sisarensa Martan kylästä.
2. Mutta Maria oli se, joka voiteli Herran voiteella ja hänen jalkansa hiuksillansa kuivaksi, jonka veli Latsarus sairasti.
3. Niin hänen sisarensa lähettivät hänen tykönsä, ja sanoivat: Herra, katso, se sairastaa, jotas rakastat.
4. Kuin Jesus sen kuuli, sanoi hän: ei tämä tauti ole kuolemaksi, vaan Jumalan kunniaksi, että Jumalan Poika sen kautta kunnioittettaisiin.
5. Mutta Jesus rakasti Marttaa, ha hänen sisartansa, ja Latsarusta.
6. Kuin hän siis kuuli hänen sairastavan, niin hän viipyi siinä paikassa

1. Now a certain man was sick, named Lazarus, of Bethany, the town of Mary and her sister Martha.
2. It was that Mary which anointed the Lord with ointment, and wiped his feet with her hair, whose brother Lazarus was sick.)
3. Therefore his sisters sent unto him, saying, Lord, behold, he whom thou lovest is sick.
4. When Jesus heard that, he said, This sickness is not unto death, but for the glory of God, that the Son of God might be glorified thereby.
5. Now Jesus loved Martha, and her sister, and Lazarus.
6. When he had heard therefore that he was sick, he abode two days still

kaksi päivää.
7. Sitte sanoi hän opetuslapsillensa: menkäämme jälleen Juudeaan.
8. Sanoivat hänelle opetuslapset: Rabbi, äsken etsivät Juudalaiset sinua kivittääksensä, ja sinä menet taas sinne.
9. Vastasi Jesus: eikö kaksitoistakymmentä ole päivän hetkeä? Jos joku päivällä vaeltaa, ei hän loukkaa itsiänsä; sillä hän näkee tämän maailman valkeuden.
10. Mutta jos joku yöllä vaeltaa, hän loukkaa itsensä; sillä ei valkeus ole hänessä.
11. Näitä hän puhui, ja sanoi sitte heille: ystävämme Latsarus makaa, mutta minä menen häntä unesta herättämään.
12. Niin sanoivat hänen opetuslapsensa: Herra, jos hän makaa, kyllä hän paranee.
13. Mutta Jesus sanoi hänen kuolemastansa; vaan he luulivat hänen sanovan unen makaamisesta.
14. Niin Jesus sanoi heille selkiästi: Latsarus on kuollut.
15. Ja minä iloitsen teidän tähtenne,

in the same place where he was.
7. Then after that saith he to his disciples, Let us go into Judaea again.
8. His disciples say unto him, Master, the Jews of late sought to stone thee; and goest thou thither again?
9. Jesus answered, Are there not twelve hours in the day If any man walk in the day, he stumbleth not, because he seeth the light of this world.
10. But if a man walk in the night, he stumbleth, because there is no light in him.
11. These things said he: and after that he saith unto them, Our friend Lazarus sleepeth; but I go, that I may awake him out of sleep.
12. Then said his disciples, Lord, if he sleep, he shall do well.
13. Howbeit Jesus spake of his death: but they thought that he had spoken of taking of rest in sleep.
14. Then said Jesus unto them plainly, Lazarus is dead.
15. And I am glad for your sakes that

etten minä siellä ollut, että te uskoisitte. Mutta menkäämme hänen tykönsä.

16. Niin sanoi Toomas, joka kutsutaan kaksoiseksi, muille opetuslapsille: käykäämme myös me, että me kuolisimme hänen kanssansa.

17. niin Jesus tuli ja löysi hänen jo neljä päivää maanneen haudassa.

18. Mutta Betania oli läsnä Jerusalemia, lähes viisitoitakymmentä vakomittaa.

19. Ja monta Juudalaisista oli tullut Martan ja Marian tykö, lohduttamaan heitä heidän veljensä tähden.

20. Kuin Martta kuuli Jesuksen tulevan, juoksi hän häntä vastaa; mutta Maria istui kotona.

21. Niin Martta sanoi Jesukselle: Herra, jos sinä olisit täällä ollut, niin ei minun veljeni olisi kuollut.

22. Mutta minä tiedän vielä, että kaikki, mitä sinä anot Jumalalta, ne Jumala sinulle antaa.

23. Jesus sanoi hänelle: sinun veljes on nouseva ylös.

I was not there, to the intent ye may believe; nevertheless let us go unto him.

16. Then said Thomas, which is called Didymus, unto his fellowdisciples, Let us also go, that we may die with him.

17. Then when Jesus came, he found that he had lain in the grave four days already.

18. Now Bethany was nigh unto Jerusalem, about fifteen furlongs off:

19. And many of the Jews came to Martha and Mary, to comfort them concerning their brother.

20. Then Martha, as soon as she heard that Jesus was coming, went and met him: but Mary sat still in the house.

21. Then said Martha unto Jesus, Lord, if thou hadst been here, my brother had not died.

22. But I know, that even now, whatsoever thou wilt ask of God, God will give it thee.

23. Jesus saith unto her, Thy brother shall rise again.

24. Martta sanoi hänelle: minä tiedän hänen nousevan ylösnousemisessa viimeisenä päivänä.
25. Sanoi Jesus hänelle: minä olen ylösnousemus ja elämä: joka uskoo minun päälleni, hän elää, ehkä hän olis kuollut.
26. Ja jokainen, joka elää ja uskoo minun päälleni, ei hänen pidä kuoleman ijankaikkisesti: uskotkos sen?
27. Hän sanoi hänelle: jaa Herra, minä uskon sinun Kristukseksi, Jumalan Pojaksi, joka tuleva oli maailmaan.

28. Ja kuin hän näitä sanonut oli, meni hän pois ja kutsui sisarensa Marian salaa, sanoen: Mestari on tullut ja kutsuu sinua.
29. Kuin hän sen kuuli, nousi hän kohta ja tuli hänen tykösä.
30. (Sillä ei Jesus ollut vielä kylään tullut, vaan oli siinä paikassa, jossa Martta oli hänen kohdannut.)
31. Kuin siis Juudalaiset, jotka hänen kanssansa huoneessa olivat lohduttamassa häntä, näkivät Marian nousevan ja menevän ulos, seurasivat he häntä, sanoen: hän menee haudalle

24. Martha saith unto him, I know that he shall rise again in the resurrection at the last day.
25. Jesus said unto her, I am the resurrection, and the life: he that believeth in me, though he were dead, yet shall he live:
26. And whosoever liveth and believeth in me shall never die. Believest thou this?
27. She saith unto him, Yea, Lord: I believe that thou art the Christ, the Son of God, which should come into the world.
28. And when she had so said, she went her way, and called Mary her sister secretly, saying, The Master is come, and calleth for thee.
29. As soon as she heard that, she arose quickly, and came unto him.
30. Now Jesus was not yet come into the town, but was in that place where Martha met him.
31. The Jews then which were with her in the house, and comforted her, when they saw Mary, that she rose up hastily and went out, followed her, saying, She goeth unto the grave to

itkemään.
32. Kuin Maria sinne tuli, kussa Jesus oli, ja näki hänen, lankesi hän hänen jalkainsa juureen ja sanoi hänelle: Herra, jos olisit täällä ollut, ei olisi minun veljeni kuollut.
33. Kuin Jesus näki hänen itkevän ja Juudalaiset, jotka hänen kanssansa tulleet olivat, itkevän, kauhistui hän hengessä ja tuli sangen murheelliseksi,
34. Ja sanoi: kuhunka te hänen panitte? He sanoivat hänelle: Herra, tule ja katso.
35. Ja Jesus itki.
36. Niin sanoivat Juudalaiset: katso, kuinka hän rakasti häntä.
37. Mutta muutamat heistä sanoivat: eikö tämä, joka sokian silmät avasi, tainnut tehdä, ettei tämäkään kuollut olisi?
38. Niin Jesus kauhistui taas itsessänsä, ja tuli haudan tykö. Mutta siinä oli kuoppa, ja kivi sen päälle pantu.
39. Jesus sanoi: ottakaat kivi pois. Sanoi hänelle Martta, sen sisar, joka kuollut oli: Herra, jo hän haisee, sillä hän on neljä päivää kuolleena ollut.

weep there.
32. Then when Mary was come where Jesus was, and saw him, she fell down at his feet, saying unto him, Lord, if thou hadst been here, my brother had not died.
33. When Jesus therefore saw her weeping, and the Jews also weeping which came with her, he groaned in the spirit, and was troubled,
34. And said, Where have ye laid him They said unto him, Lord, come and see.
35. Jesus wept.
36. Then said the Jews, Behold how he loved him!
37. And some of them said, Could not this man, which opened the eyes of the blind, have caused that even this man should not have died?
38. Jesus therefore again groaning in himself cometh to the grave. It was a cave, and a stone lay upon it.
39. Jesus said, Take ye away the stone. Martha, the sister of him that was dead, saith unto him, Lord, by this time he stinketh: for he hath

been dead four days.

40. Jesus sanoi hänelle: enkö minä sinulle sanonut: jos sinä uskoisit, niin sinä näkisit Jumalan kunnian.

40. Jesus saith unto her, Said I not unto thee, that, if thou wouldest believe, thou shouldest see the glory of God

41. Ja he ottivat kiven pois sialtansa, johon kuollut pantu oli. Niin Jesus nosti silmänsä ylös ja sanoi: Isä, minä kiitän sinua, että minua kuulit.

41. Then they took away the stone from the place where the dead was laid. And Jesus lifted up his eyes, and said, Father, I thank thee that thou hast heard me.

42. Mutta minä tiedän myös, että aina minua kuulet; vaan kansan tähden, joka tässä ympäri seisoo, sanon minä, että he uskoisivat sinun minun lähettäneeksi.

42. And I knew that thou hearest me always: but because of the people which stand by I said it, that they may believe that thou hast sent me.

43. Ja kuin hän nämät sanonut oli, huusi hän suurella äänellä: Latsarus, tule ulos.

43. And when he thus had spoken, he cried with a loud voice, Lazarus, come forth.

44. Ja se kuollut tuli ulos sidottuna käsistä ja jaloista kääriliinalla, ja hänen kasvonsa olivat sidotut ympäri hikiliinalla. Jesus sanoi heille: päästäkäät häntä ja antakaat hänen mennä.

44. And he that was dead came forth, bound hand and foot with grave-clothes: and his face was bound about with a napkin. Jesus saith unto them, Loose him, and let him go.

45. Niin monta Juudalaista, jotka olivat Marian tykö tulleet, ja näkivät mitä Jesus teki, uskoivat hänen päällensä.

45. Then many of the Jews which came to Mary, and had seen the things which Jesus did, believed on him.

46. Mutta muutamat heistä menivät

46. But some of them went their

Pharisealaisten tykö ja ilmoittivat heille, mitä Jesus oli tehnyt.

47. Niin ylimmäiset papit ja Pharisealaiset kokosivat neuvon, ja sanoivat: mitä me teemme? sillä tämä ihminen tekee monta ihmiettä.

48. Jos me sallimme hänen niin olla, niin kaikki uskovat hänen päällensä, ja Roomalaiset tulevat ja ottavat pois sekä meidän maamme että kansamme.

49. Mutta yksi heistä, Kaiphas nimeltä, joka oli sinä vuonna ylimmäinne pappi, sanoi heille: ette mitään tiedä:

50. Ette myös ajattele, että se on meille tarpeellinen, että yksi ihminen kuolee kansan tähden, ettei kaikki kansa hukkuisi.

51. Mutta ei hän sitä itsestänsä sanonut; vaan että hän oli sinä vuonna ylimmäinen pappi, niin hän ennusti, että Jesuksen piti kuoleman kansan tähden,

52. Ja ei ainoastaan kansan tähden, mutta että hänen piti ne Jumalan lapset, jotka hajoitetut olivat, yhteen kokooman.

ways to the Pharisees, and told them what things Jesus had done.

47. Then gathered the chief priests and the Pharisees a council, and said, What do we? for this man doeth many miracles.

48. If we let him thus alone, all men will believe on him: and the Romans shall come and take away both our place and nation.

49. And one of them, named Caiaphas, being the high priest that same year, said unto them, Ye know nothing at all,

50. Nor consider that it is expedient for us, that one man should die for the people, and that the whole nation perish not.

51. And this spake he not of himself: but being high priest that year, he prophesied that Jesus should die for that nation;

52. And not for that nation only, but that also he should gather together in one the children of God that were scattered abroad.

53. Mutta siitä päivästä pitivät he yhteen neuvoa, kuolettaaksensa häntä.

53. Then from that day forth they took counsel together for to put him to death.

54. Ei siis Jesus vaeltanut enää Juudalaisten seassa julkisesti, vaan meni sieltä yhteen maan paikkaan lähes korpea, siihen kaupunkiin, joka kutsutaan Epharaim, ja oleskeli siellä opetuslastensa kanssa.

54. Jesus therefore walked no more openly among the Jews; but went thence unto a country near to the wilderness, into a city called Ephraim, and there continued with his disciples.

55. Mutta Juudalaisten pääsiäinen lähestyi, ja monta siitä maakunnasta meni pääsiäisen edellä Jerusalemiin puhdistamaan itsiänsä.

55. And the Jews' passover was nigh at hand: and many went out of the country up to Jerusalem before the passover, to purify themselves.

56. Niin he etsivät Jesusta ja puhuivat keskenänsä, seisoen templissä: mitä te luulette, ettei hän ole juhlalle tullut?

56. Then sought they for Jesus, and spake among themselves, as they stood in the temple, What think ye, that he will not come to the feast?

57. Ja ylimmäiset papit ja Phariseallaiset olivat käskyn antaneet, että jos joku tietäis, kussa hän olis, niin hänen piti sen ilmoittaman, että he ottaisivat hänen kiinni.

57. Now both the chief priests and the Pharisees had given a commandment, that, if any man knew where he were, he should shew it, that they might take him.

12 luku

1. Kuusi päivää enne pääsiäistä tuli Jesus Betaniaan, jossa Latsarus oli, joka kuollut oli, jonka hän kuolleista

1. Then Jesus six days before the passover came to Bethany, where Lazarus was which had been dead,

herätti.
2. Niin he valmistivat hänelle siellä ehtoollisen, ja Martta palveli; mutta Latsarus oli yksi niistä, jotka hänen kanssansa atrioitsivat.
3. Niin Maria otti naulan turmelematointa ja kallista nardusvoidetta, ja voiteli Jesuksen jala, ja kuivasi hänen jalkansa hiuksillansa. Ja huone täytettiin voiteen hajusta.

4. Niin sanoi yksi hänen opetuslapsistansa, Juudas Simonin poika Iskariot, joka hänen sitte petti:
5. Miksi et tätä voidetta myyty kolmeensataan pennikiin, ja annettu vaivaisille?
6. Mutta hän sanoi sen, ei että hän murhetta piti vaivaisista, vaan että hän oli varas, ja hänellä oli kukkaro, jossa hän sen kantoi, mikä siihen pantu oli.
7. Niin Jesus sanoi: anna hänen olla, hän on sen kätkenyt minun hautaamiseni päiväksi.
8. Sillä teidän kykönänne ovat aina vaivaiset, mutta en minä aina teillä ole.

whom he raised from the dead.
2. There they made him a supper; and Martha served: but Lazarus was one of them that sat at the table with him.
3. Then took Mary a pound of ointment of spikenard, very costly, and anointed the feet of Jesus, and wiped his feet with her hair: and the house was filled with the odour of the ointment.
4. Then saith one of his disciples, Judas Iscariot, Simon's son, which should betray him,
5. Why was not this ointment sold for three hundred pence, and given to the poor?
6. This he said, not that he cared for the poor; but because he was a thief, and had the bag, and bare what was put therein.

7. Then said Jesus, Let her alone: against the day of my burying hath she kept this.
8. For the poor always ye have with you; but me ye have not always.

9. Niin paljo kansaa Juudalaisista ymmärsi hänen siellä olevan, ja tulivat sinne, ei ainoastaan Jesuksen tähden, vaan että he olisivat myös Latsaruksen nähneet, jonka hän oli kuolleista herättänyt.

9. Much people of the Jews therefore knew that he was there: and they came not for Jesus' sake only, but that they might see Lazarus also, whom he had raised from the dead.

10. Mutta ylimmäiset papit pitivät neuvoa myös Latsarusta tappaaksensa;

10. But the chief priests consulted that they might put Lazarus also to death;

11. Sillä monta Juudalaisista meni sinne hänen tähtensä, ja uskoi Jesuksen päälle.

11. Because that by reason of him many of the Jews went away, and believed on Jesus.

12. Toisena päivänä, kuin paljon kansaa, joka juhlalle tullut oli, kuuli Jesuksen tulleen Jerusalemiin,

12. On the next day much people that were come to the feast, when they heard that Jesus was coming to Jerusalem,

13. Ottivat he palmu-oksia, menivät häntä vastaan ja huusivat: Hosianna! siunattu on se, joka tulee Herran nimeen, Israelin kuningas!

13. Took branches of palm trees, and went forth to meet him, and cried, Hosanna: Blessed is the King of Israel that cometh in the name of the Lord.

14. Mutta Jesus sai yhden aasin ja istui sen päälle, niinkuin kirjoitettu on:

14. And Jesus, when he had found a young ass, sat thereon; as it is written,

15. Älä pelkää, Sionin tytär! katso, sinun Kuninkaas tulee ja istuu aasin varsan päällä.

15. Fear not, daughter of Sion: behold, thy King cometh, sitting on an ass's colt.

16. Mutta ei hänen opetuslapsensa näitä ensinti ymmärtäneet; vaan sit-

16. These things understood not his disciples at the first: but when Jesus

tekuin Jesus oli kirkastettu, silloin he muistivat, että nämät ovat hänestä kirjoitetut, ja että he näitä hänelle tehneet olivat.

17. Mutta se kansa todisti, joka hänen kanssansa oli, että hän Latsaruksen haudasta kutsui ja kuolleista herätti.

18. Sentähden myös kansa meni häntä vastaan, että he kuulivat hänen sen ihmeen tehneeksi.

19. Niin Pharisealaiset sanoivat keskenänsä: te näette, ettette mitään aikoihin saa; katso, koko maailma juoksee hänen perässänsä.

20. Mutta muutamat Grekiläiset olivat niistä, jotka menivät ylös juhlana rukoilemaan.

21. Niin he menivät Philippuksen tykö, joka oli Galilean Betsaidasta, ja rukoilivat häntä, sanoen: herra, me tahdomme nähdä Jesusta.

22. Philippus meni ja sanoi sen Andreakselle, ja Andreas taas ja Philippus sanoivat sen Jesukselle.

23. Mutta Jesus vastasi heitä ja sanoi: aika on tullut, että Ihmisen Poika pitää kirkastettaman.

was glorified, then remembered they that these things were written of him, and that they had done these things unto him.

17. The people therefore that was with him when he called Lazarus out of his grave, and raised him from the dead, bare record.

18. For this cause the people also met him, for that they heard that he had done this miracle.

19. The Pharisees therefore said among themselves, Perceive ye how ye prevail nothing? behold, the world is gone after him.

20. And there were certain Greeks among them that came up to worship at the feast:

21. The same came therefore to Philip, which was of Bethsaida of Galilee, and desired him, saying, Sir, we would see Jesus.

22. Philip cometh and telleth Andrew: and again Andrew and Philip tell Jesus.

23. And Jesus answered them, saying, The hour is come, that the Son of man should be glorified.

24. Totisesti, totisesti sanon minä teille: ellei maahan pudonnut nisun jyvä kuole, niin se jää yksinänsä; mutta jos se kuolee, niin se tuo paljon hedelmää.

24. Verily, verily, I say unto you, Except a corn of wheat fall into the ground and die, it abideth alone: but if it die, it bringeth forth much fruit.

25. Joka rakastaa henkeänsä, hän kadottaa sen; mutta joka tässä maailmassa vihaa henkeänsä, hän tuottaa sen ijankaikkiseen elämään.

25. He that loveth his life shall lose it; and he that hateth his life in this world shall keep it unto life eternal.

26. Jos joku minua palvelee, hän seuratkaan minua: ja kussa minä olen, siellä pitää myös minun palveliani oleman: ja jos joku minua palvelee, häntä on Isä kunnioittava.

26. If any man serve me, let him follow me; and where I am, there shall also my servant be: if any man serve me, him will my Father honour.

27. Nyt on minun sieluni suuresti murheissansa, ja mitä minun pitää sanoman? Isä, vapahda minun tästä hetkestä: kuitenkin olen minä sentähden tähän hetkeen tullut.

27. Now is my soul troubled; and what shall I say? Father, save me from this hour: but for this cause came I unto this hour.

28. Isä, kirkasta sinun nimes. Niin ääni tuli taivaasta ja sanoi: minä olen sen kirkastanut, ja tahdon vielä nyt kirkastaa.

28. Father, glorify thy name. Then came there a voice from heaven, saying, I have both glorified it, and will glorify it again.

29. Niin kansa, joka läsnä seisoi ja sen kuuli, sanoi pitkäisen jylisseen. Muut sanoivat: enkeli puhutteli häntä.

29. The people therefore, that stood by, and heard it, said that it thundered: others said, An angel spake to him.

30. Jesus vastasi ja sanoi: ei tämä

30. Jesus answered and said, This

ääni tullut minun, vaan teidän tähtenne.

voice came not because of me, but for your sakes.

31. Nyt tämä maailma tuomitaan: nyt tämän maailman päämies pitää heittämän ulos.

31. Now is the judgment of this world: now shall the prince of this world be cast out.

32. Ja kuin minä maasta nostetaan ylös, niin minä vedän kaikki minun tyköni.

32. And I, if I be lifted up from the earth, will draw all men unto me.

33. (Mutta sen hän sanoi, muistuttain millä kuolemalla hänen piti kuoleman.)

33. This he said, signifying what death he should die.

34. Niin kansa vastasi häntä ja sanoi: me olemme laista kuulleet Kristuksen pysyvän ijankaikkisesti: ja kuinka sinä sanot, että Ihmisen Poika pitää nostettaman ylös? Kuka on se Ihmisen Poika?

34. The people answered him, We have heard out of the law that Christ abideth for ever: and how sayest thou, The Son of man must be lifted up? who is this Son of man?

35. Niin Jesus sanoi heille: valkeus on vielä vähän aikaa teidän kanssanne, vaeltakaat niinkauvan kuin teillä valkeus on, ettei pimeys teitä käsittäisi. Joka pimeydessä vaeltaa, ei hän tiedä, kuhunka hän menee.

35. Then Jesus said unto them, Yet a little while is the light with you. Walk while ye have the light, lest darkness come upon you: for he that walketh in darkness knoweth not whither he goeth.

36. Uskokaat valkeuden päälle, niinkauvan kuin teillä valkeus on, että te tulisitte valkeuden lapsiksi. Näitä puhui Jesus ja meni pois, ja lymyi heitä.

36. While ye have light, believe in the light, that ye may be the children of light. These things spake Jesus, and departed, and did hide himself from them.

37. Ja vaikka hän teki monta ihmettä heidän nähtensä, ei he kuitenkaan uskoneet hänen päällensä,

38. Että Jesaias prophetan puhe täytettäisiin, jonka hän sanoi: Herra, kuka uskoi meidän saarnamme? ja kenelle on Herran käsivarsi ilmoitettu?

39. Sentähden ei he tainneet uskoa, sillä Jesaias on taas sanonut:

40. Hän sokaisi heidän silmänsä, ja paadutti heidän sydämensä, ettei he näkisi silmillä, eikä ymmärtäisi sydämellä, ja kääntäisi itsiänsä, ja minä parantaisin heitä.

41. Nämät sanoi Jesaias, koska hän näki hänen kunniansa ja puhui hänestä.

42. Kuitenkin monta myös ylimmäisistä uskoivat hänen päällensä; vaan ei he Pharisealaisten tähden sitä tunnustaneet, ettei he olisi pannaan kuulutettu.

43. Sillä he rakastivat enemmin ihmisten kunniaa, kuin Jumalan kunniaa.

44. Mutta Jesus huusi ja sanoi: joka uskoo minun päälleni, ei se usko mi-

37. But though he had done so many miracles before them, yet they believed not on him:

38. That the saying of Esaias the prophet might be fulfilled, which he spake, Lord, who hath believed our report? and to whom hath the arm of the Lord been revealed?

39. Therefore they could not believe, because that Esaias said again,

40. He hath blinded their eyes, and hardened their heart; that they should not see with their eyes, nor understand with their heart, and be converted, and I should heal them.

41. These things said Esaias, when he saw his glory, and spake of him.

42. Nevertheless among the chief rulers also many believed on him; but because of the Pharisees they did not confess him, lest they should be put out of the synagogue:

43. For they loved the praise of men more than the praise of God.

44. Jesus cried and said, He that believeth on me, believeth not on me,

nun päälleni, vaan sen päälle, joka minun lähetti.

but on him that sent me.

45. Ja joka minun näkee, hän näkee sen, joka minun lähetti.

45. And he that seeth me seeth him that sent me.

46. Minä tulin valkeudeksi maailmaan, että jokainen, joka uskoo minun päälleni, ei pidä pimeissä oleman.

46. I am come a light into the world, that whosoever believeth on me should not abide in darkness.

47. Mutta jos joku minun sanani kuulee, ja ei usko, en minä häntä tuomitse; sillä en minä tullut maailmaa tuomitsemaan, vaan vapahtamaan.

47. And if any man hear my words, and believe not, I judge him not: for I came not to judge the world, but to save the world.

48. Joka minun katsoo ylön, ja ei ota vastaan minun sanojani, hänellä on se, joka hänen tuomitsee: se puhe, jonka minä puhuin, pitää hänen tuomitseman viimeisenä päivänä.

48. He that rejecteth me, and receiveth not my words, hath one that judgeth him: the word that I have spoken, the same shall judge him in the last day.

49. Sillä en minä ole itsestäni puhunut; vaan Isä, joka minun lähetti, hän on minulle käskyn antanut, mitä minun tekemän ja puhuman pitää.

49. For I have not spoken of myself; but the Father which sent me, he gave me a commandment, what I should say, and what I should speak.

50. Ja minä tiedän, että hänen käskynsä on ijankaikkinen elämä. Sentähden mitä minä puhun, sen minä puhun, niinkuin Isä on minulle sanonut.

50. And I know that his commandment is life everlasting: whatsoever I speak therefore, even as the Father said unto me, so I speak.

13 luku

1. Mutta ennen pääsiäisjuhlaa, kuin Jesus tiesi hetkensä tulleeksi, että hänen piti tästä maailmasta Isän tykö menemän, niinkuin hän oli rakastanut omiansa, jotka olivat maailmassa, niin hän loppuun asti rakasti heitä.
2. Ja ehtoolisen jälkeen, (kuin perkele oli jo Juudaan Simonin Iskarjotin sydämeen lykännyt, että hänen piti hänen pettämän,)
3. Tiesi Jesus Isän kaikki hänen käsiinsä antaneen, ja että hän oli Jumalasta lähtenyt ulos ja oli Jumalan tykö menevä:
4. Nousi hän ehtoolliselta ja riisui vaatteensa, ja otti liinaisen, ja vyötti itsensä.
5. Pani hän sitte vettä maljaan, ja rupesi pesemään opetuslasten jalkoja, ja kuivasi ne sillä liinaisella, jolla hän vyötetty oli.
6. Niin hän tuli Simon Pietarin tykö, joka sanoi hänelle: Herra, sinäkö minun jalkani peset?
7. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: mitä minä teen, et sinä sitä nyt tiedä, mut-

1. Now before the feast of the passover, when Jesus knew that his hour was come that he should depart out of this world unto the Father, having loved his own which were in the world, he loved them unto the end.
2. And supper being ended, the devil having now put into the heart of Judas Iscariot, Simon's son, to betray him;
3. Jesus knowing that the Father had given all things into his hands, and that he was come from God, and went to God;
4. He riseth from supper, and laid aside his garments; and took a towel, and girded himself.
5. After that he poureth water into a bason, and began to wash the disciples' feet, and to wipe them with the towel wherewith he was girded.
6. Then cometh he to Simon Peter: and Peter saith unto him, Lord, dost thou wash my feet?
7. Jesus answered and said unto him, What I do thou knowest not now; but

ta tästedes saat sinä sen tietää.
8. Pietari sanoi hänelle: ei sinun pidä ikänä pesemän minun jalkojani. Vastasi häntä Jesus: ellen minä sinua pese, niin ei sinulla ole osaa minun kanssani.
9. Simon Pietari sanoi hänelle: Herra, ei ainoastaan minun jalkojani, mutta myös kädet ja pää.
10. Sanoi Jesus hänelle: joka pesty on, ei se muuta tarvitse, vaan että jalat pestään, ja niin hän on kokonansa puhdas: ja te olette puhtaat, ette kuitenkaan kaikki.
11. Sillä hän tiesi pettäjänsä; sentähden hän sanoi: ette kaikki ole puhtaat.
12. Sittekuin hän oli pessyt heidän jalkansa ja vaatteensa ottanut, istui hän taas ja sanoi heille: tiedättekö, mitä minä teille tehnyt olen?
13. Te kutsutte minun Mestariksi ja Herraksi, ja te sanotte oikein; sillä minä myös olen.
14. Sentähden, jos minä, joka olen Herra ja Mestari, olen teidän jalkanne pessyt, niin pitää myös teidänkin toinen toisenne jalat pesemän.

thou shalt know hereafter.
8. Peter saith unto him, Thou shalt never wash my feet. Jesus answered him, If I wash thee not, thou hast no part with me.
9. Simon Peter saith unto him, Lord, not my feet only, but also my hands and my head.
10. Jesus saith to him, He that is washed needeth not save to wash his feet, but is clean every whit: and ye are clean, but not all.
11. For he knew who should betray him; therefore said he, Ye are not all clean.
12. So after he had washed their feet, and had taken his garments, and was set down again, he said unto them, Know ye what I have done to you
13. Ye call me Master and Lord: and ye say well; for so I am.
14. If I then, your Lord and Master, have washed your feet; ye also ought to wash one another's feet.

15. Sillä minä annoin teille esikuvan, että te niin tekisitte, kuin minä tein teille.

15. For I have given you an example, that ye should do as I have done to you.

16. Totisesti, totisesti sanon minä teille: ei ole palvelia suurempi herraansa, eikä sanansaattaja suurempi kuin se, joka hänen lähetti.

16. Verily, verily, I say unto you, The servant is not greater than his lord; neither he that is sent greater than he that sent him.

17. Jos te nämät tiedätte, te olette autuaat, jos te niitä teette.

17. If ye know these things, happy are ye if ye do them.

18. En minä kaikista teistä puhu: minä tiedän ne, jotka minä valitsin: mutta että Raamattu täytettäisiin: joka syö leipää minun kanssani, hän tallasi minun jalallansa.

18. I speak not of you all: I know whom I have chosen: but that the scripture may be fulfilled, He that eateth bread with me hath lifted up his heel against me.

19. Nyt minä sanon teille ennenkuin se tapahtuu, että sittekuin se tapahtunut on, te uskoisitte minun siksi.

19. Now I tell you before it come, that, when it is come to pass, ye may believe that I am he.

20. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka korjaa sen, jonka minä lähetän, hän korjaa minun; mutta joka minun korjaa, hän korjaa sen, joka minun lähetti.

20. Verily, verily, I say unto you, He that receiveth whomsoever I send receiveth me; and he that receiveth me receiveth him that sent me.

21. Kuin Jesus nämät oli sanonut, tuli hän murheelliseksi hengessä, ja todisti ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: yksi on teistä minun pettävä.

21. When Jesus had thus said, he was troubled in spirit, and testified, and said, Verily, verily, I say unto you, that one of you shall betray me.

22. Niin opetuslapset katselivat toinen

22. Then the disciples looked one on

toisensa päälle, ja epäilivät, kenestä hän sanoi.

23. Ja yksi hänen opetuslapsistansa istui pöydän tykönä Jesuksen helmassa, jota Jesus rakasti.

24. Niin Simon Pietari viittasi sille, visusti kysymään, kuka se olis, josta hän sanoi.

25. Kuin hän nojasi Jesuksen rintaa vastaan, sanoi hän hänelle: Herra, kuka se on?

26. Jesus vastasi: se on se, jolle minä kastetun palan annan. Ja kuin hän oli kastanut leivän, antoi hän sen Juudaalle Simon Iskariotille.

27. Ja sen palan jälkeen meni silloin häneen perkele. Niin Jesus sanoi hänelle: mitäs teet, niin tee pikemmin.

28. Mutta sitä ei yksikään atrioitsevista ymmärtänyt, mitä varten hän sen hänelle sanoi.

29. Sillä muutamat luulivat, koska Juudaalla oli kukkaro, Jesuksen hänelle sanovan: osta, mitä me juhlapäiväksi tarvitsemme, eli että hän vaivaisille jotakin antais.

another, doubting of whom he spake.

23. Now there was leaning on Jesus' bosom one of his disciples, whom Jesus loved.

24. Simon Peter therefore beckoned to him, that he should ask who it should be of whom he spake.

25. He then lying on Jesus' breast saith unto him, Lord, who is it?

26. Jesus answered, He it is, to whom I shall give a sop, when I have dipped it. And when he had dipped the sop, he gave it to Judas Iscariot, the son of Simon.

27. And after the sop Satan entered into him. Then said Jesus unto him, That thou doest, do quickly.

28. Now no man at the table knew for what intent he spake this unto him.

29. For some of them thought, because Judas had the bag, that Jesus had said unto him, Buy those things that we have need of against the feast; or, that he should give something to the poor.

30. Kuin hän siis sen palan ottanut oli, meni hän kohta ulos; ja yö oli.

30. He then having received the sop went immediately out: and it was night.

31. Kuin hän oli mennyt ulos, sanoi Jesus: nyt on Ihmisen Poika kirkastettu, ja Jumala on kirkastettu hänessä.

31. Therefore, when he was gone out, Jesus said, Now is the Son of man glorified, and God is glorified in him.

32. Jos Jumala on kirkastettu hänessä, niin on myös Jumala kirkastava hänen itsessänsä, ja kirkastaa hänen pian.

32. If God be glorified in him, God shall also glorify him in himself, and shall straightway glorify him.

33. Rakkaat lapsukaiset, minä olen vielä vähän aikaa teidän kanssanne: teidän pitää minua etsimän, ja niinkuin minä sanoin Juudalaisille: ette taida sinne tulla, kuhunka minä menen, niin minä sanon myös nyt teille.

33. Little children, yet a little while I am with you. Ye shall seek me: and as I said unto the Jews, Whither I go, ye cannot come; so now I say to you.

34. Uuden käskyn minä teille annan, että te rakastaisitte teitänne keskenänne, niinkuin minä teitä rakastin, että te myös toinen toistanne rakastaisitte.

34. A new commandment I give unto you, That ye love one another; as I have loved you, that ye also love one another.

35. Siitä pitää kaikkein tunteman teidät minun opetuslapsikseni, jos te keskenänne rakkauden pidätte.

35. By this shall all men know that ye are my disciples, if ye have love one to another.

36. Sanoi Simon Pietari hänelle: Herra, kuhunkas menet? Jesus vastasi häntä: kuhunka minä menen, et sinä

36. Simon Peter said unto him, Lord, whither goest thou Jesus answered him, Whither I go, thou canst not fol-

taida nyt minua seurata, mutta tästälähin sinä olet minua seuraava.
37. Pietari sanoi hänelle: Herra, miksi en minä nyt taida sinua seurata? minä panen henkeni sinun edestäs.
38. Jesus vastasi häntä: sinä panet henkes minun edestäni? Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ei laula kukko ennenkuin sinä olet kolmasti minun kieltänyt.

low me now; but thou shalt follow me afterwards.
37. Peter said unto him, Lord, why cannot I follow thee now? I will lay down my life for thy sake.
38. Jesus answered him, Wilt thou lay down thy life for my sake? Verily, verily, I say unto thee, The cock shall not crow, till thou hast denied me thrice.

14 luku

1. (Ja hän sanoi opetuslapsillensa:) älköötteidän sydämenne murheellinen olko; jos te uskotte Jumalan päälle, niin uskokaat myös minun päälleni.
2. Minun Isäni huoneessa on monta asuinsiaa; jos ei niin olisi, niin minä sanoisin teille: minä menen valmistamaan teille siaa.
3. Ja vaikka minä menen pois valmistamaan teille siaa, niin minä tulen jälleen ja otan teidät tyköni, että kussa minä olen, siellä pitää myös teidän oleman.
4. Ja kuhunka minä menen, te tiedät-

1. Let not your heart be troubled: ye believe in God, believe also in me.
2. In my Father's house are many mansions: if it were not so, I would have told you. I go to prepare a place for you.
3. And if I go and prepare a place for you, I will come again, and receive you unto myself; that where I am, there ye may be also.
4. And whither I go ye know, and the

te, ja tien te myös tiedätte.
5. Sanoi Toomas hänelle: Herra, emme tiedä, kuhunkas menet: kuinka siis me taidamme tietää tien?
6. Jesus sanoi hänelle: minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kenkään tule Isän tykö, vaan minun kauttani.
7. Jos te tuntisitte minun, niin te tosin myös tuntisitte Isäni; ja nyt te tunnette hänen, ja te näette hänen.

8. Philippus sanoi hänelle: Herra, osoita meille Isä, niin me tyydymme.
9. Jesus sanoi hänelle: minä olen niin kauvan aikaa teidän tykönänne, ja et sinä minua tunne? Philippus, joka näki minun, hän näki myös Isän: kuinka siis sinä sanot: osoita minulle Isä?

10. Etkös usko minun olevan Isässä ja Isän minussa? Ne sanat, jotka minä teille puhun, en minä itsestäni puhu: mutta Isä, joka minussa on, hän tekee työt.
11. Uskokaat minua, että minä olen Isässä ja Isä on minussa; mutta jos ei, niin töiden tähden uskokaat minua.

way ye know.
5. Thomas saith unto him, Lord, we know not whither thou goest; and how can we know the way?
6. Jesus saith unto him, I am the way, the truth, and the life: no man cometh unto the Father, but by me.
7. If ye had known me, ye should have known my Father also: and from henceforth ye know him, and have seen him.
8. Philip saith unto him, Lord, shew us the Father, and it sufficeth us.
9. Jesus saith unto him, Have I been so long time with you, and yet hast thou not known me, Philip he that hath seen me hath seen the Father; and how sayest thou then, Shew us the Father
10. Believest thou not that I am in the Father, and the Father in me? the words that I speak unto you I speak not of myself: but the Father that dwelleth in me, he doeth the works.
11. Believe me that I am in the Father, and the Father in me: or else believe me for the very works' sake.

12. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka uskoo minun päälleni, ne työt, joita minä teen, hän on myös tekevä, ja suurempia, kuin ne ovat, on hän tekevä; sillä minä menen Isäni tykö.

12. Verily, verily, I say unto you, He that believeth on me, the works that I do shall he do also; and greater works than these shall he do; because I go unto my Father.

13. Ja mitä ikänä te anotte minun nimeeni, sen minä teen: että Isä kunnioitettaisiin Pojan kautta.

13. And whatsoever ye shall ask in my name, that will I do, that the Father may be glorified in the Son.

14. Mitä te anotte minun nimeeni, sen minä teen.

14. If ye shall ask any thing in my name, I will do it.

15. Jos te rakastatte minua, niin pitäkäät minun käskyni.

15. If ye love me, keep my commandments.

16. Ja minä olen rukoileva Isää, ja hän antaa teille toisen Lohduttajan, että hän teidän kanssanne olis ijankaikkisesti:

16. And I will pray the Father, and he shall give you another Comforter, that he may abide with you for ever;

17. Totuuden Hengen, jota ei maailma taida ottaa vastaan, sillä ei he näe häntä, eikä tunne häntä: mutta te tunnette hänen, sillä hän pysyy teidän tykönänne ja on teissä oleva.

17. Even the Spirit of truth; whom the world cannot receive, because it seeth him not, neither knoweth him: but ye know him; for he dwelleth with you, and shall be in you.

18. En minä jätä teitä orvoiksi, vaan minä tulen teidän tykönne.

18. I will not leave you comfortless: I will come to you.

19. Vielä on vähän aikaa, ja ei maailma silleen minua näe, mutta te näette minun; sillä minä elän, ja te myös elätte.

19. Yet a little while, and the world seeth me no more; but ye see me: because I live, ye shall live also.

20. Sinä päivänä pitää teidän ymmärtämän, että minä olen Isässä, ja te minussa ja minä teissä.
21. Jolla minun käskyni ovat ja ne kätkee, se rakastaa minua: mutta joka minua rakastaa, hän rakastetaan minun Isältäni, ja minä tahdon häntä rakastaa, ja ilmoitan itseni hänelle.
22. Sanoi hänelle Juudas: (ei se Iskariot) Herra, kuinka se tulee, että tahdot meille itses ilmoittaa, ja et maailmalle?
23. Jesus vastasi ja sanoi hänelle: joka minua rakastaa, se pitää minun sanani; ja minun Isäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen tykönsä, ja asumme hänen tykönänsä.
24. Joka ei minua rakasta, ei se minun sanojani kätke: ja se sana, jonka te kuulette, ei ole minun, vaan Isän joka minun lähetti.
25. Näitä olen minä teille puhunut, ollessani teidän kanssanne.
26. Mutta Lohduttaja, Pyhä Henki, jonka Isä on lähettävä minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teille kaikki, mitä minä teille sanonut olen.

20. At that day ye shall know that I am in my Father, and ye in me, and I in you.
21. He that hath my commandments, and keepeth them, he it is that loveth me: and he that loveth me shall be loved of my Father, and I will love him, and will manifest myself to him.
22. Judas saith unto him, not Iscariot, Lord, how is it that thou wilt manifest thyself unto us, and not unto the world?
23. Jesus answered and said unto him, If a man love me, he will keep my words: and my Father will love him, and we will come unto him, and make our abode with him.
24. He that loveth me not keepeth not my sayings: and the word which ye hear is not mine, but the Father's which sent me.
25. These things have I spoken unto you, being yet present with you.
26. But the Comforter, which is the Holy Ghost, whom the Father will send in my name, he shall teach you all things, and bring all things to your remembrance, whatsoever I have

said unto you.

27. Rauhan minä jätän teille, minun rauhani minä annan teille: en minä anna teille niinkuin maailma antaa. Älkään teidän sydämenne murheellinen olko, älkään myös peljätkö.

27. Peace I leave with you, my peace I give unto you: not as the world giveth, give I unto you. Let not your heart be troubled, neither let it be afraid.

28. Te kuulitte minun sanovan: minä menen pois ja tulen jälleen teidän tykönne. Jos te minua rakastaisitte, niin te tosin iloitsisitte, että minä sanoin: minä menen Isän tykö; sillä Isä on suurempi minua.

28. Ye have heard how I said unto you, I go away, and come again unto you. If ye loved me, ye would rejoice, because I said, I go unto the Father: for my Father is greater than I.

29. Ja nyt minä sanon teille ennen kuin se tapahtuu, että te uskoisitte, kuin se tapahtunut on.

29. And now I have told you before it come to pass, that, when it is come to pass, ye might believe.

30. En minä tästedes puhu paljon teidän kanssanne; sillä tämän maailman päämies tulee, jolla ei ole mitään minussa.

30. Hereafter I will not talk much with you: for the prince of this world cometh, and hath nothing in me.

31. Mutta että maailma ymmärtäis minun Isää rakastavan, ja niinkuin Isä minulle käski, niin minä myös teen. Nouskaat, lähtekäämme täältä!

31. But that the world may know that I love the Father; and as the Father gave me commandment, even so I do. Arise, let us go hence.

15 luku

1. Minä olen totinen viinipuu, ja minun Isäni on peltomies:

1. I am the true vine, and my Father is the husbandman.

2. Jokaisen oksan minussa, joka ei kanna hedelmää, hän karsii pois, ja jokaisen, joka hedelmän kantaa, hän puhdistaa, että se kantais runsaamman hedelmän.

2. Every branch in me that beareth not fruit he taketh away: and every branch that beareth fruit, he purgeth it, that it may bring forth more fruit.

3. Te olette nyt puhtaat, sen sanan tähden, jonka minä teille puhuin.

3. Now ye are clean through the word which I have spoken unto you.

4. Pysykäät te minussa, ja minä teissä. Niinkuin ei oksa taida itsestänsä hedelmää kantaa, ellei hän viinapuussa kiinni ole, niin ette tekään, jollette minussa pysy.

4. Abide in me, and I in you. As the branch cannot bear fruit of itself, except it abide in the vine; no more can ye, except ye abide in me.

5. Minä olen viinapuu, te olette oksat: joka minussa pysyy ja minä hänessä, hän kantaa paljon hedelmää; sillä ilman minua ette voi mitään tehdä.

5. I am the vine, ye are the branches: He that abideth in me, and I in him, the same bringeth forth much fruit: for without me ye can do nothing.

6. Jos ei joku minussa pysy, se heitetään ulos niinkuin oksa, ja kuivettuu, ja ne sidotaan kokoon, ja heitetään tuleen, ja palavat.

6. If a man abide not in me, he is cast forth as a branch, and is withered; and men gather them, and cast them into the fire, and they are burned.

7. Jos te minussa pysytte ja minun sanani pysyvät teissä, mitkä ikänä te tahdotte, niin anokaat, ja te saatte.

7. If ye abide in me, and my words abide in you, ye shall ask what ye will, and it shall be done unto you.

8. Siinä minun Isäni kunnioitetaan, että te paljon hedelmää kantaisitte, ja tulette minun opetuslapsikseni.

8. Herein is my Father glorified, that ye bear much fruit; so shall ye be my disciples.

9. Niinkuin Isä rakasti minua, niin mi-

9. As the Father hath loved me, so

nä myös rakastin teitä: kysykäät minun rakkaudessani.
10. Jos te minun käskyni pidätte, niin te pysytte minun rakkaudessani, niinkuin minä pidän Isäni käskyn ja pysyn hänen rakkaudessansa.
11. Näitä olen minä teille puhunut, että minun iloni teissä pysyis ja teidän ilonne tulis täydelliseksi.
12. Se on minun käskyni, että te rakastatte teitänne keskenänne, niinkuin minä teitä rakastin.
13. Ei ole kellään sitä suurempaa rakkautta, kuin että joku panis henkensä ystäväinsä edestä.
14. Te olette minun ystäväni, jos te teette, mitä minä teidän käsken.
15. En minä tästedes sano teitä palvelijoiksi; sillä ei palvelia tiedä, mitä hänen herransa tekee; mutta minä kutsun teitä ystäviksi, sillä kaikki, mitä minä Isältäni kuulin, ne minä teille ilmoitin.
16. Ette minua valinneet, vaan minä valitsin teidät, ja sääsin teidät, että te menisitte hedelmää tekemään ja teidän hedelmänne pysyis: että mitä te anotte Isältä minun nimeeni, sen hän

have I loved you: continue ye in my love.
10. If ye keep my commandments, ye shall abide in my love; even as I have kept my Father's commandments, and abide in his love.
11. These things have I spoken unto you, that my joy might remain in you, and that your joy might be full.
12. This is my commandment, That ye love one another, as I have loved you.
13. Greater love hath no man than this, that a man lay down his life for his friends.
14. Ye are my friends, if ye do whatsoever I command you.
15. Henceforth I call you not servants; for the servant knoweth not what his lord doeth: but I have called you friends; for all things that I have heard of my Father I have made known unto you.
16. Ye have not chosen me, but I have chosen you, and ordained you, that ye should go and bring forth fruit, and that your fruit should remain: that whatsoever ye shall ask of

antaa teille.

17. Näitä minä käsken teille, että te toinen toistanne rakastaisitte.
18. Jos maailma teitä vihaa, niin tietäkäät hänen ennen minua vihanneen kuin teitä.
19. Jos te maailmasta olisitte, niin maailma omaansa rakastais; mutta ette ole maailmasta, vaan minä valitsin teidät maailmasta, sentähden maailma vihaa teitä.
20. Muistakaat sitä sanaa, jonka minä teille sanoin: ei ole palvelia suurempi herraansa. Jos he minua vainosivat, niin he myös teitä vainoovat: jos he minun sanani kätkivät, niin he teidänkin sananne kätkevät.
21. Mutta kaikkia näitä tekevät he teille minun nimeni tähden; sillä ei he tunne sitä, joka minun lähetti.

22. Jos en minä olisi tullut ja heitä puhutellut, niin ei heillä olisi syntiä; mutta nyt ei heillä ole, millä he syntinsä verhoovat.
23. Joka minua vihaa, hän vihaa myös minun Isääni.

the Father in my name, he may give it you.

17. These things I command you, that ye love one another.
18. If the world hate you, ye know that it hated me before it hated you.

19. If ye were of the world, the world would love his own: but because ye are not of the world, but I have chosen you out of the world, therefore the world hateth you.
20. Remember the word that I said unto you, The servant is not greater than his lord. If they have persecuted me, they will also persecute you; if they have kept my saying, they will keep yours also.
21. But all these things will they do unto you for my name's sake, because they know not him that sent me.

22. If I had not come and spoken unto them, they had not had sin: but now they have no cloke for their sin.

23. He that hateth me hateth my Father also.

24. Ellen minä olisi niitä töitä heidän seassansa tehnyt, joita ei kenkään muu ole tehnyt, niin ei heillä olisi syntiä; mutta nyt he näkivät, ja vihasivat sekä minua että minun Isääni.

24. If I had not done among them the works which none other man did, they had not had sin: but now have they both seen and hated both me and my Father.

25. Vaan (se tapahtui) että se täytettäisiin, mitä heidän laissansa on kirjoitettu: he vihasivat minua ilman syytä.

25. But this cometh to pass, that the word might be fulfilled that is written in their law, They hated me without a cause.

26. Mutta kuin Lohduttaja tulee, jonka minä teille Isältä lähetän, totuuden Henki, joka Isästä käy ulos, se on minusta todistava.

26. But when the Comforter is come, whom I will send unto you from the Father, even the Spirit of truth, which proceedeth from the Father, he shall testify of me:

27. Ja teidän pitää myös todistaman; sillä te olette alusta minun kanssani.

27. And ye also shall bear witness, because ye have been with me from the beginning.

16 luku

1. Näitä olen minä puhunut teille, ette pahenisi.

1. These things have I spoken unto you, that ye should not be offended.

2. He panevat teitä pannaan. Ja aika tulee, että jokainen, joka teidät tappaa, se luulee tekevänsä Jumalalle palveluksen.

2. They shall put you out of the synagogues: yea, the time cometh, that whosoever killeth you will think that he doeth God service.

3. Ja näitä he tekevät teille, ettei he tunne Isää eikä minua.

3. And these things will they do unto you, because they have not known

the Father, nor me.

4. Vaan minä puhuin näitä teille, että kuin se aika tulee, te niistä muistaisitte, että minä teille sanonut olen; mutta en minä ole teille näitä alusta sanonut, sillä minä olin teidän kanssanne.

4. But these things have I told you, that when the time shall come, ye may remember that I told you of them. And these things I said not unto you at the beginning, because I was with you.

5. Mutta nyt minä menen sen tykö, joka minun lähetti, ja ei teistä minulta kenkään kysy: kuhunkas menet?

5. But now I go my way to him that sent me; and none of you asketh me, Whither goest thou?

6. Vaan että minä olen näitä teille puhunut, niin murhe täyttää teidän sydämenne.

6. But because I have said these things unto you, sorrow hath filled your heart.

7. Kuitenkin sanon minä teille totuuden: se on teille tarpeellinen, että minä menen pois; sillä ellen minä mene pois, niin ei Lohduttaja tule teidän tykönne; mutta jos minä menen pois, niin minä hänen teille lähetän.

7. Nevertheless I tell you the truth; It is expedient for you that I go away: for if I go not away, the Comforter will not come unto you; but if I depart, I will send him unto you.

8. Ja kuin hän tulee, niin hän nuhtelee maailmaa synnin tähden, ja vanhurskauden tähden, ja tuomion tähden.

8. And when he is come, he will reprove the world of sin, and of righteousness, and of judgment:

9. Synnin tähden tosin, ettei he usko minun päälleni;

9. Of sin, because they believe not on me;

10. Mutta vanhurskauden tähden, että minä menen Isäni tykö, ja ettette minua silleen näe;

10. Of righteousness, because I go to my Father, and ye see me no more;

11. Mutta tuomion tähden, että tämän maailman päämies on tuomittu.
12. Minulla on vielä paljo sanomista, mutta ette voi nyt kantaa.
13. Vaan kuin se tulee, totuuden Henki, hän johdattaa teitä kaikkeen totuuteen; sillä ei hän puhu itsestänsä, vaan mitä hän kuulee, sitä hän puhuu, ja tulevaisia hän teille ilmoittaa.
14. Hän on minua kunnioittava; sillä hän ottaa minun omastani ja ilmoittaa teille.
15. Kaikki, mitä Isällä on, ne ovat minun; sentähden minä sanoin, että hän ottaa minun omastani ja ilmoittaa teille.
16. Vähän ajan perästä ja ette näe minua, ja taas vähän ajan perästä te näette minun; sillä minä menen Isäni tykö.
17. Niin muutamat hänen opetuslapsistansa puhuivat keskenänsä: mikä se on, kuin hän sanoo meille: vähän ajan perästä ja ette näe minua, ja taas vähän ajan perästä ja te näette minun, ja: minä menen Isän tykö?
18. Niin he sanoivat: mikä se on, kuin

11. Of judgment, because the prince of this world is judged.
12. I have yet many things to say unto you, but ye cannot bear them now.
13. Howbeit when he, the Spirit of truth, is come, he will guide you into all truth: for he shall not speak of himself; but whatsoever he shall hear, that shall he speak: and he will shew you things to come.
14. He shall glorify me: for he shall receive of mine, and shall shew it unto you.
15. All things that the Father hath are mine: therefore said I, that he shall take of mine, and shall shew it unto you.
16. A little while, and ye shall not see me: and again, a little while, and ye shall see me, because I go to the Father.
17. Then said some of his disciples among themselves, What is this that he saith unto us, A little while, and ye shall not see me: and again, a little while, and ye shall see me: and, Because I go to the Father
18. They said therefore, What is this

hän sanoo: vähän ajan perästä? emme tiedä, mitä hän puhuu.
19. Niin Jesus ymmärsi, että he tahtoivat kysyä häneltä, ja sanoi heille: sitä te kysytte keskenänne, että minä sanoin: vähän ajan perästä ja ette näe minua, ja taas vähän ajan perästä ja te näette minun.
20. Totisesti, totisesti sanon minä teille: teidän pitää itkemän ja parkuman, mutta maailma iloitsee: te tulette murheellisiksi, mutta teidän murheenne käännetään iloksi.
21. Kuin vaimo synnyttää, niin hänellä on kipu, sillä hänen hetkensä tuli; mutta kuin hän on lapsen synnyttänyt, niin ei hän enään muista vaivaansa ilon tähden, että ihminen on syntynyt maailmaan.
22. Niin teillä on myös nyt murhe; mutta minä tahdon teitä jällensä nähdä, ja teidän sydämenne on iloitseva, ja ei kenenkään pidä teidän iloanne teiltä ottaman pois.
23. Ja sinä päivänä ette mitään kysy minulta. Totisesti, totisesti sanon minä teille: mitä ikänä te anotte Isältä minun nimeeni, niin hän antaa teille.

that he saith, A little while we cannot tell what he saith.
19. Now Jesus knew that they were desirous to ask him, and said unto them, Do ye enquire among yourselves of that I said, A little while, and ye shall not see me: and again, a little while, and ye shall see me
20. Verily, verily, I say unto you, That ye shall weep and lament, but the world shall rejoice: and ye shall be sorrowful, but your sorrow shall be turned into joy.
21. A woman when she is in travail hath sorrow, because her hour is come: but as soon as she is delivered of the child, she remembereth no more the anguish, for joy that a man is born into the world.
22. And ye now therefore have sorrow: but I will see you again, and your heart shall rejoice, and your joy no man taketh from you.

23. And in that day ye shall ask me nothing. Verily, verily, I say unto you, Whatsoever ye shall ask the Father in my name, he will give it you.

24. Ette ole mitään minun nimeeni tähän asti anoneet: rukoilkaat, niin te saatte, että teidän ilonne olis täydellinen.

24. Hitherto have ye asked nothing in my name: ask, and ye shall receive, that your joy may be full.

25. Näitä olen minä teille puhunut tapauksissa; mutta aika tulee, etten minä silleen puhu teille tapauksissa, vaan ilmoitan julkisesti teille minun Isästäni.

25. These things have I spoken unto you in proverbs: but the time cometh, when I shall no more speak unto you in proverbs, but I shall shew you plainly of the Father.

26. Sinä päivänä pitää teidän rukoileman minun nimeeni. Ja en minä sano teille, että minä rukoilen Isää teidän tähtenne;

26. At that day ye shall ask in my name: and I say not unto you, that I will pray the Father for you:

27. Sillä Isä rakastaa itse teitä, että te minua rakastitte ja uskoitte minun Jumalasta lähteneen.

27. For the Father himself loveth you, because ye have loved me, and have believed that I came out from God.

28. Minä läksin Isästä ja tulin maailmaan: taas minä jätän maailman ja menen Isän tykö.

28. I came forth from the Father, and am come into the world: again, I leave the world, and go to the Father.

29. Sanoivat hänen opetuslapsensa hänelle: katso, nyt sinä julkisesti puhut, ja et yhtään tapausta sano.

29. His disciples said unto him, Lo, now speakest thou plainly, and speakest no proverb.

30. Nyt me tiedämme sinun kaikki tietävän, ja et sinä tarvitse, että joku sinulta kysyy, sentähden me uskomme sinun Jumalasta lähteneen.

30. Now are we sure that thou knowest all things, and needest not that any man should ask thee: by this we believe that thou camest forth from God.

31. Jesus vastasi heitä: nyt te uskot-

31. Jesus answered them, Do ye now

te.
32. Katso, aika tulee, ja nyt tuli, että te jokainen hajoitetaan omillensa, ja minun te yksinäni jätätte. En minä kuitenkaan yksinäni ole, sillä Isä on minun kanssani.
33. Näitä olen minä teille puhunut, että teillä minussa rauha olis. Maailmassa on teillä tuska; mutta olkaat hyvässä turvassa, minä voitin maailman.

believe
32. Behold, the hour cometh, yea, is now come, that ye shall be scattered, every man to his own, and shall leave me alone: and yet I am not alone, because the Father is with me.
33. These things I have spoken unto you, that in me ye might have peace. In the world ye shall have tribulation: but be of good cheer; I have overcome the world.

17 luku

1. Näitä puhui Jesus, ja nosti silmänsä taivasta päin ja sanoi: Isä, hetki tuli, kirkasta sinun Poikas, että sinun Poikas kirkastais myös sinun!

2. Niinkuin sinä annoit hänelle vallan kaiken lihan päälle, antaa ijankaikkisen elämän kaikille, jotka sinä hänelle annoit.
3. Mutta tämä on ijankaikkinen elämä, että he sinun ainoan totisen Jumalan tuntisivat, ja jonkas lähetit, Jesuksen Kristuksen.
4. Minä kirkastin sinun maan päällä:

1. These words spake Jesus, and lifted up his eyes to heaven, and said, Father, the hour is come; glorify thy Son, that thy Son also may glorify thee:
2. As thou hast given him power over all flesh, that he should give eternal life to as many as thou hast given him.
3. And this is life eternal, that they might know thee the only true God, and Jesus Christ, whom thou hast sent.
4. I have glorified thee on the earth: I

minä täytin sen työn, jonkas minulle annoit tehdäkseni.

5. Ja nyt Isä, kirkasta sinä minua itse tykänäs sillä kirkkaudella, joka minulla sinun tykönäs oli ennenkuin tämä maailma olikaan.

6. Minä ilmoitin sinun nimes ihmisille, jotkas minulle maailmasta annoit: he olivat sinun, ja minulle sinä ne annoit, ja sinun sanas he kätkivät.

7. He tiesivät nyt kaikki olevan sinusta, mitkä sinä minulle annoit.

8. Sillä ne sanat, jotka sinä minulle annoit, annoin minä heille; ja he ne ottivat vastaan, ja totisesti tunsivat minun sinusta lähteneen, ja uskoivat, että sinä minun lähetit.

9. Minä rukoilen heidän edestänsä: en minä maailman edestä rukoile, vaan niiden edestä, jotka sinä minulle annoit, että he ovat sinun omas.

10. Ja kaikki minun omani ovat sinun, ja sinun omas ovat minun: ja minä olen kirkastettu heissä.

11. En minä silleen ole maailmassa,

have finished the work which thou gavest me to do.

5. And now, O Father, glorify thou me with thine own self with the glory which I had with thee before the world was.

6. I have manifested thy name unto the men which thou gavest me out of the world: thine they were, and thou gavest them me; and they have kept thy word.

7. Now they have known that all things whatsoever thou hast given me are of thee.

8. For I have given unto them the words which thou gavest me; and they have received them, and have known surely that I came out from thee, and they have believed that thou didst send me.

9. I pray for them: I pray not for the world, but for them which thou hast given me; for they are thine.

10. And all mine are thine, and thine are mine; and I am glorified in them.

11. And now I am no more in the

mutta he ovat maailmassa, ja minä tulen sinun tykös. Pyhä Isä! kätke niitä, jotka sinä minulle annoit, sinun nimes tähden, että he olisivat yksi niinkuin mekin!

12. Kuin minä olin heidän kanssansa maailmassa, niin minä kätkin heitä sinun nimessäs: ne, jotkas minulle annoit, kätkin minä, ja ei niistä kenkään kadonnut, vaan se kadotuksen lapsi, että Raamattu täytettäisiin.

13. Mutta nyt minä tulen sinun tykös ja puhun näitä maailmassa, että heissä olis minun iloni täydellinen.

14. Minä annoin heille sinun sanas, ja maailma vihasi heitä; sillä ei he ole maailmasta, niinkuin en minäkään maailmasta ole.

15. En minä rukoile, ettäs heitä ottaisit pois maailasta, vaan ettäs heitä pahasta varjelisit.

16. Ei he ole maailmasta, niinkuin en minäkään maailmasta ole.

17. Pyhitä heitä totuudessas! Sinun puhees on totuus.

18. Niinkuin sinä minun lähetit maa-

world, but these are in the world, and I come to thee. Holy Father, keep through thine own name those whom thou hast given me, that they may be one, as we are.

12. While I was with them in the world, I kept them in thy name: those that thou gavest me I have kept, and none of them is lost, but the son of perdition; that the scripture might be fulfilled.

13. And now come I to thee; and these things I speak in the world, that they might have my joy fulfilled in themselves.

14. I have given them thy word; and the world hath hated them, because they are not of the world, even as I am not of the world.

15. I pray not that thou shouldest take them out of the world, but that thou shouldest keep them from the evil.

16. They are not of the world, even as I am not of the world.

17. Sanctify them through thy truth: thy word is truth.

18. As thou hast sent me into the

ilmaan, niin minä myös lähetin heidät maailmaan,
19. Ja minä pyhitän itseni heidän tähtensä, että hekin olisivat totuudessa pyhitetyt.
20. Mutta en minä ainoasti heidän edestänsä rukoile, vaan myös niiden edestä, jotka heidän sanansa kautta uskovat minun päälleni:
21. Että he kaikki yhtä olisivat, niinkuin sinä Isä minussa olet ja minä sinussa, että hekin meissä niin yhtä olisivat: että maailma uskois sinun minua lähettäneeksi.
22. Ja minä annoin heille sen kunnian, jonka sinä minulle annoit, että he yhtä olisivat, niinkuin mekin yhtä olemme.
23. Minä olen heissä ja sinä minussa, että he niin yhdessä täydelliset olisivat, ja maailma tietäis, että sinä minun lähetit, ja että sinä heitä rakastit, niinkuin sinä minua rakastit.
24. Isä, minä tahdon, että kussa minä olen, siellä nekin olisivat minun kanssani, jotka sinä minulle antanut olet: että he minun kunniani näkisivät, jonkas minulle annoit; sillä sinä rakastit

world, even so have I also sent them into the world.
19. And for their sakes I sanctify myself, that they also might be sanctified through the truth.
20. Neither pray I for these alone, but for them also which shall believe on me through their word;
21. That they all may be one; as thou, Father, art in me, and I in thee, that they also may be one in us: that the world may believe that thou hast sent me.
22. And the glory which thou gavest me I have given them; that they may be one, even as we are one:
23. I in them, and thou in me, that they may be made perfect in one; and that the world may know that thou hast sent me, and hast loved them, as thou hast loved me.
24. Father, I will that they also, whom thou hast given me, be with me where I am; that they may behold my glory, which thou hast given me: for thou lovedst me before the

minua ennenkuin maailman perustus laskettu oli.

25. Vanhurskas Isä! ei maailma sinua tuntenut, mutta minä tunsin sinun, ja nämät ymmärsivät, että sinä minun lähetit.

26. Ja minä julistin heille sinun nimes, ja vielä julistan: että se rakkaus, jolla sinä minua rakastit, heissä olis, ja minä myös heissä.

foundation of the world.

25. O righteous Father, the world hath not known thee: but I have known thee, and these have known that thou hast sent me.

26. And I have declared unto them thy name, and will declare it: that the love wherewith thou hast loved me may be in them, and I in them.

18 luku

1. Kuin Jesus nämät oli sanonut, meni hän ulos opetuslastensa kanssa Kedronin ojan ylitse: siellä oli yrttitarha, johon hän meni sisälle ja hänen opetuslapsensa.

2. Mutta Juudas, joka hänen petti, tiesi myös sen paikan; sillä Jesus tuli sinne usein opetuslastensa kanssa.

3. Kuin siis Juudas oli joukon kanssansa ottanut ja palveliat ylimmäisiltä papeilta ja Pharisealaisilta, tuli hän sinne lyhdyillä, tulisoitoilla ja sotaaseilla.

4. Kuin siis Jesus tiesi kaikki, mitä hä-

1. When Jesus had spoken these words, he went forth with his disciples over the brook Cedron, where was a garden, into the which he entered, and his disciples.

2. And Judas also, which betrayed him, knew the place: for Jesus oftimes resorted thither with his disciples.

3. Judas then, having received a band of men and officers from the chief priests and Pharisees, cometh thither with lanterns and torches and weapons.

4. Jesus therefore, knowing all things

nelle tapahtuman piti, niin hän läksi ja sanoi heille: ketä etsitte?

5. He vastasivat häntä: Jesusta Natsaretilaista. Sanoi Jesus heille: minä olen! Mutta Juudas, jonka hänen petti, seisoi myös heidän kanssansa.

6. Kuin siis Jesus sanoi heille: minä olen, astuivat he takaperin ja lankesivat maahan.

7. Niin hän taas kysyi heiltä: ketä te etsitte? Mutta he sanoivat: Jesusta Natsarealaista.

8. Jesus vastasi: minä sanoin teille, että minä olen. Jos te siis minua etsitte, niin antakaat näiden mennä,

9. Että se puhe täytettäisiin, jonka hän oli sanonut: en minä niistä yhtään kadottanut, jotka sinä minulle annoit.

10. Niin Simon Pietarilla oli miekka, jonka hän veti ulos, ja löi ylimmäisen papin palveliaa ja hakkasi pois hänen oikian korvansa; jonka palvelian nimi oli Malkus.

11. Niin Jesus sanoi Pietarille: pistä miekkas tuppeen: eikö minun pidä juoman sitä kalkkia, jonka Isä minulle

that should come upon him, went forth, and said unto them, Whom seek ye

5. They answered him, Jesus of Nazareth. Jesus saith unto them, I am he. And Judas also, which betrayed him, stood with them.

6. As soon then as he had said unto them, I am he, they went backward, and fell to the ground.

7. Then asked he them again, Whom seek ye And they said, Jesus of Nazareth.

8. Jesus answered, I have told you that I am he: if therefore ye seek me, let these go their way:

9. That the saying might be fulfilled, which he spake, Of them which thou gavest me have I lost none.

10. Then Simon Peter having a sword drew it, and smote the high priest's servant, and cut off his right ear. The servant's name was Malchus.

11. Then said Jesus unto Peter, Put up thy sword into the sheath: the cup which my Father hath given me, shall

antoi?
12. Niin joukko ja ylimmäinen päämies ja Juudalaisten palveliat ottivat kiinni Jesuksen ja sitoivat hänen,
13. Ja veivät ensin Hannaksen tykö, sillä hän oli Kaiphaan appi, joka oli sinä vuonna ylimmäinen pappi.

14. Ja Kaiphas oli se, joka Juudalaisille oli neuvon antanut, että yhtä ihmistä olis tarpeellinen kuolettaa kansan edestä.
15. Ja Simon Pietari seurasi Jesusta, ja toinen opetuslapsi. Mutta se opetuslapsi oli ylimmäisen papin tuttava ja meni sisälle Jesuksen kanssa ylimmäisen papin saliin.
16. Mutta Pietari jäi ulos oven eteen. Niin toinen opetuslapsi, joka ylimmäisen papin tuttava oli, meni ulos ja puhui ovenvartialle, ja toi Pietarin sisälle.
17. Niin sanoi ovenvartiapiika Pietarille: etkö sinäkin olen tämän miehen opetuslapsia? Hän sanoi: en ole.

18. Mutta palveliat, jotka hiilistä olivat tulen tehneet, sillä kylmä oli, seisoivat

I not drink it
12. Then the band and the captain and officers of the Jews took Jesus, and bound him,
13. And led him away to Annas first; for he was father in law to Caiaphas, which was the high priest that same year.

14. Now Caiaphas was he, which gave counsel to the Jews, that it was expedient that one man should die for the people.
15. And Simon Peter followed Jesus, and so did another disciple: that disciple was known unto the high priest, and went in with Jesus into the palace of the high priest.
16. But Peter stood at the door without. Then went out that other disciple, which was known unto the high priest, and spake unto her that kept the door, and brought in Peter.
17. Then saith the damsel that kept the door unto Peter, Art not thou also one of this man's disciples? He saith, I am not.

18. And the servants and officers stood there, who had made a fire of

ja lämmittelivät. Ja Pietari seisoi myös heidän kanssansa ja lämmietteli.

coals; for it was cold: and they warmed themselves: and Peter stood with them, and warmed himself.

19. Niin ylimmäinen pappi kysyi Jesukselta hänen opetuslapsestansa ja opetuksestansa.

19. The high priest then asked Jesus of his disciples, and of his doctrine.

20. Jesus vastasi häntä: minä olen maailman edessä julkisesti puhunut: minä olen synagogassa opettanut ja templissä, johonka Juudalaiset joka paikasta kokoon tulevat, ja en ole mitään salaisuudessa puhunut.

20. Jesus answered him, I spake openly to the world; I ever taught in the synagogue, and in the temple, whither the Jews always resort; and in secret have I said nothing.

21. Mitäs minulta kysyt? Kysy niiltä, jotka kuulivat, mitä minä heille puhunut olen. Katso, ne tietävät, mitä minä sanonut olen.

21. Why askest thou me? ask them which heard me, what I have said unto them: behold, they know what I said.

22. Mutta kuin hän näitä puhui, antoi yksi niistä palvelioita, jotka läsnä seisoivat, Jesukselle korvapuustin ja sanoi: niinkö sinä vastaat ylimmäistä pappia!

22. And when he had thus spoken, one of the officers which stood by struck Jesus with the palm of his hand, saying, Answerest thou the high priest so?

23. Jesus vastasi häntä: jos minä pahasti puhuin, niin tunnusta se pahaksi, mutta jos minä oikein puhuin, miksis minua lyöt?

23. Jesus answered him, If I have spoken evil, bear witness of the evil: but if well, why smitest thou me

24. Niin Hannas lähetti hänen sidottuna ylimmäisen papin Kaiphaan tykö.

24. Now Annas had sent him bound unto Caiaphas the high priest.

25. Mutta Simon Pietari seisoi ja

25. And Simon Peter stood and

lämmitteli. Niin he sanoivat hänelle: etkö sinä ole myös hänen opetuslapsiansa? Hän kielsi ja sanoi: en ole.

warmed himself. They said therefore unto him, Art not thou also one of his disciples? He denied it, and said, I am not.

26. Sanoi hänelle yksi ylimmäisen papin palvelioista, sen lanko, jonka korvan Pietari hakkasi pois: enkö minä sinua nähnyt yrttitarhassa hänen kanssansa?

26. One of the servants of the high priest, being his kinsman whose ear Peter cut off, saith, Did not I see thee in the garden with him?

27. Niin Pietari taas kielsi, ja kohta kukko lauloi.

27. Peter then denied again: and immediately the cock crew.

28. Niin he veivät Jesuksen Kaiphaan tyköä raastupaan. Mutta se oli aamu, ja ei he menneet raastupaan, ettei he itsiänsä saastuttaisi, vaan söisivät pääsiäislampaan.

28. Then led they Jesus from Caiaphas unto the hall of judgment: and it was early; and they themselves went not into the judgment hall, lest they should be defiled; but that they might eat the passover.

29. Niin Pilatus meni ulos heidän tykönsä ja sanoi: mitä kannetta te tuotte tätä miestä vastaan?

29. Pilate then went out unto them, and said, What accusation bring ye against this man?

30. He vastasivat ja sanoivat hänelle: ellei hän pahantekiä olisi, emme olisi häntä sinun haltuus antaneet.

30. They answered and said unto him, If he were not a malefactor, we would not have delivered him up unto thee.

31. Niin Pilatus sanoi heille: ottakaat te häntä ja tuomitkaat häntä teidän lakinne jälkeen. Juudalaiset sanoivat siis hänelle: meidän ei sovi ketään

31. Then said Pilate unto them, Take ye him, and judge him according to your law. The Jews therefore said unto him, It is not lawful for us to put

tappaa;
32. Että jesuksen puhe täytettäisiin, kuin hän sanoi, merkiten, millä kuolemalla hänen piti kuoleman.
33. Niin Pilatus taas meni raastupaan, kutsui Jesuksen ja sanoi hänelle: oletkos sinä Juudalaisten kuningas?
34. Jesus vastasi häntä: sanotko sinä sen itsestäs, eli ovatko muut sen minusta sinulle sanoneet?
35. Pilatus vastasi: olenko minä Juudalainen? Sinun kansas ja ylimmäiset papit antoivat ylön sinun minulle: mitäs tehnyt olet?
36. Jesus vastasi: ei minun valtakuntani ole tästä maailmasta. Jos minun valtakuntani olis tästä maailmasta, niin tosin minun palveliani olisivat sotineet, etten minä olisi tullut annetuksi ylön Juudalaisille; mutta ei minun valtakuntakuntani ole täältä.
37. Niin Pilatus sanoi hänelle: niin sinä olet kuningas? Jesus vastasi: sinä sen sanot, että minä olen kuningas. Sitä varten olen minä syntynyt ja sitä varten maailmaan tullut, että minä totuden tunnustan. Jokainen, joka on

any man to death:
32. That the saying of Jesus might be fulfilled, which he spake, signifying what death he should die.
33. Then Pilate entered into the judgment hall again, and called Jesus, and said unto him, Art thou the King of the Jews?
34. Jesus answered him, Sayest thou this thing of thyself, or did others tell it thee of me
35. Pilate answered, Am I a Jew? Thine own nation and the chief priests have delivered thee unto me: what hast thou done?
36. Jesus answered, My kingdom is not of this world: if my kingdom were of this world, then would my servants fight, that I should not be delivered to the Jews: but now is my kingdom not from hence.
37. Pilate therefore said unto him, Art thou a King then Jesus answered, Thou sayest that I am a king. To this end was I born, and for this cause came I into the world, that I should bear witness unto the truth. Every

totuudesta, se kuulee minun ääneni.

38. Pilatus sanoi hänelle: minä on totuus? Ja kuin hän sen sanonut oli, meni hän taas ulos Juudalaisten tykö ja sanoi heille: en minä löydä yhtään syytä hänessä.

39. Mutta teillä on tapa, että minun pitää teille päästämän yhden pääsiäisenä: tahdotteko siis, että minä päästän teille Juudalaisten kuninkaan?

40. Niin he huusivat taas kaikki, sanoen: ei tätä, vaan Barabbasta. Mutta Barabbas oli ryöväri.

one that is of the truth heareth my voice.

38. Pilate saith unto him, What is truth? And when he had said this, he went out again unto the Jews, and saith unto them, I find in him no fault at all.

39. But ye have a custom, that I should release unto you one at the passover: will ye therefore that I release unto you the King of the Jews?

40. Then cried they all again, saying, Not this man, but Barabbas. Now Barabbas was a robber.

19 luku

1. Niin Pilatus otti silloin Jesuksen ja ruoskitsi hänen,

2. Ja sotamiehet väänsivät kruunun orjantappuroista, panivat sen hänen päähänsä ja puettivat hänen purpuravaatteesen,

3. Ja sanoivat: terve, Juudalaisten kuningas! ja antoivat hänelle korvapuusteja.

4. Taas tuli Pilatus ulos ja sanoi heille: katsokaat, minä tuon hänen teille

1. Then Pilate therefore took Jesus, and scourged him.

2. And the soldiers platted a crown of thorns, and put it on his head, and they put on him a purple robe,

3. And said, Hail, King of the Jews! and they smote him with their hands.

4. Pilate therefore went forth again, and saith unto them, Behold, I bring

ulos, että te tietäisitte, etten minä löydä yhtään syytä hänessä.
5. Niin Jesus meni ulos, kantain orjantappuraista kruunua ja purpuraista vaatetta. Ja hän sanoi heille: katso ihmistä!
6. Mutta kuin ylimmäiset papit ja palveliat hänen näkivät, huusivat he, sanoen: ristiinnaulitse, ristiinnaulitse häntä! Pilatus sanoi heille: ottakaat te häntä ja ristiinnaulitkaat; sillä en minä löydä yhtään syytä hänessä.
7. Vastasivat häntä Juudalaiset: meillä on laki, ja meidän lakimme jälkeen pitää hänen kuoleman, että hän teki itsensä Jumalan Pojaksi.
8. Kun siis Pilatus tämän puheen kuuli, pelkäsi hän vielä enemmin
9. Ja meni taas raastupaan ja sanoi Jesukselle: kusta sinä olet? Mutta ei Jesus vastannut häntä.
10. Niin Pilatus sanoi hänelle: etkös mitään minulle puhu? Etkös tiedä, että minulla on valta sinua ristiinnaulita ja valta sinua päästää?

11. Jesus vastasi: ei sinulla olisi yhtään valtaa minua vastaan, jos ei se

him forth to you, that ye may know that I find no fault in him.
5. Then came Jesus forth, wearing the crown of thorns, and the purple robe. And Pilate saith unto them, Behold the man!
6. When the chief priests therefore and officers saw him, they cried out, saying, Crucify him, crucify him. Pilate saith unto them, Take ye him, and crucify him: for I find no fault in him.
7. The Jews answered him, We have a law, and by our law he ought to die, because he made himself the Son of God.
8. When Pilate therefore heard that saying, he was the more afraid;
9. And went again into the judgment hall, and saith unto Jesus, Whence art thou? But Jesus gave him no answer.
10. Then saith Pilate unto him, Speakest thou not unto me? knowest thou not that I have power to crucify thee, and have power to release thee?
11. Jesus answered, Thou couldest have no power at all against me, ex-

olisi sinulle annettu ylhäältä: sentähden on hänellä suurempi synti, joka minun sinulle antoi ylön.

12. Ja siitä ajasta pyysi Pilatus häntä päästää. Mutta Juudalaiset huusivat, sanoen: jos sinä hänen päästät, niin et sinä ole keisarin ystävä; sillä jokainen, joka itsensä tekee kuninkaaksi, hän on keisaria vastaan.

13. Kuin Pilatus tämän puheen kuuli, vei hän Jesuksen ulos ja istui tuomioistuimelle, siihen paikkaan, joka kutsutaan Litostroton, mutta Hebreaksi Gabbata.

14. Mutta se oli pääsiäisen valmistuspäivä, lähes kuudennella hetkellä. Ja hän sanoi Juudalaisille: katso, teidän kuninkaanne.

15. Mutta he huusivat: ota pois, ota pois, ristiinnaulitse häntä! Pilatus sanoi heille: pitääkö minun ristiinnaulitseman teidän kuninkaanne? Ylimmäiset papit vastasivat: ei meillä ole kuningasta, vaan keisari.

16. Niin silloin hän antoi hänen heille ristiinnaulittaa. Mutta he ottivat Jesuksen ja veivät pois.

17. Ja hän kantoi ristiänsä ja meni

cept it were given thee from above: therefore he that delivered me unto thee hath the greater sin.

12. And from thenceforth Pilate sought to release him: but the Jews cried out, saying, If thou let this man go, thou art not Caesar's friend: whosoever maketh himself a king speaketh against Caesar.

13. When Pilate therefore heard that saying, he brought Jesus forth, and sat down in the judgment seat in a place that is called the Pavement, but in the Hebrew, Gabbatha.

14. And it was the preparation of the passover, and about the sixth hour: and he saith unto the Jews, Behold your King!

15. But they cried out, Away with him, away with him, crucify him. Pilate saith unto them, Shall I crucify your King? The chief priests answered, We have no king but Caesar.

16. Then delivered he him therefore unto them to be crucified. And they took Jesus, and led him away.

17. And he bearing his cross went

siihen paikkaan, joka kutsutaan Pääkallon paikaksi, mutta Hebreaksi Golgata.
18. Siellä he ristiinnaulitsivat hänen ja kaksi muuta hänen kanssansa kahden puolen, mutta Jesuksen keskelle.
19. Niin Pilatus kirjoitti myös päällekirjoituksen ja pani ristin päälle, ja oli näin kirjoitettu: JESUS NATSARENUS JUUDALAISTEN KUNINGAS.
20. Tämän päällekirjoituksen luki monta Juudalaisista; sillä se paikka oli läsnä kaupunkia, jossa Jesus ristiinnaulittiin. Ja oli kirjoitettu Hebreaksi, Grekaksi ja Latinaksi.
21. Niin sanoivat Juudalaisten ylimmäiset papit Pilatukselle: älä kirjoita: Juudalaisten kuningas; vaan että hän on sanonut: minä olen Juudalaisten kuningas.
22. Pilatus vastasi: mitä minä kirjoitin, sen minä kirjoitin.
23. Kuin siis sotamiehet olivat Jesuksen ristiinnaulinneet, ottivat he hänen vaatteensa (ja tekivät neljä osaa, kullekin sotamiehelle osan), ja hameen; mutta hame ei ollut ommeltu, vaan kokonansa ylhäältä (alaspäin) kudot-

forth into a place called the place of a skull, which is called in the Hebrew Golgotha:
18. Where they crucified him, and two other with him, on either side one, and Jesus in the midst.
19. And Pilate wrote a title, and put it on the cross. And the writing was, JESUS OF NAZARETH THE KING OF THE JEWS.
20. This title then read many of the Jews: for the place where Jesus was crucified was nigh to the city: and it was written in Hebrew, and Greek, and Latin.
21. Then said the chief priests of the Jews to Pilate, Write not, The King of the Jews; but that he said, I am King of the Jews.
22. Pilate answered, What I have written I have written.
23. Then the soldiers, when they had crucified Jesus, took his garments, and made four parts, to every soldier a part; and also his coat: now the coat was without seam, woven from the top throughout.

tu.

24. Niin he sanoivat keskenänsä: älkäämme tätä rikkoko, vaan heittäkäämme tästä arpaa, kenenkä se pitää oleman: että Raamattu täytettäisiin, joka sanoo: he ovat minun vaatteeni itsellensä jakaneet ja ovat heittäneet minun hameestani arpaa. Ja sotamiehet tosin näin tekivät.

24. They said therefore among themselves, Let us not rend it, but cast lots for it, whose it shall be: that the scripture might be fulfilled, which saith, They parted my raiment among them, and for my vesture they did cast lots. These things therefore the soldiers did.

25. Mutta Jesuksen ristin tykönä seisoi hänen äitinsä ja hänen äitinsä sisar Maria, Kleopaan emäntä, ja Maria Magdalena.

25. Now there stood by the cross of Jesus his mother, and his mother's sister, Mary the wife of Cleophas, and Mary Magdalene.

26. Kuin siis Jesus näki äidin ja opetuslapsen siinä sesovan, jota hän rakasti, sanoi hän äidillensä: vaimo, katso sinun poikaas.

26. When Jesus therefore saw his mother, and the disciple standing by, whom he loved, he saith unto his mother, Woman, behold thy son!

27. Sitte sanoi hän opetuslapselle: katso sinun äitiäs. Ja siitä hetkestä otti opetuslapsi hänen tykönsä.

27. Then saith he to the disciple, Behold thy mother! And from that hour that disciple took her unto his own home.

28. Sitte, kuin Jesus tiesi jo kaikki täytetyksi, ja että Raamattu täytettäisiin, sanoi hän: minä janoon.

28. After this, Jesus knowing that all things were now accomplished, that the scripture might be fulfilled, saith, I thirst.

29. Oli siis yksi astia pantu etikkaa täyteen, ja he täyttivät sienen etikalla ja panivat sen ympärille isoppia, ja

29. Now there was set a vessel full of vinegar: and they filled a spunge with vinegar, and put it upon hyssop, and

panivat sen hänen suunsa eteen.
30. Kuin siis Jesus oli etikkaa ottanut, sanoi hän: se on täytetty! ja kallisti päänsä ja antoi henkensä.

31. Mutta että valmistuspäivä oli, ja ei ruumiit pitänyt ristissä oleman sabbatina, (sillä se sabbatin päivä oli suuri,) rukoilivat siis Juudalaiset Pilatusta, että heidän sääriluunsa piti rikottaman ja he otettaman alas.

32. Niin sotamiehet tulivat ja rikkoivat ensimmäisen luut ja toisen, joka hänen kanssansa oli ristiinnaulittu;
33. Mutta kuin he tulivat Jesuksen tykö ja näkivät hänen jo kuolleeksi, niin ei he rikkoneet hänen luitansa;
34. Vaan yksi sotamiehistä avasi hänen kylkensä keihäällä, josta kohta vuoti veri ja vesi.
35. Ja joka tämän näki, hän on sen todistanut ja hänen todistuksensa on tosi, ja hän tietää totta sanovansa, että te myös uskoisitte.
36. Sillä nämät ovat tapahtuneet, että Raamattu täytettäisiin: ei teidän pidä luuta rikkoman hänessä.

put it to his mouth.
30. When Jesus therefore had received the vinegar, he said, It is finished: and he bowed his head, and gave up the ghost.

31. The Jews therefore, because it was the preparation, that the bodies should not remain upon the cross on the sabbath day, (for that sabbath day was an high day,) besought Pilate that their legs might be broken, and that they might be taken away.

32. Then came the soldiers, and brake the legs of the first, and of the other which was crucified with him.
33. But when they came to Jesus, and saw that he was dead already, they brake not his legs:
34. But one of the soldiers with a spear pierced his side, and forthwith came there out blood and water.
35. And he that saw it bare record, and his record is true: and he knoweth that he saith true, that ye might believe.
36. For these things were done, that the scripture should be fulfilled, A bone of him shall not be broken.

37. Ja taas toinen kirjoitus sanoo: he saavat nähdä, ketä he ovat pistäneet.

37. And again another scripture saith, They shall look on him whom they pierced.

38. Mutta sen jälkeen rukoili Pilatusta Joseph Arimatiasta, (joka oli Jesuksen opetuslapsi, vaan salaa Juudalaisten pelvon tähden), että hän olis saanut ottaa Jesuksen ruumiin; ja Pilatus salli sen. Niin hän tuli ja otti Jesuksen ruumiin.

38. And after this Joseph of Arimathaea, being a disciple of Jesus, but secretly for fear of the Jews, besought Pilate that he might take away the body of Jesus: and Pilate gave him leave. He came therefore, and took the body of Jesus.

39. Niin tuli myös Nikodemus, (joka oli ensin yöllä Jesuksen tykö tullut,) ja toi mirhamia ja aloeta sekoitettua, lähes sata naulaa,

39. And there came also Nicodemus, which at the first came to Jesus by night, and brought a mixture of myrrh and aloes, about an hundred pound weight.

40. Niin he ottivat Jesuksen ruumiin ja käärivät sen liinaiseen, hyvänhajullisten yrttein kanssa, niinkuin Juudalaisten tapa on haudata.

40. Then took they the body of Jesus, and wound it in linen clothes with the spices, as the manner of the Jews is to bury.

41. Mutta siinä paikassa, jossa hän ristiinnaulittiin, oli yrttitarha, ja yrttitarhassa uusi hauta, johonka ei vielä kenkään ollut pantu:

41. Now in the place where he was crucified there was a garden; and in the garden a new sepulchre, wherein was never man yet laid.

42. Siihen he panivat Jesuksen Juudalaisten valmistuspäivän tähden, että se hauta oli läsnä.

42. There laid they Jesus therefore because of the Jews' preparation day; for the sepulchre was nigh at hand.

20 luku

1. Mutta ensimmäisenä päivänä viikossa tuli Maria Magdalena varhain, kuin vielä pimiä oli, haudalle ja näki kiven otetuksi pois haudalta.

1. The first day of the week cometh Mary Magdalene early, when it was yet dark, unto the sepulchre, and seeth the stone taken away from the sepulchre.

2. Niin hän juoksi ja tuli Simon Pietarin tykö ja sen opetuslapsen tykö, jota Jesus rakasti, ja sanoi heille: he ovat Herran ottaneet pois haudasta, ja emme tiedä, kuhunka he hänen panivat.

2. Then she runneth, and cometh to Simon Peter, and to the other disciple, whom Jesus loved, and saith unto them, They have taken away the Lord out of the sepulchre, and we know not where they have laid him.

3. Niin Pietari meni ulos ja toinen opetuslapsi, ja tulivat haudalle.

3. Peter therefore went forth, and that other disciple, and came to the sepulchre.

4. Mutta he juoksivat kahden ynnä, ja toinen opetuslapsi juoksi edellä nopeammin kuin Pietari, ja tuli ensin haudalle.

4. So they ran both together: and the other disciple did outrun Peter, and came first to the sepulchre.

5. Ja kuin hän itsensä kumarsi, näki hän liinaiset pantuna, mutta ei hän kuitenkaan mennyt sisälle.

5. And he stooping down, and looking in, saw the linen clothes lying; yet went he not in.

6. Niin Simon Pietari tuli seuraten häntä, ja meni hautaan, ja näki kääriliinat pantuna.

6. Then cometh Simon Peter following him, and went into the sepulchre, and seeth the linen clothes lie,

7. Ja hikiliinan, joka hänen päänsä päällä oli ollut, ei kääriliinan kanssa,

7. And the napkin, that was about his head, not lying with the linen clothes,

vaan erinänsä käärittynä yhteen paikkaan.
8. Niin meni myös toinen opetuslapsi sisälle, joka ensin haudalle tullut oli, ja näki sen ja uskoi.
9. Sillä ei he vielä Raamattua ymmärtäneet, että hän oli nouseva kuolleista.
10. Niin ne opetuslapset menivät taas yhteen.
11. Mutta Maria seisoi ulkona haudan edessa ja itki. Ja kuin hän niin itki, kumarsi hän itsensä hautaan.

12. Ja näki kaksi enkeliä valkeissa vaatteissa istuvan, yhden pään puolessa ja toisen jalkain puolessa, siinä missä Jesuksen ruumis pantu oli.
13. Ne sanoivat hänelle: vaimo, mitäs itket? Hän sanoi heille: he ovat minun Herrani ottaneet pois, ja en tiedä, kuhunka he hänen ovat panneet.

14. Ja kuin hän nämät sanonut oli, käänsi hän itsensä taapäin, ja näki Jesuksen seisovan, eikä tietänyt, että se oli Jesus.
15. Sanoi Jesus hänelle: vaimo, mitäs

but wrapped together in a place by itself.
8. Then went in also that other disciple, which came first to the sepulchre, and he saw, and believed.
9. For as yet they knew not the scripture, that he must rise again from the dead.
10. Then the disciples went away again unto their own home.
11. But Mary stood without at the sepulchre weeping: and as she wept, she stooped down, and looked into the sepulchre,
12. And seeth two angels in white sitting, the one at the head, and the other at the feet, where the body of Jesus had lain.
13. And they say unto her, Woman, why weepest thou? She saith unto them, Because they have taken away my Lord, and I know not where they have laid him.
14. And when she had thus said, she turned herself back, and saw Jesus standing, and knew not that it was Jesus.
15. Jesus saith unto her, Woman,

itket? ketäs etsit? Mutta hän luuli sen yrttitarhan haltiaksi, ja sanoi hänelle: Herra, jos sinä hänen kannoit pois, niin sano minulle, kuhunkas hänen panit, ja minä tahdon hänen ottaa.

why weepest thou whom seekest thou She, supposing him to be the gardener, saith unto him, Sir, if thou have borne him hence, tell me where thou hast laid him, and I will take him away.

16. Jesus sanoi hänelle: Maria! niin hän käänsi itsensä ja sanoi hänelle: Rabboni, se on: Mestari.

16. Jesus saith unto her, Mary. She turned herself, and saith unto him, Rabboni; which is to say, Master.

17. Jesus sanoi hänelle: älä minuun rupee; sillä en minä ole vielä mennyt ylös minun Isäni tykö, vaan mene minun veljeini tykö ja sano heille: minä menen ylös minun Isäni tykö ja teidän Isänne tykö, ja minun Jumalani tykö ja teidän Jumalanne tykö.

17. Jesus saith unto her, Touch me not; for I am not yet ascended to my Father: but go to my brethren, and say unto them, I ascend unto my Father, and your Father; and to my God, and your God.

18. Maria Magdalena tuli ja ilmoitti opetuslapsille, että hän oli nähnyt Herran, ja että hän näitä hänelle sanoi.

18. Mary Magdalene came and told the disciples that she had seen the Lord, and that he had spoken these things unto her.

19. Kuin siis sen sabbatin päivän ehtoo oli, ja ovet olivat suljetut, jossa opetuslapset kokoontuneet olivat Juudalaisten pelvon tähden, tuli Jesus ja seisoi heidän keskellänsä ja sanoi heille: rauha olkoon teille!

19. Then the same day at evening, being the first day of the week, when the doors were shut where the disciples were assembled for fear of the Jews, came Jesus and stood in the midst, and saith unto them, Peace be unto you.

20. Ja kuin hän sen sanonut oli, osoit-

20. And when he had so said, he

ti hän heille kätensä ja kylkensä. Niin opetuslapset ihastuivat, että he näkivät Herran.

21. Ja Jesus taas sanoi heille: rauha olkoon teille! niinkuin Isä minun lähetti, niin minä myös lähetän teidät.

22. Ja kuin hän nämät sanonut oli, puhalsi hän heidän päällensä ja sanoi heille: ottakaat Pyhä Henki:

23. Joille te synnit anteeksi annatte, niille ne anteeksi annetaan, ja joille te ne pidätte, niille ne ovat pidetyt.

24. Mutta Toomas, yksi kahdestatoistakymmenestä, joka kaksoiseksi kutsutaan, ei ollut heidän kanssansa, kuin Jesus tuli.

25. Niin muut opetuslapset sanoivat hänelle: me näimme Herran. Mutta hän sanoi heille: ellen minä näe hänen käsissänsä naulan reikää, ja pistä sormeani naulain siaan, ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko.

26. Ja kahdeksan päivän perästä olivat opetuslapset taas sisällä, ja Toomas heidän kanssansa. Niin Jesus tuli, kuin ovet suljetut olivat, ja seisoi

shewed unto them his hands and his side. Then were the disciples glad, when they saw the Lord.

21. Then said Jesus to them again, Peace be unto you: as my Father hath sent me, even so send I you.

22. And when he had said this, he breathed on them, and saith unto them, Receive ye the Holy Ghost:

23. Whose soever sins ye remit, they are remitted unto them; and whose soever sins ye retain, they are retained.

24. But Thomas, one of the twelve, called Didymus, was not with them when Jesus came.

25. The other disciples therefore said unto him, We have seen the Lord. But he said unto them, Except I shall see in his hands the print of the nails, and put my finger into the print of the nails, and thrust my hand into his side, I will not believe.

26. And after eight days again his disciples were within, and Thomas with them: then came Jesus, the doors being shut, and stood in the

heidän keskellänsä, ja sanoi: rauha olkoon teille!

27. Sitte sanoi hän Toomaalle: pistä sormes tänne, ja katso minun käsiäni, ja ojenna tänne kätes, ja pistä minun kylkeeni, ja älä ole epäuskoinen, vaan uskovainen.

28. Toomas vastasi ja sanoi hänelle: minun Herrani ja minun Jumalani!

29. Jesus sanoi hänelle: ettäs näit minun, Toomas, niin sinä uskoit: autuaat ovat ne, jotka ei näe, ja kuitenkin uskovat.

30. Niin teki myös Jesus monta muuta merkkiä opetuslastensa nähden, jotka ei tässä kirjassa ole kirjoitetut.

31. Mutta nämät ovat kirjoitetut, että te uskoisitte, että Jesus on Kristus, Jumalan Poika, ja että te saisitte elämän uskon kautta hänen nimeensä.

midst, and said, Peace be unto you.

27. Then saith he to Thomas, Reach hither thy finger, and behold my hands; and reach hither thy hand, and thrust it into my side: and be not faithless, but believing.

28. And Thomas answered and said unto him, My Lord and my God.

29. Jesus saith unto him, Thomas, because thou hast seen me, thou hast believed: blessed are they that have not seen, and yet have believed.

30. And many other signs truly did Jesus in the presence of his disciples, which are not written in this book:

31. But these are written, that ye might believe that Jesus is the Christ, the Son of God; and that believing ye might have life through his name.

21 luku

1. Sitte ilmoitti Jesus taas itsensä opetuslapsille Tiberiaan meren tykönä, ja hän ilmoitti itsensä näin:

2. Simon Pietari ja Toomas, joka kak-

1. After these things Jesus shewed himself again to the disciples at the sea of Tiberias; and on this wise shewed he himself.

2. There were together Simon Peter,

soiseksi kutsutaan, olivat ynnä Natanael, joka oli Galilean Kaanasta, ja Zebedeuksen pojat ja kaksi muuta hänen opetuslapsistansa.

3. Sanoi Simon Pietari heille: minä menen kalaan: ne sanoivat hänelle: me menemme myös kanssas. Niin he menivät ja astuivat kohta venheesen, ja ei he sinä yönä mitään saaneet.

4. Mutta kuin jo aamu oli, niin Jesus seisoi rannalle; mutta ei opetuslapset tietäneet, että se oli Jesus.

5. Niin sanoi Jesus heille: lapset, onko teillä mitään syötävää? He vastasivat häntä: ei.

6. Hän sanoi heille: laskekaat verkko oikialle puolelle venhettä, niin te löydätte. Niin he laskivat, ja tuli niin paljo kaloja, ettei he voineet vetää.

7. Niin sanoi se opetuslapsi, jota Jesus rakasti, Pietarille: Herra se on. Kuin Simon Pietari sen kuuli, että se oli Herra, vyötti hän hameen ympärillensä, (sillä hän oli alasti,) ja heitti itsensä mereen.

8. Mutta muut opetuslapset tulivat

and Thomas called Didymus, and Nathanael of Cana in Galilee, and the sons of Zebedee, and two other of his disciples.

3. Simon Peter saith unto them, I go a fishing. They say unto him, We also go with thee. They went forth, and entered into a ship immediately; and that night they caught nothing.

4. But when the morning was now come, Jesus stood on the shore: but the disciples knew not that it was Jesus.

5. Then Jesus saith unto them, Children, have ye any meat They answered him, No.

6. And he said unto them, Cast the net on the right side of the ship, and ye shall find. They cast therefore, and now they were not able to draw it for the multitude of fishes.

7. Therefore that disciple whom Jesus loved saith unto Peter, It is the Lord. Now when Simon Peter heard that it was the Lord, he girt his fisher's coat unto him, (for he was naked,) and did cast himself into the sea.

8. And the other disciples came in a

venheellä, (sillä ei he olleet kaukanan maalta, vaan lähes kaksisataa kyynärää,) ja vetivät verkon kaloinensa.
9. Kuin he siis olivat maalle tulleet, näkivät he hiilet ja kalan, niiden päällä pantuna, ja leivän.
10. Jesus sanoi heille: tuokaat tänne niistä kaloista, jotka te nyt saitte.
11. Simon Pietari meni ja veti verkon maalle, täynnä suuria kaloja, sata ja kolmekuudettakymmentä. Ja vaikka niitä niin monta oli, ei kuitenkaan verkko revennyt.
12. Jesus sanoi heille: tulkaat rualle; mutta ei yksikään opetuslapsista uskaltanut häntä kysyä: kukas olet? sillä he tiesivät sen olevan Herran.
13. Niin Jesus tuli, otti leivän ja antoi heille, niin myös kalan.

14. Tämä on kolmas kerta, kuin Jesus opetuslapsillensa ilmestyi, sitte kuin hän oli noussut ylös kuolleista.
15. Kuin he siis syöneet olivat, sanoi Jesus Simon Pietarille: Simon Jonan poika! rakastatkos minua enempi kuin nämät? Hän sanoi: jaa, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Hän

little ship; (for they were not far from land, but as it were two hundred cubits,) dragging the net with fishes.
9. As soon then as they were come to land, they saw a fire of coals there, and fish laid thereon, and bread.
10. Jesus saith unto them, Bring of the fish which ye have now caught.
11. Simon Peter went up, and drew the net to land full of great fishes, an hundred and fifty and three: and for all there were so many, yet was not the net broken.
12. Jesus saith unto them, Come and dine. And none of the disciples durst ask him, Who art thou knowing that it was the Lord.
13. Jesus then cometh, and taketh bread, and giveth them, and fish likewise.

14. This is now the third time that Jesus shewed himself to his disciples, after that he was risen from the dead.
15. So when they had dined, Jesus saith to Simon Peter, Simon, son of Jonas, lovest thou me more than these He saith unto him, Yea, Lord; thou knowest that I love thee. He

sanoi hänelle: ruoki minun karitsoitani.

saith unto him, Feed my lambs.

16. Ja sanoi taas toisen kerran hänelle: Simon Jonan poika! rakastatkos minua? Hän vastasi: jaa, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan. Sanoi hän hänelle: kaitse minun lampaitani.

16. He saith to him again the second time, Simon, son of Jonas, lovest thou me He saith unto him, Yea, Lord; thou knowest that I love thee. He saith unto him, Feed my sheep.

17. Hän sanoi kolmannen kerran hänelle: Simon Jonan poika! rakastatkos minua? Pietari tuli murheelliseksi, että hän kolmannen kerran sanoi hänelle: rakastatkos minua? ja sanoi hänelle: Herra, sinä tiedät kaikki: sinä tiedät, että minä rakastan sinua. Jesus sanoi hänelle: ruoki minun lampaitani.

17. He saith unto him the third time, Simon, son of Jonas, lovest thou me Peter was grieved because he said unto him the third time, Lovest thou me And he said unto him, Lord, thou knowest all things; thou knowest that I love thee. Jesus saith unto him, Feed my sheep.

18. Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: kuin sinä olit nuori, niin sinä vyötit itses ja menit, kuhunkas tahdoit; mutta kuin vanhenet, niin sinä ojennat kätes, ja toinen vyöttää sinun, ja vie, kuhunka et sinä tahdo.

18. Verily, verily, I say unto thee, When thou wast young, thou girdedst thyself, and walkedst whither thou wouldest: but when thou shalt be old, thou shalt stretch forth thy hands, and another shall gird thee, and carry thee whither thou wouldest not.

19. Mutta sen hän sanoi, antain tietää, millä kuolemalla hänen piti kunnioittaman Jumalaa. Ja kuin hän sen sanonut oli, sanoi hän hänelle: seuraa minua.

19. This spake he, signifying by what death he should glorify God. And when he had spoken this, he saith unto him, Follow me.

20. Pietari käänsi itsensä, ja näki sen opetuslapsen seuraavan, jota Jesus rakasti, joka myös oli Jesuksen rinnoilla ehtoollisessa maannut, ja sanonut: Herra, kuka se on, joka sinun pettää?

20. Then Peter, turning about, seeth the disciple whom Jesus loved following; which also leaned on his breast at supper, and said, Lord, which is he that betrayeth thee?

21. Kuin siis Pietari hänen näki, sanoi hän Jesukselle: Herra, mitästä tämä?

21. Peter seeing him saith to Jesus, Lord, and what shall this man do?

22. Jesus sanoi hänelle: jos minä tahtoisin hänen siihenasti olevan kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee? Seuraa sinä minua.

22. Jesus saith unto him, If I will that he tarry till I come, what is that to thee follow thou me.

23. Niin veljesten seassa kävi ulos se puhe, ettei sen opetuslapsen pitänyt kuoleman. Mutta ei Jesus hänelle sanonut: ei hän kuole, vaan: jos minä tahdon hänen siihenasti olevan kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee?

23. Then went this saying abroad among the brethren, that that disciple should not die: yet Jesus said not unto him, He shall not die; but, If I will that he tarry till I come, what is that to thee

24. Tämä on se opetuslapsi, joka todistaa näistä ja on nämät kirjoittanut, ja me tiedämme hänen todistuksensa todeksi.

24. This is the disciple which testifieth of these things, and wrote these things: and we know that his testimony is true.

25. On myös paljon muuta, mitä Jesus teki, jos ne erinänsä kirjoitettaisiin, en minä luulisi koko maailman käsittävän niitä kirjoja, joita pitäis kirjoitettaman. Amen.

25. And there are also many other things which Jesus did, the which, if they should be written every one, I suppose that even the world itself could not contain the books that should be written. Amen.

APOSTOLIEN TEOT

1 luku

1. Ennen olen minä tosin, oi Theophilus, puhunut kaikista niistä, mitä Jesus rupesi sekä tekemään että opettamaan,

1. The former treatise have I made, O Theophilus, of all that Jesus began both to do and teach,

2. Hamaan siihen päivään asti, jona hän otettiin ylös, sitte kuin hän apostoleille, jotka hän valinnut oli, Pyhän Hengen kautta oli käskyn antanut;

2. Until the day in which he was taken up, after that he through the Holy Ghost had given commandments unto the apostles whom he had chosen:

3. Joille hän myös kärsimisensä jälkeen oli itsensä eläväksi osoittanut moninaisilla merkeillä, ja näkyi heille neljäkymmentä päivää, ja puhui heille Jumalan valtakunnasta.

3. To whom also he shewed himself alive after his passion by many infallible proofs, being seen of them forty days, and speaking of the things pertaining to the kingdom of God:

4. Ja kuin hän heidät oli koonnut, kielsi hän heitä lähtemästä Jerusalemista, vaan että he Isän lupausta odottaisivat, josta te olette (sanoi hän) kuulleet minulta.

4. And, being assembled together with them, commanded them that they should not depart from Jerusalem, but wait for the promise of the Father, which, saith he, ye have heard of me.

5. Sillä Johannes tosin kasti vedellä, mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä, ei monen päivän perästä.

5. For John truly baptized with water; but ye shall be baptized with the Holy Ghost not many days hence.

6. Kuin he siis kokoontuneet olivat,

6. When they therefore were come

kysyivät he häneltä, sanoen: Herra, tällä ajallakos Israelille valtakunnan jälleen rakennat?

7. Mutta hän sanoi heille: ei teidän tule tietää aikaa eikä hetkeä, jotka Isä on omaan voimaansa pannut.

8. Vaan teidän pitää saaman Pyhän Hengen voiman, joka on tuleva teidän päällenne, ja teidän pitää minun todistajani oleman, sekä Jerusalemissa, että koko Juudeassa ja Samariassa, ja sitte maailman ääreen.

9. Ja kuin hän nämät sanonut oli, otettiin hän ylös heidän nähtensä, ja pilvi vei hänen ylös heidän silmäinsä edestä.

10. Ja kuin he katselivat taivaaseen, hänen mennessänsä, katso, heidän tykönänsä seisoi kaksi miestä valkeissa vaatteissa,

11. Jotka myös sanoivat: Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taivaasen? Tämä Jesus, joka teiltä otettiin ylös taivaasen, on niin tuleva kuin te hänen taivaasen menevän näitte.

12. Silloin he palasivat Jerusalemiin

together, they asked of him, saying, Lord, wilt thou at this time restore again the kingdom to Israel?

7. And he said unto them, It is not for you to know the times or the seasons, which the Father hath put in his own power.

8. But ye shall receive power, after that the Holy Ghost is come upon you: and ye shall be witnesses unto me both in Jerusalem, and in all Judaea, and in Samaria, and unto the uttermost part of the earth.

9. And when he had spoken these things, while they beheld, he was taken up; and a cloud received him out of their sight.

10. And while they looked stedfastly toward heaven as he went up, behold, two men stood by them in white apparel;

11. Which also said, Ye men of Galilee, why stand ye gazing up into heaven? this same Jesus, which is taken up from you into heaven, shall so come in like manner as ye have seen him go into heaven.

12. Then returned they unto Jerusa-

vuorelta, joka Öljymäeksi kutsutaan ja on läsnä Jerusalemia sabbatin matkan.

13. Ja kuin he tulivat sisälle, niin he astuivat ylös saliin, kussa he oleskelivat: Pietari ja Jakob, ja Johannes ja Andreas, Philippus ja Toomas, Bartolomeus ja Matteus, Jakob Alphein poika ja Simon Zelotes, ja Juudas Jakobin.

14. Nämät kaikki olivat yksimielisesti pysyväiset rukouksessa ja anomisessa, vaimoin kanssa ja Marian Jesuksen äidin ja hänen veljeinsä kanssa.

15. Ja niinä päivinä nousi Pietari opetuslasten keskellä ja sanoi: (ja joukko oli nimiltä yhteen lähes kaksikymmentä toista sataa:)

16. Te miehet ja veljet! se kirjoitus piti täytettämän, jonka Pyhä Henki oli Davidin suun kautta Juudaasta ennen sanonut, joka niiden johdattajaksi tuli, jotka Jesuksen ottivat kiinni.

17. Sillä hän oli meidän lukuumme luettu, ja oli tämän viran meidän kanssamme saanut.

18. Hän siis on ansainnut pellon vää-

lem from the mount called Olivet, which is from Jerusalem a sabbath day's journey.

13. And when they were come in, they went up into an upper room, where abode both Peter, and James, and John, and Andrew, Philip, and Thomas, Bartholomew, and Matthew, James the son of Alphaeus, and Simon Zelotes, and Judas the brother of James.

14. These all continued with one accord in prayer and supplication, with the women, and Mary the mother of Jesus, and with his brethren.

15. And in those days Peter stood up in the midst of the disciples, and said, (the number of names together were about an hundred and twenty,)

16. Men and brethren, this scripture must needs have been fulfilled, which the Holy Ghost by the mouth of David spake before concerning Judas, which was guide to them that took Jesus.

17. For he was numbered with us, and had obtained part of this ministry.

18. Now this man purchased a field

ryyden palkasta, ja kuin hän pudotettiin alas, on hän keskeltä kahtia pakahtunut, että kaikki hänen sisällyksensä läksivät ulos.

19. Ja se oli tiettävä kaikille, jotka Jerusalemissa asuvat, että se pelto heidän kielellänsä kutsutaan Akeldama, se on: veripelto.

20. Sillä se on kirjoitettu Psaltariraamatussa: hänen kotonsa tulkoon kylmille eikä siinä pidä asujanta oleman, ja toisen pitää hänen piispautensa saaman.

21. Niin pitää näistä miehistä, jotka meidän kanssamme olleet ovat kaiken sen ajan kuin Herra Jesus meidän kanssamme ulos ja sisälle kävi,

22. Ruveten Johanneksen kasteesta hamaan siihen päivään asti, jona hän meiltä otettiin ylös, yksi tuleman hänen ylösnousemisensa todistajaksi ynnä meidän kanssamme.

23. Ja he asettivat kaksi ehdolle: Josephin, joka kutsuttiin Barsabas ja liialta nimeltä Justus, ja Mattiaan.

24. Ja he rukoilivat ja sanoivat: sinä Herra, joka kaikkein sydämet tiedät!

with the reward of iniquity; and falling headlong, he burst asunder in the midst, and all his bowels gushed out.

19. And it was known unto all the dwellers at Jerusalem; insomuch as that field is called in their proper tongue, Aceldama, that is to say, The field of blood.

20. For it is written in the book of Psalms, Let his habitation be desolate, and let no man dwell therein: and his bishoprick let another take.

21. Wherefore of these men which have companied with us all the time that the Lord Jesus went in and out among us,

22. Beginning from the baptism of John, unto that same day that he was taken up from us, must one be ordained to be a witness with us of his resurrection.

23. And they appointed two, Joseph called Barsabas, who was surnamed Justus, and Matthias.

24. And they prayed, and said, Thou, Lord, which knowest the hearts of all

osoita, kumman sinä näistä kahdesta olet valinnut,
25. Saamaan tämän palveluksen ja apostolin viran arpaa, josta Juudas on vilpistynyt pois, menemään pois siallensa.
26. Ja he heittivät heistä arpaa, ja arpa lankesi Mattiaan päälle, ja hän valittiin yksimielisesti yhdentoistakymmenen apostolin sekaan.

men, shew whether of these two thou hast chosen,
25. That he may take part of this ministry and apostleship, from which Judas by transgression fell, that he might go to his own place.
26. And they gave forth their lots; and the lot fell upon Matthias; and he was numbered with the eleven apostles.

2 luku

1. Ja kuin viideskymmenes päivä täytettiin, olivat he kaikki yksimielisesti koossa.
2. Ja humaus tapahtui äkisti taivaasta, niinkuin suuri tuulispää olis tullut, ja täytti koko huoneen, kussa he olivat istumassa.
3. Ja heille näkyivät viileskellyt kielet, niinkuin tuliset, ja istuivat kunkin heidän päällensä.
4. Ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä ja rupesivat puhumaan muilla kielillä, senjälkeen kuin Henki antoi heidän puhua.
5. Niin Jerusalemissa asui Juudalaisia,

1. And when the day of Pentecost was fully come, they were all with one accord in one place.
2. And suddenly there came a sound from heaven as of a rushing mighty wind, and it filled all the house where they were sitting.
3. And there appeared unto them cloven tongues like as of fire, and it sat upon each of them.
4. And they were all filled with the Holy Ghost, and began to speak with other tongues, as the Spirit gave them utterance.
5. And there were dwelling at Jerusa-

Jumalaa pelkääväisiä miehiä, kaikkinaisesta kansasta, joka taivaan alla on.

lem Jews, devout men, out of every nation under heaven.

6. Ja kuin tämä ääni tapahtui, niin kokoontui suuri kansan paljous, ja hämmästyivät; sillä kukin kuuli niiden puhuvan omalla kielellänsä.

6. Now when this was noised abroad, the multitude came together, and were confounded, because that every man heard them speak in his own language.

7. Ja he tyhmistyivät kaikki ja ihmettelivät, sanoen keskenänsä: katso, eikö nämät kaikki, jotka puhuvat, ole Galilealaiset?

7. And they were all amazed and marvelled, saying one to another, Behold, are not all these which speak Galilaeans?

8. Ja kuinka me kukin kuulemme heidän puhuvan meidän omalla kielellämme, jossa me syntyneet olemme?

8. And how hear we every man in our own tongue, wherein we were born?

9. Partilaiset ja Mediläiset ja Elamilaiset, ja jotka asumme Mesopotamiassa ja Juudeassa ja Kappadokiassa, Pontossa ja Asiassa,

9. Parthians, and Medes, and Elamites, and the dwellers in Mesopotamia, and in Judaea, and Cappadocia, in Pontus, and Asia,

10. Phrygiassa ja Pamphiliassa, Egyptissä ja Libian maan rajoilla, liki Kyreniä, ja muukalaiset Roomista, Juudalaiset ja uudet Juudalaiset.

10. Phrygia, and Pamphylia, in Egypt, and in the parts of Libya about Cyrene, and strangers of Rome, Jews and proselytes,

11. Kretalaiset ja Arabialaiset, me kuulemme heidän puhuvan meidän kielillämme Jumalan suuria tekoja.

11. Cretes and Arabians, we do hear them speak in our tongues the wonderful works of God.

12. Niin he kaikki tyhmistyivät ja epäilivät, sanoen toinen toisellensa:

12. And they were all amazed, and were in doubt, saying one to another,

mitäs luulet tämän olevan?
13. Vaan muut nauroivat heitä ja sanoivat: he ovat täynnänsä makiaa viinaa.
14. Niin Pietari seisoi yhdentoistakymmenen kanssa, korotti äänensä ja puhui heille: te Juudan miehet ja kaikki, jotka asutte Jerusalemissa! tämä olkoon teille tiettävä, ja ottakaat minun sanani teidän korviinne.
15. Sillä ei nämät juovuksissa ole, niinkuin te luulette; sillä nyt on kolmas hetki päivästä.
16. Vaan tämä on se, mikä ennen sanottu on Joelin prophetan kautta:
17. Ja pitää tapahtuman viimeisinä päivinä (sanoo Jumala), että minä tahdon vuodattaa minun Hengestäni kaiken lihan päälle: ja teidän poikanne ja tyttärenne pitää ennustaman, ja teidän nuorukaisenne pitää näkyjä näkemän, ja teidän vanhimpanne pitää unia uneksuman.
18. Ja myös minun palveliaini päälle ja minun piikaini päälle niinä päivinä vuodatan minä minun Hengestäni, ja heidän pitää ennustaman.
19. Ja minä annan tunnustähtiä yl-

What meaneth this?
13. Others mocking said, These men are full of new wine.
14. But Peter, standing up with the eleven, lifted up his voice, and said unto them, Ye men of Judaea, and all ye that dwell at Jerusalem, be this known unto you, and hearken to my words:
15. For these are not drunken, as ye suppose, seeing it is but the third hour of the day.
16. But this is that which was spoken by the prophet Joel;
17. And it shall come to pass in the last days, saith God, I will pour out of my Spirit upon all flesh: and your sons and your daughters shall prophesy, and your young men shall see visions, and your old men shall dream dreams:
18. And on my servants and on my handmaidens I will pour out in those days of my Spirit; and they shall prophesy:
19. And I will shew wonders in heav-

häällä taivaassa ja merkkejä alhaalla maan päällä, veren ja tulen ja savun ja suitsun.

20. Auringon pitää muuttuman pimeydeksi ja kuun vereksi, ennenkuin se suuri ja julkinen Herran päivä on tuleva.

21. Ja pitää tapahtuman, että jokainen, joka avuksi huutaa Herran nimeä, se tulee autuaaksi.

22. :22. Te Israelin miehet! kuulkaat näitä sanoja: Jesuksen Natsarelaisen, sen miehen, joka teidän tykönänne on Jumalalta vahvistettu voimallisten tekoin, ihmetten ja merkkein kanssa, jotka Jumala hänen kauttansa teidän keskellänne teki, niinkuin te itsekin tiedätte,

23. Sen, joka Jumalan aivotun neuvon ja säännön jälkeen oli annettu ulos, te otitte ja vääräin miesten kätten kautta ristiinnaulitsitte ja surmasitte,

24. Jonka Jumala herätti ylös ja päästi kuoleman kivuista, että se oli mahdotoin, että hän piti siltä pidettämän.

25. Sillä David sanoo hänestä: minä

en above, and signs in the earth beneath; blood, and fire, and vapour of smoke:

20. The sun shall be turned into darkness, and the moon into blood, before that great and notable day of the Lord come:

21. And it shall come to pass, that whosoever shall call on the name of the Lord shall be saved.

22. Ye men of Israel, hear these words; Jesus of Nazareth, a man approved of God among you by miracles and wonders and signs, which God did by him in the midst of you, as ye yourselves also know:

23. Him, being delivered by the determinate counsel and foreknowledge of God, ye have taken, and by wicked hands have crucified and slain:

24. Whom God hath raised up, having loosed the pains of death: because it was not possible that he should be holden of it.

25. For David speaketh concerning

olen aina Herran minun kasvoini eteen pannut, sillä hän on minun oikialla puolellani, etten minä horjahtaisi.
26. Sentähden iloitsi minun sydämeni, ja minun kieleni riemuitsi, ja minun lihani on myös lepäävä toivossa.
27. Sillä et sinä anna ylön minun sieluani helvetissä, etkä salli sinun pyhäs näkevän turmelusta.
28. Sinä olet minulle tiettäväksi tehnyt elämän tiet, sinä täytät minun ilolla sinun kasvois edessä.
29. Te miehet, rakkaat veljet, olkoon lupa rohkiasti teille puhua patriarkasta Davidista! hän on sekä kuollut että haudattu ja hänen hautansa on meidän tykönämme hamaan tähän päivään asti:
30. Että hän siis oli propheta ja tiesi Jumalan hänelle valalla vannoneen, että hän oli hänen kupeensa hedelmästä lihan jälkeen herättävä Kristuksen hänen istuimellansa istumaan,
31. Näki hän ennen ja puhui Kristuksen ylösnousemisesta, ettei hänen sieluansa annettu ylön helvetissä, eikä hänen lihansa nähnyt turmelusta.
32. Tämän Jesuksen on Jumala herät-

him, I foresaw the Lord always before my face, for he is on my right hand, that I should not be moved:
26. Therefore did my heart rejoice, and my tongue was glad; moreover also my flesh shall rest in hope:
27. Because thou wilt not leave my soul in hell, neither wilt thou suffer thine Holy One to see corruption.
28. Thou hast made known to me the ways of life; thou shalt make me full of joy with thy countenance.
29. Men and brethren, let me freely speak unto you of the patriarch David, that he is both dead and buried, and his sepulchre is with us unto this day.
30. Therefore being a prophet, and knowing that God had sworn with an oath to him, that of the fruit of his loins, according to the flesh, he would raise up Christ to sit on his throne;
31. He seeing this before spake of the resurrection of Christ, that his soul was not left in hell, neither his flesh did see corruption.
32. This Jesus hath God raised up,

tänyt, jonka todistajat me kaikki olemme.

whereof we all are witnesses.

33. Hän on siis Jumalan oikialle kädelle korotettu ja on Isältä saanut lupauksen Pyhästä Hengestä: hän on tämän vuodattanut, kuin te nyt näette ja kuulette.

33. Therefore being by the right hand of God exalted, and having received of the Father the promise of the Holy Ghost, he hath shed forth this, which ye now see and hear.

34. Sillä ei David ole taivaasen astunut, vaan hän sanoo: Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikialle kädelleni,

34. For David is not ascended into the heavens: but he saith himself, The LORD said unto my Lord, Sit thou on my right hand,

35. Siihenasti kuin minä panen sinun vihollises sinun jalkais astinlaudaksi.

35. Until I make thy foes thy footstool.

36. Niin pitää siis totisesti kaiken Israelin huoneen tietämän, että Jumala on tämän Jesuksen, jonka te ristiinnaulitsitte, Herraksi ja Kristukseksi tehnyt.

36. Therefore let all the house of Israel know assuredly, that God hath made that same Jesus, whom ye have crucified, both Lord and Christ.

37. Mutta kuin he nämät kuulivat, kävi se läpi heidän sydämensä, ja sanoivat Pietarille ja muille apostoleille: te miehet, rakkaat veljet! mitä meidän pitää tekemän?

37. Now when they heard this, they were pricked in their heart, and said unto Peter and to the rest of the apostles, Men and brethren, what shall we do?

38. Vaan Pietari sanoi heille: tehkäät parannus, ja antakaan jokainen itsensä kastaa Jesuksen Kristuksen nimeen, syntein anteeksi antamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan.

38. Then Peter said unto them, Repent, and be baptized every one of you in the name of Jesus Christ for the remission of sins, and ye shall receive the gift of the Holy Ghost.

39. Sillä teille ja teidän lapsillenne on tämä lupaus annettu, ja kaikille, jotka taampana ovat, kutka ikänä Herra meidän Jumalamme kutsuu.
40. Ja monilla muillakin sanoilla todisti hän, ja neuvoi heitä, sanoen: antakaat teitänne autettaa tästä pahanilkisestä suvusta.
41. Jotka siis mielellänsä hänen sanansa ottivat vastaan, ne kastettiin; ja sinä päivänä lisääntyi lähes kolmetuhatta sielua.
42. Ja he pysyivät alati apostolien opissa ja osallisuudessa, ja leivän murtamisessa ja rukouksissa.

43. Mutta jokaiselle sielulle tuli pelko; ja tehtiin apostolien kautta monta ihmettä ja merkkiä.
44. Mutta kaikki, jotka uskoivat, olivat yhdessä ja pitivät kaikki yhteisenä.
45. Ja he myivät hyvyytensä ja tavaransa, ja jakoivat ne kaikille, sen jälkeen kuin kukin tarvitsi.
46. Ja he pysyivät joka päivä yksimielisesti templissä, ja mursivat huoneessa leipää, ja ottivat ruokaa riemulla ja sydämen yksinkertaisuudella,

39. For the promise is unto you, and to your children, and to all that are afar off, even as many as the Lord our God shall call.
40. And with many other words did he testify and exhort, saying, Save yourselves from this untoward generation.
41. Then they that gladly received his word were baptized: and the same day there were added unto them about three thousand souls.
42. And they continued stedfastly in the apostles' doctrine and fellowship, and in breaking of bread, and in prayers.
43. And fear came upon every soul: and many wonders and signs were done by the apostles.
44. And all that believed were together, and had all things common;
45. And sold their possessions and goods, and parted them to all men, as every man had need.
46. And they, continuing daily with one accord in the temple, and breaking bread from house to house, did eat their meat with gladness and sin-

gleness of heart,

47. Ja kiittäin Jumalaa olivat kaiken kansan suosiossa. Ja Herra lisäsi joka päivä autuaaksi tulevaisia seurakunnalle.

47. Praising God, and having favour with all the people. And the Lord added to the church daily such as should be saved.

3 luku

1. Niin Pietari ja Johannes menivät ynnä ylös templiin yhdeksännellä rukouksen hetkelle,

1. Now Peter and John went up together into the temple at the hour of prayer, being the ninth hour.

2. Ja mies, saattamatoin hamasta äitinsä kohdusta, kannettiin; jonka he panivat joka päivä sen templin oven eteen, joka kutsutaan Kauniiksi, anomaan niiltä almua, jotka templiin menivät.

2. And a certain man lame from his mother's womb was carried, whom they laid daily at the gate of the temple which is called Beautiful, to ask alms of them that entered into the temple;

3. Kuin hän näki Pietarin ja Johanneksen tahtovan mennä templiin, anoi hän heiltä almua.

3. Who seeing Peter and John about to go into the temple asked an alms.

4. Niin Pietari Johanneksen kanssa katsoi hänen päällensä, ja sanoi: katso meidän päällemme.

4. And Peter, fastening his eyes upon him with John, said, Look on us.

5. Ja hän katseli heidän päällensä, toivoen heiltä jotakin saavansa.

5. And he gave heed unto them, expecting to receive something of them.

6. Niin Pietari sanoi: hopiaa ja kultaa ei minulla ole; vaan sitä mitä minulla on, annan minä sinulle: Jesuksen

6. Then Peter said, Silver and gold have I none; but such as I have give I thee: In the name of Jesus Christ of

Kristuksen Natsarealaisen nimeen nouse ja käy.

7. Ja hän tarttui hänen oikiaan käteensä ja ojensi hänen, ja kohta hänen säärensä ja kantansa vahvistuivat.

8. Ja hän karkasi ylös, seisoi ja kävi, ja meni heidän kanssansa templiin, käyden ja hypäten ja kiittäen Jumalaa.

9. Ja kaikki kansa näki hänen käyvän ja kiittävän Jumalaa,

10. Ja tunsi hänen siksi, joka almun tähden istui templin Kauniin oven edessä; ja he olivat täynnänsä pelkoa ja suurta hämmästystä siitä, mitä hänelle tapahtunut oli.

11. Mutta kuin tämä saattamatoin, joka parannettu oli, piti itsensä Pietarin ja Johanneksen tykö, juoksi kaikki kansa hämmästyksissä heidän tykönsä porstuaan, joka kutsutaan Salomon porstuaksi.

12. Kuin Pietari sen näki, vastasi hän kansalle: Israelin miehet! mitä te tätä ihmettelette? eli mitä te meidän päällemme katsotte, niinkuin me olisimme meidän omalla voimallamme eli ju-

Nazareth rise up and walk.

7. And he took him by the right hand, and lifted him up: and immediately his feet and ankle bones received strength.

8. And he leaping up stood, and walked, and entered with them into the temple, walking, and leaping, and praising God.

9. And all the people saw him walking and praising God:

10. And they knew that it was he which sat for alms at the Beautiful gate of the temple: and they were filled with wonder and amazement at that which had happened unto him.

11. And as the lame man which was healed held Peter and John, all the people ran together unto them in the porch that is called Solomon's, greatly wondering.

12. And when Peter saw it, he answered unto the people, Ye men of Israel, why marvel ye at this? or why look ye so earnestly on us, as though by our own power or holiness we had

malisuudellamme tämän käymään saattaneet?

13. Abrahamin ja Isaakin ja Jakobin Jumala, meidän isäimme Jumala, on Poikansa Jesuksen kirkastanut, jonka te annoitte ylön ja kielsitte Pilatuksen edessä, kuin hän tuomitsi, että hän piti päästettämän.

14. Mutta te kielsitte pyhän ja hurskaan, ja anoitte teillenne murhamiestä annettaa;

15. Mutta elämän Pääruhtinaan te tapoitte: sen on Jumala kuolleista herättänyt, jonka todistajat me olemme.

16. Ja uskon kautta hänen nimensä päälle on hän tässä, jonka te näette ja tunnette, nimensä vahvistanut: ja usko hänen kauttansa antoi tälle terveytensä, kaikkein teidän nähtenne.

17. Ja nyt rakkaat veljet! minä tiedän, että te sen tyhmyydestä tehneet olette, niinkuin teidän ylimmäisennekin.

18. Mutta Jumala, mitä hän kaikkein prophetainsa suun kautta oli ennustanut, että hänen Kristuksensa piti kärsimän, sen hän täytti.

19. Niin tehkäät parannus ja palat-

made this man to walk?

13. The God of Abraham, and of Isaac, and of Jacob, the God of our fathers, hath glorified his Son Jesus; whom ye delivered up, and denied him in the presence of Pilate, when he was determined to let him go.

14. But ye denied the Holy One and the Just, and desired a murderer to be granted unto you;

15. And killed the Prince of life, whom God hath raised from the dead; whereof we are witnesses.

16. And his name through faith in his name hath made this man strong, whom ye see and know: yea, the faith which is by him hath given him this perfect soundness in the presence of you all.

17. And now, brethren, I wot that through ignorance ye did it, as did also your rulers.

18. But those things, which God before had shewed by the mouth of all his prophets, that Christ should suffer, he hath so fulfilled.

19. Repent ye therefore, and be con-

kaat, että teidän syntinne pyyhittäisiin pois, kuin virvoittamisen ajat tulevat Herran kasvoin edestä,

verted, that your sins may be blotted out, when the times of refreshing shall come from the presence of the Lord;

20. Ja hän lähettää sen, josta teille ennen saarnattu on, Jesuksen Kristuksen,

20. And he shall send Jesus Christ, which before was preached unto you:

21. Jonka tosin tulee omistaa taivas, niihin aikoihin asti kuin ne kaikki jälleen asetetaan, mitkä Jumala on puhunut kaikkein pyhäin prophetainsa suun kautta, hamasta maailman alusta.

21. Whom the heaven must receive until the times of restitution of all things, which God hath spoken by the mouth of all his holy prophets since the world began.

22. Sillä Moses on tosin isille sanonut: Herra teidän Jumalanne on teille herättävä Prophetan teidän veljistänne, niinkuin minun: kuulkaat häntä kaikissa, mitä hän teille sanoo,

22. For Moses truly said unto the fathers, A prophet shall the Lord your God raise up unto you of your brethren, like unto me; him shall ye hear in all things whatsoever he shall say unto you.

23. Ja pitää tapahtuman, että jokainen sielu, joka ei tätä Prophetaa kuule, pitää hävitettämän pois kansasta.

23. And it shall come to pass, that every soul, which will not hear that prophet, shall be destroyed from among the people.

24. Ja kaikki prophetat hamasta Samuelista, ja sitte edespäin, niin monta, jotka puhuneet ovat, ovat myös kaikki näitä päiviä ennustaneet.

24. Yea, and all the prophets from Samuel and those that follow after, as many as have spoken, have likewise foretold of these days.

25. Te olette prophetain ja sen liiton

25. Ye are the children of the proph-

lapset, jonka Jumala meidän isäimme kanssa teki, sanoen Abrahamille: ja sinun siemenessäs pitää kaikki kansat maan päällä siunattaman.
26. Teille on Jumala ensin Poikansa Jesuksen herättänyt ja on hänen lähettänyt teitä siunaamaan, että te kukin teidän pahuudestanne palajaisitte.

ets, and of the covenant which God made with our fathers, saying unto Abraham, And in thy seed shall all the kindreds of the earth be blessed.
26. Unto you first God, having raised up his Son Jesus, sent him to bless you, in turning away every one of you from his iniquities.

4 luku

1. Mutta kuin he kansalle puhuivat, niin papit ja templin esimies ja Sadukealaiset tulivat sinne,

2. Ja närkästyivät, että he kansaa opettivat ja ilmoittivat Jesuksen kautta ylösnousemisen kuolleista,
3. Ja heittivät kätensä heidän päällensä ja panivat heidät huomeneksi kiinni; sillä jo oli ehtoo.
4. Mutta monta niistä, jotka sanan kuulivat, uskoivat ja miesten luku tuli lähes viisituhatta.

5. Mutta toisena päivänä tapahtui, että heidän ylimmäisensä ja vanhim-

1. And as they spake unto the people, the priests, and the captain of the temple, and the Sadducees, came upon them,
2. Being grieved that they taught the people, and preached through Jesus the resurrection from the dead.
3. And they laid hands on them, and put them in hold unto the next day: for it was now eventide.
4. Howbeit many of them which heard the word believed; and the number of the men was about five thousand.
5. And it came to pass on the morrow, that their rulers, and elders, and

pansa kokoontuivat ja kirjanoppineet Jerusalemissa,

scribes,

6. Ja Hannas ylimmäinen pappi, ja Kaiphas, ja Johannes, ja Aleksander, ja niin monta kuin ylimmäisten pappein suvusta oli,

6. And Annas the high priest, and Caiaphas, and John, and Alexander, and as many as were of the kindred of the high priest, were gathered together at Jerusalem.

7. Ja asettivat heidät keskellensä ja kysyivät heiltä: millä voimalla taikka kenenkä nimeen te olette tämän tehneet?

7. And when they had set them in the midst, they asked, By what power, or by what name, have ye done this?

8. Niin Pietari, täynnänsä Pyhää Henkeä, sanoi heille: te kansan ylimmäiset ja Israelin vanhimmat!

8. Then Peter, filled with the Holy Ghost, said unto them, Ye rulers of the people, and elders of Israel,

9. Jos me tänäpänä tuomitaan sen hyvän työn edestä sille sairaalle miehelle, jonka kautta hän parannettu on,

9. If we this day be examined of the good deed done to the impotent man, by what means he is made whole;

10. Niin olkoon teille ja kaikelle Israelin kansalle tiettävä, että Jesuksen Kristuksen Natsarealaisen nimeen, jonka te ristiinnaulitsitte, jonka Jumala kuolleista herätti, sen kautta tämä seisoo teidän edessänne terveenä.

10. Be it known unto you all, and to all the people of Israel, that by the name of Jesus Christ of Nazareth, whom ye crucified, whom God raised from the dead, even by him doth this man stand here before you whole.

11. Hän on se kivi, joka teiltä rakentajilta hyljätty on, joka on nurkkakiveksi tullut.

11. This is the stone which was set at nought of you builders, which is become the head of the corner.

12. Ja ei yhdessäkään toisessa ole au-

12. Neither is there salvation in any

tuutta; sillä ei myös ole muuta nimeä taivaan alla ihmisille annettu, jossa meidän pitää autuaaksi tuleman.
13. Mutta kuin he näkivät Pietarin ja Johanneksen puheen rohkeuden, sillä he ymmärsivät heidät oppimattomiksi ja kirjantaitamattomiksi miehiksi, ihmettelivät he ja tunsivat heidät, että he Jesuksen kanssa olleet olivat.
14. Mutta kuin he näkivät sen ihmisen seisovan heidän kanssansa, joka parannettu oli, ei he taitaneet mitään sitä vastaan puhua.
15. Mutta he käskivät heitä ulos raadista mennä pois, ja pitivät neuvoa keskenänsä,
16. Sanoen: mitä me näille miehille teemme? Sillä julkinen merkki on heidän kauttansa tehty, joka kaikille Jerusalemin asuvaisille tiettävä on, ja emme taida kieltää.
17. Mutta ettei se enempi kansan keskelle hajoisi, niin haastakaamme heitä kovin, ettei he tästedes yhdellekään ihmiselle tästä nimestä puhuisi.
18. Ja he kutsuivat heidät ja kaiketi kielsivät heitä puhumasta ja opettamasta Jesuksen nimeen.

other: for there is none other name under heaven given among men, whereby we must be saved.
13. Now when they saw the boldness of Peter and John, and perceived that they were unlearned and ignorant men, they marvelled; and they took knowledge of them, that they had been with Jesus.
14. And beholding the man which was healed standing with them, they could say nothing against it.
15. But when they had commanded them to go aside out of the council, they conferred among themselves,
16. Saying, What shall we do to these men? for that indeed a notable miracle hath been done by them is manifest to all them that dwell in Jerusalem; and we cannot deny it.
17. But that it spread no further among the people, let us straitly threaten them, that they speak henceforth to no man in this name.
18. And they called them, and commanded them not to speak at all nor teach in the name of Jesus.

19. Mutta Pietari ja Johannes vastasivat heitä ja sanoivat: tuomitkaat itse, jos se on oikia Jumalan edessä, että me teitä enemmän kuulemme kuin Jumalaa.

19. But Peter and John answered and said unto them, Whether it be right in the sight of God to hearken unto you more than unto God, judge ye.

20. Sillä emme taida niitä puhumatta olla, joita me nähneet ja kuulleet olemme.

20. For we cannot but speak the things which we have seen and heard.

21. Mutta he uhkasivat heitä, ja antoivat heidän mennä, ja ei löytäneet mitään, josta he olisivat heitä vaivanneet, kansan tähden; sillä kaikki kiittivät Jumalaa sen edestä mikä tapahtunut oli.

21. So when they had further threatened them, they let them go, finding nothing how they might punish them, because of the people: for all men glorified God for that which was done.

22. Sillä se ihminen oli ylitse neljänkymmenen ajastajan vanha, jossa tämä parantamisen tunnusmerkki tehty oli.

22. For the man was above forty years old, on whom this miracle of healing was shewed.

23. Mutta kuin he päästetyt olivat, tulivat he omainsa tykö ja ilmoittivat, mitä pappein päämiehet ja vanhimmat heille sanoneet olivat.

23. And being let go, they went to their own company, and reported all that the chief priests and elders had said unto them.

24. Kuin he sen kuulivat, korottivat he yksimielisesti äänensä Jumalan tykö ja sanoivat: Herra, sinä olet Jumala, joka taivaan ja maan ja meren, ja kaikki, mitä niissä on, tehnyt olet,

24. And when they heard that, they lifted up their voice to God with one accord, and said, Lord, thou art God, which hast made heaven, and earth, and the sea, and all that in them is:

25. Joka Davidin sinun palvelias suun

25. Who by the mouth of thy servant

kautta puhunut olet: miksi pakanat kiukuitsevat ja kansat turhaa aikovat?

David hast said, Why did the heathen rage, and the people imagine vain things?

26. Vaan kuninkaat yhteen menevät ja päämiehet kokoovat heitänsä Herraa vastaan ja hänen Kristustansa vastaan?

26. The kings of the earth stood up, and the rulers were gathered together against the Lord, and against his Christ.

27. Sillä he ovat tosin kokoontuneet sinun pyhää Poikaas Jesusta vastaan, jonka sinä voitelit, sekä Herodes että Pontius Pilatus pakanain ja Israelin kansan kanssa,

27. For of a truth against thy holy child Jesus, whom thou hast anointed, both Herod, and Pontius Pilate, with the Gentiles, and the people of Israel, were gathered together,

28. Tekemään mitä sinun kätes ja neuvos ennen aikonut oli, että tapahtuman pitäis.

28. For to do whatsoever thy hand and thy counsel determined before to be done.

29. Ja nyt Herra, katso heidän uhkaustansa ja anna sinun palveliais kaikella uskalluksella sinun sanaas puhua.

29. And now, Lord, behold their threatenings: and grant unto thy servants, that with all boldness they may speak thy word,

30. Ja ojenna kätes parantamaan, ja että merkit ja ihmeet sinun pyhän Poikas Jesuksen nimen kautta tehtäisiin.

30. By stretching forth thine hand to heal; and that signs and wonders may be done by the name of thy holy child Jesus.

31. Ja kuin he rukoilleet olivat, liikkui se paikka, jossa he koossa olivat, ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä ja puhuivat Jumalan sanaa uskalluksella.

31. And when they had prayed, the place was shaken where they were assembled together; and they were all filled with the Holy Ghost, and they spake the word of God with boldness.

32. Ja niiden paljoudessa, jotka uskoivat, oli yksi sydän ja yksi sielu, ei myös kenkään heistä sanonut mitään omaksensa, mitä hänellä oli, vaan kaikki olivat heillä yhteiset.

32. And the multitude of them that believed were of one heart and of one soul: neither said any of them that ought of the things which he possessed was his own; but they had all things common.

33. Ja apostolit todistivat suurella voimalla Herran Jesuksen ylösnousemisesta, ja suuri armo oli kaikkein heidän päällänsä.

33. And with great power gave the apostles witness of the resurrection of the Lord Jesus: and great grace was upon them all.

34. Ja ei myös ollut yhtään tarvitsevaa heissä; sillä niin monta, joilla pellot eli huoneet olivat, ne myivät ja toivat myytyin hinnan,

34. Neither was there any among them that lacked: for as many as were possessors of lands or houses sold them, and brought the prices of the things that were sold,

35. Ja panivat apostolien jalkain eteen: ja jokaiselle jaettiin niinkuin kukin tarvitsi.

35. And laid them down at the apostles' feet: and distribution was made unto every man according as he had need.

36. Mutta Joses, joka liialta nimeltä apostoleilta kutsutaan Barnabas (se on niin paljo sanottu kuin lohdutuksen poika) Leviläinen, Kypristä sukuisin,

36. And Joses, who by the apostles was surnamed Barnabas, (which is, being interpreted, The son of consolation,) a Levite, and of the country of Cyprus,

37. Hänellä oli pelto, sen hän myi, ja toi hinnan ja pani apostolitten jalkain eteen.

37. Having land, sold it, and brought the money, and laid it at the apostles' feet.

5 luku

1. Mutta mies, Ananias nimeltä, emäntänsä Saphiran kanssa myi tavaransa,
2. Ja kätki jotain hinnasta emäntänsä tieten, ja toi osan edes ja pani apostolitten jalkain eteen.

3. Niin Pietari sanoi: Ananias, miksi saatana täytti sinun sydämes Pyhän Hengen edessä valhettelemaan, että jotakin pellon hinnasta kätkit?
4. Etkös olisi saanut sitä pitää, kuin se sinulla oli, ja se myytykin oli sinun hallussas? miksis senkaltaista olet sydämees päästänyt? Et sinä ole ihmisten, vaan Jumalan edessä valehdellut.

5. Kuin Ananias nämät sanat kuuli, lankesi hän maahan ja antoi henkensä. Ja suuri pelko tuli kaikkein niiden päälle, jotka tämän kuulivat.
6. Niin nuoret miehet nousivat ja korjasivat hänen, veivät pois ja hautasivat hänen.
7. Mutta tapahtui liki kolmen hetken perästä, että myös hänen emäntänsä

1. But a certain man named Ananias, with Sapphira his wife, sold a possession,
2. And kept back part of the price, his wife also being privy to it, and brought a certain part, and laid it at the apostles' feet.

3. But Peter said, Ananias, why hath Satan filled thine heart to lie to the Holy Ghost, and to keep back part of the price of the land?
4. Whiles it remained, was it not thine own? and after it was sold, was it not in thine own power? why hast thou conceived this thing in thine heart? thou hast not lied unto men, but unto God.

5. And Ananias hearing these words fell down, and gave up the ghost: and great fear came on all them that heard these things.
6. And the young men arose, wound him up, and carried him out, and buried him.
7. And it was about the space of three hours after, when his wife, not

tuli sisälle eikä tietänyt, mitä tapahtunut oli.

knowing what was done, came in.

8. Niin Pietari vastasi häntä: sanos minulle: oletteko sen pellon siihen hintaan myyneet? mutta hän sanoi: olemme niinkin siihen hintaan.

8. And Peter answered unto her, Tell me whether ye sold the land for so much? And she said, Yea, for so much.

9. Sanoi Pietari hänelle: miksi te olette mielistyneet keskenänne Herran Henkeä kiusaamaan? Katso, niiden jalat, jotka sinun miehes hautasivat, ovat oven edessä ja vievät pois sinun.

9. Then Peter said unto her, How is it that ye have agreed together to tempt the Spirit of the Lord? behold, the feet of them which have buried thy husband are at the door, and shall carry thee out.

10. Ja hän kohta lankesi maahan hänen jalkainsa eteen ja antoi henkensä. Niin nuoret miehet tulivat sisälle ja löysivät hänen kuolleena, ja he veivät hänen ulos ja hautasivat miehensä tykö.

10. Then fell she down straightway at his feet, and yielded up the ghost: and the young men came in, and found her dead, and, carrying her forth, buried her by her husband.

11. Ja suuri pelko tuli koko seurakunnalle ja kaikille niille, jotka tämän kuulivat.

11. And great fear came upon all the church, and upon as many as heard these things.

12. Ja apostolitten kätten kautta tehtiin monta merkkiä ja ihmettä kansan seassa. Ja olivat kaikki yksimielisesti Salomon esihuoneessa.

12. And by the hands of the apostles were many signs and wonders wrought among the people; (and they were all with one accord in Solomon's porch.

13. Mutta ei niistä muista uskaltanut yksikään itsiänsä antaa heidän se-

13. And of the rest durst no man join himself to them: but the people mag-

kaansa; vaan kansa piti paljon heistä.
14. Ja joukko paljon eneni miehistä ja vaimoista, jotka Herran päälle uskoivat:
15. Niin että he kantoivat sairaita kaduille ja panivat niitä vuoteille ja paareille, että Pietarin tullessa ainoasti hänen varjonsa jonkun heistä olis varjonnut.
16. Ja tuli myös suuri joukko kokoon lähimmäisistä kaupungeista Jerusalemiin, ja toviat sairaita ja saastaisilta hengiltä vaivatuita, jotka kaikki parannettiin.
17. Niin nousi ylimmäinen pappi, ja kaikki, jotka hänen kanssansa olivat, Saddukealaisten lahko, ja olivat täynnänsä kiivautta,
18. Ja paiskasivat kätensä apostolitten päälle ja panivat heidät yhteiseen vankihuoneesen.
19. Mutta Herran enkeli avasi yöllä tornin oven, ja vei heidät sieltä ulos ja sanoi:
20. Menkäät, seisokaat ja puhukaat templissä kansalle kaikki tämän elämän sanat.
21. Mutta kuin he sen kuulivat, menинified them.
14. And believers were the more added to the Lord, multitudes both of men and women.)
15. Insomuch that they brought forth the sick into the streets, and laid them on beds and couches, that at the least the shadow of Peter passing by might overshadow some of them.
16. There came also a multitude out of the cities round about unto Jerusalem, bringing sick folks, and them which were vexed with unclean spirits: and they were healed every one.
17. Then the high priest rose up, and all they that were with him, (which is the sect of the Sadducees,) and were filled with indignation,
18. And laid their hands on the apostles, and put them in the common prison.
19. But the angel of the Lord by night opened the prison doors, and brought them forth, and said,
20. Go, stand and speak in the temple to the people all the words of this life.
21. And when they heard that, they

vät he varhain aamulla templiin ja opettivat. Niin ylimmäinen pappi tuli, ja ne, jotka hänen kanssansa olivat, kutsuivat raadin kokoon ja kaikki Israelin lasten vanhimmat, ja lähettivät vankihuoneesen heitä noutamaan.

22. Kuin palveliat menivät, eikä heitä tornista löytäneet, niin he palasivat ja ilmoittivat,
23. Sanoen: tornin me tosin löysimme kyllä visusti suljetuksi ja vartiat ulkona oven edessä seisovan; mutta kuin me sen avasimme, emme ketään sieltä löytäneet.
24. Kuin ylimmäinen pappi ja templin esimies ja pappein päämiehet nämät kuulivat, epäilivät he heistä, miksi se viimeinkin tulis.

25. Niin tuli yksi ja ilmoitti heille, sanoen: katso, ne miehet, jotka te torniin panitte, ovat templissa ja seisovat opettamassa kansaa.
26. Niin esimies meni palvelijoinensa ja toi heidät suosiolla sieltä (sillä he pelkäsivät kansan heitä kivittävän).

entered into the temple early in the morning, and taught. But the high priest came, and they that were with him, and called the council together, and all the senate of the children of Israel, and sent to the prison to have them brought.
22. But when the officers came, and found them not in the prison, they returned, and told,
23. Saying, The prison truly found we shut with all safety, and the keepers standing without before the doors: but when we had opened, we found no man within.
24. Now when the high priest and the captain of the temple and the chief priests heard these things, they doubted of them whereunto this would grow.
25. Then came one and told them, saying, Behold, the men whom ye put in prison are standing in the temple, and teaching the people.
26. Then went the captain with the officers, and brought them without violence: for they feared the people, lest they should have been stoned.

27. Ja kuin he toivat heidät, asettivat he heidät raadin eteen. Ja ylimmäinen pappi kysyi heiltä,
28. Sanoen: emmekö ole kovasti teitä kieltäneet puhumasta kansalle tähän nimeen? Ja katso, te olette Jerusalemin täyttäneet teidän opetuksellanne, ja tahdotte tämän ihmisen veren vetää meidän päällemme.
29. Mutta Pietari ja muut apostolit vastasivat ja sanoivat: enempi tulee kuulla Jumalaa kuin Ihmisiä.
30. Meidän isäimme Jumala herätti Jesuksen, jonka te tapoitte ja ripustitte puuhun.
31. Sen on Jumala korottanut oikialle kädellensä Päämieheksi ja Vapahtajaksi, antamaan Israelille parannusta ja syntein anteeksi antamusta.
32. Ja me olemme näiden sanain todistajat, ja myös Pyhä Henki, jonka Jumala on niille antanut, jotka häntä kuulevat.
33. Mutta kuin he nämät kuulivat, kävi se lävitse heidän sydämensä, ja he pitivät neuvoa tappaaksensa heitä.
34. Niin nousi raadista yksi Pharisealainen, nimeltä Gamaliel, lainopettaja,

27. And when they had brought them, they set them before the council: and the high priest asked them,
28. Saying, Did not we straitly command you that ye should not teach in this name? and, behold, ye have filled Jerusalem with your doctrine, and intend to bring this man's blood upon us.
29. Then Peter and the other apostles answered and said, We ought to obey God rather than men.
30. The God of our fathers raised up Jesus, whom ye slew and hanged on a tree.
31. Him hath God exalted with his right hand to be a Prince and a Saviour, for to give repentance to Israel, and forgiveness of sins.
32. And we are his witnesses of these things; and so is also the Holy Ghost, whom God hath given to them that obey him.
33. When they heard that, they were cut to the heart, and took counsel to slay them.
34. Then stood there up one in the council, a Pharisee, named Gamaliel,

josta kaikki kansa paljon piti: se käsi apostoleita pikimältänsä viedä ulos,

a doctor of the law, had in reputation among all the people, and commanded to put the apostles forth a little space;

35. Ja sanoi heille: Israelin miehet! kavahtakaat itseänne, mitä te mielitte tehdä näille miehille.

35. And said unto them, Ye men of Israel, take heed to yourselves what ye intend to do as touching these men.

36. Sillä ennen näitä päiviä nousi Teudas ja sanoi itsensä joksikin, niin hänen tykönsä tuli lähes neljäsataa miestä: joka sitte tapettiin ja kaikki, jotka häneen mielistyivät, ne hajoitettiin ja hävitettiin.

36. For before these days rose up Theudas, boasting himself to be somebody; to whom a number of men, about four hundred, joined themselves: who was slain; and all, as many as obeyed him, were scattered, and brought to nought.

37. Tämän jälkeen nousi Juudas Galileasta veronlaskemisen päivinä ja käänsi paljon kansaa jälkeensä; hän myös hukkui ja kaikki, jotka häneen mielistyivät, hajoitettiin.

37. After this man rose up Judas of Galilee in the days of the taxing, and drew away much people after him: he also perished; and all, even as many as obeyed him, were dispersed.

38. Ja nyt sanon minä teille: lakatkaat näistä miehistä ja sallikaat heidän olla; sillä jos tämä neuvo eli teko on ihmisistä, niin se tyhjään raukee;

38. And now I say unto you, Refrain from these men, and let them alone: for if this counsel or this work be of men, it will come to nought:

39. Vaan jos se on Jumalalta, niin ette te voi sitä tyhjäksi tehdä, ettette myös löydettäisi sotineen jumalaa vastaan.

39. But if it be of God, ye cannot overthrow it; lest haply ye be found even to fight against God.

40. Niin kaikki mielistyivät hänen neuvoonsa; ja kuin he apostolit sisälle kutsuivat, niin he hosuivat heitä ja kielsivät heitä Jesuksen nimeen puhumasta, ja päästivät heidät menemään.

40. And to him they agreed: and when they had called the apostles, and beaten them, they commanded that they should not speak in the name of Jesus, and let them go.

41. Niin he menivät pois raadin edestä, iloiten että he olivat mahdolliset pilkkaa kärsimään hänen nimensä tähden,

41. And they departed from the presence of the council, rejoicing that they were counted worthy to suffer shame for his name.

42. Ja ei lakanneet joka päivä templissä ja joka huoneessa opettamasta ja saarnaamasta evankeliumia Jesuksesta Kristuksesta.

42. And daily in the temple, and in every house, they ceased not to teach and preach Jesus Christ.

6 luku

1. Mutta niinä päivinä, koska opetuslasten luku eneni, napisivat Grekiläiset Hebrealaisia vastaan, että heidän leskensä katsottiin ylön jokapäiväisessä palveluksessa.

1. And in those days, when the number of the disciples was multiplied, there arose a murmuring of the Grecians against the Hebrews, because their widows were neglected in the daily ministration.

2. Niin ne kaksi toistakymmentä kutsuivat kokoon opetuslasten joukon, ja sanoivat: ei se ole kohtuullinen, että me annamme ylön Jumalan sanan, ja pöytäin edessä palvelemme.

2. Then the twelve called the multitude of the disciples unto them, and said, It is not reason that we should leave the word of God, and serve tables.

3. Sentähden, rakkaat veljet, valitkaat teistä seitsemän miestä joista hyvä todistus on, jotka ovat Pyhää Henkeä ja viisautta täynnänsä, joiden haltuun me tämän viran annamme.
4. Mutta me tahdomme rukouksessa ja sanan palveluksessa pysyväiset olla.
5. Ja se puhe kelpasi kaikelle joukolle, ja he valitsivat Stephanin, miehen täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä, ja Philippuksen, ja Prokoron, ja Nikanorin, ja Timonin, ja Parmenaan, ja Nikolaon, uuden Juudalaisen Antiokiasta.
6. Nämät he asettivat apostoleitten eteen: ja rukoilivat, ja panivat kätensä heidän päällensä.
7. Ja Jumalan sana kasvoi ja opetuslasten luku tuli sangen suureksi Jerusalemissa; ja suuri joukko pappeja oli myös uskolle kuuliainen.

8. Mutta Stephanus, joka oli uskoa täynnänsä ja väkevyyttä, teki ihmeitä ja suuria tunnustähtiä kansan seassa.
9. Niin nousivat muutamat Libertinein synagogasta, ja Kyreniläisten, ja

3. Wherefore, brethren, look ye out among you seven men of honest report, full of the Holy Ghost and wisdom, whom we may appoint over this business.
4. But we will give ourselves continually to prayer, and to the ministry of the word.
5. And the saying pleased the whole multitude: and they chose Stephen, a man full of faith and of the Holy Ghost, and Philip, and Prochorus, and Nicanor, and Timon, and Parmenas, and Nicolas a proselyte of Antioch:

6. Whom they set before the apostles: and when they had prayed, they laid their hands on them.
7. And the word of God increased; and the number of the disciples multiplied in Jerusalem greatly; and a great company of the priests were obedient to the faith.
8. And Stephen, full of faith and power, did great wonders and miracles among the people.
9. Then there arose certain of the synagogue, which is called the syna-

Aleksandrialaisten, ja jotka Kilikiasta ja Asiasta olivat, ja riitelivät Stephanin kanssa.

10. Ja eivät voineet sitä viisautta vastaan olla ja sitä Henkeä, jonka kautta hän puhui.

11. Niin he sääsivät miehiä, jotka sanoivat: me olemme hänen kuulleet puhuvan pilkkasanoja Mosesta ja Jumalaa vastaan.

12. Niin he yllyttivät kansan ja vanhimmat ja kirjanoppineet, ja menivät ja ottivat hänen kiinni, ja veivät hänen raadin eteen,

13. Ja asettivat väärät todistajat sanomaan: ei tämä mies lakkaa puhumasta pilkkasanoja tätä pyhää siaa ja lakia vastaan.

14. Sillä me olemme kuulleet hänen sanovan: Jesus Natsarealainen hävittää tämän sian, ja muuttaa säädyt, jotka Moses meille antoi.

15. Ja kaikki ne, jotka raadissa istuivat, katsoivat hänen päällensä ja näkivät hänen kasvonsa niinkuin enkelin kasvot.

gogue of the Libertines, and Cyrenians, and Alexandrians, and of them of Cilicia and of Asia, disputing with Stephen.

10. And they were not able to resist the wisdom and the spirit by which he spake.

11. Then they suborned men, which said, We have heard him speak blasphemous words against Moses, and against God.

12. And they stirred up the people, and the elders, and the scribes, and came upon him, and caught him, and brought him to the council,

13. And set up false witnesses, which said, This man ceaseth not to speak blasphemous words against this holy place, and the law:

14. For we have heard him say, that this Jesus of Nazareth shall destroy this place, and shall change the customs which Moses delivered us.

15. And all that sat in the council, looking stedfastly on him, saw his face as it had been the face of an angel.

7 luku

1. Niin ylimmäinen pappi sanoi: lienevätkö nämät näin?
2. Vaan hän sanoi: miehet, rakkaat veljet ja isät, kuulkaat: kunnian Jumala ilmestyi Abrahamille meidän isällemme, kuin hän oli Mesopotamiassa, ennenkuin hän Haranissa asui,
3. Ja sanoi hänelle: lähde sinun maaltas ja suvustas, ja tule siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan.

4. Silloin hän läksi Kaldeasta, ja asui Haranissa. Ja kuin hänen isänsä kuollut oli, toi hän hänen sieltä tähän maahan, jossa te nyt asutte.

5. Ja ei antanut hänelle siinä perintöä, ei jalankaan leveyttä; ja hän lupasi hänelle sen antaa asuaksensa, ja hänen siemenellensä hänen jälkeensä, kuin ei hänellä vielä lasta ollut.

6. Ja Jumala puhui hänelle näin: sinun siemenes pitää oleman muukalainen vieraalla maalla, ja heidän pitää sen orjaksi tekemän, ja pahasti

1. Then said the high priest, Are these things so?
2. And he said, Men, brethren, and fathers, hearken; The God of glory appeared unto our father Abraham, when he was in Mesopotamia, before he dwelt in Charran,
3. And said unto him, Get thee out of thy country, and from thy kindred, and come into the land which I shall shew thee.
4. Then came he out of the land of the Chaldaeans, and dwelt in Charran: and from thence, when his father was dead, he removed him into this land, wherein ye now dwell.
5. And he gave him none inheritance in it, no, not so much as to set his foot on: yet he promised that he would give it to him for a possession, and to his seed after him, when as yet he had no child.
6. And God spake on this wise, That his seed should sojourn in a strange land; and that they should bring them into bondage, and entreat them evil

sen kanssa menemän neljäsataa ajastaikaa.

four hundred years.

7. Ja sen kansan, jota he palvelevat, tahdon minä tuomita, sanoi Jumala, ja sitte pitää heidän lähtemän ja minua tässä siassa palveleman.

7. And the nation to whom they shall be in bondage will I judge, said God: and after that shall they come forth, and serve me in this place.

8. Ja hän antoi hänelle ympärileikkauksen liiton; ja niin hän siitti Isaakin, ja ympärileikkasi hänen kahdeksantena päivänä. Ja Isaak siitti Jakobin, ja Jakob kaksitoistakymmentä patriarkkaa.

8. And he gave him the covenant of circumcision: and so Abraham begat Isaac, and circumcised him the eighth day; and Isaac begat Jacob; and Jacob begat the twelve patriarchs.

9. Ja ne patriarkat myivät kateudesta Josefin Egyptiin. Ja Jumala oli hänen kanssansa,

9. And the patriarchs, moved with envy, sold Joseph into Egypt: but God was with him,

10. Ja pelasti hänen kaikista tuskistansa, ja antoi hänelle armon ja viisauden Pharaon, Egyptin kuninkaan, kasvoin edessä, ja hän pani hänen Egyptin valtamieheksi ja kaiken huoneensa päälle.

10. And delivered him out of all his afflictions, and gave him favour and wisdom in the sight of Pharaoh king of Egypt; and he made him governor over Egypt and all his house.

11. Mutta nälkä tuli kaikkeen Egyptiin ja Kanaanin maahan, ja suuri tuska; ja ei meidän isämme löytäneet ravintoa.

11. Now there came a dearth over all the land of Egypt and Chanaan, and great affliction: and our fathers found no sustenance.

12. Mutta kuin Jakob kuuli Egyptissä jyviä olevan, lähetti hän sinne meidän isämme ensimmäisen kerran.

12. But when Jacob heard that there was corn in Egypt, he sent out our fathers first.

13. Ja kuin hän toistamiseen heidät lähetti, tunnettiin Joseph veljiltänsä; ja Josephin suku tuli Pharaolle tiettäväksi.

13. And at the second time Joseph was made known to his brethren; and Joseph's kindred was made known unto Pharaoh.

14. Niin Joseph lähetti ja antoi tuoda isänsä Jakobin ja kaiken hänen sukunsa, viisi sielua kahdeksattakymmentä.

14. Then sent Joseph, and called his father Jacob to him, and all his kindred, threescore and fifteen souls.

15. Ja Jakob meni alas Egyptiin, ja hän kuoli, niin myös meidän isämme.

15. So Jacob went down into Egypt, and died, he, and our fathers,

16. Ja he vietiin Sikemiin ja pantiin siihen hautaan, jonka Abraham oli Hemorin lapsilta rahalla ostanut Sikemissä.

16. And were carried over into Sychem, and laid in the sepulchre that Abraham bought for a sum of money of the sons of Emmor the father of Sychem.

17. Mutta kuin lupauksen aika lähestyi, josta Jumala oli Abrahamille vannonut, kasvoi ja eneni kansa Egyptissä,

17. But when the time of the promise drew nigh, which God had sworn to Abraham, the people grew and multiplied in Egypt,

18. Siihenasti kuin toinen kuningas tuli, joka ei Josephista mitään tietänyt.

18. Till another king arose, which knew not Joseph.

19. Tämä meidän sukuamme kavalasti juonitteli, ja meni pahasti meidän isäimme kanssa, niin että heidän piti nuoret lapsensa heittämän pois, ettei he olisi saaneet elää.

19. The same dealt subtilly with our kindred, and evil entreated our fathers, so that they cast out their young children, to the end they might not live.

20. Siihen aikaan syntyi Moses, ja hän

20. In which time Moses was born,

oli Jumalalle otollinen, ja elätettiin kolme kuukautta isänsä huoneessa.

21. Mutta kuin hän heitetty oli ulos, otti Pharaon tytär hänen ja kasvatti itsellensä pojaksi.
22. Ja Moses opetettiin kaikessa Egyptiläisten viisaudessa, ja oli voimallinen sanoissa ja töissä.
23. Mutta kuin hän oli neljänkymmenen ajastajan vanha, joukahtui hänen sydämeensä mennä katsomaan veljiänsä Israelin lapsia.
24. Ja kuin hän näki yhdelle vääryyttä tehtävän, autti hän häntä ja kosti hänen puolestansa, joka vääryyttä kärsi, ja löi Egyptin miehen.
25. Mutta hän luuli veljiensä sen ymmärtävän, että Jumala hänen kätensä kautta oli heille vapauden antava; vaan eivät he ymmärtäneet.
26. Ja hän tuli toisena päivänä heidän tykönsä, jotka keskenänsä riitelivät, ja sovitti heitä, sanoen: rakkaat miehet, te olette veljekset: miksi te toinen toisellenne vääryyttä teette?
27. Mutta se, joka lähimmäisellensä vääryyttä teki, lykkäsi häntä, sanoen:

and was exceeding fair, and nourished up in his father's house three months:
21. And when he was cast out, Pharaoh's daughter took him up, and nourished him for her own son.
22. And Moses was learned in all the wisdom of the Egyptians, and was mighty in words and in deeds.
23. And when he was full forty years old, it came into his heart to visit his brethren the children of Israel.

24. And seeing one of them suffer wrong, he defended him, and avenged him that was oppressed, and smote the Egyptian:
25. For he supposed his brethren would have understood how that God by his hand would deliver them: but they understood not.
26. And the next day he shewed himself unto them as they strove, and would have set them at one again, saying, Sirs, ye are brethren; why do ye wrong one to another?
27. But he that did his neighbour wrong thrust him away, saying, Who

kuka sinun on pannut päämieheksi ja tuomariksi meidän ylitsemme?
28. Vai tahdotkos sinä minua niin tappaa, kuin sinä Egyptiläisen eilen tapoit?
29. Niin Moses pakeni tämän puheen tähden, ja oli Madiamin maakunnassa muukalainen, jossa hän kaksi poikaa siitti.
30. Ja neljänkymmenen ajastajan perästä ilmestyi hänelle Herran enkeli korvessa, Sinain vuorella, pensaan tulen liekissä.
31. Mutta kuin Moses sen näki, ihmetteli hän sitä näkyä, ja kuin hän meni lähes katsomaan, niin tapahtui Herran ääni hänelle:
32. Minä olen sinun isäis Jumala, Abrahamin Jumala, ja Isaakin Jumala, ja Jakobin Jumala. Niin Moses vapisi eikä tohtinut sinne katsoa.
33. Ja Herra sanoi hänelle: riisu kenkäs jaloistas; sillä sia, jossas seisot, on pyhä maa.
34. Minä olen nähden nähnyt kansani tuskan Egyptissä, ja olen heidän huokauksensa kuullut, ja tulin alas heitä

made thee a ruler and a judge over us?
28. Wilt thou kill me, as thou diddest the Egyptian yesterday?
29. Then fled Moses at this saying, and was a stranger in the land of Madian, where he begat two sons.
30. And when forty years were expired, there appeared to him in the wilderness of mount Sina an angel of the Lord in a flame of fire in a bush.
31. When Moses saw it, he wondered at the sight: and as he drew near to behold it, the voice of the Lord came unto him,
32. Saying, I am the God of thy fathers, the God of Abraham, and the God of Isaac, and the God of Jacob. Then Moses trembled, and durst not behold.
33. Then said the Lord to him, Put off thy shoes from thy feet: for the place where thou standest is holy ground.
34. I have seen, I have seen the affliction of my people which is in Egypt, and I have heard their groan-

ottamaan ulos: tule siis nyt tänne, minä lähetän sinun Egyptiin.

35. Tämän Moseksen, jota he kielsivät, sanoen: kuka sinun on pannut päämieheksi ja tuomariksi? tämän on Jumala lähettänyt päämieheksi ja vapahtajaksi, enkelin käden kautta, joka hänelle pensaassa ilmestyi.

36. Tämä johdatti heitä ulos, ja teki ihmeitä ja merkkejä Egyptin maassa ja Punaisessa meressä ja korvessa, neljäkymmentä ajastaikaa.

37. Tämä on se Moses, joka sanoi Israelin lapsille: Herra teidän Jumalanne herättää teille teidän veljistänne yhden Prophetan, niinkuin minun, jota teidän pitää kuuleman.

38. Tämä oli seurakunnassa enkelin kanssa korvessa, joka puhui hänen kanssansa Sinain vuorella, ja meidän isäimme kanssa. Tämä sai elämän puheen meille antaaksensa,

39. Jota ei meidän isämme totelleet, vaan sysäsivät pois sen tyköänsä, ja palasivat sydämessänsä Egyptiin,

ing, and am come down to deliver them. And now come, I will send thee into Egypt.

35. This Moses whom they refused, saying, Who made thee a ruler and a judge? the same did God send to be a ruler and a deliverer by the hand of the angel which appeared to him in the bush.

36. He brought them out, after that he had shewed wonders and signs in the land of Egypt, and in the Red sea, and in the wilderness forty years.

37. This is that Moses, which said unto the children of Israel, A prophet shall the Lord your God raise up unto you of your brethren, like unto me; him shall ye hear.

38. This is he, that was in the church in the wilderness with the angel which spake to him in the mount Sina, and with our fathers: who received the lively oracles to give unto us:

39. To whom our fathers would not obey, but thrust him from them, and in their hearts turned back again into Egypt,

40. Sanoen Aaronille: tee meille jumalia, jotka meidän edellämme kävisivät; sillä emme tiedä, mitä Mosekselle, joka meidän Egyptin maasta toi ulos, on tapahtunut.

40. Saying unto Aaron, Make us gods to go before us: for as for this Moses, which brought us out of the land of Egypt, we wot not what is become of him.

41. Ja niinä päivinä tekivät he vasikan, ja uhrasivat epäjumalille uhria, ja riemuitsivat kättensä töistä.

41. And they made a calf in those days, and offered sacrifice unto the idol, and rejoiced in the works of their own hands.

42. Niin Jumala käänsi itsensä, ja antoi ylön heidät palvelemaan taivaan sotajoukkoa, niinkuin prophetain Raamatussa on kirjoitettu: oletteko te Israelin huoneesta minulle teurasuhria ja ruokauhria tehneet neljänäkymmenenä ajastaikana korvessa?

42. Then God turned, and gave them up to worship the host of heaven; as it is written in the book of the prophets, O ye house of Israel, have ye offered to me slain beasts and sacrifices by the space of forty years in the wilderness?

43. Ja te kannoitte Molokin majaa ja teidän jumalanne Remphan tähteä, joita kuvia te teitte kumartaaksenne niitä, ja minä tahdon teidät viedä pois edemmä Babelia.

43. Yea, ye took up the tabernacle of Moloch, and the star of your god Remphan, figures which ye made to worship them: and I will carry you away beyond Babylon.

44. Meidän isillä oli todistuksen maja korvessa, niinkuin se oli säätänyt, joka Moseksen kanssa puhui, että hänen piti sen tekemän sen esikuvan perään, jonka hän nähnyt oli;

44. Our fathers had the tabernacle of witness in the wilderness, as he had appointed, speaking unto Moses, that he should make it according to the fashion that he had seen.

45. Jonka myös meidän isämme vas-

45. Which also our fathers that came

taan ottivat, ja veivät Josuan kanssa siihen maahan, jossa pakanat asuivat, jotka Jumala hävitti meidän isäimme kasvoin edestä, hamaan Davidin aikaan asti,

after brought in with Jesus into the possession of the Gentiles, whom God drave out before the face of our fathers, unto the days of David;

46. Joka löysi armon Jumalan tykönä, ja anoi, että hän olis majan löytänyt Jakobin Jumalalle.

46. Who found favour before God, and desired to find a tabernacle for the God of Jacob.

47. Mutta Salomo rakensi hänelle huoneen.

47. But Solomon built him an house.

48. Vaan se kaikkein Ylimmäinen ei asu käsillä tehdyissä templeissä, niinkuin propheta sanoo:

48. Howbeit the most High dwelleth not in temples made with hands; as saith the prophet,

49. Taivas on minun istuimeni ja maa jalkaini astinlauta. Minkä huoneen te siis tahdotte minulle rakentaa, sanoo Herra, eli kuka on minun leposiani?

49. Heaven is my throne, and earth is my footstool: what house will ye build me? saith the Lord: or what is the place of my rest?

50. Eikö minun käteni ole kaikkia näitä tehnyt?

50. Hath not my hand made all these things?

51. Te niskurit ja ympärileikkaamattomat sydämestä ja korvista! te olette aina Pyhää Henkeä vastaan, niinkuin teidän isänne, niin myös tekin.

51. Ye stiffnecked and uncircumcised in heart and ears, ye do always resist the Holy Ghost: as your fathers did, so do ye.

52. Ketä prophetaista ei teidän isänne vainonneet? Ja he tappoivat ne, jotka vanhurskaan tulemista ennustivat, jonka pettäjät ja murhaajat te nyt olitte,

52. Which of the prophets have not your fathers persecuted? and they have slain them which shewed before of the coming of the Just One; of whom ye have been now the betray-

ers and murderers:

53. Jotka saitte lain enkelien asetuksen kautta, jota ette pitäneet.

53. Who have received the law by the disposition of angels, and have not kept it.

54. Mutta kuin he nämät kuulivat, kävi se läpi heidän sydämensä, ja kiristelivät hampaitansa hänen päällensä.

54. When they heard these things, they were cut to the heart, and they gnashed on him with their teeth.

55. Mutta että hän oli täynnä Pyhää Henkeä, katsahti hän ylös taivaasen, näki Jumalan kunnian ja Jesuksen seisovan Jumalan oikialla kädellä,

55. But he, being full of the Holy Ghost, looked up stedfastly into heaven, and saw the glory of God, and Jesus standing on the right hand of God,

56. Ja sanoi: katso, minä näen taivaat avoinna, ja Ihmisen Pojan seisovan Jumalan oikialla kädellä.

56. And said, Behold, I see the heavens opened, and the Son of man standing on the right hand of God.

57. Niin he huusivat suurella äänellä, ja tukitsivat korviansa, ja karkasivat kaikki yksimielisesti hänen päällensä,

57. Then they cried out with a loud voice, and stopped their ears, and ran upon him with one accord,

58. Ja ajoivat hänen ulos kaupungista, ja kivittivät. Ja todistajat panivat vaatteensa nuorukaisen jalkain juureen, joka kutsuttiin Saulus.

58. And cast him out of the city, and stoned him: and the witnesses laid down their clothes at a young man's feet, whose name was Saul.

59. Ja he kivittivät Stephanin, joka rukoili ja sanoi: Herra Jesus, ota minun henkeni.

59. And they stoned Stephen, calling upon God, and saying, Lord Jesus, receive my spirit.

60. Niin hän pani polvillensa, ja huusi suurella äänellä: Herra, älä lue heille tätä syntiä. Ja kuin hän tämän sano-

60. And he kneeled down, and cried with a loud voice, Lord, lay not this sin to their charge. And when he had

nut oli, niin hän nukkui.

said this, he fell asleep.

8 luku

1. Ja Saulus oli myös mielistynyt hänen kuolemaansa. Niin sinä päivänä nousi suuri vaino seurakuntaa vastaan, joka oli Jerusalemissa; ja hajosivat kaikki ympäri Juudan ja Samarian maakuntaa, paitsi apostoleita.

1. And Saul was consenting unto his death. And at that time there was a great persecution against the church which was at Jerusalem; and they were all scattered abroad throughout the regions of Judaea and Samaria, except the apostles.

2. Ja muutamat Jumalaa pelkääväiset miehet korjasivat Stephanin, ja valittivat häntä suuresti.

2. And devout men carried Stephen to his burial, and made great lamentation over him.

3. Mutta Saulus raateli seurakuntaa ja kävi huone huoneelta, otti miehet ja vaimot ja panetti vankiuteen.

3. As for Saul, he made havock of the church, entering into every house, and haling men and women committed them to prison.

4. Ja ne hajonneet vaelsivat ympärinsä ja saarnasivat Jumalan sanaa.

4. Therefore they that were scattered abroad went every where preaching the word.

5. Niin Philippus tuli Samarian kaupunkiin ja saarnasi heille Kristuksesta.

5. Then Philip went down to the city of Samaria, and preached Christ unto them.

6. Mutta kansa otti vaarin yksimielisesti ja visusti Philippuksen sanoista, kuullen ja nähden ne merkit, jotka hän teki:

6. And the people with one accord gave heed unto those things which Philip spake, hearing and seeing the miracles which he did.

7. Sillä rumat henget läksivät ulos monesta, huutain suurella äänellä ja monta halvattua ja saattamatointa parani.

8. Ja suuri ilo tuli siihen kaupunkiin.

9. Mutta siellä oli mies, Simon nimeltä, joka siinä kaupungissa ennen noituuden virkaa piti ja oli Samarian kansan villinnyt, sanoen itsensä olevan jonkun suuren,

10. Jota kaikki sekä pienet että suuret kuulivat, sanoen: tämä on Jumalan voima, joka suuri on.

11. Mutta he kuultelivat häntä mielellänsä, että hän kauvan aikaa oli heitä noituudellansa villinnyt.

12. Mutta kuin he uskoivat Philippuksen, joka saarnasi Jumalan valtakunnasta ja Jesuksen Kristuksen nimestä, niin he kastettiin sekä miehet että vaimot.

13. Niin Simon myös itse uskoi, ja kuin hän kastettu oli, viipyi hän Philippuksen tykönä. Ja kuin hän näki ne merkit ja suuret voimalliset työt tapahtuvan, niin hän hämmästyi.

7. For unclean spirits, crying with loud voice, came out of many that were possessed with them: and many taken with palsies, and that were lame, were healed.

8. And there was great joy in that city.

9. But there was a certain man, called Simon, which beforetime in the same city used sorcery, and bewitched the people of Samaria, giving out that himself was some great one:

10. To whom they all gave heed, from the least to the greatest, saying, This man is the great power of God.

11. And to him they had regard, because that of long time he had bewitched them with sorceries.

12. But when they believed Philip preaching the things concerning the kingdom of God, and the name of Jesus Christ, they were baptized, both men and women.

13. Then Simon himself believed also: and when he was baptized, he continued with Philip, and wondered, beholding the miracles and signs which were done.

14. Mutta kuin apostolit, jotka Jerusalemissa olivat, kuulivat Samarian Jumalan sanan ottaneen vastaan, lähettivät he heidän tykönsä Pietarin ja Johanneksen,

14. Now when the apostles which were at Jerusalem heard that Samaria had received the word of God, they sent unto them Peter and John:

15. Jotka, kuin he sinne tulivat alas, rukoilivat niiden edestä, että he olisivat saaneet Pyhän Hengen;

15. Who, when they were come down, prayed for them, that they might receive the Holy Ghost:

16. (Sillä ei hän ollut vielä yhdenkään niiden päälle laskettu alas, vaan olivat ainoastaan Herran Jesuksen nimeen kastetut.)

16. For as yet he was fallen upon none of them: only they were baptized in the name of the Lord Jesus.)

17. Niin he panivat kätensä heidän päällensä, ja he saivat Pyhän Hengen.

17. Then laid they their hands on them, and they received the Holy Ghost.

18. Mutta kuin Simon näki, että apostolien kätten päälle-panemisen kautta Pyhä Henki annettiin, taritsi hän heille rahaa,

18. And when Simon saw that through laying on of the apostles' hands the Holy Ghost was given, he offered them money,

19. Sanoen: antakaat minullekin se voima, että kenenkä päälle minä käteni panen, se sais Pyhän Hengen.

19. Saying, Give me also this power, that on whomsoever I lay hands, he may receive the Holy Ghost.

20. Vaan Pietari sanoi hänelle: sinun rahas olkoon sinun kanssas kadotuksessa, että Jumalan lahjan luulet rahoilla ostettavan.

20. But Peter said unto him, Thy money perish with thee, because thou hast thought that the gift of God may be purchased with money.

21. Ei sinulla ole osaa eikä arpaa tässä sanassa; sillä ei sinun sydämes ole

21. Thou hast neither part nor lot in this matter: for thy heart is not right

oikia Jumalan edessä.
22. Sentähden tee parannus sinun pahuudestas, ja rukoile Jumalaa, että sydämes ajatukset sinulle anteeksi annettaisiin.
23. Sillä minä näen sinun olevan katkerassa sapessa ja vääryyden solmussa.
24. Niin Simon vastasi ja sanoi: rukoilkaat te Herraa minun edestäni, ettei mitään näistä, mitä te sanoitte, minun päälleni tulisi.
25. Mutta kuin he olivat todistaneet ja puhuneet Herran sanan, palasivat he Jerusalemiin, ja saarnasivat evankeliumia monessa Samarian kylässä.

26. Mutta Herran enkeli puhui Philippukselle ja sanoi: nouse ja mene lounaaseen päin, sitä tietä, joka Jerusalemista menee alas Gatsaan, joka kylmillä on.
27. Niin hän nousi ja meni. Ja katso, yksi Etiopian mies, Etiopian kuningattaren Kandasen voimallinen kamaripalvelia, joka oli pantu kaiken hänen tavaransa päälle, se oli tullut Jerusalemiin rukoilemaan,

in the sight of God.
22. Repent therefore of this thy wickedness, and pray God, if perhaps the thought of thine heart may be forgiven thee.
23. For I perceive that thou art in the gall of bitterness, and in the bond of iniquity.
24. Then answered Simon, and said, Pray ye to the Lord for me, that none of these things which ye have spoken come upon me.
25. And they, when they had testified and preached the word of the Lord, returned to Jerusalem, and preached the gospel in many villages of the Samaritans.
26. And the angel of the Lord spake unto Philip, saying, Arise, and go toward the south unto the way that goeth down from Jerusalem unto Gaza, which is desert.
27. And he arose and went: and, behold, a man of Ethiopia, an eunuch of great authority under Candace queen of the Ethiopians, who had the charge of all her treasure, and had come to Jerusalem for to worship,

28. Ja palasi sieltä, istuen vaunuissansa, ja luki Jesaias prophetaa.
29. Niin Henki sanoi Philippukselle: käy ja mene lähemmä tätä vaunua.
30. Niin Philippus juoksi lähemmä, ja kuuli hänen lukevan Jesaias prophetaa, ja sanoi: ymmärrätkös, mitäs luet?
31. Mutta hän sanoi: kuinka minä taidan ymmärtää, ellei joku minua johdata? Ja hän rukoili Philippusta, että hän tulis ja istuis hänen kanssansa.
32. Mutta se, mitä hän Raamatusta luki, oli tämä: hän on niinkuin lammas teuraaksi talutettu: ja niinkuin karitsa keritsiänsä edessä on ääneti, niin ei hänkään avannut suutansa,
33. Hänen nöyryydessänsä on hänen tuomionsa otettu pois, mutta kuka taitaa sanoa ulos hänen elämänsä pituuden? sillä hänen elämänsä otetaan pois maasta.
34. Niin kamaripalvelija vastasi Philippusta: minä rukoilen sinua, sanos: kenestä propheta näitä puhuu? itsestäänkö eli jostakin toisesta?
35. Niin Philippus avasi suunsa ja ru-

28. Was returning, and sitting in his chariot read Esaias the prophet.
29. Then the Spirit said unto Philip, Go near, and join thyself to this chariot.
30. And Philip ran thither to him, and heard him read the prophet Esaias, and said, Understandest thou what thou readest?
31. And he said, How can I, except some man should guide me? And he desired Philip that he would come up and sit with him.
32. The place of the scripture which he read was this, He was led as a sheep to the slaughter; and like a lamb dumb before his shearer, so opened he not his mouth:
33. In his humiliation his judgment was taken away: and who shall declare his generation? for his life is taken from the earth.
34. And the eunuch answered Philip, and said, I pray thee, of whom speaketh the prophet this? of himself, or of some other man?
35. Then Philip opened his mouth,

pesi tästä kirjoituksesta hänelle saarnaamaan evankeliumia Jesuksesta.
36. Ja kuin he tiellä vaelsivat, tulivat he veden tykö, ja kamaripalvelia sanoi: katso, tässä on vesi: mikä estää minua kastamasta?
37. Mutta Philippus sanoi: jos sinä kaikesta sydämestä uskot, niin tapahtukoon. Hän vastasi ja sanoi: minä uskon Jesuksen Kristuksen Jumalan Pojaksi.
38. Niin hän käski seisahtaa vaunun; ja he astuivat molemmat veteen, Philippus ja kamaripalvelia, ja hän kasti hänen.
39. Mutta kuin he vedestä astuivat ylös, tempasi Herran Henki Philippuksen, ja ei kamaripalvelia häntä enään nähnyt, vaan meni iloiten tietänsä myöten.
40. Mutta Philippus löydettiin Atsotissa, ja vaelsi ympäri ja saarnasi joka kaupungissa evankeliumia, siihenasti kuin hän tuli Kesareaan.

and began at the same scripture, and preached unto him Jesus.
36. And as they went on their way, they came unto a certain water: and the eunuch said, See, here is water; what doth hinder me to be baptized?
37. And Philip said, If thou believest with all thine heart, thou mayest. And he answered and said, I believe that Jesus Christ is the Son of God.
38. And he commanded the chariot to stand still: and they went down both into the water, both Philip and the eunuch; and he baptized him.
39. And when they were come up out of the water, the Spirit of the Lord caught away Philip, that the eunuch saw him no more: and he went on his way rejoicing.
40. But Philip was found at Azotus: and passing through he preached in all the cities, till he came to Caesarea.

9 luku

1. Mutta Saulus puskui vielä uhkauk-

1. And Saul, yet breathing out threat-

sia ja murhaa Herran opetuslapsia vastaan ja meni ylimmäisen papin tykö,
2. Ja anoi häneltä kirjaa Damaskuun synagogain tykö, että kutka ikänä hän sen tien miehistä eli vaimoista löytäis, ne hän olis vienyt sidottuna Jerusalemiin.
3. Mutta kuin hän matkusti, tapahtui, että hän Damaskua lähestyi, ja äkisti leimahti valkeus taivaasta ympäri häntä.
4. Ja hän lankesi maahan ja kuuli äänen hänelle sanovan: Saul, Saul, miksi vainoot minua?
5. Mutta hän sanoi: kuka sinä olet, Herra? Ja Herra sanoi: minä olen Jesus, jota sinä vainoot: työläs on sinun potkia tutkainta vastaan.
6. Niin hän vapisi, hämmästyi ja sanoi: Herra, mitäs minua tahdot tekemään? Ja Herra sanoi hänelle: nouse ja mene kaupunkiin; siellä sinulle sanotaan, mitä sinun pitää tekemän.
7. Mutta ne miehet, jotka hänen seurassansa olivat, seisoivat hämmästyksissä; he kuulivat tosin äänen, mutta ei he ketään nähneet.

enings and slaughter against the disciples of the Lord, went unto the high priest,
2. And desired of him letters to Damascus to the synagogues, that if he found any of this way, whether they were men or women, he might bring them bound unto Jerusalem.
3. And as he journeyed, he came near Damascus: and suddenly there shined round about him a light from heaven:
4. And he fell to the earth, and heard a voice saying unto him, Saul, Saul, why persecutest thou me
5. And he said, Who art thou, Lord And the Lord said, I am Jesus whom thou persecutest: it is hard for thee to kick against the pricks.
6. And he trembling and astonished said, Lord, what wilt thou have me to do? And the Lord said unto him, Arise, and go into the city, and it shall be told thee what thou must do.
7. And the men which journeyed with him stood speechless, hearing a voice, but seeing no man.

8. Niin Saulus nousi maasta ja ei nähnyt ketään avoimilla silmillä; mutta he taluttivat häntä kädestä ja veivät Damaskuun.

9. Ja hän oli kolme päivää näkemättä ja ei syönyt eikä juonut.
10. Niin yksi opetuslapsi oli Damaskussa, Ananias nimeltä, jolle Herra sanoi näyssä: Ananias! Hän sanoi: Herra, tässä minä olen.
11. Herra sanoi hänelle: nouse ja mene sille kadulle, joka Oikiaksi kutsutaan, ja kysy Juudan huoneessa sitä, joka Saulus Tarsilaiseksi kutsutaan; sillä katso, hän rukoilee.
12. Ja hän näki näyssä yhden miehen, nimeltä Ananias, tulevan sisälle ja panevan kätensä hänen päällensä, että hän sais näkönsä jälleen.
13. Niin Ananias vastasi: Herra, minä olen kuullut monelta tästä miehestä, kuinka paljon pahaa hän sinun pyhilles on tehnyt Jerusalemissa.
14. Ja hänellä on nytkin valta ylimmäisiltä papeilta täällä kiinni sitoa kaikki ne, jotka sinun nimeäs rukoilevat.

8. And Saul arose from the earth; and when his eyes were opened, he saw no man: but they led him by the hand, and brought him into Damascus.
9. And he was three days without sight, and neither did eat nor drink.
10. And there was a certain disciple at Damascus, named Ananias; and to him said the Lord in a vision, Ananias. And he said, Behold, I am here, Lord.
11. And the Lord said unto him, Arise, and go into the street which is called Straight, and enquire in the house of Judas for one called Saul, of Tarsus: for, behold, he prayeth,
12. And hath seen in a vision a man named Ananias coming in, and putting his hand on him, that he might receive his sight.
13. Then Ananias answered, Lord, I have heard by many of this man, how much evil he hath done to thy saints at Jerusalem:
14. And here he hath authority from the chief priests to bind all that call on thy name.

15. Niin sanoi Herra hänelle: mene! sillä hän on minulle valittu ase, kantamaan minun nimeäni pakanain, ja kuningasten, ja Israelin lasten eteen.

15. But the Lord said unto him, Go thy way: for he is a chosen vessel unto me, to bear my name before the Gentiles, and kings, and the children of Israel:

16. Sillä minä tahdon hänelle näyttää, kuinka paljon hänen pitää kärsimän minun nimeni tähden.

16. For I will shew him how great things he must suffer for my name's sake.

17. Niin Ananias meni sinne ja tuli huoneeseen sisälle ja pani kätensä hänen päällensä, ja sanoi: rakas veljeni Saul! se Herra lähetti minun, (Jesus, joka sinulle ilmestyi tiellä, jotas vaelsit,) että sinä saisit näkös jälleen, ja Pyhällä Hengellä täytettäisiin.

17. And Ananias went his way, and entered into the house; and putting his hands on him said, Brother Saul, the Lord, even Jesus, that appeared unto thee in the way as thou camest, hath sent me, that thou mightest receive thy sight, and be filled with the Holy Ghost.

18. Ja hänen silmistänsä putosivat kohta niinkuin suomukset, ja hän sai sillä hetkellä näkönsä jällensä, nousi ja kastettiin.

18. And immediately there fell from his eyes as it had been scales: and he received sight forthwith, and arose, and was baptized.

19. Ja kuin hän otti ruokaa, niin hän vahvistui. Ja Saulus oli muutamat päivät opetuslasten kanssa, jotka olivat Damaskussa,

19. And when he had received meat, he was strengthened. Then was Saul certain days with the disciples which were at Damascus.

20. Ja saarnasi kohta synagogassa Kristuksesta, että hän on Jumalan Poika.

20. And straightway he preached Christ in the synagogues, that he is the Son of God.

21. Niin kaikki, jotka sen kuulivat,

21. But all that heard him were

hämmästyivät ja sanoivat: eikö tämä ole se, joka kaikkia niitä hävitti Jerusalemissa, jotka sitä nimeä rukoilivat, ja tuli myös tänne sitä varten, että hän ne sidottuna veis ylimmäisille papeille?

amazed, and said; Is not this he that destroyed them which called on this name in Jerusalem, and came hither for that intent, that he might bring them bound unto the chief priests?

22. Mutta Saulus tuli aina jalommaksi ja ajoi Juudalaisia takaperin, jotka Damaskussa olivat, täydellisesti vahvistain, että tämä on Kristus.

22. But Saul increased the more in strength, and confounded the Jews which dwelt at Damascus, proving that this is very Christ.

23. Ja monen päivän perästä pitivät Juudalaiset neuvoa keskenänsä tappaaksensa häntä.

23. And after that many days were fulfilled, the Jews took counsel to kill him:

24. Mutta Saulukselle ilmoitettiin heidän väijymisensä. Ja he vartioitsivat portissa yötä ja päivää tappaaksensa häntä.

24. But their laying await was known of Saul. And they watched the gates day and night to kill him.

25. Niin opetuslapset ottivat hänen yöllä, päästivät alas ylitse muurin, ja laskivat korissa maahan.

25. Then the disciples took him by night, and let him down by the wall in a basket.

26. Mutta kuin Saulus tuli Jerusalemiin, tahtoi hän itsiänsä antaa opetuslasten sekaan, mutta he pelkäsivät kaikki häntä, eikä uskoneet häntä opetuslapseksi.

26. And when Saul was come to Jerusalem, he assayed to join himself to the disciples: but they were all afraid of him, and believed not that he was a disciple.

27. Vaan Barnabas otti hänen ja vei apostolien tykö, ja jutteli heille, kuinka hän tiellä Herran nähnyt oli, ja että

27. But Barnabas took him, and brought him to the apostles, and declared unto them how he had seen

hän oli puhunut hänen kanssansa, ja kuinka hän oli rohkiasti Damaskussa Jesuksen nimestä puhunut.

the Lord in the way, and that he had spoken to him, and how he had preached boldly at Damascus in the name of Jesus.

28. Ja niin hän oli heidän kanssansa Jerusalemissa, kävi sisälle ja ulos, ja saarnasi pelkäämättä Herran Jesuksen nimeen.

28. And he was with them coming in and going out at Jerusalem.

29. Hän puhui myös ja kamppaili Grekiläisiä vastaan; mutta ne pyysivät häntä tappaa.

29. And he spake boldly in the name of the Lord Jesus, and disputed against the Grecians: but they went about to slay him.

30. Kuin veljet sen ymmärsivät, niin he veivät hänen Kesareaan ja lähettivät Tarsiin.

30. Which when the brethren knew, they brought him down to Caesarea, and sent him forth to Tarsus.

31. Ja niin seurakunnilla oli rauha kaikessa Juudeassa, ja Galileassa, ja Samariassa, ja enenivät vaeltain Herran pelvossa, ja täytettiin Pyhän Hengen lohdutuksella.

31. Then had the churches rest throughout all Judaea and Galilee and Samaria, and were edified; and walking in the fear of the Lord, and in the comfort of the Holy Ghost, were multiplied.

32. Niin tapahtui, kuin Pietari vaelsi joka paikassa, että hän myös tuli pyhäin tykö, jotka Lyddassa asuivat.

32. And it came to pass, as Peter passed throughout all quarters, he came down also to the saints which dwelt at Lydda.

33. Niin hän löysi siellä yhden miehen, Eneas nimeltä, joka jo kahdeksan ajastaikaa oli vuoteessa halvattu-

33. And there he found a certain man named Aeneas, which had kept his bed eight years, and was sick of the

na maannut.
34. Ja Pietari sanoi hänelle: Eneas, Jesus Kristus sinun paratkoon! nouse ja tee itse vuotees; ja hän kohta nousi.
35. Ja kaikki Lyddan ja Saronin asuvaiset näkivät hänen, jotka tulivat käännetyksi Herran tykö.
36. Mutta Jopessa oli yksi opetuspiika, nimeltä Tabita, joka tulkiten on niin paljon sanottu kuin: metsävuohi (a); tämä oli täynnänsä hyviä töitä ja almua, joita hän teki.
37. Niin tapahtui niinä päivinä, että se sairasti ja kuoli; jonka he pesivät ja panivat saliin.

38. Ja että Lydda oli läsnä Joppea, niin opetuslapset, kuin he kuulivat Pietarin siellä olevan, lähettivät hänen tykönsä kaksi miestä rukoilemaan, ettei hän viivyttelisi heidän tykönsä tulla.
39. Niin Pietari nousi ja tuli heidän kanssansa; ja kuin hän sinne tuli, veivät he hänen saliin. Ja hänen ympärillänsä seisoivat kaikki lesket, jotka itkivät ja osoittivat hänelle niitä hameipalsy.
34. And Peter said unto him, Aeneas, Jesus Christ maketh thee whole: arise, and make thy bed. And he arose immediately.
35. And all that dwelt at Lydda and Saron saw him, and turned to the Lord.
36. Now there was at Joppa a certain disciple named Tabitha, which by interpretation is called Dorcas: this woman was full of good works and almsdeeds which she did.
37. And it came to pass in those days, that she was sick, and died: whom when they had washed, they laid her in an upper chamber.
38. And forasmuch as Lydda was nigh to Joppa, and the disciples had heard that Peter was there, they sent unto him two men, desiring him that he would not delay to come to them.

39. Then Peter arose and went with them. When he was come, they brought him into the upper chamber: and all the widows stood by him weeping, and shewing the coats and

ta ja vaatteita, joita Dorkas heille tehnyt oli, ollessansa heidän kanssansa.

garments which Dorcas made, while she was with them.

40. Mutta kuin Pietari oli heidät kaikki ajanut ulos, laski hän polvillensa ja rukoili, ja käänsi itsensä ruumiin puoleen, ja sanoi: Tabita, nouse ylös! niin se avasi silmänsä; ja kuin hän Pietarin näki, nousi hän istualle.

40. But Peter put them all forth, and kneeled down, and prayed; and turning him to the body said, Tabitha, arise. And she opened her eyes: and when she saw Peter, she sat up.

41. Ja hän antoi hänelle kättä ja ojensi hänen, ja kutsui pyhät ja lesket, ja antoi hänen heille elävänä.

41. And he gave her his hand, and lifted her up, and when he had called the saints and widows, presented her alive.

42. Ja se tuli kaikelle Jopelle tiettäväksi; ja moni uskoi Herran päälle.

42. And it was known throughout all Joppa; and many believed in the Lord.

43. Ja tapahtui, että hän viipyi Jopessa kauvan aikaa Simon parkkarin tykönä.

43. And it came to pass, that he tarried many days in Joppa with one Simon a tanner.

10 luku

1. Niin oli Kesareassa mies, nimeltä Kornelius, sadanpäämies, Italian joukosta,

1. There was a certain man in Caesarea called Cornelius, a centurion of the band called the Italian band,

2. Jumalinen ja Jumalaa pelkääväinen kaiken huoneensa kanssa, joka jakoi paljon almua kansalle, ja rukoili alati

2. A devout man, and one that feared God with all his house, which gave much alms to the people, and prayed

Jumalaa.
3. Hän näki julkisesti näyssä, liki yhdeksättä hetkeä päivästä, Jumalan enkelin tulevan tykönsä ja sanovan hänelle: Kornelius!
4. Ja hän katseli hänen päällensä, peljästyi ja sanoi: Herra, mikä on? Hän sanoi hänelle: sinun rukoukses ja almus ovat tulleet muistoon Jumalan edessä.
5. Ja nyt lähetä miehiä Joppeen, ja anna noutaa Simonin, jota Pietariksi kutsutaan.
6. Hän pitää majaa Simon parkkarilla, jonka huone on meren tykönä; hän sanoo sinulle, mitä sinun pitää tekemän.
7. Ja kuin enkeli, joka Korneliusta puhutteli, meni pois, kutsui hän kaksi palveliaansa ja yhden Jumalaa pelkääväisen sotamiehen niistä, jotka hänen tykönänsä oleskelivat,
8. Ja hän jutteli kaikki nämät niille, ja lähetti ne Joppeen.

9. Toisena päivänä, kuin he matkassa olivat ja kaupunkia lähestyivät, meni Pietari ylös katon päälle rukoilemaan,

to God alway.
3. He saw in a vision evidently about the ninth hour of the day an angel of God coming in to him, and saying unto him, Cornelius.
4. And when he looked on him, he was afraid, and said, What is it, Lord? And he said unto him, Thy prayers and thine alms are come up for a memorial before God.
5. And now send men to Joppa, and call for one Simon, whose surname is Peter:
6. He lodgeth with one Simon a tanner, whose house is by the sea side: he shall tell thee what thou oughtest to do.
7. And when the angel which spake unto Cornelius was departed, he called two of his household servants, and a devout soldier of them that waited on him continually;
8. And when he had declared all these things unto them, he sent them to Joppa.

9. On the morrow, as they went on their journey, and drew nigh unto the city, Peter went up upon the house-

liki kuudetta hetkeä.
10. Ja kuin hän isosi, tahtoi hän suurustaa. Mutta kuin he hänelle valmistivat, tuli hän horroksiin,
11. Ja näki taivaan auki, ja tulevan alas tykönsä yhden astian, niinkuin suuren liinaisen, neljältä kulmalta sidotun, joka laskettiin alas taivaasta maan päälle,
12. Jossa oli kaikkinaisia nelijalkaisia maan eläimiä ja metsillisiä, ja matelevaisia, ja taivaan lintuja.

13. Ja ääni tuli hänelle: Pietari, nouse, tapa ja syö.
14. Pietari sanoi: en suinkaan, Herra; sillä en ole minä ikänä syönyt mitään yhteistä eli saastaista.
15. Ja ääni sanoi taas toisen kerran hänelle: mitä Jumala on puhdistanut, älä sitä sinä sano yhteiseksi.

16. Ja se tapahtui kolme kertaa ja astia otettiin jälleen ylös taivaaseen.

17. Ja kuin Pietari itsellänsä epäili, mikä näky se olis, jonka hän näki, niin katso, miehet, jotka lähetetyt olivat

top to pray about the sixth hour:
10. And he became very hungry, and would have eaten: but while they made ready, he fell into a trance,
11. And saw heaven opened, and a certain vessel descending unto him, as it had been a great sheet knit at the four corners, and let down to the earth:
12. Wherein were all manner of four-footed beasts of the earth, and wild beasts, and creeping things, and fowls of the air.
13. And there came a voice to him, Rise, Peter; kill, and eat.
14. But Peter said, Not so, Lord; for I have never eaten any thing that is common or unclean.
15. And the voice spake unto him again the second time, What God hath cleansed, that call not thou common.
16. This was done thrice: and the vessel was received up again into heaven.
17. Now while Peter doubted in himself what this vision which he had seen should mean, behold, the men

Korneliukselta, kyselivät Simonin huonetta ja seisoivat oven edessä,

18. Ja kutsuivat yhden ulos ja kysyivät, pitikö Simon, joka liialta nimeltä Pietariksi kutsutaan, siellä majaa.
19. Mutta kuin Pietari sitä näkyä ajatteli, sanoi Henki hänelle: katso, kolme miestä etsivät sinua.
20. Nouse siis, astu alas ja mene ilman epäilemättä heidän kanssansa; sillä minä lähetin heidät.
21. Niin Pietari astui alas miesten tykö, jotka hänen tykönsä Korneliukselta lähetetyt olivat, ja sanoi: katso, minä se olen, jota te etsitte; mitä varten te tulleet olette?
22. Mutta he sanoivat: sadanpäämies Kornelius, hurskas ja Jumalaa pelkääväinen mies, jolla on todistus kaikelta Juudan kansalta, on pyhältä enkeliltä käskyn saanut, että hänen piti sinun antaman kutsua huoneesensa, sinulta sanoja kuullaksensa,
23. Niin hän kutsui heitä sisälle, ja otti heidät majaan. Toisena päivänä meni Pietari heidän kanssansa, ja muutamat veljet Jopesta seurasivat

which were sent from Cornelius had made enquiry for Simon's house, and stood before the gate,
18. And called, and asked whether Simon, which was surnamed Peter, were lodged there.
19. While Peter thought on the vision, the Spirit said unto him, Behold, three men seek thee.
20. Arise therefore, and get thee down, and go with them, doubting nothing: for I have sent them.
21. Then Peter went down to the men which were sent unto him from Cornelius; and said, Behold, I am he whom ye seek: what is the cause wherefore ye are come?
22. And they said, Cornelius the centurion, a just man, and one that feareth God, and of good report among all the nation of the Jews, was warned from God by an holy angel to send for thee into his house, and to hear words of thee.
23. Then called he them in, and lodged them. And on the morrow Peter went away with them, and certain brethren from Joppa accompanied

myös häntä.
24. Ja toisena päivänä tulivat he Kesareaan; ja Kornelius odotti heitä, ja oli kutsunut kokoon lankonsa ja parhaat ystävänsä.
25. Mutta kuin Pietari tuli sisälle, meni Kornelius häntä vastaan, ja lankesi hänen jalkainsa juureen, ja rukoili häntä.
26. Mutta Pietari nosti häntä ja sanoi: nouse! minäkin olen ihminen.
27. Ja kuin hän oli häntä puhutellut, meni hän sisälle ja löysi monta tulleen kokoon.
28. Ja hän sanoi heille: te tiedätte, ettei ole ollut luvallinen Juudalaisen olla jonkun muukalaisen tykönä eli hänen tykönsä mennä; mutta minulle osoitti Jumala, etten minä ketään ihmistä yhteisenä eli saastaisena pitäisi.
29. Sentähden minä myös epäilemättä tulin, teiltä kutsuttu. Niin minä siis teiltä kysyn: mitä varten te minua kutsuitte?
30. Ja Kornelius sanoi: minä olen neljä päivää sitten paastonnut tähän hetkeen asti, ja rukoilin huoneessani

him.
24. And the morrow after they entered into Caesarea. And Cornelius waited for them, and had called together his kinsmen and near friends.
25. And as Peter was coming in, Cornelius met him, and fell down at his feet, and worshipped him.
26. But Peter took him up, saying, Stand up; I myself also am a man.
27. And as he talked with him, he went in, and found many that were come together.
28. And he said unto them, Ye know how that it is an unlawful thing for a man that is a Jew to keep company, or come unto one of another nation; but God hath shewed me that I should not call any man common or unclean.
29. Therefore came I unto you without gainsaying, as soon as I was sent for: I ask therefore for what intent ye have sent for me?
30. And Cornelius said, Four days ago I was fasting until this hour; and at the ninth hour I prayed in my house,

yhdeksännellä hetkellä, ja katso, mies seisoi kiiltävissä vaatteissa minun edessäni,

and, behold, a man stood before me in bright clothing,

31. Ja sanoi: Kornelius, rukoukses on kuultu ja almus ovat Jumalan edessä muistetut.

31. And said, Cornelius, thy prayer is heard, and thine alms are had in remembrance in the sight of God.

32. Niin lähetä Joppeen ja kutsuta Simonin, joka Pietariksi kutsutaan; hän pitää majaa Simon Parkkarin huoneessa, meren tykönä: se puhuttelee sinua, kuin hän tulee.

32. Send therefore to Joppa, and call hither Simon, whose surname is Peter; he is lodged in the house of one Simon a tanner by the sea side: who, when he cometh, shall speak unto thee.

33. Niin minä lähetin kohta sinun tykös, ja sinä teit hyvin, ettäs tulit. Ja me olemme siis kaikki nyt Jumalan edessä, kuulemassa kaikkia, mitä sinulle on Jumalalta käsketty.

33. Immediately therefore I sent to thee; and thou hast well done that thou art come. Now therefore are we all here present before God, to hear all things that are commanded thee of God.

34. Niin Pietari avasi suunsa ja sanoi: nyt minä todeksi löydän, ettei Jumala katso ihmisen muotoa:

34. Then Peter opened his mouth, and said, Of a truth I perceive that God is no respecter of persons:

35. Vaan kaikissa kansoissa, joka häntä pelkää ja tekee vanhurskautta, se on Jumalalle otollinen.

35. But in every nation he that feareth him, and worketh righteousness, is accepted with him.

36. Sen sanan, jonka Jumala Israelin lapsille lähetti ja julisti rauhan Jesuksen Kristuksen kautta, joka kaikkein Herra on,

36. The word which God sent unto the children of Israel, preaching peace by Jesus Christ: (he is Lord of all:)

37. Te tiedätte sen sanan, joka on tapahtunut ympäri kaiken Juudean, ensin alkain Galileasta, sen kasteen jälkeen, josta Johannes saarnasi:
38. Kuinka Jumala oli voidellut Jeesuksen Nasaretista Pyhällä Hengellä ja voimalla, joka vaelsi ympäri, teki hyvää ja paransi kaikki, jotka perkeleeltä vaivattiin; sillä Jumala oli hänen kanssansa.
39. Ja me olemme kaikkien niiden todistajat, mitkä hän Juudean maakunnassa ja Jerusalemissa teki, jonka he tappoivat ja ripustivat puuhun:
40. Sen Jumala herätti kolmantena päivänä, ja ilmoitti hänen,
41. Ei kaikelle kansalle, vaan meille, jotka Jumala oli ennen todistajiksi valinnut, me jotka söimme ja joimme hänen kanssansa, sittenkuin hän nousi kuolleista.
42. Ja hän käski meitä kansalle saarnaamaan ja todistamaan, että hän on se, joka Jumalalta on säätty elävien ja kuolleiden tuomariksi.
43. Hänestä kaikki prophetat todistavat, että jokainen, joka uskoo hänen päällensä, pitää hänen nimensä kaut-

37. That word, I say, ye know, which was published throughout all Judaea, and began from Galilee, after the baptism which John preached;
38. How God anointed Jesus of Nazareth with the Holy Ghost and with power: who went about doing good, and healing all that were oppressed of the devil; for God was with him.
39. And we are witnesses of all things which he did both in the land of the Jews, and in Jerusalem; whom they slew and hanged on a tree:
40. Him God raised up the third day, and shewed him openly;
41. Not to all the people, but unto witnesses chosen before of God, even to us, who did eat and drink with him after he rose from the dead.
42. And he commanded us to preach unto the people, and to testify that it is he which was ordained of God to be the Judge of quick and dead.
43. To him give all the prophets witness, that through his name whosoever believeth in him shall receive

ta synnit anteeksi saaman.
44. Kuin Pietari vielä näitä puhui, lankesi Pyhä Henki kaikkein niiden päälle, jotka puheen kuulivat.
45. Niin ne uskovaiset ympärileikkauksesta, jotka Pietarin kanssa tulleet olivat, hämmästyivät, että pakanainkin päälle Pyhän Hengen lahja vuodatettiin.
46. Sillä he kuulivat heidän kielillä puhuvan ja Jumalaa ylistävän. Niin vastasi Pietari:
47. Taitaako joku kieltää näitä, jotka ovat niin Pyhän Hengen saaneet kuin mekin, vedellä kastamasta?

48. Ja hän käski kastaa heitä Herran nimeen. Silloin he rukoilivat häntä siellä muutamia päiviä viipymään.

remission of sins.
44. While Peter yet spake these words, the Holy Ghost fell on all them which heard the word.
45. And they of the circumcision which believed were astonished, as many as came with Peter, because that on the Gentiles also was poured out the gift of the Holy Ghost.
46. For they heard them speak with tongues, and magnify God. Then answered Peter,
47. Can any man forbid water, that these should not be baptized, which have received the Holy Ghost as well as we?
48. And he commanded them to be baptized in the name of the Lord. Then prayed they him to tarry certain days.

11 luku

1. Mutta apostolit ja veljet, jotka Juudeassa olivat, kuulivat, että pakanatkin Jumalan sanan ottivat vastaan.

2. Ja kuin Pietari tuli ylös Jerusale-

1. And the apostles and brethren that were in Judaea heard that the Gentiles had also received the word of God.
2. And when Peter was come up to

miin, riitelivät ne hänen kanssansa, jotka ympärileikkauksesta olivat,
3. Sanoen: sinä olet mennyt niiden miesten tykö, joilla esinahka on, ja söit heidän kanssansa.
4. Niin Pietari rupesi heille järjestänsä luettelemaan, sanoen:

5. Minä olin Jopen kaupungissa rukouksissa, ja tulin horroksiin, ja näin näyn, yhden astian tulevan alas, niinkuin suuren liinaisen neljältä kulmalta lasketun alas taivaasta, joka tuli juuri minun tyköni.
6. Kuin minä katsoin sen päälle, äkkäsin minä ja näin maan neljäjalkaisia eläimiä, ja petoja, ja matelevaisia, ja taivaan lintuja.

7. Mutta minä kuulin äänen minulle sanovan: Pietari, nouse, tapa ja syö.
8. Mutta minä sanoin: en suinkaan, Herra; sillä ei ole mitään yhteistä eli saastaista minun suuhuni koskaan tullut.
9. Mutta ääni vastasi minua toisen kerran taivaasta: mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano yhteiseksi.

Jerusalem, they that were of the circumcision contended with him,
3. Saying, Thou wentest in to men uncircumcised, and didst eat with them.
4. But Peter rehearsed the matter from the beginning, and expounded it by order unto them, saying,
5. I was in the city of Joppa praying: and in a trance I saw a vision, A certain vessel descend, as it had been a great sheet, let down from heaven by four corners; and it came even to me:
6. Upon the which when I had fastened mine eyes, I considered, and saw fourfooted beasts of the earth, and wild beasts, and creeping things, and fowls of the air.
7. And I heard a voice saying unto me, Arise, Peter; slay and eat.
8. But I said, Not so, Lord: for nothing common or unclean hath at any time entered into my mouth.

9. But the voice answered me again from heaven, What God hath cleansed, that call not thou common.

10. Ja se tapahtui kolmasti, ja vietiin taas kaikki ylös taivaaseen.

10. And this was done three times: and all were drawn up again into heaven.

11. Ja katso, kolme miestä seisoi kohta huoneen edessä, jossa minä olin, jotka Kesareasta olivat minun perääni lähetetyt.

11. And, behold, immediately there were three men already come unto the house where I was, sent from Caesarea unto me.

12. Mutta Henki käski minun epäilemättä mennä heidän kanssansa; ja nämät kuusi veljeä seurasivat myös minua, ja me menimme sen miehen huoneeseen.

12. And the Spirit bade me go with them, nothing doubting. Moreover these six brethren accompanied me, and we entered into the man's house:

13. Ja hän jutteli meille, kuinka hän oli enkelin nähnyt huoneessansa seisovan ja sanovan hänelle: lähetä miehiä Joppeen, ja anna noutaa Simonin, joka Pietariksi kutsutaan:

13. And he shewed us how he had seen an angel in his house, which stood and said unto him, Send men to Joppa, and call for Simon, whose surname is Peter;

14. Hän on sanova sinulle ne sanat, joiden kautta sinä autuaaksi tulet ja kaikki sinun huonees.

14. Who shall tell thee words, whereby thou and all thy house shall be saved.

15. Mutta kuin minä rupesin puhumaan, lankesi Pyhä Henki heidän päällensä, niinkuin hän alussa meidänkin päällemme lankesi.

15. And as I began to speak, the Holy Ghost fell on them, as on us at the beginning.

16. Niin minä muistin Herran sanan, jonka hän sanonut oli: Johannes tosin kasti vedellä, mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä.

16. Then remembered I the word of the Lord, how that he said, John indeed baptized with water; but ye shall be baptized with the Holy Ghost.

17. Että nyt Jumala yhdenkaltaisen lahjan heille antoi kuin meillekin, jotka Herran Jesuksen Kristuksen päälle uskoimme: mikäs minä olisin, joka voisin kieltää Jumalaa?

17. Forasmuch then as God gave them the like gift as he did unto us, who believed on the Lord Jesus Christ; what was I, that I could withstand God?

18. Kuin he nämät kuulivat, vaikenivat he ja kunnioittivat Jumalaa, sanoen: niin on siis Jumala antanut pakanoillekin kääntymyksen elämään.

18. When they heard these things, they held their peace, and glorified God, saying, Then hath God also to the Gentiles granted repentance unto life.

19. Ja ne, jotka siitä vainosta hajonneet olivat, joka Stephanin tähden tapahtui, vaelsivat ympäri hamaan Phenisiaan ja Kypriin ja Antiokiaan asti, eikä kellenkään sitä sanaa puhuneet, vaan ainoasti Juudalaisille.

19. Now they which were scattered abroad upon the persecution that arose about Stephen travelled as far as Phenice, and Cyprus, and Antioch, preaching the word to none but unto the Jews only.

20. Ja oli muutamia miehiä heidän seassansa Kypristä ja Kyrenistä: kuin ne tulivat Antiokiaan, puhuivat he Grekiläisille ja saarnasivat evankeliumia Herrasta Jesuksesta.

20. And some of them were men of Cyprus and Cyrene, which, when they were come to Antioch, spake unto the Grecians, preaching the Lord Jesus.

21. Ja Herran käsi oli heidän kanssansa, ja suuri joukko uskoi ja kääntyi Herran tykö.

21. And the hand of the Lord was with them: and a great number believed, and turned unto the Lord.

22. Niin tämä sanoma heistä tuli seurakunnan korville, joka Jerusalemissa oli, ja he lähettivät Barnabaan Antiokiaan.

22. Then tidings of these things came unto the ears of the church which was in Jerusalem: and they sent forth Barnabas, that he should go as far as

Antioch.

23. Kuin hän sinne tuli ja näki Jumalan armon, ihastui hän, ja neuvoi kaikkia vahvalla sydämellä Herrassa pysymään;

23. Who, when he came, and had seen the grace of God, was glad, and exhorted them all, that with purpose of heart they would cleave unto the Lord.

24. Sillä hän oli jalo mies ja täynnänsä Pyhää Henkeä ja uskoa, ja suuri joukko kansaa eneni Herralle.

24. For he was a good man, and full of the Holy Ghost and of faith: and much people was added unto the Lord.

25. Niin Barnabas meni Tarsiin Saulusta etsimään; ja kuin hän löysi hänen, toi hän hänen Antiokiaan.

25. Then departed Barnabas to Tarsus, for to seek Saul:

26. Ja tapahtui, että he koko ajastajan kokoontuivat seurakunnassa ja opettivat paljon kansaa; ja opetuslapsia ruvettiin ensin Antiokiassa kristityiksi kutsumaan.

26. And when he had found him, he brought him unto Antioch. And it came to pass, that a whole year they assembled themselves with the church, and taught much people. And the disciples were called Christians first in Antioch.

27. Ja niinä päivinä tuli prophetaita Jerusalemista Antiokiaan.

27. And in these days came prophets from Jerusalem unto Antioch.

28. Ja yksi heistä, Agabus nimeltä, nousi ja ilmoitti heille hengen kautta, kaikkeen maailmaan suuren nälän tulevan, joka myös Klaudius keisarin alla tapahtui.

28. And there stood up one of them named Agabus, and signified by the Spirit that there should be great dearth throughout all the world: which came to pass in the days of Claudius Caesar.

29. Mutta opetuslapset sääsivät jotakin lähettää, kuin kullakin varaa oli, veljien avuksi, jotka Juudeassa asuivat,
30. Niinkuin he tekivätkin, ja lähettivät vanhimmille Barnabaan ja Sauluksen kätten kautta.

29. Then the disciples, every man according to his ability, determined to send relief unto the brethren which dwelt in Judaea:
30. Which also they did, and sent it to the elders by the hands of Barnabas and Saul.

12 luku

1. Mutta sillä ajalla otti kuningas Herodes muutamia seurakunnasta kiinni, vaivataksensa,
2. Ja mestasi Jakobin, Johanneksen veljen miekalla.
3. Ja kuin hän näki sen Juudalaisille kelpaavan, pyysi hän myös Pietaria käsittää, (ja se oli makian leivän päivänä.)
4. Jonka hän myös käsitti, ja pani vankiuteen, ja antoi hänen neljän sotamiesten neljänneksen haltuun vartioida häntä, ja ajatteli pääsiäisen jälkeen asettaa hänen kansan eteen.

1. Now about that time Herod the king stretched forth his hands to vex certain of the church.
2. And he killed James the brother of John with the sword.
3. And because he saw it pleased the Jews, he proceeded further to take Peter also. (Then were the days of unleavened bread.)
4. And when he had apprehended him, he put him in prison, and delivered him to four quaternions of soldiers to keep him; intending after Easter to bring him forth to the people.

5. Niin Pietari pidettiin tornissa; mutta seurakunnassa tapahtuivat rukoukset hartaasti hänen edestänsä Jumalan

5. Peter therefore was kept in prison: but prayer was made without ceasing of the church unto God for him.

tykö.

6. Ja kuin Herodes tahtoi hänen ottaa edes, makasi Pietari sinä yönä kahden sotamiehen vaiheella, sidottuna kaksilla kahleilla, ja vartiat oven edessä vartioitsivat tornia.

6. And when Herod would have brought him forth, the same night Peter was sleeping between two soldiers, bound with two chains: and the keepers before the door kept the prison.

7. Ja katso, Herran enkeli seisoi hänen tykönänsä ja kirkkaus paisti huoneessa, lykkäsi Pietaria kylkeen, herätti hänen ja sanoi: nouse nopiasti. Ja kahleet putosivat hänen käsistänsä.

7. And, behold, the angel of the Lord came upon him, and a light shined in the prison: and he smote Peter on the side, and raised him up, saying, Arise up quickly. And his chains fell off from his hands.

8. Niin enkeli sanoi hänelle: sonnusta ja kengitä sinus. Ja hän teki niin. Ja hän sanoi vielä hänelle: pue itses vaatteisiis ja seuraa minua.

8. And the angel said unto him, Gird thyself, and bind on thy sandals. And so he did. And he saith unto him, Cast thy garment about thee, and follow me.

9. Ja hän meni ulos ja seurasi häntä, eikä tietänyt sitä todeksi, mitä enkelillä tehtiin, vaan luuli näyn näkevänsä.

9. And he went out, and followed him; and wist not that it was true which was done by the angel; but thought he saw a vision.

10. Mutta kuin he menivät ensimäisen ja toisen vartion lävitse, ja tulivat rautaiseen porttiin, joka vie kaupunkiin, niin se aukeni heille itsestänsä; ja he menivät siitä ulos, käyden katua myöten, ja kohta erkani enkeli hänes-

10. When they were past the first and the second ward, they came unto the iron gate that leadeth unto the city; which opened to them of his own accord: and they went out, and passed on through one street; and forthwith

tä.
11. Ja kuin Pietari tointui entisellensä, sanoi hän: nyt minä totisesti tiedän, että Herra on enkelinsä lähettänyt, ja minun Herodeksen käsistä päästänyt ja kaikesta Juudan kansan toivosta.

12. Ja kuin hän tätä ajatellut oli, tuli hän Marian, Johanneksen äidin, huoneen tykö, joka Markukseksi kutsuttiin, jossa monta oli koossa, ja rukoilivat.
13. Mutta kuin Pietari porstuan oveen kolkutti, tuli piika, Roode nimeltä, kuultelemaan.
14. Ja kuin hän Pietartin äänen tunsi, ei hän ovea ilon tähden avannutkaan, vaan juoksi sisälle ja ilmoitti heille Pietarin porstuan edessä seisovan.
15. Niin he sanoivat hänelle: oletkos hullu? Vaan hän sanoi totisesti niin olevan. Niin he sanoivat: se on hänen enkelinsä.
16. Mutta Pietari kolkutti lakkaamatta. Kuin he avasivat, niin he näkivät hänen ja hämmästyivät.
17. Mutta hän viittasi kädellänsä heitä vaikenemaan, ja jutteli heille, kuinka

the angel departed from him.
11. And when Peter was come to himself, he said, Now I know of a surety, that the Lord hath sent his angel, and hath delivered me out of the hand of Herod, and from all the expectation of the people of the Jews.
12. And when he had considered the thing, he came to the house of Mary the mother of John, whose surname was Mark; where many were gathered together praying.
13. And as Peter knocked at the door of the gate, a damsel came to hearken, named Rhoda.
14. And when she knew Peter's voice, she opened not the gate for gladness, but ran in, and told how Peter stood before the gate.
15. And they said unto her, Thou art mad. But she constantly affirmed that it was even so. Then said they, It is his angel.
16. But Peter continued knocking: and when they had opened the door, and saw him, they were astonished.
17. But he, beckoning unto them with the hand to hold their peace, declared

Herra oli hänen vankiudesta johdattanut ulos, ja sanoi: ilmoittakaat näitä Jakobille ja veljille. Ja läksi ulos ja meni toiseen paikkaan.

unto them how the Lord had brought him out of the prison. And he said, Go shew these things unto James, and to the brethren. And he departed, and went into another place.

18. Mutta kuin päivä tuli, niin ei sotamiehillä ollut vähin kapina, kuhunka Pietari tullut oli.

18. Now as soon as it was day, there was no small stir among the soldiers, what was become of Peter.

19. Ja kuin Herodes piti sanan hänen perässänsä, eikä häntä löytänyt, antoi hän vartiat tutkia ja käski heitä rangaista. Ja meni Juudeasta alas Kesareaan ja viipyi siellä.

19. And when Herod had sought for him, and found him not, he examined the keepers, and commanded that they should be put to death. And he went down from Judaea to Caesarea, and there abode.

20. Ja Herodes oli vihoissansa Tyron ja Sidonin asuvaisille; mutta he tulivat yksimielisesti hänen tykönsä ja lepyttivät kuninkaan kamaripalvelian Blastuksen, ja anoivat rauhaa; sillä heidän maakuntansa sai kuninkaan maasta elatuksensa.

20. And Herod was highly displeased with them of Tyre and Sidon: but they came with one accord to him, and, having made Blastus the king's chamberlain their friend, desired peace; because their country was nourished by the king's country.

21. Mutta määrättynä päivänä oli Herodes puetettu kuninkaallisissa vaatteissa, istuen tuomioistuimella, ja piti puheen heidän tykönsä.

21. And upon a set day Herod, arrayed in royal apparel, sat upon his throne, and made an oration unto them.

22. Mutta kansa huusi: Jumalan ääni, ja ei ihmisen.

22. And the people gave a shout, saying, It is the voice of a god, and not of a man.

23. Ja Herran enkeli löi kohta häntä, ettei hän kunniaa Jumalalle antanut. Ja hän syötiin madoilta, ja antoi henkensä.

24. Mutta Jumalan sana kasvoi ja eneni.

25. Mutta Barnabas ja Saulus palasivat Jerusalemista, kuin he olivat palveluksen päättäneet, ja ottivat Johanneksen kanssansa, joka myös Markukseksi kutsuttiin.

23. And immediately the angel of the Lord smote him, because he gave not God the glory: and he was eaten of worms, and gave up the ghost.

24. But the word of God grew and multiplied.

25. And Barnabas and Saul returned from Jerusalem, when they had fulfilled their ministry, and took with them John, whose surname was Mark.

13 luku

1. Mutta Antiokian seurakunnassa oli muutamia prophetaita ja opettajia, Barnabas ja Simeon, joka Nigeriksi kutsuttiin, ja Lukius Kyreniläinen, ja Manahen, joka Herodes tetrarkan kanssa kasvatettu oli, ja Saulus.

1. Now there were in the church that was at Antioch certain prophets and teachers; as Barnabas, and Simeon that was called Niger, and Lucius of Cyrene, and Manaen, which had been brought up with Herod the tetrarch, and Saul.

2. Kuin siis nämät Herraa palvelivat ja paastosivat, sanoi Pyhä Henki: eroittakaat minulle Barnabas ja Saulus siihen työhön, johon minä heidät olen kutsunut.

2. As they ministered to the Lord, and fasted, the Holy Ghost said, Separate me Barnabas and Saul for the work whereunto I have called them.

3. Ja kuin he olivat paastonneet ja rukoilleet, ja kätensä heidän päällensä

3. And when they had fasted and prayed, and laid their hands on them,

panneet, päästivät he heidät menemään.

they sent them away.

4. Ja kuin he Pyhältä Hengeltä lähetetyt olivat, menivät he Seleukiaan ja purjehtivat sieltä Kypriin.

4. So they, being sent forth by the Holy Ghost, departed unto Seleucia; and from thence they sailed to Cyprus.

5. Ja kuin he Salaminassa olivat, ilmoittivat he Jumalan sanan Juudalaisten synagogissa; ja heillä oli myös Johannes palveliana.

5. And when they were at Salamis, they preached the word of God in the synagogues of the Jews: and they had also John to their minister.

6. Ja kuin he sen luodon lävitse matkustaneet olivat hamaan Paphoon asti, löysivät he velhon, väärän prophetan, Juudalaisen, jonka nimi oli Barjesus,

6. And when they had gone through the isle unto Paphos, they found a certain sorcerer, a false prophet, a Jew, whose name was Barjesus:

7. Joka oli maaherran Sergius Pauluksen, toimellisen miehen kanssa. Se kutsui Barnabaan ja Sauluksen tykönsä, ja halusi kuulla Jumalan sanaa.

7. Which was with the deputy of the country, Sergius Paulus, a prudent man; who called for Barnabas and Saul, and desired to hear the word of God.

8. Mutta heitä vastaan seisoi Elimas velho (sillä niin tulkitaan hänen nimensä) ja pyysi kääntää maaherraa pois uskosta.

8. But Elymas the sorcerer (for so is his name by interpretation) withstood them, seeking to turn away the deputy from the faith.

9. Mutta Saulus (joka myös Paavaliksi kutsutaan,) oli täynnä Pyhää Henkeä, katsoi hänen päällensä,

9. Then Saul, (who also is called Paul,) filled with the Holy Ghost, set his eyes on him,

10. Ja sanoi: voi sinä perkeleen poika,

10. And said, O full of all subtilty and

täynnä kaikkea vilppiä ja petosta, ja kaiken vanhurskauden vihamies, et sinä lakkaa vääntelemästä Herran oikeita teitä.

11. Ja nyt katso, Herran käsi on sinun päälläs; ja sinun pitää sokiana oleman eikä näkemän aurinkoa hetkessä aikaa. Ja hänen päällensä lankesi kohta synkeys ja pimeys, ja hän kävi ympäri, etsein kuka häntä kädestä talluttais.

12. Kuin maaherra näki, mitä tapahtui, uskoi hän ja ihmetteli Herran opetusta.

13. Mutta kuin Paavali ja ne, jotka hänen kanssansa olivat, Paphosta purjehtivat, tulivat he Pamphilian Pergeen; mutta Johannes erkani heistä ja palasi Jerusalemiin.

14. Mutta he vaelsivat Pergestä ja tulivat Pisidian Antiokiaan, ja menivät sabbatina synagogaan, ja istuivat.

15. Ja sitte kuin laki ja prophetat olivat luetut, lähettivät synagogan päämiehet heidän tykönsä, sanoen: miehet, rakkaat veljet, onko teillä mitään

all mischief, thou child of the devil, thou enemy of all righteousness, wilt thou not cease to pervert the right ways of the Lord?

11. And now, behold, the hand of the Lord is upon thee, and thou shalt be blind, not seeing the sun for a season. And immediately there fell on him a mist and a darkness; and he went about seeking some to lead him by the hand.

12. Then the deputy, when he saw what was done, believed, being astonished at the doctrine of the Lord.

13. Now when Paul and his company loosed from Paphos, they came to Perga in Pamphylia: and John departing from them returned to Jerusalem.

14. But when they departed from Perga, they came to Antioch in Pisidia, and went into the synagogue on the sabbath day, and sat down.

15. And after the reading of the law and the prophets the rulers of the synagogue sent unto them, saying, Ye men and brethren, if ye have any

kansaa neuvomista, niin sanokaat.

16. Niin Paavali nousi ja viittasi kädellänsä heitä vaikenemaan, ja sanoi: Israelin miehet, ja jotka Jumalaa pelkäätte, kuulkaat.

17. Tämän kansan, Israelin, Jumala valitsi meidän isämme, ja korotti tämän kansan, muukalaisena ollessa Egyptin maalla, ja toi heidät sieltä ulos korkialla käsivarrella,

18. Ja kärsi heidän tapojansa korvessa lähes neljäkymmentä ajastaikaa.

19. Ja perätti kadotti Kanaanin maalla seitsemän kansaa, ja arvalla jakoi heille niiden maan.

20. Ja sitte lähes neljäsataa ja viisikymmentä ajastaikaa antoi hän heille tuomarit, Samuel prophetaan asti.

21. Ja he pyysivät sitte kuningasta, ja Jumala antoi heille Saulin, Kisin pojan, miehen Benjaminin suvusta, neljäksikymmeneksi vuodeksi.

22. Ja kuin hän oli sen pannut pois, herätti hän Davidin heidän kuninkaak-

word of exhortation for the people, say on.

16. Then Paul stood up, and beckoning with his hand said, Men of Israel, and ye that fear God, give audience.

17. The God of this people of Israel chose our fathers, and exalted the people when they dwelt as strangers in the land of Egypt, and with an high arm brought he them out of it.

18. And about the time of forty years suffered he their manners in the wilderness.

19. And when he had destroyed seven nations in the land of Chanaan, he divided their land to them by lot.

20. And after that he gave unto them judges about the space of four hundred and fifty years, until Samuel the prophet.

21. And afterward they desired a king: and God gave unto them Saul the son of Cis, a man of the tribe of Benjamin, by the space of forty years.

22. And when he had removed him, he raised up unto them David to be

sensa, josta hän myös todisti ja sanoi: minä löysin Davidin, Jessen pojan, miehen minun sydämeni jälkeen, joka on kaikki minun tahtoni tekevä.

their king; to whom also he gave testimony, and said, I have found David the son of Jesse, a man after mine own heart, which shall fulfil all my will.

23. Tämän siemenestä on Jumala lupauksensa perään herättänyt Jesuksen Israelille Vapahtajaksi,

23. Of this man's seed hath God according to his promise raised unto Israel a Saviour, Jesus:

24. Niinkuin Johannes saarnasi hänen tulemisensa edellä kaikelle Israelin kansalle parannuksen kastetta.

24. When John had first preached before his coming the baptism of repentance to all the people of Israel.

25. Mutta kuin Johannes juoksun täyttänyt oli, sanoi hän: kenenkä te luulette minun olevan? En minä se ole, mutta katso, hän tulee minun jälkeeni, jonka kenkiä en minä ole kelvollinen jaloista riisumaan.

25. And as John fulfilled his course, he said, Whom think ye that I am? I am not he. But, behold, there cometh one after me, whose shoes of his feet I am not worthy to loose.

26. Miehet, rakkaat veljet, Abrahamin suvun lapset, ja jotka teissä ovat Jumalaa pelkääväiset, teille on tämän autuuden sana lähetetty.

26. Men and brethren, children of the stock of Abraham, and whosoever among you feareth God, to you is the word of this salvation sent.

27. Sillä Jerusalemin asuvaiset ja heidän ylimmäisensä, ettei he tätä tunteneet, ovat he myös prophetain äänet, joita kunakin sabbatina luetaan, tuomitessansa täyttäneet.

27. For they that dwell at Jerusalem, and their rulers, because they knew him not, nor yet the voices of the prophets which are read every sabbath day, they have fulfilled them in condemning him.

28. Ja vaikka ei he yhtään kuoleman

28. And though they found no cause

syytä löytäneet, anoivat he kuitenkin Pilatukselta, että hän piti tapettaman.

29. Ja kuin he kaikki olivat täyttäneet, mitä hänestä kirjoitettu oli, ottivat he hänen puun päältä ja panivat hautaan.

30. Mutta Jumala herätti hänen kuolleista.

31. Ja hän on monta päivää niiltä nähty, jotka hänen kanssansa Galileasta Jerusalemiin olivat menneet ylös, jotka ovat hänen todistajansa kansan edessä.

32. Ja me ilmoitamme myös teille sen lupauksen, joka isille luvattiin, että Jumala on sen meille heidän lapsillensa täyttänyt, herättäin Jesuksen.

33. Niinkuin toisessa psalmissa kirjoitettu on: sinä olet minun Poikani, tänäpänä minä sinun synnytin.

34. Mutta siitä, että hän hänen kuolleista herätti, eikä silleen tule turmelukseen, sanoi hän näin: minä tahdon teille antaa ne lujat Davidin armot.

of death in him, yet desired they Pilate that he should be slain.

29. And when they had fulfilled all that was written of him, they took him down from the tree, and laid him in a sepulchre.

30. But God raised him from the dead:

31. And he was seen many days of them which came up with him from Galilee to Jerusalem, who are his witnesses unto the people.

32. And we declare unto you glad tidings, how that the promise which was made unto the fathers,

33. God hath fulfilled the same unto us their children, in that he hath raised up Jesus again; as it is also written in the second psalm, Thou art my Son, this day have I begotten thee.

34. And as concerning that he raised him up from the dead, now no more to return to corruption, he said on this wise, I will give you the sure mercies of David.

35. Sentähden hän myös sanoo toisessa paikassa: et sinä salli sinun Pyhäs turmelusta näkevän.
36. Sillä David, kuin hän ajallansa oli Jumalan tahtoa palvellut, nukkui, ja pantiin isäinsä tykö, ja näki turmeluksen.
37. Mutta se, jonka Jumala herätti, ei ole nähnyt turmelusta.
38. Sentähden olkoon teille tiettävä, miehet, rakkaat veljet, että teille tämän kautta ilmoitetaan syntein anteeksi antamus:
39. Ja kaikista niistä, joista ette voineet Moseksen lain kautta vanhurskaaksi tulla, tämän kautta jokainen, joka uskoo, tulee vanhurskaaksi.
40. Katsokaat siis, ettei teidän päällenne se tule, mitä prophetain kautta sanottu on:
41. Katsokaat, te ylönkatsojat, ja ihmetelkäät ja hukkukaat; sillä minä teen yhden työn teidän aikananne, sen työn, jota ei teidän pidä uskoman, jos joku sanois teille.
42. Kuin Juudalaiset synagogasta läksivät, rukoilivat pakanat, että sabbatin välissä heille niitä sanoja puhuttai-

35. Wherefore he saith also in another psalm, Thou shalt not suffer thine Holy One to see corruption.
36. For David, after he had served his own generation by the will of God, fell on sleep, and was laid unto his fathers, and saw corruption:
37. But he, whom God raised again, saw no corruption.
38. Be it known unto you therefore, men and brethren, that through this man is preached unto you the forgiveness of sins:
39. And by him all that believe are justified from all things, from which ye could not be justified by the law of Moses.
40. Beware therefore, lest that come upon you, which is spoken of in the prophets;
41. Behold, ye despisers, and wonder, and perish: for I work a work in your days, a work which ye shall in no wise believe, though a man declare it unto you.
42. And when the Jews were gone out of the synagogue, the Gentiles besought that these words might be

siin.
43. Ja kuin synagogan joukko erkani, seurasi monta Juudalaista ja myös monta jumalista uutta Juudalaista Paavalia ja Barnabasta, jotka heille puhuivat, ja heitä neuvoivat Jumalan armossa pysymään.
44. Mutta sitte lähimmäisenä lepopäivänä kokoontui lähes kaikki kaupunki Jumalan sanaa kuulemaan.
45. Kuin Juudalaiset näkivät kansan, täytettiin he kateudesta, ja sanoivat vastaan niitä, mitä Paavalilta sanoittiin, sanoen vastaan ja pilkaten.

46. Niin Paavali ja Barnabas puhuivat rohkiasti ja sanoivat: teille piti ensin Jumalan sanaa puhuttaman; vaan että te sen hylkäätte ja luette itsenne mahdottomaksi ijankaikkiseen elämään, katso, niinme käännymme pakanain tykö.
47. Sillä niin on Herra meitä käskenyt: minä panin sinun pakanain valkeudeksi, ettäs olisit autuus, maan ääriin asti.

48. Ja kuin pakanat sen kuulivat, iloit-

preached to them the next sabbath.
43. Now when the congregation was broken up, many of the Jews and religious proselytes followed Paul and Barnabas: who, speaking to them, persuaded them to continue in the grace of God.
44. And the next sabbath day came almost the whole city together to hear the word of God.
45. But when the Jews saw the multitudes, they were filled with envy, and spake against those things which were spoken by Paul, contradicting and blaspheming.
46. Then Paul and Barnabas waxed bold, and said, It was necessary that the word of God should first have been spoken to you: but seeing ye put it from you, and judge yourselves unworthy of everlasting life, lo, we turn to the Gentiles.
47. For so hath the Lord commanded us, saying, I have set thee to be a light of the Gentiles, that thou shouldest be for salvation unto the ends of the earth.
48. And when the Gentiles heard this,

sivat he ja kunnioittivat Herran sanaa; ja niin monta uskoi, kuin ijankaikkiseen elämään säädetty oli.
49. Ja Herran sana leveni kaikkeen siihen maakuntaan.
50. Mutta Juudalaiset yllyttivät jumalisia ja kunniallisia vaimoja, niin myös kaupungin ylimmäisiä, ja kehoittivat vainon Paavalia ja Barnabasta vastaan; ja he sysäsivät heidät ulos maansa ääristä.
51. Mutta he pudistivat tomun jaloistansa heidän päällensä, ja tulivat Ikonioon.
52. Niin opetuslapset täytettiin ilolla ja Pyhällä Hengellä.

they were glad, and glorified the word of the Lord: and as many as were ordained to eternal life believed.
49. And the word of the Lord was published throughout all the region.
50. But the Jews stirred up the devout and honourable women, and the chief men of the city, and raised persecution against Paul and Barnabas, and expelled them out of their coasts.
51. But they shook off the dust of their feet against them, and came unto Iconium.
52. And the disciples were filled with joy, and with the Holy Ghost.

14 luku

1. Niin Ikoniossa tapahtui, että he ynnä menivät sisälle Juudalaisten synagogaan, ja niin puhuivat, että suuri joukko Juudalaisia ja Grekiläisiä uskoi.
2. Mutta uskomattomat Juudalaiset yllyttivät ja pahoittivat pakanain sielut veljiä vastaan.
3. Niin he olivat siellä kauvan aikaa ja

1. And it came to pass in Iconium, that they went both together into the synagogue of the Jews, and so spake, that a great multitude both of the Jews and also of the Greeks believed.
2. But the unbelieving Jews stirred up the Gentiles, and made their minds evil affected against the brethren.
3. Long time therefore abode they

puhuivat rohkiasti Herrassa, joka antoi todistuksen armonsa sanoihin, ja antoi merkit ja ihmeet heidän kättensä kautta tapahtua.

4. Niin sen kaupungin väki erkani: muutamat pitivät Juudalaisten kanssa, ja muutamat apostolien kanssa.

5. Kuin siis pakanoilta ja Juudalaisilta kapina nousi, ynnä heidän päämiestensä kanssa, pilkkaamaan ja kivittämään heitä,

6. Ja kuin he sen ymmärsivät, pakenivat he Lykaonian kaupunkeihin Lystraan ja Derbeen, ja ympäri sitä lähimaakuntaa,

7. Ja saarnasivat niissä evankeliumia.

8. Ja mies Lystrassa, sairas jaloista, istui, rampa hamasta äitinsä kohdusta, joka ei ikänänsä ollut käynyt.

9. Tämä kuuli Paavalin puhuvan; ja kuin hän katsahti hänen päällensä, ja näki hänellä uskon olevan terveeksi tulla,

10. Sanoi hän suurella äänellä: ojenna sinus jalkais päälle. Ja hän karkasi ylös ja kävi.

speaking boldly in the Lord, which gave testimony unto the word of his grace, and granted signs and wonders to be done by their hands.

4. But the multitude of the city was divided: and part held with the Jews, and part with the apostles.

5. And when there was an assault made both of the Gentiles, and also of the Jews with their rulers, to use them despitefully, and to stone them,

6. They were ware of it, and fled unto Lystra and Derbe, cities of Lycaonia, and unto the region that lieth round about:

7. And there they preached the gospel.

8. And there sat a certain man at Lystra, impotent in his feet, being a cripple from his mother's womb, who never had walked:

9. The same heard Paul speak: who stedfastly beholding him, and perceiving that he had faith to be healed,

10. Said with a loud voice, Stand upright on thy feet. And he leaped and walked.

11. Kuin kansa sen näki, mitä Paavali tehnyt oli, korottivat he äänensä Lykaonian kielellä sanoen: jumalat ovat ihmisten hahmolla alas meidän tykömme tulleet.

12. Ja he kutsuivat Barnabaan Jupiteriksi ja Paavalin Merkuriukseksi; sillä hän oli sanansaattaja.

13. Ja pappi Jupiterin templissä, joka heidän kaupunkinsa edessä oli, toi härkiä ja seppeleitä oven eteen, ja tahtoi ynnä kaupungin väen kanssa uhrata.

14. Kuin apostolit Barnabas ja Paavali sen kuulivat, repäisivät he vaattensa ja karkasivat kansan sekaan, huutain,

15. Ja sanoen: miehet, miksi te tätä teette? Mekin olemme ihmiset, puuttuvaiset kuin tekin. Ja me saarnaamme teille evankeliumia, että te näistä turhista kääntyisitte elävän Jumalan tykö, joka teki taivaan, ja maan, ja meren, ja kaikki mitä niissä on,

16. Joka entisillä ajoilla antoi kaikki pakanat vaeltaa omilla teillänsä.

17. Vaikka ei hän itsiänsä antanut olla ilman todistusta, tehden hyvää, an-

11. And when the people saw what Paul had done, they lifted up their voices, saying in the speech of Lycaonia, The gods are come down to us in the likeness of men.

12. And they called Barnabas, Jupiter; and Paul, Mercurius, because he was the chief speaker.

13. Then the priest of Jupiter, which was before their city, brought oxen and garlands unto the gates, and would have done sacrifice with the people.

14. Which when the apostles, Barnabas and Paul, heard of, they rent their clothes, and ran in among the people, crying out,

15. And saying, Sirs, why do ye these things? We also are men of like passions with you, and preach unto you that ye should turn from these vanities unto the living God, which made heaven, and earth, and the sea, and all things that are therein:

16. Who in times past suffered all nations to walk in their own ways.

17. Nevertheless he left not himself without witness, in that he did good,

tain meille taivaasta sateen ja hedelmälliset ajat, täyttäin meidän sydämemme rualla ja ilolla.
18. Ja kuin he näitä sanoivat, saivat he kansan tuskalla hillityksi, ettei he heille uhranneet.
19. Niin sinne myös tuli muutamia Juudalaisia Antiokiasta ja Ikoniosta, ja kuin he kansan olivat saattaneet Paavalia kivittämään, riepoittivat he hänen ulos kaupungista, ja luulivat hänen kuolleeksi.
20. Mutta kuin opetuslapset hänen ympärillänsä seisoivat, nousi hän ja meni kaupunkiin, ja vaelsi toisena päivänä Barnabaan kanssa Derbeen.
21. Ja kuin he olivat saarnanneet siinä kaupungissa evankeliumia ja monta opettaneet, palasivat he Lystraan ja Ikonioon ja Antiokiaan,
22. Vahvistain opetuslasten sieluja, ja neuvoivat heitä uskossa pysymään (sanoen): että meidän pitää monen vaivan kautta Jumalan valtakuntaan tuleman sisälle.
23. Ja kuin he olivat valinneet vanhimmat jokaiselle seurakunnalle, ja rukoilleet ja paastonneet, antoivat he

and gave us rain from heaven, and fruitful seasons, filling our hearts with food and gladness.
18. And with these sayings scarce restrained they the people, that they had not done sacrifice unto them.
19. And there came thither certain Jews from Antioch and Iconium, who persuaded the people, and, having stoned Paul, drew him out of the city, supposing he had been dead.

20. Howbeit, as the disciples stood round about him, he rose up, and came into the city: and the next day he departed with Barnabas to Derbe.
21. And when they had preached the gospel to that city, and had taught many, they returned again to Lystra, and to Iconium, and Antioch,
22. Confirming the souls of the disciples, and exhorting them to continue in the faith, and that we must through much tribulation enter into the kingdom of God.
23. And when they had ordained them elders in every church, and had prayed with fasting, they commended

heidät Herran haltuun, jonka päälle he uskoivat.

24. Ja he vaelsivat lävitse Pisidian ja tulivat Pamphiliaan.

25. Ja kuin he olivat saarnanneet sanaa Pergessä, menivät he alas Attaliaan,

26. Ja purjehtivat sieltä Antiokiaan, jossa he olivat Jumalan armon haltuun annetut, siihen työhön, jonka he toimittaneet olivat.

27. Mutta kuin he sinne tulivat ja seurakunnan kokosivat, ilmoittivat he, kuinka paljon Jumala oli heidän kanssansa tehnyt ja pakanoille uskon oven avannut.

28. Ja he viipyivät siellä opetuslasten kanssa hetken aikaa.

them to the Lord, on whom they believed.

24. And after they had passed throughout Pisidia, they came to Pamphylia.

25. And when they had preached the word in Perga, they went down into Attalia:

26. And thence sailed to Antioch, from whence they had been recommended to the grace of God for the work which they fulfilled.

27. And when they were come, and had gathered the church together, they rehearsed all that God had done with them, and how he had opened the door of faith unto the Gentiles.

28. And there they abode long time with the disciples.

15 luku

1. Ja muutamat tulivat alas Juudeasta ja opettivat veljiä: ellei teitä ympärileikata Moseksen tavan jälkeen, niin ette taida autuaaksi tulla.

2. Koska siis kapina nousi, ja ei ollut

1. And certain men which came down from Judaea taught the brethren, and said, Except ye be circumcised after the manner of Moses, ye cannot be saved.

2. When therefore Paul and Barnabas

vähin kamppaus Paavalilla ja Barnabaalla heitä vastaan, sääsivät he, että Paavali ja Barnabas ja muutamia muita heistä, piti menemän apostolien ja vanhimpain tykö ylös Jerusalemiin tämän kysymyksen tähden.

3. Ja he saatettiin seurakunnalta, ja vaelsivat Phenisian ja Samarian lävitse, julistain pakanain kääntymystä, ja saattivat suuren ilon kaikille veljille.

4. Kuin he tulivat Jerusalemiin, otettiin he vastaan seurakunnalta ja apostoleilta ja vanhimmilta, ja he ilmoittivat, kuinka suuria töitä Jumala heidän kanssansa tehnyt oli.

5. Niin nousivat muutaman Pharisealaisten lahkokunnassa, jotka uskoneet olivat, sanoen: he pitää ympärileikattaman ja käskettämän Moseksen lakia pitää.

6. Niin apostolit ja vanhimmat tulivat kokoon, tätä puhetta tutkimaan.

7. Mutta kuin suuri kamppaus ollut oli, nousi Pietari ja sanoi heille: miehet, rakkaat veljet! te tiedätte, että

had no small dissension and disputation with them, they determined that Paul and Barnabas, and certain other of them, should go up to Jerusalem unto the apostles and elders about this question.

3. And being brought on their way by the church, they passed through Phenice and Samaria, declaring the conversion of the Gentiles: and they caused great joy unto all the brethren.

4. And when they were come to Jerusalem, they were received of the church, and of the apostles and elders, and they declared all things that God had done with them.

5. But there rose up certain of the sect of the Pharisees which believed, saying, That it was needful to circumcise them, and to command them to keep the law of Moses.

6. And the apostles and elders came together for to consider of this matter.

7. And when there had been much disputing, Peter rose up, and said unto them, Men and brethren, ye know

Jumala kauvan ennen tätä aikaa valitsi meidän seassamme, että pakanat piti minun suuni kautta evankeliumin sanan kuuleman ja uskoman.

8. Ja Jumala sydänten tutkia todisti heille ja antoi heille Pyhän Hengen niinkuin meillekin,

9. Ja ei tehnyt yhtään eroitusta meidän ja heidän välillänsä, puhdistain uskolla heidän sydämensä.

10. Miksi te siis nyt kiusaatte Jumalaa, että te tahdotte opetuslasten kaulaan panna sen ikeen, jota ei meidän isämme emmekä me voineet kantaa?

11. Vaan me uskomme Herran Jesuksen Kristuksen armon kautta autuaaksi tulevamme niinkuin hekin.

12. Ja kaikki joukko vaikeni ja kuulteli Barnabasta ja Paavalia, jotka jutelivat, kuinka suuret merkit ja ihmeet Jumala oli heidän kauttansa pakanoissa tehnyt.

13. Vaan sitte kuin he vaikenivat, vastasi Jakob ja sanoi: miehet, rakkaat veljet, kuulkaat minua!

14. Simon jutteli, kuinka Jumala ensin

how that a good while ago God made choice among us, that the Gentiles by my mouth should hear the word of the gospel, and believe.

8. And God, which knoweth the hearts, bare them witness, giving them the Holy Ghost, even as he did unto us;

9. And put no difference between us and them, purifying their hearts by faith.

10. Now therefore why tempt ye God, to put a yoke upon the neck of the disciples, which neither our fathers nor we were able to bear?

11. But we believe that through the grace of the Lord Jesus Christ we shall be saved, even as they.

12. Then all the multitude kept silence, and gave audience to Barnabas and Paul, declaring what miracles and wonders God had wrought among the Gentiles by them.

13. And after they had held their peace, James answered, saying, Men and brethren, hearken unto me:

14. Simeon hath declared how God at

on etsinyt omistaaksensa kansaa nimellensä pakanoista.
15. Ja tämän kanssa prophetain sanat pitävät yhtä, niinkuin kirjoitettu on:
16. Senjälkeen tahdon minä palata, ja Davidin kaatuneen majan jälleen rakentaa, ja hänen reikänsä paikata, ja sen ojentaa:

17. Että ne, jotka ihmisistä jääneet ovat, pitää Herran perään kysymän, niin myös kaikki pakanat, joissa minun nimeni avuksihuudettu on, sanoo Herra, joka nämät tekee.
18. Jumalalle ovat kaikki hänen työnsä tiettävät maailman alusta.
19. Sentähden minä päätän, ettemme niitä häiritsisi, jotka pakanoista Jumalan tykö kääntyvät;

20. Vaan kirjoittaisimme heille, että he välttäisivät epäjumalain saastaisuutta, ja salavuoteutta, ja läkähtynyttä ja verta.
21. Sillä Moseksella on muinaiselta jokaisessa kaupungissa niitä, jotka häntä saarnaavat, koska se joka sabbatina synagogassa luetaan.

the first did visit the Gentiles, to take out of them a people for his name.
15. And to this agree the words of the prophets; as it is written,
16. After this I will return, and will build again the tabernacle of David, which is fallen down; and I will build again the ruins thereof, and I will set it up:
17. That the residue of men might seek after the Lord, and all the Gentiles, upon whom my name is called, saith the Lord, who doeth all these things.
18. Known unto God are all his works from the beginning of the world.
19. Wherefore my sentence is, that we trouble not them, which from among the Gentiles are turned to God:
20. But that we write unto them, that they abstain from pollutions of idols, and from fornication, and from things strangled, and from blood.
21. For Moses of old time hath in every city them that preach him, being read in the synagogues every sabbath day.

22. Silloin kelpasi apostoleille ja vanhimmille, koko seurakunnan kanssa, joukostansa valita miehiä ja lähettää Antiokiaan, Paavalin ja Barnabaan kanssa: nimittäin Juudaan, joka kutsuttiin Barsabas, ja Silaan, ylimmäiset miehet veljesten seassa.
23. Ja kirjoittivat heidän kättensä kautta tällä tavalla: me apostolit ja vanhimmat veljet toivotamme veljille, jotka pakanoista Antiokiassa ja Syriassa ja Kilikiassa ovat, terveyttä!
24. Että me olemme kuulleet, kuinka muutamat meiltä lähteneet ovat teitä opillansa eksyttäneet ja teidän sielujanne vaivanneet, sanoen: teidän pitää itsenne antaman ympärileikata ja lain pitämän; joille emme ole käskeneet.
25. Niin kelpasi meille yksimielisesti kokoontuneille valita miehiä ja teidän tykönne lähettää, meidän rakkaan Barnabaan ja Paavalin kanssa,
26. Jotka miehet ovat sielunsa meidän Herramme Jesuksen Kristuksen nimen tähden alttiiksi antaneet.
27. Niin me olemme lähettäneet Juudaan ja Silaan, jotka myös sen suu-

22. Then pleased it the apostles and elders, with the whole church, to send chosen men of their own company to Antioch with Paul and Barnabas; namely, Judas surnamed Barsabas, and Silas, chief men among the brethren:
23. And they wrote letters by them after this manner; The apostles and elders and brethren send greeting unto the brethren which are of the Gentiles in Antioch and Syria and Cilicia:
24. Forasmuch as we have heard, that certain which went out from us have troubled you with words, subverting your souls, saying, Ye must be circumcised, and keep the law: to whom we gave no such commandment:
25. It seemed good unto us, being assembled with one accord, to send chosen men unto you with our beloved Barnabas and Paul,
26. Men that have hazarded their lives for the name of our Lord Jesus Christ.
27. We have sent therefore Judas and Silas, who shall also tell you the same

sanalla teille ilmoittavat.
28. Sillä niin kelpasi Pyhälle Hengelle ja meille, ettei yhtään enempää raskautta pidä teidän päällenne pantaman kuin nämät tarpeelliset:
29. Että te vältätte epäjumalain uhria, ja verta, ja läkähtynyttä, ja salavuoteutta. Jos te niitä vältätte, niin te teette hyvin. Olkaat hyvästi!

30. Kuin he siis olivat lähteneet, tulivat he Antiokiaan, ja kokosivat kansan paljouden, ja antoivat heille kirjan.
31. Kuin he sen olivat lukeneet, ihastuivat he siitä lohdutuksesta.
32. Mutta Juudas ja Silas, että hekin olivat prophetat, neuvoivat monilla sanoilla veljiä ja vahvistivat heitä.

33. Ja kuin he siellä hetken aikaa viipyivät, lähetettiin he veljiltä jälleen rauhassa apostolien tykö.
34. Niin Silaan kelpasi siellä olla.

35. Mutta Paavali ja Barnabas viipyivät Antiokiassa opettamassa ja ilmoittamassa Herran sanaa monen muun

things by mouth.
28. For it seemed good to the Holy Ghost, and to us, to lay upon you no greater burden than these necessary things;
29. That ye abstain from meats offered to idols, and from blood, and from things strangled, and from fornication: from which if ye keep yourselves, ye shall do well. Fare ye well.
30. So when they were dismissed, they came to Antioch: and when they had gathered the multitude together, they delivered the epistle:
31. Which when they had read, they rejoiced for the consolation.
32. And Judas and Silas, being prophets also themselves, exhorted the brethren with many words, and confirmed them.
33. And after they had tarried there a space, they were let go in peace from the brethren unto the apostles.
34. Notwithstanding it pleased Silas to abide there still.
35. Paul also and Barnabas continued in Antioch, teaching and preaching the word of the Lord, with many oth-

kanssa.

36. Mutta muutamain päiväin perästä sanoi Paavali Barnabaalle: palatkaamme taas takaperin veljiä katsomaan kaikkiin kaupunkeihin, joissa me Herran sanaa ilmoittaneet olemme, kuinka he itsensä pitävät.

37. Mutta Barnabas neuvoi kanssansa ottamaan Johannesta, joka Markukseksi kutsuttiin.

38. Mutta Paavali päätti sen kohtuulliseksi, ettei sitä pitänyt kanssa otettaman, joka oli luopunut heistä Pamphiliassa eikä tullut heidän kanssansa työhön.

39. Ja he riitelivät niin kovin keskenänsä, että he toinen toisestansa erkanivat. Ja Barnabas otti Markuksen kanssansa ja purjehti Kypriin.

40. Mutta Paavali valitsi Silaan ja matkusti, Jumalan armon haltuun annettu veljiltä,

41. Ja vaelsi Syrian ja Kilikian kautta, ja vahvisti seurakunnat.

ers also.

36. And some days after Paul said unto Barnabas, Let us go again and visit our brethren in every city where we have preached the word of the Lord, and see how they do.

37. And Barnabas determined to take with them John, whose surname was Mark.

38. But Paul thought not good to take him with them, who departed from them from Pamphylia, and went not with them to the work.

39. And the contention was so sharp between them, that they departed asunder one from the other: and so Barnabas took Mark, and sailed unto Cyprus;

40. And Paul chose Silas, and departed, being recommended by the brethren unto the grace of God.

41. And he went through Syria and Cilicia, confirming the churches.

16 luku

1. Niin hän tuli Derbeen ja Lystraan. Ja katso, siellä oli yksi opetuslapsi, Timoteus nimeltä, uskovaisen Juudalaisvaimon poika, mutta isä oli Grekiläinen.

2. Sillä oli hyvä todistus veljiltä, jotka Lystrassa ja Ikoniossa olivat.

3. Tätä tahtoi Paavali kanssansa vaeltamaan, otti ja ympärileikkasi hänen Juudalaisten tähden, jotka niissä paikoissa olivat; sillä he tiesivät kaikki, että hänen isänsä oli Grekiläinen.

4. Mutta kuin he kaupungeita lävitse vaelsivat, antoivat he heille pidettäväksi ne säädyt, jotka asetetut olivat apostoleilta ja vanhimmilta, jotka Jerusalemissa olivat.

5. Niin seurakunnat vahvistuivat uskossa ja heidän lukunsa eneni joka päivä.

6. Mutta kuin he Phrygian ja Galatian maakunnan lävitse vaelsivat, kiellettiin heitä Pyhältä Hengeltä puhumasta Jumalan sanaa Asiassa.

1. Then came he to Derbe and Lystra: and, behold, a certain disciple was there, named Timotheus, the son of a certain woman, which was a Jewess, and believed; but his father was a Greek:

2. Which was well reported of by the brethren that were at Lystra and Iconium.

3. Him would Paul have to go forth with him; and took and circumcised him because of the Jews which were in those quarters: for they knew all that his father was a Greek.

4. And as they went through the cities, they delivered them the decrees for to keep, that were ordained of the apostles and elders which were at Jerusalem.

5. And so were the churches established in the faith, and increased in number daily.

6. Now when they had gone throughout Phrygia and the region of Galatia, and were forbidden of the Holy Ghost to preach the word in Asia,

7. Kuin he olivat tulleet Mysiaan, kiusasivat he vaeltaa Bitynian lävitse; mutta ei Henki sitä sallinut.
8. Kuin he siis Mysian ohitse vaeltaneet olivat, menivät he alas Troadiin.
9. Ja Paavali näki näyn yöllä: yksi Makedonian mies seisoi, rukoili häntä ja sanoi: tule Makedoniaan ja auta meitä.

10. Ja kuin hän näyn näki, hankitsimme me kohta Makedoniaan menemään, tietäen täydellisesti Herran meitä kutsuneen heille evankeliumia saarnaamaan.
11. Kuin me siis Troadista purjehdimme, niin me juoksimme kohdastansa Samotrakiaan, ja toisena päivänä Neapoliin,
12. Ja sieltä Philippiin, joka on Makedonian maakunnan pääkaupunki ja vapaa kaupunki; ja siinä kaupungissa me muutamia päiviä oleskelimme.
13. Ja me menimme lepopäivänä ulos kaupungista, virran tykö, kussa tapa oli rukoilla: jossa me istuimme ja puhuttelimme vaimoja, jotka sinne tulleet olivat.

7. After they were come to Mysia, they assayed to go into Bithynia: but the Spirit suffered them not.
8. And they passing by Mysia came down to Troas.
9. And a vision appeared to Paul in the night; There stood a man of Macedonia, and prayed him, saying, Come over into Macedonia, and help us.

10. And after he had seen the vision, immediately we endeavoured to go into Macedonia, assuredly gathering that the Lord had called us for to preach the gospel unto them.
11. Therefore loosing from Troas, we came with a straight course to Samothracia, and the next day to Neapolis;

12. And from thence to Philippi, which is the chief city of that part of Macedonia, and a colony: and we were in that city abiding certain days.
13. And on the sabbath we went out of the city by a river side, where prayer was wont to be made; and we sat down, and spake unto the women which resorted thither.

14. Ja vaimo, Lydia nimeltä, purpurain myyjä Tyatiron kaupungista, Jumalaa palvelevainen, kuulteli: jonka sydämen Herra avasi ottamaan vaaria niistä, mitä Paavalilta sanottiin.

14. And a certain woman named Lydia, a seller of purple, of the city of Thyatira, which worshipped God, heard us: whose heart the Lord opened, that she attended unto the things which were spoken of Paul.

15. Ja kuin hän ja hänen huoneensa kastettu oli, rukoili hän meitä, sanoen: jos te minun Herralle uskollisena pidätte, niin tulkaat minun huoneeseeni ja olkaat siinä. Ja hän vaati heitä.

15. And when she was baptized, and her household, she besought us, saying, If ye have judged me to be faithful to the Lord, come into my house, and abide there. And she constrained us.

16. Ja tapahtui, kuin me rukoukseen menimme, kohtasi meitä piika, jolla noituuden henki oli, joka isännillensä saatti suuren saaliin noitumisellansa.

16. And it came to pass, as we went to prayer, a certain damsel possessed with a spirit of divination met us, which brought her masters much gain by soothsaying:

17. Tämä noudatti alati Paavalia ja meitä, ja huusi, sanoen: nämät miehet ovat korkeimman Jumalan palveliat, jotka meille autuuden tien ilmoittavat.

17. The same followed Paul and us, and cried, saying, These men are the servants of the most high God, which shew unto us the way of salvation.

18. Ja sitä hän teki monta päivää. Mutta Paavali otti sen pahaksi, käänsi itsensä ja sanoi sille hengelle: minä käsken sinun Jesuksen Kristuksen nimeen hänestä mennä ulos; ja hän läksi ulos sillä hetkellä.

18. And this did she many days. But Paul, being grieved, turned and said to the spirit, I command thee in the name of Jesus Christ to come out of her. And he came out the same hour.

19. Mutta kuin hänen isäntänsä sen näkivät, että heidän saaliinsa tuli pois, ottivat he Paavalin ja Silaan kiinni ja veivät heidät turulle päämiesten tykö,

19. And when her masters saw that the hope of their gains was gone, they caught Paul and Silas, and drew them into the marketplace unto the rulers,

20. Ja veivät heidän esivallan eteen, ja sanoivat: nämät miehet meidän kaupungin häiritsevät, jotka ovat Juudalaiset,

20. And brought them to the magistrates, saying, These men, being Jews, do exceedingly trouble our city,

21. Ja opettavat niitä tapoja, joita ei meidän sovi ottaa vastaan eikä tehdä, sillä me olemme Roomalaiset.

21. And teach customs, which are not lawful for us to receive, neither to observe, being Romans.

22. Ja kansa nousi ynnä heitä vastaan, ja esivalta antoi heidän vaatteensa repiä, ja käski heitä piestä.

22. And the multitude rose up together against them: and the magistrates rent off their clothes, and commanded to beat them.

23. Kuin he olivat heidät juuri pahoin pieksäneet, heittivät he heidät torniin ja käskivät vartian visusti heitä vartioida,

23. And when they had laid many stripes upon them, they cast them into prison, charging the jailor to keep them safely:

24. Joka, kuin hän senkaltaisen käskyn sai, heitti heidät sisimmäiseen torniin ja pani heidät jalkapuuhun.

24. Who, having received such a charge, thrust them into the inner prison, and made their feet fast in the stocks.

25. Mutta puoliyön aikana oli Paavali ja Silas rukouksissa, ylistäin Jumalaa kiitosvirsillä, ja vangit, jotka siellä olivat, sen myös kuulivat.

25. And at midnight Paul and Silas prayed, and sang praises unto God: and the prisoners heard them.

26. Niin tapahtui äkisti suuri maan järistys, niin että tornin perustus vapisi; ja kohta kaikki ovet aukenivat, ja jokaisen siteet pääsivät.

26. And suddenly there was a great earthquake, so that the foundations of the prison were shaken: and immediately all the doors were opened, and every one's bands were loosed.

27. Kuin vartia heräsi ja näki tornin ovet avoinna olevan, veti hän ulos miekkansa ja tahtoi surmata itsensä, ja luuli vangit paenneen pois.

27. And the keeper of the prison awaking out of his sleep, and seeing the prison doors open, he drew out his sword, and would have killed himself, supposing that the prisoners had been fled.

28. Niin Paavali huusi suurella äänellä ja sanoi: älä itselles mitään pahaa tee; sillä me olemme kaikki täällä.

28. But Paul cried with a loud voice, saying, Do thyself no harm: for we are all here.

29. Niin hän anoi kynttilää, meni sisälle ja lankesi peljästyksissä Paavalin ja Silaan jalkain juureen,

29. Then he called for a light, and sprang in, and came trembling, and fell down before Paul and Silas,

30. Ja toi heidät ulos ja sanoi: herrat, mitä minun pitää tekemän, että minä autuaaksi tulisin?

30. And brought them out, and said, Sirs, what must I do to be saved?

31. Mutta he sanoivat: usko Herran Jesuksen Kristuksen päälle, niin sinä ja sinun huonees autuaaksi tulee.

31. And they said, Believe on the Lord Jesus Christ, and thou shalt be saved, and thy house.

32. Ja he puhuivat hänelle Herran sanaa ja kaikille, jotka hänen huoneessansa olivat.

32. And they spake unto him the word of the Lord, and to all that were in his house.

33. Ja hän otti heidät sillä hetkellä yöstä tykönsä ja pesi heidän haavan-

33. And he took them the same hour of the night, and washed their

sa, ja hän kohta kastettiin ja kaikki hänen perheensä,
34. Ja vei heidät kotiansa, ja valmisti heille pöydän, ja iloitsi, että hän koko huoneensa kanssa tuli Jumalan päälle uskovaiseksi.
35. Ja kuin päivä tuli, niin esivalta lähetti kylänlapset sanomaan: päästä ne miehet.
36. Niin tornin vartia ilmoitti nämät sanat Paavalille, sanoen: esivalta on käskenyt päästää teidät: menkäät siis nyt ulos rauhassa.
37. Mutta Paavali sanoi heille: he ovat julkisesti tuomitsematta pieksäneet meidät, jotka olemme Roomalaiset, ja heittäneet torniin, ja nyt salaa tahtoisivat sysätä meidät ulos. Ei niin, vaan tulkaan he itse meitä ottamaan täältä ulos.
38. Niin kylänlapset ilmoittivat nämät sanat esivallalle jällensä; ja he pelkäsivät, että he heidät Roomalaisiksi kuulivat,
39. Ja tulivat ja rukoilivat heitä, ja veivät heidät ulos, ja käskivät heidän mennä pois kaupungista.
40. Niin he läksivät tornista ja menistripes; and was baptized, he and all his, straightway.
34. And when he had brought them into his house, he set meat before them, and rejoiced, believing in God with all his house.
35. And when it was day, the magistrates sent the serjeants, saying, Let those men go.
36. And the keeper of the prison told this saying to Paul, The magistrates have sent to let you go: now therefore depart, and go in peace.
37. But Paul said unto them, They have beaten us openly uncondemned, being Romans, and have cast us into prison; and now do they thrust us out privily? nay verily; but let them come themselves and fetch us out.
38. And the serjeants told these words unto the magistrates: and they feared, when they heard that they were Romans.
39. And they came and besought them, and brought them out, and desired them to depart out of the city.
40. And they went out of the prison,

vät Lydian tykö. Ja kuin he veljet nähneet olivat ja heitä lohduttaneet, vaelsivat he matkaansa.

and entered into the house of Lydia: and when they had seen the brethren, they comforted them, and departed.

17 luku

1. Mutta kuin he Amphipolin ja Apollonian lävitse vaeltaneet olivat, tulivat he Tessalonikaan, jossa Juudalaisten synagoga oli.

1. Now when they had passed through Amphipolis and Apollonia, they came to Thessalonica, where was a synagogue of the Jews:

2. Ja Paavali, tapansa jälkeen, meni sisälle heidän tykönsä ja jutteli heille kolme lepopäivää Raamatuista,

2. And Paul, as his manner was, went in unto them, and three sabbath days reasoned with them out of the scriptures,

3. Selitti ne ja todisti, että Kristuksen tuli kärsiä ja nousta ylös kuolleista, ja että tämä Jesus, josta minä (sanoi hän,) teille ilmoitan, on Kristus.

3. Opening and alleging, that Christ must needs have suffered, and risen again from the dead; and that this Jesus, whom I preach unto you, is Christ.

4. Ja muutamat suostuivat heihin, antain itsensä Paavalin ja Silaan seuraan, niin myös suuri joukko jumalisia Grekiläisiä ja ei vähä ylimmäisiä vaimoja.

4. And some of them believed, and consorted with Paul and Silas; and of the devout Greeks a great multitude, and of the chief women not a few.

5. Mutta epäuskoiset Juudalaiset kadehtivat sitä ja saattivat tykönsä muutamia pahanilkisiä miehiä jouto-

5. But the Jews which believed not, moved with envy, took unto them certain lewd fellows of the baser sort,

väestä, ja kokoontuivat yhteen joukkoon, nostivat kapinan kaupungissa ja tunkeutuivat Jasonin huoneeseen, ja etsivät heitä viedäksensä kansan eteen.

and gathered a company, and set all the city on an uproar, and assaulted the house of Jason, and sought to bring them out to the people.

6. Ja ettei he heitä löytäneet, riepoittivat he Jasonin ja muutamia veljiä kaupungin päämiesten eteen ja huusivat: nämät koko maan piirin viettäliät ovat myös täällä,

6. And when they found them not, they drew Jason and certain brethren unto the rulers of the city, crying, These that have turned the world upside down are come hither also;

7. Jotka Jason otti vastaan; ja nämät kaikki tekevät keisarin käskyä vastaan, sanoen toisen kuninkaan olevan, nimittäin Jesuksen.

7. Whom Jason hath received: and these all do contrary to the decrees of Caesar, saying that there is another king, one Jesus.

8. Ja he kehoittivat kansan ja kaupungin päämiehet, jotka näitä kuulteliват.

8. And they troubled the people and the rulers of the city, when they heard these things.

9. Ja kuin he Jasonilta ja niiltä muilta olivat puhdistuksen ottaneet, päästivät he heidät.

9. And when they had taken security of Jason, and of the other, they let them go.

10. Mutta veljet lähettivät kohta yöllä Paavalin ja Silaan Bereaan. Kuin he sinne tulivat, menivät he Juudalaisten synagogaan.

10. And the brethren immediately sent away Paul and Silas by night unto Berea: who coming thither went into the synagogue of the Jews.

11. Sillä he olivat jalompaa sukua kuin ne, jotka Tessalonikassa olivat, ja ottivat juuri mielellänsä sanan vastaan ja tutkivat joka päivä Raamatui-

11. These were more noble than those in Thessalonica, in that they received the word with all readiness of mind, and searched the scriptures

ta, jos ne niin olisivat.
12. Niin monta heistä uskoivat, niin myös kunniallisista Grekiläisvaimoista ja miehistä ei harvat.
13. Kuin Juudalaiset Tessalonikassa ymmärsivät, että Jumalan sana oli myös Bereassa Paavalilta ilmoitettu, tulivat he sinnekin ja kehoittivat kansan.
14. Mutta veljet lähettivät kohta Paavalin ulos menemään hamaan mereen asti; vaan Silas ja Timoteus jäivät sinne.
15. Ja ne, jotka Paavalia saattivat, johdattivat hänen hamaan Ateniin. Ja kuin he saivat käskyn Silaan ja Timoteuksen tykö, että he rientäisivät hänen tykönsä, läksivät he matkaan.
16. Ja kuin Paavali odotti heitä Atenissa, syttyi hänen henkensä, että hän näki kaupungin aivan epäjumaliseksi.
17. Niin hän puheli Juudalaisten ja muiden jumalisten kanssa synagogassa, niin myös turulla joka päivä niiden kanssa, jotka tulivat hänen tykönsä.
18. Ja muutamat Epikurilaiset ja Stoalaiset philosophit riitelivät hänen

daily, whether those things were so.
12. Therefore many of them believed; also of honourable women which were Greeks, and of men, not a few.
13. But when the Jews of Thessalonica had knowledge that the word of God was preached of Paul at Berea, they came thither also, and stirred up the people.
14. And then immediately the brethren sent away Paul to go as it were to the sea: but Silas and Timotheus abode there still.
15. And they that conducted Paul brought him unto Athens: and receiving a commandment unto Silas and Timotheus for to come to him with all speed, they departed.
16. Now while Paul waited for them at Athens, his spirit was stirred in him, when he saw the city wholly given to idolatry.
17. Therefore disputed he in the synagogue with the Jews, and with the devout persons, and in the market daily with them that met with him.
18. Then certain philosophers of the Epicureans, and of the Stoicks, en-

kanssansa, ja muutamat sanoivat: mitä tämä lipilaari tahtoo sanoa? Mutta muut sanoivat: hän näkyy tahtovan outoja jumalia ilmoittaa: että hän saarnasi heille evankeliumia Jeuksesta ja ylösnousemisen kuolleista.

19. Ja he ottivat hänen ja veivät oikeuden paikkaan ja sanoivat: emmekö me mahda tietää, mikä uusi opetus tämä on, josta sinä puhut?

20. Sillä sinä tuotat jotakin outoa meidän korvillemme. Sentähden tahdomme me tietää, mitä ne ovat.

21. (Mutta kaikki Atenalaiset ja muukalaiset vieraat ei olleet mihinkään muuhun soveliaat kuin jotakin uutta sanomaan ja kuultelemaan.)

22. Niin Paavali seisoi keskellä oikeuspaikkaa, ja sanoi: Atenan miehet! minä näen teidät kaikissa kappaleissa epäjumalisiksi;

23. Sillä minä kävelin tässä ympäri ja katselin teidän jumalanpalvelustanne, ja löysin alttarin, jossa oli kirjoitettu: tuntemattomalle Jumalalle. Jota te siis tietämättä palvelette, sen minä teille ilmoitan.

24. Jumala, joka maailman teki ja

countered him. And some said, What will this babbler say? other some, He seemeth to be a setter forth of strange gods: because he preached unto them Jesus, and the resurrection.

19. And they took him, and brought him unto Areopagus, saying, May we know what this new doctrine, whereof thou speakest, is?

20. For thou bringest certain strange things to our ears: we would know therefore what these things mean.

21. For all the Athenians and strangers which were there spent their time in nothing else, but either to tell, or to hear some new thing.)

22. Then Paul stood in the midst of Mars' hill, and said, Ye men of Athens, I perceive that in all things ye are too superstitious.

23. For as I passed by, and beheld your devotions, I found an altar with this inscription, TO THE UNKNOWN GOD. Whom therefore ye ignorantly worship, him declare I unto you.

24. God that made the world and all

kaikki mitä siinä on, joka on taivaan ja maan Herra, ei hän asu käsillä rakennetuissa templeissä,

25. Eikä häntä ihmisten käsillä palvella, niinkuin hän jotakin tarvitsis; sillä hän itse antaa jokaiselle elämän ja hengen sekä kaikki.

26. Ja hän on tehnyt kaiken ihmisten sukukunnan yhdestä verestä kaiken maan piirin päälle asumaan, ja määräsi aivotut ajat ja heidän asumisensa rajat:

27. Että heidän piti Jumalaa etsimän, jos he hänen taitaisivat tuta ja löytää; vaikka ei hän tosin ole kaukana yhdestäkään meistä.

28. Sillä hänessä me elämme, ja liikumme, ja olemme: niinkuin muutamat teidän runosepistänne sanoneet ovat: sillä me olemme myös hänen sukunsa.

29. Koska me siis Jumalan sukua olemme, niin ei meidän pidä luuleman, että Jumala on kullan eli hopian eli kiven kaltaisen kuvan kaltainen, joka ihmisen taidon ja ajatuksen jälkeen on kaivettu.

30. Nämät eksytyksen ajat on tosin

things therein, seeing that he is Lord of heaven and earth, dwelleth not in temples made with hands;

25. Neither is worshipped with men's hands, as though he needed any thing, seeing he giveth to all life, and breath, and all things;

26. And hath made of one blood all nations of men for to dwell on all the face of the earth, and hath determined the times before appointed, and the bounds of their habitation;

27. That they should seek the Lord, if haply they might feel after him, and find him, though he be not far from every one of us:

28. For in him we live, and move, and have our being; as certain also of your own poets have said, For we are also his offspring.

29. Forasmuch then as we are the offspring of God, we ought not to think that the Godhead is like unto gold, or silver, or stone, graven by art and man's device.

30. And the times of this ignorance

Jumala sallinut, ja ilmoittaa nyt kaikille ihmisille joka paikassa, että he parannuksen tekisivät.
31. Sillä hän on päivän säätänyt, jona hän on maan piirin tuomitseva vanhurskaudessa, sen miehen kautta, jonka hän on säätänyt, ja jokaiselle ilmoittaa uskon, siinä että hän hänen kuolleista herätti.
32. Kuin he kuulivat kuolleiden ylösnousemisen, niin muutamat nauroivat sitä, vaan toiset sanoivat: me tahdomme sinua siitä vielä kuunnella.
33. Ja niin Paavali läksi heidän keskeltänsä.
34. Ja muutamat miehet riippuivat hänessä ja uskoivat: joidenka seassa myös Dionysius oli, yksi raadista, ja vaimo, nimeltä Damaris, ja muita heidän kanssansa.

God winked at; but now commandeth all men every where to repent:
31. Because he hath appointed a day, in the which he will judge the world in righteousness by that man whom he hath ordained; whereof he hath given assurance unto all men, in that he hath raised him from the dead.
32. And when they heard of the resurrection of the dead, some mocked: and others said, We will hear thee again of this matter.
33. So Paul departed from among them.
34. Howbeit certain men clave unto him, and believed: among the which was Dionysius the Areopagite, and a woman named Damaris, and others with them.

18 luku

1. Senjälkeen läksi Paavali Atenasta ja tuli Korintoon,
2. Ja löysi siellä Juudalaisen, Akvila nimeltä, Pontosta sukuisin, joka äsken Italiasta tullut oli, ja Priskillan hänen

1. After these things Paul departed from Athens, and came to Corinth;
2. And found a certain Jew named Aquila, born in Pontus, lately come from Italy, with his wife Priscilla; (be-

emäntänsä, (että Klaudius oli käskenyt kaikki Juudalaiset Roomista mennä pois,) joiden tykö hän meni.

3. Ja että hän oli yhdessä ammatissa, viipyi hän heidän tykönänsä, ja teki työtä; sillä heidän ammattinsa oli telttoja tehdä.

4. Mutta hän opetti synagogassa joka lepopäivä ja sai uskomaan sekä Juudalaisia että Grekiläisiä.

5. Mutta kuin Silas ja Timoteus Makedoniasta tulivat, oli Paavali hengeltä vaadittu, ja todisti Juudalaisille, että Jesus on Kristus.

6. Kuin he puhuivat vastaan ja pilkkasivat, pudisti hän vaattensa ja sanoi heille: teidän verenne olkoon teidän päänne päälle: tästedes minä menen viatoinna pakanain tykö.

7. Ja hän siirsi itsensä sieltä ja meni yhden huoneesen, jonka nimi oli Justus: se oli Jumalaa palvelevainen, jonka huone oli läsnä synagogaa.

8. Mutta Krispus, synagogan ylimmäinen, uskoi Herran päälle kaiken huoneensa kanssa. Ja monta Korinto-

cause that Claudius had commanded all Jews to depart from Rome:) and came unto them.

3. And because he was of the same craft, he abode with them, and wrought: for by their occupation they were tentmakers.

4. And he reasoned in the synagogue every sabbath, and persuaded the Jews and the Greeks.

5. And when Silas and Timotheus were come from Macedonia, Paul was pressed in the spirit, and testified to the Jews that Jesus was Christ.

6. And when they opposed themselves, and blasphemed, he shook his raiment, and said unto them, Your blood be upon your own heads; I am clean: from henceforth I will go unto the Gentiles.

7. And he departed thence, and entered into a certain man's house, named Justus, one that worshipped God, whose house joined hard to the synagogue.

8. And Crispus, the chief ruler of the synagogue, believed on the Lord with all his house; and many of the Corin-

laisista, jotka kuulivat, uskoivat ja kastettiin.

9. Mutta Herra sanoi yöllä Paavalille näyn kautta: älä pelkää, vaan puhu, äläkä vaikene;

10. Sillä minä olen sinun kanssas, eikä yhdenkään pidä karkaaman sinun päälles vahingoittamaan sinua; sillä minulla on paljo kansaa tässä kaupungissa.

11. Niin hän istui siellä ajastajan ja kuusi kuukautta, ja opetti heille Jumalan sanaa.

12. Mutta kuin Gallio oli maanvanhin Akajassa, karkasivat Juudalaiset yksimielisesti Paavalin päälle ja veivät hänen tuomioistuimen eteen,

13. Sanoen: tämä neuvoo kansaa palvelemaan Jumalaa vastoin lakia.

14. Kuin Paavali rupesi suutansa avaamaan, sanoi Gallio Juudalaisille: jos olis jotakin vääryyttä eli jotakin hirmuista työtä tehty, oi Juudalaiset, niin olis kohtuullinen, että minä teitä kuulisin;

15. Mutta jos kysymys on opista ja sanoista ja teidän laistanne, niin kat-

thians hearing believed, and were baptized.

9. Then spake the Lord to Paul in the night by a vision, Be not afraid, but speak, and hold not thy peace:

10. For I am with thee, and no man shall set on thee to hurt thee: for I have much people in this city.

11. And he continued there a year and six months, teaching the word of God among them.

12. And when Gallio was the deputy of Achaia, the Jews made insurrection with one accord against Paul, and brought him to the judgment seat,

13. Saying, This fellow persuadeth men to worship God contrary to the law.

14. And when Paul was now about to open his mouth, Gallio said unto the Jews, If it were a matter of wrong or wicked lewdness, O ye Jews, reason would that I should bear with you:

15. But if it be a question of words and names, and of your law, look ye

sokaat itse: en minä tahdo niiden tuomari olla.
16. Ja ajoi pois heidät tuomioistuimen edestä.
17. Niin kaikki Grekiläiset ottivat kiinni Sosteneen, synagogan päämiehen, ja pieksivät hänen tuomio-istuimen edessä; ja ei Gallio niitä mitään totellut.
18. Mutta Paavali oli vielä siellä pitkän ajan, ja jätti veljet hyvästi, ja purjehti Syriaan, ja hänen kanssansa Priskilla ja Akvila, ja hän ajeli päänsä Kenkreissä; sillä hänellä oli lupaus.

19. Ja tuli Ephesoon ja jätti ne sinne; mutta itse hän meni synagogaan ja puhui Juudalaisten kanssa.

20. Ja he rukoilivat häntä, että hän enemmän aikaa viipyis heidän tykönänsä; vaan ei hän tahtonut;
21. Mutta jätti heidät hyvästi, sanoen: minun tulee kaiketi mennä Jerusalemiin tälle juhlalle, joka nyt lähestyy. Mutta sitte minä palajan, jos Jumala suo, teidän tykönne. Ja niin hän läksi matkaan Ephesosta,

to it; for I will be no judge of such matters.
16. And he drave them from the judgment seat.
17. Then all the Greeks took Sosthenes, the chief ruler of the synagogue, and beat him before the judgment seat. And Gallio cared for none of those things.
18. And Paul after this tarried there yet a good while, and then took his leave of the brethren, and sailed thence into Syria, and with him Priscilla and Aquila; having shorn his head in Cenchrea: for he had a vow.
19. And he came to Ephesus, and left them there: but he himself entered into the synagogue, and reasoned with the Jews.
20. When they desired him to tarry longer time with them, he consented not;
21. But bade them farewell, saying, I must by all means keep this feast that cometh in Jerusalem: but I will return again unto you, if God will. And he sailed from Ephesus.

22. Ja tuli Kesareaan, meni ylös ja tervehti seurakuntaa, ja meni alas Antioikiaan,
23. Ja vietti siellä hetken aikaa, ja meni sitten matkaansa, ja vaelsi järjestänsä Galatian ja Phrygian maakunnan lävitse, vahvistain kaikkia opetuslapsia.
24. Niin tuli Ephesoon Juudalainen, Apollos nimeltä, Aleksandriasta sukuisin, puhelias mies ja taitava Raamatuissa.
25. Tämä oli opetettu Herran tielle ja oli palava hengessä, puhui ja opetti visusti Herrasta, ja tiesi ainoasti Johanneksen kasteen.

26. Tämä rupesi rohkiasti synagogassa opettamaan. Kuin Akvila ja Priskilla hänen kuulivat, ottivat he hänen tykönsä ja selittivät tarkemmasti hänelle Jumalan tien.
27. Mutta kuin hän tahtoi mennä Akajaan, kirjoittivat veljet ja neuvoivat opetuslapsia häntä korjaamaan. Ja kuin hän sinne tuli, autti hän paljon niitä, jotka uskoivat armon kautta.

22. And when he had landed at Caesarea, and gone up, and saluted the church, he went down to Antioch.
23. And after he had spent some time there, he departed, and went over all the country of Galatia and Phrygia in order, strengthening all the disciples.

24. And a certain Jew named Apollos, born at Alexandria, an eloquent man, and mighty in the scriptures, came to Ephesus.
25. This man was instructed in the way of the Lord; and being fervent in the spirit, he spake and taught diligently the things of the Lord, knowing only the baptism of John.
26. And he began to speak boldly in the synagogue: whom when Aquila and Priscilla had heard, they took him unto them, and expounded unto him the way of God more perfectly.
27. And when he was disposed to pass into Achaia, the brethren wrote, exhorting the disciples to receive him: who, when he was come, helped them much which had believed through grace:

28. Sillä hän voitti miehuullisesti Juudalaiset ja osoitti julkisesti Raamatuista, että Jesus on Kristus.

28. For he mightily convinced the Jews, and that publickly, shewing by the scriptures that Jesus was Christ.

19 luku

1. Niin tapahtui, kuin Apollos oli Korintossa, että Paavali matkusti lävitse ylimaakuntain, ja tuli Ephesoon, ja löysi muutamia opetuslapsia,

1. And it came to pass, that, while Apollos was at Corinth, Paul having passed through the upper coasts came to Ephesus: and finding certain disciples,

2. Ja sanoi heille: oletteko te saaneet Pyhän Hengen, sittenkuin te uskoitte? He sanoivat hänelle: emme ensinkään ole kuulleet, josko Pyhää Henkeä lieneekään.

2. He said unto them, Have ye received the Holy Ghost since ye believed? And they said unto him, We have not so much as heard whether there be any Holy Ghost.

3. Ja hän sanoi heille: milläs te olette kastetut? He sanoivat: Johanneksen kasteella.

3. And he said unto them, Unto what then were ye baptized? And they said, Unto John's baptism.

4. Niin sanoi Paavali: Johannes tosin kasti parannuksen kasteella, sanoen kansalle, että heidän piti uskoman sen päälle, joka hänen jälkeensä tuleva oli, se on, Kristuksen Jesuksen päälle.

4. Then said Paul, John verily baptized with the baptism of repentance, saying unto the people, that they should believe on him which should come after him, that is, on Christ Jesus.

5. Niin ne, jotka sen kuulivat, kastettiin Herran Jesuksen nimeen.

5. When they heard this, they were baptized in the name of the Lord Jesus.

6. Ja kuin Paavali pani kätensä heidän päällensä, tuli Pyhä Henki heidän päällensä, ja he puhuivat kielillä ja ennustivat.
7. Ja kaikki ne miehet olivat lähes kaksitoistakymmentä.
8. Niin hän meni synagogaan ja saarnasi rohkiasti kolme kuukautta, opetti ja neuvoi heitä Jumalan valtakunnasta.
9. Mutta kuin muutamat heistä paatuivat ja ei uskoneet, vaan panettelivat Herran tietä yhteiselle kansalle, meni hän pois heidän tyköänsä, ja eroitti opetuslapset, ja puhui joka päivä yhden miehen koulussa, joka kutsuttiin Tyrannus.
10. Ja sitä tehtiin kaksi ajastaikaa, niin että kaikki ne, jota Asiassa asuivat, saivat kuulla Herran Jesuksen sanan, sekä Juudalaiset että Grekiläiset.
11. Ja Jumala teki Paavalin kätten kautta ei vähiä voimallisia töitä,
12. Niin että hikiliinat ja esiliinat hänen iholtansa sairasten päälle tuotiin, ja taudit luopuivat heistä, ja pahat

6. And when Paul had laid his hands upon them, the Holy Ghost came on them; and they spake with tongues, and prophesied.
7. And all the men were about twelve.
8. And he went into the synagogue, and spake boldly for the space of three months, disputing and persuading the things concerning the kingdom of God.
9. But when divers were hardened, and believed not, but spake evil of that way before the multitude, he departed from them, and separated the disciples, disputing daily in the school of one Tyrannus.
10. And this continued by the space of two years; so that all they which dwelt in Asia heard the word of the Lord Jesus, both Jews and Greeks.
11. And God wrought special miracles by the hands of Paul:
12. So that from his body were brought unto the sick handkerchiefs or aprons, and the diseases departed

henget heistä läksivät ulos.

13. Niin muutamat Juudalaiset, jotka olivat lumoojat, vaelsivat ympäri, ja kiusasivat mainita Herran Jesuksen nimeä niiden päälle, joilla pahat henget olivat, ja sanoivat: me vannotamme teitä Jesuksen puolesta, jota Paavali saarnaa.

14. Ja muutamat niiden seassa, jotka tätä tekivät, olivat Skevan, Juudalaisten ylimmäisen papin, seitsemän poikaa.

15. Mutta paha henki vastasi ja sanoi: Jesuksen minä tunnen, ja Paavalin minä tiedän, mutta mitkä te olette?

16. Ja ihminen, jossa paha henki oli, karkasi heidän päällensä, ja voitti heidät ja paiskasi heidät allensa, niin, että he alasti ja haavoitettuna pääsivät siitä huoneesta ulos pakenemaan.

17. Ja tämä tuli tiettäväksi sekä kaikille Juudalaisille että Grekiläisille, jotka Ephesossa asuivat, ja pelko tuli kaikkein päälle ja Herran Jesuksen nimi suuresti ylistettiin.

18. Ja tuli myös monta niistä, jotka uskoivat, tunnustivat ja ilmoittivat te-

from them, and the evil spirits went out of them.

13. Then certain of the vagabond Jews, exorcists, took upon them to call over them which had evil spirits the name of the Lord Jesus, saying, We adjure you by Jesus whom Paul preacheth.

14. And there were seven sons of one Sceva, a Jew, and chief of the priests, which did so.

15. And the evil spirit answered and said, Jesus I know, and Paul I know; but who are ye?

16. And the man in whom the evil spirit was leaped on them, and overcame them, and prevailed against them, so that they fled out of that house naked and wounded.

17. And this was known to all the Jews and Greeks also dwelling at Ephesus; and fear fell on them all, and the name of the Lord Jesus was magnified.

18. And many that believed came, and confessed, and shewed their

konsa.
19. Ja monta niistä, jotka hempeitä juonia harjoitelleet olivat, toivat kirjat ja polttivat kaikkein nähden. Ja kuin niiden hinnat laskettu oli, niin löydettiin viisikymmentä tuhatta hopiapenninkiä.
20. Niin voimallisesti kasvoi Herran sana ja vahvistui.
21. Kuin nämät toimitetut olivat, aikoi Paavali hengessä Makedonian ja Akajan lävitse vaeltaa Jerusalemiin, sanoen: sittekuin minä siellä ollut olen, täytyy minun myös Roomiin mennä.
22. Niin hän lähetti Makedoniaan kaksi niistä, jotka häntä palvelivat, Timoteuksen ja Erastuksen, mutta itse hän jäi hetkeksi aikaa Asiaan.
23. Mutta sillä ajalla nousi ei vähin kapina siitä tiestä.
24. Sillä hopiaseppä, Demetrius nimeltä, teki hopiaisia Diana-templiä, josta niille, jotka sitä ammattia pitivät, oli ei vähin voitto.
25. Ne hän kutsui kokoon, ja jotka senkaltaista työtä tekivät, ja sanoi: miehet, te tiedätte, että meillä on täs-

deeds.
19. Many of them also which used curious arts brought their books together, and burned them before all men: and they counted the price of them, and found it fifty thousand pieces of silver.
20. So mightily grew the word of God and prevailed.
21. After these things were ended, Paul purposed in the spirit, when he had passed through Macedonia and Achaia, to go to Jerusalem, saying, After I have been there, I must also see Rome.
22. So he sent into Macedonia two of them that ministered unto him, Timotheus and Erastus; but he himself stayed in Asia for a season.
23. And the same time there arose no small stir about that way.
24. For a certain man named Demetrius, a silversmith, which made silver shrines for Diana, brought no small gain unto the craftsmen;
25. Whom he called together with the workmen of like occupation, and said, Sirs, ye know that by this craft we

tä työstä jalo voitto,
26. Ja te näette ja kuulette, ettei ainoasti Ephesossa, mutta lähes kaikessa Asiassa on tämä Paavali uskottanut ja kääntänyt pois paljon kansaa, sanoen, ettei ne ole jumalat, joita ihmisten käsillä tehdään,
27. Niin ei ainoasti vaara ole, että tämä meidän elatuksemme häpiään joutuisi, vaan myös että suuren naisjumalan Dianan tepliä ei minäkään pidettäisi ja hänen korkia kunniansa hukkuisi, jota koko Asia ja kaikki maailma palvelee.
28. Mutta kuin he nämät kuulivat, tulivat he täyteen vihaa ja huusivat, sanoen: suuri on Ephesiläisten Diana!

29. Ja kaikki kaupunki tuli meteliä täyteen, ja he karkasivat yksimielisesti katseluspaikkaan, ja ottivat kiinni Gajuksen ja Aristarkuksen, jotka olivat Makedoniasta Paavalin matkakumppanit.
30. Mutta kuin Paavali tahtoi kansan sekaan mennä, niin ei opetuslapset häntä laskeneet.
31. Ja muutamat päämiehet Asiasta,

have our wealth.
26. Moreover ye see and hear, that not alone at Ephesus, but almost throughout all Asia, this Paul hath persuaded and turned away much people, saying that they be no gods, which are made with hands:
27. So that not only this our craft is in danger to be set at nought; but also that the temple of the great goddess Diana should be despised, and her magnificence should be destroyed, whom all Asia and the world worshippeth.
28. And when they heard these sayings, they were full of wrath, and cried out, saying, Great is Diana of the Ephesians.
29. And the whole city was filled with confusion: and having caught Gaius and Aristarchus, men of Macedonia, Paul's companions in travel, they rushed with one accord into the theatre.
30. And when Paul would have entered in unto the people, the disciples suffered him not.
31. And certain of the chief of Asia,

jotka hänen ystävänsä olivat, lähettivät hänen tykönsä ja rukoilivat, ettei hänen pitänyt katseluspaikkaan itsiänsä antaman.

32. Ja muutamat muuta huusivat, niin että joukko oli peräti sekaseuraisin, ja enin osa ei tietänyt, minkätähden he olivat tulleet kokoon.

33. Niin väkijoukosta vedettiin edes Aleksanteri, jonka Juudalaiset eteen syöksivät. Ja Aleksanteri viittasi kädellänsä, ja tahtoi edestänsä vastata kansan edessä.

34. Kuin he siis ymmärsivät, että hän Juudalainen oli, huusivat he kaikki yhteen suuhun, lähes kaksi hetkeä, ja sanoivat: suuri on Ephesiläisten Diana!

35. Mutta kuin kansleri oli hillinnyt kansan, sanoi hän: Epheson miehet! kuka on se ihminen, joka ei tiedä, että Epheson kaupunki palvelee suurta Dianaa ja taivaista pudonnutta kuvaa?

36. Koska ei siis taideta sanoa sitä vastaan, niin asettakaat teitänne ja

which were his friends, sent unto him, desiring him that he would not adventure himself into the theatre.

32. Some therefore cried one thing, and some another: for the assembly was confused; and the more part knew not wherefore they were come together.

33. And they drew Alexander out of the multitude, the Jews putting him forward. And Alexander beckoned with the hand, and would have made his defence unto the people.

34. But when they knew that he was a Jew, all with one voice about the space of two hours cried out, Great is Diana of the Ephesians.

35. And when the townclerk had appeased the people, he said, Ye men of Ephesus, what man is there that knoweth not how that the city of the Ephesians is a worshipper of the great goddess Diana, and of the image which fell down from Jupiter?

36. Seeing then that these things cannot be spoken against, ye ought

älkäät mitään tyhmiä tehkö.
37. Sillä te olette nämät miehet vetäneet edes, jotka ei ole kirkon varkaita eikä teidän jumalanne pilkkaajia.

38. Jos siis Demetriuksella ja niillä, jotka hänen kanssansa työkumppanit ovat, on jonkun kanssa asiaa, niin pidetään laki ja oikeus; ovat myös maanvanhimmat: kantakaan toinen toisensa päälle.
39. Mutta jos teillä on riita muista asioista, niin ratkaistakoon asia laillisessa kokouksessa.
40. Sillä vaara on, että me nuhteesen tulemme tämänpäiväisen kapinan tähden, koska ei yhtään syytä ole, josta me taitaisimme tämän metelin tähden tilin tehdä.
41. (H19:40) Ja kuin hän nämät sanonut oli, laski hän kansan menemään.

to be quiet, and to do nothing rashly.
37. For ye have brought hither these men, which are neither robbers of churches, nor yet blasphemers of your goddess.
38. Wherefore if Demetrius, and the craftsmen which are with him, have a matter against any man, the law is open, and there are deputies: let them implead one another.
39. But if ye enquire any thing concerning other matters, it shall be determined in a lawful assembly.
40. For we are in danger to be called in question for this day's uproar, there being no cause whereby we may give an account of this concourse.
41. And when he had thus spoken, he dismissed the assembly.

20 luku

1. Sittekuin kapina lakkasi, kutsui Paavali opetuslapset tykönsä ja tervehti heitä, ja läksi matkaansa Make-

1. And after the uproar was ceased, Paul called unto him the disciples, and embraced them, and departed for to

doniaan.
2. Ja kuin hän ne maakunnat vaelsi, ja oli heitä monilla sanoilla neuvonut, tuli hän Grekan maalle,
3. Ja viipyi siellä kolme kuukautta, ja että Juudalaiset väijyivät häntä, kuin hänen piti Syriaan menemään, aikoi hän palata Makedonian kautta.

4. Mutta Sopater Bereasta seurasi häntä Asiaan asti, ja Tessalonikasta Aristarkus ja Sekundus, ja Gajus Derbestä, ja Timoteus; mutta Asiasta Tykikus ja Trophimus.

5. Nämät läksivät edellä ja odottivat meitä Troadassa.
6. Mutta me purjehdimme jälkeen pääsiäisen Philipistä ja tulimme heidän tykönsä Troadaan viitenä päivänä, ja viivyimme siellä seitsemän päivää.
7. Mutta ensimmäisenä viikonpäivänä, kuin opetuslapset kokoontuivat leipää taittamaan, saarnasi heille Paavali, ja aikoen toisena päivänä matkustaa, pitensi saarnan puoliyöhön asti.

go into Macedonia.
2. And when he had gone over those parts, and had given them much exhortation, he came into Greece,
3. And there abode three months. And when the Jews laid wait for him, as he was about to sail into Syria, he purposed to return through Macedonia.
4. And there accompanied him into Asia Sopater of Berea; and of the Thessalonians, Aristarchus and Secundus; and Gaius of Derbe, and Timotheus; and of Asia, Tychicus and Trophimus.
5. These going before tarried for us at Troas.
6. And we sailed away from Philippi after the days of unleavened bread, and came unto them to Troas in five days; where we abode seven days.

7. And upon the first day of the week, when the disciples came together to break bread, Paul preached unto them, ready to depart on the morrow; and continued his speech until midnight.

8. Ja monta kynttilää oli sytytetty salissa, jossa me olimme koossa.

8. And there were many lights in the upper chamber, where they were gathered together.

9. Niin nuorukainen, nimeltä Eutykus, istui akkunalla, ja raukesi syvään uneen, ja Paavalin kauvan puhuessa, tuli hän unelta voitetuksi ja putosi alas kolmannesta ullakosta, ja otettiin kuolleena ylös.

9. And there sat in a window a certain young man named Eutychus, being fallen into a deep sleep: and as Paul was long preaching, he sunk down with sleep, and fell down from the third loft, and was taken up dead.

10. Niin Paavali astui alas, ja laski itsensä hänen päällensä, ja otti syliinsä, ja sanoi: älkäät kapinoitko; sillä hänen sielunsa on vielä hänessä.

10. And Paul went down, and fell on him, and embracing him said, Trouble not yourselves; for his life is in him.

11. Niin hän nousi, ja taitti leipää, ja söi, ja puheli kauvan heidän kanssansa, päivän koittamaan asti, niin hän läksi matkaansa.

11. When he therefore was come up again, and had broken bread, and eaten, and talked a long while, even till break of day, so he departed.

12. Niin he toivat nuorukaisen elävänä ja tulivat siitä lohdutetuksi.

12. And they brought the young man alive, and were not a little comforted.

13. Mutta me astuimme edellä haahteen ja purhjehdimme Assoon, aikoen siellä ottaa Paavalin sisälle; sillä hän oli niin käskenyt, ja tahtoi itse maata myöten mennä.

13. And we went before to ship, and sailed unto Assos, there intending to take in Paul: for so had he appointed, minding himself to go afoot.

14. Kuin hän Assossa meidän kanssamme yhteen tuli, otimme me hänen sisälle ja tulimme Mityleneen.

14. And when he met with us at Assos, we took him in, and came to Mitylene.

15. Sieltä me purhjehdimme ja tu-

15. And we sailed thence, and came

limme toisena päivänä Kion kohdalle. Ja taas pävää jälkeen tulimme me Samoon, ja viivyimme Trogylliossa. Ja päivää jälkeen tulimme me Miletoon.

16. Sillä Paavali oli päättänyt purjehtia Epheson ohitse, ettei hän Asiassa aikaa kuluttaisi; sillä hän kiiruhti, jos hänelle olis mahdollinen ollut, helluntaiksi Jerusalemiin.

17. Mutta hän lähetti Miletosta sanan Ephesoon ja kutsutti seurakunnan vanhimmat.

18. Kuin he tulivat hänen tykönsä, sanoi hän heille: te tiedätte, kuinka minä olen ollut kaiken ajan teidän tykönänne ensimmäisestä päivästä, jona minä Asiaan tulin,

19. Palvellen Herraa kaikella sydämen nöyryydellä, ja monilla kyyneleillä, ja kiusauksilla, jotka minulle Juudalaisten väijymisistä tapahtuivat:

20. Etten minä ole mitään tarpeellista teiltä salannut, jota en minä ole teille ilmoittanut, ja olen teille opettanut julkisesti ja huone huoneelta,

21. Todistain sekä Juudalaisille että Grekiläisille sitä kääntymystä, joka Jumalan tykö on, ja sitä uskoa, joka

the next day over against Chios; and the next day we arrived at Samos, and tarried at Trogyllium; and the next day we came to Miletus.

16. For Paul had determined to sail by Ephesus, because he would not spend the time in Asia: for he hasted, if it were possible for him, to be at Jerusalem the day of Pentecost.

17. And from Miletus he sent to Ephesus, and called the elders of the church.

18. And when they were come to him, he said unto them, Ye know, from the first day that I came into Asia, after what manner I have been with you at all seasons,

19. Serving the Lord with all humility of mind, and with many tears, and temptations, which befell me by the lying in wait of the Jews:

20. And how I kept back nothing that was profitable unto you, but have shewed you, and have taught you publickly, and from house to house,

21. Testifying both to the Jews, and also to the Greeks, repentance toward God, and faith toward our Lord

meidän Herran Jesuksen Kristuksen päälle on.

Jesus Christ.

22. Ja nyt katso, minä sidottuna hengessä matkustan Jerusalemiin, enkä tiedä, mitä minulle siellä tapahtuman pitää:

22. And now, behold, I go bound in the spirit unto Jerusalem, not knowing the things that shall befall me there:

23. Vaan että Pyhä Henki jokaisessa kaupungissa tunnustaa ja sanoo siteet ja murheet minun edessäni olevan.

23. Save that the Holy Ghost witnesseth in every city, saying that bonds and afflictions abide me.

24. Mutta en minä siitä lukua pidä, enkä tottele paljon hengestäni: että minä juoksuni päättäisin ilolla ja sen viran, jonka minä olen Herralta Jesukselta saanut, todistaakseni evankeliumia Jumalan armosta.

24. But none of these things move me, neither count I my life dear unto myself, so that I might finish my course with joy, and the ministry, which I have received of the Lord Jesus, to testify the gospel of the grace of God.

25. Ja nyt katso, minä tiedän, ettette silleen saa nähdä minun kasvojani, kaikki te, joiden kautta minä olen vaeltanut ja Jumalan valtakuntaa saarnannut.

25. And now, behold, I know that ye all, among whom I have gone preaching the kingdom of God, shall see my face no more.

26. Sentähden minä todistan teille tänäpänä, että minä olen viatoin kaikkein verestä.

26. Wherefore I take you to record this day, that I am pure from the blood of all men.

27. Sillä en minä ole estänyt itsiäni ilmoittamasta teille kaikkea Jumalan neuvoa.

27. For I have not shunned to declare unto you all the counsel of God.

28. Niin ottakaat siis itsestänne vaari ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidät piispoiksi pannut, kaitsemaan Jumalan seurakuntaa, jonka hän omalla verellänsä ansainnut on.

28. Take heed therefore unto yourselves, and to all the flock, over the which the Holy Ghost hath made you overseers, to feed the church of God, which he hath purchased with his own blood.

29. Sillä minä tiedän minun lähtemiseni jälkeen tulevan teidän sekaanne hirmuiset sudet, jotka ei laumaa säästä.

29. For I know this, that after my departing shall grievous wolves enter in among you, not sparing the flock.

30. Ja itse teistänne nousevat miehet, jotka vääryyttä puhuvat, vetääksensä pois opetuslapsia peräänsä.

30. Also of your own selves shall men arise, speaking perverse things, to draw away disciples after them.

31. Sentähden valvokaat, muistain etten minä kolmena ajastaikana ole lakannut yöllä ja päivällä teitä kyyneleillä neuvomasta itsekutakin.

31. Therefore watch, and remember, that by the space of three years I ceased not to warn every one night and day with tears.

32. Ja nyt, rakkaat veljet, minä annan teidät Jumalan ja hänen armonsa sanan haltuun, joka väkevä on teitä rakentamaan ja antamaan teille perinnön kaikkein pyhitettyin seassa.

32. And now, brethren, I commend you to God, and to the word of his grace, which is able to build you up, and to give you an inheritance among all them which are sanctified.

33. En minä ole yhdenkään hopiaa eikä kultaa eikä vaatteita pyytänyt.

33. I have coveted no man's silver, or gold, or apparel.

34. Vaan te itse tiedätte, että nämät kädet ovat minua tarpeissani ja niitä, jotka minun kanssani olivat, palvelleet.

34. Yea, ye yourselves know, that these hands have ministered unto my necessities, and to them that were with me.

35. Kaikki olen minä teille osoittanut, että niin pitää työtä tehtämän: heikkoja korjattaman ja muistettaman Herran Jesuksen sanoja, jotka hän sanoi: autuaampi on antaa kuin ottaa.

35. I have shewed you all things, how that so labouring ye ought to support the weak, and to remember the words of the Lord Jesus, how he said, It is more blessed to give than to receive.

36. Ja kuin hän nämät sanonut oli, lankesi hän polvillensa ja rukoili kaikkein heidän kanssansa.

36. And when he had thus spoken, he kneeled down, and prayed with them all.

37. Ja suuri itku tuli heille kaikille ja lankesivat Paavalin kaulaan ja suuta antoivat hänen,

37. And they all wept sore, and fell on Paul's neck, and kissed him,

38. Murehtien suuresti sen sanan tähden, jonka hän oli sanonut, ettei heidän pitänyt enempi hänen kasvojansa näkemän. Ja he saattivat häntä haahteen.

38. Sorrowing most of all for the words which he spake, that they should see his face no more. And they accompanied him unto the ship.

21 luku

1. Kuin siis tapahtui, että me laskimme ulos ja heistä luovuimme, menimme me kohdastansa Koon saareen, ja toisena päivänä Rodoon, ja sieltä Pataraan.

1. And it came to pass, that after we were gotten from them, and had launched, we came with a straight course unto Coos, and the day following unto Rhodes, and from thence unto Patara:

2. Ja kuin me sieltä haahden löysimme, joka Phenikiaan hankitsi, siihen

2. And finding a ship sailing over unto Phenicia, we went aboard, and set

me astuimme, ja läksimme matkaan.
3. Ja kuin Kypros rupesi näkymään ja me sen vasemmalle puolelle jättäneet olimme, purjehdimme me Syriaan ja tulimme Tyroon; sillä siellä piti se haaksi tyhjennettämän.
4. Ja kuin me löysimme opetuslapsia, niin me olimme siellä seitsemän päivää. Ja ne sanoivat Paavalille hengen kautta, ettei hänen pitänyt Jerusalemiin menemän.
5. Ja tapahtui, kuin me ne päivät olimme viettäneet, niin me läksimme matkaan, ja he saattivat kaikki meitä vaimoin ja lasten kanssa ulos kaupungista, ja me lankesimme rannassa polvillemme ja rukoilimme.
6. Ja sittekuin me toinen toistamme tervehdimme, niin me astuimme haahteen; vaan he palasivat kotiansa.
7. Mutta me päätimme meidän purjehdusretkemme, tulimme Tyrosta Ptolemaidaan, tervehdimme veljiä ja olimme päivän heidän tykönänsä.
8. Toisena päivänä läksimme me matkaan, jotka Paavalin kanssa olimme, ja tulimme Kesareaan, ja

forth.
3. Now when we had discovered Cyprus, we left it on the left hand, and sailed into Syria, and landed at Tyre: for there the ship was to unlade her burden.
4. And finding disciples, we tarried there seven days: who said to Paul through the Spirit, that he should not go up to Jerusalem.
5. And when we had accomplished those days, we departed and went our way; and they all brought us on our way, with wives and children, till we were out of the city: and we kneeled down on the shore, and prayed.
6. And when we had taken our leave one of another, we took ship; and they returned home again.
7. And when we had finished our course from Tyre, we came to Ptolemais, and saluted the brethren, and abode with them one day.
8. And the next day we that were of Paul's company departed, and came unto Caesarea: and we entered into

menimme Philippus evankelistan huoneeseen, (joka oli yksi niistä seitsemästä,) ja jäimme hänen tykönsä.

9. Ja hänellä oli neljä tytärtä, neitsyttä, jotka ennustivat.

10. Ja että me olimme siellä monta päivää, tuli alas Juudeasta propheta, Agabus nimeltä.

11. Kuin hän tuli meidän tykömme, otti hän Paavalin vyön, sitoi jalkansa ja kätensä, ja sanoi: näin sanoo Pyhä Henki: sen miehen, jonka tämä vyö on, pitää Juudalaiset niin Jerusalemissa sitoman ja antaman ylön pakanain käsiin.

12. Mutta kuin me sen kuulimme, rukoilimme sekä me että muut, jotka siinä olivat, ettei hänen pitänyt Jerusalemiin menemän.

13. Niin Paavali vastasi: mitä te teette, että te itkette ja raskautatte minun sydäntäni? Sillä minä olen valmis, en ainoasti sidottaa, mutta myös kuolemaan Jerusalemissa, Herran Jesuksen nimen tähden.

14. Ja ettei hän antanut itsiänsä puhuttaa ylitse, niin me siihen tyydyim-

the house of Philip the evangelist, which was one of the seven; and abode with him.

9. And the same man had four daughters, virgins, which did prophesy.

10. And as we tarried there many days, there came down from Judaea a certain prophet, named Agabus.

11. And when he was come unto us, he took Paul's girdle, and bound his own hands and feet, and said, Thus saith the Holy Ghost, So shall the Jews at Jerusalem bind the man that owneth this girdle, and shall deliver him into the hands of the Gentiles.

12. And when we heard these things, both we, and they of that place, besought him not to go up to Jerusalem.

13. Then Paul answered, What mean ye to weep and to break mine heart? for I am ready not to be bound only, but also to die at Jerusalem for the name of the Lord Jesus.

14. And when he would not be persuaded, we ceased, saying, The will

me, sanoen: tapahtukoon Herran tahto!

15. Ja niiden päiväin jälkeen tulimme me valmiiksi ja menimme ylös Jerusalemiin.

16. Ja tulivat muutamat opetuslapset Kesareasta meidän kanssamme ja toivat vanhan opetuslapsen Kypristä, nimeltä Mnason, joka meitä piti huoneensa ottaman.

17. Vaan kuin me tulimme Jerusalemiin, niin veljet mielellänsä meidät ottivat vastaan.

18. Toisena päivänä meni Paavali meidän kanssamme Jakobin tykö, ja kaikki vanhimmat olivat läsnä.

19. Kuin hän heitä oli tervehtinyt, jutteli hän järjestänsä, mitä Jumala oli hänen virkansa kutta pakanain seassa tehnyt.

20. Mutta kuin he nämät kuulivat, kunnioittivat he Herraa ja sanoivat hänelle: sinä näet, rakas veli, kuinka monta tuhatta Juudalaista ovat uskoneet, ja ne kaikki lain puolesta kiivaat ovat.

21. Mutta he ovat sinusta kuulleet, että sinä opetat luopumista Mosek-

of the Lord be done.

15. And after those days we took up our carriages, and went up to Jerusalem.

16. There went with us also certain of the disciples of Caesarea, and brought with them one Mnason of Cyprus, an old disciple, with whom we should lodge.

17. And when we were come to Jerusalem, the brethren received us gladly.

18. And the day following Paul went in with us unto James; and all the elders were present.

19. And when he had saluted them, he declared particularly what things God had wrought among the Gentiles by his ministry.

20. And when they heard it, they glorified the Lord, and said unto him, Thou seest, brother, how many thousands of Jews there are which believe; and they are all zealous of the law:

21. And they are informed of thee, that thou teachest all the Jews which

sesta kaikille Juudalaisille, jotka pakanain seassa asuvat, sanoen ettei heidän pidä ympärileikkaaman lapsiansa eikä säätyin jälkeen vaeltaman.
22. Mikä siis on? Kaiketi pitää kansan tuleman kokoon; sillä heidän pitää saaman tietää sinun tulleeksi.
23. Niin tee siis se, mitä me sinulle sanomme. Meillä on tässä neljä miestä, joilla on lupaus päällänsä.
24. Ota ne tykös, ja puhdista itses heidän kanssansa, ja kuluta jotakin heidän tähtensä, että he ajelisivat päänsä, ja siitä he kaikki ymmärtäisivät, ettei se mitään ole, mitä he sinusta kuulleet ovat, mutta että sinäkin vaellat, niinkuin sinä olisit lain pitävä.
25. Mutta niistä, jotka uskoivat pakanoista, olemme me kirjoittaneet ja päättäneet, ettei heidän tarvitse näistä mitään pitää, vaan että he niitä välttäisivät, jotka epäjumalille ovat uhratut, ja verta, läkähtynyttä ja salavuoteutta.
26. Silloin Paavali otti ne miehet tykönsä ja puhdisti itsensä toisena päivänä heidän kanssansa, ja meni

are among the Gentiles to forsake Moses, saying that they ought not to circumcise their children, neither to walk after the customs.
22. What is it therefore? the multitude must needs come together: for they will hear that thou art come.
23. Do therefore this that we say to thee: We have four men which have a vow on them;
24. Them take, and purify thyself with them, and be at charges with them, that they may shave their heads: and all may know that those things, whereof they were informed concerning thee, are nothing; but that thou thyself also walkest orderly, and keepest the law.
25. As touching the Gentiles which believe, we have written and concluded that they observe no such thing, save only that they keep themselves from things offered to idols, and from blood, and from strangled, and from fornication.
26. Then Paul took the men, and the next day purifying himself with them entered into the temple, to signify the

templiin, ja ilmoitti, että puhdistuksen päivät olivat täytetyt, siihenasti kuin jokaisen edestä heidän seassansa uhri oli uhrattu.

accomplishment of the days of purification, until that an offering should be offered for every one of them.

27. Mutta kuin jo lähes seitsemän päivää kulunut oli, näkivät hänen Juudalaiset, jotka Asiasta olivat, templissä ja kehoittivat kaiken kansan, paiskasivat kätensä hänen päällensä,

27. And when the seven days were almost ended, the Jews which were of Asia, when they saw him in the temple, stirred up all the people, and laid hands on him,

28. Huutain: Israelin miehet, auttakaat! Tämä on se mies, joka kaikkia kaikissa paikoissa opettaa vastoin tätä kansaa ja lakia ja tätä siaa. Ja vieläkin hän on vienyt Grekiläisiäkin templiin, ja riivasi tämän pyhän sian.

28. Crying out, Men of Israel, help: This is the man, that teacheth all men every where against the people, and the law, and this place: and further brought Greeks also into the temple, and hath polluted this holy place.

29. (Sillä he olivat ennen nähneet Trophimon Ephesosta hänen kanssansa kaupungissa, ja he luulivat, että Paavali oli hänen templiin vienyt.)

29. For they had seen before with him in the city Trophimus an Ephesian, whom they supposed that Paul had brought into the temple.)

30. Niin koko kaupunki nosti metelin, ja väki juoksi kokoon; ja he ottivat Paavalin kiinni ja riepoittivat hänen ulos templistä, ja kohta ovet suljettiin.

30. And all the city was moved, and the people ran together: and they took Paul, and drew him out of the temple: and forthwith the doors were shut.

31. Ja kuin he tahtoivat hänen tappaa, niin ylimmäinen sotajoukon päämies sai sanan, että koko Jerusa-

31. And as they went about to kill him, tidings came unto the chief captain of the band, that all Jerusalem

lem oli kehoitettu.
32. Se otti kohta sotaväkeä ja sadanpäämiehiä, ja tuli juosten heidän tykönsä. Mutta kuin he näkivät sodanpäämiehen ja sotaväen, lakkasivat he Paavalia hosumasta.
33. Kuin päämies lähestyi, otti hän hänen kiinni ja käski sitoa kaksilla kahleilla, ja kysyi, kuka hän oli, eli mitä hän oli tehnyt?

34. Mutta kansasta huusi yksi sitä, toinen tätä. Koska ei hän oikein taitanut ymmärtää huminan tähden, käski hän hänen vietää leiriin.

35. Ja kuin hän astumien eteen tuli, kannettiin hän sotamiehiltä kansan väkivallan tähden;

36. Sillä paljo kansaa noudatti häntä, huutain: ota pois häntä!
37. Ja kuin Paavali oli leiriin tulemallansa, sanoi hän sodanpäämiehelle: onko minulla lupa sinulle jotakin sanoa? Hän sanoi: taidatkos Grekan kielen?
38. Etkös sinä siis ole Egyptin mies,

was in an uproar.
32. Who immediately took soldiers and centurions, and ran down unto them: and when they saw the chief captain and the soldiers, they left beating of Paul.
33. Then the chief captain came near, and took him, and commanded him to be bound with two chains; and demanded who he was, and what he had done.
34. And some cried one thing, some another, among the multitude: and when he could not know the certainty for the tumult, he commanded him to be carried into the castle.
35. And when he came upon the stairs, so it was, that he was borne of the soldiers for the violence of the people.
36. For the multitude of the people followed after, crying, Away with him.
37. And as Paul was to be led into the castle, he said unto the chief captain, May I speak unto thee? Who said, Canst thou speak Greek?

38. Art not thou that Egyptian, which

joka ennen näitä päiviä kapinan nostit ja veit korpeen neljätuhatta murhamiestä?

before these days madest an uproar, and leddest out into the wilderness four thousand men that were murderers?

39. Niin Paavali sanoi: minä olen Juudalainen Tarsin, kuuluisan kaupungin asuvainen Kilikiasta. Minä rukoilen sinua, salli minun puhua kansalle.

39. But Paul said, I am a man which am a Jew of Tarsus, a city in Cilicia, a citizen of no mean city: and, I beseech thee, suffer me to speak unto the people.

40. Ja kuin hän salli, niin Paavali seisoi astuttavilla ja viittasi kädellänsä kansalle. Kuin suuri vaikeneminen tuli, puhutteli hän heitä Hebrean kielellä ja sanoi:

40. And when he had given him licence, Paul stood on the stairs, and beckoned with the hand unto the people. And when there was made a great silence, he spake unto them in the Hebrew tongue, saying,

22 luku

1. Miehet, rakkat veljet ja isät! kuulkaat minun edesvastaustani, jonka minä teille sanon.

1. Men, brethren, and fathers, hear ye my defence which I make now unto you.

2. (Kuin he kuulivat hänen Hebrean kielellä heille puhuvan, vaikenivat he enemmin. Ja hän sanoi:)

2. And when they heard that he spake in the Hebrew tongue to them, they kept the more silence: and he saith,)

3. Minä olen Juudalainen, Tarsossa Kilikiassa syntynyt ja tässä kaupungissa kasvatettu Gamalielin jalkain

3. I am verily a man which am a Jew, born in Tarsus, a city in Cilicia, yet brought up in this city at the feet of

juuressa, opetettu visusti vanhimpain laissa, ja olin Jumalan puolesta kiivas, niinkuin tekin kaikki olette tänäpänä,

4. Ja olen tätä tietä vainonnut kuolemaan asti, sitoin ja antain ylön vankiuteen sekä miehiä että vaimoja,
5. Niinkuin myös ylimmäinen pappi ja koko vanhimpain joukko minun todistajani ovat, joilta minä otin lähetyskirjat veljein tykö, ja vaelsin Damaskuun, että minä ne, jotka siellä olivat, olisin sidottuna tuonut Jerusalemiin rangaistaa.
6. Niin tapahtui minun matkassa ollessani ja lähestyissäni Damaskua puolipäivän aikaan, että suuri kirkkaus valaisi äkisti taivaasta minua ympäri.
7. Ja minä lankesin maahan ja kuulin äänen minulle sanovan: Saul, Saul, miksis minua vainoot?
8. Niin minä vastasin: kuka sinä olet, Herra? Hän sanoi minulle: minä olen Jesus Natsaretista, jota sinä vainoot.
9. Mutta ne, jotka minun kanssani olivat, näkivät kyllä kirkkauden ja peljästyivät, vaan ei he hänen ääntänsä

Gamaliel, and taught according to the perfect manner of the law of the fathers, and was zealous toward God, as ye all are this day.
4. And I persecuted this way unto the death, binding and delivering into prisons both men and women.
5. As also the high priest doth bear me witness, and all the estate of the elders: from whom also I received letters unto the brethren, and went to Damascus, to bring them which were there bound unto Jerusalem, for to be punished.
6. And it came to pass, that, as I made my journey, and was come nigh unto Damascus about noon, suddenly there shone from heaven a great light round about me.
7. And I fell unto the ground, and heard a voice saying unto me, Saul, Saul, why persecutest thou me
8. And I answered, Who art thou, Lord And he said unto me, I am Jesus of Nazareth, whom thou persecutest.
9. And they that were with me saw indeed the light, and were afraid; but they heard not the voice of him that

kuulleet, joka minua puhutteli.
10. Niin minä sanoin: Herra, mitä minun pitää tekemän? Mutta Herra sanoi minulle: nouse ja mene Damaskuun, ja siellä sinulle sanotaan kaikki, mitä sinun on säätty tehdäkses.
11. Ja koska en minä nähnyt sen valkeuden kirkkauden tähden, talutettiin minä käsistä niiltä, jotka minun kanssani olivat, ja tulin Damaskuun.
12. Ja siellä oli jumalinen mies lain jälkeen, Ananias niemeltä; hänellä oli hyvä todistus kaikilta Juudalaisilta, jotka siellä asuivat.
13. Hän tuli minun tyköni, seisoi ja sanoi minulle: rakas veljeni Saul, saa sinun näkös jälleen. Ja minä katsoin sillä hetkellä hänen päällensä.
14. Niin hän sanoi: meidän isäimme Jumala on sinun valmistanut, että sinun pitää tunteman hänen tahtonsa, ja näkemän vanhurskaan, ja kuuleman ääntä hänen suustansa.
15. Sillä sinun pitää oleman hänen todistajansa kaikkein ihmisten edessä niistä, joita sinä nähnyt ja kuullut olet.
16. Ja mitäs nyt viivyttelet? Nouse ja

spake to me.
10. And I said, What shall I do, Lord And the Lord said unto me, Arise, and go into Damascus; and there it shall be told thee of all things which are appointed for thee to do.
11. And when I could not see for the glory of that light, being led by the hand of them that were with me, I came into Damascus.
12. And one Ananias, a devout man according to the law, having a good report of all the Jews which dwelt there,
13. Came unto me, and stood, and said unto me, Brother Saul, receive thy sight. And the same hour I looked up upon him.
14. And he said, The God of our fathers hath chosen thee, that thou shouldest know his will, and see that Just One, and shouldest hear the voice of his mouth.
15. For thou shalt be his witness unto all men of what thou hast seen and heard.
16. And now why tarriest thou? arise,

anna sinus kastettaa ja pestä pois sinun syntis, ja huuda avuksi Herran nimeä.

and be baptized, and wash away thy sins, calling on the name of the Lord.

17. Niin tapahtui, kuin minä Jerusalemiin palasin ja rukoilin templissä, että minä tulin horroksiin,

17. And it came to pass, that, when I was come again to Jerusalem, even while I prayed in the temple, I was in a trance;

18. Ja näin hänen minulle sanovan: riennä ja lähde kiiruusti Jerusalemista; sillä ei he ota vastaan sinun todistustas minusta.

18. And saw him saying unto me, Make haste, and get thee quickly out of Jerusalem: for they will not receive thy testimony concerning me.

19. Ja minä sanoin: Herra, itse he tietävät, että minä panin torniin ja piekSin jokaisessa synagogassa niitä, jotka sinun päälles uskoivat.

19. And I said, Lord, they know that I imprisoned and beat in every synagogue them that believed on thee:

20. Ja kuin Stephanin sinun palvelias veri vuodatettiin, olin minä myös siinä läsnä, ja mielistyin hänen kuolemaansa, ja vartioitsin niiden vaatteita, jotka hänen tappoivat.

20. And when the blood of thy martyr Stephen was shed, I also was standing by, and consenting unto his death, and kept the raiment of them that slew him.

21. Ja hän sanoi minulle: mene, sillä minä lähetän sinun kauvas pakanain tykö.

21. And he said unto me, Depart: for I will send thee far hence unto the Gentiles.

22. Ja he kuulivat häntä tähän sanaan asti, niin he korottivat äänensä ja sanoivat: ota pois senkaltainen ihminen maan päältä; sillä ei hänen ole luvallinen elää.

22. And they gave him audience unto this word, and then lifted up their voices, and said, Away with such a fellow from the earth: for it is not fit that he should live.

23. Ja kuin he niin huusivat, heittelivät vaatteitansa ja paiskasivat tomua tuuleen,

24. Antoi sodanpäämies hänen viedä leiriin, ja käski piestä ja tutkittaa, että hän olis saanut tietää, minkätähden hänen päällensä niin huudettiin.

25. Kuin hän häntä nuorilla sitoi, sanoi Paavali sadanpäämiehelle, joka läsnä seisoi: onkos teidän kohtuullinen Roomalaista hosua ilman tuomitsematta?

26. Kuin sadanpäämies sen kuuli, meni hän sodanpäämiehen tykö, ilmoitti hänelle ja sanoi: mitäs tahdot tehdä? sillä tämä mies on Roomalainen.

27. Niin sodanpäämies meni hänen tykönsä ja sanoi hänelle: sanos minulle, oletko sinä Roomalainen? Hän sanoi: olen niinkin.

28. Ja sodanpäämies vastasi: minä olen suurella rahalla tämän kaupungin oikeuden voittanut. Mutta Paavali sanoi: minä olen myös syntynyt (Roomalainen.)

29. Ja he läksivät kohta hänen tykö-

23. And as they cried out, and cast off their clothes, and threw dust into the air,

24. The chief captain commanded him to be brought into the castle, and bade that he should be examined by scourging; that he might know wherefore they cried so against him.

25. And as they bound him with thongs, Paul said unto the centurion that stood by, Is it lawful for you to scourge a man that is a Roman, and uncondemned?

26. When the centurion heard that, he went and told the chief captain, saying, Take heed what thou doest: for this man is a Roman.

27. Then the chief captain came, and said unto him, Tell me, art thou a Roman? He said, Yea.

28. And the chief captain answered, With a great sum obtained I this freedom. And Paul said, But I was free born.

29. Then straightway they departed

änsä tutkimasta. Ja sodanpäämies rupesi pelkäämään, sittekuin hän sai tietää, hänen Roomalaisen olevan, että hän hänen sitonut oli.

from him which should have examined him: and the chief captain also was afraid, after he knew that he was a Roman, and because he had bound him.

30. Mutta toisena päivänä tahtoi hän visummasti tietää, minkätähden hänen päällensä Juudalaisilta kannettiin, ja päästi hänen siteistä, ja käski ylimmäiset papit ja kaiken heidän raatinsa tulla kokoon, ja antoi Paavalin tulla heidän eteensä.

30. On the morrow, because he would have known the certainty wherefore he was accused of the Jews, he loosed him from his bands, and commanded the chief priests and all their council to appear, and brought Paul down, and set him before them.

23 luku

1. Niin Paavali katsahti raadin päälle ja sanoi: miehet, rakkaat veljet! minä olen kaikella hyvällä tunnolla vaeltanut Jumalan edessä tähän päivään asti.

1. And Paul, earnestly beholding the council, said, Men and brethren, I have lived in all good conscience before God until this day.

2. Niin ylimmäinen pappi Ananias käski niitä, jotka läsnä seisoivat, lyödä häntä vasten suuta.

2. And the high priest Ananias commanded them that stood by him to smite him on the mouth.

3. Paavali sanoi hänelle: lyököön sinua Jumala, sinä valkeaksi tehty seinä! istutko sinä ja tuomitset minua lain jälkeen, ja käsket minua lyödä

3. Then said Paul unto him, God shall smite thee, thou whited wall: for sittest thou to judge me after the law, and commandest me to be smitten

vastoin lakia?

4. Mutta ne, jotka läsnä seisoivat, sanoivat: kiroiletko sinä ylimmäistä Jumalan pappia?

5. Paavali sanoi: en minä tietänyt, rakkaat veljet, häntä ylimmäiseksi papiksi; sillä kirjoitettu on: sinun kansas ylimmäistä ei sinun pidä kiroileman.

6. Kuin Paavali tiesi, että heitä oli yksi osa Saddukealaisia ja toinen osa Pharisealaisia, huusi hän raadin edessä: miehet, rakkaat veljet! minä olen Pharisealainen ja Pharisealaisen poika. Minun päälleni kannetaan toivon ja kuolleiden ylösnousemisen tähden.

7. Ja kuin hän sen sanonut oli, tuli riita Pharisealaisten ja Saddukealaisten välille, ja joukko erkani.

8. Sillä Saddukealaiset sanovat: ettei kuolleiden ylösnousemista, eikä enkeleitä, eikä henkeä ole; mutta Pharisealaiset tunnustavat molemmat olevan.

9. Niin tuli suuri huuto, ja kirjanoppineet Pharisealaisten lahkosta nousivat, kilvoittelivat ja sanoivat: emme

contrary to the law?

4. And they that stood by said, Revilest thou God's high priest?

5. Then said Paul, I wist not, brethren, that he was the high priest: for it is written, Thou shalt not speak evil of the ruler of thy people.

6. But when Paul perceived that the one part were Sadducees, and the other Pharisees, he cried out in the council, Men and brethren, I am a Pharisee, the son of a Pharisee: of the hope and resurrection of the dead I am called in question.

7. And when he had so said, there arose a dissension between the Pharisees and the Sadducees: and the multitude was divided.

8. For the Sadducees say that there is no resurrection, neither angel, nor spirit: but the Pharisees confess both.

9. And there arose a great cry: and the scribes that were of the Pharisees' part arose, and strove, saying, We

mitään pahaa löydä tässä miehessä: jos henki taikka enkeli on hänelle puhunut, niin emme mahda Jumalaa vastaan sotia.

find no evil in this man: but if a spirit or an angel hath spoken to him, let us not fight against God.

10. Ja että suuri kapina nousi, pelkäsi sodanpäämies, ettei he Paavalia rikki repäisisi, ja käski sotaväen mennä alas, ja temmata pois häntä heidän seastansa, ja leiriin viedä.

10. And when there arose a great dissension, the chief captain, fearing lest Paul should have been pulled in pieces of them, commanded the soldiers to go down, and to take him by force from among them, and to bring him into the castle.

11. Mutta yöllä sen jälkeen seisoi Herra hänen tykönänsä ja sanoi: ole vahvassa turvassa, Paavali! sillä niinkuin sinä olet minusta Jerusalemissa todistanut, niin sinun pitää Roomissakin todistaman.

11. And the night following the Lord stood by him, and said, Be of good cheer, Paul: for as thou hast testified of me in Jerusalem, so must thou bear witness also at Rome.

12. Ja kuin päivä tuli, kokoontuivat muutamat Juudalaisista ja sadattelivat itsiänsä, sanoen, ettei heidän pitänyt ennen syömän eikä juoman, kuin he Paavalin olisivat tappaneet.

12. And when it was day, certain of the Jews banded together, and bound themselves under a curse, saying that they would neither eat nor drink till they had killed Paul.

13. Ja niitä oli enempi kuin neljäkymmentä miestä, jotka tämän valan tehneet olivat.

13. And they were more than forty which had made this conspiracy.

14. Ne menivät ylimmäisten pappein ja vanhimpain tykö, ja sanoivat: me olemme sadatuksilla meitämme ki-

14. And they came to the chief priests and elders, and said, We have bound ourselves under a great curse, that

ronneet, ei ennen einettä maistavamme kuin me Paavalin tapamme.
15. Nyt siis ilmoittakaat sodanpäämiehelle ja raadille, että hän huomenna tois hänen teidän eteenne, niinkuin te tahtoisitte jotakin todempaa häneltä tiedustaa; mutta ennenkuin hän lähestyy, olemme me valmiit häntä tappamaan.
16. Kuin Paavalin sisaren poika heidän väijymisensä kuuli, meni hän leiriin ja ilmoitti nämät Paavalille.

17. Niin Paavali kutsui yhden sadanpäämiehistä tykönsä ja sanoi: vie tämä nuorukainen sodanpäämiehen tykö; sillä hänellä on jotakin hänelle sanomista.
18. Niin hän otti sen ja saatti hänen sodanpäämiehen tykö, ja sanoi: sidottu Paavali kutsui minun tykönsä ja rukoili minua tätä nuorukaista sinun tykös saattaa, jolla on sinulle jotakin sanomista.
19. Niin sodanpäämies rupesi hänen käteensä, ja vei hänen erinänsä, ja kyseli häneltä: mitä se on, mitä sinulla on minulle ilmoittamista?

we will eat nothing until we have slain Paul.
15. Now therefore ye with the council signify to the chief captain that he bring him down unto you to morrow, as though ye would enquire something more perfectly concerning him: and we, or ever he come near, are ready to kill him.
16. And when Paul's sister's son heard of their lying in wait, he went and entered into the castle, and told Paul.

17. Then Paul called one of the centurions unto him, and said, Bring this young man unto the chief captain: for he hath a certain thing to tell him.

18. So he took him, and brought him to the chief captain, and said, Paul the prisoner called me unto him, and prayed me to bring this young man unto thee, who hath something to say unto thee.
19. Then the chief captain took him by the hand, and went with him aside privately, and asked him, What is that thou hast to tell me?

20. Niin hän sanoi: Juudalaiset ovat päättäneet sinua rukoilla, ettäs huomenna tuottaisit Paavalin raadin eteen, niinkuin he jotakin todempaa häneltä kuuntelisivat.

20. And he said, The Jews have agreed to desire thee that thou wouldest bring down Paul to morrow into the council, as though they would enquire somewhat of him more perfectly.

21. Mutta älä heitä tottele; sillä enempi kuin neljäkymmentä miestä väijyy häntä, jotka ovat heitänsä sadattaneet, ei ennen syövänsä eikä juovansa, kuin he hänen tappaisivat: ja he ovat nyt valmiit odottamassa sinun lupaamistas.

21. But do not thou yield unto them: for there lie in wait for him of them more than forty men, which have bound themselves with an oath, that they will neither eat nor drink till they have killed him: and now are they ready, looking for a promise from thee.

22. Niin sodanpäämies laski nuorukaisen matkaansa ja haasti häntä kellenkään sanomasta, että hän nämät hänelle ilmoittanut oli.

22. So the chief captain then let the young man depart, and charged him, See thou tell no man that thou hast shewed these things to me.

23. Ja hän kutsui tykönsä kaksi sadanpäämiestä ja sanoi: valmistakaat kaksisataa sotamiestä menemään Kesareaan, ja seitsemänkymmentä ratsasmiestä, ja kaksisataa keihäsmiestä kolmannella hetkellä yöstä.

23. And he called unto him two centurions, saying, Make ready two hundred soldiers to go to Caesarea, and horsemen threescore and ten, and spearmen two hundred, at the third hour of the night;

24. Ja valmistakaat muutamia juhtia, että he Paavalin niiden päälle istuttavat ja vievät terveenä maanvanhimman Feliksen tykö.

24. And provide them beasts, that they may set Paul on, and bring him safe unto Felix the governor.

25. Ja kirjoitti kirjan tällä tavalla:

26. Klaudius Lysias sille jalolle maanvanhimmalle Felikselle terveyttä!

27. Tämän miehen olivat Juudalaiset ottaneet kiinni ja tahtoivat hänen tappaa. Niin tulin minä parhaallansa sotaväellä sekaan ja tempasin hänen pois, että minä ymmärsin hänen Roomalaisen olevan.

28. Ja kuin minä pyysin syytä tietää, mistä he häntä nuhtelivat, niin minä vein hänen heidän raatinsa eteen,

29. Ja löysin kannettavan hänen päällensä heidän lakinsa kysymyksistä. Ja ei kuitenkaan heillä ollut yhtään kuoleman eli sidetten syytä.

30. Ja kuin minulle siitä väijymisestä ilmoitettiin, jota Juudalaiset hänelle valmistivat, lähetin minä kohta hänen sinun tykös, ja sanoin hänen päällekantajillensa: mitä teillä on häntä vastaan, niin sanokaat maanvanhimman edessä. Ole hyvästi!

31. Ja sotamiehet ottivat Paavalin, niinkuin heille käsketty oli, ja veivät

25. And he wrote a letter after this manner:

26. Claudius Lysias unto the most excellent governor Felix sendeth greeting.

27. This man was taken of the Jews, and should have been killed of them: then came I with an army, and rescued him, having understood that he was a Roman.

28. And when I would have known the cause wherefore they accused him, I brought him forth into their council:

29. Whom I perceived to be accused of questions of their law, but to have nothing laid to his charge worthy of death or of bonds.

30. And when it was told me how that the Jews laid wait for the man, I sent straightway to thee, and gave commandment to his accusers also to say before thee what they had against him. Farewell.

31. Then the soldiers, as it was commanded them, took Paul, and brought

hänen yöllä Antipatrideen.
32. Ja toisena päivän antoivat he ratsasmiesten häntä seurata ja palasivat leiriin.
33. Kuin he tulivat Kesareaan ja antoivat kirjan maanvanhimmalle, niin he asettivat myös Paavalin hänen eteensä.
34. Kuin maanvanhin oli kirjan lukenut ja kysynyt, kusta maakunnasta hänen piti oleman; ja että hän ymmärsi hänen Kilikiasta olevan,
35. Minä tahdon sinua kuulla, sanoi hän, kuin myös sinun päällekantajas tulevat edes. Ja käski kätkeä hänen Herodeksen raatihuoneeseen.

him by night to Antipatris.
32. On the morrow they left the horsemen to go with him, and returned to the castle:
33. Who, when they came to Caesarea, and delivered the epistle to the governor, presented Paul also before him.
34. And when the governor had read the letter, he asked of what province he was. And when he understood that he was of Cilicia;
35. I will hear thee, said he, when thine accusers are also come. And he commanded him to be kept in Herod's judgment hall.

24 luku

1. Viiden päivän perästä meni Ananias, ylimmäinen pappi, vanhimpain ja selväkielisen Tertulluksen kanssa maanvanhimman tykö Paavalia vastaan.
2. Ja kuin hän oli eteen kutsuttu, rupesi Tertullus kantamaan, sanoen:

1. And after five days Ananias the high priest descended with the elders, and with a certain orator named Tertullus, who informed the governor against Paul.
2. And when he was called forth, Tertullus began to accuse him, saying, Seeing that by thee we enjoy great quietness, and that very worthy

deeds are done unto this nation by thy providence,

3. Me elämme hyvässä rauhassa sinun kauttas, ja ne asiat, jotka tässä kansassa oikein ja hyvin tehnyt ovat sinun toimellas, voimallinen Feliks, me aina ja joka paikassa hyväksi otamme kaikella kiitoksella.

3. We accept it always, and in all places, most noble Felix, with all thankfulness.

4. Vaan etten minä sinua kauvan viivyttäisi, rukoilen minä sinua, että pikimiltäs meitä kuulisit, sinun vakuutes tähden.

4. Notwithstanding, that I be not further tedious unto thee, I pray thee that thou wouldest hear us of thy clemency a few words.

5. Sillä me olemme löytäneet tämän miehen vahingolliseksi, joka nostaa kapinan kaikille Juudalaisille ympäri koko maanpiirin, ja on Natsarealaisten eriseuran päämies.

5. For we have found this man a pestilent fellow, and a mover of sedition among all the Jews throughout the world, and a ringleader of the sect of the Nazarenes:

6. Hän on kiusannut templiäkin riivata; jonka tähden me otimme hänen kiinni ja tahdoimme tuomita hänen meidän lakimme jälkeen.

6. Who also hath gone about to profane the temple: whom we took, and would have judged according to our law.

7. Mutta sodanpäämies Lysias tuli suurella väellä siihen sekaan ja päästi hänen meidän käsistämme,

7. But the chief captain Lysias came upon us, and with great violence took him away out of our hands,

8. Ja käski hänen päällekantajansa tulla sinun tykös; josta sinä taidat itse tutkien ymmärtää kaikista niistä, joita me hänen päällensä kannamme.

8. Commanding his accusers to come unto thee: by examining of whom thyself mayest take knowledge of all these things, whereof we accuse him.

9. Ja Juudalaiset tähän myös mielistyivät, sanoen niin olevan.
10. Niin Paavali vastasi, kuin maanvanhin häntä viittasi puhumaan: että minä tiedän sinun monta ajastaikaa olleen tämän kansan tuomarina, tahdon minä pelkäämättä edestäni vastata.
11. Sillä sinä taidat ymmärtää, ettei enempi ole kuin kaksitoistakymmentä päivää, sittekuin minä menin ylös Jerusalemiin rukoilemaan.
12. Ja ei he ole minua templissäkään löytäneet kamppailemasta yhdenkään kanssa, ei kapinaa nostamasta kansan seassa, ei synagogissa, eikä kaupungissa.
13. Ei he myös taida niitä vahvistaa, mitä he nyt minun päälleni kantavat.
14. Mutta sen minä sinulle tunnustan, että minä tämän tien kautta, jonka he eriseuraksi kutsuvat, niin palvelen minun isäini Jumalaa, että minä uskon kaikki, mitkä laissa ja prophetaissa kirjoitetut ovat,
15. Ja pidän sen toivon Jumalan puoleen, jota hekin itse odottavat, että kuolleiden ylösnousemus pitää ole-

9. And the Jews also assented, saying that these things were so.
10. Then Paul, after that the governor had beckoned unto him to speak, answered, Forasmuch as I know that thou hast been of many years a judge unto this nation, I do the more cheerfully answer for myself:
11. Because that thou mayest understand, that there are yet but twelve days since I went up to Jerusalem for to worship.
12. And they neither found me in the temple disputing with any man, neither raising up the people, neither in the synagogues, nor in the city:
13. Neither can they prove the things whereof they now accuse me.
14. But this I confess unto thee, that after the way which they call heresy, so worship I the God of my fathers, believing all things which are written in the law and in the prophets:
15. And have hope toward God, which they themselves also allow, that there shall be a resurrection of

man, sekä vanhurskasten että väärän.

16. Ja sentähden minä harjoitan itsiäni aina pitämään pahentamattoman omantunnon Jumalan ja ihmisten edessä.

17. Mutta kuin minä monen ajastajan perästä tulin almua ja uhria kansalleni tekemään:

18. Joissa muutamat Juudalaiset Asiasta löysivät minun puhdistettuna templissä, ilman yhtäkään kapinaa ja meteliä,

19. Joidenka tulis sinun tykönäs läsnä olla ja kantaa, jos heillä jotakin on minua vastaan.

20. Eli sanokaan nämät itse, jos he jotakin vääryyttä ovat minussa löytäneet, koska minä seisoin raadin edessä.

21. Mutta tämän yhden sanan tähden, jonka minä heidän seassansa seisoissani, kuolleiden ylösnousemisesta, huusin, minä teiltä tänäpänä tuomitaan.

22. Kuin Feliks tämän kuuli, viivytti hän heitä; sillä hän tiesi hyvin tämän tien menon, ja sanoi: kuin Lysias so-

the dead, both of the just and unjust.

16. And herein do I exercise myself, to have always a conscience void of offence toward God, and toward men.

17. Now after many years I came to bring alms to my nation, and offerings.

18. Whereupon certain Jews from Asia found me purified in the temple, neither with multitude, nor with tumult.

19. Who ought to have been here before thee, and object, if they had ought against me.

20. Or else let these same here say, if they have found any evil doing in me, while I stood before the council,

21. Except it be for this one voice, that I cried standing among them, Touching the resurrection of the dead I am called in question by you this day.

22. And when Felix heard these things, having more perfect knowledge of that way, he deferred

danpäämies alas tulee, niin minä tahdon tutkia teidän asianne.

23. Ja käski sadanpäämiehen kätkeä Paavalin, ja antoi hänen saada levon, ja ettei yhtäkään hänen omistansa kiellettäisi häntä palvelemasta taikka käymästä hänen tykönänsä.

24. Mutta muutamain päiväin perästä tuli Feliks emäntänsä Drusillan kanssa, joka Juudalainen oli, ja kutsutti Paavalin eteensä, ja kuulteli häntä uskosta Kristuksen päälle.

25. Mutta kuin hän puhui vanhurskaudesta ja puhtaasta elämästä ja tulevaisesta tuomiosta, peljästyi Feliks, ja vastasi: mene tällä haavalla matkaas; vaan kuin minä saan tilan, niin minä sinun tyköni kutsutan.

26. Toivoi myös Paavalilta hänellensä rahaa annettavan, että hän olis hänen päästänyt, jonka tähden hän myös usein hänen tykönsä kutsutti ja puheli hänen kanssansa.

27. Kuin kaksi ajastaikaa kulunut oli, tuli Porkius Festus Feliksen siaan. Mutta Feliks tahtoi Juudalaisten mieltä noutaa ja jätti Paavalin sidottuna.

them, and said, When Lysias the chief captain shall come down, I will know the uttermost of your matter.

23. And he commanded a centurion to keep Paul, and to let him have liberty, and that he should forbid none of his acquaintance to minister or come unto him.

24. And after certain days, when Felix came with his wife Drusilla, which was a Jewess, he sent for Paul, and heard him concerning the faith in Christ.

25. And as he reasoned of righteousness, temperance, and judgment to come, Felix trembled, and answered, Go thy way for this time; when I have a convenient season, I will call for thee.

26. He hoped also that money should have been given him of Paul, that he might loose him: wherefore he sent for him the oftener, and communed with him.

27. But after two years Porcius Festus came into Felix' room: and Felix, willing to shew the Jews a pleasure, left Paul bound.

25 luku

1. Kuin siis Festus oli tullut maakuntaan, meni hän Kesareasta kolmannen päivän perästä ylös Jerusalemiin.

1. Now when Festus was come into the province, after three days he ascended from Caesarea to Jerusalem.

2. Niin ylimmäinen pappi ja ylimmäiset Juudalaisista tulivat hänen eteensä Paavalia vastaan, ja rukoilivat häntä,

2. Then the high priest and the chief of the Jews informed him against Paul, and besought him,

3. Ja pyysivät häneltä suosiota häntä kohtaan, että hän kutsuttais hänen Jerusalemiin, ja väijyivät häntä tappaaksensa tiellä.

3. And desired favour against him, that he would send for him to Jerusalem, laying wait in the way to kill him.

4. Niin Festus vastasi, että Paavali piti hyvin kätkettämän Kesareassa, ja että hän tahtoi itse pian sinne vaeltaa.

4. But Festus answered, that Paul should be kept at Caesarea, and that he himself would depart shortly thither.

5. Jotka siis teidän seassanne, sanoi hän, voimalliset ovat, ne tulkaan alas meidän kanssamme, ja jos jotakin vääryyttä on tässä miehessä, niin kantakaan he hänen päällensä.

5. Let them therefore, said he, which among you are able, go down with me, and accuse this man, if there be any wickedness in him.

6. Kuin hän siis oli heidän tykönänsä viipynyt enempi kuin kymmenen päivää, läksi hän alas Kesareaan. Ja toisena päivänä istui hän tuomioistuimelle ja käski Paavalin tuoda edes.

6. And when he had tarried among them more than ten days, he went down unto Caesarea; and the next day sitting on the judgment seat commanded Paul to be brought.

7. Kuin hän oli tullut edes, seisoivat ne Juudalaiset ympärillä, jotka olivat Jerusalemista tulleet alas, ja toivat edes monta ja suurta vikaa Paavalia vastaan, joita ei he voineet vahvistaa;
8. Sillä hän vastasi edestänsä: en minä ole mitään rikkonut Juudalaisten lakia, en templiä, enkä keisaria vastaan.

9. Niin Festus tahtoi Juudalaisten mieltä noutaa, vastasi Paavalia ja sanoi: tahdotkos mennä ylös Jerusalemiin ja siellä näistä oikeudella seisoa minun edessäni?
10. Mutta Paavali sanoi: minä seison keisarin oikeudessa, ja siinä tulee minua tuomita: en minä ole Juudalaisille mitään vääryyttä tehnyt, kuin sinä itsekin paremmin tiedät.
11. Sillä jos minä olen jonkun vahingoittanut, eli minun henkeni rikkonut, niin en minä tahdo välttää kuolemaa: jos ei taas mitään niistä ole, mitä he minun päälleni kantavat, niin ei yksikään taida minua antaa heidän käsiinsä: minä turvaan keisariin.
12. Silloin Festus puhutteli raatia ja

7. And when he was come, the Jews which came down from Jerusalem stood round about, and laid many and grievous complaints against Paul, which they could not prove.
8. While he answered for himself, Neither against the law of the Jews, neither against the temple, nor yet against Caesar, have I offended any thing at all.
9. But Festus, willing to do the Jews a pleasure, answered Paul, and said, Wilt thou go up to Jerusalem, and there be judged of these things before me?
10. Then said Paul, I stand at Caesar's judgment seat, where I ought to be judged: to the Jews have I done no wrong, as thou very well knowest.
11. For if I be an offender, or have committed any thing worthy of death, I refuse not to die: but if there be none of these things whereof these accuse me, no man may deliver me unto them. I appeal unto Caesar.

12. Then Festus, when he had con-

vastasi: keisariin sinä turvasit, keisarin tykö pitää myös sinun menemän.

ferred with the council, answered, Hast thou appealed unto Caesar? unto Caesar shalt thou go.

13. Mutta kuin muutamat päivät olivat kuluneet, tuli kuningas Agrippa ja Bernise alas Kesareaan Festusta tervehtimään.

13. And after certain days king Agrippa and Bernice came unto Caesarea to salute Festus.

14. Ja kuin he siellä monta päivää viipyivät, jutteli Festus Paavalin asian kuninkaalle ja sanoi: yksi mies on jäänyt Felikseltä sidottuna,

14. And when they had been there many days, Festus declared Paul's cause unto the king, saying, There is a certain man left in bonds by Felix:

15. Josta, kuin minä Jerusalemissa olin, ylimmäiset papit ja Juudalaisten vanhimmat tulivat ja ilmoittivat minulle, pyytäin tuomiota hänen ylitsensä.

15. About whom, when I was at Jerusalem, the chief priests and the elders of the Jews informed me, desiring to have judgment against him.

16. Joille minä vastasin: ei se ole Roomalaisten tapa, että joku ihminen ennen annetaan surmata, kuin se, jonka päälle kannetaan, saa päällekantajat rinnallensa ja saa tilan edestänsä vastata kanteesta.

16. To whom I answered, It is not the manner of the Romans to deliver any man to die, before that he which is accused have the accusers face to face, and have licence to answer for himself concerning the crime laid against him.

17. Sentähden kuin he tänne kokoon tulivat, istuin minä kohta toisena päivänä viivyttelemättä tuomioistuimelle, ja käskin miehen tuoda edes.

17. Therefore, when they were come hither, without any delay on the morrow I sat on the judgment seat, and commanded the man to be brought forth.

18. Kuin päällekantajat tulivat, niin ei he yhtään syytä tuoneet edes niistä, mitä minä luulin.
19. Mutta heillä oli muutamia kysymyksiä häntä vastaan heidän taikauksistansa ja yhdestä kuolleesta Jesuksesta, jonka Paavali todisti elävän.
20. Vaan että minä siitä kysymyksestä epäilin, kysyin minä, josko hän olis tahtonut mennä Jerusalemiin ja siellä näistä tuomittaa.
21. Mutta koska Paavali lykkäsi asiansa keisarin tutkimisen alle, annoin minä hänen kätkettää, siihen asti kuin minä hänen keisarin tykö lähettäisin.
22. Niin Agrippa sanoi Festukselle: minäkin kuulisin mielelläni sitä miestä. Hän sanoi: huomenna saat sinä häntä kuulla.
23. Ja toisena päivänä tuli Agrippa ja Bernise suurella koreudella, ja menivät raastupaan, päämiesten ja kaupungin ylimmäisten kanssa, ja Paavali tuotiin edes Festuksen käskyn jälkeen.
24. Ja Festus sanoi: kuningas Agrippa ja kaikki miehet, jotka tässä meidän

18. Against whom when the accusers stood up, they brought none accusation of such things as I supposed:
19. But had certain questions against him of their own superstition, and of one Jesus, which was dead, whom Paul affirmed to be alive.
20. And because I doubted of such manner of questions, I asked him whether he would go to Jerusalem, and there be judged of these matters.
21. But when Paul had appealed to be reserved unto the hearing of Augustus, I commanded him to be kept till I might send him to Caesar.
22. Then Agrippa said unto Festus, I would also hear the man myself. To morrow, said he, thou shalt hear him.
23. And on the morrow, when Agrippa was come, and Bernice, with great pomp, and was entered into the place of hearing, with the chief captains, and principal men of the city, at Festus' commandment Paul was brought forth.
24. And Festus said, King Agrippa, and all men which are here present

kanssamme olette, te näette sen, josta kaikki Juudalaisten joukko on minua rukoillut Jerusalemissa ja myös täällä, huutain, ettei hänen pitäisi enempi elämän.

with us, ye see this man, about whom all the multitude of the Jews have dealt with me, both at Jerusalem, and also here, crying that he ought not to live any longer.

25. Mutta kuin minä ymmärsin, ettei hän ollut mitään kuoleman ansiota tehnyt, ja että hän myös itse turvasi keisariin, niin minä aioin hänen sinne lähettää.

25. But when I found that he had committed nothing worthy of death, and that he himself hath appealed to Augustus, I have determined to send him.

26. Josta ei minulla ole mitään vahvaa herralle kirjoittaa: sentähden tuotin minä hänen teidän eteenne, ja enimmiten sinun etees, kuningas Agrippa, että kuin hänen asiansa visummasti tutkittaisiin, minulla olis jotakin kirjoittamista;

26. Of whom I have no certain thing to write unto my lord. Wherefore I have brought him forth before you, and specially before thee, O king Agrippa, that, after examination had, I might have somewhat to write.

27. Sillä se on minun nähdäkseni toimetoin, että hän sidottuna lähetetään, ja ei hänen syytänsä ilmoiteta.

27. For it seemeth to me unreasonable to send a prisoner, and not withal to signify the crimes laid against him.

26 luku

1. Niin Agrippa sanoi Paavalille: sinun on lupa puhua edestäs. Silloin Paavali ojensi kätensä ja vastasi edestänsä:

1. Then Agrippa said unto Paul, Thou art permitted to speak for thyself. Then Paul stretched forth the hand, and answered for himself:

2. Minä pidän itseni onnellisena, rakas

2. I think myself happy, king Agrippa,

kuningas Agrippa, että minä tänäpänä saan sinun edessäs vastata kaikista niistä, mitä minun päälleni Juudalaisilta kannetaan,

3. Liiatenkin että sinä tiedät kaikki tavat ja Juudalaisten kysymykset: sentähden rukoilen minä sinua, että kärsivällisesti minua kuulisit.

4. Kaikki tosin Juudalaiset tietävät minun elämäni hamasta nuoruudesta, kuin se alusta on ollut minun kansani seassa Jerusalemissa:

5. Jotka minun ennen ovat tunteneet, (jos he tahtoisivat todistaa,) että minä meidän jumalanpalveluksen kaikkein ahkerimman eriseuran jälkeen olin Pharisealainen.

6. Ja minä seison nyt tässä oikeuden edessä toivon tähden sen lupauksen päälle, joka Jumalalta on meidän isillemme tapahtunut:

7. Johonka meidän kaksitoistakymmentä sukukuntaa toivovat tulevansa, palvellen Jumalaa yötä ja päivää. Tämän toivon tähden kannetaan Juudalaisilta minun päälleni, rakas kuningas Agrippa.

because I shall answer for myself this day before thee touching all the things whereof I am accused of the Jews:

3. Especially because I know thee to be expert in all customs and questions which are among the Jews: wherefore I beseech thee to hear me patiently.

4. My manner of life from my youth, which was at the first among mine own nation at Jerusalem, know all the Jews;

5. Which knew me from the beginning, if they would testify, that after the most straitest sect of our religion I lived a Pharisee.

6. And now I stand and am judged for the hope of the promise made of God unto our fathers:

7. Unto which promise our twelve tribes, instantly serving God day and night, hope to come. For which hope's sake, king Agrippa, I am accused of the Jews.

8. Miksi se luotaan mahdottomaksi uskoa teidän tykönänne, että Jumala kuolleet herättää?

9. Minä tosin luulin itselläni, että minun piti paljo vastahakoisuutta tekemän Jesuksen Natsarealaisen nimeä vastaan,

10. Niinkuin minä myös tein Jerusalemissa, ja salpasin monta pyhää vankihuoneisiin, kuin minä ylimmäisiltä papeilta olin saanut vallan; ja kuin he tapettiin, mielistyin minä heidän tuomioonsa,

11. Ja rankaisin heitä usein jokaisessa synagogassa, ja vaadin heitä pilkkaamaan, ja olin heitä vastaan ylönpalttisesti vimmattu, ja vainosin heitä hamaan ulkokaupunkeihin.

12. Jonka tähden minä myös matkustin Damaskuun ylimmäisten pappein voimalla ja käskyllä.

13. Puolipäivän aikaan, rakas kuningas, näin minä tiellä yhden kirkkauden taivaasta, kirkkaamman kuin auringon paisteen, joka valkeus ympäri valaisi minun ja ne, jotka minun kanssani vaelsivat.

14. Kuin me siis kaikki maahan lan-

8. Why should it be thought a thing incredible with you, that God should raise the dead?

9. I verily thought with myself, that I ought to do many things contrary to the name of Jesus of Nazareth.

10. Which thing I also did in Jerusalem: and many of the saints did I shut up in prison, having received authority from the chief priests; and when they were put to death, I gave my voice against them.

11. And I punished them oft in every synagogue, and compelled them to blaspheme; and being exceedingly mad against them, I persecuted them even unto strange cities.

12. Whereupon as I went to Damascus with authority and commission from the chief priests,

13. At midday, O king, I saw in the way a light from heaven, above the brightness of the sun, shining round about me and them which journeyed with me.

14. And when we were all fallen to

kesimme, kuulin minä äänen puhuvan minulleni ja sanovan Hebrean kielellä: Saul, Saul, miksis minua vainoot? työläs on sinun tutkainta vastaan potkia.

15. Niin minä sanoin: Herra, kukas olet? Hän sanoi: minä olen Jesus, jota sinä vainoot.

16. Mutta nouse ylös ja seiso jaloillas: sillä sitä varten minä sinulle ilmestyin, että minä asetan sinun palveliaksi ja niiden todistajaksi, joita sinä näit, niin myös niiden, joita minä vielä sinulle ilmoittava olen.

17. Ja tahdon sinun päästää tästä kansasta ja pakanoista, joiden tykö minä nyt sinun lähetän,

18. Heidän silmiänsä avaamaan ja heitä pimeydestä valkeuteen kääntämään, että he eriäisivät saatanan vallasta Jumalan tykö, saamaan syntein anteeksiantamista ja perimistä ynnä niiden kanssa, jotka pyhitetään uskon kautta minun päälleni.

19. Niin siis, rakas kuningas Agrippa! en minä ollut taivaalliselle näylle kovakorvainen,

20. Vaan ilmoitin ensin niille, jotka

the earth, I heard a voice speaking unto me, and saying in the Hebrew tongue, Saul, Saul, why persecutest thou me it is hard for thee to kick against the pricks.

15. And I said, Who art thou, Lord And he said, I am Jesus whom thou persecutest.

16. But rise, and stand upon thy feet: for I have appeared unto thee for this purpose, to make thee a minister and a witness both of these things which thou hast seen, and of those things in the which I will appear unto thee;

17. Delivering thee from the people, and from the Gentiles, unto whom now I send thee,

18. To open their eyes, and to turn them from darkness to light, and from the power of Satan unto God, that they may receive forgiveness of sins, and inheritance among them which are sanctified by faith that is in me.

19. Whereupon, O king Agrippa, I was not disobedient unto the heavenly vision:

20. But shewed first unto them of

Damaskussa ja Jerusalemissa ovat ja kaikessa Juudan maakunnassa, ja myös pakanoille, että he parannuksen tekisivät, ja kääntyisivät Jumalan puoleen, ja tekisivät parannuksen kelvollisia töitä.

Damascus, and at Jerusalem, and throughout all the coasts of Judaea, and then to the Gentiles, that they should repent and turn to God, and do works meet for repentance.

21. Tämän tähden ovat Juudalaiset minun templissä ottaneet kiinni ja tahtoivat minun surmata.

21. For these causes the Jews caught me in the temple, and went about to kill me.

22. Mutta Jumalan avun olen minä saanut ja seisonut tähän päivään asti, todistaen sekä pienille että suurille, enkä mitään muuta sanoen kuin mitä prophetat ja Moses ovat sanoneet tulevaksi:

22. Having therefore obtained help of God, I continue unto this day, witnessing both to small and great, saying none other things than those which the prophets and Moses did say should come:

23. Että Kristuksen piti kärsimän ja oleman ensimäisen kuolleiden ylösnousemisesta julistamassa valkeutta tälle kansalle ja pakanoille.

23. That Christ should suffer, and that he should be the first that should rise from the dead, and should shew light unto the people, and to the Gentiles.

24. Kuin hän näin edestänsä vastasi, sanoi Festus suurella äänellä: Paavali, sinä hulluttelet, suuri oppi hulluttaa sinua.

24. And as he thus spake for himself, Festus said with a loud voice, Paul, thou art beside thyself; much learning doth make thee mad.

25. Niin hän sanoi: en minä hullutte-le, voimallinen Festus, vaan totuuden ja toimen sanoja puhun.

25. But he said, I am not mad, most noble Festus; but speak forth the words of truth and soberness.

26. Sillä kyllä kuningas nämät tietää,

26. For the king knoweth of these

jonka tykönä minä myös rohkiasti puhun, ja en minä luule näistä mitään olevan häneltä salatun: sillä ei tämä ole loukkaassa tapahtunut.

things, before whom also I speak freely: for I am persuaded that none of these things are hidden from him; for this thing was not done in a corner.

27. Uskotkos, kuningas Agrippa, prophetat? minä tiedän, ettäs uskot.

27. King Agrippa, believest thou the prophets? I know that thou believest.

28. Niin Agrippa sanoi Paavalille: ei paljo puutu, ettes minua saa kristityksi.

28. Then Agrippa said unto Paul, Almost thou persuadest me to be a Christian.

29. Paavali sanoi: minä toivoisin Jumalalta, joko siitä puuttuis vähä eli paljo, että et ainoasti sinä, mutta myös kaikki, jotka minua tänäpänä kuulevat, tulisivat senkaltaiseksi kuin minäkin olen, paitsi näitä siteitä.

29. And Paul said, I would to God, that not only thou, but also all that hear me this day, were both almost, and altogether such as I am, except these bonds.

30. Ja kuin hän nämät sanonut oli, nousi kuningas ylös, ja maanvanhin, ja Bernise, ja jotka heidän kanssansa istuneet olivat.

30. And when he had thus spoken, the king rose up, and the governor, and Bernice, and they that sat with them:

31. Ja kuin he menivät pois, puhuivat he keskenänsä, sanoen: eipä tämä mies ole mitään tehnyt, mikä kuoleman eli siteet ansainnut on.

31. And when they were gone aside, they talked between themselves, saying, This man doeth nothing worthy of death or of bonds.

32. Mutta Agrippa sanoi Festukselle: kyllä tämä mies olis taidettu päästää, ellei hän olisi keisariin turvannut.

32. Then said Agrippa unto Festus, This man might have been set at liberty, if he had not appealed unto Caesar.

27 luku

1. Mutta sittenkuin päätetty oli, että meidän piti Italiaan purjehtiman, antoivat he Paavalin muiden vankien kanssa yhden sadanpäämiehen haltuun, joka kutsuttiin Julius, keisarin sotajoukosta.

1. And when it was determined that we should sail into Italy, they delivered Paul and certain other prisoners unto one named Julius, a centurion of Augustus' band.

2. Kuin me siis astuimme Adramytin haahteen, ja meidän piti purjehtiman Asian ohitse, laskimme me ulos maalta. Ja meidän kanssamme oli Aristarkus, Makedonian mies, Tessalonikasta.

2. And entering into a ship of Adramyttium, we launched, meaning to sail by the coasts of Asia; one Aristarchus, a Macedonian of Thessalonica, being with us.

3. Ja me tulimme toisena päivänä Sidoniin. Ja Julius meni hyvästi Paavalin kanssa, ja salli hänen mennä ystäväinsä tykö ja heiltä holhottaa.

3. And the next day we touched at Sidon. And Julius courteously entreated Paul, and gave him liberty to go unto his friends to refresh himself.

4. Ja kuin me sieltä laskimme ulos, niin me purjehdimme Kyprin ohitse, että vastatuulet olivat.

4. And when we had launched from thence, we sailed under Cyprus, because the winds were contrary.

5. Ja kuin me olimme purjehtineet yli meren, joka Kilikian ja Pamphilian kohdalla on, ja tulimme Myraan, joka on Lykiassa,

5. And when we had sailed over the sea of Cilicia and Pamphylia, we came to Myra, a city of Lycia.

6. Niin löysi sadanpäämies siellä yhden Aleksandrialaisen haahden, joka

6. And there the centurion found a ship of Alexandria sailing into Italy;

Italiaan purjehti, ja pani meidät siihen.

7. Kuin me monta päivää hitaasti purjehdimme ja tuskalla Knidon saavutimme, ettemme päässeet tuulelta, niin me purjehdimme Kretan alle, Salmoneen päin.

8. Ja kuin me tuskin sen ohitse päässimme, niin me tulimme yhteen paikkaan, joka Kauniiksi satamaksi kutsutaan, jota läsnä oli Lasean kaupunki.

9. Koska paljo aikaa oli kulunut, ja purjehdus oli vaarallinen, ja paaston aika oli jo kulunut, neuvoi Paavali heitä,

10. Sanoen: armaat miehet! minä näen, että purjehdus tulee vaaralliseksi ja vahingolliseksi, ei ainoastaan kalulle ja haahdelle, mutta myös meidän hengellemme.

11. Mutta sadanpäämies uskoi enemmin haahdenhaltiaa ja peränpitäjää kuin Paavalin sanoja.

12. Ja kuin ei satama ollut sovelias yli talvea olla, niin he enimmitten mielistyivät siihen neuvoon, että sieltä piti laskettaman pois, jos he jollakin muo-

and he put us therein.

7. And when we had sailed slowly many days, and scarce were come over against Cnidus, the wind not suffering us, we sailed under Crete, over against Salmone;

8. And, hardly passing it, came unto a place which is called The fair havens; nigh whereunto was the city of Lasea.

9. Now when much time was spent, and when sailing was now dangerous, because the fast was now already past, Paul admonished them,

10. And said unto them, Sirs, I perceive that this voyage will be with hurt and much damage, not only of the lading and ship, but also of our lives.

11. Nevertheless the centurion believed the master and the owner of the ship, more than those things which were spoken by Paul.

12. And because the haven was not commodious to winter in, the more part advised to depart thence also, if by any means they might attain to

toa olisivat voineet tulla Phoinikaan talvea pitämään, joka on Kretan satama, etelälänteä ja luodepohjaa päin.

Phenice, and there to winter; which is an haven of Crete, and lieth toward the south west and north west.

13. Mutta kuin etelätuuli rupesi puhaltamaan, luulivat he aikomisensa käyvän edes, läksivät matkaan ja purjehtivat Kretan ohitse lähempänä maata.

13. And when the south wind blew softly, supposing that they had obtained their purpose, loosing thence, they sailed close by Crete.

14. Mutta ei kauvan aikaa jälkeen löi sen päälle ankara puuskatuuli, joka itäpohjaksi kutsutaan.

14. But not long after there arose against it a tempestuous wind, called Euroclydon.

15. Ja kuin haaksi tuli sen valtaan eikä voinut tuulta vastaan seisoa, laskimme me sen tuulen haltuun kulkemaan.

15. And when the ship was caught, and could not bear up into the wind, we let her drive.

16. Ja kuin me tulimme yhden vähän saaren alle, joka kutsutaan Klauda, saimme me tuskalla venheesen ruveta,

16. And running under a certain island which is called Clauda, we had much work to come by the boat:

17. Jonka me otimme avuksemme ja sidoimme haahteen, peljäten, ettei sen pitänyt kariin sattuman; ja he laskivat alas purheen ja antoivat kulkea.

17. Which when they had taken up, they used helps, undergirding the ship; and, fearing lest they should fall into the quicksands, strake sail, and so were driven.

18. Mutta koska suuri ilma kävi päälle, heittivät he toisena päivänä kalun ulos.

18. And we being exceedingly tossed with a tempest, the next day they lightened the ship;

19. Ja kolmantena päivänä heitimme

19. And the third day we cast out

me omilla käsillämme ulos haahden kaluja.
20. Mutta kuin emme monena päivänä aurinkoa emmekä tähtiä nähneet, eikä vähin ilma meidän päällemme käynyt, niin meidän elämämme toivo oli jo kaikki pois.
21. Ja koska me kauvan aikaa olimme syömättä, silloin seisoi Paavali heidän keskellänsä ja sanoi: miehet, teidän olis tullut minua kuulla ja ei Kretasta laskea ulos, että me olisimme välttäneet tainkaltaisen tuskan ja vahingon.
22. Ja nytkin minä neuvon teitä, olkaat hyvässä uskalluksesta, ei teistä yksikään huku, vaan ainoastaan haaksi.
23. Sillä minun tykönäni seisoi tänä yönä Jumalan enkeli, jonka oma minä olen, jota minä myös palvelen,
24. Ja sanoi: älä pelkää, Paavali, sinä pitää keisarin eteen asetettaman, ja katso, Jumala on sinulle lahjoittanut ne kaikki, jotka sinun kanssas purjehtivat.
25. Sentähden miehet, olkaat hyvässä uskalluksessa! Sillä minä uskon Jumalan päälle, että se niin tapahtuu,

with our own hands the tackling of the ship.
20. And when neither sun nor stars in many days appeared, and no small tempest lay on us, all hope that we should be saved was then taken away.
21. But after long abstinence Paul stood forth in the midst of them, and said, Sirs, ye should have hearkened unto me, and not have loosed from Crete, and to have gained this harm and loss.
22. And now I exhort you to be of good cheer: for there shall be no loss of any man's life among you, but of the ship.
23. For there stood by me this night the angel of God, whose I am, and whom I serve,
24. Saying, Fear not, Paul; thou must be brought before Caesar: and, lo, God hath given thee all them that sail with thee.
25. Wherefore, sirs, be of good cheer: for I believe God, that it shall be even as it was told me.

kuin minulle sanottu on.

26. Mutta yhteen luotoon pitää meidän kulkeman.

26. Howbeit we must be cast upon a certain island.

27. Kuin neljästoistakymmenes yö joutui, ja me ajeltiin Adrian merellä, äkkäsivät haaksimiehet puoliyön aikaan jonkun maan heitä lähestyvän,

27. But when the fourteenth night was come, as we were driven up and down in Adria, about midnight the shipmen deemed that they drew near to some country;

28. Ja heittivät ulos luotirihman ja löysivät kaksikymmentä kyynärää syväksi; kuin he tulivat vähää edemmä, heittivät he taas ulos luotirihman ja löysivät viisitoistakymmentä kyynärää.

28. And sounded, and found it twenty fathoms: and when they had gone a little further, they sounded again, and found it fifteen fathoms.

29. Niin he pelkäsivät joutuvansa johonkuhun kariin, ja heittivät ulos neljä ankkuria perältä haahta, ja toivoivat päivän koittavan.

29. Then fearing lest we should have fallen upon rocks, they cast four anchors out of the stern, and wished for the day.

30. Mutta kuin haaksimiehet pyysivät haahdesta paeta, ja lykkäsivät venheen mereen, sanoen että he tahtoivat ankkuria viedä ulos haahden keulasta,

30. And as the shipmen were about to flee out of the ship, when they had let down the boat into the sea, under colour as though they would have cast anchors out of the foreship,

31. Niin Paavali sanoi sadanpäämiehelle ja sotamiehille: ellei nämät haahdessa pysy, ette suinkaan henkeänne pelasta.

31. Paul said to the centurion and to the soldiers, Except these abide in the ship, ye cannot be saved.

32. Niin sotamiehet hakkasivat poikki

32. Then the soldiers cut off the

venheen pestin, ja antoivat sen pudota.

ropes of the boat, and let her fall off.

33. Ja kuin päivä rupesi valkenemaan, neuvoi Paavali kaikkia heitä ruokaa ottamaan, sanoen: tänäpänä on neljästoistakymmenes päivä, kuin te odottaneet olette, ja syömättä olleet, ja ette mitään ole tykönne ottaneet:

33. And while the day was coming on, Paul besought them all to take meat, saying, This day is the fourteenth day that ye have tarried and continued fasting, having taken nothing.

34. Sentähden neuvon minä teitä ruokaa ottamaan, joka on teille terveydeksi; sillä ei yhdenkään teidän päästänne ole hiuskarva putoova.

34. Wherefore I pray you to take some meat: for this is for your health: for there shall not an hair fall from the head of any of you.

35. Ja kuin hän sen oli sanonut, otti hän leivän, ja kiitti Jumalaa kaikkein nähden, mursi, ja rupesi syömään.

35. And when he had thus spoken, he took bread, and gave thanks to God in presence of them all: and when he had broken it, he began to eat.

36. Ja kuin he kaikki itsensä vahvistivat, rupesivat he myös syömään.

36. Then were they all of good cheer, and they also took some meat.

37. Mutta meitä oli haahdessa kaikki yhteen kaksisataa ja kuusikahdeksattakymmentä henkeä.

37. And we were in all in the ship two hundred threescore and sixteen souls.

38. Ja kuin he olivat ravitut, kevensivät he haahden ja heittivät jyvät mereen.

38. And when they had eaten enough, they lightened the ship, and cast out the wheat into the sea.

39. Mutta kuin päivä tuli, niin ei he tunteneet maata, mutta havaitsivat lahden, jossa ranta oli, jonka päälle

39. And when it was day, they knew not the land: but they discovered a certain creek with a shore, into the

he mielivät antaa haahden ajaa, jos he olisivat taitaneet.

40. Ja kuin he ankkurit olivat ottaneet ylös, läksivät he mereen ja päästivät perälautain siteet, ja asettivat purjeen tuuleen, ja antoivat juosta rantaa kohden.

41. Vaan kuin me tulimme yhden niemen tykö, loukkaantui haaksi, ja sen keula tarttui kiinni ja jäi seisomaan, mutta kastari tuli valallensa aaltoin väestä.

42. Mutta sotamiesten neuvo oli vankeja tappaa, ettei joku uiden olisi karannut pois.

43. Mutta sadanpäämies tahtoi Paavalia vapahtaa, ja esti heidät siitä neuvosta, ja käski niitä, jotka uida taisivat, että he ensin itsensä antaisivat ulos ja maalle pääsisivät.

44. Mutta muita lautain päällä, muutamia taas haahden kappaleilla (kulkea). Ja niin tapahtui, että jokainen tuli hengissä maalle.

which they were minded, if it were possible, to thrust in the ship.

40. And when they had taken up the anchors, they committed themselves unto the sea, and loosed the rudder bands, and hoised up the mainsail to the wind, and made toward shore.

41. And falling into a place where two seas met, they ran the ship aground; and the forepart stuck fast, and remained unmoveable, but the hinder part was broken with the violence of the waves.

42. And the soldiers' counsel was to kill the prisoners, lest any of them should swim out, and escape.

43. But the centurion, willing to save Paul, kept them from their purpose; and commanded that they which could swim should cast themselves first into the sea, and get to land:

44. And the rest, some on boards, and some on broken pieces of the ship. And so it came to pass, that they escaped all safe to land.

28 luku

1. Ja kuin he terveinä päässeet olivat, tunsivat he, että se luoto Meliteksi kutsutaan.
2. Mutta se kansa osoitti meille ei vähintä rakkauden halua; sillä he tekivät meille valkian, ja kaikki ottivat vastaan meidät, sen sateen ja vilun tähden, joka meidän päällemme tuli.
3. Mutta kuin Paavali kokosi kasan risuja ja pani valkialle, tuli yksi kärme palavuudesta ja karkasi hänen käteensä.
4. Kuin kansa näki kärmeen riippuvan hänen kädessänsä, sanoivat he keskenänsä: kaiketi tämä ihminen on miehentappaja, jota ei koston jumalatar saali elää, vaikka hän on meren hädästä päässyt.
5. Mutta hän pudisti kärmeen tuleen eikä mitään kipua tuntenut.
6. Mutta he odottivat hänen ajettuvan eli kohta maahan lankeevan ja kuolevan; vaan kuin he kauvan sitä odottivat ja näkivät, ettei hänelle mitään vahinkoa tapahtunut, saivat he toisen mielen ja sanoivat hänen jumalaksi.

1. And when they were escaped, then they knew that the island was called Melita.
2. And the barbarous people shewed us no little kindness: for they kindled a fire, and received us every one, because of the present rain, and because of the cold.
3. And when Paul had gathered a bundle of sticks, and laid them on the fire, there came a viper out of the heat, and fastened on his hand.
4. And when the barbarians saw the venomous beast hang on his hand, they said among themselves, No doubt this man is a murderer, whom, though he hath escaped the sea, yet vengeance suffereth not to live.
5. And he shook off the beast into the fire, and felt no harm.
6. Howbeit they looked when he should have swollen, or fallen down dead suddenly: but after they had looked a great while, and saw no harm come to him, they changed their minds, and said that he was a

god.

7. Mutta vähän matkan takana siitä olivat sen luodon päämiehellä, jonka nimi oli Publius, maakartanot, joka meitä otti vastaan ja piti meidän kunniallisesti vierainansa kolme päivää.

7. In the same quarters were possessions of the chief man of the island, whose name was Publius; who received us, and lodged us three days courteously.

8. Niin tapahtui, että Publiuksen isä sairasti vilutautia ja vatsankipua, jonka tykö Paavali meni, rukoili ja pani kätensä hänen päällensä, ja paransi hänen.

8. And it came to pass, that the father of Publius lay sick of a fever and of a bloody flux: to whom Paul entered in, and prayed, and laid his hands on him, and healed him.

9. Kuin siis se oli tehty, tulivat myös muut sairaat siitä luodosta, ja parannettiin,

9. So when this was done, others also, which had diseases in the island, came, and were healed:

10. Jotka myös meille tekivät paljon kunniaa, ja kuin me sieltä purjehdimme, panivat he meidän myötämme, mitä me tarvitsimme.

10. Who also honoured us with many honours; and when we departed, they laded us with such things as were necessary.

11. Mutta kolmen kuukauden perästä purjehdimme me sieltä Aleksandrian haahdessa, joka sen luodon tykönä oli talvea pitänyt, jolla oli lipun merkki kaksoinen.

11. And after three months we departed in a ship of Alexandria, which had wintered in the isle, whose sign was Castor and Pollux.

12. Ja kuin me tulimme Syrakusaan, olimme me siellä kolme päivää.

12. And landing at Syracuse, we tarried there three days.

13. Ja kuin me sieltä ympäri purjehdimme ja tulimme Regioon, ja päivää jälkeen puhalsi lounatuuli, niin että

13. And from thence we fetched a compass, and came to Rhegium: and after one day the south wind blew,

me toisena päivänä tulimme Puteoliin.
14. Kuin me sieltä löysimme veljet, niin meitä rukoiltiin olemaan heidän tykönänsä seitsemän päivää; ja niin me tulimme Roomiin.
15. Ja kuin siellä veljet kuulivat meistä, tulivat he meitä vastaan hamaan Appiforuun ja Tretaberniin. Kuin Paavali heidät näki, kiitti hän Jumalaa ja sai uskalluksen.

16. Mutta kuin me Roomiin tulimme, antoi sadanpäämies vangit sodanpäämiehen haltuun. Mutta Paavali sallittiin olevan itsellänsä yhden sotamiehen kanssa, joka hänestä otti vaarin.
17. Niin tapahtui kolmen päivän jälkeen, että Paavali kutsui kokoon ylimmäiset Juudalaisista. Ja kuin he tulivat kokoon, sanoi hän heille: miehet, veljet, vaikka en minä ole mitään tehnyt kansaa eli isäin säätyjä vastaan, kuitenkin olen minä sidottuna annettu Jerusalemista Roomalaisten käsiin,
18. Jotka, koska he olivat minun tutkineet, tahtoivat minua päästää, ettei

and we came the next day to Puteoli:
14. Where we found brethren, and were desired to tarry with them seven days: and so we went toward Rome.
15. And from thence, when the brethren heard of us, they came to meet us as far as Appii forum, and The three taverns: whom when Paul saw, he thanked God, and took courage.

16. And when we came to Rome, the centurion delivered the prisoners to the captain of the guard: but Paul was suffered to dwell by himself with a soldier that kept him.

17. And it came to pass, that after three days Paul called the chief of the Jews together: and when they were come together, he said unto them, Men and brethren, though I have committed nothing against the people, or customs of our fathers, yet was I delivered prisoner from Jerusalem into the hands of the Romans.
18. Who, when they had examined me, would have let me go, because

yhtään hengen rikosta minussa ole.
19. Mutta koska Juudalaiset sitä vastaan sanoivat, täytyi minun turvata keisariin, ei niin, että minulla olis jotakin kantamista minun kansani päälle.
20. Tämän syyn tähden olen minä kutsunut teitä, että minä saisin teitä nähdä ja puhutella; sillä minä olen Israelin toivon tähden tällä kahleellä sidottu.
21. Niin he sanoivat hänelle: emme ole kirjaa saaneet sinusta Juudeasta, ei myös yksikään veljistä ole sieltä tullut ja meille ilmoittanut, eikä jotakuta pahuutta sinusta puhunut.
22. Mutta me tahdomme sinulta kuulla, mitä sinun mielessäs on; sillä tästä seurasta on meille tiettävä, että sitä vastaan joka paikassa sanotaan.
23. Ja kuin he olivat hänelle päivän määränneet, niin tuli monta hänen tykönsä majaan, joille hän selitti ja todisti Jumalan valtakunnasta, ja opetti heille Jesuksesta, Moseksen laista ja prophetaista huomenesta ehtoosen asti.

there was no cause of death in me.
19. But when the Jews spake against it, I was constrained to appeal unto Caesar; not that I had ought to accuse my nation of.

20. For this cause therefore have I called for you, to see you, and to speak with you: because that for the hope of Israel I am bound with this chain.
21. And they said unto him, We neither received letters out of Judaea concerning thee, neither any of the brethren that came shewed or spake any harm of thee.
22. But we desire to hear of thee what thou thinkest: for as concerning this sect, we know that every where it is spoken against.
23. And when they had appointed him a day, there came many to him into his lodging; to whom he expounded and testified the kingdom of God, persuading them concerning Jesus, both out of the law of Moses, and out of the prophets, from morning till evening.

24. Ja muutamat uskoivat ne, mitkä sanottiin, mutta muutamat ei uskoneetkaan.

25. Mutta kuin he tulivat riitaisiksi keskenänsä, menivät he matkaansa, että Paavali oli yhden sanan sanonut: Pyhä Henki on oikein meidän isillemme Jesaias prophetan kautta puhunut,

26. Sanoen: mene tämän kansan tykö ja sano: korvillanne pitää teidän kuuleman ja ei ymmärtämän, ja silmillänne pitää teidän näkemän ja ei tunteman;

27. Sillä tämän kansan sydän on kovettunut, ja he kuulevat raskaasti korvillansa, ja panevat silmänsä umpeen, ettei he joskus silmillänsä näkisi, eikä korvillansa kuulisi, ei myös ymmärtäisi sydämellänsä, eikä kääntäisi heitänsä, että minä heitä parantaisin.

28. Niin olkoon se teille tiettävä, että tämä Jumalan autuus on lähetetty pakanoille, ja he myös sen kuulevat.

29. Ja kuin hän näitä puhunut oli, läksivät Juudalaiset pois ja riitelivät paljo

24. And some believed the things which were spoken, and some believed not.

25. And when they agreed not among themselves, they departed, after that Paul had spoken one word, Well spake the Holy Ghost by Esaias the prophet unto our fathers,

26. Saying, Go unto this people, and say, Hearing ye shall hear, and shall not understand; and seeing ye shall see, and not perceive:

27. For the heart of this people is waxed gross, and their ears are dull of hearing, and their eyes have they closed; lest they should see with their eyes, and hear with their ears, and understand with their heart, and should be converted, and I should heal them.

28. Be it known therefore unto you, that the salvation of God is sent unto the Gentiles, and that they will hear it.

29. And when he had said these words, the Jews departed, and had

keskenänsä.

30. Mutta Paavali oli täyttä kaksi ajastaikaa omassa palkkahuoneessansa ja otti kaikki vastaan, jotka hänen tykönsä tulivat,

31. Ja saarnasi Jumalan valtakunnasta, ja opetti Herrasta Jesuksesta Kristuksesta kaikella uskalluksella, ja ei häntä yksikään kieltänyt.

great reasoning among themselves.

30. And Paul dwelt two whole years in his own hired house, and received all that came in unto him,

31. Preaching the kingdom of God, and teaching those things which concern the Lord Jesus Christ, with all confidence, no man forbidding him.

PAAVALIN KIRJE ROOMALAISILLE

1 luku

1. Paavali, Jesuksen Kristuksen palvelia, kutsuttu apostoliksi, eroitettu Jumalan evankeliumiin,
2. (Jonka hän on ennen prophetainsa kautta pyhissä Raamatuissa luvannut,)
3. Hänen Pojassansa, (joka on Davidin siemenestä lihan puolesta syntynyt,
4. Ja on väkevästi ilmoitettu Jumalan Pojaksi pyhityksen hengen jälkeen, että hän on noussut ylös kuolleista,) se on, Jesuksesta Kristuksesta meidän Herrastamme,
5. Jonka kautta me olemme armon ja apostolin viran saaneet, uskon kuuliaisuudeksi, kaikkein pakanain seassa, hänen nimensä päälle,
6. Joista tekin olette Jesuksen Kristuksen kutsutut:
7. Kaikille, jotka Roomissa ovat, Jumalan rakkaille ja kutsutuille pyhille: armo olkoon teidän kanssanne, ja

1. Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, separated unto the gospel of God,
2. Which he had promised afore by his prophets in the holy scriptures,)
3. Concerning his Son Jesus Christ our Lord, which was made of the seed of David according to the flesh;
4. And declared to be the Son of God with power, according to the spirit of holiness, by the resurrection from the dead:
5. By whom we have received grace and apostleship, for obedience to the faith among all nations, for his name:
6. Among whom are ye also the called of Jesus Christ:
7. To all that be in Rome, beloved of God, called to be saints: Grace to you and peace from God our Father, and

rauha Jumalalta meidän Isältämme ja Herralta Jesukselta Kristukselta!

the Lord Jesus Christ.

8. Ensin kiitän minä Jumalaani, Jesuksen Kristuksen kautta, teidän kaikkein tähtenne, että teidän uskoanne kaikessa maailmassa mainitaan.

8. First, I thank my God through Jesus Christ for you all, that your faith is spoken of throughout the whole world.

9. Sillä Jumala on minun todistajani, jota minä hengessäni hänen Poikansa evankeliumissa palvelen, että minä lakkaamatta teitä muistan,

9. For God is my witness, whom I serve with my spirit in the gospel of his Son, that without ceasing I make mention of you always in my prayers;

10. Rukoillen aina minun rukouksissani, että minä saisin jollakin tavalla vihdoin joskus, jos Jumala tahtoo, onnellisen tien tulla teidän tykönne.

10. Making request, if by any means now at length I might have a prosperous journey by the will of God to come unto you.

11. Sillä minä ikävöitsen teitä nähdä, että minä jotain hengellistä lahjaa teille jakaisin, että te vahvistetuksi tulisitte,

11. For I long to see you, that I may impart unto you some spiritual gift, to the end ye may be established;

12. Se on, että minä saisin ynnä teidän kanssanne lohdutuksen, uskon kautta, joka meillä keskenämme on, sekä teidän että minun.

12. That is, that I may be comforted together with you by the mutual faith both of you and me.

13. Mutta en minä tahdo salata teiltä, rakkaat veljet, että minä olen usein aikonut tulla teidän tykönne, (ja olen tähän asti estetty) että minä teidänkin seassanne jonkun hedelmän sai-

13. Now I would not have you ignorant, brethren, that oftentimes I purposed to come unto you, (but was let hitherto,) that I might have some fruit among you also, even as among

sin, niinkuin muidenkin pakanain seassa.

other Gentiles.

14. Minä olen velkapää Grekiläisille ja muukalaisille, viisaille ja tyhmille.

14. I am debtor both to the Greeks, and to the Barbarians; both to the wise, and to the unwise.

15. Sentähden niin paljo kuin minussa on, olen minä teillekin, jotka Roomissa olette, valmis evankeliumia saarnaamaan.

15. So, as much as in me is, I am ready to preach the gospel to you that are at Rome also.

16. Sillä en minä häpee Kristuksen evankeliumia; sillä se on Jumalan voima itsekullekin uskovaiselle autuudeksi. Ensin Juudalaiselle, niin myös Grekiläiselle.

16. For I am not ashamed of the gospel of Christ: for it is the power of God unto salvation to every one that believeth; to the Jew first, and also to the Greek.

17. Sillä siinä se vanhurskaus, joka Jumalan edessä kelpaa, ilmoitetaan uskosta uskoon, niinkuin kirjoitettu on: vanhurskaan pitää elämän uskosta.

17. For therein is the righteousness of God revealed from faith to faith: as it is written, The just shall live by faith.

18. Sillä Jumalan viha ilmestyy taivaasta kaiken ihmisten jumalattomuuden ja vääryyden tähden, jotka totuuden vääryydessä pitävät.

18. For the wrath of God is revealed from heaven against all ungodliness and unrighteousness of men, who hold the truth in unrighteousness;

19. Sentähden se, mikä taidetaan Jumalasta tuta, on heille tiettävä; sillä Jumala ilmoitti sen heille.

19. Because that which may be known of God is manifest in them; for God hath shewed it unto them.

20. Sillä hänen näkymättömät menonsa, nimittäin, ijankaikkinen voi-

20. For the invisible things of him from the creation of the world are

mansa ja jumaluutensa nähdään hamasta maailman luomisesta, jotka ymmärretään niistä, jotka tehdyt ovat: ettei he taitaisi itseänsä syyttömiksi sanoa.

clearly seen, being understood by the things that are made, even his eternal power and Godhead; so that they are without excuse:

21. Että he tunsivat Jumalan, ja ei ylistäneet häntä niinkuin Jumalaa eikä kiittäneet, vaan vilpistelivät omissa ajatuksissansa, ja heidän järjetöin sydämensä on pimennyt.

21. Because that, when they knew God, they glorified him not as God, neither were thankful; but became vain in their imaginations, and their foolish heart was darkened.

22. Kuin he itsensä viisaiksi luulivat, niin he ovat tyhmiksi tulleet,

22. Professing themselves to be wise, they became fools,

23. Ja ovat katoomattoman Jumalan kunnian muuttaneet katoovaisen ihmisen ja lintuin ja neljäjalkaisten ja matelevaisten kuvan muotoiseksi.

23. And changed the glory of the uncorruptible God into an image made like to corruptible man, and to birds, and fourfooted beasts, and creeping things.

24. Sentähden on myös Jumala heidät laskenut sydämensä himoihin, saastauteen, häpäisemään keskenänsä omaa ruumistansa,

24. Wherefore God also gave them up to uncleanness through the lusts of their own hearts, to dishonour their own bodies between themselves:

25. Jotka Jumalan totuuden ovat valheeksi muuttaneet ja ovat kunnioittaneet ja palvelleet enemmän luontokappaletta kuin Luojaa, joka on siunattu ijankaikkisesti, amen!

25. Who changed the truth of God into a lie, and worshipped and served the creature more than the Creator, who is blessed for ever. Amen.

26. Sentähden on Jumala heidät antanut ylön häpiällisiin himoihin, että

26. For this cause God gave them up unto vile affections: for even their

myös heidän vaimonsa ovat muuttaneet luonnollisen tavan luontoa vastaan,

27. Niin myös miehet ovat antaneet ylön vaimon luonnollisen pitämisen, toinen toisensa puoleen himoissansa palaneet, miehet miesten kanssa riettauden tehneet ja saaneet, niinkuin pitikin, eksymisensä palkan itsessänsä.

28. Ja niinkuin ei he tahtoneet Jumalaa tuta, niin Jumala laski heidät häijyyn mieleen tekemään niitä, mitä ei sovi tehdä,

29. Täynnänsä kaikkea vääryyttä, salavuoteutta, koiruutta, ahneutta, pahuutta: täynnä kateutta, murhaa, riitaa, petosta, pahan suomuutta:

30. Korvankuiskutteliat, panetteliat, Jumalaa vihaajat, häpäisiät, ylpiät öykkärit, pahain neuvoin pesät, vanhemmillensa tottelemattomat,

31. Tomppelit, liiton rikkojat, haluttomat, sovittamattomat, armottomat.

32. Jotka Jumalan oikeuden tietävät,

women did change the natural use into that which is against nature:

27. And likewise also the men, leaving the natural use of the woman, burned in their lust one toward another; men with men working that which is unseemly, and receiving in themselves that recompence of their error which was meet.

28. And even as they did not like to retain God in their knowledge, God gave them over to a reprobate mind, to do those things which are not convenient;

29. Being filled with all unrighteousness, fornication, wickedness, covetousness, maliciousness; full of envy, murder, debate, deceit, malignity; whisperers,

30. Backbiters, haters of God, despiteful, proud, boasters, inventors of evil things, disobedient to parents,

31. Without understanding, covenantbreakers, without natural affection, implacable, unmerciful:

32. Who knowing the judgment of

(että ne, jotka näitä tekevät, ovat kuoleman ansainneet) ei ainoastaan niitä tee, mutta myös suostuvat niihin, jotka niitä tekevät.

God, that they which commit such things are worthy of death, not only do the same, but have pleasure in them that do them.

2 luku

1. Sentähden, oi ihminen, et sinä taida itsiäs syyttömäksi tehdä, vaikka kuka sinä olet, joka tuomitset; sillä jossa sinä toista tuomitset, siinä sinä itses tuomitset, ettäs niitä teet, joita sinä tuomitset.
2. Mutta me tiedämme, että Jumalan tuomio on oikia niiden ylitse, jotka senkaltaisia tekevät.
3. Eli luuletkos, ihminen, sinä joka niitä tuomitset, jotka senkaltaisia tekevät, ja itse myös niitä teet, että sinä vältät Jumalan tuomion?
4. Eli katsotkos ylön hänen hyvyytensä, kärsiväisyytensä ja pitkämielisyytensä rikkauden, ettet tiedä, että Jumalan hyvyys vetää sinua parannukseen?
5. Mutta kovuutes ja katumattoman sydämes jälkeen kartutat sinä vihan itselles vihan päivänä, kuin Jumalan

1. Therefore thou art inexcusable, O man, whosoever thou art that judgest: for wherein thou judgest another, thou condemnest thyself; for thou that judgest doest the same things.
2. But we are sure that the judgment of God is according to truth against them which commit such things.
3. And thinkest thou this, O man, that judgest them which do such things, and doest the same, that thou shalt escape the judgment of God?
4. Or despisest thou the riches of his goodness and forbearance and longsuffering; not knowing that the goodness of God leadeth thee to repentance?
5. But after thy hardness and impenitent heart treasurest up unto thyself wrath against the day of wrath and

oikia tuomio ilmaantuu,

6. Joka antaa itsekullekin hänen töittensä jälkeen,
7. Niille, jotka pyytävät ylistystä, kunniaa ja katoomatointa menoa kärsiväisyydellä hyvissä töissä, ijankaikkisen elämän;
8. Mutta niille, jotka riitaiset ovat, eikä kuule totuutta, vaan kuulevat vääryyttä, on tuleva närkästys ja viha.

9. Murhe ja vaiva kunkin ihmisen sielun päälle, joka pahaa tekee, ensisti Juudalaisen, niin myös Grekiläisen;
10. Mutta ylistys, kunnia ja rauha jokaiselle, joka hyvää tekee, ensisti Juudalaiselle, niin myös Grekiläiselle.
11. Sillä ei Jumala katso ihmisen muodon jälkeen.
12. Kaikki, jotka ilman lakia ovat syntiä tehneet, niiden pitää myös ilman lakia hukkuman, ja kaikki, jotka laissa ovat syntiä tehneet, ne pitää lain kautta tuomittaman.
13. Sillä ei ne ole Jumalan edessä vanhurskaat, jotka lain kuulevat; mutta ne, jotka lain töillänsä täyttä-

revelation of the righteous judgment of God;
6. Who will render to every man according to his deeds:
7. To them who by patient continuance in well doing seek for glory and honour and immortality, eternal life:

8. But unto them that are contentious, and do not obey the truth, but obey unrighteousness, indignation and wrath,
9. Tribulation and anguish, upon every soul of man that doeth evil, of the Jew first, and also of the Gentile;
10. But glory, honour, and peace, to every man that worketh good, to the Jew first, and also to the Gentile:
11. For there is no respect of persons with God.
12. For as many as have sinned without law shall also perish without law: and as many as have sinned in the law shall be judged by the law;

13. For not the hearers of the law are just before God, but the doers of the law shall be justified.

vät, ne pitää vanhurskaaksi tuleman.

14. Sillä koska pakanat, joilla ei lakia ole, tekevät luonnostansa sitä, mitä laki anoo, niin he, vaikka ei heillä lakia ole, ovat itsellensä laki,

14. For when the Gentiles, which have not the law, do by nature the things contained in the law, these, having not the law, are a law unto themselves:

15. Että he osoittavat lain työn olevan kirjoitetun sydämiinsä, ja niin heidän omatuntonsa ynnä todistaa, ja heidän ajatuksensa keskenänsä itse päällensä kantavat eli myös heitänsä syyttömäksi tekevät,

15. Which shew the work of the law written in their hearts, their conscience also bearing witness, and their thoughts the mean while accusing or else excusing one another;)

16. Sinä päivänä, jona Jumala ihmisten salaisuudet on tuomitseva, minun evankeliumini perästä Jesuksen Kristuksen kautta.

16. In the day when God shall judge the secrets of men by Jesus Christ according to my gospel.

17. Katso, sinä kutsutaan Juudalaiseksi, ja sinä luotat lakiin ja kerskaat Jumalasta,

17. Behold, thou art called a Jew, and restest in the law, and makest thy boast of God,

18. Ja tiedät hänen tahtonsa, ja että sinä olet laista neuvottu, niin sinä koettelet ne parhaat,

18. And knowest his will, and approvest the things that are more excellent, being instructed out of the law;

19. Ja luulet itses sokiain johdattajaksi ja niiden valkeudeksi, jotka pimeydessä ovat,

19. And art confident that thou thyself art a guide of the blind, a light of them which are in darkness,

20. Ja tyhmäin kurittajaksi, ja lasten opettajaksi, ja sinullas olevan tunnon

20. An instructor of the foolish, a teacher of babes, which hast the form

ja totuuden muodon laissa.

of knowledge and of the truth in the law.

21. Sinä joka siis opetat toista ja et itsiäs opeta; joka saarnaat: ei pidä varastaman, ja sinä itse varastat;

21. Thou therefore which teachest another, teachest thou not thyself? thou that preachest a man should not steal, dost thou steal?

22. Joka sanot: ei pidä huorin tehtämän, ja sinä itse teet huorin; joka kauhistut epäjumalia, ja raatelet sitä Jumalalta, mikä hänelle tulee;

22. Thou that sayest a man should not commit adultery, dost thou commit adultery? thou that abhorrest idols, dost thou commit sacrilege?

23. Joka kerskaat laista ja häpäiset Jumalaa lain ylitsekäymisellä?

23. Thou that makest thy boast of the law, through breaking the law dishonourest thou God?

24. Sillä teidän tähtenne tulee Jumalan nimi pilkatuksi pakanain seassa, niinkuin kirjoitettu on.

24. For the name of God is blasphemed among the Gentiles through you, as it is written.

25. Sillä ympärileikkaus kelpaa, jos sinä lain pidät; mutta jos sinä olet lain rikkoja, niin sinun ympärileikkaukses on esinahaksi tullut.

25. For circumcision verily profiteth, if thou keep the law: but if thou be a breaker of the law, thy circumcision is made uncircumcision.

26. Jos siis esinahka lain oikeuden pitää, eikö hänen esinahkansa pidä luettaman hänelle ympärileikkaukseksi?

26. Therefore if the uncircumcision keep the righteousness of the law, shall not his uncircumcision be counted for circumcision?

27. Ja se joka luonnostansa esinahka on ja täyttää lain, pitää sinun tuomitseman, joka puustavin ja ympärileikkauksen lain käyt ylitse?

27. And shall not uncircumcision which is by nature, if it fulfil the law, judge thee, who by the letter and circumcision dost transgress the law?

28. Sillä ei se ole Juudalainen, joka ulkonaisesti (Juudalainen) on: ei myös se ole ympärileikkaus, mikä ulkonaisessa lihassa tapahtuu;

28. For he is not a Jew, which is one outwardly; neither is that circumcision, which is outward in the flesh:

29. Mutta se on Juudalainen, joka sisällisesti salattu on, ja sydämen ympärileikkaus on ympärileikkaus, joka hengessä tapahtuu, ei puustavissa; jonka ylistys ei ole ihmisiltä, vaan Jumalalta.

29. But he is a Jew, which is one inwardly; and circumcision is that of the heart, in the spirit, and not in the letter; whose praise is not of men, but of God.

3 luku

1. Mitäs siis Juudalainen on parempi? Eli mitä ympärileikkaus auttaa?

1. What advantage then hath the Jew? or what profit is there of circumcision?

2. Tosin sangen paljo. Sillä ensin on se, että heille on uskottu, mitä Jumala puhunut on.

2. Much every way: chiefly, because that unto them were committed the oracles of God.

3. Mutta ettei muutamat niitä uskoneet, mikä siitä on? Pitäiskö heidän epäuskonsa Jumalan uskon turhaksi tekemän?

3. For what if some did not believe? shall their unbelief make the faith of God without effect?

4. Pois se! vaan paremmin, olkoon Jumala totinen, vaan jokainen ihminen valehtelia, niinkuin kirjoitettu on: ettäs olisit oikia sanoissas ja voittaisit, kuin sinä tuomitaan.

4. God forbid: yea, let God be true, but every man a liar; as it is written, That thou mightest be justified in thy sayings, and mightest overcome when thou art judged.

5. Jos siis meidän vääryytemme Jumalan oikeutta ylistää, mitäs me sanomme? Onko Jumala väärä, että hän siitä vihastuu? (minä puhun ihmisten tavalla.)

5. But if our unrighteousness commend the righteousness of God, what shall we say? Is God unrighteous who taketh vengeance? (I speak as a man)

6. Pois se! kuinka Jumala sitte taitais maailmaa tuomita?

6. God forbid: for then how shall God judge the world?

7. Sillä jos Jumalan totuus minun valheeni kautta kunniallisemmaksi tulis, hänen ylistykseksensä, minkätahden pitäis vielä sitte minä niinkuin syntinen tuomittaman?

7. For if the truth of God hath more abounded through my lie unto his glory; why yet am I also judged as a sinner?

8. Ja ei, (niinkuin meitä pilkataan ja niinkuin muutamat puhuvat meidän sanovan,) että meidän pitäis tekemän pahaa, että siitä hyvää tulis? Joiden kadotus on oikia.

8. And not rather, (as we be slanderously reported, and as some affirm that we say,) Let us do evil, that good may come? whose damnation is just.

9. Mitäs siis? Olemmeko me paremmat kuin he? Emme ensinkään; sillä me olemme ennen osoittaneet, että sekä Juudalaiset ja Grekiläiset ovat kaikki synnin alla,

9. What then? are we better than they? No, in no wise: for we have before proved both Jews and Gentiles, that they are all under sin;

10. Niinkuin kirjoitettu on: ei ole kenkään vanhurskas, ei yksikään;

10. As it is written, There is none righteous, no, not one:

11. Ei ole yhtäkään ymmärtäväistä, ei ole ketään, joka etsii Jumalaa.

11. There is none that understandeth, there is none that seeketh after God.

12. Kaikki ovat poikenneet pois ja ynnä kelvottomaksi tulleet: ei ole yh-

12. They are all gone out of the way, they are together become unprofita-

tään, joka hyvää tekee, ei yhtäkään.

ble; there is none that doeth good, no, not one.

13. Heidän kurkkunsa on avoin hauta, kielellänsä he pettävät, kyykäärmeen myrkky on heidän huultensa alla,

13. Their throat is an open sepulchre; with their tongues they have used deceit; the poison of asps is under their lips:

14. Joiden suu on täynnänsä kirousta ja haikeutta.

14. Whose mouth is full of cursing and bitterness:

15. Heidän jalkansa ovat nopiat verta vuodattamaan.

15. Their feet are swift to shed blood:

16. Heidän teissänsä on sula tuska ja sydämen kipu.

16. Destruction and misery are in their ways:

17. Ja ei he rauhan tietä tunteneet.

17. And the way of peace have they not known:

18. Ei ole Jumalan pelko heidän silmäinsä edessä.

18. There is no fear of God before their eyes.

19. Mutta sen me tiedämme, että kaikki, mitä laki sanoo, sen hän sanoo niille, jotka lain alla ovat: että jokainen suu pitää tukittaman ja kaiken maailman pitää Jumalan edessä vikapää oleman,

19. Now we know that what things soever the law saith, it saith to them who are under the law: that every mouth may be stopped, and all the world may become guilty before God.

20. Sentähden ettei yksikään liha taida lain töiden kautta hänen edessänsä vanhurskautetuksi tulla; sillä lain kautta synnin tunto tulee.

20. Therefore by the deeds of the law there shall no flesh be justified in his sight: for by the law is the knowledge of sin.

21. Mutta nyt on se vanhurskaus, joka Jumalan edessä kelpaa, ilman lakia

21. But now the righteousness of God without the law is manifested, being

julistettu, lain ja prophetain kautta todistettu;

22. Se Jumalan vanhurskaus, (sanon minä), joka tulee Jesuksen Kristuksen uskon kautta, kaikkein tykö ja kaikkein päälle, jotka uskovat: sillä ei ole yhtään eroitusta.

23. Sillä kaikki ovat he syntiä tehneet ja ei heillä ole mitään kerskattavaa Jumalan edessä.

24. He tulevat ilman ansiotansa vanhurskaaksi, hänen armostansa, sen lunastuksen kautta, joka on Jesuksessa Kristuksessa,

25. Jonka Jumala on armonistuimeksi asettanut, uskon kautta hänen veressänsä, osoittaaksensa sitä vanhurskautta, joka hänen edessänsä kelpaa, edelläkäyväisten syntein anteeksi antamisen kautta,

26. Joita Jumala kärsinyt on, osoittaaksensa vanhurskauttansa tällä ajalla: että hän itse vanhurskas olis ja sen vanhurskaaksi tekis, joka Jesuksen uskosta on.

27. Kussa siis on kerskaus? Se on suljettu ulos. Minkä lain kautta? Töidenkö lain kautta? Ei, vaan uskon lain

witnessed by the law and the prophets;

22. Even the righteousness of God which is by faith of Jesus Christ unto all and upon all them that believe: for there is no difference:

23. For all have sinned, and come short of the glory of God;

24. Being justified freely by his grace through the redemption that is in Christ Jesus:

25. Whom God hath set forth to be a propitiation through faith in his blood, to declare his righteousness for the remission of sins that are past, through the forbearance of God;

26. To declare, I say, at this time his righteousness: that he might be just, and the justifier of him which believeth in Jesus.

27. Where is boasting then? It is excluded. By what law? of works? Nay: but by the law of faith.

kautta.

28. Niin me siis sen siksi pidämme, että ihminen tulee vanhurskaaksi uskon kautta, ilman lain töitä.

28. Therefore we conclude that a man is justified by faith without the deeds of the law.

29. Eli onko Jumala ainoastaan Juudalaisten Jumala? eikö hän ole myös pakanain Jumala? Tosin pakanainkin Jumala,

29. Is he the God of the Jews only? is he not also of the Gentiles? Yes, of the Gentiles also:

30. Että yksi on Jumala, joka ympärileikkauksen tekee vanhurskaaksi uskosta, ja esinahan uskon kautta.

30. Seeing it is one God, which shall justify the circumcision by faith, and uncircumcision through faith.

31. Teemmekö me lain tyhjäksi uskon kautta? Pois se; vaan me vahvistamme lain.

31. Do we then make void the law through faith? God forbid: yea, we establish the law.

4 luku

1. Mitäs me siis sanomme meidän isämme Abrahamin lihan puolesta löytäneen?

1. What shall we say then that Abraham our father, as pertaining to the flesh, hath found?

2. Sillä jos Abraham on töiden kautta vanhurskaaksi tullut, niin hänellä on kerskaamista, vaan ei Jumalan edessä.

2. For if Abraham were justified by works, he hath whereof to glory; but not before God.

3. Mutta mitä Raamattu sano: Abraham uskoi Jumalan, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi.

3. For what saith the scripture? Abraham believed God, and it was counted unto him for righteousness.

4. Mutta sille, joka työtä tekee, ei lue-

4. Now to him that worketh is the

ta palkkaa armosta, vaan ansiosta.

reward not reckoned of grace, but of debt.

5. Mutta joka ei työtä tee, vaan uskoo sen päälle, joka jumalattoman vanhurskaaksi tekee, hänen uskonsa luetaan hänelle vanhurskaudeksi.

5. But to him that worketh not, but believeth on him that justifieth the ungodly, his faith is counted for righteousness.

6. Niinkuin myös David sanoo: autuus on sen ihmisen, jolle Jumala vanhurskauden lukee ilman töitä:

6. Even as David also describeth the blessedness of the man, unto whom God imputeth righteousness without works,

7. Autuaat ovat ne, joidenka vääryydet ovat anteeksi annetut, ja joidenka synnit peitetyt ovat.

7. Saying, Blessed are they whose iniquities are forgiven, and whose sins are covered.

8. Autuas on se mies, jolle Jumala ei syntiä lue.

8. Blessed is the man to whom the Lord will not impute sin.

9. Lieneekö siis tämä autuus ainoastaan ympärileikkaukselle tullut, elikkä myös esinahalle? Niinpä me sanomme: Abrahamille luettiin usko vanhurskaudeksi.

9. Cometh this blessedness then upon the circumcision only, or upon the uncircumcision also? for we say that faith was reckoned to Abraham for righteousness.

10. Kuinkas se hänelle luettiin: koska hän oli ympärileikkauksessa, eli esinahassa? Ei ympärileikkauksessa, vaan esinahassa,

10. How was it then reckoned? when he was in circumcision, or in uncircumcision? Not in circumcision, but in uncircumcision.

11. Ja hän sai ympärileikkauksen merkin vahvistukseksi, että hän oli uskon kautta vanhurkaaksi tehty, joka hänellä esinahassa oli, että hänen piti

11. And he received the sign of circumcision, a seal of the righteousness of the faith which he had yet being uncircumcised: that he might be the

oleman kaikkein uskovaisten isä esinahassa, että se niillekin vanhurskaudeksi luettaisiin,

12. Ja hän tulis myös ympärileikkauksen isäksi, ei ainoasti niiden, jotka ympärileikatuista syntyneet ovat, mutta myös niiden, jotka sen uskon jälkiä vaeltavat, joka meidän isän Abrahamin esinahassa oli.

13. Sillä se lupaus, että hänen piti maailman perilliseksi tuleman, ei ole Abrahamille eikä hänen siemenellensä lain kautta tapahtunut, vaan uskon vanhurskauden kautta.

14. Sillä jos ne, jotka laista ovat, ovat perilliset, niin usko on turha ja lupaus on hukkaan tullut.

15. Sillä laki kehoittaa vihan; sillä kussa ei lakia ole, ei siellä ole myös ylitsekäymistä.

16. Sentähden tulee se uskosta, että sen pitää armosta oleman: että se lupaus pitää vahva oleman kaikelle siemenelle, ei sille ainoastaan, joka lain alla on, mutta myös sille, joka Abrahamin uskosta on, joka on meidän kaikkein isämme,

father of all them that believe, though they be not circumcised; that righteousness might be imputed unto them also:

12. And the father of circumcision to them who are not of the circumcision only, but who also walk in the steps of that faith of our father Abraham, which he had being yet uncircumcised.

13. For the promise, that he should be the heir of the world, was not to Abraham, or to his seed, through the law, but through the righteousness of faith.

14. For if they which are of the law be heirs, faith is made void, and the promise made of none effect:

15. Because the law worketh wrath: for where no law is, there is no transgression.

16. Therefore it is of faith, that it might be by grace; to the end the promise might be sure to all the seed; not to that only which is of the law, but to that also which is of the faith of Abraham; who is the father of us all,

17. (Niinkuin kirjoitettu on: minä asetin sinun monen pakanan isäksi) Jumalan edessä, jonka hän uskonut on, joka kuolleet eläväksi tekee ja kutsuu ne, jotka ei ole, niinkuin ne olisivat.

17. As it is written, I have made thee a father of many nations,) before him whom he believed, even God, who quickeneth the dead, and calleth those things which be not as though they were.

18. Ja hän uskoo sen toivon, jossa ei toivoa ollut, että hänen piti oleman monen pakanan isän, sen jälkeen kuin hänelle sanottu oli: niin pitää sinun siemenes oleman.

18. Who against hope believed in hope, that he might become the father of many nations, according to that which was spoken, So shall thy seed be.

19. Ja ei hän tullut heikoksi uskossa eikä katsonut kuollutta ruumistansa, ehkä hän jo lähes sadan ajastajan vanha oli, eikä Saaran kuollutta kohtua.

19. And being not weak in faith, he considered not his own body now dead, when he was about an hundred years old, neither yet the deadness of Sara's womb:

20. Mutta ei hän epäillyt ensinkään Jumalan lupauksesta epäuskolla, vaan oli vahva uskossa ja antoi Jumalalle kunnian,

20. He staggered not at the promise of God through unbelief; but was strong in faith, giving glory to God;

21. Ja oli täydellisesti vahva siitä, että mitä Jumala lupaa, sen hän myös voi tehdä.

21. And being fully persuaded that, what he had promised, he was able also to perform.

22. Sentähden se on myös hänelle vanhurskaudeksi luettu.

22. And therefore it was imputed to him for righteousness.

23. Niin ei se ole ainoastaan hänen tähtensä kirjoitettu, että se hänelle luettu oli,

23. Now it was not written for his sake alone, that it was imputed to him;

24. Vaan myös meidän tähtemme, joille se myös pitää luettaman, kuin me sen päälle uskomme, joka meidän Herran Jesuksen kuolleista herätti,
25. Joka meidän synteimme tähden on annettu ulos, ja meidän vanhurskauttamisemme tähden herätetty ylös.

24. But for us also, to whom it shall be imputed, if we believe on him that raised up Jesus our Lord from the dead;
25. Who was delivered for our offences, and was raised again for our justification.

5 luku

1. Että me siis olemme uskosta vanhurskaiksi tulleet, niin meillä on rauha Jumalan kanssa meidän Herran Jesuksen Kristuksen kautta,
2. Jonka kautta myös meillä oli tykökäymys uskossa tähän armoon, jossa me seisomme ja kerskaamme Jumalan kunnian toivosta.
3. Mutta ei ainoasti siitä, vaan me kerskaamme myös vaivoissa; sillä me tiedämme, että vaiva saattaa kärsivällisyyden,
4. Mutta kärsivällisyys koettelemuksen, koettelemus toivon.
5. Mutta toivo ei anna häpiään tulla, että Jumalan rakkaus on vuodatettu meidän sydämiimme Pyhän Hengen

1. Therefore being justified by faith, we have peace with God through our Lord Jesus Christ:
2. By whom also we have access by faith into this grace wherein we stand, and rejoice in hope of the glory of God.
3. And not only so, but we glory in tribulations also: knowing that tribulation worketh patience;
4. And patience, experience; and experience, hope:
5. And hope maketh not ashamed; because the love of God is shed abroad in our hearts by the Holy

kautta, joka meille annettu on.
6. Sillä Kristus, kuin me vielä heikot olimme, on ajallansa jumalattomain edestä kuollut.
7. Tuskalla nyt joku kuolis vanhurskaan edestä, ehkä hyvän edestä mitämaks joku tohtis kuolla.

8. Mutta Jumala ylistää rakkauttansa meidän kohtaamme, että kuin me vielä syntiset olimme, on Kristus meidän edestämme kuollut.
9. Niin me siis paljoa enemmin varjellaan hänen kauttansa vihan edestä, että me nyt hänen verensä kautta vanhurskaiksi tulleet olemme.
10. Sillä jos me Jumalan kanssa olimme sovitetut hänen Poikansa kuoleman kautta, kuin me vielä hänen vihollisensa olimme, paljoa ennemmin me autuaiksi tulemme hänen elämänsä kautta, että me sovitetut olemme.
11. Mutta ei ainoasti siitä, vaan me kerskaamme myös Jumalasta, meidän Herran Jesuksen Kristuksen kautta, jonka kautta me nyt olemme sovinnon saaneet.
12. Sentähden, niinkuin yhden ihmi-

Ghost which is given unto us.
6. For when we were yet without strength, in due time Christ died for the ungodly.
7. For scarcely for a righteous man will one die: yet peradventure for a good man some would even dare to die.

8. But God commendeth his love toward us, in that, while we were yet sinners, Christ died for us.
9. Much more then, being now justified by his blood, we shall be saved from wrath through him.
10. For if, when we were enemies, we were reconciled to God by the death of his Son, much more, being reconciled, we shall be saved by his life.
11. And not only so, but we also joy in God through our Lord Jesus Christ, by whom we have now received the atonement.
12. Wherefore, as by one man sin en-

sen kautta on synti maailmaan tullut ja synnin kautta kuolema, niin on kuolema tullut kaikkein ihmisten päälle, että kaikki ovat syntiä tehneet.

tered into the world, and death by sin; and so death passed upon all men, for that all have sinned:

13. Sillä lakiin asti oli synti maailmassa; mutta kussa ei lakia ole, ei siellä syntiä lueta.

13. For until the law sin was in the world: but sin is not imputed when there is no law.

14. Vaan kuolema vallitsi Adamista Mosekseen asti niitäkin, jotka ei syntiä tehneet olleet senkaltaisella ylitsekäymisellä kuin Adam, joka on sen esikuva, joka jälkeen tuleva oli.

14. Nevertheless death reigned from Adam to Moses, even over them that had not sinned after the similitude of Adam's transgression, who is the figure of him that was to come.

15. Mutta ei niin lahjan kanssa ole kuin synnin; sillä jos monta ovat sen yhden synnin tähden kuolleet, niin on paljoa enemmin Jumalan armo ja lahja sen yhden ihmisen Jesuksen Kristuksen armossa monen päälle runsaasti tullut.

15. But not as the offence, so also is the free gift. For if through the offence of one many be dead, much more the grace of God, and the gift by grace, which is by one man, Jesus Christ, hath abounded unto many.

16. Ja ei niinkuin (se tuli) yhden kautta, joka syntiä teki, niin myös lahja; sillä tuomio on tosin yhdestä kadotukseen, mutta lahja monesta synnistä vanhurskauteen.

16. And not as it was by one that sinned, so is the gift: for the judgment was by one to condemnation, but the free gift is of many offences unto justification.

17. Sillä jos kuolema on yhden synnin tähden vallinnut sen yhden kautta, paljoa enemmin ne, jotka saavat armon ja vanhurskauden lahjan yltäkyl-

17. For if by one man's offence death reigned by one; much more they which receive abundance of grace and of the gift of righteousness shall

läisyyden, pitää vallitsemassa elämässä yhden Jesuksen Kristuksen kautta.

reign in life by one, Jesus Christ.)

18. Niinkuin siis yhden synnin kautta on kadotus tullut kaikkein ihmisten päälle, niin on myös yhden vanhurskauden kautta elämän vanhurskaus tullut kaikkein ihmisten päälle.

18. Therefore as by the offence of one judgment came upon all men to condemnation; even so by the righteousness of one the free gift came upon all men unto justification of life.

19. Sillä niinkuin yhden ihmisen kuulemattomuuden tähden monta ovat syntisiksi tulleet, niin myös monta tulevat yhden kuuliaisuuden tähden vanhurskaiksi.

19. For as by one man's disobedience many were made sinners, so by the obedience of one shall many be made righteous.

20. Mutta laki on myös tähän tullut, että synti suuremmaksi tuttaisiin; mutta kussa synti on suureksi tuttu, siinä on armo ylönpalttiseksi tuttu:

20. Moreover the law entered, that the offence might abound. But where sin abounded, grace did much more abound:

21. Että niinkuin synti on vallinnut kuolemaan, niin myös armo on vallitseva vanhurskauden kautta ijankaikkiseen elämään, Jesuksen Kristuksen meidän Herramme kautta.

21. That as sin hath reigned unto death, even so might grace reign through righteousness unto eternal life by Jesus Christ our Lord.

6 luku

1. Mitäs siis meidän pitää sanoman? Pitääkö meidän vielä synnissä oleman, että armo suuremmaksi tulis?

1. What shall we say then? Shall we continue in sin, that grace may abound?

2. Pois se! Me, jotka synnille kuolleet olemme, kuinkas meidän vielä pitäis siinä elämän?

2. God forbid. How shall we, that are dead to sin, live any longer therein?

3. Ettekö te tiedä, että me kaikki, jotka olemme Jesuksessa Kristuksessa kastetut, me olemme hänen kuolemaansa kastetut?

3. Know ye not, that so many of us as were baptized into Jesus Christ were baptized into his death?

4. Niin me olemme siis hänen kanssansa haudatut kasteen kautta kuolemaan: että niinkuin Kristus on kuolleista Isän kunnian kautta herätetty, niin pitää meidänkin uudessa elämässä vaeltaman.

4. Therefore we are buried with him by baptism into death: that like as Christ was raised up from the dead by the glory of the Father, even so we also should walk in newness of life.

5. Sillä jos me ynnä hänen kanssansa olemme istutetut yhdenkaltaiseen kuolemaan, niin me myös tulemme yhdenkaltaiseksi ylösnousemisessa,

5. For if we have been planted together in the likeness of his death, we shall be also in the likeness of his resurrection:

6. Tietäen sen, että meidän vanha ihminen on ristiinnaulittu hänen kanssansa, että synnin ruumis pitää turmeltaman, ettemme tästedes syntiä palvelisi.

6. Knowing this, that our old man is crucified with him, that the body of sin might be destroyed, that henceforth we should not serve sin.

7. Sillä se, joka kuollut on, hän on synnistä vanhurskaaksi tehty.

7. For he that is dead is freed from sin.

8. Mutta jos me olemme Kristuksen kanssa kuolleet, niin me uskomme, että me saamme myös elää hänen kanssansa,

8. Now if we be dead with Christ, we believe that we shall also live with him:

9. Ja tiedämme, ettei Kristus, joka kuolleista herätetty on, silleen kuole, eikä kuolema saa tästedes hänen päällensä valtaa.

9. Knowing that Christ being raised from the dead dieth no more; death hath no more dominion over him.

10. Sillä sen, kuin hän kuollut on, sen hän synnille kuoli yhden kerran; vaan sen, kuin hän elää, sen hän elää Jumalalle.

10. For in that he died, he died unto sin once: but in that he liveth, he liveth unto God.

11. Niin myös te siksi teitänne pitäkäät, että te olette kuolleet synnille, mutta elätte Jumalalle, Jesuksen Kristuksen meidän Herran kautta.

11. Likewise reckon ye also yourselves to be dead indeed unto sin, but alive unto God through Jesus Christ our Lord.

12. Niin älkäät salliko synnin vallita kuolevaisessa ruumiissanne, niin että te häntä kuulisitte hänen himoissansa.

12. Let not sin therefore reign in your mortal body, that ye should obey it in the lusts thereof.

13. Ja älkäät antako teidän jäseniänne vääryyden sota-aseiksi synnille, mutta antakaat teitänne Jumalalle, niinkuin kuolleista eläviksi tulleet, ja teidän jäsenenne Jumalalle vanhurskauden sota-aseiksi.

13. Neither yield ye your members as instruments of unrighteousness unto sin: but yield yourselves unto God, as those that are alive from the dead, and your members as instruments of righteousness unto God.

14. Sillä ei synnin pidä teitä vallitseman, ettette ole lain, vaan armon alla.

14. For sin shall not have dominion over you: for ye are not under the law, but under grace.

15. Kuinkas siis? Pitääkö meidän syntiä tekemän, ettemme lain alla ole, vaan armon? Pois se!

15. What then? shall we sin, because we are not under the law, but under grace? God forbid.

16. Ettekö te tiedä, että jolle te annatte itsenne palvelioiksi kuulemaan, sen palveliat te olette, jolle te kuuliaiset olette, taikka synnille kuolemaksi eli kuuliaisuudelle vanhurskaudeksi?
17. Mutta Jumalan olkoon kiitos, että olitte synnin palveliat, mutta nyt te olette sydämestänne kuuliaiset sen opin esikuvalle, johonka te annetut olette.
18. Ja että te olette vapahdetut synnistä, niin te olette vanhurskauden palvelioiksi tulleet.
19. Minä puhun ihmisten tavalla, teidän lihanne heikkouden tähden. Sillä niinkuin te ennen annoitte jäsenenne saastaisuutta ja vääryyttä palvelemaan vääryyteen, niin antakaat nyt jäsenenne vanhurskautta palvelemaan pyhitykseen.
20. Sillä koska te olitte synnin palveliat, niin te olitte vapaat vanhurskaudesta.
21. Mitä hedelmää siis teidän silloin niistä oli, joita te nyt häpeätte? Sillä niiden loppu on kuolema.
22. Mutte että te nyt olette synnistä vapautetut ja Jumalan palvelioiksi tul-

16. Know ye not, that to whom ye yield yourselves servants to obey, his servants ye are to whom ye obey; whether of sin unto death, or of obedience unto righteousness?
17. But God be thanked, that ye were the servants of sin, but ye have obeyed from the heart that form of doctrine which was delivered you.
18. Being then made free from sin, ye became the servants of righteousness.
19. I speak after the manner of men because of the infirmity of your flesh: for as ye have yielded your members servants to uncleanness and to iniquity unto iniquity; even so now yield your members servants to righteousness unto holiness.
20. For when ye were the servants of sin, ye were free from righteousness.
21. What fruit had ye then in those things whereof ye are now ashamed? for the end of those things is death.
22. But now being made free from sin, and become servants to God, ye

leet, niin teillä on teidän hedelmänne pyhyyteen, mutta lopuksi ijankaikkinen elämä.

23. Sillä kuolema on synnin palkka, mutta ijankaikkinen elämä on Jumalan lahja Jesuksessa Kristuksessa meidän Herrassamme.

have your fruit unto holiness, and the end everlasting life.

23. For the wages of sin is death; but the gift of God is eternal life through Jesus Christ our Lord.

7 luku

1. Ettekö te tiedä, rakkaat veljet, (sillä minä puhun lain taitaville) että laki vallitsee ihmistä niinkauvan kuin hän elää?

2. Sillä vaimo, joka miehen hallussa on, niinkauvan kuin mies elää, on häneen lailla sidottu, mutta jos mies kuolee, niin hän on miehen laista vapaa.

3. Sentähden jos hän toisen miehen kanssa on miehensä eläissä, niin hän huoraksi kutsutaan; mutta jos mies kuolee, niin hän on laista vapaa, ettei hän huoraksi tule, jos hän toisen miehen kanssa on.

4. Niin olette te myös, minun veljeni, laille kuoletetut Kristuksen ruumiin

1. Know ye not, brethren, (for I speak to them that know the law,) how that the law hath dominion over a man as long as he liveth?

2. For the woman which hath an husband is bound by the law to her husband so long as he liveth; but if the husband be dead, she is loosed from the law of her husband.

3. So then if, while her husband liveth, she be married to another man, she shall be called an adulteress: but if her husband be dead, she is free from that law; so that she is no adulteress, though she be married to another man.

4. Wherefore, my brethren, ye also are become dead to the law by the

kautta, että teidän pitää toisen kanssa oleman, joka on noussut kuolleista, että me Jumalalle hedelmän kantaisimme.

5. Sillä kuin me lihassa olimme, niin ne syntein himot, jotka lain kautta olivat meidän jäsenissämme, vaikuttivat kuolemalle hedelmää saattamaan.

6. Mutta nyt me olemme laista vapahdetut ja hänelle kuolleet, jossa me pidettiin kiinni: että me palvelisimme hengen uudistuksessa ja ei puustavin vanhuudessa.

7. Mitäs me siis sanomme? Onko laki synti? Pois se! Mutta en minä muutoin syntiä olisi tuntenut, ellei lain kautta; sillä en minä olisi himoistakaan mitään tiennyt, ellei laki olisi sanonut: ei sinun pidä himoitseman.

8. Mutta synti otti tilan käskystä ja kehoitti minussa kaikkinaisen himon; sillä ilman lakia oli synti kuollut.

9. Mutta minä elin muinen ilman lakia. Kuin siis käsky tuli, niin synti taas virkosi,

10. Ja minä kuolin: ja niin löydettiin, että käsky, joka minulle oli elämäksi,

body of Christ; that ye should be married to another, even to him who is raised from the dead, that we should bring forth fruit unto God.

5. For when we were in the flesh, the motions of sins, which were by the law, did work in our members to bring forth fruit unto death.

6. But now we are delivered from the law, that being dead wherein we were held; that we should serve in newness of spirit, and not in the oldness of the letter.

7. What shall we say then? Is the law sin? God forbid. Nay, I had not known sin, but by the law: for I had not known lust, except the law had said, Thou shalt not covet.

8. But sin, taking occasion by the commandment, wrought in me all manner of concupiscence. For without the law sin was dead.

9. For I was alive without the law once: but when the commandment came, sin revived, and I died.

10. And the commandment, which was ordained to life, I found to be un-

tuli minulle kuolemaksi.
11. Sillä synti, joka otti tilan käskystä, petti minun ja tappoi sen kautta.
12. Laki on kuitenkin itsestänsä pyhä ja käsky on myös pyhä, oikia ja hyvä.
13. Onko siis se, mikä hyvä on, minulle kuolemaksi tullut? Pois se! Mutta että synti synniksi nähtäisiin, on hän minulle hyvän kautta kuoleman saattanut, että synti ylitse määrän synniksi tulis, käskyn kautta.
14. Sillä me tiedämme, että laki on hengellinen: vaan minä olen lihallinen, synnin alle myyty.
15. Sillä en minä tiedä, mitä minä teen, etten minä tee sitä, mitä minä tahdon, vaan sitä, mitä minä vihaan, teen minä.
16. Mutta jos minä teen, jota en minä tahdo, niin minä suostun lakiin, että se on hyvä.
17. Niin en minä sitä enää tee, vaan synti, joka minussa asuu.
18. Sillä minä tiedän, ettei minussa (se on: minun lihassani) mitään hyvää asu. Sillä tahto minulla on, vaan

to death.
11. For sin, taking occasion by the commandment, deceived me, and by it slew me.
12. Wherefore the law is holy, and the commandment holy, and just, and good.
13. Was then that which is good made death unto me? God forbid. But sin, that it might appear sin, working death in me by that which is good; that sin by the commandment might become exceeding sinful.
14. For we know that the law is spiritual: but I am carnal, sold under sin.
15. For that which I do I allow not: for what I would, that do I not; but what I hate, that do I.
16. If then I do that which I would not, I consent unto the law that it is good.
17. Now then it is no more I that do it, but sin that dwelleth in me.
18. For I know that in me (that is, in my flesh,) dwelleth no good thing: for to will is present with me; but how to

täyttää hyvää, en minä sitä löydä.
19. Sillä hyvää, jota minä tahdon, en minä tee, vaan pahaa, jota en minä tahdo, teen minä.
20. Mutta jos minä teen, jota en minä tahdo, niin en minä sitä enää tee, vaan synti, joka minussa asuu.
21. Niin minä löydän itsessäni lain, joka tahtoo hyvää tehdä, että minussa pahuus riippuu kiinni.
22. Sillä minulla on halu Jumalan lakiin, sisällisen ihmisen puolesta;
23. Mutta minä näen toisen lain minun jäsenissäni, joka sotii minun mieleni lakia vastaan ja ottaa minun vangiksi synnin laissa, joka minun jäsenissäni on.
24. Minä viheliäinen ihminen: kuka päästää minun tästä kuoleman ruumiista?
25. Minä kiitän Jumalaa Jesuksen Kristuksen meidän Herramme kautta. Niin minä itse palvelen nyt mielellä Jumalan lakia, mutta lihalla synnin lakia.

perform that which is good I find not.
19. For the good that I would I do not: but the evil which I would not, that I do.
20. Now if I do that I would not, it is no more I that do it, but sin that dwelleth in me.
21. I find then a law, that, when I would do good, evil is present with me.
22. For I delight in the law of God after the inward man:
23. But I see another law in my members, warring against the law of my mind, and bringing me into captivity to the law of sin which is in my members.
24. O wretched man that I am! who shall deliver me from the body of this death?
25. I thank God through Jesus Christ our Lord. So then with the mind I myself serve the law of God; but with the flesh the law of sin.

8 luku

1. Niin ei ole nyt yhtään kadotusta niissä, jotka Jesuksessa Kristuksessa ovat, ja ei vaella lihan, vaan hengen jälkeen.

2. Sillä hengen laki, joka eläväksi tekee Kristuksessa Jesuksessa, on minun synnin ja kuoleman laista vapahtanut.

3. Sillä se, mikä laille oli mahdotoin, että hän lihan kautta oli heikoksi tullut, sen Jumala teki, ja lähetti Poikansa syntisen lihan hahmossa ja tuomitsi synnin lihassa, synnin kautta:

4. Että lain vanhurskaus täytetyksi tulis meissä, jotka emme lihan jälkeen vaella, vaan hengen jälkeen.

5. Sillä ne, jotka lihan jälkeen ovat, ajattelevat niitä, mitkä lihan ovat; mutta ne, jotka hengen jälkeen ovat, ajattelevat hengellisiä.

6. Sillä lihan halu on kuolema, ja hengen halu on elämä ja rauha.

7. Että lihan halu on viha Jumalaa vastaan, ettei se ole Jumalan laille kuuliainen, sillä ei se voikaan.

1. There is therefore now no condemnation to them which are in Christ Jesus, who walk not after the flesh, but after the Spirit.

2. For the law of the Spirit of life in Christ Jesus hath made me free from the law of sin and death.

3. For what the law could not do, in that it was weak through the flesh, God sending his own Son in the likeness of sinful flesh, and for sin, condemned sin in the flesh:

4. That the righteousness of the law might be fulfilled in us, who walk not after the flesh, but after the Spirit.

5. For they that are after the flesh do mind the things of the flesh; but they that are after the Spirit the things of the Spirit.

6. For to be carnally minded is death; but to be spiritually minded is life and peace.

7. Because the carnal mind is enmity against God: for it is not subject to the law of God, neither indeed can

be.

8. Mutta jotka lihassa ovat, ei ne taida olla Jumalalle otolliset.

8. So then they that are in the flesh cannot please God.

9. Mutta ette ole lihassa, vaan hengessä, jos muutoin Jumalan Henki asuu teissä; mutta jolla ei ole Kristuksen Henkeä, ei se ole hänen omansa.

9. But ye are not in the flesh, but in the Spirit, if so be that the Spirit of God dwell in you. Now if any man have not the Spirit of Christ, he is none of his.

10. Jos siis Kristus teissä on, niin ruumis tosin on kuollut synnin tähden, mutta henki on elämä vanhurskauden tähden.

10. And if Christ be in you, the body is dead because of sin; but the Spirit is life because of righteousness.

11. Jos nyt sen Henki, joka Jesuksen kuolleista herätti, asuu teissä, niin myös se, joka Kristuksen kuolleista herätti, on teidän kuolevaiset ruumiinne eläväksi tekevä, sen teissä asuvaisen hengen kautta.

11. But if the Spirit of him that raised up Jesus from the dead dwell in you, he that raised up Christ from the dead shall also quicken your mortal bodies by his Spirit that dwelleth in you.

12. Niin emme nyt ole, rakkaat veljet, velkapäät lihalle, lihan jälkeen elämään.

12. Therefore, brethren, we are debtors, not to the flesh, to live after the flesh.

13. Sillä jos te lihan jälkeen elätte, niin teidän pitää kuoleman; mutta jos te lihan työt hengen kautta kuoletatte, niin te saatte elää.

13. For if ye live after the flesh, ye shall die: but if ye through the Spirit do mortify the deeds of the body, ye shall live.

14. Sillä kaikki, jotka Jumalan Hengeltä vaikutetaan, ne ovat Jumalan lapset.

14. For as many as are led by the Spirit of God, they are the sons of God.

15. Sillä ette ole saaneet orjuuden henkeä, että teidän vielä pitäis pelkäämän, mutta te olette saaneet valittuin lasten hengen, jossa me huudamme: Abba, rakas Isä.

15. For ye have not received the spirit of bondage again to fear; but ye have received the Spirit of adoption, whereby we cry, Abba, Father.

16. Se Henki todistaa meidän henkemme kanssa, että me olemme Jumalan lapset.

16. The Spirit itself beareth witness with our spirit, that we are the children of God:

17. Jos me olemme lapset, niin me olemme myös perilliset, nimittäin Jumalan perilliset ja Kristuksen kanssaperilliset: jos me muutoin ynnä kärsimme, että me ynnä hänen kanssansa kunniaan tulisimme.

17. And if children, then heirs; heirs of God, and joint-heirs with Christ; if so be that we suffer with him, that we may be also glorified together.

18. Sillä siksi minä sen pidän, ettei tämän nykyisen ajan vaivat ole sen kunnian vertaa, joka meille ilmoitetaan.

18. For I reckon that the sufferings of this present time are not worthy to be compared with the glory which shall be revealed in us.

19. Sillä ikävä luontokappaleen ikävöitsemys odottaa Jumalan lasten ilmoitusta,

19. For the earnest expectation of the creature waiteth for the manifestation of the sons of God.

20. Että luontokappale on turmeluksen alle annettu, ei mielellänsä, vaan sentähden, joka ne alle antanut on,

20. For the creature was made subject to vanity, not willingly, but by reason of him who hath subjected the same in hope,

21. Toivossa, että myös itse luontokappale pitää turmeluksen orjuudesta vapaaksi tuleman, Jumalan lasten

21. Because the creature itself also shall be delivered from the bondage of corruption into the glorious liberty

kunnian vapauteen.
22. Sillä me tiedämme, että jokainen luontokappale huokaa ja ahdistetaan aina tähän asti meidän kanssamme.
23. Mutta ei ainoastaan ne, vaan myös itse me, joilla hengen uutiset ovat, huokaamme itsellämme, odottain sitä lapseksi ottamista, meidän ruumiimme lunastusta.
24. Sillä me olemme toivossa vapahdetut. Mutta jos toivo näkyy, niin ei se ole toivo; sillä kuinka joku taitaa toivoa jota hän näkee?
25. Mutta jos me sitä toivomme, jota emme näe, niin me odotamme sitä kärsivällisyydessä.
26. Mutta niin myös Henki auttaa meidän heikkouttamme; sillä emmepä me tiedä mitään rukoilla niinkuin tulis, vaan Henki rukoilee meidän edestämme sanomattomilla huokauksilla.
27. Mutta joka sydämet tutkii, hän tietää, mitä Hengen mielessä on; sillä hän rukoilee pyhäin edestä Jumalan tahdon jälkeen.

28. Mutta me tiedämme niille, jotka

of the children of God.
22. For we know that the whole creation groaneth and travaileth in pain together until now.
23. And not only they, but ourselves also, which have the firstfruits of the Spirit, even we ourselves groan within ourselves, waiting for the adoption, to wit, the redemption of our body.
24. For we are saved by hope: but hope that is seen is not hope: for what a man seeth, why doth he yet hope for?
25. But if we hope for that we see not, then do we with patience wait for it.
26. Likewise the Spirit also helpeth our infirmities: for we know not what we should pray for as we ought: but the Spirit itself maketh intercession for us with groanings which cannot be uttered.
27. And he that searcheth the hearts knoweth what is the mind of the Spirit, because he maketh intercession for the saints according to the will of God.
28. And we know that all things work

Jumalaa rakastavat, kaikki kappaleet ynnä parhaaksi kääntyvän, niille, jotka aivoituksen jälkeen kutsutut ovat.
29. Sillä jotka hän on katsonut edes, ne hän on Poikansa kuvan kaltaiseksi säätänyt, että hän olis esikoinen monen veljen keskellä.

30. Mutta jotka hän on säätänyt, ne hän on myös kutsunut, ja jotka hän kutsunut on, ne hän on myös vanhurskaiksi tehnyt, ja jotka hän vanhurskaiksi teki, ne hän on myös kunniallisiksi tehnyt.
31. Mitäs me siis näihin sanomme? Jos Jumala on meidän edestämme, kuka voi meitä vastaan olla?
32. Joka ei omaakaan Poikaansa armahtanut, vaan antoi hänen kaikkein meidän edestämme, eikös hän myös lahjoita meille kaikkia hänen kanssansa?
33. Kuka tahtoo Jumalan valittuin päälle kantaa? Jumala on, joka tekee vanhurskaaksi.
34. Kuka on, joka tahtoo kadottaa? Kristus on kuollut. Ja, hän on myös herätetty ylös, on myös Jumalan oiki-

together for good to them that love God, to them who are the called according to his purpose.
29. For whom he did foreknow, he also did predestinate to be conformed to the image of his Son, that he might be the firstborn among many brethren.
30. Moreover whom he did predestinate, them he also called: and whom he called, them he also justified: and whom he justified, them he also glorified.

31. What shall we then say to these things? If God be for us, who can be against us?
32. He that spared not his own Son, but delivered him up for us all, how shall he not with him also freely give us all things?

33. Who shall lay any thing to the charge of God's elect? It is God that justifieth.
34. Who is he that condemneth? It is Christ that died, yea rather, that is risen again, who is even at the right

alla kädellä, joka myös rukoilee meidän edestämme.
35. Kuka pitää meitä Kristuksen rakkaudesta eroittaman? vaivako, eli ahdistus, eli vaino, eli nälkä, eli alastomuus, eli hätä, eli miekka?
36. Niinkuin kirjoitettu on: sinun tähtes me kuoletetaan yli päivää: me pidetään niinkuin teurastettavat lampaat.
37. Mutta niissä kaikissa me voitamme hänen kauttansa, joka meitä on rakastanut.
38. Sillä minä olen vahva siitä, ettei kuolema, eikä elämä, eikä enkelit, eikä esivallat, eikä väkevyydet, eikä nykyiset, eikä tulevaiset,
39. Eikä korkeus, eikä syvyys, eli joku muu luontokappale taida meitä Jumalan rakkaudesta eroittaa, joka on Jesuksessa Kristuksessa, meidän Herrassamme.

hand of God, who also maketh intercession for us.
35. Who shall separate us from the love of Christ? shall tribulation, or distress, or persecution, or famine, or nakedness, or peril, or sword?
36. As it is written, For thy sake we are killed all the day long; we are accounted as sheep for the slaughter.
37. Nay, in all these things we are more than conquerors through him that loved us.
38. For I am persuaded, that neither death, nor life, nor angels, nor principalities, nor powers, nor things present, nor things to come,
39. Nor height, nor depth, nor any other creature, shall be able to separate us from the love of God, which is in Christ Jesus our Lord.

9 luku

1. Minä sanon totuuden Kristuksessa ja en valehtele, (niinkuin minun omatuntoni minun kanssani Pyhässä Hen-

1. I say the truth in Christ, I lie not, my conscience also bearing me witness in the Holy Ghost,

gessä todistaa,)

2. Että minulla on suuri murhe ja alinomainen kipu sydämessäni.

3. Minä olen pyytänyt kirottuna olla Kristukselta minun veljieni tähden, jotka lihan puolesta minun lankoni ovat,

4. Jotka ovat Israelilaiset, joiden on lasten oikeus ja kunnia, ja liitot ja laki, ja jumalanpalvelus ja lupaukset,

5. Joiden myös isät ovat, joista Kristus lihan puolesta syntynyt on, joka on Jumala ylitse kaikkein ylistetty ijankaikkisesti, amen!

6. Mutta ei niin, että Jumalan sana on hukkunut; sillä ei ne ole kaikki Israelilaiset, jotka Israelista ovat.

7. Ei myös ne ole kaikki lapset, jotka Abrahamin siemen ovat; vaan Isakissa pitää sinulle siemen kutsuttaman.

8. Se on: ei ne ole Jumalan lapset, jotka lihan puolesta lapset ovat; mutta ne, jotka lupauksen lapset ovat, ne siemeneksi luetaan.

9. Sillä tämä on lupauksen sana: tällä ajalla minä tulen ja Saaralla pitää poi-

2. That I have great heaviness and continual sorrow in my heart.

3. For I could wish that myself were accursed from Christ for my brethren, my kinsmen according to the flesh:

4. Who are Israelites; to whom pertaineth the adoption, and the glory, and the covenants, and the giving of the law, and the service of God, and the promises;

5. Whose are the fathers, and of whom as concerning the flesh Christ came, who is over all, God blessed for ever. Amen.

6. Not as though the word of God hath taken none effect. For they are not all Israel, which are of Israel:

7. Neither, because they are the seed of Abraham, are they all children: but, In Isaac shall thy seed be called.

8. That is, They which are the children of the flesh, these are not the children of God: but the children of the promise are counted for the seed.

9. For this is the word of promise, At this time will I come, and Sara shall

ka oleman.
10. Mutta ei se ainoastaan, mutta myös Rebekka siitti yhdestä Isaakista meidän isästämme.
11. Sillä ennen kuin lapset syntyivätkään ja kuin ei he vielä hyvää eikä pahaa tehneet olleet, että Jumalan aivoitus pitäis valitsemisen jälkeen seisovainen oleman, ei töiden tähden, vaan kutsujan armosta,
12. Sanottiin hänelle: suuremman pitää vähempää palveleman.
13. Niinkuin kirjoitettu on: Jakobia minä rakastin, mutta Esauta vihasin.
14. Mitäs me siis sanomme? Onko Jumalan tykönä vääryyttä? Pois se!

15. Sillä hän sanoo Mosekselle: jota minä armahdan, sitä minä tahdon armahtaa, ja tahdon olla laupias, jolle minä laupias olen.
16. Niin ei se nyt ole sen, joka tahtoo, eikä sen, joka juoksee, vaan sen, joka armahtaa, nimittäin Jumalan.
17. Sillä Raamattu sanoo Pharaolle: juuri sentähden olen minä sinun herättänyt, osoittaakseni minun voimani sinussa, että minun nimeni kaikessa

have a son.
10. And not only this; but when Rebecca also had conceived by one, even by our father Isaac;
11. For the children being not yet born, neither having done any good or evil, that the purpose of God according to election might stand, not of works, but of him that calleth;)

12. It was said unto her, The elder shall serve the younger.
13. As it is written, Jacob have I loved, but Esau have I hated.
14. What shall we say then? Is there unrighteousness with God? God forbid.

15. For he saith to Moses, I will have mercy on whom I will have mercy, and I will have compassion on whom I will have compassion.
16. So then it is not of him that willeth, nor of him that runneth, but of God that sheweth mercy.
17. For the scripture saith unto Pharaoh, Even for this same purpose have I raised thee up, that I might shew my power in thee, and that my name

maassa julistettaisiin.

might be declared throughout all the earth.

18. Niin hän siis armahtaa, ketä hän tahtoo, ja paaduttaa, kenenkä hän tahtoo.

18. Therefore hath he mercy on whom he will have mercy, and whom he will he hardeneth.

19. Niin sinä sanot minulle: mitä hän siis nuhtelee? sillä kuka taitaa hänen tahtoansa vastaan olla?

19. Thou wilt say then unto me, Why doth he yet find fault? For who hath resisted his will?

20. Ja tosin, oi ihminen, kuka sinä olet, joka Jumalaa vastaan riitelet? Sanooko työ tekiällensä: miksis minut tainkaltaiseksi tehnyt olet?

20. Nay but, O man, who art thou that repliest against God? Shall the thing formed say to him that formed it, Why hast thou made me thus?

21. Eli eikö savenvalajalla ole saven päälle valtaa, yhdestä kappaleesta tehdä yhtä astiaa kunnialliseksi ja toista huonoksi?

21. Hath not the potter power over the clay, of the same lump to make one vessel unto honour, and another unto dishonour?

22. Sentähden, jos Jumala tahtoo vihansa osoittaa ja voimansa ilmoittaa, on hän suurella kärsivällisyydellä kärsinyt vihansa astioita, jotka ovat kadotukseen valmistetut.

22. What if God, willing to shew his wrath, and to make his power known, endured with much longsuffering the vessels of wrath fitted to destruction:

23. Ja että hän tiettäväksi tekis kunniansa rikkauden laupiutensa astioille, jotka hän kunniaan on valmistanut,

23. And that he might make known the riches of his glory on the vessels of mercy, which he had afore prepared unto glory,

24. Jotka hän myös kutsunut on, nimittäin meitä, ei ainoasti Juudalaisista, vaan myös pakanoista,

24. Even us, whom he hath called, not of the Jews only, but also of the Gentiles?

25. Niinkuin hän myös Hosean kautta sanoo: minä tahdon kutsua sen minun kansakseni, joka ei ollut minun kansani, ja minun rakkaakseni, joka ei minun rakkaani ollut.

25. As he saith also in Osee, I will call them my people, which were not my people; and her beloved, which was not beloved.

26. Ja pitää tapahtuman, että siinä paikassa, missä heille sanottiin: ette ole minun kansani, siellä pitää heitä elävän Jumalan lapsiksi kutsuttaman.

26. And it shall come to pass, that in the place where it was said unto them, Ye are not my people; there shall they be called the children of the living God.

27. Mutta Jesaias huutaa Israelin edestä: jos Israelin lasten luku olis niinkuin santa meressä, niin kuitenkin tähteet autuaaksi tulevat.

27. Esaias also crieth concerning Israel, Though the number of the children of Israel be as the sand of the sea, a remnant shall be saved:

28. Sillä kuluttamus ja lyhentämys pitää tapahtuman vanhurskaudeksi, että Herra tekee hävityksen maan päällä,

28. For he will finish the work, and cut it short in righteousness: because a short work will the Lord make upon the earth.

29. Ja niinkuin Jesaias ennen sanoi: ellei Herra Zebaot olisi meille siementä jättänyt, niin me olisimme olleet kuin Sodoma ja senkaltaiset kuin Gomorra.

29. And as Esaias said before, Except the Lord of Sabaoth had left us a seed, we had been as Sodoma, and been made like unto Gomorrha.

30. Mitäs me siis sanomme? (Me sanomme:) pakanat, jotka ei ole vanhurskautta etsineet, ovat saaneet vanhurskauden, mutta sen vanhurskauden, joka uskosta on:

30. What shall we say then? That the Gentiles, which followed not after righteousness, have attained to righteousness, even the righteousness which is of faith.

31. Mutta Israel, joka vanhurskauden lakia on etsinyt, ei ole vanhurskauden lakia saanut.
32. Minkätähden? Ettei he sitä uskosta, mutta niinkuin lain töistä etsivät. Sillä he ovat loukanneet itsensä loukkauskiveen.
33. Niinkuin kirjoitettu on: katso, minä panen Zioniin loukkauskiven ja pahennuksen kallion, ja jokainen, joka hänen päällensä uskoo, ei pidä häpiään tuleman.

31. But Israel, which followed after the law of righteousness, hath not attained to the law of righteousness.
32. Wherefore? Because they sought it not by faith, but as it were by the works of the law. For they stumbled at that stumblingstone;
33. As it is written, Behold, I lay in Sion a stumblingstone and rock of offence: and whosoever believeth on him shall not be ashamed.

10 luku

1. Veljet, minun sydämeni halu ja rukous on Jumalan tykö Israelin edestä, että he autuaaksi tulisivat.
2. Sillä minä annan heille todistuksen, että heillä on kiivaus Jumalan puoleen, mutta ei taidon jälkeen.
3. Sillä ei he ymmärrä Jumalan vanhurskautta, vaan pyytävät omaa vanhurskauttansa vahvistaa, eikä ole Jumalan vanhurskaudelle kuuliaiset:

4. Sillä Kristus on lain loppu, jokaiselle uskovaiselle vanhurskaudeksi.

1. Brethren, my heart's desire and prayer to God for Israel is, that they might be saved.
2. For I bear them record that they have a zeal of God, but not according to knowledge.
3. For they being ignorant of God's righteousness, and going about to establish their own righteousness, have not submitted themselves unto the righteousness of God.
4. For Christ is the end of the law for righteousness to every one that be-

lieveth.

5. Sillä Moses kirjoittaa siitä vanhurskaudesta, joka laista on, että kuka ihminen ne tekee, hänen pitää niissä elämän.

5. For Moses describeth the righteousness which is of the law, That the man which doeth those things shall live by them.

6. Mutta se vanhurskaus, joka uskosta on, sanoo näin: älä sano sydämessäs: kuka tahtoo astua ylös taivaasen? se on Kristusta tänne tuoda alas.

6. But the righteousness which is of faith speaketh on this wise, Say not in thine heart, Who shall ascend into heaven? (that is, to bring Christ down from above:)

7. Eli kuka tahtoo astua alas syvyyteen: se on: Kristusta kuolleista jälleen tuoda?

7. Or, Who shall descend into the deep? (that is, to bring up Christ again from the dead.)

8. Vaan mitä hän sanoo? Se sana on juuri sinun tykönäs, nimittäin sinun suussas ja sydämessäs. Tämä on se sana uskosta, jota me saarnaamme.

8. But what saith it? The word is nigh thee, even in thy mouth, and in thy heart: that is, the word of faith, which we preach;

9. Sillä, jos sinä suullas tunnustat Herran Jesuksen ja uskot sydämessäs, että Jumala on hänet kuolleista herättänyt, niin sinä tulet autuaaksi;

9. That if thou shalt confess with thy mouth the Lord Jesus, and shalt believe in thine heart that God hath raised him from the dead, thou shalt be saved.

10. Sillä sydämen uskolla me vanhurskaaksi tulemme, ja suun tunnustuksella me autuaaksi tulemme.

10. For with the heart man believeth unto righteousness; and with the mouth confession is made unto salvation.

11. Sillä Raamattu sanoo: jokainen, joka uskoo hänen päällensä, ei pidä

11. For the scripture saith, Whosoever believeth on him shall not be

häpiään tuleman.
12. Ei ole yhtään eroitusta Juudalaisen ja Grekiläisen välillä; sillä yksi on kaikkein Herra, rikas kaikkein kohtaan, jotka häntä rukoilevat.
13. Sillä jokainen, joka Herran nimeä avuksensa huutaa, tulee autuaaksi.
14. Mutta kuinka he sitä avuksensa huutavat, jonka päälle ei he uskoneet? Ja kuinka he sen uskovat, josta ei he ole kuulleet? Mutta kuinka he kuulevat ilman saarnaajaa?
15. Ja kuinka he saarnaavat, ellei heitä lähetetä? Niinkuin kirjoitettu on: oi kuinka suloiset ovat niiden jalat, jotka rauhaa julistavat, niiden jotka hyvää julistavat.
16. Mutta ei he ole kaikki evankeliumille kuuliaiset; sillä Jesaias sanoo: Herra, kuka uskoo meidän saarnamme?
17. Niin tulee siis usko kuulosta, mutta kuulo Jumalan sanan kautta.
18. Mutta minä sanon: eikö he sitä ole kuulleet? Heidän äänensä tosin on lähtenyt kaikkeen maailmaan ja heidän sanansa maailman ääriin.
19. Vaan minä sanon: eikös Israel tie-

ashamed.
12. For there is no difference between the Jew and the Greek: for the same Lord over all is rich unto all that call upon him.
13. For whosoever shall call upon the name of the Lord shall be saved.
14. How then shall they call on him in whom they have not believed? and how shall they believe in him of whom they have not heard? and how shall they hear without a preacher?
15. And how shall they preach, except they be sent? as it is written, How beautiful are the feet of them that preach the gospel of peace, and bring glad tidings of good things!
16. But they have not all obeyed the gospel. For Esaias saith, Lord, who hath believed our report?
17. So then faith cometh by hearing, and hearing by the word of God.
18. But I say, Have they not heard? Yes verily, their sound went into all the earth, and their words unto the ends of the world.
19. But I say, Did not Israel know?

tänyt? Ensimäinen Moses sanoo: minä tahdon teitä yllyttää kateuteen sen kansan kautta, joka ei minun kansani ole, ja tyhmän kansan kautta tahdon minä teitä härsytellä.

First Moses saith, I will provoke you to jealousy by them that are no people, and by a foolish nation I will anger you.

20. Mutta Jesaias on rohkia ja sanoo: minä olen niiltä löydetty, jotka ei minua etsineet, ja olen niille ilmaantunut, jotka ei minua kysyneet.

20. But Esaias is very bold, and saith, I was found of them that sought me not; I was made manifest unto them that asked not after me.

21. Mutta Israelille hän sanoo: koko päivän olen minä käteni ojentanut tottelemattomalle ja vastahakoiselle kansalle.

21. But to Israel he saith, All day long I have stretched forth my hands unto a disobedient and gainsaying people.

11 luku

1. Niin minä siis sanon: onkos Jumala kansansa hyljännyt? Pois se! sillä minä olen myös Israelilainen, Abrahamin siemenestä, Benjaminin suvusta.

1. I say then, Hath God cast away his people? God forbid. For I also am an Israelite, of the seed of Abraham, of the tribe of Benjamin.

2. Ei Jumala ole kansaansa hyljännyt, jonka hän ennen on tuntenut. Ettekö te tiedä, mitä Raamattu Eliaasta sanoo? kuinka hän rukoilee Jumalaa Israelia vastaan, sanoen:

2. God hath not cast away his people which he foreknew. Wot ye not what the scripture saith of Elias? how he maketh intercession to God against Israel, saying,

3. Herra, he ovat tappaneet sinun prophetas ja sinun alttaris kukistaneet, ja minä yksinäni jäin, ja he etsi-

3. Lord, they have killed thy prophets, and digged down thine altars; and I am left alone, and they seek my

vät minunkin henkeäni.
4. Mutta mitä Jumalan vastaus sanoo hänelle? Minä olen itselleni jättänyt seitsemäntuhatta miestä, jotka ei ole Baalille polviansa taivuttaneet.
5. Niin ovat jääneet tälläkin ajalla armon valitsemisen jälkeen.

6. Mutta jos se armosta on, niin ei se ole enään töistä, sillä ei armo muutoin armo olisikaan. Mutta jos se on töistä, niin ei se silleen armo ole; muutoin ei työ enään ole työ.
7. Kuinkas siis? Jota Israel etsii, sitä ei hän ole saanut; mutta valitut sen ovat saaneet ja ne muut ovat paatuneet,
8. (Niinkuin kirjoitettu on: Jumala on antanut heille uppiniskaisen hengen, silmät, ettei he näkisi, ja korvat, ettei he kuulisi) tähän päivään asti.

9. Ja David sanoo: heidän pöytänsä tulkoon heille paulaksi, ja satimeksi, ja pahennukseksi, ja kostoksi.

10. Heidän silmänsä soetkoon, ettei he näkisi, ja taita aina heidän selkän-

life.
4. But what saith the answer of God unto him? I have reserved to myself seven thousand men, who have not bowed the knee to the image of Baal.
5. Even so then at this present time also there is a remnant according to the election of grace.
6. And if by grace, then is it no more of works: otherwise grace is no more grace. But if it be of works, then is it no more grace: otherwise work is no more work.
7. What then? Israel hath not obtained that which he seeketh for; but the election hath obtained it, and the rest were blinded
8. According as it is written, God hath given them the spirit of slumber, eyes that they should not see, and ears that they should not hear;) unto this day.
9. And David saith, Let their table be made a snare, and a trap, and a stumblingblock, and a recompence unto them:
10. Let their eyes be darkened, that they may not see, and bow down

sä!
11. Niin minä siis sanon: ovatko he sentähden itsensä loukanneet, että heidän piti lankeeman? Pois se! vaan heidän lankeemisestansa tapahtui pakanoille autuus, että hän sais heitä kiivaaksi heidän tähtensä.
12. Mutta jos heidän lankeemisensa on maailman rikkaus ja heidän vähennöksensä on pakanain rikkaus; kuinka paljoa enemmin heidän täydellisyytensä?
13. Sillä teille pakanoille minä puhun: että minä pakanain apostoli olen, ylistän minä minun virkaani.
14. Jos minä taitaisin jollakin tavalla niitä, jotka minun lihani ovat, kiivaaksi saada ja muutamatkin heistä autuaaksi saattaa.
15. Sillä jos heidän hylkäämisensä on maailman sovinto, mitäs heidän korjaamisensa muuta on kuin elämä kuolleista?
16. Sillä jos alku on pyhä, niin on myös koko taikina, ja jos juuri on pyhä, niin ovat myös oksat.
17. Mutta jos muutamat oksista ovat murtuneet, ja sinä, joka metsä-

their back alway.
11. I say then, Have they stumbled that they should fall? God forbid: but rather through their fall salvation is come unto the Gentiles, for to provoke them to jealousy.
12. Now if the fall of them be the riches of the world, and the diminishing of them the riches of the Gentiles; how much more their fulness?
13. For I speak to you Gentiles, inasmuch as I am the apostle of the Gentiles, I magnify mine office:
14. If by any means I may provoke to emulation them which are my flesh, and might save some of them.
15. For if the casting away of them be the reconciling of the world, what shall the receiving of them be, but life from the dead?
16. For if the firstfruit be holy, the lump is also holy: and if the root be holy, so are the branches.
17. And if some of the branches be broken off, and thou, being a wild ol-

öljypuu olit, olet niihin istutettu, ja olet öljypuun juuresta ja lihavuudesta osalliseksi tullut,

18. Niin älä ylpeile oksia vastaan; mutta jos sinä heitä vastaan ylpeilet, niin tiedä, ettet sinä juurta kanna, vaan juuri kantaa sinua.

19. Niin sanot; oksat ovat murtuneet, että minun piti siihen jälleen istutettaman.

20. Oikein: he ovat murtuneet epäuskonsa tähden, mutta sinä pysyt uskon kautta: älä ole röyhkeä, vaan pelkää.

21. Sillä jos ei Jumala luonnollisia oksia armahtanut, katso, ei hän sinuakaan armahda.

22. Sentähden katso tässä Jumalan hyvyyttä ja ankaruutta: ankaruutta niissä, jotka lankesivat, mutta hyvyyttä itse sinussas, jos sinä ainoastaan hyvyydessä pysyt; muutoin sinäkin leikataan pois.

23. Ja ne jälleen istutetaan, ellei he epäuskossansa pysy; sillä Jumala on voimallinen heitä jälleen istuttamaan.

24. Sillä jos sinä olet luonnollisesta metsä-öljypuusta karsittu, ja olet vastoin luontoa hyvään öljypuuhun istu-

ive tree, wert graffed in among them, and with them partakest of the root and fatness of the olive tree;

18. Boast not against the branches. But if thou boast, thou bearest not the root, but the root thee.

19. Thou wilt say then, The branches were broken off, that I might be graffed in.

20. Well; because of unbelief they were broken off, and thou standest by faith. Be not highminded, but fear:

21. For if God spared not the natural branches, take heed lest he also spare not thee.

22. Behold therefore the goodness and severity of God: on them which fell, severity; but toward thee, goodness, if thou continue in his goodness: otherwise thou also shalt be cut off.

23. And they also, if they abide not still in unbelief, shall be graffed in: for God is able to graff them in again.

24. For if thou wert cut out of the olive tree which is wild by nature, and wert graffed contrary to nature into a

tettu, kuinka paljon enemmin ne, jotka luonnolliset ovat, omaan öljypuuhunsa istutetaan?

25. Sillä en minä tahdo salata teiltä, rakkaat veljet, tätä salaisuutta, (ettette itsellänne ylpeilisi,) että paatumus on puolittain Israelille tullut, siihenasti kuin pakanain täydellisyys tulis.

26. Ja niin kaikki Israel pitää autuaaksi tuleman, niinkuin kirjoitettu on: se tulee Zionista, joka päästää ja jumalattoman menon Jakobista kääntää pois.

27. Ja tämä on minun liittoni heidän kanssansa, kuin minä otan pois heidän syntinsä.

28. Evankeliumin puolesta tosin ovat he viholliset teidän tähtenne; mutta valitsemisen puolesta rakastetaan heitä isäin tähden.

29. Sillä ei Jumala lahjojansa ja kutsumistansa kadu.

30. Sillä niinkuin ette tekään muinen Jumalan päälle uskoneet, mutta olette nyt laupiuden heidän epäuskonsa kautta saaneet;

31. Niin ei he ole myös nyt uskoneet

good olive tree: how much more shall these, which be the natural branches, be graffed into their own olive tree?

25. For I would not, brethren, that ye should be ignorant of this mystery, lest ye should be wise in your own conceits; that blindness in part is happened to Israel, until the fulness of the Gentiles be come in.

26. And so all Israel shall be saved: as it is written, There shall come out of Sion the Deliverer, and shall turn away ungodliness from Jacob:

27. For this is my covenant unto them, when I shall take away their sins.

28. As concerning the gospel, they are enemies for your sakes: but as touching the election, they are beloved for the fathers' sakes.

29. For the gifts and calling of God are without repentance.

30. For as ye in times past have not believed God, yet have now obtained mercy through their unbelief:

31. Even so have these also now not

sitä laupiutta, joka teille on tapahtunut, että heillekin laupius tapahtuis.
32. Sillä Jumala on kaikki epäuskon alle sulkenut, että hän kaikkia armahtais.
33. Oi sitä Jumalan rikkauden, ja viisauden, ja tunnon syvyyttä! kuinka tutkimattomat ovat hänen tuomionsa ja käsittämättömät hänen tiensä!
34. Sillä kuka on Herran mielen tietänyt? Eli kuka on hänen neuvonantajansa ollut?
35. Eli kuka on hänelle jotakin ennen antanut, jota hänelle pitäis jälleen maksettaman.
36. Sillä hänestä ja hänen kauttansa ja hänessä ovat kaikki: hänelle olkoon kunnia ijankaikkisesti, amen!

believed, that through your mercy they also may obtain mercy.
32. For God hath concluded them all in unbelief, that he might have mercy upon all.
33. O the depth of the riches both of the wisdom and knowledge of God! how unsearchable are his judgments, and his ways past finding out!
34. For who hath known the mind of the Lord? or who hath been his counsellor?
35. Or who hath first given to him, and it shall be recompensed unto him again?
36. For of him, and through him, and to him, are all things: to whom be glory for ever. Amen.

12 luku

1. Niin neuvon minä teitä, rakkaat veljet, Jumalan sydämellisen laupiuden kautta, että te antaisitte teidän ruumiinne eläväksi, pyhäksi ja Jumalalle otolliseksi uhriksi, joka on teidän toimellinen jumalanpalveluksenne.
2. Ja älkäät sovittako teitänne tämän

1. I beseech you therefore, brethren, by the mercies of God, that ye present your bodies a living sacrifice, holy, acceptable unto God, which is your reasonable service.
2. And be not conformed to this

maailman muodon jälkeen, vaan muuttakaat teitänne teidän mielenne uudistuksen kautta, että te koettelisitte, mikä Jumalan hyvä, otollinen ja täydellinen tahto olis.

world: but be ye transformed by the renewing of your mind, that ye may prove what is that good, and acceptable, and perfect, will of God.

3. Sillä minä sanon siitä armosta, joka minulle annettu on, jokaiselle, joka teidän seassanne on, ettei yksikään itsestänsä enempää pitäisi kuin hänen tulee pitää; vaan pitäkään kohtuullisesti itsestänsä sen jälkeen kuin Jumala on kullekin uskon mitan jakanut.

3. For I say, through the grace given unto me, to every man that is among you, not to think of himself more highly than he ought to think; but to think soberly, according as God hath dealt to every man the measure of faith.

4. Sillä niinkuin meillä on yhdessä ruumiissa monta jäsentä, mutta ei kaikilla jäsenillä ole yhtäläinen työ,

4. For as we have many members in one body, and all members have not the same office:

5. Niin mekin olemme monta yksi ruumis Kristuksessa, mutta keskenämme olemme me toinen toisemme jäsenet.

5. So we, being many, are one body in Christ, and every one members one of another.

6. Ja meillä ovat moninaiset lahjat siitä armosta, kuin meille annettu on. Jos jollakin on prophetia, niin olkoon uskon kanssa yhteinen.

6. Having then gifts differing according to the grace that is given to us, whether prophecy, let us prophesy according to the proportion of faith;

7. Jos jollakin on joku virka, niin pitäkään virastansa vaarin. Jos joku opettaa, niin ottakaan opetuksestansa vaarin.

7. Or ministry, let us wait on our ministering: or he that teacheth, on teaching;

8. Jos joku neuvoo, niin pitäkään

8. Or he that exhorteth, on exhorta-

neuvostansa vaarin. Jos joku antaa, niin antakaan yksinkertaisuudessa. Jos joku hallitsee, niin pitäkään siitä murheen. Jos joku armahtaa, niin tehkään sen ilolla,

tion: he that giveth, let him do it with simplicity; he that ruleth, with diligence; he that sheweth mercy, with cheerfulness.

9. Olkoon rakkaus vilpitöin. Vihatkaat pahaa ja riippukaat kiinni hyvässä.

9. Let love be without dissimulation. Abhor that which is evil; cleave to that which is good.

10. Veljellinen rakkaus olkoon sydämellinen teidän keskenänne. Ennättäkään toinen toisensa kunniaa tekemässä.

10. Be kindly affectioned one to another with brotherly love; in honour preferring one another;

11. Älkäät olko hitaat töissänne. Olkaat palavat hengessä. Palvelkaat Herraa.

11. Not slothful in business; fervent in spirit; serving the Lord;

12. Olkaat toivossa iloiset, kärsivälliset murheessa. Olkaat alati rukouksissa.

12. Rejoicing in hope; patient in tribulation; continuing instant in prayer;

13. Jakakaat omanne pyhäin tarpeeksi. Ottakaat mielellänne huoneesen.

13. Distributing to the necessity of saints; given to hospitality.

14. Siunatkaat vainollisianne: siunatkaat ja älkäät sadatelko.

14. Bless them which persecute you: bless, and curse not.

15. Iloitkaat iloisten kanssa, ja itkekäät itkeväisten kanssa.

15. Rejoice with them that do rejoice, and weep with them that weep.

16. Olkaat keskenänne yksimieliset. Älkäät itsestänne paljon pitäkö, vaan pitäkäät teitänne nöyräin kaltaisena. Älkäät itsiänne ylen viisaina pitäkö.

16. Be of the same mind one toward another. Mind not high things, but condescend to men of low estate. Be not wise in your own conceits.

17. Älkäät kellenkään pahaa pahalla kostako. Ahkeroitkaat sitä, mikä kunniallinen on kaikkein ihmisten edessä.

17. Recompense to no man evil for evil. Provide things honest in the sight of all men.

18. Jos mahdollinen on, niin paljo kuin teissä on, niin pitäkäät rauha kaikkein ihmisten kanssa.

18. If it be possible, as much as lieth in you, live peaceably with all men.

19. Älkäät itse kostako, minun rakkaani, vaan antakaat (Jumalan) vihan siaa saada. Sillä kirjoitettu on: minun on kosto, minä tahdon kostaa, sanoo Herra.

19. Dearly beloved, avenge not yourselves, but rather give place unto wrath: for it is written, Vengeance is mine; I will repay, saith the Lord.

20. Sentähden, jos vihollises isoo, niin syötä häntä, ja jos hän janoo, niin juota häntä; sillä koskas tämän teet, niin sinä tuliset hiilet hänen päänsä päälle kokoot.

20. Therefore if thine enemy hunger, feed him; if he thirst, give him drink: for in so doing thou shalt heap coals of fire on his head.

21. Älä anna sinuas voitettaa pahalta, vaan voita sinä paha hyvällä.

21. Be not overcome of evil, but overcome evil with good.

13 luku

1. Jokainen olkoon esivallalle, jolla valta on, alamainen; sillä ei esivalta ole muutoin kuin Jumalalta: ne vallat, jotka ovat, Jumalalta ne säädetyt ovat.

1. Let every soul be subject unto the higher powers. For there is no power but of God: the powers that be are ordained of God.

2. Sentähden jokainen, joka itsensä esivaltaa vastaan asettaa, se on Ju-

2. Whosoever therefore resisteth the power, resisteth the ordinance of

malan säätyä vastaan; mutta ne, jotka vastaan ovat, saavat tuomion päällensä.

3. Sillä ne, jotka vallan päällä ovat, ei ole hyvintekiöille, vaan pahoille pelvoksi. Ellet tahdo esivaltaa peljätä, niin tee hyvää, ja sinä saat häneltä kiitoksen.

4. Sillä hän on Jumalan palvelia sinun hyväkses. Vaan jos sinä pahaa teet, niin pelkää; sillä ei hän miekkaa hukkaan kanna; sillä hän on Jumalan palvelia ja kostaja sille rangaistukseksi, joka pahaa tekee.

5. Sentähden tulee alamainen olla, ei ainoastaan vihan tähden, vaan myös omantunnon tähden.

6. Sillä sentähden te myös veron maksatte; sillä he ovat Jumalan palveliat, joiden senkaltaisista tulee lukua pitää.

7. Niin antakaat siis kaikille, mitä te velvolliset olette: sille vero, jolle vero tulee; sille tulli, jolle tulli tulee; sille pelko, jolle pelko tulee; sille kunnia, jolle kunnia tulee.

8. Älkäät kellenkään velvolliset olko, vaan ainoastaan että te toinen tois-

God: and they that resist shall receive to themselves damnation.

3. For rulers are not a terror to good works, but to the evil. Wilt thou then not be afraid of the power? do that which is good, and thou shalt have praise of the same:

4. For he is the minister of God to thee for good. But if thou do that which is evil, be afraid; for he beareth not the sword in vain: for he is the minister of God, a revenger to execute wrath upon him that doeth evil.

5. Wherefore ye must needs be subject, not only for wrath, but also for conscience sake.

6. For for this cause pay ye tribute also: for they are God's ministers, attending continually upon this very thing.

7. Render therefore to all their dues: tribute to whom tribute is due; custom to whom custom; fear to whom fear; honour to whom honour.

8. Owe no man any thing, but to love one another: for he that loveth an-

tanne rakastatte; sillä joka toista rakastaa, se on täyttänyt lain.

9. Sillä se: ei sinun pidä huorin tekemän; ei sinun pidä tappaman; ei sinun pidä varastaman; ei sinun pidä väärää todistusta sanoman; ei sinun pidä himoitseman, ja mitä muuta käskyä on, se tähän sanaan suljetaan: sinun pitää rakastaman lähimmäistäs niinkuin itsiäs.

10. Ei rakkaus tee lähimmäiselle mitään pahaa; sentähden on rakkaus lain täyttämys.

11. Ja että me sen tiedämme, nimittäin ajan, että nyt on aika unesta nousta; sillä meidän autuutemme on nyt lähempänä kuin silloin, kuin me uskoimme.

12. Yö on kulunut ja päivä on tullut; sentähden hyljätkäämme pimeyden työt ja pukekaamme meitämme valkeuden sota-aseilla.

13. Vaeltakaamme soveliaasti, niinkuin päivällä: ei ylönsyömisessä, eikä juopumisessa, ei kammioissa, eikä haureudessa, ei riidassa ja kateudessa,

14. Vaan pukekaat päällenne Herra

other hath fulfilled the law.

9. For this, Thou shalt not commit adultery, Thou shalt not kill, Thou shalt not steal, Thou shalt not bear false witness, Thou shalt not covet; and if there be any other commandment, it is briefly comprehended in this saying, namely, Thou shalt love thy neighbour as thyself.

10. Love worketh no ill to his neighbour: therefore love is the fulfilling of the law.

11. And that, knowing the time, that now it is high time to awake out of sleep: for now is our salvation nearer than when we believed.

12. The night is far spent, the day is at hand: let us therefore cast off the works of darkness, and let us put on the armour of light.

13. Let us walk honestly, as in the day; not in rioting and drunkenness, not in chambering and wantonness, not in strife and envying.

14. But put ye on the Lord Jesus

Jesus Kristus ja älkäät holhoko ruumistannen haureuteen.

Christ, and make not provision for the flesh, to fulfil the lusts thereof.

14 luku

1. Heikkouskoista korjatkaat, ei kamppausten riidoissa.

1. Him that is weak in the faith receive ye, but not to doubtful disputations.

2. Yksi kyllä uskoo saavansa kaikkinaista syödä, vaan heikko syö kaalia.

2. For one believeth that he may eat all things: another, who is weak, eateth herbs.

3. Joka syö, älkään sitä katsoko ylön, joka ei syö; ja se, joka ei syö, älkään tuomitko sitä, joka syö; sillä Jumala on hänen ottanut vastaan.

3. Let not him that eateth despise him that eateth not; and let not him which eateth not judge him that eateth: for God hath received him.

4. Kuka sinä olet, joka toisen palveliaa tuomitse? Omalle isännällensä hän seisoo eli lankee. Mutta hän taidetaan ojentaa ylös; sillä Jumala on voimallinen häntä ojentamaan.

4. Who art thou that judgest another man's servant? to his own master he standeth or falleth. Yea, he shall be holden up: for God is able to make him stand.

5. Yksi eroittaa yhden päivän toisesta, toinen pitää kaikki päivät yhtäläisenä: jokainen olkoon vahva mielessänsä.

5. One man esteemeth one day above another: another esteemeth every day alike. Let every man be fully persuaded in his own mind.

6. Joka päivää tottelee, sen hän Herralle tekee; ja joka ei päivää tottele, se myös sen Herralle tekee. Joka syö, hän syö Herralle; sillä hän kiittää Ju-

6. He that regardeth the day, regardeth it unto the Lord; and he that regardeth not the day, to the Lord he doth not regard it. He that eateth,

malaa: ja joka ei syö, se ei syö Herralle, ja kiittää Jumalaa.

eateth to the Lord, for he giveth God thanks; and he that eateth not, to the Lord he eateth not, and giveth God thanks.

7. Sillä ei yksikään meistä itsellensä elä, eikä yksikään itsellensä kuole.

7. For none of us liveth to himself, and no man dieth to himself.

8. Sillä jos me elämme niin me Herralle elämme; jos me kuolemme, niin me Herralle kuolemme. Sentähden joko me elämme tai kuolemme, niin me Herran omat olemme.

8. For whether we live, we live unto the Lord; and whether we die, we die unto the Lord: whether we live therefore, or die, we are the Lord's.

9. Sillä sentähden on myös Kristus kuollut ja noussut ylös ja jälleen eläväksi tullut, että hän olis kuolleiden ja elävien Herra.

9. For to this end Christ both died, and rose, and revived, that he might be Lord both of the dead and living.

10. Mutta miksi sinä veljes tuomitset? Eli miksi sinä veljes katsot ylön? sillä me asetetaan kaikki Kristuksen tuomio-istuimen eteen.

10. But why dost thou judge thy brother? or why dost thou set at nought thy brother? for we shall all stand before the judgment seat of Christ.

11. Sillä kirjoitettu on: niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, minua pitää kaikki polvet kumartaman, ja kaikki kielet pitää Jumalaa tunnustaman.

11. For it is written, As I live, saith the Lord, every knee shall bow to me, and every tongue shall confess to God.

12. Sentähden jokaisen meistä pitää edestänsä Jumalalle luvun tekemän.

12. So then every one of us shall give account of himself to God.

13. Älkäämme siis tästedes toinen toistamme tuomitko, vaan tuomitkaat

13. Let us not therefore judge one another any more: but judge this ra-

paremmin niin, ettei yksikään veljensä eteen pane loukkausta eli pahennusta.

14. Minä tiedän ja olen vahva Herrassa Jesuksessa, ettei mitään itsestänsä yhteistä ole, vaan joka jotakin yhteiseksi luulee, hänelle se on yhteinen.

15. Mutta jos sinun veljes sinun ruastas surulliseksi tulee, niin et sinä enään vaella rakkaudessa. Älä sitä ruallas kadota, jonka tähden Kristus on kuollut.

16. Sentähden sovittakaat niin, ettei teidän hyvyyttänne laitettaisi.

17. Sillä ei Jumalan valtakunta ole ruoka ja juoma, mutta vanhurskaus, ja rauha, ja ilo Pyhässä Hengessä.

18. Sillä joka niissä Kristusta palvelee, hän on Jumalalle otollinen ja ihmisille kelvollinen.

19. Sentähden noudattakaamme niitä, mitkä rauhaan sopivat, ja sitä, mikä keskenämme parannukseksi tulee.

20. Älä ruan tähden Jumalan työtä turmele. Kaikki tosin ovat puhtaat; vaan sille ihmiselle on se paha, joka

ther, that no man put a stumblingblock or an occasion to fall in his brother's way.

14. I know, and am persuaded by the Lord Jesus, that there is nothing unclean of itself: but to him that esteemeth any thing to be unclean, to him it is unclean.

15. But if thy brother be grieved with thy meat, now walkest thou not charitably. Destroy not him with thy meat, for whom Christ died.

16. Let not then your good be evil spoken of:

17. For the kingdom of God is not meat and drink; but righteousness, and peace, and joy in the Holy Ghost.

18. For he that in these things serveth Christ is acceptable to God, and approved of men.

19. Let us therefore follow after the things which make for peace, and things wherewith one may edify another.

20. For meat destroy not the work of God. All things indeed are pure; but it is evil for that man who eateth with

syö omantuntonsa pahennuksen kanssa.

offence.

21. Se on hyvä, ettet lihaa söisi etkä viinaa joisi eli jotakin, josta veljes loukkaantuu, taikka pahenee, elikkä heikoksi tulee.

21. It is good neither to eat flesh, nor to drink wine, nor any thing whereby thy brother stumbleth, or is offended, or is made weak.

22. Jos sinulla on usko, niin pidä se itsessäs Jumalan edessä. Autuas on, joka ei tee itsellensä omaatuntoa niissä, mitkä hän koettelee.

22. Hast thou faith? have it to thyself before God. Happy is he that condemneth not himself in that thing which he alloweth.

23. Mutta joka siitä epäilee ja kuitenkin syö, se on kadotettu; sillä ei hän syönyt uskossa, mutta kaikki, mikä ei uskosta ole, se on synti.

23. And he that doubteth is damned if he eat, because he eateth not of faith: for whatsoever is not of faith is sin.

15 luku

1. Mutta meidän, jotka väkevät olemme, tulee heikkoin voimattomuutta kärsiä, eikä itsellemme kelvata.

1. We then that are strong ought to bear the infirmities of the weak, and not to please ourselves.

2. Niin jokainen meistä kelvatkoon lähimmäisellensä siinä, mikä hyvä on, parannukseksi.

2. Let every one of us please his neighbour for his good to edification.

3. Sillä ei Kristuskaan itsellensä kelvannut, vaan niinkuin kirjoitettu on: heidän pilkkansa, jotka sinua pilkkasivat, lankesivat minun päälleni.

3. For even Christ pleased not himself; but, as it is written, The reproaches of them that reproached thee fell on me.

4. Sillä mitä ennen kirjoitettu on, se on meille opiksi kirjoitettu, että meillä kärsivällisyyden ja Raamattuin lohdutuksen kautta toivo olis.

4. For whatsoever things were written aforetime were written for our learning, that we through patience and comfort of the scriptures might have hope.

5. Mutta kärsivällisyyden ja lohdutuksen Jumala antakoon teille, että te keskenänne yksimieliset olisitte Jesuksen Kristuksen perään:

5. Now the God of patience and consolation grant you to be likeminded one toward another according to Christ Jesus:

6. Että te yksimielisesti yhdestä suusta kiittäisitte Jumalaa ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isää.

6. That ye may with one mind and one mouth glorify God, even the Father of our Lord Jesus Christ.

7. Sentähden korjatkaat toinen toistanne, niinkuin Kristuskin on meitä Jumalan kunniaksi korjannut.

7. Wherefore receive ye one another, as Christ also received us to the glory of God.

8. Mutta minä sanon: Jesus Kristus on ollut ympärileikkauksen palvelia Jumalan totuuden tähden, vahvistamaan sitä lupausta, joka isille tapahtunut oli.

8. Now I say that Jesus Christ was a minister of the circumcision for the truth of God, to confirm the promises made unto the fathers:

9. Mutta että pakanat laupiuden edestä Jumalaa kiittäisivät, niinkuin kirjoitettu on: sentähden kiitän minä sinua pakanain seassa ja veisaan sinun nimelles.

9. And that the Gentiles might glorify God for his mercy; as it is written, For this cause I will confess to thee among the Gentiles, and sing unto thy name.

10. Ja taas hän sanoo: iloitkaat pakanat hänen kansansa kanssa!

10. And again he saith, Rejoice, ye Gentiles, with his people.

11. Ja taas: kiittäkäät Herraa, kaikki

11. And again, Praise the Lord, all ye

pakanat, ja kaikki kansa ylistäkään häntä!

12. Ja taas sanoo Jesaias: sen pitää oleman Jessen juuren, joka on nouseva pakanoita hallitsemaan, jonka päälle pakanat toivoman pitää.

13. Mutta toivon Jumala täyttäköön teitä kaikella riemulla ja rauhalla uskossa, että teillä Pyhän Hengen voiman kautta yltäkylläinen toivo olis.

14. Mutta minä tiedän hyvästi, rakkaat veljeni, teistä, että te olette hyvyyttä täynnä, kaikella tuntemisella täytetyt, että te voitte toinen toistanne neuvoa.

15. Minä olen kuitenkin puolittain rohkiasti teidän tykönne, rakkaat veljet, kirjoittanut, niinkuin muistuttain teille sen armon puolesta, joka minulle Jumalalta on annettu.

16. Että minun pitää oleman pakanain seassa Jesuksen Kristuksen palvelian, Jumalan evankeliumia uhraamassa, että pakanatkin olisivat Jumalalle otollinen uhri, Pyhän Hengen kautta pyhitetty.

17. Sentähden minulla on se, josta minä Jesuksessa Kristuksessa kers-

Gentiles; and laud him, all ye people.

12. And again, Esaias saith, There shall be a root of Jesse, and he that shall rise to reign over the Gentiles; in him shall the Gentiles trust.

13. Now the God of hope fill you with all joy and peace in believing, that ye may abound in hope, through the power of the Holy Ghost.

14. And I myself also am persuaded of you, my brethren, that ye also are full of goodness, filled with all knowledge, able also to admonish one another.

15. Nevertheless, brethren, I have written the more boldly unto you in some sort, as putting you in mind, because of the grace that is given to me of God,

16. That I should be the minister of Jesus Christ to the Gentiles, ministering the gospel of God, that the offering up of the Gentiles might be acceptable, being sanctified by the Holy Ghost.

17. I have therefore whereof I may glory through Jesus Christ in those

kaan, niissä mitkä Jumalan ovat.
18. Sillä en minä rohkene mitään puhua niistä, mitä ei Kristus minun kauttani vaikuttanut pakanain kuuliaisuudeksi, sanalla ja työllä,
19. Merkkien ja ihmeiden voimalla, Jumalan Hengen väellä; niin että minä hamasta Jerusalemista ja niissä ympäri Illyrikoon asti olen kaikki Kristuksen evankeliumilla täyttänyt.
20. Ja minä olen ollut ahkera evankeliumia saarnaamaan, joissa Kristuksen nimi ei mainittu ollut, etten minä muukalaisen perustuksen päälle rakentaisi;
21. Vaan niinkuin kirjoitettu on: joille ei ensinkään hänestä julistettu ollut, niiden pitää sen näkemän, ja jotka ei kuulleet ole, niiden pitää ymmärtämän.
22. Sentähden myös minä olen usein estetty teidän tykönne tulemasta.
23. Mutta nyt, ettei minulla ole näissä maakunnissa enempi siaa ja minä olen jo monta vuotta halainnut teidän tykönne tulla,
24. Sentähden kuin minä Hispaniaan vaellan, niin minä tulen teidän tykön-

things which pertain to God.
18. For I will not dare to speak of any of those things which Christ hath not wrought by me, to make the Gentiles obedient, by word and deed,
19. Through mighty signs and wonders, by the power of the Spirit of God; so that from Jerusalem, and round about unto Illyricum, I have fully preached the gospel of Christ.
20. Yea, so have I strived to preach the gospel, not where Christ was named, lest I should build upon another man's foundation:
21. But as it is written, To whom he was not spoken of, they shall see: and they that have not heard shall understand.
22. For which cause also I have been much hindered from coming to you.
23. But now having no more place in these parts, and having a great desire these many years to come unto you;
24. Whensoever I take my journey into Spain, I will come to you: for I

ne; sillä minä toivon, että kuin minä sen kautta matkustan, niin minä saan teidät nähdä, ja niin teiltä sinne saatettaisiin; kuitenkin, että minä ennen saisin kerran minuni teistä ilahuttaa.

trust to see you in my journey, and to be brought on my way thitherward by you, if first I be somewhat filled with your company.

25. Mutta nyt minä vaellan Jerusalemiin pyhille palvelusta tekemään;

25. But now I go unto Jerusalem to minister unto the saints.

26. Sillä ne Makedoniasta ja Akajasta ovat mielellänsä Jerusalemin köyhiä pyhiä varten yhteisen avun koonneet.

26. For it hath pleased them of Macedonia and Achaia to make a certain contribution for the poor saints which are at Jerusalem.

27. He ovat sen mielellänsä tehneet, niinkuin he siihen heille velkapäätkin ovat; sillä jos pakanat ovat heidän hengellisestä tavarastansa osallisiksi tulleet, niin on kohtuullinen, että he myös heitä ruumiillisella tavarallansa palvelevat.

27. It hath pleased them verily; and their debtors they are. For if the Gentiles have been made partakers of their spiritual things, their duty is also to minister unto them in carnal things.

28. Kuin minä siis sen asian päättänyt olen ja heille tämän hedelmän lukinnut, tahdon minä teidän kauttannen Hispaniaan palata.

28. When therefore I have performed this, and have sealed to them this fruit, I will come by you into Spain.

29. Mutta minä tiedän, kuin minä teidän tykönne tulen, että minä tulen Kristuksen evankeliumin täydellisellä siunauksella.

29. And I am sure that, when I come unto you, I shall come in the fulness of the blessing of the gospel of Christ.

30. Mutta minä neuvon teitä, rakkaat veljet, meidän Herran Jesuksen Kris-

30. Now I beseech you, brethren, for the Lord Jesus Christ's sake, and for

tuksen kautta ja Hengen rakkauden kautta, että te minun kanssani kilvoittelisitte rukouksissa minun edestäni Jumalan tykö:

the love of the Spirit, that ye strive together with me in your prayers to God for me;

31. Että minä Juudeassa epäuskoisista pelastettaisiin, ja että minun palvelukseni Jerusalemissa olis pyhille otollinen;

31. That I may be delivered from them that do not believe in Judaea; and that my service which I have for Jerusalem may be accepted of the saints;

32. Että minä ilolla teidän tykönne tulisin Jumalan tahdon kautta, ja minuani ynnä teidän kanssanne virvoittaisin.

32. That I may come unto you with joy by the will of God, and may with you be refreshed.

33. Mutta rauhan Jumala olkoon teidän kaikkein kanssanne! Amen.

33. Now the God of peace be with you all. Amen.

16 luku

1. Minä annan teidän haltuunne Pheben, meidän sisaremme, joka on Kenkrean seurakunnan palveluspiika:

1. I commend unto you Phebe our sister, which is a servant of the church which is at Cenchrea:

2. Että te häntä ottaisitte vastaan Herrassa, niinkuin pyhäin sopii. Ja olkaat hänelle kaikissa asioissa avulliset, joissa hän teitä tarvitsee; sillä hän on monelle avullinen ollut ja itse minulle.

2. That ye receive her in the Lord, as becometh saints, and that ye assist her in whatsoever business she hath need of you: for she hath been a succourer of many, and of myself also.

3. Tervehtikäät Priskillaa ja Akvilaa,

3. Greet Priscilla and Aquila my help-

minun auttajiani Kristuksessa Jesuksessa,

4. (Jotka ovat kaulansa minun henkeni tähden alttiiksi antaneet: joita en minä ainoasti kiitä, vaan kaikki pakanainkin seurakunnat.)

5. Niin myös sitä seurakuntaa, joka heidän huoneessansa on. Tervehtikäät Epenetusta, minun rakkaintani, joka on Akajasta uutinen Kristuksessa.

6. Tervehtikäät Mariaa, joka paljon vaivaa meistä näki.

7. Tervehtikäät Andronikusta ja Juniaa, minun lankojani ja kanssavankejani, jotka ovat kuuluisat apostolien seassa, jotka myös olivat ennen minua Kristuksessa.

8. Tervehtikäät Ampliaa, minun rakastani Herrassa.

9. Tervehtikäät Urbanusta, meidän auttajaamme Kristuksessa, ja Stakya, minun rakastani.

10. Tervehtikäät Apellesta, joka on koeteltu Kristuksessa. Tervehtikäät Aristobulin perhettä.

11. Tervehtikäät Herodionia, minun lankoani. Tervehtikäät Narkissuksen

ers in Christ Jesus:

4. Who have for my life laid down their own necks: unto whom not only I give thanks, but also all the churches of the Gentiles.

5. Likewise greet the church that is in their house. Salute my wellbeloved Epaenetus, who is the firstfruits of Achaia unto Christ.

6. Greet Mary, who bestowed much labour on us.

7. Salute Andronicus and Junia, my kinsmen, and my fellowprisoners, who are of note among the apostles, who also were in Christ before me.

8. Greet Amplias my beloved in the Lord.

9. Salute Urbane, our helper in Christ, and Stachys my beloved.

10. Salute Apelles approved in Christ. Salute them which are of Aristobulus' household.

11. Salute Herodion my kinsman. Greet them that be of the household

perhettä, jotka ovat Herrassa.
12. Tervehtikäät Tryphenaa ja Tryphosaa, jotka työtä tekevät Herrassa. Tervehtikäät Persistä, minun rakastani, joka paljon työtä tehnyt on Herrassa.
13. Tervehtikäät Rufusta, valittua Herrassa, ja hänen ja minun äitiäni.
14. Tervehtikäät Asynkritusta ja Phlegonia, Hermasta, Patrobasta, Hermestä ja veljiä, jotka heidän kanssansa ovat.
15. Tervehtikäät Philologusta ja Juliaa, Nereusta, ja hänen sisartansa, ja Olympaa, ja kaikkia pyhiä, jotka ovat heidän kanssansa.
16. Tervehtikäät teitänne keskenänne pyhällä suunantamisella. Kristuksen seurakunnat tervehtivät teitä.
17. Mutta minä neuvon teitä, rakkaat veljet, että te kavahtaisitte eripuraisuuden ja pahennuksen matkaan saattajia sitä oppia vastaan, jonka te oppineet olette: ja välttäkäät niitä.
18. Sillä ei senkaltaiset Herraa Jesusta Kristusta palvele, vaan omaa vatsaansa ja viettelevät makeilla puheillansa ja liehakoitsemisellansa yksin-

of Narcissus, which are in the Lord.
12. Salute Tryphena and Tryphosa, who labour in the Lord. Salute the beloved Persis, which laboured much in the Lord.
13. Salute Rufus chosen in the Lord, and his mother and mine.
14. Salute Asyncritus, Phlegon, Hermas, Patrobas, Hermes, and the brethren which are with them.
15. Salute Philologus, and Julia, Nereus, and his sister, and Olympas, and all the saints which are with them.
16. Salute one another with an holy kiss. The churches of Christ salute you.
17. Now I beseech you, brethren, mark them which cause divisions and offences contrary to the doctrine which ye have learned; and avoid them.
18. For they that are such serve not our Lord Jesus Christ, but their own belly; and by good words and fair speeches deceive the hearts of the

kertaisten sydämet.
19. Sillä teidän kuuliaisuutenne on kaikille julistettu, jonka tähden minä iloitsen teidän ylitsenne. Mutta minä tahdon, että teidän pitää hyvässä viisaat oleman ja pahuudessa yksinkertaiset.
20. Mutta rauhan Jumala on tallaava saatanan pian teidän jalkainne alle. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne! Amen.
21. Teitä tervehtivät Timoteus, minun auttajani, ja Lukius, ja Jason ja Sosipater, minun lankoni.
22. Minä Tertius, joka tämän lähetyskirjan kirjoitin, tervehdin teitä Herrassa.
23. Teitä tervehtii Gajus, minun ja kaiken seurakunnan holhoja. Teitä tervehtii Erastus, kaupungin rahanhaltia, ja Kvartus veli.
24. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kaikkein kanssanne! Amen.
25. Mutta hänelle, joka voi teitä vahvistaa minun evankeliumini ja Jesuksen Kristuksen saarnan jälkeen, sen

simple.
19. For your obedience is come abroad unto all men. I am glad therefore on your behalf: but yet I would have you wise unto that which is good, and simple concerning evil.
20. And the God of peace shall bruise Satan under your feet shortly. The grace of our Lord Jesus Christ be with you. Amen.
21. Timotheus my workfellow, and Lucius, and Jason, and Sosipater, my kinsmen, salute you.
22. I Tertius, who wrote this epistle, salute you in the Lord.
23. Gaius mine host, and of the whole church, saluteth you. Erastus the chamberlain of the city saluteth you, and Quartus a brother.
24. The grace of our Lord Jesus Christ be with you all. Amen.
25. Now to him that is of power to stablish you according to my gospel, and the preaching of Jesus Christ, ac-

salaisuuden ilmestyksen jälkeen, joka ijäisiin aikoihin on salattu ollut,

26. Mutta nyt ilmoitettu ja tiettäväksi tehty prophetain Raamattuin kautta, ijankaikkisen Jumalan käskyn jälkeen, uskon kuuliaisuudeksi kaikkein pakanain seassa:

27. Jumalalle, joka yksinänsä viisas on, olkoon kunnia Jesuksen Kristuksen kautta ijankaikkisesti! Amen!

cording to the revelation of the mystery, which was kept secret since the world began,

26. But now is made manifest, and by the scriptures of the prophets, according to the commandment of the everlasting God, made known to all nations for the obedience of faith:

27. To God only wise, be glory through Jesus Christ for ever. Amen.

PAAVALIN ENSIMMÄINEN KIRJE KORINTTOLAISILLE

1 luku

1. Paavali, kutsuttu Jesuksen Kristuksen apostoliksi Jumalan tahdon kautta, ja Sostenes veli,

1. Paul, called to be an apostle of Jesus Christ through the will of God, and Sosthenes our brother,

2. Sille Jumalan seurakunnalle, joka on Korintossa, pyhitetyille Kristuksessa Jesuksessa, kutsutuille pyhille ynnä kaikkein niiden kanssa, jotka meidän Herran Jesuksen Kristuksen nimeä avuksensa huutavat, jokaisessa heidän ja meidän siassamme.

2. Unto the church of God which is at Corinth, to them that are sanctified in Christ Jesus, called to be saints, with all that in every place call upon the name of Jesus Christ our Lord, both theirs and ours:

3. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän isältämme, ja Herralta Jesukselta Kristukselta.

3. Grace be unto you, and peace, from God our Father, and from the Lord Jesus Christ.

4. Minä kiitän Jumalaani aina teidän tähtenne, sen Jumalan armon edestä, joka teille Jesuksessa Kristuksessa annettu on:

4. I thank my God always on your behalf, for the grace of God which is given you by Jesus Christ;

5. Että te olette kaikissa rikkaaksi tehdyt hänessä, kaikessa opissa ja kaikessa tuntemisessa.

5. That in every thing ye are enriched by him, in all utterance, and in all knowledge;

6. Sillä todistus Kristuksesta on teissä vahvistettu,

6. Even as the testimony of Christ was confirmed in you:

7. Niin ettei teiltä jossakussa lahjassa

7. So that ye come behind in no gift;

mitään puutu, jotka odotatte meidän Herran Jesuksen Kristuksen ilmoitusta,

waiting for the coming of our Lord Jesus Christ:

8. Joka myös teitä loppuun asti vahvistaa, että te olisitte nuhteettomat meidän Herran Jesuksen Kristuksen päivänä.

8. Who shall also confirm you unto the end, that ye may be blameless in the day of our Lord Jesus Christ.

9. Sillä Jumala on uskollinen, jonka kautta te kutsutut olette hänen Poikansa Jesuksen Kristuksen, meidän Herramme yhteyteen.

9. God is faithful, by whom ye were called unto the fellowship of his Son Jesus Christ our Lord.

10. Mutta minä neuvon teitä, rakkaat veljet, meidän Herran Jesuksen Kristuksen nimen kautta, että te kaikki yhdenkaltaisen puheen pitäisitte, ja ettei teidän seassanne eriseuroja olisi, vaan olkaat sovitetut yhdessä mielessä ja yhdessä neuvossa.

10. Now I beseech you, brethren, by the name of our Lord Jesus Christ, that ye all speak the same thing, and that there be no divisions among you; but that ye be perfectly joined together in the same mind and in the same judgment.

11. Sillä minun korvilleni on tullut teistä, rakkaat veljet, Kloen perheen kautta, että riidat ovat teillä keskenänne.

11. For it hath been declared unto me of you, my brethren, by them which are of the house of Chloe, that there are contentions among you.

12. Niin minä sanon sitä, että kukin teistä sanoo: minä olen Paavalin, minä olen Apollon, minä Kephaan, minä Kristuksen.

12. Now this I say, that every one of you saith, I am of Paul; and I of Apollos; and I of Cephas; and I of Christ.

13. Lieneekö Kristus jaettu, vai onko Paavali teidän edestänne ristiinnaulit-

13. Is Christ divided? was Paul crucified for you? or were ye baptized in

tu? eli oletteko te Paavalin nimeen kastetut?

the name of Paul?

14. Minä kiitän Jumalaa, etten minä ole yhtään teistä kastanut, vaan Krispuksen ja Gajuksen:

14. I thank God that I baptized none of you, but Crispus and Gaius;

15. Ettei kenkään saa sanoa, että minä minun nimeeni ketään kastin.

15. Lest any should say that I had baptized in mine own name.

16. Minä kastin myös Stephanaan perheen; sitte en minä tiedä, jos minä jonkun muun kastanut olen.

16. And I baptized also the household of Stephanas: besides, I know not whether I baptized any other.

17. Sillä ei Kristus minua lähettänyt kastamaan, vaan evankeliumia saarnaamaan, ei sanan viisaudella, ettei Kristuksen risti turhaan menisi.

17. For Christ sent me not to baptize, but to preach the gospel: not with wisdom of words, lest the cross of Christ should be made of none effect.

18. Sillä se puhe rististä on niille hulluus, jotka kadotetaan; mutta meille, jotka autuaaksi tulemme, on se Jumalan voima.

18. For the preaching of the cross is to them that perish foolishness; but unto us which are saved it is the power of God.

19. Sillä kirjoitettu on: minä kadotan viisasten viisauden, ja ymmärtäväisten ymmärryksen minä hylkään.

19. For it is written, I will destroy the wisdom of the wise, and will bring to nothing the understanding of the prudent.

20. Kussas on viisas? kussas on kirjanoppinut? kussas tämän maailman tutkia on? Eikö Jumala ole tämän maailman viisautta hulluudeksi tehnyt?

20. Where is the wise? where is the scribe? where is the disputer of this world? hath not God made foolish the wisdom of this world?

21. Sillä että Jumalan viisaudessa ei

21. For after that in the wisdom of

maailma tuntenut Jumalaa viisauden kautta, niin kelpasi Jumalalle tyhmän saarnan kautta niitä vapahtaa, jotka sen uskovat,

God the world by wisdom knew not God, it pleased God by the foolishness of preaching to save them that believe.

22. Sentähden että Juudalaiset merkkiä anovat ja Grekiläiset viisautta etsivät;

22. For the Jews require a sign, and the Greeks seek after wisdom:

23. Mutta me saarnaamme ristiinnaulitun Kristuksen Juudalaisille pahennukseksi ja Grekiläisille hulluudeksi.

23. But we preach Christ crucified, unto the Jews a stumblingblock, and unto the Greeks foolishness;

24. Mutta kutsutuille sekä Juudalaisille että Grekiläisille saarnaamme me Kristuksen Jumalan voimaksi ja Jumalan viisaudeksi.

24. But unto them which are called, both Jews and Greeks, Christ the power of God, and the wisdom of God.

25. Sillä Jumalan hulluus on viisaampi kuin ihmiset, ja Jumalan heikkous on väkevämpi kuin ihmiset.

25. Because the foolishness of God is wiser than men; and the weakness of God is stronger than men.

26. Te näette, rakkaat veljet, teidän kutsumisenne, ettei monta lihallista viisasta, ei monta voimallista, ei myös monta suuresta suvusta,

26. For ye see your calling, brethren, how that not many wise men after the flesh, not many mighty, not many noble, are called:

27. Vaan ne, jotka maailman edessä hullut ovat, on Jumala valinnut, että hän viisaat häpiään saattais; ja ne, jotka heikot ovat maailman edessä, on Jumala valinnut, että hän väkevät häpiään saattais;

27. But God hath chosen the foolish things of the world to confound the wise; and God hath chosen the weak things of the world to confound the things which are mighty;

28. Ja ne alimmaisesta suvusta ja ylönkatsotut maailmassa on Jumala valinnut, ja ne, jotka ei mitään ole, että hän ne, jotka jotakin ovat, turhaksi tekis;
29. Ettei hänen edessänsä yksikään liha kerskaisi.
30. Mutta te olette hänestä Kristuksessa Jesuksessa, joka meille on Jumalalta tehty viisaudeksi, ja vanhurskaudeksi, ja pyhitykseksi ja lunastukseksi:
31. Että niinkuin kirjoitettu on: joka itsiänsä kerskaa, hän kerskatkaan itsiänsä Herrassa.

28. And base things of the world, and things which are despised, hath God chosen, yea, and things which are not, to bring to nought things that are:
29. That no flesh should glory in his presence.
30. But of him are ye in Christ Jesus, who of God is made unto us wisdom, and righteousness, and sanctification, and redemption:
31. That, according as it is written, He that glorieth, let him glory in the Lord.

2 luku

1. Ja, rakkaat veljet, kuin minä teidän tykönne tulin, en minä tullut korkeilla sanoilla enkä syvällä viisaudella ilmoittamaan teille Jumalan todistusta.
2. Sillä en minä itsiäni pitänyt teidän seassanne mitäkään tietämäni, vaan ainoasti Jesuksen Kristuksen ja sen ristiinnaulitun.
3. Ja minä olin teidän kanssanne heikkoudessa, ja pelvossa, ja suures-

1. And I, brethren, when I came to you, came not with excellency of speech or of wisdom, declaring unto you the testimony of God.
2. For I determined not to know any thing among you, save Jesus Christ, and him crucified.
3. And I was with you in weakness, and in fear, and in much trembling.

sa vapistuksessa.

4. Ja minun puheeni ja saarnani ei ollut kaunistetuissa sanoissa ihmisten viisauden jälkeen, mutta hengen ja voiman osoituksessa,

5. Ettei teidän uskonne olisi ihmisten viisaudessa, vaan Jumalan voimassa.

6. Mutta me puhumme siitä viisaudesta, joka on täydellisten tykönä, ei tämän maailman viisaudesta, eikä tämän maailman päämiesten, jotka hukkuvat.

7. Vaan me puhumme siitä salatusta Jumalan viisaudesta, jonka Jumala on ennen maailman alkua säätänyt meidän kunniaksemme,

8. Jota ei yksikään tämän maailman päämiehistä tuntenut; sillä jos he olisivat tunteneet, niin ei he olisi kunnian Herraa ristiinnaulinneet.

9. Vaan niinkuin kirjoitettu on: joita ei silmä ole nähnyt, eikä korva ole kuullut, ja ei ihmisen sydämeen ole astunut, joita Jumala on niille valmistanut, jotka häntä rakastavat.

10. Mutta meille on Jumala sen ilmoittanut Henkensä kautta; sillä

4. And my speech and my preaching was not with enticing words of man's wisdom, but in demonstration of the Spirit and of power:

5. That your faith should not stand in the wisdom of men, but in the power of God.

6. Howbeit we speak wisdom among them that are perfect: yet not the wisdom of this world, nor of the princes of this world, that come to nought:

7. But we speak the wisdom of God in a mystery, even the hidden wisdom, which God ordained before the world unto our glory:

8. Which none of the princes of this world knew: for had they known it, they would not have crucified the Lord of glory.

9. But as it is written, Eye hath not seen, nor ear heard, neither have entered into the heart of man, the things which God hath prepared for them that love him.

10. But God hath revealed them unto us by his Spirit: for the Spirit

Henki kaikki tutkistelee, Jumalan syvyydetkin.
11. Sillä kuka ihminen tietää, mitä ihmisessä on, vaan ihmisen henki, joka hänessä on? Niin myös ei yksikään tiedä, mitä Jumalassa on, vaan Jumalan Henki.
12. Mutta emme ole saaneet tämän maailman henkeä, vaan sen Hengen, joka Jumalasta on, että me tietäisimme, mitä meille Jumalalta annettu on,
13. Jota me myös puhumme, ei niillä sanoilla, joita inhimillinen viisaus opettaa, vaan niillä, joita Pyhä Henki opettaa, ja me tuomitsemme hengelliset asiat hengellisesti.
14. Mutta ei luonnollinen ihminen ymmärrä niitä, mitkä Jumalan Hengen ovat; sillä ne ovat hänelle hulluus, ja ei taida käsittää, sillä ne hengellisesti tuomitaan.
15. Mutta hengellinen tuomitsee tosin kaikkia, vaan ei hän keltäkään tuomita.
16. Sillä kuka on tietänyt Herran mielen, joka tahtoo hänelle neuvoa antaa? Mutta meillä on Kristuksen mieli.

searcheth all things, yea, the deep things of God.
11. For what man knoweth the things of a man, save the spirit of man which is in him? even so the things of God knoweth no man, but the Spirit of God.
12. Now we have received, not the spirit of the world, but the spirit which is of God; that we might know the things that are freely given to us of God.
13. Which things also we speak, not in the words which man's wisdom teacheth, but which the Holy Ghost teacheth; comparing spiritual things with spiritual.
14. But the natural man receiveth not the things of the Spirit of God: for they are foolishness unto him: neither can he know them, because they are spiritually discerned.
15. But he that is spiritual judgeth all things, yet he himself is judged of no man.
16. For who hath known the mind of the Lord, that he may instruct him? But we have the mind of Christ.

3 luku

1. Ja, rakkaat veljet! en minä taitanut teille puhua niinkuin hengellisille, vaan niinkuin lihallisille, niinkuin lapsille Kristuksessa.

1. And I, brethren, could not speak unto you as unto spiritual, but as unto carnal, even as unto babes in Christ.

2. Rieskaa minä olen teille juoda antanut, ja en ruokaa; sillä ette sitä vielä voineet, ja ette vielä nytkään voi.

2. I have fed you with milk, and not with meat: for hitherto ye were not able to bear it, neither yet now are ye able.

3. Sillä te olette vielä lihalliset, sillä niinkauvan kuin teidän seassanne kateus ja riita ja eripuraisuus on, ettekö te ole lihalliset ja vaella ihmisten tavan jälkeen?

3. For ye are yet carnal: for whereas there is among you envying, and strife, and divisions, are ye not carnal, and walk as men?

4. Sillä koska joku sanoo: minä olen Paavalin, ja toinen: minä Apollon: ettekö te siis ole lihalliset?

4. For while one saith, I am of Paul; and another, I am of Apollos; are ye not carnal?

5. Mitäs Paavali on ja mikä Apollo muuta kuin palveliat, joiden kautta te olette uskoneet, ja niinkuin Jumala kullekin antanut on?

5. Who then is Paul, and who is Apollos, but ministers by whom ye believed, even as the Lord gave to every man?

6. Minä olen istuttanut, Apollo on kastanut mutta Jumala on kasvun antanut.

6. I have planted, Apollos watered; but God gave the increase.

7. Niin ei se mitään ole, joka istuttaa, eikä se, joka kastaa, vaan Jumala, joka kasvun on antaa.

7. So then neither is he that planteth any thing, neither he that watereth; but God that giveth the increase.

8. Mutta se, joka istuttaa, ja se, joka kastaa, ovat yhtä: kumpikin saa palkkansa työnsä jälkeen.

9. Sillä me olemme Jumalan apulaiset: te olette Jumalan pelto ja Jumalan rakennus.

10. Sen Jumalan armon jälkeen, joka minulle annettu on, olen minä perustuksen laskenut, niinkuin taitava rakentaja, vaan toinen sen päälle rakentaa; mutta katsokaan jokainen, kuinka hän sen päälle rakentaa.

11. Sillä muuta perustusta, ei taida yksikään panna, vaan sen, joka pantu on, joka on Jesus Kristus.

12. Jos nyt joku rakentaa tämän perustuksen päälle kultaa, hopiaa, kalliita kiviä, puita, heiniä, olkia:

13. Jokainen teko tulee julkiseksi; sillä se päivä sen on selittävä, joka tulessa ilmaantuu: ja minkäkaltainen kunkin teko on, sen tuli koettelee.

14. Jos jonkun teko pysyy, jonka hän sen päälle rakentanut on, niin hän saa palkan:

15. Jos jonkun teko palaa, niin hän

8. Now he that planteth and he that watereth are one: and every man shall receive his own reward according to his own labour.

9. For we are labourers together with God: ye are God's husbandry, ye are God's building.

10. According to the grace of God which is given unto me, as a wise masterbuilder, I have laid the foundation, and another buildeth thereon. But let every man take heed how he buildeth thereupon.

11. For other foundation can no man lay than that is laid, which is Jesus Christ.

12. Now if any man build upon this foundation gold, silver, precious stones, wood, hay, stubble;

13. Every man's work shall be made manifest: for the day shall declare it, because it shall be revealed by fire; and the fire shall try every man's work of what sort it is.

14. If any man's work abide which he hath built thereupon, he shall receive a reward.

15. If any man's work shall be

saa vahingon; mutta hän tulee itse autuaaksi, kuitenkin niinkuin tulen kautta.

16. Ettekö te tiedä teitänne Jumalan templiksi, ja että Jumalan Henki asuu teissä?

17. Jos joku Jumalan templin turmelee, sen Jumala turmelee; sillä Jumalan templi on pyhä, niinkuin tekin olette.

18. Älkään kenkään itseänsä pettäkö: jos joku teistä luulee itsensä viisaaksi tässä maailmassa, se tulkoon tyhmäksi, että hän viisaaksi tulis.

19. Sillä tämän maailman viisaus on hulluus Jumalan tykönä. Sillä kirjoitettu on: hän käsittää taitavat heidän kavaluudessansa,

20. Ja taas: Herra tietää viisasten ajatukset, että ne turhat ovat.

21. Sentähden älkään yksikään ihmisistä kerskatko; sillä kaikki ovat teidän omanne:

22. Joko se olis Paavali eli Apollo, eli Kephas, taikka maailma, eli elämä, eli kuolema, taikka nykyiset eli tulevaiset: kaikki ovat teidän,

burned, he shall suffer loss: but he himself shall be saved; yet so as by fire.

16. Know ye not that ye are the temple of God, and that the Spirit of God dwelleth in you?

17. If any man defile the temple of God, him shall God destroy; for the temple of God is holy, which temple ye are.

18. Let no man deceive himself. If any man among you seemeth to be wise in this world, let him become a fool, that he may be wise.

19. For the wisdom of this world is foolishness with God. For it is written, He taketh the wise in their own craftiness.

20. And again, The Lord knoweth the thoughts of the wise, that they are vain.

21. Therefore let no man glory in men. For all things are yours;

22. Whether Paul, or Apollos, or Cephas, or the world, or life, or death, or things present, or things to come; all are yours;

23. Mutta te olette Kristuksen, vaan Kristus on Jumalan.

23. And ye are Christ's; and Christ is God's.

4 luku

1. Jokainen pitäköön meitä Kristuksen palvelioina ja Jumalan salaisuutten huoneenhaltioina.

1. Let a man so account of us, as of the ministers of Christ, and stewards of the mysteries of God.

2. Mutta ainoastaan se huoneenhaltiain seassa etsitään, että joku uskolliseksi löydettäisiin.

2. Moreover it is required in stewards, that a man be found faithful.

3. Mutta vähän minä sitä tottelen, että minä teiltä tuomitaan eli inhimilliseltä päivältä: ja en minä itsekään tuomitse minuani;

3. But with me it is a very small thing that I should be judged of you, or of man's judgment: yea, I judge not mine own self.

4. Sillä en minä tiedä mitään kanssani; mutta en minä sentähden vanhurskautettu ole, vaan Herra on se, joka minun tuomitsee.

4. For I know nothing by myself; yet am I not hereby justified: but he that judgeth me is the Lord.

5. Sentähden älkäät tuomitko ennen aikaa, siihenasti kuin Herra tulee, joka nekin valkeuteen saattaa, mitkä pimeydessä peitetyt ovat, ja ilmoittaa sydänten aivoitukset: ja silloin kukin saa kunnian Jumalalta.

5. Therefore judge nothing before the time, until the Lord come, who both will bring to light the hidden things of darkness, and will make manifest the counsels of the hearts: and then shall every man have praise of God.

6. Mutta näitä, rakkaat veljet, olen minä minustani ja Apollosta ulostoimittanut teidän tähtenne, että te

6. And these things, brethren, I have in a figure transferred to myself and to Apollos for your sakes; that ye

meistä oppisitte, ettei kenkään enempää itsestänsä ajattelisi kuin kirjoitettu on, ettei yksikään teistä toistansa vastaan pidä jonkun tähden itsiänsä paisuttaman.

7. Sillä kuka sinun eroittaa? Taikka mitä sinulla on, jota et sinä ole saanut? Jos siitä siis saanut olet, mitäs kerskaat niinkuin et sinä saanut olisi?

8. Jo te olette ravitut, jo te olette rikastuneet, ilman meitä te vallitsette: ja oi jospa te tosin vallitsisitte, että mekin teidän kanssanne vallitsisimme!

9. Sillä minä luulen, että Jumala on meitä apostoleita viimeisiksi asettanut, niinkuin surmattaviksi; sillä me olemme maailmalle, ja enkeleille, ja ihmisille ihmeeksi tulleet.

10. Me olemme tomppelit Kristuksen tähden, mutta te toimelliset Kristuksessa: me heikot, mutta te väkevät: te kunnialliset, mutta me katsotut ylön.

11. Hamaan tähän hetkeen asti kärsimme me nälkää ja janoa, ja olemme alasti, ja meitä lyödään korvalle ja

might learn in us not to think of men above that which is written, that no one of you be puffed up for one against another.

7. For who maketh thee to differ from another? and what hast thou that thou didst not receive? now if thou didst receive it, why dost thou glory, as if thou hadst not received it?

8. Now ye are full, now ye are rich, ye have reigned as kings without us: and I would to God ye did reign, that we also might reign with you.

9. For I think that God hath set forth us the apostles last, as it were appointed to death: for we are made a spectacle unto the world, and to angels, and to men.

10. We are fools for Christ's sake, but ye are wise in Christ; we are weak, but ye are strong; ye are honourable, but we are despised.

11. Even unto this present hour we both hunger, and thirst, and are naked, and are buffeted, and have no

ei meillä ole vahvaa asuinsiaa:
12. Ja me näemme vaivaa, työtä tehden omilla käsillämme. Kuin meitä soimataan, niin me hyvästi lausumme: kuin meitä vainotaan, niin me kärsimme.
13. Kuin meitä pilkataan, niin me rukoilemme: me olemme tulleet niinkuin maailman tunkioksi ja kaikkein saastaisuudeksi tähän päivään asti.
14. En minä näitä kirjoita häväistäkseni teitä, vaan minä neuvon teitä niinkuin rakkaita lapsiani.
15. Sillä ehkä teillä olis kymmenentuhatta opettajaa Kristuksessa, niin ei teillä kuitenkaan ole monta isää; sillä minä olen teitä Kristuksessa Jesuksessa siittänyt evankeliumin kautta.
16. Sentähden neuvon minä teitä, olkaat minun tavoittajani.
17. Sentähden lähetin minä teille Timoteuksen, joka on minun rakas ja uskollinen poikani Herrassa, jonka pitää muistuttaman teille minun tieni, jotka ovat Kristuksessa, niinkuin minä joka paikassa kaikissa seurakunnissa opetan.
18. Mutta muutamat ovat teistä pai-

certain dwellingplace;
12. And labour, working with our own hands: being reviled, we bless; being persecuted, we suffer it:
13. Being defamed, we intreat: we are made as the filth of the world, and are the offscouring of all things unto this day.
14. I write not these things to shame you, but as my beloved sons I warn you.
15. For though ye have ten thousand instructors in Christ, yet have ye not many fathers: for in Christ Jesus I have begotten you through the gospel.
16. Wherefore I beseech you, be ye followers of me.
17. For this cause have I sent unto you Timotheus, who is my beloved son, and faithful in the Lord, who shall bring you into remembrance of my ways which be in Christ, as I teach every where in every church.
18. Now some are puffed up, as

suneet, niinkuin en minä teidän tykönne tuleva oliskaan.
19. Mutta ennen paljoa aikaa tulen minä teidän tykönne, jos Herra tahtoo, ja tahdon tietää, ei paisuneitten sanojen, vaan voimaa.
20. Sillä Jumalan valtakunta ei ole puheessa, vaan voimassa.
21. Kumman te tahdotte: että minä tulen vitsalla teidän tykönne, taikka rakkaudella ja hengen siveydellä?

though I would not come to you.

19. But I will come to you shortly, if the Lord will, and will know, not the speech of them which are puffed up, but the power.
20. For the kingdom of God is not in word, but in power.
21. What will ye? shall I come unto you with a rod, or in love, and in the spirit of meekness?

5 luku

1. Täydellisesti kuuluu teidän seassanne huoruus, ja senkaltainen huoruus, josta ei pakanatkaan sanoa tiedä, niin että joku isänsä emäntää pitää.
2. Ja te olette paisuneet, ja miksi ette enemmin murehtineet, että se, joka senkaltaisen työn tehnyt on, teidän seastanne otettaisiin pois.
3. Mutta minä tosin, joka niinkuin ruumiin puolesta poissa ollen, kuitenkin hengessä tykönä ollen, olen jo niinkuin tykönä oleva sen tuominnut, että hän, joka sen niin tehnyt on,

1. It is reported commonly that there is fornication among you, and such fornication as is not so much as named among the Gentiles, that one should have his father's wife.
2. And ye are puffed up, and have not rather mourned, that he that hath done this deed might be taken away from among you.
3. For I verily, as absent in body, but present in spirit, have judged already, as though I were present, concerning him that hath so done this deed,

4. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen nimeen, teidän kokoontulemisessanne, ynnä minun henkeni kanssa, meidän Herran Jesuksen Kristuksen voimalla,

4. In the name of our Lord Jesus Christ, when ye are gathered together, and my spirit, with the power of our Lord Jesus Christ,

5. Annetaan saatanan haltuun lihan kadotukseksi, että henki autuaaksi tulis Herran Jesuksen päivänä.

5. To deliver such an one unto Satan for the destruction of the flesh, that the spirit may be saved in the day of the Lord Jesus.

6. Ei ole teidän kerskauksenne hyvä: ettekö te tiedä, että vähä hapatus kaiken taikinan hapattaa?

6. Your glorying is not good. Know ye not that a little leaven leaveneth the whole lump?

7. Sentähden peratkaat se vanha taikina, että te olisitte uusi taikina, niinkuin te happamattomat olette; sillä meidän pääsiäislampaamme on meidän edestämme uhrattu, joka on Kristus.

7. Purge out therefore the old leaven, that ye may be a new lump, as ye are unleavened. For even Christ our passover is sacrificed for us:

8. Sentähden pitäkäämme juhlaa, ei vanhassa hapatuksessa, eikä pahuuden ja vääryyden hapatuksessa, vaan vakuuden ja totuuden happamattomassa taikinassa.

8. Therefore let us keep the feast, not with old leaven, neither with the leaven of malice and wickedness; but with the unleavened bread of sincerity and truth.

9. Minä olen teille lähetyskirjassa kirjoittanut, ettei teidän pitäisi sekaantuman huorintekiäin kanssa.

9. I wrote unto you in an epistle not to company with fornicators:

10. Ja ei kaiketi tämän maailman huorintekiäin kanssa, eli ahneitten, eli

10. Yet not altogether with the fornicators of this world, or with the cov-

raateliain, eli epäjumalain palveliain; sillä niin tulis teidän maailmasta paeta pois.

11. Mutta nyt minä olen kirjoittanut, ettei teidän pidä heihin sekaantuman, jos joku, joka veljeksi kutsutaan, olis huorintekiä, taikka ahne, eli epäjumalain palvelia, taikka pilkkaaja, eli juomari, taikka raatelia; älkäät senkaltaisen kanssa syökö;

12. Sillä mitä minun tulee tuomita niitä, jotka ulkona ovat? Ettekö te niitä tuomitse, jotka sisällä ovat?

13. Mutta Jumala ne tuomitsee, jotka ulkona ovat. Ajakaat itsekin paha pois tyköänne.

etous, or extortioners, or with idolaters; for then must ye needs go out of the world.

11. But now I have written unto you not to keep company, if any man that is called a brother be a fornicator, or covetous, or an idolater, or a railer, or a drunkard, or an extortioner; with such an one no not to eat.

12. For what have I to do to judge them also that are without? do not ye judge them that are within?

13. But them that are without God judgeth. Therefore put away from among yourselves that wicked person.

6 luku

1. Miksi joku teistä, jolla on toisen kanssa jotakin asiaa, rohkenee riidellä vääräin ja ei pyhäin edestä?

2. Ettekö te tiedä, että pyhät pitää maailmaa tuomitseman? Ja jos maailma pitää teidän kauttanne tuomittaman, ettekö siis te kelpaa pienempiä asioita tuomitsemaan?

1. Dare any of you, having a matter against another, go to law before the unjust, and not before the saints?

2. Do ye not know that the saints shall judge the world? and if the world shall be judged by you, are ye unworthy to judge the smallest matters?

3. Ettekö te tiedä, että meidän pitää enkeleitäkin tuomitseman? kuinka siis ei ajallisia asioita?

3. Know ye not that we shall judge angels? how much more things that pertain to this life?

4. Kuin siis teillä on jotakuta asiaa ajallisesta hyvyydestä, niin te otatte ne, jotka seurakunnassa ovat katsotut ylön, ja asetatte tuomariksi.

4. If then ye have judgments of things pertaining to this life, set them to judge who are least esteemed in the church.

5. Teille minä sanon näitä häpiäksi: eikö niin yhtään viisasta ole teidän seassanne, joka taitais tuomita veljiensä välillä?

5. I speak to your shame. Is it so, that there is not a wise man among you? no, not one that shall be able to judge between his brethren?

6. Vaan veli riitelee veljensä kanssa, ja sittenkin uskottoman edessä.

6. But brother goeth to law with brother, and that before the unbelievers.

7. Niin on siis kaiketi vika teidän seassanne, että te toinen toisenne kanssa käytte oikeuden eteen. Miksi ette paremmin vääryyttä kärsi? miksi ette ennen suo teitänne vahingoittaa?

7. Now therefore there is utterly a fault among you, because ye go to law one with another. Why do ye not rather take wrong? why do ye not rather suffer yourselves to be defrauded?

8. Vaan te itse vääryyden ja vahingon teette, ja semminkin teidän veljillenne.

8. Nay, ye do wrong, and defraud, and that your brethren.

9. Ettekö te tiedä, ettei väärät pidä Jumalan valtakuntaa perimän? Älkäät eksykö; ei huorintekiäin, eikä epäjumalten palvelijain, eikä salavuoteisten, eikä pehmiäin, eikä miesten

9. Know ye not that the unrighteous shall not inherit the kingdom of God? Be not deceived: neither fornicators, nor idolaters, nor adulterers, nor effeminate, nor abusers of themselves

kanssa makaajain,
10. Eikä varasten, eikä ahnetten, eikä juomarien, eikä pilkkaajain eikä raateliain pidä Jumalan valtakuntaa perimän.
11. Ja senkaltaiset te muutamat olitte; mutta te olette pestyt, te olette pyhitetyt, te olette vanhurskaaksi tulleet Herran Jesuksen nimen kautta ja meidän Jumalamme hengen kautta.
12. Kaikissa on minulla valta, vaan ei kaikki ole hyväksi: kaikissa on minulla valta, mutta en minä kenenkään alamainen ole.
13. Ruoka on vatsalle säätty ja vatsa rualle; mutta Jumala on tämän ja sen hukuttava. Ei ruumis ole säätty huoruuteen, vaan Herralle, ja Herra ruumiille.
14. Mutta Jumala on Herran herättänyt, niin hän on myös meitäkin voimallansa herättävä.
15. Ettekö te tiedä, että teidän ruumiinne ovat Kristuksen jäsenet? Pitäiskö siis minun Kristuksen jäsenet ottaman ja porton jäseniksi tekemän? Pois se!
16. Taikka ettekö te tiedä, että se,

with mankind,
10. Nor thieves, nor covetous, nor drunkards, nor revilers, nor extortioners, shall inherit the kingdom of God.
11. And such were some of you: but ye are washed, but ye are sanctified, but ye are justified in the name of the Lord Jesus, and by the Spirit of our God.
12. All things are lawful unto me, but all things are not expedient: all things are lawful for me, but I will not be brought under the power of any.
13. Meats for the belly, and the belly for meats: but God shall destroy both it and them. Now the body is not for fornication, but for the Lord; and the Lord for the body.
14. And God hath both raised up the Lord, and will also raise up us by his own power.
15. Know ye not that your bodies are the members of Christ? shall I then take the members of Christ, and make them the members of an harlot? God forbid.
16. What? know ye not that he which

joka porttoon ryhtyy, hän on yksi ruumis sen kanssa? Sillä he tulevat, sanoo hän, kaksi yhdeksi lihaksi.
17. Mutta joka Herraan ryhtyy, se on yksi henki hänen kanssansa.
18. Välttäkäät huoruutta. Kaikki synnit, joita ihminen tekee, ovat ulkona ruumiista; vaan joka huorin tekee, tekee syntiä omassa ruumiissansa.
19. Vai ettekö te tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen templi, joka teissä on, jonka te Jumalalta saitte, ja ettepä te ole teidän omanne?
20. Sillä te olette kalliisti ostetut; kunnioittakaat siis Jumalaa teidän ruumiissanne ja teidän hengessänne, jotka Jumalan ovat.

is joined to an harlot is one body? for two, saith he, shall be one flesh.

17. But he that is joined unto the Lord is one spirit.
18. Flee fornication. Every sin that a man doeth is without the body; but he that committeth fornication sinneth against his own body.
19. What? know ye not that your body is the temple of the Holy Ghost which is in you, which ye have of God, and ye are not your own?

20. For ye are bought with a price: therefore glorify God in your body, and in your spirit, which are God's.

7 luku

1. Mutta niistä, joita te minulle kirjoititte, hyvä on miehelle, ettei hän vaimoon ryhdy.
2. Mutta huoruuden tähden pitäköön kukin oman vaimonsa, ja jokainen pitäköön oman miehensä.

1. Now concerning the things whereof ye wrote unto me: It is good for a man not to touch a woman.
2. Nevertheless, to avoid fornication, let every man have his own wife, and let every woman have her own husband.

3. Mies antakoon vaimolle velvollisen mielisuosion, niin myös vaimo miehelle.
4. Ei ole vaimolla valtaa omalle ruumiillensa, vaan miehellä: ei myös miehellä ole valtaa ruumiillensa, vaan vaimolla.
5. Älkäät toinen toistanne vältkö, jollei se ole molempain suosiosta hetkeksi, että teillä jouto olis paastota ja rukoilla: ja tulkaat jälleen yhteen, ettei saatana teitä kiusaisi teidän himonne hillimättömyyden puolesta.
6. Mutta sen sanon minä teille suomisen ja ei käskyn jälkeen.
7. Sillä minä tahtoisin, että kaikki ihmiset niin olisivat kuin minäkin olen; mutta jokaisella on oma lahja Jumalalta, yhdellä niin ja toisella näin.
8. Vaan minä sanon naimattomille ja leskille: se on heille hyvä, jos he ovat niinkuin minäkin.
9. Vaan ellei he voi itsiänsä pidättää, niin naikaan; sillä parempi on naida kuin palaa.
10. Mutta naineelle käsken, en minä, vaan Herra, ettei vaimon pidä miehestänsä eriämän.

3. Let the husband render unto the wife due benevolence: and likewise also the wife unto the husband.
4. The wife hath not power of her own body, but the husband: and likewise also the husband hath not power of his own body, but the wife.
5. Defraud ye not one the other, except it be with consent for a time, that ye may give yourselves to fasting and prayer; and come together again, that Satan tempt you not for your incontinency.
6. But I speak this by permission, and not of commandment.
7. For I would that all men were even as I myself. But every man hath his proper gift of God, one after this manner, and another after that.
8. I say therefore to the unmarried and widows, It is good for them if they abide even as I.
9. But if they cannot contain, let them marry: for it is better to marry than to burn.
10. And unto the married I command, yet not I, but the Lord, Let not the wife depart from her husband:

11. Mutta jos hän eriää, niin olkoon naimatta taikka sopikaan miehensä kanssa, ja älköön mies hyljätkö vaimoansa.

12. Vaan muille sanon minä ja ei Herra: jos jollakin veljellä on uskotoin vaimo, ja se mielistyy hänen kanssansa asumaan, älköön sitä itsestänsä eroittako.

13. Ja jos jollakin vaimolla on uskotoin mies, ja hän tahtoo sen kanssa asua, älköön häntä itsestänsä eroittako.

14. Sillä uskotoin mies on vaimonsa kautta pyhitetty, ja uskotoin vaimo on pyhitetty miehensä kautta: Muutoin olisivat teidän lapsenne saastaiset, vaan nyt ne ovat pyhitetyt.

15. Mutta jos uskotoin itsensä eroittaa, niin olkoot eroitetut. Eipä veli taikka sisar ole sidottu orjuuteen senmuotoisissa menoissa; mutta rauhassa on Jumala meitä kutsunut.

16. Sillä kuinkas tiedät, vaimo, jos sinä miehes taidat autuaaksi saattaa? Eli sinä mies, kuinkas tiedät, jos sinä taidat vaimos autuaaksi saattaa?

17. Kuitenkin niinkuin Jumala kullekin

11. But and if she depart, let her remain unmarried, or be reconciled to her husband: and let not the husband put away his wife.

12. But to the rest speak I, not the Lord: If any brother hath a wife that believeth not, and she be pleased to dwell with him, let him not put her away.

13. And the woman which hath an husband that believeth not, and if he be pleased to dwell with her, let her not leave him.

14. For the unbelieving husband is sanctified by the wife, and the unbelieving wife is sanctified by the husband: else were your children unclean; but now are they holy.

15. But if the unbelieving depart, let him depart. A brother or a sister is not under bondage in such cases: but God hath called us to peace.

16. For what knowest thou, O wife, whether thou shalt save thy husband? or how knowest thou, O man, whether thou shalt save thy wife?

17. But as God hath distributed to

on jakanut: jokainen niin vaeltakaan, kuin Herra on hänen kutsunut: ja niin minäkin kaikissa seurakunnissa säädän.

every man, as the Lord hath called every one, so let him walk. And so ordain I in all churches.

18. Jos joku ympärileikattu on kutsuttu, älkään se esinahkaa pyytäkö: jos joku on esinahasta kutsuttu, älkään se antako itsiänsä ympärileikata.

18. Is any man called being circumcised? let him not become uncircumcised. Is any called in uncircumcision? let him not be circumcised.

19. Ympärileikkaus ei ole mitään, eikä esinahka mitään ole, vaan Jumalan käskyin pitämys.

19. Circumcision is nothing, and uncircumcision is nothing, but the keeping of the commandments of God.

20. Jokainen pysyköön siinä kutsumisessa, johonka hän kutsuttu on.

20. Let every man abide in the same calling wherein he was called.

21. Jos sinä olet orjaksi kutsuttu, älä sitä murehdi: kuitenkin jos sinä taidat vapaaksi tulla, miin nautitse sitä paremmin.

21. Art thou called being a servant? care not for it: but if thou mayest be made free, use it rather.

22. Sillä joka orjaksi on Herrassa kutsuttu, se on Herran vapaa: niin myös joka vapaaksi on kutsuttu, hän on Kristuksen orja.

22. For he that is called in the Lord, being a servant, is the Lord's freeman: likewise also he that is called, being free, is Christ's servant.

23. Te olette kalliisti ostetut! älkäät ihmisten orjat olko!

23. Ye are bought with a price; be not ye the servants of men.

24. Itsekukin, rakkaat veljet, jossa hän kutsuttu on, olkaan siinä Jumalan tykönä.

24. Brethren, let every man, wherein he is called, therein abide with God.

25. Mutta neitseistä ei ole minulla Herran käskyä; kuitenkin sanon minä

25. Now concerning virgins I have no commandment of the Lord: yet I give

minun neuvoni niinkuin laupiuden saanut Herralta uskollisena ollakseni.

my judgment, as one that hath obtained mercy of the Lord to be faithful.

26. Minä luulen siis sen hyväksi, nykyisen tuskan tähden, että ihmisen on niin hyvä olla.

26. I suppose therefore that this is good for the present distress, I say, that it is good for a man so to be.

27. Jos sinä olet vaimoon sidottu, älä pyydä eroa; jos sinä olet vaimotoin, niin älä pyydä vaimoa.

27. Art thou bound unto a wife? seek not to be loosed. Art thou loosed from a wife? seek not a wife.

28. Mutta jos sinä myös olet nainut, et sinä syntiä tehnyt, ja jos neitsy huoli, ei hänkään syntiä tehnyt. Kuitenkin senkaltaiset saavat vaivan ruumiisensa. Mutta minä säästäisin mielelläni teitä.

28. But and if thou marry, thou hast not sinned; and if a virgin marry, she hath not sinned. Nevertheless such shall have trouble in the flesh: but I spare you.

29. Mutta sen minä sanon, rakkaat veljet, aika on lyhetty. Mitä enempi? Joilla vaimot ovat, olkaan niinkuin ei heillä olisikaan,

29. But this I say, brethren, the time is short: it remaineth, that both they that have wives be as though they had none;

30. Ja jotka itkevät, niinkuin ei he itkisikään: ja jotka iloitsevat, niinkuin ei iloitsisikaan: ja jotka ostavat, niinkuin ei nautitsisikaan;

30. And they that weep, as though they wept not; and they that rejoice, as though they rejoiced not; and they that buy, as though they possessed not;

31. Ja jotka tätä maailmaa viljelevät, ettei he sitä väärin käyttäisi; sillä tämän maailman meno on menevä.

31. And they that use this world, as not abusing it: for the fashion of this world passeth away.

32. Mutta minä tahtoisin, että te il-

32. But I would have you without

man murhetta olisitte: naimatoin tottelee niitä, jotka Herran ovat, kuinka hänen pitää Herralle kelpaaman.

33. Mutta joka nai, hän suree maailmallisista, kuinka hän emännällensä kelpais.

34. Nämät ovat eroitetut, vaimo ja neitsy, joka ei naitu ole, se murehtii niitä, jotka Herran ovat, että hän pyhä olis sekä ruumiilla että hengellä; mutta se, joka naitu on, murehtii maailmallisista, kuinka hänen pitää miehellensä kelpaaman.

35. Mutta senkaltaista sanon minä teidän tarpeeksenne: ei, että minä paulan teidän päällenne heittäisin, vaan että te soveliaasti ja hyvin Herrassa riippuisitte, ilman eroittamatta.

36. Mutta jos joku luulee, ettei se sovi hänen neitseellensä, sittekuin hän jo naitavissa on, eikä saa toisin olla, niin tehkään, mitä hän tahtoo, ei hän syntiä tee; sallikaan hänen huolla.

37. Mutta joka seisoo vahvana sydämessänsä ja ei ole vaadittu, vaan hä-

carefulness. He that is unmarried careth for the things that belong to the Lord, how he may please the Lord:

33. But he that is married careth for the things that are of the world, how he may please his wife.

34. There is difference also between a wife and a virgin. The unmarried woman careth for the things of the Lord, that she may be holy both in body and in spirit: but she that is married careth for the things of the world, how she may please her husband.

35. And this I speak for your own profit; not that I may cast a snare upon you, but for that which is comely, and that ye may attend upon the Lord without distraction.

36. But if any man think that he behaveth himself uncomely toward his virgin, if she pass the flower of her age, and need so require, let him do what he will, he sinneth not: let them marry.

37. Nevertheless he that standeth stedfast in his heart, having no ne-

nellä on oma ehtonsa ja päättää sen sydämessänsä, että hän tahtoo neitseensä pitää, se tekee hyvin.

cessity, but hath power over his own will, and hath so decreed in his heart that he will keep his virgin, doeth well.

38. Sentähden joka naittaa, se tekee hyvin; mutta joka ei naita, hän tekee paremmin.

38. So then he that giveth her in marriage doeth well; but he that giveth her not in marriage doeth better.

39. Vaimo on sidottu lakiin, niinkauvan kuin hänen miehensä elää; vaan kuin hänen miehensä kuollut on, niin hän on vapaa toiselle huolemaan, kelle hän tahtoo; ainoasti että se Herrassa tapahtuu.

39. The wife is bound by the law as long as her husband liveth; but if her husband be dead, she is at liberty to be married to whom she will; only in the Lord.

40. Vaan hän on autuaampi, minun luullakseni, jos hän sillänsä pysyy; sillä minä luulen, että minullakin on Jumalan Henki.

40. But she is happier if she so abide, after my judgment: and I think also that I have the Spirit of God.

8 luku

1. Epäjumalain uhreista me tiedämme, että kaikilla meillä on tieto. Tieto paisuttaa, mutta rakkaus rakentaa.

1. Now as touching things offered unto idols, we know that we all have knowledge. Knowledge puffeth up, but charity edifieth.

2. Mutta jos joku luulee jotakin tietävänsä, ei hän vielä mitään tiedä, kuin hänen tulis tietää.

2. And if any man think that he knoweth any thing, he knoweth nothing yet as he ought to know.

3. Mutta jos joku Jumalaa rakastaa, se on tuttu häneltä.
4. Niin me nyt tiedämme siitä ruasta, joka epäjumalille uhrataan, ettei yhtään epäjumalaa maailmassa olekaan, ja ettei yhtään muuta Jumalaa ole kuin yksi;
5. Ja vaikka muutamat ovat, jotka jumaliksi kutsutaan, olkoon se taivaassa eli maan päällä, (niinkuin monta jumalaa ja monta herraa on:)
6. Niin on kuitenkin meillä yksi Jumala, Isä, josta kaikki ovat, ja me hänessä, ja yksi Herra Jesus Kristus, jonka kautta kaikki ovat, ja me hänen kauttansa.
7. Mutta ei jokaisella ole tietoa; sillä muutamat tekevät itsellensä omantunnon epäjumalista ja syövät niinkuin epäjumalille uhrattua, ja että heidän omatuntonsa on heikko, niin se saastutetaan.
8. Mutta ei ruoka meitä saata otolliseksi Jumalan edessä; jos me syömme, emme siitä rikkaammaksi tule; ellemme taas syö, emmepä me sentähden köyhemmäksi tule.
9. Vaan katsokaat, ettei tämä teidän

3. But if any man love God, the same is known of him.
4. As concerning therefore the eating of those things that are offered in sacrifice unto idols, we know that an idol is nothing in the world, and that there is none other God but one.
5. For though there be that are called gods, whether in heaven or in earth, (as there be gods many, and lords many,)
6. But to us there is but one God, the Father, of whom are all things, and we in him; and one Lord Jesus Christ, by whom are all things, and we by him.
7. Howbeit there is not in every man that knowledge: for some with conscience of the idol unto this hour eat it as a thing offered unto an idol; and their conscience being weak is defiled.
8. But meat commendeth us not to God: for neither, if we eat, are we the better; neither, if we eat not, are we the worse.
9. But take heed lest by any means

vapautenne tulisi heikoille pahennukseksi;
10. Sillä jos joku näkee sinun, jolla tieto on, atrioitsevan epäjumalain huoneissa, eikö siitä omatunto, joka heikko on, yllytetä epäjumalain uhria syömään?

11. Ja niin sinun tietos kautta sinun veljes hukkaantuu, joka heikko on, jonka tähden Kristus on kuollut.
12. Mutta kuin te niin syntiä teette veljiänne vastaan ja särjette heidän heikon omantuntonsa, niin te Kristusta vastaan syntiä teette.
13. Sentähden jos ruoka minun veljeni pahentais, niin en minä ikänäni söisi lihaa, etten minä veljeäni pahentaisi.

this liberty of yours become a stumblingblock to them that are weak.
10. For if any man see thee which hast knowledge sit at meat in the idol's temple, shall not the conscience of him which is weak be emboldened to eat those things which are offered to idols;
11. And through thy knowledge shall the weak brother perish, for whom Christ died?
12. But when ye sin so against the brethren, and wound their weak conscience, ye sin against Christ.

13. Wherefore, if meat make my brother to offend, I will eat no flesh while the world standeth, lest I make my brother to offend.

9 luku

1. Enkö minä ole apostoli? Enkö minä vapaa ole? Enkö minä meidän Herraa Jesusta Kristusta nähnyt? Ettekö te ole minun työni Herrassa?
2. Ellen minä ole muille apostoli, niin minä tosin teille olen; sillä te olette

1. Am I not an apostle? am I not free? have I not seen Jesus Christ our Lord? are not ye my work in the Lord?
2. If I be not an apostle unto others, yet doubtless I am to you: for the

minun apostolivirkani sinetti Herrassa.

3. Niille, jotka minulta kysyvät, on tämä minun edesvastaukseni:
4. Eikö meillä ole valta syödä ja juoda?
5. Eikö meillä ole valta sisarta vaimona kanssamme ympäri viedä, niinkuin muillakin apostoleilla, ja Herran veljillä, ja Kephaalla?
6. Eli minullako yksin ja Barnabaalla ei ole valtaa olla työtä tekemättä?
7. Kuka sotii koskaan omalla kulutuksellansa? Kuka istuttaa viinatarhan ja ei syö sen hedelmästä? Eli kuka karjaa kaitsee ja ei syö karjan rieskasta?

8. Puhunenko minä näitä ihmisten tavalla? Eikö myös laki sitä sano?
9. Sillä Moseksen laissa on kirjoitettu: Ei sinun pidä sitoman kiinni riihtä tappavan härjän suuta. Sureneeko Jumala härkiä?
10. Taikka, eikö hän sitä kaiketi meidän tähtemme sano? sillä meidän tähtemme on se kirjoitettu: että se joka kyntää, hänen pitää toivossa kyntämän, ja joka riihtä tappaa, hä-

seal of mine apostleship are ye in the Lord.

3. Mine answer to them that do examine me is this,
4. Have we not power to eat and to drink?
5. Have we not power to lead about a sister, a wife, as well as other apostles, and as the brethren of the Lord, and Cephas?
6. Or I only and Barnabas, have not we power to forbear working?
7. Who goeth a warfare any time at his own charges? who planteth a vineyard, and eateth not of the fruit thereof? or who feedeth a flock, and eateth not of the milk of the flock?
8. Say I these things as a man? or saith not the law the same also?
9. For it is written in the law of Moses, Thou shalt not muzzle the mouth of the ox that treadeth out the corn. Doth God take care for oxen?
10. Or saith he it altogether for our sakes? For our sakes, no doubt, this is written: that he that ploweth should plow in hope; and that he that thresheth in hope should be partaker

nen pitää toivossa riihtä tappaman, että hän toivostansa osalliseksi tulis.

of his hope.

11. Jos me olemme teille hengellisiä kylväneet; paljoko se on, jos me teidän ruumiillisianne niitämme?

11. If we have sown unto you spiritual things, is it a great thing if we shall reap your carnal things?

12. Jos muut ovat tässä vallassa osalliset teidän tykönänne, miksi emme siis paljoa enemmin? mutta emmepä me ole sitä valtaa pitäneet, vaan me kärsimme kaikkinaisia, ettemme Kristuksen evankeliumille mitään estettä tekisi.

12. If others be partakers of this power over you, are not we rather? Nevertheless we have not used this power; but suffer all things, lest we should hinder the gospel of Christ.

13. Ettekö te tiedä, että ne, jotka uhraavat, ne syövät uhrista, ja ne, jotka alttaria valmistavat, ne alttarista osalliseksi tulevat?

13. Do ye not know that they which minister about holy things live of the things of the temple? and they which wait at the altar are partakers with the altar?

14. Niin on myös Herra säätänyt, että ne, jotka evankeliumia ilmoittavat, pitää evankeliumista elatuksensa saaman.

14. Even so hath the Lord ordained that they which preach the gospel should live of the gospel.

15. Mutta en minä ole kuitenkaan mitään näistä tehnyt. Vaan en minä sentähden sitä kirjoita, että niin pitäis minun kanssani tapahtuman. Parempi olis minun kuolla kuin että joku minun kerskaamiseni tyhjäksi tekis.

15. But I have used none of these things: neither have I written these things, that it should be so done unto me: for it were better for me to die, than that any man should make my glorying void.

16. Mutta että minä evankeliumia

16. For though I preach the gospel, I

saarnaan, niin ei minun tarvitse siitä öykätä; sillä minun tulee se tehdä. Voi minua, ellen minä evankeliumia ilmoita!

have nothing to glory of: for necessity is laid upon me; yea, woe is unto me, if I preach not the gospel!

17. Sillä jos minä sen mielelläni teen, niin minulla on palkka; mutta jos minä ylönmielin sen teen, niin on se virka kuitenkin minulle uskottu.

17. For if I do this thing willingly, I have a reward: but if against my will, a dispensation of the gospel is committed unto me.

18. Mitäs siis minun palkkani on? että minä Kristuksen evankeliumia saarnaan, ja teen sen ilman vapauttani evankeliumissa.

18. What is my reward then? Verily that, when I preach the gospel, I may make the gospel of Christ without charge, that I abuse not my power in the gospel.

19. Sillä ehkä minä olen vapaa jokaisesta, niin minä olen kuitenkin minuni tehnyt jokaisen palveliaksi, että minä sitä usiammat voittaisin.

19. For though I be free from all men, yet have I made myself servant unto all, that I might gain the more.

20. Ja olen Juudalaisille tehty niinkuin Juudalainen, että minä Juudalaiset voittaisin; niille jotka lain alla ovat, niinkuin lain alainen, että minä ne, jotka lain alla ovat, voittaisin;

20. And unto the Jews I became as a Jew, that I might gain the Jews; to them that are under the law, as under the law, that I might gain them that are under the law;

21. Niille jotka ilman lakia ovat, niinkuin minä ilman lakia olisin, (vaikka en minä ilman lakia Jumalan edessä ole, vaan olen Kristuksen laissa,) että minä ne, jotka ilman lakia ovat, voittaisin;

21. To them that are without law, as without law, (being not without law to God, but under the law to Christ,) that I might gain them that are without law.

22. Heikoille olen minä tehty niinkuin heikko, että minä heikot voittaisin. Minä olen kaikille tehty kaikiksi, että minä kaiketi muutamat autuaaksi saattaisin.

22. To the weak became I as weak, that I might gain the weak: I am made all things to all men, that I might by all means save some.

23. Mutta sen minä teen evankeliumin tähden, että minä siitä osalliseksi tulisin.

23. And this I do for the gospel's sake, that I might be partaker thereof with you.

24. Ettekö te tiedä, että ne, jotka kiistassa juoksevat, kaikki tosin he juoksevat, vaan yksi palkan ennättää? Juoskaat siis niin, että te käsittäisitte.

24. Know ye not that they which run in a race run all, but one receiveth the prize? So run, that ye may obtain.

25. Mutta jokainen joka kilvoittelee, kaikista hän itsensä pitää pois. Ne tosin sitä varten, että he katoovaisen kruunun saisivat; mutta me katoomattoman.

25. And every man that striveth for the mastery is temperate in all things. Now they do it to obtain a corruptible crown; but we an incorruptible.

26. Mutta en minä niin juokse kuin tietämättömän puoleen, ja minä kilvoittelen, ei niinkuin tuulta pieksäin.

26. I therefore so run, not as uncertainly; so fight I, not as one that beateth the air:

27. Vaan minä kuritan ruumistani ja painan sitä alas, etten minä, joka muille saarnaan, itse hyljättäväksi tulisi.

27. But I keep under my body, and bring it into subjection: lest that by any means, when I have preached to others, I myself should be a castaway.

10 luku

1. Mutta en minä tahdo sitä teiltä, rakkaat veljet, salata, että meidän isämme ovat kaikki pilven alla olleet ja kaikki meren lävitse vaeltaneet,
2. Ja kaikki Mosekseen kastetut pilvessä ja meressä.
3. Ja ovat kaikki yhtäläistä hengellistä ruokaa syöneet,
4. Ja kaikki yhtäläistä hengellistä juomaa juoneet; sillä he joivat siitä hengellisestä kalliosta, joka heitä seurasi; mutta se kallio oli Kristus.
5. Mutta ei heistä monta olleet Jumalalle otolliset; sillä he maahan lyötiin korvessa.
6. Mutta nämä olivat meille esikuvaksi, ettemme pahaa himoitsisi, niinkuin he himoitsivat.
7. Älkäät siis olko epäjumalain palveliat, niinkuin muutamat heistä, niinkuin kirjoitettu on: kansa istui syömään ja juomaan, ja nousi mässäämään.
8. Älkäämme huorin tehkö, niinkuin muutamat heistä itsensä huoruudella saastuttivat ja lankesivat yhtenä päi-

1. Moreover, brethren, I would not that ye should be ignorant, how that all our fathers were under the cloud, and all passed through the sea;
2. And were all baptized unto Moses in the cloud and in the sea;
3. And did all eat the same spiritual meat;
4. And did all drink the same spiritual drink: for they drank of that spiritual Rock that followed them: and that Rock was Christ.
5. But with many of them God was not well pleased: for they were overthrown in the wilderness.
6. Now these things were our examples, to the intent we should not lust after evil things, as they also lusted.
7. Neither be ye idolaters, as were some of them; as it is written, The people sat down to eat and drink, and rose up to play.
8. Neither let us commit fornication, as some of them committed, and fell in one day three and twenty thou-

vänä kolmekolmattakymmentä tuhatta.

9. Älkäämme Kristusta kiusatko, niinkuin myös muutamat heistä kiusasivat ja surmattiin kärmeiltä.

10. Älkäät napisko, niinkuin muutamat heistä napisivat ja hukattiin kadottajalta.

11. Mutta kaikki nämä tulivat heidän kohtaansa esikuvaksi; vaan se on kirjoitettu meille karttamiseksi, joidenka päälle maailman loput tulleet ovat.

12. Sentähden joka luulee seisovansa, katsokaan, ettei hän lankee.

13. Eipä yksikään kiusaus ole teitä käsittänyt, vaan inhimillinen; mutta Jumala on uskollinen, joka ei salli teitä kiusattaa ylitse teidän voimanne; vaan hän tekee myös kiusauksesta lopun, että te sen voisitte kärsiä.

14. Sentähden, minun rakkaani, paetkaat epäjumalain palvelusta!

15. Minä puhun niinkuin toimellisille: tuomitkaat te, mitä minä sanon.

16. Se siunattu kalkki, jota me siunaamme, eikö se ole Kristuksen veren

sand.

9. Neither let us tempt Christ, as some of them also tempted, and were destroyed of serpents.

10. Neither murmur ye, as some of them also murmured, and were destroyed of the destroyer.

11. Now all these things happened unto them for ensamples: and they are written for our admonition, upon whom the ends of the world are come.

12. Wherefore let him that thinketh he standeth take heed lest he fall.

13. There hath no temptation taken you but such as is common to man: but God is faithful, who will not suffer you to be tempted above that ye are able; but will with the temptation also make a way to escape, that ye may be able to bear it.

14. Wherefore, my dearly beloved, flee from idolatry.

15. I speak as to wise men; judge ye what I say.

16. The cup of blessing which we bless, is it not the communion of the

osallisuus? Se leipä, jonka me murramme, eikö se ole Kristuksen ruumiin osallisuus?

17. Sillä se on yksi leipä, niin mekin monta olemme yksi ruumis; sillä me kaikki yhdestä leivästä olemme osalliset.

18. Katsokaat Israelia lihan jälkeen: eikö ne, jotka uhria syövät, ole alttarista osalliset?

19. Mitäs siis minä sanon, että epäjumalat jotakin ovat, eli jos epäjumalain uhri jotakin on?

20. Mutta sen minä sanon: mitä pakanat uhraavat, sen he perkeleille uhraavat ja ei Jumalalle. En minä tahdo, että teidän pitää oleman perkeleistä osalliset.

21. Ette taida Herran kalkkia juoda ja perkeleiden kalkkia. Ette taida osalliset olla Herran pöydästä ja perkeleiden pöydästä.

22. Eli tahdommeko me Herraa härsytellä? Olemmeko me häntä väkevämmät?

23. Kaikki tosin ovat minulle luvalliset, vaan ei kaikki ole tarpeelliset. Kaikki ovat minulle luvalliset, mutta ei

blood of Christ? The bread which we break, is it not the communion of the body of Christ?

17. For we being many are one bread, and one body: for we are all partakers of that one bread.

18. Behold Israel after the flesh: are not they which eat of the sacrifices partakers of the altar?

19. What say I then? that the idol is any thing, or that which is offered in sacrifice to idols is any thing?

20. But I say, that the things which the Gentiles sacrifice, they sacrifice to devils, and not to God: and I would not that ye should have fellowship with devils.

21. Ye cannot drink the cup of the Lord, and the cup of devils: ye cannot be partakers of the Lord's table, and of the table of devils.

22. Do we provoke the Lord to jealousy? are we stronger than he?

23. All things are lawful for me, but all things are not expedient: all things are lawful for me, but all things edify

kaikki tapahdu parannukseksi.
24. Älkään kenkään omaa parastansa katsoko, vaan toisen.
25. Kaikkea, mitä teurashuoneessa myydään, syökäät ja älkäät omantunnon tähden kyselkö.
26. Sillä maa on Herran, ja kaikki mitä siinä on.
27. Mutta kuin joku uskomatoin teitä vieraaksi kutsuu ja te mennä tahdotte, niin syökäät kaikkia, mitä teidän eteenne tuodaan ja älkäät omantunnon tähden kyselkö.
28. Mutta jos joku silloin teille sanois: tämä on epäjumalain uhri, niin älkäät syökö, hänen tähtensä, joka sen ilmoitti, ja omantunnon tähden. Sillä maa on Herran ja kaikki mitä siinä on.
29. Mutta minä sanon omastatunnosta: ei sinun, vaan toisen; sillä minkätähden minun vapauteni tuomitaan toisen omaltatunnolta?
30. Sillä koska minä sen kiitoksella nautitsen, miksis minua pilkataan sen edestä, josta minä kiitän?
31. Jos te nyt syötte eli juotte, eli mitä te teette, niin tehkäät kaikki Jumalan kunniaksi.

not.
24. Let no man seek his own, but every man another's wealth.
25. Whatsoever is sold in the shambles, that eat, asking no question for conscience sake:
26. For the earth is the Lord's, and the fulness thereof.
27. If any of them that believe not bid you to a feast, and ye be disposed to go; whatsoever is set before you, eat, asking no question for conscience sake.
28. But if any man say unto you, This is offered in sacrifice unto idols, eat not for his sake that shewed it, and for conscience sake: for the earth is the Lord's, and the fulness thereof:
29. Conscience, I say, not thine own, but of the other: for why is my liberty judged of another man's conscience?
30. For if I by grace be a partaker, why am I evil spoken of for that for which I give thanks?
31. Whether therefore ye eat, or drink, or whatsoever ye do, do all to the glory of God.

32. Olkaat ilman pahennusta sekä Juudalaisille että Grekiläisille ja Jumalan seurakunnalle,
33. Niinkuin minä kaikissa kaikille kelpaan ja en etsi omaa parastani, vaan monen, että he autuaaksi tulisivat.

32. Give none offence, neither to the Jews, nor to the Gentiles, nor to the church of God:
33. Even as I please all men in all things, not seeking mine own profit, but the profit of many, that they may be saved.

11 luku

1. Olkaat minun seuraajani, niinkuin minäkin Kristuksen.
2. Mutta minä kiitän teitä, rakkaat veljeni, että te minua kaikissa muistatte, ja että te pidätte ne säädyt, jotka minä teille annoin.
3. Mutta minä tahdon, että teidän pitää tietämän, että Kristus on jokaisen miehen pää; mutta mies on vaimon pää, ja Jumala on Kristuksen pää.
4. Jokainen mies, joka rukoilee eli propheteeraa, ja pitää jotakin päänsä päällä, se häpäisee päänsä.
5. Mutta jokainen vaimo, joka rukoilee eli propheteeraa peittämättömällä päällä, se häpäisee päänsä; sillä se on niinkuin se ajeltu olis.
6. Sillä ellei vaimo anna itsiänsä peit-

1. Be ye followers of me, even as I also am of Christ.
2. Now I praise you, brethren, that ye remember me in all things, and keep the ordinances, as I delivered them to you.
3. But I would have you know, that the head of every man is Christ; and the head of the woman is the man; and the head of Christ is God.
4. Every man praying or prophesying, having his head covered, dishonoureth his head.
5. But every woman that prayeth or prophesieth with her head uncovered dishonoureth her head: for that is even all one as if she were shaven.
6. For if the woman be not covered,

tää, niin kerittäkään myös hänen hiuksensa; vaan että se on ruma, että vaimon pitäis keritty eli ajeltu oleman, niin peittäkään päänsä.

7. Mutta ei miehen pidä päätänsä peittämän, sillä hän on Jumalan kuva ja kunnia; mutta vaimo on miehen kunnia.

8. Sillä ei mies ole vaimosta, mutta vaimo on miehestä.

9. Ja ei mies ole luotu vaimon tähden, mutta vaimo on luotu miehen tähden.

10. Sentähden pitää vaimon pitämän voiman päänsä päällä enkelitten tähden;

11. Muutoin ei ole mies paitsi vaimoa, eikä vaimo paitsi miestä, Herrassa,

12. Sillä niinkuin vaimo on miehestä, niin on myös mies vaimon kautta; mutta kaikki Jumalasta.

13. Tuomitkaat itse keskenänne: onko se kaunis, että vaimo avopäin Jumalaa rukoilee?

14. Eikö luontokin sitä teille opeta, että se on miehelle häpiäksi, jos hänellä on pitkät hiukset?

let her also be shorn: but if it be a shame for a woman to be shorn or shaven, let her be covered.

7. For a man indeed ought not to cover his head, forasmuch as he is the image and glory of God: but the woman is the glory of the man.

8. For the man is not of the woman; but the woman of the man.

9. Neither was the man created for the woman; but the woman for the man.

10. For this cause ought the woman to have power on her head because of the angels.

11. Nevertheless neither is the man without the woman, neither the woman without the man, in the Lord.

12. For as the woman is of the man, even so is the man also by the woman; but all things of God.

13. Judge in yourselves: is it comely that a woman pray unto God uncovered?

14. Doth not even nature itself teach you, that, if a man have long hair, it is a shame unto him?

15. Mutta vaimolle on se kunniaksi, että hänellä on pitkät hiukset; sillä hiukset ovat hänelle peitteeksi annetut.

15. But if a woman have long hair, it is a glory to her: for her hair is given her for a covering.

16. Mutta jos joku näkyy riitainen olevan, ei meillä eikä Jumalan seurakunnilla se tapa ole.

16. But if any man seem to be contentious, we have no such custom, neither the churches of God.

17. Mutta kuin minä tätä teille ilmoitan, en minä teitä kiitä, ettette kokoon tule parannukseksi, vaan pahennukseksi.

17. Now in this that I declare unto you I praise you not, that ye come together not for the better, but for the worse.

18. Sillä ensin, kuin te seurakuntaan tulette, niin minä kuulen eripuraisuudet olevan seassanne; jonka minä myös puolittain uskon.

18. For first of all, when ye come together in the church, I hear that there be divisions among you; and I partly believe it.

19. Sillä teidän seassanne pitää myös eriseurat oleman, että ne, jotka koetellut ovat, teidän seassanne ilmoitettaisiin.

19. For there must be also heresies among you, that they which are approved may be made manifest among you.

20. Kuin te siis kokoon tulette yhteen, ei se ole Herran ehtoollista pitää.

20. When ye come together therefore into one place, this is not to eat the Lord's supper.

21. Sillä jokainen ennättää syödä oman ehtoollisensa, yksi isoo, toinen juovuksissa on.

21. For in eating every one taketh before other his own supper: and one is hungry, and another is drunken.

22. Vai eikö teillä huoneita ole, joissa te syödä ja juoda saatte? Taikka katsotteko te ylön Jumalan seurakunnan

22. What? have ye not houses to eat and to drink in? or despise ye the church of God, and shame them that

ja häpäisette ne, joilla ei mitään ole? Mitä minun pitää teille sanoman? Pitääkö minun teitä kiittämän? Tässä en minä kiitä.

have not? What shall I say to you? shall I praise you in this? I praise you not.

23. Sillä minä olen sen Herralta saanut, jonka minä myös teille annoin. Sillä Herra Jesus, sinä yönä, jona hän petettiin, otti leivän,

23. For I have received of the Lord that which also I delivered unto you, That the Lord Jesus the same night in which he was betrayed took bread:

24. Ja kiitti, mursi ja sanoi: ottakaat, syökäät! tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne murretaan: se tehkäät minun muistokseni;

24. And when he had given thanks, he brake it, and said, Take, eat: this is my body, which is broken for you: this do in remembrance of me.

25. Niin myös kalkin ehtoollisen jälkeen ja sanoi: tämä kalkki on se Uusi Testamentti minun veressäni; se tehkäät, niin usein kuin te juotte, minun muistokseni.

25. After the same manner also he took the cup, when he had supped, saying, This cup is the new testament in my blood: this do ye, as oft as ye drink it, in remembrance of me.

26. Sillä niin usein kuin te syötte tästä leivästä ja juotte tästä kalkista, pitää teidän Herran kuoleman julistaman, siihenasti kuin hän tulee.

26. For as often as ye eat this bread, and drink this cup, ye do shew the Lord's death till he come.

27. Sentähden joka kelvottomasti syö tästä leivästä ja juo Herran kalkista, se on vikapää Herran ruumiiseen ja vereen.

27. Wherefore whosoever shall eat this bread, and drink this cup of the Lord, unworthily, shall be guilty of the body and blood of the Lord.

28. Mutta koetelkaan ihminen itsiänsä, ja niin syökään tästä leivästä ja juokaan tästä kalkista.

28. But let a man examine himself, and so let him eat of that bread, and drink of that cup.

29. Sillä joka syö taikka juo kelvottomasti, hän syö ja juo tuomion itsellensä, ettei hän Herran ruumista eroita.
29. For he that eateth and drinketh unworthily, eateth and drinketh damnation to himself, not discerning the Lord's body.

30. Sentähden on myös monta heikkoa ja sairasta teidän seassanne, ja moni makaa.
30. For this cause many are weak and sickly among you, and many sleep.

31. Sillä jos me itsemme tuomitsisimme, niin emme ensinkään tuomittaisi.
31. For if we would judge ourselves, we should not be judged.

32. Vaan kuin me tuomitaan, niin me Herralta kuritetaan, ettemme maailman kanssa kadotettaisi.
32. But when we are judged, we are chastened of the Lord, that we should not be condemned with the world.

33. Sentähden, rakkaat veljeni! kuin te kokoon tulette syömään, niin odottakaat toinen toistanne.
33. Wherefore, my brethren, when ye come together to eat, tarry one for another.

34. Mutta jos joku isoo, hän syököön kotonansa, ettette kokoon tulisi kadotukseksi. Ne muut minä tultuani tahdon toimittaa.
34. And if any man hunger, let him eat at home; that ye come not together unto condemnation. And the rest will I set in order when I come.

12 luku

1. Mutta hengellisistä lahjoista, rakkaat veljet, en minä tahdo teiltä salata.
1. Now concerning spiritual gifts, brethren, I would not have you ignorant.

2. Te tiedätte, että te olette pakanat olleet ja käyneet mykkäin epäjuma-
2. Ye know that ye were Gentiles, carried away unto these dumb idols,

lain tykö, niinkuin te viedyt olitte.
3. Sentähden teen minä teille tiettäväksi, ettei yksikään, joka Jumalan Hengen kautta puhuu, Jesusta kiroile: ja ei yksikään taida Jesusta kutsua Herraksi, vaan Pyhän Hengen kautta.
4. Lahjat ovat moninaiset, mutta yksi on Henki;
5. Ja virat ovat moninaiset, mutta yksi on Herra.
6. Ja voimat ovat moninaiset, mutta yksi on Jumala, joka kaikki kaikissa vaikuttaa.
7. Mutta jokaiselle annetaan Hengen ilmoitus hyödytykseksi.
8. Sillä yhdelle annetaan Hengen kautta puhua viisaudesta, toiselle puhua tiedosta, sen yhden Hengen kautta:
9. Mutta toiselle usko siitä yhdestä Hengestä: toiselle lahjat terveeksi tehdä siinä yhdessä Hengessä:
10. Toiselle voimallisia töitä tehdä, toiselle ennustus, toiselle henget eroittaa, toiselle moninaiset kielet, toiselle moninaisten kielten selitys.
11. Mutta nämät kaikki se yksi Henki

even as ye were led.
3. Wherefore I give you to understand, that no man speaking by the Spirit of God calleth Jesus accursed: and that no man can say that Jesus is the Lord, but by the Holy Ghost.
4. Now there are diversities of gifts, but the same Spirit.
5. And there are differences of administrations, but the same Lord.
6. And there are diversities of operations, but it is the same God which worketh all in all.
7. But the manifestation of the Spirit is given to every man to profit withal.
8. For to one is given by the Spirit the word of wisdom; to another the word of knowledge by the same Spirit;
9. To another faith by the same Spirit; to another the gifts of healing by the same Spirit;
10. To another the working of miracles; to another prophecy; to another discerning of spirits; to another divers kinds of tongues; to another the interpretation of tongues:
11. But all these worketh that one

vaikuttaa, jakaen kullekin omansa niinkuin hän tahtoo.

12. Sillä niinkuin ruumis on yksi, ja hänellä on monta jäsentä, mutta kaikki ruumiin jäsenet, ehkä heitä on usia, ovat kuitenkin yksi ruumis; niin on myös Kristus.

13. Sillä me olemme myös yhdessä Hengessä kaikki yhdeksi ruumiiksi kastetut, sekä Juudalaiset että Grekiläiset, sekä orjat että vapaat, ja kaikki me olemme yhteen Henkeen juotetut.

14. Sillä ei ruumis ole yksi jäsen, vaan usia.

15. Jos jalka sanois: en minä ole käsi, sentähden en minä ole ruumiista: eikö hän senvuoksi ole ruumiista?

16. Ja jos korva sanois: en minä ole silmä, sentähden en minä ole ruumiista: eikö hän senvuoksi ruumiista ole?

17. Jos koko ruumis silmänä olis, kussas siis kuulo? Jos se kaikki kuulona, kussas siis haisto?

18. Mutta nyt on Jumala pannut jäsenet erinänsä itsekunkin ruumiissa niinkuin hän on tahtonut.

and the selfsame Spirit, dividing to every man severally as he will.

12. For as the body is one, and hath many members, and all the members of that one body, being many, are one body: so also is Christ.

13. For by one Spirit are we all baptized into one body, whether we be Jews or Gentiles, whether we be bond or free; and have been all made to drink into one Spirit.

14. For the body is not one member, but many.

15. If the foot shall say, Because I am not the hand, I am not of the body; is it therefore not of the body?

16. And if the ear shall say, Because I am not the eye, I am not of the body; is it therefore not of the body?

17. If the whole body were an eye, where were the hearing? If the whole were hearing, where were the smelling?

18. But now hath God set the members every one of them in the body, as it hath pleased him.

19. Vai jos kaikki olisivat yksi jäsen, kussa sitte ruumis olis?
20. Mutta nyt on monta jäsentä, vaan yksi ruumis.
21. Mutta ei silmä taida kädelle sanoa: en minä sinua tarvitse, eli taas pää jaloille: en minä teitä tarvitse.
22. Vaan paljoa enemmin ne ruumiin jäsenet, jotka heikommaksi näkyvät, ovat tarpeelliset.
23. Ja jotka me luulemme häpiällisemmäksi ruumiissa, niiden päälle me enimmän kunnian panemme; ja jotka häijymmäksi näkyvät, niillä on enin kaunistusta:
24. Sillä jotka meissä kauniit ovat, ei ne mitään tarvitse; mutta Jumala on ruumiin kokoon liittänyt ja sille puuttuvaiselle enemmän kunnian antanut,
25. Ettei eripuraisuutta ruumiissa olisi; vaan kaikki jäsenet pitää toinen toisestansa surun pitämän.
26. Ja jos yksi jäsen kärsii jotakin, niin kaikki muut jäsenet kanssa kärsivät, ja jos yksi jäsen kunniassa pide-

19. And if they were all one member, where were the body?
20. But now are they many members, yet but one body.
21. And the eye cannot say unto the hand, I have no need of thee: nor again the head to the feet, I have no need of you.
22. Nay, much more those members of the body, which seem to be more feeble, are necessary:
23. And those members of the body, which we think to be less honourable, upon these we bestow more abundant honour; and our uncomely parts have more abundant comeliness.
24. For our comely parts have no need: but God hath tempered the body together, having given more abundant honour to that part which lacked:
25. That there should be no schism in the body; but that the members should have the same care one for another.
26. And whether one member suffer, all the members suffer with it; or one member be honoured, all the mem-

tään, niin kaikki jäsenet myös riemuitsevat.

27. Mutta te olette Kristuksen ruumis ja jäsenet, jokainen osansa jälkeen.

28. Ja Jumala on pannut seurakuntaan ensin apostolit, sitte prophetat, senjälkeen opettajat, sitte voimalliset työt, jälleen parantamisen lahjat, avut, hallitukset, moninaiset kielet.

29. Ovatko kaikki apostolit? Ovatko kaikki prophetat? Ovatko kaikki opettajat? Onko kaikilla voimalliset työt?

30. Onko kaikilla parantamisen lahjat? Puhuvatko kaikki moninaisilla kielillä? Taitavatko kaikki selittää?

31. Mutta noudattakaat te paraita lahjoja. Ja vielä minä teille korkiamman tien osoitan.

bers rejoice with it.

27. Now ye are the body of Christ, and members in particular.

28. And God hath set some in the church, first apostles, secondarily prophets, thirdly teachers, after that miracles, then gifts of healings, helps, governments, diversities of tongues.

29. Are all apostles? are all prophets? are all teachers? are all workers of miracles?

30. Have all the gifts of healing? do all speak with tongues? do all interpret?

31. But covet earnestly the best gifts: and yet shew I unto you a more excellent way.

13 luku

1. Jos minä ihmisten ja enkelein kielillä puhuisin, ja ei minulla olisi rakkautta, niin minä olisin kuin helisevä vaski tai kilisevä kulkuinen.

2. Ja jos minä propheteerata taitaisin, ja kaikki salaisuudet tietäisin ja kaiken tiedon, ja minulla olis kaikki usko, niin

1. Though I speak with the tongues of men and of angels, and have not charity, I am become as sounding brass, or a tinkling cymbal.

2. And though I have the gift of prophecy, and understand all mysteries, and all knowledge; and though I

että minä vuoret siirtäisin, ja ei olisi minulla rakkautta, niin en minä mitään olisi.

3. Ja jos minä kaiken tavarani kuluttaisin köyhäin ravinnoksi, ja jos minä antaisin ruumiini poltettaa, ja ei olisi minulla rakkautta, niin ei se olisi minulle mitään hyödyllinen.

4. Rakkaus on kärsivällinen ja laupias. Ei rakkaus kadehdi, ei rakkaus ole tyly, ei hän paisu:

5. Ei hän käytä itsiänsä sopimattomasti, ei omaansa etsi, ei hän vihaan syty, ei hän pahaa ajattele,

6. Ei hän vääryydestä iloitse, mutta hän iloitsee totuudesta:

7. Kaikki hän peittää, kaikki hän uskoo, kaikki hän toivoo, kaikki hän kärsii.

8. Ei rakkaus koskaan väsy; vaikka prophetiat lakkaavat, ja kielet vaikenevat, ja tieto katoo.

9. Sillä me ymmärrämme puolittain, ja propheteeraamme puolittain.

10. Mutta kuin täydellinen tulee, sitte vajaa lakkaa.

have all faith, so that I could remove mountains, and have not charity, I am nothing.

3. And though I bestow all my goods to feed the poor, and though I give my body to be burned, and have not charity, it profiteth me nothing.

4. Charity suffereth long, and is kind; charity envieth not; charity vaunteth not itself, is not puffed up,

5. Doth not behave itself unseemly, seeketh not her own, is not easily provoked, thinketh no evil;

6. Rejoiceth not in iniquity, but rejoiceth in the truth;

7. Beareth all things, believeth all things, hopeth all things, endureth all things.

8. Charity never faileth: but whether there be prophecies, they shall fail; whether there be tongues, they shall cease; whether there be knowledge, it shall vanish away.

9. For we know in part, and we prophesy in part.

10. But when that which is perfect is come, then that which is in part shall

be done away.

11. Kuin minä olin lapsi, niin minä puhuin kuin lapsi, minulla oli lapsen mieli ja ajattelin kuin lapsi; mutta sitte kuin minä mieheksi tulin, niin minä hylkäsin lapselliset.

11. When I was a child, I spake as a child, I understood as a child, I thought as a child: but when I became a man, I put away childish things.

12. Sillä nyt me näemme niinkuin peilistä tapauksessa, mutta silloin kasvoista kasvoihin: nyt minä tunnen puolittain, vaan silloin minä tunnen niiinkuin minä tuttu olen.

12. For now we see through a glass, darkly; but then face to face: now I know in part; but then shall I know even as also I am known.

13. Mutta nyt pysyvät usko, toivo, rakkaus, nämät kolme; vaan rakkaus on suurin niistä.

13. And now abideth faith, hope, charity, these three; but the greatest of these is charity.

14 luku

1. Noudattakaat rakkautta, olkaat ahkerat hengellisten lahjain perään; mutta enemmin propheteeraamaan.

1. Follow after charity, and desire spiritual gifts, but rather that ye may prophesy.

2. Sillä joka kielillä puhuu, ei hän ihmisille puhu, vaan Jumalalle; sillä ei kenkään kuule, vaan hän puhuu salaisuudet hengessä.

2. For he that speaketh in an unknown tongue speaketh not unto men, but unto God: for no man understandeth him; howbeit in the spirit he speaketh mysteries.

3. Mutta joka propheteeraa, se puhuu ihmisille parannukseksi ja neuvoksi ja lohdutukseksi.

3. But he that prophesieth speaketh unto men to edification, and exhortation, and comfort.

4. Joka kielillä puhuu, hän parantaa itsensä; mutta joka propheteeraa, hän seurakunnan parantaa.

4. He that speaketh in an unknown tongue edifieth himself; but he that prophesieth edifieth the church.

5. Mutta minä tahtoisin, että te kaikki kielillä puhuisitte, mutta paljoa enemmin, että te propheteeraisitte; sillä se, joka propheteeraa, on suurempi kuin se, joka kielillä puhuu, paitsi sitä jos hän sen selittää, että seurakunta sais siitä parannuksen.

5. I would that ye all spake with tongues, but rather that ye prophesied: for greater is he that prophesieth than he that speaketh with tongues, except he interpret, that the church may receive edifying.

6. Vaan nyt, rakkaat veljeni! jos minä tulen teidän tykönne kielillä puhuen, mitä minä olisin teille hyödyllinen, ellen minä puhuisi teille eli ilmoituksen kautta, eli tiedon kautta, eli prophetian kautta, taikka opin kautta?

6. Now, brethren, if I come unto you speaking with tongues, what shall I profit you, except I shall speak to you either by revelation, or by knowledge, or by prophesying, or by doctrine?

7. Kuitenkin ne hengettömät, jotka äänen antavat, joko se on huilu eli kantele, koska ei ne anna eri ääntä itsestänsä, kuinka se tiedetään, mitä huilulla eli mitä kanteleella soitettu on?

7. And even things without life giving sound, whether pipe or harp, except they give a distinction in the sounds, how shall it be known what is piped or harped?

8. Ja jos vaskitorvi antaa ymmärtämättömän äänen itsestänsä, kuka tietää sotaan hankita?

8. For if the trumpet give an uncertain sound, who shall prepare himself to the battle?

9. Niin myös te, jos te kielillä puhutte ja ette puhu selkiästi; kuinka se ymmärretään, mitä puhuttu on? Sillä te

9. So likewise ye, except ye utter by the tongue words easy to be understood, how shall it be known what is

puhutte tuuleen.

10. Moninaiset tosin ovat äänet maailmassa, ja ei yhtään niistä ole äänetöintä;
11. Sentähden, ellen minä tiedä äänen tointa, niin minä olen puhujalle outo, ja se, joka puhuu, on myös minulle outo.

12. Niin tekin, koska te ahkerasti hengellisiä lahjoja etsitte, niin ahkeroitkaaat seurakunnan parannukseksi, että teillä kyllä olis.
13. Sentähden, joka kielillä puhuu, se rukoilkaan, että hän sen taitais myös selittää.
14. Sillä jos minä kielillä rukoilen, niin minun henkeni rukoilee, mutta minun mieleni on hedelmätöin.
15. Kuinkas se siis on? Minä rukoilen hengessä, ja rukoilen myös mielessäni: minä veisaan hengessä, ja veisaan myös mielessäni.

16. Mutta koska sinä hengessä siunaat, kuinkas se, joka oppimattoman siassa on, pitää sinun kiitoksees amen

spoken? for ye shall speak into the air.
10. There are, it may be, so many kinds of voices in the world, and none of them is without signification.
11. Therefore if I know not the meaning of the voice, I shall be unto him that speaketh a barbarian, and he that speaketh shall be a barbarian unto me.
12. Even so ye, forasmuch as ye are zealous of spiritual gifts, seek that ye may excel to the edifying of the church.
13. Wherefore let him that speaketh in an unknown tongue pray that he may interpret.
14. For if I pray in an unknown tongue, my spirit prayeth, but my understanding is unfruitful.
15. What is it then? I will pray with the spirit, and I will pray with the understanding also: I will sing with the spirit, and I will sing with the understanding also.
16. Else when thou shalt bless with the spirit, how shall he that occupieth the room of the unlearned say Amen

sanoman? sillä ei hän ymmärrä, mitäs sanot.

17. Sinä tosin hyvästi kiität, vaan ei se toinen siitä parane.

18. Minä kiitän minun Jumalaani, että minä taidan usiammalla kielellä puhua kuin te kaikki.

19. Mutta seurakunnassa tahdon minä paremmin viisi sanaa puhua minun mielestäni, muita neuvoakseni, ennen kuin kymmenentuhatta sanaa kielillä.

20. Rakkaat veljet, älkäät olko lapset taidossa; vaan olkaat lapset pahuudessa, mutta olkaat taidossa täydelliset.

21. Laissa on kirjoitettu: minä tahdon puhua tälle kansalle toisilla kielillä ja toisilla huulilla, ja ei he sittekään minua kuule, sanoo Herra.

22. Niin siis kielet ovat merkiksi, ei niille, jotka uskovat, vaan niille, jotka ei usko; mutta ei prophetiat ole uskottomain, vaan uskovaisten tähden.

23. Sentähden jos koko seurakunta yhteen paikkaan kokoontuis ja kaikki

at thy giving of thanks, seeing he understandeth not what thou sayest?

17. For thou verily givest thanks well, but the other is not edified.

18. I thank my God, I speak with tongues more than ye all:

19. Yet in the church I had rather speak five words with my understanding, that by my voice I might teach others also, than ten thousand words in an unknown tongue.

20. Brethren, be not children in understanding: howbeit in malice be ye children, but in understanding be men.

21. In the law it is written, With men of other tongues and other lips will I speak unto this people; and yet for all that will they not hear me, saith the Lord.

22. Wherefore tongues are for a sign, not to them that believe, but to them that believe not: but prophesying serveth not for them that believe not, but for them which believe.

23. If therefore the whole church be come together into one place, and all

puhuisivat kielillä ja sinne tulisivat oppimattomat taikka uskottomat; eikö he teitä mielipuoleksi sanoisi?

24. Mutta jos te kaikki propheteeraisitte, ja sinne tulis joku uskomatoin taikka oppimatoin, ja hän nuhdeltaisiin kaikilta ja tuomittaisiin kaikilta,
25. Ja niin hänen sydämensä salaudet julki tulisivat, ja hän lankeais kasvoillensa ja rukoilis Jumalaa, tunnustain että Jumala olis totisesti teissä.

26. Kuinkas se on, rakkaat veljet? Koska te kokoon tulette, niin kullakin teistä on psalmi, hänellä on opetus, hänellä on kieli, hänellä on ilmoitus, hänellä on selitys: ne tapahtukoon kaikki parannukseksi.
27. Jos joku kielillä puhuu, se puhukaan itse toisena, taikka ensinnäkin itse kolmantena, ja vuorottain, ja yksi sen selittäkään.
28. Ellei hän selittäjä ole, niin olkaan seurakunnassa ääneti ja puhukaan itsellensä ja Jumalalle.
29. Mutta prophetat puhukaan itse toisena, eli itse kolmantena, ja ne

speak with tongues, and there come in those that are unlearned, or unbelievers, will they not say that ye are mad?

24. But if all prophesy, and there come in one that believeth not, or one unlearned, he is convinced of all, he is judged of all:
25. And thus are the secrets of his heart made manifest; and so falling down on his face he will worship God, and report that God is in you of a truth.

26. How is it then, brethren? when ye come together, every one of you hath a psalm, hath a doctrine, hath a tongue, hath a revelation, hath an interpretation. Let all things be done unto edifying.
27. If any man speak in an unknown tongue, let it be by two, or at the most by three, and that by course; and let one interpret.
28. But if there be no interpreter, let him keep silence in the church; and let him speak to himself, and to God.
29. Let the prophets speak two or three, and let the other judge.

muut tuomitkaan.

30. Ja jos jollekulle tykönä istuvalle ilmoitus tapahtuu, niin olkaan ensimäinen ääneti.

31. Sillä kyllä te kaikki propheteerata taidatte, yksi toisenne perään, että kaikki oppisivat ja tulisivat neuvotuksi.

32. Ja prophetain henget ovat prophetaille alamaiset.

33. Sillä ei Jumala ole sekaseuraisuuden, vaan rauhan Jumala, niinkuin kaikissa pyhäin seurakunnissa.

34. Teidän vaimonne pitää seurakunnissa ääneti oleman; sillä ei heille ole sallittu puhua, vaan että he ovat alamaiset, niinkuin myös laki sanoo.

35. Mutta jos he jotain oppia tahtovat, niin kysyköot miehiltänsä kotona; sillä häijysti se vaimoille sopii, että he seurakunnassa puhuvat.

36. Eli onko Jumalan sana teistä tullut? Taikka onko se ainoasti teidän tykönne tullut?

37. Jos joku luulee itsensä prophetaksi, eli hengelliseksi, se tutkikaan, mitä minä teille kirjoitan, että ne ovat Her-

30. If any thing be revealed to another that sitteth by, let the first hold his peace.

31. For ye may all prophesy one by one, that all may learn, and all may be comforted.

32. And the spirits of the prophets are subject to the prophets.

33. For God is not the author of confusion, but of peace, as in all churches of the saints.

34. Let your women keep silence in the churches: for it is not permitted unto them to speak; but they are commanded to be under obedience, as also saith the law.

35. And if they will learn any thing, let them ask their husbands at home: for it is a shame for women to speak in the church.

36. What? came the word of God out from you? or came it unto you only?

37. If any man think himself to be a prophet, or spiritual, let him acknowledge that the things that I

ran käskyt.

write unto you are the commandments of the Lord.

38. Mutta jos joku on tietämätöin, se olkoon tietämätöin.

38. But if any man be ignorant, let him be ignorant.

39. Sentähden rakkaat veljet, ahkeroitkaat propheteerata ja älkäät kieltäkö kielillä puhumasta.

39. Wherefore, brethren, covet to prophesy, and forbid not to speak with tongues.

40. Kaikki tapahtukoon soveliaasti ja säädyllisesti.

40. Let all things be done decently and in order.

15 luku

1. Mutta minä teen teille tiettäväksi, rakkaat veljet, sen evankeliumin, jonka minä teille ilmoitin, jonka te myös saaneet olette, jossa te myös seisotte,

1. Moreover, brethren, I declare unto you the gospel which I preached unto you, which also ye have received, and wherein ye stand;

2. Jonka kautta te myös autuaaksi tulette, jos te sen pidätte, minkä minä teille olen ilmoittanut, ellette hukkaan ole uskoneet.

2. By which also ye are saved, if ye keep in memory what I preached unto you, unless ye have believed in vain.

3. Sillä minä olen sen ensin teille antanut, jonka minä myös saanut olen, että Kristus on kuollut meidän syntteimme tähden, Raamattuin jälkeen,

3. For I delivered unto you first of all that which I also received, how that Christ died for our sins according to the scriptures;

4. Ja että hän oli haudattu ja nousi ylös kolmantena päivänä Raamattuin jälkeen,

4. And that he was buried, and that he rose again the third day according to the scriptures:

5. Ja että hän nähtiin Kephaalta ja sitte kahdeltatoistakymmeneltä.
6. Senjälkeen hän nähtiin usiammalta kuin viideltäsadalta veljeltä yhdellä haavalla, joista monta vielä elävät, mutta muutamat ovat nukkuneet.
7. Sitälähin nähtiin hän Jakobilta ja sen jälkeen kaikilta apostoleilta.
8. Vaan kaikkein viimein on hän myös minulta nähty, niinkuin keskensyntyneeltä.
9. Sillä minä olen kaikkein huonoin apostolitten seassa enkä ole kelvollinen apostoliksi kutsuttaa, että minä olen Jumalan seurakuntaa vainonnut.
10. Mutta Jumalan armosta minä olen se, mikä minä olen, ja hänen armonsa minun kohtaani ei ole tyhjä ollut, vaan minä olen enemmän työtä tehnyt kuin muut kaikki; mutta en kuitenkaan minä, vaan Jumalan armo, joka minussa on.
11. Olisin siis minä eli he, näin me saarnaamme ja näin te olette myös uskoneet.
12. Mutta jos Kristus saarnataan kuolleista nousseeksi ylös; miksi siis tei-

5. And that he was seen of Cephas, then of the twelve:
6. After that, he was seen of above five hundred brethren at once; of whom the greater part remain unto this present, but some are fallen asleep.
7. After that, he was seen of James; then of all the apostles.
8. And last of all he was seen of me also, as of one born out of due time.
9. For I am the least of the apostles, that am not meet to be called an apostle, because I persecuted the church of God.
10. But by the grace of God I am what I am: and his grace which was bestowed upon me was not in vain; but I laboured more abundantly than they all: yet not I, but the grace of God which was with me.
11. Therefore whether it were I or they, so we preach, and so ye believed.
12. Now if Christ be preached that he rose from the dead, how say some

dän seassanne muutamat sanovat, ettei kuolleitten ylösnousemista ole?
13. Mutta ellei kuolleitten ylösnousemus ole, niin ei Kristuskaan noussut ylös.
14. Mutta jollei Kristus noussut ylös, niin on meidän saarnamme turha ja teidän uskonne on myös turha,
15. Ja me löydetään Jumalan vääriksi todistajiksi, että me Jumalaa vastaan todistaneet olemme, että hän on herättänyt ylös Kristuksen, jota ei hän ole herättänyt ylös, ellei kuolleet nouse ylös.
16. Sillä jollei kuolleet nouse ylös, eipä Kristuskaan noussut ole.
17. Mutta ellei Kristus ole noussut ylös, niin on teidän uskonne turha, ja te olette vielä teidän synneissänne,
18. Niin ovat myös ne, jotka Kristuksessa nukkuneet ovat, kadotetut.
19. Jos meillä ainoastaan tässä elämässä on toivo Kristuksen päälle, niin me olemme viheliäisemmät kaikkia muita ihmisiä.
20. Mutta nyt on Kristus kuolleista noussut ylös ja on tullut uutiseksi nukkuneiden seassa.

among you that there is no resurrection of the dead?
13. But if there be no resurrection of the dead, then is Christ not risen:
14. And if Christ be not risen, then is our preaching vain, and your faith is also vain.
15. Yea, and we are found false witnesses of God; because we have testified of God that he raised up Christ: whom he raised not up, if so be that the dead rise not.
16. For if the dead rise not, then is not Christ raised:
17. And if Christ be not raised, your faith is vain; ye are yet in your sins.
18. Then they also which are fallen asleep in Christ are perished.
19. If in this life only we have hope in Christ, we are of all men most miserable.
20. But now is Christ risen from the dead, and become the firstfruits of them that slept.

21. Sillä että ihmisen kautta kuolema on, niin on myös ihmisen kautta kuolleitten ylösnousemus.

21. For since by man came death, by man came also the resurrection of the dead.

22. Sillä niinkuin kaikki Adamissa kuolevat, niin he myös kaikki pitää Kristuksessa eläväksi tehtämän,

22. For as in Adam all die, even so in Christ shall all be made alive.

23. Mutta kukin järjestyksessänsä: uutinen Kristus, sitte ne, jotka Kristuksen omat ovat, hänen tulemisessansa.

23. But every man in his own order: Christ the firstfruits; afterward they that are Christ's at his coming.

24. Sitte on loppu, koska hän antaa valtakunnan Jumalan ja Isän haltuun, ja panee pois kaiken herrauden ja kaiken vallan ja voiman.

24. Then cometh the end, when he shall have delivered up the kingdom to God, even the Father; when he shall have put down all rule and all authority and power.

25. Sillä hänen tulee hallita, siihenasti kuin hän kaikki vihollisensa panee hänen jalkainsa alle.

25. For he must reign, till he hath put all enemies under his feet.

26. Viimeinen vihollinen, joka pannaan pois, on kuolema.

26. The last enemy that shall be destroyed is death.

27. Sillä hän on kaikki hänen jalkainsa alle heittänyt. Mutta koska hän sanoo, että kaikki hänen allensa heitetyt ovat, niin on julki, että se on eroitettu, joka hänelle kaikki heitti alle.

27. For he hath put all things under his feet. But when he saith all things are put under him, it is manifest that he is excepted, which did put all things under him.

28. Kuin nyt kaikki hänen allensa heitetyksi tulevat, silloin myös itse Poika hänen allensa heitetään, joka kaikki

28. And when all things shall be subdued unto him, then shall the Son also himself be subject unto him that

hänen allensa heitti, että Jumala kaikki kaikessa olis.

29. Mitä ne muutoin tekevät, jotka itsensä kastaa antavat kuolleitten päälle, jollei kuolleet nouse ylös? Miksi he siis antavat kuolleitten päälle itseänsä kastaa?

30. Miksi myös me joka aika vaarassa olemme?

31. Minä kuolen joka päivä meidän kerskaamisen puolesta, joka minulla on Kristuksessa Jesuksessa meidän Herrassamme.

32. Jos minä olen ihmisten tavalla Ephesossa petoin kanssa sotinut, mitä se minua auttaa, ellei kuolleet nouse ylös? Syökäämme ja juokaamme; sillä huomenna me kuolemme.

33. Älkäät antako pettää teitänne: pahat jaaritukset turmelevat hyvät tavat.

34. Herätkäät ylös hurskaasti ja älkäät syntiä tehkö; sillä ei muutamat Jumalasta mitään tiedä. Häpiäksi minä näitä teille sanon.

35. Vaan joku taitais sanoa: kuinkas kuolleet nousevat? ja minkäkaltaisilla ruumiilla he tulevat?

put all things under him, that God may be all in all.

29. Else what shall they do which are baptized for the dead, if the dead rise not at all? why are they then baptized for the dead?

30. And why stand we in jeopardy every hour?

31. I protest by your rejoicing which I have in Christ Jesus our Lord, I die daily.

32. If after the manner of men I have fought with beasts at Ephesus, what advantageth it me, if the dead rise not? let us eat and drink; for to morrow we die.

33. Be not deceived: evil communications corrupt good manners.

34. Awake to righteousness, and sin not; for some have not the knowledge of God: I speak this to your shame.

35. But some man will say, How are the dead raised up? and with what body do they come?

36. Sinä tomppeli! Se, minkä sinä kylvät, ei tule eläväksi, ellei hän (ensin) kuole.
37. Ja jonka sinä kylvät, ei se ole se ruumis, joka tuleva on, vaan paljas jyvä, nimittäin nisun jyvä eli joku muu.
38. Mutta Jumala antaa hänelle ruumiin niinkuin hän tahtoi, ja kullekin siemenelle oman ruumiinsa.
39. Ei kaikki liha ole yhtäläinen liha; vaan toinen on ihmisten liha, toinen on karjan liha, toinen on kalain, toinen on lintuin;
40. Ja ovat taivaalliset ruumiit ja maalliset ruumiit; mutta toinen kirkkaus on taivaallisilla ja toinen maallisilla.
41. Toinen kirkkaus on auringolla ja toinen kirkkaus kuulla, ja toinen kirkkaus tähdillä; sillä yksi tähti voittaa toisen kirkkaudessa.
42. Niin myös kuolleitten ylösnousemus: se kylvetään turmeluksessa ja nousee ylös turmelematoin,
43. Se kylvetään huonona ja nousee ylös kunniassa, se kylvetään heikkoudessa ja nousee ylös väkevyydessä,

36. Thou fool, that which thou sowest is not quickened, except it die:

37. And that which thou sowest, thou sowest not that body that shall be, but bare grain, it may chance of wheat, or of some other grain:
38. But God giveth it a body as it hath pleased him, and to every seed his own body.
39. All flesh is not the same flesh: but there is one kind of flesh of men, another flesh of beasts, another of fishes, and another of birds.
40. There are also celestial bodies, and bodies terrestrial: but the glory of the celestial is one, and the glory of the terrestrial is another.
41. There is one glory of the sun, and another glory of the moon, and another glory of the stars: for one star differeth from another star in glory.
42. So also is the resurrection of the dead. It is sown in corruption; it is raised in incorruption:
43. It is sown in dishonour; it is raised in glory: it is sown in weakness; it is raised in power:

44. Se kylvetään luonnollinen ruumis ja nousee hengellinen ruumis. Meillä on luonnollinen ruumis, on myös hengellinen ruumis.

45. Niinkuin myös kirjoitettu on: ensimäinen ihminen Adam on tehty eläväksi sieluksi, ja viimeinen Adam eläväksi tekeväiseksi hengeksi.

46. Mutta hengellinen ei ole ensimäinen, vaan luonnollinen, senjälkeen hengellinen.

47. Ensimäinen ihminen on maasta ja maallinen, toinen ihminen on itse Herra taivaasta.

48. Minkäkaltainen maallinen on, senkaltaiset ovat myös maalliset, ja minkäkaltainen taivaallinen on, senkaltaiset ovat myös taivaalliset.

49. Ja niinkuin me olemme kantaneet maallisen kuvaa, niin pitää myös meidän kantaman taivaallisen kuvaa.

50. Mutta minä sanon, rakkaat veljet, ei liha ja veri taida Jumalan valtakuntaa periä, ja ei turmeltu pidä turmelematointa perimän.

51. Katso, minä sanon teille salaisuuden: emme tosin kaikki nuku, vaan kaikki me muutetaan,

44. It is sown a natural body; it is raised a spiritual body. There is a natural body, and there is a spiritual body.

45. And so it is written, The first man Adam was made a living soul; the last Adam was made a quickening spirit.

46. Howbeit that was not first which is spiritual, but that which is natural; and afterward that which is spiritual.

47. The first man is of the earth, earthy: the second man is the Lord from heaven.

48. As is the earthy, such are they also that are earthy: and as is the heavenly, such are they also that are heavenly.

49. And as we have borne the image of the earthy, we shall also bear the image of the heavenly.

50. Now this I say, brethren, that flesh and blood cannot inherit the kingdom of God; neither doth corruption inherit incorruption.

51. Behold, I shew you a mystery; We shall not all sleep, but we shall all be changed,

52. Ajan rahdussa, silmänräpäyksessä, viimeisellä basunalla; sillä basuna soi, ja kuolleet pitää turmelematoinna nouseman ylös ja me tulemme muutetuksi.

52. In a moment, in the twinkling of an eye, at the last trump: for the trumpet shall sound, and the dead shall be raised incorruptible, and we shall be changed.

53. Sillä tämä katoova pitää pukeman päällensä katoomattomuuden ja kuoleva pukee päällensä kuolemattomuuden.

53. For this corruptible must put on incorruption, and this mortal must put on immortality.

54. Mutta koska katoova pukee päällensä katoomattomuuden ja kuoleva pukee päällensä kuolemattomuuden, silloin täytetään se sana, joka kirjoitettu on: kuolema on nielty voitossa.

54. So when this corruptible shall have put on incorruption, and this mortal shall have put on immortality, then shall be brought to pass the saying that is written, Death is swallowed up in victory.

55. Kuolema, kussa on sinun otas? Helvetti, kussa on sinun voittos?

55. O death, where is thy sting? O grave, where is thy victory?

56. Mutta kuoleman ota on synti ja synnin voima on laki.

56. The sting of death is sin; and the strength of sin is the law.

57. Mutta kiitos olkoon Jumalan, joka meille voiton antanut on meidän Herran Jesuksen Kristuksen kautta!

57. But thanks be to God, which giveth us the victory through our Lord Jesus Christ.

58. Sentähden, minun rakkaat veljeni, olkaat vahvat, järkähtymättä ja aina yltäkylläiset Herran töissä, tietäen, ettei teidän työnne ole turha Herrassa.

58. Therefore, my beloved brethren, be ye stedfast, unmoveable, always abounding in the work of the Lord, forasmuch as ye know that your labour is not in vain in the Lord.

16 luku

1. Mutta avun hakemisessa pyhiä varten, niinkuin minä Galatin seurakunnille säätänyt olen, niin te myös tehkäät.
2. Ensimäisenä sabbattina ottakaan jokainen teistä tykönsä jotakin ja kootkaan varansa jälkeen, ettei äsken silloin, kuin minä tulen, niitä hakemaan ruveta.
3. Mutta kuin minä tullut olen, jotka te kirjoilla valitsette, ne minä tahdon lähettää viemään teidän lahjojanne Jerusalemiin.
4. Jos taas niin on sovelias, että minä itse sinne vaellan, niin he saavat minun kanssani vaeltaa.
5. Mutta minä tahdon teidän tykönne tulla, kuin minä Makedonian kautta vaellan. (Sillä minun pitää Makedonian lävitse vaeltaman.)
6. Mutta teidän tyköänne minä mitämaks viivyn eli myös talvea pidän, että te minua saattaisitte, kuhunka minä matkustan.
7. Sillä en minä nyt mennessäni tahdo teitä nähdä; sillä minä toivon saa-

1. Now concerning the collection for the saints, as I have given order to the churches of Galatia, even so do ye.
2. Upon the first day of the week let every one of you lay by him in store, as God hath prospered him, that there be no gatherings when I come.
3. And when I come, whomsoever ye shall approve by your letters, them will I send to bring your liberality unto Jerusalem.
4. And if it be meet that I go also, they shall go with me.
5. Now I will come unto you, when I shall pass through Macedonia: for I do pass through Macedonia.
6. And it may be that I will abide, yea, and winter with you, that ye may bring me on my journey whithersoever I go.
7. For I will not see you now by the way; but I trust to tarry a while with

vani jonkun ajan viipyä teidän tykönänne, jos Herra sallii.
8. Mutta minä tahdon Ephesossa viipyä helluntaihin asti;
9. Sillä minulle on suuri ja väkevä ovi avattu, ja on monta vastaanseisojaa.

10. Mutta jos Timoteus tulee, niin katsokaat, että hän pelkäämättä olis teidän tykönänne; sillä hän tekee myös Herran työtä niinkuin minäkin.
11. Älkään häntä kenkään katsoko ylön, mutta saattakaat häntä rauhassa minun tyköni tulemaan; sillä minä odotan häntä veljien kanssa.
12. Mutta veljestä Apollosta tietäkäät, että minä olen häntä paljon neuvonut veljien kanssa teidän tykönne tulemaan, mutta ei hän nyt tahtonut tulla; kuitenkin on hän tuleva, kuin hänellä sovelias aika on.
13. Valvokaat, pysykäät uskossa, olkaat urhoolliset, olkaat vahvat!
14. Kaikki teidän menonne tapahtukoon rakkaudessa.
15. Mutta minä neuvon teitä, rakkaat veljet: te tunnette Stephanaan perheen, että he ovat alkeet Akajassa ja

you, if the Lord permit.

8. But I will tarry at Ephesus until Pentecost.
9. For a great door and effectual is opened unto me, and there are many adversaries.

10. Now if Timotheus come, see that he may be with you without fear: for he worketh the work of the Lord, as I also do.
11. Let no man therefore despise him: but conduct him forth in peace, that he may come unto me: for I look for him with the brethren.
12. As touching our brother Apollos, I greatly desired him to come unto you with the brethren: but his will was not at all to come at this time; but he will come when he shall have convenient time.
13. Watch ye, stand fast in the faith, quit you like men, be strong.
14. Let all your things be done with charity.
15. I beseech you, brethren, (ye know the house of Stephanas, that it is the firstfruits of Achaia, and that

ovat ruvenneet pyhiä palvelemaan:

16. Että te myös olisitte senkaltaisille alamaiset ja jokaiselle apulaiselle ja auttajalle.

17. Mutta minä iloitsen Stephanaan, Fortunatuksen ja Akaikuksen tulemisesta; sillä he ovat teidän puuttumisenne täyttäneet.

18. Sillä he virvoittivat minun henkeni ja teidän; sentähden tuntekaat senkaltaiset.

19. Teitä tervehtivät Asian seurakunnat. Teitä tervehtivät suuresti Akvila ja Priskilla Herrassa, ja seurakunta, joka heidän huoneessansa on.

20. Teitä tervehtivät kaikki veljet. Tervehtikäät toinen toistanne pyhällä suunantamisella.

21. Minä Paavali tervehdin teitä omalla kädelläni.

22. Joka ei Herraa Jesusta Kristusta rakasta, se olkoon anatema maranata.

23. Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne!

24. Minun rakkauteni olkoon kaikkein teidän kanssanne Kristuksessa Jesuk-

they have addicted themselves to the ministry of the saints,)

16. That ye submit yourselves unto such, and to every one that helpeth with us, and laboureth.

17. I am glad of the coming of Stephanas and Fortunatus and Achaicus: for that which was lacking on your part they have supplied.

18. For they have refreshed my spirit and yours: therefore acknowledge ye them that are such.

19. The churches of Asia salute you. Aquila and Priscilla salute you much in the Lord, with the church that is in their house.

20. All the brethren greet you. Greet ye one another with an holy kiss.

21. The salutation of me Paul with mine own hand.

22. If any man love not the Lord Jesus Christ, let him be Anathema Maranatha.

23. The grace of our Lord Jesus Christ be with you.

24. My love be with you all in Christ Jesus. Amen.

sessa! Amen!

PAAVALIN TOINEN KIRJE KORINTTOLAISILLE

1 luku

1. Paavali, Jesuksen Kristuksen apostoli Jumalan tahdon kautta, ja Timoteus veli, Jumalan seurakunnalle, joka on Korintossa, ja kaikille pyhille, jotka koko Akajassa ovat:
2. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän Isältämme ja Herralta Jesukselta Kristukselta!
3. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isä, laupiuden Isä, ja kaiken lohdutuksen Jumala!
4. Joka meitä lohduttaa kaikessa meidän vaivassamme, että me taitaisimme lohduttaa niitä, jotka kaikkinaisessa vaivassa ovat, sillä lohdutuksella, jolla Jumala meitä lohduttaa.
5. Sillä niinkuin Kristuksen kärsimys on paljo tullut meidän päällemme, niin myös meille tulee paljo lohdutusta Kristuksen kautta.
6. Mutta jos meitä vaivataan, niin se

1. Paul, an apostle of Jesus Christ by the will of God, and Timothy our brother, unto the church of God which is at Corinth, with all the saints which are in all Achaia:
2. Grace be to you and peace from God our Father, and from the Lord Jesus Christ.
3. Blessed be God, even the Father of our Lord Jesus Christ, the Father of mercies, and the God of all comfort;
4. Who comforteth us in all our tribulation, that we may be able to comfort them which are in any trouble, by the comfort wherewith we ourselves are comforted of God.
5. For as the sufferings of Christ abound in us, so our consolation also aboundeth by Christ.
6. And whether we be afflicted, it is

tapahtuu teille lohdutukseksi ja autuudeksi, joka vaikuttaa niiden vaivain kärsivällisyydessä, joita myös me kärsimme, eli jos meitä lohdutetaan, niin se tulee teille lohdutukseksi ja autuudeksi; ja meidän toivomme on vahva teistä:

for your consolation and salvation, which is effectual in the enduring of the same sufferings which we also suffer: or whether we be comforted, it is for your consolation and salvation.

7. Että me tiedämme, että niinkuin te olette kärsimisessä osalliset, niin te myös tulette lohdutuksesta osallisiksi.

7. And our hope of you is stedfast, knowing, that as ye are partakers of the sufferings, so shall ye be also of the consolation.

8. Sillä emme tahdo salata teiltä, rakkaat veljet, meidän vaivaamme, joka meille Asiassa tapahtui: että me olimme sangen suuresti rasitetut ylitse meidän voimamme, niin että me jo meidän hengestämme epäilimme.

8. For we would not, brethren, have you ignorant of our trouble which came to us in Asia, that we were pressed out of measure, above strength, insomuch that we despaired even of life:

9. Mutta me itsellämme juuri niin päätimme, että meidän piti kuoleman, ettei meidän pitäisi itse päällemme uskaltaman, vaan Jumalan päälle, joka kuolleetkin herättää,

9. But we had the sentence of death in ourselves, that we should not trust in ourselves, but in God which raiseth the dead:

10. Joka meitä niin suuresta kuolemasta päästi ja päästää; ja me turvaamme hänen päällensä, että hän tästedeskin meitä päästää,

10. Who delivered us from so great a death, and doth deliver: in whom we trust that he will yet deliver us;

11. Ynnä myös teidän rukoustenne avulla meidän edestämme, että mei-

11. Ye also helping together by prayer for us, that for the gift bestowed

dän tähtemme, siitä lahjasta, joka meille annettu on, pitäis monelta ihmiseltä kiitos tehtämän.

12. Sillä se on meidän kerskauksemme, nimittäin meidän omantuntomme todistus, että me yksinkertaisuudessa ja Jumalan vakuudessa, ei lihallisessa viisaudessa, vaan Jumalan armossa olemme maailmassa vaeltaneet, mutta enimmästi teidän tykönänne.

13. Sillä emmepä me muuta teille kirjoita, vaan sitä, mitä te luette eli myös tiedätte; mutta minä toivon, että te myös loppuun asti tiedätte.

14. Niinkuin te puolittain meidät tietäneet olette, että me olemme teidän kerskaamisenne, niinkuin tekin meidän kerskauksemme Herran Jesuksen päivänä olette.

15. Ja senkaltaisella uskalluksella tahdoin minä ennen tulla teidän tykönne, että te toisen kerran olisitte saaneet minulta jonkun hyvän työn,

16. Ja minä olisin vaeltanut teidän kauttanne Makedoniaan, ja Makedoniasta teidän tykönne takaperin tullut, ja niin teiltä Juudeaan johdatetuksi.

upon us by the means of many persons thanks may be given by many on our behalf.

12. For our rejoicing is this, the testimony of our conscience, that in simplicity and godly sincerity, not with fleshly wisdom, but by the grace of God, we have had our conversation in the world, and more abundantly to you-ward.

13. For we write none other things unto you, than what ye read or acknowledge; and I trust ye shall acknowledge even to the end;

14. As also ye have acknowledged us in part, that we are your rejoicing, even as ye also are ours in the day of the Lord Jesus.

15. And in this confidence I was minded to come unto you before, that ye might have a second benefit;

16. And to pass by you into Macedonia, and to come again out of Macedonia unto you, and of you to be brought on my way toward Judaea.

17. Koska minä tätä ajattelin, lienenkö minä sen tehnyt hempeydestä? Eli ovatko minun aivoitukseni, joita minä aivon, lihalliset? että minun tykönäni olis niin, niin, ja ei, ei.

17. When I therefore was thus minded, did I use lightness? or the things that I purpose, do I purpose according to the flesh, that with me there should be yea yea, and nay nay?

18. Mutta Jumala on vakaa, ettei meidän puheemme ole teille niin ja ei ollut.

18. But as God is true, our word toward you was not yea and nay.

19. Sillä Jumalan Poika, Jesus Kristus, joka teidän seassanne meiltä saarnattu on, nimittäin minulta ja Silvanukselta ja Timoteukselta, ei ollut niin ja ei, vaan oli hänessä niin.

19. For the Son of God, Jesus Christ, who was preached among you by us, even by me and Silvanus and Timotheus, was not yea and nay, but in him was yea.

20. Sillä kaikki Jumalan lupaukset ovat niin hänessä ja ovat amen hänessä, Jumalan kunniaksi meidän kauttamme.

20. For all the promises of God in him are yea, and in him Amen, unto the glory of God by us.

21. Mutta Jumala on se, joka meitä teidän kanssanne Kristuksessa vahvistaa, ja on meitä voidellut,

21. Now he which stablisheth us with you in Christ, and hath anointed us, is God;

22. Joka myös on meitä lukinnut, ja antoi Hengen pantiksi meidän sydämiimme.

22. Who hath also sealed us, and given the earnest of the Spirit in our hearts.

23. Mutta minä rukoilen Jumalaa todistajaksi sieluni päälle, että minä olen säästänyt teitä, etten minä vielä ole Korintoon tullut.

23. Moreover I call God for a record upon my soul, that to spare you I came not as yet unto Corinth.

24. Ei niin, että me hallitsisimme tei-

24. Not for that we have dominion

dän uskoanne, vaan me olemme auttajat teidän iloonne, sillä te seisotte uskossa.

over your faith, but are helpers of your joy: for by faith ye stand.

2 luku

1. Mutta sitä minä olen itselläni aikonut, etten minä taas murheella teidän tykönne tulisi.
2. Sillä jos minä teidät murheeseen saatan, kukas minua ilahuttaa, vaan se, joka minulta on murheelliseksi tehty?
3. Ja sen minä olen teille kirjoittanut, etten minä tultuani saisi niistä murhetta, joista minun tulis ilo saada; sillä minulla on senkaltainen uskallus kaikkein teidän tykönne, että minun iloni kaikkein teidän ilonne on.
4. Sillä minä kirjoitin teille suuressa vaivassa ja sydämen kivussa, monilla kyyneleillä, ei, että teidän pitäis murehtiman, vaan että te ymmärtäisitte sen erinomaisen rakkauden, joka minulla on teidän kohtaanne.
5. Jos joku on murheen matkaan saattanut, ei hän ole minua murheelliseksi saattanut, vaan puolittain, ett-

1. But I determined this with myself, that I would not come again to you in heaviness.
2. For if I make you sorry, who is he then that maketh me glad, but the same which is made sorry by me?
3. And I wrote this same unto you, lest, when I came, I should have sorrow from them of whom I ought to rejoice; having confidence in you all, that my joy is the joy of you all.
4. For out of much affliction and anguish of heart I wrote unto you with many tears; not that ye should be grieved, but that ye might know the love which I have more abundantly unto you.
5. But if any have caused grief, he hath not grieved me, but in part: that I may not overcharge you all.

en minä teitä kaikkia rasittaisi.

6. Mutta kyllä siinä on, että se monelta niin rangaistu on:

6. Sufficient to such a man is this punishment, which was inflicted of many.

7. Että te tästedes sitä enemmän häntä armahtaisitte ja lohduttaisitte, ettei hän uppoaisi ylönpalttisessa murheessa.

7. So that contrariwise ye ought rather to forgive him, and comfort him, lest perhaps such a one should be swallowed up with overmuch sorrow.

8. Sentähden neuvon minä teitä, että te hänen kohtaansa rakkautta osoittaisitte;

8. Wherefore I beseech you that ye would confirm your love toward him.

9. Sillä sentähden minä myös olen kirjoittanut, koetellakseni teitä, jos te olette kaikkiin kuuliaiset,

9. For to this end also did I write, that I might know the proof of you, whether ye be obedient in all things.

10. Mutta joille te jotain anteeksi annatte, sen minä myös anteeksi annan; sillä jolle minä jotain anteeksi annoin, sen minä anteeksi annoin teidän tähtenne Kristuksen puolesta, ettemme saatanalta voitetuksi tulisi;

10. To whom ye forgive any thing, I forgive also: for if I forgave any thing, to whom I forgave it, for your sakes forgave I it in the person of Christ;

11. Sillä eipä meiltä ole salattu, mitä hänen mielessänsä on.

11. Lest Satan should get an advantage of us: for we are not ignorant of his devices.

12. Mutta kuin minä tulin Troadaan Kristuksen evankeliumia saarnaamaan, ja minulle avattiin ovi Herrassa, niin ei minulla ollut yhtään lepoa hengessäni, etten minä Titusta minun

12. Furthermore, when I came to Troas to preach Christ's gospel, and a door was opened unto me of the Lord,

veljeäni löytänyt.

13. Mutta kuin minä olin heidän hyvästi jättänyt, menin minä sieltä Makedoniaan.

13. I had no rest in my spirit, because I found not Titus my brother: but taking my leave of them, I went from thence into Macedonia.

14. Mutta kiitetty olkoon Jumala, joka aina antaa meille voiton Kristuksessa, ja julistaa joka paikassa hänen tuntemisensa hajun meidän kauttamme!

14. Now thanks be unto God, which always causeth us to triumph in Christ, and maketh manifest the savour of his knowledge by us in every place.

15. Sillä me olemme Jumalalle yksi hyvä haju Kristuksessa, sekä niiden seassa, jotka autuaaksi tulevat, että myös niiden seassa, jotka hukkuvat;

15. For we are unto God a sweet savour of Christ, in them that are saved, and in them that perish:

16. Näille tosin surman haju kuolemaksi, mutta toisille elämän haju elämäksi: ja kuka on nyt tähän kelvollinen?

16. To the one we are the savour of death unto death; and to the other the savour of life unto life. And who is sufficient for these things?

17. Sillä emmepä me ole senkaltaiset kuin muutamat, jotka Jumalan sanaa myyskentelevät; vaan vakuudesta ja niinkuin Jumalasta me puhumme Jumalan kasvoin edessä, Kristuksessa.

17. For we are not as many, which corrupt the word of God: but as of sincerity, but as of God, in the sight of God speak we in Christ.

3 luku

1. Rupeemmeko me siis itsiämme taas kehumaan? eli tarvitsemmeko

1. Do we begin again to commend ourselves? or need we, as some oth-

me, niinkuin muutamat, kiitoskirjaa teidän tykönne, eli kiitoskirjaa teiltä?
2. Te olette meidän kirjamme, meidän sydämiimme kirjoitetut, joka kaikilta ihmisiltä tunnetaan ja luetaan.
3. Ja te olette ilmoitetut, että te Kristuksen lähetyskirja olette, meidän palveluksemme kautta valmistettu, ei pläkillä kirjoitettu, vaan elävän Jumalan hengellä, ei kivisiin tauluihin, vaan lihallisiin sydämen tauluihin.
4. Mutta senkaltainen uskallus on meillä Kristuksen kautta Jumalan puoleen.
5. Ei niin, että me olemme itse meistämme soveliaat jotakin ajattelemaan, niinkuin itse meistämme, vaan jos me olemme johonkuhun soveliaat, niin on se Jumalalta,
6. Joka meitä soveliaiksi tehnyt on Uuden Testamentin virkaa pitämään, ei puustavin, vaan Hengen; sillä puustavi kuolettaa, vaan Henki tekee eläväksi.
7. Mutta jos sillä viralla, joka puustavin kautta kuolettaa ja kiviin kuvattu oli, oli senkaltainen kirkkaus, niin ettei Israelin lapset taitaneet katsoa

ers, epistles of commendation to you, or letters of commendation from you?
2. Ye are our epistle written in our hearts, known and read of all men:
3. Forasmuch as ye are manifestly declared to be the epistle of Christ ministered by us, written not with ink, but with the Spirit of the living God; not in tables of stone, but in fleshy tables of the heart.
4. And such trust have we through Christ to God-ward:
5. Not that we are sufficient of ourselves to think any thing as of ourselves; but our sufficiency is of God;
6. Who also hath made us able ministers of the new testament; not of the letter, but of the spirit: for the letter killeth, but the spirit giveth life.
7. But if the ministration of death, written and engraven in stones, was glorious, so that the children of Israel could not stedfastly behold the face of

Moseksen kasvoihin, hänen kasvoinsa kirkkauden tähden, joka kuitenkin katoo:

8. Miksi ei siis paljoa enemmin sillä viralla, joka hengen antaa, pitäisi kirkkaus oleman?

9. Sillä, jos viralla, joka kadotuksesta saarnaa, kirkkaus oli, paljoa enemmin sillä viralla, joka vanhurskaudesta saarnaa, on ylönpalttinen kirkkaus;

10. Sillä se toinen, joka kirkastettu oli, ei ole ensinkään kirkkaudeksi luettava, sen ylönpalttisen kirkkauden suhteen.

11. Sillä jos sillä oli kirkkaus, joka katoo, paljoa enemmin on sillä kirkkaus, joka pysyy.

12. Että meillä siis senkaltainen toivo on, niin me puhumme rohkiasti,

13. Ja emme tee niinkuin Moses, joka kasvoillensa peitteen pani, ettei Israelin lapset taitaneet sen loppua katsoa, joka katoo.

14. Vaan heidän taitonsa olivat paatuneet. Sillä tähän päivään asti, kuin vanhaa Testamenttia luetaan, pysyy se peite ottamatta pois, joka Kristuk-

Moses for the glory of his countenance; which glory was to be done away:

8. How shall not the ministration of the spirit be rather glorious?

9. For if the ministration of condemnation be glory, much more doth the ministration of righteousness exceed in glory.

10. For even that which was made glorious had no glory in this respect, by reason of the glory that excelleth.

11. For if that which is done away was glorious, much more that which remaineth is glorious.

12. Seeing then that we have such hope, we use great plainness of speech:

13. And not as Moses, which put a vail over his face, that the children of Israel could not stedfastly look to the end of that which is abolished:

14. But their minds were blinded: for until this day remaineth the same vail untaken away in the reading of the old testament; which vail is done

sessa lakkaa.
15. Mutta tähän päivään asti, kuin Mosesta luetaan, riippuu se peite heidän sydämensä edessä.
16. Mutta kuin he palajavat Herran puoleen, niin peite otetaan pois.
17. Sillä Herra on Henki; mutta kussa Herran Henki on, siinä on vapaus.

18. Mutta me kaikki avoimilla kasvoilla Herran kirkkautta katselemme, niinkuin peilissä, ja me muutetaan siihen kuvaan kirkkaudesta niin kirkkauteen niinkuin Herran Hengestä.

4 luku

1. Sentähden, että meillä senkaltainen virka on, sen jälkeen kuin armo meidän kohtaamme tapahtunut on, niin emme suutu,
2. Vaan vältämme salaiset häpiät ja emme vaella kavaluudella, emmekä petoksella Jumalan sanaa turmele, vaan me ilmoitamme totuuden ja meitämme julkisesti kaikkein ihmisten omaatuntoa kohtaan Jumalan edessä osoitamme.

away in Christ.
15. But even unto this day, when Moses is read, the vail is upon their heart.
16. Nevertheless when it shall turn to the Lord, the vail shall be taken away.
17. Now the Lord is that Spirit: and where the Spirit of the Lord is, there is liberty.
18. But we all, with open face beholding as in a glass the glory of the Lord, are changed into the same image from glory to glory, even as by the Spirit of the Lord.

1. Therefore seeing we have this ministry, as we have received mercy, we faint not;

2. But have renounced the hidden things of dishonesty, not walking in craftiness, nor handling the word of God deceitfully; but by manifestation of the truth commending ourselves to every man's conscience in the sight of God.

3. Jos nyt meidän evankeliumimme on peitetty, niin se on niille peitetty, jotka kadotetaan,

3. But if our gospel be hid, it is hid to them that are lost:

4. Joissa tämän maailman jumala on uskottomain taidot soaissut, ettei evenkeliumin paiste heille pitäisi Kristuksen kirkkaudesta valistaman, joka on Jumalan kuva.

4. In whom the god of this world hath blinded the minds of them which believe not, lest the light of the glorious gospel of Christ, who is the image of God, should shine unto them.

5. Sillä emme itse meistämme saarnaa, vaan Kristuksesta Jesuksesta, että hän on Herra; mutta me olemme teidän palvelianne Jesuksen tähden.

5. For we preach not ourselves, but Christ Jesus the Lord; and ourselves your servants for Jesus' sake.

6. Että Jumala, joka käski valkeuden pimeydestä paistaa, se paisti tunnon valkeuden meidän sydämissämme Jumalan kirkkaudesta Jesuksen Kristuksen kasvoissa.

6. For God, who commanded the light to shine out of darkness, hath shined in our hearts, to give the light of the knowledge of the glory of God in the face of Jesus Christ.

7. Mutta meillä on tämä tavara savisissa astioissa, että se ylönpalttinen voima pitää oleman Jumalalta ja ei meistä.

7. But we have this treasure in earthen vessels, that the excellency of the power may be of God, and not of us.

8. Meillä on joka paikassa ahdistus, mutta emme sitä sure: meillä on pakko, mutta emme epäile.

8. We are troubled on every side, yet not distressed; we are perplexed, but not in despair;

9. Me kärsimme vainoa, mutta ei meitä anneta ylön; me painetaan alas, mutta emme huku.

9. Persecuted, but not forsaken; cast down, but not destroyed;

10. Me viemme ympäri aina Herran

10. Always bearing about in the body

Jesuksen kuoleman meidän ruumiissamme, että Herran Jesuksen elämäkin meidän ruumiissamme ilmoitettaisiin.

the dying of the Lord Jesus, that the life also of Jesus might be made manifest in our body.

11. Sillä me, jotka elämme, annetaan ylön aina kuolemaan Jesuksen tähden, että Jesuksen elämäkin meidän kuolevaisessa lihassamme ilmoitettaisiin.

11. For we which live are alway delivered unto death for Jesus' sake, that the life also of Jesus might be made manifest in our mortal flesh.

12. Sentähden on kuolema meissä voimallinen, mutta teissä elämä.

12. So then death worketh in us, but life in you.

13. Mutta että meillä on yksi uskon henki, niinkuin kirjoitettu on: minä uskoin, sentähden minä puhuin; niin me myös uskomme, ja sentähden me myös puhumme,

13. We having the same spirit of faith, according as it is written, I believed, and therefore have I spoken; we also believe, and therefore speak;

14. Ja tiedämme sen, että joka Herran Jesuksen herätti, hän meidätkin Jesuksen kautta herättää ja asettaa meitä teidän kanssanne.

14. Knowing that he which raised up the Lord Jesus shall raise up us also by Jesus, and shall present us with you.

15. Sillä kaikki teidän tähtenne tapahtuu, että se ylönpalttinen armo monen kiitoksen kautta runsaasti Jumalan ylistykseksi tulis.

15. For all things are for your sakes, that the abundant grace might through the thanksgiving of many redound to the glory of God.

16. Sentähden emme väsy; sillä vaikka meidän ulkonainen ihminen turmellaan, niin sisällinen kuitenkin päivä päivältä uudistetaan;

16. For which cause we faint not; but though our outward man perish, yet the inward man is renewed day by day.

17. Sillä meidän vaivamme, joka ajallinen ja keviä on, saattaa meille ijankaikkisen ja määrättömän kunnian:

17. For our light affliction, which is but for a moment, worketh for us a far more exceeding and eternal weight of glory;

18. Jotka emme näkyväisiä katso, vaan näkymättömiä; sillä näkyväiset ovat ajalliset, mutta näkymättömät ijankaikkiset.

18. While we look not at the things which are seen, but at the things which are not seen: for the things which are seen are temporal; but the things which are not seen are eternal.

5 luku

1. Sillä me tiedämme, että jos tämän majan meidän maallinen huone puretaan, meillä olevan rakennuksen Jumalalta, huoneen, ei käsillä tehdyn, joka on ijankaikkinen taivaissa;

1. For we know that if our earthly house of this tabernacle were dissolved, we have a building of God, an house not made with hands, eternal in the heavens.

2. Jota me myös huokaamme, ikävöiden, että me meidän majallamme, joka taivaasta on, puetetuksi tulisimme,

2. For in this we groan, earnestly desiring to be clothed upon with our house which is from heaven:

3. Jos me muutoin puetettuna, ja ei alasti löydettäisiin.

3. If so be that being clothed we shall not be found naked.

4. Sillä me, jotka tässä majassa olemme, huokaamme, että me rasitetut olemme, jossa emme tahdo riisuttuna, vaan puetettuna olla, että se kuolevainen elämältä nieltäisiin.

4. For we that are in this tabernacle do groan, being burdened: not for that we would be unclothed, but clothed upon, that mortality might be swallowed up of life.

5. Mutta joka meitä siihen valmistaa, se on Jumala, joka myös Hengen on meille pantiksi antanut.

5. Now he that hath wrought us for the selfsame thing is God, who also hath given unto us the earnest of the Spirit.

6. Niin me olemme sentähden aina hyvässä turvassa ja tiedämme, että niinkauvan kuin me ruumiissa asumme, niin me olemme kaukana Herrasta.

6. Therefore we are always confident, knowing that, whilst we are at home in the body, we are absent from the Lord:

7. (Sillä me vaellamme uskossa ja emme katsomisessa.)

7. For we walk by faith, not by sight:)

8. Mutta meillä on turva, ja paljo halaamme enemmin olla kaukana pois ruumiista ja mennä asumaan Herran tykö.

8. We are confident, I say, and willing rather to be absent from the body, and to be present with the Lord.

9. Sentähden, joko me kotona olemme eli ulkona vaellamme, niin me ahkeroitsemme siitä, että me hänelle kelpaisimme.

9. Wherefore we labour, that, whether present or absent, we may be accepted of him.

10. Sillä meidän kaikkein pitää ilmestymän Kristuksen tuomio-istuimen eteen, että jokainen sais senjälkeen mitä hän ruumiissansa tehnyt on, olkoon se hyvä eli paha.

10. For we must all appear before the judgment seat of Christ; that every one may receive the things done in his body, according to that he hath done, whether it be good or bad.

11. Että me siis tiedämme, että Herraa pitää peljättämän, niin me neuvomme ihmisiä, mutta Jumalalle olemme me julkiset: kuitenkin minä

11. Knowing therefore the terror of the Lord, we persuade men; but we are made manifest unto God; and I trust also are made manifest in your

toivon, että me olemme myös julki teidänkin omassatunnossanne.

consciences.

12. Emme taas kerskaa itsiämme teidän edessänne; vaan me annamme teille tilan kerskataksenne meistä, että teilläkin olis kerskaamista niitä vastaan, jotka itsiänsä kasvoin jälkeen kerskaavat ja ei sydämen jälkeen.

12. For we commend not ourselves again unto you, but give you occasion to glory on our behalf, that ye may have somewhat to answer them which glory in appearance, and not in heart.

13. Sillä jos me tyhmistyneet olemme, niin me sen Jumalalle olemme, eli jos me taidossa olemme, niin me teille taidossa olemme.

13. For whether we be beside ourselves, it is to God: or whether we be sober, it is for your cause.

14. Sillä Kristuksen rakkaus vaatii meitä,

14. For the love of Christ constraineth us; because we thus judge, that if one died for all, then were all dead:

15. Että me sen niin pidämme, että jos yksi on kuollut kaikkein edestä, niin he kaikki ovat kuolleet, ja hän on sentähden kaikkein edestä kuollut, että ne, jotka elävät, ei nyt enään eläisi itsellensä, vaan hänelle, joka heidän edestänsä kuollut ja noussut on ylös.

15. And that he died for all, that they which live should not henceforth live unto themselves, but unto him which died for them, and rose again.

16. Sentähden emme tästedes lihan puolesta ketään tunne. Ja jos me olemme Kristuksen lihan puolesta tunteneet, niin emme kuitenkaan silleen tunne.

16. Wherefore henceforth know we no man after the flesh: yea, though we have known Christ after the flesh, yet now henceforth know we him no more.

17. Sentähden jos joku on Kristuksessa, niin hän on uusi luontokappale; sillä vanhat ovat kadonneet, katso, kaikki ovat uudeksi tulleet.

17. Therefore if any man be in Christ, he is a new creature: old things are passed away; behold, all things are become new.

18. Mutta ne kaikki ovat Jumalasta, joka meitä on itse kanssansa sovittanut Jesuksen Kristuksen kautta, ja antoi meille viran sovinnosta saarnata.

18. And all things are of God, who hath reconciled us to himself by Jesus Christ, and hath given to us the ministry of reconciliation;

19. Sillä Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itse kanssansa, ja ei lukenut heille heidän syntiänsä, ja on meissä sovintosaarnan säätänyt.

19. To wit, that God was in Christ, reconciling the world unto himself, not imputing their trespasses unto them; and hath committed unto us the word of reconciliation.

20. Niin olemme me Kristuksen puolesta käskyläiset; sillä Jumala neuvoo meidän kauttamme. Niin me rukoilemme siis Kristuksen puolesta, että te Jumalan kanssa sovitte.

20. Now then we are ambassadors for Christ, as though God did beseech you by us: we pray you in Christ's stead, be ye reconciled to God.

21. Sillä hän on sen, joka ei mitään synnistä tietänyt, meidän edestämme synniksi tehnyt, että me hänessä tulisimme siksi vanhurskaudeksi, joka Jumalan edessä kelpaa.

21. For he hath made him to be sin for us, who knew no sin; that we might be made the righteousness of God in him.

6 luku

1. Mutta me niinkuin apulaiset neu-

1. We then, as workers together with

vomme teitä, ettette Jumalan armoa hukkaan ottaisi.

2. Sillä hän sanoo: minä olen otollisella ajalla sinua kuullut ja olen sinua autuuden päivänä auttanut. Katso, nyt on otollinen aika, katso, nyt on autuuden päivä.

3. Älkäämme kellenkään jossakussa pahennusta antako, ettei meidän virkaamme laitettaisi;

4. Vaan osoittakaamme meitämme kaikissa asioissa niinkuin Jumalan palveliat: suuressa kärsivällisyydessä, vaivoissa, hädissä, suruissa,

5. Haavoissa, vankiuksissa, kapinoissa, töissä, valvomisissa, paastoissa,

6. Puhtaassa elämässä, taidossa, pitkämielisyydessä, suloisuudessa, Pyhässä Hengessä, vilpittömässä rakkaudessa.

7. Totuuden sanassa, Jumalan väessä vanhurskauden sota-aseiden kautta oikialla ja vasemmalla puolella,

8. Kunnian kautta ja pilkan, panetuksen ja kiitoksen kautta, niinkuin viettelijät ja kuitenkin vakaat,

him, beseech you also that ye receive not the grace of God in vain.

2. For he saith, I have heard thee in a time accepted, and in the day of salvation have I succoured thee: behold, now is the accepted time; behold, now is the day of salvation.)

3. Giving no offence in any thing, that the ministry be not blamed:

4. But in all things approving ourselves as the ministers of God, in much patience, in afflictions, in necessities, in distresses,

5. In stripes, in imprisonments, in tumults, in labours, in watchings, in fastings;

6. By pureness, by knowledge, by longsuffering, by kindness, by the Holy Ghost, by love unfeigned,

7. By the word of truth, by the power of God, by the armour of righteousness on the right hand and on the left,

8. By honour and dishonour, by evil report and good report: as deceivers, and yet true;

9. Niinkuin tuntemattomat ja kuitenkin tutut, niinkuin kuolevaiset ja katso, me elämme, niinkuin rangaistut ja ei kuitenkaan tapetut,

9. As unknown, and yet well known; as dying, and, behold, we live; as chastened, and not killed;

10. Niinkuin murheelliset ja kuitenkin aina iloiset, niinkuin köyhät, mutta kuitenkin monta rikkaaksi tekeväiset, niinkuin ne, joilla ei mitään ole ja joiden kuitenkin kaikki omat ovat.

10. As sorrowful, yet alway rejoicing; as poor, yet making many rich; as having nothing, and yet possessing all things.

11. Te Korintilaiset! meidän suumme on hänensä avannut teidän kohtaanne, meidän sydämemme on levinnyt.

11. O ye Corinthians, our mouth is open unto you, our heart is enlarged.

12. Ette ole ahtaalla meissä; mutta itse teissänne te ahtaalla olette.

12. Ye are not straitened in us, but ye are straitened in your own bowels.

13. Minä sanon niinkuin lapsilleni, että te myös minua vastaan teitänne niin asettaisitte, ja levittäkäät teitänne.

13. Now for a recompence in the same, (I speak as unto my children,) be ye also enlarged.

14. Älkäät vetäkö ijestä epäuskoisten kanssa; sillä mitä oikeuden on vääryyden kanssa tekemistä? eli mitä osallisuutta on valkeudella pimeyden kanssa?

14. Be ye not unequally yoked together with unbelievers: for what fellowship hath righteousness with unrighteousness? and what communion hath light with darkness?

15. Ja mikä sovinto on Kristuksella belialin kanssa? taikka mikä osa on uskovaisella uskottoman kanssa?

15. And what concord hath Christ with Belial? or what part hath he that believeth with an infidel?

16. Eli kuinka Jumalan templi sopii epäjumalain kanssa? Sillä te olette elävän Jumalan templi, niinkuin Ju-

16. And what agreement hath the temple of God with idols? for ye are the temple of the living God; as God

mala sanoo: minä tahdon heissä asua ja heissä vaeltaa, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa, ja heidän pitää oleman minun kansani.

hath said, I will dwell in them, and walk in them; and I will be their God, and they shall be my people.

17. Sentähden paetkaat heidän seastansa ja eroittakaat teitänne, sanoo Herra: ja älkäät saastaiseen ruvetko, ja niin minä korjaan teitä,

17. Wherefore come out from among them, and be ye separate, saith the Lord, and touch not the unclean thing; and I will receive you,

18. Ja olen teidän Isänne, ja teidän pitää oleman minun poikani ja tyttäreni, sanoo kaikkivaltias Herra.

18. And will be a Father unto you, and ye shall be my sons and daughters, saith the Lord Almighty.

7 luku

1. Että meillä nyt senkaltaiset lupaukset ovat, minun rakkaani, puhdistakaamme siis itsemme kaikesta lihan ja hengen saastaisuudesta, täyttäin pyhyyttä Jumalan pelvossa.

1. Having therefore these promises, dearly beloved, let us cleanse ourselves from all filthiness of the flesh and spirit, perfecting holiness in the fear of God.

2. Ottakaat meitä vastaan: emme kellenkään vääryyttä tehneet, emme ketään turmelleet, emme keneltäkään mitään vaatineet.

2. Receive us; we have wronged no man, we have corrupted no man, we have defrauded no man.

3. Senkaltaista en sano minä teille kadotukseksi; sillä minä olen ennen sanonut, että te olette meidän sydämessämme ynnä kuolla ja ynnä elää.

3. I speak not this to condemn you: for I have said before, that ye are in our hearts to die and live with you.

4. Minä puhun teille suurella rohkeu-

4. Great is my boldness of speech to-

della, minä kerskaan paljon teistä, minä olen lohdutuksella täytetty, minä olen ylönpalttisessa ilossa kaikessa meidän vaivassamme.

ward you, great is my glorying of you: I am filled with comfort, I am exceeding joyful in all our tribulation.

5. Sillä kuin me Makedoniaan tulimme, ei meidän lihallamme ollut yhtään lepoa, vaan kaikissa paikoissa olimme me vaivatut, ulkona sota, sisällä pelko.

5. For, when we were come into Macedonia, our flesh had no rest, but we were troubled on every side; without were fightings, within were fears.

6. Mutta Jumala, joka nöyriä lohduttaa, hän lohdutti meitä Tituksen tulemisella,

6. Nevertheless God, that comforteth those that are cast down, comforted us by the coming of Titus;

7. Vaan ei ainoastaan hänen tulemisellansa, mutta myös sillä lohdutuksella, jonka hän teiltä saanut oli, ja ilmoitti meille teidän halunne, teidän itkunne ja teidän kiivautenne minusta, niin että minä vielä enemmin ihastuin.

7. And not by his coming only, but by the consolation wherewith he was comforted in you, when he told us your earnest desire, your mourning, your fervent mind toward me; so that I rejoiced the more.

8. Sillä jos minä lähetyskirjallani saatinkin teitä murheesen, enpä minä sitä kadu, ehkä minä olisin katunut; sillä minä näen sen lähetyskirjan teitä hetken aikaa murheessa pitäneen.

8. For though I made you sorry with a letter, I do not repent, though I did repent: for I perceive that the same epistle hath made you sorry, though it were but for a season.

9. Nyt minä iloitsen, en siitä, että te murheissa olitte, vaan että te olitte murheissa parannukseksi; sillä te olitte murheelliset Jumalan mielen jäl-

9. Now I rejoice, not that ye were made sorry, but that ye sorrowed to repentance: for ye were made sorry after a godly manner, that ye might

keen, ettei teillä meistä missään vahinkoa olis.

receive damage by us in nothing.

10. Sillä se murhe, joka Jumalan mielen jälkeen tapahtuu, saattaa katumisen autuudeksi, jota ei yksikään kadu; mutta maailman murhe saattaa kuoleman.

10. For godly sorrow worketh repentance to salvation not to be repented of: but the sorrow of the world worketh death.

11. Sillä katso, että te olitte Jumalan mielen jälkeen murheelliset, kuinka suuren ahkeruuden se on teissä vaikuttanut! Ja tosin edesvastauksen, närkästyksen, pelvon, ikävöitsemisen, kiivauden ja koston. Te olette kaikissa teitänne puhtaiksi osoittaneet tässä asiassa.

11. For behold this selfsame thing, that ye sorrowed after a godly sort, what carefulness it wrought in you, yea, what clearing of yourselves, yea, what indignation, yea, what fear, yea, what vehement desire, yea, what zeal, yea, what revenge! In all things ye have approved yourselves to be clear in this matter.

12. Sentähden vaikka minä teille kirjoitin, niin ei se ole kuitenkaan sen tähden tapahtunut, joka rikkonut oli, eikä sen tähden, jolle vääryys tehtiin, mutta sentähden, että teidän ahkeruutenne meidän kohtaamme Jumalan edessä julkiseksi tulis.

12. Wherefore, though I wrote unto you, I did it not for his cause that had done the wrong, nor for his cause that suffered wrong, but that our care for you in the sight of God might appear unto you.

13. Sentähden me olemme saaneet lohdutuksen, että tekin olette lohdutetut. Mutta vielä enemmin iloitsimme me Tituksen ilosta; sillä hänen henkensä oli teiltä kaikilta virvoitettu.

13. Therefore we were comforted in your comfort: yea, and exceedingly the more joyed we for the joy of Titus, because his spirit was refreshed by you all.

14. Ja mitä minä hänen edessänsä teistä kerskannut olen, en minä sitä häpee; vaan niinkuin kaikki ovat todet, mitkä minä teille puhunut olen, niin on myös meidän kerskauksemme Tituksen edessä todeksi tullut.

14. For if I have boasted any thing to him of you, I am not ashamed; but as we spake all things to you in truth, even so our boasting, which I made before Titus, is found a truth.

15. Ja hänellä on sangen suuri sydämellinen halu teidän puoleenne, kuin hän kaikkein teidän kuuliaisuutenne muistaa, kuinka te pelvolla ja vavistuksella häntä otitte vastaan.

15. And his inward affection is more abundant toward you, whilst he remembereth the obedience of you all, how with fear and trembling ye received him.

16. Minä siis iloitsen, että minä kaikissa asioissa teihin taidan luottaa.

16. I rejoice therefore that I have confidence in you in all things.

8 luku

1. Mutta minä teen teille tiettäväksi, rakkaat veljet, Jumalan armon, joka Makedonian seurakuntiin annettu on;

1. Moreover, brethren, we do you to wit of the grace of God bestowed on the churches of Macedonia;

2. Sillä heidän ilonsa oli ylönpalttinen, kuin heitä monen vaivan kautta koeteltiin, ja vaikka he sangen köyhät olivat, ovat he kuitenkin runsaasti kaikessa yksinkertaisuudessa antaneet.

2. How that in a great trial of affliction the abundance of their joy and their deep poverty abounded unto the riches of their liberality.

3. Sillä he olivat kaikesta voimastansa (sen minä todistan) ja ylitsekin voimansa hyväntahtoiset,

3. For to their power, I bear record, yea, and beyond their power they were willing of themselves;

4. Ja meitä suurella ahkeruudella rukoilivat, että me ottaisimme vastaan sen hyvän työn ja sen palveluksen osallisuuden, joka pyhäin varaksi koottu oli.

4. Praying us with much intreaty that we would receive the gift, and take upon us the fellowship of the ministering to the saints.

5. Ja ei niinkuin me toivoimme, vaan he antoivat itsensä ensisti Herralle ja (sitte) meille Jumalan tahdon kautta.

5. And this they did, not as we hoped, but first gave their own selves to the Lord, and unto us by the will of God.

6. Että meidän pitäis Titusta neuvoman, että, niinkuin hän oli ennen ruvennut, hänen pitäis senkaltaisen hyvän työn niin teidän seassanne päättämän;

6. Insomuch that we desired Titus, that as he had begun, so he would also finish in you the same grace also.

7. Mutta niinkuin te olette kaikissa rikkaat, uskossa ja sanassa, ja taidossa ja kaikkinaisessa ahkeruudessa, ja teidän rakkaudessanne meidän kohtaamme, (niin sovittakaat siis), että te myös tässä armossa rikkaat olisitte.

7. Therefore, as ye abound in every thing, in faith, and utterance, and knowledge, and in all diligence, and in your love to us, see that ye abound in this grace also.

8. Enpä minä vaatimisesta sitä sano, vaan muiden ahkeruudesta koettelen minä myös teidän rakkautenne vakuutta.

8. I speak not by commandment, but by occasion of the forwardness of others, and to prove the sincerity of your love.

9. Sillä te tiedätte meidän Herran Jesuksen Kristuksen armon, että hän rikkaana ollessansa tuli kuitenkin tei-

9. For ye know the grace of our Lord Jesus Christ, that, though he was rich, yet for your sakes he became

dän tähtenne köyhäksi, että te hänen köyhyytensä kautta rikkaaksi tulisitte.

poor, that ye through his poverty might be rich.

10. Minun neuvoni minä tästä annan; sillä se on teille hyödyllinen, että te olette ennen ruvenneet ei ainoasti sitä tekemään, vaan jo menneenä vuonna tahdoitte sitä.

10. And herein I give my advice: for this is expedient for you, who have begun before, not only to do, but also to be forward a year ago.

11. Täyttäkäät siis nyt se työ, jonka te rupesitte, että niinkuin tahto valmis oli, te myös sen voimanne perästä täyttäisitte.

11. Now therefore perform the doing of it; that as there was a readiness to will, so there may be a performance also out of that which ye have.

12. Sillä jos joku edellä mielellinen on, niin hän on otollinen varansa jälkeen, ja ei sen jälkeen, joka ei hänellä ole.

12. For if there be first a willing mind, it is accepted according to that a man hath, and not according to that he hath not.

13. Ei niin luullen, että muilla pitää oleman huojennus ja teillä ahdistus, vaan että se tasan olis, niin palvelkaan teidän rikkautenne heidän köyhyyttänsä tällä ajalla,

13. For I mean not that other men be eased, and ye burdened:

14. Että myös heidän rikkautensa teidän puuttumistanne palvelis, että tasan tapahtuis,

14. But by an equality, that now at this time your abundance may be a supply for their want, that their abundance also may be a supply for your want: that there may be equality:

15. Niinkuin kirjoitettu on: joka paljon kokosi, ei hänellä ollut liiaksi, ja joka

15. As it is written, He that had gathered much had nothing over; and he

vähän kokosi, ei häneltä mitään puuttunut.

that had gathered little had no lack.

16. Mutta Jumalan olkoon kiitos, joka senkaltaisen ahkeruuden antoi Tituksen sydämeen teidän tähtenne!

16. But thanks be to God, which put the same earnest care into the heart of Titus for you.

17. Sillä hän otti sen neuvon hyväksi, ja tosin oli sitä ahkerampi, että hän läksi mielellänsä teidän tykönne.

17. For indeed he accepted the exhortation; but being more forward, of his own accord he went unto you.

18. Mutta me olemme hänen kanssansa lähettäneet veljen, jota evankeliumissa kiitetään kaikissa seurakunnissa.

18. And we have sent with him the brother, whose praise is in the gospel throughout all the churches;

19. (Mutta ei se ainoasti, vaan hän on myös säätty seurakunnilta meidän matkakumppaniksemme tämän armon kanssa, joka meidän kauttamme Herran kunniaksi toimitetaan, ja teidän hyvän tahtonne koettelemiseksi,)

19. And not that only, but who was also chosen of the churches to travel with us with this grace, which is administered by us to the glory of the same Lord, and declaration of your ready mind:

20. Karttain sitä, ettei kenkään meitä panettelisi senkaltaisen rikkaan avun puolesta, joka meidän kauttamme toimitetaan.

20. Avoiding this, that no man should blame us in this abundance which is administered by us:

21. Sillä me ahkeroitsemme sitä, mikä kunniallinen on, ei ainoasti Herran edessä, vaan myös ihmisten edessä.

21. Providing for honest things, not only in the sight of the Lord, but also in the sight of men.

22. Ja me olemme heidän kanssansa lähettäneet meidän veljemme, jonka me monessa olemme usiasti koetel-

22. And we have sent with them our brother, whom we have oftentimes proved diligent in many things, but

leet, että hän ahkera on, ja vielä nyt paljoa ahkerampi, suurella uskalluksella, joka on teidän tykönne,

now much more diligent, upon the great confidence which I have in you.

23. Sekä Tituksen puolesta, joka minun kumppanini on ja apulaiseni teidän seassanne, että myös meidän veljeimme tähden, jotka ovat seurakuntain apostolit, Kristuksen kunnia.

23. Whether any do enquire of Titus, he is my partner and fellowhelper concerning you: or our brethren be enquired of, they are the messengers of the churches, and the glory of Christ.

24. Osoittakaat siis teidän rakkautenne merkki ja meidän kerskaamisemme teistänne niitä kohtaan, julkisesti seurakunnankin edessä.

24. Wherefore shew ye to them, and before the churches, the proof of your love, and of our boasting on your behalf.

9 luku

1. Sillä siitä avusta, joka pyhille annetaan, ei tarvitse minun teille kirjoittaa.

1. For as touching the ministering to the saints, it is superfluous for me to write to you:

2. Sillä minä tiedän teidän hyvä tahtonne, jota minä teidän tähtenne kehun Makedonialaisille, että Akaja on ollut jo ajastajan valmis ja että te olette monta siihen kiivaudellanne kehoittaneet.

2. For I know the forwardness of your mind, for which I boast of you to them of Macedonia, that Achaia was ready a year ago; and your zeal hath provoked very many.

3. Kuitenkin minä olen tämän veljen sentähden lähettänyt, ettei meidän kerskaamisemme teistä tässä asiassa

3. Yet have I sent the brethren, lest our boasting of you should be in vain in this behalf; that, as I said, ye may

tyhjäksi tulisi, että (niinkuin minä sanoin) te valmiit olisitte,

4. Ettemme, jos Makedonialaiset minun kanssani tulevat, ja ei löydä teitä valmiina, me silloin (en minä sano: te) senkaltaisesta kerskauksesta häpiään tulisi.

5. Sentähden näin minä tarpeelliseksi veljiä neuvoa, että he ensin menevät teidän tykönne ja edellä valmistavat teidän ennen luvatun hyvän lahjanne, että se valmis olis, niinkuin hyvä teko ja ei niinkuin vaatimus.

6. Mutta sen minä sanon: joka tiiviisti kylvää, sen pitää myös tiiviisti niittämän, joka siunauksessa kylvää, sen pitää myös siunauksessa niittämän,

7. Kukin sydämensä ehdon jälkeen, ei ylönmielin eli vaatein; sillä iloista antajaa Jumala rakastaa.

8. Mutta Jumala on väkevä niin sovittamaan, että kaikkinainen armo teidän seassanne ylönpalttiseksi tulis, että teillä kaikissa aina yltäkyllä olis, ja olisitte rikkaat kaikkiin hyviin töihin;

be ready:

4. Lest haply if they of Macedonia come with me, and find you unprepared, we (that we say not, ye) should be ashamed in this same confident boasting.

5. Therefore I thought it necessary to exhort the brethren, that they would go before unto you, and make up beforehand your bounty, whereof ye had notice before, that the same might be ready, as a matter of bounty, and not as of covetousness.

6. But this I say, He which soweth sparingly shall reap also sparingly; and he which soweth bountifully shall reap also bountifully.

7. Every man according as he purposeth in his heart, so let him give; not grudgingly, or of necessity: for God loveth a cheerful giver.

8. And God is able to make all grace abound toward you; that ye, always having all sufficiency in all things, may abound to every good work:

9. (Niinkuin kirjoitettu on: hän on hajoittanut ja antanut köyhille: hänen vanhurskautensa pysyy ijankaikkisesti.

9. As it is written, He hath dispersed abroad; he hath given to the poor: his righteousness remaineth for ever.

10. Mutta joka siemenen kylväjälle antaa, hän teillekin antaa leivän syödäksenne, ja lisää teidän siemenenne, ja kasvattaa teidän vanhurskautenne hedelmän,)

10. Now he that ministereth seed to the sower both minister bread for your food, and multiply your seed sown, and increase the fruits of your righteousness;)

11. Että te kaikissa rikkaaksi tulisitte, kaikella yksinkertaisuudella, joka meidän kauttamme Jumalalle kiitoksen vaikuttaa.

11. Being enriched in every thing to all bountifulness, which causeth through us thanksgiving to God.

12. Sillä tämän viran palvelus ei ainoastaan täytä sitä, mikä pyhiltä puuttuu, vaan on siihen yltäkylläinen, että moni kiittää Jumalaa,

12. For the administration of this service not only supplieth the want of the saints, but is abundant also by many thanksgivings unto God;

13. (Tämän palveluksen koettelemuksen kautta ylistäin Jumalaa teidän nöyrän tunnustuksenne tähden Kristuksen evankeliumissa, ja myös teidän yksinkertaisen tasajaon tähden, heidän ja kaikkein kohtaan,)

13. Whiles by the experiment of this ministration they glorify God for your professed subjection unto the gospel of Christ, and for your liberal distribution unto them, and unto all men;

14. Ja heidän rukouksissansa teidän edestänne, jotka teitä ikävöitsevät, sen ylönpalttisen Jumalan armon tähden, joka teissä on.

14. And by their prayer for you, which long after you for the exceeding grace of God in you.

15. Mutta kiitos olkoon Jumalan hä-

15. Thanks be unto God for his un-

nen sanomattoman lahjansa edestä!

speakable gift.

10 luku

1. Mutta minä Paavali neuvon teitä Kristuksen siveyden ja vakuuden tähden, minä, joka teidän tykönänne ollessani kehno olen, vaan poissa ollessani olen rohkia teitä vastaan.

1. Now I Paul myself beseech you by the meekness and gentleness of Christ, who in presence am base among you, but being absent am bold toward you:

2. Mutta minä rukoilen teitä, ettei minua vaadittaisi rohkiaksi tykönä ollessani, niinkuin minulla luullaan rohkeus muutamia vastaan olevan, jotka meidän luulevat lihan jälkeen vaeltavan.

2. But I beseech you, that I may not be bold when I am present with that confidence, wherewith I think to be bold against some, which think of us as if we walked according to the flesh.

3. Sillä ehkä me lihassa vaellamme, emmepä me sentähden lihan jälkeen sodi.

3. For though we walk in the flesh, we do not war after the flesh:

4. Sillä meidän sota-aseemme ei ole lihalliset, vaan väkevät Jumalan edessä kukistamaan varjeluksia.

4. For the weapons of our warfare are not carnal, but mighty through God to the pulling down of strong holds;)

5. Ja me maahan lyömme aivoitukset ja kaiken korkeuden, joka hänensä korottaa Jumalan tuntemista vastaan, ja vangiksi otamme kaiken ajatuksen Kristuksen kuuliaisuuden alle,

5. Casting down imaginations, and every high thing that exalteth itself against the knowledge of God, and bringing into captivity every thought to the obedience of Christ;

6. Ja olemme valmiit kostamaan kaikkea kovakorvaisuutta, kuin teidän

6. And having in a readiness to revenge all disobedience, when your

kuuliaisuutenne täytetään.
7. Katsotteko te niiden jälkeen, mitkä silmäin edessä ovat? Jos joku uskaltaa sen päälle, että hän on Kristuksen oma, se ajatelkaan itsellänsä, että niinkuin hän on Kristuksen oma, niin olemme mekin Kristuksen omat.
8. Sillä jos minä vielä enemmän kerskaisin meidän vallastamme, jonka Herra meille antanut on teidän parannukseksenne, ja ei kadotukseksenne, enpä minä häpeäisi,
9. Etten minä näkyisi teitä lähetyskirjoilla peljättäväni.
10. Sillä lähetyskirjat (sanovat he) ovat raskaat ja väkevät, mutta ruumiillinen läsnäolemus on heikko ja puhe on ylönkatsottu.
11. Senkaltainen ajatelkaan, että niinkuin me olemme lähetysvirkain kautta sanoissa poissa-ollessamme, niin me myös olemme itse työllä läsnä-ollessamme.
12. Sillä emmepä me rohkene meitämme lukea eli verrata niihin, jotka itsiänsä ylistävät; mutta että he itse heillänsä heitänsä mittaavat ja pitävät ainoastaan itse heistänsä, niin ei he

obedience is fulfilled.
7. Do ye look on things after the outward appearance? If any man trust to himself that he is Christ's, let him of himself think this again, that, as he is Christ's, even so are we Christ's.
8. For though I should boast somewhat more of our authority, which the Lord hath given us for edification, and not for your destruction, I should not be ashamed:
9. That I may not seem as if I would terrify you by letters.
10. For his letters, say they, are weighty and powerful; but his bodily presence is weak, and his speech contemptible.
11. Let such an one think this, that, such as we are in word by letters when we are absent, such will we be also in deed when we are present.
12. For we dare not make ourselves of the number, or compare ourselves with some that commend themselves: but they measuring themselves by themselves, and comparing

mitään ymmärrä.

13. Mutta emme meitämme kerskaa ylitse määrän, vaan ainoastaan kohtuullisen määrätyn mitan jälkeen, jonka Jumala meille mitannut on, joka myös teihinkin ulottuu.

14. Sillä emmepä me itsiämme leviämmältä anna ulos kuin sopii, niinkuin emme oliskaan teihin ulottuneet; sillä me olemme jo hamaan teidän tykönne Kristuksen evankeliumilla tulleet.

15. Ja emme kerskaa meitämme ylitse määrän vieraissa töissä; vaan me toivomme, kuin teidän uskonne kasvaa teissä, että mekin meidän määrämme jälkeen tahdomme levitä yltäkylläisesti,

16. Evankeliumia saarnaamaan niille, jotka tuolla puolen teitä asuvat: emmekä meitämme kerskaa niistä, jotka vieraan mitan jälkeen valmistetut ovat.

17. Mutta joka kerskaa, se kerskatkaan Herrassa;

18. Sillä joka itsiänsä kiittää, ei se ole koeteltu, vaan se, jota Herra kiittää.

themselves among themselves, are not wise.

13. But we will not boast of things without our measure, but according to the measure of the rule which God hath distributed to us, a measure to reach even unto you.

14. For we stretch not ourselves beyond our measure, as though we reached not unto you: for we are come as far as to you also in preaching the gospel of Christ:

15. Not boasting of things without our measure, that is, of other men's labours; but having hope, when your faith is increased, that we shall be enlarged by you according to our rule abundantly,

16. To preach the gospel in the regions beyond you, and not to boast in another man's line of things made ready to our hand.

17. But he that glorieth, let him glory in the Lord.

18. For not he that commendeth himself is approved, but whom the Lord

commendeth.

11 luku

1. Oi jospa te vähänkin minun tyhmyyttäni kärsisitte! Ja tosin te minua kärsitte.
2. Sillä minä kiivaan teitä Jumalan kiivaudella. Sillä minä olen teitä kihlannut yhdelle miehelle, että minä puhtaan neitseen Kristukselle tuottaisin.
3. Mutta minä pelkään, että niinkuin kärme vietteli Evan kavaluudellansa, niin myös teidän taitonne turmellaan siitä yksinkertaisuudesta, joka on Kristuksessa.
4. Sillä jos se, joka teidän tykönne tulee, toisesta Jesuksesta teille saarnaa, josta emme saarnanneet, taikka jos te toisen hengen saatte, jota ette ole saaneet, eli toisen evankeliumin, jota ette ole ottaneet vastaan, niin te sen oikein kärsitte.
5. Sillä minä arvaan, etten minä ole ollut halvempi niitä kaikkein korkeimpia apostoleita.
6. Ja ehkä minä olen puheessa yksinkertainen, niin en minä ole tiedossa

1. Would to God ye could bear with me a little in my folly: and indeed bear with me.
2. For I am jealous over you with godly jealousy: for I have espoused you to one husband, that I may present you as a chaste virgin to Christ.
3. But I fear, lest by any means, as the serpent beguiled Eve through his subtilty, so your minds should be corrupted from the simplicity that is in Christ.
4. For if he that cometh preacheth another Jesus, whom we have not preached, or if ye receive another spirit, which ye have not received, or another gospel, which ye have not accepted, ye might well bear with him.
5. For I suppose I was not a whit behind the very chiefest apostles.
6. But though I be rude in speech, yet not in knowledge; but we have

yksinkertainen; kuitenkin olemme me kyllä kaikille teille tiettävät.

7. Eli olenko minä syntiä tehnyt, että minä olen itseni alentanut, että te ylennettäisiin, että minä olen teille Jumalan evankeliumia ilman palkkaa ilmoittanut?

8. Ja olen muut seurakunnat ryöstänyt, ja heiltä palkan ottanut, jolla minä teitä palvelin? Ja kuin minä olin teidän tykönänne ja minulta jotakin puuttui, enpä minä ketään rasittanut.

9. Sillä mitä minulta puuttui, sen veljet täyttivät, jotka Makedoniasta tulivat. Ja niin minä pidin itseni kaikissa, etten minä kenenkään kuormana ollut, ja tahdon vieläkin minuni niin pitää.

10. Niin totta kuin Kristuksen totuus minussa on, niin ei tämä kerskaus pidä minulta Akajan maakunnissa otettaman pois.

11. Minkätähden? Senkötähden, etten minä teitä rakasta? Sen Jumala tietää.

12. Mutta mitä minä teen, sen minä

been throughly made manifest among you in all things.

7. Have I committed an offence in abasing myself that ye might be exalted, because I have preached to you the gospel of God freely?

8. I robbed other churches, taking wages of them, to do you service.

9. And when I was present with you, and wanted, I was chargeable to no man: for that which was lacking to me the brethren which came from Macedonia supplied: and in all things I have kept myself from being burdensome unto you, and so will I keep myself.

10. As the truth of Christ is in me, no man shall stop me of this boasting in the regions of Achaia.

11. Wherefore? because I love you not? God knoweth.

12. But what I do, that I will do, that

tahdon tehdä, että minä heiltä tilan ottaisin pois, jotka etsivät tilaa kerskata, että he ovat niin kuin me.

I may cut off occasion from them which desire occasion; that wherein they glory, they may be found even as we.

13. Sillä senkaltaiset väärät apostolit ja petolliset työntekijät teeskelevät itsensä Kristuksen apostoleiksi.

13. For such are false apostles, deceitful workers, transforming themselves into the apostles of Christ.

14. Ei myös ihmekään ole; sillä itse saatana muuttaa itsensä valkeuden enkeliksi.

14. And no marvel; for Satan himself is transformed into an angel of light.

15. Ei siis se ole suuri, jos myös hänen palveliansa itsensä asettelevat niinkuin he olisivat vanhurskauden saarnaajat, joiden loppu pitää oleman heidän töittensä perään.

15. Therefore it is no great thing if his ministers also be transformed as the ministers of righteousness; whose end shall be according to their works.

16. Taas sanon minä, ettei yhdenkään pidä minua tyhmäksi luuleman; vaan ellei niin ole, niin ottakaat minua vastaan niinkuin tyhmääkin, että minä myös vähä kerskaisin.

16. I say again, Let no man think me a fool; if otherwise, yet as a fool receive me, that I may boast myself a little.

17. Sitä mitä minä nyt puhun, en minä puhu niinkuin Herrassa, vaan niinkuin tyhmyydessä, että me nyt kerskaamaan ruvenneet olemme.

17. That which I speak, I speak it not after the Lord, but as it were foolishly, in this confidence of boasting.

18. Koska moni kerskaa lihan jälkeen, niin minäkin tahdon kerskata.

18. Seeing that many glory after the flesh, I will glory also.

19. Sillä te kärsitte mielellänne tyhmiä, että te viisaat olette.

19. For ye suffer fools gladly, seeing ye yourselves are wise.

20. Te kärsitte, jos joku teitä orjuuteen vaatii, jos joku teitä syö, jos joku teiltä jotakin ottaa, jos joku itsensä korottaa, jos joku teitä lyö kasvoille.

20. For ye suffer, if a man bring you into bondage, if a man devour you, if a man take of you, if a man exalt himself, if a man smite you on the face.

21. Sen minä sanon häväistyksen tähden, niinkuin me heikot olisimme: mihinkä joku uskaltaa, (minä puhun tyhmyydessä,) siihen minäkin uskallan.

21. I speak as concerning reproach, as though we had been weak. Howbeit whereinsoever any is bold, (I speak foolishly,) I am bold also.

22. He ovat Hebrealaiset, minä myös. He ovat Israelilaiset, minä myös. He ovat Abrahamin siemen, minä myös.

22. Are they Hebrews? so am I. Are they Israelites? so am I. Are they the seed of Abraham? so am I.

23. He ovat Kristuksen palveliat, (minä puhun tyhmästi,) paljoa enemmin minä olen. Minä olen enemmän työtä tehnyt. Minä olen enemmän haavoja kärsinyt. Minä olen useammin vankina ollut. Usein olen kuoleman hädässä ollut.

23. Are they ministers of Christ? (I speak as a fool) I am more; in labours more abundant, in stripes above measure, in prisons more frequent, in deaths oft.

24. Juudalaisilta olen minä viidesti neljäkymmentä haavaa saanut, yhtä vailla.

24. Of the Jews five times received I forty stripes save one.

25. Kolmasti olen vitsoilla piesty. Olin kerran kivitetty. Kolmasti olen minä tullut haaksirikkoon. Yön ja päivän olin minä meren syvyydessä.

25. Thrice was I beaten with rods, once was I stoned, thrice I suffered shipwreck, a night and a day I have been in the deep;

26. Minä olen usein vaeltanut, minä

26. In journeyings often, in perils of

olen ollut veden hädässä, ryövärien keskellä, hädässä Juudalaisten keskellä, hädässä pakanain keskellä, hädässä kaupungeissa, hädässä korvessa, hädässä merellä, hädässä viekasten veljien seassa,

27. Työssä ja tuskassa, paljossa valvomisessa, nälässä ja janossa, paljossa paastossa, vilussa ja alastomuudessa,

28. Ilman niitä mitkä muutoin tapahtuvat, nimittäin, että minua joka päivä vaivataan ja pidän surun kaikista seurakunnista.

29. Kuka on heikko, ja en minä myös heikoksi tule? Kuka pahoitetaan, ja en minä pala?

30. Että minun pitää nyt kerskaaman, niin minä kerskaan heikkoudestani.

31. Jumala ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isä, joka olkoon ylistetty ijankaikkisesti! tietää, etten minä valehtele.

32. Damaskussa Aretaan kuninkaan maanvanhin vartioitsi Damaskun kaupunkia ja tahtoi minun ottaa kiinni.

waters, in perils of robbers, in perils by mine own countrymen, in perils by the heathen, in perils in the city, in perils in the wilderness, in perils in the sea, in perils among false brethren;

27. In weariness and painfulness, in watchings often, in hunger and thirst, in fastings often, in cold and nakedness.

28. Beside those things that are without, that which cometh upon me daily, the care of all the churches.

29. Who is weak, and I am not weak? who is offended, and I burn not?

30. If I must needs glory, I will glory of the things which concern mine infirmities.

31. The God and Father of our Lord Jesus Christ, which is blessed for evermore, knoweth that I lie not.

32. In Damascus the governor under Aretas the king kept the city of the Damascenes with a garrison, desirous to apprehend me:

33. Ja minä laskettiin maahan muurin akkunasta korissa, ja pääsin niin hänen käsistänsä.

33. And through a window in a basket was I let down by the wall, and escaped his hands.

12 luku

1. Ei minun ole hyvää kerskaamisestani; tulen kuitenkin näkyihin ja Herran ilmoituksiin.

1. It is not expedient for me doubtless to glory. I will come to visions and revelations of the Lord.

2. Minä tunnen ihmisen Kristuksessa ennen neljäätoistakymmentä ajastaikaa, (oliko hän ruumiissa, en minä tiedä, eli oliko hän ulkona ruumiista, en minä sitäkään tiedä; Jumala sen tietää:) se temmattiin ylös hamaan kolmanteen taivaasen.

2. I knew a man in Christ above fourteen years ago, (whether in the body, I cannot tell; or whether out of the body, I cannot tell: God knoweth;) such an one caught up to the third heaven.

3. Ja minä tunnen sen ihmisen, (jos hän ruumiissa taikka ulkona ruumiista oli, en minä tiedä; Jumala sen tietää:)

3. And I knew such a man, (whether in the body, or out of the body, I cannot tell: God knoweth;)

4. Hän temmattiin ylös paradisiin ja kuuli sanomattomia sanoja, joita ei yhdenkään ihmisen sovi puhua.

4. How that he was caught up into paradise, and heard unspeakable words, which it is not lawful for a man to utter.

5. Siitä minä kerskaan; mutta en minä itsestäni kerskaa, vaan minun heikkoudestani.

5. Of such an one will I glory: yet of myself I will not glory, but in mine infirmities.

6. Sillä jos minä tahtoisin kerskata, niin en minä tekisi tyhmästi; sillä mi-

6. For though I would desire to glory, I shall not be a fool; for I will say the

nä tahdon totuuden sanoa. Mutta kuitenkin minä itseni siinä pidätän, ettei joku minua korkiammaksi lukisi, kuin hän minun näkee eli minusta kuulee.

7. Ja ettei ilmoitusten ylönpalttisuus minua ylen paljon korottaisi, on pistin annettu minun lihaani, nimittäin saatanan enkeli, rusikoitsemaan minua, etten minä itsiäni ylen paljon korottaisi.

8. Sentähden olen minä kolmasti Herraa rukoillut, että hän läksis minusta.

9. Ja hän sanoi minulle: tyydy minun armooni; sillä minun voimani on heikoissa väkevä. Sentähden minä mielelläni kerskaan heikkoudestani, että Kristuksen voima minussa asuis.

10. Sentähden iloitsen minä heikkoudessa, ylönkatseissa, hädissä, vainoissa ja ahdistuksissa Kristuksen tähden; sillä koska minä heikko olen, niin minä väkeväkin olen.

11. Minä olen tällä kerskaamisella tyhmäksi tullut; te olette minua siihen vaatineet. Sillä minua piti teiltä kiitettämän, etten minä ensinkään vähempi ole kuin korkeimmatkaan apostolit,

truth: but now I forbear, lest any man should think of me above that which he seeth me to be, or that he heareth of me.

7. And lest I should be exalted above measure through the abundance of the revelations, there was given to me a thorn in the flesh, the messenger of Satan to buffet me, lest I should be exalted above measure.

8. For this thing I besought the Lord thrice, that it might depart from me.

9. And he said unto me, My grace is sufficient for thee: for my strength is made perfect in weakness. Most gladly therefore will I rather glory in my infirmities, that the power of Christ may rest upon me.

10. Therefore I take pleasure in infirmities, in reproaches, in necessities, in persecutions, in distresses for Christ's sake: for when I am weak, then am I strong.

11. I am become a fool in glorying; ye have compelled me: for I ought to have been commended of you: for in nothing am I behind the very chiefest apostles, though I be nothing.

ehken minä mitään ole.

12. Niin ovat tosin apostolin merkit teidän seassanne tapahtuneet kaikella kärsivällisyydellä, merkeillä, ihmeillä ja voimallisilla töillä.

12. Truly the signs of an apostle were wrought among you in all patience, in signs, and wonders, and mighty deeds.

13. Mitäs te muita seurakuntia huonommat olette, paitsi sitä, etten minä itse teidän kuormananne ollut? Antakaat minulle se vääryys anteeksi.

13. For what is it wherein ye were inferior to other churches, except it be that I myself was not burdensome to you? forgive me this wrong.

14. Katso, minä olen valmis kolmannen kerran teidän tykönne tulemaan, ja en tahdo ensinkään teitä rasittaa; sillä enpä minä etsi teidän omaanne, vaan teitä; sillä ei lasten pidä tavaraa kokooman vanhempainsa varaksi, vaan vanhemmat lapsillensa.

14. Behold, the third time I am ready to come to you; and I will not be burdensome to you: for I seek not yours, but you: for the children ought not to lay up for the parents, but the parents for the children.

15. Mutta mielelläni minä tahdon kuluttaa ja itseni annettaa ulos teidän sieluinne edestä, vaikka te vähän minua rakastatte, joka kuitenkin sangen paljon teitä rakastan.

15. And I will very gladly spend and be spent for you; though the more abundantly I love you, the less I be loved.

16. Mutta olkoon sillänsä, etten minä ole teitä raskauttanut; mutta että minä olin kavala, niin minä olen teidät petoksella saavuttanut.

16. But be it so, I did not burden you: nevertheless, being crafty, I caught you with guile.

17. Olenko minä keltään mitään vaatinut niiden tähden, jotka minä teille lähettänyt olen?

17. Did I make a gain of you by any of them whom I sent unto you?

18. Minä olen Titusta neuvonut, ja lähetin hänen kanssansa yhden veljen: onkos Titus jotakin teiltä vaatinut? Emmekö me ole yhdessä hengessä vaeltaneet? Emmekö me ole yksiä jälkiä myöten käyneet?

18. I desired Titus, and with him I sent a brother. Did Titus make a gain of you? walked we not in the same spirit? walked we not in the same steps?

19. Luuletteko taas, että me vastaamme edestämme teidän edessänne? Me puhumme Kristuksessa, Jumalan edessä; mutta kaikki nämät, rakkaat veljet, teidän parannuksekseenne;

19. Again, think ye that we excuse ourselves unto you? we speak before God in Christ: but we do all things, dearly beloved, for your edifying.

20. Sillä minä pelkään, etten minä tultuani teitä löydä senkaltaisena kuin minä tahdon, ja te myös löydätte minun, ei niinkuin te tahtoisitte: ettei siellä riidat, kateudet, vihat, torat, panetukset, parjaukset, paisumiset ja kapinat olisi:

20. For I fear, lest, when I come, I shall not find you such as I would, and that I shall be found unto you such as ye would not: lest there be debates, envyings, wraths, strifes, backbitings, whisperings, swellings, tumults:

21. Ettei taas minun palattuani minun Jumalani teidän tykönänne minua nöyryyttäisi ja minun pitäis monen tähden murehtiman, jotka ennen rikkoneet ovat ja ei ole itsiänsä parantaneet siitä saastaisuudesta ja huoruudesta ja haureudesta, jota he tehneet ovat.

21. And lest, when I come again, my God will humble me among you, and that I shall bewail many which have sinned already, and have not repented of the uncleanness and fornication and lasciviousness which they have committed.

13 luku

1. Nyt minä kolmannen kerran tulen teidän tykönne. Niin pitää kahden eli kolmen suun kautta kaikkinaiset asiat kiinnitettämän.

1. This is the third time I am coming to you. In the mouth of two or three witnesses shall every word be established.

2. Minä olen ennenkin sen teille sanonut ja vieläkin edellä sanon, niinkuin toisella kerralla läsnäollessani, ja kirjoitan nyt poissa-ollessani niille, jotka ennen syntiä tehneet olivat, ja muille kaikille, että jos minä sinne tulen, niin en minä säästä,

2. I told you before, and foretell you, as if I were present, the second time; and being absent now I write to them which heretofore have sinned, and to all other, that, if I come again, I will not spare:

3. Että te kerran saatte tietää, kuka minussa puhuu, nimittäin Kristus, joka ei suinkaan ole heikko teidän kohtaanne, vaan hän on väkevä teissä.

3. Since ye seek a proof of Christ speaking in me, which to you-ward is not weak, but is mighty in you.

4. Ja ehkä hän oli ristiinnaulittu heikkoudessa, niin hän kuitenkin elää Jumalan voimassa; sillä myös me olemme heikot hänessä, mutta meidän pitää elämän hänen kanssansa Jumalan voimassa teidän tykönänne.

4. For though he was crucified through weakness, yet he liveth by the power of God. For we also are weak in him, but we shall live with him by the power of God toward you.

5. Koetelkaat teitänne, jos te olette uskossa, kokekaat teitänne: eli ettekö te itsiänne tunne, että Jesus Kristus on teissä? ellei niin ole, että te kelvottomat olette.

5. Examine yourselves, whether ye be in the faith; prove your own selves. Know ye not your own selves, how that Jesus Christ is in you, except ye be reprobates?

6. Mutta minä toivon, että te tunnette, ettemme kelvottomat ole.
7. Ja minä rukoilen Jumalaa, ettette mitään pahaa tekisi, ei että me kelvolliseksi näkyisimme, vaan että te hyvää tekisitte ja me olisimme niinkuin kelvottomat.
8. Sillä emme mitään voi totuutta vastaan, vaan totuuden puolesta.
9. Mutta me iloitsemme, kuin me heikot olemme ja te voimalliset olette, jota me myös toivotamme, nimittäin teidän täydellisyyttänne.
10. Sentähden minä myös poissaollessani näitä kirjoitan, ettei minun pitäisi läsnä-ollessani kova oleman, sen voiman jälkeen, jonka Herra antoi minulle rakennukseksi ja ei kukistukseksi.
11. Viimein, rakkaat veljet, iloitkaat, olkaat täydelliset, lohduttakaat teitänne, olkaat yksimieliset, olkaat rauhalliset, niin rakkauden ja rauhan Jumala on teidän kanssanne.
12. Tervehtikäät teitänne keskenänne pyhällä suunantamisella.
13. (H13:12) Kaikki pyhät teitä tervehtivät.

6. But I trust that ye shall know that we are not reprobates.
7. Now I pray to God that ye do no evil; not that we should appear approved, but that ye should do that which is honest, though we be as reprobates.
8. For we can do nothing against the truth, but for the truth.
9. For we are glad, when we are weak, and ye are strong: and this also we wish, even your perfection.
10. Therefore I write these things being absent, lest being present I should use sharpness, according to the power which the Lord hath given me to edification, and not to destruction.
11. Finally, brethren, farewell. Be perfect, be of good comfort, be of one mind, live in peace; and the God of love and peace shall be with you.
12. Greet one another with an holy kiss.
13. All the saints salute you.

14. (H13:13) Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo ja Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon kaikkein teidän kanssanne! Amen.

14. The grace of the Lord Jesus Christ, and the love of God, and the communion of the Holy Ghost, be with you all. Amen.

PAAVALIN KIRJE GALATALAISILLE

1 luku

1. Paavali, apostoli, (ei ihmisiltä eikä ihmisten kautta, vaan Jesuksen Kristuksen kautta ja Isän Jumalan, joka hänen kuolleista herättänyt on,)

1. Paul, an apostle, (not of men, neither by man, but by Jesus Christ, and God the Father, who raised him from the dead;)

2. Ja kaikki veljet, jotka minun kanssani ovat, Galatian seurakunnille:

2. And all the brethren which are with me, unto the churches of Galatia:

3. Armo olkoon teille ja rauha Isältä Jumalalta ja meidän Herralta Jesukselta Kristukselta!

3. Grace be to you and peace from God the Father, and from our Lord Jesus Christ,

4. Joka itsensä meidän synteimme edestä antanut on, että hän meitä vapahtais tästä nykyisestä pahasta maailmasta, Jumalan ja meidän Isämme tahdon jälkeen,

4. Who gave himself for our sins, that he might deliver us from this present evil world, according to the will of God and our Father:

5. Jolle olkoon kiitos ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!

5. To whom be glory for ever and ever. Amen.

6. Minä ihmettelen, että te niin pian annatte teitänne kääntää pois siitä, joka teitä Kristuksen armoon kutsunut

6. I marvel that ye are so soon removed from him that called you into the grace of Christ unto another gos-

on, toiseen evankeliumiin,
7. Joka ei muuta ole, vaan että muutamat eksyttävät teitä ja tahtovat Kristuksen evankeliumia toisin kääntää.
8. Mutta ehkä me taikka joku enkeli taivaasta saarnais teille toisin evankeliumia, kuin me olemme teille saarnanneet, se olkoon kirottu!

9. Niinkuin me ennen sanoimme, niin minä vielä sanon: jos joku teille toisin saarnaa evankeliumia, kuin te ottaneet olette, olkoon kirottu!
10. Saarnaanko minä nyt ihmisten eli Jumalan mielen jälkeen? eli pyydänkö minä ihmiselle kelvata? Sillä jos minä tähän asti olisin tahtonut ihmisille kelvata, niin en minä olisi Kristuksen palvelia.
11. Mutta minä teen teille tiettäväksi, rakkaat veljet, ettei se evankeliumi, joka minulta saarnattu on, ole ihmisen jälkeen.
12. Sillä en minä ole sitä ihmiseltä saanut enkä oppinut, vaan Jesuksen Kristuksen ilmoituksesta.
13. Sillä te olette kuulleet minun mui-

pel:
7. Which is not another; but there be some that trouble you, and would pervert the gospel of Christ.

8. But though we, or an angel from heaven, preach any other gospel unto you than that which we have preached unto you, let him be accursed.
9. As we said before, so say I now again, If any man preach any other gospel unto you than that ye have received, let him be accursed.
10. For do I now persuade men, or God? or do I seek to please men? for if I yet pleased men, I should not be the servant of Christ.

11. But I certify you, brethren, that the gospel which was preached of me is not after man.
12. For I neither received it of man, neither was I taught it, but by the revelation of Jesus Christ.
13. For ye have heard of my conver-

naisen olentoni Juudalaisten tavoissa, kuinka ylönpalttisesti minä Jumalan seurakuntaa vainosin ja hävitin sitä,

sation in time past in the Jews' religion, how that beyond measure I persecuted the church of God, and wasted it:

14. Ja menestyin Juudalaisten menoissa, ylitse monen minun vertaiseni minun suvussani, ja olin ylen kiivas isäin säätyin tähden.

14. And profited in the Jews' religion above many my equals in mine own nation, being more exceedingly zealous of the traditions of my fathers.

15. Mutta koska Jumala tahtoi, joka minun oli eroittanut äitini kohdusta, ja armonsa kautta kutsui,

15. But when it pleased God, who separated me from my mother's womb, and called me by his grace,

16. Että hän Poikansa minun kauttani ilmoittais, ja minä julistaisin hänen evakeliumin kautta pakanain seassa, niin en minä ensinkään lihan ja veren kautta tutkinut,

16. To reveal his Son in me, that I might preach him among the heathen; immediately I conferred not with flesh and blood:

17. En myös Jerusalemiin niiden tykö palannut, jotka ennen minua apostolit olivat; vaan menin pois Arabiaan ja palasin jällensä Damaskuun.

17. Neither went I up to Jerusalem to them which were apostles before me; but I went into Arabia, and returned again unto Damascus.

18. Sitte kolmen vuoden perästä tulin minä Jerusalemiin Pietaria oppimaan ja olin hänen kanssansa viisitoistakymmentä päivää.

18. Then after three years I went up to Jerusalem to see Peter, and abode with him fifteen days.

19. Mutta en minä muita apostoleita yhtään nähnyt paitsi Jakobia, Herran veljeä.

19. But other of the apostles saw I none, save James the Lord's brother.

20. Mutta sen, mitä minä teille kirjoi-

20. Now the things which I write unto

tan, katso, Jumala tietää, etten minä valehtele.

21. Sitte tulin minä Syrian ja Kilikian maakuntiin.

22. Ja minä olin tuntematoin kasvoista niille Juudean seurakunnille, jotka olivat Kristuksessa.

23. Mutta he olivat ainoastaan kuulleet, että se, joka meitä muinen vainosi, hän saarnaa nyt uskoa, jota hän muinen hävitti,

24. Ja kiittivät minun tähteni Jumalaa.

you, behold, before God, I lie not.

21. Afterwards I came into the regions of Syria and Cilicia;

22. And was unknown by face unto the churches of Judaea which were in Christ:

23. But they had heard only, That he which persecuted us in times past now preacheth the faith which once he destroyed.

24. And they glorified God in me.

2 luku

1. Sitte neljäntoistakymmenen vuoden perästä menin minä taas Barnabaan kanssa ylös Jerusalemiin ja otin Tituksen kanssani,

2. Ja minä menin ylös ilmoituksen jälkeen ja asetin heidän eteensä sen evankeliumin, jota minä pakanain seassa julistan: mutta erinomaisesti niiden eteen, jotka jonakin pidetään, etten minä hukkaan juoksisi elikkä olisi jo juossut.

3. Mutta ei Titustakaan, joka minun

1. Then fourteen years after I went up again to Jerusalem with Barnabas, and took Titus with me also.

2. And I went up by revelation, and communicated unto them that gospel which I preach among the Gentiles, but privately to them which were of reputation, lest by any means I should run, or had run, in vain.

3. But neither Titus, who was with

kanssani oli, vaadittu itsiänsä ympärileikkauttamaan, vaikka hän Grekiläinen oli.

me, being a Greek, was compelled to be circumcised:

4. Sillä kuin muutamat väärät veljet tunkeutuivat sisälle, ja jo olivat tulleet sisälle koettelemaan meidän vapauttamme, joka meillä Kristuksessa Jesuksessa on, että he meitä orjuuteen vaatisivat;

4. And that because of false brethren unawares brought in, who came in privily to spy out our liberty which we have in Christ Jesus, that they might bring us into bondage:

5. Emmepä me tosin niille hetkeksikään myöntyneet kuuliaisuuteen, että evankeliumin totuus teidän tykönänne pysyväinen olis.

5. To whom we gave place by subjection, no, not for an hour; that the truth of the gospel might continue with you.

6. Mutta niihin, jotka jonakin pidetään, minkäkaltaiset he muinen olivat, ei minun mitään tule: ei Jumala katso ihmisen muotoa; sillä ne, jotka jonakin pidetään, ei minulle mitään opettaneet.

6. But of these who seemed to be somewhat, (whatsoever they were, it maketh no matter to me: God accepteth no man's person:) for they who seemed to be somewhat in conference added nothing to me:

7. Vaan sitä vastaan, kuin he näkivät, että minulle evankeliumi esinahan puoleen uskottu oli, niinkuin Pietarille ympärileikkauksen puoleen;

7. But contrariwise, when they saw that the gospel of the uncircumcision was committed unto me, as the gospel of the circumcision was unto Peter;

8. (Sillä joka Pietarin kanssa oli voimallinen apostolin virassa ympärileikkauksen seassa, se on minunkin kanssani pakanain seassa voimallinen

8. For he that wrought effectually in Peter to the apostleship of the circumcision, the same was mighty in me toward the Gentiles:)

ollut,)

9. Ja kuin he tunsivat sen armon, joka minulle annettu oli, niin Jakob ja Kephas ja Johannes, jotka patsaina pidettiin, antoivat minulle ja Barnabaalle kättä ja sopivat niin meidän kanssamme, että meidän pakanain seassa ja heidän ympärileikkauksen seassa saarnaaman piti,

9. And when James, Cephas, and John, who seemed to be pillars, perceived the grace that was given unto me, they gave to me and Barnabas the right hands of fellowship; that we should go unto the heathen, and they unto the circumcision.

10. Ainoastaan että meidän piti vaivaisia muistaman, jota minä myös olen ahkeroinut tehdä.

10. Only they would that we should remember the poor; the same which I also was forward to do.

11. Mutta kuin Pietari Antiokiaan tuli, niin minä olin julkisesti häntä vastaan, että kanne oli tullut hänen päällensä.

11. But when Peter was come to Antioch, I withstood him to the face, because he was to be blamed.

12. Sillä ennenkuin joku Jakobin työkää tuli, söi hän pakanain kanssa; vaan kuin ne tulivat, vältti hän, ja eroitti itsensä heistä, peljäten niitä, jotka ympärileikkauksesta olivat,

12. For before that certain came from James, he did eat with the Gentiles: but when they were come, he withdrew and separated himself, fearing them which were of the circumcision.

13. Ja muutkin Juudalaiset viekastelivat hänen kanssansa, niin että Barnabaskin vieteltiin heidän ulkokullaisuudellansa.

13. And the other Jews dissembled likewise with him; insomuch that Barnabas also was carried away with their dissimulation.

14. Mutta kuin minä sen näin, ettei he oikein vaeltaneet evankeliumin totuuden jälkeen, sanoin minä Pietarille

14. But when I saw that they walked not uprightly according to the truth of the gospel, I said unto Peter before

julkisesti kaikkein kuullen: jos sinä, joka Juudalainen olet, pakanain tavalla elät ja et Juudalaisten, miksis vaadit pakanoita Juudalaisten tavalla elämään?

them all, If thou, being a Jew, livest after the manner of Gentiles, and not as do the Jews, why compellest thou the Gentiles to live as do the Jews?

15. Me jotka olemme Juudalaiset luonnon puolesta ja emme syntiset pakanoista:

15. We who are Jews by nature, and not sinners of the Gentiles,

16. Että me tiedämme, ettei ihminen lain töiden kautta vanhurskaaksi tule, vaan uskon kautta Jesuksen Kristuksen päälle: niin me myös olemme uskoneet Jesuksen Kristuksen päälle, että me vanhurskaaksi tulemme uskon kautta Kristuksen päälle, ja emme lain töiden kautta, sentähden ettei yksikään liha tule lain töiden kautta vanhurskaaksi.

16. Knowing that a man is not justified by the works of the law, but by the faith of Jesus Christ, even we have believed in Jesus Christ, that we might be justified by the faith of Christ, and not by the works of the law: for by the works of the law shall no flesh be justified.

17. Mutta jos me, koska me tahdomme Kristuksen kautta vanhurskaaksi tulla, löydetään myös itse syntisiksi, onko siis Kristus synnin palvelia? Pois se!

17. But if, while we seek to be justified by Christ, we ourselves also are found sinners, is therefore Christ the minister of sin? God forbid.

18. Sillä jos minä sitä taas rakennan, jota minä särkenyt olen, niin minä teen itseni ylitsekäyväksi.

18. For if I build again the things which I destroyed, I make myself a transgressor.

19. Mutta minä olen lain kautta laista kuollut pois, että minä Jumalassa

19. For I through the law am dead to the law, that I might live unto God.

eläisin.

20. Minä olen Kristuksen kanssa ristiinnaulittu. Mutta minä elän, en silleen minä, vaan Kristus elää minussa; sillä jota minä nyt elän lihassa, sen minä elän Jumalan Pojan uskossa, joka on minua rakastanut ja antoi itsensä minun edestäni.

20. I am crucified with Christ: nevertheless I live; yet not I, but Christ liveth in me: and the life which I now live in the flesh I live by the faith of the Son of God, who loved me, and gave himself for me.

21. En minä hylkää Jumalan armoa; sillä jos vanhurskaus tulee laista, niin on Kristus hukkaan kuollut.

21. I do not frustrate the grace of God: for if righteousness come by the law, then Christ is dead in vain.

3 luku

1. Te hullut Galatalaiset! kuka teidät on vimmannut totuutta uskomasta? joiden silmäin eteen Jesus Kristus kirjoitettu oli, teidän seassanne ristiinnaulittu.

1. O foolish Galatians, who hath bewitched you, that ye should not obey the truth, before whose eyes Jesus Christ hath been evidently set forth, crucified among you?

2. Sen tahdon minä ainoastaan teiltä tietää: oletteko te Hengen saaneet lain töiden kautta eli uskon saarnaamisen kautta?

2. This only would I learn of you, Received ye the Spirit by the works of the law, or by the hearing of faith?

3. Oletteko te niin tomppelit? Hengessä te olette alkaneet, tahdotteko te nyt lihassa lopettaa?

3. Are ye so foolish? having begun in the Spirit, are ye now made perfect by the flesh?

4. Oletteko te niin paljon hukkaan kärsineet? Jos se muutoin hukassa

4. Have ye suffered so many things in vain? if it be yet in vain.

on.

5. Joka siis teille hengen antaa ja tekee voimalliset työt teidän seassanne, tekeekö hän sen lain töiden kautta eli uskon saarnaamisen kautta?

5. He therefore that ministereth to you the Spirit, and worketh miracles among you, doeth he it by the works of the law, or by the hearing of faith?

6. Niinkuin Abraham oli Jumalan uskonut, ja se on luettu hänelle vanhurskaudeksi,

6. Even as Abraham believed God, and it was accounted to him for righteousness.

7. Niin te myös jo tiedätte, että jotka uskossa ovat, ne ovat Abrahamin lapset.

7. Know ye therefore that they which are of faith, the same are the children of Abraham.

8. Mutta Raamattu oli sitä jo ennen katsonut, että Jumala pakanatkin uskon kautta vanhurskaaksi tekee; sentähden hän edellä ilmoitti Abrahamille: sinussa (sanoo hän) kaikki pakanat pitää siunatut oleman.

8. And the scripture, foreseeing that God would justify the heathen through faith, preached before the gospel unto Abraham, saying, In thee shall all nations be blessed.

9. Niin tulevat kaikki ne, jotka uskosta ovat, siunatuksi uskovaisen Abrahamin kanssa.

9. So then they which be of faith are blessed with faithful Abraham.

10. Sillä niin monta, jotka lain töissä riippuvat, ovat kirouksen alla; sillä kirjoitettu on: kirottu olkoon jokainen, joka ei pysy kaikissa mitä lakiraamatussa kirjoitettu on, että hän niitä tekis.

10. For as many as are of the works of the law are under the curse: for it is written, Cursed is every one that continueth not in all things which are written in the book of the law to do them.

11. Mutta ettei kenkään vanhurskaaksi tule Jumalan edessä lain kautta, se

11. But that no man is justified by the law in the sight of God, it is evident:

on tiettävä; sillä vanhurskaan pitää elämän uskosta.

12. Mutta laki ei ole uskosta, vaan ihminen, joka ne tekee, hän elää niissä.

13. Mutta Kristus on meitä lunastanut lain kirouksesta, koska hän tuli kiroukseksi meidän edestämme; sillä kirjoitettu on: kirottu on jokainen, joka puussa riippuu,

14. Että Abrahamin siunaus pitäis pakanain ylitse Jesuksessa Kristuksessa tuleman, ja me niin saisimme uskon kautta sen luvatun Hengen.

15. Rakkaat veljet! minä puhun ihmisten tavalla. Ei yksikään riko ihmisen testamenttia, koska se vahvistettu on, eikä siihen mitään lisää.

16. Lupaukset ovat tosin Abrahamille ja hänen siemenellensä annetut; ei hän sano: ja siemenille, niinkuin monesta, vaan niinkuin yhdestä: ja sinun siemenessäs, joka on Kristus.

17. Mutta sen minä sanon: testamenttia, joka Jumalalta on vahvistettu Kristuksen päälle, ei rikota, ettei lupaus turhaan raukeaisi lain kautta,

for, The just shall live by faith.

12. And the law is not of faith: but, The man that doeth them shall live in them.

13. Christ hath redeemed us from the curse of the law, being made a curse for us: for it is written, Cursed is every one that hangeth on a tree:

14. That the blessing of Abraham might come on the Gentiles through Jesus Christ; that we might receive the promise of the Spirit through faith.

15. Brethren, I speak after the manner of men; Though it be but a man's covenant, yet if it be confirmed, no man disannulleth, or addeth thereto.

16. Now to Abraham and his seed were the promises made. He saith not, And to seeds, as of many; but as of one, And to thy seed, which is Christ.

17. And this I say, that the covenant, that was confirmed before of God in Christ, the law, which was four hundred and thirty years after, cannot

joka sitte neljänsadan ja kolmenkymmenen vuoden perästä annettu oli.

disannul, that it should make the promise of none effect.

18. Sillä jos perintö on laista, niin ei se silleen ole lupauksesta; mutta Jumala on sen Abrahamille lupauksen kautta lahjoittanut.

18. For if the inheritance be of the law, it is no more of promise: but God gave it to Abraham by promise.

19. Mihinkä siis laki? Hän on tullut ylitsekäymisten tähden, siihenasti kuin siemen oli tuleva, jolle lupaus tapahtunut oli, ja on enkeleiltä asetettu välimiehen käden kautta.

19. Wherefore then serveth the law? It was added because of transgressions, till the seed should come to whom the promise was made; and it was ordained by angels in the hand of a mediator.

20. Mutta välimies ei ole yhden, vaan Jumala on yksi.

20. Now a mediator is not a mediator of one, but God is one.

21. Onko siis laki Jumalan lupauksia vastaan? Pois se! Sillä jos laki olis annettu eläväksi tekemään, niin tosin vanhurskaus tulis laista.

21. Is the law then against the promises of God? God forbid: for if there had been a law given which could have given life, verily righteousness should have been by the law.

22. Mutta Raamattu on kaikki sulkenut synnin alle, että lupaus annettaisiin uskon kautta Jesuksen Kristuksen päälle uskovaisille.

22. But the scripture hath concluded all under sin, that the promise by faith of Jesus Christ might be given to them that believe.

23. Mutta ennenkuin usko tuli, olimme me lain alla kätketyt ja siihen uskoon suljetut, joka piti ilmoitettaman.

23. But before faith came, we were kept under the law, shut up unto the faith which should afterwards be revealed.

24. Niin on laki ollut meidän opettajamme Kristuksen tykö, että me uskon kautta vanhurskaaksi tulisimme.
25. Mutta sitte kuin usko tuli, niin emme enempi ole sen opettajan alla.
26. Sillä te olette kaikki Jumalan lapset uskon kautta Jesuksen Kristuksen päälle.
27. Sillä niin monta kuin te Kristukseen kastetut olette, niin te olette Kristuksen päällenne pukeneet.
28. Ei ole tässä Juudalainen eli Grekiläinen, ei orja eli vapaa, ei mies eli vaimo; sillä te olette kaikki yksi Kristuksessa Jesuksessa.
29. Mutta jos te olette Kristuksen, niin te olette myös Abrahamin siemen ja lupauksen jälkeen perilliset.

24. Wherefore the law was our schoolmaster to bring us unto Christ, that we might be justified by faith.
25. But after that faith is come, we are no longer under a schoolmaster.
26. For ye are all the children of God by faith in Christ Jesus.
27. For as many of you as have been baptized into Christ have put on Christ.
28. There is neither Jew nor Greek, there is neither bond nor free, there is neither male nor female: for ye are all one in Christ Jesus.
29. And if ye be Christ's, then are ye Abraham's seed, and heirs according to the promise.

4 luku

1. Mutta minä sanon: niin kauvan kuin perillinen on lapsi, ei ole hänen ja palvelian välillä eroitusta, vaikka hän on kaiken tavaran herra;
2. Vaan hän on esimiesten ja haltiain hallussa, isältä määrättyyn aikaan asti.

1. Now I say, That the heir, as long as he is a child, differeth nothing from a servant, though he be lord of all;
2. But is under tutors and governors until the time appointed of the father.

3. Niin myös me, kuin me olimme lapset, niin me olimme vaaditut orjuuteen ulkonaisten säätyin alle.

3. Even so we, when we were children, were in bondage under the elements of the world:

4. Mutta koska aika oli täytetty, lähetti Jumala Poikansa, syntyneen vaimosta, lain alaiseksi tehdyn,

4. But when the fulness of the time was come, God sent forth his Son, made of a woman, made under the law,

5. Että hän ne, jotka lain alaiset olivat, lunastais, että me hänen lapsiksensa luettaisiin.

5. To redeem them that were under the law, that we might receive the adoption of sons.

6. Mutta että te olette lapset, lähetti Jumala Poikansa Hengen teidän sydämiinne, joka huutaa: Abba, rakas Isä!

6. And because ye are sons, God hath sent forth the Spirit of his Son into your hearts, crying, Abba, Father.

7. Niin ei silleen ole orja, vaan poika; mutta jos poika, niin myös Jumalan perillinen Kristuksen kautta.

7. Wherefore thou art no more a servant, but a son; and if a son, then an heir of God through Christ.

8. Mutta sillä ajalla, koska ette Jumalaa tunteneet, palvelitte te niitä, jotka ei luonnostansa jumalat olleetkaan.

8. Howbeit then, when ye knew not God, ye did service unto them which by nature are no gods.

9. Mutta nyt, sittekuin te Jumalan tunnette ja tosin enemmin Jumalalta tutut olette, kuinka te siis käännytte jälleen heikkoihin ja köyhiin säätyihin, joita te vasta-uudesta palvella tahdotte?

9. But now, after that ye have known God, or rather are known of God, how turn ye again to the weak and beggarly elements, whereunto ye desire again to be in bondage?

10. Te otatte vaarin päivistä, ja kuukausista, ja ajoista, ja vuosista.

10. Ye observe days, and months, and times, and years.

11. Minä pelkään teidän tähtenne, etten minä turhaan olisi teidän tähtenne työtä tehnyt.

11. I am afraid of you, lest I have bestowed upon you labour in vain.

12. Olkaat niinkuin minä olen, että minäkin olen niinkuin te. Rakkaat veljet! minä rukoilen teitä: ette ole mitään minua vastaan tehneet;

12. Brethren, I beseech you, be as I am; for I am as ye are: ye have not injured me at all.

13. Mutta te tiedätte, että minä olen lihan heikkoudessa teille ensisti evankeliumia saarnannut,

13. Ye know how through infirmity of the flesh I preached the gospel unto you at the first.

14. Ja minun kiusaustani, jota minä lihan puolesta kärsin, ette ole katsoneet ylön ettekä hyljänneet, vaan korjasitte minun niinkuin Jumalan enkelin, niinkuin Kristuksen Jesuksen.

14. And my temptation which was in my flesh ye despised not, nor rejected; but received me as an angel of God, even as Christ Jesus.

15. Kuinka autuaat te silloin olitte! Minä olen teidän todistajanne, että jos se olis mahdollinen ollut, niin te olisitte teidän silmänne kaivaneet ulos ja minulle antaneet.

15. Where is then the blessedness ye spake of? for I bear you record, that, if it had been possible, ye would have plucked out your own eyes, and have given them to me.

16. Olenko minä siis nyt teidän viholliseksenne tullut, että minä teille totuuden sanon?

16. Am I therefore become your enemy, because I tell you the truth?

17. Ei he teitä oikein kiivaudesta rakasta, vaan he tahtovat teitä minusta pois kääntää, että te heitä kiivaudessa rakastaisitte.

17. They zealously affect you, but not well; yea, they would exclude you, that ye might affect them.

18. Kyllä kiivaten rakastaa hyvä on,

18. But it is good to be zealously af-

aina hyvyydessä, ja ei ainoastaan silloin, kuin minä teidän tykönänne olen.

19. Minun rakkaat lapseni, jotka minun täytyy vasta-uudesta kivulla synnyttää, siihenasti kuin Kristus teissä jonkun muodon sais!

20. Mutta minä soisin olevani teidän tykönänne, että minä taitaisin äänenikin muuttaa; enpä minä tiedä, mitä minä tästedes teen teidän kanssanne.

21. Sanokaat minulle te, jotka lain alla olla tahdotte: ettekö te lakia kuule?

22. Sillä kirjoitettu on: Abrahamilla oli kaksi poikaa, yksi palkkavaimosta ja yksi vapaasta.

23. Mutta joka palkkavaimosta oli, se oli lihan jälkeen syntynyt, ja joka vapaasta oli, se oli lupauksen kautta.

24. Nämät jotakin merkitsevät; sillä nämät ovat ne kaksi Testamenttia: yksi Sinain vuoresta, joka orjuuteen synnyttää, joka on Agar.

25. Sillä Agar on Sinain vuori Arabiassa ja ulottuu hamaan Jerusalemiin, joka nyt on, ja on lastensa kanssa orjana.

fected always in a good thing, and not only when I am present with you.

19. My little children, of whom I travail in birth again until Christ be formed in you,

20. I desire to be present with you now, and to change my voice; for I stand in doubt of you.

21. Tell me, ye that desire to be under the law, do ye not hear the law?

22. For it is written, that Abraham had two sons, the one by a bondmaid, the other by a freewoman.

23. But he who was of the bondwoman was born after the flesh; but he of the freewoman was by promise.

24. Which things are an allegory: for these are the two covenants; the one from the mount Sinai, which gendereth to bondage, which is Agar.

25. For this Agar is mount Sinai in Arabia, and answereth to Jerusalem which now is, and is in bondage with her children.

26. Mutta se Jerusalem, joka ylhäältä on, on vapaa, joka on kaikkein meidän äitimme.

26. But Jerusalem which is above is free, which is the mother of us all.

27. Sillä kirjoitettu on: iloitse, sinä hedelmätöin, joka et synnytä, pakahda ja huuda sinä, joka et raskas ole; sillä yksinäisellä on enempi lapsia kuin sillä, jolla mies on.

27. For it is written, Rejoice, thou barren that bearest not; break forth and cry, thou that travailest not: for the desolate hath many more children than she which hath an husband.

28. Mutta me, rakkaat veljet, olemme niinkuin Isaakikin, lupauksen lapset.

28. Now we, brethren, as Isaac was, are the children of promise.

29. Mutta niinkuin se silloin, joka lihan jälkeen syntynyt oli, vainosi sitä, joka hengen jälkeen syntynyt oli, niin se nytkin tapahtuu.

29. But as then he that was born after the flesh persecuted him that was born after the Spirit, even so it is now.

30. Mutta mitä Raamattu sanoo? aja palkkavaimo poikinensa ulos; sillä ei palkkavaimon pojan pidä perimän vapaan pojan kanssa.

30. Nevertheless what saith the scripture? Cast out the bondwoman and her son: for the son of the bondwoman shall not be heir with the son of the freewoman.

31. Niin me siis olemme, rakkaat veljet, emme palkkavaimon poikia, vaan vapaan.

31. So then, brethren, we are not children of the bondwoman, but of the free.

5 luku

1. Niin pysykäät siis siinä vapaudessa, jolla Kristus meitä vapahtanut on, ja älkäät taas teitänne sekoittako orjuu-

1. Stand fast therefore in the liberty wherewith Christ hath made us free, and be not entangled again with the

den ikeeseen.
2. Katso, minä Paavali sanon teille: jos te annatte ympärileikata teitänne, niin ei ole Kristus teille hyödyllinen.
3. Mutta minä taas todistan, että jokainen ihminen, joka ympärileikataan, se on kaikkea lakia velkapää pitämään.
4. Te olette Kristuksen kadottaneet, jotka lain töillä tahdotte vanhurskaiksi tulla, ja olette armosta luopuneet.
5. Mutta me odotamme hengessä uskon kautta vanhurskauden toivoa.
6. Sillä ei Kristuksessa Jesuksessa ympärileikkaus eikä esinahka mitään kelpaa, vaan usko, joka rakkauden kautta työtä tekee.
7. Te juoksitte hyvin; kukas teidät esti totuutta uskomasta?
8. Ei senkaltainen yllytys ole hänestä, joka teitä kutsuu.
9. Vähä hapatus kaikentaikinan hapattaa.
10. Minä turvaan teihin Herrassa, ettette toista mieltä ottaisi; mutta joka teitä eksyttää, hänen pitää tuomionsa kantaman, olkaan kuka hän olis.

yoke of bondage.
2. Behold, I Paul say unto you, that if ye be circumcised, Christ shall profit you nothing.
3. For I testify again to every man that is circumcised, that he is a debtor to do the whole law.
4. Christ is become of no effect unto you, whosoever of you are justified by the law; ye are fallen from grace.
5. For we through the Spirit wait for the hope of righteousness by faith.
6. For in Jesus Christ neither circumcision availeth any thing, nor uncircumcision; but faith which worketh by love.
7. Ye did run well; who did hinder you that ye should not obey the truth?
8. This persuasion cometh not of him that calleth you.
9. A little leaven leaveneth the whole lump.
10. I have confidence in you through the Lord, that ye will be none otherwise minded: but he that troubleth you shall bear his judgment, whoso-

ever he be.

11. Mutta jos minä vielä, rakkaat veljet, ympärileikkausta saarnaan, minkätähden minä siis vainoa kärsin? Ja niin olis ristin pahennus hävinnyt.

11. And I, brethren, if I yet preach circumcision, why do I yet suffer persecution? then is the offence of the cross ceased.

12. Oi jospa ne eroitettaisiin, jotka teitä houkuttelevat!

12. I would they were even cut off which trouble you.

13. Sillä te, rakkaat veljet, olette vapauteen kutsutut; ainoastaan karttakaat, ettette salli vapauden lihalle tilaa antaa, vaan palvelkaat rakkaudessa toinen toistanne.

13. For, brethren, ye have been called unto liberty; only use not liberty for an occasion to the flesh, but by love serve one another.

14. Sillä kaikki laki yhdessä sanassa täytetään, nimittäin: rakasta lähimmäistäs niinkuin itsiäs.

14. For all the law is fulfilled in one word, even in this; Thou shalt love thy neighbour as thyself.

15. Mutta jos te toinen toistanne purette ja syötte, niin katsokaat, ettette toinen toiseltanne syödyksi tule.

15. But if ye bite and devour one another, take heed that ye be not consumed one of another.

16. Mutta minä sanon: vaeltakaat Hengessä, niin ette lihan himoa täytä;

16. This I say then, Walk in the Spirit, and ye shall not fulfil the lust of the flesh.

17. Sillä liha himoitsee Henkeä vastaan, ja Henki lihaa vastaan: nämät ovat vastaan toinen toistansa, niin ettette tee, mitä te tahdotte.

17. For the flesh lusteth against the Spirit, and the Spirit against the flesh: and these are contrary the one to the other: so that ye cannot do the things that ye would.

18. Mutta jos te Hengeltä hallitaan, niin ette ole lain alla.

18. But if ye be led of the Spirit, ye are not under the law.

19. Mutta lihan työt ovat julkiset, kuin on huoruus, salavuoteus, saastaisuus, haureus,

20. Epäjumalain palvelus, noituus, vaino, riita, kateus, viha, torat, eripuraisuus, eriseura,

21. Pahansuomuus, murha, juopumus, ylönsyömyys ja muut senkaltaiset, joista minä teille edellä sanon, niinkuin minä ennenkin sanonut olen, että ne, jotka senkaltaisia tekevät, ei pidä Jumalan valtakuntaa perimän.

22. Mutta Hengen hedelmä on: rakkaus, ilo, rauha, pitkämielisyys, ystävyys, hyvyys, usko, hiljaisuus, puhtaus.

23. Senkaltaisia vastaan ei ole laki.

24. Mutta jotka Kristuksen omat ovat, ne ovat ristiinnaulinneet lihansa, himoin ja haluin kanssa.

25. Jos me Hengessä elämme, niin vaeltakaamme myös Hengessä.

26. Älkäämme turhaa kunniaa pyytäkö, vihoittain ja kadehtien toinen toistamme.

19. Now the works of the flesh are manifest, which are these; Adultery, fornication, uncleanness, lasciviousness,

20. Idolatry, witchcraft, hatred, variance, emulations, wrath, strife, seditions, heresies,

21. Envyings, murders, drunkenness, revellings, and such like: of the which I tell you before, as I have also told you in time past, that they which do such things shall not inherit the kingdom of God.

22. But the fruit of the Spirit is love, joy, peace, longsuffering, gentleness, goodness, faith,

23. Meekness, temperance: against such there is no law.

24. And they that are Christ's have crucified the flesh with the affections and lusts.

25. If we live in the Spirit, let us also walk in the Spirit.

26. Let us not be desirous of vain glory, provoking one another, envying one another.

6 luku

1. Rakkaat veljet! jos ihminen osaa johonkuhun vikaan tulla, niin te, jotka hengelliset olette, ojentakaat senkaltaista siveyden hengessä: ja katso itsiäs, ettes sinä myös kiusattaisi.
2. Kantakaat toinen toisenne kuormaa ja niin Kristuksen lakia täyttäkäät.
3. Sillä jos joku luulee itsensä jotakin olevan, joka ei kuitenkaan mitään ole, hän viettelee itsensä.
4. Mutta koetelkaan kukin oman tekonsa, ja sitte hän taitaa ainoasti itsestänsä kerskata, ja ei yhdessäkään muussa;
5. Sillä kukin pitää oman kuormansa kantaman.
6. Joka sanalla neuvotaan, se jakakaan kaikkea hyvää sille, joka häntä neuvoo.
7. Älkäät eksykö; ei Jumala anna itsiänsä pilkata: sillä mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää.
8. Joka lihassansa kylvää, se lihastansa turmeluksen niittää; mutta joka hengessä kylvää, se hengestä ijankaikkisen elämän niittää.

1. Brethren, if a man be overtaken in a fault, ye which are spiritual, restore such an one in the spirit of meekness; considering thyself, lest thou also be tempted.
2. Bear ye one another's burdens, and so fulfil the law of Christ.
3. For if a man think himself to be something, when he is nothing, he deceiveth himself.
4. But let every man prove his own work, and then shall he have rejoicing in himself alone, and not in another.
5. For every man shall bear his own burden.
6. Let him that is taught in the word communicate unto him that teacheth in all good things.
7. Be not deceived; God is not mocked: for whatsoever a man soweth, that shall he also reap.
8. For he that soweth to his flesh shall of the flesh reap corruption; but he that soweth to the Spirit shall of the Spirit reap life everlasting.

9. Ja koska me hyvää teemme, niin älkäämme suuttuko; sillä aikanansa mekin saamme niittää ilman lakkaamatta.

9. And let us not be weary in well doing: for in due season we shall reap, if we faint not.

10. Koska siis meillä aika on, niin tehkäämme jokaiselle hyvää, mutta enimmiten niille, jotka meidän kanssaveljemme uskossa ovat.

10. As we have therefore opportunity, let us do good unto all men, especially unto them who are of the household of faith.

11. Katsokaat, kuinka suuren lähetyskirjan minä olen teille omalla kädelläni kirjoittanut!

11. Ye see how large a letter I have written unto you with mine own hand.

12. Jotka tahtovat myös näön jälkeen lihassa kelvata, ne teitä ympärileikkaukseen vaativat, ainoastaan ettei heitä Kristuksen ristillä vainottaisi.

12. As many as desire to make a fair shew in the flesh, they constrain you to be circumcised; only lest they should suffer persecution for the cross of Christ.

13. Sillä ei nekään, jotka ympärileikataan, lakia pidä; vaan he tahtovat teidät ympärileikata, että he teidän lihastanne kerskata saisivat.

13. For neither they themselves who are circumcised keep the law; but desire to have you circumcised, that they may glory in your flesh.

14. Mutta pois se minusta, että minä muusta kerskaisin, vaan ainoastansa meidän Herran Jesuksen Kristuksen rististä, jonka kautta maailma minulle ristiinnaulittu on ja minä maailmalle.

14. But God forbid that I should glory, save in the cross of our Lord Jesus Christ, by whom the world is crucified unto me, and I unto the world.

15. Sillä Kristuksessa Jesuksessa ei ympärileikkaus eikä esinahka mitään kelpaa, vaan uusi luontokappale.

15. For in Christ Jesus neither circumcision availeth any thing, nor uncircumcision, but a new creature.

16. Ja niin monta, jotka tämän ojennusnuoran jälkeen vaeltavat, heidän päällänsä olkoon rauha ja laupius, ja Jumalan Israelin päällä!

16. And as many as walk according to this rule, peace be on them, and mercy, and upon the Israel of God.

17. Älköön yksikään tästälähin minua silleen vaivatko; sillä minä kannan minun ruumiissani meidän Herran Jesuksen Kristuksen arvet.

17. From henceforth let no man trouble me: for I bear in my body the marks of the Lord Jesus.

18. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon teidän henkenne kanssa, rakkaat veljet, amen!

18. Brethren, the grace of our Lord Jesus Christ be with your spirit. Amen.

PAAVALIN KIRJE EFESOLAISILLE

1 luku

1. Paavali, Jesuksen Kristuksen apostoli Jumalan tahdon kautta, pyhille, jotka Ephesossa asuvat ja Kristuksen Jesuksen päälle uskovat:

1. Paul, an apostle of Jesus Christ by the will of God, to the saints which are at Ephesus, and to the faithful in Christ Jesus:

2. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän Isältämme ja Herralta Jesukselta Kristukselta!

2. Grace be to you, and peace, from God our Father, and from the Lord Jesus Christ.

3. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isä, joka meitä on siunannut kaikkinaisella hengellisellä siunauksella taivaallisissa

3. Blessed be the God and Father of our Lord Jesus Christ, who hath blessed us with all spiritual blessings in heavenly places in Christ:

Kristuksen kautta.

4. Niinkuin hän meitä on sen kautta valinnut, ennenkuin maailman perustus laskettu oli, että me olisimme pyhät ja laittamattomat rakkaudessa hänen edessänsä,

4. According as he hath chosen us in him before the foundation of the world, that we should be holy and without blame before him in love:

5. Ja on säätänyt meitä korjattaa lapsiksensa, Jesuksen Kristuksen kautta, hyvän tahtonsa jälkeen,

5. Having predestinated us unto the adoption of children by Jesus Christ to himself, according to the good pleasure of his will,

6. Kunniallisen armonsa kiitokseksi, jonka kautta hän on meitä otolliseksi tehnyt siinä rakkaassa,

6. To the praise of the glory of his grace, wherein he hath made us accepted in the beloved.

7. Jossa meillä on lunastus hänen verensä kautta, nimittäin syntein anteeksi-antamus, hänen armonsa rikkauden jälkeen,

7. In whom we have redemption through his blood, the forgiveness of sins, according to the riches of his grace;

8. Jonka hän meille runsaasti kaikkinaisen viisauden ja taidon kautta antanut on,

8. Wherein he hath abounded toward us in all wisdom and prudence;

9. Ja on meille tahtonsa salaisuuden hyvästä suomastansa tiettäväksi tehnyt, ja sen hänen kauttansa tuottanut edes,

9. Having made known unto us the mystery of his will, according to his good pleasure which he hath purposed in himself:

10. Kuin aika täytetty oli, että hän kaikki kappaleet päältä-iskein Kristuksessa yhdistäis, sekä ne, jotka taivaassa, että myös ne, jotka maan

10. That in the dispensation of the fulness of times he might gather together in one all things in Christ, both which are in heaven, and which are

päällä ovat,
11. Hänessä, jonka kautta me myös perillisiksi tulleet olemme, jo ennen hänen aivoituksensa jälkeen säädetyt, joka kaikki kappaleet oman tahtonsa neuvon jälkeen vaikuttaa.
12. Että me olisimme hänen kunniansa kiitokseksi, me jotka ennen Kristuksen päälle toivoimme,
13. Jonka kautta te myös totuuden sanan kuulleet olette, nimittäin evankeliumin teidän autuudestanne: jonka kautta te myös, sittekuin te uskoitte, kiinnitetyt olette lupauksen Pyhällä Hengellä,
14. Joka meidän perintömme pantti on meidän lunastukseemme, että me hänen omaisensa olisimme, hänen kunniansa kiitokseksi.
15. Sentähden minäkin, sittekuin minä kuulin siitä uskosta, joka teillä Herran Jesuksen päälle on, ja teidän rakkaudestanne kaikkein pyhäin tykö,
16. En lakkaa kiittämästä Jumalaa teidän edestänne, ajatellen aina teitä minun rukouksissani:
17. Että meidän Herran Jesuksen Kristuksen Jumala, kunnian Isä, an-

on earth; even in him:
11. In whom also we have obtained an inheritance, being predestinated according to the purpose of him who worketh all things after the counsel of his own will:
12. That we should be to the praise of his glory, who first trusted in Christ.
13. In whom ye also trusted, after that ye heard the word of truth, the gospel of your salvation: in whom also after that ye believed, ye were sealed with that holy Spirit of promise,
14. Which is the earnest of our inheritance until the redemption of the purchased possession, unto the praise of his glory.
15. Wherefore I also, after I heard of your faith in the Lord Jesus, and love unto all the saints,
16. Cease not to give thanks for you, making mention of you in my prayers;
17. That the God of our Lord Jesus Christ, the Father of glory, may give

tais teille viisauden ja ilmoituksen hengen hänen tuntemiseensa,
18. Ja valaisis teidän ymmärryksenne silmät, että te tietäisitte, minkä hänen kutsumisensa toivo on ja mikä hänen kunniansa perimisen rikkaus on hänen pyhissänsä,
19. Ja kuinka suuri hänen voimansa meidän kohtaamme on, jotka hänen väkevän voimansa vaikuttamisen jälkeen uskomme,
20. Jonka hän Kristuksessa vaikutti, kuin hän hänen kuolleista herätti ja pani istumaan oikialle kädellensä taivaissa,
21. Kaiken hallituksen ja vallan ja väkevyyden ja herrauden päälle, ja kaiken sen päälle, joka nimittää taidetaan ei ainoastaan tässä maailmassa, mutta myös tulevaisessa,
22. Ja on kaikki pannut hänen jalkainsa alle, ja on myös hänen pannut pääksi kaikkein päälle seurakunnalle,
23. Joka on hänen ruumiinsa, sen täyttämys, joka kaikki kaikissa täyttää.

unto you the spirit of wisdom and revelation in the knowledge of him:
18. The eyes of your understanding being enlightened; that ye may know what is the hope of his calling, and what the riches of the glory of his inheritance in the saints,
19. And what is the exceeding greatness of his power to us-ward who believe, according to the working of his mighty power,
20. Which he wrought in Christ, when he raised him from the dead, and set him at his own right hand in the heavenly places,
21. Far above all principality, and power, and might, and dominion, and every name that is named, not only in this world, but also in that which is to come:
22. And hath put all things under his feet, and gave him to be the head over all things to the church,
23. Which is his body, the fulness of him that filleth all in all.

2 luku

1. Ja myös (herätti) teidät, kuin te kuolleet olitte ylitsekäymisten ja syntein tähden,

1. And you hath he quickened, who were dead in trespasses and sins;

2. Joissa te muinen vaelsitte, tämän maailman juoksun jälkeen ja sen pääruhtinaan, jolla tuulessa valta on, nimittäin sen hengen jälkeen, joka nyt epäuskoisissa lapsissa vaikuttaa,

2. Wherein in time past ye walked according to the course of this world, according to the prince of the power of the air, the spirit that now worketh in the children of disobedience:

3. Joiden seassa me myös kaikki muinen meidän lihamme himoissa vaelsimme ja teimme lihan ja toimen tahdon jälkeen, ja me olimme luonnostamme vihan lapset niinkuin muutkin.

3. Among whom also we all had our conversation in times past in the lusts of our flesh, fulfilling the desires of the flesh and of the mind; and were by nature the children of wrath, even as others.

4. Mutta Jumala, joka rikas on laupiudesta, suuren rakkautensa tähden, jolla hän on meitä rakastanut,

4. But God, who is rich in mercy, for his great love wherewith he loved us,

5. Ja kuin me vielä synnissä kuolleet olimme, on hän meitä Kristuksen kanssa eläväksi tehnyt; (sillä armosta olette te autuaiksi tulleet:)

5. Even when we were dead in sins, hath quickened us together with Christ, (by grace ye are saved;)

6. Ja on meidät ynnä hänen kanssansa herättänyt, ja istuttanut taivaallisiin menoihin Kristuksessa Jeksuksessa,

6. And hath raised us up together, and made us sit together in heavenly places in Christ Jesus:

7. Että hän tulevaisilla ajoilla ylönpalttisen armonsa rikkauden hyvyydestänsä meidän kohtaamme Kristuksessa Jesuksessa osoittais.
8. Sillä armosta te olette autuaiksi tulleet, uskon kautta, ja ette itse teissänne: Jumalan lahja se on:
9. Ei töistä, ettei yksikään kerskaisi.

10. Sillä me olemme hänen tekonsa, luodut Kristuksessa Jesuksessa hyviin töihin, joihin Jumala meidät on jo ennen vaeltamaan valmistanut.
11. Sentähden muistakaat, että te olitte muinen pakanat lihan jälkeen, ja niiltä kutsuttiin esinahaksi, jotka lihan jälkeen ympärileikkaukseksi kutsuttiin, joka käsillä tehdään,
12. Että te siihen aikaan ilman Kristusta olitte muukalaiset Israelin kyläkunnasta, ja vieraat lupauksen Testamentista, ja ei teillä toivoakaan ollut, ja olitte maailmassa ilman Jumalaa;
13. Mutta nyt te Kristuksessa Jesuksessa olette. Jotka muinen taampana olitte, nyt te Kristuksen veren kautta olette lähes päässeet;

7. That in the ages to come he might shew the exceeding riches of his grace in his kindness toward us through Christ Jesus.
8. For by grace are ye saved through faith; and that not of yourselves: it is the gift of God:
9. Not of works, lest any man should boast.

10. For we are his workmanship, created in Christ Jesus unto good works, which God hath before ordained that we should walk in them.
11. Wherefore remember, that ye being in time past Gentiles in the flesh, who are called Uncircumcision by that which is called the Circumcision in the flesh made by hands;
12. That at that time ye were without Christ, being aliens from the commonwealth of Israel, and strangers from the covenants of promise, having no hope, and without God in the world:
13. But now in Christ Jesus ye who sometimes were far off are made nigh by the blood of Christ.

14. Sillä hän on meidän rauhamme, joka molemmista on yhden tehnyt ja vaihe-aidan särkenyt,

14. For he is our peace, who hath made both one, and hath broken down the middle wall of partition between us;

15. Että hän lihansa kautta vihan otti pois, nimittäin lain, joka käskyihin päätetty oli; että hän kahdesta yhden uuden ihmisen lois itsessänsä, ja tekis rauhan,

15. Having abolished in his flesh the enmity, even the law of commandments contained in ordinances; for to make in himself of twain one new man, so making peace;

16. Ja että hän ne molemmat Jumalan kanssa yhdessä ruumiissa ristin kautta sovittais, ja on vihan itse kauttansa kuolettanut,

16. And that he might reconcile both unto God in one body by the cross, having slain the enmity thereby:

17. Ja on tullut evankeliumin kautta rauhaa ilmoittamaan teille, jotka taampana olitte, ja niille, jotka läsnä olivat.

17. And came and preached peace to you which were afar off, and to them that were nigh.

18. Sillä hänen kauttansa me molemmin yhdessä hengessä saamme Isää lähestyä.

18. For through him we both have access by one Spirit unto the Father.

19. Niin ettepä te silleen ole vieraat ja muukalaiset, vaan pyhäin kylänmiehet ja Jumalan perhe,

19. Now therefore ye are no more strangers and foreigners, but fellowcitizens with the saints, and of the household of God;

20. Apostolein ja prophetain perustuksen päälle rakennetut, jossa Jesus Kristus paras kulmakivi on,

20. And are built upon the foundation of the apostles and prophets, Jesus Christ himself being the chief corner stone;

21. Jonka päälle kaikki rakennus toinen toiseensa liitetään ja kasvaa pyhäksi templiksi Herrassa,
22. Jonka päälle te myös rakennetaan Jumalalle asuinsiaksi Hengessä.

21. In whom all the building fitly framed together groweth unto an holy temple in the Lord:
22. In whom ye also are builded together for an habitation of God through the Spirit.

3 luku

1. Sentähden minä Paavali, Jesuksen Kristuksen vanki, teidän pakanain tähden;
2. Jos te muutoin kuulleet olette Jumalan armon huoneenhallituksesta, joka minulle teidän puoleenne annettu on,
3. Että minulle on tämä salaus ilmoituksen kautta tiettäväksi tehty, niinkuin minä jo ennen lyhykäisesti kirjoitin,
4. Josta te lukein taidatte minun ymmärrykseni Kristuksen salaisuudessa tuta,
5. Joka ei ole entisiin aikoihin niin ihmisten lapsille tiettäväksi tehty, kuin se nyt hänen pyhille apostoleillensa ja prophetaillensa Hengen kautta ilmoitettu on:

1. For this cause I Paul, the prisoner of Jesus Christ for you Gentiles,
2. If ye have heard of the dispensation of the grace of God which is given me to you-ward:
3. How that by revelation he made known unto me the mystery; (as I wrote afore in few words,
4. Whereby, when ye read, ye may understand my knowledge in the mystery of Christ)
5. Which in other ages was not made known unto the sons of men, as it is now revealed unto his holy apostles and prophets by the Spirit;

6. Nimittäin, että pakanat pitää kanssaperilliset ja yksi ruumis oleman ja osalliset hänen lupauksestansa Kristuksessa, evankeliumin kautta,
7. Jonka palveliaksi minä tullut olen Jumalan armon lahjan kautta, joka hänen voimansa vaikutuksesta minulle annettu on.
8. Minulle, joka kaikkein vähin pyhäin seassa olen, on tämä armo annettu, että minä pakanain seassa tutkimattoman Kristuksen rikkauden julistaisin,
9. Ja jokaiselle valkeuteen saattaisin, mikä osallisuus siinä salaisuudessa on, joka ijankaikkisesti on salattu ollut Jumalassa, joka kaikki Jesuksen Kristuksen kautta luonut on:
10. Että nyt haltioille ja esivalloille taivaallisissa Jumalan moninainen viisaus seurakunnan kautta tiettäväksi tulis,
11. Sen ijankaikkisen aivoituksen jälkeen, jonka hän Kristuksessa Jesuksessa meidän Herrassamme osoittanut on,
12. Jonka kautta meillä on uskallus ja tykökäymys kaikella rohkeudella, us-

6. That the Gentiles should be fellowheirs, and of the same body, and partakers of his promise in Christ by the gospel:
7. Whereof I was made a minister, according to the gift of the grace of God given unto me by the effectual working of his power.
8. Unto me, who am less than the least of all saints, is this grace given, that I should preach among the Gentiles the unsearchable riches of Christ;
9. And to make all men see what is the fellowship of the mystery, which from the beginning of the world hath been hid in God, who created all things by Jesus Christ:
10. To the intent that now unto the principalities and powers in heavenly places might be known by the church the manifold wisdom of God,
11. According to the eternal purpose which he purposed in Christ Jesus our Lord:
12. In whom we have boldness and access with confidence by the faith of

kon kautta hänen päällensä.
13. Sentähden minä rukoilen, ettette minun vaivaini tähden väsyisi, joita minä teidän edestänne kärsin, joka teidän kunnianne on.
14. Sentähden kumarran minä polveni meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isän puoleen,
15. Joka kaikkein oikia Isä on, jotka taivaissa ja maassa lapsiksi kutsutaan,
16. Että hän antais teille voimaa kunniansa rikkauden jälkeen, että te hänen Henkensä kautta väkeväksi tulisitte sisällisessä ihmisessä;
17. Ja että Kristus asuis uskon kautta teidän sydämissänne;
18. Että te olisitte rakkauden kautta juurtuneet ja perustetut; että te selkiästi käsittäisitte kaikkein pyhäin kanssa, mikä leveys ja pituus, ja syvyys ja korkeus olis,
19. Ja Kristuksen rakkauden tuntisitte, joka kaiken tuntemisen ylitse käy; että te olisitte kaikella Jumalan täydellisyydellä täytetyt.
20. Mutta hänelle, joka kaikki ylön-

him.
13. Wherefore I desire that ye faint not at my tribulations for you, which is your glory.
14. For this cause I bow my knees unto the Father of our Lord Jesus Christ,
15. Of whom the whole family in heaven and earth is named,
16. That he would grant you, according to the riches of his glory, to be strengthened with might by his Spirit in the inner man;
17. That Christ may dwell in your hearts by faith; that ye, being rooted and grounded in love,
18. May be able to comprehend with all saints what is the breadth, and length, and depth, and height;
19. And to know the love of Christ, which passeth knowledge, that ye might be filled with all the fulness of God.
20. Now unto him that is able to do

palttisesti voi tehdä, kaiken senkin ylitse, kuin me rukoilemme taikka ymmärrämme, sen voiman jälkeen, joka meissä vaikuttaa,
21. Hänelle olkoon kunnia seurakunnassa, joka on Kristuksessa Jeksuksessa, kaikkiin aikoihin ijankaikkisesta niin ijankaikkiseen, amen!

exceeding abundantly above all that we ask or think, according to the power that worketh in us,

21. Unto him be glory in the church by Christ Jesus throughout all ages, world without end. Amen.

4 luku

1. Niin minä vangittu Herrassa neuvon teitä, että te siinä kutsumisessa, johon te kutsutut olette, niin vaeltaisitte kuin sopii,
2. Kaikella nöyryydellä, siveydellä ja pitkämielisyydellä, ja kärsikäät toinen toistanne rakkaudessa.
3. Ahkeroitkaat myös pitämään hengen yhteyttä rauhan siteen kautta:
4. Yksi ruumis ja yksi henki, niinkuin tekin olette teidän kutsumisessanne yhdenkaltaiseen toivoon kutsutut,
5. Yksi Herra, yksi usko, yksi kaste,
6. Yksi Jumala ja kaikkein Isä, joka kaikkein päällä on, ja kaikkein kautta, ja teissä kaikissa.
7. Mutta jokaiselle meille on armo

1. I therefore, the prisoner of the Lord, beseech you that ye walk worthy of the vocation wherewith ye are called,
2. With all lowliness and meekness, with longsuffering, forbearing one another in love;
3. Endeavouring to keep the unity of the Spirit in the bond of peace.
4. There is one body, and one Spirit, even as ye are called in one hope of your calling;
5. One Lord, one faith, one baptism,
6. One God and Father of all, who is above all, and through all, and in you all.
7. But unto every one of us is given

annettu Kristuksen lahjan mitan jälkeen.

8. Sentähden hän sanoo: hän on astunut ylös korkeuteen, ja on vankiuden vangiksi vienyt, ja ihmisille lahjoja antanut.

9. Mutta se, että hän astui ylös, ei ole mikään muu kuin että hän ennen tänne astui alas, alimmaisiin maan paikkoihin.

10. Joka on astunut alas, hän on se, joka kaikkein taivasten päälle astui ylös, että hän kaikki täyttäis,

11. Ja hän on pannut muutamat apostoleiksi, muutamat prophetaiksi, muutamat evankelistaiksi, muutamat paimeniksi ja opettajiksi.

12. Pyhäin täydellisyyteen, palveluksen työhön ja Kristuksen ruumiin rakennukseen,

13. Siihenasti kuin me kaikki tulemme uskon ja Jumalan Pojan tuntemisen yhteydessä täydeksi mieheksi, Kristuksen täydellisen varren mitan jälkeen:

14. Ettemme silleen lapset olisi, jotka horjuisimme ja kaikkinaisilta opetuksen tuulilta vieteltäisiin, ihmisten koi-

grace according to the measure of the gift of Christ.

8. Wherefore he saith, When he ascended up on high, he led captivity captive, and gave gifts unto men.

9. Now that he ascended, what is it but that he also descended first into the lower parts of the earth?

10. He that descended is the same also that ascended up far above all heavens, that he might fill all things.)

11. And he gave some, apostles; and some, prophets; and some, evangelists; and some, pastors and teachers;

12. For the perfecting of the saints, for the work of the ministry, for the edifying of the body of Christ:

13. Till we all come in the unity of the faith, and of the knowledge of the Son of God, unto a perfect man, unto the measure of the stature of the fulness of Christ:

14. That we henceforth be no more children, tossed to and fro, and carried about with every wind of doc-

ruuden ja kavaluuden kautta, jolla he meitä käyvät ympäri, saadaksensa pettää;
15. Mutta olkaamme toimelliset rakkaudessa ja kasvakaamme kaikissa, hänessä, joka pää on, Kristus,
16. Josta koko ruumis on koottu ja yhteen liitetty, kaiken yhdistyksen kautta, joka siihen lisääntyy, sen vaikutuksen ja määrän jälkeen, joka kullakin jäsenellä on, siitä kasvaa ruumis omaksi rakennukseksensa rakkaudessa.
17. Niin minä nyt sanon ja todistan Herrassa, ettette silleen vaella niinkuin muut pakanat vaeltavat mielensä tyhmyydessä,
18. Joiden ymmärrys pimitetty on ja ovat vieraantuneet siitä elämästä, joka Jumalasta on, tyhmyyden kautta, joka heissä on, ja heidän sydämensä kovuuden kautta,
19. Jotka, sitten kuin he olivat paatuneet, antoivat ylön heitänsä haureuteen ja tekivät kaikkinaista saastaisuutta ylönpalttisessa himossa.
20. Mutta ette niin Kristusta ole oppineet.

trine, by the sleight of men, and cunning craftiness, whereby they lie in wait to deceive;
15. But speaking the truth in love, may grow up into him in all things, which is the head, even Christ:
16. From whom the whole body fitly joined together and compacted by that which every joint supplieth, according to the effectual working in the measure of every part, maketh increase of the body unto the edifying of itself in love.
17. This I say therefore, and testify in the Lord, that ye henceforth walk not as other Gentiles walk, in the vanity of their mind,
18. Having the understanding darkened, being alienated from the life of God through the ignorance that is in them, because of the blindness of their heart:
19. Who being past feeling have given themselves over unto lasciviousness, to work all uncleanness with greediness.
20. But ye have not so learned Christ;

21. Jos te muutoin hänestä kuulleet olette ja hänessä opetetut olette, niinkuin totuus Jesuksessa on,
22. Niin pankaat pois vanha ihminen, jonka kanssa te ennen vaelsitte, joka himoin kautta eksyksissä itsensä turmelee;
23. Mutta uudistakaat teitänne teidän mielenne hengessä,
24. Ja pukekaat päällenne uusi ihminen, joka Jumalan jälkeen luotu on, totisessa vahurskaudessa ja pyhyydessä.
25. Sentähden pankaat pois valhe, ja puhukaan jokainen lähimmäisensä kanssa totuutta; sillä me olemme jäsenet keskenämme.
26. Vihastukaat ja älkäät syntiä tehkö, älkäät antako auringon laskea ylitse teidän vihanne,
27. Älkäät antako laittajalle siaa.
28. Joka varastanut on, älkään silleen varastako, vaan paremmin tehkään työtä ja toimittakaan käsillänsä jotakin hyvää, että hänellä olis tarvitsevalle jakamista.
29. Älköön yksikään rietas puhe teidän suustanne lähtekö, vaan mitä so-

21. If so be that ye have heard him, and have been taught by him, as the truth is in Jesus:
22. That ye put off concerning the former conversation the old man, which is corrupt according to the deceitful lusts;
23. And be renewed in the spirit of your mind;
24. And that ye put on the new man, which after God is created in righteousness and true holiness.
25. Wherefore putting away lying, speak every man truth with his neighbour: for we are members one of another.
26. Be ye angry, and sin not: let not the sun go down upon your wrath:
27. Neither give place to the devil.
28. Let him that stole steal no more: but rather let him labour, working with his hands the thing which is good, that he may have to give to him that needeth.
29. Let no corrupt communication proceed out of your mouth, but that

velias on parannuksen tarpeeksi, että se kelvollinen kuulla olis.

which is good to the use of edifying, that it may minister grace unto the hearers.

30. Ja älkäät Jumalan Pyhää Henkeä murheelliseksi saattako, jossa te lunastuksen päivään asti kiinnitetyt olette.

30. And grieve not the holy Spirit of God, whereby ye are sealed unto the day of redemption.

31. Kaikki haikeus, ja närkästys, ja viha, ja huuto, ja sadatus olkoon kaukana teistä kaiken pahuuden kanssa.

31. Let all bitterness, and wrath, and anger, and clamour, and evil speaking, be put away from you, with all malice:

32. Mutta olkaat keskenänne ystävälliset ja laupiaat, ja anteeksi antakaat toinen toisellenne niinkuin Jumala teillekin Kristuksen kautta anteeksi antanut on.

32. And be ye kind one to another, tenderhearted, forgiving one another, even as God for Christ's sake hath forgiven you.

5 luku

1. Niin olkaat siis Jumalan seuraajat, niinkuin rakkaat lapset,

1. Be ye therefore followers of God, as dear children;

2. Ja vaeltakaat rakkaudessa, niinkuin myös Kristus meitä rakasti ja antoi itsensä ulos meidän edestämme lahjaksi, uhriksi ja Jumalalle makiaksi hajuksi.

2. And walk in love, as Christ also hath loved us, and hath given himself for us an offering and a sacrifice to God for a sweetsmelling savour.

3. Mutta huoruutta ja kaikkea riettautta eli ahneutta älkäät antako tei-

3. But fornication, and all uncleanness, or covetousness, let it not be

dän seassanne mainitakaan, niinkuin pyhäin sopii,
4. Ja häpiällisiä sanoja ja hulluja puheita eli jaarituksia, jotka ei mihinkään kelpaa, vaan paremmin kiitossanoja.
5. Sillä se te tietäkäät, ettei yksikään huorintekiä, taikka saastainen, eli ahne, joka epäjumalan palvelia on, ole Kristuksen ja Jumalan valtakunnan perillinen.
6. Älkäät antako yhdenkään pettää teitänne turhilla puheilla; sillä sentähden Jumalan viha epäuskoisten päälle tulee.
7. Älkäät sentähden olko heidän osaveljensä.
8. Sillä muinen te olitte pimeys, mutta nyt te olette valkeus Herrassa. Vaeltakaat niinkuin valkeuden lapset;
9. (Sillä Hengen hedelmä on kaikessa hyvyydessä ja vanhurskaudessa ja totuudessa,)
10. Ja koetelkaat, mikä Herralle otollinen on.
11. Älkäät olko osalliset pimeyden hedelmättömissä töissä, vaan paremmin nuhdelkaat.

once named among you, as becometh saints;
4. Neither filthiness, nor foolish talking, nor jesting, which are not convenient: but rather giving of thanks.
5. For this ye know, that no whoremonger, nor unclean person, nor covetous man, who is an idolater, hath any inheritance in the kingdom of Christ and of God.
6. Let no man deceive you with vain words: for because of these things cometh the wrath of God upon the children of disobedience.
7. Be not ye therefore partakers with them.
8. For ye were sometimes darkness, but now are ye light in the Lord: walk as children of light:
9. For the fruit of the Spirit is in all goodness and righteousness and truth;)
10. Proving what is acceptable unto the Lord.
11. And have no fellowship with the unfruitful works of darkness, but rather reprove them.

12. Sillä mitä salaa heilta tapahtuu, se on häpiä sanoakin;

12. For it is a shame even to speak of those things which are done of them in secret.

13. Mutta kaikki ne ilmi tulevat, kuin he valkeudelta rangaistaan; sillä kaikki, mikä ilmi tulee, se on valkeus.

13. But all things that are reproved are made manifest by the light: for whatsoever doth make manifest is light.

14. Sentähden hän sanoo: heräjä sinä, joka makaat, ja nouse kuolleista, niin Kristus sinua valaisee.

14. Wherefore he saith, Awake thou that sleepest, and arise from the dead, and Christ shall give thee light.

15. Niin katsokaat, että te visusti vaellatte, ei niinkuin tyhmät, vaan niinkuin viisaat.

15. See then that ye walk circumspectly, not as fools, but as wise,

16. Ja hankitkaat teitänne ajallansa; sillä aika on paha.

16. Redeeming the time, because the days are evil.

17. Älkäät sentähden olko taitamattomat, vaan ymmärtäväiset, mikä Herran tahto on.

17. Wherefore be ye not unwise, but understanding what the will of the Lord is.

18. Ja älkäät juopuko viinasta, josta paha meno tulee, vaan olkaat täytetyt (Pyhällä) Hengellä.

18. And be not drunk with wine, wherein is excess; but be filled with the Spirit;

19. Ja puhukaat keskenänne psalmeilla, ja kiitosvirsillä, ja hengellisillä lauluilla, veisaten ja soittain Herralle teidän sydämessänne,

19. Speaking to yourselves in psalms and hymns and spiritual songs, singing and making melody in your heart to the Lord;

20. Kiittäin aina Jumalaa ja Isää, jokaisen edestä, meidän Herran Jesuksen Kristuksen nimeen.

20. Giving thanks always for all things unto God and the Father in the name of our Lord Jesus Christ;

21. Ja olkaat toinen toisellenne alamaiset Jumalan pelvossa.
22. Vaimot olkaat omille miehillenne alamaiset niinkuin Herralle.
23. Sillä mies on vaimon pää, niinkuin Kristus on seurakunnan pää, ja hän on ruumiin vapahtaja.

24. Mutta niinkuin seurakunta on Kristukselle alamainen, niin myös vaimot pitää miehillensä kaikissa alamaiset oleman.
25. Miehet, rakastakaat teidän vaimojanne, niinkuin myös Kristus seurakuntaa rakasti ja antoi ulos itsensä hänen edestänsä,
26. Että hän sen pyhittäis, ja on sen jo puhdistanut veden pesossa sanan kautta:
27. Että hän saattais itsellensä kunniallisen seurakunnan, jolla ei saastaisuutta eikä ryppyä ole eli jotakuta muuta senkaltaista, vaan että hän pyhä ja laittamatoin olis.
28. Miehet pitää vaimojansa rakastaman niinkuin omia ruumiitansa; joka vaimoansa rakastaa, se rakastaa itsiänsä.

21. Submitting yourselves one to another in the fear of God.
22. Wives, submit yourselves unto your own husbands, as unto the Lord.
23. For the husband is the head of the wife, even as Christ is the head of the church: and he is the saviour of the body.
24. Therefore as the church is subject unto Christ, so let the wives be to their own husbands in every thing.
25. Husbands, love your wives, even as Christ also loved the church, and gave himself for it;
26. That he might sanctify and cleanse it with the washing of water by the word,
27. That he might present it to himself a glorious church, not having spot, or wrinkle, or any such thing; but that it should be holy and without blemish.
28. So ought men to love their wives as their own bodies. He that loveth his wife loveth himself.

29. Sillä ei yksikään ole omaa lihaansa koskaan vihannut, vaan elättää ja holhoo sitä, niinkuin myös Herra seurakuntaa.
30. Sillä me olemme hänen ruumiinsa jäsenet, hänen lihastansa ja luistansa.
31. Sentähden pitää ihmisen antaman ylön isänsä ja äitinsä, ja vaimoonsa sidottu oleman, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi.
32. Tämä salaisuus on suuri; mutta minä puhun Kristuksesta ja seurakunnasta.
33. Kuitenkin rakastakaan myös kukin teistä vaimoansa niinkuin itsiänsä; mutta peljätköön vaimo miestänsä.

29. For no man ever yet hated his own flesh; but nourisheth and cherisheth it, even as the Lord the church:
30. For we are members of his body, of his flesh, and of his bones.
31. For this cause shall a man leave his father and mother, and shall be joined unto his wife, and they two shall be one flesh.
32. This is a great mystery: but I speak concerning Christ and the church.
33. Nevertheless let every one of you in particular so love his wife even as himself; and the wife see that she reverence her husband.

6 luku

1. Lapset, olkaat kuuliaiset teidän vanhemmillenne Herrassa; sillä se on oikein.
2. Kunnioita isääs ja äitiäs, (joka on ensimäinen käsky, jolla lupaus on,)
3. Ettäs menestyisit ja kauvan eläisit maan päällä.

1. Children, obey your parents in the Lord: for this is right.
2. Honour thy father and mother; (which is the first commandment with promise;)
3. That it may be well with thee, and thou mayest live long on the earth.

4. Ja te isät, älkäät yllyttäkö lapsianne vihaan, vaan kasvattakaat heitä kurituksessa ja Herran nuhteessa.

4. And, ye fathers, provoke not your children to wrath: but bring them up in the nurture and admonition of the Lord.

5. Palveliat, olkaat kuuliaiset teidän ruumiillisille isännillenne, pelvolla ja vapistuksella, teidän sydämenne yksinkertaisuudessa, niinkuin Kristukselle,

5. Servants, be obedient to them that are your masters according to the flesh, with fear and trembling, in singleness of your heart, as unto Christ;

6. Ei silmäin edessä palvellen, niinkuin ihmisten mieltä noutain, vaan niinkuin Kristuksen palveliat, tehden sydämestä, mitä Jumala tahtoo.

6. Not with eyeservice, as menpleasers; but as the servants of Christ, doing the will of God from the heart;

7. Hyvällä mielellä palvellen Herraa, ja ei ihmisiä.

7. With good will doing service, as to the Lord, and not to men:

8. Tietäen, että mitä hyvää kukin tekee, sen hän on jälleen Herralta saapa, olkoon orja eli vapaa.

8. Knowing that whatsoever good thing any man doeth, the same shall he receive of the Lord, whether he be bond or free.

9. Ja te isännät, tehkäät myös niin heitä kohtaan, ja pankaat pois uhkaukset, tietäen, että teidän Herranne on myös taivaissa, jonka edessä ei ole ihmisen muodon katsomusta.

9. And, ye masters, do the same things unto them, forbearing threatening: knowing that your Master also is in heaven; neither is there respect of persons with him.

10. Viimein, rakkaat veljeni, olkaat väkevät Herrassa ja hänen väkevyytensä voimassa.

10. Finally, my brethren, be strong in the Lord, and in the power of his might.

11. Pukekaat päällenne kaikki Juma-

11. Put on the whole armour of God,

lan sota-aseet, että te perkeleen kavalia päällekarkaamisia voisitte seisoa vastaan.

that ye may be able to stand against the wiles of the devil.

12. Sillä ei meillä ole sota verta ja lihaa vastaan, vaan pääruhtinaita ja valtoja vastaan, maailman herroja vastaan, jotka tämän maailman pimeydessä vallitsevat, pahoja henkiä vastaan taivaan alla .

12. For we wrestle not against flesh and blood, but against principalities, against powers, against the rulers of the darkness of this world, against spiritual wickedness in high places.

13. Sentähden ottakaat kaikki Jumalan sota-aseet, että te voisitte pahana päivänä seisoa vastaan ja kaikissa asioissa pysyväiset olisitte.

13. Wherefore take unto you the whole armour of God, that ye may be able to withstand in the evil day, and having done all, to stand.

14. Niin seisokaat vyötetyt kupeista totuudella, ja vanhurskauden rintaraudalla puetetut,

14. Stand therefore, having your loins girt about with truth, and having on the breastplate of righteousness;

15. Ja jalat valmiiksi kengitetyt, saarnaamaan rauhan evankeliumia.

15. And your feet shod with the preparation of the gospel of peace;

16. Mutta kaikissa ottakaat uskon kilpi, jolla te voitte sammuttaa kaikki ruman tuliset nuolet.

16. Above all, taking the shield of faith, wherewith ye shall be able to quench all the fiery darts of the wicked.

17. Ja ottakaat päähänne autuuden rautalakki, ja hengen miekka, joka on Jumalan sana,

17. And take the helmet of salvation, and the sword of the Spirit, which is the word of God:

18. Ja rukoilkaat joka aika kaikella rukoilemisella ja anomisella hengessä, ja siinä valvokaat kaikella ahkeruudel-

18. Praying always with all prayer and supplication in the Spirit, and watching thereunto with all perseverance

la ja rukouksella kaikkein pyhäin tähden,

and supplication for all saints;

19. Ja minunkin tähteni, että minulle puhetta annettaisiin avoimella suulla rohkiasti puhuakseni, ja niin tiettäväksi tekisin evankeliumin salaisuuden.

19. And for me, that utterance may be given unto me, that I may open my mouth boldly, to make known the mystery of the gospel,

20. Jonka käskyläinen minä näissä kahleissa olen, että minä niissä rohkiasti puhuisin, niinkuin minun puhua tulee.

20. For which I am an ambassador in bonds: that therein I may speak boldly, as I ought to speak.

21. Mutta että te myös tietäisitte minun tilani ja mitä minä teen, kaiken sen on Tykikus, minun rakas veljeni ja uskollinen palvelia Herrassa, teille tiettäväksi tekevä,

21. But that ye also may know my affairs, and how I do, Tychicus, a beloved brother and faithful minister in the Lord, shall make known to you all things:

22. Jonka minä teidän tykönne lähetin sen syyn tähden, että te saisitte tietää meidän tilamme ja hän teidän sydämenne lohduttais.

22. Whom I have sent unto you for the same purpose, that ye might know our affairs, and that he might comfort your hearts.

23. Rauha olkoon veljille, ja rakkaus uskon kanssa, Isältä Jumalalta ja Herralta Jesukselta Kristukselta!

23. Peace be to the brethren, and love with faith, from God the Father and the Lord Jesus Christ.

24. Armo olkoon kaikkein kanssa, jotka meidän Herraa Jesusta Kristusta lakkaamatta rakastavat, amen!

24. Grace be with all them that love our Lord Jesus Christ in sincerity. Amen.

PAAVALIN KIRJE FILIPPILÄISILLE

1 luku

1. Paavali ja Timoteus, Jesuksen Kristuksen palveliat, kaikille pyhille Kristuksessa Jesuksessa, jotka Philipissä ovat, ynnä piispoille ja palvelioille:
2. Armo olkoon ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jesukselta Kristukselta!
3. Minä kiitän minun Jumalaani, niin usein kuin minä teitä muistan,
4. (Aina kaikissa minun rukouksissani teidän edestänne, ja rukoilen ilolla,)
5. Että te olette evankeliumista osalliseksi tulleet, ensimäisestä päivästä niin tähän asti,
6. Sen totisesti tietäen, että se, joka teissä on hyvän työn alkanut, on sen Jesuksen Kristuksen päivään asti päättävä:
7. Niinkuin minulle on myös kohtuullinen teistä kaikista niin ajatella, sentähden, että minä teidät sydämessäni pidän, sekä minun kahleissani, että evankeliumin edesvastauksessa ja

1. Paul and Timotheus, the servants of Jesus Christ, to all the saints in Christ Jesus which are at Philippi, with the bishops and deacons:
2. Grace be unto you, and peace, from God our Father, and from the Lord Jesus Christ.
3. I thank my God upon every remembrance of you,
4. Always in every prayer of mine for you all making request with joy,
5. For your fellowship in the gospel from the first day until now;
6. Being confident of this very thing, that he which hath begun a good work in you will perform it until the day of Jesus Christ:
7. Even as it is meet for me to think this of you all, because I have you in my heart; inasmuch as both in my bonds, and in the defence and confirmation of the gospel, ye all are par-

vahvistuksessa, te kaikki, jotka minun kanssani armosta osalliset olette.

takers of my grace.

8. Sillä Jumala on minun todistajani, että minä sydämen pohjasta kaikkia teitä Jesuksessa Kristuksessa halajan,

8. For God is my record, how greatly I long after you all in the bowels of Jesus Christ.

9. Ja sitä rukoilen, että teidän rakkautenne enemmin ja enemmin yltäkyllläiseksi tulis kaikkinaisessa tuntemisessa ja ymmärryksessä,

9. And this I pray, that your love may abound yet more and more in knowledge and in all judgment;

10. Että te koettelisitte, mikä paras olis, ja olisitte vilpittömät, ei kellenkään pahennukseksi Kristuksen päivään asti,

10. That ye may approve things that are excellent; that ye may be sincere and without offence till the day of Christ;

11. Täytetyt vanhurskauden hedelmillä, jotka Jesuksen Kristuksen kautta teissä tapahtuvat, Jumalan kiitokseksi ja kunniaksi.

11. Being filled with the fruits of righteousness, which are by Jesus Christ, unto the glory and praise of God.

12. Mutta minä tahdon, että te, rakkaat veljet, tietäisitte, että ne, mitkä minulle tapahtuneet ovat, ovat enemmäksi evankeliumin menestykseksi tulleet,

12. But I would ye should understand, brethren, that the things which happened unto me have fallen out rather unto the furtherance of the gospel;

13. Niin että minun siteeni ovat ilmi tulleet Kristuksessa koko raastuvassa ja myös kaikille muille.

13. So that my bonds in Christ are manifest in all the palace, and in all other places;

14. Ja että monta veljeä Herrassa, minun siteistäni vahvistetut, ovat paljoa rohkiammaksi tulleet pelkäämättä

14. And many of the brethren in the Lord, waxing confident by my bonds, are much more bold to speak the

sanaa puhumaan.
15. Muutamat tosin saarnaavat Kristusta kateudesta ja riidasta, mutta muutamat hyvästä tahdosta.
16. Ne ilmoittavat Kristusta eripuraisuudesta, ei puhtaalla sydämellä, vaan luulevat niin lisäävänsä minun siteihini murhetta.
17. Mutta nämät rakkaudesta; sillä he tietävät minun olevan pantuna evankeliumin edesvastaamiseksi.
18. Mitäs siis? Että Kristus kuitenkin ilmoitetaan, ehkä kuinka se tapahtuu, joko se olis muodoksi, eli totuudella; niin minä siitä iloitsen ja vielä tahdon iloita.
19. Sillä minä tiedän sen minulleni joutuvan autuudeksi teidän rukouksenne ja Jesuksen Kristuksen hengen avun kautta.
20. Niinkuin minä ikävöiden odotan ja toivon, etten minä missään häpiään tule, vaan että Kristus nyt, niinkuin ainakin, kaikella vapaudella minun ruumiissani ylistetään, joko elämän eli kuoleman kautta;
21. Sillä Kristus on minulle elämä, ja kuolema on minulle voitto.

word without fear.
15. Some indeed preach Christ even of envy and strife; and some also of good will:
16. The one preach Christ of contention, not sincerely, supposing to add affliction to my bonds:
17. But the other of love, knowing that I am set for the defence of the gospel.
18. What then? notwithstanding, every way, whether in pretence, or in truth, Christ is preached; and I therein do rejoice, yea, and will rejoice.
19. For I know that this shall turn to my salvation through your prayer, and the supply of the Spirit of Jesus Christ,
20. According to my earnest expectation and my hope, that in nothing I shall be ashamed, but that with all boldness, as always, so now also Christ shall be magnified in my body, whether it be by life, or by death.
21. For to me to live is Christ, and to die is gain.

22. Mutta jos lihassa elää, se on minulle tarpeellinen, ja mitä minä valitsen, en minä tiedä.
23. Sillä molemmilta minä ahdistetaan: minä halajan täältä eritä ja olla Kristuksen kanssa; sillä se paljoa parempi olis.
24. Mutta paljoa tarpeellisempi on lihassa olla teidän tähtenne.
25. Ja minä tiedän totisesti, että minun pitää oleman ja teidän kaikkein kansanne pysymän, teidän menestykseksenne ja uskonne iloksi,
26. Että teidän kerskaamisenne olis yltäkylläinen Kristuksessa Jesuksessa minusta, minun läsnäolemiseni kautta taas teidän tykönänne.
27. Ainoastaan käyttäkäät itsenne niinkuin Kristuksen evankeliumille sovelias on, että jos minä tulen ja näen teidät eli poissa ollessani saan kuulla teistä, että te olette yhdessä hengessä ja yhdessä sielussa meidän kanssamme evankeliumin uskossa kilvoitelleet.
28. Ja älkäät antako missään peljättää teitänne vastaanseisojilta, joka tosin heille kadotuksen merkki on,

22. But if I live in the flesh, this is the fruit of my labour: yet what I shall choose I wot not.
23. For I am in a strait betwixt two, having a desire to depart, and to be with Christ; which is far better:
24. Nevertheless to abide in the flesh is more needful for you.
25. And having this confidence, I know that I shall abide and continue with you all for your furtherance and joy of faith;
26. That your rejoicing may be more abundant in Jesus Christ for me by my coming to you again.
27. Only let your conversation be as it becometh the gospel of Christ: that whether I come and see you, or else be absent, I may hear of your affairs, that ye stand fast in one spirit, with one mind striving together for the faith of the gospel;
28. And in nothing terrified by your adversaries: which is to them an evident token of perdition, but to you of

mutta teille autuudeksi, ja se on Jumalalta.

29. Sillä teille on lahjaksi annettu Kristuksen puolesta, ei ainoasti että te hänen päällensä uskotte, mutta myös kärsitte hänen tähtensä,

30. Ja pysytte siinä kilvoituksessa, jonka te minussa näitte ja nyt minusta kuulette.

salvation, and that of God.

29. For unto you it is given in the behalf of Christ, not only to believe on him, but also to suffer for his sake;

30. Having the same conflict which ye saw in me, and now hear to be in me.

2 luku

1. Jos siis joku neuvo on teidän tykönänne Kristuksessa, jos joku rakkauden lohdutus, jos joku hengen osallisuus, jos joku sydämellinen rakkaus ja laupius,

2. Niin täyttäkäät minun iloni, että teillä olis yksi mieli, yhtäläinen rakkaus, ja te olisitte yksimieliset ja yhtäpitäväiset.

3. Älkäät tehkö mitään riidan eli turhan kunnian kautta, vaan nöyryydessä pitäin toinen toisensa parempana kuin itsensä.

4. Ja älkään jokainen omaa parastansa katsoko, vaan myös toisen parasta.

1. If there be therefore any consolation in Christ, if any comfort of love, if any fellowship of the Spirit, if any bowels and mercies,

2. Fulfil ye my joy, that ye be likeminded, having the same love, being of one accord, of one mind.

3. Let nothing be done through strife or vainglory; but in lowliness of mind let each esteem other better than themselves.

4. Look not every man on his own things, but every man also on the things of others.

5. Kullakin olkoon se ajatus, joka Kristuksella Jesuksella oli,
6. Joka, vaikka hän oli Jumalan muodossa, ei lukenut saaliiksi Jumalan kaltainen olla,
7. Vaan alensi itsensä, otti orjan muodon päällensä ja tuli muiden ihmisten vertaiseksi,

8. Ja löydettiin menoissa niinkuin ihminen, nöyryytti itsensä ja oli kuolemaan saakka kuuliainen, ja ristin kuolemaan asti.
9. Sentähden on Jumala hänen myös korottanut ja antanut hänelle nimen, joka kaikkia nimiä suurin on:
10. Että Jesuksen nimeen pitää kaikki polvet heitänsä kumartaman, jotka taivaassa ja maan päällä ja maan alla ovat,
11. Ja kaikki kielet pitää tunnustaman, että Jesus Kristus on Herra, Isän Jumalan kunniaksi.
12. Sentähden, minun rakkaani, niinkuin te aina olette kuuliaiset olleet, (ei ainoastansa minun läsnäollessani, mutta nyt paljoa enemmin minun poissa-ollessani), laittakaat pelvolla ja

5. Let this mind be in you, which was also in Christ Jesus:
6. Who, being in the form of God, thought it not robbery to be equal with God:
7. But made himself of no reputation, and took upon him the form of a servant, and was made in the likeness of men:
8. And being found in fashion as a man, he humbled himself, and became obedient unto death, even the death of the cross.
9. Wherefore God also hath highly exalted him, and given him a name which is above every name:
10. That at the name of Jesus every knee should bow, of things in heaven, and things in earth, and things under the earth;
11. And that every tongue should confess that Jesus Christ is Lord, to the glory of God the Father.
12. Wherefore, my beloved, as ye have always obeyed, not as in my presence only, but now much more in my absence, work out your own salvation with fear and trembling.

vapistuksella, että te autuaaksi tulisitte.

13. Sillä Jumala vaikuttaa teissä sekä tahdon että toimituksen, hyvän suosionsa jälkeen.

13. For it is God which worketh in you both to will and to do of his good pleasure.

14. Tehkäät kaikki napisematta ja kamppailematta.

14. Do all things without murmurings and disputings:

15. Että te olisitte laittamattomat ja yksivakaiset, nuhteettomat Jumalan lapset pahanilkisen ja nurjan sukukunnan keskellä, joiden seassa te paistakaat niinkuin kynttilät maailmassa,

15. That ye may be blameless and harmless, the sons of God, without rebuke, in the midst of a crooked and perverse nation, among whom ye shine as lights in the world;

16. Että te elämän sanassa pysytte, minulle Kristuksen päivänä kerskaamiseksi, etten minä hukkaan juossut olisi eli turhaan työtä tehnyt.

16. Holding forth the word of life; that I may rejoice in the day of Christ, that I have not run in vain, neither laboured in vain.

17. Ja jos minä uhrattaisiin teidän uhrin ja uskon palveluksenne tähden, niin minä iloitsen ja riemuitsen kaikkein teidän kanssanne.

17. Yea, and if I be offered upon the sacrifice and service of your faith, I joy, and rejoice with you all.

18. Sentähden tekin minun kanssani iloitkaat ja riemuitkaat.

18. For the same cause also do ye joy, and rejoice with me.

19. Mutta minä toivon Herrassa Jesuksessa, että minä pian Timoteuksen teidän tykönne lähetän, että minäkin ihastuisin, kuin minä tietää saan, kuinka teidän tilanne on.

19. But I trust in the Lord Jesus to send Timotheus shortly unto you, that I also may be of good comfort, when I know your state.

20. Sillä ei minulla ole ketään, jolla yksi mieli minun kanssani on ja joka niin visusti murheen teistä pitää.
20. For I have no man likeminded, who will naturally care for your state.

21. Sillä he etsivät kaikki omaansa ja ei niitä mitkä Jesuksen Kristuksen ovat.
21. For all seek their own, not the things which are Jesus Christ's.

22. Mutta te tiedätte hänen koettelemuksensa; sillä niinkuin lapsi isänsä kanssa on, niin on hän minun kanssani evankeliumissa palvellut.
22. But ye know the proof of him, that, as a son with the father, he hath served with me in the gospel.

23. Tämän siis minä toivon lähettäväni, kuin minä olen asiani toimittanut.
23. Him therefore I hope to send presently, so soon as I shall see how it will go with me.

24. Mutta minä uskallan Herran päälle, että minä itsekin olen pian tuleva.
24. But I trust in the Lord that I also myself shall come shortly.

25. Vaan minä olen nähnyt tarpeelliseksi teidän tykönne lähettää veljeä Epaphroditusta, joka minun virkaveljeni ja sotakumppanini ja teidän myös apostolinne on, joka minua myös tarpeessani autti;
25. Yet I supposed it necessary to send to you Epaphroditus, my brother, and companion in labour, and fellowsoldier, but your messenger, and he that ministered to my wants.

26. Sillä hän ikävöitsi kaikkia teitä, ja oli kovin suruissansa, että te hänen sairaaksi kuulleet olitte.
26. For he longed after you all, and was full of heaviness, because that ye had heard that he had been sick.

27. Ja tosin hän oli jo kuoleman kielissä; mutta Jumala armahti hänen päällensä, ja ei ainoastaan hänen, vaan myös minun päälleni, etten mi-
27. For indeed he was sick nigh unto death: but God had mercy on him; and not on him only, but on me also, lest I should have sorrow upon sor-

nä murhetta murheen päälle olisi saanut.

28. Sentähden olen minä hänen sitä pikemmin lähettänyt, että te taas hänen saisitte nähdä ja iloitsisitte, ja minulla myös vähempi murhetta olis.

29. Niin ottakaat häntä Herrassa vastaan kaikella ilolla ja pitäkäät senkaltaiset kunniassa;

30. Sillä Kristuksen työn tähden oli hän niin kuolemaa lähestynyt, ettei hän hengestänsä totellut, että hän olis minua teidän puolestanne palvellut.

row.

28. I sent him therefore the more carefully, that, when ye see him again, ye may rejoice, and that I may be the less sorrowful.

29. Receive him therefore in the Lord with all gladness; and hold such in reputation:

30. Because for the work of Christ he was nigh unto death, not regarding his life, to supply your lack of service toward me.

3 luku

1. Vielä, minun veljeni, iloitkaat Herrassa. Että minä teille yhdellä tavalla kirjoitan, en minä siitä suutu; sillä se tekee teidän vahvemmaksi.

2. Kavahtakaat teitänne koirilta, kavahtakaat teitänne pahoilta työmiehiltä, kavahtakaat poisleikkaamisesta.

3. Sillä me olemme se ympärileikkaus, jotka Jumalaa hengessä palvelemme ja kerskaamme meitämme Kristuksessa Jesuksessa, ja emme

1. Finally, my brethren, rejoice in the Lord. To write the same things to you, to me indeed is not grievous, but for you it is safe.

2. Beware of dogs, beware of evil workers, beware of the concision.

3. For we are the circumcision, which worship God in the spirit, and rejoice in Christ Jesus, and have no confidence in the flesh.

turvaa lihaan,

4. Ehkä minulla on, johon minä lihassakin turvaan. Jos joku näkyy lihaan uskaltavan, minä paljoa enemmin.

4. Though I might also have confidence in the flesh. If any other man thinketh that he hath whereof he might trust in the flesh, I more:

5. Joka kahdeksantena päivänä ympärileikattu olen, Israelin kansasta, Benjaminin suvusta, Hebrealainen Hebrealaisista, lain jälkeen Pharisealainen,

5. Circumcised the eighth day, of the stock of Israel, of the tribe of Benjamin, an Hebrew of the Hebrews; as touching the law, a Pharisee;

6. Kiivaudesta seurakunnan vainooja, vanhurskaudessa, joka laista tulee, laittamatoin.

6. Concerning zeal, persecuting the church; touching the righteousness which is in the law, blameless.

7. Mutta ne, mitkä minulla olivat voittona, olen minä Kristuksen tähden vahingoksi lukenut;

7. But what things were gain to me, those I counted loss for Christ.

8. Sillä minä luen kaikki vahingoksi sen ylönpalttisen Kristuksen Jesuksen, minun Herrani tuntemisen suhteen, jonka tähden minä olen kaikki vahingoksi lukenut, ja ne raiskana pidän, että minä Kristuksen voittaisin,

8. Yea doubtless, and I count all things but loss for the excellency of the knowledge of Christ Jesus my Lord: for whom I have suffered the loss of all things, and do count them but dung, that I may win Christ,

9. Ja hänessä löydettäisiin, ettei minun vanhurskauteni laista olisi, vaan joka tulee uskosta Kristuksen päälle, nimittäin se vanhurskaus, joka Jumalalta uskolle omistetaan,

9. And be found in him, not having mine own righteousness, which is of the law, but that which is through the faith of Christ, the righteousness which is of God by faith:

10. Häntä tutakseni, ja hänen ylös-

10. That I may know him, and the

nousemisensa voimaa ja kärsimisensä osallisuutta, koska minä tulen hänen kuolemansa kaltaiseksi;

11. Jolla muodolla minä kuolleitten ylösnousemisessa tuleva olen.

12. Ei niin, että minä sen jo käsittänyt olen, eli jo täydellinen olen; mutta minä ahkeroitsen suuresti, että minä sen myös käsittäisin, niinkuin minäkin Jesuksessa Kristuksessa käsitetty olen.

13. Minun veljeni! enpä minä pidä itseni sitä käsittäneen;

14. Mutta yksi on se: minä unohdan ne, mitkä takaperin ovat, ja kokotan niiden perään, jotka edessä ovat, ja samoan eteenpannun määrän jälkeen, sen kalliin tavaran jälkeen, joka Jumalan kutsumisen kautta ylhäältä Kristuksessa Jesuksessa ilmoitetaan.

15. Niin monta siis, jotka meistä täydellistä on, ajatelkaamme niin, ja jos te toisin ajattelette, niin Jumala on sen teille ilmoittava.

16. Kuitenkin että me yhden mitan

power of his resurrection, and the fellowship of his sufferings, being made conformable unto his death;

11. If by any means I might attain unto the resurrection of the dead.

12. Not as though I had already attained, either were already perfect: but I follow after, if that I may apprehend that for which also I am apprehended of Christ Jesus.

13. Brethren, I count not myself to have apprehended: but this one thing I do, forgetting those things which are behind, and reaching forth unto those things which are before,

14. I press toward the mark for the prize of the high calling of God in Christ Jesus.

15. Let us therefore, as many as be perfect, be thus minded: and if in any thing ye be otherwise minded, God shall reveal even this unto you.

16. Nevertheless, whereto we have

jälkeen siinä vaellamme, johon me joutuneet olemme, ja että me yksimieliset olisimme.
17. Seuratkaat, rakkaat veljet, minua ja katsokaat niitä, jotka niin vaeltavat, kuin me teille esikuva olemme.
18. Sillä monta vaeltavat, joista minä jo usein olen teille sanonut, ja nytkin itkien sanon: he ovat Kristuksen ristin viholliset,
19. Joidenka loppu on kadotus, ja heidän vatsansa on heidän jumalansa ja heidän kunniansa joutuu heille häpiäksi, jotka maallisia rakastavat.
20. Mutta meidän menomme on taivaissa, josta me myös lunastajaa Herraa Jesusta Kristusta odotamme,
21. Joka meidän heikon ruumiimme kirkastaa, että se hänen kirkkaan ruumiinsa kaltainen olis, sillä voimalla, jolla hän myös voi kaikki itsellensä alamaiseksi tehdä.

already attained, let us walk by the same rule, let us mind the same thing.
17. Brethren, be followers together of me, and mark them which walk so as ye have us for an ensample.
18. For many walk, of whom I have told you often, and now tell you even weeping, that they are the enemies of the cross of Christ:
19. Whose end is destruction, whose God is their belly, and whose glory is in their shame, who mind earthly things.)
20. For our conversation is in heaven; from whence also we look for the Saviour, the Lord Jesus Christ:
21. Who shall change our vile body, that it may be fashioned like unto his glorious body, according to the working whereby he is able even to subdue all things unto himself.

4 luku

1. Sentähden minun rakkaat ja ihanat veljeni, minun iloni ja minun kruununi, seisokaat niin Herrassa, minun

1. Therefore, my brethren dearly beloved and longed for, my joy and crown, so stand fast in the Lord, my

rakkaani.
2. Euodiaa minä neuvon ja Syntykeä minä neuvon, että he Herrassa yksimieliset olisivat.
3. Ja minä rukoilen sinua, minun uskollinen kumppanini, ole niille avullinen, jotka minun kanssani evankeliumissa kilvoitelleet ovat, ynnä Klementin ja muiden minun auttajaini kanssa, joiden nimet elämän kirjassa ovat.
4. Iloitkaat aina Herrassa, ja taas minä sanon: iloitkaat.
5. Olkoon teidän siveytenne kaikille ihmisille tiettävä: Herra on läsnä.
6. Älkäät mistään murehtiko, vaan olkoon teidän anomuksenne kaikissa asioissa Jumalalle tiettävä, kaikella rukouksella ja pyytämisellä kiitoksen kanssa.
7. Ja Jumalan rauha, joka ylitse kaiken ymmärryksen käy, varjelkoon teidän sydämenne ja teidän taitonne Kristuksessa Jesuksessa.
8. Vielä, rakkaat veljet, mikä tosi, mikä kunniallinen, mikä oikein, mikä puhdas, mikä otollinen on, mikä hyvin kuuluu, jos joku hyvä tapa ja jos joku

dearly beloved.
2. I beseech Euodias, and beseech Syntyche, that they be of the same mind in the Lord.
3. And I intreat thee also, true yokefellow, help those women which laboured with me in the gospel, with Clement also, and with other my fellowlabourers, whose names are in the book of life.
4. Rejoice in the Lord alway: and again I say, Rejoice.
5. Let your moderation be known unto all men. The Lord is at hand.
6. Be careful for nothing; but in every thing by prayer and supplication with thanksgiving let your requests be made known unto God.
7. And the peace of God, which passeth all understanding, shall keep your hearts and minds through Christ Jesus.
8. Finally, brethren, whatsoever things are true, whatsoever things are honest, whatsoever things are just, whatsoever things are pure,

kiitos on, ajatelkaat niitä.

whatsoever things are lovely, whatsoever things are of good report; if there be any virtue, and if there be any praise, think on these things.

9. Mitä te myös opitte, ja saitte, ja kuulitte, ja nähneet olette minussa, se tehkäät, niin rauhan Jumala on teidän kanssanne.

9. Those things, which ye have both learned, and received, and heard, and seen in me, do: and the God of peace shall be with you.

10. Mutta minä olen suuresti iloinen Herrassa, että te olette taas virvonneet minusta murhetta pitämään, ehkä te sen tehneetkin olette, vaan ei teillä ollut tilaa.

10. But I rejoiced in the Lord greatly, that now at the last your care of me hath flourished again; wherein ye were also careful, but ye lacked opportunity.

11. Enpä minä sitä sentähden sano, että minulta jotakin puuttuu; sillä minä olen oppinut, joissa minä olen, niihin tyytymään.

11. Not that I speak in respect of want: for I have learned, in whatsoever state I am, therewith to be content.

12. Minä taidan nöyrä olla ja taidan myös korkia olla, minä olen aina ja kaikissa harjoitettu, taidan ravittu olla ja isota, hyötyä ja köyhtyä.

12. I know both how to be abased, and I know how to abound: every where and in all things I am instructed both to be full and to be hungry, both to abound and to suffer need.

13. Minä voin kaikki sen kautta, joka minun väkeväksi tekee, Kristuksen.

13. I can do all things through Christ which strengtheneth me.

14. Kuitenkin te teitte hyvin, että te minun murheeni päällenne otitte.

14. Notwithstanding ye have well done, that ye did communicate with my affliction.

15. Mutta te Philippiläiset tiedätte,

15. Now ye Philippians know also,

ettei ensin evankeliumin alusta, kuin minä Makedoniasta läksin, yksikään seurakunta minulle mitään ollut jakanut antamisessa ja ottamisessa, vaan ainoastaan te;

that in the beginning of the gospel, when I departed from Macedonia, no church communicated with me as concerning giving and receiving, but ye only.

16. Sillä kuin myös minä Tessalonikassa olin, lähetitte te kerran ja kaksi minun tarpeeni.

16. For even in Thessalonica ye sent once and again unto my necessity.

17. Ei niin, että minä lahjoja pyydän, vaan ahkeroitsen sitä, että teidän luvussanne ylitsevuotava hedelmä olis.

17. Not because I desire a gift: but I desire fruit that may abound to your account.

18. Sillä minulla on kaikki ja yltäkyllä, minä olen täytetty, sitte kuin minä Epaphroditukselta sain sen, mikä teiltä lähetetty oli, makian hajun, otollisen ja Jumalalle kelvollisen uhrin.

18. But I have all, and abound: I am full, having received of Epaphroditus the things which were sent from you, an odour of a sweet smell, a sacrifice acceptable, wellpleasing to God.

19. Mutta minun Jumalani on teille antava, rikkaudestansa kaikki teidän tarpeenne, kunniassa, Jesuksen Kristuksen kautta.

19. But my God shall supply all your need according to his riches in glory by Christ Jesus.

20. Mutta Jumalalle ja meidän Isällemme olkoon kunnia ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!

20. Now unto God and our Father be glory for ever and ever. Amen.

21. Tervehtikäät jokaista pyhää Kristuksessa Jesuksessa. Teitä tervehtivät ne veljet, jotka minun kanssani ovat.

21. Salute every saint in Christ Jesus. The brethren which are with me greet you.

22. Teitä tervehtivät kaikki pyhät, erinomattain ne, jotka keisarin huo-

22. All the saints salute you, chiefly they that are of Caesar's household.

neesta ovat.

23. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon kaikkein teidän kanssanne, amen!

23. The grace of our Lord Jesus Christ be with you all. Amen

PAAVALIN KIRJE KOLOSSALAISILLE

1 luku

1. Paavali, Jesuksen Kristuksen apostoli Jumalan tahdon kautta, ja veli Timoteus,

1. Paul, an apostle of Jesus Christ by the will of God, and Timotheus our brother,

2. Niille, jotka ovat Kolossissa, pyhille ja uskollisille veljille Kristuksessa: armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän isältämme ja Herralta Jesukselta Kristukselta!

2. To the saints and faithful brethren in Christ which are at Colosse: Grace be unto you, and peace, from God our Father and the Lord Jesus Christ.

3. Me kiitämme Jumalaa ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isää, ja rukoilemme aina teidän edestänne,

3. We give thanks to God and the Father of our Lord Jesus Christ, praying always for you,

4. Sittekuin me kuulimme teidän uskonne Kristuksessa Jesuksessa ja teidän rakkautenne kaikkia pyhiä kohtaan,

4. Since we heard of your faith in Christ Jesus, and of the love which ye have to all the saints,

5. Sen toivon tähden, joka teille taivaissa tallelle pantu on, josta te ennen sen totisen evankeliumin saarnan

5. For the hope which is laid up for you in heaven, whereof ye heard before in the word of the truth of the

kautta kuulleet olette,
6. Joka teidän tykönne tullut on, niinkuin myös kaikkeen maailmaan, ja hedelmän kantaa, niinkuin teissäkin hamasta siitä päivästä, jona te sen kuulleet olette ja Jumalan armon totuudessa tunsitte;
7. Niinkuin te myös meidän rakkaalta kanssa palvelialtamme Epaphraalta opitte, joka teidän edestänne Kristuksen uskollinen palvelia on,
8. Joka myös on meille ilmoittanut teidän rakkautenne hengessä.
9. Sentähden myös me siitä päivästä, jona me sen kuulimme, emme lakanneet teidän edestänne rukoilemasta ja anomasta, että te hänen tahtonsa tuntemisella täytettäisiin kaikkinaisessa hengellisessä viisaudessa ja toimessa,
10. Että te soveliaasti vaeltaisitte, kelvaten kaikissa Herralle, ja hedelmän tekisitte kaikissa hyvissä töissä ja kasvaisitte Jumalan tuntemisessa,
11. Ja vahvistetuksi tulisitte kaikella voimalla, hänen kunniansa väkevyyden jälkeen, kaikkeen kärsivällisyyteen ja pitkämielisyyteen ilon kanssa.

gospel;
6. Which is come unto you, as it is in all the world; and bringeth forth fruit, as it doth also in you, since the day ye heard of it, and knew the grace of God in truth:
7. As ye also learned of Epaphras our dear fellowservant, who is for you a faithful minister of Christ;
8. Who also declared unto us your love in the Spirit.
9. For this cause we also, since the day we heard it, do not cease to pray for you, and to desire that ye might be filled with the knowledge of his will in all wisdom and spiritual understanding;
10. That ye might walk worthy of the Lord unto all pleasing, being fruitful in every good work, and increasing in the knowledge of God;
11. Strengthened with all might, according to his glorious power, unto all patience and longsuffering with joyfulness;

12. Ja kiittäkäät Isää, joka meitä soveliaaksi tehnyt on pyhäin perimisen osallisuuteen valkeudessa,

13. Joka meitä pimeyden vallasta pelasti ja on meidät siirtänyt rakkaan Poikansa valtakuntaan,

14. Jonka kautta meillä on lunastus hänen verensä kautta, nimittäin syntein anteeksi antamus,

15. Joka näkymättömän Jumalan kuva on, esikoinen ennen kaikkia luontokappaleita.

16. Sillä hänen kauttansa ovat kaikki luodut, jotka taivaassa ja maan päällä ovat, näkyväiset ja näkymättömät, thronit ja herraudet, vallat ja hallitukset: ne ovat kaikki hänen kauttansa ja häneen luodut.

17. Ja hän on ennen kaikkia ja kaikki ovat hänessä.

18. Ja hän on ruumiin, nimittäin seurakunnan pää, joka on alku ja esikoinen kuolleista, että hän kaikkein ylitse kävis;

19. Sillä niin kelpasi Isälle, että hä-

12. Giving thanks unto the Father, which hath made us meet to be partakers of the inheritance of the saints in light:

13. Who hath delivered us from the power of darkness, and hath translated us into the kingdom of his dear Son:

14. In whom we have redemption through his blood, even the forgiveness of sins:

15. Who is the image of the invisible God, the firstborn of every creature:

16. For by him were all things created, that are in heaven, and that are in earth, visible and invisible, whether they be thrones, or dominions, or principalities, or powers: all things were created by him, and for him:

17. And he is before all things, and by him all things consist.

18. And he is the head of the body, the church: who is the beginning, the firstborn from the dead; that in all things he might have the preeminence.

19. For it pleased the Father that in

nessä kokonainen täydellisyys asuis,
20. Ja kaikki olisivat hänen kauttansa hänen itse kanssansa sovitetut, sekä ne jotka maassa että ne jotka taivaissa ovat; sillä hän teki verensä kautta ristin päällä rauhan, itse kauttansa.
21. Ja te olitte muinen oudot ja viholliset ymmärryksen puolesta, pahoissa töissä; mutta nyt hän on teidät sovittanut,
22. Lihansa ruumiissa kuoleman kautta, että hän teidät saattais pyhäksi, laittamattomaksi ja nuhteettomaksi kasvoinsa edessä.
23. Jos te muutoin uskossa pysytte perustettuna ja vahvana ja horjumattomana evakeliumin toivosta, jonka te kuulitte, joka on saarnattu kaikkein luontokappalten edessä, jotka taivaan alla ovat; jonka palveliaksi minä Paavali tullut olen,
24. Joka nyt minun vaivoistani iloitsen, jotka minä kärsin teidän edestänne, ja täytän Kristuksen kärsimiset minun lihassani hänen ruumiinsa edestä, joka on seurakunta,
25. Jonka palveliaksi minä tullut olen Jumalan toimituksen jälkeen, joka

him should all fulness dwell;
20. And, having made peace through the blood of his cross, by him to reconcile all things unto himself; by him, I say, whether they be things in earth, or things in heaven.
21. And you, that were sometime alienated and enemies in your mind by wicked works, yet now hath he reconciled
22. In the body of his flesh through death, to present you holy and unblameable and unreproveable in his sight:
23. If ye continue in the faith grounded and settled, and be not moved away from the hope of the gospel, which ye have heard, and which was preached to every creature which is under heaven; whereof I Paul am made a minister;
24. Who now rejoice in my sufferings for you, and fill up that which is behind of the afflictions of Christ in my flesh for his body's sake, which is the church:
25. Whereof I am made a minister, according to the dispensation of God

minulle teidän kohtaanne annettu on, täyttämään Jumalan sanaa;
26. Sitä salaisuutta, joka ijankaikkisesta ja sukukunnista on salattu ollut, mutta nyt hänen pyhillensä ilmoitettu,
27. Joille Jumala tahtoi sen julistaa, mikä tämän salaisuuden kunniallinen rikkaus pakanain seassa on, joka on Kristus teissä, kunnian toivo,
28. Jonka me ilmoitamme, ja kaikkia ihmisiä neuvomme, ja kaikkia ihmisiä kaikkinaisessa viisaudessa opetamme, että me jokaisen ihmisen Kristuksessa Jesuksessa täydelliseksi saattaisimme:
29. Jota minä myös ahkeroitsen ja hänen vaikutuksensa jälkeen kilvoittelen, joka minussa väkevästi vaikuttaa.

which is given to me for you, to fulfil the word of God;
26. Even the mystery which hath been hid from ages and from generations, but now is made manifest to his saints:
27. To whom God would make known what is the riches of the glory of this mystery among the Gentiles; which is Christ in you, the hope of glory:
28. Whom we preach, warning every man, and teaching every man in all wisdom; that we may present every man perfect in Christ Jesus:
29. Whereunto I also labour, striving according to his working, which worketh in me mightily.

2 luku

1. Sillä minä soisin teidän tietävän, kuinka suuri kilvoitus minulla on teistä ja niistä, jotka Laodikeassa ovat, ja kaikista niistä, jotka ei minun kasvojani lihassa nähneet:
2. Että heidän sydämensä saisivat

1. For I would that ye knew what great conflict I have for you, and for them at Laodicea, and for as many as have not seen my face in the flesh;
2. That their hearts might be com-

lohdutuksen ja liitetyksi tulisivat rakkaudessa kaikkeen rikkauteen, täydellisessä ymmärryksessä Jumalan ja Isän ja Kristuksen salaisuuden tuntemiseen,
3. Jossa kaikki viisauden ja taidon tavarat kätketyt ovat.
4. Mutta sen minä sanon, ettei joku teitä viettelisi kavalalla puheella.
5. Sillä vaikka en minä lihassa läsnä ole, niin minä kuitenkin hengessä teidän tykönänne olen, iloitsen ja näen teidän toimellisuutenne ja teidän vahvan uskonne Kristuksen päälle.
6. Niinkuin te nyt Herran Jesuksen Kristuksen olette ottaneet vastaan, niin vaeltakaat hänessä,
7. Ja olkaat hänessä juuritetut ja rakennetut ja uskossa vahvistetut, niinkuin te oppineet olette, ja olkaat siinä runsaasti kiitolliset.
8. Katsokaat, ettei joku teitä viettele philosophian ja turhain jaaritusten kautta, ihmisten opin ja maailmallisten säätyin jälkeen, ja ei Kristuksen jälkeen.
9. Sillä hänessä asuu koko jumaluuden täydellisyys ruumiillisesti,

forted, being knit together in love, and unto all riches of the full assurance of understanding, to the acknowledgement of the mystery of God, and of the Father, and of Christ;
3. In whom are hid all the treasures of wisdom and knowledge.
4. And this I say, lest any man should beguile you with enticing words.
5. For though I be absent in the flesh, yet am I with you in the spirit, joying and beholding your order, and the stedfastness of your faith in Christ.

6. As ye have therefore received Christ Jesus the Lord, so walk ye in him:
7. Rooted and built up in him, and stablished in the faith, as ye have been taught, abounding therein with thanksgiving.
8. Beware lest any man spoil you through philosophy and vain deceit, after the tradition of men, after the rudiments of the world, and not after Christ.
9. For in him dwelleth all the fulness of the Godhead bodily.

10. Ja te olette hänessä täydelliset, joka kaiken herrauden ja esivallan pää on,

10. And ye are complete in him, which is the head of all principality and power:

11. Jonka kautta te myös ympärileikatut olette sillä ympärileikkauksella, joka käsittä tapahtuu, syntisen ruumiin pois panemisen kautta, lihassa, Kristuksen ympärileikkauksella,

11. In whom also ye are circumcised with the circumcision made without hands, in putting off the body of the sins of the flesh by the circumcision of Christ:

12. Ynnä hänen kanssansa kasteen kautta haudatut, jossa te myös hänen kanssansa olette nousseet ylös uskon kautta, jonka Jumala vaikuttaa, joka hänen kuolleista herättänyt on,

12. Buried with him in baptism, wherein also ye are risen with him through the faith of the operation of God, who hath raised him from the dead.

13. Ja on teidät hänen kanssansa eläväksi tehnyt, kuin te synnissä kuolleet olitte, ja teidän lihanne esinahassa, ja on meille kaikki synnit anteeksi antanut.

13. And you, being dead in your sins and the uncircumcision of your flesh, hath he quickened together with him, having forgiven you all trespasses;

14. Ja on pyyhkinyt pois sen käsikirjoituksen, joka säätyin kautta meitä vastaan oli ja oli meille vastahakoinen: sen hän otti pois ja naulitsi ristiin,

14. Blotting out the handwriting of ordinances that was against us, which was contrary to us, and took it out of the way, nailing it to his cross;

15. Ja on ryöstänyt vallitukset ja väkevyydet, ja toi heidät näkyviin, ja sai heistä voittokunnian itse kauttansa.

15. And having spoiled principalities and powers, he made a shew of them openly, triumphing over them in it.

16. Älkään siis kenkään teitä tuomitko ruasta eli juomasta, taikka määrätyis-

16. Let no man therefore judge you in meat, or in drink, or in respect of

tä pyhäpäivistä, ei uudesta kuusta, eikä sabbateista,

17. Jotka ovat tulevaisten varjo, mutta itse ruumis on Kristuksessa.

18. Älkäät antako kenenkään voittaa teidän kilvoituksenne palkkaa, joka tahtoo teitä nöyryyteen ja enkelien palvelukseen, vaeltain niissä, joita ei hän nähnyt ole, ja on tyhmästi lihallisessa mielessänsä paisunut,

19. Ja ei riipu kiinni Päässä, josta koko ruumis jäsenistä ja ravioista saa väkevyyden ja kokoon liitetty on, ja niin siinä lisäämisessä kasvaa, jonka Jumala antaa.

20. Jos te siis olette Kristuksen kanssa maailman säädyistä kuolleet, miksi te teitänne annatte säädyillä solmita, niinkuin te maailmassa eläisitte?

21. Älä siihen rupee, (sanovat ne,) älä maista, älä pitele,

22. Jotka kaikki kulumisessa hukkuvat, ja ihmisten käskyt ja opit ovat,

23. Joilla kyllä viisauden muoto on itsevalitussa palveluksessa ja nöyryydessä, ja siinä, ettei he ruumistansa armahda eikä tee lihalle kunniaa hä-

an holyday, or of the new moon, or of the sabbath days:

17. Which are a shadow of things to come; but the body is of Christ.

18. Let no man beguile you of your reward in a voluntary humility and worshipping of angels, intruding into those things which he hath not seen, vainly puffed up by his fleshly mind,

19. And not holding the Head, from which all the body by joints and bands having nourishment ministered, and knit together, increaseth with the increase of God.

20. Wherefore if ye be dead with Christ from the rudiments of the world, why, as though living in the world, are ye subject to ordinances,

21. Touch not; taste not; handle not;

22. Which all are to perish with the using;) after the commandments and doctrines of men?

23. Which things have indeed a shew of wisdom in will worship, and humility, and neglecting of the body; not in any honour to the satisfying of the

nen tarpeissansa.

flesh.

3 luku

1. Jos te siis Kristuksen kanssa olette nousseet ylös, niin etsikäät niitä, jotka ylhäällä ovat, kussa Kristus istuu Jumalan oikialla kädellä.

1. If ye then be risen with Christ, seek those things which are above, where Christ sitteth on the right hand of God.

2. Pyrkikäät niiden perään, jotka ylhäällä ovat, ja ei niiden, jotka maan päällä ovat.

2. Set your affection on things above, not on things on the earth.

3. Sillä te olette kuolleet ja teidän elämänne on kätketty Kristuksen kanssa Jumalassa.

3. For ye are dead, and your life is hid with Christ in God.

4. Kuin Kristus, meidän elämämme, ilmoitetuksi tulee, silloin tekin hänen kanssansa kunniassa ilmoitetaan.

4. When Christ, who is our life, shall appear, then shall ye also appear with him in glory.

5. Niin kuolettakaat sentähden teidän jäsenenne, jotka maan päällä ovat, huoruus, saastaisuus, häpiällinen himo, rietas halaus ja ahneus, joka on epäjumalan palvelus,

5. Mortify therefore your members which are upon the earth; fornication, uncleanness, inordinate affection, evil concupiscence, and covetousness, which is idolatry:

6. Joidenka tähden Jumalan viha epäuskoisten lasten päälle tulee;

6. For which things' sake the wrath of God cometh on the children of disobedience:

7. Joissa tekin muinen vaelsitte, kuin te niissä elitte.

7. In the which ye also walked some time, when ye lived in them.

8. Mutta nyt pankaat myös te pois

8. But now ye also put off all these;

nämät kaikki, viha, närkästys, pahuus, pilkka, ilkiät sanat, teidän suustanne.

9. Älkäät valehdelko keskenänne, ja riisukaat pois teistänne vanha ihminen tekoinensa,

10. Ja pukekaat päällenne uusi, joka hänen tuntemiseensa uudistetaan, hänen kuvansa jälkeen, joka sen luonut on.

11. Kussa ei ole Grekiläinen ja Juudalainen, ympärileikkaus ja esinahka, Barbarus ja Skyta, orja ja vapaa, vaan kaikki ja kaikissa Kristus.

12. Niin pukekaat siis teitänne niinkuin Jumalan valitut, pyhät ja rakkaat, sydämellisellä laupiudella, ystävyydellä, nöyryydellä, hiljaisuudella ja pitkämielisyydellä,

13. Ja kärsikäät toinen toistanne ja anteeksi antakaat toinen toisellenne, jos jollakin on kannetta toista vastaan; niinkuin myös Kristus teille on anteeksi antanut, niin myös tekin tehkäät.

14. Mutta ylitse näiden kaikkein pukekaat päällenne rakkaus, joka on täydellisyyden side.

anger, wrath, malice, blasphemy, filthy communication out of your mouth.

9. Lie not one to another, seeing that ye have put off the old man with his deeds;

10. And have put on the new man, which is renewed in knowledge after the image of him that created him:

11. Where there is neither Greek nor Jew, circumcision nor uncircumcision, Barbarian, Scythian, bond nor free: but Christ is all, and in all.

12. Put on therefore, as the elect of God, holy and beloved, bowels of mercies, kindness, humbleness of mind, meekness, longsuffering;

13. Forbearing one another, and forgiving one another, if any man have a quarrel against any: even as Christ forgave you, so also do ye.

14. And above all these things put on charity, which is the bond of perfectness.

15. Ja Jumalan rauha hallitkoon teidän sydämissänne, johonka te myös kutsutut olette yhteen ruumiiseen, ja olkaat kiitolliset.

16. Asukaan Jumalan sana runsaasti teissä, kaikella viisaudella. Opettakaat ja neuvokaat teitänne keskenänne psalmeilla ja kiitosvirsillä ja hengellisillä lauluilla, veisaten armon kautta Herralle teidän sydämissänne.

17. Ja kaikki, mitä te teette puheella eli työllä, niin tehkäät kaikki Herran Jesuksen nimeen, ja kiittäkäät Jumalaa ja Isää hänen kauttansa.

18. Vaimot, olkaat teidän miehillenne alamaiset Herrassa, niinkuin kohtuullinen on.

19. Miehet, rakastakaat vaimojanne, ja älkäät olko tylyt heitä vastaan.

20. Lapset, olkaat kuuliaiset vanhemmillenne kaikissa; sillä se on Herralle hyvin otollinen.

21. Isät, älkäät kehoittako teidän lapsianne vihaan, ettei he araksi tulisi.

22. Palveliat, olkaat kuuliaiset kaikissa teidän ruumiillisille isännillenne, ei silmäin edessä palvellen, niinkuin ne,

15. And let the peace of God rule in your hearts, to the which also ye are called in one body; and be ye thankful.

16. Let the word of Christ dwell in you richly in all wisdom; teaching and admonishing one another in psalms and hymns and spiritual songs, singing with grace in your hearts to the Lord.

17. And whatsoever ye do in word or deed, do all in the name of the Lord Jesus, giving thanks to God and the Father by him.

18. Wives, submit yourselves unto your own husbands, as it is fit in the Lord.

19. Husbands, love your wives, and be not bitter against them.

20. Children, obey your parents in all things: for this is well pleasing unto the Lord.

21. Fathers, provoke not your children to anger, lest they be discouraged.

22. Servants, obey in all things your masters according to the flesh; not with eyeservice, as menpleasers; but

jotka ihmisten mieltä noutavat, vaan sydämen yksinkertaisuudessa ja Jumalan pelvossa,

in singleness of heart, fearing God:

23. Ja kaikki, mitä te teette, se tehkäät sydämestänne, niinkuin Herralle ja ei ihmisille,

23. And whatsoever ye do, do it heartily, as to the Lord, and not unto men;

24. Ja tietäkäät, että te saatte Herralta perimisen palkan; sillä te palvelette Herraa Kristusta.

24. Knowing that of the Lord ye shall receive the reward of the inheritance: for ye serve the Lord Christ.

25. Mutta joka väärin tekee, sen pitää saaman sen jälkeen kuin hän väärin tehnyt on, ja ei pidä muotoa katsottaman.

25. But he that doeth wrong shall receive for the wrong which he hath done: and there is no respect of persons.

4 luku

1. Isännät, se mikä oikeus ja kohtuus on, osoittakaat palvelioille, tietäen, että teilläkin on Herra taivaissa.

1. Masters, give unto your servants that which is just and equal; knowing that ye also have a Master in heaven.

2. Olkaat alinomaisesti rukouksissa, valvoin niissä kiitoksen kanssa,

2. Continue in prayer, and watch in the same with thanksgiving;

3. Rukoillen ynnä meidänkin edestämme, että Jumala meille sanansa oven avais, Kristuksen salaisuutta puhumaan, jonka tähden minä myös sidottu olen:

3. Withal praying also for us, that God would open unto us a door of utterance, to speak the mystery of Christ, for which I am also in bonds:

4. Että minä sen julistaisin, niinkuin minun puhua tulee.

4. That I may make it manifest, as I ought to speak.

5. Vaeltakaat viisaasti niiden kanssa, jotka ulkona ovat, ja ottakaat ajasta vaari.

5. Walk in wisdom toward them that are without, redeeming the time.

6. Teidän puheenne olkoon aina otollinen ja suolalla sekoitettu, että te tietäisitte, kuinka teidän pitää jokaista vastaaman.

6. Let your speech be alway with grace, seasoned with salt, that ye may know how ye ought to answer every man.

7. Kaikista minun menoistani pitää Tykikuksen, rakkaan veljen ja uskollisen palvelian ja kanssapalvelian Herrassa, teille tiettäväksi tekemän,

7. All my state shall Tychicus declare unto you, who is a beloved brother, and a faithful minister and fellowservant in the Lord:

8. Jonka minä sitä varten lähetin teidän tykönne, että minä saisin tietää teidän tilanne, ja että hän teidän sydämenne lohduttais,

8. Whom I have sent unto you for the same purpose, that he might know your estate, and comfort your hearts;

9. Ynnä Onesimuksen, uskollisen ja rakkaan veljen kanssa, joka yksi teistä on: kuinka kaikki täällä ovat, he teillä tiettäväksi tekevät.

9. With Onesimus, a faithful and beloved brother, who is one of you. They shall make known unto you all things which are done here.

10. Aristarkus, minun kanssavankini, tervehtii teitä, ja Markus, Barnabaan nepas, josta te käskyt saaneet olette: jos hän tulee teidän tykönne, niin ottakaat häntä vastaan,

10. Aristarchus my fellowprisoner saluteth you, and Marcus, sister's son to Barnabas, (touching whom ye received commandments: if he come unto you, receive him;)

11. Ja Jesus, joka Justukseksi kutsutaan, jotka ympärileikkauksesta ovat: nämät ainoat ovat minun auttajani Jumalan valtakuntaan, jotka minulle

11. And Jesus, which is called Justus, who are of the circumcision. These only are my fellowworkers unto the kingdom of God, which have been a

lohdutukseksi olleet ovat.
12. Teitä tervehtii Epaphras, joka on teistä Kristuksen palvelia, ja rukoilee ahkerasti teidän edestänne, että te täydelliset olisitte, kaikella Jumalan tahdolla täytetyt.
13. Sillä minä todistan hänestä, että hän suuren kiivauden teistä pitää ja niistä, jotka Laodikeassa ja Hierapolissa ovat.
14. Teitä tervehtii Luukas lääkäri, se rakas, ja Demas.
15. Tervehtikäät veljiä, jotka ovat Laodikeassa, ja Nymphaa, ja sitä seurakuntaa, joka hänen huoneessansa on.
16. Ja kuin tämä lähetyskirja on teidän edessänne luettu, niin laittakaat, että se Laodikeankin seurakunnassa luettaisiin, ja että tekin sen lukisitte, joka Laodikeasta kirjoitettu on,
17. Ja sanokaat Arkippukselle: pidä virastas vaaria, jonkas Herrassa saanut olet, ettäs sen toimittaisit.
18. Tervehdys minun, Paavalin, kädelläni. Muistakaat minun siteitäni. Armo olkoon teidän kanssanne! Amen.

comfort unto me.
12. Epaphras, who is one of you, a servant of Christ, saluteth you, always labouring fervently for you in prayers, that ye may stand perfect and complete in all the will of God.
13. For I bear him record, that he hath a great zeal for you, and them that are in Laodicea, and them in Hierapolis.
14. Luke, the beloved physician, and Demas, greet you.
15. Salute the brethren which are in Laodicea, and Nymphas, and the church which is in his house.

16. And when this epistle is read among you, cause that it be read also in the church of the Laodiceans; and that ye likewise read the epistle from Laodicea.
17. And say to Archippus, Take heed to the ministry which thou hast received in the Lord, that thou fulfil it.
18. The salutation by the hand of me Paul. Remember my bonds. Grace be with you. Amen.

PAAVALIN ENSIMMÄINEN KIRJE TESSALONIKALAISELLE

1 luku

1. Paavali ja Silvanus ja Timoteus Tessalonikan seurakunnalle, Isässä Jumalassa ja Herrassa Jesuksessa Kristuksessa: armo olkoon teille ja rauha Jumalalta meidän Isältämme, ja Herralta Jesukselta Kristukselta!

1. Paul, and Silvanus, and Timotheus, unto the church of the Thessalonians which is in God the Father and in the Lord Jesus Christ: Grace be unto you, and peace, from God our Father, and the Lord Jesus Christ.

2. Me kiitämme aina Jumalaa kaikkein teidän edestänne ja muistamme meidän rukouksissamme teitä,

2. We give thanks to God always for you all, making mention of you in our prayers;

3. Ja lakkaamatta muistamme teidän tekojanne uskossa, ja teidän töitänne rakkaudessa, ja teidän kärsivällisyyttänne toivossa, joka on meidän Herramme Jesuksen Kristuksen päälle Jumalan ja meidän Isämme edessä.

3. Remembering without ceasing your work of faith, and labour of love, and patience of hope in our Lord Jesus Christ, in the sight of God and our Father;

4. Sillä, rakkaat veljet, Jumalalta rakastetut, me tiedämme, kuinka te valitut olette,

4. Knowing, brethren beloved, your election of God.

5. Että meidän evankeliumi on teidän tykönänne ollut, ei ainoastansa puheessa, vaan myös voimassa ja Pyhässä Hengessä, ja vahvassa tiedossa; niinkuin te tiedätte, minkäkaltaiset

5. For our gospel came not unto you in word only, but also in power, and in the Holy Ghost, and in much assurance; as ye know what manner of men we were among you for your

me teidän tykönänne teidän tähtenne olimme.

sake.

6. Ja te olette meitä ja Herra seuraamaan ruvenneet ja olette sanan monessa vaivassa, ilolla Pyhässä Hengessä, ottaneet vastaan,

6. And ye became followers of us, and of the Lord, having received the word in much affliction, with joy of the Holy Ghost:

7. Niin että te olette tulleet esikuvaksi kaikille uskovaisille Makedoniassa ja Akajassa.

7. So that ye were ensamples to all that believe in Macedonia and Achaia.

8. Sillä teistä on Herran sana kajahtanut, ei ainoastaan Makedoniassa ja Akajassa, mutta myös joka paikassa on teidän uskonne Jumalan tykö kuulunut, niin ettei meidän tarvitse mitään puhua.

8. For from you sounded out the word of the Lord not only in Macedonia and Achaia, but also in every place your faith to God-ward is spread abroad; so that we need not to speak any thing.

9. Sillä he itse ilmoittavat meistä, minkäkaltainen tulemus meillä on ollut teidän tykönne, ja kuinka te Jumalan tykö epäjumalista käännetyt olette, elävää ja totista Jumalaa palvelemaan,

9. For they themselves shew of us what manner of entering in we had unto you, and how ye turned to God from idols to serve the living and true God;

10. Ja hänen Poikaansa taivaista odottamaan, jonka hän on kuolleista herättänyt, Jesuksen, joka meitä tulevaisesta vihasta vapahtaa.

10. And to wait for his Son from heaven, whom he raised from the dead, even Jesus, which delivered us from the wrath to come.

2 luku

1. Sillä te tiedätte, rakkaat veljet, meidän tulemisemme teidän tykönne, ettei se ole turha ollut;

1. For yourselves, brethren, know our entrance in unto you, that it was not in vain:

2. Vaan niinkuin me ennen kärsineet ja häväistyt olimme Philipissä, niinkuin te tiedätte, kuitenkin olimme me rohkiat meidän Jumalassamme, puhumaan teille Jumalan evankeliumia suuressa kilvoittelemisessa.

2. But even after that we had suffered before, and were shamefully entreated, as ye know, at Philippi, we were bold in our God to speak unto you the gospel of God with much contention.

3. Sillä ei meidän neuvomme ollut eksytyksessä, eikä saastaisuudessa, ei myös petoksessa;

3. For our exhortation was not of deceit, nor of uncleanness, nor in guile:

4. Vaan niinkuin me Jumalalta koetellut olemme, ja meille on evankeliumi uskottu, niin me myös puhumme; ei niin että me tahtoisimme ihmisille kelvata, vaan Jumalalle, joka meidän sydämemme koettelee.

4. But as we were allowed of God to be put in trust with the gospel, even so we speak; not as pleasing men, but God, which trieth our hearts.

5. Sillä emmepä me koskaan vaeltaneet liukkailla sanoilla, niinkuin te tiedätte, emmekä ahneuden tilalla; Jumala on todistaja.

5. For neither at any time used we flattering words, as ye know, nor a cloke of covetousness; God is witness:

6. Emme myös ole ihmisiltä kunniaa pyytäneet, ei teiltä eikä muilta, vaikka me olisimme taitaneet teitä rasittaa, niinkuin Kristuksen apostolit;

6. Nor of men sought we glory, neither of you, nor yet of others, when we might have been burdensome, as the apostles of Christ.

7. Mutta me olimme hienot teidän keskellänne: niinkuin imettäjä lapsiansa holhoo,
8. Niin oli myös meidän sydämemme halu teihin, jakamaan teille, ei ainoastaan Jumalan evankeliumia, mutta myös meidän henkeämme; sillä te olette meille rakkaiksi tulleet.
9. Sillä te muistatte, rakkaat veljet, meidän työmme ja vaivamme; sillä yöllä ja päivällä me työtä teimme, ettemme ketään teistä rasittaisi, ja saarnasimme Jumalan evankeliumia teidän edessänne.
10. Siihen te olette todistajat ja Jumala, kuinka pyhästi, hurskaasti ja nuhteettomasti me olimme teidän tykönänne, jotka uskotte.
11. Niinkuin te tiedätte, kuinka me jokaista teitä niinkuin isä lapsiansa olemme neuvoneet ja lohduttaneet,
12. Ja todistaneet, että te otollisesti Jumalan edessä vaeltaisitte, joka teitä valtakuntaansa ja kunniaansa kutsunut on.
13. Sentähden me myös lakkaamatta kiitämme Jumalaa, että kuin te saitte sen sanan Jumalasta, jonka te meiltä

7. But we were gentle among you, even as a nurse cherisheth her children:
8. So being affectionately desirous of you, we were willing to have imparted unto you, not the gospel of God only, but also our own souls, because ye were dear unto us.
9. For ye remember, brethren, our labour and travail: for labouring night and day, because we would not be chargeable unto any of you, we preached unto you the gospel of God.
10. Ye are witnesses, and God also, how holily and justly and unblameably we behaved ourselves among you that believe:
11. As ye know how we exhorted and comforted and charged every one of you, as a father doth his children,
12. That ye would walk worthy of God, who hath called you unto his kingdom and glory.
13. For this cause also thank we God without ceasing, because, when ye received the word of God which ye

kuulitte, niin te sen otitte vastaan, ei niinkuin ihmisen sanan, vaan (niinkuin se totisesti on) kuin Jumalan sanan, joka myös teissä uskovaisissa vaikuttaa.

heard of us, ye received it not as the word of men, but as it is in truth, the word of God, which effectually worketh also in you that believe.

14. Sillä te olette tulleet, rakkaat veljet, Jumalan seurakuntain, jotka ovat Juudeassa, tavoittajaksi, Kristuksessa Jesuksessa, että te olette myös niitä kärsineet teidän omilta langoiltanne, niinkuin hekin Juudalaisilta,

14. For ye, brethren, became followers of the churches of God which in Judaea are in Christ Jesus: for ye also have suffered like things of your own countrymen, even as they have of the Jews:

15. Jotka myös tappoivat Herran Jesuksen ja omat prophetansa, ja ovat meitä vainonneet, ja ei he Jumalalle kelpaa, ja ovat kaikille ihmisille vastahakoiset;

15. Who both killed the Lord Jesus, and their own prophets, and have persecuted us; and they please not God, and are contrary to all men:

16. Jotka meidän kieltävät pakanoille puhumasta, että he autuaiksi tulisivat, että he aina syntinsä täyttäisivät; sillä viha on jo peräti heidän päällensä tullut.

16. Forbidding us to speak to the Gentiles that they might be saved, to fill up their sins alway: for the wrath is come upon them to the uttermost.

17. Mutta me, rakkaat veljet, sitte kuin me hetkeksi olemme teiltä otetut pois, näkyvistä, ei sydämestä, niin me olemme sitä enemmin suurella halulla pyytäneet teidän kasvojanne nähdä.

17. But we, brethren, being taken from you for a short time in presence, not in heart, endeavoured the more abundantly to see your face with great desire.

18. Sentähden tahdoimme me tulla teidän tykönne, (minä Paavali,) ker-

18. Wherefore we would have come unto you, even I Paul, once and

ran ja kaksi, mutta saatana esti meitä.

again; but Satan hindered us.

19. Sillä mikä on meidän toivomme taikka ilomme, eli meidän kerskauksemme kruunu? Ettekö myös te meidän Herran Jesuksen Kristuksen edessä hänen tulemisessansa?

19. For what is our hope, or joy, or crown of rejoicing? Are not even ye in the presence of our Lord Jesus Christ at his coming?

20. Sillä te olette meidän kunniamme ja ilomme.

20. For ye are our glory and joy.

3 luku

1. Sentähden emme saaneet sitä enempi viivyttää, vaan olemme mielistyneet jäämään Atenaan yksinänsä,

1. Wherefore when we could no longer forbear, we thought it good to be left at Athens alone;

2. Ja lähetimme Timoteuksen, meidän veljemme, Jumalan palvelian ja meidän apulaisemme Kristuksen evankeliumissa, vahvistamaan ja lohduttamaan teitä teidän uskossanne:

2. And sent Timotheus, our brother, and minister of God, and our fellow-labourer in the gospel of Christ, to establish you, and to comfort you concerning your faith:

3. Ettei kenkään näissä vaivoissa murehtisi; sillä te tiedätte, että me olemme sitä varten pannut.

3. That no man should be moved by these afflictions: for yourselves know that we are appointed thereunto.

4. Ja tosin, kuin me olimme teidän tykönänne, niin me sen teille edellä sanoimme, että meidän piti vaivaa kärsimän, niinkuin te tapahtuneenkin tiedätte.

4. For verily, when we were with you, we told you before that we should suffer tribulation; even as it came to pass, and ye know.

5. Sentähden myös minä en taitanut enään malttaa itsiäni, mutta lähetin tietämään teidän uskoanne, ettei kiusaaja olisi teitä kiusannut, ja niin meidän työmme turhaksi tullut.

5. For this cause, when I could no longer forbear, I sent to know your faith, lest by some means the tempter have tempted you, and our labour be in vain.

6. Mutta nyt, kuin Timoteus tuli teiltä meidän tykömme ja ilmoitti meille teidän uskonne ja rakkautenne, että te aina meitä hyvässä muistossa pidätte ja halajatte meitä nähdä, niinkuin mekin teitä,

6. But now when Timotheus came from you unto us, and brought us good tidings of your faith and charity, and that ye have good remembrance of us always, desiring greatly to see us, as we also to see you:

7. Niin me saimme teistä, rakkaat veljet, lohdutuksen kaikessa meidän vaivassamme ja tuskassamme, teidän uskonne tähden;

7. Therefore, brethren, we were comforted over you in all our affliction and distress by your faith:

8. Sillä nyt me elämme, jos te Herrassa pysytte.

8. For now we live, if ye stand fast in the Lord.

9. Minkä kiitoksen siis me taidamme Jumalalle antaa teidän tähtenne, kaikesta tästä ilosta, jolla me iloitsemme teistä meidän Jumalamme edessä?

9. For what thanks can we render to God again for you, for all the joy wherewith we joy for your sakes before our God;

10. Yötä ja päivää rukoillen ahkerasti, että me teidän kasvonne näkisimme ja täyttäisimme, mitä teidän uskostanne puuttuu.

10. Night and day praying exceedingly that we might see your face, and might perfect that which is lacking in your faith?

11. Mutta itse Jumala ja meidän Isämme, ja meidän Herra Jesus Kristus saattakoon meidän tiemme teidän

11. Now God himself and our Father, and our Lord Jesus Christ, direct our way unto you.

tykönne.

12. Mutta Herra lisätköön teitä ja antakoon rakkauden yltäkylläisen olla teidän seassanne ja jokaista kohtaan, niinkuin mekin teille olemme:

13. Että hän teidän laittamattomat sydämenne vahvistais pyhyydessä, Jumalan ja meidän Isämme edessä meidän Herran Jesuksen Kristuksen tulemisessa, kaikkein hänen pyhäinsä kanssa.

12. And the Lord make you to increase and abound in love one toward another, and toward all men, even as we do toward you:

13. To the end he may stablish your hearts unblameable in holiness before God, even our Father, at the coming of our Lord Jesus Christ with all his saints.

4 luku

1. Vielä siis, rakkaat veljet, rukoilemme me teitä ja neuvomme Herrassa Jesuksessa, niinkuin te meiltä saaneet olette, kuinka teidän vaeltaman ja Jumalalle kelpaaman pitää, että te täydellisemmäksi tulisitte.

2. Sillä te tiedätte ne käskyt, jotka me Herran Jesuksen kautta teille annoimme.

3. Sillä se on Jumalan tahto, teidän pyhyytenne, että te huoruutta vältätte,

4. Että jokainen tietäis pitää astiansa pyhyydessä ja kunniassa,

1. Furthermore then we beseech you, brethren, and exhort you by the Lord Jesus, that as ye have received of us how ye ought to walk and to please God, so ye would abound more and more.

2. For ye know what commandments we gave you by the Lord Jesus.

3. For this is the will of God, even your sanctification, that ye should abstain from fornication:

4. That every one of you should know how to possess his vessel in sanctifi-

5. Ei himoin halauksissa niinkuin pakanat, jotka ei Jumalasta mitään tiedä,
6. Ja ettei yksikään sortaisi eikä pettäisi veljeänsä jossakussa asiassa; sillä Herra on kaikkein näiden kostaja, kuin me myös teille ennen sanoneet ja todistaneet olemme.
7. Sillä ei Jumala ole meitä kutsunut saastaisuuteen, vaan pyhyyteen.
8. Joka siis nämät katsoo ylön, ei hän katso ylön ihmistä, vaan Jumalan, joka myös Pyhän Henkensä meihin antanut on.
9. Mutta veljellisestä rakkaudesta ei minun tarvitse teille kirjoittaa; sillä te olette itse Jumalalta opetellut rakastamaan toinen toistanne,
10. Ja sen te myös kaikille veljille teette, jotka koko Makedoniassa ovat; mutta me neuvomme teitä, rakkaat veljet, että te vielä täydellisemmäksi tulisitte,
11. Ja pyytäkäät olla levolliset ja ottakaat vaari omista askareistanne, tehden työtä käsillänne, niinkuin me käskeneet olemme,

cation and honour;
5. Not in the lust of concupiscence, even as the Gentiles which know not God:
6. That no man go beyond and defraud his brother in any matter: because that the Lord is the avenger of all such, as we also have forewarned you and testified.
7. For God hath not called us unto uncleanness, but unto holiness.
8. He therefore that despiseth, despiseth not man, but God, who hath also given unto us his holy Spirit.
9. But as touching brotherly love ye need not that I write unto you: for ye yourselves are taught of God to love one another.
10. And indeed ye do it toward all the brethren which are in all Macedonia: but we beseech you, brethren, that ye increase more and more;
11. And that ye study to be quiet, and to do your own business, and to work with your own hands, as we commanded you;

12. Että te itsenne kunniallisesti ulkonaisten kohtaan käyttäisitte, ettette mitään tarvitsisi.
13. Mutta emme myös tahdo teiltä salata, rakkaat veljet, niistä, jotka nukkuneet ovat, ettette murehtisi niinkuin muut, joilla ei toivoa ole:
14. Sillä jos me uskomme, että Jesus on kuollut ja noussut ylös, niin on Jumala myös ne, jotka nukkuneet ovat, Jesuksen kautta tuova edes hänen kanssansa.
15. Sillä sen me sanomme teille Herran puolesta: että me, jotka elämme ja jälkeen jäämme Herran tulemiseen, emme suinkaan ennätä niitä, jotka nukkuneet ovat.
16. Sillä itse Herra astuu alas taivaasta, suurella huudolla, ja ylimmäisen enkelin äänellä ja Jumalan basunalla, ja kuolleet Kristuksessa ensin nousevat ylös.
17. Sitte me, jotka elämme ja jälkeen jäämme, temmataan ynnä heidän kanssansa pilvihin, Herraa vastaan tuulihin, ja niin me aina Herran kanssa olemme.
18. Lohduttakaat siis teitänne kes-

12. That ye may walk honestly toward them that are without, and that ye may have lack of nothing.
13. But I would not have you to be ignorant, brethren, concerning them which are asleep, that ye sorrow not, even as others which have no hope.
14. For if we believe that Jesus died and rose again, even so them also which sleep in Jesus will God bring with him.
15. For this we say unto you by the word of the Lord, that we which are alive and remain unto the coming of the Lord shall not prevent them which are asleep.
16. For the Lord himself shall descend from heaven with a shout, with the voice of the archangel, and with the trump of God: and the dead in Christ shall rise first:
17. Then we which are alive and remain shall be caught up together with them in the clouds, to meet the Lord in the air: and so shall we ever be with the Lord.
18. Wherefore comfort one another

kenänne näillä sanoilla.

with these words.

5 luku

1. Mutta ajoista ja hetkistä, rakkaat veljet, ei teille tarvitse kirjoittaa;

1. But of the times and the seasons, brethren, ye have no need that I write unto you.

2. Sillä te itse visusti tiedätte, että Herran päivä on tuleva niinkuin varas yöllä.

2. For yourselves know perfectly that the day of the Lord so cometh as a thief in the night.

3. Sillä kuin he sanovat: nyt on rauha ja ei mitään hätää, silloin kadotus lankee äkisti heidän päällensä, niinkuin raskaan vaimon kipu, ja ei he suinkaan saa paeta.

3. For when they shall say, Peace and safety; then sudden destruction cometh upon them, as travail upon a woman with child; and they shall not escape.

4. Mutta te, rakkaat veljet, ettepä te ole pimeydessä, ettei se päivä teitä käsittäisi niinkuin varas.

4. But ye, brethren, are not in darkness, that that day should overtake you as a thief.

5. Te olette kaikki valkeuden lapset ja päivän lapset: emme ole yön emmekä pimeyden.

5. Ye are all the children of light, and the children of the day: we are not of the night, nor of darkness.

6. Niin älkäämme siis maatko niinkuin muut, vaan valvokaamme ja olkaamme raittiit.

6. Therefore let us not sleep, as do others; but let us watch and be sober.

7. Sillä jotka makaavat, ne yöllä makaavat, ja ne, jotka juopuvat, ne yöllä juovuksissa ovat.

7. For they that sleep sleep in the night; and they that be drunken are drunken in the night.

8. Mutta me, jotka päivän lapset

8. But let us, who are of the day, be

olemme, olkaamme raittiit, puetut uskon ja rakkauden rintaraudalla ja autuuden toivon rautalakilla.

sober, putting on the breastplate of faith and love; and for an helmet, the hope of salvation.

9. Sillä ei Jumala ole meitä pannut vihaan, vaan autuutta omistamaan, meidän Herran Jesuksen Kristuksen kautta,

9. For God hath not appointed us to wrath, but to obtain salvation by our Lord Jesus Christ,

10. Joka meidän edestämme kuollut on: että jos me valvomme eli makaamme, me ynnä hänen kanssaan eläisimme.

10. Who died for us, that, whether we wake or sleep, we should live together with him.

11. Sentähden neuvokaat teitänne keskenänne ja rakentakaat toinen toistanne, niinkuin te myös teette.

11. Wherefore comfort yourselves together, and edify one another, even as also ye do.

12. Mutta me rukoilemme teitä, rakkaat veljet, että te ne tuntisitte, jotka teidän seassanne työtä tekevät, ja teidän esimiehenne ovat Herrassa, ja teitä neuvovat.

12. And we beseech you, brethren, to know them which labour among you, and are over you in the Lord, and admonish you;

13. Pitäkäät heitä sitä rakkaampana heidän tekonsa tähden. Olkaat rauhalliset keskenänne.

13. And to esteem them very highly in love for their work's sake. And be at peace among yourselves.

14. Mutta me neuvomme teitä, rakkaat veljet: neuvokaat tavattomia, lohduttakaat heikkomielisiä, holhokaat heikkoja, olkaat kärsiväiset jokaisen kanssa,

14. Now we exhort you, brethren, warn them that are unruly, comfort the feebleminded, support the weak, be patient toward all men.

15. Katsokaat, ettei joku pahaa pa-

15. See that none render evil for evil

halla kosta, vaan noudattakaat hyvää, sekä keskenänne, että jokaista kohtaan.
16. Olkaat aina iloiset.
17. Rukoilkaat lakkaamatta.
18. Kiittäkäät kaikkein edestä; sillä se on Jumalan tahto teistä Kristuksessa Jesuksessa.
19. Älkäät henkeä sammuttako.
20. Älkäät prophetiaa katsoko ylön.
21. Koetelkaat kaikki, ja pitäkäät se mikä hyvä on.
22. Välttäkäät kaikkea, mikä pahaksi näkyy.
23. Mutta itse rauhan Jumala pyhittäköön teitä kokonansa, että koko teidän henkenne ja sielunne ja ruumiinne meidän Herran Jesuksen Kristuksen tulemisessa nuhteetoinna pidettäisiin.
24. Hän on uskollinen, joka teitä kutsunut on ja sen myös täyttää.
25. Rakkaat veljet, rukoilkaat meidän edestämme.
26. Tervehtikäät kaikkia veljiä pyhällä suunannolla.
27. Minä vannotan teitä Herran kautta, että te tämän lähetyskirjan kaik-

unto any man; but ever follow that which is good, both among yourselves, and to all men.
16. Rejoice evermore.
17. Pray without ceasing.
18. In every thing give thanks: for this is the will of God in Christ Jesus concerning you.
19. Quench not the Spirit.
20. Despise not prophesyings.
21. Prove all things; hold fast that which is good.
22. Abstain from all appearance of evil.
23. And the very God of peace sanctify you wholly; and I pray God your whole spirit and soul and body be preserved blameless unto the coming of our Lord Jesus Christ.
24. Faithful is he that calleth you, who also will do it.
25. Brethren, pray for us.
26. Greet all the brethren with an holy kiss.
27. I charge you by the Lord that this epistle be read unto all the holy

kein pyhäin veljein edessä lukea annatte.

28. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne, amen!

brethren.

28. The grace of our Lord Jesus Christ be with you. Amen.

PAAVALIN TOINEN KIRJE TESSALONIKALAISILLE

1 luku

1. Paavali ja Silvanus ja Timoteus Tessalonikan seurakunnalle Jumalassa, meidän Isässämme, ja Herrassa Jesuksessa Kristuksessa:

2. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme ja Herralta Jesukselta Kristukselta!

3. Meidän pitää aina teidän edestänne, rakkaat veljet , Jumalaa kiittämän, niinkuin kohtuullinen on: sillä teidän uskonne kasvaa jalosti ja kaikkein teidän rakkautenne lisääntyy jokaista kohtaan,

4. Niin että me teistä Jumalan seurakunnissa kerskaamme, teidän kärsivällisyydestänne ja uskostanne kaikessa teidän vainossanne ja vaivas-

1. Paul, and Silvanus, and Timotheus, unto the church of the Thessalonians in God our Father and the Lord Jesus Christ:

2. Grace unto you, and peace, from God our Father and the Lord Jesus Christ.

3. We are bound to thank God always for you, brethren, as it is meet, because that your faith groweth exceedingly, and the charity of every one of you all toward each other aboundeth;

4. So that we ourselves glory in you in the churches of God for your patience and faith in all your persecutions and tribulations that ye endure:

sanne, jota te kärsitte:

5. Jotka osoittavat, että Jumala on oikein tuomitseva, ja te Jumalan valtakuntaan soveliaaksi tulette, jonka tähden te myös kärsitte,

6. Että se on oikein Jumalan edessä niitä taas vaivata, jotka teitä vaivaavat;

7. Mutta teille, jotka vaivataan, antaa levon meidän kanssamme, kuin Herra Jesus taivaasta ilmaantuu, voimansa enkelien kanssa.

8. Ja tulen leimauksella, joka niille kostaa, jotka ei Jumalaa tunteneet, ja niille, jotka ei meidän Herran Jesuksen Kristuksen evankeliumia tottele,

9. Jotka vaivaa kärsimän pitää, ijankaikkisen kadotuksen, Herran kasvoista ja hänen kunniansa väkevyydestä:

10. Kuin hän tuleva on, kirkastettaa pyhäinsä kanssa, ja ihmeelliseksi tulemaan kaikkein uskovaisten kanssa; sillä meidän todistuksemme teidän tykönne siitä päivästä olette te uskoneet.

11. Ja sentähden me myös aina rukoilemme teidän edestänne, että

5. Which is a manifest token of the righteous judgment of God, that ye may be counted worthy of the kingdom of God, for which ye also suffer:

6. Seeing it is a righteous thing with God to recompense tribulation to them that trouble you;

7. And to you who are troubled rest with us, when the Lord Jesus shall be revealed from heaven with his mighty angels,

8. In flaming fire taking vengeance on them that know not God, and that obey not the gospel of our Lord Jesus Christ:

9. Who shall be punished with everlasting destruction from the presence of the Lord, and from the glory of his power;

10. When he shall come to be glorified in his saints, and to be admired in all them that believe (because our testimony among you was believed) in that day.

11. Wherefore also we pray always for you, that our God would count

meidän Jumalamme teitä otolliseksi tekis siihen kutsumiseen, ja täyttäis kaiken hyvyyden suosion ja uskon vaikutuksen, voimassa:

you worthy of this calling, and fulfil all the good pleasure of his goodness, and the work of faith with power:

12. Että meidän Herran Jesuksen Kristuksen nimi teissä ylistettäisiin, ja te taas hänessä, meidän Jumalan ja Herran Jesuksen Kristuksen armon kautta.

12. That the name of our Lord Jesus Christ may be glorified in you, and ye in him, according to the grace of our God and the Lord Jesus Christ.

2 luku

1. Mutta me rukoilemme teitä, rakkaat veljet, meidän Herran Jesuksen Kristuksen tulemisen ja meidän kokoontumisemme kautta hänen tykönsä,

1. Now we beseech you, brethren, by the coming of our Lord Jesus Christ, and by our gathering together unto him,

2. Ettette aivan nopiasti teitänne salli teidän mielestänne kääntää pois eli peljätettää, ei hengen, eikä puheen, eikä kirjan kautta, niin kuin se meiltä lähetetty olis, niinkuin Kristuksen päivä jo käsissä olis.

2. That ye be not soon shaken in mind, or be troubled, neither by spirit, nor by word, nor by letter as from us, as that the day of Christ is at hand.

3. Älkäät antako kenenkään teitänne vietellä millään tavalla; sillä ei hän ennen tule kuin luopumus tapahtuu ja synnin ihminen ilmoitetaan, kadotuksen lapsi,

3. Let no man deceive you by any means: for that day shall not come, except there come a falling away first, and that man of sin be revealed, the son of perdition;

4. Joka on vastaanseisoja, ja korottaa itsensä kaikkein päälle, mikä jumalaksi taikka jumalanpalveluksi kutsutaan, niin että hän istuttaa itsensä Jumalan templiin niinkuin Jumala, ja tekee itsensä jumalaksi.

4. Who opposeth and exalteth himself above all that is called God, or that is worshipped; so that he as God sitteth in the temple of God, shewing himself that he is God.

5. Ettekö te muista, että minä teidän tykönänne ollessani näitä jo teille sanoin?

5. Remember ye not, that, when I was yet with you, I told you these things?

6. Ja mikä nyt estää, te tiedätte, että hän pitää ajallansa ilmoitettaman.

6. And now ye know what withholdeth that he might be revealed in his time.

7. Sillä hän nyt pahuutta vaikuttaa salaisesti, ainoastaan että se, mikä nyt estää, tulee pois.

7. For the mystery of iniquity doth already work: only he who now letteth will let, until he be taken out of the way.

8. Ja silloin se pahanilkinen ilmoitetaan, jonka Herra suunsa hengellä tappaa, ja tekee hänen kanssansa lopun, tulemisensa ilmoituksen kautta,

8. And then shall that Wicked be revealed, whom the Lord shall consume with the spirit of his mouth, and shall destroy with the brightness of his coming:

9. Jonka tulemus saatanan vaikutuksen jälkeen tapahtuu, kaikella voimalla ja merkeillä ja petollisilla ihmeillä,

9. Even him, whose coming is after the working of Satan with all power and signs and lying wonders,

10. Ja kaikella vääryyden petoksella niiden seassa, jotka kadotukseen tulevat, ettei he rakkautta totuuden puoleen ottaneet, autuaaksi tullak-

10. And with all deceivableness of unrighteousness in them that perish; because they received not the love of the truth, that they might be saved.

sensa.

11. Sentähden on Jumala heille lähettävä väkevän eksytyksen, niin että he valheen uskovat:

12. Että ne kaikki tuomittaisiin, jotka ei totuutta uskoneet, vaan vääryyteen suostuvat.

13. Mutta meidän pitää aina teidän edestänne Jumalaa kiittämän, rakkaat veljet Herrassa, että Jumala on teidät alusta autuuteen valinnut, Hengen pyhityksen kautta ja totuuden uskossa,

14. Johonka hän teitä meidän evankeliumin kautta kutsunut on, meidän Herran Jesuksen Kristuksen kunnian omaisuuteen.

15. Niin olkaat siis, rakkaat veljet, pysyväiset ja pitäkäät ne säädyt, jotka te oppineet olette, olkoon se meidän saarnastamme taikka kirjastamme.

16. Mutta itse meidän Herra Jesus Kristus, ja Jumala ja meidän Isämme, joka meitä rakasti ja antoi meille ijankaikkisen lohdutuksen ja hyvän toivon armon kautta,

17. Lohduttakoon teidän sydämenne, ja teitä kaikkinaisessa opissa ja hy-

11. And for this cause God shall send them strong delusion, that they should believe a lie:

12. That they all might be damned who believed not the truth, but had pleasure in unrighteousness.

13. But we are bound to give thanks alway to God for you, brethren beloved of the Lord, because God hath from the beginning chosen you to salvation through sanctification of the Spirit and belief of the truth:

14. Whereunto he called you by our gospel, to the obtaining of the glory of our Lord Jesus Christ.

15. Therefore, brethren, stand fast, and hold the traditions which ye have been taught, whether by word, or our epistle.

16. Now our Lord Jesus Christ himself, and God, even our Father, which hath loved us, and hath given us everlasting consolation and good hope through grace,

17. Comfort your hearts, and stablish you in every good word and work.

vässä työssä vahvistakoon!

3 luku

1. Vielä, rakkaat veljet, rukoilkaat meidän edestämme, että Herran sana menestyis ja niin kunnioitettaisiin kuin teidänkin tykönänne,
2. Ja että me häijyistä ja pahoista ihmisistä pelastettaisiin; sillä ei usko ole joka miehen.
3. Mutta Herra on uskollinen, joka teitä vahvistaa ja pahasta varjelee.
4. Mutta me toivomme Herrassa teistä, että te teette ja tekeväiset olette, mitä me teille olemme käskeneet.

5. Mutta Herra ojentakoon teidän sydämenne Jumalan rakkauteen ja Kristuksen kärsivällisyyteen!
6. Mutta me käskemme teitä, rakkaat veljet, meidän Herran Jesuksen Kristuksen nimeen, että te teitänne eroittaisitte jokaisesta veljestä, joka häijysti itsensä käyttää ja ei sen säädyn jälkeen, jonka hän meiltä saanut on.
7. Sillä te itse tiedätte, kuinka teidän meitä seuraaman pitää: emmepä me

1. Finally, brethren, pray for us, that the word of the Lord may have free course, and be glorified, even as it is with you:
2. And that we may be delivered from unreasonable and wicked men: for all men have not faith.
3. But the Lord is faithful, who shall stablish you, and keep you from evil.
4. And we have confidence in the Lord touching you, that ye both do and will do the things which we command you.
5. And the Lord direct your hearts into the love of God, and into the patient waiting for Christ.
6. Now we command you, brethren, in the name of our Lord Jesus Christ, that ye withdraw yourselves from every brother that walketh disorderly, and not after the tradition which he received of us.
7. For yourselves know how ye ought to follow us: for we behaved not our-

ole tavattomasti teidän seassanne olleet.

8. Emme myös ole leipää keltään ilman ottaneet, vaan työllä ja hiellä: yöllä ja päivällä olemme me työtä tehneet, ettemme kellenkään teidän seassanne kuormaksi olisi.

9. Ei, ettei meillä se valta olisi, vaan että me itsemme opiksi teille antaisimme, seurataksenne meitä.

10. Ja kuin me teidän tykönänne olimme, niin me senkaltaisia teille käskimme, että jos ei joku tahdo työtä tehdä, niin ei hänen syömänkään pidä.

11. Sillä me kuulemme, että muutamat teidän seassanne tavattomasti vaeltavat, ja ei tee työtä, vaan joutilaina ovat.

12. Mutta senkaltaisia me käskemme ja neuvomme meidän Herran Jesuksen Kristuksen kautta, että he hiljaisuudessa työtä tekisivät ja omaa leipäänsä söisivät.

13. Mutta te, rakkaat veljet, älkäät väsykö hyvää tekemästä.

14. Ellei siis joku tottele meidän sanaamme lähetyskirjan kautta, niin

selves disorderly among you;

8. Neither did we eat any man's bread for nought; but wrought with labour and travail night and day, that we might not be chargeable to any of you:

9. Not because we have not power, but to make ourselves an ensample unto you to follow us.

10. For even when we were with you, this we commanded you, that if any would not work, neither should he eat.

11. For we hear that there are some which walk among you disorderly, working not at all, but are busybodies.

12. Now them that are such we command and exhort by our Lord Jesus Christ, that with quietness they work, and eat their own bread.

13. But ye, brethren, be not weary in well doing.

14. And if any man obey not our word by this epistle, note that man,

merkitkäät se ja älkäät kanssakäymistä pitäkö hänen kanssansa, että hän häpeäis,

and have no company with him, that he may be ashamed.

15. Ja älkäät häntä pitäkö niinkuin vihollisena, vaan neuvokaat niinkuin veljeä.

15. Yet count him not as an enemy, but admonish him as a brother.

16. Mutta itse rauhan Herra antakoon teille rauhan aina kaikella tavalla! Herra olkoon teidän kanssanne!

16. Now the Lord of peace himself give you peace always by all means. The Lord be with you all.

17. Tervehdys minun Paavalin kädelläni, joka on merkki kaikissa lähetyskirjoissa: näin minä kirjoitan.

17. The salutation of Paul with mine own hand, which is the token in every epistle: so I write.

18. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon kaikkein teidän kanssanne, amen!

18. The grace of our Lord Jesus Christ be with you all. Amen.

PAAVALIN ENSIMMÄINEN KIRJE TIMOTEUKSELLE

1 luku

1. Paavali, Jesuksen Kristuksen apostoli Jumalan meidän Lunastajamme asetuksen jälkeen, ja Herran Jesuksen Kristuksen, joka meidän toivomme on,

1. Paul, an apostle of Jesus Christ by the commandment of God our Saviour, and Lord Jesus Christ, which is our hope;

2. Timoteukselle, minun vakaalle pojalleni uskossa, armo, laupius ja rau-

2. Unto Timothy, my own son in the faith: Grace, mercy, and peace, from

ha Jumalalta, meidän Isältämme, ja meidän Herralta Jesukselta Kristukselta!

God our Father and Jesus Christ our Lord.

3. Niinkuin minä Makedoniaan lähteissäni käskin sinun olla Ephesossa, niin neuvo muutamia, ettei he toisin opettaisi,

3. As I besought thee to abide still at Ephesus, when I went into Macedonia, that thou mightest charge some that they teach no other doctrine,

4. Eikä juttuja tottelisi ja polvilukuja, joilla ei loppua ole, jotka enemmin tutkimiset matkaan saattavat kuin parannuksen Jumalan tykö, joka on uskossa.

4. Neither give heed to fables and endless genealogies, which minister questions, rather than godly edifying which is in faith: so do.

5. Mutta käskyn päätös on rakkaus puhtaasta sydämestä, ja hyvästä omastatunnosta, ja vilpittömästä uskosta.

5. Now the end of the commandment is charity out of a pure heart, and of a good conscience, and of faith unfeigned:

6. Joista muutamat ovat hairahtuneet ja ovat turhiin jaarituksiin kääntyneet,

6. From which some having swerved have turned aside unto vain jangling;

7. Ja tahtovat lainopettajat olla, ja ei ymmärrä, mitä he puhuvat eli päättävät.

7. Desiring to be teachers of the law; understanding neither what they say, nor whereof they affirm.

8. Mutta me tiedämme lain hyväksi, jos se oikein käytetään,

8. But we know that the law is good, if a man use it lawfully;

9. Tietäen sen, ettei vanhurskaalle ole laki pantu, vaan väärille ja tottelemattomille, jumalattomille ja syntisille, pakanallisille ja kelvottomille, isänsä tappajille ja äitinsä tappajille, mie-

9. Knowing this, that the law is not made for a righteous man, but for the lawless and disobedient, for the ungodly and for sinners, for unholy and profane, for murderers of fathers and

hentappajille,

murderers of mothers, for manslayers,

10. Huorintekiöille, miesten kanssa makaajille, ihmisten varkaille, valehtelijoille, valapattoisille, ja mitä muuta senkaltaista sitä terveellistä oppia on:

10. For whoremongers, for them that defile themselves with mankind, for menstealers, for liars, for perjured persons, and if there be any other thing that is contrary to sound doctrine;

11. Autuaan Jumalan kunniallisen evankeliumin jälkeen, joka minulle uskottu on.

11. According to the glorious gospel of the blessed God, which was committed to my trust.

12. Ja minä kiitän meidän Herraamme Kristusta Jesusta, joka minun voimalliseksi tehnyt on, ja luki minun uskolliseksi, asettain tähän virkaan,

12. And I thank Christ Jesus our Lord, who hath enabled me, for that he counted me faithful, putting me into the ministry;

13. Joka ennen pilkkaaja ja vainooja ja häpäisiä olin, mutta minulle on laupius tapahtunut; sillä minä tein sitä tietämättä epäuskossa.

13. Who was before a blasphemer, and a persecutor, and injurious: but I obtained mercy, because I did it ignorantly in unbelief.

14. Mutta meidän Herramme armo oli sitä runsaampi, uskon ja rakkauden kanssa, joka Kristuksessa Jesuksessa on.

14. And the grace of our Lord was exceeding abundant with faith and love which is in Christ Jesus.

15. Se on totinen sana ja kaiketi mahdollinen ottaa vastaan, että Kristus Jesus on tullut maailmaan syntisiä vapahtamaan, joista minä suurin olen:

15. This is a faithful saying, and worthy of all acceptation, that Christ Jesus came into the world to save sinners; of whom I am chief.

16. Mutta sentähden om minulle laupius tapahtunut, että Jesus Kristus minussa ensin osoittais kaiken pitkämielisyyden niille esikuvaksi jotka hänen päällensä pitää uskoman ijankaikkiseen elämään.

16. Howbeit for this cause I obtained mercy, that in me first Jesus Christ might shew forth all longsuffering, for a pattern to them which should hereafter believe on him to life everlasting.

17. Mutta Jumalalle, ijankaikkiselle kuninkaalle, kuolemattomalle ja näkymättömälle, ja ainoalle viisaalle olkoon kunnia ja ylistys ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!

17. Now unto the King eternal, immortal, invisible, the only wise God, be honour and glory for ever and ever. Amen.

18. Tämän käskyn minä annan sinulle, minun poikani Timoteus, entisten ennustusten jälkeen sinusta, että niissä sotisit niinkuin jalo sotamies,

18. This charge I commit unto thee, son Timothy, according to the prophecies which went before on thee, that thou by them mightest war a good warfare;

19. Ja pitäisit uskon ja hyvän omantunnon, jonka muutamat ovat hyljänneet ja ovat uskon puolesta haaksirikkoon tulleet,

19. Holding faith, and a good conscience; which some having put away concerning faith have made shipwreck:

20. Joista on Hymeneus ja Aleksander, jotka minä olen saatanan haltuun antanut, että he tulisivat kuritetuksi enempi pilkkaamasta.

20. Of whom is Hymenaeus and Alexander; whom I have delivered unto Satan, that they may learn not to blaspheme.

2 luku

1. Niin minä siis neuvon, että ennen

1. I exhort therefore, that, first of all,

kaikkia pidettäisiin rukoukset, anomiset, toivotukset ja kiitokset kaikkein ihmisten edestä:
2. Kuningasten ja kaiken esivallan edestä, että me rauhassa ja levossa eläisimme, kaikessa jumalisuudessa ja kunniallisuudessa;
3. Sillä se on hyvä ja otollinen Jumalan meidän Vapahtajamme edessä,
4. Joka tahtoo kaikkia ihmisiä autuaaksi, ja että he totuuden tuntoon tulisivat.
5. Sillä yksi on Jumala, ja yksi välimies Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jesus,
6. Joka itsensä kaikkein edestä lunastuksen hinnaksi on antanut, että senkaltaista piti ajallansa saarnattaman:
7. Johonka minä myös olen saarnaajaksi ja apostoliksi asetettu (minä sanon toden Kristuksessa ja en valehtele,) pakanain opettajaksi uskossa ja totuudessa.
8. Niin minä tahdon siis, että miehet rukoilisivat joka paikassa ja nostaisivat ylös pyhät kädet, ilman vihaa ja epäilystä,
9. Niin myös että vaimot kohtuullisis-

supplications, prayers, intercessions, and giving of thanks, be made for all men;
2. For kings, and for all that are in authority; that we may lead a quiet and peaceable life in all godliness and honesty.
3. For this is good and acceptable in the sight of God our Saviour;
4. Who will have all men to be saved, and to come unto the knowledge of the truth.
5. For there is one God, and one mediator between God and men, the man Christ Jesus;
6. Who gave himself a ransom for all, to be testified in due time.
7. Whereunto I am ordained a preacher, and an apostle, (I speak the truth in Christ, and lie not;) a teacher of the Gentiles in faith and verity.
8. I will therefore that men pray every where, lifting up holy hands, without wrath and doubting.
9. In like manner also, that women

sa vaatteissa olisivat ja kaunistaisivat itsensä hävyllä ja kainoudella, ei kahara-hiuksilla, eli kullalla, eli päärlyillä, eli kalliilla vaatteilla,

adorn themselves in modest apparel, with shamefacedness and sobriety; not with broided hair, or gold, or pearls, or costly array;

10. Vaan niinkuin niille vaimoille sopii, jotka jumalisuuden hyväin töiden kautta osoittavat.

10. But (which becometh women professing godliness) with good works.

11. Oppikaan vaimo hiljaisuudessa, kaikella nöyryydellä.

11. Let the woman learn in silence with all subjection.

12. Mutta en minä salli vaimon opettaa enkä miestänsä vallita, vaan että hän on hiljaisuudessa.

12. But I suffer not a woman to teach, nor to usurp authority over the man, but to be in silence.

13. Sillä Adam on ensin luotu ja sitte Eva.

13. For Adam was first formed, then Eve.

14. Ja ei Adam petetty; mutta vaimo petettiin ja saatti ylitsekäymisen.

14. And Adam was not deceived, but the woman being deceived was in the transgression.

15. Mutta kuitenkin hän lasten synnyttämisen kautta autuaaksi tulee, jos hän pysyy uskossa ja rakkaudessa ja pyhyydessä siveyden kanssa.

15. Notwithstanding she shall be saved in childbearing, if they continue in faith and charity and holiness with sobriety.

3 luku

1. Se on totinen sana: jos joku piispan virkaa pyytää, hän hyvää työtä halajaa.

1. This is a true saying, If a man desire the office of a bishop, he desireth a good work.

2. Niin pitää siis piispan oleman nuh-

2. A bishop then must be blameless,

teettoman, yhden emännän miehen, valppaan, raittiin, siviän, vierasten holhojan, opettavaisen.
3. Ei juomarin, ei tappelian, ei ilkiän voiton pyytäjän, vaan armeliaan, ei riitaisen eikä ahneen,
4. Joka oman huoneensa hyvin hallitsee, jolla kuuliaiset lapset ovat, kaikella kunniallisuudella:
5. (Mutta jos joku ei taida omaa huonettansa hallita, kuinkas hän Jumalan seurakunnan taitaa hallita?)
6. Ei äsken kristityn, ettei hän paisuneena laittajan tuomioon lankeaisi.
7. Mutta hänellä pitää myös hyvä todistus oleman niiltä, jotka ulkona ovat, ettei hän laittajan pilkkaan ja paulaan lankeaisi.
8. Niin pitää myös seurakunnan palveliat toimelliset oleman, ei kaksikieliset, ei juomarit, ei häpiällisen voiton pyytäjät,
9. Jotka uskon salaisuuden puhtaassa omassatunnossa pitävät,
10. Jotka pitää ensin koeteltaman, ja palvelkaan sitte kuin he nuhteettomiksi löydetään.

the husband of one wife, vigilant, sober, of good behaviour, given to hospitality, apt to teach;
3. Not given to wine, no striker, not greedy of filthy lucre; but patient, not a brawler, not covetous;
4. One that ruleth well his own house, having his children in subjection with all gravity;
5. For if a man know not how to rule his own house, how shall he take care of the church of God?)
6. Not a novice, lest being lifted up with pride he fall into the condemnation of the devil.
7. Moreover he must have a good report of them which are without; lest he fall into reproach and the snare of the devil.
8. Likewise must the deacons be grave, not doubletongued, not given to much wine, not greedy of filthy lucre;
9. Holding the mystery of the faith in a pure conscience.
10. And let these also first be proved; then let them use the office of a deacon, being found blameless.

11. Heidän emäntänsä pitää myös siviät oleman, ei laittajat, vaan raittiit, kaikissa uskolliset.
12. Seurakunnan palveliat olkoon yhden emännän miehet, jotka lapsensa ja oman huoneensa hyvin hallitsevat.
13. Sillä jotka hyvin palvelevat, he hyvän menestyksen ansaitsevat ja suuren vapauden uskossa, joka on Kristuksessa Jesuksessa.

14. Näitä minä kirjoitan sinulle, ja toivon pian tulevani sinun tykös;
15. Mutta jos minä viivyn, ettäs tietäisit kuinka sinun pitää Jumalan huoneessa vaeltaman, joka on elävän Jumalan seurakunta, totuuden patsas ja perustus.
16. Ja se on julkisesti suuri jumalisuuden salaisuus, että Jumala on ilmoitettu lihassa, vanhurskautettu hengessä, nähty enkeleiltä, saarnattu pakanoille, uskottu maailmassa ja otettu ylös kunniaan.

11. Even so must their wives be grave, not slanderers, sober, faithful in all things.
12. Let the deacons be the husbands of one wife, ruling their children and their own houses well.
13. For they that have used the office of a deacon well purchase to themselves a good degree, and great boldness in the faith which is in Christ Jesus.

14. These things write I unto thee, hoping to come unto thee shortly:
15. But if I tarry long, that thou mayest know how thou oughtest to behave thyself in the house of God, which is the church of the living God, the pillar and ground of the truth.
16. And without controversy great is the mystery of godliness: God was manifest in the flesh, justified in the Spirit, seen of angels, preached unto the Gentiles, believed on in the world, received up into glory.

4 luku

1. Mutta Henki sanoo selkiästi, että

1. Now the Spirit speaketh expressly,

viimeisillä ajoilla muutamat luopuvat uskosta ja ottavat vaarin viettelevistä hengistä ja perkeleiden opetuksista,
2. Niiden kautta, jotka ulkokullaisuudessa valheenpuhujat ovat, joiden omatunto on poltinraudalla merkitty,
3. Ja kieltävät naimasta ja ottamasta ruokaa, jonka Jumala loi uskollisille kiitoksella nautittavaksi ja niille, jotka totuuden ymmärtäneet ovat.

4. Sillä kaikki, mitä Jumala luonut on, on hyvää, ja ei ole mitään hyljättävää, kuin se kiitoksella nautitaan.
5. Sillä se Jumalan sanalla ja rukouksella pyhitetään.
6. Kuin nyt senkaltaista veljille opetat, niin sinä Jesuksen Kristuksen uskollinen palvelia olet, uskon sanoissa, hyvässä opissa kasvatettu, jotka sinä seurannut olet.

7. Mutta vältä kelvottomia ämmän juttuja, ja harjoita sinuas jumalisuuteen.
8. Sillä ruumiillinen harjoitus vähän kelpaa; mutta jumalisuus on tarpeellinen kaikissa asioissa, jolla on sekä

that in the latter times some shall depart from the faith, giving heed to seducing spirits, and doctrines of devils;
2. Speaking lies in hypocrisy; having their conscience seared with a hot iron;
3. Forbidding to marry, and commanding to abstain from meats, which God hath created to be received with thanksgiving of them which believe and know the truth.
4. For every creature of God is good, and nothing to be refused, if it be received with thanksgiving:
5. For it is sanctified by the word of God and prayer.
6. If thou put the brethren in remembrance of these things, thou shalt be a good minister of Jesus Christ, nourished up in the words of faith and of good doctrine, whereunto thou hast attained.
7. But refuse profane and old wives' fables, and exercise thyself rather unto godliness.
8. For bodily exercise profiteth little: but godliness is profitable unto all things, having promise of the life that

nykyisen että tulevaisen elämän lupaus.

9. Tämä on totinen sana, ja kaiketi mahdollinen ottaa vastaan;

10. Sillä sitä vasten me työtäkin teemme ja meitä pilkataan, että me elävän Jumalan päälle toivoneet olemme, joka kaikkein ihmisten vapahtaja on, erinomattain uskovaisten.

11. Näitä sinä neuvo ja opeta.

12. Älköön kenkään sinun nuoruuttas katsoko ylön, vaan ole sinä uskovaisille esikuva sanassa, kanssakäymisessä, rakkaudessa, hengessä, uskossa, puhtaudessa.

13. Ota lukemisesta, neuvosta ja opista vaari, siihenasti kuin minä tulen.

14. Älä unohda sitä lahjaa, joka sinulle prophetian kautta annettu on, vanhimpain kätten päällepanemisessa.

15. Ota näistä vaari, pysy näissä, että sinun menestykses kaikille julistetuksi tulis.

16. Ota itsestäs vaari ja opista, pysy alati näissä; sillä jos sinä sen teet,

now is, and of that which is to come.

9. This is a faithful saying and worthy of all acceptation.

10. For therefore we both labour and suffer reproach, because we trust in the living God, who is the Saviour of all men, specially of those that believe.

11. These things command and teach.

12. Let no man despise thy youth; but be thou an example of the believers, in word, in conversation, in charity, in spirit, in faith, in purity.

13. Till I come, give attendance to reading, to exhortation, to doctrine.

14. Neglect not the gift that is in thee, which was given thee by prophecy, with the laying on of the hands of the presbytery.

15. Meditate upon these things; give thyself wholly to them; that thy profiting may appear to all.

16. Take heed unto thyself, and unto the doctrine; continue in them: for in

niin sinä itses autuaaksi saatat ja ne, jotka sinua kuulevat.

doing this thou shalt both save thyself, and them that hear thee.

5 luku

1. Älä vanhaa kovin nuhtele, vaan neuvo häntä niinkuin isää, nuoria niinkuin veljiä,
2. Vanhoja vaimoja niinkuin äitejä, nuoria niinkuin sisaria, kaikella puhtaudella.
3. Kunnioita niitä leskiä, jotka oikiat lesket ovat.
4. Mutta jos jollakulla leskellä lapsia on eli lasten lapsia, ne oppikaan ensin oman huoneensa jumalisesti hallitsemaan ja vanhempainsa hyvän työn maksamaan; sillä se on hyvin tehty ja Jumalalle otollinen.
5. Ja se on oikia leski, joka yksinänsä on ja asettaa toivonsa Jumalan päälle, pysyin aina rukouksissa ja avuksihuutamisessa yötä ja päivää;
6. Mutta joka hekumassa elää, se on elävältä kuollut.
7. Senkaltaisia neuvo, että he nuhteettomat olisivat.
8. Mutta jos ei joku omistansa, lii-

1. Rebuke not an elder, but intreat him as a father; and the younger men as brethren;
2. The elder women as mothers; the younger as sisters, with all purity.
3. Honour widows that are widows indeed.
4. But if any widow have children or nephews, let them learn first to shew piety at home, and to requite their parents: for that is good and acceptable before God.
5. Now she that is a widow indeed, and desolate, trusteth in God, and continueth in supplications and prayers night and day.
6. But she that liveth in pleasure is dead while she liveth.
7. And these things give in charge, that they may be blameless.
8. But if any provide not for his own,

atenkin perheestänsä, murhetta pidä, se on uskon kieltänyt ja on pakanaa pahempi.

9. Älä salli nuorempaa leskeä otettaa kuin kuudenkymmenen ajastaikaista, joka yhden miehen emäntä on ollut,

10. Ja jolla on hyvistä töistä todistus, jos hän lapsia kasvattanut on, jos hän vierasten holhooja ollut on, jos hän pyhäin jalkoja pessyt on, jos hän murheellisia auttanut on, jos hän on kaikessa hyvässä työssä ahkera ollut.

11. Mutta nuoret lesket hylkää; sillä koska he suuttuvat Kristukseen, niin he tahtovat huolla,

12. Joilla on heidän tuomionsa, että he sen ensimäisen uskon rikkoneet ovat.

13. Niin myös joutilaina ollessansa oppivat he huoneita ympärinsä juoksentelemaan; vaan ei he ainoastaan ole joutilaat, mutta myös kielevät, hempeät ja puhuvat luvattomia.

14. Sentähden minä tahdon, että nuoret lesket huolisivat, lapsia kasvattaisivat, huoneen hallituksesta vaaria pitäisivät, eikä antaisi tilaa vas-

and specially for those of his own house, he hath denied the faith, and is worse than an infidel.

9. Let not a widow be taken into the number under threescore years old, having been the wife of one man,

10. Well reported of for good works; if she have brought up children, if she have lodged strangers, if she have washed the saints' feet, if she have relieved the afflicted, if she have diligently followed every good work.

11. But the younger widows refuse: for when they have begun to wax wanton against Christ, they will marry;

12. Having damnation, because they have cast off their first faith.

13. And withal they learn to be idle, wandering about from house to house; and not only idle, but tattlers also and busybodies, speaking things which they ought not.

14. I will therefore that the younger women marry, bear children, guide the house, give none occasion to the adversary to speak reproachfully.

taanseisojille pahoin puhua.

15. Sillä muutamat ovat jo saatanan jälkeen palanneet.

15. For some are already turned aside after Satan.

16. Jos nyt jollakin uskollisella miehellä eli vaimolla leskiä on, se heitä holhokoon ja älkään seurakuntaa rasittako, että oikeille leskille täytyis.

16. If any man or woman that believeth have widows, let them relieve them, and let not the church be charged; that it may relieve them that are widows indeed.

17. Vanhimmat, jotka hyvin hallitsevat, pitää kaksinkertaisessa kunniassa pidettämän, erinomattain ne, jotka sanassa ja opissa työtä tekevät.

17. Let the elders that rule well be counted worthy of double honour, especially they who labour in the word and doctrine.

18. Sillä Raamattu sanoo: ei sinun pidä riihtä tappavan härjän suuta sitoman kiinni, ja työmies on palkkansa ansainnut.

18. For the scripture saith, Thou shalt not muzzle the ox that treadeth out the corn. And, The labourer is worthy of his reward.

19. Älä salli vanhinta vastaan yhtään kannetta, vaan kahden eli kolmen todistuksen kautta.

19. Against an elder receive not an accusation, but before two or three witnesses.

20. Nuhtele niitä, jotka syntiä tekevät, kaikkein kuullen, että muutkin pelkäisivät.

20. Them that sin rebuke before all, that others also may fear.

21. Minä rukoilen Jumalan ja Herran Jesuksen Kristuksen ja valittuin enkelien edessä, ettäs nämät pidät ilman valitsemista, ja älä mitään tee toisen puolta pitäin.

21. I charge thee before God, and the Lord Jesus Christ, and the elect angels, that thou observe these things without preferring one before another, doing nothing by partiality.

22. Älä pikaisesti jonkun päälle käsiäs

22. Lay hands suddenly on no man,

pane, ja älä ole muiden synneistä osallinen: pidä itses puhtaana.
23. Älä silleen vettä juo, vaan nautitse jotakin viinaa sydämes tähden ja ettäs myös usein sairastat.
24. Muutamain ihmisten synnit ovat kyllä julkiset, että ne ennen tuomita taidetaan; mutta muutamain äsken jälistä julkiseksi tulevat.
25. Niin myös muutamat hyvät työt ovat jo ennen julkiset, ja ne mitkä muutoin tapahtuvat, ei taideta salattaa.

neither be partaker of other men's sins: keep thyself pure.
23. Drink no longer water, but use a little wine for thy stomach's sake and thine often infirmities.
24. Some men's sins are open beforehand, going before to judgment; and some men they follow after.

25. Likewise also the good works of some are manifest beforehand; and they that are otherwise cannot be hid.

6 luku

1. Palveliat, jotka ikeen alla ovat, pitää isäntänsä kaikessa kunniassa pitämän, ettei Jumalan nimi ja oppi pilkatuksi tulisi.

2. Mutta joilla uskolliset isännät ovat, niin älköön niitä katsoko ylön, että he veljekset ovat; vaan olkoon sitä kuuliaisemmat, että he uskolliset ovat ja rakkaat, jotka hyvästä työstä osalliset ovat. Näitä opeta ja neuvo.

1. Let as many servants as are under the yoke count their own masters worthy of all honour, that the name of God and his doctrine be not blasphemed.
2. And they that have believing masters, let them not despise them, because they are brethren; but rather do them service, because they are faithful and beloved, partakers of the benefit. These things teach and exhort.

3. Jos joku toisin opettaa, ja ei pysy meidän Herran Jesuksen Kristuksen terveellisissä sanoissa ja siinä opissa, joka jumalisuudesta on,

3. If any man teach otherwise, and consent not to wholesome words, even the words of our Lord Jesus Christ, and to the doctrine which is according to godliness;

4. Hän on paisunut ja ei taida mitään, vaan on sairas kysymyksissä ja sanain kilvoituksissa, joista kateus, riita, häväistys ja pahat luulot tulevat,

4. He is proud, knowing nothing, but doting about questions and strifes of words, whereof cometh envy, strife, railings, evil surmisings,

5. Häijyt kamppaukset niiden ihmisten seassa, jotka mielessänsä riivatut ovat, ja joilta totuus otettu pois on, jotka jumalisuuden voitoksi luulevat. Eroita sinus senkaltaisista.

5. Perverse disputings of men of corrupt minds, and destitute of the truth, supposing that gain is godliness: from such withdraw thyself.

6. Mutta se on suuri voitto, olla jumalinen ja tyytyä onneensa.

6. But godliness with contentment is great gain.

7. Sillä emmepä me ole mitään maailmaan tuoneet, on siis tiettävä, ettemme myös mitään täältä taida viedä ulos.

7. For we brought nothing into this world, and it is certain we can carry nothing out.

8. Mutta koska meillä on elatus ja vaatteet, niin tyytykäämme niihin.

8. And having food and raiment let us be therewith content.

9. Mutta ne, jotka rikastua tahtovat, lankeevat kiusaukseen ja paulaan ja moniin tyhmiin ja vahingollisiin himoihin, jotka ihmiset vahinkoon ja kadotukseen upottavat.

9. But they that will be rich fall into temptation and a snare, and into many foolish and hurtful lusts, which drown men in destruction and perdition.

10. Sillä ahneus on kaiken pahuuden

10. For the love of money is the root

juuri, jota muutamat ovat himoinneet, ja ovat uskosta eksyneet ja itsellensä paljon murhetta saattaneet.

11. Mutta sinä, Jumalan ihminen, karta niitä ja noudata vanhurskautta, jumalisuutta, uskoa, rakkautta, kärsivällisyyttä ja hiljaisuutta.

12. Kilvoittele hyvä uskon kilvoitus, käsitä ijankaikkinen elämä, johonka sinä kutsuttu olet, ja olet tunnustanut hyvän tunnustuksen monen todistajan edessä.

13. Minä käsken sinua Jumalan edessä, joka kaikki eläväksi tekee, ja Jesuksen Kristuksen edessä, joka Pontius Pilatuksen alla hyvän todistuksen tunnusti,

14. Ettäs käskyn saastatoinna ja nuhteetoinna pidät, hamaan meidän Herran Jesuksen Kristuksen ilmoitukseen asti,

15. Jonka meille aikanansa osoittaa se autuas ja ainoa valtias, kuningasten Kuningas ja kaikkein herrain Herra,

16. Jolla ainoalla on kuolemattomuus, joka asuu kirkkaudessa, johon ei yksi-

of all evil: which while some coveted after, they have erred from the faith, and pierced themselves through with many sorrows.

11. But thou, O man of God, flee these things; and follow after righteousness, godliness, faith, love, patience, meekness.

12. Fight the good fight of faith, lay hold on eternal life, whereunto thou art also called, and hast professed a good profession before many witnesses.

13. I give thee charge in the sight of God, who quickeneth all things, and before Christ Jesus, who before Pontius Pilate witnessed a good confession;

14. That thou keep this commandment without spot, unrebukeable, until the appearing of our Lord Jesus Christ:

15. Which in his times he shall shew, who is the blessed and only Potentate, the King of kings, and Lord of lords;

16. Who only hath immortality, dwelling in the light which no man can ap-

kään tulla taida, jota ei yksikään ihminen nähnyt ole eikä taida nähdä: jolle olkoon kunnia ja ijankaikkinen voima, amen!

proach unto; whom no man hath seen, nor can see: to whom be honour and power everlasting. Amen.

17. Käske niitä, jotka rikkaat tässä maailmassa ovat, ettei he ylpeilisi eikä panisi toivoansa katoovaisen rikkauden, vaan elävän Jumalan päälle, joka meille antaa nautitaksemme runsaasti kaikkinaista:

17. Charge them that are rich in this world, that they be not highminded, nor trust in uncertain riches, but in the living God, who giveth us richly all things to enjoy;

18. Että he tekisivät hyvää ja hyvissä töissä rikastuisivat, antaisivat hyvällä mielellä, olisivat avulliset,

18. That they do good, that they be rich in good works, ready to distribute, willing to communicate;

19. Ja tallelle panisivat itsellensä hyvän perustuksen edespäin, käsittääksensä ijankaikkista elämää.

19. Laying up in store for themselves a good foundation against the time to come, that they may lay hold on eternal life.

20. Oi Timoteus! kätke se, mikä sinulle uskottu on, ja vältä turhia ja kelvottomia juttuja ja niitä riitoja, jotka väärin kerskatusta taidosta tulevat,

20. O Timothy, keep that which is committed to thy trust, avoiding profane and vain babblings, and oppositions of science falsely so called:

21. Josta muutamat paljon pitävät, ja uskosta eksyneet ovat. Armo olkoon sinun kanssas, amen!

21. Which some professing have erred concerning the faith. Grace be with thee. Amen.

PAAVALIN TOINEN KIRJE TIMOTEUKSELLE

1 luku

1. Paavali, Jesuksen Kristuksen apostoli Jumalan tahdon kautta elämän lupauksen jälkeen, joka on Kristuksessa Jesuksessa:
2. Minun rakkaalle pojalleni Timoteukselle armo, laupius ja rauha Isältä Jumalalta ja Jesukselta Kristukselta meidän Herraltamme!
3. Minä kiitän Jumalaa, jota minä hamasta minun esivanhemmistani palvelen puhtaalla omallatunnolla, että minä lakkaamatta sinua yöllä ja päivällä minun rukouksissani muistan,
4. Ja haluan sinua nähdä, koska minä sinun kyynelees muistan, että minä ilolla täytettäisiin,
5. Kuin minun mieleeni tulee se vilpitön usko, joka sinussa on, joka ennen sinun isossa äidissäs Loidassa myös asui ja sinun äidissäs Eunikassa ja, kuin minä totisesti tiedän, sinussakin.
6. Jonka tähden minä sinua neuvon, ettäs herätät sen Jumalan lahjan, jo-

1. Paul, an apostle of Jesus Christ by the will of God, according to the promise of life which is in Christ Jesus,
2. To Timothy, my dearly beloved son: Grace, mercy, and peace, from God the Father and Christ Jesus our Lord.
3. I thank God, whom I serve from my forefathers with pure conscience, that without ceasing I have remembrance of thee in my prayers night and day;
4. Greatly desiring to see thee, being mindful of thy tears, that I may be filled with joy;
5. When I call to remembrance the unfeigned faith that is in thee, which dwelt first in thy grandmother Lois, and thy mother Eunice; and I am persuaded that in thee also.
6. Wherefore I put thee in remembrance that thou stir up the gift of

ka sinussa on, minun kätteni päällepanemisen kautta;
7. Sillä ei Jumala ole meille antanut pelvon henkeä, vaan väkevyyden, rakkauden ja raittiuden.
8. Sentähden älä häpeä meidän Herran Jesuksen Kristuksen todistusta eikä minua, joka hänen vankinsa olen; vaan ole osallinen evankeliumin vaivassa, Jumalan voiman jälkeen,
9. Joka meitä on autuaaksi tehnyt ja pyhällä kutsumisella kutsunut, ei meidän töidemme perästä, vaan aivoituksensa ja armonsa jälkeen, joka meille Kristuksessa Jesuksessa ennen ijankaikkisia aikoja annettu on,
10. Mutta nyt meidän Vapahtajamme Jesuksen Kristuksen ilmestyksen kautta julistettu, joka kuoleman otti pois ja elämän ja kuolemattomuuden toi evankeliumin kautta valkeuteen,
11. Johonka minä olen pantu saarnaajaksi ja apostoliksi ja pakanain opettajaksi.
12. Jonka tähden minä myös näitä kärsin, ja en kuitenkaan häpee; sillä minä tiedän, kenen päälle minä uskon, ja olen luja, että hän voi minulle

God, which is in thee by the putting on of my hands.
7. For God hath not given us the spirit of fear; but of power, and of love, and of a sound mind.
8. Be not thou therefore ashamed of the testimony of our Lord, nor of me his prisoner: but be thou partaker of the afflictions of the gospel according to the power of God;
9. Who hath saved us, and called us with an holy calling, not according to our works, but according to his own purpose and grace, which was given us in Christ Jesus before the world began,
10. But is now made manifest by the appearing of our Saviour Jesus Christ, who hath abolished death, and hath brought life and immortality to light through the gospel:
11. Whereunto I am appointed a preacher, and an apostle, and a teacher of the Gentiles.
12. For the which cause I also suffer these things: nevertheless I am not ashamed: for I know whom I have believed, and am persuaded that he

kätkeä minun uskotun kaluni siihen päivään asti.
13. Pysy siis niiden terveellisten sanain muodossa, jotka sinä minulta kuullut olet, uskossa ja rakkaudessa, joka on Kristuksessa Jesuksessa.
14. Tämä hyvä uskottu kalu kätke Pyhän Hengen kautta, joka meissä asuu.
15. Sinä tiedät sen, että kaikki, jotka Asiassa ovat, luopuivat minusta, joista on Phygellus ja Hermogenes.

16. Herra antakoon laupiutensa Onesiphorin perheelle, joka minun usein virvoittanut on ja ei minun kahleitani hävennyt,
17. Vaan etsi minua visusti Roomissa ollessansa, ja löysi minun.

18. Herra antakoon hänen löytää laupiuden sinä päivänä Herran tykönä! Ja kuinka monessa asiassa hän minulle Ephesossa oli avullinen, sinä parhain tiedät.

is able to keep that which I have committed unto him against that day.
13. Hold fast the form of sound words, which thou hast heard of me, in faith and love which is in Christ Jesus.
14. That good thing which was committed unto thee keep by the Holy Ghost which dwelleth in us.
15. This thou knowest, that all they which are in Asia be turned away from me; of whom are Phygellus and Hermogenes.
16. The Lord give mercy unto the house of Onesiphorus; for he oft refreshed me, and was not ashamed of my chain:
17. But, when he was in Rome, he sought me out very diligently, and found me.
18. The Lord grant unto him that he may find mercy of the Lord in that day: and in how many things he ministered unto me at Ephesus, thou knowest very well.

2 luku

1. Vahvista siis sinus, minun poikani, sen armon kautta, joka Jesuksessa Kristuksessa on.
2. Ja mitä sinä olet minulta monen todistajan kautta kuullut, niin käske uskollisille ihmisille, jotka myös muita olisivat soveliaat opettamaan.
3. Kärsi vaivaa niinkuin luja Jesuksen Kristuksen sotamies.
4. Ei yksikään sotamies sekoita itsiänsä elatuksen menoihin, sille kelvataksensa, joka hänen sotaan ottanut on.
5. Ja jos joku kilvoittelee, niin ei hän kruunata, ellei hän toimellisesti kilvoittele.
6. Peltomiehen, joka pellon rakentaa, pitää ensin hedelmästä nautitseman.
7. Ymmärrä, mitä minä sanon: Herra antakoon sinulle ymmärryksen kaikissa;
8. Muista Jesuksen Kristuksen päälle, joka kuolleista noussut on: Davidin siemenestä minun evankeliumini jälkeen,

1. Thou therefore, my son, be strong in the grace that is in Christ Jesus.
2. And the things that thou hast heard of me among many witnesses, the same commit thou to faithful men, who shall be able to teach others also.
3. Thou therefore endure hardness, as a good soldier of Jesus Christ.
4. No man that warreth entangleth himself with the affairs of this life; that he may please him who hath chosen him to be a soldier.
5. And if a man also strive for masteries, yet is he not crowned, except he strive lawfully.
6. The husbandman that laboureth must be first partaker of the fruits.
7. Consider what I say; and the Lord give thee understanding in all things.
8. Remember that Jesus Christ of the seed of David was raised from the dead according to my gospel:

9. Jossa minä vaivaa kärsin kahleisiin asti niinkuin pahantekiä; vaan ei Jumalan sana ole sidottu.
10. Sentähden minä kärsin kaikki valittuin tähden, että hekin saisivat Jesuksessa Kristuksessa autuuden, ijankaikkisen kunnian kanssa.
11. Se on totinen sana: jos me ynnä olemme kuolleet, niin me myös ynnä elämme;
12. Jos me kärsimme, niin me myös ynnä hallitsemme; jos me hänen kiellämme, niin hän meidätkin kieltää;
13. Ellemme usko, niin hän pysyy kuitenkin uskollisena, joka ei itsiänsä kieltää taida.
14. Näitä neuvo ja todista Herran edessä, ettei he sanoista riitelisi, joka ei mihinkään kelpaa, vaan ainoastaan luovuttamaan niitä jotka kuulevat.

15. Pyydä itses Jumalalle osoittaa toimelliseksi ja laittamattomaksi työntekijäksi, joka oikein totuuden sanan jakaa.
16. Mutta siivottomat ja kelvottomat sanat hylkää, jotka paljon jumalatointa menoa saattavat.

9. Wherein I suffer trouble, as an evil doer, even unto bonds; but the word of God is not bound.
10. Therefore I endure all things for the elect's sakes, that they may also obtain the salvation which is in Christ Jesus with eternal glory.
11. It is a faithful saying: For if we be dead with him, we shall also live with him:
12. If we suffer, we shall also reign with him: if we deny him, he also will deny us:
13. If we believe not, yet he abideth faithful: he cannot deny himself.

14. Of these things put them in remembrance, charging them before the Lord that they strive not about words to no profit, but to the subverting of the hearers.
15. Study to shew thyself approved unto God, a workman that needeth not to be ashamed, rightly dividing the word of truth.
16. But shun profane and vain babblings: for they will increase unto more ungodliness.

17. Ja heidän puheensa syö ympäriltänsä niinkuin ruumiin mato; joista on Hymeneus ja Philetus,

17. And their word will eat as doth a canker: of whom is Hymenaeus and Philetus;

18. Jotka totuudesta ovat erehtyneet, sanoen ylösnousemisen jo tapahtuneen, ja ovat muutamat uskosta kääntäneet.

18. Who concerning the truth have erred, saying that the resurrection is past already; and overthrow the faith of some.

19. Mutta Jumalan vahva perustus kuitenkin pysyy, joka tällä kiinnitetty on: Herra tuntee omansa: ja lakatkaan jokainen vääryydestä, joka Kristuksen nimeä mainitsee.

19. Nevertheless the foundation of God standeth sure, having this seal, The Lord knoweth them that are his. And, Let every one that nameth the name of Christ depart from iniquity.

20. Mutta suuressa huoneessa ei ole ainoastaan kultaiset ja hopiaiset astiat, vaan myös puiset ja saviset, ja muutamat tosin kunniaksi, mutta muutamat häpiäksi.

20. But in a great house there are not only vessels of gold and of silver, but also of wood and of earth; and some to honour, and some to dishonour.

21. Jos joku itsensä senkaltaisista ihmisistä puhdistaa, se tulee kunniaan pyhitetyksi astiaksi, perheenisännälle tarpeelliseksi ja kaikkiin hyviin töihin valmistetuksi.

21. If a man therefore purge himself from these, he shall be a vessel unto honour, sanctified, and meet for the master's use, and prepared unto every good work.

22. Nuoruuden himot vältä; mutta noudata vanhurskautta, uskoa, rakkautta ja rauhaa kaikkein niiden kanssa, jotka puhtaasta sydämestä Herraa rukoilevat.

22. Flee also youthful lusts: but follow righteousness, faith, charity, peace, with them that call on the Lord out of a pure heart.

23. Hullut ja turhat kysymykset hyl-

23. But foolish and unlearned ques-

kää, tietäen, että ne ainoastaan riidat synnyttävät.

tions avoid, knowing that they do gender strifes.

24. Mutta ei Herran palvelian tule riitaisen olla, vaan siviän jokaista kohtaan, opettavaisen, pahoja kärsiväisen.

24. And the servant of the Lord must not strive; but be gentle unto all men, apt to teach, patient,

25. Hiljaisuudessa nuhtelevaisen vastahakoisia; jos Jumala heille joskus antais parannuksen totuutta ymmärtämään,

25. In meekness instructing those that oppose themselves; if God peradventure will give them repentance to the acknowledging of the truth;

26. Ja he jälleen katuisivat ja perkeleen paulasta pääsisivät, jolta he hänen tahtonsa jälkeen vangitut ovat.

26. And that they may recover themselves out of the snare of the devil, who are taken captive by him at his will.

3 luku

1. Mutta sen sinun pitää tietämän, että viimeisinä päivinä vaaralliset ajat lähenevät;

1. This know also, that in the last days perilous times shall come.

2. Sillä ne ihmiset, jotka itsiänsä rakastavat, ahneet, kerskaajat, ylpiät, pilkkaajat, vanhemmillensa tottelemattomat, kiittämättömät, jumalattomat,

2. For men shall be lovers of their own selves, covetous, boasters, proud, blasphemers, disobedient to parents, unthankful, unholy,

3. Haluttomat, sopimattomat, laittajat, irtaalliset, kiukkuiset, kateet,

3. Without natural affection, trucebreakers, false accusers, incontinent, fierce, despisers of those that

are good,

4. Pettäjät, tuimat, paisuneet, jotka enemmin hekumaa kuin Jumalaa rakastavat,

4. Traitors, heady, highminded, lovers of pleasures more than lovers of God;

5. Joilla on jumalinen meno olevinansa, mutta sen voiman he kieltävät pois. Karta siis senkaltaisia.

5. Having a form of godliness, but denying the power thereof: from such turn away.

6. Sillä ne ovat niitä, jotka huoneesta huoneeseen juoksevat ja vaimoväen vangiksi vievät, jotka synneillä rasitetut ovat ja moninaisten himoin kanssa käyvät,

6. For of this sort are they which creep into houses, and lead captive silly women laden with sins, led away with divers lusts,

7. Aina oppivaiset, ja ei koskaan totuuden tuntoon tulevaiset.

7. Ever learning, and never able to come to the knowledge of the truth.

8. Mutta niinkuin Jannes ja Jambres olivat Mosesta vastaan, niin nämätkin ovat totuutta vastaan: ne ovat ihmiset taidosta turmellut ja kelvottomat uskoon.

8. Now as Jannes and Jambres withstood Moses, so do these also resist the truth: men of corrupt minds, reprobate concerning the faith.

9. Mutta ei heidän pidä silleen menestymän; sillä heidän hulluutensa pitää kaikille julki tuleman, niinkuin niidenkin oli.

9. But they shall proceed no further: for their folly shall be manifest unto all men, as theirs also was.

10. Mutta sinä olet seurannut minun opetustani, säätyäni, aivoitustani, uskoani, pitkämielisyyttäni, rakkauttani, kärsivällisyyttäni,

10. But thou hast fully known my doctrine, manner of life, purpose, faith, longsuffering, charity, patience,

11. Vainoomisiani, vaivojani, jotka

11. Persecutions, afflictions, which

minulle Antiokiassa, Ikoniossa ja Lystrassa tapahtuivat, jotka vainoomiset minä kärsin, ja kaikista on minun Herra päästänyt.

12. Mutta myös kaikkein, jotka jumalisesti Jesuksessa Kristuksessa elää tahtovat, pitää vainoa kärsimän.

13. Mutta pahoille ja petollisille ihmisille on tapahtuva jota edemmä sitä pahemmin, sekä vietteliöille että vietellyille.

14. Mutta pysy niissä, joita sinä oppinut olet ja sinulle uskottu on, tietäen keneltäs oppinut olet,

15. Ja ettäs jo lapsuudesta olet Pyhän Raamatun taitanut, joka sinun taitaa autuuteen neuvoa, sen uskon kautta, joka on Kristuksessa Jesuksessa.

16. Sillä kaikkinainen kirjoitus on Jumalalta annettu, ja tarpeellinen opiksi, nuhteeksi, ojennukseksi, kuritukseksi, joka on vanhurskaudessa:

17. Että Jumalan ihminen täydellinen olis, ja kaikkiin hyviin töihin sovelias.

came unto me at Antioch, at Iconium, at Lystra; what persecutions I endured: but out of them all the Lord delivered me.

12. Yea, and all that will live godly in Christ Jesus shall suffer persecution.

13. But evil men and seducers shall wax worse and worse, deceiving, and being deceived.

14. But continue thou in the things which thou hast learned and hast been assured of, knowing of whom thou hast learned them;

15. And that from a child thou hast known the holy scriptures, which are able to make thee wise unto salvation through faith which is in Christ Jesus.

16. All scripture is given by inspiration of God, and is profitable for doctrine, for reproof, for correction, for instruction in righteousness:

17. That the man of God may be perfect, throughly furnished unto all good works.

4 luku

1. Niin minä siis todistan Jumalan ja Herran Jesuksen Kristuksen edessä, joka on tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita, hänen ilmestyksessänsä ja valtakunnassansa:

1. I charge thee therefore before God, and the Lord Jesus Christ, who shall judge the quick and the dead at his appearing and his kingdom;

2. Saarnaa sanaa, pidä päälle sekä hyvällä että sopimattomalla ajalla, rankaise, nuhtele, neuvo kaikella siveydellä ja opetuksella;

2. Preach the word; be instant in season, out of season; reprove, rebuke, exhort with all longsuffering and doctrine.

3. Sillä aika tulee, jona ei he voi terveellistä oppia kärsiä, vaan omain himoinsa jälkeen kokoovat itsellensä opettajat, että heidän korvansa syyhyvät,

3. For the time will come when they will not endure sound doctrine; but after their own lusts shall they heap to themselves teachers, having itching ears;

4. Ja kääntävät korvansa pois totuudesta, ja turhiin juttuihin poikkeevat.

4. And they shall turn away their ears from the truth, and shall be turned unto fables.

5. Mutta valvo sinä kaikissa, kärsi ja kestä vaivoissa, tee evankeliumin saarnaajan työ ja toimita virkas täydellisesti.

5. But watch thou in all things, endure afflictions, do the work of an evangelist, make full proof of thy ministry.

6. Sillä minä jo uhrataan ja minun pääsemiseni aika lähestyy.

6. For I am now ready to be offered, and the time of my departure is at hand.

7. Minä olen hyvän kilvoituksen kilvoitellut, juoksun päättänyt, uskon pitä-

7. I have fought a good fight, I have finished my course, I have kept the

nyt.
8. Tästedes on minulle tallelle pantu vanhurskauden kruunu, jonka Herra, vanhurskas tuomari, sinä päivänä minulle antaa, mutta ei ainoastansa minulle, vaan myös kaikille, jotka hänen ilmestystänsä rakastavat.
9. Ahkeroitse, ettäs pian minun tyköni tulet;
10. Sillä Demas antoi minun ylön ja halasi tätä maailmaa ja meni Tessalonikaan, Kreskens Galatiaan, Titus Dalmatiaan.
11. Ainoastaan Luukas on minun kanssani. Ota Markus tykös ja tuo häntä kanssas; sillä hän on sangen tarpeellinen minulle palvelukseen.
12. Tykikuksen minä lähetin Ephesoon.
13. Se hame, jonka minä Troadassa Karpuksen tykö jätin, tuo tullessas ja kirjat, mutta liiatenkin pärmäkirjat.
14. Aleksander vaskiseppä on minulle paljon pahaa tehnyt: Herra maksakoon hänelle hänen työnsä jälkeen!
15. Jota sinä kavahda; sillä hän on kovin meidän saarnojamme vastaan

faith:
8. Henceforth there is laid up for me a crown of righteousness, which the Lord, the righteous judge, shall give me at that day: and not to me only, but unto all them also that love his appearing.
9. Do thy diligence to come shortly unto me:
10. For Demas hath forsaken me, having loved this present world, and is departed unto Thessalonica; Crescens to Galatia, Titus unto Dalmatia.
11. Only Luke is with me. Take Mark, and bring him with thee: for he is profitable to me for the ministry.
12. And Tychicus have I sent to Ephesus.
13. The cloke that I left at Troas with Carpus, when thou comest, bring with thee, and the books, but especially the parchments.
14. Alexander the coppersmith did me much evil: the Lord reward him according to his works:
15. Of whom be thou ware also; for he hath greatly withstood our words.

ollut.

16. Minun ensimäisessä edesvastauksessani ei yksikään minun kanssani ollut, vaan kaikki antoivat ylön minun; (älköön se heille olko soimattu!)

16. At my first answer no man stood with me, but all men forsook me: I pray God that it may not be laid to their charge.

17. Mutta Herra oli minun puolellani ja vahvisti minun, että saarna minun kauttani piti vahvistettaman, ja kaikki pakanat piti sen kuuleman; ja minä pelastettiin jalopeuran suusta.

17. Notwithstanding the Lord stood with me, and strengthened me; that by me the preaching might be fully known, and that all the Gentiles might hear: and I was delivered out of the mouth of the lion.

18. Ja Herra pelastaa minun kaikesta pahasta teosta, ja auttaa taivaalliseen valtakuntaansa, jolle olkoon kunnia ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!

18. And the Lord shall deliver me from every evil work, and will preserve me unto his heavenly kingdom: to whom be glory for ever and ever. Amen.

19. Tervehdi Priskaa ja Akvilaa ja Onesiphorin perhettä.

19. Salute Prisca and Aquila, and the household of Onesiphorus.

20. Erastus jäi Korintiin, mutta Trophimon minä jätin Miletoon sairastamaan.

20. Erastus abode at Corinth: but Trophimus have I left at Miletum sick.

21. Ahkeroitse ennen talvea tulla. Sinua tervehtii Eubulus, ja Pudens, ja Linus, ja Klaudia, ja kaikki veljet.

21. Do thy diligence to come before winter. Eubulus greeteth thee, and Pudens, and Linus, and Claudia, and all the brethren.

22. Herra Jesus Kristus olkoon sinun henkes kanssa! Armo olkoon teidän kanssanne, amen!

22. The Lord Jesus Christ be with thy spirit. Grace be with you. Amen.

PAAVALIN KIRJE TIITUKSELLE

1 luku

1. Paavali, Jumalan palvelia ja Jesuksen Kristuksen apostoli, Jumalan valittuin uskon jälkeen ja totuuden tunnon, joka jumalisuuden jälkeen on,

1. Paul, a servant of God, and an apostle of Jesus Christ, according to the faith of God's elect, and the acknowledging of the truth which is after godliness;

2. Ijankaikkisen elämän toivoon, jonka Jumala, joka ei valehdella taida, ennen ijankaikkisia aikoja luvannut on,

2. In hope of eternal life, which God, that cannot lie, promised before the world began;

3. Mutta ajallansa sanansa ilmoitti saarnan kautta, joka minulle uskottu on, Jumalan meidän Vapahtajamme käskyn jälkeen,

3. But hath in due times manifested his word through preaching, which is committed unto me according to the commandment of God our Saviour;

4. Titukselle, toimelliselle pojalleni, meidän molempain uskomme jälkeen: armo, laupius, rauha Isältä Jumalalta ja meidän Vapahtajaltamme, Herralta Jesukselta Kristukselta!

4. To Titus, mine own son after the common faith: Grace, mercy, and peace, from God the Father and the Lord Jesus Christ our Saviour.

5. Sentähden minä sinun Kretaan jätin, että sinun pitää toimittaman, mitä vielä puuttuu, ja pappeja kuhunkin kaupunkiin asettamaan, niinkuin minä sinulle käskenyt olen:

5. For this cause left I thee in Crete, that thou shouldest set in order the things that are wanting, and ordain elders in every city, as I had appointed thee:

6. Jos joku nuhteetoin ja yhden emännän mies on, jolla uskolliset lapset ovat, ei juomariksi eli kankeiksi soimatut.

6. If any be blameless, the husband of one wife, having faithful children not accused of riot or unruly.

7. Sillä piispan tulee nuhteettoman olla, niinkuin Jumalan huoneen haltian, ei röyhkiän, ei tylyn, ei juomarin, ei tappelian, ei ilkiän voiton pyytäjän,

7. For a bishop must be blameless, as the steward of God; not selfwilled, not soon angry, not given to wine, no striker, not given to filthy lucre;

8. Mutta vierasten holhojan, hyväntahtoisen, siivollisen, hurskaan, pyhän ja puhtaan,

8. But a lover of hospitality, a lover of good men, sober, just, holy, temperate;

9. Ja kiinnipitävän puhtaasta ja opettavaisesta sanasta, että hän olis väkevä terveellisen opin kautta neuvomaan ja vastaanseisojia voittamaan.

9. Holding fast the faithful word as he hath been taught, that he may be able by sound doctrine both to exhort and to convince the gainsayers.

10. Sillä monta on tottelematointa, turhan puhujaa ja mielen kääntäjää, enimmästi ne, jotka ympärileikkauksesta ovat,

10. For there are many unruly and vain talkers and deceivers, specially they of the circumcision:

11. Joidenka suu pitää tukittaman, jotka koko huoneet kääntävät pois ja häpiällisen voiton tähden kelvottomia opettavat.

11. Whose mouths must be stopped, who subvert whole houses, teaching things which they ought not, for filthy lucre's sake.

12. Yksi heistä sanoi, heidän oma prophetansa: Kretalaiset ovat aina valehteliat, pahat pedot ja laiskat vatsat.

12. One of themselves, even a prophet of their own, said, The Cretians are alway liars, evil beasts, slow bellies.

13. Tämä todistus on tosi; sentähden

13. This witness is true. Wherefore

nuhtele heitä kovin, että he uskossa terveet olisivat,
14. Eikä Juudalaisten turhia juttuja ja ihmisten käskyjä tottelisi, jotka itsensä totuudesta kääntävät pois.
15. Kaikki ovat puhtaille puhtaat, mutta saastaisille ja uskottomille ei mikään puhdas ole, vaan sekä heidän mielensä että omatuntonsa on saastainen.
16. He sanovat tuntevansa Jumalan, mutta töillänsä he sen kieltävät, ja ovat kauhiat ja kovakorvaiset ja kaikkiin hyviin töihin kelvottomat.

rebuke them sharply, that they may be sound in the faith;
14. Not giving heed to Jewish fables, and commandments of men, that turn from the truth.
15. Unto the pure all things are pure: but unto them that are defiled and unbelieving is nothing pure; but even their mind and conscience is defiled.
16. They profess that they know God; but in works they deny him, being abominable, and disobedient, and unto every good work reprobate.

2 luku

1. Mutta puhu sinä niitä, mitkä ovat terveelliseen oppiin soveliaat:
2. Että vanhat olisivat raittiit, kunnialliset, siivolliset, lujat uskossa, rakkaudessa ja kärsivällisyydessä;
3. Vanhat vaimot myös käyttäisivät itsensä niin kuin pyhäin sopii, ei panetteliat, eikä juomarit, mutta hyvin opettavaiset:
4. Että nuoret vaimot heiltä hyviä tapoja oppisivat, miehiänsä rakastaisi-

1. But speak thou the things which become sound doctrine:
2. That the aged men be sober, grave, temperate, sound in faith, in charity, in patience.
3. The aged women likewise, that they be in behaviour as becometh holiness, not false accusers, not given to much wine, teachers of good things;
4. That they may teach the young women to be sober, to love their hus-

vat, lapsensa rakkaina pitäisivät,
5. Olisivat siviät, puhtaat, kotonansa pysyväiset, hyvät, miehillensä alamaiset, ettei Jumalan sana pilkatuksi tulisi.
6. Neuvo myös nuoria miehiä siviästi olemaan.
7. Aseta itses kaikissa hyväin töiden esikuvaksi, vilpittömällä opetuksella ja kunniallisuudella,
8. Terveellisellä ja nuhteettomalla sanalla, että se, joka itsensä vastaan panee, häpeäis eikä mitään löytäisi meistä pahoin puhuaksensa.
9. Neuvo palvelioita isännillensä alamaiset olemaan, ja kaikissa kelvolliseksi, ei vastaan sanojat,

10. Ei pettäväiset, vaan kaiken hyvän uskollisuuden näyttäväiset, että he Jumalan meidän Vapahtajamme opin kaikissa kaunistavat.
11. Sillä Jumalan armo, kaikille ihmisille terveellinen, on ilmestynyt.
12. Joka meidät opettaa kaiken jumalattoman menon hylkäämään ja maailmalliset himot, ja tässä maailmassa siviästi ja hurskaasti ja jumalisesti

bands, to love their children,
5. To be discreet, chaste, keepers at home, good, obedient to their own husbands, that the word of God be not blasphemed.
6. Young men likewise exhort to be sober minded.
7. In all things shewing thyself a pattern of good works: in doctrine shewing uncorruptness, gravity, sincerity,
8. Sound speech, that cannot be condemned; that he that is of the contrary part may be ashamed, having no evil thing to say of you.
9. Exhort servants to be obedient unto their own masters, and to please them well in all things; not answering again;

10. Not purloining, but shewing all good fidelity; that they may adorn the doctrine of God our Saviour in all things.
11. For the grace of God that bringeth salvation hath appeared to all men,
12. Teaching us that, denying ungodliness and worldly lusts, we should live soberly, righteously, and godly, in this present world;

elämään,

13. Ja odottamaan autuaallista toivoa, ja suuren Jumalan ja meidän Lunastajamme Jesuksen Kristuksen ilmestystä,

13. Looking for that blessed hope, and the glorious appearing of the great God and our Saviour Jesus Christ;

14. Joka itsensä antoi meidän edestämme, että hän meitä kaikesta vääryydestä lunastais ja itsellensä erinomaiseksi kansaksi puhdistais, ahkeraksi hyviin töihin.

14. Who gave himself for us, that he might redeem us from all iniquity, and purify unto himself a peculiar people, zealous of good works.

15. Näitä sinä puhu ja neuvo, ja kaikella todella nuhtele: ei myös kenenkään pidä sinun katsoman ylön.

15. These things speak, and exhort, and rebuke with all authority. Let no man despise thee.

3 luku

1. Neuvo heitä, että he päämiehille ja esivallalle kuuliaiset olisivat, että he kaikkiin hyviin töihin valmiit olisivat:

1. Put them in mind to be subject to principalities and powers, to obey magistrates, to be ready to every good work,

2. Ettei he ketään pilkkaisi, eikä riitaiset olisi, vaan sopivaiset, osoittain kaikille ihmisille siveyttä.

2. To speak evil of no man, to be no brawlers, but gentle, shewing all meekness unto all men.

3. Sillä me olimme myös muinen taitamattomat, kovakorvaiset, eksyväiset, palvellen himoja ja moninaisia hekumia, ja vaelsimme pahuudessa ja kateudessa, vainoten ja vihaten

3. For we ourselves also were sometimes foolish, disobedient, deceived, serving divers lusts and pleasures, living in malice and envy, hateful, and hating one another.

toinen toistamme.

4. Mutta sittekuin Jumalan meidän Vapahtajamme hyvyys ja rakkaus ihmisille ilmestyi,

5. Ei vanhurskauden töiden kautta, joita me tehneet olemme, vaan laupiutensa kautta hän meidät autuaaksi teki, uuden syntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta,

6. Jonka hän meidän päällemme, Jesuksen Kristuksen meidän Vapahtajamme kautta, runsaasti vuodattanut on:

7. Että me hänen armonsa kautta vanhurskaiksi tulisimme ja ijankaikkisen elämän perillisiksi toivon jälkeen.

8. Tämä on totinen sana ja näitä minä tahdon sinun vahvasti opettaman, että ne, jotka Jumalan päälle uskoneet ovat, ahkeroitsisivat hyvissä töissä muiden edellä käydä: nämät ovat ihmisille hyvät ja tarpeelliset.

9. Mutta hulluja tutkimisia, polvilukuja, riitoja ja kilvoituksia laista vältä; sillä ne ovat turhat ja kelvottomat.

10. Eriseuraista ihmistä pakene, kun häntä kerta taikka kahdesti neuvottu

4. But after that the kindness and love of God our Saviour toward man appeared,

5. Not by works of righteousness which we have done, but according to his mercy he saved us, by the washing of regeneration, and renewing of the Holy Ghost;

6. Which he shed on us abundantly through Jesus Christ our Saviour;

7. That being justified by his grace, we should be made heirs according to the hope of eternal life.

8. This is a faithful saying, and these things I will that thou affirm constantly, that they which have believed in God might be careful to maintain good works. These things are good and profitable unto men.

9. But avoid foolish questions, and genealogies, and contentions, and strivings about the law; for they are unprofitable and vain.

10. A man that is an heretick after the first and second admonition re-

on,

11. Tietäen, että senkaltainen on käännetty pois ja syntiä tekee, niinkuin se, joka itsensä tuominnut on.

12. Kuin minä Artemaan eli Tykikuksen sinun tykös lähetän, niin riennä sinä minun tyköni Nikopoliin; sillä minä olen aikonut siellä talvea pitää.

13. Lähetä Zenas, lainoppinut, ja Apollo visusti matkaan, ettei heiltä mitään puuttuisi.

14. Mutta anna myös niidenkin, jotka meidän ovat, oppia hyvissä töissä muiden edellä käymään, kussa niin tarvitaan, ettei hekään hedelmättömät olisi.

15. Sinua tervehtivät kaikki, jotka minun kanssani ovat. Tervehdi niitä, jotka meitä uskossa rakastavat. Armo olkoon teidän kaikkein kanssanne, amen!

ject;

11. Knowing that he that is such is subverted, and sinneth, being condemned of himself.

12. When I shall send Artemas unto thee, or Tychicus, be diligent to come unto me to Nicopolis: for I have determined there to winter.

13. Bring Zenas the lawyer and Apollos on their journey diligently, that nothing be wanting unto them.

14. And let ours also learn to maintain good works for necessary uses, that they be not unfruitful.

15. All that are with me salute thee. Greet them that love us in the faith. Grace be with you all. Amen.

PAAVALIN KIRJE FILEMONILLE

1 LUKU

1. Paavali, Kristuksen Jesuksen vanki, ja veli Timoteus, rakkaalle Philemonille, ja meidän apulaisellemme,

1. Paul, a prisoner of Jesus Christ, and Timothy our brother, unto Philemon our dearly beloved, and fellow-labourer,

2. Ja rakkaalle Appialle ja Arkippukselle, meidän kanssapalvelialemme, ja seurakunnalle, joka sinun huoneessas on:

2. And to our beloved Apphia, and Archippus our fellowsoldier, and to the church in thy house:

3. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme ja Herralta Jesukselta Kristukselta!

3. Grace to you, and peace, from God our Father and the Lord Jesus Christ.

4. Minä kiitän minun Jumalaani ja muistan aina sinua minun rukouksissani,

4. I thank my God, making mention of thee always in my prayers,

5. Että minä kuulen siitä rakkaudesta ja uskosta, joka sinulla Herran Jesuksen päälle on ja kaikkein pyhäin tykö:

5. Hearing of thy love and faith, which thou hast toward the Lord Jesus, and toward all saints;

6. Että sinun uskos, joka meille yhteinen on, tulis sinussa kaiken hyvyyden tuntemisen kautta voimalliseksi, joka teillä Kristuksessa Jesuksessa on.

6. That the communication of thy faith may become effectual by the acknowledging of every good thing which is in you in Christ Jesus.

7. Sillä meillä on suuri ilo ja lohdutus sinun rakkaudestas, että pyhäin sy-

7. For we have great joy and consolation in thy love, because the bowels

dämet sinun kauttas, rakas veljeni, virvoitetut ovat.

8. Sentähden vaikka minulla on suuri uskallus Kristuksessa käskeä sinua, mitä sinun tehdä tulee,

9. Niin minä kuitenkin tahdon rakkauden puolesta ennen rukoilla, minä, joka tainkaltainen olen, nimittäin vanha Paavali, mutta nyt myös Jesuksen Kristuksen vanki.

10. Niin minä siis neuvon sinua, minun poikani Onesimuksen puolesta, jonka minä siteissäni siitin,

11. Joka sinulle muinen kelvotoin oli, mutta nyt sinulle ja minulle kyllä tarpeellinen, jonka minä nyt olen lähettänyt jälleen.

12. Mutta ota häntä vastaan; sillä hän on minun oma sydämeni.

13. Minä tahdoin häntä pitää minun tykönäni, että hän minua sinun puolestas evankeliumin siteissä palvelis.

14. Mutta en minä tahtonut mitään ilman sinun suosiotas tehdä, ettei sinun hyvyytes pitänyt oleman niinkuin vaadittu, vaan vapaamielinen.

of the saints are refreshed by thee, brother.

8. Wherefore, though I might be much bold in Christ to enjoin thee that which is convenient,

9. Yet for love's sake I rather beseech thee, being such an one as Paul the aged, and now also a prisoner of Jesus Christ.

10. I beseech thee for my son Onesimus, whom I have begotten in my bonds:

11. Which in time past was to thee unprofitable, but now profitable to thee and to me:

12. Whom I have sent again: thou therefore receive him, that is, mine own bowels:

13. Whom I would have retained with me, that in thy stead he might have ministered unto me in the bonds of the gospel:

14. But without thy mind would I do nothing; that thy benefit should not be as it were of necessity, but willingly.

15. Sillä sentähden hän hetkeksi sinulta läksi, että hänen ijäksi saisit jällensä,
15. For perhaps he therefore departed for a season, that thou shouldest receive him for ever;
16. Ei nyt silleen niinkuin palvelian, vaan enemmin palvelian ja niinkuin rakkaan veljen, erinomattain minulle, mutta kuinka paljoa enemmin sinulle, sekä lihan kautta että Herrassa.
16. Not now as a servant, but above a servant, a brother beloved, specially to me, but how much more unto thee, both in the flesh, and in the Lord?
17. Jos sinä siis minun kumppaninas pidät, niin ota häntä vastaan niinkuin minuakin.
17. If thou count me therefore a partner, receive him as myself.
18. Mutta jos hän jotakin sinua vahingoittanut on eli on sinulle velkaa, niin sano minun syykseni.
18. If he hath wronged thee, or oweth thee ought, put that on mine account;
19. Minä Paavali olen tämän omalla kädelläni kirjoittanut ja tahdon sen sinulle maksaa, etten minä sinulle sanoisi, että myös sinun itses minulle velkapää olet.
19. I Paul have written it with mine own hand, I will repay it: albeit I do not say to thee how thou owest unto me even thine own self besides.
20. Armas veljeni! suo minun ihastua sinusta Herrassa, virvoita minun sydämeni Herrassa.
20. Yea, brother, let me have joy of thee in the Lord: refresh my bowels in the Lord.
21. Minä kirjoitin sinulle luottain sinun kuuliaisuutees, tietäen sinun enemmin tekevän kuin minä sanonkaan.
21. Having confidence in thy obedience I wrote unto thee, knowing that thou wilt also do more than I say.
22. Valmista myös minulle majaa; sillä minä toivon, että minä teidän rukoustenne kautta teille lahjoitetaan.
22. But withal prepare me also a lodging: for I trust that through your prayers I shall be given unto you.

23. Sinua tervehtivät Epaphras, (minun kanssavankini Kristuksessa Jesuksessa,)
24. Markus, Aristarkus, Demas, Luukas, minun apulaiseni.
25. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon teidän henkenne kanssa, amen!

23. There salute thee Epaphras, my fellowprisoner in Christ Jesus;
24. Marcus, Aristarchus, Demas, Lucas, my fellowlabourers.
25. The grace of our Lord Jesus Christ be with your spirit. Amen.

KIRJE HEBREALAISILLE

1 luku

1. Jumala puhui muinen usein ja monella muotoa isille prophetain kautta; näinä viimeisinä päivinä on hän meille puhunut Poikansa kautta,
2. Jonka on hän kaikkein perilliseksi pannut, ja on myös hänen kauttansa maailman tehnyt;
3. Joka, että hän on hänen kunniansa kirkkaus ja hänen olemuksensa juurikuva, ja kantaa kaikki voimansa sanalla, ja on itse kauttansa meidän synteimme puhdistuksen tehnyt, ja

1. God, who at sundry times and in divers manners spake in time past unto the fathers by the prophets,
2. Hath in these last days spoken unto us by his Son, whom he hath appointed heir of all things, by whom also he made the worlds;
3. Who being the brightness of his glory, and the express image of his person, and upholding all things by the word of his power, when he had by himself purged our sins, sat down

istunut majesteetin oikialla puolella korkeuksissa:

4. On tullut niin paljoa paremmaksi enkeleitä, että hän ylimmäisemmän nimen on heidän suhteensa perinyt.

5. Sillä kenelle hän on koskaan enkeleistä sanonut: sinä olet minun Poikani, tänäpänä minä sinun synnytin! ja taas: minä olen hänen Isänsä ja hän on minun Poikani!

6. Ja taas: koska hän tuo esikoisen maailmaan, sanoo hän: häntä pitää kaikki Jumalan enkelit kumartaen rukoileman?

7. Mutta enkeleistä hän sanoo: hän tekee enkelinsä hengeksi ja palveliansa tulenleimaukseksi.

8. Mutta Pojalle: Jumala! sinun istuimes pysyy ijankaikkisesta ijankaikkiseen: sinun valtakuntas valtikka on oikeuden valtikka.

9. Sinä rakastit vanhurskautta ja vihasit vääryyttä, sentähden on sinun, oi Jumala, sinun Jumalas voidellut iloöljyllä enempi kuin sinun osaveljes.

10. Ja: sinä Herra olet alusta maan

on the right hand of the Majesty on high;

4. Being made so much better than the angels, as he hath by inheritance obtained a more excellent name than they.

5. For unto which of the angels said he at any time, Thou art my Son, this day have I begotten thee? And again, I will be to him a Father, and he shall be to me a Son?

6. And again, when he bringeth in the firstbegotten into the world, he saith, And let all the angels of God worship him.

7. And of the angels he saith, Who maketh his angels spirits, and his ministers a flame of fire.

8. But unto the Son he saith, Thy throne, O God, is for ever and ever: a sceptre of righteousness is the sceptre of thy kingdom.

9. Thou hast loved righteousness, and hated iniquity; therefore God, even thy God, hath anointed thee with the oil of gladness above thy fellows.

10. And, Thou, Lord, in the beginning

perustanut, ja taivaat ovat sinun käsialas:

11. Ne katoovat, mutta sinä pysyt; ja he kaikki vanhenevat niinkuin vaate.

12. Ja niinkuin puvun sinä heitä muuttelet, ja he muuttuvat: mutta sinä kohdallasi pysyt ja ei sinun ajastaikas puutu.

13. Mutta kelle enkeleistä on hän koskaan sanonut: istu minun oikialle kädelleni, siihenasti kuin minä panen vihollises sinun jalkais astinlaudaksi?

14. Eikö he kaikki ole palvelevaiset henget, palvelukseen lähetetyt niille, jotka autuuden perimän pitää?

2 luku

1. Sentähden pitää meidän sitä visummin niistä vaarin ottaman, joita me kuulleet olemme, ettemme joskus pahenisi.

2. Sillä jos se sana oli vahva, joka enkelitten kautta puhuttiin, ja kaikki ylitsekäymys ja tottelemattomuus on jo ansaitun palkkansa saanut:

hast laid the foundation of the earth; and the heavens are the works of thine hands:

11. They shall perish; but thou remainest; and they all shall wax old as doth a garment;

12. And as a vesture shalt thou fold them up, and they shall be changed: but thou art the same, and thy years shall not fail.

13. But to which of the angels said he at any time, Sit on my right hand, until I make thine enemies thy footstool?

14. Are they not all ministering spirits, sent forth to minister for them who shall be heirs of salvation?

1. Therefore we ought to give the more earnest heed to the things which we have heard, lest at any time we should let them slip.

2. For if the word spoken by angels was stedfast, and every transgression and disobedience received a just recompence of reward;

3. Kuinkas me välttäisimme, jos me senkaltaisen autuuden katsomme ylön? joka sitte, kuin se ensin Herralta saarnattu oli, meissä vahvistetuksi tuli niiden kautta, jotka sen kuulleet olivat.

3. How shall we escape, if we neglect so great salvation; which at the first began to be spoken by the Lord, and was confirmed unto us by them that heard him;

4. Ja Jumala on siihen todistuksensa antanut sekä ihmeillä että tunnustähdillä, niin myös moninaisilla voimallisilla töillä ja Pyhän Hengen jakamisilla tahtonsa jälkeen.

4. God also bearing them witness, both with signs and wonders, and with divers miracles, and gifts of the Holy Ghost, according to his own will?

5. Sillä ei hän ole enkelitten alle antanut tulevaista maailmaa, josta me puhumme.

5. For unto the angels hath he not put in subjection the world to come, whereof we speak.

6. Mutta yksi sen todistaa toisessa paikassa ja sanoo: mikä on ihminen, että sinä häntä muistat, eli ihmisen poika, että häntä etsiskelet?

6. But one in a certain place testified, saying, What is man, that thou art mindful of him? or the son of man, that thou visitest him?

7. Sinä olet hänen vähäksi hetkeksi enkelitten suhteen alentanut: sinä olet hänen kunnialla ja ylistyksellä kaunistanut, ja asettanut kättes töiden päälle.

7. Thou madest him a little lower than the angels; thou crownedst him with glory and honour, and didst set him over the works of thy hands:

8. Kaikki olet sinä heittänyt hänen jalkainsa alle. Sillä siinä, että hän kaikki on hänen allensa heittänyt, ei hän mitään jättänyt, jota ei hän ole hänen allensa heittänyt; mutta nyt emme

8. Thou hast put all things in subjection under his feet. For in that he put all in subjection under him, he left nothing that is not put under him. But now we see not yet all things put un-

vielä näe kaikkia hänen allensa heitetyksi.

9. Vaan Jesuksen, joka vähäksi hetkeksi enkelitten suhteen alennettu oli, näemme me kuoleman kärsimisen kautta kaunistetuksi kunnialla ja ylistyksellä, että hänen piti Jumalan armosta kaikkein edestä kuolemaa maistaman.

10. Sillä se sopi hänen, jonka tähden kaikki ovat ja jonka kautta kaikki ovat, joka paljon lapsia kunniaan saattaa, että hän heidän autuutensa Pääruhtinaan kärsimisen kautta täydelliseksi tekis.

11. Sillä ne kaikki yhdestä ovat, sekä se, joka pyhittää, että ne, jotka pyhitetään, jonka tähden ei hän myös häpee heitä veljiksensä kutsua,

12. Sanoen: minä julistan sinun nimes minun veljilleni ja keskellä seurakuntaa sinua veisulla ylistän;

13. Ja taas: minä turvaan häneen; ja taas: katso, minä ja ne lapset, jotka Jumala minulle antanut on,

14. Että siis lapsilla on liha ja veri, niin on hän myös niistä osalliseksi tullut, että hän olis kuoleman kautta hu-

der him.

9. But we see Jesus, who was made a little lower than the angels for the suffering of death, crowned with glory and honour; that he by the grace of God should taste death for every man.

10. For it became him, for whom are all things, and by whom are all things, in bringing many sons unto glory, to make the captain of their salvation perfect through sufferings.

11. For both he that sanctifieth and they who are sanctified are all of one: for which cause he is not ashamed to call them brethren,

12. Saying, I will declare thy name unto my brethren, in the midst of the church will I sing praise unto thee.

13. And again, I will put my trust in him. And again, Behold I and the children which God hath given me.

14. Forasmuch then as the children are partakers of flesh and blood, he also himself likewise took part of the

kuttanut sen, jolla kuoleman valta oli, se on: perkeleen,

15. Ja päästänyt ne, jotka kuoleman pelvosta piti kaiken ikänsä orjana oleman.

16. Sillä ei tosin hän koskaan enkeleitä päällensä ota, vaan Abrahamin siemenen hän päällensä ottaa,

17. Josta hänen kaiketi piti veljiensä kaltainen oleman, että hän armollinen ja uskollinen ylimmäinen Pappi Jumalan edessä olis, sovittamaan kansan syntejä.

18. Sillä siitä, että hän kärsinyt on ja on kiusattu, taitaa hän myös niitä auttaa, jotka kiusataan.

same; that through death he might destroy him that had the power of death, that is, the devil;

15. And deliver them who through fear of death were all their lifetime subject to bondage.

16. For verily he took not on him the nature of angels; but he took on him the seed of Abraham.

17. Wherefore in all things it behoved him to be made like unto his brethren, that he might be a merciful and faithful high priest in things pertaining to God, to make reconciliation for the sins of the people.

18. For in that he himself hath suffered being tempted, he is able to succour them that are tempted.

3 luku

1. Sentähden pyhät veljet, jotka taivallisessa kutsumisessa osalliset olette! ottakaat vaari siitä apostolista ja ylimmäisestä Papista, jonka me tunnustamme, Kristuksesta Jesuksesta,

2. Joka on uskollinen sille, joka hänen tehnyt oli, niinkuin Moseskin koko hä-

1. Wherefore, holy brethren, partakers of the heavenly calling, consider the Apostle and High Priest of our profession, Christ Jesus;

2. Who was faithful to him that appointed him, as also Moses was faith-

nen huoneeseensa.
3. Mutta tämä on sitä suuremman kunnian ansainnut kuin Moses, että sillä suurempi kunnia huoneesta olis, joka sen rakensi, kuin itse huoneella.
4. Sillä jokainen huone on joltakin rakennettu; mutta joka kaikki rakensi, se on Jumala.
5. Ja Moses tosin oli uskollinen kaikessa hänen huoneessansa, niinkuin palvelia, niiden todistukseksi, joita sitte sanottaman piti;
6. Mutta Kristus niinkuin Poika ylitse huoneensa, jonka huone me olemme, jos me muutoin uskalluksen ja toivon kerskaamisen loppuun asti vahvana pidämme.
7. Sentähden, niinkuin Pyhä Henki sanoo: tänäpänä, jos te kuulette hänen äänensä,
8. Niin älkäät paaduttako sydämiänne, niinkuin haikeudessa tapahtui kiusauksen päivänä korvessa,
9. Kussa teidän isänne minua kiusasivat: he koettelivat minua, ja näkivät minun työni neljäkymmentä ajastaikaa.
10. Sentähden minä närkästyin tä-

ful in all his house.
3. For this man was counted worthy of more glory than Moses, inasmuch as he who hath builded the house hath more honour than the house.
4. For every house is builded by some man; but he that built all things is God.
5. And Moses verily was faithful in all his house, as a servant, for a testimony of those things which were to be spoken after;
6. But Christ as a son over his own house; whose house are we, if we hold fast the confidence and the rejoicing of the hope firm unto the end.
7. Wherefore (as the Holy Ghost saith, To day if ye will hear his voice,
8. Harden not your hearts, as in the provocation, in the day of temptation in the wilderness:
9. When your fathers tempted me, proved me, and saw my works forty years.
10. Wherefore I was grieved with that

män sukukunnan päälle ja sanoin: aina he eksyvät sydämellänsä, mutta ei he tunteneet minun teitäni,
11. Niin että minä vannoin minun vihassani: ei heidän pidä minun lepooni tuleman.
12. Katsokaat, rakkaat veljet, ettei teissä joskus olisi kelläkään paha, uskotoin sydän, joka elävästä Jumalasta luopuis,
13. Vaan neuvokaat teitänne keskenänne joka päivä, niinkauvan kuin tänäpänä sanotaan, ettei joku teistä synnin petoksen kautta paatuisi.
14. Sillä me olemme Kristuksesta osallisiksi tulleet, jos me muutoin aljetun uskon loppuun asti vahvana pidämme,
15. Kuin sanotaan: tänäpänä, jos te kuulette hänen äänensä; niin älkäät paaduttako sydämiänne, niinkuin haikeudessa tapahtui.
16. Sillä koska muutamat sen kuulivat, niin he vihoittivat hänen, vaan ei kaikki, jotka Egyptistä Moseksen kautta läksivät ulos.
17. Mutta keille hän neljäkymmentä ajastaikaa vihainen oli? eikö niille,

generation, and said, They do alway err in their heart; and they have not known my ways.
11. So I sware in my wrath, They shall not enter into my rest.)
12. Take heed, brethren, lest there be in any of you an evil heart of unbelief, in departing from the living God.
13. But exhort one another daily, while it is called To day; lest any of you be hardened through the deceitfulness of sin.
14. For we are made partakers of Christ, if we hold the beginning of our confidence stedfast unto the end;
15. While it is said, To day if ye will hear his voice, harden not your hearts, as in the provocation.
16. For some, when they had heard, did provoke: howbeit not all that came out of Egypt by Moses.
17. But with whom was he grieved forty years? was it not with them that

jotka syntiä tekivät, joiden ruumiit korvessa hukkuivat?
18. Mutta keille hän vannoi, ettei heidän pitänyt hänen lepoonsa tuleman? eikö uskomattomille?
19. Ja me näemme, ettei he voineet epäuskon tähden sinne tulla.

had sinned, whose carcases fell in the wilderness?
18. And to whom sware he that they should not enter into his rest, but to them that believed not?
19. So we see that they could not enter in because of unbelief.

4 luku

1. Niin peljätkäämme siis, ettemme joskus hänen lepoonsa tulemisen lupausta hylkäisi, ja ettei kenkään meistä takaperin jäisi;
2. Sillä se on meille ilmoitettu niinkuin heillekin; mutta ei heitä sanan kuulo mitään auttanut, koska ei he niitä uskoneet, jotka sen kuulivat.

1. Let us therefore fear, lest, a promise being left us of entering into his rest, any of you should seem to come short of it.
2. For unto us was the gospel preached, as well as unto them: but the word preached did not profit them, not being mixed with faith in them that heard it.

3. Sillä me, jotka uskoimme, tulemme lepoon, niinkuin hän sanoi: niinkuin minä vannoin minun vihassani: ei heidän pidä minun lepooni tuleman; ja tosin, koska työt maailman alusta täytetyt olivat.
4. Sillä hän sanoi yhdessä paikassa seitsemännestä päivästä näin: ja Jumala lepäsi seitsemäntenä päivänä

3. For we which have believed do enter into rest, as he said, As I have sworn in my wrath, if they shall enter into my rest: although the works were finished from the foundation of the world.
4. For he spake in a certain place of the seventh day on this wise, And God did rest the seventh day from all

kaikista töistänsä;
5. Ja taas tässä: ei heidän pidä minun lepooni tuleman.
6. Että siis se vielä edespäin on, että muutamain pitää siihen tuleman, ja ne, joille se ensin ilmoitettu oli, ei ole siihen tulleet epäuskon tähden,
7. Määrää hän taas yhden päivän, niin pitkän ajan perästä, ja Davidin kautta sanoo: tänäpänä, (niinkuin sanottu on) tänäpänä, jos te kuulette hänen äänensä, niin älkäät paadutta-ko teidän sydämiänne.
8. Sillä jos Josua olis heidät lepoon saattanut, niin ei hän olisi toisesta päivästä puhunut.
9. Sentähden on Jumalan kansalle yksi lepo vielä tarjona.
10. Sillä joka hänen lepoonsa jo tullut on, se lepää töistänsä, niinkuin Jumalakin lepää töistänsä.
11. Niin ahkeroitkaamme siis siihen lepoon tulla, ettei joku samaan epäuskon esikuvaan lankeaisi.
12. Sillä Jumalan sana on elävä ja voimallinen, ja terävämpi kuin joku kaksiteräinen miekka, ja tunkee lävitse, siihenasti kuin se sielun ja hengen

his works.
5. And in this place again, If they shall enter into my rest.
6. Seeing therefore it remaineth that some must enter therein, and they to whom it was first preached entered not in because of unbelief:
7. Again, he limiteth a certain day, saying in David, To day, after so long a time; as it is said, To day if ye will hear his voice, harden not your hearts.
8. For if Jesus had given them rest, then would he not afterward have spoken of another day.
9. There remaineth therefore a rest to the people of God.
10. For he that is entered into his rest, he also hath ceased from his own works, as God did from his.
11. Let us labour therefore to enter into that rest, lest any man fall after the same example of unbelief.
12. For the word of God is quick, and powerful, and sharper than any twoedged sword, piercing even to the dividing asunder of soul and spirit,

eroittaa, ja jäsenet ja ytimet, ja on ajatusten ja sydämen aivoitusten tuomari,

13. Ja ei ole yhtään luontokappaletta hänen edessänsä näkymättä, mutta kaikki ovat paljaat ja julki hänen silmäinsä edessä, josta me puhumme.

14. Että siis meillä suuri ylimmäinen Pappi on, Jesus Jumalan Poika. joka taivaisiin mennyt on, niin pysykäämme siinä tunnustuksessa;

15. Sillä ei meillä ole se ylimmäinen pappi, joka ei taida meidän heikkouttamme armahtaa, vaan se, joka kaikissa kiusattu on, niin kuin mekin, kuitenkin ilman syntiä.

16. Sentähden käykäämme edes uskalluksella armoistuimen tykö, että me laupiuden saisimme ja löytäisimme silloin armon, kuin me apua tarvitsemme.

and of the joints and marrow, and is a discerner of the thoughts and intents of the heart.

13. Neither is there any creature that is not manifest in his sight: but all things are naked and opened unto the eyes of him with whom we have to do.

14. Seeing then that we have a great high priest, that is passed into the heavens, Jesus the Son of God, let us hold fast our profession.

15. For we have not an high priest which cannot be touched with the feeling of our infirmities; but was in all points tempted like as we are, yet without sin.

16. Let us therefore come boldly unto the throne of grace, that we may obtain mercy, and find grace to help in time of need.

5 luku

1. Sillä jokainen ylimmäinen pappi, otettu ihmisistä, pannaan ihmisten edestä niissä asioissa, jotka Jumalalle

1. For every high priest taken from among men is ordained for men in things pertaining to God, that he may

tulevat, uhraamaan lahjoja ja uhreja syntein edestä,

2. Joka niitä armahtaisi, jotka taitamattomat ja eksyväiset ovat, että hän itsekin heikkoudella ympärikääritty on,

3. Ja tämän tähden tulee hänen niinkuin kansan edestä, niin itsensäkin edestä uhrata syntein edestä.

4. Ja ei yksikään omista itsellensä sitä kunniaa, vaan se, joka Jumalalta kutsutaan, niinkuin myös Aaron.

5. Niin myös Kristus ei ole itsiänsä kunnioittanut, että hän ylimmäiseksi Papiksi oli tuleva, mutta se, joka hänelle sanoi: sinä olet minun Poikani, tänäpänä minä sinun synnytin.

6. Niinkuin hän sanoo toisessa paikassa: sinä olet Pappi ijankaikkisesti, Melkisedekin säädyn jälkeen.

7. Joka lihansa päivinä on uhrannut rukoukset ja nöyrät anomiset, väkevällä huudolla ja kyyneleillä sen tykö, joka hänen voi kuolemasta pelastaa, ja on myös kuultu, että hän Jumalaa kunnioitti.

8. Ja vaikka hän (Jumalan) Poika oli, on hän kuitenkin niistä, joita hän kär-

offer both gifts and sacrifices for sins:

2. Who can have compassion on the ignorant, and on them that are out of the way; for that he himself also is compassed with infirmity.

3. And by reason hereof he ought, as for the people, so also for himself, to offer for sins.

4. And no man taketh this honour unto himself, but he that is called of God, as was Aaron.

5. So also Christ glorified not himself to be made an high priest; but he that said unto him, Thou art my Son, to day have I begotten thee.

6. As he saith also in another place, Thou art a priest for ever after the order of Melchisedec.

7. Who in the days of his flesh, when he had offered up prayers and supplications with strong crying and tears unto him that was able to save him from death, and was heard in that he feared;

8. Though he were a Son, yet learned he obedience by the things which he

si, kuuliaisuuden oppinut.
9. Ja kuin hän täydelliseksi tuli, on hän kaikille niille, jotka hänelle kuuliaiset ovat, syy ijankaikkiseen autuuteen,
10. Ja on Jumalalta ylimmäiseksi Papiksi nimitetty, Melkisedekin säädyn jälkeen,
11. Josta meillä on paljo sanomista, ja se on työläs selittää; sillä te olette kovakorvaisiksi tulleet.
12. Sillä te, joiden piti alkaa opettajat oleman, tarvitsette taas, että me teille ensimäiset puustavit Jumalan sanan opista opettaisimme, ja olette tulleet niiksi, jotka tarvitsevat rieskaa ja ei vahvaa ruokaa.
13. Sillä jolle vielä rieskaa pitää annettaman, se on harjoittamatoin vanhurskauden sanaan; (sillä hän on lapsi;)
14. Mutta täydellisten sopii vahva ruoka, joilla ovat tottumisen kautta harjoitetut mielet hyvää ja pahaa eroittamaan.

suffered;
9. And being made perfect, he became the author of eternal salvation unto all them that obey him;
10. Called of God an high priest after the order of Melchisedec.
11. Of whom we have many things to say, and hard to be uttered, seeing ye are dull of hearing.
12. For when for the time ye ought to be teachers, ye have need that one teach you again which be the first principles of the oracles of God; and are become such as have need of milk, and not of strong meat.
13. For every one that useth milk is unskilful in the word of righteousness: for he is a babe.
14. But strong meat belongeth to them that are of full age, even those who by reason of use have their senses exercised to discern both good and evil.

6 luku

1. Sentähden antakaamme Kristuksen opin alun sillänsä olla, ja ruvetkaamme niihin, jotka täydellisyyteen saattavat: ei vasta-uudesta perustusta laskein parannukseen kuolevaisista töistä ja uskoon Jumalan päälle,

1. Therefore leaving the principles of the doctrine of Christ, let us go on unto perfection; not laying again the foundation of repentance from dead works, and of faith toward God,

2. Kasteen oppiin, kätten päällepanemiseen, kuolleitten ylösnousemiseen ja ijankaikkiseen tuomioon.

2. Of the doctrine of baptisms, and of laying on of hands, and of resurrection of the dead, and of eternal judgment.

3. Ja sen me tahdomme tehdä, jos Jumala muutoin sallii.

3. And this will we do, if God permit.

4. Sillä se on mahdotoin, että ne, jotka kerran valaistus ovat, ja sitä taivaallista lahjaa maistaneet, ja ovat Pyhästä Hengestä osallisiksi tulleet,

4. For it is impossible for those who were once enlightened, and have tasted of the heavenly gift, and were made partakers of the Holy Ghost,

5. Ja maistaneet Jumalan hyvää sanaa, ja tulevaisen maailman voimaa,

5. And have tasted the good word of God, and the powers of the world to come,

6. Jos he lankeevat pois, että he vasta-uudesta parannukseen uudistettaisiin, jotka toistamiseen itsellensä Jumalan Pojan ristiinnaulitsevat ja pilkkana pitävät.

6. If they shall fall away, to renew them again unto repentance; seeing they crucify to themselves the Son of God afresh, and put him to an open shame.

7. Sillä maa, joka sateen sisällensä särpää, joka usein sen päälle tulee, ja

7. For the earth which drinketh in the rain that cometh oft upon it, and

kasvaa tarpeellisia ruohoja niille, jotka sitä viljelevät, se saa siunauksen Jumalalta.

bringeth forth herbs meet for them by whom it is dressed, receiveth blessing from God:

8. Mutta joka orjantappuroita ja ohdakkeita kasvaa, se on kelvotoin ja lähin kirousta, jonka loppu on, että se poltetaan.

8. But that which beareth thorns and briers is rejected, and is nigh unto cursing; whose end is to be burned.

9. Mutta me toivomme teiltä rakkahimmat, parempaa ja sitä, mikä autuuteen sopii, ehkä me näin puhumme.

9. But, beloved, we are persuaded better things of you, and things that accompany salvation, though we thus speak.

10. Sillä ei Jumala ole väärä, että hän unohtais teidän tekonne ja työnne rakkaudessa, jonka te hänen nimellensä osoititte, koska te pyhiä palvelitte ja vielä palvelette.

10. For God is not unrighteous to forget your work and labour of love, which ye have shewed toward his name, in that ye have ministered to the saints, and do minister.

11. Mutta me halajamme, että jokainen teistä sen ahkeruuden osoittais, pitäin toivon vahvuuden hamaan loppuun asti,

11. And we desire that every one of you do shew the same diligence to the full assurance of hope unto the end:

12. Ettette hitaiksi tulisi, vaan olisitte niiden seuraajat, jotka uskon ja pitkämielisyyden kautta luvatun perimisen saavat.

12. That ye be not slothful, but followers of them who through faith and patience inherit the promises.

13. Sillä Jumala, joka Abrahamille lupauksen antoi, koska ei hän taitanut yhdenkään suuremman kautta vannoa, niin hän vannoi itse kauttansa,

13. For when God made promise to Abraham, because he could swear by no greater, he sware by himself,

14. Sanoen: totisesti tahdon minä siunaten siunata sinua ja enentäen enentää sinua.
15. Ja että hän kärsivällisesti odotti, niin hän sai lupauksen.
16. Sillä ihmiset tosin vannovat sen kautta, joka suurempi on kuin he, ja se on kaiken heidän riitansa loppu, jos se valalla vahvistetaan.
17. Jossa Jumala tahtoi lupauksen perillisille neuvonsa vahvuuden yltäkyllästi osoittaa, vannoi hän valan:

18. Että me kahden liikkumattoman kappaleen kautta, joissa mahdotoin on Jumalan valehdella, juuri vahvan uskalluksen pitäisimme, me jotka siihen turvaamme, että me taritun toivon saisimme,
19. Jonka me pidämme vahvana ja lujana meidän sielumme ankkurina, joka ulottuu sisälle hamaan niihinkin asti, jotka esiripun sisälmäisellä puolella ovat,
20. Johonka edelläjuoksia on meidän edellämme mennyt sisälle, Jesus, Melkisedekin säädyn jälkeen, ylimmäiseksi Papiksi tehty ijankaikkisesti.

14. Saying, Surely blessing I will bless thee, and multiplying I will multiply thee.
15. And so, after he had patiently endured, he obtained the promise.
16. For men verily swear by the greater: and an oath for confirmation is to them an end of all strife.

17. Wherein God, willing more abundantly to shew unto the heirs of promise the immutability of his counsel, confirmed it by an oath:

18. That by two immutable things, in which it was impossible for God to lie, we might have a strong consolation, who have fled for refuge to lay hold upon the hope set before us:

19. Which hope we have as an anchor of the soul, both sure and stedfast, and which entereth into that within the veil;

20. Whither the forerunner is for us entered, even Jesus, made an high priest for ever after the order of Melchisedec.

7 luku

1. Sillä tämä Melkisedek oli Salemin kuningas, kaikkein korkeimman Jumalan pappi, joka Abrahamia vastaan meni, kuin hän palasi kuningasten taposta, ja siunasi häntä,
2. Jolle myös Abraham jakoi kymmenykset kaikista. Ensin hän tulkitaan vanhurskauden kuninkaaksi, vaan sen jälkeen Salemin kuninkaaksi, se on: rauhan kuningas,
3. Ilman isää, ilman äitiä, ilman sukua, ja ei hänellä ole päiväin alkua eikä elämän loppua; mutta hän on Jumalan Poikaan verrattu ja pysyy pappina ijankaikkisesti.
4. Mutta katsokaat, kuinka suuri tämä on, jolle Abraham patriarkka saaliista kymmenykset antoi.
5. Ja ne, jotka Levin pojista papin viran ottavat, niin heillä on käsky kymmenyksiä kansalta ottaa lain jälkeen, se on: heidän veljiltänsä, vaikka ne Abrahamin kupeista tulleet ovat.

1. For this Melchisedec, king of Salem, priest of the most high God, who met Abraham returning from the slaughter of the kings, and blessed him;
2. To whom also Abraham gave a tenth part of all; first being by interpretation King of righteousness, and after that also King of Salem, which is, King of peace;
3. Without father, without mother, without descent, having neither beginning of days, nor end of life; but made like unto the Son of God; abideth a priest continually.
4. Now consider how great this man was, unto whom even the patriarch Abraham gave the tenth of the spoils.
5. And verily they that are of the sons of Levi, who receive the office of the priesthood, have a commandment to take tithes of the people according to the law, that is, of their brethren, though they come out of the loins of Abraham:

6. Mutta se, jonka sukua ei heidän seassansa lueta, otti Abrahamilta kymmenykset ja siunasi häntä, jolla lupaukset olivat.

6. But he whose descent is not counted from them received tithes of Abraham, and blessed him that had the promises.

7. Mutta ei yksikään sitä kiellä, että vähempi siunataan siltä, joka enempi on.

7. And without all contradiction the less is blessed of the better.

8. Ja tässä tosin kuolevaiset ihmiset kymmenyksiä ottavat; mutta siellä hän todistaa hänen elävän.

8. And here men that die receive tithes; but there he receiveth them, of whom it is witnessed that he liveth.

9. Ja (että minun niin sanoman pitää,) Levin, joka tottui kymmenyksiä ottamaan, täytyi myös Abrahamissa kymmenyksiä antaa;

9. And as I may so say, Levi also, who receiveth tithes, payed tithes in Abraham.

10. Sillä hän oli vielä isäinsä kupeissa, kuin Melkisedek häntä vastaan meni.

10. For he was yet in the loins of his father, when Melchisedec met him.

11. Sentähden, jos täydellisyys on Levin pappeuden kautta tapahtunut; (sillä sen alla on kansa lain saanut,) mitä sitte oli tarvetta sanoa, että toinen pappi oli Melkisedekin säädyn jälkeen tuleva, ja ei Aaronin säädyn jälkeen?

11. If therefore perfection were by the Levitical priesthood, (for under it the people received the law,) what further need was there that another priest should rise after the order of Melchisedec, and not be called after the order of Aaron?

12. Sillä kussa pappeus muutetaan, siinä pitää myös laki muutettaman.

12. For the priesthood being changed, there is made of necessity a change also of the law.

13. Sillä se, josta näitä sanotaan, on toisesta suvusta, josta ei yksikään alt-

13. For he of whom these things are spoken pertaineth to another tribe, of

taria palvellut.

14. Sillä se on julkinen, että meidän Herramme on Juudan sukukunnasta tullut, jolle sukukunnalle ei Moses ole mitään pappeudesta puhunut;

15. Ja se on vielä selkeämpi, jos Melkisedekin säädyn jälkeen toinen pappi tulee ylös,

16. Joka ei lihallisen käskyn lain jälkeen tehty ole, vaan loppumattoman elämän voiman jälkeen.

17. Sillä näin hän todistaa: sinä olet pappi ijankaikkisesti Melkisedekin säädyn jälkeen.

18. Sillä ensimäinen laki lakkaa, sen heikkouden ja kelvottomuuden tähden;

19. Sillä ei se laki taitanut täydelliseksi tehdä, vaan se oli sisällejohdatus parempaan toivoon, jonka kautta me Jumalaa lähenemme,

20. (Ja niin paljoa enempi, ettei ilman valaa;

21. Sillä ne olivat tosin ilman valaa papiksi tulleet, mutta tämä valalla, hänen kauttansa, joka hänelle sanoi:

which no man gave attendance at the altar.

14. For it is evident that our Lord sprang out of Juda; of which tribe Moses spake nothing concerning priesthood.

15. And it is yet far more evident: for that after the similitude of Melchisedec there ariseth another priest,

16. Who is made, not after the law of a carnal commandment, but after the power of an endless life.

17. For he testifieth, Thou art a priest for ever after the order of Melchisedec.

18. For there is verily a disannulling of the commandment going before for the weakness and unprofitableness thereof.

19. For the law made nothing perfect, but the bringing in of a better hope did; by the which we draw nigh unto God.

20. And inasmuch as not without an oath he was made priest:

21. For those priests were made without an oath; but this with an oath by him that said unto him, The Lord

Herra on vannonut ja ei sitä kadu: sinä olet pappi Melkisedekin säädyn jälkeen ijankaikkisesti,)

sware and will not repent, Thou art a priest for ever after the order of Melchisedec:)

22. Ja näin paljoa paremman Testamentin toimittajaksi on Jesus tullut.

22. By so much was Jesus made a surety of a better testament.

23. Ja niitä tosin monta papiksi tuli, ettei kuolema sallinut heidän pysyä;

23. And they truly were many priests, because they were not suffered to continue by reason of death:

24. Mutta tällä, että hän pysyy ijankaikkisesti, on katoomatoin pappeus,

24. But this man, because he continueth ever, hath an unchangeable priesthood.

25. Josta hän myös taitaa ne ijankaikkisesti autuaiksi tehdä, jotka hänen kauttansa Jumalan tykö tulevat, ja elää aina ja rukoilee alati heidän edestänsä.

25. Wherefore he is able also to save them to the uttermost that come unto God by him, seeing he ever liveth to make intercession for them.

26. Sillä senkaltainen ylimmäinen Pappi meille sopii, pyhä, viatoin, saastatoin, syntisistä eroitettu ja korkeammaksi taivaita tullut,

26. For such an high priest became us, who is holy, harmless, undefiled, separate from sinners, and made higher than the heavens;

27. Jolla ei olisi joka päivä tarve, niinkuin muut ylimmäiset papit, ensin omain synteinsä edestä uhraamaan, sitte kansan syntein edestä; sillä sen hän on jo silloin tehnyt, kuin hän itsensä uhrasi.

27. Who needeth not daily, as those high priests, to offer up sacrifice, first for his own sins, and then for the people's: for this he did once, when he offered up himself.

28. Sillä laki asettaa ihmiset ylimmäiseksi papiksi, joilla heikkous on;

28. For the law maketh men high priests which have infirmity; but the

mutta valan sana, joka lain jälkeen sanottiin, asettaa Pojan ijankaikkisesti täydelliseksi.

word of the oath, which was since the law, maketh the Son, who is consecrated for evermore.

8 luku

1. Mutta tämä on pääkappale niistä, joita me puhumme: meillä on senkaltainen ylimmäinen Pappi, joka istuu oikialla kädellä majesteetin istumella taivaissa,
2. Ja on pyhäin lahjain palvelia, ja sen totisen majan, jonka Jumala asetti ja ei ihminen.
3. Sillä jokainen ylimmäinen pappi asetetaan uhraamaan lahjoja ja uhreja: sentähden tarvitaan, että tälläkin olis jotakin uhraamista.
4. Sillä jos hän nyt maan päällä olis, niin ei hän olisi pappi; sillä papit ovat, jotka lain jälkeen lahjoja uhraavat,

1. Now of the things which we have spoken this is the sum: We have such an high priest, who is set on the right hand of the throne of the Majesty in the heavens;
2. A minister of the sanctuary, and of the true tabernacle, which the Lord pitched, and not man.
3. For every high priest is ordained to offer gifts and sacrifices: wherefore it is of necessity that this man have somewhat also to offer.
4. For if he were on earth, he should not be a priest, seeing that there are priests that offer gifts according to the law:

5. Jotka palvelevat taivaallisten esikuvaa ja varjoa, niinkuin jumalallinen vastaus Mosekselle sanoi, kuin hänen piti majan päättämän: katso, sanoo hän, että kaikki teet sen kuvan jälkeen, mikä sinulle vuorella osoitettu

5. Who serve unto the example and shadow of heavenly things, as Moses was admonished of God when he was about to make the tabernacle: for, See, saith he, that thou make all things according to the pattern

on.
6. Mutta nyt on hän paremman viran saanut, niinkuin hän paremman Testamentinkin välimies on, joka parempain lupausten päällä seisoo.

7. Sillä jos entinen olis puuttumatoin ollut, niin ei toiselle olisi siaa tehty;

8. Sillä hän nuhtelee heitä ja sanoo: katso, päivät tulevat, sanoo Herra, että minä Israelin huoneelle ja Juudan huoneelle tahdon Uuden Testamentin päättää,
9. En sen Testamentin jälkeen, jonka minä heidän isillensä sinä päivänä annoin, kuin minä heidän käteensä rupesin, heitä Egyptin maalta johdattaakseni; sillä ei he pysyneet minun Testamentissani, niin en minäkään ole heistä lukua pitänyt, sanoo Herra.
10. Sillä tämä on se Testamentti, jonka minä tahdon säätää Israelin huoneelle, niiden päiväin jälkeen, sanoo Herra: minä tahdon antaa minun lakini heidän mieleensä, ja tahdon ne kirjoittaa heidän sydämiinsä, ja tahdon olla heidän Jumalansa, ja heidän

shewed to thee in the mount.
6. But now hath he obtained a more excellent ministry, by how much also he is the mediator of a better covenant, which was established upon better promises.
7. For if that first covenant had been faultless, then should no place have been sought for the second.
8. For finding fault with them, he saith, Behold, the days come, saith the Lord, when I will make a new covenant with the house of Israel and with the house of Judah:
9. Not according to the covenant that I made with their fathers in the day when I took them by the hand to lead them out of the land of Egypt; because they continued not in my covenant, and I regarded them not, saith the Lord.
10. For this is the covenant that I will make with the house of Israel after those days, saith the Lord; I will put my laws into their mind, and write them in their hearts: and I will be to them a God, and they shall be to me a people:

pitää oleman minun kansani.

11. Ja ei yhdenkään pidä lähimmäistänsä opettaman eikä veljeänsä, ja sanoman: tunne Herra! sillä kaikki pitää minun tunteman, hamasta pienestä heidän seassansa niin suurimpaan asti.

11. And they shall not teach every man his neighbour, and every man his brother, saying, Know the Lord: for all shall know me, from the least to the greatest.

12. Sillä minä tulen lepytetyksi heidän vääryydestänsä ja heidän synneistänsä, ja heidän vääryyttänsä en minä tahdo enempi muistaa.

12. For I will be merciful to their unrighteousness, and their sins and their iniquities will I remember no more.

13. Siinä kuin hän sanoo: uusi, vanhensi hän entisen; sillä joka vanha ja ijällinen on, se on läsnä loppuansa.

13. In that he saith, A new covenant, he hath made the first old. Now that which decayeth and waxeth old is ready to vanish away.

9 luku

1. Niin oli tosin entiselläkin majalla jumalanpalveluksen oikeus ja ulkonainen pyhyys.

1. Then verily the first covenant had also ordinances of divine service, and a worldly sanctuary.

2. Sillä ensimäinen maja oli rakennettu, jossa olivat kynttiläjalka, ja pöytä, ja katselmusleivät, joka pyhäksi kutsuttiin.

2. For there was a tabernacle made; the first, wherein was the candlestick, and the table, and the shewbread; which is called the sanctuary.

3. Mutta toisen esiripun takana oli se maja, joka kaikkein pyhimmäksi kutsuttiin,

3. And after the second veil, the tabernacle which is called the Holiest of all;

4. Jossa oli kultainen pyhän savun astia ja Testamentin arkki kaikkialta kullalla silattu, siinä myös oli kultainen astia, jossa oli manna, ja kukoistavainen Aaronin sauva ja Testamentin taulut.

4. Which had the golden censer, and the ark of the covenant overlaid round about with gold, wherein was the golden pot that had manna, and Aaron's rod that budded, and the tables of the covenant;

5. Mutta sen päällä olivat kunnian Kerubimit, jotka armo-istuimen varjosivat; joista ei nyt ole erinomattain sanomista.

5. And over it the cherubims of glory shadowing the mercyseat; of which we cannot now speak particularly.

6. Mutta kuin ne näin asetetut olivat, menivät papit aina siihen ensimäiseen majaan ja toimittivat jumalanpalveluksen;

6. Now when these things were thus ordained, the priests went always into the first tabernacle, accomplishing the service of God.

7. Vaan toiseen meni ainoasti ylimmäinen pappi kerran vuodessa yksinänsä, ei ilman verta, jonka hän uhrasi omainsa ja kansan rikosten edestä:

7. But into the second went the high priest alone once every year, not without blood, which he offered for himself, and for the errors of the people:

8. Jolla Pyhä Henki ilmoitti, ettei pyhityksen tietä niinkauvan julistettu, kuin se entinen maja seisoo,

8. The Holy Ghost this signifying, that the way into the holiest of all was not yet made manifest, while as the first tabernacle was yet standing:

9. Joka sillä ajalla oli esikuva, jossa lahjat ja uhrit uhrattiin, jotka ei voineet omantunnon perään täydelliseksi tehdä sitä, joka jumalanpalvelusta teki.

9. Which was a figure for the time then present, in which were offered both gifts and sacrifices, that could not make him that did the service perfect, as pertaining to the con-

science;

10. Ainoastaan ruilla ja juomilla, ja moninaisilla pesemisillä ja lihan säädyissä, jotka ojennuksen aikaan asti olivat päälle pannut.

10. Which stood only in meats and drinks, and divers washings, and carnal ordinances, imposed on them until the time of reformation.

11. Mutta Kristus on tullut tulevaisten tavarain ylimmäiseksi Papiksi, suuremman ja täydellisemmän majan kautta, joka ei käsillä tehty ole, se on: joka ei näin ole rakennettu;

11. But Christ being come an high priest of good things to come, by a greater and more perfect tabernacle, not made with hands, that is to say, not of this building;

12. Eikä kauristen taikka vasikkain veren kautta, vaan hän on kerran oman verensä kautta mennyt pyhään, ja ijankaikkisen lunastuksen löytänyt.

12. Neither by the blood of goats and calves, but by his own blood he entered in once into the holy place, having obtained eternal redemption for us.

13. Sillä jos härkäin ja kauristen veri, ja hehkoisen tuhka, priiskotettu saastaisten päälle, pyhittää lihalliseen puhtauteen,

13. For if the blood of bulls and of goats, and the ashes of an heifer sprinkling the unclean, sanctifieth to the purifying of the flesh:

14. Kuinka paljoa enemmin Kristuksen veri, joka itsensä ilman kaiketa viata iankaikkisen hengen kautta Jumalalle uhrannut on, on puhdistava omantuntomme kuolevaisista töistä, elävää Jumalaa palvelemaan?

14. How much more shall the blood of Christ, who through the eternal Spirit offered himself without spot to God, purge your conscience from dead works to serve the living God?

15. Ja sentähden on hän myös Uuden Testamentin välimies, että ne, jotka kutsutut ovat, sen luvatun ijankaikki-

15. And for this cause he is the mediator of the new testament, that by means of death, for the redemption

sen perimisen saisivat, että hänen kuolemansa siinä välillä kävi niiden ylitsekäymisten lunastukseksi, jotka entisen Testamentin alla olivat.

16. Sillä kussa Testamentti on, siinä pitää myös hänen kuolemansa oleman, joka Testamentin teki.

17. Sillä kuolemalla testamentti vahvistetaan, joka ei ole niin kauvan vahva, kuin se elää, joka sen teki.

18. Sentähden ei se entinenkään ilman verta säätty.

19. Sillä kuin Moses oli puhunut kaikelle kansalle jokaisen käskyn lain jälkeen, otti hän vasikkain ja kauristen verta veden kanssa, ja purpuravilloja, ja isoppia, ja priiskotti sekä Raamatun että kaiken kansan,

20. Sanoen: tämä on sen Testamentin veri, jonka Jumala teille käskenyt on.

21. Ja majan ja kaikki jumalanpalveluksen astiat priiskotti hän myös verellä.

22. Ja lähes kaikki verellä lain jälkeen puhdistetaan, ja paitsi veren vuoda-

of the transgressions that were under the first testament, they which are called might receive the promise of eternal inheritance.

16. For where a testament is, there must also of necessity be the death of the testator.

17. For a testament is of force after men are dead: otherwise it is of no strength at all while the testator liveth.

18. Whereupon neither the first testament was dedicated without blood.

19. For when Moses had spoken every precept to all the people according to the law, he took the blood of calves and of goats, with water, and scarlet wool, and hyssop, and sprinkled both the book, and all the people,

20. Saying, This is the blood of the testament which God hath enjoined unto you.

21. Moreover he sprinkled with blood both the tabernacle, and all the vessels of the ministry.

22. And almost all things are by the law purged with blood; and without

tusta ei yhtään anteeksiantamusta tapahdu.

23. Niin siis tarvitaan, että taivaallisten kuvat senkaltaisilla puhdistetaan; mutta itse taivaalliset pitää paremmilla uhreilla puhdistettaman kuin ne olivat.

24. Sillä ei Kristus mennyt käsillä tehtyyn pyhään, joka totisen kuva on, vaan hän meni itse taivaasen, että hän nyt Jumalan kasvoin edessä meidän tähtemme ilmestyis;

25. Ei, että hänen pitää useimmin itsensä uhraaman, niinkuin ylimmäinen pappi joka vuosi meni muukalaisella verellä pyhään:

26. (Muutoin olis hänen useammin tullut jo maailman alusta kärsiä,) mutta nyt kerran maailman lopulla on hän oman uhrinsa kautta ilmestynyt synnin poispanemiseksi.

27. Ja niinkuin kaikkein ihmisten pitää kerran kuoleman, mutta senjälkeen tuomio,

28. Niin on myös Kristus kerran uhrattu monen syntejä ottamaan pois; mutta toisella haavalla on hän ilman syntiä ilmestyvä niille, jotka häntä

shedding of blood is no remission.

23. It was therefore necessary that the patterns of things in the heavens should be purified with these; but the heavenly things themselves with better sacrifices than these.

24. For Christ is not entered into the holy places made with hands, which are the figures of the true; but into heaven itself, now to appear in the presence of God for us:

25. Nor yet that he should offer himself often, as the high priest entereth into the holy place every year with blood of others;

26. For then must he often have suffered since the foundation of the world: but now once in the end of the world hath he appeared to put away sin by the sacrifice of himself.

27. And as it is appointed unto men once to die, but after this the judgment:

28. So Christ was once offered to bear the sins of many; and unto them that look for him shall he appear the second time without sin unto salva-

odottavat autuudeksi.

10 luku

1. Sillä lailla on tulevaisten tavarain varjo, ei itse hyvyyden olento; niillä uhreilla, joita he joka vuosi alinomaa uhraavat, ei se ikänä taida niitä täydelliseksi tehdä, jotka uhraavat.

2. Muutoin olis uhraamasta lakattu, jos ei niillä, jotka uhrasivat, synneistä silleen omaatuntoa olisi, koska he kerran puhdistetut ovat.
3. Vaan sillä tapahtuu joka vuosi synnin muistuttamus.

4. Sillä mahdotoin on härkäin ja kauristen veren kautta syntejä ottaa pois.

5. Sentähden, kuin hän maailmaan tuli, sanoi hän: uhria ja lahjaa et sinä tahtonut, mutta ruumiin olet sinä minulle valmistanut;
6. Polttouhrit ja syntiuhrit ei ole sinun mieleises.
7. Silloin minä sanoin: katso, minä tulen, (Raamatussa on minusta kirjoition.

1. For the law having a shadow of good things to come, and not the very image of the things, can never with those sacrifices which they offered year by year continually make the comers thereunto perfect.
2. For then would they not have ceased to be offered? because that the worshippers once purged should have had no more conscience of sins.
3. But in those sacrifices there is a remembrance again made of sins every year.
4. For it is not possible that the blood of bulls and of goats should take away sins.
5. Wherefore when he cometh into the world, he saith, Sacrifice and offering thou wouldest not, but a body hast thou prepared me:
6. In burnt offerings and sacrifices for sin thou hast had no pleasure.
7. Then said I, Lo, I come (in the volume of the book it is written of me,)

tettu,) että minun pitää tekemän sinun tahtos, Jumala.

to do thy will, O God.

8. Niinkuin hän ennen sanoi: uhria ja lahjaa, ja polttouhria ja syntiuhria et sinä tahtonut, ei myös ne sinulle kelvanneet, (jotka lain jälkeen uhrataan,)

8. Above when he said, Sacrifice and offering and burnt offerings and offering for sin thou wouldest not, neither hadst pleasure therein; which are offered by the law;

9. Silloin hän sanoi: katso, minä tulen tekemään, Jumala, sinun tahtos. Hän ottaa pois entisen, että hän toisen asettais.

9. Then said he, Lo, I come to do thy will, O God. He taketh away the first, that he may establish the second.

10. Jonka tahdon kautta me kerran pyhitetyt olemme, Jesuksen Kristuksen ruumiin uhraamisella.

10. By the which will we are sanctified through the offering of the body of Jesus Christ once for all.

11. Ja jokainen pappi on siihen pantu, että hänen joka päivä jumalanpalvelusta tekemän pitää ja usein yhtäläistä uhria uhraaman, jotka ei koskaan voi syntejä ottaa pois.

11. And every priest standeth daily ministering and offering oftentimes the same sacrifices, which can never take away sins:

12. Mutta kuin tämä oli yhden ijankaikkisesti kelpaavan uhrin syntein edestä uhrannut, istuu hän nyt Jumalan oikialla kädellä,

12. But this man, after he had offered one sacrifice for sins for ever, sat down on the right hand of God;

13. Ja odottaa, että hänen vihollisensa pannaan hänen jalkainsa astinlaudaksi.

13. From henceforth expecting till his enemies be made his footstool.

14. Sillä yhdellä uhrilla on hän ijankaikkisesti täydelliseksi tehnyt ne, jot-

14. For by one offering he hath perfected for ever them that are sancti-

ka pyhitetään.
15. Mutta sen todistaa myös meille itse Pyhä Henki, sillä että hän ennen sanoi:
16. Tämä on se Testamentti, jonka minä tahdon heille tehdä niiden päiväin jälkeen, sanoo Herra: minä tahdon antaa minun lakini heidän sydämiinsä, ja heidän mieliinsä minä ne kirjoitan,
17. Ja heidän syntejänsä ja vääryyttänsä en minä enempi tahdo muistaa.
18. Mutta kussa näiden anteeksiantamus on, siinä ei silleen uhria syntein edestä ole.
19. Että siis meillä, rakkaat veljet, on vapaus mennä pyhään, Jesuksen veren kautta.
20. Jonka hän meille on valmistanut uudeksi ja eläväksi tieksi, esiripun kautta, se on: hänen lihansa kautta,
21. Ja meillä on yksi suuri Pappi, Jumalan huoneen haltia;
22. Niin käykäämme hänen tykönsä totisella sydämellä, täydellä uskolla, priiskotetut meidän sydämissämme, (ja päästetyt) pahasta omastatunnosta,

fied.
15. Whereof the Holy Ghost also is a witness to us: for after that he had said before,
16. This is the covenant that I will make with them after those days, saith the Lord, I will put my laws into their hearts, and in their minds will I write them;
17. And their sins and iniquities will I remember no more.
18. Now where remission of these is, there is no more offering for sin.
19. Having therefore, brethren, boldness to enter into the holiest by the blood of Jesus,
20. By a new and living way, which he hath consecrated for us, through the veil, that is to say, his flesh;
21. And having an high priest over the house of God;
22. Let us draw near with a true heart in full assurance of faith, having our hearts sprinkled from an evil conscience, and our bodies washed with pure water.

23. Ja pestyt ruumiin puolesta puhtaalla vedellä, ja pitäkäämme horjumatoin toivon tunnustus: (sillä se on uskollinen, joka ne lupasi),

23. Let us hold fast the profession of our faith without wavering; (for he is faithful that promised;)

24. Ja ottakaamme vaari toinen toisestamme, että me ahkeroitsemme rakkaudesta ja hyvistä töistä,

24. And let us consider one another to provoke unto love and to good works:

25. Ei antain ylön yhteistä seurakuntaa, niinkuin muutamain tapa on, vaan neuvokaat teitänne keskenänne, ja sitä enemmin kuin te näette sen päivän lähestyvän.

25. Not forsaking the assembling of ourselves together, as the manner of some is; but exhorting one another: and so much the more, as ye see the day approaching.

26. Sillä jos me ehdollamme sitte syntiä teemme, kuin me olemme totuuden tuntoon tulleet, niin ei meillä ole enään yhtään uhria syntein edestä,

26. For if we sin wilfully after that we have received the knowledge of the truth, there remaineth no more sacrifice for sins,

27. Vaan hirmuinen tuomion odotus ja tulen kiivaus, joka vastahakoiset syövä on.

27. But a certain fearful looking for of judgment and fiery indignation, which shall devour the adversaries.

28. Jos joku Moseksen lain rikkoo, hänen pitää ilman armoa kuoleman kahden taikka kolmen todistajan kautta.

28. He that despised Moses' law died without mercy under two or three witnesses:

29. Kuinka paljoa enemmän rangaistuksen te luulette sen ansainneen, joka Jumalan Pojan jaloilla tallaa ja Testamentin veren saastuttaa, jonka

29. Of how much sorer punishment, suppose ye, shall he be thought worthy, who hath trodden under foot the Son of God, and hath counted the

kautta hän pyhitetty on, ja armon Henkeä pilkkaa?

blood of the covenant, wherewith he was sanctified, an unholy thing, and hath done despite unto the Spirit of grace?

30. Sillä me tunnemme hänen, joka sanoi: minun on kosto, minä tahdon kostaa, sanoo Herra; ja taas: Herra on kansansa tuomitseva.

30. For we know him that hath said, Vengeance belongeth unto me, I will recompense, saith the Lord. And again, The Lord shall judge his people.

31. Hirmuinen on langeta elävän Jumalan käsiin.

31. It is a fearful thing to fall into the hands of the living God.

32. Muistakaa siis entisiä päiviä, joina te valistetut olitte ja kärsitte monen vaivan kilvoituksen:

32. But call to remembrance the former days, in which, after ye were illuminated, ye endured a great fight of afflictions;

33. Puolittain silloin, kuin te sekä pilkkain että tuskain kautta kaikille ihmeeksi olitte: puolittain, kuin te niiden kanssa osalliset olitte, joille myös niin kävi.

33. Partly, whilst ye were made a gazingstock both by reproaches and afflictions; and partly, whilst ye became companions of them that were so used.

34. Sillä te olette myös niistä vaivoista, jotka minun siteistäni tapahtuivat, osalliset olleet, ja teidän hyvyytenne raatelemisen olette te ilolla kärsineet, tietäen, että teillä on parempi ja pysyväisempi tavara taivaissa.

34. For ye had compassion of me in my bonds, and took joyfully the spoiling of your goods, knowing in yourselves that ye have in heaven a better and an enduring substance.

35. Älkäät siis heittäkö pois teidän uskallustanne, jolla suuri palkan mak-

35. Cast not away therefore your confidence, which hath great recom-

so on.
36. Sillä kärsivällisyys on teille tarpeellinen, tehdäksenne Jumalan tahtoa, että te lupauksen saisitte.
37. Sillä vähän hetken perästä tulee se, joka tuleva on, ja ei viivyttele.

38. Mutta vanhurskas elää uskosta: ja joka välttää, siihen ei minun sieluni mielisty.
39. Mutta emme ole ne, jotka meitämme kadotukseen vältämme, vaan jotka uskomme sielun tallella pitämiseen.

11 luku

1. Mutta usko on vahva uskallus niihin, joita toivotaan, ja ei näkymättömistä epäile.
2. Sen kautta ovat vanhat todistuksen saaneet.
3. Uskon kautta me ymmärrämme, että maailma on Jumalan sanalla valmistettu, ja että kaikki, mitä me näemme, ne ovat tyhjästä tehdyt.

4. Uskon kautta Abel uhrasi Jumalalle

pence of reward.
36. For ye have need of patience, that, after ye have done the will of God, ye might receive the promise.
37. For yet a little while, and he that shall come will come, and will not tarry.

38. Now the just shall live by faith: but if any man draw back, my soul shall have no pleasure in him.
39. But we are not of them who draw back unto perdition; but of them that believe to the saving of the soul.

1. Now faith is the substance of things hoped for, the evidence of things not seen.
2. For by it the elders obtained a good report.
3. Through faith we understand that the worlds were framed by the word of God, so that things which are seen were not made of things which do appear.

4. By faith Abel offered unto God a

suuremman uhrin kuin Kain, jonka kautta hän sai todistuksen, että hän oli vanhurskas, kuin Jumala hänen lahjoistansa todisti; ja sen kautta hän vielä puhuu, vaikka hän kuollut on.

5. Uskon kautta Enok otettiin pois, ettei hän kuolemaa nähnyt, ja ei ole löydetty, että Jumala hänen otti pois; sillä ennenkuin hän otettiin pois, oli hänellä todistus, että hän kelpasi Jumalalle.

6. Sillä ilman uskoa on mahdotoin kelvata (Jumalalle); sillä joka Jumalan tykö tulla tahtoo, sen pitää uskoman, että hän on, ja on niille kostaja, jotka häntä etsivät.

7. Uskon kautta sai Noa Jumalan käskyn niistä, jotka ei vielä näkyneet, pelkäsi ja valmisti arkin huoneensa autuudeksi; jonka kautta hän maailman tuomitsi, ja tuli sen vanhurskauden perilliseksi, joka uskon kautta tulee.

8. Uskon kautta tuli Abraham kuuliaiseksi, kuin hän kutsuttiin menemään siihen maahan, jonka hän oli perivä, ja hän meni eikä tietänyt kuhunka hän tuleva oli.

more excellent sacrifice than Cain, by which he obtained witness that he was righteous, God testifying of his gifts: and by it he being dead yet speaketh.

5. By faith Enoch was translated that he should not see death; and was not found, because God had translated him: for before his translation he had this testimony, that he pleased God.

6. But without faith it is impossible to please him: for he that cometh to God must believe that he is, and that he is a rewarder of them that diligently seek him.

7. By faith Noah, being warned of God of things not seen as yet, moved with fear, prepared an ark to the saving of his house; by the which he condemned the world, and became heir of the righteousness which is by faith.

8. By faith Abraham, when he was called to go out into a place which he should after receive for an inheritance, obeyed; and he went out, not knowing whither he went.

9. Uskon kautta oli hän muukalainen luvatussa maassa, niinkuin vieraalla maalla, ja asui majoissa Isaakin ja Jakobin kanssa, jotka olivat sen lupauksen kanssaperilliset.
10. Sillä hän oli odottanut sitä kaupunkia, jolla perustus oli, jonka rakentaja ja luoja on Jumala.
11. Uskon kautta myös Saara sai voiman siittääksensä, ja synnytti jälkeen ikänsä ajan; sillä hän piti sen uskollisena, joka sen hänelle luvannut oli.
12. Sentähden myös yhdestä, joka niin jo kuollut oli, syntyi monta, niinkuin tähtiä on taivaassa ja niinkuin santaa meren rannassa, joka epälukuinen on.
13. Nämät kaikki ovat uskossa kuolleet ja ei ole niistä lupauksista saaneet, vaan ainoastansa taampaa nähneet ja kuitenkin niihin turvanneet ja hyvin tyytyivät ja tunnustivat, että he vieraat ja muukalaiset maan päällä olivat.
14. Sillä ne, jotka näitä sanovat, he osoittavat, että he isänmaata etsivät.
15. Ja jos he sitte muistaneet olisivat,

9. By faith he sojourned in the land of promise, as in a strange country, dwelling in tabernacles with Isaac and Jacob, the heirs with him of the same promise:
10. For he looked for a city which hath foundations, whose builder and maker is God.
11. Through faith also Sara herself received strength to conceive seed, and was delivered of a child when she was past age, because she judged him faithful who had promised.
12. Therefore sprang there even of one, and him as good as dead, so many as the stars of the sky in multitude, and as the sand which is by the sea shore innumerable.
13. These all died in faith, not having received the promises, but having seen them afar off, and were persuaded of them, and embraced them, and confessed that they were strangers and pilgrims on the earth.
14. For they that say such things declare plainly that they seek a country.
15. And truly, if they had been mind-

kusta he lähteneet olivat, olis heillä kyllä aikaa palata ollut.

16. Mutta he pyytävät parempaa, se on: taivaallista. Sentähden ei Jumala häpee kutsuttaa heidän Jumalaksensa; sillä hän valmisti heille kaupungin.

17. Uskon kautta uhrasi Abraham Isaakin, kuin hän kiusattiin, ja uhrasi ainokaisensa, kuin hän jo oli lupaukset saanut,

18. Josta sanottu oli: Isaakissa kutsutaan sinulle siemen,

19. Ja ajatteli, että Jumala voi kuolleistakin herättää; josta hän myös hänen niinkuin yhdessä esikuvassa jälleen sai.

20. Uskon kautta siunasi Isaak tulevaisista asioista Jakobia ja Esauta.

21. Uskon kautta siunasi Jakob kuollessansa molemmat Josephin pojat, rukoili ja nojasi sauvansa pään päälle.

22. Uskon kautta puhui Joseph kuollessansa Israelin lasten lähtemisestä ja antoi käskyn luistansa.

ful of that country from whence they came out, they might have had opportunity to have returned.

16. But now they desire a better country, that is, an heavenly: wherefore God is not ashamed to be called their God: for he hath prepared for them a city.

17. By faith Abraham, when he was tried, offered up Isaac: and he that had received the promises offered up his only begotten son,

18. Of whom it was said, That in Isaac shall thy seed be called:

19. Accounting that God was able to raise him up, even from the dead; from whence also he received him in a figure.

20. By faith Isaac blessed Jacob and Esau concerning things to come.

21. By faith Jacob, when he was a dying, blessed both the sons of Joseph; and worshipped, leaning upon the top of his staff.

22. By faith Joseph, when he died, made mention of the departing of the children of Israel; and gave commandment concerning his bones.

23. Uskon kautta Moses, kuin hän syntynyt oli, salattiin kolme kuukautta vanhemmiltansa, että he näkivät, kuinka kaunis poikainen hän oli, ja ei peljänneet kuninkaan haastoa.

23. By faith Moses, when he was born, was hid three months of his parents, because they saw he was a proper child; and they were not afraid of the king's commandment.

24. Uskon kautta Moses, kuin hän jo suureksi tuli, kielsi kutsuttaa itsensä Pharaon tyttären pojaksi,

24. By faith Moses, when he was come to years, refused to be called the son of Pharaoh's daughter;

25. Ja valitsi paljoa paremmaksi kärsiä vaivaa Jumalan joukon kanssa, kuin ajallista tarvetta synnissä nautita,

25. Choosing rather to suffer affliction with the people of God, than to enjoy the pleasures of sin for a season;

26. Ja luki suuremmaksi rikkaudeksi Kristuksen pilkan, kuin Egyptin tavarat; sillä hän katsoi palkan maksoa.

26. Esteeming the reproach of Christ greater riches than the treasures in Egypt: for he had respect unto the recompence of the reward.

27. Uskon kautta jätti hän Egyptin ja ei peljännyt kuninkaan hirmuisuutta; sillä hän riippui hänessä, jota ei hän nähnyt, niinkuin hän jo olis hänen nähnyt.

27. By faith he forsook Egypt, not fearing the wrath of the king: for he endured, as seeing him who is invisible.

28. Uskon kautta piti hän pääsiäistä ja veren vuodatusta, ettei se, joka esikoiset tappoi, olisi ruvennut heihin.

28. Through faith he kept the passover, and the sprinkling of blood, lest he that destroyed the firstborn should touch them.

29. Uskon kautta kävivät ne Punaisen meren lävitse niinkuin kuivaa maata myöten, jota myös Egyptiläiset koet-

29. By faith they passed through the Red sea as by dry land: which the Egyptians assaying to do were

telivat ja upposivat.
30. Uskon kautta Jerikon muurit lankesivat, kuin niitä seitsemän päivää käytiin ympäri.
31. Uskon kautta ei portto Rahab hukkunut uskomattomain kanssa, koska vakoojat rauhallisesti huoneeseensa korjasi.
32. Ja mitä minun pitää enempi sanoman? Sillä aika tulis minulle lyhyeksi, jos minun pitäis luetteleman Gideonista, ja Barakista, ja Simsonista, ja Jephtasta, ja Davidista, ja Samuelista, ja prophetaista,
33. Jotka uskon kautta ovat valtakunnat voittaneet, tehneet vanhurskautta, saaneet lupaukset, tukkineet jalopeurain suut,
34. Sammuttaneet tulen voiman, välttäneet miekan terän, ovat väkeväksi heikkoudesta tulleet ovat voimalliseksi sodassa tulleet, muukalaisten sotajoukot maahan lyöneet.
35. Vaimot ovat kuolleensa ylösnousemisesta jälleen saaneet; mutta muut ovat rikki revityt, ja ei pelastusta ottaneet vastaan, että heidän paremman ylösnousemisen saaman piti.

drowned.
30. By faith the walls of Jericho fell down, after they were compassed about seven days.
31. By faith the harlot Rahab perished not with them that believed not, when she had received the spies with peace.
32. And what shall I more say? for the time would fail me to tell of Gedeon, and of Barak, and of Samson, and of Jephthae; of David also, and Samuel, and of the prophets:
33. Who through faith subdued kingdoms, wrought righteousness, obtained promises, stopped the mouths of lions,
34. Quenched the violence of fire, escaped the edge of the sword, out of weakness were made strong, waxed valiant in fight, turned to flight the armies of the aliens.
35. Women received their dead raised to life again: and others were tortured, not accepting deliverance; that they might obtain a better resurrection:

36. Muutamat taas ovat pilkkoja ja haavoja kärsineet, ja vielä sittekin kahleet ja vankiuden,
37. Ovat kivitetyt, rikki hakatut, lävitse pistetyt, miekalla surmatut, vaeltaneet ympäri lammasten ja vuohten nahoissa, ovat olleet köyhät, ahdistetut, vaivatut.
38. (Joille maailma oli mahdotoin), ovat korvessa eksyneet ja vuorilla, ja mäen rotkoissa ja maan kuopissa.

39. Ja kaikki nämät ovat uskon kautta todistuksen saaneet, eikä saaneet sitä lupausta:
40. Että Jumala on jotakin paremmin meille edeskatsonut, ettei he ilman meitä täydelliseksi tulleet olisi.

36. And others had trial of cruel mockings and scourgings, yea, moreover of bonds and imprisonment:
37. They were stoned, they were sawn asunder, were tempted, were slain with the sword: they wandered about in sheepskins and goatskins; being destitute, afflicted, tormented;
38. Of whom the world was not worthy:) they wandered in deserts, and in mountains, and in dens and caves of the earth.

39. And these all, having obtained a good report through faith, received not the promise:
40. God having provided some better thing for us, that they without us should not be made perfect.

12 luku

1. Sentähden myös me, että meillä on näin suuri todistusten joukko meidän ympärillämme, niin pankaamme pois kaikki kuorma ja synti, joka aina meihin tarttuu ja hitaaksi tekee, ja juoskaamme kärsivällisyyden kautta siinä kilvoituksessa, joka meidän

1. Wherefore seeing we also are compassed about with so great a cloud of witnesses, let us lay aside every weight, and the sin which doth so easily beset us, and let us run with patience the race that is set before us,

eteemme pantu on,

2. Ja katsokaamme uskon alkajan ja päättäjän Jesuksen päälle, joka, vaikka hän olis kyllä taitanut iloita, kärsi ristiä, ei totellut pilkkaa, ja nyt istuu oikialla kädellä Jumalan istuimella.

2. Looking unto Jesus the author and finisher of our faith; who for the joy that was set before him endured the cross, despising the shame, and is set down at the right hand of the throne of God.

3. Niin muistakaat häntä, joka senkaltaisen vastahakoisuuden on syntisiltä itse vastaansa kärsinyt, ettette väsy teidän mielessänne ja lakkaa.

3. For consider him that endured such contradiction of sinners against himself, lest ye be wearied and faint in your minds.

4. Sillä ette ole vielä hamaan vereen asti kilvoitellen syntiä vastaan olleet,

4. Ye have not yet resisted unto blood, striving against sin.

5. Ja te olette jo unohtaneet sen manauksen, joka teille niin. kuin lapsille puhuu: minun poikani, älä katso ylön Herran kuritusta, ja älä näänny, koskas häneltä rangaistaan,

5. And ye have forgotten the exhortation which speaketh unto you as unto children, My son, despise not thou the chastening of the Lord, nor faint when thou art rebuked of him:

6. Sillä jota Herra rakastaa, sitä hän myös rankaisee; mutta jokaista poikaa hän pieksää, jonka hän korjaa.

6. For whom the Lord loveth he chasteneth, and scourgeth every son whom he receiveth.

7. Jos te kurituksen kärsitte, niin Jumala taritsee itsensä teille niinkuin lapsillensa; sillä kuka on se poika, jota ei isä kurita?

7. If ye endure chastening, God dealeth with you as with sons; for what son is he whom the father chasteneth not?

8. Mutta jos te olette ilman kuritusta, josta kaikki ovat osalliset olleet, niin te olette äpärät ja ette lapset.

8. But if ye be without chastisement, whereof all are partakers, then are ye bastards, and not sons.

9. Ja kuin meillä ovat lihalliset isät olleet kurittajana, niin me olemme niitä kavahtaneet: eikö meidän siis paljoa enemmin pidä hengelliselle Isälle alamaiset oleman, että me eläisimme?

9. Furthermore we have had fathers of our flesh which corrected us, and we gave them reverence: shall we not much rather be in subjection unto the Father of spirits, and live?

10. Sillä ne tosin ovat meitä kurittaneet harvoina päivinä luulonsa jälkeen; mutta tämä meidän tarpeeksemme, että me hänen pyhyytensä saisimme.

10. For they verily for a few days chastened us after their own pleasure; but he for our profit, that we might be partakers of his holiness.

11. Mutta koska kaikkinainen rangaistus käsissä on, niin ei se näy meille iloksi, vaan murheeksi; mutta sitte antaa hän rauhallisen vanhurskauden hedelmän niille, jotka siinä harjoitetut ovat.

11. Now no chastening for the present seemeth to be joyous, but grievous: nevertheless afterward it yieldeth the peaceable fruit of righteousness unto them which are exercised thereby.

12. Sentähden ojentakaat vaipuneet kätenne ja väsyneet polvenne,

12. Wherefore lift up the hands which hang down, and the feeble knees;

13. Ja astukaat vilpittömät askeleet jaloillanne, ettei joku kompastuisi niinkuin ontuva, vaan paljoa enemmin terveeksi tulis.

13. And make straight paths for your feet, lest that which is lame be turned out of the way; but let it rather be healed.

14. Noudattakaat rauhaa kaikkein kanssa ja pyhyyttä, paitsi jota ei yksikään saa Herraa nähdä,

14. Follow peace with all men, and holiness, without which no man shall see the Lord:

15. Ja ottakaat vaari, ettei joku Jumalan armosta tulisi pois, ettei joskus

15. Looking diligently lest any man fail of the grace of God; lest any root

kasvaisi joku karvas juuri jotakuta vastahakoisuutta tekemään ja monta sen kautta tulisi saastutetuksi;

of bitterness springing up trouble you, and thereby many be defiled;

16. Ettei joku olisi huorintekiä eli jumalatoin niinkuin Esau, joka yhden atrian tähden myi pois esikoisuutensa oikeuden.

16. Lest there be any fornicator, or profane person, as Esau, who for one morsel of meat sold his birthright.

17. Sillä te tiedätte, että kuin hän sitte tahtoi periä siunausta, tuli hän hyljätyksi; sillä ei hän löytänyt yhtään parannuksen siaa, vaikka hän sitä kyyneleillä etsi.

17. For ye know how that afterward, when he would have inherited the blessing, he was rejected: for he found no place of repentance, though he sought it carefully with tears.

18. Sillä ette ole käyneet sen vuoren tykö, johon ei ruveta saa, ja joka tulesta paloi, ette myös käyneet siihen synkeyteen ja pimeyteen, ja sen hirmuisen ilman tykö,

18. For ye are not come unto the mount that might be touched, and that burned with fire, nor unto blackness, and darkness, and tempest,

19. Sen basunan kajauksen ja sanain äänen tykö, josta ne, jotka sen kuulivat, rukoilivat, ettei se sana pitänyt heille sanottaman.

19. And the sound of a trumpet, and the voice of words; which voice they that heard intreated that the word should not be spoken to them any more:

20. Sillä ei he voineet kärsiä niitä, mitkä siinä sanottiin, ja jos joku peto siihen vuoreen sattui, niin se piti kivitettämän eli nuolella ammuttaman lävitse.

20. For they could not endure that which was commanded, And if so much as a beast touch the mountain, it shall be stoned, or thrust through with a dart:

21. Niin hirmuinen sen näky oli, että

21. And so terrible was the sight, that

Moseskin sanoi: minä olen hämmästyksissä ja vapisen.

22. Vaan te olette käyneet Zionin vuoren tykö, ja elävän Jumalan kaupungin, taivaallisen Jerusalemin, ja monen tuhannen enkelitten joukon tykö,

23. Yhteisen kokouksen ja esikoisten seurakunnan tykö, jotka taivaissa kirjoitetut ovat, ja Jumalan, kaikkein tuomarin tykö ja täydellisten vanhurskasten henkein tykö,

24. Ja uuden Testamentin välimiehen Jesuksen tykö, ja priiskotusveren tykö, joka parempia puhuu kuin Abelin (veri).

25. Katsokaat, ettette häntä kiellä pois, joka puhuu; sillä jos ei ne paeta saaneet, jotka kielsivät sen, joka maan päällä käskyn antoi, paljoa vähemmin me, jos me sitä pyydämme karttaa, joka taivaasta puhuu,

26. Jonka ääni silloin maata järisti; mutta nyt hän lupaa ja sanoo: vielä minä nytkin kerran tahdon järistää, en ainoastansa maata, mutta myös taivasta.

27. Mutta kuin hän sanoo: vielä ker-

Moses said, I exceedingly fear and quake:)

22. But ye are come unto mount Sion, and unto the city of the living God, the heavenly Jerusalem, and to an innumerable company of angels,

23. To the general assembly and church of the firstborn, which are written in heaven, and to God the Judge of all, and to the spirits of just men made perfect,

24. And to Jesus the mediator of the new covenant, and to the blood of sprinkling, that speaketh better things than that of Abel.

25. See that ye refuse not him that speaketh. For if they escaped not who refused him that spake on earth, much more shall not we escape, if we turn away from him that speaketh from heaven:

26. Whose voice then shook the earth: but now he hath promised, saying, Yet once more I shake not the earth only, but also heaven.

27. And this word, Yet once more,

ran, tahtoo hän osoittaa, että järiseväiset pitää muutettaman niinkuin ne, jotka rakennetut ovat, että järisemättömät pysyisivät.
28. Sentähden saamme me sen valtakunnan, joka ei järistä taida, meillä on armo, jonka kautta me Jumalaa palvelemme, hänen mielensä nouteeksi, siveydellä ja pelvolla
29. Sillä meidän Jumalamme on kuluttavainen tuli.

signifieth the removing of those things that are shaken, as of things that are made, that those things which cannot be shaken may remain.
28. Wherefore we receiving a kingdom which cannot be moved, let us have grace, whereby we may serve God acceptably with reverence and godly fear:
29. For our God is a consuming fire.

13 luku

1. Pysykäät vahvana veljellisessä rakkaudessa.
2. Huoneesen ottamista älkäät unohtako; sillä sen kautta ovat muutamat tietämättä enkeleitäkin huoneeseensa ottaneet.
3. Muistakaat sidotuita, niin kuin te heidän kanssansa sidotut olisitte, ja niitä, jotka murhetta kärsivät, niinkuin te itse vielä lihassa olisitte.
4. Aviokäsky pitää kunniallisesti kaikkein seassa pidettämän ja aviovuode saastatoinna; mutta huorintekiät ja salavuoteiset Jumala tuomitsee.

1. Let brotherly love continue.
2. Be not forgetful to entertain strangers: for thereby some have entertained angels unawares.
3. Remember them that are in bonds, as bound with them; and them which suffer adversity, as being yourselves also in the body.
4. Marriage is honourable in all, and the bed undefiled: but whoremongers and adulterers God will judge.

5. Teidän menonne olkoon ilman ahneutta, ja tyytyvät niihin, mitkä teillä on; sillä hän on sanonut: en suinkaan minä sinua anna ylön, enkä ikänä sinua hylkää;

6. Niin että me hyvässä turvassa sanomme: Herra on minun auttajani, enkä minä pelkää, mitä ihminen minulle tekis.

7. Muistakaat teidän opettajianne, jotka teille Jumalan sanaa puhuneet ovat, joiden uskoa te seuratkaat, ja ottakaat vaari, millainen loppu heidän menollansa oli.

8. Jesus Kristus sama eilen ja tänäpänä ja myös ijankaikkisesti.

9. Älkäät antako vietellä teitänne moninaisilla ja muukalaisilla opetuksilla; sillä se on hyvä, että sydän vahvistuu armolla ja ei rualla, joista ei ne mitään hyötyneet, jotka niissä vaelsivat.

10. Meillä on alttari, Josta ei ole niiden lupa syödä, jotka majassa palvelevat.

11. Sillä joiden eläinten veren ylimmäinen pappi vie pyhään syntein edestä, niiden ruumis ulkona leiristä

5. Let your conversation be without covetousness; and be content with such things as ye have: for he hath said, I will never leave thee, nor forsake thee.

6. So that we may boldly say, The Lord is my helper, and I will not fear what man shall do unto me.

7. Remember them which have the rule over you, who have spoken unto you the word of God: whose faith follow, considering the end of their conversation.

8. Jesus Christ the same yesterday, and to day, and for ever.

9. Be not carried about with divers and strange doctrines. For it is a good thing that the heart be established with grace; not with meats, which have not profited them that have been occupied therein.

10. We have an altar, whereof they have no right to eat which serve the tabernacle.

11. For the bodies of those beasts, whose blood is brought into the sanctuary by the high priest for sin, are

poltetaan.
12. Sentähden myös Jesus, että hän oli pyhittävä kansan omalla verellänsä, on ulkona portista kärsinyt.
13. Niin menkäämme siis hänen tykönsä ulos leiristä, kantain hänen pilkkaansa.
14. Sillä ei meillä tässä ole pysyväistä kaupunkia, vaan tulevaista me etsimme.
15. Niin uhratkaamme siis aina Jumalalle kiitosuhri hänen kauttansa, se on: niiden huulten hedelmät, jotka hänen nimensä tunnustavat.
16. Mutta älkäät hyvin tekemistä ja jakamista unohtako; sillä senkaltaiset uhrit kelpaavat Jumalalle.
17. Olkaat teidän opettajillenne kuuliaiset ja seuratkaat heitä; sillä he valvovat teidän sieluanne niinkuin ne, jotka luvun niistä tekemän pitää; että he sen ilolla tekisivät ja ei huokauksella; sillä ei se ole teille hyödyllinen.
18. Rukoilkaat meidän edestämme; sillä se on meidän uskalluksemme, että meillä on hyvä omatunto, ja että me ahkeroitsemme pitää hyvää menoa kaikkein seassa.

burned without the camp.
12. Wherefore Jesus also, that he might sanctify the people with his own blood, suffered without the gate.
13. Let us go forth therefore unto him without the camp, bearing his reproach.
14. For here have we no continuing city, but we seek one to come.
15. By him therefore let us offer the sacrifice of praise to God continually, that is, the fruit of our lips giving thanks to his name.
16. But to do good and to communicate forget not: for with such sacrifices God is well pleased.
17. Obey them that have the rule over you, and submit yourselves: for they watch for your souls, as they that must give account, that they may do it with joy, and not with grief: for that is unprofitable for you.
18. Pray for us: for we trust we have a good conscience, in all things willing to live honestly.

19. Mutta päälliseksi minä neuvon teidän näitä tekemään, että minä sitä pikemmin teidän tykönne tulisin.
20. Mutta rauhan Jumala, joka on kuolleista jälleen tuottanut suuren lammaspaimenen, ijankaikkisen Testamentin veren kautta, meidän Herran Jesuksen,
21. Saattakoon teidät kaikessa hyvässä työssä toimellisiksi, tekemään hänen tahtoansa jaa tehköön teissä, mitä hänen edessänsä otollinen on, Jesuksen Kristuksen kautta, jolle olkoon kunnia ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!
22. Minä neuvon teitä, rakkaat veljet: ottakaat tämä neuvon sana hyväksi; sillä minä olen lyhykäisesti teille kirjoittanut.
23. Tietäkäät, että meidän veljemme Timoteus on päässyt, jonka kanssa, jos hän pian tulee, minä tahdon teitä nähdä.
24. Tervehtikäät kaikkia teidän opettajianne ja kaikkia pyhiä. Teitä tervehtivät veljet Italiasta.
25. Armo olkoon kaikkein teidän kanssanne, amen!

19. But I beseech you the rather to do this, that I may be restored to you the sooner.
20. Now the God of peace, that brought again from the dead our Lord Jesus, that great shepherd of the sheep, through the blood of the everlasting covenant,
21. Make you perfect in every good work to do his will, working in you that which is wellpleasing in his sight, through Jesus Christ; to whom be glory for ever and ever. Amen.
22. And I beseech you, brethren, suffer the word of exhortation: for I have written a letter unto you in few words.
23. Know ye that our brother Timothy is set at liberty; with whom, if he come shortly, I will see you.
24. Salute all them that have the rule over you, and all the saints. They of Italy salute you.
25. Grace be with you all. Amen.

JAAKOBIN KIRJE

1 luku

1. Jakob, Jumalan ja Herran Jesuksen Kristuksen palvelia, kahdelletoistakymmenelle sukukunnalle, jotka hajalla ovat, toivottaa terveyttä!

1. James, a servant of God and of the Lord Jesus Christ, to the twelve tribes which are scattered abroad, greeting.

2. Minun rakkaat veljeni, pitäkäät se sulana riemuna, kuin te moninaisiin kiusauksiin lankeatte,

2. My brethren, count it all joy when ye fall into divers temptations;

3. Tietäen, että teidän uskonne koettelemus vaikuttaa kärsivällisyyden.

3. Knowing this, that the trying of your faith worketh patience.

4. Mutta olkoon kärsivällisyydellä täydellinen työ, että te täydelliset ja kokonaiset olisitte ja ei missään puuttuvaiset.

4. But let patience have her perfect work, that ye may be perfect and entire, wanting nothing.

5. Mutta jos joltain teistä viisautta puuttuis, hän anokaan sitä Jumalalta, joka hänelle antaa yksinkertaisesti, ja ei soimaa, ja se hänelle annetaan.

5. If any of you lack wisdom, let him ask of God, that giveth to all men liberally, and upbraideth not; and it shall be given him.

6. Mutta anokaan uskossa epäilemättä; sillä joka epäilee, se on meren aallon kaltainen, joka tuulelta ajetaan ja liikutetaan,

6. But let him ask in faith, nothing wavering. For he that wavereth is like a wave of the sea driven with the wind and tossed.

7. Älkään se ihminen luulko jotakin Herralta saavansa.

7. For let not that man think that he shall receive any thing of the Lord.

8. Epäileväinen mies horjuu kaikissa teissänsä.
9. Mutta veli, joka nöyrä on, kehukaan korotuksestansa;
10. Ja taas, joka rikas on, (se kehukaan) alentamisestansa; sillä niinkuin ruohon kukoistus pitää hänen katooman pois.
11. Sillä aurinko nousi helteen kanssa ja kuivasi ruohon, ja sen kukkanen varisi, ja hänen kauneutensa katosi; niin myös rikkaan pitää teissänsä lakastuman.

12. Autuas on se mies, joka kiusauksen kärsii; sillä koska hän koeteltu on, niin hänen pitää elämän kruunun saaman, jonka Herra niille luvannut on, jotka häntä rakastavat.
13. Älkään kenkään sanoko, kuin häntä kiusataan, että hän Jumalalta kiusataan; sillä ei Jumala ole kiusaaja pahuuteen, ja ei hän ketään kiusaa,
14. Vaan jokainen kiusataan, kuin hän omalta himoltansa vietellään ja houkutellaan.
15. Sitte kuin himo on siittänyt, niin hän synnyttää synnin; mutta kuin

8. A double minded man is unstable in all his ways.
9. Let the brother of low degree rejoice in that he is exalted:
10. But the rich, in that he is made low: because as the flower of the grass he shall pass away.

11. For the sun is no sooner risen with a burning heat, but it withereth the grass, and the flower thereof falleth, and the grace of the fashion of it perisheth: so also shall the rich man fade away in his ways.
12. Blessed is the man that endureth temptation: for when he is tried, he shall receive the crown of life, which the Lord hath promised to them that love him.
13. Let no man say when he is tempted, I am tempted of God: for God cannot be tempted with evil, neither tempteth he any man:
14. But every man is tempted, when he is drawn away of his own lust, and enticed.
15. Then when lust hath conceived, it bringeth forth sin: and sin, when it is

synti täytetty on, niin se synnyttää kuoleman.

finished, bringeth forth death.

16. Älkäät eksykö, minun rakkaat veljeni!

16. Do not err, my beloved brethren.

17. Kaikkinainen hyvä anto ja kaikkinainen täydellinen lahja tulee ylhäältä valkeuden Isältä, jonka tykönä ei ole muutosta eikä valkeuden ja pimeyden vaihetusta.

17. Every good gift and every perfect gift is from above, and cometh down from the Father of lights, with whom is no variableness, neither shadow of turning.

18. Hän on meidät synnyttänyt tahtonsa jälkeen totuuden sanalla, että me uutiset hänen luontokappaleistansa olisimme.

18. Of his own will begat he us with the word of truth, that we should be a kind of firstfruits of his creatures.

19. Sentähden, minun rakkaat veljeni, olkoon jokainen ihminen nopia kuulemaan, (mutta) hidas puhumaan, ja hidas vihaan;

19. Wherefore, my beloved brethren, let every man be swift to hear, slow to speak, slow to wrath:

20. Sillä miehen viha ei tee Jumalan edessä sitä, mikä oikein on.

20. For the wrath of man worketh not the righteousness of God.

21. Sentähden pankaat pois kaikkinainen saastaisuus ja kaikkinainen pahuus, ja ottakaat sana siveydellä vastaan, joka teissä istutettu on ja voi teidän sielunne autuaaksi saattaa.

21. Wherefore lay apart all filthiness and superfluity of naughtiness, and receive with meekness the engrafted word, which is able to save your souls.

22. Mutta olkaat myös sanantekiät ja ei ainoastaan kuuliat, pettäin teitänne.

22. But be ye doers of the word, and not hearers only, deceiving your own selves.

23. Sillä jos joku on sanan kuulia ja ei

23. For if any be a hearer of the

tekiä, hän on sen miehen kaltainen, joka ruumiillisen kasvonsa peilissä kurkistelee,
24. Ja sittekuin hän itsensä kurkistellut on, niin hän menee pois ja unohtaa kohta, millinen hän oli.
25. Mutta joka katsoo vapauden täydelliseen lakiin ja pysyy, ja ei ole unohtava kuulia, vaan tekiä, se tulee hänen teossansa autuaaksi.

26. Mutta jos joku teistä näkyy jumalinen olevan, ja ei suista kieltänsä, vaan viettelee sydämensä, sen jumalanpalvelus on turha.
27. Se on Isälle ja Jumalalle puhdas ja saastatoin jumalanpalvelus: oppia orpoja ja leskiä heidän murheessansa, ja itsensä saatatoinna maailmassa pitää.

word, and not a doer, he is like unto a man beholding his natural face in a glass:
24. For he beholdeth himself, and goeth his way, and straightway forgetteth what manner of man he was.
25. But whoso looketh into the perfect law of liberty, and continueth therein, he being not a forgetful hearer, but a doer of the work, this man shall be blessed in his deed.
26. If any man among you seem to be religious, and bridleth not his tongue, but deceiveth his own heart, this man's religion is vain.
27. Pure religion and undefiled before God and the Father is this, To visit the fatherless and widows in their affliction, and to keep himself unspotted from the world.

2 luku

1. Rakkaat veljeni, älkäät muodonkatsomisessa pitäkö uskoa kunnian Herran Jesuksen Kristuksen päälle.
2. Sillä jos teidän seurakuntaanne tulis joku mies, kantain kultasormusta,

1. My brethren, have not the faith of our Lord Jesus Christ, the Lord of glory, with respect of persons.
2. For if there come unto your assembly a man with a gold ring, in

ja kiiltävällä vaatteella puetettu; ja tulis myös köyhä ryysyllä,
3. Ja te katsoisitte sitä, joka kiiltävissä vaatteissa on, ja sanoisitte hänelle: istu tässä hyvästi; ja sille köyhälle sanoisitte: seiso sinä siellä, taikka istu tässä minun jaloissani:
4. Niin ette sitä oikein ajattele, vaan te tulette tuomariksi ja teette pahan eroituksen.
5. Kuulkaat, rakkaat veljeni: eikö Jumala ole tämän maailman köyhiä valinnut, jotka uskossa rikkaat ja valtakunnan perilliset ovat, jonka hän lupasi niille, jotka häntä rakastavat?
6. Mutta te olette häväisseet köyhän. Eikö rikkaat ole väkivaltaiset teitä polkemaan ja vetämään teitä oikeuden eteen?
7. Eikö he pilkkaa sitä hyvää nimeä, josta te nimitetyt olette?
8. Jos te kuninkaallisen lain, Raamatun jälkeen, täytätte: rakasta lähimmäistäs niinkuin itsiäs, niin te hyvin teette.
9. Mutta jos te ihmisten muotoa katsotte, niin te syntiä teette ja rangaistaan lailta, niinkuin sen rikkojat.

goodly apparel, and there come in also a poor man in vile raiment;
3. And ye have respect to him that weareth the gay clothing, and say unto him, Sit thou here in a good place; and say to the poor, Stand thou there, or sit here under my footstool:
4. Are ye not then partial in yourselves, and are become judges of evil thoughts?
5. Hearken, my beloved brethren, Hath not God chosen the poor of this world rich in faith, and heirs of the kingdom which he hath promised to them that love him?
6. But ye have despised the poor. Do not rich men oppress you, and draw you before the judgment seats?
7. Do not they blaspheme that worthy name by the which ye are called?
8. If ye fulfil the royal law according to the scripture, Thou shalt love thy neighbour as thyself, ye do well:
9. But if ye have respect to persons, ye commit sin, and are convinced of the law as transgressors.

10. Sillä jos joku koko lain pitää, ja rikkoo yhdessä, hän on vikapää kaikissa.

11. Sillä se, joka sanoi: ei sinun pidä huorin tekemän, hän on myös sanonut: ei sinun pidä tappaman. Jos et sinä huorin tee, mutta tapat, niin sinä olet lainrikkojaksi tullut.

12. Näin te puhukaat ja näin te tehkäät, niinkuin ne, jotka vapauden lain kautta pitää tuomittaman.

13. Sillä armotoin tuomio pitää hänen päällensä tuleman, joka ei laupiutta tehnyt; ja laupius kehuu tuomiota vastaan.

14. Mitä se auttaa, rakkaat veljeni, jos joku sanoo hänellänsä uskon olevan, ja ei hänellä kuitenkaan ole töitä? Taitaako usko hänen autuaaksi saattaa?

15. Mutta jos veli taikka sisar alasti olis ja puuttuis jokapäiväistä ravintoa,

16. Jos joku teistä heille sanois: menkäät rauhassa, lämmittäkäät ja ravitkaat teitänne; ja ette kuitenkaan anna heille mitään ruumiin tarvetta: mitä se heitä auttais?

17. Näin myös usko, jos ei hänellä

10. For whosoever shall keep the whole law, and yet offend in one point, he is guilty of all.

11. For he that said, Do not commit adultery, said also, Do not kill. Now if thou commit no adultery, yet if thou kill, thou art become a transgressor of the law.

12. So speak ye, and so do, as they that shall be judged by the law of liberty.

13. For he shall have judgment without mercy, that hath shewed no mercy; and mercy rejoiceth against judgment.

14. What doth it profit, my brethren, though a man say he hath faith, and have not works? can faith save him?

15. If a brother or sister be naked, and destitute of daily food,

16. And one of you say unto them, Depart in peace, be ye warmed and filled; notwithstanding ye give them not those things which are needful to the body; what doth it profit?

17. Even so faith, if it hath not works,

töitä ole, on kuollut itsessänsä.
18. Mutta sanokaan joku: sinulla on usko, ja minulla on työt: osoita minulle sinun uskos sinun töilläs, niin minäkin tahdon minun uskoni osoittaa minun töilläni.
19. Sinä uskot, että yksi Jumala on, sen sinä oikein teet; perkeleet myös sen uskovat ja vapisevat.
20. Mutta tahdotkos tietää, sinä turha ihminen, että usko ilman töitä kuollut on?
21. Eikö Abraham, meidän isämme, töiden kautta vanhurskautetuksi osoitettu, kuin hän poikansa Isaakin alttarille uhrasi?
22. Näetkös, että usko on myös vaikuttanut hänen töissänsä, ja että usko on töissä täydelliseksi tullut?
23. Ja se Raamattu on täytetty, joka sanoo: Abraham uskoi Jumalan, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi, ja hän kutsuttiin Jumalan ystäväksi.
24. Niin te siis näette, että ihminen töistä vanhurskautetuksi osoitetaan ja ei ainoastansa uskosta.
25. Niin myös portto Rahab, eikö hän

is dead, being alone.
18. Yea, a man may say, Thou hast faith, and I have works: shew me thy faith without thy works, and I will shew thee my faith by my works.
19. Thou believest that there is one God; thou doest well: the devils also believe, and tremble.
20. But wilt thou know, O vain man, that faith without works is dead?
21. Was not Abraham our father justified by works, when he had offered Isaac his son upon the altar?
22. Seest thou how faith wrought with his works, and by works was faith made perfect?
23. And the scripture was fulfilled which saith, Abraham believed God, and it was imputed unto him for righteousness: and he was called the Friend of God.
24. Ye see then how that by works a man is justified, and not by faith only.
25. Likewise also was not Rahab the

töiden kautta vanhurskautetuksi nähty, koska hän korjasi ne vakoojat ja toista tietä heidät päästi ulos?
26. Sillä niinkuin ruumis ilman henkeä on kuollut, niin myös usko on ilman töitä kuollut.

harlot justified by works, when she had received the messengers, and had sent them out another way?
26. For as the body without the spirit is dead, so faith without works is dead also.

3 luku

1. Älkäät, rakkaat veljeni, jokainen pyytäkö opettajana olla, tietäen, että me sitä suuremman tuomion saamme.
2. Sillä moninaisissa me kukin puutumme. Mutta joka ei puheessa lankee, se on täydellinen mies, joka voi myös koko ruumiinsa suistaa.
3. Katso, me panemme hevosten suuhun suitset, että he meitä kuulisivat, ja heidän koko ruumiinsa me käännämme ympäri.
4. Katso, laivat myös, ehkä kuinka suuret he ovat ja jaloilta tuulilta ajetaan, kuitenkin he käännetään ympäri vähällä perälaudalla, kuhunka se tahtoo, joka sitä hallitsee.
5. Niin myös kieli on piskuinen jäsen, ja kuitenkin suuria asioita toimittaa.

1. My brethren, be not many masters, knowing that we shall receive the greater condemnation.
2. For in many things we offend all. If any man offend not in word, the same is a perfect man, and able also to bridle the whole body.
3. Behold, we put bits in the horses' mouths, that they may obey us; and we turn about their whole body.
4. Behold also the ships, which though they be so great, and are driven of fierce winds, yet are they turned about with a very small helm, whithersoever the governor listeth.
5. Even so the tongue is a little member, and boasteth great things. Be-

Katso, vähä tuli, kuinka suuren metsän se sytyttää,
6. Ja kieli on myös tuli, maailma vääryyttä täynnänsä; niin on myös kieli meidän jäsentemme seassa, joka koko ruumiin saastuttaa, ja sytyttää kaiken meidän menomme, koska se helvetistä syttyy.
7. Sillä kaikki luonto, sekä petoin että lintuin ja kärmetten ja merellisten, tehdään lakiaksi, ja on lakiaksi tehty inhimilliseltä luonnolta.
8. Mutta kieltä ei taida yksikään ihminen asettaa, sitä levotointa pahuutta, kuolettavaista myrkkyä täynnänsä.
9. Sen kautta me kiitämme Jumalaa ja Isää, ja sen kautta me myös kiroilemme ihmisiä, jotka Jumalan kuvan jälkeen luodut ovat.
10. Yhdestä suusta kiitos ja kirous käy ulos. Ei se niin, rakkaat veljeni, oleman pidä.

11. Kuohuuko joku lähde yhdestä huovosta makiaa ja karvasta vettä?
12. Taitaako, rakkaat veljeni, fikunapuu kantaa öljyä, taikka viinapuu fikunia? Niin ei taida myös yksikään

hold, how great a matter a little fire kindleth!
6. And the tongue is a fire, a world of iniquity: so is the tongue among our members, that it defileth the whole body, and setteth on fire the course of nature; and it is set on fire of hell.

7. For every kind of beasts, and of birds, and of serpents, and of things in the sea, is tamed, and hath been tamed of mankind:
8. But the tongue can no man tame; it is an unruly evil, full of deadly poison.
9. Therewith bless we God, even the Father; and therewith curse we men, which are made after the similitude of God.
10. Out of the same mouth proceedeth blessing and cursing. My brethren, these things ought not so to be.
11. Doth a fountain send forth at the same place sweet water and bitter?
12. Can the fig tree, my brethren, bear olive berries? either a vine, figs? so can no fountain both yield salt wa-

lähde suolaista ja makiaa vettä vuotaa.

13. Kuka viisas ja taitava on teidän seassanne, se osoittakaan hyvällä menollansa työnsä viisauden siveydessä.

14. Mutta jos teillä on katkera kiivaus ja riita sydämessänne, niin älkäät kerskatko ja älkäät valehdelko totuutta vastaan;

15. Sillä ei se ole viisaus, joka ylhäältä tullut on, vaan maallinen, inhimillinen ja perkeleellinen.

16. Sillä kussa kiivaus ja riita on, siellä on myös sekaseuraisuus ja kaikki paha meno.

17. Mutta se viisaus, joka ylhäältä on, se on ensisti tosin puhdas, sitte rauhallinen, siviä, uskova, täynnä laupiutta ja hyviä hedelmiä, eriseuratoin ja ulkokullatoin.

18. Mutta vanhurskauden hedelmä rauhassa kylvetään niille, jotka rauhan pitävät.

ter and fresh.

13. Who is a wise man and endued with knowledge among you? let him shew out of a good conversation his works with meekness of wisdom.

14. But if ye have bitter envying and strife in your hearts, glory not, and lie not against the truth.

15. This wisdom descendeth not from above, but is earthly, sensual, devilish.

16. For where envying and strife is, there is confusion and every evil work.

17. But the wisdom that is from above is first pure, then peaceable, gentle, and easy to be intreated, full of mercy and good fruits, without partiality, and without hypocrisy.

18. And the fruit of righteousness is sown in peace of them that make peace.

4 luku

1. Kusta sodat ja tappelukset tulevat

1. From whence come wars and fight-

teidän seassanne? Eikö siitä, (nimittäin) teidän himoistanne, jotka teidän jäsenissänne sotivat?

2. Te himoitsette, ja ette saa sillä mitään. Te kadehditte ja kiivaatte, ja ette sillä voita mitään. Te soditte ja tappelette, ja ei teillä mitään ole, ettette mitään anokaan.

3. Te anotte, ja ette saa, että te kelvottomasti anotte, että te teidän himoissanne sen kuluttaisitte.

4. Te huorintekiät ja huorat! ettekö te tiedä, että maailman ystävyys on viha Jumalaa vastaan? Joka siis tahtoo maailman ystävä olla, hän tulee Jumalan vihamieheksi.

5. Eli luuletteko, että Raamattu sanoo turhaan: henki, joka meissä asuu, himoitsee kateutta vastaan?

6. Ja antaa runsaasti armon; sentähden hän sanoo: Jumala seisoo ylpeitä vastaan, mutta nöyrille antaa hän armon.

7. Niin olkaat siis Jumalalle alamaiset, mutta vastaan seisokaat perkelettä, niin hän teistä pakenee.

8. Lähestykäät Jumalaa, niin hän lähestyy teitä. Puhdistakaat kätenne, te

ings among you? come they not hence, even of your lusts that war in your members?

2. Ye lust, and have not: ye kill, and desire to have, and cannot obtain: ye fight and war, yet ye have not, because ye ask not.

3. Ye ask, and receive not, because ye ask amiss, that ye may consume it upon your lusts.

4. Ye adulterers and adulteresses, know ye not that the friendship of the world is enmity with God? whosoever therefore will be a friend of the world is the enemy of God.

5. Do ye think that the scripture saith in vain, The spirit that dwelleth in us lusteth to envy?

6. But he giveth more grace. Wherefore he saith, God resisteth the proud, but giveth grace unto the humble.

7. Submit yourselves therefore to God. Resist the devil, and he will flee from you.

8. Draw nigh to God, and he will draw nigh to you. Cleanse your hands, ye

syntiset, ja peratkaat teidän sydämenne, te kaksimieliset.
9. Olkaat surulliset, murehtikaat ja itkekäät. Teidän naurunne käänty-köön itkuksi ja ilonne murheeksi.
10. Nöyryyttäkäät teitänne Jumalan kasvoin edessä, niin hän teitä ylentää.
11. Älkäät toinen toistanne panetelko, rakkaat veljet: joka veljeänsä panettelee ja veljensä tuomitsee, se panettelee lakia ja tuomitsee lain. Mutta jos sinä tuomitset lain, niin et sinä ole lain tekiä vaan tuomari.

12. Yksi on lain antaja, joka voi vapahtaa ja kadottaa. Kuka sinä olet, joka toista tuomitset?
13. Nyt hyvin, te jotka sanotte: menkäämme tänäpänä taikka huomenna siihen eli siihen kaupunkiin, ja viettäkäämme siinä yksi vuosi, ja tehkäämme kauppaa ja voittakaamme,
14. Jotka ette tiedä, mitä huomenna tapahtuu. Sillä mikä on teidän elämänne? Se on löyhkä, joka vähäksi (hetkeksi) näkyy, mutta sitte katoo.

15. Mutta teidän pitää sanoman: jos

sinners; and purify your hearts, ye double minded.
9. Be afflicted, and mourn, and weep: let your laughter be turned to mourning, and your joy to heaviness.
10. Humble yourselves in the sight of the Lord, and he shall lift you up.
11. Speak not evil one of another, brethren. He that speaketh evil of his brother, and judgeth his brother, speaketh evil of the law, and judgeth the law: but if thou judge the law, thou art not a doer of the law, but a judge.

12. There is one lawgiver, who is able to save and to destroy: who art thou that judgest another?
13. Go to now, ye that say, To day or to morrow we will go into such a city, and continue there a year, and buy and sell, and get gain:

14. Whereas ye know not what shall be on the morrow. For what is your life? It is even a vapour, that appeareth for a little time, and then vanisheth away.

15. For that ye ought to say, If the

Herra tahtoo, ja me elämme, niin me tätä taikka sitä tahdomme tehdä.
16. Mutta nyt te kerskaatte teidän ylpeydessänne. Kaikki senkaltainen kerskaus on paha.
17. Sillä joka taitaa hyvää tehdä, ja ei tee, niin se on hänelle synniksi.

Lord will, we shall live, and do this, or that.
16. But now ye rejoice in your boastings: all such rejoicing is evil.
17. Therefore to him that knoweth to do good, and doeth it not, to him it is sin.

5 luku

1. Nyt hyvin, te rikkaat! itkekäät ja ulvokaat teidän viheliäisyyttänne, joka teidän päällenne tuleva on.
2. Teidän rikkautenne ovat mädänneet, teidän vaatteenne ovat koidellut.
3. Teidän kultanne ja hopianne ovat ruostuneet, ja niiden ruoste pitää oleman teille todistukseksi, ja pitää syömän teidän lihanne niinkuin tuli. Te olette rikkauden koonneet teillenne viimeisinä päivinä.
4. Katso, työmiesten palkka, jotka teidän maakuntainne elon niittäneet ovat, joka petoksella teiltä pidetty on, huutaa, ja elonleikkaajain parut ja huudot ovat tulleet Herran Zebaotin

1. Go to now, ye rich men, weep and howl for your miseries that shall come upon you.
2. Your riches are corrupted, and your garments are motheaten.
3. Your gold and silver is cankered; and the rust of them shall be a witness against you, and shall eat your flesh as it were fire. Ye have heaped treasure together for the last days.
4. Behold, the hire of the labourers who have reaped down your fields, which is of you kept back by fraud, crieth: and the cries of them which have reaped are entered into the ears

korville:
5. Te olette herkuissa eläneet maan päällä, ja olette teidän hekumanne pitäneet, ja teidän sydämenne syötelleet niinkuin teuraspäivänä.
6. Te olette tuominneet, te olette tappaneet vanhurskaan, joka ei ole teitä vastaan ollut.
7. Niin olkaat siis kärsivälliset, rakkaat veljet, Herran tulemiseen asti. Katso, peltomies odottaa kallista maan hedelmää, ja on kärsivällinen siihenasti kuin hän saa varhaisen ja hiljaisen sateen.
8. Niin olkaat te myös kärsivälliset ja vahvistakaat sydämenne; sillä Herran tulemus lähestyy.
9. Älkäät huoatko, rakkaat veljet, toinen toistanne vastaan, ettette kadotetuksi tulisi. Katso, tuomari seisoo oven edessä.
10. Ottakaat, rakkaat veljeni, vaivan ja kärsivällisyyden esikuva niistä prophetaista, jotka Herran nimeen puhuneet ovat.
11. Katso, me sanomme ne autuaiksi, jotka kärsineet ovat. Jobin kärsivällisyyden te olette kuulleet ja Herran

of the Lord of sabaoth.
5. Ye have lived in pleasure on the earth, and been wanton; ye have nourished your hearts, as in a day of slaughter.
6. Ye have condemned and killed the just; and he doth not resist you.
7. Be patient therefore, brethren, unto the coming of the Lord. Behold, the husbandman waiteth for the precious fruit of the earth, and hath long patience for it, until he receive the early and latter rain.
8. Be ye also patient; stablish your hearts: for the coming of the Lord draweth nigh.
9. Grudge not one against another, brethren, lest ye be condemned: behold, the judge standeth before the door.
10. Take, my brethren, the prophets, who have spoken in the name of the Lord, for an example of suffering affliction, and of patience.
11. Behold, we count them happy which endure. Ye have heard of the patience of Job, and have seen the

lopun te nähneet olette; sillä Herra on sangen laupias ja armollinen.

12. Ennen kaikkia, rakkaat veljeni, älkäät vannoko, ei taivaan kautta eikä maan, ei myös yhtään muuta valaa; mutta olkoon teidän puheenne niin kuin niin on, ja se olkoon ei kuin ei on, ettette ulkokullaisuuteen lankeaisi.

13. Jos joku kärsii vaivaa teidän seassanne, se rukoilkaan, jos joku on hyvällä mielellä, se veisatkaan virsiä.

14. Jos joku sairastaa teidän seassanne, hän kutsukaan tykönsä seurakunnan papit, ja ne rukoilkaan hänen edestänsä, voidellen häntä öljyllä Herran nimeen.

15. Ja uskon rukous parantaa sairaan, ja Herra ojentaa hänen, ja jos hän on syntiä tehnyt, niin ne hänelle anteeksi annetaan.

16. Tunnustakaat toinen toisellenne teidän rikoksenne ja rukoilkaat toinen toisenne edestä, että te terveeksi tulisitte. Vanhurskaan rukous voi paljo, koska se totinen on.

17. Elias oli ihminen, niissä haluissa vikapää kuin mekin ja hän rukoili ru-

end of the Lord; that the Lord is very pitiful, and of tender mercy.

12. But above all things, my brethren, swear not, neither by heaven, neither by the earth, neither by any other oath: but let your yea be yea; and your nay, nay; lest ye fall into condemnation.

13. Is any among you afflicted? let him pray. Is any merry? let him sing psalms.

14. Is any sick among you? let him call for the elders of the church; and let them pray over him, anointing him with oil in the name of the Lord:

15. And the prayer of faith shall save the sick, and the Lord shall raise him up; and if he have committed sins, they shall be forgiven him.

16. Confess your faults one to another, and pray one for another, that ye may be healed. The effectual fervent prayer of a righteous man availeth much.

17. Elias was a man subject to like passions as we are, and he prayed

kouksella, ettei pitänyt sataman, ja ei satanutkaan maan päällä kolmena vuotena ja kuutena kuukautena,
18. Ja hän taas rukoili, ja taivas antoi sateen, ja maa kasvoi hedelmänsä.

19. Rakkaat veljeni, jos joku teistä eksyis totuudesta ja joku palauttais hänen,
20. Se tietäkään, että joka syntisen palauttaa tiensä erehdyksestä, se vapahtaa sielun kuolemasta ja peittää syntein paljouden.

earnestly that it might not rain: and it rained not on the earth by the space of three years and six months.
18. And he prayed again, and the heaven gave rain, and the earth brought forth her fruit.

19. Brethren, if any of you do err from the truth, and one convert him;

20. Let him know, that he which converteth the sinner from the error of his way shall save a soul from death, and shall hide a multitude of sins.

PIETARIN ENSIMMÄINEN KIRJE

1 luku

1. Pietari, Jesuksen Kristuksen apostoli, valituille muukalaisille, hajalla asuvaisille Pontossa, Galatiassa, Kappadokiassa, Asiassa ja Bityniassa,
2. Isän Jumalan aivoituksen jälkeen Hengen pyhittämisen kautta, kuuliaisuuteen ja Jesuksen Kristuksen veren priiskottamiseen: armo ja rauha li-

1. Peter, an apostle of Jesus Christ, to the strangers scattered throughout Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia, and Bithynia,
2. Elect according to the foreknowledge of God the Father, through sanctification of the Spirit, unto obedience and sprinkling of the blood of

sääntyköön teille!

3. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen Isä, joka meitä suuresta laupiudestansa on synnyttänyt jälleen elävään toivoon, Jesuksen Kristuksen ylösnousemisen kautta kuolleista,

4. Katoomattomaan ja saastuttamattomaan ja turmelemattomaan perintöön, joka taivaassa tähdelle pantu on teitä varten,

5. Jotka Jumalan väellä uskon kautta autuuteen kätketään, joka sitä varten valmistettu on, että se viimeisellä ajalla ilmi tulis.

6. Jossa te saatte iloita, te, joita nyt vähän aikaa, (jos tarvitaan,) moninaisilla kiusauksilla vaivataan:

7. Että teidän uskonne koettelemus paljoa kalliimmaksi löydettäisiin kuin katoova kulta, joka tulessa koetellaan, kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi, koska Jesus Kristus ilmaantuu,

8. Jota te rakastatte, vaikka ette häntä näe, jonka päälle te myös uskotte,

Jesus Christ: Grace unto you, and peace, be multiplied.

3. Blessed be the God and Father of our Lord Jesus Christ, which according to his abundant mercy hath begotten us again unto a lively hope by the resurrection of Jesus Christ from the dead,

4. To an inheritance incorruptible, and undefiled, and that fadeth not away, reserved in heaven for you,

5. Who are kept by the power of God through faith unto salvation ready to be revealed in the last time.

6. Wherein ye greatly rejoice, though now for a season, if need be, ye are in heaviness through manifold temptations:

7. That the trial of your faith, being much more precious than of gold that perisheth, though it be tried with fire, might be found unto praise and honour and glory at the appearing of Jesus Christ:

8. Whom having not seen, ye love; in whom, though now ye see him not,

ehkette nyt häntä näe, niin te kuitenkin saatte iloita sanomattomalla ja kunniallisella ilolla,

yet believing, ye rejoice with joy unspeakable and full of glory:

9. Ja käsitätte teidän uskonne lopun, sieluin autuuden,

9. Receiving the end of your faith, even the salvation of your souls.

10. Jota autuutta prophetat ovat etsineet ja tutkineet, jotka teille tulevaista armoa ennustaneet ovat;

10. Of which salvation the prophets have enquired and searched diligently, who prophesied of the grace that should come unto you:

11. Ja ovat tutkineet, millä taikka minkäkaltaisella ajalla Kristuksen Henki, joka heissä oli, ilmoitti, joka oli jo ennen todistanut niistä vaivoista, jotka Kristuksessa ovat, ja siitä kunniasta, joka niiden jälkeen tapahtuva oli:

11. Searching what, or what manner of time the Spirit of Christ which was in them did signify, when it testified beforehand the sufferings of Christ, and the glory that should follow.

12. Joille se ilmoitettu oli, sillä ei he itseänsä sen kautta palvelleet, vaan meitä, jotka nyt teille niiden kautta julistetut ovat, jotka teille evankeliumia saarnanneet ovat Pyhän Hengen kautta, taivaasta lähetetyn, jota enkelit nähdä himoitsevat.

12. Unto whom it was revealed, that not unto themselves, but unto us they did minister the things, which are now reported unto you by them that have preached the gospel unto you with the Holy Ghost sent down from heaven; which things the angels desire to look into.

13. Sentähden vyöttäkäät mielenne kupeet, olkaa raittiit, pankaat täydellinen toivonne siihen armoon, joka teille Jesuksen Kristuksen ilmestyksen

13. Wherefore gird up the loins of your mind, be sober, and hope to the end for the grace that is to be brought unto you at the revelation of

kautta taritaan,
14. Niinkuin kuuliaiset lapset, ei asettaen teitänne niinkuin ennen, kuin te teidän tyhmyydessänne himoissa elitte,
15. Vaan sen jälkeen, joka teitä kutsunut on, ja on pyhä, olkaat te myös pyhät kaikissa teidän menoissanne.
16. Sillä kirjoitettu on: teidän pitää pyhät oleman, sillä minä olen pyhä.
17. Ja jos te rukoilette sitä Isää, joka tuomitsee kunkin töidensä jälkeen ilman ihmisten muodon katsomista, niin katsokaat, että te teidän viipymisenne ajan pelvossa vaeltaisitte,
18. Tietäen, ettette ole katoovaisella hopialla eli kullalla lunastetut teidän turhasta menostanne, jonka te isäin säädystä saitte,

19. Vaan kalliilla Kristuksen verellä, niinkuin viattoman ja puhtaan Karitsan;
20. Joka tosin jo ennen oli aivottu kuin maailman perustus pantu oli, mutta ilmoitettu viimeisinä aikoina teidän tähtenne,
21. Jotka hänen kauttansa uskotte

Jesus Christ;
14. As obedient children, not fashioning yourselves according to the former lusts in your ignorance:

15. But as he which hath called you is holy, so be ye holy in all manner of conversation;
16. Because it is written, Be ye holy; for I am holy.
17. And if ye call on the Father, who without respect of persons judgeth according to every man's work, pass the time of your sojourning here in fear:
18. Forasmuch as ye know that ye were not redeemed with corruptible things, as silver and gold, from your vain conversation received by tradition from your fathers;
19. But with the precious blood of Christ, as of a lamb without blemish and without spot:
20. Who verily was foreordained before the foundation of the world, but was manifest in these last times for you,
21. Who by him do believe in God,

Jumalan päälle, joka hänen kuolleista herätti ja hänelle kunnian antoi, että teillä olis usko ja toivo Jumalan päälle.

that raised him up from the dead, and gave him glory; that your faith and hope might be in God.

22. Ja tehkäät puhtaaksi teidän sielunne totuuden kuuliaisuudessa, Hengen kautta, veljelliseen rakkauteen, joka vilpitöin olis, ja olkaat keskenänne palavaisessa rakkaudessa puhtaasta sydämestä,

22. Seeing ye have purified your souls in obeying the truth through the Spirit unto unfeigned love of the brethren, see that ye love one another with a pure heart fervently:

23. Niinkuin ne, jotka jälleen syntyneet ovat, ei katoovaisesta, vaan katoomattomasta siemenestä, elävästä Jumalan sanasta, joka ijankaikkisesti pysyy.

23. Being born again, not of corruptible seed, but of incorruptible, by the word of God, which liveth and abideth for ever.

24. Sillä kaikki liha on niinkuin ruoho ja kaikki ihmisen kunnia niinkuin ruohon kukkanen. Ruoho on kuivunut, ja sen kukkanen lakastunut;

24. For all flesh is as grass, and all the glory of man as the flower of grass. The grass withereth, and the flower thereof falleth away:

25. Mutta Herran sana pysyy ijankaikkisesti, ja se on se sana, joka teidän seassanne saarnattu on.

25. But the word of the Lord endureth for ever. And this is the word which by the gospel is preached unto you.

2 luku

1. Niin pankaat pois nyt kaikki pahuus ja kaikki petos, ja ulkokullaisuus ja

1. Wherefore laying aside all malice, and all guile, and hypocrisies, and en-

kateus, ja kaikki panetus,
2. Ja halaitkaat sitä terveellistä sanan rieskaa, niinkuin äsken-syntyneet lapsukaiset, että te sen kautta kasvaisitte.
3. Jos te muutoin maistaneet olette, että Herra on suloinen,
4. Jonka tykö te myös tulleet olette niinkuin elävän kiven tykö, joka kyllä ihmisiltä hyljätty on, mutta Jumalalta valittu, kallis.
5. Ja myös te, niinkuin elävät kivet, rakentakaat teitänne hengelliseksi huoneeksi ja pyhäksi pappeudeksi uhraamaan hengellisiä uhreja, jotka Jumalalle Jesuksen Kristuksen kautta otolliset ovat.
6. Sentähden on myös Raamatussa: katso, minä panen Zioniin valitun kalliin kulmakiven: joka uskoo hänen päällensä, ei hän suinkaan tule häpiään.
7. Teille siis, jotka nyt uskotte, on hän kallis; mutta uskottomille on se kivi, jonka rakentajat hyljänneet ovat, kulmakiveksi tullut, ja loukkauskiveksi, ja pahennuksen kallioksi,
8. Nimittäin niille, jotka itsensä sa-

vies, and all evil speakings,
2. As newborn babes, desire the sincere milk of the word, that ye may grow thereby:
3. If so be ye have tasted that the Lord is gracious.
4. To whom coming, as unto a living stone, disallowed indeed of men, but chosen of God, and precious,
5. Ye also, as lively stones, are built up a spiritual house, an holy priesthood, to offer up spiritual sacrifices, acceptable to God by Jesus Christ.
6. Wherefore also it is contained in the scripture, Behold, I lay in Sion a chief corner stone, elect, precious: and he that believeth on him shall not be confounded.
7. Unto you therefore which believe he is precious: but unto them which be disobedient, the stone which the builders disallowed, the same is made the head of the corner,
8. And a stone of stumbling, and a

naan loukkaavat, ja ei sitä usko, johonka he myös asetetut olivat.

rock of offence, even to them which stumble at the word, being disobedient: whereunto also they were appointed.

9. Mutta te olette valittu suku, kuninkaallinen pappeus, pyhä kansa, omaisuuden kansa, ilmoittamaan sen voimaa, joka teitä pimeydestä ihmeelliseen valkeuteensa kutsunut on,

9. But ye are a chosen generation, a royal priesthood, an holy nation, a peculiar people; that ye should shew forth the praises of him who hath called you out of darkness into his marvellous light:

10. Jotka ette muinen kansa olleet, mutta nyt olette Jumalan kansa: jotka ette muinen armossa olleet, mutta nyt te armossa olette.

10. Which in time past were not a people, but are now the people of God: which had not obtained mercy, but now have obtained mercy.

11. Rakkaat veljet! minä neuvon teitä, niinkuin outoja ja muukalaisia: välttäkäät lihallisia himoja, jotka sotivat sielua vastaan,

11. Dearly beloved, I beseech you as strangers and pilgrims, abstain from fleshly lusts, which war against the soul;

12. Ja pitäkäät hyvä meno pakanain seassa, että ne, jotka teitä panettelevat niinkuin pahointekijöitä, näkisivät teidän hyvistä töistänne ja kiittäisivät Jumalaa etsikon päivänä.

12. Having your conversation honest among the Gentiles: that, whereas they speak against you as evildoers, they may by your good works, which they shall behold, glorify God in the day of visitation.

13. Sentähden olkaat alamaiset kaikelle inhimilliselle säädylle Herran tähden, olisko se kuninkaalle, niinkuin ylimmäiselle,

13. Submit yourselves to every ordinance of man for the Lord's sake: whether it be to the king, as supreme;

14. Taikka päämiehille, niinkuin niille, jotka häneltä lähetetyt ovat pahointekiöille rangaistukseksi ja hurskaille kiitokseksi.

14. Or unto governors, as unto them that are sent by him for the punishment of evildoers, and for the praise of them that do well.

15. Sillä se on Jumalan tahto, että te hyvällä työllä tukitsette hulluin ja tyhmäin ihmisten suun,

15. For so is the will of God, that with well doing ye may put to silence the ignorance of foolish men:

16. Niinkuin vapaat, ja ei niin, että se vapaus olis niinkuin pahuuden peite, vaan niinkuin Jumalan palveliat.

16. As free, and not using your liberty for a cloke of maliciousness, but as the servants of God.

17. Olkaat kunnialliset jokaista kohtaan, rakastakaat veljiä, peljätkäät Jumalaa, kunnioittakaat kuningasta.

17. Honour all men. Love the brotherhood. Fear God. Honour the king.

18. Te palveliat! olkaat alamaiset kaikella pelvolla teidän isännillenne, ei ainoastaan hyville ja siveille, vaan myös tuimille.

18. Servants, be subject to your masters with all fear; not only to the good and gentle, but also to the froward.

19. Sillä se on armo, jos joku omantuntonsa tähden Jumalan tykö vaivaa kärsii, ja syyttömästi kärsii.

19. For this is thankworthy, if a man for conscience toward God endure grief, suffering wrongfully.

20. Sillä mikä kiitos se on, jos te pahain tekoinne tähden piestään, ja te kärsitte? Mutta kuin te hyvin teette ja kuitenkin vaivataan, ja te sen kärsitte, niin se on armo Jumalan edessä.

20. For what glory is it, if, when ye be buffeted for your faults, ye shall take it patiently? but if, when ye do well, and suffer for it, ye take it patiently, this is acceptable with God.

21. Sillä sitä varten olette te kutsutut, että Kristus myös kärsi meidän edestämme ja jätti meille esikuvan, että

21. For even hereunto were ye called: because Christ also suffered for us, leaving us an example, that ye should

teidän pitää hänen askeleitansa noudattaman,

follow his steps:

22. Joka ei yhtään syntiä tehnyt eikä yhtään petosta ole hänen suustansa löydetty,

22. Who did no sin, neither was guile found in his mouth:

23. Joka ei kironnut, kuin häntä kirottiin, ei uhannut, kuin hän kärsi; mutta antoi hänelle koston, joka oikein tuomitsee;

23. Who, when he was reviled, reviled not again; when he suffered, he threatened not; but committed himself to him that judgeth righteously:

24. Joka meidän syntimme itse uhrasi omassa ruumiissansa puun päällä, että me synneistä pois kuolleet eläisimme vanhurskaudelle; jonka haavain kautta te olette terveiksi tulleet.

24. Who his own self bare our sins in his own body on the tree, that we, being dead to sins, should live unto righteousness: by whose stripes ye were healed.

25. Sillä te olitte niinkuin eksyväiset lampaat, vaan nyt te olette palanneet teidän sieluinne paimenen ja piispan tykö.

25. For ye were as sheep going astray; but are now returned unto the Shepherd and Bishop of your souls.

3 luku

1. Niin olkaan vaimot myös miehillensä alamaiset, että nekin, jotka ei sanaa usko, vaimoin tavoista ilman sanaa voitetuksi tulisivat,

1. Likewise, ye wives, be in subjection to your own husbands; that, if any obey not the word, they also may without the word be won by the conversation of the wives;

2. Kuin he teidän puhtaan menonne

2. While they behold your chaste

näkevät pelvossa.
3. Joidenka kaunistus ei pidä oleman ulkonaisissa hiusten palmikoissa ja kullan ympäri-ripustamisessa eli vaatteen puvussa,
4. Vaan salainen ihminen ilman vikaa sydämessä, lakialla ja hiljaisella hengellä, se on kallis Jumalan edessä.

5. Sillä näin ovat pyhätkin vaimot muinen itsensä kaunistaneet, jotka toivonsa panivat Jumalan päälle ja olivat miehillensä alamaiset,

6. Niinkuin Sara oli Abrahamille kuuliainen ja kutsui hänen herraksi, jonka tyttäriksi te tulleet olette, jos te hyvin teette ja pelkäämättä olette.
7. Te, miehet, myös asukaat heidän kanssansa taidolla ja antakaat vaimolliselle niinkuin heikommalle astialle hänen kunniansa, niinkuin myös elämän armon kanssaperillisille, ettei teidän rukouksenne estetyiksi tulisi.
8. Mutta viimein olkaat kaikki yksimieliset, ynnä kärsiväiset, pitäin veljellistä rakkautta keskenänne, laupi-

conversation coupled with fear.
3. Whose adorning let it not be that outward adorning of plaiting the hair, and of wearing of gold, or of putting on of apparel;
4. But let it be the hidden man of the heart, in that which is not corruptible, even the ornament of a meek and quiet spirit, which is in the sight of God of great price.

5. For after this manner in the old time the holy women also, who trusted in God, adorned themselves, being in subjection unto their own husbands:

6. Even as Sara obeyed Abraham, calling him lord: whose daughters ye are, as long as ye do well, and are not afraid with any amazement.
7. Likewise, ye husbands, dwell with them according to knowledge, giving honour unto the wife, as unto the weaker vessel, and as being heirs together of the grace of life; that your prayers be not hindered.
8. Finally, be ye all of one mind, having compassion one of another, love as brethren, be pitiful, be courteous:

aat, ystävälliset,

9. Ei kostain pahaa pahalla, eikä kirouksella kirousta, vaan paremmin siunatkaat, tietäen, että te olette kutsutut siunausta perimään.

9. Not rendering evil for evil, or railing for railing: but contrariwise blessing; knowing that ye are thereunto called, that ye should inherit a blessing.

10. Sillä joka elää tahtoo ja hyviä päiviä nähdä, hän hillitkään kielensä pahuudesta ja huulensa vilppiä puhumasta,

10. For he that will love life, and see good days, let him refrain his tongue from evil, and his lips that they speak no guile:

11. Hän välttäkään pahaa ja tehkään hyvää, etsikään rauhaa ja noudattamaan sitä.

11. Let him eschew evil, and do good; let him seek peace, and ensue it.

12. Sillä Herran silmät ovat vanhurskasten päälle ja hänen korvansa heidän rukouksissansa; mutta Herran kasvot ovat pahointekiöitä vastaan.

12. For the eyes of the Lord are over the righteous, and his ears are open unto their prayers: but the face of the Lord is against them that do evil.

13. Ja kuka on, joka taitaa teitä vahingoittaa, jos te hyvää pyydätte?

13. And who is he that will harm you, if ye be followers of that which is good?

14. Ja jos te vielä oikeudenkin tähden kärsisitte, niin te kuitenkin autuaat olette; mutta älkäät peljätkö heidän vaatimistansa, alkäät myös heitä hämmästykö.

14. But and if ye suffer for righteousness' sake, happy are ye: and be not afraid of their terror, neither be troubled;

15. Mutta pyhittäkäät Herra Jumala teidän sydämissänne. Olkaat myös aina valmiit vastaamaan jokaista, jo-

15. But sanctify the Lord God in your hearts: and be ready always to give an answer to every man that asketh

ka teidän toivonne perustusta tutkistelee, joka teissä on, hiljaisuudella ja pelvolla,

16. Ja pitäkäät hyvä omatunto, että ne, jotka teitä panettelevat niinkuin pahantekiöitä, häpeäisivät, että he ovat häväisseet teidän hyvän menonne Kristuksessa.

17. Sillä se on parempi, jos Jumalan tahto niin on, että te hyvän työn tähden kärsitte kuin pahan.

18. Sillä Kristus myös kerran kärsi meidän synteimme tähden, hurskas vääräin edestä, että hän meitä Jumalalle uhrais: lihan kautta tosin kuoletettu, mutta Hengen kautta eläväksi tehty,

19. Jossa hän myös meni pois ja saarnasi hengille vankeudessa,

20. Jotka ei muinen uskoneet, kuin Jumala kerran Noan aikana odotti ja kärsiväinen oli, kuin arkki valmistettiin, jossa harvat (se on: kahdeksan sielua) veden kautta päästetyksi tulivat.

21. Se nyt meitäkin kasteessa autuaaksi tekee, joka sitä aavisti (ei että lihan saastaisuudet pannaan pois,

you a reason of the hope that is in you with meekness and fear:

16. Having a good conscience; that, whereas they speak evil of you, as of evildoers, they may be ashamed that falsely accuse your good conversation in Christ.

17. For it is better, if the will of God be so, that ye suffer for well doing, than for evil doing.

18. For Christ also hath once suffered for sins, the just for the unjust, that he might bring us to God, being put to death in the flesh, but quickened by the Spirit:

19. By which also he went and preached unto the spirits in prison;

20. Which sometime were disobedient, when once the longsuffering of God waited in the days of Noah, while the ark was a preparing, wherein few, that is, eight souls were saved by water.

21. The like figure whereunto even baptism doth also now save us (not the putting away of the filth of the

vaan että se on hyvän omantunnon liitto Jumalan tykönä) Jesuksen Kristuksen ylösnousemisen kautta,
22. Joka on Jumalan oikialle kädelle, taivaasen mennyt, ja hänelle ovat enkelit ja vallat ja voimat alamaiset.

flesh, but the answer of a good conscience toward God,) by the resurrection of Jesus Christ:
22. Who is gone into heaven, and is on the right hand of God; angels and authorities and powers being made subject unto him.

4 luku

1. Että siis Kristus lihassa meidän edestämme on kärsinyt, niin te myös varustakaat teitänne sillä mielellä; sillä joka lihassa kärsii, se lakkaa synnistä,
2. Ettei hän enään sitä aikaa, jonka hän lihassa edespäin on, ihmisten himon jälkeen, vaan Jumalan tahdon jälkeen eläisi.
3. Sillä kyllä siinä on, että me edesmenneen ajan elämästä kulutimme pakanain mielen jälkeen, vaeltaissamme irstaudessa, himoissa, juopumisessa, ylönsuömisessä, ylönjuomisessa ja hirmuisissa epäjumalan palveluksissa.
4. He oudoksuvat, ettette heidän kanssansa juokse samaan säädyttö-

1. Forasmuch then as Christ hath suffered for us in the flesh, arm yourselves likewise with the same mind: for he that hath suffered in the flesh hath ceased from sin;
2. That he no longer should live the rest of his time in the flesh to the lusts of men, but to the will of God.
3. For the time past of our life may suffice us to have wrought the will of the Gentiles, when we walked in lasciviousness, lusts, excess of wine, revellings, banquetings, and abominable idolatries:
4. Wherein they think it strange that ye run not with them to the same ex-

män hekuman menoon, ja pilkkaavat.
5. Niiden pitää luvun tekemän hänelle, joka on valmis tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.
6. Sillä sitä varten evankeliumi kuolleillekin saarnattu on, että he kyllä tuomittaisiin ihmisten jälkeen lihassa, mutta Jumalan jälkeen eläisivät hengessä.
7. Mutta nyt kaikkein loppu lähestyy. Niin olkaat siis raittiit ja valppaat rukoilemaan.
8. Mutta ennen kaikkia pitäkäät keskenänne palava rakkaus; sillä rakkaus peittää paljon rikoksia.
9. Olkaat vierasten holhoojat keskenänne napisematta,
10. Ja palvelkaat toinen toistanne, jokainen sillä lahjalla, minkä hän saanut on, niinkuin hyvät Jumalan moninaisen armon huoneenhaltiat.
11. Jos joku puhuu, hän puhukaan niinkuin Jumalan sanoja: jos jollakin on joku virka, hän tehkään niinkuin siitä voimasta, jonka Jumala antaa, että Jumala kaikissa Jesuksen Kristuksen kautta kunnioitettaisiin, jolla on kunnia ja valta ijankaikkisesta

cess of riot, speaking evil of you:
5. Who shall give account to him that is ready to judge the quick and the dead.
6. For for this cause was the gospel preached also to them that are dead, that they might be judged according to men in the flesh, but live according to God in the spirit.
7. But the end of all things is at hand: be ye therefore sober, and watch unto prayer.
8. And above all things have fervent charity among yourselves: for charity shall cover the multitude of sins.
9. Use hospitality one to another without grudging.
10. As every man hath received the gift, even so minister the same one to another, as good stewards of the manifold grace of God.
11. If any man speak, let him speak as the oracles of God; if any man minister, let him do it as of the ability which God giveth: that God in all things may be glorified through Jesus Christ, to whom be praise and dominion for ever and ever. Amen.

ijankaikkiseen, amen!

12. Minun rakkaani! älkäät oudoksuko sitä hellettä, joka teille tapahtuu, että teitä koetellaan, niinkuin teille jotakin outoa tapahtuis;

12. Beloved, think it not strange concerning the fiery trial which is to try you, as though some strange thing happened unto you:

13. Vaan iloitkaat, että te Kristuksen kanssa kärsitte, että tekin ajallansa hänen kunniansa ilmestyksessä iloitsisitte ja riemuitsisitte.

13. But rejoice, inasmuch as ye are partakers of Christ's sufferings; that, when his glory shall be revealed, ye may be glad also with exceeding joy.

14. Autuaat olette te, jos teitä Kristuksen nimen tähden pilkataan; sillä se Henki, joka on kunnian ja Jumalan Henki, lepää teidän päällänne: heiltä hän pilkataan, vaan teiltä hän kunnioitetaan.

14. If ye be reproached for the name of Christ, happy are ye; for the spirit of glory and of God resteth upon you: on their part he is evil spoken of, but on your part he is glorified.

15. Älkään yksikään teistä kärsikö niinkuin murhaaja eli varas, taikka pahantekiä, eli niinkuin se, joka toisen virkaan rupee;

15. But let none of you suffer as a murderer, or as a thief, or as an evildoer, or as a busybody in other men's matters.

16. Mutta jos hän kärsii niinkuin kristitty, älköön hävetkö, vaan kiittäkään Jumalaa sen osan tähden.

16. Yet if any man suffer as a Christian, let him not be ashamed; but let him glorify God on this behalf.

17. Sillä aika on, että tuomion pitää Jumalan huoneesta alkaman. Mutta jos se ensin meistä alkaa, minkäs lopun ne saavat, jotka ei Jumalan evankeliumia usko?

17. For the time is come that judgment must begin at the house of God: and if it first begin at us, what shall the end be of them that obey not the gospel of God?

18. Ja jos hurskas tuskalla vapaaksi

18. And if the righteous scarcely be

tulee, kussa sitte jumalatoin ja syntinen näkyy?
19. Sentähden ne, jotka Jumalan tahdon jälkeen kärsivät, antakaan sielunsa niinkuin uskolliselle Luojalle hyvissä töissä.

saved, where shall the ungodly and the sinner appear?
19. Wherefore let them that suffer according to the will of God commit the keeping of their souls to him in well doing, as unto a faithful Creator.

5 luku

1. Vanhoja pappeja teidän seassanne minä neuvon, joka myös pappi olen ja Kristuksen kärsimisten tunnustaja ja osallinen siitä kunniasta, joka ilmestyvä on:
2. Kaitkaat Kristuksen laumaa, joka teidän hallussanne on, ja pitäkäät siitä vaari, ei vaaditut, vaan hyvällä mielellä, ei turhan voiton tähden, vaan hyvästä tahdosta,
3. Ei myös niinkuin herrat kansansa päälle, vaan olkaat laumalle esikuvaksi.
4. Niin te, ylimmäisen Paimenen ilmestyessä, katoomattoman kunnian kruunun saatte.
5. Niin myös te nuoret, olkaat vanhoille alamaiset ja olkaat kaikki toinen toisellenne alamaiset, ja pitäkäät tei-

1. The elders which are among you I exhort, who am also an elder, and a witness of the sufferings of Christ, and also a partaker of the glory that shall be revealed:
2. Feed the flock of God which is among you, taking the oversight thereof, not by constraint, but willingly; not for filthy lucre, but of a ready mind;
3. Neither as being lords over God's heritage, but being ensamples to the flock.
4. And when the chief Shepherd shall appear, ye shall receive a crown of glory that fadeth not away.
5. Likewise, ye younger, submit yourselves unto the elder. Yea, all of you be subject one to another, and be

tänne kiintiästi nöyryyteen; sillä Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon.

6. Nöyryyttäkäät siis teitänne Jumalan väkevän käden alle, että hän teitä ajallansa korottais.

7. Kaikki teidän murheenne pankaat hänen päällensä; sillä hän pitää murheen teistä.

8. Olkaat raittiit, valvokaat; sillä teidän vihollisenne perkele käy ympäri niinkuin kiljuva jalopeura, ja etsii, kenen hän nielis.

9. Sitä te seisokaat vastaan, vahvat uskossa, tietäen, että ne vaivat tapahtuvat teidän veljillennekin maailmassa.

10. Mutta Jumala, jolta kaikki armo tulee, joka meitä on kutsunut ijankaikkiseen kunniaansa Kristuksessa Jesuksessa, teitä, jotka vähän aikaa kärsitte, valmistaa, vahvistaa, tukee, perustaa,

11. Sille olkoon kunnia ja väkevyys ijankaikkisesta ijankaikkiseen! amen.

12. Silvanuksen, teidän uskollisen veljenne kanssa (niinkuin minä luulen) olen minä teidän tykönne harvoilla

clothed with humility: for God resisteth the proud, and giveth grace to the humble.

6. Humble yourselves therefore under the mighty hand of God, that he may exalt you in due time:

7. Casting all your care upon him; for he careth for you.

8. Be sober, be vigilant; because your adversary the devil, as a roaring lion, walketh about, seeking whom he may devour:

9. Whom resist stedfast in the faith, knowing that the same afflictions are accomplished in your brethren that are in the world.

10. But the God of all grace, who hath called us unto his eternal glory by Christ Jesus, after that ye have suffered a while, make you perfect, stablish, strengthen, settle you.

11. To him be glory and dominion for ever and ever. Amen.

12. By Silvanus, a faithful brother unto you, as I suppose, I have written briefly, exhorting, and testifying that

sanoilla kirjoittanut, neuvoen ja tunnustain, että tämä on se oikia Jumalan armo, jossa te olette.

this is the true grace of God wherein ye stand.

13. Teitä tervehtivät valitut Babyloniassa ja minun poikani Markus.

13. The church that is at Babylon, elected together with you, saluteth you; and so doth Marcus my son.

14. Tervehtikäät toinen toistanne rakkauden suun-annolla. Rauha olkoon teille kaikille, jotka Kristuksessa Jesuksessa olette, amen!

14. Greet ye one another with a kiss of charity. Peace be with you all that are in Christ Jesus. Amen.

PIETARIN TOINEN KIRJE

1 luku

1. Simon Pietari, Jesuksen Kristuksen palvelia ja apostoli, niille, jotka ovat saaneet meidän kanssamme yhdenkaltaisen kalliin uskon vanhurskaudessa, jonka meidän Jumalamme ja Vapahtajamme Jesus Kristus antaa:

1. Simon Peter, a servant and an apostle of Jesus Christ, to them that have obtained like precious faith with us through the righteousness of God and our Saviour Jesus Christ:

2. Armo ja rauha lisääntyköön teille, Jumalan ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen tuntemisen kautta!

2. Grace and peace be multiplied unto you through the knowledge of God, and of Jesus our Lord,

3. Että hänen jumalallinen voimansa meille kaikkinaiset (jotka elämään ja

3. According as his divine power hath given unto us all things that pertain

jumaliseen menoon sopivat) on lahjoittanut hänen tuntemisensa kautta, joka meitä kunniaan ja avuun kutsunut on,

unto life and godliness, through the knowledge of him that hath called us to glory and virtue:

4. Joidenka kautta meille ne suurimmat ja kalliit lupaukset lahjoitetut ovat, että te niiden kautta Jumalan luonnosta osalliseksi tulisitte, jos te katoovaisen maailman himon vältätte.

4. Whereby are given unto us exceeding great and precious promises: that by these ye might be partakers of the divine nature, having escaped the corruption that is in the world through lust.

5. Niin ahkeroitkaat kaikella vireydellä teidän uskonne avua osoittamaan, ja avussa tointa,

5. And beside this, giving all diligence, add to your faith virtue; and to virtue knowledge;

6. Ja toimessa kohtuullisuutta, ja kohtuullisuudessa kärsivällisyyttä, ja kärsivällisyydessä jumalisuutta,

6. And to knowledge temperance; and to temperance patience; and to patience godliness;

7. Ja jumalisuudessa veljellistä rakkautta, ja veljellisessä rakkaudessa yhteistä rakkautta.

7. And to godliness brotherly kindness; and to brotherly kindness charity.

8. Sillä koska nämät täydellisesti teissä ovat, niin ei he teitä salli löydettää joutilaina eli hedelmättöminä meidän Herran Jesuksen Kristuksen tuntemisessa.

8. For if these things be in you, and abound, they make you that ye shall neither be barren nor unfruitful in the knowledge of our Lord Jesus Christ.

9. Mutta jolla ei näitä ole, hän on sokia, ja ei näe mitään kaukaa, ja on unohtanut itsensä olleen puhdistetun entisistä synneistänsä.

9. But he that lacketh these things is blind, and cannot see afar off, and hath forgotten that he was purged from his old sins.

10. Sentähden, rakkaat veljet, ahkeroitkaat paremmin sitä, että te teidän kutsumisenne ja valitsemisenne vahvistaisitte; sillä jos te sen teette, niin ette suinkaan koskaan kompastu.

10. Wherefore the rather, brethren, give diligence to make your calling and election sure: for if ye do these things, ye shall never fall:

11. Sillä teidän sallitaan alttiisti käydä sisälle meidän Herran ja Vapahtajan Jesuksen Kristuksen ijankaikkiseen valtakuntaan.

11. For so an entrance shall be ministered unto you abundantly into the everlasting kingdom of our Lord and Saviour Jesus Christ.

12. Sentähden en minä tahdo unohtaa teille aina näistä muistuttaa, vaikka te tiedätte ja vahvistetut olette tässä nykyisessä totuudessa.

12. Wherefore I will not be negligent to put you always in remembrance of these things, though ye know them, and be established in the present truth.

13. Sillä minä arvaan sen kohtuulliseksi, niinkauvan kuin minä tässä majassa olen, herättää teitä ja muistuttaa teille;

13. Yea, I think it meet, as long as I am in this tabernacle, to stir you up by putting you in remembrance;

14. Sillä minä tiedän, että minun pitää pian tämän minun majani paneman pois, niinkuin meidän Herra Jesus Kristus minulle ilmoitti.

14. Knowing that shortly I must put off this my tabernacle, even as our Lord Jesus Christ hath shewed me.

15. Mutta minä tahdon myös aina ahkeroida, että te nämät minun lähtemiseni jälkeen muistossa pidätte.

15. Moreover I will endeavour that ye may be able after my decease to have these things always in remembrance.

16. Sillä emmepä me ole kavaloita juttuja noudatelleet, teille tiettäväksi

16. For we have not followed cunningly devised fables, when we made

tehdessämme meidän Herran Jesuksen Kristuksen voimaa ja tulemista; vaan me olemme itse nähneet hänen suuren kunniansa,

17. Kuin hän Isältä Jumalalta sai kunnian ja ylistyksen, äänen kautta, joka hänelle näin siltä suurelta kunnialta tapahtui: tämä on minun rakas Poikani, johon minä mielistyin.

18. Ja tämän äänen me kuulimme tulevan taivaasta, kuin me pyhällä vuorella hänen kanssansa olimme.

19. Ja meillä on vahva prophetallinen sana, ja te teette hyvin, että te siitä vaarin otatte niinkuin kynttilästä, joka pimeässä valistaa, niinkauvan kuin päivä valkenee ja kointähti koittaa teidän sydämissänne.

20. Ja se tulee teidän ensin tietää, ettei yksikään prophetia Raamatussa tapahdu omasta selityksestä.

21. Sillä ei yksikään prophetia ole vielä ihmisen tahdosta tuotu edes; vaan pyhät Jumalan ihmiset ovat puhuneet, vaikutetut Pyhältä Hengeltä.

known unto you the power and coming of our Lord Jesus Christ, but were eyewitnesses of his majesty.

17. For he received from God the Father honour and glory, when there came such a voice to him from the excellent glory, This is my beloved Son, in whom I am well pleased.

18. And this voice which came from heaven we heard, when we were with him in the holy mount.

19. We have also a more sure word of prophecy; whereunto ye do well that ye take heed, as unto a light that shineth in a dark place, until the day dawn, and the day star arise in your hearts:

20. Knowing this first, that no prophecy of the scripture is of any private interpretation.

21. For the prophecy came not in old time by the will of man: but holy men of God spake as they were moved by the Holy Ghost.

2 luku

1. Niin oli myös vääriä prophetaita kansan seassa, niinkuin teidänkin sekaanne vääriä opettajia tulee, jotka vahingolliset eriseurat tuovat ja kieltävät sen Herran, joka heidät ostanut on, saattain itsellensä nopian kadotuksen,
2. Ja moni noudattaa heidän kadotustansa, joiden kautta totuuden tie pilkataan.
3. Ja ahneudesta ajatelluilla sanoilla pitää heidän teitä kauppaaman, joiden tuomio ei silleen kauvan viivy, eikä heidän kadotuksensa makaa.

4. Sillä jos ei Jumala armahtanut niitä enkeleitä, jotka syntiä tekivät, vaan on pimeyden kahleilla helvettiin syössyt, ja antoi ylön heidät tuomioon kätkettää,
5. Ja ei ole armahtanut entistä maailmaa, vaan vapahti Noan vanhurskauden saarnaajan itse kahdeksantena, ja toi vedenpaisumisen jumalattomain maailman päälle;
6. Ja on ne kaupungit Sodoman ja

1. But there were false prophets also among the people, even as there shall be false teachers among you, who privily shall bring in damnable heresies, even denying the Lord that bought them, and bring upon themselves swift destruction.
2. And many shall follow their pernicious ways; by reason of whom the way of truth shall be evil spoken of.
3. And through covetousness shall they with feigned words make merchandise of you: whose judgment now of a long time lingereth not, and their damnation slumbereth not.
4. For if God spared not the angels that sinned, but cast them down to hell, and delivered them into chains of darkness, to be reserved unto judgment;
5. And spared not the old world, but saved Noah the eighth person, a preacher of righteousness, bringing in the flood upon the world of the ungodly;
6. And turning the cities of Sodom

Gomorran tuhaksi tehnyt, kukistanut ja kadottanut, ja teki ne jumalattomille peljästykseksi, jotka sitte tulevat olivat;

7. Ja on pelastanut hurskaan Lotin, joka riettaisilta ihmisiltä heidän haureutensa menolla vaivattiin;

8. (Sillä hän oli hurskas ja asui heidän seassansa, ja kuitenkin senkaltaista piti näkemän ja kuuleman, he vaivasivat sitä hurskasta sielua joka päivä väärillä töillänsä;)

9. Niin Herra tietää jumaliset kiusauksista pelastaa, mutta väärät kätkeä tuomiopäivään asti vaivattaa.

10. Mutta enimmästi ne, jotka lihan jälkeen saastaisessa himossa vaeltavat ja herrauden katsovat ylön, rohkiat, itsestänsä paljon pitäväiset, jotka ei pelkää valtojakaan pilkata.

11. Vaikka ne enkelit, jotka väessä ja voimassa suuremmat ovat, ei kärsi heitä vastaan Herran tykönä pilkallista tuomiota,

12. Kuitenkin he niinkuin järjettömät luontokappaleet, jotka luonnostansa kiiniotettaa ja teurastettaa tehdyt

and Gomorrha into ashes condemned them with an overthrow, making them an ensample unto those that after should live ungodly;

7. And delivered just Lot, vexed with the filthy conversation of the wicked:

8. For that righteous man dwelling among them, in seeing and hearing, vexed his righteous soul from day to day with their unlawful deeds;)

9. The Lord knoweth how to deliver the godly out of temptations, and to reserve the unjust unto the day of judgment to be punished:

10. But chiefly them that walk after the flesh in the lust of uncleanness, and despise government. Presumptuous are they, selfwilled, they are not afraid to speak evil of dignities.

11. Whereas angels, which are greater in power and might, bring not railing accusation against them before the Lord.

12. But these, as natural brute beasts, made to be taken and destroyed, speak evil of the things that

ovat, pilkkaavat niitä, joita ei he ymmärrä, ja hukkuvat turmeluksessansa,

they understand not; and shall utterly perish in their own corruption;

13. Ja saavat vääryyden palkan, pitäin sen hekumana, että he ajallisissa herkuissa elävät, he ovat ilkeydet ja pilkat, kerskaavat heidän petoksistansa, nautiten herkkuja teidän kanssanne.

13. And shall receive the reward of unrighteousness, as they that count it pleasure to riot in the day time. Spots they are and blemishes, sporting themselves with their own deceivings while they feast with you;

14. Heillä on silmät huoruutta täynnä ja ei taida synnistä lakata, he houkuttelevat tykönsä horjuvat sielut, he ovat sydämensä ahneudessa harjaantuneet, kirottu kansa:

14. Having eyes full of adultery, and that cannot cease from sin; beguiling unstable souls: an heart they have exercised with covetous practices; cursed children:

15. Jotka antoivat ylön oikian tien ja eksyivät, he noudattavat Balaamin, Bosorin pojan, tietä, joka vääryyden palkkaa rakasti.

15. Which have forsaken the right way, and are gone astray, following the way of Balaam the son of Bosor, who loved the wages of unrighteousness;

16. Mutta hän rangaistiin vääryydestänsä; mykkä työjuhta puhui ihmisen äänellä, ja esti prophetan hulluuden.

16. But was rebuked for his iniquity: the dumb ass speaking with man's voice forbad the madness of the prophet.

17. Ne ovat vedettömät lähteet ja pilvet, jotka tuulispäältä ympäri ajetaan, joille on kätketty synkiä pimeys ijankaikkisesti.

17. These are wells without water, clouds that are carried with a tempest; to whom the mist of darkness is reserved for ever.

18. Sillä he puhuvat röyhkeitä sanoja,

18. For when they speak great swell-

jotka turhat ovat, ja yllyttävät tavattomuuden kautta lihallisiin himoihin niitä, jotka tosin ovat niitä välttäneet, kuin eksyksissä vaeltavat,

ing words of vanity, they allure through the lusts of the flesh, through much wantonness, those that were clean escaped from them who live in error.

19. Ja lupaavat heille vapauden, vaikka he itse turmeluksen palveliat ovat; sillä jolta joku voitetaan, sen palvelia hän myös on.

19. While they promise them liberty, they themselves are the servants of corruption: for of whom a man is overcome, of the same is he brought in bondage.

20. Ja sittenkuin he ovat paenneet maailman saastaisuudesta Herran ja Vapahtajan Jesuksen Kristuksen tuntemiseen, niin he kuitenkin heitänsä niihin käärivät, ja voitetaan, ja on heille viimeinen pahemmaksi tullut kuin ensimäinen.

20. For if after they have escaped the pollutions of the world through the knowledge of the Lord and Saviour Jesus Christ, they are again entangled therein, and overcome, the latter end is worse with them than the beginning.

21. Sillä se olis heille parempi ollut, ettei he vanhurskauden tietä tunteneetkaan olisi, kuin että he tunsivat sen ja poikkesivat pois pyhästä käskystä, joka heille annettu oli.

21. For it had been better for them not to have known the way of righteousness, than, after they have known it, to turn from the holy commandment delivered unto them.

22. Niille on tapahtunut se totinen sananlasku: koira syö oksennuksensa, ja pesty sika rypee rapakossa jälleen.

22. But it is happened unto them according to the true proverb, The dog is turned to his own vomit again; and the sow that was washed to her wallowing in the mire.

3 luku

1. Tämän nyt toisen lähetyskirjan minä teille, minun rakkaani, kirjoitan, jolla minä herätän ja neuvon teidän vakaata mieltänne,
2. Että te muistaisitte ne sanat, jotka ennen pyhiltä prophetailta sanotut ovat, ja myös meidän käskymme, jotka olemme Herran ja Vapahtajan apostolit.
3. Ja tietäkäät se ensin, että viimeisinä päivinä tulevat pilkkaajat, jotka oman himonsa jälkeen vaeltavat,
4. Ja sanovat: kussa on lupaus hänen tulemisestansa? Sillä siitä päivästä, kuin isät ovat nukkuneet, pysyvät kaikki niinkuin ne luonnon alusta olleet ovat.
5. Mutta tietäen ei he tahdo tietää, että taivaat muinen olivat, ja maa vedestä, joka vedessä Jumalan sanan kautta seisoo.
6. Kuitenkin siihen aikaan se maailma niiden kautta vedenpaisumisella hukkui.
7. Niin myös ne taivaat ja maa, jotka nyt ovat, hänen sanansa kautta sääs-

1. This second epistle, beloved, I now write unto you; in both which I stir up your pure minds by way of remembrance:
2. That ye may be mindful of the words which were spoken before by the holy prophets, and of the commandment of us the apostles of the Lord and Saviour:
3. Knowing this first, that there shall come in the last days scoffers, walking after their own lusts,
4. And saying, Where is the promise of his coming? for since the fathers fell asleep, all things continue as they were from the beginning of the creation.
5. For this they willingly are ignorant of, that by the word of God the heavens were of old, and the earth standing out of the water and in the water:
6. Whereby the world that then was, being overflowed with water, perished:
7. But the heavens and the earth, which are now, by the same word are

tetään tulen varaksi tuomiopäivään asti, jona jumalattomat ihmiset kadotetaan.

8. Mutta tätä yhtä ei pidä teiltä salattaman, minun rakkaani: yksi päivä on Herran edessä niinkuin tuhannen ajastaikaa, ja tuhannen ajastaikaa niinkuin yksi päivä.

9. Ei Herra viivytä lupaustansa, (niinkuin muutamat sen viipyvän luulevat,) vaan hän on meidän kanssamme kärsiväinen, ja ei tahdo, että jonkun pitäis hukkuman, vaan että jokainen itsensä parannukseen kääntäis.

10. Mutta Herran päivä on tuleva niinkuin varas yöllä, ja silloin taivaat suurella pauhinalla menevät pois, mutta elementit pitää palavuudesta sulaman, ja maa, ja rakennukset, jotka hänessä ovat, pitää palaman ylös.

11. Että kaikki nämät pitää katooman, minkäkaltaiset tulee teidän silloin olla pyhissä menoissa ja jumalisuudessa:

12. Niin että te odotatte ja ikävöitsette Jumalan päivän tulemista, jona taivaat tulesta raukeevat ja elementit

kept in store, reserved unto fire against the day of judgment and perdition of ungodly men.

8. But, beloved, be not ignorant of this one thing, that one day is with the Lord as a thousand years, and a thousand years as one day.

9. The Lord is not slack concerning his promise, as some men count slackness; but is longsuffering to usward, not willing that any should perish, but that all should come to repentance.

10. But the day of the Lord will come as a thief in the night; in the which the heavens shall pass away with a great noise, and the elements shall melt with fervent heat, the earth also and the works that are therein shall be burned up.

11. Seeing then that all these things shall be dissolved, what manner of persons ought ye to be in all holy conversation and godliness,

12. Looking for and hasting unto the coming of the day of God, wherein the heavens being on fire shall be dis-

palavuudesta sulavat?

solved, and the elements shall melt with fervent heat?

13. Mutta me odotamme uusia taivaita ja uutta maata hänen lupauksensa jälkeen, joissa vanhurskaus asuu.

13. Nevertheless we, according to his promise, look for new heavens and a new earth, wherein dwelleth righteousness.

14. Sentähden, minun rakkaani, että te näitä odotatte, niin ahkeroitkaat, että te hänen edessänsä puhtaiksi ja nuhteettomiksi rauhassa löydettäisiin;

14. Wherefore, beloved, seeing that ye look for such things, be diligent that ye may be found of him in peace, without spot, and blameless.

15. Ja lukekaat meidän Herran Jesuksen Kristuksen pitkämielisyys teidän autuudeksenne, niinkuin myös meidän rakas veljemme Paavali siitä viisaudesta, joka hänelle annettu on, teille on kirjoittanut,

15. And account that the longsuffering of our Lord is salvation; even as our beloved brother Paul also according to the wisdom given unto him hath written unto you;

16. Joka myös jokaisessa kirjassansa näistä puhuu, joissa muutamat ovat työläät ymmärtää, jotka taitamattomat ja huikentelevaiset turmelevat, niinkuin muutkin Raamatut, omaksi kadotukseksensa.

16. As also in all his epistles, speaking in them of these things; in which are some things hard to be understood, which they that are unlearned and unstable wrest, as they do also the other scriptures, unto their own destruction.

17. Nyt että te, minun rakkaani, sen jo ennen tiedätte, niin karttakaat, ettette vieteltäisi jumalattomain eksytyksellä ynnä heidän kanssansa, ja lankeaisi pois omasta vahvuudestan-

17. Ye therefore, beloved, seeing ye know these things before, beware lest ye also, being led away with the error of the wicked, fall from your own stedfastness.

ne,

18. Vaan kasvakaat meidän Herramme ja Vapahtajan Jesuksen Kristuksen armossa ja tuntemisessa: jolle olkoon kunnia sekä nyt että ijankaikkiseen aikaan, amen!

18. But grow in grace, and in the knowledge of our Lord and Saviour Jesus Christ. To him be glory both now and for ever. Amen.

JOHANNEKSEN ENSIMMÄINEN KIRJE

1 luku

1. Joka alusta oli, jonka me kuulimme, jonka me silmillämme näimme, jota me katselleet olemme, ja meidän kätemme pidelleet ovat elämän sanasta,

1. That which was from the beginning, which we have heard, which we have seen with our eyes, which we have looked upon, and our hands have handled, of the Word of life;

2. (Ja elämä on ilmestynyt, ja me olemme nähneet, ja todistamme ja ilmoitamme teille sen elämän, joka ijankaikkinen on, joka oli Isän tykönä, ja on meille ilmestynyt.)

2. For the life was manifested, and we have seen it, and bear witness, and shew unto you that eternal life, which was with the Father, and was manifested unto us;)

3. Mitä me nähneet ja kuulleet olemme, sen me teille ilmoitamme, että teilläkin meidän kanssamme osallisuus olis ja meidän osallisuutemme

3. That which we have seen and heard declare we unto you, that ye also may have fellowship with us: and truly our fellowship is with the Father,

on Isän ja hänen Poikansa Jesuksen Kristuksen kanssa.

and with his Son Jesus Christ.

4. Ja näitä me teille kirjoitamme, että teidän ilonne täydellinen olis.

4. And these things write we unto you, that your joy may be full.

5. Ja tämä on se ilmoitus, jonka me häneltä kuulleet olemme, ja teille ilmoitamme, että Jumala on valkeus, ja ei hänessä ole yhtään pimeyttä.

5. This then is the message which we have heard of him, and declare unto you, that God is light, and in him is no darkness at all.

6. Jos me sanomme, että meillä on osallisuus hänen kanssansa, ja vaellamme pimeydessä, niin me valehtelemme ja emme tee totuutta.

6. If we say that we have fellowship with him, and walk in darkness, we lie, and do not the truth:

7. Mutta jos me valkeudessa vaellamme, niinkuin hänkin valkeudessa on, niin meillä on osallisuus keskenämme, ja Jesuksen Kristuksen, hänen Poikansa veri puhdistaa meitä kaikesta synnistä.

7. But if we walk in the light, as he is in the light, we have fellowship one with another, and the blood of Jesus Christ his Son cleanseth us from all sin.

8. Jos me sanomme, ettei meillä ole syntiä, niin me petämme itsemme, ja ei ole totuus meissä.

8. If we say that we have no sin, we deceive ourselves, and the truth is not in us.

9. Jos me tunnustamme meidän syntimme, niin hän on uskollinen ja hurskas, joka meille synnit anteeksi antaa ja puhdistaa meitä kaikesta vääryydestä,

9. If we confess our sins, he is faithful and just to forgive us our sins, and to cleanse us from all unrighteousness.

10. Jos me sanomme: emmepä me syntiä tehneet ole, niin me teemme

10. If we say that we have not sinned, we make him a liar, and his

hänet valehteliaksi ja ei hänen sanansa ole meissä.

word is not in us.

2 luku

1. Minun lapsukaiseni! näitä minä teille kirjoitan, ettette syntiä tekisi. Ja jos joku syntiä tekee, niin meillä on edesvastaaja Isän tykönä, Jesus Kristus, joka vanhurskas on,

1. My little children, these things write I unto you, that ye sin not. And if any man sin, we have an advocate with the Father, Jesus Christ the righteous:

2. Ja hän on sovinto meidän syntteimme edestä, ei ainoastaan meidän, vaan myös kaiken maailman edestä.

2. And he is the propitiation for our sins: and not for ours only, but also for the sins of the whole world.

3. Ja siitä me ymmärrämme, että me hänen tunnemme, jos me hänen käskynsä pidämme.

3. And hereby we do know that we know him, if we keep his commandments.

4. Joka sanoo: minä tunnen hänen, ja ei pidä hänen käskyjänsä, hän on valehtelia, ja ei hänessä ole totuus.

4. He that saith, I know him, and keepeth not his commandments, is a liar, and the truth is not in him.

5. Mutta joka hänen sanansa pitää, totisesti on Jumalan rakkaus hänessä täydellinen. Siitä me tiedämme, että me hänessä olemme.

5. But whoso keepeth his word, in him verily is the love of God perfected: hereby know we that we are in him.

6. Joka sanoo itsensä hänessä pysyvän, hänen pitää niin vaeltaman kuin hänkin vaelsi.

6. He that saith he abideth in him ought himself also so to walk, even as he walked.

7. Rakkaat veljet, en minä uutta käskyä teille kirjoita, vaan vanhan käs-

7. Brethren, I write no new commandment unto you, but an old

kyn, joka teillä alusta oli. Vanha käsky on se sana, jonka te alusta kuulitte.

8. Minä kirjoitan teille taas uuden käskyn, se mikä hänessä totinen on, ja teissä myös; sillä pimeys on mennyt pois ja totinen valkeus nyt paistaa.
9. Joka sanoo valkeudessa olevansa ja vihaa veljeänsä, hän on vielä pimeydessä.
10. Joka veljeänsä rakastaa, se pysyy valkeudessa ja ei hänessä ole pahennusta.
11. Mutta joka veljeänsä vihaa, hän on pimeydessä ja vaeltaa pimeydessä, eikä tiedä, kuhunka hän menee; sillä pimeydet ovat hänen silmänsä soaisseet.
12. Rakkaat poikaseni, minä kirjoitan teille, että teille synnit anteeksi annetaan hänen nimensä tähden.
13. Minä kirjoitan teille, isät; sillä te tunsitte hänen, joka alusta on. Minä kirjoitan teille nuorukaiset, sillä te voititte pahan. Minä kirjoitan teille, lapsukaiseni; sillä te tunsitte Isän.

commandment which ye had from the beginning. The old commandment is the word which ye have heard from the beginning.

8. Again, a new commandment I write unto you, which thing is true in him and in you: because the darkness is past, and the true light now shineth.
9. He that saith he is in the light, and hateth his brother, is in darkness even until now.
10. He that loveth his brother abideth in the light, and there is none occasion of stumbling in him.
11. But he that hateth his brother is in darkness, and walketh in darkness, and knoweth not whither he goeth, because that darkness hath blinded his eyes.
12. I write unto you, little children, because your sins are forgiven you for his name's sake.
13. I write unto you, fathers, because ye have known him that is from the beginning. I write unto you, young men, because ye have overcome the wicked one. I write unto you, little

children, because ye have known the Father.

14. Minä kirjoitin teille, isät; sillä te tunsitte sen, joka alusta on. Minä kirjoitin teille, nuorukaiset; sillä te olette väkevät, ja Jumalan sana pysyy teissä, ja te olette pahan voittaneet.

14. I have written unto you, fathers, because ye have known him that is from the beginning. I have written unto you, young men, because ye are strong, and the word of God abideth in you, and ye have overcome the wicked one.

15. Älkäät maailmaa rakastako eli mitään mitä maailmassa on. Jos joku maailmaa rakastaa, ei hänessä ole Isän rakkaus.

15. Love not the world, neither the things that are in the world. If any man love the world, the love of the Father is not in him.

16. Sillä kaikki, mitä maailmassa on, lihan himo, silmäin pyyntö ja elämän koreus, ei se ole Isästä, vaan se on maailmasta.

16. For all that is in the world, the lust of the flesh, and the lust of the eyes, and the pride of life, is not of the Father, but is of the world.

17. Ja maailma katoo ja hänen himonsa; mutta joka tekee Jumalan tahdon, se pysyy ijankaikkisesti.

17. And the world passeth away, and the lust thereof: but he that doeth the will of God abideth for ever.

18. Lapsukaiset, nyt on viimeinen aika, ja niinkuin te olette kuulleet, että antikristus tulee, niin nyt myös monta antikristusta rupee olemaan; sillä me tunnemme, että viimeinen aika on.

18. Little children, it is the last time: and as ye have heard that antichrist shall come, even now are there many antichrists; whereby we know that it is the last time.

19. He ovat meistä lähteneet, mutta ei he olleet meistä; sillä jos he meistä olleet olisivat, niin he tosin olisivat

19. They went out from us, but they were not of us; for if they had been of us, they would no doubt have contin-

meidän kanssamme pysyneet: mutta että ne julki tulisivat, ettei he kaikki ole meistä.

20. Ja teillä on voide häneltä, joka pyhä on, ja te tiedätte kaikki.

21. En minä teille kirjoittanut niinkuin totuuden tietämättömille, vaan niinkuin sen tietäville, ja ettei yksikään valhe ole totuudesta.

22. Kuka on valehtelia, vaan se joka kieltää Jesuksen olevan Kristuksen? Se on antikristus, joka kieltää Isän ja Pojan.

23. Jokainen joka kieltää Pojan, ei hänellä Isääkään ole.

24. Mitä te siis alusta kuulitte, se teissä pysykään: jos se teissä pysyy, minkä te alusta kuulitte, niin te myös Pojassa ja Isässä pysytte.

25. Ja tämä on se lupaus, jonka hän meille luvannut on, sen ijankaikkisen elämän.

26. Nämät minä teille niistä kirjoitin, jotka teitä viettelevät.

ued with us: but they went out, that they might be made manifest that they were not all of us.

20. But ye have an unction from the Holy One, and ye know all things.

21. I have not written unto you because ye know not the truth, but because ye know it, and that no lie is of the truth.

22. Who is a liar but he that denieth that Jesus is the Christ? He is antichrist, that denieth the Father and the Son.

23. Whosoever denieth the Son, the same hath not the Father: (but) he that acknowledgeth the Son hath the Father also.

24. Let that therefore abide in you, which ye have heard from the beginning. If that which ye have heard from the beginning shall remain in you, ye also shall continue in the Son, and in the Father.

25. And this is the promise that he hath promised us, even eternal life.

26. These things have I written unto you concerning them that seduce

you.

27. Ja se voide, jonka te häneltä saaneet olette, pysyy teissä, ja ette tarvitse, että joku teitä opettaa; vaan niinkuin se voide teitä kaikista opettaa, niin on se tosi ja ei valhe, ja niinkuin se teitä opetti, niin myös te hänessä pysykäät,

27. But the anointing which ye have received of him abideth in you, and ye need not that any man teach you: but as the same anointing teacheth you of all things, and is truth, and is no lie, and even as it hath taught you, ye shall abide in him.

28. Ja nyt, lapsukaiseni, pysykäät hänessä: että kuin hän ilmestyy, meillä olis turva, ettemme hänen edessänsä häpiään tulisi hänen tulemisessansa.

28. And now, little children, abide in him; that, when he shall appear, we may have confidence, and not be ashamed before him at his coming.

29. Jos te tiedätte, että hän vanhurskas on, niin tietäkäät myös, että jokainen, joka vanhurskautta tekee, se on syntynyt hänestä.

29. If ye know that he is righteous, ye know that every one that doeth righteousness is born of him.

3 luku

1. Katsokaat, minkäkaltaisen rakkauden Isä on meille osoittanut, että me Jumalan lapsiksi nimitetään. Sentähden ei maailma teitä tunne; sillä ei hän häntäkään tunne.

1. Behold, what manner of love the Father hath bestowed upon us, that we should be called the sons of God: therefore the world knoweth us not, because it knew him not.

2. Minun rakkaani! nyt me olemme Jumalan lapset, ja ei ole se vielä ilmestynyt, miksi me tulemme; mutta me tiedämme, kuin se ilmestyy, niin

2. Beloved, now are we the sons of God, and it doth not yet appear what we shall be: but we know that, when he shall appear, we shall be like him;

me hänen kaltaisiksensa tulemme; sillä me saamme hänen nähdä niinkuin hän on.

for we shall see him as he is.

3. Ja jokainen, jolla tämä toivo on hänen tykönsä, puhdistaa itsensä, niinkuin hänkin puhdas on.

3. And every man that hath this hope in him purifieth himself, even as he is pure.

4. Jokainen, joka syntiä tekee, se myös tekee vääryyttä, ja synti on vääryys.

4. Whosoever committeth sin transgresseth also the law: for sin is the transgression of the law.

5. Ja te tiedätte hänen ilmestyneen, että hän meidän syntimme ottais pois; ja ei hänessä ole syntiä.

5. And ye know that he was manifested to take away our sins; and in him is no sin.

6. Jokainen, joka hänessä pysyy, ei hän syntiä tee; mutta jokainen, joka syntiä tekee, ei se ole häntä nähnyt eikä häntä tuntenut.

6. Whosoever abideth in him sinneth not: whosoever sinneth hath not seen him, neither known him.

7. Lapsukaiset, älkäät antako kenenkään teitänne vietellä. Joka vanhurskautta tekee, se on vanhurskas, niinkuin hänkin vanhurskas on.

7. Little children, let no man deceive you: he that doeth righteousness is righteous, even as he is righteous.

8. Joka syntiä tekee, hän on perkeleestä; sillä perkele tekee syntiä alusta. Sitä varten Jumalan Poika ilmestyi, että hän perkeleen työt särkis.

8. He that committeth sin is of the devil; for the devil sinneth from the beginning. For this purpose the Son of God was manifested, that he might destroy the works of the devil.

9. Jokainen, joka Jumalasta syntynyt on, ei se syntiä tee; sillä hänen siemenensä pysyy hänessä, ja ei hän

9. Whosoever is born of God doth not commit sin; for his seed remaineth in him: and he cannot sin, because he is

taida syntiä tehdä, sillä hän on Jumalasta syntynyt.

10. Siitä ilmaantuvat Jumalan lapset ja perkeleen lapset. Jokainen, joka ei tee vanhurskautta, ei se ole Jumalasta, ja joka ei rakasta veljeänsä.

11. Sillä tämä on ilmoitus, jonka te alusta kuulitte, että me toinen toistamme rakastaisimme.

12. Ei niinkuin Kain, joka pahasta oli, ja tappoi veljensä; ja minkätähden hän tappoi hänen? Sillä hänen työnsä olivat pahat, ja hänen veljensä vanhurskaat.

13. Älkäät ihmetelkö, minun veljeni, jos teitä maailma vihaa.

14. Me tiedämme, että me olemme kuolemasta elämään siirretyt, sillä me rakastamme veljiä. Joka ei veljeänsä rakasta, se pysyy kuolemassa.

15. Jokainen, joka veljeänsä vihaa, hän on murhaaja; ja te tiedätte, ettei yhdessäkään murhaajassa ole ijankaikkinen elämä pysyvä.

16. Siitä me tunsimme rakkauden, että hän on henkensä meidän edestämme pannut; niin pitää meidän veljen

born of God.

10. In this the children of God are manifest, and the children of the devil: whosoever doeth not righteousness is not of God, neither he that loveth not his brother.

11. For this is the message that ye heard from the beginning, that we should love one another.

12. Not as Cain, who was of that wicked one, and slew his brother. And wherefore slew he him? Because his own works were evil, and his brother's righteous.

13. Marvel not, my brethren, if the world hate you.

14. We know that we have passed from death unto life, because we love the brethren. He that loveth not his brother abideth in death.

15. Whosoever hateth his brother is a murderer: and ye know that no murderer hath eternal life abiding in him.

16. Hereby perceive we the love of God, because he laid down his life for us: and we ought to lay down our

jeimme edestä henkemme paneman.
17. Mutta jos jollakin olis tämän maailman hyvyyttä, ja näkis veljensä tarvitseman, ja sulkee sydämensä häneltä, kuinkas Jumalan rakkaus pysyy hänessä?
18. Lapsukaiseni, älkäämme rakastako sanalla eli kielellä, vaan työllä ja totuudella.
19. Siitä me tiedämme, että me totuudesta olemme ja taidamme hänen edessänsä meidän sydämemme hillitä,
20. Että jos meidän sydämemme tuomitsee meitä, niin on Jumala suurempi kuin meidän sydämemme ja tietää kaikki.
21. Te rakkahimmat! jos ei meidän sydämemme tuomitse meitä, niin meillä on turva Jumalaan.
22. Ja mitä me anomme, niin me saamme häneltä, että me hänen käskynsä pidämme ja teemme, mitä hänelle kelpaa.
23. Ja tämä on hänen käskynsä, että me hänen Poikansa Jesuksen Kristuksen nimen päälle uskoisimme, ja rakastaisimme toinen toistamme, niin-

lives for the brethren.
17. But whoso hath this world's good, and seeth his brother have need, and shutteth up his bowels of compassion from him, how dwelleth the love of God in him?
18. My little children, let us not love in word, neither in tongue; but in deed and in truth.
19. And hereby we know that we are of the truth, and shall assure our hearts before him.
20. For if our heart condemn us, God is greater than our heart, and knoweth all things.
21. Beloved, if our heart condemn us not, then have we confidence toward God.
22. And whatsoever we ask, we receive of him, because we keep his commandments, and do those things that are pleasing in his sight.
23. And this is his commandment, That we should believe on the name of his Son Jesus Christ, and love one another, as he gave us command-

kuin hän käskyn meille antoi.
24. Ja joka hänen käskynsä pitää, se pysyy hänessä ja hän siinä, ja siitä me tiedämme, että hän meissä pysyy, siitä Hengestä, jonka hän meille antoi.

ment.
24. And he that keepeth his commandments dwelleth in him, and he in him. And hereby we know that he abideth in us, by the Spirit which he hath given us.

4 luku

1. Te rakkaimmat! älkäät jokaista henkeä uskoko, vaan koetelkaat henget, josko he Jumalasta ovat; sillä monta väärää prophetaa ovat tulleet maailmaan.
2. Sillä te tuntekaat Jumalan Henki, että jokainen henki, joka tunnustaa Jesuksen Kristuksen lihaan tulleen, se on Jumalasta,
3. Ja jokainen henki, joka ei tunnusta Jesusta Kristusta lihaan tulleeksi, ei se ole Jumalasta: ja se on antikristuksen henki, josta te kuulitte, että hän on tuleva, ja on jo parhaallansa maailmassa.
4. Lapsukaiseni, te olette Jumalasta ja olette heidät voittaneet; sillä se, joka teissä on, hän on suurempi kuin se, joka maailmassa on.

1. Beloved, believe not every spirit, but try the spirits whether they are of God: because many false prophets are gone out into the world.
2. Hereby know ye the Spirit of God: Every spirit that confesseth that Jesus Christ is come in the flesh is of God:
3. And every spirit that confesseth not that Jesus Christ is come in the flesh is not of God: and this is that spirit of antichrist, whereof ye have heard that it should come; and even now already is it in the world.
4. Ye are of God, little children, and have overcome them: because greater is he that is in you, than he that is in the world.

5. He ovat maailmasta, sentähden he puhuvat maailmasta ja maailma kuulee heitä.

5. They are of the world: therefore speak they of the world, and the world heareth them.

6. Me olemme Jumalasta: ja joka Jumalan tuntee, hän kuulee meitä; joka ei Jumalasta ole, ei hän kuule meitä. Siitä me tunnemme totuuden hengen ja eksytyksen hengen.

6. We are of God: he that knoweth God heareth us; he that is not of God heareth not us. Hereby know we the spirit of truth, and the spirit of error.

7. Te rakkahimmat, rakastakaamme toinen toistamme, sillä rakkaus on Jumalasta: ja jokainen, joka rakastaa, se on Jumalasta syntynyt ja tuntee Jumalan.

7. Beloved, let us love one another: for love is of God; and every one that loveth is born of God, and knoweth God.

8. Joka ei rakasta, ei hän tunne Jumalaa; sillä Jumala on rakkaus.

8. He that loveth not knoweth not God; for God is love.

9. Sen kautta ilmestyi Jumalan rakkaus meidän kohtaamme, että Jumala lähetti ainoan Poikansa maailmaan, että me hänen kauttansa eläisimme.

9. In this was manifested the love of God toward us, because that God sent his only begotten Son into the world, that we might live through him.

10. Siinä on rakkaus, ei että me rakastimme Jumalaa, vaan että hän rakasti meitä ja lähetti Poikansa sovinnoksi meidän synteimme edestä.

10. Herein is love, not that we loved God, but that he loved us, and sent his Son to be the propitiation for our sins.

11. Te rakkahimmat, jos Jumala meitä niin rakasti, niin meidän pitää myös toinen toistamme rakastaman.

11. Beloved, if God so loved us, we ought also to love one another.

12. Ei ole yksikään Jumalaa koskaan

12. No man hath seen God at any

nähnyt. Jos me rakastamme toinen toistamme, niin Jumala pysyy meissä, ja hänen rakkautensa on täydellinen meissä.

13. Siitä me tunnemme, että me pysymme hänessä ja hän meissä, ja että hän antoi meille Hengestänsä.

14. Ja me näimme ja todistamme, että Isä on lähettänyt Poikansa maailman Vapahtajaksi.

15. Jokainen, joka tunnustaa Jesuksen Jumalan Pojaksi, hänessä pysyy Jumala ja hän Jumalassa.

16. Ja me tunsimme ja uskoimme sen rakkauden, jolla Jumala meitä rakastaa. Jumala on rakkaus, ja joka rakkaudessa pysyy, hän pysyy Jumalassa ja Jumala hänessä.

17. Siinä täytetään rakkaus meissä, että meillä olis turva tuomiopäivänä; sillä niinkuin hän on, niin olemme me myös tässä maailmassa.

18. Ei pelko ole rakkaudessa, vaan täydellinen rakkaus ajaa pois pelvon, sillä pelvolla on vaiva; mutta joka pelkää, ei hän ole täydellinen rakkaudessa.

19. Me rakastamme häntä; sillä hän

time. If we love one another, God dwelleth in us, and his love is perfected in us.

13. Hereby know we that we dwell in him, and he in us, because he hath given us of his Spirit.

14. And we have seen and do testify that the Father sent the Son to be the Saviour of the world.

15. Whosoever shall confess that Jesus is the Son of God, God dwelleth in him, and he in God.

16. And we have known and believed the love that God hath to us. God is love; and he that dwelleth in love dwelleth in God, and God in him.

17. Herein is our love made perfect, that we may have boldness in the day of judgment: because as he is, so are we in this world.

18. There is no fear in love; but perfect love casteth out fear: because fear hath torment. He that feareth is not made perfect in love.

19. We love him, because he first

rakasti meitä ensin.
20. Jos joku sanoo: minä rakastan Jumalaa, ja vihaa veljeänsä, se on valehtelia; sillä joka ei rakasta veljeänsä, jonka hän näkee, kuinka hän taitaa Jumalaa rakastaa, jota ei hän näe?
21. Ja tämä käsky on meillä häneltä: joka Jumalaa rakastaa, hänen pitää myös veljeänsä rakastaman.

loved us.
20. If a man say, I love God, and hateth his brother, he is a liar: for he that loveth not his brother whom he hath seen, how can he love God whom he hath not seen?
21. And this commandment have we from him, That he who loveth God love his brother also.

5 luku

1. Jokainen, joka uskoo, että Jesus on Kristus, hän on Jumalasta syntynyt, ja jokainen, joka rakastaa sitä, joka synnytti, hän rakastaa myös sitä, joka hänestä syntynyt on.
2. Siitä me tunnemme, että me rakastamme Jumalan lapsia, koska me Jumalaa rakastamme ja hänen käskynsä pidämme.
3. Sillä tämä on rakkaus Jumalan tykö, että me hänen käskynsä pidämme, ja hänen käskynsä ei ole raskaat.
4. Sillä kaikki, mitä Jumalasta syntynyt on, se voittaa maailman, ja meidän uskomme on se voitto, joka maa-

1. Whosoever believeth that Jesus is the Christ is born of God: and every one that loveth him that begat loveth him also that is begotten of him.
2. By this we know that we love the children of God, when we love God, and keep his commandments.
3. For this is the love of God, that we keep his commandments: and his commandments are not grievous.
4. For whatsoever is born of God overcometh the world: and this is the victory that overcometh the world,

ilman voitti.
5. Kuka siis on, joka voittaa maailman, mutta se joka uskoo, että Jesus on Jumalan Poika?
6. Tämä on se, joka vedellä ja verellä tulee, Jesus Kristus, ei ainoastansa vedellä, vaan vedellä ja verellä. Ja Henki todistaa, että Henki on totuus.

7. Sillä kolme ovat, jotka todistavat taivaassa: Isä, Sana ja Pyhä Henki, ja ne kolme yksi ovat:

8. Ja kolme ovat, jotka todistavat maan päällä: Henki ja vesi ja veri, ja ne kolme yhdessä ovat.

9. Jos me ihmisten todistuksen otamme, niin on Jumalan todistus suurempi; sillä tämä on Jumalan todistus, jonka hän Pojastansa todisti.
10. Joka uskoo Jumalan Pojan päälle, hänellä on todistus itsessänsä: joka ei usko Jumalaa, hän tekee hänen valehteliaksi; sillä ei hän uskonut sitä todistusta, jonka Jumala on Pojastansa todistanut.
11. Ja tämä on se todistus, että Ju-

even our faith.
5. Who is he that overcometh the world, but he that believeth that Jesus is the Son of God?
6. This is he that came by water and blood, even Jesus Christ; not by water only, but by water and blood. And it is the Spirit that beareth witness, because the Spirit is truth.
7. For there are three that bear record in heaven, the Father, the Word, and the Holy Ghost: and these three are one.
8. And there are three that bear witness in earth, the Spirit, and the water, and the blood: and these three agree in one.
9. If we receive the witness of men, the witness of God is greater: for this is the witness of God which he hath testified of his Son.
10. He that believeth on the Son of God hath the witness in himself: he that believeth not God hath made him a liar; because he believeth not the record that God gave of his Son.

11. And this is the record, that God

mala on meille ijankaikkisen elämän antanut, ja se elämä on hänen Pojassansa.

hath given to us eternal life, and this life is in his Son.

12. Jolla Jumalan Poika on, hänellä on elämä; jolla ei Jumalan Poika ole, ei hänellä ole elämää.

12. He that hath the Son hath life; and he that hath not the Son of God hath not life.

13. Näitä minä teille kirjoitin, jotka Jumalan Pojan nimen päälle uskotte: että te tietäisitte teillänne ijankaikkisen elämän olevan, ja että te uskoisitte Jumalan Pojan nimen päälle.

13. These things have I written unto you that believe on the name of the Son of God; that ye may know that ye have eternal life, and that ye may believe on the name of the Son of God.

14. Ja tämä on se turva, joka meillä on häneen, että jos me jotakin anomme hänen tahtonsa jälkeen, niin hän meitä kuulee.

14. And this is the confidence that we have in him, that, if we ask any thing according to his will, he heareth us:

15. Ja jos me tiedämme, että hän meitä kuulee, mitä ikänä me anomme, niin me tiedämme, että meillä ovat ne anomiset, joita me häneltä anoimme.

15. And if we know that he hear us, whatsoever we ask, we know that we have the petitions that we desired of him.

16. Jos joku näkee veljensä tekevän jonkun synnin, ei kuolemaan, hän rukoilkaan, niin hän on antava niille elämän, jotka syntiä tekevät, ei kuolemaan. Jos synti on kuolemaan: senkaltaisista en minä sano, että joku rukoilis.

16. If any man see his brother sin a sin which is not unto death, he shall ask, and he shall give him life for them that sin not unto death. There is a sin unto death: I do not say that he shall pray for it.

17. Kaikki vääryys on synti; on myös muutama synti ei kuolemaan.
17. All unrighteousness is sin: and there is a sin not unto death.

18. Me tiedämme, että jokainen, joka Jumalasta syntynyt on, ei hän syntiä tee; vaan joka Jumalasta syntynyt on, se varjelee itsensä, ja paha ei rupee häneen.
18. We know that whosoever is born of God sinneth not; but he that is begotten of God keepeth himself, and that wicked one toucheth him not.

19. Me tiedämme, että me olemme Jumalasta ja koko maailma on pahuudessa.
19. And we know that we are of God, and the whole world lieth in wickedness.

20. Mutta me tiedämme, että Jumalan Poika tuli ja on meille mielen antanut, että me sen totisen tunnemme, ja olemme siinä totisessa, hänen Pojassansa Jesuksessa Kristuksessa: Tämä on totinen Jumala ja ijankaikkinen elämä.
20. And we know that the Son of God is come, and hath given us an understanding, that we may know him that is true, and we are in him that is true, even in his Son Jesus Christ. This is the true God, and eternal life.

21. Lapsukaiset, kavahtakaat epäjumalia, amen!
21. Little children, keep yourselves from idols. Amen.

JOHANNEKSEN TOINEN KIRJE

1 luku

1. Vanhin valitulle rouvalle ja hänen lapsillensa, joita minä totuudessa rakastan, ja en ainoastaan minä, mutta myös kaikki, jotka totuuden tunteneet
1. The elder unto the elect lady and her children, whom I love in the truth; and not I only, but also all they that have known the truth;

ovat,

2. Sen totuuden tähden, joka meissä pysyy ja on meidän kanssamme oleva ijankaikkisesti:

3. Armo, laupius, rauha Isältä Jumalalta ja Herralta Jesukselta Kristukselta, Isän Pojalta, totuudessa ja rakkaudessa olkoon teidän kanssanne!

4. Minä olen suuresti ihastunut, että minä löysin sinun lapsistas niitä, jotka totuudessa vaeltavat, niinkuin me käskyn Isältä saaneet olemme.

5. Ja nyt rukoilen minä sinua, rouva, en, että minä uutta käskyä sinulle kirjoittaisin, vaan sen mikä meillä alusta oli, että me toinen toistamme rakastaisimme.

6. Ja tämä on rakkaus, että me hänen käskynsä jälkeen vaellamme. Tämä on käsky, jonka te alusta kuulitte, että te siinä vaeltaisitte.

7. Sillä monta vietteliää on maailmaan tullut, jotka ei tunnusta Jesusta Kristusta, että hän on lihaan tullut. Tämä on vietteliä ja antikristus.

8. Katsokaat visusti teitänne, ettemme kadottaisi, mitä me työtä tehneet

2. For the truth's sake, which dwelleth in us, and shall be with us for ever.

3. Grace be with you, mercy, and peace, from God the Father, and from the Lord Jesus Christ, the Son of the Father, in truth and love.

4. I rejoiced greatly that I found of thy children walking in truth, as we have received a commandment from the Father.

5. And now I beseech thee, lady, not as though I wrote a new commandment unto thee, but that which we had from the beginning, that we love one another.

6. And this is love, that we walk after his commandments. This is the commandment, That, as ye have heard from the beginning, ye should walk in it.

7. For many deceivers are entered into the world, who confess not that Jesus Christ is come in the flesh. This is a deceiver and an antichrist.

8. Look to yourselves, that we lose not those things which we have

olemme, vaan että me täyden palkan saisimme.

9. Jokainen, joka harhaelee ja ei pysy Kristuksen opissa, ei hänellä ole Jumalaa: joka pysyy Kristuksen opissa, hänellä on sekä Isä että Poika.

10. Jos joku tulee teidän tykönne ja ei tuo tätä opetusta kanssansa, niin älkäät häntä huoneeseen ottako, älkäät myös häntä tervehtikö.

11. Sillä joka häntä tervehtii, hän on osallinen hänen pahoista töistänsä.

12. Minulla olis paljon teille kirjoittamista, mutta en minä tahtonut paperilla ja läkillä; vaan minä toivon tulevani teidän tykönne, ja tahdon läsnä ollessani teidän kanssanne puhua, että meidän ilomme täydellinen olis.

13. Sinua tervehtivät sinun valitun sisares lapset, amen!

wrought, but that we receive a full reward.

9. Whosoever transgresseth, and abideth not in the doctrine of Christ, hath not God. He that abideth in the doctrine of Christ, he hath both the Father and the Son.

10. If there come any unto you, and bring not this doctrine, receive him not into your house, neither bid him God speed:

11. For he that biddeth him God speed is partaker of his evil deeds.

12. Having many things to write unto you, I would not write with paper and ink: but I trust to come unto you, and speak face to face, that our joy may be full.

13. The children of thy elect sister greet thee. Amen.

JOHANNEKSEN KOLMAS KIRJE

1 luku

1. Vanhin rakkaalle Gajukselle, jota minä totuudessa rakastan.
2. Minun rakkaani! ylitse kaikkein minä toivotan, että menestyisit ja terveenä olisit, niinkuin sinun sielus menestyy.
3. Sillä minä ihastuin suuresti, kuin veljet tulivat ja todistivat sinun totuudestas, niinkuin sinä totuudessa vaellat.
4. Ei minulla ole suurempaa iloa kuin se, että minä kuulen lapseni totuudessa vaeltavan.
5. Minun rakkaani! sinä teet uskollisesti, mitäs veljille ja vieraille teet,
6. Jotka myös sinun rakkaudestas seurakunnan edessä todistaneet ovat. Ja sinä teet hyvin, että heidät kauniisti lähettänyt olet, Jumalan edessä.
7. Sillä hänen nimensä tähden he ovat lähteneet, ja ei ole pakanoilta mitään ottaneet.

1. The elder unto the wellbeloved Gaius, whom I love in the truth.
2. Beloved, I wish above all things that thou mayest prosper and be in health, even as thy soul prospereth.
3. For I rejoiced greatly, when the brethren came and testified of the truth that is in thee, even as thou walkest in the truth.
4. I have no greater joy than to hear that my children walk in truth.
5. Beloved, thou doest faithfully whatsoever thou doest to the brethren, and to strangers;
6. Which have borne witness of thy charity before the church: whom if thou bring forward on their journey after a godly sort, thou shalt do well:
7. Because that for his name's sake they went forth, taking nothing of the Gentiles.

8. Niin meidän pitää senkaltaisia korjaaman, että me totuuden apulaiset olisimme.

9. Minä kirjoitin seurakunnalle; mutta Diotrephes, joka heidän seassansa tahtoo jalo olla, ei ota meitä vastaan.

10. Sentähden, jos minä tulen, niin minä tahdon ilmoittaa hänen työnsä, joita hän tekee, joka pullikoitsee meitä vastaan pahoilla sanoilla, ja ei niihinkään pysäänny, ja ei hän itse veljiä korjaa, estää myös muita, jotka niitä korjata tahtovat, ja ajaa heitä pois seurakunnasta.

11. Minun rakkaani, älä seuraa pahaa, vaan hyvää: joka hyvin tekee, se on Jumalasta; mutta joka pahoin tekee, ei se ole nähnyt Jumalaa.

12. Demetriuksella on jokaiselta todistus, ja itse totuudesta. Ja me myös todistamme, ja te tiedätte, että meidän todistuksemme on tosi.

13. Minulla olis paljo sinun tykös kirjoittamista, vaan en minä tahtonut läkillä ja kynällä kirjoittaa.

14. Mutta minä toivon sinun pian näkeväni, ja läsnä ollessani me saamme

8. We therefore ought to receive such, that we might be fellowhelpers to the truth.

9. I wrote unto the church: but Diotrephes, who loveth to have the preeminence among them, receiveth us not.

10. Wherefore, if I come, I will remember his deeds which he doeth, prating against us with malicious words: and not content therewith, neither doth he himself receive the brethren, and forbiddeth them that would, and casteth them out of the church.

11. Beloved, follow not that which is evil, but that which is good. He that doeth good is of God: but he that doeth evil hath not seen God.

12. Demetrius hath good report of all men, and of the truth itself: yea, and we also bear record; and ye know that our record is true.

13. I had many things to write, but I will not with ink and pen write unto thee:

14. But I trust I shall shortly see thee, and we shall speak face to face.

toinen toistamme puhutella.
(H1:15) Rauha olkoon sinulle! Ystävät tervehtivät sinua. Tervehdi ystäviä, kutakin nimeltänsä.

Peace be to thee. Our friends salute thee. Greet the friends by name.

JUUDAAN KIRJE

1 luku

1. Juudas, Jesuksen Kristuksen palvelia, mutta Jakobin veli, niille kutsutuille, jotka Isässä Jumalassa pyhitetyt ovat ja Jesuksessa Kristuksessa vapahdetut:

1. Jude, the servant of Jesus Christ, and brother of James, to them that are sanctified by God the Father, and preserved in Jesus Christ, and called:

2. Laupius ja rauha ja rakkaus lisääntyköön teille!

2. Mercy unto you, and peace, and love, be multiplied.

3. Te rakkaat! että minulla oli suuri ahkeruus teille yhteisestä autuudesta kirjoittaa, pidin minä sen tarpeellisena teitä kirjoituksella neuvoa, että te uskon puolesta kilvoittelisitte, joka kerta pyhille annettu on.

3. Beloved, when I gave all diligence to write unto you of the common salvation, it was needful for me to write unto you, and exhort you that ye should earnestly contend for the faith which was once delivered unto the saints.

4. Sillä muutamat ihmiset ovat luikahtaneet sisälle, jo muinen kirjoitetut tähän tuomioon, jumalattomat, jotka

4. For there are certain men crept in unawares, who were before of old ordained to this condemnation, ungodly

meidän Jumalan armon vetävät haureuteen ja kieltävät Jumalan, joka ainoa hallitsia on, ja meidän Herran Jesuksen Kristuksen.

5. Mutta minä tahdon teille muistuttaa, että te sen kerran tietäisitte, että koska Herra kansansa Egyptistä terveenä pelastanut oli, hukkasi hän sitte ne, jotka ei uskoneet.

6. Ja ne enkelit, jotka ei alkuansa pitäneet, vaan antoivat ylön kotonsa, on hän kätkenyt pimeyteen ijankaikkisilla kahleilla suuren päivän tuomioon asti,

7. Niinkuin Sodoma ja Gomorra ja ne lähikaupungit, jotka sillä muotoa kuin hekin huorin tehneet olivat ja muukalaisen lihan jälkeen menneet, ovat pannut muille opiksi, ijankaikkisen tulen vaivaa kärsimään.

8. Niin ovat myös nämät unennäkiät, jotka lihan saastuttavat, hallitukset katsovat ylön ja majesteetteja pilkkaavat.

9. Mutta Mikael, ylimmäinen enkeli, kuin hän perkeleen kanssa riiteli ja

men, turning the grace of our God into lasciviousness, and denying the only Lord God, and our Lord Jesus Christ.

5. I will therefore put you in remembrance, though ye once knew this, how that the Lord, having saved the people out of the land of Egypt, afterward destroyed them that believed not.

6. And the angels which kept not their first estate, but left their own habitation, he hath reserved in everlasting chains under darkness unto the judgment of the great day.

7. Even as Sodom and Gomorrha, and the cities about them in like manner, giving themselves over to fornication, and going after strange flesh, are set forth for an example, suffering the vengeance of eternal fire.

8. Likewise also these filthy dreamers defile the flesh, despise dominion, and speak evil of dignities.

9. Yet Michael the archangel, when contending with the devil he disputed

kamppaili Moseksen ruumiista, ei rohjennut sanoa sen pilkan tuomiota, vaan sanoi: Herra sinua rangaiskoon!

10. Mutta nämät pilkkaavat niitä, joista ei he mitään tiedä; vaan mitä he luonnon kautta tietävät niinkuin muut järjettömät eläimet, niissä he turmeltuvat.

11. Voi heitä! sillä he käyvät Kainin tiellä ja lankeevat Balaamin eksytykseen palkan tähden, ja hukkuvat Koren kapinassa.

12. Nämät ovat häpiäpilkut vieraana ollessansa teidän rakkausaterioissanne, jotka ravitsevat itsiänsä pelkäämättä: he ovat vedettömät pilvet, jotka tuulelta ajetaan ympäri, paljaat, hedelmättömät puut, kahdesti kuolleet, juurinensa reväistyt ylös;

13. Meren julmat aallot, jotka oman häpiänsä vaahtuvat; eksyväiset tähdet, joille pimeyden kauheus on ijankaikkisesti tähdelle pantu.

14. Niin on myös Enok, seitsemäs Adamista, senkaltaisista ennustanut ja sanonut: katso, Herra tulee monen tuhannen pyhäinsä kanssa,

about the body of Moses, durst not bring against him a railing accusation, but said, The Lord rebuke thee.

10. But these speak evil of those things which they know not: but what they know naturally, as brute beasts, in those things they corrupt themselves.

11. Woe unto them! for they have gone in the way of Cain, and ran greedily after the error of Balaam for reward, and perished in the gainsaying of Core.

12. These are spots in your feasts of charity, when they feast with you, feeding themselves without fear: clouds they are without water, carried about of winds; trees whose fruit withereth, without fruit, twice dead, plucked up by the roots;

13. Raging waves of the sea, foaming out their own shame; wandering stars, to whom is reserved the blackness of darkness for ever.

14. And Enoch also, the seventh from Adam, prophesied of these, saying, Behold, the Lord cometh with ten thousands of his saints,

15. Tekemään kaikkein tuomiota, ja rankaisemaan kaikkia jumalattomia heidän seassansa, kaikkein heidän jumalattomain töittensä tähden, joilla he pahaa tehneet ovat, ja kaikkea sitä kovaa, jota ne jumalattomat syntiset häntä vastaan puhuneet ovat.

15. To execute judgment upon all, and to convince all that are ungodly among them of all their ungodly deeds which they have ungodly committed, and of all their hard speeches which ungodly sinners have spoken against him.

16. Nämät ovat napisiat ja valittajat, omain himoinsa jälkeen vaeltavaiset, ja heidän suunsa puhuu röyhkeitä sanoja ja he ihmettelevät ihmisiä hyödytyksen tähden.

16. These are murmurers, complainers, walking after their own lusts; and their mouth speaketh great swelling words, having men's persons in admiration because of advantage.

17. Mutta te, rakkaat veljet, muistakaat niitä sanoja, joita ennen meidän Herran Jesuksen Kristuksen apostoleilta sanottiin:

17. But, beloved, remember ye the words which were spoken before of the apostles of our Lord Jesus Christ;

18. Että viimeisellä ajalla tulevat pilkkaajat, jotka jumalattomissa himoissansa vaeltavat.

18. How that they told you there should be mockers in the last time, who should walk after their own ungodly lusts.

19. Nämät ovat ne, jotka eriseurat tekevät, lihalliset, joilla ei henkeä ole.

19. These be they who separate themselves, sensual, having not the Spirit.

20. Mutta te, minun rakkaani! rakentakaat itsiänne teidän kaikkein pyhimmän uskonne päälle, Pyhän Hengen kautta, ja rukoilkaat, pitäin teitänne keskenänne Jumalan rakkau-

20. But ye, beloved, building up yourselves on your most holy faith, praying in the Holy Ghost,

dessa,

21. Ja odottakaat meidän Herran Jesuksen Kristuksen laupiutta ijankaikkiseen elämään.

22. Ja pitäkäät se eroitus, että te muutamia armahtaisitte,

23. Mutta muutamia pelvolla autuaaksi tekisitte, ja temmatkaat heitä ulos tulesta, ja vihatkaat sitä lihalta saastutettua hametta.

24. Mutta hänelle, joka teidät voi viasta varjella ja asettaa nuhteetoinna kunniansa kasvoin eteen, riemulla,

25. Ainoalle viisaalle Jumalalle, meidän Vapahtajallemme, olkoon kunnia, ja majesteetti, ja valta, ja voima, nyt ja kaikessa ijankaikkisuudessa, amen!

21. Keep yourselves in the love of God, looking for the mercy of our Lord Jesus Christ unto eternal life.

22. And of some have compassion, making a difference:

23. And others save with fear, pulling them out of the fire; hating even the garment spotted by the flesh.

24. Now unto him that is able to keep you from falling, and to present you faultless before the presence of his glory with exceeding joy,

25. To the only wise God our Saviour, be glory and majesty, dominion and power, both now and ever. Amen.

JOHANNEKSEN ILMESTYS

1 luku

1. Jesuksen Kristuksen Ilmestys, jonka Jumala hänelle antoi, ilmoittaa palvelioillensa niitä, mitkä pian tapahtuman pitää, ja on tiettäväksi tehnyt ja lähettänyt enkelinsä kautta palveliallensa Johannekselle.

1. The Revelation of Jesus Christ, which God gave unto him, to shew unto his servants things which must shortly come to pass; and he sent and signified it by his angel unto his servant John:

2. Joka todisti Jumalan sanaa, ja sen todistuksen Jesuksesta Kristuksesta, ja mitä hän nähnyt oli.

2. Who bare record of the word of God, and of the testimony of Jesus Christ, and of all things that he saw.

3. Autuas on se, joka lukee, ja ne, jotka kuulevat prophetian sanat ja pitävät ne, mitkä siinä kirjoitetut ovat; sillä aika on läsnä.

3. Blessed is he that readeth, and they that hear the words of this prophecy, and keep those things which are written therein: for the time is at hand.

4. Johannes seitsemälle Asian seurakunnalle: armo olkoon teille ja rauha siltä, joka on, joka oli, ja joka tuleva on, ja seitsemältä hengeltä, jotka hänen istuimensa edessä ovat,

4. John to the seven churches which are in Asia: Grace be unto you, and peace, from him which is, and which was, and which is to come; and from the seven Spirits which are before his throne;

5. Ja Jesukselta Kristukselta, joka se uskollinen todistaja on, ja esikoinen kuolleista, ja maan kuningasten Pää-

5. And from Jesus Christ, who is the faithful witness, and the first begotten of the dead, and the prince of the

mies: joka meitä rakasti ja on meitä verellänsä meidän synneistämme pessyt,

6. Ja teki meidät kuninkaiksi ja papeiksi Jumalan ja Isänsä edessä: hänelle olkoon kunnia ja valta ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen!

7. Katso, hän tulee pilvien kanssa, ja jokaisen silmän pitää hänen näkemän ja ne, jotka häntä pistäneet ovat ja kaikki maan sukukunnat pitää parkuman. Niin, amen!

8. Minä olen A ja O, alku ja loppu, sanoo Herra, joka on, joka oli, ja joka tuleva on, kaikkivaltias.

9. Minä Johannes, teidän veljenne ja osallinen vaivassa ja valtakunnassa ja kärsivällisyydessä, Jesuksessa Kristuksessa, olin luodossa, joka kutsutaan Patmos, Jumalan sanan ja Jesuksen Kristuksen todistuksen tähden.

10. Minä olin hengessä yhtenä sunnuntaina ja kuulin minun jäljessäni suuren äänen, niinkuin basunan,

11. Sanovan: minä olen A ja O, ensimäinen ja viimeinen. Mitäs näet, kir-

kings of the earth. Unto him that loved us, and washed us from our sins in his own blood,

6. And hath made us kings and priests unto God and his Father; to him be glory and dominion for ever and ever. Amen.

7. Behold, he cometh with clouds; and every eye shall see him, and they also which pierced him: and all kindreds of the earth shall wail because of him. Even so, Amen.

8. I am Alpha and Omega, the beginning and the ending, saith the Lord, which is, and which was, and which is to come, the Almighty.

9. I John, who also am your brother, and companion in tribulation, and in the kingdom and patience of Jesus Christ, was in the isle that is called Patmos, for the word of God, and for the testimony of Jesus Christ.

10. I was in the Spirit on the Lord's day, and heard behind me a great voice, as of a trumpet,

11. Saying, I am Alpha and Omega, the first and the last: and, What thou

joita kirjaan ja lähetä Asian seurakunnille, jotka Ephesossa ovat, ja Smyrnassa, ja Pergamossa, ja Tyatirassa, ja Sardissa, ja Philadelphiassa, ja Laodikeassa.

seest, write in a book, and send it unto the seven churches which are in Asia; unto Ephesus, and unto Smyrna, and unto Pergamos, and unto Thyatira, and unto Sardis, and unto Philadelphia, and unto Laodicea.

12. Ja minä käännyin sitä ääntä katsomaan, joka minun kanssani puhui, ja minun kääntyessäni näin minä seitsemän kultaista kynttiläjalkaa,

12. And I turned to see the voice that spake with me. And being turned, I saw seven golden candlesticks;

13. Ja kultaisten kynttiläjalkain keskellä Ihmisen Pojan muotoisen, vaatetetun pitkällä hameella ja vyötetyn rinnoilta kultaisella vyöllä.

13. And in the midst of the seven candlesticks one like unto the Son of man, clothed with a garment down to the foot, and girt about the paps with a golden girdle.

14. Mutta hänen päänsä ja hiuksensa olivat valkiat niinkuin valkia villa ja niinkuin lumi, ja hänen silmänsä niinkuin tulen liekki,

14. His head and his hairs were white like wool, as white as snow; and his eyes were as a flame of fire;

15. Ja hänen jalkansa valantovasken kaltaiset, niinkuin pätsissä palavaiset, ja hänen äänensä oli niinkuin paljon veden kuohina.

15. And his feet like unto fine brass, as if they burned in a furnace; and his voice as the sound of many waters.

16. Ja seitsemän tähteä oli hänen oikiassa kädessänsä, ja hänen suustansa kävi ulos kaksiteräinen terävä miekka, ja hänen kasvonsa, niinkuin aurinko paistaa voimassansa.

16. And he had in his right hand seven stars: and out of his mouth went a sharp twoedged sword: and his countenance was as the sun shineth in his strength.

17. Ja kuin minä hänen näin, lankesin minä hänen jalkainsa eteen niinkuin kuollut, ja hän pani oikian kätensä minun päälleni ja sanoi minulle: älä pelkää, minä olen ensimäinen ja viimeinen,

17. And when I saw him, I fell at his feet as dead. And he laid his right hand upon me, saying unto me, Fear not; I am the first and the last:

18. Ja elävä, ja olin kuollut, ja katso, minä olen elävä ijankaikkisesta ijankaikkiseen, amen! Ja minulla on helvetin ja kuoleman avaimet.

18. I am he that liveth, and was dead; and, behold, I am alive for evermore, Amen; and have the keys of hell and of death.

19. Kirjoita, mitäs nähnyt olet, mitä nyt on, ja mitä tästälähin tapahtuva on;

19. Write the things which thou hast seen, and the things which are, and the things which shall be hereafter;

20. Se salaisuus niistä seitsemästä tähdestä, jotka sinä minun oikiassa kädessäni nähnyt olet, ja seitsemän kultaista kynttiläjalkaa. Ne seitsemän tähteä ovat seitsemän seurakunnan enkelit: ja ne seitsemän kynttiläjalkaa, jotka sinä nähnyt olet, ovat seitsemän seurakuntaa.

20. The mystery of the seven stars which thou sawest in my right hand, and the seven golden candlesticks. The seven stars are the angels of the seven churches: and the seven candlesticks which thou sawest are the seven churches.

2 luku

1. Kirjoita Epheson seurakunnan enkelille: näitä sanoo se, joka seitsemän tähteä pitää oikiassa kädessänsä, joka käy seitsemän kultaisen kynttiläjalan

1. Unto the angel of the church of Ephesus write; These things saith he that holdeth the seven stars in his right hand, who walketh in the midst

keskellä:
2. Minä tiedän sinun työs ja tekos ja sinun kärsivällisyytes, ettet sinä voi kärsiä pahoja: sinä olet niitä jo kiusannut, jotka itsensä apostoleiksi sanovat ja ei ole, ja löysit heidät valehtelioiksi.
3. Ja sinä kannoit ja kärsit, ja minun nimeni tähden sinä työtä teit ja et väsynyt.
4. Mutta minulla on sinua vastaan, että sinä sinun ensimäisen rakkautes annoit ylön.
5. Muista siis, kusta lankesit pois, ja tee parannus, ja tee niitä ensimäisiä töitä; vaan jos ei, niin minä tulen sinulle pian ja syöksen kynttiläjalkas pois sialtansa, ellet sinä tee parannusta.
6. Mutta se sinulla on, ettäs vihaat Nikolailaisten töitä, joita minäkin vihaan.
7. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo. Sen, joka voittaa, annan minä elämän puusta syödä, joka keskellä Jumalan paradisia on.
8. Ja Smyrnan seurakunnan enkelille

of the seven golden candlesticks;
2. I know thy works, and thy labour, and thy patience, and how thou canst not bear them which are evil: and thou hast tried them which say they are apostles, and are not, and hast found them liars:
3. And hast borne, and hast patience, and for my name's sake hast laboured, and hast not fainted.
4. Nevertheless I have somewhat against thee, because thou hast left thy first love.
5. Remember therefore from whence thou art fallen, and repent, and do the first works; or else I will come unto thee quickly, and will remove thy candlestick out of his place, except thou repent.
6. But this thou hast, that thou hatest the deeds of the Nicolaitans, which I also hate.
7. He that hath an ear, let him hear what the Spirit saith unto the churches; To him that overcometh will I give to eat of the tree of life, which is in the midst of the paradise of God.
8. And unto the angel of the church in

kirjoita: näitä sanoo ensimäinen ja viimeinen, joka oli kuollut ja elää:

9. Minä tiedän sinun tekos ja vaivas ja köyhyytes, (mutta sinä olet rikas,) ja niiden pilkan, jotka itsensä Juudalaisiksi sanovat ja ei olekaan, vaan ovat saatanan joukko.

10. Älä sinä ensinkään pelkää, mitä sinun kärsimän pitää. Katso, perkele on muutamia teistä heittävä vankiuteen, kiusattaa; ja teillä pitää oleman vaiva kymmenen päivää. Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä sinulle elämän kruunun annan.

11. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo: Joka voittaa, ei se toiselta kuolemalta vahingoiteta.

12. Ja Pergamon seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo se, jolla on kaksiteräinen terävä miekka:

13. Minä tiedän sinun tekos, ja kussas asut, kussa saatanan istuin on: ja sinä pidät minun nimeni ja et kieltänyt minun uskoani niinäkään päivinä, joina Antipas, minun uskollinen todista-

Smyrna write; These things saith the first and the last, which was dead, and is alive;

9. I know thy works, and tribulation, and poverty, (but thou art rich) and I know the blasphemy of them which say they are Jews, and are not, but are the synagogue of Satan.

10. Fear none of those things which thou shalt suffer: behold, the devil shall cast some of you into prison, that ye may be tried; and ye shall have tribulation ten days: be thou faithful unto death, and I will give thee a crown of life.

11. He that hath an ear, let him hear what the Spirit saith unto the churches; He that overcometh shall not be hurt of the second death.

12. And to the angel of the church in Pergamos write; These things saith he which hath the sharp sword with two edges;

13. I know thy works, and where thou dwellest, even where Satan's seat is: and thou holdest fast my name, and hast not denied my faith, even in those days wherein Antipas

jani, teidän tykönänne tapettu on, kussa saatana asuu.

14. Mutta minulla on vähä sinua vastaan: että sinulla siellä on niitä, jotka Balaamin oppia pitävät, joka opetti Balakin antamaan pahennusta Israelin lasten edessä, epäjumalten uhria syödä ja salavuoteudessa maata.

15. Niin myös sinulla on niitä, jotka Nikolailaisten oppia pitävät, jota minä vihaan.

16. Tee parannus; vaan jos ei, niin minä tulen sinulle pian, ja tappelen heidän kanssansa minun suuni miekalla.

17. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo: sen, joka voittaa, annan minä syödä siitä salatusta mannasta, ja tahdon hänelle hyvän todistuksen antaa, ja sillä todistuksella uuden kirjoitetun nimen, jota ei yksikään tiedä, vaan se, joka sen saa.

18. Ja Tyatiran seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo Jumalan Poika, jonka silmät ovat niinkuin tulen liekki ja hänen jalkansa valantovasken kal-

was my faithful martyr, who was slain among you, where Satan dwelleth.

14. But I have a few things against thee, because thou hast there them that hold the doctrine of Balaam, who taught Balac to cast a stumblingblock before the children of Israel, to eat things sacrificed unto idols, and to commit fornication.

15. So hast thou also them that hold the doctrine of the Nicolaitans, which thing I hate.

16. Repent; or else I will come unto thee quickly, and will fight against them with the sword of my mouth.

17. He that hath an ear, let him hear what the Spirit saith unto the churches; To him that overcometh will I give to eat of the hidden manna, and will give him a white stone, and in the stone a new name written, which no man knoweth saving he that receiveth it.

18. And unto the angel of the church in Thyatira write; These things saith the Son of God, who hath his eyes like unto a flame of fire, and his feet

taiset:
19. Minä tiedän sinun tekos ja rakkautes, ja palvelukses ja uskos, ja sinun kärsivällisyytes ja sinun tekos, ja ne viimeiset usiammat kuin ensimäiset.
20. Vaan minulla on vähä sinua vastaan, että sallit sen vaimon Jesabelin, joka itsensä prophetaksi sanoo, opettavan ja minun palvelioitani viettelevän, salavuoteudessa makaavan ja epäjumalan uhria syövän.

21. Ja minä annoin hänelle ajan parannusta tehdä salavuoteudestansa, mutta ei hän tehnytkään.
22. Katso, minä panen hänen vuoteesen ja ne, jotka hänen kanssansa huorin tekevät, suureen vaivaan, ellei he tee parannusta töistänsä.
23. Ja hänen lapsensa minä tapan kuolemalla. Ja jokaisen seurakunnan pitää tietämän, että minä olen se, joka munaskuut ja sydämet tutkin, ja annan kullekin teistä teidän työnne jälkeen.
24. Mutta teille minä sanon ja muille, jotka Tyatirassa olette, joilla ei tämä

are like fine brass;
19. I know thy works, and charity, and service, and faith, and thy patience, and thy works; and the last to be more than the first.

20. Notwithstanding I have a few things against thee, because thou sufferest that woman Jezebel, which calleth herself a prophetess, to teach and to seduce my servants to commit fornication, and to eat things sacrificed unto idols.
21. And I gave her space to repent of her fornication; and she repented not.

22. Behold, I will cast her into a bed, and them that commit adultery with her into great tribulation, except they repent of their deeds.
23. And I will kill her children with death; and all the churches shall know that I am he which searcheth the reins and hearts: and I will give unto every one of you according to your works.
24. But unto you I say, and unto the rest in Thyatira, as many as have not

oppi ole ja jotka ei saatanan syvyyttä tunteneet, niinkuin he sanovat: en minä laske teidän päällenne muuta kuormaa;

this doctrine, and which have not known the depths of Satan, as they speak; I will put upon you none other burden.

25. Kuitenkin se, mikä teillä on, pitäkäät siihenasti kuin minä tulen,

25. But that which ye have already hold fast till I come.

26. Ja joka voittaa ja minun tekoni hamaan loppuun asti pitää, sille minä annan voiman pakanain ylitse,

26. And he that overcometh, and keepeth my works unto the end, to him will I give power over the nations:

27. Ja hänen pitää heitä rautaisella vitsalla hallitseman ja niinkuin savenvalajan astioita heitä särkemän, niinkuin minäkin Isältäni sain;

27. And he shall rule them with a rod of iron; as the vessels of a potter shall they be broken to shivers: even as I received of my Father.

28. Ja annan hänelle kointähden.

28. And I will give him the morning star.

29. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.

29. He that hath an ear, let him hear what the Spirit saith unto the churches.

3 luku

1. Ja kirjoita Sardin seurakunnan enkelille: näitä sanoo se, jolla ne seitsemän Jumalan henkeä ja ne seitsemän tähteä ovat: minä tiedän sinun tekos; sillä sinulla on nimi ettäs elät, ja olet kuollut.

1. And unto the angel of the church in Sardis write; These things saith he that hath the seven Spirits of God, and the seven stars; I know thy works, that thou hast a name that thou livest, and art dead.

2. Ole valpas ja vahvista niitä muita, jotka kuolemallansa ovat; sillä en minä löytänyt sinun tekojas täydellisiksi Jumalan edessä.
3. Niin ajattele siis, kuinka sinä saanut ja kuullut olet, ja pidä se, ja tee parannus. Ellet sinä siis valvo, niin minä tulen sinun päälles niinkuin varas, ja et sinä tiedä, millä hetkellä minä sinun päälles tulen.
4. Sinulla on myös muutamat nimet Sardissa, jotka ei ole vaatteitansa saastuttaneet: niiden pitää minun kanssani valkeissa vaatteissa vaeltaman; sillä he ovat mahdolliset.
5. Joka voittaa, se pitää valkeilla vaatteilla puetettaman, ja en minä pyyhi hänen nimeänsä elämän kirjasta, ja minä tahdon tunnustaa hänen nimensä minun Isäni edessä ja hänen enkeleinsä edessä.
6. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.

7. Ja Philadelphian seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo se Pyhä, se totinen, jolla on Davidin avain, joka avaa ja ei yksikään sulje, joka sulkee

2. Be watchful, and strengthen the things which remain, that are ready to die: for I have not found thy works perfect before God.
3. Remember therefore how thou hast received and heard, and hold fast, and repent. If therefore thou shalt not watch, I will come on thee as a thief, and thou shalt not know what hour I will come upon thee.
4. Thou hast a few names even in Sardis which have not defiled their garments; and they shall walk with me in white: for they are worthy.

5. He that overcometh, the same shall be clothed in white raiment; and I will not blot out his name out of the book of life, but I will confess his name before my Father, and before his angels.
6. He that hath an ear, let him hear what the Spirit saith unto the churches.

7. And to the angel of the church in Philadelphia write; These things saith he that is holy, he that is true, he that hath the key of David, he that

ja ei yksikään avaa;

8. Minä tiedän sinun tekos: katso, minä annoin sinun etees aukian oven, ja ei yksikään voi sitä sulkea; sillä sinulla on vähä voimaa, ja pidät minun sanani, etkä minun nimeäni kieltänyt.
9. Katso, minä annan sinulle saatanan joukosta ne, jotka itsensä Juudalaisiksi sanovat, ja ei olekaan, vaan he valehtelevat. Katso, minä tahdon vaatia heitä siihen, että heidän pitää tuleman ja kumartaman sinun jalkais edessä, ja heidän pitää tietämän, että minä sinua rakastin.
10. Ettäs pidit minun kärsivällisyyteni sanat, niin minä tahdon sinun varjella kiusauksen hetkestä, joka koko maan piirin päälle tuleva on, niitä kiusaamaan, jotka maan päällä asuvat.
11. Katso, minä tulen pian: pidä mitä sinulla on, ettei kenkään sinun kruunuas ottaisi.
12. Joka voittaa, hänen minä teen patsaaksi minun Jumalani templissä, ja ei hänen pidä silleen sieltä lähtemän ulos, ja tahdon kirjoittaa hänen päällensä minun Jumalani nimen ja

openeth, and no man shutteth; and shutteth, and no man openeth;
8. I know thy works: behold, I have set before thee an open door, and no man can shut it: for thou hast a little strength, and hast kept my word, and hast not denied my name.
9. Behold, I will make them of the synagogue of Satan, which say they are Jews, and are not, but do lie; behold, I will make them to come and worship before thy feet, and to know that I have loved thee.

10. Because thou hast kept the word of my patience, I also will keep thee from the hour of temptation, which shall come upon all the world, to try them that dwell upon the earth.
11. Behold, I come quickly: hold that fast which thou hast, that no man take thy crown.
12. Him that overcometh will I make a pillar in the temple of my God, and he shall go no more out: and I will write upon him the name of my God, and the name of the city of my God,

minun kaupunkini, uuden Jerusalemin nimen, joka taivaasta minun Jumalaltani tuli alas, ja minun uuden nimeni.

which is new Jerusalem, which cometh down out of heaven from my God: and I will write upon him my new name.

13. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.

13. He that hath an ear, let him hear what the Spirit saith unto the churches.

14. Ja Laodikean seurakunnan enkelille kirjoita: näitä sanoo Amen, uskollinen ja totinen todistaja, Jumalan luontokappalten alku:

14. And unto the angel of the church of the Laodiceans write; These things saith the Amen, the faithful and true witness, the beginning of the creation of God;

15. Minä tiedän sinun tekos, ettet sinä kylmä etkä palava ole: oi jospa kylmä taikka palava olisit!

15. I know thy works, that thou art neither cold nor hot: I would thou wert cold or hot.

16. Sentähden ettäs pensiä olet, ja et kylmä etkä palava, rupean minä sinua minun suustani oksentamaan ulos.

16. So then because thou art lukewarm, and neither cold nor hot, I will spue thee out of my mouth.

17. Ettäs sanot: minä olen rikas, minä olen rikastunut ja en minä mitään tarvitse; ja et tiedä, ettäs viheliäinen ja raadollinen olet, köyhä, sokia ja alastoin.

17. Because thou sayest, I am rich, and increased with goods, and have need of nothing; and knowest not that thou art wretched, and miserable, and poor, and blind, and naked:

18. Minä neuvon sinua minulta ostamaan kultaa tulella selitettyä, ettäs rikastuisit, ja valkiat vaatteet, joillas sinus pukisit, ettei sinun alastomuutes häpy näkyisi, ja voitele silmäs silmäin

18. I counsel thee to buy of me gold tried in the fire, that thou mayest be rich; and white raiment, that thou mayest be clothed, and that the shame of thy nakedness do not ap-

voiteella, ettäs näkisit.

19. Joita minä rakastan, niitä minä myös nuhtelen ja kuritan; niin ole siis ahkera ja tee parannus.
20. Katso, minä seison ovessa ja kolkutan: jos joku minun ääneni kuulee ja avaa oven, sen tykö minä tahdon mennä sisälle, ja pitää ehtoollista hänen kanssansa ja hän minun kanssani.
21. Joka voittaa, sen minä annan istua minun kanssani minun istuimellani, niinkuin minäkin voitin ja olen minun isäni kanssa hänen istuimellansa istunut.
22. Jolla korva on, se kuulkaan, mitä Henki seurakunnille sanoo.

pear; and anoint thine eyes with eyesalve, that thou mayest see.
19. As many as I love, I rebuke and chasten: be zealous therefore, and repent.
20. Behold, I stand at the door, and knock: if any man hear my voice, and open the door, I will come in to him, and will sup with him, and he with me.
21. To him that overcometh will I grant to sit with me in my throne, even as I also overcame, and am set down with my Father in his throne.
22. He that hath an ear, let him hear what the Spirit saith unto the churches.

4 luku

1. Sitte näin minä, ja katso, ovi avattiin taivaassa, ja ensimäinen ääni, jonka minä kuulin niinkuin basunan puhuvan minun kanssani, sanoen: astu tänne ylös, ja minä osoitan sinulle, mitä tästälähin tapahtuva on.

1. After this I looked, and, behold, a door was opened in heaven: and the first voice which I heard was as it were of a trumpet talking with me; which said, Come up hither, and I will shew thee things which must be

2. Ja kohta minä olin hengessä, ja katso, istuin oli pantu taivaasen, ja istuimella oli (yksi) istuva.
3. Ja se, joka istui, oli näkyänsä kiven jaspiksen ja sardin kaltainen, ja taivaan kaari istuimen ympäri näkyänsä smaragdin kaltainen.
4. Ja sen istuimen ympärillä oli neljäkolmattakymmentä istuinta, ja niillä istuimilla näin minä neljäkolmattakymmentä vanhinta istuvan, valkeilla vaatteilla puetettuna, ja heidän päässänsä olivat kultaiset kruunut.
5. Ja istuimesta kävivät ulos leimaukset ja pitkäiset ja äänet, ja seitsemän tulista lamppua paloi istuimen edessä, jotka seitsemän Jumalan henkeä ovat.
6. Ja istuimen edessä oli niinkuin lasinen meri, kristallin muotoinen, ja keskellä istuinta ja ympäri istuinta neljä eläintä, edestä ja takaa silmiä täynnänsä.
7. Ja ensimäinen eläin oli jalopeuran muotoinen, ja toinen eläin vasikan muotoinen, ja kolmannella eläimellä olivat niinkuin ihmisen kasvot, ja nel-

hereafter.
2. And immediately I was in the spirit: and, behold, a throne was set in heaven, and one sat on the throne.
3. And he that sat was to look upon like a jasper and a sardine stone: and there was a rainbow round about the throne, in sight like unto an emerald.
4. And round about the throne were four and twenty seats: and upon the seats I saw four and twenty elders sitting, clothed in white raiment; and they had on their heads crowns of gold.
5. And out of the throne proceeded lightnings and thunderings and voices: and there were seven lamps of fire burning before the throne, which are the seven Spirits of God.
6. And before the throne there was a sea of glass like unto crystal: and in the midst of the throne, and round about the throne, were four beasts full of eyes before and behind.
7. And the first beast was like a lion, and the second beast like a calf, and the third beast had a face as a man, and the fourth beast was like a flying

jäs eläin lentäväisen kotkan muotoinen.

8. Ja niillä neljällä eläimellä oli kullakin kuusi siipeä ympärillä, ja he olivat sisältä silmiä täynnänsä; ja ei heillä ollut lepoa päivällä eikä yöllä, ja sanoivat: pyhä, pyhä, pyhä on Herra Jumala kaikkivaltias, joka oli, ja joka on, ja joka tuleva on.

9. Ja kuin ne eläimet antoivat kiitoksen ja kunnian ja siunauksen sille, joka istuimella istui, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

10. Niin ne neljäkolmattakymmentä vanhinta lankesivat istuimella istuvaisen eteen, ja kumartaen rukoilivat sitä, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen, ja heittivät kruununsa istuimen eteen ja sanoivat:

11. Herra! sinä olet mahdollinen saamaan ylistyksen ja kunnian ja voiman; sillä sinä olet kaikki luonut, ja sinun tahdostas he ovat, ja luodut ovat.

eagle.

8. And the four beasts had each of them six wings about him; and they were full of eyes within: and they rest not day and night, saying, Holy, holy, holy, Lord God Almighty, which was, and is, and is to come.

9. And when those beasts give glory and honour and thanks to him that sat on the throne, who liveth for ever and ever,

10. The four and twenty elders fall down before him that sat on the throne, and worship him that liveth for ever and ever, and cast their crowns before the throne, saying,

11. Thou art worthy, O Lord, to receive glory and honour and power: for thou hast created all things, and for thy pleasure they are and were created.

5 luku

1. Ja minä näin istuimella istuvaisen

1. And I saw in the right hand of him

oikiassa kädessä kirjan, sisältä ja ulkoa kirjoitetun, seitsemällä sinetillä lukitun.

2. Ja minä näin väkevän enkelin suurella äänellä saarnaavan: kuka on mahdollinen tätä kirjaa avaamaan ja hänen sinettiänsä päästämään?

3. Ja ei yksikään voinut, ei taivaassa, eikä maassa, eikä maan alla, kirjaa avata, eikä siihen katsoa.

4. Ja minä itkin kovin, ettei yksikään löydetty mahdolliseksi kirjaa avaamaan eikä sitä näkemään.

5. Ja yksi vanhimmista sanoi minulle: älä itke! katso, Jalopeura voitti, joka on Juudan sukukunnasta, Davidin juuri, avaamaan sitä kirjaa ja päästämään sen seitsemää sinettiä.

6. Ja minä näin, ja katso, keskellä istuinta, ja neljän eläimen ja vanhimpien keskellä seisoi Karitsa, niinkuin tapettu , jolla oli seitsemän sarvea ja seitsemän silmää, jotka ovat seitsemän Jumalan henkeä kaikelle maalle lähetetyt:

7. Ja se tuli ja otti kirjan istuimella is-

that sat on the throne a book written within and on the backside, sealed with seven seals.

2. And I saw a strong angel proclaiming with a loud voice, Who is worthy to open the book, and to loose the seals thereof?

3. And no man in heaven, nor in earth, neither under the earth, was able to open the book, neither to look thereon.

4. And I wept much, because no man was found worthy to open and to read the book, neither to look thereon.

5. And one of the elders saith unto me, Weep not: behold, the Lion of the tribe of Juda, the Root of David, hath prevailed to open the book, and to loose the seven seals thereof.

6. And I beheld, and, lo, in the midst of the throne and of the four beasts, and in the midst of the elders, stood a Lamb as it had been slain, having seven horns and seven eyes, which are the seven Spirits of God sent forth into all the earth.

7. And he came and took the book

tuvaisen oikiasta kädestä.

8. Ja kuin hän kirjan ottanut oli, lankesivat ne neljä eläintä ja neljäkolmattakymmentä vanhinta Karitsan eteen, ja jokaisella oli kantele ja kultaiset maljat suitsutusta täynnä, jotka ovat pyhäin rukoukset,

9. Ja veisasivat uutta virttä, sanoen: sinä olet mahdollinen kirjaa ottamaan ja sen sineteitä avaamaan; sillä sinä olet tapettu ja verelläs meitä Jumalalle lunastit kaikkinaisista sukukunnista, ja kielistä, ja kansoista ja pakanoista,

10. Ja olet meidät tehnyt meidän Jumalallemme kuninkaiksi ja papeiksi, ja me saamme vallita maan päällä.

11. Ja minä näin ja kuulin monen enkelin äänen istuimen ja eläinten ja vanhimpien ympärillä, ja heidän lukunsa oli kymmenentuhatta kertaa kymmenentuhatta, ja tuhannen kertaa tuhatta,

12. Ja sanoivat suurella äänellä: Karitsa, joka tapettu on, on mahdollinen ottamaan voiman, ja rikkauden, ja viisauden, ja kunnian, ja kiitoksen, ja

out of the right hand of him that sat upon the throne.

8. And when he had taken the book, the four beasts and four and twenty elders fell down before the Lamb, having every one of them harps, and golden vials full of odours, which are the prayers of saints.

9. And they sung a new song, saying, Thou art worthy to take the book, and to open the seals thereof: for thou wast slain, and hast redeemed us to God by thy blood out of every kindred, and tongue, and people, and nation;

10. And hast made us unto our God kings and priests: and we shall reign on the earth.

11. And I beheld, and I heard the voice of many angels round about the throne and the beasts and the elders: and the number of them was ten thousand times ten thousand, and thousands of thousands;

12. Saying with a loud voice, Worthy is the Lamb that was slain to receive power, and riches, and wisdom, and strength, and honour, and glory, and

siunauksen.
13. Ja kaikki luontokappaleet, jotka taivaassa ovat, ja maan päällä, ja maan alla, ja meressä, ja kaikki, jotka niissä ovat, kuulin minä sille sanovan, joka istuimella istui, ja Karitsalle: siunaus ja kunnia, ja ylistys ja voima, ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

14. Ja ne neljä eläintä sanoivat: amen! Ja ne neljäkolmattakymmentä vanhinta lankesivat maahan, kumarsivat ja rukoilivat sitä, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

blessing.
13. And every creature which is in heaven, and on the earth, and under the earth, and such as are in the sea, and all that are in them, heard I saying, Blessing, and honour, and glory, and power, be unto him that sitteth upon the throne, and unto the Lamb for ever and ever.
14. And the four beasts said, Amen. And the four and twenty elders fell down and worshipped him that liveth for ever and ever.

6 luku

1. Ja minä näin, kuin Karitsa ensimäisen sinetin avasi, ja minä kuulin yhden neljästä eläimestä sanovan, niinkuin pitkäisen jylinän: tule ja katso!
2. Ja minä näin, ja katso, valkia orhi; ja se, joka sen päällä istui, piti joutsea, ja hänelle annettiin kruunu, ja hän läksi voittamaan ja saamaan voittoa.
3. Ja kuin hän toisen sinetin avasi, kuulin minä toisen eläimen sanovan:

1. And I saw when the Lamb opened one of the seals, and I heard, as it were the noise of thunder, one of the four beasts saying, Come and see.
2. And I saw, and behold a white horse: and he that sat on him had a bow; and a crown was given unto him: and he went forth conquering, and to conquer.
3. And when he had opened the second seal, I heard the second beast

tule ja katso!
4. Ja ruskia orhi meni ulos; ja sille, joka sen päällä istui, annettiin rauha maasta ottaa pois, että heidän piti keskenänsä toinen toisensa tappaman; ja hänelle oli suuri miekka annettu.
5. Ja kuin hän kolmannen sinetin avasi, kuulin minä kolmannen eläimen sanovan: tule ja katso! Ja minä näin, ja katso, musta orhi; ja sillä, joka sen päällä istui, oli vaaka kädessä.
6. Ja minä kuulin äänen neljän eläimen keskeltä sanovan: mitta nisuja yhteen penninkiin ja kolme mittaa ohria yhteen penninkiin, ja älä viinaa eikä öljyä vahingoita.

7. Ja kuin hän avasi neljännen sinetin, kuulin minä neljännen eläimen äänen sanovan: tule ja katso!
8. Ja minä näin, ja katso, hiirenkarvainen orhi, ja joka sen päällä istui, sen nimi oli kuolema; ja helvetti noudatti häntä. Ja hänelle annettiin voima tappaa neljättä osaa maan päältä miekalla ja nälällä, ja surmalla ja pedoilla maan päällä.

say, Come and see.
4. And there went out another horse that was red: and power was given to him that sat thereon to take peace from the earth, and that they should kill one another: and there was given unto him a great sword.
5. And when he had opened the third seal, I heard the third beast say, Come and see. And I beheld, and lo a black horse; and he that sat on him had a pair of balances in his hand.
6. And I heard a voice in the midst of the four beasts say, A measure of wheat for a penny, and three measures of barley for a penny; and see thou hurt not the oil and the wine.
7. And when he had opened the fourth seal, I heard the voice of the fourth beast say, Come and see.
8. And I looked, and behold a pale horse: and his name that sat on him was Death, and Hell followed with him. And power was given unto them over the fourth part of the earth, to kill with sword, and with hunger, and with death, and with the beasts of the

earth.

9. Ja kuin hän viidennen sinetin avasi, näin minä alttarin alla niiden sielut, jotka Jumalan sanan tähden tapetut olivat ja sen todistuksen tähden, joka heillä oli.

9. And when he had opened the fifth seal, I saw under the altar the souls of them that were slain for the word of God, and for the testimony which they held:

10. Ja he huusivat suurella äänellä sanoen: sinä pyhä ja totinen Herra! kuinka kauvan et sinä tuomitse ja meidän vertamme kosta niille, jotka maan päällä asuvat?

10. And they cried with a loud voice, saying, How long, O Lord, holy and true, dost thou not judge and avenge our blood on them that dwell on the earth?

11. Ja kullekin heistä annettiin valkia vaate ja sanottiin heille, että heidän piti vielä vähän aikaa lepäämän, siihenasti kuin heidän kanssapalveliainsa ja veljeinsä luku täytetyksi tulis, jotka piti tapettaman niinkuin hekin.

11. And white robes were given unto every one of them; and it was said unto them, that they should rest yet for a little season, until their fellowservants also and their brethren, that should be killed as they were, should be fulfilled.

12. Ja minä näin, kuin hän kuudennen sinetin avasi, katso, niin tapahtui suuri maanjäristys, ja aurinko tuli mustaksi niinkuin karvasäkki ja kuu tuli kokonansa niinkuin veri,

12. And I beheld when he had opened the sixth seal, and, lo, there was a great earthquake; and the sun became black as sackcloth of hair, and the moon became as blood;

13. Ja tähdet putosivat taivaasta maan päälle, niinkuin fikunapuu fikunansa varistaa, kuin hän suurelta tuulelta häälytetään.

13. And the stars of heaven fell unto the earth, even as a fig tree casteth her untimely figs, when she is shaken of a mighty wind.

14. Ja taivas pakeni niinkuin kämär-

14. And the heaven departed as a

tynyt kirja, ja kaikki vuoret ja luodot siirrettiin sioistansa.

15. Ja kuninkaat maan päällä, ja ylimäiset, ja rikkaat, ja päämiehet, ja väkevät, ja kaikki orjat, ja kaikki vapaat kätkivät itsensä luoliin ja vuorten rotkoihin,

16. Ja sanoivat vuorille ja kukkuloille: langetkaat meidän päällemme ja peittäkäät meitä sen kasvoin edestä, joka istuimella istuu, ja Karitsan vihasta.

17. Sillä se suuri hänen vihansa päivä on tullut, ja kuka voi pysyä?

scroll when it is rolled together; and every mountain and island were moved out of their places.

15. And the kings of the earth, and the great men, and the rich men, and the chief captains, and the mighty men, and every bondman, and every free man, hid themselves in the dens and in the rocks of the mountains;

16. And said to the mountains and rocks, Fall on us, and hide us from the face of him that sitteth on the throne, and from the wrath of the Lamb:

17. For the great day of his wrath is come; and who shall be able to stand?

7 luku

1. Ja sitte näin minä neljä enkeliä seisovan neljän maan kulman päällä, ja neljää maan tuulta pitävän, ettei tuuli oisi puhaltanut maan päälle, eikä meren päälle, eikä yhdenkään puun päälle.

2. Ja minä näin toisen enkelin auringon koitosta tulevan ylös jolla oli elä-

1. And after these things I saw four angels standing on the four corners of the earth, holding the four winds of the earth, that the wind should not blow on the earth, nor on the sea, nor on any tree.

2. And I saw another angel ascending from the east, having the seal of the

vän Jumalan sinetti, ja hän huusi suurella äänellä niille neljälle enkelille, joiden maata ja merta oli annettu vahingoittaa.

3. Ja sanoi: älkäät maata eikä merta eikä puita vahingoittako siihenasti kuin me merkitsemme meidän Jumalamme palveliat heidän otsissansa.

4. Ja minä kuulin, että merkittyin luku oli sata ja neljäviidettäkymmentä tuhatta, jotka kaikkein Israelin lasten sukukunnista merkityt olivat:

5. Juudan sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt Rubenin sukukunnasta kaksitoistakymmentätuhatta merkityt, Gadin sukukunnasta kaksitoistakymmentätuhatta merkityt:

6. Asserin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Naphtalin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Manassen sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt:

7. Simeonin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Levin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Isaskarin sukukun-

living God: and he cried with a loud voice to the four angels, to whom it was given to hurt the earth and the sea,

3. Saying, Hurt not the earth, neither the sea, nor the trees, till we have sealed the servants of our God in their foreheads.

4. And I heard the number of them which were sealed: and there were sealed an hundred and forty and four thousand of all the tribes of the children of Israel.

5. Of the tribe of Juda were sealed twelve thousand. Of the tribe of Reuben were sealed twelve thousand. Of the tribe of Gad were sealed twelve thousand.

6. Of the tribe of Aser were sealed twelve thousand. Of the tribe of Nepthalim were sealed twelve thousand. Of the tribe of Manasses were sealed twelve thousand.

7. Of the tribe of Simeon were sealed twelve thousand. Of the tribe of Levi were sealed twelve thousand. Of the tribe of Issachar were sealed twelve

nasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt:

8. Zebulonin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Josephin sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt, Benjaminen sukukunnasta kaksitoistakymmentä tuhatta merkityt.

9. Sen jälkeen näin minä, ja katso, suuri joukko, jota ei yksikään lukea taitanut, kaikista pakanoista, ja sukukunnista, ja kansoista ja kielistä, seisovan istuimen edessä ja Karitsan edessä, valkeilla vaatteilla puetetut, ja palmut heidän käsissänsä.

10. Ja he huusivat suurella äänellä, sanoen: autuus olkoon meidän Jumalallemme, joka istuimella istuu, ja Karitsalle!

11. Ja kaikki enkelit seisoivat ympäri istuinta, ja vanhimpia, ja neljää eläintä, ja lankesivat kasvoillensa istuimen eteen, kumarsivat ja rukoilivat Jumalaa,

12. Sanoen: amen! Siunaus, ja ylistys, ja viisaus, ja kiitos, ja kunnia, ja voima, ja väkevyys olkoon meidän Jumalallemme ijankaikkisesta ijan-

thousand.

8. Of the tribe of Zabulon were sealed twelve thousand. Of the tribe of Joseph were sealed twelve thousand. Of the tribe of Benjamin were sealed twelve thousand.

9. After this I beheld, and, lo, a great multitude, which no man could number, of all nations, and kindreds, and people, and tongues, stood before the throne, and before the Lamb, clothed with white robes, and palms in their hands;

10. And cried with a loud voice, saying, Salvation to our God which sitteth upon the throne, and unto the Lamb.

11. And all the angels stood round about the throne, and about the elders and the four beasts, and fell before the throne on their faces, and worshipped God,

12. Saying, Amen: Blessing, and glory, and wisdom, and thanksgiving, and honour, and power, and might, be unto our God for ever and ever.

kaikkiseen. Amen!

13. Ja yksi vanhimmista vastasi ja sanoi minulle: kutka nämät valkeilla vaatteilla puetetut ovat, ja kusta he tulleet ovat?

14. Ja minä sanoin hänelle: herra, sinäpä sen tiedät. Ja hän sanoi minulle: nämät ovat ne, jotka suuresta vaivasta tulivat, ja he ovat vaatteensa pesseet ja ovat vaatteensa Karitsan veressä valaisseet.

15. Sentähden ovat he Jumalan istuimen edessä ja palvelevat häntä päivällä ja yöllä hänen templissänsä. Ja se, joka istuimella istuu, asuu heidän päällänsä.

16. Ei heidän pidä enään isooman, eikä enään janooman, eikä aurinko lankee heidän päällensä, ei myös yksikään palavuus.

17. Sillä Karitsa, joka istuimen keskellä on, kaitsee heitä ja johdattaa heitä eläväin vesilähdetten tykö, ja Jumala on kuivaava kaikki kyyneleet heidän silmistänsä.

Amen.

13. And one of the elders answered, saying unto me, What are these which are arrayed in white robes? and whence came they?

14. And I said unto him, Sir, thou knowest. And he said to me, These are they which came out of great tribulation, and have washed their robes, and made them white in the blood of the Lamb.

15. Therefore are they before the throne of God, and serve him day and night in his temple: and he that sitteth on the throne shall dwell among them.

16. They shall hunger no more, neither thirst any more; neither shall the sun light on them, nor any heat.

17. For the Lamb which is in the midst of the throne shall feed them, and shall lead them unto living fountains of waters: and God shall wipe away all tears from their eyes.

8 luku

1. Ja kuin hän seitsemännen sinetin avasi, oltiin ääneti taivaassa lähes puoli hetkeä.
2. Ja minä näin seitsemän enkeliä Jumalan edessä seisovan, joille seitsemän basunaa annettiin.
3. Ja toinen enkeli tuli ja seisoi alttarin edessä, ja hänellä oli kultainen pyhän savun astia, jolle paljo suitsutusta annettiin, kaikkein pyhäin rukouksiin, kultaiselle alttarille antaaksensa, joka on istuimen edessä.

4. Ja suitsutuksen savu pyhäin rukouksista nousi enkelin kädestä Jumalan eteen.

5. Ja enkeli otti pyhän savun astian, ja täytti sen alttarin tulesta, ja heitti maan päälle, ja niin tapahtuivat äänet ja pitkäisen jylinät ja leimaukset ja maanjäristykset.
6. Ja ne seitsemän enkeliä seitsemällä basunalla hankitsivat basunilla soittamaan.
7. Ja ensimäinen enkeli soitti basunal-

1. And when he had opened the seventh seal, there was silence in heaven about the space of half an hour.
2. And I saw the seven angels which stood before God; and to them were given seven trumpets.
3. And another angel came and stood at the altar, having a golden censer; and there was given unto him much incense, that he should offer it with the prayers of all saints upon the golden altar which was before the throne.
4. And the smoke of the incense, which came with the prayers of the saints, ascended up before God out of the angel's hand.
5. And the angel took the censer, and filled it with fire of the altar, and cast it into the earth: and there were voices, and thunderings, and lightnings, and an earthquake.
6. And the seven angels which had the seven trumpets prepared themselves to sound.
7. The first angel sounded, and there

la, ja tuli rakeita ja tulta verellä sekoitettuja, jotka maan päälle heitettiin; ja kolmas osa puista paloi ja kaikki viheriäinen ruoho paloi.

8. Ja toinen enkeli soitti basunalla, ja mereen heitettiin niinkuin suuri vuori tulessa palava: ja kolmas osa merestä tuli vereksi,

9. Ja kolmas osa elävistä luontokappaleista meressä kuoli ja kolmas osa haaksista hukkui.

10. Ja kolmas enkeli soitti basunalla, ja suuri tähti lankesi taivaasta, palava niinkuin tulisoitto, ja lankesi kolmannen osan virtain ja vesilähdetten päälle.

11. Ja tähti kutsutaan koiruohoksi: ja kolmas osa vesistä muuttui koiruohoksi, ja monta ihmistä kuoli vetten tähden, että ne haikiaksi tehdyt olivat.

12. Ja neljäs enkeli soitti basunalla, ja kolmas osa auringosta lyötiin, ja kolmas osa kuusta, ja kolmas osa tähdistä, niin että kolmas osa heistä pi-

followed hail and fire mingled with blood, and they were cast upon the earth: and the third part of trees was burnt up, and all green grass was burnt up.

8. And the second angel sounded, and as it were a great mountain burning with fire was cast into the sea: and the third part of the sea became blood;

9. And the third part of the creatures which were in the sea, and had life, died; and the third part of the ships were destroyed.

10. And the third angel sounded, and there fell a great star from heaven, burning as it were a lamp, and it fell upon the third part of the rivers, and upon the fountains of waters;

11. And the name of the star is called Wormwood: and the third part of the waters became wormwood; and many men died of the waters, because they were made bitter.

12. And the fourth angel sounded, and the third part of the sun was smitten, and the third part of the moon, and the third part of the stars;

meni, ja ei kolmas osa päivästä valaissut, eikä yöstä.

so as the third part of them was darkened, and the day shone not for a third part of it, and the night likewise.

13. Ja minä näin ja kuulin enkelin keskelle taivasta lentävän ja suurella äänellä sanovan: voi, voi, voi, asuvaisia maan päällä, muiden kolmen enkelin basunan äänistä, jotka vielä basunilla soittaman pitää!

13. And I beheld, and heard an angel flying through the midst of heaven, saying with a loud voice, Woe, woe, woe, to the inhabiters of the earth by reason of the other voices of the trumpet of the three angels, which are yet to sound!

9 luku

1. Ja viides enkeli soitti basunalla, ja minä näin tähden taivaasta maan päälle putoovan, ja hänelle annettiin syvyyden kaivon avain.

1. And the fifth angel sounded, and I saw a star fall from heaven unto the earth: and to him was given the key of the bottomless pit.

2. Ja hän avasi syvyyden kaivon, ja kaivon savu kävi ylös niinkuin suuren pätsin savu, ja aurinko ja ilma pimisi kaivon savusta.

2. And he opened the bottomless pit; and there arose a smoke out of the pit, as the smoke of a great furnace; and the sun and the air were darkened by reason of the smoke of the pit.

3. Ja savusta läksivät metsäsirkat maan päälle, ja heille annettiin voima, niinkuin skorpionilla on voima maan päällä.

3. And there came out of the smoke locusts upon the earth: and unto them was given power, as the scorpions of the earth have power.

4. Ja heille sanottiin, ettei heidän pitänyt vahingoittaman maan ruohoa eikä mitään viheriäistä, ei myös yhtään puuta, vaan ainoastaan ihmisiä, joiden otsissa ei Jumalan sinetti ole.

4. And it was commanded them that they should not hurt the grass of the earth, neither any green thing, neither any tree; but only those men which have not the seal of God in their foreheads.

5. Ja se annettiin heille, ettei heidän pitänyt heitä tappaman, vaan viisi kuukautta vaivaaman, ja heidän vaivaamisensa oli niinkuin skorpionin vaivaaminen, kuin hän on ihmistä pistänyt.

5. And to them it was given that they should not kill them, but that they should be tormented five months: and their torment was as the torment of a scorpion, when he striketh a man.

6. Ja niinä päivinä ihmiset etsivät kuolemaa, ja ei löydä häntä, ja pyytää kuolla, vaan kuolema pakenee heitä.

6. And in those days shall men seek death, and shall not find it; and shall desire to die, and death shall flee from them.

7. Ja metsäsirkat ovat orhitten kaltaiset, jotka sotaan valmistetut ovat, ja heidän päässänsä niinkuin kruunut, kullan muotoiset, ja heidän kasvonsa niinihmisten kasvot.

7. And the shapes of the locusts were like unto horses prepared unto battle; and on their heads were as it were crowns like gold, and their faces were as the faces of men.

8. Ja heillä olivat hiukset, ja heidän hampaansa olivat niinkuin jalopeuran.

8. And they had hair as the hair of women, and their teeth were as the teeth of lions.

9. Ja heillä oli pantsari niinkuin rautapantsarit; ja heidän siipiensä havina niinkuin ratasten kituma, kussa monta hevosta sotaan juoksee.

9. And they had breastplates, as it were breastplates of iron; and the sound of their wings was as the sound of chariots of many horses

running to battle.

10. Ja heillä oli pyrstöt niinkuin skorpionilla, ja heidän pyrstöissänsä olivat neulaiset, ja heidän voimansa oli ihmisiä viisi kuukautta vahingoittaa.

10. And they had tails like unto scorpions, and there were stings in their tails: and their power was to hurt men five months.

11. Ja heidän kuninkaansa on syvyyden enkeli, jonka nimi Hebrean kielellä on Abaddon, ja Grekan kielellä on hänen nimensä Apollyon.

11. And they had a king over them, which is the angel of the bottomless pit, whose name in the Hebrew tongue is Abaddon, but in the Greek tongue hath his name Apollyon.

12. Yksi voi on mennyt edes, katso, vielä kaksi voita sen jälkeen tulevat.

12. One woe is past; and, behold, there come two woes more hereafter.

13. Ja kuudes enkeli soitti basunalla, ja minä kuulin äänen neljästä kultaisen alttarin sarvesta, joka Jumalan edessä on,

13. And the sixth angel sounded, and I heard a voice from the four horns of the golden altar which is before God,

14. Sanovan sille kuudennelle enkelille, jolla basuna oli: päästä ne neljä enkeliä, jotka suuressa Euphratin virrassa sidottuna ovat.

14. Saying to the sixth angel which had the trumpet, Loose the four angels which are bound in the great river Euphrates.

15. Ja ne neljä enkeliä päästettiin, jotka olivat valmiit hetkeksi, ja päiväksi, ja kuukaudeksi ja vuodeksi, tappamaan kolmatta osaa ihmisistä.

15. And the four angels were loosed, which were prepared for an hour, and a day, and a month, and a year, for to slay the third part of men.

16. Ja ratsasmiesten sotajoukon luku oli kaksin kerroin kymmentuhatta kertaa kymmenentuhatta, ja minä kuulin heidän lukunsa.

16. And the number of the army of the horsemen were two hundred thousand thousand: and I heard the number of them.

17. Ja niin minä näin ne orhiit näyssä, ja niillä, jotka heidän päällänsä istuivat, olivat tuliset ja keltaiset ja tulikiviset pantsarit , ja orhitten päät olivat niinkuin jalopeurain päät, ja heidän suustansa kävi ulos tuli, ja savu, ja tulikivi.

17. And thus I saw the horses in the vision, and them that sat on them, having breastplates of fire, and of jacinth, and brimstone: and the heads of the horses were as the heads of lions; and out of their mouths issued fire and smoke and brimstone.

18. Näillä kolmella vitsauksella tapettiin kolmas osa ihmisistä, tulella, savulla ja tulikivellä, jotka kävivät ulos heidän suustansa.

18. By these three was the third part of men killed, by the fire, and by the smoke, and by the brimstone, which issued out of their mouths.

19. Sillä heidän voimansa oli heidän suussansa ja heidän pyrstöissänsä, ja heidän pyrstönsä olivat kärmetten muotoiset, heillä olivat päät ja niillä he vahingoitsivat.

19. For their power is in their mouth, and in their tails: for their tails were like unto serpents, and had heads, and with them they do hurt.

20. Ja muut ihmiset, jotka ei näillä vitsauksilla ole tapetut, ei heidän kättensä töistä parannusta tehneet: ettei he olisi perkeleitä kumartaneet ja kultaisia, ja hopiaisia, ja vaskisia, ja kivisiä ja puisia epäjumalia, jotka ei nähdä taida, eikä kuulla, ei myös käydä.

20. And the rest of the men which were not killed by these plagues yet repented not of the works of their hands, that they should not worship devils, and idols of gold, and silver, and brass, and stone, and of wood: which neither can see, nor hear, nor walk:

21. Ja ei tehneet parannusta murhistansa, eikä velhoudestansa, eikä huoruudestansa, ei myös varkaudestansa.

21. Neither repented they of their murders, nor of their sorceries, nor of their fornication, nor of their thefts.

10 luku

1. Ja minä näin toisen väkevän enkelin tulevan alas taivaasta, joka pilvellä puetettu oli, ja taivaan kaari hänen päänsä päällä, ja hänen kasvonsa olivat niinkuin aurinko, ja hänen jalkansa niinkuin tulen patsaat.
2. Ja hänen kädessänsä oli avoin kirja, ja hän pani oikian jalkansa meren päälle ja vasemman maan päälle.
3. Ja huusi suurella äänellä, niinkuin jalopeura kiljuu. Ja koska hän huusi, puhuivat ne seitsemän pitkäistä äänensä.
4. Ja kuin ne seitsemän pitkäistä olivat äänensä puhuneet, tahdoin minä sen kirjoittaa. Ja minä kuulin äänen taivaasta sanovan minulle: lukitse se, mitä ne seitsemän pitkäistä puhuivat, ja älä niitä kirjoita.
5. Ja enkelin, jonka minä meren päällä ja maan päällä näin seisovan, nosti kätensä taivaasen päin,
6. Ja vannoi sen kautta, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen, joka taivaan luonut oli ja ne, mitkä siinä

1. And I saw another mighty angel come down from heaven, clothed with a cloud: and a rainbow was upon his head, and his face was as it were the sun, and his feet as pillars of fire:
2. And he had in his hand a little book open: and he set his right foot upon the sea, and his left foot on the earth,
3. And cried with a loud voice, as when a lion roareth: and when he had cried, seven thunders uttered their voices.
4. And when the seven thunders had uttered their voices, I was about to write: and I heard a voice from heaven saying unto me, Seal up those things which the seven thunders uttered, and write them not.
5. And the angel which I saw stand upon the sea and upon the earth lifted up his hand to heaven,
6. And sware by him that liveth for ever and ever, who created heaven, and the things that therein are, and

on, ja maan ja ne, mitkä siinä on, ja meren ja ne, mitkä siinä on, ettei silleen aikaa enempi oleman pidä:

7. Vaan seitsemännen enkelin äänen päivinä, kuin hän rupee basunalla soittamaan, niin pitää Jumalan salaisuus täytettämän, niinkuin hän on palvelioillensa prophetaille ilmoittanut.

8. Ja ääni, jonka minä kuulin taivaasta, puhui taas minun kanssani ja sanoi: mene ja ota avoin kirja enkelin kädestä, joka meren ja maan päällä seisoo.

9. Ja minä menin enkelin tykö ja sanoin: anna kirja minulle. Ja hän sanoi minulle: ota ja syö se! ja se on karvasteleva sinun vatsassas, vaan sinun suussas pitää sen oleman makian niinkuin hunaja.

10. Ja minä otin kirjan enkelin kädestä ja söin sen, ja se oli makia minun suussani niinkuin hunaja. Ja kuin minä sen syönyt olin, karvasteli se minun vatsassani.

11. Ja hän sanoi minulle: taas tulee

the earth, and the things that therein are, and the sea, and the things which are therein, that there should be time no longer:

7. But in the days of the voice of the seventh angel, when he shall begin to sound, the mystery of God should be finished, as he hath declared to his servants the prophets.

8. And the voice which I heard from heaven spake unto me again, and said, Go and take the little book which is open in the hand of the angel which standeth upon the sea and upon the earth.

9. And I went unto the angel, and said unto him, Give me the little book. And he said unto me, Take it, and eat it up; and it shall make thy belly bitter, but it shall be in thy mouth sweet as honey.

10. And I took the little book out of the angel's hand, and ate it up; and it was in my mouth sweet as honey: and as soon as I had eaten it, my belly was bitter.

11. And he said unto me, Thou must

sinun propheteerata kansoille, ja pakanoille, ja kielille, ja monelle kuninkaalle.

prophesy again before many peoples, and nations, and tongues, and kings.

11 luku

1. Ja minulle annettiin ruoko niinkuin sauva, ja enkeli seisoi ja sanoi: nouse ja mittaa Jumalan templi ja alttari, ja ne, jotka siinä rukoilevat.

1. And there was given me a reed like unto a rod: and the angel stood, saying, Rise, and measure the temple of God, and the altar, and them that worship therein.

2. Mutta syökse sisälmäinen kuori ulos templistä, ja älä sitä mittaa; sillä se on pakanoille annettu, ja he tallaavat pyhää kaupunkia kaksiviidettäkymmentä kuukautta.

2. But the court which is without the temple leave out, and measure it not; for it is given unto the Gentiles: and the holy city shall they tread under foot forty and two months.

3. Ja minä annan kahdelle minun todistajalleni, ja heidän pitää tuhannen kaksisataa ja kuusikymmentä päivää propheteeraaman, säkeissä puetettuna.

3. And I will give power unto my two witnesses, and they shall prophesy a thousand two hundred and threescore days, clothed in sackcloth.

4. Nämät ovat kaksi öljypuuta ja kaksi kynttiläjalkaa, jotka maan Jumalan edessä seisovat.

4. These are the two olive trees, and the two candlesticks standing before the God of the earth.

5. Ja jos joku heitä tahtoo vahingoittaa, niin tuli käy ulos heidän suustansa, ja syö heidän vihollisensa; ja jos joku tahtoo heitä vahingoittaa, niin se

5. And if any man will hurt them, fire proceedeth out of their mouth, and devoureth their enemies: and if any man will hurt them, he must in this

tapetaan.
6. Näillä on valta taivasta sulkea, ettei niinä päivinä, joina he propheteeraavat, sataman pidä; ja heillä on valta vesiä vereksi muuttaa, ja löydä maata kaikkinaisella vitsauksella, niin usein kuin he tahtovat.
7. Ja koska he todistuksensa lopettaneet ovat, niin peto, joka astui ylös syvyydestä, on heidän kanssansa sotiva, ja heitä voittava ja tappava heidät.
8. Ja heidän ruumiinsa pitää makaavan sen suuren kaupungin kaduilla, joka hengellisesti kutsutaan Sodoma ja Egypti, kussa myös meidän Herramme ristiinnaulittu on.
9. Ja muutamat sukukunnista, ja kansoista, ja kielistä, ja pakanoista pitää näkemän heidän ruumiinsa kolme päivää ja puolen, ja ei he salli heidän ruumiitansa haudattaa.
10. Ja jotka maan päällä asuvat, ne iloitsevat heistä, ja riemuitsevat, ja lahjoja keskenänsä lähettelevät, sillä nämät kaksi prophetaa ahdistelivat niitä, jotka maan päällä asuivat.

manner be killed.
6. These have power to shut heaven, that it rain not in the days of their prophecy: and have power over waters to turn them to blood, and to smite the earth with all plagues, as often as they will.
7. And when they shall have finished their testimony, the beast that ascendeth out of the bottomless pit shall make war against them, and shall overcome them, and kill them.
8. And their dead bodies shall lie in the street of the great city, which spiritually is called Sodom and Egypt, where also our Lord was crucified.
9. And they of the people and kindreds and tongues and nations shall see their dead bodies three days and an half, and shall not suffer their dead bodies to be put in graves.
10. And they that dwell upon the earth shall rejoice over them, and make merry, and shall send gifts one to another; because these two prophets tormented them that dwelt on the earth.

11. Ja kolmen päivän perästä ja puolen meni Jumalalta elämän henki heihin: ja he seisoivat jaloillansa, ja suuri pelko tuli niiden päälle, jotka heidät näkivät.
12. Ja he kuulivat suuren äänen taivaasta sanovan heille: astukaat tänne. Ja he astuivat taivaasen pilvessä, ja heidän vihollisensa näkivät heidät.

13. Ja sillä hetkellä tapahtui suuri maanjäristys, ja kymmenes osa kaupungista lankesi maahan. Ja siinä maanjäristyksessä tapettiin seitsemäntuhannen ihmisten nimi, ja ne muut hämmästyivät ja antoivat kunnian taivaan Jumalalle.
14. Toinen voi on mennyt edes, ja katso, kolmas voi pian tulee.
15. Ja seitsemäs enkeli soitti basunalla, ja suuret äänet kuuluivat taivaassa, sanoen: maailman valtakunnat ovat meidän Herrallemme ja hänen Kristuksellensa tulleet, ja hän on hallitseva ijankaikkisesta ijankaikkiseen.
16. Ja neljäkolmattakymmentä vanhinta, jotka Jumalan edessä istuimillansa istuvat, lankesivat kasvoillensa

11. And after three days and an half the Spirit of life from God entered into them, and they stood upon their feet; and great fear fell upon them which saw them.
12. And they heard a great voice from heaven saying unto them, Come up hither. And they ascended up to heaven in a cloud; and their enemies beheld them.
13. And the same hour was there a great earthquake, and the tenth part of the city fell, and in the earthquake were slain of men seven thousand: and the remnant were affrighted, and gave glory to the God of heaven.

14. The second woe is past; and, behold, the third woe cometh quickly.
15. And the seventh angel sounded; and there were great voices in heaven, saying, The kingdoms of this world are become the kingdoms of our Lord, and of his Christ; and he shall reign for ever and ever.
16. And the four and twenty elders, which sat before God on their seats, fell upon their faces, and worshipped

ja kumarsivat Jumalaa,

17. Sanoen: me kiitämme sinua Herra, kaikkivaltias Jumala, joka olet, ja olit, ja tuleva olet: että sinä olet saanut sinun suuren voimas, ja hallinnut;

18. Ja pakanat ovat vihastuneet, ja sinun vihas on tullut, ja kuolleitten aika heitä tuomittaa, ja sinun palveliais prophetain palkka maksettaa, ja pyhäin, ja niiden, jotka sinun nimeäs pelkäävät, pienten ja suurten, ja kadottaa niitä, jotka maan turmelleet ovat.

19. Ja Jumalan templi aukeni taivaassa, ja hänen testamenttinsa arkki nähtiin hänen templissänsä; ja tapahtuivat leimaukset, ja äänet ja pitkäiset, ja maanjäristykset, ja suuret rakeet.

12 luku

1. Ja suuri ihme ilmestyi taivaassa: vaimo oli puetettu auringolla, ja kuu hänen jalkainsa alla, ja hänen päässänsä kruunu kahdestatoistakymme-

God,

17. Saying, We give thee thanks, O Lord God Almighty, which art, and wast, and art to come; because thou hast taken to thee thy great power, and hast reigned.

18. And the nations were angry, and thy wrath is come, and the time of the dead, that they should be judged, and that thou shouldest give reward unto thy servants the prophets, and to the saints, and them that fear thy name, small and great; and shouldest destroy them which destroy the earth.

19. And the temple of God was opened in heaven, and there was seen in his temple the ark of his testament: and there were lightnings, and voices, and thunderings, and an earthquake, and great hail.

1. And there appeared a great wonder in heaven; a woman clothed with the sun, and the moon under her feet, and upon her head a crown of

nestä tähdestä.
2. Ja hän oli raskas, ja huusi synnyttäissänsä, ja hänellä oli suuri vaiva synnyttää.
3. Ja toinen ihme näkyi taivaassa, katso: suuri ruskia lohikärme, jolla oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea, ja hänen päissänsä seitsemän kruunua.
4. Ja hänen pyrstönsä veti kolmannen osan taivaan tähdistä, ja heitti ne maan päälle. Ja lohikärme seisoi vaimon edessä, joka oli synnyttämällänsä, että kuin hän olis synnyttänyt, se olisi syönyt hänen lapsensa.
5. Ja hän synnytti poikalapsen, joka oli kaikki pakanat hallitseva rautaisella vitsalla. Ja hänen poikansa temmattiin Jumalan tykö ja hänen istuimensa tykö.
6. Ja vaimo pakeni korpeen, kussa hänelle oli sia Jumalalta valmistettu, siinä ruokittaa tuhannen kaksisataa ja kuusikymmentä päivää.

7. Ja (suuri) sota tapahtui taivaassa: Mikael ja hänen enkelinsä sotivat lohikärmeen kanssa, ja lohikärme soti

twelve stars:
2. And she being with child cried, travailing in birth, and pained to be delivered.
3. And there appeared another wonder in heaven; and behold a great red dragon, having seven heads and ten horns, and seven crowns upon his heads.
4. And his tail drew the third part of the stars of heaven, and did cast them to the earth: and the dragon stood before the woman which was ready to be delivered, for to devour her child as soon as it was born.
5. And she brought forth a man child, who was to rule all nations with a rod of iron: and her child was caught up unto God, and to his throne.

6. And the woman fled into the wilderness, where she hath a place prepared of God, that they should feed her there a thousand two hundred and threescore days.
7. And there was war in heaven: Michael and his angels fought against the dragon; and the dragon fought

ja hänen enkelinsä.
8. Ja ei he voittaneet, eikä heidän siaansa enää löydetty taivaassa.
9. Ja suuri lohikärme, vanha mato, joka perkeleeksi ja saatanaksi kutsutaan, heitettiin ulos, joka koko maan piirin viettelee, hän heitettiin maan päälle, ja hänen enkelinsä myös hänen kanssansa heitettiin sinne.
10. Ja minä kuulin suuren äänen taivaassa sanovan: nyt on autuus, ja voima, ja valtakunta, ja väki meidän Jumalamme, ja valta hänen Kristuksensa: että meidän veljiemme päällekantaja on heitetty ulos, joka heidän päällensä yötä ja päivää Jumalan edessä kantoi.
11. Ja he ovat hänen voittaneet Karitsan veren kautta, ja heidän todistuksensa sanan kautta; ja ei he henkeänsä kuolemaan asti rakastaneet.
12. Sentähden te, taivaat, iloitkaat, ja jotka niissä asutte. Voi maan ja meren asuvia! sillä perkele astuu alas teidän tykönne, pitäin suurta vihaa, tietäen itsellänsä vähän aikaa olevan.

and his angels,
8. And prevailed not; neither was their place found any more in heaven.
9. And the great dragon was cast out, that old serpent, called the Devil, and Satan, which deceiveth the whole world: he was cast out into the earth, and his angels were cast out with him.
10. And I heard a loud voice saying in heaven, Now is come salvation, and strength, and the kingdom of our God, and the power of his Christ: for the accuser of our brethren is cast down, which accused them before our God day and night.
11. And they overcame him by the blood of the Lamb, and by the word of their testimony; and they loved not their lives unto the death.
12. Therefore rejoice, ye heavens, and ye that dwell in them. Woe to the inhabiters of the earth and of the sea! for the devil is come down unto you, having great wrath, because he knoweth that he hath but a short time.

13. Ja kuin lohikärme näki itsensä maahan heitetyksi, vainosi hän vaimoa, joka pojan synnytti.

13. And when the dragon saw that he was cast unto the earth, he persecuted the woman which brought forth the man child.

14. Ja vaimolle annettiin kaksi suuren kotkan siipeä, että hän olis korpeen siaansa lentänyt, kussa hän elätetään ajan, ja kaksi aikaa, ja puolen aikaa, kärmeen kasvoin edestä.

14. And to the woman were given two wings of a great eagle, that she might fly into the wilderness, into her place, where she is nourished for a time, and times, and half a time, from the face of the serpent.

15. Ja kärme puuskasi vaimon jälkeen suustansa vettä niinkuin kosken, upottaaksensa häntä.

15. And the serpent cast out of his mouth water as a flood after the woman, that he might cause her to be carried away of the flood.

16. Mutta maa autti vaimoa, ja maa avasi suunsa, ja särpi veden, jonka lohikärme suustansa puuskannut oli.

16. And the earth helped the woman, and the earth opened her mouth, and swallowed up the flood which the dragon cast out of his mouth.

17. Ja lohikärme vihastui vaimon päälle, ja meni sotimaan muiden kanssa hänen siemenestänsä, jotka Jumalan käskyt kätkevät ja Jesuksen Kristuksen todistuksen pitävät.

17. And the dragon was wroth with the woman, and went to make war with the remnant of her seed, which keep the commandments of God, and have the testimony of Jesus Christ.

13 luku

1. (H12:18) Ja minä seisoin meren sannalla.

1. And I stood upon the sand of the sea, and saw a beast rise up out of

1. Ja minä näin pedon merestä astuvan ylös, jolla oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea, ja hänen sarvissansa kymmenen kruunua, ja hänen päissänsä pilkan nimi.

1. And I stood upon the sand of the sea, and saw a beast rise up out of the sea, having seven heads and ten horns, and upon his horns ten crowns, and upon his heads the name of blasphemy.

2. Ja peto, jonka minä näin, oli pardin muotoinen, ja hänen jalkansa olivat niinkuin karhun käpälät, ja hänen suunsa oli niinkuin jalopeurain suu; ja lohikärme antoi sille voimansa, ja istuimensa, ja suuren vallan.

2. And the beast which I saw was like unto a leopard, and his feet were as the feet of a bear, and his mouth as the mouth of a lion: and the dragon gave him his power, and his seat, and great authority.

3. Ja minä näin yhden hänen päistänsä niinkuin se olis kuoliaaksi haavoitettu ollut, ja hänen kuolemahaavansa parani, ja koko maan piiri ihmetteli sitä petoa,

3. And I saw one of his heads as it were wounded to death; and his deadly wound was healed: and all the world wondered after the beast.

4. Ja kumarsivat lohikärmettä, joka pedolle voiman antoi. Ja he kumarsivat petoa ja sanoivat: kuka on tämän pedon kaltainen? kuka voi sotia häntä vastaan?

4. And they worshipped the dragon which gave power unto the beast: and they worshipped the beast, saying, Who is like unto the beast? who is able to make war with him?

5. Ja hänelle annettiin suu puhua suuria asioita ja pilkkoja, ja hänelle annettiin valta pitää sotaa kaksiviidettä kuukautta.

5. And there was given unto him a mouth speaking great things and blasphemies; and power was given unto him to continue forty and two months.

6. Ja hän avasi suunsa pilkkoja puhumaan Jumalaa vastaan, pilkkaa-

6. And he opened his mouth in blasphemy against God, to blaspheme his

maan hänen nimeänsä, ja hänen majaansa, ja niitä, jotka taivaassa asuvat.

name, and his tabernacle, and them that dwell in heaven.

7. Ja hänen sallittiin sotia pyhäin kanssa ja voittaa heitä. Ja hänelle annettiin valta kaikkein sukukuntain päälle, ja kansain, ja kielten, ja pakanain.

7. And it was given unto him to make war with the saints, and to overcome them: and power was given him over all kindreds, and tongues, and nations.

8. Ja kaikki, jotka maassa asuvat, kumarsivat häntä, joiden nimet ei ole kirjoitetut Karitsan elämän kirjassa, joka maailman alusta tapettu on.

8. And all that dwell upon the earth shall worship him, whose names are not written in the book of life of the Lamb slain from the foundation of the world.

9. Jos jollakin korva on, se kuulkaan.

9. If any man have an ear, let him hear.

10. Joka vankiuteen vie, se vankiuteen menee, joka miekalla tappaa, se miekalla tapetaan. Tässä on pyhäin kärsivällisyys ja usko.

10. He that leadeth into captivity shall go into captivity: he that killeth with the sword must be killed with the sword. Here is the patience and the faith of the saints.

11. Ja minä näin toisen pedon maasta astuvan ylös, ja hänellä oli kaksi sarvea niinkuin lampaalla, ja hän puhui niinkuin lohikärme.

11. And I beheld another beast coming up out of the earth; and he had two horns like a lamb, and he spake as a dragon.

12. Ja se tekee kaiken entisen pedon voiman, sen nähden, ja saattaa maan ja sen asuvaiset ensimäistä petoa kumartamaan, jonka kuolemahaava

12. And he exerciseth all the power of the first beast before him, and causeth the earth and them which dwell therein to worship the first

parantunut oli.

13. Ja tekee suuria ihmeitä, niin että hän saattaa tulenkin putoomaan taivaasta alas maan päälle, ihmisten edestä;

14. Ja viettelee maan asuvia niillä ihmeillä, joita hänen oli annettu pedon edessä tehdä, sanoen maan asuville, että he tekisivät pedon kuvan, jolla miekan haava on, ja joka virkosi.

15. Ja sallittiin hänelle antaa hengen pedon kuvalle, että pedon kuva myös puhuis, ja tekis, että jokainen, joka ei pedon kuvaa kumarra, pitää tapettaman.

16. Ja se saattaa kaikki, pienet ja suuret, rikkaat ja köyhät, vapaat ja palveliat, ottamaan merkin oikiaan käteensä taikka otsiinsa;

17. Ja ettei kenkään taitanut ostaa eikä myydä, jolla ei se merkki ollut, taikka pedon nimi, eli hänen nimensä luku.

beast, whose deadly wound was healed.

13. And he doeth great wonders, so that he maketh fire come down from heaven on the earth in the sight of men,

14. And deceiveth them that dwell on the earth by the means of those miracles which he had power to do in the sight of the beast; saying to them that dwell on the earth, that they should make an image to the beast, which had the wound by a sword, and did live.

15. And he had power to give life unto the image of the beast, that the image of the beast should both speak, and cause that as many as would not worship the image of the beast should be killed.

16. And he causeth all, both small and great, rich and poor, free and bond, to receive a mark in their right hand, or in their foreheads:

17. And that no man might buy or sell, save he that had the mark, or the name of the beast, or the number of his name.

18. Tässä on viisaus. Jolla on ymmärrys, laskekaan pedon luvun; sillä se on ihmisen luku, ja hänen lukunsa on kuusisataa kuusikymmentä ja kuusi.

18. Here is wisdom. Let him that hath understanding count the number of the beast: for it is the number of a man; and his number is Six hundred threescore and six.

14 luku

1. Ja minä näin, ja katso, Karitsa seisoi Zionin vuorella, ja hänen kanssansa sata ja neljäviidettäkymmentä tuhatta, joilla oli hänen Isänsä nimi kirjoitettu heidän otsissansa.

1. And I looked, and, lo, a Lamb stood on the mount Sion, and with him an hundred forty and four thousand, having his Father's name written in their foreheads.

2. Ja minä kuulin äänen taivaasta niinkuin paljon veden äänen, ja niinkuin suuren pitkäisen äänen. Ja se ääni, jonka minä kuulin, oli niinkuin kanteleen soittajain, jotka kanteleitansa soittavat,

2. And I heard a voice from heaven, as the voice of many waters, and as the voice of a great thunder: and I heard the voice of harpers harping with their harps:

3. Ja veisasivat niinkuin uutta virttä istuimen edessä, ja neljän eläimen edessä, ja vanhinten. Ja ei yksikään taitanut sitä virttä oppia, paitsi niitä sataa ja neljääviidettäkymmentä tuhatta, jotka maasta ostetut ovat.

3. And they sung as it were a new song before the throne, and before the four beasts, and the elders: and no man could learn that song but the hundred and forty and four thousand, which were redeemed from the earth.

4. Nämät ovat ne, jotka ei vaimoin kanssa ole saastutetut; sillä he ovat neitseet: nämät ovat ne, jotka seu-

4. These are they which were not defiled with women; for they are virgins. These are they which follow the

raavat Karitsaa, kuhunka hän menee. Nämät ovat ihmisistä ostetut Jumalalle ja Karitsalle uutiseksi,

Lamb whithersoever he goeth. These were redeemed from among men, being the firstfruits unto God and to the Lamb.

5. Joiden suussa ei ole petosta löydetty; sillä he ovat ilman saastaisuutta Jumalan istuimen edessä.

5. And in their mouth was found no guile: for they are without fault before the throne of God.

6. Ja minä näin toisen enkelin lentävän taivaan keskitse, jolla ijankaikkinen evankeliumi oli, jota hänen pitää niille ilmoittaman, jotka maan päällä asuvat, ja kaikille pakanoille ja sukukunnille, ja kielille ja kansoille;

6. And I saw another angel fly in the midst of heaven, having the everlasting gospel to preach unto them that dwell on the earth, and to every nation, and kindred, and tongue, and people,

7. Joka sanoi suurella äänellä: peljätkäät Jumalaa, ja antakaat hänelle kunnia; sillä hänen tuomionsa hetki on tullut: ja kumartakaat ja rukoilkaat sitä, joka taivaan ja maan ja meret ja vesilähteet teki.

7. Saying with a loud voice, Fear God, and give glory to him; for the hour of his judgment is come: and worship him that made heaven, and earth, and the sea, and the fountains of waters.

8. Ja toinen enkeli seurasi, sanoen: lankesi, lankesi Babylon, suuri kaupunki; sillä hän oli huoruutensa vihan (a) viinalla kaikki pakanat juottanut.

8. And there followed another angel, saying, Babylon is fallen, is fallen, that great city, because she made all nations drink of the wine of the wrath of her fornication.

9. Ja kolmas enkeli seurasi niitä, sanoen suurella äänellä: jos joku petoa ja hänen kuvaansa kumartaa, ja ottaa sen merkin otsaansa taikka käteensä,

9. And the third angel followed them, saying with a loud voice, If any man worship the beast and his image, and receive his mark in his forehead, or in

his hand,

10. Sen pitää myös Jumalan vihan viinaa juoman, selkiää viinaa, joka hänen vihansa maljaan kaadettu on; ja häntä pitää tulella ja tulikivellä pyhäin enkeleitten edessä ja Karitsan edessä vaivattaman.

10. The same shall drink of the wine of the wrath of God, which is poured out without mixture into the cup of his indignation; and he shall be tormented with fire and brimstone in the presence of the holy angels, and in the presence of the Lamb:

11. Ja heidän vaivansa savu astuu ylös ijankaikkisesta ijankaikkiseen, ja ei heillä ole lepoa päivällä eikä yöllä, jotka petoa ja hänen kuvaansa kumartavat, ja jos joku on hänen nimensä merkin ottanut.

11. And the smoke of their torment ascendeth up for ever and ever: and they have no rest day nor night, who worship the beast and his image, and whosoever receiveth the mark of his name.

12. Tässä on pyhäin kärsivällisyys. Tässä ne ovat, jotka Jumalan käskyt ja Jesuksen uskon pitävät.

12. Here is the patience of the saints: here are they that keep the commandments of God, and the faith of Jesus.

13. Ja minä kuulin äänen taivaasta minulle sanovan: kirjoita: autuaat ovat ne kuolleet, jotka Herrassa kuolevat tästälähin. Jaa, Henki sanoo: heidän pitää lepäämän töistänsä; sillä heidän tekonsa noudattavat heitä.

13. And I heard a voice from heaven saying unto me, Write, Blessed are the dead which die in the Lord from henceforth: Yea, saith the Spirit, that they may rest from their labours; and their works do follow them.

14. Ja minä näin, ja katso, valkia pilvi, ja pilven päällä istui Ihmisen Pojan muotoinen, jonka päässä oli kultainen kruunu ja terävä sirppi hänen kädes-

14. And I looked, and behold a white cloud, and upon the cloud one sat like unto the Son of man, having on his head a golden crown, and in his hand

sänsä.
15. Ja toinen enkeli läksi templistä, huutaen suurella äänellä pilven päällä istuvaiselle: sivalla sirpilläs ja leikkaa; sillä sinulle tuli hetki leikatakses, ja elo on maan päällä kuivaksi tullut.

16. Ja se, joka pilven päällä istui, sivalsi sirpillänsä maan päältä, ja maa tuli leikatuksi.
17. Ja toinen enkeli läksi templistä, joka taivaassa on, jolla myös terävä sirppi oli.
18. Ja toinen enkeli läksi alttarista, jolla oli valta tulen päälle, ja huusi suurella äänellä sille, jolla terävä sirppi oli, ja sanoi: sivalla terävällä sirpilläs, ja leikkaa ne viina-oksan versot maan päältä; sillä hänen viinamarjansa ovat kypsyneet.
19. Ja enkeli sivalsi terävällä sirpillänsä maan päällä, ja niitti maan viinamäen, ja heitti ne Jumalan vihan suureen kuurnaan.
20. Ja kuurna sotkuttiin ulkona kaupungista, ja veri kuurnasta kuohui ulos hamaan orhitten suitsiin asti, tuhannen ja kuusisataa vakomittaa.

a sharp sickle.
15. And another angel came out of the temple, crying with a loud voice to him that sat on the cloud, Thrust in thy sickle, and reap: for the time is come for thee to reap; for the harvest of the earth is ripe.
16. And he that sat on the cloud thrust in his sickle on the earth; and the earth was reaped.
17. And another angel came out of the temple which is in heaven, he also having a sharp sickle.
18. And another angel came out from the altar, which had power over fire; and cried with a loud cry to him that had the sharp sickle, saying, Thrust in thy sharp sickle, and gather the clusters of the vine of the earth; for her grapes are fully ripe.
19. And the angel thrust in his sickle into the earth, and gathered the vine of the earth, and cast it into the great winepress of the wrath of God.
20. And the winepress was trodden without the city, and blood came out of the winepress, even unto the horse bridles, by the space of a thousand

and six hundred furlongs.

15 luku

1. Ja minä näin toisen merkin taivaassa, suuren ja ihmeellisen: seitsemän enkeliä, joilla seitsemän viimeistä vitsausta oli; sillä niissä on Jumalan viha täytetty.

1. And I saw another sign in heaven, great and marvellous, seven angels having the seven last plagues; for in them is filled up the wrath of God.

2. Ja minä näin niinkuin lasisen meren, tulella sekoitetun, ja ne, jotka pedosta voiton saaneet olivat ja hänen kuvastansa ja hänen merkistänsä ja hänen nimensä luvusta, seisovan lasisen meren päällä, ja heillä oli Jumalan kanteleet,

2. And I saw as it were a sea of glass mingled with fire: and them that had gotten the victory over the beast, and over his image, and over his mark, and over the number of his name, stand on the sea of glass, having the harps of God.

3. Ja he veisasivat Moseksen, Jumalan palvelian virttä, sanoen: suuret ja ihmeelliset ovat sinun tekos, Herra Jumala kaikkivaltias! oikiat ja totiset ovat sinun ties, sinä pyhäin Kuningas!

3. And they sing the song of Moses the servant of God, and the song of the Lamb, saying, Great and marvellous are thy works, Lord God Almighty; just and true are thy ways, thou King of saints.

4. Kuka ei pelkää sinua, Herra, ja sinun nimeäs ylistä? Sillä sinä yksinäs pyhä olet; sillä kaikki pakanat tulevat, ja sinun kasvois edessä kumartavat ja rukoilevat: että sinun tuomios julistetut ovat.

4. Who shall not fear thee, O Lord, and glorify thy name? for thou only art holy: for all nations shall come and worship before thee; for thy judgments are made manifest.

5. Sitte näin minä, ja katso, todistuksen majan templi avattiin taivaassa.

5. And after that I looked, and, behold, the temple of the tabernacle of the testimony in heaven was opened:

6. Ja templistä läksivät seitsemän enkeliä, joilla seitsemän vitsausta oli, puetetut puhtailla ja kirkkailla liinavaatteilla, ja vyötetyt rinnoilta kultaisilla vöillä.

6. And the seven angels came out of the temple, having the seven plagues, clothed in pure and white linen, and having their breasts girded with golden girdles.

7. Ja yksi neljästä eläimestä antoi seitsemälle enkelille seitsemän kultaista maljaa, täynnänsä Jumalan vihaa, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

7. And one of the four beasts gave unto the seven angels seven golden vials full of the wrath of God, who liveth for ever and ever.

8. Ja templi täytettiin savulla Jumalan kunniasta ja hänen voimastansa, ja ei yksikään voinut templiin mennä sisälle, siihenasti kuin seitsemän enkelin seitsemän vitsausta täytetyiksi tulivat.

8. And the temple was filled with smoke from the glory of God, and from his power; and no man was able to enter into the temple, till the seven plagues of the seven angels were fulfilled.

16 luku

1. Ja minä kuulin suuren äänen templistä sanovan seitsemälle enkelille: menkäät ja vuodattakaat Jumalan vihan maljat maan päälle!

1. And I heard a great voice out of the temple saying to the seven angels, Go your ways, and pour out the vials of the wrath of God upon the earth.

2. Ja ensimäinen meni ja vuodatti

2. And the first went, and poured out

maljansa maan päälle: ja tuli paha ja häijy haava ihmisten päälle, joilla pedon merkki oli, ja niiden päälle, jotka sen kuvaa kumarsivat.

3. Ja toinen enkeli vuodatti maljansa mereen, ja se tuli niinkuin kuolleen veri, ja kaikki eläväiset sielut kuolivat meressä.
4. Ja kolmas enkeli vuodatti maljansa virtoihin ja vesilähteisiin: ja se tuli vereksi.
5. Ja minä kuulin vetten enkelin sanovan: Herra, sinä olet vanhurskas, joka olet, ja joka oli, ja pyhä, että nämät tuomitsit;
6. Sillä he ovat pyhäin ja prophetain veren vuodattaneet, ja sinä annoit heille verta juoda; sillä he ovat sen ansainneet.
7. Ja minä kuulin toisen (enkelin) alttarilta sanovan: jaa, Herra kaikkivaltias Jumala, sinun tuomios ovat totiset ja oikiat.
8. Ja neljäs enkeli vuodatti maljansa aurinkoon: ja sille annettiin ihmisiä vaivata helteellä tulen kautta.

his vial upon the earth; and there fell a noisome and grievous sore upon the men which had the mark of the beast, and upon them which worshipped his image.
3. And the second angel poured out his vial upon the sea; and it became as the blood of a dead man: and every living soul died in the sea.
4. And the third angel poured out his vial upon the rivers and fountains of waters; and they became blood.
5. And I heard the angel of the waters say, Thou art righteous, O Lord, which art, and wast, and shalt be, because thou hast judged thus.
6. For they have shed the blood of saints and prophets, and thou hast given them blood to drink; for they are worthy.
7. And I heard another out of the altar say, Even so, Lord God Almighty, true and righteous are thy judgments.
8. And the fourth angel poured out his vial upon the sun; and power was given unto him to scorch men with fire.

9. Ja ihmiset tulivat palavaksi suuresta helteestä, ja pilkkasivat Jumalan nimeä, jolla niiden vitsausten päälle valta oli, ja ei tehneet parannusta antaaksensa hänelle kunniaa.

10. Ja viides enkeli vuodatti maljansa pedon istuimelle; ja hänen valtakuntansa tuli pimiäksi, ja he pureskelivat kielensä rikki kivuillansa,

11. Ja pilkkasivat taivaan Jumalaa kipuinsa ja haavainsa tähden, ja ei tehneet parannusta töistänsä.

12. Ja kuudes enkeli vuodatti maljansa suuren virran Euphratin päälle: ja sen vesi kuivui, että tie olis valmistettu itäisille kuninkaille.

13. Ja minä näin lohikärmeen suusta ja pedon suusta ja väärän prophetan suusta lähtevän kolme rietasta henkeä, sammakkoin muotoista;

14. Sillä he ovat perkeleiden henget, jotka ihmeitä tekevät ja menevät maan ja koko maanpiirin kuningasten tykö, kokoomaan heitä sotaan suurena kaikkivaltiaan Jumalan päivänä.

9. And men were scorched with great heat, and blasphemed the name of God, which hath power over these plagues: and they repented not to give him glory.

10. And the fifth angel poured out his vial upon the seat of the beast; and his kingdom was full of darkness; and they gnawed their tongues for pain,

11. And blasphemed the God of heaven because of their pains and their sores, and repented not of their deeds.

12. And the sixth angel poured out his vial upon the great river Euphrates; and the water thereof was dried up, that the way of the kings of the east might be prepared.

13. And I saw three unclean spirits like frogs come out of the mouth of the dragon, and out of the mouth of the beast, and out of the mouth of the false prophet.

14. For they are the spirits of devils, working miracles, which go forth unto the kings of the earth and of the whole world, to gather them to the battle of that great day of God Al-

mighty.

15. Katso, minä tulen niinkuin varas: autuas on se, joka valvoo ja kätkee vaatteensa, ettei hän alasti kävisi, ettei hänen häpiäänsä nähtäisi.

15. Behold, I come as a thief. Blessed is he that watcheth, and keepeth his garments, lest he walk naked, and they see his shame.

16. Ja hän on koonnut heitä siihen siaan, jota kutsutaan Hebreaksi Armageddon.

16. And he gathered them together into a place called in the Hebrew tongue Armageddon.

17. Ja seitsemäs enkeli vuodattaa maljansa ilmaan: ja taivaan templistä läksi suuri ääni, istuimelta, joka sanoi: se on tapahtunut.

17. And the seventh angel poured out his vial into the air; and there came a great voice out of the temple of heaven, from the throne, saying, It is done.

18. Ja äänet tulivat ja pitkäiset ja leimaukset, ja suuri maanjäristys tapahtui, jonka kaltaista ei ole ollut sitte kuin ihmiset tulivat maan päälle, senkaltainen suuri maanjäristys.

18. And there were voices, and thunders, and lightnings; and there was a great earthquake, such as was not since men were upon the earth, so mighty an earthquake, and so great.

19. Ja se suuri kaupunki tuli kolmeksi osaksi, ja pakanain kaupungit lankesivat; ja se suuri Babylon muistettiin Jumalan edessä, että hän antais hänelle juoma-astian hirmuisen vihansa viinasta;

19. And the great city was divided into three parts, and the cities of the nations fell: and great Babylon came in remembrance before God, to give unto her the cup of the wine of the fierceness of his wrath.

20. Ja kaikki luodot pakenivat, ja ei vuoria löydetty;

20. And every island fled away, and the mountains were not found.

21. Ja suuri rae niinkuin leiviskän paino lankesi alas taivaasta ihmisten

21. And there fell upon men a great hail out of heaven, every stone about

päälle. Ja ihmiset pilkkasivat Jumalaa rakeen vitsauksen tähden, sillä sen vitsaus oli sangen suuri.

the weight of a talent: and men blasphemed God because of the plague of the hail; for the plague thereof was exceeding great.

17 luku

1. Ja tuli yksi seitsemästä enkelistä, joilla seitsemän maljaa oli, ja puhui minun kanssani ja sanoi minulle: tule, minä osoitan sinulle sen suuren porton tuomion, joka paljoin vetten päällä istuu,
2. Jonka kanssa maan kuninkaat huorin tehneet ovat, ja ne, jotka maan päällä asuvat, ovat hänen huoruutensa viinasta juopuneet.

1. And there came one of the seven angels which had the seven vials, and talked with me, saying unto me, Come hither; I will shew unto thee the judgment of the great whore that sitteth upon many waters:
2. With whom the kings of the earth have committed fornication, and the inhabitants of the earth have been made drunk with the wine of her fornication.

3. Ja hän vei minun hengessä korpeen. Ja minä näin vaimon istuvan verenkarvaisen pedon päällä, täynnänsä pilkkanimiä, jolla oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.
4. Ja vaimo oli vaatetettu purpuralla ja verenkarvaisella, ja oli kullalla kullattu, ja kalliilla kivillä ja päärlyillä, ja piti kädessänsä kultaisen maljan, täynnä kauhistuksia ja hänen huoruu-

3. So he carried me away in the spirit into the wilderness: and I saw a woman sit upon a scarlet coloured beast, full of names of blasphemy, having seven heads and ten horns.
4. And the woman was arrayed in purple and scarlet colour, and decked with gold and precious stones and pearls, having a golden cup in her hand full of abominations and filthi-

tensa riettautta.

5. Ja hänen otsassansa oli nimi kirjoitettu: salaus: suuri Babylon, huoruuden ja maan kauhistuksen äiti.

6. Ja minä näin vaimon juopuneena pyhäin ja Jesuksen todistajain verestä; ja minä ihmettelin suuresti, kuin minä sen näin.

7. Ja enkeli sanoi minulle, miksis ihmettelet? Minä sanon sinulle vaimon salaisuuden ja pedon salaisuuden, joka häntä kantaa, ja jolla on seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.

8. Peto, jonkas näit, on ollut ja ei ole, ja se on syvyydestä tuleva ylös ja on kadotukseen menevä: ja ne, jotka maan päällä asuvat, (joidenka nimet ei ole elämän kirjassa maailman alusta kirjoitetut,) ihmettelevät, kuin he näkevät pedon, joka oli ja ei ole, vaikka hän kuitenkin on.

9. Ja tässä on mieli, jolla viisaus on. Ne seitsemän päätä ovat seitsemän

ness of her fornication:

5. And upon her forehead was a name written, MYSTERY, BABYLON THE GREAT, THE MOTHER OF HARLOTS AND ABOMINATIONS OF THE EARTH.

6. And I saw the woman drunken with the blood of the saints, and with the blood of the martyrs of Jesus: and when I saw her, I wondered with great admiration.

7. And the angel said unto me, Wherefore didst thou marvel? I will tell thee the mystery of the woman, and of the beast that carrieth her, which hath the seven heads and ten horns.

8. The beast that thou sawest was, and is not; and shall ascend out of the bottomless pit, and go into perdition: and they that dwell on the earth shall wonder, whose names were not written in the book of life from the foundation of the world, when they behold the beast that was, and is not, and yet is.

9. And here is the mind which hath wisdom. The seven heads are seven

vuorta, joidenka päällä vaimo istuu.

10. Ja ovat seitsemän kuningasta: viisi ovat langenneet, ja yksi on, ja toinen ei ole vielä tullut, ja kuin hän tulee, niin hänen pitää vähän aikaa pysymän.

11. Ja peto, joka oli ja ei ole, on itse kahdeksas, ja on niistä seitsemästä, ja menee kadotukseen.

12. Ja ne kymmenen sarvea, jotkas näit, ovat kymmenen kuningasta, jotka ei vielä valtakuntaa saaneet ole, mutta niinkuin kuninkaat saavat voiman yhdeksi hetkeksi pedon kanssa.

13. Näillä on yksi neuvo, ja he antavat pedolle voimansa ja valtansa.

14. Nämät sotivat Karitsan kanssa, ja Karitsa on heidät voittava; sillä hän on herrain' Herra, ja kuningasten Kuningas: ja ne, jotka hänen kanssansa ovat, kutsutut ja valitut ja uskolliset.

15. Ja hän sanoi minulle: vedet, jotkas näit, kussa portto istuu, ovat kansat ja joukot, ja pakanat ja kielet.

mountains, on which the woman sitteth.

10. And there are seven kings: five are fallen, and one is, and the other is not yet come; and when he cometh, he must continue a short space.

11. And the beast that was, and is not, even he is the eighth, and is of the seven, and goeth into perdition.

12. And the ten horns which thou sawest are ten kings, which have received no kingdom as yet; but receive power as kings one hour with the beast.

13. These have one mind, and shall give their power and strength unto the beast.

14. These shall make war with the Lamb, and the Lamb shall overcome them: for he is Lord of lords, and King of kings: and they that are with him are called, and chosen, and faithful.

15. And he saith unto me, The waters which thou sawest, where the whore sitteth, are peoples, and multitudes, and nations, and tongues.

16. Ja ne kymmenen sarvea, jotka sinä pedossa näit, ne pitää porttoa vihaaman, ja pitää hänen hävittämän ja alastomaksi tekevän, ja heidän pitää syömän hänen lihansa, ja sen tulella polttavat.

16. And the ten horns which thou sawest upon the beast, these shall hate the whore, and shall make her desolate and naked, and shall eat her flesh, and burn her with fire.

17. Sillä Jumala on antanut heidän sydämeensä, että he hänen suosionsa jälkeen tekevät, ja että he sen yhdestä tahdosta tekevät, ja antavat valtakuntansa pedolle, siihenasti kuin Jumalan sanat täytetyksi tulevat.

17. For God hath put in their hearts to fulfil his will, and to agree, and give their kingdom unto the beast, until the words of God shall be fulfilled.

18. Ja vaimo, jonka sinä näit, on suuri kaupunki, jolla on valta maan kuningasten ylitse.

18. And the woman which thou sawest is that great city, which reigneth over the kings of the earth.

18 luku

1. Ja sitte näin minä toisen enkelin tulevan alas taivaasta, jolla oli suuri voima: ja maa valistui hänen kirkkaudestansa.

1. And after these things I saw another angel come down from heaven, having great power; and the earth was lightened with his glory.

2. Ja hän huusi väkevästi suurella äänellä ja sanoi: lankesi, lankesi suuri Babylon, ja on tullut perkeleitten asumasiaksi, ja kaikkein rietasten henkein kätköksi, ja kaikkein rietasten ja vihattavain lintuin kätköksi.

2. And he cried mightily with a strong voice, saying, Babylon the great is fallen, is fallen, and is become the habitation of devils, and the hold of every foul spirit, and a cage of every unclean and hateful bird.

3. Sillä hänen huoruutensa vihan viinasta ovat kaikki pakanat juoneet, ja maan kuninkaat hänen kanssansa huorin tehneet, ja kauppamiehet maan päällä ovat rikastuneet hänen herkkuinsa voimasta.

3. For all nations have drunk of the wine of the wrath of her fornication, and the kings of the earth have committed fornication with her, and the merchants of the earth are waxed rich through the abundance of her delicacies.

4. Ja minä kuulin toisen äänen taivaasta sanovan: te. minun kansani, lähtekäät ulos hänestä, ettette hänen synneistänsä osallisiksi tulisi, ettette myös jotakin hänen vitsauksistansa saisi.

4. And I heard another voice from heaven, saying, Come out of her, my people, that ye be not partakers of her sins, and that ye receive not of her plagues.

5. Sillä hänen syntinsä ovat ulottuneet hamaan taivaasen asti, ja Jumala muisti hänen vääryytensä.

5. For her sins have reached unto heaven, and God hath remembered her iniquities.

6. Maksakaat hänelle niinkuin hänkin maksoi teille, ja kertokaat hänelle kaksinkertaisesti hänen töittensä jälkeen; sillä juoma-astialla, josta hän teille pani sisälle, niin pankaat hänelle kaksinkertaisesti.

6. Reward her even as she rewarded you, and double unto her double according to her works: in the cup which she hath filled fill to her double.

7. Niin paljo kuin hän itsiänsä kunnioitti ja koreili, niin antakaat hänelle niin paljon vaivaa ja itkua; sillä hän sanoo sydämessänsä: minä istun ja olen kuningatar ja en leski, ja ei minun pidä itkua näkemän.

7. How much she hath glorified herself, and lived deliciously, so much torment and sorrow give her: for she saith in her heart, I sit a queen, and am no widow, and shall see no sorrow.

8. Sentähden pitää hänen vitsauksensa yhtenä päivänä tuleman: kuolema ja itku ja nälkä, ja hän pitää tulella poltettaman; sillä Herra Jumala on väkevä, joka hänen tuomitsee.

8. Therefore shall her plagues come in one day, death, and mourning, and famine; and she shall be utterly burned with fire: for strong is the Lord God who judgeth her.

9. Ja häntä pitää itkettämän, ja maan kuninkaat parkuvat häntä, jotka hänen kanssansa huorin tekivät ja hekumassa elivät, kuin he hänen palonsa savun näkevät.

9. And the kings of the earth, who have committed fornication and lived deliciously with her, shall bewail her, and lament for her, when they shall see the smoke of her burning,

10. Ja pitää taampana seisoman hänen vaivansa pelvon tähden ja sanoman: voi, voi suurta kaupunkia Babylonia, väkevää kaupunkia! sillä yhdellä hetkellä tuli sinun tuomios.

10. Standing afar off for the fear of her torment, saying, Alas, alas, that great city Babylon, that mighty city! for in one hour is thy judgment come.

11. Ja kauppamiehet maan päällä itkevät ja murehtivat häntä, ettei kenkään enempi heidän kalujansa osta:

11. And the merchants of the earth shall weep and mourn over her; for no man buyeth their merchandise any more:

12. Kulta- ja hopiakaluja, ja kalliita kiviä ja päärlyjä, ja kalliita liinavaatteita, ja purpuraa ja silkkiä, ja tulipunaista, ja kaikkinaisia kalliita puita, ja kaikkinaisia astioita elephantin luista, ja kaikkinaisia astioita kalleimmista puista, ja vaskesta, ja raudasta, ja marmorista,

12. The merchandise of gold, and silver, and precious stones, and of pearls, and fine linen, and purple, and silk, and scarlet, and all thyine wood, and all manner vessels of ivory, and all manner vessels of most precious wood, and of brass, and iron, and marble,

13. Ja kanelia ja hyvänhajullisia, ja

13. And cinnamon, and odours, and

voidetta, ja pyhää savua, ja viinaa, ja öljyä, ja sämpyliä, ja nisuja, ja karjaa, lampaita ja hevosia, rattaita, ja orjia ja ihmisten sieluja.

ointments, and frankincense, and wine, and oil, and fine flour, and wheat, and beasts, and sheep, and horses, and chariots, and slaves, and souls of men.

14. Ja hedelmät, joita sinun sielus himoitsee, ovat sinulta paenneet pois, ja kaikki, jotka lihavat ja kauniit olivat, ne ovat sinusta oljenneet pois, ja ei sinun pidä niitä enää löytämän.

14. And the fruits that thy soul lusted after are departed from thee, and all things which were dainty and goodly are departed from thee, and thou shalt find them no more at all.

15. Näiden kaluin kauppamiehet, jotka hänestä rikastuneet ovat, pitää taampana seisoman hänen vaivansa pelvon tähden, itkemän ja murehtiman.

15. The merchants of these things, which were made rich by her, shall stand afar off for the fear of her torment, weeping and wailing,

16. Ja sanoman: voi, voi suurta kaupunkia! joka puetettu oli kalliilla liinalla ja purpuralla, ja tulipunaisella, ja kullalla yltäkullattu, ja kalliilla kivillä, ja päärlyillä; yhdellä hetkellä ovat senkaltaiset rikkaudet hävitetyt.

16. And saying, Alas, alas, that great city, that was clothed in fine linen, and purple, and scarlet, and decked with gold, and precious stones, and pearls!

17. Ja kaikki haahdenhaltiat, ja kaikki haaksiväki, jotka laivoissa asuvat, ja merimiehet, ja jotka merellä vaeltavat, seisoivat taampana,

17. For in one hour so great riches is come to nought. And every shipmaster, and all the company in ships, and sailors, and as many as trade by sea, stood afar off,

18. Ja huusivat, kuin he savun hänen palostansa näkivät, ja sanoivat: kuka

18. And cried when they saw the smoke of her burning, saying, What

on tämän suuren kaupungin verta?
19. Ja he heittivät multaa päittensä päälle, huusivat, itkivät ja murehtivat, sanoen: voi, voi suurta kaupunkia! jossa kaikki rikastuneet ovat, joilla laivat meressä olivat, hänen kalliista kaluistansa; yhdellä hetkellä on hän hävitetty.
20. Ihastu, taivas, hänestä, ja te pyhät apostolit ja prophetat! sillä Jumala tuomitsee teidän tuomionne hänen päällensä.
21. Ja yksi väkevä enkeli nosti ison kiven, niinkuin myllynkiven, ja heitti sen mereen ja sanoi: näin äkisti pitää suuri kaupunki Babylon heitettämän pois, ja ei häntä pidä enempi löydettämän.
22. Ja kanteleiden soittajain ja laulajain, ja huiluin ja basunan soittajain ääni ei pidä enempi sinusta kuuluman, ja ei yhtäkään virkamiestä yhdestäkään virasta pidä enempi sinussa löydettämän, ja myllyn ääni ei pidä enempi sinussa kuuluman;
23. Ja kynttilän valkeus ei pidä sinussa enää valistaman, ja yljän ja mor-

city is like unto this great city!
19. And they cast dust on their heads, and cried, weeping and wailing, saying, Alas, alas, that great city, wherein were made rich all that had ships in the sea by reason of her costliness! for in one hour is she made desolate.
20. Rejoice over her, thou heaven, and ye holy apostles and prophets; for God hath avenged you on her.
21. And a mighty angel took up a stone like a great millstone, and cast it into the sea, saying, Thus with violence shall that great city Babylon be thrown down, and shall be found no more at all.
22. And the voice of harpers, and musicians, and of pipers, and trumpeters, shall be heard no more at all in thee; and no craftsman, of whatsoever craft he be, shall be found any more in thee; and the sound of a millstone shall be heard no more at all in thee;
23. And the light of a candle shall shine no more at all in thee; and the

siamen ääni ei pidä enää sinussa kuuluman; sillä sinun kauppamiehes olivat maan päämiehet, ja sinun noitumises kautta ovat kaikki pakanat eksyneet.
24. Ja hänessä on prophetain ja pyhäin veri löydetty, ja kaikkein niiden, jotka maan päällä tapetut ovat.

voice of the bridegroom and of the bride shall be heard no more at all in thee: for thy merchants were the great men of the earth; for by thy sorceries were all nations deceived.
24. And in her was found the blood of prophets, and of saints, and of all that were slain upon the earth.

19 luku

1. Ja sitte kuulin minä suuren äänen, niinkuin paljolta kansalta taivaassa, sanovan: halleluja! autuus ja ylistys, kunnia ja voima olkoon Herralle meidän Jumalalle!
2. Sillä hänen tuomionsa ovat totiset ja vanhurskaat: että hän on suuren porton tuominnut, joka huoruudellansa maan turmeli, ja on palveliainsa veren sen kädestä kostanut.

1. And after these things I heard a great voice of much people in heaven, saying, Alleluia; Salvation, and glory, and honour, and power, unto the Lord our God:
2. For true and righteous are his judgments: for he hath judged the great whore, which did corrupt the earth with her fornication, and hath avenged the blood of his servants at her hand.

3. Ja taas he sanoivat: halleluja! Ja sen savu käy ylös ijankaikkisesta ijankaikkiseen.
4. Ja neljäkolmattakymmentä vanhinta ja neljä eläintä maahan lankesivat ja rukoilivat Jumalaa, istuimella istu-

3. And again they said, Alleluia. And her smoke rose up for ever and ever.

4. And the four and twenty elders and the four beasts fell down and worshipped God that sat on the throne,

vaista, ja sanoivat: amen! halleluja!
5. Ja ääni kuului istuimelta, sanoen: kiittäkäät meidän Jumalaamme kaikki hänen palveliansa ja jotka häntä pelkäätte, sekä pienet että suuret.
6. Ja minä kuulin niinkuin paljon kansan äänen, ja niinkuin suuren veden äänen, ja niinkuin suurten pitkäisten äänen, jotka sanoivat: halleluja! sillä Herra kaikkivaltias Jumala on valtakunnan omistanut.
7. Iloitkaamme ja riemuitkaamme, ja antakaamme kunnia hänelle, sillä Karitsan häät ovat tulleet, ja sen emäntä valmisti itsensä.
8. Ja hänen annettiin pukea itsensä puhtaalla ja kiiltävällä kalliilla liinalla, joka kallis liina on pyhäin vanhurskaus.
9. Ja hän sanoi minulle: kirjoita: autuaat ovat ne, jotka ovat Karitsan häihin ehtoolliselle kutsutut. Ja hän sanoi minulle: nämät Jumalan sanat ovat totiset.
10. Ja minä lankesin hänen jalkainsa eteen häntä rukoilemaan. Mutta hän sanoi minulle: katso, ettes sitä tee; minä olen sinun ja sinun veljeis kans-

saying, Amen; Alleluia.
5. And a voice came out of the throne, saying, Praise our God, all ye his servants, and ye that fear him, both small and great.
6. And I heard as it were the voice of a great multitude, and as the voice of many waters, and as the voice of mighty thunderings, saying, Alleluia: for the Lord God omnipotent reigneth.
7. Let us be glad and rejoice, and give honour to him: for the marriage of the Lamb is come, and his wife hath made herself ready.
8. And to her was granted that she should be arrayed in fine linen, clean and white: for the fine linen is the righteousness of saints.
9. And he saith unto me, Write, Blessed are they which are called unto the marriage supper of the Lamb. And he saith unto me, These are the true sayings of God.
10. And I fell at his feet to worship him. And he said unto me, See thou do it not: I am thy fellowservant, and of thy brethren that have the testi-

sapalvelia ja niiden, joilla Jesuksen todistus on: kumarra ja rukoile Jumalaa, sillä Jesuksen todistus on profetain henki.

mony of Jesus: worship God: for the testimony of Jesus is the spirit of prophecy.

11. Ja minä näin taivaan avatuksi, ja katso, valkia orhi, ja se, joka sen päällä istui, kutsuttiin uskolliseksi ja totiseksi, ja vanhurskaudella hän tuomitsee ja sotii.

11. And I saw heaven opened, and behold a white horse; and he that sat upon him was called Faithful and True, and in righteousness he doth judge and make war.

12. Ja hänen silmänsä ovat niinkuin tulen liekki, ja hänen päässänsä on monta kruunua, ja hänellä oli kirjoitettu nimi, jota ei kenkään tietänyt, vaan hän itse.

12. His eyes were as a flame of fire, and on his head were many crowns; and he had a name written, that no man knew, but he himself.

13. Ja hän oli vaatetettu vereen kastetulla vaatteella. Ja sen nimi kutsutaan Jumalan sanaksi.

13. And he was clothed with a vesture dipped in blood: and his name is called The Word of God.

14. Ja sotajoukko, joka taivaassa on, seurasi häntä valkeilla hevosilla, vaatetetut valkialla puhtaalla kalliilla liinalla.

14. And the armies which were in heaven followed him upon white horses, clothed in fine linen, white and clean.

15. Ja hänen suustansa kävi ulos terävä miekka, jolla hänen pitää pakanoita lyömän, joita hän on hallitseva rautaisella vitsalla. Ja hän on sotkuva kaikkivaltiaan Jumalan närkästyksen ja vihan viinakuurnan.

15. And out of his mouth goeth a sharp sword, that with it he should smite the nations: and he shall rule them with a rod of iron: and he treadeth the winepress of the fierceness and wrath of Almighty God.

16. Ja hänellä on vaatteessansa ja

16. And he hath on his vesture and

reidessänsä nimi kirjoitettu: kuningasten Kuningas ja herrain Herra.

17. Ja minä näin enkelin seisovan auringossa, joka huusi suurella äänellä ja sanoi kaikille linnuille, jotka taivaan alla lentävät: tulkaat ja kokoontukaat suuren Jumalan ehtoolliselle.

18. Syömään kuningasten lihaa ja päämiesten lihaa, ja väkeväin lihaa, ja orhitten lihaa, ja niillä ajavaisten, ja kaikkein vapaitten ja orjain, sekä pienten että suurten.

19. Ja minä näin pedon, ja maan kuninkaat, ja heidän sotaväkensä koottuna sotimaan sen kanssa, joka oriin päällä istui, ja myös hänen sotaväkensä kanssa.

20. Ja peto otettiin kiinni, ja hänen kanssansa väärä propheta, joka ihmeitä hänen edessänsä teki, joilla hän niitä vietteli, jotka pedon merkin ottivat, ja jotka hänen kuvaansa kumarsivat: nämä kaksi ovat elävältä tuliseen järveen heitetyt, joka tulikivestä paloi.

on his thigh a name written, KING OF KINGS, AND LORD OF LORDS.

17. And I saw an angel standing in the sun; and he cried with a loud voice, saying to all the fowls that fly in the midst of heaven, Come and gather yourselves together unto the supper of the great God;

18. That ye may eat the flesh of kings, and the flesh of captains, and the flesh of mighty men, and the flesh of horses, and of them that sit on them, and the flesh of all men, both free and bond, both small and great.

19. And I saw the beast, and the kings of the earth, and their armies, gathered together to make war against him that sat on the horse, and against his army.

20. And the beast was taken, and with him the false prophet that wrought miracles before him, with which he deceived them that had received the mark of the beast, and them that worshipped his image. These both were cast alive into a lake of fire burning with brimstone.

21. Ja muut tapettiin miekalla, joka sen suusta kävi ulos, joka oriin päällä istui; ja kaikki linnut ravittiin heidän lihastansa.

21. And the remnant were slain with the sword of him that sat upon the horse, which sword proceeded out of his mouth: and all the fowls were filled with their flesh.

20 luku

1. Ja minä näin enkelin astuvan alas taivaasta, jolla oli syvyyden avain ja suuri kahle hänen kädessänsä.

1. And I saw an angel come down from heaven, having the key of the bottomless pit and a great chain in his hand.

2. Ja hän otti lohikärmeen kiinni, vanhan madon, joka on perkele ja saatana, ja sitoi hänen tuhanneksi vuodeksi,

2. And he laid hold on the dragon, that old serpent, which is the Devil, and Satan, and bound him a thousand years,

3. Ja heitti hänen syvyyteen, ja sulki hänen, ja lukitsi päältä, ettei hänen enempi pitäisi pakanoita viettelemän, siihenasti kuin tuhannen vuotta kuluu; ja sitte pitää hän vähäksi hetkeksi päästettämän.

3. And cast him into the bottomless pit, and shut him up, and set a seal upon him, that he should deceive the nations no more, till the thousand years should be fulfilled: and after that he must be loosed a little season.

4. Ja minä näin istuimet, ja he istuivat niiden päällä, ja heille annettiin tuomio; ja niiden sielut, jotka Jesuksen todistuksen ja Jumalan sanan tähden mestatut olivat, ja jotka ei petoa kumartaneet eikä hänen kuvaan-

4. And I saw thrones, and they sat upon them, and judgment was given unto them: and I saw the souls of them that were beheaded for the witness of Jesus, and for the word of God, and which had not worshipped

sa, ja ei ottaneet hänen merkkiänsä otsiinsa taikka käsiinsä; ja he elivät ja hallitsivat Kristuksen kanssa tuhannen vuotta.

the beast, neither his image, neither had received his mark upon their foreheads, or in their hands; and they lived and reigned with Christ a thousand years.

5. Mutta ne muut ei kuolleista virvonneet siihenasti kuin tuhannen ajastaikaa kului. Tämä on ensimäinen ylösnousemus.

5. But the rest of the dead lived not again until the thousand years were finished. This is the first resurrection.

6. Autuas ja pyhä on se, jolla on osa ensimäisessä ylösnousemisessa: niiden ylitse ei ole toisella kuolemalla yhtään valtaa, vaan he tulevat Jumalan ja Kristuksen papeiksi, ja hallitsevat hänen kanssansa tuhannen vuotta.

6. Blessed and holy is he that hath part in the first resurrection: on such the second death hath no power, but they shall be priests of God and of Christ, and shall reign with him a thousand years.

7. Ja kuin tuhannen vuotta kuluneet ovat, niin saatana päästetään vankiudestansa.

7. And when the thousand years are expired, Satan shall be loosed out of his prison,

8. Ja hän menee ulos pakanoita viettelemään, jotka neljällä maankulmalla ovat, Gog ja Magog, että hän heitä sotaan kokoais, joidenka luku on niinkuin meren santa.

8. And shall go out to deceive the nations which are in the four quarters of the earth, Gog and Magog, to gather them together to battle: the number of whom is as the sand of the sea.

9. Ja he astuivat maan avaruuden päälle, ja piirittivät pyhäin leirin ja rakkaan kaupungin. Ja tuli lankesi Jumalalta taivaasta ja söi heidät.

9. And they went up on the breadth of the earth, and compassed the camp of the saints about, and the beloved city: and fire came down from

God out of heaven, and devoured them.

10. Ja perkele, joka heitä vietteli, heitettiin tuliseen ja tulikiviseen järveen, jossa sekä peto että väärä propheta oli; ja ne pitää vaivattaman päivää ja yötä ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

10. And the devil that deceived them was cast into the lake of fire and brimstone, where the beast and the false prophet are, and shall be tormented day and night for ever and ever.

11. Ja minä näin suuren valkian istuimen ja senpäällä istuvan, jonka kasvoin edestä maa ja taivas pakeni; ja ei heille löydetty siaa.

11. And I saw a great white throne, and him that sat on it, from whose face the earth and the heaven fled away; and there was found no place for them.

12. Ja minä näin kuolleet, sekä pienet että suuret, seisovan Jumalan kasvoin edessä, ja kirjat avattiin, ja toinen kirja avattiin, joka on elämän, ja kuolleet tuomittiin niistä, mitkä kirjoissa kirjoitetut olivat, töittensä jälkeen.

12. And I saw the dead, small and great, stand before God; and the books were opened: and another book was opened, which is the book of life: and the dead were judged out of those things which were written in the books, according to their works.

13. Ja meri antoi ne kuolleet, jotka hänessä olivat, ja kuolema ja helvetti antoi ne kuolleet, jotka heissä olivat: ja ne tuomittiin jokainen töittensä jälkeen.

13. And the sea gave up the dead which were in it; and death and hell delivered up the dead which were in them: and they were judged every man according to their works.

14. Ja kuolema ja helvetti heitettiin tuliseen järveen. Tämä on toinen kuolema.

14. And death and hell were cast into the lake of fire. This is the second death.

15. Ja joka ei löydetty elämän kirjassa kirjoitetuksi, se heitettiin tuliseen järveen.

15. And whosoever was not found written in the book of life was cast into the lake of fire.

21 luku

1. Ja minä näin uuden taivaan ja uuden maan, sillä ensimäinen taivas ja ensimäinen maa katosi, ja ei meri silleen ole.

1. And I saw a new heaven and a new earth: for the first heaven and the first earth were passed away; and there was no more sea.

2. Ja minä Johannes näin pyhän kaupungin, uuden Jerusalemin, astuvan alas taivaasta, Jumalalta valmistetun, niinkuin morsiamen kaunistetun hänen miehellensä.

2. And I John saw the holy city, new Jerusalem, coming down from God out of heaven, prepared as a bride adorned for her husband.

3. Ja kuulin suuren äänen taivaasta sanovan: katso Jumalan maja ihmisten seassa, ja hän on asuva heidän kanssansa, ja he tulevat hänen kansaksensa, ja itse Jumala on oleva heidän kanssansa ja heidän Jumalansa.

3. And I heard a great voice out of heaven saying, Behold, the tabernacle of God is with men, and he will dwell with them, and they shall be his people, and God himself shall be with them, and be their God.

4. Ja Jumala on pyyhkivä pois kaikki kyyneleet heidän silmistänsä, ja ei kuolemaa pidä silleen oleman, eikä itkua, eikä parkua, eikä kipua pidä silleen oleman; sillä ne entiset poismenivät.

4. And God shall wipe away all tears from their eyes; and there shall be no more death, neither sorrow, nor crying, neither shall there be any more pain: for the former things are passed away.

5. Ja se, joka istuimella istui, sanoi:

5. And he that sat upon the throne

katso, minä uudistan kaikki. Ja sanoi minulle: kirjoita! sillä nämä sanat ovat totiset ja vahvat.

6. Ja hän sanoi minulle: Se on tapahtunut. Minä olen A ja O, alku ja loppu. Minä annan janoovalle elämän veden lähteestä lahjaksi.

7. Joka voittaa, sen pitää kaikki nämät perimän, ja minä olen hänen Jumalansa, ja hänen pitää oleman minun poikani.

8. Mutta pelkureille ja uskottomille, ja hirmuisille, ja murhaajille, ja salavuoteisille, ja velhoille, ja epäjumalisille, ja kaikille valehtelioille pitää osa oleman siinä järvessä, joka tulesta ja tulikivestä palaa, joka on toinen kuolema.

9. Ja minun tyköni tuli yksi seitsemästä enkelistä, joilla oli seitsemän maljaa täynnä seitsentä viimeistä vitsausta, ja puhui minun kanssani, sanoen: tule, minä osoitan sinulle morsiamen, Karitsan emännän.

10. Ja hän vei minun hengessä suurelle ja korkialle vuorelle, ja osoitti minulle suuren kaupungin, pyhän Je-

said, Behold, I make all things new. And he said unto me, Write: for these words are true and faithful.

6. And he said unto me, It is done. I am Alpha and Omega, the beginning and the end. I will give unto him that is athirst of the fountain of the water of life freely.

7. He that overcometh shall inherit all things; and I will be his God, and he shall be my son.

8. But the fearful, and unbelieving, and the abominable, and murderers, and whoremongers, and sorcerers, and idolaters, and all liars, shall have their part in the lake which burneth with fire and brimstone: which is the second death.

9. And there came unto me one of the seven angels which had the seven vials full of the seven last plagues, and talked with me, saying, Come hither, I will shew thee the bride, the Lamb's wife.

10. And he carried me away in the spirit to a great and high mountain, and shewed me that great city, the

rusalemin, astuvan alas taivaasta Jumalalta,
11. Jolla oli Jumalan kirkkaus; ja sen valkeus oli kaikkein kalleimman kiven muotoinen, niinkuin kirkas jaspis.

12. Ja hänellä oli suuri ja korkia muuri, jolla oli kaksitoistakymmentä porttia, ja porteissa kaksitoistakymmentä enkeliä, ja nimet kirjoitetut, jotka ovat kahdentoistakymmenen Israelin lasten sukukuntain nimet:
13. Idässä kolme porttia, pohjoisessa kolme porttia, etelässä kolme porttia, lännessä kolme porttia.
14. Ja sen kaupungin muurilla oli kaksitoistakymmentä perustusta, ja niissä Karitsan kahdentoistakymmenen apostolin nimet.
15. Ja sillä, joka minun kanssani puhui, oli kultainen ruoko, kaupunkia mitataksensa ja hänen porttejansa ja muuriansa.
16. Ja kaupunki on pantu nelikulmaiseksi, ja hänen pituutensa on niin suuri kuin hänen leveytensä. Ja hän mittasi kaupungin ruovolla kaksitoistakymmentä tuhatta vakomittaa; ja

holy Jerusalem, descending out of heaven from God,
11. Having the glory of God: and her light was like unto a stone most precious, even like a jasper stone, clear as crystal;
12. And had a wall great and high, and had twelve gates, and at the gates twelve angels, and names written thereon, which are the names of the twelve tribes of the children of Israel:
13. On the east three gates; on the north three gates; on the south three gates; and on the west three gates.
14. And the wall of the city had twelve foundations, and in them the names of the twelve apostles of the Lamb.
15. And he that talked with me had a golden reed to measure the city, and the gates thereof, and the wall thereof.
16. And the city lieth foursquare, and the length is as large as the breadth: and he measured the city with the reed, twelve thousand furlongs. The length and the breadth and the height

hänen pituutensa ja leveytensä ja korkeutensa ovat yhtäläiset.

17. Ja mittasi hänen muurinsa, sata ja neljäviidettäkymmentä kyynärää ihmisen mitan jälkeen, joka enkelillä oli.

18. Ja muurin rakennus oli jaspiksesta, ja itse kaupunki puhtaasta kullasta, puhtaan lasin kaltainen.

19. Ja kaupungin muurin perustukset olivat kaikkinaisilla kalliilla kivillä kaunistetut: ensimäinen perustus oli jaspis, toinen saphiri, kolmas kalkedoni, neljäs smaragdi,

20. Viides sardoniks, kuudes sardius, seitsemäs krysoliti, kahdeksas berilli, yhdeksäs topasis, kymmenes krysoprasi, yksitoistakymmenes hyakinti, kaksitoistakymmenes ametysti.

21. Ja ne kaksitoistakymmentä porttia olivat kaksitoistakymmentä päärlyä, ja kukin portti oli yhdestä päärlystä; ja kaupungin kadut olivat puhdas kulta, niinkuin lävitse paistavainen lasi.

22. Ja en minä hänessä templiä nähnyt; sillä Herra kaikkivaltias Jumala on hänen templinsä, ja Karitsa.

of it are equal.

17. And he measured the wall thereof, an hundred and forty and four cubits, according to the measure of a man, that is, of the angel.

18. And the building of the wall of it was of jasper: and the city was pure gold, like unto clear glass.

19. And the foundations of the wall of the city were garnished with all manner of precious stones. The first foundation was jasper; the second, sapphire; the third, a chalcedony; the fourth, an emerald;

20. The fifth, sardonyx; the sixth, sardius; the seventh, chrysolite; the eighth, beryl; the ninth, a topaz; the tenth, a chrysoprasus; the eleventh, a jacinth; the twelfth, an amethyst.

21. And the twelve gates were twelve pearls; every several gate was of one pearl: and the street of the city was pure gold, as it were transparent glass.

22. And I saw no temple therein: for the Lord God Almighty and the Lamb are the temple of it.

23. Ja ei se kaupunki tarvitse aurinkoa eikä kuuta hänessä valistamaan; sillä Jumalan kirkkaus valistaa hänessä, ja hänen valkeutensa on Karitsa.
24. Ja pakanat, jotka autuaaksi tulevat, pitää hänen valkeudessansa vaeltaman, ja maan kuninkaat tuovat kunniansa ja ylistyksensä siihen.
25. Ja ei sen portteja suljeta päivillä; sillä ei siellä yötä pidä oleman.

26. Ja pakanain ylistys ja kunnia tuodaan siihen.
27. Ja ei pidä häneen mitään saastuttavaa tuleman sisälle, taikka sitä, mikä kauhistuksen eli valheen saattaa; vaan ne, jotka Karitsan elämän kirjassa kirjoitetut ovat.

23. And the city had no need of the sun, neither of the moon, to shine in it: for the glory of God did lighten it, and the Lamb is the light thereof.
24. And the nations of them which are saved shall walk in the light of it: and the kings of the earth do bring their glory and honour into it.
25. And the gates of it shall not be shut at all by day: for there shall be no night there.
26. And they shall bring the glory and honour of the nations into it.
27. And there shall in no wise enter into it any thing that defileth, neither whatsoever worketh abomination, or maketh a lie: but they which are written in the Lamb's book of life.

22 luku

1. Ja hän osoitti minulle puhtaan elämän veden virran, selkiän niinkuin kristallin, vuotavan Jumalan ja Karitsan istuimesta.
2. Keskellä hänen katuansa ja molemmilla puolilla virtaa seisoi elämän puu, joka kantoi kaksitoistakymmeni-

1. And he shewed me a pure river of water of life, clear as crystal, proceeding out of the throne of God and of the Lamb.
2. In the midst of the street of it, and on either side of the river, was there the tree of life, which bare twelve

set hedelmät, ja antoi hedelmänsä kunakin kuukautena, ja puun lehdet pakanain terveydeksi.

3. Ja ei kirousta pidä silleen ensinkään oleman; vaan Jumalan ja Karitsan istuin pitää hänessä oleman, ja hänen palveliansa pitää häntä palveleman,

4. Ja näkemän hänen kasvonsa, ja hänen nimensä pitää heidän otsissansa oleman.

5. Ja yötä ei pidä siellä oleman, eikä he tarvitse kynttilää taikka auringon valkeutta; sillä Herra Jumala valaisee heitä: ja heidän pitää hallitseman ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

6. Ja hän sanoi minulle: nämät sanat ovat vahvat ja totiset, ja Herra, pyhäin prophetain Jumala, on enkelinsä lähettänyt osoittamaan palvelioillensa niitä, mitkä pian tapahtuman pitää.

7. Katso, minä tulen nopiasti. Autuas on se, joka kätkee tämän kirjan prophetian sanat.

8. Ja minä Johannes olen se, joka näitä näin ja kuulin. Ja kuin minä näi-

manner of fruits, and yielded her fruit every month: and the leaves of the tree were for the healing of the nations.

3. And there shall be no more curse: but the throne of God and of the Lamb shall be in it; and his servants shall serve him:

4. And they shall see his face; and his name shall be in their foreheads.

5. And there shall be no night there; and they need no candle, neither light of the sun; for the Lord God giveth them light: and they shall reign for ever and ever.

6. And he said unto me, These sayings are faithful and true: and the Lord God of the holy prophets sent his angel to shew unto his servants the things which must shortly be done.

7. Behold, I come quickly: blessed is he that keepeth the sayings of the prophecy of this book.

8. And I John saw these things, and heard them. And when I had heard

tä kuulin ja näin, lankesin minä maahan rukoilemaan enkelin jalkain eteen, joka minulle näitä osoitti.

9. Ja hän sanoi minulle: katso, ettes sitä tee; sillä minä olen sinun kanssapalvelias, ja sinun veljeis prophetain ja niiden, jotka tämän kirjan sanat kätkevät: kumarra ja rukoile Jumalaa.

10. Ja hän sanoi minulle: älä tämän kirjan prophetian sanoja lukitse; sillä aika on läsnä.

11. Joka paha on, se olkoon vielä paha, ja joka saastainen on, se tulkoon vielä saastaiseksi; mutta joka vanhurskas on, se tulkoon vielä hurskaaksi, ja joka pyhä on, se tulkoon vielä pyhäksi.

12. Ja katso, minä tulen pian, ja minun palkkani on minun kanssani, antamaan kullekin niinkuin hänen työnsä on.

13. Minä olen A ja O, alku ja loppu, ensimäinen ja viimeinen.

14. Autuaat ovat ne, jotka hänen käskynsä pitävät, että heidän voimansa elämän puussa olis ja he por-

and seen, I fell down to worship before the feet of the angel which shewed me these things.

9. Then saith he unto me, See thou do it not: for I am thy fellowservant, and of thy brethren the prophets, and of them which keep the sayings of this book: worship God.

10. And he saith unto me, Seal not the sayings of the prophecy of this book: for the time is at hand.

11. He that is unjust, let him be unjust still: and he which is filthy, let him be filthy still: and he that is righteous, let him be righteous still: and he that is holy, let him be holy still.

12. And, behold, I come quickly; and my reward is with me, to give every man according as his work shall be.

13. I am Alpha and Omega, the beginning and the end, the first and the last.

14. Blessed are they that do his commandments, that they may have right to the tree of life, and may enter

teista kaupunkiin sisälle menisivät.
15. Mutta ulkona ovat koirat ja velhot, ja huorintekiät ja murhaajat, ja epäjumalan palveliat, ja kaikki ne, jotka valhetta rakastavat ja tekevät.
16. Minä Jesus lähetin minun enkelini todistamaan näitä teille seurakunnissa. Minä olen Davidin juuri ja suku, se kirkas kointahti.

17. Ja henki ja morsian sanovat: tule. Ja joka kuulee, se sanokaan: tule. Joka janoo, se tulkaan, ja joka tahtoo, se ottakaan elämän vettä lahjaksi.

18. Mutta minä todistan jokaiselle, joka tämän kirjan prophetian sanoja kuuleva on: jos joku lisää näihin, niin Jumala on paneva hänen päällensä ne vitsaukset, jotka tässä kirjassa kirjoitetut ovat.
19. Ja jos joku tämän kirjan prophetian sanoista ottaa pois, niin Jumala ottaa pois hänen osansa elämän kirjasta, ja pyhästä kaupungista, ja niistä, mitkä tässä kirjassa kirjoitetut ovat.
20. Se, joka näitä todistaa, sanoo:

in through the gates into the city.
15. For without are dogs, and sorcerers, and whoremongers, and murderers, and idolaters, and whosoever loveth and maketh a lie.
16. I Jesus have sent mine angel to testify unto you these things in the churches. I am the root and the offspring of David, and the bright and morning star.
17. And the Spirit and the bride say, Come. And let him that heareth say, Come. And let him that is athirst come. And whosoever will, let him take the water of life freely.
18. For I testify unto every man that heareth the words of the prophecy of this book, If any man shall add unto these things, God shall add unto him the plagues that are written in this book:
19. And if any man shall take away from the words of the book of this prophecy, God shall take away his part out of the book of life, and out of the holy city, and from the things which are written in this book.
20. He which testifieth these things

jaa, minä tulen pian: amen! Niin tule, Herra Jesus!

21. Meidän Herran Jesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kaikkein kanssanne. Amen!

saith, Surely I come quickly. Amen. Even so, come, Lord Jesus.

21. The grace of our Lord Jesus Christ be with you all. Amen.